

LEXICON TOTIUS LATINITATIS

AB

AEGIDIO FORCELLINI

SEMINARII PATAVINI ALUMNO

LUCUBRATUM

DEINDE

A

IOSEPHO FURLANETTO

EIUSDEM SEMINARII ALUMNO

EMENDATUM ET AUCTUM

NUNC VERO CURANTIBUS

FRANCISCO CORRADINI ET IOSEPHO PERIN

SEMINARII PATAVINI ITEM ALUMNIS

EMENDATIUS ET AUCTIUS

MELIOREMQUE IN FORMAM REDACTUM

Secunda impressio anastatice confecta
quartae editionis aa. 1864-1926 Patavii
typis mandatae cum appendicibus quibus
aucta est prima anastatica impressio
a. 1940 edita.

A, vel a, littera prima est alphabeti latini, quemadmodum et omnium ferine linguarum. Natura sua proxime accedit vocalibus e et i, in quas saepe mutatur; longius abest ab o, u et y. — Aequae ac ceterae vocales, a quantitate brevis est, aut longa: longa vero apud Oseos et veteres Latinos per duplicem a scribatur, cuius tamen sonus ab a longa ne tantillum quidem differebat. *Inscr.* apud *Orell.* 1287. *VEDIOVEI PATRIE GENTILES IULIEE LEEGE ALBAANA DICATA.* (Cf. et *D. G. Niebhur, Röm. Gesch.* vol. 1.) — In diphthongis a semper praepositur et tamquam subiectivis vocalibus gaudet e sive apud veteres i et u; unde diphthongi ae vel ai, et au, quae V. suis locis.

II.) a est etiam una ex notis vel sigillis, et plura significat, quorum praecipua haec sunt. ¶ 1. a. nomine proprio praeposita est praenomen pro *Aulus*, ut *A. Caccina, Aulus Caccina.* ¶ 2. a. in Ciceronis *Disp. Tusc.* aliisque dialogis occurrit pro *Auditor* (Cf. *Cic. 1. Tusc.* 5. 9 et alibi), minime vero pro *Atticus*, quemadmodum male interpretatus est *Lactant.* 1. *Divin.* inst. 15. 26. ¶ 3. a. in iudicum tabulis insculpta usurpabatur pro *Absolve*. Itaque *Pseudo-Ascon.* in *Cic. 1. Ferr.* 7. 24. In causis maioribus, inquit, universi iudices in cistam tabulas coniciebant suas, easque insculptas litteras habentes a. *Absolutionis*, c. *Condemnationis*, x. l. *Ampliationis* (h. e. non liquet); quae de re latius *Brissonius de form.* l. 5. c. 214. Hinc a *Cicerone* *Mit.* 6. 15. a. dicitur *littera salutaris*, c. vero *tristis*. ¶ 4. In Comitibus autem legum, in quibus suae cuique de populo tabellae tradebantur, insculptas litteras habentes a. et u. r., a. Antiquo, h. e. *responso*, *abrogatio*; u. r. *uti rogas*, h. e. *consensio*, *approbo*, significationem. ¶ 5. In annorum computatione a. significabat *Annus* et saepius *Anno*, ut a. v. Anno Urbis. a. v. c. Anno Urbis condita, a. ab v. c. Anno ab Urbe condita; quod postremum frequentius occurrit. ¶ 6. a. d. in Inscriptionibus et a. d. in Editionibus significat *ante diem*, ut *Inscript.* apud *Orell.* 619. c. *ASINIVS EX PARTHINIS A. D. VIII. KAL. NOV. TRIUMPHAVIT.* h. e. ante diem VIII. kalendas Novembres. ¶ 7. Ut littera numeralis a. quingenta, A. vero, recta linea superaddita, quinque nulla significasse videtur. Cf. antiquum codicem de *Notis numerorum* adjectum *Probo* p. 1684. et 1685. *Putsch.* ¶ 8. a. a. a. si vocabulo nimirum adiciantur significat *Auro*, *Argento*, *Aeri* vel *Aere*. *Inscr.* apud *Orell.* 569. III. VIR A. A. A. F. F. h. e. *Triumvir Auro Argento Aeri Flando Feriundo*. ¶ 9. a. d. a. i., si vocabulo nimirum vel xvii adiciantur, significant *Agris* dandis assignandis iudicandis. *Inscr.* apud *Orell.* 570. P. LICINIVS AP. CLAVDIVS C. GRACCHVS III. VIR A. D. A. I. STATVERVNT. ¶ 10. a. significatur *Augustus*, AA. *Augusti duo*. V. *Inscr.* apud *Orell.* 4310. et 3181.

A interjectio scribitur pro **AB**, quam V.

A, AB, ABS, praepositiones, quae cum sexto casu adhibentur (Cf. *art.* et *sanser. apa*). (It. *da*; Fr. *de*, *hors de*; Hisp. *de*; Germ. *von*; Angl. *from*). Significatione nihil differunt, differunt autem solummodo in modo adiciendi. — *Ab* fuit prima huius praepositionis forma, et praeponebatur non modo vocibus a vocali et h quoque incipientibus, verum etiam a consonante; hinc occurrit *ab latere*, *ab legionibus*, *ab Lysone*, *ab se*, *ab senatu*, *ab spe*, *ab subselliis*; et apud *Cic.* 1. *Tusc.* 16. 38. *ab consuetudine*, *Cic. 3. de re publ.* 8. 12. *Mat.* *ab natura*, *ab Chrysippo*, *Caes.* 6. *D. G.* 18. 1. *ab Dite*, *ab Druidibus*, et 4. *ibid.* 6. *ab nonnullis*, et 4. *ibid.* 22. 5. *ab quibus*, et 4. *ibid.* 6. *ab Rheno*, et 3. *B. C.* 86., *Sallust.* *Jug.* 50. et *Liv.* 21. 47. 2. *ab tergo*. Verumtamen *ab* iis vocibus, quae incipiunt a vocali, plerumque adicitur. — *A* vero, quae expuncta b per compensationem produciunt, iis tantum vocibus adicitur, quae a consonante ac propterea etiam a j consonante incipiunt. — *Abs*, quam *Paul. Diac.* p. 22. 19. *Null.* a graeco ἀπὸ videtur deduci-

re, quamquam prisca fortasse temporibus propter quandam maiorem soni vim saepius fuerit usurpata, prima tamen Ciceronis aetate occurrit solummodo in locutione *abs te*; ac dehinc ita in desuetudinem abiit, ut ipse Cicero in iis, quae scripsit aetate proventus, a te (nunquam vero ab te) praetulerit. — *As* denique, de qua V. *Priscian.* 1. p. 43. *Arel.*, est unum idemque cum *ab*, nisi quod consona mitis mutata est in aspiratam, et iuxta *Ciceronem Orat.* 47. 258. et *Fellium Long.* p. 2224. *Putsch.* apud veteres in accepti et expensi tabulis locum habuit: nunc autem occurrit tantummodo in Inscriptionibus (Cf. *Inscr.* apud *Orell.* 3114. et 3308. necnon *Morcelli de Stylo Inscr.* p. 378.) et apud Grammaticos (Cf. *Paul. Diac.* p. 26. 1. *Müll.* et *not.*)

Illud etiam praenotandum putamus, praepositionem *ab* non semper ablativo suo proxime accedere, sed aliquando inter praepositionem et ablativum nonnulla interseri verba, quae tamen cum ablativo ipso unum idemque quodammodo faciant ejusdemque compleant significationem. *Cic. Arch.* 6. 12. A nullius unquam me tempore. *Liv.* 1. 6. 4. A satis mihi principio. *Cic. 1. Leg.* 6. 19. Eamque rem illi Graeco putant nomine a suum cuique tribuendo appellatam.

I.) Praepositio *ab*, aequae ac ceterae, a verbis pendet; vel interdum etiam a substantivis, adjectivis et adverbis, quae eandem, ac verba, vim et significationem aut habent aut ex ipsa vocabulorum collocatione et ambitu nascuntur. Proprie autem est praepositio localis, quae nimirum significat locum a quo, sive a) spatii terminum, b) personam, c) rem, a quibus abitur, disceditur. — a) Significat terminum a quo abitur, sive pendeat a verbo, sive a substantivo, sive adhibeatur absolute per ellipsin. *Plaut. Parn.* 4. 2. 107. Dum herus adventat a foro, opperiar domi. *Cic. Sen.* 16. 56. A villa in senatum arcescebatur Curius. *Id.* 8. *Att.* 3. 3. Quid perturbatus hoc ab Urbe discessu, sive potius turpissima fuga? *Id.* 5. *Tusc.* 32. 92. Diogenes Alexandro: Nunc quidem paululum, inquit, a sole (subaudi: abeas). Obfecerat videlicet epistanti. *Ab.* Si agitur de propriis urbium, oppidorum vicorumque nominibus, praepositio *ab* generatim omittitur. Sed tamen adicitur quoties agitur de provincia, regno et imperio, vel de urbium, oppidorum vicorumque proximitate, vel denique de civibus eorumque partibus potius quam de urbe oppidove. *Act. Bell. Afr.* 24. Neque ab Sicilia, neque ab Sardinia comitatus supportatus est. *Sueton. Tib.* 20. A Germania in Urben post biennium regressus, triumphum, quem distulerat, egit. *Caes.* 3. *B. G.* 43. 2. Eo partem navium longarum convenire, frumentum commeatumque ab Asia atque omnibus regionibus, quae tenebantur, comportari imperat. *Cic. 12. Phil.* 5. 11. Denuntiatur est, ne Brutum obsideret: a Mutina discederet. *Liv.* 21. 9. 3. Interim ab Roma legatos venisse nuntiatur est. h. e. qui a Romanis missi eorum partes agerent. — b) Significat personam, a qua disceditur; atque exinde, ampliata significatione, ipsius personae ades. *Plaut. Asin.* 3. 3. 13. Ne iste hercle ab ista non pedem discedat, si licessit, qui nunc festinat atque ab hac minatur sese abire. *Cic. Cat.* 4. 10. Si a nie discessit unquam. *Ter. Phorm.* 5. 1. 5. A fratre quae egressa est meo. h. e. a fratris mei adibus. *Id. Hec.* 3. 2. 50. Quisnam a nobis egreditur foras? *Cic. 4. Att.* 9. 1. Venit etiam (*Pomp. Juss.*) ad me in Cumam a se. — c) Significat res, a quibus abitur. *Cic.* 6. *Ferr.* 15. 33. Pueri Sisennae orculos de isto nunquam dejicere, neque ab argento distam discedere. *Id. Sen.* 13. 44. C. Duilius — redeuntem a crima senem sepe videbam puer.

Hinc praepositione *ab* gaudent omnia verba, substantiva, adjectiva et adverbialia, quae non modo perfectionem ab aliquo loco proprie significant, cuiusmodi sunt *proficisci*, *exscendere*, *exscensio*, *delabi*, *profugus* etc.; sed illa etiam quae latissimo sensu loci

terminum, a quo aliquid movetur, significant sive proprie, sive translate: scilicet ¶ 1. Quae *amotionem*, *divisionem*, *abstinentiam*, *cessionem* significant, quorum praecipua per indicem alphabeticum hic, ut infra, exhibemus, auctoris tantum nomine adjecto, ut quisquis uno omnia intuitu percipiat, et deinde singula, si lubet, suis in vocibus animadvertat. Abalienare a se iudices *Cic.* Abdere res ab se *Lucret.* Abducere aliquem a consuetudine *Cic.* Aberrat longius oratio ab eo, quod propositum est *Cic.* Abhorrere a studio *Cic.* Abigere advenientem ab aedibus *Plaut.* Abjugare bovem ab stabulis *Pacuv.* Abjungere se ab aliqua re *Cic.* Abit res ab Apronio *Cic.* Ablegare pecus a prato *Varr.* Abripere aliquem a complexu patris *Liv.* Abrumpere aliquid ab aliquo *Liv.* Abscindere tunicam a pectore *Cic.* Abstergere lacrimas a laeva *Lucil.* Abstineri aliquem a pecuniis *Cic.* Abstineri cupiditatem ab argento *Cic.* Abstrahere aliquem ab aliquo *Ter.*, a rebus gerendis *Cic.* Alienare bonos a se *Cic.* Alieno animo esse ab aliquo *Cic.* Aliter multo a ceteris agunt *Pomp. Mel.* Amandare rem procul a sensu *Cic.* Amittere aliquem a se *Ter.* Amoliri aliquem ab oculis *Curt.* Amovere virgas a corpore alicujus *Cic.* Arcere homines ab injuria *Cic.* Aspellere aliquem a leto *Cic.* Aspernari furorem a templis *Cic.* Avellere aliquem a patria *Plaut.* Avertere aliquid ab oculis *Cic.* Avocare aliquem ab aliqua re *Cic.* Carpere flores ab arbore *Ovid.* Cessare a praellis *Liv.* Ciere aliquem a subsidis *Liv.* Coercere aliquem a studio *Liv.* Cohibere hostem a licentia *Liv.* Commovere aliquem a loco *Cic.* Conquiescere ab armis *Cic.* Continere suos a praelio *Cic.* Convellere aliquid ab humo *Virg.* Convertere aliquem a vitae pravitate ad etc. *Cic.* Custodire templum ab aliquo *Vep.* Decidere a spe *Liv.* Declinare a religione officii *Cic.* Deducere aliquem a accusatione *Cic.* Defendere ignem a tecto *Ovid.* Delicere a senatu *Cic.* Deflectere a veritate *Cic.* Degenerare a virtute majorum *Cic.* Dehortari aliquem ab aliquo *Sallust.* Dejicere jugum a cervicibus *Cic.* Demittere aliquem ab alto *Virg.* Demovere labem a republica *Cic.* Depellere aliquem a loco *Cic.*, flammam ab aris *Cic.* Desistere a populo *Cic.* Desistere a defensione *Cic.* Detererere aliquem a dimicatione *Cic.* Detorquere aliquem a latere *Cic.* Dignoscere rem a re *Plin.* Digredi a causa *Cic.* Dijudicare vera a falsis *Cic.* Dimittere aliquem a se *Cic.* Dimovere aera ab astris *Virg.* Dirimere agrum ab agro *Plin.* Discedere a dignitate sapientis *Cic.* Discedere stultum a sapiente *Cic.* Discludere Arvernos ab Helvis *Cic.* Disjungere aliquem a familiaritate *Cic.* Dispellere caliginem ab animo *Cic.* Dispersere Africam ab Aethiopia *Plin.* Dissociare thronem a veterano *Tac.* Distinguere Armeniam a Neocassarea *Plin.* Distinguere civem ab hoste *Cic.* Distrahere aliquem ab aliquo *Cic.* Divellere aliquem a voluptate *Cic.* Dividere Gallos ab Aquitanis *Cic.* Educere exercitum ab urbe *Liv.* Ejicere aliquem a suis penatibus *Cic.* Emunire vitam ab injuriis peccatis *Colum.* Evocare exercitum ab oppido *Cic.* Excludere aliquem ab hereditate *Cic.* Excire consulem ab urbe *Liv.* Excitare aliquem ab inferis *Cic.* Exigere pecus a grege *Varr.* Expellere ab littore naves *Liv.* Exterminare cives a suis dis penatibus *Cic.* Extrahere aliquem ab sede *Seneca.* Extrudere aliquem a lateribus suis *Tac.* Flectere aliquem a proposito *Liv.* Fluere a luna *Cic.* Fugare flammam a classe *Ovid.* Fundere Gallos a delubris *Liv.* Impedire aliquem a vero *Sallust.* Intercludere aliquem ab aliqua re *Cic.* Internoscere vera a falsis *Cic.* Intersepere urbem ab arce *Liv.* Labi a vera ratione *Lucret.* Longe a domo *Cic.* Longinque a domo bella gerere *Enn.* Manare a luna *Cic.* Migravit ab aere voluptas *Horat.* Morari aliquem ab aliqua re *Cic.* Movere se a gremio alicujus *Catull.* Munire latus ab hoste *Curt.* Mutare aliquem Scythico ab arcu *Ovid.*

Mutatio a vulgari specie *Quintil.* Nubere a liberis *Dig.* Occultare se a conspectu alicujus *Plaut.* Otium sibi sumere a reip. muneribus *Cic.* Pellere inviam a se *Cic.* Percellere aliquid ab aliquo *Cic.* Præmittere aliquid a portu *Plaut.* Præstare tibi nihil possum a vi *Cic.* Procul a castris; Procul esse a conspectu etc. *Cæs.* Prohibere vim hostium ab oppidis *Cæs.* Projicere aliquid ab urbe *Ovid.* Promovere gradum a loco *Stat.* Propellere periculum ab aliquo *Liv.* Propulsare a se omnem suspicionem *Cic.* Protegere naves a ventis *Cæs.* Proterere aliquid ab ædibus *Cic.* Recipere se a cætu hominum *Cic.* Reducere facere ab Orco mortuum *Ter.* Reducere suos ab oppugnatione *Cæs.* Refrenare aliquid a gloria *Cic.* Rejicere aliquid ab se *Cic.* Itelcare aliquid ab hominibus *Cic.* Remittere aliquid a legione domum *Plaut.* Removere aliquid ab oculis *Cic.* Repellere aliquid a ponte *Cæs.* Reprehendere aliquid ab exitu *Lucret.* Reprimere aliquid ab aliqua re *Cic.* Repudiare consilium senatus a republ. *Cic.* Resolvere manum a corpore *Seneca.* Restituere aliquid a limine mortis *Caull.* Retardare aliquid a scribendo *Cic.* Retinere aliquid a fuga *Liv.* Retorquere vicia ab aquis *Ovid.* Retrahere consules a republ. *Cic.* Revocare aliquid a consilio *Cic.* Secare urbem procul a mari *Plin.* Scernere se a bonis *Cic.* Secludere flumen a monte *Cæs.* Secubare ab aliquo *Caull.* Seducere aliquid a peste *Cic.* Segregare aliquid a numero civium *Cic.* Sejuncta animi pars ab actione corporis *Cic.* Sejungere se ab aliquo *Cic.* Semovere aliquid a libris *Cic.* Seorsum a patre habitare *Dig.* Seorsus a collega puto nihil omnia paranda *Cic.* Separare suum consilium ab reliquis *Cæs.* Separatim eos ab illis consulturos *Liv.* Seponere aliquid a domo sua *Tac.* Sevocare mentem a sensibus *Cic.* Subducere se a custodiis *Nep.* Submovere hostes a porta *Cæs.* Subtrahere se a curia *Cic.* Suscitare testem ab subselliis *Cic.* Sustinere se a lapsu *Liv.* Tardare aliquid a laude *Cic.* Tegere portum ab Africo *Cæs.* Tempus datur a negotiis *Cic.* Temperare sibi a mendacio *Cic.* Tenere manus ab aliquo *Ovid.* Tollere se altius a terra *Cic.* Torquere aurem a sermonibus *Horat.* Traducere animum a servitute *Cic.* Trahere aliquid ab incepto *Sallust.* Tueri domum a furibus *Phædr.* Tutari aliquid a frigoribus *Plin.* Vellere postes a cardine *Virg.* ¶ 2. Quæ distantiam et discrepantiam significant. Ad distantiam vero quod attinet, solita sunt usurpari verba *abesse, distare, esse, aut ipsa præpositio ab absolute, aut denique verba quæ ad castra locanda pertinent.* *Cic. 1. B. C. 16.* Cohortes bidui spatulo abest eo. Lepidus ad Forum Voconii estra habet, qui locus a Foro Julii quatuor et viginti millia passuum abest. *Cæs. 1. B. C. 16.* Cohortes quinque — pontem luminis Interrumpant, qui erat ab oppido millia passuum circiter triginta. *Plin. 6. Hist. nat. 12. 13. (32).* Distat a continente passibus *M. Id. 5. ibid. 31. 38. (138).* Clara vero In alto Teos cum oppido, a Chlo LXXI. M. D. passuum, tantundem ab Erythris. *Cæs. 6. B. G. 7.* Postis castris a millibus pass. xv. auxilia Germanorum expectare constituunt. — Discrepantiam generatim significant: Abhorret res ab usu forensi *Cic.* Abludit non multum imago a te *Horat.* (Non) Absurda ab initio causisque talium facinorum repellere *Tac.* Discordat vox ab oratione *Quintil.* Discrepare ab opinione alicujus *Cic.* Differre ab aliqua re *Plaut.* Dissidere ab aliquo *Cic.* Dissimilitudinem habere a rebus *Cic.* Dissentire ab aliquo *Cic.* Distat argumentatio a veritate *Cic.* Diversus a ratione proposita *Cic.* — Hinc eleganter dicitur *ab re, h. e. ab ipsius rei natura; et e contra dicitur non ab re, acilicet non est, non abest, non discrepat a re proposita.* *Plaut. Trin. 2. 1. 12.* Eos eupit, coa consecretur, subdole blanditur, ab re consulti blandiloquentulus. *Id. Capt. 2. 2. 88.* Quilibet, dum ab re ne quid ores, faciam. *Liv. 35. 32. 6.* Tamen non ab re esse Quinto visum est auctorum aliquos legatos interesse ei consilio. ¶ 3. Quæ solutionem, privationem, vacuitatem significant. Abdicere vindicias ab aliquo *Dig.* Abjudicare agrum a populo *Cic.* Absolvere se a judicio *Cic.* Allevare animum a mœrore *Curt.* Asserere aliquid a lenone *Plaut.* Calva erit a viti si vinca *Cato.* Casta a cruore civili res familiaris *Cic.* Conservare aliquid pudice a populo *Caull.* Depurgare terram ab herba *Cato.* Expellere se ab omni occupatione *Cic.* Expiare forum a sceleris vestigiis *Cic.* Explicare se a lanis *Plin.* Firmus a gravi valetudine *Sueton.* Immunes a dolore dentea sunt *Plin.*

Insuper a judicio et a sermone *Cic.* Inops ego eram ab amicis *Cic.* Integre ab labore cohortes *Cæs.* Intermittere tempus a labore *Cæs.* Laxare animos a contentione *Cic.* Liberare se a Venere *Cic.* Libera a delictis *Cic.* Mutum a litteris tempus *Cic.* Nuda a magistratibus republ. *Cic.* Orba ab optimatibus concio *Cic.* Pudica a me est mulier *Plaut.* Pudicus ab omni facto et opprobrio turpi *Horat.* Purgare olcam a foliis *Cato.* Purificare se ab aliqua re *Sueton.* Puri aliquid ab humano cultu *Liv.* Quies datur ab armis. *Liv.* Recipere animum a pavore *Liv.* Reficere milites a laboribus *Hirt.* Relaxare se a nimia necessitate numerorum *Cic.* Remittere animum ab aliqua re *Liv.* Respirare a metu *Cic.* Securum a metu somnus *Plin.* Servare aliquid tutum a periculis *Cic.* Solitudo quædam erat ab oratoribus in foro *Cic.* Solvi ab amplexu *Ovid.* Solutus a cupiditatibus animus *Cic.* Sterilis est amator a datis *Plaut.* Tempus datur ab aliqua re *Cic.* Ulcisci se ab aliquo *Cic.* Vacabant loca a custodiis classium *Cæs.* Vacationem dari a causis *Cic.* Vacuitas ab angoribus *Cic.* Vacua atque pura domus ab ista suspitione *Cic.* Vacuum a defensoribus oppidum *Cæs.* Vasta a defensoribus urbe *Sallust.* Viduæ et vastæ abs te virgines *Enn.* Vindicare aliquid a labore *Cic.* ¶ 4. Quæ ereptionem, dationem, acquisitionem, electionem, postulationem significant. Abradere aliquid ab aliquo *Cic.* Acceptare mercedem a discipulis *Quintil.* Accipere litteras ab aliquo *Cic.* Adipisci honores a populo *Cic.* Adoptare aliquid ab aliquo *Cic.* Adsciscere sacra a Græcis *Cic.* Afferre litteras ab aliquo *Cic.* Animadvertere sues a facie *Farr.* Aucupari similitudinem ab aliqua re *Cic.* Audire aliquid a conitibus *Cic.* Auferre responsum ab aliquo *Cic.* statuas ab Syracusanis *Cic.* Capere aliquid ab aliquo *Cic.* Cogere pecuniam a civitatibus *Cic.* Cognoscere aliquid ab aliquo *Cæs.* Colligere stipem a tyrannus *Liv.* Comparare alicui aliquid ab aliquo *Cic.* Conspilare sapientiam ab aliquo *Cic.* Conciliare sibi amorem ab omnibus *Cic.* Conducere domum ab aliquo *Seneca.* Consequi aliquid ab aliquo *Cic.* Contendere aliquid ab aliquo *Cic.* Dare argentum a se *Plaut.* Delibare aliquid ab aliquo *Lucret.* Deligere in consilium a populo *Cic.* Deposcere sibi aliquid ab aliquo *Cic.* Deprecari aliquid ab aliquo *Cic.* Depromere juris utilitatem a peritis *Cic.* Detestari aliquid ab aliquo *Cic.* Desiderare aliquid ab aliquo *Cic.* Discere dialectica ab aliquo *Cic.* Effingere mores a parentibus *Cic.* Eligere aliquid a multis *Cic.* Emere libros ab aliquo *Seneca.* Eripere aliquid ab aliquo *Ter.* Exorare aliquid ab aliquo *Cic.* Expectare aliquid ab aliquo *Cic.* Expetere auxilium ab aliquo *Cic.* Exposcere victoriam ab dis *Cæs.* Exprimere aliquid nummularum ab aliquo *Cic.* Extorquere aliquid ab aliquo *Cic.* Flagitare aliquid ab aliquo *Cic.* Frui aliqua re ab aliquo *Dig.* Furari aliquid ab aliquo *Cic.* Habere aliquid ab aliquo *Cic.* Impetrare aliquid ab aliquo *Cic.* Inire gratiam ab aliquo *Nep.* Intercipere agrum ab aliquo *Liv.* Invenire aliquid ab aliquo *Cic.* Legare aliquid ab secundo herede *Cic.* Legere aliquid ab aliquo *Plaut.* Mereari aliquid ab aliquo *Cic.* Mercari aliquid ab aliquo *Dig.* Mutuari a Germanis auxilia *Hirt.* Nancisci aliquid ab aliquo *Cic.* Nundinari jus ab aliquo *Cic.* Numerare alicui aliquid ab ærario *Cic.* a quæstore *Cic.* Obsecrare ab aliquo *Plaut.* Obtinere aliquid ab aliquo *Justin.* Optare præmium ab aliquo *Ter.* Orare aliquid ab aliquo *Plaut.* Percipere civitatem ab aliquo *Justin.* Petere aliquid ab aliquo *Cic.* Persolvere alicui ab aliquo *Cic.* Possidere ædes ab aliquo *Cic.* Postulare aliquid ab aliquo *Cic.* Præcipere aliquid ab aliquo *Cæs.* Prædam facere ab aliquo *Nep.* Quærere defensionem a jure *Cic.* Rapere aliquid ab ara *Phædr.* Recuperare villam suam ab aliquo *Cic.* Reddere litteras ab aliquo *Liv.* Redimere captos a prædonibus *Cic.* Repetere ab aliis eadem esse vera *Cæs.* Repetere aliquid ab aliquo *Cic.* Reportare laudem a sociis *Cic.* Reposere rationem ab aliquo *Cic.* Repræsentare pecuniam ab aliquo *Cic.* Requiere litteras proprias ab aliquo *Cic.* Rogare aliquid ab aliquo *Sempr. Asell.* Solvere aliquid ab aliquo, a se *Cic.* Sperare aliquid boni ab aliquo *Cic.* Sumere litteras ab aliquo ad aliquid *Cic.* Supplicare sumptum a sociis *Cic.* Surripere aliquid ab aliquo *Cic.* Tangere agrum ab invito *Cic.* Trahere nomen ab aliqua re *Ovid.* Utinere ab aliquo *Dig.* ¶ 5. Quæ initium et appellationem significant. Amare a lenone *Plaut.* Appellare assiduus ab ære dando *Liv.* Auspicari vitam a suppliciis *Plin.* Bibere fontem ab origine *Nemes. Cæs.*

pisce ab Ilonio *Quintil.* Cognominare gentes a mari *Flor.* Denominare aliquid a re aliqua *Cic.* Dicere aliquid ab aliqua re *Plin.* Enumerare a Thalete philosophorum sententias *Cic.* Exordiri bellum a causa nefanda *Liv.* Exordium scribendi capere a temporibus *Cic.* Ducere ab aliqua re *Cic.* Haurire aliquid a fontibus *Cic.* Imponere vocabulum a re *Plin.* Inchoare facinus ab aliqua re *Curt.* Incipere ab Jove *Quintil.* Incipere bellum ab Egypto *Justin.* Initium capere a flumine *Cæs.* ducere a fame *Cic.* facere ab aliquo *Cic.* sumere ab aliqua re *Farr.* Nomen dare ab aliqua re *Plin.* Nominare aliquid ab aliquo *Cic.* Numerare signa a principibus *Farr.* Ordiri causam ab eo *Cic.* Oriri ab extremis Galliæ finibus *Cæs.* Primordia agendi capere ab dis *Cic.* Principia rerum ducenda ab dis *Cic.* Vocare aliquid a re aliqua *Plin.* — Hinc illa *Ab initio Quintil.*, *A primo (ἀπὸ πρῶτου) Ter.*, *A principio Cic.*, *A principis Quintil.*, *Ab initio Cic. 3. Farr. 56.* Unam columnam efficere ab integro novam nullo lapide redidit. Et apud *Orell. Inscr. 1064. TEMPLVM A VETVST. CONLABSUM — A NOVO RESTITV. FACTV.* — Hinc etiam *Ordinalia* gaudent pr. ab; subaudi enim potest *incipiendo, enumerando.* *Cic. 1. Acad. (post.) 12. 46.* Qui quartus ab Arcesila fuit. *Liv. 7. 1. 10.* Dignus habitus, quem secundum a Romulo conditorum urbis Romanæ ferrent. *Auct. B. Al. 66.* Potentia secundus a rege. *Horat. 2. Sat. 3. 193.* Hecros ab Achille secundus. *Virg. 5. Ecl. 49.* Alter ab illo. — Pariter subaudi potest *incipiendo* in elegantibus illis locutionibus *A vertice ad talos* etc. *Cic. Rosc. Com. 7. 20.* Nonne ab imis unguibus usque ad verticem summum ex fraude, fallaciis, mendaciis constare totus videtur? *Plaut. Epid. 5. 1. 17.* Usque ab unguiculo ad capillum est festivissima. *Horat. 2. Ep. 2. 4.* Candidus et talos a vertice pulcher ad imos. ¶ 6. Denique præpositio ab jungitur verbo esse præsertim cum agitur de servis ad eorumdem dominum significandum; vel etiam absolute usurpat quod facit subaudi possunt hæc verba: *oriundus, profectus, missus* aliæ similia. *Plaut. Cistell. 4. 1. 6.* Hæc cistella nummam hinc a nobis domo est? *Ter. Andr. 4. 4. 15. DAY.* Unde est (*hic puer*)? dic clare. *xy. A nobis. Plaut. Pseud. 2. 2. 22.* Esne tu an non es ab illo milite Macedonio, servus ejus etc.? *Ter. Andr. 4. 4. 17.* Ab Andria est ancilla hæc, quantum intelligo. *Liv. 32. 1. 9.* Legati ab Ardea. *Id. 37. 45. 4.* Sub idem fere tempus caduceator ab Antiocho per P. Scipionem a consule petiit etc. *Farr. 2. R. R. 2. 1.* Pastores ab Pergamide Maledove. *Liv. 1. 50.* Turnus Herdonius ab Aricia. *Id. 31. 22. 7.* Prædonis a Chalcide. *Martial. Spect. 18.* Tigris ab Ilirico gloria clara jugo. — Hinc illa, in quibus veteres præpositione ab videntur usi, cum vellet circumloqui adjectiva, et in quibus proprius esset easus genitivus. *Virg. 2. G. 243.* Dulcesce a fontibus undæ. *Lucret. 2. 50.* Neque fulgorem reverentur ab auro (*cf. οὖρος ἀπ' ἀμύμονος*).

¶ 7. Præpositio ab significat etiam satis amplam spatii partem, a qua aliquid fit vel est. ¶ 1. Jungitur verbis quoties definitur a qua parte actio fiat. *Cic. 12. Fam. 5. 3.* Nunc autem opto, ut ab istis Oricatis partibus virtutis tuæ lumen eluceat. *Virg. 9. En. 375.* Conclamat ab agmine Volsens. *Cic. 2. Invent. 51. 154.* Funiculo, qui a puppi religatus seapham annexam trahebat. *Virg. 7. En. 106.* Granineo ripæ religavit ab ægere classem. — Hinc illa a) *Ab ostio, A janua, A postibus, A limine, A limite* etc. *Plaut. Mercat. 2. 4. 9.* Omnia ego istæ auscultavi ab ostio. *Cic. 2. Orat. 68. 276.* Cum ad Nasicam venisset Ennius et cum a janua quæreret etc. — b) *A tergo, A fronte, A latere, A lateribus, A sinistra, A lava, A dextra, A copite, A vertice, Ab aure, Ab ore, A vultu, A pectore, A ventre, A pedibus, et de brutis A cauda, et apud milites A cornibus, A cornu dextro* etc. *Cic. 3. Phil. 13. 22.* A tergo, a fronte, a lateribus tenebatur. *Liv. 27. 48. 15.* Ita ex omnibus partibus, ab fronte, ab latere, ab tergo trucidantur Hispani. *Cic. 1. Divinat. 7. 12.* Acquirens Jupiterne cornicem a lava, corvum a dextra canere jussisset. *Plin. 10. Hist. nat. 16. 18. (38).* Is tradit nocturnum — cornicem a cauda de ovo exire. *Liv. 1. 37. 3.* Utrique ab cornibus positos — ita incurrisse a lateribus ferunt etc. *Cæs. 1. B. G. 52.* Cum hostium acies a sinistro cornu pulsa atque in fugam conversæ esset, a dextro cornu — nostram aciem premebant. — c) *Ab oriente, Ab ortu, Ab occasu, Ab occidente, A meridie, A septentrione vel septemtrionibus;*

nonnon *A sole, A luna, A vento, A mari, A porta, A castris* etc., *A populo aliquo*. *Vitruv.* 1. 4. 2. In cellis enim vinariis tectis lunino nemo cupit a meridie nec ab occidente, sed a septentrione. *Farr.* 1. *R. R.* 7. 2. Minus officit aliud aliis ab sole ac luna et vento. *Cæs.* 3. *B. G.* 25. Non eadem esse diligentia ab decumana porta castra munita. *Id.* 1. *B. G.* 1. Attingit etiam ab Sequanis et Helvetiis flumen Rhenum. — d) *A summo bibere, dare, aut A summo, Ab infimo* etc. *Plaut. Asin.* 5. 2. 41. Da, puer, ab summo: age tu interibi ab infimo da suavius (*V. AC. CUMBO*). *Cic. Sen.* 14. 46. Is sermo, qui more majorum a summo adbibetur in poculis. *Id.* 1. *Divinat.* 17. 30. Incurvum et leviter a summo inflexum bacillum. *Cæs.* 7. *B. G.* 73. 6. Stipites demissi et ab infimo revincti. — e) *A stirpe, A radice, A radicibus, A fundamento, A fundamentis* etc. *Sallust. Cat.* 10. Karthago æmula imperii Romani ab stirpe interit. *Phædr.* 3. 10. 59. A radicibus non evertisset scelere funesto domum. *Liv.* 26. 13. 16. Urbem a fundamentis prorueret. — Hinc *A parte, A partibus, Ab aliqua parte, Ab omni parte, Ab omnibus partibus; A sinistra, altera, superiore, exteriori, interiori* etc. *parte*. *Cic. 2. Herenn.* 20. 31. Ut adversariorum argumentationes — ab aliqua parte labefactare possimus. *Ovid. Heroid.* 15. 45. Hæc quoque laudabas, omnique a parte placebam. — f) Hinc denique apud Comicos ab cum personarum nomine significat quod sit apud ipsas personas vel personarum ædes. *Plaut. Mil. glor.* 2. 1. 76. Sed foris concerepuit hinc a vicino sene. *Ter. Adelph.* 5. 3. 2. Quisnam a nie pepulit tam graviter fores? ¶ 2. *Ab* cum personarum nominibus significat sæpe ab eorumdem parte. *Ter. Hec.* 4. 4. 45. Neutra in re vobis difficultas a nie erit. *Cic. 2. Divinat.* 21. 47. A nobilitate igitur periculum. *Liv.* 21. 13. 4. Nec a Romanis vobis ulla spes est. — Hinc a) *Metuere, timere, desperare ab aliquo* sæpius occurrunt. *Cic. 9. Att.* 7. 4. Sed cum eadem metum ab hac parte, — rectius putem quidvis domi perpeti. *Id.* 2. *Phil.* 15. 116. Quæ est autem vita dies et noctes timere a suis? *Cic. Pison.* 6. 12. Spem habere a tribuno plebis, — a senatu quidem desperasse. *Liv.* 33. 32. 10. Dempito metu a Philippo omni. — b) *Stare, facere, agere, sentire, dicere, tractare aliquid ab aliquo, aut aliquando ab aliqua re* est illius partibus favere, studere. *Cic. Brut.* 79. 273. Ut nemo contra civium perditurum popularem turbulentamque dementiam a senatu et a bonorum causa steterit. *Id.* 1. *Invent.* 3. 4. Cum sæpe a mendacio contra verum stare homines consueverent etc. — c) Hisce locutionibus proxime accedit alia, nempe *esse ab aliquo*, vel absolute *ab aliquo*, cum de philosophorum sectis agitur. *Cic. 4. Fam.* 3. 7. Zeno et qui ab eo sunt. *Id.* 2. *Tusc.* 3. 7. II, qui sunt ab ea disciplina. *Id. Muren.* 30. 63. Nostri illi a Platone et Aristotele moderati homines et temperati ajunt (*Cl. et Arist. Moderatos*). *NB.* Nonnulli, ex quibus Klotz, ex *Cic. 3. Leg.* 6. 14, 5. *Tusc.* 41. 119. et ex *Quintil.* 4. 2. 31. in hac dicendi ratione subaudiunt *profecti*. — d) Hinc a *re aliqua* idem est atque a *parte rei*, sive quod attinet ad. *Plaut. Trucul.* 1. 1. 26. Bis perit amator ab re atque ab animo simul. *Id. Aulul.* 2. 2. 9. NE. Ain' tute valere? EV. Pol ego a pecunia perbene. *Cic. 7. Att.* 15. 3. Sumus enim flagitiose imparati cum a militibus, tum a pecunia. — e) Præcedentibus nominibus *servus, libertus, verna* etc., *faber* quoque et *medicus*, interdum et *officium*; aut nominibus propriis, servorum præcipue vel libertorum, præpositio ab ministerium aut artem denotat: quod raro ante Imperatores, sæpiissime post ipsos occurrit propter servorum numerum in immensum propemodum adaugetum. Apud *Cicer.* primo et semel tantum locutio hæc occurrit in 8. *Att.* 5. 1. Nec ullam aliam ob causam Pollicem servum a pedibus meum (*Editt. meis, recte meum restituit Klotz*) Romam misi. *h. e.* is cui cura erat calceorum servandorum, quos cœnaturi domini deponebant. *Sueton. Cæs.* 74. Philonemum, a manu servum, — non gravius quam simplici morte punivit. *Id. Domit.* 14. Epaphroditum a libellis capitali pœna condemnavit. *Id. Tiber.* 42. Novum denique officium instituit a voluptatibus, præposito equite Romano, T. Cassio Prisco. — Hæc et similia usurpantur fere cum Genitivo: reperitur tamen etiam Dativus. *Inscript.* apud *Grut.* 384. 2. ALENTIO CÆSARIS AVGVSTI A BITHVOTICA. Adde 578. 1. et 61. 4. *Seneca. Apocol.* 15. (*Lud. extr.*) Is Menandro liberto suo tradidit, ut a cognitionibus ei esset. *Iopisc.*

Carin. 18. Claudius Euthenius, qui Diocletiano ab epistolis fuit. Apud *Sueton., Tacit., Lamprid., Vopisc.*, et in Inscriptionibus apud *Orell., Reines. Murat.* et *Gruter.* passim reperitur *Servus ab hortulis, a veste castrensis; Serva a sandalis; Libertus a studiis, ab epistolis, a memoria, ab codicillis, a commentariis eorum, a cubiculo Augustæ, a cura amicorum; Liberta a manu; Libertinus a pugione, Ferva a rationibus voluptatum; Puer a pedibus; Proximus a memoria, a studiis, a libellis; Adjutor a commentariis ornamentorum; Præpositus ab auro escario, a veste matutina, ab argento potorio, a sibilis, a crystallinis; Procurator ab ephemeride, a mandatis, a veredis, a pinacothecis; Publicus vel Servus publicus a censu, a bibliotheca græca; Scriba ab epistolis latinis; Edictus a Vesta; Faber a Corinthiis; Figulus ab imbricibus; Medicus ab oculis.*

III.) Quoniam spatium et motum metimur per tempus, et viceversa; præpositio ab significat etiam temporis terminum, a quo aliquid est vel fit; idque a) per facta vel phænomena, b) per adjectiva vel adverbialia temporalia, c) per nomina temporis definita, cujusmodi sunt *annus, mensis, dies* etc. — a) Temporibus terminus est actio vel phænomenon. *Plaut. Pæn.* 3. 3. 4. Atque eadem mulieres ab re divina credo apparebunt domi. *Cic. 2. Phil.* 40. 103. Ab hac religionum perturbatione advolas in M. Varronis — fundum Casinatem. — b) Præpositio ab adicitur adjectivis vel adverbis temporalibus. *Cic. 3. Nat. D.* 5. 11. Homerus, qui recens ab illorum ætate fuit. *Virg.* 6. *Aen.* 450. Recens a vulnere Dido. *Cic. 1. Att.* 5. 4. Ut primum a tuo digressu Romam veni. *Liv.* 30. 36. 1. Confestim a praelio. *Sueton. Cæs.* 85. Statim a funere. *Fellej.* 2. 104. 3. Protinus ab adoptione. *Flor.* 4. 2. 67. Ejus elephantis, bellorum rudes et nuper a silva, consternati subito clangore. *Colum.* 8. *R. R.* 5. 9. Verum suburbanis locis, ubi a matre pulli non exiguis pretiis veniunt, probanda est æstiva educatio. *h. e.* recens a matre. *Lucret.* 4. 1164. Ceres est ipsa ab Iaccho. *h. e.* recens a partu Iacchi. — c) Additur definitis temporis nominibus. *Cic. 3. Orat.* 2. 7. Qui annus ei primus ab honorum perfuntione additus — ad summam auctoritatem dabat. *Liv.* 1. 40. Regnum Romæ ab condita Urbe ad liberatam annos cxxlv. *Cic. Milon.* 35. 98. Centesima lux est hæc ab interitu P. Clodii. *Id.* 2. *Phil.* 41. Ab hora tertia bibebatur.

Hinc ¶ 1. Locutiones consuetæ *Ab adolescentia* *Cic. 2. de rep.* 1. 1. *A prima adolescentia* *Id.* 1. *Fam.* 9. 23. *Ab ineunte ætate* *Id.* 2. *Off.* 13. 44. *Jam inde ab incunabulis* *Liv.* 4. 36. 5. *A pueritia* *Cic. 2. Tusc.* 11. 27. *A teneris unguiculis* *Id.* 1. *Fam.* 6. 2. *A toga pura* *Id.* 7. *Att.* 8. 5; et juxta Latinam loquendi rationem *Ab adolescentulo* *Cic. Quint.* 3. 12. *A pueris* *Id.* 1. *Tusc.* 24. 57; necnon *A parvo* *Liv.* 1. 39. 6. *A parvis* *Cic. 2. Leg.* 4. 9. et alia sexcenta: quibus proxime accedunt *Ab auro* *Plaut. Pæn.* 1. 2. 6. *A prima luce* *Cæs.* 1. *B. G.* 81. etc. — ¶ 2. Quoniam in superioribus locutionibus præp. ab fere semper significat post, ita apud recentiores eadem significatio usurpata est in rebus quoque ordinandis, et aliquando etiam cum Comparativis. *Plin.* 17. *Hist. nat.* 9. 6. (52). Proximum deinde caprum est, ab hoc ovium, deinde boum, novissimum jumentorum. *Colum.* 2. *R. R.* 10. 22. Ab his leguminibus ratio est habenda naporum raporumque. *Cæd. Aurel.* 1. *Acut.* 9. 64. Major ab intertempore somno vigiliæ est veratio. — Et 2. *Acut.* 1. 2. (*Lethargus*) est comparatione gravior phrenitide, non aliter quam negatus in toto visus ab ex parte impeditus, vel silentium ab impedita locutione etc. *Hieron. ep.* 21. n. 41. Qui prima hora conductus est plus meretur ab eo, qui hora tertia missus est ad viam. *In quibus ab pro præ usurpatur.*

IV.) Præpositio ab etiam causam significat, per quam, aut propter quam aliquid efficitur vel est. ¶ 1. Præpos. ab significat causam per quam vel a qua aliquid efficitur vel est: jungitur vero a) cum verbis activis, in locutionibus *facere, instituere* etc. a se; cum verbo *esse*; et cum adjectivis præsertim apud Poetas. *Cic. Tim.* 6. Ita se ipse (*mundus*) consumptione et senio alebat sui, cum ipse per se et a se et pateretur et faceret omnia. *Colum.* 11. *R. R.* 1. 5. Ischomachus rogatus utrumne mercari villicum tamquam fabrum, an se instituere consueverit: Ego vero, inquit, ipse instituo. *Plaut. Rud.* 2. 5. 21. Nam

hæc litterata est, ab se cantat, cuja sit. *Cic. 2. Nat. D.* 52. 129. Si est calor a sole. *Id.* 9. *Fam.* 16. 7. Hæc levior est plaga ab amico, quam a debitore. — *Ovid. Heroid.* 10. 16. Utque erat a somno turbida, rapta coma est. *Sallust. Fragm.* p. 934. Cort. Quæ a paludibus invia fuit. — b) Jungitur etiam cum verbis neutræ, quæ tamen per se passionem significant, cujusmodi sunt præcipue *dolere, interire, perire, cadere, venire, vapulare, salvere* etc. c) contra cum deponentibus nasci, oriri. *Cic. 2. Nat. D.* 55. 138. Quæ spiritu in pulmones anima ducitur, ea calescit primum ab ipso spiritu. *Plin.* 29. *Hist. nat.* 5. 10. (15). Cupressi folia imponuntur capiti cum polenta, si a sole doleat. *Cic. 4. Acad.* (pr. 2.) 7. 29. Quæ (ratio) sit eadem sempiterna; nihil enim valentius esse, a quo intereat. *Ovid.* 13. *Met.* 597. Occidit a forte Achilles. *Cic. 12. Phil.* 5. 13. Immunitates ab eo, civitates, sacerdotia, regna venierunt. *Quintil.* 9. 2. 12. Testis in reum rogatus, an ab reo fustibus vapulasset. *Cic. 6. Att.* 2. 10. Salvebis a meo Cicerone. *Id. post Red. ad Quir.* 2. 5. A parentibus — parvus sum procreatus: a vobis natus sum consularis. *Id. Top.* 6. 29. Qui ab ingenuis oriundi sunt. — c) Jungitur cum verbis passivis quoties agitur de persona, etiam collectivo nomine significata, vel agitur de abstractis per prosopœiam exhibitis; quamquam aliquando usurpatur ab etiam cum agitur de rebus physicis, præsertim apud Poetas. *Cic. 5. Fam.* 12. 7. Alexander ab Apelle potissimum pingi et a Lysippo fingi volebat. *Id. Amic.* 16. 56. Ut quanti quisque se ipse facit, tanti fiat ab amicis. *Id. pro leg. Man.* 8. 20. In quo maxime laborandum est, ne forte a vobis, quæ diligentissime providenda sunt, contemnenda esse videantur. *Cic. Sen.* 5. 13. Ut bella a se gesta, ut triumphos recorderis. *Id.* 3. *Fam.* 11. 2. Quæ a cuncto populo, a senatu, a iudicibus ingenio, industria, virtuti tribuuntur, — nihili quoque ipsi tribui putat. *Liv.* 30. 1. 13. Editi a collegio pontificum di, quibus sacrificaretur. *Cic. 1. Off.* 20. 68. Non est consentaneum — qui invictum se a labore præstiterit, vinci a voluptate. *Id.* 1. *Leg.* 12. 33. Tantam esse corruptelam malæ consuetudinis, ut ab ea tamquam igniculi extinguantur a natura dati. *Id.* 2. *Nat. D.* 54. 134. Ab his (*dentibus*) extenuatur et molitur cibum. *Ovid.* 5. *Fast.* 709. Pectora trajetctus Lynceo Castor ab ense. *Id.* 14. *Met.* 345. Pannicam fulvo chlamydem comprehensum ab auro. ¶ 2. Præpos. ab significat etiam causam, propter quam aliquid efficitur vel est. *Liv.* 3. 61. 13. Feroces ab re priore anno bene gesta. *Id.* 36. 24. 7. Oppidum victores permissu consulum diripiunt, non tam ab ira, nec ab odio, quam ut miles — aliquo tandem loco fructum victoriæ sentiret. *Id.* 8. 16. 6. Hostes ab superioris etiam certaminis memoria pavidos. *Id.* alibi sæpius. *Tac.* 4. *Hist.* 72. Cerialis a metu infamiæ pressit iras. — Eadem significatione, a Poetis præsertim, præpos. ab jungitur cum arte vel modo, quo aliquid fit, ita ut abundare videatur. *Ovid.* 2. *Trist.* 461. Docetque Quæ nuptæ possint fallere ab arte viros. *Tibull.* 1. 5. 3. Turben, Quem celer assueta versat ab arte puer.

In compositione *Ab* significat separationem, retractionem in partem posteriorem, aut privationem; nec unquam cum alpha privativo Græcorum est confundenda. Cum omnibus prorsus vocalibus et cum plerisque consonantibus connectitur *Ab*, ut *Abactor, Aberra, Abire, Abior, Abundo, Abduco, Abjuro, Ablego, Abnuo, Abrogo, Absimilis*: cum *M* et *V* connectitur *A*, ut *Amoveo, Amens, Avello*; cum verbo *fui, futurus, fore*, *ab* vel *A*: cum *C*, *T* et *Q* connectitur *Ab*, ut *Abcondo, Abstineo, Absque*; cum verbis *pello, porto* et *spornor* a *sporno* eadem *Ab*, extrita tamen b euphonia causa, unde *Aspello, Asporto, Aspernor*: duo vero sunt ex *Ab* præpos. composita, quæ euphoniæ gratia *B* mutant in *U*, *Aufero* videlicet et *Aufugio*, de quibus *Cl. Cic. Orat.* 47. 158, *Quintil.* 1. 5. 69. et *Gell.* 15. 3. — *Ab* præponitur aliquando etiam adverbis, quæ proinde tamquam substantiva habenda sunt: hoc autem jam inde a præscis temporibus, sed vulgari tantum licentia, usuvenisse putandum est, quæ deinde cadentis latinitatis auctores abusi esse videntur. *Vitruv.* 5. 6. 8. *Schneider.* Versuræ — quæ efficiunt, una a foro, altera a peregre, additis in scenam. *Plin.* 17. *Hist. nat.* 24. 37. (227). A foris. *Aggen. Urb. de limit. agr.* A foras. *Interp. Fulg. sapius*: A longe, A modo vel Amodo. Sic etiam *Abante, Abinivem* et *Abhinc*, quæ *V.* suis locis. — Præpositioni *ab* præponuntur ali-

quando inde et usque; interdu occurrit etiam ab-
usque: quæ pariter *V.* suis locis.

Non in o n y m. Præpositiones *ab*, *de* et *ex* inter se
differunt: *ab* enim nobis representat rem apud ali-
quem locum; de vero super aliquem locum; *ex* de-
nique intus in aliquo loco. *Cic. Cæc.* 30. 87. Si
qui meam familiam de meo fundo deiecerit, ex eo me
loco deiecerit; si qui nulli præsto fuerit cum armatis
hominibus extra meum fundum et me introire probi-
buerit, non ex eo loco, sed ab eo loco me deiecerit
etc. — Hinc præpositioni *ab* respondet præpositio
ad; præpositioni de præpositio *in*, ita tamen ut sur-
sum significet; præpositioni *ex* præpositio *in*, quæ
intus significet. *Farr. 2. H. R. 1. 4.* Tertio denique
gradu a vita pastoralis ad agri culturam descendunt.
Et paullo post: Ex hac vita in secundam descendis-
se pastoriam. (Adde *Cic. 2. de republ.* 19. 34. In-
fluxit enim non tenuis quidam e Græcia rivulus in
hanc urbem.) *Id. in Vat.* 11. 26. Cum Vettius-
perorasset descendissetque de Rostris. *Et e contra*
Liv. 34. 54. Consul ex auctoritate patrum in Rostra
ascendit.

AB. J. A. AB. ABS.

ABABUS idem atque Abavus, mutata littera *V* in
B, de qua mutatione, haud infrequenti in Inscriptio-
nibus, *V. infra* litt. *B* et *V. Reines. synt. Inscr. Lat.*
cl. 6. n. 71. MYNATIO PLANCO PAYLINO V. C. — CRE-
FELIVS ANTIQVVS ABABO SYO.

ABACTIA JUMENTA legimus in *Inscr.* apud
Murat. 606. EO QVOD IN TRANSITV JUMENTA ET PAS-
TORES QVOS CONDUCTORES HABENT, DICENTES STATIO-
NARI FUGITIVOS ESSE ET JUMENTA ABACTIA HACERE
etc., ubi vocabulum *abactia* significaret per vim aut
furto ablata, et revocandum esset ad adjectivum
Abactius, *a*, um; nisi forte lapideæ mendum fuerit,
et potius legendum sit ABACTA VEL ABACTICIA VEL ETIAM
ABACTIVA eadem tamen significatione.

ABACTOR, ôris, m. 3. (abigo) proprie qui a loco
in locum agit sive pellit; sed tamen peculiari tantum
significatione occurrit, et est qui jumenta et pecora
furat (It. ladro di bestiame; Fr. ravisseur de trou-
peaux; Hisp. abigeo; Germ. Fiehdieb; Angl. stea-
ler, or driver away of cattle), quique apud Jctos
fere semper dicitur abigeus vel abigator, quæ vide-
ais. — a) Absolute. *Apul. 7. Met.* 26. Abactorum
indubitatum erucantumque percussorem erimantes.
Paul. Sent. 5. 18. 1. Abactores sunt, qui unum
equum, duas equas, totidemque boves, vel capras de-
cem, aut porcos quinque abegerint. *Servius in Virg.*
3. G. 407. Iheros, abactores. Fere enim Hispani o-
mnes acerrimi abactores sunt. *Isid. 10. Orig.* 14.
Abactor est fur jumentorum et pecorum, quem vulgo
abigeum vocant, scilicet ab abigendo. — b) Cum Ge-
nitivo. *Funic. 6. Mathes.* 31. Pecorum abactores.
Minuc. Fel. Octav. 5. Boun abactores.

ABACTUS, a, um. *V. ABIGO.*

ABACTUS, us, m. 4. (abigo) actus abigendi, præ-
dandi aut furandi, præcipue pecora, naves, vasa ali-
que hujusmodi (It. saccheggio o furto, specialmente
di bestiame, navi etc.; Fr. déprédation ou vol, sou-
tout de troupeaux, navires etc.; Hisp. abigeato y
pillage de nave etc.; Germ. Feraubung, namentl.
an Fieh, Schiff etc.; Angl. driving away, by theft
or by force, of cattle, ship etc.). *Plin. Paneg.* 20.
Quam dissimilis nunc alterius principis transitus, (si
tamen transitus ille, non populatio fuit) cum aba-
ctus hospitum exerceat, omniaque dextra lævaque
perusta. *Al. exerceatur.*

ABACULUS, i, m. 2. (demin. abaci 1. et 4.; Cf.
ὀβελισκος) tessellæ vitæ versicoloræ; ex quibus
opera musiva fiebant (It. piccoli pezzi di vetro a va-
rii colori onde si faceano i mosaici; Fr. petite ta-
blette en verre coloré, employée dans les ouvrages
en mosaïque; Hisp. pequennas tablas de vidrio co-
lorado para las obras mosaicas; Germ. aus bunten
Glas gefertigte Musivstücke; Angl. Small pieces of
coloured glass formerly employed for making mo-
saic work). *Plin. 36. Hist. nat.* 26. 67. (199). Ve-
luti cum calculi fiunt, quos quidam abaculos appel-
lant, aliquos etiam pluribus modis versicolores. *Har-
dunus* minus recte lusus, alii numerarios calculos
fuisse putant, cum certo constet, his lapidebus pa-
vimenta præsertim ornare veteres valde delectatos
fuisse. *Illic Athen. Deipnos.* 5. 10. de nave Hiero-
nis: Ταῦτα δὲ πάντα δάπεδον ἐξ ἑνὲν ἀβελισκῶν;
συρραμμένων ἐκ παντοίων λευκῶν. *V. Eustath.* ad
Hom. Odys. l. 22. p. 786.

ARACUS, i, m. 2. (ἄραξ, arax; unde heteroclitum
abax, acis, quod notat *Priscian.* 1. p. 319. et seq.
Klæl. et p. 752. *Putsch.*) est vocabulum composi-
tum a tribus prioribus alphabeti litteris A, B, Γ: in
gemma enim, quam *F. Oriolus* docte admodum est
interpretatus in opere, cui titulus: *Spiegazione di
una gemma etrusca del Museo H. di Parigi. Dolo-*
grna 1825, videre est calculorum cum tabella sive
abaco, in qua numerorum notæ sunt, supra autem
litteris Etruscis insculptum est ARCAN, h. e. abacad,
nempe abecedarius, seu qui abaco utitur; littera ve-
ro *Γ* est loco litteræ *Β*, qua carebant Etrusci. Male
itaque nonnulli vocem deducunt ab ἄραξ, h. e. sine
basi (*V. Etymolog.* H. hac voce), et falso affirmant
inceptum etymon laudari a *Capell.* 6. p. 190., ejus
verba *V. infra*. Abacus itaque ab origine prima fuit
tabula litteris ABΓ insculpta multisque in partes vel
areas divisa, seu tabula plana lignea quodam sepi-
mento altius conclusa, cujus plures fuerunt usus.

¶ 1. Ac primo quidem hujusmodi tabula tamquam
calculatoria utebantur arithmetici et geometræ, eam-
que pulvisculo crystallino viridi conspergebant, quo
facilius numeros et figuras notarent, delectentque si
opus esset (It. abacco, tavoletta per conteggiare;
Fr. abaque, comptoir; Hisp. abaco, tabla para cal-
cular; Germ. Rechentafel; Angl. uniting-table).
Pers. 1. 131. et seq. Nec qui abaco numeros et secto
pulvere metas scit risisse vafer. *Apul. Mag.* 16. Si
non modo campo et glebis, verum etiam abaco et
pulvisculo te dedisses. h. e. geometriæ studio. *Capell.*
7. imit. Sic abacum perstare jubet (arithmetica), sic
teguine glauco Pandere pulvereum formiarum ducti-
bus æquor. *Et id.* 6. p. 190. Abacus nuncupatur res
depingendis designandisque opportuna formis: quippe
ibi vel lineares ductus, vel circumflexus, vel triangula-
res arriantur (ab. abr.) anfractus. Cf. *Papae Gloss.*
in *V. Abax* et *Abacus*. ¶ 2. Tabula de qua supra,
erat etiam alvcolus lusorius (It. scacchiere; Fr. da-
mier, échiquier; Hisp. tablero; Germ. Spieltisch;
Angl. dice-board, chess-board). *Sueton. Ner.* 22.
Cum inter initia imperii eburneis quadrigis in abaco
ludcret. h. e. parvis quadrigis ex ebore factis in al-
vcolo lusorio circensia certamina ludendo represen-
taret. *Macrob.* 1. *Saturn.* 5. Vultisne diem sequen-
tem, quem omnes plerique abaco et latroneulis con-
terunt, nos istis sobris fabulis — exigamus? ¶ 3.
Abacus erat etiam mensa vel tabula multis areis
iisque excavatis distincta, in quibus urceoli immit-
tebantur et exponebantur oleo aut vino referti Cf.
Sidon. Apoll. infra (It. credenza; Fr. buffet, cré-
dence; Hisp. credencia; Germ. Schenktsch; Angl.
bench, counter, dresser). Primo quidem rudis adhuc
inserviebat usui domestico et rustico (*V. Cat. infra*):
postquam vero anno ab U. C. 565. per Cn. Manlium
Vulsoneum donitis in Asia Gallis seu Galatis Asiaticæ
magnificentia Romanis imoutit, abaci exquisita ele-
gantia facti, ærati ornatique sunt, in iisque expone-
bantur vasa aurea, argentea pretiosaque alia præser-
tim ad ponam conviviorum (Cf. *Liv.* et *Plin.* infra,
nervon *Dion. Cass. fr.* 71.). *Cat.* 10. *R. R.* 4. inter
alia, quibus dictum agri jugerum cxxl. instruat
oportet, recenset abacum I; et 11. 3. iterum abacu-
m I. inter ea, quibus vineam jugerum C. instruere
oportet. *Cic.* 6. *Ferr.* 16. 35. Ab hoc abaci vasa
omnia, ut exposita fuerant, abstulit. *Id. ibid.* 25. 57.
Iste cum aliquot abacorum faceret vasa aurea etc.
Id. 5. *Tusc.* 21. 61. Abacos complures ornavit ar-
gento auroque ætato. *Farr.* 9. *L. L.* 46. *Müll.* Ita-
que sicut abacum argento ornari, ut alia paria sint,
alia disparia, sic orationem. *Liv.* 39. 6. 7. Il primum
— quæ tum magnificæ suppellectilis habebantur, mono-
podia et abacos Romani adlexerunt. *Plin.* 34. *Hist.*
nat. 3. 8. (14). Nam triclinia ærata abacosque et mo-
nopodia Cn. Manlium primum invexisse triumpho suo
— L. Piso auctor est. *Jurenal.* 3. 203. Lectus erat
Codro Prorula minor, urceoli sex, Ornamentum aba-
ci. *Sidon. Apoll.* 17. 7. Nec per multiplices abaco
splendente cavernas Argenti nigri pocula defodiam.
Inscr. apud. *Orell.* 4517. ABACTVS CYM BASTI. ¶ 4. A
similitudine lignorum abacorum, abaci dictæ sunt
crustæ, tabulæve quadratæ e marmore, vitro, aut si-
milii materia, quæ multicoloræ et imagines aliquas
representantes parietum ornamenta erant, iis tectorii
vice insertæ (*V. ABACULUS*). *Vitrur.* 7. 4. 3. Ita-
que veteribus parietibus nonnulli crustas eidentes,
pro abacis utuntur. Adde *ibid.* 4. 4. *Plin.* 33. *hist.*
nat. 12. 56. (159). Attico ad lumina utuntur, ad aba-

cos non nisi marmoroso, quoniam marmore in eo re-
sistit amaritudini calcis. Adde *ibid.* 35. 1. 1. (2). et
6. 13. (32). ¶ 5. Denique abacus in architectura est
quadrata planities in summis Corinthiarum columna-
rum capitulis (It. abbaco, tagliere, dado; Fr. tail-
loir; Hisp. noto; Germ. die oberste Platte auf dem
Sautenkapitale; Angl. a square table, cube, or sto-
ne on the capital of pillars). *Vitrur.* 4. 1. 11. Aba-
ci latitudo ita habeat rationem, ut etc.

ABADIR, seu Abaddir, seu Abdir, nomen m. in-
decl. Juxta nonnullos tamen gen. iris. Cf. *Priscian.*

1. p. 313. *Klæl.* ab Hebr. אבדיר, pater, et אבדיר ma-
gnificus; de quo *Priscian.* 5. p. 647. *Putsch.* Aba-
dir Deus est (*V. ONOM.*): dicitur et hoc nomine la-
pis ille, quem Saturnus dicitur devorasse pro Jove,
quem Græci βαΐτύλον vocant. Adde *Myth.* I. *Fab.*
2. 104. *Mai.*

ABÆSTIMO: Efficta vocabuli forma, quam vide
in *V. ABNUMERO.*

ÆRÆSTUO, as, u. I. (ab et æstuo) deorsum æstuo
et ferveo, quod maris est proprium. Occurrit tantum
translatè de vite, quæ cum racemis abundet, in iis
effluendis et maturandis æstuat quodammodo et
servet. *Tertull. carm. de Judicio Dom.* 21. Quil
faciat, lætis ut vitis abæstuet uvis.

ABAGIO. Non est verum vocabulum, sed quædam
tantummodo vocabuli forma, quam ad etymon vocis
adagio declarandum effinxit *Farr.* 7. *L. L.* 31. *Müll.*
Adagio, et littera commutata abagio, dicta ab eo,
quod audit orationem.

ABAGMENTUM, i, n. 2. (abigo) remedium abi-
gens. A nonnullis affertur hæc vox ex *Theod. Pri-
scian.* 2. 34., ubi hæc habentur: Curantur autem hæc
omnia contrariis suis, ut quod forte et sensu et tactu
calidum commotum fuerit, frigidis interim adiutoriis
ab augmentis prohibeatur. Sic rectius, quam abaga-
mentis, legendum.

ABALIENATIO, ônis, f. 3. (abalieno I. 2.; Cf.
ἀπαλλοτρισις) actus abalienandi, quo sc. rem no-
stram, præsertim quæ mancipi est, alienam facimus
(It. alienazione, vendita, cessione; Fr. alienation,
vente ou cession légale d'une propriété; Hisp. ena-
genacion, ó cesion legal; Germ. Entäußerung, be-
sonders die förmliche einer res mancipi; Angl. an
alienating, making over to another by sale, ces-
sion, or contract). *Cic. Top.* 5. 28. Abalienatio est
ejus rei, quæ mancipi est, aut traditio alteri nexu aut
in jure cessio, inter quos ea jure civili fieri possunt.
h. e. abalienatio est ejus rei, quæ in nostra est pote-
state, traditio alteri, addita obligatione ipsam rem
præstandi, aut in jure cessio.

ABALIENO, as, avi, atuni, are, a. 1. (ab et alieno;
Cf. *ἀπαλλοτρισις*) Part. *Abalienatus* I. 1. 2., *Ab-*
alienandus I. 2. Proprie est alienum reddere seu re-
movere et sejungere, ut ait *Paul. Diac.* p. 25. 9.
Müll. Abalienatus dicitur, quem quis a se removerit;
alienatus, qui alienus est factus (It. rimuovere, allon-
tanare, alienare; Fr. éloigner, séparer, aliéner;
Hisp. apartar, alejar, enagenar; Germ. fremd ma-
chen, entfremden, veräußern; Angl. estrange, re-
move, alienate).

1.) Proprie. ¶ 1. Est physice vel externe remo-
vere et disjungere. *Plaut. Mil. glor.* 4. 8. 11. Istuc
crucior, a viro me tali abalienarier. *Id. Curc.* 1.
3. 18. Nisi mors meum animum abs te abalienave-
rit. *Quintil.* 8. 3. 75. Ut medici abalienata morbis
membra præciant, ita turpes ac perniciosos, etiam
si nobis sanguine cohærent, amputandos. h. e. mem-
bra quæ morbo corrupta a corpore aliena facta sunt,
neque amplius cum ipso vitaliter cohærent. *Scribon.*
Comp. 227. Movere abalienatam partem oportet
(Cf. ALIENO 1.). ¶ 2. Est etiam ita remove-
re, ut quod in nostra potestate est, alienum fiat, vendere
et alteri tradere: quo sensu a) abalienare est ve-
tus verbum Civilis Juris, h. e. Civium Rom. pro-
prium, peregrinis hominibus non commune, quo per-
fecta rei alicujus alienatio significabatur, hoc est rei,
quæ mancipi esset, alteri traditio, aut in jure cessio,
ut in voc. ABALIENATIO dictum est; quamquam
b) panatur etiam pro quacumque ratione vendere et
alteri tradere. — a) *Paul. Dig.* 10. 3. 14. Igitur etsi
abalienavero prædium, danda mihi erit negotiorum
gestorum actio. *Fragm. legis Thoræ* in edit. *Goe-
stiana Scripton. rei Agrar.* p. 329. QVOD EIVS AGRI
NON ABALIENATVM ERIT. *Plebisc. de Thermens.* apud
Orell. Inscr. 3673. QVOD EIVS ISET SYA VOLVNTATE

AE SE NON ABALIENANT. — b) *Plaut. Asin.* 4. 1. 18. Et si qua inutilis pictura sit, eam vendat; ni in quadriduo abalienavit, quo ex argentum acceperit, tuus arbitratu sit, comburas, si velis. *Id. Trin.* 2. 4. 112. Nostrum ne te nutrice, here, quae nos educat, abalienare a uolis? *Cic. 2. Agr.* 24. 64. Ut idem iudicaret et venderet, — idemque agros vectigales populi Rom. abalienaret, etc. *Id. ibid.* 27. 72. Vectigalibus abalienatis, sociis vexatis, regulis atque omnibus gentibus exinanitis. *Val. Max.* 4. 4. 3. Paps quoque satis aumose, qui cum hereditatis nomine ea accepisset, religionis causa abalienanda non putavit.

II.) Translate. ¶ 1. Est remove, disjungere, avertere nos ab aliquo aut aliqua re, quibuscumque amicitiae, benevolentiae, societatis sive alio vinculo iungebamur, vel nulla nobis erat inimicitia. — a) Aliquem, vel alicuius voluntatem ab aliquo cum Abl. et pr. ab, aut absolute. *Plaut. Pseud.* 1. 1. 92. Profecto nullo pacto possum vivere, si illa a me abalienatur atque abducitur. *Cic. 1. Orat.* 43. 182. Eaque omnia — valde benevolentiam conciliant, abalienantur ab iis, in quibus haec non sunt. *Id. ibid.* 75. 304. Quid? si in homines caros iudicibusque iuendos — invellere, nonne a te iudices abalienes? *Id. 3. ibid.* 25. 98. Cur ea, quae maxime sensus nostros impellunt voluptate et specie prima acerrime commovent, ab iis celerime abalienentur. *Liv.* 26. 38. 4. Indigna patientium abalienantur animi. *Adde 45. 6. 1. Cic. 1. Att.* 3. 3. Sed mirandum in modum est animo abalienato. *Id. 2. Phil.* 15. 38. At vero Cn. Pompeij voluntatem abalienabat a me oratio mea. — Peculiariter autem cum de re publica seu politica ageretur. *Nep. Hannib.* 2. 2. Illi totam Africam abalienarunt, ipsam Karthaginem oppugnarunt. *Cic. 6. Ferr.* 27. 60. Abalienati scelere istius a nobis omnes reges antecessoresque. *Liv.* 8. 2. 13. Timebantque, ne (Campanos) arguendo abalienarent. *Adde ibid.* 3. 1. — Saepius vero cum de politicis inter duos privatos elices rationibus agitur. *Cic. 1. Fam.* 8. 5. Qui a senatu et ordinem conjunctissimum et hominum clarissimum abalienantur. *Id. ibid.* 7. 7. Qui nos, quos savendo in comuni causa retinere potuerunt, invadendo abalienantur. *Et ibid. paulo ante* 3. Virum excellentem, nonnulli suspicantem te ab se abalienatum, illa epistola retinuit. — b) Aliquem aliqua re. *Nep. Ag.* 2. 5. Quod Tissaphernes perjurio suo et homines suis rebus abalienaret et deos sibi iratos redderet. *Cic. 2. Orat.* 48. 199. Animos equitum Rom., apud quos tam causa agebatur, ad Q. Caepionis odiu, quo erant ipsi propter iudicia abalienati, renovabam (sic edidit *Ellendt* vol. 2. p. 266., al. a quo). *Liv.* 22. 60. 15. Deminuti capite, abalienati iure civium, servi Karthaginiensium facti. h. e. jure civium privati. ¶ 2. Item apud Medicos est sensum vires remove, adimere, soporare. *Scribon. Comp.* 180. Opium sensus abalienat. *Id. ibid.* 192. Ixia nientem abalienat.

ABAMBULANTES abscedentes *Paul. Diac.* p. 26. 10. Müll. Tamquam a verbo *ambulare*. *Gloss. Lat. Gr.* Abambulo (al. ambamb.), xar' idiax nepinatō.

ABAMITA, æ, f. 1. (avus et amita, h. e. avi amita) soror avi mci ex parte paternæ, quæ et amita matris dicitur (It. *sorella di mio arcavolo*, cioè del mio terzo nonno; Fr. *sœur du trisaïeul paternel*, grand'tante; Hisp. *hermana del tercero abuelo* paterno; Germ. *des Ururgrossvaters Schwester*; Angl. *the sister of one's great grandfather's*). *Paul. Sent.* 4. 11. 6. *Corp. Jur. Rom. Ante Just.* Sexto gradu veniunt supra tritavus, tritavia: infra trinepos, trineptis: ex obliquo fratris et sororis abnepos, abneptis; fratris patruelis, sororis patruelis, amitini, amitinae, consobrini, consobrinae nepos, neptis; patruini, amitæ magnæ, avunculi magni, materteræ magnæ nepos, neptis — quibus a latere accrescunt propatruus, proamita, proavunculi, promaterteræ filius, filia; abpatruus, abamita, hi sunt avi paterni frater et soror; avavunculus, abmaterteræ, hi sunt avaviae paternæ maternæque frater et soror, avavique materni. *Adde Cai. Dig.* 38. 10. 3., *Paul. ibid.* 1. 10. § 17.

ABANTÈ, (ab et ante) ferme idem quod ante, unde italicum *avante*, *avanti*. Est præpositio et adverbium. — Si præpositio a) Cum Acc. *Vulg. Ital. ed. Mai. Naum.* 1. 3. Petrae confectæ sunt abante cum. b) Cum Abl. *Inscr.* apud *Grut.* 717. 11. ΜΥΝΕ ΑΒΑΝΤΕ ΟΥΛΙΣ ΠΑΡΕΝΤΙΣ ΡΑΡΥΕΥΝΤ ΝΥΜΦΗ ΕΝ ΓΥΡΓΙΤΕ. — Si adverbium, absolute ponitur. *Inscr.*

apud *Orell.* 4396. PETIMVS NE QVIS NOS INQUIRET EX ARCA NOSTRA NEQVE AB. ANTE. ALIAM FONAT. Adde aliam Aquilæ apud Alexandros, et in *T. 2. dissertat. Cortonens.*; *V. et Mazochi de Ascia* p. 119. Cf. et in hoc Lex. A. AB. ABS in fin. de Compositione.

ABARCET, prohibet *Paul. Diac.* p. 15. 13. Müll.

ABATON, l, n. 2. ἄβατον, ædificium erectum a Rhodis ad tegendum Artemisiam tropæum, quod religione impediti diruere non poterant. *Vitruv.* 2. 8. 15. Sed rectius Græcis litteris nunc scribitur.

ABAVIA, æ, f. 1. (avus et avia, h. e. avi avia) mater proavi, vel proaviae tam ex parte paternæ, quam maternæ (It. *arcavola*, cioè terza nonna; Fr. *trisaïeule*, mère du bisavieul; Hisp. *tercera abuela*; Germ. *Mutter des Urgrössvaters oder der Urgrössmutter*; Angl. *a great grandfather's, or great grandmother's mother*). *Cai. Instit.* 3. 6. 4., *Cai. Dig.* 38. 10. 3., *Paul. ibid.* 1. 10. § 17. *V. et ABAMITA.*

ABAVUNCULUS, l, m. 2. (avus et avunculus, h. e. avi avunculus) frater aviaæ ex parte maternæ, qui et avunculus maximus appellatur (It. *fratello di mia arcavola*, cioè della mia terza nonna; Fr. *grand oncle maternel*; Hisp. *hermano de la mia tercera abuela*; Germ. *Ungrossvater*; Angl. *the brother of a third grandmother, by the mother's side*). *Cai. Instit.* 3. 6. 4., *Cai. Dig.* 38. 10. 3., *Paul. ibid.* 1. 10. § 17. *V. et ABAMITA.*

ABAVUS, l, m. 2. (comp. ex ab h. e. avi et avus. *Paul. Diac.* p. 13. 17. Müll.: Abavus dicitur, quia abest ab avo et est avus avi; Cf. supr. ABABUS). Proavi paterni aut materni, et proaviae paternæ, aut maternæ pater (It. *padre del bisavolo o della bisavola*, arcavolo, trisavolo, terzo nonno; Fr. *trisaïeul*; Hisp. *tercero abuelo*; Germ. *Uurgrossvater*; Angl. *a great grandfather's, or great grandmother's father, a third grandfather, by either side*). *Plaut. Mil. glor.* 2. 4. 25. Pater, avus, proavus, abavus. *Id. Pers.* 1. 2. 5. Illic abavus a *Virg.* 10. *Æn.* 619. *quartus pater* dicitur. *Cic. Brut.* 58. 213. Duorum abavorum illustre nomen. *Cai. Instit.* 3. 6. 4., *Paul. Dig.* 38. 10. 10. *V. et ABAMITA.* ¶ 2. Saepius tamen abavus significat aliquem generatim ex majoribus, ita ut aliquando dubii hæreamus, utrum auctor vocem hanc proprie usurpaverit necne, quemadmodum in *Cic. de Harusp. resp.* 11. 22. et 18. 38., ubi Appius Claudius Cæcus appellatur abavus P. Clodii: dum e contra pro aliquo generatim ex majoribus reapse sumitur apud *Plin.* 18. *hist. nat.* 6. (8). 39. Sed defendi æquum est abavos, qui præceptis suis prospexere vitæ. Et apud *Senec. de Clem.* 1. 10. Cf. *Dorghesi, Dec. num.* xiv. oss. 9.

ABAX, æcis, f. 3. (ἄβαξ) recentiori forma idem quod abacus, seu potius sulcrum ad vasa collocanda; quales sunt orbiculi illi, in quibus vasa in mensa collocantur, ne mantelia inquinentur. *Jabolen. Dig.* 32. 100. § 3. Cui Corinthia vasa legata essent, huic abaces quoque eorum vasorum collocandorum causa paratas debere Trebatius respondit: Labeo autem id non probat, si eas abaces vasorum numero testator habuit: Proculus vero recte ait, si ænacæ quidem sint abaces, non autem Corinthiæ, non debere. In edit. *Torrentini* pro abaces ubique legitur *βάσις*; in quibusdam aliis etiam Latine bases; *Haloander* in sua abaces edidit. Certior est auctoritas *Priscian.*, quam *V.* in ABACUS.

ABBA, idem ac pater. Est autem vox Hebraica אב et Syra ܐܒܐ, quæ Latinis litteris, addita tamen

interpretatione, occurrit apud *Vulg. Interpr. Paul. ad Rom.* 8. 15. Non enim accepistis spiritum servitutis iterum in timore, sed accepistis spiritum adoptionis filiorum, in quo clamamus: Abba (Pater). *Adde Galat.* 4. 6. et *Marc.* 14. 36. *Et Hieron.* in *Ep. ad Gal.* 4. 6. Abba Hebraicum est, id ipsum significans quod et Pater. *Et paulo post*: Cum autem Abba Pater Hebraeo Syroque sermone dicatur, etc. *Adde Isid. 7. Orig.* 6. — *NB.* Abba est etiam urbs Africae, de qua *V. ONOM.*

ABBAS, ætis, m. 3. (abbā) moderator et rector collegii et societatis sacer, monachorum primus et antistes (It. *abbate*; Fr. *abbé*; Hisp. *abad*; Germ. *Abt*; Angl. *an abbot*). *Sidon. Apoll.* 16. 114. Urbe tu cujus, monachosque antistes et abbas Bis successor agis. *Inscr.* apud *Mommsen.* 3465. (quæ pertinet videtur ad annum 468. post Chr. n.) hic RE-

QUESCIT IN PA. SANCTVS ABBAS HAET DEVS POSITVS VII. ID. NATAS ANTHEMIO III. COS. Sæculo vero suo vocabulum hoc usuvenisse testatur *Hieron.* l. c. in *V. ABBA*; ait enim: Cum autem Abba Pater Hebraeo Syroque sermone dicatur; et Dominus noster in Evangelio præcipiat, nullum patrem vocandum nisi Deum: nescio qua licentia in monasteriis vel vocem hoc nomine alios, vel vocari nos acquiescamus.

ABBATISSA, æ, f. 1. (abbas) moderatrix et rectrix societatis sanctimonialium (It. *abbadessa*; Fr. *abbesse*; Hisp. *abadesa*; Germ. *Abtissin*; Angl. *abbess*). *Inscr.* apud *Mommsen.* 3896. (quæ pertinet ad annum post Chr. n. 570.) hic REQUESCIT IN SOMNO PACIS JUSTINA FVNDATRIX SANCTI LOCI HVIVS QVÆ VIXIT PLVS MINVS ANNOS LXXXV. DEPOSITA SVB DIE KALRYM NOVEMBERIVM INF DN N IVSTINO PP (perpetuo) AVG. ANN. IIII. FC. (post consulatum) EIVSDEM INDICTIONE TERTIA.

ABBIRE idem atque abire aut adire, prout compositum est ex præp. ab aut ex præp. ad, et verbo obsoleto *bire* vel *bere*, quod significabat ire (Cf. EO, ABITO, PERBITO et ARBITER). *Lucil.* apud *Fel. Long.* p. 2225. *Putsch.* Abire multum est D sive, an B habeat. *Fel. Longus* haud recte locum interpretatus videtur, qui ait: Abire etiam quidam, geminata B, maluerunt et dicere et scribere, ut intermissa D; et in hoc nullam (corr. cum Dousa non nullam) differentiam putat esse Lucilium. *Paul. Diac.* p. 26. 9. Müll. Abisse pro adisse dicebant, ubi aliquot Codd., signo addito emendatæ lectionis, legunt obisse. *Placidi Glossæ ed. Mai. (Class. Auct. Tom. III.)* allatam a Lucilio differentiam confirmant in frequentativo; namque pag. 433. hæc habentur: Ab-biteres (ita corrigendum puto rō abstiteres) ab-ires: bitere enim ambulare significat. *Et pag.* 432. Abditeret adveniret.

ABBITO, V. ABITO. ABLANDIOR, Iris, dep. 4. (ad et blandior) idem fere atque eblandior. *Incert. Auct. de Fortun. Vici.* c. Ut facili amissos ablandiar ore favores, Turs ferens dignis, carmina læta, deis. *Burmman. leg. eblandiar.*

ABBREVIATIO, ōnis, f. 3. (abbrevio) actus abbreviandi, seu potius compendiū, in quod reductum est aliquid (It. *abbreviazione*, *accorciamento*; Fr. *abréviation*; Hisp. *abreviación*; Germ. *Abkürzung*; Angl. *abbreviation*). *Vulg. Interpr. Isaj.* 10. 23. Consummationem enim et abbreviationem Dominus Deus exercituum faciet in medio omnis terræ. *Adde ibid.* 28. 22.

ABBREVIO, as, avi, atum, are, a. 1. Part. *Abbrevians*, *Abbreviatus* et *Abbreviaturus* (ad et brevior) in compendium redigo, rem aliquam breviorum reddo (It. *abbreviare*, *accorciare*; Fr. *abréger*, *raccourcir*; Hisp. *abreviar*; Germ. *abkürzen*; Angl. *to shorten*, *abridge*). *Veget. prol.* 3. de re mil. Quæ me per diversos auctores librosque dispersa, Imperator invictæ, abbreviare jussisti. *Hieron.* in *Isaj.* 9. 28. 22. Ultimum iudicii diem abbreviaturus est. *Vulg. Interpr. Isaj.* 10. 22. Consummatio abbreviata inunabit justitiam. *Adde ibid.* 50. 2., 59. 1. *Et Dan.* 9. 24. Septuaginta hebdomadæ abbreviatae sunt super populum tuum et super urbem sanctam tuam. *Et Rom.* 9. 28. Verbum enim consummans et abbrevians in æquitate.

ABCIDIO, V. ABCIDIO.

ABCISE, V. ABCISE.

ABCISIO, V. ABCISIO.

ABDERA, æ, f. 1. et Abdera, orum, n. 2. urbs est Thraciæ (de qua *V. ONOM.*). *Vervecum patriam* eam appellat *Juvenal.* 10. 50. propter Thracæ incultas rudes, stultos et stupidos (Cf. etiam *Vitruv.* 7. 5. 6., *Arnob.* 5. 12.); hinc translate per proverbium apud *Cic.* 4. *Att.* 16. 6. Consules rem ad senatum detulerunt: hic Abdera, non tacente me. h. e. nos sumus Abderis, sive Romæ quoque summa stupiditas. *V. et voc. seqq.*

ABDERITANUS, a, um, adject. ad Abderitas pertinens; sed translata significatione, quæ superius Abderra, stultus, stupidus. *Martial.* 10. 25. Abderitanæ pectora plebis habes. h. e. stultus est.

ABDERITICUS, a, um, adject. idem atque Abderitanus translata significatione. *Cic.* 7. *Att.* 7. 4. Audio constitutum esse Pompeio in Siciliam me inire, quod imperium habeam: id est Abderiticum: nec enim senatus decrevit, nec populus jussit, me imperium in Sicilia habere. h. e. id est ineptum ac stul-

tum. *Veteres editiones Latinis litteris exhibent; recentiores vero rectius Ἀβδύκω.*

ABDICATIO, ōnis, f. 3. (abdicō) generatim est recusatio et rejectio rei alicujus, sed præsertim formalis recusatio rei, in quam legitimum jus est (It. rinuncia, *abdicazione*; Fr. *renoncement*, *abdicación*; Hisp. *renuncia*, *abdicación*; Germ. *die förmliche Lossagung von etwas*; Angl. *a renouncing*). — a) Generatim (*V. ABDICARE B. 1.*). *Cod. Just.* 6. 31. 6. Hereditatis abdicacionem revocare. — b) Peculiariter est alicujus magistratus dimissio, quæ ante præfinitum a lege tempus fiebat (*V. ABDICARE B. 2.*). *Liv.* 6. 16. 8. Amotus abdicacione dictaturæ terror et linguæ et animos liberaverat hominum. — c) Item peculiariter est filii, sive natura sive adoptione filius esset, ejectio e paterna familia et domo (*V. ABDICARE B. 3.*), quin tamen in filium abdicatum aliquid damni ex jure consequeretur (Cf. *H. E. Dirksen, Versuche zur Kritik und Ausg. der Quellen des Röm. Rechts.* Leipzig 1823. in 8°). *Fal. Mar.* 6. 9. ext. 2. Abdicacionis notam injungere. *Senec. Rhét. Controv.* 2. 9. Abdicatio loquax est. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 45. 46. (150). Abdicatio Postumi Agrippæ post adoptionem. h. e. ab Augusto factam (Cf. *Sueton. August.* 65.). *Quintil.* 3. 6. 77. Abdicacionum formæ sunt duæ: altera criminis perfecti, ut si abdicetur raptor, adulter, altera velut pendens, et adhuc in conditione positi, quales sunt, in quibus abdicatur filius, quia non pareat patri: illa semper asperam abdicantis actionem habet, (immutabile est enim, quod factum est); hæc ex parte blandam et suadentem similem. Adde *Quintil.* 3. 6. 77. et 7. 4. 10., et *Senec. Rhét. Controv.* 1. 1., 3. 18. et alibi sæpiissime; abdicaciones enim plurimam et satis bellam Rhetorum exercitationibus materiam suppediunt.

ABDICATIVE, adverb. (abdicativus) negative (It. *negativamente*; Fr. *négativement*; Hisp. *negativamente*; Germ. *absagend, verneinend*; Angl. *negatively*). *Marc. Capell.* 4. p. 128. Abdicative concludere. **ABDICATIVUS**, a, um, verbal. (abdicō) negativus (It. *negativo*; Fr. *negatif*; Hisp. *negativo*; Germ. *absagend, verneinend*; Angl. *negative*). *Abdicativa* propositio cadem est antiquis philosophis, ac ea, quæ a recentibus negativa appellatur: ipsi opponitur *dedicativa*. *Pseudo-Apul.* 3. *dogm. Platon.* Quamlibet multis dedicativis (propositionibus) si utravis abdicativa jungatur, non dedicativam, sed abdicativam fieri illationem. Et *ibid. passim.* Adde *Marc. Capell.* 4. p. 95. et 121.

ABDICATRIX, icis, f. 3. (abdicō), quæ abdicat (It. *colei che rinuncia, che rigetta*; Fr. *celle qui renonce*; Hisp. *renunciante*; Germ. *die sich von etwas lossagt*; Angl. *recusing*). *Salvian. adv. avarit.* 11. p. 76. Abdicatrix misericordiam inhumanitas.

ABDICO, as, avi, atum, are, a. 1. (ab et dico) Part. *Abdicans B. 3.*; *Abdicatus B. 1. 2. 3.*; *Abdicaturus C. 1.*; *Abdicandus B. 2.* Proprie est solemnibus verbis publicoque in conventu abjicere, recusare, rejicere; ac proinde generatim negare et recusare (It. *negare, recusare, abdicare solennemente*; Fr. *renoncer, renier formellement*; Hisp. *renunciar, renegar formalmente*; Germ. *absagen, etwas förmlich verwerfen, gänzlich abschaffen*; Angl. *to deny, refuse, reject, throw off*). Hæc autem propria verbi significatio semper eadem perseverat, quamquam verbum ipsum multis nominibus iisque diversis jungatur, necnon multis variisque rationibus, quas recensemus.

A) Cum Infinito. *Pacuv.* apud *Non.* 6. 14. Mortem ostentant, regno expellunt, consanguineam esse abdicant. h. e. solemniter negant. *Pseudo-Apul.* 3. *de dogm. Plat. sub init.* Abdicat enim, voluptati inesse bonitatem.

B) Cum Accusat. dicimus abdicare 1. aliquid, 2. magistratum, 3. aliquem. 1. Abdicare aliquid occurrit sæpe præsertim apud *Plinium majorem* de rebus physicis, quæ alia naturæ suæ minime convenientia respuunt. *Cic.* 2. *Orat.* 25. 102. Ubi plus mali, quam boni esse reperio, id totum abico atque rejicio. *Al.* abjudio. *Novell.* 65. Alienationes abdicavimus. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 30. 31. (116). *Te (Cicerone)* dicente legem agrariam, hoc est, alimentaria abdicaverunt tribus. *Id.* 13. 22. 43. (124). Nec curticem abdicant (medici). *Id.* 25. 13. 94. (147). Aliqui et mandragora utebantur: postea abdicatus (succus) est in hac curatione. *Id.* 10. 3. 9. (19). Deinocritus in totum ea (rapa) abdicavit in cibis. *Id.*

33. 1. 3. (6). Utinamque posset e vita in totum abdicari (aurum)! h. e. tolli ex usu humanæ vitæ. *Id.* 5. 17. 15. (73). Gens sola sine ulla femina, omni Venere abdicata. *Id.* 4. 8. 15. (31). Accipit (Peneus) amnem Oreon nec recipit, sed olei modo supernatantem — brevi spatio portatum abdicat. h. e. a se rejicit et igno impellit. *Id.* 15. 30. 40. (155). Laurus abdicat ignes. *Id.* 16. 43. 83. (226). Et glutinum abdicant quædam, et inter se et cum aliis insociabilia glutino, ut robur etc. — Cum *Dat. pro Abl. Prudent.* *περί στέφ.* 13. 52. Antra Conscia tartaræ caliginis, abdicata soli. h. e. veluti a sole abdicata, ut quæ ab eo nunquam illustrentur. 2. Abdicare magistratum est solemniter et sponte magistratu abire ante definitum a lege tempus: moris enim erat, ut quibus imperium certa de causa abrogandum erat, hi dignitati et existimationi suæ consulentes, per se et quasi sua sponte magistratum deponerent, seseque privatos redderent: differunt itaque inter se abdicare magistratum et deponere, abdicant enim magistratum qui ante tempus et quasi sponte ipso abibant, deponebant qui confecto legitimo tempore eum populo Romano tradebant. Hic autem dicendi modus abdicare magistratum frequentissimus est apud Historicos, brevitemque præferunt, plenior enim modus est abdicare se magistratu, quem *V. sub C. Sall. Cat.* 47. 3. Senatus decernit, ut abdicato magistratu Lentulus, itemque ceteri in liberis custodiis habeantur. *Liv.* 2. 28. 9. Abdicare consulatum jubentes. *Id.* 5. 49. 9. Eaque causa fuit non abdicandæ post triumphum dictaturæ. *Id.* 6. 18. 4. Abdicamlo dictaturam. 3. Abdicare aliquem dicitur, sc. liberos, filium, patrem; præcipue tamen usurpator de formali filiorum ejectione e paterna familia et domo, quemadmodum dictum est in *V. ABDICATIO. Quintil.* 3. 6. 77. Abdicatus ne quid de bonis patris capiat. *Et mox*: Queretur an possit esse heres abdicatus. *Id.* 7. 4. 11. Quæ in scholis abdicatorum, hæc in foro exheredatorum a parentibus, et bona apud Centumviros repetentium ratio est. Et *ibid.* Illa forma asperam abdicantis actionem habet. Adde apud *eumd.* *Decl.* 17. 260. 279. *Ovid. Her.* 4. 128. Quem fugit et facis abdicat ille (pater) suis. *Plin.* 6. *Hist. nat.* 22. 24. (90). Eligi regem liberos non habentem; et, si postea gignat, abdicari, ne fiat hereditarium regnum. *Hinc sumpta metaphora* apud *eumd.* 2. 63. 63. (154). Novissime (terra) complexa gremio suo a reliqua natura abdicatos (homines), tum maxime, ut mater, operiens. *Huc referendum* et illud apud *Curt.* 4. 10. de *Alexandro*, qui *Philippi se filium esse nolebat*: Fastidio esse patriam, abdicari Philippum patrem. Et illud de *affinitate nondum contracta* apud *Sulpic. Apoll. Per. in Andr. Ter. v. 10.* Recusat nuptias, generum abdicat. Cf. *Cod. Theod.* 6. 22. 1. Rejected in plebem abdicetur.

C) Abdicare se aliqua re, ac præsertim magistratu inito, procuracione suscepta, negotio cui quis se dederit, vitæ genere in quo quis versetur, tribus modis occurrit 1. sæpius cum Abl. rei sine præpos. 2. sine Abl. rei, 3. absolute. 1. Sæpius cum Abl. rei sine præp. *Piso Annal.* apud *Gell.* 6. 9. Cn. Flavius dicitur tabulas possidere, scriptu se se abdicasse. *Cic.* 1. *Att.* 6. 14. Itaque tutela me abdicare cogito. Adde *Ulpian.* 11. 17. *Cic.* 3. *Phil.* 5. 12. Eo die se non modo consulatu, sed etiam libertate abdicavit. *Id.* 2. *Divinat.* 35. 74. 2. *Leg.* 12. 31. et *Pompon.* *Dig.* 1. 2. 2. § 24. abdicare se magistratu. *Cæs.* 3. *B. C.* 2., *Liv.* 2. 31. 10., 9. 26. 18. et 9. 34. 14. dictatura. *Liv.* 2. 2. 10. et *Fellej.* 2. 22. 2. consulatu. *Cic.* 4. *Catil.* 6. 14. et *Sueton. Claud.* 29. prætura. *Liv.* 39. 39. Ubi designatus prætor esset, exemplo ædilitate se abdicaturum. *Cod. Theod.* 10. 21. 2. Quisquis velito se et indebito non abdicavit indutu. *Cod. Just.* indumento. *Modest.* *Dig.* 1. 5. 21. Abdicat se statu suo homo liber, qui seipsum vendidit. 2. Sine Abl. rei. *Papin.* *Dig.* 1. 18. 20. Legatus Cæsaris — abdicando se non amittit imperium. 3. Absolute. *Cic.* 2. *Nat. D.* 4. 11. Auzures rem alio senatum: senatus, ut abdicarent consules: abdicaverunt.

ABDICO, is, xi, etum, cere, a. 3. (ab et dico) proprie est abnegare, recusare, rejicere (It. *negare, recusare*; Fr. *renier, refuser*; Hisp. *renegar, recusar*; Germ. *absagen, absprechen*; Angl. *to deny, refuse*). Invenitur autem usurpatum solummodo a) in iudiciis et b) in sententia augurali. — a) In iudiciis abdicere vindictas alicujus rei ab aliquo est negare

alicui jus repetendi aliquid tamquam suum. *Pompon. Dig.* 1. 2. 2. § 24. Virginius cum animadvertisset, Appium Claudium contra jus vindictas filii suæ a se abdicasse, et secundum eum, qui in servitum ab eo suppositus petierat, dixisse etc. ubi abdicere vindictas abdicare significat (ut notat *Brisson.*), vel decreto recusare ac denegare (ut notat *Hotom.*). Cul ibidem opponitur dicere vindictas, seu, ut *Liv.* 3. 56. loquitur, dare vindictas. Cum enim olim tribus verbis in decretis suis magistratus uterentur, *Do, Dico, Addico* aut *Abdico*; sicubi secundum aliquem vindictæ dicerentur, ab altero abdicari dicebantur. Sicut dicere, dare, decernere vindictas secundum aliquem a *Pomponio l. cit.* et *Livio* dicitur magistratus, qui cuipiam litis vindictarum victoriam decernit: sic abdicere vindictas ab aliquo *Pomponius* dixit pro abnegare et recusare. Cf. *Drakenb.* ad *Liv.* 3. 47. 5. — b) In auguriis abdicere aliquid (sive etiam non abdicere Cf. *Drakenb.* ad *Liv.* 27. 16.) est non convenire: ac proinde abdicasse aliquid aves dicebantur, quæ tristis et sinistra eventus significationem aliquam dederant; ut ex contrario addicasse vel admisisse, cum lætum et prosperum aliquid portenderant. *Cic.* 1. *Divinat.* 17. 31. Cumque in quatuor partes vineam divisisset, tresque partes aves abdicassent, quartæ parte — invenit. Aves igitur in auguriis abdicere regionem dicuntur, quam improbant, ut notat *Hotom.*

ABDITE, adverb. (abditus) occulte, secreto (It. *nascostamente, secretamente*; Fr. *en cachette, secrètement*; Hisp. *escondidamente, secretamente*; Germ. *versteckt, heimlich*; Angl. *secretly, privately*). *Cic.* 4. *Ferr.* 73. 181. Ita omnia condita fuisse, atque ita abite latuisse etc. *Al.* abditæ.

ABDITIVUS, a, um, verbal. (abditus), qui per vim latuit, qui abductus amatusque fuit (It. *nascosto, rimosso*; Fr. *qui a été éloigné, séparé*; Hisp. *alejado, separado*; Germ. *entfernt*; Angl. *hidden*). *Plaut. Men. prol.* 65. Illi seni filius unicus qui fuerat, olim abditivus a patre, puer septuennius surripuit Karthagine. 2. *Paul. Diac.* p. 21. 16. *Müll.* abditivus exponit abortivos; sed nullo id exemplo confirmat.

ABDITUM, i et **ABDITUS**, a, um, *V. voc. seq.* in fin.

ABDO, dis, didi, ditum, dēre, a. 3. (ab et do) Part. *Abditus sub A. B. C.* et in fin.; *Abdendus sub D.* Est proprie seponere, sive amovere, remove, auferre alioque transferre animo celandi et occultandi; hinc etiam celare, occultare: atque ita occultandi significatio, plus minusve lata, semper tamen huic verbo inest (It. *rimuovere, occultare*; Fr. *dérober à la vue, éloigner, cacher*; Hisp. *sustraer, aleyar, esconder*; Germ. *wegihun, fortlhün, entfernen, verstecken*; Angl. *to remove, take away, hide*). Est amovere celandi causa, celare. Id autem multis rationibus, scilicet

A) Deinito loco aut homine, a quo aliquid amoveatur: tunc vero præstat amovendi significatio. *Plaut. Pseud.* 4. 7. 5. Ex conspectu heri si sui se abdicaverunt etc. *Luciet.* 4. 470. (467). Res dubias animus ab se protinus abdit. *Cæs.* 7. *B. G.* 79. 2. Pedestresque copias paulum ab eo loco abditas in locis superioribus constitunt. *Liv.* 10. 14. 14. Ascensu abdito a conspectu. *Virg.* 3. *G.* 95. de equo: Hunc quoque, ubi aut morbo gravis, aut jam senior annis Deficit, abde domo. *Nemesian.* *Cyneg.* 140. Sin vero hæc cura est, melius ne forte necetur, Abdaturque domo, catulosque probare voluntas. *Tibull.* 2. 1. 82. Et procul ardentis line, precor, abde fores. (Hinc in *Cod. Theod.* 15. 1. 14. Oppida abditæ. h. e. remota).

B) Definito loco, in quem res occultanda amoveatur: qua ratione sæpius dicitur abdere se aliquo 1. cum Acc. et præpos. in, sub, inter, vel intra, seu cum nominibus domum, rus etc., seu cum Dativo; 2. etiam translate: et amovendi significatio una cum occultandi significatione conjungitur. — Cum præp. in. *Cic.* 13. *Fam.* 29. 4. Itaque abdidit se in intimam Macedoniam, quo potuit longissime a castris. *Id.* *Mur.* 41. 89. An se in contrariam partem terrarum abdit. *Id.* *Milon.* 15. 40. Cum se ille fugiens in scellarum tenebras abdidisset. *Id.* 2. *Divinat.* 23. 51. Cur se contra naturam in terram abdidit. *Dolabel-la* apud *Cic.* 9. *Fam.* 9. 2. Si jam ille evitaverit hoc periculum et se abdidit in classem. *Cæs.* 1. *B. G.* 12. 3. Reliqui furæ sese mandantem atque in proximis silvas abdididerunt. *Id.* 7. *ibid.* 30. 1. Se in occultum abdidit. *Id.* 6. *ibid.* 5. 5. Ne desperata salute se jam in Menapios abdidit. *Id.* 5. *ibid.* 1. 1.

isque — in silvam Arducnam additis. *Virg.* 11. *Æn.* 810. Continuo in montes sese avius addidit altos. *Nep. Alcib.* 9. *V. Homonym.* in fine. *Tacit.* 2. *Ann.* 85. Eaque in insulam Seriphon addita est. *Id.* 4. *ibid.* 67. Capreas se in insulam addidit. *Vellej.* 2. 110. 3. Addito in interiora exercitu. — Cum præp. sub. *Cic.* 2. *Tusc.* 25. 60. ex *Poeta.* Audisne hæc, Amphiaræ sub terram addite? *Lucret.* 4. 420. (418). Corpora mirande sub terras addita cælo. — Cum præp. inter vel intra. *Sueton. Claud.* 10. Prorepsit ad solarium proximum, interque prætexta foribus vela se addidit. *Liv.* 2. 12. 5. Addito intra vestem ferro profisciscitur. *Id.* 4. 56. 5. Additi intra muros. *Id.* 38. 21. Introrsus additus. — Cum nom. *domum*, *rus*, etc. *Ter. Hec.* 1. 2. 99. Nam senex rus addit se. *Cic. Pis.* 38. 92. *Domum* se addidit. *Id.* 9. *Att.* 6. 1. Neque me Arpinum hoc tempore addam. — Cum Dativus: qui certus est iuxta exemplis mox citandis; incertus vero in iis quæ infra sub *C.* 2. affruntur. *Virg.* 2. *Æn.* 553. Lateri capulo tenus addidit ensem. *Seneca Troad.* 48. Alto necandum vulnere ferrum addidit. *Fronto* 1. 9. p. 20. *Mai.* Abde aliquo (pro aliquo) ac reconde. *Vellej.* 2. 91. Additus carceri.

¶ 2. Translate *abdere se in litteras*, vel *litteris* (Dativ.) est removere se ab hominum societate ac totum se litteris dare. *Cic.* 7. *Fam.* 33. 2. Mihi enim iudicatum est — me totum in litteras abdere. *Id.* *Arch.* 6. 12. Si qui ita se litteris abdidit. *Id.* *Cic.* 7. *Fam.* 28. 2. Abdo me in bibliothecam.

C) Definito loco, in quo res additur; ac proinde amovendi significatio ferme omnino abest, significatio vero celandi et occultandi manifeste patet. Hac autem significatione 1. cum Abl. et præp. in vel sub occurrit participium præteritum apud antiquos optimosque Scriptores, omnia verbi tempora apud recentiores; 2. cum Dat. vel Abl. sine præp., qui fortasse in prioribus exemplis est Dativus. ¶ 1. Cum Abl. et præp. in vel sub. *Lucret.* 6. 1035. (1036). Penitus qui iuxta ferro est additus aer. *Cic.* 1. *Invent.* 2. 2. Qui dispersos homines iuxta agris et in tectis silvestribus additos — compulsi unum in locum. *Cæs.* 1. *B. G.* 39. Additi in tabernaculis aut suum satum querebantur, aut etc. *Id.* 2. *ibid.* 19. 6. Ab us, qui in silvis additi latebant. *Ovid.* 4. *Met.* 719. Dextroque frementis in armo Inachides ferrum curvo tenus addidit hamo. *Curt.* 8. 2. 37. Saltum, in quo se barbari abdidit. *Flor.* 4. 12. 16. Consulis corpus, quod pietas militum humi abdidit. — *Liv.* 1. 58. 11. Cultum, quem sub veste additum habebat, eum in corde defigit. *Ovid.* 10. *Met.* 715. Totosque sub inguine dentes abdidit. ¶ 2. Cum Dat. vel Abl. sine præp. *Virg.* 1. *Æn.* 60. Sed pater omnipotens speluncis abdidit atris. *Horat.* 1. *Ep.* 1. 5. Latet additus agro. *Sueton. Tib.* 12. Mediterraneis agris additus. *Id.* *Vit.* 7. Meritorio cœnaculo additus. *Ovid.* 8. *Met.* 458. Ille diu fuerat penetralibus additus imis. *Seneca Agam.* 728. Æther additus tenebris latet. *Id.* *Herc. Fur.* 659. Ut jura addita Et operta terris, liceat impune eloqui. *Fronto de Laud. Negl.* p. 329. *Mai.* Abietes — caput — nubibus abdere. — *Ovid.* 8. *Met.* 25. Seu caput abdidit cristata casside pennis. *Phædr.* 2. 6. 6. Abdere cornea corpus domo. *Tac.* 5. *Ann.* 7. Gladio, quem sinu abdidit, incubuit. *Scribon. Comp.* 112. Acetum — vesica additum.

D) Denique abdere manifesta celandi et occultandi significatione ponitur etiam absolute, nullo definito loco aut modo, sive 1. agatur de rebus physicis, sive 2. de abstractis. ¶ 1. De rebus physicis. *Cic.* 1. *Off.* 35. 126. Quæ partes corporis — aspectum essent deformem habituræ atque turpem, eas contexit atque abdidit. *Id.* *Pis.* 17. 39. An amici tabellas abdidit. *Virg.* 2. *Æn.* 571. Illa sibi infestis eversa ob Pergama Teucros Permetuens — Abdidit sese, atque aris invisa sedebat. *Plin.* 9. *Hist. Nat.* 8. 7. (22). de delphinis: Adduntur tricenis diebus circa Canis ortum occultanturque incognito modo. *Plin.* 3. *Ep.* 16. Abdere lacrimas, operire luctum. ¶ 2. De abstractis. *Liv.* 2. 45. Retro revocanda et abdenda cupiditas erat. *Ovid.* 3. *Fast.* 337. Ambage abdere verum. *Tacit.* 1. *Hist.* 88. *V. Homonym.* in fine. *Absolute pariter eodemque discrimine usurpatur Part. præter. pass.*

Additus, a, um, est etiam adject., unde *Comp. Additor*, et *Sup. Additissimus*. *Cic.* de *harusp.* resp. 27. Additi ac penetrales foci. *Id.* 15. *Att.* 16. Loca venusta, addita certe et ab arbitris libera. *Id.* 2. *Off.* 3. 13. Aurum penitus additum. *Id.* 2. *Nat.*

D. 60. 151. Auri venæ penitus additæ. *Id.* 1. *ibid.* 18. 49. Res occultæ et penitus additæ. *Hor.* 2. *Od.* 2. 1. Nullus argento color est avariis Addito terris. *Sall. Cat.* 20. Addita pars ædium. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 8. 3. (25). Quamvis occultus atque additus (delphinus), ex imo advolabat. *Cic. pel. cons.* 11. 44. Voluntas addita et retrusa. *Liv.* 40. 21., *Tacit.* 6. *Ann.* 8. 6. et alibi sæpe, et *Seneca Hipp.* 8. 12. Additi sensus. *Val. Flacc.* 4. *Arg.* 479. Consilia addita. *Tacit.* 6. *Ann.* 46. Macroni non addita ambage. — *Comp. Additor* apud *Augustin.* 5. *Confess.* 5.; *Sup. Additissimus* apud *eund.* *Enchir.* 16.

Additum, i, n. substantivum more. a) Num. plur. *Lucret.* 6. 809. (808). Terræ penitus scrutantes addita ferro. *Horat. Art. P.* 47. Indiciis monstrare recentibus addita rerum. b) Num. sing. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 5. 5. (13). Elephant — nunquam nisi in addito coeunt. *Seneca* 1. de *Ira* 1. Cetera (vitia) licet abscondere, et in addito alere; ira se profert. *Cod. Theod.* 14. 3. 1. Rebus in addito collocatis.

Homonym. Verba *celare*, *occultare* et *abcondere* differunt a verbis *abdere*, *condere* et *abscondere*. Ac primo quidem quæ *celantur* etc. a loco, in quo latent, minime remouentur, sed ibidem permanent, neque sub hominum oculos cadunt, quippe pariete, stragulis, vel alia ratione teguntur; quæ vero *abdunduntur* etc. a loco, in quo sunt, amoveantur hominumque ab oculis auferuntur: quapropter verbis *celare* etc. respondet neutrum *latere* (*Cic. Rab. Post.* 17. 45. Occultat pecuniam Postumus, latent regie divitiæ.); verbis *abdere* etc. respondet *abesse*; quæ *celantur* latent, quæ *abdunduntur* absunt. Præterea occultandi significatio in v. *celare* etc. est propria ac prima; in v. *abdere* etc. est tantummodo derivata. *Tacit.* 1. *Hist.* 88. Occultare et abdere pavorem auebantur. h. e. occultare in animo in quo pavor latebat, et abdere quod ex hominum conspectu. *Nep. Alcib.* 9. Penitus in Thraciam se supra Propoatidem abdidit, sperans ibi facillime fortunam suam occuli posse. *Cic. Rab. Perd.* 7. 21. Additum latere in occulto. — Differunt etiam inter se *abdere*, *condere* et *abscondere*. Quæ *abdunduntur*, a loco in quo sunt atque ab hominum oculis amoveantur, et in locum haud suum transferuntur; quæ vero *conduntur*, postquam usul vel commodo inservierunt, in locum suum reponuntur, ut ibi asserviantur, ac propterea etiam sub hominum oculis esse possunt: porro *abdunduntur* tumultuose et permixte; *conduntur* vero tranquille atque ordinate; *absconduntur* denique rum tranquille atque ordinate occultantur. *Plaut. Merc.* 2. 3. 25. Nequidquam abdidit, abscondidit, abstrusam habebam.

ABDOMEN, inis, n. 3. (græce *λανάρα* juxta *Charis.* p. 24. *Putsch.* Juxta nonnullos quasi *adipomen* per synopen ex v. *adepe*, *adipis*; juxta alios quasi ex ab et v. gr. *δνός*, *pinguedo*; denique juxta alios ex v. *abdere* quod abdi et tegi solet, aut quod alimenta in eo abundant, aut intestina ibi sint addita). Est extrema pars imi ventris, natura mollis et pinguedine obducta, quæ a coxis et pube usque ad diaphragma pervenit (It. *addomine*, grasso del basso ventre; Fr. la partie inférieure et grasse du ventre, *abdomen*; Hisp. *abdomen*; Germ. *Wanst*, *Schmeerbauch*; Angl. the *abdomen*, the fat of the lower part of the belly). ¶ 1. Proprie usurpatur cum de hominibus, tum de ceteris animalibus. *Cels.* 4. 1. Ipsa autem illa inter coxas et pubem imo ventre posita sunt, a quibus ac pube abdomen sursum versus ad præcordia pervenit, ab exteriori parte evidenter cute, ab interiori levi membrana inclusum, quæ omento jungitur; *περιτόναιος* a Græcis appellatur. *Juvenal.* 4. 117. de hominibus: Montani quoque venter adest, abdomine tardus. Et *Auson.* pariter *Idyll.* 10. 104. Cui prodiga nutat Alvus, opimatoque fluens abdomine venter. *Lucil.* apud *Gell.* 10. 20. de ceteris animalibus: Abdomina thynni Advenientibus priva dabo. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 15. 18. (48). Illi (thynni) membra tum cæsi cervicis et abdomine commendantur. *Plaut. Curc.* 2. 3. 44. Perna, abdomen, sumen suis, glandium. *Juvenal.* 2. 18. Atque Bonam teneræ placent abdomine porcæ Et magno cratere Deam. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 51. 77. (209). Hinc Censoriarum legum pagina, interditaque cœnis abdomina, glandia, testiculi, vulvæ, sincipita verrina, ut tamen Publii mimosum poetæ cœna, postquam servitutem exuerat, nulla memoretur sine abdomine, etiam vocabulo suminis ab eo imposito. Placere autem et feri sues. Jam Ca-

tonis Censoris orationes aprugnum exprobrant calum. Et *Id.* 11. *ibid.* 37. 84. (211). Porcæ sumen optimum, si modo fetus aon bauscrit: antiqui abdomen vocabant. *V.* integrum cap. Cf. et *Apic.* 7. 4. et 1., 5. 3. *Val. Max.* 3. 5. 3. Abdomine (suillo) avide devorato, (Pulcher) sedæ ac sordidæ intemperantiae spiritum reddidit. ¶ 2. Cum vero abdomen, ut patet ex alijs exemplis, summis in deliciis apud Romanos haberetur, ita positum invenitur pro gula et ventris ingluvie, necnon generatim pro corporis voluptatibus. *Cic. Sext.* 51. 110. Libelli etiam pro vino oppugnabantur; manebat insatrabile abdomen, copiae deficiebant. *Ter. Eun.* 3. 2. 7. Abdomini hunc autum dicas. *Cic. Pis.* 17. 41. Ille gurgis atque helui natus abdomini suo, non laudi et gloriæ. *Id.* *ibid.* 27. 66. Solet in disputationibus suis oculorum et aurium delectationi abdominis voluptates anteferre. h. e., ut ait *Gellius* 19. 2., comedendi et coeundi voluptates. *Trebell. Gallien.* 17. Gallienus natus abdomini et voluptatibus dies ac coctæ vino et stupris perdidit. ¶ 3. Etiam pro pudendis virilibus. *Plaut. Mil.* 5. 5. Quin jam dudum gestit (culler) mœcho hoc abdomen adimere, ut faciam quasi puero in collo pendeant crepundia. *V.* integr. loc.

Homonym. *Venter*, *alvus*, *uterus* et *abdomen* simul sumpta totam mediæ corporis partem constituent: ita tamen ut si ventrem dicamus, ad stomachum; si alvum, ad intestina meatum; si uterum, ad matricem; si abdomen, ad extimam tantum imi ventris partem respiciamus.

ABDUCCO, cis, xi, ctum, cere, a. 3. (ab et duco). *Abduxit* pro *Abduxisti* apud *Plaut.* *Curc.* 5. 2. 16.; *Abduce* pro *Abduc* apud *Plaut.* *Curc.* 5. 2. 15. et *Bacch.* 4. 9. 108., apud *Ter. Adelph.* 3. 4. 36. et *Phorm.* 2. 3. 63. — *Part. Abducens* I. A. 6.; *Abductus* I. A. 1. 4. 5.; *Abducturus* I. A. 5.; *Abducendus* I. B. et II. 2. — Generatim est a loco ducere, abstrahere et in alium locum ducere; et dicitur præsertim de animalibus (It. *condur via*; Fr. *enlever d'un lieu*; Hisp. *retraer*, *retirar*; Germ. *abführen*, *fortführen*; Angl. to take away, remove from any place).

L) Proprie; et quidem aut A) de animalibus, aut B) de rebus inanimis. Quoties autem de loco agitur a quo, gaudet præpositionibus a, de, ex, extra; quibus, si agatur de loco ad quem, respondent præpositiones ad et in cum Acc., vel nomina *rus*, *domum* etc., vel aliquando apud Poetas aliud etiam nomen sine præpos.

A) Proprie et generalis verbi significatio peculiariter variat pro rationum, de quibus agitur, varietate. Est igitur 1. a loco in locum ducere aliquem absolute, nulla nempe significata ratione, 2. aliquem commisionis causa, 3. hinc, quod non longe abest a commisionibus, aliquem aliquo ducere libidinis causa, 4. exinde feminam quoque per raptum aut divortium, 5. unde, assumpta significatione vis, est aliquem abstrahere proprietatis aut custodiæ jure, et etiam 6. pecudes abigere et furari. ¶ 1. Absolute. *Monum. Scip.* apud *Orell. Inscr.* 550. SVBEGIT OMNES LOVCANA. OBSIDESQVE ABDVCIT. *Plaut. Cas.* 1. 1. 21. Quando ego eam mecum rus uxorem abduxero. *Ter. Adelph.* 3. 3. 5. Credo abductum in ganeum aliquo. *Cic.* 5. *Verr.* 23. 57. Instrumentum diripuit, familiam abduxit, pecus abegit. *Edict. præf.* apud *Cic. Quint.* 27. 84. QVOD NON POTERVNT (CUSTODIRE), ID AVFERRE ET ABDVCERE LICEBIT. ubi *auferre* ad res inanimas, *abducere* ad servos et pecudes refertur; sed duo verba conjuncta sunt, ut plena esset juris formula (Cf. *Dig.* 21. 2. 57. pr. et § 1.). *Liv.* 2. 56. 15. Consularibus negotio dato, ut collegam per vim, si aliter non possent, de foro abducerent. *Id.* 1. 26. Exercitus inde domos abducti. *Id.* 30. 14. Abductum iâ secretum sic alloquitur. *Virg.* 3. *Æn.* 601. Me quascumque abducite terras. Et *Plin.* etiam de avibus 10. *Hist. nat.* 35. 51. (103). Donec avem in diversum abducatur a nidis. ¶ 2. Aliquem ad commisionem. *Ter. Heaut.* 1. 2. 9. Aliquem ad cœnam. *Id.* *Eun.* 3. 1. 17. Tum me convivium solum abducebat sibi. ¶ 3. Aliquem libidinis causa. *Plaut. Most.* 4. 2. 7. Aliquem in cubiculum abductum. *Ter. Adelph.* 3. 3. 4. Aliquem ad nequiam. *Cic. Verr.* 13. 33. Renovabitur prima illa milita, cum iste e foro abduci, non, ut ipse prædicat, perducit solebat. ¶ 4. Abstrahere mulierem per raptum aut divortium; apud recentiores cum *Dat.* *Cic.* 5. *Verr.* 34. 78. Ad quem iste deduxerat

Tertiam Isidori mimi filiam, vi abductam ab Rhodio tibicine. Cf. 7. *ibid.* 31. 81. *Virg.* 10. *En.* 79. Gremiis abducere pectas. — *Sueton.* *Oth.* 3. Poppæam Sabinam abductam marito — nuptiarum specie receptit. Cf. *Dig.* 47. 10. 1. § 2., et fr. 15. § 15. *Sueton.* *Aug.* 62. Liviam matrimonio Ti. Neronis — abduxit. (*De quo Dat.* Cf. *Petr.* 114. Tryphenam fidelissimam rapuerunt servi scaphæque impositam — abducere certissimæ morti). § 1. Aliquem aliquo abstrahere proprietatis aut custodiæ jure. *Plaut.* *Merc.* 3. 4. 31. Cui est emptæ? v. Nescio: jam addicta atque abducta erat, cum ad portum venio. *Id.* *Pseud.* 1. 1. 80. Ille abductus est mulierem cras. Adde *Pæn.* 3. 4. 10. *Id.* *Capit.* 3. 5. 93. Abductus recta in phylacem. h. e. in custodiam. *Ter.* *Adelph.* 3. 4. 36. Hunc abducere, vinci. quod est vinculis constringere. *Cic.* 7. *Verr.* 56. 146. Eos in lautumias abduci imperabat. *Seneca.* 4. *Contr.* 25. Servum si verberare voluisses, extra convivium abduxisses. — *Inscr.* apud *Gruter.* 765. p. 1. M. CECILIUS PRIMIGENIVS. CVM COSINIA A. P. DAPHNE VXORE SVA QVAM ABVDXIT DIE VIII. h. e. fanere extulit, sepelivit. § 6. Pecudes abigere, furari. *Plin.* 4. *Hist. nat.* 21. 36. (120). In hac (*Erythra*) Geryones habitasse a quibusdam existimatur, cujus armenta Hercules abduxit. *Ovid.* *Her.* 16. 357. (loquitur Paris): Pæne puer cæsis abducta armenta recepi Hostibus, et causam nominis inde tuli. *Ulp.* *de Off. Procons.* 8. 1. 1. *de Abig.* 1. 9. § 4. Abigendi studium quasi artem exercent, equos de gregibus, vel boves de armentis abducunt.

B) Abducere usurpatum etiam de rebus inanimis, quæ tamen aliqua mobilitate præditæ sint. *Plaut.* joculari per similitudinem *Cas.* 5. 2. 8. Ubi intro hanc novam nuptam deduxi via recta, clavem abduxi. *Virg.* 5. *En.* 428. Abducere retro longe capita ardua ab ictu. *Quintil.* 11. 3. 145. Togam a fauribus ac summo pectore abducere. Notandum et illud *Ovid.*, quoniam allatis differat propter somni prospopæiam, 5. *Fast.* 477. Ut secum fugiens somnos abduxit imago. *Val. Flacc.* 5. 160. Vincula premsa manu saxis abduerat inuis. *Id.* 4. 677. Carperat incedens abductis montibus unda Ferræ rateum. h. e. Symplegadam montibus recedentibus: qua signa sæpe apud eundem. *Sil.* *It.* 10. 18. Abducere gradus in terga relatos. h. e. fugæ se dare. *Dig.* 39. 2. 26. Aquam alicui abducere. h. e. auferre. *Scribon.* *Comp.* 122. Potio datur abducenda. h. e. succunda.

II.) Translate aliquem ab aliquo aut ab aliqua re alducere est alicuius animum avertere, abalienare, avocare; raro cum *Dat.*, sæpiissime cum *Abi.* et *præp.* *ab*, cui *præp.* *ad* respondet. Triplici autem ratione ponitur: 1. est avertere et abalienare aliquem alicui vel ab aliquo; 2. abstrahere et avocare aliquem a re in qua versatur; 3. aliquem a bona in malam partem quasi per vim abstrahere. § 1. Avertere et abalienare aliquem alicui vel ab aliquo. *Plaut.* *Merc.* 5. 4. 33. Sive adeo jocolo divisisset mihi se illum amare; nunquam facerem, ut illum amanti abducerem. Adde *Ter.* *Phorm.* 5. 3. 6. pariter de amantibus. *Cic.* 2. *Orat.* 10. 40. Ille mihi proposueram, ut — hos abs te discipulos abducerem. Adde *eund.* 5. *Fin.* 28. 86. et 32. 95. *Id.* *Deiot.* 11. 31. Abducere servum ab avo. *Id.* 11. *Phil.* 12. 27. equitatum a consulo. Et *ibid.* equitatum Dolabellæ ad se. *Id.* 10. *Phil.* 3. 6. legiones a Bruto. *Quintil.* 2. 1. 12. puerum a Grammaticis. § 2. Abstrahere et avocare aliquem a re, in qua versatur. *Plaut.* *Rud.* 1. 2. 1. a negotiis. *Ter.* *Her.* *prol.* *all.* 11. et *Cic.* 4. *Fam.* 4. 5. a studio. *Cic.* *de Anic.* 2. 8. Nec enim ab isto officio, quod semper usurpavi cum valerem, abduci incommodo meo debui. *Id.* 3. *Q. fr.* 5. 4. Abduco equidem me ab omni reipublicæ cura dedoque litteris. *Id.* 4. *Verr.* 6. 12. Abducantur homines nonnumquam etiam ab institutis suis magnitudine pecunie. *Id.* 1. *Off.* 6. 19. Feri studio a rebus gerendis abduci contra officium est. *Id.* 2. *Phil.* 18. 44. a meretricio quæstu. *Id.* 5. *Fam.* 13. 4. se ab omnibus molestiis et angustibus. *Id.* 4. *Fam.* 3. 4. animum a sollicitudine. *Id.* 2. *Orat.* 72. 293. animos a contraria defensione, et ad nostram traducere. *Id.* 1. *Tusc.* 31. 75. animum a corpore. *Id.* *ibid.* 16. 38. Magni est ingenii sevocare mentem a sensibus, et cogitationem ab consuetudine abducere. *Id.* 2. *Nat.* *D.* 17. 45. Nihil est difficilius quam a consuetudine oculorum aciem mentis abducere. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 54. (146). Sic magna cogitatio obereat, abducto intus visu. h. e. visu ab oculis ad animum traducto. *Quintil.* 6. 2. 5. Ab ipsa veri

contemplatione abducenda mens. § 3. Aliquem a bona in malam partem quasi per vim abstrahere. *Cic.* 5. *Verr.* 90. 210. Ab illis hominibus, qui tum versati sunt in republica, ad hanc hominum licentiam atque libidinem me abducis? *Id.* 1. *Divinat.* 41. 92. Ne ars tanta (*haruspicina*), propter tenuitatem hominum, a religionis auctoritate abduceretur ad mercedem atque quæstum. — Hinc brevius, omnia mala parte, quæ, utpote bonæ opposita, facile subauditur. *Cic.* *Flacc.* 33. 83. Abducere aliquem a fide. h. e. a fide servanda. *Quintil.* 12. 9. 1. Ne ab utilitate causæ eum præsentis cupido laudis abducatur. *Val. Max.* 3. 4. *ext.* 1. Abductus ab his erroribus animus.

ABDUCTIO, ōnis, f. 3. (abduco) proprie abducendi actus (It. il condur via; Fr. action d'emmener; Hisp. el acto de llevar; Germ. Abführung; Angl. a taking away).

I.) Proprie. § 1. Est recessus, solitudo, in quam quis ab hominum societate se abduxit (*V. ABDUCO* I. A. 1.). *Fulgat.* *Interpr. Eccl.* 38. 20. In abluentione permanet tristitia. § 2. De mulieribus per vim abstractis (*V. ABDUCO* I. A. 4.). *Dar.* *Phryg.* *Interpr.* 4. Cum graves sibi injurias ab his, qui cum exercitu venerant, factas in Laomedontis patris nec et in abductione Hælionæ pertulisset; omnia tamen æquo se animo passurum, si Hælionæ ei redderetur. § 3. De servis per vim abreptis (*V. ABDUCO* I. A. 5.). *Cod. Theod.* 4. 8. 5. Injustum est autem, alienum ad servum recepisse, et alterius servi abductionem condemnatur. *Et ibid.* 11. 10. 1. Melius est enim, ut otiosorum sit ista sedulitas, quam ipsas quoque perdat urbes tristis abductio rusticorum.

II.) Translate abductio apud *Cæsar.* *Aurel.* est nervorum contractio, quæ ab ipso vocatur etiam raptus vel spasmus (2. *Acut.* 10. et 3. *Tard.* 6. et 7.), quæque dicitur *It. crampo*; Fr. *cramp*; Hisp. *calambre*; Germ. *krampp*; Angl. *cramp*. 5. *Tard.* 1. Generantur istæ passiones (*ischimica* et *psoudica*) nunc ex manifestis, nunc ex occultis causis, ut — vehemens abductio, vel raptus in exercitio factus. *Nisi forte legendum sit* abductio.

ABECEDARIUS, a, um, adj. (a b c d) vox composita ex nominibus quatuor priorum litterarum. *Augustin.* 1. *Retract.* 20. scribit, *Abecedarios* Psalmos dici, in quibus versus signati sunt, vel incipiunt secundum alphabeti litteras. — Hinc *Abecedaria*, ce (subaudi ars) est, quæ primas litteras docet. *Fulgent.* 3. *Mythol.* 15. In omnibus artibus sunt primæ, sunt secundæ: ut in puerilibus litteris prima *Abecedaria*, secunda *Notaria*. — *Abecedarium*, ii, n. ordo litterarum, quem pueri primo discunt: ita *Augustinus*, si *Cælio Rhod.* credimus l. 26. (*al.* 14.) c. 28. — *Abecedarius*, ii, m. dicitur ab *Hieronymo*, teste *Cælio Rhod.* loc. cit., puer qui prima litterarum elementa discit.

ABEMITO significat demito vel auferto. Emerre enim antiqui dicebant pro accipere. *Paul.* *Diac.* p. 4. 18. *Müll.*

ABEO, is, ivi et de more ii, itum, ire, n. 4. (ab et eo; Cf. *ἀπειναι*). Præterita *abiisti*, *abisse*, et *abiti* interdum metri causa alterum i abieciunt: *Ovid.* 2. *Heroid.* 99. Expectem, qui me nunquam visurus *abisti*? *Claudian.* 2. in *Eutrop.* *proem.* 4. In dominos vanas læget abisse minus (Cf. *Servium* in *Virg.* 2. *En.* 25.). *Martial.* 1. 63. 5. Juvenemque secuta, relicto Coniuge, Penelope venit, *abiti* Helene (Cf. *G. Hermann* *Elem. doct. metr.* p. 153.). — *Abiri* pro *abisne* est in *Plaut.* *Amph.* 2. 2. 227. et in *Ter.* *Andr.* 2. 1. 17. — Part. *Abiens*, *eantis* I. A. 5. et B. 1., et *abibi*; *Abitatus* I. A. 4., et *abibi*. — Pass. impersonaliter *abitur* apud *Plaut.* *Merc.* 4. 4. 36. Neque me hinc *abire* vis. I. Volo inquam. c. *abibitur*. *Id.* *Cist.* 1. 1. 35.; et sæpius, præsertim in locutionibus *ab emptione*, *ab incepto* etc., de quibus Vide infra I. A. 5.

Abire est a loco ire, discedere (It. *andar via*, *partire*, *andare*; Fr. *s'en aller*, *partir*; Hisp. *irse*, *andar*, *partir*; Germ. *ab-*, *fort-*, *weggehen*; Angl. *to go away*, *depart*, *go*): cui opponitur *venire*, quænammodum apud *Ter.* *Andr.* 1. 1. 57. Observabam mane eorum servolos venientes aut abeuntes; et apud *Plin.* 2. *Ep.* 3. Gaditanum quemdam ad eum visumum venire, statimque, ut viderat, *abisse*. — Hoc verbum proprie usurpatum de animalibus vel se moventibus et præcipue de hominibus. *Cic.* *Cæc.* 16. 45. Qui *abire* facilius sibi vim factam probabit, quam qui effugerit. — Peculiariter sæpe delinitur aut per *Ad-*

verbia (*Ter.* *Adelph.* 5. 5. 1. Rogat frater, ne *abcas* longius. *Plin.* 35. *Hist. nat.* 12. 43. (151). *Abeunto* illo peregre; — aut per *Adjectiva* (*Liv.* 1. 16. *ext.* *Hæc*, inquit, locutus, sublimis *abiti*. *Virg.* 1. *En.* 415. Ipso Paphum sublimis *abiti*. *Sall.* *Cat.* 25. *Senec.* *propr.* luxuria atque inopia præceps *abierat*. *Liv.* 2. 46. 4. Telo extracto præceps *Fabius* in vulnus *abiti*. *Virg.* 5. *En.* 166. Quo diversus *abis*? Adde 11. *En.* 855.; — aut denique per *Nomina* (*Virg.* 4. *En.* 281. *Ardet* *abire* fuga. *Martial.* 8. 56. 9. *Paupertatemque malignam* *Reputit*, et celeri jussit *abire* fuga. Adde 8. 32. 4.).

Quod ad syntaxin attinet, *abire* aut usurpatum absolute (*Cic.* 2. *Cat.* 1. 1. *Abiit* — excessit, evasit, erupit); — aut si agitur de loco a quo, gaudet *Abi.* cum præpos. *ab*, *de*, *ex* (*Plaut.* *Men.* 5. 2. 83. Sed non *abire* possum ab his regionibus. *Cic.* 4. *Verr.* 22. 55. Commodissimum putavit esse de provincia clam *abire*. *Sall.* *Jug.* 35. Qui — profugus ex Africa *abierat*); — vel *Adverb.* *hinc*, *inde*, *unde* etc. (*Plaut.* *Rud.* 4. 3. 88. Sine me hinc *abire*); — vel *Abi.* sine præp. (*Plaut.* *Merc.* 3. 4. 69. Cedo, si hæc urbe *abis*, amorem te hic relinquitum putas? *Ter.* *Eun.* 4. 3. 19. Etiam hoc misera suspirio, aliquid domo *abeuntem* *abstulisse*. *Plaut.* *Amph.* 1. 1. 53. *Abituros* agro *Argivos*. *Virg.* 7. *Ecl.* 56. At, si formosus *Alexis* *Montibus* his *abeat*, videas et flumina sicca. *Tac.* 2. *Ann.* 19. Qui modo *abire* sedibus, trans *Albim* concedere parabant. *Liv.* 24. 19. Tenuit ne incepto *abiret*. *Et sic etiam* magistratu, consulatu, tutela etc., quæ V. infra I. A. 4. — Si vero agitur de loco ad quem, gaudet *Arcus*, cum præp. *ad*, *in*, *sub*, *trans* (*Liv.* 2. 15. 17. *Tarquinius* *exsulatum* ad *geuerum* *Mamiliam* *Octavianum* *Tusculum* *abiti*. *Ter.* *Adelph.* 5. 2. 10. *Interim* in angulum aliquo *abeam*. *Virg.* 9. *En.* 799. *Stomachique* *mixta* *sub* *altum* *Pectus* *abiti*. *Liv.* 39. 2. *Tras* *Agæum* *abierunt*; — vel *Adverb.* *fora*, *abasso*, *intro*, *insumum*, *retro* etc. (*Plin.* 3. *Ep.* 19. *Utr* — *hinc* *abieram*, *sic etiam* *præteritum* *retro* *abiti*. h. e. *minutum* *est*; — vel *Accusativis* *domum* (par. cum apud *Liv.* 2. 7. *suas* *quisque* *domos* *abierunt*), *rus*, *Paphum*, *Romam*, *Locros*, (et apud *Virg.* 6. *En.* 375. *Ripante* *in* *ingressu* *abitis*?); — vel *Supinis* *Plaut.* *Trucul.* 1. 1. 15. Quando *abiti* *rete* *passum*. *Id.* *Men.* 3. 4. 6. *exsulatum*. *V.* *superius* *Liv.* 2. 15. 17. *Ter.* *Heaut.* 3. 1. 26. *deambulatum*. *Id.* *ibid.* 1. 1. 65. In *Asiam* *ad* *regem* *militatum* *abiti*. *Animadvertenda* denique illa *Plaut.*, quæ per verborum ellipsim *reolata* sunt: *Cistell.* 2. 1. 26. *Abi* *querere*, *abi* *juranda* *tua* *satis* *sit* *subsidi*. *Et Rud.* 4. 3. 88. Sine me hinc *abite*; tu *abi* *tacitus* *tuam* *viam*. — *Plurimum* *hujusce* *verbi* *usus*, qui *tamen* *omnes* *unam* *abundi* *significationem* *præferunt*, *ad* *tria* *præcipue* *capita* *revocantur*: *nimirum* *abire* *est* *I.* *a* *loco* *ire*, *discedere*; *II.* *effluere*, *evanescere*, *desinere*; *III.* *transire*, *mutari*, *convelli*.

I.) *Abire* est a loco ire, discedere, recedere cum A) de hominibus, tam B) de rebus inanimis. A) De hominibus. § 1. Proprie et generatim. *Ter.* *Heaut.* 1. 1. 59. In *Asiam* *hinc* *abi* *propter* *pauperiem*. *Cic.* 6. *Verr.* 65. 147. Antequam *verbum* *facerem*, (*præteritum* *de* *sella* *sursum* *atque* *abiti*. *Liv.* 3. 29. 6. in *exsilium*. *Paul.* *Front.* 1. 2. 117. *ab* *oculis*. *Liv.* 25. 16. *ex* *oculis*. *Paul.* *Amph.* 1. 3. 20. et *Sall.* *Jug.* 68. *conspicere*. *Char.* 8. 3. 5. *Abire* *conspicere* *jubet*. § 2. *Reinhardt* *imperativum* *abi* *est* *a* *se* *removendo* *blatis* *verbis* *et* *lucibus*, *aut* *a* *se* *abiectionis* *per* *conceptionem* *et* *imaginationem*. *Plaut.* *Mos.* 5. 1. 32. *Abi*, *lucis* *mo*, *credo*. *Ter.* *Adelph.* 4. 2. 25. *Lamio*, *Ctesiphon* *patris* *as*: *abi* *virum* *te* *judico*. *Plaut.* *Pæn.* 1. 3. 20. *Abi* *modo*. *Ter.* *Adelph.* 4. 4. 10. *Abi*, *abi* *jam* *Æschine*, *satis* *dum* *verba* *dedisti* *nobis*. *Id.* *ibid.* 2. 2. 12. *Abi*, *nescis* *inescere* *hominis*. *Plaut.* *Men.* 5. 7. 20. *Abito* *quo* *voles*. *Plaut.* *Pæn.* 2. 4. 17. *Abi* *in* *malam* *rem*. *Ter.* *Andr.* 2. 1. 17. *Quin* *tua* *abis* *in* *malam* *pestem* *malumque* *cruciatum*. Adde *Cic.* 13. *Phil.* 21. 18. *isidem* *verbis*. § 3. *Item* *peritulari*, *cum* *adjectivis*, *de* *his* *qui* *donati* *ab* *ampto* *discedunt* *de* *cois* *que* *a* *castris*, *a* *prelio* etc.; *de* *actoribus* *aut* *reus* *qui* *a* *judicio*, *a* *foro* *quocumque* *modo* *affectu* *discedunt*. *Ter.* *Her.* 5. 1. 13. *Et* *nunc* *sic* *stas* *munus* *a* *me* *abire*? *Virg.* 3. *En.* 305. *Nunc* *non* *donatus* *abibit*. *Id.* 7. *ibid.* 733. *per* *similitudinem* *Nec* *te* *carminibus* *nostris* *in* *detra* *abibis*. — *Liv.* 2. 7. 1. *Ita* *certe* *inde* *abire* *Romani*, *et* *vi* *totus*. *Etrusci* *pro* *victis*. *Sall.* *Jug.* 69. *Pauci* *integri*, *magna* *pars* *vulnus* *abibit*.

fecti abeunt. Adde 53. 3. *Ovid.* 13. *Met.* 279. Hector abiit violatus vulnere nullo. — *Cic. Rosc. com.* 14. 41. Nam quid causae est quin ab iudicio abeas turpissime victus? ¶ 4. Item peculiariter sejungit, decedere praesertim a vita, ac propterea mori. Libenter autem pro mori veteres usurpabant etiam abire vitandae *δυστυχίας* causa ominoso moriendo verbo abstinendo (*V. VIVO*). *Lucil.* apud *Nem.* 35. 9. *Merc.* Iusperato abiit, quem una angina abstulit hora. *Cic.* 1. *Tusc.* 30. 74. Cato autem sic abiit e vita. *Ter. Phorm.* 5. 8. 30. Ea mortem obiit, e medio abiit. *Plaut. Cas. prol.* 18. Ea tempestate flos poetarum fuit, Qui nunc abierunt hinc in communem locum. *Phaedr.* 4. 19. 16. Abiturus illuc, quo priores abierunt. *Plin.* 2. *Ep.* 1. Et ille quidem plenus annis abiit, plenus honoribus. ¶ 5. Sejungit, excedere, decedere a magistratu, sacerdotio etc., hoc est ipsum deponere aut abdicare. *Cic. Pis.* 3. 6. Ego cum in concione, abiens magistratu, dicere a Tribuno plebis prohiberer, quae constitueram. Adde 5. *Fam.* 2. 7., et *Liv.* 2. 31., et *Tac.* 5. *Ann.* 11. *Cic.* 1. *Att.* 16. 5. consulatu. *Liv.* 26. 23. 8., et *Val. Max.* 1. 1. 4. *Flaminio.* *Gell.* 6. 7. sacerdotio. *Sueton.* *Aug.* 26. honore. *Dig.* 26. 4. 3. § 8. tutela. *Ibid.* tit. 10. fr. 3. § 18. fr. 4. pr. tutela vel cura. ¶ 6. A re aliqua recedere vel desistere; et praesertim ab emptione vel societate, cum quis emptionis vel societatis contractum irritum vult. *Ter. Phorm.* 3. 3. 9. Etiam tu hinc abis? h. e. etiam tu ab hoc incepto desistis? *Cic.* 3. *Ferr.* 44. 114. Pater de suis bonis ita dat filiae, ut ab iure non abeat. *Liv.* 24. 19. Tenuit ne irritum incepto abiretur. — *Dig.* 2. 14. 7. § 6. Posse abiri ab emptione. *Ibid.* § 3. Abiturus a priore emptione. *Ibid.* 18. 5. 1. Ut abcat ab ea venditione. *Ibid.* 17. 2. 14. Ne societate abeat. *Ibid.* 17. 2. 18. *haud impersonaliter, quod raro:* Si iubeatur a domino servus abire a societate. ¶ 7. A proposito in dicendo recedere, deflectere, aberrare. *Horat.* 1. *Sat.* 1. 108. Illuc, unde abiit, redeo. *Tac.* 6. *Ann.* 22. Neronis imperium in tempore memorabitur, ne nunc incepto longius abierim. *Cic. Rosc. Am.* 16. 47. Ne longius abeam. *Plin.* 17. *Hist. nat.* 25. 36. (243). Ne in infinitum abeamus. *Quintil.* 9. 2. 55. Abit enim causa in laudes Cn. Pompeji.

B) De rebus inanimis. ¶ 1. Proprie et generatim a loco ire, discedere. *Plaut. Merc.* 3. 2. 32. Sol abit. *Horat.* 3. *Od.* 6. 44. Sol ubi movitum Mutaret umbras, et juga demeret Bobus fatigalis, amicum Tempus agens abeunte curru. *Ovid.* *Her.* 5. 55. Prosequor infelix oculis abeuntia vela Qua flectit. ¶ 2. Metaphorice de quacumque re, quae aliquo procurrit, ex gr. de montibus, littoribus etc. *Sil.* *It.* 3. 493. Abeunt in nubila montes. *Val. Flacc.* 4. 202. Instar scopuli, qui montibus altis Summus abit. *Pomp. Mela* 2. 2. 11. Pallene — tota in altum abit. Et id. 3. 1. 6. Lusitania — ingenti impetu in altum abit. ¶ 3. In auctionibus res abire ab eo dicitur, qui a plus licitantibus vincitur, quae nimirum nobis eripitur, elabitur e manibus. *Cic.* 3. *Ferr.* 54. 141. Si res abiret ab eo mancipio, quem ipse opposuisset. Et 5. *Ferr.* 64. 148. Ne res abiret ab Apronio. *Dig.* 18. 2. 1. Quo res a domino abcat. *Ibid.* 50. 17. 205. Ea quae a nobis abire possint.

II.) Abire est praeterire, effluere, evanescere, desinere. ¶ 1. Hoc autem sensu usurpatur. a) De tempore, quod praeterit. *Ter. Eun.* 2. 3. 49. Dum haec dicit, abiit hora. *Id. Adolph.* 4. 5. 57. Haec dum dubitas, menses abierunt decem. *Cic. Mur.* 3. 7. Abiit illud tempus. *Id. Sext.* 33. 71. Abiit ille annus. *Hor.* 1. *Sat.* 5. 14. Tota abiit hora. b) De morbis. *Cic.* 14. *Fam.* 1. 3. Nunc quidem jam abiit pestilentia. *Id.* 14. *Att.* 10. 2. Nausae jamne plane abiit? c) De ceteris rerum conditionibus, ac praesertim de animi affectionibus. *Ter. Phorm.* 5. 3. 16. Praesens quod fuerat malum, in diem abiit. *Cic.* 9. *Fam.* 20. 1. Illa mea, quae solebas antea laudare: o hominem facilem! o hospitem non gravem! abierunt. *Liv.* 3. 10. fides. *Id.* 2. 4. Quorum, vetustate, memoria abiit. *Id.* 2. 2. Cum gente Tarquinia regnum hinc abiturum. *Lucan.* 3. 509. et *Ov.* 7. *Met.* 565. Spes abiit. Et 7. *Met.* 290. pallor sitisque. *Liv.* 2. 52. timor. ¶ 2. Successum vel impunitatem significat. *Ter. Andr.* 1. 2. 4. Mirabar hoc si sic abiret. *Cic.* 14. *Att.* 1. 1. Ad summam non posse istae sic abire. *Catull.* 14. 16. Non, non hoc tibi, salse, sic abiit. *Seneca ep.* 3. 2. Hoc abierit.

III.) Abire est transire, mutari, converti. ¶ I. A

loco in locum, a re in rem, ab homine ad hominem transire proprie et generaliter. *Cic.* 1. *Tusc.* 14. 32. Abiit ad deos Hercules: nunquam abisset, nisi eam sibi viam munivisset. *Id. Sen.* 22. 80. Abieant illuc omnia, unde orta sunt. *Nep. Tras.* 2. 4. In proeli concursu abiit res a consilio ad vires. *Horat.* 2. *Sat.* 3. 218. Interdicto huic omne adimat jus Praetor, et ad sanos abeat (scil. ab eo) tutela propinquos. *Cic. Rosc. Am.* 16. 47. Quid ad istas ineptias abis? *Id.* 4. *Acad.* (2. pr.) 28. 90. Sed abeo a sensibus: quid est quod ratione percipi possit? *Ovid.* 15. *Met.* 111. Longius inde nefas abiit. h. e. etiam alio transiit. Huc referendum etiam illud *Liv.* 2. 36. Ne in ora hominum pro ludibrio abiret. ¶ 2. Transire, insumi. *Cat. R. R.* 135. In commissa abibunt pedes tres. h. e. insuntur, ac propterea non sunt computandi. *Cic.* 11. *Att.* 2. 2. In quos enim sumptus abeunt fructus praediorum. *Cat. R. R.* 61. 1. In radices vires oleae abibunt. *Plin.* 15. *Hist. nat.* 3. 3. (10). Cum succus omnis in corpus abeat. *Id.* 21. *ibid.* 12. 23. (60). Si prohibeatur in semen abire: et alibi saepius. (Cf. *Auct. Priap.* 78. 16. alio sensu.) *Seneca ep.* 94. 17. Alioquin abibunt in vanum momentum verba. *Ovid.* 1. *Trist.* 8. 35. Cunctane in aequoreos abierunt irrita ventos? *Caj. Inst.* 2. 103. abire in desuetudinem. ¶ 3. Transire in rem aliquam, rem aliquam sibi assumere. *Liv.* 1. 32. Facta spes in avi mores atque instituta regem abire. *Lucret.* 3. 1080. (1079). Aut abit in somnum gravis. *Dig.* 14. 6. 3. § 3. Abire in creditum alicui est mutuum dare aliquid alicui. *V. CREDITUM.* *Ovid.* *Her.* 15. 83. Sive abeunt studia in mores artesque magistrae. ¶ 4. Transire, mutari, converti. *Lucil.* apud *Varr.* 5. *L. L.* 24. *Müll.* Terra abit in nimbos imbremque. *Varr.* 5. *L. L.* 91. *Müll.* E in U abiit. *Ovid.* 1. *Met.* 236. In villos abeunt vestes, in crura lacerti. *Id.* 4. *ibid.* 656. Jam barba comaeque In silvas abeunt, et alibi saepe. *Plin.* 3. *Hist. nat.* 5. 9. (70). Oppidum delevit, quod nunc in villam abiit. *Id.* 31. *ibid.* 7. 39. (73). Totum stagnum abiit in salem.

II) o m o n y m. Proprie abire et discedere differunt: abimus enim a loco, in quo moramur; discedimus ab homine, quo familiariter aut saepe utimur. *Plaut. Asin.* 2. 1. 3. Jam diu est factum cum discesti ab hero, atque abiisti ad forum. *Sueton.* *Oth.* 11. Ut eos, qui discedere et abire ceptabant, corripere quasi desertores detinerique sensit, etc.

ABEQUITO, as, avi, atum, are, n. 1. (ab et equito; Cf. ἀβεικτώ) equo abeo vel aufugio. *Liv.* 24. 31. 10. Ut praetores inter tumultum pavidi abequitaverint Syracusas. *Al.* adequitaverint; *al.* obequitaverint.

ABERCET prohibet. *Paul. Diac.* p. 25. 16. *Müll.* *V. ABARCET.*

ABERRATIO, ōnis, f. 3. (aberro) proprie est actus aberrandi, a via deflectendi (It. il deviare, disviamento; Fr. égarer; Hisp. descarriamiento, extraviar; Germ. das Abirren; Angl. a wandering or straying away from). Invenitur autem tantummodo translate, et significat animi avocamentum a re molesta. *Cic.* 12. *Att.* 38. 3. Sive banc aberrationem a dolore delegerim. *Id.* 15. *Fam.* 18. 1. Verumtamen aliam aberrationem a molestiis nullam habemus. *V. ABERRO II. B. 2.*

ABERRO, as, avi, atum, are, n. 1. (ab et erro). Part. *Aberrans* I. et II. *A.* 2. Proprie est a via recta per errorem digredi, deflectere (It. deviare, disviarsi; Fr. s'écarter du chemin, s'égarer; Hisp. descarriar, extraviar; Germ. abirren, sich verirren von etwas weg; Angl. to stray from, deviate).

I.) Proprie. *Plaut. Men. prol.* 31. Puer aberravit inter homines a patre. *Liv.* 41. 13. 2. Taurus, qui pecore aberrasset. *Petron.* *Sat.* 57. Puer in balneo paulo ante aberravit: si quis eum reddere, aut com monstrare voluerit, accipiet nummos mille. Cf. *Dig.* 41. 2. 3. § 13. *Ovid.* per prosopopaeiam *Rem. Am.* 662. Admonitu liber aberrat amor.

II.) Translate *A.* a re aliqua digredi, et quidem ¶ 1. a re, qua de agitur in oratione. *Cic. Caelin.* 19. 55. Ne ab eo, quod propositum est, longius aberraret oratio. *Id.* 1. *Tusc.* 33. 83. Dicentem aberrare a proposito facile patiebar. *al.* minus recte proposito. *Id.* 5. *Tusc.* 23. 66. Sed redeat, unde aberravit oratio. *Id.* cum Accus. rei, ad quam digreditur. 1. *Off.* 37. 135. Ut etiam si aberrare ad alia ceperit, ad haec revocetur oratio. ¶ 2. A quocumque sibi proposito sine digredi et divertere, cum absolute, tum saepius

cum Abl. et praep. ab. *Varr.* 5. *L. L.* 13. *Müll.* Quare non — si ab agro ad agros hominem, ad agricolam venero, aberraro. h. e. proposito mihi lini deero. *Cic. Har. resp.* 11. 2. Si aediliis verbo, aut simpulo aberravit. h. e. erraverit in verbo proferendo, aut in simpulo tractando. *Id.* 14. *Att.* 27. 1. Quamquam vereor ne nihil conjectura aberrer. h. e. ne me mea fallat conjectura; si tamen sana est lectio. *Id.* 1. *Nat. D.* 36. 100. Etiam si aberrant a conjectura, video, quid sequantur. *Id.* 4. *Acad.* (2. pr.) 46. 140. Aberrare a regula et praescriptione naturae. *Id.* 1. *Phil.* 1. 1. a sententia. *Id. Ligar.* 6. 19. Partim consilii, partim studiis a communi utilitate aberrantibus. ¶ 3. A re proposita ita discedere, ut discrepantia oriatur; ac proinde differre. *Cic.* 4. *Fin.* 15. 40. Non multum ab Herilli levitate aberrabimus. *Gell.* 12. 14. Videtur verba ista a significatione voculae huius non aberrare. *Plin.* 4. *Ep.* 28. Rogo, ut artificem (pictorem) quem elegeris, ne in melius quidem sinas aberrare. h. e. ne permittas eum a prototypo discedere, etiam si quid melius pingere possit. — B) Aberrare usurpatur etiam de animo, qui ab aliqua re avocatur. ¶ 1. Generatim et absolute. *August.* apud *Sueton.* *Claud.* 4. Ubi non aberravit ejus animus, satis apparet η τῆς ψυχῆς αὐτοῦ εὐχέμετα. h. e. nisi fuerit mentis impositus. Huc referri potest et illud *Claudian.* *Nupt. Hon.* et *Mar.* 6. Mens omnis aberrat in vulnus, quod fixit amor. h. e. tota est extra se, et a ceteris omnibus avocata quasi non compos sui nihil cogitat nisi amores suos. ¶ 2. Peculiariter est animum a re molesta avocare, dolorem devitare aliud cogitando. *Cic.* 12. *Att.* 45. 1. Ego hic duo magna συνταγματα absolvi, nullo enim alio modo a miseria quasi aberrare possum. *Id.* *ibid.* 38. 1. At ego hic scribendo dies totos, nihil equidem levior, sed tamen aberro. Cf. *V. ABERRATIO.*

ABESUS, a, um. Falsa lectio. *V. ADEDO.*

ABFÖRE

ABFÖREM

ABFÖTUS

ABFÖTUS

ABFÖTUS

ABFÖTUS

ABFÖTUS

ABFÖTUS

ABFÖTUS

ABFÖTUS

ABFÖTUS

ABFÖTUS

ABFÖTUS

ABFÖTUS

ABFÖTUS

ABFÖTUS

ABFÖTUS

ABFÖTUS

ABFÖTUS

ABFÖTUS

ABFÖTUS

ABFÖTUS

ABFÖTUS

ABFÖTUS

ABFÖTUS

ABFÖTUS

ABFÖTUS

ABFÖTUS

ABFÖTUS

ABFÖTUS

ABFÖTUS

ABFÖTUS

ABFÖTUS

ABFÖTUS

ABFÖTUS

ABFÖTUS

ABFÖTUS

ABFÖTUS

ABFÖTUS

ABFÖTUS

ABFÖTUS

ABFÖTUS

ABFÖTUS

ABFÖTUS

ABFÖTUS

ABFÖTUS

ABFÖTUS

ABFÖTUS

ABFÖTUS

ABFÖTUS

ABFÖTUS

ABFÖTUS

ABFÖTUS

ABFÖTUS

ABFÖTUS

ABFÖTUS

ABFÖTUS

ABFÖTUS

ABFÖTUS

ABHORREO, es, ui, ere, 2. (ab et horreo). Part. *Abhorrens* II. 1. et 2. Proprie est prae horrore retro abire, horrenti animo refugere, abominari (It. *abborrire*, *abominare*; Fr. *s'écloigner en frissonnant*, *avoir horreur*; Hisp. *haber horror*; Germ. *zurückschauen*, *schaudern* *zurücktreten*, *verabscheuen*; Angl. *to abhor*, *dread*).

I.) Proprie, cum Accus., raro et apud inferioris notae scriptores cum Infinito, raro etiam cum Ablat. praeced. praep. ab. Cic. *Cluent.* 14. 41. Nemo illud aditu, nemo congressione — dignum iudicabat: omnes aspernabantur, omnes abhorrebant, omnes ut aliquam immanem ac perniciosam bestiam pestemque fugiebant. *Titinn.* apud *Non.* 157. 15. *Merc.* Postquam factus (es) maritus, hanc domum abhorres. *Sueton.* Aug. 83. Pulumos atque distortos, ut ludibria naturae, malique ominis abhorruit. Adde *Galb.* 4. et *Vitell.* 10. *Plaut.* per prosopopeiam *Cist.* 1. 1. 56. Quid, redco, te obsecro, tam abhorret hilaritudo? — *Phorphy.* in *Horat.* 1. *Od.* 3. 17. et 1. *ibid.* 1. 17. cum Infinito navigare. — *Lucret.* 1. 934. (935). Quoniam hac ratio (*philosophandi*) plerumque videtur Tristior esse, retroque Volgus abhorret ab hac. *Id.* 4. 20. (19). ipsissimis verbis.

II.) Translate ad duas praecipue significationes revocari potest: 1. esse animo alieno ab aliqua re, eam aversari; 2. remotum esse, discrepare, dissidere. Occurrit autem saepe in prosa oratione apud optimos scriptores, in elegantiori vero carmine nunquam; si enim Comicos excipias, invenitur tantummodo apud *Catull.* in jocosio epigrammate, ut infra. ¶ 1. Esse animo alieno ab aliqua re, eam aversari; et gaudet Ablat. praeced. praep. ab. *Ter. Andr.* 5. 1. 10. Adolescentulo abhorrenti ab re uxoria. Cic. *Cluent.* 9. 27. Quod haberet tres ille filios, idcirco se ab his nuptiis abhorrebat. *Id.* 14. *Att.* 13. 5. A ducenda autem uxore sic abhorret, ut etc. Adde 2. *Fam.* 16. 3. *Nep. Mil.* 3. 5. Itaque adeo se abhorrebat a ceterorum consilio, ut etc. — *Dicitur etiam* abhorrebat animo, animus aut voluntas abhorret. Cic. *T. Phil.* 2. 4. Ex quo intelligi potest, animo illos abhorruisse semper ab optimo civitatis statu. *Id.* *Sext.* 33. 71. Animum Caesaris a causa non abhorrebat. *Id.* 2. *Att.* 6. 1. A scribendo prorsus abhorret animus. Cf. *Curt.* omnia praep. 6. 7. 11. Versabat animum tanto facinore procul abhorrentem. Cic. 2. *Fam.* 17. 6. Certiorem me nunquam fecisti, quam valde Ribuli voluntas a me sine causa abhorrebat. Adde 4. *Verr.* 4. 10. A quo mea longissima ratio et voluntas abhorrebat. ¶ 2. Remotum esse, discrepare, dissidere: a) gaudet autem Ablat. praeced. praep. ab; b) usurpat etiam absolute; vel c) apud recentiores cum Ablat. sine praep. vel etiam Dat., ideoque aliquando dubitandum, Utriusque sit an Ablativus; d) vel impersonaliter. — a) Cum Ablat. et praep. ab. Cic. *Rosc. Am.* 24. 68. Temeritas tanta, ut non procul abhorreat ab iosania. *Id.* 1. *de re publ.* 15. 24. Oratio abhorrens a persona hominis gravissimi. *Id.* *Sext.* 44. 86. Nec ab utilitate eorum, qui audient, nec ab officio vestro, nec ab ipsa causa P. Sextii abhorrebat oratio mea. *Id.* 1. *Orat.* 52. 224. Usque eo illa, quae dicenda de iustitia putabat, a vitae consuetudine et a civitatum moribus abhorrebant. *Id.* 3. *ibid.* 18. 66. Genus orationis — abhorrens ab auribus vulgi. *Id.* *Cluent.* 60. 167. Quid unquam Avitus in se admisit, ut bo. tantum ab eo facinus non abhorrebat videatur? Et *Cic.* 1. 10. Longe ab ista suspitione abhorrebat debet. *Id.* 4. 44. Ab suspitione — porum abhorrens. *Id.* 22. 13. Punicum abhorrens os ab Latinorum nominum prolatione. *Nep. Att.* 14. 1. Namque eos vocabat, quorum mores a suis non abhorrent. *Liv.* 38. 56. 8. Nec inter scriptores rerum discrepat solum, sed orationes quoque — P. Scipionis et Ti. Gracchi abhorrent inter se. *Catull.* 22. 11. Tantum abhorret ac mutat. h. e. tam longe est. — b) Absolute dicitur de eo, qui a re aliqua ita remotus est et discrepat, ut ad eam faciendum minime sit aptus vel idoneus. Cic. 2. *Orat.* 20. 85. Sin plane abhorrebit et erit absurdus, ut se contineat, aut ad aliud studium transferat, admonebo. *Hinc Liv.* 30. 44. 6. Vestrae istae absurdae atque abhorrentes lacrimae. h. e. haud opportune atque inutiles. — c) Cum Abl. sine praep. sive Dat. Cic. *Fat.* 4. 8. Ut — alii talibus vitiis abhorreant. *sed lectio dubia* est. *Curt.* 7. 8. 11. Quae locutus esse apud regem memoriae proditum est, abhorrent moribus nostris. *Id.* 8. 6. 2. Ad munia haud multum servilibus ministris abhorrentia. Adde 6. 4. 5. *Flor.* 1. 7. 3. Nec abhorrebat mo-

ribus uxor Tullia. *Liv.* 2. 14. Huic tam pacatae perfectioni ab Urbe regis Etrusci abhorrens mos traditus ab antiquis. *Tac.* 5. *Hist.* 24. Neque abhorret vero (Cic. tamen *Deiot.* 6. a veritate). — d) Impersonaliter. *Sueton.* *Cal.* 12. Nec abhorret a veritate — ipsum postea — de cogitato quondam parricidio professum. Et *Tib.* 62. Quod nisi eum mors praevenisset, — plures aliquanto necaturus creditur. — Nec abhorret a vero: nuncque etc.

ABHORRESCO, is, ere, n. 3. inchoativum a v. *abhorreo*. Verbum hoc, quod dubia prorsus auctoritate affert *Forcellinus*, confirmat *Vulgat.* *Interpr.* 2. *Mach.* 6. 12. Obsecro autem eos, qui bene librum lecturi sunt, ne abhorrescant propter adversos casus.

ABHORRIDE, adverb. (abhorreo) absurde, insuaviter, eo scil. sono, qui a Latinae linguae natura discrepat (Cf. **ABHORREO** II. 1.); namque hac tantum transla significatione occurrit apud *Charis.* 1. p. 41. *Putsch.* Canitia, an canities dicendum sit, quaeritur. Canitia nec irrationabiliter, nec abhorride dicitur.

ABJECTACULUM, i, n. 2. id quod abjicitur, vel abjiciendum est: ab inusit. *abjecto*, ut *spectaculum* a *specto*, derivatur. *Plaut. Truc.* 2. 7. 38. Usque abjectaculum jussit ali. h. e. jussit ali puerum abjiciendum potius, quam alendum. Ita edidit et interpretatus est *Bothius*; ali. leg.: Usque ad jentaculum. MS. habet *adectaculum*, unde facili negotio deducitur *abjectaculum*. — Hae autem *Bothii* et *Furlanetti* conjectura minime probanda videtur.

ABJECTE, adverb. (abjectus) Comp. *Abjectius* 2. Proprie est modo abjecto, modo scilicet quo quis aliquid a se abjicit: hinc translate ¶ 1. Humiliter, humili genere (Cf. **ABJICIO** I. 2.). (It. *abbietamente*, di bassa condizione; Fr. *bassement*, *humblement*; Hisp. *bajamente*; Germ. *niedrig*; Angl. *lowly*, *abjectly*). *Tac. Dial. de orat.* 8. Quo sordidus et abjectus nati sunt. ¶ 2. Negligenter (Cf. **ABJICIO** I. 3.). *Gell.* 2. 6. Nonnulli — reprehendunt quasi incuriose et abjecte verbum positum in his versibus: — *Dulichias vexasse rates* (*Virg.* 6. *Ecl.* 76.). *Vexasse* enim putant verbum esse leve, et tenuis ac parvi incommodi; nec tantae atrocitati congruere. ¶ 3. Transferitur etiam ad animum, et est animo pusillo (Cf. **ABJICIO** II. 2.). Cic. 2. *Tusc.* 23. 55. Ille in dolore maxime est providendum, ne quid abjecte, ne quid timide — faciamus. *Id.* 3. *Phil.* 11. 28. Nec abjecte, nec sine aliqua dignitate casum illum — tuli.

ABJECTIO, ōnis, f. 3. (abjicio) proprie est abjiciendi actus (It. *il gettar via*; Fr. *action de rejeter*, *rejet*; Hisp. *el echar fuera*; Germ. *die Ab- Wegwerfung*; Angl. *a throwing away*). ¶ 1. Proprie. *Quintil.* 9. 3. 18. Figurarum additio et abjectio. *Cal. Aurel.* 2. *Acut.* 10. Manuum neglecta atque distensa abjectio. — Hinc Grammaticis abjectio est alicujus litterae elisio. *Priscian.* de metr. *Com.* p. 1321. *Putsch.* Omnes quidem crebris synalephis et episyphalephs et collisionibus et abjectionibus s litterae sunt usi, scandendo versus suos. ¶ 2. Translate de animo, est demissio. Cic. *Pison.* 36. 88. Quid debilitatio et abjectio animi tui — cum exanguis et mortuus concidisti?

ABJECI TUS a. um. V. **ABJICIO**.

ABIEGNEUS, f. voc. seq.

ABIEGNEUS, a, um, adject. idem ac *abiegnus*, quod V. in vet. marmore Neapolitano apud *Grut.* p. 207. legitur *abiegnis sectilibus, opercula abiegnae, antepagmenta abiegnae*. Hinc paullo superius in eodem marmore legendum est *abiegneas trabiculas*; namque *abiegnae*, quam vocem nonnulli defenderunt, etiam si reapse ibi occurrat, lapicidae mendum putandum est.

ABIÉGNUS, a, um, adject. (quasi *abiegenitus*, compos. ex voc. *abies* et etymo *geno*, unde *gigno*; qua de compositione Cf. *privignus* et similia, necnon *νεογνός*). Dictio est quadrisyllaba, sed interdum apud Poetas trisyllaba *abiegnus* (V. infra *Propertii* loc. et Cf. **ABIES**). *Abiegnus* dicitur qui est ex abiete (It. *di abete*; Fr. *de sapin*, *fait en bois de sapin*; Hisp. *de abeto*; Germ. *von Tannenholz*; Angl. *made of fir*, *belonging to fir-wood*, of deal.). *Enn.* apud *Cic.* *Fat.* 15. 35., 3. *Nat. D.* 30. 75. et *Top.* 16. 61., necnon apud *Varr.* 7. *L. L.* 33. *Müll.* *Cas. acridis* — abiegnae ad terram trabes. *Enn.* 1. *Ann.* 86. ed. *Spang.* stipites. *Plaut. Cas.* 2. 6. 32. sors. *Vitr.* 2. 9. 14. rates. *Liv.* 21. 8. 10. bastile. *Catull.* 74. 7. palmæ. h. e. remi. *Colum.* 12. *R. R.* 34. 4. scobis.

Prop. 3. 17. 12. Induit abiegnæ cornua falsa bovis. *Id.* 4. 1. 42. abiegnus equus. h. e. Trojanus equus.

ABIES, ētis, f. 3. (de genere femin. Cf. *Phocæ Art.* p. 1697. *Putsch.*). Arborem banc ita appellatam esse ait *Isid.* 17. *Orig.* 7. 32., quod prae ceteris arboribus longe eat et in excelsum promineat (a verbo *abeo* quasi *ἀπειός*; neque aliter *Πάσσου*. Græcam vocem *ἐλάτη*, quæ Latinae *abies* respondet, a verbo *ἐλαύνω*, h. e. impello cum impetu, provebo, derivatam contendit. Poetæ in obliquis casibus *abietis*, *abiete*, *abietibus* duas vocales i et e in unam contrahunt, primamque syllabam producant metri causa: *Enn.* apud *Cic.* 3. *Tusc.* 19. 44. V. infra; *Virg.* 2. *Æn.* 16. *Ædificant*, sectaque intextunt abiete costas. Adde 8. *Æn.* 599. et 11. *ibid.* 667. Et 9. *ibid.* 674. Abietibus juvenes patriis, et montibus æquos. (It. *abele*; Fr. *sapin*; Hisp. *abeto*; Germ. *Tanne*; Angl. *fir-tree*).

I.) *Abies* est arbor altissima rectissimaque (unde *longa* dicitur a *Juven.* 3. 254.); cujus pars inferior enodis *sapinus* vocatur, superior vero nodosa duriorque *fusterna*, ut *Plin.* 16. *Hist. nat.* 39. 76. (196). docet: quod tamen intelligendum de materie jam cæsa, non de ipsa viva arbore. Duo autem sunt ejus genera: alterum femina, quæ proceritate dignoscitur, qua alterum, quod mas vocant, longe superat: quod idem *Plin.* 16. 10. 19. (48). tradit. Est præterea aliud discrimen, quod in femina nuncumenta, seu nubes deorsum pendent; in mare vero sursum tendunt. Ceterum de abiete V. totum cit. *Plinii* cap. 16., in quo varia ejusdem genera, singulares radices, multiplicem corticem, insecta et pungentia et quæ non decidunt folia notat atque animadvertit; eamque circa solstitium florere, pluribus aptam usibus, sed præcipue navigiis expellatam ait. Cf. et *Pallad.* 12. 15. 1. et *Vitr.* 2. 9. et 10. *Crispa* abies appellatur ab *Ennio* apud *Cic.* 3. *Tusc.* 19. 44. propter crispantes venarum flexus; *nigra* a *Virg.* 8. *Æn.* 599. ob densitatem foliorum, quibus umbrosissima est; hinc *late umbrosa* a *Claudian.* 9. *de raptu Proserp.* 107.; *enodis* ab *Ovid.* 10. *Met.* 94.; *apta fretis* a *Claudian.* 3. *ibid.* 349.; et *audax* a *Stat.* 6. *Theb.* 104. propter navium, quæ ex ipsa fiunt, audaciam. *Abies* autem dicitur et arbor ipsa et quæ ex eadem habentur ligna. *Ennius* apud *Macrobi.* 6. *Sat.* 2. *Abies* consteruntur alta. *Id.* apud *Cic.* 3. *Tusc.* 19. 44. Tosti alti stant parietes, deformati atque abiete *crispa*. *Ovid.* *Heroid.* 5. 41. Cæsa abies, sectæque trabes, et classe parata.

II.) Quia vero aptissima navigiis est (V. loc. superior cit.), hinc a poetis per metonymiam saepe pro navi ponitur; et per eandem metonymiam ponitur etiam pro alia quapiam re ex abiete facta. *Virg.* 8. *Æn.* 91. Labitur uncta vadis abies. Adde 2. *G.* 68. — *Id.* 11. *Æn.* 607. Longa transverebat abiete pectus. h. e. hasta abiegnæ. *Sil.* 11. 4. 255. Fata extrema ferens abies. *Plaut. Pers.* 2. 2. 66. obsignata abies. h. e. tabellæ abiegnæ perscriptæ. *Martial.* 14. 84. Ne toga barbato faciat vel penula libros, Hæc abies chartis tempora longa dabit. h. e. tabellæ abiegnæ, quibus tegebatur liber. *Quintil.* 8. 6. 20., ubi de tropis, quæ in prosa admitti possunt, aut in versu, inquit: Prosa ut *mucronem pro gladio*, et *tectum pro domo* recipiet; ita non *puppim pro navi*, nec *abietem pro tabellis*.

ABIETARIUS, a, um, adject. (abies) qui in abiegnis lignis occupatur. *Paul. Diac.* p. 27. 11. *Müll.* *Abietaria* negotia dicebantur, quam materiam nunc dicimus, videlicet ab abietibus coemendis. — Hinc *Abietarius*, ii, m. 2. est lignarius. *Vulgat. Interpr.* *Exod.* 35. 35. Opera abietarii. h. e. mensarum fabricatoris.

ABIETINUS, a, um, adject. (abies) idem atque *abiegnus*. *Apul. Herb.* 29. Abietinum vas. Rectius tamen *Humbelbergius* legit *argenteum*.

ABIGA, æ, f. 1. (abigo) alio nomine *chamapitys*, herba est, quæ vim partus abigendi habet. *Plin.* 24. *Hist. nat.* 6. 20. (29). *Chamapitys* Latine *abiga* vocatur propter abortus. *NB.* Dicitur et *ajuga*, quam vocem V.

ABIGEATOR, ōris, m. 3. (abigeus) idem quod *abigeus* et *abactor*. *Moss. et Romm. L.L. Collat.* tit. 11. c. 2. Paulus libro *Sententiarum* V. sub titulo de abigeatoribus etc. In *Pauli* tamen *Sententiis* invenitur *abigeus* vel *abactor*, nunquam vero *abigeator*; quamquam *Schult.* ad l. cit. contendat *abigeum*, *abactorem* et *abigeatorem* promiscue usurpari.

ABIGEATUS, us, m. 4. (abigeus) ipsum abigeei crimen (It. *rabamento di bestiami*; Fr. *vol de bestiaux*; *abigeat*; Hisp. *abigeato*; Germ. *Viehraub*, *Viehdiebstahl*; Angl. *a driving away*, or *thieving of cattle*). *Macr. Dig. 47. 14. 1.* Abigeatus crimen publici iudicii non est. Adde *Arr. Menand. Dig. 49. 16. 5.*, et *Ulpian. Dig. 47. 14. 1. § 4.*

ABIGERUS, i, m. 2. (abigo 1. 2.) Idem atque abactor, quam v. *V.*, h. e. qui pecora de pascuis, vel armentis subtrahit et deprædat (It. *ladro di bestiami*; Fr. *ravisser de troupeaux*; Hisp. *abigeo*; Germ. *Viehdieb*; Angl. *stealer*, or *driver away of cattle*). *Ulp. Dig. 47. 14. 1.* Abigeei proprie li habentur, qui pecora ex pascuis, vel ex armentis subtrahunt, et quodammodo deprædantur, et abigendi studium quasi artem exercent. *Claud. Saturn. Dig. 48. 19. 16. § 7.* Quantitas discernit furem ab abigeo: nam qui unum suum subripuerit, ut fur coercetur; qui gregem, ut abigeus. Adde *Moss. et Romm. LL. Collat. tit. 11.*, ubi hæc vox pluries occurrit.

ABIGO, īgis, ēgi, actum, ĩgere, a. 3. (ab et ago) Part. *Abigens 1. 1.*; *Abactus 1. et II.*; *Abigendus 1. 1.* Est pellere, expellere (It. *cacciar via*; Fr. *chasser*; Hisp. *echar fuera*; Germ. *weg-oder fort-treiben*; Angl. *to drive away*, *to drive*).

1.) Proprie: et quidem 1. generatim expellere homines et cetera animalia, 2. peculiariter est pecudes farari easdem a pascuis vel armentis abducendo, 3. est medicamentis atque expellere. Quibus autem casibus et præpositionibus gaudeat, ex locis quæ afferuntur, unusquisque facile colligit. ¶ 1. Proprie et generatim expellere præsertim homines et cetera animalia; usurpator tamen et de rebus inanimis. *Plaut. Amph. prol. 159.* Abigam advenientem ab ædibus. *Ibid. 3. 3. 24.* ex ædibus. *Id. Cure. 1. 3. 30.* a cibo. *Id. Truc. 2. 1. 41.* auseres de frumento. *Ter. Adelph. 3. 3. 47.* Abigam hunc rus. *Varr. 2. R. R. 1. 16.* Greges ovium longe abiguntur ab Apulia in Saminium æstivatum. *Cic. 2. Orat. 69. 247.* Puer, abige muscas. *Id. 1. Tusc. 43. 104.* volucres et feras. *Ovid. 3. Fast. 344.* O vir colloquio non abigende meo. *Martial. 10. 5.* noxias aves. *Plin. 10. Hist. nat. 3. 3. (9).* Aquila letu abigente alæ. *Id. 2. ibid. 47. 48. (126).* Hi (venti) — nubes abigunt. *Propert. 3. 13. 30.* Stabulis mater abacta suis. *h. e.* prohibita, non admissa. *Stat. 3. Theb. 47.* Cuius herile pecus silvis inopinus abegit Imber. ¶ 2. Peculiariter est pecudes farari easdem a pascuis vel armentis abducendo, idque præsertim apud Ictos; unde *abactor*, *abigeus*, *abigatus*, quæ *V. Cic. Pison. 4. 31. 84.* Familias abripuerunt, pecus abegerunt. *Id. 4. Furr. 7. 20.* Greges nobilissimarum equarum abacti. *Et alibi sæpe in Ferrinis. Lic. 4. 21.* Prædæ abacte hominum perorumque. *Callistrat. Dig. 47. 14. 3.* A stabulo abigere donitum pecus. *Id. ibid.* Qui sæpius abegerunt, licet semper unum vel alterum pecus subripuerint, tamen abigeei sunt. *Et alibi in Dig. sæpiissime.* ¶ 3. Item peculiariter medicamentis aliquid expellere, et præsertim innaturum felum ejicere. *Plin. 25. Hist. nat. 9. 59. (106).* Hoc perunctos impetare quæ velint, febres abigere, amicitias conciliare. Adde *39. ibid. 11. 30. (104).* *Id. 29. ibid. 5. 10. (38).* (Anula) venenatorum morsus abigit. — *Cic. Cluent. 11. 32.* Abigere sibi partum medicamentis. *Plin. 14. Hist. nat. 18. 22. (116).* partum vino. Adde *Tac. 14. Ann. 63. Colum. 6. R. R. 27. 11.* fetum. *Sueton. Dom. 22.* conceptum a se. *Paul. Sent. 4. 9. 6.* Abactus venter.

II.) Translate est amovere 1. animi molestias, 2. peculiariter alia plura. ¶ 1. Amovere animi molestias. *Vel. Poeta apud Cic. 4. Acad. (2. pr.) 28. 89.* abigere pestem. *Plaut. Merc. 1. 2. 3.* lassitudinem a se. *Plin. 12. Hist. nat. 17. 40. (80).* fastidium. *Horat. 1. Ep. 15. 19.* curas. *Id. Epod. 5. 25.* Abacta nulla Veja conscientia. *h. e.* non deterrita. ¶ 2. Amovere alia plura. *Horat. 2. Sat. 2. 44.* Nec dum omnis abacta pauperis pulvis regum. *Virg. 8. En. 407.* Medio jam noctis abacte Curriculo. *h. e.* exactæ. *Cf. Stat. 1. Theb. 231. Et Id. 1. Theb. 104. de Tisiphone:* Sedet intus abactis Ferrea lux oculis *h. e.* enectis et intus recedentibus. *Paul. Diac. p. 23. 3. Müll.* Abacti magistratus qui coacti deposuerant imperium. *Sueton. Tib. 7.* abigere uxorem. *h. e.* divorcium ab ipsa facere.

ABJICIO, iuis, jēi, jectum, jicere, a. 3. (ab et jacio) 1. Prima syllaba longa est propter duplex i: *Horat. 1. Ep. 13. 7.* Abjicito potius, quam quo proferre jubens. Interdum tamen corripitur, altero i poetica licen-

tia extrito. *Ovid. 2. Pont. 3. 37.* Turpe putas abici, quia sit miserandum, amicum. *Heinsius* minus recte legit *abigi*. *Juvenal. 15. 17.* in mare nemo Hunc abicit sæva dignum veraque Charybdi. Quamquam etiam in prosa oratione optima MSS. persæpe exhibeant *abicio* (*Cf. Editt. Mai., Madvig., Ellendt.* aliorumque, necnon cetera a jacio composita, *conjectio*, *objicio*, *subjicio* etc.). Part. *Abiciens III. 2.*; *Abjectus I. II. et III.*; *Abjecturus I. A.*; *Abjiciendus III. 2.* et 3. Proprie est jacere aliquid procul a se, vel de loco superiori in inferiorem (It. *gittar via*, *gittare*; Fr. *jeter loin de soi*, *rejeter*; Hisp. *echar de si*; Germ. *abwerfen*, *von sich werfen*, *herab-oder hinabwerfen*; Angl. *to throw*, *to throw away*). — Plures autem hujusce verbi significationes ad tres præcipue revocari possunt, quarum unaquæque suas passa est metaphoras: abjicere enim est 1. jacere aliquid procul a se, vel de loco superiori in inferiorem; unde II. sternere, ad terram prosternere; ac propterea etiam III. in humilem locum dejicere, demittere.

I.) Abjicere est A) Proprie jacere aliquid procul a se, vel de loco superiori in inferiorem. *Cic. 2. Tusc. 23. 54.* et 15. *Att. 29. 1.* Abjicere scutum. *Id. 4. Tusc. 2. 4.* togam. *Id. 10. Att. 8. 4.* Arma Pompejum abjiceturum putas. Adde 6. *Fam. 2. 2. Id. Sext. 27. 58.* Insigne regium de suo capite abjecerat. *Id. 1. Tusc. 34. 84.* Se e muro in mare. *Varr. 5. L. L. 23. Müll.* In sepulcrum ejus abjecta gleba non est. *Cæs. 5. B. G. 48.* Tragulam intra munitiones castrorum abjicere. *Tac. 1. Ann. 29. 6.* Abjecta extra vallum corpora cœstui. *Flor. 1. 1. 1.* Abjectus in profluentem. *Cic. 4. Att. 2.* Abjicere se ad pedes alicujus. *Id. 8. ibid. 9.* se ad pedes alicui. *Id. Milon. 36. 100.* se supplicem alicui pro aliquo. *Id. Sext. 34. 74.* Socer ad pedes abjectus. *NB.* Præpositionem in non semper excipit Accusativus, sed interdum Ablativus, quoties scilicet auctor prae oculis habuit locum, in quo abjiciendi actio periclitatur, potius quam spatii terminum, in quem res abjecta incidere. *Cic. 1. Orat. 7. 28.* Ut se abjiceret in herba (*Editt. in herbam*). *Id. 5. Fin. 30. 92.* Nisi quod — annulum in mari abjecerat. *h. e.* cum esset in mari. *Ovid. Heroid. 7. 1.* olor udis abjectus in herbis. *Tac. 1. Ann. 22.* Ubi cadaver abjeceris. *Sueton. Ner. 48.* Odore abjecti in via cadaveris. *Id. Galb. 20.* Redemptum (caput) eo loco abjecti. *Nep. Hann. 9. 3.* Statuas æneas — in propatulo domi abjecerat. *Plin. 21. Hist. nat. 13. 44. (75).* Se humi abjicere. *Curt. 10. 5. 19.* Corpus humi abjicit. — B) Translate est ¶ 1. Deponere, rejicere quæ prius mente agitabatur, aut studio complectebatur. *Cic. 13. Fam. 1. 3.* Abjicere ædificationem. *Id. 5. Att. 11. 6.* consilium ædificandi. *Id. 2. Cat. 7. 14.* consilium belli faciendi. *Id. 9. Fam. 29. 1.* de re publica curam, cogitationem de dicenda in senatu sententiam, commendationem causarum. *Ibid. 24. 4.* curam reipublicæ. *Id. 4. Fam. 7. 2.* cupiditatem certandi. *Cæsar. apud Cic. 8. Fam. 6. 1.* triumphum postulationem. *Plaut. Merc. 2. 10.* superbiam. *Cic. 3. Tusc. 27. 66.* dolorem. *Id. 1. Phil. 12. 30.* memoriam doloris. *Id. 8. ibid. 11. 32.* memoriam beneficiorum. *Id. Ligar. 5. 16.* humanitatem. *Id. 1. Off. 29. 102.* obedientiam. *Id. 11. Fam. 21. 4.* timorem. *Id. 2. Orat. 33. 142.* voluntatem discendi cum spe perdiscendi. *Id. 3. Tusc. 13. 27.* Hanc (ægritudinem) nisi sic exuimus, ut abjiciamus, miseriam carere non possumus. *Id. 1. Off. 21. 72.* Abjecta omni cunctatione. *Horat. 2. Ep. 2. 141.* Abjectis nugis. *Enn.* alia significatione 6. *Ann. 22.* Ut primum tenebris abjectis inlambat dies. *Cf. Apul. 7. Met. 1.* ¶ 2. Quoniam abjiciuntur quæ minime vel nihili habentur, ita abjicere est etiam contemnere. *Cic. Planc. 33. 79.* Abjicere salutem pro aliquo. *Id. 3. Att. 19. 1.* Abjicere vitam. *h. e.* quasi per contemptum. *Apud Plin. Paneg. 65.* Abjicere magistratum opponitur tēponere magistratus. *NB.* Ilac contemptus significatione occurrit sæpius Part. pass. *Cic. 3. Fin. 20. 66.* Cum ipsi inter nos abjecti neglectique simus. *Id. 5. ibid. 22. 57.* Nihil abjectum, nihil humile cogitare. *Id. Deiot. 11. 30.* Familia abjecta atque obscura. ¶ 3. Est etiam negligere. *Cic. 3. Orat. 26. 102.* Versum abjicere, non agere. *h. e.* submisce et minime actuose pronuntiare. *Id. Orat. 59. 199.* Ponendus est enim ille ambitus, non abjiciendus. *Id. Orat. 53. 84.* Coniectorum senarii propter similitudinem sermonis sic sæpe sunt abjecti, ut nonnunquam vix in his numerus et versus intelligi possit. *h. e.* sine studio et arte confecti; Italice *gettati là*. *Seneca Ep. 75. 1.* Sensus nec exornare, nec abjicere. *Cic. Orat. 57. 193.*

Neque humilem, nec abjectam orationem, nec nimis altam et exaggeratam probat.

II.) Abjicere est etiam ¶ 1. Sternere, ad terram prosternere. *Cic. vertens carmina Sophoclis in Trachinis 2. Tusc. 9. 22.* Erymanthium hæc (dextera) vasificam abjicit beluam. *Id. 7. Ferr. 54. 140.* C. Servilius — ad tribunal ante pedes tuos ad terram virgis et verberibus abjectum. *Seneca 5. Benef. 3.* Luctator ter abjectas perdidit palmam. *Val. Max. 3. 2. ext. 5.* Fortis et animosa civitas Spartana jacet armis nostris abjecta. *Cic. Milon. 21. 56.* Mars communis sæpe spoliantem jam et exultantem evertit et percussit ab abjecto. ¶ 2. Illic translate. *Cic. Mur. 28. 58.* Noluerunt ita quoniam cadere in iudicio, ut nimis adversarii viribus abjectus videretur. *Id. 10. Fam. 12. 1.* Magna contentione intercessorem abjicere. *h. e.* oratione percellere. *Id. 1. Att. 18. 3.* Ille annus senatus auctoritatem abjicit. *Id. 1. ibid. 16. 8.* Excitare abjectum senatum. *Nep. Att. 8. 6.* Abjectus Brutus. *Cic. 1. Parad. 3. 14.* Abjicere se. *h. e.* animo cadere. *Id. 2. Tusc. 23. 54.* Se abjicere atque prosternere. *Quintil. 1. 3. 16.* Pudor refringit animum, et abjicit. *Cic. 2. Cat. 1. 2.* Animo percusso et abjecto. *Id. 1. ibid. 2. 3.* Exanimata uxor, abjecta metu filia.

III.) Abjicere denique est ¶ 1. In humilem locum dejicere, demittere. *Cic. 1. Leg. 9. 26.* Natura cum ceteras animantes abjecisset ad pastum, solum hominem erexit. ¶ 2. Illic translate, de iis præsertim quæ verbis extenuantur. *Cic. Amic. 9. 32.* Qui suas omnes cogitationes abjecerat in rem tam humilem tanque contemptam. *Id. 3. Orat. 26. 104.* Quod valet non solum ad augendum aliquid et tollendum alius dicendo, sed etiam ad extenuandum atque abjiciendum. *Id. 5. Tusc. 18. 54.* Quid prohibet, Xenocratem extenuantem cetera et abjicientem in virtute beatissimam vitam ponere? *Catull. 24. 9.* Abjicere atque elevare aliquid. ¶ 3. Item translate de rerum pretio est aliquid parvo aut vilissimo pretio vendere. *Plaut. Mostell. 3. 3. 3.* Nunquam edepol me scio vidisse usquam abjectas ædes, nisi modo læce. *Phaedr. 4. 5. 41.* Deformis cultum vendet, ut vinum parat; Agros abjiciet macula, ut ornatum parat. *Hæc referri potest et illud Ter. Adelph. 4. 7. 26.* Quæ (psaltria), quantum potest, aliquo abjicienda est, si non pretio, gratis.

Abjectus, a, um, est etiam adjectivum, ut ex allatis patet exemplis; unde *Comp. Abjectior et Superl. Abjectissimus. Cic. Amic. 16. 59.* In quibusdam animis abjectior est. *Id. 1. Fam. 9. 16.* Abjectiore animo esse. (*Cf. 11. 2.*). — *Val. Max. 3. 7. ext. 5.* Abjectissimum negotium. *Id. 9. 2. 2.* Abjectissimus homo. *Quintil. 11. 1. 13.* Abjectissimus animus. (*Cf. 1. 2. 2.*).

ABINVICEM, vel *ab invicem* divisim, occurrit apud *Cyprian. ep. 3. n. 9.* et apud *Hieron. ep. 18.*; a nonnullis legitur etiam apud *Apul. Herb. 112.*, ubi alii alter. *V. A. AB, ABS* in fin. de compositione.

ABITIO, ōnis, f. 3. (abeo) proprie est discessio (It. *di partita*, *partenza*; Fr. *départ*; Hisp. *partida*; Germ. *das Fortgehen*, *der Aufbruch*; Angl. *a going away*, *departing*). ¶ 1. Pro discessione subita et tumultuosa occurrit in *Plaut. Rud. 2. 6. 19.* Hinc abitio. Et in *Ter. Heaut. 1. 2. 16.* Eam misere amat: propter eam hæc turbæ atque abitio evenit. ¶ 2. Abitionem antiqui dicebant mortem. *Gloss. post Fest. p. 360. 9. Müll. V. ABEO 1. 4.*

ABITO, is, ere, n. 3. (ab et beto, quod est frequentativum ex obsoleto *bire* vel *bere*; *Cf. ABBIRE*) significat a loco itare. *Plaut. Rud.*, si sana est lectio. 3. 4. 72. Hunc quoque asserva ipsum, ne quo abitat. *Titinn. apud Non. v. Delicere. Fragm. Both. T. 2. p. 67. 4.* Quod eā parasitus abitat, qui illum sciat Delicere, et noctem facere possit de die. *ubi Both. abbitat; Neukirch vero, fortasse rectius, habeat. Velius tamen Long.* aliam hujusce verbi formam proponit p. 2246. 5. *Putsch.* Frequentativa verba sunt: *Cœnito*, — *Itō*, *Abitoque. unde Infinit. abitare.*

ABITUS, us, m. 4. (abeo) est discessus, non tamen ipse abeundi actus, verum discessus, ut ita dicam; perseverans sive absentia (It. *di partita*, *assenza*; Fr. *départ*, *absence*; Hisp. *partida*, *ausencia*; Germ. *Herg-oder Fortgang*; Angl. *departing*, *absence*). ¶ 1. Proprie. *Ter. Heaut. 3. 1. 4.* Cum videam hunc tam exaceratior ejus abitu. *Cf. ibid. 4. 4. 24. Lucr. 1. 457. (458).* quorum Adventu manet incolumis natura abituque. *Cf. ibid. 677. (678).* *Cic.*

5. *Verr.* 54. 125. Ne post ablitum quidem hujus importunissimae pestis. *Catull.* 64. 279. Quorum post ablitum, princeps e vertice Pelli Advenit Chiron. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 31. 74. (311). Abitus hirundinum. *Sil.* 11. 7. 136. Assimulare ablitum retro. *Stat.* 2. *Silv.* 1. 63. Abitusque morabitur arcibus Nexibus. ¶ 2. Interdum significat locum per quem abire possumus. *Virg.* 9. *Æn.* 380. Omnemque ablitum custode coronant. *Tac.* 14. *Ann.* 31. Ceteri terga praebeere diffidili effugio, quia circumjecta vehicula seperant ablitus. — *AB.* Abitus est etiam cogn. Rom. *V.* ONOM.

ABJUDICATIVUS, a, um, adj. (abjudico) idem ac negativus vel abdicativus (It. *negativo*; Fr. *negatif*; Hisp. *negativo*; Germ. *absprechend*; Angl. *negative*). *Pseudo* — *Apul.* 3. *dogm.* *Plat.* sub *init.* Solum autem abjudicativum (Stoici) vocant, cui negativa particula praepositur. *Pseudo* — *Apul.* autem hic loquitur de propositionibus logicis.

ABJUDICO, as, avi, atum, arc, a. 1. (ab et judico). Part. *Abjudicatus* 1. Proprie significat iudicio negare, anferre, ideoque per sententiam alteri addicere; cui opponitur *adjudicare*: gaudet autem Abl. cum praep. *ab*, raro *Dat.*; interdum absolute invenitur. (It. *togliere per via di giudizio, giudizialmente negare*; Fr. *déclarer par jugement qu'une chose n'appartient pas à quelqu'un*; Hisp. *judicialmente rehusar*; Germ. *durch Urtheilsspruch entziehen, aberkennen*; Angl. *to take away by sentence*). ¶ 1. Proprie, per publicam iudicis sententiam. *Plaut.* *Hud.* 5. 1. 3. Abjudicata a me modo est Palæstra. *Cic.* 2. *Ag.* 16. 43. Nullus (judicabit) Alexandriam regis esse; a populo Romano abjudicabit. *Id.* 2. *Verr.* 5. 13. Nulla res cuiusquam tam patria atque avita fuit, quæ non ab eo imperio istius abjudicaretur. *Liv.* 4. 1. Ardeatium populum ob injuriam agri abjudicati descisse. Adde *Ulp.* in *Dig.* 30. 1. 50. § 2. ¶ 2. Ampliata significatione ad privatorum quoque sententiam transfertur. *Plaut.* *Hud.* 4. 3. 100. Nunquam hercle hodie (herus) abjudicabit ob suo (servo) tribulum. *Cic.* *Carin.* 34. 99. Eum qui, cum liber esset, censi noluerit, populus iudicat ipsum sibi libertatem abjudicasse. *Id.* 3. *Verr.* 2. 4. Nec tanta fortunæ omnium perniciēs potest accedere, quam opinione populi Romani rationem veritatis, integritatis, fidei, religionis ab hoc ordine (senatorio) abjudicare. *Hinc* singulare illud *Plaut.* *Asin.* 3. 17. Equidem me a vita abjudicabo. *h. e.* vita me privabo. *V.* **ABJUGO**, as, a. 1. (ab et jugo, Cf. *ἀποζεύγνυμι*) proprie est a jugo removere, solvere: occurrit vero tantum translate et significat amovere. *Pacur.* apud *Non.* 73. 21. *Merc.* Quæ res te ab stabulis abjugat.

ABJUNGO, jungis, junxi, junctum, jungere, a. 3. (ab et jungo; Cf. *ἀποζεύγνυμι*) Part. *Abjungens* 1.; *Abjungens* 1. et 2. Proprie est iumentum curru solvere, jugum auferre (It. *sciogliere dal giogo o dal carro*; Fr. *dételer*; Hisp. *desuncir*; Germ. *abspannen*; Angl. *to loose from the yoke, unyoke*). ¶ 1. Proprie. *Virg.* 3. *G.* 518. Iti tristis arator Mærentem abjungens fraterna morte juvenem. *Propert.* 2. 14. 12. Quam prius abjunctos sedula lavit equos. ¶ 2. Translate est separare, removere; qua significatione a recentioribus praesertim Part. perf. pass. sepe usurpatum fuit. *Cæs.* 7. *B. G.* 56. Tum maxime quod abjuncto Labieno atque iis legionibus, quas una miserat, vehementer timebat. *Catull.* 66. 51. Abjuncta paulo ante comæ mea sata sorores Lugebant. *Cic.* 2. *Att.* 1. 3. Quod se ab hoc refractariolo judiciali dicendi genere abjunxerit. — *Prudent.* *Perist.* 2. 441. Alijunctæ plagiæ. *Id.* *adv.* *Symm.* 2. 816. Quadrupes alijuncta est bipedi. *Arnob.* 3. 10. Ab omni turpitudinis labe disparatæ atque abjuncta divinitas.

ABJURATIO, ōnis, f. 3. (abjuro) rei creditæ abnegatio cum perjurio (It. *il negare con giuramento una cosa consegnata*; Fr. *action de nier un dépôt avec parjure*; Hisp. *abjuración*; Germ. *das Abschwören*; Angl. *a false denial upon oath of any thing in one's possession*). ¶ 1. Proprie. *Isid.* 5. *Orig.* 26. 20. In iunctio est negatio debite rei, cum a creditore deposcitur. Idem et abjuratio, id est rei creditæ abnegatio. ¶ 2. Hinc rei debite vel offitii aperta abnegatio. *Inc. Auct. Itin. Alex. Magn.* 40. *Mai.* *Callisthenes* admonet *Alexandrum*, qui se adoratam volebat *more deorum*: Eo quoque addito, quod quam iustam sit infestari eunt, qui insidua regni, quæ sua non sunt, usurpavit; tam a diis posse puniri abjuratōis qui sibi adeo faveat honore jactantur.

ABJURATOR, ōris, m. 3. (abjuro) qui abjurat

(It. *colui che nega con giuramento, lo spergiuro*; Fr. *parjure*; Hisp. *perjuro*; Germ. *Abschwörer*; Angl. *perjured*). ¶ 1. Proprie. *Cassiod.* 11. *Variar.* *ad fin.* Non sum callidus abjurator. *al. legunt* *adjurator, al. arbitrator*. ¶ 2. Ampliata significatione est qui rem aliquam a se abdicat et respuat. *Ennod.* *Dict.* 18. *a. mēd.* Si te circa cives alicujus supercilii tumor elevasset, privatae abjuratorem dulcedinis te immoderata nunciaret erectio.

ABJURGO, as, avi, atum, arc, a. 1. (ab et jurgo) est jurgio seu litigio rem aliquam alicui abjudicare. *Hygin.* *Fab.* 107. Ajax postulavit a Danais, ut arma sibi Achillis darent: quæ ei Ira Minervæ abjurgata sunt ab Agamemnone et Menelao, et Ulyssi data. *Puto rectius legendum* abjurata.

ABJURO, as, avi, atum, arc, a. 1. (ab et juro). Part. *Abjuratus* et *Abjurandus*. Significat perjurio negare, praesertim rem sibi creditam vel quocumque modo a se debitam; conjungitur etiam verbis in jure (It. *negare con giuramento*; Fr. *nier avec serment, se parjurer*; Hisp. *negar con juramento, perjurar-se*; Germ. *abschwören, eidlich abläugnen*; Angl. *to deny falsely upon oath*). *Plaut.* *Pers.* 4. 3. 9. Nec metuo quibus credidi hodie, ne quis mihi in jure abjurasset. *ἀπαρκῶς* pro abjuraverit. *Id.* *Rud.* *prol.* 14. Quique in jure abjurant pecuniam. *Tab. Heracle.* *Pers.* 39. *Ær.* *Neap.* *quive in ivre abjuraverit.* *Plaut.* *Curc.* 4. 2. 10. Abjurant, si quid creditum est. *Sall. Cat.* 25. 4. Creditum abjuraverat. *Virg.* 8. *Æn.* 263. Abstractæque boyes, abjuratæque rapidae Cælo ostenduntur. *h. e.* rapidae perjurio negatæ, ut recte interpretatus est *Heyne*, male autem *Servius* ad l. cit. *Quintil.* in *declam.*, cui titulus *Trib. Marian.* 7. Abjurandus est non esse sanguis tuus. *Stat.* 6. *Theb.* 150. En! quam ferale putemus Abjurasse sacrum. *Claudian.* VI. *Cons. Hon.* 110. Abjurata palam Lybiæ possederat arva. *Cic.* per jocum 1. *Att.* 8. 3. Mi autem abjurare certius est, quam dependere.

ABLACTATIO, ōnis, f. 3. (ablacto; Cf. *ἀπογαλακτισμός*) ablactandi actus (It. *soppamento*; Fr. *sevrage*; Hisp. *el destetar*; Germ. *die Entwöhnung des Säuglings*; Angl. *a weaning*). *Fulgat. Interpr.* *Genes.* 21. 8. In die ablactationis ejus.

ABLACTO, as, avi, atum, arc, a. 1. (ab et lacto; Cf. *ἀπογαλακτίζω*) Part. *Ablactatus*. Significat depellere a lacte, ab ubere matris (It. *slattare*; Fr. *sevrer*; Hisp. *destetar*; Germ. *einen Säugling entwöhnen*; Angl. *to wean, to ablate*). *Hieronym.* *Ep.* 27. *ad Eustoch.* *epistol.* *Paula a med.* In tribulationibus et angustiis Esaiæ replicabat eloquia: Qui ablactati estis a lacte, qui abstracti ab ubere, tribulationem super tribulationem expectate. *Et max.* Ablactatorum esse, eorum scilicet, etc. *Fulgat. Interpr.* 1. *Reg.* 1. 22. Donec ablactetur infans. et 23. Donec ablactes cum. Adde *Gen.* 21. 8., 1. *Reg.* 1. 24., *Psalm.* 130. 2., *Isai.* 11. 6. et 28. 9., *Qse.* 1. 8. Adde et *Isid.* 10. 11.

ABLAQUEATIO, ōnis, f. 3. (ablaqueo) in eo consistit, ut circum arborum imum truncum terra effodiatur, inutiles radices amputentur; item latusculi circa radices excaventur, ut solis teporibus, imbris et immisso sterore lætius proveniant. Occurrit hæc vox apud *Colum.* 4. *R. R.* 4. 2., 4. 8. 2., 4. 9. 1. et alibi; item de arbor. 5. 3. et 4.; apud *Plin.* 12. *Hist. nat.* 15. 33. (66), 17. 26. 39. (246), et alibi. Sed cum in antiquis Edit. et MSS. habeatur oblaqueatio, et in *Isid.* *rust.* *Farnes.* in *Orell. Inscr.* vol. II. p. 381. legatur *ARBORVM OBLAQUEATIO*: ita philologi criticae artis peritissimi et doctrina præstantissimi postremam hanc scribendi rationem anteposuerunt. *V.* igitur **OBLAQUEATIO**.

ABLAQUEO, as, avi, atum, arc, a. 1. (ab et laqueo). Hoc verbum occurrit apud *Cat. R. R.*, *Colum.* *R. R.*, *Plin.* *Hist. nat.*, *Gargil. Mart.* de pers. et *Pallad.*: nunc vero, ut superius diximus in *V. ARLAQUEATIO*, præfertur **OBLAQUEARE**. quod *V.*

ABLATIO, ōnis, f. 3. (V. aufero) auferendi actus (It. *il togliere*; Fr. *enlèvement*; Hisp. *el acto de llevar*; Germ. *die Wegnahme*; Angl. *a taking away*). *Carl. Aurel.* 3. *Tard.* 8. Humoris interjecti ablatione permissa. *Tertull.* 4. *adv.* *Marcion.* 19. Quoquo tantum nomine comminatur ablationem. Adde *Hieronym.* 2. in *Jovinian.* 11.

ABLATIVUS, a, um, adj. (aufero). Ablativum proprie est id quod ad auferendum quoque modo pertinet: peculiariter autem ablativus casus Grammaticis dicitur, qui sextus est apud Latinos, et alio nomine,

teste *Prisciano* 5. p. 671. *Putsch.*, comparativus appellatur, eo quod per eum non minus comparatio, quam ablatio significetur. Servit enim comparationi, ut fortior *Hectore*: ablationi vero, ut cum dicimus *aufero ab Hectore*. *Quintil.* 1. 5. 59. Ablativus casus, quem illi (Græci) non habent. Adde 1. 7. 3. Et absolute *Id.* 7. 9. 10. Accusativi geminatione facta amphibolia solvitur ablativo. Adde *eumd.* 1. 4. 26., *Charis.* 1. p. 120. *Putsch.*, *Consent.* p. 2033. *ibid.*, et alios. Hinc ablativæ præpositiones dicuntur, quæ ablativum casum regunt. *Capell.* 3. p. 70. Ablativæ præpositiones omnes corripitur, exceptis monosyllabis, quæ vel ex vocalibus constant, vel vocalibus terminantur, ut *e* et *et*. Adde *Isid.* 1. *Orig.* 12. et *Pompej. Comment. art.* *Donat.* *sect.* 29. n. 3.

ABLATOR, ōris, m. 3. (aufero) qui auferit (It. *colui che toglie o porta via*; Fr. *ravisseur*; Hisp. *raptor*; Germ. *der wegnimmt*; Angl. *robber, ravisher*). *Sedul.* 5. de *Resurrect. hist.* 344. Beati corporis ablator. *Augustin.* 19. de *Civ. Dei* 13. Bonorum ablator.

ABLATUS, a, um. *V.* **AUFERO**.

ABLECTUS, a, um: Est vox a Latino Lexico expungenda: in *Plaut.* enim *Most.* 3. 3. 3. loco *ablectas* recte jamdiu restitutum est *abjectas*: *ablecti* autem equites et *pedites* in Latium quodammodo irreperunt ex erroneo *Polyb.* 6. 28. versione, quam *Lipsius* de mil. *Rom.* 5. *lib.* 3. exhibuit; hi enim Latine *delecti* vocantur, ut apud *Liv.* 42. 58. 13. Cf. *Turneb.* 16. *Advers.* 10.; *Lambin.*, *Gronov.*, et *R. Klotz Handwörterbuch der Lateinischen Sprache*, *Braunschweig* 1853. qui *Pauly Real-Encyclop.* I. p. 5. et seqq. emendavit.

ABLEGATIO, ōnis, f. 3. (ablego) missio in alium locum. (It. *il mandar via*; Fr. *l'action d'envoyer en loin*; Hisp. *el acto de enviar*; Germ. *die Wegsendung*; Angl. *a sending away, removing*). *Liv.* 6. 39. Abligatio juvenit ad Veliternum bellum. — *Abligatio* est etiam mollis verbum ad exsilium significandum. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 45. 46. (149). Puenda Agrippæ abligatio. *V.* **ABLEGO** in *fin.*

ABLEGMINA partes extorum, quæ diis immolantur. *Paul. Diac.* p. 21. 7. *Müll.* (Cf. *ἀπολέμνη*, vel potius *ἀπολέμνη* part. ab *ἀπολέγω deligo, decerpo*; aut *ἀπολέμνη* infinit. ab *ἀπολέγω sortior*). Dicebantur etiam *proscitæ* et *prosectæ*, tamquam separata et ressecta a reliqua visceratione: id enim, inquit *Scalig.*, est *ablegere*, imitatione Græcorum qui dicunt *ἀπολέμνη*. De his intelligendus *Tertull.* *Apolog.* 13. Cum de optimis et integris supervacua quæque truncatis, capitula et ungulas, quæ domi pueris, vel canibus quoque destinassetis. *Gloss. Isid.* *Ablegmina* partes extorum, quæ prosegmina dicuntur.

ABLEGO, as, avi, atum, arc, a. 1. (ab et lego) Part. *Ablegatus* et *Ablegandus*. Proprie est amandare, alio mittere, amovere; et ponitur tantum de hominibus et ceteris animalibus (It. *mandar via*; Fr. *envoyer loin, éloigner*; Hisp. *enviar, alejar*; Germ. *wegsenden, fortjenden, entfernen*; Angl. *to send away, to remove out of the away*). *Plaut. Mil. glor.* 3. 2. 54. Hunc subcustodem suum foras ablegavit. *Id.* *Cas. prol.* 62. Hinc adolescentem peregre ablegavit pater. *Ter. Hec.* 3. 3. 54. Aliquo mihi est hinc ablegandus. *Cic.* 2. *Verr.* 32. 79. Honestos homines, qui causam norint, ablegat a consilioque dimittit. *Et ibid.* 30. 73. Dimisso atque ablegato consilio. *Et id.* per verborum jocum 2. *Att.* 18. 3. Sed hæc (legatio) — a fratri adventu me ablegat. *h. e.* impedit, quominus advenienti fratri adsim. *Liv.* 1. 35. 2. Pueros venatulem ablegavit. *Farr.* 1. *R. R.* 47. Pecus a prato atlegandum. *Colum.* 6. *R. R.* 5. 2. Ablegare greges. *Flor.* 4. 2. 82. Itaque ablegato equo, similis furenti primam in aciem procurrit. *Stat.* 5. *Theb.* 63. Idalias procul ablegasse volucres Fertur. — *Ablegare* est etiam mollis verbum ad exsilii penam significandam. *Liv.* 7. 13. 8. Nos — a penatibus nostris ablegatos tenet. Adde 7. 39. 2. et 39. 14. 1. *Justin.* 1. 5. Ablegatus in Persas ab avo. Hinc *Cod. Theod.* 16. 5. 57. In exsilium ablegare. Cf. *v.* **ABLEGATIO**.

ABLEPSIA, æ, f. 3. (*ἀβλεψία*) animi cæcitas. *Serv.* *ad Virg.* 7. *Æn.* 647. Nam ablepsiam nefas est dicere. *Sueton. Claud.* 39. Græcis litteris eamdem vocem scribit.

ABLEVO, as, are, a. 1. idem ac *sublevo*, scil. laborem, mæstitiam. *Ambros.* hoc verbo sæpius utitur: nisi forte mendum sit pro *albevo*.

ABLIGURIO vel abligurrio, is, ivi, itum, ire, a. 4. (ab et ligurio). ¶ 1. Proprie est ligere aliquid ab aliquo loco (It. *leccar via*; Fr. *lécher*; Hisp. *lamer*; Germ. *belecken*, *ablecken*; Angl. *to lick*, *lap*). *Arnob.* 7. 3. Aut animalis est bostia, et ab canibus abliguritur sanguis. *Sueton. de illust. Grammat.* 23. obsceno sensu. ¶ 2. Translate liguriendo absumere (It. *consummare mangiando*, *divorare*; Fr. *consommer*, *manger*, *devorer*; Hisp. *consumir*, *devorar*; Germ. *verschlemmen*, *verprassen*; Angl. *to spend riotously in eating and drinking*, *to waste, consume*). *Ennius* apud *Donat.* ad *Ter. Phorm.* 2. 2. 25. Abliguri hona alterius, ubi antiq. Editt. bona patria. *Ter. Eun.* 2. 2. 4. Patria abliguritur bona. *Apul. de mag.* 59. p. 321. *Hildebr. min.* Patrimonium omne jampridem abligurivit. — Hujusmodi vocabulum, utpote vulgare nimis ac aordium, a *Cicer.* (2. *Cat.* 5. 10.); manuscriptis quoque freti, rectissime abjudicant recentiores philologi; *Forcellinus* ibi legebat obligurio.

ABLIGURITIO, ōnis, f. 3. (abligurio) abligurienti actus seu vitium (It. *ghiottomania*; Fr. *gourmandise*; Hisp. *golosina*; Germ. *das Verprassen*; Angl. *gluttony*, *gormandizing*). *Capitolin. Macrin.* 5. *Helio* abliguritus imperium dedecoravit, vitis ingentibus, luxuria, turpitudine, abliguritione, etc.

ABLIGURITOR, ōris, m. 3. (abligurio) qui abligurit vel abligurienti vitio turpis est (It. *ghiottone*; Fr. *gourmand*; Hisp. *goloso*; Germ. *der Verprasser*; Angl. *glutton*, *gormandizer*). *Ambros.* ep. 42. ad *Sab.* Unusquisque se eviscerat luxuriosius, beluo interneat, abliguritor perimit.

ABLŪCO, as, avi, atum, are, a. 1. (ab et loco) alteri loco v. gr. domum, quam ipse habitabam; agrum, quem ipse colebam, desero et alteri locando concedo (It. *dare ad affitto*, *affittare*; Fr. *donner à loyer*, *louer*; Hisp. *alabar*; Germ. *vermieihen*; Angl. *to let out* *furhire*, *to let*). *Sueton. Vitell.* 7. Tanta egestate rei familiaris, ut uxore, et liberis, quos Romae relinquebat, meritorio cenaculo abditis, domum in reliquam partem anni ablocaret.

ABLŪDO, dis, si, sum, dere, n. 3. (ab et ludo) proprie est discordi ratione ludere, cui opponitur *alludere*: translata autem significatione, qua tantum occurrit, absimilem et absonum esse (It. *essere dissimile*; Fr. *être différent*, *différer*; Hisp. *estar diferente*, *diferir*; Germ. *unähnlich sein*; Angl. *to be different*, *to be unlike*). *Horat.* 2. *Sat.* 3. 320. Hac a te non multum abludivit imago.

ABLŪO, uis, ui, (utrum, *abluiturus*), ūtum, uere, a. 3. (ab et luo; Cf. *ἀπολούω*). Part. *Abluens* I. 1.; *Ablutus* I. 1., II. 1. et III.; *Abluiturus* apud *Augustin.* 6. *Confess.* 16.; *Abluendus* I. 1. Proprie est lavando purgo (It. *nettare lavando*; Fr. *enlever en lavant*, *laver*; Hisp. *lavar*; Germ. *abwaschen*; Angl. *to wash*, *to wash off*, *to make clean*).

I. Proprie. ¶ 1. Est lavando purgare et gaudet Accusativo qui dantur res quae purgantur, ex. gr. *pedes*, *manus* etc.; vel sordes ipsae quae lavando abstergentur, ex. gr. *maculae* etc. *Cic.* 5. *Tusc.* 16. 46. *Ulyssi* pedes abluens. *Varr.* 3. *R.* 9. 12. Ova perscrutant sale minuto, eaque abluta condunt in surfures. *Plin.* 12. *Hist. nat.* 12. 26. (45). *nardum vino*. *Id.* 33. *ibid.* 6. 35. (110). *Capillus* abluendus. *Curt.* 4. 1. 22. corpus. *Id.* 3. 5. 6. corpus aqua. *Virg.* 2. *En.* 719. Donec me flumine vivo Abluero. *Juven.* 6. 523. Ter matutino Tiberi mergetur, et ipsis Vorticibus timidum caput abluet. — *Pacuv.* apud *Gell.* 2. 26. squalorem alicui. *Val. Max.* 1. 8. 1. sudorem. *Plin.* 28. *Hist. nat.* 7. 23. (84). *maculas* e veste. *Tac.* 3. *Hist.* 32. cruorem. ¶ 2. Quemadmodum abluendo sordes auferuntur, ita abluere dicitur etiam aqua terram aliave secum trahens. *Varr.* 4. *R.* 35. 1. Irrigationes et pluviae aestempestates pulviscos abluunt, et agrum faciunt macriorem. *Seneca* 3. *Quaest. nat.* 27. Torrens abluat villas et intermixtos ovium greges delevit. *Tibull.* 2. 5. 60. Solis anhelantes abluat amnis (*Oceanus*) equos.

II. Translate. ¶ 1. Quoniam putabant Veteres externa corporis abluione, quae viva praesentim aqua fieret, etiam admissa scelera expiari; ex significatione § I. n. 1. *abluere* generaliter ponitur pro purgare, expiare. *Virg.* 9. *En.* 818. Abluta caede. Cf. 2. 719. *supr.* *Ovid.* 5. *Fast.* 680. Ablue praeterita perjurii temporis, inquit: Ablue praeterita perjurii verba fide. *Catull.* 88. 5. Quantum (*sceleris*) non ultima Tethys, Non genitor Nympharum abluat Oceanus. — Hinc pe-

culiariter animi vitia purgare, non aqua, sed contrariis virtutibus. *Cic.* 4. *Tusc.* 28. 60. Sed omnis ejusmodi perturbatio animi placatione abluatur. *Plin.* 3. *Ep.* 7. Maculam veteris industriae laudabili otio abluerat. ¶ 2. Quod aqua sordes, terram et cetera auferat (§ I. 1.; *abluere* sitim pro extinguere dictum est a *Zueret.* 4. 874. (S79); et *abluere sibi umbrat* pro auferre, se ab umbris expedire, *ibid.* 378. (379).

III. Apud Scriptores Ecclesiasticos abluere est etiam baptizare, in quo utraque significatio, propria et translata, respice conjungitur. *Cod. Theod.* 16. 6. 4. Homines aemel, ut traditum est, munere divinitatis ablutos, contagione profanae repetitionis (*Donatistae*) infererint.

ABLŪTIO, ōnis, f. 3. (abluo) abluendi actus (It. *lavamento*, *abluzione*; Fr. *lavage*; Hisp. *lavadura*; Germ. *das Abwaschen*; Angl. *a washing*, *washing off*). Proprie (*V. ABLŪO* I. 1.) *Plin.* 13. *Hist. nat.* 12. 23. (74). *de charta*: Hieratica appellabatur antiquitus, quae abluione Auguali nomen accepit. h. e. diligenter abluta et candidior facta. Ita recte *Harduinus* ex *MSS.* et *Turneb.* 7. 2.; al. *ab adulatione*. Et *Macro.* 3. *Satur.* 7. Constat, diis superis sacra factum corporis abluione purgari (Cf. *ABLŪO* II. 1.).

ABLŪTOR, ōris, m. 3. (abluo) proprie est qui abluat; sed occurrit tantummodo apud Scriptores Ecclesiae. et est qui baptizat. *Tertull.* *carm.* 3. *advers. Marcion.* 221. Ablutor carnis, Domini praecursor apertus, Ablutor Christi, etc.

ABLŪVIUM, ii, n. 2. (abluo) est diluvium, universalis inundatio: quam tamen *Laberii* vucem improbat *Gell.* 16. 7. *Laberius* in Mimis, quoad scripti probat, oppido quam verba finit praecriter. Nam et — *abluviu* pro diluvio. — Hinc corrigendus *Aggeus* *Uybie. de Controv. agror.* p. 69. *Goes.*, ubi pro abluvio rectius legendum *alluvione*.

ABMATERTERA, ae, f. 1. (avus et matertera, h. e. avi matertera). Abavæ soror ex parte materna, quae et matertera maxima appellatur (It. *sorella dell'arcavoia*; Fr. *sœur de la trisaieule*; Hisp. *hermana de la tercera abuela*; Germ. *Ururgrosstante*, oder *Schwester der Ururgrossmutter*; Angl. *the sister of a great grandmother's grandmother*). *Caj.* *Dig.* 38. 10. 3. et *Paul.* *ibid.* l. 10. *V.* et *ABAMITA*.

ABNĀTO, as, are, n. 1. (ab et nato; Cf. *ἀνομιχομαι*) alicunde natando recedo (It. *nuotare indietro*; Fr. *s'éloigner en nageant*; Hisp. *nadar atrás*; Germ. *fortschwimmen*; Angl. *to swim away*). *Stat.* 1. *Achill.* 383. Tunc excepta freto, longe cervice reflexa Abnatat.

ADNEGATIO, ōnis, f. 3. (abnego) negatio (It. *negazione*; Fr. *dénégation*, *négation*; Hisp. *denegación*, *negación*; Germ. *das Ablaugen*; Angl. *a denying*). *Arnob.* 1. 22. Cum in eadem culpa sit et asserio talis rei, et abnegatio refutatoris increduli. *Priscian.* 14. p. 986. *Putsch.* Per abnegationem quoque significat in compositione, ut *perfidus*, *perjurus*. *Adde* *Isid.* 5. *Orig.* 26. 20. In *V. ABJURATIO* I.

ADNEGATIVUS, a, um, adject. (abnego) negativus (It. *negativo*; Fr. *négatif*; Hisp. *negativo*; Germ. *verneinend*; Angl. *negative*). *Priscian.* 15. p. 1020. *Putsch.* Abnegativum (adverbium) est, ut *non*, *haud*, *nequaquam*. *Id.* 14. p. 1002. Abnegativa praepositio, ut *securus*. *Id.* 16. p. 1031. Abnegativae (conjunctiones) sunt apud Graecos etc.

ADNEGATOR, ōris, ni. 3. (abnego) qui abnegat (It. *colui che nega*; Fr. *celui qui nie*; Hisp. *negador*; Germ. *der Ablaugner*; Angl. *one who denies*). *Tertull.* *de fuga in persec.* 12. Quis talem abnegatorem spernit? Est qui leg. obnegatore.

ADNEGŌ, as, avi, atum, are, a. 1. (ab et nego). Part. *Abnegatus*. Est abnuere (It. *negare*, *ricusare*, *non volere*; Fr. *dénier*, *refuser*; Hisp. *denegar*, *rehusar*; Germ. *verweigern*; Angl. *to deny*, *refuse*). Aureo latinitatis tempore hoc verbum usurpatum est tantummodo a Poetis, cum Infinit. cum Accusat. rei, et etiam absolute. *Virg.* 3. *G.* 456. Cum medicas adhibere manus ad vulnera pastor Abnegat. *Id.* 2. *En.* 637. Abnegat excisa vitam producere Troja. *Id.* 7. *ibid.* 423. Rex tibi conjugium, et quaesitas sanguine dotes Abnegat. *Colum.* 10. 51. Si Jupiter abnegat imbrein. *Horat.* 1. *Od.* 35. 22. Te Spes et alio rara Fides colit velata panno: nec cornitem abnegat. (Cf. *Sil.* II. 3. 110.). *Virg.* 2. *En.* 654. Abnegat, inceptoque et sedibus haeret in isdem. — A recentioribus in prosa quoque oratione receptum est verbum, cum de homine ageretur, qui rem sibi traditam creditori

reddere nollit. *Plin.* 10. *Ep.* 97. Ne depositum appellati abnegarent. *Quintil.* 11. 2. 11. Abnegatam ei peruniae (pactae) partem. *Adde* *Dig.* 16. 3. 11. et 47. 2. 1. § 2. *Cod. Theod.* 11. 1. 32. et alibi saepe.

ADNEPOS, ōnis, m. 3. (avua et nepos) filius pronepotis vel proneptis; et refertur ad avayum (It. *terzo nipote*, *figliuolo del pronipote*; Fr. *arrière petit-fils* *du fils ou de la fille*; Hisp. *biznieto*; Germ. *Ururenkel*; Angl. *a great-grandchild's son*, *a third grandson*). *Sueton.* *Tib.* 3. Ejus abnepos patronus senatus dictus. *Stat.* 4. *Silv.* 3. 148. Natis longior abnepotibusque, Annos perpetua geres juvenia etc. *Adde* *Sueton.* *Claud.* 3., *Dig.* 38. 10. 1., *Paul.* *ibid.* l. 10., et *V. ABAMITA* et *ADNEPOS*.

ADNEPTIS, is, f. 3. (abnepos) filia pronepotis vel proneptis (It. *terza nipote*, *figliuola del pronipote*; Fr. *arrière petite-fille*; Hisp. *biznietita*; Germ. *Ururenkelin*; Angl. *a great-grandchild's daughter*). *Sueton.* *Ner.* 35. Messalinam Tauri bis conaulis abneptem. *Adde* *Dig.* 38. 10. 1., et *V. ABAMITA*.

ADNITOR, niteria, nisis aum, niti. Cum *Gesnero* totus in id incumbit *Döderlein* (*Lat. Syn.* vol. 2. p. 127.), ut hoc verbum vindicet *Arnobius* 2. 78. ubi haec habentur: Dum ipsel nobis argumenta conquirimus, quibus esse videatur falsum id, quod esse nolumus, atque abnitiunt verum. *Ubi* *Forcellinus* *V. ABNUTO* leg. abnutemus; alii abnutamus; *Furlanetto* cum *Orellio* adnitiuntur; *Klotz* (*Handwörterbuch Lat. Sprache*) ex conjectura proponit abnitiuntur.

ADNOCTŌ, as, avi, atum, are, n. 1. (ab et nox; Cf. *ἀνοκταρεῖν*) Part. *Abnoctans*. Est foris pernoctare, noctu domo abesse. (It. *dormire o pernottare fuori di casa*; Fr. *découcher*, *passer la nuit hors de chez soi*; Hisp. *dormir fuera de casa*; Germ. *auswärts übernachten*; Angl. *to sleep*, or *spend the night*, *out of doors*). *Seneca* *Vit. beat.* 26. *de Jove*: Alius adulterum illum induxit et abnoctantem. *Gell.* 13. 12. extr. Tribunus pleb. ius abnoctandi ademptum. *Martian.* *Dig.* 4. 18. 15. Dum tamen abnoctare ei non liceat. *Tertull.* 2. ad *uxor.* 4. Quis sollemnibus Pascha abnoctantem (uxorem) securus austinebit?

ADNŌDO, aa, avi, atum, are, a. 1. (ab at nodus) Part. *Abnodatus*. In re agraria et peculiariter hortenski est arborum et vitium nodos, qui resectis ramis vel brachiis et trunco eminent, parcius detondere et aliquando vehementius etiam amputare, ut trunco deinde, cicatrice obducta, corroboretur et laetior procedat. *Colum.* 4. *R.* 24. 10. Hunc ergo (*socaneum palmitem*) tamquam æmulum diligenter fidem amputant et abnodant, priusquam corroboretur. *Id.* 4. *ibid.* 22. Pampinus non abnodatus. *Hoc idem verbum* bis occurrit apud *eund.* *Colum.* etiam 4. 24. § 18. — *Schneiderus* in sua edit. et *Benedictus Del Bene* in sua *Columellae* versione male hoc verbum a Latina lingua amandandum putarunt et in allatis locis legunt adnodare.

ADNORMIS, e, adject. (ab et norma) sine norma, aut lege (It. *irregolare*, *senza regola*; Fr. *qui est sans règle*, *singulier*; Hisp. *irregular*, *singular*; Germ. *nicht regelrecht*; Angl. *irregular*, *without rule*, *singular*). *Horat.* 2. *Sat.* 2. 3. Rusticus, abnormis sapiens, crassaque Minerva. h. e. sapiens ille quidem, sed non alicui sapientia n, seu philosophorum sectae additus; qui per se ipse quae vera sunt investigat, *αὐτοδιδάκτος*; non ad normam aliorum sapiens, ut loquitur *Cic.* *Amic.* 5. 18. — Legitur et *anormis*, sed minus recte; sapit enim Graecam compositionem.

ADNŪEO, es, a. 2. est obsoleta verbi *abnuo* forma, quam Veteres usurpasset annotavit *Diomedes* l. p. 378. *Putsch.*, et asserit *Ennii* vetsum 8. *Ann.* Certare abnuo, metus legionibus labem. Item *Ennii* in *Telamone*: Ex eo futurum abnuent.

ARNŪTIO, ōnis, f. 3. (abnuo) negatio (It. *negazione*; Fr. *négation*; Hisp. *negación*; Germ. *die Verneinung*; Angl. *a denying*. *Paul.* *Diac.* p. 108. 7. *Müll.* In non semper abnuitionem significat, sed interdum etiam pro adnuendo ponitur.

ABNUMERO, as, a. 1. Hoc verbum, quod totum numero significare videtur, occurrit tantummodo apud *Gell.* 15. 3. Invenimus autem in Commentario Nigidiano, verbum *autumo* compositum ex ab praepositione et verbo *aestimo* (a qua *Nigidii* sententia *Gellius* postea discedit); dictumque intercese *autumo*, quasi *ab aestimo*, quod significaret totum aestimo, tamquam *ab numero*. — Hoc autem *ab numero*,

ABNŪTIVUS, a, um, adject. (abnuo) qui negandi vim habet (It. *negativo*; Fr. *negatif*; Hisp. *negativo*; Germ. *verneinend*; Angl. *negative*). Hinc *Ab-*

In 18. Ann. Græc.
Auct. Pline. Alex. M. 32. Mai. Id omne corrup-
pens abolensque iurendio. Plin. 7. Ep. 19. Libri a-
liti. Sueton. Cal. 34. Abolere tragediam, Mon-
carmina. Pollad. 2. 13. Abolitæ radices prioris
nec. In numin. Hadrian. apud Eckel. D. N. I.
6. p. 478. Reliqua vetera his novics mill. (h. e. mill.)
abolita.

centuriam repentinam esse multis argumentis ostendit *Modestus*, *Opuntia*, *Acad.* p. 341. Verum nomen *Mertensiana* (*Opuntia*), erroniam fortasse opuntia imbutus, cl. *Bar.* nomenclatur pro *phyllophila* dicitur, *l.* 7, n. 264. At: iste in veterem cultum repositus phyllis.

ABOMINABILIS, e, adject. (abominor) abominatone dignus (It. *abominevole*; Fr. *abominable*; Hisp. *abominable*; Germ. *abscheuungswert*; Angl. *abominable*). Vox est Hieronymi in Jerem. 22. 30. Legitur etiam in *Declam.* quæ inscribitur *Tribunus Marianus* 4., quam plures tribuunt *Quintiliano*. Occurrit autem sæpe in *Vulgat. Interpr.*, ut *Levit.* 11. 10., *Deut.* 22. 5., *Job.* 15. 16. etc.

ABOMINAMENTUM, i, n. 2. (abominor) res abominanda (It. *oggetto abominevole*; Fr. *abomination*, chose *abominable*; Hisp. *abominacion*, cosa *abominable*; Germ. *abscheulicher Gegenstand*; Angl. *any thing abominable*). *Tertull.* *advers.* *Jud.* 13. Projicit homo abominamenta sua aurea et argentea.

ABOMINANTER, adverb. (abominor) abominandum in modum (It. *abominevolmente*; Fr. *d'une manière abominable*; Hisp. *abominablemente*; Germ. *auf eine verabscheuungswerthe Weise*; Angl. *abominably*). *Impp. Constantin.* et *Constant. Cod. Theod.* 3. 12. 1. Si quis filiam fratris faciendam crediderit abominanter uxorem. *Cassiod.* 3. *Ep.* 23. Consuetudines abominanter inditæ.

ABOMINATIO, ōnis, f. 3. (abominor) actus abominandi (It. *abominazione*; Fr. *abomination*; Hisp. *abominacion*; Germ. *Verabscheuung*, *Abscheu*; Angl. *an abominating*, *abomination*). *Lactant.* 1. 17. ext. Quid sibi vult equorum tam pertinax abominatio? ¶ 2. Item res abominanda. *Tertull.* *advers.* *Jud.* 5. ex *Isaj.* 1. 13. Incensum abominatio est mihi. Adde *Vulgat. Interpr.* *Prov.* 15. 9., 20. 23. et *alibi sæpissime*.

ABOMINATUS, a, um. *V. ABOMINOR.*

ABOMINO, as, avi, atum, are, a. 1. (ab et omen) aliquid deprecari, abhorreere (It. *abominare*; Fr. *repousser de ses vœux*; Hisp. *abominar*; Germ. *etwas wegungnischen*; Angl. *to abominate*). *Plaut.* *Trin.* 3. 2. 82. Multam abomina! *Ferrius* apud *Priscian.* 8. p. 791. *Putsch*, Sævitasque eorum abominaretur ab omnibus. *Vulgat. Ital. ed. Mai.* *Deut.* 7. 26. Odio odietis et abominatione abominabitis illa, quia anathema est. *Ibid.* *Isaj.* 30. 22. Abominabis simulacra margaritæ et inaurata. *Ibid.* *Mich.* 3. 9. Dominus Israel, qui abominatis æquitatem.

ABOMINOR, aris, atus sum, ari, dep. 1. (ab et omen). Part. *Abominans* 1.; *Abominatus* 1. et in fine; *Abominandus* 1. et 2. Proprie est malum omen abjicio, avertio, deprecor (It. *abominare*, *scacciare* o *divertire il cattivo augurio*; Fr. *repousser comme de sinistre augure*; Hisp. *abominar*; Germ. *etwas Ungünstiges*, *ein unheilvolles Wahrsagen* und *von sich hinwegwünschen*; Angl. *to deprecate* as *ominous* or *unlucky*). ¶ 1. Proprie, et usurpatur absolute et etiam cum Accusativo. *Liv.* 30. 25. Cum dixisset, sepulcrum dirutum primum spectare, abominatus, prætervehî jussu gubernatoris, ad Leptum appulit classem. *Id.* 6. 18. Bene facitis, quod abominamini. *Quintil.* 11. 3. 86. Abominamur manibus. Et *ibid.* 114. avertis in sinistram palmis. *Sueton.* *Claud.* 46. Præ tribunali, accessisse se ad finem mortalitatis, quamquam abominantibus qui audiebant, semel atque iterum pronuntiavit. — *Liv.* 6. 40. Hoc portentum non fiat in urbe Romana, uti — quod abominaris, vides? *Plin.* 28. *Hist. nat.* 2. 5. (26). Incendia inter epulas minantia, aquis sub mensis profusis, abominamur. *Liv.* 28. 28. Atrium Umbræ, semilixam, nominis etiam abominandi ducem — sequenti sunt. — Hinc formula illa *quod abominor* (h. e. quod Deus avertat), quæ eleganter sermoni interseritur. *Ovid.* 3. *Pont.* 1. 104. Si mea mors redimenda tua (quod abominor) esset. Adde 9. *Met.* 676. *Plin.* 6. *Ep.* 22. Scias, si quis forte, quod abominor, fallat, paratam ultionem. *Curt.* 7. 4. 12. Hoc aut moderate perferendum est, aut, quod abominor, in te ruet.

¶ 2. Generatim accipitur pro detestari, execrari, seu cupere ut aliquid a nobis removeatur; cui opponitur optare: usurpatur autem cum Accus., interdum etiam cum Infinit. *Liv.* 30. 30. Quod igitur nos maxime abominaremur, vos ante omnia optaretis, in meliore vestra fortuna de pace agitur. *Colum.* 6. *R. R.* in præf. 1. Ideoque arator abominetur, at contra pastor optet herbarum proventum. *Quintil.* 4. 1. 33. Fariunt favorem et illa pæne communia — optare, abominari, etc. *Id.* 9. 2. 80. Abominanda crimina. *Id.* 8. 6. 40. Scelus abominandum. *Id.* 12. 3. 1. Abominanda sunt vitia. et *alibi sæpe idem Particip.*, quibus adhuc *Seneca Benef.* 1. 9. — *Seneca Benef.* 7. 8. ed. *Fich.* Hæc universa habere, de quibus loqueris, abominatur: *Prudent.* *peri. steφ.* 2. de *S. Vincent.* 179. Pulvina ut nostrum manu Abomineris tangere. *Abominatus*, a, um, usurpatur a) Passive. *Horat. Epod.* 16. 8. Parentibusque abominatus Hannibal. *Liv.* 31. 12. Abominati seminares, jussique in mare deportari. — b) Active, et quidem absolute a *Liv.* 30. 25. vide supra § 1. Cum Accus. *Liv.* 40. 4. Abominatus mentionem facinoris.

Homonymi. *Abominari*, *execrari* et *detestari* inter se differunt. Latini enim *abominabantur*, seu verbis aliisque signis a se avertabant quæ portendebantur adversa, quod pacto nunc apud Christi fideles dicitur se *cruce signare*; *execrabantur* hominem scelestum, qui propterea diris devotus sacer; h. e. maledictus disque addictus erat; *detestabantur* autem, sive desiderio avertabant cum adversa, tum scelera. Sed tamen *abominans* per se ipse tantum agebat; dum e contra *detestans* deorum quoque opem poscebat: *execratio* fiebat certo ritu, coram populo et solemnibus verbis; *detestatio* fiebat a privato homine, data occasione, ex abrupto. Denique eo tendebat *abominatio*, ut quæ portendebantur adversa nullo modo nocerent, ab usque tutus esset qui abominabatur; *detestatio*, ut adversa, etiam futura, procul amoverentur; *execratio*, ut fontes punirentur.

ABOMINOSUS, a, um, adject. (abominor) male ominosus, mali ominis plenus. *Solin.* 1. 40. Propter pares dies Februarii, quasi abominosus, diis inferis deputatur. *Salustius* legit *ominosus* ex quibusdam probatis Edit. *Diomed.* 3. p. 472. *Putsch.* In templis hoc pede (*spōdeo*) quadam carmina componebantur, scilicet ut libantes sonum vocis abominosæ audire non possent.

ABORIOR, oreris, ortus sum, oriri, dep. 3. (ab et orior) idem est ac pereo, morior, deficio; cui opponitur orior (It. *perire*, *mancare*; Fr. *perir*, *mourir*; Hisp. *perere*, *morir*; Germ. *vergehen*, *untergehen*; Angl. *to perish*, *die*). *Varr.* 5. *L. L.* 5. 67. *Müll.* Idem hic *Dispiet* dicitur, infimus aer, qui est conjunctus terræ, ubi omnia ut oriuntur, ita aboruntur. *Lucret.* 3. 155. pallorem existere totū Corpore, et infringi linguam votemque aboriri. h. e. intercludi, deficere; quod in magnis timoribus evenire solet. — Peculiariter fetus aboritur, cum ante tempus mortui emittuntur. *Gell.* 12. 1. Ut fetus quoque ipsi in corpore suo concepti aboriantur: ¶ 2. Aboriri est etiam abortum facere. *Varro* apud *Non.* 71. 25. *Mez.* Viquid, quod hic nātum sit, si prægnans biberit, fieri ut abriatur. h. e. fieri ut prægnans abortum faciat: ita enim interpretatur et *Nonius*; *Forcellinus* vern subadit fetus, atque ita sensus erit ut fetus abortiatur sive pereat. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 51. 77. (205). (Sues) impletur uno coitu, qui et geminatur propter facilitatem aboriendi. *Harduin.* Ita legit, tuerique consensu MSS.; veteres Edit. exhibent *abortiendi*. (Cl. *Schneider.* ad *Varr.* 2. *R. R.* 4. 14.). *Arnob.* 3. 10. Fastidiosos ducere atque habere conceptus, aboriri, perferre, et præpropere partu septimanas edere aliquando feturas.

ABORISOR, isceris, isci, dep. 3. (aborinr) idem quod aborinr, pereō. *Lucret.* 5. 732. Inque dies privos aborisci quæque creata. Ita leg. quidam cum ple-risque Codd. et cum *Pareo*; alii *aboriri*; alii *abole-scere*.

ABORSIVUS pro abortivus legitur a quibusdam apud *Tertull.* 3. *advers.* *Marcion.* 8.

ABORSUS, a, um. Aborsus venter dicitur a *Paulo Sentent.* 4. 9. 6. cum fetus venenis et medicamentis ejectus est, Aborsus, inquit, vel abactus venter partum efficere non videtur.

ABORSUS, us, m. 4. (aborior) idem fere quod abortus; quam vocem *V.* Differt tamen, quia aborsus est in primis mensibus, cum conceptui exordium factum est; abortus prope tempus pariendi, tunc enim moritur quod nascitur. Hæc *Nonius* homo grammaticus 448. 3. *Merc.* *Tertull.* de fug. 3. ad fin. Nōbte in lectulis, nec in aborsibus et febrilibus molibus optare exire.

ABORTIO, is, tvi, itum, ire, n. 4. (abortus) abortum facere (It. *abortire*, *disperdere*; Fr. *avorter*; Hisp. *abortar*; Germ. *eine Fehlgeburt haben*; Angl. *to miscarry*). *Non.* 71. 25. *Merc.* Aborior pro abortiat. *Vulgat. Interpr.* *Job.* 21. 10. Bos eorum concepti, et non abortivi. *Plinio* quoque male tribuitur: *V. ABORIOR* 2.

ABORTIO, ōnis, f. 3. (abortus) actus aboriendi, seu emittendi fetum mortuum ante tempus (It. *Fabor-*

tire, *lo sconciarsi*; Fr. *avortement*; Hisp. *aborto*; Germ. *die Erwirkung einer Fehlgeburt*; Angl. *abortion*, a *miscarrying*). *Plaut.* *Truc.* 1. 2. 98. Ut abortioni operam daret, puerumque ut enecaret. *Cic.* *Cluent.* 12. 34. Si hæc solutio legatorum, et non merces abortivis appellanda est. *Paul.* *Dig.* 48. 10. 38. § 5. Abortivus, aut amatorium poculum dare. *Gell.* 3. 16. Cum abortio quibusdam, non partus, videretur mensis octavi intempestivitas.

ABORTIUM, ii, n. 2. (abortus) idem atque abortus vel abortio. *Hieronym.* *Ep.* 66. ad *Pammach.* de obitu *Paulinæ* n. 3. Dum crebris abortiis et experta fecunditate conceptuum non desperat liberos. Adde *eumd.* *Ep.* 22. ad *Eustoch.* c. 5.

ABORTIVUS, a, um, adject. (abortus) qui ad abortum pertinet (It. *abortivo*; Fr. *relatif à l'avortement*; Hisp. *abortivo*; Germ. *zur Fehlgeburt gehörig*; Angl. *abortive*). *Solin.* 37. Abortivus fluxus. *Martial.* 6. 93. Pullus abortivus nec cum putrescit in ovo. *ovum abortivum* dicitur, in quo pul-lus ante tempus formatus, atque adeo ibi corruptus est. ¶ 2. Abortivus est fetus, qui imperfectus ante legitimum tempus natus est. *Horat.* 1. *Sat.* 3. 46. ut abortivus fuit olim Sisyphus. *Juvenal.* 2. 32. Cum tot abortivis secundam Julia vulvam Solveret. Sunt qui putant hic *abortivis* sumendum esse prn medicamentis, quæ abortum faciunt: quod viduum rectius est; constat enim ex *Plin.* 4. *Ep.* 11. viduum abortu, ita volente Domitiano, perisse. *V.* et *Sueton.* *Dom.* 22. ¶ 3. Abortum faciendi vim habens. *Plin.* 20. *Hist. nat.* 21. 84. (226). Abortivas esse (*malvas*) cum capite anseris. *Id.* 24. *ibid.* 5. 11. (18). Tradunt (*cedri succum*) abortivum Ceri in Venere. *Id.* 7. *ibid.* 6. 5. (42). Sternuisse a coitu abortivum. — Hinc *abortivum*, i, sc. medicamentum. *Juvenal.* 6. 367. Et quod abortivo non est opus. h. e. medicamento abortum faciente. *Theod. Priscian.* 3. 6. Abortivum dare nulli inquam fas est. ¶ 4. *Abortivum*, i, est etiam abortus. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 17. 44. (46). Est et aliud avenæ vitium, — cum granum — a statu noxio cassum et inane in spica evanescent quodam abortivo. *Vulgat. Interpr.* *Exod.* 21. 22. Si rixati fuerint viri, et percuterit quis mulierem prægnantem; et abortivum quidem fecerit, sed ipsa vixerit etc. Adde *ibid.* *Job.* 3. 16., 1. *Cor.* 15. 8. et *alibi*.

ABORTO, as, avi, atum, are, n. aut a. 1. (abortus) abortum facere (It. *abortire*; Fr. *avorter*; Hisp. *abortar*; Germ. *eine Fehlgeburt haben*; Angl. *to miscarry*). *Varro* 2. *R. R.* 4. 14. Haram facere oportet ea altitudine abs terra, ne dum exilire velit (sus) prægnans, abortet. *Schneiderus* legendum putat *aboriatur*. *Firmicus* 3. *Mathes.* 7. 6. Aut abortabit frequenter, aut difficiliter edet partum. *Id.* 6. 31. extr. (cum Acc.) Abortare filios.

ABORTUM, i, n. 2. (abortus) idem quod abortus, nempe fetus immature editus et mortuus. *Ulp.* *Dig.* 29. 2. 30. Mox abortum factum est. *Paul.* *Diac.* p. 29. 15. *Müll.* Abortum gravidæ mulieris dicitur, quod non sit tempestive ortum. *Gloss. Labb.* Abortum, *ἐκτρώμα*, *ἐκβόλιον*, *ἐκτρώσις*.

ABORTUS, a, um. Male legitur nonnulli pro abortus apud *Stat.* 8. *Theb.* 32., apud *Liv.* 1. 58. et 40. 8. ext., et apud *Ovid.* 1. *Met.* 350. Hujuscæ vocis lectionem tamquam certam contendit *Furlanetto* (*App. I.*) apud *Isid.* 9. *Orig.* 5. De geminis, uno abortu, alter, qui legitime natus fuerit, vopiscus nominatur. *Aborto* vero nequit hoc loco significare *exortum*, *natum*; sed aut retinendum *aborto* cum quibusdam Codd. pro *abortivo*, aut rectius cum *Lindemann* legendum *abortivo*, nō hujuscæ vocis significationem cum vopisci significatione cohereat. *V. VOPISCUS*.

ABORTUS, us, m. 4. (aborior) proprie esset defectus, mors; sed peculiari tantum usuveni significatone et est fetus immature editus et mortuus (It. *abortin*, *sconciatura*; Fr. *avortement*; Hisp. *aborto*; Germ. *Fehlgeburt*; Angl. *abortion*, *miscarriage*). ¶ 1. Usurpatur de hominibus, de brutis, et aliquando etiam de arboribus, in quibus postremis abortus dicitur cum a prima nigride degenerant, et infelicitate, nec justa mensura proveniunt. *Ter. Rec.* 3. 3. 37. Sed si fieri id non potest, quin sentiant, dicam abortum esse. *Cic.* 14. *Att.* 20. 3. *Tertull.* nollem abortum. *Cels.* 2. 1. 8. Si — ver autem frigidum et siccum est, gravidæ quidem feminæ quibus tum adest partus, abortu periclitantur. *Quintil.* 8. 4. 11. Pro abortu pecuniam accepisse. *Plin.* 21. *Hist. nat.* 18. 69.

(116). Feminis quidem abortus facere non dubitat. h. e. inferre. Adde 14. *ibid.* 18. 22. (118). *Id.* 8. *ibid.* 47. 72. (188). et 24. 16. 92. (143). Abortum inferre. *Plin.* 8. Ep. 10. Audies neptem tuam abortum fecisse. h. e. passam esse. *Plin. Hist. nat. praef.* 28. Abortum pati. — *Plin.* 11. *Hist. nat.* 16. 16. (50). Ille est abortus apium. *Id.* 9. *ibid.* 35. 54. (108). Abortus concharum. — *Id.* 12. *ibid.* 2. 6. (13). Namque et chamaepatani vocantur coactae brevitate quoniam arborum etiam abortus invenimus. ¶ 2. Translate de ingenii operibus. *Plin. praem.* 1. *Hist. nat.* 28. Quoniam audio et Stoicos, et Dialecticos, Epicureos quoque parturire adversus libellos, quos de Grammatica edidi, et subinde abortus facere. h. e. libros edere imperfectos.

ABŌSUS, a, um, adject. (ab et osus voce et significatione passiva) idem atque odiosus (It. odioso; Fr. odieux; Hisp. odioso; Germ. gehässig; Angl. odious). *Commodian.* 71. 7. (si salva est lectio). Vel si pigeret ire ad pauperem semper abosum, Mitte nummos, et unde se reficere possit. quod hausisse videtur ex *Proverb.* 14. 20. Etiam proximo suo pauper odiosus erit.

ABPÁTRUUS, i, m. 2. (avi et patruus) frater abavii mei ex parte paterna, qui et patruus maximus dicitur (It. fratello di mio bisnonno; Fr. frère du bis-aïeul; Hisp. hermano de el bisabuelo; Germ. Bruder des Urgrossvaters; Angl. the brother of one's great grandfather). *Cajus Dig.* 38. 10. 3. *Paul.* *ibid.* l. 10. et *Sent.* 4. 11. 6. ¶ et ABAMITA.

ABRA, æ, f. 1. est Græca vox ἀβρα, æ, h. e. ancilla. Occurrit in *Vulgate Interpr.* tantum *Judith* 16. 28. Mansit autem in domo viri sui annos centum quinque, et dimisit abram suam liberam. Adde *ibid.* 8. 32, et 10. 2., 3. et 10. — Rectius tamen scriberetur habra.

ABRACADABRA, monstrum verbi, quod hemitritæo depellendo chartæ inscriptum, ita ut ordine retrogrado littera deficiat, et lino inclusum collo suspendere jubet *Seren. Sammon.* 52. 941. Inscriptis chartæ quod dicitur Abracadabra, Sæpius et subter repetis, sed detrahe summæ, Et magis atque magis desint elementa figuris Singula, quæ seipsum rapies, et cetera figes, Donec in angustum redigatur littera conum: His lino nexis collum redimere memento. *Harduin.* interpretatur hoc monstrum ad *Plin.* 28. *Hist. nat.* 2. 4. ed. *Franz.* p. 130., *T.* 8. p. 21. ed. *Lémaire.*

ABRADO, dis, si, sum, dere, a. 3. (ab et rado) Part. *Abrasus* 1. Proprie est aliquid auferre, vel purgare radendo (It. fogliar via radendo, rader via; Fr. râcler, raser; Hisp. rasar, rasurar; Germ. aboder weg-kratzen, abscheeren; Angl. to scrape, or shave off). ¶ 1. Proprie. *Colum.* de arb. 10. 3. Arida et vetera (in arbore) falce quæ amputari non possunt, acuta dolabra abradito. *Plin.* 17. *Hist. nat.* 11. 16. (82). Est innoxium abradit partes (radicum), quæ se nudaverint. *Lucret.* 4. 1096. (1097). Nec manibus quidquam teneris abradere membris Possunt. Adde *ibid.* 1104. *Cic. Rosc. Com.* 7. 21. Supercilia illa penitus abrasa olere militum et clamare calliditatem videntur. *Plin.* 6. *Hist. nat.* 28. 32. (162). Abradere barbam. *Stat.* 2. *Silv.* 7. 105. Sic fata est, leviterque decedentes Abrasit lacrimas nientem plectro. h. e. abstersit. *Lucan.* 6. 115. Abrasæ fauces. h. e. esculentorum asperitate exulceratæ. *Scribon. Comp.* 215. Abrasa corpora. quæ græce ἀποσφραττα. ¶ 2. Translate abradere aliquid ab aliquo est difficulter, aut per vim et quasi radendo auferre, demere. *Ter. Phorm.* 2. 2. 19. Aliis aliunde est periculum, unde aliquid abradit potest. *Cic. Cæcin.* 7. 19. Posteaquam videt, nihil se ab Cæcina posse litium terrore abradere. *Plin. Paneg.* 37. Destrigit aliquid, et abradit bonis, quæ sanguine meruissent.

ARRASOR. V. ARROSOR.

ABRELEGO, as, avi, atum, are, a. 1. (ab et relego) procul ab aliquo amando, pello (It. scacciare; Fr. chasser; Hisp. echar fuera; Germ. fortreiben; Angl. to drive away). *Jul. Valer. res gest. Alex. M.* 2. 17. ed. *Mai.* Tuni Akibiadem, legationes vestras naviter apud Tyrum et efficaciter prosequutum, curiæ vestræ consortio abrelegastis.

ABRELICTUS, a, um, partic. ab inusit. abrelinquo, nempe derelictus (It. abbandonato; Fr. abandonné; Hisp. abandonado; Germ. verlassen; Angl. abandoned). *Tertull. advers. Jud.* 1. Populus Judæorum divinitate abrelicta simulacris fuit deditus. *Ful-*

gat. *Ital. ed. Mai.* 2. *Petr.* 2. 14. Cupidi et maledicti filii abrelicti, qui a via veritatis exerraverunt.

ABRENUNTIO, as, avi, atum, are, n. 1. idem fere ac renuntio (It. rinunziare; Fr. renoncer; Hisp. renunciar; Germ. entsagen; Angl. to renounce). *Cassiod.* 1. *Hist. Eccl.* 11. ante med. Scribit, (monachos) inchoantes philosophiam, cedere omnibus sibi competentibus rebus, eunctisque abrenuntiare permissionibus, et extra muros in solitariis agris et hortis inhabitare. *Id.* 6. *ibid.* 2. Ut studeret abrenuntiare ecclesiasticæ confessioni. *Salvian.* l. 6. p. 208. in formula baptismi, et *Ambros.* de *Sacram.* l. 1. c. 2. tom. 4. p. 354. in exorcismo: Abrenuntio diabolo, pompis, spectaculis, et operibus ejus. *Jul. epit. nov. c.* 34. § 121. Abrenuntiare probationibus.

ABREPTUS, a, um. V. voc. seq.

ABRIPIO, ripis, ripui, reatum, ripere, n. 3. (ab et rapio, Cf. ἀπαρπάζω). Part. *Abreptus* 1. a. b. c. Proprie est ab aliquo loco rapere, vi trahere, abstrahere aliquem aut aliquam rem (It. rapire, condur via per forza; Fr. emmener de force, arracher; Hisp. arrancar, robar; Germ. wegrauben, wegnehmen; Angl. to take away, carry off, drag away by force).

1.) Proprie usurpatur a) absolute, b) adjectis nominibus vi, tempestate, c) adjectis locis, unde et quo aliquis vel res aliqua abstrahitur, d) cum Ablat. sine præp., e) in locutione abripere se. — a) Absolute. *Cic.* 6. *Verr.* 50. 111. Non Proserpinam asportasse, sed ipsam abripuisse Cæcerem videtur. *Nep. Mil.* 4. 2. Omnesque ejus gentis cives abreptos in Asiam ad regem miserunt. *Tac.* 15. *Ann.* 35. Intimus quisque vincti abreptique. *Ter. Phorm.* 1. 1. 11. Quod ille comparsit miser, id illa universum abripit. *Nep. Datam.* 4. 2. Finitimas regiones vexabat et, quæ regi portarentur, abripiebat. *Tac.* 3. *Hist.* 22. Occisi centuriones, abrepta signa. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 7. 7. (20). Abrepta scuta jacens in sublime. *Propert.* 4. 8. 5. Qua sacer abripitur cæco descensus hiatu. h. e. in abruptum desinit, patet in præceptis. — b) Apud JCtos vi abripere erat per vim rapere et ponebatur peculiariter de rapina (Cf. *Dirksen Manual.*): hinc *Pompon. Mela* 3. 5. 8. C. Nepotis verba referens: Vi tempestatum ex Indiis æquoribus abreptos. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 67. 67. (170). Qui ex India commercii causa navigantes, tempestatibus essent in Germaniam abrepti. *Quintil.* 2. 17. 24. Si tempestate abreptus fuerit. *Virg.* 1. *Æn.* 108. Tres (naves) Notus abreptas in saxa latentia torquet. *Cic.* per tempestatem metaphoram *Ligar.* 12. 34. Voluntate omnes tecum fuerunt, tempestate abreptus est unus. — c) Adjectis locis, unde et quo aliquis aut res aliqua abstrahitur. *Plaut. Most.* 2. 1. 38. Abripito hunc intro actum inter manus. *Ter. Adelphi.* 2. 1. 27. Nam si molestus pergis esse, jam intro abripere, atque ibi usque ad necem opere re loris. *Id. Eun.* 1. 2. 30. Puella ex Attica hinc abrepta. *Cic.* 6. *Verr.* 48. 107. Dilem patrem ferunt repente cum curru exiisse, abreptamque ex eo loco virginem secum asportasse. *Ter. Andr.* 4. 4. 47. hinc in cruciatum. *Cic.* 6. *Verr.* 10. 24. Aliquem de convivio in vincula. *Id. Cluent.* 33. 89. ad questionem. *Id.* 3. *Verr.* 3. 7. E complexu parentum abreptos filios ad necem ducere. *Liv.* 3. 57. Virgo a complexu patris abrepta. *Hirt. B. Afr.* 26. Abripi in servitutem. *Propert.* 1. 13. 2. per figuram: Quod abrepto solus amore vacem. — d) Cum Ablat. sine præp. *Sueton. Aug.* 17. Antonium juvenem simulacro D. Julii abreptum interemit. *Plin.* 8. *Ep.* 20. Pecora littore abrepta. *Stat.* 1. *Theb.* 602. animasque a stirpe recentes abripere altricum gremiis. — e) Abripere se est se subducere, fugere. *Plaut. Mil. glor.* 2. 2. 21. Ita abripuit repente sese subito. *Id. Curs.* 5. 1. 8. Vix foras me abripuit atque effugi. *Sueton. Tib.* 45. Abripere se domum.

II.) Translate, præsertim de agendi temeritate. *Cic.* 7. *Verr.* 12. 30. Ut eum (filium) etiam si natura a parentis similitudine abriperet, consuetudo tamen patri similem esse egeret. h. e. etiam si patri assimilem vellet. *Id.* 3. *Orat.* 36. 145. Recepte te (verba facientem) quidam quasi æstus ingenii tui procul a terra abripuit. *Val. Max.* 3. 8. ext. 3. Abripi impetu invidiæ. *Sil.* 11. 5. 229. Abreptus pulcro cadum Lateranus amore, Dum sequitur dextram, in medios penetraverat boscis. *Id.* 6. 332. Abripuit travitque virum fax mentis honestæ Gloria, et incerti fallax fiducia Martis.

ABRŌDO, dis, si, sum, dere, a. 3. (ab et rodo). Part.

Abrodens et *Abrosus*. Est rodrudo abscindo (It. roder via; Fr. détacher, couper en rongeant; Hisp. roer; Germ. abnagen; Angl. to gnaw off). *Farr.* 2. *R. R.* 9. 13. de canibus: Quæ vinela si abrodere conantur. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 62. 82. (169). Viperæ mas caput inserit in os, quod illa abrodit voluptatis dulcedine. *Id.* 37. *ibid.* 6. 21. (82). Abrosas partes corporis feræ relinquunt. alii aliter leg., sed tamen omnes Part. abrosus retinent. *Pers.* 3. 162. Crudum Chærestratus unguem Abrodens.

ABRŌGANS, antis. Humilis. *Gloss.* *Isid.* q. d. qui sibi adco non arrogat quidquam, ut potius abroget.

ABRŌGATIO, ōnis, f. 3. (abrogo) actus abrogandi, ad quem perficiendam populus rogabatur. (It. casazione, annullazione; Fr. abrogation; Hisp. abrogacion; Germ. abschaffung; Angl. abrogation). *Cic.* 3. *Att.* 23. 2. Neque enim ulla est lex, quæ non se sepiat difficultate abrogationis. *Val. Max.* 9. 1. 3. Qui abrogationi legis Oppiæ intercedere parati erant, quam femine tolli cupiebant.

ABRŌGATOR, ōris, m. 3. (abrogo) qui abrogat (It. annullatore; Fr. celui qui abroge, destructeur; Hisp. destruidor; Germ. der etwas abschafft; Angl. one who annulleth, repealeth). *Arnob.* 1. 50. Cum videret (Deus) futuros vos esse gestarum ab se reum divini operis abrogatores etc.

ABRŌGO, as, avi, atum, are, a. 1. (ab et rogo). Part. *Abrogans* 1. 1. *Abrogatus* 1. 1. *Abrogandus* 1. 2. Proprie est rogatum tolli, sive per populi rogationem, quod jure sanctum fuerat, id rescindendo, infirmo, irritum facio: hinc *Fronto differ.* p. 2195. *Putsch.* cum verbum hoc ad leges tantum referret, abrogare, inquit, est rogando legem tollere (It. abrogare, annullare; Fr. abroger, casser, annuler; Hisp. abrogar, suprimir, anular; Germ. abschaffen, aufheben; Angl. to annul, abolish, abrogate).

1.) Proprie occurrit 1. de legibus, 2. de magistratu.

¶ 1. Abrogare legem est legem tollere per populi rogationem (*Fronto differ.* p. 2195. *Putsch.* Abrogantem et adrogantem. Adrogat aliquid sibi etiam si non meruit: abrogat, qui alii aufert, vel qui legem tollit): usurpatur autem sæpius cum Accus., interdum absolute, aliquando cum Dativo. *Cic.* 3. *Att.* 23. 3. anti-quara legum formulam referens: si quid in hac rogatione scriptum est, quod ter leges plebisve scita s. f. sva non liceat etc. Et mox: quodve ei qui promulgavit, abrogavit, derogavit, obrogavit etc. (V. horum v. discerni in fin.). *Id.* de re publ. 3. 22. 33. Huic legi neque obrogari fas est, neque derogari ex hac aliquid licet, neque tota abrogari potest. *Id.* *ibid.* 2. 37. 63. Quæ (lex) postea plebisito abrogata est. *Farr.* 9. *L. L.* 20. *Müll.* An non sæpe veteres leges abrogatæ novis cedunt? Adde *Cic.* 2. *Leg.* 6. 14. et 5. *Phil.* 6. 16., necnon *Liv.* 9. 34. et 22. 30. et alibi sæpe cum Accusativo. — *Cic.* 3. *Att.* 23. 4. et alibi, absolute: In abrogando. *Quintil.* 7. 7. 2. Si diversum jus esset, alterum altero abrogaretur. — *Dig.* 50. 16. 102. cum Dativo. Derogatur legi, cum pars detrahatur: abrogatur legi, cum prorsus tollitur. Adde *Coll. LL. Mos.* 4. 2. Cf. *Drakenb.* ad *Liv.* 9. 34. 7., ubi recte Acc. restituit. ¶ 2. Abrogare magistratum alicui, vel alicuique, est eum publica auctoritate magistratu privare: occurrit autem sæpius cum Dativo personæ, cum Genitivo autem si gerundivi forma exhibeatur. *Cic.* 4. *Verr.* 56. 140. Si tibi magistratum abrogasset. Adde *Mil.* 27. 72. et *Nep. Alcib.* 7. 3. *Cic.* 3. *Off.* 10. 40. imperium Tarquinio. Adde *Dom.* 31. 83., *Nep. Epam.* 7. 3., *Liv.* 1. 59. 11. et 33. 16. 5., *Flor.* 1. 7. 10. *Cic.* 3. *Leg.* 10. 24. Potestatem intercedendi collegæ abrogare. *Val. Max.* 7. 7. 6. jurisdictionem. *Tac.* 4. *Hist.* 46. consulationem. *Flor.* 1. 9. 3. fasces. — *Cic.* 2. *Q. fr.* 3. 1. C. Cato legem tulit de imperio Lentuli abrogando. *Liv.* 22. 25. 10. de abrogando Q. Fabii imperio. *Id.* 27. 20. 11. de imperio abrogando ejus. Et mox 12. de imperio ejus abrogando. Adde 29. 19. 6. *Liv.* 38. 34. Lycurgi leges moresque abrogarent.

II.) Generaliter abrogare ponitur pro auferre, detrahere formali modo. *Plaut. Trin.* 4. 3. 41. Male fidem servando, illis quoque abrogant fidem, qui nihil meriti. *Cic.* 1. *Herenn.* 10. 17. Quæ res fidem abrogat oratori. Adde *Cæs.* 6. *B. G.* 23. *Plin.* 26. *Hist. nat.* 4. 9. (18), et *Sueton. Tib.* 61. et alibi sæpe. *Cic. Rosc. Com.* 15. 44. Abrogare fidem jurisjurandi testibus. *Ovid.* 2. *Trist.* 278. Et nimium scriptis abrogat ille meis. h. e. nimium detrabit. *Seneca Herc. OEt.* 898. Pænas sibi abrogare. al. irrogare.

*Plin. 2. Hist. nat. 53. 54. (141). Abrogare vires bene-
ficiois. et alibi saepe. Quintil. 1. 6. 20. Abolita at-
que abrogata retinere. Hinc Paul. Diac. p. 12. 14.
Müll. Abrogare infirmare. — Abrogare aliquem
Italia a quibusdam adducitur ex Aus. Vici. de Vir.
illustr. 77., sed ibi legendum fugare ex MSS.*

Homonym. Verba superior ex Cicerone allata
1. 1. declaranda putamus. Rogare legem est legem
ferre, rogata. h. e. interrogata plebe an velit aliquid
ratum habere. Unde abrogatur legi, cum lex prorsus
tollitur: derogatur autem legi, vel exrogatur, cum
pars detrahitur: subrogatur legi, cum aliquid adjici-
tur: obrogatur, cum alia lex fertur prioris infirman-
dae causa. — Abrogare differt etiam ab antiquare:
antiquabatur enim lex, quae rogata non perfereba-
tur, sive non recipiebatur; abrogabatur vero ea, quae
postquam perla erat, retractabatur. Utrumque ta-
men late et oratorio more conjungi Liv. 22. 30.
Plebiscitum, quo oneratus magis, quam honoratus
sum, primus antiquo abrogoque.

ABROSUS, a, um. *V. ABRODO.*

ABROTANUM legitur in quibusdam Codd. et
Edit. pro ABROTONUM, quod *V.*

ABROTONITES, æ, (abrotanum) est gen. m. et 1.
decl., sed figurate neutro generi jungitur, et dicitur
vinum abrotanites: eaque a quibusdam recentiori-
bus Grammaticis appositio dicitur; Graece est ἀ-
βροτωνίτης et ἀβροτωνίτης, ut docet Voss. 7. de Arte
Gramm. c. 2. Est autem a Graeco ἀβροτωνίτης, ου,
d: estque substantivum adjectivi vim habens, et jun-
gitur cum altero substantivo vinum ea ratione, qua
dicimus urbs Philippi, urbs Athenae, urbs Lugdu-
rum etc. Sic vinum myrtites, absinthites, scillites,
et alia quampurima, quae Genitivum habent in æ.
Accusativum in en. Quod si malis, huiusmodi voces
abrotanites, scillites, etc. esse adjectiva, dicendum
erit Latinis scriptoribus Latine hæc vertendo Græci
loquendi rationem omnino retinuisse: Græce autem
ἀβροτωνίτης ους dicitur cum ους sit masculinum.
Abrotanites autem est vinum abrotano herba condi-
tum: ejus meminit Colum. 12. R. R. 35. Eadem ra-
tione Mareotis lacus dicitur a *Plin. 5. Hist. nat. 10.*
11. (62). qui Græce Μαρεώτης λίμνη.

ABROTONUM, i, n. 2. et Abrotanus, i, m. 2. (in
nonnullis Codd. et Edit. leg. Abrotanum) Gr. ἀβρο-
των, herba est odoris jucunde gravis, flore aurei co-
loris, semine calidæ virtutis. Duo ejus genera a La-
tinis commemorantur, campestre, quod mas dicitur
(Artemisia abrotanum, L.); et montanum, quod fe-
mina esse creditur, et Siculum etiam vocatur. Mas
quoque est campestre, quod sponte sua provenit, et
cacumine suo se propagat; et hortense. Quod femi-
neo adscribitur generi, vulgo expressus dicitur (San-
tolina Chamæcyparissus, L.). Varius habet in medi-
cina usus, quos recenset *Plin. 21. Hist. nat. 21.*
92. (160). Cf. *Cael. Aurel. 2. Acut. 21. et Emil.*
Mac. de herb. 2. Abrotano vinum quoque condeba-
tur, qua de re *Plin. 14. 16. 19. (105), et V. ABRO-*
TONITES. (It. abruotino; Fr. aurone; Hisp. abro-
tano; Germ. Stabwurz; Angl. the herb lad's-love).
— a) Neutr. gen. *Horat. 2. Ep. 1. 114.* abrotanum
ægro Non audet, nisi qui didicit, dare. *Colum. 6.*
R. R. 7. 3. Sunt qui et abrotanum erraticum pari
portione deterant cum aquæ calidæ duobus sextariis.
Plin. 21. Hist. nat. 10. 34. (60). Abrotanum odore
jucunde gravi floret æstate. Adde *Scribon. Comp. 7.,*
8., 167. et Veget. 4. 3. 10. — b) Masc. gen. *Lucret.*
4. 124. Abrotanice graves. *Lucan. 9. 920.* fumo-
que gravem serpentibus urunt Abrotanum. — NB
Abrotanum est etiam oppidum Africæ. *V. ONOM.*

ABRUMPO, rumpis, rūpi, ruptum, rumpere, a. 3.
(ab et rumpo: Cf. ἀπορρηρῶμι). Part. *Abrumpens*
I. 1. et II.; *Abruptus* I. 1. 2., II. et in fin.; *Abru-*
pturus I. 2.; *Abrumpendus* I. 2. Proprie est per
vim rumpere, frangere, et rumpendo aliquid avellere
ab aliqua re, cui id arte adhæreat. (It. rompere,
staccare rompendo; Fr. briser, rompre; Hisp. rom-
per; Germ. ab-oder zerbrechen, los-oder zerrei-
sen: Angl. to break, to break off, to burst asunder).
Hoc verbum Augusti ætate Poëtis familiare, a prosa
oratione pæne ablegatum fuisse videtur; post Augu-
stum vero etiam ab Historicis et Oratoribus usurpa-
tum occurrit.

I.) Per vim rumpere, frangere; idque aut proprie,
aut translate. ¶ 1. Proprie per vim rumpere, fran-
gere. *Ennius* apud *Macrobi. 6. Saturn. 3.* Vincula ab-
rumpit equus (Cf. *Homer. Il. 6. 507.* δεσμὴν ἀπορ-

ρήξας). *Virg. 9. Æn. 118.* Continuo puppes abrum-
punt vincula ripis. *Horat. 4. Od. 7. 27.* Nec Lethæa
valet Theseus abrumperé caro Vincula Pirithoo. *Ovid.*
2. Met. 315. lora. *Liv. 6. 6.* Fuga abrumptum
vincula junientorum. *Tacit. 1. Ann. 66.* Equus ab-
ruptis vinculis vagus. *Plin. 2. Ep. 7.* Nunquamne bos
artissimos laqueos, si solvere negatur, abrumptam?
Ovid. 2. Met. 359. Et teneros manibus ramos ab-
rumpere (tentat). *Tacit. 15. Ann. 63.* Crurum quo-
que et poplitum venas abrumptit. Et *ibid. 59.* Abrup-
tis brachiorum venis. Adde *16. ibid. 9. Varro 3.*
R. R. 10. 5. (Anseres) si radicem prenderunt, quam
educere velint et terra, abrumptum collum. *Colum. 8.*
R. R. 14. 8. et *Plin. 10. Hist. nat. 59. 79. (163).*
Iisdem ferme verbis. *Seneca Herc. Fur. 237.* Abrup-
to objice. *Lucret. 2. 214.* Abrupti nubibus ignes.
h. e. se abrumptes. *Virg. 3. Æn. 199.* Ingeminant
abruptis nubibus ignes. *Ovid. 2. Fast. 495.* Hinc mis-
sis abrumptur ignibus æther. *Sil. It. 6. 608.* Abrup-
to fregit cælo super agmina nubem. *Virg. 12. Æn.*
451. ubi ad terras abrupto sidere nimbis It mare per
medium. h. e. effusa tempestate. *Id. 3. G. 259.* Nem-
pe abruptis turbata procellis Nocte natal cæca serus
freta. h. e. effusus et cum impetu ruentibus. Hinc
Apul. de Mundo prope fin. Abrupti imbres. *Flor.*
4. 12. 6. Torrentes abrupti. — Hinc locus abruptus
est præruptus, atque adeo præceps et inivus. *V. Abrup-*
tus in fine. ¶ 2. Translate est per vim atque ex
improvisio turbare, interrompere et finire, ea præser-
tim, quæ natura sua perdurare debuissent. *Virg. 3.*
Æn. 55. Abrumpere fas. h. e. violare. *Pedo Albinov.*
3. 4. et Tacit. 4. Hist. 60. fidem. *Sil. Ital. 1. 296.*
sædus. *Sueton. Aug. 17.* societatem. *Virg. 8. Æn.*
579. et 9. 497. vitam. *Id. 4. 631.* lucem. *Seneca*
Herc. OEt. 893. fata sua. *Id. Troad. 939.* ense lucis
invisæ moras. *Lucan. 6. 610.* verbis medios ab-
rumpimus annos. *Plin. 1. Ep. 12.* retinacula vitæ.
Tacit. 2. Hist. 53. vitæ blandimenta. *Virg. 4. Æn.*
358. Medium sermonem abrumperé. Adde *Tacit. 4.*
Ann. 60. Quintil. 4. 13. et Sueton. Tib. 21. ser-
mones. *Plin. 2. Ep. 14.* Admiratus reticuit: ubi si-
lentium factum est, repetit quod abruperat. *Stat.*
6. Theb. 184. querelas. *Sil. It. 2. 328.* vocem. *Plin.*
11. Hist. nat. 51. 112. (267). Sibilus serpentibus
longus, testudini abruptus. h. e. interruptus. *Plin. 2.*
Ep. 14. Inchoatum aliquid abrumperé (in oratione).
Virg. 3. G. 530. Ovid. 2. Am. 10. 19. et Sil. It.
15. 48. Martial. 12. 26. 7. somnos. *Sil. It. 7. 156.*
abrupta vigili iret ad arma quiete. *Claudian. 1. Ru-*
fin. 212. Herba Sollicitum curis non abruptura sopo-
rem. *Ovid. Rem. 295.* curas medias. *Lucan. 5. 659.*
ingentes actus abrumperé. *Plin. 2. Ep. 11.* actionem.
Curt. 5. 5. 1. iter. Catull. 69. 84. conjugium (*V. AB-*
RUPTIO b.). *Curt. 10. 8. 17.* spem. *Tacit. 4. Ann.*
50. Abrumpendus pariter spes ac metus, clamitans.
Id. 11. Ann. 26. dissimulationem abrumperé. *Id.*
12. ibid. 50. patientiam. *Id. 4. ibid. 64.* voluptates.
Quintil. 6. proem. 14. studia. *Ovid. Rem. Am.*
495. flammam (amoris). *Plin. 7. Ep. 3.* Otium non
abrumperé, sed intermittere. *Stat. 1. Theb. 325.* Et
caligantes abrupto sole Mycenæ. h. e. cum sol ad cæ-
nam Thyestis radios lumenque condidit, et diem ve-
lut interrupti.

II.) Abrumpere sæpius ponitur pro dividere et per
vim a reliquo separare, idque aut proprie, aut trans-
late. ¶ 1. Proprie: et occurrit absolute, cum Abl.
et præp. a et interdum ex, cum Abl. sine præp., aut
cum Dat. *Tacit. 3. Hist. 25.* Abrumpuntur latati or-
dines; nec restitui quivere. — *Curt. 4. 15. 22.* Ab-
rupta a ceteris agmina. *Id. 10. 7. 21.* Equites abrum-
pere a cetero exercitu. *Id. 3. 11. 18.* Græci abrupti
a ceteris. *Liv. 3. 19.* Plebs velut abrupta a cetero po-
pulo. *Quintil. 9. 4. 123.* Membra est sensus — a
toto corpore abruptus. *Liv. 40. 2.* Fastigia aliquot
temporum a culminibus abrupta. *Plin. 2. Hist. nat.*
92. 94. (206). Ex insula Cea amplius triginta millia
passuum abrupta. *Ovid. 1. Trist. 3. 74.* abrumpi
pars corpore visa suo est. — *Cic. 14. Phil. 12. 31.*
Hæc (legio Martia) se prima latrocinio abruptit An-
tonii (unicum hujus verbi exemplum apud Cicerone-
nem) h. e. ab Antonii latronibus se prima segregavit.
Ovid. 4. Met. 495. Inde duos mediis abruptit
crinibus angues. — *Plin. 5. Hist. nat. 32. 40. (141).*
Donec mare Asiam abrumptat Europæ. *Curt. 6.*
9. 19. Abrumpere sibi partem viscerum suorum.
¶ 2. Translate. *Tacit. 16. Ann. 28.* Abrumpere
vitam ab aliqua civitate. *Fal. Max. 7. 7. 7.* Abrum-

pere se ab omni bonesto vitæ genere. *Id. 1. 8. 10.*
se a concordia. *Dig. 44. 5. 1. § 4.* Lucrum ex re pa-
troni abruptum.

Abruptus, a, um est etiam Adject., unde Comp.
Abruptior, Sup. *Abruptissimus*: iisdem autem si-
gnificationibus usurpatum, quibus *v. abrumpto*. —
a) Proprie (*V. ABRUMPO I. 1.*). *Liv. 21. 36.* Locus
jam ante præceps, recenti lapsu terræ in pedum mille
— altitudinem abruptus erat. *Catull. 69. 108.* bara-
thrum. *Curt. 7. 11. 2.* Petra undique absca et abrup-
ta. *Id. 8. 11. 3.* Undique præceps et abrupta rupes.
Tacit. 2. Ann. 23. Saxa abrupta. *Sil. It. 7. 420.*
antrum. *Plin. 3. Hist. nat. 5. 9. (67).* montes. *Id.*
11. ibid. 37. 51. (138). Nihil altius abruptiusque in-
venitur in corpore. *Tertull. advers. Marc. 1. 1.* Ab-
ruptior Caucasus. *Plin. 9. Ep. 39.* Abruptissima ri-
pæ. — b) Translate. *Sil. It. 7. 219.* Abruptum in-
genium. h. e. præceps, temerarium, præproperum.
Tacit. 4. Ann. 20. Abrupta contumacia. h. e. præ-
ceps et extrema. *Tertull. Cor. mil. 1.* Abruptus ho-
mo. h. e. præceps, intractabilis, præfactus. *Quintil.*
4. 2. 45. Sallustiana brevis et abruptum sermonis
genus. h. e. concisum, truncatum, vel non coherens
et veluti interruptum. *Id. 3. 8. 58.* Abrupta initia.
h. e. orationes abrupte inceptæ. *Macrobi. 4. Saturn.*
2. Oratio pathetica necesse est initium abruptum ha-
beat. h. e. sine exordio. *Quintil. 10. 2. 19.* Ne, cui
tenue ingenium erit, sola velit fortia et abrupta. *Plin.*
9. Ep. 26. per metaphoram de poetarum ingenio:
Pierumque altis et excelsis adjacent abrupta.

Abruptum, i, n. more substantivorum: iisdem si-
gnificationibus, quibus abruptus. — a) Proprie.
Virg. 3. Æn. 422. Sorbet in abruptum fluctus. h. e.
in sinum profundum. *Id. 12. 687.* Fertur in abruptum
magno mons improbus actu. Adde *Claudian. 20. 424.*
Stat. 10. Theb. 523. (equi) immane paventes Abrup-
tum mirantur agi. Adde *2. Silv. 3. 69.* Veget. *Mil.*
3. 9. sub init. Omnia ante cogitanda sunt, ante ten-
tanda, ante facienda, quam ad ultimum veniant abrup-
tum. *Stat. 3. Theb. 262.* Jamque iter extremum
cælique abrupta tenebat. h. e. altissimas cæli partes.
Lucan. 10. 317. abrupta viarum. *Plin. 8. Ep. 4.*
Montium abrupta. h. e. quæ invia sunt et in præ-
ceps ruentia. *Flor. 2. 12. 4.* Positis per abrupta ca-
stris. *Frontin. Strateg. 1. 4. 7.* Abruptiora tranare.
— b) Translate. *Tac. 1. Hist. 48.* Mox Galbæ am-
icitia in abruptum tractus. h. e. in præceps. *Id. Agric.*
42. Plerique per abrupta — ambitiosa morte inclaue-
runt. h. e. per ardua et admodum difficilia pericula.
Quintil. Declam. 4. 5. In novissimo fati stamus ab-
rupto. *Ammian. 16. 8.* In abrupto necessitatis.

ABRUPTÉ, adverb. (abruptus) Comp. *Abruptius*.
Proprie est abrupto modo, eo nimirum quo aliquid
generatim rumpitur et frangitur. Hinc — a) Proprie
parum admodum in usu fuisse videtur; occurrit enim
tantummodo pro interrupte pluribus in locis; Cf.
ABRUMPO II. (It. interrottamente; Fr. d'une ma-
nière coupée; Hisp. con interrupcion; Germ. abge-
rissen, daher an einzelnen Punkten; Angl. inter-
ruptedly). *Ammian. 17. 7. 8.* Palantes abrupte flam-
marum ardore. — b) Translate. *Jus'in. 2. 15. 4.* Ab-
rupte agere. h. e. temere, præcipitanter, sine prævia
consultatione. *Ammian. 20. 5. 11.* Velut incitatos
torrentes, hostes abruptius inundantes. h. e. liberius
et effusus, sive majori cum impetu et præcipitantia.
Macrobi. 1. Somn. Scip. 19. circa med. Non abrupte
medium solem, sed fere medium dixit. h. e. non la-
to modo et præcipitanter. *Quintil. 3. 8. 6.* Nec abrup-
te, nec unde libuit incipiendum. h. e. sine exordio,
aut insinuatione. *Id. 4. 1. 79.* Abrupte cadere in nar-
rationem, cui opponitur obscure transcendere.

ABRUPTIO, ōnis, f. 3. (abrumpto; Cf. ἀπορρηρῶ-
ς) actus abrumptendi (It. rompiamento; Fr. action de
rompre, rupture; Hisp. rompimiento; Germ. das
Abbrechen; Angl. a breaking, a breaking off or
asunder). — a) Proprie. *Cic. 2. Divinat. 40. 84.*
Pedis offensio nobis, et abruptio corrigiæ, et sternu-
tamenta erunt observanda. *Theod. Priscian. 4. 2.*
init. Abruptio corporum hoc testatur, quam Græci
anatomem vocant. *V. ABRUMPO I. 1.* ubi apud *Tac.*
abrumperé venas. — b) Translate. *Paul. Diac.*
p. 271. 7. Müll. Rumentum abruptio. h. e. Ru-
mentum in auguralibus significare videtur interruptio
abruptiove, ut ex *Fest. Fragm. p. 270. 31. Müll.*
colligimus. *Cic. 11. Att. 3.* Ista, quam scribis, abrup-
tio. h. e. divorcium, aut recte exponit *Manut.*, sed
tamen *Cic.* cum ita locutus sit, non suo, sed alieno

verbo usus est, idque minime probare videtur; vide tamen ABRUMPO II.

ABS, præp. ablativa. *F. A, AB, ABS.*

ABSCEDENS, entis. *F. vocem seq.*

ABSCEDO, *edis, essi, essum, edere, n. 3.* (abs et cedo). *Abcessem* pro *abcessissem* apud *Sil. It. 8. 109.* nec *abcessem* thalamo, ni magna minatus. *Part. Abscedens I. 4. 5. 6. et II. 3.; Abcessurus I. 2.* Proprie est ab homine vel loco aliquo cedere vel retro cedere, discedere, recedere (*It. partire, ritirarsi; Fr. s'en aller, se retirer; Hisp. ir, andar, retirarse; Germ. weichen, entweichen, zurückweichen; Angl. to depart, retire, go away from*).

I.) Proprie usurpatur cum de hominibus, tum de rebus inaninis. ¶ 1. De hominibus proprie et generatim occurrit aut absolute, aut adjecto loco a quo, aut raro admodum loco ad quem absceditur. *Ter. Heaut. 4. 2. 5.* Si licet latere tecto abscedere. — *Plaut. Pen. 1. 2. 162.* Abscede hinc, sis. *Id. Cas. 3. 5. 5.* Abscede ab ista, obsecro. *Id. Capt. 2. 3. 74.* Abscedere extemplo e conspectu. *Ovid. 6. Met. 362.* Procul abscedere. *Liv. 27. 50.* Nunquam senator a curia abcessit, aut populus e foro. *Tacit. 1. Ann. 7.* Abscedere a corpore (*mortui*). *Sueton. Claud. 33.* triclino. *Sil. It. 10. 17.* retro. — *Tacit. 1. Ann. 53.* Causa, cur Rhodum abscederet. Adde *Plaut. Rud. prol. 66.* Illorum navis longe in altum abcesserat. ¶ 2. Item proprie de hominibus, sed peculiariter significat exercitus recessionem; præsertim impersonaliter. *Nep. Iphicr. 2.* Thebani Sparta abcessissent. *Liv. 3. 8.* Abscedere ab urbe hostium. *Id. 25. 11.* Dixit, extemplo aut abcessuros, aut dedituros se hostes. *Id. 44. 19. 11.* Abscedere a mœnibus. — *Id. 27. 4.* impersonaliter: Negantis e re publica esse vestigium abscedi ab Hannibale. *Id. 29. 2. 16.* Nec ante abcessum est, quam castris quoque exuerunt hostem. *Id. 45. 11. 7.* Postquam a mœnibus abcessum est. *Tacit. 1. Ann. 63.* Manibus æquis abcessum est. *h. e. æquo Marte.* ¶ 3. Item peculiariter de iis, qui nobiscum arte conjuncti nos deserunt ac derelinquunt. *Ovid. 5. Met. 375.* Pallada nonne vides Jaculatricemque Dianam Abcessisse mihi? Confer *Liv. 38. 38.* Earum urbium cives, quæ regno abscedunt. ¶ 4. Abscedere usurpatur etiam de rebus inaninis; et quidem peculiariter de progrediente astrorum motu, nunquam vero de corumdem occasu. *Plin. 2. Hist. nat. 17. 14. (72).* Cur Veneris stella nunquam longius XLVI partibus, Mercurius viginti tribus a sole abscedant. *Id. ibid. 99. 102. (221).* Quod Luna accedens corpora impleat, abscedens inanitat. Adde *18. 28. 68. (277).* et Cf. ABCESSUS 1. ¶ 5. A Medicis abscedere dicuntur humores, qui in aliqua corporis parte collecti corruptuntur, et in ulcus eunt. *Cels. 7. 12. 5.* Sub lingua quoque interdum aliquid abscedit. *Id. 5. 18. 21.* Satisque omnia abscedentia digerit murex combustus (*Græce ἀποσφραγεω*). Cf. ABCESSUS 3. ¶ 6. In picturis abscedentia dicuntur, quæ colorum temperamento remotiora representantur, sicut prominentia, quæ spectanti propius extare videntur. *Vitruv. præf. l. 7. 11.* Et quæ in planis frontibus sunt figurata, alia abscedentia, alia prominentia esse videantur. *Id. 1. 2. 2.* Scenographia est frontis et laterum abscedentium admiratio etc. — Hinc de mare, quod a nautarum oculis removeri videtur, *Liv. 27. 47. 11.* Quantum mare abscedebat (*si salva est lectio*). ¶ 7. Item peculiariter abscedere est amitti, evanescere. *Cic. 2. Divinat. 16.* Cor est in extis: jam abscedet, simul ac molam insperseris; deus id eripiet, vis aliqua conciet aut exolet. *Sil. It. 12. 560.* credens abscedere vitæ, Quod sopor cripiat, tempus. *Sueton. Ner. 31.* Suppresso testamento, ne quid abscederet. *subaudi de hereditate. Dig. 7. 1. 3. § 2.* Semper abscedente usufructu.

II.) Translate occurrit pariter de hominibus et de rebus, præsertim vero de abstractis. ¶ 1. Est abire a magistratu, ab inepto etc. *Liv. 26. 7.* Abscedere incepto irrito. *Id. 9. 13.* Civilibus muneribus abscedere. *Tacit. 2. Ann. 34.* ab accusatione (*quemadmodum acute restituit Ernestus. Vulg. Eid. abstulit*). ¶ 2. Est mori. *Inscript. apud Orell. 794.* Abcessit. *h. e. mortuus est.* ¶ 3. Est præterire, efugere, elabi; et occurrit præsertim de corporis vel animi affectione. *Ovid. 3. Fast. 307.* Sonitus ut abscessit; tentando vincula pugnant Rumpere. *Plin. 7. Ep. 27.* Interdum quoque, quanquam abcesserat imago (*senis*), memoria imaginis oculis innervat. *Plaut.*

Merc. 1. 2. 29. Egritudo abcesserit. *Id. Epid. 2. 2. 102.* Et reperi, hæc te qui abscedat suspicio. *h. e. a te. Ter. Hec. 5. 2. 15.* Cito ab eo hæc ira abscedet. *Cæd. Aurel. 2. Acut. 19.* At si dolor vaporantibus minime fuerit mitigatus, vel abcessus, non oportet plurimo tempore in hac perseverare curatione. *h. e. amotus (illud abcessus passive usurpatum est omnino singulare, ac propterea dubium). Sil. It. 7. 209.* Auster — abscedens reddit mare. ¶ 4. Est etiam deserere, derelinquere (*Cf. superius I. 3.*). *Cato apud Gell. 16. 1.* Labor a vobis recedet; benefactum a vobis, dum vivitis, non abscedet. Et *Plaut. per jocos Pers. 4. 4. 120.* Abscedent enim (*minæ*), non accedent.

Homonym. Abire et abscedere differunt. Generatim enim abimus sponte, abscedimus coacti; abimus reversuri, abscedimus non reversuri.

ABCESSIO, *ōnis, f. 3.* (abscedo) actus recedendi, sive retro cediendi (*It. allontanamento, partenza; Fr. éloignement, retraite; Hisp. alejamiento, retirada; Germ. das Zurückweichen; Angl. a departing from, a retiring*). *Cic. Tim. 12.* Cum ad corpora necessitate accessio fieret, tum accessio. *Dictys B. Tr. 1. 5.* Alexander abreptis quæ cupierat, abcessionem properabat.

ABCESSUS, *us, m. 4.* (abscedo) abcessio, abitus, recessus (*It. Fr. etc. F. ABCESSIO*). *Virg. 10. En. 445.* Rutulum abcessu. *Cic. 1. Nat. D. 10. 24.* Quod pars terræ appulsu solis exarsit, pars obruerit longinquo solis abcessu (*Cf. ABSCEDO I. 4.*). *Tacit. 6. Ann. 38.* Continuo abcessu velut exilium. *h. e. secessu et absentia. Id. eadem significatione 4. ibid. 57.* Causam abcessus (*Tiberii*) — ad Sejani artes retuli. ¶ 2. Interdum significat locum, per quem abscedere possumus (*Cf. ABITUS 2.*). *Tacit. 12. Ann. 33.* Sumpto ad prælium loco, ut aditus, abcessus cuncta nobis importuna, et suis in melius essent. ¶ 3. Peculiariter a Medicis dicitur concursus mali humoris in aliquam corporis partem, ex quo suppuratione et ulcus fit (*Græce ἀπόστυμα; Cf. ABSCEDO I. 5.*). *Cels. 5. 18. 2.* Si materia extrahenda est, ut in incipiente abcessu, in suppuratione, etc. Et *ibid. n. 5.* Prodest impositum minutis, majoribusque abcessibus. — NB. *Abcessum* pro *incrementum* male legit *Salmastius* apud *Solin. 32. 12.*

ABSCIDO, *cidis, cidi, cidum, cidere, a. 3.* (ab et cedo). Multi Codices *abcido*, quemadmodum *abcise* et *abcisio*, pro *abscido*, *abcise* et *abcisio* exhibent; sed minus recte: vocabulis enim a c littera incipientibus connectitur *abs*. — Verba *abscidere* et *abscindere*, ratione habita formæ, differunt in quantitate præteriti, quæ brevis est in penultima ab *abscido*, longa ab *abscido*; necnon in participio præterito passivo, quod *abscessus* ab *abscido*, *abscessus* vero ab *abscido*. Hinc duo hæc verba, præsertim in præterito Indicativi et in participio præter. pass., a Codicibus, Editionibus et Lexicis ita confuse et pernixte exhibitæ sunt, ut nihil inde certi erui possit. *B. Zumptius (Latein. Gramm. § 189. p. 196.)* putavit part. præterit. *abscessus* et *abscessus* unum idemque fuisse; sed *abscessus* in vulgari sermone usuvenisse, *abscessus* autem a Scriptioribus fuisse receptum. Nobis vero visum est analogiæ fundamento insistere, ducibus præsertim *Forcellino, Freund* et *Klotz* Lexicis suis, *Drakenb. ad Liv. 31. 34., et K. Haase (Reisig's Vorlesungen p. 253.)* — Part. *abscessus* I. 1., II. 2. et in fin.; *abscessurus* II. 2.; *abscedendus* I. 1. — Abscidere proprie est aliquid ab aliquo corpore, acuto instrumento, per vim detruncare (*It. recidere, troncare, tagliar via; Fr. couper, séparer en coupant; Hisp. trinchar, cortar; Germ. abhauen, abschneiden; Angl. to cut, to cut off*).

I.) Proprie ¶ 1. occurrit de humani corporis et arborum partibus. *Lucret. 3. 655. (654).* Et caput abscessum calido viventeque trunco. Adde *Cic. 11. Phil. 2. 5., Virg. 12. En. 511., Liv. 4. 19. (et id. Liv. 24. 15.* Abscidendo capite tempus terebat), *Curt. 8. 3. 9., Valer. Max. 9. 4. 3. Vellet. 2. 27. 3., Tacit. 3. Hist. 74. Lucret. 3. 643. (642).* Falciferos memorant currus abscidere membra. *Liv. 4. 28. 8.* Abscidere brachium. *Auct. B. Hisp. 20. 5.* cervices. *Sil. It. 15. 473.* collum. *Martial. 3. 66. 2.* Abscidit vultus. *Sueton. Cæs. 68.* dextram. *Ammian. 30. 5. 19.* Dexteram — militis jussit abscedi. *Valer. Max. 1. 1. 18. et Sueton. Calig. 32.* manus. *Sueton. Calig. 27.* linguam. *Petron. 108.* virilia. (Hinc puer *abscessus* apud *Arnob. 5. 31. et 42.* est eviratus).

Lucan. 6. 568. comas alicui. — *Cæs. 7. B. G. 73. 2.* Abscidere truncos arborum et ramos. *Curt. 9. 5. 22.* lignum. *Pallad. 4. 10. 16.* Nisi quæ arida sunt, rarissime debemus abscidere. Adde *6. 4. 1. Id. 7. 2.* Mense postremo — tritici messis absceditur.

II.) Translate. ¶ 1. Est ab incepto ita desistere, ut ad finem non perducatur. *Cic. 2. Att. 7. 1.* Quorum (*orationum*) alteram non libebat mihi scribere, quia abscedam (*hæc tamen lectio dubia est*). *Quintil. 8. 3. 85.* In voce aut omnino suppressa, aut etiam abscesa. *F. ABSCISIO* II. 3. et in fin. *abscessus*. ¶ 2. Cum Dativo personæ est removere, ac propterea auferre; cui opponitur *adjicere*. *Quintil. 12. 1. 20.* Quamquam enim stetisse ipsum (*Ciceronem*) in fastigio eloquentiæ fateor, ac vix, quid adjici potuerit, invenio, fortasse inventurus, quod adhuc abscessum putem fuisse etc. *Id. 8. 3. 23.* Cum hac exercitatio — sibi magnam partem sermonis abscederit. *Liv. 9. 23.* Nos omnium rerum respectum, præterquam victoriæ, nobis abscedamus. *Id. 45. 37.* Abscidere orationem alicui. *Id. 41. 11.* aquam. *Id. 45. 25.* alicui spem. *Id. 4. 10., 24. 30., 35. 45.* et *alibi* spes abscesa, et spes undique abscesa. *Id. 35. 32.* Res abscesa. *Tacit. 3. Hist. 78.* Abscessis omnibus præsidis. *Lucan. 4. 503.* Abscidit nostræ multum sors invida laudi. *Seneca Phœn. 194.* Proiecit atque abscedit (*bona*). *Valer. Max. 8. 3. 3.* Hereditas una feminæ actione abscesa non esset.

Abscessus, a, um, est etiam Adject., unde *Comp. Abscessior*, et præter omnes verbi significationes, peculiare quasdam exhibet animadvertendas. — a) Proprie est acute præfractus. *Liv. 25. 36.* Neque quidquam satis arduum atque abscessum erat, quod hosti ascensum difficilem præberet. *Id. 32. 4.* Saxum undique abscessum. *Id. 32. 5.* et *Curt. 5. 3.* abscesa rupes. *Curt. 7. 11.* abscesa undique petra. — b) Translate est truncus, mancus, et vehemens, atque ideo durus rigidusque; et occurrit præsertim de oratione. *Quintil. 9. 4. 118.* Cur alia (*pronuntiandi spatia*) paucioribus verbis satis plena vel nimium, alia pluribus breviter atque abscessa sunt? *Plin. 1. Ep. 20.* Non enim amputata oratio et abscesa, sed lata et magnifica et et cetera tonat, fulgurat etc. *Valer. Max. 2. 7. 14.* Asperum et abscessum castigationis genus. *Id. 3. 8. 3.* Abscessum responsum. *Id. 6. 3. 10.* Abscessa sententia. *Id. 6. 4. 3.* abscesa sermonis gravitas. *Id. 6. 5. ext. 4.* Præfractior atque abscessior justitia.

ABSCINDO, *indis, idi, issum, indere, a. 3.* (ab et scindo). Part. *abscedens* I. 1.; *abscessus* I. 2. 3.; *abscedendus* II. Proprie est aliquid per vim attrahendo et lacerando auferre; hinc differt ab *ABSCIDO* quod *F. (It. toglier via tirando, strappare lacerando; Fr. arracher et déchirer; Hisp. arrancar y desgarrar; Germ. abreissen, losreissen; Angl. to tear off, rend away*).

I.) Proprie. ¶ 1. Est per vim attrahendo et lacerando auferre. *Cic. 7. Ferr. 1. 3.* Tunicam ejus a pectore abscedit. *Virg. 5. En. 685.* humeris abscedere vestem. *Id. 2. G. 23.* Plantas abscedens de corpore matrum. *Lucan. 3. 471.* rupem vertice montis. ¶ 2. Est etiam recidere, amputare. *Plaut. Amph. 1. 7.* Abscidere linguam alicui. *Dig. 21. 1. 10.* Si homini digitus sit abscessus etc. *Horat. 2. Sat. 3. 303.* Caput abscessum. *Ovid. 12. Met. 363.* Abscedit jugulo pectusque humerumque sinistrum. *Seneca Thyest. 1038.* Abscessa cerno capita et avulsas manus. *Flor. 1. 18. 9.* Abscindere proboscidem elephantis. *Tacit. 15. Ann. 69. et 16. 11.* venas (*F. ABRUMPO I. 1.*). *Cæs. 3. B. G. 14. 7.* funes. *Stat. Theb. 10. 863.* nexu. *Val. Flacc. 1. 4. 89.* retinacula. *Virg. 4. En. 590.* Flayentes abscessa comas. ¶ 3. Est per vim dividere et separare. *Virg. 3. En. 418.* Pontus Hesperium Siculo latus abscedit. *Ovid. 1. Met. 22.* Et calo terras et terris abscedit undas. *Horat. 1. Od. 3. 21.* Necquidquam Deus abscedit — Oceano dissociabili terras. *Plin. 4. Hist. nat. 10. 17. (37).* Montem Athon Xerxes continenti abscedit. *Id. 4. ibid. 1. 2. (5).* Pænisinsula — opere accolarum abscessa a continenti. *Flor. 2. 8. 7.* Eubœam insulam — Euripus abscedit. *Id. 2. 2. 2.* Opulentissimam in proximo prædam (*Siciliam*) — Italiæ suæ abscessam et quasi revulsam. — Hinc etiam de exercitu. *Cæs. 3. B. C. 72.* Abscessus in duas partes exercitus. *Liv. 8. 25.* Hostium pars parti abscessa erat. *Valer. Max. per metaphoram 2. 8. 5.* Karthaginiis iniquo abrupta Hispania et Siciliæ caput abscessum Syracusæ.

II.) Translate de variis occurrit, et est ¶ 1. Ab-

rumpere, interrumpere, violare. *Horat. 16. Epod. 35.* Abscindere redivit dulces. *h. e. intercludere, impedire. Val. Flacc. 2. 160.* Abscindere querelas alicujus. *Incert. Auct. Itiner. Alex. M. 29. ed. Mai.* Ad pretium moræ abscondendæ. *Dig. 28. 2. 9. § 2.* Abscindere jus. *¶ 2.* Est etiam separare. *Horat. 1. Sat. 2. 111.* inane abscondere solum.

ABSCISE, adverb. (absclusus) breviter, concise, velut abscondendo superflua: occurrit enim translate de sermone tantum (*V. Abscisus in v. ABSCIDO b.*). (*It. in ristretto; Fr. d'une manière coupée, tronquée; Hisp. brevemente, sumariamente; Germ. abgeschnitten, und daher bündig; Angl. briefly, concisely.*) *Val. Max. 3. 7. ext. 6.* Si verba numeres, breviter et abscisæ: si sensum aestimes, copiose et valenter. *Callistrat. Dig. 50. 6. 5. § 2.* Demonstratur varie, nec abscisæ.

ABSCISIO, ōnis, f. 3. (abscido) proprie est actus abscondendi (*It. taglio, troncamento; Fr. action de couper, retranchement; Hisp. corte; Germ. das Abschneiden; Angl. a cutting, cutting off.*).

I.) Proprie. *Theod. Priscian. 3. 6.* Sicut arboribus arcescentium ramorum accommodatur salutaris abscisio.

II.) Translate occurrit etiam apud optimos, et est *¶ 1.* Figura rhetorica, quæ Græce ἀποκωμῆσις, et fit cum inchoatam sententiam repente præcidimus, ut clarius docet *Cic. 4. Herenn. 53. 67.* Significatio est, quæ plus in suspitione relinquit, quam positum est in oratione: ea fit per exsuperationem, ambiguum, consequentiam, abscessionem, similitudinem. *Ibid. 54. 67.* Per abscessionem, si, cum incipimus aliquid dicere, præcidimus; et ex eo, quod jam diximus, satis relinquatur suspitionis, sic: Qui ista forma et ætate nuper alienæ domui . . . nolo plura dicere. *¶ 2.* Hinc abscisio est idem quod apocopa in vocabulo, sive alicujus litteræ abjectio apud *Priscian. 1. p. 548. Putsch.* Quæritur cur in *vah, ah*, post vocales ponitur aspiratio, et dicimus quod apocopa facta est extreme vocalis. — Idco autem abscessionem facta extreme vocalis etc. *¶ 3.* Qua significatione *Quintil. abscisæ* vox dicitur (*V. ABSCIDO II. 1.*). Scriban. *Compos. 100.* Facit bene hæc compositio ad suspirium et ad vocis abscessionem.

ABSCISUS, a, um. *V. ABSCIDO.*

ABSCISSUS, a, uni. *V. ABSCIDO.*

ABSCONDĒ, adverb. (absconditus) proprie est latenter (*It. nascostamente; Fr. en cachette; Hisp. a escondidas; Germ. auf versteckter Art; Angl. hiddenly.*). *¶ 1.* Proprie occurrit tantum apud *Fulgat. Interpr. Judic. 4. 21. Ruth. 3. 7. 2. Reg. 12. 12. et Jerem. 37. 16.* *¶ 2.* Translate de oratione: et quidem — a) ponitur pro obscure. *Cic. 2. Invent. 23. 69.* Non implicite et abscondite, sed patentius et expeditius. — b) Cum magna et penitus reposita rerum scientia. *Cic. 3. Fin. 1. 2.* Abscondite disserere.

ABSCONDĒTOR, ōris, m. 3. (abscondo) qui abscondit (*It. nasconditore; Fr. celui qui cache; Hisp. el que esconde; Germ. Verhelter; Angl. one who hides or conceals.*). *Firmic. 5. Mathes. 15.* Rerum humanarum absconditores. *Tertull. 4. advers. Marcion. 25.* Qui absconditor non fuit.

ABSCONDĒTUS, a, um. *V. ABSCONDO.*

ABSCONDO, condis, condidi (raro condidi), conditum (*parum usitatum* consum), condere, a. 3. (abs et condo). Perfectum abscondidi nusquam a Cicerone usurpatur, sed occurrit tantum in *Plaut. Merc. 2. 3. 25.*, in codex *Plaut. apud Priscian. p. 890. Putsch.*, et apud *Sil. It. 8. 192.* E contra abscondi et absconderam occurrunt in *Curt. 6. 6. 30.*, *Seneca Ep. 70. 1.*, *Plin. 6. Ep. 20.*, *Tac. 3. Hist. 68.*, *Gell. 17. 9.*, *Cæcil. et Pompon. apud Non. p. 75.*, *Sil. It. 15. 600.* et alibi sæpe. Part. absconsus, quod *Dionys. p. 372. Putsch.* reject, ab inferioris notæ scriptoribus usurpatum est, ut a *Quintil. Declam. 17. 15.*, *Fulgent. 1. Myth. 21.*, *Firmic. 3. Mathes. 8.* et *Fulgata Interpr. — Part. Abscondens 1. 2.* Absconditus 1. 1. et in fin. Absconsus in fin. — Abscondere proprie est rem aliquam aliquo in loco seponere, ut celatur et occultetur, ac proinde est celare. Simplicius verbum *abdere* eo tenet, ut res ab aliquo loco amoveatur et asportetur; eo vero tendit abscondere, ut res ordinate in occulto reponatur: hinc abscondere nunquam jungitur cum loco, a quo res amoveatur, quemadmodum sapienter *abdere*; sed frequenter cum loco jungitur, in quo res seponitur et occultatur. (*It. nascondere; Fr. cacher; Hisp. esconder; Germ. verbergen; Angl. to hide.*)

I.) Proprie. *¶ 1.* Abscondere est rem aliquam aliquo in loco seponere, ut celatur: usurpatur autem aut absolute; aut adjecto loco, in quem res seponitur, et tunc celandi significationem clarius præferet, et gaudet vel Accus. cum aliqua præp., vel Ablat. cum præp. in, vel apud Poetas Ablat. sine præp. *Cic. 2. Phil. 42. 82.* Absconditi gladii. *Plin. 18. Hist. nat. 35. 88. (364).* Segniterque et contra industriam suam apes abscondit. *Gell. 17. 9.* Legebamus — virum quempiam illustrem — epistolam scriptam super rebus arcanis hoc modo abscondisse. — *Colum. de arb. 7. 3.* Abscondi in terram. *Flor. 4. 2. 87.* Sextum fortuna in Celtiberiam abscondit. *Pompon. apud Non. p. 75. 27. Merc.* Numquid abscondisti inter nates. *Plaut. apud Priscian. 10. p. 890. Putsch.* Secundum arani aurum abscondidi. — *Cæcil. apud Non. l. c.* Hic in tenebris intus sese abscondit. *Curt. 6. 7. 23.* Absconditus in armamentario. *Id. 7. 1. 37.* Abscondi in domo matris. *Seneca Thyest. 721.* In vulnere ense abscondere. *Sil. It. 1. 317.* Permissum ventis abscondit in aere telum. — *Horat. 2. Sat. 3. 173.* Te, Tiberi, numerare, cavis abscondere tristem. *Virg. 3. G. 558.* Donec humo tegere et foveis abscondere discunt. *Sil. It. 8. 190.* Numquid illam Suscepit gremio visque abscondidit antris. *Id. 14. 635.* tenuata jaccendo Et macie, galeis abscondunt ora. *¶ 2.* Est etiam ita tegere, ut quod tectum est celatur. *Curt. 7. 4. 24.* Siros vocabant barbari: quos ita solenter abscondunt, ut, nisi qui defoderunt, invenire non possint. *Id. 6. 6. 30.* Fumus ingens velut quadam nube absconderat caelum. *Id. 7. 4. 29.* Nitro siderum caligine absconditur. *Plin. 6. Ep. 20. (Nubes)* Cinxerat Capreas et absconderat. *Tibull. 4. 1. 154.* tellus absconditur umbra. *Sil. It. 17. 49.* Abscondit late propolis puppibus æquor. *Id. 11. 519.* Hic fluvium et campos abscondit cæde viroorum. *Juvenal. 6. 120.* Et nigrum flavo crinem abscondente galero. *¶ 3.* Abscondi dicuntur sidera, quæ occidunt et a nobis non conspiciuntur. *Virg. 1. G. 221.* Ante tibi Eos Atlantes abscondantur. *¶ 4.* Abscondere locum aliquem dicuntur, qui recedendo ejus conspectum amittunt. *Virg. 3. Æn. 291.* Protinus aërias Phæacum abscondimus arces. *Claudian. 3. Rapt. Pros. 140.* Sicaniæ querit, cum nequid absconderit Iden.

II.) Translate. *¶ 1.* Est celare, occultare ea quoque quæ abstracta sunt, metaphorice sumpta a n. 1. 1. *Cic. Ror. An. 41. 121.* Est quiddam quod occultatur. Quod quo studiosius ab ipsis opprimitur et absconditur, eo magis eminet et apparet. *Plaut. Cist. 1. 1. 65.* Abscondere stultitiam in latebras pectoris. *Virg. 4. Æn. 337.* fugam furto. *h. e. furtim fugere.* *Tac. 13. Ann. 16.* Octavia quoque, quamvis rudibus annis, dolorem, caritatem, omnes affectus abscondere dederat. *Caull. 61. 204.* Quod cupis, capis, et bonum Non abscondis amore. *Curt. 4. 14. 14.* paucitatem militum. *Id. 5. 5. 11.* miseras. *Seneca Hipp. 5. 2.* crimen. *Plin. 8. Hist. nat. 16. 19. (50).* turpitudinem. *Sil. It. 15. 597.* Secretis ruris tristis absconderat annos. *¶ 2.* Sumpta inelapora a n. I. 4. abscondere ætatem est eam transigere. *Seneca Ep. 70. 1.* Prænavigavimus — vitam, et quemadmodum in mari, ut ait Virgilius noster, terræque urbesque recedunt, sic in hoc cursu rapidissimi temporis primum pueritiam abscondimus, deinde adolescentiam etc.

Absconditus, a, um, et **Absconsus**, a, um apud senioris ævi scriptores, cum proprie, tum translate. *Lucret. 1. 902. (903).* Silvus abscondita flamma. *Cic. 4. Herenn. 6. 9.* Fontes penitus absconditi. *Cic. 3. Catil. 1. 3.* Insidiæ absconditæ. *Id. Dom. 54. 138.* Absconditum jus pontificum. *Quintil. Declam. 17. 15.* Venenum invetisse absconsum. *Fulgent. 1. Mythol. 21.* Negotium absconsum. *Firmic. 3. Mathes. 8.* Absconsæ artes.

Absconditum, i, n. substantivorum more occurrit tantum apud *Fulgat. Interpr. 1. Cor. 4. 5.* Quoadusque veniat Dominus, qui et illuminabit abscondita tenebrarum etc. *Ibid. Ezech. 8. 12.* Quæ seniores domus Israel faciunt in tenebris, unusquisque in abscondito cubiculi sui. et alibi sæpiissime.

Homonym. V. ABDO.

ABSCONSE, adverb. (absconsus) clam (*It. nascostamente; Fr. secrètement; Hisp. secretamente; Germ. heimlich; Angl. secretly.*). *Hygin. fab. 184.* Filium infantem mater absconse ad hospitium mandavit. *Firmic. 2. Mathes. 2.* Vides quam apte, quam absconse. *Fulgat. Interpr. Sup. 18. 9.* Absconse enim sacrificabant.

ABSCONSIO, ōnis, f. 3. (abscondo) proprie esse abscondendi actus. Translate occurrit apud *Fulgat. Interpr. Isai. 4. 6.* Tabernaculum erit in absconsionem a turbine et a pluvia. — A quibusdam Lexicographis affertur etiam ex *Plin. 8. Hist. nat. 16. 19. (50);* sed ibi recte legitur abscondente pro absconsione.

ABSCONSOR, ōris, m. 3. (abscondo) qui abscondit (*It. nasconditore; Fr. celui qui cache; Hisp. el que esconde; Germ. der Verbirgt; Angl. one who hides or secretes.*). *Firmic. 3. Mathes. 8. et 11.* Absconsores auri et dividorum faciet.

ABSCONSUS, a, um. *V. ABSCONDO.*

ABSECTUS, a, um, particip. ab inus. *abseco* (ab et seco) resectus, in partes dissectus (*It. tagliato via; Fr. coupé; Hisp. cortado; Germ. abgeschnitten; Angl. cut, cut off.*). *Imp. Justinian. Cod. 12. 34. 5.* His, quibus indultum, quo pluribus mercantur cingulis, non conjunctis ex prisca consuetudine, sed absectis atque discrepantibus, detur electio, etc. *Alii leg. absectis: anne absectis vel adsectis legendum? V. ABSECTUS.* *Absectus*, nulla tamen auctoritate confirmatum vocabulum, sed tantum exempli gratia, affertur etiam a *Priscian. 1. p. 558. Putsch.*

ABSEGMENT, inis, n. 3. (ab et seco) frustum ab aliqua re dissectum (*It. pezzo, frusto; Fr. morceau; Hisp. pedazo; Germ. ein Abschnitt; Angl. a piece, morsel.*). *Fest. p. 242. 25. Müll.* Penitam ossam Nævius appellat absegment carnis cum coda.

ABSENS, entis. *V. ABSUM.*

ABSENTIA, æ, f. 1. (absens) perpetuus abscessus (*It. assenza; Fr. absence; Hisp. ausencia; Germ. die Abwesenheit; Angl. absence.*). *Cic. Pison. 16. 37.* Confer nunc absentiam tuam cum mea. Adde *Anton. apud Cic. 14. Att. 13. Quintil. 4. 2. 70.* Absentia custodum. *Tac. 4. Ann. 64.* Feralemque annum ferebant, et omnibus adversis susceptum Principi consilium absentia. *Plin. 6. Ep. 4.* Nunc vero me cum absentia, tum infirmitatis tuæ ratio — extaret. Adde *C. 7. et 7. 3. Sueton. Cæs. 23.* Propugnatorum absentiam suam. *Id. Tib. 10.* Ut auctoritatem absentia tueretur (*ubi absentia opponitur assiduitas*). *Quintil. 5. 7. 1.* Pro diffidentia premitur absentia (*testimoniorum*).

ABSENTIVUS, a, um, verbal. (absento 2.) diu absens. *Petron. Satyr. 33.* Ne absentivus moræ vobis essem, omnem voluptatem mihi negavi. *Alii tamen aliter legunt. Cf. Salmas. Script. Aug. p. 522. Schreier.*

ABSENTO, as, avi, atum, are, 1. (absens) Part. *Absentans 2.* *¶ 1.* Active est aliquem absentem facere, amandare. *Cod. Theod. 12. 1. 84.* Quos aut obtentus debilitatis alienat, — aut crimen desertionis absentat. *Claudian. 3. Rapt. Pros. 213.* velutque Dearum Colloquio patriis procul absentaverit astris. *Alii leg. patriisque procul mandaverit: alii patriis procul amandaverit.* Affertur solet etiam locus *Petronii Satyr.*, sed dubia est ibi lectio. *¶ 2.* Neutrally significatione est diu abesse. *Interpr. ad Paul. Sent. 1. 7. § 1. et seq.* Si qui per necessitatem longinquæ peregrinationis absentant. *Sidon. 9. 13.* extr. Pari tempore absentans Ulysses. *Alcim. Ep. 67.* Optabilis absentandi causa. *Id. Ep. 72.* Cum peculiarium vernularum absentando suspenditis vota. Adde *Ep. 63.*

ABSIDA, æ, f. 1. idem ac absis (*quam vocem vide*). Occurrit autem tantum apud Scriptores Eccles. pro interiori sacrarum ædium parte. *Paulin. Nolan. Ep. 12. ad Sever. n. 17.* Sed de hac absida, an abside dicere magis debuerim, tu videris. Ego nescire me fateor, quia hoc verbi genus nec legis reminiscor. *Isid. 15. Orig. 8. 7.* Absida Græco sermone, Latine interpretatur lucida, eo quod lumine accepto per arcum resplendat. Sed utrum absidem an absidam dicere debeamus, hoc verbi genus ambiguum quidam doctorum existimant. *Falsa tamen est Isidori etymologia: fortasse ab ἀρῶ accendo vox derivatur.*

ABSIDATUS, a, um, adject. (absis) curvatus in absidem, fornicatus (*It. terminato in abside, fatto a volta; Fr. voûté, arqué; Hisp. abovedado, arqueado; Germ. gewölbt; Angl. arched, or vaulted over.*). *P. Victor. de region. U. Rom. reg. 4.* Absidata porticus. *Cassiod. 4. Variar. 51.* Caveas illas (*theatri*) saxis pendentibus absidatas crederes cryptas excelsi montis.

ABSILIO, is, ire, 4. (ab et salio). *¶ 1.* Absolute neutrorum more est saltu anfigere, et de rebus inanimis disrumpi (*It. saltar via; Fr. fuir en sautant,*

s'élancer de; Hisp. *huir saltando*, *abalanzarse*; Germ. *ab-fortspringen*; Angl. *to leap*, or *spring away* (from). *Lucret.* 6. 1214. (1212). altum genus atque ferarum Aut procul absiliebat, ut acrem exiret odorem etc. *Stat.* 10. *Theb.* 878. Molibus obstantes cuneos tabulataque sævus Destruit: absiliunt pontes. ¶ 2. Active est aliquid saliendo derelinquere. *Stat.* 6. *Theb.* 97. fugere feræ, nidiosque tepentes Absiliunt (metus urget) aves.

ABSIMILIS, a, adject. (ab et similis) non similis, dissimilis. (It. *dissimile*; Fr. *différent*, *dissemblable*; Hisp. *diferente*, *desemejable*; Germ. *unähnlich*; Angl. *unlike*, *dissimilar*). Fere usurpatur præcedente negativa particula; occurrit autem interdum cum Genitivo, sæpius cum Dativo. *Cæs.* 3. *B. G.* 14. 5. Ialces — non absimili forma muralium scilicet. — *Colum.* 6. *R. R.* 17. 2. Odoris gravis, neque absimilis bitumini. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 33. 51. (121). Rostum haur absimile sullo. Adde 8. 48. 75. (199); 16. 7. 10. (28) et alibi. *Sueton.* *Oth.* 1. Non absimilis facie Tiberio principi fuit. Adde *eumd.* *Domit.* 10. et *posteriores* sæpe.

ABSINTHIACUS, a, um, adject. (absinthium) qui est absinthii, vel ex absinthio (It. *d'assenzio*; Fr. *d'absinthe*; Hisp. *d'ajenjo*; Germ. *von Wermuth*; Angl. *from wormwood*). *Theod. Priscian.* 2. 2. 16. Irgu stonachicus, quos post ægritudinem prolixam stomachi defectus tenet, et quos leves adhuc febricular instans, oleo absinthiaci calido fomentamus, aut nardino, aut sicyonio, aut cenanthino, aut lentiscino cum vino mixto. In *Aldina* perperam legitur et quod leve est, adhuc febricula infestæ: correxi ex comparatione cum *Frobeniana*.

ABSINTHIATUS, a, um, (absinthium) absinthio conditus (It. *condito d'assenzio*, *assenziato*; Fr. *mêlé d'absinthe*; Hisp. *mezclado d'ajenjo*; Germ. *mit Wermuth versetzt*; Angl. *seasoned with wormwood*). *Seneca Suasor.* 6. p. 40. *Bip.* Decipere vos cogar, veluti salutarem pueris daturus potionem absinthii poculi. — Hinc

Absinthiatum, i, n. 2. est vinum absinthii succo conditum quod et *absinthites* dicitur, quam vocem *V. Pallad.* 3. 32. Conditum vel absinthiatum, vel rosatum, vel violatum procedere sponte fertur ex vitibus, si etc. *Feget. Fet.* 6. 8. 6. Post eorum adjectives rosati, vel absinthiati tantumdem. *Apic.* 1. 3. Absinthiatum Romanum sic facies. Condito Camerino, recepto utique pro absinthio, cessante, in ejus vicem etc. *Lamprid. Helicg.* 21. Rosato, et absinthiato vulgaris ad bibendum invitavit. — NB. *Salmasius* in optimo quodam Codice legisse se ait *absentato*: additque, circa Hellogabali tempora Latinos et *absentum* pro *absinthium*, et *absentatum* pro *absinthiatum* usurpasse, idque ex recentiorum Græcorum consuetudine, qui ἀψίνθητον scribant. *V. RECENTARIUS*, ubi *Alexander Trallian.*, qui vixit sæculo a Chr. n. sæculo, ita vocat Græce huiusmodi vinum, quemadmodum et ῥοσάτον pro ῥοσάτην, ut scilicet Romano-rum ita luquentium consuetudinem sequeretur.

ABSINTHITES, æ, m. 1. (ἀψίνθητες sc. οἶνος; absinthium). De huius vocabuli forma *V. ABROTONITES*. Absinthites autem est vinum absinthio conditum, quod a *Scribon.* *Compos.* 192. dicitur absinthium potum cum vino (It. *vino condito con assenzio*; Fr. *vin d'absinthe*; Hisp. *vino de ajenjo*; Germ. *mit Wermuth versetzter Wein*; Angl. *wormwood-wine*). *Colum.* 12. *R. R.* 35. Vinum absinthiten — sic condire oportet. Adde *Plin.* 14. *Hist. nat.* 13. 19. (109), ubi, æque ac *Colum.* l. c., ejus conficiendi rationem docet; qua de re Cf. etiam *Pallad.* 11. 14. 17. et *Apic.* 1. 3.

ABSINTHIUM vel *Apsinthium*, li, n. 2., necnon *Absinthius* vel *Apsinthius*, li, m. 2. (ἀψίνθη; quod videtur ab α privat, et ψίνθη; delectatio teste Hæsycho, quippe quod ob amaritudinem ratione detestetur). De scribendi ratione *V. ABSIS*. Absinthium autem (It. *assenzio*; Fr. *absinthe*; Hisp. *ayenja*; Germ. *Wermuth*; Angl. *the herb wormwood*) est herba notissima, foliis incanis (unde cana absinthia dicitur ab *Ovid.* v. infra), multiplicitate fissis, insigni amaritie prædita (unde *tætra* a *Lucret.* et *Quintil.* tristia ab *Ovid.* vacantur, ut infra), odore arari (v. infra *Farr.* apud *Non.*). Ejus plura genera recenset *Plin.* 27. *Hist. nat.* 7. 28. et seqq. (45. Cf. seqq.). Cf. et *Apul.* de herb. 401. Santonicum appellatum a Galliæ civitate; Ponticum a Ponto, omnium præstantissimum. Multi fuit usus in Medicina: quod

pluribus persequitur *Id. ibid.* et *Emil. Macer.* 2. Dari autem præcipue solebat pueris, qui veribus infestarentur; et ne propter amaritatem respuerent, folia ejus dabatur ficut latentia, aut succus poculo melle illito; quam rem præter *Plin.* l. c. docet etiam *Lucret.* locis infra citatis. Est etiam absinthium marinum, quod et Seriphium dicitur, angustius priore, minusque amarum (Cf. *Apul.* l. c.): cujus ramum Isiaci sacerdotes præferunt in sacris. *Plin.* l. c. — NB. Absinthium Sautonicum *Plin.* l. c., et Santonica herba quæ dicitur absinthium *Marc. Empir.* 28. et *Scribon.* 141. est Artemisia Santonica L.: Absinthium ponticum *Plin.* l. c. est Artemisia pontica L.: Absinthium *Tarron.* apud *Non.* (v. infra) est Artemisia italica *Plin.* l. c. et Artemisia Absinthium L.: Absinthium marinum sive seriphium *Plin.* l. c. est Artemisia maritima L. V. et ABROTONUM.

1.) Proprie. a) De absinthio generatim. *Plin.* et *Apul.* de herb. l. c. *Cato R. R.* 160. (159). Absinthii Pontici surculum sub anulo habeto. *Plaut.* *Trin.* 4. 2. 89. CH. Eho! an etiam Arabia'st in Ponto? sv. Est; non illic, ubi thus gignitur, sed ubi absinthium fit. *Ovid.* 3. *Pont.* 8. 15. Tristia deformes pariunt absinthia campi, Terræque (Pontica) de fructu quam sit amara docet. *Id.* 5. *Trist.* 13. 21. Cane prius gelido desint absinthia Ponto. — b) De absinthio ad frumenti grana servanda *Farr.* 1. *R. R.* 57. — c) Absinthii succum apud Romanos usuvnisse testatur hisce verbis *Plin.* 27. *Hist. nat.* 7. 28. (45). De usu ejus (absinthii) convenit, herbæ facillimæ atque inter paucas utilissimæ, præterea sacris populi Romani celebratæ peculiariter: siquidem Latinarum feriis quadrigæ certant in Capitolio victorque absinthium bibi, credo, sanitatem in præmio dari bonificæ arbitrat majoribus. *Emil. Macer.* l. c. eandem rem ex *Plin.* excerptam versibus persequitur. — d) De absinthio ad vinum condendum apud Romanos usitatum *V. ABSINTHITES* et *ABSINTHIATUS*. — e) De ejusdem usibus in Medicina, præter *Plin.*, *Apul.* et *Macer.* l. c., *V. Cels.* 2. 24. et alibi. *Farr.* apud *Non.* p. 190. 22. et 314. 12. *Merc. gen. masc.* Quid medico mihi est opus, absinthium ut bibam gravem? *Lucret.* 2. 400. At contra tætra absinthii natura, ferique Centauri sædo pertorquent ora sapore. *Id.* 1. 934. Sed veluti pueris absinthia tætra medentes Cum dare conantur, prius oras pocula circum Contingunt mellis dulci flavoque liquore, Ut puerorum ætas improvida ludificetur Laborum tenus; interea perpotet amarum Absinthii laticem, deceptaque non capiatur etc. Adde 4. 11. *tisdem verbis.* Cf. *Quintil.* 3. 1. 4.

II.) Translate exinde ponitur pro re molesta quidem, sed tamen salutari. *Quintil.* 3. 1. 5. Sed nos veremur, ne parum hic liber mellis, et absinthii multum habere videatur, sitque salubrior studiis, quam dulcor.

ABSIS, vel *Apsis*, Idis, f. 3. (Græca vox ἀψίς et ἀψίς, ἴδος, ἦ, ab ἀπὸ necto, connecto; Cf. ἀπτομα: tango et ἀψας, εως tactus: quarum omnium vocum radix est αν, quod conferendum est cum sanscrit. ἀπ ἀρπηρε). Latine scribitur sine h, quia nec Græce semper aspiratio adhibetur: rectius etiam scribitur cum b, nam Græcum ψ in bs verti consuevit, ut ἀψίνθητον absinthium; quamquam nonnulli optimi Codices exhibent *apsis*, *apsinthium* etc. — In jænultimis, cum a Græcis circumflectatur (*V. Homer. Iliad.* s. 488.), Latine producitur. — Græce primo significat connexionem; deinde curvaturam rotæ, h. e. lignum illum circum, quo infiguntur radii: sed haurum notionem apud Græcos tantum adhuc exemplum vidimus. Apud Latinos autem

¶ 1. Absis interdum accipitur pro curvatura formicæ, seu areæ, aut camera; quia huiusmodi substructio unam cum altera partem connectit et ligat (It. *volta*; Fr. *voûte*; Hisp. *boveda*; Germ. *die Rundung*, *Höhlung*; Angl. *the curvature or bend of an arch*, *an arched ceiling*, *a vault*). *Plin.* 2. *Ep.* 17. Adnectitur angulo cubiculum in absida curvatum, quod ambitum solis fenestris omnibus sequitur. Absida accusativus est Græce positionis pro *absidem*. Nonnulli male legunt in *aspoda curvatum*, h. e. in formam aspidis circum actum. *Feget.* 4. *Milit.* 15. Plutei dicuntur, qui ad similitudinem absidis (alii leg. cassidis) contextuntur e vineis etc. ¶ 2. Præterea absis interdum ponitur a Scripitoribus Eccles. pro interiori sacrarum aedium parte, quæ pierumque arcuato opere superius construi solet (It. *il coro*; Fr.

chœur, *abside*; Hisp. *coro*, *sanctuario*; Germ. *das Rundtheil oder der Chor*; Angl. *the sanctuary vaulted*, *the quire*); hac autem significatione dicebatur etiam *absida*, æ. In huiusmodi cellis SS. Martyrum reliquæ condebantur: earum figuram conatur verbis describere *Salmasius* in *Solin.* 55. Absidum sacrarum mentio fit apud *Augustin.* *Ep.* 203., *Paulin.* *Nolan.* *Ep.* 12. ad *Sever.* 17. et *Isid.* 15. *Orig.* 8. 7. *V. ABSIDA*. ¶ 3. Absis stellarum dicebatur ab Astrologis curvatura circuli, quem stella motu suo proprio describit: quæ Arabico vocabulo in Scholis usitato aux dicitur. Est autem duplex: nam quæ altior est et a terra remotior, dicitur *summa absis*; quæ inferior posita et terræ propior, *ima absis*. Hoc sensu sæpe apud *Plin.* 2. *Hist. nat.* 15. 13. (63). et seqq. occurrunt *absides summae*, *altissimæ*, *humilissimæ*; necnon *convexæ*, *interiores*, *exsurgentes*; ac præterea *absidum curvatura*. Denique *id.* *Plin.* 2. *ibid.* 18. 16. (79). *commissuras absidum* vocat, quas Astrologi *nodos*, ubi scilicet unius sideris orbita alterius orbitam intersecat. ¶ 4. Absides sunt etiam lances escariæ rotundæ et concavæ instar arcuati operis. *Ulp. Dig.* 34. 2. 19. § 6. Sed nec aurea emblemata, quæ in absidibus argenteis essent.

ABSISTO, sistis, stiti, sistere, n. 3. (ab et sisto; Cf. ἀσίσταμαι. Absistit pro abstulit putat *Priscian.* 9. p. 862. *Putsch.* usurpatum fuisse ab *Ovid.* 11. *Met.* 473. et quæ pars admovent. abstulit. Ubi tamen alii passim leg. abstulit. — Part. Absistens 1. et 2. Proprie est recedere, discedere (It. *star lontano*, *ritirarsi*; Fr. *s'éloigner*, *se retirer*; Hisp. *retirarse*; Germ. *ab-zurücktreten*; Angl. *to stand off or aloof from*, *depart* or *retire from*).

1.) Proprie; et occurrit modo absolute, modo cum Ablat. et præp. a, modo cum Ablat. sine præp. *Plaut.* *Truc.* 2. 6. 32. Ubi illa est, quæ me hic reliquit atque abstulit? Adde *Mil. glor.* 2. 2. 46. *Grat. Cyneq.* 332. licet alii vulneris ora Abstiterint. h. è. a se invicem abstiterint. *Sil. It.* 2. 568. Mens horret, nec adhuc oculis abstulit imago. *Tac.* 2. *Ann.* 31. Cæde visa milis abstulit. — *Cæs.* 5. *B. G.* 17. Ab signis legionibusque absistere. *Lin.* 27. 45. 11. (*Milites*) nihil morari, nec ab signis absistere eibum capientes. *Virg.* 12. *Æn.* 101. totoque ardentis ab ore Scintillæ abstulit. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 8. 6. (38). *de stellis*: Ab sole nunquam absistens partibus XLVI longius. — *Virg.* 6. *Æn.* 259. totoque abstulit luro. *Id.* 7. *ibid.* 610. nec custos abstulit limine Janus. *Liv.* 27. 42. Nunquam: Nern vestigiis hostis abstiterat. et alibi sæpe.

II.) Translate est desistere ab incepto, vel a re, quam molimur incipere: hac autem significatione occurrit absolute, sæpius cum Ablat. rei quæ relinquitur, etiam impersonaliter, interdum cum Gerundio, sæpe cum Infinito, cum Ablat. vero et præp. a tantummodo in *Cod. Theod.* (v. infra). *Virg.* 1. *Æn.* 192. Nec prius abstulit, quam septem ingentia victor Corpora fundat humi. Adde 9. *ibid.* 335. *Liv.* 44. 39. Neque prius, quam debellavero, abstistam. *Curt.* 8. 11. 2. Hanc (petram *Admon*) ab Hercule frustra obsessam esse, terraque motu coactum absistere, fama vulgarat. — *Horat.* 1. *Sat.* 3. 104. absistere bello. Adde *Liv.* 21. 6. *S.* *Curt.* 10. 7. 18. *Tac.* 4. *Hist.* 32. et alibi. *Liv.* 32. 4. incepto. *Id.* 9. 15. et *Curt.* 8. 11. 2. obsidione. *Liv.* 24. 34. et 36. 25. oppugnatione. *Id.* 9. 34. magistratu. *Id.* 24. 20. Spe labefactandæ fides hand abstistens. *Sil. It.* 2. 371. absistere ponto. *Id.* 13. 512. cura. — *Liv.* 37. 17. 7. Ut oppugnatione abstisteretur. *Id.* 21. 6. Si non absisteretur bello. — *Id.* 29. 33. Verminam prope vestigiis instantem, absistere sequendo coegit. — *Virg.* 6. *Æn.* 399. Absiste moveri. *Id.* 8. *ibid.* 403. absiste precando Viribus indubitare tuis. *Id.* 12. *ibid.* 676. absiste morari. *Ovid.* 12. *Met.* 534. Nec prius abstistimus feriam exercere errore, Quam etc. *Id.* 11. *ibid.* 531. Abstistit oppugnare carinam. *Plaut.* 3. 2. 18. vos timere absistite. *Sil. It.* 6. 148. Patrios damnare penates Absiste. *Liv.* 36. 35. Ne ingratis quidem benefacere abstistam (*V. Drakenbork.* ad *Liv.* 32. 37. 7.). *Colum.* 12. *R. R.* 19. 4. Nec abstistat id facere, donec etc. — *Cod. Theod.* 3. 5. 6. § 1. a fide abstistens.

ABSISTUS, a, um, adject. (ab et situs) longe situs, dissitus. *Prudent.* *Volam.* in *Nat. ant.* S. *Fel.* edit. *Murat.* 332. alio procul abstistit orbe.

ABSOCER, eri, m. 2. (ab et socer, h. e. avi socer) avon socer, vel vini mei proavus, h. e. pater avi avo-

ris meæ, vel viri mei. Socrer enim est pater viri vel uxoris, prosocer avus, absocer proavus (It. *bisavolo di mia moglie, o di mio marito*; Fr. *bisaieul de la femme ou du mari*; Hisp. *bisabuelo de la muger o de el marido*; Germ. *Ururgrossschwiegervater*; Angl. *a husband's or wife's great grandfather*). Capitolin. Gordian. 2. Socero, prosocero, et duobus absoceris consuliis ipse consul.

ABSOLVICO. V. ABOLFACIO.

ABSOLVITE, adverb. (absolutus). Comp. *Absolutius*; Superl. *Absolutissime*. Modo definito, eo scilicet qui omnia complectatur, cui nihil desit (It. *perfettamente, compilante*; Fr. *parfaitement*; Germ. *auf vollkommene Art, auf bestimmte, in sich abgeschlossene Weise*; Angl. *absolutely, perfectly, completely*). ¶ 1. Cic. 5. Tusc. 18. 53. Omnia profluenter, absolute, prospere. Id. 3. Fin. 7. 26. Necessario sequitur, omnes sapientes semper feliciter, absolute, fortunate vivere. Id. 1. Herenn. 10. 17. Cum adjumenta nostra exposuerimus, contrariaque dissolverimus, absolute nimirum munus oratorum conferimus. Id. 2. ibid. 18. 28. Hisce igitur quinque partibus ut absolutissime utamur, hoc modo tractabimus etc. Seneca Ep. 52. Fluctuamus inter varia consilia: nihil libere volumus, nihil absolute, nihil semper. Cic. Top. 8. 34. In oratoris artibus, questionis genere proposito, quod sint ejus formæ, subjungitur absolute. Scævola Dig. 33. 1. 13. ad fin. Respondi, non posse absolute responderi, cum multa oriri possint etc. Macrob. 2. Somn. Scip. 15. Ut absolutus liqueat. Cic. 4. Tusc. 17. 38. His autem (perturbationibus) vacuus animus perfecte atque absolute beatos efficit. Id. 4. Acad. (pr. 2.). 17. 58. Et quidem sic quosdam (mundos) inter sese non solum similes, sed undique perfecte et absolute ita pares, ut inter eos nihil prorsus intersit. Sueton. de illust. Gramin. 4. Ut illum quidem absolute, hunc mediocriter doctum existimus. ¶ 2. Apud recentiores hoc adverbium usurpatur etiam de sermone, et significat delinque, clare, haud ambigue. Auson. Ep. 16. ad Prob. 7. Possum absolute dicere, sed dulcius circumloquar. Ammian. 23. 6. Utque absolute dicatur, (Media) uberrimum est habitaculum regum. ¶ 3. Absolute prosperare, seu construere verbum aliquod, est illud usurpare sine casu. Priscian. 18. p. 1160. Putsch. et f. p. 795.

ABSOLUTIO, ōnis, f. 3. (absolvere; Cf. ἀπολύσις) proprie esset solutio a re quæ constringit et ligat, puta a vinculis; sed occurrit taptum translate: et quidem ¶ 1. Est liberatio a re, quæ obligatur; et peculiariter in iure significat liberationem, quam creditor consequitur cum debitum solvit; necnon liberationem a crimine, cum reus iudicium sententiæ criminis expers declaratur. (It. *assoluzione*; Fr. *absolution*; Hisp. *absolucion*; Germ. *die Los- und Freimachung von etwas*; Angl. *an absolving, acquitting*). Modestin. Dig. 46. 4. 1. Acceptilatio est liberatio per mutuam interrogationem, qua utriusque contingit ab eodem nexu absolutio. Pallad. 1. R. R. 6. 8. Qui agrum colit, gravem tributis creditore patitur, cui sine spe absolutionis adstrictus est. Adde Dig. 38. 1. 37. § 5. et seqq. Cf. Dict. Crēt. 3. B. T. 24. Moxque Polyxena, ingresso Achille, obvoluta genibus ejus sponte servitium sui pro absolutione cadaveris pollicetur. h. e. redditione. — Cic. Cluent. 27. 74. Sententiis decem et sex absolutio confici poterat. Id. 3. Catil. 4. 9. Absolutio virginum. Id. 3. Fam. 11. Absolutio majestatis, et alibi sæpe. Quintil. 7. 4. 31. Domestica disceptatio, in qua et semel peccasse — absolutioni sufficit. Adde 11. 1. 9. Sueton. Vesp. 16. Reis absolutiones venditare. Tac. 3. Ann. 13. Quod nec convictum notæ reo, si recitanti purgaret; neque defensum absolutioni erat, si teneretur majoribus flagitiis. Justin. 9. 4. Absolutionem dare, et alibi sæpissime, præsertim apud Jctos. ¶ 2. Est etiam abstracta rerum qualitas, quæ res ipsas completas, sive ad finem perductas esse significat. Cic. 1. Orat. 28. 130. Hanc absolutionem perfectionemque in oratore desiderans (De discrimine quod inter absolutionem et perfectionem interest V. Homonym. in fine verbi ABSOLVO). Id. Brut. 36. 137. Quam in omnibus rebus difficultis optimi perfectio atque absolutio, ex eo, quod dicani, existimari potest. Id. 2. Invent. 9. 30. Habitus in perfecta et constanti animi aut corporis absolutione consistit. — Peculiariter, sed tamen eadem significatione, absolutio pertinet etiam ad rem oratoriam, et significat orationem ita comple-

tam, ut omnia prorsus complectatur. Cic. 1. Invent. 22. 32. Partitio — habere debet brevitate, absolutionem, paucitatem. — Absolutio est, per quam omnia, quæ incident in causam, genera, de quibus dicendum est, amplectimur. In qua partitione videndum est, ne aut aliquod genus utile relinquatur, aut sero extra partitionem — inferatur. — Hinc quoniam absolute appellantur a Grammaticis eæ orationis partes, quæ alia nulla indigent, aut aliquid in se perfectum significant; ita abstracte absolutio dicitur eadem significatione. Charis. 1. p. 90. Putsch. Nec ut solemus dicere magis doctus et valde doctus, ita etiam dicimus magis et valde doctior. — Illud enim in absolutionem solet adijci de iis qui aliis sunt doctiores etc. Et etiam paulo post ubi absolutio est gradus adjectivorum positivus. Cf. Absolutus apud Quintil. 9. 3. 19.

ABSOLUTIVE, adverb. (absolutivus) idem atque absolute § 3. h. e. translate; occurrit autem de simplici seu positiva adjectivorum forma. Charis. 1. 20. p. 65. ed. Lindemann. Hæ partitiones trifariam declinantur, id est absolute, comparative et superlative. Putsch. vero p. 89. habet absolute. Sed tamen absolute iterum occurrit apud Charis. 3. 8. p. 155, ubi edit. Lindemann testatur, se idem adverbium legisse in suis Codd. etiam apud Diomed.

ABSOLUTIVUS, a, um, adject. (absolvere). Apud Rhetores absolutivus status idem est ac absolutus vel absoluta constitutio; absoluta autem juridiciali constitutione utemur, ait Cicero (2. Herenn. 13. 19.), cum ipsam rem, quam nos fecisse confitemur, jure factam dicemus, sine ulla assumptione extrinsecæ defensionis. Servius in Virg. 10. En. 18. Titianus et Calvus — in exemplo controversiarum has duas posuerunt allocationes (Veneris et Juronis), dicentes Venerem agere statu absolutivo. ¶ 2. Absolutiva a nonnullis Grammaticis appellata sunt quedam verba neutra, de quibus hæc Diomed. 1. p. 327. Putsch. Ex hac quoque forma sunt et illa verba, in quibus nec agentis, nec patientis significatio plene dinoscitur, nec effectus ostenditur, ut seque, sudo, dormio, jaceo, etc., algeo, sitio, esurio. Nescis enim, ægat quis, an patiatur. Quæ quidam supina dixerunt, alii absolutiva appellant, nonnulli depositiva nominant.

ABSOLUTOR, ōris, m. 3. (absolvere) qui absolvit (It. *colui che assolve*; Fr. *qui absout*; Hisp. *absolvedor*; Germ. *der Freisprecher*; Angl. *a looser*). Occurrit tantum translate, et est qui crimine liberat. Cassiod. 11. Variar. præf. Facile absolutior est alieni conspectus aui: neque in illis semper valeamus, quæ interdum posse judicamus.

ABSOLUTORIUS, a, um, adject. (absolvere) proprie ad solvendum pertinet. Sed occurrit tantum translate. ¶ 1. Est ad absolvendum a crimine et ad liberandum pertinens (It. *attinente ad assoluzione*; Fr. *absolutoire*; Hisp. *absolutorio*; Germ. *zur Freisprechung gehörig*; Angl. *absolatory, appertaining to acquittal*). Ascon. in Cic. or. pro Mil. p. 55., 7. et 12. ed. Bait. Absolutorie sententiæ. Senec. Rhet. excerpt. 6. controu. 5. Judices tulerunt palam absoluturas (sententias), ut gratiam duri suo referrent. Sueton. Aug. 93. Duas tabellas, damnatoriam, et absolutariam cognoscentibus dedit. Cælius Institut. 4. 114. Absolutaria judicia. ¶ 2. Absolutorium, ii, neutrorum mōre, remedium dicitur quod a morbo liberat. Plin. 28. Hist. nat. 6. 17. (63). Clavum ferreum defigere, in quo loco primum caput delixerit corruens morbo comitiali, absolutorium ejus mali dicitur.

ABSOLVO, solvis, solvi, solutum, solvere, a. 3. (ab et solvo; Cf. ἀπολύω). Part. Absolvens II. A. 3.; Absolutus I., II. B. 1. et in fin.; Absolvendus II. A. 3. Proprie est rem aliquam solvere ab alia, quæ constringit, puta a vinculis (It. *slegare, sciogliere*; Fr. *délivrer, détacher*; Hisp. *desligar, desatar*; Germ. *ab-lösen, losmachen*; Angl. *to loose, unloose, untie*).

1.) Proprie Absolvere propria significatione nunquam occurrit apud Augustæ ætatis Scriptores, raro etiam apud posteriores. Apul. 1. Met. 15. Heus tu, ubi es? inquam: valvas stabuli absolvo, h. e. pessulorum subtilis retinaculis resera. Id. 6. ibid. 27. Et alacri statim nisu locum, quo fueram destinatus, abrumpo, meque quadrupedi cursu proripio. — Ubi (amus) me (asinum) consperit absolutum, etc. Adde 9. ibid. 30. Ammian. 29. 3. Adultus quidam — ad observandam venaticiam prædam Spartanum canem retinere dispositus, ante predictum tempus absolvit.

Pallad. 12. R. R. 17. 2. Sales deinde ac nitrum jubent novo oleo misceri, ut hæc res spissitudinem ejus absolvat. Plin. 11. Hist. nat. 37. 65. (172). Ranis prima (lingua) cohæret, intima absoluta a gutturo. Id. 36. ibid. 22. 45. (161). de lapide speculari: Sed majori parte fossili natura, absolutus segmenti modo. h. e. divisus, separatus. Martiat. 1. 82. Hæc, quæ pulvere dissipata multo Longas porticus explicat ruinas, En quanto jacet absoluta casu! Prudent. in Romano 1110. Absolutus vinculis.

II.) Translate dicitur absolvere A) aliquem, et B) rem aliquam: et varia quidem ratione ac significatione.

A) Aliquem absolvere ¶ 1. Est dimittere, expedire; peculiariter autem usurpatur de iis qui dimituntur narrationem paucis concludendo, et de mercenariis qui dimituntur pecunia soluta. Plaut. Aul. 3. 5. 45. Textores, limbolarii, arcularii ducuntur: datur æs. Jam bosce absolutos censeas. Id. Most. 3. 2. 153. Omnino, ut te absolvam, nullam pictam conspicio hic avem. Id. Pseud. 4. 1. 133. Hodie ego peregrinos absolvam, cras agam cum civibus. Adde Amph. 5. 1. 45. et Curc. 3. 84. — Id. Epid. 3. 4. 30. Te absolvam brevi. h. e. breviter rem tibi narrando. Pacuv. apud Diomed. 1. p. 395. Putsch. Paucis absolvit, ne moraret diutius. — Plaut. Most. 3. 1. 120. Absolve hunc quæso vonitum, ne hic nos enecat. Quatuor quadraginta illi debentur minæ, et sors, et sœnus. Id. Epid. 5. 1. 25. Age, age! absolve me atque argentum numera, ne comites morer. Ter. Adelph. 2. 4. 13. Ad forum ibo, ut hunc absolvam. Ulp. Dig. 22. 1. 37. Si mutuatus sum pecuniam, ut creditorem tuum absolvam, et alibi apud Jctos. ¶ 2. Est liberare ab aliquo, vel ab aliqua re, quibus premimur atque angimur: occurrit autem cum Ablativo sine præp., interdum cum Genitivo. Plaut. Men. 5. 2. 30. Hoc primum te absolvo, pater. h. e. libero te ab hac re, quæ te angit. Cic. Rosc. Com. 12. 36. Cur tam imperite facit, ut nec Roscium stipulatione alliget, neque a Fannio judicio se absolvat? h. e. ex parte Fannii se liberet a litibus. Liv. 2. 8. Latæ deinde leges, quæ regni suspitione consulem absolvent. Sallust. in orat. Licinii Macri p. 175. 4. ed. Orell. Sic nec absolvit cura, familiari tam parva res. Tac. 4. Ann. 23. Is annus populum Romanum longo bello absolvit. Id. Germ. 31. absolvere se cæde. Dig. 4. 2. 14. § 5. officio judicis. Et ibid. 4. 8. 3. cum Genit. tutelæ. ¶ 3. In re judiciali est innocentem declarare, crimine liberare: occurrit autem vel absolute; vel cum nomine Ablat. judicio; vel generatim cum Genit. rei, a qua quis liberatur; interdum etiam cum Ablat. et præp. de. Cic. 6. Verr. 45. Servus ille innocens omnibus sententiis absolvitur. Id. Pis. 39. 95. Bis Catilina absolutus. Plin. 8. Ep. 14. Qui capitali supplicio afficiendos putabant, discederent a relegante, nec interim contra absolventes mox dissensuri congregarentur. Et paullo post: Horum uni placuisse, perire libertos; alteri, relegari; tertio absolvi. Id. ibid. in fin. Ne, si dividerentur sententiæ — ea, quæ absolventes esse censebat, numero prævaleret. — Nep. Iphicr. 3. 3. Causam capitis: emel dixit, bello sociali, — eoque judicio est absolutus. Adde Dig. 20. 6. 13. — Cic. 2. Herenn. 13. 19. Cælius judex absolvit injuriam eum, qui Lucillum poetam læserat. Id. 3. Verr. 28. 72. Absolvere aliquem improbitatis. Cælius Inst. 4. 166. sponsionis, stipulationis. Nep. Mil. 7. 6. capitis. Ovid. 15. Met. 303. culpæ. Plin. 14. Hist. nat. 13. 14. (89). cædis. Tac. 3. Ann. 38. adulterii. — Cic. 2. ad Q. fr. 16. 3. Drusus erat de pravaricatione a tribunis ærariis absolutus. — Singulare est illud Cic. 4. Verr. 8. 22. Hic hominem Veneri absolvit, sibi condemnat. h. e. ab eo quod debebat Veneri. Apud Tac. 2. Hist. 60. fidem absolvere est absolvere aliquem de fide.

B) Rem aliquam absolvere ¶ 1. Est rem liberare ab iis generatim, quibus tamquam vinculis, impeditur. Pallad. 4. R. R. 12. 2. Tunc eligis absolutum tempestatis et impediens omnibus diem. Id. 1. ibid. 3. Aeris igitur salubritatem declarant loca ab infirmis vallibus libera et nebularum noctibus absoluta. Pseudo-Apul. 1. Dogm. Plat. Anima cum corpore fuerit absoluta. Prudent. 12. Cath. 146. Quo non liceret matribus cum pondus alvi absolverent. ¶ 2. Est rem liberare a juridico, quo tenetur, vinculo; aut etiam moralem vel juridicam obligationem extinguere. Modestin. Dig. 34. 3. 20. Absolvere domum et possessionem ex pignoribus. h. e. solutis pignoribus li-

beram reddere. *Paul. Sent.* 2. 5. pignus. *Varr.* 2. *R. R.* 11. 1. pronussum. *Cod. Theod.* 3. 15. 1. pronissiones. ¶ 3. Est etiam rem vel opus ad exitum perducere, complere: hae autem significatione verbum *absolvere* conjungitur saepe cum verbo *perficere*, a quo tamen differt (*F. Homonym.* in fine); et *Part. perf. pass. absolutus* saepissime occurrit (*F. infra*). *Cic. 2. Nat. D.* 13. 35. Ut pictura et fabrica ceteraeque artes habent quendam absoluti operis effectum: sic in omni natura ac multo etiam magis necesse est absolvi aliquid et perfici. *Id.* 2. *ibid.* 14. 38. Quod in omni mundo optimum sit, id in perfecto aliquo atque absoluto esse debere. Adde 3. *Off.* 3. 14., 4. *Fin.* 13. 35. *Varr.* 2. *R. R.* 8. 1. Absoluta sunt liba. *F. Homonym.* in fine. *Cic.* 3. *Off.* 2. 10. Ut neuro pictor esset inventus, qui Coe Veneris eam partem, quam Apelles inchoatam reliquisset, absolveret. *Id.* 1. *Leg.* 3. 9. Neque tam facile interrupta contexto, quam absolvo instituta. *Id.* 3. *ad Q. fr.* 1. 14. tectum. Adde 13. *Att.* 19. *Et apud alios quousque aetatis scriptores saepissime.* — Hinc *Liv.* 2. 2. absolvere beneficium suum. h. e. ut ei ad perfectionem nihil desit. — Hinc absolvere diem apud *Arien. Perier.* 511. est vitam finire. *Et absolvere litem* apud *Terentian.* de *Met.* p. 2422. *Putsch.* est litem dirimere, seu liti finem imponere. — Hinc etiam saepius dicitur narrationem vel rem narrandam absolvere, h. e. concludere et complere, modo cum Accusat. rei, modo cum Ablat. et praep. de, interdum absolute. *Sallust.* *Jug.* 19. (17. 2.). Cetera quam paucissimis absolvam. *Id.* *Cat.* 4. 2. De Catilinæ conjuratione paucis absolvam. *Plaut.* *Rud.* 3. 2. 39. Uno verbo absolvam. — Hinc absolvere est narrare apud *Solin.* 2. Baebus absolvit, Gallorum veterum propaginem Umbros esse.

Absolutus, a, um, unde *Comp. Absolutior*, *Sup. Absolutissimus*, omnibus, quibus verbum, significationibus, occurrit: saepissime tamen pro completus, ad finem perductus usurpatur a Cicerone in Philosophicis et Rhetoricis, necnon a posterioris aevi scriptoribus, praesertim in didactico dicendi genere. *Cic.* 4. *Fin.* 7. 18. His initiis, ut ante dixi — omnis honestas perfecte absoluta est. *Id.* 2. *Herenn.* 18. 28. Absolutissima et perfectissima argumentatio est ea, quae in quinque partes est distributa. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 4. 3. (9). Quem vocamus Graeci nomine ornamentum appellaverunt, eum et nos perfecta absolutaque elegantia mundum. *Plin.* 9. *Ep.* 38. Legi librum numericis omnibus absolutum. Adde *Quintil.* 10. 1. 70. *Cic.* 2. *Invent.* 57. 171. Hoc mihi videor videre, esse quasdam cum adjunctione necessitudines, quasdam simplices et absolutas. *Plin.* 35. *Hist. nat.* 10. 36. (74). Pinxit et Hieron absolutissimi operis. *Id.* 9. *ibid.* 5. 4. (10). Absoluta similitudo. *Id.* 2. *ibid.* 65. 65. (163). Absoluta rotunditas. *Plin.* 2. *Ep.* 5. Interim, quae absolutiora mihi videbantur, non fuit alienum judicio tuo tradi. (NB. *Compar.* praetera occurrit in *Plin.* 34. *Hist. nat.* 8. 19. (55), *Quintil.* 1. 1. 37., *Plin.* 3. *Ep.* 40. — Superl. vero in *Cic.* 4. *ad Herenn.* 19. 26., *Tac. Dial. de orat.* 5., *Plin.* 6. *Ep.* 17. et 8. *Ep.* 3., *Macrob.* 1. *Somn. Scip.* 11. *extb.*). Hinc absoluta constitutio apud *Cic.* 1. *Herenn.* 14. 24. est, cum ad ipsum, quod factum est, ut aliud nihil foris assumatur, recte factum esse diremus. Adde 2. *ibid.* 13. *F. ABSOLUTIVUS*, *Quintil.* 7. 4. 4. absolutam defensionem haec vocat. *Cic.* 3. *Orat.* 49. 190. Efficiendum est illud modo vobis, — ut (oratio) membris distinguatur, ut conversiones habeat absolutas. *Id. Part.* 26. 94. Conficiens causa alia est absoluta et perfecta per se: alia aliquald adjuvans et efficiendi socia quaedam. h. e. causa conficiens absoluta est quae per se effectum gignit. — Hinc a Grammaticis absolutae appellantur eae orationis partes, quae aut in se ita completae sunt, ut alia nulla egeant parte, quaecumque jungantur, aut aliquid in se perfectum et absolutum significant. Itaque absolutum verbum dicitur a *Priscian.* 8. p. 795. *Putsch.*, quod per se profertur et sine casu; absoluta adjectiva a *Quintil.* 9. 3. 19., quae a Grammaticis etiam positiva dicuntur; absoluta nomina a *Priscian.* 2. p. 581. *Putsch.* et 17. p. 1062., quae per se aliquid absoluti et perfecti significant, nec egent alterius nominis conjunctione, ut *Deus*, *ratio*; absoluta verba a *Dioned.* 1. p. 333. *Putsch.*, quae perfectae actionis significationem habent, ut *caleo*, *horreo*, quemadmodum inchoativa, quae imperfectum aliquid significant, ut *calesco*, *horresco*.

Homonym. *Absolvere* et *perficere*, ac proinde *absolutio* et *perfectio* differunt. Verbum enim *absolvere* ad agentem, *perficere* ad opus refertur; illud, ut ajunt in sebolis, est subjectivum, hoc vero objectivum. Itaque opus *absolvere* dicitur *ille*, qui omnes prorsus ejusdem partes ita elaboravit et composuit, ut ab eodem opere omnino cesset, neque amplius manus illi admovendas esse censeat: *perfectum* vero dicitur *opus*, quod omnes in se numeros habet, ita ut sit pulcherrimum, optimum etc. Hinc opus potest esse *absolutum*, nec tamen *perfectum*; et e contra esse potest opus *minime absolutum*, cuius tamen partes *perfectae* sint. Iluc adde, quod dicimus *rem paucis absolvam*, nunquam vero *perficiam*. Quoniam autem *absolutio*, ratione habita temporis, *perfectionem* subsequitur, ita aliquando in verborum dispositione secundum obtinet locum; verum si *perfectio* a nobis *pluris* habeatur quam *absolutio*, vocabulum *absolutio* priorem tenet locum. Denique verbo *absolvere* respondet verbum *inchoare*; verbo *perficere* verbum *conari*. *Cic. Brut.* 36. 137. In omnibus rebus difficilis optimi perfectio atque absolutio. *Id.* 1. *Orat.* 28. 130. Hanc ego absolute perfectionem in oratore desiderans. *Id.* 4. *Fin.* 13. 35. Qualem igitur natura hominem inchoavit? et quod est munus, quod opus sapientiae? quid est, quod ab ea absolvi et perfici debeat? *Plin.* 9. *Ep.* 1. Ille perfice, quod nobis, qui legimus olim, absolutum videtur. *Id.* 2. *Ep.* 5. Nec alia ex causa principia librorum circumferuntur, quam quia existimatur pars aliqua etiam sine ceteris esse perfecta. *Cic.* 4. *Fin.* 13. 34. Phidias potest a primo instituere signum idque perficere: potest ab alio inchoatum accipere idque absolvere. *Id. Orat.* 29. 103. Aliqua, si non perfectio, at conatus tamen atque adumbratio. *Id. ibid.* 30. 105. Vides profecto, itum multa perficere, nos multa conari: illum posse, nos velle. — *Absolvere* differt etiam a *conficere*: *conficere* enim est rem ad finem quoquo modo perducere; *absolvere* est ita rei finem imponere, nihil ut desit. *Cic.* 2. *Fin.* 27. 87. Neque appellatur vita beata, nisi confecta et absoluta. *Id.* 13. *Att.* 10. Dialogos confeci et absolvi. — *Conficere* quoque et *perficere* differunt. *Conficitur* enim id, in quo corporis viribus elaborandum; *perficitur* vero id, in quo ingenii, artis atque industriae viribus annitendum. Hinc itinera, mandata aliaque hujusmodi *conficiuntur*, non *perficiuntur*, nec *absolvuntur*: hinc etiam gladiatorum illud confice (*Cl. Horat.* 1. *Sat.* 9. 29.). h. e. ine pluribus confossum vulneribus atque animam jam agentem, eneca tandem et de madio tolle. — In quo *absolvere* et *perficere* differant a finire *F. FINIO*.

ABSŌNE, adverb. (absonus) absona voce, sono in-suavi et pravo (It. con voce stonante, con suono falso; Fr. avec un son discordant, désagréable; Hisp. con son discordant; Germ. mit falschem Tone; Angl. with discordant sound, gratingly, inharmoniously). *Apul.* de mag. 5. Versus absonae et indone pronuntiare. *Gell.* 15. 25. Cn. Matus — in nimilibus suis non absurde, neque absonae finxit recentatur pro eo quod Graeci dicunt ἀναστροφαί. ¶ 2. Translate est ratione disconveniens, aliena, non apta. *Amob.* 2. 14. Non est absonae suspicatus.

ABSŌNO, as, are, n. 1. (ab et sono) proprie est dissonare, sono dissidere, discordi motu sonare (It. dissonare; Fr. être dissonant, sonner mal; Hisp. dissonar; Germ. nicht übereinstimmend tönen; Angl. to be dissonant, discordant). *Terentian.* *Maur.* de *Metris* 4. v. 2024. p. 92. ed. *Leunep.* Cernis, pariter quatuor absonare longas. *Santienius* hanc lectionem tuetur praesertim posteriore *Terentiani* versu 2032.: Namque efficit, ut, quae mollo sola dissidabant etc. *Putsch.* vero p. 2428. legit adsonare. ¶ 2. Translate part. *Absonans* certa lectione occurrit, et est abhorrens, disconveniens, alienus. *Justinian.* *Institut.* 2. 25. Nec absonans a juris ratione codicillorum usus esset.

ABSŌNŌS, a, um, adject. (ab et sono) proprie a recto sono alienus, discrepans (Cl. gr. ἀσύνῆτος) (It. stonante, dissonante, discordante; Fr. qui s'éloigne du ton véritable, discordant; Hisp. dissonante; Germ. abtonend, von dem richtigen Tone abweichend, missstönend; Angl. dissonant, discordant, harsh in sound). *Cic.* 1. de *Orat.* 25. 115. Sunt quidam aut ita lingua hesitantes, aut ita voce

absoni. *Non.* p. 72. 4. *Merc.* hoc l. absonum male interpretatur sine sono. *Cic.* 3. *ibid.* 11. 41. Vox extra modum absona atque absurda. Adde *Quintil.* 12. 10. 32. ¶ 2. Translate est disconveniens, alienus: occurrit autem cum Dativo, cum Ablativo et praep. ab, interdum etiam absolute. *Horat.* *Art. P.* 112. Si dicentis erunt fortunae absona dicta. *Liv.* 1. 15. Haec ferme, Romulo regnante, domi militiaeque gesta; quorum nihil absonum fidei divinae originis fuit. — *Id.* 7. 2. Nec absoni a voce motus erant. — *Lucret.* 4. 518. (520). Prava, eubantia, prona, supina, atque absona tecta. h. e. non respondentia ceteris aedium partibus. *Quintil.* 6. 3. 107. Nihil absonum, nihil agreste.

ABSORBEO, bes, bui et psi, ptum, bere, a. 2. (ab et sorbeo). Perfectum *Absorpsi* apud *Lucan.* 4. 100. (v. infra), quod *Cuper* p. 2240. *Putsch.* improbat; *Felius* quoque *Longus* p. 2233. 2234. *Putsch.* dicendum putat *absorbui* potius quam *absorpsi*. — Part. *Absorbens* 11. 2.: *Absorbendus* 1. 1.; *Absorptus* vero tantum in *Fulgat. Interpr.* occurrit *Num.* 11. 2., *Isai.* 28. 7. et 1. *Cor.* 15. 54. et apud Scriptores Eccles., ut apud *Cassiod.* 8. *Hist. Eccl.* 2. — Proprie absorbere de rebus liquidis dicitur, et est eadem a patina vel vase aliquo sorbendo assumere (It. assorbire, sorbire, inghiottire; Fr. absorber, avaler, engloutir; Hisp. absorber, tragar; Germ. ab-oder wegschürfen, schürfend hinwegnehmen, verzehren; Angl. to absorb, to sup or suck in, to swallow).

1.) Significatione propria, aut propriae proxime accedente. ¶ 1. Proprie raro occurrit. *Horat.* 2. *Sat.* 3. 239. Filius Aesopi detractam ex aure Metellae, Scilicet ut decies solidum absorberet, aceto Diluit insignem bacani. h. e. unionem. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 35. 58. (121) de *Cleopatra*: Detractum alterum (unionem) mersit ac liquefactum absorbit. *Id.* 9. *ibid.* 35. 59. (122). Singulos uniones convivis quoque absorbendos dedit. Adde *Macrob.* 2. *Sat.* 13. *Horat.* 2. *Sat.* 8. 24. Absorbere placentas. ubi tamen plures *Codit.* habent absorbere. ¶ 2. Dicitur etiam de rebus solidis, quae humores imbibunt. *Curt.* 7. 5. 5. Omnem naturalem absorbet humorem siccitas. *Plin.* 22. *Hist. nat.* 25. 70. (152). Lens optima, — quae maxime aquam absorbet. *Plin.* 5. *Ep.* 6. Sed ubi aquae plurimae, palus nulla, quia deversa terra, quidquid liquoris accipit, nec absorbit, effundit in Tiberim. *Lucan.* 3. 261. Tigrim — tellus absorbet hiatu. *Sil.* 11. 6. 685. Flamma vorax imo penitus de gurgite tractos Absorbet latrices. ¶ 3. Saepissime dicitur de aquarum mole, et praesertim de mari procelloso, quod in se aliquid recipit voratque. *Lucan.* 4. 100. Absorpsit penitus rupes. h. e. undis contextit, demersit. *Curt.* 4. 2. 19. Quidquid ingerebatur, praefatum absorbebat mare. *Nervius Bell. Pun.* 4. 5. p. 69. *Alfussin.* Inhospitalis vietrices absorbet unda Latium legiones licumum. *Juvenal.* 6. 126. obsceno sensu dixit absorbere ietus. *Cic.* 2. *Phil.* 27. 67. Oceanus vix videtur tot res — tam cito absorbere potuisse.

II.) Translate. ¶ 1. Est aliquid in se ad victum recipere (Cl. 1. 2.). *Cic.* 2. de re publ. 5. 10. de *Roma*: Eodemque ut flamine (Tiberi) res ad victum cultumque maxime necessariae non solum mari (Urbs) absorberet, sed etiam invertas acquireret et terris. — Eadem similitudine, ad orationem tamen translata, *Cic.* *Sest.* 6. 13. Ad tribunatum, quia ipse ad sese jamdudum venit et quodammodo absorbet orationem meam. — veniamus. ¶ 2. Metaphora sumpta a maris aestu (Cl. 1. 3.) dicitur de iis omnibus, quae animum totum in se vertunt ac per vim abipiunt. *Catull.* 68. 107. (69. 67). Tanto te absorbens vorax (Editt. recentiores vertit) amoris Aestus, in abruptum detulerat barathrum. *Cic.* *Brut.* 81. 282. Sed hunc quoque absorbit aestus quidam insolite adolescentibus glorie. *Id.* 2. *Leg.* 4. 9. Ne aestus nos consuetudinis absorbeat, et ad sermonis morem usitati trahat. *Plaut.* *Bacch.* 3. 3. 67. Quae (mulier) acerrime atque aestuose absorbet, ubi quicunque attingit.

ABSORPTIO, ōnis, f. 3. (absorbere) sorbitio (It. beranda di sorbiti, sorbello; Fr. breuvage, potion; Hisp. bebida, poción; Germ. ein Trank zum Schlürfen; Angl. a beverage, drink). *Sueton.* *Ner.* 27. Quorum uni mellata quadragesis us constitit, alteri plaris aliquando absorptio rosaria. Ita legitur in quibusdam Codicibus, in aliis omnino aliter: est enim locus non unus Interpretum conjecturis valde veratus. *Cl. Lamprid.* *Heliog.* 19.

ABSPELLO, *F. ASPELLO*.

ABSPORTO, etc. *V.* ASPORTO, etc.

ABSQUE, adverbium et præpositio ablativa: ex abs et que adjectione syllabica, ut *Priscian.* 14. p. 999. et 996. *Putsch.* docet; aut est pro *absque* per synopen pro *abusque*. — De postrema syllabæ quantitate veteres quoque Grammatici varias proferunt sententias: *Probus* enim 1. p. 1429. et 1425. *Putsch.* brevem esse affirmat; *Servius* vero in *Virg.* 3. *Æn.* 91. ancipitem esse contendit, quocum sentiant recentiores Grammatici ferme omnes. — Proprie absque significat procul, longe ab homine aut a re aliqua, quemadmodum aperte patet ex *Apul.* de mag. 55. p. 318. *Hild. min.* Scitis quæ domi conditum celetis et absque omnibus profanatis tacite venerimini. Cf. *Hind. Tursell.* 1. p. 69. (*Il. lungi da*; *Fr. loin de*; *Hisp. lejos de*; *Germ. immerhin weg, oder fern von*; *Angl. far, far off*). Hinc

I.) Præsertim a Comicis usurpata illa dicendi ratio absque me, absque te, absque illo esset, hoc est sine me, sine opera mea, seu potius nisi ego essem, nisi ego hæc fecissem etc.: interdum autem præpositioni absque præmittitur quod; interdum me, te etc. verbo postponitur. *Plaut. Men.* 5. 7. 33. Nam absque te esset, hodie nunquam ad occasum viverem. *Id. Bacch.* 3. 8. Nam absque te esset, ego illum haberem rectum ad ingenium bonum. Adde *Trin.* 5. 2. 3. *Id. Pers.* 2. 2. 55. Nam berce absque me foret et meo præsidio, hic faceret te prostibulum propediem. *Ter. Phorm.* 1. 4. 11. Nam absque eo esset, recte mihi vidissem. *Id. Hec.* 4. 2. 25. Quam fortunatus sum ceteris rebus, absque una hac foret. *Abi tamen MSS. exhibent absque una hæc foret; et ipse Donatus h. l. absque adverbium esse affirmat; ita enim et a Græcis χωρίς adhibetur tamquam præpositio cum Genitivo et tamquam adverbium cum Nominativo.* (*V. infra 2.*). *Gell.* 2. 26. Absque te, inquit, uno forsitan lingua profecto Græca longe anteisset. — *Plaut. Capt.* 3. 5. 96. Quod absque hoc esset — usque offrenatum suis me ductarent dolis. — *Id. Trin.* 4. 1. 13. Nam absque foret te, sat scio, in alto distraissent.

II.) Absque ponitur etiam pro præter (*It. eccetto*; *Fr. à l'exception, excepté*; *Hisp. excepto, fuera de*; *Germ. ausser, ausgenommen*; *Angl. except, but, all but*). Hæc autem significatione a) est præpositio ablativa; aut b) adverbium. — a) Cum Ablat. usque præp. *Gell.* 13. 18. Apud *Æschilum* et *Euripidem* — eundem esse verum absque paucis syllabis. *Symm. Ep.* 2. 36. Consulti pontifices, — absque paucis, qui me secuti sunt, — annuerunt. *Claud. Mamertin.* in *Genethl. Maximian.* 8. 3. Absque paucissimis ceteri homines fortasse crediderunt. *Veget. Vete.* 1. 22. 2. Rectius est minoris ætatis animalibus et bene valentibus ex nulla parte corporis sanguinem detrahi absque polato. *Solin.* 33. n. 11. (46). de *Phænice*. Postera parte purpureus absque cauda. *Priscian.* 1. p. 540. *Putsch.* Semivocales vero ab e incipientes et in se terminantes, absque x, quæ sola ab i incipit etc. *Cod. Theod.* 11. 16. 17. Fundus enim — absque his, quæ divali lege præcepta sunt, ad alia jubemus onera non vocari. Adde *Pseudo-Apul.* 2. dogm. *Plat.* 23. — b) Adverbium est in *Ammian.* 23. 5. Venire permisit intrepidam, et visam opertamque, absque labra ipsa, atro velamine — benignius confirmavit. h. e. præterquam, ut jamdiu Reinesius apud *Wagner* vol. 2. p. 325. recte interpretatus est. Adde *Jut. Falter. res gest. Alex. M.* 1. 18. *Mai.* Ergo doctus, evidentibus monitis non absque illud nunen curam esse sui etc. Etiam particula cum sequente. *Capell.* 3. p. 7. Absque cum e terminatur. h. e. excipe si desinat in e. Huc referri potest locus *Ter. Hec.* 4. 2. 25. superius cit. § 1, dummodo legatur absque una hæc foret. h. e. excipe, nisi hæc una foret.

III.) Absque tamquam præpositio ablativa pro sine jam inde ab antiquissimis temporibus vulgo usuvenisse putanda est; occurrit tamen sæpius apud recentiores, præsertim Grammaticos et Juristicos, necnon in Inscriptionibus (*It. senza*; *Fr. sans*; *Hisp. sin*; *Germ. sonder, ohne*; *Angl. without*). *Cic.* 1. *Att.* 19. 1. Quod nullam a me epistolam ad te sino absque argumento ac sententia pervenire. quæ lectio contra *Codicum fidem non est mutanda. Priscæ* Edit. exhibent absque etiam in *Plaut. Most.* 3. 2. 78. et in *Cic.* 1. *Invent.* 36. 62: recentiores Edd. mutant. *Quintil.* 7. 2. 44. An, etiam si nulla ratione ductus est, impetu raptus sit et absque senten-

tia —, an etiam consuetudine peccandi sit allectus. h. e. quin vellet. *Gell.* 2. 2. Absque præjudicio, inquit Taurus, tu interea sede. *Ammian.* 23. 5. Absque omni prærogativa principum — rationem me recte consultorum vel secus, si quis exegerit, redditurum. *Cod. Theod.* 6. 13. 1. Sin absque honore comitiva — regimen fuerint nacti etc. *Ibid.* 11. 28. 3. Absque ulla — fraude. *Ibid.* 11. 30. 40. Absque documento et recitatione. *Ibid.* 13. 5. 38. Absque ulla observatione. *Inscript.* apud *Orell.* 131. ABSQVE REIT. ET PAGANOR. IMPENSA. *Ibid.* 4040. ABSQVE CENSU. NB. Absque est etiam vox composita ex præpositione abs et particula conjunctiva que, h. e. et; occurrit autem solummodo in quadam antiquissima evocationis formula apud *Macrobi.* 3. *Saturn.* 9. Loca, templa, sacra urbemque eorum relinquatis, absque his abeat.

ABSTABULA. Apud *Non.* p. 490. 15. *Merc.* legitur hic locus *Pacuvii*: Delphos venum pecus eum de abstabula, ac itiner contuli. Sed est plane corruptus, et ita corrigendus videtur: Delphos venum pecus egi, unde ad stabula, ac itiner contuli. Ita *Gothofredus*.

ABSTANTIÀ, æ, f. 1. (absto) idem est ac distantia (*It. distanza*; *Fr. distance*; *Hisp. distancia*; *Germ. der Abstand*; *Angl. distance*). *Vitruv.* 9. 4. (1). 11. Sol cum longius absit abstancia quadam.

ABSTEMIUS, a, um, adject. *Rabirius* in *Satyr.* apud *Fulgent.* p. 567. 10. *Merc.* in versu: Abstemium merulenta fugit Methenia nomen, iuxta nonnullos corripuit secundam syllabam te; sed potius legendum abstemius, ut abjete: quamquam quis fuerit hic *Rabirius* et quo tempore vixerit incertum est, et ipsa lectio est omnino dubia. — Vox autem abstemius composita est ex præp. abs et radice TEMVM, unde temētum, temulentus etc., quemadmodum docent *Quintil.* 1. 7. 9., *Gell.* 10. 23., *Isid.* 10. *Orig.* 11. Abstemijs igitur est, qui vinum non bibit, vel ex disciplinæ quadam lege, vel quod natura, aut ex morbi vitio a vino abhorret (*It. astemio*; *Fr. qui s'abstient de boire des liqueurs enivrantes*; *Hisp. abstemio*, *Germ. sich berauschender Getränke enthaltend, nüchtern*; *Angl. not addicted to wine, abstemious*).

¶ 1. Proprie et quidem absolute, usurpatur de homine, cui mos est a vino abstinendi. *Lucilius sat.* VI. apud *Non.* p. 68. 29. *Merc.* Mulier sicca atque abstemia. *Varro de vita pop. Rom.* apud *Non.* l. c. Mulieres abstemias esse. *Ovid.* 15. *Met.* 323. Vina fugit, gaudetque meris abstemius undis. *Myth. I.* *Fab.* 2. 123. ed. *Mai.* Lycurgus rex Thraciæ fuit, qui, ut fabula habet, dum contempnit Liberum, ejus amputat vites, crura sua incidit. Re autem vera abstemius fuit, quos constat acrioris esse naturæ, quod etiam a *Demosthene* dictum est. *Servius* in *Virg.* 3. *Æn.* 14. hæc eadem narrat atque ipsissimis verbis concludit, a quo sumpsisse videtur *cit. Myth.* — Hinc prandium abstemium dixit *Gell.* 13. 30., in quo nihil vini, vel alius inebriantis liquoris potatur. Quo pertinet illud *Plaut. Aulul.* 2. 6. 5. *Cererin'*, Strobile, bas factori nuptias? quia temeti nihil allatum intellego. ¶ 2. Generalitatem est qui a re quacumque abstinet; et occurrit cum Genitivo rei, quæ tamen semper ad cibum, vel potum pertinet. *Horat.* 1. *Ep.* 12. 7. Si forte in medio positorum abstemius herhus Vivis et urtica etc. *Plin.* 22. *Hist. nat.* 24. 54. (115). Mulieres vini abstemiæ. *Auson. Profess. de Attio Pat.* 20. (4. 19). Vini cibique abstemius. ¶ 3. Apud inferioris notæ scriptores dicitur etiam de eo, qui non ex consuetudine, sed semel tantum h. e. eo die, quo de agitur, a potu, vel cibo abstinit. *Apul. de mag.* 58. Dicitur ante horam diei secundam jejunos adhuc et abstemius testimonium vendidisse. *Auson. præfat. Idyll.* 11. qui est *Griphus*. Comparet occupatum cum otioso, pransum cum abstemio. Adde *Paulin. Nol. Ep.* 7.

ABSTENTIO, ōnis, f. 3. (abstineo) cohibitio (*It. impedimento*; *Fr. répression*; *Hisp. represá*; *Germ. die Zurückhaltung*; *Angl. restraint*). *Cal. Aurel.* 3. *Acut.* 18. sub init. Difficilis urinae gestio, ita ut plerumque stercorum abstentio fiat. *Id. ibid.* 11. Officij ventris abstentio. *Id. A. Tard.* 3. Hinc enim perfecta passiois fiet abstentio. V. ABSTINEO I. A. a.

ABSTENTUS, a, um. V. ABSTINEO.

ABSTERGEO, ges, si, sum, gere, a. 2. (abs et tergeo). Abstersti syncope pro abstersisti usus est juxta *mel.* Edit. *Calull.* 97. (99). ad *Juvent.* 8.; sed

aliæ habent abstersisti, neque minus recte constat versus: Guttis abstersisti omnibus articulis. — Part. Abstergens II.; Abstersus I.; Absterendus I. et II. — Abstergere autem est siccare, sive aliquid, præsertim humidum, a re aliqua auferre, purgare (*It. asciugare, nettare*; *Fr. essuyer, nettoyer*; *Hisp. enjugar, limpiar*; *Germ. abwischen, abrocknen*; *Angl. to wipe, wipe off, clean*).

I.) Proprie occurrit cum Accusativo rei, a qua aliquid abstergendo removemus, aut cum Accusativo rei, quam abstergendo removemus. *Plaut. Asin.* 4. 1. 52. Tu labellum abstergeas. *Catull. loco superius cit.* labella. *Ter. Eun.* 4. 7. 9. Abstergere vulnera. *Curt.* 6. 9. 33. oculos amiculo. *Plin.* 14. *Hist. nat.* 21. 27. (134). dolia. — *Plaut. Pæn.* 5. 2. 10. Abstergere sorditudinem alicui. *Id. Merc.* 2. 1. 17. sudorem sibi. *Titinnius* apud *Non.* p. 192. 11. et p. 420. 7. *Merc.* Everrite aedes, abstergete araneas. *Lucilius* apud *Porphyr.* ad *Horat.* 1. *Sat.* 2. 68. lacrimas a læva. *Curt.* 5. 5. 8. Abstersis, quas profunderat, lacrimis. *Cic.* 2. *Phil.* 36. 91. Fulgine abstersa. *Liv.* 1. 41. Abstergere cruorem. *Id.* 3. 26. sudorem et pulverem. *Plin.* 12. *Hist. nat.* 17. 37. (73). succum barbarum villo. *Id.* 17. *ibid.* 27. 43. (252). Si circumfosso stipite defluens pituita abstergeatur. *Id.* 31. *ibid.* 11. 47. (125). Penicilli abstergendæ lippitudini utilissimi. et alii. — Hinc est etiam, quasi abradendo, aliquid a navibus abstrahere et avellere; qua significatione abstergere et detergere videntur fuisse vocabula-nautis usitatissima (*V. DETERGEO* et Cf. etiam *Heyn.* ad *Virg.* 1. *Æn.* 104.). *Curt.* 9. 9. 16. Ergo collidi inter se naves, abstergerique invicem remi — cœperunt. h. e. avelli, ita ut naves remis destituerentur. *Forcellinus* vero interpretatur frangi.

II.) Translate est quasi tergendò auferre, et ponitur de iis præsertim quæ animum dolore afficiunt. *Cic.* 14. *Phil.* 13. 34. Atque utinam his omnibus abstergere fletum sententiis nostris consulitisque possemus. *Id. Top.* 22. 86. Oratio ægritudinis abstergens. *Id.* 9. *Fam.* 16. 9. metum. *Id.* 11. *ibid.* 24. 1. alii cui omnem metum. *Id.* 2. ad *Q. Fr.* 10. 4. Consolabor te, et omnem abstergebo dolorem. *Id.* 3. *Tusc.* 18. 43. luctum. *Id. Senect.* 1. 2. Ita jucunda bujus libri confectio fuit, ut omnes absterserit senectutis molestias. *Plin.* 20. *Hist. nat.* 5. 17. (34). fastidium. *Id.* 26. *ibid.* 7. 25. (41). fastidia cruditatesque. *Ammian.* 14. 11. Abstergendæ causa suspicionis. — NB. Apud *Lucretium* hoc verbum in vet. Edit. legabatur lib. 4. v. 1057. et v. 1227., necnon lib. 5. v. 844. (ubi absterquit); sed juxta optimos Codd. recentiores Edit. in his omnibus locis exhibent absterreo, quod vide.

ABSTERGEO, ges, si, sum, gere, a. 2. Hanc vocabuli formam nonnulli afferunt ex *Titinnio* apud *Non. loc. cit.* in v. ABSTERGEO I., ubi metri causa legendum abstergete: ex *Plin.* 28. *Hist. nat.* 7. 25. (41), ubi nonnulli tamen pro abstergant legunt abstergent: et ex *Pseudo-Apul.* 1. de dogm. *Platon.* 15., ubi recentiores Edit. pro abstergant legunt abstergeant. Apud *Plin.* autem 5. *Ep.* 6. In proximo puteus, ex quo possis rursus abstergi. rectius igitur adstringi. Futurum tamen absterget certa lectione occurrit apud *Vulgat. Interpr. Prov.* 20. 30., et *Apoc.* 7. 17. et 21. 4.

ABSTERREO, es, ui, Itum, ere, a. 2. (abs et terreo). Part. Absterreitus. Proprie est timore injecto aliquem ab aliquo loco repello, removeo, avertio (*It. scacciare, distogliere spaventando*; *Fr. éloigner, détourner par la crainte*; *Hisp. apartar, alejar, desviar por el temor*; *Germ. weg-oder fortschrecken durch Furcht und Schreck*; *Angl. to frighten away, terrify, alarm, deter*).

I.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu occurrit cum Ablativo et præp. de vel a, absolute, aut cum Ablativo sine præp. *Plaut. Truc.* 2. 1. 41. Ubi quamque nostrarum videt prope aedes, — item ut de frumento anseres, clamore absterret, abigit. *Id. Men.* 5. 2. 79. Ego me assimulem insanire, ut illos a me absterream. *Horat.* 2. *Sat.* 5. 83. Ut canis a corio nunquam absterrebitur uncto. — *Liv.* 27. 28. Alii e turri ejus portæ murisque saxis, sudibus, pilis absterrent hostes. *Tac.* 13. *Ann.* 44. Occurrentem ancillam vulnere absterrent. — *Titinnius* apud *Non.* p. 95. 1. *Merc.* Parasitos amovi, lenonem ædibus absterrei.

¶ 2. Lata autem significatione est etiam prohibere, abnuere. *Cic.* 3. *Orat.* 41. 164. Quidnam obsecro est: Quid te adiri abnuas? Melius esset vetas,

prohibes, absterres. *Id. Planc. 27. 66.* Nemini a congressu meo neque janitor meus, neque somnus absterrent. *Lucr. 4. 1057.* sibi pabula amoris. *Id. ibid. 1227.* satum genitale quoquam. *Id. 5. 834.* autum. *V. Abstergeo.*

II.) Translate est timore injecto aliquem cohibere ab inceptu aliquo, aut a scelere patraudo: occurrit autem absolute, cum Ablativo et præp. ab, aut cum Ablat. sine præp., interdum etiam cum Subiunctivo et part. quin. *Plaut. Most. 2. 1. 74.* Jussit maximo opere curare, ut patrem aliquo absterres modo, Ne introiret. *Ter. Andr. 3. 1. 14.* Hanc simulant parere, quo Chremetem absterreant. *Liv. 5. 41. (Milites ipsa solitudine absterrent. Sueton. Cæs. 20.* Contradictio nullo, ac, si conaretur quis, absterrento. *Id. Ver. 43.* Absterrent non tam penitentia, quam perficiendi desperatione. — *Cic. 4. Ferr. 58. 142.* A pecuniis capiendis homines absterre. *ubi optimi Codd. legunt abstinere. Liv. 23. 1. 10.* Ab urbe oppugnanda Perunum absterre conspecta mœnia, baudquaquam prompta oppugnant. *Sed hæc quoque lectio incerta est. Sueton. Cæs. 59.* ab incepto. *Val. Max. 2. 10. 6.* a conservando Mario. *Id. 1. 1. 15.* a cultu. — *Horat. 1. Sat. 4. 128.* Sic teneros animos aliena opprobria sæpe Absterrent vitii. *Plin. 8. Hist. nat. 16. 18. (47).* Quia ceteri metu pœnæ similis absterrentur eadem noxâ. *Tac. 12. Ann. 45.* Nisi Pharasmanem bello absteruisset. — *Val. Max. 4. 5. 6.* Ne tribus quidem et viginti vulneribus, quin verecundiæ obsequeretur, absterrenti potuit.

ABSTERRITUS, a, um. *V. ABSTERGO.*

ABSTERSUS, a, um. *V. ABSTERGO.*

ABSTINAX, æcis, adject. (abstineo) idem quod abstiens (II. astinente; Fr. qui s'abstient; Hisp. continente; Germ. enthaltend; Angl. abstinent). *Petron. Sat. fragm. Tragur. 42.* Burmann. Et quid, si non abstinau fuisset? h. e. cibi abstiens. Adde *Symmach. Ep. 1. 47.*

ABSTINENS, entis. *V. ABSTINEO* præsertim in fine.

ABSTINENTIA, adverb. (abstineo). Comp. *Abstinentius*. — a) Cum abstinentia (quam vocem *V.*), h. e. ab alienis temperando (II. con moderazione; Fr. modérément; Hisp. moderadamente; Germ. auf enthaltensame Weise; Angl. with moderation). *Cic. Sest. 16. 37.* Saturninus tribunus plebis, vigilans homo, et in causa populari, si non moderate, at certe peculiariter abstinenterque versatus. *Orat. in Sallust. Cæcili tributa 7.* Postquam prætor est factus, modeste se gessit et abstineat. — b) De cibi autem abstinentia *Augustin. 2. de morib. Manich. 13.* Abstinentius vitam ducere.

ABSTINENTIA, æ, f. 1. (abstineo) absolute apud Augustinæ ætatis Scriptores est virtus, qua ab externis illis rebus, quæ perperam appetuntur, scilicet a sceleribus temperamus, et præsertim ab alieno: quapropter differt a continentia (*V. Homonym. in fin.*) (II. désintéresser, intégrité; Fr. désintéressément, respect de la propriété d'autrui; Hisp. desintéres; Germ. die Enthaltensameit, Uneigennützigkeit; Angl. an abstaining from, abstinence). ¶ 1. Absolute et superius allata significatione conjungitur cum continentia et moderatione, et occurrit præsertim de magistratibus qui nuncius a privatis et publicis bonis abstinebant. *Cic. 2. Off. 22. 77. V. infra in Homonym. Quintil. 5. 10. 73. et 89.* Si continentia virtus, utique et abstinentia. *Sueton. Off. 3.* Proviuam administravit — moderatione atque abstinentia singulari. Adde eund. *Domit. 23. Cic. 5. Att. 17. 2.* Sic in provincia nos gerimus quod ad abstinentiam attinet, ut nullus terribus insumatur in quantum. *Id. Sest. 3. 7.* Possum multa dicere de provinciali in eo magistratu abstinentia. *Sallust. Catil. 3. 3.* Pro pudore, pro abstinentia, pro virtute, audacia, avaritia, largitio vigeant. *Nep. Epam. 4.* Tentata ejus est abstinentia a Diomedonte: namque is Epaminondam pecunia corrumpebam suscepit. *Sueton. Cæs. 54. et alii.* ¶ 2. Aurea nunquam ætate, sed tamen æreata, occurrit cum Genitivo, aut cum Ablativo, et præp. ab, ejus rei a qua temperamus: tum autem abstinenti actum, aut habitum significat. *Plin. 25. Hist. nat. 5. 24. (59).* Corpus præparandum cibis arribus, abstinentia vini, pridie cana abstinentia. *Quintil. 1. 7. 9.* Abstinentia temet. *Id. 11. 3. 19.* Veneris. *Seneca 2. Contror. 9. a med. p. 147. B. 1.* Qui sibi abstinentiam conviviorum imperaverunt, aut conviviorum. *Justin. 2. 2.*

11. Utinam reliquis mortalibus similis moderatio et abstinentia alieni foret. — *Scribon. Compos. 52.* Abstinentia ab omni re. *Id. 105.* ab aqua. *Augustin. 2. de morib. Manich. 13.* a vino et carnibus. ¶ 3. Peculiariter et quidem absolute est temperantia in cibo et potu. *Quintil. 2. 17. 9.* Febrem quiete et abstinentia mitigavit. *Plin. 1. Ep. 12.* Hunc (pedum dolorem) abstinentia, sanctitate, quoad viridis ætas, vitæ et fregit. *Plin. 27. Hist. nat. 9. 55. (80).* Radix ejus post unius diei abstinentiam bibitur. *Cels. 2. 16.* Abstinentiæ duo genera sunt: alterum, ubi nihil assumit æger; alterum, ubi non nisi quod oportet. ¶ 4. Hinc ponitur etiam pro inedia. *Tac. 4. Ann. 35.* Egressus senatu vitam abstinentia finivit. *Seneca 2. de Ira 27. 4.* Scalpellum, abstinentia, et alia, quæ profutura torquent. ¶ 5. Interdum abstinentia idem est atque abstentio, et dicitur, non de animo, sed de corpore quod a suis cessat officiis. *Cæli. Aurel. 2. Acut. 11.* Cataplasma mediis adhibemus partibus et cunctibus ob abstinentiam urinæ solvendam. *Id. 2. Acut. 37.* Si post sudoris abstinentiam febrium fuerint accessiones subsequatæ etc. *V. ABSTINEO I. A. a.*

Homonym. Abstinentia a continentia differt. Continentia enim interna est; abstinentia vero externa: continens est qui purus est a flagitiis, abstiens qui purus est a sceleribus: continens non modo externis actibus, verum etiam interna cogitatione atque appetitione nihil in se contra legem moralem admittit; abstiens potest esse non continens, potest enim interne mala appetere, et tamen externe a malis iis temperare: continentia igitur (absit injuria verbis) est moralitas; abstinentia est, uti ajunt, legalitas, sive negativa justitia officia complectitur, quæ in eo consistunt ut nemo lædatur, unde *Nep. Arist. 1.* Adeo excelebat Aristides abstinentia, ut unus — cognomine Justus sit appellatus. Hinc recte *Cic. 2. Off. 22. 77.* Nulla re conciliari facilius benevolentiam multitudinis possunt ii, qui reipublicæ præsent, quam abstinentia et continentia. *Sall. Catil. 54.* (Cato) cum strenuo virtute, cum modesto pudore, cum innocente abstinentia certabat. *Cic. 1. ad Q. Fr. 1. 11.* Nam esse abstinentem, continere omnes cupiditates, suos coercere, — præclarum magis est quam difficile. — Abstinentia igitur virtutem quoque temperandi ab alieno necessario complectitur; qua peculiari significatione sæpius occurrit et avaritiæ opponitur, quemadmodum loca superius allata § 1. aperte declarant. — Continentia vero, ut ex iis quæ diximus patet, latissimo sensu abstinentiam quoque complectitur; quapropter nihil mirum, si quis continentiam pro abstinentia posuit, quemadmodum *Val. Max. 4. 3. 6.* et 7. et 14., alique.

ABSTINEO, tines, tînuî, tentum, tînere, 2. (abs et teneo). Part. Abstiens in fine; Abstentus I. A. a., B. a.; Abstinentus I. A. a., B. a. Proprie est cohibere, continere, temperare (II. astenere, tener lontano; Fr. tenir éloigné, écarter, retenir; Hisp. retener, abstenerse; Germ. ab-zurück-fernhalten; Angl. to abstain from, keep from, or out of the way of, keep aloof from). Est autem verbum aut I. activum, aut II. neutrum.

I.) Active dicitur abstinere, h. e. cohibere, coercere, A) rem aliquam, aut B) aliquem hominem aut aliquam belluam.

A) Abstinere rem aliquam occurrit aut a) absolute, aut de more b) cum Ablativo ipsius rei, a qua temperamus, præcedente præp. de, aut etiam sine præp.: c) sæpius cum Ablativo et præp. ab; d) interdum et cum Accusativo se. — a) Absolute occurrit tantummodo in certis quibusdam formulis. *Ter. Heaut. 3. 3. 4.* Fatis ideo indigne injuriam illi, qui non abstinas manum. *Id. Adelph. 5. 2. 6.* Non manum abstines, mastigia? *Liv. 29. 18. 16.* Noctu audita ex delubro vox est: abstinerent manus: deam sua templa defecuram. *Id. Tibull. 1. 3. 4.* Abstines avidas, mors, preceps, atra, manus. *Plaut. Men. 5. 6. 20.* Metum comitem mihi adhibeam, culpam ut abstineam. *Id. Trin. 2. 1. 30.* Anior procul adhibendum est atque abstinentum. *Ter. Heaut. 2. 3. 131.* Inversa verbo, eversas cervices tuas, gemitus, screatus, tusis, risus abstine. *Cod. Theod. 6. 30. 22.* ¶ 1. Abstinere hereditatem, quod clare patet, quia præcedit respere hereditatem. *Cato apud Festum p. 281. 22. Mull. Ego jam a principio in parsimonia atque in duritia atque in industria omnem meam adolescentiam abstiniui agro colendo etc. h. e. adolescens nunquam*

a salebrosa virtutis via deflexi ut laxis habenis in vitia præceps ruerem, sed ab his me abstiniui agro colendo etc.: itaque perperam *Crispin. et Mull.* hoc loco malant legere abstiniui, quod inusitatum. *Cæli. Aurel. 1. Acut. 12.* Eius sanguinis fluor abstinere difficile potest. *Id. 1. ibid. 15.* Aut — vinum in cauteris similitudinem abstinere sudorem. *Id. 2. ibid. 16.* Hinc denique, quoties tumore densatur (membrana), ossibus vicinantis abstenta ire latius prohibetur. *Id. 2. ibid. 5.* Abstinentiæ cæctiones, quibus ibid. turgius effluentes capiuntur. — b) De more occurrit cum Ablativo rei, a qua temperamus, præcedente præp. de, aut sine præp. *Plaut. Most. 4. 2. 17.* Abstinere jam sermonem de rebus istis, quamquam abstinere sermonem absolute dici potuit. *Cato 5. R. R. 1.* Alieno manum abstineat: sua servet diligenter. *Plaut. Rud. 2. 4. 11.* Potui ut me abstinere manum? *Horat. 2. Sat. 3. 202.* abstinere vim uxore et gnato. *Liv. 8. 19.* vini fribus. *Id. 1. 1.* Duobus Aenea Antenoreque omne jus belli Achivos abstinuisset. *Ovid. 8. Met. 752.* ferrum quæru. *Catull. 19. 19.* hinc malas rapinas. — c) Sæpius cum Ablativo et præp. ab. *Lucilius apud Non. p. 325. 32.* Merc. Abstinere manus a muliere. *Cic. Fat. 4. 10.* ab aliquo. *Id. 6. Ferr. 32. 71.* a Capitolio. *Id. 3. Ferr. 37. 93.* a tutela, a pupillo, a sodalis filio. *Id. 7. Ferr. 2. 4.* ab alienis pecuniis. *Id. 12. Phil. 12. 26.* sacrilegas manus atque impas ab aliquo. *Id. 1. Orat. 43. 194.* ab alienis mentes, orosus, manus. *Id. 1. Ferr. 12. 36.* manus animosque a scelere. *Id. 6. Ferr. 15. 34.* cupiditatem aut manum ab argento. *Id. 4. Tusc. 37. 79.* et 3. *Att. 7.* manus a se abstinere. h. e. a sui nece. *Liv. 8. 19.* bellum ab aliquo. *Id. 2. 16.* jus belli ab obsidibus. *Id. 42. 26.* injuriam ab sociis. *Id. ignem ab æde Matris Matutæ. — d) Cum Accus. se. Pallad. 2. R. R. 24. 5.* Rigetur, si se imber abstineat. h. e. nisi pluat.

B) Abstinere hominem, aut belluam occurrit pariter a) absolute, b) cum Ablativo rei, a qua quis remouetur, sine præp.; c) cum Ablativo et præp. ab; d) cum Accusativo se. — a) Absolute abstinere hominem, aut belluam plures easque varias habet significationes, quæ tantummodo ex orationis contextu erui possunt. *Liv. 40. 14. 4.* Non milites abstinuissent meos? quorum sententia ex præcedentibus patet verbis: non temperassem viro in unum diem? — *Scævola Dig. 12. 6. 61.* Tutores pupillum abstinuerunt. h. e. hereditate. *Id. Dig. 26. 8. 21.* Curator dixit: abstinere pupillum, procurator dixit: responsum habes; scis quid agere debeas, quæsitum est, an secundum hæc acta adolescens bonis patris abstentus sit? respondi. proponi abstentum. Adde *Ulp. Dig. 36. 4. 1. § 4. Paul. 26. 7. 46.* et *Ulp. 2. 11. 15.* — Ubi sermo est præsertim de ægrotis, abstineo est cohibere a cibo potuque. *Seneca Ep. 75.* Urendus, secandus, abstinentius sum. *Colum. 8. R. R. 5. 17.* Nam nisi vana est ingluviens, (pulli) crudelitatem significant abstinereque debent, dum concoquant. *Marcell. 9. 86.* Languidior noster si quando est Paulus, Atili, Non se, convivas abstinet ille suos. — Apud Scriptores Eccles. abstinere aliquem est ab Ecclesia separare, excommunicare: abstinentem autem est excommunicatum. *V. Cypriani Ep. 38. 39.* et alibi sæpe. — b) Cum Ablativo sine præp. *Liv. 8. 24. 18.* Quamquam Romano bello fortuna eum abstiniuit. *Id. 38. 32. 2.* Abstinere milites direptione prædaque. *Colum. 8. R. R. 5. 15.* pullos cibo et aqua. *Id. 7. ibid. 10. 5.* gregem putiore et pabulo. *Id. 6. ibid. 7. 2.* bovem cibo. *Id. 8. ibid. 5. 23.* aves cibis. et alibi sæpe. *Papinian. Dig. 27. 3. 18.* Cum tutor pupillum paternam hereditate abstineat. — c) Cum Ablativo et præp. ab. *Cic. 4. Ferr. 58. 142.* Abstinere aliquem a pecuniis capiendis. *ubi alii absterre, quod vide. Liv. 2. 22. 4.* Recens ad Regillum lacum accepta clades Latinos ne ab legatis quidem violandis abstiniuit. *Id. 4. 39. 8.* militem a præda. *Colum. 6. R. R. 26. 3.* vitulum ab humore. *Pallad. 6. R. R. 7. 3.* a potu. *Cæli. Aurel. 5. Terd. 10.* ægrotum a cibo. quod sæpius apud Medicos. — d) Abstinere se dicitur aut absolute, quod raro, aut sæpius cum Ablativo sine præp., aut cum Ablativo et præp. ab. Quoties vero absolute ponitur, sensus ex orationis contextu innoscitur. *Dig. 11. 7. 6.* Abstinere se. h. e. hereditate. *Marcell. 9. 86.* superius cit. *B. a. Liv. 3. 11. 5.* Multum et consul se abstinere, ne cui — maiestatem suam contumeliam offerrent. — *Plaut. Curc. 1. 1. 37.* sese abstinere nuptia. *Id. 1.*

virgine. *Ter. Hec.* 1. 2. 64. Sese illā abstinere ut potuerit? *Plaut. Cas.* 1. 1. 13. se rebus urbanis. *Cic. Fam.* 26. Qui me ostreis et muranis facile abstinerebam. *Id.* 3. *Fin.* 1. 38. Quo minus homines nullo dedecore se abstineant. *Id.* 2. *Phil.* 4. 5. nefario scelere. *Id.* 1. *Brut.* 17. maledictis. *Id.* 1. *Divinat.* 45. 102. litibus et iurgiis. *Cæs. B. G.* 44. sese cibo. *Nep. Att.* 22. 3. se cibo. *Liv.* 8. 2. armis. et alibi sæpe. — *Cic. Acad. (pr. 2.)* 17. 55. A quibus ne tu quidem jam te abstines. *Tac. Dial. de orat.* 40. Cum plurimi ne a P. quidem Scipione, aut Sulla abstinerent. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 55. 76. (155). Abstinerere se a cantu.

II.) Neutraliter abstinere est sibi temperare ab aliqua re; et occurrit apud omnium ætatum scriptores a) raro absolute; b) sæpissime cum Ablativo sine præp., etiam passive impersonaliter; c) cum Ablativo et præp. ab, etiam pass. impers.; d) semel cum Genitivo; e) raro admodum cum Infinito, aut cum particulis negativis quin, vel quo minus. — a) Raro absolute, sensus autem ab orationis contextu eriuendus. *Plaut. Aulul.* 2. 5. 19. Te scio facile abstinere posse, si nihil obviat est. *Virg.* 2. *Æn.* 534. Hic Priamus, quamquam in media jam morte tenetur, Non tamen abstinet, nec voci iraque pepercit. *Cels.* 2. 12. a med. Pridie abstinere (alii abstineri) debet æger, ut aptus tali curationi sit. h. e. a cibo potuque. — b) Cum Ablativo sine præp., etiam impersonaliter. *Plaut. Men.* 5. 2. 18. Illi quoque haud abstinent sæpe culpa. *Id. Aul.* 4. 1. 15. Qui ea curabit, abstinebit censione bubula. *Cic. Off.* 17. 72. Abstinerere injuria. *Id. Verr.* 2. 4. vitius. *Id.* 2. *Divinat.* 58. 119. faba. *Cæs. B. G.* 46. 5. mulieribus atque infantibus. *Id.* 1. *ibid.* 22. 3. prælio. *Liv.* 2. 45. pugna. *Id.* 1. 15. urbe valida. *Virg.* 7. *Æn.* 618. tactu. *Horat. Art.* 6. 379. armis. *Id.* *ibid.* 414. Venere. et vino. *Tac. Ann.* 3. et *Sueton. Claud.* 36. publico. *Cels.* 3. 22. et *Sueton. Tib.* 50. negotiis. *Sueton. Cæs.* 14. curia. *Id. de illustr. Gramm.* 9. insectatione. et passim apud omnes Scriptores. — *Liv.* 3. 16. Ut seditio abstinere abstineretur. *Id.* 5. 50. Ut sacro auro abstinere. *Id.* 40. 7. 3. Ut ne ipsis quidem ducibus abstinere. *Curt.* 5. 1. Jussit abstinere cædibus. Adde 3. 8. — c) Cum Ablativo et præp. ab, etiam impersonaliter. *Lucan.* 4. 242. A trepido vix abstinet ira magistro. Adde *Plaut. Mil. glar.* 4. 7. 26. ambiguo verborum joco. *Liv.* 5. 21. Ut ab inerini abstinere. — d) Cum Genitivo apud *Horat.* tantum 3. *Od.* 27. 69. Abstinet — iram calidæque rixæ (ita Græce ἀνίσχυς τῆς ὀργῆς. Cf. Desine querelaram, apud eund. 2. *Od.* 9. 17. *V. infra abstinens*). — e) Raro admodum cum Infinito, aut cum particulis negativis quin vel quo minus. *Plaut. Curc.* 1. 3. 24. Dum mihi abstinere invide-re. *Sueton. Tib.* 23. Quando ita præfari non abstinerit. — *Liv.* 2. 45. Egere abstinent, quin castra oppugnent. *Sueton. de illustr. Gramm.* 3. Ut ne clarissimi quidem abstinerint, quo minus et ipsi aliquid scriberent. De particula ne *V. superius I. B. a.*

Abstinsens, entis. Part. præf. act., est etiam adject., unde Comp. *Abstinentior*, Sup. *Abstinentissimus*: ut adjectivum autem iisdem usurpatur significationibus, quibus nomen *abstinentia*, quod *V.*: occurrit sæpius absolute, raro cum Ablativo, interdum cum Genitivo. *Cic.* 5. *Att.* 21. Homo nimirum abstinsens. *Id.* 1. *Q. Fr.* 1. 11. Esse abstinentem, continere omnes cupiditates, præclarum est. *Id.* 1. *Off.* 40. 144. Prælorem decet non solum manus, sed etiam oculos abstinentes habere. *Quintil.* 12. 2. 3. Abstinsens erit, qui id ipsum, quod sit abstinentia, ignoret? *Auson. Gratiar. act.* 28. In cibis autem ejus sacerdotis abstinentior cæremonia? *Senat. Cons.* apud *Plin.* 8. *Ep.* 6. ABSTINENTISSIMI FIDELISSIMIQUE CUSTODIS PRINCIPALIVM OPVM FACULTATES. — *Colum.* 12. *R. R.* 4. 3. Nisi ab impubi, aut certe abstinentissimo rebus veneris. — *Horat.* 4. *Od.* 9. 37. abstinsens Dantis ad se cuncta pecuniaz. *Colum.* 11. *R. R.* 1. 13. Somni et vini sit abstinentissimus. *Plin.* 6. *Ep.* 8. Homo est alieni abstinentissimus.

ABSTO, stas, stiti, stare, n. 1. (ab et sto; Cf. ἀπὸ-στασις) sto procul, disto (It. stare distante; Fr. être ou se tenir éloigné de; Hisp. distar; Germ. abziehen; Angl. to stand afar off, at a distance, aloof from). *Horat. Art.* P. 361. Ut pictura, poesis; erit quæ, si propius stes, Te capiat magis, et quædam, si longius abstes. *Id.* 1. *Ep.* 18. 38. Ne te retrabas ad specusabilis abstes.

ABSTRACTIO, ōnis, f. 3. (abstraho) proprie est actus abducendi per vim; hinc raptus (It. ratto; Fr. rapt, enlèvement; Hisp. rapto; Germ. das Ab-oder Entziehen; Angl. a drawing or pulling off). *Di-clyt.* B. Tr. 1. 4. Menelaus, etsi abstractio conjugis (*Helene*) animum permoverat, etc.

ABSTRACTUS, a, um. *V. ABSTRAHO.*

ABSTRÄHO, tis, ti, ctum, ere, a. 3. (abs et traho). *Abstracte* pro *abstractissime* dixit *Lucret.* 3. 651. (650). Part. *Abstractus* I. a.; *Abstractus* I. a. c., II. 2. 3., et in fin.; *Abstracturus* I. a. — *Abstractus* est per vim abducere, avellere (It. condur via per forza, svelere; Fr. arracher, emmener par violence; Hisp. arrancar, abstraer; Germ. abziehen, mit Gewalt weg- oder fortziehen, fort- oder wegschleppen; Angl. to draw or pull off or away, to take away by force).

I.) Proprie et generatim occurrit sæpe apud omnes ejusque ætatis Scriptores a) aut absolute; b) aut adjecto loco, ad quem quis abstrahitur; c) aut adjecto loco, a quo quis abstrahitur. — a) Absolute. *Lucret.* 3. 650. (649). Nec tenet amissam lævam cum tegmine sæpe Inter equos abstraxe rotas falcesque rapaces. *Virg.* 8. *Æn.* 263. Abstractæque boves abjuratæque rapinæ Cælo ostenduntur. *Ovid.* 3. *Met.* 694. Protinus abstractus solidis Tyrrhenus Acetes Clauduit in tectis. *Liv.* 3. 44. Sequi se jubebat cunctantem vi abstractus. Adde 6. 48. et 40. 10. *Curt.* 8. 1. 40. Atque illum cunctantem — qui proximi ei cubuerant, injectis manibus — conabantur abducere. Clitus, cum abstraheretur etc. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 45. 69. (194). Spongiæ ubi avulsore sensere, contractæ multo difficilius abstrahuntur. — b) Adjecto loco, ad quem quis abstrahitur, per Adverbia, per Accusativum cum præp. in, ad, vel per Accusativum sine præp. *Cic.* 2. *Tusc.* 9. 20. ex *Sophocle*. Huc adripe ad me manibus abstractam piis. *Plaut. Men. prol.* 66. de torrente qui hominem abripuerat. Rapidus raptori sulduxit pedes abstraxique hominem in maximam malam crucem. *Cic.* 3. *Orat.* 36. 145. Abstrahere aliquem — in altum. *Liv.* 29. 6. Rhegium. *Ter. Adelph.* 5. 3. 57. Istam psallitur una illuc mecum hinc abstraham. *Sueton. Cæs.* 71. Abstrahentibus statim eripuit (eum). — c) Adjecto loco, a quo quis abstrahitur, per Adverbia localia, vel per Ablativum cum præp. ab, de, e, vel raro per Ablativum sine præp. *Cæs. B. G.* 2. Accedebat, quod suos ab se liberos abstractos obsidum nomine dolebant. *Cic.* 3. *Orat.* 36. 145. Abstrahere aliquem a conspectu omnium. *Liv.* 42. 56. Ratus ad juvenandas sociorum urbes longius ab castris abstractos deprehendi Romanos posse. *Cic. Font.* 17. 36. de matris complexu aliquem avellere et abstrahere. *Ovid.* 16. *Heroid.* 154. Quam tu de thalamis abstraheretur meis. *Cic. Cæl.* 24. 59. Cum Metellus abstraheretur e sinu gremioque patriæ. *Ovid.* 13. *Met.* 658. gremio genitoris. *Cic. Sull.* 3. 9. ex comitatu. *Liv.* 39. 49. 12. ex oculis hominum. *Id.* 37. 27. 6. e portu naves. alii a portu. *Cæs. B. C.* 78. frumento ac commeatu. — Hinc dicitur etiam se abstrahere h. e. recedere. *Ter. Hec.* 3. 1. 17. Vix me hinc abstraxi. *Cic.* 6. de re publ. 26. 29. Tum (animus) — maxime se a corpore abstrahet.

II.) Translate peculiare et varias habet significationes; gaudet autem sæpissime præp. ab cum Ablativo rei, a qua quis abstrahitur; aliquando etiam præp. ad vel in, si ea jungantur ad quæ abstrahimur; raro admodum ponitur cum Ablativo sine præp., aut absolute. 1. Abstrahere aliquem ab aliquo est eum avocare ab alienius benevolentia vel partibus. *Ter. Andr.* 1. 5. 8. Ut me a Glycerio miserum abstrahat. *Id.* *ibid.* 3. 2. 39. Quis igitur eum ab illa abstraxit, nisi ego? *Cic.* 10. *Fam.* 18. 3. Magnam perdit hostes accessionem sibi fecissent, si quas copias a Lepido abstraxissent. *Tac.* 2. *Ann.* 5. Ut ea specie Germanicum suæ legionibus abstraheret. *Sall. Jug.* 41. Ita omnia in duas partes abstracta sunt. 2. Abstrahere aliquem a re aliqua est eum impedire, quo minus id agat. *Cic. Senect.* 6. 15. A rebus gerendis abstrahit senectus. *Id.* *Arch.* 6. 12. Ut a nullius unquam me — commodo otium meum abstraherit. *Id.* 3. *Phil.* 12. 31. Ab impetu abstractus consilio et copiis Cæsaris. *Liv.* 38. 27. Qui ingressos in castra ab directione abstrahere non poterat. *Cic.* 1. *Orat.* 18. 81. Deinde etiam illud verendum est, ne abstrahamur ab hac exercitatione et consuetudine dicendi populari et forensi. *Nep. Dat.* 4. Datames, etsi a majore re abstraheretur, tamen morem gerendum putavit. *Lu-*

can. 6. 80. Major cura ducem miscendis abstrahit armis. h. e. removel a pugna. *Lucret.* 3. 260. absolute: Rationem reddere aventem Abstrahit invitum patrii sermonis egestas. 3. Abstrahere a re aliqua est etiam amovere, sejungere. *Cic.* 1. *Tusc.* 34. 84. Si ante occidissemus, mors nos a malis, non a bonis abstraxisset. *Id.* 1. *ad Brut.* 16. 9. Neque desistam abstrahere a servitio civitatem nostram. *Id.* *Deiot.* 74. 259. abstrahere se a sollicitudine. *Id.* 1. *Divinat.* 31. 66. Cum a corpore animus abstractus divino instinctu concitatur. *Id.* 6. de republ. 26. 29. Tum (animus) — maxime se a corpore abstrahet. *Id.* 4. *Tusc.* 17. 38. Animus concitatus et abstractus — integra certaque ratione. h. e. amotus, qui nimirum a recta ratione procul aberret. 4. Denique abstrahere aliquem est etiam a re in rem quasi per vim adducere, præsertim a bouis in mala. *Sall. Jug.* 29. Abstrahere aliquem a bono honestoque in pravam. *Cæs. B. G.* 41. 14. 10. et 42. 3. in servitum. *Liv.* 38. 43. 5. in servitium. *Curt.* 3. 2. 17. ad capitale supplicium. *Tac.* 4. *Ann.* 13. absolute. Ni Elius Lamia et L. Apronius — insontem protexissent, claritudine infau-sti generis et paternis adversis foret abstractus. h. e. in summa mala. *Cic.* 68. *Brut.* 239. etiam a re bona in aliam bonam: Nisi vno majoris gloriæ cupiditas ad bellicas laudes abstraxisset.

Abstractus, a, um, præterquam part. præter. pass. iisdem, quibus verbum, significationibus, est etiam adjectivum, quod opponitur concreto, ut *Abstracta* quantitas apud *Isid.* 2. *Orig.* 24. 14. 3., quam scilicet intellectus ut a materia separatam considerat: quæ loquendi ratio cadente latinitate scholis philosophorum familiaris esse cepit.

ABSTRACTUS, a, um: utpote participium ab inusit. *abstringo* quidam afferunt ex *Liv.* 24. 7. Tamquam laxaret elatum pedem abstracto nodo. Sed rectius leg. alii ab stricto nodo.

ABSTRITUS, a, um, participium ab inusit. *abstero* (abs et tero), idem ac detritus. *Hieronym.* ep. 22. *Eustoch.* n. 29. Viduæ otiosæ et curiosæ, quæ rubore frontis abstrito, parasitos vincunt mimorum. h. e. perficta fronte. alii leg. attrito.

ABSTRUDO, dis, si, sum, dere, a. 3. (abs et trudo). Part. *Abstrusus* I. et II. et in fine. — Proprie est asperellere, procul ab aliquo loco pellere, per vim amovere: sed tamen derivata tantum occurrit significatione, et est abscondere, intus abdere, celare (It. ascondere, celare; Fr. cacher; Hisp. esconder; Germ. verstecken; Angl. to hide).

I.) Propria abscondendi, significatione occurrit aut adjecto loco versus quem, aut adjecto loco in quo quis abstruditur, aut absolute. *Cic.* 12. *Att.* 15. Cum mane me in silvam abstrusi densam et asperam. *Id.* 1. *Leg. agr.* 4. 11. Abstrusus usquam. *Tac.* 4. *Ann.* 69. Tectum inter et laquearia tres senatores — sese abstrudunt. *Apul.* 3. *Met.* 20. Propter invidios mores in solitudine seniper abstruso. — *Plaut. Aul.* 3. 6. 46. Ibi (aurum) abstrudam probe. *Id.* *ibid.* 4. 5. 3. hic. *Id.* *ibid.* 4. 6. 13. Aurum ubi abstrudat senex. *Id.* *Curc.* 5. 2. 8. Sub gamma abstrusum habere. *Virg.* 6. *Æn.* 7. semina flammæ abstrusa in silicis venis. *Id.* 1. *G.* 135. Ut silicis vena abstrusum excuteret ignem. *Sueton. Vitell.* 16. Abstrusus gestatoria sella. *Vellej.* 2. 129. 3. Serpens abstrusa terræ. — *Plaut. Rud.* 4. 3. 68. joculariter per imaginem: Jam in cerebro colaphos abstrudam tuo. h. e. infigam.

II.) Translate de abst. actis. *Cic.* 4. *Acad. (pr. 2.)* 10. 32. Naturam accusa, quæ in profundo penitus veritatem abstruserit. *Tac.* 3. *Ann.* 6. Abstrudere tristitiam. *Id.* 15. *ibid.* 5. metum. *Plin.* *Paneg.* 43. Boni otio aut situ abstrusi. — Particip. Præter. pass.

Abstrusus, a, um, est etiam adject., unde Comp. *Abstrusior*, iisdem significationibus quibus verbum. — a) Proprie. *Accius* apud *Non.* p. 308. 9. *Merc.* Abstrusum flumen. Adde *Ovid. Heroid.* 7. 147. *Plin.* *Paneg.* 63. 5. Terra abstrusus atque abditus. *Vellej.* 2. 130. 4. Abstrusum incendium. *Cic.* 2. *Leg. agr.* 18. 49. Penitus abstrusas insidias alicui ponere. — b) Translate. *Cic. Dom.* 10. 25. Reconditis et penitus abstrusus animi dolor. *Tac.* 1. *Ann.* 24. Abstrusus et occultissimus quæque maxime dissimulans Tiberius. *Cic.* 4. *Acad. (pr. 2.)* 10. 30. Disputatio copiosa illa quidem, sed paulo abstrusior.

Abstrusum, i, neutrorum more. *Plaut. Pæn.* 1. 2. 129. Proba merx facile emptorem reperit, tametsi in abstruso sita est. *Ammian.* 17. 7. In abstruso esse h. e. ignotum esse.

ABSTRUO, is, xi, ctum, ere. Affertur ex *Tertull.* 4. *advera. Marcion.* 27. Negat lucernam abstruendam, sed confirmat super candelabrum proponendam. Et ex eodem de *Præscript. advers. hæc.* 26. Ipse docebat lucernam non sub modio abstrui solere, sed in candelabrum constitui. *Quibus in locis falsa est lectio, et illud abstruo aut in obstruo ut alii, aut rectius in abstrudo ut Klotz putat, mutandum est.*

ABSTRUSE, adverb. (abstrusus) idem atque abditè, cuius tamen solummodo Comparat. *Abstrusius* occurrit apud *Ammian.* 28. 1. *prope fin.* Inter reos recepti, vocatque edictis, semet abstrusius amandarunt.

ABSTRUSIO, ònis, f. 3. (abstrudo I.) occultatio (II. nascondimento; Fr. *action de cacher*; Hisp. *escondimento*; Germ. *die Bergung*; Angl. *a hiding*). *Arnob.* 5. 37. Seminis abstrusio. *Theod. Priscian.* 4. 9. p. 317. Item aliam abstrusionem spiritus generari. *si tamen salva est lectio: videtur enim legendum esse obstrusionem, quæ vox in Theod. Priscian. sæpissime occurrit.*

ABSTRUSUS, a, um. V. **ABSTRUDO**.

ABSTUOLO, is, ere, pro *aufero*, compos. ex præp. *abs* et obsoleto *tylo* (Cf. **FERO** indeque composita, et Græc. *ἄλωω perfero, patior, et sanscr. तुल extollere, sustinere, sibi imponere, ferre*). *Diomed.* 1. p. 376. *Putsch.* Plautus compositum efficit in *Rudente: aulæ abstulas*, ut sit instans *abstulo*.

ABSUETUDO, inis, f. 3. (ab et *uesco*) idem quod desuetudo, affertur ex *Apul. de mag.* 89. Mulier sancte pudica, absuetudine conjugis torpens. ubi *recentiores Editi., rectius fortasse, legunt assuetudine.*

ABSUM, abes, abfui, vel abui, abesse, anom. (ab et sum, Cf. *ἀπειμι*). Quod ad scribendi rationem attinet, animadvertendum est, scribi posse *abfui* et *afui*, *abfuturus* et *afuturus*, *abfore* et *afore*; utraque enim ratio ex probatis Codicibus et Inscriptionibus confirmatur. *Abfuit* pro *absit* legitur apud *Frontonem* (V. II. B. 6.), *si tamen salva est lectio. Cf. Fuam* in voce **SUM**. — Part. *Absens* in fine; *Abfuturus* II. A. I.; Infinit. Fut. *Abfore* II. A. 4. — Absum proprie est remotus sum, non sum hic, non sum præsens (It. *essere assente, essere lontano*; Fr. *être absent, être éloigné*; Hisp. *estar ausente, estar lejano*; Germ. *abwesend sein, nicht da, nicht zugegen sein*; Angl. *to be absent, or out of the way, to be distant*). Hinc *abesse* opponitur *adesse*; participio vero præsentii *absens* opponitur *præsens*.

1.) Proprie abesse est ¶ 1. Non sum præsens, non sum hic, remotus sum: occurrit autem a) absolute; b) adjecto loco, re, aut persona, a quibus absumus; c) adjecto loco, in quo absumus. — a) Absolute, et ponitur etiam de absentia a patria sive de exilio. *Ter. Eun.* 3. 5. 52. Ita ut fit, domini ubi absunt. *Id. ibid.* 5. 8. 29. Postulo, ut tua mihi domus te præsentem absente pateat. *Id. Heaut.* 1. 1. 66. Menses tris abest. *Cic. 4. Fam.* 3. 1. Etsi enim afui magnam partem tui consulas, tamen et absens cognoscebam — et ipse affui primis temporibus tui consulas. *Id. Sext.* 34. 73. Qui nulla lege abessem. *h. e.* exul essem. — Apud *JCtos abesse* dicebatur tantummodo is, qui rei publicæ causa aberat sive ab Urbe peregre profectus erat, quique ne reus ageretur, sanctum fuerat duodecim Tabulis et denuo lege Mæmia. V. *Sueton.* *Cæs.* 23. ibique Interpr. — b) Adjecto loco, re, aut persona, a quibus absumus cum Ablativo et præp. *ab*, interdum *ex*; aut cum Ablativo sine præp.; aut cum Ablativo et præp. in tunc solummodo, cum sermo est de rerum eventu, cui non interfuius. *Plaut. Epid.* 5. 2. 16. Num te fugi? num ab domo absum? *Ter. Heaut.* 2. 4. 19. Dum abs te absum. *Cic. 2. Fam.* 1. 2. Ego te afuisse tamdiu a nobis — dolui. *Id. 6. Verr.* 18. 39. abesse a domo. *Id. 6. Fam.* 2. 1. ab urbe. *Id. 4. Acad. (pr. 2.)* 1. 3. ab oculis et fori et curiæ. *Plin.* 10. Ep. 33. Curandum, ne milites a signis absint. — *Cic. Planc.* 27. 67. Nunquam ex urbe is afuit. — *Id. 4. Fam.* 6. 2. Itaque et domo absum et foro. *Nep. Chabr.* 3. 4. Neque vero solus ille aberat Athenis lubenter. *Ovid. Rem. Am.* 773. Ibas sine conjuge Creten, Et poterat nupta lentus abesse tua. — *Cic. 4. Att.* 13. 1. Ego — afuisse me in altercationibus, quas in senatu factas audio, fero non moleste. — c) Adjecto loco, in quo absumus, (rarò tamen, et quasi per pleonasmum) cum Ablativo et præp. *in*; aut cum Accusativo et præp. *in* ita tamen, ut *abesse* idem sit ac *abisse*. *Ovid. 5. Trist.* 1. 21. Scythiaque in finibus Istris ille pharetrati lusor amoris abest. *Sueton. Tib.* 38. Sequenti tempore, præterquam in propinqua op-

pida et, quam longissime, Antio tennus, nusquam afuit. ¶ 2. Abesse est etiam distare significata spatii mensura a) aut per Accusativum, b) aut per Ablativum, c) aut per Genitivum, d) aut per Adverbia. — a) Cum Accusativo distantie, præsertim si agitur de fundis, oppidis, castris etc. *Cic. Planc.* 41. 98. Cum tamen (*homines nefarii*) abessent aliquot dierum viam. *Id. 1. Acad. (post. 1.)* 1. 1. Paullumque cum ejus villa abessemus. *Id. Sext.* 12. 29. L. Lamiam — relegavit edixitque, ut ab urbe abesset millia passuum ducenta. — *Id. Cæcin.* 10. 28. Ut non auderet — dicere, quot millia fundus suus abesset ab urbe: nam cum dixisset minus abesse LIII, populum cum risu acclamavit ipsa esse. *Nep. Hann.* 6. 3. Adrumetum pervenit, quod abest a Zama circiter millia passuum trecenta. *Liv.* 30. 29. Zama quinque dierum iter ab Kartagine abest. *Cæs. 5. B. G.* 46. Cujus hiberna aberant ab eo millia passuum xxv. et sæpe apud omnes scriptores. — b) Cum Ablativo distantie. *Plancus* apud *Cic.* 10. *Fam.* 17. 1. Ventidius bidui spatio abest ab eo. *Virg. 11. Æn.* 907. Nec longis inter se passibus absunt. *Plin.* 4. *Hist. nat.* 16. 30. (104). Timæus historicus a Britannia introrsus sex dierum navigatione abesse dicit insulam Mitim. — c) Cum Genitivo distantie, sed per ellipsim, quæ supplenda est Accusativo vel Ablativo, puta *spatium, iter, via*. *Cic. 5. Att.* 17. 1. Cum in castra proficiscer, a quibus aberam bidui. *Id. ibid.* 16. 4. Nos in castra properabamus, quæ aberant bidui. — d) Cum Adverbiis *longe, prope, procul, alte* etc. *Plaut. Amph.* 1. 1. 165. Atque haud longe abesse oportet, verum longe hinc abfuit. *Cic. 6. Att.* 3. 1. Res enim est in manibus, tu autem abes longe gentium. *Id. Planc.* 7. 17. longissime abesse. *Id. 8. Att.* 14. 1. Nec in his locis, quæ a Brundisio absunt propius quam tu biduum aut triduum. *Id. 3. Fam.* 5. 4. Procul enim aberam ab re ipsa et a locis. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 16. 13. (70). Quoniam altissime absunt (*stellæ*) et minimo feruntur motu.

II.) Translate quamplures habet significationes, quæ tamen ad duo summa capita redigi possunt: A) aut enim significatio nihil differt a propria absentie significatione translate sumpta; B) aut cum propria absentie significatione, quæ immutabilis perseverat, alia quoque significatio conjungitur, quæ ipsius absentie consequentia denotat.

A) Prima absentie significatione translate sumpta. ¶ 1. Abesse conjungitur sæpe cum abstractis. *Cæcil.* apud *Non. p.* 430. 17. *Merc.* Facile ærummam ferre possum, si inde abest injuria. *Cic. 12. Fam.* 22. 2. Quidquid accideret, a quo mea culpa abest, animo forti feram. *Ter. Heaut.* 4. 2. 1. Nisi me animus fallit, haud multum a me aberit infortunium. *Cic. 1. Q. Fr.* 1. 11. Nullam a se calamitatem afuturam fuisse, si hoc imperio non teneretur. *Id. Sen.* 19. 66. Appropinquatio mortis, quæ certe a senectute non potest longe abesse. *Id. ibid.* 5. 15. Quod (*senectus*) haud procul absit a morte. — *Hinc illa Jurisconsultorum formula apud Dig.* 45. 1. 38. § 13. (et etiam alibi). Ut dolus malus absit. *Inscript.* apud *Orell.* 4358. *DOLVMQVE MALVM HVIC REI ABESSE AFVTVMQVE.*

¶ 2. Hinc absit verbum est desiderantius, sive rejiciendi et abominandi; et sæpissime occurrit, præsertim in locutione *absit invidia*, absolute interdum etiam sequente *ut*, interdum cum Infinito. *Cic. Rab. perd.* 5. 16. Carnufex vero et obductio capitis et nomen ipsum crucis absit non modo a corpore civium Romanorum, sed etiam a cogitatione, oculis, auribus. Cf. *Virg.* 3. G. 383. primum aspera silva Lappæque tribulique absint. Adde 4. *ibid.* 13. *Horat.* 2. Ep. 2. 199. Pauperies immunda — procul absit. *Tibull.* 4. 13. 7. Nil opus invidia: procul absit gloria vulgi. *Stat.* 3. *Silv.* 4. 33. tu sordida tecta jugumque Servitii vulgare feres? procul absit. *Liv.* 21. 10. Absit publica fraus. *Id.* 22. 39. Absit tibi omnis causa memoria Flaminii. *Quintil.* 6. 3. 28. Longueque absit propositum illud. Adde *Plin.* 8. Ep. 24. — *Liv.* 9. 19, 28. 39, 36. 7. Absit invidia verbo. *Curt.* 10. 2. 24. Absit invidia. Adde 10. 9. 6. — *Apul.* 2. *Met.* 3. Absit — ut Milonem hospitem sine ulla querela deserant. *Id. 8. ibid.* 12. Absit, ut coqueris. Et *ibid.* Absit, ut velim. — *Sulpic. Sever.* 1. *Dial.* 2. Absit te ista querere. ¶ 3. Hinc frequentissima illa loquendi formula. *Tantum abest, ut — ut —*, quæ significatur rei eventus tam remotus esse, ut non solum fieri nequeat, verum etiam res contraria porsus et opposita eveniat. Pluribus autem modis occurrit, quos singilla-

tim notandos censemus. — *Tantum abest, ut — ut* sine ulla adjectione. *Cic. 5. Tusc.* 1. 2. Ac philosophia quidem tantum abest, ut proinde ac de hominum est vita merita, laudetur, ut, a plerisque neglecta, a multis etiam vituperetur. *Id. 11. Phil.* 14. 36. Ego vero istos otii, — libertatis inimicos tantum abest ut ornem, ut effici non possit, quin eos — oderim. — Interdum in secundo orationis membro etiam, quoque, aut contra adicitur. *Cic. 12. Fam.* 15. 2. Tantum afuit, ut illorum præsidio nostram firmaremus classem, ut etiam a Rhodiis urbe, portu, statione — prohiberentur nostri milites. Adde *Sueton. Tib.* 50. et *Liv.* 6. 30. — Sæpe dicitur *tantum abest ab eo* etc., quæ formula maximam præ ceteris præfert vim. *Cic. 1. Tusc.* 34. 76. Tantum autem abest ab eo, ut malum mors sit, — ut verear etc. *Liv.* 25. 6. Tamen tantum afuit ab eo, ut ulla ignominia iis exercitiis quaereretur, ut et urbs Roma — reciperetur. — Aliquando in secundo orationis membro pro particula ut cum Conjunctivo, sequitur vi quadam sua Indicativo. *Cic. 5. Fin.* 20. 57. Quia in vita tantum abest, ut voluptates consecutur, etiam curas, sollicitudines, vigilias perferunt. *Id. 13. Att.* 24. 5. Tantum porro aberat, ut binos scriberent, vix singulos confecerant. — Interdum *tantum abest, ut* in secundo orationis membro, quasi per epiphonem collocatur, ita ut antecedentem compleat affirmationem. *Cic. 6. Att.* 2. 1. Dixerim me vel plurima vincula tecum summæ conjunctionis optare, etsi sunt amoris artissima: tantum abest, ut ego ex eo, quo adstricti sumus, laxari aliquid velim. — Interdum etiam personaliter occurrit, quod a Latine lingue analogia minime abhorret. *Auctor B. Alex.* 22. Hoc detrimentum milites nostri tantum abfuerunt, ut perturbarentur, ut incensi potius atque incitati magnas accessiones fecerint in operibus hostium expugnandis. *Nep. Ages.* 5. 2. Tantum abfuit ab insolentia gloriæ, ut commiseratus sit fortunam Græciæ. *Id. Tim.* 1. 3. Tantum abfuit a societate sceleris, ut antulerit etc. ¶ 4. Hinc denique simillimæ: prorsus formulæ non aut neque multum, non aut neque procul, longe, paullum, minimum, nihil abest, aut etiam *abesse non potest*, quæ omnes post se habent particulam *quin*. *Cæs. 5. B. G.* 2. Neque multum abfuit, quin etiam castris expellerentur. *Id. 5. ibid.* 2. Paullumque abfuit, quin Varum interficeret. *Cic. 9. Att.* 9. 3. Aberit non longe, quin hoc a me decerni velit. *Liv.* 5. 4. Legatos nostros haud procul abfuit, quin violarent. *Id. 8. 4.* Quid abest, quin — Samnitium quoque dicto pareamus? *Sueton. Catig.* 34. Sed et Virgili ac T. Livii scripta — paullum afuit, quin ex omnibus bibliothecis amoveret. *Id. Aug.* 14. Minimum afuit quin periret. *Virg. 8. Æn.* 147. nihil abfore credunt, Quin omnem Hesperiam penitus sua sub juga mittant. *Cajus Gracchus* apud *Cic. Orat.* 70. 233. Abesse non potest, quin ejusdem hominis sit probos inprobare, qui improbos probet. Similem *Gracchi* locum refert *Gell.* 11. 13.

B) Abesse plurima etque varia significat, quæ totidem absentia consequentia sunt. ¶ 1. Absum idem est ac non sum particeps. *Cæs. 7. B. G.* 63. 7. Ab hoc concilio Remi, Lingones, Treviri afuerunt. Et paulo post: Quæ fuit causa, quare toto abessent bello et neutris auxilia nitterent. *Liv.* 26. 41. 11. Omnibus aut ipse adfui cladibus, aut, quibus afui, maxime unus omnium eas sensi. V. *Cic. Planc.* 25. 62. *Liv.* 26. 13. 1. *Sallust. Cat.* 6. 3. et alios sæpe. ¶ 2. Abesse est etiam non adjuvare, non esse auxilium; et occurrit aut cum Dativo personæ, aut absolute. *Cic. Sull.* 5. 14. Ut mirari Torquatus desinat, me, qui Autronio afueim, Sullam defendere. *Virg. 7. Æn.* 498. nec dextra erranti deus afuit. *Ovid. 4. Met.* 649. Ne longe tibi Jupiter absit. V. *Cæs.* 1. B. G. 36. et *Stat.* 3. *Theb.* 666. — *Cic. 4. Acad. (pr. 2.)* 11. 36. facile, etiam absentibus nobis, veritas se ipsa defendet. *Virg. 2. Æn.* 620. Nusquam abero, et tutum patrio te limine sistam. ¶ 3. Abesse est etiam desesse (quavis inter hæc duo discrimen intersit. V. *Homonym.* in fine): occurrit autem interdum cum Ablat. et præp. *ab*, interdum absolute; sæpius cum Dativo. *Plaut. Epid.* 1. 1. 25. Unum a tua prætura abest. *Sallust. Cat.* 20. 16. Neque animus, neque corpus a vobis aberit. — *Cic. Brut.* 80. 276. Aberat tertia illa laus, quæ permoveret atque incitaret animos. *Liv.* 22. 60. 23. Cum omnia subsidia vitæ abessent. — *Pacuv.* apud *Cic. 5. Fin.* 11. 31. Feræ, quibus abest ad præcavendum astutia. *Cic. 2. Orat.* 70. 281. Quid huic abest, nisi res et virtus? *Id. 1. Leg.* 2. 5. Abest enim

historia litteris nostris. *Varro* 2. *R. R.* 2. 5. Si sui dentes absunt. *Liv.* 7. 37. Quibus ceterorum iumentorum catonumque turba abesset. *Horat.* 3. *Od.* 24. 64. Tamen Curtæ nescio quid semper abest rei. ¶ 4. Abesse a re mala vel tristi est liberum esse. *Cic.* 6. *Fam.* 2. 3. Intelliges — ferendam esse fortunam, præsertim quæ absit a culpa. *Id.* 1. *Fin.* 19. 62. a vitis abesse plurimum. *Id.* 3. *Att.* 15. 2. a scelere. *Nep.* *Att.* 12. 2. a cupiditate pecunie. *Plancus* apud *Cic.* 10. *Fam.* 23. 1. a reprehensione temeritatis. *Cic.* 4. *ibid.* 3. 2. a multis et magnis molestiis. *Cod. Theod.* 9. 17. 2. a pena. ¶ 5. Est etiam abhorrere, alienum esse. *Nep. Epam.* 1. 2. Scimus enim musicen nostris moribus abesse a principis persona. *Cic.* 1. *Divinat.* 21. 42. Hæc etsi ficta sunt a poeta, non absunt tamen a consuetudine somniorum. *Brutus* et *Cassius* apud *Cic.* 11. *Fam.* 2. 2. Quod (*fallere*) certe abest ab tua virtute et fide. ¶ 6. Est etiam differre, et sæpe jungitur abstractis. *Cic.* 1. *Off.* 16. 50. Neque ulla re longius absumus a natura ferarum etc. *Quintil.* 11. 3. 89. Abesse plurimum a saltatore debet orator. *Fronto* 1. *ad Am.* 17. p. 289. *Mai.* Non ut par pari compares, sed ut æstimes nostrum mediocre ingenium quantum ab illo extimæ eloquentiæ viro abfuit. *Cic.* 1. *Off.* 11. 36. Id autem tantum abest ab officio, ut nihil magis officio possit esse contrarium. *Id.* 13. *Att.* 30. 2. Iste autem *Kolaxia* non longe absunt a scelere. *Quintil.* 9. 2. 20. A quo schemate non procul abest illa quæ dicitur communicatio. ¶ 7. Item est inferiorem esse. *Horat.* *Art. P.* 370. Consultus juris abest virtute disertis Messalæ, nec scit quantum Cascellius Aulus. *Cic.* apud *Non.* p. 339. 23. *Merc.* Postquam speculum tibi adlatum est, longe te a pulchris abesse sensisti. *Id.* *Brut.* 62. 222. Multum ab his aberat L. Fufius. *Plin.* 35. *Hist. nat.* 10. 36. (111). Multum a Zeuxide et Apelle abest Apellis discipulus Perseus. *Quintil.* 10. 1. 113. A nitore et iunctitate Ciceronis longe abest (*Asinius Pollio*). ¶ 8. Apud Jctos res abesse dicuntur, quarum corpus manet, forma mutata est; et ideo si corruptæ redditæ sint, vel transfigurata, quoniam plerumque plus est in manus pretio, quam in re: item si dominus rem, quæ furto sibi aberat, ignorans emerit; roste dicitur res ei abesse, etiam si postea id ita esse scierit: abest et ea res, quæ in rebus humanis non est. *V. Dig.* 50. 16. 13. et 14.

Absens, entis, cujus genit. plur. apud *Plaut.* *Stich.* 1. 1. 5. est *absentum* pro *absentium*, est Part. pres., de quo peculiariter quædam sunt animadvertenda. — a) Quamvis de personis proprie usurpetur, tamen de rebus etiam interdum occurrit præsertim apud *Poetas*. *Horat.* 2. *Sat.* 7. 28. Romæ rus optas, absentem rusticus urbem Tollis ad astra levis. *Id.* 1. *Ep.* 11. 21. Romæ laudetur Samos et Chios et Rhodus absens. *Martial.* 9. 78. Absens rogos. *Stat.* 5. *Theb.* 87. Ventis absentibus. *Quintil.* 6. 2. 29. Imagines rerum absentium. *Gell.* 20. 10. Hos versus ex octavo Annali absentes dixi. *h. e.* memoriter recitavi cum liber abesset. Apud *Tibull.* 1. 6. 35. Te tenet, absentes alios suspirat amores. *mens ad personas* revocatur. — b) *Absente* pro *absentibus* *ἀπαρτοῦ* est, seu antiqua loquendi ratio, quæ Comici præsertim usi sunt. *Ter. Eun.* 4. 3. 7. Nescio quid profecto absente nobis turbatum domi. *Afranius* apud *Non.* p. 76. 19. *Merc.* Si hic absente nobis venierit puer. *V. PRÆSENS.* — c) Cum de magistratibus creandis agebatur, *absens* dicebatur, qui Romæ quidem erat, sed tamen comitiis in campo Martio minime intererat, nec munus ambiebat. *V. Drakenbork.* *ad Lib.* 4. 42. 1. et 10. 2. 9.; ratione autem habita juris *V. Dig.* 50. 16. 199. *Cic.* 6. *de re publ.* 11. Deligere (*Scipio*) iterum consul absens. — d) Absentes interdum dicebant mortuos, leniori vocabulo ominosam rem significantes. *Plaut. Cas. prol.* 20. Qui nunc abierunt hinc in communem locum, sed absentes tamen prorsus præsentibus. *Plaut. Præf.* 7. 8. Ptolemæus — cum animadvertisset postarum parentem (*Homerum*) — absentem vexari ubi non modo mortuum significat, sed talem etiam, cui defensionis copia non esset. — e) *Præsens absens*, *παρὼν ἀπὸπρῆς*, proverbium de iis, qui cum præsentibus corpore sint, non tamen advertunt ad ea, quæ dicuntur aut fiunt, cogitatione alio distracta: quod clarius innotescit et *Plaut. Amph.* 3. 3. 22. Audite quæ dico, tametsi præsens non ades. *Ter. Eun.* 1. 2. 112. Cum milite isto præsens absens ut sis. *Augustin.* eodem sensu 4. *Confess.* 4. Baptismum. — operat mente atque sensu absentissimus. —

Hinc *Martial.* 9. 38. Fiant absentes et tibi, Galla, comæ. *h. e.* scititiæ, comæ non tuæ, sed quæ tuos capillos imitentur.

Homonym. Quamvis abesse interdum significet etiam *deesse* (*II. B. 3.*); est tamen aliquid discrimen inter *abesse* et *deesse*. Verbo enim *abesse* opponitur *adesse*; verbo *deesse* opponitur *esse*. *Abest* igitur id, quod non est hic, ac propterea *abesse* significat absentiam a loco: *deest* vero id, quod alicui rei non est, quamvis esse debeat, ac propterea *deesse* ad rei integritatem refertur; ex. gr. humanum corpus non esset integrum, si amputatum brachium ipsi deesset. Hinc *abesse* dicuntur ea, quæ parum aut nihil interest habere: *deesse*, quæ habere oportet: sive, aliis verbis, inter *abesse* et *deesse* eadem intercedit ratio, quæ inter *carere* et *egere* vel *indigere*. *Cic. Brut.* 80. 276. *de Calidio summo oratore*: Hoc unum illi, si nihil utilitatis habebat, abfuit: si opus erat, defuit. — Quæ itaque desunt, cupide appetuntur; non item quæ absunt: quin imo sæpius abesse dicuntur ea, quæ nobis ingrata sunt. *Horat.* 1. *Od.* 9. 17. Donec virenti canities abest Morosa. *Ovid.* 14. *Met.* 371. abest custodia regi. *Quintil.* 1. 12. 10. Quia pondus illis (*infantibus*) abest, ne se ipsi gravent. *Cf. II. A. 1.*

ABSUMENDO, *Inis*, f. 3. (*absumo*) *absumendi* actus (*It. consumamento*, *Fr. consommation*; *Hisp. consumicion*; *Germ. das Aufzehren*; *Angl. consumption*). *Plaut.* per verborum jocum *Capt.* 4. 3. 3. Quanta pernis pestis veniet, quanta labe larido, quanta sumini absumedo!

ABSUMO, *sumis*, *sumpsi* vel *sumsi*, *sumptum* vel *sumum*, *sumere*, a. 3. (*ab et sumo*). Part. *Absumens* II. b.; *Absumptus* I, II. c. et d., et III. 4.; *Absumpturus* II. a.; *Absumendus* II. a.

1.) Proprie est *sumere* aliquid ab aliquo loco, ac proinde auferre, amovere; quæ tamen significatione raro admodum occurrit (*It. prender via, rimuovere, togliere*; *Fr. éloigner, ravir*; *Hisp. alejar, arrebatar*; *Germ. hinwegnehmen, entfernen*; *Angl. to remove, to take or away*). *Plin.* 2. *Hist. nat.* 73. 76. (184). Rursus in Meroe — bis anno absumi umbras, sole duodevicesimam Tauri partem — obtinente. *Abde* 5. *ibid.* 9. 10. (56). Quibus in locis absumi umbræ solis dicuntur, cum sol ita alicui regioni ad perpendicularum imminet, ut nullas umbras faciat. Ita enim *clarus Ammian.* 22. 15. Dein Syene, in qua solstitii tempore; quo sol æstivum cursum extendit, recta omnia ambientes radii excedere ipsis corporibus umbras non sinunt. Inde si stipitem quisquam fixerit rectum, vel hominem aut arborem viderit stantem, circa lineamentorum ipsas extremitates contemplabitur umbras absumi. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 64. (169). Absumpta hac observatione. *h. e.* sublata, cum nulla huius observationis copia sit. *Virg.* 1. *Æn.* 559. Sin absumpta salus. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 45. (128). Qui putant eos (*dentes*) in cornua absumi, facile conarguuntur etc. *h. e.* dentium materiam exuere dentium formam et conuerti formam assumere.

II.) Derivata significatione est minuere, consumere, abolere sumendo vel auferendo aliquid ab aliquo loco (*It. consumare, distruggere*; *Fr. consommer, dépenser, anéantir*; *Hisp. consumir, gastar, aniquilar*; *Germ. vernichten, aufzehren, vernichten*; *Angl. to consume, destroy, make an end of*). Occurrit autem de pluribus ac diversis, quæ separatim notanda censuimus. — a) De rebus physicis, et præsertim de re familiari et pecunia, ac de iis quæ potui ciboque inserviunt. *Plaut. Curt.* 5. 2. 2. Magna res est. *pu.* Nulla est mihi: nam quam habui, absumpsi celeriter. *Mostell.* 1. 3. 78. Jam ista quidem absumpta res erit: diesque noctesque estur, bibitur etc. *Horat.* 1. *Ep.* 15. 26. rebus maternis atque paternis fortiter absumptis. *Plaut. Mostell.* 5. 2. 19. Fœnori argentum sumpsisse, id esse absumptum, prædico. *Ovid.* 1. *Fast.* 213. Quarere ut absumam, absumpta requirere certant. *P. Africanus minor* apud *Gell.* 7. 11. Sed tu in uno scorto majorem pecuniam absumpsisti, quam quantum estis. *Val. Max.* 8. 6. 1. Hereditatem absumere. *Curt.* 6. 2. 10. E quis duodecim millia in conglarium militum absumpta sunt. *Ascon.* p. 18. 9. *Bait.* Opes suas absumere in impensas ædilitatis. *Sueton.* *Aug.* 38. Non alio datam summam quam in emptionem Alexandrinarum mercium absumpturus. *Id.* *ibid.* 101. in rem publicam. *Id.* *Ner.* 30. *absolute*. Nec largiendi, nec absumendi modum tenuit. — *Ter. Heaut.* 3. 1. 48. Pitissando modo mihi quid vini absumpsit! *Horat.* 2. *Od.* 14. 25. Absumet heres Cæ-

cuba dignior. *Virg.* 3. *Æn.* 257. malis absumere mentes. *Varro* 3. *R. R.* 176. Pisciculos minutos aggerabant, — ut a majoribus absumerentur. *Sueton.* *Ner.* 37. Polyphago — vivos homines laniandos absumendosque objicere. *Virg.* 3. *G.* 268. absumpere malis membra. — b) De corporis viribus, quæ paulatim minuuntur et ad nihilum rediguntur. *Cic.* 2. *Tusc.* 8. 20. e *Sophocle*. Sic corpus clade horribili absumptum extabit. *Lucret.* 4. 1114. (1117). absumere vires (*Editt. recentiores nervos*). *Catull.* 63. (64). 243. Anxia in assiduos absumens lumina fletus. *Ovid.* 1. *Met.* 543. et 15. 353. absumere vires. *Id.* 1. *ibid.* 742. ungula absumitur. *Seneca Troad.* 1179. artus. — c) De animantium morte, sive ipsa paulatim extabescant et occidant, sive de repente exanimantur, adjectis interdum nominibus morte, morbo, fato etc., interdum etiam absolute. *Ter. Phorm.* 2. 2. 26. Cum ille et cura et sumptu absumitur. *Ovid.* 5. *Met.* 427. lacrimis absumitur. — *Virg.* 3. *Æn.* 654. animam absumere leto. *Id.* 9. *ibid.* 494. me primam absumite ferro. *I. iv.* 5. 7. Multi mortales — ferro ignique absumpti sunt. *Id.* 9. 32. Prælium multos utrimque absumpsit. *Val. Max.* 2. 7. 15. Quos arma punica in Hispania absumperant. *Liv.* 21. 56. Gurgitibus absumi. *Id.* 23. 30. Nisi mors eum absumpsisset. *Id.* 37. 25. Nisi eum suus furor, deinde fraus Ætolorum absumpsisset. *Id.* 40. 40. Quos pestilentia absumpsit. *Id.* 2. 119. 3. Acies absumpsit maximam partem. *Justin.* 2. 6. 12. Aquarum illuvies majorem partem populorum Græciæ absumpsit. *Liv.* 8. 18. Absumi veneno. *Id.* 4. 30. Scabie absumpta pecora. *Sallust.* *Jug.* 5. Fratres morbo absumpti. *Adde Tac.* 6. *Ann.* 32. *Valer. Max.* 4. 6. 5. Novo genere absumptus mortis. *Id.* *ibid.* *extr.* 1. fato. *Tacit.* 2. *Ann.* 4. morte forlita. *Id.* 2. *ibid.* 24. fame. *Ammian.* 14. 11. vi febrium repentina. *Liv.* 9. 17. *absolute*. Ubi avunculus ejus nuper Epitri rex Alexander absumptus erat. *Val. Max.* item *absolute* 4. 7. 4. Neque enim absumpto illo superesse debeo. *Id.* 6. 2. *ext.* 2. Ne, si tu fueris absumptus, deterior in locum tuum succedat. — d) De iis etiam, quæ igne delentur. *Liv.* 30. 7. Absumere urbem flammis. *Fellej.* 2. 130. 1. Pompeji munera absumpta igni restituit. *Plin.* 10. *Ep.* 42. Incendium multas domos absumpsit. *Adde Inscript.* apud *Orell.* 28. et *Urg.* 18. 1. 58. *Sueton.* similiter *Cæs.* 25. Classe vi tempestatis prope absumpta.

III.) Translate. ¶ 1. Metaphora sumpta ab iis, quæ vescendo consumuntur (*Cf. II. a.*). *Ter. Phorm.* 5. 5. 6. Quo pacto satietatem amoris ait se velle absumere. *h. e.* totam amoris voluptatem quasi abglutriendo frui. ¶ 2. Quemadmodum de corporis viribus quæ imminuuntur (*Cf. II. b.*), absumere usurpat etiam de abstractorum nominum viribus. *Ovid.* 3. *Met.* 693. Ut ira mora vires absumere posset. *Virg.* 7. *Æn.* 301. Absumpta in Teucros vires cælicæ marisque. *Val. Max.* 8. 11. *ext.* 5. Sed omni impetu cogitationis in superiori opere absumpto, posteriores ejus conatus assurgere, quo tendebant, nequiverunt. ¶ 3. Metaphora sumpta a mortis significatione (*Cf. II. c.*), apud Comicos absolute *absumptus sum*, vel *pæne absumptus sum* significat *n. illa mihi est salus, ad mala extrema deveni*. *Plaut. Epid.* 1. 1. 76. Nisi quid tibi in tete auxilii est, absumptus es. *Id.* *Mostell.* 2. 1. 18. Absumpti sumus: pater tuus venit. *Id.* *Mil. glor.* 2. 4. 55. Dum te fidelem facere hero voluisti, absumptus es pæne. ¶ 4. Translate absumere dicitur etiam de tempore, quod teritur. *Cic. Quinct.* 10. 34. A me postulat, ne dicendo tempus absumam. *Liv.* 2. 4. 3. Absumere tempus consultando. *Id.* 27. 13. priorem ætatem vincendo. *Id.* 45. 37. quatuor horas dicendo. et *alibi sæpe*. *Ovid.* 1. *Amor.* 6. 70. Absumptum male tempus. *Id.* 4. *Trist.* 10. 114. Sic tamen absumo decipioque diem. *Curt.* 6. 5. 32. xxi. dies in obsequium desiderii ejus absumpti sunt. *Id.* 8. 6. 11. Itaque in permutandis stationum vicibus — xxxii dies absumpti sunt. *Id.* 3. 6. 8. Inter has cogitationes biduo assumpto. *Plin.* 1. *Ep.* 9. Quot dies frigidis rebus absumpsi. *Val. Max.* 7. 7. 1. Florem juventutis pro republica absumperat. Et apud *Auct. B. Alex.* 7. 2. Multa frustra absumeretur oratio.

ABSUMPTIO, *onis*, f. 3. (*absumo*) *absumendi* actus (*It. consumamento*; *Fr. consommation*; *Hisp. consumacion*; *Germ. die Aufzehrung*; *Angl. a consumption*). *Ulp. Dig.* 5. 5. 7. § 1. Res, quæ in absumptione sunt.

ABSURDE, adverb. (*absurdus*). Comp. *Absurdus*; Sup. *Absurdissime*. Est idem atque *absone*, ratione,

quæ a recta musices ratione quam maxime abhorret (It. *con falso tuono, in modo stuonato*; Fr. *d'une manière discordante, qui blesse l'oreille*; Hisp. *con son discordant*; Germ. *mit falschem Tone*; Angl. *with discordant sound, inharmoniously*). ¶ 1. Proprie. Cic. 2. *Tusc.* 4. 12. Si absurde canat is, qui se haberi velit musicus. *Ammian.* 21. 1. Et grammaticus locutus interdum est barbare, et absurde cecinit musicus, et ignoravit remedium medicus. ¶ 2. Translate est inepte, stulte, ab re. *Plaut. Epid.* 3. 1. 9. Absurde facis, qui angas te animi. Cic. 2. *de re publ.* 15. 28. Neque solum fictum, sed etiam imperite absurdeque fictum. *Id.* 5. *Att.* 1. 4. Absurde et asperere respondere. *Adde Liv.* 35. 50. *Plaut. Capt.* 1. 1. 3. Selo absurde dictum hoc derisores dicere; et ego ajo recte. Cic. 2. *Divinat.* 58. 219. Absurde dicere. *Vellej.* 2. 77. 1. Haud absurde. *Tac.* 13. *Ann.* 14. Non absurde. Cic. 8. *Phil.* 1. 4. Quo quid absurdus dici aut existimari potest? *Julian. Dig.* 9. 2. 51. § 2. Longe absurdum constituitur. *Augustin.* 4. *de Trinit. extr.* Absurdissime dicere.

ABSURDITAS, atis, f. 3. (absurdus). a) Proprie est abstracta qualitas, quæ sonus inconditus est atque a musices arte abhorrens (It. *dissonanza, cattivo suono*; Fr. *dissonance*; Hisp. *disonancia*; Germ. *Miscklang; Angl. discordant sound*). *Priscian.* *Partit. vers. Virg.* p. 1260. *Putsch.* Cum enim nutritor sit masculinum, debuit femininum nutritrix esse, sed absurditas soni minuit syllabam. h. e. pro nutritrix dixerunt nutritrix. — b) Translate est stultitia, quæ cum recta ratione pugnat (It. *inconvenienza, assurdità*; Fr. *absurdité*; Hisp. *absurdidad*; Germ. *die Ungereimtheit*; Angl. *absurdity*). *Claud. Mamert.* 3. *de statu anim.* 11. Hanc absurditatem sententia sana respuit.

ABURDUS, a, um, adj.-ct. (ab et surdus). Comp. *Absurdior* 1. et II., Sup. *Absurdissimus* II. Proprie dicitur de sono vel voce incondita, absona, prorsus abhorrente a musices arte (It. *dissono, stonante*; Fr. *discordant, mal sonnant*; Hisp. *disonante, discordante*; Germ. *ab-und fälschtonend, missklingend*; Angl. *dissonant, discordant*).

I.) Proprie. Cic. 1. *Divinat.* 9. 15. ex poeta de canis: Absurdoque sono fontes et stagna cietis. *Id.* 3. *Orat.* 11. 41. Vox — quasi extra modum absona atque absurda. *Charis.* 2. p. 165. *Putsch.* Consuetudine quidem obtinuit, ut fortasse libenter diceretur, quam fortassis, quoniam fortassis auribus nostris absurdus videtur.

II.) Translate. ¶ 1. Si de re sermo est, absurda res est stulta, inepta, inconveniens: occurrit autem cum Ablativo adjecta presertim prep. ab, sapie absolute et generatim, interdum cum Dativo. Cic. *Rosc. com.* 7. 19. Est hoc quidem auribus animisque hominum absurdum. *Tac.* 4. *Hist.* 48. Si pauca supra repetiero ab initio causisque talium facinorum non absurda. *Ter. Adelph.* 5. 8. 21. Etsi hoc pravum, inipsum, absurdum atque alienum a vita mea videtur. — *Ter. ibid.* 3. 3. 22. Ratio inepta atque absurda. Cic. *Sulla* 20. 57. Jam vero illud quam incurrabile, quam absurdum! *Id.* 4. *Acad.* (pr. 2.) 43. 132. Ne quis illud tam ineredibile absurdumque respondeat. *Id. Balb.* 16. 37. Absurda res est, caveri fodere, ut etc. *Id. Prov. Cons.* 15. 37. Non sortiri absurdum est. *Id.* 1. *Nat. D.* 18. 42. Multo absurdiora sunt ea, quæ etc. *Id.* 2. *Fin.* 13. 40. Quo nihil mitius videtur absurdum. *Id.* 7. *Att.* 13. Absurdissima mandata. *Liv.* 30. 44. 6. Lacrimæ absurdæ atque abhorrentes. *Tac.* 3. *Ann.* 47. Adulatio absurda. *Sallust. Catil.* 3. Pulchrum est bene facere reipublicæ, etiam bene dicere haud absurdum. *Adde Vellej.* 2. 38. 1. — *Tac.* 12. *Ann.* 9. Etati utriusque non absurdum. *Id.* 6. *ibid.* 28. Cognitu non absurda. ¶ 2. Si de homine agitur, absurdus est ad aliquam artem ineptus. Cic. 2. *Orat.* 20. 85. Si videbitur ad mediocres oratores esse venturus, permittam ipsi quid velit: sin plane abhorrebit et erit absurdus, ut se continet, aut ad aliud stadium transferat, admonebo. *Sallust. Catil.* 25. Verum ingenium ejus haud absurdum: posse versus facere, jocum movere, sermone uti vel modesto, vel mihi etc. *Tac.* 13. *Ann.* 45. Sermo comis, nec absurdum ingenium. *Id.* 3. *Hist.* 62. Procax moribus Valens, nec absurdus ingenio.

ABSYCTOS, vel *Apsyctos*, vel *Absyctus*, i. f. 2. (ἀψυκτος) gemma, de qua hæc *Plin.* 37. *Hist. nat.* 10. 54. (148). Absyctos septenis diebus calorem tenet excoacta igni, nigra ac ponderosa, distinguuntibus

eam venis rubentibus; putant prodesse contra frigora. Inde nomen etiam accepit ab α privativo et ψυκω frigefacio; ἀψυκτος itaque qui refrigerari nequit. *Isid.* 16. *Orig.* 11. 2. Iisdem ferme, ac *Plinius*, verbis.

ABTORQUEO, Ære. Affertur ex *Accio* apud *Non.* 3. 66. (p. 200. 33. *Merc.*). Abtorque proram, ubi corrigendum obtorque proram. Cf. *Stat.* 5. *Theb.* 414. et *V. OBTORQUEO*.

ABVECTUS, ABVEHO, ABVERTO nopnulli Codd. exhibent: sed rectius legendum **AVECTUS, AVEHO, AVERTO**, quæ Vide.

ABUNDANS, antis. *V. ABUNDO*.

ABUNDANTER, adverb. (abundans) Comp. *Abundantius*; Sup. *Abundantissime*. Proprie est abundant modo, quo scilicet aquæ, aut humores large aut nimis superfluunt. Occurrit tamen tantum translate, et est copiose, large (It. *abbondantemente, copiosamente*; Fr. *abondamment, richement*; Hisp. *abundantemente, ricamente*; Germ. *reichlich, in Fülle und Ueberfluss*; Angl. *abundantly, copiously, largely*). — a) De rebus physicis. *Sil. It.* 5. 453. abundant defusus sanguis. *Plin.* 24. *Hist. nat.* 9. 42. (69). Abundanter fructum ferre. *Colum.* 8. *R. R.* 8. 11. Abundantius alere. *Cod. Theod.* 14. 15. 4. Abundantius annonas præbere. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 18. 47. (168). Abundantius crescere. *Id.* 5. *ibid.* 9. 10. (57). Abundantissime crescere. *Sueton.* *Aug.* 74. Abundantissime cænam præbere. — b) De oratione. Cic. 2. *Orat.* 35. 151. Copiose et abundanter loqui. *Id.* 3. *ibid.* 14. 53. Abundanter dicere. *Quintil.* 8. 3. 40. Abundanter dicere, cui ibidem opponitur presse. Cic. 3. *Herenn.* 1. 1. Satis abundanter demonstrare. *Id.* *Top.* 10. 41. Aliis disputationibus (loci) abundantius occurrunt, aliis angustius.

ABUNDANTIA, æ, f. 1. (abundo) proprie est ratio aquæ aut ejuslibet humoris, qui copia superfluit (It. *abbondanza, ribocco*; Fr. *abondance, regorgement*; Hisp. *abundancia, regolfo*; Germ. *das Ab-oder Ueberströmen, Ab-oder Ueberfließen einer Flüssigkeit*; Angl. *abundance, an overflowing*).

I.) Proprie. *Filruv.* 5. 9. 6. Abundantia palustris. h. e. copia aquæ palustris. *Plin.* 27. *Hist. nat.* 5. 15. (32). Abundantia sanguinis ex vulneribus. *Plin.* *Paneg.* 30. Abundantia Nilii. Et de nimio menstruorum effluvio *Plin.* 3. *Hist. nat.* 7. 71. (138). Abundantia mensium. *Id.* 24. 9. 42. (72). mulierum. *Id.* 24. 11. 55. (93). femininum. *Adde* 27. 12. 79. (104).

II.) Translate significatione occurrit aut A) cum Genitivo rei, quæ abundat; aut B) absolute.

A) Cum Genitivo rei, quæ abundat, usurpatur de qualibet affluentia, magna copia, ubertate, et quidem ¶ 1. De rebus physicis. *Plin.* 24. *Hist. nat.* 18. 104. (168). Abundantia lactis. *Id.* 20. *ibid.* 23. 96. (257). genitura: h. e. seminis virilis. *Id.* 33. *ibid.* 10. 48. (138). pecunia. *Tac. Agric.* 33. commeatuum. *Flor.* 3. 12. 10. familiarum. h. e. servorum. Cic. *Amic.* 23. 87. Omnium rerum, quas natura desiderat, abundantia et copia. *Id.* *ibid.* 15. 52. Circumfluere omnibus copiis atque in omnium rerum abundantia vivere. *Id.* 1. *Leg. agr.* 6. 18. Propter ubertatem agrorum abundantiamque rerum omnium. ¶ 2. De abstractis. Cic. 7. *Fam.* 1. 6. Non otii abundantia, sed amoris erga te. *Id.* 1. *Fam.* 9. 1. Abundantia amoris erga me tui. *Id.* 3. *Fin.* 20. 65. voluptatum. *Quintil.* 10. 1. 94. Nam eruditio in eo mira et libertas, atque inde acerbitas et abundantia salis. ita legendum est ex optimis Codicibus atque orationis contextu; quamvis *Editt. legant* abunde salis. *Val. Max.* 8. 7. ext. 3. Plato — ingenii quoque divini instructus abundantia.

B) Absolute plura eaque diversa significat: scilicet ¶ 1. Copiam generatim et affluentiam. *Seneca* 1. *de ira* 16. 23. de corporis tumore: Nec corporibus copia vitiosi humoris intensus morbus incrementum est, sed pestilens abundantia. ¶ 2. Item est divitiarum copia. *Tac.* 2. *Hist.* 94. Tamquam in summa abundantia, pecunia illudere. *Id.* *Agric.* 6. Ludos, et inopia honoris, moderationis atque abundantie duxit. ¶ 3. Significat etiam uberes agrorum redditus, ac proinde uberem annonam. *Plin.* 4. *Ep.* 6. Tusi grandine excussit: in regione Transpadana summa abundantia, sed par vilis nuntiatur. *Adde* 6. *ibid.* 4. — *Inscript.* apud *Gruter.* 439. 6. quo (tempore) ETIAM MYNATHI CONCESSANT FILII SYI DEMARCHIA CYNVLATORE SYMETRY LIBERALITATIS ABYNDANTIAM UNIVERVIS EXHIBUIT CIVIBVS etc. Hinc Florentiæ nunc abundantia dicitur quæ et gratia; et abundantia appellatur præfe-

ctus annonæ. Huc referri potest etiam illud *Sueton. Claud.* 40. Descripsit abundantiam veterum tabernarum. h. e. ciborum, quibus tabernæ abundabant, copiam. ¶ 4. Item est sumptuum ciborum redundantia et repletio in corpore humano. *Sueton. Claud.* 44. Ut quasi abundantia laboranti etiam hoc genere egestionis subveniretur. ¶ 5. Denique dicitur de nimia orationis copia. *Quintil.* 12. 1. 20. Ipse se multa ex juvenili abundantia coercuisse testatur.

ABUNDATIO, ōnis, f. 3. (abundo) aquæ abundantia seu potius exundatio (It. *ribocco d'acque*; Fr. *débordement*; Hisp. *regolfo, inundacion*; Germ. *das Ab-oder Ueberströmen*; Angl. *an overflowing of water*). *Plin.* 3. *Hist. nat.* 16. 20. (121). Omnia (flumina) ex Philistinæ fossæ abundantie nascentia.

ABUNDĒ, adverb. ab adject. *abundus*, ex quo intelligitur ultimam vocalem in versu producendam esse (ita etiam docet *Charis.* 2. p. 190. *Putsch. Priscianus* vero 15. p. 1008. *Putsch.* ultimam vocalem corripiendam esse affirmat, si tamen sana est lectio; quocum sentit *Hand. Tursell.* 1. p. 72). — Abunde translate significatione, quæ tantum occurrit, est copiose, affatim, large (It. *abbondantemente, assai*; Fr. *abondamment, amplement*; Hisp. *abundantemente, ampliamente*; Germ. *in überflüssigem, reichlichem Masse*; Angl. *abundantly, amply, enough*). ¶ 1. Utpote adverbium jungitur a) verbis, b) aliis adverbis, et c) etiam adjectivis. — a) Cum verbis. *Sisenna* apud *Non.* p. 516. 31. *Merc.* Perfuse atque abunde uti. Cic. 2. *Divinat.* 1. 3. Erit abunde satisfactum toti huic questioni. *Ovid.* 15. *Met.* 758. Humano generi, Superi, civis abunde. *Vellej.* 2. 17. 1. abunde vituperare. *Id.* 2. 103. 4. persequi. *Id.* 1. 16. 2. et 2. 116. 4. mirari. *Sallust. Catil.* 21. Quibus mala abunde omnia crunt. *Horat.* 1. *Ep.* 4. 10. Gratia, fama, valetudo contingat abunde. *Liv.* 4. 22. 3. Frumentum non necessitati modo satis, sed copię quoque abunde ex ante convecto sufficit. *Plin.* 1. *Ep.* 24. Scholasticis porro donis — sufficit abunde tantum soli, ut relevare caput — possint. *Adde* 4. *ibid.* 12. et *Paneg.* 88. *Sallust. Jug.* 90. Abunde dictum puto. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 41. 65. (141). Abunde tractata est ratio. *Plin.* 10. *Ep.* 18. Abunde instructus. *Id.* 2. *ibid.* 17. Abunde viret. *Val. Max.* 1. 6. 12. Abunde monere aliquem. — b) Cum aliis adverbis. *Horat.* 1. *Sat.* 2. 59. an tibi abunde Personam satis est — evitare? *Quintil.* 12. 11. 19. Abunde bene. Et 12. 9. 7. Abunde dixit bene, quisquis rei satis fecit. — c) Cum adjectivis. *Sallust. Jug.* 14. 18. Abunde magna præsidia. *Liv.* 8. 29. Abunde par. *Ovid.* 4. *Pont.* 8. 37. Gratus abunde. *Curt.* 6. 7. 13. Abunde constans. *Plin.* *Hist. nat. procem.* 15. Abunde pulcrum atque magnificum. *Quintil.* 10. 1. 25. Abunde similis. *Id.* 11. 1. 36. Narrator abunde disertus. *Id.* 10. 1. 104. Flatus abunde. *Id.* 12. 11. 13. Annos abunde multos. *Plin.* 2. *Ep.* 17. Abunde capax. *Id.* *Paneg.* 38. Abunde miser. ¶ 2. Verbo esse, et aliquando etiam verbis habere et veri, abunde jungitur tamquam adjectivum, quo pacto dicitur bene est etc.; significat autem satis superque. *Cels.* 1. 3. Huic abunde est, demittere se in aquam calidam. *Colum.* 4. *R. R.* 19. 1. Hoc dixisse abunde est. *Adde* 5. 3. 9. et 12. 55. 1. *Plin.* 4. *Ep.* 36. Mihi abunde est, si satis expressi, quod efflueret. *Id.* 5. *ibid.* 8. Utrumque tam magnum est, ut abunde sit alterum efficere. *Adde* 7. 2. *Colum.* 2. *R. R.* 2. 21. Arboribus altitudo quatuor pedum abunde est. *Val. Max.* 6. 2. 7. E quorum turba duos retulisse abunde erit. *Adde* 4. 3. 14. *Sallust. Jug.* 102. Parentes abunde habemus; amicorum neque nobis, neque eniquum omnium satis fuit. *Id.* *Fragm.* 3. p. 78. *Haverc.* Abunde libertatem rati. *Tac.* 2. *Hist.* 95. Abunde ratus, si etc. ¶ 3. Non aliter ac satis, construitur etiam cum Genitivo. *Virg.* 7. *Æn.* 552. Terrorum et fraudis abunde est. *Sueton.* *Cæs.* 86. Se jam pridem potentia gloriæque abunde adeptum. *Fronto* apud *Charis.* p. 177. 34. *Putsch.* Mihi satis abundeque honorum est.

ABUNDO, as, avi, ammi, are, n. 1. (ab et undo). Part. *Abundans* II. B. 1. III. a., et in fine; *Abundaturus* II. B. 2. — Proprie dicitur de aquis, torrentibus, fluminibus, rivis etc., quæ nimia copia superfluentes ripas excedunt (It. *sopraabbondare, traboccare, strarivare*; Fr. *déborder*; Hisp. *rebosar, inundar*; Germ. *überwallen, überwall sein, überfluthen*; Angl. *to abound, to be overstocked, overflow*).

I.) Proprie. ¶ 1. De aquis copia superfluentibus aut absolute, aut cum Ablativo. *Accius* apud *Non.*

p. 192. 4. *Merc.* Apud abundantem antiquam amnem et rapidas undas Inachi. Cf. *Cic.* 2. de republ. 19. 34. Abundantissimus amnis. *Virg.* 1. G. 115. Incertis si mensibus amnis abundans Exit. Adde 11. *En.* 547. *Lucret.* 1. 282. (276). Flumine abundanti, quod largis Imbribus augeat etc. *Id.* 6. 266. (267). Flumina abundare ut facerent camposque natare. *Id.* 5. 266. (265). Ut nihil humor abundet. *Virg.* 3. G. 484. Rursus abundabat fluidus liquor. *Liv.* 5. 15. 11. Quando aqua Albana abundasset. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 18. 22. 51. (188). Ternis fere millibus passuum in omnem partem fons abundat. — *Lucret.* 5. 263. (261). Humore novo mare, flumina, fontes Semper abundare et latices manare percennes. *Tibull.* 1. 8. 21. Qualis est, arentes cum findit Sirius agros, Fertilis aestiva Nilus abundat aqua. ¶ 2. De locis quæ aquis affluunt, cum Ablativo. *Cic.* 2. de republ. 6. 11. Locumque delegit fontibus abundantem. *Viruv.* 5. 9. 6. Ex humidis et abundantibus (locis) excitat humorem. *Sueton.* *Calig.* 57. Cruore scæna abundavit. ¶ 3. Raro admodum absolute de quocumque humore simpliciter fluitante. *Frontin.* *Aquæd.* 94. Quæ ex lacu abundavit, eam (aquam) nos caducam vocamus. *Scribon.* *Comp.* 47. Cum per utrasque nares sanguis abundavit. *Colum.* de Arb. 8. 3. Ut ex his potius plagis humor defluat, quam ex insitione ipsa abundet. *Veget.* a. v. 3. 4. Si parum sanguinis abundaverit (ex renibus).

II.) Translate occurrit A) aut de iis quæ exundantium aquarum similitudinem præferunt, B) aut de maxima rerum copia et affluentia.

A) Abundare est exundantium et superfluentium aquarum imaginem referre. *Plaut.* *Stich.* 2. 1. 6. Ripas superat mihi atque abundat pectus lætitia. *Nerat.* *Dig.* 17. 1. 35. cum Accusativo. Sic et tua pars coartabitur, ut non abundet mandati quantitas. h. e. non superet, non excedat. *Apul.* 7. *Met.* 8. Veste muliebri florida in sinus — abundante. h. e. undarum modo fluitante ac sinuosa. *Emmian.* apud *Macrob.* 6. *Saturn.* 3. (Ann. 17. 21). Semper abundantes hastas frangitque quatitque. h. e. quæ hastæ aquarum exundantium more et copia jaciebantur. *Lucret.* 5. 918. (917). quæ de terris nunc quoque abundant Herbarum genera ac fruges arbustaque læta. h. e. erumpunt, enascuntur, et veluti exundantes aquæ e terra exiliunt. *Id.* 6. 669. Ignis abundare Ætneus. *Seneca.* 2. *Nat.* Q. 30. Ætina aliquando multo igne abundavit. *Jul.* *Obs.* 82. (21). Mons Ætina ignibus abundavit. Cf. *Virg.* 4. G. 472. Vidimus undantem ruptis fornacibus Ætnam.

B) Abundare sæpissime usurpatur de maxima rerum copia et affluentia, et quidem tribus modis. ¶ 1. Cum Ablativo rei, cuius est copia, et interdum etiam cum Genitivo, est maximam copiam habere: dicimus autem homines et res abundare rebus, homines abundare abstractis, aut etiam abstracta abundare abstractis. — a) De hominibus, qui rebus abundant. *Ter.* *Heaut.* 3. 2. 17. et *Flor.* 3. 9. 2. Abundare divitiis. *Plin.* 7. *Ep.* 22. facultatibus. *Cic.* 5. *Verr.* 4. 9. rebus omnibus. *Id.* 2. *Off.* 3. 13. Earum rerum, quibus abundaremus, exportatio. *Lucil.* *Sat.* 6. apud *Non.* p. 498. 8. *Merc.* cum Genitivo: Quarum et abundemus rerum, et quarum indigemus. *Nep.* *Eum.* 5. 2. Abundare omni genere copiarum. *Cæs.* 8. B. G. 40. copia frumenti. *Curt.* 4. 10. 13. copia rerum. *Virg.* 4. G. 139. apibus. *Flor.* 4. 2. 47. equitum copia, et sic sæpissime apud omnes. — b) De rebus, quæ aliis rebus abundant. *Cic.* *Sen.* 16. 56. Abundat (villa) porco, hædo, agno, gallina, lacte, caseo, melle. *Ovid.* 2. *Met.* 764. Caligine semper abundet (domus). *Curt.* 6. 4. 21. Quorum (commeatuum) tum copia regio abundabat. *Id.* 10. 1. 11. Insulam — auro abundare. *Plin.* 2. *Ep.* 17. Mare non sane pretiosis piscibus abundat. *Curt.* 9. 2. 10. Abundantes omni copia rerum urbes agrique. *Id.* 9. 6. 3. Regio frumento et pecoribus abundans. *V.* in fine Part. — c) De hominibus, qui abundant abstractis. *Ter.* *Phorm.* 1. 3. 11. Abundare amore. *Accius* apud *Non.* p. 305. 7. *Merc.* fortunis. *Cic.* *Cluent.* 63. 184. audacia. *Id.* 10. *Fam.* 16. 2. consilio. *Id.* 10. *Fam.* 10. 2. amplissimis honoribus. *Id.* 1. *Off.* 1. 1. præceptis institutisque philosophiæ. *Id.* 5. *Tusc.* 20. 58. æqualem familiaritatis et consuetudine propinquorum. *Id.* 1. *Orat.* 6. 22. Græcos homines non solum ingenio et doctrina, sed etiam otio studioque abundantes. *Id.* 1. *Off.* 22. 78. Vir abundans bellicis laudibus. *V.* in fine Part. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 56. (154). abundare Venere. *Quintil.* 5. 7. 23. numero testium. *Id.*

6. 1. 50. fortuna. *Plin.* 1. *Ep.* 17. virtutibus. et alibi sæpe. — d) De abstractis, quæ abundant abstractis. *Cic.* *Balb.* 7. 17. Cujus oratio omnibus ornamentis abundavit. *Ovid.* 2. *Art.* A. 552. Barbarie noster abundat amor. *Quintil.* 9. 3. 50. Schema, quod conjunctionibus abundat. *Id.* 10. 1. 129. Pleraque (in *Seneca*) — abundant dulcibus vitiis. *Plin.* 3. *Ep.* 12. Socraticis tantum sermonibus abundet cæna. et alibi sæpe. ¶ 2. Absolute abundare est a) maximam copiam habere; b) significat etiam peculiariter divitem esse; unde c) tertia ducta metaphora esse felicem. — a) Est maximam copiam habere. *Quintil.* 10. 5. 12. Utique in illis plures excursus recipientibus magis abundabit (orator). — b) Est etiam divitiis affluere. *Cic.* 5. *Verr.* 4. 9. Istum, rebus omnibus undique ereptis, impune eludentem circumfueri atque abundare. *Id.* 7. *Amic.* 23. Quocirca et absentes adsunt et egentes abundant. *Id.* 1. *Att.* 4. 3. Cajetam, si quando abundare cæpero, ornabo. *Id.* 15. *ibid.* 15. 3. Cum ex reliquis — vel abundare debeam, cogor mutuari. *Sueton.* *Claud.* 28. Ut, querente eo quondam de fisci exiguitate, non absurde sit dictum: abundaturum, si a duobus libertis in consortium reciperetur. — c) Significat felicem esse, qua de re Cf. *beatus*, *μακάριος* et similia. *Donatus* ad *Ter.* *Phorm.* 1. 3. 11. Abundare dicitur, qui successu prospero affluit. *Lucil.* apud *Donatum* l. c. Ille alter abundans Cum septem incolumis pinnis redit ac recipit se. ¶ 3. Item absolute abundare significat a) copiosum esse, præsertim in Part. præ.; b) supervacaneum esse. — a) Significat copiosum esse. *Cic.* 1. *Divinat.* 29. 61. Sive deest naturæ quippiam, sive abundat atque affluit. *Horat.* 2. *Sat.* 5. 89. Neu desis operæ, neve immoderatus abundes. h. e. nimis sis. *Cic.* *Quinct.* 12. 40. Non adesa jam, sed abundant etiam pecunia. *Liv.* 5. 34. Ut abundans multitudo vix regi videretur posse. *Plin.* 14. *Hist. nat.* *proem.* 4. Quare abundabant et præmia et opera vitæ. *Quintil.* 7. *proem.* 1. Abundans rerum copia. *Val. Max.* 6. 4. 1. Quod magis desiderio, quam satiati abundet, hauriamus. *Sueton.* *Aug.* 2. Abundante patrimonio. Adde *Dig.* 7. 8. 12. § 1. — b) Apud recentiores significat etiam supernumerarium esse (*V.* *Dig.* 50. 17. 94.), et supervacaneum esse præsertim apud Grammaticos de syllabis aut verbis in oratione. *Priscian.* *Part. vers.* p. 1216. *Putsch.* (op. min. p. 6. *Lind.*) Dicuntur hypercatalectici, quibus abundat una vel duæ syllabæ. *Pseudo-Ascon.* in *Cic.* 3. *Verr.* 44. 114. (p. 190. 9. *Bail.*). Hoc populus Rom. non manu vindicasset. Confusa locutio: abundare enim videtur non.

Abundans, *antis* est Part. præs., et occurrit etiam tamquam adject., unde Comp. *Abundantior*, Sup. *Abundantissimus*, isdem prorsus significationibus quibus verbum. — a) Proprie. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 103. 106. (227). Fluvius abundantior æstate. *Cic.* 2. de republ. 19. 34. Amnis abundantissimus. *Plin.* 22. *Hist. nat.* 25. 71. (147). per similitudinem abundantes menses vocat mulierum menstrua large profusentia (*V.* ABUNDANTIA L.). — b) Translate est præsertim 1.) valde copiosus cum Ablativo, aut cum Genitivo, aut etiam absolute. *Cic.* *Pison.* 26. 62. Tu abundantior consilio, ingenio, sapientia (prudentia), quam Crassus. *Id.* 2. *Orat.* 14. 58. (*Timæus*) et rerum copia et sententiarum varietate abundantissimus. *Nep.* *Eum.* 8. 5. Sed erat copiosa (via) omnium rerum abundans. *Virg.* 2. *Ecl.* 20. Quam dives pecoris nivei, quam lactis abundans. *Sueton.* *Ner.* 42. Abundantissima cæna. *Id.* *Calig.* 17. Abundantissimum epulum. — 2.) Item absolute est dives. *Cic.* 2. *Phil.* 27. 66. Multa et lauta supellex, non illa quidem luxuriosi hominis, sed tamen abundantis. *Id.* 6. *Parad.* 1. 43. Hæc utrum abundantis, an egentis signa sunt? — 3.) Peculiariter de copiosa oratione sive in bonam, sive in malam partem. *Cic.* *Brut.* 67. 238. Non erat abundans, non inops tamen, non valde mitens, non plane horrida oratio. *Quintil.* 2. 4. 7. Abundantior atque ultra quam oportet fusa materia. *Id.* 9. 3. 46. Abundans super necessitatem oratio. h. e. *πλεονασμός*. *Id.* 5. 6. 2. Neque Attice pressi, neque Asiæ sunt abundantes. *Id.* 8. 5. 56. Tumida, exilila, prædulia, abundantia, accessita, exultantia.

Abundans, *antis*, neutrorum more, occurrit tantum in formula adverbiali *ex abundanti*, b. e. supra id quod necesse est. *Quintil.* 4. 5. 15. Egrege vero Cicero pro Milone, insidiatorem primo Clodium ostendit; tum addit ex abundanti, etiamsi id non fuisset, talem tamen civem cum summa virtute interfectoris

nectari potuisse. Adde 5. 6. 2. Et 8. 3. 88. Cumulus ex abundanti. Apud *JCIos* hæc formula sæpissime occurrit. *V.* *Dig.* 33. 7. 12. § 46. et *ibid.* 10. 9. et 40. 1. 20.

ABUNDUS, a, um, adject. (abundo) valde copiosus, abundans (It. *abbondante*; Fr. *abondant*; Hisp. *abundante*; Germ. *bis zum Ueberflusse voll*, *reichlich*; Angl. *abundant*). *Gell.* 1. 2. Lavacris nitidis et abunda et collucentibus. ubi tamen dubia est lectio. *Paulin.* *Nolan.* in *Nat.* XIII. S. *Fel.* ed. *Murat.* 734. Fluxit abunda tuis aqua potibus atque lavacris. *Nonnulli legunt etiam in Accio apud Non.* 4. 192. abundis fortunis, ubi rectius nunc legitur abundans. *V.* ABUNDO II. B. 1. c.

ABVÖLO. *V.* AVOLO.

ABÜRO. Nonnulli legunt apud *Prudent.* *Hamarfig.* 787. agrestis aburitur æstu. ubi rectius legendum agresti amburitur æstu.

ABÜSIO, *önis*, f. 3. (abutor). Translate tantum occurrit, et quidem ¶ 1. Hoc nomine designatur figura rhetorica, quam Græce *κατάχρησιν* vocatam ita describit *Cic.* 4. *Herenn.* 33. 45. Abusio est, quæ verbo simili et propinquo pro certo et proprio abutitur, hoc modo: Vires hominis breves sunt, aut Parva statura, aut Longum in homine consilium etc. *Id.* *Orat.* 27. 94. Abusio, quam *κατάχρησιν* vocant, ut cum minutum dicimus animum pro parvo, et abutimur verbis propinquis, si opus est, vel quod delectat, vel quod decet. *Quintil.* 10. 1. 12. Per abusio-nem sciaros etiam omnes vocamus, qui eadem telo quocumque commiserint. Adde *eumd.* *Quintil.* 8. 2. 5. 8. 6. 34. 3. 9. *Id.* 36. 16. 8. et alibi sæpe. ¶ 2. Abusio pro malo usu raro admodum invenitur. *Salvian.* 8. *Gubern.* *Dei post init.* Deum inertiz, et abusio-nis, et iniquitatis accusant. ¶ 3. Quoniam vero ea, quibus abutimur, aut reapse contemnimus, aut contemnere videmur; abusio est etiam contemptus. *Vulgat.* *Interpr.* *Ps.* 30. 19. Muta fiant iabia dolosa. Quæ loquuntur adversus justum iniquitatem in superbia et in abusione. *Jul. Valer.* *res gest. Alex. M.* 1. 46. p. 53. *Mat.* Si superna cælitum vis, adversus abusio-nem bujusmodi in ultionem contumeliæ suæ faciliè consurgat.

ABÜSIVÈ, adverb. (abusivus) per figuram abusio-nis (*V.* ABUSIO), improprie, *κατάχρηστικῶς* (It. *abusivamente*, *impropriamente*; Fr. *par abus*, *improprement*; Hisp. *abusivamente*, *impropiamente*; Germ. *mittelst uneigentlichen Gebrauches*; Angl. *in a sense, or meaning, different from the natural and accepted one*). *Quintil.* 8. 6. 35. Poetæ solent abusive etiam in his rebus, quibus nomina sua sunt, vicinis potius uti: quod rarum in prosa est. Adde 9. 2. 35. *Cæc.* *Aurel.* 5. *Tard.* 2. Omne, quod immitte fuerit, abusive agreste vocamus. *Ulp.* *Dig.* 29. 3. 2. § 1. Testamentum proprie illud dicitur, quod jure perfectum est: sed abusive ea quoque testamenta appellamus, quæ falsa sunt vel injusta. *Id.* 47. 10. 15. § 40. Verberasse dicitur abusive et qui pugnis ceciderit. Adde *ibid.* 50. 1. 1. § 1., *Acron.* in *Horat.* 1. *Od.* 1. 13., *Priscian.* 1. p. 539. *Putsch.*, et *Isid.* 9. *Orig.* 5. 12. ¶ 2. Sumitur etiam pro perfunctorie, ad speciem, dicis causa. *Ammian.* 24. 4. 19. Cum enim discessuræ partes levius concertarent, abusive incusso ariete, sternitur omnibus altior turris.

ABÜSIVUS, a, um, adject. (abusio) per abusio-nem dictus, *κατάχρηστικός* (It. *detto abusivamente*, *improprio*; Fr. *abusif*, *impropre*; Hisp. *abusivo*, *improprio*; Germ. *uneigentlich*; Angl. *contrary to proper use*). *Cæc.* *Aurel.* 1. *Acut. præf.* Oportebat enim definitive loquentem propriis uti sermonibus, et non abusivis. *Auct.* *Paneg.* ad *Constantin.* 4. Nomen ipsum abusiva appellatione mutilatum. Adde *P.* *Consent.* p. 2021. *Putsch.*

ABÜSOR, *önis*, m. 3. (abutor III. 2.) qui rebus suis male utitur (It. *che fa cattivo uso*; Fr. *qui abuse*; Hisp. *desperdiciador*; Germ. *der falschen Gebrauch von etwas macht*; Angl. *an abuser*). *Salvian.* 8. *Gubern.* *Dei* 296. Perditorum hoc adolescentium speciale concilium est, ut abusores scilicet et incuriosi ac negligentes rerum suarum esse dicantur.

ABÜSQUE (ab et usque). De postrema syllabæ quantitate, quæ brevis apud *Virg.* loco infra cit., eadem Grammatici affirmant, quæ de præp. ABSQUE, quam vocem *V.* — Abusque autem est præpositio Ablativum casum regens, quæ magnam ab aliquo termino distantiam significat (It. *sino da*; Fr. *de, depuis*; Hisp. *desde*; Germ. *von einem Punkte weg*;

Angl. from as far as). Occurrit autem — a) De loco. Virg. 7. *Æn.* 288. classemque ex æthere longo Dardanian Siculo prospexit abusque Pachyno. Ubi Servius: Abusque et adusque usurpative dicimus: præpositio enim nec adverbio jungitur, nec præpositioni. Cf. *Donatum* p. 1767. *Putsch. Tac.* 15. *Ann.* 37. *nonnulli postponit:* Volucres et feras diversis e terris et animalia maris Oceano abusque petiverat. — *N.B.* Ceterum, præter duo allata, nulla sunt hujus vocabuli exempla apud optimæ notæ Scriptores; quin imo pauca etiam apud recentiores, quemadmodum apud *Apul. Mag.* 57. Abusque OEensium finibus. Adde *Avien. Arat.* 169., *Ammon.* 19. 4. et 22. 7. et *Solin.* 1. — b) De tempore, tantummodo apud *Plautum* occurrit, et dubia quidem lectione, *Amph.* 1. 1. 97. Hæc illic pugnatæ est pugna abusque mane ad vesperum. veteres Edd. usque a mane.

ABUSUS, a, um, particip. passivæ significationis. *F. ABUTOR.*

ABUSUS, us, ni. 4. (abutor I.) absumptio, quæ utendo fit (It. *il consumare, consumamento*; Fr. *gaspillage*; Hisp. *desperdicio*; Germ. *das Auf- oder Verbrauchen*; Angl. *a consuming by unlawful use*). *Cic. Top.* 3. 17. Non debet ea mulier, cui vir bonorum suorum usumfructum legavit, cellis vinariis et oleariis plenis relictis, putare id ad se pertinere: usus enim, non abusus legatus est. *F. Interpretes et Boeth.* p. 301. *Bait.* in voc. ABUTOR I. Hinc a *Jctis res esse in abusu* dicuntur, quæ usui omnino consumuntur et percunt. *Ulp. Dig.* 7. 5. 5. Quæ in usufructu pecuniæ diximus, vel ceterarum rerum, quæ sunt in abusu, eadem et in usu dicenda sunt. *Id. ibid.* 7. 5. 7. Idem de ceteris rebus, quæ abusu continentur, intelligimus. Adde *ibid.* 7. 8. 12. § 1., et 12. 2. 11. § 2.

ABUTOR, uteris, ūsus sum, ūti, dep. 3. (ab et utor). Part. *Abutens* II. et III. 3.; *Abusus* pass. I. b.; *Abutendus* pass. III. 2. b. — Abuti proprie est rem aliquam utendo absumere, consumere (It. *consumare*; Fr. *éprouer par l'usage, consumer*; Hisp. *consumir*; Germ. *abnutzen, aufbrauchen, durch Benutzung aufzehren*; Angl. *to use up, consume by using, waste*).

I.) Proprie est rem aliquam utendo absumere, consumere. *Boeth.* enim in *Cic. Top.* 3. 17. p. 301. *Bait.* Utitur his, inquit, quæ nobis utentibus permanent: his vero abutimur, quæ nobis utentibus percunt. Et *Donat.* ad *Ter. Andr.* prol. 5. Utitur, ait, fructibus rei, quæ salvo usu nobis ministratur: abutimur, quando deperdimus et rem, et fructum. nam usui est ager, domus: abusui vinum, oleum, et cetera hujusmodi. — Hæc autem significatio occurrit apud antiquos cujusque generis Scriptores a) de more cum Accusativo. *Cato R. R.* 76. 4. Item limbo usque adeo, donec omne caseum cum melle abusus eris. *ubi recentiores Edd. male legunt adusus eris.* *Plaut. Trin.* 3. 2. 56. Me, qui abusus sum tantam rem patriam. *Sallust. Catil.* 13. 3. Quippe quas (divitias) honeste habere licebat, abuti per turpitudinem properabant. *Plaut. Pers.* 2. 3. 10. Nam hoc argentum alibi abutar. *Ter. Andr.* prol. 5. Nam in prologis scribendis operam abutitur. *Lucret.* 5. 1032. Sentit enim vini quisque suam, quam posset abuti. — b) Passivæ. *Plaut. Asin.* 1. 3. 44. AR. Ubi illac, quæ dedi ante. i.e. Abusa. nam si ea durarent mihi etc. Cf. *Yon.* p. 76. 29. *Merc. Farro* apud *Priscian.* 8. p. 702. *Putsch.* Utile utamur potius, quam ab re abutimur. *Q. Hortensius* apud *Priscian.* *ibid.* Abusus jam ab omnibus locis. *καταχρηστέων.*

II.) Hinc est etiam large et plene uti, et sæpius occurrit cum Ablativo apud optimos in prosa oratione. *Cic. 3. Ferr.* 9. 25. Nisi omni tempore, quod mihi lege concessum est, abusus ero. *Id. 1. de republ.* 9. 14. Abuti otio. *Vellej.* 2. 105. Virum navum, agilem, providum, sed eundem, ubi negotia fecissent locum, otio liberaliter abutentem. *Cic. 16. Att.* 6. 4. Qui non meminisset, me abusum illo proœmio. *Id. 12. ibid.* 6. 2. Abuti sole. *Id. 9. Fam.* 6. 5. Quæ igitur studia, magnorum hominum sententia, vacationem habent etiam publici muneris; iis, concedente republica, cur non abutamur? *Liv.* 35. 12. Abuti libero mendacio. *Colum.* 7. *R. R.* 9. Rimari paludes, ut porci aquis abuti possint. *Plin.* 7. *Ep.* 30. Accedunt querelæ rusticorum, qui auribus meis post longum tempus suo jure abutuntur. et sæpe apud alios.

III.) Item est re aliqua uti ad aliam assequendam,

rei alicujus usum ad proprium finem convertere; quo sensu abuti non est simpliciter uti, sed præp. ab servat vim suam amovendi, avertendi ad alium locum aut finem. Hæc autem significatione abuti occurrit 1. in bonam; 2. in malam partem; 3. apud Rhetores et Grammaticos pro improprie uti vocabulis. § 1. Abuti cum Ablativo est aliqua re ad alium, sed bonum, finem uti, vel rem aliquam ad propriam utilitatem honeste convertere; interdum etiam absolute. *Cic. Lig.* 1. 1. Paratus — veneram, ut ignoratione tua ad hominis miseri salutem abuterer. *Id. Mil.* 2. 6. T. Annii tribunatu — ad hujus criminis defensionem non abutemur. *Id. 2. Nat. D.* 60. 151. Nos sagacitate canum ad utilitatem nostram abutimur. *Liv.* 27. 46. absolute. Abuti errore hostium absentium præsentiumque. § 2. Sæpius est re aliqua uti in malam partem, alicujus rei usum ad pravam finem convertere (It. *abusare*; Fr. *employer mal, abuser*; Hisp. *abusar*; Germ. *missbrauchen*; Angl. *to abuse*). Usurpatur autem a) Adjecto fine, ad quem re aliqua abutimur; qui ponitur in Accusativo cum præp. ad et interdum in, aut in Ablativo cum præp. pro. *Cic. Rosc. Am.* 19. 54. Judicio ac legibus ac maiestate abuti ad quæstum et libidinem. *Id. 4. Ferr.* 25. 61. Abuti alieno nomine ad suos quæstus. *Id. 1. Nat. D.* 23. 64. Ad omnia atomorum regno et licentia abuti. *Catull.* 76. (77). 3. Nec sanctam violasse fidem, nec scedere in ullo Divum ad fallendos numine abusum bomines. *Quintil.* 1. 3. 17. In quæ probra — isto cædendi jure abutantur. *Curt.* 10. 9. 21. Cum ejus nomine, quem ipse fecerat regem, in perniciem suam abutentes videret inimicos, confugit in templum. *Cic. Rosc. Am.* 21. 59. Ut vestro consensu et hoc conventu pro summa solitudine abuteretur. *Id. 7. Att.* 13. 6. Qui tantis de rebus buic mandata dederit; nisi forte non dedit, et hic sermone alioque arcepto pro mandatis abusus est. — b) Omissio fine, ad quem aliqua re abutimur, occurrit aliquando cum Accusativo apud veteres, sæpius cum Ablativo, nec raro ad adverbio quod jungitur majorem nanciscitur vim. *Plaut. Pæn.* 5. 4. 27. Jam diu edepol sapientiam tuam abusa est hæc quidem. Et *Sueton. Galb.* 14. passive: His — adeo se abutendum permisit et tradidit, ut vix sibi ipse constaret. *Cic. 1. Catil.* 1. 1. Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? Adde *Quintil.* 9. 2. 8. *Cic. 7. Ferr.* 43. 113. Libertate, quam vos sociis dedistis, hac ille in acerbissimo supplicio miserimæ servitutis abusus est. *Sueton. Ner.* 42. Cuidam scenico placenti nuncium misit, abuti eum occupationibus suis. h. e. male uti tempore, quo ipse negotiis detineatur, ad favorem populi captandum. et apud alios etiam sæpiissime. *Cic. 1. Invent.* 4. 5. Ea (eloque itia) quidam et privatim et publice perferre abutuntur. *Id. 1. Tusc.* 3. 6. Intemperanter abuti otio et litteris. *Id. Orat.* 52. 176. Iis festivitibus — insolentius abutitur. *Id. 12. Fam.* 1. 2. Sed immoderate quidam et ingrate nostra facilitate abutuntur. § 3. Apud Rhetores et Grammaticos abuti verbo dicitur, qui verbo simili et propinquo pro certo et proprio utitur (unde ABUSIO, ABUSIVE, ABUSIVUS, quæ *F.*). *Cic. 3. Orat.* 43. 169. Abutimur sæpe etiam verbo non tam eleganter, quam in transferendo: — ut cum grandem orationem pro longa, minutum animum pro parvo dicimus. *F.* alia *Ciceronis* loca in voce ABUSIO. *Quintil.* 5. 10. 6. Potest videri hoc nomine recte abusus. *Sueton. Tib.* 43. de verborum lusu: Nomine insolue abutentes.

ABYSSUS, i, f. 2. (ἀβυσσος). Abyssus, inquit *Isid.* 13. *Orig.* 20., est profunditas aquarum impetrabilium, sive speluncæ aquarum latentium, de quibus fontes et flumina procedunt, vel quæ occulte subter eunt: a Græco α intensivo, et *βυζος*, Jonice pro *βυδός*, profunditas. *Alcim. Avil.* 4. 534. Quæque prius vomuit letali ex ore fluentia, Obicibus propriis constricta resorbet abyssus. *Fulgat. Interpr. Gen.* 7. 11., 8. 2. et alibi sæpius. § 2. Translate ab Ecclesiasticis Scripturibus sumitur etiam pro loco inferorum. *Prudent. Hamartig.* 835. Mersandam penitus puteo ferventis abyssi. Adde *Fulgat. Interpr. Rom.* 10. 7. et alibi. § 3. Item translate apud Eccles. Scriptores est etiam profunditas impetrabilis. *Fulgat. Interpr. Ps.* 35. 7. Judicia tua abyssus multa. *Commodian.* 27. 19. masculino genere: Sic habet abyssus noster de Dei secreto.

AC, conjunctio vel particula copulativa, de qua *F.* in voce ATQUE.

ACACIA, æ, f. 1. (ἀκακία ab ἀκαζω acuo) est frutex spinosus, qui albus et niger, item viridis in Ægypto, tenerrimus et spinosior in Galatia fit, semine lenticula simili, minore tantum et grano et folliculo: pluribus describitur a *Plin.* 24. *Hist. nat.* 12. 67. (109). et seqq.: paucis est *Mimosa Nilotica* Linn. *Mimosa Leguminosa* Juss., *Acacia vera* seu *Arabis* Wild., ex qua diffuit *Gummi Arabicum Offic.*, καπνὸς ἀκακίας ἀκακίας, Dioscoridis; hinc genere omnino diversa ab arbore illa, quæ vulgo *Acacia* seu *Robinia pseudo-acacia* dicitur (It. *acazia*; Fr. et Hisp. *acacia*; Germ. *die Acazie*; Angl. *a kind of thorny shrub, from which gum-arabic is produced*). Porro et Ægyptiaca veteres succum eodem nomine exprimebant, cujus varios in medicina usus recensent *Plin.* l. c., necnon 20. 21. 85. (233). et 30. 7. 19. (56); *Cels.* 4. 18., 5. 1., 5. 7., 6. 6. et alibi; *Cod. Aurel.* 2. *Acut.* 18.; *Scribon.* Comp. 23. *Acacia* succo præterea utebantur veteres etiam pro furo. *Petron. Satyr.* 23. Perfluebant per frontem sudantis acacie rivi, et inter rugas malarum tantum erat eretæ, ut putares detectum parietem nimbo laborare. h. e. quæ capillos tinxerat, nam *Plinius* quoque l. c. ait *acacia* capillos tingere solitos esse veteres. § 2. *Acacia* a Græcis dicebatur, teste *Isid.* 17. *Orig.* 7. 29., succus expressus et arboris pomò, quam Græci *xylygion*, Latini corrupte siliquum vocant.

ACALANTHIS, idis, f. 3. (ἀκαλανθής) avis minima, colore viridi obscuro, eadem quæ ACANTHIS, quam vocem *V. Virg.* 3. G. 338. Litoraque halcyonem resonant, acalanthida dumi. *acalanthida* Accusativus est Græcæ positionis pro *acanthidum*; alii leg. et *acanthida* dumi; sed vulgatam lectionem, præter vetusta exemplaria, tuerentur *Pierius*, *Heyn.*, et ipse *Servius* in *Virg. l. c.*, qui ait: Per dumos vero acalanthis, quam alii lusciniam esse volunt, alii vero carduelem, quæ spinis et carduiis pascitur: ut inde etiam apud Græcos ἀκαλανθής dicta sit ἀπὸ τῶν ἀκανθῶν. l. e. spinis quibus pascitur.

ACALÉPHÉ, es, f. 1. (ἀκαλήφη) Græcæ vox, quæ Latine urtica redditur. *Æm. Macer* de herb. virt. 4. Græcus acalphen, nos urticam vocitamus.

ACANOS, i, m. 2. (ἀκανός) est herba (*Onopordum acaulon* Linn.), cui nomen a spinis (*F. ACA-CIA*), de qua ita *Plin.* 22. *Hist. nat.* 9. 10. (23). Sunt qui et acanon eryngio adscribant, spinosam brevinque et latam herbam spinisque latioribus; hanc impositam sanguinem inire sistere (It. *una specie di cardo*; Fr. *chardon aux ânes, onoporde*; Hisp. *especie de cardo*; Germ. *Krebstistel*; Angl. *sort of thistle*).

ACANTHÆ, æ, *F.* ACANTHIUS.

ACANTHICÆ MASTICÆ vocabula Græcis litteris scribenda ἀκανθική μαστίχη, h. e. spinosa resina; peculiariter autem est lacrima helvines fruticis. *Plin.* 21. *Hist. nat.* 16. 56. (96.). Helvines hujus vertex summus lacrimam continet jucundi saporis, acanthiæ masticæ appellatam.

ACANTHILLIS, idis, f. 3. herba, Latine asparagus agrestis appellata apud *Apul. Herb.* 84.: sed *acanthyllis* profecto scribendum est (It. *sparagio selvatico*; Fr. *asperge sauvage*; Hisp. *espárrago salvaje*; Germ. *wilder Spargel*; Angl. *the herb wild asparagus*).

ACANTHINUS, a, um, adject. (acanthion) qui est acanthii, vel ex acanthio, quam vocem *F.* infra. *Farro* apud *Serv.* in *Virg.* 1. *Æn.* 649. Ctesias ait in India esse arbores, quæ lanam ferant, item Epicadus in Sicilia: quarum floribus cum dempti sunt aculei, ex his implicitis mulieres multiplicem conficere vestem. Hinc vestimenta acanthina appellata. h. e. texta ex lanagine, quæ acanthii folia sunt obduta. Idem affirmat *Plinius*. *F. ACANTHION.* § 2. Acanthinus est etiam acanthii similitudinem referens. *F. ACANTHUS* 1. *Colum.* 9. *R. R.* 4. 4. Canles acanthini. *Plin.* 25. *Hist. nat.* 7. 38. 78. Euphorbia specie thyrsi, foliis acanthinis. *Isid.* 17. *Orig.* 9. 21. In cuius (acanthii) imitationem (ita legendum puto) Lind. edidit imitationem ante vestis ornatu, quæ acanthina dicitur. h. e. textile opus quod acanthii ramos cum floribus folisque refert. *Serv.* l. c. Item affirmat ipsissimis verbis: et *Schell.* in *Serv.* 2. C. 119. *Acant-*

thi, de quo Gualfo scripsit, quod in ejus flore texta (edit. tincta) vestis *acanthia* (fortasse *acanthina*) dicitur. Ita, ratione habita etymologica, Isidori locum a *Varronis* loco distinguendum putavi.

ACANTHION, ii, n. 2. (ἀκανθίων) Græca vox, Græcisque litteris certe scribenda, quæ spinosum fructum significat, de quo hæc *Plin.* 24. *Hist. nat.* 12. 66. (108). Huic (spinæ albe) similis est spina illa, quam Græci *acanthion* vocant, minoribus multo foliis, aculeatis per extremitates, et araneosa lanugine obductis; quæ collecta etiam vestes quædam bombycinis similes fiunt in Oriente. Ipsa folia vel radices ad remedia opisthotoni bibuntur. *V. ACANTHINUS* 1. Cf. et *Dioscor.* 3. 18. Est autem *acanthion* *Plin.* l. c. *Onopordum Acanthium* *L.*

ACANTHIS, idis, f. 3. (ἀκανθίς) est avis minima stridulo cantu, colore viridi obscuro, quæ inter spinas et carduos degit; unde et nomen traxit, nam *ἀκανθα* Græce spinam significat. Perpetuas cum asinis inimicitias gerere dicitur spinarum flores devorantibus. Uno partu duodenos parit. Hæc enim *Plin.* 10. *Hist. nat.* 63. 83. (175). de ipsa narrat. Alio Græco vocabulo dicitur et *acanthis*, quam vocem vide ibique *Serv.*; Latine vero *carduelis* a carduis, inter quos degit et pascitur: est *Fringilla carduelis* *Linn.* (It. *cardellino*; Fr. *chardonneret*; Hisp. *jilguero*, *cardoncillo*; Germ. *Distelfink* oder *Stieglitz*; Angl. *a linnet*, or *a goldfinch*). *Plin.* 10. *Hist. nat.* 74. 95. (205). Et *acanthis* in spinis vivit. *Culpeper.* 6. 6. Credibile est, ut vincat *acanthida* cornix. *acanthida* Accusativus est Græcæ positionis pro *acanthidem*. ¶ 2. Est etiam nomen herbarum, quæ alio Græco nomine *Erigeron*, Latino autem *senecio* appellatur. *Plin.* 25. *Hist. nat.* 13. 106. (168).

ACANTHIUS, a, um. *V. ACANTHINUS* 2. et *ONOM.*

ACANTHUS, i, gen. m. et fem., et *acanthus*, a, um, adject. (ἀκανθός). ¶ 1. (It. *brancorsina*; Fr. *acante* ou *branche ursine*; Hisp. *acanto*; Germ. *ächter Bärenklau*; Angl. *the herb branch-hircin*, or *brank-ursin*, *bear's-foot*). Generatim est commune nomen culuscumque plantæ spinosæ: peculiariter est herba folio, quam lactucæ, latiore multo, et longiore erucæ modo incisuris divisa, et laciniosa, in hortis nasens et locis bumentibus. Ejus duo sunt genera. Alterum silvestre, aculeatum et crispum, quod brevius et carduo simile; cui proprie hoc nomen convenit, scilicet ab *ἀκανθα* spina, quia spinosum est (Acanthus aculeatus et crispus *Plin.* l. infra cit.). Acanthus spinosus *L.*). Alterum genus, sativum, leve et glabrum, quod est Acanthus mollis *Linn.* et A. pæderos seu melamphyllum *Plin.* l. infra cit., et de quo intelligendi sunt omnes, qui hac paragr. memorantur Scriptores. Hujusmodi acanthum *Virg.* et *Plin.* locis infra citatis flexum, flexuosum, lubricum, liquidum et mollem appellant: *Virgilius* autem etiam ridentem dicit, ut 4. *Ecl.* 26. Hujus variorum in medicina usus refert *Plin.* 22. *Hist. nat.* 22. 34. (76), qui secundum hoc genus urbanum appellat, et topiarium, quia scilicet satu et cultu lætatur, et præterea topiariorum operibus altissimum est: habet enim caulem binum fere cubitorum altitudine, crassitudine digiti, maxime sequacem. In deliciis fuit apud veteres: hinc ejus formam jam inde a Callimacho in columnarum capitulis ordinis Corinthii insculperunt, teste *Fitzru.* 4. 1. 9. — Ejusdem formam in cælestis quoque vasis insculpere soliti erant. *Virg.* 3. *Ecl.* 44. duo pocula fecit. Et molli circum est ansas amplexus *acantho*. *Ovid.* 13. *Met.* 701. Summus inaurato crater erat asper *acantho*. *Propert.* 3. 7. 14. At Myos exiguum flectit *acanthus* iter. h. e. Myos cælatura flexuoso opere in *acanthi* formam elaborata. — Item ejusdem formam in vestibus acu pingebant. *Virg.* 4. *En.* 649. Et circumtextum croceo velamen *acantho*. *Id.* *ibid.* 711. pictum croceo velamen *acantho*. *V. e.* **ACANTHINUS** 2. — Denique hac herba hortos et rystos ornabant. *Virg.* 4. *G.* 123. flexi taceissem vimen *acanthi*. *Colum.* 10. *R. R.* 241. Pallida (cinara) nonnunquam tortos imitatur *acanthos*. *Plin.* 5. *Ep.* 6. 36. Post has (plantas) *acanthus* lubricus et flexuosus. Et *ibid.* 16. Acanthus in plano mollis et, pæne dixerim, liquidus. ¶ 2. Est præterea *acanthus* arbor quædam, semper frondens, nobis incognita, quam *Virgilius* l. infra cit. inter arbores numerat, quæ balsama et bacras ferunt: *Forcellino*, *Heyno*, *Salmasio* aliisque videbatur esse spina *Ægyptia*, sed minus recte: putatur autem gen. fem., quia subaudi-

tur arbor. *Virg.* 2. *G.* 118. Quid tibi odorato referam sudantia ligno Balsamaque, et baccas semper frondentis *acanthi*? Ubi *Servius* eadem abundare etiam *Circinam* insulam affirmat. *Fellej.* 2. 56. 2. ubi quinque *Julii Cæsaris* triumphos refert, eorum apparatus, h. e. statuas et imagines cæsorum imperatorum, urbium captarum, fluminum, montium, regionum, in quibus pugnatum erat, ex variis materiis fuisse narrat, ut in Gallico triumpho omnia ex citro, in Pontico omnia ex acantho, in Alexandrino ex testudine, in Africo ex ebore, in Hispaniensi ex argento. Ex quo satis liquet, *acanthum* etiam inter arbores esse numerandam. In quo *Fellej.* loco *acanthum* gen. neutri. putandum est, quia subauditur lignum. ¶ 3. *Acantha* denique occurrit apud *Cæsar.* *Aurel.* 2. *Acut.* 37. *Acantha* *Ægyptia*, quam nos Latine spinam *Ægyptiam* dicere poterimus. — *NB.* *Acanthus* est etiam nomen proprium, de quo *V. ONOM.*

ACANTHYLLIS, idis, f. 3. avis parva, *ἀκανθυλλίς* ab *Aristotele* 9. *Hist. anim.* 14. appellata, ex quo hæc mutuata est *Plin.* 10. *Hist. nat.* 33. 50. (96). In genere vitiparrarum est, cui nidus ex musco arido ita absoluta perficitur pila, ut inveniri non possit aditus. *Acanthyllis* appellatur eadem figura ex lino Intexens.

ACAPNOS, on, adject. (ἀκαπνος) Græca vox, Græcæque positione efferenda, ab α privativo, et καπνός fumus, h. e. sine fumo (It. *senza fumo*; Fr. *sans fumée*; Hisp. *sin humo*; Germ. *rauchlos*; Angl. *that doth not emit smoke*). Apud *Martian.* lib. 13. in titulo *Epigramm.* 15. ligna *acapna* sunt ea, quæ vel cocta sunt, vel adeo siccæ, ut ardendo fumum non emittant. — *A Colum.* 6. *R. R.* 33. 2. et a *Plin.* 11. *Hist. nat.* 16. 15. (45). *acapon* mel dicitur, quod a favis citra fumum eximitur: nam in castrandis favis fumum, seu suffutim ad apes abigendas adhiberi solet, quo nonnihil mel vitatur. — *Acapon* pulegium apud *Pelagon.* 21. ante med., quod in *Hippiat.* γληχων καδάρδος appellatur.

ACARNĒ. *V. ACHARNE.*

ACASIGNETE. *V. CASIGNETE.*

ACATALECTICUS et

ACATALECTUS, a, um, adject. (ἀκατάληκτος) Græca vox composita ab α privativo, et κατάληκτος desino; et proprie *acatalecticus* est cui nihil deest. Occurrit autem tantum de versu, qui a Grammaticis *acatalecticus* dicitur, si nulla ipsi deest syllaba: cui opponitur *catalecticus*, qui est una syllaba brevior. *Diomed.* 3. p. 501. *Putsch.* *Acatalecta*, est integer versus singulorum metrorum. *Acatalectus* occurrit etiam in *Mar. Victor. art. gramm.* 2. p. 2525. *Putsch.* (2. 4. 5); sed 1. p. 2503. 2504. 2505. *Putsch.* (1. 17). modo *acatalectus*, modo *acatalecticus* legitur. *Priscian. Partit. vers. Virg.* p. 1216. *Putsch.* *Catalecticos* dicunt, quibus deest in fine aliquid: *Acatalecticos*, quibus nihil deest. Adde *Mar. Serv. Hon. Cent.* p. 1817. *Putsch.*, sive *Marium Plotium* 2. 10.

ACATIUM, ii, n. 2. (ἀκάτιον) Græca vox, diminutiva, ut videtur, ab ἀκάτος (quod fortasse ab ἀκάτω *acuo*), quæ significatur parva navis, velis instructa et cursu celerissima: idem est ac *scapha*, *Sueton.* enim *Cæs.* 64. narrat, eundem *Cæsarem* *Alexandriæ* subita hostium eruptione compulsum fuisse in *scapham*, sed pluribus eodem præcipitantibus desiluisse in mare, tandem nando evasisse ad proximam navim; et *Plutarchus* in *Cres.* idem narrans, navigium illud ἀκάτιον vocat (It. *barchetta*, *battello*, *schifo*; Fr. *esquif*, *nacelle*; Hisp. *esquife*, *barquilla*; Germ. *kleines schnellsegelndes Schiff*; Angl. *a pinnace*, *barge*, *skiff*). *Plin.* 9. *Hist. nat.* 30. 49. (94). Prodidit *Mucianus* concham esse aratii modo carinatum, inflexa puppe, prora rostrata. *Gell.* 10. 25. *acatium* iuter navigiorum genera enumerat; ubi tamen *acatiæ* fem. gen. legitur sed mendose, *acatia* enim recte legendum. *Alii aliter.* ¶ 2. *Acatium* esse maximum in navi velum affirmat *Isid.* 19. *Orig.* 3. 2. Genera velorum *acathium*, *epidromos*, *dolou*, *artemon*, *supparum*, *mendicum*. Ex quibus *acatium* velum maximum, et in media nave constitutum. *Festus* p. 340. 20. *Müll.* *Supparum* appellant dolonem, velum minus in navi, ut *acatium*, majus. *Pollux* quoque lib. 1. c. 9. tria in navi memorat vela, minimum δολονα, majus ἀκάτιον (masculino tamen genere), maximum ἐπίτροπον. Memoratur etiam a *Xenophonte* 6. *Hell.* 2. 27., ubi videlicet *Schneider.* *Addit.*; et ab *Hesychio*, sed neutro tantum genere, ut apud *Xenoph.* l. c.

ACATUS, i, f. 2. (ἄκατος) fere idem quod *acatium*, hoc est genus parvæ navis, velis instructæ et cursu celerissimæ. *Auson.* *Ep.* 22. 31. *Acatis*, phaselis, lintribus, stiatibus, rate *Tarnim* et *Garumnæ* permeat. *Tertull.* 5. *advers. Marcion.* 1. Quamobrem, Pontice naulere, si nunquam furtivas merces in *acatos* tuas recepisti etc. *Not. Tib.* p. 178. *Myoparon*, agatus. *lege acatus.*

ACAUNUMARGA, æ, f. 1. vox composita a Celtico vocabulo *agaunum* *petra*, et *marga*, h. e. terra petrosa, sive genus terræ arenosæ, coloris rufi, intermixto lapide terræ minutæ. Ejus meminit *Plin.* 17. *Hist. nat.* 7. 4. (44), ubi alii aliter legunt, sed minus recte.

ACAUSTUS, um, adject. (ἄκαυστος) Græca vox ab α privativo et καίω uro, h. e. ignem non sentiens, sive qui non comburitur (It. *che non s'abbrucia*; Fr. et Hisp. *incombustible*; Germ. *unverbrennlich*; Angl. *incombustible*). *Plin.* 37. *Hist. nat.* 7. 25. (92). Principatum habent carbunculi a similitudine ignium appellati, cum ipsi non sentiant ignes, a quibusdam ob hoc *acausti* appellati. *Cod. Bamb.* *acaustoe*. In aliis *Codd.* *apyroti*; quæ vox idem significat, ab α privativo et πυρῶ uro, inflammo.

ACCANO vel *adcano*, is, ere, 3. (ad ei cano) idem quod *accino*. *Varro* 6. *L. L.* 75. p. 103. *Müll.* *Canere* et *accant* et *succant*, ut canto et *cantatio*, ex *Camena* permutato pro *κ* n.

ACCANTO vel *adcano*, as, ævi, Ætum, are, n. 1. (ad ei canto) juxta cano (It. *cantare appresso*; Fr. *chanter auprès*; Hisp. *cantar junto*; Germ. *bei etwas singen*; Angl. *to sing to, or by the side of*). *Stat.* 4. *Silv.* 4. 55. *Maroneique* sedens in margine templi Sumo animum, et magni tumulis *accanto* magistri.

ACCANTUS (*accanto*) est vocabuli forma, quam ad etymon vocis *accentus* declarandum effinxit *Capell.* 3. p. 60. *Accentus* quasi *accantus* dictus est. Cf. si vis *Bed. de metris* p. 2358. *Putsch.*

ACCEDETER vel *adcedenter* (*accedo*). Comp. *Accedentius*. Affertur ex *Cassiodoro* in optimis *Lexicis Freund* et *Ilklotz*, loco tamen non memorato, quem nondum inveni.

ACCEDO vel *adcedo*, ædis, essi, essum, Ædere, n. 3. (ad ei cedo). *Accessis* per synopen pro *accessis* occurrit apud *Virg.* 1. *Æn.* 201. *V. infra* l. 1. b. — Part. *Accedens* *Il. A.* 2. et *B.* 1.; *Accessurus* *Il. A.* 3. b. et *B.* 3. — *Accedo* proprie est appropinquo, proximus fio, advenio (It. *accostarsi*, *avvicinarsi*, *andare*; Fr. *approcher de*, *aller à*; Hisp. *acercar*, *ir ó andar*; Germ. *heran-oder hinangehen an etwas*, *hinzugehen*, *herbeikommen zu etwas*; Angl. *to draw near or nigh to, to approach, accost, arrive at*).

l.) Proprie ponitur de homine, qui a loco profectus alium locum versus appropinquans contendit, et interdum etiam de rebus, quæ tamen ab hominibus aut per se moveantur. Occurrit autem aut a) absolute; aut adjecto homine aut loco, ad quem acceditur b) cum *Accus.* et præp. ad, c) cum *Accus.* et præp. in, et aliquando inter, d) cum *Accus.* sine præp., e) cum *Dat.*, f) cum *Adverbii* localibus; aut raro admodum g) cum *Infinitivo*. — a) Absolute, adjectus interdum *Adverbii* quæ accessionem clarius definiant, etiam impersonaliter. *Plaut. Amph.* 1. 3. 17. *Accedam* atque hanc appellabo. *Ter. Fun.* 4. 7. 21. Nunquam accedo, quin abs te abeam doctior. *Id. Andr.* 1. 1. 49. Postquam amans accessit pretium pollicens etc. *Cic. Cæcin.* 13. 36. Deici porro nullo modo potuisse, qui non accesserit. *Plin. Paneg.* 24. Hæret lateri tuo, quisquis accessit. *Cels.* 3. 1. Si inter initia medicus accessisset. *Ennius* apud *Macrobi.* 6. *Saturn.* 5. Cum procul aspiciunt hostes accedere ventis *Navihu* velivolis. — *Plaut. Rud.* 3. 4. 3. Jube modo accedat prope. *Cic. Cæcin.* 8. 22. Tamen accessit propius. — *Id. ibid.* 8. 21. *impersonaliter*: Quod eâ proxime accedi poterat. — Sæpius occurrit adjecto homine aut loco, ad quem acceditur: — b) Cum *Accus.* et præp. ad sæpissime, etiam impersonaliter. *Plaut. Mil. glor.* 2. 6. 14. *Accedam* ad hominem. *Id. Amph.* 1. 1. 108. ad sedes. *Ter. Phorm.* 5. 6. 24. intro ad heram. *Id. Adelph.* 4. 4. 23. ad fores. *Id. Andr.* 1. 1. 103. ad *Stannam* imprudentius. *Cic. Pis.* 27. 65. ad ludos. *Id. Cæcin.* 8. 22. *impersonaliter*: Ad eas (oleas) cum accederetur. *Id. 4. Fam.* 4. 3. Cum senatus ad *Cæsarem* supplex accederet. *Id. 2. Att.* 2. 2. *Accedere* ad aliquem comminus. *Id. 3* ad *Q. fr.*

2. 2. ad corpus alicujus. *Id.* 5. *Ferr.* 58. 133. alicui ad aures. *Apud inferioris ævi Scriptores* accedere ad manum est adorandi gratia ad manum osculandam accedere. *Capitolin. Maximin.* 5. Nunquam ad manum ejus accessit, nunquam illum salutavit. *Vopisc. Aurelian.* 14. Post hæc Aurelianus surrexit, atque ad manus accessit, agens gratias. *Alia prorsus significatione* accedere ad manus occurrit *apud optimos Scriptores*: namque est committendi praelii copiam habere *apud Nep. Eum.* 5. 2. Neque unquam ad manum accedere licebat, nisi his locis, quibus pauci multis possent resistere. *Alio sensu apud Cic.* 2. *Att.* 1. 7. Digito se cælum putant attingere, si multi barbati in piscinis sint, qui ad manum accedant. *h. e.* ita ut capi possint. *Cn. Pompejus apud Cic.* 8. *Att.* 12. 3. Ut ad has cohortes, quas dubio animo habeo, hostis accedere — possit. *Cic.* 8. *Att.* 3. 6. Armatum ad patriæ menia accedere. *Adde Liv.* 24. 20. — *Præpositio ad jungitur etiam nominibus propriis provinciarum, regnorum etc., necnon urbium, si tamen agitur de accessione tantum ad urbem Nep. Mil.* 4. 2. Inde ad Atticam accesserunt. *Cic.* 2. *Phil.* 41. 106. Cum inde Roma proficiscens ad Aquinum accederet, obviam ei processit — magna sane multitudo. *Id.* 7. *Ferr.* 36. 95. Prædones — accedere incipiunt ad Syracusas. *præp. ad in nonnullis Codd. desideratur, sed mendose, ommissa enim præpositione verbum accedere significaret ingredi in urbem, ut patet ex Cic.* 4. *Ferr.* 49. 109. Qui accessistis Ilennam, vidistis simulacrum Cereris e marmore etc., necnon ex *Id.* *Phil.* 9. 23. Poterone Ariminum tuto accedere? — c) Cum Accus. et præp. in, et aliquando inter. *Cic. Cæcin.* 13. 36. Accedere in aedes. *Id.* 6. *Ferr.* 23. 51. in oppidum. *Id.* 5. *Att.* 16. 4. in provinciam suam. *Id.* *Pis.* 21. 50. in regnum. *Id.* 1. *Fam.* 10. in Appuliam. *Id.* 10. *Phil.* 6. 13. in Macedoniam. *Id.* 7. *Att.* 4. 2. in senatum. *Id.* 2. *Leg.* 26. 66. in funus aliorum. et alibi sæpe. Accedere in aliquem raro admodum occurrit et significat invadere. *Val. Flacc.* 3. 186. Accessere (nefas!) tenebris fallacibus atque Tyndaridæ in se se. *Cum præp. inter Liv.* 29. 25. 2. Naves — inter Albingaunos Ligures Genuamque accesserunt. — d) Cum Accus. sine præp., præsertim si agitur de regione aut provincia aliqua: interdum etiam cum Accus. personæ. *Nep. Hann.* 8. 1. Hannibal cum quinque navibus Africam accessit. *Id.* *Milt.* 1. 4. Accedere Lemnum. *Lucilius apud Gell.* 16. 9. Setinum finem. *Lucret.* 1. 925. (926). et 4. 2. juvat integros accedere fontes Atque haurire. *Virg.* 1. *Æn.* 200. Scyllæam rabiem propius penitusque sonantes Accessit scopulos. *Sil.* *It.* 6. 604. Tarpejum collem. *Id.* 14. 3. Sicaniis portus. *Ennius apud Gell.* 10. 29. et apud *Non.* p. 530. 3. *Merc.* Atque atque accedit muros Romana juvenis. *Nep. Mil.* 7. 2. Deinde vineis ac testudinibus constitutis propius muros accessit. *Nep. Them.* 4. 1. Protinus accessit astu. *Sall. Jug.* 20. 3. Accedere loca hostiliter. *Tac.* 12. *Ann.* 33. passivè: Accedi clementer loca poterant. *Id.* 2. *ibid.* 58. ripam accedere. *Cum Accus. personæ* accedere est adire aliquem colloquendi gratia. *Sall. Jug.* 62. 1. is, ubi primum opportunum, Jugurtham anxium — accedit: monet atque lacrimans obtestatur etc. *Id.* *ibid.* 71. 5. Jugurtham placandi gratia accedit. *Tac.* 3. *Hist.* 24. Hæc, ut quosque accesserat: plura ad tertianos, veterum recentiumque admonens. — e) Cum Dat. præsertim apud Poetas. *Ovid.* 15. *Met.* 745. Hic tamen accessit delubris advena nostris. *Id.* *ibid.* 818. Ut Deus accedat cælo templisque locetur. *Sil.* *It.* 15. 571. silvis accedere nostris. et *apud alios sæpissime cum Dat., præsertim translate.* *V. infra II. Plaut. Trin.* 5. 12. 14. Accedere aliquid obviam. — f) Cum Adverbis locatibus eo, eodem, illuc, illo, huc etc., quæ a Dat. originem duxerunt. *Plaut. Curc.* 5. 2. 28. Accedo huc. *Adde Ter. Eun.* 3. 2. 19. *Ter. Hec. pr. alt.* 26. eodem. *Cic. Cæc.* 16. 46. illo. *Sall. Jug.* 14. 17. Quo accedam, aut quos appellem? *Nep. præf.* 7. In interiore parte adium — quo nemo accedit, nisi propinqua cognatione conjunctus. *Scribon. Comp.* 13. Quo neque Sol, neque Luna accedit. *Quintil.* 3. 6. 79. Accedere illuc. *V. et infra II.* — g) Cum Infinito. *Apul.* 4. *Met.* 3. Dum cunctanter accedo decerpere (rosas).

II.) Translate accedere ponitur A) cum de hominibus. B) tum de rebus ac præsertim abstractis; et multiplici quidem significatione.

A) De hominibus. ¶ 1. Accedere ad aliquem,

aut ad alicujus amicitiam, societatem etc., est ejus partibus favere, ab ipso stare, cum ipso amicitiam, societatem etc. inire. Occurrit autem cum Accus. et præp. ad., interdum etiam cum Dat. *Ter. Phorm. prol.* 29. Voluntas vestra si ad poetam accesserit. *h. e.* si plaudendo favoritis. *Cælius apud Cic.* 8. *Fam.* 16. 2. Ad eos fugatos accedere, quos resistentes sequi nolueris, summæ stultitiæ est. *Cæs.* 1. *B. C.* 48. Neque civitates, quæ ad Cæsaris amicitiam accesserant, frumentum supportare. *Nep. Eum.* 1. 4. Hic peradolescens ad amicitiam accessit Philippi. *Cic.* 5. *Ferr.* 29. 69. Condemnari — malebant, quam ad ejus conditiones pactionesque accedere. — *Tac.* 12. *Ann.* 31. Icenii, valida gens, nec præliis contusi, quia societatem nostram volentes accesserant. — *Sueton. Galb.* 12. Civitates, quæ cunctantius sibi accesserant, punit. *Horat.* 2. *Sat.* 5. 72. Illis Accedas socius. *Tac.* 1. *Hist.* 70. Accipit, alam Silaniam, circa Padum agentem, sacramento Vitellii accessisse. *Plin.* 4. *Ep.* 15. Si denique precibus meis tu potissimum adjutor accesseris. ¶ 2. Est etiam assentiri, et usurpari cum Dat. alicui aut alicujus sententiæ, aliquando etiam cum Accus. et præp. ad vel in sententiam. *Vellej.* 1. 8. 5. Libenter enim iis, qui ita prodiderunt, accesserim. *Quintil.* 9. 4. 2. Accedam in plerisque Ciceroni. *Id.* 9. 2. 24. Illis non accedo. *Id.* 9. 2. 102. Celsus, videlicet Rutilio accedens. et *Id.* alibi sæpissime. *Plin.* 1. *Ep.* 20. Si mihi accederes. *Tac.* 1. *Hist.* 34. Galba speciosiora suadentibus accessit. *Quintil.* 1. 5. 37. Opinioni accedere. *Id.* 2. 15. 1. *Plin.* 4. *Ep.* 10. et 8. *ibid.* 14. et *Dig.* 36. 2. 12. § 6. sententiæ. *Jul. Valer. res gest. Alex. M.* 2. 43. Voto ejus et precibus accessi. *Id.* *ibid.* 3. 32. Quod si tu quoque tam justæ indignationi nostræ accesseris etc. *Plaut. Aut.* 2. 8. 13. Accessit animus ad meam sententiam. *Dig.* 42. 1. 4. § 3. Ex magna tamen et idonea causa accedendum erit ad Labconis sententiam. et *ibid.* alibi sæpe. *Nep. Mil.* 3. Ad hoc consilium cum plerique accederent. *Jul. Valer. res gest. Alex. M.* 1. 21. Quamvis Cleomenes — et Dinocrates — in eam sententiam non accederent, etc. ¶ 3. Accedere ad aliquam rem, aut in aliquam rem, aut interdum aliquam rem vel alicui rei, etiam aliquando cum gerundo, est in ipsa occupari, rei alicui se dare. Peculiariter autem — a) dicitur de iis, qui in auctionibus licentur, aut publica redimunt. *Nep. Att.* 6. 3. Ad bastam publicam nunquam accessit. *Liv.* 43. 16. Ne quis eorum ad bastam suam accederet. *Cic.* 2. *Phil.* 26. 64. Expectantibus omnibus quisnam esset tam impius — qui ad illud scelus sectionis auderet accedere, inventus est nemo præter Antonium, præsertim cum tot essent circum bastam illam, qui alia omnia auderent. *Id.* 5. *Ferr.* 38. 86. Cui hoc auctore non Romæ quoque servi publici ad vectigalia accedant? *Seneca Ep.* 101. 4. Ille qui et terra et mari pecuniam agitabat; qui ad publica quoque, nullum relinquens inexpertum genus quæstus, accesserat etc. Hinc *Cic. Rosc. Am.* 37. 107. Ipsos certo scio non negare, ad hæc bona Chrysogono accessisse impulsu suo. *h. e.* accessit, ut in eorumdem possessione se poneret. — b) Item de iis, qui ad magistratus capessendos et rempublicam gerendam, aut ad alicujus causam agendam se conferebant. *Cic.* 1. *Off.* 9. 28. Itaque eos (sapientes) ne ad rempublicam quidem accessuros putat, nisi coactos. *Id.* *Rosc. Am.* 1. 3. Propterea quod nondum ad rempublicam accessi. *Nep. Con.* 1. 1. Ad magistratus rempublicam accedere. *Quintil.* 3. 5. 6. An accedendum ad rempublicam administrandam. *Brut.* apud *Cic.* 11. *Fam.* 10. 5. ad rempubl. liberandam. *Cato apud Quintil.* 8. 2. 9. ad rempubl. evertendam. *Adde Sueton. Cæs.* 53. *Cic.* 1. *Ferr.* 3. 9. Fateor me — ad cam partem accessisse rei publicæ sublevandæ, quæ maxime laboraret. — *Id.* *ibid.* 4. 12. Hoc dices, me non Siculorum rogatu ad causam accedere. *Adde ibid.* 5. 20. 19. 63. 4. *Ferr.* 38. 94. 1. *Orat.* 38. 175. et alibi sæpe. *Cic.* 1. *Ferr.* 1. 2. Huic ego causæ, judices, cum summa voluntate et expectatione populi R. actor accessi. — c) Dicitur denique de aliis rebus, quibus nos ipsos damus, aut quas in nos recipimus. *Quintil.* 4. 1. 7. Accedere ad agendum. *Id.* 10. 3. 15. ad scribendum. *Virg.* 2. *G.* 483. bas ne possim naturæ accedere partes. *h. e.* ad eas investigandas et cognoscendas. *Cic.* 3. *Ferr.* 2. 5. ad invidiam levandam vituperationemque tollendam. *Id.* *Daib.* 10. 26. Ad nostrorum bellorum pericula accedere. *Id.* 1. *Ferr.* 19. 63. Pro exterarum nationum commodis inimicitias suscipere, ad periculum accedere. *Plaut. Epid.*

1. 2. 46. cum Accus. sine præp.: Ego istuc accedam periculum atque audaciam. *Id.* *Trin.* 1. 2. 84. cum Accus. et præp. in: Non ut in eandem tute accederes infamiam. *h. e.* non ut eadem te obrueres infamia. ¶ 4. Accedere ad aliquem, aut alicui, etiam rei sæpissime est similem esse ipsis, haud multum ab ipsis differre: hæc autem significatione jungitur sæpe adverbis præp., propius, proxime; et dicitur etiam de abstractis. *Cic. Ligar.* 12. 38. Homines ad deos nulla re propius accedant, quam salutem hominibus dando. *Adde Quintil.* 12. 2. 2. *Cic. Mil.* 22. 59. Proxime deos accessit Clodius. propius quam tum, cum ad ipsos penetrarat. *Id.* *Brut.* 47. 173. Duobus igitur summis Crasso et Antonio L. Philippus proximus accedebat, sed longo intervallo tamen proximus. et *Id.* alibi sæpe. *Quintil.* 12. 10. 9. Ad veritatem Lysippum ac Praxitelem optime accessisse. *Id.* 10. 1. 68. In sermone magis accedit oratorio generi (*Euripides*). *Cic.* 7. *Att.* 2. 3. Nam Aleidis manum amabam, quod tam prope accedebat ad similitudinem tuæ litteræ. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 40. 76. (204). Cytisus, quæ proxime accedere ebenum videtur. *Sil.* *It.* 14. 26. (Solum Sicilia) Nectare Cæropias Hyblæo accedere ceras. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 7. 5. (14). Innumeros quidem credere (deos) — majorem ad seordiam accedit. *Plin.* 9. *Ep.* 26. Debet enim: orator erigi, attolli — ac sæpe accedere ad præcepta. *h. e.* ad audaciam. B) Accedere translate occurrit etiam de rebus, ac præsertim de abstractis, varia significatione. ¶ 1. Accedere, fere semper absolute, de rebus inanims est pervenire, venire; et occurrit, præsertim apud Medicos, de iis corporis affectionibus, quibus homo modo corripitur, modo solvitur. *Ter. Hec.* 3. 5. 32. Haud invito ad aures sermo mi accessit tuus. *Apul.* 5. *Met.* 4. Clemens quidam sonus aures ejus accedit. *Horat.* 2. *Sat.* 2. 84. Ubi accedent anni. *Id.* 2. *Ep.* 211. et melior fis accedente senectæ. *Cic.* 7. *Att.* 2. 2. Etsi alteram quartanam Pampillus tuus mihi dixit decessisse et alteram leviorē accedere etc. *Nep. Att.* 21. 4. Postquam — febrem accessisse sensit. *Cels.* 3. 3. Cum aliter aliterque in eodem morbo febres accedunt. *Adde ibid.* 4. et alibi sæpe, et *V. ACCESSIO.* II. 1. *Id.* 3. 18. Si sic somnus non accessit. *Scribon. Comp.* 162. Ad utramlibet podagram torpedinem — cum accesserit dolor. ¶ 2. Accedere, fere semper cum Dativo, est etiam sorte evenire, accidere; et usurpatur præsertim de animi affectionibus. *Ter. Hec.* 3. 5. 56. Quia paululum vobis accessit pecuniæ, animi sublatis sunt. *Plaut. Amph.* 2. 2. 77. Nam tibi aut stultitia accessit, aut superat superbia. *Sil.* *It.* 16. 13. At juvenis, cui telum ingens accesserat ira etc. *Plin. Paneg.* 11. Num ergo tibi ex immortalitate patris aliquid arrogantia accessit? *Dig.* 26. 1. 3. pr. Si furor eis accesserit. *Cic.* 1. *Att.* 16. 9. Dolor accessit bonis viris, virtus non est imminuta. *Plin.* 1. *Ep.* 20. Nam plerisque (rebus) longiore tractu vis quædam et pondus accedit. *Id.* *Paneg.* 19. Quin etiam plerisque ex eo reverentia accesserat, quod tu quoque illos reverebare. ¶ 3. Item accedere est crescere, augeri; peculiariter autem occurrit in locutionibus accedere animum, et accedere pretium, quamvis et de aliis occurrat. *Cic.* 5. *Att.* 20. 3. Rumore adventus nostri et Cassio, qui Antiochia tenebatur, animus accessit, et Parthis timor injectus est. *Nep. Mil.* 4. 5. Id si factum esset, et civibus animum accessurum, et hostes fore tardiores. *Liv.* 4. 18. Dictatori ac Romanis, quod detractasset pugnam hostis, animi accessere. *Adde* 24. 27. *Id.* 40. 39. Scelus et perfidiam illis, non virtutem nec animum accessisse. *Sall. Jug.* 44. Ita imperatori novo plus ex malis moribus sollicitudinis, quam ex copia militum auxilii aut bonæ spei accedebat. *Liv.* 44. 36. absolute: Lassitudo et sitis jam sentiebatur, et, meridie instante, magis accessurum utrumque apparebat. *Pallad.* 3. *R. It.* 9. 13. Per gradus accedente vindemia. — *Plin.* 5. *Ep.* 8. Scisne tu accessisse pretium agnis, præcipue urbanis? *Colum.* 3. *R. H.* 21. 6. Cum plurimum pretio accedat, si venditio — differri possit. ¶ 4. Accedere sæpissime significat adjungi, addi, adici; et multiplici quidem ratione occurrit: scilicet a) cum Accus. et præp. ad; b) cum Dat., præsertim apud Jutos; c) sæpe absolute; d) de pretio et computandis rationibus; e) in principiis periodorum et orationi connectenda inservit. — a) Cum Accus. et præp. ad. *Ter. Andr.* 1. 3. 10. Ad hæc inula hoc mi accedit etiam. *Cic.* 4. *Fin.* 24. 67. Ad virtutis summam accedere nihil potest. *Id.* 7. *Att.* 3. 5. Quibus nihil aut non multum ad dignitatem possit av-

cedere. *Id. Chent. 60. 167.* An ut de causa ejus periculi nihil decederet, ad causam novum crimen accederet? *Id. 15. Fam. 21. 1.* Nam ad amorem quidem nihil poterat accedere. *Id. 12. ibid. 26. 2.* Quare a te peto, ut ad eam liberalitatem, qua sine meis litteris usus es, quam maximis his litteris cumulus accedat. *Cæs. 1. B. G. 19. 1.* Cum ad has suspiciones certissimæ res accederet. *Quintil. 3. 8. 49.* In quibus ad reliquum suorum laborum accedit etiam personæ difficultas, et apud alios sæpe. — b) Cum Dat., præsertim apud Jctos. *Cic. 1. Q. fr. 1. 1.* Non dubitabam, quin — auditus essem animum tertium accessisse desiderio nostro et labori tuo. *Plin. Hist. nat. præf. § 12.* Meæ temeritati accessit hoc quoque, quod levioris operæ hinc tibi dedicavi libros. *Julian. Dig. 6. 1. 34.* Si per alluvionem pars fundo accesserit. *Paul. Dig. 23. 3. 4.* Si proprietati nudæ usufructus accesserit. *Ulp. Dig. 42. 1. 4.* Cum accesserit aliquid rei judicatis. *Cajus Dig. 21. 1. 32.* Si omnia mancipia accedant venditioni. — c) Absolute. *Lucret. 2. 1127. (1129).* Sed plura accedere debent, donec alescundi summum tetigere carum. *Cic. Quint. 1. 3.* Illud quoque nobis accedit incommodum, quod M. Junius — hoc tempore abest. *Id. 1. Fin. 18. 60.* Accedit mors, quæ quasi saxum Tantalo semper impendit. *Id. Arch. 6. 14.* Quæ jacerent in tenebris omnia, nisi litterarum lumen accederet. *ubi male quidam accenderet. Sall. Jug. 82.* Quoniam is novus hostis accesserat. — Huc referenda sunt etiam illa, in quibus additur aut insuper, aut Accus. cum præp. in, aut super. *Quintil. præf. 9. 1.* Nova diligentia causa et alior cura insuper mihi accessit. *Liv. 26. 50.* Super dotem — hæc tibi a me dotalia dona accedunt. *Id. 2. 18.* Supra belli Latini metum id quoque accesserat, quod etc. *Cic. 2. Leg. agr. 23. 62.* Accesserint in eumulum manubiæ vestrorum imperatorum. *Quintil. 2. 3. 6.* Illa, quæ in ornamentum operis ejus accedunt. *Ovid. 3. Fast. 165.* In lustrum accedere debet, quæ consummatur partibus, una dies. — d) Accedere hac significatione occurrit etiam de iis quæ rerum pretio, aut in rationibus computandis summæ adduntur. *Plaut. Pers. 4. 4. 119. s. a.* Heus tu, etiam pro vestimentis hæc decem accedant minæ. ro. Abscedent enim: non accedent. *Ter. Adelph. 5. 3. 30.* De summa nil decedet: quod hinc accesserit, id de lucro putato esse omne. *Cic. 5. Terr. 49. 116.* Hoc minimum ut sequamur, quantum ut medietatem millia duximus, accedant eo — HS x centum millia. Adde *Cat. R. R. 144. 145.* et *V. ACCESSIO II. 3. d. Hygin. Gromat. de castro. met.* Sic tractabimus numerum equitum, sit centum viginti: ducemus quinquies, sunt sexcenti: accedunt ex eadem cohorte milia, detractis equitibus, reliqui pedites septingenti sexaginta: sit cum superiori mille trecenti sexaginta. — e) Denique accedere eleganter ponitur in principis periodorum et connectendæ orationi inservit; pluribus autem modis: scilicet præcedentibus Adverbis *huc, hinc, eodem* et sequente Nominativo. *Cic. 1. Phil. 13. 38.* Huc si quid accesserit, non tam mihi, quam vobis rei publicæ accesserit. *Id. 1. Att. 11. 1.* Eo accedebat hortator assiduus Sallustius. *Id. 4. Fam. 13. 5.* Accedit eodem vulgi voluntas vel potius consensus omnium. — Præcedentibus lisdem Adverbis et sequentibus particulis quod aut ut; quod quoties significatur ipsa res, quæ ceteris additur; ut vero quoties alia efficiens additur causa, cur res evenierit. *Cælius apud Cic. 8. Fam. 2. 1.* Accessit hæc, quod potestis ejus absolutionem in theatrum Curionis Hortensius introit. *Cæs. 5. B. G. 16. 3.* Accedebat hæc, ut nunquam conferti — præliarentur. *Lucret. 1. 192. (193).* Huc accedit, ut sine certis litteribus anni Latificos nequeat fetus summittere tellus. — Omissis Adverbis, sed sequentibus partic. *quod aut ut* eodem discrimine. *Cic. 13. Att. 21. 7.* Accedit enim, quod patrem — amo. *Plin. 8. Ep. 24.* Accedit, quod tibi certamen est tecum. *Id. 5. Fam. 12. 8.* Accedit etiam, ut minor sit fides. *Cæs. 3. B. G. 13. 8.* Accedebat, ut — et tempestatem ferrent facilius. — Interdum Adverbiorum loco res ipsa significatur, cui alia additur. *Cic. Sen. 6. 16.* Ad Appii Claudii senectutem accedebat etiam, ut cæcus esset. *Cæs. 3. B. C. 24. 4.* Ad detrimentum accessit, ut — avari prohiberentur. — Raro absolute usurpatur. *h. e.* res ipsa quæ additur, alia prorsus constructione profertur. *Ter. Andr. 1. 3. 10.* Ad hæc mala hoc mihi accedit etiam: hæc Andria — gravis et Pamphilo est. *Cic. 8. Att. 3. 1.* Accedit illud: si maneo, — cadendum est in unius potestatem.

ACCELEBRO, as, a. 1. idem quod accelero. Legatur in *Accio* apud *Serv. ad 4. En. 641.* Celeri gradu gressum accelere decet. *ubi nunc rectius legitur celebri* — accelerasse. *V. ACCELERO 1.* Afferebatur quoque ex *Capell. 9. p. 304.* Neque defugiam vestrum crebrius accelerare consilium. *ubi quoque alii, inter quos Kopp., leg. accelerare.*

ACCELERATIO vel *adceleratio*, ōnis, f. 3. (aceleratio) festinatio, properatio (It. *acceleramento*; Fr. *accélération*; Hisp. *aceleración*; Germ. *die Beschleunigung*; Angl. *an accelerating*). *Cic. 3. Herenn. 13. 23.* Continuatio est orationis enuntiandæ acceleratio clamosa.

ACCELERO vel *adcelero*, as, avi, ātum, are, 1. (ad celero). Es. autem verbum 1. activum, 2. neutrum. **¶ 1. Active.** Part. *Accelerans, Acceleratus, et Accelerandus.* Est maturare, niti ut aliquid celerius et citius ad finem perducatur. (It. *affrettare, accelerare*; Fr. *accélérer, hâter*; Hisp. *acelerar, apresurar*; Germ. *etwas beschleunigen*; Angl. *to accelerate*). *Accius apud Serv. in Virg. 4. En. 641.* et apud *Non. p. 89. 25. Merc.* Celebri gradu gressum accelerasse decet. *V. ACCELEBRO. Liv. 2. 43.* Accelerare gradum. *Cæs. 2. B. C. 39. 6.* et *Liv. 31. 29. iter. Val. Flacc. 8. 265.* viam. *Plin. 2. Hist. nat. 16. 13. (64).* Naturales motus accelerare tardareve. *Lucret. 6. 772.* et *Plin. 16. Hist. nat. 36. 65. (159).* mortem. *Plin. Paneg. 26.* occasum reipublicæ. *Nep. Att. 22. 2.* Id, quod natura cogeret, sibi accelerare. *Sil. It. 7. 565.* opem. *Stat. 2. Theb. 242.* Mirum opus accelerante manu. *Tac. 12. Ann. 46.* oppugnationem. *Stat. 1. Silv. 2. 268.* decimum mensem partu. *Tac. 3. Ann. 75.* consulatum alicui. *Claud. rapt. Proserp. 1. 229.* præcepta. *h. e.* mandata celeriter exequi. — Passive. *Quintil. 1. 1. 31.* In lectione non properare ad continuandam eam, vel accelerandam. *Tac. 2. Hist. 85.* Accelerata interim cepta. *Id. Agr. 43.* accelerari cetera. *Cod. Theod. 13. 5. 38.* cognitionem. *Ibid. 11. 28. 3.* solutionem. **¶ 2. Neutraliter,** etiam impersonaliter, est properare. (It. *affrettarsi*; Fr. *se hâter, se presser*; Hisp. *apresurarse*; Germ. *eilen, sich ezuhalten*; Angl. *to hasten, be quick*). *Cic. 2. Cat. 4. 6.* Aurelia via profectus est: si accelerare volent, ad vesperam consequuntur. *Liv. 3. 27.* Accelera, signifer, propera, miles. Adde *23. 28.* et *37. 20. Virg. 5. En. 675.* Accelerat simul Æneas, simul agmina Teuorum. Adde *9. ibid. 221.* et *365. Tac. 2. Hist. 100.* cum Accus. loci, *ad quem ire contendimus:* Accelerare legiones Cremonam jussu. *Pariter Liv. 27. 47.* Accelerare ad aliquem opprimendum. *Liv. 3. 46.* impersonaliter: Quantum accelerari posset.

ACCENDUM vel *accendum*, ii, n. 2. (accendo) incendium (It. *incendio*; Fr. *embrasement*; Hisp. *quema, incendio*; Germ. *die Inbrandsteckung*; Angl. *a burning*). *Solin. 5. extr. ad fin.* Samenta, licet viridia, ignem sponte concipiunt, et ab ipso Numine sit accendum. *Salmastius* monet, male a quibusdam editum esse *incendum*.

ACCENDO vel *adendo*, dis, di, sum, dere, a. 3. (ex præp. ad et obsoleto *CANDO*, unde *usitatum cando*). Accenditur parage pro accendi apud *Lucret. 6. 901. (900).* Nuper ubi extinctum admoveas, accendit ante etc. — Part. *Accendens III. 2. b.* Accensus I, II, III; *Accendendus III. 2. b.* — Accendere autem est facere, ut res quæ natura sua ardere et comburi potest, flammam concipiat (It. *accendere, Fr. embraser, allumer*; Hisp. *encender, pegar fuego a alguna cosa combustible*; Germ. *etwas Brennbare anzünden, so dass es Feuer fängt*; Angl. *to set on fire, to set fire to, to light up*).

1.) Proprie dicitur a) de rebus ipsis, quæ flammam concipiunt et comburantur; b) de locis, in quibus res comburendæ positæ sunt; c) denique de ipso igne. — a) De rebus ipsis, quæ flammam concipiunt et comburantur. *Ennius apud Cic. 1. Off. 15. 51.* Homo, qui erranti comiter monstrat viam, quasi lumen de suo lumine accendat, facit: nihil minus ipsi luceat, cum illi accenderit. *Livius Andronicus apud Non. p. 512. 31. Merc.* Pergama accensa. *Horat. Epod. 14. 14.* Ignis accendit obsessam Iliam. *Cic. Tim. 9.* Deus ipse solem quasi lumen accendit. *Lucret. 1. 1109. (1101).* Ita res accendant lumina rebus. *Virg. 1. En. 251.* Illic sera rubens accendit lumina Vesper. *Plin. 11. Hist. nat. 19. 21. (65).* et *Auct. B. Afr. 56. 4.* luminibus accensis. *Lucret. 6. 381. (380).* Tæda accensa. Adde *Ovid. 4. Fast. 411.* *Cic. Pis. 2. 5.* Accensæ faces. *Phædr. 3. 19. 4.* accendere lucernam.

Id. 4. 10. 1. lucernam ex ara Jovis. *Id. 4. 10. 13.* Ita hodie nec lucernam de flamma deum, Nec de lucerna fas est accendi sacrum. *Lucret. 6. 901. (900).* lychnum. *Id. 6. 222. (221).* tecta. *Ovid. 15. Met. 3.* lignum. *Virg. 11. En. 188.* rogos. *Plin. 12. Hist. nat. 4. 9. (20).* Accendi (*ebenum*) Fabianus negat. *h. e.* flammam concipere et ardere. *Lucret. 5. 606.* accendi arra ex fulgure. — b) Dicitur et de locis, in quibus res comburendæ positæ sunt. *Ovid. 3. Met. 691.* accendere aras. Adde *Quintil. 6. 3. 79. Liv. 2. 12. 13.* foculum. *Ovid. 1. Fast. 76.* focum. *Sil. It. 3. 641.* scopulum. *h. e.* silvæ arbores, quæ in monte seu scopulis erant. *Id. 7. 333.* armenta. *h. e.* sarmata taurorum cornibus alligata. — c) De ligne quoque, qui accendito sit. *Virg. 5. En. 4.* quæ tantum accenderit ignem Causa latet. Adde *Ovid. 12. Met. 12.* Et *Id. 10. Met. 279.* accendere flammam.

II.) Derivata significatione. **¶ 1.** Accendere de rebus, quæ natura sua ardere et comburi nequeunt, est inflammare, candefacere, calefacere, fervescere. *Plin. 33. Hist. nat. 3. 19. (50).* Primum autem bonitatis argumentum est, quam difficillime accendi (*aureum*). *Id. 34. ibid. 15. 43. (149).* Ferrum accensum igni. *Id. 36. ibid. 23. 53. (174).* de calce: Mirum aliquid, postquam arserit, accendi aquis. *Seneca Med. 666.* Ustus accensio Felias alieno. *Sil. It. 5. 805.* Ut multo accensis favore exuberat uadis, Clausus ubi exusto liquor indignatur alieno. *Virg. 4. G. 401.* medios cum sol accendit æstus. *Curt. 3. 5. 1.* Tunc æstas erat, rufus calor non aliam magis quam Ciliciæ oram vapore solis accendit. *Id. 7. 5. 3.* Arenas vapor æstivi solis accendit. *Column 9. R. H. 6. 2.* Deterrima est conditio militum (*albarium*), quæ et accenduntur æstatis vaporibus et gelantur hiemis frigoribus. *Plin. 18. Hist. nat. 23. 68. (270).* (*Canis ortus*) accendit solem. *Id. 14. ibid. 5. 7. (58).* Vino natura est hausto accendi calor viscerum intus, foris infuso refrigerandi. *Id. 25. ibid. 8. 53. (93).* Dictamnium enim minima potione accendit os. Adde *23. ibid. 1. 27. (57).* — Hinc est etiam concoquere, ad maturitatem adducere. *Græc. Cymeg. 57. neutrorum more:* linorum lantere messes Ante vetant, quam maturis accendens annus ignibus. Ita edit. *Taurin. ¶ 2.* Accendere est etiam illuminare, luce ac splendore perfundere. *Id. 6. de repp. 17.* Luna radiis solis accensa. *Sil. It. 3. 675.* medius cum sol accendit Olympum. *Val. Flacc. 5. 369.* sævo cum nox accenditur auro (*sideris*). *Id. 3. 411.* ubi puniceas Oriens accendit undas. *Sil. It. 11. 514.* et late fulgentibus armis Accendunt ultro lucem surgentis Eoi. *Stat. 3. Silv. 4. 51.* vestis roseos accendere vultus Apta.

III.) Translate. **¶ 1.** Sumpta metaphora a n. I. accendere est excitare, ac veluti extinctum aut latentem ignem exsuscitare: occurrit autem præsertim de certamine, invidia, dissensione atque bujusmodi animi vitia. *Ovid. 4. Trist. 10. 65.* Molle, cupidinis nec inextinguibile telus Cor mihi, quodque levis causa moxerit, erat. Cum tamen hoc essem, minimeque accenderer igni etc. *Cic. 1. Orat. 25. 114.* Præclare res se habet, si hæc (*animi atque ingenti celeres motus*) accendi aut commoveri arte possunt. *Id. 5. Fin. 15. 43.* In pueris virtutem quasi scintillas videmus, et quibus accendi philosophi ratio debet. *Lucret. 1. 473. (467).* Nunquam Tyndaridis formæ censitas amore læus Alexandri Phrygio sub pectore gliscens Clara accendisset sævi certamina belli. *Flor. 3. 14. 1.* Primum certaminum faciem Ti. Gracchus accendit. *Liv. 1. 57. 30.* certamen accendere. *Id. 2. 23.* invidiam. *Id. 2. 29.* accendere magis discordiam, quam sedare. *Id. 25. 13.* prælium. *Fellej. 2. 121. 1.* dissensionem plebis. *Sall. Jug. 6.* studia in Jugurtham accensa. *Tac. 3. Ann. 4.* studia hominum accensa in Agrippinam. *Liv. 29. 19.* studia pro Scipione et adversus Scipionem accensa. *Id. 23. 46.* accendere ardorem pugne. *Virg. 6. En. 165.* Martini cantu. *Fellej. 1. 17. 6.* Accendit imitationem æmulatio. **¶ 2.** Sumpta metaphora a n. II. **¶ 2.** accendere aliquem, animum, affectus etc. est incitare, extimulare, irritare: sæpissime autem hoc sensu occurrit a) aut significato affectu quo incitatur, b) aut absolute, c) aut significata persona aut re in quam incitatur cum Accus. et præp. *contra, ad vel in*, et interdum etiam cum Dat. — a) Significato affectu quo incitatur. *Virg. 8. En. 500.* quos justus in hostem Fert dolor, et merita accendit Mezentius ira. *Id. 7. ibid. 550.* Accendamque animos insani Martis amore. *Liv. 4. 9.* Accensus injuria. *Id. 29. 9.* ira. *Id. 32. 40.* odio. — b) Absolute. *Accius apud Non.*

p. 514. 22. *Merc.* Placare hostem ferocem inimiciterque accensum. *Lucr.* 2. 941. et 3. 337. Accensi sensus. h. e. excitati, vivi, sentientes. *Virg.* 10. *Æn.* 368. Nunc prece, nunc dictis virtutem accendit amaris. *Id.* 4. *ibid.* 364. totiusque pererrat Luminibus tacitis, et sic accensa prociatur. *Tac.* 12. *Ann.* 4. Accensi hostes stimulant ignominia, ne femina Imperio subderentur. *Id.* 23. *Hist.* 24. Omnes spe promissis accendens. *Id.* 2. *Ann.* 57. Amici accendendis offensio-nibus cauidi. *Sall.* *Jug.* 102. ingenium vehementius accensum. *Id.* *ibid.* 8. Accendere animum Jugurthae pollicitando. *Id.* *Cat.* 20. Mihi in dies magis accenditur animus. *Plin.* 2. *Ep.* 19. Accendere iudicium con-sensum. *Quintil.* 11. 3. 166. iudicem. *Liv.* 25. 13. Quæ (James) mutas accenderet bestias. — c) Signifi-cata persona aut re in quam incitatur cum Accus. et prap. contra, ad, in, et interdum etiam cum Dat. *Sall.* *Jug.* 68. Quæ res Marium contra Metellum ve- hementer accenderat. *Tac.* 1. *Ann.* 53. Accendere uxorem in marium. *Sall.* *Jug.* 31. Ad dominationem accensi. *Liv.* 8. 28. Accendit animum ad lubidinem et contumeliam. *Fellej.* 1. 17. Ad consequendos, quos priores duimus, accendimur. *Quintil.* 5. 11. 10. ad fortiter agendum. *Tac.* 2. *Hist.* 68. ad certamen. *Liv.* 29. 9. In multo impotentiore subito rabiem accen-si. *Flor.* 3. 18. Eadem fax — socios in arma et oppu-gnationem Urbis accendit. *Fellej.* 2. 98. 1. Nationes in arma accense. *Sil.* 11. 4. 169. mentes in prolia. *Plin.* 35. *Hist. nat.* 10. 36. (109). Accenso in pœ-nam tyranno. *Tac.* 1. *Hist.* 83. affectus in amorem alicujus. *Virg.* 7. *Æn.* 481. cum Dat. quæ prima la-horum Causa fuit, belloque animos accendit agrestes. ¶ 3. Quoniam animi affectus accensus, hoc est exsti-mulatus atque irritatus augetur, accendere est etiam augere; et interdum dicitur etiam de moribus ac de pretio. *Virg.* 5. *Æn.* 183. Illic læta extremis spes est accensa duobus. *Adde* *Liv.* 26. 4. et *Tac.* 12. *Ann.* 34. *Ovid.* *Rem. amor.* 133. Quin etiam accendas vitia iritesque vetando. *Curt.* 4. 2. 10. accendere fiduciam. *Id.* *ibid.* § 20. alacritatem. *Tac.* 15. *Ann.* 1. dolorem. *Id.* 4. *Hist.* 56. pertinaciam. *Liv.* 28. 46. eum ingentem alicui. *Plin.* 19. *Hist. nat.* 4. 19. (58). de-siderium. *Curt.* 7. 5. 3. sitim. — *Cels.* 3. 6. Accen-dere febrem. *Cæc. Aurel.* 2. *Acut.* 12. Siquidem la-xamentum passio dispoat, quam necessario accendit thapsia. *Seneca* 7. *Bruf.* 9. 3. Crystallina, quorum accendit fragilitas pretium. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 25. 60. (245). Nubilo ocaseo pluviosam hiemem denuntiat (vergiliarum sitis), statimque augent lacernarum pretia, sereno asperam, et reliquarum vestium accen-dunt. *Incendo* quoque hoc sensu usurpatur. ¶ 4. Me-taphora sumpta a. n. II. § 2. accendere est splendidis ornamentis vestem insignire. *Stat.* 15. *Sib.* 681. Et geminis galeam clipeumque accenderat auro. *Clau-dian.* 1. *rapit. Proserp.* 253. stellas accendit in auro. h. e. in opere textili auro. *Id.* 6. *Cons. Honor.* 166. Intextus Phacton glaucos accendit amictus.

ACCENDONES, id est instigantes (accenda). *Sall-mas* in *Tertull.* *de Pall.* 6. ex veter. lib. restituit, pro quo vulgo est cerdones. Is autem *lanistas* ibi in-telligit, qui gladiatores ad pugnam excitant: fortasse iidem sunt ac provocatores. Sed ex hoc *Tertulliani* loco, ait *clar. Furlanetto* in suis MSS. (quæ extant in Bibliotheca Seminarii Patavini), patet accendones non fuisse gladiatores, quia eos quoque postea sic nomi-nant: *Plane post Romanos equites, verum et accendones, et omnis gladiatorum ignominia togata producitur*: itaque potius *cerdones* legerem, nam *lanistas* toga usos fuisse, haud facile quisquam mihi per-suaserit.

ACCENSEO vel adenseo, ses, sti, stium vel sum, sere, a. 2. (ad et censeo). Part. *Accensus* et *Accen-situs*. Proprie est adscribere, adnumerare (It. *ascri-vere*, *annumerare*; Fr. *recenser*, *parvi*, *compter* avec; Hisp. *centar*, *numerar* entre; Germ. *dazu* *rechnen*, *beizahlen* oder *beigeben*; Angl. *to add* to, or *to the number* of, *to reckon among the list* of). *Ovid.* 15. *Met.* 546. Nomine sub dominæ lateo atque accenseo illi. *Fronto* 4. *ad M. Cæs.* 3. p. 97. *Mai.* Tot exemplis unum atque idem verbum syllatæ atque litteræ commutatione in varium modum accen-sum usurpatur. *Non.* p. 520. 7. *Merc.* Accensi, qui his accensebantur, id est attribuebantur. *Varro* apud *Non.* p. 59. 2. *Merc.* Accensi dicti, quod ad necessarias res sæpius acciantur, velut accensiti. *ubi tamen Merc. leg.* accensiti; quod ibi sane rectius. *Lactant.* 5. 2. Religionis, cui fuerat accensus, proditor factus

est. *alii assensus. Seneca Ep.* 90. Lycurgum si ead- em ætas tulisset, sacro illi numero accensusset octa- vum. *alii accessisset octavus. V. infra ACCENSUS,* a, um, secundo loco.

ACCENSIBILIS, e, adject. (accendo) qui accendi potest; sed, quo uno occurrit loco, est comburens, seu potius aptus ad comburendum: ita enim Græcum *καυσίμος* verum est in *Vulgate*. *Interpr. Paul.* *ad Hebr.* 13. 18. Non accessisti ad accensibilem ignem.

ACCENSITUS, a, um. V. ACCENSEO.

ACCENSOR, ōris, m. 3. idem quod accensus, hoc est magistratus alicujus minister. *Val. Max.* 5. 7. 1. Nec accensor gloriosæ illius pompæ, sed auctor spec-tatus est. *Ita quidam legunt ex conjectura; sed alii accessor, rectius tamen plerique accessio.*

ACCENSUS, a, um. Part. præter. perf. a v. ACCEN-DO, quod V.

ACCENSUS, a, um, est etiam Part. præter. perf. a v. ACCENSEO, quod V. Etiam *Adensus* scrip-tum est in multis vet. Lapidib. apud *Gruter.* 68. 3., 403. 5., 446. 4., 485. 5. et alibi; quamvis aliter sen-tiat *Manut. in Orthogr.*: immo in *Inscript.* apud *Mommsen.* 3610. legimus disjunctim: IVCVNDIANO PRAEF. FABRYM AD. CENSO. VELATO. — Accensus autem proprie est qui alicui est attributus vel addictus: unde peculiariter

1.) *Accensus*, i, m. 2. erat minister publicus eor- um magistratuum, qui vocationis jus habebant, qui- que erant Consules, Decemviri per eos annos quibus Consulom muneribus functi sunt (V. *Liv.* 3. 33.) et Prætores in Urbe, extra Urbem Proconsules et Præ- tores. — Accensorum autem erat a) eos præcede- re magistratus, qui fasces non haberent. *Sueton. Cæs.* 20. Antiquum etiam retulit morem, ut, quo mense fasces non haberet, accensus ante eum iret, lictores pone sequerentur. Cf. *Liv.* 3. 33. — b) Accensi nimis erat etiam vocare populum ad concionem, ad delectum, in jus etc.: eamque vocandi formulam tradi- dit *Varro* 6. *L. L.* 88. 89. p. 109. et seq. *Müll.* ex antiquis Commentariis Consularibus, cujus particulam hic ponimus: *Qui exercitum imperatoris erit, accenso dicit hoc: Calpurni, voca inicium omnes Quirites huc ad me. Accensus dicit sic: Omnes Quirites, inicium visite huc ad Judices. C. Cal- purni, Cos. dicit, voca ad conventionem omnes Quirites huc ad me. Accensus dicit sic: Omnes Quirites, ite ad conventionem huc ad Judices etc.* Hinc idem *Varro* l. cit. § 89. eos ab acciendo, hoc est vocando dictos fuisse scribit; alii vero rectius a *censendo* vel *accensendo*: quæ posterior etymologia ad rationem nominis propius accedit; prior autem ad rationem officii. — c) Præterea ad accensum pertinebat, jussu prætoris, consulis etc. inelamare horam esse tertiam, nonam, meridiem esse etc.; quæ inelamatio ante publica horologia Romæ statuta, eor- um locum tenuisse videtur. *Varro loco superius cit.* Et *Plin.* 7. *Hist. nat.* 60. 60. (212). Duodecim tabu- lis ortus tantum et occasus nominantur, post aliquot annos adjectus est et meridies, accenso consulum id pronuntiant. cum a Curia inter Rostra et Græcasta- lum prospexisset solem; a columna Mænia ad carce- rem inclinato sidere supremam pronuntiavit, sed hoc serenis tantum diebus usque ad primum Punicum bel- lum. — d) Illic adde, quod accensi non solum fuit vocare jussu magistratus; sed etiam obstrepentibus et importune clamantibus, aut diutius, quam oportet, coram magistratu agentibus, silentium indicare: paucis, ordini et quieti providere quandiu magistra- tus, cui accensus fuerat attributus, munera sua publi- ce impleret. *Cic.* 1. *ad Q. fr.* 1. 7. 21. His rebus nu- per Cn. Octavius jucundissimus fuit; apud quem pri- mus lictor quievit; tacuit accensus; quoties quisque voluit, dixit et quam voluit diu. — e) Accensus di- ginitate lictores antecessisse videtur: *Cicero* enim 1. *ad Q. fr.* 1. 4. 13. cum fratri loquatur de necessariis apparitionibus, primo loco accensum, secundo licto- rem memorat. *Id.* 2. *Leg.* 24. 61. Utatur accenso at- que lictoribus. *Inscript.* apud *Orell.* 3197. SECVRTA- TIO COGNATIONIS SVAE FORTVNATVS AVG. LIB. VERNA PATERNS AB ETISTVLIS ACCENSVS PATRON. DIVO AVG. VESPASIANO LICTOR. CVRIAT. VIAT. HONOR. DEC. COS. ET PR. ET SIBI ET EPAPHRODITO AVG. L. AB ETISTVLIS FRATRI SVO. Accensus præconi dignitate proximus ac- cedebat, cujus vires in aliquot rebus gerebat. *Varro* 6. *L. L.* 89. p. 110. *Müll.*, necnon *ibid.* 86. 88. p. 108. 109. — f) Magistratus, cui accensorum ha- bendorum jus erat, accensus sibi creabat libertos aut

suos, aut suorum familiarum. *Cic.* 1. *ad Q. fr.* 1. 4. 13. Accensus sit eo numero, quo cum majores nostri esse voluerunt, qui hoc non in beneficii loco, sed in laboris ac muneris, non temere nisi libertis suis de- ferebant. *Id.* 4. *Verr.* 28. 69. Interea istius (Verris) libertus et accensus Timarchides. V. *Inscript.* apud *Orell.* superius allatam. *Cic.* 3. *Fam.* 7. 4. A Pausa- nia, Lentuli liberti, accenso meo audiui etc. *Inscript.* apud *Gruter.* 598. 8. M. LVIIVS AVG. L. SECVNDIO ACCENSVS DRVSI CÆSARIS. — g) Cum exprimitur no- men magistratus, cujus aliquis est accensus, eleganter in Dativo ponitur; interdum etiam in Genitivo. *Cic.* 3. *Verr.* 28. 71. Homo — sui ordinis frugalissimus, qui tum accensus C. Neroni fuit, P. Tettius etc. *In- script.* apud *Mommsen.* 2532. SEX. PVBLICIVS BA- THYLLVS ACCENSVS CONSVL. *Inscript.* apud *Henzen.* 6341. C. IVLIVS AVG. L. SAMIVS PROC. ACCENSVS DIVI CLAVDII ET NERONIS AVGVSTI PATRONORVM. Adde cum Genit. et *Inscript.* apud *Gruter.* supr. — h) In mo- re fuit, ut privati quoque cives accenso uterentur, sal- tem in funeribus. *Cic.* 2. *Leg.* 24. 61. Dominusque funeris utatur accenso atque lictoribus.

II.) *Accensi, orum*, erant militum manus, quæ le- gionibus præter statum numerum adiciebantur: hi propterea adscripti appellatur a *Plaut.* 1. 3. 2. et a *Varro* 7. *L. L.* 56. p. 142. *Müll.* et apud *Non.* p. 520. 8. *Merr.*; adscripti a *Paul. Diac.* p. 14. 13. *Müll.* supernumerarii a *Feget.* 2. *de re Milit.* 19. V. infra. — a) Hujusmodi accensi a quinta ci- vium classe legebantur, et in quindecim vexilla dis- tributi atque in postremam aciem rejecti, tamquam subsidia legionibus sequebantur, in morientium locum subrogandi. *Liv.* 1. 43. Quinta classis aucta, centu- riæ triginta factæ: fundas lapidesque missiles hi se- cum perrebat: in his accensi, cornicines, tibicines- que, in tres centurias distributi. *At.* his accensi. Cf. *Cic.* 2. *de republ.* 22. 40. *Liv.* 8. 8. 10. Primum vexillum triarios auctor, veterum militum spectata virtutis: secundum recarios, minus roboris ætate fa- ctis: tertium accensos, minimæ fiducia manu; eo et in postremam aciem rejectebantur. *Varro* 7. *L. L.* 56. p. 142. *Müll.* Adscripti dicti, quod olim ad- scribebantur inermes, armatis milites qui succede- rent, si quis eorum deperisset. *Paul. Diac.* p. 14. 13. *Müll.* Adscripti veluti quidam scripti diceban- tur, qui supplendis legionibus adscribebantur. Hos et accensos dicebant, quod ad legionum censum essent adscripti. *Id.* p. 18. 6. *Müll.* Accensi dicebantur, qui in locum mortuorum militum subito subrogabantur, dicti ita, quia ad censum adiciebantur. *Ex Liv.* ta- men l. cit. 8. 8. 10. patet, accensos in locum mortuo- rum militum haud semper subrogari, sed interdum tamquam ignem a ceteris distinctum habitos esse ac- pugnas. — b) Quamdiu dictator erat, accensi in magistris equitum potestatem ecessisse videntur. *Varro* 5. *L. L.* 82. p. 32. *Müll.* Magister equitum, quod summa potestas hujus in equites et accensos. — c) Ex accensorum numero nonnulli seligebantur, qui decu- rionibus, centurionibus, aliisque in militari dignitate constitutis deputantur ut ministrarent; qui propter- ea progressu temporis etiam deputati vocati sunt. *Varro* 7. *L. L.* 58. p. 143. *Müll.* Accensos ministra- tores Cato esse scribit. *Feget.* 2. *de re Milit.* 19. Ad obsequia iudicium, vel tribunorum, necnon etiam prin- cipalium deputabantur milites, qui vocantur accensi, hoc est postea additi, quam fuisset legio completa; quos nunc supernumerarios vocant. *Non.* p. 58. 33. et p. 59. 4. *Merr.* Accensi genus militiæ est admini- strantibus proximum — quos nunc dicimus deputati. *Id.* p. 520. 4. *Merr.* Decuriones et Centuriones, a numero, cui in militia præerant, dicebantur. Accensi, qui his accensebantur, id est attribuebantur. *Varro* de vita pop. Rom. lib. III. : Qui ea scripti vis (lege qui et adscripti), cum erant attributi decurionibus et centurionibus; qui eorum habent numerum, accen- si vocabantur.

III.) *Accensi velati* artissimo cum accensis viacu- lo conjunguntur: *velati* autem dicti sunt fortasse pro *verillati*, haud aliter atque *ala* pro *axilla* teste Ci- cerone. V. *ALA* et *VELATUS*. Illud autem præno- mendum putamus accensos velatos proprie fuisse ac- censos et velatos; sed conjunctionem et omisam fuisse, quia apud præcos Romanos in in mure positum fuit, ut duo nomina, etiam sibi invicem opposita, nul- la conjunctione pufferentur, dummodo significatio- nis vi necessariam inter se connecterentur, ejusmodi sunt *empti venditi, locati conducti, Socii Latini,*

Prisci Latini, Patres conscripti. V. Niebhur, Röm. Gesch. vol. 1. p. 470. ed. 4. — a) Accensi velati una cum accensis duas centurias a ceteris distinctas constituebant, legionum subsidia, quemadmodum conjectura assequi possumus ex Cic. 2. de republ. 22. 40. et ex Paul. Diac. p. 369. 4. Müll.: quo factum est, ut nonnulli, ex quibus Paul. Diac. p. 14. 14. Müll., accensos velatos ab accensis minime differre arbitrentur: neque injuria, progressu enim temporis accensi velati et accensi in unam tantummodo centuriam coaluisse videntur, quemadmodum colligere possumus ex Fragm. Fatic. in Cic. de republ. l. c. § 138. p. 124. ed. Buchholtz: Qui in centuria accensorum velatorum sunt, habent immunitatem a tutelis et euriis. Hinc etiam eorumdem patent immunitates. — b) Posterioribus vero Rom. Imperii temporibus, ordinibus militum omnino mutatis, accensi velati haud amplius legionibus adieciuntur, sed a militia immunes, sacerdotibus fuerunt, ut contendit Fabretti Inscript. c. 6. p. 433: id autem usuvenisse Niebhurius l. cit. ex eo putat, quod accensi velati, non modo, æque ac accensi (V. supra II. b.), centurionibus et decurionibus, verum etiam sacerdotibus sacra peragantibus in castris ministraverint. Hinc Borghesius, Giornale Arcadico T. 22. p. 64. putat accensos velatos collegium fuisse sacerdotale, cujus tamen officia ignota sibi esse fateatur; eadem ferme habet et Fisc., Mon. Gab. p. 124. Porro Nicolaus Ratti, Atti dell'Accademia Romana Archeologica T. 4. p. 255-282. in Inscriptione Ficulensi, quæ est apud Orell. 111., accensum velatum esse flammam minorem arbitrat; quam sententiam confirmat Inscriptione apud Murator. p. 1067. 4. ACCENS. VEL. FLAM. DIVI MAGN. ANTON.; quæ tamen verba mihi videntur duo diversa officia significare, namque nulla est causa cur in Inscriptione, quæ brevitate præsertim se debet commendare, hæc omnia congererentur. Alio omnino sentit clar. vir Mommsenius, Annali dell'Istituto Archeologico 1849. p. 209. et seq., qui accensorum velatorum officium ad tutelam viarum refert. Inter tot clarissimorum virorum sententias hæc tantum a nobis notanda videntur: accensus velatus singulari numero occurrit hæc solummodo significatio et in Inscriptionibus tantum, ejusque officium magis certe habitum fuit; eo namque funtios esse patet viros summis muneribus præditos. Inscript. apud Mommsen. 4092. (apud Orell. est 3884). L. VARRONIO. L. F. PAL. CAPITONI SCRIBÆ AEDILIC. ACCENSO VELATO II VIRO QVINQUE. CYRATORI AQUARVM PATRONO COLONIAE ORDO REGALIVM. QVORVM HONORE LONTENTVS SYA PELVN. POSYIT. L. D. D. D. V. Inscript. apud eund. Mommsen. 3610. (quæ apud Orell. est 3814); apud Orell. 1368., 2153., 2182., 2461., 3198., 3884., 4252.; et apud Henzen. 6535. Denique hujusmodi accensus velatos quosdam habuisse immunitates testantur Inscript. apud Orell. 111. M. COSIVS N. L. GERINTIVS ACCENSVS VELATVS IMVNVS CVM SIM EX VOLVNTATE MEA ET IMPENSA MEA STRAVI LAPIDEM CLIVOM STRAVI LAPIDE AB IMO SYSVN etc. Immunis autem, ait cl. Furlanettus in I. Lexici Append., dicitur etiam is, qui a muneribus municipalibus, ut viis sternendis ad reparandis, liber erat: sic autem saepe vocatur is, qui aliquo sacerdotio insignitus est (V. Jo. Labus. in Mus. Mant. T. 2. p. 308.; et hac peculiari de re V. Cod. Theod. 10. 25. 2.). Nisi forte hæc ipsa Inscriptio Mommsenii sententiæ superius allata suffragetur.

ACCENSUS vel adensus, us, m. 4. (accendo) accendi actus (It. *accendimento*; Fr. *action d'allumer*; Hisp. *encendido*; Germ. *das Anzünden*; Angl. *a kindling, or lighting up*). Plin. 37. Hist. nat. 7. 29. (103). Lychinis appellata a lucernarum accensu, tum præcipue gratiæ. Ita cum Harduin. revent. Editit; al. male lucernarum accensarum. Symmach. 3. Ep. 48. Accensus luminum claritudinem dici augurare. Al. leg. accessu.

ACCENTIUNCULA vel adcentiuncula, æ, f. 1. (accensus, demin.) idem quod accensus; ita enim nonnulli veteres Latine reddiderunt Græcum vocabulum *περσώδιος* teste Gell. 13. 6. Quas Græci *περσώδιος* dicunt, eas veteres docti tum notas vocum, tum menteramenta, tum accentiunculas, tum vocaliones appellabant. Cf. ibid. 25. et V. ACCENTUS 2.

ACCENTOR vel adcentor, Æris, m. 2. (accino, sue al. cantor) qui ad alium, seu cum alio cantat; qui ad centor dicitur ab Isid. 7. Orig. 12. 28.; quia cum alio canendo consonat. Erat autem quoddam Cle-

ricorum in choro divinas laudes canentium officium. Id. 6. ibid. 19. 13. Tres autem gradus sunt in cantando: primus succentoris, secundus incentoris, tertius accentoris.

ACCENTOR vel adcentus, us, m. 4. (accino; Cf. *περσώδιος*). Proprie est cantus vel sonus ad aliquos aut aliquid, unde Capell. 3. p. 60. Accentus quasi accensus dictus est (It. *canto, suono, tuono*; Fr. *son, ton*; Hisp. *son, sonido, tono*; Germ. *das Antönen bei etwas, der Ton*; Angl. *song, tone*). ¶ 1. Proprie. Ammian. 16. 12. 36. Dato aenatorum accentu solemniter signo ad pugnandum. Adde 24. 4. 22. Sed utroque Ammiani loco alii legunt *accentu*. Solin. 5. ad fin. Tibia milvina, quæ in accentus ereunt acutissimos. ¶ 2. Grammaticis accentus, ut ait Diomed. 2. p. 425. Putsch., est acutæ vel gravis vel inflexæ orationis elatio vocisve intentio vel inclinatio, acuto aut inflexo sono regens verba. Nam ut nulla vox sine vocali, ita sine accentu nulla est. Et est accentus, ut quidam recte putaverunt, velut anima vocis (It. *accento*; Fr. *accent*; Hisp. *accento*; Germ. *die Betonung einer Wortes, der Accent*; Angl. *accent*). Cic. Orat. 17. 57. accentum appellat sonum, et ibid. 18. 58. etiam vocem. Alii dixerunt *tenorem, et tonum, et fastigium et acumen* teste Diomed. l. cit. Antiqui etiam *tonorem* a *τόνος*, ut ait Quintil. mox citandus. V. alias appellationes in ACCENTIUNCULA. Dictus est ab accinendo, quod sit quasi quidam cujusque syllabæ cantus, ut ait Diomed. ibid. et Capell. superius citatus. Est autem triplex: acutus, qui acut se erigit syllabam; gravis, qui deprimat; et circumflexus, qui ex acuto et gravi constat. Quintil. 1. 5. 22. Adhuc difficilior est observatio per tenores (quos quidam ab antiquis dictos *tonores* comperi, ut videlicet declinato a Græcis verbo, qui *τόνος* dicunt), vel accentus, quos Græci *περσώδιος* vocant, cum acuta et gravis alia pro alia ponitur etc. Adde eund. 12. 10. 33., Diomed. et Capell. l. cit., Donat. p. 1740. Putsch., Victor. p. 1942. Putsch., et Priscian. De Accentibus lib. p. 1285. et seqq. Putsch. et p. 157. Lind. op. min. De accentu in antepenultimis syllabis V. Gell. 7. 7. ¶ 3. Hinc abusive, seu lata significatione Priscianus p. 1287. Putsch. et p. 160. Lind. nomine accentus complectitur non modo accentuum notas vel figuras (Cf. Diomed. 2. p. 426. Putsch. et Capell. p. 62.), verum etiam ceteras scribendi notas, quæ sunt longa linea, brevis virgula, hyphen, diastole, apostrophos, dasia et psile, quæque cum acuto, gravi et circumflexo, accentus numero decem constituunt. — Frequentissimi autem sunt bujusmodi accentus, præsertim acuti, in Inscriptionibus a temporibus inde Augusti usque ad Trajanum. V. Orell. vol. II. p. 325. Inscript. 4686, ubi *Fossii* sententiam refellit, qui in Art. gramm. 2. 8. ait: *Revens consuetudo apponendi accentus; et lapides quoque vetustiores, eo magis accentuunculis carent.* ¶ 4. Translate est etiam augmentum et maxima intensio. Sidon. 4. Ep. 6. Atque hoc in maximo hiemis accentu, summisque cumulis nivium, crustisque glaciærum. Sic Marcell. Empir. c. 36. dixit *accentum doloris*, cui *declinatio* opponitur.

ACCEPSO antiqui dixerunt pro *accepero*. V. AC-CIPIO in princ.

ACCEPTA, æ, f. 1. (accipio) proprie et adjectivum, subauditur enim *pars*, et significat agri portionem, quæ alicui assignatione, aut sortito data est. Sicul. Flacc. de Condit. agror. p. 22. Goes. Sæpe unus ejusdemque hominis duo domini acceptam sibi defendunt. Adde ibid. p. 17. Var. Auct. (Hygin.) de Limit. const. p. 190. Goes. Modus jugurationum secundum acceptam uniuscujusque separatur. — NB. M. Theil., Dictionnaire Latin-Français etc. Paris 1853. affirmat *acceptam* esse quamdam etiam navis speciem apud Isid., certe ex Gloss., ex quibus etiam in *Expulsis* habetur. — Accepta est etiam nomen mul. F. ONOM.

ACCEPTABILIS vel adceptabilis, e, adject. (accipio, accepto) accipi dignus, unde translate gratus (It. *acceptabile, grato*; Fr. *acceptable, agréable*; Hisp. *acceptable, agradable*; Germ. *annehmbar, annehmlich*; Angl. *acceptable, pleasing*). Tertull. de Orat. 7. Penitentia acceptabilis Deo. Lactant. Epit. 58. Hæc acceptabilis victima est, quam de se ipso animus immolat. Ald. Novell. 36. et 37., et Fulg. Interpr. Jerit. 1. 4., 22. 20. et alibi sæpe.

ACCEPTABULUM. Falsa lectio. V. ACETABULUM.

ACCEPTATIO. Falsa lectio. V. ACCEPTIO.

ACCEPTATOR vel adeptator, Æris, m. 3. (accipio, accepto) proprie qui acceptat; unde translate qui aliquid ut sibi gratum accipit (It. *accettatore*; Fr. *celui qui accepte, agréé*; Hisp. *aceptador*; Germ. *der etwas auf-oder annimmt*; Angl. *one that receiveth*). Tertull. de Penit. 2. Quorum cum auctor et defensor sit, necesse est proinde et acceptator: si acceptator, etiam remunerator. Adde advers. Psych. 11. ¶ 2. Significat etiam aditum, sed occurrit tantum in Inscript. apud Fea, *Relazione d'un viaggio ad Ostia* p. 53. (hæc Inscript. apud Henzen. est 6589.). PRO salute imperatoris CAES. AVG. NOSTRI L. SEPTIMI SEVERI PERTINACIS HERCVLI NYMINI SANCTO CVM BASI MARMORATA ACCEPTATORIBVS ET TERRARIS C. SENTIVS PORTESIS S. P. D. D. (sua pecunia dedicavit). Acceptatores sunt aditus, per quos populus intus accipiebatur, seu in aream, quæ circa monumentum erat, ingrediebatur quæque acceptator dicta est ab accipiendo populo, quo modo theatri vomitoria a vomendo: *terrarium* autem est agger, qui viæ locum tenet. Hanc autem sententiam exhibuit cl. Borghesius in sua Lettera al Prof. G. Furlanetto 9 Genajo 1822., quæ nunc extat in Bibliotheca Seminarii Patavini. Cf. Inscript. apud Gruter. 896. 14. VT HABEAT EX AREA ITA A TERGO ET A LATERE ACCSSVM SVVM. Et ibid. 1130. 12. PEGIT MEMORIAM CVM DVOBVS INTROITIS. V. et ACCESSUS.

ACCEPTILATIO vel etiam disjunctum acceptilatio, Æris, f. 3. nomen ex accipio et supino latum compositum, proprie est ipsa relatio in acceptum, quæ propterea debitum solvitur. Apud JCtos est ficta veluti et imaginaria solutio et liberatio, ut docet Cajus Comment. 3. 169. 170. Corp. Jur. Rom. Antejust. p. 99. Item per acceptilationem tollitur obligatio. Acceptilatio autem est veluti imaginaria solutio. Quod enim ex verborum obligatione tibi debeam, id si velis mihi remittere, poterit sic fieri, ut patiaris hæc verba me dicere: *Quod ego tibi promisi, habesne acceptum?* et tu respondeas: *Habeo*. Quo genere, ut diximus, tantum hæc obligationes solvuntur, quæ ex verbis consistunt, non etiam ceteræ: consentaneum enim est, verbis factam obligationem posse aliis verbis dissolvi. Sed et id, quod ex alia causa debetur, potest in stipulationem deduci et per acceptilationem dissolvi. Adde Dig. 46. 4. *pluries per tutum* tit. Ibid. 23. 3. 41. Accepti quoque latine dos constituitur, cum debitori marito acceptum feratur dotis constituendæ causa. ubi al. Acceptilatione quoque.

ACCEPTIO vel adeptio, Æris, f. 3. (accipio) proprie est accipiendi actio (It. *accettazione, ricevimento*; Fr. *acceptation, action de recevoir*; Hisp. *aceptacion, o acepcion*; Germ. *der Empfang*; Angl. *an accepting, or receiving*).

1.) Proprie. Cic. Top. 8. 37. Neque deditionem, neque donationem sine acceptance intelligi posse. Paul. Sent. 5. 34. 1. Litteræ dimissoria dirigitur, quæ vulgo apostoli appellantur; quorum postulat et acceptio intra quintum diem ex officio faciendâ est. Sall. Jug. 29. 4. Cujus rei species erat acceptio frumenti, quod Calpurnius palam legatis imperaverat. — Theod. Priscian. 1. 32. Juveneris lactis acceptance quam maxime. Editio Aldina acceptance; *Febroniana* vero acceptance, quam lectionem retinendam putavi, quia eadem vox acceptio eodem sensu pluries occurrit apud Theod. Priscian., ut 2. 1. 5. Jejunos recentis butyri frequenter acceptance juvenamus. — Item acceptio absolute est pro acceptance baptismi in christiana Inscript. apud Fabrett. p. 363. n. XXXIX. EX DIE ACCEPTIONIS SVÆ VIXIT DIES LVII. Cf. Inscript. apud Cavedon., *Età delle nozze* p. 15. ACCEPT. KAL. IVL., et apud Fabrett. l. cit. n. LXX. PERCEPIT XI. KAL. MAIAS. Id autem factum a primis Christianis ob arcanam baptismatis taciturnitatem.

II.) Translate. ¶ 1. A posteriorum temporum philosophis acceptio vocatur propositio, quæ conceditur a respondente, ut si quis ita proponat: *Estne omne honestum bonum?* propositio est; et si assentire se dicat, sit acceptio; remota interrogatione. — Hinc pinge alteram acceptancem similiter propositam et concessam. *Omne bonum utile est*. Ita defuit et explicat Pseudo-Apul. 3. de dogm. Plat. p. 233. *Hildebr. min.*, ubi sapientissimè hanc vocem eo sensu usurpat. Quidam substituant *acceptatio*, sed inivitis plerisque optatis Codicibus. ¶ 2. Acceptio vocis apud Sicul. Flacc. de Condit. agror. p. 18. Goes. est ejus interpretatio ex mente ejus, qui eam audit et excipit.

¶ 3. *Acceptio* est etiam existimatio, approbatio. *Cod. Theod.* 1. 9. 2. Nefas est, a minoribus majora vel potius sperari: ideoque nemo a nobis postules, agentium in rebus aliquem militiam sociari, nisi quem tua acceptio probari debere significat, ita ut petilem constet loco esse potestorem. ¶ 4. *Hinc personarum acceptio* est ratio quae habetur divitiarum, munerum, etc. quibus aliquis pollet, meritorum ratione posthabita. *Fulgat. Interpr.* 2. *Paral.* 19. 7. Sit timor Domini vobiscum, et cum diligentia cuncta facite: non est enim apud Deum nostrum iniquitas, nec personarum acceptio, nec cupido munerum. Adde *ibid.* *Ecol.* 20. 24., *Rom.* 2. 11. et alibi saepe, etiam apud Scriptores Ecclesiasticos. *V. ACCEPTOR.*

ACCEPTITO vel *acceptito*, as, avi, stum, are, a. 1. est dupliciter frequentativum ab *accipio*, et significat magno animi ardore accipere. *Plaut.* apud *Non.* p. 134. 29. *Merc.* Qui apud regem in latrocinio fuisse, stipendium acceptitasti. *h. e.* acceptitavisti.

ACCEPTO vel *adcepto*, as, avi, stum, are, a. 1. (frequentativum ab *accipio*). *Part. Acceptatus* 2. Proprie esset saepius *accipere*; sed tamen ejusdem fore significationis est atque *accipio* (*It. ricevere, accettare*; *Fr. recevoir*; *Hisp. recibir*; *Germ. an-und einnehmen*, *Angl. to receive, to accept*). ¶ 1. Proprie. *Plaut. Pseud.* 2. 2. 31. Qui res rationesque heri cito, argentum *accepto*, expenso, et cui debet, dato. *Quintil.* 12. 7. 9. Zeno, Cleanthes, Chrysippus mercedem a discipulis *acceptaverunt*. *Dig.* 34. 1. 9. Annos aureos et menstruum frumentum *acceptare*. *Ibid.* 2. 14. 40. § 2. *Acceptare* usuras. *Pomp. Mela* 1. 1. 5. Qua diffunditur (mare *internum*), alia aliis locis cognominata *acceptat*. *Sil.* 11. 7. 41. Vejuntum populi isolata pace negabant *Acceptare* jugum. *h. e.* se jugo submittere. *Plin.* 36. *Hist. nat.* 25. 64. (189). Liliostrota *acceptavere* jam sub Sulla. *at. tamen, inter quos Silig.*, *ceptavere*. ¶ 2. Translate apud Scriptores Ecclesiasticos significat tamquam gratum recipere; unde *acceptabilis* et *acceptator*. *Tertull.* *advers. Psych.* 11. Volunt cum a Deo *acceptatum* est. *Id.* *de Anim.* 17. Unguentum, quod in sepulturam suam *acceptavit*.

ACCEPTOR vel *adceptor*, oris, m. 3. (*accipio*) proprie qui accipit; verum duabus occurrit praesentini significationibus prorsus diversis.

1.) Cum de homine agitur, est ¶ 1. Qui rem sibi exhibitam accipit (*It. accettatore*; *Fr. celui qui accepte*; *Hisp. aceptador*; *Germ. der etwas annimmt oder empfangt*; *Angl. one who receives*). *Cod. Just.* 8. 56. 10. *Acceptor* donationis. — Hinc *acceptores* dicunt etiam fuerunt quidam homines, qui Ostiae mercatores navibus adveniens accipiebant et servabant. *Inscript.* quae pertinet ad ann. post Chr. n. 197., quae circa puteal non multis abhinc annis Ostiae effusum legitur, et edita est a *Fea*, *Præm. di Fasti Consol.* n. 40. MONIV SANCTISSIMAS GERERIS ET NYMPHARVM HIG PVTEVS FACIVS OMNI SYMPTV C. CAECILIVS ONESIMI PATR. ET QQ. PP. Corporis Militum ADIVTORVM ET L. HORTENSII CALVI QQ. NAVTICARIVM ET N. TREBONII EPTVCHETIS QQ. II. *ACCEPTORVM*. DED. X. K. SEPT. LATEROANO ET BYPINO COS. — *Acceptores* memorantur etiam in *Inscript.* manca et corrupta apud *Orell.* 3199., qui *Muratorio* videntur tributorum, *Hagenb.* vero votorum decennialium *acceptores*. ¶ 2. Hinc translate est etiam approbator (*It. ACCEPTIO* 11. 3.). *Plaut. Trin.* 1. 2. 167. Qui illorum verbis falsis *acceptor* fui. ¶ 3. Hinc etiam apud Scriptores Ecclesiasticos *acceptor* personae est qui rationem minime habet meritorum, sed tantummodo divitiarum, munerum etc. quibus persona pollet. *Fulgat. Interpr.* *Act.* 10. 34. In veritate comperi, quia non est personarum *acceptor* Deus. Adde *Augustin.* *Ep.* 7. *It. ACCEPTIO* 11. 4.

II.) *Acceptor* pro *accipiter* est *Lucili* apud *Charis.* 1. p. 76. *Putsch.* *Acceptor* quoque et *accipiter*. Virgilius enim *accipiter* dicit. *Lucili* autem: *Exa acceptoris et unguis*. *Gloss. Lat. Graec.* *Acceptor* ἰσχυρὸς, βορυς. *Gloss. Isid.* *Pipunculus*, *accipiter*, *acceptor*.

ACCEPTORARIUS vel *adceptorarius*, ii, m. 2. (*accipio*, *accipiter*) qui accipitres alie et instituit (*It. falconiere*; *Fr. fauconnier*; *Hisp. halconero*; *Germ. ein Falconier*; *Angl. a falconer*). *Uae* vox occurrit in titulo epigrammatis a *Luxorio* compositi in *Meyer. Anthol. Lat. epigr. et poemat.* n. 311. (in *Burmanni* editi, ab *Anthol.* diversa n. 13.). *Cl. Fr. Dübner* in *Zimmermann's Zeitschr. s. die Alterth.*

thumw. 1837. *Num.* 3. S. 25. *Accipitrarius legitur in Expulsi.*

ACCEPTORIUS vel *adceptorius*, a, um, *adject.* (*accipio*) qui accipit; sed occurrit tantum de re (*It. che serve a ricevere*; *Fr. qui sert à recevoir*; *Hisp. recibidor*; *Germ. zur Einnahme bestimmt*; *Angl. that receiveth, holdeth*). *Acceptorius* modulus, qui opponitur erogatorio, occurrit apud *Frontin.* *Aqueduct.* 34. *Acceptorium* autem vocat, qui aquam haurit; erogatorium vero, qui refundit.

ACCEPTRICA. *V. voc. seq.*

ACCEPTRIX vel *adceptrix*, icis, f. 3. (*accipio*) quas accipit. *Plaut. Truc.* 2. 7. 18. Nusquam apparet neque datori, neque — *acceptrici*. *Quaedam antiquae Edit.* et *HSS.* habent *acceptricae*, ut *nominativus* sit *acceptricae*, quod minime probandum; *Both. leg. capit.*

ACCEPTUM, i, n.

ACCEPTUS, a, um } *V. ACCIPIO* in fin.

ACCERSITIO, oris, f. *V. ARCESSITIO.*

ACCERSITOR, oris, m. *V. ARCESSITOR.*

ACCERSITUS, us, m. *V. ARCESSITUS.*

ACCERSO, is, ivi, itum, ere, 3. *V. ARCESSO.*

ACCESSA vel *adcessa*, ae, f. 1. Idem quod *maris accessus* (*V. ARCESSUS*) apud *Serv.* in *Virg.* 1. *Æn.* 244. Tanta est in illis locis *accessa*, quae dicitur *maris*, ut per ora *Timari*, i. e. usque ad initium fontis mare ascendat. — *Constat* autem et in illo loco, *accessum* *maris* usque ad montem pervenire, et per oram litus *Venetiarum* mare cerlis horis et accedere per insulam et recedere. *Lectio* tamen est omnino dubia. *Cl. Salmas.* *Exercit.* p. 203. et *seqq.* et p. 277. Hinc a *Porcellino* vocabulum hoc inter *Expulsa* enumeratum est.

ACCESSIBILIS vel *adaccessibilis*, e, *adject.* (*accedo*) ad quem accedi potest (*It. accessibile*; *Fr. accessible*; *Hisp. accesible*; *Germ. zugänglich*; *Angl. accessible*). *Tertull.* *advers. Prax.* 15. Per *accessibilem* lucem. *Cassiod.* 6. *Hist. Eccl.* 3. Fit cunctis *accessibile* sanctuarium.

ACCESSIBILITAS vel *adaccessibilitas*, atis, f. 3. (*accessibilis*) facilitas accedendi (*It. libero accesso*; *Fr. accessibilité*; *Hisp. facilidad d'entrada*; *Germ. die Zugänglichkeit*; *Angl. accessibility*). *Tertull.* *advers. Prax.* 15. Adscriberemus mortalitatem, *accessibilitatem*.

ACCESSIBILITER vel *adaccessibiliter*, *adverb.* (*accedo*) translate tantum occurrit, et significat per accedens (*It. accidentalmente*; *Fr. accidentellement*; *Hisp. accidentalmente*; *Germ. durch Zufall*; *Angl. accidentally*). *Claud. Mamert.* 2. *Stat. an.* 3. *sub init.* Quod in Deo virtus est, et in homine virtus est: hoc tantum differens, quod ille substantialiter, heic *accessibiliter*. *Et ibid. max.* Quod autem misericordiam atque justitiam et huiusmodi bonas affectiones passibilis dicit esse creaturae, eandemque in Deo essentialiter, non *accessibiliter*, haud intendit animo sibi semet adversa proferre, quia affectio *accessio* est.

ACCESSIO vel *adaccessio*, oris, f. 3. (*accedo*) proprie est accedendi actus (*It. accessione*, *avvicinamento*; *Fr. action d'approcher, approche*; *Hisp. cercaria, proximidad*; *Germ. das Herbeikommen zu etwas*, *das Herankommen an etwas*; *Angl. a going near unto, an approaching*).

1.) Proprie occurrit a) *active*, et b) *passive*. — a) *Active*. *Plaut. Truc.* 2. 2. 3. Quid tibi ad haec *accessio* est ades? *Id. Trin.* 3. 2. 83. Quid tibi interpellatio aut in conciliu *ad accessio* est? *Cic. Tim.* 12. Cumque ad corpora cum *accessio* fieret, tum *abcessio*. — b) *Passive*. *Cic. 4. Ferr.* 53. 133. Is (*Timarchides*) suo labore suisque *accessionibus* — conquebatur, ut ad istum (*Ferrem*), sine ulla sollicitudine, summa pecunia referretur. *h. e.* *Timarchides* magnam pecuniae vim extorquebat, cum vellet omnes ad se frequenter accedere, qui censoris manus summa ambitione contendebant. *Alota* ita recte h. l. interpretatus est.

II.) Translate usurpatur praesertim de abstractis, et est 1. *accessus*, *adventus*, *initium*; 2. *incrementum*, *augmentum*; 3. *additio*, *adjectio*. ¶ 1. *Accessio* est *adventus*, et occurrit, quamvis raro, de accessu febris, aut alterius morbi. *V. ACCEDO* 11. B. 3. *Sueton.* *Jesp.* 23. Prima quoque morbi *accessione*: *Fie*, inquit, *pulo*, *deus fio*. ¶ 2. Apud *Medicos* *accessio* est fere semper morbi *incrementum* et magna *lucensio*, qui opponitur *decessio* et *remissio*. *V. ACCEDO* 11. B. 3. *Cels.* 3. 3. *Alia* (*febris*) sic (*desinunt*), ut ali-

quantum quidem minuat ex febre; nihilominus tamen quedam reliquiae remaneant, donec altera *accessio* accedat. Et *ibid. pluries*. Adde 2. 12. et alibi; *Cels. Aurel.* 2. *Acut.* 29., 1. *ibid.* 5., 2. *ibid.* 32. et alibi; *Scribon. Comp.* 99. et 170.; *Plin.* 20. *Hist. nat.* 18. 51. (138.), 23. 1. 25. (50). et alibi. — Hinc *accessiones* facere est *progressus* facere apud *Hirt.* *B. Alex.* 22. 1. Ut — magnas *accessiones* fecerint in operibus hostium expugnandis. *Id. ibid.* 48. 1. *Accessiones* magnas odii sui fecerat. ¶ 3. *Accessio* est etiam *additio*, *adjectio* (*V. ACCEDO* 11. B. 4.); et occurrit a) saepissime de abstractis, praesertim in ditione *facere accessionem*; b) de hominibus et rebus physicis; c) peculiariter apud *IGtos* de iis, quae adiunguntur principali; d) ac proinde de iis quae tamquam honoraria ad vectigalia, decumas etc. adiunguntur; e) et aequae peculiariter apud *IGtos* de re aut persona quae obligationi adiungitur. — a) Saepissime de abstractis; speciatim autem hoc sensu *accessionem* facere dicitur. *Cic.* 3. *Off.* 3. 12. Quae — huic repugnant — eorum neque *accessione* meliorem vitam fieri, nec *decessione* pejorem. *Id. Amic.* 3. 11. Paucorum annorum *accessio*. *Cic.* 4. 151. temporis. *Vellet.* 2. 130. 5. dignitatis. *Cic.* 16. *Att.* 16. 3. Ad paternas necessitudines magnam attulit *accessionem* voluntas tua. *Id.* 3. *Fin.* 14. 45. *Accessio* crescendi. *h. e.* *accessio*, quae fit crescendo, ut recte *Madvig* interpretatus est, *Cicero* enim paulo ante *ibid.* c. 10. § 34. dixerat: *Accessio* quae fit crescendo. — *Facere accessionem* saepe usurpat. *Cic.* 2. *Fam.* 1. 2. Quantecumque tibi *accessiones* fient et fortunae et dignitatis. *Id.* 2. *de republ.* 21. 37. Quanta in singulos reges rerum bonarum et utilium fiat *accessio*. *Plancus* apud *Cic.* 10. *Fam.* 9. 1. In dies — meritorum meorum fieri *accessiones*. — b) De hominibus et de rebus physicis. *Cic.* *Pis.* 34. 84. Cum quidem tibi etiam *accessio* fuit ad necem *Platoris* *Pleuatus* ejus comes. *Liv.* 45. 7. 2. *Syphax* rex — tunc quoque *accessio* *Punici* belli fuerat, sicut *Gentius* *Macedonius*. *Plin.* 29. *Hist. nat.* 1. 5. (11). Hinc illae circa *egros* miserae *sententiarum* *concentrationes*, nullo idem censente, ne videatur *accessio* alterius. — *Nep.* *Att.* 14. 2. Cum tanta pecuniae facta esset *accessio*. *Cic.* 1. *Off.* 39. 138. Hanc (*domum*) *Scaurus* demolitus *accessionem* adiunxit cedibus. *Id.* 4. *Acad.* (pr. 2.) 35. 112. Si enim mihi cum *Peripatetico* res esset, qui id percipi posse diceret, quod *impressum* esset et vero, neque adhiberet illam magnam *accessionem*: quomodo *imprimi* non posset a falso. *Cl.* 2. *Fin.* 13. 42. *Quintil.* 11. 2. 41. *Accessio* singulorum versuum. *Cic.* 7. *Fam.* 6. 1. In omnibus meis *epistolis* — legitima quaedam est *accessio* commendationis tuae. *Plin.* 33. *Hist. nat. proem.* § 5. Turba *gemmarum* potamus, et *smaragdus* taximus calices — et aurum jam *accessio* est. *Senecca* *Ep.* 87. 15. *Fiscus* tanti est, quantum debet: immo in *accessionem* ejus venit, quod habet. — c) Hinc *accessio* est etiam res *secundaria* apud *IGtos*, qui id principium sanxerunt, ut *secundariae* res, ejusmodi sunt *agrorum* *fructus*, *pecorum* *fetus* etc., principale semper sequantur. *V. Dig.* 34. per totum *Titulum* 2., ubi § 13. haec habentur: *Perveniamus* et ad *gemmas* *inclusas* *argento* *auroque* (*h. e.* *quaritur*, si *testamento* *legatae* sint *gemmae*, haecque *argento* vel *auro* *inclusae* sint, utrum *argentum* quoque vel *aurum* *legato* *continueatur*); et ait *Sabinus*, *auro* *argenteove* *cedere*: ei enim *cedit*, cuius *major* est *species*: quod recte expressum, semper enim cum *quarimus*, quid cui *cedat*, illud *spectamus*, quid *eius* rei *ornandae* *causa* *adhibetur*, ut *accessio* *cedat* *principali*; *cedent* igitur *gemmae* *phalis*, vel *lancibus*, *inclusae* *auro* *argenteove*. Adde *Dig.* 22. 1. *de usur. et fructib. et causis et omnib. accessionib.* *V. et ACCEDO* 11. B. 4. b. Hinc *Gell.* 18. 1. *Virtus* non *accessio*, neque *supplementum*, sed *sola* *ipsa* *vita* *beata* *instar* est. — d) Hinc *pecuniaria* *ratione* *accessio* dicitur de iis, quae tamquam *honoraria* *adiunguntur* ad *vectigalia*, *decumas*, *pensiones* et *similia*, quae vel *reipublicae*, vel *dominis* *pensantur*, qui *opponitur* *decessio*. *Cic. Rab. Post.* 11. 30. Non *intellego*, hoc *quale* sit; utrum *accessionem* *decumae*, ut *nostrae* *facere* *coactores* *solent* *centesima*, an *decessionem* *de summa* *fecerit*. Si *accessionem*, *underint* *millia* *talentum* *ad* *Sabinum* *pervenirent*, etc. *Cato R. B.* 144. *Accessiones* in *ai*, *cc* *cc*, *accedit* *oleum* *salsae* *ai*, *v*, etc. *Cic.* 5. *Ferr.* 33. 76. *Populus* *publice* *cautus* *est* *et* *conferre* *lucris* *tridui* *ai*, *cauto* *cauto* *ai*, et *accessionis* *ai*; *cc* *cc*. De *accessione* *dubito*, an *Apro-*

nio ipsi data sit merces operæ atque impudentiæ. *Id.* *ibid.* 49. 116. Ad singula medimna multi ns binos, multi ns singulos semis accessionis cogeantur dare. *Et infra.* Jam iste — in vendendis decumis numerum faciebat accessiones ad singulas decumas etc. quod eadem significatione corollarium numerum etiam dicitur. *Colum.* 1. *R. R.* 7. 2. Nec dominus — tenax esse sui juris debet, sicut in diebus pecuniarum, ut lignis et ceteris parvis accessionibus exigendis. — e) Denique peculiariter apud *JCTos* accessio in obligatione est, quoties aut res, aut persona adjungitur. Hinc fidejussores, sponsores, adpromissores, et omnes qui obligationi accedunt, *accessiones* dicuntur. *Paul. Dig.* 44. 7. 44. Accessio in obligatione aut personæ, aut rei fit: personæ cum mihi, aut Titio stipulor; rei, cum mihi decem, aut Titio hominem stipulor. *Id.* *ibid.* 45. 1. 91. § 4. Utique principalis debitor perpetuat obligationem; accessiones autem an perpetuet, dubium est. Adde *Cajum* 3. 26. *Dig.* 44. 1. 32. Commoda fidejussori ceterisque accessionibus competere possunt.

ACCESSITO vel accessito, as, avi, atum, are, n. 1. (frequenter ab *accedo*) sæpius accedere. *Cato in Orig.* apud *Gell.* 18. 12. Eodem convenæ complures ex agro accessitavere.

ACCESSO vel *adcesso*, is, ivi, itum, ere, n. 3. (ad et *cesso*, derivativum a *cedo*). *Eutyph.* 2. p. 2184. *Putsch.* et p. 192. *Lind.* Excipitur *accesso*. *accesso*, *hacesso*, *cesso*, *faceesso*, *incesso*, *capesso* etc. (paullo aliter *Lind.*). Hoc autem verbum analogia quidem innuitur, sed hujus tantum *Grammatici* auctoritate confirmatur: quæquam *futuræ fides habenda* Feb. Planciadi Fulgentii exposit. serm. p. 561. 25. *Mure* in suo edit. Nonii; ibi enim hæc habentur: Numa vero Pompilius et ipse de Pontificibus scribens, tutulum diei ait pollini, quo sacerdotes caput tutabant, cum ad sacrificium accessent, ubi legendum *pulo accesserunt*.

ACCESSOR, is, f. **ACCENSOR**.

ACCESSUS vel *adcessus*, us, m. 4. (*accedo*) est appropinquatio, cui opponitur *discessus* et *recessus*; et aliquid plus significat quam *accessio*, quæ est una tantummodo accedendi actio (It. *accostamento*, *arrivamento*; Fr. *approche*, *arrivée*; Hisp. *cercaña*, *llegada*; Germ. *das Nahertreten an etwas*; Angl. *an approaching, or drawing near to, a coming*).

1.) Proprie de pluribus dicitur, solum — a) Generaliter. *Cic. Mil.* 19. 52. Accessus ad Urbem nocturnus erat. *Id.* § 49. dicitur nocturnus ad Urbem accessus. *Id.* 2. *Att.* 1. 11. Id a tuis litteris, quas ad me de accessu tuo miseras, discrepat. ubi male *Editt.* *cessu*, *cessu*, *accesu*. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 65. 66. (166). Qua ratione manifestum est, quare tot fluminum accessus maris non crescant. *Quintil.* 12. 10. 37. Illis facilis per quolibet vada accessus. *C. Aelius Gallus* apud *Gell.* 16. 5. Per quem (*locum*) a via aditus accessusque ad ædis est. — b) Hinc accessus de personis quæ alios excipiunt, aut de locis, ad quæ perveniri potest, interdum etiam passive. *Ovid.* 2. *Pont.* 2. 41. dare accessum. Adde *Phædr.* 2. 17. 10. *Ovid. Heroid.* 10. 64. negare accessus. *Id.* 14. *Met.* 635. prohibere. *Id.* 1. *Art. am.* 351. mollire. *Stat.* 12. *Theb.* 152. fugare accessus hominum. *Cod. Theod.* 14. 11. 1. arere accessu urbis. *Id.* 7. 16. 1. Ne unquam — ad hanc imperii partem pateret accessus. — Passive. *Plin.* 12. *Hist. nat.* 8. 15. 33. Cui spica — accessu propter auleas antio. *Pomp. Mela* 2. 4. 7. Sinus accessu aspie. — c) Item, de astris. *Cic.* 2. *Nat. D.* 7. 19. Solis accessus discessusque. *Id.* 2. *ibid.* 19. 49. Solis cum accessus modici, tum recessus et frigoris et caloris modum temperant. *Id.* 3. *Orat.* 45. 178. Accessus et recessus Lunæ. *Id.* 2. *Divinat.* 42. 89. collatum. — d) De maris aestu. *Cic.* 2. *Divinat.* 14. 347. Quid de maris aestibus dicam? quærum accessus et recessus Lunæ mætu gulæ erantur. *Pomp. Mela* 3. 6. 8. Aterni accessus recessusque pelagi. *Ad.* 3. 1. 1. 3. 2. 5. — e) De ventis et aere. *Virg.* 3. *Æn.* 570. Portus ab accessu ventorum immotus. *Cæli. Aurel.* 2. *Acut.* 37. Adjungitur — purgatio aëris ingreditur locum, qui sua novitate ac initio accessu reficiat ærotantem.

II.) Translate. § 1. Accessus dicitur de morbo, qui hominum corripit. *Gell.* 4. 2. Quod vitium perpetuum morbus cum accessu decessuque sit. *Plin.* 28. *Hist. nat.* 4. 11. (46). Accessus febrium. § 2. Interdum accessus sumitur pro loco, per quem aliquo acceditur. *Sueton. Cæs.* 58. Explorare accessum ad

insulam. *Virg.* 8. *Æn.* 229. omnem accessum iustare. Adde *Flor.* 1. 17. 4. et 2. 12. 5. *Auct. B. Afr.* 5. difficilius ad oppugnandum. *Hirtius B. Alex.* 26. 2. maritimus, pedester. Adde *Inscr.* apud *Gruter.* 896. 14. in v. ACCEPTATOR. *Liv.* 29. 27. Dare vela, et alium infra navibus accessum petere jubet. Apud *Vitruv.* 10. 19. (13). 8. pro accessu nunc recte legitur *ascensu*, q. v. *V.* § 3. Item est actio, qua nos alicui rei damus, ut ad fructum inde capiamus, aut rem ipsam in melius promoveamus. *Cic.* 2. *Nat. D.* 12. 34. Bestiis autem (*natura*) — dedit — accessum ad res salubres, a pestiferis recessum. *Id.* 14. *Att.* 17. A. § 7. Ita pedetentim cum accessus a te ad causam facit, tum recessus. § 4. Est etiam augmentum. *Cod. Theod.* 6. 35. 7. Cum pro merito probitatis et fidei accessus istius fuerint splendoris ornatu etc. — Hinc de morbi augmento. *Cæli. Aurel.* 3. *Tard.* 2. Cum in accessu tumor major fuerit excitatus etc.

ACCIDENS vel *accidens*, entis, n. 3. (*accido*). Part. præter. verbi **ACCIDO**, quod *V.* — Usurpatur etiam substantivum more: sed translate tantum. § 1. Est circumstantia, quæ rei accidit, hoc est extrinsecus advenit: Cicero adjunctum vocat. Græci *τὸ συμβεβηκός*, cui opponitur *οὐσία*, h. e. substantia. *V.* **ACCIDO** II. B. 1. (It. *accidente*; Fr. *accident*; Hisp. *accidente*; Germ. *das Zufällige*, *Accidere an einer Sache*; Angl. *accident*). *Quintil.* 3. 6. 36. Theodorus, qui de eo *An sit*, et de *accidentibus* ei, quod esse constat. id est *περί οὐσίας καὶ συμβεβηκότων*, existimat quæri. *Id.* 4. 2. 130. Personæ cum suis accidentibus ponenda. *Id.* 5. 10. 23. Causa, tempus, locus, occasio, instrumentum, modus, cetera, rerum sunt accidentia. *Id.* 3. 6. 36. Hermagoras quatuor putat (*status*), conjecturam, proprietatem, translationem, qualitatem, quam per accidentia, id est *κατὰ συμβεβηκός* vocat. Adde *Senecam de Const. sap.* 9. *Priscian.* 2. p. 597. *Putsch.*, *Tertull. advers. Præ.* 26. et alios. *Quintil.* 8. 3. 70. Contingit eadem claritas et accidentibus. h. e. epithetis. Hinc apud *Macrob.* 1. *Saturn.* 4. *accidens* ponitur pro nomine adjectivo, sicut positum pro substantivo. — Bine a Medicis morbi symptomata vocantur accidentia. *Cæli. Aurel.* 4. *Acut.* 10. Timendum enim hoc sæpe est accidens, quod Græci *συμπτώμα* vocant. Adde 2. *Acut.* 6. et alibi sæpius. *Id.* 2. *Acut.* 33. Soranus alit aliud esse signum, aliud accidens. Nam signum neque recedit, et semper significato conjunctum est. Accidens autem, quod Græci symptoma vocant, nunc advenit, nunc recedit: ex quibus (h. e. ex quorum numero) esse intelligimus singula, quæ febricitantia accidentia dicuntur, ut corporis diffirentem motum, gravedinem, tensionem præcordiorum etc. § 2. Accidens est etiam fortuna, casus, quod aeroplanantibus accidit. *Firmic.* 5. *Mathes.* 4. Erunt etiam duorum patrum, aut duarum matrum filii, unus scilicet per naturam, alius vero per accidens. *Cajus* 3. *Comm.* 146. Idque ex accidentibus apparet. h. e. ex iis quæ accidunt. *Julian.* *Dig.* 35. 2. 51. Nec interest, utrum ab initio quasi inutile fuerit, an ex accidente postea in eum casum pervenerit. *Pompon. Dig.* 1. 2. 2. Sequenti anno alias duas ad easdem tabulas adjecerunt, et ita ex accidente appellatæ sunt leges duodecim tabularum. § 3. Ponitur et pro re adversa, quæ aeroplanantibus accidit. *Auctor. Declam.* 5. cui titulus est *Æger redemptus, quæ Quintiliano tribuitur*: Quamvis, iudices, in tanta malorum continuatione jam poteram nihil ex accidentium meorum novitate mirari. *Et paullo post*: Non molliri prosperis facile, non accidentibus franzi.

ACCIDENTALITER, adverb. (*accidens*) idem ac *accidentaliter*. *Boeth. in Categor. Aristot.* 2. p. 162. Quod ait accidentia, non quod homo sit accidens, aut bipes, differentia hominis accidenter insit, sed interdum consuetudinis Aristotelicæ est, quæ secundo loco et extrinsecus prædicantur, dicere secundum accidens prædicari. *Id. in Aristot. lib. de interpr. ed. sec. p.* 460. Quod bonum est, per naturam bonum

est; quod vero malum non est, accidit ei secundo loco et quasi accidenter est.

ACCIDENTIA vel *accidentia*, æ, f. 1. (*accidens*). § 1. Est idem atque **ACCIDENS** (*V.* § 1.), scil. circumstantia quæ rei accidit, hoc est extrinsecus advenit. *Claud. Mamert.* 1. *St. an.* 3. Iustitiam et misericordiam, quia in homine accidentia sunt, affectus esse dixisti. *Cæli. Aurel.* 3. *Tard.* 2. Quidam nostræ sectæ principes — hoc accidentia genus stomachicæ synanchen vocaverunt. Adde *Tertull. de anim.* 11. et 21. § 2. Est etiam id quod accidit: quod æque translatum est. *V.* **ACCIDO** II. B. 3. (It. *accidente*, *avvenimento*; Fr. *ce qui arrive, événement*; Hisp. *accacimienta*, *contingencia*; Germ. *der Zufall*; Angl. *accident, event*). *Plin.* 32. *Hist. nat.* 2. 9. (19). Esse vero illam naturæ accidentiam — etiam in locis quibusdam, appositio occurret exemplo. h. e. illud autem in rerum natura evenire etc. al. minus recte accidentiam.

ACCIDO vel *accido*, eidis, eidi, cedere, a. 3. (ad et *cedo*). Part. *Accisus*. Proprie idem est ac *cædo* quia tamen sternam, ac deinde ampliata significatione *cædo* et *sterno*. (It. *tagliare*; Fr. *couper*; Hisp. *tajar, cortar*; Germ. *anhauen, anschneiden*; Angl. *to cut, to cut off, to fell*).

I.) Proprie. *Cæs.* 6. *B. G.* 27. Accidit arbores tantum, ut summa species earum stantium relinquatur. *Virg.* 2. *Æn.* 626. Ornus accisa ferro. h. e. cæsa et ad terram prostrata. *Liv.* 26. 41. 22. per figuram: Favete — soboli imperatorum vestrorum, velut accisis recrescend. stirpibus. *Tac. Germ.* 19. 2. Accisis crinibus nudatam expellit domo maritus. *Arnob.* 1. 3. Ab locustis genus omne acciditur atque adroditur frugum. *Virg.* 7. *Æn.* 125. fames Accisis coget dapibus consumere mensas. h. e. consumptis.

II.) Translate est omnino concidere, evertere, prorsus extenuare: quæ significatione occurrit sæpius Part. præter. pass. *Liv.* 8. 29. 12. Hostes in aciem invitos extraxit, et ita prælio uno accidit Vestinorum res. *Cic. Procl. cons.* 14. 34. Accisæ res. Adde *Cæs.* 8. *B. G.* 31. *Liv.* 3. 10. 8. 6. 5. 2. 8. 11. 12. et alibi sæpe. *Liv.* 4. 11. 8. Accisæ Latinorum copiar. *Id.* 7. 29. robur juvenilis. *Horat.* 2. *Sat.* 2. 113. Integris opibus novi non satius usum, Quam non accisis. *Sil.* *It.* 8. 596. Accisæ gentes. *Id.* 2. 392. populi. *Tac.* 1. *Ann.* 61. reliquæ hostium.

ACCIDO vel *addido*, eidis, eidi, cedere, n. 1. (ad et *cedo*). Part. *Accidens* I. et II. A. 2. Proprie est cadere super, vel iuxta rem aliquam (It. *cadere sopra*, *appresso*; Fr. *tomber sur, ou près de*; Hisp. *caer sobre, ó cerca*; Germ. *anfallen, anröden auffallen auf etwas*; Angl. *to fall down at or before*).

I.) Proprie occurrit a) cum *Accus.* et præp. *ad*, b) cum *Accus.* et præp. *in*, c) cum *Dat.* vel *Adverb.* *quo*, d) absolute, e) denique de iis qui aliquid orantes ad aliquid pedes se prosternunt. — a) Cum *Accus.* et præp. *ad*. *Ennius* apud *Cic.* 3. *Nat. D.* 30. 75. Securibus ræsa addidisset abiequa ad terram trabes. *Plaut. Pæn.* 2. 38. Tain crebri ad terram accidebant, quam pira. — b) Cum *Accus.* et præp. *in*. *Varro* apud *Non.* p. 494. 33. *Merc.* Alia trabs pronis in humum accidens proxima frangit ramos cadem. *Ovid.* 5. *Fast.* 360. Accidere in mensas ut rosa m. solet. — c) Cum *Dat.* vel *Adverb.* *quo*. *Livius Andron.* apud *Fest.* p. 310. 34. *Mull.* Quo Castalia per struces saæas lapsa accidit. *Seneca Hipp.* 588. Terræ repente corpus extinguitur accidit. — d) Absolute. *Cæs.* 3. *B. G.* 14. Ut (*tela*) missa a Gallis gravius acciderent. *Id.* *ibid.* 25. Cum — tela ex superiore loco missa non frustra acciderent. *Liv.* 2. 50. 7. Tela ab omni parte accidebant. — e) De iis qui aliquid orant. *Ennius* apud *Non.* 517. 15. *Merc.* et *Ter. Hec.* 3. 3. 18. Accidere ad genua. *Cic.* 1. *Att.* 14. 5. Ad pedes omnium accidente Claudio. *Sueton. Cæs.* 20. ad genua alicui. *Liv.* 44. 31. genibus alicuius. *Tac.* 15. *Ann.* 53. Deprecabundas et genibus principis accidens. *Ennius* apud *Cic.* 3. *Tusc.* 19. 44. Quo accidam? quo applicum? *Sat.* *Jug.* 14. 17. Quo (*Donatus* quos) accidam, aut quos appellem? sed plerique melius accedam. *V.* **ACCEDO**.

II.) Translate duas generatim præsefert significationes: aut enim A) ponitur de iis quæ animum et præcipue sensus percellunt; aut B) de iis quæ casu quomodocumque eveniunt.

A) Ponitur specialim § 1. Sæpe de sonis, quæ ad aures perveniunt: raro et de aliis quæ sub sensus cadunt; a) cum *Accus.* sine præp.; b) cum *Accus.* et præp. *ad*, c) cum *Dat.*, d) significato loco, a quo so-

nas proficiscitur, e) interdum absolute. — a) Cum Accus. sine præp. *Plaut. Stich.* 1. 2. 31. Mili paternæ vocis sonitus aures accidit. *Fal. Flacc.* 2. 452. Vox accidit aures. — b) Cum Accus. et præp. ad. Accidit apud *Non.* 39. 5. *Merc.* Simul ac nota vox ad aures accidit. *Lucret.* 2. 1022. Nam tibi vehementer nova res molitur ad aures Accidere. *Cic. Vatin.* 2. 4. Non putas fas esse verbum ex ore exire cuiusquam, quod non iucundum et honorificum ad aures tuas accidat. *Id. Sext.* 50. 107. Nihil ut unquam videretur tam populare ad populi Romani aures accidisse. *Liv.* 26. 40. clamor — ad aures. *Cic.* 3. *Att.* 20. 3. Accidit vox — ad hostes. *Lucret.* 4. 235. de visu: in luci quæ poterit res Accidere ad speciem, quadrata nisi ejus imago? *Fronto* 4. *Ep.* 12. p. 111. *Mai.* Nunquam tua imago tam dissimilis ad oculos meos in itinere accidit, ut non etc. *Cf. Cic.* 6. *Verr.* 1. 2. § 3. — c) Cum Dat. *Liv.* 24. 46. Imber — lentior deinde æquiorque accidens auribus. *Quintil.* 12. 10. 75. Ubi — quid exquisitius dictum accidit auribus Imperitorum. *Plin. Paneg.* 92. Major auribus nostris accidat clamor. — d) Significato loco, a quo sonus proficiscitur. *Liv.* 10. 5. 2. Conitator accidens clamor ab incremente certamine. *Id.* 27. 15. 16. Unde maxime terribilis accidebat sonus. — e) Absolute. *Liv.* 27. 29. Quia fama repente accidit, classici Punicam adventare. *Id.* 28. 7. Cum fama accidisset. *Id.* 32. 30. et 45. 28. ¶ 2. Item peculiariter accidere ponitur etiam de animo, et est in animum cadere, pervenire, iisdem ferme modis: scilicet — a) Cum Accus. sine præp. *Gell.* 19. 10. Res animum accideus. — b) Cum Accus. et præp. ad. *Cic.* 3. *Att.* 20. 3. Quod me vetas quidquam suspicari accides ad animum tuum. — c) Sæpius cum Dat. *Ter. Phorm.* 2. 1. 20. Horum nihil quidquam accidit animo novum. *Lucret.* 4. 879. (882). Dico animo nostro primum simulacra meandi Accidere, atque animum pulsare. *Id.* 5. 98. (97). Nec me animi fallit, quam res nova intraque menti Accidat. ¶ 3. Hinc accidere est etiam percellere, et dicitur de iis quæ hominum animos nulli oculos in se convertunt. *Cic.* 6. *Verr.* 1. 2. Denique nihil istum, quod ad oculos animumque acciderit, neque privati, neque publici — tota in Sicilia reliquisset. *Cæs.* 8. *B. G.* 8. Ne majores multitudinis species accidere hostibus posset. ¶ 4. Hinc etiam cum Accus. et præp. in, pro quadrare, convenire, posuit *Ter. Andr.* 5. 3. 14. Eodem die istuc verbum vere in te accidit.

B) Accidere ponitur etiam sæpe de iis generatim, quæ casu quomodocumque eveniunt: peculiariter autem ¶ 1. Ponitur de speciebus, quæ substantiæ inhererent. *Quintil.* 5. 10. 58. Proprium autem est, aut quod soli accidit, ut homini sermo, risus; aut quod utrique accidit, sed non soli, ut igni calefacere. *Id.* 5. 13. 19. Cetera, quæ huic generi accidunt, et alibi sæpe. *Charis.* 2. p. 126. *Putsch.* Nominis accidunt qualitas, genus, figura, numerus, casus. *Id.* *ibid.* p. 131, p. 138. et alibi sæpe. *Donat.* p. 1743. *Putsch.* Nominis accidunt sex: qualitas etc. *Id.* *ibid.* p. 1752, p. 1754. et alibi. *Cf. ACCIDENS 1., ACCIDENTIA 2.,* necnon adverb. ACCIDENTALITER et ACCIDENTER. ¶ 2. Accidere significat etiam consilii aut rei exitum: quo sensu Italiane dicitur riuscire, Germanice ausfallen. *Plaut. Pseud.* 2. 3. 15. Bene ubi quod consilium discimus accidisse, hominem catum cum declaramus: stultum autem illum, cui vortit male. *Ter. Andr.* 1. 5. 29. Misera timeo incertum hoc quorsum accidat. *Pseudo-Sallust.* ep. 11. ad *Cæs.* p. 200. 7. *Orell.* Stultissimi mortales, quod in certamine dubium est, quorsum accidat, id per inertiam in se victi recipiunt. *Cæs.* 1. *B. G.* 31. 10. Pejor victoribus Sequanis, quam *Ædus* victis, accidisse. *Id.* *ibid.* 9. 6. *Cic.* hoc sensu 3. *Att.* 24. 1. utitur verbo cadere, et *Rosc.* com. 15. 43. verbo recidere. ¶ 3. Sæpiissime autem accidere est fortuito et improvise evenire, contingere, locum habere (quamvis accidere differat a verbis evenire et contingere. *V. Homonym.* in fin.): qua significatione accidere occurrit a) cum de secundis, tum de adversis; b) sæpius tamen de adversis; unde usitatissima illæ formulæ si quid alicui accidat, si quid humanitus accidat; c) sæpius etiam absolute occurrit accidit aliquid; d) denique sæpiissime usurpatur accidit impersonaliter. — a) Occurrit cum de secundis, tum de adversis cum Dat. personæ. *Cic.* 1. *Att.* 5. 1. Nam mihi omnia, quæ jucunda ex humanitate alterius et moribus homini accidere possunt, ex illo accidebant. *Id. Rosc.* Ann. 7. 16. Magis ut exultare victoria nobilitatis videretur, quam tunc

re ne quid ex ea calamitatis sibi accideret. *Id.* 6. *Fam.* 7. 3. Nescio an tibi gratius opportuniusque acciderit. *Id.* 3. *ibid.* 10. 4., 11. *ibid.* 15. 1., *Pis.* 20. 46. et *Planc.* 24. 58. *Cæs.* 4. *B. G.* 22. Hoc sibi satis opportune *Cæsar* accidisse arbitrat. *Virg.* 12. *Æn.* 593. Accidit hæc fortuna Latinis. — b) Quoniam vero, quæ fortuito et præter expectationem accidant nobis, utpote minima optata, sæpe ingrata sunt; ita accidere sæpius occurrit de adversis pariter cum Dat. personæ. *Cic.* 5. *Verr.* 55. 127. Quibus si qua calamitas propter istum — accidisset. *Id.* 4. *Acad.* (pr. 2.) 38. 121. Si quid adversi acciderit (quod cui non accidit?) extimescere ne id jure eveniat. *Id. Amic.* 3. 10. Nihil mali accidisse *Scipioni* puto; mihi accidit, si quid accidit. — Hinc absoluta illa dicendi formula apud omnes ferme scriptores si quid alicui accidat, qua generatim aliquid adversi significatur: unde peculiariter hæc eadem formula et alia si quid humanitus accidat; quibus significatur futura mors alicujus, quem admodum aperte patet ex *Digesti* loco infra cit.: illis autem libenter utebantur Veteres præcipue in testamentis, ut mortis vocabulo, aut alio ominoso verbo absternerent. *Cæs.* 1. *B. G.* 18. 9. Si quid accidat Romanis. *h. e.* si vici cedant. *Cic. Mil.* 22. 58. Si quid ipsi accidat. *h. e.* si condemnetur. *Planc.* apud *Cic.* 10. *Fam.* 23. 1. Nunquam — me pœnitebit maxima pericula pro patria subire, dum, si quid acciderit mihi, a reprehensione temeritatis absim. *h. e.* si adversitate et miseria premar. Mors autem significatur seqq. *Seneca* 2. *Contro.* 10. 2. Nempe si quid acciderit viro, peritura est et, si bene filiam meam novi, peritura est, si quid genero meo acciderit — adjiciam, quod sit indignum, si quid filia mea acciderit, vir ejus victurus est. *Cic.* 2. *Invent.* 21. 64. Cujus heres non in testamento quisquam scriptus, erat, si quid pupillo accidisset. *Id.* 1. *Phil.* 4. 10. Si quid mihi humanitus accidisset. *Inscript.* apud *Orell.* 4354. si cui quid vestrum humanitus acciderit. *Cic.* 1. *Tusc.* 43. 104. absolute sine Dat. Velletne *Clazomenas* in patriam, si quid accidisset, auferri. *Vellet.* 2. 32. 1. Si quid huic acciderit. *Id.* *eum.* 2. 93. 2., et *Sueton.* Aug. 101. et *Calig.* 3. *Id. Sueton.* *Calig.* 23. Si quid sibi per tempestates accideret. *Pompon. Dig.* 50. 16. 163. Si quis ita in testamento scripserit: si quid filio meo acciderit, *Daria servus meus liber esto*, mortuo filio *Dama* liber erit: licet enim aliquid accidat et viris, sed tamen vulgi sermone etiam mors significatur. *Contingo* et *evenio* eadem ratione usurpantur. — c) Sæpe dicitur etiam accidit aliquid absolute; interdum tamen adjicitur unde res accidat. *Ter. Andr.* 3. 24. Interea aliquid acciderit boni. *Cic.* 3. *Fam.* 10. 2. Nollem aliquid acciderit boni. *Id.* *ibid.* 10. 32. Potest enim accidere promissum aliquid et conventum. *Id. Cæcin.* 5. 13. Ut negotia mulieris, si qua acciderent, — susciperet. *Id.* 3. *Fam.* 10. 1. Quod nihil tam præter opinionem accidere potuit. *Id.* alia exempla in *Homonym.* allata. — *Quintil.* 1. 1. 13. Hinc enim accidunt et oris plurima vitia — et sermonis. *Id.* 8. 6. 67. Ex confusis quæ vitia accidunt. *Id.* 1. 5. 38. Per quot species solacis accidunt et al. sæpe. *Cic.* 1. *Att.* 16. 1. Queris a me, quid acciderit de judicio, quod etc. — d) Sæpiissime accidit impersonaliter occurrit, majori cum vi si nomen casu adjiciatur; frequenter sequente particula ut præsertim absolute, et interdum etiam tempore præsentis; raro sequente partic. quod, vel Infinito, vel partic. ne. *Cic. Rosc.* Am. 34. 96. An — casu accidit, ut id, quod *Roma* audierat, primus nuntiaret? *Nep. Hann.* 12. 1. Quæ dum in *Asia* geruntur, accidit casus, ut legati — cænerent. *Id.* *Ovid. Heroid.* 21. 49. *Sallust.* Jug. 79., *Quintil.* 2. 17. 31. et alios. — *Cic.* 1. *Nat. D.* 21. 59. Sed quod in illo mihi usu sæpe venit, idem modo — accidebat, ut molestie ferrem. *Id.* 13. *Fam.* 10. 1. Quoniam ergo ita accidit, ut omnium vestrum studio tum consultius satisfacere posset. *Id.* 2. *ibid.* 10. 1. Putaresne unquam accidere posse, ut mihi verba deessent? *Nep. Con.* 5. Accidit huic, quod ceteris mortalibus, ut inconsideration in secunda, quam in adversa fortuna esset. *Cic.* 3. *Verr.* 24. 63. Accidit, cum iste a *Cn. Dolabella* effragitasset, ut se ad regem *Nicomedem* — mitteret, ut illo itinere veniret *Larissacum*. *Nep. Milt.* 1. 1. Accidit, ut *Athienenses* *Chersonesum* colonos vellent mittere. *Id.* *Alcib.* 3. 2., *Timoth.* 3. 3., *Att.* 20. 3. *Plin.* *Paneg.* 61. temp. præsentis: Accidit quidem, ut cor-

pore — decrescant. — *Cic.* 1. *Att.* 17. 2. seq. partic. quod: Sed accidit perincommodè, quod cum nusquam vidisti. *Plin.* 9. *Ep.* 13. Accidit fortuitum — quod — morbo implicitus decessit. *Cic.* 6. *Fam.* 11. 1. cum *Infan.*: Obligatus ei nihil eram, — nec enim acciderat mihi opus esse. *Id.* 2. *Divinat.* 8. 21. Nihil autem est pro certo futurum, quod potest aliqua procuratore accidere ne fiat.

Homonym. Verba homonyma plura sunt, scilicet accidere, evenire, contingere, obvenire et obtingere. Accidere autem et evenire de re quacumque usurpantur sive secunda sive adversa; e contra contingere, obvenire, et obtingere potius de secundis (unde *Fl. Caper.* p. 2212. *Putsch.* Accidere adversi aliquid dicitur: Contingere aliquid pulchrum est). Res accidunt præter expectationem; eveniunt optatæ atque expectatæ: accidunt casu, quin aliquid faciamus, ut accidunt; eveniunt si ea facimus, ex quibus eveniant opus est; contingunt veluti fortunæ ludus; obtingunt et obveniunt veluti sortis donum. *Cic.* 6. *Fam.* 21. 1. Timebam, ne evenirent, quæ acciderunt: ipse nempe *Cicero* providebat ea evenire, quæ minime optata acciderunt. Pariter *Id.* 1. *Divinat.* 28. 58. Mihi quæ a peritis — prædictum est fore eos eventus rerum, qui acciderunt. *Id.* *Planc.* 6. 15. Nihil, ut plerumque evenit, præter opinionem accidit. *Tac.* 4. *Hist.* 19. Cuncta quæ acciderant aut metuebantur, non inerta militis neque hostium vi sed fraude ducum evenire. *Seneca* *Ep.* 110. 3. Adhibe diligentiam tuam et intueri, quid sint res nostræ, non quid videntur: et scies plura mala contingere nobis, quam accideret. Quoties enim felicitatis et causæ et initium fuit, quod calamitas vocabatur?

ACCIDUS, a. um. adject. (accido) qui accidit, accidens. *Plaut.* *Nol. cerm.* 26. 136. neque quisquam erit index Accidit. *h. e.* ejus rei quæ acciderat. ACCIDERE, v. act. (accido), a. 2. (ad et eico) idem quod accidit, sed minus usitatum (It. chiamare, o mandare a chiamare, far venire; Fr. faire venir, mander; Hisp. apelar; Germ. herbeirufen, holen; Angl. to call, to summon, to send for). *Plaut. Mil. glor.* 3. 3. 60. Ego illum jam probe oneratum huc acciebo. Ita legendum est ex vet. quibusdam *Codd.*, et quod satis carminis ita legi postulat; quamquam plerique alii legant accibo, quod erit futurum anomalum ab Accio, is, quemadmodum ab Audio olim dictum est audio. Quidquid tamen sit de *Plauti* loco, hoc certe verbum ponitur a *Dioned.* 1. p. 363. *Putsch.* in secunda conjugatione.

ACCINGO vel accinctus, a. um. V. ACCINGO. ACCINGO vel accingo, eis. xi, ctum, gere, a. 3. (ad et cingo. *Cf. cingere* paragoge pro accingi apud *Virg.* 4. *Æn.* 493. v. infra. — Part. Accinctus o-mulius part. et in fine: Accingendum neutr. 11. 1. c. Proprie est cingo, præcingo (It. cingere; Fr. ceindre; H.-p. ceindre; Germ. angürten, umgürten; Angl. to gird, to girdle, to girdle).

1. Proprie. ¶ 1. Stricto sensu est cingere; et dicitur etiam passive accingi aliqua re. *Virg.* 11. *Æn.* 489. laterique accincter ense. *Stat.* 1. *Theb.* 428. Forsan et accinctos lateri, sic ira ferebat, Nudassent enses. *Virg.* 7. *Æn.* 640. Loriceum induit, fidoque accingitur ense. *Liv.* 50. 13. gladiis accincti. *Tac.* 6. *Ann.* 2. Accinctus ferro. *Id.* 11. *ibid.* 18. pugione. *Id.* 11. *ibid.* 31. Femur pellibus accinctæ assulabant. *Hinc* ¶ 2. Accinctus miles absolute idem est ac armatus atque ad prælium promptus. *Tac.* 11. *Ann.* 18. Ferunt, militem, quia vallum non accinctus, atque aliam, quia pugione tantum accinctus foret, morte punitus. *Id.* 2. *Hist.* 88. An accincti forent, rogantes. Et *ibid.* 89. Ipse *Vitellius* — insigni equo, paludatus accinctusque. ¶ 3. Latius etiam sumitur pro instructo, ornato. *Virg.* 6. *Æn.* 184. paribusque præfixit armis. *Id.* *ibid.* 570. Tisiphone accincta flagello. *Id.* 9. *ibid.* 74. Atque omnis facibus pæbes ardentibus atris. *Valer. Flacc.* 5. 514. accinctos genibus fulgentibus ensis. *Fumen. Paneg.* ad *Const.* 11. Britannia tot vectigalibus quæstiosa, tot nobilitate portibus. *Id.* *Paneg.* ad *Constantin.* 10. Massiliæ manissimum accincta porta.

11. Translate. ¶ 1. Est parare, instruere: ducta est autem translatio ex eo, quod qui aliquid facere accingitur, alte cingi solet: quo habilius expediturque sit: aut etiam fortasse ex eo, quod miles armis accingitur, cum ad pugnam paratur. *Cf.* 1. 1. et 2. Hæc autem significatione occurrit accingere aliquem:

sed saepius accingi, se accingere, aut raro accingere neutrorum more, et occurrit a) absolute; b) cum Infinito; c) saepe cum Accus. et praep. ad etiam impersonaliter; d) cum Accus. et praep. in; e) cum Accus. sine praep.; f) cum Dat. — Active. *Valer. Flacc.* 4. 593. atque animos accinge futuris. *Tac.* 6. *Ann.* 32. Ornat Phrahaten, accingitque paternum ad fastigium. — Accingi, se accingere, aut accingere a) Absolute. *Ter. Eun.* 5. 8. 30. Accingar. *Id. Phorm.* 2. 4. Tibi omne est exedendum: accingere. *Lucret.* 2. 1041. (1043). si falsa est, accingere contra. *Ovid.* 7. *Met.* 47. accingere et omnem Pelle moram. *Liv.* 1. 47. Quin accingeris? *Tac.* 4. *Hist.* 68. Simul Domitianus Mucianusque accingebantur, dispari animo etc. — b) Cum Infinit. *Virg.* 3. G. 46. Mox tamen ardentes accingar dicere pugnas Caesaris. *Tac.* 15. *Ann.* 51. Accingeretur modo navare operam et militum acerrimos ducere in partes etc. — c) Cum Accus. et praep. ad saepius. *Liv.* 4. 2. Accingi ad consulatum. *Id.* 6. 35. impersonaliter: Accingendum ad eam cogitationem esse. *Quintil.* 1. 12. 16. Accingi ad vilem usum. *Id.* 12. 1. 15. Id, ad quod (mens) accingitur. *Tac.* 11. *Ann.* 28. Ad maiorem opem accingi. *Id.* 4. *Hist.* 79. ad opem vel ad ultionem. *Id.* 12. *Ann.* 31. Turmas quoque (equitum) peditum ad munia accingit. *Pomponius* apud *Non.* p. 469. 28. *Merc.* neutr.: Dum ego revortor, age, — accinge ad molas. — d) Cum Accus. et praep. in. *Liv.* 2. 12. In discrimen accingi. *Tac.* 3. *Hist.* 66. Desperatione saltem in audaciam accingeretur. *Stat.* 4. *Silv.* 4. 48. magnos accinctus in usus Fert animus quascunque vires. *Plin. Paneg.* 30. In omnia intenta bonitas et accincta. — e) Cum Accus. sine praepositione, quae iust in ipso verbo. *Virg.* 4. *En.* 492. testor — deos — magias invitam accingier artes. — f) Cum Dat. *Virg.* 1. *En.* 214. Illi se praedae accingunt dapibusque futuris. *Id.* 11. *ibid.* 707. pugnae accinge pedestri. *Tibull.* 4. 1. 179. Est tibi, qui possit magnis se accingere rebus, Valgius. *Virg.* 2. *En.* 235. neutr.: Accingunt omnes operi. In hoc autem, et similibus exemplis semper subintelligitur Accusativus te, aut se. ¶ 2. Est etiam munire, fortem reddere, metaphora sumpta a n. II. 3. *Tac.* 12. *Ann.* 25. Se quoque accingeret juvene, partem curarum capessituro. *Id.* *ibid.* 44. Juvenis potentiae promptae, et studio popularium accinctus. *Amian.* 18. 4. Ferarum gentium adjuventis accinctus. *Id.* 17. 5. Accinctus totis viribus.

Accinctus, a, um, praeterquam Part. perf. pass. quod omnes verbi significationes praesertit (v. supr.), est etiam Adject., unde Comp. *Accinctior*: de cuius sensu ita *Servius* ad *Virg.* 1. *En.* 210. *Accinctus* enim industrius dicimus, sicut contra *distinctus* negligens. Hinc — a) Expeditus, promptus. *Auson.* *Grat. act.* 27. Cujus aut familiaris habitus conceditur, aut militaris accinctior? — b) Non negligens, sed attentus. *Plin. Paneg.* 20. Comitatus accinctus et parens.

ACCINO, is, ere, u. 3. (ad et cano) idem quod accanto. Verbum est perarri usus. *Diomed.* 2. p. 425. *Putsch.* Accentus dictus est ab accinendo, quod sit quasi quidam cujusque syllabae cantus. *V. ODIUS*, et *EPODOS*. (Quidam afferunt etiam ex *Sedulio* versum, quem nos in toto ejus opere non invenimus.)

ACCIO vel **ADICIO**, cis, civi et cli, citum, cire, a. 4. (ad et cio vel cicio). *Accisse* synecro pro accinisse apud *Fronton.* *V. infra* l. c. De futuro accibo *V. ACCIEO*. — Part. *Accitus* I. et II.; *Acciturus* et *Acciendus* I. Proprie est evoco, advoco, arcesso (It. mandar a chiamare, far venire, chiamare; Fr. appeler, faire venir, mander; Hisp. apelar; Germ. herbeziehen, herkommen lassen, herbeirufen; Angl. to send for, call, call in, summon, desire to come).

1.) Proprie. — a) Absolute. *Accius* apud *Non.* p. 484. 7. *Merc.* Cujus vos tumultu causa accierim. *Cic.* 5. *Att.* 1. 3. Tu invita mulieres, ego accivero pueros, ubi quidam ex vet. quibusdam libris male leg. arcovero. *Id.* 43. *ibid.* 48. 1. Is igitur si accierit, curram. *Lucret.* 5. 994. horrefieris accibant voribus iterum. — Saepe ponitur de copiis, quae imperatoris visu evocantur. *Sall. Jug.* 102. 3. Acciti ibant. *Liv.* 1. 49. Orare, ne collegae auxilium, quod acciendum fore fuerit, — sperneretur. *Virg.* 11. *En.* 235. in portu acciti. *Id.* 9. *ibid.* 192. Acciri Aeneas exponit. *Tac.* 4. *Hist.* 72. Convertit animos accitarum legionum miserabilis aspectus et alibi et apud alios

saep. *V. infra* sub c. — b) Interdum dicitur accire aliquem alicui. *Cic.* 3. *Orat.* 35. 141. Qui hunc Alexandro filio doctorem accierit. — c) Saepius adjecto loco a quo, aut ad quem, aut etiam quem ad finem. *Cic.* 1. de re publ. 13. 25. Accire aliquem ad regnandum Romam Curibus. *Id. Harusp. resp.* 12. 25. Haruspices acciendos ex Hetruria putaremus. *Liv.* 1. 35. Accire ex Hetruria equos pugilesque. *Sall. Jug.* 84. 2. ex Latio fortissimum quemque. *Liv.* 3. 46. e castris Virginium. *Curt.* 4. 1. 36. Classis Macedonum ex Graecia accita. *Liv.* 24. 19. Se T. Gracchum proconsulem a Benevento accitum. *Fronto Princ. hist.* p. 322. *Mai.* Histrones ex Urbe in Suriam accisse. *Liv.* 2. 6. Accire aliquem peregre in regnum. *Id.* 9. 3. aliquem in consilium. *Vellej.* 2. 20. 3. ingentem totius Italiae frequentiam in Urbem. *Tac.* 2. *Hist.* 1. aliquem in adoptionem.

II.) Translate. *Vellej.* 2. 38. 6. Regis morte, quam ille conscientia accieverat. h. e. sibi attulerat. *Flor.* 4. 2. 70. Mortem etiam laetus accivit. *Tac.* 2. *Hist.* 3. Sed scientiam artemque haruspicum accitum. *Id.* 14. *Ann.* 20. Funditus everti (mores patrios) per accitam lasciviam. *Id.* 3. *ibid.* 27. Accilis (in leges XII. Tabul.) quae usquam egregia. *Cic.* 5. *Fin.* 31. 93. Qui se fatentur virtutis causa, nisi ea voluptatem acciret, ne manum quidem versuros fuisse. de qua tamen lectione vehementer dubitat, et justa quidem de causa, *Madvigius*, qui potius legeret adferret, pareret, cum *Codex omnium antiquissimus exhibeat* voluptatem aceret: *Klotz* proponit etiam haberet, aut faceret.

ACCIPIO vel **ADCIPIO**, cipis, cipi, ceptum, cipere, a. 3. (ad et capio). *Accepso* pro accepero usus est *Pacuvius* apud *Non.* p. 74. 31. *Merc.* Haud sinam quidquam profari, priusquam accepo quod peto. *Quidam* in *Ennio* apud *Cic.* 1. *Off.* 12. 38. affirmabant legendum accipite quasi accipite; sed recentiores Edidit. *juxta MSS.* accipe restituerunt. — Part. *Accipiens* 1. 1. a; et II. B. 1.) 2.; *Acceptus* I. 1. a., et in fine; *Accepturus* II. B. 1.) 4.; *Accipiendus* I. 1. a. — Proprie est capere, sumere; ea praesertim quae dantur (It. ricevere, pigliare; Fr. prendre, recevoir; Hisp. tomar, coger, recibir; Germ. auf- und annehmen, vernehmen, empfangen, erhalten; Angl. to receive, take).

I.) Proprie. ¶ 1. Generatim ponitur cum de hominibus, tum de ceteris animantibus ac de rebus inanimis, et quidem a) absolute; b) adjecto interdum homine, a quo aliquid accipitur; c) adjecto loco, in quem aliquid aut aliquid accipitur; d) adjecto modo, quo accipitur. — a) Absolute. *Ennius* apud *Non.* p. 85. 1. *Merc.* Certe (h. e. date) manus vestras measque accipite. *Cic.* 1. *Fam.* 1. 2. Quod dat accipimus. *Id.* 1. *Att.* 14. 4. Ab illo — quiddid est datum, lubenter accipi. *Id.* 2. *Nat.* D. 63. 159. Quorum (boum) ipsa terga declinant non esse se ad onus accipiendum figurata. *Id.* *ibid.* 54. 136. (Alvus) omne, quod accipit, cogit et confundit. *Virg.* 1. *En.* 122. omnes (naves) Accipiant inimicum imbrem. *Id.* 1. G. 216. tum te quoque (medica) putres Accipiunt sulci. *Colum.* 12. R. R. 12. 2. In tabulatum, quod sumum accipit, reponunt. *Plin.* 20. *Hist. nat.* 9. 39. (98). Cadus ponitur sub tegulis totius diei solem accipientibus. *Id.* 36. *ibid.* 15. 23. (99). Eadem in urbe — turres septem acceptas voces numerosiore repercussa multiplicant, et alibi saepe. — b) Adjecto interdum homine, a quo aliquid accipitur. *Plaut. Pseud.* 2. 2. 52. Tu epistolam hanc a me accipe, atque illi dato. *Id. Amph.* 2. 2. 132. Ex tua accipi manu pateram. — c) Adjecto loco, in quem aliquid aut aliquid accipitur. *Cato* apud *Non.* p. 200. 23. *Merc.* Accipite, si vultis, hoc onus in vestros collos. *Justin.* 1. 4. Accipere in manibus puerum. *Liv.* 4. 12. 6. in cervicibus aliquid. *Plaut. Trin.* 1. 1. 51. ad se hominem et aurum. *Liv.* 1. 11. armatos in arcem. *Id.* 9. 16. praesidium in urbem. *Id.* 31. 7. hostem in Italiam. *Id.* 30. 13. matronam domum. Cf. II. A. 3. — d) Adjecto modo, quo aliquid aut aliquid accipitur. *Cic. Harusp. resp.* 11. 22. Cujus abavi manibus esset accepta (mater Idaea). *Virg.* 1. *En.* 685. Accipere aliquem gremio. *Liv.* 9. 7. milites urbe tectisive. *Virg.* 8. *En.* 449. ventosis foliibus auras Accipiunt redduntque. *Adle* 4. G. 171. *Ovid.* 7. *Met.* 287. succos ore aut vulnere. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 18. 33. (69). aquam ore. *Sil.* It. 7. 626. ferrum lateri. *Id.* 10. 7. ferrum pectoribus. *Id.* 11. 386. accepit tellus ossa sepulcro. *Virg.* 4. G. 361. illum uada accepit sinu va-

sto. ¶ 2. Peculiariter accipere ponitur de regionibus et locis, quae aliquem aut aliquid in se recipiunt. *Virg.* 3. *En.* 78. haec (tellus) fessos placidissima portu Accipit. *Id.* 3. *ibid.* 208. Servatum ex undis Strophadum me littora primum Accipiunt. *Adde* 2. *ibid.* 60. et *Ovid.* 6. *Met.* 334. *Liv.* 1. 60. Liberatorem urbis laeta castra accipere. *Id.* 29. 32. 8. Amnis ingens fugientes accipit. *Id.* 38. 21. 15. Romanos victores deserti fuga hostium acceperunt tumuli. *Curt.* 5. 3. 2. Accipiunt deinde eum (fluvium) campi. *Plin. Paneg.* 16. Accipiet — Capitolium non mimicos curus etc. et saepius praesertim apud recentiores. ¶ 3. Item peculiariter accipere aliquem hospitio occurrit apud *Plaut. Amph.* 1. 1. 8., *Varr.* 3. R. R. 2. 14., *Cic.* 2. *Att.* 16. 4., *Liv.* 29. 22. et apud alios saepissime. Cf. II. A. 1.

II.) Translate occurrit A) accipere aliquem, et B) accipere aliquid, aut etiam abstracta.

A) Accipere aliquem ¶ 1. De convivio praesertim ceterisque ponitur, quibus benevolentiam, honorem etc. amicis nostra in domo receptis significamus; saepissime adjecto etiam modo. *Plaut. Cist.* 1. 1. 12. Accipere in prandio aliquem lepide rutilaque apud se. *Id. Pseud.* 1. 2. 34. *Id.* *ibid.* 5. 19. aliquem festive in loco festivo. *Ter. Eun.* 5. 8. 52. Accipit homo nemo melius prorsum neque prolixius. h. e. cenam dat, convivio excipit. *Cic.* 13. *Att.* 52. 2. Praeterea tribus tricliniis accepti si neque autov valde copiose. Libertis minus lautis servisque nihil deficit. Nam lautiores elegantior accepti. *Horat.* 2. *Sat.* 8. 67. ut ego accipiar laute. *Cic.* 6. de republ. 10. Accipere aliquem regio apparatu. *Ovid.* 2. *Fast.* 725. socios dapibusque meroque. *Liv.* 23. 4. apparatis epulis. *Curt.* 8. 4. 22. regem convivio. *Fronto ad Verum Ep.* 1. p. 172. *Mai.* Ut si ab hospite, qui te Falerno accipiat, quod rure ejus natum etc. *Arnob.* 7. 29. Frequentissimo irrant accipiantque se vino. *Virg.* 3. *En.* 353. Illos porticibus rex accipiebat in amplis. ubi *Servius*: *Pascebat*. ¶ 2. Accipere aliquem saepe significat tractare sive bene, sive male, prout patet ex adjectis adverbis, aut ex orationis contextu: occurrit autem etiam de copiis ab hoste afflictis. *Cic.* 4. *Verr.* 40. 86. Leniter hominem clementerque accipit. *Liv.* 27. 15. 2. Clementerque a consule, cum verborum tantum castigatio ob errorem praeteritum, accepti. *Inscript.* apud *Gruter.* 48. 5., et emendatior apud *Romanelli Topogr. Aep.* T. 3. p. 391. in cantharo marmoreo, quae pertinet ad a. 184. post Chr. n. HERCVLI SANCTO SAC. P. POMPONIVS NOETVS VOTVM SOL. AMICOS ACC. (h. e. accipit) BENE. L. REGIO MARVLO ET CN. PAPIRIO AELIANO COS. L. D. D. KAL. IVL. *Marcus Cicer.* ad *Front.* 4. *Ep.* 13. p. 112. *Mai.* Aristonis libri me hac tempestate bene accipiunt, — cum docent meliora, tum scilicet bene accipiunt. *Plaut. Aulul.* 4. 4. 3. Te niseris jam accipiam modis. *Id.* *Amph.* 1. 1. 129. Ego pol te istis tuis prodictis et malefactis, fureifer, accipiam. *Ter. Adelph.* 2. 1. 12. Indignis cum egomet sim acceptus modis. *Id.* 10. *Att.* 7. 2. Quintum puerum accipi vehementer. *Id.* apud *Non.* p. 239. 22. Roga ipsum, quemadmodum eum ego Arimini acceperim. *Id.* 3. *Verr.* 5. 140. Accipere aliquem male verbis. *Id.* 1. *Tus.* 14. 34. aliquem verberibus ad perem. *Id.* 4. *ibid.* 36. 78. Illud laudatur Archytas: Quo te modo, inquit, accepissem, nisi iratus essem? *Id.* 8. *Fam.* 11. 3. Accipitur satis male a Curione. *Brutus* apud *Cic.* 11. *Fam.* 13. 2. *Copiolae meae* sunt tenuatissimae, et inopia omnium rerum pessime acceptae. *Lentulus* apud *Cic.* 12. *Fam.* 14. 4. Exclusus enim ab Antiochea Dolabella et in oppugnando male acceptus etc. *Nep. Eun.* 8. 1. Hic in Paracelsis cum Antigono confligit, — eumque male acceptum in Mediam hyematum coegit redire. *Fortasse* eodem sensu et *Lucilius* apud *Non.* p. 240. 8. *Merc.* Sic inquam veteratorem illum vetulum lupum Hannibalem acceptum, ubi *Non.* accipere interpretatur decipere. ¶ 3. Accipere aliquem cum abstractis et praep. in cum Accus. saepissime occurrit, sumpta metaphora a n. I. 1. c. *Liv.* 4. 3. 14. Claudiam gentem — ex Sabinis non in civitatem modo accepimus, sed etiam in patriciorum numerum. *Id.* 6. 4. 4. Accipere aliquem in civitatem, et alibi saepissime. *Adde* *Cic.* 1. *Off.* 11. 35. *Cic.* 2. *Att.* 22. 7., et *Liv.* 7. 30. in amicitiam. *Cic. Arch.* 12. 31. in fidem. *Id.* *ibid.* 26. 32. in fidem clientelamque. *Ces.* 2. B. G. 13., *Liv.* 7. 16. et *Curt.* 7. 6. in deditionem. *Liv.* 9. 15. in societatem. *Id.* 4. 3. 12. in societatem regni. *Sallust.* *Jug.* 10. in regnum. *Tac.* 2. *Ann.* 4. profu-

gunt Venonem in regnum accipiunt. *h. e. in regem. Sueton. Ner. 35., Tac. 12. Ann. 58. et Justin. 28. 3. in matrimonium. Tac. 1. Ann. 1. cuncta sub imperium.*

B) Translate Accipere aliquam rem, aut etiam abstracta, ad duas praecipue revocari potest significaciones, quarum utraque in plures alias dividitur: est enim aut 1.) audire et intelligere, scilicet gradu facto a sensuum perceptione ad intellectum; aut 2.) est rem oblatam approbare, suscipere, consequi, sumpta metaphora ex illis quae in manus traduntur.

1.) Generatim est audire et intelligere: peculiariter autem accipere rem aliquam ¶ 1. Est rem sensibus aut animo percipere, audire: a) saepe adiectis nominibus sensu, oculis, animo etc.; b) etiam absolute; c) isdem modis, quibus verbum audire. — a) Adiectis nominibus sensu, oculis, animo etc. *Cic. 2. Divinat. 3. 9. Ad nullam igitur earum rerum, quae sensu accipiuntur, divinatio adhibetur. Ter. Hec. 3. 3., Lucet. 4. 979. (983.), Cic. 1. Orat. 50. 818., Nep. Timol. 2. 2., Liv. 45. 27. et alii: Accipere aliquid auribus. Cic. 4. Ferr. 9. 24. Nunc primum aures tuae hoc crimen accipiunt? Id. 3. ibid. 18. 46. Quem ipse accepi oculis animoque sensum, hunc vere apud vos — exponam. Virg. 10. Aen. 104. Accipite ergo animis. Liv. 40. 5. Accipere aliquid animo magis quam vultu. Cic. 2. Nat. D. 37. 95. Iama atque eruditione. Cato apud Gell. 14. 2. Atque ego a maioribus memoria sic accepi. Memoria accipere autem aperte innotescit per aliam dictionem huic respondentem tradere memoriam. — b) Absolute, praesertim in modo Imperativo accipe et accipite, quibus respondent da et date. *Lucet. 6. 169. sic fulgorem quoque cernimus ante, Quam tonitruum accipimus. Virg. 2. Aen. 308. Accipiens sonitum sati de vertice pastor. Ennius apud Cic. 1. Off. 12. 38. Et hoc simul accipe dictum. Pacurius apud Non. p. 126. 22. Merc. Quod ego inaudivi, accipite. Lucilius apud Non. p. 240. 1. Merc. Hoc etiam accipe, quod dico: nam pertinet ad rem. Id. apud Acon. ad Horat. 1. Sat. 4. 87. nostram nunc accipe mentem. Cic. Senect. 12. 39. Accipite — veterem orationem Archytas Tarentini. Id. 4. Ferr. 9. 25. Accipite aliam in minore pecunia non minus impudentem calumniam. Virg. 2. Aen. 65. Accipe nunc Danaum insidias. — c) Hinc occurrit isdem modis, quibus verbum audire, etiam cum Infinito, praesertim apud Historicos. *Cic. 1. Fam. 6. 1. Quae gerantur, accipies ex Pollione. Id. 3. Fin. 20. 66. Ut de Hercule et de Libero accipimus. Ter. Andr. 2. 2. 20. Si te aequo animo lerre accipiet. Cic. 1. Ferr. 19. 61. Sic enim a maioribus nostris accipimus, praeterea quaestori suo parentis loco esse oportere. Id. Harusp. resp. 11. 24. Hanc matrem magnam — accipimus agros et nemora peragere. Liv. 6. 39. Id. aegre patres passos accipio. Id. 3. 70. Triumphum nec ipsos postulas, nec delatum tibi ab senatu, accipio. Plin. 8. Hist. nat. 48. 74. (195). Traiecit usos accipio reges. Sallust. Catil. 6. 1. Urbem Romam, sicut ego accepi, condidere atque habuere initio Troiani, et alii saepe. ¶ 2. Hinc accipere est etiam discere, cui propterea opponitur tradere. *Cic. 1. Orat. 25. 114. Et si quis est, qui haec putet arte accipi posse. Nep. Att. 1. 3. Ut celeriter acciperet, quae tradebantur. quidam arripere. Quintil. 1. 3. 3. Hic meus (puer), quae traduntur, non difficulter accipiet. Id. 2. 9. 3. Eloquentia coalescere nequit, nisi sociata tradentis accipientisque concordia. ¶ 3. Unde accipere est etiam intelligere, cognoscere. *Cic. 2. Orat. 27. 114. Accipio causas genere et cognito. Plaut. Cas. 1. 3. 18. Haud satis meo corde accepi querelas tuas. Cic. 3. Nat. D. 1. 4. Respondere mihi — de singulis rebus quaerenti ex te, quae parum accepi. Cels. 8. 1. Superest ea pars, quae ad ossa pertinet. Quae quo facilius accipi possit, prius positus figuratque eorum indicabo. Pompon. Mela 1. proem. 2. Id quo facilius sciri possit atque accipi, paulo altius summa repetitur. ¶ 4. Eadem metaphora, quae dicitur accipere hominem bene aut male (*V. supr. II. A. 2.*), occurrit etiam accipere rem. *Zucet. 3. 312. Quin proclivius hic iras decurrat ad acres; Ille metu citulus paulo tentetur; at ille Tertius accipiat quaedam clementius aequo. Cic. 11. Att. 1. 4. Durius accipere hoc mihi visus est, quam vellem et quam homines belli solent. Id. 15. Fam. 16. 3. Tendo enim te, quo animo accipias. Id. 6. Ferr. 30. 68. Quemadmodum hoc accepturas nationes externas — putasti? Id. 7. Phil. 3. 8. Periculose dico: quemadmo-******

dum accepturi, P. C., sidis, horreo; sed accipiatis sine offensione, quod dixerō. Id. 15. Att. 26. 1. Quemadmodum accipiuntur illi ludi. Id. 15. ibid. 20. 2. Accipere aliquid fortiter. Id. Amic. 25. 91. admonitionem patienter, non repugnant. Id. Cat. 22. 54. facinus in alienum hominem intellum severe. Nep. Alcib. 6. 3. Ille lacrimans talem benevolentiam civium suorum accipiebat. Tac. 4. Ann. 34. aliquid truci vultu. Id. 3. ibid. 68. excusatus. Id. 3. ibid. 76. civilliter. et alii. ¶ 5. Hinc est interpretari, existimare, habere, praesertim a) cum Accus. et praep. in, vel Ablat. et nomine loco; b) cum duplici Accus.; c) cum Ablat. et praep. pro. — a) Saeptissime cum Accus. et praep. in, interdum etiam cum Ablat. et nomine loco. *Ter. Eun. 1. 2. 1. Vereor ne — aliorum atque ego feci acceperit. Id. Hec. 2. 3. 23. Aliter tuum amorem atque est accipis. Id. Andr. 2. 2. 30. Non recte accipis. Id. Eun. 5. 2. 37. Equidem pol in eam partem accipioque et volo. Id. Adelph. 4. 3. 15. Ad contumeliam omnia accipiant magis. Curt. 5. 2. 19. et Sueton. Aug. 68. in contumeliam. Cic. 2. Herenn. 26. Quod in aliam partem, ac dictum sit, potest accipi. Id. 11. Att. 7. 8. Quod rogas, ut in bonam partem accipiam — ego vero in optimam. Id. ibid. 3. 25. Sed bonam in partem accipies. Phaedr. 2. prol. 11. bonas in partes. Cic. 4. Herenn. 53. 67. Cum verbum potest in duas pluresve sententias accipi. Hae autem significatione saepissime apud Grammaticos occurrit. Liv. 4. 1. 5. et Tac. 1. Hist. 52. aliquid in majus accipere. Liv. 21. 63. aliquid in omen. Tac. 13. Ann. 58. Frugum quoque egestas — in prodigium accipiebatur. Id. 2. Hist. 91. Funesti omnis loco acceptum est. Id. 4. Hist. 26. Apud imperitos prodigii loco accipiebatur ipsa aquarum penuria. Id. 1. Ann. 14. Accipere aliquid in deminutionem sui. Id. 6. ibid. 13. in superbiam. Seneca 7. Benef. 16. 3. In solum accipere bonam voluntatem. — b) Cum duplici Accus. Virg. 1. G. 26. te maximus orbis — Auctorem frugum tempestatunae potentem accipiat. Cic. 15. Att. 11. 1. Egone ul beneficium acceperissem contumeliam? Tac. 2. Hist. 91. Quae grata sane et popularia, si a virtutibus proficerentur, memoria vitae prioris indecora et vilia accipiebantur. Quintil. 9. 1. 10. Quid accipere debeamus figuram. — c) Cum Ablat. et praep. pro. Quintil. 1. 5. 57. Gurdos, quos pro stolidis accipit vulgus. Cic. sensu proprio 3. Off. 23. 91. nummos adulterinos pro bonis. Cf. et Ovid. 6. Met. 481. Omnia pro stimulis facibusque ciboque furoris accipit. Translate autem saepe apud Quintil. et apud alios Grammaticos.*

2.) Generatim est approbare, suscipere, consequi, sumpta metaphora a traditione in manus: peculiariter autem ¶ 1. Accipere ponitur de traditione in manus metaphoricè significata. *Ter. Andr. 1. 5. 62. Hanc mi in manum date: mors continuo ipsam occupat: accepi, acceptam servabo C. Gracchus apud Gell. 15. 12. Ita versatus sum in provincia, ut nemo possit vere dicere assem aut eo plus in muneribus me accepisse. Cic. 4. Ferr. 9. 25. Pecuniam per Volcatium accipit. — Hinc accipere opponitur expendere; unde tabulae accepti et expensi, acceptum et in acceptum referre atque alia huiusmodi, quae Vide infra in Acceptus, a, um et Acceptum, i. ¶ 2. Inde est etiam suscipere. *Plaut. Mostell. 5. 2. 23. Accipito hanc ad te item. Ter. Hec. prol. 55. (prol. alt. 47). Mea causa causam accipite. — Huc referri etiam possunt illa ejusdem Ter. Hec. 2. 3. 96. Nihil satis firmi video, quamobrem accipere hunc mi expediat metum. Et Eun. 4. 7. 1. Hancne ego ut contumeliam tam insignem in me accipiam? ¶ 3. Item admittere, probare, contentum esse. *Plaut. Trin. 2. 4. 87. conditionem dare atque accipere. Id. Aulul. 2. 2. 60., Ter. Andr. 1. 1. 52., Cels. 5. B. G. 41., Nep. Dat. 8. 5. et Liv. 29. 1. Accipere conditionem. Cic. 16. Fam. 12. 3. conditiones. Id. 16. Att. 1. 6. excusationem alicujus. Id. 16. ibid. 19. 2. causam. Liv. 30. 23. pacem ubi verbo accipere opponitur abnuere. Cic. 1. Att. 14. 5. rogationem. Id. Corn. 14. p. 449. Orell. legem. Id. 1. Divinat. 46. 103. omen. Aude Liv. 1. 7. 11. et alibi saepius. Cic. 5. Ferr. 22. 55. iudicium. quod est litigatorum; et sit illis contestatione. Liv. 9. 46. 2. nomen. *h. e. candidato- rum. Cic. Brut. 14. 55. de plebe consulens non accipere. Seneca 2. Benef. 30. beneficium libenter. — Hinc etiam in dialogis. Ter. Andr. 5. 4. 47. cn. Dos, Pamphile, est decem talenta. Pax. Accipio. Horat. 1. Sat. 5. 58. Prior Sarmatus: Equi te Esse leri stoli-****

lom dico. Ridemus; et ipse Messius: Accipio. *h. e. ita est, concedo. — Hinc in disputationibus accipere dicuntur, qui aliquid tamquam verum admittunt et concedunt. Gell. 1. 8. 1. Hoc ubi accepit Stoicus, etc. Hinc Cael. Aurel. 2. Acut. 33. Nos vero Sorani sequentes iudicium, et solutione absoluta fieri febres accipimus. h. e. admittimus, statuis. Id. ibid. 38. Contrarius procul dubio clysteris usus accipitur. h. e. admittitur, probatur. ¶ 4. Item consequi, obtinere; et ponitur etiam de abstractis, a) cum Ablat. personae aut rei a qua aliquid accipimus, et praep. ab, ex, de, b) absolute, c) cum Dat. finis, propter quem aliquid accipimus. — a) Cum Ablat. et praep. ab, ex, de. Cic. 1. Att. 1. 3. De his rebus, quos eum dolo malo mancipio accepisse de Vario diceret. Id. 7. ibid. 23. 1. litteras ab aliquo. Id. ad Q. fr. 14. 1. epistolam ab aliquo. Id. 9. ibid. 2. A. 2. honorem ab aliquo. Cels. 2. B. C. 42. exercitum a Caesare. Cic. 3. Off. 10. 44. morem a maioribus. Id. Caelin. 32. 94. rationes a colono. Justin. 12. 8. veniam ab aliquo. Cic. Dom. 52. 134. salutem ab aliquo. Liv. 4. 59. stipendium de publico. Cic. 3. ad Q. fr. 8. 3. voluptatem ex epistola alicujus. — b) Absolute cum multis variisque nominibus jungitur. Cic. Brut. 47. 173. Cum palmam jam primus acceperit. Virg. 5. Aen. 309. accipient praemia primi. Justin. 5. 4. Pacem petierunt, quam ne acciperent, opera eorum effectum est. Ter. Eun. 4. 6. 24. Accipere injuriam. Cels. 7. B. G. 52. detrimentum. Cic. Dom. 36. 97. dolorem magnum et incredibilem. Id. 3. Nat. D. 13. 32. Quod dolorem accipit, id accipiat etiam interitum necesse est. Id. 5. Tusc. 19. 56. injuriam accipere, quam facere praestat. Id. Planc. 21. 51. Accipere offensionem. Varro 2. R. R. 11. 5. Plagam in tonsura accepit ovis. Cic. 5. Att. 20. 3. Accipere vulnus. Virg. 2. Aen. 279. Vulneraque illa gerens, quae circum plurima muros accepit patrios. Nep. Corn. 1. 3. Accipere calamitatem. Virg. 12. Aen. 604. cladem. — c) Cum Dat. finis, propter quem aliquid accipimus. Saeptissime occurrit accipere aliquid dono, muneri, mancipio, pignori: videbis autem singula haec nomina. — Part. praeter. pass.*

Acceptus, a, um est etiam Adject., unde Comp. Acceptor, Superl. Acceptissimus; ac praeter verbi significationes, est etiam 1.) Carus, gratus, iucundus; jungitur autem Dat., interdum tamen Accus. cum praep. apud vel ad, et occurrit a) cum de personis, b) tum de rebus. — a) De personis. Cels. 1. B. G. 3. 5. (Drumnorix) maxime plebi acceptus. Sall. Jug. 7. Homo tam acceptus popularibus. Curt. 7. 2. 33. Vulgo militum acceptor. Liv. 1. 15. Longe ante alios acceptissimus militum animis. Curt. 7. 2. 11. Longe acceptissimus Parmenioni. Juvenal. 3. 58. diuibus gens acceptissima nostris. Plaut. Capt. 35. 56. Essetne apud te servus plebi acceptissimus. Fronto Princ. hist. p. 322. Mai. Pacis artibus vix quisquam Traiano ad populum — acceptor exiit. — b) De rebus. Macrobi. 3. Sueton. 9. in veteri evocationis formula. Nostraque vobis loca, templa, sacra, urbs acceptor probatorque sit. Plaut. Merc. 3. 4. 70. Si id forte ita sat animo acceptum est. Cic. 5. Tusc. 15. 45. Quod vero approbaris, id gratum acceptumque habendum. Nep. Ann. 7. 3. Munus gratum acceptumque. Varro 3. R. R. 16. 5. Dis et hominibus est acceptum quod etc. Cic. 6. de republ. 13. Nihil est deo acceptius, quam ceteris hominum. Liv. 3. 69. Acceptor plebi oratio. Id. 1. 19. acceptissima dis. Plin. Paneg. 3. Acceptor genus gratiarum. Tac. 6. Ann. 45. Milles sestertium ea munificentia collocatum, tanto acceptius in vulgus, quanto etc. — 2.) Praeterea locum habet maxime in rationibus, in quibus acceptum dicitur quicquid ab aliis accipimus seu dono, seu mutuo, seu alio quovis modo, ac praesertim ea, quae a debitoribus traduntur ad debita solvenda; cui opponitur expensum. Itaque in rationum libris vel tabulis alterum caput erat accepti, alterum expensi (Cf. ACCIPIO II. B. 2.). 1.; et Vide infra Acceptum, i). Hinc pecuniam acceptam referre (et apud recentiores acceptam ferre, atque interdum etiam acceptam facere vel habere) cum Dat. alicui est scribere in tabulis, te accepisse, ab illo cui refers acceptam solum fuisse: quemadmodum e contra expensam ferre (nunquam vero referre) est scribere te dedisse, vel expensisse. Cic. 3. Ferr. 39. 100. Quod minus Dolabella Verri acceptum retulit, quam Verres illi expensum tulerit, us. quingenta triginta quaque milia etc. Id. 4. ibid. 10. 170. Quas pecunias ferebat his expensas —,

cas isti ipsi referebat acceptas. *Id. Cæcin. 6. 17.* In quibus (*tabulis*) sibi expensa pecunia lata sit acceptaque relata. *et alibi sæpe. Cælin. Instit. 3. 215.* Acceptam pecuniam facere. *Plin. 2. Ep. 4.* Acceptum heri. *Dig. 42. 8. 25. pr.* Acceptum ferre. *Dig. 46. 4. 9.* Ex nummis decem, quos tibi promisi, quinque habesne acceptos? *Et mox.* Quod ego tibi promisi, id pro parte dimidia habesne acceptum? — *NB.* Est vero advertendum, hæc locutiones et alias, quæ infra in *V. Acceptus*, i afferuntur, usurpari a Jctis fere in imaginariis solutionibus, in quibus scilicet, nulla interveniente pecunia, *acceptationes* peraguntur. — 3.) Hæc locutiones translate etiam accipiuntur. Itaque *acceptum referre*, aut apud recentiores *acceptum ferre* vel *facere* aliquid alicui est fateri, se ei debere; et a) cum in bonam, b) tum in malam partem sumitur. a) In bonam partem. *Cic. 2. Phil. 5. 12.* Ut esset nemo, — qui non mihi vitam suam, liberos, rempublicam referret acceptam. *Id. Dejot. 13. 38.* Omnem tranquillitatem et quietem senectutis acceptam refert clementiæ tuæ. *Id. 11. Att. 1. 2.* Ut possim — salutem meam benevolentiae tuæ acceptam referre. *Id. 3. Nat. D. 36. 86.* Virtutem — nemo unquam acceptam Deo retulit. *Horat. 2. Ep. 1. 233.* Chærilus, incultus qui versibus et male nata Retulit acceptos, regale nomisma, Philippus. *Seneca Ep. 78. 2.* Philosophiae acceptum fero, quod surrexi, quod convaleui. *Plin. 6. Ep. 34.* Tu tamen meruisti ut acceptum tibi fieret, quod quominus exhiberes, non per te stetit. *Catull. 36. 16.* Acceptum face redditumque votum. *Cic. 5. Ferr. 60. 139.* Sponsione acceptam facere. *h. e.* remittere, a sponsione facta discedere. Hoc loco vide, ne te fallat *Manutii* interpretatio. — b) In malam partem. *Cic. 2. Phil. 22. 55.* Omnia denique (*mala*), quæ postea vidimus, — uni accepto referemus Antonio. *Plin. 34. Hist. nat. 14. 39. (138).* Quamobrem culpa ejus non naturæ fiat accepta. *Ovid. 2. Trist. 10.* Acceptum refero versibus esse nocens.

Acceptum, i et *accepta*, *orum*, n., quibus opponuntur *expensum* et *expensa*, substantivorum more occurrunt sæpe et significant — 1.) Quæcumque in tabulis nos accepisse scribimus (Cf. *supr. Acceptus*, a, um 2.). *Plaut. Truc. 4. 2. 36.* Ratio accepti. *Cic. Amic. 16. 58.* Hoc quidem est nimis exigue et exiliter ad calculos vocare amicitiam, ut par sit ratio acceptorum et datorum. *Id. Rosc. com. 2. 5.* Non habere se hoc nomen in codice accepti et expensi relatum confutetur, sed in adversariis patere contendit. *Id. ibid. 1. 2.* Si tabulas C. Fannius accepti et expensi proferat suas etc. — Hinc locutiones in *acceptum referre*, et apud Jctos in *acceptum ferre* et etiam *accepto ferre*, *facere*, *habere* idem significant. *Cic. 3. Ferr. 57. 149.* Negabat, opus in acceptum referre posse. *Et mox.* Si in acceptum non retulisset, putabat se aliquid defensionum habiturum. *Macer Dig. 48. 11. 7. § 2.* Illud quoque cavetur, ne in acceptum feratur opus publicum faciendum. *h. e.* ne scribatur opus perfectum fuisse ea ratione et lege, quæ locatum est. *Ulp. Dig. 39. 6. 30.* Licet solvendo non sit debitum, cui accepto latum est. *Id. ibid. 46. 4. 13. § 2.* Qui enim accepto facit, vel totum, vel partem ejus, quod stipulatus est, debet accepto facere. *Paul. Dig. 46. 4. 9.* Pars stipulationis accepto fieri potest, non tantum si etc. — Hinc *acceptum rogare*, vel *accepto rogare* dicitur is, qui a creditore petit, ut acceptum ferat, quod vel a se, vel ab alio debetur. *Ulp. 46. 4. 8. § 1.* Servus communis sicut uni ex dominis stipulari potest, ita etiam acceptum rogare uni ex dominis potest, eumque in solidum liberat. *Et mox § 4.* Propter quod accepto rogare filiusfamilias potest, ut se liberet. — *Accepto liberare* est acceptum rogando liberare debitorem a creditore, quando nimirum creditor interrogatus, an id, quod sibi debebatur, acceperit, respondet se accepisse: *accepto liberari* dicitur debitor, cum ita liberatur, ut creditor confiteatur, se ab eo accepisse. *Ulp. Dig. 46. 4. 8. § 2.* Accepto liberare servus communis alterum ex dominis etiam ab altero domino potest. *Id. ibid. l. 13. § 11.* Heres quoque et liberare et liberari accepto potest. — *NB.* Hæc tamen locutiones usurpantur a Jctis fere in imaginariis solutionibus. *V. Acceptus*, a, um 1.). — 2.) Accepta apud Medicos recentiores sunt etiam quæ ab ægrotis sumpta fuerunt, sive pharmaca ea sint, sive cibis potusque. *Cælin. Aurel. 4. Tard. 3.* Ac si accepta non tenuerint (ægrotantes), erunt secundo offensa. *Id. 2. Acut. 40.* Si sanos post cibum vexat motio, non permittens naturæ quædam requie ac ta-

cito motu ad suos effectus accepta perducere; quid sperare de ægris — poterimus? *Id. ibid. 14.* Acceptorum per vomitum recursio. — 3.) Translate quoque occurrunt locutiones *accepto ferre* et *accepto facere*, quæ *V. paulo superius 1.) Vulgat. Interpr. Paul. ad Rom. 4. 6.* Sicut et David dicit beatitudinem hominis, cui Deus accepto fert justitiam sine operibus. *Tertull. de Pudic. 16.* Accepto facere delicta. *h. e.* remittere.

Homonym. *Accipere* et *capere* inter se differunt; illud enim restituendi conditione tenetur, hoc vero absolutum est. *Ulp. Dig. 50. 16. 71.* Aliud est capere, aliud accipere. Capere cum effectu accipitur; accipere, etsi quis non sic accipit, ut habeat, ideoque non videtur quis capere quod est restitutus. Hinc sæpe apud Jctos occurrunt *hereditatem capere*; et e contra *pecuniam mutuo accipere*, *aliquid pignori accipere*. — *Accipere* differt etiam ab aliis compositis *excipere* et *recipere*. Generatim enim *accipimus oblata*, *excipimus vagantia*, *recipimus fugientia*. *Cic. 2. Fin. 26. 82.* Accipio, quod dant. *Id. Milon. 38. 105.* O terram illam beatam, quæ hunc virum exceperit! *Ulp. Dig. 11. 3. 1. § 2.* Et est proprie recipere, abscondendi causa refugium servo præstare vel in suo agro, vel in alieno loco ædificiove. Peculiariter autem *accipimus* id quod nobis traditur vel inferitur, *excipimus* quod non nobis, sed aliis recta traditur vel inferitur: quemadmodum Klotz hisce verbis acute illustravit: *Vulnus illud mortiferum non accipit rex, qui petebatur; sed excipit ejus comes.* Hinc *Curt. 9. 5. 4.* Clypeo tela, quæ ex adverso ingerebantur, excipiens. Item *recipere* absolutam accipionem possessionemque significat; *accipere* autem pignoris tantummodo, aut depositi, ut ita dicam, significationem præsefert. *Plin. 4. Hist. nat. 8. 15. (31).* Accipit (*Peneus*) amnem *Oreon*, nec recipit, sed olei modo superuante — brevi spatio portatum abdicat, pœnales aquas dirisque genitas argenteis suis misceri recusans. — Denique *accipere* differt a *percipere*, quod est penitus et omnino comprehendere. *Cic. 4. Acad. (pr. 2.) 20. 66.* Visa ista cum acriter mentem sensumque populerunt, accipio, lisque interdum etiam assentior, nec percipio tamen. *h. e.* nec tamen penitus atque omnino intelligo.

ACCIPITER, tris, gen. masc., sed etiam fem. apud *Lucret. 4. 1003. (1006).* Olim a vetustissimis dictum esse *accipitris* in Genitivo pro *accipitris*, testatur *Priscian. 6. p. 695. Putsch.*, sed nullum affert exemplum. Accipitrem hab accipiens, hoc est, capiendis avibus dictam scribit *Isid. 12. Orig. 7. 55.* — Accipiter autem nomen est generale omnium avium rapacium, et aliarum avium præda viventium, et aduncum ad hoc rostrum unguisque habentium (It. *uccello di rapina*; Fr. *oiseau de proie*; Hisp. *ave de rapina*; Germ. *Habicht*; Angl. *a bird of prey*).

1.) Proprie. 1.) Generatim est quæcumque avis rapax. *Plin. 10. Hist. nat. 8. 9. (21).* Accipitrum genera sedecim invenimus etc. *NB.* difficile tamen est allata a *Plinio* genera definire: *V. Gesner. et Aldorandum*, qui ingentibus voluminibus de hujusmodi rebus ex professo scripserunt. *Budæus* quoque *Annotat. prior. in Pandect.* multa scripsit de accipitribus, professus se adolescentem eo aucupii genere maxime delectatum. Plura autem de accipitribus tradit *Plinius lib. cit.*; eorumque usus in Medicina persequitur *29. 6. 38. (125) et 30. 14. 44. (130).* *Lucret. 4. 1003. (1006).* Accipitres somno in leni si prælia pugnasque Edere sunt persectantes, visæque volantes. Adde *eum. Lucret. 5. 1078. et Cic. 3. Nat. D. 19. 47. § 2.* Peculiariter autem est avis quædam rapax, quæ columbas præsertim petit (It. *sparviere*; Fr. *épervier*; Hisp. *gavilan*; Germ. *der gemeine Habicht oder Taubenstößer*; Angl. *a hawk*). *Horat. 1. Od. 37. 16.* Caesar ab Italia volentem Remis adurgens; accipiter velut Molles columbas. *Colum. 8. R. R. 8. 3. et 4.* Ipsæ columbarum cellæ poliri debent albo tectorio. — Et ca (*fenestra*) — habent appositam satis ampliam caveam retibus cmunitam, quæ excludat accipitres, et recipiat egredientes ab apricatione columbas. Adde *8. 4. 6. Virg. 11. En. 722.* accipitrem sacrum vocat, vel quia, ut ait *Servius*, ea avis Marti sacra est; vel quia est ceteris avibus execrabilis, ut *Auri sacra fames*; vel quia Græcum nomen expressit, quo accipiter *ἰεραξ* dicitur, ab *ἱερός* sacer. Sed hæc perperam *Servius*; accipitrem enim sacrum dicebant veteres, quia augurium ex ipso capiebant, ut apud *Homer. 15. Odys.*

524; unde, teste *Herodot. 3. 76.*, Darius prior omen imperii ex accipitribus accipit, ac propterea, auctore *Curt. 3. 3. 18.*, pallam accipitribus aureis ornatam voluit: imo *Cicer. loco superius cit.* accipitres inter barbarorum deos refert, eosque *Lucret. 4. 1003. (1006).* *V. supra*, in somno metueri ait homines superstitiosos. 3.) Item peculiariter est alia etiam avis rapax, cujus perutilis est in aucupii opera, cum facile aucupis pugno sedere, in monstratam prædam ejus nutu involare, et cum eidem libuerit, ad vincula redire assuescat (It. *falcone*; Fr. *faucon*; Hisp. *halcon gentile*; Germ. *der Edelfalke*, Angl. *falcon*). De hoc accipitre hæc *Martial. 14. 216.* Prædo fuit volucrum, famulus nunc aucupis, Idem Decipit, et captas non sibi meret aves. *Ovid. 11. Met. 344.* Et nunc accipiter nulli satis æquus, in omnes sævit aves.

II.) Translate. 1.) Sumpta ex accipitrum rapacitate metaphora, accipiter ponitur pro rapaci, fure, aut avido pecuniarum. *Plaut. Pers. 3. 3. 5.* Impure, labes populi, pecuniæ accipiter. — Huc referri possunt et illa per allegoriam dicta apud *Ter. Phorm. 2. 2.* Non recte accipitri tenditur, neque miluo. Et pariter apud *Horat. 1. Ep. 16. 50.* Cautus enim metuit foveam lupus, accipiterque Suspectos laqueos. 2.) Sumpta metaphora ex celerissimo accipitrum volatu *Gloss. Placid. p. 430. Mai.* Accipitres equos celeres.

ACCIPITRINA, æ, f. (accipiter) est quædam silvestris lactuæ species, quam *Apul. de herb. 30.* locis cultis et sabulosis nasci atque ad oculorum caliginem esse perutilem affirmat. Inde autem nomen duxit, quod, eodem *Apul. teste*, dicunt aquilam, cum in altum volare voluerit, hujus herbæ folium evehere, et succo ejus sibi oculos tangere, et maximam inde claritudinem accipere.

ACCIPITRO, as, avi, ætum, are, a. 1. (accipiter) est accipitris modo arripere et laniare. Est autem obsoletum verbum a *Læcio* veteri poeta usurpatum, teste *Gell. 19. 7.* Quodque accipitret posuit (*Læcius*) pro laceret. Alii leg. *jaceret* a *jacio*, alii *raperet*; sed prius præstat.

ACCISUS, a, um. *V. ACCIDO.*

ACCITIO, ōnis, f. 3. (accio) est actus acciendi, accitus (quam vocem Vide). *Arnob. 4.* Magi in suis accitionibus memorant, antithese sapius obrepere pro accitis. *h. e.* in suis deorum evocationibus.

ACCITO, as, avi, ætum, are, a. 1. Est frequentativum a verbo *accio*, et translate occurrit apud *Macrob. de diff. Gr. Lat. verbi p. 2757. Putsch.* Cum vota pro rebus aut presentibus aut futuris solcant accitari etc. *h. e.* nuncupari. Nonnulli hoc verbum afferunt etiam ex *Lucret. 5. 943. (943).* Clarior accitat etc. Sed alii rectius leg. *Claricitat teste Forcell. recentiores vero Edit. emendatius Claru' citat. V. Integr. loc. in v. CLARUS.*

ACCITUS, a, um. *V. ACCIO.*

ACCITUS, us, m. 4. (accio) est evocatio (It. *chiamata*; Fr. *appel, ordre de venir*; Hisp. *llamamiento, citacion*; Germ. *das Herbeisuchen, Herholen oder Herbeirufen*; Angl. *a call, calling, summons*). In sexto casu singulari. *Cic. 5. Ferr. 28. 68.* Magistratus accitu istius evocantur. *Virg. 1. En. 677.* accitu cari genitoris.

ACCLAMATIO vel adclamatio, ōnis, f. 3. (acclamatio) vocis clamor (It. *grido, gridata*; Fr. *cri, clameur*; Hisp. *grito, clamor*; Germ. *die Handlung des Rufens nach etwas hin*; Angl. *a loud cry or shout, clamour, noise*). 1.) Proprie et generatim. *Cic. c.* ratione declamationis disserens 3. *Herenn. 12. 21.* Et acutas vocis exclamationes vitare debemus: ictus enim fit, et vulnerantur arteriæ acuta atque attenuata nimis acclamatione. *Al. exclamazione.* 2.) Peculiariter ponitur de pastoribus, qui vocis clamore pecoribus imperant. *Colum. 7. R. R. 3. 26.* In cogendis recipiendisque ovibus acclamatione ac baculo minetur. *Id. 6. ibid. 2. 14.* Boves verentes plagarum et acclamationum. 3.) Item peculiariter est vox et clamor, quibus populi multitudo aliquem concionantem, aut prodeuntem in publicum excipiebant; a) apud veteres autem, aut saltem apud *Ciceronem* acclamatio accipitur in malam partem pro clamore et strepitu adversantium, exhibitantium, maledicentium; b) apud recentiores vero in bonam partem accipitur pro clamore multitudinis laudantis, assentientis, probantis. — a) In acclamatione in malam partem accipienda. *Cic. 2. Orat. 83. 339.* Vitanda est acclamatio adversa populi, quæ aut orationis peccato aliquo excitatur —, aut hominum offensione vel invidia —, aut si res dis-

plurimae, aut si est in aliquo motu suae cupiditatis aut metus multitudinis. Cf. Cic. 1. *Invent.* 17. 25. *Id.* 2. *nd. Q. fr.* 3. 2. Dixit Pompejus, sive voluit. Nam ut surrexit, operae Clodianae clamorem sustulerunt; idque ei perpetua oratione contigit, non modo ut acclamaretur, sed ut convicio et maledictis impeditur. Cf. 2. *ibid.* 1. 2. et 1. *Att.* 16. 4. *Exemplum adversus acclamationis habetur apud eundem Cic. pro Rab. perd.* 6. 18. Utinam hanc mihi facultatem causa concederet, ut possem hoc predicare, C. Rabirii nianu l. Saturninum, nostem populi Romani, interfectum! *Hic acclamatum esse sequentia indicant; nam pergit Tullius:* Nihil me clamor iste commovet, sed consolatur, cum indicet, esse quosdam cives imperitos, sed non multos. Nunquam, mihi credite, populus Romanus hic, qui silet, consulem me fecisset, si vestro clamore perturbatum iri arbitrareretur. *Hic iterum acclamatum intelligimus, sed Tullius subjicit:* Quanto jam levior est acclamatio! quin continetis vocem indidem stultitiae vestrae, testem paucitatis! *Ascon. in Milton.* p. 42. 19. *Bail.* Cicero cum inciperet dicere exceptus est acclamatione Clodianorum, qui se continere ne metu quidem circumstantium militum potuerat. Adde *Quintil.* 12. 5. 1. et *Dig.* 48. 13. 28. § 3. — b) De acclamatione in bonam partem accipiendam. *Liv.* 31. 15. 2. Acclamationes multitudinis assentatione immodica pudorem onerantis. Adde *Curt.* 7. 2. 7. *Seneca Ep.* 59. 16. Plausus et acclamationis secundae favor. *Quintil.* 8. 3. 3. Ut populus Romanus admirationem suam non acclamatione tantum, sed etiam plausu confiteretur. (*Hoc sensu itaque acclamatio differt a plausu in eo maxime, quod acclamatio voce, plausus manibus fit.*) Adde *Plin.* 1. *Ep.* 8. *NP.* Acclamationum usus frequens fuit apud Romanos. in theatro praesertim et in foro principibus viris alevantibus; in scholis et auditoriis recitantibus opera sua; in nuptiis etiam boni omnis causa etc. Sed praecipue obtinuit eorum mos Imperatorum temporibus, quibus in Principum laudes et adulationem effusi non verbis modo singulis, sed longis etiam orationibus formulis, et ad cantum interdum conformatis acclamabant, neque populus tantum in theatro et foro sed et senatus in curia. *Sueton.* *Oth.* 6. Inter fastas acclamationes. Adde *Cass.* 79. et *Aug.* 58. *Plin.* *Paneg.* 73. Comprobata acclamationum nostrarum fidem lacrimarum nostrarum veritate. Adde *ibid.* 3. Alia huius rei exempla leguntur apud *Capitolin.* in *Maximinus* 16. et 25. et in *Gordianis* 11., *Episc.* in *Tac.* 4. 5. et 7., *Fulcat.* *Gallican.* in *Arvid.* *Cass.* 13., *Lamprid.* in *Alex.* *Sev.* 6. et apud alios *Script.* rei *August.* Quae quidem acclamationes in *Acta publica* aliquando relatae sunt, ut colligitur ex *Lamprid.* loc. cit. et ex *Plin.* *Paneg.* 75.: ita tamen ut saepe, Imperatore vita functo, non modo rescinderentur ac delectarentur, verum etiam in maledicta et diras converterentur, quemadmodum patet ex *Sueton.* *Domit.* 23. et ex *Lamprid.* in *Commod.* 18. et 20. *Plura* haec de re *Lips. Elect.* 1. 2. c. 10.; *Cusabon.* ad *Fulcat.* *Gallican.* loc. cit.; *Ferrarius* de *vett. acclamat.* et plausu libri *III.*; *Guaricus Thes. Rom. antiq.* *T. VI.* p. 18. et seqq.; *Leclerc.* *Des savants chez les Romains* p. 192.; *Clossius* ad *Theod.* *Cod. genuin.* *fragm.* *Tub.* 1824.; et *Pauly Real-Encyclop.* *T. I.* p. 14. § 4. Denique quae rhetorica figura a Graecis ἐκπαινωμαζ dirigitur, ea Latine acclamatio vertitur a *Quintil.* 8. 5. 11. Est enim epiphonema rei narratae vel probatae summa acclamatio. (*Virg.* 1. *En.* 33). Tantae molis erat Romanam condere gentem!

ACCLAMITO, as, avi, atum, are, n. 1. frequentativum ab *acclamo*, est magna voce, aut magno conatu alieni clamare. *Plaut.* *Amph.* 3. 2. 3. En quae sunt facta, inferta esse acclamat. *Sed dubia est lectio; tunc optima Editt. habent* inflecta esse acclamat.

ACCLAMIO vel *Adclamo*, as, avi, atum, are, n. 1. (ad et elamo). *Acclamassent* syncope pro *acclamassent* apud Cic. v. infra a. Part. *Acclamans* a, et l. Est autem idem quod clamio; et dicitur fere de multitudine (It. *gridare*, *acclamare*; Fr. *crier*, *pousser des cris*; Hisp. *gritar*, *echar gritos*; Germ. *zurufen*, *zuschreien*; Angl. *to cry*). Generatim ponitur de multitudine, quae vocibus et clamore aliquod, aut aliquem concionantem vel in publicum procedentem improbat, aut probat (*F.* supra **ACCLAMATIO** 3): hinc accipitur a) aut in malam, b) aut in bonam partem. Utrouque autem sensu varie constructur, scilicet cum Accusativo et Infinito, aut cum Dativo rei vel personae, aut saepius passivè impersonaliter, aut interdum

cum particula *ut* et Subjunctivo si desiderium aliquod significetur, aut denique cum Accusativo quoties aliquem malum aut bonum clamoribus declaramus. — a) *Acclamare* in malam partem saepe est accipiendum. Ponitur autem cum de persona, tum de re quae improbat. Cic. *Caecin.* 10. 28. Cum dixisset minus abesse *Liv.*, populus cum risu acclamavit ipsa esse. *Justin.* 24. 5. Risere Galli, undique acclamantes, brevè sensurum, sibi an illi consulentes pacem obtulerint. *Sueton.* *Galb.* 20. Iusta suffragia (*caput*) non sine ludibrio circum castra portarunt, acclamantes identidem: *Galba cupide fruaris etate tua.* Cic. *Muren.* 8. 18. Tu illam (*provinciam habuisti*), cui, cum quaestores sortiuntur, etiam acclamari solet. — Saepius de oratore, quem adversus acclamationibus multitudo prosequitur. Cic. *Brut.* 73. 256. Non metuo, ne mihi acclanetis. *Seneca Ep.* 47. 11. Illo loco acclamabit mihi tota manus delicatorum. *Plin.* 5. *Ep.* 14. Erat sane — acclamatum exreunt. Cic. 4. *Verr.* 20. 48. Homo inimicus iis, qui recitassent; hostis omnibus, qui acclamassent, exarsit iracundia ac stomacho. — *Curt.* 10. 2. 16. Equidem cum alios dimittere in patriam, alios mecum paullo post deportare statuerim, tam illos acclamantes video, qui abituri sunt, quam hos etc. Adde *Fellej.* 2. 4. 4. et alios. *Tac.* 1. *Ann.* 19. Acclamavere, ut filius *Blasi* — legatione ea fungeretur. *Id.* *ibid.* 44. Reus — ostendebatur: si nocentem acclamaverant, praecipis datus trucidabatur. — b) *Acclamare* in bonam partem est accipiendum praesertim cum sermo est de Imperatoribus. *Sueton.* *Claud.* 7. Praeseditque (*Claudius*) nonnumquam spectaculis in Caji vicem, acclamante populo *Feliciter* partim patris Imperatoris, partim Germanici fratri. *Id.* *Domit.* 13. Acclamari etiam in amphitheatro epuli die libenter audit: *Domino et Dominae feliciter!* et alibi saepe. *Id.* *Sueton.*, *Cod. Theod.* 7. 20. 2., saepiusque autem *Script.* rei *August.*, ut *Capitolin.* in *Maximinus* 16. Lectis litteris, statim senatus acclamavit: *Gordiane Auguste, Dii te servent.* *Lamprid.* in *Alex.* *Sev.* 7. Cum egisset gratias, acclamatum est. *Id.* 9. Et cum diceret, acclamatum est. — *Tac.* 1. *Hist.* 78. Populus et miles, tamquam nobilitatem adstruerent, Neroni Othoni acclamavit. *Plin.* 4. *Ep.* 9. 18. Praevaluit sententia *Caepionis*: quin imo consurgenti ei ad censendum, acclamatum est. *Liv.* 34. 50. 9. Prosequentibus cunctis, servatorem liberatoremque acclamantibus.

ACCLARO vel *Adclaro*, as, avi, atum, are, a. 1. (ad et claro) proprie clarum reddo; sed occurrit tantum translate et significat aperte ostendere (It. *far chiaramente conoscere*; Fr. *manifeste*, *faire connaître*; Hisp. *manifestar*; Germ. *deutlich erkennen lassen*; Angl. *demonstrate*, *show*). *Liv.* 1. 18. 9. referens prisca verba *Augusti* de caelo servantis: *Jupiter pater*, si est hunc *Numa Pompilius*, cuius ego caput teneo, regem Romae esse, uti tu signa nobis adlarassis inter eos fines, quos feci. *adclarassis* antequam pro *adclaraveris*. V. ibi Interpr.

ACCLINATUS vel *adclinatus*, a, um. *F.* **ACCLINO**.

ACCLINIS vel *adclinis*, e, adject. (ad et *obsoletum clino*). *F.* **ACCLINO** acclinatus (It. *inchinato* e *appoggiato a qualche cosa*; Fr. *appuyé, adossé à ou contre*; Hisp. *apoyado contra*; Germ. *sich anlehnen*, *angelehnt*; Angl. *leaning upon or against*, *resting upon*, *supported by*). Gaudet autem Dativo.

1.) Proprie. Apud optimos scriptores in carmine tantum occurrit; apud argenteae aetatis auctores interdum etiam in prosa oratione. *Virg.* 10. *Æn.* 834. corpusque levabat Arboris acclinis trunco. *Ovid.* 15. *Met.* 737. Erigitur serpens, summoque acclina malo Colla movet. *Lucan.* 2. 356. gradibusque acclinis eburnis Stat turus. *Val. Flacc.* 2. 92. Acclinem scopulo inveniunt. *Stat.* 10. *Theb.* 288. Acclines clipeis alios. Adde eund. 5. *Silv.* 3. 36. et *ibid.* 5. 25. et recentiores *Poetas saepe*. — *Plin.* 8. *Hist. nat.* 15. 16. (30). *Acllin* — acclinem arbori in somno. *Justin.* 28. 4. Non humi cossedit, non armorum pondus deposuit, sed acclinis parieti etc. *Colum.* 12. *R. H.* 15. 1. Crates inter se acclines. *F.* et in fine.

II.) Translate. *Horat.* 2. *Sat.* 2. 6. Acclinis falsis animis meliora recusat. h. e. adductis, inmixtis, vel etiam propensus. — *NP.* Porro omnibus hisce exemplis alii codices habent *acclivis*, vel *adclivis*. Verum praeterquamquod *acclivis* non ita apte his locis accommodari potest, in quibus omnibus status quidam significatur hominis rei alicui inimitis; textus, qui *acclinis* habet, acriter constanterque tuerentur primae

notae interpretes, et Critici (partim ex MSS. et antiquis libris impressis, partim ex analogia, cum et *reclinis* dicatur eodem forma, et *inclinis*) *Tubern.* l. 3. c. 19., *Pterius*, *Servius* in *Virg.*, *Berneccer*, in *Justin.*, in *Stat. Murell.*, in *Horat.* *Lambin.*, in omnibus *Pareus* in *Lex. Crit.* Est enim inter alia illud quoque discrimen, quod *acclivis* proprie de rebus inanimis usurpatur, et fere ad situm locorum refertur; *acclinis* vero de animatis, quaeque ita moveri possunt, ut acclinentur, sive inclinentur, ut adnotavit *Gisfanius* in *Observat. Latin. Ling.*, quod cuique, attente consideratis locis iis, quae supra adducta sunt, pronum est intelligere. Ille tam discrimen non servavit (si constans est lectio) *Ammian.* 29. 5. Municipium — monti accline. *Et* 14. 8. Libano monti Phoenice.

ACCLINO vel *adclino*, as, avi, atum, are, a. 1. (ad et *obsoletum clino*; Cf. *κλίνω*). Part. *Acclinatus* I. et II. 1.; *Acclinaturus* II. 2. Proprie est ad aliquid flecto, inclino (It. *inchinare*, *piegare*; Fr. *appuyer*, *adosser à ou contre*; Hisp. *apoyar*; Germ. *anlehnen*; Angl. *to lean or incline towards*, *to bend forward*). Part. *Acclinatus* jungitur Dativo; cetera verbi tempora modo Accus. cum praep. *in* vel *ad*, modo Dativo.

1.) Proprie ponitur de hominibus. *Ovid.* 5. *Met.* 72. Circumspectit Atyn, seque acclinavit in illum. *Alii* leg. *inclinavit* ad illum. *Stat.* 4. *Silv.* 2. 50. gravis Alcides, post horrida jussa reversus, Gaudebat strato latus acclinare leoni. *Petron.* *Satyr.* 103. Acclinatus lateri navis exonerabat stomachum nausea gravem. *Ovid.* 10. *Met.* 268. acclinataque colla Mollibus in plumis tamquam sensura reponit. In *Cæs.* 6. *B. G.* 27. vulgata Editt. leg. *reclinatae*; nonnulli *acclinatae*.

II.) Translate. § 1. Per similitudinem dicitur etiam de rebus inanimis. *Liv.* 44. 3. Castra acclinata tumulo. *Stat.* 5. *Silv.* 4. 5. occidit horror Egnotis, et tonis maria acclinata quiescunt. h. e. quasi reclinata et jacentia littoribus, atque adeo tranquilla. § 2. Item de animo. *Liv.* 4. 49. Haud gravitate acclinatos se ad causam senatus. h. e. fatuos causae senatus.

ACCLIVIS vel *adclivis*, e, et **ACCLIVUS**, a, um, adject. (ad et *clivus*) erectus, arduus, ascensum habens erectum, cui contrarium est *declivis* (It. *erto*, *ripido*; Fr. *qui va en montant*, *montant*; Hisp. *montante*; Germ. *in schräger Richtung almhäufig aufsteigend*; Angl. *steep*, *up-hill*, *rising*, *ascending*). *Lucilius* apud *Non.* p. 4. 11. *Merc.* Stadium acclive. Cic. 3. *ad Q. fr.* 1. 2. § 4. Ea via pars valde acclivis est. *Cæs.* 2. *R. G.* 29. Una ex parte leniter acclivis aditus. *Ovid.* 5. *Fast.* 153. Templa Patres — Leniter acclivi consutture iugo. *Cæs.* 3. *B. G.* 19. 1. Lorus — paulatim ab imo acclivis. *Virg.* 2. *G.* 276. tumulis acclive solium. *Liv.* 38. 20. placide acclives colles. *Veteres Editt.* legant *acclivos*. *Ovid.* 10. *Met.* 53. Carpitur acclivis per muta silentia trames. *vett. Editt.* *acclivus*. *Id.* 9. *ibid.* 334. lacus. *Colum.* 3. *R. H.* 15. 2. loca acclivia. — Certa lectione *acclivis* legitur apud *Ovid.* 2. *Met.* 19. acclivo Clymeneia limite proles Venit. Et apud *Manil.* 1. 232. Utrumque acclivis pariter declivia iungit. — *Fide dicta superius in ACCLINIS* in fine.

ACCLIVITAS vel *adclivitas*, atis, f. 3. (acclivis) est ascensus terrae erectus (It. *ripidezza*, *erto*; Fr. *montée*, *elevation*; Hisp. *montada*, *elevación*; Germ. *die schrag aufsteigend Richtung*, *bergan gehende Erhöhung*; Angl. *a bending upwards*, *steepness*, *acclivity*). § 1. Proprie. *Cæs.* 2. *B. G.* 18. Ab eo summe pari acclivitate collis haseebatur. *Colum.* 2. *R. H.* 4. 10. In arando observandum, ut transversus mons succetur: nam hac ratione difficultas acclivitas infringitur, et labor minuitur. § 2. Improprie est ipse locus acclivis. *Ammian.* 14. 2. 13. Cum neque acclivitas ipsa sine discrimine adiri letali, nec cunivis quibuscumque geri posset, etc.

ACCLIVUS vel *adclivus*, a, um. *F.* **ACCLIVIS**.

ACCOGNOSCO vel *adcognosco*, noscis, nōvi, noscitur, noscere, a. 3. (ad et *cognosco*) probe cognosco; praep. enim ad vim verbo addit (It. *ricognoscere*; Fr. *reconnaître*; Hisp. *reconocer*; Germ. *anerkennen*; Angl. *to know well*, *to recognize*). *Petron.* *Frags.* *Tragur.* 69. *Burm.* Adcognosco, inquit, Capadocem. *Tertull.* *ad Uxor.* 2. 6. Non hinc praepudicium damnationis suae adcognosce. In *Senec.* 2. *Benef.* 13. Fickert leg. *adcognosce*.

ACCOLA, ae, m. 1. (ad et *colo*) qui iuxta vel circa locum aliquem habitat (It. *vicino*, *abitante*; Fr. *qui*

habite auprès, voisin; *Hisp. limilaneo, vecino*; *Germ. der Anwohner*; *Angl. a borderer, a near inhabitant or neighbour*. ¶ 1. Proprie ponitur de hominibus, et occurrit a) cum Genitivo, b) interdum cum Dativo, c) saepe etiam absolute. — a) Cum Genitivo. *Virg. 4. En. 729. Accola Volturri. Sil. It. 11. 25. Jam vero Eridani tumidissimus accola Celtae, Inculuere in alis Italum. ubi adhibetur in singulari numero de pluribus more nominis collectivi. Plin. 3. Hist. nat. 18. 22. (127). Padi. Curt. 3. 2. 9. moris rubri. Id. 4. 5. 5. Occani. Martialis. 5. 3. nostrae ripae. Liv. 1. 7. Pastor accola ejus loci nomine Cacus. Curt. 4. 7. 18. sedis. Ammian. 14. 10. plagarum extimarum. Ciceronem quidam putant usurpasse hanc vocem pro cive seu populari, cum accolae Cereris dixit G. Ferr. 50. 111. Sed non est eo loco a propria hujus vocis significatione recedendum. En verba Ciceronis: Habitare apud sese Cererem. Ennenses arbitrantur: ut mihi non cives illius civitatis, sed omnes sacerdotes; omnes accolae atque antistites Cereris esse videantur. Sensus est: Ennenses adeo Cereris cultui addictos esse, ut non tam Ennam incolere, sed Cereris templum aeolere videantur. Neque aliter intelligendum putamus, si tamen salva est lectio, *Jul. Capitolini. in Clod. Albin. 11. Ad eas civitates instaurandas, quas Niger attriverat, pecuniam misit, quo facilius sibi earum accolae conciliaret.* — b) Cum Dativo. *Sil. It. 1. 414. Tu quoque fatidicis Garamantibus accola lucis.* — c) Saepe etiam absolute. *Plaut. Aulul. 3. 1. 1. Cives, populares, incolae, accolae, advenae. Liv. 37. 53. Nullos accolae, nec finitimos habere, quam vos, malo. Adde 26. 24. et 38. 17. Tac. 2. Ann. 68. Ad amnem Pyramum contendit, cujus pontes accolae ruperant. et alibi saepe. Adde et Plin. 4. Hist. nat. 1. 2. (3). ¶ 2. Per catachresin. Tac. 1. Ann. 79. Quia ipsum Tiberim nolle prorsus accolis fluvis orbatum fluere. h. e. fluvis in ipsum influentibus.**

Homonym. Ut ex locis superius ellatis (*V. Plaut. 1. c.*) atque ex ipsa verborum etymologia patet, differunt *accola* et *incola* in eo, quod *accola*, est qui juxta vel circa locum aliquem habitat; hinc dicitur *accola* fluminis, littoris, montis, etc.: *incola* est qui in ipso loco habitat, ut incola pagi, urbis, oppidi etc.

ACCOLO vel *accolo*, eolis, eolui, cultum, eolere, a. 1. (ad et colo). Part. *Accolens*. Est autem juxta vel circa colo sive habito (*It. abitar vicino*; *Fr. habiter près de*; *Hisp. habitar cerca*; *Germ. anwohnen, nahe bei etwas wohnen*; *Angl. to dwell near*). Occurrit autem a) active cum Accus., b) passive, c) etiam absolute. — a) Active cum Accus. *Narrus apud Cic. Orat. 45. 152. Accolere Histrium fluvium. Accius spond. Non. p. 357. 14. Merc. arcem. Cic. 6. de republ. 18. 19. Gens, quae illum locum accolit, sensu audiendi caret. Virg. 4. G. 287. gens fortunata Canopi Accolit effuso stagnante flumine Nilum. Ovid. 1. Fast. 390. Et quicunque tuas accolit, Haeme, nives. Liv. 28. 13. Ab sociis, qui accolunt viam, contrahendo auxilia. Id. 30. 46. Macedoniam. Tac. 3. Hist. 47. Pontum. Id. 1. ibid. 51. Rhenum. et alibi saepe. — b) Passive. *Plin. 3. Hist. nat. 1. 3. (9). Bætis — ameno blandus alveo crebris dextrâ lavæque accolitur oppidis.* — c) Absolute. *Plin. 36. Hist. nat. 12. 17. (77). Quasi silvestre numen accolentium. Plaut. Bacch. 2. 1. 4. Vicine Apollo, qui ædibus propinquus nostris accolis. Quo fortasse Plauti loco in errorem inductus Priscian. 18. p. 1203. Putsch. hoc verbum cum Dativo quoque usurpari affirmavit, quin tamen ullum afferat exemplum. — NB. Apud Catull. 62. 55. Multi illam (vitem) agricolae, multi accollere juveni. dubia est lectio: quidquid tamen sit, a propria hujus vocis significatione minime recedendum; sensus enim est: illi viti proximos habitavisse multos agricolas cum juveni, qui toti ruri, atque illi præsertim viti diligentem operam navabant.**

ACCOMMODATĒ vel *adaccomodate*, adverb. (*accommodatus*). Comp. et Sup. *V. infra*. Est apte, appositè (*It. attamente, a proposito*; *Fr. d'une manière conforme, appropriée à*; *Hisp. acomodadamente, convenientemente*; *Germ. gemäss oder auf angemessene Weise*; *Angl. aptly, fitly*). *Cic. 1. Orat. 33. 149. Dicere quam maxime ad veritatem accomodate. Id. Orat. 33. 117. Delinire uberius et ad commune judicium populariūque intelligentiam accomodate. Id. 5. Fin. 9. 24. Vivere ad naturam accomodatissime.*

ACCOMMODATIO vel *adaccommodatio*, ōris, f. 3.

(*accommodo*) apta dispositio (*It. adattamento, assettamento*; *Fr. appropriation, ajustement*; *Hisp. acomodamiento, atavio*; *Germ. die gehörige Einrichtung einer Sache nach etwas*; *Angl. an adapting, adjusting, accommodating*). ¶ 1. Proprie. *Cic. 1. Invent. 7. 9. Elocutio est idoneorum verborum et sententiarum ad inventionem accommodatio. ¶ 2. Translate. Cic. 5. Ferr. 82. 189. Ex liberalitate atque accommodatione magistratum consuetudo æstimationis introducta est. h. e. introducta ex indulgentia magistratum sese ad oratorum indulgentiam accommodantium.*

ACCOMMODATIVUS vel *adaccomdativus*, a, um, adject. (*accommodatus*) proprie qui apte convenit: *accommodativæ* autem præpositiones eæ appellatur, quæ aptam rerum convenientiam significant. *Priscian. 14. p. 986. Putsch. (Præpositio ob), vel loco pro, vel κατά Græce, cum accomodativa sunt, intelligitur. Idem poeta in IV. Georg. Haudquaquam ob meritum, id est, pro merito, κατά ἀξίαν.*

ACCOMMODATOR vel *adaccommodator*, ōris, m. 3. (*accommodo*) qui accomodat. *Inscript. apud Gruter. 789. 4. D. M. HERMA ACCOMMODATOR VIXIT AD. XLVIII. Hoc loco significari videtur speciale aliquod munus, vel artificium, quod adhuc, quale sit, definire non possumus.*

ACCOMMODATUS vel *adaccommodatus*, a, um. *F. ACCOMMODO.*

ACCOMMODĒ, adverb. Affertur in Lexicis quibusdam superlativum ex *Quintil. 4. 1. 76. Cui accommodissime jungi initium sequentium poterit. Sed meliores Editi. habent commodissime.*

ACCOMMODO vel *adaccommodo*, as, ævi, ātum, arc, a. 1. (ad et comodo). Part. *Accommodans* I. 2.; *Accommodatus* I. 3., et in fine; *Accommodaturus* II. 1.; *Accommodandus* I. 2. et II. 1. — Accommodare est apta ratione aptoque in loco ponere, ac proinde aptare (*It. porre in modo e luogo conveniente, e quindi adattare a, aggiustare*; *Fr. placer d'une manière conforme et dans un lieu approprié, adapter, ajuster*; *Hisp. poner una cosa convenientemente en su lugar, acomodar, adaptar*; *Germ. etwas in einem geeigneten Verhältnisse einrichten, in eine passende Lage zu etwas bringen, anfügen, anlegen, anpassen anbringen an etwas*; *Angl. to place aptly, to adapt, adjust*).

I.) Proprie. ¶ 1. Absolute est apta ratione collocare. *Cato R. R. 21. et 22. Accommodare trapetum. Confer ibid. 35. 7. ubi eodem sensu commodare, et 135. 7. ubi concinnare usurpat. ¶ 2. Sæpius est rem aliquam ratione habita alius rei apte collocare, alii rei aptare: gaudet autem Accus. cum præp. ad, interdum et in, vel Dativo. *Plaut. Trin. 2. 3. 93. Accommodare clupeum ad dorsum. Hortensius apud Augustin. contra Julian. Pelag. 4. 15. Corpora viva cum mortuis, adversa adversis accommodata, quam aptissime colligabatur. Cic. 2. Orat. 61. 250. Africano coronam sibi in convivio ad caput accomodanti. Accius apud Non. p. 244. 17. Merc. Accommodare exuvias lateri. Lucilius apud Cic. 4. Tusc. 21. 48. gladium dextræ. Virg. 2. En. 303. laterique accomodat ense. Sil. It. 5. 146. dextræ hastam. Cæs. 2. B. G. 21. 5. Ut non modo ad insignia accomodantia, sed etiam ad galcas induendas — tempus defuerit. Virg. 10. 2. 2. Quorum dentes in saxa forata accomodantur. Cels. 8. 10. Deinde membrum eodem modo deligandum ferulæque super accomodandæ sunt. Plin. 36. Hist. nat. 21. 41. (153). Arab lapis ebori similis, dentificiis accommodatur crematus.**

II.) Translate. ¶ 1. Jungitur sæpiissime nominibus abstractis et significat eadem convenienti vel æqua inter se proportionem disponere: construitur autem a) cum Accus. et præp. ad, b) Cum Accus. et præp. in, c) cum Accus. et præp. secundum; d) etiam cum Dativo. — a) Cum Accus. et præp. ad. *Cic. 9. Fam. 7. 2. Sed tamen si sciam quid tu constitueris, meum consilium accommodabo potissimum ad tuum. Id. 12. Att. 32. 2. Ut sumptus hujus peregrinationis accomodat ad mercedem Argileti et Aventini. h. e. tantum insinuat in peregrinatione, quantum ex Argileto et Aventino percipitur. Id. 2. Off. 17. 68. rationem largitionum accommodare ad facultates. Id. pro leg. Man. 20. 60. Arconmodare rationes consiliorum ad casus. Id. 10. Att. 8. 1. Si nostras rationes ad Hispaniensem casum accommodaturi essemus. Liv. 41. 42. Accommodare ad hæc, quæ geruntur, consilia.*

*Cic. 4. Fam. 6. 3. tempus ad voluntatem alicujus. Id. 4. ibid. 15. 1. litteras ad aliquid. Id. Cæl. 7. 17. mendacium ad tempus alicujus. Sueton. Cæs. 40. animum ad solis cursum. — b) Cum Accus. et præp. in. Cic. 2. Divinat. 54. 113. Ut lidem versus alias in aliam rem posse accommodari viderentur. Id. 1. Invent. 18. 26. Vulgare exordium est, quod in plures causas potest accommodari, ut convenire videatur. Adde *Quintil. 4. 1. 71. — c) Cum Accus. et præp. secundum. Quintil. 3. 8. 64. Secundum conditionem ipsius rei accommodandam rationem. Id. 5. 13. 13. Propositio secundum hanc utilitatem accommodabitur, ut nunc singula ostendamus, nunc complectamur universa. — d) Cum Dativo. Cic. 2. Orat. 38. 159. Hæc nostra oratio multitudinis est auribus accommodanda. Colum. 11. R. R. 2. 1. Accommodare opera temporibus. Quintil. 2. 11. 4. corporis motum verbis. Id. 9. 4. 139. vocem et gestum naturæ rerum. et alibi saepe. ¶ 2. Item est apte tribuere, aptare: quo sensu dicimus a) accomodare rem alteram alteri, aut rem absolute; et b) se accomodare. — a) Accommodare rem alteram alteri est aptare, apte tribuere. *Curt. 4. 7. 23. Non eandem effugiem habet, quam vulgo dis artifices accommodarunt. Quintil. 9. 4. 86. Cicero, quamquam preces non dat Miloni, accommodavit ei verba, convenientes etiam forti viro conquestiones. Cic. 5. Off. 10. 43. Ut orandæ litis tempus, quoad per leges liceat, accommodet. vulg. Editi. minus recte lit. Quintil. 6. 2. 26. Si verba vultumque tantum, non etiam animum accommodariunt. Fronto 4. Ep. 12. 109. Mai. Ego, qui a meo magistro et parente Athenodoto ad exempla et imagines quasdam rerum, quas ille εἰκόνες appellabat, apte animo comprehendendas accommodandasque mediocriter institutus sum, etc. — b) Dicimus etiam se accomodare cum Accus. et præp. ad, aut cum Dat. *Cic. Orat. 8. 24. Ad alicujus arbitrium et nutum totum se fingere et accomodare. Id. ibid. 9. 28. Accommodare se ad aures teretes Atticorum. Quintil. 6. 1. 37. se dicenti. Sueton. Tib. 48. Singula millia denariorum prætorianis largitus est, quod Sejano se non accomodassent. h. e. non se fautores præbuisent. Id. Galb. 9. Supervenerunt Vindiciis litteræ hortantis. et humano generi assertorem ducentem se accommodaret. h. e. se præberet. Cic. 1. Off. 21. 70. Accommodare se ad rem publicam et ad magnas res gerendas. h. e. non conferre se, sed quoquo modo se præbere et aptare, potius quam otio disfluere. Marcus Cæs. apud Front. 4. Ep. 11. p. 108. Mai. Tibi valeatudo an pro meo voto se accommodet, fac sciam. ¶ 3. Interdum accommodare usurpat absolute et neutrorum more, et est cominatio alicui præbere, gratum aliquid alicui facere. *Cic. 13. Fam. 2. Peto igitur a te in majorem modum, quod sine tua molestia fiat, ut ei de habitatione accommodes. — NB. Ceterum accommodare nunquam occurrit pro utendum dare; et quæ a Lexicographis in medium afferbantur loca, scilicet *Plaut. Asin. 2. 4. 39. Cic. 4. Herenn. 51. 61. et 6. Ferr. 57. 126. etc. falsas esse lectiones demonstravit Zumptius in Cic. 6. Ferr. l. c. Quam sententiam confirmare videtur Fronto de differ. vocab. p. 2194. Putsch. Cominodare et Accomodare. Cominodatum pecuniam. Accommodat, aptat. ¶ 4. Denique, præsertim apud argenteæ ætatis scriptores et apud JCios, accommodare generali quadam significatione est etiam adhibere, ita tamen ut aptandi notio semper retineatur. *Cic. 5. Ferr. 18. 55. Ut — ubi id interrogando, argumentis atque oratione firmavero, tum testes ad crimen accommodem. Quintil. 1. 12. 7. Accommodare curam pratis, pecoribus, hortis. Id. 1. 8. 19. operam anilibus fabulis. Cajus Dig. 34. 9. 10. fidem. Ulp. Dig. 26. 8. 1. et 27. 6. 7. auctoritatem. Pompon. Dig. 39. 3. 22. § 1. actionem. hoc autem pertinet ad eas actiones, quas prætor supplendarum legitimarum actionum causa dat.*******

Accommodatus, a, um, est etiam adject., unde *Corup. Accommodator*, et Sup. *Accommodatissimus*: est autem apte conformatus, aptus, appositus; et gaudet, æque ac verbum, aut Accus. cum præp. ad, vel interdum adversus, aut Dativo. — Cum Accus. et præp. ad, vel adversus. *Cæs. 3. B. G. 13. 2. Puppes ad magnitudinem fluctuum tempestatumque accomodate. Cic. 1. (post.) Acad. 8. 32. Oratio ad persuadendum, ad consolandum accomodata. Id. 5. Fam. 16. 1. Minime sum ad te consolandum accommodatus. Cels. 5. 19. Accommodata adversus morsus emplastra. — Cum Dativo *Plin. 10. Hist. nat. 33.**

50. (98). In his avibus, quarum digiti non sunt accommodati completendis transferendisque ovis. *Cic. 2. leg. Agr. 8. 14. Lex vobis accommodata atque utilis. Id. Senect. 19. 70. Tempora demetendis frugibus aut percipiendis accommodata. Quintil. 6. 3. 110. Asinus Pollio fuit seriis jocique pariter accommodatus. Cic. Cluent. 1. 2. Oratoris pars concionibus sedulose concitatis accommodatior. Cæs. 3. B. G. 13. 7. Reliqua pro loci natura — illis essent aptiora et accommodatiora. Plin. 15. Hist. nat. 23. 25. (92). Accommodatiores glandium generi castaneæ. h. e. magis respondentes ac similes. Cic. Cornel. 7. Exemplum temporibus suis accommodatissimum. Colum. 3. R. H. 11. 7. Terra alendo aurculo accommodatissima. Plin. 13. Hist. nat. 4. 6. (26). Ægyptus accommodatissima unguentis.*

ACCOMMODUS vel adcommodus, a. um, adject. (accommodo). Primo a Poetis usurpatum pro *accommodatus*, deinde a posterioribus etiam in prosa oratione, idem est atque aptus, idoneus (It. *atto, accento*; Fr. *propre à, convenable pour*; Hisp. *proprio, conveniente*; Germ. *geeignet für etwas, passend zu etwas*; Angl. *apt, suitable, fit, meet*). Occurrit autem cum Dativo. Virg. 11. *Æn.* 522. Est curvo an fractu valles, accommoda fraudi. Stat. 10. *Theb.* 186. nox accommoda fraudi. Id. 4. *Silv.* 4. 65. sunt membra accommoda bellis. *Veget.* 3. *Peter.* 2. Accommodum labori animal bos. *Pallad.* 8. 8. Accutum saluti et digestionis accommodum. *Cod. Theod.* 15. 1. 41. Si neque usui, neque ornatus civitatis accommodum videtur esse, quod poscitur, etc.

ACCONGERO vel adcongero, *grīs, essi, estum, dēre, a. 3.* (ad et congero) iterum vel sæpe confero, accumulo (It. *accumulare*; Fr. *accumuler*; Hisp. *acumular*; Germ. *noch dazu bringen*; Angl. *to accumulate*). *Plaut. Truc.* 1. 2. 17. Nam ego huic dona accongessi.

ACCORPORO vel adcorpore, a. um, adject. (accorpo). 1. (ad et corpus) cum corpore atque conjungere (It. *congiungere, incorporare*; Fr. *joindre, incorporer*; Hisp. *juntar, incorporar*; Germ. *enge mit einem Körper vereinigen, ein-leibern*; Angl. *to fasten, to incorporate*). *Solin.* 37. Caisius ita tenaciter accorporatur (*sagda*), ut nisi abrasa parte ligni, ægre separetur. 2. Hinc translate de bonis vel fundis. *Ammian.* 16. 8. Ut damnatorum petita bona suis accorporarent. *Cod. Theod.* 16. 5. 30. pr. Accorporare domos privatas fisco.

ACCREDO vel adcredo, *crēdis, crēdidi, crēditum, crēdere, a. 3.* (ad et credo). Part. *Accredens*. Subjunctivum *accredas* pro *accedas* occurrit apud *Plaut.* *Asin.* 5. 2. 4. ut infra; et est vetus quedam forma, haud absimilis aliis *suam, suas, duis, duint* etc.: quapropter verbum *Accreduo* a Lexico expungendum putamus. — *Accredere* autem proprie est verbis fidem habere (It. *credere*; Fr. *croire, appuyer*; Hisp. *creer, dar crédito a lo que se nos dice*; Germ. *nachglauben, daher aufs Wort glauben*; Angl. *to credit, give credit to*). Occurrit non modo cum Accus., verum etiam b) absolute. — a) Cum Accus. *Plaut. Asin.* 3. 3. 37. Quisnam istuc accredit tibi? Id. *ibid.* 5. 2. 4. Neque divini, neque mi humani posthac quidquam accreduas, si bujus rei nie esse mendacem inveneris. *Luciet.* 3. 870. (868). facile hoc accredere possis. *Adle Colum.* 1. R. R. 1. 4. *Horat.* 1. *Ep.* 15. 25. tibi nos accredere, par est. — b) Absolute. *Cic.* 6. *Att.* 2. 3. Admirabar tamen et, vix accedens, communicavi cum Dionysio. *Nep. Dalm.* 3. 4. Fuit nemo non, qui regi nuntiaret. Primo non accreditit.

ACCREDUO. V. ACCREDO.

ACCREDITUM vel adcrementum, i. n. 2. (acresco) incrementum (It. *accremento*; Fr. *accroissement*; Hisp. *aumento*; Germ. *das Anwachsen*; Angl. *an increasing*). *Plin.* 9. *Hist. nat.* 1. 2. (2). Mollique ac fertili accremento. Ita habetur in vulgatis plerisque, sed rectius *Harduinus* ex *MSS.* legit nutrimento. *Furlanetto* vero (II. *Append.*) nuntantem *Pliniani* loci auctoritatem obfirmare videbatur locus hic *Boeth. Aristot. Elench. sophist.* 2. ad fin. p. 750. Eorum, quæ invenerunt omnium, quæ quidem ab aliis sumpta sunt, prius elaborata paulatim incrementum sumunt ab illis, qui postmodum accipiunt; quæ autem ab initio compariuntur, parvum in primis sumere solent incrementum, attamen utilis multo, eo, quod postea ab aliis fit, accremento.

ACCRESCO vel adtesco, *crevis, crevi, cretum,*

crecere, n. 3. (ad et cresco). Part. *Accrescens* I. et 2.; *Accetus* in fine. Proprie dicitur de iis, quæ organis prædita cum paulatim augeantur, ad majorem altitudinem perveniunt (It. *crescere*; Fr. *croître, s'accroître*; Hisp. *crecer, agrandarse*; Germ. *heranwachsen, wachsend oder sich in sich mehrend eine grössere Höhe erreichen*; Angl. *to grow, increase in size*).

I.) Proprie. 1. Stricto sensu ponitur de rebus physicis, quæ organis prædita per se augentur. *Quintil.* 1. 2. 1. Sed nobis jam paulatim accrescere puer — incipiat. *Ammian.* 27. 6. Ut accrescentem imperatorem — servetis. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 32. 37. (112). Eruca, quæ adjectis diebus accrescit. 2. Latiori significatione ponitur de iis etiam physicis rebus, quæ per adjectionem vel appositionem augentur. *Cic.* 2. *Invent.* 31. 97. Flumen subito accrevit, et ea re hostiæ traduci non potuerunt. *Tac.* 2. *Ann.* 8. Nondum accrescente unda. Id. 1. *ibid.* 19. Aggerabatur nihilominus cæspes, jamque pectori usque accreverat.

II.) Translate ponitur sæpe de abstractis. *Plaut. Curc.* 2. 1. 4. Validuto decrescit, accrescit labor. *Ter. Andr.* 3. 3. 7. Amicitia, quæ incepta a parvis cum ætate accrevit simul. *Nep. Att.* 21. 4. Postquam dolores accrescere sensit. *Horat.* 1. *Sat.* 6. 26. Invidia accrevit. *Seneca.* 1. *Benef.* 10. 4. Nisi quod omnia ista ab ingrato animo sunt, sine quo vix ullum rugum facinus accrevit.

III.) Derivata significatione est etiam adjungi, addi: quo sensu a) dicuntur res accrescere rebus; b) aut res accrescere personis; c) et est denique consuetudine apud *Jctos* dicendi ratio de honorum augmento, quod fiat quocunque modo. — a) Res rebus accrescunt, quæ ipsi adduntur. *Dig.* 19. 1. 13. § 14. Si decem jugera alluvione accreverint. *Plin.* 2. *Ep.* 8. Nam veteribus negotiis nova accrescunt. *Liv.* 1. 54. 2. Cum dictis factisque omnibus vana accresceret fides. — b) Item res accrescere, h. e. addi personis dicuntur. *Pseudo-Sall.* in *Cic.* 2. 4. Redde rationem, quantum patrimonii acceperis et quid tibi litibus accreverit. *Plin.* *Paneg.* 62. Sibi enim accrescere putat, quod cuique adstatur. — c) Hinc consuetudine apud *Jctos* locutione accrescere aliquid alicui dicitur, quod ei adjungitur, additur, seu quod ab eo aliqua ratione acquiritur. *Plaut. Dig.* 43. 3. 2. Si par legato accreverit. *Ulp. Dig.* 9. 2. 35. Accrevisse dominium ei videtur. *Paul. Dig.* 5. 2. 23. Si cum duo filii exheredati, ambo de infolioso testamento egerint, et unus postea constituit non agere, pars ejus alteri accrescit. *Cajus Instit.* 2. 199. In per vindicationem legato deficientis portio collegatario accrescit. — Hinc et quoque personæ accrescere dicuntur, quibus ipso jure una cum aliis in hereditatem etc. actio competit. *Cajus Instit.* 2. 124. Scriptis heredibus in partem accrescunt (preteritæ personæ). Adde *Ulp.* 22. 17. et *Paul. Sent.* 3. 4. B. § 8. Hinc *Cajus* loc. cit. Accrescendo hereditatem fieri. Hinc *jus accrescendi* est, quo hereditatis, vel rei legatæ pars, quæ in quopiam de hereditatis legatariæ deficit, alteri attribuitur. *Cajus Instit.* 2. 126., *Dig.* 37. 1. 3., necnon 7. 2. 1. § 3. et alibi sæpe.

Accretus, a. um, part. præter. pass. raro admodum occurrit. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 32. 37. (112). Ad tactum tantum movetur (*eruca*), araneo accreta, quam chrysalidem appellant. h. e. crescens araneo textu involuta. *Sever. Ætn.* 433. Et lapis accretus regendis ignibus aptus. *Jos. Scalig.* putat. *accretum* hic poni pro concreto, seu spisso; cui opponitur spongiosus et pumici similis.

ACCRETIO vel adcretio, *ōnis, f. 3.* (acresco) incrementum, ipse actus accrescendi (It. *accremento*; Fr. *accroissement*; Hisp. *accrementamiento*; Germ. *das Anwachsen, die Zunahme*; Angl. *an increasing*). *Cic.* 1. *Tusc.* 28. 68. Lunamque accretione et denudatione luminis quasi fastorum notis signantem dies etc.

ACCRETUS vel adcretus, a. um. V. **ACCRESCO** in fine.

ACCUBATIO vel adcubatio, *ōnis, f. 3.* (accubo, accumbo) actus accumbendi, et usurpatum fere in tricliniari de qua V. **ACCUMBO** 4). *Cic.* 1. *Off.* 35. 128. Status inerssus, sessio accubatio, vultus oculi tenent illud decorum. *Forcellinus* de hac lectione valde dubitat, et *accubatio* legendum esse putat (quam lectionem prætulit etiam *Orellius*), cum propter *Nonii* testimonium in *Cic.* loco de *Senect.* (V. infra **ACCUBITIO**), tum quia huic lectioni analogia rehatatur, nam verbele est ab *accubo* vel *accumbo*, quo-

rum utrumque *accubitus* facit in supino, non *accubatum*. Meliores tamen Codices *MSS.* et numero plures hanc exhibent lectionem, quam præterea confirmat vocabulum *cubatio* apud *Varr.* 8. *L. L.* 84. p. 185. *Mull.* V. et **ACCUBITATIO**.

ACCUBITĀLIA vel adcubitālia, *ium, n. 3.* (accubo, accumbo 4.) stragula, quibus accubita, seu stibidia internebantur. *Trebell. Claud.* 14. Accubitālium Cypriorum paria duo. V. ibi *Salmasium*.

ACCUBITATIO vel adcubitatio, *ōnis, f. 3.* (accubo, accumbo 4.) accumbendi locus in triclinio, seu lecti et pulvilla, quibus veteres inolxi mensæ accumbabant. *Æl. Spartian.* in *Vero* 5. Jam illa frequentantur a nonnullis, quod et accubationes ac mensas de rosis ac lilis fecerit, et quidem purgatis. h. e. rosis ac lilis straverit. *Fulg. Edit.* contra *Codicum fidem* legunt accubationes aut accubationes. V. et infra **ACCUBITUM**.

ACCUBITIO vel adcubitio, *ōnis, f. 3.* (accubo, accumbo 4.) accumbendi actus. *Cic. Senect.* 13. 45. Bene enim majores nostri accubationem epularem amicorum — convivium nominarunt. Ita legunt plerique et emendatores *Codd.*, ita et *Non.* p. 139. 30. Merc. alii accubationem. *Cic.* 1. *Nat. D.* 34. 94. Ingressus, cursus, accubitio, inclinatio, sessio etc. Al. accubatio, quam vocem V. 2. Est etiam lectus, in quo veteres mensæ accumbant. *Lamprid.* in *Alex. Severo* 34. Publica convivia ea simplicitate egit qua privata, nisi quod numerus accubitionum crescebat et multitudo conviviarum. Ita legit *Salmasius*: *Codd.* male accubantium: vulg. *Edit.* accubitorum.

ACCUBITO vel adcubito, a. um, n. 1. frequentat. ab *accubo* vel *accumbo*. *Sedul. Caim. Pasch. prol.* 1. Paschales quicunque dapes conviva requiris, Dignatus nostris accubitare toris etc.

ACCUBITORIUM vel adcubitium, *ii, n. 2.* (accubo, accumbo 4.) idem quod apparitorium, quam vocem V. infra. Edificium sepulcro junctum ad cœnas feriales paratum. *Inscript.* apud *Marin. Frat. Arr.* 2. p. 516. et apud *Obell.* 4511. c. FLAVIUS PRIVATUS SEX. SE VIVO (h. e. vivo) CESSIT FLAVIÆ PRIVATÆ LIBERTÆ SYLÆ DE SE BENEMERENTI ADCCUBITORIUM CVM CONDITIIVM etc. *Leg.* adcubitium cum conditio: mendum enim lapideæ putandum est adcubitium, quod analogiæ refragatur, cum omnia prorsus nomina ab *accumbo* derivata litteram m respuant. Ita etiam in eadem *Inscript.* AMBITVM HYMNIVM VE SACRIFICANDVM CAVSSA HABERE mendosa sunt et sic legenda, ut cl. *Klotz.* recte opinatur: ambitum hamandi vel sacrificandi causa habere.

ACCUBITORIVS vel adcubitivus, a. um, adject. (accubo, accumbo 4.) ad accumbendum pertinens, cœnatorius. *Petron. Satyr.* 30. Vestimenta mea accubitatoria perdidit. Alii leg. cubitoria eodem sensu; sed improbat præter ceteros *Lips.* 1. 1. *Saturn.* c. 2.

ACCUBITUM vel adcubitum, *i, n. 2.* (accubo, accumbo 4.) stibadium, sedes cœnatoria triclinio similis, quæ, postquam tricliniaries lecti in desuetudinem abierunt, ab accumbendum mensæ adhibita est stragulis et pulvillis instrata, quæ inde *accubitālia* dicta sunt. In eo autem a triclinio differbat, quod erat continuus et perpetuus quasi lectus plures capiens et forma semicirculari; triclinium vero tribus fere constabat lectis inter se divisus (de quibus V. infra **ACCUMBO**). Ita *Casaubon.* et *Salmas.* ad *Lamprid. Heliogab.* 19. docent. *Inscript.* apud *Donat.* 177. 5. PORTICVM CVM ACCUBITO VETVSTATE COLLAPSVM RESTITVIT. h. e. porticum cum scamnis, mensis, ut legitur in alia apud *Fabrett.* p. 232. a. 611.; illuc enim quandoque carnaturi conveniebant, ut apud nos usuvenit, æstivo præsertim tempore. *Lamprid.* *lac. cit.* Nec accubuit in accubitis facile, nisi ūs, quæ pilum leporinum haberent, aut plumas perdicum. *Pet. Interpr. Juvenal.* *Sat.* 5. 17. Apud Veteres accubitorum usus non erat, sed in lectulis discumbentes manducabant. V. et **ACCUBITIO**.

ACCUBITUS vel adcubitus, *us, m. 4.* (accubo, accumbo 4.) accumbendi actus, accubitio. *Istid.* 20. *Orig.* 11. 19. Apud veteres Romanos non erat usus accumbendi: postea, ut ait *Varro* de vita populi Rom., viri discumbere cœperunt, mulieres sedere, quia turpis visus est in muliere accubitus. Ex quibus verbis colligitur etiam *Varronem* fortasse hac voce usum fuisse. *Stat.* 1. *Achill.* 109. Signa tamen, divumque tori, et quem quisque sacratam Accubitu, genioque loci, monstrantur. h. e. quem locum deus aliqui nense accumbendo sacraverat. *Priscian.* 9. p. 863.

Putsch. ad Statii hunc locum *accubitus* ab *accubo* derivatum affirmat. *Id.* 1. *Theb.* 713. Jejunum Phlegiam subter cava saxa jacentem Aeterno premit accubitu. *h. e.* super incumbendo opprimendoque. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 2. 2. (5). Plenisque hominum tricliniis accubitu, iere per lectos. *Rectius ex MSS.* Harduinus legit: plenisque homine tricliniis, accubitu iere per lectos (quod est *supin*).

ACCUBO vel *adculo*, as, are, n. 1. (ad et cubo). Perf. *accubui* et Sup. *accubutum* verbo *accumbo* potius, quam *accubo*, tribuenda sunt. Part. *Accubans* 1. 2. et 3. — *Accubo* autem est *jaceo*, juxta cubo, *ad*jaceo (It. *giacere appresso*; Fr. *être couché ou placé près*; Hisp. *estar acostado*; Germ. *aus, an oder bei etwas liegen, dabei oder nahe liegen*; Angl. *to lie, or recline near to, or by the side of*). Una eademque semper occurrit significatione, quamquam, ratione habita rerum et locorum, varietates praeseferat, quas distinctis paragraphis annotatas censemus.

¶ 1. Generatim ponitur de persona aut re, quae alteri adjacet, saepe cum Dativo, interdum etiam absolute. *Plaut. Mil. glor.* 2. 2. 57. Quoi (poetae) bini custodes semper totis boris accubant. *Virg.* 6. *En.* 606. Furiarum maxima juxta Accubat. *Plin.* 35. *Hist. nat.* 6. 19. (37). Accubantes effodiant — Inter saxa venas scrutantes. *Virg.* 3. G. 334. sicubi nigrum llicibus crebris sacra nemus accubat umbra. *h. e.* sicubi umbra jaceat sub nigro nemore: et est hypallage. *Horat.* 4. *Od.* 12. 18. Qui (cadus vini) nunc Sulpicis accubat horreis. *h. e.* jacet repositus (Cf. *eumid.* 3. *Od.* 28. 7.) *Sueton.* *Cæs.* 44. poetica ferme licentia et imaginandi vi: Theatrum Tarpejo monti accubans. ¶ 2. Peculiariter obsceno sensu ponitur etiam de concubitu. *Plaut. Bacch.* 1. 1. 39. Ubi mi pro equo lectus datur, scortum pro scuto accubet. *Id.* *ibid.* 3. 3. 50. Qui in lupanari accubat. *Sueton.* *Vesp.* 21. Quieti vacabat, accubante aliqua pallacrum. ¶ 3. Item peculiariter est tricliniare verbum, et saepissime ponitur pro ad mensam discumbere: occurrit aut a) una cum aliis cœnatoriis verbis; b) aut absolute; c) aut denique speciatim de occupando triclinii loco. — a) Una cum aliis cœnatoriis verbis. *Cic.* 2. *Catil.* 5. 10. Accubantes in convivii complexi mulieres impudicas, vino languidi. *Nep. Pelop.* 3. 2. Quae (epistola) cum accubanti in convivio esset data. *Cic.* 4. *Tusc.* 2. 3. Dixit Cato morem apud majores hunc epularum fuisse, ut deinceps, qui accubarent, cœnarent ad tibiam. *Liv.* 41. 2. 12. Regulis accubans epulari cepit. *Colum.* 11. *R. R.* 1. 19. Nec nisi sacris diebus accubans cœnet (villicus). — b) Absolute. *Plaut. Stich.* 2. 3. 52. Accubabo regie. *Ter. Eun.* 4. 5. 2. Ac dum accubabam. *Cic.* 14. *Att.* 12. 3. Hæc conscripsi — accubans apud Vestorum. *Ad Sueton.* *Cæs.* 49. et *Plin.* 3. *Ep.* 1. et 6. *ibid.* 16. *Liv.* 39. 43. Accubare infra aliquem. *Sueton.* *Aug.* 98. Contra accubare. **V. ACCUMBO** 4. — c) Speciatim, praesertim a *Plauto*, ponitur etiam de occupando triclinii loco; interdum cum Accus. *Plaut. Asin.* 5. 1. 3. Numquidnam tibi molestum est, gnate mi, si hæc mecum una accubat? Cf. *ibid.* v. 5. *Id.* *Most.* 1. 4. 32. Dii te ament; accuba, Callidamates. *h. e.* mensæ asside. Et *ibid.* v. 29. Quin amabo accubas? *Apul.* 5. *Met.* 6. Maturius lectum accubans.

ACCUBO vel *adculo*, adverb. (accubo) accubantium modo. Vocabulum a *Plauto* joculariter effectum ad similitudinem adverbii *assiduus*. Verba ejus sunt *Truc.* 1. 4. 67. Postidea ego tota tecum, mea voluptas, usque ero assiduus. *Id.* Immo hercle vero accubabo mavelim. *h. e.* malim tibi accubare (Cf. **ACCUBO** 2.). Simul aliter ad vim vocis *assiduus*, cujus origo est a *sedendo*.

ACCUDO vel *adculo*, is, ere, a. 3. (ad et cudo) proprie, præter vim additæ præpositionis, idem est quod *cadere*, hoc est *nummos* (It. *battere, coniare*; Fr. *battre*; Hisp. *batir, acuñar*; Germ. *dazuprägen*; Angl. *to strike as smiths do, beat*). Proprie tamen notiois nullum adduc exemplum vidimus. Translate et per jocos *Plaut.* *Merc.* 2. 3. 96. Tres minas accudere etiam possum, ut triginta sient. *h. e.* a loculo extractas ceteris adjicere, addere.

ACCUMBANTIA vel **ACCUMBENTIA**, æ, f. 1. Idem ac *accubatio*. *Inscrip.* apud *Grut.* 129. 14. L. GALLIVS (Reines. Gavius) HELIVS ET CALPURNIA EX IVSSO HOC LOCVM ACCUMBENTIA FECERVNT. *Lege* hoc locum cum *accumbentia*. At *Mazoch. Epigr. ant. Urb.* 118., unde haussit *Gruterus*, habet *accumbantia*. — Hæc omnia cl.

Furlanetto in *I. Append.* Hujusmodi vero vocabula analogiæ profecto refragantur (*V.* supra **ACCUBITO-RIUM**): quapropter lapicidæ menda putanda videntur; nisi forte legendum sit *accumbentibus* perinde quasi in marmore sit *ACCUMBENTIBUS*.

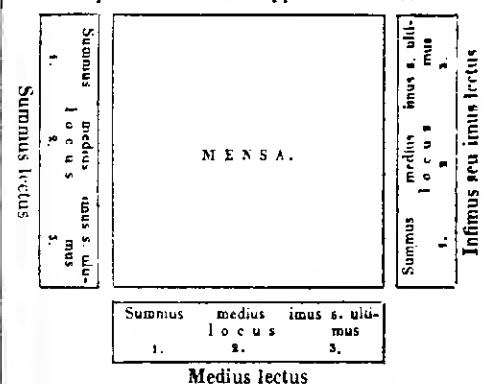
ACCUMBITORIUM. Falsa lectio. **V. ACCUBITO-RIUM**.

ACCUMBO vel *adculo*, cumbis, cūbūi, cūbītum, cumbere, n. 3. (ad et *inutilato* *cyano*, quod a cubo littera m interposita, quæ, haud aliter ac n, a Græcis pariter et Latinis ad majorem vim simplicibus verbis interseritur). De Perf. et Sup. vide superius **ACCUBO**. Part. *Accumbens* 4. c. — *Accumbere* autem proprium est hominis aliquo versus inclinati atque aliquo loco innixi (It. *appoggiarsi inclinato verso, a*; Fr. *s'appuyer en penchant à*; Hisp. *apoyarse inclinado sobre*; Germ. *sich vohin oder wo anlegen*; Angl. *to lean, or rest upon, recline upon*). Eadem semper significatione, sed tamen varie usurpatur.

¶ 1. Proprie et generatim raro occurrit, et quid significet, aperte innotescit a *Dig.* 50. 16. 124. Subdisjunctivi genera sunt duo — veluti cum dicimus: *aut sedet, aut ambulat*, nam ut nemo potest utrumque facere, ita aliquis potest ocutrum, veluti is qui accumbit. *Ter. Eun.* 3. 3. 9. Ipsa accumbere mecum, mihi aese dare, sermonem querere. *Manil.* 5. 426. *de natante*: Non onerabit aquas summisque accumbet in undis. *h. e.* super undas stratus jacebit. *Marcus Cæs. ad Fronton.* 5. *Ep.* 7. p. 120. *Mai.* Ipse cum cubitum irem, scorpionem in lecto offendi: occupavi tamen eum occidere prius quam supra accumberem. *Plaut. Most.* 1. 4. 13. Cæve, ne prius in via accumbas. *h. e.* in via stratus jaceas; quamvis hoc loco *Plautus* mensæ accubitioni alludat. ¶ 2. Peculiariter obsceno sensu ponitur de concubitu, aut cum Dat.; aut cum Accus. sine præp., quæ satis inest in ipso verbo, et rem agi veneream significat. *Tibull.* 1. 9. 75. Huic (uxori duxit avari) tamen accubuit noster puer. *Propert.* 3. 15. (4. 14.). 12. Nycteos Antiopen accubuisse Lyco. — *Plaut. Bacch.* 5. 2. 70. Potesque et scortum accumbas. *Id. Men.* 3. 2. 11. Prandi, potavi, scortum accubui. Et *ibid.* 5. 9. 82. Potavi atque accubui scortum. ¶ 3. Item peculiariter, de eo qui in lecto se componit somni causa. *Propert.* 1. 3. 3. Qualis et accubuit primo Cephæa somno — *Andromede. nonnulli tamen aliter interpretantur*. ¶ 4. Item peculiariter, sed saepissime, accumbere significat eam corporis conformationem, qua Veteres mensæ assidebant cibum capturi: nimirum in lectis tricliniaribus neque aedebant, neque omnino jacebant, sed ita se componebant, ut inferiore corporis parte porrecta ac jacente, superiorem sinistro cubito aliquantum sublevent, pulvillis suffulcuntibus, erecto paululum capite, et dextera manu libera ad cibum capendum, sinistra etiam aliquando, cum opus esset, reclinato corpore, exserta. Hoc est *accumbere*, et etiam *accubare*, quam vocem *V.* supra § 3.: qua de re conferendi sunt *Plutarch. Symposiac.* 1. 3., *Sallustius* apud *Servium* in *Virg.* 1. *En.* 702., *Horat.* 2. *Sat.* 8. 20. et seqq., *Cic.* 9. *Fam.* 26., *Plaut. Most.* 1. 1. 43. et *Pers.* 5. 1. 15. et *Stich.* 3. 2. 31. et seqq.; fusius autem li, qui de Triclinio et Conviviis Veterum integris commentariis disseruere *Ciaccon.*, *Fulv. Ursin.*, *Mercurial.*, *Stuck.*, *Manut.* de quæst. per epist., *Salmas.* ad *Solin.* p. 886. et inter recentiores *E. F. Vüstemann.* zu d. *Pal. des Scaurus* p. 265., et *W. A. Becker Gallus* p. 145. et seqq. — Quonam vero tempore id Romæ usuvenerit, nescimus: antiquissimi certe non accumbabant, sed sedebant, ut docet *Servius* ad *Virg.* 1. *En.* 79. et 214. et ad 7. *En.* 176.: quem morem, etiam post Inductum accubitus usum, retinere cum villici, quibus nonnisi sacris diebus accumbere licebat teste *Colum.* 11. *R. R.* 1. 19. (**V. ACCUBO** 3. a.); tum pudoris etiam causa matronæ teste *Varr.* apud *Isid.*, cujus verba vide in **ACCUBITUS**. Verum ipsæ quoque procedente luxu aliquando accubuisse leguntur teste *Fal. Max.* 2. 1. 2.; quemadmodum prioribus quoque temporibus accubuerunt impudicæ et vanæ feminae, ut patet ex *Cic.* 7. *Ferr.* 31. 81. et 9. *Fam.* 26. 2. — Porro hoc verbum occurrit a) una cum aliis cœnatoriis verbis in convivio, in epulo etc.; b) aut raro cum Accus.; c) aut absolute; d) aut adjectis sodalibus vel loco, quibuscum vel in quo convivium celebratur; e) aut denique notato loco, quem in tricliniar lecto quis occupat. — a) Una cum aliis cœnatoriis verbis. *Cic.* 3. *Ferr.* 2. 66. Negavit moris

esse Græcorum, ut in convivio virorum accumberent mulieres. *Id. Mur.* 35. 74. Lacedæmonii — qui quotidianis epulis in robore accumbunt. *Id. Patin.* 12. 30. Qua mente feceris, ut in epulo Q. Anii — cum toga pullo accumberes. *Virg.* 1. *Æn.* 83. tu das epulis accumbere divum. — b) Raro cum Accus. *Accius* apud *Non.* p. 415. 28. *Merc.* Nec cum tyranno quisquam epulandi gratia mensam accubat. *Lucilius* apud *Non.* p. 511. 17. *Merc.* Nam sumptibus magnis Exstructam ampliter — accumbimus mensam. *Apul.* 2. *Met.* 11. Accumbere mensulam. *Id.* 9. *ibid.* 22. cœnam paratam. — c) Absolute. *Cic.* 9. *Fam.* 26. 1. Accubueram hora nona. *Id.* 7. *Ferr.* 31. 81. Sic vixit, ut muliebria quotidie convivia essent, vir accumberet nemo præter ipsum et prætextatum filium. *Sueton.* *Vesp.* 5. Cœnante rursus bos arator — triclinium irruit ac — procidit ad ipsos accumbentis pedes. *Plaut. Men.* 1. 4. 7. Jube ire accubatum. *Adde Pseud.* 3. 2. 101. *Varr.* apud *Non.* 106. 12. Ubi lubet, ire licet accubitu. *Plaut. Most.* 1. 3. 150. Age, accumbe igitur. — d) Additis sodalibus vel loco quibuscum vel in quo convivium celebratur. *Nep. Ages.* 8. 2. Cum in acta cum suis accubisset. *Martial.* 8. 50. Accubuit genitor cum plebe deorum. *Plaut. Stich.* 3. 2. 32. In lecto accumbere. *Liv.* 28. 18. Eodem lecto Scipio atque Hasdrubal accubuerunt. *Plaut. Stich.* 5. 5. 9. Accumbere aliquo loco. *Nep. Ages.* 8. 2. Cum — eodemque (adverb.) comites omnes accubissent. — e) Notato loco, quem in tricliniar lecto quis occupat; unde locutiones *summus*, *superius* vel *superiore*, *medium*, *infimum* vel *imūm*, *inferius* vel *inferiore*, *supra* vel *super aliquem*, *infra* *aliquem* *accumbere* (apud Græcos *ὁ πῶτος, ὁ μέσος, ὁ τελευταῖος τόπος*. Cf. *Plutarch. loc. cit.*); necnon *in summo*, *medio*, *imo* *lecto accumbere*, aut etiam omisso nomine *lecto*. Jam vero *summus accumbere*, et *supra*, vel *superior accumbere* dicebatur, qui primus et ad caput lecti accumbebat, qui post ipsum *medius*, qui tertio loco *infra*. Si quartus conviva adesset, dicebatur *imūm*: et quia accumbentes in cubito sinistram se reponebant, accumbendi ordo a sinistra parte incipiebatur, ita ut *summus* idem esset, ac *sinister*, *infra* *dexter*. Inter tres lectos *medius* erat honoratior. In eodem lecto si tres essent convivia, *medius* locus dignior habebatur, deinde *summus*: si quatuor, honoratior erat *summo* proximus, hoc est secundus: si quando accumberent feminae, *infra* accumbebant, ut in sinu *medii* capite recombent; atque hoc intelligendum de privatorum conviviis. Quod si consul, aut alius publicus magistratus in convivio esset, ejus locus erat *infra*, seu ultimus *medii* lecti (qui propterea dicebatur *locus consularis*, *τόπος ὑπατιχός*) ea præcipue de causa, ne, si aut subscribendum aliquid, aut nuntius admittendus, aut tale quiddam agendum esset, ipse aut ab alio impediretur, aut alium impediret: quod etiam de domino convivii dicendum videtur, ut ea, quæ ad convivium pertinent, facilius expediret, et cum convivis miscere sermonem posset. *Medius* enim lectus ita cum tertio cohaerebat, ut angularem intercapedinem flexu auro faceret, quo in spatio ultimus *medii* lecti *dextram*, et vocem liberam et expeditam habebat, ut ait *Plutarch. loc. cit.* Ut clarius autem hæc innotescant, triclinii schema oculis subiiciendum putamus.

Spatium vacuum ad apponendos cibos

His rebus facile intelligentur Scriptorum loca, quæ subijcimus, et alia his similia. *Cic.* 9. *Fam.* 26. Accubueram apud Voluminium, et quidem supra me At-

ticus, infra Verrius. *Et paulo post*: Infra Eutrapolum Cytheris accubuit. Quo in loco cave tibi a *P. Manutio*, qui Atticum putat accubuisse a dextra, Verrii a sinistra. *Plaut. Pers.* 5. 1. 15. Tu Sagaristio, accumbe in summo. *Id. Most.* 1. 1. 42. Superior accumbere. *Huc pertinet et illud Horat.* 2. Sat. 8. 20. Summus (κατ' ἐξῆς summus sive primus in summo lecto) ego, et prope me Viscus Turinus, et infra, Si memini, Varius. *Et* 23. Nomentanus erat super ipsum, Porcius infra. *Sallust. fragm.* apud Serr. ad 1. *En.* 702. Igitur discubere: Sertorius inferior in medio (lecto); super eum (in eodem lecto) T. Fabius Hispaniensis, senator ex proscriptis: in summo (lecto) Antonius, et infra (in eodem lecto) scriba Sertorii Versius; et alter scriba Maecenas in iuno (lecto) medius inter Tarquitium, et dominum Perpernam. Ubi vides medium, summum, imum ad lectum referri, super, infra, etc. ad locum lecti. Disserit fusc de hoc *Sallustii loco Salmas.*

ACCUMULATÉ vel adcumulate, adverb. (accumulatus). Sup. *Accumulatissime*. Proprie est quae ratione rerum cumulus congeritur: sed occurrit tantum translate et significat copiose (It. *cumulatamente*, *abbondantemente*; Fr. *richement*, *magnifiquement*; Hisp. *abundantemente*, *magníficamente*; Germ. *in reichlichem Masse*; Angl. *copiously*, *in abundance*). *Cic.* 1. *Herenn.* 17. 27. Ut minus hoc accumulissime luce largiamur voluntati. *Apul.* 10. *Met.* 27. Omnia prolixè accumulataque pollicetur. — Addunt quidam aliud ex *Cic.* exemplum 13. *Fam.* 42. 1.; sed ibi pro *accumulatissime* legitur *cumulatissime* in optimis quibusque libris.

ACCUMULATIO vel adcumulatio, ōnis, f. 3. (accumulo). Proprie est accumulandi actus; sed occurrit tantummodo peculiari significatione, et est aggeratio terrae circa arborum radices ad eas tutandas contra ventis injurias (It. *rincazzamento*; Fr. *rechaussement*; Hisp. *el recalzar*; Germ. *die Aufhäufelung um die Wurzeln der Bäume, durch Ausschütten von Erde*; Angl. *a heaping together*). *Plin.* 17. *Hist. nat.* 26. 39. (246). Communia arborum morbis remedia oblaqueatio, accumulatio, afflari radices, aut cooperiri. *V. ACCUMULO* 1. 2.

ACCUMULATOR vel adcumulator, ōris, m. 3. (accumulo) qui accumulatur (It. *accumulatore*; Fr. *qui entasse, accumule*; Hisp. *accumulador*; Germ. *der Anhäuer*; Angl. *one who heaps together, accumulator*). *Tac.* 3. *Ann.* 30. Opum, quibus domus illa viguit, primus accumulator.

ACCUMULATUS vel adcumulatus, a, um. *V. ACCUMULO*.

ACCUMULO vel adcumulo, as, avi, atum, are, a. 1. (ad et cumulo). Part. *Accumulans* 1. 1.; *Accumulatus* 11. 2. Proprie est ad cumulum addo, in modum cumuli congero, coacervo (It. *accumulare*, *ammassare*; Fr. *accumuler*, *amasser*, *amonceler*; Hisp. *acumular*; Germ. *aufhäufen*; Angl. *to accumulate, heap together, amass*).

1.) Proprie. *¶* 1. Generatim. *Plin.* 4. *Hist. nat.* 1. 2. (5). Ventorum flatu congeriem arenæ accumulanti. *Lucret.* 6. 1260. (1250). quo magis aestu confertis ita acervatim muros accumulabat. *Prudent.* *Psychom.* 183. accumulare caput cinibus. h. e. per hypallagen crines accumulando et in tutulum componendo capiti ornare. *¶* 2. Speciatim est circa arborum radices terram aggerere, et veluti circummurari, quod in aestuosis tantum regionibus usu venit, aestivo praesertim tempore, ut nimio calore exarescant (Cf. **ACCUMULATIO**); quod *Cato R. R.* 94. et *Colum.* 5. *R. R.* 11. 8. *adagere terram* dicunt; cui contrarium est oblaqueare. *Plin.* 17. *Hist. nat.* 19. 31. (139). Perseverantibus locis accumulanti aestate radices, ne solis ardor exurit: alii oblaqueant, pillatusque admittunt. *Id.* 17. 28. (124). Accumuletur geminatio terræ, donec robur planta capiat. *Id.* 18. 29. 71. (295). Arbores circumfoliare; ubi aestuosa regio possat, accumulare. *Id.* 19. 5. 26. (83). Accumulare raphanos. *Id.* 18. 26. 62. (230). vineas.

11.) Translate. *¶* 1. Periculoso est congerere, et jungitur etiam abstractis. *Cic.* 2. *leg. Agr.* 22. 39. Vix jam videtur locus esse, qui tantos aeris pecuniae rapiat. Auger, addit, accumulatur. *Lucret.* 3. 71. eadem caeda accumulatur. *Ovid.* 2. *Fast.* 122. alii humorem. *Id. Heroid.* 15. 70. curas. *Subin.* *Ep.* 2. 64. causas. *Virg.* 8. *Æn.* 885. Purpureos spargam flores, animaque nepotis illis saltem accumulem dominis. h. e. per hypallagen haec dona accumulavi ani-

mae nepotis. *¶* 2. Hinc peculiariter est augere. *Monum. Cn. Corn. Scipionis* apud *Orell. Inscript.* 554. VIRTUTES GENERIS MIEIS MORIBVS ACCUMVLAVI. *Inscript.* apud *Gazzera Di un patron.* p. 87. CVM SIT ET DIGNITATE ACCVMVLATVS. *Sil.* 11. 254. perge, ac primordia tanta Accumula paribus factis. *Id.* 15. 654. nunc accumulata caepia ardua dextra. *Id.* 2. 336. tanta accumulata praecordia leto Vulneribusque virum, ac tollit sub sidera gentem. h. e. mortem et vulnera memorans. *Gell.* 17. 10. Item quod ait sidera lambit, vacanter hoc etiam, inquit, accumulavit et inaniter.

ACCURATE vel adcurate, adverb. (accuratus). Comp. *Accuratus*, Sup. *Accuratissime*. Est diligenter, magna cura (It. *diligentemente*, *accuratamente*; Fr. *soigneusement*, *avec soin*, *exactement*; Hisp. *accuradamente*, *cuidadosamente*; Germ. *auf eine sorgfältige Weise*; Angl. *diligently*, *accurately*, *attentively*, *exactly*). — a) Generatim. *Sallust.* *Aug.* 16. 3. Accurate recipere aliquem. *Id.* *ibid.* 103. 5. Accurate ac liberaliter habere aliquem. *Cic.* *Brut.* 22. 86. Studiose accurateque aliquid facere. *Id.* 16. *Att.* 5. 2. Accurate agere. *Cæs.* 6. *B. G.* 22. 3. Accuratus edificare. *Nep.* *Alcib.* 10. 2. et *Liv.* 42. 45. 2. Accuratus agere cum aliquo. *Cic.* 5. *Fam.* 17. 1. Accuratissime tutari causam. *Sueton.* *Domit.* 15. Accuratissime sepelire. — b) Peculiariter sapissime de oratione ponitur, et est adamussim, per singula capita, penitus. *Cic.* *Brut.* 22. 86. Accurate causam dicere. *Id.* *ibid.* 80. 277. Accurate et exquisitè disputare. *Id.* 1. *Parad.* 4. Arte tenere, atque accurate defendere aliquid. *Id.* *Arch.* 8. 18. 8. *Fam.* 10. 1. et 5. *Att.* 11. Accurate scribere. *Id.* 8. *Att.* 12. 5. Accuratus mihi perscribas velim. *Nep.* *Lysand.* 4. 1. Accuratissime accusare aliquem. — NB. In *Forcelliniano Lexico* affertur etiam locus *Ter. Andr.* 3. 2. 14. Fallere aliquem saltem accurate. de quo *V. ACCURO* in fine.

ACCURATIO vel adcuratio, ōnis, f. 3. (accuro) cura, diligentia, actus ipse accurandi (It. *accuratezza*, *diligenza*; Fr. *soin*, *exactitude*; Hisp. *cuidado*; Germ. *die sorgfältige Behandlung*, *Sorgfalt*; Angl. *diligence*, *exactness*, *accuracy*). *Cic.* *Brut.* 67. 238. In inveniendis componendisq; rebus mira accuratio. *Veget.* 1. *Veter.* 56. 33. Ad omnem accusationem. h. e. accuratissime.

ACCURATOR vel adcurator, ōris, m. 3. (accuro) qui rem aliquam curat. In *Declam.* 377. ex iis, quae *Quintil.* tribuuntur. Accuratorem ipsum accusatorem dabo: nunquam abdicavit. *Atii rectius leg.* Accusatorem ipsum laudatorem dabo.

ACCURATUS vel adcuratus, a, um. *V. ACCURO*. **ACCURO** vel adcurro, as, avi, atum, are, 1. (ad et curo). *Accurassis* pro *accuraveris* apud *Plaut.* *Pseud.* 4. 1. 29. Si hanc rem sobrie accurassis. Adde *Pers.* 3. 1. 65. *Accurari* per paralogon pro *accurari* legitur apud *eund.* *Men.* 1. 3. 25. — Part. *Accuratus* a. et in fine; *Accurandus* a. — Accuro est ideum quod curo, addita vi aliqua significationi a praepositione ad, a qua componitur, sive est diligenter curo, diligentiam adhibeo in re aliqua recte pericienda (It. *fare con accuratezza*, *per cura a qualche cosa*; Fr. *soigner*, *donner ses soins à*, *s'occuper avec sollicitude de*; Hisp. *cuidar*, *servir con cuidado*; Germ. *etwas mit Sorgfalt herbeischaffen oder vörlbringen*, *seine Sorgfalt aus etwas richten*, *etwas besorgen*; Angl. *to do with care*, *to take care of*, *attend to any thing*). Hoc verbum saepe usurpatur a *Plauto* et *Terentio*; semel tantum apud aures scriptores; raro etiam apud recentiores occurrit; et quidem a) aut cum Accusativo; b) aut raro absolute; c) aut saepius sequente ut. — a) Cum Accusativo. *Plaut.* *Men.* 1. 3. 25. Accurare prandium alicui. *Cic.* apud *Colum.* 12. *H. R.* *praef.* 2. Accurare victum et cultum humanum. *Plaut.* *Cas.* 3. 3. 30. Quod facto opus est, volo accurate. *Id.* *Pers.* 4. 1. 1. Accurare aliquam rem sobrie ac frugaliter. Adde *Pseud.* 4. 1. 29. v. supra. *Id.* *Barch.* 5. 2. 33. Pensum meum lepide accurate. *Id.* *Pers.* 3. 1. 65. aliquid lepide. *Id.* *Men.* 5. 2. 107. Illud praecavendum atque accurandum est mihi. *Cic.* 1. *Invent.* 34. 58. Melius accurantur, quae consilio geruntur, quam quae sine consilio administrantur. *Apic.* 1. 24. Ante accuratas rapas et compositas perdes myrtæ lacris cum melle et aceto. h. e. praeparatas et commutatas admiscibus, atque ita ne appareant, abscondes myrtæ bacis. *Cael.* *Aurel.* 2. *Acut.* 37. Ut sunt pulli columbarum, — perdicee,

allagones, quorum omnium pectora magis offerenda, et horum interiora (*Edit.* interius) cocta ac tenuiter accurata ex oleo, aqua, anetho et sale. *Lamprid.* *Hellog.* 31. Accurare barbam. *Plaut.* *Epid.* 5. 1. 55. etiam de homine: Remeabo intro, ut accurentur advenientes hospites. h. e. et curam habeo, ut hospites bene tractentur. — b) Absolute. *Plaut.* *Hil.* *glor.* 3. 1. 210. Ergo accurato et properato opus est. h. e. diligentia et celeritate. — c) Sequente ut cum Subjunct. *Plaut.* *Trin.* 1. 2. 41. Quis omnis bonos bonasque accurate addecat, suspicionem et culpam ut ab se segregent. *Ter. Andr.* 3. 2. 14. Saltem accurate, ut metui videar certe, si resciverim. *Donatus* alii-que vett. Interpr. perperam adverbium esse hic loci putarunt. Cf. *eund.* *Ter. Hec.* 5. 1. 12. Omnes res cautius, ne tenere faciam, accuro.

Accuratus, a, um est etiam adject. , cuius Comp. *Accuratus*, Sup. *Accuratissimus*; et saepe occurrit etiam apud aures Scriptores praesertim de oratione. *Cic.* *Brut.* 8. 30. Accurata et facta quoddammodo oratio. *Id.* 1. *Orat.* 60. 257. Accurata et meditata commentationes. *Id.* *Brut.* 95. 326. Accurata et polita oratio. *Quintil.* 4. 1. 57. Sollicita et accurata actiones. *Cic.* 1. *Orat.* 9. 38. orationis copia. *Id.* 2. *ibid.* 57. 233. sermo. *Plin.* *Paneg.* 3. preces. *Gell.* 1. 5. Cultus corporis nimis accuratus. *Plaut.* *Truc.* 2. 5. 20. Accurata malitia. *Cic.* 13. *Fam.* 17. 3. commendatio. *Id.* *Amic.* 7. 25. oratio. *Liv.* 34. 5. 2. longa et accurata oratio. *Cic.* *Brut.* 82. 283. Accuratus et exquisitus dicendi genus. Adde *Quintil.* 8. 3. 14. *Liv.* 5. 37. Accurationem delectum habere. *Cic.* 13. *Att.* 45. 3. Accuratissimæ litteræ. *Id.* 7. *Att.* 3. Accuratissima litterarum diligentia. *Plin.* 7. *Ep.* 6. Accuratissima oratio.

ACCURRO vel Adcurro, curris, effurris vel curri, cursum, currere, n. 3. (ad et curro). Part. *Accurrens* 1. a. Proprie est ad aliquem locum curro, sollicite curro, celeri gradu appropinquo (It. *accorrere*; Fr. *accourir*, *courir a ou vers*; Hisp. *acudir*, *venir promptamente*; Germ. *hinzu-oder herbeikommen*, *hinzu-oder herbeispringen*; Angl. *to run*, *to run to*).

1.) Proprie. *¶* 1. Stricto sensu est vero et celeri cursu propere. *Cæs.* 1. *B. G.* 22. Considius equo admisso ad eum accurrit. *¶* 2. Latiori sensu magna sollicitudine magnaque studio ad aliquem ire. Occurrit autem a) absolute; b) adjecta persona aut loco, ad quem accurrimus; c) adjecto fine, propter quem accurrimus. — a) Absolute, etiam passive impersonaliter. *Ter. Andr.* 1. 1. 106. Ibi tum exanimatus Pamphilus — accurrit; mediam mulierem complertitur. *Cic.* 13. *Att.* 48. 1. Lepta me rogat, ut si quid sibi opus sit, accurram. — Is igitur si accierit, accurrit. *Tac.* 3. *Hist.* 12. Qui prope accurrit. *Id.* 13. *Ann.* 41. Accurrentem ancillam vulnere absterret. *Id.* 1. *Ann.* 21. Accurrit ab universis. — b) Adjecta persona aut loco, ad quem accurrimus; apud inferioris notæ Scriptores etiam cum Accusativo sine praepositione, quae inest in ipso verbo. *Ter. Eun.* 2. 3. 44. Continuo accurrit ad me. *Cic.* 9. *Fam.* 4. Tu si minus ad nos, nos accurremus ad te. et apud alios saepissime. *Cic.* 12. *Att.* 18. a. Propter praedes suos accurrisse. *Id.* 15. *ibid.* 3. Accurres in Tusculanum, ut scribis. *Id.* 3. *Off.* 31. 112. Accurrisse Romam dicitur. *Ter. Phorm.* 5. 7. 40. huc. *Apul.* 3. *Met.* 21. Percita ac satis trepida me accurrit. *Paulin.* *Nolan.* in *Natal. S. Feri.* 10. 112. Contiguam paribus votis accurrimus aulam. — c) Adjecto fine, propter quem accurrimus modo cum Accusativo et praep. ad aut in, modo cum Subjunct. et particulis ut aut ne. *Cic.* 7. *Ferr.* 3. 7. Illum cupide ad praetorem, quasi ad laudem atque ad premium, accurrisse. *Plin.* 2. *Ep.* 1. Sic ad omnes honores meos ex recessibus accurrit. *Sueton.* *Ner.* 34. Accurrere ad visendum. *Sil.* 11. 14. 404. ad opem. *Sueton.* *Catig.* 58. in auxilium. *Apul.* 9. *Met.* 14. Arruunt mesti suppetias. — *Plaut.* *Amph.* 5. 1. 17. Orius accurro, ut sciscam quid velit. *Id.* *Cist.* 4. 2. 44. Accurrimus ad Alcesimarchum, ne suam vitam interierint.

11.) Translate. *Cic.* 2. *Dinat.* 67. 138. Istae imagines ita nobis dicto audientes sunt, ut simul atque velimus, accurrant. h. e. currunt animo.

ACCURSO vel adcurso, as, are, n. 1. (frequent. ab *accuro*) iuxta vel prope curro. Hoc verbum nonnulli exhibent Codices in *Plin.* *Paneg.* 23., ubi rectius optime Edit. legunt *accursans*: hinc fortasse peti- tum extat in *Aspatis*.

ACCURSORIS. *V. ANTECURSORIS*.

ACCURSUS vel *adcursum*, us, m. 4. (*accuro*) *accurrendi actus, incursum* (It. *concorso*; Fr. *action d'accourir*; Hisp. *concurso*; Germ. *der Zulauf, Anlauf*; Angl. *a running to, a concourse*). *Val. Max.* 6. 8. 6. Ante oculos ponere subitum militum concursum. *Seneca Hippol.* 894. Civium accursum timens. *Tac.* 4. *Ann.* 41. et *Trajanus* apud *Plin.* 10. *Ep.* 43. Accursus populi. *Tac.* 4. *Hist.* 25. Accursus provinciarum. *Sil.* 11. 15. 604. Et propter signum accursus. *Stat.* 6. *Theb.* 511. Erit accursu comitum caput.

ACCUSABILIS vel *adcusabilis*, e. *adject.* (*accuso*) *accusatione dignus* (It. *riprendibile, biasimevole*; Fr. *accusable, blâmable*; Hisp. *reprehensible*; Germ. *was angeklagt werden kann, werth angeklagt zu werden*; Angl. *reprehensible, deserving of censure*). *Cic.* 4. *Tusc.* 35. 75. Quorum omnium accusabilis est turpitudine. *Caes. Aurel.* 1. *Acut.* 11. In ista aegritudinis qualitate incauta vini dandi consuetudo et protervitas — accusabilis apud inertes — invenitur. *Id.* 3. *ibid.* 4. Sed est etiam hic (*Serapion*) facile accusabilis.

ACCUSATIO vel *adcusatio*, ōnis, f. 3. (*accuso*) proprie est actio, qua aliquid alicui tamquam crimen obijcimus atque imputamus (It. *imputazione, accusazione, accusa*; Fr. *imputation, accusation*; Hisp. *imputacion, acusacion*; Germ. *die Beschuldigung*; Angl. *to ascribe, impute, an accusation*). ¶ 1. Proprie et lato sensu. *Quintil.* 2. 17. 15. Agnon quidem detraxit sibi inscriptione ipsa fidem, qua rhetorices accusationem professus est. ¶ 2. Speciatim est iudiciale verbum, quod actionem significat, qua alicui in iudicio reum facimus, praesertim criminis. *Cic.* *Caes.* 3. 6. Accusatio crimen desiderat, rem ut definiat, hominem ut notet, argumentum probet, teste confirmet, maledictio autem nihil habet propositi praeter contumeliam. unde patet quod intersit discrimen inter accusationem et maledictionem. *Id.* 2. *Off.* 14. 49. (*Judiciorum ratio*) ex accusatione et defensione constat. — Hinc, si agitur de lege aut praetore, qui accusandi potestatem alicui concedat, illam occurrunt locutiones: *Cic. Cluent.* 34. 94. Jus accusationis. *Id.* 1. *Verr.* 19. 62. Accusationem dare et concedere. — Si agitur de accusatore, aut defensore, sequentes usenerunt locutiones. *Quintil.* 5. 13. 18. Accusationem petere in alicui. *Tac.* 6. *Ann.* 7. suscipere. *Cic.* 3. *Verr.* 1. 2. comparare et constituere. *Id. Cluent.* 6. 18. adornare, instruere, comparare. *Tac.* 6. *Ann.* 4. intentare. *Id.* 4. *ibid.* 52. capessere. *Plin.* 7. *Ep.* 33. exsequi. *Id.* 6. *ibid.* 31. peragere. *Quintil.* 11. 1. 57. Ad accusationem descendere. *Cic. Cluent.* 3. 8. Accusationi respondere. *Plin.* 7. *Ep.* 6. Accusationem abolere. *Id.* 6. *ibid.* 31. et 7. 6. omittere. *Cic. Brut.* 34. 130. facitare. h. e. se dedere accusationibus. *Tac.* 2. *Hist.* 10. exercere. *Inscript.* quae pertinet ad ann. 238. post Chr. n. apud *Murat. praefat.* p. 10. ex consensu prov. *ACCUSATIONEM INSTITUTE TENTAVIT* etc. Et paulo post: *NILIL DE ACCUSATIONE MANDASSET* etc. *ET MOX: UT OMNES AB ACCUSATIONE DESISTERENT* etc. ¶ 3. Item accusatio est etiam tabula scripta, qua quis in iudicio reus fiebat, quaeque appellata est etiam *libellus accusationis*, cui plures aliquando nomen subscribebant. Hinc accusatio passive usurpatur a *Liv.* 33. 47. A subscribere odiis accusationibusque Hannibalis. h. e. quibus Hannibal accusatur. ¶ 4. Ipsa oratio, qua aliquis accusatur. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 30. 31. (110). *Aeschines* — cum accusationem, qua fuerat usus, *Rhodiis* legisset, legit et defensionem. Hinc *Cic. Orat.* 29. 103. *septem accusationis libros* appellat orationes in Verrem.

ACCUSATIVUS vel *adcusativus*, a, um, *adject.* (*accuso*) *ad accusandum pertinens, ut accusativus casus* apud Grammaticos, qui est quartus in nominum declinatione, quique et *accusativus* absolute dicitur, quia per eum alicui accusamus, ut *Isid.* 1. *Orig.* 6. 40. *Varro* 8. *L. L.* 67. p. 190. *Mull.* Quom horum casus patricius et accusativus in multitudinem sint disparilis. *Idem* autem *ibid.* 66. eundem appellat casum *accusandi*. Adde *Quintil.* 7. 9. 10. in voce **ABLATIVUS**, et ceteros omnes Grammaticos. — Hinc *Servius* ad *Virg.* 1. *Æn.* 28. *praepositiones accusativas* vocat, quae accusativum casum regunt, ut *ad, erga, per*. Adde *Isid.* 1. *Orig.* 12. in voce **ABLATIVUS**.

ACCUSATOR vel *adcurator*, ōris, m. 3. (*accuso*) proprie est qui aliquid alicui tamquam probum imputat et arguit (It. *imputatore, accusatore*; Fr. qui

impule, accusateur; Hisp. *imputador, acusador*; Germ. *der Beschuldiger, Ankläger*; Angl. *an imputer, an accuser*). ¶ 1. Proprie et lato sensu. *Nep. Lysand.* 4. 3. Ita ille imprudens ipse suus fuit accusator. ¶ 2. Speciatim est qui accusat et in iudicio agit: a) raro generatim qui agit et petit in re civili; b) fere semper peculiariter qui reum alicujus criminis in iudicio agit; c) aliquando etiam est delator; d) generali autem sensu occurrit vacuis rationibus apud cujusque aetatis Scriptores. — a) Raro generatim est idem atque actor et petitor in re civili. *Cic. Part. orat.* 32. 110. Sed accusatorem pro omni actore et petitore appello. — b) Fere semper qui reum alicujus criminis in iudicio agit, quo sensu opponitur petitori. *Cic. Quintil.* 13. 45. Possumus aliquando depositis armis sine periculo fortunarum de re pecuniaria disceptare? possumus ita rem nostram persequi, ut hominis propinqui caput incolume esse patiamur? possumus petitoris personam capere, accusatoris deponere? *V. loca* sub d. citata. — c) Interdum est etiam delator. *Cic.* 2. *Off.* 14. 50. Id cum periculo sum ipsi est, tum etiam sordidum ad famam committere, ut accusator omittere. *Sueton. Aug.* 66. Gallo quoque et accusatorum denuntiationibus et Senatuseonsultis ad necem compulso etc. *Juvenal.* 1. 161. Cum veniet contra digito compece labellum; Accusator erit. — d) Generali autem sensu vacuis occurrit rationibus, quae per exempla facile intelliguntur. *Cic. Rosc. Am.* 20. 55. Accusatores multos esse in civitate utile est, ut metu contineatur audacia; verumtamen hoc ita est utile, ut ne plane illudamur ab accusatoribus. Et *ibid.* § 56. Quae re facile omnes patimur esse quam plurimos accusatores. Et paulo post § 57. accusatori opponitur defensor. *Quintil.* 6. 3. 31. Nec accusatore atroci in causa, nec patronum in miserabili jocantem feret quisquam. *Plin.* 4. *Ep.* 9. 9. Cum accusator ex lege sex horas, novem reus accepisset. *Id.* 6. *ibid.* 5. Ut, sicut accusatoribus inquirendi testibusque denuntiandi potestas ex ea lege esset, ita reis quoque fieret. *Id.* 10. *ibid.* 85. Non accusatorem se, sed advocatum esse. *Cic.* 1. *Verr.* 9. 29. Accusatorem firmum verumque esse oportet. *Id. Brut.* 34. 130. Is — fuit accusator vehemens et molestus. *Id.* *ibid.* 36. 136. Accusatores acres atque acerbis. *Id.* 3. *Leg.* 20. 47. Qui quidem (accusatores) graves esse non possunt, nisi sint voluntarii. *Id. Rosc. Am.* 21. 58. Bone accusator. *Id.* *ibid.* 32. 89. sat bonus. *Tac.* 4. *Ann.* 36. Districtior accusator. *Plin. Paneg.* 42. domesticus. *Cic.* 3. *Verr.* 29. 74. Aliquem accusatorem apponere. *Caecilius* apud *Cic.* 8. *Fam.* 12. 3. ponere alicui aliqua lege. *Cic. Cluent.* 67. 191. comparare alicui. *Id. Rosc. Am.* 11. 30. testes in alicui et accusatorem comparare. *Id. Vat.* 1. 3. Accusatores instruere et subornare. *Tac.* 12. *Ann.* 22. Crimina et accusatorem moliri. *Id.* 11. *ibid.* 12. Crimina et accusatores sciure. *Id.* 4. *ibid.* 59. Accusatorem subdere — Hinc *constituere accusatorem* dicitur magistratus, vel praetor, qui accusandi jus alicui cooedit. *Cic.* 1. *Verr.* 3. 10. Nunc dicendum est de contentione nostra, ut in constituendo accusatore quid sequi possitis habeatis. Cf. *Quintil.* 7. 4. 33. 3. 10. 3. 11. 1. 20.

ACCUSATORIE vel *adcuratorie*, adverb. (*accusatorius*) *accusatorio modo* (It. *da accusatore*; Fr. *en accusateur*; Hisp. *en acusador*; Germ. *nach Art eines Anklägers*; Angl. *with the design, or mind, of an accuser*). *Cic.* 4. *Verr.* 72. 176. Accusatorie diceret. *Id.* 5. *Verr.* 70. 164. Agere accusatorie cum aliquo. *Liv.* 40. 12. 6. Jam illud quam accusatorie! quod etc.

ACCUSATORIUS vel *adcuratorius*, a, um, *adject.* (*accusator*) *ad accusatorem, vel ad accusationem pertinens* (It. *accusatorio*; Fr. *relatif ou propre à l'accusateur ou à l'accusation*; Hisp. *acusatorio*; Germ. *einem Ankläger geziemend, zu ihm gehörig, ihm angehörend, eines Anklägers*; Angl. *of or belonging to an accuser, or accusation, accusatory*). *Cic. Mur.* 5. 11. Accusatorio lex. *Id. Flacc.* 6. 14. Accusatorio jure et more aliquid facere. *Id. Rosc. Am.* 17. 49. Accusatorium artificium. *Id. Cluent.* 4. 11. Accusatorius animus. *Liv.* 2. 61. Semel Appius causam dixit accusatorio spiritui. *Id.* 45. 10. Vultu truci et accusatoria voce. *Quintil.* 12. 7. 3. Accusatoriam vitam vivere. h. e. accusationes facitare. *Id. Declam.* 15. 4. Accusatoria fraus. *Dig.* 48. 5. 17. § 1. et alibi saepe. Accusatorii libelli.

ACCUSATRIX vel *adcuratrix*, tris, f. 3. (*accusator*)

quae objurgat et accusat (It. *accusatrice*; Fr. *accusatrice*; Hisp. *acusadora*; Germ. *die Anschuldigerin*; Angl. *she that accuseth, a female accuser*). ¶ 1. Proprie et latiori sensu est quae objurgat et reprehendit. *Plaut. Asin.* 3. 1. 10. Ego te volui castigare, tu mi accusatrix ades. ¶ 2. Speciatim quae alicui in iudicio reum criminis agit. *Plin.* 10. *Ep.* 67. Ut notum accusatrici ejus facerem. *Trajanus* opud *eumd.* 10. *Ep.* 68. Libellos Furiae Primae accusatricis legi.

ACCUSATUS vel *adcusatus*, a, om. *V. ACCUSO*. **ACCUSITO** vel *adcusito*, as, avi, atum, are, a. 1. (*frequentativum* ab *accuso*) magno studio magnaque vehementia *accuso* apud *Plaut. Most.* 3. 2. 23. Si abitus tuus tibi fecerit male, nihil erit, quod deorum ullum accutes; te ipse jure optimo merito incuses licet.

ACCUSO vel *adcurso*, as, avi, atum, are, a. 1. (*ad et obsoletum* *CAVSO* a causa, unde *cansor*). Veteres scribebant et *accusso* teste *Cassiod.* p. 2283. *Putsch.*, necnon quibusdam antiquis MSS., quae de re cf. et *Beda de Orthograph.* p. 2327. *Putsch.*, *Pareus* in *Lexic. Crit.* et *Voss.* in *Etymol.* Falso itaque, ut hinc etiam patet, *Priscian.* 10. p. 890. *Putsch.* affirmat hoc verbum deduci a *cuso*, quod a *cudo*. — Part. *Accusans* et *Accusatus* 1. et 2.; *Accusaturus* et *Accusandus* 1. — Accusare autem proprie et generatim est causam rei, quae nobis displicet, in personam aut rem aliam refundere, culpam transferre et arguere, queri (It. *inculpare, accusare*; Fr. *reprocher, accuser*; Hisp. *reprochar, acusar*; Germ. *anschuldigen, anklagen*; Angl. *to impeach, arraign, accuse*). ¶ 1. Proprie et generatim occurrit a) cum de personis, b) tum de rebus ac praesertim de abstractis. — a) De personis: et dicimus *accusare aliquem absolute*; *accusare aliquem aliquid*, quod *Comici* usitatum, sed cum *Pronominibus* tantum; aut *accusare aliquem de vel in re aliqua*, quod saepe apud optimos Scriptores occurrit. — *Ter. Hec.* 4. 4. 94. Meretricem hanc — orems, accusemus gravius, denique minitemur. *Id. Andr. prol.* 18. Qui cum hunc accusant, *Nævium*, *Plautum*, *Ennium* accusant, quos hic noster auctores habet. *Id. Heaut.* 1. 1. 67. Ambo accusandi (estis). Adde *ibid.* 1. 1. 50. *Id. Hec.* 2. 3. 3. Quod me accusat vir nunc, sum extra noxiam. *Cic.* 1. *Fam.* 1. 2. Pompejum et hortari et orare et jam liberius accensare et monere — non desistimus. *Id.* 15. *Att.* 11. 2. Accensare aliquem graviter. et alibi saepe. *Liv.* 5. 43. Accusare deos hominesque. — *Plaut. Trin.* 1. 2. 59. Si quid scis me fecisse incite aut improbe, si id me non accusas, tu ipse objurgandus es. *Id. Asin.* 1. 3. 21. Quid me accusas, si facio officium meum? *Ter. Hec.* 2. 25. Eho, numquidnam accusat virum? *Id. Heaut.* 1. 1. 67. Ne quid accusandus sis, vide. — *Cic.* 1. *Att.* 6. 1. Non committam posthac, ut me accusare de epistolarum negligentia possis. *Id.* 1. *ibid.* 3. 3. Hoc ad te scripsi, quod is me accusare de te volebat. *Id.* 3. *Fam.* 11. 4. Te leniter accusans in eo, quod de me cito credidisses. *Id.* 2. *ad Q. fr.* 2. 1. Et primum me tibi excuso in eo ipso, in quo te excuso. *Id. Sull.* 22. 63. Atque in ea re per *L. Caecilium Sullam* accusatur, in qua re est uterque laudandus. — b) De rebus, ac praesertim de abstractis fere semper cum *Accusativo*, interdum sequente *quod*. *Plaut. Merc.* 2. 3. 85. Accusare fidem alicujus. *Id.* *ibid.* 3. 1. 25. operam. *Cic.* 6. *Fam.* 1. 5. Me esse eum, cujus tu desperationem accusare solitus esses. *Id.* 2. *ibid.* 1. 1. Accusare officium. *Liv.* 8. 34. Pravum populi iudicium nequidquam posteros accusaturos. *Cic.* 1. *Orat.* 58. 246. Inertiam adolescentium. *Id.* 9. *Att.* 5. Venit ad me *Q. Fusius* scelus accusans *Pompeji*. *Id. Caes.* 12. 79. luxuriam. *Id. Planc.* 4. 9. culpam alicujus. *Nep. Lysand.* 4. 2. avaritiam alicujus perfidiamque. *Sall. Jug.* 73. molliem vires docilemque. *Id.* *ibid.* 1. Ubi per socordiam vires defluxere, naturae infirmitas accusatur. *Liv.* 36. 29. Accusare consilia alicujus. *Id.* 4. 11. negligentiam consulum. *Justin.* 2. 15. tarditatem collegarum. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 7. 5. (22). fortunam. et apud alios saepe. — *Sall. Catil.* 41. Accusare senatum, quod in eo auxilium nihil esset. *Cic. pro Cornel. de majest.* apud *Ascon.* p. 68. *Bait.* P. Africanus — dicitur non solum a sapientissimis hominibus, verum etiam a se ipso saepe accusatus esse, quod — passus esset tum primum a populari consensu senatoria subsellia separari. ¶ 2. Peculiariter est verbum iudiciale, quod significat aliquem, praesertim criminis reum

in iudicio facere, crimen ipsum exponere, argumentis et testibus probare, etc. Occurrit autem a) absolute; aut cum Accusativo personae et b) Ablativo legis aut criminis, c) Genitivo criminis per ellipsim, d) Ablativo et prap. de, aut Accus. et prap. inter, e) sequente quod, aut Infinito. — a) Absolute. *Cic. Rosc. Am.* 5. 13. Accusatus ii, qui in fortunas huius invaserunt; causam dicit is, qui praefer calamitatem nihil reliquerunt. *Id. ibid.* 32. Ut omnes intelligant, me non studio accusare, sed officio defendere. *Quintil.* 5. 13. 3. Tanto est accusare quam defendere, quanto facere quam sanare vulnera facilius. — Cum Accusativo personae et b) Ablativo legis aut criminis. *Ascon.* ad *Milon.* p. 54. *Bait.* Post Milonem eadem lege Pompeja primus est accusatus M. Scaevola. *Quintil.* 3. 6. 19. lege theatri. *Cic.* 3. *Verr.* 16. 43. Suis eum certis propriis criminibus accusabo. *Nep. Lysand.* 3. 3. et *Epam.* 8. 1. Accusatus hoc crimine. *Id. Milt.* 8. 1. Pario crimine. *Id. Alcib.* 4. 1. invidiae crimine. *Val. Max.* 4. 2. 5. incesti crimine. *Liv. epit.* 47. extra. avaritiae nomine. — c) Cum Genitivo per ellipsim, subaudiendum enim crimine. *Plaut. Amph.* 3. 1. 10. Accusare aliquem probris. *Cic.* 2. *Fin.* 9. 27. et *Nep. Pausan.* 2. 6. capitis. *Cic.* 5. *Ferr.* 28. 88. rei capitalis. *Cluent.* 41. 114. et alibi: ambitus. *Nep. Milt.* 7. 5. et *Timothe.* 3. 5. proditiōnis. *Id. Trasyb.* 3. 2. ante actarum rerum. *Seneca rhet. suas.* 2. p. 22. Bip. reipublicae laesae. *Quintil.* 4. 2. 30. malae tractationis. et apud alios saepe. — d) Cum Ablat. et prap. de, aut cum Accus. et prap. inter. *Cic. Cluent.* 41. 114. Accusare aliquem de pecuniis repetundis. *Id. Rosc. Am.* 32. 90. Sexcenti sunt, qui inter scarios et de veneficiis accusabant. — e) Sequente quod, aut Infinito. *Nep. Lysand.* 3. 3. Legatos Lacedaemona miserunt, qui Lysandrum accusarent, quod sacerdotes fani corrumpere conatus esset. *Tac.* 14. *Ann.* 18. Motus Senatus et Pedius Blaesus, accusantibus Cyrenensibus, violatum ab eo thesaurum Aesculapii, delectumque militare pretio et ambitione corruptum. ¶ 3. Item peculiariter accusandi casus apud *Farr.* est ACCUSATIVUS, quam vocem vide.

Homonym. Causari differt a compositis accusare et incusare: causatur enim qui alium cuiuscumque rei vel facti causam appellat; accusat et incusat qui culpam notat et mores arguit. — Inter accusare autem et incusare hoc discrimen interesse affirmat *Servius* in *Virg.* 1. *En.* 410. Incusare proprie est superiorem arguere; ut in *Terentio* pater ad filium (*Heaut.* 2. 7.). Quid me incusas, Clitopho? Accusare vero vel parem, vel inferiorem; ut in eodem ad maritum uxor (*Heaut.* 2. 18.). Me miseram, quae nunc quam ob causam accusas nescio. Et hoc proprietatis est, etsi usus corruptus. Hoc tamen propositum a *Servio* discrimen neque optimi Scriptores servarunt, ut patet ex *Plauti* loco, quem retulimus in v. ACCUSITO, ex *Liv.* 9. 11. 5. aliisque sexcentis: ita ut accusare et incusare, si propria et latiori significatione accipiantur, inter se minime differant. Hinc recte *Forcellinus*: Inter accusare et incusare hoc tantum interest, quod incuso non solet in iudiciis adhiberi, sicut accuso: ceterum id omnino significant. — Denique inter postulare, deferre et accusare hoc interest, quod postulare est petere, ut accusare aliquem liceat; deferre est ejus nomen denunciare; accusare est crimen exponere et probare, ut dictum est.

ACEDARIA. V. ACETARIA.

ACEDIA, æ. V. vocem seq.

ACEDIOR, æris, ari, dep. 1. (ἀκιδίω, ab a privativo et κῆδος cura; unde ἀκιδία, quæ vox Græcis litteris legitur apud *Cic.* 12. *Att.* 45. 2., ac teste cl. *Maio* in *Glossar. nov. Latinit.* p. 1. Latinis litteris occurrit apud *Hieronymum*, in cuius tamen operibus nondum invenimus; extat in *Expulsis* aegre fero, morosus sum (It. sopportare con impazienza, essere disanimato; Fr. souffrir impatiemment, être insouciant; Hisp. sufrir impacientemente, estar amohinado; Germ. mürrisch über etwas sein; Angl. to grieve, be afflicted or sad). *Fulgat. Interpr. Eccl.* 6. 26. Ne acedieris vinculis ejus. Et *ibid.* 22. 16. Non acedieris in stultitia.

ACEDON. V. ACERUS.

ACENTETUS, a, um, adject. Græca vox ἀκέντητος, hoc est sine punctis, aut puncturis (V. DIPUNCTUS), ab a privativo et κέντητος, punctus, seu punctis distinctus. Occurrit tantum de vasis crystalli-

nis, quæ sine centris sint (V. CENTRUM; et infra *Plinii* verba): et vulgare fuisse vocabulum confirmant quæ citantur loca. *Fronto de fer. Als.* 3. Calicem vero sine delatoria nota cum dico, sine puncto dico. Neque enim me decet, volgi verbis Falernum vinum aut calicem acetatum appellare. — Hinc etiam absolute acentela, orum, n., h. e. vasa. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 2. 10. (28). Infestantur crystalli plurimis vitis; scabro ferrumine, maculosa nube, occulta aliqua vomica, prædura fragile centro, item sale appellato. Quæ vero sine vitio sunt, puras esse malunt, acenteta appellantes.

ACEO, es, ti, ere, n. 2. (De etymologia et translatione V. acer). De Perfecto huius verbi v. *Dionys.* p. 369. *Putsch.* — Acere autem est acidum esse (It. essere acetoso; Fr. aigrir; Hisp. avinagrar; Germ. sauer sein; Angl. to be tart, sour, or acrid). ¶ 1. Fere de vino dicitur. *Cato R. R.* 148. Vinum, quod neque acat, neque muceat. *Ulp. Dig.* 18. 1. 9. Eadem prope ovia est, si modo vinum acuit. Ceterum si vinum non acuit, sed ab initio acetum fuit, etc. ¶ 2. Translate est displicere. *Sidon.* 7. *Ep.* 6. a med. Tantum ori, tantum pectori suo catholici mentio nominis acet, ut etc.

ACEPHALOS vel acephalus, i, adject. (ἀκεφάλος ab a privativo et κεφαλή caput, h. e. sine capite). Ponitur fere de versu, cui prima syllaba demitur. *Terent. Maur.* p. 2437. *Putsch.*, v. 2419. *Lennepe.* Sed et trimetrus, ut quadratus hic potest Acephalos esse, prima quando demitur. Et paulo post *ibid.*, v. 2428. *Lennepe.* Acephalus ergo, sed trimetrus factus est. Et p. 2435. *Putsch.*, v. 2438. *Lennepe.* Verum a magistro versus iste dicitur Acephalus, item qui trochaicus quoque. Et p. 2348. *Putsch.*, v. 2459. *Lennepe.* Et hic dimetrus non minus Ut ille, acephalus esse, vel claudus potest. — *NB.* Acephali dicti sunt etiam quidam hæretici, de quibus V. ONOM.

ACER, æris, n. 3. *Servius* etiam femin. gen. et secundæ declin. hoc nomen protulit, teste *Priscian.* 6. p. 698. *Putsch.* Hæc acer arbor, acri, (h. e. Genit.) dicit *Servius* in commento *Virgilio*, cum nullum in er femininum secundæ invenitur declinationis. Hunc tamen *Servii* locum in *vulgatis Edit.* nondum invenimus. Falso affirmat *Freund*, huius nominis usurpatori *Nom.* et *Gen.* sing. tantum: acri enim *Dat.* occurrit apud *Plin.* 16. *Hist. nat.* 16. 27. (69), et acere *Abl. ibid.* 33. 11. 52. (146). — Etymologia nominis est omnino ignota. — Acer autem est arbor ejusdem fere amplitudinis cum tilia, operum elegantia ac subtilitate cedro secundæ (It. acero; Fr. érable; Hisp. acer; Germ. der Ahornbaum; Angl. a maple-tree). Ejus plura genera recenset *Plin.* 16. *Hist. nat.* 15. 26. (66). et seqq.; quæ singula tamen nunc nequeunt definiri, quemadmodum ait vir clar. *A. L. Fée*, *Commentaires sur la Botanique et la Matière Médicale de Plin.* T. 1. p. 329. ad b. loc. (Hæc tamen ipse *Fée* conjecturâ proponit: Acer album, quod præcipui candoris vocatur Gallicum *Plin.* est A. pseudo-platanus L., A. montanum candidum C. *Bauhin* cui speciei videtur adscribendum etiam Acer montanum vero crispus duriorque *Plin.*: Acer crassivenium *Plin.* est χλωρότροχον *Teoph.* 3. 4., 6. 10.: Acer campestre, candidum quod glinon Græci vocant *Plin.* est A. monspessulanum et A. tribolium L.: Acer tertium, genus zygia dictum et *Carpinus acer* *Plin.* est *Carpinus Vitr.* 2. 9. et C. *Betulus* L.). *Plin.* l. c. memorat præterea aliud aceris genus crispum macularum discursu, qui cum excellentior fuit a similitudine caudæ pavonis nomen accepit. Hinc *Ovid.* 10. *Met.* 95. Et platanus genialis, acereque coloribus impar. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 43. 84. (231). Quæ in lamnas secantur quorumque operimento vestiatur alia materies, præcipua sunt citrum, terebinthus, acris genera, etc. — Magni autem pretii habita apud Romanos et luxuriæ testimonium fuisse opera acere operata, affirmat *id.* *Plin.* 33. 11. 52. (146). Fenestella — ait (*trichinia*) ante se autem paulo ignea, rotunda — fuisse, se quidem puero quadrata et compacta aut acere operata aut citro cæpsisse. — Denique ex acere scriptoriæ quoque tabellæ conficiebantur, teste *Ovid.* 1. *Amor.* 11. 28. Veneri fidas sibi Naso ministras Dedicat: at nuper vile fuistis acer.

ACER, cris, cre, adject. (Radix est syllaba ac cum apud Græcos, tum apud Latinos, unde ἀκῆ, ἀκίς, ἀκρος, etc., acus, acus, acies, acro, acidus et alia quamplurima: cf. et sanscr. ac et anc quæ significant penetrare). Apud veteres reperitur etiam acer masc.

et fem., acre n.: hinc *Nævius* apud *Priscian.* 5. p. 647. Acer fames. *Ennius* apud *eumd.* l. c. et apud *Servium* ad 6. *En.* 685. Acer hiems. Item occurrit acris nasci, et sem., acre n.: ut in *Ennio* apud *Priscian.* l. c. Somnus acris. Denique in vulgari sermone etiam acer, acra, acrum usurpabatur, præsertim de liquidis acidis. *Pallud.* 9. 5. 3. Si ex nimis acra dulcem fieri velis. *Plin. Valer.* 2. 45. Teres diligenter cum pipere, ita ut acrum sit. Adde *Veget. Vete.* 2. 7. 1. et 4. 28. 18.; necnon in sublimi stilo *Cn. Matium* apud *Charis.* 4. p. 93. *Putsch.*, qui acrum pro acre dicit. Acri in plurali numero neutro genere putant quidam dixisse *Plaut. Bacch.* 4. 3. 15.; sed ibi acria omnino legendum est cum plerisque optimis codicibus. Sic et superlativum acerrimus legitur a quibusdam in *Cod. Theod.* 5. 5. 4., ubi tamen alii rectius acerrimus; certa tamen lectione occurrit apud *Pelagon. Vete.* 16. 9. Acerrimum acetum. — Comp. Acrior et Sup. Acerrimus in omnibus ferme paragraphis sub 11. — Acer autem proprie de ferro similive instrumento dicitur, quod in acutum desinit, quod aciem habet, pungit, penetrat (It. acuto, terminato in puncto; Fr. pointu, aigu; Hisp. puntiagudo, agudo; Germ. scharf; Angl. sharp-edged, pointed).

1.) Proprie raro admodum occurrit. *Lucilius* apud *Non.* p. 261. 6. *Merc.* Acribus inter se cum armis confingere sentit. *Tac. Germ.* 6. Hastas — gerunt angusto et brevi ferro, sed ita acri et ad usum habili etc. — Huc referri etiam possunt illa *Horat.* 2. *Sat.* 7. 94. Urget enim dominus mentem non lenis et acres Subjectat lasso stimulos versatque negantem. *Lucan.* 3. 323. Acres irarum movit stimulos. In quibus tumen potius quam stimulum acies, eorumdem effectus animi advertendus subjicitur. Hinc

II.) Translate: pungendi ac penetrandi effectum significat, et istissimis habet usus; quos ad summa capita redigendos putamus. Generatim itaque transferitur A) ad res præsertim physicas, quæ quocumque modo pungunt, mordent, extimulant, percellunt sensus, aut etiam animos; B) ad hominum facultates, quæ magna perspicacitatis vi præditæ res penitus perspicunt ac percipiunt; C) ad omnia denique præsertim abstracta, quæ maxima sunt vi atque intentione.

A) Transfertur ad omnia, quæ pungunt, mordent, extimulant, percellunt: ut sunt ¶ 1. Quinque corporis sensus. — a) De iis, quæ gustum afficiunt. *Vitr.* 8. 3. 18. Acer et acidus succus. *Cic.* 2. *Nat. D.* 23. 59. Hamores nimis acres. *Horat.* 2. *Sat.* 3. 117. acetum. *Col.* 4. 3. 3. Acetum quam acerrimum. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 15. 15. (39). Mel ex dulci acro (V. MEL.). *Horat.* 2. *Sat.* 8. 7. acra circum Rapula, lactacæ, radices; qualia lassum Pervellunt stomachum. *Varro* apud *Non.* p. 201. 13. *Merc.* Acria, ut est sinapi, cepa, allium. *Plin.* 27. *Hist. nat.* 4. 7. (22). Acro gustatu — mordensque vehementer et accendens. *Id.* 19. *ibid.* 8. 54. (170). Acerrimum sapore sinapi. *Plin.* 7. *Ep.* 3. Dulebus cibis acres acutosque miscere. *Plin.* 15. *Hist. nat.* 27. 32. (106). Sapor austerus, acer, acutus, acidus, salsus. *Id.* 27. *ibid.* 13. 109. (133). Acer gustus. *Id.* 19. *ibid.* 5. 26. (85). Raphanos crudos medici suadent ad colligenda acria viscerum. h. e. acres humores. *Horat.* 2. *Sat.* 4. 59. lactuca innatat acri Post vinum stomacho. h. e. acoris pleno. — b) De iis quæ olfactum afficiunt. *Cic.* 3. *Orat.* 25. 99. Unguenta — summa et acerrima suavitate condita. *Lucret.* 6. 791. (792). extinctum iumen, ubi acri Nidore offendit nares. *Id.* 4. 121. de corpore odorem Exspirant acrem. *Plin.* 12. *Hist. nat.* 17. 40. (80). Odor acer. Et 15. 28. 33. (110). acerrimus. — c) De iis quæ auditum afficiunt. *Lucret.* 3. 967. (966). voce inereper acri. *Quintil.* 11. 3. 162. Acrior vox. *Virg.* 4. *G.* 409. sonitus. *Sil.* 11. 4. 96. hinnitus equorum. *Id.* 9. 362. clamor. *Horat.* 1. *Od.* 12. 1. Acria tibia. Adde *Quintil.* 8. 2. 9. — d) De iis quæ visum afficiunt. *Lucret.* 4. 329. (330). Præterea splendor, quicumque est acer, adurit sæpe oculos. *Seneca 1. Quest. nat.* 14. Quidam colores ruboris acerrimi, quidam evanidæ ac levis flammæ. — e) De iis quæ tactum afficiunt. *Lucret.* 4. 260. (259). Acere ferit frigus. *Horat.* 1. *Od.* 4. 1. Acri hiems. Acere ferit frigus. *Lucret.* 3. 20. nix acri concreta pruina. *Id.* 5. 904. flamma. *Varro* apud *Non.* p. 140. 16. *Merc.* ignis. *Ovid.* 13. *Met.* 867. et *Col.* 12. 16. R. 19. Acrior ignis. *Tac.* 2. *Hist.* 86. Acerrima fax. *Lucret.* 6. 850. et *Plin.* 14. *Hist. nat.* 8. 10. (77). sol. *Horat.* 1. *Sat.* 6. 125. Acrior sol. *Cic.* 2. *Nat. D.* 11. 31. Ardor acerrimus. *Virg.* 1.

G. 93. acrior potentia solis. *Rutil. Itin.* 1. 483. Phæbus. ¶ 2. Ponitur etiam de medicamentis, quorum acuta est virtus. *Scribon. Comp.* 20. Collyrium acris. *Id. Comp.* 38. Medicamentum acerrimum. Adde *Cael. Aurel. 2. Acut. 29. Lucret.* 4. 641. venenum. ¶ 3. Item de corporis affectionibus, quæ pungunt, mordent, perversunt maxima vi. *Nævius l. sup. cit.* Fames acer. *Tibull.* 1. 3. 77. Sitis acris. *Ennius l. sup. cit.* somnus. *Plaut. Men.* 5. 2. 121. morbus. *Lucret.* 6. 659. dolor. *Cic. 5. Tusc.* 9. 26. Acerrimi dolores. ¶ 4. Item de animi præsertim affectionibus, quæ magnopere angunt. *Actius apud Non. p. 2. 22. Merc.* Senium multo acerrimum. *Horat. 1. Od.* 29. 2. Acris militia. *Lucret.* 6. 1210. (1209). Usque adeo mortis metus his invaserat acer. *Varro apud Non. p. 240. 33. Merc.* curæ. *Horat. 1. Sat.* 3. 60. invidia. *Tac. 15. Ann.* 68. Acris memoria. h. e. propter malorum recordationem.

B) Transfertur ad hominum aut etiam ceterorum animalium facultates, quæ magna agendi vi præditæ sint, ac propterea singulas quoque res penitus perspiciant ac percipiant: et quidem ¶ 1. Peculiariter ponitur a) de visus ac b) de intellectus facultate. — a) De visus facultate. *Cic. 2. Orat.* 87. 357. Acerrimus sensus videodi. *Plin. 8. Hist. nat.* 25. 38. (94). Visus acerrimus. *Quintil.* 11. 2. 34. Acrior est oculorum, quam aurium scotus. *Cic. Planc.* 27. 66. et *Plin. 7. Ep.* 21. 4. Oculi acres — atque acuti. *Quintil.* 2. 10. 6. Acrioribus oculis intueri aliquid. — b) De intellectus facultate, quæ magna polleat perspicacitatis vi. *Cic. 3. Orat.* 31. 124. Neque tam est acris acies in naturis hominum et ingeniis, ut res tantas quisquam nisi monstratas possit videre. *Plin. 3. Ep.* 5. Acie ingenium. *Cic. 3. Orat.* 31. 124. Acie vir ingenio. *Id. 2. Nat.* D. 6. 16. Acerrimo ingenio vir. *Lucret.* 1. 69. Acris virtus animi. *Tac. 2. Hist.* 76. Mens acerrima. *Cic. 2. Orat.* 87. 357. Acris memoria. h. e. firma, tenax. *Id. Flacc.* 51. 103. Multo acrior memoria. *Id. 3. Orat.* 47. 181. Aurium mensura, quod est acris iudicium et certius. h. e. magis acutum. *Lucret.* 2. 1039. (1041). Sed magis acris iudicio perpende. *Quintil.* 8. 3. 24. Acerrimi iudicii (*Virgilius*). *Ovid. 7. Met.* 406. narius acres, — canes.

¶ 2. Sæpiissime de homine ponitur, qui magna intellectus vi, cura, diligeotia, perspicacitate ac virtute aliquid agit: cui lucem afferunt verba *Cic. Orat.* 51. 172. Sed quis omnium doctior, quis acutior, quis in rebus vel inveniendis, vel iudicandis acrior Aristotele fuit? — Interdum tamen occurrit et de ceteris animalibus. Usurpatur a) absolute; b) cum Ablat. et præp. in, aut etiam ommissa præp.; c) raro cum Dativo; d) cum Accus. et præp. ad; e) cum Genitivo; f) cum Infinito. — a) Absolute. *Plin. 3. Ep.* 21. Erat homo ingeniosus, acutus, acer. *Quintil.* 1. 4. 25. Præceptor acer et subtilis. *Cic. 4. Att.* 3. 3. Tum — Q. Flaccus eduxit viros acres. *Id. 2. Cat.* 10. 21. Milites acres. *Id. Brut.* 35. 135. Q. Cæpio vir acer et fortis. *Nep. Alcib.* 5. Vir acerrimus investigator aliquis rei. *Id. Brut.* 72. 252. Acerrimus existimator. *Id. 1. Att.* 10. Acer amator. *Id. 4. Acad.* (pr. 2.) 4. 12. Adversarius minus acer. *Id. Brut.* 36. 136. Accusatores acres atque acerbi. *Id. Brut.* 5. 18. Flagitator assiduus et acer. *Horat. 2. Sat.* 8. 36. Acres potiores. *Tac. 1. Hist.* 51. Instigatrix acerrima. *Cic. 1. Fam.* 1. 2. Acerrimus defensor. *Id. 10. Fam.* 28. 1. Civis acerrimus. h. e. patriæ amantissimus et actuosus. *Plaut. Trin.* 3. 2. 97. Fugitor acer. *Virg. 2. G.* 405. acer curas venientem extendit in annum Rusticus. *Id. 8. En.* 614. Acer Turnus. *Liv. 37. 7.* Sempronius — longe tum acerrimus juvenis. *Virg. 4. En.* 156. Acer equus. — b) Cum Ablat. et præp. in, aut ommissa præp. *Cælius apud Cic. 8. Fam.* 15. 1. Equum (vidisti) Cæsare nostro acriorem in rebus gerendis? *Cic. Brut.* 22. 86. In dieceodo acrior. *Virg. 12. En.* 938. acer in armis. *Virg. 10. En.* 411. bellis acer Halesus. *Vellej.* 2. 18. Mitridates bello acerrimus. *Virg. 3. G.* 8. Acer equus. *Id. 9. En.* 176. Nisus acerrimus armis. — c) Cum Dat. *Tac. 4. Hist.* 1. Duces partium accedendo civili bello acres, temperatores victoria impares. — d) Cum Accus. et præp. ad. *Cic. 3. Orat.* 24. 90. Homo ad perdiscendum acerrimus. — e) Cum Genit. *Vellej.* 1. 3. Acer belli juvenis. *Tac. 2. Hist.* 5. Vespasianus acer militiæ. — f) Cum Infinito. *Sil. It.* 3. 338. juga Pyrenes venatibus acer Metiri. ¶ 3. Cum de homine, aut de alio animali ponitur est interdum severus, rigidus. *Plaut. Merc.* 4. 4. 86. Uxor acerrima. *Id. Men.*

4. 230. Testes acerrimi. *Ter. Phorm.* 2. 1. 32. Nunc suâ culpâ sciat lenem patrem illum factum me esse acerrimum. *Lucret.* 6. 63. Domini acres. *Cic. 1. Off.* 46. 146. Acres et diligentes — animadversores vitiorum. *Virg. 3. En.* 14. Lycurgus. *Quintil.* 11. 3. 178. senes. *Horat. 1. Od.* 2. 39. Vultus acer in hostem. — *Cic. Rosc. Am.* 20. 56. Canes acres. *Nep. Eum.* 11. 1. Acerrimus leo. *Horat. Epod.* 2. 31. apri.

C) Transfertur denique ad omnia præsertim abstracta, quæ maxima sunt vehementia atque intentione. *Ter. Phorm.* 2. 2. 32. Prima coitio est acerrima. *Cic. Balb.* 6. 14. Bellum acerrimum et maximum. *Tac. 12. Ann.* 40. Acre prælium. *Id. 4. Hist.* 6. Jurgium acre ioter Helvidium et Eprium. *Lucret.* 6. 127. (128). Impetus. *Ovid. 11. Met.* 402. cædes. *Cic. Arch.* 11. 28. Amor gloriæ nimis acer. *Id. 12. Phil.* 3. 7. Acerrima et fortissima populi Rom. libertatis recuperandæ cupiditas. *Id. 2. Orat.* 43. 183. Incitatio acris et vehemens. *Id. 3. Orat.* 27. 106. incusatio vitiorum. *Id. Rosc. Am.* 5. 11. Iudicia acris et severa. *Id. 1. Cat.* 1. 3. Acriora supplicia. *Tac. 11. Ann.* 29. Acriora consilia. quibus opponuntur cautæ. *Hirtius apud Cic. 15. Att.* 6. 3. Acerrima consilia. quibus opponuntur inertissima. *Cic. 3. Orat.* 48. 184. Acris cura diligentiæque. *Id. 1. ibid.* 21. 95. Studium acris. *Cic. Sull.* 18. 52. Nox conjunctionis acerrima atque acerbissima. *Id. 3. Orat.* 5. 17. Cogitatio acerrima atque attentissima. *Lucret.* 3. 65. Acris egestas. *Id. 6. 71. (72).* pœnæ. *Virg. 3. G.* 141. Acris fuga. *Lucret.* 3. 312. iræ. *Curt.* 6. 5. 32. Acrior ad Venerem femine cupidus, quam regis. *Sil. It.* 3. 92. Labor acrior. *Plin. 18. Hist. nat.* 26. 65. (238). Intentio acris. *Plin. 2. Ep.* 10. Silentium acre et intentum. *Tac. 1. Ann.* 5. custodia. *Id. 4. ibid.* 6. aonona. h. e. auctum frumenti pretium. *Id. 11. ibid.* 4. favor plebis acrior in Domitium. *Id. 2. ibid.* 43. Ministerium acerrimum. *Id. 3. Hist.* 51. Acrior penitentia. *Id. 6. Ann.* 48. Servitium acris. *Id. 3. Ann.* 28. Acriora vincula. *Virg. 7. En.* 184. et 9. 665. Arcus acres. h. e. maxime intenti ac propterea magna vi percellentes. *Horat. 2. Sat.* 6. 69. Acria pocula. h. e. ex quibus plurimum vini bauritur. *Cf. 2. Sat.* 8. 36. Acres potiores.

Acre adverbii more po acriter interdum occurrit. *Sallust. apud Non. p. 132. 25. Merc.* Omnes, ut in secunda re, pariter acre invadunt. *Pers.* 4. 34. acre Despuat in mores. *Apul. 10. Met.* 32. Nunc mite convivere, nunc acre comminari. *Capell. 7. p.* 236. Et vultu pellicis acre Laceros trahat capillos.

Homonym. *Acer* et *acutus* si proprie accipiantur, inter se minime differre videntur: legitur enim ferrum acre et ferrum acutum eodem seorsu. — Si vero de saporibus agitur, *acutus* sapor aut cibi ab *acri* differre eo videtur, quod *acutus* sit qui facile sentitur et altius palatum afficit, *acer* autem præterea addat salsitudinem quamdam et acorem liogum vellicentem. — In quo autem differant *acer* et *alacer* V. ALACER in fine.

ACERATUS, a, um, Particp. perf. pass. ab obsoleto *acero* (*Gloss. Lab. acero ayyrow*), quod ab *acus, eris*; et est paleis mixtus. *Paul. Diac. p.* 20. 10. *Müll.* Acerratum lutum cum paleis mixtum (Græce πηλός ήχωρωμένος, de cuius usu V. Müller, *Comment. de munim.* Athen. p. 47.) *Paul. Diac. p.* 187. 7. Lutum acerratum paleis mixtum. *Non. p.* 445. 13. *Merc.* Acerosum et Acerratum, utrumque nove positum, sed distanti proprietate signatum. — Acerratum vero est lutum paleis mixtum, ut laterarius usus est.

ACERATUS, a, um, adject. Hæc occurrunt apud *Plin. 30. Hist. nat.* 6. 15. (46). Præterea sunt (*cochleæ*), quæ acerate vocantur, latæ, multifariae nascentes etc. *Lege* aceratæ. *Nonnullis* sic dictæ videntur, quod lineolis distinctam testam, tamquam paleis habeant (*V. supr. ACERATUS*); *Harduinus* ducit a Græco ἀκρητός, quod est integer, perfectus; *Daléchampius* ab ἀκέρτος, h. e. cornibus carens, quia nullis seu parvis cornibus præditæ sint, cui recentiores Interpp. assentiuntur.

ACERBATIO, ois, f. 3. (acerbo) acerbandi actus, quo scilicet aliquis crimen exaggerando amplificandoque gravius et majus facit. V. ACERBO 2. *Cyprian. Ep.* 42. circa med. Ea quæ ex diverso in librum ad nos transmissum congesta fuerant acerbationibus criminosis, respuimus.

ACERBATUS, a, um. V. ACERBO.

ACERBE, adverb. (acerbus). *Comp. Acerbius* et

Sup. *Acerbissime*. Est autem dure, ævere, aspere, violenter, ita ut dolorem afferat (*It. acerbamente, aspramente*; *Fr. d'une manière âpre, acerbe, amère*; *Hisp. acerbamente, asperamente*; *Germ. auf eine herbe, harte, strenge, Schmerz verursachende Weise*; *Angl. sharply, severely, bitterly, harshly*). Usurpatur a) cum active, b) tum passive. — a) Active. *Cic. 3. Off.* 31. 112. Acerbe severus lo filium. *Id. 1. Fam.* 5. B. 1. Aspere et acerbe nimium accusare. *Id. Amic.* 16. 57. Acerbius invehi in aliquem. *Tac. 2. Ann.* 87. Acerbe increpare aliquem. *Cæs. 1. B. C.* 2. Acerbissime crudelissimeque dicere. *Id. ibid.* 5. Gravissime acerbissimeque defendere. *Sueton. Cæs.* 75. Acerbe loqui. *Cic. 2. Nat.* D. 33. 82. Acerbe necare aliquem. *Id. 4. Verr.* 19. 46. diripere bona. *Id. 1. Phil.* 5. 41. cogere in senatum. *Id. 1. Tusc.* 39. 93. aliquid exigere ab aliquo. *Sueton. Calig.* 43. Delictis acerbissime agere. *Id. Domit.* 12. Acerbe fiscum agere. *Id. Ner.* 34. exquirere aliquid. *Id. Vitell.* 7. Acerbius debitum repescere. *Id. Aug.* 27. proscriptionem exercere. *Dig.* 43. 30. 1. § 5. Acerbe patriam potestatem exercere. *Plin. 9. Ep.* 12. Acerbius durissimeque aliquem tractare. *Quintil.* 1. 1. 20. instare. *Cic. Planc.* 35. 86. Vox — acerbissime personabat. — b) Passive est acris cum dolore atque invito animo. *Cic. Planc.* 1. 1. Acerbe ferre aliquid. *Id. 1. Verr.* 2. 4. Gravier et acerbe ferre. *Auctor B. Hispan.* 30. 4. Molest et acerbe accipere aliquid. *Cic. 11. Att.* 1. 4. Acerbius afflicti.

ACERBITAS, atis, f. 3. (acerbus) proprie est austeritas asperitasque saporis in fructibus immaturis (*It. acerbezza*; *Fr. âpreté, verdeur, âcreté*; *Hisp. acerbidad*; *Germ. Scharfe, Bitterkeit, Herbeit einer Sache*; *Angl. sharpness, harshness or bitterness of taste*). In quo acerbitas differat ab austeritate et amaritudine V. ACERBUS Homonym. in fine.

L) Proprie. Cf. ACERBUS 1. a. *Plin. 15. Hist. nat.* 14. 15. (52). de cotoneis silvestribus. Peculiare improbatum acerbitatis convicium. *Pallad. 2. R. H.* 9. 12. de uvis. Nec parvo constabit, si legatur maturitas cum acerbitate. *Cic. Planc.* 28. 92. Fructus non lætos et uberes, sed magna acerbitate permixtos tulissim. — A sapore ad odorem traostulit *Ammian.* 23. 6. Halitus letalis exsurgens — odore gravi — terras circumspas inhabitabiles acerbitate fecisset.

II.) Translate generatim est molestia, amaritudo, durities et acrimonia cujuscumque rei animum ægre afficientis: peculiariter autem ¶ 1. Est verborum et sententiarum asperitas atque acrimonia. Cf. ACERBUS III. 1. *Cic. Amic.* 24. 89. Primum ut monito — acerbitate carcat. *Id. 1. Off.* 25. 87. Illud ipsum, quod acerbitatis habet oburgatio. *Id. 4. Fin.* 28. 127. Nec acerbitatem sententiarum, nec disserendi spinas probavit. *Id. 1. Off.* 25. 87. Sine acerbitate dissensio. *Id. Rab. perd.* 5. 15. Verborum et suppliciorum acerbitates. *Liv.* 42. 40. Acerbitas orationis. *Quintil.* 10. 1. 94. de Lucilio: In eo libertas atque inde acerbitas et abundantiæ salis. *Et ibid.* § 96. Cuius (*jambi*) acerbitas in Catullo, Bibaculo, Horatio. *Et ibid.* § 117. Acerbitas mira. h. e. amari satyrarum sales. ¶ 2. Item in hominibus est nimia morum duritia, pertinacia, severitas, quibus opponuntur morum suavitas, lenitas, comitas. *Cic. Senect.* 18. 65. Ut enim noo omne vinum, sic non omnis ætas naturæ vetustate coacescit: severitatem in senectute probo et eam, sicut alia, modicam, acerbitatem nullo modo. *Id. 1. ad Q. fr.* 1. 13. § 37. Acerbitas naturæ. *Et ibid. mor.* § 39. Si implacabiles sunt iracundiæ, summa est acerbitas; sin autem exorabiles, summa lenitas; quæ tamen, ut in malis, acerbitati anteponenda est. *Sueton. Tib.* 51. Acerbitas et intolerantia morum. *Cic. 3. Tusc.* 26. 63. Acerbitas animi. ¶ 3. Item peculiariter nimia in aliis tractandis asperitas. *Sueton. Cæs.* 12. Ut ad populum provocanti omni æque, ac iudicis acerbitas profuerit. *Cic. 4. Fam.* 4. 3. Accusata acerbitas Marcelli —, laudata æquitas tua. *Cæs. 1. B. C.* 32. Acerbitas inimicorum. *Cic. Cluent.* 55. 151. Acerbitas proscriptiois. *Nep. Dion.* 6. 5. Invidiam non lenire obsequio, sed acerbitate opprimere. *Id. Cim.* 2. 4. Acerbitas imperii. *Liv.* 7. 5. 7. Acerbitas patriæ (*in filium*). *Sueton. Ner.* 44. Aliquid ingenti fastidio et acerbitate exigere. *Cod. Theod.* 1. 11. 35. Acerbitas exactionis. *Tac. 13. Ann.* 50. Novæ acerbitates. ¶ 4. Hinc quodammodo passive est etiam irritati animi affectio. *Cic. 6. Verr.* 30.

68. Odio atque acerbitati alicui esse. *Id. Amic. 23.*
 67. Virus acerbitatis suae apud aliquem vomere. *Sueton. Tib. 67.* Quanta se — acerbitas et infamia maneret. *¶ 5.* Est acris dolor, aegritudo, quae ex adversis oriuntur. *Cic. 5. Fam. 16. 1.* Acerbitas luctus summi. *Id. Dom. 17. 43.* Sullani temporis. *Nep. Alcib. 6.* 3. pristini temporis. *Cic. Sext. 38. 83.* mortis. *¶ 6.* Absolute denique est etiam calamitas, quia scilicet gravem animo aegritudinem affert. *Cic. Plane. 42. 101.* Lacrimas —, quas tu in meis acerbitatibus effluisi. *Id. 4. Catil. 1. 1.* Et omnes acerbitates, omnes dolores cruciatusque perferre. *Tac. 2. Ann. 71.* Acerbitatibus dilaceratis.

ACERBITUDO, inis, f. 3. idem ac acerbitas, sed videtur perrari usus vocabulum. *Gell. 13. 3.* Sicut autem nihil quidquam interest, suavitas dicas an suavis, sanctitudo an sanetitas, acerbitudo an acerbitas etc.

ACERBO, as, are, a. 1. (acerbus). Præter secundam et tertiam personam praesentis temporis, nullam aliam adhuc invenimus: quod etiam *Servius* annotavit ad *Virg. 11. Aen. 407.*, ubi *Pierius* testatur, se in quibusdam codicibus *acerbat* legisse, trita mutatione *b* in *v*. Sed tamen *Parl. Acerbus* apud *Tertull.* v. infra 1.; *Acerbens* ibid. — *Acerbare* est acerbum facere significatione translata (lt. *inacerbare, inasprire*; Fr. *rendre âpre, amer, aigrir*; Hisp. *acerbar, exasperar*; Germ. *verbittern, herber, schlimmer oder ärger machen*; Angl. *to embitter, enrage, exasperate*). *¶ 1.* Est acerbum reddere, exasperare. *Sil. 11. 6. 117.* Cetera acerbantem questu lenire laborans. *Stat. 12. Theb. 75.* venientia qui nunc Gaudia et ingratum regni mihi munus acerbas. *Val. Flacc. 6. 651.* mortemque cadentis acerbat. *Claudian. 1. Rufon. 182.* stimulo vultus acerbat. *Tertull. Apolog. 50.* lacum flagella sub oculis etiam hortantium propinquum acerbat. *¶ 2.* Hinc *acerbare crimen* vel *scelus* est exaggerando amplificandoque majus graviusque facere. *Virg. 11. Aen. 407.* formidit crimen acerbat. *Stat. 3. Theb. 214.* multumque nefas Athenis acerbat, Crudelem infandumque vocans. *Claudian. 2. Rapt. Proserp. 208.* crimenque ferri raptoris acerbat.

ACERBUS, a, um, adject., quod ab *acer* auidit syllabâ, inde accentu in penultimam translato a brevis prolata est. *Comp. Acerbior 111. 2. 1.* Sup. *Acerbissimus* in omnibus ferme paragraphis. — Propria juxta etymon significatione nunquam occurrit, sed tantum translata, quæ tamen perinde ac propria habetur, et generatio est acrimoniam habens, asper, pungens, monax, perversus (lt. *acerbo, mordace*; Fr. *acide, âpre*; Hisp. *acerbo, aspero*; Germ. *herb*; Angl. *harsh, pungent, sour*). Plurimi sunt hujus vocis usus, qui tamen satis commode ad tres præcipue redigi possunt: 1. itaque acerbae res sunt quæ acrimoniam præditæ sensus ac præsertim gustum mordent, pungunt, pervellunt; 2. quoniam viro gustui acerba sunt quæ immatura, ita acerbus est etiam immaturus, sive quæ nondum ad suam perfectionem pervenit; 3. quoniam res quomodocumque acerba dolore ac molestia sensus afficiunt, ita acerbus est etiam molestus, gravis, durus, asper.

1.) Acerbae res sunt quæ sensus morient, pungunt, pervellunt. Peculiariter autem — a) Acerbum est quod gustu asperum est, quod sapore vehementer astringente præditum est, linguamque gustatum contrahit et exsiccant. *Plin. 15. Hist. nat. 27. 32. (106).* Interim quæ sunt communia et ponis omnibusque surcis, saporum genera xiii reperiuntur: dulcis, suavis, pinguis, amarus, austerus, arer, acutus, acerbus, aridus, salsus etc. *Lucret. 2. 471.* Neptuni corpus acerbum. *h. e. maris aqua amara, salsa. Cato R. R. 65.* Quam acerbissima olea oleum facies, tam oleum optimum erit. Domino de matura olea oleum fieri maxime expedit. *Plin. 15. Hist. nat. 6. 6. (21).* Oleum quam acerbissima oliva optimum fieri. *Id. 27. ibid. 9. 50. (74).* Klatine — acerba gustu. — b) De iis, quæ visu afficiunt. *Orat. 5. Trist. 8. 17.* Nulius acerbi. *Cf. in fine Avera lucus.* — c) De iis, quæ auditu afficiunt. *Lucret. 2. 410.* serpe stridentis acerbum horrorem. *Cic. 4. Herenn. 47. 60.* Vox acerbissima. *Val. Max. 8. 7. ext. 1.* Propter nimiam exultantem acerba auditu vox. *Seneca Ep. 56. 5.* Audire pausatum voce acerbissima renigibus modos dantem. Et ibid. 6. Silibi et arrabissima respirations. *I. Ilonon;* in fine *Plin. 29. Hist. nat. 4. 28. (90).* Stellus — stridoris acerbi. — d) De iis, quæ tactu

afficiunt. *Horat. 1. Ep. 17. 53.* Acerbum frigus. *Plin. 29. Hist. nat. 4. 27. (84).* Acerbior hujus (phalangis), quam vespæ ictus.

II.) Quoniam ea præcipue gustatu acerba quæ immatura, generatim acerbus sumitur pro omni eo, quod est immaturum, aut quod ante tempus contingit, seu quod nondum ad suam perfectionem pervenit. Peculiariter autem *¶ 1.* Ponitur de fructibus immaturis. *Cf. Cic. Sen. 15. 53.* Quæ (uva) — primo est peracerba gustatu, deinde maturata dulcescit. *Phædr. 4. 2. 4.* Nondum matura (uva) est: nolo acerbam sumere. *Colum. 3. R. R. 21. 6.* Acerbae uvæ. *Non. p. 247. 17. Merc.* Acerbum incoctum, præcoctum; et de pomis frequentius dicitur. *¶ 2.* Hinc acerbum dicitur quicquid ad suam perfectionem nondum pervenit, vel ante tempus contingit. *Varro apud Non. p. 247. 19. Merc.* Majores nostri virginis acerbae aures Veneris vocabulis imbui noluerunt. *Ovid. 4. Fast. 647.* Et pecus ante diem partus edebat acerbos. *Virg. 6. Aen. 429. et 11. 38.* Funus acerbum. ubi *Servius*: Immaturum, translatum a pomis (Cf. *Savaro's ἀσπερ* apud *Euripid. Orest. 1030.*). *Curt. 9. 6. 19.* Sed unum bonum diuturnam vitam æstimantes sæpe acerba mors occupat. *Plin. 5. Ep. 5.* Acerba semper et immatura mors eorum, qui immortale aliquid parant. *Auson. Parent. 14. 12.* Indole maturus, funere acerbus obis. *Cic. Prov. cons. 14. 34.* Impolite res et acerbae (h. e. imperfectæ) si erunt relictae, quamquam sunt acceas, tamen effertent se aliquando et ad renovandum bellum revirescent.

III.) Quoniam quæ acerba sunt, sensus molestia ac dolore afficiunt, ponitur etiam generatim pro molesto, gravi, duro, aspero, A) cum de rebus, B) tum de hominibus.

A) De rebus. *¶ 1.* Sumpta metaphora a n. I. (Cf. ACERBITAS II. 1.) ponitur de verbis, sententiis etc., quæ in se acrimoniam habent, quo modo dicuntur amari satyram sales. *Sueton. Tib. 57.* Pompejo quidam — dum vincula minatur, afflavit fore; ut ex *Pompejo Pompejanus fieret*; acerba cavillatione simul hominis nomen incensens, veteremque partium fortunam. *Tac. 5. Ann. 2.* Dicax idem (*Fusius*), et Tiberium acerbis faciliis irridere solitus. *Sueton. Claud. 3.* Acerbum et breve scriptum. *Id. Domit. 23.* Acerbissimum acclamationum genus. *Tibull. 4. 14. 4.* Rumor acerbus. *¶ 2.* Item eadem metaphora ponitur de iis, quæ animi, ut ita dicam, gustui amara sunt. *Plaut. Pæn. 5. 2. 136.* Acerba amatio est. *h. e. amara. Id. Epid. 5. 2. 52.* Sed ut acerbum est, pro hene facis cum mali messem metas! *Cic. Quint. 31. 95.* Acerbum est ab aliquo circumveniri, acerbius a propinquo. *Plin. 8. Ep. 1.* Acerbum esse alicui. *¶ 3.* Item de iis, quæ anstra sunt, sicut joma immatura (Cf. n. II. 1.), ac proinde severa, dura. *Cic. Cluent. 44. 123.* Proscriptio acerbissima. *Id. 4. Catil. 6. 16.* supplicium. *Id. 2. Leg. agr. 34. 92.* penæ impiorum. *Id. 3. Fam. 8. 5.* exactio. *Id. 15. ibid. 4.* tributa. *Id. Balb. 5. 11.* diligentia. *Liv. 7. 3.* Acerbus delectus. *Id. 4. 12.* Acerba inquisitio frumenti. *Cic. 1. ad Q. Fr. 1. 7. § 21.* Severitas avera. *Nep. Eum. 6.* Imperium acerbius. *Cic. 10. Att. 8.* Odium acerbissimum. *Lucret. 5. 1194.* iræ. *Propert. 2. 8. 3.* inimicitia. *¶ 4.* Item de iis quæ aciem afferunt dolorem quia præter expectationem accidunt, et peculiariter de morte, quæ etsi necessaria, tamen semper immatura putatur (Cf. n. II. 2.) ut de *Scipione Africano* ait *Cic. Milon. 7. 6.* Quis non ingemuit? — quem omnes, si fieri posset, immortalem esse cuperent, ejus ne necessariam quidem expectationem esse inortem. *Liv. 7. 1.* Mors quam immatura, tam acerba. *Plaut. Amph. 1. 1. 35.* Funera acerba. *Cic. 4. Tusc. 8. 18.* Luctus (est) aegritudo ex ejus, qui carus fuerit, interitu acerbo. *Nep. Cim. 4. 4.* Et vita ejus fuit secura, et mors acerba. *Horat. 2. Sat. 6. 19.* Liliatæ quæstus acerbae. *Lucret. 3. 54.* in rebus acerbis. *Cic. 2. Leg. 24. 61. et 4. Herenn. 8. 12.* Invenium acerbum. *Virg. 5. Aen. 700. et Plin. 4. Ep. 21.* Casus acerbi. *¶ 5.* Ponitur denique de iis omnibus, quæ vehementer aegritudine afficiunt, sive quæ acerba sunt ad dolorem, ut ait *Cic. 2. Orat. 49. 200.* Nihil ad dolorem acerbius urridere posse, quam si is, qui sæpe alienissimis a me, sed meis tamen civibus, salutem existimari fuisse, saluti meo auxilium ferre non potuissim. *Plaut. Bacch. 4. 3. 15. et Cic. 1. Orat. 51. 221.* Acerba mala. *Accius apud Non. p. 72. 29.* *Merc.* Acerba ibi (h. e. in cura et angore) runcta consiliorum ratio. *Cf. Plane. 41. 99.* Avera memoria

temporis. *Id. 2. Leg. agr. 18. 48.* Prædictio luctuosa et acerba. *Id. 7. Verr. 38. 10.* Spectaculum miserum atque acerbum. *Id. ibid. 47. 157.* Ut jam illa vox et imploratio: *Civis Romanus sum*, — mortem illis acerbiorem et supplicium maturius ferret. *Horat. Epod. 7. 17.* Acerba fata. *Tibull. 2. 6. 41.* luctus. *Tac. 3. Hist. 83.* captivitas. *Flor. 2. 12. 5.* Acerbi dubilique tumuli. *h. e. qui superari non nisi magna molestia et labore possunt.*

B) De hominibus ac *¶ 1.* De iis, qui acrimoniam et vehementiam in agendo præseferunt: unde *Quintil. 6. 3. 53.* Placidum nomine, quia is acerbus natura esset, *Acidum (dictum).* *Cic. Amic. 24. 90.* Acerbus inimicus. *Id. 4. Catil. 6. 13.* Hostes acerbissimi. *Id. 6. Att. 1. 6.* Acerbissimi feneratorum. *Id. 2. de republ. 24. 44.* Dominus injustus et acerbus. *Id. Brut. 36. 136.* Arrusator aceris atque acerbi. *Id. 1. Fam. 4. 1.* Eo die acerbum habuimus Curionem, Bibulum multo justiore, pene etiam amicum. *Id. Brut. 17. 65.* Orator acerbius in vituperando. *Tac. Agr. 22.* Acerbius in conviciis. *Accius apud Cic. 4. Tusc. 36. 77.* Acerbum cor. *¶ 2.* Sæpe significat nimis severum, rigidum, tristem, moribus durum, voluptatibus inimicum. *Sueton. Galb. 14.* Modo acerbius et parior, modo remissius ac negligentior. *Cic. 3. Nat. D. 31. 77.* Posse enim asotos ex Aristippi, acerbos e Zenonis schola exire. *Horat. 1. Ep. 18. 94.* plerumque modestus Orripit obscuro speciem, taciturnus acerbi. *Sueton. Gramm. 9.* Naturæ acerbae vir. *Ovid. 2. Fast. 624.* Mater acerba in suos partus.

Acerbum, i, est a) Absolute neutrorum more idem quod acerbitas, sive adversa, calamitas. Ter. Hec. 3. 1. 1. Nemini ego plura acerba credo esse ex amore homini unquam oblata, quam mihi. *Sil. 11. 14. 559.* fessus acerbis. *Cic. 4. Herenn. 36. 48.* Aliquid quotidie acerbi nuntiatur. *Virg. 12. Aen. 678.* stat, quidquid acerbi est, Morte pati. *Ovid. 5. Trist. 2. 21.* multum restabit acerbi. — b) Acerba Accus. neutr. plur. portio adversarii more pro acerbe. *Lucret. 5. 34.* Asper, acerba tuus. *h. e. torve, infensis oculis.* *Adile Virg. 9. Aen. 794.* *Id. Virg. 3. G. 149.* Acerba sonans. *Id. 12. Aen. 398.* Acerba fremens. *Ovid. Heroid. 8. 107.* Acerba gemitus.

Homonym. *Acerbus* differt ab *austero*, ut majus a minore. Nam quæ vehementer astringunt, *acerba* dicuntur; quæ mediocriter, *austera*. — Item *acerbus* differt ab *amaro*: *acerba* enim sunt quæ immatura, amara et ea quæ matura; *acerba* semper injucunda sunt ac molesta, *amara* sæpe etiam jucunda et grata; *acerba* astringunt linguamque contrahunt et exsiccant, immo immo amara; *amara* opponunt mitia, *amara* vero dulcia. *Quintil. 11. 3. 169.* (Foz), cui Graeci nomen amaritudinis dederunt, super modum ac pene naturam vocis humanæ acerba. *Cic. 3. de republ. 8. 13.* Jus enim, de quo quærimus, civile est aliqui, naturale nullum: nam si esset, ut calida et frigida, et amara et dulcia, sic essent justa et injusta eadem omnibus. *Seneca 1. de Ira 4.* Kiam si amarum nunc acerbum quæ dicimus, nec minus stomachosum, raliiosum, clamorosum, difficultat, asperum: quæ omnia irarum differentie sunt.

ACERNES, a, um, adject. (acer) idem quod *acerus* (V. infra). *Inscript.*, quæ pertinet ad *Claudii Augusti* tempora, apud *Fabrett. p. 743. n. 513.* et *CLAVIA INAYATA VI. ET CANCELOS ACERNOS POD. . . . Fenant. 1. Paf.* Aranea pocula.

ACERNIA, æ, f. 1. nomen pisris ejusdam nolus ignoti. *Cassiod. 12. Farar. 4.* Bruttiorum mare dulces mittat acernias.

ACERNUS, a, um, adject. (acer) qui est ex acere (lt. *di acero*; Fr. *d'érable*; Hisp. *de acer*; Germ. *aus Ahornholz*; Angl. *made of maple-wood*). *Virg. 2. Aen. 112.* trabibus contractis acernis. *Horat. 2. Sat. 8. 10. et Martial. 14. 90.* Mensa acerna. *Ovid. 12. Met. 254.* mensa. *Id. 4. ibid. 487.* fores. *Sidon. 1. Ep. 5.* Quorum fluminum ripæ torique passim quernis acernisque nemoribus vestiebantur.

ACEROSUS, a, um, adject. (acus, æris) acerrimus, hoc est palis plenus. *Lucretius* apud *Non. p. 445. 18.* *Merc.* Far acerosum. *h. e. minus purgatum, sed palis aliisque sordibus immixtum.* *Paul. Diac. p. 187. 7.* *Mull. in v. Obocera.* Itaque et frumentum et panis non sine palis acerosus dicitur. *Non. l. cit.* *Acrosus* — panem fime minus purgato, nec sordibus a candido separatis dixerunt veteres putaverunt. — *Lucretius* apud *Non. l. cit.* Intum acerosum dicitur acer-

rosam carnium: sed lectio est omnino dubia; immo acetum legendum esse ex præcedentibus Nonii verbis putamus. V. ACERATUS.

ACERRA, æ, f. i. Nonnulli vocem deducunt ab Hebr. *אֶרְרָא* incendit: Fossius in *Etymol.* deducit ab

acere; unde acerra sit pro acerna, h. e. ex acere facta, ut pyxis a *πύξω*, h. e. buxo, nomen accepit. Cf. *Hesych.* *ἀράρος* (lege *ἀράρως*) *αὐτοφύρος*, h. e. qui vasa fert. Ceterum quidquid sit de etymo ¶ 1. Acerra prisca Romæ temporibus erat arca parva, quæ ante mortuum poni solebat, in qua odores incendebantur. *Paul. Diac.* p. 18. 7. *Müll.* Acerra ara, quæ ante mortuum poni solebat, in qua odores incendebant. *Cic.* 2. *Leg.* 24. 60. Cetera item funebria, quibus luctus augetur, Duodecim sustulerunt (intelligit de *Leg.* XII. *Tabul.*). — DE SYMPTVOSA RESPERSTO; NE LONGÆ CORONÆ, NEC ACERRÆ prætercantur. Alii præferunt. ¶ 2. Cum vero lege XII. *Tabularum* funebria acerra esset omnino sublata, acerra appellata est arcula thuraria quadrata, ac de ære plerumque eleganter facta, unde thus promebatur et in ignem injiciebatur, probe distinguenda a thuribulo, in quo thus incendebatur. *Virg.* 5. *Æn.* 744. cænæ penetralia Vestæ Farræ pio et plena supplex veneratur acerra. ubi *Servius*: Acerra; i. e. arca thuralis, id quod continet, pro eo quod continetur. *Horat.* 3. *Od.* 8. 2. Quid velint flores et acerra thuris Plena miraris. *Ovid.* 13. *Met.* 703. Dentique sacerdoti, custodem thuris, acerram. *Id.* 8. *ibid.* 266. (*Deos*) Muneribus datis et acerris thuris honorant. *Id.* 4. *Fast.* 934. Cumque nieri patera thuris acerra fuit. Thura focis vinumque dedit. *Id.* 4. *Pont.* 8. 39. de parva pauper libat acerra. Et *Pers.* 2. 5. libat acerra. Libare in hisce est de acerra extrahere et effundere. *Martial.* 10. 24. Vestris addimus hanc focis acerram. Acerræ mentio sit etiam a *Plin.* 35. *Hist. nat.* 10. 36. (70). *Arnob.* 2. 76. et in *Act. Fratr. Arval.* apud *Orell.* *Inscript.* Vol. 1. p. 391. — Ex allatis autem locis patet acerram fuisse arcam thurariam, quam sententiam confirmat in *Pictura Herculanensi* *Tom.* 2. *Tab.* 33. mulier quæ conspicitur acerram, h. e. arcam thuriferam cum lauro gestans. V. ibi *Comment.* p. 197. i. *Visconti Museo Pio-Clementino Tom.* 4. p. 5. et *Museo Borbonico Tom.* 5. *Tav.* 42. p. 2. Sed tamen acerram pro thuribulo usurpasse a quibusdam putatur *Capell.* 2. p. 28. Acerra autem, multo aromate gravidata, eademque candenti, manus virginis (*Philologie*) onerantur. quævis rō candens possit accipi candida et splendens. Cf. cetera apud *Capell.* loca 2. p. 36., *ibid.* p. 41. et præsertim *ibid.* p. 46.

ACERSECOMES, æ, m. 1. *ἀκροσέχομης*, capillatus, intonsus, ab a privativo, *αἰξίω* tondeo et *κόμη*, coma. Apud Græcos epitheton est Apollinis et Bacchi. *Juvenalis* pro puero catamito (nam hi intonsi erant) posuit 8. 128. si nemo tribunal Vendit acersecomes.

ACERUS, a, um, adject. *ἀκρὸς* ab a privativo et *κρῆς* cera, h. e. sine cera, ac propterea purus. Ita legunt nonnulli apud *Plin.* 11. *Hist. nat.* 15. 15. (38). In omni melle, quod per se fluxit, ut mustum oleumque, appellatur acerus. *Harduinus* vero legit eadem fere sententia acetum, ut sit acetum mel, *ἀκρὸν μέλι*, h. e. optimum; *ἀκρὸν* enim *Hesychius* interpretatur *κατὰ τὸν*. Alii *acedon*, *ἀκρὸν*, hoc est citra hominum operam sponte purgatum, ab a privativo et *κρῆς* cura, opera (V. ACETARIA). Sed cum emendatiora MSS. exhibeant *acoeton*, rectius legendum est *acoeton*, ut sit *ἀκρὸν*, h. e. purum, sine sedimento aut fæce.

ACERVĀLIS, e, adject. (acervus) proprie quod ad acervum spectat, quod congerit, vel congeritur in acervum. *Mar. Vict.* 1. p. 2494. *Putsch.* Biotium metrum est, quod in usu vitæ et humana conversatione taxatur: quod ipsum accipietur modis quatuor. Primo per spatium longitudinis, ut metrum cubitale, pedale, palmale. Secundo per ponderum examen, ut in libra, uncia, scrupulo. Tertio per qualitatem acervalem, ut in modio sextario, hemina. Quarto per qualitatem humidam et fluxam, ut in cyathio, congio. ¶ 2. Translate argumentatio acervalis ea dicitur, qua multa simul argumenta acervantur, quæ Græce *συνίπτης* appellatur, qua *Chrysippi* utebatur. *Cic.* 2. *Divinat.* 4. 11. Aut quænam inmodum sortis resistas? quem, si necesse sit, Latino verbo liceat acervalem appellare. Cf. *Capell.* 2. p. 30. Soritas cumuli accessibus aggrans. V. et infra ACERVUS II. 2.

ACERVĀTIM, adverb. (acervus) per acervos, acervando (It. a *mucchii*; Fr. *en tas*, par tas ou monceaux; Hisp. a *montones*, de *monton*; Germ. *haufenweise*; Angl. by *heaps*).

I.) Proprie. *Lucret.* 6. 1261. Confortos ita acervatim mors accumulabat (mortuos). *Farro* 1. *R. R.* 38. 1. Stereus aspergi oportere in agro, non acervatim poni. *Colum.* 9. *R. R.* 13. 4. Apes sub favis acervatim eneetæ reperiuntur. *Auctor B. Alex.* 31. Plerique acervatim se de vallo præcipitaverunt. *Apul.* 4. *Met.* 8. Pulmenta acervatim ingerere.

II.) Translate fere de oratione ponitur, et significat summam, promiscue. *Cic. Cluent.* 10. 30. Acervatim jam reliqua, iudices, dicam, ut ad ea, quæ propiora causæ sunt, perveniam. *Id. Orat.* 25. 85. Nec acervatim multa frequentans, una complexione devinciet. *Flor.* 1. 17. 1. Hactenus populo Romano bellum cum singulis gentium, mox acervatim; tamen sic quoque par omnibus fuit.

ACERVATIO, ōnis, f. 3. (acervo) actus acervandi, accumulatio (It. *ammassamento*, *ammucchiamento*; Fr. *accumulation*, *entassement*; Hisp. *acumulacion*, *amontonamiento*; Germ. *die Anhäufung*; Angl. a *heaping up*, *piling*, or *laying one thing upon another*, an *accumulating*). *Plin.* 11. *Hist. nat.* 53. 117. (282). Homini cibus utilissimus simplex: acervatio saporum pestifera et condimento perniciosa.

ACERVĀTUS, a, um. V. ACERVO.

ACERVO, as, ōvi, ōtum, are, a. 1. (acervus). Part. *Acervans* et *Acervatus*. Est autem in acervum congero, accumulo (It. *ammassare*, *accumulare*, *ammucchiare*; Fr. *amasser*, *entasser*, *amonceler*; Hisp. *acumular*, *amontonar*; Germ. *auf einen Haufen zusammenbringen*, *aufhäufen*; Angl. to *heap up*, to *accumulate*).

I.) Proprie. *Liv.* 5. 48. Jam pigritiā singulos sepe liendi promiscue acervatos cumulos hominum urebant. *Seneca Herc. fur.* 1216. Aggerem acervans. *Plin.* 32. *Hist. nat.* 9. 31. (95). Acervantur (*myaces*) muricum modo vivuntque in algosis. *Id.* 18. *ibid.* 7. 10. (53). Panicum a paniculis dictum, prædens acervatur granis. *Id.* 21. *ibid.* 17. 68. (109). LXXX simul acervatis saepe bulbis.

II.) Translate fere de oratione ponitur, in qua res complures summam colliguntur. *Liv.* 3. 34. In hoc immenso aliarum super alias acervatarum legum cumulo. *Quintil.* 9. 3. 47. Nec verba modo, sed sensus quoque idem facientes acervantur. *Plin.* 26. *Hist. nat.* 4. 10. (21). Plura undique acervabimus.

ACERVUS, i, m. 2. Juxta nonnullos ab *ἀκρίς*, *acies*, *cacumen*, ut proprie sit multarum rerum minutarum congeries; in quo consentiunt et qui vocem deducunt ab *acus*, *ēris*, ratione quoque habita verbi *ἀκρίσσω* gero, quam notationem confirmat *Hesych.* *ἀκρόα καὶ ἀκρίσσω* *ἀκρίσματα*. h. e. congeries, globus. — Est autem acervus congeries rerum in unum collectarum atque aliarum super alias promiscue positarum (It. *cumulo*, *mucchio*; Fr. *tas*, *amas*; Hisp. *monton*, *cumulo*; Germ. *eine aufgeschüttelte Masse*, *ein Haufen*; Angl. a *heap*, *hoard*, or *pile*).

I.) Proprie et quidem ¶ 1. Stricto sensu occurrit a) cum nomine rei acervatæ, b) absolute. — a) Cum nomine rei acervatæ. *Cic.* 5. *Tusc.* 15. 45. Videamus ne, ut acervus ex sui generis granis, sic beata vita ex suis similibus partibus effici debeat. *Plaut. Pseud.* 1. 2. 55. Acervus framenti. *Lucr.* 3. 198. papaveris. *Cic.* 4. *Acad.* (pr. 2.) 29. 92. tritici. *Virg.* 1. *G.* 185. farris. *Horat.* 1. *Ep.* 2. 47. æris acervus et aur. *Sueton. Calig.* 42. aureorum. *Virg.* 8. *Æn.* 562. scutorum. *Dig.* 41. 2. 51. lignorum. *Accius* apud *Non.* p. 192. 3. *Merc.* Atque acervos alta in amni corpore expleri hostico. *Cic.* 3. *Catil.* 10. 24. corporum. h. e. cadaverum. *Id.* 4. *Catil.* 6. 11. Insepulti acervi civium. *Virg.* 10. *Æn.* 245. Cædis acervi. *Id.* 11. *ibid.* 207. Ingens cædis acervus. *Id.* 6. *ibid.* 504. et 11. 384. stragis. — b) Absolute, ita tamen ut ex orationis contextu quænam sit res acervata facile intelligatur. *Plaut. Cas.* 1. 1. 37. Acervum comedere. h. e. frumenti. *Id.* *Horat.* 1. *Sat.* 1. 51. et *Virg.* 1. *G.* 158. *Sil.* It. 5. 177. Accensis acervis. h. e. lignorum. *Ovid.* 1. *Met.* 24. Cæcus acervus. h. e. Cbaos. ¶ 2. Ponitur interdum latiori sensu de ingenti rerum summa. *Cic.* 2. *Leg. agr.* 22. 59. Acervi pecuniæ. *Sueton. Aug.* 37. summarum.

II.) Translate. ¶ 1. Generatim sumpta metaphora ex superiori § 2. *Cic. Sull.* 27. 76. Acervi facinorum.

Ovid. Rem. am. 424. Acervus præceptorum. *Plin.* 36. *Hist. nat.* 5. 4. (27). Magni officiorum negotiorumque acervi. *Ammian.* 4. 1. Malorum acervi. *Id.* 26. 2. curarum. *Id.* 28. 1. ærumnarum. *Quintil.* 8. 4. 47. Etiam si non per gradus ascendant, tamen vult acervo quodam allevantur (verba). ¶ 2. Peculiariter acervus est sorites (V. ACERVĀLIS), hoc est genus argumenti constans plurium rationum coacervatarum complexione, et propositionum in infinitum prope abeuntium congerie, quibus facile capiuntur disputantes, quod nesciant in quam potissimum sistendum sit: ejusdem auctor laudabatur *Chrysippus*. Hoc tamen sensu plerumque sumitur in partem pejorem pro sophismate: unde *Cic.* 4. *Acad.* (pr. 2.) 16. 49. Captiosissimo genere interrogationis utuntur, quod minime in philosophia probari solet, cum aliquid minutatim et gradatim additur aut demitur. Soritas hos vocant, qui acervum efficiunt uno addito grano. Vitiosum sane et captiosum genus! *Horat.* 2. *Ep.* 1. 47. Dum cadat clusus ratione ruentis acervi. *Pers.* 6. 80. Inventus, *Chrysippe*, tui finitor acervi. *Capell.* 4. p. 94. *Chrysippus* cumulet, proprium consumat acervum. ubi *Kopp* reponendum fortasse arbitratur cumulo et.

Homonym. *Acervus*, *cumulus* et *strues* inter se differunt. Tria enim hæc generaliter quidem significant plurium rerum congeriem: verum *acervus* est rerum congeries quæcumque præferat formam; *cumulus* e contra in culmen sive in aciem desinit: *acervus* et *cumulus* sunt diversarum rerum congeries confusa atque inordinata, *strues* est similium rerum congeries in ordinem distributa. Hinc cum ligna cæduntur, hic illic jacent lignorum acervi; qui si altiores exsurgant et in culmen desinant, sunt *cumuli*; eadem denique ligna domum allata atque in ordinem distributa et composita *struem* constituunt. *Cic. Scaur.* 4. b. *T. II. P. II.* p. 259. *Orell.* Quoniam congesta fuit accusatio magis acervo quodam criminum, non distinctione aliqua generum et varietate. *Vitruc.* 2. 8. 4. Ita enim non acervatim, sed ordine structum opus poterit esse sine vitio æternum. *Liv.* 31. 26. Neque enim (*Philippus*) diruere modo ipsa templa, ac simulacra evertere satis habuit, sed lapides quoque, ne integri cumularentur ruinas, frangi jussit. h. e. ne lapides, si integri in cumulo coacervarentur, magnificentie aliquid ruinis adderent. *Plin.* 36. *Hist. nat.* 15. 24. (101). Universalitate vero acervatâ (scil. rerum a Romanis gestarum) et in quendam unum cumulum coniecti non alia magnitudo exsurget, quam si mundus alius quidam in uno loco naretur. — Hinc *cumulus* est etiam id quod additur mensuræ plenæ, ut ait *Paul. Diac.* p. 14. 17. *Müll.* Auctarium dicebant antiqui, quod super mensuram vel pondus justum adjiciebatur, ut cumulus vocatur in modio. *Cic.* 13. *Fam.* 62. Beneficium cumulo augere. *Plin.* 2. *Ep.* 1. Hic supremum felicitati ejus cumulus accessit.

ACESCO, is, cres n. 3. (V. acer). Perf. *acui* ad verbum aceo retulimus, quod vide. Alia etiam occurrit hujusce verbi forma, scil. *acisco* apud *Gargil.* (v. inf.), mutatio enim e in i frequens. V. Part. *Acenscens*. Accessio autem est acidus flos, ac fere de liquidis dicitur (It. *inacettare*, *diventare acetoso*; Fr. *devenir aigre*, *s'aigrir*; Hisp. *avinagrarse*; Germ. *sauer werden*; Angl. to *grow tart*, to *turn sour*, or *cagey*). *Horat.* 1. *Ep.* 2. 54. Sincerum est nisi vas, quodcumque infundis, accescit. *Colum.* 12. *R. R.* 26. 1. In quo agro vinum accescere solet, curandum est etc. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 15. 13. (64). Accescunt musta. *Id.* 11. *ibid.* 33. 41. (118). Accescens natura culices gignit. *Id.* 20. *ibid.* 14. 53. (147). Lac accescit. *Id.* 23. 2. 28. (59). *Pallad.* 3. *R. R.* 25. 11. (*Finum*) bieme dera, sed prima accescit æstate. *Cæli. Aurel.* 1. *Acut.* 16. Poma quoque succi maliiani et facile accescitis esse noscuntur. *Gargil. de pom. ed. Maio in Class. Auct. Tom.* 3. p. 419. Persicorum cibus stomacho inutilis, quod cito succus ejus aciscat, et caro ejus indigestionem faciat.

ACESIS, is, f. 3. (*ἀκρίς*, quod ab *ἀκροα* curo) est genus chrysocollæ aridæ, exsiccandi et contrahendi vim habens; cuius meminit *Plin.* 33. *Hist. nat.* 5. 28. (92). (It. *sorta di borace*, che s'adopera nei medicamenti; Fr. *espèce de ver de montagne*, que on use dans les médicaments; Hisp. *verdemontaña*, de que usan los medicos; Germ. *eine Art Grün-erde*, die zu medicinischem Gebrauche diene, *Berggrün*; Angl. a sort of borax used in medicine).

ACETABULUM, i, n. 2. *Acetabulus*, i, masc. gen. apud *Apic.* 6. 9. *Acetabula*, æ, fem. gen. invenitur apud *Varr.* 3. *R. R.* 5. 15., si Scaligeri emendationem sequimur, qui ita legit: *Ut ad extremum, ubi orbile solet esse, acetabula cavata sit*, etc. Hoc autem loco significare videtur foramen, in quod convenit modicus rotæ, de qua ibi sermo est, inquit acetabuli ossis coxendicis (V. infra II. 1.). Impressi autem libri habent: *Ut ad extremum, ubi orbile solet esse acetum, tabula cavata sit*, etc. Quæ verba *Turneb.* l. 21. c. 23. explicare conatur. — Ceterum acetabulum proprie est vas, in quo acetum ponitur, ut docet *Isid.* 20. *Orig.* A. 12. Est enim ab aceto deducta vox, teste *Fossio* in *Etymol.* in V. *Acidus*: quamquam alii ab accipiendi derivant, et ob id *acceptabulum* scripsere in *Plin.* 9. *Hist. nat.* 29. 46. (86.), cuius verba mox referemus: quæ scriptio reperitur etiam apud *Caton. R. R.* 102. in editione *Nicol. Jerson.* 1472., sed nihilominus contra communem usum est. Neque minus est refutandum etymon *Isidori* l. cit. scribentis *acetabulum* dici, quasi *acetatorum*, quod acetum ferat (It. vasso da aceto; Fr. vase à mettre le vinaigre, vinaigrier; Hisp. vinagrera; Germ. ein kleines Gefäß zu Essig; Angl. a vessel for holding vinegar, a vinegar-cruet). Generatim occurrit I. pro certo quodam vase, II. pro quibusdam rebus, quæ ejusdem vasis similitudinem præferunt.

I.) Ponitur pro certo quodam vase; et quidem ¶ 1. Est vas, in quo acetum, ut diximus, ponitur. Hanc acetabuli significationem, præter aliatum *Isidori* locum, probant etiam quæ scripsit *Quintil.* 8. 6. 35. Mille sunt hæc (quæ dicuntur per *κατάχρησιν*), et *acetabula* quidquid habent, et *pyxides*, cuiuscumque materię sunt etc. Quibus verbis illud aperte innuit, quemadmodum *pyxis* proprie significat vas e buxo confectum, quæ Græce est *πύξις*, per catachresin autem de cuiuscumque materię vase dicitur; ita *acetabulum* proprie notare aceti vas, et per catachresin de quocumque continente vase usurpatur. Adde *Apic.* 8. 7. Porro huius vasis figura fuit rotunda, nulla marginis latitudine paullatim se undique contrahens, calicis instar, usque ad imum: hæc autem ex iis colligimus, quæ *acetabula* per similitudinem appellata sunt, quæque Vide præscriptum sub II. ¶ 2. Hinc generatim *acetabuli* nomine omnia significantur vasa domesticis usibus inservientia, etiam quæ ex metallis constant et magni sunt pretii. *Ulpianus* enim *Dig.* 34. 2. 19. § 19. *acetabula* recenset inter vasa domesticæ suppellectilis. ¶ 3. Peculiariter acetabulum est mensura liquidorum, necnon aridorum, quæ hemina, seu cotylæ quartam partem continet, pondere vero drachmas Atticas quindecim habet; ut docet *Plin.* 21. *Hist. nat.* 34. 109. (185). Cum acetabuli mensura dicitur, significat hemina quartam partem, id est, drachmas xv. h. e. continebat pollices cubos Parisienses 3,399961 (*V. Pauly Real-Encyclop.* T. 1. p. 16.). *Cato R. R.* 102. Melanthii acetabulum contrito in viui veteris hemina. *Quædam Edit.* hoc loco habent *catibulum*, sed mendum est. *Cels.* 5. 24. Acetabulum mellis. *Id.* 5. 18. cunuli. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 7. 14. (73). salis. *Apic.* 2. 2. liquaminis. *Id.* 8. 7. olei. *Id.* memorat etiam 6. 9. Acetabulum minus; et 8. 6. majus. ¶ 4. Item peculiariter acetabula sunt vascula, quibus circulatorum et præstigatorum, *ῥητοπαίται*, utuntur in ludis, cum pluribus acetabulis inversis in mensa positis calculum, aut globulum subijciunt, et manuum dexteritate ita tractant, ut cum credis sub uno acetabulo esse, sub alio reperiatur. *Seneca Ep.* 45. 7. Ista sine noxa decipiunt, quomodo præstigatorum acetabula, et calculi, in quibus fallacia ipsa delectat. ¶ 5. Erant etiam acetabula vasa metallica, quibus hatillo pulsatis variis pro metalli cuiusque genere sonitus edebatur. *Isid.* 3. *Orig.* 21. 1. Tertia divisio est rhythmica, pertinet ad nervos et pulsus, cui dantur species cithararum diversarum, tympanum et cymbalum, sistrum, acetabula ænea vel argentea, vel alia, quæ metallico rigore percussa reddunt cum suavitate tinnitum. Et *ibid.* n. 11. Cymbala et acetabula quædam sunt, quæ percussa invicem se collidunt et faciunt sonum. V. *Calliarchus* de *Lud. Scen.* n. 88.

II.) Ponitur etiam de quibusdam, quæ acetabuli proprie dicti similitudinem præferunt. ¶ 1. Peculiariter acetabulum dicitur ab Anatomicis cavitas ossis, quæ alterius caput insertum excipit, qualis in osse coxendicis, *κατάχρησιν*, κατὰ τὸν ὄρον. *Plin.* 28. *Hist. nat.* 11. 19. (179). Ossis ex acetabulis penarum, circa quæ

coxendices vertuntur. ¶ 2. Item acetabula dictæ sunt cavitates quædam in polyporum brachiis dispersæ, cavam decretescentis paullatim rotunditatis speciem repræsentantes, quibus veluti hauriunt-suguntur ea, quibus adhæserint. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 29. 46. (86). Cetero per brachia veluti acetabulis dispersis, haustu quodam adhærescunt. Et *ibid.* 30. 48. (90). L. Lucullus negat ullum esse atrocius animal ad conficiendum hominem. Luctatur enim complexu, et sorbet acetabulis, ac numero suctu, dum trahit. *Ætior.* (93). Acetabulis, sive caliculis urnalibus, pelvium modo *Plin.* omnibus hisce loc. de polyporum brachiis loquitur. ¶ 3. Item caliculi seu cavitates in plantarum radicibus. *Plin.* 26. *Hist. nat.* 8. 37. (58). Polipodii radix pilosa; crassitudine digiti minimi, acetabulis cavernosa. ¶ 4. Item caliculi seu cavitates in fœi germine et fructu. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 26. 65. (245). Cum folia pauca in cacumine acetabuli modo germinant, tunc serendas ficus. *Id.* 21. *ibid.* 15. 55. (92). Acetabulis in flore purpuream lanuginem fundentibus.

ACETARIA, orum, n. plur. 2. (acetum) olera, quæ cruda ex aceto, oleo et sale eduntur, cuiusmodi sunt lactuca, nasturtium, menta, intubus etc. (It. erbe da insalata, insalata; Fr. salade; Hisp. ensalada; Germ. Salate; Angl. a salad). *Plin.* 19. *Hist. nat.* 14. 10. (58). Horti maxime placebant, quia non egerent igni, præterentque ligno, expedita res et parata semper: unde et acetaria appellantur, facilia concoqui, etc. *Id.* 20. *ibid.* 20. 81. (212). Partulacæ itomachum in acetariis sumpta corroborat. — Sunt qui priore *Plinii* loco pro acetaria substituunt acetaria a Græco ἀκτῆς, sine cura aut opera, quia olera nulla, aut certe parva impensa et cura in cibos parantur. Eadem ratione *acedon* mel legitur pro acetum aut potius acetum apud *eumd.* 11. 15. 15. (38). de quo V. supra ACERUS. Subtilis quidem conjectura, sed non temere admittenda contra MSS. et editorum librorum fidem et consensum.

ACETASCO, as, avi, are, n. 3. Sed præferenda videtur alia forma, scilicet

ACETO, as, avi, are; a. 1. (acetum); quia hæc occurrit in *Galen. Comp. lat. ms. cap.* 13. (*V. Glossarium novum Latini.* ed. *Maio* p. 77.). Succum pitæntæ bene factum, illis maxime, quibus non acetat in stomacho —, optime offerimus. — Est autem idem quod acesco. *Apul. Herb.* 3. Herbae verbenacæ ramulos ex vino decoctos et contritos, deinde quod acetaverit, plagæ impones, et adaperiet.

ACETO idem apud Veteres erat ac agito, mutatis in c et i in e, quæ mutationes priscis Latine lingue temporibus admodum usuvenerunt. *Paul. Diac.* p. 23. 10. *Müll.* Acetare dicebant, quod nunc dicimus agitare. *Al. leg. acetare.*

ACETUM, n. 2. Negat *Varro* 9. *L. L.* 66. p. 217. *Müll.* aceta dici in plur. num. Acetum autem est proprie partieplum passivum, cui nomen vinum adiiciendum, a verbo acio, ut *deletus a deleo*; mox substantivum nomen, quod significat vinum acidum (It. aceto; Fr. vinaigre; Hisp. vinagre; Germ. Wein-essig, Essig; Angl. vinegar).

I.) Proprie. — a) De aceto, quo olera et alia etiam edulia condiuntur. *Plaut. Rud.* 4. 2. 32. Cum aceto pransurus est et sale. *Cato R. R.* 104. 1., *Horat.* 2. *Sat.* 3. 117., *Colum.* 12. *R. R.* 17. Acetum acre. *Cato l. c.* § 2. acerrimum et pulcherrimum. *Plaut. Truc.* 1. 22. 76. acerrimum. *Colum.* 12. *R. R.* 57. album. *Plin.* 34. *Hist. nat.* 18. 54. (175). asperimum. *Id.* 14. *ibid.* 6. 8. (64). generosum. *Cato R. R.* 116. lascerpitium. *Pers.* 4. 32. moriens. *Cato R. R.* 157. 6. mulsim, h. e. nielle temperatum. *Colum.* 12. *R. R.* 49. 5. piperatum. *Martial.* 11. 57. rubens. *Plin.* 23. *Hist. nat.* 2. 28. (59). scillimum. *Id.* 32. *ibid.* 10. 47. (135). scillites. *Cels.* 5. 19., et *Colum.* 12. *R. R.* 34. scilliticum. Adde *Plaut.* et *Pers.* infra cit. II. *Martial.* 7. 24. Nec cibum ipse juvat morsu fraudatus aceti. — b) Optimum et laudatissimum acetum a Romanis habebatur Ægyptium, quod acrimoniam quidem habebat multam, sed mixtam tamen dulcedine aliqua, quæ asperitatem tolleret, nec borrorem gustanti injiceret. *Cic.* apud *Non.* p. 240. 31. *Meis.* Quod alterius ingenium sic dulce, ut acetum Ægyptium, alterius sic acre, ut mel Hymettium dictum. V. MEL. Hinc acetum Pharium apud *Juvenal.* 13. 85., et Niliacum apud *Martial.* 13. 122. — c) Aceto non solum ad cibos condiendos, sed etiam ad alia usi sunt Romani. *Horat.* 2. *Sat.* 3. 240. aceto diluit insignem baccam. *Liv.* 21. 37. Saxa aceto putreface-

re. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 35. 58. (120). Aceti asperitas visque in tabem margaritas resolvit. *Id.* 10. *ibid.* 60. 80. (167). Ova aceto maerata. — d) Pro acido generatim humore posuit *Tac.* 5. *Hist.* 6. loquens de lacu Jordanis: Ater suapte natura liquor, et sparso aceto concretus, innatat.

II.) Translate. *Plaut. Pseud.* 2. 4. 49. rsevd. Equid habet is homo aceti in pectore? CHAR. Atque acidissimi. ubi acetum est acumen, prudentia. Adde *Bacch.* 3. 3. 1. et *Truc.* 1. 2. 76. *Horat.* 1. *Sat.* 7. 32. Ast Græcus postquam est Italo perfusus aceto. h. e. acris judicio et ingenii perspicacia in Dialecticis præstans.

ACETUM mel. V. ACERUS.

ACHÆMENIS, idis, f. 3. (ἀχαιμενίς) herba colore electri, sine folio, in India nascens, cui magicas mirasque virtutes inesse tradidit Democritus apud *Plin.* 24. *Hist. nat.* 17. 102. (161). Achæmenida colore electri sine folio nasci in Tradastilis Indiæ, cuius radice in pastillos digesta in dieque pota in vino noxii per cruciatos nocte confiteantur omnia per varias numerum imaginationes; eandem hippopobada appellat, quoniam equæ præcipue caveant eam. Adde *eumd.* 26. *ibid.* 4. 9. (18.), et *Apul. Herb.* 56. Cl. Fée in *Commentair. sur la Botanique et la Matière Médic. de Plin.* T. 3. p. 296. achæmenida hanc herbam vocatam ait ab Achæmenæ primo Persarum rege, Cylr avo; quænam porro sit, definire nescit; sine dubio tamen aliquam Euphorbiam esse affirmat, quæ *Euphorbiæ antiquorum* proxime accedat, nisi forte inter solana fuerit annumeranda.

ACHÆMENIUS, a, um, adject. — a) Ab Achæmene, primo Persarum rege (de quo V. ONOM.), quem crudelissimum fuisse ferunt, et nonnisi luniano sanguine satiabiles. Hinc per abusionem *Sedul.* 1. 184. Achæmenia ira. h. e. sævissima et insatiabilis. — b) Est etiam ab Achæmenia Persidis regione, et sæpe ponitur pro Persico (V. ONOM.): quemadmodum autem Persis est totius Orientis prima et celebratissima regio, ita Achæmenius per catachresin est etiam orientalis. *Avien. Perieg.* 473. Hæc tamquam speculis assurgens plurima trinis Speetat Achæmenius lucis jubar. h. e. jubar solis orientis. *Id. Or. marit.* 655. Achæmenius ortus. h. e. oriens. V. ASSYRIUS in Lexico.

ACHANTUM, i, h. 2. inter ea quæ necessaria sunt ad quædam sufficientiorum compositionem, qua morbi prohibeantur, memoratur a *Veget.* *Feter.* 1. 20. Achauti uncias sex. Quidam vero sit, nequit definire. Gesner. *marvult* achatis; Schneider. vero chalcanti; Furlanetti. in suis MSS. acanthi.

ACHANUM, i, n. 2. est morbi genus in hibus, quem ita describit *Veget.* *Feter.* 3. (4. Schneider.) 2. Equinum genus morbus, qui appellatur malleus, — consumit: boves quosque idem morbus interfecit, sed a diversis diverso nomine vocatur, quem plerumque vulgus achanium appellat. Hic morbus boves si quando tentaverit, istis agnoscitur signis: erit pillo horridus, et tristis stupentibus oculis, cervice dejecta, salivæ assidue per os fluentibus, incessus pigrior, spina rigidior, fastidium maximum, pauca ruminatio. Nonnulli dubitant an sit gen. masc. potius quam neutr. Gesner. autem ad hunc locum: Gr. ἀχάνης stupidum notat, biantem sine alio conatu; de oculis etiam dicitur, ut hic stupentes oculi commemorantur.

ACHARIS, e, adject. Græca vox ἀχαρίς ingratus. *Fulgat. Interpr. Eccli.* 20. 21. Homo acharis quasi fabula vana.

ACHARISTUM, i, n. 2. vel potius Acharistus, a, uni, adject. Græca vox ἀχαριστός Injuvundus; unde collyrii cuiusdam nomen, vel epitheton duxit *Marcell. Empir.* 8. ad fin. Descriptio acharisti collyrii etc.

ACHARNE, es, f. 2. Legitur et *acarne*. Est genus piscis marini, qui præstantissimus capitur apud Ænion Thraciæ. *Athenæo* l. 7. ἀχαρνης est, et l. 8. ἀχαρνης. Ejus meminit *Plin.* 32. *Hist. nat.* 11. 53. (145). Item *Lucil.* apud *Gell.* 10. 20. et *Enn.* apud *Apul. Apolog.* ut quidem legitur a quibusdam. Nam alii aliter. — Eum describit *Rondeletius* ex conjectura, colore albo, squamis argenteis, ore medioiori, rostro aquilino, oculis m. is aureisque; uno verbo pagri, vel erythrini adeo similem, ut pro eis interdum vendatur. V. Gesner. et *Aldrovand.* Quidam putant, eundem esse, qui Venetiis alboro dicitur, rufum a colore albo carnis ejus.

ACHATES, *α*, ejus Acens. est *achaten*, gen. fem., quia subauditur *gemma*, interdum etiam masc., ut infra apud *Solin.* (It. *agata*; Fr. *agaté*; Hisp. *agata*; Germ. *der Achatstein*; Angl. *an achat*, or *agate*). Gr. *ἀχάτης*, *α*, gemmæ nomen deductum ab Achate Siciliæ fluvio, juxta quem primum reperta est. Ea variis appellationibus nominatur pro varia coloris, aut figuræ differentia, ut *Iaspachates*, quæ iaspidi similis, *Cerachates*, quæ cereum habet colorem, *Hæmachates*, quæ sanguineis rubescit maculis, *Leucachates*, quæ albis, etc. Vide *Plin.* 37. *Hist. nat.* 10. 54. (139). ubi plura de ea. *Id. ibid.* 1. 3. (5). Pyrrhus (*Epirotarum rex*) habuisse traditur *achaten*, in qua novem Musæ, et Apollo citharam tenens spectarentur. Hæc eadem narret *Solin.* 5. ad fin. qui masculino genere usurpat, subintellecto nempe *Lapide*. — *NB.* De fluvio Achate, et de Achate *Ænææ* socio *V. ONOM.*

ACHELOÏS, *Idis*, *f. 3.* adject. ad Acheloum pertinens; *V. ONOM.* *Acheloides* dicuntur etiam proprie Nymphæ Acheloi, sed metonymice omnes Njades, seu Nymphæ fontanæ, vel amnicolæ, ut una earum *Acheloides* dicitur ab *Auct. Copæ* 15. *Colum.* 10. 263. Nunc vos Pegasidum comites Acheloides oro. h. e. Nymphas seu Hippocrenes, Musarum socias; nam Achelous pro omni aqua scilicet, ut dicitur in *V. ACHELOUS* infra.

ACHELOÏUS, *a*, um, adject. ad Acheloum pertinens; *V. ONOM.* Metonymice *Acheloides* pocula pro quavis aqua posuit *Virg.* 1. *G. 9.* *V.* vocem seq.

ACHELOÏUS, *i*, m. 2. (*Ἀχελώϊος*) fluvius Acarnanum a Pindo oriens Ætoliam ab Acarnania dividens, de quo *V. ONOM.* Veteres Acheloum pro omni aqua posuerunt propter antiquitatem fluminis, tota Græcia celeberrimi, ut ait *Servius* in *Virg.* 1. *G. 9.* et 8. *Æn.* 300., et variis aliis Græcorum scriptorum exeropis fuisse ostendit *Macrob.* 6. *Satur.* 18.

ACHERON, *ontis*, m. 3. (*Ἀχέρων*). Plura nomina hoc nomine appellabantur, de quibus *V. ONOM.* Poetis erat fluvius Inferorum; ac proinde metonymice sepe Acheron ponitur pro ipso Inferis. *Ennius* apud *Festum* p. 201. 7. *Müll.* Acherontem obibo, ubi mortis thesauri obiacent. *Virg.* 7. *Æn.* 312. Flectere si nequeo Superos, Acheronta movebo. *Acheronta* Accusativus est Græcæ terminationis, Poetis familiaris, pro *Acherontem*. *Horat.* 1. *Od.* 3. 36. Perripit Acheronta Hercules labor. *Cic.* post red. in *Senat.* 10. 25. Ut haberet et fratrem ab Inferis, et omnes Metellos præstantissimos cives pene ex Acheronte excitatos. *Nep.* *Dion.* 16. 3. Ut cum quo sanguine, si posset, ab Acheronte cuperet redimere. In quibus Cicero et Nepotis locis optima *MSS.* legunt veteri forma Acherunte. — Hinc mittere aliquem Acheruntem apud *Plaut.* *Cas.* 2. 8. 10. *Most.* 2. 2. 67. et *Poen.* 4. 2. 9., vel ad Acheruntem apud *eund.* *Most.* 2. 2. 77., *Poen. prol.* 71. et *Trin.* 2. 4. 92. est interficere. — Acheruntis adverbialis, seu potius quæ torpore occurrit et *Kartagini*, vel Acherunte ponitur pro in Acheronte, hoc est apud Inferos. *Plaut. Merc.* 3. 4. 21. Si neque hic, neque Acheruntis sum, ubi sum? *Id. Capt.* 5. 4. 1. Vidilego multa picta, quæ Acheruntis fierent, quæclamenta. Adde *Capt.* 3. 5. 31. et *Truc.* 4. 2. 36. *Id. Æn.* 1. 3. 22. Quantum Acheruntis est mortuorum. Adde *Lucr.* 3. 629. (628). — Acheruntis ostium per catachresin est locus pestilens; Veteres enim putabant patere Orci ostium in his locis, in quibus esset pestilentia, vel aer pestilens. *Plaut. Trin.* 2. 4. 124. Acheruntis ostium in nostro est agro. *V.* Integrum locum, et *Cl. Vet. Poet.* apud *Cic.* 1. *Tusc.* 16. 37. Aperto ex ostio altæ Acheruntis (adverte fem. gen., de quo in *ONOM.*). — Hinc etiam Acheruntis pabulum a *Plaut.* *Cas.* 2. 1. 12 dicitur homo flagitiorum architectus, sentina vitiolorum, ac proinde dignus, qui sit præda Inferorum. — Denique Acheruns ulnarum joculariter dicitur ab eodem *Plauto Amph.* 4. 2. 10. de servo vapulante virgis ulneis, scilicet in cuius tergo moriuntur virgæ, ut idem loquitur *Capt.* 3. 4. 117. Væ illa virgis miseris, quæ hodie in tergo moriuntur meo.

ACHERUNTS, *untis*, *V.* vocem præced.

ACHERUNTICUS, *a*, um, adject. ad Acheruntem pertinens. Per catachresin *Plaut. Merc.* 2. 2. 19. Quid tibi ego etatis video? *Id.* Acherunticus senex, vetus, decrepitus. h. e. morti proximus. *Id. Mil. glor.* 3. 1. 33. Ita ne tibi ego video oppido Acherunticus, tam capularis, etc.?

ACHEROUSIUS, *a*, um, adject. (*Ἀχέρουσιος*) ad

Acherontem pertinens; *V. ONOM.* Hinc translate *Acherusia vita* est tristis, ærummosa, cruciatibus obnoxia, qui nempe apud Inferos ab impiis perferuntur. *Lucr.* 3. 1037. Hinc Acherusia sit stultorum denique vita.

ACHETA, *α*, m. 1. (*ἄχεται*) et *Doric* *ἀχέτα* mulato *η* in *α*: *ἄχεται* τέττις habet *Hesiod.* *Op.* et *Ed.* 543.; unde *achetas* audiunt cicadæ κατ' ἐξοχὴν. Cicada arguta et canora, a verbo *ἄχεται*, quod est sono et crepito (It. *cicala cantatrice*, *cicala maschio*; Fr. *la cigale mâle à la voix bruyante*; Hisp. *la cigarra macho*, quæ hæc gran ruido; Germ. *die singende Cicade*; Angl. *singing cicada*, grass-hoppers). *Plin.* 11. *Hist. nat.* 26. 32. (92). Cicadarum duo genera: minores, quæ primæ proveniunt, sunt mutæ. Quæ canunt, vocantur *achetas*, et quæ minores ex his sunt, testigonia, sed illæ sunt magis canoræ. Mares canunt in utroque genere, feminae silent. Pedes ipsam fistulosum, hoc canunt *achetas*.

ACHILLÆA, *α*, *f. 1.* Herba *Plinio* laudata 26. *Hist. nat.* 15. 80. (151). Menses nimio silit achillea imposita. Videtur fuisse eadem ac Achilleos. *V. voc. seq.* — De Achillea insula *V. ONOM.*

ACHILLÆOS, *i*, *f. 2.* (*ἀχιλλῆος*), fortasse eadem ac achillea, herba sic appellata, quod eam Achillea invenisse traditur, et addubium in curando vulnere Telephili: memoratur a *Plin.* 25. *Hist. nat.* 5. 19. (42.), ubi ab aliis sideritis et apud Romanos millefolium vocata dicitur. Adde *Apul. Herb.* 88., cuius verba *V. in STRATIOTICE*. Est autem, ut videtur *cl. Fée*, *ἀχιλλῆος* αἰδοῦς χαυρίδων *Dioscor.* 4. 36.; Achillea tomentosa seu abrotanifolia *L.*

ACHILLES, *is*, m. 3. (*Ἀχιλλεύς*). Heros Græcus, filius Pelei et Thetidis, de quo *V. ONOM.* Per catachresin interdum dicitur de quocunque homine pulcro, aut forti. *Plaut. Mil. glor.* 4. 2. 63. per ironiam: Age, mi Achille, sit quod te oto. *Val. Max.* 3. 21. Q. Cotius, qui propter fortitudinem Achilles cognominatus est. *Gell.* 2. 11. Nomenque ei (*L. Sicio Dentato*) factum ob ingentem fortitudinem appellatumque esse Achillem Romanum.

ACHILLEUM, *i*, n. 2. (*ἀχιλλῆϊον*) genus spongiarum tenue densumque, ex quo penicilli fiunt. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 45. 69. (148). — De Achilleo urbe *V. ONOM.*

ACHILLEUS, *a*, um, adject. (*Ἀχιλλεύς*) ad Achillem pertinens; *V. ONOM.* Hinc κατ' ἐξοχὴν *Achilleus cothurnus* ponitur de stilo tragico, epico, sublimi. *Propert.* 2. 25. 41. Desine Achilleo componere verba cothurno, Desine, et ad molles verba resolve thoros. *Alii tamen*, fortasse rectius, leg. *Achyleo*, quam *voç. V.*

ACHILIS, *is*, *f. 3.* feræ cujusdam genus in septentrionalibus regionibus, de qua sic *Plin.* 8. *Hist. nat.* 15. 16. (39). Item natam in Scandinavia insula, nec unquam visam in hoc orbe, multis tamen narratam, achiln, baud dissimilem illi (*alci*), sed nullo suffragium flexo: ideoque non cubantem, sed ecclinem a torori in somno, eaque inclsa ad insidias capi: alias velocitatis memorata. Labrum ei superius prægrediente: ob id retrograditur in pascendo, ne in priora tendens involvatur. Alii teg. *machlin*, sed *achlin* ab *Hardwini* defenditur. Recentiores rerum naturalium scriptores errasse putant *Plinium*, dum alcen et achiln diversas esse bestias censuit, cum una eademque sit. *Cæs.* 6. *B. G.* 27. narrat de alce eadem fere, quæ de achil *Plin.* 6.

ACHOR, *oris*, m. 3. (*ἀχώρα*). In quibusdam Codd. tegitur et sine aspiratione. Est nucus capitis, tenal manans humore, ita dictum ab a privativo et *χωρος spatium*, quia non amplum occupat locum: pueros autem maxime infestat (It. *tigna*, *lattice*; Fr. *teigne*; Hisp. *tiña*; Germ. *böser Grind*, *Schorf*; Angl. *a scurf*). *Theod. Prisc.* 1. 5. Achoras papillas dicimus, quæ per cavernas brevissimas humorem pinguisimum mittunt. Hæ frequenter in capite, vel facie et ceteris membris emergunt. Quibus et ceteræ papillæ sunt similes, quas ceriones appellamus. Sed et distant, quia ceriones plures cavernas egestionis habent, et humorem multo pinguiorem emittunt; achor autem unam cavernam habet, et humorem egerit aquosorem. Male secundam corripuit *Macer* de ruta 7. 34. Et Græce dictas achoras hoc ungulæ purgas. Et de origano 88. 14. Pruritus, achoras, maculasque cutis fugat omnes. Et de malva 62. 25. Sic turpes achoras pelles furfurque nocivum.

ACHRAS, *ados vel adis*, *f. 3.* (*ἀχράς*). Est arbor

pyri silvestris (It. *pera salvaggio*; Fr. *poirier sauvage*; Hisp. *pera salvaje*; Germ. *der wilde Birnbaum*; Angl. *a wild pear-tree*). *Colum.* 7. *R. R.* 9. 6. Cornus, arbutus, prunus, atque æbrades pyri. *Id.* 10. *ibid.* 14. 250. Palmilibusque feris lætatur, et aspera silvis Achradas, aut pruni etc.

ACHRESTUS, *a*, um, adject. Græca vox *ἀχρηστος*, inutilis. *Cassiod.* 1. *Divinat. lect.* 9.; ubi tamen meliores Editi. hanc vocem Græcis litteris exhibent.

ACIA, *α*, *f. 1.* (cum *voç.* acus conjungenda) est stium in acu ad suendum (It. *accia*, *filo*, *refe*; Fr. *fil à coudre*; Hisp. *hilo*; Germ. *der Faden*; Angl. *a needle-full of thread*). *Cels.* 5. 26. n. 23. Utraque (sutura et fibula) optima est ex acia molli, non nimis torta, quo mitius corpori insadat, utraque nimis rara, neque nimis crebra inflicenda est. (Hinc discimus, fuisse genus fibulæ vulneraræ acia atque acu factæ. *V. FIBULA*). *Marcell. Empir.* 2. *sub fin.* Hedera si in panno rufo, acia rufo, vel lino rufo ligata, capiti alligetur, etc. De Acia materia, et forma agit integro volumine *Joann. Rhodius*. — Conjungitur interdum et cum voce *acu*, *Titimintus* apud *Non.* p. 3. 21. *Merc.* Phrygius sui primo beneque id opus civili: reliqui acua aciasque heræ atque heræ nostræ. — Hinc ab *acia* et *acu* omnia exponere proverbi. quod significat vel minutissimas res narrando exponere, totamque allucis facti seriem alte ductis initiis diligenter nihilque prorsus omitiendo explicare. Legitur in *fragm. Tragur. Petron.* 76. *Burm.*

ACIARIUM, *i*, n. 2. (acus) acuum theca. *Gloss.* *Zat. Græc.* *Acclarium*, *ἀκιδιόθηκη*. *Forcellinus* inter *Expulsa* retulit.

ACICULA, *α*, *f. 1.* (acus) acus parva, qua utuntur mulieres ad ornatum (It. *spillo*, *spilletto*; Fr. *petite épingle pour orner les cheveux* etc.; Hisp. *alfiler*; Germ. *kleine Nadel*; Angl. *a small needle or pin*). *Inscript.* mutila apud *Gruter.* 1004. 5. ECITE CALAMISTRIS TSAR ACICVLIS..... AFFABRE..... COLLYM DISPOS..... ubi fortasse legendum: *Aciculis in capite affabre et circa collym dispositis*. Hinc confirmatur dubia lectio *Cod. Theod.* 3. 16. 1. Oportet eam usque ad aciculam capitis in domo mariti deponere. *Codd. exhibent* acucula, quam lectionem nonnulli defendunt ut deminutivum ab *acus*: sed et anus facit ancula.

ACIDE, adverb. (acidus) cum aciditate: sed occurrit tantum translate, et est ægre, molesta. *Vulgar.* *Interpr. Eccl.* 4. 9. Non acide feras in animo tuo. *Petron. Sat.* 92. Negat sibi unquam acidus fuisse. h. e. nunquam suus sibi molestiarum fuisse.

ACIDITAS, *atis*, *f. 3.* (acidus) humor vel sapor acidus (It. *acidità*, *acidezza*; Fr. *acidité*, *aigreur*; Hisp. *acidez*; Germ. *die Säure*; Angl. *acidity*, *sourness*). *Marcell. Empir.* 20. Aquiliculi corruptelas vel aciditates consumit, et stomachum marcentem recreat.

ACIDULUS, *a*, um, adject. (deminut. ab *acidus*) aliquotum acidus, subacidus (It. *acidetto*, *fortuzzo*; Fr. *un peu aigre ou acide*, *aigrelet*; Hisp. *agrite*; Germ. *säuerlich*; Angl. *somewhat sour or trit*, *sourhis*). *Plin.* 15. *Hist. nat.* 1. 16. (54). Pyra acidulo sapore jucunda. *Id.* 2. *ibid.* 103. 106. (239). Lyncestis aqua, quæ vocatur acidula, vini modo temulentos læcit. *Ubi sermo est de aquis medicinalibus*; quo sensu *Acidula* et *Acidulus* videntur nomina propria apud eund. *Plin.* 31. *ibid.* 2. 4. et 5. (8. et 9.). In eadem Campaniæ regione Sinuessana aquæ stilitatem feminarum — abolere produntur, in Ænaria insula calculosis mederi, et quæ vocatur *Acidula* ab Teano Sidicino quatuor millibus passuum —, item in Stabiano quæ dimidia vocatur, et in Venafrano ex fonte *Acidulo*.

ACIDUS, *a*, um, adject. (aceo). Comp. *Acidior* et *Sup. Acidissimus* I. Acidus est aceti saporem, vel odorem habens (It. *acido*, *inagrito*; Fr. *acide*, *aigre*; Hisp. *acedo*; Germ. *sauer*, *scharf*; Angl. *sour*, *acid*).

I.) Propria occurrit — a) De his quæ gustum afficiunt. *Plin.* 15. *Hist. nat.* 27. 32. (106). Sapor acer, acutus, acerbus, acidus, salsus. *Plaut. Pseud.* 2. 4. 49. Acetum acidissimum. *Vitruv.* 3. 3. 17. Acidæ venæ fontium. *Virg.* 3. *G.* 380. sorba. *Horat.* 2. *Sat.* 2. 43. cum rapula plenus. Atque acidus mavult inulas. *Plin.* 28. *ibid.* 9. 36. (135). Orygala fit acido lacte addito in recens, quod velis inascere. *Id.* *ibid.* 9. 34. (132). Acidus caseus. *Id.* 20. *ibid.* 17. 68. (176). Acidula ructuos stomachus. *Id.* 30. *ibid.* 4. 9.

(27). Acidus halitus. *Martial.* 6. 93. Acida creta. h. e. aceto macerata. — b) Interdum ponitur et de iis, quæ auditum vehementer afficiunt. *Petron. in fragm. Tragur.* 68. *Burmamn.* Nullus sonus unquam acidior percussit aures meas. *Id. Sat.* 31. Acidum canticum.

11.) Translate. ¶ 1. Est molestus, gravis. *Horat.* 3. *Ep.* 2. 64. Quod petis, id sane est invisum acidumque duobus. *Apul.* 5. *Met.* 30. Acidæ et anioræ nuptiæ. ¶ 2. Est etiam mordax, asper. *Senec.* 5. *Controu.* 34. ad fin. Homo acidæ linguæ. h. e. dictis asper, inaledicus. (Cf. *Quintil.* 6. 3. 53. Placidum nomine, quia is acerbis natura esset, Acidum (dictum)).

ACIERIS securis aërea, qua in sacrificiis utebantur sacerdotes. *Paul. Diac.* p. 10. 1. *Müll.* Ilanc vocem confirmant *Gloss. Philox.*: Acieris ἀκίρη ιεροφάντου, ὡς Πλάτωνος. h. e. securis sacerdotis, ut *Plautus*. Sed in *Plauto* non reperi.

ACIES. F. f. 5. In Genitivo sing. legitur etiam aciri usurpatum a *Cn. Matio* apud *Gell.* 9. 14. *Altera pars aciri vitassent fluminis undas*: ea ratione, qua et dii pro diis, et specii pro speciebus olim dictum est. Alii reponunt acie: nam et hujus die et hujus specie dicendum putabat *C. Cæsar* 2. de *Analog.* eodem *Gellii* loco; et *Sallustius* 1. *Hist.* apud *Serrium* in *Virg.* 1. *G.* 208. et apud *Priscian.* 7. p. 780. *Putsch.* Dubitavit acie pars. — Etymii ratione, hæc vox conjungenda est cum ācer, quam *Vide*, et præsertim cum *Gr. ἀκίς*. — Proprie autem acies est pars acuta ferri, aut alterius rei, qua secatur, aut punitur (It. punta, filo, taglio; Fr. pointe, tranchant, fil; Hisp. punta, corte, filo; Germ. die Schärfe, die schärfe Schneide oder Spitze; Angl. the sharp edge, or point, or any thing).

1.) Proprie, et quidem ¶ 1. Stricto sensu. *Plaut.* *Truc.* 2. 6. 11. Acies gladiorum. *Cic.* 7. *Verr.* 43. 113. Quod jam ante aciem securum tuarum vidisset. *Adde Plin.* 37. *Hist. nat.* 11. 73. (192). et *Quintil.* 1. 4. 12. *Virg.* 2. *G.* 365. Acies falsis. *Adde Plin.* 17. *Hist. nat.* 22. 35. (192). et alibi sæpe. *Id. Plin.* 13. *ibid.* 25. 52. (142). ferri *Ovid.* 3. *Met.* 107. hæste. *Firmic.* 1. 3. minax mucronis. *Plin.* 36. *Hist. nat.* 26. 66. (193). vini. *Id.* 11. *ibid.* 37. 68. (180). rustri. *Id.* 8. *ibid.* 16. 17. (43). ungulum. *Id.* 17. *ibid.* 10. 11. (64). lateris in anygdalis. *Ammian.* 18. 3. linguæ. — Hinc pro acure sive acutum reddere ferrum cotis ego legimus apud *Plin.* 36. *Hist. nat.* 22. 47. (165). Aciem trahere. Et 18. *ibid.* 28. 67. (261). Excitare aciem. Quibus opponuntur *Plin.* 7. *Hist. nat.* 15. 13. (64). Aciem ferri præstringere. Et 27. *ibid.* 14. 73. (192). Aciem securum hebetare. Unde etiam hebescit acies metaphorice apud *Cic.* 1. *Catil.* 2. 4. At vero vicesimum jam diem patitur hebescere aciem horum auctoritatis. Habemus enim hujusmodi senatusconsultum —, verumtamen inclusum in tabulis, tamquam in vagina reconditum. ¶ 2. *Acies mera* significat etiam ferrum purgatum duriusque, quo utimur ad indurandum aciem, et ad densandas incurvas, malleorum rostra, scalpello lapicidarum, etc. (It. acciaio; Fr. acier; Hisp. acero; Germ. der Stahl; Angl. steel). *Plin.* 34. *Hist. nat.* 14. 41. (145). Neque alia genera ferri ex mera acie temperantur. *Id. ibid.* paullo supra (144). nucleum ferri appellat.

II.) Translate ponitur generatio A) de facultatibus, quibus homo tamquam acuto præditus instrumento in res penetrat, ac præsertim de oculorum visu; unde B) ponitur etiam de iis omnibus, quæ a fronte sua rectam lineam oculis subjiciunt.

A) De hominis facultatibus. ¶ 1. De oculis, et varia quidem ratione; scilicet a) acies est maxima videndi vis vel actio; b) oculorum acies est ipse visus, c) idemque significat acies absolute, d) acies est etiam ipsa pupula, e) significat oculos, et f) etiam ipsam videndi actionem, vel scopum quem intuemur. — a) Est maxima videndi vis vel actio. *Cæs.* 1. *B. G.* 39. 1. Sæpenumero se cum iis congressos, ne vultum quidem atque aciem oculorum ferre potuisse. — b) Item oculorum acies est ipse visus seu cernendi potestas. *Plaut. Mil. glor.* 1. 1. 4. et *Lucilius* apud *Non.* p. 34. 32. *Merc.* Oculorum aciem præstringere. *Plin.* 35. *Hist. nat.* 10. 36. (97). Ne colorum claritas oculorum aciem offenderet. *Lucret.* 1. 324. (318). (Eo) Nulla potest oculorum acies contenta tueri. *Ovid. Heroid.* 18. 32. Lunina — Aut videt, aut acies nostra videre putat. *Cic.* 4. *Fin.* 24. 65. Hebes acies oculorum. *Plin.* 10. *Hist. Nat.* 3. 3. (9). cla-

risima. *Id.* 20. *ibid.* 4. 13. (28). Excitare oculorum aciem. *Id.* 20. *ibid.* 22. 93. (284). reficere. *Id.* 20. *ibid.* 6. 21. (47). hebetare. *Seneca Herc. Fur.* 1012. et *Quintil.* 11. 2. 10. Acies luminum. — c) Etiam absolute. *Cic.* 1. *Tusc.* 22. 50. An tanta sit ejus (animi) tenuitas, ut fagiat aciem. *Id.* 3. *Fin.* 28. 84. Bonum in oculis acies, misera cæcitas. *Horat.* 2. *Sat.* 2. 5. stupet insanis acies fulgoribus. *Adde Plin.* 10. *Hist. nat.* 3. 3. (10). *Sueton. Dom.* 18. Acie hebetiore esse. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 50. 76. (203). Vespertina acies. h. e. quæ nonnulla præsertim animalia inter nocturnas quoque tenebras res vident. — d) Item ipsa pupula. *Cic.* 2. *Nat. D.* 57. 142. Aciesque ipsa, qua cernimus, quæ pupula vocatur, ita parva est, ut ea, quæ nocere possint, facile vitet. *Lactant. Opif. Dei* 10. Acies enim, id est membrana illa periculis, quam sicari et obarescere non oportet, nisi humore assiduo tersa pure reniteat, obsolescit. — e) Item ipsi oculi. *Lactant. loc. cit.* Et quorum continuo nasus oriens — utramque aciem simul et discernit et munit. Et *id. ibid.* Visus in duas acies, et odoratio in duas naves divisa est. *Lucret.* 4. 248. (249). Isque (acr) ita per nostras acies perlabitur omnis. *Virg.* 6. *Æn.* 789. Huc geminas nunc flecte acies. *Id.* 12. *ibid.* 558. Huc atque huc acies circumtulit, aspexit urbem. *Catull.* 64. 127. Aciem protendere in pelagus. *Ovid.* 2. *Met.* 776. Nusquam recta acies. *Id.* 3. *ibid.* 381. Dimittere aciem in omnes partes. — f) Denique est ipsa videndi actio, vel scopus quem intuemur. *Catull.* 61. 56. Cupit ipsa pupula ab se tibi dirigere aciem. *Virg.* 1. *G.* 395. de stellis: Nam neque tum stellis acies obtusa videtur. *Lucret.* 2. 448. Prima acie. h. e. primo intuitu. *Plaut. Mil. glor.* 4. 2. 37. Ad eam rem habeo omnem aciem. *Cic.* 4. *Tusc.* 17. 38. Atque idem ita aciem in omnes partes aciem intendit, etc. ¶ 2. Ducta translatione ab acie oculorum, acies ponitur pro ingenii acumine ac perspicacitate. *Cic.* 1. *Leg.* 23. 60. Et exaceruit illam, ut oculorum, sic ingenii aciem ad bona deligenda. *Id.* 4. *Acad.* (pr. 2.) 39. 122. Nulla acies ingenii tanta, quæ penetrare in cælum, intrare terram possit. *Id.* 1. *Tusc.* 30. 73. Mentis acies se ipsa intuens nonnunquam hebescit. *Id. Senect.* 23. 83. Cujus (animi) obtusior sit acies. *Id.* 1. *Divinat.* 29. 61. Præstringere aciem mentis. *Id.* 1. *Ep. ad Brut.* 18. 4. Aciem boni ingenii præstringere. *Id.* 12. *Phil.* 2. 3. Præstringerat aciem animi D. Bruti salus. *Id.* 2. *Nat. D.* 17. 45. A consuetudine oculorum aciem mentis abducere. *Id.* 1. *Orat.* 33. 73. Omni acie ingenii aliquid contemplari. *Id.* 5. *Tusc.* 13. 39. Si ejus (animi) acies ita curata est, ut ne cæcetur erroribus, fit perfecta mens. *Flor. proem.* 1. 3. Rerum diversitas aciem intentionis abruptit. h. e. ita hebetat, ut ipsum rerum ordinem persequi nequeat. *Grat. Cynege.* 97. Mens fuit, in cæcas aciem quæ magna tenebras Eguit.

B) Acies ponitur etiam de iis omnibus, quæ a fronte sua rectam lineam oculis exhibent; translatione ducta ab oculorum acie, quæ in res recta fertur. ¶ 1. Generatim. *Cod. Theod.* 15. 1. 50. Opus cæpitum extruatur, et porticus thermas Honorianas præcurrat acie columnarum. h. e. recto columnarum ordine. *Ammian.* 14. 7. Gallus ut serpens appetitus telo vel saxo —, districta dentium acie stridens: Adeste, inquit, etc. *Virg.* 2. *Æn.* 333. Acies ferri stricta. ¶ 2. Peculiariter in re militari acies ponitur modo pro parte exercitus instructa, quæ propterea eundem oculis ordinem a fronte exhibet; occurrit et num. plur. et de equitibus et navibus. *Liv.* 8. 8. 5. Prima acies hastati erant. *Sall. Catil.* 63. In prima acie versari. *Tac.* 3. *Hist.* 21. Primori in acie versari. *ibid.* 10. 2. Ab novissima acie signa procedere. *Id. ibid.* 10. 3. Ad extremam aciem pervenire. *Curt.* 4. 15. 17. ultima. *Liv.* 27. 48. media. *Id.* 27. 45. dextra. *Cæs.* 1. *B. G.* 52. Tertiam aciem laborantibus subsidio mittere. *Id.* 3. *B. C.* 93. quarta. *Id.* 1. *B. G.* 51. Tripliei instructa acie. *Id.* 3. *B. C.* 93. Aciem instituere. — *Virg.* 2. *G.* 281. directæ acies. *Id.* 12. *Æn.* 369. converse. et alibi sæpe. — *Vellej.* 2. 112. 5. Fugata equestris acies, fugata alæ. *Liv.* 8. 39. 1. Equitum acies. *Curt.* 3. 9. 4. Pedestris acies. *Nep. Hannib.* 11. 1. Classis ab utrisque in prælium deducitur: quarum acie constituta. ¶ 3. Hinc ponitur etiam pro integro exercitu instructo et ad prælium parato. *Cic.* 2. *Catil.* 3. 5. Quibus ego si aciem exercitus nostri ostendero. *Cæs.* 7. *B. G.* 62. Acies hostium. *Cic.* 10. *Fam.* 30. 2. et alibi sæpe, necnon *Nep. Eum.* 8. 1. Aciem instituere. *Cæs.* 3. *D. C.* 93.

instituere. *Tac.* 2. *Hist.* 41. et *Curt.* 4. 12. 5. disponere. *Tac. Germ.* 6. componere. *Curt.* 3. 8. 24. ordinare. *Sall. Jug.* 52. 8. exornare. *Liv.* 1. 27. explicare. *Curt.* 3. 9. 12. extendere. *Liv.* 31. 35. Tota acie dimicare. *Id.* 29. 2. Aciem turbare. *Id.* 1. 12. inclinare. *Id.* 20. Inclinat acies. *Id.* 29. 2. Aciem turbare. *Id. ibid.* restituere. *Tac.* 3. *Hist.* 7. dispicere, et alia hujusmodi apud omnes. ¶ 4. Exinde ponitur pro ipso prælio et conflictu. *Cic.* 1. *Off.* 23. 81. Temere in acie versari. *Tac.* 12. *Ann.* 32. Aciem audere. *Nep. Mil.* 4. 4. Acie decernere. *Tac.* 4. *Hist.* 27. certare. *Liv.* 30. 19. configere. *Id.* 7. 14. pugnare. *Id.* 7. 29. dimicare. *Sall. Jug.* 58. Non præliis neque acie, sed alio modo bellum gerere. *Liv.* 31. 34. Copias in aciem educere. *Nep. Mil.* 5. 4. producere in aciem. *Liv.* 24. 8. Descendere in aciem. *Id.* 10. 12. Egredi in aciem. *Id.* 7. 26. Committere se in aciem. *Id.* 31. 17. Excedere acie. *Id.* 29. 2. Cadere in acie. *Ovid.* 7. *Met.* 142. Cadere acie. *Id.* 22. 60. Stare in acie. *Frontin.* 2. *Strateg.* 5. Navali acie decertaturus. *Cic.* 6. *Fam.* 3. 2. Etsi quem exitum acies habitura sit, divinare nemo potest, tamen belli exitum video. *Id. Ligar.* 3. 9. Quid enim, Tubero, tuus ille destructus in acie Pharsalica gladius agebat? *Tac.* 4. *Hist.* 67. Sequanorum prospera acie belli impetus stetit. *Id. ibid.* 17. Batavos arma contra dominos cepisse: prima acie fusum fugatumque Romanum. *Vellej.* 1. 11. 2. Immani acie hostem fundere. *Id.* 2. 119. 3. Acies magnam partem militum absumpsit. *Id.* 2. 55. 4. abstulit. *Curt.* 7. 9. 13. Equestris acies. *Plaut. Mil. glor.* 1. 1. 4. Ut (splendor clipei) oculorum præstringat aciem in acie hostibus. *Pacuvius* apud *Non.* p. 234. 25. *Merc.* In celebri acie. *Accius* apud *eumd.* p. 502. 1. Mea facta in acie oblii. ¶ 5. Hinc ducta metaphora, ponitur et de caleulorum ludo. *Carm. ad Pis.* 185. quod *Salej. Basso* tribuitur (*Poete Lat. min.* T. 4. *Vernsdorff*). ¶ 6. Item ducta translatione ab acie militari, ponitur et pro disputationum contentione. *Plaut. Epid.* 4. 4. 20. Orationis aciem contra conferam. h. e. verba tamquam aciem militum contra disponam. *Cic. Orat.* 14. 42. Nos autem jam in aciem dimicationemque venimus. *Id.* 2. *Tusc.* 25. 60. Ad philosophos me revocas, qui in aciem non sæpe prodeunt. *Adde Quintil.* 2. 10. 8., 2. 4. 17., 10. 1. 29. ¶ 7. Eadem translatione aciem Vulcaniam posuit *Virg.* 10. *Æn.* 405. Ac velut, optato ventis æstate coortis, dispersa immittit silvis incendia pastor; Corruptis subito mediis, extenditur una horrida per latos acies Vulcania campos; Ille sedens victor flammæ despectat ovantes; etc. *Forcellinus* aciem Vulcaniam interpretatur ignis vim: nobis vero liceat cum *Heyn.* interpretari igneam aciem; silvæ enim sunt stipulæ agri demessi, quas pastor ad solum recreandum incendit (Cf. 1. *G.* 76. et 152.); ignis autem veluti militum acies representatur, ut patet ex vocabulis extendere, victor et flammæ ovantes.

Homonymi. In quo acies ab acumine differat *F. ACUMEN* in fine.

ACINA, æ, f. 1. Idem quod acinus, quam vocem *F.* infra. Feminino genere occurrit tantum apud *Catull.* 37. 3. (27. 4). Ut lex Postumia jubet magistræ, Ebriosa acina ebriosioris. *Gell.* 7. 20. ad hunc locum: Cum dicere ebrioso posset, et, quod erat usitatus, acinum in neutro genere appellare; amans tamen hiatus illius Homericæ suavitate, ebriosa dixit propter insequentis a litteræ concentum.

ACINACES, is, m. 3. (ακινάκης) gladius Persarum, sive Medorum, et Scytharum proprius, brevior (ἰσχυρὸς vocat *Pollux* 1. 10.) et Romanorum pugioni similis, retro tamen aliquantum curvatus, qui aptabatur femori, et fortasse etiam dextero, non sinistro, ut *Lips.* 3. *Dial.* 1. *Analect.* ad *Milit. Rom.* innuere videtur. Hinc *Val. Flacc.* 6. 701. Insignis manibus, insignis acinace dextro. *Curt.* 3. 3. 18. Vaginant acinacis Persicam mutari jussisse in eam formam, qua Græci uterentur. *Horat.* 1. *Od.* 27. 5. Vino, et lucernis Medus acinaces humane quantum discrepat! ¶ 2. Acinacem colloisse tamquam Deum Scythicas nationes narrat *Amob.* 6. p. 196.

ACINACEUS, F. ACINATICUS.

ACINARIUS, a, um, adj. ab acino deductum. *Acinaria* vasa, quæ inter instrumenta ad vindemiam, seu vinum pentiendum revent *Varro* 1. *R. R.* 22. sunt vasa servandis uvis apta, antequam prælo exprimantur. Verba *Varronis* sunt: Habere oportere vasa torcularia triana, dolia cum operculis oculoorum octingentorum, acinaria XX, etc.

ACINATICIUS, a, um, adject. Acinaticium vinum ex passis uvæ acinis confectum, pretiosum valde, et in deliciis habitum. Describitur fusc a Cassiod. 12. *Variar.* 4., ubi ille: Acinaticium vinum, cui nomen ex acino est. Meminit etiam *Pallad.* 1. 6. 9. his verbis: Nigras vites omnino repudies, nisi in provinciis, in quibus ejus generis, quo acinaticium fieri consuevit. *Cassiod.* loc. cit. Veronensem agrum huic vino aptissimum esse scribit. *Ulp. Dig.* 33. 6. 9. docet acinaticium plane vini nomine contineri. — Apud *Cassiodor.* quidam legunt *acinaceum*, alii *acinaticum*. *Lubus. Mus. Mant.* T. 2. p. 58. hoc vinum vocat *vin santo*: Interpretes Italus *Palladii* vocat *vin vermiglio*.

ACINATICUS. *V.* vocem præced.

ACINOSUS, i, f. 2. (ἀκινός) Græca terminatione, herba est ocimo silvestri similis, hirsutior tamen ramis ac foliis, et admodum odorata, quam et coroum causa et eihorum Ægyptii serunt, inquit *Plin.* 21. *Hist. nat.* 27. 101. (174). Juxta cl. *Fée*, *Acinos Plin.* est *Ἀκινός Diosc.* 3. 50.; Ochnum monachorum *Fab. Colum. Philob.* p. 23.; *Thimus Acinos L. Spec. plant.* 826?

ACINOSUS, a, um, adject. (acinus) acino similis. *Plin.* 12. *Hist. nat.* 13. 27. (47). Semen asari acinosum. *Id.* 21. *ibid.* 17. 68. (109). Acinosus caulis. *h. e.* semen ferens acino simile. — Apud *eumdem Plin.* 14. *Hist. nat.* 3. 4. (40). (Uvæ) columbinæ acinosissimæ, hoc esset acinis quam maxime abundantes. *Harduinus* vero ex MSS. et recentiores Editt. rectius exhibent *e racemosissimis*.

ACINUM, i, n. 2. et

ACINUS, i, m. 2.; raro et *Acina*, æ, f. 1., quam voc. *V.* sup. Neutrum *Acinum* in plur. præsertim numero occurrit. A Græco ἀκίνος, nempe quod est sapore acri (ab inusit. ακίνω vel ἀκίνω ακίω; *V. ācer*), est fructus arboris, qui sub tenui pellicula humorem continet, cujus partes sunt folliculus, surculus, caro, et granum quod dicitur utrumque lignum et nucleus, in uva autem appellatur quoque vinaceus vel vinaceum: acinus enim ponitur non de granis uvæ solum; sed de aliis quoque arborum fructibus (*h. acino, granello*; *Fr. petite baie, grain*; *Hisp. baya, grano*; *German. die Fruchtbeere*; *Angl. grain, or grape*). Occurrit autem a) speciatim de uva; b) generatim de pluribus aliis arborum fructibus. — a) Ponitur de uva modo rum Genitivo ipsius uvæ, modo absolute præsertim cum de vino sermo est. *Sueton. Aug.* 76. Panis uniam cum paucis acinis uvæ duracina comedit. *Cato. R. R.* 112. 2. Et si qua acina corrupta erunt, depurgata. *Id. ibid.* § 3. Tum acina de uvis miscellis decripto. *Farrus I. H. R.* 54. 3. Lota acina. *Et mox*: Expressi acinorum folliculi. *Colum.* 12. *R. R.* 39. 1. Acina acida et villosa. *Id. ibid.* § 2. corrugata. *Id.* 12. *ibid.* 42. 4. rugosa. *Id.* 12. *ibid.* 43. 8. crassa variegate. *Plin.* 17. *Hist. nat.* 22. 35. (189). Peritiores affirmant, si justo sæpius fodiat, in tantum tenerescere acinos, ut rumpantur. *Cic. Senect.* 15. 52. Omittit enim vim ipsam omnium, quæ generantur e terra, quæ ex fici tantulo grano, aut ex acini vinaceo, aut ex ceterarum frugum ac stirpium minutissimis seminibus tantos truncos ramosque procreet. *Non. p.* 193. 14. *Merc.* et *Cod. Reg.* hæc lectionem exhibent, quam et *Klotz* tueretur: *vulgatæ Editt.* ex acino vinaceo leg., sed male omnino; acinus enim significaret lignum sive granum uvæ, quam significationem nullum prorsus exemplum confirmat, imo et ipsa *Ciceronis* verba respuunt, necnon *Colum.* 11. *R. R.* 2. 69. Cum expresseris vinacea, quæ acinis celantur. *Cl. Casaubon.* ad *Sueton.* loc. cit. et *Klotz* ad *Cic. loc. cit.* — b) Acinus ponitur etiam de pluribus aliis arborum fructibus. *Plin.* 15. *Hist. nat.* 24. 29. (100). Hederæ samburicæ acini, et figura etiam Punice. *Id.* 25. *ibid.* 9. 68. 116. Acinus cissanthemi. *Id.* 24. *ibid.* 10. 45. (71). ligustri. *Id.* 24. *ibid.* 31. 105. (177). trychni.

Homonym. Differunt *acini*, et *baccæ* in eo, quod acini densius nascuntur, et magis conglomerati, ideo vitibus tribuantur, samluco, hederæ, malis Puniceis, et similibus, granorum veluti uvam ferentibus: *baccæ* vero dispersæ, et rariores, ut sunt lauro, olive, cornis, myrtis, lentisro. Ita satis intelligitur ex *Plin.* 15. 24., ubi cum acinarum inter se, tum baccarum differentias exponit. Aliquando tamen hæc confunduntur. Nam idem *Plin.* qui hederæ tribuit acinos, eum loc. cit. tum 15. 24.; eidem trikiti baccas 25. 10. 47. (77).

ACIPENSER, æris, m. 3.; et etiam *Acipensis*, is, apud *Martial* loc. infra cit.; et *Aquipenser* (eodem modo quo *incolo* et *inquilinus*, aliaque hujusmodi) apud *Paul. Diac.* p. 22. 13., ubi hæc *Müller*: *Acipenserem* ab *acu* et *pesna*, id est *penna*, dictum esse, bene observavit *Salmas. Exerc. Plin.* p. 941. col. 2. a., nisi quod *penna* rectius crista, quam rostrum piscis dici videtur. Certe Græcum ἀκίπτερος e Latino, non Latinum e Græco ductum est, ipso *Athenæo* 7. p. 294. f. teste. Hinc male nonnulli apud *Martial.* leg. *acipensera*, quæ Græca est positio: et qui *accipenser*, vel *accipensis* scripserunt duplici ea, male scripserunt. — Est autem piscis nobilissimus apud antiquos, magnoque in pretio et bonore habitus, adeo ut a coronatis ministris, tibicine etiam concinente, eum in mensam inferre mos fuerit, ut scribit *Macrob.* 2. *Saturn.* 12. affers in testimonium ejus rei verba *Sereni Sammonici. Plinii* tamen temporibus nullo in pretio habebatur, quod miratur ipse 9. *Hist. nat.* 17. 27. (60.), et cf. 32. *ibid.* 11. 53. (145). Postea rediit ejus gratia ad epulas quasi postliminio, eodem *Sammonico* loc. cit. teste. *Lucilius* apud *Cic.* 2. *Fin.* 8. 24. O Publi, o gurgis, Galloni: es homo miser, inquit. Cænasti in vita nunquam bene, cum omnia in ista Consumis squilla atque acipensere cum decumano. *Cic. fragm. de Fato* apud *Macrob. ibid.* *Acipenser* iste paucorum hominum est. *Id.* 3. *Tusc.* 18. 43. Huic acipenserem potius, quam Socrateum libellum dabis? *Horat.* 2. *Sat.* 2. 47. Haud ita pridem Galbani prætoris erat acipenser mensa Infamis. *Ovid. Halieut.* 132. Tuque peregrinis acipenser nobilis undis. *Martial.* 13. 91. Ad Palatinas acipensem mittite mensas. (*Acipensis* legitur etiam in titulo ejus epigrammatis). — *NB.* Ilæc ad usum vocis dicta sint. Quodnam vero piscis genus hoc nomine significetur, nihil certi affirmare possumus. Qui eundem ac helopem, seu elopem esse putarunt, refellunt auctoritate *Ovidii Halieut.* ubi alterum ab altero secretum, et *Columellæ*, qui l. 8. c. 16. scribit, solo Pamphylio mari helopem pasci. *Plin.* 9. 17. 27. (60). hæc ait: Apud antiquos piscium nobilissimum habitus acipenser, unus omnium squamis ad os versis: contra aquam nando ineat. *Harduinus* ex MSS. legit contra quam in nando meant. hoc est, contra quam in natando ceteri pisces omnes meant; nam illi quia squamas habent ad caudam versas, secunda squama nare dicuntur: at adversa acipenser, quia ad os versas squamas habet. *Rondeletius l.* 14. c. ult. cum *Scaligero*, et *Aldrovando l.* 4. r. 9. arbitratur esse storione Italicum, sed hic fluvialis est etiam, nec solum marinus, nec squamas habet ad os versas. *Salmasius* quoque in *Exercit. Plin.* p. 1316. diserte negat, acipenserem esse storione. Alii silurum esse putant, alii tursionem. Viderint Icthyographi.

ACISCO. *V.* ACESCO.

ACISCULUS, i, m. 2. parva ascia, ut est in *Glossis Isid.* vel potius parvus malleus, cujus et figura, et nomen habetur in veteri nummo apud *Morell. Theaur. numism. familiar. R. T.* 2. tab. 1. in gent. *Faleria*. Habet enim ex altera parte caput mallei, ex altera in cuspidem desinit aliquantum curvatam. Dicit autem putant per metathesim pro *asciculus* deminut. ab *ascia*. *Cl.* et voc. seq. *Acisculum* aliter interpretatur *Cavedon. App. ad Sagg.* p. 198. De forma autem asciculi, mallei, etc. *V. Cavedon.* et *Borghes. Bullettino di cose Arch. ann.* 1845. p. 188-192. — Rectius fortasse legendum est *asciculus*: etenim in *Glossis* ed. a cl. *Maio* (*Class. Auct. T.* 8. p. 12.) hæc habentur: Dicitur autem et hic ascis, is, pro securi, quæ cæmentarii utuntur; et inde hinc (*lege* hic) *asciculus*, l. e. diminut. unde *Gregorius nazianzenus*: scio, inquit, aliud esse altare, super quod *asciculus* non ascendit. — De *Asciculo* nom. proprio *V. ONOII.*

ACISCULARIUS, λατόμος (*h. e.* lapicida). *Gloss. Philox.* *V.* vocem præced.

ACITARE. *V.* ACETO.

ACCLASSIS tunica ab humeris non consuta. *Paul. Diac.* p. 20. 11. *Müll. Cl. Furlanetto* in suis MSS. putat hanc vocem fortasse derivari a Græca ἀκλαστός non fractus, ab α privativo et κλάω frango: nisi forte ab ἀκλαστός non clausus. In *Gloss. Labb. Aclassi λώματα*: quæ explicatio parum cum *Paulo* concinit.

ACLIS, ydis, f. 3. legitur in quibusdam Editt. et MSS., sed minus recte juxta *Heynium* ad *Virg.* 7. *Æn.* 730., recte juxta *rectiores* pro

ACLYS, ydis, f. 3. (cf. ἀκλύη jaculum) genus

antiqui jaculi exigui et teretis, quod flagello seu loro longissime jaciebatur. Earum binas saltem, aut plures etiam ferebant milites in prælio, ut ex *Val. Flacc.* loco colligit *Lips.* l. 4. *Polioret. dial.* 4. Addit *Salmas.* ad *Trebellii Claud.* 14. ex *Serv.* ad 7. *Æn.* 730. ita fuisse loro illigatas, ut peracto vulnere ad jacentis manum redirent, cujus quidem rei penes *Servium* sit fides. *Val. Flacc.* 6. 99. albentes gemina ferit aclyde parmas. *Virg.* 7. *Æn.* 730. teretes sunt aclydes illis Tela: sed hæc lento mox est aptare flagello. *Sil.* 3. 362. movet Arbacus arma, Aclyde, vel tenui pugnat instare veruto. *V. Annali dell'Istit. Archeol. ann.* 1832. p. 76.

ACMORHŒA, æ, f. 1. flos arboris mali granatæ; ab ἀκμή apex, flos, et ῥοιά malum granatum. *Gargil. de pom.* 24. (edente *A. Maio* in *Class. auct. T.* 3. p. 425.). Flos ejus arboris, qui emonnuas (*ita mendose legitur in Codice*) vocatur, siccatur in umbra. *V. CYTINUS* et *AMPULLAGIUM*, et præsertim *Plin.* 23. *Hist. nat.* 6. 59. et 60., ubi similia narrantur de cytino, qui propterea idem videtur ac acmorrhæa. *Cl. Mai.* epistola data die 1. Novembr. a. 1834., quæ ins. extat in Biblioth. Sem. Patav., hæc *Furlanetti* emendationem pluribus laudat.

ACNUA vel *Acna*, æ, f. 1. modus, seu mensura agrorum, continens pedes cxx. Videtur esse a Græco ἀκνα, vel ἀκνα (per synop.) quæ virgam decempedalem sive agrimensuribus usitatam significant. Est autem vocabulum a rusticis usurpatum pro actu quadrato. *Farr.* 1. *R. R.* 10. 2. Acnus quadratus, qui latus est pedes cxx, et longus totidem, is modus acnuæ Latine appellatur. *Colum.* 5. 1. 5. Actus quadratus undique finitur pedibus cxx, sed hunc actum provincie Bæticæ rustici acnuam vocant. Alii leg. *agnam*, alii utroque loco aliter: sed minus recte.

ACŒTIS, is, f. 3. Est Græcum ἀκœtis simul cubans, in eodem lecto cubans, uxor, marita, ab α quod significat ἀνα sive ὀψι simul, et κœtis cubile. Latinis litteris occurrit in *Lucilio* apud *Non.* p. 26. 3. *Merc.* varam fuisse Amphitryonis acœtin Alcemenam. Et paulo post iisdem verbis.

ACŒTON incl. *V. ACERUS.*

ACŒLUTUS } et

ACŒLUTUS } et

ACŒLYTHUS, i, m. 2. triplici enim ratione scribiti potest in penultima: per y, *acolythus*, atque a prioræ Græcæ diphthongi vocali o; per u, *acolutus* eadem y in u conversa, quod Latinis familiare est: et per i, *acolithus*, nam et hoc Latine solent aliquando, ut in silva. — Est autem Græcum ἀκœλυθος ab α conjunctionem significante et κœλυθος, via, h. e. qui eandem viam tenet, seu qui comitator. Nomen est ministerii in Ecclesia, et dicitur de eo, qui subdiacono inservit in sacrosancto Missæ sacrificio. *Isid.* 7. *Orig.* 12. 29. Clericorum gradus, et nomina hæc sunt: Ostiarius, psalmista, lector, exorcista, *acolythus*, subdiaconus, diaconus, etc. *Augustin. Ep.* 104. Per dilectissimum filium nostrum Albinum acolutum. *Cyprian. Ep.* 28. De Philumeno et Fortunato hypodiaconis et Favorino acolytho — quid mihi videatur, rescribam. *Inscript.* quæ pertinet ad ann. post Chr. n. 529. apud *Mommsen.* 1305. B. M. HIC REQVIESCIT IN SOMNO PACIS NVBRASIVS ACŒLETVS QVI VIXIT ANYS FL. MS. XXXV. DP. (h. e. depositionis) EIVS DIE KL. S. P. FLAVIO DECIO IVNIOR E. CL. CONS.

ACŒNE, arum, f. 1. Græca vox ἀκόναι, a Noni. sing. ἀκόν, cos (cf. ἀκόνω acuo), sunt petreæ nudæ atque acutæ. *Plin.* 27. *Hist. nat.* 3. 2. (10). Nascentur in nudis caulis, quas aconas nominant.

ACŒNITI ἀκόνιτι, adverbium Græcum, quod compositum ab α privat. et κόνις, pulvis, significat sine pulvere, et translate sine labore, citra negotium: ducta metaphora vel ab athleticis, qui pugnant corpore pulvere inspergunt: vel ex eo quod qui pugnant, corporis exercitatione et contentione pulverem excitant, coque respergunt. Quare vincere sine pulvere, est citra laborem vincere: quod *Horat.* 1. *Ep.* 1. 51. palmam sine pulvere dicit, et *Gell.* 5. 6. *impulveream incrementumque victoriam*. Adverbio *aconiti* opponitur *coniti*, κόνιτι, quod est cum pulvere, contentione et labore. Græcam vocem utranque Latinis litteris scripsit *Plin.* 35. 11. 40. (139). Qui pancratio Olympia eltra pulveris tactum, quod vocant *aconiti*, vicit; coniti Nemæa.

ACONITUM, i, n. 2. (ἀκόνιτον) herba venenata foliis cyclaminis, aut cucumeris, non pluribus quatuor, ab radice leviter hirsuta: radice modica, cammaro ma-

rino simili: quare quidam et cammarum appellavere. Radix incurvatur paulum scorpionum modo, ex quo et scorpion dixerit quidam. Fuere etiam, qui myocoton appellare malient, quoniam odore mures necat, etiam e longinquo. Nascitur in nudis caubus, quas aconas nominant, unde et nomen habet, nullo iuxta, ne pulvere quidem nutritie; nempe ab α privativo, et κόνη pulvis. Alii ita dictum putant quod eadem vis ei sit ad mortem inferendam, quae cotibus ad ferri aciem deterendam, statimque admota velocitas sentitur: eos enim Græce ἀκόννη dicitur: alii rectius ab Acone ducunt, qui locus est circa Heracleam Ponticam, ubi plurimum et præstantissimum nasci dicitur. Hanc descriptionem ex *Plin. 27. Hist. nat. 2. 2. (4).* et seqq. desumpsimus, collato etiam lib. 6. 1. 1. (4): *Plinius* autem unam tantummodo aconitorum speciem sibi cognitam exhibet, *Dioscor. vero 4. 77.* et 78. duas esse constituit et plures alterius varietates designat. Cf. *Fée* hæc synonyma proponenda arbitrat: Ὠκυρόνον vel οὐκρόπος *Theophr. Hist. pl. 9. 19.*; Ἀκόνιον, οἱ δὲ παρδαλιᾶγγες, οἱ δὲ κάμματα, οἱ δὲ ὀφιοκρόνον, οἱ δὲ μυοκρόνον, οἱ δὲ ὀφιοκρόνον *Dioscor. 4. 7.*; Aconitum cyclaminis folio, seu cammarum, seu thelyphonon, seu scorpion, seu myocoton *Plin. loc. cit.* sunt Doronicum Pardallanthes *L. Spec. plant. 751.* Ἀκόνιον *Theophr. Hist. plant. 9. 16.*; Ἀκόνιον ἑτέρον *Dioscor. 6. 98.*; Aconitum *Virg. loc. infr. cit.* et *Ovid. 7. Met. 418.* sunt Aconitum *Napellus L., A. Lycoctonum L., A. Cammarum L. (li. aconito; Fr. aconit, nepal; Hisp. aconito; Germ. Sturmhut, Wolfswur; Angl. aconite, wolf'sbane, monk'sbane).* — Porro in fabulis est, aconitum natum esse ex spuma canis Cerberi, quo tempore eum ab Inferis Hercules vi extraxit, qua de re *V. Ovid. loc. cit.*, et *Servium ac Probum in Virg. 2. G. 152.*: alii vero dicunt natum esse ex sanguine Promethei in Caucasio monte vincti et a vulture lacerati; unde *Auson. Edyll. 12. cap. de hist. v. 10.* Siera inter rupes Scythicas stetit alitibus crux, Unde Prometheo de corpore sanguineus ros Aspergit cautes, et dira aconita creat cos. — Ceterum aconitum occurrit semper plur. num.; ponitur autem ¶ 1. Proprie de herba superius descripta. Apud *Plin. loc. sup. cit. Virg. 2. G. 152.* nec miseros sollunt aconita legentes. *Virg. 7. Met. 418.* Quæ quia nascuntur dura vivaria caute, Agrestes aconita vocant. *Lucan. 1. 322.* Pallida Dictæis, Cæsar, nascentia saxis Infundunt aconita palam (in fluvios) etc. ¶ 2. Per catachresim ponitur de quocumque veneno. *Ovid. 1. Met. 147.* Lurida terribiles miscunt aconita novercæ. *Juvenal. 10. 25.* sed nulla aconita bibuntur Ficitilibus. *h. e.* at non pauperibus veneficia sunt timenda. *Id. 1. 158.* Qui dedit ergo tribus patris aconita, velatur Penitibus plumis? etc.

ACONTIAS, æ, m. 1. Græca vox ἀκοντίας, ὁ, jaculum, ac per similitudinem serpentis genus. ¶ 1. Acontias inter serpentes, quas alii Ægyptus Innumerus sexissimasque, recenset *Ammian. 22. 15. 27.* ¶ 2. Acontie cum Græce, tum Latine sunt stellæ crinitæ jaculi modo velocissime volantes. *Plin. 2. Hist. nat. 25. 22. (89).* Acontie jaculi modo vibrantur occisimo significato. *Harduin.* Ita legit, et hanc lectionem ipse *Sillig.* ceteris præfert: alii occisime significantes aut significantur.

ACONTIZO, as, are, n. 1. Est Græcum ἀκοντίζω maculo. Sed occurrit tantum translate, et quidem neutrorum more. *Veget. 1. Feter. 26. 4.* Ut possit sanguis acontizare per venam. *Id. ibid. 27. 2.* Sagitta percutiens venam, ut acontizet sanguis.

ACŌPOS, i, f. 2. gemma nitro similis, pumicosa, aureis guttis stellata; ἀκόρος: ab α privativo, et κόπος, lassitudo, quia cum ea oleum subfervectum permixtis lassitudinem (si credamus) solvit, inquit *Plin. 37. Hist. nat. 10. 54. (143).* ¶ 2. Item genus est herbe, alio nomine anagyros, gravis odore, flore brassicæ, fruticosa, semen in corniculis non brevibus genere simile renibus, quod sub vindemiæ tempus durescit. *Plin. 27. Hist. nat. 4. 13. (92).* Anagyros sive Acopos *Plin. est: Ἀνάγυρος Dioscor. 3. 167.* et Anagyris fetida *L. Spec. plant. 534.* (li. fava lupina; *Fr. le bois quant; Hisp. anagiris; Angl. lupine).*

ACŌPICUM medicamentum, idest acopum, legitur a quibusdam apud *Plin. 31. Hist. nat. 7. 42. (92).*, ubi *Harduin.* ex MSS. acopum.

ACŌPUM, i, n. 2. (ἀκόπον) medicamentum ad levandam lassitudinem: reficiendosque nervos laborantes utile: ab α privativo, et κόπος, lassitudo. *Cels. 4.*

31. Ut etiam cum acopo, vel liquido cerato cyprino articuli perficerentur. *Plin. 23. Hist. nat. 8. 80. (157).* Oleum ex Delphica lauro ad cerata, acopumque utile est. *Id. 29. ibid. 6. 37. (115).* Murini catuli triti in vino vetere ad crassitudinem acopi. *Add. 29. 3. 13. (55).* et 31. 7. 42. (92). *Cels. 5. 24.* Acopa quoque utilia nervis sunt. Hoc loco *Celsus* acopi compositiones duas tradit. *Cæc. Aurel. 2. Acut. 11.* Acopis etiam levioribus utentes, quæ mitius nervorum faciant laxamentum. *Id. 4. Tard. 3.* Acopa aciora, ut ex euphorbio, et opobalsamo, et simili virtute incedentibus confecta. *Veget. 2. Feter. 15. 5.* Acopo thermaico renes eorum (jumentorum) totumque corpus perunges. *Add. Scribon. Comp. 268.* et seqq.

ACŌR, ōris, m. 3. (V. acer) proprie est acetii sapor (li. acetositas, acidezza; *Fr. aigreux, saveur agre; Hisp. acedia; Germ. die Säure; Angl. sharpness, sourness, acidity).*

I.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu ponitur de vino; deinde et de aliis quæ acescunt. *Ulp. Dig. 18. 6. 4. § 1.* Periculum acoris et mucoris vini præstare. *Colum. 3. R. R. 21. 5.* de vitibus: Ut serum fractum cum præcoque eleve, quæ res mox acorem facit. *Id. 7. ibid. 8. 1.* Lac celeriter acorem concipit. *Add. 12. 13. 1. Plin. 11. Hist. nat. 41. 96. (239).* Mirum, barbaras gentes, quæ lacte vivant, ignorare casei doctem, densantes id (lac) alioqui in acorem jucundum, et pingue butyrum etc. *h. e.* in oxygalam, quam voc. *V. Id. 18. ibid. 11. 26. (104).* Palam est, naturam acore fermentari. de fermento panis loquitur. *Cæc. Aurel. 3. Acut. 3.* Mutanda præterea frequentius crunt hæc cataplasmata, ne perseveratione sui corrupta corporis exhalatione in acorem veniant. ¶ 2. Latiori sensu dicitur etiam de sapore acido, qui gustui ingratus non est. *Quintil. 9. 3. 27.* Et habent quandam ex illa villi similitudine gratiam, ut in cibis interim acor ipse jucundus est. *Cf. Plin. 11. Hist. nat. sup. cit.*

II.) Translate. *Plin. 7. Ep. 1.* Hortor, ut jucundissimum genus vitæ nonnullis interdum quasi acoribus condias.

ACOR, plur. acres. V. ACIOR.

ACORNA, æ, f. 1. (ἀκόρνα) genus cardui, colore rufo et succo pingui. *Plin. 21. Hist. nat. 16. 56. (95).* Cf. *Fée* (*Op. cit. T. 3. p. 61.*) arbitrat, nihil certi de hoc carduo definiri posse. V. CNICOS.

ACORON, i, n. 2. et Acoros, i, m. 2. Græca terminatione, Latina autem Acorum et Acorus, i, (ἀκόρον et ἀκόρος) herba foliis iridis, angustioribus tamen et longiore pediculo, radice nigra, et minus venosa, gustu acri, odore non ingrata, et ructum facile cliente. Ita eam *Plin. 25. Hist. nat. 13. 100. (157).* describit. Est eadem, quæ in Officinis calamus aromaticus dicitur, Acorus Calamus *L. Apul. Herb. 6.* tradit, acoron ab Italis vocari veneriam, et radicem nauticam, si modo de eadem herba loquitur, de qua *Plinius. Cels. 3. 21.* Rosæ folia, acorum, amaræ nuces, etc. *Add. 5. 23.* et 1. 3. *Plin. 26. Hist. nat. 5. 15. (28).* et *ibid. 15. 90. (159).* Acorum antidotis miscetur. *Veget. 5. Feter. 78. 3.* Acori Pontici semencia trita cum vini veteris sextario. *Apul. loc. cit.* A Græcis dicitur acoros, etc.

ACOSMOS, ἀκόσμος, vox Græca, qua utitur *Zucet. 4. 1153.* ubi ait puellas sordidas, immundas, et fetidas ab amatoribus excusandi causa vocari negligentes in cultu corporis, et ornatus parum studiosas: Nigra melichrus est; immunda et fetida acosmos. Sed recentiores Editt. Græcis litteris rectius exhibent.

ACQUIESCO vel adquiesco, escis, evi, etum, escere, n. 3. (ad et quiesco). Part. *Acquiescens et Acquiescitur* 1. 1. Est idem fere quod quiesco, a negotio cesso et otio fruor, ab itinere cesso, consisto (li. riposare, riposarsi, fermarsi; *Fr. se reposer, s'arrêter à; Hisp. reposarse, quedarse; Germ. auf, bei oder nach etwas zur Ruhe kommen, Ruhe finden, der Ruhe geniessen; Angl. to repose, rest, take rest).* Cum vero acquiescamus præsertim postquam celeri cursu aliquo contendimus; et proprie et translate acquiescere sape jungitur verbo respirare; ut apud *Plaut. Epid. 2. 2. 20.*, *Cic. 1. Fin. 16. 53.* etc., quæ loca infra citantur.

I.) Proprie generatim dicitur de cessatione a quocumque negotio; peculiariter vero ¶ 1. Ponitur de hominibus, et de ceteris interdum animantibus qui ad vires præsertim resumendas cessant a cursu, ad itinere, aut a quocumque alio negotio, quod corporis lassitudine affligit. *Plaut. Epid. 2. 2. 20.* Sine respi-

rem, quæso. *PE.* Immo acquiesce. *Cic. 1. Leg. 5. 15.* In eupressetis — et spaliis silvestribus, crebro insistens, interdum acquiescens, de institutis rerum publicarum — disputat. *Id. 13. Att. 34.* Vitandi — caloris causa Lanavii m. horas acquieveram. *Id. 2. Nat. D. 49. 125.* Dux ipse (græcum) — revolat, ut ipse quoque quiescat. In ejus locum succedit ex liis, quæ acquirunt, etque visusitudo in omni cursu servatur. *Tac. 3. Hist. 22.* At Vitellianus exercitus, qui acquiescere Cremonæ et, recuperatis somno ciboque viribus, — hostem portam die profigere etc. *Liv. 45. 37. 10.* Ne victorem quidem te acquiescere passus est: statim ad persequendos hostes duxit. *Cic. 2. Orat. 71. 290.* per metaphoram: Qui hoc diversorio libenter te acquieturum — distulisti. *Yep. Datam. 11. 3.* Acquiescere a lassitudine. *Tellej. 2. 99. 2.* a continuatione laborum. *Camill. 36. 10.* Desiderato acquiescere lecto. *Curt. 9. 8. 25.* in lecto. *Curt. 9. 5. 30.* somno. *Id. 6. 10. 12.* gravi sopore. *Id. 8. 6. 3.* eodem sensu absolute: Excubant servatis noctium vicibus proximi foribus ædis, in qua rex acquiescebat. ¶ 2. Eleganter ponitur pro mori, hoc est a laboriosa vita moriendo requiescere, modo una cum nomine morte, modo absolute. *Tac. 14. Ann. 64.* Ac puella —, præstatio malorum jam vita exempta, nondum tamen morte acquiescebat. *Yep. Hannib. 13. 1.* Sic vir fortissimus, multis variisque perfunctus laboribus, anno acquievit sexagesimo. *Val. Max. 9. 12. ext. 1.* Inter ipsas exterorum manus exoptata morte acquievit. ¶ 3. Item saepe de sepulchris, præsertim in lapidibus. *Inscript. apud Spong. Miscell. p. 171.* IVLIA ADEPTA HIC ADQUIESCIT. *Inscript. apud Orell. 2313.* GEMINIA II. IVLLA (Reines conj. TIBULLA) ARAYSTENSIS MATER SACRORVM HIC ADQUIESCIT. *Add. Inscript. apud eund. 4084.* et 4191. I. REQUIESCO. ¶ 4. Ponitur et de rebus inanimatis, quæ haud amplius fatigantur. *Cic. Orat. 59. 199.* Cum aures extremum semper expectent in eoque acquiescant. *Id. 2. ad Q. fr. 15. A. 5.* Erat — summum eburn forensis, sed senescentis magis civitatis, quam acquiescentis. *Liv. 5. 23.* Ut fessa tam diutino belli acquiesceret civitas. *Add. Curt. 4. 4. 21. Colum. 4. R. R. 12. 1.* Notatum est a me, plerumque teneram vineam melius adminiculo, quam vehementi palo acquiescere. *Liv. 4. 60. 2.* Rem familiarem saltem acquiescere eo tempore, quo corpus additum atque operatum reipubli. esset. *h. e.* rem familiarem cessare ab impensis. ¶ 5. Item de molesta animi affectione. *Plin. 5. Ep. 16.* Dolor — admotis (consolationibus) acquiescit. *Id. 4. ibid. 21.* Magno tamen fomento dolor meus acquiescit. *Gell. 10. 9.* Ut interea labor hic vigiliarum et inquietas suavitatis paulisper vocum atque modulorum acquiesceret. *h. e.* cessaret et recrearetur.

II.) Translate. ¶ 1. Significat in re, aut etiam persona aliqua cum animi solatio et quiete consistere: occurrit autem a) absolute, b) cum Ablativo et præp. in, c) cum Dativo; d) aut etiam cum nomine solatio in Ablat. sine præp. — a) Absolute. *Cic. 1. Fin. 16. 53.* Cujus in animo versatur (improbis), nunquam sinit eum respirare, nunquam acquiescere. *Id. 7. Att. 11. 5.* Acquiesco enim et scribens ad te et legens tua. — b) Cum Ablat. et præp. in. *Cic. 4. Fam. 3. 3.* His — temporibus habemus aliud nihil, in quo acquiescamus. *Id. ibid. 6. 2.* Non enim, ut tum me a republ. mæstem domus excipiebat, quæ levaret, sic nunc domo mærens ad republ. confugere possum, ut in ejus bonis acquiescam. *Id. 13. Att. 13. 3.* Sed regesto tuas litteras: in his acquiesco. *Id. 9. ibid. 10. 1.* Tecum ut quasi colloquerer, in quo uno acquiesco. *Curt. 6. 10. 31.* Tot modo liberorum parentem in unico filio acquiescentem. *Cic. Deiot. 2. 5.* In tuis oculis, in tuo ore vultuque acquiesco. — c) Cum Dativo. *Auct. B. Afr. 10. 5.* Huic (imperatori) acquiescebant homines et in ejus scientia et consilio omnia sibi procliva omnes fore sperabant. *Seneca Ep. 24. 1.* Sollicitum te esse scribis — et existimas me suaurum, ut meliora tibi ipse proponas et acquiescas spei blandæ. — d) Cum nomine solatio in Ablat. *Plin. 8. Ep. 16.* Sed quamquam vit solatilis acquiescam. *Sueton. Catig. 51.* Uno solatio acquiescens. ¶ 2. Significat etiam in re, aut persona aliqua cum animi voluptate consistere, quiescendo delectari: et occurrit a) modo cum Ablativo et præp. in, b) modo cum Ablat. sine præp. — a) Cum Ablat. et præp. in. *Cic. 4. Att. 16. 10.* Nulla est respubli. quæ delectet, in qua acquiescam. *Id. Amic. 27. 101.* Vicissim autem senes in adolescentium varietate acquiescimus.

ut in vestra, ut in Q. Tiberonis: equidem etiam admodum adolescentis P. Rutilii, A. Verginii familiaritate delector. *Id.* 2. *Divinat.* 2. 5. Equidem etiam ex iis fructum capio laboris mei, qui jam ætate pro-
vecti in nostris libris acquiescunt. — *b)* Cum Ablat. sine præp., qui potest tamen esse et Dativus, cuius et exemplum in promptu est. (*Cf.* II. 1. c.). *Cic. Mil.* 37. 102. Ab iis, qui maxime P. Clodii morte acquie-
runt. *Curt.* 6. 10. 9. Noxius, cum suo supplicio eru-
diatur, acquiescit alieno. *Sueton. Tib.* 56. Nihil le-
nior in convictores Græculos, quibus vel maxime ac-
quiescebat. *Id. Vesp.* 7. Amicos elegit, quibus etiam
post eum principes acquieverunt. *Id. Tib.* 31. *cum*
Dativo: Negante eo, destinatos magistratus abesse
oportere, ut præsentis honori acquiescerent. *h. e.* se
totos honori darent eoque delectarentur; simili enim
sensu *Sulp. Sever.* 1. *Hist. sacr.* 11. posuit acquie-
scere alicui de concubinato. ¶ 3. Acquiescere est
etiam assentiri, fidem habere, præsertim apud recen-
tiores. *Cic. 4. Acad. (pr. 2.)* 46. 141. Tu, cum es com-
motus, acquiescis, assentiris, approbas. *Sed dubia est*
lectio; al. enim asciscis. *Sueton. Vitell.* 14. Vaticin-
ante Catta muliere, cui velut oraculo acquiescebat.
Ulp. Dig. 38. 1. 7. § 1. Celsus Juv. ait — et ego Celso
acquiesco. *Id. ibid.* 27. 4. 1. Sed si reprobata est
hæc reputatio, et acquievit. *Dig.* 24. 3. 22. § 6. Pa-
tri potius acquiescere prætorem oportere, dareque ei
actionem.

ACQUIRO vel **adquiro**, ris, sivi et sii, situm, rere,
a. 3. (ad et quero, teste et ipso *Varron.* 6. *L. L.* 79.
p. 104. *Müll.*). *Pierius* in *Comment.* ad *Virg.* 4.
Æn. 175. testatur in omnibus antiquis exemplaribus
adquiri legi. additque, ita scribi solitum usque ad
Antonini Pii tempora, integras fere semper præpositio-
nes in compositis servando: quod aliorum etiam Eru-
ditorum consensu comprobatur. *V.* quæ dicimus in
fine *Ad præpositionis*. — In præterito pro *acquisivi*,
dicitur etiam *acquisivi*. *Ulp. Dig.* 20. 4. 1. Si non
acquisivi hereditatem. Adde 22. 1. 11. et 23. 3. 5. et
38. 5. 1. In aliis etiam præteritis crebris leges *acqui-*
sieram, *acquisieram*, *acquisissem*, quam *acquisive-*
ram etc., licet et hoc recte dicatur. *V.* in verbo *Au-*
lio. — Part. *Acquisitus* 1. et 3.; *Acquisiturus* 1.;
Acquiritur 1. — Acquirere proprie est aliquid no-
vi sibi comparare idque ceteris jam possessis addere,
suis facultates atque opes augere (*h. e.* *acquirere*, *ac-*
rescere il proprio; *Fr. ajouter à ce que l'on a dé-*
jà, acquérir; *Hisp. adquirir, llegar alguna cosa*,
especialmente bienes raíces; *Germ. dazu erwerben*,
d. h. zu etwas, was schon da ist, etwas. Anderes
sich verschaffen; *Angl. to acquire, get*). ¶ 1. Prop-
rie et stricto sensu. *Cic. 1. Tusc.* 45. 109. Nihil
jam acquirebatur: cum lata erant officia vitæ. *Id.* 3.
Catil. 12. 28. Mihi quidem ipsi quid est quod jam ad
vitæ fructum possit acquiri, præsertim cum neque in
honore vestro, neque in gloria virtutis, quidquam al-
tius videam, quo mihi lubeat ascendere? *Id.* 3. *Fam.*
7. 5. Postea vero quam ita et cepi et gessi maxima
imperia, ut mihi nihil neque ad honorem, neque ad
gloriam acquirendum putarem etc. *Id.* 2. *Catil.* 8.
18. Tu dubites de possessione detrudere, acquirere ad
fidem? — In superioribus animadvertatur *altius*
membrum in *Accus.* cum præp. ad: quod in
proxime sequentibus deest. *Cic. 1. Att.* 1. 4. Vides
— quo in cursu simus, et quam omnes gratias non
modo retinendas, verum etiam acquirendas putamus.
Sallust. Jug. 13. 6. Ut veteres amicos muneribus
expleant, deinde novos acquirant. *Cic. 10. Fam.* 3.
2. Omnia summa consecutus es — Nunc me — si au-
dies, omnem tibi reliquæ vitæ dignitatem ex optimo
reipubl. statu acquires. *Id.* 3. *Off.* 5. 32. Nam sibi,
ut quisque malit, quod ad usum vitæ pertineat, quam
alteri acquirere, concessum est, non repugnante natu-
ra; illud natura non patitur, ut aliorum spoliis nos-
tras facultates, copias, opesaugeamus. *Horat. Art.*
Poet. 55. Ego cur, acquirere pauca (verba) Si possum,
invidetur? *Virg. 4. Æn.* 175. viresque acquirit eundo
(fama). Adde *Ovid.* 2. *Art. am.* 343. *Liv.* 1. 45.
Ne semper armis opes acquirerentur, consilio augere
imperium conatus est. *Sueton. Cæs.* 60. Nihil se tan-
tum acquisitum victoria, quantum auferre calamita-
tis posset. *Flor.* 3. 12. 4. Galliam, Thraciam, aliam-
ve provinciam acquirere. *h. e.* in potestatem populi
Romani redigere. In nummo Trajani apud *Eckhel.*
D. N. P. T. 6. p. 420. ARAB. ADQVVS. s. p. q. r. OPTI-
VO PRINCIP. *Harduinus* ad *Plin.* 2. 28. not. 17.
probat ex nummis *acquisitam regionem* non eam

esse, quæ armis est occupata, sed quæ sædere populo
Romano juncta est; receptam vero dici, quæ armis
recuperata. — *Hinc apud Jctos* acquirere sæpissi-
me ponitur de legitima rei acquisitione. *Cajus* 2.
Comment. 97. Hactenus tantisper admonuisse suffi-
cit, quemadmodum singulæ res nobis acquirantur.
Nam legatorum jus, quo et ipso singulas res acquiri-
mus, opportunius alio loco referemus. Videamus ita-
que nunc, quibus modis per universitatem res nobis
acquirantur. Adde *eumd.* 1. 52. et *Dig.* 1. 7. 15.,
necnon 20. 1. 15. § 1. et alibi sæpe. ¶ 2. Absolute
positum interdum est divitias acquirere. *Juvenal.* 14.
125. Mox acquirendi docet insatiabile votum. *Apul.*
de mag. 20. Omnis cupido acquirendi et opinione
inopie venit. ¶ 3. Interdum latiori sensu ponitur
pro conciliare apud Poetas optimæ notæ, apud recen-
tiores autem sæpe etiam in prosa oratione. *Phædr.*
1. 14. Acquirere sibi famam. *Quintil.* 3. 8. 7. benevo-
lentiam. *Flor.* 3. 13. 1. dominationem. *Trajanus*
apud *Plin.* 10. *Ep.* 86. reverentiam nomini suo. *Plin.*
15. *Hist. nat.* 16. 18. (63). odorem vino. *Sueton.*
Claud. 36. alicui imperium. *Plin.* 1. *Ep.* 10. alicui
plurimum venerationis. *Tac.* 2. *Hist.* 76. summum
decus. *Justin.* 36. hostes inimicis suis. *Id. ibid.* 7.
Sperantes acquirere se illi posse aut periculum ex in-
vidia, aut ex suspitione proditiōis infamiam. —
Etiam sine Dativo personæ. *Ovid.* 7. *Met.* 459. vires
bello. *Curt.* 9. 2. 10. prædam. *Tac.* 15. *Ann.* 37.
fidem. *Quintil.* 3. 11. 25. laudem. *Id.* 9. 3. 74. grati-
am. *Plin.* 8. *Ep.* 24. venerationem. *Tac.* 16. *Ann.*
17. pecuniam. *Id.* 1. *Hist.* 17. favore largitione et
ambitu. *Id.* 12. *Ann.* 20. extr. triumphos de populis.
Quintil. 2. 16. 13. Videmus corpora ininus egere
acquisitione extrinsecus opibus.

ACQUISITIO vel **acquisitio**, ōnis, f. 3. (acquiro)
actus acquirendi (*h. e.* *acquisto*; *Fr. acquisition*; *Hisp.*
acquisition; *Germ. die Erwerbung*; *Angl. the act*
of acquiring). ¶ 1. Proprie, *h. e.* abstracte. *Ulp.*
tit. 19. De dominiis et acquisitionibus rerum. *Dig.*
44. 4. § 31. Ex quacumque alia causa, quæ prope
lucrativam habet acquisitionem, quævisse quid videat-
ur, etc. *Justinian. Instit.* 3. 10. § 2. *Acquisitio*,
quæ per adrogationem fit. *Tertull. Exhort.* ad cast.
12. Temperantissimus in acquisitionibus. ¶ 2. Sen-
su, ut vulgo dicimus, concreto est augmentum, et
usurpatur de aquarum collectione a *Frontin.* *Aquæ-*
duct. 10. Adjatur fons ex compluribus aliis acqui-
sitionibus. Adde 69., 70. et 77.

ACQUISITUS vel **acquisitus**, a, um. *V. ACQUIRO*.
ACQUISITIVUS vel **acquisitivus**, a, um, adject.
(acquisitus). ¶ 1. Acquisitiva dicuntur ea verba,
quæ acquisitionem significant. *Priscian.* 18. p. 1158.
Putsch. Sunt tamen ex his (verbis) quædam — quæ
cum Accusativo et Dativo adjunguntur, quæ sunt ac-
quisitiva, de quibus mox dicetur, ut *do tibi aurum*,
donec illi servum. Adde *eumd.* *ibid.* p. 1161. et 1162.
¶ 2. Est etiam qui acquiritur vel adquisitus est. *Boeth.*
Aristot. Topic. 3. 7. p. 680. Quod natura bonum est,
melius est eo, quod non natura; ut justitia justo: il-
lud enim natura, hoc autem acquisitivum.

ACRA, orum, n. plur. 2. (τὰ ἀκρα) Græca vox
cacumina significans. *Apul. de Mundo proem.* Nysæ
juga et penetralia Coryci et Olympi acra et Ossæ ar-
dua extollunt. *At MSS. et præstantiores Editi.*
rectius habent Olympi sacra. — *NE.* Acra est etiam
nomen proprium, de quo *V. ONOM.*
ACRATOPHORUM, i, n. 2. ἀκρατοφόρον, parvum
vas ad merum vinum continendum: ab ἀκράτος, me-
rus, et φέρω, fero, contineo. Meminit *Pollux* l. 6. c. 16.
et l. 10. c. 20., ad quæ priore loco funditus habuisse
astragali figura. Tamen si vox Græca est, tempore Ci-
ceronis in Latinam linguam irreperat obtinebatque,
ut idem aperte indicat 3. *Fin.* 4. 15. *V. EPIHIPPIUM*.
An vero eundem apud Latinos usum formamque eam-
dem habuerit, difficile est definire. *Varro* 1. *R. R.* 8. 5.
Ea minus sumptuosa vinea, quæ sine jugo ministrat
acratophoro vinum. *h. e.* ea vinea, *h. e.* vitis, minus
est sumptuosa, quæ sine jugo tantum vini suppeditat,
quantum implendo acratophoro satis est. Alii leg. mi-
nistrat acratophorum vinum. Priorem tamen lectio-
nem confirmat *Servius* in *Virg. 7. Ecl.* 33. Sinus ge-
nus est vasis. — *Varro* de vita populi Romani: aut
lepestat, aut galeolam, aut sinum dicebant. Tria
enim, pro quibus nunc acratophoron dicitur. *Inter-*
pretes Virg. ed. Mai. ad *h. l.* iisdem ferme verbis:
Varro de vita P. R. lib. 1. c. 1. Lepestat vase dicebant,
ubi erat vinum in mensa positum, aut galeolam, aut

sinam. Tria enim hæc similia sunt, pro quibus nunc
acratophoron ponitur. *Cf. Non. p. 547. 18. et seqq.*
Merc.

ACRE, alverb. *V. ACER* in fine.
ACREDO, ōis, f. 3. (acer) mordax sapor, acrimo-
nia (*It. agrestezza, sapore acuto e mordace*; *Fr.*
âcreté; *Hisp. acrimonia*; *Germ. die Schärfe*; *Angl.*
sourness). *Pallad.* 2. *R. R.* 15. 19. Noces servantur
vel paleis obrutæ, vel anna, vel capis mixtæ, quibus
hanc vicissitudinem reddunt, ut eis acredinem tollant.
Theod. Præf. 1. 16. Si vero veluti exanthemata, quas
scabies dicimus, in facie vel genis ex humorum acre-
dine vel plenitudine apparuerint, etc.

ACREDULA, æ, f. 1. De hujus vocis significa-
tione inter se certant Interpretes cum veteres, tum
recentiores. Sunt qui putant loquacis et stridulæ ranæ
genus esse, quod versum illum *Arati*, Η τῶν ἐπὶ ὀφ-
θαλμοῖς λεγόμενα δάκρυα, ita vertit *Cicero* 1. *Di-*
vinat. 8. 14. Et matutinis credula vocibus instat.
δάκρυον autem inter alia etiam ranam significat, et
ranæ cantum. Quam interpretationem confirmare vi-
detur *Isid.* 12. *Orig.* 6. 59. Agredulæ ranæ parvulæ
in siccis vel agro morantes, unde et nuncupatæ *ranæ*
arbores a nobis dicuntur: adde quod *Plin.* 11. *Hist.*
nat. 37. 65. (172). ait ranas mares, quæ vocem mit-
tunt, vocari *olobrygones*. — E contra sunt qui putant
acredulam esse avem quamdam quam alii lusciniam
esse arbitrantur, ut *Isid.* 12. *Orig.* 7. 37. hisce ver-
bis: Luscinia avis inde nomen sumpsit, quia cantu
suo significare solet surgentis exortum diei, quasi lu-
cinia. Eadem et credula, de qua *Cicero* in *Prognosti-*
cis: *Et matutinos exercet credula cantus*. Alii
vero ululam esse putant (quod maxime *Forcellino*
probat), quam *Theon* avem solitariam esse adno-
tauit apud *Aratum* loc. cit.: alii alaudam: alii rava-
rinum. — Certe avis nomen est apud *Auct. carm.* de
Philom. 15. Vere valente novos componit credula
cantus, Matutinali tempore tunc mitilans. Hæc autem
acredula et syllabarum quantitate (acredūla) et matu-
tino cantu una eademque videtur cum credula a Ci-
cerone memorata apud *Isid.* loc. cit.

ACREMENTUM, i, n. 2. idem quod *acredo*. Legi-
tur in quibusdam codicibus apud *Plin.* 20. *Hist. nat.*
7. 26. (65). *Acrementum acetis temperantes*. Uli
plerique alii, melioresque habent *ad intinctum acetis*
temperantes.

ACREOPHAGIA, æ, f. 1. dapis genus sine carne,
cui unus inest seri gustus lacte admixto: ab ἀκρη, privati-
onis caro, et φάγω comedo. *Petron. fragm.* *Tragur.*
56. *Burm.* Serisapia, et contumelia: acreophaga
adlatæ sunt, et cotus cum malo. Ita legit et in-
terpretatur vocem *Franc. Oriolius* in *Opusc. letter.*
di Bologna T. 1. p. 114. In cod. Tragur. est acreo-
phagie.

ACRESCO, is, n. 3. acrem acidumque saporem
sumere. *Fegat.* 4. *Veter.* 8. Ova quoque trita cum
hemina vini veteris optimi faucibus infundes, ut per
ovi refrigerium vini virtus arescat. Ita perperam quæ-
dam editiones, cum *Gesnerus* et *Schreiderus* ex codd.
MSS. legant *acrescat*, quod unice perobandum.

ACRICULUS, a, um, adject. (acer) aliquantum acer
et vehemens. Translate *Cic.* 3. *Tusc.* 17. 38. Et hoc
ille acriculus, me audiente, Athenis senex Zeno con-
tendere solebat. Ita *Turnebus*, *Gebhardus*, alique
depravatum locum feliciter restituerunt: acriculus au-
tem senex est homunculo querulus et ad iram pro-
clivior.

ACRIDIA, æ, f. 1. vel *Aceridium*, li, n. 2. herba
eadem, quæ scammonia, ita dicta fortasse ab acrimo-
nia succi. *Isid.* 17. *Orig.* 9. 64. Scammonia, quam
Latini acridium vocant. Alii leg. acridium; quam le-
ctionem præferunt *Lindemann.* et *Klotz*.

ACRIFOLIUM, ii, n. 2. arbor quædam, quam in-
ter infelices enumerat *Tarquitius Priscus* apud *Ma-*
crob. 2. *Saturn.* 16. Infelices autem arbores eas dici
ait, quæ inferum, deorumque avertentium la tutela
sunt. — *NE.* Scribitur et *agrifolium*, et *acrusfolium*,
et *aquifolium*. *V. AQUIFOLIUS*. At *acrifolium* le-
gitur in *Not.* 170.

ACRIFOLIUS, a, um, adject. *V. AQUIFOLIUS*.
ACRIMONIA, æ, f. 1. (acer; cf. *Priscian.* 4.
p. 621. *Putsch.*) vis acris et mordax saporis, acritas,
gustus asperitas (*It. acrimonia, agrestezza*; *Fr.*
acidité, aigreur; *Hisp. acedia, agrura*; *Germ. der*
scharfe pikante Geschmack; *Angl. acidity, tartness,*
sourness).

1.) Proprie. ¶ 1. Ponitur de iis quæ gustum acri

saporem afficiunt. *Plin.* 12. *Hist. nat.* 19. 42. (91). Acrimonia origani. *Id.* 18. *ibid.* 13. 34. (128). sinapis. *Id.* 24. *ibid.* 14. 78. (128). Sarcocolla — dulcis cum quadam acrimonia. ¶ 2. Item de iis quæ olfactum afficiunt. *Plin.* 27. *Hist. nat.* 13. 109. (133). Odore medicato cum quadam acrimonia jucundo. ¶ 3. Item dicitur etiam de rei alicujus acerbitate mordaci, quæ tactu percipitur. *Cato R. R.* 157. 5. Si ulcus acrimonia brassicæ ferre non poterit, farinam hordaceam misceto. ¶ 4. Item de acribus in humano corpore humoribus. *Plin.* 23. *Hist. nat.* 8. 74. (142). Nuclei nucis pineæ sitim sedant, et acrimonia stomachi rosionesque. *Id.* 22. *ibid.* 25. 76. (159). Folia ex aceto imposita panos per se vel cum melle discutunt, item furunculos, priusquam capita faciant, omnesque acrimonia. *Cæli Aurelii. Acul.* 10. Aliena, quæ retinebantur, excluduntur (*ex intestinis*), et acrimonia, quæ ex ipsis nascens ex alienatione quam capitis tumorem asperabat, detrabetur. *h. e.* vapor acer et mordax.

II.) Translate. ¶ 1. Est animi vivacitas, ut *Nomius* loc. infra cit. exponit. *Nævius* apud *Non.* p. 73. 18. *Merc.* Ne ille mei feri ingenii atque animi acrem acrimonia (sentiet). *Accius* apud *eumd.* loc. cit. Vim, ferociam, animum, atrocitatem, acrimonia. ¶ 2. Poniunt etiam pro severitate, acerbitate, vehementia; atque hoc sensu dicitur et de abstractis, præsertim de oratione. *Cic.* 3. *Herenn.* 15. 26. Convenit igitur in vultu pudorem et acrimonia esse. *h. e.* verecundiam una simul cum virili austeritate et gravitate. *Id.* 4. *ibid.* 13. 19. Hæc exornatio cum multum venustatis habet, tum gravitatis et acrimonia plurimum. *Id.* 3. *Verr.* 17. 52. Si Glabronis patris vim et acrimonia cepervis ad resistendum hominibus audacissimis. *Id.* 2. *Invent.* 48. 143. Vis et acrimonia causæ. *Id.* 4. *Herenn.* 37. 49. Ejusmodi licentia, si nimium videbitur acrimonia habere, multis mitigationibus leniatur. *Id.* *ibid.* 42. 54. Pronuntiando commutabimus (*rem, de qua verbis agemus*), si tum in sermone, tum in acrimonia, — eadem verbis immutando, pronuntiationem quoque vehementius immutabimus. *in quibus* acrimonia est concitata et vehementis oratio, cui opponitur sermo sive pacata et tranquilla disputatio.

ACRIS, e. V. ACER.

ACRITAS, atis, f. 3. (acer) idem quod acritudo. *Accius* apud *Non.* p. 493. 14. *Merc.* Vis veritatis atque acritas. *Gell.* 13. 3. Sicuti autem nihil quidquam interest suavitudinis diem in suavitatem, acritudo autem, quod *Accius* in Neoptolemo scripsit, acritas etc.

ACRIFER, adverb. (acer). Comp. *Acrius* et *Sup. Acerrime* in omnibus ferge parographis. Proprie est eo modo, qui pungit, secat, penetrat: sed occurrit tantum translate iisdem ferme rationibus, quibus adjectivum *acer*: scilicet transfertur ad res præsertim physicas, quæ sensus mordent ac pervellunt, atque ad hominis etiam facultates, quæ maxima vi præditæ agunt (*It. acrimonia, con veemenza, con vigore; Fr. vivement, fort tement, avec energie; Hisp. acerrimamente, vivamente, fuertemente; Ger. aufseine scharff, schneidende, eindringliche, heftige, empfindliche oder drückende Weise; Angl. sharply, vehemently, keenly*). ¶ 1. Poniunt de oculorum acumine ac proinde de ingenii perspicacitate in re aliqua intuenda, contemplanda et perspicienda: et est atente, penitus, magna cum perspicacia. *Cic.* 1. *Tusc.* 30. 73. Acriter intueri aliquid. *Id.* 1. *Orat.* 25. 116. Acutius atque acrius vitia videre. *Id.* *Flacc.* 11. 26. Quam maxime intentis oculis acerrime contemplari aliquid. *Tac.* 3. *Hist.* 38. Acriter speculari aliquid. *Cic.* *Pis.* 28. 68. Adolescens non acriter intelligens. *Plin.* 6. *Ep.* 26. Acrius judicare. *Quintil.* 5. 13. 44. Acriter excogitare aliquid. *Id.* 11. 3. 95. Acrius argumentari. *Liv. procem.* § 9. Acriter animum intendere. *Plin.* 7. *Ep.* 27. Acrius attendere. *Id.* 5. *ibid.* 3. Acrius intendere alicui rei. *Quintil.* 1. 1. 5. Acriter se in tenuem discrimen intendere. *Plin.* 7. *Ep.* 17. Acerrime emendare aliquid. *Horat.* 2. *Sat.* 3. 92. Acrius ravere. ¶ 2. Item de vocis sono et de hominum oratione: et est vehementer, rigide, aspere. *Plaut. Cist.* 1. 1. 110. Acriter aliquem conclamare. *Horat.* 1. *Ep.* 18. 18. Acrius elatrare aliquid. *Curt.* 4. 13. 8. Acrius increpare aliquid. *Cic.* *Flacc.* 10. 21. Acriter et vehementer dicere. Adde *Quintil.* 9. 4. 126. 12. 10. 71. et alibi. *Plin.* 6. *Ep.* 20. Acrius et instantius inquit. *Id.* 5. *ibid.* 19. Acriter pronuntiare. *Cic.* 7. *Att.* 3. 4. Acerrime vituperare aliquid. *Plin.* 9. *Ep.*

21. Acrius severiusque corrumpere aliquem. *Id.* 6. *Ep.* 1. per metaphoram: Loca — acrius me tui commovent. ¶ 3. Item de animi motibus; et est vehementer, magno cum ardore. *Plaut. Pseud.* 1. 3. 30. aa. Quid agitur, Callidore? rs. Amatur atque egetur acriter. *Martial.* 8. 81. Acrius amare. *Cic.* 15. *Fam.* 4. 10. Acerrime expectare aliquid. *Curt.* 7. 3. 20. Acrius cupere. *Tac.* 2. *Ann.* 82. Acrius dolere. *Ovid.* 2. *Art. Am.* 354. Acrius exardescere. *Cic.* *Sull.* 19. 53. per metaphoram: Cum arderet acerrime conjurationi. *Lucret.* 6. 782. Acriter infestus. *Tac.* 6. *Ann.* 45. Gratiam Cæsaris acrius fovere. ¶ 4. Item de externis actibus ac præsertim de prælio: et est magna cum vi magnoque impetu. *Cic.* 15. *Fam.* 4. 8. Acriter et diu repugnare. *Galba* apud *Cic.* 10. *Fam.* 30. 3. Ita pugnatum est, ut acrius non posset ex utraque parte pugnari. *Liv.* 27. 1. Acriter pugnam inire. *Sall. Jug.* 62. Acerrime rem gerere. *Id.* *ibid.* 107. Acrius incedere in Romanos. *Id.* *ibid.* 30. Acriter Numidiam ingredi. *Tac.* 13. *Ann.* 34. Acriter bellum sumere. *Id.* *ibid.* 25. Acriter repellere. *Cic.* 2. *Orat.* 43. 182. Acrius persequi aliquid. *Id.* *Milon.* 34. 192. Acriter se morti offerre. *Ter. Hec.* 1. 2. 45. et *Sall. Jug.* 99. Acrius instare. *Sall. Jug.* 26. *Horat.* 1. *Sat.* 2. 15. et *Ovid.* 1. *Amor.* 2. 17. Acrius urgere. *Quintil.* 6. 4. 11. Acriter propulsare aliquem. *Sall. Jug.* 64. Acriter niti. *Cic.* 11. *Fam.* 28. 2. Acerrime agere aliquid. *Nep. Hann.* 7. 1. Acerrime occupatus. *Ovid. Item. am.* 651. Flumine perpetuo torrens solet acrius ire. ¶ 5. Hinc est etiam severe, crudeliter. *Cic.* 10. *Att.* 16. 2. Acerrime asservare aliquem. *Id.* 7. *Verr.* 54. 142. Virgis acerrime cedere aliquem. *Sall. Jug.* 19. Acerrime exercere victoriam. *Tac.* 3. *Ann.* 51. Acriter ulcisci injurias.

ACRITUDO, inis, f. 3. (acer; cf. *Gell.* 13. 13.) acrimonia, vis adinordendi dissolvendique, quails in aceto est (*It. acrimonia, agrestezza; Fr. acreté, aigreur, acidité; Hisp. acedia; Germ. die Schärfe; Angl. sharpness, acritude, pungency*).

I.) Proprie. *Filruv.* 2. 9. 12. de cupressu et pinu: Liquor, qui inest, habet amarum saporem, qui propter acritudinem non patitur cariem penetrare. *Id.* 3. 18. Propter acritudinem succi.

II.) Translate. ¶ 1. Est vis et fortitudo in agendo. *Gell.* 10. 27. Par fuit quondam vigor et acritudo amplitudine R. populi et Pæni. Neque aliter fortasse intelligendus *Accius* apud *Fest.* p. 350. 12. *Müll.* Aut quisquam potis est tolerare acritudinem? ¶ 2. Item rusticitas, cui opponitur urbanitas. *Apul.* 9. *Met.* 17. Acritudo morum.

ACRIZYMUS, a, um. V. ACROZYMUS.

ACRO vel Græca positione acron, ðnis, m. 3. Græca vox ἀκρω, h. e. extremitas membrum. ¶ 1. Proprie et stricto sensu de trunculo suis. *Veget. Peter.* 2. 28. 17. Schneider. Acronem salsum porci pinguis. Græce ἀκρων χοίρεος dicitur. *Id.* 5. 65. 2. De masculo pinguis porcinus acro deoquitur, donec omnis caro solvatur. Adde *eumd.* 6. 8. 1. et *Pelagon. Peter.* 6. ante med. ¶ 2. Latiori sensu est plantæ alicujus vertex apud *Apic.* 4. 4. Colas in carabo supra acronem colocasium. *Apicius* intelligit fortasse scinum colocasii caulis verticem, et in eo emergentem multiplicem fabam, quam ciborium appellari dicit *Dioscorides*.

ACRŌAMA, atis, n. 3. In *Inscript.* legitur et *acruama*. Hujusce nominis occurrunt tantummodo Nominativus et Accusativus cum singularis, tum pluralis, et Ablativus plur. *acruamatis* bis in *Inscript.* apud *Orell.* 2530; unde Genitivus plur. videretur esse *acruamatorum*. Denique *acroma* per synopen metri causa dixit *Prudent.* loc. infra cit.; quod etiam extra carmen legisse se in quadam veteri Editione *Lampridii Alex. Sev.* 34. testatur *Salmasius*. — Ceterum acroania Græca vox est, ἀκρόαμα, et quidem apud Græcos variæ significationis. Apud Latinos ¶ 1. Generatim significat quidquid auditu jucundum est. Speciatim vero significat musicam tibicinium symphoniarum, quæ olim apud veteres in agendis fabulis adhibebatur, ut non solum bistrinum voce et gestu delectarentur spectatores, sed sono etiam immixto musicorum instrumentorum: item in conviviis, præsertim solemnioribus. *Plin.* 6. *Ep.* 31. 13. Græcis litteris vocem exhibet: Interdum ἀκρόαμα audiebamus, interdum jucundissimis sermonibus nux ducebatur. *Petron. fragm. Tragar.* p. 297. Trimalchio — novum acroama, cornucines in triclinium jussit adduci; fultusque cervicalibus multis extendit se supra torum extre-

mum: et, Fingite me, inquit, mortuum esse, dicite aliquid belli. *Sueton. Vesp.* 19. Ludis, per quos æcra Marcelliani theatri restituta dedebatur, vetera quoque acroamata revocaverat. *Hinc in Glossis Isidori legitur:* Acroama, auditio lyrarum et tibiarum. ¶ 2. Dicitur etiam de ipso tibicine, aut symphoniaco puero, qui ad tibia lyrae canendum adhibetur, metonymice. *Sueton. Aug.* 74. Et aut acroamata, aut histriones, aut etiam triviales ex circo ludios (convivis) interponebat. *Cl. Ernesti Excurs.* ad b. *Sueton.* loc. *Cic.* *Sext.* 54. 116. Ipse ille maxime ludius, non solum spectator, sed actor et acroama. Ubi *Cicero* aperte significat tibicinem, qui histrioni fabulas agent adstas musico sono. *Macrobi.* 2. *Saturn.* 4. Delectatus inter cænam erat symphoniacis Toronii Flacci mangonis, atque eos frumento donaverat, cum in alia acroamata fuisset nummis liberalis. *Lamprid. Alex. Sev.* 34. Nanos, et moriones, et vocales exolestos, et omnia acroamata, et pantomimos populo donavit. Huc et illa pertinent: *Nepos Attic.* 14. 1. Nemo in convivio ejus aliud acroama audit, quam anagnosten. *Quædam Editiones hoc loco habent ἀκρόαμα Græcis litteris.* *Cic.* *Arch.* 9. 20. Themistoclem dixisse ajunt, cum ex eo quæreretur, quod acroama, aut ejus vocem libentissime audiret; ejus a quo sua virtus optime prædicaretur. *Inscript.* apud *Passionei* p. 150. 3. DEMETRIÆ ACTES AVG. L. SER. ACROAMAT. GRÆCÆ. h. e. servæ acroamati. Heic *Orelli Coll. Inscript.* Lat. n. 2885. pro acroamati legendum putat acroamatice seu acroamatariæ: ita ut duo hinc nova fingat vocabula, quorum vestigium nullibi extat, nisi in *Not. Tir. V. ACROATICUS* in fin. ¶ 3. Item metonymice pro festivo narratore, aut recitatore jocosum ad risum movendum. Hujusmodi autem homines (quemadmodum et tibicines) in conviviis divitum interesse solebant, ut cænantes oblectarent: donabanturque munere aliquo post cænam. *Cic.* 6. *Verr.* 22. 49. Hic quasi festivum acroama, ne sine corollario de convivio discederet, ibidem convivis spectantibus emblematica evellenda curavit. *Manut.* hunc locum de tibicine intelligit, sed cum *Cicero* addat festivum, aptius de recitatore exponi videtur. *Prudent.* *περί στεφ.* 3. 323. Egon cæchinis venditus Acroma festivum fui? V. ACROATICUS in fine.

ACRŌAMATICUS, V. ACROATICUS in fine.

ACRŌASIS, is, f. 3. ἀκρόασις, vox Græca, quæ auditionem significat, et a Latinis usurpatur pro erudito sermone, seu disputatione, quæ a magistro alicujus artis coram multis audientibus habetur, et (ut vin vocis exprimamus) audiendo percipitur, nam ἀκρόασις auditu significat. *Hinc et ipsa Latine auditio appellatur* (*It. discorso letterario, lezione, disputa; Fr. exposition, dissertation savante, cours public; Hisp. exposicion, disertacion, escuela; Germ. das Anhören eines öffentlichen Vortrages; Angl. a literary discourse, lecture, lesson, dispute on a literary subject*). ¶ 1. Proprie. *Furro* apud *Non.* p. 248. 10. *Merc.* Diogenem litteras scisse, tum (*corrigere cum*) usioni quod satis esset, tum quod etiam acroasi bellorum hominum. *Filruv.* 10. 22. (16). 3. Eo tempore quidam architectus nomine Callias, Rhodum cum venisset, acroasim fecit, exemplarque protulit muri, et supra id machinam — constituit. *h. e.* disseruit, disputa it, docuit multos audientes. *Sueton. Gramm.* 2. Per omne legationis tempus plurimas acroases subinde fecit, assidueque disseruit. *Seneca* 4. *excerpt. Controv. in præf.* Acroases suas nunquam populo comisit. In multis cum *Suetonio*, tum *Senecæ* Editionibus ἀκρόασις legitur Græce scriptum. ¶ 2. Sumi etiam videtur pro ipso loco, in quo disputatur, aut disseritur; seu potius pro publico eruditum hominum conventu, quemadmodum et auditio, et concio. *Cic.* 15. *Att.* 17. 2. Et mehercule ipsius litteræ sic et ἀκρόασις et εὐνοῦς scriptæ, ut eas vel in acroasi audeam legere.

ACRŌATICUS, a, um, adject. ἀκροατικός, qui auditur, h. e. auscultatorius, vox Græca ab ἀκρόασις, audio. *Gell.* 20. 5. duet, Aristotelem commentationes suas in duo genera divisisse, alias vocando acroaticas, in quibus subtilior remotiorque a vulgi captu philosophia continebatur, ad ejus auditionem eos soles admittit, quorum antea ingenium et scienti studium explorasset: alias exotericas appellando, in quibus ea, quæ ad rhetoricam pertinent civiliumque rerum notitiam, ad omnium captum accommodata. complexus est; ad quæ audienda quies vulgo, nullo adhibito intellectu, admittit. Hanc vocem *Gellius* eo

loco modo Græcis litteris scribit, modo Latinis. Ideo autem *Aristoteles* acroamatica, vel acroatica dixit ea, quæ nobiliorem difficultioremque philosophiæ partem continebant, quia ut intelligi possent, necesse erat a viva præceptoris voce audiri et percipi. Erotica autem ἐρωτικά, nominavit faciliora, et vulgo exposita, quia veluti extra posita, et sola etiam lectione sine præceptoris adiuncto a quolibet intelligebantur. Ceterum vulgatæ editt. in cit. *Gellii* loco exhibent *acroamaticus* vel ἀκροαματικός contra Codicum fidem, in quibus legitur *acroaticus* vel ἀκροατικός; quæ Græca vox certa lectione occurrit apud *Jamblich. Protrept.* p. 310. *Lips.*, dum e contra tantummodo in *Not. Tir.* p. 172. legitur *acroamaticus* pro *acroamaticus*, ut supra in *V. ACROAMA* § 3. legitur *acrona*.

ACROBATICUS, a, um, adject. ad ascendendum aptus, scansorius, ἀκροβατικός vox Græca a βατέω vado, et ἀκρον summitas. Acrobaticæ machinæ, de quibus *Vitruv.* 10. 1., dicuntur, quæ erectis transversisque tignis inter se colligatis præbent ascensum ad altiora: quales sunt, quas fabri murarii in ædificando adhibent, et quas pictores dum in edito pingunt, item pægmata, etc. In multis *Vitruvii* Editionibus Græce scribitur; et certe rectius.

ACROCERAUNIA, orum, n. plur. 2. montes altissimi inter Albaniam et Epirum, ita dicti quasi ignitas habentes a fulminibus summitates, quæ crebro fulminibus infestantur *V. ONOM.* Hinc translate ponuntur pro quovis loco periculoso. *Ovid. Rem. am.* 739. Hæc tibi sint Syrtis, hæc Acroceraunia vita.

ACROCHORDON, ðnis, f. 3. (It. sorta di porro che nasce sulla pelle; Fr. acrochorde, verrue pediculée, durillon; Hisp. verruga; Germ. eine Art Warze; Angl. a sort of hard protuberance growing enider the skin, a wart or wen), ἀκροχορδών, verrucæ genus, ubi sub cute coit aliquid durius, et interdum paullo asperius, coloris ejusdem, infra tenue, ad cutem latius, idque modicum est quia raro fabæ magnitudinem excedit: vix unum tantum eodem tempore nascitur, sed fere plura, maximeque in pueris: eaque nonnunquam subito desinunt, nonnunquam medicorum inflammationem excitant: sunt etiam quæ in pus convertuntur. Ita *Celsus* 5. 28. n. 14. Dictum autem videtur ab ἀκρον summitas, et χορδή chorda, quia in summitate simile est chordæ resectæ. Huic contrarium est, quoad figuram, allud quod dicitur *thymium*, θυμίων, quod super corpus quasi verrucula eminens, ad cutem tenue, supra latius, subdum, et in summo perasperum, idque summum colorem floris thymii representat: unde ei nomen est. *Cels. loc. cit.* Acrochordon, et thymium sæpe etiam per se finiuntur et quo minora sunt, eo magis. *Et mox.* Acrochordon, si excisa est, nullam radicalem relinquit. *Apul. Herb.* 49. Heliotropii species minor nascitur locis concavis, foliis rotundis, semine pendenti in acrochordonum similitudinem. *At.* in caudæ scorpionum similitudinem.

ACROCOLEFIUM, ii, n. 2. est vocabulum compositum, ab ἀκρος summus et κωλή suffrago, cujus diminutivum est κωλήτιον, et significat partem pedis a suffragine summa; acrocolia vero sunt in infimo porci pede. Ita recte *Schneiderus* interpretatus est locum *Veget.* 6. *Veter.* 1. 2. Ab acrocoleo usque ad gambam (ossa) duo; a gamba usque ad cirros tibiales duo etc. *V. ibid.* Interpretet.

ACROCOLIUM, ii, n. 2. ἀκροκώλιον ex ἀκρος summus et κώλιον membrum, h. e. trunculus. *Cæli. Aurel.* 1. *Acut.* 11. Crura porcina, quæ Græci acrocolia vocant. Ad *Veget.* 3. *Veter.* 47. 1. *Schneider.*, ubi legitur acroteria, nonnulli Codd. exhibent acrocolia. *V. ACRO*, a qua hæc composita est vox et **ACROCOLEFIUM**.

ACROCORIUM vel Latina positione acrocorium, ii, n. 2. bulbi species apud *Plin.* 19. *Hist. nat.* 5. 30. (95).: quænam tamen fuerit, nequit definiri (*V. Fée op. cit.* T. 2. p. 317). *Harduinus* conjicit legendum *acrosorodon*, nulla tamen fretus auctoritate: *Sillig.* pro vulgata lectione: Genera Græci hæc fecere: bulbinem, setanion, pythion, acrocorion, ægilopa, sisyrinchion etc., rectius legit *Theophr.* *Hist. plant.* 7. 13. 9. atque ex Codicibus: Genera Græci hæc fecere: bulbinem, setanion, opitiona, cycica, leucopion, ægilopa, sisyrinchion etc.

ACROLITHUS, a, um, adject. ἀκρολίθος (It. di pietra; Fr. qui est de pierre; Hisp. de piedra; Germ. von Stein; Angl. made of stone). Si vocis viam spectes, idem est, ac in summitate lapidis positus, vel lapis summus: ab ἀκρον summitas, et λί-

θος lapis. Videtur tamen poni etiam pro lapideo. *Trebell. Poll. XXX. Tyrann.* 32. Cujus statuum in templo Veneris adhuc videmus acrolitham, sed auratam. *Salmas.* notat, perperam in quibusdam MSS. legi acrolitham: alii vero leg. Argolicam, hoc est Argivarum matronarum seu heroinarum habitu vestitam, ut *Casaubon.* exponit. *Vitruv.* quoque vocem acrolithus habet 2. 8. 11., sed Græcis litteris scriptum. Doctissimus *Winckelmann. Hist. Art.* l. 1. c. 2. § 17. eas statuas acrolithas a Græcis appellatas fuisse dicit, quarum extremæ solummodo partes mermoreæ erant, ceteræ lignæ. Signa enim a Græcis ita facta aliquando scimus, quemadmodum postea ex ebore et auro.

ACRŌMA. *V. ACROAMA*.

ACRON, ðnis. *V. ACRO*. — *NB.* De Acrone nomine proprio *V. ONOM*.

ACRONYCTUS, a, um, adject. (ἀκρόνυχτος ὁ καὶ ἡ) vespertinus, unde *acronyctæ stellæ*, hoc est vespertinæ dicuntur a *Firmic.* 2. *Mathes.* 8., quæ tunc oriuntur, cum sol occidit: ab ἀκρόνυχς, quod significat vespertinum crepusculum. Alii legunt *Acronychæ*, quæ vox seq.

ACRONYCHUS, a, um, adject. (ἀκρόνυχος) idem quod acronyctus, h. e. vespertinus. *Capell.* 8. p. 297. Acronycho ortu hic (*Stilbon*) nunquam poterit clari. *Vulg. Edit.* male leg. a Chronico vel a Cronico: recte Kopp. restituit acronycho collatis eodem *Capell.* 8. p. 300., *Nicandro Theriac.* 761. et *Firmic.* loc. cit. in **ACRONYCTUS**.

ACROPŌDIUM, ii, n. 2. ἀκροπόδιον, basis statuae: ab ἀκρον summitas, et πούς podos pes, quod summa pedum sustineat (It. base, piedestallo d'una statua; Fr. base, piedestal d'une statue; Hisp. base, pedestal de estatua; Germ. das Fussgestell; Angl. the base, or pedestal of a statue). *Hygin. fab.* 88. Gladium de vagina ei extraxit Pelopia, et rediens in templum, sub acropodia Minervæ abscondit. *Falsterus* ex conjectura exponit extremitatem mensæ.

ACROR, ðris, in. 3. acor, acritas. Translate *Fulgent. Continent. Virg.* circa init. Ego vero *Chrysippus* hellebori randiculo acrore postposito cum Musis aliquid blandius fabulabor.

ACROSTICHIUS, ichidis, f. 3. ἀκροστιχίς, vox Græca Græce scribenda et usurpanda. Est autem genus carminis, in quo primæ singulorum versuum litteræ aut nomen aliquod, aut sententiam expriment, si a prima ad ultimam simul compositæ legantur: ab ἀκρον summitas, caput, et στιχος versus. Talia sunt Argumenta præfixa *Plautinis* fabulis, quæ perique *Sidonio* tribuunt, in quibus primæ versuum litteræ nomen ejus fabulæ continent, cujus argumentum enarratur: v. g. argumentum *Persæ* quinque versibus constat, quorum primus incipit a littera P, secundus ab E, tertius ab R, quartus ab S, quintus ab A, unde *Persa* conficitur. Adde *Inscript.* apud *Fabrett.* c. 9. n. 290. Tale aliquid etiam ab *Ennio* fuisse compositum, innuit *Cicero* 2. *Dein.* 54. 111. (ubi banc vocem Græcis tamen litteris exhibet), et *Sibyllinos* versus consimili forma exaratos. Huc reducenda sunt etiam ea, in quibus stropharum initia per totum alphabetum discurrent, quorum exempla dabunt *Sedul. hymno*, qui incipit *A solis ortus cardine*, itemque *Venant. carm.* 16. cujus initium est *Agnoscat omne sæculum*. Verum hæc nimium exquisiti, et inutili cura confecti carminis ratio omnino abiicienda est, tamquam majestate Latine poësis prorsus indigna.

ACRŌTERIUM, ii, n. 2. ἀκροτέριον, Græca vox, quæ significat summitatem, extremitatem, verticem cujuscuque rei (It. sommità, cima, punta; Fr. sommet, extrémité; Hisp. cima, cumbre, extremidad; Germ. das Aeusserste einer Sache; Angl. the top, ridge, height, summit of any thing). Occurrit autem fere semper in num. plur. ¶ 1. Acroteria dicuntur terrarum prominentiæ vel cornua a *Vitruv.* 5. 12. 1. Portus naturaliter si sint positi, babeantque acroteria, sive promontoria procurrentia. ¶ 2. Idem *Vitruvius* 3. 5. 11. et seqq. acroteria enumeravit inter membra ea, seu ornamenta, quæ supra capitula columnarum ponuntur, ut sunt epistylia, cophori, coronæ, tympana, fastigia, acroteria, etc. *Baldus in Lex. Vitruv.* docet, intelligendas esse stylobatas, quæ supra fastigia columnarum ponuntur, et parvas statuas sustinent. Alii intelligunt ipsas parvas statuas, seu sigilla, quæ iisdem fastigiis imponuntur, v. g. capita leonina, aut humana, item integræ imagunculæ, et alia hujusmodi ornatus græti. *Salmas.* ad *Spartiani Pescenn.* 12. ¶ 3. Eodem loco *Vitruvius*

cum *angularia acroteria* dixit, videtur significasse hujusmodi imagunculas, seu ornamenta in angulis fastigii posita, eaque tam alta esse jubet, quantum et tympanum inmedium, quod Ital. dici putamus il frontispicio; Fr. fronton; Germ. Vorsprünge; Angl. the frontispiece: cum vero mediana appellavit, notasse creditur ea, quæ in medio ejusdem fastigii sunt collocata, quæque octava parte altiora esse debere ait, quam sunt angularia. ¶ 4. Acroteria sunt acrocolia seu trunculi in infimo pede apud *Veget.* 3. *Veter.* 47. 1. Similis desperatio est, si coram fregerit (animal), aut acroteria, aut supra gambam. Ita leg. *Schneider.*; al. acrocolia; al. aliter. *Schneideri* lectionem confirmant *Gloss.* ed. a *Mai.* *Class. Auct.* T. 8. p. 55., ubi hæc leguntur: Acroteria, ligamenta articulorum, quæ etiam internodia dicimus.

ACRŌTHYMIMUM, ii, n. 2. ἀκροθύμιον, verrucæ genus. In quibusdam editionibus legitur hæc vox apud *Cels.* 5. 28. n. 14. Sed *Leon. Targa* in edit. 2. p. 290. recte contendit *At thymium* legendum, fretus auctoritate codicum. *V. ACROCHORDON* et **THYMIMUM**.

ACRŌZYMUS, a, um, adject. leviter fermentatus, quasi acroazymus, h. e. de pane, qui in summo tantum fuit fermento imbutus (ab ἀκρος summus et ζυμος sine fermento). Sunt hæc *Isidori* 20. *Orig.* 2. 15. ed. *Lindemann.*, ubi vulgatæ Edit. minus recte acryzymus.

ACRŪAMA. *V. ACROAMA*.

ACRUFOLIUS. *V. AQUIFOLIUS*.

ACRUMERUMA. Falsa lectio. *V. ÆRUMA*.

ACRUS, a, um. *V. ACER*.

ACTA, æ, f. 1. ἀκτή, litus maris, vel recessus in littore; vox Græca, sed quam usus in Latinum sermonem iniecit (It. lido o riva del mare; Fr. côte, rivage, plage, baie; Hisp. costa, la orilla del mar; Germ. die Meeresküste; Angl. the sea-shore, sea-coast, strand). Apud Latinos autem peculiariter significat littoris recessus amantem et deliciarum causa exultum, quemadmodum, præter cetera, testantur ipsæ *Gloss. Placidi* ed. *Maio* (*Class. Auctor.* T. 3. p. 428.). *ACTA* dicuntur loca secreta circa mare, id est. in littore amena et voluptaria. *Cic.* 7. *Verr.* 25. 63. In acta cum mulieribus jacebat ebrius. Et *ibid.* 31. 82. Uxorem ejus tot in acta dies secum habere. *Neu. Agesil.* 8. 2. Cum annorum octoginta subsidio Thasus in Ægyptum ivisset, et in acta cum suis accubisset, sine ullo tecto. *Virg.* 5. *Æn.* 613. At procul in sola secretæ Troades acta Amissum Anchisen flebant. *Vol. Flacc.* 5. 96. Omnia Mopsus dum stupet, in prima tumulum procul aspiciat acta. — Hinc actæ vel in actis esse, Græce ἀκταῖον, significant jueundam et voluptariam vitam agere. *Cic.* 14. *Att.* 8. 1. Tu me jam rebare, cum scribebas, in actis esse nostris; at ego accepti XVII. Kal. in diversorio Sinuessano tuas litteras. *Cic.* *Cæli.* 15. 35. Accusatores quidem lubidines, amores, adulteria, Bajas, actas, convivia, commissiones, cantus, symphonias, navigia jactant. *Id.* 9. *Fam.* 6. 4. Ut ea consideres eaque tractes, quorum et usus et delectatio est omnibus istorum et actis et voluptatibus anteponenda. *Id.* 7. *Verr.* 36. 94. Tui istius actæ commemorabantur, tur. flagitiosa illa convivia etc. ubi *MSS.* exhibent acta commemorabantur, vulgatæ vero Edit. minus recte acta commemorabatur. *V. Casaubon.* ad *Sueton.* *Aug.* 72.

ACTA, ðrum, n. plur. *V. AGO* in fine.

ACTÆA, æ, f. 1. herba gravi foliorum odore, caulibus asperis geniculatis, semine nigro ut hederæ. baccis mollioribus nascitur in opacis et asperis aquosisque. Hæc *Plin.* 27. *Hist. nat.* 7. 26. (43). Ita appellata fortasse, quod in littore, sive in acta nascebatur. sive in Attica regione. Iuxta omnes ferme Interpretes hæc esset *Actæa spicata* L.; cl. vero *Fée op. cit.* T. 3. p. 436.) iis potius assentitur, qui *Actæam* *Pinu.* putant *Sambucum Ebulum* L.; quamquam *Librarii* inveniunt hic loci fortasse inesse conjicit, et *acte* pro *actæa* legendum esse. *V. ACTE*. — *NB.* De *Actæa* nom. propr. *V. ONOM*.

ACTÆUS, a, um, adject. ab acta, ἀκτὴ litus, est littoreus (It. littorale; Fr. du rivage de la mer, du littoral; Hisp. ribereño; Germ. zu dem küstentande; Angl. relating to the sea-shore). *Virg.* 2. *Ecl.* 21. Amphion Dirceus in actæo Aracyntho. *Servius* ad hunc locum. Aracynthos, inquit, mons est Thēbanus: unde *actæo* littorali debemus accipere: quamquam alii pro Atheniensi accipiant, ut ostendatur rusticæ simplicitatis in Corydone pastore ibi loquente

imperitia. Porro de voce *actæo* pro *littoralis* accipienda nullum relinquit dubitandi locum *Arien. Prognost.* 69. Doctus securam subducit ab æquore classem Navita, et actæa retinet statione phaselum. — *NB.* De *Actæo* pro *Atheniensi* *V. ONOM.*

ACTARIUS, ii, m. 2. (acta) idem ac *actuarius*, *h. e.* scriba, notarius, qui acta perscribit. *Felici Longus de Orto.* p. 2234. *Putsch.* docet *actarios* dici scriptores actorum. *Inscript. scripta temporibus M. Aurelii Antonini Pii apud Gruter.* 260. 1. IN HIS ACTARIUS LEG. VII. GEM. ANT. P. FEL. *h. e.* scriptor actuum militarium. *Inscript. Romæ reperta*, in columbario prope portam D. Sebastiani effosso, apud *Henzen.* 6284. PETRONIA T. L. PRIMA POLLVCIS ACTARII CVM QVO VIX. ANN. XXXI. GANNIA L. L. IVCVNDA POLLVCIS.

ACTĒ, es, f. 1. (ἀκτῆ) frutex quidam, quem nonnulli ebulum esse putant (*V. ACTĒA*), ebulumque, vel etiam agrian aeten (ἀγρίαν ἀκτῆν) a quibusdam vocari affirmat *Apul. de Herb.* 92. Ejus radicem in vino maceratam prodesset hypopitici scribit *Plin.* 26. *Hist. nat.* 11. 73. (120). — *NB.* De *Acte* nom. propr. *V. ONOM.*

ACTINOPHORUS, a, um, adject. ἀκτινοφόρος, Græca vox ab ἀκτίς, *ivós* radius et φέρω, *h. e.* radios ferens, et iuxta *Philox.* ἀκτινοφόρος est capite radiatus. Ita vocatur genus conchæ, quod radiata apparet. *Plin.* 32. *Hist. nat.* 11. 53. (147). Cochleæ, quarum generis pentadactyli, necticembales, echinophoræ dicuntur. At *Schneiderus*, in *Indice Scriptor.* R. R. ad V. Cochleæ, ita legendum probavit: Pentadactyli. Item helices, ab aliis actinophoræ dicuntur. Illi enim *Plinius* vertit Græca verba *Xenocratis* de *alim. ex aquatili.* c. 24. Οἱ δὲ πενταδάκτυλοι, ἑλικες, ἢ ἀκτινοφόροι ἀσπαρτέροι μὲν εἰσι παρὰ τοὺς ἄλλους ζῴωντας. *Sillig.* Bambergensis Codicis auctoritate fretus eandem ferme lectionem retinet, scilicet: Item helices, aliis actinophoræ dicuntur, quibus radii cantant: et addit, *Plinium* postremis verbis explicare voluisse, unde actinophoræ nomen accepissent, et huc retulisse genus concharum a *Xenocr.* loc. cit. memorat: Τὸ μὲν ἐμπικρες, οὕτω (Coraes corrigat τοῦτο vel ὡς ἐστὶν) καὶ ἀσπικρες δὲ καὶ ἐμδουάκι. *Hesychius:* Στραβήλω τῷ κοχχῷ, ὡ ἐσπικρον. *Id.* voce κοχλός. Τίς δαλασσίς (subaudi κοχλός) ἐγγώντο πρό της τῶν ἀσπικρῶν εὐρεσιως. Radiorum igitur ope, quos bæ conchæ ferebant, homines sonos musicos elicerunt, unde ipsos radios cantare dicit *Plinius*.

ACTINOSUS, a, um, adject. ἀκτινωτός, *h. e.* radiatus, coruscans, ut *Ecclesia actinosa* apud *Ambros.* in *Psalm.* 41.

ACTIO, ōnis, f. 3. (ago) proprie est ipse actus agendi, sive huc vel illuc ducendi, quemadmodum et compositum *circumactio*; quo tamen sensu occurrit tantummodo, si tamen salva est lectio, apud *Fitruv.* 3. 5. 6. *Schneider.* Tunc ab summo sub abaco lappetum in singulis tetrantorum actionibus dimidiatum oculi spatium minuitur, donec in eundem tetrantem, qui est sub abaco, veniat. — Generatim vero actio abusive accipitur pro omni operatione, vel quia actione consilia nostra ad effectum perducimus, vel quia in quacumque actione notio motus inest vel copiator (It. azione, operazione; Fr. action, acte; Hisp. accion; Germ. die Fñhrung; Angl. an act, action, operation). Occurrit autem aut A) generatim, aut B) speciatim.

A) Generatim ponitur pro quacumque operatione a) cum Genitivo rei, b) absolute et abstracte, c) cum Genitivo agentis, d) denique concreto sensu pro eo ipso, quod reapse agitur vel actum est. — a) Cum Genitivo rei. *Cic. 1. Off.* 43. 153. Etenim cognitio contemplatioque naturæ manca quodammodo atque inchoata sit, si nulla actio rerum consequatur. *Id.* 4. *Acad.* (pr. 2.) 19. 62. Sublata assensione, omnem et motum animorum et actionem rerum sustulerunt. *Id.* *ibid.* 38. 108. Quod negatis actionem ullius vel posse in eo esse, qui etc. *Id.* 1. *Off.* 5. 17. Ad eas res parandas tuendasque, quibus actio vitæ continetur, *h. e.* vita, quæ in actione consistit. — b) Absolute et abstracte. *Cic. 1. Off.* 6. 19. Virtutis laus omnis in actione consistit. *Id.* *Partit. orat.* 22. 76. Aut scientiæ cernitur virtus, aut actione. *Id.* 4. *Acad.* (pr. 2.) 12. 39. Omnem actionem tollere e vita. *Id.* 1. *Nat. D.* 37. 102. Non modo deos spoliati motu et actione divina, sed etiam homines inertes efficit. *Id.* 2. *ibid.* 16. 44. Actione aliquem privare. — c) Cum Genitivo agentis. *Cic. 1. Divinat.* 32. 70. Actio cor-

poris. *Cels.* 1. *proæm.* Naturales corporis actiones. *Cic. 1. Nat. D.* 17. 45. Actio mentis. — d) Concreto sensu pro eo ipso quod agitur vel actum est. *Cic. 2. Nat. D.* 22. 58. Actiones appetitionibus consentaneæ. *Id.* 9. *Fam.* 8. 2. Honestas alicui et curas et actiones dare. *Seneca Ep.* 95. 4. Actiones rectæ. *Id.* *ibid.* § 6. honestæ. *Cic. 4. Acad.* (pr. 2.) 34. 108. Maximam actionem putò repugnare visis. *Id.* 1. *Off.* 29. 103. Actiones honestatis. *Id.* *ibid.* 39. 141. Actionem suscipere. *Id.* 2. *ibid.* 1. 3. Actiones suas scriptis mandare. *Fellej.* 2. 44. 5. Actiones aliequus impedire.

B) Speciatim latissimos habet usus, sed præcipue significat id, quod verbis perficimus. ¶ 1. Hinc gratiarum actio, cum scilicet verbis nos gratos esse erga alios testamur. *Cic. 11. Fam.* 19. 1. Quamquam gratiarum actionem a te non desiderabam. *Plin. Paneg.* 4. Privatæ gratiarum actiones. *Quintil.* 11. 3. 153. In laudationibus, nisi si funebres erunt, gratiarum actione. exhortatione, similibus, læta et magnifica et sublimis est actio. *Plin. Paneg.* 90. Gratiarum actio mea. *h. e.* tota ipsa panegyrica oratio, quam habebat. ¶ 2. Est etiam oratorum verbum, et significat vocem et motum corporis arte temperatum ab oratore in dicendo. *Cic. Orat.* 17. 54. Est enim actio quasi corporis quædam eloquentia, cum constet e voce atque motu. *Quintil.* 11. 3. 1. Pronuntiatio a plerisque actio dicitur; sed prius nomen a voce, sequens a gestu videtur accipere. Namque actionem Cicero alias quasi sermonem, alias eloquentiam quamdam corporis dicit. Idem tamen duas ejus partes facit, quæ sunt eadem pronuntiatio, vocem atque motum. Quapropter utraque appellatione indifferenter uti licet. *Id.* 3. *Orat.* 56. 213. Actio — in dicendo una dominatur. Sive hac summus orator esse in numero nullo potest: medioeris, hac instructus, summus sæpe superare. Huic primas dedisse Demosthenes dicitur, cum rogaretur, quid in dicendo esset primum, huic secundas, huic tertias. Adde *Brut.* 38. 141. et 68. 139. *Id.* *Brut.* 33. 141. Actio in Antonio singularis. *Id.* 2. *Orat.* 17. 73. Accedit oportet actio varia, vehemens, plena animi, plena spiritus, plena doloris, plena veritatis. *Quintil.* 11. 3. 184. Actio paulo agitior. *Id.* 10. 1. 17. decora. et alibi sæpe. ¶ 3. Hinc latiori sensu actio ponitur non de oratore tantummodo, sed de scenico quoque actore, atque omnes declamationis, uti nos vocamus, partes complectitur et significat. *Cic. Orat.* 25. 86. Accedit actio non tragica, nec scenæ, sed modica jactatione corporis, vultu tamen multa conficiens: non hoc, quo dicuntur os ducere, sed illo, quo significant ingenue, quo sensu quidque pronuntiant. *Id.* 3. *Orat.* 26. 102. Nunquam agit hunc verum Roscius eo gestu, quo potest — sed abiecit prosus, ut in proximos — admiretur, stupeat. — In quo tanta commoveri actio non posset, si esset consumpta superiore motu et exhausta. *Fitruv.* 5. 7. 2. Ideo quod apud eos (*Græcos*) tragici et comici actores in scena peragunt, reliqui autem artifices suas per orchestram præstant actiones. ¶ 4. Interdum est legitima ratio, quæ emptionis venditionisque contractus faciendus erat. *Farro 2. R. R.* 5. 11. Manili actiones. *Cic. 1. Orat.* 58. 246. has ipsas vocat Manilianas venalium vendendorum leges. Adde *eund.* *Farr.* 2. *R. R.* 3. 5. ¶ 5. Sæpissime actio est publica de re aliqua propositio et disputatio, ac præsertim rogatio, quæ in foro fiebat a magistratibus, quibus jus erat agendi cum populo (*V. Gell.* 13. 15.), aut etiam ipsorum in curia senatorum sententiæ: qui aliquid novi agendum contendeant. *Liv.* 3. 9. Tribunicie actiones. *Fellej.* 2. 45. 3. Actione Antonii Milonis tribunii plebis. *Sall. Jug.* 42. Actiones Græchorum. *Id.* *Cat.* 43. Actiones Ciceronis (consulis). *Liv.* 5. 24. Movebatur actio transmigrandi Vejos. *Id.* 2. 56. Actioni plebi gratissimæ summa vi resistere. *Id.* 4. 43. Adversus actionem summa ope niti. *Id.* 4. 55. Actionem consularem (delectum) insequere. *Cic. Dom.* 13. 34. Videsne me non radiatos evellere omnes actiones tuas? *Id.* 9. *Att.* 9. 2. Discessu enim illorum actio de pace sublata est. *Id.* 14. *ibid.* 20. 4. Dolabellæ et prima illa actio et hæc contra Antonium concio mihi profecisse permultum videtur. *Liv.* 2. 31. Omnium actionum in senatu primam habuit (dictator) pro victore populo. *Cic. 3. Fam.* 10. 10. Qua humanitate tulit (*Cn. Pompejus*) contentionem meam pro Philone, adversantem inteream actionibus suis? ¶ 6. A Jctis usurpatur pro pure persequendi in judicio, quod sibi debetur, ut definit. *Celsus Dig.* 44.

7. 50. Hinc actio injuriarum, qua quis injurias sibi illatas in judicio persequitur; actio furti, qua res furto ablata judicio repetitur; actio de arboribus succisis in eum, qui alienas arbores succiderit. Sed innumera sunt actionum genera apud Jctos, quorum est singula hujusmodi completi et exponere. Vide *Lexica Holomani, Brissonii, et Pitisci.* Generatim vero sumitur pro quavis accusatione cum publica vel criminali, tum privata vel civili, sive pro quavis questione, lite, vel judicio forensi: et dicitur actio causæ, actio litis, aut fere semper actio absolute. *Cic. Cæcin.* 2. 4. Cum illorum actionem causæ considero. *Id.* *Dejot.* 2. 7. Quæ quoniam angustiora parietes faciunt, actione maxime causæ debilitatur loco. *Id.* 9. *Phil.* 5. 11. Neque constituere litum actiones malebat, quam controversias tollere. *Cic. Mil.* 14. 38. Actionem perduellionis intendere alicui. *Id.* *Mur.* 9. 22. Actionem instituere. *Id.* *Rosc. com.* 12. 35. Integram alicui actionem relinquere. *Id.* 2. *Invent.* 19. 57. Actiones excludere. *Id.* 4. *Verr.* 25. 60. Actionem postulare alicujus rei. *h. e.* accusandi jus postulare. *Id.* *ibid.* 27. 66. Dare alicui actionem alicujus rei. *h. e.* dare alicui potestatem agendi in judicio de re aliqua; quod est prætoris aut judicis. Adde *Cai. Instit.* 3. 122. et *Dig.* 2. 8. 2. § 5. et alibi sæpe. *Dig.* 50. 17. 102. § 1. Actionem alicui denegare. *Cajus Inst.* 4. 72. Accommodare alicui actionem. *Quintil.* 3. 6. 11. Actio competit in aliquem. *h. e.* potest aliquis in judicium vocari. *Paul.* *Dig.* 15. 1. 52. in fin. Inferre actionem cum aliquo. *h. e.* judicio cum aliquo experiri. *Ulp.* 3. 3. 39. Agere actione aliquis. *Sueton. Claud.* 14. Restituere actionem iis, qui formula excederunt. *Liv.* 39. 18. Multis et actiones et res peribant. *Sallust. fragm.* 2. *Hist.* apud *Arusian.* Actio ne desistere. ¶ 7. Item si qua causa multa complectebatur, et facta rerum divisione pluries agebatur, singulæ quæque ejusdem partes appellabantur actiones. *Cic. Cæcin.* 33. 97. Prima actione judicare. *Id.* 3. *Verr.* 30. 75. Actio altera. *Id.* *Cæcin.* 1. 3. Hac actione. *Plin.* 3. *Ep.* 9. Singulæ actiones. Et haud multo post: Actio tertia. ¶ 8. Actio ponitur etiam pro formula seu ratione agendi in judicio, seu litis excedentiæ. *Cic. Cæcin.* 3. 8. Potuisti enim leviori actione confingere, potuisti ad tuum jus faciliore et commodi jure pervenire. *Id.* *ibid.* 14. 32. Cum hoc constet, ego homo imperitus juris — hanc puto me habere actionem, ut per interdictum meum jus teneam atque injuriam tuam persequar. — Semper autem agebatur statutis quibusdam formulis certisque verbis, quæ legis actiones, vel legitimæ actiones, vel etiam absolute actiones dicebantur: has primis Rom. reipub. temporibus suppediebant Leges XII. Tabul., necnon Jcti patricii; Cn. autem *Flavius* primum edidit ac pervulgavit, unde *Jus Flavianum* (*Cf. Cic. 1. Orat.* 41. 186. cujus verba infra citantur, et *6. Att.* 1. 8.; *Ælius Gallus* apud *Festum* p. 233. 5. *Mull.*, *Caj.* 4. 11., et *Pompon.* *Dig.* 1. 2. 2. § 6.); *Sext.* *Ælius Pætus* cos. a. ab U. C. 556. collegit, unde *Jus Ælianum* (*Cf. Klotz. Handbuch der latein. Literaturgesch.* T. 1. p. 344. et seqq.); quibus addendæ sunt *Hostilianæ actiones* a *Cic. 1. Orat.* 57. 245. memoratæ. *Cic. 1. Orat.* 41. 156. Veteres illi, qui huic scientiæ (juris) præfuerunt, oblinendæ atque augendæ potentiæ suæ causa, pervulgari artem suam noluerunt: deinde, posteaquam est editum, expositis a Cn. Flavio primum actionibus, nulli fuerunt, qui illa artificiose digesta generatim componerent. *Id.* *Cæcin.* 19. 54. Actio est in auctorem præsentem his verbis: QUANDOQUE TE IN URBE CONSPECTIO. Hac actione Appius ille Cæcus uti non posset. *Id.* 3. *Nat. D.* 30. 74. Inde illa actio: OPS CONSILIOQUE TVO FVRTVM AIO FACTVM ESSE. *Id.* 1. *Orat.* 36. 167. Alter iniquum putabat plus secum agi, quam quod esset in actione. *Farro 7. L. L.* 93. p. 156. *Mull.* Ideo in actionibus videmus dici: QUAM REM SIVE MI LITEM DICERE OPORTET. ¶ 9. Denique ponitur pro ipsa oratione scripta, quomodo nunc in titulis *M. T. Ciceronis* actio in C. *Ferrem* prima, secunda etc. *Quintil.* 10. 1. 22. Utrumque habitas legere actiones, ut Demosthenis et Æschinis inter se contrarias. *Plin.* 2. *Ep.* 5. Actionem a te frequenter efflagitam et a me sæpe promissam exhibui tibi. *Sueton. Calig.* 53. Solebat etiam prosperis oratorum actionibus rescribere. *h. e.* oratorum orationibus, quibus reum aliquem peragere illis feliciter contigisset. contraria scribere. A *Quintil.* 7. 2. 24. vocatur causæ actio: a *Cic. Senect.* 11. 38. causarum orationes.

ACTIONALIS, e, adject. ad actum pertinens. Actionalia sunt instrumenta et tabulae ab servis actoribus confectae, h. e. eorum actus. *Ulp. Dig. 27. 3. 1. § 3.* Officio tutoris incumbit etiam rationes actus sui conficere. . . . nam Divus Severus decrevit, cum neque inventaria, neque actionalia proferuntur, remedium eo uti debere, ut rationes a servis, qui rem gesserant, proferantur. Quaedam editiones habent perperam *actionalia*, quibus nullus hic locus; at *Pandectae Florentinae* recte nostram lectionem tuentur. *V. ACTOR § 7.*

ACTIOSUS, a, um. Videtur esse quaedam vocabuli forma, quam *Varro 7. L. L. 66. 15. Müll.* effinxerit ad etymon vocabuli *actiosus* declarandum; res tamen in dubio est: en *Varronis* verba: Ab agendo *actiosas*; ut ab una faciendo *factiosas*, sic ab una agendo *actiosas* (et *actiosas*) dicitur. *Vocabula unciis inclusa addidit Müll. ex conjectura.*

ACTITO, as, avi, atum, are, a. 1. (frequentativum ab *ago*, de cuius forma et pronuntiatione *V. Gell. 6. 9.*) Part. *Actitatus*, et *Actitandus*. Est rem aliquam saepe, aut magna cura diligentique agere (It. *trattare spesso, ad accuratamente*; Fr. *trailer souvent, ou avec soin*; Hisp. *tratar frecuentemente, o cuidadosamente*; Germ. *mit allem Fleisse etwas ausführen oder verhandeln, öfters und vielbetreiben*; Angl. *to be in the habit of acting, or to plead diligently*). *¶ 1.* Proprie et generatim. *Cic. Brut. 70. 246. M. Pontidius* municipes noster multas privatas causas actitavit. *Add. Sueton. Galb. 3. et Plin. 3. Ep. 5. 7. Dig. 22. 4. 3.* Cum inter praesentes et convenientes res actitata sit. *Add. Dicit. Cret. 5. 1. Cod. Theod. 13. 11. 16.* Quod si quis eo tempore, quo persequatur praedium alicui addicit, de suo jure vel per se vel per homines suos non crediderit actitandum, etc. *¶ 2.* Peculiariter pertinet ad scenam et est repraesentare. *Cic. apud Augustin. 2. Civit. Dei 10.* Actitare tragedias. *Tac. 3. Hist. 62.* mimos.

ACTIUNCULA, æ, f. 1. (deminut. ab *actio*) sumitur pro brevi oratione, vel accusatione. *Plin. 9. Ep. 15.* Retracto actiunculis quasdam.

ACTIVE, adverb. (activus) activo modo, et dicitur de verbis quæ activo modo usurpantur. *Priscian. 8. p. 794. Putsch. Promittere*, active dixit. *Id. ibid. p. 799.* Active ponere verbum.

ACTIVUS, a, um, adject. (actus) qui agit seu in actione consistit; et opponitur *contemplativo* ac *spectativo*, qui solum rerum meditationem important sine actione (It. *attivo, che opera, pratico*; Fr. *actif, pratique, agissant*; Hisp. *activo, práctico*; Germ. *zum Handeln, Thun, zur Thätigkeit bestimmt und geeignet*; Angl. *active, effective, practical*). *¶ 1.* Est philosophicum vocabulum. *Seneca Ep. 93. 10.* Philosophia autem et contemplativa est, et activa: spectat simulque agit. *Quintil. 3. 5. 11.* Hi thesina causa sic distinguunt, ut illa sit spectativæ partis, hæc activæ. *Quintil.* hoc ipsum vocabulum de *rhetorice* quoque usurpandum proponit 2. 18. 5. Si tamen una ex tribus artibus habenda sit, quia maximus ejus usus actu continetur, atque est in eo frequentissima; dicatur *activa*, vel *administrativa*: nam et hoc ejusdem rei nomen est. *¶ 2.* Activa verba dicuntur a Grammaticis, quæ actionem important, ut *amo, verbero, doceo*. *Charis. 2. p. 138. Putsch., Diomed. 1. p. 326. et Priscian. 8. p. 786. Putsch.*

ACTOR, oris, m. 3. (ago) proprie qui agit, sive ducit (It. *motore, conduttore*; Fr. *celui qui met en mouvement, qui pousse ou chasse devant soi*; Hisp. *conductor*; Germ. *der etwas treibt oder in Bewegung setzt*; Angl. *one that puts in motion*).

I.) Proprie raro admodum occurrit. *Ovid. Heroid. 1. 95.* Actor pecoris. Hæc *Ovidii* lectio olim erat incerta; cujusmodi nunc quoque est alia, quæ a nonnullis affertur ex *eodem 1. Fast. 547. Stat. 2. Achill. 419.* Ilexæ Balearicus actor habent. h. e. fundam in gyrum agens, antequam lapidem jaciatur.

II.) Translate latissimos habet usus, et est qui aliquid ad effectum perducit, exsequitur. *V. ACTIO. ¶ 1.* Est qui facit. *Cic. 3. Orat. 15. 57.* Phoenix, qui se — Achilli juveni comitem esse datum dicit ad bellum, ut illum efficeret oratorem *verborum actoremque rerum* (ex *Hom. 9. Il. 443. μωλον τε ορηθη σπεναι προχρηρα τε ερωων*). *Id. Sert. 28. 61.* Dux et auctor et actor illarum rerum fuit. *Nep. Att. 3. 2.* Hunc in omni procuracione reipubl. actorem auctoremque habebant. Cf. *Cæs. 1. B. C. 26.* Auctor atque agens. *¶ 2.* Item qui aliquid rogat de eoque misserit (*V. ACTIO 3.*), et generatim qui aliquid re-

praesentat. *Cic. 3. Leg. 18. 40.* Deinde sequitur, quibus jus sit cum populo agendi, aut cum aenato. Graviter et, ut arbitror, præclara lex. — Actor enim moderatur et fingit non modo mentem ac voluntates, sed pæne vultus eorum, apud quos agit. *Id. 3. Orat. 56. 214.* Quod genus hoc totum oratores, qui sunt veritatis ipsius actores, reliquerunt, imitatores autem veritatis, histriones occupaverunt. *¶ 3.* Item qui orationem aliquam recitat (*V. ACTIO 2.*). *Cic. 3. Orat. 56. 213.* (*Æschines*) cum suavissima et maxima voce legisset (orationem a *Demosthene pro Ctesiphonte editam*), admirantibus omnibus, Quanto, inquit, magis admiraremini, si audissetis ipsum? Ex quo satis significavit, quantum esset in actione, qui orationem eandem aliam fore putaret, actore mutato. *Id. Orat. 19. 61.* Non enim inventor, aut compositor, aut actor hæc complexus est omnia. *¶ 4.* Hinc latiori significatione saepe dicitur de eo, qui fabulas agit. *Plaut. Bacch. 2. 2. 35.* Non herus, sed actor mihi cor odio sauciat. Etiam Epidicum, quam ego fabulam æque ac me ipsum amo, nullam æque invitato specto, si agit Pollio. *Add. Ter. Heaut. prol. 12. et 13. et Phorm. prol. 10. et 33. Cic. 2. Orat. 47. 194.* Actor alienæ personæ. *Id. 1. ibid. 26. 118.* Sicut in foro non bonos oratores, ita in theatro actores malos perpeti. *Id. ibid. 28. 128.* Gestus summorum actorum. *Id. 1. Ferr. 15. 48.* Actores Græci secundarum aut tertiarum partium. *Id. 1. ad Q. fr. 1. 16.* Actores industrii. *Liv. 7. 2. 8.* Suorum carminum actor. *Id. ibid. § 12.* Actores Atellanarum. *Id. 24. 24. 2.* Actor tragicus. *Sueton. Calig. 57.* Actor mimi. *Horat. 2. Ep. 1. 205.* Actor Cum stetit in scena concurrat dextera lævæ. — In quo differat ab histrione et ludio *V. HISTRIO* in fine. *¶ 5.* In jure dicitur de eo, qui alterum ad iudicium provocat, et cui competit causæ probandæ onus. Actor autem stricto sensu dicebatur qui in personam, petitor qui in rem agebat: sed quoniam ipsæ quoque causæ, quæ de re agebantur, in personam aliquam agebantur; actor latius patet quam petitor, immo petitorum ipsum complectitur (*V. Klotz, Cicero's Reden T. 1. p. 476. et W. Hein rom. Privatp. p. 422.*). Hoc denique sensu actor opponitur defensori et occurrit absolute; nonnunquam vero latius patet atque actorem defensoremque simul significat et occurrit cum *Genitivo causæ* vel *causarum*. *Cic. Partit. or. 32. 110.* Sed accusatorem pro omni actore et petitore appello. *Ulp. Dig. 40. 12. 7. § 5.* Si quis ex servitute in libertatem proclamatur, petitoris partes sustinet: si vero ex libertate in servitutem petatur, is partes actoris sustinet, qui servum suum dicit: — et si forte apparuerit eum, qui de libertate sua litigat, in libertate sine dolo malo fuisse; is, qui se dominum dicit, actoris partes sustinebit, et necesse habebit servum suum probare. *Cajus Dig. 5. 1. 13.* In tribus istis iudiciis, familiæ eriscundæ, communi dividundo et finium regundorum, queritur, quis actor intelligatur: quia par causa omnium videtur. Sed magis placuit, eum videri actorem, qui ad iudicium provocasset. *Cic. Brut. 89. 307.* Moloni Rhodio et actori summo causarum et magistro. *Id. 1. Ferr. 16. 54.* Actor causæ totius. *Horat. Art. poet. 369.* Jurisconsultus et actor Causarum. *Add. Quintil. 2. 17. 40., 4. 1. 7. et alibi saepe, necnon Plin. 4. Ep. 11.* — Hinc in publicis causis actor est *accusator* stricto sensu (*V. ACCUSATOR*), quemadmodum occurrit apud *Cic. 1. Ferr. 1. 1., 2. 4., 3. 10.* et sepiissime in posterioribus etiam capitibus. *¶ 6.* Item de eo, qui alienas res rationes curat et administrat. Erat autem hic plerumque e servorum numero, honestiore tamen præ ceteris loco et gradu. *Ulp. Dig. 30. 37. pr.* Qui rescripterunt, homine legato, actorem non posse eligi. *Colum. 1. R. R. 7. 7.* Ita fit, ut et actor et familia peccent, et ager saepius infametur. *Plin. 3. Ep. 19.* Non minus utile, quam voluptuosum posse utraque eadem operâ, eodem viatico inivisere, sub eodem procuratore, ac pæne iisdem actoribus habere. Actor hoc, et *Columellæ* loco pro villico ponitur; tametsi differunt inter se actor et villicus, ut aperte colligitur ex *Scaevola Dig. 33. 7. 20.* ubi utrumque inter instructi fundi officia enumerat. Differunt autem in eo, quod *villicus* servis rusticis præest, operasque et alia ad agrum colendum curat: actor pecunias maxime et fundi redditus administrat. *Scaevola loc. cit.* Prædia, ut instructa sunt, cum dotibus, et reliquis colonorum, et villicorum mancipiis, et pecore omni legavit, et cum pecuniis, et actore, etc. Actor præterea urbanus etiam est: *villicus* ruri tantum degit, ut *ibid. paullo*

post innuitur. *Inscript. apud Orell. 4688.* D. M. FLAVIA LVCINA IVVNO ACTORI FIDELISSIMO BENEMERENTI RECI. Actores ruri degentes dicuntur etiam actores prædiorum, et fundorum. *Scaevola Dig. 34. 4. 31.* et sepius in *Cod. Inscript. an. post Chr. n. 201.* apud *Labus. Ant. Monum. Bresc. p. 67.*, quæ apud *Orell.* est 1773. FATIS FATALIBUS DRVIVS M. NONII ARRII MYCIANI COS. ACTOR PRÆDIOVVM TVBLINAT. h. e. Tublinatium. *¶ 7.* Actor summarum pecuniarum tantum, et ejus rationes tractabat; in quo nihil fortasse a dispensatore differt. *Suet. Domit. 11.* Actorem summarum, pridie quam cruci suffigeret, in cubiculum vocavit, etc. *¶ 8.* Actor rerum rebus omnibus domini curandis præerat. De eo mentio fit a *Paulo Dig. 1. 18. 21.* *¶ 9.* Actor publicus erat servus, seu libertus publicus, qui rem principis curabat. *Tac. 2. Ann. 30.* Novi juris repertor Tiberius, mancipari singulos actori publico jubet. *Add. 3. 67.* — Actor publicus apud *Plin. 7. Ep. 18.* erat servus publicus civitatis, qui pecuniarum ejusdem rationes agebat; quique servus actor reipublicæ dicitur in *Inscript. apud Murat. p. 975. 2.*, et actor alimentorum in *Inscript. apud Gruter. p. 622. 8.* (eodem cum *Inscript. p. 812. 7. ibid.*). *V. Ag. Gervasio Sopra un' Iscrizione Sipontina, Napoli 1837., et Bullett. dell' Istituto Archeol. a. 1837. p. 158.* — Hinc fortasse innotescit, quid sit actor publicus coloniarum et quidem ingenuus in *Inscript. apud Henzen. 6931.* COLONIAE ACTORI PVBLICO IVVRO AB AERARIO ITEM IVVRO A IVRE DICENDO FLAMINI AVGVSTALI CVI DIVVS AVREL. ANTONINVS CENTENARIAM PROVCRATION. PRO. HADRMETINAE DEDIT. Nisi forte hic agatur de syndico, de quo vide infra § 9. — Ceterum actor differt a procuratore, quod actor sine jurisdictione erat, et quod procuratori ipsi subieciatur; quamquam hoc discrimen non est perpetuum. *Plin. Paneg. 36.* Dicitur actori, atque adeo procuratori tuo, in jus veni. *Add. eund. 3. Ep. 19.*, cujus verba § 6. retulimus. *¶ 10.* Actores municipiorum, civitatum, collegiorum, et similium corporum erant liberi homines, qui eorum causas, lites movendas excipiendasque suscipiebant. Hi et syndici dicti sunt. *Ulp. Dig. 37. 1. 3.* A municipibus et societatibus, et decuris, et corporibus bonorum possessio agnosci potest: proinde sive actor eorum nomine admittat, sive quis alius, etc. *Cajus Dig. 3. 4. 1.* Quibus permissum est corpus habere collegii, societatis, sive cujuscumque alterius nomine. eorum proprium est, ad exemplum reipublicæ, habere res communes, arcam communem, et actorem, sive syndicum, per quem tamquam in reipublicam, quod communiter agi, fieri oporteat, agatur, fiat. *Ulp. ibid. 3. 3. 74.* Actor civitatis. *Inscript.* quæ pertinet ad an. post Chr. n. 19., apud *Henzen. 6432.* C. MELVIDIVS PRISCVS ARBITER EX CONPROMISSO INTER Q. TILLIVM ERYLLVM PROVCRATOREM TILLI SASSI ET M. PAQIVM AVLANVM ACTOREM MVNICIPI HISTONIENSIVM etc.

ACTORIUS, a, um, adject. (actus) activus, ad agendum aptus (It. *attivo*; Fr. *actif*; Hisp. *activo*; Germ. *zur Thätigkeit bestimmt*; Angl. *active*). *Tertull. Anim. 14.* Non enim membra sunt substantiæ animalis, sed ingenia, ut motorium, ut actorium, ut cogitatorium.

ACTRIX, icis, f. 3. (actor) quæ actionem in iudicio intendit, vel accusans, vel aliquid postulans (It. *attrice*; Fr. *demanderesse*; Hisp. *demandadora*; Germ. *die Klägerin*; Angl. *a female plaintiff*). *Cod. Theod. 7. 16. 41.* Jubemus, omnes epistolas actricis, quas ad Ælium fecerat, inanes ac vacuas esse. *¶ 2.* Actrix est etiam inter officia domus Augustæ. *Inscript. apud Murat. 913. 6.* PRÆSTINA MAXIMINA ACTRIX C. DOMVS. h. e. Cæsareæ domus. *V. ACTOR II. 6.*

ACTUALIS, e, adject. (actus) activus, actuosus (It. *attivo, operante*; Fr. *actif, pratique*; Hisp. *activo, práctico*; Germ. *zur Thätigkeit geeignet*; Angl. *active, practical*). *Macrob. 2. Somn. Scip. 17.* Hic a feriatis remotus, eminet tamen actualium vigore virtutum. *Actualibus* opponit ibidem *otiosas*, quæ in sola contemplatione versantur. *Isid. 2. Orig. 24. 9.* Alii definiunt philosophiæ rationem in duabus consistere partibus, quarum prior inspectiva est, secunda actualis. Actualis dividitur in moralem, dispensativam et divinale. *¶ 2.* Actualia nomina dicuntur ab eodem 1. *ibid. 6. 25.* quæ ab actu descendunt, hoc est actum significant, ut *rex, dux, cursor*, quæ actum notant regendi, ducendi, currendi.

ACTUALITER, adverb. (actualis) per aliquem actum, cui opponitur naturaliter. *Mytogr.* III. 6. 13. ed. *Majo* p. 195. Ingenitum (*Plato*) dixit eam (*animam*) ideo quod lege rerum generatorum non utatur, ut videlicet vel naturaliter, vel actualiter dissolvatur. Omnia enim generata, præter mundum et divina, actualiter dissolvuntur; mundus vero et divina naturaliter.

ACTUARIA, æ. *V.* **ACTUARIUS**, a, um.

ACTUARIOLUM, i, n. 2. (actuarius) parva navis actuaria, de qua *V. ACTUARIUS*, a, um. *Cic.* 16. *Att.* 3. 6. Hæc ego conscendens e Pompejano tribus actuariolis decem scalmis. Adde 10. *ibid.* 11. 4. et 16. *ibid.* 6. 1.

ACTUARIUM, ii, n. *V.* vocem sequent.

ACTUARIUS, a, um, adject. (actus, ago) agilis, levis, qui facile agi et impelli potest (It. *agile*, *leggero*; Fr. *léger*, *vite*, *facile à mouvoir*; Hisp. *ligero*, *agil*, *veloz*; Germ. *leicht in Bewegung zu setzen*, *schnell*; Angl. *nimble*, *light*). ¶ 1. *Vellus Longus* de *Ortogr.* p. 2234. *Putsch.* Actuarii canes. h. e. agiles, celeres et venationi apti. ¶ 2. Fere de navibus dicitur. *Actuaria* autem est, quæ mole parva cito agi facile potest: ideoque humilior ceteris est, et velis ac remis instruitur (It. fortasse dici posset *fregata*, aut *brigantino*, aut *galea solitile*; Fr. *bâtiments légers*, *bons voiliers*; Hisp. *navio ligero*, *vetero*; Germ. *Schnellsegler*; Angl. *a frigate*, *brigantine*, *a light galley*, *flyboat*, *pinnace*). *Isid.* 19. *Orig.* 1. 24. *Actuarie* naves sunt, quæ velis simul et remis aguntur. *Cæs.* 5. *B. G.* 1. Has omnes (naves) actuaris imperat fieri: quam ad rem humilitas multum adjuvat. *Liv.* 25. 30. In hoc tumultu actuarie naves instructæ jam ante, circumvectæque armatis exponunt. Adde *eumd.* 21. 28. et 38. 38., *Auct. B. Alex.* 44., *Dig.* 49. 15. 2. pr. et *Sisennam* apud *Non.* p. 635. 1. *Merc. Cæs.* 1. *B. C.* 27. *Actuaria* navigia. Adde *Sallust. fragm.* apud *Non.* p. 535. 1. *Merc.* — Dicitur etiam *actuaria* absolute, subauditio nomine navis, vel *actuarium*, subauditio *navigium*. *Cic.* 5. *Att.* 9. 1. *Actuariis* autem minutis *Patras* accedere sine impedimentis, non satis visum est decorum. *Gell.* 10. 25. Navium autem appellationes hæc sunt, celeres, lembi, actuarie, etc. ¶ 3. *Actuarii* limites in re agraria sunt, qui post decumanos et cardines (quæ sunt limitum majorum nomina) maximi sunt, per quos iter populo debetur, sicut per viam publicam. Latitudinem fere habent pedum duodecim: sed si per viam aliquam militarem agantur, latiores etiam esse solent. Dicti esse videntur *actuarii*, vel quia primi post decumanos et cardines acti, seu designati sunt, vel quia per eos non solum iter, sed etiam *actus* est, hoc est via vehiculum capiens. *Hygin. limit. constit.* p. 151. *Goesii.* *Actuaris* limes est, qui primus actus est, et ab eo quintus quisque, etc. — *Actuarii* limitibus respondent ex altera parte et veluti contrarii sunt *linearii*, vel *lineales*, qui angustiores multo sunt, et mensuræ tantum uniuscujusque agri disterninaudæ causa constituti. Hi *subtruncii* etiam appellantur. *Id.* *ibid.* p. 152.

ACTUARIUS, ii, m. 2. (acta) scriba, notarius, qui acta perscribit. Legitur et *actarius*, quam vocem vide (It. *scrivano*, *amanuense*, *notajo*; Fr. *scribe*, *écrivain sous la dictée*; Hisp. *escribiente*, *amanuense*; Germ. *ein Schreiber*; Angl. *scribe*, *notary*, *register*). Varia sunt *actuariorum* genera per varia temporum ratione. ¶ 1. Nam primo *actuarii* dicti sunt *notarii*, qui brevioribus et compendiaris notis usi citissime verba dictantis aut dicentis excipiebant, Græce *ταχυγράφοι*. *Sueton.* *Cæs.* 55. *Orationes* aliquas reliquit, inter quas temere quedam feruntur, ut pro Q. Metello; quom non immerito Augustus existimat magis ab *actuariis* exceptam, male subsequentiis verba dicentis, quam ab ipso editam. *Senec. Ep.* 33. 9. Multum viva vox facit: non quidem hæc, quæ alienis verbis commodatur, et *actuarii* vice fungitur. h. e. tantummodo ab aliis dicta profert, nihil de suo addit: quemadmodum *actarius* tantummodo scribit ab aliis dictata, nihilque de suo addit. ¶ 2. *Actuarii* etiam dictos fuisse, qui publica senatus, aut populi acta perscriberent, et de his commentarios conficerent, asserunt plerique *Eruditi*: sed hujus rei Latinus scriptor, qui meminerit, adhuc desideratur; nisi forte de his intelligendum est, quod dicitur in *Cod. Theod.* 12. 50. 7. ubi nominantur *Actuarii urbis Constantinopolitane*, et *aliarum quarumcumque civitatum*, quos tamen rectius ad militiam per-

tinuisse dicendum est. Fuere enim postea et *militie actuarii*, qui acta belli exscribebant, rationesque militum, annuam a susceptoribus accipiebant, hisque pitactia dabant, in quibus continebatur quantum a susceptoribus accepissent, et militibus erogassent, videnturque fuisse ministri Quæstorum militarium. *Aurel. Vict. de Cæsar.* 33. Tantum *actuarius* in exercitu factiones vigent: genus hominum, præsertim hac tempestate, nequam, venale, etc. annonæ dominans, prudens in tempore his largiendi, quorum vecordia, damnoque opes contraxerit. Adde *Ammian.* 20. 5. et in *Cod. Theod.* 12. 33. 5. et 16., et tit. 50. non semel. ¶ 3. *Actuarius*, qui acta privati domini, et rationes villaticas perscribit, habes apud *Petron. fragm. Trahur.* 53. *Burm.* *Actuarius*, qui tamquam Urbis acta recitavit: VII. Kal. Sextiles in prædio Cumano, quod est Trimalchionis, nati sunt pueri xxx. etc.

ACTUM, i. *V.* **AGO** in fine.

ACTUOSE, adverb. (actuoso) magna animi vi magnoque corporis motu, modo concitato, cui contrarium est *remisse* (It. *con attività*, *con forza*; Fr. *avec action*, *avec énergie ou passion*; Hisp. *energicamente*; Germ. *mit vollster Thätigkeit*, *auf bewegte Weise*; Angl. *actively*, *vigorously*). *Cic.* 3. *Orat.* 26. 102. Quam leniter! quam remisse! quam non actuose!

ACTUOSUS, a, um, adject. (actus). Comp. *Actuosior*. Proprie est qui totus in actu seu motu corporis versatur: ut ait *Paul. Diac.* p. 17. 14. *Müll.* *Actus* significant — motum corporis, ut *histrionum* et *saltatorum*, qui etiam ex hoc ipso *actuosi* dicuntur. *Actuosa* etiam scena dicta est a *Donato*, in qua *histrioni* valde est laborandum. — Sed fere de vita dicitur, et est *activus*, ab agendo non cessans (It. *attivo*, *attuosio*; *operoso*; Fr. *actif*, *plein d'activité*; Hisp. *activo*, *lleno de actividad*; Germ. *voll der Bewegung und Thätigkeit*, *thätig*; Angl. *active*, *busy*, *effective*). *Cic.* 1. *Nat. D.* 40. 110. Virtus *actuosa*, et deus vester nihil agens: expertus virtutis igitur. *Id.* *Orat.* 36. 125. Pars *actuosa* orationis. *Val. Mar.* 8. 8. 1. Ut *actuosa* vitæ iter æquali gradu exsequerentur, ita animi quoque remissioni communiter acquiescebant (Cf. **ACTUOSE**, cui *remisse* opponitur). Adde 2. 1. 10. *Seneca Tranquill.* 3. 12. Optimum miscere otium rebus, quoties *actuosa* vita impedimentis fortuitis prohibetur. *Id.* *Ep.* 39. 3. Ita noster animus in motu est, eo mobilior et *actuoso*, quo vehementior fuerit.

ACTUS, a, um. *V.* **AGO**.

ACTUS, us, m. 4. (ago) proprie est motus seu ductus alicujus rei, puta equi cursus, impetus, impulsus, cum active, tum passive (It. *il menare*, *il condurre*, *il muovere*, *l'impulso*; Fr. *mouvement imprimé*, *impulsion*; Hisp. *movimiento*, *impulsion*; Germ. *das Treiben*, *die Bewegung*, *Leitung oder Führung eines Gegenstandes*; Angl. *a moving*, *movement*, *impulse*).

1.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu ponitur de his omnibus, quæ ducuntur et impelluntur, et præcipue de animalibus. *Pacuvius* apud *Non.* p. 506. 17. *Merc.* *Linguae* actu. *Lucret.* 3. 194. Meliis pigri latentes et cunctantur actus. *Virg.* 12. *Æn.* 687. Fertur in abruptum niagno mons improbus actu. *Ovid. Hal.* 72. de equo victore in certamine: Quam tumidus, quantum venit spectabilis actu. h. e. incessu. *Lucan.* 9. 471. de turbide: Pilaque contorsit violento spiritus actu. *Seneca Agam.* 432. Unda vix actu levi Tranquilla Zephyri inollis aflatu tremit. *Claudian. IV. Cons. Honor.* 480. aquas, quas hostibus ante Contiguas alio Stilicho dellexerat actu. *Lucan.* 9. 30. Quas ne per littora fusas Colligeret rapido victoria Cæsaris actu. h. e. celeri expeditione. *Cic.* 2. de re public. 47. 67. Quocumque vult, levi admonitu, non actu, insectit illam feram. h. e. elephantum ducit non impulsu, sed voce. *Cæd. Aurel.* 1. *Tard.* 1. Hominum, aut animalium actu vehiculum adhibemus, æquali videlicet motu etc. ¶ 2. Hinc *actus* est spatium quatuor pedum latum inter agros ductum, quo armenta, et vehicula vacua agi, hoc est duci possunt. Est enim et hæc prima et naturalis notio verbi *ago*. Differt ab *itinere* inter agros posito, quia iter est, quo quis pedes, vel equos commovere potest: *actus* vero ubi et armenta trajicere, et vehiculum ducere licet. Ita *Modestin.* *Dig.* 8. 3. 12. Sed vide quoque dicentur in voc. *VIA*. *Paul. Diac.* p. 17. 13. *Müll.* *Actus* modo significant — iter inter vicinos quatuor pedum latum. *Gloss. Placid.* p. 433. *Mai.* *Actum* iter vicinate quatuor

pedes latum, quo jumenta agi possunt. ¶ 3. Accipitur etiam pro jure, quod quis habet vehiculum agendi per vicinos agros: et est genus quoddam servitutis in prædiis rusticis. *Ulp. Dig.* 8. 3. 1. *Actus* est jus agendi vel jumentum, vel vehiculum: ita qui iter habet, *actus* non habet: qui *actus* habet, et iter habet. *Cic. Cæcin.* 26. 74. *Aqua* ductus, haustus, iter, *actus*. Adde *Ulp.* 19. 1. *Paul. Sent.* 1. 17. § 1., *Dig.* 8. 1. 5. pr. et 8. 5. 4. § 1. et 43. 19. 1. pr., necnon *Inscript.* apud *Orell.* 4379., 4382. et 4947. ¶ 4. Iteri *actus* est spatium, seu inodus agri: et quidem triplex: minimus, quadratus, et duplicatus. *Actus minimus* continet latitudinis pedes quatuor, longitudinis centum et viginti. *Actus quadratus* centum viginti pedibus quaqueversum protenditur, totusque propterea constat pedibus quadratis 14400. *Actus duplicatus* ducentos quadraginta pedes longitudinis, et centum viginti latitudinis habet; totus itaque constat pedibus quadratis 28800 et jugerum appellatur. Dictus est *actus*, quia, ut ait *Plin.* 18. *Hist. nat.* 3. 3. (9), in eo boves aguntur, cum aratur, uno impetu justo. *Varro* 5. *L. L.* 34. 14. *Müll.* et 1. *R. R.* 10. 2. *Plin. loc. cit.*, *Colum.* 5. *R. R.* 1. 5., *Frontin.* p. 39. *Goes.*, *Isid.* 15. *Orig.* 15. 4. et *Paul. Diac.* loco superius cit. ¶ 5. Agorum in *actus* divisionem ad alvearia transiit *Plin.* 11. *Hist. nat.* 10. 10. (22). *Struunt* (*apes*) orsæ a concameratione alvi textumque velut a summa tela deducunt, limitibus binis circa singulos actus, ut aliis intrent, aliis exeant. ¶ 6. Apud *Varro* 8. *L. L.* 86. et seq. p. 226. *Müll.* est *actus* certus quidam et determinatus progressus ab uno numero ad alium numerum, ut ab uno ad nonaginta est unus *actus*, per quem reditur ad unum: a mille ad nonaginta millia est alius *actus*. *V.* integrum locum. Videtur autem aut esse metaphorica ab agrorum actibus petita, aut esse significatio ab ipsa prima notione verbi *ago* derivata, perinde ac si *actus* sit *numerosum ductus*, quo modo et verbum *ducere* in computandis rationibus usurpatur.

11.) Transfertur ad corporis motum, et duplici quidem ratione: aut enim A) *actus* est corporis gestus et motus cum recitatione conjunctus; aut B) est rerum seu negotiorum perfectio vel executio.

A) De corporis gestu et motu cum recitatione conjunctis. ¶ 1. Ponitur de oratore (*V. ACTIO B. 2.*). *Quintil.* 2. 12. 10. In pronuntiando suum cuique eorum, quæ dicit, colori accommodare *actus* sciat. *Id.* 11. 3. 140. Subducenda etiam pars aliqua tunicæ, ne ad lacertum in actu redeat. ¶ 2. Latiori significatione ponitur de *histrionum*, *saltatorum* etc. in scena agentium spectaculo (*V. ACTIO B. 3.* et **ACTUOSUS**). *Liv.* 7. 2. 4. *Carminum* actus. h. e. recitatio. *Id.* *ibid.* § 11. *Histrionibus* fabellarum actu relicto. *Quintil.* 10. 2. 11. *Histrionum* actus. *Sueton. Ner.* 24. In quodam tragico actu, cum elapsum baculum cito resumpsisset, etc. ¶ 3. Partes quoque majores comædiæ et tragædiæ, quæ sunt quinque, *actus* dicuntur. *Ter. Hec. prol.* 31. Primo actu placeo. *Cic. Senect.* 19. 90. Neque enim *histrioni*, ut placeat, peragenda est fabula, modo, in quocumque fuerit actu, probetur. *Horat. Art. Poet.* 189. Neve minor, neu sit quinto productior actu Fabula. Adde *ibid.* 129. et 194. ¶ 4. Hinc translate. *Cic.* 2. *Phil.* 14. 34. Si meus stilus ille fuisset, — non solum unum actum, sed totam fabulam confecerim. *Id.* 5. *Num.* 12. 6. *Hæc* enim (*hæc quasi fabula rerum eventorumque nostrorum*) varios actus multosque actiones et consiliorum et temporum. ubi rectissime *Korlius*: *actus*, inquit, sunt partes majores fabularum; actiones, quæ in quovis actu variæ occurrunt pro personarum fato et varia fortuna. *Cic. Senect.* 2. 5. *Extremus* actus ætatis. *Id.* 3. *Ferr.* 12. 32. *Primus* actus vitæ. *Id.* 4. *ibid.* 6. 18. *Quartus* actus improbitatis. *Id.* 1. ad *Q. fr.* 1. 16. *Tertius* annus imperii, tamquam *tertius* actus. *Id. Marcell.* 9. 27. *Hæc* igitur tibi reliqua pars, hic restat *actus*, ut rempublicam constituas. *Varro* etiam partes disputationis et doctrinæ de re rustica, *actus* vocat 1. *R. R.* 26., 2. 8., 3. 11. et alibi.

B) *Actus* est rerum executio et perfectio: quia tamen significatione nunquam occurrit in optimis aetatibus auct. Scripturibus: loca enim, quæ afferebantur ex *Cic. Dom.* 24. 63. et 1. *Leg.* 11. 31., jampridem falsa esse atque aliter legenda comprobantur *Eruditi*, inter quos et *Aurel. Var. lect.* l. 6. c. 19.; et parvi pendendus est locus in responsione in *C. Sallust.* 1. 1. Apud posteriores autem hoc sensu sæpe occurrit, et varia quidem ratione. ¶ 1. *Actus* abstractis esi

rerum executio, negotium, res gerenda, ac praesertim negotia forensia et publica: et fere cum Genitivo rei usurpatur. *Quintil.* 10. 6. 1. Haec (cogitatio) inter medios rerum actus aliquid invenit vacui, nec otium patitur. *Plin.* 9. *Ep.* 25. Nunc me rerum actus distringit. *Sueton.* *Aug.* 32. Ne quod maleficium negotiumve impunitate vel mora claberetur, triginta amplius dies, qui honorariis ludis occupabantur, actui rerum accommodavit. *h. e.* rebus gerendis, sive iudiciis exercendis. Adde *Claud.* 15. et 23. et *Ner.* 17. *Sil.* 11. 1. 581. rerum omnes pendent actus. *h. e.* ab obsidione cessatum est. *Quintil.* 11. 1. 47. Ceteri actus vitae. *Sueton.* *Aug.* 78. A caena iucundiorum se in lecticulum recipiebat. Ibi, donec residua diurni actus conficeret, ad multam noctem permanebat. *Quintil.* 10. 1. 27. Quotidianus actus forensis. ¶ 2. Concreto quoque sensu occurrit, et est idem quod actio. *Justin.* 31. 2. Senatus ad speculandos actus Hannibalis legatum in Africam mittit. *Lucan.* 8. 807. Adde actus tantos monumentaque maxima rerum. *h. e.* tantas res gestas. *Val. Flacc.* 2. 5. Actus placiti dis. *Claudian.* 1. in *Ruf.* 284. Actus Herculei. *Plin.* *Paneg.* 45. extr. Vini — censura tui actus obtinebunt. — Hinc actus sunt senatus, magistratum etc. acta in *Cod. Theod.* 14. 13. 1. ¶ 3. Hinc est etiam agendi ratio, quam quis sequitur. *Trajanus* apud *Plin.* 10. *Ep.* 98. Actum, quem debuisti, — secutus es. ¶ 4. Interdum sumitur pro munere, officio, administratione, dispensatione. *Trajanus* apud *Plin.* 10. *Ep.* 37. Cum ad pristinum actum reversus fuerit, sufficient ei, etc. *Vopisc.* *Car.* 6. Felix esset nostra respublica, si qualis est Carus, plures haberem in actibus collocatos. ¶ 5. Et speciatim dicitur de administratione censuum ac rationum (*V. ACTOR* II. 6.). *Martian.* *Diag.* 39. 4. 16. Actum gerere. *h. e.* actorem esse. *Scævola* *ibid.* 40. 5. 41. Actum alicujus agere. Sic *Ulp.* *ibid.* 47. 4. 1. Actum administrare. *Callistrat.* *ibid.* 50. 6. 5. In actu esse. *Ulp.* *ibid.* 26. 7. 18. Actus sui rationem reddere. ¶ 6. A Jctis interdum actus in eo sensu usurpatur, quo rem significat, et opponitur verbis, aut voci. *Ulp.* *Diag.* 49. 1. 12. Si constat nullo actu ex lege habito dumvirum creatum, sed tantum vocibus popularium postulatam. *Paul.* *Diag.* 40. 8. 5. Non verbis tantum ratum haberi posse, sed etiam actu. ¶ 7. Denique actus absolute est abstracta actio: vitae qualitas, quam philosophi activitatem in scholis vocant. *Seneca* *Ep.* 8. 1. Ubi illa praecipua vestra, quae imperant in actu mori? *Id.* de otio sap. 28. Usque ad ultimum vitae finem in actu erimus. *Quintil.* 2. 18. 4. Cum ab actu, id est opere, recesserunt et contemplatione sui fruuntur. Adde 2. 18. 1.

ACTUTUM, adverb. temporis. (*Priscian.* 15. p. 1013. *Putsch.*). Actutum derivatum est ab actu, seu celeritate. *Eruditi* tamen de etymologia dubii haerent: *V. Hand.* *Tursell.* 1. p. 73. et seq.). Significat autem confestim, sine dilatione: et occurrit fere semper in dialogis (It. di subito, incontinentanter; Fr. bientôt, aussitôt; Hisp. presto, dentro de poco; Germ. augenblicklich, alsbald, sogleich, flugs; Angl. forthwith, anon, presently). *Nævius* apud *Non.* p. 323. 1. *Merc.* Ite actutum in fructiferos lucos. *Plaut.* *Amph.* 1. 1. 197. Nisi actutum hinc abis. *Id.* *ibid.* 1. 3. 32. jvr. Tace: ne corrumpere oculos: redibo actutum. *Men.* *Id.* actutum diu est. *Id.* *Asin.* 3. 3. 115. Inscende actutum. *Id.* *Capt.* 3. 5. 75. Abducite istum actutum ad Hippolitum fabrum. *Ter.* *Adelph.* 4. 4. 26. Aperite aliquis actutum ostium. Adde *Phorm.* 5. 6. 12. *Pucuvius* apud *Non.* p. 237. 11. *Merc.* Aut hic est, aut hic adfore actutum autumo. *Accius* apud *Non.* p. 337. 13. *Merc.* Vos ite actutum. *Cic.* 12. *Phil.* 11. 26. Ego mortem actutum futuram puto. *Liv.* 29. 14. 5. Quam actutum in Italia fore nuntiaverat. *Virg.* 9. *Aen.* 254. Tum cetera reddet Actutum pius Aeneas. Adde *Ovid.* 3. *Met.* 557., *Quintil.* 4. 3. 13., et saepius posteriores.

ACUA pro aqua legitur in quadam *Inscript.* apud *Gruter.* 593. 5., mutata q in c, quæ mutatio frequens est apud Latinos. Unde

ACUARIUS pro aquarius occurrit in *Inscript.* apud *Mommsen.* 5381., quæ est 4139. apud *Orell.*; qui *Muratorius* auctoritate fretus, haud aliter interpretatur *Inscript.* apud *Fabretti.* p. 308. et 315. *Fabretti* e contra *ibid.* putat acuarius esse acuum confectores; alii arbitrantur esse sartores, qui laceraamenta resarciunt, vel etiam nova conficiunt.

ACUCULA. *V. ACICULA.*

ACULA, a, f. 1. (acus) parva acus. Sola adhuc nititur auctoritate *Cledon.* *Gramm.* p. 1896. *Putsch.*

ACULEATUS, a, um, adject. (aculeus) aculeum habens (It. che ha pungiglione, o ago; Fr. armé d'un aiguillon; Hisp. armado de aguijon; Germ. mit einem Stachel versehen; Angl. that hath a sting).

I.) Proprie dicitur a) de apibus, vespis, scorpionibus, et aliis animalibus cauda ferientibus. *Plin.* 20. *Hist. nat.* 22. 91. (247). Utrumque efficax adversus aculeata animalia, ut crabrones, et similia. *Id.* 23. 1. 27. (55). Contra omnium aculeatorum venena. — b). De aliis rebus spinas, seu aculeos habentibus. *Plin.* 22. 6. 7. (15). Aculeatae herbae. *Id.* 24. 19. 119. (182). Aculeatum gramen. *Id.* 16. 10. 16. (38). Aculeatum mucrone folium — c) Aculeati dicuntur onidam pisces, qui rostrum, vel spinas aculeatas habent. *Plin.* 32. 11. 53. (145). Sic *Id.* 10. 32. 47. (91). de nidis halcyonum. Nec unde configuntur invenitur: putant ex spinis aculeatis: piscibus enim vivunt. *h. e.* ex spinis piscium aculeatis. — d) *Aculeatus ictus*, qui aculeo fit. *Plin.* 20. 21. 84. (223). Huic contra omnes aculeatos ictus efficax vis, praecipue scorpionum, etc.

II.) Translate. ¶ 1. Etsi aculeus, pungens. *Plaut.* *Bacch.* 1. 1. 29. Istae — aculeata sunt, animum fodiunt. *Cic.* 14. *Att.* 18. 1. Satis aculeatae ad Dolabelam epistolas dedi: quæ si nihil profecerint, puto fore, ut me praesentem non sustineat. ¶ 2. Item argutus, subtilis in disputatione. *Cic.* 4. *Acad.* (pr. 2.) 24. 75. Quorum sunt contorta quædam et aculeata sophismata. Sic enim appellantur fallaces consiliumque.

ACULEOLUS, i, m. 2. *Martial.* 8. 71. Nonus aculeolus in cochleare tulit. *h. e.* parvas acus. *Al. leg.* Nonus acu levius vix cochleare tulit. *Atii:* Nonus permodicum vix cochleare tulit. Secunda lectio probabilior videtur.

ACULEUS, i, m. 2. (ab acus, us, non tamen deminutivum, ut affirmat *Priscian.* 3. p. 618. *Putsch.*, sed denominativum, ut idem ait *ibid.*, quippe derivatum a nomine non habet deminutivum significationem, sed formam tantum). Primam syllabam licenter producit *Capell.* 9. p. 301. Nec Stimula inenso allicit aculeo. — Aculeus autem est quodcumque spiculum pungens (It. pungiglione; Fr. aiguillon; Hisp. aguijon; Germ. der Stachel; Angl. a sting).

I.) Proprie. — a) Dicitur de spiculo tenuissimo in caudis apum, scorpionum, vesparum, crabronum et similibus. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 17. 17. (52). Non constat inter auctores, rex (apum) nullumne solus habeat aculeum majestate tantum armatus, an et. *Id.* *max:* Illud constat imperatorem aculeo non uti. *Cic.* 2. *Tusc.* 22. 52. De ipsius aculei punitione: Apis aculeum sine clamore ferre non possumus. 5. *Fin.* 15. 42. Cornibus uti videmus boves, nepas aculeis. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 35. 53. (125). Hystrici longiores aculei, et cum intendit cutem, missiles. *Curt.* 4. 14. 13. Tenebris — ubi primum impetum effudit, velut quædam animalia emissio aculeo, torpet. — b) Dicitur etiam generatim de quocumque spiculo in animalibus, in herbis, in fermentis, et similibus. *Colum.* 8. *R. R.* 2. 8. Raroque fecunda (hæc gallina), etiam cum incubat, calcis aculeis ova perfringit. *Plin.* 13. *Hist. nat.* 9. 19. (63). Aculeus spinarum. *Id.* 20. *ibid.* 23. 99. (262). carduorum. *Liv.* 38. 21. et *Justin.* 9. 2. sagittæ. *Colum.* 7. *R. R.* 3. 5. Mensuræ pedalis robustam tabulam configunt aculeis. *h. e.* acutis parvisque clavis.

II.) Translate, varios elegantesque habet usus. ¶ 1. Sumpta metaphora ab apibus et vespis, quarum relictus in vulnere aculeus inquietat et sollicitos habet eos, quos pupugere: *Cic.* *Brut.* 9. 38. Ut — (quemadmodum de Pericle scriptis Eupolis) cum delectatione aculeos etiam relinqueret in animis eorum, a quibus esset auditus (*Eupol.* Οὕτως ἐκῆλει, καὶ μόνος τῶν ῥητόρων τὸ κέντρον ἐγκατέλειπε τοῖς ἀκρωμένους). *Id.* 3. *Orat.* 34. 138. In mentibus aculeos relinquere. *Plin.* 1. *Ep.* 20. 17. et 18. eadem de Pericle narrat et sic concludit: Relinquere vero aculeum in audientium animis is denum potest, qui non pungit, sed infligit. ¶ 2. Item eadem ferme sumpta metaphora, aculeus ponitur pro acri vi. *Liv.* 23. 42. 5. Gloriantur Romani te (*Herculem*) ad unum modo ictum vlgentem, velut aculeo emissio, torpere (*Cl. Curt.* 4. 14. superius sub 1. a.). *Cic.* *Flacc.* 17. 41. Mortuus est aculeo jam emissio ac dicto testimonio. *Id.* *ibid.* 34. 86. Eodem etiam M. Lurco — convertit

aculeum testimonii sui. *Id.* *Cluent.* 55. 153. Metu proposito evellere se aculeum severitatis vestrae confidunt. *Id.* *Cæli.* 12. 29. Nec, quos aculeos habeat severitas gravitatis vestra, — emittere in hominem et in reum. ¶ 3. Interdum est dolor qui animum pungit. *Plaut.* *Trin.* 4. 2. 158. Jamdudum meum ille pectus pungit aculeus. *Cic.* 1. *Att.* 18. 2. Domesticarum sollicitudinum aculeos omnes et scrupulos occultabo. ¶ 4. Ponitur sæpe pro subtili acutaque disputandi ratione, ut ait *Cic.* 4. *Fin.* 3. 7. Pungunt enim, quasi aculeis, interrogatiunculis angustis. *Id.* 4. *Acad.* (pr. 2.) 31. 98. Omnes istos aculeos et totum tortuosum genus disputandi relinquamus. *Id.* *Orat.* 19. 62. Tamen horum (philosophorum) oratio neque nervos neque aculeos oratorios ac forenses habet. *Id.* *Sull.* 16. 47. Noli aculeos orationis mee, qui reconditi sunt, excussos arbitrari. *Plin.* 3. *Ep.* 15. ad iudicii facultatem transtulit eodem ferme sensu: Confido tamen, me non sic auribus duci, ut omnes aculei iudicii mei refringantur. Hebetentur fortasse et paululum retundantur: evelli quidem extorquerique non possunt. ¶ 5. Item pro acuto dicerio in aliquem. *Cic.* 2. *Orat.* 55. 222. In quo (dicendi genere) nulli aculei commeliam iuerant. *Id.* *Brut.* 47. 173. In alterando cum aliquo aculeo et maledicto facetus. *Id.* 2. *ad Q. fr.* 1. 1. Fuerunt nonnulli aculei in C. Cæsarem, contumelie in Gellium. *Id.* *Planc.* 24. 58. In quibus ipsi aculei, si quos habuisti in me reprehendendo, tamen mihi non ingrati acciderunt. ¶ 6. Denique aculeus est quidquid lacescit. *Liv.* 45. 37. 11. Hæc sicut ad militum animos stimulandos aliquem aculeum habent. *Plin.* 2. *Ep.* 19. Auditorum intentio nullis extrinsecus aut blandimentis capta, aut aculeis excitata. *Id.* 4. *Ep.* 5. Comparationis aculeis excitari.

ACUMEN, inis, n. 3. (actus) quod acutum est, sive pars summa alicujus rei in acutum desinens, mucro, acies (It. punta, cima sottile e acuta; Fr. pointe; Hisp. punta; Germ. was geschärft ist, die Spitze; Angl. sharpness, the utmost point or extremity of any thing, the tip).

I.) Proprie. — a) Ponitur de pluribus, fere semper cum Genitivo rei. *Ennius* apud *Priscian.* 8. p. 838. et 9. p. 863. Acumen ferri. *Lucret.* 4. 432. conl. *Id.* 6. 1191. nasi. *Cic.* 1. *Orat.* 33. 151. stili. *Id.* *Arat.* 524. nepal. *Id.* *ibid.* 678. scorpil. *Ovid.* 2. *Met.* 376. et *Plin.* 10. *Hist. nat.* 71. 91. (196). rostri. *Pallad.* 12. *R. R.* 7. 1. Ossa (persici) ponatur acumine deorsum verso. *Ovid.* 4. *Met.* 578. commissæque in unum Pauliatim tereti sinuantur acumine crura. Adde 11. *ibid.* 72. *Id.* 13. *ibid.* 778. Prominet in pontum cuneatus acumine longo Collis. *Servius* in *Virg.* 5. *Aen.* 205. Saxi acumen eminebat tranquillitate. — b) Absolute sæpe ponitur de hastarum, gladiatorum et similibus acie. *Ovid.* 3. *Met.* 83. furit ille, et inania duro Vulnera dat ferro; frangitque in acumine dentes. *Id.* 8. *ibid.* 353. ferrum Diana volanti abstulerat jaculo; venit sine acumine lignum. — c) Hinc auspicium ex acuminibus fuit militare, de quo mentionem facit *Cic.* 2. *Divin.* 36. 77. et 2. *Nat. D.* 3. 9., et videtur! fuisse illud, quod captabatur ex acuminibus pilorum, hastarum, aliorumque telorum, si splendide emicarent, si non retusa, non hebetia, si borrorem quemdam videntibus incuterent, etc. *Arnob.* 2. 67. Martium discrimen obeuntes spem prælii sumitis, et ex acuminibus auspicias. *Cic.* *Divin.* loc. cit. Nam ex acuminibus quidem, quod totum auspicium militare est, jam M. Marcellus totum omisit, idem imperator, idem augur optimus. Hæc ex *Turnebo* l. 23. c. 12., cui *Dionys. Halic.* l. 5. ad stipulatur, et alii perique assentiuntur. Hanc sententiam confirmant loca *Livii* 22. 1. Agebant metum prodigia ex pluribus simul locis nuntiata: in Sicilia militibus aliquot spicula, in Sardinia autem — equiti scipionem, quem manu tenuerat, arsisse. Et 43. 13. Non suscepta prodigia sunt: — in domo L. Atræi basta, quam filio militi emerat, interdiu plus duas horas arsisse. Sunt tamen qui aliter coniectant.

II.) Translate plures habet usus. ¶ 1. Ponitur de metaphorico fastigio. *Arnob.* 6. 13. Phryne — cum in acumine ipso esset pulcritudinis, venustatis et floria etc. *Græce* ἐν αὐτῇ τῇ ἀκμῇ. Male itaque nonnulli mutant et leg. in culmine. ¶ 2. Ponitur et de iis quæ sensus aut animum acriter afficiunt. Hinc acumen saporis est sapor acer, et jucundus. *Plin.* 14. *Hist. nat.* 20. 25. (124). Ratio condiendi musta aspersu picis, ut odor vino contingat, et saporis quædam acuminina. Apud *Diomed.* 2. p. 428. *Putsch.* est

acumen acutus accentus. *Arnob.* 3. 10. Illas — dolorum acuminibus fixas ejulare, tortari. ¶ 3. Sæpe dicitur de ingenii perspicacia et vi, modo cum Genitivo, modo absolute, etiam in plur. num. *Cic. Flacc.* 4. 9. Sermonis leporem, ingeniorum acumen, dicendi copiam. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 27. 27. (97). Ingenii acumini inservire. Adde *Nep. Alcib.* 11. 3. — *Cic.* 1. *Tusc.* 6. 12. Quem esse negas, eundem esse dicis: ubi est arumen tuum? Adde 2. *Nat. D.* 29. 74. *Luccejus* apud *Cic.* 5. *Fam.* 14. 4. Propter acumen occultissima perspicere. *Quintil.* 5. 7. 28. Acumen naturale. *Id.* 10. 1. 114. Tanta in eo vis est, id acumen, ea concitatio, etc. Adde *Senec.* 1. *Benef.* 2. 8. et *Plin.* 4. *Ep.* 19. *Colum.* 1. *R. R.* 9. 3. Acuminis strenui minister. h. e. qui omnia per se facile perspicit ac penetrat. *Juvenal.* 4. 102. quis prisum illud miretur acumen, Brute, tuum? *Horat.* 2. *Ep.* 1. 161. Serus enim (*Homanius*) Græcis admovit acumina chartis. ¶ 4. Item de subtili dicto, invento, aut argumento. *Cic.* 1. *Orat.* 28. 128. Acumen dialecticorum, sententiæ philosophorum. *Id.* 2. *Orat.* 38. 158. Dialectici ipsi se compungunt suis acuminibus. *Id.* *Orat.* 31. 110. Demosthenes nihil cedit argutiis et acumine Hyperidi. *Id.* 2. *Orat.* 63. 257. Etiam interpretatio nominis habet acumen, cum ad ridiculum convertas, quamobrem ita quis vocetur. *Horat.* 1. *Ep.* 17. 35. Meretricis acumina. h. e. acutissimæ et dolosæ meretricium artes. ¶ 5. Usurpatur et pro tenuitate stili. *Cic.* 2. *Orat.* 29. 128. et 129. Mæx totius orationis, et istius ipsius in dicendo facultatis tres sunt rationes: una conciliandorum hominum, altera docendorum, tertia concitandorum. Harum trium partium prima lenitatem orationis, secunda acumen, tertia vim desiderat. *V. eumd.* *Orat.* 6. 21.

Homonym. *Acies* et *acumen*, quamvis ab una eademque radice sint derivata, inter se tamen differunt. Proprie enim *acies* ponitur præcipue de iis, quæ apta sunt ad secandum, sive ad feriendum cæsim; *acumen* de iis, quæ apta sunt ad pungendum, sive ad feriendum punctum. Translate autem *acies mentis* ea dicitur, quæ res promiscue confusas distinguimus clareque percipimus; *acumen vero mentis* id dicitur, quo res abditas invenimus celeriterque arripimus. — Porro *acumen* differt etiam a *microne* et *cuspidē*. Namque *acumen* proprie ponitur de iis, quæ a natura ipsa ita constituta sunt ut in acutum desinant, cujusmodi ex. gr. sunt avium rostra; *microne* et *cuspidē* contra ponuntur de iis, quæ, hominum arte atque industria factum est, ut in acutum desinant; hoc tamen discrimine, ut *microne* proprie dicatur de gladio, pugione et similibus, *cuspidē* autem de hasta, sagitta et similibus. Confer loca in singulis hisce verbis allata.

ACUMINARIUS, a, um, adject. (*acumen*) ad acuendum aptus. *Fet. Interpr.* ad *Stat. Theb.* 3. Mola acuminaria. h. e. armis acuendis apta.

ACUMINATUS, a, um, quod acumen habet (*It. aguzzo*; *Fr. fait en pointe, pointu*; *Hisp. puntiagudo*; *Germ. zugespitzt, spitz*; *Angl. having a sting, prickle, or point*). ¶ 1. Proprie. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 35. 79. (79). Acuminatum cornu *Lunæ*. *Id.* 11. *ibid.* 2. 1. (3). Telum (culicis) fodiendo acuminatum. *Id.* 11. *ibid.* 24. 28. (79). Corpus exiguum, varium, acuminatum (*phalangiorum*). ¶ 2. Translate. *Sidon.* 8. 1. Linguas cote livoris acuminatas. — Est autem Part. perf. pass. a verbo parum usitato.

ACUINO, as, a. 1. (*acumen*) acutum facio (*It. aguzzare*; *Fr. aiguiser*; *Hisp. aguzar*; *Germ. zuspitzen*; *Angl. to make sharp or pointed, to point*). *Lactan. Opif.* 7. 7. Contextum spinæ a summo capite deductum acuminavit in caudam.

ACUO, his, ti, titum, here, a. 3. (*V. ācer*). Præteritum *acui* commune est etiam verbo *aceo* cum positione, tum syllabarum quantitate. *V. Diomed.* 1. p. 369. *Putsch.* — Part. *Acuens* 1. et 2. 3.; *Acutus* in fine; *Acuendus* 2. — *Acuere* est aciem ferri excitare, trahere; et proprie ponitur de falce, cultro, et hujusmodi: cui contrarium est obtundere, et hujusmodi: dare illi filo, affilare; *Fr. rendre aigu, pointu*; *Hisp. aguzar, afilar*; *Germ. scharf machen, schärfen, wetzen, spitzen*; *Angl. to weth, edge, sharpen, point*).

1.) Proprie de ferro et similibus, modo absolute, modo addito fine, in quem res acuntur. *Cic.* 5. *Tusc.* 40. 116. Ne stridore quidem serræ audiunt, cum acuntur. *Horat.* 2. *Od.* 8. 15. Semper ardentes acuens sagittas Cote cruentas. *Colum. de arbor.* 15. *Acuere* falcem. *Id.* 11. *R. R.* 2. 12. palos. *Horat.* 3. *Od.* 20.

10. dentes. *Tibull.* 4. 3. 3. dentes in prælia. *Horat.* 1. *Od.* 2. 21. ferrum. *Virg.* 8. *Æn.* 386. ferrum in aliquem. *Ovid.* 15. *Met.* 776. ense. *Curt.* 6. 9. 20. gladios. *Liv.* 9. 9. In hæc ferrum, in hæc iras acunt. *Sil. It.* 12. 52. Acuebat fraudibus enses. *Cæsar. Aurel.* 2. *Acut.* 19. Purgativa medicamina — acrimonie causa, stomachum tumentem atque *ὠρεῖσθαι* membranam acunt in tumorem.

II.) Translate. ¶ 1. Apud Grammaticos acuire syllabam est in acutum accentum appingere. *Quintil.* 1. 5. 22. Ut in hoc *Camillus*, si acuitur prima etc. Adde ceteros omnes Grammaticos, et *V. infra acutus*. *B.* 4. ¶ 2. Ponitur de hominibus eorumque facultatibus, et est perspicacem reddere: et occurrit modo absolute, modo addito fine cum Dativo vel cum Accus. et præp. ad. *Ovid. Rem. am.* 801. acuentes lumina rutæ. *Cic.* 1. *Tusc.* 33. 80. Multa — e corpore existunt, quæ acuant mentem, multa quæ obtundant. *Id.* 2. *Phil.* 17. 42. Vini exhalandi, non ingenii acuendi causa declamitas. *Id. Brut.* 33. 126. Non solum acuire, sed etiam alere ingenium. *Quintil.* 1. 3. 11. et 1. 10. 34. Acuire ingenia. *Cic.* 1. *Orat.* 20. 90. prudentiam intelligendi. *Id. Brut.* 97. 331. linguam exercitatione dicendi. — *Horat.* 1. *Ep.* 3. 23. Seu linguam causis acuis, seu civica jura Respondere paras. *Cic.* 2. *Att.* 7. 2. Acueram me ad exagitandam hanc legationem. *Id. Orat.* 41. 142. Acuire juventutem ad dicendum. ¶ 3. Ponitur de hominibus, et interdum etiam de abstractis, et est excitare, incitare; modo absolute, modo addito fine cum Accusativo et præp. ad. *Cic.* 3. *Off.* 1. 1. Duæ res, quæ languorem afferunt ceteris, illum acuebant, otium et solitudo. *Id. Rosc. Am.* 38. 110. Illum acuire, bos — fallere. *Curt.* 5. 4. 21. Ignaviam quoque necessitas acuit. *Virg.* 7. *Æn.* 330. Acuire aliquem verbis. *Sil. It.* 5. 228. vultu. *Virg.* 1. *G.* 123. curis acuens mortalia corda. h. e. exerceans et operosos reddens. *Liv.* 28. 19. pectora virorum fortium. — *Cic. Ligar.* 4. Acuire aliquem ad crudelitatem. *Liv.* 7. 7. ad æmulandas virtutes. *Plin.* 2. *Ep.* 7. juventutem ad bonas artes, viros ad liberos suscipiendos. *Quintil.* 12. 1. 8. sine Accusativo: Non præcipue acuit ad cupiditatem litterarum amor laudis. — *Ter. Adelph.* 5. 3. 49. cum duplici Accusativo: Quod (h. e. ad avaritiam) illos ætas sat acuet. — *Virg.* 12. *Æn.* 108. maternis sævus in armis *Æneas* acuit Martem et se suscitât ira. h. e. acuit se ad vel in Martem. *Id.* 4. *G.* 435. Audistisque lupos acuant balatibus agni. h. e. ad prædam excitant. *Val. Max.* 2. 2. 3. Acuire studia. h. e. excitare studia litterarum. ¶ 4. Sæpius cum agitur de animi motibus et generatim de abstractis est angere. *Cic.* 4. *Herenn.* 2. 2. Acuire industriam. *Virg.* 7. *Æn.* 406. Postquam visa satis primos acuisse furor. *Id.* 12. *ibid.* 850. acunquæ metum mortalibus ægris. *Id.* 12. *ibid.* 590. et *Liv.* 22. 4. Acuire iras. *Liv.* 10. 13. studia. h. e. vulgi favorem augere. *Id.* 8. 6. curam. *Id.* 10. 45. curam alicui. *Val. Flacc.* 2. 172. fletus. *Plin.* 6. *Ep.* 1. desiderium.

Acutus, a, um, proprie est Part. perf. pass., sed occurrit etiam tamquam adject., unde *Comp. Acutior* et *Sup. Acutissimus* in omnibus ferme paragraphis, iisdem ferme significationibus quibus verbum, immo etiam latius (*It. aguzzato, acuto, aguzzo, sottile*; *Fr. aiguisé, affilé, aigu, pointu*; *Hisp. aguzado, agudo*; *Germ. geschärft, gespitzt, scharf, schneidend*; *Angl. sharpened, whetted, sharp-edged, pointed, prickly*). Plurimos habet usus, et occurrit 1.) proprie de ferro aliave simili re, quæ aciem habet: II.) translate autem A) de iis ponitur, quæ sensus vehementer afficiunt, æque atque *ācer*; B) item de attentio, perspicaci et astuto hominis ingenio.

1.) Proprie. ¶ 1. De ferro aliave simili re dicitur, quæ aciem habet, pungit, penetrat, aut secat. *Plaut. Mil. glor.* 5. v. 4. Vide, ut sit acutus culter probe. *Cæsar.* 5. *B. G.* 18. 3. Acuta sudcs. *Virg.* 5. *Æn.* 208. acuta cuspidē contos. *Id.* 3. *ibid.* 46. Acuta jacula. *Id.* 2. *G.* 25. acuto robore valli. *Id.* 5. *Ecl.* 39. Acutæ spinæ. *Horat.* *Art. Poet.* 304. fungar vice cotis, acutum reddere quæ ferrum valet, exors ipsa secandi. *Id.* *Epod.* 17. 10. tela. *Ovid.* 3. *Art. am.* 589. gladii. *Id. Rem. am.* 27. hasta. *Id. Heroid.* 14. 45. ter acutum sustulit ense. *Id.* 9. *Met.* 383. Acuta falx. *Id.* 5. *ibid.* 381. de mille sagittis Unam deposuit, sed quæ nec acutior ulla, etc. *Colum. de arb.* 2. 4. et 7. 5. Acutissima falx. *Id.* *ibid.* 10. 1. Acutissima ferramenta. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 26. 40. (96). Acutissimus stirps. *Virg.* 1. *Æn.* 45. Acutus scopulus.

Id. 8. *ibid.* 233. silex. *Horat.* 3. *Od.* 27. 61. et *Ovid.* 4. *Fast.* 237. saxa. *Horat.* 1. *Ep.* 19. 46. unguis. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 60. (159). rostra. *Id.* 11. *ibid.* 37. 61. (160). dentes. ¶ 2. De quibuscunque rebus in acumen desinentibus, quin tamen ipsæ pungant, feriant, secant. *Plaut. Capt.* 3. 4. 114. Acutus nasus. *Id. Pseud.* 4. 7. 121. Magno capite, acutis oculis, ore rubicundo. ubi non aciem visus, ut quidam putant, sed figuram notat. *Lucret.* 2. 462. Acuta elementa. h. e. atomi, sive particula acuta figura, ex quibus constare corpora dicuntur. *Cic.* apud *Non. p.* 121. 33. *Merc.* Cujus (*Lunæ*) et nascentis et innescentis alias hebetiora, alias acutiora videntur cornua. *Quintil.* 7. 2. 6. Luna globosa, an plana, an acuta. *Horat.* 2. *Od.* 19. 4. Acutæ aures. h. e. ad audiendum arrectæ. *Ovid.* 1. *Art. Am.* 383. cacumina. *Cels.* 2. 6. nares. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 6. 8. (21). figura. *Id.* 12. *ibid.* 13. 29. (50). anguli.

II.) Translate.

A) Æque atque *ācer*, quam vocem *V. II. A.* 1., ponitur de iis, quæ sensus vehementer afficiunt. ¶ 1. De saporibus. *Plin.* 15. *Hist. nat.* 27. 32. (106). Sapor austerus, acer, acutus. Et *mox*: In vinis et austere et acutus sapor sentitur. *Cic.* apud *Non.* (122). Acutus gustus. *Plin.* 7. *Ep.* 3. Cibos acres acutosque miscere. *Cæsar. Aurel.* 2. *Acut.* 7. Acutæ potiones. h. e. acria medicamenta. ¶ 2. Item de odoribus. *Plin.* 15. *Hist. nat.* 28. 33. (110). et 21. 7. 18. (37). Acutus odor. *Id.* 13. *ibid.* 1. 2. (16). Acutiora unguenta sunt costo, amonio, quæ maxime nares ferunt. ¶ 3. Item de iis, quæ oculos feriunt. *Solin.* 27. Color non ita acutus. ¶ 4. Item de voce et sono. *Ennius* apud *Paul. Diac.* p. 116. 17. *Müll.* Acutus sonitus. *Cic.* 3. *Herenn.* 12. 21. acclamatio. *Id.* 6. de *republ.* 18. sonus. *Virg.* 3. *G.* 94. hinnitus. *Horat.* 1. *Od.* 34. 15. stridor. *Id.* 1. *ibid.* 16. 8. Æra acuta. h. e. acuta sonantia. — Hinc sonus *acutus* in musicis arte est sonorum summus, cui gravis opponitur. *Cic.* 1. *Orat.* 59. 251. Vocem ab acutissimo sono usque ad gravissimum sonum recipiunt. *Id.* 3. *ibid.* 57. 216. Vox acuta, gravis. Adde *Quintil.* 11. 3. 41. et 64. — Hinc apud Grammaticos *acuta syllaba* dicitur quæ accentum acutum habet, in qua scilicet vox acuitur sive attollitur. *Quintil.* 12. 10. 33., *Diomed.* 2. p. 425. *Putsch.* Et *acutus accentus* dicitur, qui syllabam attollit, et ejus tonum sonantiorum et quodammodo acutiorem reddit; ejus autem nota est lineola oblique ducta super syllabam a dextera ad sinistram partem vergens hoc modo. *V. Priscian. de Accent.* p. 1287. *Putsch.* ¶ 5. Item de frigore, aut calore vehementi et penetranti. *Horat.* 1. *Ep.* 10. 17. Cum semel accepit solem furibundus acutum. *Horat.* 1. *Od.* 9. 4. geluque Flumina consisterint acuto. ¶ 6. Dicitur etiam *acutus* de febris ac morbis. *Cels.* 3. 1. Hæc autem (morbus) in duas species Græci dividerunt, aliosque ex his acutos, alios longos esse dixerunt. Et *mox*: Quidam enim breves acutique sunt, qui cito vel tollunt hominem, vel ipsi cito finiuntur: quidam longi, sub quibus neque sanitas in propinquo, neque exitium est. *Id.* 2. 4. Acuta febris. *Cæsar. Aurel.* 1. *Acut.* 5. Siquidem, ut diximus, quidam febribus afficiantur, sed phrenetici acutis vel celeribus, furiosi vero tardis. *Plin.* 23. *Hist. nat.* 1. 24. (48). Acuta pericula. h. e. morbi acuti et periculosi. *Horat.* 2. *Sat.* 3. 163. Morbus acutus. ¶ 7. Hinc *acutus* est etiam maximus seu vehementer acutus (*V. ACUO* II. 4.). *Cæsar. Aurel.* 3. *Acut.* 16. Cum generaliter hæc passio (*hydrophobia*) mitigatione indigeat ob acutissimam celeritatem.

B) Item translate *acutus* ponitur de attento, perspicaci, aut astuto hominis ingenio. ¶ 1. Dicitur de homine. *Cic.* 4. *Tusc.* 14. 32. Inter acutos — et inter hebetes interest, quod ingeniosi ut æs Corinthium in æruginem, sic illi in morbum et incidunt tardius et recreantur oculus; hebetes non item. *Id.* 1. *Invent.* 24. 35. Acutus an hebetior. *Id.* 6. *Fam.* 6. 9. Homo valde est acutus, et multum providens. *Id.* 12. *Att.* 38. 4. Homo acutus magis quam eruditus. *Id.* 1. *Divinat.* 36. 79. Acuta ingenia. quibus *ibid.* opponuntur retusa. *Id.* 2. *Nat. D.* 16. 42. Acutiora ingenia. *Id.* 1. *Orat.* 39. 180. Vir — ingenio prudentiaque acutissimus. *Nep. Dion.* 8. 1. Callidus et acutus ad fraudem. *Horat.* 1. *Sat.* 3. 29. minus aptus acutis Nariibus horum hominum. h. e. acribus et sagacibus ad judicandum: cui opponitur obesa naris. *Stat.* 6. *Theb.* 792. motu Spartanus acuto Mille cavet lapsas circum cava tempora mortes. h. e. pleno artis, callido, subito

lo. ¶ 2. Ponitur etiam de abstractis, quæ tamen ab acuto hominis ingenio proficiunt. *Cic. opt. gen. Orat. 2. 5.* Acute sententiæ. *Id. Orat. 36. 124.* Principia — acuta sententiis. *Id. 1. Orat. 25. 113.* Motus animorum — ad excogitandum acuti. *Id. Senect. 14. 50.* Acuta studia. *Id. 1. Nat. D. 22.* Quia multa venirent in mentem acuta atque subtilia. *Nep. Datam. 6. 8.* Acutus cogitatum. *Quintil. 2. 20. 5.* Acutæ conclusiones. *Id. 5. 7. 29.* interrogatio. *Id. 6. 3. 45.* Acutior brevitatis. *Plin. 4. Ep. 27.* Quam acuta omnia. ¶ 3. Acutus etiam dicitur, qui subtili ac tenui stilo utitur in dicendo. *Cic. Orat. 25. 84.* Illa — huic acuto fugienda sunt, paria paribus relata, et similiter conclusa, eodemque pacto cadentia: et immutatione litterarum quasi quasitæ venustates. *V. ACUMEN II. 2.*

Acutum, i, usurpatum etiam — a) substantivum more. *Horat. 4. Od. 4. 76.* Acuta belli. h. e. belli discrimina, et fortasse etiam στρατηγικά. *Cf. Plin. acuta pericula B. 6.* — b) adverbiorum more. *Ennius* apud *Fest. p. 171. 20.* Mûll. Acuta ululare. *Horat. 1. Sat. 8. 44.* resonare triste et acutum. *Id. 1. ibid. 3. 26.* Car in amicorum vitilis tam cernis acutum?

ACUPEDIUS dicebatur, cui præcipuum erat in currendo acumen pedum. Hæc habet *Paul. Diac. p. 9. 13.* *Müll. Gloss. Placid. ed. Mai. Class. Auct. T. 3. p. 435.* Acu pedum, velocitate pedum. *Ubi fortasse cum Müllero legendum: Acupedium, velocitate pedum insignem. Gloss. ed. Mai. Class. Auct. T. 8. p. 12.* Hic acupediis, i, id est velox, quasi acutis pedibus currens. Et *ibid. p. 45.* Acupediis, cursor, quasi acutis pedibus currens. — Hæc voce Latini reddidisse videntur Græcam ἀκροπόδος. Scribitur et *acupediis. V. ACIPENSER* in hoc Lexico, et *Aquilifolium* in *Foss. Etymol.*

ACUPICTUS, a, um, adj. (acus et pictus) acu variegatus. *Isid. 19. Orig. 22. 22.* Acupicta vestis acu textilis, vel acu ornata: eadem et Phrygia. Huc pertinet illud *Ovid. 6. Met. 166.* Vestibus intexto Phrygiis spectabilis auro. *V. ACUS*, us I. 2.

ACUS, i, *V. ACUS*, us II. 5.

ACUS, acris, n. 3. purgamentum tritici, aut alterius frumenti, levius ac tenuius (glumam, aristam, et spicæ scapum complectens) quod et tritis spicis evolat, ἄκρος, ἄκρον, σκύβαλον (It. pula; Fr. enveloppe du blé, balle; Hisp. cascarrilla, granza; Germ. die Hülse des Getraides, die Spreu; Angl. chaff, the husks of corn). *Varr. 1. R. R. 52. 2.* Iis tritis, oportet et terra subjectari vallibus, aut ventulabris, cum ventus spirat lenis: ita fit, ut quod levissimum est in eo, atque appellatur acus, evannatur foras extra aream, ac frumentum, quod est ponderosum, purum veniat ad corbem. *Id. ibid. 57. 1.* Mixto acere et frumento. *Id. 3. 9. 8.* In cubilibus, cum parturient (gallinæ), acus substernendum. *Cato R. R. 54.* Paleas triticeas, et hordeaceas, acus fabaginum, viciam. *Id. 37. 2.* Seminum acus. *Paul. Diac. p. 9. 6.* *Müll.* Paleæ etiam quædam de frumento acus dicuntur.

ACUS, us, f. 4. (Græc. ἀκίστρα; cf. acies, ἀκί, et *V. acer*) proprie est minimum acutissimumque instrumentum, quod constat ex ferro aliore metallo, et pluribus inservit usibus; ita dictum, quia nihil est pæne nisi acumen, ut legitur in *Gloss. ed. a Mai. Class. Auct. T. 8. p. 12.* (It. ago; Fr. aiguille; Hisp. aguja; Germ. die Nadel; Angl. a needle).

I. Proprie. ¶ 1. Ponitur de instrumento, quo vestes consuntur. *Cic. Mil. 24. 66.* Mirabar vulnus, quod acu punctum videretur, pro ictu gladiatoris probari. *Cels. 7. 16.* In duas acus fila conjungere. *Id. ibid. c. 17.* Immittere lina per acum. *Id. ibid. c. 16.* Pars acum, quæ acuta est. Et *ibid.* Permutatis inter manus acubus. Et *ibid. 7. n. 8.* Acu transuere. Et *ibid.* Acum transmittere. — Hinc *Acu rem tangere* est ipsam rem divinare (It. indovinare, toccare il punto; Fr. mettre le doigt dessus, deviner; Hisp. adivinar; Germ. bis auf's Haar getroffen; Angl. to touch the thing with a needle, to hit the right nail on the head). *Plaut. Rud. 5. 2. 17.* Num medicus, quæso, es? LA. Immo una littera plus quam medicus. GR. Tu medicus es? LA. Tetigisti acu. — Si acum, credo, quæres, acum invenisses proverbialis locutio apud *Urem. Menech. 2. 1. 13.* de diligenti et prospera inquisitione. ¶ 2. Acu non consuntur tantum, sed et ornantur vestes et vario opere intextuntur: quod a Phrygiis inventum fuisse *Plin. 8. Hist. nat. 48. 74.* (195). scribit. Mæonii etiam seu Lydi huiusmodi texendi arte clarescere. *Martial. 8. 28.* Baby-

lonica picta superbe Texta Semiramia quæ variantur acu. *Seneca Herc. Æt. 665.* Nec Mæonia distinguit acu, quæ legitur Eois Ser arboribus. *Ovid. 6. Met. 23.* Seu pingebat acu, scires a Pallade doctam. *Virg. 9. Æn. 582.* Pictus acu chlamydem. Adde *11. ibid. 777.* *V. ACUPICTUS. Martial. 9. 14.* Quod (nomen) Cytherea suo scribere gaudet acu. ¶ 3. Acus dicitur etiam instrumentum illud, quo capilli mulierum discriminantur, vel compti capiti adfiguntur. *Paul. Diac. p. 9. 6.* *Müll.* Acus dicitur, quæ sarcinatrix, vel etiam ornatrix utitur. *Apul. 8. Met. 13.* Acus crinalis. *Tertull. de pœnit. c. 10.* crinibus distinguendis. *Hieronym. adv. Rufin. 3. 11.* discriminallis. *Petron. Satyr. 21.* comatoria. *Quintil. 5. 12.* Inustus comas acu comere. *Martial. 2. 66.* Unus de toto peccaverat orbe comarum Annulus, incerta non bene fixus acu. *Id. 14. 24.* Tenuia ne madidi violent bombicina crines, Figat acus tortas sustineatque comas. — Acus huiusmodi inter mulierum ornamenta fuisse habitas et margaritis etiam distinctas testatur *Dig. 34. 2. 25. § 10.* Ornamentorum hæc: vittæ, mitræ, semimitræ, calantica, acus cum margarita quam mulieres habere solent. *V. et CNASONAS.*

II.) Translate ponitur de nonnullis, quæ acus similitudinem referunt. ¶ 1. Acus in fibula est pars extrema, tenuis acutæque, quæ pars fibulæ una alteri infigitur et adnectitur. *Trebell. Claud. 14.* Fibulam auream cum acu Cypria unam. ¶ 2. Pro calamistro. *Juvenal. 2. 93.* Ille supercilium madida fuligine tinctum Obliqua producit acu. ¶ 3. Item acus est acumen pastini, seu potius ipsum pastinum, h. e. ferramentum bifurcum, quo semina panguntur. *Pallad. 1. R. R. 43. 2.* Acus, per quas in pastinis (h. e. pastinationibus) sarmenta merguntur. ¶ 4. Item aristarum similiumque spicula, sive ipsum purgamentum tritici, aut alterius frumenti (*V. Acus, eris*): occurrit autem tantummodo plur. num. *Colum. 2. R. R. 10. 14.* Durissimæ acus rejectæ separatæque erunt a cudentibus: innotatæ vero, quæ de siliquis cum faba resederunt etc. ¶ 5. Acus est etiam genus piscis marini, longi, lævis, longo tenui acutoque rostro instar acus præditi, unde et nomen illi cum a Latinis inditum, tum a Græcis, a quibus vocatur βελόνη acus. Hinc a *Plin. 32. Hist. nat. 11. 53.* (145). inter pisces aculeatos adnumeratur. *Id. 9. ibid. 51. 76.* (166). ait acum unum piscium debescere propter multitudinem utero parere; a partu vulnus coalescere. *Lexica* hoc nomen proferebant 2. declinat. et gen. masc.; verum optimi *Plinii* Codices ad 4. declinat. et gen. fem. rectius referunt: adde, quod certa lectione occurrit etiam apud *Cæc. Aurel. 2. Acut. 37.* Item ex mari (damus) mullos, squillas, t. incos (lege banchos), acus, labraces. Hinc corrigendus etiam *Martial. 10. 37.* Et satius tenues ducere credis acus. ¶ 6. *Paul. Diac. p. 9. 6.* *Müll.* (Acus dicitur) exercitus quoque instructio, quod ea pars militum vehementissima est ad hostem vulnerandum acumine telorum. *Müllerus* ad h. l.: Hoc omnes clamant falsum esse, ac de acie, non acu dicendum fuisse. At cum incredibile sit, in tantum errore incidisse vel Paulum, vel Festum; quin statuimus, singulare genus aciei, in cuspidem porrectæ, dictum esse acum? — De Acu Matris Deum *V. ANCILE.*

ACUTALIS, e, adj. (acutus) in acumen desinens. *Frontin. Colon. p. 132.* *Goes.* Terminus crassus acutalis.

ACUTARIUS, ii, adj. (acutus) qui ferrea instrumenta acuit. *Inscript. apud Henzen. 7216.* *FELIX ACUTARIUS SISSIMVS TABER* (h. e. tabernarius) *CARITO PLEBEIUS FACATIANVS COCIO.* *Cl. Henzen.* novam vocem acutarius ab acuendo credit, et pro acutario dictam. Fortasse est pro acuarius, h. e. aquarius.

ACUFATUS, a, um, part. perf. pass. ab inusit. verbo acuto, acutus redditus, in aciem excitatus. *Veget. 1. Feter. 22. 4.* Sagittam duri chalybis exiges cotibus bene acutam

ACUTE, adverb. (acutus) Comp. *Acutius*, Sup. *Acutissime.* Est autem acuto modo (It. acutamente; Fr. d'une manière aiguë, perçante; Hisp. agudamente; Germ. scharf; Angl. sharply, acutely). Occurrit tantum translate (*V. Acutus*) et ¶ 1. De iis ponitur, quæ sensibus percipiuntur. *Lucret. 4. 808.* Acute ceruere. *Solin. 19.* Cervi rectis auribus acutissime audiunt, submissis nihil. *Cic. 6. de republ. 18. 18.* Ut extrema ex altera parte graviter, ex altera autem acute sonent. *V. Acutus R. 4.* ¶ 2. Transferretur etiam ad intellectum, et est ingeniose, subtiliter. *Cic. 15. Fam. 21. 4.* Acute moveri. h. e. arguta et

subtilia proferre, acutis abundare sententiis. *Id. Cæc. 8. 19.* Acute arguteque respondere. *Id. Brut. 14. 53.* Acute arguteque conjicere. *Id. 1. Orat. 21. 94.* et *Quintil. 6. 3. 7.* Acute dicere. *Cic. 1. Off. 44. 156.* Acutissime cogitare. *Id. 10. Att. 8. 7.* Acutissime perspicere aliquid. *Nep. apud Macrob. 2. Saturn. 1. loqui. Id. apud Sueton. Gramm. 4.* dicere aut scribere. ¶ 3. De tenui et subtili dicendi genere. *Cic. 2. Invent. 16. 51.* Illæ tenuis et acutius et subtilius tractantur; hi autem gravius et ornatus.

ACUTELA, æ, f. 1. Agnoscitur, nullo tamen producto auctoris loco, a *Priscian. 4. p. 621.* *Putsch.* Nomina denominativa formas habent tres la, na, ra: la e longa antecedente, cautus, cauti, cautela, acutus, acuti, acutela. Confirmatur a *Gloss. ed. Mai. Class. Auct. T. 8. p. 12.*

ACUTOR, oris, m. 3. qui acuit, idem ac samarius vel samiator. Legitur vox hæc in *Not. Tir. p. 120.* In *Expulsis* legitur acutiator. *V. et Acutarius.*

ACUTULE, adverb. (acutulus) satis ingeniose (*V. ACUTE 2.*). *Augustin. 3. Confess. 7.* Quasi acutule movebar.

ACUTULUS, a, um, adj. (deminut. ab acutus) translate tantum occurrit et est aliquantum ingeniosus (*V. Acutus C.*). *Cic. 3. Nat. D. 7. 18.* Zenonis breves et acutule conclusiones. *Gell. 17. 5.* Acutulus et minutus doctor.

ACUTUM, i, et

ACUTUS, a, um, *V. ACUO* in fine.

ACYLOS, li, f. 2. (ἀκλός) glans seu fructus ilicis femina, ita vocatus ab *Homero Odys. 10. 242.*, et eo nomine a glande distinctus. Ita refert *Plin. 16. Hist. nat. 6. 8.* (19).

ACYROLOGIA, æ, f. 1. ἀκυρολογία, impropria dictio: et per se quidem vitium est, sed figuræ rationem induit apud *Virg. 7. Ecl. 7.* Vir gregis ipse caper. Et *4. Æn. 419.* Hunc ego si potui tantum sperare dolorem. Eadem ferme est ac abusus, seu catachresis. Est autem Græca vox, ab ἀκυρος, improprie, et λόγος, sermo. *Servius* ad *Virg. loc. cit.* Sperare pro timere, et est acyrologia. *Isid. 1. Orig. 33. 4.* Acyrologia non propria dictio, etc. *Hieronym. 2. in Rufin. 1.* Istiusmodi nugis et acyrologiis omnis ejus scætet oratio. — Rectius tamen Græce usurpatur, quemadmodum usurpat *Charis. 4. p. 242.* *Putsch., Diomed. 2. p. 444.* et *Donat. de Barbarismo p. 1770.* Latine enim Improprium dicitur, teste *Quintil. 8. 2. 3.*

AD

AD, præpositio Accusativo serviens, motum ad locum significat (It. a, ad; Fr. à, vers; Hisp. a, hacia; Germ. zu, gegen; Angl. to, unto). — Ratione habita etymologiæ una eademque videtur cum præpositione apud, a qua derivata sit per syncopen hoc modo: apud, apd (sive abd), ad. Et sane, primo nulla alia esse potest causa, cur præpositio apud cum Accusativo jungatur, nisi antiquis satem temporibus motum ad locum significaverit. Deinde in verborum compositione apud nunquam invenitur (*V. Priscian. 14. p. 989.* *Putsch.*) sed semper ad tamquam brevior forma, etiamsi proximitas in loco significetur, ut in verbis *adjaceo* h. e. *prope jaceo*, *adsideo* h. e. *prope sedeo* etc. Denique plures adhuc extant locutiones, in quibus apud pro ad, et ad pro apud usurpatur: namque, ut illa omittamus quæ in dubium vocantur (cujusmodi est locus *Plaut. Mil. glor. 2. 5. 70.* Atque apud hunc eo vicinum): *Lucilius* apud *Charis. 1. p. 86.* *Putsch.* et *Donatus* p. 1769. et 1764. *Putsch.* satis declarant, solitum fuisse vulgus dicere apud aliquem eo pro ad aliquem; quod confirmat *Inscript. apud Gruter. p. 786. 5.* VT ET EGO POSSIM — CELERIUS APVT EVM PERVENIRE; quibus adde illa omnibus notissima quæ cum alterutra præpositione sine ullo discrimine proferri possunt, scilicet ad judices vel apud judices, ad forum vel apud forum, pugna ad Trebiam vel apud Trebiam etc., quæ vide suis locis. — Jam vero apud dicitur ab obsoleto verbo apere, quod significat connectere, colligare (*Cf. ἀπτεω ligo*, et sans. ἀπ h. e. *arripere, prehendere*): unde ad significandam rerum conjunctionem, ut ait *Paul. Diac. p. 12. 16.* *Müll.*, apud et per syncopen ad, quemadmodum superius diximus: haud aliter atque ex obsoleta forma apud (quæ adhuc extat præscr-

tim in *Inscript. V. supra* facta est *at*; necnon ex illa obsoleta forma *apur* (de qua *Paul. Diac. p. 26. 5. Mill.*), mutata scilicet *d* in *r* eodem modo quo *meridies* dicitur pro *medidies*, facta est alia forma *ar* pro *ad*, quam exhibent *Cato R. R. 138. 1.* arveliant. *Id. ibid. 135. 7.* arvetum. *Senatuscons. de Bacchan. ARVVSSE. Lex Servilia c. 8. v. 20.* ARVORANO. *Plaut. Truc. 2. 17.* Ar me advenias. — Quamvis autem ab ipsis Latine linguae ineunabulis praepositiones *apud* et *ad* promiscue adhibita, ut diximus, putandae sunt; progressu tamen temporis atque usu factum est, ut *apud* proximitatem vel conjunctionem tantummodo in loco significaret, *ad* vero motum ad locum et aliquando etiam proximitatem in loco, ut ait *Servius* in *Virg. 1. Aen. 24*.

Illud etiam praemonendum, praepositionem *ad* non semper accusativo suo proxime accedere, sed aliquando ipsam postpositi praesertim pronomini relativo, aut etiam inter praepositionem ipsam et accusativum pluram interdum interseri verba, quae tamen cum accusativo ipso unum idemque quodammodo faciant ejusdemque complant significationem. *Ter. Phorm. 3. 2. 38.* Tibi quidem est olim dies. quam ad dares, praestituta. *Cic. 2. Nat. D. 4. 10.* Senatus quod ad solem referendum censuit. *Id. 5. Tusc. 18. 53.* Satis autem virtus ad fortiter vivendum potest, satis ergo etiam ad beate. *Liv. 1. 56.* Ad maxime inclinati in teris oraculum. *Id. 2. 18.* Ut intentiones essent ad dicto parendum. *Tac. 3. Ann. 72.* Opes ornatum ad urbis et posterum gloriam. *Id. 12. ibid. 51.* Ripam ad Araxem trahit. *Id. ibid. 8.* Augendam ad invidiam. *Ovid. 1. Pont. 2. 150.* Jure venit cultos ad sibi quisque deos.

Praepositio *ad*, aequae ac ceterae, a verbis pendet; vel interdum etiam a substantivis et adjectivis, quae eandem, ac verba, vim et significationem aut habent aut ex ipsa vocabulorum collocatione et ambitu nanciscuntur. Significat autem proprie aut translate *A)* motum ad locum, *B)* directionem versus aliquem locum, *C)* proximitatem in loco.

A) Significat proprie aut translate motum ad locum, scilicet

1.) Proprie *ad* est praepositio localis, quae scilicet significat generatim locum ad quem, sive *a)* spatii terminum, *b)* personam, *c)* rem, ad quas ire contendimus. — *a)* Significat terminum ad quem ire contendimus, sive pendeat a verbo, sive a substantivo, sive adhibeatur absolute pro ellipsis. *Cic. 3. Ferr. 26. 67.* Haec ubi nuntiata sunt filio, statim exanimatus ad aedem contendit, ut — succurreret. Omnes eodem animo Lampsaceni — ad aedes noctu conveniunt. *Id. ibid. 27. 69.* Omnes ad eam domum, in qua iste deversabatur, profecti sunt. *Id. Ligar. 9. 27.* Illic prohibitus — in Macedoniam ad Cn. Pompeji castra venit. — Nomina aedes et templum saepe onuntantur, si decorum nomina sequantur. *Ter. Adelph. 4. 2. 43.* Ubi ad Dianae veneris, ito ad dexteram. *Horat. 1. Sat. 9. 35.* Ventum erat ad Vestae (Cf. infra C. 1.). *Cic. Mil. 19. 49.* Ad Urbem adventus. *Id. ibid. § 52.* Accessus ad Urbem. *Ter. Andr. 1. 3. 21.* At ego hinc me ad forum (*subaudi* conferam), ut conveniam Panphilum. — *B)* Si propriis urbium, oppidorum, vicorum atque insularum quoque et provinciarum regnorumque nominibus praepositio ad adjicitur, eorumdem proximitas, aut prope locata castra significantur. *Cic. 2. Phil. 41. 106.* Cum inde Romam proficiscens ad Aquinum accederet, obviam ei processit — magna multitudo. *Id. 6. Ferr. 29. 66.* Ait se comperisse ex ejus regno piratas ad Siciliam esse venturos. *h. e.* non qui e navi in Siciliam descenderent, sed circum ejus insulae littora grassarentur. *Id. Se. ct. 4. 10.* Cumque eo quartum consule, adolescentulus miles ad Capuam profectus sum, quintoque anno post ad Tarentum. *h. e.* prope quas urbes ipsius castra locata erant. *Id. 16. Fam. 12. 2.* Equidem ut veni ad Urbem, non desisti omnia facere et dicere et sentire, quae ad concordiam pertinerent. *h. e.* utpote imperator in Urbem ingredi minime poterat, ac propterea prope Urbem constitit. *Caes. 1. B. G. 7.* Caesar — in Galliam ulteriorem contendit et ad Genavam pervenit. *Sallust. Jug. 75.* Eo modo instructus ad Thalam proficiscitur. *Et mox:* Deinde postero die — ad Thalam perveniunt. *E contra de Jugurtha ibid. § 1.* Dein Thalam pervenit, in oppidum magnam atque opulentum. *Cic. 3. Fam. 6. 2.* Si ad Sidam navigassem. *Id. 2. ibid. 6. 1.* Nondum erat auditum te ad Italiam adventare. *h. e.* Italiam versus. *Tac. 1. Hist. 79.* Rhovolani, Sarmatica gens, — magna spe ad Massiam intraperant. *h. e.* Massiam ver-

sus, quin tamen in Mesiā sint ingressi. Illic tamen regulam haud religiose servarunt inter recentiores nonnulli, ut *Eutrop. 2. 25.* de *Regulo*: Regressus ad Africam omnibus suppliciis extinctus est. *Capitol. Ant. P. 7.* Ad agros suos profectus est ad Campaniam. *Spartian. Hadrian. 2.* Ad patriam rediit. *In quibus omnibus adhibenda erat praepositio in.* — Nonnunquam tamen propriis etiam urbium, oppidorum virorumque nominibus praepositio ad jungitur, si locum ipsum clarius definire volumus: quemadmodum baud raro occurrunt hae locutiones *ad Urbem, ad forum, ad domum, ad villam pro in Urbem, in forum* etc. *Cic. 3. Ferr. 34. 87.* Usque ab Danio, quod in Hispania est, ad Synopem, quae in Ponto est, navigaverunt. *Id. Deiot. 7. 19.* Dona usque ad Numantiam misit ex Asia. *et saepe praecedente usque ad.* *V. USQUE.* *Propert. 3. 21. 1.* Magnum iter ad doctas proficisci cogor Athenas. *Sueton. Claud. 1.* Corpus ejus — ad Urbem devectum. *Plaut. Asin. 2. 2. 100.* Nunc tu abi ad forum ad herum. *Cic. 6. Ferr. 14. 32.* Jubeo promi utrosque (*scyphos*) — et mecum ad praetoris domum offerri. *Id. ibid. 3. 6.* Qui tamen signa — non — ad villas suas auferebant. — *b)* Significat personam, ad quam ire contendimus, aut etiam collegium, civitatem etc.; atque exinde ampliata significatione, cum pronomine personarum ipsis quoque personae aedes. *Plaut. Stich. 3. 2. 30.* Vin' ad te ad eamam veniam? *Cic. 1. Ferr. 1. 2.* Qui nunc populati atque vexati ad me publice saepe venerunt. *Ter. Andr. 2. 2. 24.* per ellipsin: Ego me continuo ad Chremem. *Cic. 7. Ferr. 48. 126.* Ad senatumne venient? — ad populum Rom. confugiet? *Caes. 1. B. G. 1. 3.* Propterea quod — minime ad eos (*Belgas*) mercatores saepe conneant. *Plaut. Stich. 5. 5. 34.* Vos, spectatores, plaudite, atque ite ad vos commissatum. *h. e.* ad vestras domos. *Ter. Eun. 3. 5. 64.* Eonius ad me: ibi proximumst ubi mutes. *Cic. Mil. 19. 51.* Aricia reliens devortit Clodius ad se in Albanum. — *c)* Significat res, ad quas ire contendimus. *Cic. 6. Ferr. 15. 33.* Accessit ad argentum, contemplari unumquodque otiose et considerare cepit. *Id. 2. de republ. 2. 4.* Ut jam a fabulis ad facta veniamus. *Id. 2. Nat. D. 12. 34.* Bestiis dedit accessum ad res solutares. saepissime autem translate, ut infra dicemus.

Hinc praepositione *ad* gaudent omnia verba, substantiva et adjectiva quae latissimo sensu *motum ad locum* seu *terminum ad quem* significant sive *proprie*, sive *translate*: scilicet § 1. Quae itum, accessum, adventum, inclinationem significant, quamvis ab ipsa praepositione ad componantur, quaeque ut alias (*V. A, AB, ABS I.*) per indicem alphabeticum recensimus. Aberrare ad alia etiam si ceperit oratio *Cic. Abiit ad deos Hercules Cic. Accedere ad aliquem Plaut., ad amicitiam alicujus Caes., ad causam Cic. Accessio ad aedes Plaut. Accessus ad Urbem Cic. Accelerare ad aliquem opprimendum Liv. Accedere ad pedes Cic., ad aures Cic. Accurrere ad aliquem Cic. Adambulare ad ostium Plaut. Adire ad aliquem Plaut., ad fundum Cic., ad rempubl. Cic. Admoliri ad nidum hirundinum Plaut. Adolescere ad eam aetatem Plaut. Advehi ad Urbem Cic. Advenire ad aliquem Cic. Adventare ad Italiam Cic. Adventus repentinus ad meos necessarios Cic. Advolare ad Urbem Cic. Adfectare viam ad aliquem Ter. Assuit imaginum species ad deos Cic. Aggredi ad aliquem Plaut. Allabi ad extra Liv. Annare ad urbem Cic. Annatare ad aliquem Plin. Appellere classem ad Delum Cic., appellere ad insulam Liv. Applicare naves ad terram Caes. Appropere ad cogitatum facinus Cic. Appropinquare ad summam aquam Cic. Ascendere ad oppidum Liv., ad honores Cic. Assilire ad aliud genus orationis Cic. Assistere ad fores Cic. Attingere ad aliquem locum Curt., attinget hoc ad me Ter. Aufugere ad aliquem Apul. Avolare ad equites Liv. Betere vel bitere ad aliquem Plaut. Cadit spes ad irritum Liv. Cedere, Exsul ab Haemonia Pirrenia cessit ad undam Ovid. Circumvehi classe ad agrum Romanum Liv. Coire ad locum Ovid. Comment crebro illius litterae ab aliis ad nos Cic. Concedere ad januam Plaut., ad dextram Ter. Considerare ad terram Virg. Concurrere ad curiam Cic., ad arma Caes. Concursus ad aliquem Cic. Conferre se ad aliquem Cic. Confluebat ad eum magnus numerus Caes. Confugere ad aliquem Cic., ad aram Cic., ad vim, ad manus, ad arma Cic. Congregare se ad curiam Cic. Consistere ad mensam Cic. Consurgere ad aethera Virg., ad bel-*

lum Liv. Contendere ad aedes Cic., ad salutem Caes. Convenire ad judicium Cic. Convertere se ad aliquem Caes. Convolare ad rostra Cic. Curritur ad praetorium Cic. Cursare ad aliquem Ter. Cursitare ad aliquem Plin. Decidit ad pedes tunica Sueton., ad eas rei familiaris angustias decidit Cic. Declinare ad dexteram Cic., ad aliquem Liv. Decurrere ad naves Caes., ad extrema jura Cic. Deferri ad aliquem rem Cic. Desecit oratio ab amicitii perfectorum hominum ad leves amicitias Cic. Defluxit ad terram moribundus Romanus Liv., defluximus a necessariis artificibus ad elegantiora Cic. Degredi ad pedes Liv. Delabi a majoribus ad minora Cic. Demere ad Tartarum Apul. Demigrare ad aliquem Cic. Descendere ad ludum adolescentium Cic., ad vim atque arma Caes. Desilire ad pedes Caes. Devehi ad astra Propert. Devenire ad urbem Cic., ad juris studium Cic. Devertere ad villam suam Cic. Deversitare ad verborum venustates Gell. Devolare ad florentem amicitiam Cic. Devolyi ad spem inanem Cic. Diffugere ad naves Virg. Digredi ad sua tutanda Tac. Dilabi ad arma sumenda Sueton. Dimanare ad existimationem hominum Cic. Discedere ad urbem Virg. Discurrere ad portas Liv. Effundere se ad aliquem Cic. Egredi ad portam Liv. Emanat fere omnis sermo a domesticis auctoribus ad forenses famam Q. Cic. Emergere ad summas opes Lucret. Eripi ad sidera Virg. Erumpere ad aliquem Sall. Evadere ad auras superas Virg. Excedere ad deos Curt. Excurrere ad aliquem Cic. Exire ad aliquem Plaut., ad bellum civile Cic. Exsilire ad aliquem Ter. Ferri ad aliquem Caes. Festinare ad portas Sall., ad singulare Antonii facinus festinat oratio Cic. Fluit res ad interregnum Cic. Fugere ad tumultum Tibull. Gradi ad naves Virg., ad mortem Cic. Grassari ad gloriam virtutis vir Sall. Incedere ad templum Virg., ad inventionem Cic. Incidere ad terram Virg., ad aliud faciendum Cic. Inlecturi sinus ad littore ad urbem Cic. Insuati oportet aliquid ex illa lenitate ad hanc vim aeternam Cic. Insinuare se ad causam Cic. Introire ad aliquem Ter. Involare ad aliquem Auct. B. Alex. Ire ad aliquem Plaut., ad armis Cic. Irrepere ad aliquem Sueton. Irrumpere ad aliquem Sall. Ibare ad legiones Plaut., ad caenas Cic. Iter ad aliquem Cn. Pompejus opud Cic. Labi ad perniciem Cic. Misrare ad aliquem Cic. Navigare ad insulam Cic. Obijcere se ad currum Virg. Obrepere ad honorem Cic. Occidere ad terram Plaut. Occurrere ad vadimonium Sueton. Penetrare ad urbes sedesque Cic., ad sensum judicis Cic. Percurrere ad forum Ter. Perfugere ad aliquem Cic. Pergere ad aliquem Cic., ad reliqua Cic. Perlabi ad aliquem Cic. Permanat sarcus ad jecur Cic. Perrepere ad praesepia Colum. Pertinere ad pulmones usque Cic. Pervadere ad castra consul Liv. Perveli ad littora Sil. It. Pervenire ad portum Cic. Praecessit ad auras fama Ovid. Praecipitare se ad terram Lucret., ad exitium Cic. Praecurrere ad aliquem Liv. Praeripere se ad aliquem Dig. Praeveli ad exitium Tac. Praevertere se ad interna Tac. Procedere ad Cassiopem Cic., ad famam alicujus Propert. Procidere ad pedes alicujus Horat. Procurrere ad pedes Caes. Procurrare ad oras Lucret., ad mortem Plin. Prodire ad aliquem Plaut., ad colloquium Caes. Proficisci ad aliquem Cic., ad somnum Cic. Profluere ad mare Cic., ad hominum famam Cic. Profugere ad aliquem Cic. Progredi ad reliqua Cic. Projicere se ad pedes alicujus Cic. Prolabi ad aliquam orationem Cic. Pronatare ad cantum Hygin. Prosperare ad unam sedem Ovid., ad exitum Cic. Prorepere ad solarium Sueton. Prorumpere ad minas Tac. Proserpere ad intima Seren. Prosilire ad flumen Sueton. Proveli ad aliquid Tac. Provolare ad aliquem Liv. Recellere ad solum Liv. Recidere ad ludum et lacrimas Cic., ad nihilum Cic. Recipere se ad aliquem Cic., ad signa Caes. Recurrere ad aliquem Cic. Redire ad aliquem Cic., ad se Cic. Reditus ad aliquem Cic. Redundat ad servos aliquantum ex quotidianis sumptibus ac luxurie Cic. Redux ad aliquem Plaut. Referre se ad aliquid Horat. Refingere ad aliquem Caes., ad urbem Liv. Regredi ad aliquem Quintil. Regressus ad principem Tac. Remcare ad aliquem Liv. Remigrare ad justitiam Cic. Repedare ad aliquid Ammian. Resilire ad manipulos Liv. Restillare ad aliquid Prudent. Revehi ad praedium Liv., ad paulo superiorem etatem Cic. Reverti ad aliquem Plaut., ad consuetudinem Cic. Reversio ad aliquem Plaut. Revolare ad aliquem Fellej. Revolyi ad aliquid Cic. Ruere ad urbem Liv. Scandere ad nidum volueris

Phædr. Secedere ad deliberandum *Liv.* Subire ad portam castrorum *Liv.* Subsequi aliquem ad fores *Plaut.* Subsilunt ignes ad tecta domorum *Lucret.* Subvehi ad templum *Virg.* Succedere ad mœnia *Liv.* Surgere ad limina vitæ *Virg.*, ad dicendum *Cic.* Tendere ad limina *Virg.* Tenere ad Mendin *Liv.* Trajicere ad insulam *Liv.* Tranare ad suos *Liv.* Transcendere ab asinis ad boves *Plaut.* Transcurrere ad aliquem *Plaut.*, ad melius *Horat.* Transire ad aliquem *Plaut.*, ad partitionem *Cic.* Transfugere ad aliquem *Liv.* Transfuga ad Gracos *Plin.* Transitus ad alia *Quintil.* Transgredi ad deos *Vellej.*, ab indecoris ad infesta *Tac.* Transilire ad aliquem *Plaut.* Transmeare ad aliquem *Plin.* Transvolare ad hostes *Plaut.* Trepidare ad signa *Liv.* Vadere ad aliquem *Cic.* Vehi ad laevam, ad dexteram *Cic.* Venire ad aliquem *Cic.*, ad extremum *Cic.* Ventitare ad aliquem *Cic.* Vergere ad flumen *Cæs.* Vertere metas ad solstitiales *Lucret.* Volare ad aliquem *Cic.* ¶ 2. Quæ significant ducere, ferre, mittere, destinare ab uno ad alium locum. Abducere aliquem ad cenam *Ter.*, artem ab religionis auctoritate ad mercedem atque quæstum *Cic.* Abjicere se ad pedes alicui *Cic.* Abripere aliquem ad quæstionem *Cic.* Abstrahere aliquem ad bellicas laudes *Cic.* Adducere aliquem ad se domum *Plaut.*, ad lectum *Cic.*, rem ad finem *Nep.*, rem ad interregnum *Cic.* Adhibere cibum, pationes, odores ad deos *Cic.*, manus ad vulnera *Virg.*, aliquem ad leges *Cic.* Adigere vitulos ad matres *Varro*, aliquem ad iurjurandum *Sall.* Adjicere animum ad virginem *Ter.*, oculos ad omnia *Cic.* Adjungere animum ad aliud studium *Ter.*, suspicionem ad præviam *Cic.* Admovere fasciculum ad nares *Cic.*, curationem ad aliquem *Cic.* Advertere animum ad aliud *Plaut.* Afferre litteras ad aliquem *Cic.*, animum vacuum ad scribendum *Cic.* Affligere aliquem ad terram *Plaut.* Aggerere bona ad aliquem *Plaut.* Agere cuniculos ad ærarium *Cic.*, se ad auras *Virg.*, aliquem ad fastidium vitæ *Sueton.* Agitare currus ad flumina *Virg.* Allegare aliquem ad aliquem *Cic.*, ad aliud *Plaut.* Allidere ad scopulos *Cæs.* Amandare aliquem ad aliquem *Cic.* Appellare argumentum ad aquam *Varro*, animum ad scribendum *Ter.* Apponere manus ad os *Cælius* apud *Cic.*, notam ad malum versum *Cic.* Apportare et Apportatio ad aliquem *Vitriv.* Asportare aliquem ad aliquem *Liv.* Attendere animum ad aliud *Cic.* Attollere lumen ad limina *Ovid.*, animos ad consulas spem *Liv.* Avehere aliquem ad aras *Stat.* Avertere preces ab hominibus ad deos *Liv.* Circumagere se ad dissonos sonos *Liv.* Circumducere alas ad latus Samnitium *Liv.* Circumferre clipeum ad ictus *Curt.* Circumfundere amuream ad oleam *Cato.* Cogere familiam suam ad iudicium *Cæs.* Collincare oculos ad umbram *Apul.* Commendare aliquem ad opinionem et innocentiam et juris scientiam *Cic.* Cominoliri dolum aut machinam ad aliquem *Cæcilius Stat.* apud *Cic.* Comparare tribunos ad intercessionem *Liv.* Compellere plebem ad deversoria *Sueton.*, aliquem ad virtutem *Plaut.* Condemnare aliquem ad metalla *Sueton.* Conducere milites ad castra *Sisenna* apud *Non.* Conferre rem ad aliquem *Cic.*, bovem ad bovem *Varro.* Congerere penum ad aliquem *Liv.* Congregare aliquem ad aliquem locum *Cic.* Conjectare eupedias ad cenulam *Gell.* Conscribere ad aliquem eum aliquo *Cic.* Constituire naves ad latus hostium *Cæs.*, grandiorē ætatem ad consulatum *Cic.* Contendere vim suam ad majestatem alienius *Accius* apud *Non.* Contorquere proras ad undas *Virg.* Contrahere duces ad colloquium *Liv.* Convertere æs ad ærarium *Liv.* Convertere multitudinem ad aliquem *Cæs.*, malum ad salutem *Ter.* Damare aliquem ad bestias *Dig.* Dare aliquem præcipitem ad terram *Liv.* Dare epistolam ad aliquem *Cic.* Dabo te ad pistores, ut ibi cruciere currens *Plaut.* Dari pauperem in servitum ad ditem *Ter.* Dare se ad audiendum *Cic.* Dedere se ad Q. Fulvium consulē *Liv.*, aliquem ad supplicium *Liv.* Deditio ad tam infestus *Liv.* Deducere aliquem ad aliquem *Cic.*, rem ad arma *Cæs.*, aliquem ad lectum et misericordiam *Cic.* Deferre aurum ad aliquem *Plaut.*, consilia ad aliquem *Cic.* Delectare intellectum ab asperioribus ad leniora *Quintil.* Degerere aliquem ad aliquem *Plaut.* Dejicere naves ad inferiorem partem insulæ *Cæs.* Delegare aliquem ad volumen *Nep.*, aliquid ad senatum *Liv.*, deus ad aliquem *Liv.* Demittere aliquem ad lmos manes *Virg.*, tunicam ad talos *Varro.* Deportare ossa ad matrem *Nep.*, decumas ad aquam *Cic.* Deprimere supercilium ad mentum *Cic.*, animos

ad terram *Lucret.* Destinare aliquem ad mortem *Liv.*, tempus, locum ad certamen *Liv.* Destituere servos ad mensam *Cæcilius* apud *Non.* Detorquere proram ad undas *Virg.*, aliquem ad segnitiam *Plin.* Detrahare naves ad terram *Auct. B. Alex.*, aliquem ad accusationem *Cic.* Detrudere aliquem ad molas *Plaut.*, Stygias ad undas *Virg.* Devchere triticum ad mare *Liv.* Differre aliquem ad finem muneris *Sueton.*, legatos ad novos magistratus *Liv.*, aliquid ad aliud tempus *Cic.* Dimittere nuncios ad Centrones *Cæs.* Dirigere vela ad castra *Cæs.*, cogitationes ad aliquem *Cic.* Dispergere aliquid ad partes corporis *Lucret.* Disponere præsidia ad ripas *Cæs.* Ducere legiones ad hostem *Liv.* Educere aliquem ad consules *Cic.* Efferre aliquid ad aliquem *Plaut.*, aliquem laudibus ad cælum *Cic.* Ejicere naves ad Clivum *Liv.* Emittere ad aliquem, qui obsignent *Cic.* Erigere manus ad tectum *Quintil.*, animos ad audiendum *Cic.* Evehere aliquem ad aethera *Virg.* Exserere manum ad mentum *Liv.* Extendere agmē ad mare *Cæs.*, pugnam ad noctem *Liv.* Extollere aliquem ad cælum *Cic.* Extrahere certamen usque ad noctem *Liv.* Ferre aliquid ad aliquem *Plaut.*, aliquem ad aliud *Quintil.* Flectere vultus ad aliquem *Ovid.*, ab omni studio sensuque Pœnorum mentes suas ad Romanorum imperium non-enque *Cic.* Immittere equum ad legionem *Galba* apud *Cic.* Impellere diem ad metas *Sil. It.*, plebem ad furorē *Cæs.* Implicare aliquem ad severitatem *Cic.* Importare aliquid ad aliquem *Cæs.* Inclinare aquas ad littora *Ovid.* Injicere tædas ad fastigia tectorum *Val. Flacc.* Insumere curam ad speculandum *Plin.* Intendere dexteram ad statum *Cic.* Intentare manus ad sidera *Petron.* Introducere aliquem ad regem *Curt.* Introferre aliquem in urbem ad mulierem *Cic.* Intromittere aliquem ad aliquem *Plaut.* Jacere genu ad aliquem *Plaut.* Legare aliquem ad Apronium *Cic.*, verba ad aliquem *Gell.* Mergere aliquem ad Styga *Seneca.* Mittre legatos ad aliquem *Cic.*, aliquem ad mortem *Cic.*, librum ad aliquem *Cic.*, perfecti sane argutulos libros ad Varronem *Cic.* Obducere exercitum ad oppidum *Plaut.* Objicere clipeos ad tela *Virg.* Offendere caput ad fornice *Quintil.* Nuntiare aliquid ad aliquem *Plaut.* Pandere pennas ad solem *Virg.* Pellere aliquem ad manes *Sil. It.* Perducere aliquem ad Cæsarem *Cæs.*, rem ad medium noctem *Cæs.*, aliquem ad honores *Cic.* Perferre aliquid ad aliquem *Cic.* Permittere columbas ad introitum exitumque *Pallad.* Perscribere aliquid ad aliquem *Cic.* Pertrahere ratem ad alteram ripam *Liv.* Pervehere aliquid ad aliquem *Plin.* Ponere aliquem ad scribendum *Cic.* Porigere manum ad aliquem *Cic.* Portare frumentum ad aliquem *Cic.* Præbere os ad contumeliam *Liv.* Præcipitare homines ad dementia *Cels.* Præmittere legatum ad flumen *Sall.* Proclinare ad mare *Vitriv.* Prodere aliquem ad mortem *Virg.* Producere aliquem ad necem *Cic.*, aliquem ad dignitatem *Cic.*, convivium ad multam noctem *Cic.* Promittere aliquid ad genus *Colum.* Promovere castra ad Karthaginem *Liv.* Pronare ora ad aliud *Sidon.* Propagare stirpem ad simile factum *Cic.* Prorumpere ad aethera nubem *Virg.* Protendere manus ad genus *Petron.* Protollere ad lustrum *Lucilius* apud *Non.* Protrahere ad operas mercenarias *Cic.* Provehere aliquem ad honores *Sueton.* Rapere aliquem ad aliquem *Plaut.*, ad supplicium *Cic.* Raptare aliquem ad ostia Ponti *Fal. Flacc.* Reddere simulacra ad æquos flexus *Lucret.* Redigere aliquem ad incitas *Plaut.*, aliquem ad inopiam *Ter.*, rem ad pristinam belli rationem *Cæs.* Reducere vitulos ad tecta *Virg.*, aliquem ad officium *Cic.* Referre aliquid ad aliquem *Plaut.*, aliquem ad tribules suos *Cic.*, omnia ad voluptatem *Cic.*, sermones ad aliquem *Cic.*, ad senatum de aliqua re *Cic.* Reflectere cursum ad Trebijam *Fal. Max.* Rejectare voces ad sidera *Lucret.* Rejicere manus ad tergum *Asin. Pollio* apud *Cic.*, aliquem ad epistolam *Cic.*, rem ad senatum *Cic.* Relegare ad auctores *Plin.* Remittere rem ad senatum *Tac.* Removere comas a fronte ad aures *Ovid.* Renunciare ad senatum *Cic.* Repellere aliquem ad quæstum *Plaut.* Replacare surculos ad vitis caput *Cato.* Reportare prædam ad decerviros *Cic.*, aliquid ad aures alicujus *Virg.* Rescribere ad aliquem, ad epistolam *Cic.* Reservare testem ad extremum *Cic.* Respondere ad ea, quæ quæsitæ erant *Cic.* Resituere omnes hospites ad propinquos *Liv.* Retringere manus ad terga *Plin.* Retorquere ora ad os *Thrid.*, oculos ad Urhem *Cic.*, animum ad præterita *Seneca.* Retrahare aliquem ad dicendam majesta-

tis causam *Tac.*, ad cruciatus *Tac.* Revehere tela ad Grajos *Ovid.* Revincire aliquem ad saxa *Ovid.* Ruere nubem ad cælum *Virg.* Scribere plura ad aliquem *Cic.*, librum ad aliquem *Cic.* Servare se ad tempus *Cic.* Servus ad remum *Liv.* Strati ad pedes *Cic.* Stringere aliquem ad aliud *Plaut.* Subducere tunicam usque ad inguen *Horat.*, classem ad Gytheum *Cic.* Subigere classem ad mœnia *Sil. It.* Sumere litteras ad aliquem *Cic.* Subministrare tela ad manum *Quintil.* Summittere se ad pedes *Liv.*, aliquid ad tenuiora *Quintil.* Teudere manus ad cælum *Cæs.* Tenere manus ad aliquem *Cic.* Tollere aliquem laudibus ad cælum *Cic.* Torquere oculos ad mœnia *Virg.*, tela ad tempora *Virg.* Tradere aliquem ad carnificem *Plaut.* Traducere aliquid ad aliquem *Plaut.*, animos ad hilaritatem *Cic.* Traductor ad plebem *Cic.* Trahere aliquem ad prætorem *Plaut.* Trajicere se ad aliquem *Cæs.* Transferre aliquid ad aliquem *Cæs.*, animum ad accusandum *Cic.* Transfundere omnes laudes suas ad aliquem *Cic.* Trudere aliquem ad mortem *Cic.* Versare mentem suam ad omnem malitiam *Cic.* Vertere aliquid ad speciem *Lucret.* ¶ 3. Quæ accessere, admittere sive accipere significant. Accipere ad se hominem et aurum *Plaut.* Accire aliquem ad regnandum *Cic.* Adhibere aliquem ad concilium *Cæs.* Admittere aliquem ad se *Plaut.*, ad consilium *Cic.* Advocare aliquem ad aliud *Cic.*, animum ad se ipsum *Cic.* Accessere aliquem ad se *Cic.* Asciscere aliquem ad aliud *Cæs.* Attrahere tribunos ad se *Liv.* Avocare partem exercitus ad Volseum bellum *Liv.*, animos ad Antiochum *Liv.* Ciere ad arma *Liv.*, ad sese *Catull.* Citare patres ad regem *Liv.* Conciere multitudinem ad se *Liv.*, ad arma *Vellej.* Convocare principes ad se *Cæs.*, præfectos ad concilium *Cæs.* Corrogare pecuniam ad necessarios sumptus *Cæs.* Delligere aliquem ad res consiciendas *Cæs.* Deposceere imperatorem ad bellum *Cic.* Eligere uyam ad edendum *Varro.* Evocare mercatores ad se *Cæs.*, milites ad pugnam *Cæs.* Excire hostem ad dimicandum *Liv.* Introvocare aliquem ad se *Cic.* Provocare aliquem ad aliquem *Phædr.* Querere aliquid ad aliquem rem *Cic.* Recipere equitatum ad se *Cæs.* Revocare Samnites ad Caudium *Liv.*, se ad pristina studia *Cic.* Sevocare ad se aliquid de communi in privatam domum *Cic.* Vertere aliquid ad se *Cic.* Vocare aliquem ad se *Cæs.*, populum ad arma *Cæs.* ¶ 4. Quæ hortari, incitare, parare, adjuvare ad agendum significant. V. et infra VII. 1. Accendere aliquem ad aliud *Sall.*, animum ad libidinem et contumeliam *Liv.* Accingi ad consulatum *Liv.* Acuere aliquem ad crudelitatem *Cic.*, juventutem ad dicendum *Cic.* Adhortari aliquem ad bellum faciendum *Cic.*, ad C. Rabirium defendendum *Cic.* Adjuvare aliquem ad bellum *Liv.*, ad obtinendum mendacium, ad verum probandum *Cic.* Admonere aliquem ad thesaurum reperiendum *Cic.* Agere mentes ad omne scelus et ad omnem libidinem *Liv.* Allectare aliquem ad agrum fruendum *Cic.* Allicefacere aliquem ad societatem imperii *Sueton.* Allicere hominem ad se *Plaut.*, multorum opes ad misericordiam *Cic.* Armare aliquem ad omnia *Cæcina* apud *Cic.* Arrigere animum ad bellum *Virg.* Cogere aliquem ad pugnam *Nep.* Cohortari aliquem ad prelium *Quintil.* Colligere se ad aciem *Auct. B. Afr.* Commovere aliquem ad aliud *Cic.* Commutare animos ad misericordiam *Liv.*, aliquem ad penitentiam *Tac.* Comparare se ad iter *Liv.*, se ad respondendum *Cic.* Compellere aliquem ad bellum *Ovid.*, ad credendum *Cic.* Componere oratorem ad omnia *Quintil.* Conformare aliquem ad majora *Cic.* Concitare aliquem ad studium virtutis *Cic.* Confirmare aliquem ad dimittendum *Cæs.*, ad successionem imperii *Sueton.* Consternare multitudinem ad arma *Liv.* Doctus ad malitiam *Ter.*, ad legem *Cic.* Elicere aliquem ad subeunda pericula *Cic.*, ad colloquium *Liv.* Erigere populos ad cupidinem novæ fortunæ *Liv.* Excucere mentem ad conamina *Sil. It.*, ingenii aciem ad bona deligenda *Cic.* Excire hostem ad dimicandum *Liv.* Excitare liberos ad laborem, ad laudem *Cic.* Exercere aliquem ad aliud *Cic.*, ad amentiam *Cic.* Exhortari milites ad ultionem *Plin.* Factus (homo) ad Isturi libidines *Cic.* Fingere aliquem ad honestatem *Cic.* Flammare juvenem ad Mavortia facta *Sil. It.* Hortari aliquem ad laudem *Cic.* Inbuere socios ad leges *Tac.* Impellere aliquem ad injuriam faciendam *Cic.* Incendere aliquem ad studia *Cic.*, juventutem ad facinora *Sall.* Incitare juvenes ad studium, laborem *Cic.* Inducere aliquem ad misericor-

nam Cic. Inflammaré aliquem ad gloriam Cic. Informare aliquem ad humanitatem Cic. Instigare ad aliquid faciendum Gell. Instruere aliquem ad usum forensem, ad capessendam rempubl., ad honorem, gloriam, dignitatem Cic. Intendere aliquem ad cavendi omnia curam Liv. Invitare ad agrum fruendum Cic. Irritare ad bellum Liv. Lacessere ad pugnam Liv. Movere aliquem ad bellum Liv. Mutare spes alicujus ad metum Tac. Opitulari multum ad dicendum Cic. Parare se ad dicendum Cic. Pellicere gentem ad deditionem Tac. Perducere aliquem ad res Lxx Cic. Preparare animos ad sapientiam concipiendam Cic. Producere aliquem ad aliquid Plin. Prolectare aliquem ad nuptias Apul. Prolucere aliquem ad spem Tac. Rapere aliquem ad opes augendas Cic. Stimulare aliquem ad alicujus salutem defendendam Cic., ad arma Liv. Subigere aliquem ad deditionem Liv. Subornare aliquem ad eadem regis Liv. Suscitare aliquem ad unum officium Plaut. Trahere Lueanos ad defectionem Liv. Urgere aliquem ad aliquid Dig. ¶ 5. Quæ tendere, adhærere aut desicere, anniti, accommodare, assuescere, adjungere significant. Accedere ad consilium Nep., ad sententiam alicujus Plaut. Accellare se ad causam senatus Liv. Accommodare se ad teretes aures Atticorum Cic. Acquirere aliquid ad vitam fructum Cic., ad honorem Cic. Addere laborem ad quotidiana opera Cæs. Adhærere ad aliquam disciplinam Cic. Adhibere ad morem doctrinam Cic. Adjicere ad belli laudem doctrinæ et ingenii gloriam Cic. Adjungere se ad probos Plaut., cruciatum ad malam ætatem Pacuvius apud Non. Emulo ad deterrius Ventidio Tac. Aggregare se ad alicujus amicitiam Cæs. Anniti ad aliquid administrandum Cic., ad aliquid faciendum Sall. Appetere aliquid ad aliquam rem Cic. Apponere laborem ad damnum Plaut. Ascribere aliquid ad aliquam rem Cic. Assuefacere plebem ad supplicia patrum Liv. Assuescere ad homines Cæs., ad omnes res controversiarum Sall. Assumere aliquid ad aliquam rem Cic. Attribuere miseriam ad amissionem bonorum Cic. Attentiones sanis ad rem omnes, quam sat est Ter. Avidior est ejus frater aliquid ad rem Ter. Aviditas ad cibos Plin. Benignus ad commodandum Cic. Certare ad supplicia exercituum Tac. Conferre se ad unius auctoritatem Cic. Conniti ad surgendum Tac. Consentire ad benevolentiam erga aliquem Cic., ad rempubl. conservandam Cic. Conspirare ad rempubl. liberandam Cic., ad res novas Sueton. Consuescere ad verum discrimen aciemque justam Quintil. Convertere se ad philosophos Cic. Cooriri ad bellum Liv. Cupilitatem ad venandum ingeneravit natura Curt. Cupido ad Venerem Curt. Declinare ad discendum jus Quintil. Dedere se ad consules Liv. Desicere a patribus ad plebem Liv. Desicere ab Latinis ad Romanos Liv. Durare humeros ad vulnera Virg. Eniti ad dicendum Cic. Inclinare ad pacem fœdusque cum Pyrrho faciendum Cic. Facilis feminarum credulitas ad gaudia Tac. Inclinator ad Pœnos plebs Liv. Incumbere ad aliquem Ovid., ad ulciscendas reipubl. Injurias Cic. Insinuare se ad unicam alicujus Plaut. Insuere ad disciplinam Liv. Insueta corpora ad onera portanda Cæs. Intendere ad nuptias sororis Alexandri Magni Justin., se ad firmitatem Cic. Niti ad sidera Virg., ad immortalitatem gloriæ Cic. Obdurescere ad aliquid Cic. Pendere ad alteram ripam Sueton., ad explorandas causas Sueton. Proclive ab labore ad lubricum ingenium omnium hominum Ter. Propensum esse ad misericordiam Cic. Quadrare ad multa Cic. Tendere alacri animo ad aliquid Cic. Transire ad botes Plaut., ad adversarios Cic. Transilire ad aliquem Plin. Voluntatem habent ad hunc opprimendum Cic. — NB. Animadvertendum etiam putamus, præpositione ad gaudere non modo verba quæ per se significant ad-ducere, adjungere; sed propositiones quoque omnes, quæ contextu suo rerum additionem accumulationemque significant. Cic. Vat. 8. 20. Si ad cetera vulnera, quibus putasti reipubl. deleri, hanc quoque mortiferam plagam influxisses auguratus fui. Id. 2. Leg. 21. 52. Hoc ego loco — quæro a vobis — quid sit, quod ad jus pontificum civile appetatis? Cæs. 4. B. C. 26. Hoc unum ad pristinam fortunam defuit. Liv. 24. 45. Ad Faleriorum Pyrrhivæ proditorum tertium transfugis documentum esset. — Hinc adverbiales illæ locutiones ad cetera, ad hoc, ad hæc, ad id, ad id quod, ad omnia; quæ ferme omnes præterea aut præter significant. Liv. 30. 1. 4. Bello quoque bonus habitus ad cetera, quibus nemo ea ætate civilis instructior ha-

bebat. Sall. Catil. 14. Quicumque impudicus, adulter, ganeo, —; quique alienum æs grande conflaverat —; præterea omnes undique parricidæ, sacrilegi —; ad hoc quos manus atque lingua, perjurio aut sanguine civilis alebat: hi Catilinæ proximi familiaresque erant. Liv. 2. 23. Ad hoc, promissa barba et capilli effluerant speciem oris. Id. 28. 14. Cum ternis cohortibus tenuisque turmis, ad hoc velutibus. Id. 3. 62. Ad id, quod sua sponte satis collectum animorum erat, indignitate etiam Romani accendebantur. Id. 44. 37. Consul ad id quod pridie prætermisisset pugnandi occasionem videbatur et locum dedisse hosti, si nocte abire vellet, tunc quoque per speciem immolandi terere videbatur tempus. Adde 26. 45.

11.) Præpositio ad adhibetur etiam ad definitum terminum significandum, in quo primam ad huc notionem servat; scilicet est etiam pro usque ad (It. sino a; Fr. jusqu'à; Hisp. hasta; Germ. zu, bis zu, bis auf; Angl. even to, as far as); quamquam usque per se nihil aliud significat, nisi perpetuam extensionem, nulla prorsus ratione habita termini: V. USQUE et ADUSQUE. Hoc autem sensu ponitur ¶ 1. De loco seu spatii termino. — a) Addito cum præp. ab termino a quo. Cic. 2. Nat. D. 66. 164. Qui has nobiscum terras ab oriente ad occidentem colunt. Plin. 5. Hist. nat. 9. 10. (59). Hoc spatium edidit — Aristocreon ab Elephantide ad mare DCCL. n. passuum. — Hinc illa A vertice ad talos etc., quæ vides in A, AB, ABS I. 5. — b) Omissio termino a quo. Ter. Phorm. 4. 4. 5. Ad restim mi quidem res redit planissime. Lucet. 1. 355. (356). rigidum perinaat frigus ad ossa. Horat. 1. Sat. 9. 10. eum sudor ad imos Mauaret talos. Hinc illa trita Ad rivum rescare Cic. Amic. 5. 18., Ad cutem tondere Cels. 6. 8. — c) Præcedentibus nonnullis Adverbis. Sall. Jug. 93. Prope ad summum montis egressus est. Nævius apud Non. p. 207. 20. Merc. Ingurgitavit usque ad imum gutturem. — d) Transfertur etiam ad alias rationes. Varro 2. R. R. 7. 8. Si fastidium salendi est, scillæ medium conterant cum aqua ad mellis crassitudinem. Tac. 15. Ann. 23. Effligiesque in eo Neronis ad informe æs liquefacta. Plin. 10. Hist. nat. 33. 49. (95). Harum pulli ad cinerem ambulati. Pallad. 1. R. R. 13. Poliemus ad summum nitorem. ¶ 2. Ponitur etiam de mensura seu parte. — a) Generatim. Varro 1. R. R. 2. 26. Quod jubet ranam luridam conjicere in aquam, usque quo ad tertiam partem decoxeris. Plin. 20. Hist. nat. 4. 13. (26). Decoquere ad tertias. Id. ibid. 3. 8. (14). ad dimidias. Colum. 12. R. R. 34. ad palmum, id est ad quartas. Id. 12. ibid. 47. 2. Deinde cum ad fauces usque fuerint composita (cydonia in lagenis). Id. de arbor. 4. 3. Scrobem — ad medium completo. Lic. 42. 3. Eadem Juonnis Laciniæ ad partem dimidiam detegit. Plin. 20. Hist. nat. 4. 13. 20. Cortices in vino decocti, mane poti ad ternos cyathos. Hinc ad plenum, quod frequens est. Horat. 1. Od. 17. 15. Hic tibi copia Manabit ad plenum benigno Ruris honorum opulenta cornu. Virg. 2. G. 244. Huc ager ille maius, dulcesque a fontibus undæ Ad plenum calceantur. Adde Veget. 3. de re mil. 9. et Eutrop. 8. 10. — b) De numero definito. Curt. 7. 11. 12. Præmum erit ei, qui primus occupaverit verticem, talenta x: uno minus, qui proximus ei venerit: eademque ad decem homines servabitur portio. Horat. 2. Ep. 2. 27. Luculli miles collecta viatica — ad assem perdidit. Cic. 5. Att. 21. 12. Assidunt, subducunt: ad nunnum convenit. Id. Rosc. com. 4. 11. us 1000 ad libellam sibi deberi. Id. Amic. 23. 86. De amicitia omnes ad unum idem sentiant. Cæs. 3. B. C. 27. Naves Rhodias afflixit, ita ut ad unam omnes constratæ — eliderentur. Cic. 10. Fam. 16. 1. Ego eam sententiam dixi, cui sunt assensu ad unum. Virg. 5. Æn. 687. si non exosus ad unum Trojano. Cæs. 3. B. C. 14. Qui de servis liberisque omnibus ad impuberes supplicium sumit. — c) Sæpissime cum abstractis. Plaut. Aulul. 2. 5. 10. Si quid poscam, usque ad ravini poscam. Cic. 4. Ferr. 35. 87. Hæc iste ad insaniam concupierat. Liv. 24. 38. Inermes, incautos ad satietatem cruciabis. Cic. Mil. 29. 80. Qui tyrannos necaverunt — prope ad immortalitatis et memoriam et religionem consecrantur. Tac. 11. Ann. 37. Ad miserationem evicta. Ter. Phorm. 2. 13. Deverberare usque ad necem. Id. Aulul. 1. 2. 9. Omnem familiam mulcavit usque ad mortem. Cic. 5. Ferr. 29. 70. Virgils ad necem cadere. — Hinc adverbiales illæ locutiones A minimo ad maximum Plaut.

Pseud. 3. 1. 10. A primo ad extremum. Cic. 4. Fin. 13. 32. Ad fatim (unde Adverbium Affatim) Plaut. Pœn. 3. 1. 31. Ad extremum perditus (homo) Liv. 23. 2. Ad infinitum operum pretia creverunt Plin. 34. Hist. nat. 2. 3. 5. Ad liquidum veritas explorata est Liv. 35. 8. Ad unguem Horat. 1. Sat. 5. 32. etc. ¶ 3. Ponitur etiam de tempore, et quidem hoc sensu de definito temporis termino ad quem; modo addito, modo omissio termino a quo. Plaut. Mil. glor. 4. 2. 87. A sæculo ad sæculum vivunt. Cic. 7. Att. 8. 4. Una Formias venimus et ab hora octava ad vespertum secreto eolloruti sumus. Varro 2. R. R. 1. 18. Nunc appello leturam a conceptu ad partum. Plaut. Pœn. 1. 2. 8. Usque ab aurora ad hoc quod diei est. — Id. Most. 3. 1. 50. Quid, si hic manebis potius ad meridiem. Cic. Senect. 7. 22. Sophocles ad summam senectutem tragædias fecit. Id. ibid. 19. 67. Quamquam quis est tam stultus — cui sit exploratum se ad vespertum esse victurum? — Hinc frequentes locutiones illæ vel similes: Ad illud, Ad hanc ætatem, Ad id tempus, Ad id, Ad hoc, Ad hoc ætatis, Ad hoc diei, Ad eum finem etc. Plaut. Most. 1. 2. 53. Nam ego ad illud frugi usque et probus fui. Cic. 1. Tusc. 3. 5. Philosophia jacuit usque ad hanc ætatem. Cæs. 1. B. C. 24. Quoniam ad id tempus facultas colloquendi non fuerit. Liv. 21. 52. Cum ad id dubios servassent animos. Id. 28. 44. Ad hoc nos — milite Romano stetimus. Cic. 2. Nat. D. Ad eum finem, dum. Id. 1. Catil. 1. 1. Quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? — Hinc adverbiales locutiones Ad extremum, Ad postremum, Ad ultimum, Ad summam etc., quæ ad locum, tempus et pretium referuntur. — a) Ad locum. Liv. 21. 8. Missile telum hastili abiegit et cetera tereti, præterquam ad extremum, unde ferrum exstabat. Id. 27. 27. Ut ad locum niles esset paratus. — b) Ad tempus. Cic. 2. Att. 21. 2. Postea jam genere, ad extremum vero loqui omnes et clamare ceperunt. Liv. 30. 15. Ingenti ad postremum edito gemitu. Id. 1. 53. Si, qualis in civibus, qualis in sociis, talis ad ultimum in liberis esset. — c) Ad pretium referitur locutio Ad summam h. e. summationem. Cic. 14. Fam. 14. 2. His de rebus cum Pompejo, cum Camillo — consideretis: ad summam auno fortis sitis. Adde 14. Att. 1. 1. et V. SUMMA.

11.) Cum de tempore agitur, præpositio ad, præter allatam in proxime superiori paragrapho significationem, alias quoque præsefert, in quibus a prima sua notione aliquantulum aberrat: scilicet ¶ 1. Tempus designat, per quod aliquid fit. Cic. Senect. 20. 74. Jam sensus tuorandi aliquis esse potest, isque ad exiguum tempus, præsertim seni. Id. Amic. 8. 27. Quæ ex se natos ita amant ad quoddam tempus etc. Plin. 23. Hist. nat. 7. 63. (120). Ad breve tempus. — Hinc ad tempus absolute. Cic. 1. Off. 9. 27. Quæ (perturbatio animi) plerumque brevis est et ad tempus. — Hinc etiam ad præsens. Plin. 9. Hist. nat. 8. 9. (31). Occidisse ad præsens contenti cibos in victoriam differunt. ¶ 2. Item definitum tempus designat, quo aliquid fieri debet, aut accidere. Cic. Rosc. Am. 44. 127. Opinor enim esse in lege, quam ad diem proscriptiones venditionesque fiant: nimirum ad Kal. Junias. Id. 1. Att. 3. 2. Nos hic te ad mensem Januarium expectamus. Id. 5. Tusc. 22. 63. Cum — alter præsto fuisset ad horam mortis destinatum. Id. 16. Fam. 10. 4. Nostra ad diem dictam fient. Id. Cæcin. 11. 32. Cum ad constitutum diem tempusque venisset. — Hinc absolute ad diem pro stata die, et ad tempus pro opportuno tempore. Cic. 4. Ferr. 2. 5. Quando illa frumentum, quod deberet, non ad diem dedit. Cæs. 2. B. C. 19. Nulla fuit civitas, quin ad diem conveniret. Cic. 13. Att. 45. 2. Ut Puteolos excurrere possem et ad tempus redire. Liv. 38. 25. Quo more consul ad tempus cum præsidio D equitum venisset. — Hinc illa Ad auctumnum Cato R. R. 69. 3. Ad æquinoctium Varro 3. R. R. 5. 7. Ad lucem Cic. 1. Divinat. 28. 59. Ad meridiem Plaut. Pseud. 4. 7. 77. Ad vespertum Cic. 1. Divinat. 46. 103. ¶ 3. Item ad annum, ad annos, h. e. intra annum, aut post annos. Cic. 5. Att. 2. 1. Confirmari ad eam causam etiam Furnium nostrum, quem ad annum tribunum pl. videbam fore. Adde Julian. Dig. 40. 4. 18. Cic. 12. Att. 46. Aut nescio quid intersit, utrum illuc nunc veniam, an ad X annos.

IV.) Præpositio ad est etiam pro præ, et comparationem importat. Plaut. Capt. 2. 2. 25. Nam ad sapientiam hujus ille nuntius nugator fuit. Cic. 1. Tusc. 17. 40. Terram in medio mundo sitam ad uni-

versi cæli complexum quasi puncti instar obtinere. *Ter. Eun.* 2. 3. 70. Est ne ut fertur forma? *Pl. Sane.* cñ. At nihil ad nostram hanc. *Cic. 2. Orat.* 6. 25. Quem cognovimus virum bonum et non illitteratum, sed nihil ad Persum. *Quintil.* 5. 11. 34. Ut unum ad decem, sic decem ad centum.

V.) Item pro quod attinet ad, ratione habita. — a) Raro cum Substantivis. *Ter. Andr.* 2. 3. 4. Prius quam tuum, ut sese habeat, animum ad nuptias perspexerit. *Cic. 3. Tusc.* 5. 11. Mentis ad omnia cæcitas. — Hinc apud Grammaticos nomina ad aliquid, quæ scilicet ad aliquid referuntur (*ὀνόματα πρὸς τι* Aristotelis). *Quintil.* 1. 6. 13. Illud nomen simpliciter positum, hoc ad aliquid esse contentum. Adde eund. *Quintil.* 5. 10. 62, *Charis.* 2. p. 129. et *Priscian.* 2. p. 580. *Putsch.* — b) Sæpius cum Adjectivis. *Ter. Heaut.* 2. 3. 129. Patrem novisti ad has res quam sit perspicax. *Cic. Front.* 15. 33. Virum ad labores belli impigrum, ad pericula fortem, ad usum et disciplinam peritum, ad consilia prudentem, ad casum fortunamque felicem. *Id. 3. Fam.* 11. 2. Insignibus ad laudem viris. *Liv.* 9. 16. Invictum ad laborem corpus. *Cic. 3. Ferr.* 21. 58. Ad speciem magnifico ornatu, ad sensum cogitationemque acerbis et lugubri. *Id. 8. Ferr.* 52. 117. Situ præclaro ad aspectum. *Ter. Phorm.* 3. 3. 48. Prior ad dandum. *Cic. 2. Nat. D.* 62. 155. Ad rationem solertiamque præstantior. *Propert.* 2. 22. 20. Nunquam ad formosus cæcus. *Ter. Phorm.* 1. 3. 18. Modestus ad omnia alia. *Liv.* 37. 7. Vir ad cetera egregius. *Id.* 36. 21. Tutus ad ictus. *Id.* 24. 32. Tutiores ad malum. — c) Cum Verbis. *Ter. Adelph.* 5. 3. 45. Ad omnia alia vetate sapimus rectius. *Cic. Mur.* 13. 29. Dicendi consuetudo longe et multum isti vestræ exercitationi ad honorem antecellet. *Id. 3. Tusc.* 9. 18. Itaque non inscite Heracleotes Dionysius ad ea disputat, quæ Achilles queritur.

VI.) Item pro secundum. *Cic. 6. Fam.* 7. Plurima scribere ad alieni sensus conjecturam, non ad suum iudicium. *Id. 1. Fin.* 9. 30. Necesse est, quid aut ad naturam aut contra sit, a natura ipsa iudicari. *Id. 1. Off.* 26. 90. In rebus prosperis et ad voluntatem nostram fluentibus. — Hinc illa in usu frequentissima. *Cic. 3. Ferr.* 51. 133. Ad perpendicularum. *Id. 1. Fin.* 6. 19. Ad lineam. *Cæs. 5. B. G.* 12. Ad certum pondus. *Id. ibid.* 20. Ad numerum. *Id. 3. B. C.* 51. Ad præscriptum. *Cic. Amic.* 5. 18. Ad normam. *Cæs. 1. B. G.* 31. Ad nutum, ad voluntatem. *Cic. Orat.* 8. 24. Ad arbitrium et nutum. *Id. 2. Nat. D.* 84. 160. Ad similitudinem. *Id. 2. Tusc.* 4. 10. Ad hunc modum. *Id. Amic.* 4. 16. Quem ad modum. *Id. 1. ad Q. fr.* 1. 8. Ad historiæ fidem, ad effigiem justii imperii. *Plancus* apud *Cic. 10. Fam.* 9. Si autem iuveni meo se opposuerit, ad tempus consilium capiam. *Cic. 1. Fin.* 2. 4. Tabulas Latinas ad verbum de Græcis expressas. *Quintil.* 9. 1. 25. Locum ad litteram subiect.

VII.) Denotat etiam usum, finem, vel causam alicujus rei. Hinc 1. Præpositione ad gaudent omnia substantiva, adjectiva, adverbia, verba, quæ utilitatem, adjumentum, idoneitatem significant. — a) Substantiva. *Cic. Amic.* 10. 35. Ut aut libidinis ministri, aut adjutores essent ad injuriarum. *Ter. Phorm.* 1. 2. 55. Nihil aderat adjumenti ad pulchritudinem. *Id. ibid.* 2. 3. 76. Præterierat jam ad ducendum ætas. *Id. Andr.* 1. 1. 30. Aut equos alere, aut canes ad venandum. *Cic. Font.* 5. 12. Facultas ad dicendum data. *Id. pro leg. Man.* 2. 4. Occasio ad occupandam Asiam oblata. *Cic. 2. Nat. D.* 52. 130. Magnæ etiam opportunitates ad cultum hominum atque abundantiam, aliæ in aliis locis, reperiuntur. *Id. 4. Ferr.* 5. 10. Temporibus hiernis ad magnitudinem frigorum et tempestatum vim ac fluminum præclarum hoc sibi remedium comparat. *Liv.* 24. 6. 13. Servos ad remum cum stipendio nostro dabamus. *Liv.* 30. 40. Scipio ad comparanda ea, quæ in rem erant, tempus habuit. *Cic. 2. Off.* 8. 19. Magnam vim esse in fortuna in utramque partem, vel secundas ad res vel adversas. — Hinc interdum significat etiam officium, munus, operam. *Cic. 3. Orat.* 60. 225. Servus ad manuum. *h. e. amanuensis.* *Propert.* 4. 8. 37. Lydamus ad cyathos. *h. e. pucerna.* *Martial.* 12. 88. Bis Cotta soleas perdidisse se questus. Dum negligentem ducit ad pedes vernam. *h. e. servum a pedibus, qui soleas cœuantis domini custodire solebat.* *Inscript.* apud *Orell.* 2156. ADYTOR AD CENSVS. Frequentius tamen hujusmodi offeruntur. Ablativo et præp.

ab, ut a manu, a pedibus etc. *V. A.*, *AB*, *ABS* II. 2. in fine. — Hinc quoque, apud Medicos præsertim et apud Plinium seniore frequentissima est præpositio ad pharmacia præposita, quasi per ellipsin pro remedium ad. *Cic. 1. Divinat.* 7. 13. Mirari licet, quæ sint animadversa a medicis herbarum genero, quæ radicum ad morsus bestiarum, ad oculorum morbus, ad vulnera. — b) Adjectiva et Adverbia. *Cic. 1. Acad. (post.)* 8. 32. Accommodata ad persuadendum oratio. *Id. 1. Orat.* 33. 149. Accommodate ad veritatem dicere. *Id. 2. Nat. D.* 55. 136. Mollitudo ad hauriendum spiritum attissima. *Id. apud Non.* p. 234. 14. *Merc.* Cum ad numerum dierum apte, tum ad laborum quietem. *Ovid.* 2. *Fast.* 288. ad cursum comoda vestis. *Plin.* 20. *Hist. nat.* 22. 89. (243). Arida farina cum melle ad tussim siccam efficacissima est. *Cic. 3. Catil.* 4. 9. Fatalem hunc esse annum ad interitum hujus urbis atque imperii. *Id. Cluent.* 6. 17. Idoneus ad aliquid. *Id. Brut.* 68. 239. Natus ad omnia summa. *Varro* 1. *R. R.* 38. 2. Quod non solum ad agrum utile, sed etiam ad cibum. — c) Verba. *Cic. Lig.* 1. 1. Abuti ignorance alicujus ad hominis miseri salutem. *Ter. Andr.* 3. 2. 1. Quæ adsolet quæque oportet signa esse ad salutem, omnia huic esse video. *Cæs. 3. B. C.* 101. Reliquis rebus, quæ sunt ad incendia. *Cato R. R.* 125. Vinum musteum est ad alvum crudum. *Plin.* 22. *Hist. nat.* 18. 21. 48. Facit (*chamæleon*) ad difficultatem urinæ. *Cic. 1. Catil.* 10. 25. Ad hanc te amentiam natura pepertit. *Colum.* 11. *R. R.* 2. 92. Possit etiam salix decisa — ad vitium ligamina preparari. *Plin.* 22. *Hist. nat.* 25. 63. (131). Sic prodest (*panicum*) et ad tormina. *Id. 28. ibid.* 9. 137. (140). Axungia proficit ad strumas. *Cic. 1. Divinat.* 10. 16. Quid scammonæ radix ad purgandum, quid aristolochia ad morsus serpentum possit — video. *Liv.* 29. 16. Inopi ærario, nec plebe ad tributum sufficiente. *Cic. 1. Off.* 4. 12. Parare ea, quæ suppedient et ad cultum et ad victum. *Liv.* 4. 22. Quibuscumque vires ad arma ferenda suppetebant. *Cic. 6. Ferr.* 14. 32. Ut aliquo administro ad aliquam rem. *Id. 1. Off.* 30. 107. Alios videmus velocitate ad cursum, alios viribus ad luctandum valere. *Plin.* 28. *Hist. nat.* 8. 27. (105). Fimum — orefactum ad dysentericos valere potum. Adde verba superius exhibitia I. 4. 2. Huc et illa referuntur, in quibus ad causam quoquo modo significat, seu causam, ad quam versus actio nostra tendit. *Cic. 1. Phil.* 1. 2. Summa cum constantia ad ea, quæ quaesita erant, respondebat. *Sall. Jug.* 111. 1. Ad ea Sulla pro se breviter et modice de pace et de communibus rebus disseruit. *Quintil.* 2. 15. 28. Ad quod ille quidem conticescit. *Liv.* 6. 27. Ad Prænestini famam belli novas legiones scribendas censerunt. *h. e.* propter famam. Adde 9. 7. et 42. 67. *Liv.* 9. 2. 5. Ne Apulia omnis ad crescentem terrorem deficeret. *Tac.* 12. *Ann.* 37. Ad ea Cæsar veniam ipsique et conjugi et fratribus tribuit. *Sueton. Domit.* 7. Ad summam quondam ubertatem vini, frumenti vero inopiam edixit, ne quis in Italia novellaret. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 14. 61. (150). Ad casum ejus tellure concussa. *Liv.* 36. 12. Ad spem vulgatæ clementiæ defecerunt. *Id. 1. 7. 7.* Inde cum actæ boves quadam ad desiderium, ut sit, relictarum mugissent. 3. Item denotat finem, quem consequendum nobis proponimus: — a) Cum Verbis. *Curt.* 4. 15. 10. Victores Persas ad prædam discursisse. *h. e.* ut prædam facerent. *Cic. 2. Fam.* 16. 2. Exire ad bellum. *Liv.* 44. 39. 2. ad pugnam. *Cic. 1. ad Q. fr.* 1. 9. Ne ad ludos pecuniæ decernerentur. Adde alia permulta Verba superius exhibitia I. 1. — b) Cum Substantivis. *Ter. Heaut.* 3. 1. 72. Fenestram patefacere ad nequitiam. *Cic. Dom.* 43. 111. Hoc (*signum*) quidam homo nobilis — ad ornatum ædilitatis suæ deportavit. *Cæs. 3. B. G.* 11. Mutatis ad celeritatem jumentis. *Cic. 7. Ferr.* 11. 28. Delecta ad libidinem mulier. — Hinc illa ad id, ad hoc, ad hoc ut. *Liv.* 37. 27. Levioribus et ad id fabre factis navigiis. *Curt.* 3. 11. 11. In equum, qui ad hoc sequebatur, imponitur. *Liv.* 45. 39. Ad hoc fecimus consulem, ut bellum — perficeret. *Tac.* 1. *Hist.* 18. Ad hoc tantum majori fratri prælatum est, ut prior occideretur. — c) Cum Gerundis vel Gerundivis. *Cic. 8. Ferr.* 3. 5. Omnibus hæc ad visendum patebant quotidie. *Ter. Andr.* 1. 1. 111. Nec satis ad objurgandum cæsar. *Cic. 1. Tusc.* 28. 69. Cum videmus — multitudinem pecudum partim ad vescendum, partim ad cultus agrorum, partim ad vebendum, partim ad corpora vestienda. *Id. ibid.* 14. 32.

Qui se natos ad homines juvandos, tutandos, conservandos arbitrantur.

B) Præpositio ad significat etiam versus, seu directionem versus alicuius locum. 1. Ponitur proprie de loci directione. — a) Absolute. *Varro* 5. *L. L.* 31. 13. *Müll.* Asia — jacet ad meridiem et austrum, Europa ad septentriones et aquilonem. *Cæs. 1. B. G.* 1. 5. Eorum una pars — vergit ad septentriones. *Cic. 3. Catil.* 8. 20. Idemque jusserunt simulacrum Jovis — ad orientem convertere. *Cæs. 5. B. G.* 13. Alter angulus ad orientem solem, inferior ad meridiem spectat. Adde *Cic. 1. Divinat.* 17. *Virg.* 6. *Æn.* 554. Stat ferrea turris ad auras. — b) Cum Adverbis versus aut versus, quæ videsis. *Cæs. 6. B. G.* 33. Ad Oceanum versus in eas partes, quæ Menapios attingunt, proficisci jubet. *Sall. Jug.* 58. Ad se versus. 2. Ponitur etiam cum proprie, tum translate de actionis directione; et jungitur præsertim sequentibus verbis per ordinem alphabeticum exhibitis, quæ speculare et loqui significant. Adhinnire ad alicujus orationem *Cic. Pis.* 28. 69. Alludere ad aliquid *Ter. Eun.* 3. 1. 34. Admonere ad aurem *Cic. 2. Fin.* 21. 69. Aspicere ad alicuius *Plaut. Capt.* 3. 4. 38. Canere ad auras *Virg.* 1. *Ecl.* 57. Despicere ad alicuius *Plaut. Mil. glor.* 6. 2. 72. Flere ad Superos *Virg.* 1. *Æn.* 481. Fatus ad eos is deus, qui omnia genuit *Cic. Tim.* 11. Gannire ad aurem *Africanus* apud *Non.* p. 450. 11. *Merc.* Hiare ad spem futuri *Seneca Ep.* 72. ad med. Jusurrare ad aurem *Cic. 7. Feir.* 41. 107. Loqui ad populum *Cic. 3. Ferr.* 27. 68. Obganire ad aurem *Ter. Phorm.* 5. 8. 41. Pipilare ad dominam *Catull.* 3. 10. Precari ad alicuius *Liv.* 38. 43. Proludere ad pugnam *Virg. 3. G.* 234. Provisere ad alicuius *Ter. Adelph.* 5. 6. 1. Respectare ad tribunal *Liv.* 3. 48. Respectus ad senatum *Cic. 5. Phil.* 18. 49. Respicere ad alicuius *Plaut. Curc.* 1. 2. 20. Revidere ad heram *Plaut. Truc.* 2. 4. 85. Revisere ad alicuius *Plaut. Truc.* 2. 4. 79. Ridere dulce ad patrem *Catull.* 61. 219. Spectare ad alicuius *Plaut. Most.* 3. 2. 149. Videre ad alicuius: Nimis bona ratione, nimirumque ad te et tua multum vides *Plaut. Mil. glor.* 3. 1. 125. Vox ad alicuius *Cic. Lig.* 5. 16. Voce uti ad alicuius *Virg.* 1. *Æn.* 64.

C) Denique præpositio ad significat proximitatem in loco. 1. Proprie ponitur pro apud a) de loco, b) de persona, c) de re. — a) De loco. *Cic. 15. Fam.* 2. 2. Per Cappadociæ partem — iter feci, castraque ad Cybistra, quod oppidum est ad montem Taurum, locavi. *Id. Cæl.* 15. 36. Habes hortos ad Tiberim. *Id. 1. Ep.* ad *Brut.* 10. 2. Bellum ad Mutinam gerebatur. *Liv.* 24. 36. 7. Nec diutius Pœni ad Syracusas morati sunt. *Liv.* 23. 11. Nuncius victoriae ad Cannas Karthaginem venerat. *Mago. Plin.* 35. *Hist. nat.* 10. 36. (76). Praelium ad Pbiuntum. *Cic. Brut.* 14. 54. Cum plebes prope ripam Anienis ad tertium miliarium consedisset. *Nep. Att.* 22. 4. Sepultus est juxta viam Appiam ad quintum lapidem. — Hinc esse, stare etc. ad Urbem de imperatoribus ponitur, qui cum imperio prope Romam morantur, sed in Urbem ingredi nequaquam possunt. *Cæs. 6. B. G.* 1. 2. Simul ad Cn. Pompejo pro consul petiti, quoniam ipse ad Urbem cum Imperio reipubl. causa remaneret, — juberet. Pariter esse ad portas, ad Patavium etc. dicitur. *Cic. Sert.* 18. 41. Ipse autem Cæsar — erat ad portas, erat cum imperio. *Id. 3. Fam.* 5. 10. Ut circiter Idus Sext. putem me ad Iconium fore. — Item præpositio ad pro in adhibetur cum Verbis quietem significantibus, præsertim in locutionibus ad forum, ad portum, ad villam etc., necnon ad ædem; ad templum, ad aram pro in æde, in templo etc., quò postremo loco Latini scriptores sæpe utuntur ellipsi, et dicunt ad Apollinis, ad Opis etc. *Cic. Cæcin.* 8. 21. Ad omnes introitus — armatos homines opponit. *Plaut. Pseud.* 4. 7. 135. Si graderer tantum, quantum loquere, jam esses ad forum. *Id. Merc.* 2. 2. 58. Mihi quoque etiam est ad portum negotium. *Cic. Tull.* § 9. Servus respondit dominum esse ad villam. *Varro* 2. *R. R.* 10. 7. Quod vel pascere pecus —, vel ad casas instrumentum servare possunt. *Cic. 6. Ferr.* 2. 4. Atque ille L. Mummus cum Thespidas (*vulg. Editt.* Thespis ea), quæ ad ædem Felicitatis sunt —, tolleret. *Liv.* 30. 40. Senatus ad ædem Bellonæ habitus est. *Cic. 11. Fam.* 18. 5. Tam recenti gratulatione, quam tuo nomine ad omnia deorum templa fecimus. *Id. 3. Catil.* 10. 23. Ad omnia pulvinaria supplicatio decreta est. *Id. 8. Fam.* 4. 4. Cum senatus habitus esset ad Apollinis *Id. 1. Phil.*

7. 17. Pecunia utinam ad Opis maneret. — Hinc denique apud Romanos, quemadmodum nostris etiam temporibus apud omnes ferme nationes, per praepositionem *ad* aedes, allejus urbis regiones, immo etiam oppida significata sunt ex proximis rebus, aut fortuito aliquo casu. *Sueton. Domit. 1.* Domitianus natus est — regione Urbis sexta, ad malum Punicum, domo, quam postea in templum gentis Flaviae convertit. *Id. Aug. 5.* Regione Palatii ad capita bubula. *Plin. 15. Hist. nat. 30. 40. (137).* Quod factum est in villa Caesarum, fluvio Tiberi imposito, juxta nomen lapidem Flaminii viā, quae ob id vocatur *Ad Gallinas. Liv. 6. 28. Ad Maecium* is locus dicitur. *Id. 26. 17.* Ad lapides atros, qui vicus est in Hispania Baetica. — *b)* De persona. *Plaut. Capt. pr. 49.* Ut in servitute hic ad suum maneat pater. *Phaedr. 3. 4. 1.* Pendere ad lanium quidam vidit simulum. *Ter. Heaut. 3. 3. 43.* Eaue est nunc ad aetorem tuam. *Cic. 10. Alt. 16. 1.* Commodum ad te dederam litteras de pluribus rebus, cum ad me bene mane Dionysius fuit. *Gell. 19. 7.* Genere ad aliquem. *Caes. 5. B. G. 51.* Ad exercitum manere. — Saepius de negotio quod apud aliquem agitur. *Cic. Ligar. 10. 30.* Ad parentem sic agi solet; ad iudices etc. *Id. Rosc. com. 4. 12.* Quis unquam ad arbitrum quantum petiit, abstulit? *Liv. 6. 34.* Ad Q. Fabium Maximum aedilem curulem — professa est. *Id. 3. 9.* Patrum superbiam ad plebem criminari. *Cic. Brut. 20. 80.* Cum quidem eo ipso anno contra Ser. Gallum ad populum summam contentione divisisset. — Pariter et de animorum affectionibus. *Caes. 3. B. C. 60.* Magnam tamen haec res illis offensionem et contumeliam ad omnes attulit. *Liv. 2. 10.* Item ausus plus famae habituram ad posteros, quam fidei. *Id. 7. 7. 4.* Neque segnius ad hostes bellum apparuit. *Id. 10. 35.* Ceterum non plus animorum ad hostes erat. — *c)* De rebus, interdum etiam abstractis, apud quas aut quarum vi quibusve constantibus aliquis est aut aliquid fit. *Cic. 7. Ferr. 41. 107.* Atque cum vident sedere ad latius praetoris. *Virg. 10. Aen. 253.* Bijugique ad frena leones. — Hinc *Ad manum esse, Ad manum habere*, h. e. in promptu. *Liv. 9. 19.* Quod Romanis ad manum domi supplementum esset. *Quintil. 12. 5. 1.* Haec arma habere ad manum, horum scientia debet esset succinctus. — Unde *Ad hanc manum, Ad dexteram, Ad sinistram, Ad dextra, Ad sinistra* etc. *Ter. Adelph. 4. 2. 37.* Est ad hanc manum sacellum. *Cic. 12. Phil. 11. 26.* Facilis est circumspectus, unde exeam, quod progrediatur, quid ad dextram, quid ad sinistram sit. — Hinc etiam *Ad vinum*, h. e. inter potum, inter bibendum. *Cic. Cat. 28. 67.* Quom volent in convivis facili, dicaces, nonnunquam etiam ad vinum discipuli sint. *Ovid. 5. Trist. 3. 4.* Dicunt laudes ad tua vina tuas. — Pariter *Ad lychnuchum, Ad lucernam, Ad lumina lucnae, Ad lunam, Ad cantum, Ad tibiam* etc. *Cic. 3. ad Q. fr. 7. 2.* Haec scripsi ante lucem ad lychnuchum ligneolum. *Flor. 4. 2. 71.* Lecto ad lucernam Platonis libro. *Sueton. Caes. 37.* Ascenditque Capitolium ad lumina. *Livius Andronicus apud Non. p. 335. 21.* *Mere.* Tuna lascivum Nerei sinum pecus ludens ad cantum classium lustratur. *Cic. 4. Tusc. 2. 3.* Morem — hunc epularum fuisse, ut deinceps, qui accubarent, canerent ad tibiam virorem clarorum laudes atque virtutes. *Horat. 1. Ep. 2. 31.* Ad strepitum citharae cessatum ducere curas. — Denique apud recentiores occurrit Accusativus cum praep. *ad* pro Ablativo instrumenti. *Feget. 3. Peter. 3. 12.* Ad autem cannam excusare. *Id. 3. ibid. 4. 2.* Ad spongiam detergere. *Popisc. Proc. 13.* Ad latroneulos ludere. *Apic. 4. 2.* Ad ignem lenem vel ad aquam calidam coquere. ¶ 2. Interdum cum de numeris agitur, significat circiter; et occurrit a) cum Accusativo, b) adverbialiter. — a) Cum Accusativo. *Cic. 2. ad Q. fr. 1. 1.* Sane frequentes sumus: omnino ad ducentos. *Liv. 9. 29.* Puberes ad viginti. *Plaut. Epid. 2. 111.* Ad quadraginta fortasse eam posse eni minime minus. — b) Adverbialiter praesentim apud Historicos. *Caes. 2. B. G. 33.* Occisus ad hominum milibus quatuor. *Liv. 10. 17.* Ad duo milia et trecenti occisi. *Id. 27. 12.* Cecidere in pugna legaque ad duo milia et septingenti.

In compositione praeposito ad retinet fere semper, quas superius retulimus, significationes: nisi quod interdum vim verbo addit, ut in *adamo*; aut etiam nomen lullum significat, ut in *adhibito* etc. Si dictiones, quibus componitur, incipiunt a litteris C, F, G, L, N, P, R, S, T, saepe d mutatur in litteram se-

quentem, ut *accurro, affero, aggero, alligo, annuero, apporto, arrogo, assumo, attineo*: saepe etiam d retinetur. Praeterea quod anim quodam tempore moris fuit in scribendo integras praepositionum litteras in compositionibus servare, ut monet *Pertius ad Virg. 4. Aen. 175.*, legitur etiam passim in antiquis monumentis *accurro* et *adcurro, affero* et *adfero, alligo* et *adligo, assumo* et *adsumo*, etc. Excipe *agnosco*, in quo d vel abjicitur vel in g mutatur (quamquam et *agnosco* interdum legitur); necnon verba incipientia a litteris sc, sp, st, in quibus d fere semper abjicitur, ut *ascisco, aspicio, asto*. Si ad jungatur vocibus incipientibus a vocali, vel a consonantibus B, D, et M, semper integra remanet, ut *adamo, albibio, addo, adeo, adhibeo, admitto, adoro, aduro, advoco*. Denique si post ad sequatur Q, vel D, retinetur, vel in e vertitur, ut *acquiesco* et *adquiesco, acquiro* et *adquiro*. — Praeterea praep. ad nonnulla quoque Adverbia componit, in quibus cum Dativo olim conjungebatur, quia directionem versus aliquem locum significat (*V. supra B.*); unde factum est ut pro ad eo, ad quo, ad huc etc. haberentur Adverbia *adeo, adquo* et saepius *quoad, adhuc* et per syncope *adhuc*, atque alia hujusmodi, quae singula vide suis locis.

Homonym. F. A, AB, ABS in fine, ubi allata demonstrant praepositionem ad praepositioni a) respondere. *Ad* autem differt a praepositione in, quia ad proximitatem, in vero ingressum significat. *Seneca. Ep. 73. 14.* Deus ad homines venit: immo, quod propius est, in homines venit. *Diomed. 1. p. 409. Putsch.* *Ad* et *In* non unum idemque significant. Quia *In* forum ire est in ipsum forum intrare; *ad* forum autem ire, in locum foro proximum: ut *in tribunal* et *ad tribunal* venire, non unum est, quia *ad* tribunal venit litigator, in tribunal vero praetor aut iudex.

ADACTIO, ōnis, f. 3. (adigo) actus adigendi (It. *indurre o lo sforzare*; Fr. *action de contraindre à quelque chose*; Hisp. *constrinimiento*; Germ. *die Hinbringung zu etwas*; Angl. *a forcing, compelling, constraining*). *Liv. 22. 38. 5.* Id ex voluntario inter ipsos fœdere a tribunis ad legitimam iurisdictionem translationem.

ADACTUS, a, um, F. ADIGO.

ADACTUS, us, m. 4. (adigo) actus adigendi *Zucet. 5. 1329.* feros exibant dentis adactus. h. e. morsus.

ADAEQUATIO, ōnis, f. 3. (adaequo) actus adaequandi, aequatio (It. *uguagliamento*; Fr. *action d'égaliser*; Hisp. *igualacion*; Germ. *die Gleichmachung, das Gleichniss*; Angl. *an equalizing, making equal*). *Tertull. 1. ad Nation. 1.* Perficit adaequatio comparationis istius. *Adde ibid. 15.* Affertur etiam locus ex *Solin. 1. m. 42.*, ubi alii rectius leg. *peraequatio*.

ADAEQUATUS, a, um, F. ADAEQUO.

ADAEQUE, adverb. (ad et aeque) peraeque, pariter (It. *egualmente*; Fr. *de même, également*; Hisp. *igualmente*; Germ. *auf gleiche Weise*; Angl. *equally, the same as, as much as, so much*). Hoc adverbium, vulgo certe usitatum, occurrit apud Plautum tantummodo inter antiquos (apud *Livium* enim 4. 43. rectius legitur *ad aeque*); et quidem semper cum particulis negativis. — a) Absoluta. *Plaut. Cas. 5. 1. 3.* Nunquam ceasat ullo die risi adaeque. — b) Habet eleganter post se particulas *aliquae*, ut, quae post *aeque* poni solent; aut Ablativum. *Plaut. Capt. 5. 4. 2.* Nulla adaeque est Acheruns, atque ubi ego fui. *Id. Cist. 1. 1. 57.* Neque munda adaeque es, ut soles. *Id. Cas. 3. 5. 45.* Neque est, neque fuit me senex ququam amator adaeque miser. — c) Jungitur etiam Comparativis, sed raro admodum. *Plaut. Capt. 4. 2. 48.* Qui homine hominum adaeque nemo vivit fortunatior. — d) Apud recentiores occurrit etiam sine particulis negativis. *Apul. 4. Met. 8.* Ecce quidam longe plures numero juvenes adveniunt alii, quos inconstantiter adaeque latrones arbitrarere. *Adde 8. ibid. 31. et 10. 2.*, et *Cod. Theod. 8. 18. 4.*

ADAEQUO, as, avi, ōrum, are, a. 1. (ad et aequo) Part. *Adaequatus* I.; *Adaequatus* II. 3. Est autem aequare, aequalem facere (It. *uguagliare*; Fr. *égaler à, mettre de niveau avec quelque chose*; Hisp. *igualar, hacer igual una cosa con otra*; Germ. *gleich oder eben machen*; Angl. *to equalize, make equal*).

1.) Proprie. *Liv. 1. 29.* Omnia teuta solo adaequare. Et nomine solo etiam per ellipsin omisso. *Flor. 3. 10. 23.* Aleisiam flammis adaequare. *Caes. 3. B. G. 12.* His molibus (oppidi) moribus adaequatis.

II.) Translate. ¶ 1. Est aequalem facere aut rem abstractam rei, aut hominem homini; et occurrit a) modo active, b) modo neutrorum more. — a) Active cum Ablativo et praep. *cum*, aut cum Dativo. *Cic. Arch. 10. 24.* Adaequare virtutem cum fortuna. *Id. ibid. 11. 29.* Admonet commemorationem nominis nostri cum omni posteritate esse adaequandam. *Id. Balb. 28. 63.* In summa amicorum copia cum familiarissimis ejus est adaequatus. — *Liv. 1. 56.* Quibus duobus operibus vit nova haec magnificentia quidquam adaequare potuit. *Sueton. Aug. 46.* Colonias jure ac dignitate urbi adaequare. *Tac. 12. Ann. 60.* Claudius liberos sibi et legibus adaequavit. *Plin. 2. Ep. 7.* Adaequare aliquem honore senibus. *Sueton. Domit. 2.* se et operibus et dignitate fratribus. *Tac. 2. Ann. 73.* formam, etatem, genus mortis — Alexandri falsi. — b) Neutrorum more occurrit absolute, aut cum Dativo. *Cic. 2. ad Q. fr. 6.* Senatorum urna copiose absolvit, equitum adaequavit, tribunum ararii condemnarunt. h. e. equites numero pari absolverunt et condemnarunt. — *Auctor B. G. 8. 41.* Turris, quae moribus adaequaret. *Caes. 2. B. G. 16.* Virtute se nostris adaequare non posse intelligunt. *Al. tamen* nostros. ¶ 2. Ponitur etiam pro pervenire ad; et occurrit cura de rebus physicis, tum de abstractis. *Caes. 2. B. G. 32.* Ut prope summam muri aggerisque altitudinem acervi armorum adaequarent. *Arro ad Horat. 1. Od. 1. 36.* Adaequare astra. *Tac. 13. Ann. 9.* Sagittarum jactus adaequare. *Caes. 5. B. G. 8.* Adaequare cursum navium. — *Cic. Tim. 11.* Quod deorum vitam possit adaequare. *Caes. 6. B. G. 12.* Adaequare aliquem gratia apud aliquem. *Sall. Jug. 4.* Famam atque gloriam majorum. *Plin. Paneg. 72.* praevaricationes alicujus laudibus. h. e. juxta merita laudare.

ADÆRATIO, ōnis, f. 3. (adæro) aestimatio aliqujus rei ad as seu pecuniam (It. *il prezzo di qualche cosa ridotto o stimato a contanti*; Fr. *évaluation, estimation en argent*; Hisp. *apreciamento en dinero*; Germ. *die Abschätzung nach Geld*; Angl. *an appraising, rating, or valuing of any thing*). *Cod. Theod. 12. 40. 4.* Militaribus adæratio vestis a collatoribus exigatur. *Et ibid. 38. 13.* Si quis adærationes statutas ausus fuerit immutare. *Et ibid. 7. 4. 32.* Adærationis estimatio. *Adde 11. 20. 6. § 1.*

ADÆRATUS, a, um, F. ADÆRO.

ADÆRO, as, avi, ōrum, are, a. 1. (ad et as). In quibusdam libris legitur *adæro* sine diphthongo; sed ea scriptio temporum est cadentis Latinitatis. Part. *Adærat* in fine; *Adærandus* 1. Adærare autem est tere, hoc est pecunia aestimare, seu taxare (It. *stimare o tassare in contanti*; Fr. *évaluer en argent, taxer*; Hisp. *apreciar en dinero, acotar*; Germ. *nach Gelde abschätzen oder berechnen*; Angl. *to estimate, value, appraise, rate, tax*). ¶ 1. Proprie. *In epist. Imp. Valeriani apud Trebell. Claud. 13.* Jani cetera, quae propter minutias suas scribi nequeant, pro moderatione praestabis, sed ita ut nihil adæretur. h. e. ita ut nihil in pecunia praestetur, sed omnia in specie ea, quae ibi exprimitur, exhibeantur. *V. Integrum loc. Ammian. 31. 14.* In adærandis reliquorum debitis non molestus. h. e. in taxando ad pecuniam pretio specderum, quae debebantur. *Imp. Arcul. Honor. et Theodos. Cod. Theodos. 7. 4. 28.* Species non aliter adærantur, nisi ut in furo rerum venalium distrahantur. ¶ 2. Est etiam per aera et calculos summam alienjus rei colligere. *Frontin. fragm. Agrar. apud Rigalt. et Salmas. in exercitat. Plin. p. 686.* Subjectas deinde extrematum partes ad rectam angulum, nostra postulatione, podismis suis adærantur. h. e. ejus aerae (de qua ibi est sermo) mensuram per aera et calculos colligimus. *V. Salmas. loc. cit.* ubi plura haec de re.

Adæratus, a, um, Part. perf. pass. *Adærata* pretia dicuntur in *Cod. 10. 28. 1.* quae pensionem aliquam non frumenti, aut vini, aut alterius speciei fructuum, sed aeris, hoc est pecunia solvere quolannis debent. Alii *adærata* exponunt ad aeris, hoc est pecuniae pretium redacta: quo sensu *adæratae* annonae leguntur in *Cod. Theod. 7. 4. 31.* — *Adæratum* salarium apud *Eumen. pro Rest. schol. 11.* est in rationes relatum. Alii tamen rectius leg. *adoratum*.

ADÆSTUO, as, are, u. 1. (ad et aestuo) circa aliquid aestuo. *Stat. 5. Theb. 517.* quousque inclus adæstuat annis. h. e. circum aestuat undis.

ADAGGERATŪS, a, um, F. ADAGGERO.

ADAGGERO, as, avi, ōrum, are, a. 1. (ad et aggero)

ro). Part. *Adaggeratus*. Est autem aggerem facio, terram accumulo (It. *ammucchiare*, *accumulare*; Fr. *entasser*, *amonceler*; Hisp. *acumular*, *amontanar*; Germ. *anhäufen*; Angl. *to heap up earth*, *throw in in heaps*). *Cato R. R.* 94. Cum ver adpetet, terram adaggerato bene. *Colum.* 5. *R. R.* 11. 8. Terram circa arborem adaggerare. *Plin.* 17. *Hist. nat.* 11. 15. (77). Pedes terni undique e solido adaggerantur. *h. e.* ulmi ad trium pedum altitudinem terra aggesta operiuntur. *Id.* 13. *ibid.* 11. 21. (69). Ne terra quidem ipsa, quæ nunc Ægyptus intelligitur, postea adaggerata Nilo. *h. e.* Nilo arenam limumque subinde cumulante velut aggere facto e mari emersa, quæ olim tota sub aquis maris fuit. *Id.* 36. *ibid.* 12. 17. (81). Nitro et sale adaggeratis.

ADAGIO, ōnis, f. 3. De vocis etymo, quod exhibet *Varro*, *V. ADAGIO*. Est autem idem quod adagium. *Valerius Soranus* apud *Varr.* 7. *L. L.* 31. p. 131. *Mull.* Vetus adagio est, o P. Scipio. Addit *Varro*: hoc verbum usque adeo evanuisse, ut Græcum *παροισία* pro eo positum, magis sit apertum. Nihilominus usurpatum est postea ab *Auson.* in *præf. Monosyll.* Ut quod per adagionem cæpimus, proverbio liniamus. *Gloss. Placid.* ed. *Mai.* *Class. Auct. T.* 3. p. 443. Adagione, proverbio.

ADAGIUM, ii, n. 2. *Adagia*, inquit *Paul. Diac.* p. 12. 12. *Mull.*, ad agendum apta. hoc est adagia dicuntur dicta, quibus continetur aliqua sententia, aut præceptum utile ad actiones vitæ recte componendas: *V. ADAGIO* et *ABAGIO* (It. *proverbio*, *adagio*; Fr. *proverbe*, *adage*; Hisp. *proverbio*, *adagio*; Germ. *das Sprichwort*; Angl. *an adage*, *proverb*). *Plaut.* in *Suppositis Amph. scena*, quæ incipit, Dū vostram fidem, v. 40. Vetus est adagium; Fames et mora bilem in nasum concidunt. *Gell.* in *præf. l.* 1. prope fin. Vetus adagium est: Nihil cum fidibus graculo.

ADAGNIŦIO, ōnis, f. 3. cognitio. *Tertull.* 4. *advers. Marcion.* 28. Dei ignoti adagnitionem intentare.

ADALGIDUS, a, um, adj. (ad et algidus) vehementer algidus. *Fronto* 2. *Ep. ad M. Cres.* 9. p. 54. *Mai.* Caelum Neapolitanum plane commodum, sed vehementer variatum. — Jam primum media nox tepida, Laurentina: tum autem gallicinium frigidulum, Lanuvium: jam confinium et matutinum atque diluculum usque ad solis ortum, gelidum, adalgidum maxime: exin ante meridiem apricum, Tusculanum: tum merides fervida, Putolanæ. *Clusmann.* ita legendum putat (*Neue Jahrb. für Philol.* 12. *Suppl.* — *Bd.* 1. *H.* p. 134. *Jahr* 1846), cui assensit et *Bacher* (*Nachträge zu Forcellini's latein. Lexicon* p. 19.): e contra *Mai* in editione sua leg. *gelidum*, ad *Algidum* maxime, quod nobis probandum videtur, omnia enim cum præcedentia, tum subsequencia orationis membra aliquo loci nomine finiuntur, nisi forte quis velit compositum adjectivum ex præp. *ad* et *Algidus*, a, um *h. e.* ad Algidum montem pertinens. *Clusmann.* præterea loc. cit. eandem vocem probabiliter legendam arbitratur in loco *Nævii* apud *Cic.* *Orat.* 45. 152. Vos qui accollitis Histrum fluvium adalgidum, ubi vulgatae *Editt.* exhibent atque algidum; *Orell.* atque algidam, ita ut *terram, oram*, vel quid simile in versu prox. sequeretur.

ADALLIGO, as, avi, atum, are, a. 1. (ad et alligo). Part. *Adalligatus*. Est autem ad aliquam rem ligo, vincio (It. *legare a qualche cosa*; Fr. *attacher à*; Hisp. *atar*, *enlazar*; Germ. *anbinden*; Angl. *to tie or bind to any thing*). Dicitur ferne de remediis, quæ corpori apposita ligantur. *Plin.* 17. *Hist. nat.* 23. 35. (241). Adalligare unicum ad arborem. *Id.* 20. *ibid.* 21. 84. (225). Radices juxta adalligatæ. *Id.* 27. *ibid.* 10. 38. (89). Vermiculos adalligari brachio, ad eam partem, qua dens doleat. *Id.* 24. *ibid.* 19. 107. (171). Herbae — adalligatae gravidis partus accelerant. *Adde* 21. *ibid.* 20. 84. (147). et alibi, et *V. AETITES*.

ADAMANTÆUS, a, um, adj. (adamas). Quidam scribunt *adamanteus* cum diphthongo ab *ἀδαμαντος*, quam Græcæ vocem nos in Græcis Lexicis nondum vidimus. Est autem idem atque adamantinus: sed occurrit tantum translate, et est durus, qui frangi non potest. *Manil.* 1. 924. Atque adamantæis discordia cincta catenis. *Ovid.* 7. *Met.* 104. Ecce adamantæis spirant e naribus ignem.

ADAMANTINUS, a, um, adj. (adamas) *ἀδαμαντινός*, qui est ex adamante vel ad adamantem pertinens (It. *di diamante*, *adamantino*; Fr. *de diamant*; Hisp. *de diamante*; Germ. *zum Diamant gehorig*; Angl. *of adamant*, *adamantine*) ¶ 1.

Proprie. *Lucret.* 2. 447. adamantina sata Prima acie costant, ictus contemnere sueta. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 11. 73. (189). Adamantina duritia. ¶ 2. Translate pro durissimo ponitur, et qui frangi, aut expugnari nullo modo potest. *Horat.* 3. *Od.* 24. 5. Si figit adamantinos Summis verticibus dira Necessitas Clavos. *Id.* 1. *ibid.* 6. 13. Quis Martem tunica lectum adamantina Digne scripserit? *Propert.* 3. 9. 9. Chloelhis flagrantem adamantina sub juga tauros Egit.

ADAMANTIS, Idis, f. 3. herba quædam prodigiosa, ita dicta, quod nulla vi teri queat: a *ἀδαμῶν* domo, et a privativo. *Plin.* 24. *Hist. nat.* 17. 102. (162). Tradidere Magi, hæc admota resupinari leones cum hiato laxo. *Apul.* de herb. 4. ait hyoseyamus ab aliis vocari adamantidem. *In Edit.* *Ald.* male leg. *adamantem*.

ADĀMAS, antis, m. 3. *Adamanta* et *adamantas* sunt Accusativi Græcæ positionis, quibus libenter utuntur poetæ. *Ἀδαμας*, lapis maximi inter gemmas pretii, insignisque supra ceteros duritiæ, quippe qui ferro percussus adeo ictum respuit, ut ferrum utrimque dissulset, incudesque etiam ipsæ interdum dissiliant: simul etiam natura ignium victrice, nunquam incalescens. Is tamen bircorum calido et recenti sanguine perfusus facile frangitur. Hæc ex *Plin.* 37. *Hist. nat.* 4. 15. (55). ubi alia plura ad hanc rem. Ab hac duritia nomen est ei, *h. e.* ab a privativo, et *ἀδαμῶν* domo. Cf. *Servium* in *Virg.* 6. *Æn.* 552. (It. *diamante*; Fr. *diamant*; Hisp. *diamante*; Germ. *Diamant*; Angl. *adamant*). *Ser.* ejus genera enumerat *Plin.* *ibid.* Ceterum experientia multorum artis conantium jam compertum est, omnem adamantem ferro frangi, et deteri in scobem: quod et *Lipsius* in *Senecæ* de *Constant.* Sap. 3. et *Voss.* in *Etymolog.* ex *Garcia Hispano* adnotant.

1.) Proprie. ¶ 1. Generatim. *Plin.* 20. *proem.* 1. (2). Adamantem, infragim omni cetera vi, sanguine litreino rumpent — *Id.* *Plin.* 37. *Hist. nat.* 4. 15. (55). sex adamantis genera, ut diximus enumerat, inter quæ tamquam gemma pretiosæ referendi sunt *Adamas Indicus* *ibid.* § 56., *Arabicus* (major) *ibid.*, et *Cyprius* *ibid.* § 58. Aliud autem genus est *Adamas sideris*, ferrei coloris, natura etiam ceteris dissimilis; nam est *lapis Magnes*. ¶ 2. Proprie de adamante gemma pretiosa *Augustus ad Mæcenatem* per jocum apud *Macrob.* 2. *Saturn.* 4. Vale, — laser *Aretium*. *Adamas* supernas, Tiberinum margaritum etc. *Martial.* 5. 11. Sardonychas, smaragdos, adamantas, iaspides uno etc. *Adde* *Dig.* 89. 4. 16. § 7. et alibi.

¶ 3. Pro quocumque duro lapide, aut solidissimo metallo, quin tamen aliquid possit definiri, sæpe apud Poetas. *Virg.* 6. *Æn.* 552. Porta adversa ingens, solidoque adamante columnæ. *Propert.* 4. 11. 6. Ut semel infernas intrarunt funera leges, Non exorato stant adamante viæ. *h. e.* viæ clausæ sunt portis nunquam postea aperendis. *Ovid.* 4. *Met.* 452. Carceris ante fores clausas adamante sedebant. *Id.* 15. *ibid.* 813. Invenies illic inclusa adamante perenni Fata tui generis. *Id.* 7. *ibid.* 412. nexæ adamante catenæ. *Seneca Herc. fur.* 807. adamante texto vincere. *V. Teztus* in fin. v. *TEXO*. *Ovid.* 3. *Fast.* 805. securis ex adamante facta.

II.) Translate ponitur præsertim de homine, qui precibus, lacrimis etc. molliori nescit. *Ovid.* 1. *Art. Am.* 659. Et lacrimæ prosunt; lacrimis adamantia movebis. *Martial.* 7. 99. Pontice, voce tua posses adamantia movere. *Ovid. Heroid.* 2. 137. Duritiâ ferrum ut superes, adamantaque, teque etc. Cf. *eumd.* 9. *Met.* 614. Nec rigidas silices solidumve in pectore ferrum Aut adamantia gerit. Et 4. *Trist.* 8. 45. Nil adeo rabidum est, adamas licet alliget illud, Ut maneant rapido firmius igne Jovis. Et *Stat.* 1. *Silv.* 2. 69. duro nec enim ex adamante creati, Sed tua turba sumus.

ADAMĀTOR, ōris, m. 3. (adamo) qui amat. *Tertull.* *Habit. mul.* 2. Nihil ad castitatem adamatōres potuerunt præstare.

ADĀMATUS, a, um. *V. ADAMO*.

ADAMBULO, as, avi, atum, are, n. 1. (ad et ambulo). Part. *Adambulans*. Est ad, vel juxta aliquem locum aut hominem ambulo (It. *camminare verso o da presso*; Fr. *marcher vers ou auprès*; Hisp. *camminar hacia ó junto*; Germ. *an etwas spazieren oder einhergehen bei etwas*; Angl. *to walk, walk up to, walk by the side of*). *Plaut. Bacch.* 4. 5. 8. Adambulo ad ostium. *Apul.* 11. *Met.* 8. Asinus adambulans cuidam seni. *Id.* 3. *ibid.* 20. Adambulantem lateri rjus.

ADĀMĒNON: hoc nomine a nonnullis vocatur hyoseyamus juxta *Apul.* de herb. 4.; quod fortasse est Græca vox corrupta *ἀδαμνός* ὁ, ἢ fortis, robustus, ab a privativo et *ἀδαμῶν* domo. *V. ADAMANTIS*.

ADĀMO, as, avi, atum, are, a. 1. (ad et amo). Apud optimos Scriptores et præsertim apud Ciceronem Perfectum et Plusquam perfectum tantummodo occurrunt; Præsens apud *Colum.* 10. *R. R.* 199. et *Quintil.* 2. 5. 22. Part. *Adamatus* 2. Est autem valde amo, deamo (It. *amar molto*, *innamorarsi*; Fr. *s'ennamouer*, *s'èprendre*; Hisp. *amar mucho*, *aficionar*; Germ. *eine Person oder Sache lieb gewinnen*, *sich in sie verlieben*; Angl. *to love greatly or desperately*, *to be enamoured of*). ¶ 1. Proprie et generatim ponitur cum de homine, tum a Cicerone præsertim de re. *Seneca Ep.* 71. 5. Si — virtutem adamaris: amare enim parum est. *Nep. Dion.* 2. 3. Quem (Platonem) Dion adeo admiratus est atque adamavit, ut se ei totum traderet. *Cic.* 4. *Verr.* 34. 85. Cum signa quædam pulcherrima vidisset, adamavit. *Adde* 6. *ibid.* 45. 101. *Id.* *Mil.* 32. 87. Nilil erat, quod quidem ille adamasset, quod non hoc anno suum fore putaret. *Id.* apud *Non.* p. 69. 6. *Merc.* honores. *Id.* 2. *Fam.* 4. 2. gloriam. *Id.* *Flacc.* 11. 25. laudem patriæ in libertatem vindicandæ. *Id.* 4. *Acad.* (pr. 2.) 3. 9. sententiam. *Id.* 3. *Orat.* 17. 62. maxime patientiam, et duritiam in sermone. *Id.* *ibid.* 19. 71. speciem oratoris. *Cæs.* 1. *B. G.* 31. 5. agros et cultum et copias Gallorum. *Ovid.* 3. *Trist.* 4. 28. Stultus Archiloeus non adamasset equos. *Plin.* 3. *Ep.* 7. villas. ¶ 2. Peculiariter de turpi amore. *Ovid.* 2. *Art. Am.* 109. Sis licet antiquo Nireus adamatus Homero. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 42. 64. (155). Equus adamatus a Semiramide usque ad coitum. *Sueton. Vesp.* 22. Admonente dispensatore, quemadmodum summam rationibus vellet inferri, Vespasiano, inquit, adamato. *Petron.* *Satyr.* 110. Multa in muliebrem levitatem coepit jactare: quam facile adamarent, quam cito etiam obliviscerentur. *Adde* *Plin.* 36. *Hist. nat.* 5. 4. (20). et *Quintil. Declam.* 18. 10.

ADĀMPLIĀTUS, a, um. *V. ADAMPLIO*.

ADAMPLIO, as, avi, atum, are, a. 1. (ad et amplio). Part. *Adampliatum*. Est autem amplifico, amplio rem facio (It. *ampliare*; Fr. *agrandir*, *élargir*; Hisp. *agrandecer*; Germ. *erweitern*; Angl. *to enlarge*). *Vulgat. Ital.* ed. *Mai.* *Amos* 8. 5. Faciamus mensuram minorem, et adampliemus pondus, et faciamus stateram iniquam. *Inscript.* apud *Gruter.* 584. 8. ADIECTO RODISMO ET ADAMPLIATO. *Inscript.* quæ pertinet ad a. post Chr. n. 156. apud *eumd.* 128. 5. AEDICVLAM VETYSTATE CORRYPTAM ADAMPLIAVIT. *Adde* 323. 1.

ADĀMUSSIM. *V. AMUSSIM*.

ADANXIUS, a, um, adj. (ad et anxius) pro valde anxius legitur in nonnullis Codd. et Edit.: ubi alii Codd. et vulg. Edit. leg. *ad latus*.

ADĀPERIO, ēris, ērui, ertum, are, a. 4. (ad et aperio). Part. *Adaperitus* 1. 1.; *Adaperitus* in omnibus paragr. Est idem quod aperio, vel omnino aperio; ad enim auget (It. *aprire*; Fr. *ouvrir*; Hisp. *abrír*; Germ. *eröffnen*; Angl. *to open*, *throw open*).

1.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu i de iis quæ clausa sunt. *Plin.* 36. *Hist. nat.* 13. 19. (88). Ut adaperientibus fores tonitruum intus terrilique existat. *Liv.* 25. 30. Adaperatæ fores portæ. *Ovid.* 3. *Amor.* 12. 12. Janua per nostras est adaperita manus. *Id.* 1. *ibid.* 5. 3. Pars adaperita fuit, pars altera clausa fenestrae. *Id.* 5. *Met.* 193. adaperitaque velle Ora loqui credas. *Sueton. Aug.* 5. 3. Adaperita sella. *Id.* *Ner.* 12. Adaperto podio spectare. *Liv.* 5. 21. Adaperire cuniculum. *Colum.* 6. *R. R.* 30. 8. obsessos naturales exitus. *Plin.* 32. *Hist. nat.* 9. 31. (96). Horum jus traditur alvum exinanire, interanea dstringere, omnia adaperire, renes purgare. ¶ 2. Latiori sensu est de tegere. *Seneca Ep.* 64. 9. Equo desiliam, caput adaperiam, semita cedam. *Val. Max.* 5. 2. 9. Adaperire caput alicui. *h. e.* ad salutem dicendam. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 47. 48. (130). Discussæ nubes adaperuere cælum. *Liv.* 45. 39. Adaperitis forte, quæ velanda erant. *Colum.* 5. *R. R.* 5. 6. Locis, quibus clementia hiemis permittit, adaperitas vites relinquere, et tota hieme oblaqueatas habere conveniet. *Lucret.* 4. 146. Adaperita simulacra rerum. *Colum.* 10. *R. R.* 261. Virgineas adaperita genas rosa præbet honores Cælitibus.

II.) Translate. *Curt.* 9. 7. 24. Aures ad criminationem adaperitæ (Cf. sup. § 1.). *Stat.* 1. *Theb.* 396. Adaperita fides. *h. e.* manifesta (Cf. sup. § 2.).

ADAPERTILIS, e, adject. (adaperio) qui aperiri potest (It. che si può aprire; Fr. qu'on peut ouvrir; Hisp. abridero; Germ. zum Eröffnen eingerichtet; Angl. that may be opened). Ovid. 3. Trist. 11. 46. Aspicis a dextra latus hoc adaptile tauri? Huc tibi, quem perdes, conjiciendus erit.

ADAPERTIO, ōnis, f. 3. (adaperio) proprie idem est quod apertio (It. aprimento; Fr. ouverture; Hisp. abertura; Germ. die Eröffnung; Angl. an opening). Fulgat. Interpr. Nahum 3. 13. Inimicis tuis adaptione pendentur portae terrae tuae. ¶ 2. Translate est manifestatio, declaratio. Augustin. lib. LXXXIII. QQ. quæst. 61. Legis adaptio et disputatio.

ADAPERTUS, a, um. *V.* ADAPERIO.

ADAPTATUS, a, um. *V.* ADAPTO.

ADAPTO, as, avi, ātum, are, a. 1. (ad et apto) apto, accommodo (It. adattare, aggiustare; Fr. adapter, ajuster; Hisp. adaptar, acomodar; Germ. anfügen; Angl. to adapt, fit, adjust). Sueton. Claud. 33. Solitus etiam in gestione ludere: ita essedo alveoque adaptatis, ne lusus confunderetur. Id. Oth. 12. Galerico capiti propter raritatem capillorum adaptato et annexo. — Alia duo bujus verbi exempla afferuntur in Thesaurio Fabri ex Modestini. Dig. 27. 1. 10. et 13., sed eo loco Modestinus Græce scripsit: Latina autem interpretatio incerte admodum, atque adeo nullius est in Latina lingua auctoritatis. Superest itaque pro hac voce Part. perf. pass. solummodo, præter unum Boethii locum Aristot. Topic. 7. p. 715. Non adaptabitur alterius terminus ad alterum.

ADAQUATUS, a, um. *V.* ADAQUO.

ADAQUO, as, avi, ātum, are, a. 1. (ad et aqua). Part. Adaquatus 2. Ad litteram est aquam dare, præbere. Hinc ¶ 1. Aqua perfundere, irrigare, quod proprie de plantis ponitur (It. innaffiare, adacquare; Fr. arroser; Hisp. regar; Germ. benetzen, begießen; Angl. to water, sprinkle with water). Plin. 17. Hist. nat. 10. 11. (64). Amygdalas mucrone defigat: ternas simul serendas: denis diebus adaquari, donec grandescant. Pallad. 3. R. R. 33. Vites interjectis ternis diebus adaquare. ¶ 2. Item aquæ potum dare jumentis (It. abbeverare; Fr. abreuver; Hisp. abreviar; Germ. zur Tränke gebracht werden, zur Tränke gehen; Angl. to water cattle). Sueton. Galb. 7. Decevit, ut jumentum ad locum, ubi adaquari solebat, duceretur capite involuto. sunt qui legunt adaquare. Hieronym. in Helvid. n. 14. Rebecca adaquavit oves Laban fratris matris suæ. Fulgat. Interpr. Genes. 29. 11. Et adaquato grege, osculatus est eam. Et ibid. 24. 46. Adaquavit camelos. Et alibi pluries.

ADAQUOR, aīs, ātus sum, ari, dep. 1. (adaquo) est militare verbum; et significat idem quod aquari, hoc est aquam haurire et ferre ad usum militum (It. far acqua, provveder d'acqua; Fr. faire de l'eau, faire provision d'eau; Hisp. hacer agua; Germ. zur Tränke gehen, Wasser holen; Angl. fetch or get water, provide water). Auct. B. Gall. 8. 41. Cum tela tormentis jacerentur ad fontis aditus, nec sine periculo possint adaquari oppidani. Cæs. 1. B. C. 66. Adaquandi causa. ubi tamen æque alque apud Auct. B. Afr. 24. alii leg. aquandi. *V.* Drackenborg. ad Liv. 27. 47. 2.

ADARCA, æ, et Adarcæ, es, f. 1. salsilago quædam, seu spuma salsuginosa, concreta, et velut gelata, in locis humidis palustribusque, et circa arundines concreta: quæ καλαμόχρους Græce vocatur: a καλαμός, arundo, et χρός, χροῦς, spuma, lanugo. Ipsa autem adarca Latina vox esse videtur Plinio, licet ἀδάρχης, ὅ, a Dioscoride lib. 5. c. 137. et ἀδάρχη, η, ab aliis Græcis Scriptoribus appelleretur. Plinius vero Dioscoridis verba male interpretatus fuisse videtur clarissimo Fée (Op. cit. T. 2. p. 448.), qui præterea docet, in Europa nihil omnino esse in rerum natura, quod Pliniano adarcæ nomine possit appellari. Plin. 32. Hist. nat. 10. 52. (140). Inter aquatilia dici debet et calamochrous, Latine adarca appellata. Nascentur circa arundines tenues et spuma aquæ dulcis ac marinæ, ubi se miscent. Vm habet causticam: ideo acopis additur contra perfictionum vitia. Tollit et mulierum lentiginem in facie. Id. 20. ibid. 22. 88. (241). Adarca in cortice calamorum sub ipsa coma nascens. Adde 16. ibid. 36. 66. (167). Apud Cæli. Aurel. 1. Tard. 1. et 5. ibid. 2., necnon apud Veget. 3. Peter. 48. 2. et 4. ibid. 28. 15. Græca positione adarcæ, es legitur.

ADAREO, es, tui, ere, n. 2., vel adaresco, escis,

tui, escere, n. 3. (ad et areo) est idem quod arere (It. seccarsi; Fr. sécher; Hisp. secarse; Germ. eintrocknen; Angl. to grow dry, be dry). Cato R. R. 98. Ubi amurca adaruerit, vestimenta condito.

ADARIARIUS, a, um, adject. (ad et ara) qui altari vel sacro faciendi inservit. Inscript. apud Burton (Rom's Alterth. und Merkwürdigkeiten von Sickingler p. 587.). **MAGISTER ADARIARIUS**. Verum hanc Inscriptionem, quæ a Klotz citatur, cujusque copia mihi non est, puto unam eandemque esse cum ea, quæ in nota citatur ab Orell. Inscript. n. 2422., quæque deinde, a Fabretto p. 716. 376. excerpta, exhibetur apud eund. Orell. n. 2634. D. M. CN. VERGILIUS EPAPHRODITVS MAGISTER ODARIARIUS A MINERYA MEDICA VIXIT ANNOS etc. Odariarius autem ab odarion, cantilena, est lectio, quam cum Fabrett., Orell. et Furlanetto in suis MSS. præferendam puto.

ADARO, as, are, a. 1. idem quod ara. Plin. proem. l. 23. Hist. nat. 2., ex persona Pomponæ loquens: Ex me parata omnia, nec curvo adaranda aratro, nec cura laboranda, sed se porrigentia ultro. Al. leg. adaranda minus recte: Harduinus ex vet. Exemplarib. legit: Ex me parata omnia, nec curvo laboranda, sed se porrigentia etc. h. e. nec ab homine curvato aranda. Sillig. autem legit: Ex me parata omnia, nec cura laboranda sed sese porrigentia ultro.

ADASIA ovis vetula recentis partus Paul. Diac. p. 12. 13. Müll. Recentis partus videtur significare recens a partu. At Isid. Gloss. Adasia, ovis major natu. Item Gloss. ed. Mai. Class. Auct. T. 8. p. 52. Adasia, ovis vetula.

ADAUCTO, as, avi, ātum, are, a. 1. frequentativum ab adaugo, et ejusdem ferme significationis, scilicet totis viribus augere. Accius apud Non. p. 75. 3. Merc. Quibus rem summam et patriam nostram quondam adauctavit pater.

ADAUCTOR pro auctor legitur a quibusdam apud Tertull. Test. an. 2., ubi alii rectius auctor.

ADAUCTUS, a, um. *V.* ADAUGEO.

ADAUCTUS, us, m. 4. (adaugo) incrementum (It. accrescimento; Fr. augmentation, accroissement; Hisp. aumentacion, acrecentamiento; Germ. die Zunahme, das Wachsthum; Angl. an increasing, increment). Lucret. 2. 1120. quæcumque vides hilari grandescere adaucto. ubi alii leg. hilarem grandescere ad auctum. Solin. 23. in fin. de maris æstu: Adeo ut vicissitudines inter maciem aquarium et plenitudinem respiciat adauctus ejus (lunæ) vel eliquia.

ADAUGEO, ges, xi, ctum, gere, a. 2. (ad et augeo) Part. Adauctus 1. et 2. Est autem addendo augeo, maxime augeo (It. accrescere assai; Fr. augmenter beaucoup; Hisp. aumentar mucho; Germ. noch dazu vermehren oder vergrößern; Angl. to augment, increase). ¶ 1. Generatim. Ter. Heaut. 3. 1. 26. Hoc timet, ne tua duritia adaucta sit. Cic. 1. Acad. (pr.) 5. 21. Adaugere bonum. Id. Rosc. Am. 11. 30. Hæc maleficia aliis nefarius cumulant atque adaugent. Id. 2. Invent. 18. 55. Facti honestas adaugent. Id. 2. Herenn. 25. 39. Nonnihil illiusmodi signa adaugent suspicionem. Adde Cæs. 6. B. G. 1., Auct. B. Alex. 12. et Auct. B. Afr. 1. Plin. Paneg. 22. Lætitia cum ingressu tuo crevit, ac prope in singulos levata febris. ¶ 2. Interdum peculiariter adhibetur in sacrificiis, quemadmodum et augeo. Plaut. Stich. 22. 62. Hercules, decimam esse adauctam tibi quam voti, gratulor.

ADAUGESCO, is, ere, n. 3. (inchoativum ab adaugo) cresco, adaugo (It. crescere, aumentarsi; Fr. s'accroître, croître; Hisp. aumentarse, crecer; Germ. sich vergrößern, noch zunehmen, wachsen; Angl. to be increased or enlarged). Lucret. 2. 296. Nam neque adaugescit quidquam, nec deperit inde. Cic. 1. Divinat. 7. 13. ex Arato: Aut densus stridor cum celso et vertice montis Ortus adaugescit scopulorum sæpe repulsum.

ADAXINT. *V.* ADIGO.

ADBELLARE pro debellare quidam leg. apud Ammian. 16. 9., ubi alii advolare.

ADIBO, bibis, bibi, bibitum, bibere, a. 3. (ad et bibo) proprie est ita bibere, ut bilaritate animus afficiatur, bibere præter modum consuetum (It. bere alquanto più del solito; Fr. boire hors de sa coutume; Hisp. beber fue a de costumbre; Germ. sich etwas antrinken, mehr als gewöhnlich trinken; Angl. to drink much).

1. Proprie. Plaut. Stich. 2. 2. 58. absolute: Quando adbibero, alludiabo: tum sum ridiculissimus. Ter. Heaut. 2. 1. 8. Is mihi, ubi adbibit plus paullo, sua quæ narrat factura. Gell. 2. 22. Rationesque omnium vocabulorum, quoniam plus paullo adbibit, effudissem.

II.) Translate. Plaut. Mil. glor. 3. 3. 10. Postquam adbibere aures meæ tuam moram orationis. Horat. 1. Ep. 1. 67. Nunc adhibe puro Pectore verba puer: nunc te melioribus offer.

ADBITO, is, ere, n. 3. (ad et beto) juxta, prope eo, accedo (It. accostarsi; Fr. approcher; Hisp. acercar; Germ. herzu – oder herangehen; Angl. to go near, approach). Plaut. Capt. 3. 4. 72. Addepol si adbitis propius, os denasabit tibi. Quidam olim legebant adites quod esset ab adito, as, frequentativum verbi adeo, is, sed profecto sanus est locus. *V.* ABBITO. **BEYO**, **TERBITO**, **PRÆTERBITO**, **REBITO** suis locis.

ADBLÄTERO, as, are, a. 1. (ad et blatero) valde blatero. Occurrit tantum Part. præs.; et dubiæ quidem lectionis apud Apul. 9. Met. 10. Has et alias similes affanias frustra adblaterantes, eos retrorsum abducunt. Alii leg. Iliis et aliis similibus affanias frustra oblaterratis.

ADCANTO et derivata *V.* ACCANTO et derivata. Pariter.

ADCENSEO. *V.* ACCENSEO etc.

ADCLERO. *V.* ARCESSO etc.

ADCLIDO. *V.* ACCIDO etc.

ADCLAMO. *V.* ACCLAMO etc.

ADCLARO. *V.* ACCLARO.

ADCLINIS. } *V.* ACCLINIS, ACCLIVIS.

ADCLIVIS.

ADCOGNOSCO. *V.* ACCOGNOSCO.

ADCONDUCO, is, a. 3. idem quod conduco. Plaut. Mil. 1. 1. 70. Rex Seleucus me opere oravit maximo, ut ei adconducerem latrones, et conscriberem. Ita legit Serrius ad 12. En. 7. Alii ut sibi latrones cogerem, et conscriberem.

ADCORPORO. *V.* ACCORPORO.

ADCREDO. *V.* ACCREDO.

ADCRESCO. *V.* ACCRESCO etc.

ADCURRO. *V.* ACCURRO etc.

ADDAX, acis, m. 3. nomen est feræ cujusdam in Africa, erecta cornua habentis, et rugarum ambitu contorta, atque in leve fastigium exacta, quæ alio nomine strepsiceros dicitur, ἀπὸ τῆς στρεψέως τῶν κεράτων, a contortione cornuum. Ipsa vox Addax Africana est teste Plin. 11. Hist. nat. 37. 45. (124).

ADDEGET, ebat, ere, impers. 2. (ad et deet) convenit, deet præp. ad nonnihil addente significationi (It. conviene, è decente; Fr. il sied, il convient; Hisp. conviene; Germ. es ziemt sich, schickt sich; Angl. it behoves, becometh, is fit). — a) Cum Infinito. Ennius apud Gell. 7. 17. Sed virum vera virtute vivere animatum addeet. Plaut. Cas. 2. 2. 26. Nam peculi probam nihil habere addeet clam virum. Id. Bacch. 1. 2. 20. Qui si decem habeas linguas, mutum esse addeet. Id. Rud. 1. 2. 27. Impudentem hominem addeet, molestum ultro advenire ad alienam domum. h. e. proprium est hominis impudentis. Et alibi. — b) Absolute cum Accusativo tantum. Plaut. Merc. 2. 3. 80. Ut matrem addeet familias.

ADDECIMO, as, avi, ātum, are, a. 1. (ad et decimo) idem ac decimo, decimam partem detraho (It. decimare; Fr. lever la dime; Hisp. dezmar; Germ. mit Zehnten belegen; Angl. to decimate). Fulgat. Interpr. 1. Reg. 8. 15. Scgetes vestras et vinearum reditus addecimabit. et 17. Greges quoque vestros addecimabit.

ADDENSEO, es, ti, ere, a. 2. (ad et denseo) densum facio, addenso (It. spessare, far denso; Fr. épaisir, condenser; Hisp. espesar, condensar; Germ. dicht machen; Angl. to thicken, condense). Virg. 10. En. 432. Extremi addensent acies, nec turba moveri Tela manusque sinit. *V.* DENSEO.

ADDENSIO, as, avi, ātum, are, a. 1. (ad et densio) idem quod addenseo, quam voc. vide. Plin. 20. Hist. nat. 21. 84. (230). Mirum, aquam radice ea addita addensari sub dio atque lactescere.

ADDICO, cis, xi, ctum, cere, a. 3. (ad et dico). Addice pro addic in Imperativo occurrit apud Plaut. *V.* infra 1. 4. Addixi per synopen pro addixisti apud Martial. 12. 16. — Part. Addicens II. 1.; Addictus in omnibus ferme paragr. — Addico autem est verbis adjudico, attribuo, trado alicui quidpiam (It. aggiudicare, attribuire; Fr. adjuger, assigner;

Hisp. *adjudicare*, *acordar*; Germ. *zuerkennen*, *zusprechen*; Angl. *to assign*, *surrender*, *adjudge*).

I.) Proprie. ¶ 1. Generaliter est attribuere, adscribere. *Gell.* 3. 3. Fabulae, quae scriptae a Plauto non videntur, et nomini ejus adduntur. ¶ 2. Peculiariter est judicare verbum, scilicet — a) Unum e tribus solemnibus verbis, quibus universa praetoris potestas judicialis continebatur, *Do, Dico, Addico*: necesse est enim, ut ait *Varro* 6. *L. L.* 30. p. 84. *Müll.*, aliquo eorum uti verbo, cum lege quid peragitur. De his *Ovid.* 1. *Fast.* 47. Ille nefastus erit, per quem tria verba silentur, etc. Cf. et *Macrob.* 1. *Saturn.* 16. *Dabat* itaque praetor iudicem, recuperatores, arbitros (quod et *addicere* aliquando dicitur), iudicia, actiones, possessiones: *Dicebat* vero jus, multam, tutores, viam in vindictariis litibus: *Addicebat* autem, in bonis controversis, in cessionibus, in vindictis, cum scilicet statu controversiae cognito, adjudicabat rem controversam ei, qui meliore jure esset; item quandoque ipsos homines in servitutem creditoribus (*V. infra e*). *Plaut. Pen.* 1. 1. 57. Ubi in jus venerit, addicit praetor familiam totam tibi. *Addit* *ibid.* 5. 6. 24. *Cic.* 3. *Ferr.* 52. 137. bona alicui. *Addit* *Caj.* 3. 79., *Dig.* 25. 3. 6. § 1. et alibi saepe. *Dig.* 48. 20. 7. hereditatem alicui. *Cajus* 1. 134. rem alicui. *Ulpian.* *Dig.* 43. 23. 11. Addictus fundus alicui. *Id. ibid.* 6. 1. 41. Addictum praedium. *Claudian.* *Consul. Hall.* 131. Addicto censu cumulare aeterna. — b) *Addicere aliquid in diem* est ita alteri adjudicare, ut si intra certum tempus melior conditio afferatur, habeatur tamquam non adjudicatum; et tota lis in integrum restituitur. Ilac de re multa habentur toto tit. 2. l. 18. *Dig.* et praeterea *Dig.* 6. 1. 41. et 39. 3. 9. — c) *Addicere iudicium* apud *Farr.* 6. *L. L.* 61. p. 96. *Müll.* est iudicium dare, hoc est litiganti vel apud se, vel apud alium potestatem facere. Quod et *Macrob.* 1. *Saturn.* 16. usurpavit: quamquam alii *adjudge* reponunt. Eodem modo explicanda videntur verba illa ex *Leg. xii. Tab.* apud *Gell.* 17. 2. Post meridiem praesenti stitem addicto. h. e. actionem dato, agendi potestatem facito; tametsi alii ita exponunt: secundum praesentem sententiam fer, et ei rem, de qua lis est, adjudicato. *V. integrum loc.* — d) *Addicere iudicem*, vel *arbitrum* dicitur praetor, seu quisvis alius ius habens, qui iudicem *dat* (dare est verbum huius loci magis proprium) seu destinatum causae cognoscendae, ex formula, vel ex litigatorum conventionione. Legitur in *Dig.* 5. 1. 39., 46. et 80. itemque hoc eodem sensu *addictus iudex* occurrit in *Fal. Mar.* 8. 2. 2., necnon in *Dig.* 10. 2. 30., 13. 4. 4. et 36. 1. 59. secundum *Florentin.* et alias quasdam Edition., testibus *Hotoman.*, *Brisson.* et *Pareo* in *Lexic. Crit.*, quibus addit *Senec. Ep.* 65. 2.; sed ubique alii minus recte pro *addicere* leg. *addere*, aut *adire*, aut *adjudge*, aut *adigere*. — e) Praeterea *addictus* dicitur, qui ob res alienum, cum solvendo non sit, ex praetoris sententia traditur creditori, qui in corpus ejus jus habet, et tamquam servo utatur, donec solvat. Est autem inter *addictos*, et *servos* multiplex discrimen, ut docet *Quintil.* 7. 3. 27. hisce verbis: *Servus*, cum manumittitur, liberatus; *addictus*, recepta libertate, ingenuus; *servus* invito domino non consequitur (*subaudi* libertatem); ad *servum* nulla lex pertinet; *addictus* legem habet: propria *liberi*, quae nemo habet, nisi liber, praenomen, nomen, cognomen, tribum; habet haec *addictus*. — De jure ac modo addicendi liberos homines creditoribus extat lex xii. Tabularum apud *Quintil.* 5. 6. 25. et *Gell.* 20. 1. ubi additur, si plures fuissent creditores, quibus debitor aliquis addicendus esset, permissum fuisse iis ejus corpus in frusta secare, atque parti inter se: tamen ad poenam tam atrocem nunquam devenit. Immo in posterum, anno scilicet ab Urbe condita 424. aut 428. lege *Poetelia* hoc ipsum jus limitibus fuit circumscriptum *V. Liv.* 8. 28., *Farr.* 7. *L. L.* 105. p. 162. *Müll.* et *Klotz* zu *Cicero's Reden* T. 3. p. 882. et seqq.: verbum tamen seu formula semper in usu fuit. *Plaut.* 3. 4. 10. Adduc intro, adductum tenes. *Id. Bacch.* 5. 2. 87. Duce nos quod lubet tamquam *addictos*. *Cic.* 2. *Orat.* 63. 255. Ut apud Novum videtur esse misericors ille, qui iudicatum addicens, percontatur ita: *Quanti addictus?* — *Millo nummum*. — *Nihil addo: ducas licet.* *Liv.* 6. 14. Ne quem vestrum iudicatum, addictumque duci patiar. *Cic. Flacc.* 20. 48. Cum iudicatum non faceret, addictus *Hermippo*, et ab hoc ductus est. (*Addictum du-*

cere in his et aliis exemplis apud *Liv.* 6. 15. et 20. etc., est in servitutem et vincula ducere). *Cic.* 7. *Fam.* 24. Eumque addictum jam tum puto Calvi Licinii Hipponacte praenonio. h. e. jam tum venditum fuisse inter Sordos venales famoso Calvi Licinii carmine: quod carmen praenonium hic dicitur, quia praeco servos venales addicebat. Nisi malis *addictum*, hoc est devotum Furis atque Erubo a Calvo Licinio: quemadmodum Hipponax devovit carminibus suis eos, qui se derisui habuerant. *V. HIPPONACTEUS* in ONOM. — Ceterum *addicere alicui* interdum erat alicuius debitorum declarare, eundemque cogere ad solvendum creditorem sive solvenda pecunia damnare. *Paul. Diac.* p. 13. 2. *Müll.* Alias *addicere* damnare est. *Cic. Rosc. Am.* 14. 41. Addictus erat tibi? *Idem* jocular in *orat. Pis.* 35. 86. Nonne — ultro Fundum, equitem Rom. — creditorem debitoribus suis addixisti? Et *Id. Quint.* 39. 92. *metaphorice*: An — nuda (*parsimonia*) cupiditati petulantiae addicatur. ¶ 3. In auctionibus et venditionibus publicis, itemque in locationibus res alicui addici dicebatur, quae plus offerenti attribuebatur: addit hac significatione saepe *Abiatus* pretii; verba autem *nummo sestertio* vel *nummo* tantum significant *minimo pretio*, et addebantur tamquam formula ad additionem fingendam; quod pertinet etiam ad paragraphum sequentem. *Plaut. Merc.* 3. 4. 31. Malier addicta atque adducta. h. e. vendita. *Cic.* 5. *Ferr.* 63. 148. Si doceo pluris alquanto potuisse te vendere, neque luis voluisse addicere, qui contra Apronium licerentur. *Id. Nahir. Post.* 17. 45. Equis est ex tanto populo, qui bona C. Rabirii Postumi nummo sestertio sibi addici velit? *Sueton. Cæs.* 50. Cui amplissima praedia in auctionibus haec minimo addidit. *Cic.* 3. *Ferr.* 55. 144. Addidit id opus *hs. dxx. millibus*: cum tutores *hs. lxxx. millibus* id opus ad illius hominis iniquissimi arbitrium se effecturos esse clamarent. h. e. locatur. *Id. ibid.* 57. 150. Addictum opus, accepti praedes. h. e. locatum. ¶ 4. Est etiam promittere et obligare rem in privatis venditionibus, et eandem fere habet cum *vendo* significationem: *V. paragr.* antec. *Cic. Dom.* 41. 107. Hominem invenire neminem potuit, cui aedes meas addiceret, traderet, donaret. *Horat.* 2. *Sat.* 5. 108. Huic tu Die ex parte tua, seu fundi, sive domus sit Emptor, gaudentem nummo te addicere. Et *Julian.* *Dig.* 41. 4. 7. § 6. Procurator tuus si fundum, quem centum aureis vendere, addiderit triginta aureis, etc. — Illic *Plaut. Pen.* a. 2. v. 50. Addice tuam mihi meretricem. h. e. vende, trade. Pariter *Ovid.* 1. *Met.* 617. addicere suos amores. h. e. cedere, alteri tradere: ubi alii male legunt *abdicere*. *Cæs.* 2. *B. C.* 18. Addicere bona alicuius in publicum. h. e. publicare. *Liv.* 3. 86. Addicere aliquem in servitutem. ¶ 5. Item est obligare seu vendere ea, quae neque vendi, neque emi debent. *Cic.* 7. *Phil.* 5. 15. Antonius regna addidit pecuniâ. *Id. Pis.* 24. 56. Cum addicebas tribuno plebis consulatum tuum. *Id. ibid.* 34. 83. Accepta pecunia a Dyrrachinis ob necem hospitii tui, ejus domum evertisti, cuius sanguinem addideras. h. e. cuius vitam eis dedeceras vel prodideras. *Id. Phil.* 21. 52. Vendita atque addicta sententia. *Id. Mil.* 21. 56. Vitam suam quam maximis praemiis propositam et poene addictam sciebat. *Id. Ferr.* 32. 78. Habere fidem et religionem alteri addictam pecunia accepta. — Huc referuntur et illa *Cic.* 5. *Phil.* 12. 33. Addicere alicuius libidini alicuius. *Id. Mil.* 32. 87. servis suis. *Id. Sert.* 17. 38. tribuno pl. *Id. A. Herenn.* 27. 37. Addicere pueritiam suam omni intemperantiae. *Id. ibid.* 16. 23. corpus suum turpissimae cupiditati. *Curt.* 7. 7. 8. alicui credulitatem suam. — *Addicere alicuius ad iurandum* pro cogere, adigere, legitur a quibusdam apud *Sallust.* *Catil.* 23., ubi alii rectius *adigere*. Ille tamen cogendi significatione, et cum *Infinito*, *Impp.* *Valens*, *Gratian.* et *Valentin.* *Cod.* 12. 38. 5. Species de propriis facultatibus fiscalibus horreis addicantur inferre. Hucusque *Forcellinus*. Verum in *Cod.* quoque addicantur, ut nobis videtur, est *damnen* (*V. sup.* § 2. in fine), nisi quod cum *Infinito* coniungitur. *Addictus* etiam apud *Horat.* 1. *Ep.* 1. 14. aliter interpretati sumus (*V. infr.* II. § 3.), ac *Forcellinus*, cui est pro *coactus*.

II.) Translative. ¶ 1. In re augurali addicere dicuntur aves, quae augurium prosperum faciunt et ratum, et quodammodo adjudicant rem, de qua augurium capitur, ei qui optat. cui opponitur *abdicere*, quam vocem vide. Hoc autem sensu occurrit — a)

Addicere aliquid alicui, vel aliquid. *Apul. de deo Socrat.* 7. Ut — Attio Navio auguria miraculum cotis addicant. *Cincius* apud *Fest.* p. 241. 19. *Müll.* Illum, quem aves addixerant. — b) Addicere alicui sine Accusativo. *Liv.* 22. 42. 8. Cum ei sua sponte cunctanti pulli quoque auspicio non addixissent. *Id.* 27. 16. 15. Fabio auspicianti — aves semel atque iterum non addixerant. — c) Absolute. *Cincius* apud *Fest.* p. 241. 17. *Müll.* Ubi aves addixissent. *Liv.* 1. 36. 3. Nisi aves addixissent. *Id. ibid.* 55. 3. Cum omnium sacellorum exaugurationes admitterent aves, in Termini fano non addixerunt. *Add. Senec. de brev. vit.* 14. *Tac.* 2. *Ann.* 14. Addicentibus auspiciis vocat condonem. ¶ 2. Est etiam damnare, destinare, metaphora sumpta a n. 1. § 2. *Cic.* 3. *Off.* 10. 55. Et is, qui mortu addictus esset, paucos sibi dies postulavisset. *Id.* 11. *Phil.* 7. 16. Gladiatorio generi mortis addictus. *Horat. Epod.* 17. 11. Addictus feris, alitibus atque canibus. *Cic.* 9. *Att.* 9. in fin. Addictus vastitati. *Cæs.* 7. *B. G.* 77. Addicere alicui perpetuam servitutem. — Juxta *Forcellin.* huc pertinet etiam illud *Cic. Parad.* 4. 27. Ego vero te non stultum, ut saepe, non improbum, ut semper, sed dementem et insanum rebus addicam necessariis. h. e. necessariis argumentis convincam, te esse dementem et insanum. Hoc loco videtur allusisse Cicero ad illam legem xii. Tabularum, qua furiosi et dementes addicebantur agnatis et gentilibus, hoc est sub eorum curam potestatemque tradebantur, ut est apud eundem 2. *Invent.* 50. Ita commodius explicatur hic locus, quam varias variorum lectiones sectando, quorum alii pro *addicam* legunt *adigam*, alii *adducam*, alii novum commentum verbum, *advincam*. Sed locus est certe corruptus, quemadmodum affirmat et *Orellius*, qui legit *rebus vincam necessariis*, quique haec addit: *Collato* 1. *Tusc.* 3. 3. videbis, voce insanum nunquam usurum fuisse Tullium, sed potius *v. furiosum*: nec vero *necessariorum* vocabulum satis aptum fuisset pro *agnatis gentilibusque*. ¶ 3. Hinc *addicere se alicui* in bonam partem est perinde ac damnare, hoc est se totum dedere alicui. *Cic. Planc.* 39. 93. Senatus, cui me semper addixi. *Id. Cael.* in fin. Quem si vobis, si suis, si reipublicae conservatis, addictum, debitum, obstructum vobis ac liberis vestris habebitis. *Id.* 2. *Invent.* 2. 5. Addicere se uni. *Quintil.* 3. 1. 22. se sectae alicuius. *Cic.* 2. *Tusc.* 2. 5. Certis quibusdam destinatisque sententiis quasi addicti et consecrati sunt. *Horat.* 1. *Ep.* 1. 14. cum *Infinito*: Nullius addictus jurare in verba magistri. *Sueton. Tib.* 69. Mathematicae addictus. *Petron. Satyr.* 5. Addictus histrioniae. *Fal. Mar.* 8. 7. 5. ext. Addicere se operibus naturae. h. e. naturalium rerum investigationi et studio. *Seneca* 4. *Rhet. Controv.* 2. Addicere animum alicui. *Sueton. Cal.* 55. Prasinæ factioni addictus et deditus.

ADDICTE. Falsa lectio. *V. ADDUCTE*.

ADDICTIO, ðnis, f. 3. (addico) actus addicendi (It. *aggiudicazione*; Fr. *adjudication*; Hisp. *adjudicacion*; Germ. *der richterliche Zuspruch*, die *Zuerkenntniss*; Angl. *an adjudging*, *assigning by sentence*): hoc est — a) Sententia seu decretum, quo praetor rem aliquam alicui addicit et adjudicat (*V. ADDICO* 1. 2. a.). *Cic.* 2. *Ferr.* 4. 12. Cujus praetura urbana adium sacrarum fuit depopulatio, simul iu jure dicundo, bonorum possessionumque, contra omnium instituta, addictio et condonatio. — b) *Addictio iudicis* est ejus assignatio ad causam aliquam cognoscendam (*V. ADDICO* 1. 2. d.). In *Lege Manilia de limitibus* apud *Frontin.* p. 340. *Gues.* Judicis datio addictio esto. *Add. Caj.* 3. 189. — c) *Addictio in diem* apud *Paul.* *Dig.* 18. 2. 1. et *ibid.* 49. 14. 50. quid sit. *V. ADDICO* 1. 2. b).

ADDICTUS, a, um. *V. ADDICO*.

ADDISCO, ðdis, f. didici, discere, a. 3. (ad et discio). Part. *Addiscens* ad 1. Proprie, si attendere velis viam praeparationis ad componentis, est ad ea, quae didici, aliquid addo (It. *imparare di più*; Fr. *apprendre quelque chose de plus*; Hisp. *aprender de mas a mas*; Germ. *nach dazu lernen*; Angl. *to learn*). ¶ 1. Stricto sensu. *Cic. Senect.* 8. 26. Quid? qui (senes) etiam addiscunt aliquid? ut Solonem verbis gloriae videmus, qui se quotidie aliquid addiscentem dicit senem fieri. *Id.* 3. *Orat.* 36. 147. Quae ego ex te audire volui, non ut desperarem me eloquentiam consequi posse, sed ut aliquid addicerem. *Add. 5. Fin.* 29. 87. *Ovid.* 2. *Amor.* 5. 56. Et quiddam visa est addidisse novi. ¶ 2. Generatim

est idem quod disco. *Cic. 3. Orat. 23. 86.* At Q. Velocius puer addidicerat (*artem*). *vulg. Edit.* Atque velocius. *Ovid. 3. Met. 593.* Addidici regimem, dextra moderante, carinae Flectere. *Sueton. Cal. 47.* Addiscere sermonem Germanicum. ¶ 3. Hinc derivata significatio est etiam intelligere, audire. *Justin. 2. 3. 13.* Quos cum tanta celeritate venire rex addidicisset, in fugam vertitur.

ADDITAMENTUM, ti, n. 2. (addo) accessio, appendix (*It. giunta, aggiunta*; *Fr. addition, augmentation*; *Hisp. adición, aumentación*; *Germ. die Zugabe*; *Angl. an addition, increase*). ¶ 1. Proprie. *Apul. 9. Met. 6.* Additamentum pretii. *Paul. Dig. 1. 32. leg. 89.* Edium additamentum bortus fuit. *Jabolen. Dig. 50. 16. 242.* Artemon magis additamentum, quam pars navis est. *Macrob. de diff. Gr. et Lat. Verb. p. 2755. Putsch.* Idem sonat et plurale *παιδα*; cuius tertia persona rursus cum additamento tertiæ singularis efficitur *παιδαίωσθαι*. ¶ 2. Translate. *Cic. Sect. 31. 68.* Intercessit Ligus iste nescio qui, additamentum amicorum meorum. *Seneca Ep. 17.* Sapientia erit ultimum vitæ instrumentum, et, ut ita dicam, additamentum. *Pseudo-Sallust. 2. ad Cæs. de republ. ordin.* In quibus, sicut in statua, præter nomen nihil est additamenti.

ADDITICIUS, et Additiuus, a, um, adject. qui additur (*It. che s'aggiunge*; *Fr. additionnel*; *Hisp. adicionado*; *Germ. hinzugefügt*; *Angl. additional*). *Cels. Dig. 50. 16. 98.* Cato putat mensem intercalarem additiuū esse; omnesque dies ejus pro momento temporis observat. *h. e.* ita inseri et addi ceteris mensibus anni, ut tamen in eorum numero, civili more, non computetur. *Tertull. Resurr. carn. 52.* Additiuū corpus.

ADDITIO, ōnis, f. 3. (addo) accessio, adjunctio (*It. aggiunta*; *Fr. addition*; *Hisp. adición*; *Germ. die Hinzufügung, Zugabe*; *Angl. an adding together, addition*). *Quintil. 9. 3. 18.* Figuram additio et abjectio. *Carl. Aurel. 2. Acut. 37.* Sic enim corpori fit additio, atque vires resurgunt. *Priscian. 14. p. 975. et 978. Putsch.* Absque additio magis putatur que.

ADDITIVUS, a, um, adject. additiuus. *Priscian. 17. p. 1095. Putsch.* pronomen ipse vocat additivum, quod non solum aliis pronominiibus additur, seu apponitur, sed etiam frequentius quam alia. Græce *ἐπιτακτικός*. *F. APPOSITIVUS.*

ADDITVS, a, um. *F. ADDO.*

ADDIVINO, as, avi, ōtum, are, n. 1. (ad et divino) idem ferme quod divino (*It. presagire, argomentare*; *Fr. deviner*; *Hisp. adivinar*; *Germ. annähernd schliessen oder voraussagen*; *Angl. to divine*). Occurrit tantum participium præsens, et dubia quædam lectione. *apud Plin. 35. Hist. nat. 10. 36. (88).* Quemdam ex facie hominum addivinantem, ex his dixisse futuræ mortis annos. *Cod. Bamb. leg. divinantem.*

ADDO, as, pro do, das, affertur a nonnullis ex *Plaut. Truc. a. 5. r. 19. Tuo arbitrato, quod julias*. additur: sed optimæ pleræque editiones id additur. Verum *Bothius* ex MSS. priorem lectionem retinere se defendit.

ADDO, dis, didi, dītum, dere, a. 3. (ad et do). Quemadmodum *duim* ex verbo *dare*, ita apud antiquos usquevisse *addūm* testis nobis est *Paul. Diac. p. 27. 14. Müll.* Adduces addideris. *Al. adduis. F. Interp.* — Part. *Addens B. 2. c.*; *Additurus B. 1.*; *Additus* in omnibus ferme paragr.; *Addendus B. 2. b.* — Hoc verbum duas veluti proprias præsefert significationes: scilicet *A)* est dare, indere, injicere, apponere; et *B)* adjicere, adjungere.

A) Addere est dare, indere, injicere, apponere (*It. mettere, apporre*; *Fr. mettre, mettre auprès*; *Hisp. poner, meter junto*; *Germ. etwas zu etwas Andere oder überhaupt wohin thun, bringen oder legen*; *Angl. to appoint, give, put*).

L) Proprie. — *a)* Cum Accusativo et præp. in. *Cic. 12. Att. 53.* Eas epistolas in eundem fasciculum velim addas. *Farro 2. R. R. 54. 2.* Addere uvam in ollulas. *Id. 3. ibid. 15. 2.* glandem in dolium. *Liv. 4. 25.* album in vestimentum. *Ovid. 1. Amor. 7. 1.* Adde manus in vincla meas. *Id. 2. Art. Am. 627.* manus in arma. *Colum. 12. R. R. 22. 1.* picem in labrum, in alvum. *Plin. 20. Hist. nat. 6. 23. (53).* allium in cava dentium. *Id. 20. ibid. 22. 89. (245).* succum inarrubii in ovum inane. *Cels. 6. 8. n. 2.* Interdum polypus inarescit, si addita in narem per linamentum aut penicillum ea compositio sit. *Plin. 8. Hist. nat.*

25. 38. (93). Addita in os clava. *Id. 13. ibid. 3. 5.* Addere unguenta in potus. *Harduin. ita rectius*; *vulg. editt. male in potu. Id. 20. ibid. 23. 96. (258).* in potionem. *Sueton. Cal. 55.* venenum in plagam. *Virg. 1. G. 512.* sævit toto Mars impius orbe: Ut cum carceribus sese effudere quadrigæ Addunt in spatia, et frustra retinacula tendens Fertur equis auriga, nec audit currus habenas. *vulg. editt.* Addunt se. *Forcellinus* interpretatur: dant se cursul per campos. *h. e.* Mars impius sævit orbe, eo impetu quo carceribus effusæ quadrigæ se conjungunt in circi spatia, sive circi spatia corripunt. *Klotz* subaudit *gradum*, ita ut *Addunt gradum* sit pro *maturant, accelerant iter*; in spatia autem sit (ut in dies) per singula spatia. Alii aliter (*V. Heyn. in loc. cit.*); *Forcellini* vero interpretatio, utpote simplicior, præferenda videtur. *Sil. It. 16. 373.* Jamque fere medium evecll certamine campum In spatia addebant. — *b)* Cum Dativo præsertim apud *Poetas. Virg. 5. Æn. 818.* Addere frena equis. *Id. 1. G. 286.* licia telæ. *Id. 3. Æn. 336.* jugis addidit arcem. *h. e.* imposuit. *Horat. Epod. 8. 10.* femur suris. *Ovid. 12. Met. 45.* aditus tectis. *Tibull. 2. 4. 42.* Nec quisquam flammæ sedulus addat aquam. *Sil. It. 7. 161.* Addunt frugiferis inimica incendia ramis. *Carl. Aurel. 3. Tard. 8.* Singula medicamina erunt illinienda pellibus teneris, atque ita corpori addenda. *h. e.* imponenda, applicanda. — *Addere alicui alicui nonnunquam occurrit. XII. Tabulæ apud Cic. 2. Leg. 24. 60.* NEVE AVRYM ADDITO (mortuo). *Ter. Phorm. 2. 1. 46.* Qui sæpe propter invidiam adimunt diviti, aut propter misericordiam addunt pauperi. *Liv. 26. 16.* virgæ forti viro. *Horat. 2. Ep. 1. 217.* calcar vatibus. — *c)* Denique occurrit etiam *addere alicui alicui*; hinc participium *additus* peculiari notione interdum est inimicus: oderunt enim custodes suos vulgo qui custodiuntur: acrlus custodiunt et observant inimici; ac proinde de molestis rebus hoc participium adhibetur. *Plaut. Autul. 3. 6. 20.* et *Mit. glor. 2. 6. 69.* Addere custodem alicui. *Horat. 3. Od. 4. 79.* nequitiæ additus Custos. *Add. Tac. 13. Ann. 18. Virg. 9. Æn. 649.* Comitum alicui addere. *Lucilius apud Macrob. 6. Saturn. 4.* Si mihi non prætor siet additus atque agitet me. *Virg. 6. Æn. 90.* nec Teueris addita Juno Usquam aberit. *h. e.* assidue præsens et veluti adgræa, atque adeo molesta, infesta, inimica.

II.) Translate. — *a)* Cum Dativo, aut interdum absolute, de rebus. *Plaut. Amph. 2. 2. 179.* Addere pudicitie vitium. *Pacuvius apud Cic. 2. Tusc. 21. 50.* Netum ingenio muliebri. *Plaut. Cist. 1. 1. 54.* absolute: Operam addere. *Virg. 7. Æn. 315.* moras rebus. *Sil. It. 4. 668.* modum dextræ. *Id. 15. 68.* finem litibus. *Claudian. IV. Cons. Honor. 510.* finem litibus. *Virg. 1. Æn. 267.* cognomen alicui. *Ovid. 5. Met. 525.* et *Plin. Paneg. 12.* nomen alicui. *Tac. Germ. 2.* vocabulum. *Sall. Catil. 21.* nomen gloriam. *Id. Ter. Heaut. 3. 2. 31.*, *Cic. 7. Att. 2. 4.* et *alii*: Addere animum aut animos alicui. *Virg. 9. Æn. 184.* ardorem mentibus. *Val. Flacc. 6. 181.* Nequid clara, quibus sese fuga mentibus addat. *h. e.* in quorum mentes et pectora se injiciat metus et fugiendi cupiditas. *Horat. 3. Od. 21. 18.* cornua pauperi. *Sall. Jug. 99.* audaciam. *Id. Catil. 60.* virtutem. *Ovid. 12. Met. 532.* iram. *Sall. Jug. 41.* formidinem. *Tac. 1. Hist. 62.* metum. *Sall. Catil. 57.* dignitatem. *Id. Jug. 76.* favorem. *Virg. 5. Æn. 249.* honores. *Liv. 2. 2. 2.* honorem. *Ovid. 4. Pont. 8. 63.* alicui astris. *h. e.* referre inter deos. *Sil. It. 11. 277.* curam alicui. *h. e.* mandare. *Cic. 16. Att. 3. 1.* alacritatem scribendi. *sed dubia est lectio.* — *c)* Cum Infinito. *Sil. It. 8. 549.* Ille viris pila et ferro circumdare pectus Addiderat.

B) Addere est etiam adjicere, adjungere ita ut additione res aliqua augeatur; cui opponuntur *demere, detrachere, deducere* (*It. aggiungere*; *Fr. ajouter*; *Hisp. añadir*; *Germ. hinzufügen, hinzuthun, begeben*; *Angl. to add*). ¶ 1. Proprie et stricto sensu. *Novius apud Cic. 2. Orat. 62. 255.* Quanti additus? — Mille nummum. — Nihil addo, duces licet. *Plaut. Epid. 3. 4. 37.* Foras eduxite — fiduciam, atque etiam fides, ei quæ accessere, tibi addam dono gratis. *Tac. 2. Ann. 87.* Bines nummos se addituri. *Cic. 1. Off. 18. 59.* absolute. Addendo deducendoque videre, quæ reliqui summa sint. *Ter. Andr. 4. 2. 27.* Addere diculum alicui. *Cic. 3. Off. 31. 112.* paucos dies ad dictaturam gerendam. *Id. 1. ad Q. p. 1. 3.*

Unus annus additus labori tuo. *Seneca Troad. 422.* tempus ærumnæ addidit. — Hinc *addito tempore*, *addita ætate* est tempore vel ætate procedente. *Tac. 12. Ann. 6.* Conjugia sobrinorum diu ignorata, addito tempore percrebuisse. *Plin. 11. Hist. nat. 48. 108. (260).* In infantia scabunt aures posterioribus pedibus; quod addita ætate non queunt. *Cf. infra 3. d.* ¶ 2. Generatim cum proprie, tum translate. — *a)* Cum Accusativo et præp. *in. Cic. 1. Att. 13. 5.* In illam orationem Metellinam addidi quadam. *Nep. Cat. 2. 3.* Multas res novas in edictum addidit, quare luxuria reprimetur. *Ovid. 8. Met. 484.* In scelus addendum scelus est, in funera funus. — *c)* Cum Dativo. *Cic. 2. Orat. 13. 54.* Paullulum se erexit et addidit historiæ majorem sonum vocis. *Sall. Jug. 46.* Quorum majores Punico bello multum reipublicæ addiderant. *h. e.* profuerant, adjuverant, auxerant. *Virg. 8. Æn. 411.* Noctem addens operi. — *d)* Cum Adverbiis *adhuc, supra, insuper, præterquam, ex abundantia*; interdum de suo etc. *Plaut. Truc. 5. 18.* Addam minam adhuc istie postea. *Nep. Att. 4.* Pronuntiabat Græce sic, ut nihil supra posset addi. *Quintil. 12. 10. 8.* Ut humanæ formæ decorem addiderit supra verum. *Liv. 2. 2.* Addita est alia insuper injuria. *Ter. Eun. 1. 1. 33.* Neque, præterquam quos ipse amor molestias habet, addas. *Quintil. 4. 5. 15.* Addidit ex abundantia. *Cic. Harusp. resp. 19. 40.* Nihil addo de meo. — *e)* Absolute. *Cic. 4. Acad. (pr. 2.) 16. 49.* Cum aliquid minutatim et gradatim additur aut demitur. *Id. 3. Orat. 8. 29.* Sic judicare soleo, quidquid aut addideris aut mutaveris aut detraxeris, vitiosius et deterius futurum. *Tac. 11. Ann. 13.* Novas litterarum formas addidit vulgavitque. *Plaut. Trin. 4. 3. 3.* Adde gradum, appropera. *Liv. 3. 27.* Addecent gradum: maturato opus esse, et *alii sæpe*. ¶ 3. Peculiariter et sæpe de oratione, in qua us que prolata sunt, alia adjunguntur. — *a)* Cum Accusativo. *Plaut. Rud. 4. 3. 68.* Verbum addere etiam unum. *Ter. Andr. 5. 2. 19.* Verbum si addideris. *Horat. 1. Sat. 1. 125.* verbum non amplius addam. — *b)* Cum Infinito, quod interdum etiam subauditur. *Cic. Deiot. 8. 24.* Addit etiam illud, equos non optimos fuisse. *Add. 2. Fin. 17. 55.* et *Mit. 35. 96. Id. 1. Off. 20. 67.* Harum rerum omnium splendor omnis et amplitudo, addo etiam utilitatem, in posteriore est. — *c)* Hinc formulæ *adde huc, adde quod etc.*, quæ transitionibus eleganter inserviunt. *Cic. 1. Off. 42. 150.* Adde huc, si placet, inguentarios, saltatores etc. *Al. his. Liv. 7. 30.* et *Plin. 9. Ep. 40.* Adde huc licet ver et auctumnum. *Ovid. 2. Pont. 9. 49.* Adde, quod ingenus didicisse fideliter artes Emollit mores, nec sinit esse ferus. — *d)* *Addito* participium absolute positum in Ablativo usurpatur sæpe hoc sensu ab Historicis. *Tac. 2. Ann. 28.* Et vocantur patres, addito, consulandum super re magna et atroci. *Plin. 15. Hist. nat. 17. 18. (62).* Similiter deligi et ex locis siccis et ante perfectam maturitatem, addito, ut luna infra terram sit.

ADDŌLEO, es, ere, a. 2. idem ferme quod doceo, sive plura adhuc doceo (*It. insegnare*; *Fr. enseigner*; *Hisp. enseñar*; *Germ. lehren*; *Angl. to teach*). *Horat. 1. Ep. 5. 18.* Sollicitis animis onus eximit, addocet artes. *Al. leg. ac docet. Cic. Cluent. 37. 104.* Addocti iudices, ita receperunt *Ernest. et Schutz.* ex quibusd. MSS., at vulgo *adducti*.

ADDORMIO, is, n. 4. idem quod dormio, vel dormire incipio (*It. addormentarsi*; *Fr. s'endormir*; *Hisp. adormecerse*; *Germ. anfangen zu schlafen, einschlafen*; *Angl. to sleep, retire to rest*). *Carl. Aurel. 1. Acut. 11.* Rursus addormiunt, atque difficile expergiscuntur.

ADDORMISCO, is, n. 3. dormio, obdormisco, sive brevem levemente somnum capio (*It. dormire un poco*; *Fr. s'assoupir*; *Hisp. adormecer*; *Germ. ein wenig einschlafen*; *Angl. to sleep, fall asleep*). *Sueton. Claud. 8.* Quoties post ribum addormisceret. *Alii leg. obdormisceret.*

ADDUBITATIO, dubium *Paul. Diac. p. 21. 14.* *Müll.* Hanc lectionem exhibent optimi Codd.; alii aliter legunt, et interpretatio quidem incerta est. *V. Müll. loc. cit.*

ADDUBITATIO, ōnis, f. 3. (addubito) dubium.

adubitatio (It. *dubbio*, *dubitazione*; Fr. *dubitation*; Hisp. *dubio*; Germ. *das Zweifeln* oder *Ungewisssein*; Angl. *a doubting*, *uncertainty*). Est figura rhetorica, de qua haec *Capell.* 3. p. 171. Diaporesis est addubitatio: qua figura utimur cum veluti dubitantes ab ipsis iudicibus inebriantem consilium postulamus, ut pro Cluent. (c. 1.): Equidem quo me verum, nescio, etc. *Cic.* 3. *Off.* 4. 18. Quid est ergo, quod addubitationem afferre soleat? Ita quidam libri: sed plerique et meliores dubitationem.

ADDUBITATES, a, um. V. ADDUBITO.

ADDUBITO, as, avi, atum, are, 1. (ad et dubito). Part. *Addubitans* 1.; *Addubitatus* 2. Est idem fere quod dubito, sive dubitare incipio, sum animo ad dubium inclinato (It. *inclinare al dubbio*; Fr. *incliner à douter*; Hisp. *inclinar a dudar*; Germ. *in Zweifel gerathen, sich zum Zweifel hinneigen*; Angl. *to doubt a little, be somewhat in doubt*). Occurrit autem 1. neutraliter, aut 2. active. 1.) Neutraliter. — a) Absolute. *Cic.* 1. *Nat. D.* 6. 14. Profecto eos ipsos — addubitare cogit doctissimorum hominum de maxima re tanta dissensio. *Liv.* 10. 19. 13. Applum addubitasse ferunt, cernentem — fore collegae victoriam. *Plin.* 2. *Ep.* 19. 1. Quamvis vehementer addubitent. *Jul. Valer. res gest. Alex. M.* 3. 2. ed. *Hat.* Aliis addubitantibus timentibusque. — b) Cum Ablativo et prap. de aut in, aut cum Dativo. *Cic.* 2. *Nat. D.* 46. 118. De quo Panatium addubitare dicebant. *Liv.* 2. 4. 7. *passive impersonaliter*: De legatis paululum addubitatum est. *Cic.* 3. *Off.* 4. 18. In his addubitatio turpissimum est. *Fronto Arion.* p. 263. *Mit.* Rex nemini credere, miraculo addubitare. *Niebh.* homini. — c) Cum Pronom. vel Particulis dubitandi. *Cic.* *Orat.* 40. 127. Ut addubitet, quid potius aut quo modo dicat. *Cic.* 7. *Fam.* 32. 1. Addubitavi, num a Volturno senatore esset. *Sep. Con.* 5. 4. Illud addubitavit, utrum Teribazo sciente, an imprudente sit factum. *Horat.* 1. *Sat.* 4. 124. an hoc honestum et inutile factu, Nec ne sit, addubitavit. *Liv.* 8. 10. 2. Paullisper addubitavit, an consurgendi triarii tempus esset. Adde *Plin.* 10. *Ep.* 119. — d) Cum Infinito. *Sil.* *It.* 14. 358. Nec contra Ausonius tonsis optare lacertos Addubitavit. 2.) Active. *Ascon.* p. 85. 11. *Bait.* Quod ego, ut addubitent, haec ipsa Ciceronis oratio facit. *Cic.* 1. *Divinat.* 47. 105. Tibi augur nuntiavit, addubitato salutis augurio, bellum domesticum triste fore. *Id.* 1. *Off.* 24. 83. Si plus adipiscere, re explicata, boni, quam addubitata, mali.

ADDUCO, eis, xi, etum, cere, a. 1. (ad et duco). *Adduce* in Imperativo pro adduc est *Plaut. Asin.* 2. 2. 88., *Poen.* 1. 3. 15., *Stich.* 1. 2. 96., itemque *Ter. Phorm.* 2. 1. 79. *Adduxi* pro adduxisti est *Ter. Heaut.* 4. 6. 15. *Adduxit* pro adduxisse est *Plaut. Rud.* 4. 4. 3. *Adducturum* pro adducturum quidam legunt apud *Plaut. Truc.* 1. 2. 31., sed varia ibi est lectio. — Part. *Adductus* in omnibus ferre pariter in fine; *Adducturus* It. *B.* 1. — Adduco autem est ad aliquem, vel ad aliquid duco; et proprio de personis ponitur. V. **ADIGO** in fine. (It. *condurre*, *menare*; Fr. *amener*, *conduire*; Hisp. *traer*, *llevar*, *conducir*; Germ. *herbeiführen*, *herbeiführen*; Angl. *to conduct*, *bring*, *fetch*). 1.) Proprie ponitur A) de hominibus, et B) de rebus inanimis.

A) De hominibus. ¶ 1. Generatim est ducere aliquem ad aliquem hominem aut locum. — a) Pronominis secum adjecto. *Ter. Andr.* 4. 2. 1. Jam, ubi ubi erit, inventum tibi curabo et mecum adductum tuum Pamphilum. Adde *Eun.* 4. 4. 27. *Africanus* apud *Non.* p. 174. 32. *Merc.* Curra, et nuntia venire, et mecum speratum adduce. Adde *Cic.* 16. *Fam.* 21. 5. infra e. — b) Cum Accusativo et prap. ad si agitur de persona aut de loci proximitate; aut in si de ingressu in locum agitur. *Plaut. Pseud.* 3. 2. 78. Adducere aliquem domum ad se. *Lucilius* apud *Non.* p. 159. 25. *Merc.* ad cenam. *Plaut. Asin.* 5. 2. 65. Iur ad lenam. *Cic.* 2. *Divinat.* 3. 9. Ad aegros non vates aut harosoles, sed medicos solum adducere. *Vep. Epam.* 3. 6. Adducebat eum, qui querebat, ad eos qui conferent. *Id. Hann.* 2. 4. ad aram. *Cic.* 9. *Att.* 11. 1. gentes armatas in Italiam. *Curt.* 8. 6. 57. Adductus in regiam. *Varro* 2. *R. R. procem.* 6. Quod te empturientem in campos Maecros ad mercatum adducunt crebro pedes. — c) Cum Adverbis et similibus locutionibus. *Plaut. Truc.* 1. 2. 31. adducere huc. *Id. Poen.* 5. 3. 54. intro. *Ter. Andr.* 5.

3. 29. aliquem huc coram. *Id. Eun.* 4. 7. 24. ante oculos coram. — d) Cum Accusativo sine prap. *Ovid.* 3. *Met.* 598. dextris adducor littora remis. — e) Cum Ablativo loci, unde aliquem adducimus. *Plaut. Mitor.* 3. 2. 44. adducere aliquem a foro. *Liv.* 9. 33. supplementum ab Roma. *Cic.* 15. *Fam.* 21. 5. Quos secum Mitylenis Cratippus adduxit. *Id. Quinct.* 6. 24. v. § seq. — f) Interdum etiam de copiis. *Cic.* 7. *Att.* 9. 2. Adducere exercitum. *Ter. Adelph.* 3. 7. 13. turbam domum. V. et § seq. ¶ 2. Speciatim interdum accipitur pro comparare, unde praecipue obsceno sensu pro conciliare mulierem, vel scortum alicui, quod et perducere et adducere dicimus. *Ter. Hec.* 3. 1. 43. PA. Quid morbi est? PA. Nescio. PA. Quid? nemon' medicum adduxit? PA. Nescio. *Id. Andr.* 5. 3. 21. Adducti, qui illam eam hinc dicant. *Id. Hec.* 5. 2. 4. Adducere puero nutricem. *Cic. Quinct.* 6. 24. Qui ex Gallia pueros venales isti adducebat. *Nep. Eun.* 6. 4. Adducere exercitum subsidio alicui. — *Varro* 7. *L. L.* 84. p. 152. *Müll.* Adducere pro scorto pelliculam. *Nep. Dion.* 5. Puero scorta adducebantur. *Ovid.* 3. *Fast.* 483. pellicem. V. **ADDUCTOR**. ¶ 3. Item speciatim apud Ictos est ducere aliquem ad tribunal. *Cic.* 2. *Eeg. agr.* 36. 99. Adducere aliquem ad populum Rom. *Id.* apud *Quintil.* 9. 3. 50. ad senatum. *Liv.* 39. 42. 10. pecuarios ad populi iudicium. *Cic. Rosc. Am.* 10. 28. aliquem in iudicium. Cf. infra B. 4. *Cic.* 3. *Verr.* 2. 6. absolute: Adducere reum. h. e. ad tribunal.

B) De rebus inanimis, quae tamen mobilitate aliqua praeditae sint, aut facile transferri possunt. ¶ 1. De rebus physicis ponitur pro agere, ducere. *Plin.* 36. *Hist. nat.* 15. 24. (121). Aquam cuniculis per montem acuis adduxit. Adde *Liv.* 41. 27. 11. *Plin.* 10. *Ep.* 69. Lacum fossa usque ad flumen adducere. *Horat.* 1. *Ep.* 18. 11. Ducas adductum proplis frondere Tarentum. *Quintil.* 11. 3. 56. Pluitum ab imo pulmone trochleis adducere. *Caes.* 3. *B. C.* 40. 4. Adducere naves. *Curt.* 8. 10. 32. Adducta moles. *Liv.* 44. 26. 10. Adducere aurum secum. ¶ 2. Significat praeterea ad se trahere, tendere; cui opponitur remittere. *Petron.* *Satyr.* 94. Adducere ostium. h. e. ad se trahendo claudere. *Ovid.* 8. *Met.* 776. adductaque funibus arbor Corruit. *Cic. Amic.* 13. 45. Habenas quam laxissimas habere amicitias, quas vel adducas, vel remittas. Adde *Virg.* 9. *Aen.* 587. *Ovid.* 6. *Fast.* 586. Nos tamen adductos intus agemus equos. h. e. habenis adducendis cohibitos. *Caes.* 3. *B. C.* 14. et *Lucan.* 3. 700. Adducere fames. *Liv.* 9. 10. Cum apparitor Postumium laxo vinciret, quin tu, inquit, adducts iorum? *Ovid.* 1. *Met.* 455. adducto flectentem cornua nervo. *Virg.* 5. *Aen.* 507. adducto constitit arcu. *Id.* 9. *ibid.* 632. sagitta. *Cic.* 2. *Tusc.* 24. 57. Ballistae eo graviores emissiones, quo sunt contenta atque adducta vehementius. *Id.* 1. *Divinat.* 54. 123. In agro ambulant ramulum adductum, ut remissus esset, in oculum revertisse. *Priap.* 26. 4. adducta tympana pulsata manu. *Dubia sunt loca Virg.* 9. *Aen.* 402. adducto torquens hastile lacerto. h. e. retracto et postea vibrato brachio. Et *Ovid.* 4. *Trist.* 2. 5. adducta colulum percussa securi Victimae. ¶ 3. Est etiam contrahere, et ponitur praeteritum de pelle et de corporis membris. *Seneca* 1. *Benef.* 1. 5. Adducere frontem. *Quintil.* 10. 3. 13. Frontis tam adducta. *Seneca Ep.* 57. 3. Adducere vultum ad tristitiam. *Sueton.* *Tib.* 68. Adducere vultus. qui gravitatis, vel etiam tristitiae signum est. *Virg.* 3. *G.* 483. ignea venis Omnibus acta sitis miseros adduxerat artus. h. e. contraxerat, et macie confecerat enecta membra, atque adeo exiliora et quodammodo longiora reddiderat, extendat. *Ovid.* 3. *Met.* 396. Attenuant vigilae corpus miserabile curae, Adducitque eadem macies. *Claudian.* 2. *Rufin.* 439. adductis digitos inflectere nervis. V. et *Adductus* in fine. ¶ 4. Cum abstractis est afferre, inducere: et occurrit aut absolute, aut cum Accusativo et prap. in. *Horat.* 1. *Ep.* 7. 8. Opella forensis Adducit febres. *Id.* 4. *Od.* 12. 13. Adducere sitim. *Plin.* 30. *Hist. nat.* 15. 51. (145). Ora noctuae tedium vini adducunt. *Quintil.* 12. 9. 8. Adducere res extrinsecus. — *Id.* *ibid.* 2. 9. philosophiam in corpus eloquentiae. *Id.* 5. 11. 1. quaedam extrinsecus in causam. *Cic.* 3. *Off.* 16. 67. et *Cajus* 4. 16. rem in iudicium.

II.) Translate ponitur A) de rebus, sed saepius B) de personis, et generatim est aliquo perducere, sive in aliquo locare conditione.

A) De rebus, et est res ipsas aliquem in statum

perducere, sive ex alia in aliam conditionem transferre. *Cic.* 1. *Fam.* 1. 3. In eam opinionem rem adduxerat, ut etc. *Id.* 5. *ibid.* 21. 3. Est enim res jam in eum locum adducta, ut etc. Et paulo ante. Videtur enim talis res in propinquum adducta discrimen. *Id.* 6. *Phil.* 7. 19. Res in extremum est adducta discrimen. *Id.* 7. *Att.* 9. 2. Rem adduci ad Interregnum. *Liv.* 45. 8. Adducere regnum ad ultimum discrimen. *Tac.* 14. *Ann.* 61. vitam in extremum. *Cic. Tim.* 3. aliquid ex inordinato in ordinem. *Id.* 7. *Fam.* 26. 2. terra nata in honorem. *Id. Brut.* 18. 70. Signa Myronis satis ad veritatem adducta. h. e. satis exprimentia veritatem. *Id.* 1. *Orat.* 40. 183. Adducere rem in controversiam. *Seneca* 2. *Benef.* 4. 1. beneficia in odium. *Nep. Epam.* 3. 3. sermonem ad finem. *Liv.* 33. 33. aliquid ad effectum. *Horat.* *Epod.* 14. 8. iambos ad umbilicum.

B) Saepius de personis: et est ¶ 1. Trajicere aliquem ab alia in aliam conditionem. — a) Cum Accusativo et prap. ad. *Cic.* 5. *Fam.* 20. 2. Adducere aliquem ad arbitrium suum. *Id. Deiot.* 10. 29. ad suam auctoritatem. *Nep. Eun.* 12. 1. et *Justin.* 28. 7. 6. ad desperationem. *Liv.* 45. 8. ad ultimum discrimen. *Curt.* 10. 8. 5. ad periculum mortis. *Ter. Adelph.* 3. 3. 4. ad nequitiam. *Liv.* 41. 25. Etolorum in semetipsos versus furor mutuis caedibus ad interfectionem adducturus videbatur gentem. — b) Cum Accusativo et prap. in. *Cic.* 5. *Ferr.* 61. 140. Adducere aliquem in sermonem, invidiam, vituperationem. *Id.* 3. *Off.* 20. 79. in invidiam falso crimine. *Id. Mur.* 24. 48. in metum. *Liv.* 11. 8. in suam sententiam. *Id.* 8. 7. in necessitatem. *Id.* 35. 81. in periculum. *Nep. Iphicr.* 2. exercitum in consuetudinem. *Id. Hann.* 2. aliquem in suspicionem alicui. *Seneca* 2. *Benef.* 5. Animus adductus in tedium. ¶ 2. Est etiam movere, impellere, inducere, persuadere: et pluribus occurrit modis, scilicet — a) Cum Accusativo et prap. ad. *Ter. Heaut.* 5. 2. 42. Adducere aliquem ad misericordiam. *Id. Hec.* 5. 3. 38. animum ad malas artes. *Cic. Brut.* 93. 322. aliquem ad iracundiam. *Id. Rosc. Am.* 31. 86. ad facinus. *Sall. Catil.* 41. ad consilium. *Cic. Prov. cons.* 16. 39. ad suspicandum. *Nep. Con.* 3. ad credendum. — b) Cum Accusativo et prap. in. *Cic. Post. red. in sen.* 7. 16. aliquem in cogitationem. *Id.* 1. *Tusc.* 17. 39. in summam expectationem. *Id.* 2. *Att.* 22. 3. et *Sall. Jug.* 41. in spem. — c) Saep absolute, praeteritum in Part. perf. pass. *Cic.* 1. *Verr.* 3. 10. Aliqua re adductus. *Ces.* 1. *B. G.* 3. 1. His rebus adducti. *Cic. Partit.* 14. 49. Praemio, gratia adductus. *Ces.* 1. *B. G.* 3. 8. oratione. *Id. ibid.* 16. 6. precibus. *Id. ibid.* 39. 3. pudore. — d) Sequentibus particulis ut, quo, quin, aut Infinito. *Cic.* 1. *Verr.* 2. 5. Adductus sum — officio, fide, misericordia —, ut onus huius laboris atque officii — mihi suscipiendum putarem. *Id. Senect.* 10. 34. Nullo imbore, nullo frigore adduci, ut capite operato sit. *Id.* 6. *Verr.* 7. 14. Neque voluntate, neque difficultate aliqua, neque magnitudine pecuniae adduci, ut etc. V. et § proxime sequentem. *Val. Max.* 2. 9. 6. Neque honorum magnitudine adduci potuit, quo se blandiorem gereret. *Sueton.* *Tib.* 21. Adduci nequeo, quin existimem. *Africanus* apud *Non.* p. 514. 20. *Merc.* Facilius adducor ferre humana humanitas. ¶ 3. Locutiones adducor, ut putem, ut credam, etc. saepissime occurrunt (quemadmodum apud *Cic.* 2. *Fam.* 10. 1., *Liv.* 4. 49. et 5. 48.) ea significatione, quam antecedens paragraphus exhibet: ex his autem per ellipsin factum est, ut adducor absolute significat adducor, ut credam, ut putem, ac propterea sequente Infinito, aut Subiunctivo cum particula ut, quae tamen minime pendet a verbo adducor, sed a toto orationis membro. *Cic. Cluent.* 37. 104. Adducti iudices sunt, non modo potuisse honeste ab eorum condemnari etc. ubi male nonnulli *Codd. leg.* adducit. *Id.* 2. *Eeg.* 3. 6. Ut jam videar adduci, hanc quoque — esse patriam tuam. Adde *Curt.* 10. 2. 19. et *Colum.* 2. *R. R.* 1. 4. *Cic.* 4. *Fir.* 10. 55. Veritas clamabat — non posse adduci, ut inter eas res — nihil interesset. *Id.* 1. *ibid.* 5. 14. Non illud quidem adduci vix possum, ut ea — tibi non vera videantur. h. e. possum adduci ad illud credendum. Adde *Lucret.* 5. 1340.

Adductus, a, um, praeterquam Part. perf. pass. isdem quibus verbum significationibus, est etiam Adject., cuius Comp. *Adductior*, et — 1) Proprie est contractus. V. superius I. *B.* 3. *Capitolin.* *Ver.* 10. Frons in supercilia adductior. h. e. contractam cutem

et rugosam habens versus supercilia. *Pomp. Mela* 1. 4. 1. Africa ex spatio paulatim adductor. *h. e.* ejus spatium paulatim minuitur et contrahitur. — 2) Translate est — a) contractus *Tac.* 12. *Ann.* 7. Adductum et quasi virile servitium. *Alti leg.* additum. *Plin.* 1. *Ep.* 16. In concionibus eadem quæ in orationibus vis est, pressior tamen et circumscriptior et adductor. — b) Item rigidus, severus. *Tac.* 14. *Ann.* 4. Modò familiaritate juvenili Nero, et rursus adductus, quasi serice consociatur.

ADDUCTE, adverb. ejus comparativi *adductius* adhuc tantummodo exempla vidimus. *Auson.* *Grat.* *act.* 27. Nemo adductus jacula contorsit, nemo spicula crebrius fecit. *h. e.* magis arcum adducendo, atque adeo majore impetu. Sunt qui legunt *adductus*, sed minus recte. ¶ 2. Translate est severo, cui remissio opponitur. *Tac. Germ.* 4. Gotoes regnantur paulo jam adductius, quam ceteræ Germanorum gentes: nondum tamen supra libertatem. *Alti perperam leg.* additius. *Id.* 3. *Hist.* 7. Quia adductius, quam civili bello, imperitabat.

ADDUCTIO, ōnis, f. 3. (adduco) actus adducendi sive trahendi ad se (II. l'atto di trarre a se; Fr. *action de tirer à soi*; Hisp. *el acto de atraer para si*; Germ. *das Anziehung*; Angl. *a drawing together*). ¶ 1. Proprie et active est actus attrahendi ad se. *Cæc. Aurel.* 2. *Tard.* 1. *ad med.* Hoc igitur facere tentabimus nullis cucurbitis per spinam, recto scilicet ordine post invicem, affigentes, atque sufficiens tempus adductioni largientes; primoque primarum faciemus detractionem, tum sequentium. *h. e.* tantum temporis largientes, quantum satis est, ut cucurbitæ sanguinem ad se adducant eliciantque. ¶ 2. Item passive est ipsa attractio, seu potius distentio. *Cæc. Aurel.* 5. *Tard.* 10. In pulmone vero emergente yonica, spirandi plurima difficultas sequitur aggrotales, — thoracis gravido, et adductio superiorum ad inferiora. *Id.* 1. *Acut.* 3. Præcordiorum vehemens tensio atque ad superiora adductio. *Id.* 2. *Tard.* 1. sub initium. Sequente etiam rugatione cum adductione partium vel extensione. *Id.* 3. *Acut.* 5. sub initium. Vultus adductio, ita ut longior nota videatur imago. ¶ 3. Hinc etiam spasmus, quem *Cels.* 2. 1. ante med. membrorum distentionem appellat. *Cæc. Aurel.* 3. *Tard.* 8. Que (partes) diaphragmati sunt natura connexæ — adductione sui tumores ingenerant vicinarum. **F. ADDUCTIO.** *Theod. Prisc.* 4. 9. p. 316. bis. Sequitur ut turbatus (spiritus) mentem commoveat, et casum corporis faciat, atque adductiones et raptus diversos.

ADDUCTOR, ōris, m. 3. qui adducit. *Fel. epigramm.* *Petronii Africanii in Anthol. Meyer.* 947. 2. *Fel.* 2. p. 27. Græculæ consuetudo tenendi colliculus arte, Cæpisti adductor confugis esse tuæ. *h. e.* ejus pudicitie prostrator, conciliator, perductor. **F. ADDUCO** I. A. 2, et **LENO**, as.

ADDUCTUS, a, um. **F. ADDECO.**

ADDECO et

ADDUCIS. **F. ADDO.**

ADDEPLICO, as, ōis, ōrum, are, a. 1. idem ferre quod duplico. *Plaut. Pæn.* 3. 1. 61. Adduplicabit omne fartum. *Alti tamen rectius leg.* Id duplicabit.

ADDO, ōis, ōis, ōrum, are, a. 3. (ad et do). Ut *edo*, est dicimus, sic *adest* pro *addedit* usurpavit *Zucan.*, ut infra II. 1. Ceterum, præter Part. perf. pass. *Adesus* (quod invenies in omnibus paragraphis), hujusce verbi occurrunt tantummodo Perl. *adēdi* et Plusquam perf. *adedērai*. — *Adedo* autem proprie esset dentibus edere incipio; sed quoniam quæ eduntur partes, eo ipso tempore consumuntur, *adedo* est dentibus consumo (II. *manglare*, *consumare*; Fr. *ronger*, *consumer*; Hisp. *roer*, *consumir*; Germ. *anessen*, *anfressen*, *anehren*; Angl. *to eat*, *consume*).

I.) Proprie. *Cic.* 2. *Tusc.* 10. 24. ex Poeta: Ad-cesum jecur. *Liv.* 1. 7. Pinarii exis adesis ad ceteram venient dapem. *Quintil.* 6. 3. 40. Pisces — ex parte adesi. *Virg.* 4. 6. 242. sæpe favos ignotus adedit Stello. *Sisenna* apud *Non.* p. 71. 1. *Merc.* Frumen- to adeso.

II.) Translate. ¶ 1. Ponitur etiam de iis, quæ non animalium dentibus, sed igne, tempore, undis, aut alia physica vi consumuntur. *Ovid.* 1. *Amor.* 15. 41. cum me supremus adederit ignis. *Alti leg.* adu- scribit. *Proper.* 4. 7. 9. Et solitum digito beryllon adederat ignis. *Adde Nemes.* *Ecl.* 4. *Virg.* 9. *En.* 587. Adesi poster. *Petron.* Satyr. 109. Vernantesque co-

mas tristic adedit hiems. *Alti leg.* abegit, *aliti* ademit. *Zucan.* 6. 263. cum se tollentibus Euris, Frangentem fluctus scopulum ferit, aut latus alti Montis adest. *Horat.* 3. *Od.* 29. 36. Adesi lapides. *h. e.* vi aquarum corrosi. *Ovid.* 10. *Heroid.* 26. Adesus scopulus. ¶ 2. Metaphora sumpta ab iis quæ dentibus consumuntur, ponitur etiam de fortunis bonisque, atque interdum de ducibus profugatis, sed Participium solummodo perf. pass. *Cic. Quint.* 12. 40. Quis tam perditus ac profusus nepos, non adesa jam, sed abundantè etiam pecunia, sic dissolutus fuisset? *Tac.* 13. *Ann.* 21. Adesis fortunis omnibus. *Id.* 1. *Hist.* 4. Bona adesa. *Sil.* *It.* 13. 680. Adesus cladi- bus Iliadribus. *h. e.* fractus, debilitatus.

ADDEFICIO, ōis, ōis, ōrum, are, a. 3. per appositionem efficio, simul effecto. *Festus* p. 293. col. 1. 24. *Adil.* in *Solitautila*. Quidam dixerunt omnium trium vocabula confusa (al. confusa), suis, ovis, tauri, addeficisse id, quod uno modo appella- rentur universæ (hostiæ).

ADELPHIS, ōis, f. 3. ἀδελφῆ, Græca vox sororem significans. Hinc genus quoddam palmarum, quod eorum nubes sapore ad caryotas maxime accedat, veluti earum sorores, adelphides dictæ sunt, teste *Plin.* 13. *Hist. nat.* 4. 9. (45): ubi tamen ad Græcæ lingue analogiam pro adelphides legendum videtur adelphidæ. *Cl. Fe.* (*Op. cit.* T. 1. p. 79.) ait hujusmodi nubes vocatas fuisse adelphidas, non quia sapore ad caryotas accedant, sed fortasse quia unicuique pediculo binæ adhaerent.

ADEMPTIO vel **ademtio**, ōnis, f. 3. (adimo) actus adimendi, ablatio (II. il togliere; Fr. *action d'enlever*; Hisp. *el acto de quitar*; Germ. *die Hinwegnahme oder Entziehung*; Angl. *a taking away, a depriving*). *Cic. Dom.* 30. 78. Non ademptione civi- tatis, sed tecti et aquæ et ignis interdictione. *Tac.* 2. *Ann.* 76. Ademptione provincie satisfactum in iudiciis. *Id.* 4. *ibid.* 6. Ademptiones bonorum.

ADEMPTOR, ōris, m. 3. qui adimit, ablator. *Augustin.* *Tract.* 116. in *Joann.* Non datorem vitæ, sed ademptorem.

ADEMPTUS vel **ademtus**, a, um. **F. ADIMO.**

ADEO, adverb. De accentu vide vocem sequentem. Est autem vocabulum compositum ex præpositione ad et lativo eo a Nominativo id; non quidem secundum rationem, ut ait *Paul. Diac.* 19. 8. *Mull.*, quia ad præpositio Accusativis accommodata est, sed vetusta quadam loquendi consuetudine (*F. AD* in fine in compositione): hinc adeo significat usque eo, ad illum terminum (II. *sin là, fino a quel punto*; Fr. *jusque-là, jusqu'à ce point*; Hisp. *hasta allí*; Germ. *bis dahin*; Angl. *just so far*). Porro signifi- catione est aut A) tærum adverbium, aut B) mera particula.

A) Adeo merum adverbium occurrit I.) de loco, II.) de tempore, III.) de gradu.

I.) De loco, seu spatii termino. ¶ 1. Raro admodum occurrit sensu proprio. *Cato R. R.* 40. 13. Eo arto surculum, quem inserere volēs: librum ad librum versum facito: arto usque adeo, quo præcueris. *h. e.* surculum arto innitito atque adigito usque ad eum locum vel terminum, quo antea aculisti. ¶ 2. Sæpius translate, sed tantum in locutione adeo res rediit, *h. e.* eo, eo loci pervenit. *Ter. Heaut.* 1. 1. 61. Postremo adeo res rediit: adolescentulus sæpe eadem et graviter audiendo victus est. *Id. Phorm.* 1. 2. 5. Adeo res rediit: si quis quid reddiit, magna habenda est gratia. *Id. Heaut.* 5. 2. 27. Adcon? rem reddisse, ut periculum etiam a fame mihi sit, Syre? *Adde Phorm.* 1. 3. 1.

II.) De tempore adeo, interdum junctum particulam usque, sequente dum, donec vel donicum, aut quoad, significat usque ad illum temporis terminum, tam- diu. *Plaut. Merc.* 3. 4. 71. Quanto te satius rus al- ligo abire, ibi esse, ibi vivere, adeo dum illius te cu- piditas atque amor nissum facit? *Adde ibid. prol.* 75. *Id. Pseud.* 4. 7. 70. Exploratorem hunc faciamus ludos supposititum, adeo donicum ipse sese ludos fieri senserit. *Id. Asin.* 2. 2. 61. Age, age, mansero tuo arbitrato, vel adeo usque, dum peris. *Adde eund.* *Amphitr.* 1. 2. 8. et seq. et *Ter. Eun.* 4. 6. 3. et seq. *Plaut. Cist.* 2. 3. 40. Instare usque adeo, donec se adjutus anus cum mihi monstrare. *Ter. Andr.* 4. 1. 36. Nunquam destitit instare — suadere, orare, usque adeo donec perpulit. *Cato R. R.* 8. 1. 3d ali- quoties in die facito, usque adeo donec sal deservit tabescere biduum. *Adde* 88. 2. 67. 2. 76. 4. *Cic.*

Sext. 38. 82. Atque hoc scitis omnes usque adeo ho- minem in periculo fuisse, quoad scitum sit Sextum vivere.

III.) De gradu vel quantitate; et pluribus occurrit rationibus. ¶ 1. Interdum significat æquum gradum, seu æque atque, sequente ut aut quasi cum Indica- tivo; sed tantum apud Veteres in vulgari sermone. *Plaut. Epid.* 4. 1. 38. Ille eam rem adeo sobrie et frugaliter accuravit, ut alias res est impense improbus. *Ter. Andr.* 1. 5. 10. Adeon? hominem esse invenus- tam aut infelicem quemquam, ut ego sum? *Id. Heaut.* 5. 1. 12. Gaudere adeo ocepit, quasi qui cupiunt nu- ptias. ¶ 2. Sæpiissime in alio orationis membro significamus, quo usque gradus processerit, sive gra- dationis, ut ita dicam, terminum exitumque indica- mus: tunc autem adeo occurrit, apud omnes ejusque ætatis Scriptores, interdum præcedente particula ne- gativa, semper autem sequente ut, aut pronominæ re- lativo, aut particula quoniam cum Conjunctivo. — a) Generatim sequente ut. *Plaut. Merc. prol.* 35. Quia nullus unquam amator adeo est callide facundus, quæ in rem sint suam ut possit loqui. *Ter. Andr.* 1. 1. 92. Et volta, Sosia, adeo modesto, adeo venusto, ut nil supra. *Cic. Flacc.* 20. 47. Neminem tamen adeo infatuere potuit, ut ei nummum ullum crederet. *Nep. Alit.* 5. 5. Adeoque perterruerunt, ut Persæ non ca- sira, sed naves pellerint. *Horat.* 1. *Ep.* 1. 39. Nemo adeo ferus est, ut non mitescere possit. *Liv.* 22. 32. 2. Adeoque inopiæ est coactus Hannibal, ut — Galliam repetiturus fuerit. *Quintil.* 9. 1. 3. Quia adeo simili- tudo manifesta est, ut eam discernere non sit in prom- ptu. — b) Sæpe adeo ut ita inter se connectuntur, ut unum aliquod efficiant æque atque ita ut; inter- dum et particula quidem interseritur. *Plaut. Capt. prol.* 65. Ego faciam, ut pugnam inspetet non bonam, adeo ut spectare postea omnis oderit. *Cic.* 1. *ad Q. fr.* 2. 5. § 15. Rempublicam funditus amisimus, adeo ut Cato — vix vivus effugeret. *Cajus Dig.* 2. 1. 8. Adeo quidem, ut non sufficiat, unum eorum penam luere. *Adde ibid.* 41. 1. 7. — c) Adeone vel adeo sequente ut sæpiissime in interrogatione occurrit. *Plaut. Bacch.* 2. 3. 49. Adeone me fuisse fungum, ut qui illi crederem? *Ter. Andr.* 4. 4. 18. Adeon? vi- demur vobis esse idonei, in quibus sic illudatis? *Cic. Rab. perd.* 10. 28. Adeone hospes hujusce urbis, adeone ignarus es disciplinæ — nostræ, ut hæc nescias? *Id.* 9. *Fam.* 10. 2. Quid ergo? tu adeo rabi exus- sam severitatem veterem putas, ut ne in foro quidem reliquæ — appareant? et alibi. — d) Interdum etiam hoc sensu adverbium adeo jungitur particula usque. *Plaut. Bacch.* 3. 4. 10. Adeo ego illam cogam usque, ut mendicet meus pater. *Adde Curt.* 10. 1. 42. — e) Item præcedente particula negativa: unde apud Scriptores, qui post Ciceronem floruerunt, frequenter legimus adeo non, ut, et adeo nihil, ut, interdum et adeo tenus non, ut. *Ter. Adelph.* 2. 13. Verum ego nunquam adeo astutus fui, quin, quidquid possem, mallem auferre potius in presentia. *Tac.* 1. *Hist.* 3. Non tamen adeo virtutum sterile sæculum, ut non et bona exempla prodiderit. *Sueton.* *Oth.* 9. Ne vic- tis quidem adeo afflicti, ut — non — quidvis discrimi- nis ultro — subirent. *Sall. oral. Lep.* p. 159. 23. *Orell.* Quorum adeo Sullam non permitit, ut et facta in gloria numeret, et, si licet, avidius fecerit. *Liv.* 8. 5. 7. Qui adeo non tenuit iram, ut — gladio cinctum in senatum venturum se esse palam diceret. *Id.* 3. 2. 7. Hæc dicta adeo nihil moverunt quemquam, ut legati prope violati sint. *Id.* 30. 34. 5. Agri et Carthaginienses adeo non sustinebant, ut contra etiam — pedem referrent. *Adde eund.* 5. 45. 4. *Colum.* 2. *H. A.* 21. 5. *Curt.* 3. 12. 22. *Fellej.* 2. 66. 4. *Quintil.* 12. 11. 16. aliosque. *Claud. Mamert.* 2. *Stat. an.* 10. a med. Adeo tenus non est corpus anima, ut sit imago divina. *h. e.* adeo usque verum est, non esse corpus animam, ut etc. ¶ 3. Interdum adeo cum particula negativa, nulla sequente particula nulloque sequente orationis membro connexo, est non ita scilicet significat rem non eo pervenisse, quo ipsi putamus. *Virg.* 2. *Ecl.* 25. Nec tum adeo informis. *Id.* 1. *En.* 567. Non obruta adeo gestamus pecto- ra Peni. *Sueton.* *Aug.* 65. Nam Cali Luclicque casu non adeo fractus, de filia absens ex libello per que- storem recitato, notum senatus fecit. *Id.* *ibid.* 88. Orthographiam — non adeo custodit. ¶ 4. Item sine particula ut quæ sequatur, adeo in principio positum eleganter servit epiphonemati, quod veluti generale editum ex his, quæ superius dicta sunt, de,

ducitur: hoc autem sensu ante Ciceronem nunquam, in Cicerone semel, post Ciceronem saepe apud omnes ferme Scriptores occurrit; Cicero vero usus est adverbio *tantum*, potius quam *adeo* (*F.* 3. *Off.* 31. 112.). *Cic.* 1. *Off.* 11. 37. Adeo summa erat observatio in bello movendo. *quae lectio nonnullis dubia est.* *Liv.* 2. 43. 10. Nec huic tam pestilenti exemplo remedia ulla ab imperatore quaesita sunt. Adeo excellentibus ingenii citius defuerit ars, qua civem regant, quam qua hostem superent. *Id. ibid.* 47. 11. Omni acto triumpho depositus triumphus clarior fuit. Adeo spreta in tempore gloria interdum cumulatione redit. *Adde eumd.* 4. 31. 5., 3. 4. 2., 5. 38. 4., 4. 1. 4. et alibi; *Curt.* 10. 2. 11., *Quintil.* 1. 12. 7. aliosque. — Huc illa quoque sunt referenda, in quibus *adeo* pro *etenim*, nam positum videtur, quamvis hanc eandem, de qua diximus, retineat significationem. *Liv.* 21. 11. 1. Cum Hanno perorasset, nemini omnium cum eo certare necesse fuit. Adeo prope omnis senatus Hannibalis fuit. *Id.* 21. 20. 8. Sed ne illi quidem mitem gentem fore (adeo ferocia atque indomita ingenia esse), ni subinde auro — animi conciliantur. *Id. praef. lib. 1. § 11.* Nulla unquam republica nec major —, nec ubi tantus ac tam diu paupertati ac parsimoniae honos fuerit. Adeo, quanto rerum nihil, tanto minus cupiditatis erat. *Adde eumd.* 9. 26. 17. et *Tac.* 2. *Ann.* 28. ¶ 5. Denique *adeo* ponitur etiam pro *multo magis*, aut pro *multo minus* vel *nedum* si cum particula negativa jungatur. *Plin.* 26. *Hist. nat.* 10. 63. (98). de satyrio: Venerem, etiam si omnino nemo teneatur radix, stimulari; adeo si bibatur in vino austerio. *h. e.* multo magis. *Id.* 17. *ibid.* 22. 35. (179). de vitibus: Minimum id esse debebit intervallum, ut attingat jugum speretque, non teneat: adeo non recumbat in eo, nec delicate se spargat. *h. e.* multo minus recumbat. *Tac.* 4. *Hist.* 80. Sanctus, inturbidus, nullius repentini bonoris, adeo non principatum appetens. *h. e.* nedum. *Id.* 4. *Hist.* 80. Neque Antonium adsciri inter comites passus est, favore militum anxius, et superbia viri aequalium quoque, adeo superiorum intolerantis. *Adde eumd.* 6. *Ann.* 15., *Curt.* 7. 5. 35. et *Velley.* 2. 67. 1.

B) Adeo mera particula pluribus occurrit rationibus, quae tamen ad duas praecipue redigi possunt: aut enim I.) adeo vim aliquam gradus significandi retinere videtur (*F.* supr. III.), aut II.) vocabulo apponitur, in quod praesertim lectores animum attendere volumus.

I.) Adeo vim aliquam gradus significandi retinere videtur, quamvis reapse sit mera particula. ¶ 1. Si in principio ponatur, interdum sequente etiam aut praecedente atque, in quibus significat *quin imo, quod plus est.* *Plaut. Most.* 3. 1. 100. Adeo etiam argenti fenus ereditum audio. *h. e.* perinde ac si dicat: eo usque res processit, ut argenti quoque fenus est. *Id. Aulul.* 3. 2. 27. Adeo (*h. e.* quin imo), ut tu meam sententiam jamjam noscere possis, si ad januam hanc accesseris, nisi jussero, propius, ego te faciam, miserum mortalis uti sis. *Id. Stich.* 5. 4. 15. Atque adeo ut tu scire possis, factum ego tecum hoc divido. *Adde Plin.* 5. *Ep.* 6. ¶ 2. Atque adeo, raro etiam et adeo, in medio orationis eleganter ponitur pro *imo*, aut *vel potius*; et additioni, aut correctioni servire videtur. *Cic. Planc.* 19. 48. Insector, posco atque adeo flagito crimen. *h. e.* imo, vel potius; perinde quasi dicat: et eo usque progredior, ut flagitem crimen. *Plaut. Truc.* 2. 4. 6. Vapulo herule ego nunc atque adeo male. *Cic. Rosc. Am.* 10. 29. Hoc consilio atque adeo hac amentia impulsus. *Id.* 5. *Ferr.* 50. 118. Quo id jure atque adeo quo id potius more. *Adde eumd.* *Rosc. Am.* 35. 100. et *Ter. Andr.* 3. 2. 52. aliosque. *Ter. Eun.* 4. 6. 6. Scin tu turbam hanc propter te esse factam et adeo ad te attinere hanc omnem rem. ¶ 3. Adeo occurrit etiam praecedentibus particulis si, sive, vel, aut; ac pariter imo significat. *Ter. Andr.* 2. 6. 7. sim. Num illi molestae quippiam haec sunt nuptiae? Dav. Nihil hercle, aut, si adeo, bidui est aut tridui haec sollicitudo. *h. e.* quod si molestae fuerint; perinde quasi dicat: si eo usque res pervenerit. *Plaut. Pseud.* 4. 7. 2. Nihil est autem, suum qui officium facere inmemor est, nisi adeo monitus. *Id. Merc.* 5. 4. 33. Si hercle scivissem, sive adeo joculari dixisset mihi. *Cic.* 5. *Ferr.* 46. 110. Militem — via repetiunda est, qua ad Apronii quaestum, sive adeo, quo ad istius — praedam possim pervenire. *Plaut. Cas. prol.* 76. Paeus dum judex siet, vel Graecus adeo, vel nra causa Appellus. *Id. Truc.* 4. 3. 1. Egone tibi

maledicam, aut tibi adeo male velim? *Adde eumd.* *Amph. prol.* 71., *Merc.* 5. 4. 57.; *Pacurium* apud *Nilo.* p. 521. 10. *Merc.*, *Ter. Heaut.* 4. 1. 9. et *Phorm.* 5. 8. 38.

II.) Saepissime adeo est particula inter encliticas recensenda, quae non sententiae, sed uni tantum vocabulo opponitur, in quod praesertim lectores animum attendere volumus; quaeque aliquando significat praecipue, revera, sane; aliquando vero, utpote enclitica, nullum apud nos vocabulo verti potest, et sono tantum vocis attollitur. Apponitur autem — a) Verbis. *Plaut. Rud.* 5. 3. 31. Dandum buie argentum est probum: id ego continuo buie dabo adeo, me ut hic emittat manu. ubi nonnullae *Editt. male exhibent* dabo, adeo me ut etc. *Ter. Heaut.* 1. 1. 120. Egomet convivas moror. Ibo adeo hinc intro. *Id. Andr.* 4. 4. 20. Propera adeo puerum tollere hinc ab janua (ubi adeo idem est, ut recte monet *Freund*, ac *γὲ* apud *Soph. Phil.* 1003. *ἐλλὰδ' ἐπὶ γ' αὐτόν*). *Gell.* 10. 3. Legebamus adeo nuper orationem Gracchi. *h. e.* revera legebamus; quod differt ab alio loco *Gell.* 2. 23. Legebamus nuper adeo. *h. e.* nuperrime. — b) Substantivis. *Plaut. Stich.* 5. 2. 16. Ubi voster cenat cum uxore adeo et Antipho. *Id. Merc.* 2. 1. 8. Posterior quam mercatus fueram (*capram*), visus sum in custodiam eam simiae concedere: ea simia adeo post haud multo ad me venit. *Adde Stich.* 2. 1. 62. et *Cas.* 3. 3. 5. *Ter. Eun.* 1. 2. 123. Nam me ejus spero fratrem prope modum reperisse, adolescentem adeo nobilem. ubi adeo proprie pertinet ad nomen adolescentem. *Id. Hec.* 2. 1. 42. Et merito adeo. *Virg.* 2. *G.* 323. Ver adeo frondi nemorum, ver utile silvis. *Val. Flacc.* 4. 63. nullumne malorum Finem adeo pœnaeque dabis? *Sil. It.* 11. 226. Necnon et Decio propiora pericula mentem Flammaram, tempusque adeo cernebat adesse. Quo etc. — c) Adjectivis et Adverbis, quae tamen comparationis gradum naturae suae patiuntur; ejus generis sunt *multus, magnus, totus* etc., numeri ipsi, *quot, nullus, multo, magis* etc. *Virg.* 1. *G.* 287. Multa adeo gelida melius se nocte dedere. *Val. Flacc.* 5. 40. Magna adeo comitum numerosaque pubes. *Virg.* 12. *Æn.* 548. Totae adeo conversae acies. *Id.* 3. *ibid.* 203. Tres adeo ineerti caeca caligine soles Erramus. *Id.* 8. *ibid.* 629. Quinque adeo positus incudibus urbes Tela novant. *Plaut. Stich.* 1. 3. 59. Quot adeo cenae, quas deservisti, mortuae! *Ter. Heaut.* 1. 1. 57. Nulla adeo ex re istuc fit, nisi ex nimio otio. *Plaut. Amph.* 5. 2. 3. Quae futura et quae facta eloquar, multo adeo melius quam illi, cum sim Jupiter. *Cic.* 2. *Orat.* 4. 15. Magis adeo id facilitate, quam alia culpa mea contigit. *Adde Plaut. Truc.* 2. 1. 5. *Liv.* 4. 54. 4. Avdissimo adeo populo ostentantes. — d) Pronominibus personalibus, possessivis, demonstrativis, praesertim apud Comicos. *Plaut. Truc.* 4. 3. 73. Uxorem, quam primum potes, abduce ex aedibus. Ego adeo jam illi remittam nuncium affini meo. *Adde eumd.* *Bacch.* 4. 7. 30., *Ter. Eun.* 2. 2. 16., *Virg.* 4. *Æn.* 96. *Plaut. Rud.* 4. 4. 122. Quin te di omnes perdant — meque adeo seelustum. *Virg.* 1. *G.* 24. Tuque adeo, quem mox quae sint habitura deorum Concilia incertum est etc. *h. e.* et tu praecipue, ut ipse *Servius* interpretatur. *Adde eumd.* 4. *Ecl.* 11. et *Plaut. Pseud.* 1. 2. 80. et *Rud.* 3. 4. 25. *Plaut. Asin.* 2. 3. 23. Atque hercle ipsum adeo contouro. *Adde Ter. Andr.* 2. 5. 4. et *Sil. It.* 14. 487. *Plaut. Stich.* 1. 1. 12. Sed hoc, soror, crucior, patrem tuum meumque adeo — nunc improbi viri officio uti. *Adde Mil. glor.* 5. 2. 28. *Ter. Hec.* 4. 4. 68. Cui tu obsecutus es, facis huic adeo injuriam. *Virg.* 11. *Æn.* 275. Haec adeo ex illo mihi jam speranda fuerunt. *Cic. Arch.* 6. 13. Atque hoc adeo mihi concedendum est magis etc. *Adde Plaut. Amph.* 1. 1. 98., *Ter. Eun.* 2. 2. 2., *Cæs.* apud *Cic.* 9. *Att.* 16. 3. *Plaut. Aulul.* 2. 4. 10. Ei adeo obsonii hinc dimidium jussit dari. *Id. Epid.* 2. 1. 2. Is adeo tu es. *Adde Ter. Adelph.* 1. 1. 15. et *Plaut. Bacch.* 4. 9. 44. — Hinc id adeo saepissime occurrit apud optimos Scriptores. *Cic.* 6. *Ferr.* 64. 143. Id adeo ex ipso senatusconsulto cognoscite. *Id. Cæs.* 30. 96. Id adeo, si placet, considerate. *Adde Cic. Cluent.* 29. 80., 5. *Ferr.* 51. 120., 6. *ibid.* 63. 141., 7. *ibid.* 4. 9.; *Cæs.* 5. *B. G.* 54., *Sall. Cat.* 37. 2. et *Jug.* 65. 3., *Liv.* 2. 29. 9. et 4. 22. aliosque. — Raro tamen occurrit ille; saepe autem pronomen relativum, praesertim si repetatur. *Plaut. Amph.* 1. 2. 6. Ille adeo illum mentiri sibi credit. *Id. Pæn.* 1. 2. 57. Quae tibi olant stabulum statumque et sel-

lam et sessibulum merum, quas adeo haud quisquam liber unquam tetigit, neque duxit domum. *Id. Amphit.* 2. 2. 44. Amphitruo uxorem salutatis laetus speratam suam, quam omnium Thebis vir unam esse optimam dijudicat, quamque adu cives Thebani vero rificunt probam. *Cic.* 2. *Fin.* 12. 37. Adjunctis virtutibus, quas ratio rerum omnium dominas, tu voluptatum satellites et ministras esse voluisti, quarum adeo omnium sententia pronuntiabit etc. *Gell.* 7. 17. Quis adeo tam Latinae linguae ignarus est, quin seiat etc. — e) Nonnullis temporis, loci etc. Adverbis: quorum praecipue haec sunt: Hinc adeo *Virg.* 9. *Ecl.* 59. Jam adeo *Virg.* 5. *Æn.* 268. et 11. 487., *Val. Flacc.* 3. 70. et *Sil. It.* 1. 20. Nunc adeo *Plaut. Truc.* 2. 2. 12. et alibi, *Ter. Andr.* 4. 5. 36., *Virg.* 9. *Æn.* 156. Nuper adeo *Gell.* 2. 23. Sic adeo *Virg.* 4. *Æn.* 533. et *Sil. It.* 12. 646. Unquam adeo *Plaut. Cist.* 5. 4. 23. Vix adeo *Virg.* 6. *Æn.* 408. — Ergo adeo occurrit apud *Cic.* 2. *Leg.* 10. 33. Ergo adeo expectate leges etc.

ADEO, is, Ivi vel saepius Yi, Itum, ire, 4. (ad et eo, is). Teste *Paul. Diac.* p. 19. 7. Müll. in verbo adeo acuta efferebatur syllaba prima, e contra in adverbio adeo secunda; quae sententia haud omnino spernenda, in verbo enim accentus juxta Grammaticorum regulas imponebatur, in adverbio vera particula eo totam ferme vocabuli significationem in se una concludit. — Part. *Adiens, euntis A. I. 3.; Aditus B. I. 3.; Aditurus B. I. 4.; Adeundus B. II. 1.* — Adeo autem est ad aliquem vel ad aliquid accedo aut eo (*It. andare; Fr. aller vers, aller à; Hisp. ir, andar; Germ. heran-oder hingehen an etwas; Angl. so, so far, to such a degree, inasmuch*). Est autem A) aut verbum neutrum, B) aut activum.

A) Ut verbum neutrum.

I.) Proprie. ¶ 1. Generatim ponitur de motu ad locum alicujus personae — a) Absolute, etiam de hostili accessione. *Plaut. Bacch.* 4. 9. 54. Adibo atque alloquar. *Liv.* 10. 34. Ad eam partem urbis, qua adierant. *Plaut. Rud.* 1. 4. 22. Accede ad me atque adi contra. *Curt.* 10. 8. 9. Adire propius et colloqui. *Tac.* 4. *Hist.* 65. Coram adire. — *Ter. Phorm.* 1. 4. 52. Nunc prior adito tu; ego in insidiis hic ero. *Cæs.* 7. *B. G.* 83. Adeundi tempus definiunt. *F.* infra *B. I. 1.* — b) Aditto termino ad quem aditur per Accusativum et praep. ad vel in (quae ante propria urbium oppidorumque nomina omittuntur), aut per Adverbia. *Plaut. Curc.* 2. 2. 12., *Ter. Andr.* 4. 1. 15., *Cic.* 3. *Verr.* 47. 123. et alii. Adire ad aliquem. *Cic. Flacc.* 21. 49. et 3. *Fam.* 7. *impersonaliter*: Aditur, aditum est ad aliquem. *Plaut. Aulul.* 1. 1. 24. Adire ad aedes alicujus. *Cic. Cæcin.* 29. 82. Sum ex proximo vicini fundo dejectus, qua adibam ad istum fundum. *Sil. It.* 15. 514. usque ad sidera. — *Cic.* 6. *Ferr.* 11. 26. Priusquam Romam, atque in horum (judicum) conventum adiretis. *Alii leg. conspectum.* *Sueton. Tib.* 52. Quod Alexandriam se inconsulto adisset. — *Sall. Jug.* 16. An quoquam mihi adire licet? *Plaut. Truc.* 2. 7. 60. Adi buc modo. *Tac.* 1. *Ann.* 43. quoquo. — c) Adjecto termino a quo. *Cic.* 6. *Verr.* 11. 28. Vertrane urbs electa est, ad quam cum adirent ex Italia, etc. *Plin.* 6. *Ep.* 16. ex area. *Id.* 4. *ibid.* 16. a tribunali. ¶ 2. Peculiariter adire ad aliquem est visere, convenire, ut inde aliquid consequamur, quod vulgo dicimus ad aliquem confugere. *Plaut. Pseud.* 1. 5. 35. absolute: Quanto satius adire blandis verbis atque exquirere etc. *Ter. Phorm.* 1. 2. 9. Adire ad precatorem. *Cic.* 6. *Ferr.* 61. 137. Agit mecum et cum fratre meo, ut, si nobis videretur, adiremus ad eorum senatum. *Id. Rosc. Am.* 4. 12. Adire ad arbitrum. *Id. Flacc.* 21. 49. Ad quem adiit causamque ita detulit. *Nep. Them.* 7. 4. Ad magistratum senatumque Lacedaemoniorum adire. *F.* et § seq. ¶ 3. Item peculiariter adire in jus est accedere ad causam agendam; quo sensu occurrit etiam impersonaliter. *Cic.* 6. *Ferr.* 65. 147. Cum ad praetorem in jus adissemus. *Cæs.* 1. *B. C.* 87. Ad Caesarem in jus adierunt. *Cic.* 11. *Att.* 24. 4. Ibi se eum de suis controversiis in jus adeuntem venisse nuntiant. *Id.* 4. *Ferr.* 23. 55. Antequam aditum in jus esset. et alibi saepe, praesertim apud Jctos.

II.) Translate adire ad aliquam rem est suscipere, subire. *Plaut. Aulul.* 3. 2. 25. Nunc eam rem vult, scio, mecum adire ad pactionem. *Cic. Brut.* 90. 311. Tum primum nos ad causas et privatas et publicas adire coepimus. *Id. leg. Manil.* 24. 70. ad rem

publicam. Cæs. 2. B. C. 7. ad extremum periculum. Cf. infra B. II.

B) Ut verbum activum.

1.) Proprie multis et quidem peculiaribus occurrit significationibus. ¶ 1. Est contra ire, aggredi (V. supra A. 1. 1.). Virg. 5. Æn. 579. Nec quisquam ex agmine tanto Audet adire virum, manibusque inducere castus. Sil. It. 9. 272. Adire arma. ¶ 2. Adire manum alicui dicitur is, qui alterum frustratur et decipit; perinde ac si adversarii manum furim aggressus arripit atque teneat, ne quid inde capiat detrimenti, atque ita ipsi quasi decepto illudat: ita nonnulli recentiores interpretantur, inter quos et Klotz in suo Lexico; aliter Forcellinus, qui ait adire manum alicui dici eum, qui alterum frustratur et decipit, velut si alicui ostendet, tamquam daturus, deinde retro trahat et captantem deludat. Plaut. Aulul. 2. 8. 3. Venio ad macellum: rogito pisces; indicat caros, agnam caram, cara omnia: abeo illinc iratus: ita illis impuria omnibus adii manum. Id. Pæn. a. 2. v. 11. Avaræ Veneri pulcre adii manum. Adde Cas. 5. 2. 46. et Pers. 5. 2. 18. ¶ 3. Item peculiariter adire aliquem est ipsum convenire, visere, ut eidem preces, querelas etc. exhibeamus (Cf. sup. A. 1. 2.). Hoc autem sensu saepe occurrit etiam de magistratibus etc. passim. Ter. Andr. 3. 3. 2. Aliquot me adierunt, ex te auditum qui aiebat etc. Cic. Fam. 9. 2. Quod te adeunt fere omnes, si quid velis. Ter. Hec. 2. 2. 9. Adii te heri de filia. — Id. Phorm. 2. 3. 36. Adire magistratus. Cic. 1. ad Q. fr. 25. § 15. Cum prætores diebus aliquot adiri non possent. Liv. 37. 6. Aditus consul idem illud responsum retulit, quo etc. Seneca Herc. Fur. 733. Aditur illo Gnossius Minos foro. Tac. 4. Ann. 36. Ut — Præfatum urbis Drusum, auspiciam gratia tribunal ingressum, adierit Calpurnius Salsianus in Sex. Marium. — Sic etiam Plaut. Mil. glor. 4. 6. 10. Adire aliquem per epistolam, aut per nuntium. Tac. 4. Ann. 39. Aliquem scripto. h. e. per litteras. Id. 1. Hist. 9. aliquem legationibus. ¶ 4. Hinc adire Deos vel eorum templa est orandi causa accedere. Cic. 1. Nat. D. 27. 77. Ut essent simulacra, quæ venerantes deos ipsos se adire crederent. Albinov. 1. 290. Cur adeo fratres, heu sine fratre! deos? Tibull. 1. 5. 39. Num feror incestus sedes aluisse deorum? Id. 1. 6. 22. sacra Bonæ Deæ Accius apud Non. p. 281. 6. Merc. templum. Cic. 14. Phil. 1. 2. aras. Alii ad aras. Ovid. 3. Amor. 7. 21. Sic flammæ aditura piæ æternæ sacerdos. Quintil. 1. 4. 6. interiora sacri huius. Lucret. 5. 1228. divum pacem votis adire. Ovid. 15. Met. 62. Isque, licet cæli regione remotos, Mente deos adit. — Poriter Cic. 5. Fin. 29. 87. Adire magos. Virg. 3. Æn. 456. vates. Liv. 4. 21. et Tac. 1. Ann. 76. libros Sibyllinos. ¶ 5. Cum de oppidis aut regionibus agitur, est peregre obire, circumire visendi gratia. Sall. Jug. 94. Consul oppida castellanque munia adire. Tac. 1. Hist. 52. Adire libera cum cura. Id. 3. Ann. 45. Inter primores equo insigni adire. Id. 2. ibid. 13. castrorum vias. Id. 2. ibid. 39. municipia. Sueton. Aug. 47. provincias. Ovid. 13. Met. 465. Stygios mænes. Id. 1. ibid. 296. Lycias urbes. Curt. 4. 6. 30. Egyptum. Id. 5. 2. 16. Persidis finem. et alibi sæpe. Quintil. 12. 9. 2. colles. Plin. 2. Ep. 17. villam.

II.) Translate. ¶ 1. Adire aliquam rem est suscipere, subire (Cf. sup. A. 1. 1.), sed fere semper in malam partem. Huic significationi declarandæ inseruit locus Quintil. 12. 9. 3. Si juris anfractus, aut eruditiæ veritatis latebras adire cogetur. Ter. Andr. 4. 1. 53. et Cic. Rose. Am. 38. 110. Adire periculum capitis. Ter. Andr. 5. 1. 2. satis periculi. Nep. Timol. 5. 2. maximos labores et summa pericula. Cic. 1. Off. 24. 83. In adeundis periculis. Virg. 1. Æn. 13. tot adire labores. Cic. Sext. 66. 139. iniurias. Liv. 25. 10. omnem fortunam. Tac. 1. Ann. 39. dedecus. Id. Germ. 24. servitutem voluntariam. Id. 4. Ann. 70. invidiam. Plin. 2. Ep. 9. sollicitudinem. Id. 9. ibid. 2. extr. discrimen. Cic. apud Atus. Mess. p. 213. Lind. causas oratorum. Tibull. 1. 5. 39. gaudia. Plin. Paneg. 39. bonores. ¶ 2. Adire hereditatem est agnoscere tamquam suam et sibi attribueri eaque frui. Notant vero Jcti, proprium esse alieni, seu extranei heredis adire, cum suus ac necessarius immiscere se dicatur. Ulp. Dig. 4. 4. 7. Restitutus autem, ut se hereditati misceat, vel ut eam adeat, etc. Adde eund. 42. 4. 3. et 4. Hoc tamen discrimen non servant Latini Scriptores. Cic. 2. Phil.

16. 42. Cum ipse hereditatem patris non adisses. Adde Cic. Arch. 5. 11., Sueton. Aug. 8., et Plin. 2. Ep. 4. et 10. ibid. 79. — Huc pertinet etiam adire nomen alicujus apud Vellet. 2. 60. 1., quod est suscipere: loquitur autem de Octavio, cui C. Cæsar simul cum bonis nomen suum testamento reliquerat.

ADEPS, adipis, gen. summ. 3. decl. (Cf. Priscian. 5. p. 657. et 7. p. 752. Putsch.). Apud Plin., Seren. et Pallad. est semper gen. masc.; apud Cels. fem., apud Colum. comm. Ratione habita etymologiæ vox hæc referenda videtur ad Græcas λίπα pingue et αλειψω ungo, ita ut vetus forma fuerit aleps. Est autem adeps pinguedo liquida sine sensu, quæ nequeat facile durari; nam quæ concrevit, seum dicitur (It. grasso, lardo, sugna; Fr. graisse liquide des animaux; Hisp. grasa, gordura; Germ. das flüssige Fett oder Schmalz; Angl. fat, grease).

I.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu. Plin. 11. Hist. nat. 37. 85. (212). Cornigera, inquit, una parte dentata, et quæ in pedibus talos habent, sevo pinguescunt: bisulca, scissisque in digitos pedibus, et non cornigera, adipe. Concretus hic, et cum refrigit, fragilis: semperque in fine carnis, etc. Id. ibid. Detrahitur adipis L. Apronii filio. Varro 2. R. R. 11. 7. Tonsas recentes (oves) eodem die perungunt vino et oleo: non nemo admixta cera alba et adipe suilla. Adipes illa apud Priscian. 5. p. 657. Putsch. est librarii error pro adipe suilla; ac proinde h. l. Forcellinus est corrigendus. Marsus apud Priscian. l. cit. Adeps vetusta. Colum. 6. R. R. 2. 7. præsalva. Id. 6. ibid. 12. 5. caprina. Cels. 3. 7. n. 2. Oryzæ cremor, cum quo recens adeps cocta sit. Plin. 28. Hist. nat. 9. 37. (135). Adeps suillus. Id. ibid. 11. 46. (163). ursinus. Id. ibid. 11. 48. (174). anserinus. Colum. 8. 14. 11. Quæ res ad creandas adipem multum conferunt. Id. 6. 2. in fin. Corporatura pecudis adipibus obesa. ¶ 2. Videtur latiori sensu poni etiam pro sevo. Augustin. 2. de morib. Manich. 16. ante med. Quid de adipe respondebitis, qui prope omnes Italas lucernas illuminant?

II.) Translate. ¶ 1. De obeso homine, seu potius stolido et inertii. Cic. 3. Catil. 7. 16. Non mihi esse P. Lentuli somnium, nec L. Cassii adipem, nec C. Cethegi furiosam temeritatem pertimescendam. ¶ ADIPATUS, CRASEDO et CRASSUS. Quintil. 2. 10. 6. Dum sciat declamator — sibi quoque tenuandas adipem. ¶ 2. Terræ etiam pars quædam pinguis, quæ a Britannis marl, a Gallis marne, ab Italis marna, ab antiquis Latinis marga appellatur, adeps dicitur ob similitudinem a Plin. 17. Hist. nat. 6. 4. (42). ¶ 3. Arboribus quoque tribuitur, estque pars ligni pessima, albo colore, mollior et succo plenior, quæ et alburnum dicitur, etiam in robore facile putrescens, teredinique maxime obnoxia. Plin. 16. Hist. nat. 38. 72. (182).

ADEPTIO, ònis, f. 3. (adipiscor) acquisitio, consecutio (It. acquisto, conseguimento; Fr. acquisition, obtention; Hisp. adquisición; Germ. die Erlangung; Angl. a getting, obtaining, acquiring). Cic. 2. Fin. 13. 41. Nos beatam vitam non depulsionem mali, sed ademptionem boni iudicemus. Adde Quintil. 5. 10. 55. Cic. Partit. 32. 113. Adeptione aliorum commodi.

ADEPTUS, a, um. V. ADIPISCOR.

ADEPTUS, us, m. 4. idem quod adeptio. Paulin. Nolan. Ep. 32. ad Sever. sect. 18. Hæc ædificantes in Domino ex adeptis fidei, ædificamur ipsi a Domino. — Quidam hanc vocem leg. etiam apud Cic. 3. Fin. 14. 48. Qui processit aliquantum ad virtutis adeptum: sed ea lectio uno Eruditiorum consensu jam explosa est, restituantque alii habitum, quidam etiam alytum, at plerique aditum, quod præstat.

ADEQUITO, as, avi, atum, are, n. 1. (ad et equito). Part. Adequitans 1. Juxta varias prepositionis ad, a qua componitur, significationes, adequito est ¶ 1. Ad aliquem locum equito, quo sensu est militare vocabulum equitatus proprium, qui currens hostes aggreditur (It. cavalcare verso o contro; Fr. avancer à cheval sur; Hisp. cabalar hacia; Germ. herantreiten, ansprengen; Angl. to ride up to). — a) Cum Accusativo et præp. ad aut in, aut interdum sine præp. quæ inest in ipso verbo. Cæs. 1. B. G. 46. 1. Equites propius tumulum accedere, et ad nostros adequitare. Alii leg. et nostros. Curt. 4. 9. 23. sine præp. Perarmatos adequitare cepit. Perarmatos una vox est, et significat probe armatos. Liv. 24. 31. 10. Adequitare Syracusas. Alii leg. abequitare. Curt. 7. 1. 33. In primis ordines adequitare. — b) Cum Da-

tivo aut cum Adverbio quo. Liv. 9. 22. 4. Adequitare vallo. Id. 22. 42. 5. portis. Plin. 15. Hist. nat. 18. 20. (76). Portæ Collinæ adequitans Hannibal. Tac. 6. Ann. 34. Adequitare castris, insensare pabula. Liv. 9. 22. 6. Quo tam ferociter adequasset, inde se fundi fugare. ¶ 2. Est etiam juxta aliquem equito, nulla etiam militiæ ratione habita. Sueton. Aug. 65. Vehiculo anteire, aut circa adequitare. Id. Calig. 25. Adequitare juxta aliquem.

ADERRO, as, are, n. 1. prope vel versus aliquem locum errando feror. ¶ 1. Proprie. Stat. 2. Silv. 2. 119. et blandi scopulis delphines aderrant. ¶ 2. Translate. Id. 9. Theb. 177. victorque ululatus aderrat Auribus.

ADESCATUS, a, um, participium perf. pass. ab inusitato verbo adesco, et est nutritus, altus, saginatus (It. impinguiato, nutrito; Fr. nourri, engraisé; Hisp. alimentado, engordado; Germ. herangemästet; Angl. fed, nourished). Cæc. Aurel. 1. Acut. 11. ad fin. Volantia, sed non pinguis, neque cibis nutritibus adescata ob acquirendam pinguedinem.

ADESUDUM, ex ades, imperativo verbi adsum, et particula dum, quæ hoc loco vim quamdam habet excitantis, sicut in mane dum, eodum, et similibus. Ter. Andr. 1. 1. 2. Sosis, adesudum: paucis te volo.

ADESCURIO, tris, ivi, ire, n. 4. valde esurio (It. aver fame di qualche cosa; Fr. avoir faim de quelque chose; Hisp. hambrear; Germ. nach etwas Hunger bekommen; Angl. to be very hungry). Plaut. Trin. 1. 2. 132. Adesurivit magis, et inhiavit acris.

ADESUS, a, um. V. ADEDO.

ADEXPETO, is, a. 3. Senec. Ep. 117. 4. Coguntur nostri verba torquere, et unam syllabam expetendo interponere, quam sermo noster inseri non sinit. Ego illam, si poteris, adjungam. Expetendum est, inquit, quod bonum est: adexpetendum quod bono contingit. Expetendum, aigero: adexpetendum, peragere, h. e. insuper expetendum. Hanc Mureti lectionem prætulerunt plerique Edd., inter quas Bip; alia leg. expetibile: sed falsas esse hujusmodi lectiones aperte demonstravit Fickert ad loc. cit.

ADFAFIM } et similia his quamplurima litteris
ADFECTIONE } ADF incipientia V. in AFFATIM,
AFFECTO, AFE, etc.

ADGARRIO } et similia litteris ADG incipientia
ADGAUDEO } V. in AGGARRIO, AGGAUDEO,
AGG, etc.

ADHÆBITO, as, are, n. 1. Solet afferri exemplum Plauti in Captiv. 3. 4. 72., sed ibi legendum est adhibes pro adhibites.

ADHÆREO, res, si, sum, rere, n. 2. (ad et hæreo). Part. Adhærens in omnibus parage. et in fine. Est autem ad aliquid hæreo (It. essere attaccato o aderente, attaccarsi; Fr. être attaché, adhérent, s'attacher; Hisp. adherir, pegarse a; Germ. anhängen, ankleben, an oder auf etwas hängen oder festsitzen; Angl. to adhere or stick close to, to grow to or neat to).

I.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu est cum re aliqua arcte connecti. — a) Absolute. Lucret. 6. 914. Unus ubi ex uno dependet subter adhærens (anellus lapidi magneti). Id. 3. 558. connexus corpus adhæret. Alii leg. corpore. Plin. 11. Hist. nat. 37. 65. (171). Piscibus paulo minus tota adhærens (lingua), crocodilidis tota. — b) Cum Dativo. Liv. 5. 47. Alios — saxa, quibus adhærebant, manibus amplexos, trucidat. Virg. 3. G. 443. cum tonsis (ovibus) illotus adhæsit Sudor. Horat. 2. Sat. 4. 80. Sive gravis veteri crateræ limus adhæsit. Gell. 20. 1. Adhæreere jumento. h. e. insidere, vehi. Tac. 2. Ann. 23. de navibus: Adhæreere ancoris. — c) Cum Accusativo et præp. ad aut in. Cæs. 5. B. G. 48. Tragula rasu ad turrim adhæsit. Cic. Dom. 24. 63. In me omnia — conjurationis nefaria tela adhæserunt. Posset tamen esse et Ablativus, sed cf. eund. Cic. ibid. 5. 13. V. ADHÆRESKO 1. 1. c. — d) Cum Accusativo sine præp. Ter. tull. Pall. 1. c. — e) Cum Accusativo sine præp. Ter. tull. Pall. 5. Pallium, quæ humerum adhærebant. Id. leg. in humerum. Sed V. infra 2. a. — f) Cum Ablativo et præp. in. Cælius apud Cic. 8. Fam. 5. 3. Sane tamquam in quodam in illi jam omnia adhæserunt. Ovid. 4. Met. 693. victoque in corpore adhærent. — g) Cum Ablativo sine præp. Ovid. 5. Met. 38. Fronte tamen Rhæti non irrita cuspis adhæsit. ¶ 2. Latiori sensu est adiacere, proximum esse: et occurrit — a) de locis absolute, cum Dativo, et cum Accusativo sine præp. aut cum præp. ad. Plin. 2. Ep. 17. Ad-

hæret dormitorium membrum. *Curt.* 3. 1. 13. Quæ (terra) quia continenti adhæret. *Tac.* 2. *Hist.* 25. Vineis modica silva adhærebat. Adde *Ammian.* 18. 2. *Cic. Arat.* 541. Cratera et Corvus adhæsit. *Id. ibid.* 178. Spiniferam subter caudam Pistricis adhæsit. *Ovid.* 14. *Met.* 440. naetusque hoc litus adhæsi. *Plaut. Stich.* 1. 3. 83. Adhæsit homini ad intimum ventrem fames. — b) De tempore. *Quintil.* 5. 10. 46. Tempus adhærens. h. e. proxime insequens. — c) De personis. *Plaut. Asin.* 1. 3. 59. Usque adhærebatis: quod ego jusseram, quod voveram, faciebatis. h. e. nunquam a latere meo discedebatis. *Sueton. Galb.* 14. Regebatur trium arbitrio, quos una habitantes, nec unquam non adhærentes etc. Adde *Oth.* 6. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 22. 26. (54). Ita comes perpetuo adhæsisse Lacydi philosopho dicitur, nusquam — ab eo digressus. *Liv.* 39. 25. Lateri adhære gravem dominum. h. e. valde vicinum esse, imminere. *Tac.* 3. *Ann.* 21. Adhæreere castris. h. e. in castris semper manere.

II.) Translate ponitur de personis et de rebus. 1.) De personis, et significat persistere, tenacem esse. *Liv.* 41. 20. Nulli fortunæ adhærebat animus. h. e. magnâ erat animus levitate. *Ammian.* 19. 3. Obsidioni fortiter adhærentes. 2.) Item de personis, et significat ab aliqua re pendere, ejusdem veluti appendicem sive accessionem esse. *Cic. Vat.* 5. 11. Quæro abs te, teneasne memoria, cum P. Sextius quæstor sit cunctis suffragis factus, tum te vix, invitis omnibus, non populi beneficio, sed consulis, extremum adhæsisse? h. e. extremo loco quæstorem esse factum veluti consulis appendicem. *Val. Max.* 6. 9. 14. hoc eodem sensu dixit inhæsit. *Curt.* 10. 5. 37. Clarissimique sunt habitus, qui etiam minimæ parti tantæ fortunæ adhæserunt. *Seneca 4. Reti. Controv.* 28. Non potest filia tam anguste paternis tabulis adhæreere. h. e. non potest patris testamento omnino acquiescere. 3.) De rebus, etiam abstractis, easque arte et convenienter conjunctas significat. *Horat.* 2. *Sat.* 2. 56. Cui Canis ex vero dictum cognomen adhæsit. *Fellej.* 1. 9. Adhæret altissimis invidiis.

Adhærentes Divi videntur esse idem ac Penates, quod proximi et domestici sunt. *Inscript.* apud *Donat.* cl. 1. n. 129. DEIS ADHÆRENTIBUS SACRAM.

Adhæsus, a, um. Part. præter. pass. Affertur *Paul.* ex *Festo*. Adhæsum, cohærens fortiter. quem tamen locum minime inveni. Affertur et *Lucret.* 4. 1236. (1238). Tenue (semen) locis quia non potis est adfigi adhæsum. Sed *Nonius* p. 73. 6. *Merc.* legit adfigere; quia ratione adhæsum rectius tanquam nomen accipitur. *F.* ADHÆSUS, us.

ADHÆRESO, scis, scere, n. 3. (inchoat. ab adhæreo). Part. Adhærensens 1. 1. et 11. 2. Est autem idem ferme atque adhæreo, h. e. adhærenti incipio, ad aliquid hæreo (It. stare attaccato, attaccarsi; Fr. devenir adhérent, s'attacher; Hisp. adherir, pegarse; Germ. hangen, stecken, sitzen bleiben oder sich ansetzen an etwas; Angl. to grow close to, to stick to, to adhere to).

I.) Proprie. 1.) Stricto sensu occurrit — a) Absolutè. *Plin.* 26. *Hist. nat.* 8. 30. (47). Adhærescente roscida lanugine. — b) Cum Dativo. *Id.* 34. *ibid.* 13. 34. (130). Evolatque (spodos) e fornacibus et tetricis adhærescit. *Pallad.* Nov. 7. 6. de inoculatione: Adhærescunt persica amygdalis. *Cæs.* 2. *B. C.* 9. 1. Ne quid eminceret, ubi ignis hostium adhæresceret. — c) Cum Accusativo et præp. ad aut in. *Cic. Sext.* 8. 18. Ne in Scyllæo illo æris alieni, tanquam in freto, ad columnam adhæresceret. *Id.* 5. *Fin.* 18. 49. Ut homines ad earum saxa descendendi cupiditate adhærescerent. *Id. Dom.* 5. 13. Ne in hanc tantam materiam seditiois ista funesta fax adhæresceret. — d) Cum Ablativo et præp. in. *Cato R. R.* 152. Ne fex in lateribus adhærescat. 2.) Latiori sensu est consistere ac permanere. *Cic.* 4. *Att.* 4. *B. 2.* Fac venias, si potes in his locis adhærescere. *Tac.* 11. *Ann.* 12. Illa non furtim, sed multo comitatu ventitare domum, egressibus adhærescere; largiri opes etc.

II.) Translate. 1.) Est cum aliqua re arte conjungi eique inherere. *Cic.* 1. *Off.* 25. 86. Justitiæ honestatique adhærescere. *Id.* 4. *Acad.* (pr. 2.) 3. 9. Ad quæcumque disciplinam, tanquam ad saxum, adhærescunt. *Id.* 3. *Orat.* 10. 37. Si non omnia, quæ propomerentur a me, ad vestrum studium — adhærescerent. *Id.* 2. *ibid.* 53. 214. Argumentum ratio ipsa confirmat, quæ simul atque emissa est, adhærescit. h. e. eo pacto, quo emissa sagitta, corpori adhæret.

in quod pervenit. *Id.* 1. *ibid.* 61. 258. Non tam ea, quæ recta essent, probari, quam quæ prava sunt, fastidiis adhærescere. h. e. non tam recta hæreere animo probanti, quam prava fastidienti. 2.) Est etiam hæreere, retardari, cessare, sed occurrit peculiariter de oratione tantum. *Cic. Brut.* 79. 274. Oratio ita libere fluerebat, ut nunquam adhæresceret. *Id. ibid.* 93. 320. Hortensius in celeritate et continuatione verborum adhærescens.

ADHÆSĒ, adverb. (adhæreo) hæsitando, hærendo (It. esitando; Fr. en hésitant, en bégayant; Hisp. tartamudeando; Germ. stockend; Angl. stammeringly). *Gell.* 5. 9. Oris vinculis solutus — non turbide, neque adhæse locutus est. h. e. non impeditè.

ADHÆSIO, ōnis, f. 3. (adhæreo) actus adhærendi (It. l'attaccarsi; Fr. adhérence, juxtaposition; Hisp. adherencia; Germ. die Anhangung; Angl. an adhering together, adhesion). *Cic.* 1. *Fin.* 6. 19. Complexiones, copulationes, et adhæSIONES atomorum inter se. *Alti leg.* adhæSIONES ex multis MSS., quod retinendum videtur *Goerenzio*; vide tamen *Madvig.* ad l. cit. AdhæSio legitur etiam in *Gloss. Placidi* ed. *Mat. Class. Auct. T.* 3. p. 427.

ADHÆSITATIO, ōnis, f. 3. ab inusitato frequentativo adhæSito, idem quod adhæSio. *F.* ADHÆSIO.

ADHÆSUS, a, um. *F.* ADHÆREO. ADHÆSUS, us, m. 4. idem quod adhæSio (It. adesione, l'attaccarsi; Fr. adhérence, union étroite; Hisp. adherencia; Germ. das Anhängen; Angl. adhesion). *Lucret.* 3. 383. (382). Neque pulveris interdum sentimus adhæsum. *Id.* 5. 840. Membrorum adhæsu. *Adde* 6. 471. et 4. 1238. (1236), de quo postremo loco *V.* Adhæsus in fine v. ADHÆREO.

ADHÆLO, as, ævi, alium, are, n. 1. (ad et halo) afflo, in seu versus aliquam rem spiritum mitto (It. soffiare a qualche cosa; Fr. toucher de son haleine; Hisp. accezar, alentar; Germ. anhauchen; Angl. to breathe upon). *Plin.* 22. *Hist. nat.* 22. 46. (95). Si patescem (fungum) primo (serpens) adhalaverit.

ADHÆMO, as, ævi, are, a. 1. (ad et hamus) hanc capere. Translate afferebatur locus *Cic.* apud *Non.* 2. 5. Qui serius honores adhamaverunt, vix admittuntur ad eos. Ita *Nonius* explicabat et ab hamo tractum esse docebat in veteribus Editionibus: in Editione vero *Mercer.* p. 69. 6., nulla addita explicatione, rectius legitur adamaverunt, quod et ipse *Forcellinus* verisimiliter multo affirmavit, et nos in v. ADAMO propterea retulimus.

ADHÆURIO, is, ire, a. 4. (ad et haurio). Occurrit tantum translate et est absorbere, vorare (It. inghiottire; Fr. engloutir; Hisp. engullir; Germ. verschlingen; Angl. to absorb, devour). *Ammian.* 25. 8. Imperitiâ nandi gurgite fluminis adhæuriebantur. ubi potius legendum videtur abhauriebantur, quod novum reque vocabulum.

ADHIBEO, es, ti, itum, ere, a. 2. (ad et habeo). Part. Adhibens 11. B. 4.; Adhibitus 1., et 11. A. 1. et B. 4.; Adhibiturus 11. B. 3.; Adhibendus 11. A. 1. et B. 3. — Adhibere autem ad litteram est habere apud vel juxta se, aut habere aliquo versus; unde proprie est apponere, ferre, vertere aliquo versus, sive idem atque admovere, nisi quod admovere de corporeis, adhibere de incorporeis potius usurpatur, et quidem semper ratione habita finis, quem aliquid admovendo consequamur (It. dirigere verso, applicare, avvicinare; Fr. appliquer, approcher; Hisp. aplicar, allegar, acercar; Germ. an oder zu etwas halten, bringen, heran-oder vorhinhalten oder bringen; Angl. to lay, apply, adapt).

I.) Proprie. — a) Cum Accusato et præp. ad. *Plaut. Pseud.* 1. 2. 20. Huc adhibete aures. *Ovid.* 2. *Am.* 13. 15. Huc adhibe vultus, et in una parce duobus. *Id.* 2. *ibid.* 1. 37. Ad me, formosæ, vultus adhibete, puellæ. *Virg.* 3. *G.* 455. Adhibere manus medicas ad vulnera. *Iamprid.* *Elagab.* 5. Altera manu pendens adhibita. *Gell.* 15. 17. tibias ad os, et inflare. — b) Cum Dativo. *Ovid.* 3. *Fast.* 293. Adhibere vincula captis. h. e. injicere. *Id.* 9. *Met.* 216. manus genilius. *Seneca Herc.* *Oet.* 1078. manus pomis. — Hinc etiam per metaphoram *Cic.* 2. *Leg. Agr.* 18. 46. Adhibere manus vectigalibus. *Quintil.* 7. præf. 1. manus artificum disponendis saris. *Cic. Brut.* 56. 204. alicui calcaria, frenos. *Id.* 4. *Tusc.* 27. 58. Videamus, quanta sint, quæ a philosophia remedia morbis adhibeantur. *Cels.* 8. 11. ext. Adhibere frictionem membris. — Hoc eodem sensu, quamvis translate, dicimus adhibere animum. *Lucret.* 2. 1021.

(1023). Nunc animum nobis adhibere veram ad rationem. *Id.* 1. 44. vacuas aures mihi Memmius, et te Semotum a curis adhibere veram ad rationem. *Cic. Har. resp.* 10. 20. Quare — adhibete animos, et mentes vestras, non solum aures, ad haruspicum vocem admoveate. Adde *Virg.* 11. *Æn.* 315. et *Ovid.* 13. *Met.* 238.

II.) Translate ponitur A) cum de personis, B) tum de rebus.

A) De personis est 1.) Adjungere, advocare, admittere, recipere, et quidem generaliter si quis vocetur in auxilium, in consilium, in partem alicujus rei etc. Occurrit autem cum Dativo personæ, cujus com-modo aliquis adhibetur, qui tamen Dativus sæpe sub-intelligitur; cum Accusativo et præp. ad aut in si de fine agitur, ad quem quis adhibetur. *Ter. Phorm.* 4. 5. 2. Adhibere testes sibi. *Tac.* 15. *Ann.* 14. testes alicui rei. *Cic.* 2. *Fin.* 21. 67. testes, laudatores. *Id.* 3. *Off.* 10. 44. decum testem. *Gell.* 19. 5. 3. alicui auctoritates nobilium medicorum. *Cic.* 2. *Orat.* 77. 313. patronum. *Id.* 1. *Tusc.* 5. 10. Demosthenem. *Id.* *Cluent.* 52. 144. aliquem ad leges. *Id.* *Brut.* 88. 301. aliquem ad majores causas. *Id.* *Fat.* 12. 29. medicum. *Id.* *Cluent.* 50. 139. oratorem. *Sueton.* de ill. gramm. 22. grammaticum. *Id.* *Cæs.* 33. arbitrum. *Curt.* 5. 4. 1. vates. *Liv.* 1. 7. aliquem ad ministerium dapemque. *Gell.* 12. 1. nutrices puero. *Curt.* 8. 12. 9. Adhibito interprete. *Cic.* 2. *Off.* 23. 82. Adhibuit sibi in consilium quindecim principes, cum quibus causas cognovit. Adde eund. *Cic.* 2. *Fam.* 7. 2. *Plin.* 6. *Ep.* 11. 1. et alibi sæpe. Hinc etiam *Cic.* 6. *Fam.* 1. 2. Non adhibere in consilium cogitationum desperationem aut timorem. *Cæs.* 7. *B.* 6. 77. Neque hos habendos eivum loco, neque ad consilium adhibendos euseo. Pro adhibere aliquem in consilium, dicitur etiam adhibere aliquem absolute. *Cic.* 4. *Fam.* 7. 6. Consilio, studio Marcello non desumus: a tuis reliquis non adhibemur. *Sall. Jug.* 131. Maurus, adhibitis amicis, ac statim, immutata voluntate, remotis, dicitur etc. Adde *Cic.* 10. *Fam.* 25. 3., 11. *ibid.* 7. 1., 3. *Off.* 20. 80., 5. *Phil.* 9. 23., et *Cæs.* 1. *B. G.* 20., *Sueton.* *Claud.* 35. aliosque. *Justin.* 3. 6. Adhibere aliquem la auxilium. *Ovid.* 11. *Met.* 447. Nec vult Italcynem in partem adhibere pericli. *Nep. præfat.* 1. aliquem in convivium. *Sueton.* *Aug.* 74. Adhibitus cænæ. Adde *Cæs.* 73. *Virg.* 5. *Æn.* 62. adhibete Penates Et patrios epulis, et quos colit hospes Acestes. *Horat.* 4. *Od.* 5. 31. Hinc ad vina redit lætus, et alteris Te mensis adhibet decum. *Virg.* 8. *Æn.* 56. Castris adhibere socios, et fœdera jungere. *Horat.* *Art. poet.* 227. Ne, quicumque deus, quicumque adhibebitur heros, etc. h. e. in scenam. *Inscript.* apud *Marin.* *Fratr. Arv.* p. 124. IN PRONA AEDIS CONCORDIÆ SACRIFICIUM INDIXIT DEAE DIAE Q. TILLIUS SASSIVS MAGISTER COLLEGII FRATRVM ARVALIVM NOMINE ADHIBITIS Q. VOLVSIO SATVRNINO T. SEXTIO AFRICANO L. SALVIO OTHONE. 2.) Hinc est etiam excipere, tractare. *Cic.* 1. *ad Q. fr.* 1. 5. § 16. Quos ego universos adhiberi liberaliter, optimum quemque hospitio amicitiaque conjungi dico oportere. *Id.* 10. *Att.* 12. 3. Quintum filium severius adhibebo. 3.) Adhibere se est se gerere. *Cic.* 1. *ad Q. fr.* 1. 7. § 22. Permagini est hominis, sic se adhibere in tanta potestate, ut nulla alia potestas ab iis, quibus ipse præsit, desideretur. Confer sup. *Lucret.* 1. 44. sub I. in fine.

B) Ponitur etiam de rebus et latissimos habet usus.

1.) Est addere, et occurrit aut cum Accusativo et præp. ad, aut cum Dativo. *Cic.* 5. *Tusc.* 34. 99. Quos negat ad panem adhibere quidquam præter nasturtium. *Id.* 3. *de republ.* 3. 5. Ad domesticum morem adventiciam disciplinam adhibere. *Id.* 1. *Acad.* (post.) 11. 39. Quatuor initiis rerum quintam naturam adhibere. Adde 5. *Fam.* 20. 2. *Liv.* 26. 25. Ut eos mo tumulo contegerent, adhiberentque humatis titulum. *Scævola Dig.* 28. 5. 83. Adhibere heredem fratri. h. e. simul cum fratre heredem facere. 2.) Item afferre, exhibere, comparare; cum Accusativo et præp. ad aut in, interdum etiam adversus, erga, aut cum Dativo. *Cic.* 1. *Nat. D.* 40. 113. Adhibere odores ad deos. *Id.* 4. *Tusc.* 28. 60. Illa autem altera ratio et oratio — raro proficit, neque est ad vulgus adhibenda. *Id.* 4. *Acad.* (pr. 2.) 10. 32. Cum adhibemus ad eos orationem hujusmodi: Si ea etc. *Id.* 1. *Nat. D.* 2. 3. Adhibere cultus, honores, preces diis immortalibus. *Id.* 3. *Orat.* 13. 40. Ut oratio, quæ lumen adhibere rebus debet,

ADHIBITIO, ōnis, f. 3. (adhībeo) actus adhibendi. Occurrit autem duabus tantum significationibus; scilicet ¶ 1. Est admissio receptio; et de personis ponitur (V. ADHIBEŌ. II. A. 1.). *Cajus Institut. l. 1. tit. 1.* Liberti Latini sunt, qui aut per epistolam, aut inter amicos, aut convivii adhibitione manumittuntur. h. e. si in convivium cum dominis adhibeantur, recipiantur. ¶ 2. Est etiam apud senioris ævi Medicos pharmacorum admotio, sive utendi actus. *Marcell. Empir. 15.* Anginæ prodest sanguinis detractio, cucurbitarum adhibitio etc. *Theod. Priscian. 1. 5.* Certum est namque, seminis cavendam esse acciti adhibitionem. *Capell. 3. p. 49.* Pectus medicaminis adhibitione purgare.

ADHIBŪTUS, a, um. V. ADHIBEŌ.

ADHŪNNŌ, is, tvi, itum, ire, n. 4. (ad et hinnio)

ADHORTO, as, āvi, ātum, are, a. I. *V.* ADORO, et
ADHORTOR, āris, ātus sum, ari, dep. I. (ad et

1.) Stricto sensu *adhuc* significat ad hoc usque tempus, ad hoc usque temporis momentum: et —
a) Jungitur cum Verbis temporis præteriti, etiamsi agatur de toto tempore præterito, ita ut *adhuc* significet *semper ad hoc usque tempus*; imo nonnunquam cum adverbio *semper* conjungitur. *Plaut. Curc.* 1. 2. 9. Sed cum *adhuc* naso, odos, obscuitus es meo, da vicissim meo gutturi gaudium. *h. e.* semper ad hoc usque tempus. *Ter. Phorm.* 5. 7. 10. Quancumque hæc mea paupertas est, tamen *adhuc* (*h. e.* semper ad hoc usque tempus) curavi unum hoc quidem, ut mihi esset fides. *Cic. 1. Orat.* 26. 119. Quod *adhuc* semper tacui et tacendum putavi. *Lucret.* 5. 378. neque enim mortali corpore quæ sunt Ex infinito jam tempore *adhuc* potuissent Immensi validas ævi contemnere vires. *Ter. Heaut.* 4. 3. 20. Celabitur iudex, ut celata *adhuc* est. *Cic. 6. Fam.* 14. 3. Pro te, sicut *adhuc* feci, libentissime supplicabo. — Huc illa quoque pertinent, in quibus nonnulli *adhuc* de loco male sunt interpretati. *Cic. 4. Fin.* 16. 44. Atque *adhuc* ea dixi etc. Adde 3. *ibid.* 4. 12. et 1. *Herenn.* 9. 16. — Huc referenda sunt etiam illa, quæ in Epistolis occurrunt, in quibus Latino more Plusquamperfectum pro Perfecto, Imperfectum autem pro Præ-

senti usurpatur. *Cic. 7. Att. 12. 1.* Unam adhuc a te epistolam acceperam. — b) Jungitur cum Verbis temporis presentis, quæ interdum per ellipsim omituntur. *Plaut. Merc. 2. 3. 48.* Res adhuc quidem hercle in tuto est. *Id. Truc. 4. 3. 20.* Conueniunt adhuc utriusque verba. *Ter. Phorm. 3. 1. 15.* Adhuc tranquilla res est. *Cic. 5. Att. 20. 6.* Hæc adhuc. Sed ad præterita reuertamur. *Id. 4. Fin. 25. 71.* Idem adhuc: audi reliqua. — Raro admodum adhuc cum Substantiivo jungitur per ellipsim. *Dig. 27. 3. 16.* Si cum adhuc tutore ex stipulatu agatur. *h. e. cum eo, qui adhuc tutor est.* — c) Sæpe adhuc occurrit particula usque præcedente, aut sequente. *Plaut. Mil. glor. 2. 6. 107.* Usque adhuc actum est probe. *Adde Bacch. 4. 9. 18. Ter. Andr. 1. 5. 27.* Patris pudor, qui me tam leni passus animo est usque adhuc. *Adde Adelp. 4. 4. 22. et 5. 4. 5., Hec. 4. 1. 29.* *Cic. 2. de republ. 20. 36.* Deinde equitatum ad hunc morem constituit, quæ adhuc est retentus. *Adde Sueton. Dom. 18. Gell. 2. 4.* Idcirco quod adhuc usque deest, divinatione supplendum. *Adde Symm. 4. Ep. 54.* — d) Interdum adhuc magis magisque declaratur ac determinatur per integrum orationis membrum, quod subsequitur. *Plaut. Capt. 5. 1. 4.* Quæ adhuc te carens, dura hic fui, sustentabam. *Cic. 16. Fam. 18. 1.* Indulge valetudini tuæ, cui quidem tu adhuc, dum mihi deservisti, servisti non satis. *Id. 16. ibid. 4. 4.* Adhuc, dum mihi nullo loco deesse vis, nunquam te confirmare potuisti. — e) Adhuc, immutata significatione, jungitur etiam cum negationibus, cujusmodi sunt *nihil, nunquam, neque, non, etc.*, quibuscum adhuc significat *nondum*. *Plaut. Pers. 4. 4. 78.* Nihil adhuc peccavit etiam. *Id. Capt. 5. 2. 7.* Neque vere, neque recte adhuc fecisti unquam. *Id. Amph. 1. 1. 92.* Nunquam etiam quidquam adhuc verborum est prolocutus perperam. *Ter. Heaut. 1. 2. 1.* Nihil adhuc est, quod vercare. *Cic. 9. Fam. 7. 4.* Sed quod queris, quando, qua, quomodo, nihil adhuc scimus. *Nep. Mil. 5. 5.* Qua pugna nihil adhuc est nobilius. *Adde Cæs. 3. B. C. 57. Cic. 7. Ferr. 4. 9.* Ego ipse hæc — quæ adhuc nunquam audisti, commemorabo. *Id. 3. Att. 14.* Non commovi me adhuc Thessalonica, sed jam extrudimur. *Id. 4. Ferr. 27. 65.* Cupidissimi veniendi, maximis affecti injuriis, adhuc non venerunt. *Id. 7. Fam. 24. 7.* Me adhuc non legisse turpe utrique nostrum est. *Id. 1. Acad. (post.) 2. 8.* Quæ autem nemo adhuc docuerat, — ea, quantum potui, — feci ut essent nota nostris. *Id. Amic. 5. 18.* Eam sapientiam interpretantur, quam adhuc mortalis nemo est consecutus. *Adde eumd. Senect. 10. 32. et 1. Off. 1. 3. Id. pro leg. Manil. 3. 7.* Non modo adhuc penam nullam suo dignam seclere suscepit, sed etc. *Id. Cæt. 15. 63.* Expectabam, quinam isti viri boni, testes hujus manifesto deprehensi veneni dicerentur. Nulli enim sunt adhuc nominati. *Adde eumd. Ligar. 2. 6. et 7. Fam. 17. 1.* — Huc referri possunt illa quoque Poetarum loca, in quibus vocabula *non adhuc* pro non tantummodo accipiendi esse nonnulli putant, ut illud *Virg. 9. Ecl. 35.* Nam neque adhuc Vario video, nec dicere Cinna digna. — NB. In quibusdam Scriptorum locis adhuc prima fronte videtur significare *ad id usque tempus*; sed omnibus simul orationis membris perspicis, nullam significationis mutationem accidisse, facile quæ innotescit. *Cic. 1. Orat. 21. 94.* Itaque ego scripsi etiam illud quodam in libello —, disertis me cognosce nonnullos, eloquentem adhuc neminem. *Id. 5. Fin. 6. 16.* Ille igitur vidit, non modo quot fuisse adhuc philosophorum de summo bono, sed quot omnino esse possent sententiæ. *Sueton. Tit. 11.* Senatus — ad curiam concurrat, obseratisque adhuc foribus, deinde apertis tautas mortuo gratias egit. Cf. infra II. 1. b.

II.) Adhuc alias quoque præferre videtur significationes, quæ tamen, ut recte monet *Forcellinus*, facile ad primam notionem reduci possunt: certe quidam affines valde sunt, et semper ad tempus referuntur. Scilicet 1. Adhuc sumitur pro *etiam num*, sive significat non modo actionem ad præsens usque tempus protractam esse, verum etiam perseverare, nondum cessare. — a) Generalit. *Ter. Andr. 3. 2. 1.* Adhuc quæ adsolent, quæque oportet signa esse ad salutem, omnia huic esse video. *Cic. 2. Tusc. 17. 40.* Sed adhuc de consuetudine exercitationis loquor; nondum de ratione et sapientia. *Cels. 5. 26. n. 34.* Gangrænam vero, si nondum plane tenet, sed adhuc incipit, curare non difficillimum est. *Ovid. Heroid.*

17. 163. Sed nimium properas, et adhuc tua messis in herba est. *Virg. 4. Æn. 319.* Si quis adhuc precibus locus, exue mentem. *Horat. 1. Ep. 12. 14.* Cum tu inter seabiem tantam et contagia lucri Nil parvum sapias et adhuc sublimia cures. *Adde 2. ibid. 2. 111. Pers. 3. 58.* Stertis adhuc? *Liv. 22. 49. 10.* Privatumque Q. Fabio (nuncia), L. Æmiliū præceptorum ejus memorem et vixisse, et adhuc mori. *h. e. etiam nunc mori. Tac. Germ. 22.* Gens non astuta, nec callida, aperit adhuc secreta pectoris licentia joci. *h. e. etiam nunc aperit secreta, aut simplex adhuc aperit secreta, nondum didicit celare. Cic. 16. Fam. 11. 4.* Et ipse Cæsar — minaces ad senatum et acerbas litteras miserat, et erat adhuc impudens, qui exercitum et provinciam invito senatu teneret. *h. e. (mutatis Verborum temporibus, de Epistola enim agitur, V. supr. I. a.), neque adhuc ab impudentia desistit, quippe qui exercitum et provinciam invito senatu teneat. Liv. 21. 18. 4.* Ceterum hæc legatio verbis adhuc lenior est, re asperior. *h. e. est semper adhuc: in hoc et in proxime superiori Ciceronis loco male nonnulli adhuc pro adeo acceperunt. Adde Cic. 1. Orat. 58. 246; Tac. 8. Ann. 43. 1. ibid. 17. et 11. ibid. 23; Sueton. Aug. 69; Quintil. 1. 7. 22. 2. 4. 14. et 2. 17. 2; Melam 3. 6. 7.* — b) Adiectis Participiis præsertim et Adjectivis. *Liv. 33. 49. 7.* Ephesi regem est consecutus fluctuantem adhuc animo. *Id. 9. 6. 12.* Non hiscere quemquam præ metu potuisse, tamquam ferentibus adhuc cervicibus jugum. *Id. 21. 43. 14.* Cum exercitu — ignoto adhuc duci suo. *Virg. 7. Æn. 137.* Tellurem, Nymphasque, et adhuc ignota precatum Flumina. *Sueton. Aug. 17.* Remisit tamen hosti iudicatio necessitudines amicosque omnes, atque inter alios C. Sosium et Cn. Domitium, tunc adhuc consul. — c) Etiam cum Imperfecto, si tamen sermo sit de actione quæ perseveret atque ad aliam aditum quodammodo præbeat. *Ovid. 1. Trist. 9. 41.* Hoc venturum jam tum, carissime, vidi, Ferret adhuc istam cum minor aura ratem. *Curt. 7. 4. 37.* Præcipitatus ex equo barbarus adhuc tamen repugnabat. *Id. 8. 6. 18.* Jam alii ex cohorte in stationem successerant, ante cubiculi fores excituri, adhuc tamen conjurati stabant vice officii sui expleta. *Adde Tac. Agric. 45. 5. Ann. 3. et 3. Hist. 9. et Val. Flacc. 8. 114. et 140.* 2. Aliquando adhuc sumitur pro *amplius, longius*. *Marl. 4. 91.* Ohe jam satis est, ohe, libelle: Jam pervenimus usque ad umbilicos. Tu procedere adhuc et ire queris. *Id. 8. 3. 1.* Quinque satis fuerant, nam sex septemve libelli Est nimium: quid adhuc ludere, Musa, juvat? *Plin. 4. Ep. 13. 1.* Ipse pauculis adhuc diebus in Tusculano commorabor. *Tac. 2. Ann. 26.* Si foret adhuc bellandum. *Curt. 8. 2. 12.* Insatiabilis autem avaritie est adhuc implere velle, quod jam circumfluit. Huc pertinet etiam illud *Stat. 1. Silv. 2. 57.* An miscere deos, an adhuc vexare Tonantem (velit). ubi nonnulli adhuc pro adeo acceperunt. 3. Item pro *præterea, insuper*. *Plaut. Truc. 5. 18.* Addam minam adhuc istic postea. sed dubia est lectio. *Plin. 33. Hist. nat. 2. 10. (37).* Sunt adhuc aliquæ non omittendæ in auro differentia. *Seneca 4. Nat. Quæst. 8.* Unam rem adhuc adjiciam. *Adde Quintil. 2. 21. 6. 2. 1., et alibi sæpe.* 4. Adhuc jungitur etiam Comparativis, quibus peculiarem quandam addit vim, et quodammodo significat *semper adhuc plus aut minus*. *Seneca Ep. 85. 34.* Si marior illi, si adhuc viliorem materiam obtulisses, fecisset quale ex illa fieri optimum esset. *Quintil. 1. 5. 12.* Adhuc diffiditior observatio est per tenores. *Id. 2. 15. 18.* Tum Callicles adhuc concitator. *Adde eumd. 10. 1. 99., Curt. 9. 6. 23., Sueton. Tib. 17. et 44., Mart. 2. 10. 3., Tac. Germ. 19., aliosque.*

ADHUCINE, vel minus recte adhucine, pro adhuc ne cum interrogatione, quidam legunt apud *Apul. 9. Met. 3.* Adhucine miserum istum asinum jugi furore jactari credimus? *Alii leg. adbuene; alii vero perperam* at huncine.

ADLANTUM, ti, n. et Adiantum, ti, m. 2. ἀδίατρον, herba foliis filicis, semper durantibus, ex quibus inferiora aspera et fusca sunt; radice nulla, sed admodum tenui; ramulis nigro colore nitentibus; duorum generum, candidioris scilicet, et nigri; ita dicta ab a privato, et ἀδίατρον madefio, quod etiam aqua perfusa, vel mersa sicca similis sit, ut ait *Plin. 22. Hist. nat. 21. 30. (62).* Eamdem alio nomine callitrichon et polytrichon vel etiam trichomanen vocant, quia ad tingendos, crispandos, densandosque capillos, et eo-

rum defluvium prohibendum apprime utilis censetur: vel quia radicem habet tenuissimam, et capillis, seu 6bris similem: nam ὀφίξ, τριχός, capillum, seu pilum significat; καλλός pulchritudinem, πολλὸς multum: Latini capillum Veneris, et capillarem herbam vocant, ut *Apul. Herb. 47. et Cæc. Aurel. 3. Tard. 5.* docent (It. capelwèner; Fr. capillaire; Hisp. culantrillo de pozo; Germ. Venushaar; Angl. the herb called maidenhair, or Venus hair). Nascitur autem circa umbras petras et parietum aspergines, fontium specus et saxa manantia, quamvis aquas non sentiat, ut dictum est. *Plin. loc. cit.* Adiantum per fuscum, mersumve, sicco simile est. Et paullo infra in vino decocti (subaudi adiantum) alvum sistunt. *Cl. Fée (Op. cit. T. 3. p. 122.)* hanc proponit synonymiam: Τριχομανές καὶ ἀδιαντὸν Theophr. Hist. plant. 7. 13. et Dioscor. 4. 137.; Adianton, Callitrichon, Polytrichon et Trichomanes Græcorum teste *Apul. Herb. 47.; Adiantum Plin. loc. cit.; Saxifraga* Latinorum teste *Plin. 1. cit.* sunt *Asplenium Trichomanes L. Adiantum vero Hipp. Fist. 888., Theophr. Hist. plant. 7. 13., Nicandr. in Ther. v. 846.; Adianton καὶ πολυτρίχον Dioscor. 4. 136.* sunt *Adiantum Capillus Veneris L.* Hinc Fée aliam atque *Forcellinus* exhibet *Plinii* interpretationem, de qua plura disserit l. cit.

ADIAPIPHOROS, on, adject. ἀδιάφορος, indifferens: sic enim Græcam hanc vocem vertit *Cic. 3. Fin. 16. 53.*, hoc est, quod nec bonum, nec malum est: ab a privativo, et διαφέρω differo. *Varro apud Non. 82. 14. Merc.* Nec dolore adiaphorou esse. *Alii leg. dolorem.* Sed adiaphoros Græca vox est et Græce scribenda, ut recte exhibetur in cit. *Cic. loc.*

ADIBILIS, e, adject. (adire) quo adiri potest, accessibilis (It. accessibile; Fr. accessible; Hisp. accesible; Germ. zugänglich; Angl. accessible). *Cassiod. 11. Hist. Eccl. 18.* Tunc ergo Deus inadibilem terram (circa Ravennam) adibilem fecit.

ADIGO, Igis, ēgi, actum, Igere, a. 3. (ad et ago). *Adaxint pro adegerint dixit Plaut. 1. cit. infra II. 2.* Prium syllabam produxisse dicebatur *Lucret. 3. 936.* Nec desiderium nostri nos adigit ullum. Sed ibi legendum est attingit. — Part. Adigens II. 3. in fine; Adactus in omnibus ferme paragraphis; Adigendus I. 2. — Adigo proprie est aliquid aliquo ope seu vi, ut terrore, flagellis etc., aliquem in locum impello; unde proprie de bestiis ponitur, de hominibus vero adduco, V. Homonym. in fine. (It. trarre o cacciare in qualche luogo; Fr. amener ou pousser à; Hisp. traer, pujar, apretar; Germ. etwas an etwas oder wohin treiben; Angl. to drive, impel, conduct).

I.) Proprie. 1. Stricto sensu de bestiis ponitur. *Plaut. Bacch. 5. 2. 3.* Quis bas huc oves adegit? *Cæs. 7. B. G. 17.* Adigere pecus e longinquo viciis. *Sueton. Galb. 19.* equos per publicum. 2. Latiori sensu ponitur etiam de rebus, quæ tamen maxima sint præditæ mobilitate; scilicet speciatim — a) De navibus. *Tac. 2. Hist. 83.* Adigere classem e Ponto Byzanthium. *Id. 11. Ann. 18.* triremes alveo Rheni, ceteras navium per fossas et æstuaria. *Id. 2. ibid. 7. absolute.* Dum adiguntur naves. *h. e. in mare impelluntur. Aurel. Vict. Cæs. 4. 3.* Adactis toto orbe navigiis. — b) De instrumentis aliisque hujusmodi, quæ aliquo immituntur, aut inaguntur. *Liv. 27. 49. 1.* Adigere fabrilē scalprum in articulo. *Colum. 5. R. R. 10. 17.* In fissuram cuneum adigito. *Alii perperam* fissuram cuneo adigito. *Plin. 17. Hist. nat. 27. 43. (253).* In amygdalis e robore cuneo adacto. *Id. 25. ibid. 2. 5. (14).* Adigere cuneum arbori. *Id. 16. ibid. 10. 20. (51).* clavum æreum in arborem. *Id. 16. ibid. 40. 79. (219).* esculum in terram. *Id. 17. ibid. 17. 27. (123).* fenum alte (in terram). *Id. 17. ibid. 18. 29. (125).* talem malleo. *Propert. 3. 21. 14.* In faciem proræ pinus adacta novæ. *h. e. extructa in faciem novæ navis. Hygin. Feb. 14.* Truncis arborum in cuneum adactis. *h. e. in formam cunei acuminatis; quamquam alii hoc loco lectionem sollicitant. Cels. 8. 5.* Linamenta molli pellicula cincta circumdataque intus adigenda. *L. Targa* ita edidit; alii minus recte adicienda. *Plin. 34. Hist. nat. 11. 27. (115).* Erugo collyrii modo in fistulas adacta. — c) De telis et similibus, quæ jaciuntur. *Lucret. 3. 171.* vis horrida teli (al. leti) Ossibus ac nervis inclusis intus adacta. *Cæs. 3. B. G. 51.* Adigere telum aliquo. *Id. 3. B. C. 51.* Tumulum occupavit, qui tantum aberat a nostro castello, ut telum tormento mis-

sum adigi non posset. *Id. 5. B. G. 43.* Flammia tum adacta. *Virg. 4. En. 25.* Vel pater omnipotens adigat me fulmine ad umbras. *in quibus persona, tamquam telum, est jacienda.* Pariter *Id. 6. ibid. 594.* præpittemque immanni turbine adigit. *Id. 12. ibid. 320.* sagittam. *Curt. 4. 6. 18.* Sagittam per Ioricam adactam evellit. *Virg. 9. En. 431.* viribus ensis adactus Transiit costas. *Ovid. 5. Met. 70.* ense in pectus. *Id. 6. ibid. 271.* ferro per pectus adacto. *Sil. It. 7. 126.* ferrum in viscera. *Plin. 8. Hist. nat. 7. 7. (24).* Pili sub oculo adactum in vitalia capitis venerat. *Sueton. Ner. 49.* ferrum jugulo. *Id. Calig. 58.* ferrum per obscena. *Tac. 4. Hist. 23.* Crates — parantilius adactæ tormentis ardentis hastæ. *Justin. 1. 9. et Ept. Liv. 124.* ferrum alicui. — d) Illic etiam de vulneribus. *Virg. 10. En. 830.* alte vulnus adactum. *h. e. impressum.* *Tac. 1. Ann. 61.* Adigere vulnus alicui. *Id. 6. Ann. 35.* vulnus per galeam. — e) Illic quoque per metaphoram adactum tempus est tempus, quod advenit, seu vicinum est. *Eucret. 5. 1224.* (1223). ne quod — Pænarum grave sit solvendi tempus adactum. *h. e. adartum ad eos sones.* ¶ 3. Adigere ad aliquem locum absolute pro adigere se, *h. e. impellere se, affluere, occurrere* apud *Cæs. 2. B. C. 1.* Mare, quod adigit ad ostium Rhodani. *Sed tamen dubia est lectio.*

II. Translate ponitur de personis. ¶ 1. Est impellere. — a) Raro tamen de loco occurrat. *Ter. Eun. 2. 1. 13.* Mox noctu te adigent horum insomnia. *Virg. 11. En. 260.* diversum ad litus adacti. *Id. 9. ibid. 601.* cum Accus. sine præp. Quis deus Italiam, quæ vos dementia adigit? — b) Sæpius occurrit de persona; et specialim adigere aliquem arbitrium vel ad arbitrium (vel fortasse etiam ad arbitrium) est aliquem cogere, ut ad arbitrium accedat controversie finiendo causa; estque dictum quasi ad arbitrium agere, *h. e. adducere, vel aliter cogere.* *Cic. 3. Off. 16. 66.* Etque Calpurnius — arbitrum illum (*Claudium*) adigit: QUIDQVID SIBI DARE, FACERE OPORTET FIDE BONA. *Id. Rosc. Com. 9. 25.* Cur non arbitrum pro socio auferis Q. Roscium quæro. ubi *Codd. MSS. legendum exhibent arbitrium; utcumque legas, ipsum adigere significationem non mutat* (*V. Klotz.* ad l. cit. *ut Cicero's Riden T. 1. p. 566.*). *Id. Top. 10. 43.* Si in urbe de finibus controversia est, qua fines magis agrorum videntur esse, quam urbis, finibus regundis adigere arbitrum non possis. (*De locis Senecæ Ep. 65. 2. et Val. Max. 8. 2. 1. F. ADDICO II. 1.*). ¶ 2. De more autem adigere aliquem est eundem impellere, cogere, invitum conicere in aliquam conditionem. — a) Cum Accus. et præp. ad. *Plaut. Aulul. 1. 1. 11.* Utinam me divi adaxint ad suspensum potius quidem, quam hoc pacto apud te serviam. *Ter. Adelph. 1. 2. 31.* Tu homo adigis me ad insaniam. *Tac. 12. Ann. 22.* Adigere aliquem ad mortem. *Lactant. 4. 27. 3.* in furorem. — b) Cum Dativo. *Stat. 1. Theb. 19.* Bisque jugo Rhænem, bis adactum legibus Istrum. *h. e. leges a Romanis sibi impositas accipere coartum.* — c) Absolute adigi est impelli, terri. *Tac. 15. Ann. 33.* Acrior in dies cupidine adigebatur Nero promissuas scenas frequentandi. *Cf. eumd. Agr. 28. et 4. Hist. 15.* — d) Cum Conjunctivo addita aut ommissa particula ut. *Latin. Pacat. paneg. ad Theod. 2.* Quid ut dicerem, nullus adigebat. *Plaut. Rud. 3. 3. 19.* Quæ vis, vinum mihi affravim, ipsa adigit. *Alii tamen aliter leg.* — e) Cum Infinito. *Virg. 7. En. 114.* vertere morsus Raguam in Cererem penuria adigit edendi. *Ovid. 3. Amor. 6. 29.* Quid? non Alpheon diversis currere terris Virginis Arcadiæ certus adigit amor? *Sil. It. 2. 472.* jejunia ventris Insolitis adigunt vesci. *Adde Stat. 4. Theb. 531. Id. 3. Theb. 619.* tandem Prorumpere adactus. *Tac. 15. Ann. 35.* Silanus mori adigitur. *Id. 11. ibid. 10.* Adigit Parthos mittere ad principem Romanum occultas preces. *Id. 12. ibid. 4.* Adactus ejurare magistratum. *Id. 14. ibid. 24.* Carne pecudum propulsare famem adacti. *Seneca 2. de Ira in fin.* Ira adarta opes suas spargere. ¶ 3. Peculiariter adigere aliquem ad jusjurandum aut etiam absolute jusjurandum, et adigere aliquem jurejurando aut sacramento est aliquem compellere ad juramentum prestandum. — a) Adigere aliquem ad jusjurandum. *Sall. Catil. 23.* Cum ad jusjurandum populares sceleris sui adigeret. *Cæs. 7. B. G. 67.* Adactus ad jusjurandum. — b) Sæpius ommissa præp., et interdum sequente Infinito (*Cf. infr. e*) *Cæs. 1. B. C. 76.* Ipse idem jusjurandum adigit Afranium. *Liv. 43.*

15. Censores, cujus nondum justa missio visa esset, ita jusjurandum adigebat: Ex tui animi sententia etc. *Seneca Ep. 95. 35.* Facile cetera exiguntur jusjurandum adactis. *Gell. 4. 20.* Censor adigebat de uxoris solenne jusjurandum. *Id. 7. 18.* cum Infinito. Priusquam proficiscerentur, jusjurandum eos adigit, redituros esse in castra etc. *Sunt tamen qui aliter legunt.* — c) Aliquando additur etiam in verba. *Cæs. 2. B. C. 18.* Provinciam omnem in sua et Pompeji verba jusjurandum adigebat. *Quidam minus recte leg. per jusjurandum.* *Cincius* apud *Gell. 16. 4.* Cum — milites scriberentur jusjurandum eos tribunus militaris adigebat in verba hæc etc. *Quædam Editiones et ipse Forcellinus lectionem præferunt in jusjurandum.* — d) Omissio vocabulo jusjurandum, brevius dicimus etiam adigere aliquem in verba alicujus, quod significat compellere aliquem ad jurandum iis verbis, quæ quis velit. *Liv. 7. 5.* Pavidus tribunus — adjurat, in quæ adactus est verba. *Sueton. Vesp. 6.* Primus in verba Vespasiani legiones adigit. *Tac. 2. Hist. 14.* Adactus in verba Vitellii. *Adde eumd. 4. ibid. 61. et Plin. Paneg. 64.* — e) Eodem sensu occurrit adigere jurejurando, sequente etiam Infinito præsertim apud *Liv.*; et adigere sacramento si de militibus agitur, qui fidem suam imperatoribus obligant. *Cæs. 7. B. G. 67.* Probata re atque omnibus jurejurando adactis. *Adde Liv. 22. 38. et 24. 16. Quintil. 7. 2. 3. aliosque.* *Liv. 2. 1. 9.* Populum — jurejurando adigit, neminem Romæ passuros regnare. *Id. 10. 38.* Adigere aliquem jurejurando, non enuntiatum etc. — *Liv. 4. 5.* Tu statim consul sacramento juniore adiges, et in castra educes? *Adde 6. 32., 7. 69. et 9. 29.* *Tac. 1. Hist. 76.* Judaicum exercitum Vespasianus, Syriæ legiones Mucianus sacramento Othonis adegere. *Adde 1. ibid. 53. Sueton. Galb. 18.* Adigere aliquem sacramento in nomen senatus. — f) Denique hoc eodem sensu absolute. *Tac. 4. Hist. 16.* Magno cum assensu auditis, barbaro ritu et patris execrationibus universos adigit. *Id. ibid. 31.* Sed adigente Hordeonio Flacco etc.

Homonym. Verba adducere, adigere et afferre proprio sensu accepta inter se differunt. Namque adducere est viam iis præmonstrare, qui nisi libenti animo, sponte saltem sequuntur; adigere est vi aliqua invitatos vel reuuentes impellere; afferre est manibus, aut loculis, aut alio simili modo gerere, quod alteri deimus. Hinc adducuntur personæ, adiguntur animalia ratione carentia, res afferuntur: quibus propterea opponuntur abducere, abigere et auferre. *Farro 2. R. R. 5. 16.* Lactentes (vituli) cum matribus ne cubent — ad eas mane adigi oportet. *Plaut. Pseud. 2. 4. 21.* CALL. Attuli hunc. *PSYD.* Quid? attulisti? *CALL.* Adduxi volui dicere. *Cic. 5. Ferr. 23. 57.* Familiam abduxit, pecus abegit. *Edict. prætor. apud Cic. Quint. 27. 84.* Quod non poterunt (custodire), ei auferre — licebit. — Translate vero adigere et cogere differunt. Cogitur enim semper invit, adigimur haud semper invit; cogimur vi ac necessitate, adigimur precibus, cupiditatibus etc. et causis quoque ratione perpensis; cogenti obsistere nequimus, adigenti possumus. *Cic. Amic. 8. 26.* Vim quidem hoc est afferre. Quid enim refert, quæ me ratione cogitis? Cogitis certe. *Virg. 6. En. 695.* Tua me, genitor, tua tristis imago Sæpius occurrens hæc linina tendere adigit. *Tac. 6. Ann. 27.* Egregium quæque — abnuere id munus: seque (*Tiberium*) ex necessitudine ad preces cogi, per quas consularium aliqui capessere provincias adigerentur.

ADIMO, imis, emi, emptum, imere, a. 3. Veteribus Philologis hoc verbum videbatur compositum ex præp. ad et emo, quod antiqui pro accipere, sumere, teste *Paul. Diac. p. 4. 18.* Mull. usurparunt, ita ut adimo proprie esset ad me vel mecum sumo, accipio (*V. Forcellin. in Lex., et K. L. Schneider latein. Gramm. I. 2. p. 524.*); sed quoniam hujusmodi etymologia nullo prorsus exemplo confirmatur, recentioribus visum est hoc verbum romponi ex verbo emo et præp. ab quæ deinde mutata sit in ad euphoniæ causa, quæmodum ex *μειδαν* lactum est *ineditari*, ex *αβαιο* (*V. h. v.*) teste *Farro*. factum *adagio*; idque affirmant teste etiam *Paul. Diac. loc. cit.* Abemito significat demito vel aufero. — Ademptus vel alemis pro ademerit dictum est a *Plaut.*, ut infra *B. 1.* — Part. *Ademptus* vel *alemis* *A. 2. et B. 1.*; *Adinendus* *A. 2.* — Adimo autem est eripio, aufero (*It. torre, levare; Fr. enlever, ôter; Hisp. alzar, quitar; Germ. hinwegnehmen, entziehen*, *entziehen; Angl. to take away, remove, deprive of, deny*). Occurrit autem *A*) de rebus, *B*) de personis.

entziehen; Angl. to take away, remove, deprive of, deny). Occurrit autem *A*) de rebus, *B*) de personis.

A) De rebus. ¶ 1. Raro admodum de rebus corporeis. *Colum. 12. R. R. 51. 1.* Item si qui adhæserunt pediculi, admuntur, foliaque et surculi, quicumque sunt intermixti eliguntur. ¶ 2. Sæpiissime ponitur de incorporeis atque abstractis, haud aliter quam *abolere*; et verbo adimere opponuntur tribuere aut dare, ut apud *Quintil. 7. 5. 5.* Lex omnis aut adimit, aut tribuit. *Cic. 11. Phil. 8. 20.* Aut exercitus adinendus, aut imperium dandum fuit. (*De hujusmodi oppositione cf. si vis Calium apud Cic. 8. Fam. 10. 3., Cic. 3. Ferr. 52. 137., Plaut. Capt. 5. 4. 30., Liv. 39. 26., Horat. 2. Sat. 3. 288., Sueton. Aug. 48. et Ter. Phorm. 2. 46., quorum loca nonnulla integra et infra afferuntur*). Porro hoc sensu occurrit a) in bona parte, b) in mala, c) apud Poetas etiam cum Infinito, d) interdum etiam absolute. — a) In humani partem, haud tamen frequenter. *Plaut. Capt. 5. 4. 30.* Ut istas compedes tibi adimam, huic dem. *Ter. Heaut. 3. 1. 13.* Adimere aegritudinem alicui. *Id. Phorm. 5. 5. 3.* curam alicui. *Id. Andr. 2. 2. 2.* metum. *Id. Hec. 5. 1. 19.* curas. *Horat. 2. Sat. 3. 288.* Jupiter, ingentes qui das adinuisse dolores. — b) Sæpius in malam partem de bonorum vel jurium ablatione. *Plaut. Mil. glori. 3. 1. 137.* Adimere animam alicui. *Lucet. 4. 405.* Truncis, adempta anima circum membrisque remotis, etc. *Cic. Planc. 42. 101.* Adimere vitam alicui. *Plaut. Capt. 2. 3. 57.* diem. *Ter. Andr. 2. 1. 1.* et *Cic. pro leg. Manil. 12. 35.* spem. *Ter. Andr. 5. 1. 18.* et *Hec. 4. 4. 58.* causam, scilicet agendi aliquid. *Cic. 3. Att. 7. 3.* facultatem. *Id. 1. Ferr. 6. 21.* potestatem. *Id. 7. ibid. 32. 85.* aditum lititoris. *Id. 2. Orat. 89. 464.* recusationem. *Id. Sext. 3. 6.* nomen, caritatem, benevolentiam. *Id. Rosc. Am. 28. 71.* cælum, solem, aquam, terram. *Id. 3. Ferr. 52. 137.* possessionem. *Id. Quint. 15. 49.* pecuniam. *Id. 2. Leg. Agr. 7. 19.* F. Homonym. *Id. 1. Att. 16. 8.* Syriam (provinciam). *Liv. 22. 27.* Ademptum imperium. *Tac. 1. Hist. 87.* Ademptus tribunatus. *Id. 11. Ann. 48.* Censui adinendam reo praturam. *Id. 1. ibid. 15.* Ademptum jus. *Cic. Cæcin. 34. 99.* et *Dom. 9. 22.* libertatem, civitatem. *Sall. Catil. 12.* sociis omnia. *Cic. 2. Att. 16. 1.* somnum. *Id. ibid. 3. 17.* mentem. *Liv. 23. 18.* vires. *Plin. 28. Hist. nat. 4. 14. (53).* Multa (fricatio) adimit corpus. *Virg. 3. En. 658.* lumen. *h. e. oculos.* *Horat. Epod. 17. 44.* Adempta lunium. *Ovid. 14. Met. 197.* lucem. *Plin. 8. Hist. nat. 22. 34. (80).* vocem alicui ad præsens. *Id. 1. ibid. pref. 8.* sibi patrocinia. — c) Apud Poetas etiam cum Infinito. *Horat. 1. Ep. 19. 9.* adimam cantare severis. *h. e. vetabo.* *Ovid. 1. Pont. 7. 47.* ademit posse reverti. *Sil. It. 9. 425.* si tibi non — esset ademptum Hannibalis recidisse manu. — d) Absolute. *Ter. Phorm. 2. 1. 46.* Qui sæpe propter inviam adimunt diviti, aut propter misericordiam addunt pauperi.

B) De personis. ¶ 1. Adimere aliquem generationem est rapere, surripere cum in prosa, tum in ligata numeris oratione. *Plaut. Epid. 3. 2. 27.* Si illam — mihi ademptis Orcus. *Ter. Andr. 4. 2. 14.* Illic nisi mors mihi adimet nemo. *Cic. Mur. 37. 80.* Nolite (mihi) adimere eum, cui republicam cupio tradere incolumen. — Hinc absolute ademptus est e medio sublatus, mortuus. *Horat. 2. Od. 4. 10.* Hector ademptus. *Ovid. 1. Pont. 9. 41.* lacrimas Celso libamus adempto. — Sed adimere aliquem lelo apud *Horat. 3. Od. 22. 3.* est a morte servare. ¶ 2. Translate. *Cic. 3. Att. 5.* Inimici mei mea mihi, non me ipsum ademerunt.

Homonym. Verba demere, adimere, eximere differunt a verbis auferre, eripere, surripere, quia hæc semper vi atque injuria, illa etiam jure fiunt. *Cic. Quint. 15. 49.* Pecuniam si cuiuspiam fortuna ademit, aut si alicujus eripuit injuria. *Id. 2. Leg. Agr. 7. 19.* Ille quod adimi nullo pacto poterat potestatem, quam adimere ratione (*h. e. vi*) eripere conatus. — Porro inter tria priora verba illud interest discriminis, quod demitur quilibet et præsertim pars de totum, adimuntur bona atque hæc proprie in totum, eximuntur mala. *Cic. 2. de republ. 31. 55.* Publicola — securus de lascibus demit jussit. *Id. 3. Ferr. 52. 137.* Mihi demit possessionem; mihi ne adimat. *Seneca Ep. 88.* Quid ex his metum demit, cupiditatem eximit, libidinem frenat?

ADIMPLEO, es, avi, itum, ere, a. 2. (ad et impleo). Part. *Adimpletus* I. Significat insuper implere (It. *adempiere*, *riempire*; Fr. *remplir*; Hisp. *rellenar*; Germ. *noch dazu anfüllen*; Angl. *to fill*): Hoc verbum occurrit tantum apud senioris aevi Scriptores (V. infr. II. in Sa.).

I.) Proprie. *Apic.* 4. 2. 12. Pulpas piscis essi vel essi minutatim facies, ita abundanter, ut patinam, qualem voles, adimplere possis. *Phinica de Err. prof. relig.* p. 10. Adimpleti tibiilarum cantu, vocant deam suam. *Cael. Aurel.* 1. *Acut.* 17. Cum neque passionis esse causam sanguinem videamus, neque ex patientibus locis detractio aliquid medetur, etenim magis patientes adimplet partes etc. *Fulgat. Interpr.* Ps. 16. 14. Adimpletus est venter eorum, et alibi saepe. Adde *Theod. Priscian.* 1. 14. et 3. 19.

II.) Translate significat exsequi, seu prestare id, quod quis debet. *Paul. Dig.* 26. 7. 42. Adimplere id quod promissit. *Id. ibid.* 18. 1. 57. venditionem. *Tertull.* 1. ad *Nation.* 5. legem *Justinian. Institut.* 1. 2. 23. *Sidem.* Adde *Fulgat. Interpr. Matth.* 1. 22., *Gal.* 6. 2., et alibi saepe. — *Adimplere vicem* pro implere, seu fungi vice, olim afferebatur ex *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 52. (140); sed alii passim Codices habent *implere*. Idem esto iudicium de loco *Liv.* 38. 7. 13. Cum totum cuniculum adimpleret.

ADIMPLETIO, ōnis, f. 3. (adimpleo) impletio, sed occurrit tantum translate (It. *adempiimento*; Fr. *accomplissement*; Hisp. *cumplimiento*; Germ. *die Erfüllung*; Angl. *an accomplishing, fulfilling*). *Tertull.* 5. contr. *Marcion.* 17. Temporum adimpleriones. *Et mox*: Dispensatio sine adimplerione. Adde *de Monogam.* 5. *Lactant.* 4. 20. Adimpleritio veteris testamenti.

ADIMPLETOR, ōris, m. 3. qui adimplet. *Augustin. serm.* 144. de *Temp.* 3. Filius Dei adimpletor prophetarum.

ADIMPLETUS, a, um, f. **ADIMPLEO**.

ADINCRESCO, is, ere, n. 3. (ad et increasco) valde cresco (It. *crescer di più*; Fr. *croître, augmenter*; Hisp. *crecer, aumentar*; Germ. *noch anwachsen*; Angl. *to increase*). *Fulgat. Interpr. Eccl.* 23. 2. Ne adincrescant ignorantiae mores.

ADINDO, dis, didi, ditum, dere, a. 3. (ad et tudo) insuper immitto, inficio (It. *mettere o ficcar dentro*; Fr. *faire entrer, introduire encore*; Hisp. *introducir*; Germ. *noch hinein thun oder fügen*; Angl. *to put, fix, or thrust in*). *Cato R. R.* 18. 9. Orbem olearii crassum digitos sex facito, subscides iligneas addidit.

ADINFLO, as, are, (ad et inflo) valde inflo; verbum inusitatum, cuius tantummodo Part. praes. *Adinflans* occurrit (It. *gonfiare*; Fr. *enfler*; Hisp. *hinchar*; Germ. *aufblasen*; Angl. *to inflate*). *Augustin.* 19. *Civ. D.* 23. Forte magis poteris in aqua scribere, aut adinflans pennas leves per aera, ut avis, volare, quam pollute revoces implae uxoris sensum.

ADINGERO, ōris, essi, estum, erere, a. 3. (ad et ingero) insuper ingero: occurrit autem tantum translate et significat addendo injicere. *Sisenna* 2. *Milesiar.* apud *Serv.* teste *Falstero* (qui locum *Servii* non designat: nos vero frustra investigavimus). Non dignus in quem debeam satiram valente vi adingere. h. e. satiram in eum scribere.

ADINQUIRO, is, ere, a. 3. (ad et inquiro) insuper inquiro (It. *cercare ancora più*; Fr. *s'enquérir plus exactement encore*; Hisp. *inquirir curiosamente*; Germ. *dazu erforschen*; Angl. *to seek for, inquire*). *Jul. Faler.* res gest. *Alex. M.* ed. *Mai.* 1. 49. Non ausi eorum ultra aliquid adinquirere.

ADINSTAR, f. **INSTAR**.

ADINVENIO, vōnis, vēni, ventum, vēnire, a. 4. (ad et invenio). Part. *Adinventus*. Idem quod invenio (It. *trovare, inventare*; Fr. *découvrir, inventer*; Hisp. *descubrir, inventar*; Germ. *noch dazu ausfinden, erfinden*; Angl. *to find*). *Servius* in *Verg.* 5. *En.* 603. Ad similibus, valde similis; ad enim vocat, et a majoribus ad ornatum adhibebatur. — Ita adinventum pro invenire legitur. *Servius* tamen nullum ibi affert exemplum. *Fulgat. Interpr. Exod.* 25. 33. Quidquam fabre adinventum potest. Adde 2. *Paral.* 2. 14. et *Baruch* 3. 32. et 37. *Cyprian.* de habitu *Virg.* 16. U operatur illud quod Deus in hominibus formavit, et conspiciatur illud desuper quod deus ibi adinventum. *Cael. Aurel.* 3. *Tard.* 5. Lis asperisimibus, quae ob pruritus corporis adinventae sunt. *Cassiod.* 1. *Hist. Eccl.* 14. ante med. Modos adin-

veniebat abstinentiae potioris, et quotidie exercitatione crescebat. *Inscript.*, quae pertinet ad ann. 203-211. a Chr. nat., apud *Jo. Labus, Epigrafe latina scoperta in Egitto. QVOD PRIMITER FELICISSIMO SABCVLO DD. NN. INVICTORVM IMPR. SEVERI ET ANTONINI NOVAE LAPIDAEADINAE ADINVENTAE TRACTAEQVE SVNT PARASTATICA ET COLYNNAE GRANDES ET MVLTAE. Inscript.* apud *Mural.* 794. 1. si quis adinventus (lege adinventus) fuerit hoc fecisset etc. — Afferuntur etiam loca *Cic.* 2. *Nat. D.* 60. 150. Ex quo intelligitur, adinventum animo, percepta sensibus, adhibitis opificum manibus, omnia nos consecutos. *Plerique tamen rectius leg. divisim* ad inventa. Et *Plaut. Curs.* 1. 3. 34. Jam huic voluptati hoc adinventum est odium. Sed rectius leg. adjunctum. — Ex Part. autem praeter. pass.

Adinventum, i, n. 2. substantivorum more pro adinventione occurrit apud *Tertull.* *advers. Gnost.* 1. Haec et si qua alia adinventia haereticorum venenorum.

ADINVENTIO, ōnis, f. 3. (ad invenio) inventum (It. *ritrovamento, invenzione*; Fr. *invention, découverte*; Hisp. *invención*; Germ. *die Erfindung*; Angl. *invention*). *Fulgat. Interpr. Sap.* 14. 12. Adinventio illorum (idolorum) corruptio vitae est: neque enim erant ab initio, neque erant in perpetuum. Adde *Deut.* 28. 20., *Judic.* 2. 19. et alibi saepe; necnon *Paulin. Nolan. Ep.* 43. ad *Augustin.* — Quem *Forcellinus* locum affert ex *Modestin Dig.* 27. 1. 6., minime invenit.

ADINVENTOR, ōris, m. 3. (ad invenio) qui adinventum (It. *inventore*; Fr. *inventeur*; Hisp. *inventor*; Germ. *der Erfinder*; Angl. *an inventor*). *Fulgat. Ital. Rom.* 1. 30. apud *Cyprian.* *Ep.* 68. 10. Adinventores malorum. *Myth. Vatic.* I. ed. *Mai.* 2. 103. Iste Chiron primus adinventor fuit medicinae, quam postea *Asculapius* demonstravit.

ADINVESTIGO, as, avi, itum, are, a. 1. (ad et investigo) insuper investigo (It. *investigare*; Fr. *rechercher avec soin*; Hisp. *rebuscar*; Germ. *dazu ausspüren oder erforschen*; Angl. *to investigate*). *Boeth.* 2. *Geom.* p. 1214. Quorum si medium adinvestigavero, viginti octo fiont.

ADINVICEM, f. **INVICEM**.

ADINVOLVO, volvis, volvi, vōlūtum, volvere, a. 3. (ad et involvo) insuper involvo (It. *involgere*; Fr. *envelopper*; Hisp. *envolver*; Germ. *noch dazu hinein bewegen*; Angl. *to wrap up, involve*). *Liv.* 1. 21. Manuque ad digitos usque adinvoluta. *Ita legit Aelschekius; vulgate Edit.* involuta.

ADIPALIS, e, adject. (adeps) ad adipem pertinet, vel pinguis (It. *grasso o di grasso*; Fr. *gras, relatif à la graisse*; Hisp. *graso*; Germ. *von Fett, fettig*; Angl. *fat, made of fat*). *Arnob.* 3. 25. Nisi postea adipali ungine obliuerentur ab sponsis. — Olim et *Cic. Orat.* 8. 25. (V. vocem sequent. II.) et *Plin.* 10. *Hist. nat.* 20. 23. (45). et *Macrob.* 2. *Satur.* 9. pro hac voce affertur solebant; sed ubique modo optime quaeque Edit. aliter legunt.

ADIPATUM, i, f. vocem seq.

ADIPATUS, a, um, adject. (tamquam ex adipare, quod ab adipi) adipi confectus, pinguis (It. *fatto di grasso, pieno di grasso*; Fr. *rempli de graisse, gras*; Hisp. *graso, gordo*; Germ. *mit Fett versetzt, fett*; Angl. *fat, larded with fat*).

I.) Proprie. *Lucilius* apud *Charisium* 1. p. 74. *Putsch.* Adipata puls. — Hinc *adipatum*, i, substantivorum more, dicitur opus quodlibet pistorum, quod immixto adipi conficitur. *Juvenal.* 6. 630. Livi materio fervent adipata veneno. *Vespere Judic. cocci et pist.* 47. ed. *Fernsd. Poet. minor.* T. 2. p. 234. Nos adipata damus, nos grata Canopica vobis. *Charisio* autem teste *I. cit.* absolute dicebatur etiam *adipatus* et *adipata*; en ejus verba: Similiter et opus pistorum, quod adipi conficitur, omni genere dici potest: et hic *adipatus*, quo intelligitur panis, aut aliud aliquid; et haec *adipata*, hoc est *pars*; et hoc *adipatum*, opus scilicet.

II.) Translate de dicendi genere usus est *Cic. Orat.* 5. 25. Itaque Caria et Phrygia et Mysia, quod minime polite minimeque elegantes sunt, adscriverunt optum suis auribus optimum quoddam et tamquam adipatae dictionis genus. h. e. pingue dicendi genus, turpidum ampullisque redundans. V. **ADEPS** II. Nonnullae veti. Edit. leg. adipale dictionis genus.

ADIPES, a, um, adject. (adeps) ex adipi con-

stant, crassus. *Hieronym.* *Ep.* 147. n. 8. Rarus in

rubenti calvaria digeris capillos, tanrura cervix toris adipis intumescens inclinatur.

ADIPISCOR, ipisceris, eptus sum, ipisci, depi. 3.

(ad et apiscor). *Adipiscier* pro *adipisci* leg. apud *Ter.*

Andr. 2. 1. 32. et *Phorm.* 2. 2. 59. ut infra II. 2. —

Part. *Adeptus* I. et B.; *Adipiscendus* B. —

Adipiscor proprie significat personam aut rem in loco as-

sequi, ad eam pervenire (It. *raggiungere*; Fr. *atteindre*; Hisp. *alcanzar, arribar*; Germ. *eine Person oder Sache im Raume erreichen, sie einholen*; Angl. *to arrive at, come up with, reach, overtake*).

Occurrit autem cum A) active, tum B) passive.

A) Active.

I.) Proprie. *Plaut. Epid.* 1. 1. 13. Nam ut apud portum te conspexi, curriculo ocepi sequi: vix adipiscendi potestas fuit. *Liv.* 44. 28. 13. Eugentes Gallos Macedones adepti ceciderunt. *Id.* 2. 64. 4. Quos *Servilius* — insecutus, ipsum quidem agmen adipisci aequis locis non potuit. *Id.* 2. 36. 14. Adipisci fessos. *Id.* 31. 43. 1. recipientes se. V. *Drakenborg.* ad *Liv.* 2. 30. 14.

II.) Translate. ¶ 1. Ad mentem refertur, et est

assequi, intelligere. *Cic. Rosc. Am.* 45. 131. Nisi hoc mirum est, quod vis divina assequi non possit, si id mens humana adepta non sit. ¶ 2. Generatim et sa-

epissime de abstractis ponitur, quae magni sint mo-

menti et grata, et est consequi, nancisci, oblinere, ad

ea possidenda pervenire: cui aliquando effugere oppo-

nitur. — a) Cum Accusativo tantum. *Ter. Andr.* 2.

1. 32. Nuptias effugere ego istas malo, quam tu ad-

ipiscier. *Id. Adelph.* 2. 3. 65. Adipisci jus. *Liv.* 1.

32. jus suum. *Ter. Phorm.* 2. 3. 59. De eadem causa

bis iudicium adipiscier, h. e. bis iure experiundi fa-

cultatem obtinere. *Cic.* 2. *Invent.* 57. 172. aliquid.

Id. Flacc. 18. 43. ordinem senatorium. *Sall.* 2. ad

Caes. de republ. ordin. magistratum malis artibus.

Cic. 3. *Orat.* 33. 136. honores. *Id.* 10. *Fam.* 6. 2.

amplissimos dignitatis gradus. *Plin.* 35. *Hist. nat.*

4. 7. (23). consulatum. *Nep. Eum.* 6. 2. et *Liv.* 4.

18. regnum. *Veilje.* 2. 116. triumphalia. *Cic.* 6. *Alt.*

1. 15. *Antropop.* *Id.* 1. *Fin.* 14. 46. voluptatem.

Id. 1. *Off.* 1. 1. aliquantum ad dicendum et ad judi-

candum. *Id.* 1. *ibid.* 10. 62. laudem. *Id.* 2. *Invent.*

58. 174. honestatem. *Caes.* 5. *B. G.* 28. et *Nep.*

Chabr. 1. 3. et *Sueton.* *Aug.* 16. victoriam. *Nep.*

Them. 9. 4. amicitiam alicuius. *Liv.* 2. 1. Libertatem,

impunitatem. *Seneca Ep.* 95. iudicium certum. *Sue-*

ton. Domit. 14. in fin. Nero in adipiscenda morte

Epaphroditum manu adiutus existimabatur. h. e. in mor-

te sibi sciens et prudens consciscenda. V. alia sub B.

infra. — b) Interdum additur unde rem adipiscimur.

Cic. Cluent. 42. 118. Adipisci summos honores a

populo Romano. *Id.* 12. *Fam.* 22. 4. maximam lau-

dem ab omnibus. *Nep. Chabr.* 2. 2. Qua ex re Athe-

nenses magnam gloriam sunt adepti. — c) Cum Ge-

nitivo pro Accusativo, in sequentibus tantum locutio-

nibus, quarum lectio est insuper dubia. *Tac.* 3. *Ann.*

54. Arma, quae Galba rerum adeptus est. *Alii leg.*

rem Romanam. *Id.* 6. *Ann.* 45. Dom dominationis

adipisceretur. *Alii leg.* apiceretur; *alii* dominationem.

¶ 3. Raro hoc verbum ponitur de rebus aut

nullis momentis, aut ingratiss. *Ovid.* 8. *Met.* 151. et

a tanto est hoc nomen adepta capillo. *Id.* 2. *Trist.*

92. et nullum crimen adeptus eram.

B) Passive. *Plaut. Trin.* 2. 2. 88. Non sate, ve-

rum ingenio adipiscitur sapientia. C. *Fannius* apud

Priscian. 8. p. 791. *Putsch.* Haec adipiscuntur. *Fa-*

bius Marimus apud *eund.* l. cit. Amittit magis, quam

adipisci. Adde *Sueton. Galb.* 15., sed hic alii aliter

legunt. *Cic.* 1. *Legg.* 22. 59. Instrumenta habere ad

obtinendam adipiscendamque sapientiam. *Id.* 1. *Off.*

21. 72. Abiecta omni cunctatione adipiscendi magi-

stratus sunt et gerenda republica. *Cajus Institut.*

1. 39. Jus adipiscendae civitatis. *Cic. Senect.* 2. 4.

Senectus, quam ut adipiscantur omnes optant; eam-

dem accusant adeptam. *Alii leg.* adepti. *Sall. Catil.*

7. 3. Adepti libertate. *Id.* *Jug.* 107. 9. Adeptam vi-

ctoriam retinere. *Ovid.* 4. *Trist.* 8. 19. palmas inbo-

nestet adeptas. *Tac.* 1. *Ann.* 7. Littoras ad exerci-

tum, tamquam adepto principatu, misti. *Sueton. Tib.*

38. et *Tac.* 1. *Ann.* 9. Adeptum imperium.

Homononym. *Adipisci* et *nancisci* inter se differ-

unt. *Nanciscimur* enim, hoc est ejus rei possessio-

nem inimus, ad quam nullo consta, et aliquando for-

te ac praeter expectationem pervenimus; *adipiscimur*

vero ea, quae difficultatibus tantum periculisque su-

peratis assequimur: *nanciscimur* rei possessionem

et usum, *adipiscimur* bonores et magistratus. *Horat. Art. P.* 299. Nanciscetur enim nomen pretiumque poetæ, si tribus Anticyris caput insanabile nunquam Tonsori Licino commiserit. *Cic. 2. Nat. D.* 64. 161. Immanes et feras belluas nanciscimur venando. *Id. 1. ad Q. fr.* 1. 9. Nos ea quæ consecuti sumus, his studiis et artibus esse adeptos. *Vide* autem sup. *adipisci* ordinem senatorium, consularum, regnum, alique bujismodi.

ADIPSATHEOS, a, um, *adject.* quod tamquam aspalathi synonymum affertur a *Plin.*, et est extinguens sitim deorum; ab *ἀδῖφος* sitim extinguens et *θεός* deus. *Plin. 24. Hist. nat.* 13. 69. (112). Frutex, quem alii eryscephrum, alii adipatheon, sive diaxylon vocant.

ADIPSOS proprie est adjectivum, *ἀδῖφος*, et est sine siti, qui sitim sedat, ab a privativo et *δῖφος* sitis. *Hinc* — **1.** *Adipos* f. gen., subauditur enim *palma*, est glans unguentaria et quodam palmæ genere, in *Ægypto* nascens, similem proximique usum myrobalo habens in unguentis, colore viridi, odore mali cotouci, nullo intus ligno: colligitur paulo ante quam maturare incipiat: quod si relinquitur, *phœnicobalanus* vocatur, et nigrescit, vespertinesque inebriat. Nomen et eo accipit, quod sumentibus sitim sedat. *Hæc a Plin. 12. Hist. nat.* 22. 47. (103). *Priscian. Perieg.* 248. ed. *Vernsd. Poet. minor. T.* 5. quem (*Nilum*) circum floret mirabilis arbor, Extinguuntque sitim poma, cui nomen adipos. De synonymia *P.* MYROBALANUS et PHœNICOBALANUS.

2. Item f. gen. est herba edulis, quæ glycyrrhiza. *Plin. 22. Hist. nat.* 9. 11. (26). *Hæc* diximus sitim famemque sedari: ob id quidam adipson appellavere eam, et hydropicis dedere, ne sitirent. — De *Adipso* *Ægyptia* urbe *P.* ONOME.

ADITIALIS, le, *adject.* (aditus) proprie qui ad aditum pertinet. *Hinc* *Aditialis cæna*, quæ multa impensa, magnaque exquisiti obsonii apparatu publice indicebatur, cum magistratus aliquis honorem inibat, et præcipue sacerdos. — Unde et pontificalis dicta est, quod maxime pontifices eam præbere solebant, cum primum sua sacerdotia ingrediebantur, cujus moris exemplum apud *Macrobius. 2. Saturn.* 9. legitur (ubi male nonnulli leg. *adipalis*). *Hinc* pontificales, augurales, saliares, diales celebrantur. *Varr. 3. R. R.* 6. 6. *Müll.* Primus pavones Q. Hortensius augurali aditialis cæna posuisse dicitur. *Seneca Ep.* 95. 41. Toties — sestertio aditiales cæne frugalissimis viris constituerunt. *Plin. 29. Hist. nat.* 4. 14. (58). *Aditiales* epulæ. *Id. 10. ibid.* 20. 23. (45). *Aditialis* cæna sacerdotii. *Adde Senec. Ep.* 123. 3. — *NB.* Sunt, qui locis supra allatis scribendum putent *adicialis* cæna, eo quod in ea semper novi aliquid, laud et peregrini cibi adiciebatur. *At Scalig. in Conject. ad Varr. et Foss. in Etymol.* id deducunt ex more loquendi, quo dicebatur *adiciere cænam*, h. e. indicere. *Tacit. 2. Ann.* 65. *Rhesus* poris sancti, unde et dicitur, fœderi convivium adiecit, tractaque in nocturnam lætitiâ. Quibus vero *aditialis* magis placet, ab *aditu* derivant, quod præcipue in ipso honoris aditu hujusmodi epulæ celebrantur, ut dictum est. Ita *Lips. de magni. Rom. l. 4. c. 9.* Sane *Harduinus* in *MSS. Plin.* testatur *aditialis* legi; idque profecto unice probandum existimo.

ADITICULA, æ, f. 1. (aditus) parvus aditus. *Jul. Valer. res gest. Alex. M. ed. Mai.* 3. 70. Quo spatio una sit aditacula, eaque vitæ acedolis nota. *V.* et vocem seq.

ADITICULUS, i, m. 2. idem ac aditacula. *Paul. Diac. p.* 29. 6. *Müll.* Aditiculum parvum aditum.

ADITIO, ōis, f. 3. (adire) actus adeundi, aditus (*It. andata, accostamento*; *Fr. action d'aller à*; *Hisp. el acto de andar*; *Germ. die Handlung des Heranbetrens*; *Angl. a going to or up to, approaching, accosting*). **1.** Est actus adeundi seu visendi alicui. *Plaut. Truc. 2. 7. 62.* Quid tibi hæc visio est? quid tibi hæc aditio est? h. e. itio ad hanc. *Cod. Theod. 16. 5. 12.* Neque publicis, neque privatis aditionibus intra urbium atque agrorum ac villarum loca aut colligendarum congregationum aut constitutionum ecclesiarum copiam præsumat. **2.** Est etiam actus, quo magistratum ad aliquid consequendum invisimus. *Ulp. Dig. 39. 1. 1. § 2.* Nuntiatio ex hoc Edicto non habet necessariam prætoris aditionem: potest enim nuntiare quis, etsi eum non aderit. **3.** *Aditio hereditatis* est cretio, sive actus quo hereditatem capimus. *Julian. Dig. 29. 2. 45.* *Aditio*

hereditatis non est in opera servili. *Adde Pompon. Dig. 50. 17. 77* — Absolute eodem sensu *Ulp. Dig. 4. 4. 22.* In integrum restitutione postulata adversus aditionem a minore factam. *Adde Tryphon. Dig. 37. 4. 20.*

ADITO, as, avi atum, are, n. 1. frequentativum ab *adeo*, is, b. e. sæpe adire (*It. andare spesso*; *Fr. aller fréquemment*; *Hispan. andar frecuentemente*; *Germ. wiederholt herangehen*; *Angl. to go frequently to*). *Ennius apud Diomed. 1. p. 336.* *Putsch.* Ad eum aditavere. *Colum. 8. R. R.* 3. 4. Illustria sicut loca, quo commodius aditit aviarius, qui subinde debet speculari aut succubantibus, aut parturientibus fetus. *Editio Patav. ann. 1816.* et *Schneider.* ita recte responderunt, ubi vulg. *Editit.* male legunt *quo commodius habitent aviariusque.* *V.* integrum loc. *Plaut. Capt. 3. 4. 72.* *Ædipol* si adites propius, os denasabit tibi. *Optimæ tamen quæque Edit.* hoc loco habent *adibites*.

ADITUS, as, um. *V.* ADEO.

ADITUS, us, m. 4. (adire) aditio, accessio, Ingressus (*It. accostamento, adito, entrata, ingresso*; *Fr. acces, entrée, abord*; *Hispan. acceso, acercamiento, entrada, llegada*; *Germ. der zu-oder Hingang*; *Angl. a going to, approach, access, entry*).

1.) Proprie. **1.** Est accessio ad locum, rem, aut personam; cui opponitur *abitus*. — *a)* Absolute. *Lucret. 1. 677.* (678). Quorum aditu, aut abitu, mutatoque ordine mutant Naturam res. *Cic. pro leg. Manil. 8. 21.* Urbes — permultas uno aditu atque adventu esse captas. *Id. Cæcin. 13. 39.* Qui multitudinem coactâ non introitu, sed omnino aditu quempiam prohibuerit. *Ovid. 12. Met.* 66. prohibent aditus litusque teneant Troes. — *b)* Addito termino aut homine ad quem aditur, interdum cum Genitivo, sæpius cum Accusativo et præp. *ad* aut *in*. *Cic. 7. Ferr.* 32. 85. Illi aditum littoris Syracusanis ademerunt. *Liv. 42. 6.* Decretum de arcendis aditu finium regibus Macedonum. *Cic. 2. Nat. D.* 47. 123. Elephantum propter magnitudinem corporis difficiles aditus habent ad pastum. *Id. 15. Att.* 8. Aditus ad Antonium. *Id. 4. Fin.* 9. 21. Quæ (*philosophia*) omnino aditum habere nullum potest in urbem, in forum, in curiam. *Virg. 4. G. 9.* Quo neque sit ventis aditus. *Catull. 61. 41.* Ut lubentius audiens Se citatier ad suum Munus, huc aditum ferat Dux bonæ Veneris. h. e. huc gradum ferat, accedat. **2.** Est etiam jus ad locum adeundi. *Cic. 6. Ferr.* 45. 99. Aditus enim in id sacrarium non est viris. — *Hinc* apud *JCTos*, cum de prædiorum servitutibus sermo est, aditus significat jus adeundi, seu transiendi ad proprium fundum per fundum alterius. *Ulp. Dig. 7. 6. 1.* Præstare aditum alieni. *Paul. Dig. 30. 44. § 9.* Aditum redimere. — Eadem ratione *aditus ad sepulcrum* (quem *Cic. Rose. Am. 9. 24.* appellat *iter ad sepulcrum*) est jus accedendi ad sepulcrum etiam per fundum alterius. *Pompon. Dig. 47. 12. 5.* Legibus prædiorum vendendorum cavetur, ut ad sepulcra, quæ in fundis sunt, iter ei, aditus, ambitus funeris faciendi causa sint. *Inscript. apud Orell. 4374.* IN HOC MONUMENTO ITVS ADITVS AMBITVS LIBERTIS LIBERTÆSVQVE MEIS OMNIB. PATENT. Et apud *eumd.* 4392. EXTERÆE FAMILIÆ ADITVS NON DATVR. *Adde Inscript. apud eumd.* 1075, 4085, 4373, 4511. aliasque. **3.** De loco, per quem aditur. *Cic. 4. Att.* 16. 13. Aditus insulæ muniti mirificis molibus. *Cæs. 4. E. G.* 20. Loca, portus, aditus cognoscere. *Tac. 13. Ann.* 33. Sumpto ad prælium loco, ut aditus, abscessus, cuncta nobis importuna. *Curt. 7. 11. 9.* Petra quam videtis, unum aditum habet. *Cic. 7. Ferr.* 12. 30. In ipso aditu atque ore portus. *Id. 4. ibid.* 66. 160. In primo aditu vestibuloque templi. *Adde eumd. 2. Orat.* 70. 320. et *Cæcin. 12. 35. Id. 15. Fam.* 4. 4. Duo sunt enim aditus in Ciliciam ex Syria. *Id. 6. Ferr.* 52. 117. Nam et situ est cum nuntiis, tum ex omni aditu vel terrâ vel mari prælorum ad aspectum. *Id. pro leg. Manil. 8. 21.* Qui (*Pontus*) antea populo Romano ex omni aditu clausus fuisset. *Liv. 2. 10.* Aditus pontis. *Curt. 7. 2. 28.* nemoris. *Plin. 10. Hist. nat.* 33. 50. (96). nidi. *Liv. 30. 10.* Aditus campestris. *Lucet. 4. 306.* (307). stercus. *Virg. 4. G. 35.* angustus. *Id. 6. En.* 4. 3. Quo lati ducunt aditus centum ostiaque centum. *Cic. Dom. 42. 110.* Aditum aperire. *Id. 1. Phil.* 10. 25. Omnes aditus claudere. *Id. 15. Fem.* 4. 4. Intercludere. *Virg. 6. En.* 424. occupare. *Ovid. 4. Met.* 489. obsidere. *Tac. 1. Hist.* 32. firmare.

11.) Improprie. **1.** Sæpe refertur ad personam,

et significat facultatem conveniendi alicui, visendi, colloquendi. *Cic. pro leg. Manil. 14. 41.* Ita faciles aditus ad eum (*Pompejum*) privatorum. *Id. 6. Fam.* 13. 3. Magnis occupationibus ejus, a quo omnia petuntur, aditus ad eum difficiliores fuerunt. *Id. 6. Att.* 2. 5. Aditus ad me minime provinciales: nihil per cubicularium. *Liv. 24. 5.* Aditus rari. *Id. ibid.* Aditus in domum familiarior. *Rosc. Am. 38. 110.* Omnes aditus ad Sullam intercludere. *Nep. Pausan. 3. 3.* Aditus petentibus conveniendi non dare. *Liv. 41. 23.* Aditum apud regem quærere. *Seneca Herc. Fur.* 164. Superbos aditus regum colere. *Justin. 21. 6.* Obtinere aditum regis. *Ovid. 1. Fast.* 173. Ut per me possis aditum, qui limina servo, Ad quoscumque velim propositus habere Deos. *Val. Max. 6. 9. 15.* C. autem Cæsar, cujus virtutes aditum sibi in cælum struxerunt, etc. **2.** Translate est accessio ad personam aut rem; occasio, modus, ratio rem aliquam adipiscendi, agendi etc. — *a)* Cum Accusativo et præp. *ad.* *Cic. 2. Off.* 9. 31. Sed est alius quoque quidam aditus ad multitudinem. h. e. ad multitudinis animos sibi captandos. *Id. Dom. 4. 3.* Aditum ad aures alicujus habere. *Quintil. 4. 1. 46.* Facere sibi aditum ad aures. *Cic. Cæcin. 25. 72.* Non est aditus ad hujusmodi res neque potentia, neque gratia. *Id. 2. Leg. Agr.* 15. 38. Hunc quasi gradum quemdam atque aditum ad cetera jactum (*al. leg. factum*) intelligitis. *Id. 2. Att.* 17. 1. Comparare sibi aditum ad res pestilenter. *Cæs. 1. B. C.* 31. Nactus aditus ad ea conanda. *Cajus Institut. 1. 26.* Nec ulla lege, aut senatusconsulto — aditus illis ad civitatem romanam datur. *Cic. Cluent.* 42. 119. Aditus ad honorem. *Id. 3. Orat.* 2. 7. Dare alicui aditum ab honorum perfectione ad summam auctoritatem. *Id. Orat.* 15. 50. Vestibula honesta aditusque ad causam illustres facere. *Adde Sull. 2. 4.* — *b)* Absolute. *Cic. Ligar. 6. 17.* Ac primus aditus et postulat Tuberonis hæc, ut opinor, fuit: velle se de Q. Ligarii scelere dicere. h. e. primus aditus causæ. *Id. 1. Orat.* 47. 204. Sic ego intelligo, si in hæc, quæ patefecit oratione sua Crassus, intrare volueritis, facillime vos ad ea, quæ cupitis, perventuros ab hoc aditu januaque patefactâ. — *c)* Cum Genitivo. *Cic. 1. Orat.* 21. 98. Alicujus red aditum patefacere. *Id. 6. Fam.* 10. 2. Si qui mihi, erit, aditus de tuis fortunis agendi. *Cæs. 5. B. G.* 41. Aliquem sermonis aditum cum aliquo habere. *Id. 1. B. C.* 14. Aditus commendationis. *Id. 1. B. G.* 43. Aditus et causa postulandi. *Auct. B. Alex.* 30. Aditus oppugnationis. — *d)* Cum Dativo, qui dicitur commodi quique a verbo pendet. *Liv. 44. 6.* Omnes aditus bello aperire. *Curt. 5. 9. 3.* Præparare aditum nefariæ spei. *Cic. Font. 5. 10.* Relinquere veritati aditum discilem in animos. *Cf. et supra loc. sub a.*

ADJACEO, ces, cōi, eere, n. 2. (ad et jaceo). Part. *Adjacens* 1. 2. et in fine. *Adjaceo* autem est juxta jaceo, adherco (*It. giacere o ess. vicino*; *Fr. être couché auprès, être adjacent, confiner*; *Hispan. estar adjacente, vecino, contiguo*; *Germ. anliegen an oder bei etwas*; *Angl. to lie contiguous, or border upon, to lie near*). **1.** De personis, occurrit semper cum Dativo. *Colum. 1. R. R. proem.* 10. Adjacere foribus. *Id. 12. ibid.* 1. 2. Ne habeant villicum intra tecta desidem, et complexibus adjacentem feminæ. *Alii male leg. feminam.* *Tac. 1. Ann.* 65. Cum Romani adjacerent vallo. *Id. 4. ibid.* 48. Cum pars militum munitionibus adjacerent. **2.** De locis, regionibus et populis. — *a)* Cum Accusativo sine præp. *Nep. Timoth. 2. 1.* Gentis, quæ mare illud adjacent. *Liv. 7. 12.* Populabundi Tarquinienses fines Romanos, maxime quæ ex parte Etruriam adjacent, peragrare. *Alii minus recte leg. Etruria.* *V. Alschevski ad h. loc.* *Adde Frontin. 3. 9. 5.* — *b)* Cum Accusativo et præp. *ad.* *Mela. 1. 7. 2.* Urbes ad Syrtin adjacent. — *c)* Cum Dativo. *Liv. 2. 49.* Tusci ager Romano adjacet. *Id. 26. 42.* Super portum satis amplum — et nescio an unum in Hispaniâ ora, quæ nostro adjacet mari. *Cæs. 6. B. G.* 33. Regio, quæ Aduatucis adjacet. *Alii leg. Aduatucos.* *Ovid. 11. Met.* 728. Adjacet unius Facta manu moles. *Plin. 5. Hist. nat.* 30. 32. (121). *Æolis* proxima est, quondam *Myisia* appellata, et quæ *Hellespontum* adjacet Troas. — *d)* Absolute. *Quintil. 1. 6. 22.* Recta est hæc via: quis negat? sed adjacet et mollior et magis trita. *Tac. 2. Hist.* 93. Adjacente Tiberi. — Part. præp.

Adjacens, entis est etiam adjectivum. *Tac. 13. Ann.* 55. Adjacentes populi. — *Adjacentia, ium*, plur. num. substantivorum more usurpavit *Plin. 37.*

Hist. nat. 9. 52. (137). Aliquo vero ante se projecto nitore adjacientia illustrare. *Tac.* 1. *Ann.* 79. Velinum lacum in adjacientia erupturum. *subaudi* loca. *Id.* 5. *ibid.* 14. Addiderat Civilis obliquam in Rhenum molem, cujus objectu revolutus annis adjacientibus superfunderetur.

ADJACULATUS, a, um, particip. passivæ significationis ab inusitato *adjaculare*, et est ejectionis, vibratus (It. *lanciato, vibrato*; Fr. *lancé, dardé*; Hisp. *lanzado, saetado*; Germ. *hingeschleudert oder geworfen*; Angl. *thrown, or darted*). *Capell.* 2. p. 41. Adjaculati fulgoris radios revibrare.

ADJECTAMENTUM, i, n. 2. (adjicio) adjectio, id quod adjicitur, additamentum, et occurrit tantum translate. (It. *aggiunta*; Fr. *addition*; Hisp. *adición*; Germ. *die Hinzufügung*; Angl. *an adding, addition*). *Charis.* 2. p. 134. *Putsch.* *Met* non est pars orationis, sed additamentum quoddam accedit, ut *tute, temet, semet*, etc. *Et mox.* Ista omnia, quæ quasi adjectamenta diximus, tam singulari numero, quam plurali accedunt. *Gloss. Placidi ed. Mai. Class. Auct. T.* 3. p. 433. *Additamenta* (ubi editio male additamenta) adjectamenta.

ADJECTICIUS, a, um, adject. (adjicio) qui additur, qui insuper adjicitur, adjectivus. *Cassiod.* 11. *Variar.* 8. *circa med.* Non exactor (vos) adjecticiis gravabitur incommodis. *Grammat. incert.* p. 78. *Eichenfeld.* Appellationes adjectivæ, ut frugi.

ADJECTIO, ōnis, f. 3. (adjicio) proprie est actus jaciendi vel factus ad aliquem locum: sed occurrit tantum translate, et est additio, quæ scilicet alia aliis adduntur, ut eorum numerus augeatur, cui opponitur detractio (It. *aggiunta, giunta*; Fr. *addition, adjonction*; Hisp. *adición, adjunción*; Germ. *die vermehrende Hinzugabe, die Hinzufügung*; Angl. *an adding, addition*). Occurrit autem A) cum de rebus corporeis, B) tum de incorporeis vel abstractis.

A) De rebus corporeis. ¶ 1. Generatim. *Vitruv.* 9. 8. (9). 7. Sin autem cuneorum adjectionibus et detractioibus correptiones dierum aut crescentiæ non probantur etc. *V.* et **ADJECTUS** 2. *Seneca Ep.* 109. 8. Calor non adjuvatur adjectione caloris. *Quintil.* 1. 5. 16. Licet litterarum mutationem, detractioem, adjectionem non habeant. Adde 1. 5. 14. et 38. *Cæli. Aurel.* 4. *Tard.* 8. Quippe cum quorum adjectio gravat, eorum detractio necessario relevat. ¶ 2. Peculiariter in architectura adjectio per scamillos impares apud *Vitruv.* 3. 3. (4). 5. in stylobatis videtur esse numerus iste scamiliorum, qui adjiciuntur quadrae figuræ ipsius stylobatæ, quæ si simplex esset, et sine scamilis, facies ejus viderentur alveolata, ut *Idem ibid.* habet. — In columnis vero adjectio, quæ Græce *εὐσταγία*, apud *eumd.* 3. 2. (3). 13. est venter in medio columnæ scapo turgescens. ¶ 3. Item peculiariter apud Medicos adjectiones sunt pharmaca refocillantia, quibus detractioes opponuntur. *Vitruv.* 1. 6. 3. Pleuritis, phthisis, sanguinis ejectio et cetera, quæ non detractioibus sed adjectionibus curantur. Hinc *Cæli. Aurel.* 2. *Acut.* 37. Hæc enim sensum quodam nutrimento reficiunt ac resumunt, latentem adjectionem corporis facientia. h. e. blande refocillantia.

B) De incorporeis vel abstractis. ¶ 1. Generatim. *Liv.* 1. 30. Romana res adjectione populi Albani aucta. *Tac.* 1. *Hist.* 78. Eadem largitione Hispaliensibus et Emeritensibus familiarum adjectiones, Lingonibus civitatem Romanam dedit. h. e. cum Hispalis et Emerita coloniarum Romanorum essent, et in colonias certus deduceretur familiarum numerus, quem injussu senatus Romani augeri non licebat, concessum his beneficio singulari, ut adjicerent sibi alios, quo sua civitas frequentior et potentior fieret. ¶ 2. Peculiariter adjectio, præsertim apud Jctos accipitur pro pretii additione, seu augmento, quæ in emptionibus et auctionibus a litantibus paulatim fit. *Liv.* 38. 14. 14. Paulatim liberali adjectione ad centum talenta est perductus. *Julian. Dig.* 18. 2. 17. Adjectio facta pretio. *Absolute* quoque *Hermogenian. Dig.* 4. 4. 35. Si in emptionem penes se collocat minor adjectione ab alio superetur. *Paul. Dig.* 50. 1. 21. Si civitas nullam propriam legem habet de adjectionibus admitteendis. ¶ 3. Item peculiariter in oratione adjectio sunt verba, quæ alieni propositioni aut formulæ adduntur. *Quintil.* 7. 9. 9. Adjectio verborum. Adde *ibid.* § 11. *Id.* 6. 3. 71. Sed re non verbarum facit aliqua ex nobis adjectio. Stulte interrogaverat ex euntem de theatro Carpathium Titius Maximus, *An spectas-*

set? fecit Carpathius dubitationem ejus stultiorem dicendo, *Non, sed in orchestra pla lusi.* Adde *Cajum Comment.* 4. 126. aliosque Jctos. ¶ 4. Hinc adjectio est etiam figura rhetorica eadem ac repetitio apud *Quintil.* 9. 3. 27. et 28.

ADJECTIVUS, a, um, adject. (adjicio) qui additur, et est vocabulum Grammaticorum tantummodo proprium (It. *aggettivo*; Fr. *adjectif*; Hisp. *adjetivo*; Germ. *das Beiwort, Adjective*; Angl. *adjective*). Apud Grammaticos *adjectivum nomen* est, quod positivo seu substantivo adjicitur, et significat vel laudem, vel vituperationem, vel medium, vel accidens, ut *justus, impius, magnus, albus*, ut *Priscian.* 2. p. 578. *Putsch.* definit. *Macrob.* 1. *Saturn.* 4. Ut jam non positiuum sit, sed adjectivum, quod Græci *επιθερον* vocant.

ADJECTO, as, are, a. 1. frequentativum ab *adjicio*, quod affertur ex *Apic.* 8. 2. Adjectas caryotam, uvam passam, et oleum. *Sed dubia est lectio, alii enim aliter legunt; præterea locus ipse frequentativum minime postulat: hinc vocabulum hoc a Le-xico expungendum videtur.*

ADJECTUS, a, um. *V.* **ADJICIO**.

ADJECTUS, us, m. 4. (adjicio) actus adjiciendi, scilicet ¶ 1. Proprie. Appulsus, appropinquatio (It. *il porre o gettar vicino*; Fr. *action d'approcher, approche*; Hisp. *cercania*; Germ. *das Hinanbringen*; Angl. *an approach, drawing near*). *Lucret.* 4. 677. Quo pacto nares adjectus odoris Tangat. *Id.* 1. 689. (683). rei quæ corpora mittere possit Sensibus, et nostros adjectu tangere tactus. ¶ 2. Improprie est idem quod adjectio, additio; cui *exemptus* opponitur (*V.* **ADJECTIO**. A. 1). *Vitruv.* 9. ult. (8). 6. Cuneorum adjectus, aut exemptus. *Cod. Theod.* 6. 26. 14. § 2. Quod autem omnibus constat deferri, adjectu alterius dignitatis perire non patimur. *Macrob.* de diff. Græc. *Lat. verb.* p. 2737. *Putsch.* Nec talis geminatio (in tempore *Perfecto* apud Græcos) præpositionis adjectu impeditur.

ADJECTIALIS, e. Falsa lectio. *V.* **ADITALIS**.

ADJICIO, jicis, jeci, jectum, jicere, a. 3. (ad et jacio). Poetæ alterum i sæpe abijciunt, ut primam syllabam corripant. *Stat.* 7. *Theb.* 4. proclamataque adici cervicibus Atlas. h. e. adici pondus. *Martial.* 10. 82. Si quid nostra tuis adicit venatio rebus. Adde 4. 54. Neque solum apud Poetas, sed et apud prosæ Scriptores adicio legitur unico i præsertim in MSS. Codicibus et quidem optimis, quod præter alios testatur *Pareus* in *Lex. Crit.*; quam propterea formam in suis Edit. retinuerunt *Mai., Madvig. et Ellendt.* Vide quæ dicta sunt in *V.* **ADJICIO** et **JACIO**. — Part. *Adjiciens* III. 4.; *Adjectus* in omnibus paragraphis; *Adjecturus* III. 2.; *Adjiciendus* III. 2. — Adicio autem est ad aliquem locum jacio. juxta jacio (It. *gettare a, presso*; Fr. *jeter à côté*; Hisp. *echar cerca*; Germ. *hinan-oder heran-, hinzuwerfen*; Angl. *to apply to, cast towards*). Hujusce verbi significationes ad tres præcipue redigi possunt: I.) enim significat ad aliquem locum aut juxta jacere; II.) ex improvise apponere; III.) aliquid ceteris addere.

I.) Proprie est ad aliquem locum jacio, juxta jacio. ¶ 1. Sensu proprio. *Cæs.* 3. *B. G.* 13. Neque propter altitudinem (navium) facile telum adjiciebatur. *Id.* 2. *ibid.* 21. Non longius hostes aberant, quam quo telum adjici possit. *Id.* 4. *ibid.* 23. Ex superioribus loris in littus telum adjici. *Duobus tamen postremis locis al. leg.* adigi. Adde *Auct. B. Afr.* 56. *Tac.* 1. *Hist.* 41. Pleraque vulnera feritate et sævitia tranco jam corpori adiecta. *Curt.* 7. 11. 15. Ut in prærupta per-entum est, alii manibus eminentia saxa compleri levare semet, alii adjectis funium laqueis evasere. *Cic.* 2. *Nat. D.* 57. 144. Extra autem eminent - aures, et tegendi causa factæ tutandique sensus, et ne adjectæ voces laberentur atque errarent. — Huc referendum et *adjicere album calculum alicui rei*, quod translate significat approbare. *Plin.* 1. *Ep.* 2. Si modo tu fortasse errori nostro album calculum adjeceris. ¶ 2. Hinc sumpta metaphora est admove-re, et dicimus *adjicere oculos, animum, mentem* ad aliquem vel alicui rei, h. e. vertere, applicare. *Plaut. Asin.* 4. 1. 24. Ad corum ne quem oculos adjiciat suos. *Cic.* 2. *Leg. Agr.* 10. 25. Cum ad omnia vestra pauci homines cupiditatis oculos adjessent. *Id.* 2. *Legg.* 14. 36. Quo ne imprudentiam quidem oculorum adjici fas fuit. *Id.* 4. *Terr.* 15. 37. Plane videbant, adjectum esse oculum hereditati. *Ter. Eun.* 1. 2. 63. Ego quantum suspicor, ad virginem animum

adjecit. *Liv.* 25. 37. Adjecit animum ad consilium specie temerarium, ut etc. *Id.* 28. 33. Novo etiam consilio adjecit animum, equitem nec posse etc. *Plaut. Mil. glor.* 3. 3. 34. Adjicere animum militi. *Id. Pæn.* 5. 4. 1. amabilitat. *Ovid.* 14. *Met.* 319. Adjicere mentem dictis. *Vellej.* 2. 100. Parthus adjecit Armeniæ manum. h. e. invasit.

II.) Sæpe etiam significat ex improvise juxta ponere, adjungere. ¶ 1. De rebus corporeis, absolute, aut cum Dativo, aut cum Accusativo et præp. in. *Leg. XII. Tabul.* apud *Cic.* 2. *Legg.* 24. 61. ROGVM BYSTVNYE NOVVM VELAT PROPVVS LX. PEDES ADICI AEDIS ALIENAS. *Curt.* 10. 10. 13. Adjicere capiti insignia fortunæ. *Ovid.* 3. *Art. am.* 7. quid virus in angues Adjicis, et rabidæ tradis ovile lupæ? *Colum.* 12. *R. R.* 16. 4. Adjicere sorba in urceolos. *Id. ibid.* 24. 1. defrutum in sinum. Adde *ibid.* 54. 2. et *V.* **ADDO**. ¶ 2. De abstractis cum Dativo. *Ovid.* 10. *Met.* 656. Adjiciunt animos juveni clamorque favorque. Adde 7. *ibid.* 121. *Id.* 1. *ibid.* 245. stimulus frementi. *Tac.* 15. *Ann.* 55. constantiam dictis. *Quintil.* 1. 1. 22. Incredibile est, quantum moræ lectioni festinatione adjicitur. *Tac. Agric.* 26. Ab universis clamorem adjici jubet. *Quintil.* 4. *proem.* 5. Ut quantum nobis expectationis adjecit, tantum ingenii aspiet.

III.) Sæpiissime significat aliquid ceteris addere. ¶ 1. Generatim de rebus corporeis. *Cæs.* 5. *B. G.* 9. Testudine facta, et aggere ad munitiones adjecto, locum ceperunt. *Curt.* 4. 3. 8. Adjicere latitudinem aggeri. *Colum.* 12. *R. R.* 12. 3. setlariorum aquæ do-drantem mellis. *Id. ibid.* 16. 3. in lixivie sextarios x salis iii cyathos. et alibi sæpe. *Cels.* 4. 2. Adjici-tur cibo pisciculus. ¶ 2. Item generatim de incorporeis et præsertim abstractis. — a) Nulla re significata, cui quid adjicitur. *Liv.* 10. 7. Pontificalia atque auguralia insignia adjicere. *Tac.* 1. *Ann.* 29. Cum censerent alii, — adjiciendos ex duce metus. *Horat.* 2. *Ep.* 2. 43. Adjecere bonæ paullo plus artis Athenæ. Huc referendum et illud *Virg.* 10. *Æn.* 182. Tercentum adjiciunt, mens omnibus una sequendi, Qui Cærete domo, qui sunt Minionis in arvis. h. e., ut recte interpretatur *Heynius*, qui sunt Cærete domo seu Cæretani adjiciunt sive addunt viros tercentum. *Burmannus* secundum *Servium* supplet *adjiciunt se*, nec multum recedit *Probus*, qui *adjacent et quasi juxta* tantum interpretatus erat. — b) Cum Accusativo rei, cui quid adjicitur, et præp. ad aut super. *Cic.* 1. *Off.* 32. 116. Ad belli laudem doctrinæ et ingenii gloriam adjicere. *Curt.* 8. 1. 41. ad pristinam violentiam iram. *Liv.* 4. 17. Ad delectum a consilibus habitum centuriones veteres belli periti adjiciti. *Id.* 22. 11. Duas se legiones adjecturum ad Servilianum exercitum dixit. *Sueton. Claud.* 8. Senatus ut ad numerum Sodalium Augustalium extra ordinem adjiceretur, censuit. Hinc *Adjectus ad numerum secundum Marinum* dicitur is, qui in aliquod collegium supra numerum cooptabatur. *Inscript.* apud *Grut.* 300. 1. **ADJECTVS AD NYMERVM EX S. C.** ubi **ADJECTVS** legendum probat *Marin.* *Verat. Arr.* p. 154. ex allato *Suetonii* loco. Nos vero nihil mutandum putamus. *V.* **ALLECTVS**. *Plin.* 11. *Ep.* 113. II, quos indulgentia tua quibusdam ci-italibus super legitimum numerum adjicere permisit. — c) Sæpius cum Dativo. *Liv.* 44. 33. Aliquantum ea quoque res duci famæ et auctoritatis apud milites adjecit. *Id.* 40. 19. Adjicere prætori quæstionem. *Id.* 21. 35. fessis ingentem terrorem. *Id.* 41. 15. terribis curam. *Liv.* 28. 9. Adjicere auctoritatem alicui rei. *Id.* 2. 41. muneris agri aliquid. *Id.* 1. 30. viribus aliquid ex novo populo. *Vellej.* 2. 36. consulatui decus. *Cels.* 7. *præf.* aliquid alicui disciplinæ. *Sueton. Oth.* 11. vitæ unam noctem. *Horat.* 3. *Od.* 5. 3. Adjecti Britannii imperio. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 3. 4. (18). Adjicere innumeros terrarum imperio. *Justin.* 1. 2. provinciam imperio. *Tac.* 2. *Hist.* 65. Cluvius comitatu principis adjectus. *comitatu* dictum est pro *comitatu*; ejus rei exempla non desunt, in nominibus præsertim quartæ declinationis. — d) Absolute siue Accusativo. *Curt.* 8. 14. 13. Magnitudinē Pori adjicere videbatur bellua. *Cels.* 7. 4. Adjicitur celeritati, sicut tormento quoque, si etc. — *Adjicere modum* est modum addere sive adhibere alicui rei. *Tac.* 3. *Ann.* 6. Idque et sibi et cunctis egregium, si modus adjiceretur. *Ulpian. Dig.* 1. 16. 6. § 3. Non vero in totum xenis abstinere debet Proconsul, sed modum adjicere. ¶ 3. Peculiariter apud Jctos *adjicere pretium* et *adjicere* quoque absolute interdum ponitur

pro addere seu augere pretium alicujus rei in auctionibus et emptionibus. *Pompon. Dig. 18. 2. 19. et 7. F. ADJECTIO. B. 2. Cic. 5. Ferr. 33. 77.* Herbitenses hicti sunt usque eo, quoad se efficere posse arbitrabantur: supra adjecti *Eschrio. recentiores tamen Editt. leg. supra fecit.* ¶ 4. Item peculiariter, si de oratione agitur, *adjicere* est loquendo addere: et occurrit — a) Cum Accusativo. *Ovid. 6. Met. 182.* Huc natus adice seplem. — b) Cum Ablativo et prop. de. *Quintil. 6. 1. 50. sine Accusativo:* De fortuna quoque adjecti. *Id. 9. 3. 19.* De altera figura pluribus adiciendum. — c) Cum Infinito et Accusativo. *Tac. 2. Ann. 21.* Adjecti in domo ejus venenum esse. *Id. 2. Ibid. 33.* Adjecerat Tiberius, non id tempus censuræ. *Curt. 7. 5. 25.* Adjecti, non Dario iniquos fuisse (deos). *Fellej. 2. 27. 2.* Adjiciens, nunquam defectores raptore etc. Adde *Quintil. 1. 2. 29., 5. 10. 95. et 6. 2. 12.* — d) Etiam absolute. *Tac. 4. Ann. 7.* Seculæ insuper litteræ grates agentis, quod hominem infensum reipublicæ punivissent; adjecto, trepidam sibi vitam etc. Adde 4. *Ibid. 70.* — e) Sequente quod. *Quintil. 2. 17. 40.* Adjiciunt his, quod sepe, quæ in aliis libris impugnantur actores causarum, eadem in aliis defendant. Adde *eumd. 11. 1. 92. et 12. 2. 25.*

ADJUBEO, es, ere, a. 2. Idem quod jubeo præter vim præpositionis ad: sed est verbum a Lexico expungendum, quippe quod falsis tantum lectionibus innitatur. *Plaut. Mil. glor. 4. 4. 50.* Atque adjectat ferri in navim si quid imponi velit. *Plerique Codd. et optimæ Editt. recte leg.* Atque ut jubeat. *Calull. 32. 4.* Quod si jussieris, illud adjubeto, ne, etc. ubi cum plerisque aliis *legendum* est *adjuvato*, h. e. da operam, entere. Sic enim et *Plaut. Pæn. prol. in fin.* Valet atque adjuvate ut vos servet Salus.

ADJUDICATIO, ōnis, f. 3. (adjudico) actus adjudicandi, attributio, additio (It. *aggiudicazione*; Fr. *adjudication*; Hisp. *adjudicación*; Germ. *das gerichtliche Zuerkennniss*; Angl. *adjudging*). *Ulpian. fragm. tit. 19.* Adjudicatione dominia nomenclantur. *Id. Dig. 10. 1. 2.* Adjudicatione controversiam dicere. *Et ibid. 4.* Cum sit adjudicatio pluribus. ¶ 2. Pro jure adjudicandi, quod judici competit. *Ulpian. Dig. 50. 16. 131. § 1.* Multum is dicere potest, cui adjudicatio data est. *Alii leg. judicatio.*

ADJUDICATUS, a, um. *F. ADJUDICO.*

ADJUDICO, as, avi, ālum, are, a. 1. (ad et judico) Part. *Adjudicatus* et *Adjudicaturus* 1. Proprie verbum judiciale, et est per sententiam, aut judicium aliquid alicui attribui, addico, assigno: cui contrarium est *abjudico*, ut apud *Cic. 2. Leg. Agr. 17. 43.* (It. *aggiudicare per sentenza, assegnare, attribuire*; Fr. *adjudger par sentence ou par jugement*; Hisp. *adjudicar, señalar*; Germ. *durch richterlichen Ausspruch zuerkennen*; Angl. *to adjudge, assign, give sentence in behalf of, award, attribute*).

¶ 1. Proprie et stricto sensu in re judiciali. — a) Generaliter. *Pacuvius* apud *Cic. 2. Herenn. 26. 42.* Adjudicare alicui fraterna arva. *Cic. 2. Orat. 29. 129.* Adjudicare causam alicui, h. e. in favorem alicujus sententiam dare. *Liv. 3. 72. 5.* controversiam rem. *Quintil. 6. 14. 16.* Propter quod nobis bona adjudicari debeant. *Sueton. Aug. 32.* Adjudicare loca possessoribus. *Cæs. 7. B. G. 37.* magistratum alicui. *Cic. 10. Phil. 6. 12.* Si ipsa respublica judicaret, Antonio ne, an Bruto legiones populi Romani adjudicaret? *Id. 4. Att. 2. 3. domum. Id. 1. Ferr. 17. 56.* Mulierem Veneri in servitutem adjudicat. *Cajus Institut. 3. 189.* (edente *Gorschenio*). Liber verberatus adicebatur, ex lege XII. Tabularum, ei, cui factum fecerat: utrum autem servus efficeretur ex additione, an adjudicati loco constitueretur, veteres querebant. h. e. rei adjudicæ, substantivorum inore. — b) Sæpe de agrorum possessione. *Cic. 2. Leg. Agr. 17. 43.* Qui sunt isti decemviri, quos perspicimus regnum Alexandriæ Ptolemæo gratis adjudicatos? *Id. 1. Off. 10. 33.* In medio quod relictum erat (agri), populo Romano adjudicavit. Adde *Auct. B. Alex. 66., 71., 78.; et Val. Max. 7. 5. 4.* Hinc metaphorice *Horat. 1. Ep. 18. 57.* Nunc et, si quid abest, Italiam adjudicat armis. h. e. si qua terra nondum Romanæ visioni subjecta est, eandem Romanæ potentie parere jubet. ¶ 2. Generatim extra rem judicialiam. *Plaut. Men. 1. 3. 6.* Adjudicato, cum atro istam noctem sies. h. e. deliberato. *Cic. 1. Att. 19. 7.* Pompejus sæpe hujus mihi salutem hopeni atque orbis terrarum adjudicavit. *Plin. 9. Hist. nat. 54. 79.*

(168). Is primus optimam saporem ostræis Lucrinis adjudicavit. *Lactant. 2. 2. 24.* Adjudicare se suamque animam mortuis.

ADJUGERO pro *adjuvero*. *F. ADJUVO.*

ADJUGATUS, a, um. *F. ADJUGO.*

ADJUGO, as, avi, ālum, are, a. 1. (ad et jugo) Part. *Adjugatus* 1. et 2. Proprie est ad jugum jungere, ut fit, cum duo boves jugo alligantur, sed occurrit tantum translate, et accipitur generatim pro jungere, conjungere (It. *unire insieme, congiungere*; Fr. *joindre, attacher ensemble*; Hisp. *junir, unir*; Germ. *anschiessen, anfügen oder anreihen*; Angl. *to unite, join, or couple together*). ¶ 1. Peculiariter *adjugare vites* est in jugum disponere, quod et jugare dicitur: jugum autem hoc loco sumitur pro palis transversim colligatis cum pedamentis vitium in modum jugi, cui vitium rami alligantur. *Colum. 4. R. R. 17. 6.* Nihil refert jugum in stellam decussari atque diduci, nisi et palmis adjugentur. *Plin. 17. Hist. nat. 23. 35. (175).* Satiis pampinos adjugatas detergere, usque quo placeat roborari eam. ¶ 2. Metaphorice. *Pacuvius* apud *Non. p. 75. 11. Merc.* Mater est terra, ea parit corpus; animam æther adjugat. *Id. ibid.* Blandam hortatricem adjugat voluptatem. *Lactant. Opif. Dei 6.* de armentis in Venarem coccubitis: Quatenus adjugatis corporibus elata soboles universas generatim conservaret animantes.

ADJUGUS, a, um, adject. (ad et jugum) proprie ad jugum alligatus; sed occurrit tantum translate apud *Venant. Fortun. 8. 39.* Servitio Domini subdenda est adjuga cervix, Nec grave, sed leve fit, quidquid amore feres. *Cl. Barth. Adv. 6. 13.*

ADJUMENTUM, i, n. 2. (adjuvo) proprie quidquid adjuvat, auxilium, subsidium, præsidium; cui opponitur *detrimentum* aut *inconmodum* (It. *aiuto*; Fr. *aide, secours, assistance*; Hisp. *ayuda, asistencia, auxilio*; Germ. *voass zur Hilfe dient, Hülfe oder Beförderungsmittel, Hilfe*; Angl. *help, assistance*). Occurrit autem — a) Una cum oppositis. *Cic. 1. Orat. 9. 38.* Plura proferre possim detrimenta publicis rebus, quam adjumenta per homines eloquentissimi importata. *Id. 2. Ibid. 24. 102.* Hic locus plus habeat adjumenti, quam incommodi. — b) Una cum homonymis. *Cic. 4. Tusc. 38. 84.* Adjumenta et auxilia bene beateque vivendi. *F. Horn. — c) Una cum* Adjectivis et Verbis. *Sall. Jug. 49.* delicatiores cibos appellat adjumenta ignavia. *Ter. Phorm. 1. 2. 55.* Nihil adest adjumenti ad pulcritudinem. *Cic. 1. Off. 21. 72.* Adjumenta rerum gerendarum a natura habere. *Quintil. 1. præf. 27.* Sunt et alia ingenta quædam adjumenta, vox, latūs patiens laboris, etc. *Cic. 5. Fin. 21. 59.* Uti adjumentis externis et adventiciis. *Id. pro leg. Manil. 21. 70.* Adjumenta honoribus quærere. *Id. 1. Ep. ad Brut. 4. 1.* Esse maximo ad victoriam adjumento. *Id. Quint. 1. 4.* Quod mihi consuevit in causis esse adjumento. Adde 1. *Ferr. 2. 4. Id. 13. Fam. 30. et 3. Herenn. 5. 9.* Alicui magno adjumento esse. *Id. 4. Herenn. 27. 37.* Nihil alicui adjumento esse. *Id. 1. Off. 1. 1.* Magnum adjumentum afferre ad rem. *Id. 4. Tusc. 27. 58.* Adjumenta corporum adhibere extrinsecus. *Tac. 12. Ann. 61.* Adjumentis nullis extrinsecus rem velare. — d) Interdum ponitur etiam de personis. *Cic. 2. Herenn. 5. 8.* Num quid (reus) dixerit, num quem habuerit de consiliis, de adiutoribus, de adjumentis. *dubia tamen lectio videtur. Ovid. 4. Pont. 13. 31.* Esse duos juvenes, firma adjumenta parentis, Qui etc.

Homonym. *Adjumentum, adminiculum, subsidium et præsidium* inter se differunt. *Adjumento* enim vires nostræ sive natura insita sive arte acquiritæ ita promouentur, ut finem, quem etiam aliter obtineant, facilius, citius, rectius ac æquius consequantur; aliquid vero constans, arduis rem difficultatibus fracti, tamquam baculo senex, *adminiculo* ne deficiamus iuvantur; in periculo reapse versantes et jam jam casuri *subsidio* sustinentur; ne pericula nobis accedant, *præsidium* prohibet. *Cic. Mur. 18. 38.* Num tibi hæc parva videntur adjumenta et subsidia consulatus? h. e. adjumenta ad consulatus honorifice gerendum, subsidia ad ipsius consulatus pericula fortiter obvianda. *Tac. 14. Ann. 54.* Quomodo in militia, aut via, fessus adminiculum orarem; ita in hoc itinere vitæ, — cum opes meas ultra sustinere non possim, *præsidium* peto.

ADJUNCTIO, ōnis, f. 3. (adjungo) proprie adjungendi sive adjugandi actus, sed occurrit tantum translate, et est conjunctio (It. *congiunzione, unione*;

Fr. *union, liaison*; Hisp. *union, conjunción*; Germ. *das Anschliessen, der Anschluss*; Angl. *union, conjunction*). ¶ 1. Est propensio ad aliquem, societatem, conjunctio voluntatum. *Cic. 7. Att. 2. 4.* Filiola tua te delectari lætor, et probari tibi *φύσιν* esse *τῷ πρὸς τὰ τέχνα*. Et enim si hæc non est, nulla potest homini ad hominem naturæ adjunctio. *Q. Cic. Petit. cons. 6. 21.* Tribus rebus homines maxime ad benevolentiam ducuntur, beneficio, spe, adjunctio animi, vel voluntate. ¶ 2. Item additio, accessio aliorum rei ad alteram, qua scilicet amba inter se conjunguntur. *Cic. 2. Fin. 13. 39.* Omnes simplices sententias eorum, in quibus nulla inest virtutis adjunctio, omnino a philosophia semoveandas putamus. *Paul. 3. Sent. 6. 49.* Adjunctiones, quas fundo legalis testator ex diversis emptionibus applicaverat, legatario cadere placuit. *Cic. Partit. orat. 5. 16.* Natiua (verba sunt) ea, quæ significata sunt sensu: reperia, quæ ex his facta sunt, et novata aut similitudine, aut imitatione, aut inflexione, aut adjunctione verborum. ¶ 3. Hinc apud Rhetores est exceptio, aut conditio adjuncta alicui verbo, aut sententia. *Cic. 2. Invent. 57. 171.* Videor videre, esse quasdam cum adjunctione necessitudines, quasdam simplices et absolutas. *Et mori* illic, in superiori, adjunctio est hæc: nisi si malant fame perire. ¶ 4. Item apud Rhetores adjunctio, Græce *συνεχόμενον* et *ζεύγμα*, est figura sententiarum, qua verbum, quo res comprehenditur, non interponimus, sed aut primum, aut postremum collocamus: primum hoc pacto: *Deflorescit formæ dignitas aut morbo, aut vetustate*: postremum sic: *Aut morbo, aut vetustate formæ dignitas deflorescit*. Ita *Cic. 4. Herenn. 27. 38.* Addatur *Id. Cic. 3. Orat. 54. 200.* ubi adjunctionem *Forcellino* visus est accipere pro iteratione ejusdem verbi; aliter vero *Ellendtio* ad h. loc. vol. 2. p. 435., et nobis. *Cl. Quintil. 9. 1. 33. et 9. 3. 62.*

ADJUNCTIVUS, a, um, adject. (adjungo) qui adjungitur vel conjungitur. ¶ 1. De provincia, quæ cum alia conjuncta est. *Inscript.* quæ pertinet ad annum a Chr. nato 460., apud *Cotugno, Memor. di Venafro p. 200.* MARCIO FELICIO RHETORI PROVINCIAE SAMNI ADJUNCTIVAS. h. e. quæ adjuncta sunt Campaniæ. *Cl. ADJUNCTOR, et ADJUNGO II.* ¶ 2. Apud Grammaticos *adjunctivus modus* est subjunctivus. *Diomed. 1. p. 331.* *Putsch. Conjunctiones* autem *adjunctivæ* dicuntur a *Pisciano* 16. pag. 1028. *Putsch.* quæ verbis subjunctivis adjunguntur, quales sunt, ut, si, cum, dum etc., ut v. g. si venias, faciam: et ut prosit tibi, facio.

ADJUNCTOR, ōris, m. 3. (adjungo) qui adjungit. *Cic. 8. Att. 3. 3.* Ille Gallia ceterioris adjunctor. hæc de Pompejo per ludibrium dicitur, qui curavit, ut Cæsari Galliam Cisalpinam regenti Transalpinam quoque adjungeretur.

ADJUNCTA, ōrum. } *F. ADJUNGO.*
ADJUNCTUM, i. }
ADJUNCTUS, a, um. }

ADJUNGO, sis, ti, cum, gere, a. 3. (ad et jingo) Part. *Adjungens* II. *B. 2;* *Adjunctus* in omnibus ferre parographis et in fine; *Adjungendus* II. *A. 3. c.* — Proprie ponitur de jumentis, tauris etc., et est ad curruum sub jugo jungere: jungere enim idem est ac jugare a jugo *F. JUNGERE*: hoc autem sensu verbo *adjungere* opponitur *abjungere* (It. *aggiungere*; Fr. *atteler*; Hisp. *unir, atar al yugo*; Germ. *von Pferde, das angejocht oder angespannt wird*; Angl. *to join, couple, yoke*).

1.) Proprie. — a) Cum Dativo. *Tibull. 1. 10. 7.* habili tauris adjungit aratro. *Horat. 2. Sat. 3. 247.* postello adjungere mores. — b) Absolute, presertim in Participio præf. pass. *Zucrot. 2. 604. (605).* Adjungere feras. *Cic. 2. Nat. D. 42. 110. ex Arato:* Aretos timone adjuncta. *Ovid. Heroid. 12. 152.* et adjungit aureus urget equos. *Id. 1. Art. am. 552.* Tigribus adjunctis aurea lora dabat. *Id. 1. Amor. 2. 25.* Inque dato curru, populo clamante triumphau. Stabis; et adjunctas arte movetiles aves. *Gell. 20. 1.* Vectabulum, quod adjunctis pecoribus trahabatur.

II.) Translate generatim significat annexere, conjungere. rem cum re copulare: variis autem rationibus occurrit, quæ ad tres præcipue redigi possunt: adjungere enim est A) annexere, B) addere, C) applicare, dare, tribuere; ita tamen ut conjungendi significatio semper maneat.

A) Adjungere est annexere, et ponitur ¶ 1. In physica rerum aut personarum conjunctione: sicut

— a) Per similitudinem de vitibus, quæ arboribus aut palis sustentandæ nectuntur; de quibus et *jugum* dicitur *V. ADJUGO*. *Virg. 1. G. 2.* ulmis adjungere vites. *Tibull. 1. 7. 33.* Hic docuit teneram palis adjungere vitem. — b) De rebus corporeis generatim. *Cic. Top. 4. 22.* Omnibus est jus parietem directum ad parietem communem adjungere. *Id. 1. Off. 39. 134.* Srautus — accessionem adjunxit aedibus. *Id. 1. Nat. D. 28. 78.* Qualis ille maritimus Triton pingitur, natantibus invehens belluis adjunctis humano corpori. *Id. 2. ibid. 54. 136.* Aspera arteria ostium habet adjunctum linguæ radicibus. *Et paulo ante § 134.* Os —, quod adjunctis nervibus spiritu augetur. *Virg. 9. Æn. 69.* Classem, quæ lateri castrorum adjuncta latebat. *Sil. It. 11. 4.* Adjungere dextras Certavere palam rumpenti fœdera Pœno. *Quintil. 1. 7. 9.* Est etiam in dividendis verbis observatio, mediam litteram consonantem, priori, an sequenti syllabæ adjungas. — c) Peculiariter de regionibus, etiam absolute. *Cic. 6. Ferr. 32. 117.* Eorum conjunctione pars oppidi, quæ appellatur insula, mari disjuncta amaris, ponte rursum adjungitur et continetur. *Id. Cæcin. 4. 11.* Fundo continentia prædia atque adjuncta. *Nep. Dion. 3.* Insula adjuncta oppido. *Curt. 5. 4. 9.* Hinc perpetuum jugum —; illinc mare adjunctum, quod modico tepore terras fovet. *Sil. It. 8. 642.* Adjunctos viciis sparsissent membra per agros. — d) Item peculiariter de personis. *Liv. 8. 6.* Adjuncto suavitium exercitu. *Id. 9. 19. 3.* Gallis hostibus adjunctis. *Sil. It. 4. 699.* Hæc, Venere adjuncta, tumulo spectabat ab alto Mulciber. *Cic. 5. Fam. 20. 2.* Tu ei Mindium fratrem tuum adjunxisti. *Quintil. 1. 2. 5.* Amicum gravem virum, aut fidelem libertum, lateri filii sui adjungere. *Cic. 1. Orat. 55. 236.* per metaphoram: Juris scientiam eloquentiam tanquam ancillulam pedisequamque adjunxisti. — e) De temporum conjunctione, aut de rebus gestis quæ inter se tempore connectuntur. *Cic. 2. Nat. D. 19. 47.* Duo tempora, quorum alterum huius sententiæ adjunctum est, alterum ætati. *Id. Brut. 26. 99.* Horum ætatis adjuncti duo C. Fannii et M. filii fuerunt. *Id. ibid. 28. 109.* M. Drusus C. filius vir et oratione gravis et auctoritate; rique proxime adjunctus C. Drusus frater fuit. *Tac. 15. Ann. 60.* Proximum necem Plautii Laterani, consulis designati, Nero adjungit. ¶ 2. De rerum conjunctione, quæ intellectu vel mente fit. *Cic. 1. Off. 4. 11.* Homo autem — similitudines comparat rebusque presentibus adjungit atque annectit futuras. *Id. 1. Tusc. 25. 72.* Quæ rem definit, genera dispergit, sequentia adjungit, perfecta concludit — disserendi ratio et scientia. ¶ 3. De animorum voluntatibusque inter homines conjunctione, societate, propensione: hinc sæpiissime occurrit *adjungere aliquem*, h. e. cum sibi socium aut amicum facere; variis tamen modis, scilicet — a) *Adjungere aliquem alicui* vel *sibi aliquem*, aditus interduum nuntiis socium, amicum. *Cic. 1. Att. 14. 4.* Hic dies me valde Crasso adjunxit. *Ovid. 6. Fast. 799.* Dirite, Pierides, qui vos adjunxit isti. *Tac. 1. Hist. 70.* Adjungere municipia novo principi. *Nep. Hann. 10.* 2. bellicosas nationes alicui. *Cic. 5. Fam. 7. 3.* Adjunctum esse alicui. *Id. 1. Ferr. 4. 13.* nomini alicuius. *Plaut. 2. Asin. 2. 22.* Illic homo socium ad malam rem quærit, quem adjungat sibi. *Cic. 1. Fam. 8. 2.* Adjungere sibi aliquem in aliqua re. *Curt. 5. 4. 29.* aliquam sibi matrimonio. *Id. 4. 5. 1.* sibi filiam nuptiis. — *Cic. Quint. 3. 12.* Adjungere aliquem sibi socium. *Nep. Alc. 9. 5.* aliquem sibi amicum. *Cælius* apud *Cic. 8. Fam. 4. 2.* per metonymiam: sibi hominum amicitias. — b) Omisso pronome sibi, interdum etiam absolute, sæpius addito Accusativo cum præp. ad aut in. *Ter. Adelph. 1. 1. 47.* Adjungere aliquem beneficio. *Tac. 3. Ann. 43.* aliquem pignore. — *Ter. Adelph. 5. 8. 3.* Quam maxime unam facere nos hanc familiam: colere, adjuvare, adjungere. — *Q. Cic. Pet. cons. 7. 25.* Adjungere aliquem ad amicitiam. *Id. ibid. 8. 33.* adolescentulorum ætatem ad amicitiam. *Cic. 13. Fam. 4. 2.* per metonymiam: necessitudines novas. *Nep. Alc. 5. 6.* Urbes adjungere ad amicitiam. *Cic. 2. Off. 5. 17.* Homines ad usus suos. *Id. 1. Fam. 9. 14. C.* Pompejus præsertim ad causam adjuncto. *Et mox:* Cum Cæsar — ad auctoritatem ejus oculinis (h. e. senatus) adjungeretur. *Id. 13. Fam. 29. 8.* aliquem ad suam necessitudinem beneficio. *Liv. 37. 15.* urbem in societatem. *Cic. 3. Fin. 2. 9.* aliquem socium. *Virg. 9. Æn. 199.* aliquem socium summis rebus. *Nep. Timoth. 2. 1.* Epirotas socios. *Virg. 7.*

Æn. 57. aliquem generum. *Cic. 3. Fin. 20. 68.* utorem adjungere. *Stat. 1. Theb. 244.* per metonymiam: Adrastus socer, et Superis adjuncta sinistris Connubia. — c) *Adjungere se ad aliquem* vel *alicui*, aut *ad aliquid*. *Plaut. Autul. 2. 59.* Adjungere se ad probos propinquitatem proximæ. *Virg. 8. Æn. 13.* se viro. *Cic. 9. Att. 10. 2.* se comitem fugæ alicuius. *Id. Amic. 14. 48.* Se ad virtutem applicare atque adjungere. *Id. 1. Fam. 8. 2.* Me ad ejus rationes adjungo, quem tu in meis rationibus esse adjungendum putasti. *Id. 1. ibid. 9. 11.* Adjungere se ad causam alicuius. ¶ 4. Hinc *adjungere sibi aliquid* idem est ac comparare. *Cic. Rosc. Am. 40. 116.* Adjungere sibi auxilium. *Id. Cluent. 1. 3.* diligentiam (auditorum). *Quintil. 3. 6. 87.* sibi leges. *Cic. Mur. 20. 42.* Adjungere benevolentiam lenitate audiendi. — b) Adjungere est etiam addere, accessionem facere, seu potius addendo conjugere: de pluribus autem occurrit, scilicet ¶ 1. Ponitur de prædiis et regionibus. Cf. *ADJUNCTOR*, et *ADJUNCTIVUS* 1. *Cic. 1. Leg. Agr. 2. 5.* Hos (Attalensium atque Olympæorum agros) populo Romano P. Servilii victoria adjunxit. *Id. pro leg. Manil. 12. 35.* totam ad imperium populi Romani Ciliciam. *Sall. Jug. 13. 2.* urbes imperio suo. *Cic. 1. Leg. Agr. 4. 13.* absolute: Hæc vectigalia, quæ Cn. Pompejus adjunxit. *subaudi* ad imperium populi Rom. ¶ 2. Sæpe occurrit in oratione de verborum et sententiarum additione. *Cic. Partit. orat. 6. 20.* Verba ad nomen adjuncta. Cf. *Quintil. 8. 3. 45.* et *8. 6. 41.* *Cic. 2. Invent. 17. 53.* Postea ad id, quod definitis, factum ejus, qui accusabitur, adjungere oportebit. *Id. 2. Nat. D. 14. 38.* Similitudines adjungens. *Id. ibid. 27. 69.* Timæus — adjunxit minime id esse mirandum etc. *Nep. Epam. 10. 4.* Hujus de virtutibus vitæque satis erit dictum, si hoc unum adjunxero, quod nemo eat inlitias: Thebas — alieno paruisse imperio. *Virg. 6. Ecl. 43.* His adjungit, Hyllan nautæ quo fonte relictum Clamassent. *Quintil. 5. 14. 9.* Adjungit, quid ex his conficiatur. — Hinc adjungere apud Rhetores est etiam sententiæ aliquid addere conditionis, vel exceptionis loco. *V. ADJUNCTIO* 3. et *Adjunctum* in fine. *Cic. 4. Acad. (pr. 2.) 30. 95.* Rebus sumptis adjungam et his sequendas esse alias, alias improbandas. ¶ 3. Interdum et de personis occurrit. *Cic. 13. Att. 14. 2.* Nam scito te ei dialogum adjunctum esse tertium. *Trebonius* apud *Cic. 12. Fam. 16. 4.* Adjungere aliquem ad sermones suos. ¶ 4. Sæpiissime ponitur de abstractis, quæ aliis pariter abstractis adduntur. — a) Cum Accusativo et præp. ad. *Pacuvius* apud *Non. p. 2. 1. Merc.* Parum est, quod te ætas male habet, nil etiam hic ad malam ætatem adjungas cruciatum. *Cic. 2. Fin. 6. 19.* Callipho adjunxit ad honestatem voluptatem, Diodorus ad eandem honestatem addidit vacuitatem doloris. Adde *2. ibid. 13. 42.* *Id. 2. de republ. 9. 15.* Adjungere auctoritatem optimi cujusque ad vim dominationis. *Id. 1. Ferr. 7. 24.* metum ad gratiam. *Id. 1. Acad. (post.) 11. 40.* assensionem animorum ad hæc, quæ dicta sunt. *Id. 2. Leg. Agr. 5. 12.* ad suos cætos occultos noctem et solitudinem. *Id. pro leg. Manil. 17. 50.* ad utilitates opportunitatem. *Id. Brut. 75. 261.* ornamenta dicendi ad elegantiam. *Id. 1. ad Q. fr. 1. 13. § 37.* ad summum imperium acerbilitatem naturæ. *Sil. It. 5. 115.* ad laudes arma. — b) Cum Dativo. *Plaut. Curc. 1. 3. 34.* Adjungere voluptati odium. *Cic. 5. Tusc. 30. 85.* Indolentiam honestati. *Id. Orat. 52. 174.* verbis solutis numeros. *Sil. It. 6. 307.* astus ferro.

c) Denique adjungere est applicare, tribuere, dare. ¶ 1. Ponitur de animo, et est animum ad rem aliquam ita intendere, ut cum ipsa quodammodo conjungatur. *Ter. Andr. 1. 1. 28.* Quod plerique omnes faciunt adolescentuli, ut animum ad aliquod studium adjungant. *Id. Hec. 4. 4. 61.* Aliquando tandem huc animum ut adjungas tuum. *Alti leg. adducas.* Hinc *Cic. Rosc. Am. 31. 86.* Crimen et suspicionem potius ad prædam adjungere, quam ad egestatem. ¶ 2. Item de abstractis, et est tribuere. *Ennius* apud *Fest. p. 270. 28.* Müll. Audi atque auditus hostimentum adjungito. *Cic. 2. Divinat. 55. 113.* Auctoritatem quidem nullam debemus, nec fidelem commentitiis rebus adjungere. *Id. 1. Acad. (post.) 11. 41.* Adjungere libentis visis. *Id. Arch. 9. 22.* honoris populi Rom. rebus. *Id. 2. Fam. 6. 4.* tantum decoris, tantum dignitatis alicui. *Id. pro leg. Manil. 16. 47.* Fuit — quibusdam summis viris quædam ad amplitudinem et gloriam — divinitus adjuncta fortuna. *Ter. Adelph.*

1. 1. 42. Imperium vi, aut amicitia adjungitur. *Lucet. 5. 1193.* O genus infelix humanum, talia divis Cum tribuit facta, atque iras adjunxit acerbas.

Adjunctus, a, um, est etiam adjunct., ut patet ex superioribus allatis exemplis, unde Comp. et Superl. *Cic. Cluent. 11. 30.* Ut ad ea, quæ propiora hujus causæ et adjunctiona sunt, perveniam. *Arnob. 7. 243.* Ventum est ad veram et adjunctissimam questionem. h. e. rei, de qua agimus, maxime convenientem.

Adjunctum, i, n. substantivorum more, est quidquid cum alia re arte connexum coheret. — a) Generationem. *Horat. Art. P. 178.* Semper in adjunctis ævoque morabimur aptis. *Cic. 2. Legg. 21. 54.* cum Genitivo: Hostiæ autem maximæ parentare, pietatis esse adjunctum putabat. h. e. quasi additionem, accessionem. — b) Peculiariter apud Dialecticos adjunctum est propositio conditionalis; cum scilicet aliqua sententia adjunctum habet aliquod conditionis, vel exceptionis loco. *Gell. 16. 8.* Sed quod Græci συνημνον ἀξίωμα dicunt, id alii nostrorum *adjunctum*, alii *connexum* dixerunt. *V. ADJUNGO* II. B. 2., *ADJUNCTIO* 3. et Cf. *Connexus*, a, um in fine v. CONNECTO.

Adjunctum, orum, n. pl., dicuntur a Rhetoribus, quæ rem aliquam circumstant, ut locus, tempus, vestitus, comitatus, et ceteræ rei circumstantiæ. *Cic. Top. 18. 71.* Argumentorum invenientiorum præceptio a definitione, a conjugatis, a genere, a contrariis, ab adjunctis, a causis, ab effectis etc.

ADJURAMENTUM, i, n. 2. (adjuro) adjurandi, sive vehementer rogandi et per Deum obtestandi actus *V. ADJURO* 3. et voc. seq. *Fulgat. Interpr. Tob. 9. 5.* Vides, quomodo adjuravit me Raguel, cujus adjuramentum spernere non possum.

ADJURATIO, ōnis, f. 3. (adjuro) actus adjurandi, obtestatio (ut *scongiurazione, scongiuro*; Fr. *action de jurer, ou d'invoquer*; Hisp. *el acto de jurar, de invocar*; Germ. *das Schwören bei etwas*; Angl. *a swearing, adjuring, invoking with an oath*; Ital. *2. Mel. 20.* Sed instantia Pyrrhæ, quæ cum adoratione salutis ingratis ceperat effari, perficit, ut vellet. h. e. adjurando ei per suam salutem. *Lactant. 2. 17. sub. fin.* Dæmones adjuratione divini nominis expellere.

ADJURATOR, ōris, m. 3. (adjuro) qui adjurat, hoc est inrantantibus vocat. *Alcin. 2. 312.* Interdum perit incantans, si callida surdus Adjuratoris contempsit murmura serpens. — Hinc eandem vocem exhibent vulg. Editi. apud *Isid. 7. Orig. 12. 31.* Exoriste ex Græco in Latinum adjuradores vel increpantes vocatur. *sed rectius ibi cum Lindm. legendum* adjurantes.

ADJURATORIUS, a, um, adjunct. (adjuro) ad adjurandum, sive jurandum pertinens. *Imp. Anastas. Cod. 12. 22. 8.* Adjuratoria cautio. h. e. juramento firmata. Adde *ibid. 12. 30. 3. § 3.*

ADJURATUS, a, um. *V. ADJURO.*

ADJURGĪUM, ii, n. 2. quiddam leg. apud *Plaut. Men. 5. 2. 21.* ubi alii plerique rectius *jurgium*.

ADJURGO, as, a. 1. pro *objurgo* quiddam legi ajunt apud *Plaut. Amph. 2. 2. 74.* sed plerique omnes Codd. habent *objurgare*.

ADJURO, as, avi, atum, are, a. 1. (ad et juro). Part. *Adjurans* I. c.; *Adjuratus* II. 1. et 2. — Est autem ad ea quæ protuli juramentum adjicio (It. *inoltrare giurare*; Fr. *jurer en outre*; Hisp. *juar, confirmar con juramento*; Germ. *dazu schwören*; Angl. *to swear*).

1.) Proprie. — a) De jurejurando jurjurando addito. *Liv. 43. 14. 5.* Censores — ita in concione edixerunt, *legem censui censendo dicturos esse, ut præter commune omnium civium jusjurandum hæc adjurarent* etc. — De uno tantum jurejurando, quo prolata a nobis verba confirmamus. b) Cum Accusativo rei adjurata. *Cic. 3. ad Q. fr. 5. (et 6.). 6.* Crebrius, ut ante ad te scripsi, Romæ est: et qui omnia adjurant, debere tibi valde remittant. *Ovid. Heroid. 20. 159.* Promisit pater hanc: hæc adjuravit amanti. *Fronto 1. Ep. ad M. Cæs. 8.* Illud adjuravero — non — perisse. *Et Liv. 7. 5. 6.* Adjurat in quæ adartus est verba. — c) Cum Accusativo et Infinito, addito interdum Dativo personæ, cui adjuramus. *Cic. 2. Att. 20. 2.* Pompejus affirmat non esse periculum, adjurat, addit etiam se prius occisum iri ab eo, quam me violatum iri. *Id. 2. Phil. 4. 9.* Quibus (litteris) petis, ut tibi per me liceat, quemdam de exsilio reducere, adjurascque id te invito me non esse facturum.

Id. 9. *Fam.* 19. 1. At ille adjurans, nusquam se unquam libentius. *Stat.* 7. *Theb.* 129. hostesque propinquos Adjurat, turmasque metu consternat inani! subaudi esse. — *Plaut.* *Cist.* 2. 3. 27. Eam suam esse filiam seque eam peperisse, sancte adjurabat mihi. *Adde Ter. Hec.* 2. 2. 26.; *Sueton.* *Aug.* 31., *Ner.* 24., *Tit.* 9.; *Justin.* 24. 2. — d) Addita invocatione alicujus rei sacrae, aut corae, cum Accusativo et praep. *per*, aut cum Accusato tantum. *Plaut.* *Bacch.* 4. 6. 8. Per omnes deos adjuro, ut — tua jam virgis latera lacerentur probe. *Adde Men.* 4. 2. 52. *Ter. Andr.* 4. 2. 11. Per omnes tibi adjuro deos, nunquam eam me deserturum. *Ovid.* 3. *Met.* 659. Per tibi nunc ipsi (Liberum) — adjuro, tam me tibi vera ferre etc. — *Catull.* 66. 39. Invita, o regina, tuo de veritice cessi, Invita: adjuro teque tuumque caput: Digna ferat, quod si quis inaniter adjuravit. *Virg.* 12. *Aen.* 816. Adjuro Stygii caput implacabile fontis.

II.) Translate. ¶ 1. Apud senioris aevi Scriptores *adjurare* aliquem est vehementer rogare, obtestari, juramento interposito, aut invocatione alicujus rei sacrae, aut corae (It. *scongiurare*; Fr. *conjurere*; Hisp. *conjurar*; Germ. *beschwören*; Angl. *to conjure*). *Popsic.* *Florian.* 1. Adjuratum esse in senatu Tacitum, ut optimum aliquem principem faceret. *Lactant.* 5. 10. Adjuratus per eundem patrem et spes surgentis Julii nequaquam peperit. ¶ 2. A Scriptoribus Ecclesiasticis ad exorcismos translatum est. *Cyprian.* *lib. ad Demetrian.* 15. O si audire eos (dæmones) velles, et videre quando a nobis adjurantur, et torquentur spiritualibus flagris, et verborum tormentis de obsessis corporibus ejiciuntur. *Id.* *lib. de idol. vanit.* 8. Ili (dæmones) tamen adjurati per Deum verum a nobis statim cedunt et fatentur et de obsessis corporibus exire coguntur. *Lactant.* 2. 15. Dæmones Dri nomine adjurati de corporibus excedunt. — *NE.* *Adjurare* nova insolentique significatione, pro jus et succum exprimere, quidam putant usurpatum a *Ter. tull.* *Scorpiac.* 1.; sed profecto primariam adjurandi significationem ibi quilibet sanus agnoscat, necesse est.

ADJURO pro adjuvero. V. ADJUVO.

ADJUTABILIS, e, adject. (adjuvo) auxiliaris (It. *giroevole*, *d'ajuto*; Fr. *secourable*; Hisp. *socorredor*; Germ. *behülflich*, *hülffreich*; Angl. *assisting*, *helping*). *Plaut.* *Mil. glor.* 4. 4. 8. Vos porro, ut occipistis, date operam adjutabilem. *Est qui legit amabilem.*

ADJUTIVE, adverb. (adjuvo) utiliter, cum juyamine. *Boeth.* *Aristot.* *Top.* 6. 5. p. 715. Amplius (videndum est) si similibus nominis casibus similes orationis casus aptantur: ut si adjutivum est effectivum sanitatis, adjutive est sanitatis effective, et adjuvans efficiens sanitatem.

ADJUTIVUS, a, um, adject. (adjuvo) utilis, auxiliaris. F. ADJUTIVE.

ADJUTO, as, āvis, ātum, are, a. 1. (frequentativum ab adjuvo). Part. *Adjutans* a. Adjutare autem est magno animi conatu magna intentione auxiliari, opem ferre (It. *ajutare con grande ardore*; Fr. *aider avec emportement*; Hisp. *ayudar con ardor grande*; Germ. *mit aller Absicht und bestem Hülfe* *zu helfen suchen*; Angl. *to help ardently, earnestly*). — a) Absolute. *Ter. Heaut.* 3. 2. 25. At te adjutare oportet adolescentuli causa. *Varro* 2-R. R. 7. 8. Eo enim adjutante equae celerius admittuntur. *Adde Plaut.* *Truc.* 2. 5. 26., *Ter. Phorm.* *prol.* 31. — b) Saepius cum Accusativo personae. *Plaut.* *Pseud.* 1. 1. 81. Istocine pacto me adjutas? *Adde Cas.* 3. 3. 17. et *Truc.* 2. 7. 8. *Ter. Andr.* 1. 3. 4. Pamphilum ne adjutem, an auscultem seni. *Adde Heaut.* 3. 1. 7. et *Adelph.* *prol.* 16. *Lucret.* 1. 811. (812). Adjutamur enim procul dubio atque alimur nos Certis ab rebus. *Ter. Eun.* 1. 2. 70. cum duplici Accusativo: *Id.* *amabo*, adjuta me, quo id fiat facilius. — c) Cum Accusativo rei, addito interdum Dativo personae. *Ter. Phorm.* 1. 2. 48. Neque notus, neque cognatus — quisquam aderat, qui adjutaret funus. *Grat. Cyneq.* 405. Adjutare cantibus herbas. *Gell.* 1. 3. Ut etiam iniquam voluntatem ejus adjutemus. *Ter. Hec.* 3. 2. 24. Tu pueris curre — obviam atque eis onera adjuta. *Ennius* apud *Cic.* *Senect.* 1. Si quid ego adjuto, sed rectius legendum adjiro vel potius adjuvero per syncopen pro adjuvero. — d) Apud senioris aevi Scriptores cum solo Dativo personae pro Accusativo. *Petron.* *fragm.* *Tragur.* 62. *Burmamn.* Saitem nobis adjutasses. *syncop.* pro adjutavisses. In nummo

Heracii apud *Eckel.* *D. N. V. T.* 8. p. 223. DEVS ADIVTA ROMANIS. Affertur a *Forcellino* etiam locus *Pacuvii* apud *Donat.* ad *Ter. Adelph.* *prol.* 16. Adjuta mihi. sed ibi legendum adjutamini. V. voc. seq.

ADJUTOR, ōris, ātus sum, ari, dep. 1. (adjuvo) idem ferme quod adjuto, teste *Capro* apud *Priscian.* 8. p. 796. *Putsch.* — a) Absolute. *Pacuvius* apud *Non.* p. 74. 1. *Merc.* Adjutamini et defendite. *Donat.* ad *Ter. Adelph.* *prol.* 16. hunc eundem affert locum. *Pacuvius* apud *Non.* p. 477. 26. *Merc.* Illum quæro, qui adjutatur. — b) Cum Accusativo personae. *Afranius* apud *Non.* p. 477. 27. *Merc.* Hoc obsecro igitur agite, et me adjutamini. *Lucilius* apud *Non.* l. cit. Nec si paullo pinus usuras et magna adjutatus diu.

ADJUTOR, ōris, m. 3. (adjuvo) auxiliator, qui scilicet alicujus rei auctori favet, præsto est openique fert (It. *ajutatore*; Fr. *celui qui aide, aide*; Hisp. *ayuda*, *ayudador*; Germ. *der Helfer*; Angl. *an aider, helper*). ¶ 1. Generatim. — a) Absolute. *Caio R. R.* 21. 5. Summa sumpti LXXII. præter adjutores. *Plaut.* *Mil. glor.* 4. 7. 20. Duc adjutores tecum ad navim qui ferant. *Liv.* 33. 43. Dare cuiquam adjutorem. — b) Cum Genitivo personae. *Ter. Heaut.* 5. 1. 2. Ille adjutor meus et monitor et præmonstrator hoc mihi præstat. *Cic.* 8. *Att.* 3. 3. Ille absens in omnibus adjutor Bruti. *Vellej.* 2. 63. Plancus nunc adjutor Bruti, nunc proditor. *Id.* *ibid.* 74. Antonianarum adjutor partium. et apud alios sæpe. — c) Cum Dativo personae. *Ter. Hec.* 4. 4. 99. Et te oro porro in hac re adjutor sis mihi. *Cic.* 1. *Nat. D.* 7. 18. Nolo existimes, me adjutorem huic venisse, sed auditorem. *hic loci est agnominatio.* — d) Cum Genitivo rei. *Ter. Adelph.* 1. 2. 66. Aut etiam adjutor sim ejus iracundiae. *Cic.* 1. *Tusc.* 12. 28. Qui non modò adjutores in præliis victoriae populi Romani, sed etiam nuntii fuisse perhibentur. *Id.* *Flacc.* 1. 4. Sperabam honoris potius L. Flacci me adjutorem futurum, quam miseriarum deprecatorum. *Id.* 2. *Leg. Agr.* 5. 12. Auctor et adjutor legis. *Id.* 3. *Off.* 33. 116. Epicurus ejus adjutor auctorque sententiae. — e) Cum præp. *ad*, *in*, *contra* et Accusativo aut Ablativo rei pro Genitivo, dummodo habeatur aut ellipsis, aut verbum quod eas postulet præpositiones. *Cic.* *Amic.* 10. 35. Ut aut libidinis ministri, aut adjutores essent ad injuriarum. *Ter. Phorm.* 3. 3. 26. Sed opus est mihi Phormionem ad hanc rem adjutorem dari. *Cic.* *Rosc.* *Am.* 2. 6. Ut ad hanc suam prædam tam nefariam adjutores vos profiteamini. *Id.* *Dom.* 12. 30. Fortissimus adjutor ad rem perficiendam fuit. *Adde 2. Off.* 15. 53. *Ter. Adelph.* 5. 9. 9. In psaltria ista einunda hic adjutor fuit. *Cic.* 5. *Fin.* 30. 90. In quo adjutores Stoicos optimos habemus. *Adde Sect.* 17. 40. *Gell.* 13. 9. Tiro Ciceronis adjutor in litteris studiorum ejus. *Cic.* 16. *Fam.* 17. 1. eundem Tironem vocat scriptorum suorum *xavva*. *Id.* *Amic.* 12. 42. Ilis adjutor contra patriam inventus est nemo. — His omnibus adde si vis *Cæs.* 1. *B. C.* 7., *Sall. Jug.* 80., *Quintil.* 11. 1. 18., *Plin.* 4. *Ep.* 15. 43. ¶ 2. Peculiariter adjutor est administrator alicui subjectus, qui vicariam præbet operam. — a) Apud Rhetores erant magistrorum vel doctorum administrati in præceptis tradendis. *Quintil.* 2. 5. 3. Scio. id fieri apud Græcos, sed magis per adjutores; quia non videntur tempora suffectura, si legentibus singulis præire semper ipsi (rhetores) velint. *Sueton.* *de ill. Gramin.* 10. *Attejus* — nobilis grammaticus Latinus, declamantium deinde adjutor. *Cic.* 9. *Fam.* 18. 4. eosdem Græco nomine vocat hisce verbis: Sella tibi (Pæto) erit in ludio (rethorico), tamquam hypodidaskalo, proxima. h. e. proxima sellæ, in qua ego *πρωτοδιδασκαλος*: hæc autem omnia per jocum narrat. — b) Cum de scena sermo est, adjutor est persona secundarum et tertiarum partium. *Phædr.* 5. 5. 13. In scena vero postquam solus constitit, Sine apparatu, nullis adjutoribus, etc. Hinc *Horat.* 1. *Sat.* 9. 45. Haberes Magnum adjutorem, posset qui ferre secundas. — c) Saepissime autem adjutor occurrit, cum sermo est de recipi. administratione, de magistratibus, muneribus militariis etc., præsertim in Inscriptionibus: iisdem autem casibus, de quibus in superiori paragrapho. *Cic.* 1. *ad Q. fr.* 1. 3. Quos tibi comites et adjutores negotiorum publicorum dedit ipsa respublica. (f. *Nep.* *Con.* 4. et *Chabr.* 4. *Pompon.* *Dig.* 26. 1. 13. Adjutor tutelæ. *Alit leg. actor.* *Liv.* 33. 43. Manlius in Hispaniam citiorem adjutor consuli datur. *Id.* 39. 14. 10. Adjutores triumviris. *Vellej.* 2. 115. et *Sueton.*

Tib. 63. Adjutor et legatus. *Sueton.* *Aug.* 39. Adjutores in equibus censendis. *Inscript.* apud *Grut.* 387. 4. ADJUTOR IVIR. *Inscript.* apud *Orell.* 3200. ADJUTOR — PRAEF. ANNONAE. *Id.* 2156. ADJUTOR AD CENSUS. *Inscript.* apud *Grut.* 63. 8. ADJUTOR VEBIGVS. *Inscript.* apud *Orell.* 3517. ADJUTOR CORNICVLARIJ. *Inscript.* apud *Murat.* 830. 4. ADJUTOR SIGNORVM. h. e. is miles, qui videtur custodi eorundem præsto esse. *Inscript.* apud *Fabrett.* c. 4. n. 382. (apud *Orell.* 2847.). THEOPHILO AVG. ADJUTORI A SACRIS. *Id.* c. 5. n. 1. 2. 3. et 4. ADJUTOR AB EPIST., A RATIONIBVS, AB ACTIS. *Inscript.* apud *Orell.* 3201. A COGNITIONIBVS DOMINICIS. et alia ejus generis plura. — *NE.* Adjutor est etiam nomen proprium et cognomen. V. ONOM.

Homonym. *Adjutor* a ministro differt: *adjutor* enim aliquem gradu vel dignitate sibi parem, *minister* aliquem semetipso superiorem promovet et eique ad agendum confert. *Plin.* 6. *Ep.* 9. *Minister*, adjutor, particeps ero. *Cic.* *Cael.* 21. 52. Huic facinorosi tanto tua mens liberalis, conscia; tua domus popularis, ministra; tua denique hospitalis illa Venus, adjutrix esse non debuit. — Item *adjutor* et *socius* inter se differunt. *Socius* facit aliqua cum socio communio; ex. gr. juris, fœderis, commercii; quæ in *adjutore* nulla esse potest: *socius* facit idem labor, idem periculum, actio eadem; *adjutor* agenti subvenit atque opitulatur: *socius* facit ejusdem cum socio actionis diuturnitas; *adjutor* tunc tantummodo agit, cum opus est. *Cic.* 9. *Att.* 10. 5. Hujus igitur belli ego particeps et socius et adjutor esse cogor. h. e. et partem habebo, et in iisdem versabor periculis, immo bellum ipsum promovebo. *Id.* *Flacc.* 1. 1. Socio atque adjutore consiliorum periculorumque in eorum L. Flacco.

ADJUTORIUM, ii, n. 2. (adjuvo) auxilium, quodcumque adjuvat (It. *ajuto*; Fr. *aide*; Hisp. *ayuda*; Germ. *die Helfleistung*, *Unterstützung*; Angl. *help*). Occurrit tantum apud Scriptores argenteæ, aut sequioris ætatis. — a) Absolute. *Asin.* *Pollio* apud *Sueton.* *de ill. Gramm.* 10. In eam rem adjutorium ei fecit — *Attejus.* *Alit leg. fuit.* *Ascon.* in *argumento orat.* *Scaurianæ* p. 19. 26. *Asin.* Pompejus propensum adjutorium præbuit. *Seneca* 2. *Benef.* 23. 3. Alieno adjutorio consequi. *Quintil.* 1. 1. 28. Neque egebit adjutorio. *Cael. Aurel.* 3. *Acut.* 8. In accessione (morbi) simpliciter mitigantibus nititur adjutoriis. et alibi sæpiissime. — b) Cum Genitivo personae aut rei, quæ adjuvat. *Val. Max.* 2. 7. ext. 1. Sine adjutorio deorum immortalium. *Seneca* 3. *Benef.* 35. 4. Nullius adjutorio egere. *Id.* *Ep.* 52. 2. ullius. *Id.* *Ep.* 88. 27. alicujus. *Id.* *Ep.* 31. Sine adjutorio ignis nihil calidum est. *Quintil.* 3. 6. 83. Aliquo juris adjutorio elabi ex crimine. *Val. Max.* 2. 8. 1. Adjutorium legis. — c) Item cum Genitivo rei, cui opes feruntur. *Vellej.* 2. 112. Magnam Thracum manum in adjutorium belli secum trahebat. *Colum.* 12. *R. R.* *præf.* 1. Ut ex eadem societate mortalibus adjutoria senectutis præpararentur. *Columella* hoc loco ex *Ciceronis* *Econ.* sensu maluit, quam verba referre. *Seneca* *Ep.* 88. 21. Adjutoria corporis.

ADJUTRIX, ōris, f. 3. (adjutor) quæ adjuvat (It. *ajutatrice*; Fr. *celle qui aide*; Hisp. *ayudadora*; Germ. *die Helferin, die hilft oder beisthet*; Angl. *a female assistant, helper*). ¶ 1. Generatim modo absolute, modo cum Dativo personæ, modo cum Ablat. et præp. *in* aut Genitivo rei. *Plaut. Trin.* *prol.* 14. Is rem paternam me adjutrice (luxuriâ) perdidit. *Id.* *Pæn.* 5. 2. 13. Aliqua fortuna fuerit adjutrix tibi. *Ter. Heaut.* 5. 2. 39. Matres filiis in peccato solent adjutrices esse. *Cic.* *Planc.* 1. 1. Quæ res Plancio in petitione fuisset adjutrix. *Id.* *Top.* 25. 95. Legem adjutricem adhibere. *Ovid.* 7. *Met.* 195. Adjutricque venis. *Cic.* *Amic.* 24. 91. Assentatio viduorum adjutrix. *Id.* 6. *Ferr.* 8. 17. Messana, tuorum adjutrix seclerum. *Id.* *Dom.* 57. 144. Minerva adjutrix consiliorum meorum. ¶ 2. Adjutrix est epithetum honoris causa sæpe datum legionibus, quarum virtute plurimum res bellica adjuva esset. *Inscriptiones* apud *Grut.* 193. 3., 414. 8., 564. 6., et alibi. *Adde Tacit.* 2. *Hist.* 43. et 3. *ibid.* 44. In plur. numero, *Inscript.* apud *Grut.* 169. 7. SCHOLA SPECVLATORVM LEGIONVM I. ET II. ADJUTRICVM. PLAVVM, FIDELIVM. Adjutrices cognominate sunt legiones illæ, quæ a præconsubilis et plebe provinciarum conscriptæ sunt super exercitum veterem, ut ait *Sueton.* *Galb.* 10. Id certe factum a Galba de leg. 1. adjutrice, pro-

bavit *Guarnieri Dissert. Epist. p. 21.*, quæ quidem ex Hispanis quasi ex auxiliis conscripta. *Plutarch. in Othon. c. 12.* eam Galbæ legionem, quam Scriptores Latini *adjutricem* vocant, *βοηθὴν* appellat. — Hucusque *Forcellinus*. Recentiores vero Philologi aliter omnino. Et primo, ex legionibus prima et secunda tantummodo *adjutrices* sunt appellatae, ut patet ex *Taciti* locis superius citatis atque ex Inscriptionibus pene innumeris, quas *Gruter.*, *Murat.*, *Orell.*, *Mommsen* et *Henzen* collegerunt. Deinde prima et secunda legiones *adjutrices* ex classicis vel classariis constabant, qui prædictis legionibus veluti subsidia addebantur; quod ex *Tac. 3. Hist. 30.*, *31.*, *36.*, *50.* et *55.* inferre licet. *Suetonii* denique locus *Galb. 10.* ad rem minime pertinet. *V. Pauly Real-Encyclop. T. 4. p. 866.*

ADJUTUS, a, um. *V. ADJUVO.*

ADJUTUS, us, m. 4. (adjuvo) auxilium (It. *aiuto*; Fr. *aide*; Hisp. *ayuda*; Germ. *die Hilfe*; Angl. *help*). In sexto casu singulari. *Macrob. 7. Saturn. 7.* Unius adjutu, quasi natura flammæ, cetera flagrant.

ADJÜVO, jüvas, jüvi, jütum (raro jüvavi, jüvatum), jüvare, a. 1. (ad et juvo). *Adjüvo* pro *adjuvo* I. 1. b. — Part. *Adjuvans* I. 1. b. et in fine; *Adjutus* in omnibus ferme paragraphis; *Adjuturus* I. 1. b., et 2.; *Adjuvaturus* I. 1. a., qua de forma *V. JUVO*; *Adjuvandus* I. 2. — Adjuvo autem est opem fero, auxilior, alicui præsto sum (It. *aiutare*, *giuvare*; Fr. *aider*, *seconder*, *favoriser*; Hisp. *ayudar*, *asistir*, *favorecer*; Germ. *helfen*, *unterstützen*; Angl. *to help*, *aid*, *assist*). Occurrit A) cum generatim, B) tum peculiaribus quibusdam rationibus.

A) Generatim usurpatur cum de hominibus, tum de rebus, quibus auxilium fertur. ¶ 1. De hominibus, quibus auxilium fertur: et pluribus occurrit modis, scilicet — a) Cum Accusativo personæ tantum. *Ter. Phorm. 1. 4. 25.* Fortes fortuna adjuvat. Adde *Cic. 2. Tusc. 4. 11.* et *Liv. 34. 37. 4. Plancus* apud *Cic. 10. Fam. 15. 4.* Si nos medicis modo fortuna reipublicæ adjuverit. *Sueton. Tib. 13.* Adjutus casu. *Ter. Phorm. 3. 3. 4.* Qui me dudum, ut dixi, adjuverit comiter. *Pacuvius* apud *Non. p. 97. 14. Merc.* Di me ipsam perduat, tamen esse adjutam expetunt. *Nep. Chabr. 13.* Sua sponte eos adjutum profectus. *Id. Milit. 7. 1.* Ut insulas, quæ barbaros adjuverant, bello persequeretur. *Id. Phoc. 2.* Auctus adjutusque a *Demosthene*. *Ovid. 1. Met. 540.* pennis adjutus amoris. *Petron. Satyr. 18.* Adjuvatores nos divinam providentiam. *Paul. Dig. 13. 5. 30.* Adjuvari per exceptionem. — b) Etiam absolute, ita tamen ut Accusativus ex orationis contextu intelligatur; additur interduum et Accusativus quantitatis. *Ter. Eun. 2. 3. 72.* faciam sedulo, dabo operam, adjuvabo. *Nep. Alcib. 9. 6.* Cyrum fratrem ei bellum clam parare, Lacedæmonis adjuvantibus, sciebat. Adde *Paus. 2. 4. Liv. 34. 37. 5.* Tyrannus — Antiochum *Ætolos* que adjutores pronuntiavit. *Ennius* apud *Cic. Senect. 1. 1. 0.* Tite, si quid ego adjuvero curamve levasso. *Plaut. Pæn. 4. 3. 60.* Si quid tu adjuvas. — c) Cum Accusativo personæ et Ablativo rei quæ adjuvamus. *Plaut. Rud. 1. 4. 39.* Miseras, inopes, ærumnosos aliquo ut auxilio adjuvet. *Id. Cas. 2. 4. 7.* Adjuvare aliquem factis. *Ter. Phorm. 5. 3. 3.* operâ. *Id. Heaut. 5. 2. 29.* consilio. *Cic. 1. Fam. 7. 6.* auxiliis et copiis. *Liv. 29. 5.* auxiliis. *Nep. Att. 9. 3.* Quibus rebus indiguerunt, adjuvit. *Liv. 21. 36.* Seu manibus in assurgendo, seu genu se adjuvissent. — d) Cum Accusativ. personæ, et Ablativo rei, in qua adjuvamus, addita præp. in. *Ter. Andr. 3. 3. 10.* Me adjuves in hac re. *Cic. 2. Off. 16. 56.* Adjuvare aliquem in filiarum collocazione. *Id. 2. Fam. 5.* in salute sua. Adde *7. Att. 1. 9. Nep. Eun. 10. 3.* Ab nullo se plus adjuvari posse intelligebat in his rebus, quas etc. *Id. Milit. 2. 5.* Neque minus in ea re prudentia, quam felicitate adjutus est. *Paul. Dig. 40. 2. 15.* Quod dominum in prælio adjuvaverit. *Ita Torrentinus:* alii adjuverit. — e) Cum Accusativo personæ, et Accusativo rei, in qua adjuvamus, addita præp. ad aut in; aut Ablativo rei et præp. de. *Cic. Arch. 7. 16.* Qui profecto, si nihil ad percipiendam colendamque virtutem litteris adjuvarentur. *Liv. 29. 1.* Adjuvare aliquem ad bellum. *Quintil. 2. 8. 3.* Ut — in id potissimum ingenia, quo tenderent, adjuvarentur. *Id. 11. 3. 179.* Namque in hæc omnia statura et mira specie adjuvabatur. *Cic. 4. Fam. 9. 5.* Nam neque de monumentis meis ab iis adjutus es, a quibus debuisti, neque de vi nefaria etc. — f) Cum Coniunctivo et

particula ut aut ne, aut cum Infinito. *Cic. 1. ad Q. fr. 1. 15. § 43.* Quod si, ut amplissimum nomen consequeremur, unus præter ceteros adjuvisti etc. *Catull. 32. 4.* Illud adjuvato, ne quis liminis obseret tabelam. *Plin. 11. Hist. nat. 24. 29.* (85). Phalangia inebant magnum numerum; qui ut emerit, matrem consumit. sæpe et patrem: adjuvat enim incubare. — g) Accusativus quantitatis (*V. sup. sub b.*) interdum additur Accusativo personæ. *Ter. Heaut. 5. 2. 29.* (supr. sub c.). Neque me quidquam consilio adjuvas. *V. infra B. 3.* ¶ 2. De rebus, quibus auxilium fertur. *Plaut. Amph. 2. 2. 166.* Jam tu quoque huius adjuvas insaniam. *Ter. Andr. 3. 2. 42.* Et id spero adjuturos deos. *Cic. 7. Att. 14. 2.* Adjuvare delictum. *Id. 2. Orat. 47. 196.* maiorem orationis lacrimis suis. *Id. 10. Fam. 10. 2.* omnium gentium consensum et incredibilem conspirationem. *Id. 13. Att. 43. 1.* Ferendus error, imo vero etiam adjuvandus. *Id. 2. Nat. D. 54. 134.* Quæ confectio etiam a lingua adjuvari videtur. *Liv. 34. 39.* Adjuvare ignem. *Ovid. 10. Met. 641.* et quos dedit, adjuvet ignes. sc. amoris. *Id. 4. Fast. 302.* manus voce. *Id. 2. Met. 732.* formam curâ. *Cic. 3. 6. 13.* criminationem. *Id. 7. 4. 37.* ictum hostis. *Id. 8. 13. 22.* effectum consilii. *Id. 7. 5. 25.* victoriam alicuius. *Sil. It. 4. 291.* Tum nodo cursuque levi simul adjuvat hastam. *Id. 6. 249.* Venit in adversam non vano turbine frontem Cuspis, et haud paulum vires adjuta ruentis Contra ardore feræ; capiti tremebunda resedit. *adjuta vires* ἐκλυγνύσας. *Lucan. 3. 725.* Adjuvitque suo procumbens pondere ferrum. *Id. 2. 216.* sanguis ruens Tiberina in flumina rivo lærentes adjuvit aquas. *h. e.* auvit et propulsi: ὑπερβόλῃ. Adde *Claudian. III. Cons. Honor. 101.* *Sueton. Ner. 21.* Adjuvare preces alicuius. *Plin. 8. Ep. 6. 7.* facultates. *Quintil. 10. 6. 1.* cogitationem. *Paul. Dig. 12. 6. 65.* Negotia mea adjuta ab eo putavi. — Cum Dativo personæ. *Gell. 2. 29.* Operam mutuam dent, et messem banc nobis adjuvent. *V. ADJUTO* sub c.

B) Peculiariter. ¶ 1. De rebus physicis, et sapissime apud Medicos de pharmacis, quæ aliis rebus et salutis inserviant: tunc adjuvare est reficere, recreare. *Zucret. 1. 868.* (807). nisi nos cibis aridus et tener humor Adjuvet. *Pallad. 2. R. R. 17. 8.* Adjuvare salices aquationibus. Adde *ibid. 19. 4. Cels. 2. 10.* Si perituros sit qui laborat, nisi temeraria quoque viâ fuerit adjutus. *Scribon. Comp. 185.* Adjuvari debent ex vino mero atque plurimo. *Plin. 23. Hist. nat. 1. 20.* (35). Austera (vina) vel Falerno utiliora; concoctionem minus adjuvant. Adde *20. ibid. 7. 26.* (64). *Scribon. Comp. 198.* absolute: Adjuvat et nitrum aceto dilutum et datum. Adde *189.* — Hinc etiam in malam partem. *Cæc. Aurel. 2. Acut. 40.* Pulsus vero post gestationem crigitur cardiacorum, — oburbationem corporis motu conceptam, ex qua magis adjuvari passionem dissolutione corporis iudicamus. *h. e.* augeri. ¶ 2. Si de animo agitur, est reficere, recreare, confirmare. *Cic. Orat. 3. 12.* Philosophorum disputationibus et exagitatus maxime orator est et adjutus. *Id. 2. Tusc. 4. 10.* Dici non potest quam sim hesternâ disputatione tua delectatus vel potius adjutus. *Liv. 1. 25.* Clamore — Romani adjuvant militem suum. ¶ 3. Præsertim adjuvare significat usui esse, utilitati esse, conferre ad aliquid. — a) Cum Accusativo, addito Accusativo etiam quantitatis. *Ter. Heaut. 3. 5. 10.* Qui sic sunt, haud multum heredem adjuvant. *Cic. 3. Verr. 33. 83.* Jam nihil te iudicium *Neronis* adjuvat. *Cæs. 1. B. C. 69.* Multumque eorum opinionem adjuvabat, quod sine Iumentis — ad iter profectos videbant. — b) Sine suo Accusativo, sed addita præp. ad cum Accusativo rei, cui quid est utilitati. *Cic. Quintil. 23. 75.* Ut omnes intelligant non ad obtinendum mendaciam, sed ad verum probandum auctoritatem adjuvare. *Cæs. 5. B. G. 1.* Quam ad rem multum humilitas navium adjuvat. *Liv. 27. 15.* Leve dictu momentum ad rem ingentem potiundam adjuvit. *Quintil. 5. 14. 35.* Multum ad fidem adjuvat audientis voluptas. — c) Absolute. *Plaut. Capt. 2. 1. 8.* In re mala animo si bono utare, adjuvat. *Sall. 1. ad Cæs. de republ. ordin. in fin.* A me pro virili parte dictum et adiutum fuerit. *Cic. 12. Att. 14. 3.* Solitudo aliquid adjuvat. *Horat. 2. Sat. 5. 73.* Adjuvat hoc quoque. *Quintil. 9. 2. 78.* Adjuvat etiam, quod auditor gaudet intelligere.

Adjuvans, antis. Plur. oum. *adjuvantia* substantivorum more legimus apud *Cic. Tim. 14.* Existimant pleciueque, non hæc adjuvantia causarum, sed has

ipsas esse omnium causas, quæ vim habeant frigoris et caloris etc. *h. e.* hæc non esse causas secundas, uti philosophi ajunt, sed primam: *Manut.* tamen legendum suscip. *adjumenta*.

ADLABOR } et cetera litteris ADL incipientia *V.*
ADLABORO } ALLABOR, ALLABORO, ALL.

ADMANDO, as, are, a. 1. Quidam putant legi eo *Plauti loco Pæn. prol. 80.* Si quid amandare vultis, aut curarier. *Alii passim et rectius leg. mandare.* Not. etiam *Tir. p. 51.* Mandat, admandat. nullius ferme sunt auctoritates.

ADMÁNĒO, es, cre, n. 2. prope maneo. Vocabulum a *Lexico expungendum*, legitur enim tantummodo in *Not. Tir. p. 50.*

ADMARTYRIZO, as, are, n. 1. (ad et martyr) assisto martyribus. *Commodian. 58. 19.* Si refrigerare cupis, admartyriza.

ADMATURO, as, are, a. 1. (ad et maturo) proprie est celeriter ad maturitatem adducere; sed occurrit tantum translate et significat accelerare. *Cæs. 7. B. G. 51.* Ilorum discessu admatuari defectionem civitatis existimabat.

ADMENSUS, a, um. *V. ADMETIOR.*

ADMENTATIO. Falsa lectio. *V. AMENTATIO.*

ADMĒO, as, are, a. 1. (ad et meo) ad aliquem meo, accedo. *Paulin. Nolan. 717. 119.* Læta lascivo procul admeabant Monstra natatu.

ADMETIOR, ætis, ensus sum, ætiri, dep. 4. (ad et metior). Part. *Admensus*. Est autem idem ferme quod metior (It. *misurare*; Fr. *mesurer*; Hisp. *medir*; Germ. *zumessen*; Angl. *to calculate, measure*). Occurrit cum active, tum passive. ¶ 1. Proprie. — a) Active. *Cato R. R. 148. 2.* Dominus vinum admetietur. *Cajus Dig. 18. 1. 35.* In singulas metretas, aut in singulos modios, quos quasve admensus eris. *Cic. 5. Verr. 31. 73.* Frumentum, quod isti ex arca — admetri licebat. *Cato R. R. 154.* Vinum emptoribus admetri. — b) Passive. *Cato R. R. 148. 2.* Quod (vinum) admensum erit, pro eo dominus resolvito. *Cajus Dig. 18. 1. 35.* Antequam vinum admetiatur. *Id. ibid.* Si pro numero corporum pretium fuerit statutum, tunc perfici emptorem existimant, cum adnumerata, admensa, adpensa sint. *Florentin. Dig. 19. 2. 36.* Si per eum steterit, quominus opus adprobatur, vel admetiatur. ¶ 2. Sæpe aliquid amplius significat, quam metiri, nempe adhibita mensura distribuere, præbere. *Liv. 35. 49.* Videretis regem, nunc mendicantem prope frumentum ab *Ætolis*; quod militi admetiatur: nunc etc. *Curt. 8. 12. 6.* Is benigne exceperat *Hephæstionem*, gratuitum frumentum copiis ejus admensus. *Sueton. Aug. 41.* Frumentum quoque in annonæ difficultatibus sæpe levissimo, interdum nullo pretio, viri tunc admensus est.

ADMIGRO, as, are, n. 1. (ad et migro) accedo, adjungor (It. *accostarsi, unirsi*; Fr. *venir se joindre*; Hisp. *juntarse*; Germ. *dazuziehen*; Angl. *to approach, become attached to*). *Plaut. Pers. 3. 1. 19.* Si ad paupertatem admigrant infamiae.

ADMINICULABUNDUS, a, um, adject. (adminiculo) adminiculans, seu potius adminicula, quibus albareat atque imitatur, quærens. *Aur. Itiner. Alex. M. 21. Mai.* Vix tamen profundò sese vultu modo liberi, dexterisque emersissent mutuo adminiculabundi.

ADMINICULATIO, ōnis, f. 3. (adminiculo) idem quod adminiculum, sed translate tantum, hoc est id quo quis inniditur, foletur. *Boeth. in Cic. Top. 5. p. 855.* Item dividit eam causam, quæ vi sua efficit aliquid in eam, quæ ad efficiendum sibi sufficit, eamque, quæ extrinsecus adminiculationis indigeat.

ADMINICULATOR, ōris, m. 3. (adminiculo) proprie qui vitem adminiculat; sed occurrit tantum translate, et est qui opem fert, adiutor. *Gell. 7. 3.* Tirones *Cicero* adminiculatore et quasi administro in studiis litterarum usus est.

ADMINICULATUS, a, um. *V. ADMINICULO.*

ADMINICULO, as, avi, atum, arc (adminiculum) Part. *Adminiculans* II., *Adminiculatus* I. et II. et in fine; *Adminiculandus* I. — Est autem adminiculis fulcio, munio (It. *sostentare, appoggiare*; Fr. *soutenir, appuyer*; Hisp. *sostentar, apoyar*; Germ. *unterstützen*; Angl. *to prop up, support*).

I.) Proprie occurrit de vitibus, quæ palis seu pedamentis fulciuntur. *Colum. de arbor. 16.* Vitem adminiculato arborique jungito. *Id. 1. R. R. 26. 1.* Adminiculandæ jugandæque vitis rura. *Plin. 14. Hist. nat. 1. 3.* (13). Vites adminiculatæ sudibus.

II.) Translate est adjuvare, subsidio munire. *Var-*

ro apud *Non.* p. 77. 16. *Merc.* Quod petisti, ut ejus educationis fierem tibi socius; quoad potui, adminiculavi tuam voluntatem scribendo. *Id. ibid.* p. 232. 3. Ut ejus consilio vigiliam adminicularem nostrum. *Id. apud Priscian.* 8. p. 791. *Putsch.* Tribunitio auxilio adminiculati. Cf. *ibid.* 11. p. 927. Hinc ab eodem *Varrone* 8. *L. L.* 44. *Müll.* adverbium dicuntur partes adminiculandi, quod quodammodo orationem adjuvant, et apposita juxta verba, eorum aptius explicant ampliantque significationem. *Gell.* 2. 30. Id ipsum, quod dicimus, ex illis quoque Homericis versibus adminiculari potest. *h. e.* firmari, confirmari. *Id.* 14. 2. Ex jurisperitorum commentariis communiter et adminiculati sumus. *Censorin.* 3. Dii vitam hominum adminiculantes. *Augustin.* de doctr. Chr. 1. 3. Ad beatitudinem adjuvari et adminiculari.

Adminiculatus, a, um est etiam adject., unde *Comp. Gell. præfat.* 1. 1. Memoria adminiculatio. (Hæc verba descripsit in suo ad Saturnalia proœmio *Macrob.*)

ADMINICULOR, āris, ātus sum, ari, dep. 1. Hoc verbum inter deponentia recensetur etiam a *Priscian.* 8. p. 791. et 11. p. 927. *Putsch.* Est autem idem quod adminiculo, et proprie tantum occurrit apud *Cic.* 5. *Fin.* 14. 39. Quæ sit scientia et ars agricolarum, quæ circumcidat, amputet, erigat, extollet, adminicululet; ut quo natura ferat, eo possit ire.

ADMINICULUM, l, n. 2. Est vocabulum compositum a præp. *ad* et nomine *manus*, et significat id quod tamquam manus adjuvat, seu quod manibus nitentes apprehendimus in auxilium; hinc generatim est fulcrum (*It. appoggio, sostegno; Fr. appui, etai; Hisp. arrimo, apoyo; Germ. die Stütze, Lehne, Stützpunkt; Angl. a prop, stay, or shore.*)

1.) Proprie occurrit — a) De palis seu pedamentis ad vites, aliasve fructiferas arbores fulcundas. *Cic.* 2. *Nat. D.* 37. 120. Jam vero vites sic claviculis adminicula, tamquam manibus, apprehendunt atque ita se erigunt, ut astantes. *Id. Senect.* 15. 53. Adminiculorum ordines, capim jugatio, religatio, et propagatio vitium. *Adile. Col. m.* 4. *R. R.* 33. 4. et 5. *ibid.* 5. 8. *Seneca* 2. *Clement.* 6. Arboribus adminicula applicare. *Plin.* 17. *Hist. nat.* 24. 36. (215). viti adde. — b) De quacunque re, qua corpus sustentamus. *Liv.* 21. 36. Ut, seu manibus in assurgendo, seu genu adjuvissent, ipsis adminiculis prolapsi iterum corruerent. *Adile* 5. 22. *Curt.* 7. 3. 17. Jacentes quosdam erigens, et alios, cum ægre sequerentur, adminiculo corporis sui exsipientes. *Id.* 8. 2. 39. Arboris stipti se applicuit: deinde non illo quidem adminiculo sustinente est. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 61. (162). Dentes in os vergentes, ne excedant cibi, nullum habentibus retinendi adminiculum. — c) De quacunque re, qua physice adjuvatur. *Farro* 1. *R. R.* 17. Hæc res alii dividunt in duas partes, in homines et adminicula hominum, sine quibus rebus colere agros non possunt. *h. e.* boves et instrumenta ruralia. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 56. 57. (209). Adminicula gubernandi (in mari inveni) Typhis. *h. e.* gubernaculum.

II.) Translate est quæcumque res, qua tamquam subsidio, ope, auxilio nititur et adjuvatur. *Cic. Amic.* 23. 88. Natura solitarii nihil amat, semperque ad aliquod tamquam adminiculum adnititur. *Liv.* 6. 1. Quo primum adminiculo erecta erat (urbs), eodem iniussa M. Furio principe stetit. *Plaut. Most.* 1. 2. 48. Ad legionem cum itant, adminiculum eis donant aliquem cognatum. *Liv.* 10. 22. Id senectuti suæ adminiculum fore. *Cic.* 3. *Off.* 7. 34. Hanc igitur partem relictam explebimus, nullis adminiculis, sed, ut dicitur, Marte nostro. *Tac.* 12. *Ann.* 5. Gravissimos principis labores egere adminiculis. *Quintil.* 2. 6. 5. Sine adminiculo progredi.

Homonym. *V. ADJUMENTUM.*

ADMINISTER, tri, m. 3. (ad et minister, quod a manus) qui ministrat, qui alicui quodammodo in manibus est, qui alicui manum sive opem præbet (*It. ministro, aiutante, lavorante; Fr. ministre, aide, currier; Hisp. ministro, oficial, obiero; Germ. Diener, Handeicher, Mitarbeiter; Angl. a servant, inferior officer, manager.*)

1.) Proprie. *Cic.* 3. *Leg.* 10. 43. Jovi se consiliarium atque administrum datum. *Cæs.* 6. *B. G.* 16. Administris ad ea sacra Druidibus utuntur. *Cic. Rosc. Am.* 28. 77. Unus puer, victus quotidiani administer, ex tanta familia Sex. Roscio relictus non est. *Id.* 4. *Ferr.* 28. 69. Rerum hujusmodi omnium transactor et administer. *Sall. Jug.* 29. Socius atque administer

consiliorum. *Id. ibid.* 77. Cum neque bellum geri sine administris posset. *h. e.* ducibus, administratoribus. *Id. ibid.* 79. Jubet aggerem jacere, et super aggerem impositis turribus, opus et administros tutari. *h. e.* in opere constitutos.

II.) Translate. *Cic. Quint.* 25. 80. Administri et satellites Sex. Nævii. *Id.* 4. *Ferr.* 54. 136. Administer istius cupiditatem. *Id.* 1. *Cat.* 3. 4. Satellites atque administer audacia.

ADMINISTRA, æ, f. 1. (administer) quæ ministrat, aut alicui opem præbet (*It. ministra, ancella; Fr. servante, celle qui aide à quelque chose; Hisp. criada; Germ. die Dienerin, Gehülfin; Angl. a female assistant, handmaid.*) *Farro* 7. *L. L.* 34. *Müll.* Camillam, qui glossemata interpretati, dixerunt administram. *Cic. pro leg. Manil.* 13. 36. Multæ sunt artes eximæ, hujus administræ comitesque virtutis.

ADMINISTRATIO, ōnis, f. 3. (administro) actus ipse administrandi, seu ministerium et operam alicui sive personæ, sive rei adhibendi (*It. ministero, aiuto; Fr. aide, ministère; Hisp. ayudo, ministerio; Germ. die Handreichung; Angl. the aid, help, assistance.*) 1. Accipitur pro simplici ministerio sive personæ, sive rei adhibito. *Cic.* 2. *Off.* 3. 12. Pleraque sunt hominum operis effecta, quæ nec laboreremus, nisi manus et ars accessissent, nec his sine hominum administratione uteremur. *Futur.* 9. 8. 10. Administratio aquæ. *h. e.* conveniens distributio. Cf. *ibid.* § 12. 2. Hinc latiori sensu est rerum curatio, procuratio (*It. amministrazione, governo; Fr. direction, gouvernement, administration; Hisp. dirección, gobierno; Germ. die Verwaltung, Leitung, Besorgung; Angl. the management, administration, dispensation.*) *Cic.* 1. *Nat. D.* 1. 2. Vacare omni curatione et administratione rerum. *Adde* 2. *Invent.* 54. 163. *Colum.* 11. *R. R.* 2. 22. Administratio tempestiva harum rerum. *Cic.* 1. *Fam.* 9. 2. Florere in omni actione et administratione reipublicæ. *Id.* 2. *Nat. D.* 34. 86. Administratio mundi. *Id.* 15. *Fam.* 1. bellii. *Sueton. Domit.* 3. Iugurii. *Justin.* 41. 2. Administratio gentis, post defectum Macedonici imperii, sub regibus fuit. *Tac. dial. de orat.* 6. offirii. *Id. Agric.* 19. Officia et administrationes. *Cajus Instit.* 1. 53. Administratio bonorum suorum. *Cæs.* 2. *B. C.* 2. tormentorum. *Liv.* 34. 6. navis. *Cæs.* 1. *B. C.* 25. Exitus administrationesque Brundisii portus impedire instituit. *Forcellinus* h. l. interpretatur simplicem usum, quod ipse *Cæsar* confirmare videtur apud *Cic.* 9. *Att.* 14. 1.; recentiores vero philologi copiarum actionem intelligunt. 3. Metonymice administrationes pro ijsus administratoribus dixit *Spartian.* *Pescenn.* 7., quemadmodum dominationem pro dominis posuit *Flor.* 1. 24.

ADMINISTRATIVUS, a, um, adject. (administro) ad administrandum, seu agendum aptus (*It. attivo, pratico; Fr. actif, pratique; Hisp. activo, practico; Germ. zur Verwaltung oder Ausführung einer Sache geeignet; Angl. active.*) *Quintil.* 2. 18. 5. Quia maximus ejus (artis) usus actu continetur, atque in eo est frequentissima, dicitur activa, vel administrativa; nam et hoc ejusdem rei nomen est.

ADMINISTRATUNCULA, æ, f. 1. parva administratio. *Cod. Theod.* 8. 4. 10. Principes seu cornicularios stationes, quæ personis suis merito deferuntur, non aliis vendere, sed ipsos potissimum administrationibus perfrui jubemus.

ADMINISTRATOR, ōis, m. 3. (administro) qui administrat, curat, procurat (*It. amministratore, governatore; Fr. administrateur, directeur; Hisp. administrador; Germ. der Verwalter oder Leiter; Angl. a manager, administrator.*) *Cic.* 1. *Orat.* 48. 210. Administrator belli gerendi. *Paul. Dig.* 3. 4. 10. Administrator rerum civitatis. *Pseudo-Ascon.* in 4. *Ferr.* 6. p. 208. *Bait.* Onius magistratus, qui intrinsecus non est nec urbanus, etiam si administrator ejus (magistratus) Romæ est, ad urbem dicitur. — Peculiariter administrator est qui a *Cic.* loc. cit. in *COMPOSITOR* dicitur compositor anni. *Imp. Constantin.* *M. Ccd.* 3. 12. 4. A nullo iudice præsumi debet, ut auctoritate sua ferias condat. Nec enim imperiales ferias vocari oportet, quæ administrator edixerit. — Pro ministro et servo nonnulli legunt apud *Cic.* 5. *Tusc.* 21. et apud *Ulpian.* *Dig.* 50. 16. 203. eziem. Utrobique tamen rectius leg. *ministratores.*

ADMINISTRATORIUS, a, um, adject. (administro) qui administrat, famulatur. *Hieronym.* in *Isaj.*

13. 46. 11. Angeli, qui sunt administratorii spiritus, et mittuntur ob salutem credentium. *Vulgat. Interpr. ad Hebr.* 1. 14. Nonne omnes (angeli) sunt administratorii spiritus, in ministerium missi propter eos, qui hereditatem capient salutis?

ADMINISTRATUS, a, um. *V. ADMINISTRO.*

ADMINISTRO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (administer). Part. *Administrans* I. 2.; *Administratus* I. 3. b.; *Administraturus* I. 1.; *Administrandus* I. 3. c. — Proprie et ad litteram administrare est ad manus venire; hinc

1.) Proprie. 1. Est ministerium et operam alicui sive personæ, sive rei adhibeo, vel rem aliquam alicujus manibus famulatus appono (*It. ministrare, servire; Fr. servir, administrer; Hisp. servir; Germ. Jemandem an die Hand gehen, oder ihm etwas zur Hand reichen, darreichen; Angl. to ait, do his part, minister, attend, serve.*) *Plaut. Epid.* 3. 3. 37. Conductam esse eam, quæ hic administraret ad rem divinam tibi. *Spartian.* *Carac.* 4. Occisi etiam liberti, qui Getæ administraverant. *Farro* 3. *R. R.* 16. 5. Mel ad principia convivii et in secundam mensam administratur. *Auct. B. Afr.* 74. Se res complures, quæ utiles bello sint, administraturos. Apud *Cic.* 7. *Ferr.* 47. 124., ubi *Forcellinus* juxta veteres Edit. administrare pro suppeditare legebat, recentiores Edit. lezunt *ministrare*. 2. Absolute administrare saepe occurrit de militibus, et significat operari, actusum esse, in re bellica adjuvare. *Cæs.* 3. *B. C.* 26. Illi — administrantibus M. Antonio et Fulio Calpurnio — naves solvant. *Id.* 4. *B. G.* 29. Neque ulla nostris facultas ad administrandi, aut auxiliandi dabatur. *Sall. Jug.* 92. Milites neque pro opere consistere, neque inter vineas sine periculo administrare. *Titur.* 1. 5. 4. Qui repugnabant, rescindunt (*murmur*); et si celeriter administraverint, nun patiuntur reliquas partes muri hostem penetrare. 3. Administrare aliquid cum Accusativo est curare, procurare, gubernare (*It. amministrare, maneggiare, governare; Fr. administrer, soigner, diriger; Hisp. administrar, gobernar, disponer, cuidar; Germ. etwas besorgen, verwalten, leiten, führen; Angl. to administer, manage, conduct, direct, govern.*) Hoc autem sensu occurrit — a) Generatim. *Ter. Adelph.* 5. 1. 2. Administrare laute munus sum. *Cic.* 1. *Invent.* 25. 35. rem familiarem. *Quintil.* 4. 2. 73. patrimonium. *Cic.* 13. *Fam.* 11. 2. negotium municipii. *Farro* 1. *R. R.* 17. 2. censuram. *Colum.* 11. *R. R.* 2. 23. insitionem. *Id.* 2. *ibid.* 22. 4. sementem. *Id.* 11. *ibid.* 2. 64. vinetulum. — b) De re publica civili. *Cic.* 1. *Ferr.* 21. 68. Administrare leges et judicia. *Justin.* 3. 2. et *Dig.* 27. 3. 13. tutelam. *Cic. Rosc. Am.* 32. 91. summam rerum. *Id.* 1. *Off.* 25. 87., *Nep. Cat.* 2. 2., *aliique* rempublicam. *Curt.* 10. 7. 9. rem. *Cic.* 1. *Nat. D.* 2. 4. et regere mundum. *Adde* 2. *ibid.* 1. 3. et 29. 73. *Id.* 2. *ibid.* 52. 134. omnia in hoc mundo. *Id.* 1. *Off.* 25. 88. civitatem. *Id.* 6. *Ferr.* 64. 144. et *Flacc.* 35. 87. provinciam. *Tac.* 6. *Ann.* 29. Male administrata provincia. *Sall. Jug.* 22. oppida et fines alicujus populi. *Nep. Dion.* 1. illustres legationes. *Sueton.* *Cæs.* 76. res urbanas. *Id.* *Aug.* 3. honores egregie. *Id.* *ibid.* 27. triumphatum. *Id.* *Tib.* 8. duplicem curam. — c) Sæpe panitur etiam de re bellica. Quod si agitur de duobus administrare bellum aut aliquid simile est eis, quæ ad bellum gerendum pertinent, disponere et curare. *Adde* 2. *Divinat.* 36. 76. Bella a proconsulibus et prætoribus administrantur. *Id.* 1. *Orat.* 48. 210. Quæ res essent præcipue belli administrandi. *Adde eum.* *Cic. pro leg. Manil.* 20. 60., *Cæs.* 1. *B. C.* 25., *Nep. Chabr.* 2. 1., *Liv.* 10. 24., *Fellej.* 2. 61. 4. aliasque et alibi sæpe. *Cic.* 2. *Divinat.* 36. 76. Administrare rem bellicam. *Liv.* 6. 6. 11. reipublicam exercitu. *Nep. Con.* 1. 2. rem. *Cæs.* 2. *B. G.* 22. imperia. *Cic.* 1. *Invent.* 34. 58. exercitum. Huc pertinet etiam, nisi fallimur, illud *Cæs.* 7. *B. G.* 19. Si milites consolat (Cæsar), eodem die reducit in castra, reliqua, quæ ad oppugnationem oppidi pertinebant, administrare instituit. *Forcellinus* interpretatur suppeditare; sed videtur potius curare, disponere, ut ducem decebat. — Si vero de copiis agitur, administrare aliquid est exsequi. *Cæs.* 7. *B. G.* 60. Cohortatus, ut ea, quæ imperasset, diligenter industrieque administrarent. *Adde* 7. *ibid.* 80. *Auct. B. Hisp.* 36. et 39. Administrare eadem. *Val. Max.* 9. 2. 4. Cives jugulatos muris præcipitavit, fileros trucidavit: quæ omnia Romano jussu, Iustanis manibus admini-

nistrata sunt. *Cæs. 2. B. C. 8.* Legionarii, qui dexteram partem operis administrabant. *h. e.* qui a dextera parte oppidum oppugnabant. *Auct. B. Alex. 21.* Administrare navigium. Similiter in *Inscript.* apud *Murat. 1012. 3.* Administrare horologium.

II.) Translate est adhibere, uti. *Cato* apud *Cic. 15. Fam. 5. 1.* Lubenter facio, ut tuam virtutem, innocentiam, diligentiam cogitum in maximis rebus, domi togati, armati foris, pari industria administrari gaudeam. *Fulg. Edit. leg.* administrare. Huc pertinet etiam *Inscript.* apud *Orell. 3456.* QVOD PER GRADYS MILITIAE SYAE TAM INDYSTRIE SE ADMINSTRAYERIT. *h. e.* gesserit.

ADMIRABILIS, e, adject. (admiror). Comp. *Admirabilior*. Est autem admiratio dignus, qui admirationem infert, eum in bonam, tum in malam partem (It. *ammirabile*, *maraviglioso*; Fr. *admirable*, *merveilleux*; Hisp. *admirable*, *maravilloso*; Germ. *bewunderungswerth*, *wunderbar*; Angl. *admirable*, *wonderful*, *marvellous*). — a) In bonam partem. *Cic. 1. Orat. 2. 6.* Admirabilis in dicendo vir. *Phædr. 3. 18.* Luscini cantus cunctis auribus admirabilis. *Ovid. 6. Met. 14.* Huius (*Arachnes*) ut aspicerent opus admirabile, sæpe etc. *Cic. 2. Divinat. 28. 60.* Res nova et admirabilis. *Id. 9. Att. 11. A. § 1.* Admirabilis et singularis sapientia. *Id. Orat. 35. 122.* Admirabilior oratio. *Liv. 22. 37.* Magnitudo populi Romani admirabilior adversis rebus, quam secundis. *Adde Comp. etiam apud eund. Liv. 42. 50. 10. et Flor. 4. 2. 47.* Apud *Quintil. vero 8. 3. 24.* Magis admirabilis oratio. — b) In malam partem. *Cic. 3. Phil. 7. 18.* O admirabilem impudentiam, audaciam, temeritatem! *Id. Fat. 16. 38.* O admirabilem licentiam et miserabilem inscientiam disserendi! — Hinc speciatim *admirabile* est *καράδοξον*; sive, ut ait *Quintil. 4. 1. 40.*, Admirabile — vocant, quod est præter opinionem hominum constitutum. *Cic. 4. Fin. 27. 74.* Hæc *καράδοξα* illi; nos admirabilia dicamus. *Adde Parad. proem. 4. Juvenal. 13. 53.* Improbis illo fuit admirabilis ævo.

ADMIRABILITAS, atis, f. 3. (admirabilis) id quod admirationem habet (It. *ammirabilità*, *maravigliosità*; Fr. *ce qui excite l'admiration*, *sublimité*; Hisp. *admiración*, *sublimidad*; Germ. *Bewunderungswürdigkeit*; Angl. *admirability*, *admirableness*). *Cic. 2. Off. 11. 38.* Hæc animi despicientia admirabilitatem magnam facit. *Id. 2. Nat. D. 36. 90.* Quanta sit admirabilitas celestium rerum atque terrestrium. *Id. ibid. 40. 101.* Cum admirabilitate maxime inæque forme cursus ordinatos defluunt.

ADMIRABILITER, adverb. (admirabilis) cum admirabilitate seu admiratione, mirandum in modum (It. *mirabilmente*, *maravigliosamente*; Fr. *admirablement*; Hisp. *admirablemente*; Germ. *auf eine bewunderungswürdige Weise*; Angl. *admirably*, *wonderfully*). *Cic. 2. Nat. 53. 132.* Omnia in hoc munus admirabiliter administrari. *Id. Opt. gen. Orat. 6. 37.* Laudare aliquem admirabiliter. *Id. 5. Att. 14. 2.* Nos Asia accepit admirabiliter. *Quintil. 9. 2. 29.* Admirabiliter utriusque partis (*Cicero*) facit bonam causam.

ADMIRANDUS, atum. *F. ADMIROR.*

ADMIRATIO, onis, f. 3. (admiror) actus admirandi, miratio, stupor (It. *ammirazione*, *maraviglia*, *grande stima*; Fr. *admiration*, *grande estime*; Hisp. *admiration*, *grande estima*; Germ. *die Wunderung*, *Bewunderung*; Angl. *admiration*, *wonder*). ¶ 1. Proprie significat stuporem conjunctum cum summa æstimatione rei, quam admiramur. — a) Cum Genitivo. *Cic. 2. Off. 14. 48.* Magna est admiratio copiose sapienterque dicentis. *Id. ibid. 29. 71.* Admiratio divitiarum. *Nep. Iphicr. 3.* Fuit et animo magno et corpore, ut ipso aspectu cuius infunderet admirationem sui. *Sueton. Ner. 52.* In admiratione sui detinere. *Liv. 9. 8.* Tanta simul admiratio miserationeque viri incessit homines, ut etc. *Cur. 3. 6. 17.* Admiratio regis traditi. *Id. 5. 14. 46.* Admiratio vere laudis et gloriæ. — b) Cum Verbis. *Cic. 2. Off. 10. 37.* Admirationem autem afficiunt illi, qui antequam ceteris virtute putantur. *Cic. apud Quintil. 8. 3. 6.* Eloquentiam, quæ admirationem non habet, nullam judicatur. *h. e.* exultat. *Adde Cic. 4. Fin. 27. 74. et 5. Fam. 12. 5. Plin. 16. Hist. nat. 26. 41. 107.* In magna admiratione esse. — c) Etiam plur. num. *Cic. 1. Orat. 33. 152.* Hæc sunt, quæ admirationes in bonis oratoribus efficiunt. *Id. Brut. 84. 290.* Crebræ assensiones, multæ admirationes. *Adde Vitruv.*

7. 13. 1. et *Quintil. 4. 2. 107.* ¶ 2. Est etiam actus valde mirantis et stupentis. *Cic. Deiot. 12. 34.* Homines admiratione obstupescunt. *Liv. 3. 47.* Stupor omnes admiratione tam atroci rei defecit. *Cic. 6. Ferr. 12. 27.* Risus pupuli atque admiratio omnium vestrum facta est. *Id. 10. Phil. 2. 3.* Hoc mihi maxima admirationem movet. *Adde 2. Orat. 62. 254. Plin. 7. Hist. nat. 12. 10. (56).* Admirationem inferre. *Cic. Orat. 3. 11.* Reprehensionis aliquid, aut certe admirationis habere. *Id. 5. Fam. 12.* Viri excellentis varii casus habent admirationem. *Liv. 26. 12.* Admiratio orta est. *Id. 7. 34.* Consulens admiratio incessit, quod nec puguam inirent. *Id. 8. 7.* Emergo ab admiratione animo. *Plin. 16. Hist. nat. 40. 76. (201).* Abies admirationis præcipue. *Id. 19. ibid. 8. 41. (141).* Folia usque in admirationem erispa. ¶ 3. Est etiam res admiranda, portentum. *Gell. 10. 12.* Nisi idcirco plane posui, quod oportuit nos dicere, quid de istiusmodi admirationum fallaci illecebra sentiremus. *Et paullo post:* His portentis atque præstigiis etc.

ADMIROR, aris, atus sum, ari, dep. 1. (ad et miror). Part. *Admirans* 2.; *Admirandus* in fine. — Est idem quod miror, valde miror, stupeo (It. *ammirare*, *stupire*; Fr. *éprouver un sentiment d'admiration ou de surprise*; Hisp. *admirar*, *admirarse*; Germ. *sich wundern bei etwas, etwas gleichsam anwundern*; Angl. *to wonder greatly*, *marvel*, *be surprised*). ¶ 1. Est suspicere, magna cum æstimatione animique admiratione considerare. — a) Cum Accusativo rei tantum. *Ter. Eun. 2. 2. 19.* Eis ultio adrideo et eorum ingenia admiror simul. *Cic. 1. Orat. 20. 93.* In quibus Chærmadas solebat ingenium tuum, Crasse, vehementer admirari, me sibi perfacilem in audiendo, te perpuget in disputando esse visum. *Id. ibid. 51. 219.* Quorum ego copiam magnitudinemque cognitionis atque artis non modo non contemno, sed etiam vehementer admiror. *Id. ibid. 51. 221.* Admirari sapientiam oratoris. *Id. Brut. 94. 323.* res gestas alicujus. — b) Cum Accusativo rei et Ablativo personæ præcedente præp. in. *Cic. 2. Orat. 29. 126.* Ego vero — in vobis hoc maxime admirari soleo, quod etc. — c) Cum Accusativo personæ et Ablativo rei præcedente præp. in, qui Ablativo interdum et onittitur. *Cic. 1. Orat. 11. 47.* Quo in libro in hoc maxime admirabar Platonem, quod etc. *Nep. Alcib. 11. 5.* Illi ipsi eum in his maxime admirarentur. — *Cic. 2. Tusc. 17. 39.* Errare — malo cum Platone, quem tu quanti facias scio, et quem ex tuo ore admiror. *Virg. 4. G. 215.* Ille (*apum rex*) operum custos; illum admirantur, et omnes Circumstanti Irenitu denso. — d) Quoniam ea quæ admirantur, facile etiam appetimus, ita admirari sepe jungitur cum verbis diligere, amare, adamare, optare etc., quin tamen ipsum per se ad appetitum referatur. *Cic. 4. Acad. (pr. 2.) 36. 115.* Quem admiror et diligo. *Nep. Dion. 2. 3.* Quem Dion adeo admiratus est atque adamavit, ut etc. *Adde Cic. 6. Att. 9. 1. Id. Cic. 1. Off. 20. 66.* Nihil hominem, nisi quod honestum decorumque sit, aut admirari, aut optare, aut expetere oportere. *Adde Quintil. 10. 1. 69. Cic. 1. Fam. 7. 9.* Magnitudinem — animi tui semper sum admiratus, semperque amavi. ¶ 2. Item est admiratione seu stupore potius affici propter rei novitatem; quo sensu occurrit præcipue in philosophica sententia nihil admirari, quæ apud Græcos pariter effertur *μὴδὲ θαυμάζειν* (It. *fare le meraviglie*, *stupirsi*; Fr. *s'étonner*, *être surpris de*; Hisp. *espantarse*, *admirarse*; Germ. *sich über etwas wundern, verwundern*; Angl. *to wonder, marvel*, *be amazed or astonished*). — a) Nihil admirari per philosophicam sententiam. *Cic. 3. Tusc. 14. 30.* Et nimirum hæc est illa præstans et divina sapientia et perceptas penitus et pertractatas res humanas habere: nihil admirari, cum acciderit; nihil, antequam evenierit, non evenire posse arbitrari. *Horat. 1. Ep. 6. 1.* Nil admirari prope res est una, Numici, Solique, quæ possit facere et servare beatum. Cf. apud Græcos *Επτεκτι Ενχίριδ.* 49. — b) Cum Accusativo rei, aut etiam absolute. *Plaut. Amph. prol. 89.* Quid admirari estis? Cf. *Ter. Heaut. 4. 6. 22.* infra g. *Cic. 6. Att. 9. 1.* Admirari breviter epistolæ, *εὐλογιστὴν* litterarum. *Id. 2. Off. 16. 56.* effusiones pecuniarum. *Id. Prov. cons. 11. 26.* Sed quid est, quod in hac causa maxime homines admittunt et reprehendant neque consilium. etc. *Adde Quintil. 9. 2. 26. Virg. 6. Æn. 408.* Ille admirans venerabile

donum Fatalis virgæ. *Id. 2. ibid. 796.* absolute: Atque hic ingentem comitum affluxisse novorum Invenio admirans numerum. *Propert. 2. 17. 11.* Quem modo felieum invidia admirante ferebant. — c) Cum Accusativo personæ et Ablativo rei præcedente præp. in; aut etiam sine Accusativo. *Cic. 2. Orat. 78. 316.* In quo admirari soleo, non equidem istos, — sed hominem in primis disertum atque eruditum, Philippum. *Id. 1. Fin. 2. 4.* In quibus hoc primum est, in quo admirer, cur in gravissimis rebus non delectet eos patrius sermo. *Id. 2. Nat. D. 48. 124.* In quo admirandum est congressum aliquo inter se, an jam inde ab ortu naturæ ipsa congregatæ sint. — d) Sæpe eum Ablativo et præp. de. *Cic. 10. Att. 17. 4.* De diplomate admiraris, quasi nescio cujus te flagitii insimularim. *Id. 9. ibid. 12. 2.* De Dionysio sum admiratus, qui etc. *Id. Mur. 19. 39.* Quid tu admirare de multitudine indocia? — e) Cum Accusativo et Infinito. *Cic. 16. Att. 7. 2.* Lectis vero his litteris, admiratus equidem sum, te tam vehementer sententiam commutasse. *Id. 2. Phil. 16. 42.* Hoc maxime admiratus sum, mentionem te hereditatum ausum esse facere. *Nep. Eun. 12. 1.* Cum admirarentur, non jam de eo sumptum esse supplicium etc. *Adde Alcib. 1. 4.* — f) Sequente quod, aut cur. *Cic. 6. Att. 9. 1.* Admiratus sum, quod tua manu scripsisses. *Propert. 2. 26. 21.* Nunc admittentur, quod tam mihi pulera puella serviat. *Cic. 2. Off. 10. 35.* Sed, ne quis sit admiratus, cur etc. — g) Sequente Relativo. *Ter. Heaut. 4. 6. 22.* Cave quidquam admiratus sis, qua causa id fiat. *Cic. 4. Fin. 22. 61.* Admirati sumus, quid esset, eum nobis Stoicos anteferebas. *Adde Liv. 29. 24. Cic. 1. Nat. D. 3. 6.* Partim admirantium, unde hoc — studium extitisset. *Horat. 1. Sat. 4. 99.* Admiror, quo pacto iudicium illud fugerit. — *NB.* Hoc verbum etiam passive occurrit apud Veteres. *Canutius* apud *Priscian. 8. p. 792.* *Putsch.* Turpe est propter venustatem vestimentorum admirari, ut propter turpissimam vitam actam contemni. *admirari* *καταφρονεῖν*. *Cassius Hemina* apud *eumd. 9. p. 868.* *Putsch.* Idque admiratum esse gavisus.

Admirandus, a, um est Gerundium quod sæpissime occurrit, et significat admiratione dignum; immo etiam adjective usurpat. *Cic. 2. Divinat. 72. 148.* Esse præstantem aliquam æternamque naturam, et eam suscipiendam (al. suscipiendam) admirandamque hominum generi. *Nep. Cat. 3. 4.* Exposuit, quæ in Italia Hispanisque aut fierent aut viderentur admiranda. *Id. Epam. 3. 2.* Continens, clementis patiensque admirandum in modum. *Virg. 4. G. 3.* Admiranda tibi levium spectacula rerum etc. *Quintil. 3. 11. 22.* Hermagoras vir subtilis et in plurimis admirandus. — Sup. *Admirandissimus* usurpatum est a *Salviano Ep. 8. Cf. Barth. Adv. 35. 9.*

ADMISCEO, sceo, scēi, xtum vel stum, scere, a. 2. (ad et misceo). Part. *Admiscens* II. 1.; *Admixtus* in omnibus paragr. et in fine; *Admiscendus* II. 1. — Est autem idem ferme quod misceo, commisceo (It. *mescolare*, *mischiare*; Fr. *mêler à*, *mélanger*; Hisp. *mezclar*; Germ. *an-oder beinischen*, *dazu mischen*; Angl. *to mix or mingle to*, *heter*, *to blend with*).

1.) Proprie ponitur de rebus corporis. ¶ 1. Est aliquid rei adiungendo miscere. — a) Cum Dativo. *Cic. 2. Nat. D. 10. 26.* Aqua admixtus calor. *Adde Scribon. Comp. 234. Plin. 36. Hist. nat. 17. 28. (133).* Flos lpidis Assii admixtus æri Cyprio. *Tac. 1. Hist. 49.* caput cremato jam corpori admiscere. — b) Cum Accusativo. aut Ablativo, et præp. in. *Plin. 26. Hist. nat. 10. 66. (104).* Admixtis in hominibus seminis resina Colophonie coticaribus duobus. *Plac. 6. R. R. 16.* Admiscere in succi rosæ sextariis singulis libras singulas mellis. *Adde 8. ibid. 7.* — c) Absolute. *Cic. 2. Nat. D. 10. 26.* Nisi eadem (aqua) se admixto calore liquefacta et dilapsa diffunderet. *Adde Scribon. Comp. 217. et 266.* ¶ 2. Item est rem cum re commiscere, rem in rem infundere. — a) Cum Ablat. sine præp. *Cic. 2. Nat. D. 10. 27.* Ille vero (aer) et multo calore admixtus est. *Adde ibid. 15. 39. Cæs. 3. B. C. 49.* Quod (genus radicis) admixtum lacte multum inopiam levabat. *Lucret. 4. 1240.* Ægre admiscetur muliebri semine semen. *Varro 1. R. R. 9. 3.* Cum est admixta (terra) ex his generibus aliqua re. *Nemes. Cynege. 200.* Admiscere Bacchi latices olivæ. — b) Interdum cum Ablativo et præp. cum. *Colum. 12. R. R. 15.* Admiscere torrefacta sesama cum aniso Ægyptio.

II.) Translate. ¶ 1. Est addendo miscere. — a) Saepē absolute. *Cic. Tim.* 3. Bonis omnibus explere mundum, mali nihil admiscere. *Liv.* 3. 32. Admiscerentur plebei? *Virg.* 7. *En.* 579. stipem admisceri Phrygiū. *Quintil.* 6. 3. 25. Interim admixta gravitate. — b) Cum Dativo. *Cic. Tusc.* 11. 26. Versus admixti orationi. *Id.* 2. *Orat.* 49. 200. Admiscere huic generi orationis illud alterum cepi. *Ovid.* 3. *Art.* 609. Venus admiscenda timori est. *Cas.* 3. *B. C.* 4. Iis (legionibus) Antonianos milites admiscuerat. *Curt.* 3. 9. 9. funditoribus sagittarios. *Sil.* 11. 1. 442. aspera telis Dicta admiscem. — c) Cum Accusativo, aut Ablativo, et prap. in. *Lucret.* 1. 705. (706). Nec tamen admiscit in eorum corpus inane. *Quintil.* 3. 1. 3. Admiscere in ceteris aliquid nitidis. ¶ 2. *Admiscere* se vel *admisceri* aliqua re aut cum aliqua re in malam partem accipitur, et est se in re mala implicare. *Cicero* apud *Augustin.* 14. de *Trinit.* 19. Quo minus animi se admiscuerint atque implicuerint hominum vitis atque erroribus. *Id.* 2. de *republ.* 4. 7. Admiserunt enim (urbes maritimae) novis sermonibus ac disciplinis. *Id.* 7. *Att.* 1. 9. Sed hoc tamen quidquid est Precianum cum iis rationibus, quas ille meas tractat, admisceri nolo. ¶ 3. Item aliquem *admiscere* est in re aliqua male implicare. — a) Absolute. *Ter. Heaut.* 4. 5. 35. Ita tu istae tua misceto, ne me admisceas. *Id.* *ibid.* 5. 22. Illicet ne te admisceat nemo accusat, Syre. te. — b) Adlita re, qua quis admiscetur. *Cic.* 3. ad *Q. fr.* 1. 3. § 9. Trebatium vero meum quod isto admisceas, nihil est. h. e. in isto negotio, in hac re. *Id.* 12. *Phil.* 7. 16. In hac ego legatione sin, aut ad id consilium admiscere?

Admixtus, a, um est etiam Adject. Absolute est non sincerus, non simplex, non purus. *Cic.* 1. *Tusc.* 29. 71. Dubitare non possumus — quin nihil sit animi admixtum, nihil concretum, nihil copulatum, nihil coagmentatum, nihil duplex. *Id.* *Senect.* 21. 78. Simplex animi natura est, nec habet in se quidquam admixtum.

ADMISSARIUS, il, adjectivum, cuius masculinum tantum genus occurrit (admitto): ad litteram est qui admittitur vel admisioni aptus est; sed ponitur de animalibus, et speciatim occurrit de equis et asinis, qui ad sobolem creandam equabus aliisve jumentis admittuntur (It. *stallone*; Fr. *étalon*, de monte; Hisp. *caballo macho para casta*; Germ. *zum Bespringen der Stute bestimmt*, der *Hengst*; Angl. *a stallion*).

I.) Proprie. — a) De equo. *Varro* 2. *R. R.* 7. 1. Equos, quos admissarios habeo singulos in feminas denas. *Plin.* 28. *Hist. nat.* 15. 61. (217). Sanguis equi, praecipue admissarii. — b) Omnis nomine equus. *Colum.* 6. *R. R.* 27. 3. Ut tam feminis, quam admissariis desiderantibus coeundi fiat potestas. Adde *Pallad.* 4. *R. R.* 13. 1. — c) De asinis. *Varro* 2. *R. R.* 8. 3. Et asinum admissarium habere volunt. Adde *Pallad.* 4. *R. R.* 14. 3.

II.) Translate de homine valde libidinoso. *Plaut.* *Mil. glori.* 4. 3. 19. Tu quidem ad equas fuisses scitus admissarius. *Cic. Pison.* 28. 69. Admissarius iste simul atque audiuit voluptatem tantopere laudari, sic ad illius orationem admittit, ut etc. *Seneca* 1. *Nat. Quest.* 16. Ut cum virum ipse pateretur, aversus omnes admissarii sui motus in speculo videret.

ADMISSIO, ōnis, f. 3. (admitto) generatim est actus admittendi: speciatim autem ¶ 1. Est actio qua mares gregum admittuntur ad feminas propagandae sobolis gratia, quo tamen sensu saepius dicitur admissura, quam vocem vide. *Varro* 2. *R. R.* 1. 18. Primum videndum de admissione, quo quaque tempore ut incant, facere oporteat. ¶ 2. Item introductio ad aliquem, alius, et praecipue facultas adeundi principum salutandi, alloquendi gratia, aut petendi (It. *l'ammettere*, *l'introdurre*, *udienza*; Fr. *admission*, *accès*, *audience*; Hisp. *admission*, *audiencia*; Germ. *die Zulassung zu einem Fürsten*, *die Audienz*; Angl. *admission*, *access*, *introduction*, *leave to address*, *salute* etc.). *Plin.* 33. *Hist. nat.* 3. 12. (41). Quibus admissionem liberti ejus (*Claudii*) dedissent. *Plin. Paneg.* 47. An quisquam non in primis laudibus ferat admissionum tuarum facilitatem? — Hinc officium admissionis quod pertinebat ad corpus honorationum servorum, qui admittendis advenientibus aderant, et admissiones disponebant, qui et *admissionales* (f. h. vocem) et *ad admissionem* dicti. *Sueton. Tresp.* 14. Quidam ex officio admissionis simul expellens etc. *Servius* in *Virg.* 9. *En.* 231. *Admittit*

orant: hoc verbo ostendit olim et apud reges admissionum fuisse officium. Adde *Cod. Theod.* 6. 35. 3. *Murat. Inscript.* 916. 6. SER. SYLPICTO AVG. L. PAVSTO AB ADMISSIONE. — His qui praerat magister admissionum dicebatur. *Ammian.* 15. 5. Per admissionum magistrum arcito eodem. Adde *Fopisc. Aurelian.* 12. et *Cod. Theod.* 11. 18. 1. — Proximus admissionum erat, qui secundum post magistrum locum in admissionum officio tuebatur. *Ammian.* 22. 7. Manumittendis ex more inductis per admissionum proximum. — *Primae* et *secundae* admissiones dicebantur eorum, qui vel primo loco, vel secundo admittebantur; nam honoratior primi introducebantur, ut hodieque fit. *Seneca* 6. *Benef.* 33. 3. Non sunt isti amici, qui agmine magno janua pulsant, qui in primas et secundas admissiones digeruntur. *Id.* 1. *Clement.* 10. 1. Abavus tuus Ballustium et Coecojos et Dellios et totam cohortem primae admissionis et adversariorum castris conscripsit. h. e. primi loci honestiores enim amici primi introducebantur. Ita legit et interpretatur *Ruhkopfius*. Cf. *Lips.* ad *Tac.* 6. *Ann.* 9. ¶ 3. Est etiam concessio alicuius rei. *Scribon. Comp.* 67. Ad anginam prodest et sanguinis detractio, cucurbitarum admissio. *Imp. Alexand. Cod.* 6. 15. 5. Certum est, cognationis jure citra admissionem bonorum possessionem neminem posse succedere.

ADMISSIONALIS, is, m. 3. (admitto 2.) dicitur is, cujus officium est admittere aulicos in cubiculum ad principem salutandum. *Lamprid. Alex. Sev.* 4. Salutaretur quasi unus de senatoribus, patente velo, admissionalibus remotis. Adde *Cod. Theod.* 6. 35. 7.

ADMISSIVUS, a, um, adject. (admitto) proprie qui ad admissionem pertinet. *Paul. Diac.* p. 21. 13. *Müll.* A *missivae* aves dicebantur, quae consulentem jubarent. h. e. quae in auguriis faustum praebant omen, et admittabant (f. *ADMITTO* II. 3.); quibus *arculae* opponebantur.

ADMISSOR, ōris, m. 3. (admitto) generatim qui admittit: speciatim ¶ 1. Qui rem aliquam in se recipit. *Augustin.* 7. *Civ. Dei* 3. Janus seminis admissor. ¶ 2. Saepius qui admittit, h. e. perpetrare facinus. *Lactant. Epitom.* 63. Eodem facinore spectator obstrictus est, quo et admissor. *Impp. Dioclet. et Maxim.* in *Collat. Mosaic. et Rom. leg.* tit. 6. c. 4. Admissores istius criminis.

ADMISSUM, I. f. *ADMITTO* in fine.

ADMISSURA, ae, f. 1. (admitto) actio qua mares gregum admittuntur ad feminas propagandae sobolis gratia (It. *copitura*, *monta*; Fr. *monte*, *sauille*; Hisp. *el acto de cubrir los animales*; Germ. *das Zulassen zur Begattung von männlichen Thieren*; Angl. *the putting together of the male and female for the sake of propagating the species*). *Varro* 2. *R. R.* 1. 17. Ante admissuram arietibus ac tauris datur plus cibi, ut vires habeant. *Id.* 2. *ibid.* 4. 8. de *subis*. Admissuras cum faciunt. h. e. mares feminis admittunt. *Colum.* 6. *R. R.* 24. 1. Prohibere taurus admissura. *Id.* *ibid.* 27. 9. Adhibere equum trimum admissurae. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 42. 66. (164). Dare equum admissurae. *Stat.* 5. *Silv.* 2. 23. de equo: cujus de stemmate longo Felix emeritis habet admissura parentes.

ADMISSUS, a, um. f. *ADMITTO*.

ADMISSUS, us, m. 4. (admitto) generatim est actus admittendi: speciatim ¶ 1. Idem significat ac admissura. *Veget.* 4. *Veter.* 7. 3. Admissarii eo anno, quo admissum faciunt, non est vena laxanda. ¶ 2. Item actus aditum praebendi. *Pallad.* 6. *R. R.* 2. 2. Haec res uvae efficit pinguiiores, et maturitati consulit solis admissu. Adde 4. *ibid.* 9. 3. ¶ 3. Est etiam idem ac pravum facinus. *Salvian.* 2. *advers. arar.* 1. Tolerans Deus populos peccatorum sordentium lulo oblitus, semper malae conscientiae admissu reos.

ADMISTUS, a, um. f. *ADMIXTUS* in v. *ADMISCEO*.

ADMITTO, mittis, nisi, nissum, mittere, a. 3. (ad et mitto). Admisse vel admisse per synopen pro *admissis* occurrit apud *Plaut.* *Mil. glori.* 4. 7. 4. *Admittit* pro *admitti* dicitur per paragonem saepe a Poetis, ut a *Virg.* 9. *En.* 231. — Part. *Admittens* II. 1.; *Admissus* in omnibus ferme paragraphis et in fine: *Admissurus* I. 3.; *Admittendus* I. 2. — Proprie est permittere, h. e. facere, ut res aliqua in aliquem locum aut adversus aliquem eat, immittitur (It. *mandare o spingere verso o contro qualche cosa*; Fr. *lâcher*, *lancer*, *laisser aller librement*;

Hisp. *lanzar*, *acañaverar*; Germ. *etwas wohin oder auf etwas losgehen lassen oder machen*, *schicken oder entsenden*; Angl. *to send to or onward*, *to give a loose to*, *push forward*).

I.) Proprie. Speciatim ¶ 1. Est permittere, immittere, incitare in aliquem locum aut hominem; quo sensu praecipue occurrit Part. praet. pass. *Liv.* 2. 19. In Postumium — Tarquinium — equum infestus admittit. h. e. immittit et laxatis habenis ad cursum incitavit. *Eutrop.* 7. 4. Admittere sibi aspidem. *Cic.* 2. *Fin.* 19. 61. Admisso equo in mediam aciem irruere. *Cas.* 2. *B. C.* 34. Equites impetum hostium non tulrunt, sed admissis equis ad suos refugerunt. Adde *Cas.* 1. *B. G.* 22., *Auct. B. Afr.* 63., *Ovid. Heroid.* 1. 36. et 2. *Pont.* 6. 38. *Ovid.* 6. *Met.* 237. Ille, ut erat pronus, per colla admissa jubasque volvitur. *Id.* 2. *Amor.* 16. 49. rapientibus esseda manibus, Ipsa per admissas concute lora jubas. *Id.* 1. *Art. am.* 40. Haec erit admissa meta terenda rota. *Id.* 1. *Met.* 5. 32. admisso sequitur vestigia passu. h. e. celeriter. *Id.* 3. *Art. am.* 311. Sirenes erant, quae voce canora Quamlibet admissas detinuerat rates. *Id.* 3. *Amor.* 6. 86. Nec caput admissas alveus altus aquas. h. e. ruentes cum impetu. *Tibull.* 1. 4. 43. Quamvis — Venturam admittat imbrifer arcus aquam. *Ovid.* 11. *Met.* 512. Ubi se ventis admiserat unda coortis. — Iluc pertinet et illud *Sever. Aetn.* 8. Nec metuunt oculos alieno admittere caelo. h. e. conjicere, convertere. *Claudian.* 3. *Rapt. Proserp.* 398. crevitque favillis Aetna novis: strident admisso sulfure rami. ¶ 2. Admittere est etiam — a) Maren pecudis feminae admoveere procreandae sobolis gratia. *Colum.* 7. *R. R.* 2. 4. Arietes ovibus admittit. *Id.* 6. *ibid.* 37. 4. asino et ouagro natum equae. *Id.* *ibid.* § 1. Admissarius Veneri modestior admittitur. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 43. 68. (167). Asinus solstitio admittitur. *Id.* 10. *ibid.* 63. 83. (181). Verrem subantis voce audita, nisi admittatur, cibum non capere. *Pallad.* *Mart.* 11. 6. Vaceis tauros admittit. *Id.* *ibid.* 13. 1. admissarios equabus. *Justin.* 1. 10. equum equae. *Ulpian.* *Dig.* 47. 2. 53. Si quis asinum meum in equas suas *τῆς γυναικὸς* duxerit *χάρις* captum admississet. — b) Dicitur etiam femina pecudis admitti. *Varro* 3. *R. R.* 9. 2. Quemadmodum admittant (gallinae). *Id.* 3. *R. R.* 10. 3. Anseribus admittendis tempus est aptissimum a bruna. Adde *Colum.* 8. *R. R.* 14. 4. *Varro* 2. *R. R.* 4. 7. Admissae sues. *Id.* 2. *ibid.* 2. Oves non meliores, quam trimae admissae. *Id.* 2. *ibid.* 7. 8. Eo adjunctante, equae celerius admittuntur. *Id.* apud *Nom.* p. 69. 85. *Merc.* Si equam emisses, ut meo asino Reatino admitteres. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 63. 83. (179). Equas autem post tertium diem, aut post unum advenit utiliter admitti putant. *Varro* 2. *R. R.* 9. 11. Admissae canes. — c) Interdum dicitur etiam pecudis femina admittit. *Colum.* 8. *R. R.* 2. 8. Admittere ad concubitum designatur contumax gallina. — d) Hoc sensu ad arborum insitiones transtulit *Plin.* 16. *Hist. nat.* 18. 30. (134. 135). Peculiare utique in insitis, cum sit mutua cupiditas utrique coeundi. Qui ver probant, ab aequinoctio statim admittunt, praedicantes germina parturire. h. e. sureulum adigunt, inserunt. ¶ 3. Admittere de personis est etiam recipere, aditum ad se concedere, accessum dare. — a) Generatim significat aliquem ad se recipere: et occurrit modo *admittere ad se*, nudo absolute, modo cum Accusativo aut Ablativo loci praecedentibus prap. *ad*, *in*, *intra*, aut cum Dativo. *Ter. Eun.* 2. 2. 50. Fac ut admittat ad illam. *Id.* *Hec.* 2. 1. 41. Eo ad eam; non admissa sum. *Nep. Eumen.* 12. 3. Vetuit ad eum quemquam admitti. — *Ter. Eun.* 4. 1. 4. Militem rogat, ut illum admitti jubeat. *Id.* *Hec.* 1. 2. 114. Nostra illico te visere ad eam: admittit nemo. *Cic.* 13. *Att.* 52. 1. Ille (*Cesar*) tertius Saturnalibus apud Philippum ad horam vii, nec quemquam admittit. *Nep. Con.* 3. 2. Nemo enim sine hoc (*chiliarcho*) admittitur. *Id.* *Dat.* 3. 4. Statim admitti jussit. *Curt.* 4. 1. 25. Admittit eum rex protinus jussit. *Id.* 3. 12. 10. Quod irrupisse, non admissos videbatur. *Virg.* 9. *En.* 231. Admittit orant. *Ovid.* 5. *Trist.* 6. 13. Turpius ejicitur, quam non admittitur hospes. *Martial.* 1. 26. per metaphoram: Ante fores stantem dubitas admittit famam. *Petron.* *Sat.* 79. Admittere aliquem per fenestram. *Ovid.* 3. *Art. am.* 605. fenestram. *Sueton.* *Aug.* 70. Per simulationem colloqui propius admitti. — *Nep. Timol.* 1. 5. Neque domum ad se filium admittit. *Cic.* 1. *Off.* 39. 139. Admittere hominum multitudinem in domum. *Id.* 8. *Phil.* 10.

24. legatos in cubiculum. *Curt.* 7. 10. aliquem in tabernaculum. *Quintil.* 5. 13. 31. aliquem in Africam. *Sueton.* *Tib.* 4. aliquem in conspectum. *Justin.* 12. 15. milites ad conspectum suum. *Sueton.* *Tib.* 27. aliquem ad lecticam. *Id.* *Ner.* 13. ad genua. *h. e.* ut ille in genua se demittat. *Quintil.* *Declam.* 3. ad audientiam. *In fragm. Tragur. Petron.* *Sat.* 5. *Burmans.* Admissus Cæsarem est. *h. e.* ad Cæsarem, omnia præp. *Ovid.* 13. *Met.* 881. aliquem regis suis. *Flor.* 1. 1. bostes intra mœnia. *Petron.* *Sat.* 19. aliquem in deversorio. *Id.* *ibid.* 127. aliquem inter cultores. — *b)* Item amice amasios admittere dicuntur. *Plaut.* *Asin.* 1. 3. 83. Ne quemquam interea alium admittat prorsus quam me ad se virum. *Propert.* 3. 21. 7. Vix tamen aut semel admittit, cum sæpe negavit. — *c)* Ponitur et de doctoribus, qui auditores recipiunt. *Sueton.* *Tib.* 32. Dlogenes Grammaticus — venientem eum — non admiserat. Cf. *eumd.* de ill. *Gramm.* 24. — *d)* Sæpius de personis, quæ recipiuntur allicui rei agendæ gratia, quæ præsertim ad communem utilitatem, ad publicam administrationem etc. pertineat: occurrit autem cum Accusativo et præp. ad aut in, cum Dativo, aut cum Ablativo et præp. in. *Cic.* 1. *Verr.* 16. 51. Quid? mihi quam multis custodibus opus erit, si te semel ad meas capsas admisero? *Liv.* 4. 3. 9. Obsecro vos, si non ad fastos, non ad commentarios pontificum admittimur, ne ea quidem scimus, quæ omnes peregrini etiam sciunt? *Cæs.* 3. *B. C.* 57. Primis diebus — lubenter auditus, reliquis ad colloquium non admittitur. *Cic.* *Marcell.* 2. 7. Nec ad consilium casus admittitur. *Nep.* *Eumen.* 1. 5. Admittere aliquem ad officium. *Sueton.* *Cæs.* 41. ad honores. *Dig.* 48. 16. 1. § 10. ad accusationem. *Sueton.* *Ner.* 10. plebem ad campestris exercitationes. *Horat.* *Art.* P. 5. Spectatum admissi risum teneatis amici? *Curt.* 6. 3. 12. aliquem in sedem Cyri. *Sueton.* *Ner.* 15. in curiam. *h. e.* in senatum. *Quintil.* 5. 13. 21. in equestrem ordinem. *Justin.* 15. 1. Negavit se in ejus belli præmia socios admissurum. — *Propert.* 2. 34. 16. Te dominum admitto rebus, amice, meis. *Seneca Herc. Oet.* 535. Admittere aliquem arcanis. *Sueton.* *Aug.* 53. plebem salutationibus. — *Pseudo-Sallust.* in *M.* *Cic.* 4. 7. Quem Jupiter in concilio deorum admisit. *Al. leg.* in concilium. *Nep.* *Lysand.* 1. 5. aliquem in numero hominum. *Al. leg.* in numerum. *Cl.* super. a.

II.) Translate. ¶ 1. Est accessum dare, recipere; et ponitur de rebus. *Liv.* 30. 3. Eas conditiones imperator Romanus vix auribus admisit. *Id.* 34. 49. Pacis mentionem auribus admittere. *Id.* 25. 21. Nihil, quod salutare esset, non modo ad animum, sed ne ad aures quidem admittebant. *Id.* 7. 19. Comitiorum curam ad animum admittere. *Quintil.* 4. 3. 10. Quo facilius aures iudicum, quæ post dicturi erimus, admittant. — Hinc absolute. *Liv.* 31. 5. Admittere precationem. *Petron.* *Sat.* 133. preces. *Sil.* *It.* 4. 698. voces et vota precantis. *Martial.* 4. 8. jocos. *Plin.* 8. *Ep.* 16. solatia. *Martian.* *Dig.* 48. 16. 1. excusationem. *Papinian.* *Dig.* 35. 2. 11. opinionem. *Ulp.* *Dig.* 37. 1. 1. et 3. bonorum possessionem. *h. e.* agnoscere, ratam habere. *Cels.* 7. 14. medicinam. *Id.* 3. 12. curationes. *Id.* 7. 28. 5. Ut neque frigus ad vesicam admittat. *Plin.* 12. *Hist. nat.* 1. 5. (12). Commendatio arboris ejus non alia major est, quam soles æstate arcere, bieme admittere. *Id.* 37. *ibid.* 5. 16. (63). (*Smaragd.*) visum admittentes. *Martial.* 8. 14. Hibernis objecta Notis specularia puros Admittunt soles et sine sæce diem. *Plin. præf. lib.* 3. (4). Indigenæ columnas ejus dei (*Herculis*) vocant, creduntque perfosas exclusa antea admisisse maria. *Id.* 2. *ibid.* 63. 63. (157). In maria jacitur (*teri* a), aut ut freta admittamus effoditur. *Al.* eroditur. ¶ 2. De rebus corporeis est etiam uti. *Plin.* 20. *Hist. nat.* 11. 44. (113). (*Apium*) ad cibos admittendum. *Id.* 9. *ibid.* 25. 41. (79). Piscis echeneis — in cibos — non admittitur. *Id.* 21. *ibid.* 9. 27. (51). Flos ejus — in coronas admittitur. ¶ 3. Item rem concedere, permittere. — *a)* Est rei quasi accessum dare, eamque minime excludere. *Cic.* 1. *Fin.* 1. 4. Difficilem temperantiam postulant in eo, quod semel admissum cohereri reprinque non potest. *Ter.* *Adelph.* 5. 7. 15. Sumptum admittere. *h. e.* facere. hæc quondam incerta lectio, a recentioribus pro certa habetur. *Cic.* 2. *Legg.* 15. 37. Admittere religiones. *h. e.* recipere. *Id.* *Cluent.* 41. 116. Non admittit rem. *Plin.* 6. *Ep.* 16. ad fin. Placuit egredi in litus, et e proximo

aspicere, eequid jam mare admitteret, quod adhuc vastum et adversum permanebat. *Claudian.* 2. *Eutrop.* 70. Posteritas admittit fidem. *h. e.* crede. *Plaut.* *Pæn.* 1. 2. 191. Tibi hanc admittam noxiam unam: non sum irata. *h. e.* condonabo: sed alii aliter legunt. — *b)* Et generatim. *Ter.* *Eun.* 4. 6. 23. Sed tu quod cavere possis, stultum admittere est. *h. e.* stultum est permittere, ut id eveniat. *Quintil.* 6. 1. 43. Non admittit hoc idem veritas. *Id.* 6. 1. 10. Inclinatione iudicium ad nos petitur initio parcius, cum admitti satis est. *Tac.* 2. *Hist.* 40. sequente quominus. Hosti non admissuro, quominus expeditus — aggrediretur. — *c)* Hinc in auguriis aves admittere dicuntur, quæ faustum præbent auspiciis, et adducunt ratumve faciunt, quod quis cupit. *Plaut.* *Asin.* 2. 1. 11. Quo hanc velocem conferam? Impetratum, inauguratum est: quovis admittunt aves. *h. e.* prospera portendunt. *Liv.* 4. 18. 6. Ut ab auguriis, simul aves rite admississet, tolleretur signum. Adde 1. 36. *Jul.* *Obseq.* 125. C. Cornelius augur eo die, cum aves admitterent, proclamavit rem geri et vincere Cæsarem. Unde admissivæ aves, de quibus *V. ADMISSIVUS*. ¶ 4. Item committere, patrare, cum de pravis facinoribus sermo est: estque ex eo translatus quod qui peccat, scelus in animum recipit seu introducit. Occurrit autem — *a)* Sequentibus verbis in se, qui accusativus est, non ablativus. *Plaut.* *Trin.* 1. 2. 61. Admittere in se culpam castigabilem. Adde *Ter.* *Phorm.* 2. 1. 40. et *Liv.* 31. 46. 11. *Ter.* *Adelph.* 4. 5. 48. delictum. *Id.* *Phorm.* 2. 2. 68. aliquid turpe. *Cic.* 2. *Phil.* 10. 47. Ea in te admisisti, quæ a verecundo inimico audire non posses. Adde *Cluent.* 60. 167. *Id.* 2. *Legg.* 7. 15. Qualis quisque sit, quid agat, quid in se admittat. *Horat.* 1. *Ep.* 16. 53. Nihil in se admittere. *Cic.* *Mil.* 37. 103. Quod in me tantum facinus admisit? Adde *Cæs.* 3. *B. G.* 9. et alios sæpe. — *b)* Absolute. *Plaut.* *Mil. glor.* 4. 7. 4. Verum cum multis multa admisse acceperim. *Ter.* *Eun.* 5. 2. 14. Admittere noxiam. *Id.* *Heaut.* 5. 2. 83. tantum sceleris. *Cic.* 9. *Att.* 6. 4. et *Liv.* 4. 2. tantum dedecoris. *Cic.* 3. *Fam.* 10. 7. 2. *Verr.* 17. 51. et *Cæs.* 4. *B. G.* 25. dedecus. *Cic.* 3. *Off.* 25. 95., *Cæs.* 6. *B. G.* 12., *Sall.* *Jug.* 53., *Liv.* 3. 78., *Quintil.* 4. 2. 13. et alii. facinus. *Nep.* *Epam.* 6. scelus. *Cic.* *Rabir. perduell.* 9. 26. fraudem capitale. *Id.* *Rosc.* *Am.* 22. 62. maleficium. *Ter.* *Adelph.* 3. 3. 54. indigna. *Propert.* 2. 22. 38. adulterium. *Quintil.* 12. 6. 1. sacrilegium. *Sueton.* *Cæs.* 75. peridium. *Id.* *Cal.* 23. incestum cum aliqua. — *c)* Occurrit etiam admittere aliquid in aliquem. *Plaut.* *Men.* 5. 1. 12. Quid tandem admisisti, ut loqui non audeam? *Curt.* 7. 6. 15. Ne incipibile in populares facinus admitterent. *Sueton.* *Tib.* 2. Multa Claudiorum egregia merita, multa etiam secus admissa in republicam extant. — *d)* Interdum sine Accusativo. *Tibull.* 1. 6. 86. Si tamen admittas. Cf. *Quintil.* 5. 12. 13. — *NE.* Apud *Forcellinum* admittere est etiam in se suscipere, et adfertur unicus locus *Nep.* *Attic.* 15. In nitendo, quod semel admisisset, tanta erat cura, ut non mandatam, sed suam rem videretur agere. *Optimæ tamen pleræque editiones rectius legunt annuisset.*

Admissum, i, ex Part. præf. pass., substantivorum more, est scelus admissum, pravam facinus. *Cic.* *Part. orat.* 35. 120. Quæ (*indicia facti*) etiam nullo admissio consequi possent. *Liv.* 25. 23. Multorum animi suspecti omnium oculos converterant, ne quid falleret tale admissum. *Ovid.* 14. *Met.* 92. Perjuria quondam Cercopum exosus gentisque admissa dolusæ. *Tac.* 11. *Ann.* 4. Cum idem de admissis Poppææ sentiam, quod omnes. *Papinian.* *Dig.* 46. 3. 95. Quoniam impunita non debent esse admissa.

ADMIXTIO vel admistio, ōnis, f. 3. (admisceo) mixtio unius rei cum alia (It. mescolamento, mistura; Fr. mélange; Hisp. mezcla; Germ. die Beimischung; Angl. a mixture). — *a)* Absolute. *Cic.* 2. *Nat. D.* 45. 117. Ardor nulla admixtione concretus. *Varro* 1. *R. R.* 9. 2. Propter admixtiones. — *b)* Cum Genitivo rei quæ admiscetur. *Cic.* *Senect.* 22. 79. Animus omni admixtione corporis liberatus; purus et integer. *Fallad.* 1. *R. R.* 5. 1. Macer sabulo sine admixtione terreni. *Cul. Aurel.* 1. *Acut.* 15. Clystere utens, mellis metuit admixtionem. *Id.* 4. *Tard.* 3. Lactis natura vitatur ob aquæ admixtionem.

ADMIXTUS vel admistus, a, um. *V. ADMISCEO.*

ADMIXTUS vel admistus, us, m. 4. (admisceo) idem quod admixtio, et occurrit in sexto casu singulari apud *Macrob.* 2. *Saturn.* 1. Nos honorem Del,

cujus hoc festum est, nullo admixtu voluptatis augemus.

ADMÖDERATE, adverb. (admodoror) quo dect modo, congruenter, convenienter (It. convenientemente; Fr. conformément; Hisp. conformemente; Germ. auf engemessene, entsprechende Weise; Angl. conveniently). *Lucret.* 2. 169. (168). humanis rationibus admoderate. Ita rectius legunt recentiores Editt.; ubi contra veteres exhibent ac moderatis.

ADMÖDEROR, āris, ātus sum, ari, dep. 1. (ad et moderor) idem ferme quod moderor, tempero (It. temperare, moderare; Fr. modérer; Hisp. moderar; Germ. im richtigen Maasse halten; Angl. to refrain, withhold). *Plaut.* *Mil. glor.* 4. 2. 81. Nequeo hercle risu me admodorari. per paragonem pro admodorari.

ADMÖDŪLOR, āris, ātus sum, ari, dep. 1. (ad et modulator) accino, simul modulator. *Claudian.* *Carm. Fescenn. in nupt. Honor. et Mar.* 11. Athesis strepat choreis, Calamisque flexuosus Leve Mincius susurret, Et Padus electriciferis Admodulatur alnis.

ADMÖDUM, adverb. Hanc vocem prima acuta, non media, pronuntiari, atque ita veteres locutos esse pluribus de causis, legimus apud *Gell.* 7. 7. Vox autem composita est ex ad et modum, ita ut ad litteram sit ad modum, hoc est ad mensuram, seu rationem plenam perfectamque ejus rei, de qua est sermo; unde apud veteres legimus etiam usque admodum, ut apud *Cat. R. R.* 156. 2. Postea ubi occipiet fervere, paulisper demittit, usque admodum, dum quinquies quique numeres. (It. fino alla giusta misura; Fr. jusqu'à la mesure; Hisp. hasta medida; Germ. bis zu dem Maasse; Angl. to such a measure).

I.) Proprie et specialiter sit ad mensuram definitam, ad numerum perfectum, plane, omnino, ita ut definitæ mensuræ nihil desit. — *a)* De mensura ex numeris. *Cæs.* 5. *B. G.* 40. Noctu — turres admodum cxx. excitantur Incredibili celeritate. *Liv.* 44. 43. 8. Scutuli sunt cum admodum quingenti equites. *Liv.* 22. 24. 14. Sex millia hostium caesa, quinque admodum Romanorum. *Id.* 42. 65. 3. Mille admodum capiuntur. Adde 27. 30. 2. *Curt.* 4. 12. 6. In lævo cornu Bactriani ibant (equites) mille admodum, Dahæ totidem. *Id.* 4. 9. 24. Mille admodum equites præmiserat, quorum paucitate etc. *Justin.* 24. 1. Congregati admodum quingenti sparsos hostes consectantur, trucidatisque admodum novem millibus etc. — *b)* De temporis mensura occurrit non modo cum nominibus numeralibus, sed etiam cum adjectivis vel substantivis ætatem significantibus, cuiusmodi sunt puer, adolescens etc., cui respondet Græcæ *κοιμή* (*V. Demosth. Mid.* 23.). *Liv.* 43. 11. 9. Legati ex Macedonia exacto admodum mense Februario redierunt. *Justin.* 17. 2. 3. Quippe post menses admodum septem a Ptolemæo occiditur. *Liv.* *Epit.* 55. Alexandri filius, rex Syriæ, deceni annos admodum habens. *Cic.* *Rab. perd.* 7. 21. Cum hic Q. Catulus, admodum tum adolescens, cum hic Curio — cum consulibus essent etc. Adde *eumd.* *Amic.* 27. 101. et 2. *Off.* 13. 47., et *Tac.* 1. *Ann.* 3. *Plaut.* *Trin.* 2. 2. 90., *Nep.* *Hamilc.* 1. 1. et *Tac.* 4. *Ann.* 44. Admodum adolescentulus. *Liv.* 31. 18. 5. et *Quintil.* 12. 6. 1. Puer admodum. *Curt.* 7. 2. 12., *Tac.* 2. *Hist.* 78. et alibi sæpe: Admodum juvenis vel juvenis admodum. *Tac.* 4. *Ann.* 13. Admodum infans. *Eutrop.* 8. 1. Admodum senex. *Cic.* *Senect.* 4. 10. Non admodum grandis natu, sed tamen ætate proventus. *Justin.* 17. 3. Admodum parvulus. *Flor.* 2. 6. 10. Prætextatus admodum filius.

II.) Generatim est omnino, plane, absolute, adeo ut vocabuli, ut ita dicam, mensura implicatur (It. affatto, pienamente, compiutamente; Fr. à plein bord, pleinement, tout à fait, complètement; Hisp. plenamente, todo, enteramente; Germ. in vollem Maasse, in vollem Sinne des Wortes, völlig; Angl. of a truth, in good truth, very much). Occurrit autem — *a)* Cum Adjectivis quantitatē significantibus. *Cic.* 2. *Nat. D.* 55. 137. In totum corpus distribuitur per venas admodum multas. Adde *Nep.* *Reg.* 1. 1. *Cic.* 5. *Fin.* 5. 12. In quo multum admodum fortunæ datur. *Colum.* 4. *R. R.* 21. 2. Admodum nimis. *Cic.* 3. *Nat. D.* 27. 69. et *Top.* 1. 3., et *Tac.* 13. *Ann.* 39. et *Germ.* 18. Admodum pauci. *Liv.* 10. 41. et *Quintil.* 6. 3. 2. Pauci admodum. *Colum.* 4. *R. R.* 21. 2. Admodum exiguum pulveris vivradici subijcimus. *Gesnerus* et *Schneiderus* ita legendum probant; alii cum Genitivo, more substantivi: Admo-

admodum pulveris. *Quintil.* 10. 7. 24. Paululum admodum. *Id.* 5. 13. 3. Rara admodum. *Ammian.* 21. 14. cum Superlativo: Admodum paucissimi. *Liv.* 23. 29. 13. Equestris pugna nulla admodum fuit. *Id.* 40. 59. 2. Armorum hostilium magnam vim transtulit, nullam pecuniam admodum. — b) Hinc etiam cum Substantivo nihil sciebat. *Plaut. Merc.* 2. 3. 65. Horum illa nihilum quidquam facere poterit admodum. *Cic. Brut.* 9. 35. Oratorem — plane quidem perfectum, et cui nihil admodum desit, Demosthenem facile dixeris. *Id.* 2. *Orat.* 2. 8. Alter non multum, alter nihil admodum scripti reliquit. *Cic.* loquitur de Antonio oratore, qui quamvis reliquisset libellum de ratione dicendi, ut habetur *Brut.* 44. 163., nullum tamen omnino reliquerat orationem, ex qua cognoscat ejus eloquentia possit; quod confirmat idem *Cic. Orat.* 38. 132. et *Cluent.* 50. 140. Adde *Quintil.* 9. 2. 44. et *Gell.* 19. 12. aliosque. — c) Item cum Adverbii quantitatem præcipue significantibus. *Cic.* apud *Macrobi.* 2. *Saturn.* 12. Acipenser admodum raro capitur. *Curt.* 4. 13. 25. Raro admodum. *Liv.* 34. 13. 4. Ubi satis admodum et suorum et hostium animos est expertus etc. *Cic.* 4. *Herenn.* 12. 17. Quæ maxime admodum oratori accommodata est. *Ter. Heaut.* 1. 4. 1. Quemquam hæc inter nos puer notitia admodum est. h. e. nuperrime. *Cic.* apud *Nep.* p. 474. 26. *Merc.* Aut nihil, aut obscure admodum cernere. Fide in fin. sub. d seq. — d) Cum Adjectivis qualitatem significantibus, quibus si jungatur, adverbium admodum aliquid plurius significat, quam adjectivum præpositiones per, præ, quemadmodum apud *Cic. Amic.* 4. 16. Mihi vero pergratum erit, atque id ipsum cum tecum agere conari, Fannius antevertit: quamobrem utrique nostrum gratum admodum feceris. h. e. nihil gratissimum erit: utrique nostrum multo gratissimum sed gratum plane feceris, ita ut nihil magis. Hinc admodum et plane unum idemque forme significant, ut apud *Cic. Brut.* 85. 294. Significant enim quondam formam ingenui, sed admodum impolitum et plane rudem. *Cic.* 6. *Ferr.* 34. 74. Admodum amplum et excelsum signum. *Id.* 5. *Phil.* 17. 47. Veteres illi admodum antiqui. *Id.* *Amic.* 26. 99. Admodum eicors. *Cæs.* 7. *B. G.* 56. 3. Admodum magnus. *Nep. Cim.* 3. 1. Durus admodum. *Liv.* 6. 34. 8. Causa nec satis pia adversus sororem, nec admodum in viram honorifica. *Curt.* 3. 6. 1. Fides admodum. *Sueton.* *Cæs.* 1. Admodum dives. *Id.* *ibid.* 55. Brevis admodum ac simplex. *Mela* 2. 7. 8. Totus admodum. *Id.* *ibid.* 17. In media admodum (insula) ortus (arvens). — NB. Interdum huius adverbii iungitur particula quam. et tunc admodum quam idem est ac perquam sequente Adjectivo. *Plaut. Amph.* 1. 3. 43. Ex amor hic a modum quomodo servus est. *Gell.* 19. 9. Voce admodum quam suavi? — e) Item cum Participiis, quæ tanquam Adjectiva usurpantur. *Ter. Adelph.* 3. 3. 49. et *Phorm.* 3. 1. 13. Iratus admodum. *Cæs.* 6. *B. G.* 16. Admodum deditus. *Id.* 5. *ibid.* 8. Qua in re admodum fuit militum virtus laudanda. *Liv.* 1. 10. Admodum mitigatus. *Tac.* 2. *Ann.* 80. Munus admodum. — f) Cum Verbis. *Plaut. Epid.* 1. 2. 1. Rem tibi eloquutus omnem, Chærebaule, atque admodum meorum morumque amonui rem meam edicavi tibi. *Id.* *Mos.* 3. 2. 125. Ergo tu irridere videare et gestire admodum, noli facere mentionem te emisisse. *Cic.* 5. *Off.* 42. 150. Nihil enim proficiunt, nisi admodum mentiantur. *Id.* 7. *Att.* 24. Philotimi littere me quidem non nimis, sed eos, qui in his locis erant, admodum detestantur. Adde 1. *ibid.* 5. 2. et 5. *Fam.* 19. 2. *Id.* 4. *Fam.* 13. 6. Qui me admodum diligunt. *Plin.* 20. *Hist. nat.* 3. 7. (13). Admodum produsse. *Quintil.* 8. 5. 25. Admodum placere. *Sueton.* *Tib.* 3. Admodum florere. *Flores.* 3. 1. 13. Marius oculis admodum capis regem adortus etc. h. e. quam maxime potuit. *Salmas.* legit inmodum eodem sensu.

III.) Denique admodum eleganter usurpatur in responsionibus, præsertim a Corneliis, hoc est in familiari sermone; et tunc significat prorsus ita est, recte, certe, utique, hinc in dialogis servit transitionibus, quod significet, ut ait *Forcellinus*, satis de re aliqua et admodum disputatum esse, teste *Cic.* 3. *Legg.* 11. 26. Scis solere, frater, in huiusmodi sermone, ut transivi alio possit, dici Admodum aut Prorsus ita est. *Plaut. Rud.* 4. 4. 36. Neque tu hanc dicis, quam esse ejusdem dadum popularem meani. *Id.* *Admodum.* h. e. prorsus ita, certe. *Id.* *Bacch.* 5. 1.

24. Numquidnam ad filium hæc ægritudo attinet? *Id.* *Admodum.* h. e. ulique, sic est. Adde *Rud.* 1. 5. 10., 1. 2. 55., 3. 6. 2., et *Bacch.* 4. 7. 40. *Id.* *Pseud.* 4. 7. 54. Admodum, inquam. *Ter. Hec.* 3. 5. 8. LACU. Advenis modo? *Id.* *Admodum.* h. e. ulique, venio modo. Adde *Phorm.* 2. 2. 1.

ADMONEO, is, ixi, itum, ire, a. 4. (ad et mœnio) operibus mœnia citius, obsideo (It. cinger d'assedio; Fr. assieger; Hisp. cingir; Germ. eine Stadt mit Belagerungswerken umgeben; Angl. to lay siege to, to invest). *Plaut. Pseud.* 1. 3. 150. Hoc ego oppidum admoenire, ut hodie capiat, volo. Adde *ibid.* 2. 1. 11. *Id.* *Cist.* 2. 2. 5. Quot admoenivi illi fabricas! quot fallacias! h. e. quasi ad mœnia admoenivi: quot machinas adhibui? Alii tamen rectius leg. admoenivi.

ADMOLIOR, tris, itus sum, iri, dep. 4. (ad et molior). — a) Activa significatio est admoenere, versus aliquem locum movere (It. muovere, spingere; Fr. mettre en mouvement, diriger; Hisp. mover, dirigir; Germ. nach etwas hin in Bewegung setzen, hinbewegen; Angl. to put near, to lay on any thing). *Plaut. Asin.* 3. 2. 24. Ubi sacro manus sis admolitur. *Apul.* 6. *Met.* 10. Admoliri manus molis. *Id.* 1. *Fior.* 7. manus imagini. *Id.* 1. *Met.* 6. Dejerantes, sese neque ei manus admolituros, etc. h. e. vim illaturos. *Curt.* 8. 10. 24. Urbs, quæ spectat orientem, cingitur amne: ad occidentem — velut de industria rupes præaltas admolita natura est. *Forcellinus* h. l. interpretatus est extruere apud aliquem locum. — b) Propria deponentium significatio est magno conatu ac nisu se admoenere. *Plaut. Rud.* 3. 1. 6. Ad hirundinum nidum visa est simia, ascensionem ut faceret, admolier. *paragoge* pro admoliri.

ADMONEFACIO, facis, fedi, factum, facere, a. 3. eadem forma, quæ commonefacio, et idem atque admoenere. *Cic. Planc.* 34. 85. Admoenefecisti etiam, quod in Creta fuisses. Omnes editiones legunt admoenisti: primum tamen habet unus Cod. Ambrosianus apud Maium in *Fragm.* *Cic.* edition. 2. p. 176. Hoc idem verbum occurrit etiam in *Gloss. Gr. Lat. Vroprypari* admoenefacio.

ADMONEO vel amonico, es, ti, itum, ere, a. 2. (ad et moneo). Part. *Admonens* 1. b. et *f.* *Admonitus* 1. a., c. et in fin.; *Admoniturus* 1. a.; *Admonendus* 1. e. — Proprie est in memoriam redire; idem ac moneo (*V. infra* Homonymi.) nisi quod præp. ad majori quadam vi significat rem, ad quam seu quam versus memoria revocatur (It. ricordare, ridurre a memoria, ammonire, amaisare; Fr. faire souvenir, feire songer, avertir, appeler l'attention; Hisp. recordar, traer a la memoria, advertir, avisar; Germ. mahnen oder erinnern an etwas, rufen etwas in's Gedächtniss; Angl. to remind, put in mind, admonish, advise).

1.) Proprie pluribus modis occurrit, scilicet — a) Cum Accus. personæ et Genit. rei. *Cic. Top.* 1. 5. Admonitus huius æris alieni. nolui deesse ne tacite quidem flagitationi tue. *Sall. Cat.* 22. Admonere alium egestatis, alium cupiditatis suæ. *Liv.* 35. 13. Admoenere aliquem tædieris. *Ovid.* 7. *Met.* 480. Iustus patri. *Id.* 10. *Heroid.* 42. Scilicet obliis admonituro mei. *Curt.* 4. 14. 20. fragilitatis humanae. *Id.* 6. 7. 21. rei. *Id.* 8. 11. 10. nominis. *Sueton.* *Tib.* 33. iudices legum et religionis. *Id.* *Domit.* 2. aliquem gentis et conditionis. — b) Cum Genit. rei, omisso Accus. personæ. *Liv.* 5. 51. Adversæ res admonuerunt religionem. *Id.* 5. 46. 6. Locus ipse admonerat Camilli. *Tac.* 3. *Hist.* 24. Veterum recentiorumque admonens. *Tibull.* 1. 5. 49. Admonuit domine deseruitque Venus. Adde *Ovid.* 15. *Met.* 543. — c) Cum duplici Accus. personæ et rei; præsertim si locum habent pron. id, illud, istud etc.: interdum tamen Accusativus personæ omittitur. *Sall. Jug.* 81. Eam rem nos locus admonuit. *Cic.* 2. *Nat. D.* 66. 166. Multa prelerant ostentis, multa exitis admonemur. Adde *Plin.* 5. *Ep.* 3. — *Ter. Heaut.* 2. 3. 112. Ridiculum est te istuc me admonere. *Cic. Cæl.* 3. 8. Illud tamen te esse admonitum volo. *Id.* 5. *Fam.* 8. 5. Sin autem quippiam — essem admonitus. *Id.* 1. *ad Q. fr.* 1. 13. § 3b. Sed te illud admoneo. Adde 9. *Att.* 9. 2. — *Tibull.* 4. 1, 189. Cum memor ante actus semper dolor admonet annos. *Curt.* 4. 3. 24. Ceterum efflictor omni arte necessitas non usitata modo præsidia, sed etiam quædam nova admonuit. h. e. docuit. — d) Cum Accus. personæ, qui nonnquam omittitur, et Ablat. rei præcedente præp. de: quæ constructione

apud didascalicos auctores admonere est disserere, verba facere, docere. *Cic. pro leg. Manil.* 15. 45. De quo (prælio) vos paullo ante invitus admonui. *Id.* 3. *ad Q. fr.* 1. 4. § 14. Epistola, in qua de ade Telluris et de porticu Catuli me admones. *Id.* *Harusp. resp.* 21. 44. De quibus (discordiis) ipsis his prodigiis recentibus a dis immortalibus admonemur. Adde 1. *de republ.* 9. 14. et 7. *Fam.* 13. 2. — *Sall. Cat.* 5. 9. Quoniam de moribus civitatis tempus admonuit. — *Varro* 6. *L. L.* 40. p. 88. *Müll.* De multitudine, quoniam quod satis esset, admonui, de obscuritate paura dicam. *Cic.* 1. *Nat. D.* 13. 46. Ac de forma quidem partim natura nos admonet, partim ratio docet. — e) Cum Accus. personæ tantum, et tunc est hortari admonendo, præcipere a debitorum debita in memoriam reducendo reposcere, aut datam fidem in mentem revocare. *Cic.* 1. *Att.* 10. 3. Etenim ibi sedens hæc ad te scribebam, ut me locus ipse admoneret. *Nep. Paus.* 5. 1. Qui (ephorus) eum admonere cupiebat. *Cic. Quint.* 12. 42. Cum tibi quotidie potestas hominis fuisset admonendi, verbum nullum facis: biennio jam confecto fere appellas, h. e. es reposcendi. *Cf. Top.* 1. 5. sub a. *Id.* 1. *Fam.* 9. 24. Ea tantæ mihi curæ sunt, ut me nolim admoneri, rogari vero sine magno dolore vix possim. *Id.* 9. *ibid.* 8. 1. Tamen ego expectatione promissi tui moveor, ut admoneam te, non ut flagitem. — f) Prorsus absolute, et quidem cum aliquo Adverbio, aut sæpius sequente Infinito, aut cum Gerundivis, aut denique sequente relativo. *Cic.* 1. *Nat. D.* 3. 5. Nam qui admonent amice, docendi sunt; qui inimice insectantur, repellendi. Adde 7. *Att.* 26. 2. et *Dom.* 49. 127. *Ter. Andr.* 5. 4. 59., *Cic.* 6. *Ferr.* 3. 5. et *Quintil.* 4. 5. 4. Recte admones. — *Liv.* 24. 9. 2. Admonuit cum securibus sibi fascēs præferri. *Id.* 28. 19. Et meminere et admonere alii alios, supplicium ex se, non periculum peti. Adde *Sueton.* *Ner.* 23. et *Calig.* 22. necnou *Quintil.* 5. 11. 24. et 7. 2. 19. — *Tac. Agric.* 25. Excedendum potius ignavi admonebant. *Sueton.* *Vesp.* 22. Admonitus ab eo pastra potius, quam prostra dicenda. — *Cic.* 5. *Fam.* 2. 10. Mens enim mei sensus, quanta vis sit fraterni amoris admonet. *Sueton.* *Vesp.* 22. Admonente dispensatore, quemadmodum summam rationibus vellet inferri. — g) Denique quoties de rei future eventu agitur, occurrit *admonere* absolute aut etiam cum Accusativo personæ sequentibus part. ut vel ne, aut Coniunctivo sine particula præced., aut Infinito præcipue apud Poetas, aut Gerundivo præcedente præp. ad. *Cic.* 2. *Fin.* 21. 69. Quæ (ancillula) eum tantum ad aures admonerent, ut caveret. *Id.* 2. *Off.* 19. 67. Admonebat me res, ut — intermissionem eloquentiæ — deplorarem. Adde 9. *Fam.* 6. 1. et 1. *ad Q. fr.* 1. 13. § 138. *Tac.* 3. *Ann.* 25. Es res admonet, ut de principis juris alius disseram. *Cic.* 9. *Att.* 9. 2. Illud me præclare admones, cum illum videro, ne nimis indulgeret, et cum gravitate potius loquar. — *Nep. Phoc.* 1. 3. Simulque admonerent, si ipse his facile careret, liberis tamen suis prospiceret. *Tac.* 13. *Ann.* 5. Nisi Seneca admonuisset, venienti matri occurreret. *Sueton.* *Tib.* 50. Admonuit, negotiis abstinere. — *Virg.* 4. *G.* 186. eadem Vesper ubi e pastu tandem decedere campis Admonuit. *Horat.* 1. *Sat.* 6. 125. Sol prior ire lavalum Admonuit. *Phædr.* 3. 17. exir. Nihil agere, quod non prosit, fabula admonet. Adde *Ovid.* 3. *Met.* 601. et 6. *ibid.* 150. *Plin.* 36. *Hist. nat.* 5. 4. (32). In cujus (*Hecates*) contemplatione admonent editui parcere oculis. Adde *Tac.* 6. *Ann.* 7. et 15. *ibid.* 67. — *Cic.* 2. *Divinat.* 65. 134. Quam multi inopes nullo somnio ad thesaurum repediendum admonentur.

II.) Improprie. 1. Ponitur pro hortari, inclinare, castigare eum de beluiis, tum de hominibus. *Virg.* 10. *Æn.* 586. pendens in verbera telo Admonuit bijugos. *V. Non.* p. 242. 3. *Merc. Colum.* 2. *R. R.* 2. 26. Admonere juvenem flagello. *Spartian.* *Sever.* 11. in fin. Equum expavescentem admonere. *Seneca* 1. *Clement.* 14. Admonere liberos verbis. *Id.* *Constant.* *Sap.* 12. ad fin. Male penaque aliquem admonere et afflicere. 2. Apud Medicos ponitur de morbis, in quibus sensus doloris certis temporibus repetitur in ea corporis parte, quæ aliquando laboravit. *Gal. Aurel.* 1. *Tard.* 4. Irit orripiente phlebotomice commoditas non solum in his, qui jam sæpe admoniti passione videntur, sed etiam etc. Adde 2. *Acut.* 10. et alibi sæpe, et *V. ADMONITIO* II. 2. *Id.* 2. *Acut.* 22. absolute: Cilium — dandum præsertim secunda

die, siquidem alternis admoneantur diebus. h. e. ægrotantes febri corripiantur.

Admonitio, i, ex Part. perf. pass., substantivum more pro admonitione occurrit apud Cic. 2. *Orat.* 15. 64. Cohortationes, consolationes, præcepta, admonita. *At. leg. monita.*

Homonym. In quo *admonere* differat a simplici *monere* patet ex *Seneca* 24. *Ep.* 15. Quod facere te moneo, scio certe fecisse: nunc admonero, ut animum tuum non mergas in istam sollicitudinem. h. e. nunc monendo eo sperto, ut etc.; minime vero nunc insuper moneo, ut male nonnulli. — Verbo *admonere* opponitur *deterrehere* apud Cic. *Dom.* 49. 127. Neque erat causa, cur prohibendo non tam de terrehere videretur, quam admonere. — Inter *admonere* et *commonere* hoc statuit discrimen *Agræti* de *Orthogr.* p. 2271. *Putsch.*, ut illud de rebus presentibus, hoc de præteritis usurpetur. Sed usus loquendi hoc non servat.

ADMONITIO, ōnis, f. 3. (admonere) actus admonendi seu in memoriam revocandi, aut etiam admonendo exhortandi (It. *ricordo*, *avviso*, *ammonizione*; Fr. *action de rappeler à la mémoire*, *avertissement*, *avis*, *admonition*; Hisp. *el acto de traer a la memoria*, *advertimiento*, *admonición*; Germ. *die Erinnerung oder Mahnung an etwas*; Angl. *a reminding, recalling to mind, admonition, exhortation*).

I.) Proprie. — a) Est actus in memoriam revocandi. Cic. 5. *Fin.* 1. 2. Tanta vis admonitionis inest in locis, ut non sine causa ex his memorie ducta sit disciplina. *Plin.* 19. *Hist. nat.* 1. 2. (8). Qua admonitione succurrit, quod M. Varro tradit etc. *Quintil.* 11. 2. 19. Unius admonitione verbi. *Id.* 6. 1. 37. Illud ne indignum quidem admonitione, ingens in epilogis — verti discernitur. h. e. narratione. — b) *Admonitio debitoris* est ejus interpellatio, ut solvat. *V. ADMONEO* I. e. *Ulpian.* *Dig.* 5. 1. 2. In omnibus causis, in quibus proleatorum admonitio, hoc procedere sine temporali damno creditorum oportet. — c) Est etiam idem ferme ac monitum, hortatio. Cic. 2. *Orat.* 70. 282. Admonitio in consilio dando familiaris. *Id.* 1. *Off.* 40. 145. Admonitio et præceptum. *Id.* 1. *Fam.* 1. 2. Nec precibus, nec admonitionibus locum relinquere.

II.) Improprie. ¶ 1. Est objurgatio, castigatio. Cic. 10. *Fam.* 4. 2. Si aut aliter sentirem, certe admonitio tua me reprimere; aut si dubitarem, hortatio impellere posset. *Quintil.* 2. 6. 3. Admonitioni israel. *Sueton.* *Aug.* 39. Alios pœna, alios ignominia notavit; plures admonitione, sed varia. Lenissimum genus admonitionis fuit etc. *Calistrat.* *Dig.* 48. 19. 7. Admonitio fustium. ¶ 2. Apud Medicos *admonitio morbi*, aut *doloris* est sensus doloris certis temporibus repetitus in ea corporis parte, quæ aliquando laboravit. *Plin.* 24. *Hist. nat.* 17. 101. (158). Admonitionem morbi sentire. *Id.* 25. *ibid.* 8. 49. (88). Si qua admonitio doloris supersit. *Cæli. Aurel.* 5. *Tard.* 4. Doloris pubertus admonitione cessante. *Id.* 5. *ibid.* 2. Dabit enim curatio aliis integram sanitatem, aliis raram doloris admonitionem.

ADMONITOR, ōris, m. 3. (admonere) qui admonet seu in memoriam revocat (It. *chi ricorda*, *ammonitore*; Fr. *celui qui fait souvenir, qui avertit*; Hisp. *admonitor*; Germ. *der Erinnerung oder Mahner an oder zu etwas*; Angl. *one who reminds, admonishes*). — a) Absolute. Cic. *Top.* 1. 5. Ut mea diligentia mandatorum tuorum te quoque, etsi admonitore non eges, ad memoriam nostrarum rerum excitarem. *Id.* 9. *Fam.* 8. 1. Misi autem ad te quatuor admonitores non nimis verecundos. — b) Cum Genitivo. *Ovid.* 4. *Met.* 664. Admonitorque operum ælo clarissimus alto Lurifer ortus erat. h. e. qui admonendo hortatur. *Cod. Theod.* 8. 8. 7. Admonitor præcepti.

ADMONITORIUM, ii, n. 2. (admonere) admonitio, sive admonitionis signum. *Justinian.* *epist. ad Trebonian.* *præfixa Dig. prope fin.* Quædam admonitoria ejus facere.

ADMONITRIX, icis, f. 3. (admonitor) quæ admonet (It. *ammonitrice*; Fr. *celle qui donne un avertissement*; Hisp. *esta quien avisa*; Germ. *die Mahnerin*; Angl. *she who reminds, admonishes*). *Plaut.* *Truc.* 2. 6. 20. Quid adhuc ego tui, malum, admonitricis? In multis *Plauti* Codd., in quibus hæc verba leguntur (neque enim in omnibus reperiuntur), scriptum est *ammonitricis*.

ADMŌNĪTUM, i. *V. ADMONEO* in fin.

ADMŌNĪTUS, a, um. *V. ADMONEO*.

ADMŌNĪTUS, us, m. 4. (admonere) idem ferme quod admonitio: sed occurrit tantum in sexto casu singulari (It. *ricordo*, *avviso*, *ammonizione*; Fr. *action de rappeler à la mémoire*; Hisp. *el acto de traer a la memoria*, *advertimiento*, *admonición*; Germ. *die Erinnerung oder Mahnung an etwas*; Angl. *a reminding, recalling to mind, admonition, exhortation*).

I.) Proprie. — a) De actu in memoriam revocandi. Cic. 5. *Fin.* 2. 4. Usu hoc evenit, ut acrius et attentius de claris viris locorum admonitio cogitetur. *Ovid. Remed. am.* 729. Admonitu recreatur amor. — Cic. 3. *Catib.* 3. 8. Interea admonitu Allobrogum prætorem misi, qui ex ædibus Cethegi, si quid telorum esset, efferret. *Id.* 10. *Fam.* 12. Oblata religio Cornuto est pullariorum admonitu, non satis diligenter eum auspicii operam dedisse. *Ovid.* 3. *Fast.* 612. Flet tamen admonitu mortis, Elisa, tuæ. Adde *Cæs.* 3. *B. C.* 92. 2., *Liv.* 1. 48., *Curt.* 4. 13. 25. et *Tac.* 3. *Hist.* 81. — b) Pro hortatu. Cic. 13. *Att.* 18. Admonitu tuo perfecti libros ad Varronem. *Nep. Att.* 20. 3. Ut Attici admonitu eam reficiendam curaret.

II.) Improprie est objurgatio, castigatio. *Ovid.* 3. *Met.* 564. Hunc avus, hunc Athamas, hunc cetera turba suorum Corripuit dictis, frustra quoque inhibere laborant: Arriv admonitu est etc.

ADMORDEO, des, sum, dere, a. 2. (ad et mordeo). Præteritum juxta analogiæ leges esset *admordi* vel *admordidi*: verba enim, quæ in præteritis primam geminant, si componantur, modo geminationem habent, modo abijciunt, ut *occurro*, *accurro* et *accucurri*. At *admordi* tantum occurrit in *Plaut. fragm.* apud *Gell.* 7. 9. *Admordi* hominem, vel, ut alii referunt, *Admordi* hominem. Part. *Admorsus* I. — Ceterum *admordeo* est idem quod *mordeo*, vel mordendo abrodo (It. *mordere*, *morsicare*; Fr. *mordre*, *entamer en mordant*; Hisp. *morder*, *asir con los dientes*; Germ. *anbeissen*; Angl. *to bite, gnaw*).

I.) Proprie occurrit tantum Part. præter. pass. *Virg.* 2. *G.* 378. durique venenum Dentis, et admorsu signata in stirpe cicatrix. *Propert.* 3. 9. 53. de *Cleopatra*: Brachia spectavi sævis admorsa colubris.

II.) Translate est auferre ab aliquo rem, aliquid ab aliquo corraderet. *Plaut. Pers.* 2. 3. 14. Nam id demum lepulum est, triparcos homines, vetulos, avidos, aridos bene admordere, qui alium servo obsignant cum sale. *Id. Pseud.* 4. 7. 24. Præda hæc mea est; seortum querit, habet argentum. Jam admordere hunc mihi lubet.

ADMORSUS, a, um. *V. ADMORDEO*.

ADMORSUS, us, m. 4. (admordeo) morsus (It. *morsicatura*; Fr. *morsure*; Hisp. *mordedura*; Germ. *das Anbeissen*; Angl. *a biting*). *Symmach.* 1. *Ep.* 31. An vereris æmuli venena lectoris, ne libellus tuus admorsu duri dentis uratur?

ADMŌTIO, ōnis, f. 3. (admoveo) actus admovendi (It. *accostamento*, *appressamento*; Fr. *action d'approcher, d'appliquer*; Hisp. *el acto de acercar, de aplicar*; Germ. *die Heranbewegung*; Angl. *an applying*). Cic. 2. *Nat. D.* 60. 150. Itaque ad pingendum, ad scalpendum, ad nervorum eliciendos sonos apta manus est aduotione digitorum. *Cæli. Aurel.* 2. *Tard.* 6. Spongiarum cum aqua frigida expressarum admotio gutturi.

ADMŌTUS, a, um. *V. ADMOVEO*.

ADMŌTUS, us, m. 4. (admoveo) idem quod admotio. *Plin.* 24. *Hist. nat.* 11. 50. (85). Arundo, quæ in Judæa nascitur, odorem causa ciet menstrua admotu. *Harduin.* et recentiores Editt. rectius leg. *admota*.

ADMŌVEO, mōves, mōvi, mōtum, mōvere, a. 2. (ad et moveo). *Admōr* et *admōr* per omnes personas pro *admoverim* et *admoveram* dicuntur per synecopen, præsertim a Poetis. *V. Virg.* 4. *Æn.* 367. et *Ovid.* 3. *Pont.* 7. 36. et *V. MOVEO*. — Part. *Admovens* I. b.; *Admotus* I. a. et c.; *Admoturus* I. b.; *Admovendus* I. d.; — Est autem ad, seu prope aliquem locum moveo (It. *avvicinare*, *appressare*; Fr. *mouvoir, faire avancer vers un lieu, approcher*; Hisp. *mover, hacer, acercar*; Germ. *heranbewegen, heranbringen*; Angl. *to put near, bring near to*).

I.) Proprie. Est verbum locale, quod motum ad locum significat, ita ut res alienâ vi moveatur, et ponitur præcipue de rebus inanitionis. — a) Absolute. Cic. 2. *Orat.* 45. 190. Nulla materies tam facilis ad

exardescendum est, quæ, nisi admoto igni, ignem concipere possit. *Id. Verr.* 63. 163. Quid? cum ignes candentesque laminæ ceterique cruciati admovebantur etc. *Id. Cluent.* 13. 38. Tamquam aliquâ admotâ machinâ capere Asinii adolescentiam. *Id.* 2. *Off.* 10. 37. Dolorum cum admoventur faces. *Curt.* 8. 10. 28. Admoveri equum jussit. *Tac.* 2. *Ann.* 69. Admotas hostias — proturbat. *Lucan.* 7. 165. Admotus fugit ab ara Taurus. — b) Addito loco, ad quem quid admoveatur, modo cum *Aacus*, et præp. *ad* aut *in*, modo cum *Dat.*, aut etiam *Adverb.* Cic. 3. *Tusc.* 18. 43. Admovere fasciculum ad nares. *Id. Rabir. Post.* 9. 23. aspitem ad corpus. *Lucret.* 6. 900. (902). ad lumina lychnum. *Varro* 2. *R. R.* 2. 16. agnum ad matris mammam. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 43. 99. (245). cibum ad os. *Liv.* 34. 6. Ad urbem Romam admoturus exercitum. *Id.* 27. 25. Admovere exercitum Ariminum. *Liv.* 42. 57. copias in locum. — *Plaut. Cist.* 2. 2. 5. Quot admovi illi fabricas, quot fallacias! *Alti minus recte admōnivi*. Cic. 2. *Tusc.* 25. 61. Admovere faces doloris alicui. *Curt.* 6. 7. 12. gladium jugulo. *Id.* 9. 7. 8. tormenta corpori. *Tac.* 11. *Ann.* 38. Ferrum jugulo admovens. *Virg.* 3. *Ecl.* 43. labra poculis. *Tibull.* 3. 5. 11. ignes templis. *Virg.* 12. *Æn.* 171. pecus aris. *Sueton.* *Cal.* 32. altatibus victimam. *Ovid.* 5. *Met.* 643. curribus angues. h. e. adjuungere. *Colum.* 6. *R. R.* 30. 9. caput utero. *Id. ibid.* 27. 10. spongiarum naribus. *Liv.* 21. 1. Hannibalem altatibus. *Curt.* 3. 12. 26. Duci silium collo suo. *Sueton.* *Tib.* 44. infantes papillæ. *Cic.* apud *Augustin.* c. *Acad.* 3. 7. huc et illuc aurem. *Stat.* 11. *Theb.* 560. per *metaphoracum*: Admovere gressum. h. e. propius accedere. — c) Interdum ponitur de ædificiis, et est aliud aliis propius locare. Cic. 2. *de republ.* 3. 5. Neque enim (*Libem*) ad mare admovit. *Varro* 1. *R. R.* 13. 2. In primis culina videnda, ut sit admota. *Al.* admodum apta. *Sil.* *It.* 8. 454. medios illabitur amne Albula et admota præstringit mœnia ripa. *Juvenal.* 18. 148. Africa Mauro Percussa oceanum, Niloque admota tepenti. Similiter *Plin.* 2. *Hist. nat.* 9. 6. (43). Luna alias admota ælo, alias contigua montibus. — d) Ponitur sæpe de bellicis machinis et de copiis etiam, quæ contra hostes ab imperatore admoventur: interdum et absolute. Cic. 6. *Phil.* 3. 5. Dum ne propius urbem Romam ducenta milia admoveret. *Liv.* 26. 30. Admovere exercitum ad urbem. *Id.* alla sub b. *Id.* 44. 9. armatos muris. *Id.* 25. 24. 15. signa Achradinam. *Id.* 38. 5. tria opera adversus Pyrrhæum. *Id.* 38. 5. opera muris. *Curt.* 4. 4. 6. classem historii. *Id.* 9. 1. 27. copias oppido. *Liv.* 6. 10. scalas ad mœnia. *Tac.* 13. *Ann.* 39. scalas mœnibus. — Absolute *Cæs.* 3. *B. C.* 63. scalas. *Liv.* 32. 32. opera. *Curt.* 4. 4. 2. naves. *Sil.* *It.* 1. 296. castra. *Liv.* 38. 45. exercitum. *Cæs.* 8. *B. G.* 14. Legiones admoventur. *Curt.* 9. 4. 27. Jam admovebat rex, cum vates monere eum cepit. — e) Raro admodum de singulis personis. *Virg.* 3. *Æn.* 410. Ventus admovevit te oræ Sirulæ. *Curt.* 6. 5. 4. Admovere juvenes dextræ regis. *V. II.* 2. b. in fin.

II.) Improprie. ¶ 1. Est adhibere, applicare aliquid ad finem aliquem consequendum, qui præcipue spectatur, et de rebus ferme ponitur, scilicet — a) De medicorum remediis. *Sueton.* *Ner.* 37. Admovere iudicis alicui. *Id.* *Aug.* 17. psyllus Cleopatram. *Cels.* 5. 26. n. 21. eucurbitulam. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 38. 62. (134). Pelagio admotum alligatur (*buccinum*). *Alti aliter leg.* *Id.* 24. *ibid.* 11. 50. (85). (*Arundinis radix*) ciet menstrua admota. *Al.* male leg. *admotu*. *Cæli. Aurel.* 4. *Tard.* 3. Erunt spongiæ expressæ cum aceto calido — coxarum summitatibus — admoventur. *Id.* 5. *ibid.* 2. Hirudines admoventur. *Cic.* 4. *Tusc.* 28. 61. curationem ad aliquem. — b) De iis quæ metaphorice animo adhibentur. Cic. *Sext.* 5. 12. Admovere stimulos alicui. h. e. excitare, incitare. *Id.* 6. *Att.* 1. 5. calcar. *Horat.* 3. *Od.* 21. 13. lene tormentum ingenio. *Cels.* 7. 20. n. 2. vim. — c) Peculiariter occurrit *admovere aurem* ad audiendum. *Ter. Phorm.* 5. 6. 28. Accessi, adstisti: animam compressi, aurem admovi: ita animam attendere cepi. Cic. 2. *Orat.* 36. 153. Admovere aures, et subauscultando excipere voces. *Id.* *Harusp. resp.* 10. 20. aures ad vocem. *Id.* 3. *Herenn.* 15. 26. vultum ad auditores. h. e. convertere, inclinare. — d) Item peculiariter occurrit *admovere manum* vel *manus alicui rei*, aut ad tangendum solummodo, ut apud *Quintil.* 11. 3. 104. manus pectori. *Ovid.* 16. *Met.* 254. operi. *Propert.* 1. 3. 16. ad ora. *Liv.* 5. 22. Venerabundi

templum inire, primo religiose admoventes manus. — Aut ad opus aggrediendum, ut apud Ovid. 3. *Art. am.* 133. non sint sine lege capilli: Admotæ formam danique negantque manus. *Id.* 15. *Met.* 218. admoventes artifices manus. *Curt.* 6. 7. 14. manus operi. *Sueton. Vesp.* 8. rudibus purgandis. *Plin.* 35. *Hist. nat.* 11. 40. (133). marmoribus. Et *Sueton. Aug.* 80. digitum scripturæ. — Ad mala inferenda. *Liv.* 5. 11. manus nocentibus. *Cic.* 1. *leg. Agr.* 4. 11. manum vectigalibus. — e) Hinc etiam *Cic. Harusp. resp.* 10. 20. Admovent mentem ad voces allicujus. h. e. attendere, animum advertere. *Horat.* 2. *Ep.* 1. 161. acumina Græciae chartis. — f) Denique cum abstractis. *Cic.* 1. *Orat.* 11. 60. Admovent orationem ad sensus animorum, atque motus vel inflammandos, vel etiam extinguendos. *Id. Brut.* 54. 200. Animis iudicum admovent orationem, tamquam fidibus manus. *Id. Orat.* 17. 55. certum vocis sonum. *Ovid.* 3. *Pont.* 7. 36. et *Curt.* 5. 10. 14. preces. *Ovid.* 6. *Met.* 631. blanditias. *Id.* 10. *ibid.* 344. oscula. ¶ 2. Est etiam ad aliquem locum aut hominem adducere, afferre: et ponitur — a) De rebus præsertim abstractis, et peculiariter de malis temporibus, deque animi motibus qui in aliis excitantur. *Plaut. Asin.* 4. 1. 34. Admovent talos alicui. *Curt.* 8. 6. 16. occasionem. h. e. accelerare. *Id.* 8. 9. 33. diem leti. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 45. 46. (148). mortem. *Lucan.* 7. 50. horas mortis. *Stat.* 8. *Theb.* 576. fatalem horam. *Curt.* 10. 9. 1. bella civilia Macedonum genti. — *Liv.* 27. 43. metum. h. e. injicere. *Id.* 6. 10. terrorem. *Id.* 43. 10. spem cupiditati. *Curt.* 6. 2. 19. desiderium patriæ. *Seneca ad Helv.* 2. luctus animo. — b) De personis, et est admittere, perducere. *Sueton. Claud.* 39. Admovent aliquem in convivium et ad alcei lusus. h. e. admittere. *Curt.* 6. 9. 22. in fastigium dignitatis. h. e. promovere. *Id.* 9. 2. 7. in propiore amicitia locum. *Sueton.* *Tib.* 10. ad munera publica. *Id. Aug.* 64. ad curam reipubl. *Quintil.* 6. *proæm.* 13. ad spes honorum. *Sueton.* *Cal.* 12. ad spem successione. *Id. Tib.* 14. aliquem contubernio. h. e. admittere. *Tac.* 14. *Ann.* 53. aliquem spei. h. e. ad spem erigere. — Hinc admovent aliquem alicui interdum est conciliare, intimum reddere. *Vel. lej.* 2. 96. Mors Agrippæ admovit propius Neronem. *Sil.* 1. 8. 295. genus admotum Superis. h. e. Superos affinitate contingens. *Cic. Amic.* 9. 32. Applicant se et propius admovent. h. e. inter se conciliantur, conjunguntur. Cf. *ibid.* 27. 100. Quæ virtus cum se extulit et ostendit lumen suum et idem aspectu agnovitque in alio, ad id se admovent vicissimque accipit illud, quod in altero est.

ADMUGIO, is, fvi vel ti, itum, ire, n. 4. (ad et mugio) proprie de bobus dicitur, cum aliorum mugitibus respondent (It. *mugghiare*; Fr. *répondre en meuglant*; Hisp. *mugir*; Germ. *zubrüllen*; Angl. *to low for, or after*). *Ovid.* 1. *Art. am.* 279. Molibus in pratis admugit femina tauro. *Claudian.* *IV. Cons. Honor.* 576. submissis admugit cornibus Apis. Adde 3. *Rapt. Proserp.* 443.

ADMULCEO, ces, cere, a. 2. (ad et mulceo) palpo, mulceo (It. *accarezzare toccando*; Fr. *caresser, flatter avec la main*; Hisp. *halagar, acariciar*; Germ. *anstreicheln*; Angl. *to sooth gently, to caress*). *Pal. lad.* 4. *R. R.* 12. 2. de bubus domandis: Non a latere, neque a tergo, sed a fronte accedens bubulcus admulceat.

ADMURMURATIO, ōnis, f. 3. (admurmuro) murmur et submissæ voces multitudinis quod concionis tum improbantis, tum applaudentis, aut ex adjectis vocabulis pateat necesse est (It. *mormorio, bisbiglio*; Fr. *murmure*; Hisp. *mormureo*; Germ. *das Zummern*; Angl. *a murmuring*). — a) De murmure multitudinis improbantis. *Cic. pro leg. Manil.* 13. 37. Vestra admurmuratio facit, Quirites, ut agnoscere videamini qui hæc fecerint. *Id. Pison.* 14. 32. Qui non admurmuratione, sed voce et clamore abjecti hominis furorem fregritis. *Id.* 6. *Ferr.* 12. 27. Risus populi atque admurmuratio omnium facta est. Adde 7. *ibid.* 16. 41. — b) De murmure multitudinis applaudentis. *Cic.* 2. *Ferr.* 15. 45. Grata concionis admurmuratione. *Id.* 2. *ad Q. fr.* 1. 3. Secundæ admurmurationes cuncti senatus.

ADMURMÜRO, as, avi, ūtum, are, n. 1. (ad et murmur). Part. *Admurmurans*. Est submissa voce murmur; et in utramque partem sumitur (It. *far mormorio, bisbigliare*; Fr. *murmurer*; Hisp. *murmurar*; Germ. *zumurmeln*; Angl. *to murmur*). —

a) In malam partem. *Cic.* 7. *Ferr.* 16. 41. Quam valde universi admurmuravit, quam palam principes contradixerint. — b) In bonam partem. *Cic.* 1. *Att.* 13. 2. Seito præpositum esse nobis pacificatorem Allobrogum; idque admurmurante senatu, neque me invito esse factum. *Id.* 2. *Orat.* 70. 285. Cum esset admurmuratum.

ADMURMÜROR, āris, ātus sum, āri, dep. 1. idem quod murmuro, sed tamen activa significatione occurrit tantummodo apud *Fronton.* 2. *Ep. ad M. Cæs.* 1. Ad hoc paues admurmurati sunt.

ADMŪTĪLO, as, āvi, ūtum, are, a. 1. (ad et mutilo) idem quod mutilo; sed translate tantum occurrit pro pecuniā, rem alicui auferre, corrādere, in re aliqua cum damno decipere: ducta translatione a tonsoribus capillos barbamve attondentibus (It. *pelare, smugner*; Fr. *tondre, escroquer*; Hisp. *estafar, petardear*; Germ. *prellen*; Angl. *to fleece, bilk, chouse*). *Plaut. Capt.* 2. 2. 18. Utrum strictim ne attonsurum dicam esse, an per pectinem, nescio: verum si frugi est, usque admutilabit probe. *Id. Mil. glor.* 3. 1. 172. Inveni lepidam sycophantiam, qui admutiletur miles usque cæsariatus. *Id. Pers.* 5. 2. 48. Tu es, qui me usque admutilasti ad cutem. *Ter. Hec.* 1. 1. 7. hoc sensu mutilare dixit. ¶ MUTILO.

ADNASCOR. V. AGNASCOR.

ADNATIO. V. AGNATIO.

ADNATO. V. ANNATO.

ADNATUS. V. AGNATUS.

ADNAVIGATIO. V. ANNNAVIGATIO.

ADNAVIGO. V. ANNNAVIGO.

ADNECESSARIUS, a, um, adject. admodum necessarius, perneccarius. *Cassiod. de music. in fin.* Censorinus quoque de accentibus voci nostræ adnecessarius subtiliter disputavit.

ADNECTO. V. ANNECTO.

ADNEGATUS, a, um, idem quod negatus, præpositione ad vim significationi addente. *Ulp. Dig.* 12. 3. 3. Quia deposita est pecunia adnegata est. Ita legitur in celebri editione *Torrentini*: apud *Haloand.* est *denegata*: in aliis *abnegata*.

ADNEPOS, ōtis, m. 3. (ad et nepos). Scribitur et *atnepos*: utroque enim modo legitur in *Dig.* 38. 10. 1. in editione *Torrentini*, qui *Pandectas Florent.* fideliter exscripsisse se proficitur. V. quæ dicuntur in fine vocis AT. — Abnepos est quartus nepos, abnepotis vel abnepotis filius; et refertur ad atavum (It. *quarto nipote*; Fr. *fiis* et Hisp. *hijo de l'abnepos ou de l'abnepotis*; Germ. *der Ururgrossenkel oder Enkel des Urenkels*; Angl. *a fourth grandson*). *Cajus Dig.* 38. 10. 1. § 7. Quinto gradu sunt supra atavus, atavia; infra adnepos, adnepotis. Adde *ibid.* 10. § 16. et 17., et *Paul. Sent.* 4. 11. 5. *Inscript.* apud *Gud.* 8. 6. (quæ apud *Orell.* est 887.). PRO SALUTE ET VICTORIA IMP. CAESARIS M. AVRELI ANTONINI L. AVRELI VERI F. DIVI PII NEP. DIVI HADRIANI PRON. DIVI TRAIANI PARTH. ABNEP. DIVI NERVAE ADNEPOTIS. *Inscript.* apud *Gruter.* 253. 3. IMP. CAES. DIVI M. ANTONINI PII GERMAN. SARMAT. FILIO DIVI PII NEPOTI DIVI HADRIANI PRONEPOTI DIVI TRAIANI PARTHIC. ABNEPOTI DIVI NERVAE ADNEPOTI L. AELIO AVRELIO COMMODO AVG. Adde *Inscript.* apud *eumd.* 260. 2. et 262. 4. et 5., et apud *Fabretti.* c. 10. n. 86. et 88. — NB. In *Inscript.* apud *Maff. Mus. Veron.* p. 427. 1. M. Aurelius Antoninus Caracalla appellatur Trajani et Nervæ adnepos, qui tamen Nervæ trinepos dicendus erat, (quod in alia item *Inscript.* apud *Marin. Fratr. Arv.* p. 360. factum est) ideo fortasse, quod vox *trinepos* minus probaretur, quantumvis ab JCTis usurpata fuerit.

ADNEPTIS vel atneptis, is, f. 3. quarta neptis, abnepotis vel abnepotis filia; et refertur ad ataviam (It. *quarta nipote*; Fr. *filie* et Hisp. *hija de l'abnepos ou de l'abnepotis*; Germ. *die Ururgrossenkelin oder Enkelin des Urenkels*; Angl. *a fourth granddaughter*). *Cajus Dig.* 38. 10. 1. § 7. et *Paul.* *ibid.* 10. § 16. et 17.

ADNEXIO, ADNICTO, ADNO, ADNŪBĪLO et alia ADN incipientia. V. ANNEXIO, ANNICTO, ANNO, ANNŪBĪLO, ANN.

ADNŌMEN, ADNŌMINATIO, ADNOSCO. V. AGNŌMEN, AGNŌMINATIO, AGNOSCO. — Sed tamen hic recensenda videtur etiam vox

ADNŌTUS, a, um, adject. valde notus; ad enim auget. Quam vocem nonnulli legunt apud *Sueton.* de *ill. Gramm.* 1. Quos domi forisque docuisse, adnotum est. *Gronov.* tamen corrigit *adnotatum* est,

probantibus *Oudendorpio, Wolfio* et recentioribus Philologis.

ADOBRŪO, rūis, rūi, rūtum, rūere, a. 3. (ad et obruo) est terra obruere, sive tegere terram aut aliud ingerendo (It. *coprir con terra, sottterrare*; Fr. *couvrir de terre*; Hisp. *cubrir de tierra*; Germ. *durch Auf- oder Anschütten von Erde, bedecken*; Angl. *to cover with earth, to bury in the ground*). *Colum.* 11. *R. R.* 2. 54. Omnes arbores, quæ fuerant in segete, circumfodere et adobruere oportet. *Id.* 5. *ibid.* 5. 2. Quatuor angulis semina applicabuntur subjecta minuta terra, et ita scrobes adobruentur. *Id.* 2. *ibid.* 12. 10. Segetes admota terra adobruentur. Et *ibid.* 11. 10. Si plus quatuor digitis adobrutum est semen ejus, non facile prodit. Adde *Gargil. de arb.* p. 405. *Mai.*

ADOLABILIS, e, adject. Nonnulli hanc vocem legunt in *Ennio* apud *Non.* p. 155. 30. *Merc.* et interpretantur sine dolore; alii exponunt adorabilis, h. e. qui orari potest. Sed rectius ibi cum *Mercer.* legendum est *adulabilis*, quam vocem V.

ADOLATIO, ōnis, idem ac adoratio, ducta ab *adoleo*, quod in sacrificiis significat Deos incensis odoribus propitiare et orare, aut iuxta alios ab *adolo*, as, quod sit ab antiquo *olo*, as pro *colere* olim usurpato (V. ADULOR), legitur a nonnullis apud *Tertull.* *Apolog.* 25. *ad fin.*, ubi tamen alii aliter.

ADOLÉFACTUS, a, um, part. ad ius. verbo adolefacere, et est incensus (It. *abbruciato*; Fr. *brulé*; Hisp. *quemado*; Germ. *in Brand gesetzt*; Angl. *set on fire, burnt*). *Fragm. Inscript. Fratr. Arv.* apud *Gruter.* p. 121. Arbores adolefactæ.

ADOLEO, ōles, ōlui, ōlūtum, ōlere, a. 2. (ad et oleo). Perf. *Adolevi* pro *adolui* occurrit apud *Enn.* (V. infra 1. a.). Part. *Adoletus* nusquam occurrit; *Adultus* et *Adolendus* 1. a. Hoc verbum, quod ab ipsis olim Latinis *Paul. Diac.* p. 5. 6. *Müll.*, *Non.* p. 58. 21. *Merc.* et *Serv.* in *Virg.* 8. *Ecl.* 65. et 1. *En.* 704. unum idemque esse cum *adolesco* dicebatur, componitur ex præp. ad et verbo *olere*, cuius est causativum, uti Grammatici ajunt (V. *Döderlein. Lat. Synon. Vol.* 1. p. 177., 3. p. 133. et 4. p. 243. et 254.): ac proinde *adoleo* proprie est facio ut aliquid odorem exhalet, aliquid in odorem, sive in fumum et vaporem converto; unde idem est atque incendo, cremo, cum sermo est de sacrificiis: crellitum est enim sacrificiorum odorem diis maxime gratum esse. Fortasse etiam utebantur libenter hoc verbo veteres κατ' εὐφημίαν, ne scilicet aut cremare, aut igne consumi; usurparent (ut notat *Serv.* in *Virg.* 1. *En.* 704), quæ verba sunt trali omnia (It. *abbruciare, accendere*; Fr. *bruler*; Hisp. *quemar*; Germ. *verbrennen*; Angl. *to burn*).

D. Proprie occurrit — a) De hostiis, quæ a sacrificiis apud veteres in vaporem convertiebantur, seu cremabantur. *Ennius* apud *Lactant.* 1. 11. 63. Eamque hostiam, quam ibi sacravit, totam adolevit. *Cassius* apud *Priscian.* 9. p. 872. *Putsch.* Sacrificium, ubi integrum anserem adoleverunt. *Valerius Antias* apud *eumd.* *ibid.* Eo omnes hostiæ, vituli xxvii conjecti; et ita omnia adulta sunt. *Virg.* 8. *Ecl.* 65. Verbenasque adole pingues et mascula tura. *Cod. Theod.* 1. 11. 7. Tura adolere. *Ovid.* 3. *Fast.* 803. Viscera qui tauri flammis adolenda lledisset. *Id.* 1. *ibid.* 276. Hæc (ura) adoleit flammis cum strue farra suis. *Id. Heroid.* 16. 333. Quaque feres gressum, adolebunt cinnama flammæ. *Petr.* *Satyr.* 115. Et Lycæi quidem rogos inimicis collatis manibus adolebat. *Plin.* 28. *Hist. nat.* 2. 5. (28). In mensa utique id (h. e. cibum e manu prolapsum) reponi, adoleisque ad Larem, platio est. *Tac.* 6. *Ann.* 28. Subire patrum corpus, inque Solis aram perferre atque adolere. *Inscript.* in *Cenot. Pis.* apud *Orell.* 642. EAMQUE HOSTIÆ EO LOCO ADOLEANTVR. — b) Interdum etiam extra sacrificia usurpatur pro comburere. *Ovid.* 1. *Met.* 492. Utque leves stipulae dempsit adolentur aristas, Ut facibus sepes ardent, quas forte viator Vel nimis admovit, vel jam sub luce reliquit; Sic deus in flammis abiit. *Colum.* 12. *R. R.* 31. Si quod animal in mustum ineliderit et interierit —, ita ut reportum corpus fuerit, id igne adoleatur cinis ejus in vas, quo deciderat, frigidus infundatur. *Gell.* 17. 10. Oravitque a suis amicissimis impense, ut *Aneida* adolere. *Eutrop.* 10. (9). 18. Nimietate prunarum, quas gravi frigore adoleri multis jusserat. — c) Ponitur etiam de locis, in quibus sacra fiunt, fere semper addito Ablativo; et est facere ut ipsa loca sacrificii odo-

rem emittant, loca ipsa sacris honestare. *Zucet. 4. 1229.* (1233). multo sanguine mœsti Conspurgunt aras adolentque allaria donis. *Forcellinus* interpretatur *cumulant*, et cf. *Virg. 8. Æn. 284.* et 11. *ibid.* 50.; sed *V.* quas de compositione hujus vocis superius dicta sunt. *Virg. 7. Æn. 71.* castis adoleo dum altaria tridis. *Id. 1. ibid. 702.* quibus — Cura penum struere et flammis adolere Penates. *Tac. 2. Hist. 3.* Adolere altaria igne puro et credibus. *Id. 1. Ann. 30.* Captivo cruore adolere aras. *Stat. 1. Theb. 514.* adolere focos.

II.) Translate *adolere* honores est odores, seu victimas offerre, quibus dii honorantur. *Virg. 3. Æn. 547.* Junoni Argivæ Jussos adolemus honores. *Ovid. 8. Met. 741.* nullo aris adoleret honores.

ADOLEO, es, ere, n. 2. (ad et oleo). *V.* vocem præced. Est verbum neutrum, et significat idem quod oleo, vel odorem spiro (It. *olire*; Fr. *exhaler*, rendre une odeur; Hisp. *exhalar olor*; Germ. *duften*, riechen; Angl. to smell, or emit a scent). *Plaut. Cas. 2. 3. 19.* Unde hic, amabo, unguenta adolent?

ADOLESCENS, entis, Particip. præ. verbi *adolere*, quod tamquam adjectivum usurpatur *V.* ADOLESCO in fin. Sed occurrit etiam

ADOLESCENS vel adolescens, entis, substant. m. et f. 3. (adolere). In Genit. plur. *adolescentum* pro *adolescentium* dixit *Plaut. Pseud. 1. 3. 130.* — Ceterum adolescens est homo qui pueritiam excessit, et nondum ad juventutem pervenit: ita dictus, quod eo maxime tempore crescat (It. *giovane*; Fr. *jeune homme ou fille*; Hisp. *joven*; Germ. *ein junger Mann*, junges Weib; Angl. a young man, young woman). Ejus ætas incipit ab anno decimo quarto, et usque ad vigesimum octavum protenditur, ut docet *Isid. 11. Orig. 2. 4.*, vel (quod parum distat) ab anno decimoquinto usque ad trigesimum, ut docet *Varro* apud *Censorin. Die nat. 14.* Sunt etiam qui incipere ajunt anno duodecimo, et desinere vigesimo secundo, quod eo anno fere homines crescere desinant. Sed hæc postrema annorum assignatio aut nunquam, aut certe vix apud Latinos scriptores locum habet. Quin ab ipsis interdum *adolescentes* dicuntur, qui annum trigesimum excesserint: ut a *Cic. 2. Orat. 2. 3.* adolescens vocatur L. Crassus, qui trigintaquatuor annos natus erat: a *Sallust. Catil. 49.* C. Cæsar, qui triginta tres, vel, ut alii volunt, triginta quinque, *adolescentulus* nominatur (*V.* ADOLESCENTULUS): et a *Nep. Attic. 8.* et 16., itemque a *Cic. 2. Phil. 44. 113.* Brutus, et Cassius, quo anno præturam gerebant, hoc est ætatis quadragesimo, *adolescentes* nuncupantur. *Id. 2. Phil. 46. 118.* se *adolescentem* vocat loquens de suo consulatu, quem gessit ætatis anno quadragesimo quarto. *Id. 1. Catil. 8. 21.* senatorem Sextium *adolescentem* appellat: quæ omnia pluribus ostendit *Munus. ad Cic. 2. Fam. 1.* Vide hoc de re et *A. Mai. Class. Auct. Tom. 1. p. xxvi. adnot. 3.* His tamen, aliisque locis, quæ afferri possent, non tam ætatis annos notare voluisse videntur, quam ejus vigorem floremque: vel dicendum, *adolescentes* vocari homines tam grandes natu, ratione seu respectu seniorum, quibuscum loquuntur vel comparantur. Secum enim mos est juniores se *adolescentes* appellare. — Nunc ad usum vocis veniamus. — a) Masc. gen. sæpe conjungitur cum subst. *homo*. *Plaut. Trin. 4. 2. 94.* Amantur homini *adolescenti*. *Cic. 2. Fam. 15. 4.* Hominem *adolescentem* alienare noli. *Orell. leg. nobilem*, repugnante *Cod. Medic.* Adde *Ter. Phorm. 5. 9. 52.*, *Cic. 1. Orat. 25. 117.*, *Cæs. 6. B. G. 28.*, *Sall. Cat. 38.* et *Jug. 6.*, *Liv. 2. 6.* aliosque. — b) Absolute. *Plaut. Mil. glor. 3. 1. 67.* Tute me ut fateare faciam esse *adolescentem* moribus. *Ter. Andr. 4. 7. 4.* Bonus *adolescent*. *Cic. Senect. 8. 26.* *Adolescentes* bona indole præditi. *Ter. Eun. 1. 2. 124.* *Adolescentes* nobilibus. *Id. Adelph. 4. 7. 42.* luxu perditus. *Cic. 4. Tusc. 25. 55.* perditus et dissolutus. *Id. 5. ibid. 27. 77.* *Adolescentium* greges. — c) Sæpe *adolescent* usurpatur ad ætatem significandam. *Cic. 2. Phil. 46. 118.* Defendi rempublicam *adolescent*, non dextram senet. *Id. 2. Orat. 2. 8.* Cum alter non multum, quod quidem extaret, et id ipsum *adolescent*, alter nihil admodum scripti reliquisset. *Plin. 30. Hist. nat. 2. 6. (18).* Cum *adolescentibus* nobis Apion prodiderit etc. — d) Sæpe ita vocantur grandes natu, ut a senioribus ejusdem nominis distinguantur. *Cæs. 7. B. G. 87.* Brutus *adolescent*. *Id. 1. ibid. 52.* Crassus *adolescent*. *Id. 1. B. C. 8.* Cæsar *adolescent*. — e) Fem. gen. modo cum alio substant., modo absolute

occurrit. *Ter. Hec. 4. 4. 38.* Mater quod suasit sua, *adolescent* mulier fecit. *Cic. 1. Divinat. 18. 36.* Africanæ filia *adolescent*. *Ter. Andr. 3. 2. 8.* Cumque huic veritus est optumam *adolescenti* facere injuriam.

ADOLESCENTIA vel adolescentia, æ, f. 1. (*adolere*, q. v. *V.*) esset prima hominis ætas post pueritiam et ante juventutem; sed fere semper latius patet et significat ipsam juventutem ac virilitatem, h. e. tempus inter pueritiam et senectutem, ut dictum est in *V.* ADOLESCENS (It. *adolescenza*, *gioventù*; Fr. *adolescence*, *jeune âge*; Hisp. *adolescencia*, *juventud*; Germ. *Jungemannsalter*; Angl. *youth*, *adolescence*).

1.) Proprie. *Cic. Senect. 2. 6.* Quid enim citius *adolescentiæ* senectus, quam pueritiæ *adolescentia* obrepit. *Seneca Ep. 30.* Quemadmodum senectus *adolescentiam* sequitur, ita mors senectutem. *Cic. Top. 7. 32.* Qui *adolescentiam* florem ætatis, senectutem occasum vitæ velit definire. *Id. Senect. 9. 29.* Libidinosæ enim et intemperans *adolescentia* effectum corpus tradit senectuti. *Nep. Them. 1. 1.* Ineantis *adolescentiæ* vita. *Cic. 2. Off. 32. 117.* Ineunte *adolescentia*. *Id. 1. Fam. 9. 11.* Ab *adolescentia*. *Id. ibid. § 23.* Jam a prima *adolescentia*. *Id. 13. ibid. 21. 1.* Ab ineunte *adolescentia*. *Sueton. Claud. 41.* In *adolescentia*. *Cic. Senect. 14. 50.* Usque ad *adolescentiam* meam. *Id. ibid. 14. 48.* *Adolescentiam* dixit pro hominibus in *adolescentia* constitutis.

II.) Translate, non de homine, sed de tempore dixit *Flor. præf. 6.* Hoc fuit tempus viris armisque incitissimum: Ideo quis *adolescentiam* dixerit.

ADOLESCENTIOR vel adolescentior, ætis, ari, dep. 1. (*adolere*) *adolescentis* moribus uti, petulantius juvenitiliterque agere, luxuriari. *Varro* apud *Non. 71. 30. Merc.* Quoniam tu quoque adhuc *adolescentiaris*.

ADOLESCENTŪLA vel adolescentula, æ, f. 1. (*adolere*) *adulescentula* parva *adolescent* (It. *giovinezza*; Fr. *jeunette*; Hisp. *juventita*; Germ. *ein junges Mädchen*; Angl. a young woman). *Plaut. Epid. 1. 1. 41.* Formâ lepida et liberali captivam *adolescentulam* de præda mercatus. *Ter. Andr. 1. 1. 91.* Unam aspiciam *adulescentulam*. *Id. Heaut. 3. 3. 41.* Filia *adulescentula*. — Est etiam vox blanditiæ. *Plaut. Rud. 2. 4. 3.* Et tu multum salveto, *adulescentula*.

ADOLESCENTŪLUS vel adulescentulus, i, m. 2. parvus *adolescent*, cujus deminut. est, ceterum eadem prorsus significatione *V.* ADULESCENS. — a) Interdum nomini *homo* jungitur. *Ter. Andr. 5. 4. 7.* Tunc hic homines *adulescentulos* — in fraudem illis: Adde *ibid. 5. 1. 9.* — b) Absolute. *Ter. Eun. 3. 1. 33.* Rhodius *adulescentulus*. *Cic. Planc. 11. 27.* modestissimus. — Etiam pro contemptum. *Nævius* apud *Cic. Senect. 6. 20.* Proveniebant oratores novi, stulti *adulescentuli*. *Cic. Dom. 14. 37.* Imberbis *adulescentulus*. — c) Ad ætatem significandam. *Cic. Planc. 11. 27.* Qui *adulescentulus* cum A. Torquato profectus in Africam. *Id. Orat. 30. 107.* Quantis illa clamoribus *adulescentuli* diximus de supplicio patriæ idam! *Cic. h. l. adulescentulum* se appellat, causam dicentem pro Roscio Amerino annos natum viginti septem, ut *Gell. 15. 28.*, vel viginti sex, ut *Quintil. 12. 6. 4.* scribit. *Cic. 1. de repub. 15. 23.* Me admodum *adulescentulo*. Adde *Nep. Hamulc. 1. 1.*

ADOLESCENTURIO vel adulescenturio, is, ire, o. 4. (*adolere*) *adulescentium* more facio. *Lælius* apud *Non. p. 74. 15. Merc.* Incipiunt *adulescenturio* et nescio quid nugari facere. — Affertur a Lexicographis etiam locus *Quintil. 2. 2.*, quem nos nondum invenimus.

ADOLESCO vel adulesco, ðiescis, ðlervi, ultum, ðlescere, n. 3. Perf. *Adolui* pro *adolevi*, et *Adolesse* per synopen pro *adolevisse* 1. a. Part. *Adolescens* 1. a. et in fin.; *Adultus* in fin. — *Paul. Diac. p. 5. 5.* *Müll.* dicit ab *ἀδολος* (quod nonnulli male mutant in *ἀδολος*) h. e. augeor; alii deducunt ab *adoleo*, quod falsè accipiunt pro *crescere*, et compositum affirmant ex præp. *ad* et *δλω* volvo. Rectius *adulesco* componitur ex *ad* et *alesco* (neutr. incl. ab *alo*) æque atque in verbo *inculcare* ex præp. in et *calcare*, mutata a in u, unde *adulesco* sicut antiquissimi Latini proferbant et plures exhibent *Codd. Plauti, Terentii, Petronii, Prisciani* aliorumque (*V. Döderlein, Latein. Synon. Vol. 1. p. 177.*). Porro est idem ac *cresco* (It. *crescere*; Fr. *croître*; Hisp. *crecer*; Germ. *heranwachsen*, *größer werden*; Angl. to grow, increase).

1.) Proprie et physice occurrit — a) Absolute de hominibus, belluis, plantis, raro et de aliis. *Cic. 1. Nat. D. 35. 99.* Rationem inesse non posse, nisi in eo, qui natus sit, qui adoleverit, qui didicerit. *Varro* apud *Priscian. 9. p. 872. Putsch.* Postquam adoleverit hæc juvenitas. *V. Adultus* in fin. *Plin. 9. Hist. nat. 8. 7. (22).* *Adolescent* celeriter (*delphinus*). *Cic. Senect. 15. 51.* Viriditas herbescens, quæ, nixa fibris stirpium, sensim adolevit. *Ovid. 4. Met. 37.* ramos — *adulescere* cernit. *Id. Heroid. 8. 11.* *adulesse* segetes. *Plin. 9. Hist. nat. 16. 23. (56).* Arundines non sine imbre *adulescent*. *Gell. 17. 9. extr.* Hominem, quoad capillus *adulesceret*, domo continuit. *Id. 20. 8.* Cæpe virescit decedente luna, inarescit *adulescente*. *Ammian. 22. 8. a med.* Borysthenes concursu multorum amium *adulescens*. — b) Sæpe additur etiam gradus, ad quem usque quis adolevit, per Accus. et præp. ad aut in, aut interdum sine præp. *Plaut. Cas. prol. 41.* Postquam adolevit (*puella*) ad eam ætatem, ut viris placere possit. *Plin. 9. Hist. nat. 3. 2. (6).* Ad immobilē magitodinem bellæ *adulescent*. *Quintil. 8. 5. 28.* ad justam magnitudinem. *Plin. 6. Hist. nat. 32. 37. (202).* ad centum XIV pedes. — *Id. 7. ibid. 16. 17. (76).* Euthymæis filium in tria cubita triennio *adulescisse*. *Id. 12. ibid. 1. 3. (7).* in amplitudinem. *Id. 13. ibid. 7. 15. (58).* in crassitudinem. *Id. 16. ibid. 34. 62. (151).* in longitudinem. *Id. 8. ibid. 14. 14. (36).* in latam magnitudinem. *Tac. 5. Hist. 7.* in solitam speciem. — *Ovid. 3. Fast. 59.* ter senos proles *adoleverat* annos.

II.) Translate occurrit — a) de hominibus, belluarum, plantarum ac tempestatum ætate. *Zucet. 3. 450.* ubi robustius *adolevit* viribus ætas. *Liv. 1. 4. 8.* Cum primum *adolevit* ætas. *Virg. 12. Æn. 438.* Tu facio mox cum matura *adoleverit* ætas. *Horat. 1. Sat. 9. 34.* loquaces, Si sapiat, vitet simul atque *adoleverit* ætas. *Virg. 2. Æn. 362.* dum prima novis *adolevit* frondibus ætas. *Tac. 13. Ann. 30.* Ver *adolevit*. *Tertull. ad Nation. 1. 1.* *Adolescent* numerus Christianorum. *V. et Adultus* in fin. — b) Etiam de animæ facultatibus. *Cic. 1. Legg. 7. 22.* Quæ (ratio humana) cum *adolevit* atque perfecta est. *Sall. Jug. 67.* Inter artes bonas ingenium brevi *adolevit*. — c) De his omnibus, quæ crescere possunt, ac præcipue de animi affectibus. *Cic. 5. Fin. 20. 55.* Eaque cupiditas — *adolevit* una cum ætatibus. *Ovid. 5. Fast. 175.* virtus annis *adolevit*. *Id. 2. Amor. 19. 23.* *adolevit* in usus Amor. *Tac. 2. Hist. 73.* Vix credibile est, quantum superbæ socordique Vitellio *adoleverit*. *Sall. Cat. 55.* Postquam respubli. *adolevit*. *Id. Jug. 2.* Res Persarum brevi *adolevit*. *Tac. 3. Hist. 34.* Cremona numero colonorum, ubere agri *adolevit* floruitque. *Id. 2. Ann. 50.* *Adolescebat* interea lex majestatis. *V. Adultus* in fin.

Adolescent, entis, est Part. præ. quod occurrit etiam velut Adject., unde Comp. *Adolescentior*. —

1.) Proprie de hominibus. *Liv. 42. 38. 13.* Oppido *adulescent*. *Cic. Amic. 27. 101.* et *Hab. perd. 7. 21.* Admodum *adulescent*. *Ter. Hec. prol. aut. 3.* Eodem ut jure uti senem liceat, quo jure nam usus *adulescentior*. *Sall. apud Priscian. 10. p. 902. Putsch.* Ut *adulescentior* ætati concederet Mamerco. — 2.) Translate. *Cic. 9. Fam. 8. 1.* *Adolescentior* Academia. h. e. recentior. — *Nep. ADULESCENS* est etiam Substant., quod *V.* suo loco.

Adultus, a, um, est Part. præter. pass., quod sapissime velut Adject. usurpatur, unde Comp. *Adultior*, et est qui crevit: — 1.) Proprie dicitur de animalibus et plantis, et significat illud qui jam crevit, et ad justam staturæ suæ magnitudinem pervenit. *Cic. Brut. 96. 330.*, *Liv. 26. 50.*, *Horat. 3. Od. 2. 8.* et *Curt. 3. 11.* *Adulta* virgo. *Cic. 5. Tusc. 20. 58.* Cum jam essent *adultæ* (*filix*). *Sall. Cat. 15.* Timens privignum *adultum* ætate. *Sueton. Aug. 60.* *Adultæ* ætate virgines. *Quintil. 2. 2. 3.* *Adulti* pueri. *Sueton. Tit. 10.* liber. *Id. Claud. 39.* filias. *Virg. 4. G. 162.* *Titus* (*apum*). *Plaut. 11. Hist. nat. 29. 35. (105).* locustæ. *Id. 9. ibid. 8. 7. (22).* catuli *delphinorum*. *Id. 10. ibid. 33. 49. (93).* *Adultiores* pulli hirundinum. *Horat. Epod. 2. 9.* *Adultæ* vitium propagines. *Seneca (Id. 49).* *Adultæ* Ceres. h. e. segetes. *Ammian. 30. 3.* in partem segetes. *Stat. 2. Silv. 1. 122.* erinis. *Id. 4. ibid. 3. 14.* artus. *Ammian. 16. 12.* tanquo. — 2.) Translate ponitur — a) De ætate, tempestatibus et diebus. *Cic. 5. Ferr. 68. 160.* *Adultæ* ætate puer. *Tac. 2. Ann. 23.* æstas. *Id. 11. ibid. 31.* auctumnus. *Servius in Virg. 1. G. 43.* *Annus* quæ-

tuor sunt tempora divisa in ternos menses, qui ipsorum temporum talem faciunt discretionem, ut primo mense veris novum dicitur ver, secundo adultum, tertio præceps. Sicut etiam Sallustius dicit ubique *nova æstas, adulta, præceps*. Tac. 3. *Hist.* 23. nox. *Cyprian. lib. de Lapsis* 36. *Etate* protracta et in annis adultioribus constituta. *Vellej.* 2. 30. 6. Adultus in tantum numerus. — b) De iis omnibus, etiam abstractis, quæ cum creverint majori quasi ambitu distenduntur. *Catull.* 20. 11. capellæ ubera adulta lacte. *Cic.* 2. *de republ.* 11. 21. Populus adultus jam pæne et pubes. *Tac. de Orat.* 25. Nascenti adhuc (*eloquentiæ*), nec satis adultæ. *Cic. Brut.* 7. 27. Qui non nascentibus Athenis, sed jam adultis fuerunt. *Liv.* 2. 1. 6. Res nondum adultæ. *Vellej.* 2. 110. 2. Adulta viribus Dalmatia. *Tac.* 5. *Hist.* 8. Macedonibus invalidis, Partis nondum adultis. *Lucret.* 2. 1129. (1130). Robur adultum. *Cic.* 1. *Cat.* 12. 30. Adulta pestis reipubl. h. e. Catilina. *Tac.* 3. *Ann.* 53. Vitia prævalida et adulta. *Id.* 1. *Hist.* 31. Incipiens adhuc et nondum adulta seditio. *Id.* 15. *Ann.* 73. Conjuratio adulta. *Id.* 1. *Ann.* 46. Auctoritas adolescentium nondum adulta.

ADOLESCO, scis, scere, n. 3. inch. ab adoleo, ceterum eadem prorsus significatione, h. e. odorem spirare. *Virg.* 4. G. 379. Panchæis adolenscent ignibus aræ. h. e. ture aliisque Arabicis odoribus igne incensis fumant. V. ADOLEO.

ADOLESCO, scis, scere, a. 3. pro compingere, conjungere, affertur a *Forcellino* e *Sall.* fragm. apud *Serv.* in *Virg.* 7. *Æn.* 632. et 3. G. 155. sed lectio- nes sunt omnino dubiæ locique videntur corrupti.

ADOLEO, as, pro adoro, oro, propitio, legitur a quibusdam apud *Tertull.* *Apolog.* 25. ad fin. ubi alii aliter. Quin et *adolari* deponentis forma pro *adolare* et cum Dativo legunt alii apud *eumd.* *Resurr. carn.* 8. Sed hæc et *Adolatio* sunt vocabula a *Lexico* expungenda.

ADOMINATIO, ònis, f. 3. (ad et ominatio) est bonum omen. Occurrit in *Gloss.* V. *Barth.* ad *Stat.* 2. *Theb.* 160.

ADONERO, as, a. 1. idem ac onero } sunt vocabu-
ADONEUS, a, um, idem ac idoneus } la a *Lexico*
expungenda, quippe leguntur tantummodo in *Not.*
Tir. p. 131. et 105.

ADONIA, òrum, n. plur. 2. τὰ Ἀδωνία, festa Adoni-lli dicata, quæ Antiochiæ quondam celebrata scribit *Ammian.* 22. 9. Recurrebant autem quotannis mense Junio circa solstitium æstivum, ut ex *Hieronymo* in *Ezechiel.* 8. notant ibidem *Valesii*, agebanturque maximo luctu propter Adonidem ab apro occisum; quod innuitur ab *Ovid.* 10. *Met.* 725.

ADONIDIUM, ù, n. 2. dicitur de versu quem Ita definit *Mar. Victor.* 2. p. 2518. *Putsch.* Erit ergo versus dimetrus catalecticis, qui duobus suis dumtaxat pedibus subsistit, tamquam *Terruit orbem*. Quod concurrat etiam in chorilambum monometrum hypercatalecticum, quod Adonidium appellatur. Cf. ADONIUM 2.

ADONIS, is, vel idis, m. 3. filius Cinyræ Cypriorum regis a Venere adamatus, de quo V. ONOM. — Est etiam *Adonis* piscis quidam, de quo *Plin.* 9. *Hist. nat.* 19. 34. (70).

ADONIUM, ù, n. 2. Ἀδώνιον, herba quædam inter abrotoni species connumerata, florem ferens aurel, vel sanguine coloris, quem ex sanguine Adonidis natum poetæ fabulantur. *Plin.* 21. *Hist. nat.* 10. 34. (60). Ita *Plinii* locum interpretatur cum omnibus *Lexicographis* etiam *Forcellinus*. Cl. vero *Fée* (*Commentaires sur la Botanique et la Matière Médicale de Plin.* Vol. 3. p. 39.) ad h. l. ait Adonium nihil aliud significare, nisi peculiarem quendam florum culturam, quæ scilicet bumus in capsis aut vasibus aggrebatur in eaque varii flores scæbantur, quo facilius plantaria transferri possent: hæc a Græcis, ut idem affirmat, Adonidis horti vocabantur. *Forcellinianam* lectionem Ita exhibet *Sillig.* optimis innixus *Codd.*: *Plantaria* (abrotoni), transferuntur: sic et Adonium, utrumque æstate; aliosia enim admodum sunt. At *Fée* sententiam propugnant *Schneider.* qui legit: *Plantaria transferuntur sicut Adonidis horti.* Scilicet æstate; aliosia enim etc.; necnon *Plin.* qui legit: *Plantarium transferunt sicut Adonidis horti restate*, etc. ¶ 2. Apud Grammaticos (*Serv. de metr.* p. 1820. *Putsch.*) adonium est genus carminis constans dactylo, et spoudeo, ut apud *Horat.* 1. *Od.* 4. Terruit orbem, Visere mou-

tes, etc. *Sappho* ejus inventrix fuit: putaturque ita dictum, quod maxime adhiberetur in festis Adonidi dicatis, in quibus ejus mors hujusmodi carmine ad flebilis aptissimum lugebatur.

ADOPERIO, òris, òrri, ertum, òrire, a. 4. (ad et operio) idem quod operio, tego (*It. coprire*; Fr. couvrir; *Hisp. cubrir*; Germ. bedecken, zudecken; Angl. to cover). Part. præter. pass. *Adopertus* ferme unum occurrit. *Colum.* 8. *R. R.* 6. 1. Quidam prius trito sale sex horis adoperiunt (ova) — alii salibus integris adoperiunt. *Lactant. Opif. Dei.* 7. Pellem setis adoperuit. *Liv.* 1. 26. Capite adoperto. Adde *Sueton. Ner.* 48. *Juvenal.* 8. 145. Tempora adoperta cucullo. *Tibull.* 1. 1. 84. tenebris mors adoperta caput. *Virg.* 3. *Æn.* 405. adopertus amictu. *Ovid.* 15. *Met.* 688. adoperta floribus humus. *Id.* 2. *Fast.* 75. æther nubibus. *Id.* 3. *ibid.* hiems gelu. *Id.* 1. *Met.* 714. lumina somno. *Colum.* 4. *R. R.* 8. 1. Adopertæ radiculae. *Sueton. Oth.* 11. Foribus adopertis. *Al. male* adopertis.

Adopertum, t, n. substantive idem ac mysterium. *Apul.* 2. *Met.* 39. Miserere, ait sacerdos, per caelestia sidera, per inferna numina, per naturalia elementa, per nocturna silentia et adoperta Coptica, et per incrementa Nilotica et arcana Memphis et sistra Phariæ. *Al. tamen aliter* leg.

ADOPERTE, adverb. (adopertus) idem ferme atque operte; sed translate tantum occurrit et est obscure (*It. oscuramente*; Fr. *obscurément*; *Hisp. obscuramente*; Germ. *aus dunkle Weise*; Angl. *darkly*). *Capell.* 8. p. 303. Genethliacæ pensa Lachesis adoperte denuntiat. h. e. fata obscure significat. *Æopp.* legendum putat *Adoperta*.

ADOPERTUS, a, um. V. ADOPERIO.

ADOPINOR, òris, arl, dep. 1. (ad et opinor) idem ferme quod opinor, conjicio (*It. pensare, congetturare*; Fr. *penser, conjecturer*; *Hisp. pensar, conjeturar*; Germ. *dazu vermuthen*; Angl. *to fancy, conjecture*). *Lucret.* 4. 814. (815). Deinde adopinamur de signis maxima parvis.

ADOPPETO, is, ere, n. 3. idem ferme atque opetto. Quidam apud *Apul.* 7. *Met.* legunt *adoppetisse*, sed ibidem omnino legendum *oppetisse*.

ADOPTABILIS, e, adject. (adopto) idem ferme quod optabile, eligendum. *Imp. Leo Cod.* 11. 11. 1. sub fin. Summa severitate sancimus, ut quod in cultu ornatusque nostro sacrum et adoptabile est, id facere temeritas privata non audeat. h. e. assumi, seu adhiberi potest. Rectius tamen fortasse legendum *adorabile* monet *Forcell.*

ADOPTARIUS, ii, m. 2. *Gloss. Isid.* Adoptarius puer ex adoptato natus. V. voc. seq. 2.

ADOPTATICIUS vel adoptitius, ù, m. 2. (adopto). ¶ 1. Est filius adoptatus (*It. figlio adottato, adottivo*; Fr. *fil adopté, adoptif*; *Hisp. hijo adoptado, adoptivo*; Germ. *der angenommene, adoptirte Sohn*; Angl. *son adopted*). *Plaut. Pæn.* 5. 2. 85. Si Antidamæ Demarchi quæris adoptaticium, ego sum ipsus. Et 100. Demarcho item ipse fuit adoptaticius. ¶ 2. *Paul. Diac.* p. 29. 4. *Müll.* Adoptaticius ex adoptato filio natus. *Gloss. ed. Mai. Class. Auct. Tom.* 8. p. 54. Adoptaticius puer, ex adoptato natus.

ADOPTATIO, ònis, f. 3. derivatum ab adoptio, ut opinatio ab opinio, quod tamen cum verbo adoptare artius connectatur. Est actus adoptandi, adoptio (*It. adozione*; Fr. *adoption*; *Hisp. adopción*; Germ. *das An-Kindes-Statt-Annehmen*; Angl. *an adopting, adoption*). *Cic.* 1. *Tusc.* 14. 31. Quid adoptiones filiorum — significent? Ita *Orell.* juxta optimos *Codd.*; vulg. Editt. *adoptio*. *Sall. Jug.* 11. Ipsum illum his tribus proximis annis adoptione in regnum pervenisse. *Ita opt. Codd.*; vulg. Editt. *adoptio*. *Gell.* 5. 19. Quod per prætorem fit, adoptatio dicitur: quod per populum, arrogatio. Adde *Tertull. Adv. Gent.* 2. 1. et V. ADOPTIO.

ADOPTATOR, òris, m. 3. (adopto) qui adoptat (*It. adottatore*; Fr. *celui qui adopte*; *Hisp. adoptador*; Germ. *der an Kindesstatt annimmt oder angenommene hat*; Angl. *one who adopts*). *Gell.* 5. 19. Filius adoptivus patri adoptatori prodesset. *Dig.* 37. 9. 1. § 12. ante med. Si adoptator defunctus fuerit.

ADOPTATUS, a, um. V. ADOPTIO.

ADOPTIO, ònis, f. 3. est antiquior et præcipua vocabuli forma, quæ ab ad et opere, unde freq. optare, componitur, vel a v. opto derivata est. Est generatim actus adoptandi vel assumendi; peculiariter vero as-

sumptio alieni filii in suam familiam, atque adeo in locum filii naturalis (*It. adozione*; Fr. *adoption*; *Hisp. adopción*; Germ. *die Annahme Kindesstatt*; Angl. *an adopting, adoption*).

1.) Proprie. — Adoptionis apud Romanos duæ sunt species, adoptio proprie dicta, et arrogatio: adoptio est, per quam assumitur in filium aliquis, qui suæ adhuc familiæ filius est, et sub proprii patris potestate vivit: arrogatio est, qua disciscitur is, qui est sui juris. Præterea adoptio fit auctoritate magistratus, seu per prætorem; arrogatio auctoritate principis, aut per populum. V. ARROGATIO, et *Dig.* 1. 7. 1. et 2. et *Gell.* 5. 19. ubi hac de re plura. — a) Adoptio autem latiori sensu binas hæc species complectitur, quo sane sensu memoratur a *Cic. Dom.* 13. 34. Quod est, pontifices, jus adoptionis? nempe ut is adoptet, qui neque procreare jam liberos possit, et cum potuerit, sit expertus. Quæ deinde causa cuique sit adoptionis, quæ ratio generum ac dignitatis, quæ sacrorum quæri a pontificum collegio solet. Quid est horum in ista adoptione quæsitum? Cf. *ibid.* 35. et 14. 36. et 38. *Sueton. Tib.* 2. Qui (*P. Clodius*) ob expellendum urbe Ciceronem plebejo homini atque etiam natu minori in adoptionem se dedit. *Tac.* 1. *Hist.* 17. Nuncupare adoptionem. h. e. alte et clare pronuntiare. Adde *Caj. Comment.* 1. 99. et seqq., 2. 47. et 83. et 84. *Ulpian.* 8. 2., necnon *Gell.* et *Dig.* locis sup. cit. — Neque vero solum in locum filii, sed et in locum nepotis, quamvis raro, adoptare quis alium poterat: et qui ita adoptabatur, dicebatur *quis ex filio natus adoptari*. Cujus rei exemplum habetur *Dig.* 1. 7. 10. et *Caj. Comment.* 1. 99. et seqq. — Porro etiam feminæ adoptabantur; feminæ vero ipsæ nullo modo adoptare poterant, spadones poterant. V. *Caj. Comment.* 1. 101. et 103. et 104. et *Inscript.* apud *Marin. Iscr.* lib. p. 62. — b) Stricto sensu adoptio proprie dicta, est, per quam assumitur in filium aliquis, qui non est sui juris, sive, ut divimus, suæ adhuc familiæ filius est et sub proprii patris potestate vivit; fiebat autem trina mancipatione, hoc est ficta venditione per æs et libram coram quinque testibus et prætoris vel alio magistratu: qua da re *Gell.* 5. 19., *Caj. Comment.* 1. 99. et seqq., *Dig.* 1. 7., habeturque exemplum apud *Sueton. Aug.* 64. *Cic.* 1. *Fin.* 7. 24. Cum illam severitatem in eo filio adhibuit, quem in adoptionem D. Silano emancipaverat. *Liv.* 45. 40. 7. *Fellej.* 2. 8. 2. et *Quintil.* 3. 6. 96. Dare filium in adoptionem. *Tac.* 2. *Hist.* 1. Accire aliquem in adoptionem. *Id.* 1. *Ann.* 3. Adsciscere aliquem per adoptionem. *Id.* 11. *ibid.* 11. Adscitus (*al. accitus*) adoptioe in imperium et cognomentum. *Sueton. Claud.* 39. Inserere aliquem familiæ per adoptionem. *Quintil.* 6. præm. 13. Consularis adoptio. h. e. quæ a viro consulari facta est. *Caj. Comment.* 2. 136. Adoptione teneri. *Id.* 1. 59. Adoptionem dissolvere. *Id.* *ibid.* 61. Quam diu quidem constat adoptio. — c) A Cæsaris inde temporibus tertia quoque adoptandi ratio Romæ usuevit, scilicet adoptio per testamentum, qua quis heres ea conditione scribebatur, ut testatoris nomen assumeret: qua de re V. *Cic. Brut.* 58. 212., et 3. *Off.* 18. 74. *Nep. Att.* 5., *Sueton. Cæs.* 83. et *Tib.* 6., et *Ovid.* 15. *Met.* 837. V. ADOPTO I. 2. et 3. et ADOPTIVUS I.

II.) Translate. *Colum.* 9. *R. R.* 13. 9. de apibus: Ut tamquam novæ prolis adoptione (*transferendis favis*) domicilia conferuntur. *Plin.* 16. *Hist. nat.* præm. 1. de arborum insitione. Pomiferæ arbores sive illæ ultro, sive ab homine ducere blandos saporis adoptione et connubio.

ADOPTIVUS, a, um, adject. (adopto) qui ad adoptionem pertinet, qui per adoptionem assumitur (*It. adottivo*; Fr. *adoptif*; *Hisp. adoptivo*; Germ. *zur Adoption gehörig, durch sie erlangt*; Angl. *adoptive*).

1.) Proprie. Filius adoptivus dicitur is, qui non natura, sed adoptione talis est, a P. Scipione apud *Gell.* 5. 19., *Sueton. Tib.* 52., *Caj. Comment.* 3. 41. *Inscript.* apud *Maff. Mus.* Fer. 242. 3., quæ est apud *Orell.* 2635. P. AEL. ANTIPTATRO MARCELLO — FIL. P. AEL. ANTIPTATRI — ET ADOPTIVO P. AEL. MARCELLI. — Pater adoptivus dicitur qui adoptavit, non genuit, ab *Ulpian.* *Dig.* 45. 1. 107. — Frater adoptivus, soror adoptiva, quos quis per adoptionem natus est; scilicet qui non natura, sed adoptione tales sunt. *Ulpian.* *Dig.* 23. 2. 12. et *Julian.* *Dig.* 38. 8. 3. — Familia adoptiva, in quam aliquis per adoptionem adscitus est. *Caj. Comment.* 2. 137. et 3.

31., *Ulpian.* 28. 3. et *Dig.* 37. 4. 3. § 9. — *Sacra adoptiva* sunt propria ejus familiae, in quam quis adoptatur, et opponitur paternis. *Cic. Dom.* 13. 35. Neque amissis sacris paternis in hac adoptiva venisti. — *Nobilitas adoptiva* est quæ alicui advenit ex adoptione. *Ovid.* 4. *Fast.* 22. — *Nomen adoptivum* est quod quis in adoptione assumit. *V. Sueton.* *Ner.* 41. Namque adoptatus aliquando cognomen suum servabat, adoptantis vero prænomen et nomen sumebat, quæ de *V. Borghesi Dec. num.* 3. oss. 4. p. 13. Nec tamen id perpetuum fuit, præsertim postremis reipublicæ Romanæ temporibus; nam *P. Clodius*, licet a *P. Fontejo* plebejo homine adoptatus fuerit, ut patet *Cic. Dom.* 29., tamen gentiliūm nomen *Clodii* nunquam in *Fontejo* mutavit: ita etiam *M. Junius Brutus* a *Q. Servilio Cæpione* adoptatus, modo *Junii*, inodo *Servilii* nomen usurpat in nummis; atque itidem nec *Tiberius Julii*, nec *Trajanus Cocceji*, nec *Hadrianus Ulpii* nomen unquam assumpsissent, quamvis prior ab *Augusto*, alter a *Coccejo Nerva*, tertius ab *Ulpio Trajano* adoptati fuissent.

II.) Eleganter ad institutionem transfertur. *Ovid. Medicam. fac.* 5. Cultus ut in pomis succos emendat acerbos; Fissaque adoptivas accipit arbor opes. *h. e.* fructus alienos insitione producit. *Martial.* 13. 45. Villa maternis fueramus præcoqua ramis: Nunc in adoptivis Persica car sumus. *Pallad.* 14. de insit. v. 19. docebo Quæ sit adoptivis arbor onusta conis. Adde *ibid.* 160. *Id. ibid.* v. 143. Inseritur lauro cerasus, partuque coacto Tingit adoptivus virginis ora pudor.

ADOPTO, as, avi, atum, are, a. 1. (ad et opto). Part. *Adoptans* I. 2. a. et 3.; *Adoptatus* in omnibus ferre parapsis et in fine; *Adoptaturus* I. 2. b; *Adoptandus* I. 2. c. Est idem ferme quod opto quæ significat eligere, assumo, eligo (It. scegliere, assumere, prendere; Fr. choisir, prendre; Hisp. escoger, elegir; Germ. zu etwas wählen, aussuchen, ausersehen, erwählen und annehmen; Angl. to choose, pitch upon, assume, take).

I.) Proprie. ¶ 1. Generaliter est eligere, assumere, et ponitur — a) De personis, fere semper cum duplici Accus., cui aliquando additur et Dat. sibi. *Plaut. Truc.* 4. 4. 6. Qui manstutorem me adoptavit bonis. *h. e.* elegit, assumpsit ad rem familiarem tuendam. *Id. Cist.* 4. 2. 78. Sociam te mihi adopto ad meam salutem. *Cic. 2. Phil.* 41. 107. Quod C. Cassium et Brutus patronos adoptassent. *Vatinius* apud *Cic. 5. Fam.* 9. 1. Ego autem quem potius adoptem aut invocem (subaudi patronum), quam illum, quo defendente vincere didici. *Cic. 1. Ferr.* 16. 54. Quem sibi illa defensorem sui juris, ultorem injuriarum, actorem causæ totius adoptavit. *Id. ibid.* 20. 64. Adoptare sibi aliquem patronum. *Parro 5. L. L.* 91. p. 33. *Müll.* Quos hi administratos sibi adoptabant, optiones vocari cepti. — *Adoptare se alicui* est se adungere, in alterius ordinem vel societatem se dare. *Plin.* 12. *Hist. nat.* 1. 5. (12). Qui se potentia causa Cæsaribus liberis adoptasset. — b) Raro admodum de rebus. *Ovid.* 4. *Fast.* 880. Eurystas Turnus adoptat opes. *h. e.* accessit, in auxilium sibi querit. Hinc *Ammian.* 15. 4. de *Rheno*: Nullis auxis externis adoptati. Et *Auson. Mosell.* 430. Neu vereare minor, pulcherrime Rhene, videri; Invidiæ nil hospes (*h. e.* Mosella) habet: potiere perenni Nomine; tu fratrem famæ servas adopta. *h. e.* assume, accipe. *Messellam.* quæ in te influit. ¶ 2. Speciatim opponitur verbo *adhibere* ac de affinitate ponitur, et quidem — c) Latissime significatione. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 16. 22. (55). Neptunum patrem adoptante tum sibi Sexto Pompejo. — d) Latiori sensu significat aliquem in filium vel nepotem locum, atque in familiam assumere, sive per arrogationem, sive per adoptionem proprie dictam: de quarum discrimine et modis *V. ADOPTIO* I. *Curt.* 6. 11. 25. Et nos, si viri sumus, a dis adoptabimur. *Sall. Jug.* 22. Adoptare aliquem in regnum. *Justin.* 9. 2. in successionem regni. *Cic. Dim.* 11. 36. Filium senatorem populi Rom. sibi vel adoptare. *Caj. Comment.* 1. 99. An velit eum, quem adoptaturus sit, justum sibi filium esse. Adde *Cic. 13. Dom.* 31. et 35., 7. *Att.* 7. 6. et alibi. *Caj. Comment.* 1. 101. 103. et seqq. et *Dig.* 1. 7. 15. p. *Cic. 13. Dom.* 37. Adoptare sibi aliquem filium. *Sueton.* *Tib.* 21. aliquem pro concione. *Id. Aug.* 65. aliquem in foro lege curiata. — e) Stricto sensu de adoptione proprie dicta. *Plaut. Pæn. prol.* 76. Adoptare sibi aliquem pro filio. *Id. Men. prol.* 60. Ad-

optat illum puerum subreptitum sibi filium. *Ter. Adelph.* 1. 1. 21. Adoptare sibi aliquem. *Id. ibid.* 1. 2. 34. Dare aliquem alicui adoptandum. *Cic. Brut.* 19. 77. Is, qui hunc minorem Scipionem a Paulo adoptavit. *h. e.* a Paulo concessum sibi in filium adscivit. — d) Item de adoptione per testamentum, quæ quis et heres scribebatur et testatoris nomen assumere debebat. *Cic. Brut.* 58. 212. Quod Crassum, inquam, illum censet, istius Liciniae filium, Crassi testamento qui fuit adoptatus? *Nep. Att.* 5. Testamento aliquem adoptare. Adde *Vellej.* 2. 59. 1. et *Sueton.* *Tib.* 6. *Plaut. Pæn.* 4. 2. 82. Adoptare aliquem in divitias. *Sueton.* *Cæs.* 83. aliquem in familiam nomenque. ¶ 3. *Adoptare* est etiam suum nomen imponere; ex eo ductum, quod quis aliquem in filium adsciscit, suum ei nomen impertit (Cf. quæ dicta sunt in *V. ADOPTIVUS* I. in fin.). Ad rem declarandam id etiam facit, quod ironice *Cic. Brut.* 68. 241. Et C. Stajenus (*al. Stalenus*), qui se ipse adoptaverat et de Stajeno *Ælium* fecerat. *h. e.* licet ex *Ælia* familia non esset, tamen *Ælium* se appellaverat. *Horat.* 1. *Ep.* 6. 55. Ut cuique est ætas, ita quemque fræteris adopta. *h. e.* amplectere et tibi concilia, eundem aut patrem, aut fratrem, aut filium pro ætate appellando. Hinc *Plin.* 3. *Hist. nat.* 1. 3. (9). Bætis — Oceanum Atlanticum, provinciam adoptans, petit. *h. e.* provinciae nomen dando, quæ inde *Bætica* appellatur. *Id.* 25. *ibid.* 7. 36. (73). Mulieres quoque hanc gloriam affectavere, in quibus *Artemisia*, adoptata herba, quæ antea parthenis vocabatur. *h. e.* eam proprio nomine *Artemisiam* appellando. *Id.* 33. *ibid.* 11. 49. (139). Etenim tabernæ mensis adoptavimus. *Id.* 5. *ibid.* 29. 31. (119). A Smyrna *Hermus* campos facit et nomini suo adoptat. *Id.* 25. *ibid.* 3. 7. (22). Nominibus suis herbas adoptare. *Stat.* 7. *Theb.* 259. Jungant se castris, regisque in nomen adoptant Ocalere Medæconque etc. *Vitruv.* 7. *præf.* 8. Zoilus, qui adoptavit cognomen, ut *Homeromastix* vocitaretur. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 43. 44. (137). Unus hominum ad hoc ævi, felicitis sibi nomen asservit; civili nempe sanguine et patriæ oppugnatione adoptatum. *Martial.* 4. 31. Ergo aliquid gratum Masis tibi nomen adopta. *Al. adoptes.*

II.) Eleganter ad institutionem transfertur. *Ovid. Remed. am.* 195. Venerit insitio: fac ramum ramus adoptet. *Colum.* 10. *R. R.* 38. aliena stirpe gravata Mitis adoptatis curvetur frugibus arbor. Cf. *ADOPTIO* et *ADOPTIVUS* II.

Adoptatus, a, um, est etiam Adject., cujus Superl. *Adoptatissimus* legitur apud *Cic.* 16. *Fam.* 21. 1. in *Codice Medic.*, quomvis Edit. pleræque *optatissimus*, nonnullæ *exoptatissimus* exhibeant. *V. OPTO.*

ADOR, oris, aut etiam oris, n. 3. De vocis quantitate *Priscian.* 6. p. 700. et p. 628. *Putsch.* scribit, quemadmodum a laboro fit labor, a coloro color, ita ab adoro factum esse ador, quia in adorandis diis, hoc est in sacrificiis, adhibebatur; ex quo fieri, ut produci possit ejus pænultima in obliquis casibus; quæ tamen cum et correpta reperitur, ad evitandam hanc contrarietatem satis visum esse indeclinabilem usurpare. *Gannius* vero apud *eund.* *Priscian.* 6. p. 700. *Putsch.* pænultimam bis corripit: *Hic adoris dat primitias.* Et: *Ilia sponte satos adoris straxisse manibus:* sed eandem pænultimam semel produxit illo carmine: *Emicat in nubes nidoribus arbor adoris.* Hinc eadem syllaba producit in *adore* et *adorem*. Sed rectius *Scaliger* putat, veteres *Adus*, oras neut. et *Ador*, oris masc. dixisse, ut *Decus* et *Decor*. — Antiquior hujusce vocis forma *edur* legitur apud *Paul. Diac.* p. 3. 10. *Müll.*, ab eoque efficta videtur, ut etymon a verbo *edo* confirmaretur, quod falsum est. — Etymii autem ratione, idem *Paul. Diac.* l. cit. ait ador quasi *edur* vel *edur* dictum fuisse, quia olim in cibis usitatissimum fuit, cum populus Rom. farre tantum e frumento trecentis annis usus fuerit, teste *Ferrio* apud *Plin.* 18. *Hist. nat.* 7. 11. (62); aut quasi *adur* dictum, quia adurebatur, ut fieret tostum, ex quo in sacrificiisiola salsa fiebat: *Nonius* vero p. 52. 20. *Merc.* et *Priscian.* 8. p. 785. *Putsch.* affirmant ab *adoro* derivatum, quia in sacrificiis, ut diximus, adhibebatur. Rectius autem referendum est vocabulum ad Græcūm *ἀδωρ*, vel *ἀδωρ*, quod significat pultis genus. — *Adorem* est vetus vocabulum, quo usatissimus Romanorum cibis, hoc est far significabatur, quodque a recentioribus far vel far *adorem* ut a *Plin.* 18. *Hist. nat.* 8. 9. (81) appellatum est aut etiam far *vernaculum* a *Colum.* 11. *R. R.* 2.; et est *Triticum spel-*

ta Linn. (It. spelta, biada, frumento; Fr. blé, épeautre, froment; Hisp. trigo, spelta, candeal; Germ. Spelt, Dinkel, Getraide; Angl. a kind of weath, pure weath). *Horat.* 2. *Sat.* 6. 88. Cum pater ipse domus, palea porrectus in horna, Esset ador loliumque. *Auson. Monosyll.* c. de cibis 5. Mox ador atque adoris de polline pulificum far, Instruxit mensas, quo quondam Romulidum plebs. *Non.* p. 52. 20. *Merc.* Ador frumenti genus, quod epulis et immolationibus sacris pium putatur; unde et adorare, propitiare religiones, dictum videtur. Adde loca sup. cit.

ADORABILIS, e, adject. (adoro) adorabile dignus (It. adorabile; Fr., Hisp. et Angl. adorable; Germ. anbetungswürth). *Apul.* 11. *Met.* 18. Deo providentis adorabile beneficium.

ADORATIO, onis, f. 3. actus adorandi, itemque precatio manu ad os admotam et flexo corpore facta, *V. ADORO* 2. et 3. (It. adorazione, preghiera; Fr. adoration, prière; Hisp. adoracion, suplica; Germ. die Anbetung; Angl. adoration, worship). — a) In Deum. *Plin.* 29. *Hist. nat.* 4. 20. (67). Propitiare deos adoratione. *Id.* 28. *ibid.* 2. 5. (22). Fascinationibus adoratione peculiari occurrimus. *Apul.* 4. *Met.* 28. Venerem religiosi adorationibus venerari. — b) In homines. *Liv.* 30. 16. Conveniens oratio tam humili adorationi fuit.

ADORATIVUS, a, um, adject. (adoro) qui adorationem significat, vel ad adorationem pertinet. *Priscian.* 18. p. 1163. *Putsch.* Adorativa quoque (verba), colo te, honoro, adoro, erubeo, adulor etc.

ADORATOR, oris, m. 3. (adoro) qui adorat (It. adoratore; Fr. adoreur; Hisp. adorador; Germ. der Anbeter; Angl. one who adores). *Tertull.* de *Spectacul.* 8. Si Serapeum sacrificator et adorator intravero, a Deo excidam. *Vulgat. Interpr. Johan.* 4. 23. Sed venit hora, et nunc est, quando veri adoratores adorabunt Patrem in spiritu et veritate.

ADORDATUS, a, um, *V. ADORO.*

ADORDINO, as, are, a. 1. (ad et ordino) idem quod ordino, dispono. *Apic.* 4. 2. Adordinare patellam.

ADORDIOR. *V. ADORSUS* et *ADORIOR.*

ADOREA, æ, f. 1. Apud *Paul. Diac.* p. 3. 12. *Müll.*, itemque apud *Serv.* in *Vig.* 10. *Æn.* 677. *Fronton.* et *Apul.* locis infra citatis legitur *adorica*. — Juxta *Forecellium* adorea est omnis ex agris proventus; et proprie significat far. Cum autem prisci illi Romani farre ut plurimum vescerentur, ad alia etiam frumenti genera, postea in cibis invecta, hoc *adorea* nomen transtulerunt. Hinc *Sulpic.* apud *Farr.* 4. *L. L.* 4. extr. Plebi rura largiuntur adoream. Ita *Scalig.* legendum suspicatur. Libri fere habent ad *aream*. Porro cum de republica benemeritis primis illis temporibus farre, aut alio frumento maxime donarentur, hinc factum est, ut *adorea* pro præmio atque adeo pro laude, gloria, aut honore reportato usurpari cepta sit. Quod diserte docet *Plin.* 18. *Hist. nat.* 3. 3. (14). et 8. 19. (83). *Paul. Diac.* l. cit. autem scribit, ideo *adoream* pro gloria et honore accipi, quia cum olim rustica ars in maximo esset honore, il quoque honoratissimi haberentur, qui plus adis farre aut frumento abundarent. *Servius* denique l. cit., seu potius *Servii* notarius ideo pro laude bellica accipi affirmat, quod omnes cum congratulatione alloquebantur eum, qui in bello fortiter fecerat; proinde ab *adorea* deduci, quod pro alioqui usurpatum est a veteribus. Rectius fortasse *Döderlein* (*Lat. Synon. Tom.* 6. p. 7.) vocabulum deducit a Græcis *ἀδωρ* ludio, et *ἀδωρ* ludus et etiam ornamentum; quod cum *Paul. Diac.* et *Plinio* facit, qui vocem ab *adorea* tamquam farris honore deducunt: adorea namque est certaminis et victoria præmium, atque adeo laus et gloria (It. premio, palma, gloria, onore; Fr. récompense, gloire militaire, succès guerrier; Hisp. premio, gloria, honra; Germ. der Kampf-oder Siegespreis, Siegesruhm; Angl. glory, honour, praise, renown). *Plaut. Amph.* 1. 1. 38. Præda atque agro adoreaque affect populares suos. *Horat.* 4. *Od.* 4. 39. pulcher fugatis Ille dies Latio tenebris qui primus alma risit adorea. *h. e.* lætus fuit propter gloriam devicti Hasdrubalis. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 3. 3. (14). Gloriam denique ipsam a farris honore adoream appellabat. *Id. ibid.* 8. 19. (83). Primus antiquis Latio cibus (far), magno argumento in adorea donis, sicuti diximus. *Fronto Ep. ad L. Verum* 1. p. 176. *Mai.* Bellica laus et adoria. *Ammian.* 20. 4. Magno rum ejus laborum factorumque vebens adreas cel-

sas. *Id.* 25. 3. Claras gloriarum adorca sempiternis inactis obumbravit. *Apul.* 3. *Met.* 19. Prima virtutis adoria. *Id.* 7. *ibid.* 16. Facta adoriae pleua. *Sidon.* 7. 13. Triumphales adorea. *Claudian.* 1. 1. *Cons. Stilich.* 384. Hæc omnes veterum revocavit adorca ludæ. *Placidii Gloss.* ed. *Mai.* *Class. Auct. Tom.* 3. p. 429. Adorea laus de adore, id est laus helicia. *Et p.* 1. 32. Adoria gloria vel bona fama.

ADOREUM, i, n. 2. *V.* voc. seq.

ADOREUS, a, um, adject. (ador) ad ador pertinet, vel ex adore constans. — a) Tamquam mere adjectivum. *Cato R. R.* 83. *Varro 1. R. R.* 9. 4. et *Colum.* 11. *R. R.* 2. 74. Far adorem. *Cato R. R.* 34. 2. et *Colum.* 2. 6. 1. Adorem semen. *Varro 5. L. L.* 137. p. 53. *Müll.* Adoriae falces. *h. e.* secundo adordo aptæ. Sed rectius cum aliis *Müllerus* legit aiorice. *Virg.* 7. *Æn.* 109. adorea liba per herbam Subjuncti epulis. *h. e.* liba ex farre, addito melle et oleo, sacris apta, ut *Servius* docet. *Stat.* 1. *Silv.* 6. 10. Jam bellaria adorea pluebant. *h. e.* dona missilia, quibus et frumentum quandoque Imperatores populo largiebantur. Ultima syllaba in adorea, ob duarum consonantium concursus *pl*, in voce subsequenti producit. — b) *Adorem*, i, n. substant. more. *Colum.* 2. *R. R.* 6. 1. Adorci genera quatuor: far quod appellatur clusinum, candoris nitidi; far vennuculum rutilum; atque alterum candidum; semen trimestre, quod dicitur halicacrum. Adde *ibid.* 2. 8. 5. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 17. 46. (163). In creta et rubrica et aquosiore agro serendum adorem. Adde *ibid.* 8. 19. (84).

ADORIA. *V.* ADOREA.

ADORIO, ortum, orire, a. 4. Est vetus ac parum usitata activa forma verbi depon. *adoriri*, quæ significat aggredi et occurrit tantum in *Nævio* apud *Priscian.* 8. p. 804. *Putsch.* Hectore proficiscente, tunc ipsos adoriant. Hinc Participio *adoritus* passive usus est. *Aurelius* apud *Priscian.* 8. p. 791. *Putsch.* Ab his Gallos adortus, ex insidiis plurimos necatos. *Nomnulli* legunt etiam apud *Fler.* 2. 6. Adorta urbs. ubi alii rectius adorata. *V.* ADORO 5.

ADORIOR, oriris, ortus sum, oriri, dep. 4. (ad et orior). Part. *Adoriendus*. Grammatici duplicem secundam personam indicativi præsentis offerunt *adoreris*, et *adoriris*, duplicemque tertiam *adoritur*, et *adoritur*. Nos *adoritur* adhuc solummodo legimus apud *Lucret.* 3. 516. (514). Commutare animum quicumque adoritur, et infit; et *Lucil.* apud *Priscian.* 10. p. 880. *Putsch.* Conturbare animam potis est, quicumque adoritur. Ex quo etiam *adoriris* confirmatur: *adoriris* vero et *adoritur* ex analogia tantum probari possunt; nam simplex orior habet oreris, et oritur, et compositum exorior, exoritur. — Perf. *aditus sum* a *Cicerone* et *Cæsare* de industria evitatum esse videtur: a *MSS.* autem Codicibus raro exhibetur. ut apud *Virg.* 6. *Æn.* 397. et 7. *ibid.* 386. et apud *Gell.* 9. 2. aliosque, semperque significat incipere, aggredi aliquid; perique enim Codices et melioris quidem notæ *adortus sum* legunt: hinc haud recte nonnulli. ut *Drakenborg.* ad *Liv.* 35. 51. 8., huiusmodi Perfectum et verbum adortus restituere conati sunt; nuper enim *C. Enecke* in *Præfat.* ad *Corn. Nep.* p. 30., *Forcellini* sententiam secutus, cum *Præsens adoritor*, tum Perfectum *adorsus* in dubium omnino revocavit. — *Adorior* autem proprie est quasi repente orior, sive ex latibulis, aut insidiis exsilio, et repente invado, aggredior, teste *Donato* ad *Ter. Andr.* 3. 1. 24. *Adortus* dicitur, qui ex insidiis repente invadit, dictum ab eo, quod corpora aggredientium exsurgunt subito atque incescunt. Et ad *Adelph.* 3. 3. 50. Aggredimur de longinquo, *adori* nurex insidiis et ex proximo. Nam *adoriri* est quasi ad aliquem oriri, id est exsurgere (It. *assalire*, *assaltare*; Fr. *attaquer*, *assaillir*; Hsp. *atacar*, *embastir*; Germ. *sich an Jemandem machen*, *ihn angreifen*; Angl. *to attack*, *assail*, *invade*). ¶ 1. Proprie occurrit *adoriri* aliquem, et significat aliquem verbis aut vi aggredi, invadere, ita tamen ut ipsa latebrarum atque inimicitie significatio sensu servetur. — a) Generatim. *Ter. Heaut.* 4. 5. 9. Cesso hunc *adoriri*? *h. e.* verbis *adoriri*, *alloqui*. *Id. Phorm.* 4. 2. 15. Si ab eo nil fiet, tum hunc *adoriri* hospitem. *Nep. Lys.* 3. 2. Primum Delphos corrumpere est conatus. Cum id non potuisset, *Dodonan* adortus est. *Ter. Adelph.* 3. 3. 50. Adortus iurgio fratrem apud forum de psallia istac. *Tac.* 1. *Ann.* 31. *Adoriri* aliquem minis. *Id.* 14. *Ann.* 52. criminationibus. *Curt.* 10. 2. 12. fero-

cus quam alias. Adde *Lucilium* apud *Priscian.* (*V. supr.*). *Cic.* 4. *Verr.* 14. 37. Auctor est, ut — hominem id atatis, minime litigiosum, quam tumultuosissime *adoriantur*. *Colum.* 7. *R. R.* 12. 7. *Adoritur* advenientem canis. — b) Speciatim de hostili armatorum aggressionem; etiam absolute. *Cic. Sext.* 37. 79. Inermem atque imparatum tribunum alii gladiis *adoriuntur*, alii fragmentis septorum atque fastibus. *Id. Mil.* 10. 29. *Adoriri* aliquem a tergo. *Cæs.* 4. *B. G.* 26. equis incitatis impeditos. *Nep. Eum.* 9. 6. imprudentes. *Id. Conon.* 4. 4. Hos *Conon* adortus, magno prælio fugat. Adde *eum.* *Dat.* 6. 6. et *Ages.* 4. 1.; et *Curt.* 4. 15. 21., 7. 6. 18. et 8. 12. 3. *Curt.* 4. 2. 24. incompósitos. *Tac.* 4. *Ann.* 45. aliquem ex improviso in itinere. *Cic.* 7. *Verr.* 34. 90. et *Nep. Hann.* 11. 4. navem. *Liv.* 1. 53. urbem vi. *Id.* 7. 29. *arce.* *Tac. Agric.* 25. castella. — Absolute. *Auct. B. Afric.* 69. Labienus Afraniusque, cum omni equitatu levique armatura ex insidiis *adori*, agmini ejus extremo se offerunt. *Liv.* 37. 41. 9. iusta pugna *adoriri*. — c) Cum abstractis. *Liv.* 21. 11. Oppugnatio eos aliquanto atrocior, quam ante, *adorta* est. *Id.* 21. 28. 3. Jam satis paventes — terribiliter ab tergo adortus clamor. ¶ 2. Item *adoriri* aliquam rem sæpe occurrit, et est ad ipsam assurgere, eam aggredi, incipere, conari. — a) Cum Accusati. *Cic.* 13. *Att.* 22. 4. Hoc quoque ipsum continuo *adoriamur*. *Id.* 16. *ibid.* 2. *h.* *Ἐρακλειδῶν*, si Brundisium salvi, *adoriemur*. *h. e.* scribere incipimus. *Id.* 2. ad *Herenn.* 4. 7. Ocasio quæritur, idonea ne fuerit ad rem *adoriendam*. *Virg.* 7. *Æn.* 386. et *Ovid.* 2. *Pont.* 2. 16. majus *adorta* nefas. — b) Cum Infinito, præsertim apud Historicos. *Lucret.* 3. 516. (514). *V. supr.* *Cic.* 2. *Orat.* 51. 205. Ne convellere *adoriamur* ea, quæ non possint commoveri. *Catull.* 62. (61). 11. Canere hæc suis *adorta* est tremebunda comitibus. *Virg.* 6. *Æn.* 397. Hi Dominam Ditis thalamo deducere *adori*. *Nep. Thras.* 2. 5. Hanc (*Munychiam*) his tyranni oppugnare sunt *adoriti*. *Id. Dion.* 6. 1. Fortuna sua mobilitate, quem paulo ante extulerat, demergere est *adorta*. Adde *Liv.* 2. 52., 3. 44., 26. 3. et alibi; *Curt.* 3. 1. 6., 9. 4. 6.; *Gell.* 9. 2.; *Apul. Florid.* n. 9. et 23. aliosque recentiores.

ADORIOSUS, a, um, adject. (adoria) gloriosus. *Gloss. Labbæi ex Festo.* *Adoriosus* ἐνδοξός. *V. Müll.* ad *Paul. Diac.* p. 3.

ADORNATE, adverb. (adornatus) idem quod ornate, vel valde ornate, ad enim augeat (It. *ornatamente*; Fr. *élégamment*; Hsp. *elegantemente*; Germ. *auf eine zierliche Weise*; Angl. *elegantly*). *Sueton. Rhetor.* 6. Declamare splendide atque *adornate*, quibus opponuntur circumsise ac sordide.

ADORNATUS, a, um. *V.* voc. seq.

ADORNO, as, avi, atum, are, a. 1. (ad et orno). Part. *Adornatus* in omnibus paragraphis; *Adornandus* 11., sed dubia lect. — *Adornare* proprie est generatim parare, instruere (It. *preparare*, *ordinare*, *assetare*; Fr. *préparer*, *déposer*, *apprêter*; Hsp. *preparar*, *disponer*, *aprestar*; Germ. *zurecht machen*, *in-Stand setzen zu etwas*; Angl. *to prepare*, *put in order*).

1.) Proprie occurrit — a) Speciatim de iis, quæ ad utilitatem parantur atque instruuntur: etiam absolute, sequente ut aut Infinito. *Plaut. Epid.* 5. 1. 9. *Adornare* viaticum ad fugam. *Id. Cas.* 2. 6. 67. et *Aulul.* 2. 1. 33. nuptias. *Ter. Eun.* 4. 4. 6. fugam. *Cic. Mur.* 22. 46. Ut idem accusationem et petitionem consulas diligenter *adornet* atque instruat. *Id. Cluent.* 6. 18. *Adornare* testium copiam. Et *ibid.* 67. 191. Ad illa est et inventa et *adornata* comparatio eriminis. *Liv.* 10. 38. Eodem conatu apparatusque omni opalentia insignium armorum belium *adornant*. *Cæs.* 1. *B. C.* 26. Pompejus naves magnas onerarias *adornabat*. *Cic. pro leg. Manil.* 12. 35. Itaque duo maria maximis classibus firmissimisque præsiis *adornavit*. *Liv.* 7. 10. Juvenem armatum *adornatumque* adversus Gallum producit. *Tac.* 12. *Ann.* 13. Equi venatui *adornati*. — *Plaut. Rud.* 4. 6. 2. *Adorna*, ut rem divinam faciam. *Ter. Eun.* 3. 5. 34. Continuo hæc *adornant*, ut lavet. *Plaut. Epid.* 5. 2. 25. Tragulam in te injicere *adornant*. — b) Item speciatim de iis, quæ ad speciem, venustatem etc. instruuntur atque ornantur. *Cic.* 3. *Verr.* 22. 58. Vidi forum conitiumque *adornatum* ad speciem magifico ornatu. *Liv.* 8. 14. *Adornare* rostris navium suggestum. *Id.* 1. 20. aliquem insigni veste et cumuli regia sella. *Curt.* 5. 9. 1. Armis quanto maximo cultu pos-

sumus *adornati*. *Id.* 8. 5. 4. Loricas alias auro, alias argento *adornare*. *Id.* 8. 8. 16. arma auro argenteoque. *Id.* 3. 3. 13. Hastæ argento *adornatæ*. Et *supra*: Tunica gemmis *adornatæ*. *Sueton. Aug.* 29. *Adornare* urbem monumentis. *Id. Tib.* 43. cubacula tabellis et sigillis. *Id. Calig.* 45. Arbores — in modum tropæi *adornatæ*.

11.) Translate. *Liv.* 28. 42. Si nobilitas ac justii honores (*eum*) *adornarent*. *Cic.* 11. *Fam.* 14. Lætor mea consilia a te probari de *adornando* adolescente. *h. e.* honore afficiendo. *Plerique tamen alii leg.* ornando. *Vellej.* 2. 122. *Adornare* triumphum — Germania debuit. *Id.* 2. 2. Tantis *adornatus* virtutibus. *Id. ibid.* 121. *Adornati* præcipuis donis viri. *Plin.* 1. *Ep.* 8. 15. *Adornare* benefacta sua verbis. *Tac.* 1. *Ann.* 52. Multaque de virtute ejus memoravit, magis in speciem *adornata* verbis, quam etc. *Quintil.* 7. 1. 47. Legem leviter *adornare*. *h. e.* verbis.

ADORO, as, avi, atum, are, a. 1. (ad et oro). Part. *Adorans*, *Adoraturus* et *Adorandus* 3.; *Adoratus* in omnibus ferme paragraphis. — Proprie est aliquem alloqui, vel aliquem aliquod rogare *alloquendo* (It. *parlare a, domandare*; Fr. *adresser la parole à, demander*; Hsp. *enderezar la palabra a, demandar*; Germ. *anreden Jemanden oder redend angehen*; Angl. *to speak or talk to any one*). ¶ 1. Propria significatione et quidem anguste sumpta raro occurrit, et tantum apud antiquissimos aut recentiores auctores. *Servius* in *Virg.* 10. *Æn.* 677. *Adorare* veteribus est alloqui. *Leg. XII. Tabul.* apud *Fest.* p. 162. 19. *Müll.* si *ADORAT* FVRO, QVOD NEG MANIFESTVM ERIT. *h. e.* si quis de furto apud iudicem queritur, sive causam agit. Hinc *Paul. Diac.* p. 19. 5. *Müll.* *Adorare* apud antiquos significabat agere, unde et legati oratores dicuntur, quia mandata populi agunt. *Apul.* 2. *Met.* 29. Suscipit ille de lectulo et imo cum questu populum sic *adorat*. *Id.* 3. *ibid.* 3. Populum sic *adorat*. ¶ 2. Hinc apud optimæ notæ Scriptores, est precari, supplicare, præsertim potentes et numina: occurrit autem *adorare* aliquem, et *adorare* aliquid. — a) *Adorare* aliquem cum Accusativo personæ tantum. *Liv.* 38. 43. Quos *adorant*, ad quos precentur et supplicent, Ambraciensibus non superesse. *Virg.* 2. *Æn.* 700. Adatur deos et sanctum siperus *adorat*. *Id.* 10. *ibid.* 677. In rupes, in saxa (volens vos Turnus *adoro*) Ferte ratem. *Id.* 3. *ibid.* 437. Junonis magnæ primum prece nomen *adora*. *Ovid.* 1. *Trist.* 3. 4. superos prece. *Id. Heroid.* 10. 141. Non te per meritum, quoniam male cessit, *adoro*. — Cum Accus. et personæ et rei. *Liv.* 6. 12. Cum hostia cæsa pacem deum *adorasset*. — Sequente ut. *Liv.* 21. 17. *Adorati* di, ut bene ac feliciter eveniret etc. Adde 7. 10. *Ovid.* 2. *Pont.* 2. 55. Hanc ego, non ut me defendere tentet, *adoro*. *Propert.* 1. 4. 27. Maneat sic semper, *adoro*. — b) *Adorare* aliquid occurrit hoc sensu tantum apud *Stat. præf.* l. 3. *Silv.* Quem (*Herculem*) in littore tuo consecratum, statim ut videram, his verbis *adoravi*. *Id. præf.* l. 4. *Silv.* Primo — septimum decimum Germanici nostri consulatum *adoravi*. *Id.* 6. *Theb.* 663. concessit cetera pubes Sponte, et *adorato* rediit ingloria disco. *h. e.* salutato. ¶ 3. Hinc *adorare*, sublata verborum seu precum significatione, est venerari, honorare, præcipue numina, quod Græcis erat προσκυνην: habitus autem adorantium erat, ut dexteram ad os referrent et totum corpus circum agerent, testibus *Liv.* 5. 21., *Fin.* 28. *Hist. nat.* 2. 5. (25). (*V. infra* § 5.) et *Apul.* 4. *Met.* 28.; cum autem corpus circum agerent, id summa religione observabant, ne sinistrorsum converterent; erat enim id mali omen: hinc porro facta vox *dextratio*, quam suo loco videsis. *Plaut. Cure.* 1. 1. 69. Quo me vertam, nescio. *PA.* Si deos salutas, dextroorsum censeo. *Plin.* tamen loc. nuper cit., notat, veteres Gallos religiosius putasse in lævam se convertere. *V. et Sueton. Vitell.* 2. *Ovid.* 3. *Met.* 18. Auctoremque viæ Phœbum taciturnus *adorat*. *Id.* 3. *Fast.* 881. Janus *adorandus*. *Id. ibid.* 48. *adorantem* destituitque Numam. *Plin. Paneg.* 52. In delubra nonnisi *adoraturus* intras. *Plin.* 12. *Hist. nat.* 14. 32. (62). Large deos (*ture*) *adorare*. *Juvenal.* 15. 2. *adorare* crocodilon. *Id.* 14. 97. Nil præter nubes et cæli numen *adorat*. — Hæc ferme significatione occurrit etiam cum Dativo apud *Fulgat. Interpr. Deuter.* 26. 10. Et *adorato* Domino Deo tuo. Et *Fulgat. Ital.* ed. *Mai.* *Ps.* 80. 10. Non erit in te Deus recens, nec *adorabis* Deo alieno. Et *Ps.* 96. 7. Qui *adorant* sculpti-

libus. *El alibi sæpe.* ¶ 4. Hinc est etiam maxima veneratione admirari, venerari magnique æstimare. *Plin. 27. Hist. nat. 1. 1. (1).* Crescit profecto apud me certe tractatu ipso admiratio antiquitatis, quantoque major copia barbarum dicenda restat, tanto magis adorare priscorum in inveniendi curam, in tradendo benignitatem subit. *Quintil. 10. 1. 88.* Ennium sicut sacros vetustate lucos adoremus. *Juvenal. 13. 148.* veteris qui tollunt grandia templi Pocula adorandæ rubiginis. *Stat. 12. Theb. 816.* nec tu divinam Eneida tenta, Sed longe sequere et vestigia semper adora. ¶ 5. Imperatorum temporibus ex Oriente Romam invecus est mos, ut Cæsares deorum ritu, de quo supra § 3., adorarentur. *Plin. 28. Hist. nat. 2. 5. (25).* In adorando dexteram ad osculum referimus totumque corpus circum agimus. *Sueton. Vitell. 2. C.* Cæsareni adorari ut deum constituit, cum reversus ex Syria non aliter adire ausus esset, quam capite velato circumvertens se, deinde procumbens. *Adde Apul. 4. Met. 28., Minuc. Fel. 2. 5. et Hieronym. advers. Rufin. 1. 5. Justin. 12. 7.* Non salutari, sed adorari se jubet. *h. e. Alexander,* qui more Persarum regum adorari se voluit: mos autem is erat a Romano diversus, ut *Curt. 6. 6. docet. Tac. 1. Hist. 36.* Nec deerat Otho protendens manus, adorare vulgus, jacere oscula. *Sueton. Ner. 12.* Coronam a iudicibus ad se delectam adoravit, ferrique ad Augusti statuum iussit. *Id. Catig. 14.* Adorare Cæsarem Imagines. *Lucan. 6. 243.* Magnus adorato submittat Cæsare signa. *Plin. 8. Hist. nat. 1. 1. (3).* Elephantum regem adorant, genua submitunt. *Cf. Martial. Spect. 17. Ammian. 21. 9.* Adorare purpuram principis. *h. e.* principem adire, quod qui faciebant, dextera manu purpuream ejus vestem contingentes ori admovebant: quod sæpe occurrit in *Cod. Theod.* — Huc pertinet etiam illud *Flor. 2. 6. 46. de Hannibale:* Itaque fugit et cessit, cum Urbem tantum non adoratum reliquisset. *h. e.* adeo capitam et exoptatam, ut pæne adoraverit, seu proximus salutaverit. *Al. leg.* adoratum. — *ND.* Adoravi pro hortatus sum legitur apud *Cic. Arch. 11. 28. inter Fragm. edita ab A. Maio. p. 124. edition. 2.* Hunc ad perficiendum adoravi. *Vet. Scholiast. ibid.* Hoc verbum adoravi significat cohortatus sum; adoravi autem orare et petere significat. Sed tamen unus tantummodo *Cod. banc* lectionem exhibet, quam *Scholiast. Bob.* quocumque modo interpretari conatus est; quæque propterea parvi admodum est faciendâ.

ADORSUS, a, um. *V. ADORIO* et *ADORIOR.*

ADORTUS, a, um. *V. ADORIOR.*

ADOSCULOR, aris, ari, dep. 1. idem ferme quod osculor. *Dictys Cret. 2. 51.* Manus adosculari, contingere genua.

ADPANGO, ADPARAMENTUM et alia ADP incipientia. *V. APPANGO, APPARAMENTUM, APP.* Hic tamen notandum videtur.

ADPASCO, is, ere, a. 3. idem ferme ac pasco, a quo et præp. ad componitur *Auct. Itin. Alex. M. ed. Mai. 75.* Silphio facile adpasco oves floris ejus esu et usu frugis et radicium delectatas, ajunt.

ADPATULUS. Falsa lectio pro patulus, quæ occurrit in *Varr. 6. L. 3. ed. Bipont. V. Scaliger. in Conjectan. ad p. 76.*

ADPERIRE pro deprivere, ut *adperire aliquem amore,* affertur a quibusdam ex *Plauto.* Verum nobis invenire non datur.

ADPLE, pro atque mutato t in d, sæpe scriptum legitur in vet. monumentis, ut in *Cenotaph. Pisano L. Cæsaris, et in Inscript. apud Grut. 337. et 412. 3. et 4. V. plura apud Noris. in Cenotaph. Pisan. dissert. 4. c. 2. § 2.*

ADQUIESCO, ADQUIRO, et his similia ADQ incipientia. *V. ACQUIESCO, ACQUIRO, ACQ.*

ADQUO adverb., sed parum usitatam, cujus loco apud optimos Scriptores usuvenit eadem significatio ne quoad, quam voc. *V. (It. sino a quanto, sino a qual segno; Fr. combien, jusqu'à quel point; Hisp. hasta quanto; Germ. bis wie weit, bis wohin; Anglie. as far as, as much as, how far). Afrauius* apud *Non. p. 76. 7. Merc.* Ut scire possis, adquo te expediat loqui. *Id. ibid.* Ni tantum amare talem tam merito patrem, Iratus essem adquo liceret.

ADRACHINE, es, f. 1. ἀδραχῆν. Scribitur et *andrachne.* Est arbor silvestris, bifera, in montibus nascens, similis uncedoni, folio tantum minore, et nunquam decedente, præsertim in cacumine; cortice non scabro quidem, sed qui circumgelatus videri pos-

sit: tam tristis aspectu est. *Plin. 13. Hist. nat. 22. 40. (120.), 16. ibid. 21. 33. (80). et 17. ibid. 24. 37. (234).* *Cl. Fée (Op. cit. Tom. 1. p. 128. et seq.)* banc proponit Synonymiam: Ἀδραχῆν *Theophr. 7. 3. et Gal. de Fac. simpl. 6. 43.;* Χοιροβότανον *Favorin.; Andrachne Colum. 10. 358.;* Portulaca et Porcastrum *Latinorum,* est Portulaca oleracea *L.*

ADRADO, dis, si, sum, dere, a. 3. (ad et rado). Part. *Adrasus* sapius occurrit. Est radere incipio, radere aggredior, rado (It. incomincio a radere, rado, accorcio; Fr. râcler, enlever en râclant, rogner; Hisp. raer, cencenar, acortar; Germ. dmschaben, ankrazten, anscheeren; Angl. to scrape or shave away, to cut, slit)

I.) Proprie. *Plautus* apud *Varr. 6. L. L. p. 68. p. 147. Müll.* Scobina ego illum actutum adraserim. — Ponitur autem præcipue de hominum barba et capillis, necnon de arborum rantis ac frondibus, et est tondere, accidere, et verbo abradere opponitur. *Horat. 1. Ep. 7. 49.* Adrasum quemdam vacua tonsoris in umbra. *Petus Scholiast. ad h. loc. recte prætonsum* interpretatur. *Petron. Satyr. 32.* Trimalchio pallio coccineo adrasum excluserat caput. *Colum. de arbor. 7. 2.* Reliquam partem, quæ continens matri, adradito, ne supervacua sarmenta procreet. *Et ibid. 3.* Reliquas (gemmas), quæ in terram absconduntur, — fac adradas. *Et ibid. 8. 4.* Undique adrasos surculos inserimus. *Et alibi sæpe. Plin. 17. Hist. nat. 19. 30. (138).* Adrasum cacumen.

II.) Translate. *Plin. 2. Ep. 12. 1.* Ἀειψάων illud —, nescio an satis circumcisum, tamen et adrasum est. *h. e.* prætonsum est ac decurtatum. *Al. tamen aliter leg.*

ADRAPIDUS, a, um, adject. idem quod rapidus, vel valde rapidus. *Gell. 12. 5.* Febri simul adrapida afflicti. *h. e.* pulsu motuque cordis perquam celeri. Plerique rectius leg. *rapida.*

ADRARRILIZÁ, æ, f. 1. herba, quæ aliter aristolochia vocatur. *Apul. Herb. 19.*

ADRÁSUS, a, um. *V. ADRADO.*

ADRECTARIUS, a, um. *V. ARRECTARIUS.*

ADRECTUS, a, um. *V. ARRIGO.*

ADRELICTICIUS, a, um, adject. (ad et relinquo) idem ac relictus. *Inscript. apud Grut. 87. 12.* Sacrum adrelicticium ex testamento. *Sed tamen aliter legendum videtur.*

ADREMIGO, as, avi, atum, are, n. 1. (ad et remigo) remis aliquo verso feror. — I.) Proprie. *Flor. 1. 18. 4.* Adremigantem littori classem vident. *Id. 3. 7. 3.* Cretes portibus suis adremigaverunt. — II.) Translate. *Patric. Epithalam. zeph. et Ell. 30.* Ventilat (Venus) afflatu cælum, aethirisque remissis Mulet agros, lenique astris adremigat aura.

ADREPO, pis, psi, ptum, pere, n. 3. (ad et repo). Part. *Adrepens* et *Adreptus* I. Esj ad aliquid repo, reptando accedo (It. accostarsi strisciando; Fr. s'avancer en rampant, ramper ou se glisser vers; Hisp. arrastrar por la tierra; Germ. herankriechen; Angl. to creep to or towards, steal softly to). I.) Proprie. *Varr. 3. R. R. 7. 3.* Ne mus aut lacerta qua adrepere ad columbaria possit. *Plin. 35. Hist. nat. 10. 36. (98).* Ad matris mammam adrepens infans. *Id. 11. ibid. 18. 19. (62).* Rubetæ adrepentes foribus. *Seren. Sammon. 37. 705.* Genistæ Adreptos caules avidoque liquoze madentes Sumere convenit. *Id. 42. 778.* Ergo age, et adreptum salicis frondemque librumque Cum vino tere. *Val. Max. 6. 8. 7.* Servus lateri voluntarius comes adrepsit.

II.) Translate est sensim, aut clam se inferre. *Cic. 5. Ferr. 68. 158.* Quibus rebus non sensim attente moderate ad istius amicitiam adrepsit, sed brevi tempore totum hominem totamque ejus præturam possederat. *Horat. 2. Sat. 5. 47.* leniter in spem Adrepe officiosus. *Tac. 1. Ann. 74.* Occultis libellis sævitæ principis adrepsit. *Id. 3. Ann. 50.* Non virorum animis, sed muliercularum adrepsit.

ADREPTO, are, n. 4. verb. frequent. ab adrepo et est omni conatu sensim adreperet et accedere. *Plin. 35. Hist. nat. 10. 36. (109).* Pinxit nobiles Bacchas adreptantibus Satyris. *Cod. tamen Bamb.,* fortasse rectius, legit obreptantibus.

ADREPTUS, a, um. *V. ARRIPIO.*

ADREPTUS, us, m. 4. (adrepo) actus rependi ad aliquid. *Vet. Scholiast. ad Germanici Atat. v. 173.* Taurus per pelagus Sidonem venit, ibique Europam inter æquales suas ludentem in templo Æsculapii conspexit, et omque repente adreptu collocatam suo

tergo devexit ad Jovem in insulam Cretam. Hæc *cl. Furlanetto* in *Append. I.;* sed arreptu ab arripio rectius mihi legendum atque interpretandum videtur.

ADRESPONSUM. *V. RESPONSUS.*

ADRIA, ADRIANUS, ADRIATICUS et similia. *V. HADRIA, HADRIANUS, HADRIATICUS, etc.* ADRIDEO, ADRIGO, ADRIPIO, ADRISIO, ADRISOR. *V. ARRIDEO, ARRIGO, ARRIPIO, ARRISIO, ARRISOR.*

ADRÛDO. *V. ARRODO.*

ADRÖGANS. *V. ARROGO.*

ADRÖGANTER, ADRÖGANTIA, ADRÖGATIO, ADRÖGATOR, ADRÖGO. *V. ARROGANTER, ARROGANTIA, ARROGATIO, ARROGATOR, ARROGO.*

ADRÖRO, as, are, a. 1. (ad et ros) instar roris aspergo (It. leggermente irrorare; Fr. arroser légèrement; Hisp. regar ligeramente; Germ. wie mit Thau benetzen; Angl. to besprinkle as ti were with dew, to bedew). *Marcell. Empir. 34.* Adrorare herbam vino. *Gargil. Mart. de Pers. ed. Mai. p. 397.* ossa (persicorum) leniter aquâ.

ADRÖSOR. *V. ARROSOR.*

ADRÖSUS, a, um. *V. ARRODO.*

ADRÖMÄVIT rumorem fecit, sive commurmuratus est, quod verbum quidam a rumine, id est parte gutturis, putant deduci. *Paul. Diac. p. 9. 14. Müll.* Vocabulum hoc confirmant *Gloss. ed. Mai. Class. Auct. Tom. 8. p. 56.* Adrumare, rumores referre. *Adde ibid. p. 497.*

ADRÛO, is, ere, a. 3. (ad et ruo). *Adruere terram* est am versando aliquid impellere et adaggerare. *Varr. 1. R. R. 35.* Violaria in fundo facere non est utile, ideo quod necesse est terra adruenda pulvinos feri. *Al. perperam leg.* e terra ad ea obruenda.

ADSALUTO, as. Verbum e Lexico expungendum, occurrit enim tantum in *Not. Tir. p. 105.*

ADSCALPO, ADSCENDO et cetera ADSC incipientia. *V. ASCALPO, ASCENDO, ASC.*

ADSELLO, ADSIBILO, ADSOLEO et similia ADSE, ADSI et ADSO incipientia. *V. ASSELLO, ASSIBILO, ASSOLEO, ASSE, ASSI, ASSO.*

ADSPECTO et similia ADSP incipientia. *V. ASPECTO, ASP.*

ADSTATUS, pro hastatus legitur in *Inscript. optimæ notæ apud Grut. 347. 1. P. AELIO P. P. PAPIR. MARCELLO CENT. FRVM. SVBPRINCIPI PEREGRINORVM ADSTATO ET PRINCIPI ET PRIMIPLO LEG. VII. GEN. PIAR. FEL.*

ADSTERNO et similia ADST incipientia. *V. ASTERNO, AST.*

ADSUCTUS et similia ADS incipientia. *V. AS-SUCTUS, ASS.*

ADTEGRARE et similia ADT incipientia. *V. ATTEGRARE, ATT.*

ADUBERO, as. Verbum e Lexico expungendum, occurrit enim tantum in *Not. Tir. p. 129.*

ADULABILIS, e, adject. (adulor). Occurrit tantum translate, et est — ¶ 1. Qui adulatione et blanditiis moveri potest. *Ennius* apud *Non. p. 155. 30. Merc.* Hic est animus propitiabilis atque adulabilis. *Al. minus recte leg.* adulabilis. ¶ 2. Item cum adulatione factus animisque facile adrepens. *Ammian. 14. 11.* Adulabili sermone seriis admixto. *Id. 31. 12.* Adulabilis quorundam sententia.

ADULANS, antis. *V. ADULOR.*

ADULANTER adverb. (adulor) adulatorie, cum adulatione, sed translata significatione. *Fulgent. Contin. Virg. p. 153.* Vanæ laudis appetitus falsa in se adulanter ingesta velut propria reputat.

ADULATIO, onis, f. 3. (adulor) proprie est canum blandimentum, quod caudæ aliorumque membrorum motibus et sonis effertur (It. carezze de' cani; Fr. caresses des chiens; Hisp. caricias de los perros; Germ. das liebkosende Anschmiegen von Hunden; Angl. the fawning of dogs).

I.) Proprie. — a) Stricto sensu de canibus. *Non. p. 17. 3. Merc.* Adulatio est blandimentum proprie canum, quod et ad homines tractum consuetudine est. *Cic. 2. Nat. D. 63. 158.* Canum vero tam fida custodia tamque amans dominorum adulatio. — b) De aliis animalibus, et de homine quoque erga belluas. *Plin. 10. Hist. nat. 34. 52. (104).* de columbis: Exosculatio et circa Veneris preces crebris pedum orbibus adulatio. *Colum. 6. R. R. 2. 5.* Tum demum ad alligatos boves — placide et cum quadam vocis adulatione venito.

II.) Translate. ¶ 1. Est adoratio more Persarum in reges suos. *Liv. 9. 18. de Alexandro*: Refere in tanto rege piget mutationem vestis et desideratas humi jacentium adulationes, etiam vicis — graves, nedom victoribus. *Cf. eumd. 30. 16. 4. et 42. 30. 4., Curt. 8. 6. et Senec. 4. Quæst. natur. præf. ¶ 2.* Item est turpis animi abjectio, qua quis ad aliorum, præcipue potentiorum, non modo sensum et voluntatem, sed etiam vultum atque nutum convertitur, ac præsertim in laudando nimis est (It. *adulazione*; Fr. *adulation*, *flatterie basse et servile*; Hisp. *adulacion*; Germ. *die kriechende und erniedrigende Schmeichelei*; Angl. *flattery, adulation*). *Cic. Amic. 25. 91.* Sic habendum est, nullam in amicitia pestem esse majorem, quam adulationem, blanditiam, assentationem. *V. Homonym. in 6ne verbi ADULOR.* *Curt. 4. 7. 26.* Vates in adulacionem compositus. *Id. 8. 5. 6.* Perniciosa adulatio. *Quintil. 11. 1. 30.* submissa. *Tac. 1. Ann. 14.* gliscens. *Id. 3. ibid. 57.* lædissima. *Sueton. Aug. 53.* Adulationes indecoræ. *Plin. Paneg. 41.* avaræ. *Tac. 15. Ann. 59.* lædæ adversus superiores. *Id. 1. ibid. 13.* Adulatio patrum in Augustum. — Hinc *Quintil. 2. 15. 25.* Adulationem autem medicina vocet coquorum artificium. *h. e. fallacem, fucam, pseudo-medicinam*: hæc ex *Plat. Gorg. 464. B.* desumpta Græcum *κολακείαν* reddunt..

ADULOR, *aris, m. 3.* (adulor II. 2.) assentator (It. *adulatore*; Fr. *flatteur bas et rampant*; Hisp. *adulador*; Germ. *der Schmeichler, Speichelecker*; Angl. *a flatterer*). *Cic. 4. Herenn. 21. 29.* Nolo esse laudator, ne videar adulator. *Quintil. 12. 10. 13.* Adulatores potentie. *Sueton. Vit. 1.* Adulatores imperatoris. *Hieronym. Ep. 22.* ad *Eustoch. n. 2.* Adulor blandus inimicus est. *Adde Trebell. Claud. 3.*

ADCLATORIE, adverb. (adulor) cum assentatione, adulorum modo. *Augustin. Ep. 148.* Si perturbatione atque adulatorie res agatur. *h. e. partium studio.*

ADCLATORIUS, a, um, adject. (adulor II. 2.) ad adulationem pertinens, adulatoris proprius (It. *adulatorio*; Fr. *qui sent l'adulation*; Hisp. *lisonjero*; Germ. *den Schmeichler betreffend*; Angl. *flattering*). *Tac. 6. Ann. 32.* Exemplar apud posteros dedecoris adulatori habetur.

ADCLATRIX, *icis, f. 3.* (adulor) assentatrix, quæ adulatur (It. *adulatrice*; Fr. *flatteuse*; Hisp. *lisonjera*; Germ. *die Schmeichlerin*; Angl. *a female flatterer*). *Trebell. Claud. 3.* Adultrices exteræ gentes. *Tertull. Anim. 51.* Non reliquis animæ adulatrix. *sed etc.*

ADCLATUS, a, um. *V. ADULO et ADULOR.*

ADULESCENS, ADULESCENTIA et his similia. *V. ADOLESCENS, ADOLESCENTIA, etc.*

ADULO, *as, avi, itum, are, a. 1.* Vocis etymon est omnino incertum. *Paul. Diac. p. 21. 14. Müll. docet*, hoc verbum factum esse per metathesin ab *aduldo*: nam canes adulantes accedunt, et adulant dominos. *At Lennep. ad Sancti Mineri. p. 409.* putat ex *ἄδω* *dulcis, placens*, *ἄδω* *adire*, sive *adire* *esse* *adire*, hinc *adulo*, vel *adulor*, ut *amulus*, ab *αἰνέω* *esse* *illud videtur* ob stare huic etymo, quod secunda syllaba in *adulo* longa est. cum in *adulor* brevis esse debeat. Alii deducunt ab *adclare*, quod pro *adorare* a Tertulliano usurpatum affirmant (*V. ADULOR II. 3.*): alii dictum putant pro *adorulari*; *Perottus* compositum ait ab *ad* et *aula*. — Part. *Adulatus et Adulandus II. 2.* — *Adulo* autem est voce aut gestu blandior; diciturque de bestiis, ac præcipue de canibus, corporis gesticulatione — eandem motum alicui blandientibus (It. *far carezze*; Fr. *caresser*; Hisp. *halagar, acariciar*; Germ. *anstreichen*; Angl. *to caress, soothe*).

I.) Proprie. *Lucret. 5. 1068. (1069).* de canib. Longe alio pacto gannitu vocis adulant. *Vetus Poeta* apud *Cic. 2. Tusc. 10. 24.* de *Prometheo* ab *aquila lacerato* (veritatem autem hos versus ex *Æschilo*; neque audiendus est *Nonius*, qui p. 17. 10. *Merc. Accio* tribuit): Tum jecore opimo fatis, et satiatam affatim Clangorem fundit vastum, et sublimem advolans Pinnata cauda nostrum adulat sanguinem. *h. e. lætatur nostro sanguine*. *Turneb. l. 2. c. 9.* ita exponit: ovulans aquila tractu caudæ veluti blandiens, vulnus perstringendo deterget, et quodammodo nostrum sanguinem adulatur; quod et ovulantes canes faciunt, ut eandem agitando blande contingant dominum. *Sed Baumgarten* ad *Sueton. Aug. 9.* putat, hic pro *adulor* legendum *stillas*, ita ut ex *ST* factum fuerit *AD*, ex *ILL*

vero *VL*; quod maxime probandum videbatur cl. *Furlanetto* in *I. Lexici Append.* Nobis vero nihil mutandum videtur, ratione quoque habita locorum, quæ p. II. 1. sequuntur.

II.) Translate. ¶ 1. De flumine ponitur et significat alludere. *Avien. Descr. Orb. 338.* Utque Synter Cærelus accedens diti loca flumine adulat, Namine se clero Nilum trahit. *Id. ibid. 571.* Hinc sacer *Alpheus* flumen trahit, et vagus æquor influit Eurotas: Pisaoos alter adulat, Alter *Amyclæas* celeri secat agmine terras. *Cf. Stat. 9. Theb. 324.* de *Creneæ* per *Ismenium* fluvium vadente: Lætus adulantem nunc hoc, nunc margine ab illo Transit avum. ¶ 2. De hominibus est idem ac assentari (It. *adulare*; Fr. *flatter*; Hisp. *lisonjear*; Germ. *schmeicheln*; Angl. *to flatter*). *Val. Max. 4. 3. extr. 4.* Idem — cum olera ei lavanti *Aristippus* dixisset: Si *Dionysium* adulare velles, ista non esses: Immo, inquit, si tu ista esse velles, non adulares *Dionysium*. *Apul. 5. Met. 98.* Fraudem vultu tegentes sic adulant. *Auson. Gratiar. act. 5.* Adulare centurias. *Adde Mamertin. Gratiar. act. ad Julian. 19. Inscrip. opud Maff. Mus. Ver. 258. 2.* CYMQUE PATER MATERQUE DEOS PRO ME NALARENT. *h. e. mihi conciliarent.* — Apud optimos Scriptores occurrit tantum passive. *Cic. 1. Off. 26. 91.* Cavendum est, ne assentatoribus patefaciamus aures, nec adulari nos sinamus. *Cassius Hemina* apud *Priscian. 8. p. 791.* *Putsch.* Adulatique erant ab amicis et adhortati. *Val. Max. 2. 7. 15.* Quo tempore tam angusto tamque gravi etiam tribunus militum adulandus erat.

ADULOR, *aris, itus sum, ari, dep. 1.* Frequentius occurrit quam *adulo*, a quo factum est, eadem tamen significatione, quæ, una cum interpretatione, ibi videsis. — Part. *Adulans* in omnibus paragr. et in fin. I.) Proprie ponitur de canibus aliisque animalibus. *Colum. 7. R. R. 12. 5.* Quod illi (mites canes) furem quoque adulantur. *Gell. 5. 14. de leone*: Caudam more aditantium canum blande movet. *Ovid. 14. Met. 45.* perque ferarum Agmen adulantum media procedit ab aula. *Id. ibid. 257.* Quin etiam blandas movere per acra crudas, Nostraque adulantes comitant vestigia (lupi, ursæ etc.).

II.) Translate. ¶ 1. De iis, qui ritu Persarum humi prostrati potentes adorant. *V. ADCLATIO II. 1. Liv. 30. 16.* Ubi in castra Romana et in prætorium pervenerunt, more adulantium (accepto, credo, ritu ex ea regione, ex qua oriundi erant) procubuerunt. *Val. Max. 4. 7. ext. 2.* Hephæstionem — more Persorum adulata tamquam Alexandrum salutavit. *Id. 6. 3. ext. 2.* Regem adulari. *Tertull. Jejun. 16. ad med.* Qui in idolis ad singulas horas salutandis adulantur. ¶ 2. Sæpius ponitur pro assentari, sive, ut ait *Cic. Amic. 25. 91.*, ad alterius non modo sensum et voluntatem, sed etiam vultum atque nutum converti; præsertimque in laudando nimium esse. Occurrit autem — a) Absolute. *Cic. Amic. 26. 99.* Aperte enim adulantem nemo non videt, nisi qui admodum est excors. *Adde Quintil. 9. 2. 104. Tac. 4. Hist. 49.* Adulandi libido. *Seneca 2. Clement. 2.* Maluerim veris offere, quam placere adulando. — b) Cum Accus. *Cic. Pis. 41. 99.* Horrentem, trementem, adulantem omnes videre te volui vidi. *Quidam leg. omnibus. Id. 2. Divinat. 2. 6.* Adulari atque admirari fortunam alicujus. *Liv. 23. 4.* Adulari plebem. *Alii minus recte leg. affari. Id. 45. 31.* Adulando aut Romanorum imperium, aut amicitiam regum. *Tac. 16. Ann. 19.* Adulari *Neronem*, aut *Tigellium*. *Adde 1. ibid. 32. Justin. 8. 4.* Adulari sordidam clientelæ suæ partem. — c) Cum Dativo. *Nep. Att. 8. 6.* Adulatus est *Antonius*. *Liv. 36. 7.* Præsentibus adulando semper. *Curt. 4. 1. 19.* Adulari singulis. *Quintil. 9. 3. 1.* monet sua ætate usitatus fuisse cum Dativo usurpare. ¶ 3. Pro colere usurpat non semel a *Tertulliano*. Hoc autem sensu docent Etymologi, ductum esse ab antiquo et obsoleto *olo*, *as*, quod olim pro *orare*, seu *adorare* usurpatum fuisse putant: ex quo factum esse *adolo*, et *adulor*. *Tertull. Pall. 4. ad fin.* Adulari *Æsculapio*. *Id. advers. Psych. 14.* Non tantum obsequi Domino debeo, sed et adulari. *Adde 19.* Hinc derivata putantur *adolabilis* pro *adorabilis*, *adolatio* et *adolo* pro *adoratio* et *adpro*: quæ *V. suis locis*.

Adulans, *antis*, est etiam Adject. — cuius extat *Comp. Plin. Paneg. 26. V. Homonym. in fin.* *Tertull. advers. Marcion. 1. 27.* Quid adulantius quam delicta non exsequi?

Homonym. *Adulari* et *assentari* proprie differunt. *Assentatur* enim qui idem, quod alius, verbis affirmat, quoniam animo ita sentit: qui vero *adulatur*, animi abiectione sæpissime adducitur, ut aliter dicat quam sentiat. Sed quoniam, ait cl. *Döderlein* (*Lat. Synonym. Tom. 2. p. 174.*), aliud frequentativum verbum deest, quod malam assentandi significationem notaret; factum est, ut *assentator* et *adulator* unum idemque significarent. *Velje. 2. 102.* Nec defuit conversatio hominum vitia ejus assentatione aleotium; etenim semper magnæ fortunæ comes adest adulatio. *Plin. Paneg. 85.* Amicitia in locum migraverant assentationes, blanditiæ. — Item blandiri si quid mali significat, differt ab *adulari*: qui enim blanditur et qui adulatur alterius gratiam et favorem æque sibi captare conantur; sed ille per animi tenitatem externaque amoris signa, hic vero per animi abiectionem apertaque inhonestæ venerationis signa: qui adulatur totus est in servili animi abiectione, qui blanditur mollior contrectando et palpando alicui placere studet, ac propterea aut amabilitatem præferat aut, si quando in pejus ruit, studium propriæ utilitatis ostendit: adulatio per se timida est et aliis fastidium creat, blanditiæ per se acris instant atque alios comiter alliciunt. Hinc recta gradatione utitur *Galba* apud *Tac. 1. Hist. 15.* Irumpet adulatio, blanditiæ. *Plin. Paneg. 25.* Labor parentibus erat ostentare parvulos, impositosque cervicibus adulantia verba blandasque voces edocere. Et *Popma* haud immerito ait: Adulamur gestu, assentamur verbis, blandimur utroque.

ADULTER, *eri, m. 2.*, et ADULTERA, *æ, f. 1.*, et ADULTER, *era, erum, adject.* — Nonnulli deducunt ab *ἡδύλίζω*, unde *ἡδύλισμός, συνουσία*, et *ἡδύλιστα, συνουσία*; *Hesych.*: sed præstat etymon *Paul. Diac. p. 22. 1. Müll.*, quod ipsi sequimur: *Adulter* et *Adultera* dicuntur, quod et ille ad alteram et hæc ad alterum se conferunt. *Isid. 5. Orig. 27. 13.* etymon hoc confirmat *V. ADULTERIIUM*. *Papinianus* tamen in *Dig. 48. 5. 6. § 1.* aliud proponit etymon a *v. adoleo* et ejusdem part. *adulatus*, quod nec spernendum, nec rejiciendum; ait enim: Proprie adulterium in nuptam committitur, propter partum ex altero conceptum composito nomine. *h. e.* propter ipsam nuptam adulam sive auctam ab altero.

I.) Substantive. ¶ 1. *Adulter* est alienæ conjugis corruptor; adultera quæ cum alio viro præter maritum concumbit (It. et Hisp. *adultero, adultera*; Fr. *adultère*; Germ. *der Ehebrecher, die Ehebrecherin*; Angl. *an adulterer, an adultress*). *Cic. 2. Catil. 4. 7.* Quis gæneo, quis nepos, quis adulter, quæ mulier infamis, quis corruptor juventutis — inveniri potest? *Adde eumd. 2. Fin. 9. 27., Ovid. Heroid. 20. 8. et Rem. am. 161. Cic. Sext. 17. 39.* Adulter sororis. *Tac. 3. Ann. 24.* Adulteros filie ac neptis puniit. *Et mox.* Silanus in nepte Augusti adulter. *Ovid. 2. Art. am. 637.* Nominis adulter. *h. e.* qui alienæ conjugis corruptorem se jactat, quamvis reapse non sit. *Id. 1. Amor. 10. 4.* Adulter callidus. *Horat. 3. Od. 24. 20.* nitidus. *Stat. 5. Silv. 58.* fraturnus. *Lucret. 26.* Mimicis adulteris, quæ solent simulatio fieri, effici ad verum jussit. — *Ovid. 10. Met. 346.* Adultera patris. *Horat. 3. Od. 3. 25.* Jam nec *Lænenæ* splendet adulteræ Famosus hospes. *Quintil. 5. 11. 39.* Cato nullam adulteram non eandem esse veneficam dixit. *Adde eumd. 5. 11. 104. et Tac. 14. Ann. 1.* ¶ 2. Per catachresin dicitur et de brutis animalibus. *Plin. 8. Hist. nat. 16. 17. (43).* Odore pardi coitum sentit in adultera leo. *Grat. Cyneget. 164.* Tunc et mansuetis tuto ferus errat adulter In stabulis. *Claud. Cons. Mall. Theod. 304.* cum torte lænæ Nobiliorem uterum viridis corrupt adulter. ¶ 3. Item de orbibus insitis. *Manil. 2. 22.* Atque arbuta vagis essent quod adultera ponis. ¶ 4. Interdum adulter latius usurpatur pro quocumque impudico amatore. *Horat. 3. Od. 16. 1.* Inclusam Danaen turris aenea Robustæque fores munierant satis Nocturnis ab adulteris. *Id. 1. ibid. 31. 19.* nec *Damalis* novo Divellitur adultero. ¶ 5. Interdum adulter sumitur et pro adulteratore. *V. ADULTERO II.* (It. *falsificatore*; Fr. *falsificateur*; Hisp. *falsificador*; Germ. *der Verfälscher*; Angl. *one who adulterates*). *Cad. Theod. 1. 7. 3.* Adulter monetæ. *Id. 9. 24. 2.* Adulter solidorum.

II.) Adjective. ¶ 1. Est ad adulterium, sive ad alieni tori violationem pertinens. *Ovid. 3. Amor. 4. 5.* Ut jam servaris bene corpus, adultera mens est.

Horat. 1. Od. 15. 19. de Paride: adulteros Crines pulvere collines. Solin. 27. Adulter partus. ¶ 2. Item est falsus, adulteratus, corruptus; et de pluribus ponitur. Ovid. 3. Art. am. 643. Nomine cum doceat, quid agamus, adultera clavis. Plin. 33. Hist. nat. 7. 37. (114). Minium adulterum. Apul. 10. Met. 9. nummus. Prudent. Hamertig. 217. Tunc iolium lapasque leves per adultera culta Ferre malignus ager glebis male pinguis ausus. h. e. zizaniis repleta.

ADULTERA, æ. F. voc. præc.

ADULTERATIO, ñis, f. 3. (adultero II.). Occurrit tantum translate, et est corruptio simplicis et sinceræ rei, admixtione deterioris et vilioris, ita ut in alteram immutetur (It. adulterazione, falsificationem; Fr. altération, falsification; Hisp. alteración; Germ. die Verfälschung; Angl. adulteration). Plin. 21. Hist. nat. 6. 17. (32). Probatio croci sinceræ, si imposita manu crepat, veluti fragile: humidum enim, quod evenit adulteratione, cedit. Id. in lemmatis ante l. 2. ad l. 12. n. 19. Vol. 1. p. 49. ed. Sill. In omnibus odoribus aut condimentis dicuntur adulterationes, experimenta, pretia.

ADULTERATOR, ñis, m. 3. (adultero II.). Occurrit tantum translate, et est qui adulterat et corrumpit aliquid (It. adulteratore, falsificatore; Fr. falsificateur; Hisp. falsificador; Germ. der Verfälscher; Angl. one who adulterates). Cod. Theod. 11. 21. 1. Adulteratores — monetæ capitalis snimadversio persequatur. Adde Claud. Saturnin. Dig. 49. 16. § 9.

ADULTERATUS, a, um. F. ADULTERO.

ADULTERINUS, a, um, adject. (adulter) ad adulterium pertinens (It. et Hisp. adulterino; Fr. adultérin; Germ. ehebrecherisch; Angl. adulterous).

L) Proprie. ¶ 1. De hominibus. Plin. 7. Hist. nat. 2. 2. (14). Liberi adulterino sanguine nati. ¶ 2. Eodem sensu ponitur et de brutis animalibus. Plin. 10. Hist. nat. 3. 3. (10). Pullus adulterinus et degener.

II.) Translate sumitur pro aliena et viliori re admixto, corrupto (It. adulterato, falso; Fr. altéré, falsifié, faux; Hisp. falsificado, falso; Germ. nachgemacht, verfälscht, unächt). Plaut. Bacch. 2. 3. 32. Adulterinus symbolus. Cic. Cluent. 14. 41. Testamentum signis adulterinis obsignare. Adde Liv. 40. 23. et 54. Paul. Diac. p. 28. 6. Müll. Adulterina signa dicuntur alienis anulis facta. Cic. Off. 23. 91. Adulterinos nummos pro bonis accipere. Sall. Jug. 12. Adulterinæ claves. F. ADULTERINUS. Dig. 47. 11. 6. § 1. statuer. Farro 1. R. R. 40. 2. semina. Plin. 26. Hist. nat. 6. 38. (60). scammonium.

ADULTERIO, ñis, m. 3. Vox est usurpata a Laberio pro adultero, ut interpretatur Non. p. 70. 5. Merc., quin tamen locum afferat; sed ibi pro adulterio legendum putamus, ut eandem vocem exponit Gell. 16. 7. (ubi legendum est: Et adulterionem et adulteritatem, quæ pro adulterio, qui merito eam damnat, ut nimis licenter noveque fictam. Idem de voce adulteritas esto iudicium).

ADULTERITAS, ñis, f. 3. Laberius apud Gell. 16. 7. F. voc. præced.

ADULTERIUM, ñi, n. 2. De etymo F. ADULTER. Adde Isid. 5. Orig. 27. 13. Adulterium est illius alieni conjugis, quod quia alter alterius torum commaculavit adulterium nomen accepit. Hinc est alieni tori violatio (It. adulterio; Fr. crime d'adultère; Hisp. adulterio; Germ. der Ehebruch; Angl. adultery).

I.) Proprie. ¶ 1. De hominibus. Quintil. 7. 3. 0. Adulterium cum aliena uxore coire. Cic. 4. Tusc. 35. 75. Stupra dico et corruptelas et adulteria, incesta denique, quorum omnium accusabilis est turpitudine. Id. Senect. 12. 40. Stupra vero et adulteria et omne tale flagitium etc. Ovid. 3. Amor. 5. 44. Labes adulterii. Nep. Epam. 5. 5. Suspicionem adulterii habere. Cic. 2. Orat. 68. 275. Deprehendi in adulterio. Catull. 67. 36. Cum quibus illa nialum fecit adulterium. Seneca 2. Rhet. Controv. 11. et Quintil. 7. 3. 1. Adulterium committere. Ulp. Dig. 1. 12. 1. committere in alienam uxorem. Vellej. 2. 45. 1. Ob imitum adulterium. Sueton. Aug. 69. Adulteria exercere. Plin. 14. Hist. nat. 22. 28. (140). Vasa adulterii celata. h. e. celatas adulteriorum imagine habentia. ¶ 2. Per catachresin dicitur de brutis animalibus. Plin. 6. Hist. nat. 5. 5. (13). Adulteria non novere elephantum. Id. 10. ibid. 34. 52. (104). Columbis non nota adulteria. ¶ 3. Ponitur et de arboribus insitiis. Plin. 17. Hist. nat. 1. 1. (8). Adulteria arborum. h. e. lusitones, quibus arbores alienos

surculos accipere, et poma non sua gignere coguntur. Cf. ADULTER I. 3. Manil. 5. 266. Ut sit adulterio succorum gratia major.

II.) Translate ponitur de re quacunque, quæ rei deterioris et vilioris admixtione corrumpatur. Plin. 19. Hist. nat. 3. 15. (44). Adulteria mercis. h. e. adulterationes. Id. 14. ibid. 9. 11. (80). Adulterium mellis. Id. 9. ibid. 40. 65. (139). adulteria naturæ appellat varia medicamina, seu colores disparatos permixtos una ad conficiendum unicuique colore purpureum, aut conchylii. Et Cæc. Aurel. 3. Tard. 5. Omnis corporis materia adulterio medicaminum deterior fit.

ADULTERO, as, avi, atum, are, a. 1. (adulter). Part. Adulteratus in omnibus paragr. Adulterandus II. a. — Est autem adulterium committo, alienum virum, aut feminam corrumpo (It. commettere adulterio; Fr. commettre un adultère; Hisp. adulterar; Germ. durch Ehebruch oder Unzucht schänden; Angl. to commit adultery).

1.) Proprie. ¶ 1. De hominibus. — a) Cum Accus. Sueton. Cæs. 48. Ob adulteratam equitis Romani uxorem. Id. Aug. 67. Proculum mori coegit, compertum adulterare matronas. Adde eumd. Cæs. 6. Latius de populorum admixtione Flor. 2. 11. 3. Gallogræci — adulteratæ reliquias Gallorum. — b) Absolute. Cic. 1. Off. 35. 128. Latrocinari, fraudare, adulterare re turpe est. Quidam minus recte leg. adulterari, et deponenti forma dici putant. Adulterare enim legitur apud eumd. Cic. 1. Legg. 16. 43. Justin. 43. 4. Mulier adulterare cum Græco adolescente solita. ¶ 2. Per catachresin ponitur et de brutis animalibus. Horat. Epod. 16. 32. Adulteretur et columba milvio. h. e. ineatur a milvio, passivum enim est verbum, minime vero deponens, ut quidam opinantur. cf. Lucian. DD. 22. 1. τράγος μολύβει αἴγᾱ. Et Plin. 10. Hist. nat. 9. 11. (27). Nidus adulteratus. h. e. in quo aliena ova, aut pulli foventur.

II.) Translate est corrumpere, et suam rebus simplicitatem adimere admixtione rei deterioris, ita ut ipsa in alteram mutetur, quemadmodum ait Ovid. 1. Fast. 373. de Proteo: Ille suam faciem transformis adulterat arte. h. e. Fr. altérer. Ponitur — a) De rebus physicis ac præcipue de nummis. Plin. 12. Hist. nat. 7. 14. (28). Piper longum adulteratur Alexandrino sinapi. Adde 12. ibid. 12. 26. (43), et 33. 7. 40. (116, et 121). Id. 19. ibid. 3. 15. (40). Lasertium adulteratum. Id. 31. ibid. 10. 46. (114). Nitrum sincerum facile resolvitur: adulteratum pungit. Id. 37. ibid. 3. 12. (51). Adulterandis gemmis. Id. 16. ibid. 40. 76. (206). Adulterare colorem. Paul. Sentent. 5. 25. 1. nummos aureos, argenteos. Inscript. apud Orell. 5046. titulum. — b) Cum abstractis. Cic. Amic. 25. 94. Tollit enim (simulatio) iudicium veri idque adulterat. Id. Cæcili. 26. 73. Adulterare ius civile pecuniâ. Id. Partit. 23. 90. Voluptas boni naturam fallaciter imitando adulterat. — c) Absolute. Plaut. Bacch. 2. 3. 34. Adulterare cum aiebat rebus ceteris. h. e. omnia fallaciter agere.

ADULTEROR, ñis, atus sum, ari, dep. 1. certa lectione occurrit tantum apud Vulgat. Interpr. Jerem. 7. 9. Furari, occidere, adulterari, jurare mendaciter. F. voc. præced. I. 1. et 2.

ADULTUS, a, um. F. ADOLESCO.

ADUMBRATIO, adverb. (adumbratus) eo modo, quo pictores quadantenus aliquid expriment (It. abbozzatamente, grossolanamente; Fr. en esquisse, en gros; Hisp. en bosquejo, en grueso; Germ. im Schattenrisse; Angl. faintly, slightly). Lucret. 4. 362. Non tamen, ut coram quæ sunt vereque rotunda, sed quasi adumbratim paulum simulata videntur. h. e. non omnino et perfecte rotunda, ut etc.

ADUMBRATIO, ñis, f. 3. (adumbro). Ad litteram est alicujus corporis umbrarum descriptio; unde rudis et imperfecta rei descriptio aut imago (It. abbozzatura, schizzo; Fr. esquisse; Hisp. bosquejo; Germ. ein Schattenriss; Angl. a sketching, tracing out faintly, rough sketch).

1.) Proprie. F. Viruv. 1. 2. 2. Scenographia est frontis et laterum abscedentium adumbratio. F. ADUMBRO.

II.) Translate. Cic. Orat. 29. 103. Nulla est enim in ullo genere laus oratoris, cujus in nostris orationibus non sit aliqua si non perfectio, at conatus tamen et adumbratio. Val. Max. 7. 3. ext. 6. Profecisset aliquid tanti beneficii insidiosa adumbratio, nisi — mores fuissent notissimi. h. e. simulatio.

ADUMBRATUS, a, nm. F. voc. seq.

ADUMBRO, as, avi, atum, are, a. 1. (ad et umbro). Part. Adumbratus I. 1. et in fin.; Adumbrandus 1. 1. — Est umbram inducere (It. adombrare, far ombra; Fr. ombrager; Hisp. sombrear, hacer sombra; Germ. etwas in Schatten bringen, beschatten; Angl. to shade, cover over, screen).

L) Proprie. ¶ 1. Generatim et stricto sensu. Colum. 5. R. R. 5. 15. Palmeis tegitibus vineas adumbrabat. Id. 9. ibid. 7. 4. Adumbrare alvearia frondibus. Id. 11. ibid. 2. 61. Adumbrantur stramentis uvæ, ne caloribus exarescant. Cæc. Aurel. 1. Tard. 5. Ac si etiam lucem animo contraria commoventem videbimus, erunt eorum oculi adumbrandi. Petron. Satyr. 105. Ut notæ quoque litterarum, non adumbratæ comarum præsidio, totæ ad oculos legentium accederent. — Nota singulare illud Servii in Virg. 10. Æn. 541. Ingenti umbra tegit secundum usum accipiendum, i. e. insultatione eum opprimit et adumbrat; ut superatos dicimus adumbratos. ¶ 2. Est etiam verbum pictorum, et significat quadantenus aliquid exprimere; non primis tantum lineis, ut vulgo interpretantur delineare. Est enim adumbrare Latinis, quod Græcis σκιαγραφειν, et adumbratio, σκιαγραφία, scilicet lineatio, quæ addit umbras, et oculis non modo lineas exhibet, sed explicationes etiam rerum species subjicit. Primum enim pictores lineamenta ducunt futuræ imaginis (quod ἵχθυογραφία dicitur), deinde inducunt colores, quibus addunt umbras; et sic paullo expressiorem speciem exhibent, non tamen perfectam. Hæc igitur adumbratio est, cui postea accedit manus ultima, cum omnia ad exactam elegantiam exprimentur et expoliantur. Val. Max. 6. 11. ext. 7. Quod pictor adumbrare non valuit, casus imitatus est. Quintil. 7. 10. 9. Quis pictor omnia, quæ in rerum natura sunt, adumbrare didicit?

II.) Translate est, nisi perfecte, quocumque saltem modo aliquid persequi, describere, representare, idque præcipue sermone; quo sensu interdum respondet verbo imitari, quod in altero membro occurrit. Cic. 5. Fin. 22. 61. Atque ea in optima quaque indole maxime apparent, in qua hæc honesta, quæ intelligentis, a natura tamquam adumbrantur. Id. 3. Orat. 47. 194. Qui non heroum veteres casus fictosque luctus vellem imitari atque adumbrare. Id. 3. ibid. 4. 16. Quo in genere orationis utrumque oratorem cognoveramus, id ipsum sumus in eorum sermone adumbrare conati. Id. Orat. 14. 43. Excellentis eloquentiæ speciem et formam adumbrare. Id. Dom. 30. 80. Quid te desperatius, qui ne ementiendo quidem potueris auctorem adumbrare meliorem? Liv. 33. 31. 1. Litteras Inanes vana specie libertatis adumbratas esse. Curt. 10. 5. 14. Nec Persis Macedonum morem adumbrare, nec Macedonibus Persas imitari indecorum.

Adumbratus, a, um, præter allatas verbi significationes, peculiarias quasdam translationes præferat. Est enim ¶ 1. Descriptus, delineatus, non tamen perfecte expressus (It. abbozzato; Fr. esquissé; Hisp. bosquejado; Germ. im Entwurfe gezeichnet, entworfen oder angedeutet; Angl. sketched, traced out or shadowed). Cic. 1. Nat. D. 27. 75. Cedo mihi istorum adumbratorum deorum lineamenta ac formam. Id. 3. Tusc. 2. 3. Consecratur nullam eminentem effigiem virtutis, sed adumbratam imaginem gloriæ. Est enim gloria solida quædam res et expressa, non adumbrata. Id. Cæc. 5. 12. Habuit enim ille per multa maximarum non expressa signa, sed adumbrata virtutum. Id. 1. Legg. 22. 59. Quoniam principia rerum omnium, quasi adumbratas intelligentias, animo ac mente conceperit. ¶ 2. Hinc adumbratum dicitur etiam id, quod specie tantum, non re ita est; quod imaginandi vi concipitur, nec tamen reapse existit. Cic. 5. Fin. 24. 69. Quod si ipsam honestatem undique perfectam atque absolutam — penitus viderent, quoniam gaudium completerent, cum tantopere ejus adumbrata opinione latentur? Id. Amic. 26. 97. In scena, id est in concione, in qua rebus fictis atque adumbratis loci plurimum est. Id. 3. Ferr. 33. 77. Æscbrio, Pipæ vir adumbratus. h. e. Pipæ vir reapse erat Verres, specie tamen videbatur Æscbrio. Id. 2. leg. Agr. 12. 31. Comitibus ad speciem et ad usurpationem vetustatis — adumbrata. Id. Sull. 16. 52. Adumbratum indicium filii. Tac. 4. Ann. 31. Nec occultum est, quando ex veritate, quando adumbrata lætitia, facta Imperatorum celebrentur. h. e. fictis lætitiis. Petron. Satyr. 106. Adumbrata inscriptio.

ADUNATIO, ōnis, f. 3. (aduno cf. Gr. ἄνωσις) conjunctio, congregatio. Vix est *Cyprian. Ep.* 57. et 60. (at. 60. et 62.); *Diomed.* 1. *Putsch.*; *Cassiod.* 4. *Var.* 33. et 36., et 8. *ibid.* 8. et 31.; et *Boeth.* p. 952.

ADUNATIVUS, a, um, adject. (aduno) qui adunare solet. *Boeth. in Porphy. Dial.* 1. p. 27. Est igitur genus collectivum specierum suarum et quodammodo adunativum.

ADUNATUS, a, um, *V.* **ADUNO**.

ADUNCTAS, ātis, f. 3. (aduncus) curvitas in acutum desinens. *Cic.* 2. *Nat. D.* 47. 122. Animalia cibum partim unguium tenacitate arripiunt, partim aduncitate rostrorum. Adde *Plin.* 8. *Hist. nat.* 27. 41. (97). et 10. *ibid.* 71. 91. (196).

ADUNCUS, as, are, a. 1. (aduncus) interius in acutum curvare. *Paul. Diac.* p. 11. 8. *Müll.* Aduncantur quæ ex diverso coacta faciunt anguli formam. *Al. tamen aliter leg. Cf. Gloss. ed. Mai. Class. Auct. Tom.* 8. p. 59. Aduncare curvare.

ADUNCUS, a, um, adject. (ad et uncus) acumen curvum habens unci modo, idque parte interiori; cui opponitur *reduncus* (*V. Plin. infra*) parte exteriori unci modo curvatus (*It. adunco, uncinato*; *Fr. crochu, recourbé*; *Hisp. gancho, adunco*; *Germ. vorderenwärts gebogen oder gekrümmt*; *Angl. crooked, hooked, curved*). *Ter. Heaut.* 5. 5. 18. et *Horat.* 1. *Sat.* 6. 5. Nasus adunca ex omni parte dentium et tortuosa. *Id.* 1. *Nat. D.* 24. 66. Corpuscula curvata et quasi adunca. *Id.* 2. *Tusc.* 10. 24. *vertens carmina Æschili*: Adunci ungues. *Ovid.* 10. *Met.* 550. dentes aprorum. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 27. 45. (125). Cornua aliis adunca, aliis redunca. *Colum.* 8. *R. R.* 2. 9. Adunca rostra. *Liv.* 1. 18. baculum. *Ovid.* 2. *Met.* 286. aratrum. *Id.* 2. *Fast.* 295. vomer. *Id.* 14. *Met.* 628. falx. *Id.* 13. *ibid.* 808. hainl. *Id.* 1. *ibid.* 200. cymba. *Lucan.* 2. 183. navis. *Ovid.* 6. *Fast.* 196. magni præpes adunca Jovis. *h. e.* aquila adunco rostro.

ADUNDO, as, are. Vocabulum a *Lexico expungendum*; occurrit enim tantum in *Not. Tir.* p. 125.

ADUNO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (ad et unus). Part. *Adunatus*. Est idem ac congrego, in unum colligo (*It. adunare*; *Fr. assembler, réunir*; *Hisp. juntar, unir*; *Germ. zu Eins machen, in Eins bringen, vereinigen*; *Angl. to collect into one, unite*). *Justin.* 2. 12. 18. Cum adunata omnis classis esset. *Id.* 7. 2. 12. Gentes variorum populorum adunata. *Id.* 15. 4. 22. Adunatis omnium sociorum copiis. *Pallad.* 3. *R. R.* 29. 1. Membra divisæ partis adunare et vinculo constricta deponere. *Id.* 4. *ibid.* 10. 36. Adunatum germen. *Lactant.* *Mort. persecut.* 45. extr. Sparsi milites per diversas regiones fuerant, et adunari omnes angustiae temporis non sinebant. — *ND.* Putatur etiam *Cicero* hac voce usus 3. *Off.* 8. Turpitudinem videas adunatam. *Nonius* enim p. 238. 9. *Merc.* ita legit: ceteri autem omnes ex MSS. et editis *adjunctam* habent. Item qui *Livio* tribuunt 32. 30., male tribuunt, et verbo *adjungo*, quod legitimum est, injuriam faciunt.

ADURGEO, es, ere, a. 2. (ad ei urgeo) idem quod urgeo, vel valde urgeo, premo (*It. spingere, premere*; *Fr. presser en poussant*; *Hisp. aprensar, apretar*; *Germ. andrücken*; *Angl. to pursue, press upon*). *Cels.* 7. 12. 1. Deus qui natus est in locum prioris, quotidie digito adurgendus, donec ad justam magnitudinem perveniat. *Horat.* 1. *Od.* 37. 16. Caesar ab Italia volantem (*Cleopatram*) Remis adurgens. *h. e.* persequens.

ADURO, ūris, ūssi, ūstum, ūrere, a. 3. (ad et uro). Part. *Adurens* 1. 3. c.; *Adustus* in omnibus ferme paragr. et in fin.; *Adurendus* 1. 2. — Est idem quod uro, seu potius urere incipio (*It. bruciare, scottare*; *Fr. brûler légèrement*; *Hisp. quemar ligeramente*; *Germ. anbrennen, sengen*; *Angl. to set on fire, scorch*).

1.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu de igne et caloribus, et est cibos vel allud coquere magis quam par est, ita ut aliquantum torrida fiant. *Ter. Adelph.* 3. 3. 71. Hoc salsumst, hoc adustumst, hoc lautumst parum. *Horat.* 2. *Sat.* 8. 68. Panis adustus. *Et ibid.* v. 90. merula pectore adusto. *Scribon. Comp.* 220. Medicamentum coquatur — moveaturque sine requie, ne aduratur. *Colum.* 12. *R. R.* 19. 5. Adurere mustum. Adde *ibid.* 20. 4. — Similiter de iis quæ candenti ferro, aut fulmine tanguntur. *Cic.* 5. *Tusc.* 20. 56. Ut candentibus juglandium putaminibus barbam

sibi et capillum adnerent. Adde 2. *Off.* 7. 23. *Liv.* 39. 22. Ignes cælestes multifariam nri adussisse complurium vestimenta dicebantur. *Ovid.* 4. *Fast.* 742. Et crepet in mediis laurus adusta foci. ¶ 2. Latini sensu ponitur etiam de iis, quæ igne consumuntur. *Cic.* 5. *Tusc.* 27. 77. Cum ad flammam se applicaverint, sine gemitu aduruntur. *Curt.* 6. 5. 28. Præcisæ adustaque manus. *Id.* 6. 6. 31. Aduritur dextra (papilla). *V. Adustum infra.* — Similiter apud Medicos adurere ponitur de vulneribus, quibus candentibus ferris medemur. *Cels.* 8. 2. Os eodem ferramento (candenti) adurendum. Adde 5. 26. 33. ¶ 3. Item de sole allisse calore donatis, quæ exsiccant et astringunt, quin tamen aliquid proprie consumuntur. *Plin.* 33. *Hist. nat.* 7. 40. (122). Ceram gallæ carbonibus adurare ad sudorem usque. *Horat. Epod.* 5. 24. ossa — Flammis aduri Cotichis. *Curt.* 4. 7. 13. Ad hæc sol omnia incenderat, siccaque et adusta erant omnia. *Plin.* 19. *Hist. nat.* 1. 4. (19). Loca deserta et sole adusta. *Colum.* 6. *R. R.* 27. 12. Adurere ungulas stercore. *Pallad.* 6. *R. R.* 15. 16. Adurere plantam calore stercoris. ¶ 3. Latissimo sensu ponitur de iis omnibus, quæ adeo exsiccant, astringunt atque indurant, ut urere videantur. Hinc — a) De sole æque ac frigore. *Virg.* 1. *G.* 92. Ne tennes pluviae rapidive potentia solis Acrior, aut Boreæ penetrabile frigus adurat. *Sidon.* 5. 528. Corpus adustum frigoris igne. *Plin.* 17. *Hist. nat.* 24. 37. (216). Aduri arbores fervore, aut flatu frigidior. *Ovid.* 14. *Met.* 763. Sic tibi nec vernum nascentia frigus adurat Poma. *Curt.* 7. 3. 13. Rigor insolitus nivis multum adussit pedes. *Id.* 4. *Fast.* 918. Nec sic marmoreo pallet adusta gelu. *V. Adustum in fin. Pallad.* 10. *R. R.* 4. 2. Adurere glacie. Iluc referri potest et illud *Petron. Satyr.* 109. de senectute: Nunc umbra nudata sua jam tempora mærent, Areaque attritis aret adusta pilis. *h. e.* glabra facta. — b) De corporum contactu, ac de intertrigine, qua corporis aliqua pars attritur eroditurque, perinde ac admoto igne adusta. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 29. 35. (104). (de locustis): Multa (sata) contactu adurentes. *h. e.* depopulantes. *Id.* 28. *ibid.* 15. 61. (218). Femina attrici adurique equitatu notum est. — c) De iis, quæ gustum acerrime pungunt. *Cels.* 5. 26. 21. Rodentia medicamenta et adurentia. Adde 6. 8. *Scribon. Comp.* 193. Ephemerum potum adurit quasi pipere manducato. — d) De lucis splendore, quod oculos perstringit et pungit. *Lucret.* 4. 330. Præterea splendor, quicumque est acer, adurit Sepe oculos. — *NB.* Apud *Senec. Herc. Æt.* 1289. Sol adustus a nonnullis leg.; sed rectius lege adulus. Item apud *Propert.* 3. 9. 40. Una Philipeo sanguine adusta nota, rectius leg. alii: iuusta.

II.) Translate metaphorâ ab igne tantummodo sumpta. *Horat.* 1. *Od.* 27. 14. Quæ te cumque domat Venus Non erubescendis adurit ignibus. Huc referri potest et illud *Cic.* 5. *Att.* 20. 8. Incendio Plætoriano quod Sejus adustus est, minus moleste fero. *Orellius* tamen, *Ernestum* sequutus, legit *ambustus*.

ADUSTUS, a, um, est etiam Adject., unde *Comp. Liv.* 27. 47. Notari oculis, si qui forte adustioris coloris ex recenti via essent. *h. e.* coloris, qui ad nigrum accedit, qualis rebus ambustus solet esse, aut hominibus multo sole faciem fuscam habentibus. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 58. 59. (149). Lapis adusto colore. *Cf. Sil. It.* 8. 269. adustus corpora Maurus. *h. e.* a sole. *Adustum*, i, n. 2., substantivorum more plur. num. occurrit. *Plin.* 32. *Hist. nat.* 10. 40. (119). Adusta sanantur cancri cinere. *h. e.* membra igne combusta. Adde 20. *ibid.* 8. 27. (71). *Cels.* 5. 27. in fin. Adustorum curatio. Item de frigore *Plin.* 28. *Hist. nat.* 8. 25. (89). Leonis adipis sanant adusta nivibus. subaudi membra vel loca.

ADUSQUE vel *Ad* usque divisim, est *A*) Præpos. accus. et *B*) Adverb.; ponitur de continenti spatii extensione, atque idem est ac usque ad (*It. sino a*; *Fr. jusqu'à*; *Hisp. hasta*; *Germ. bis wohin*; *Angl. even to, as far as*).

A) Tanquam Præpos. accus. ponitur — a) De loco. *Horat.* 1. *Sat.* 5. 96. via pejor ad usque Bari mœnia piscos. *Virg.* 11. *Æn.* 262. Atrides Protei Mœnelaus ad usque columnas Exsulat. *Solin.* 56. Ad usque Gades. — b) De tempore. *Horat.* 1. *Sat.* 1. 97. Ad usque supremum tempus. *Messala Corvin.* p. 20. ad usque Julii Caesaris principatum. *Ammian.* 19. 1. Ad usque finem diei. — c) De rerum gradu generatim. *Tac.* 14. *Ann.* 58. Multa secutura, quæ ad usque bellum evalescerent. *Gell.* 15. 2. Vini libi-

dine ad usque ludibria ebriosus. *Apul.* 4. *Met.* 20. Risu — ad usque intestinorum dolorem redactus.

B) Tanquam Adverb. — a) De loco. *Ovid.* 4. *Met.* 20. Oriens tibi victus ad usque Decolor extremæ qua tingitur India Gange. — b) Absolute. *Apul.* 2. *Met.* 26. Juvensem — ad usque deraso capite productum in medium. *h. e.* penitus, omnino: vel supple *ad usque cutem*.

ADUSTIO, ōnis, f. 3. (aduro) actus adurendi (*It. abbruciamento, scottatura, bruciore*; *Fr. action de brûler, brûlure*; *Hisp. el acto de quemar, quemadura*; *Germ. das Anbrennen*; *Angl. a burning, scorching, parching, or scalding*).

1.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu de igne. *Plin.* 14. *Hist. nat.* 20. 25. (127). Adustio picis. ¶ 2. Latissimo sensu de iis omnibus, quæ adeo exsiccant, astringunt, indurant, ut urere videantur. *V. ADURO* 1. 3. — a) De igne æque ac frigore. *Plin.* 32. *Hist. nat.* 4. 14. (34). Ulcera frigore, aut adustione facta. *Id.* 20. *ibid.* 7. 27. 61. Adustiones sanat lactuca. — b) De adustione, quæ attritu nimio fit in vitium insitione. *Plin.* 17. *Hist. nat.* 15. 25. (116). Nostra ætas correat, ut Gallica uteretur terebra, quæ excavat, nec urit: quoniam adustio omnis hebetat. — c) De morbo, qui a solis ictu, ut vulgo ajunt, sive ex nimia mora in sole et balneis oritur, *Gr. οξείασις*; *Plin.* 30. *Hist. nat.* 15. 47. (135). Adustio infantium, quæ vocatur siriasis. *Cæc. Aurel.* 1. *Acut.* 2. Antecedentes injuriæ causas, ut vinolentiam, vel vigiliæ ac juges adustiones.

II.) Translate est ignominia. *Cassiod.* 3. *Varior.* 46. Nulla te ingemiscere probris adustione censemus, quem temporali volumus exilio detineri.

ADUSTUM, i. *V. ADURO* in fin.

ADUSTUS, a, um, *V. ADURO*.

ADUTOR, eris, usus sum. Est falsa lectio, quæ occurrebat apud *Cat. R. R.* 67. 4., ubi legendum est *abusus eris. V. ABUTOR*.

ADVECTICUS, a, um, adject. (adveho) aliunde advectus (*It. condotta o portato d'altronde*; *Fr. importé*; *Hisp. conducido, extrangero*; *Germ. eingeführt*; *Angl. foreign, imported*). *Sall. Jug.* 48. Pecoris et mancipiorum prædas agere, caque mutare cum mercatoribus vino advecticio.

ADVECTIO, ōnis, f. 3. (adveho) actus advehendi (*It. condotta, trasporto, importazione*; *Fr. transport*; *Hisp. transporte*; *Germ. die Herbeiführung, der Transport*; *Angl. carriage, conveyance*). *Plin.* 9. *Hist. nat.* 54. 79. (169). Famem longæ advectiois a Brundisio compescere in Lucrino.

ADVECTO, as, are, a. 1. (frequent. ab adveho) omni conatu advehere. *Tac.* 6. *Ann.* 13. Rei frumentariæ copiam advectare.

ADVECTOR, ōris, m. 3. qui advectat, vel advehit (*It. portatore*; *Fr. porteur*; *Hisp. portador*; *Germ. wer herbeiführt*; *Angl. an importer*). *Plaut. Aæn.* 2. 2. 92. Quomodo argentum interviortam et advectorrem. *Al. tamen leg. advectorem. Apul. Florid.* 4. 21. Advectorem sibimet equum deligunt.

ADVECTUS, a, um, *V. ADVEHO*.

ADVECTUS, us, m. 4. (adveho) idem quod advectio. *Tac.* 4. *Hist.* 84. Hæc de origine et advectu deæ celeberrima.

ADVEHIO, vēhis, vēxi, vectum, vēhere, a. 3. (ad et veho). *Advere* pro advexisse dictum est a *Plaut.* *Merc.* 2. 2. 61.; et *Adverti* pro adveixisti ab eod. *ibid.* 2. 3. 56. — Part. *Advectus* 1. — Adveho autem est aliunde aliquid aut aliquem ad aliquem locum veho, sive curru, equo et præcipue navi comporto, importo (*It. condurre, importare*; *Fr. voiturier, charrier*; *Hisp. acarrear, llevar*; *Germ. herbeifahren oder führen, herbeischaffen*; *Angl. to conduct, carry, to import from abroad, to convey*).

1.) Proprie. — a) Absolute. *Cic.* 3. *Off.* 12. 51. Advexi (frumentum), exposui, vendo meum non pluris, quam ceteri. *Cæs.* 1. *B. C.* 23. ns sevagies, quod advexerat Domitius atque in publicum deposuerat. *Auct. B. Afr.* 11. Advectis militum equitumque copiis rursus ad oppidum Ruspinae redit. *Liv.* 23. 41. Impositoque, quem secum advexerat, milite Romanam navigat. *Id.* *ibid.* 38. Additis quinque navibus, quæ advexerat captivos legatos. *Tac. Germ.* 9. Advehere religionem. *Val. Flacc.* 3. 68. aliquem humero. — b) Additis locis, unde et quo aliquid importatur. *Plaut. Mil. glor.* 2. 1. 35. Eamque invitam port mulierem in Ephesum advexit. *Id. Merc.* 2. 3. 56. Ecquam tu advexti tuæ matri ancillam Rhodo?

CHAR. Advexi. Cic. 3. Off. 12. 50. Advēbere Alexandrea Rhodum magnum frumenti numerum. Id. 5. Ferr. 14. 172. Cum ex iisdem agris frumentum ex decumis Romam manicipes advēxissent. Id. 2. Divinat. 40. 84. Caricas Cauno advectas vendens. Liv. 42. 37. Corcyram peditum mille secum advēbere. Curt. 6. 2. 15. Commeatus undique advēcti. Pers. 5. 134. Saperdas advēbe Ponto. Plin. 35. Hist. nat. 17. 57. (199). Venales trans mare advēcti. — c) Cum Dat. personae, ad quam aliquid importatur. Plaut. Merc. 2. 1. 37. Filius quam advēxit meus matri ancillam suae. V. supr. eumd. sub b. Id. ibid. 2. 2. 61. Advēbere alicui aliquem dono. Sueton. Ner. 45. Alexandria navis nuntiabat pulverem luctatoribus aulicis advēxisse.

II.) Translate. Ovid. Heroid. 5. 90. nec ultrices advēxit unda rates. Seneca Med. 583. bibernos nebulosus imbres Auster advēxit.

ADVEHOR, vēhēris, vectus sum, vēhi, dep. 3. Quod recentiores deponenti forma, Forcellinus passiva eleganter usurpatum ait, cum sermo est de personis. — Est autem aliquo se conferre navi, curru, equo etc; quae quidem verba interdum adiunguntur. Occurrit — a) Absolute. Ter. Eun. 1. 2. 81. Istam nunc times, quae advēcast, ne illum talem praeripiat tibi. Virg. 8. En. 11. Advēctum Aeneam class. Id. 5. ibid. 864. Classis advēcta. Plin. 35. Hist. nat. 17. 58. (200). Talemque Publium Lochium et Manilium Antiochum eadem nave advēctos videre proval. Tac. Germ. 2. Quia nec terrā olim, sed classibus advēbebantur, qui mutare sedes querebant. Quintil. 11. 2. 12. Duo juvenes equis advēcti. — b) Additis terminis, unde quis advēhitur et quo se confert saepius cum Accus. et praep. ad aut in. Plaut. Merc. 2. 1. 35. Ascendi in lembum atque ad navim advēbor. Id. Trin. 4. 2. 88. Omnium primū in Pontum advēcti ad Arabiam terram sumus. Cic. 2. Phil. 31. 77. Cisi celeriter ad urbem advēctus, domum venit. Id. 1. Tusc. 47. 113. Ita sacerdos advēcta in fanum, cum currus esset ductus a filiis. Id. 14. Att. 20. 1. E Pompeiano navi in Luculli hospitium advēbi. Sertius apud Cic. 4. Fam. 12. 1. Cum ab Epidaurio Piraeum navi advēctus essem. Cic. 1. Divinat. 28. 58. Equo ad fluminis ripam advēhi. Sall. Jug. 91. Marius paucis diebus Uticam advēhitur. Liv. 6. 31. Ad ancipitem pugnam advēhi. Id. 28. 2. Mago citato equo ad primum clamorem et tumultum advēhitur. Id. 2. 47. In eam partem citato equo advēctus. Curt. 4. 3. 11. Advēhi in Asiam. — c) Cum Dat. personae, ad quam quis se confert. Varro apud Non. p. 451. 16. Merc. Dixit regi Medeam advēctam per aera in rheda angulibus. Cic. in Pis. apud Quintil. 8. 3. 21. Cum tibi tota familia sarraco advēhatur. — d) Cum Accus. personae, ad quam quis se confert, sine praepos. Virg. 8. En. 136. Dardanus — advēhitur Teucros. Tac. 2. Ann. 45. Arminius equo collustrans omnia, ut quosque advēctus erat, recuperatam libertatem ostentabat. Id. 5. Hist. 16. Exhortatio ducum non more concionis apud universos, sed ut quosque suorum advēhebantur.

ADVELITATIO jactatio quaedam verborum figurata ab bastis velitaribus. Paul. Diac. p. 28. 20. Mül. V. VELITATIO.

ADVELO, as, are, a 1. (ad et velo) idem ferme quod vela (lt. velare; Fr. voiler; Hisp. velar; Germ. umhüllen; Angl. to veil). Virg. 5. En. 246. advēlat tempora lauro. Lamprid. Commod. 15. Panno purpureo nudos humeros advēlans.

ADVĒNA, æ, inde ab origine est gen. masc., deinde saepius tamquam Adjectivum usurpatum fuit fem. gen., immo neutr., testibus Priscian. 6. p. 677. et Prob. 2. p. 1439. et 1445. Pulsch. Docet autem Priscian. l. cit. quae in a desinentia neutro generi adiunguntur, figurate adjungi per ἀλλοιότητα (h. e. permutationem generis pro genere) ut advēna matricipium. Hinc est gen. comm. — Compositur ex praep. ad et venio; et est qui non est civis, aut inquilinus, sed externus et aliunde advēctus; cui opponitur indigena (lt. forestiere; Fr. étranger; Hisp. extrangero, forastero; Germ. der Ankömmling, wer von fernher irgendo ankömmt; Angl. a stranger, foreigner).

I.) Proprie. ¶ 1. De hominibus. — a) Ut substantivum. Ter. Heaut. 1. 1. 44. Est e Corintho hic advēna mihi pauperula. Pacuvius apud Priscian. 4. p. 631. Pulsch. Postquam defessus perrogatum advēna de nocte quicquam invenit sciendum. Cic.

5. Tusc. 11. 34. Zeno Cittiens, advēna quidam et ignobilis opifex. Liv. 5. 35. Senones, recentissimi advēnarum. Curt. 8. 2. 14. Quia ubertas terrae non indigenas modum detinet, sed etiam advēnas invitat. — b) Ut adjectivum. Cic. 2. Legg. 8. 19. ut advēnaz. Liv. 4. 3. Reges advēnaz. Virg. 9. Ecl. 2. possessor agelli. Id. 7. En. 38. exercitus. Ovid. Heroid. 9. 121. pellex. Id. 1. Art. Am. 175. amor. h. e. amica. ¶ 2. Dicitur etiam de irrationabilibus et inanimis. Varro 3. R. R. 5. 7. Volucres cum partim advēnaz sint, ut hirundines et grues; partim vernaculae, ut gallinae ac columbae. Horat. Epod. 2. 35. advēna grus. Plin. 10. Hist. nat. 23. 31. (61). Grues hiemis, ciconiae aestatis advēnaz. Ovid. 2. Fast. 68. Tibris advēna. h. e. qui ab exteris regionibus affluit. Claudian. VI. Cons. Honor. 495. ora Padi portusque relinquit Fluminis, certis ubi legibus advēna Nereus Aestu. Plin. 17. Hist. nat. 14. 24. (104). vocat advēnam surculum, qui alteri arbori per insitionem immittitur.

II.) Translate, praesertim si cum peregrino conjungatur, ponitur pro ignaro, quia advēnaz parum sciunt res alieni loci. Cic. 1. Orat. 58. 249. Ne in nostra patria peregrini atque advēnaz esse videamur. Id. 2. leg. Agr. 34. 94. Nos autem, qui hinc Roma veneramus, jam non hospites, sed peregrini atque advēnaz nominabamur. Stat. 8. Theb. 556. Tyrili juvenis non advēna belli, Quamvis Cirrha domus. — NB. De Advēna nomine servit V. ONOM.

ADVĒNEROR, āris, ātus sum, ari, dep. 1. (ad et veneror) idem ferme quod veneror, vel valde veneror (lt. venerare, riverire; Fr. révéler, vénérer; Hisp. reverenciarse, venerar; Germ. verheren; Angl. to worship, venerate). Varro 1. R. R. 1. 6. Advēneror Minervam et Venerem. Sil. It. 13. 704. Prosequiturque oculis puer advēneratus euntes.

ADVĒNIENS, entis. V. ADVENIO.

ADVĒNIENTIA, æ, f. 1. (advēnio) idem quod adventus. Sisenna apud Non. p. 161. 31. Merc. Occulte tacitque advēnientiam cohortium praestolari occipit. Sed incerta est lectio, alii enim leg. advēnientium.

ADVĒNIO, vēnis, vēni, ventum, vēnire, n. 4. (ad et venio). Part. Advēniens I. A. et 2. Adventurus I. B. b. et 2. — Est ad locum aliquem venio, pervenio; cui opponuntur proficiscor et etiam exeo V. infra I. A. (lt. venire, arrivare, giungere; Fr. arriver; Hisp. llegar, arribar; Germ. ankommen; Angl. to come, come to, arrive, arrive at).

I.) Proprie ponitur 1.) de hominibus aliisque animantibus, et 2.) interdum etiam de rebus inanimis. — 1.) De hominibus aliisque animantibus, et quidem — A) Absolute omnino, aut additis Adverbis per tempus, in tempore, opportune etc. Plaut. prol. Amph. 32. Propterea pace advēnio et pacem ad vos affero. Ter. Eun. 5. 5. 6. Salvom te advēnisse gaudeo. Id. 3. 5. 8. Advēnis modo? Pa. Admodum. Et ibid. v. 6. Bene factum te advēnisse. Cic. 6. Att. 3. 4. Est quiddam, advēnientem non esse peregrinum atque hospitium. Id. Caelin. 9. 35. Servo imperasse, ut in Caelinam advēnientem cum ferro invaderet. Sueton. Ner. 37. Neque advēniens, neque proficiscens. Seneca Ep. 114. Quae advēnientibus dabantur, exequuntur dentur. — Plaut. Men. 1. 2. 30. Non potuisti magis per tempus advēnire, quam advēnis. Adde Ter. Andr. 4. 4. 44. Plaut. Capt. 4. 2. 56. In tempore advēnire. Ter. Andr. 5. 6. 10. in ipso tempore. Id. Heaut. 1. 2. 5. opportune. Id. Andr. 3. 3. 1. optato. — B) Adjectis terminis, unde et quo quis advēnit, et pluribus quidem modis. — a) Si agitur de termino a quo, cum Ablat. et praep. a, ab, ex aut Adv. unde etc. Plaut. Stich. 3. 2. 3. Nunc reviso, jamne a portu advēnerit, ut eum advēnientem meis dictis deliniam. Ter. Hec. 1. 2. 6. Unde hāc advēnit? Cic. 3. Nat. D. 23. 57. Quem ex Hyperboreis Delphos ferunt advēnisse. Lucret. 6. 1102. procul a patria quicunque domoque Advēniunt. Cic. 1. Herenn. 9. 14. Advēnire Athenis Megaram. Virg. 10. En. 345. Hic Curibus, fidens primævo corpore, Clausus Advēnit. Ennius apud Cic. 1. Tusc. 16. 37. cum duplici Ablat. Adsum atque advēnio Acherunte vix viā altā atque arduā. — b) Si agitur de termino ad quem, occurrit — Cum Accus. et praep. ad aut in. Plaut. Capt. 4. 2. 6. Cum ad forum advēnero. Id. Curc. 1. 2. 55. et Ter. Andr. 2. 1. 19. Advēnire ad aliquem. Catull. 101. 2. ad inferias. Ovid. 1. Trist. 10. 41. ad urbem. Cic. 11. Phil. 12. 30. in provinciam belli

gerendi causā. Sueton. Cal. 22. in urbem. — Cum Accus. sine praep. Plaut. Amph. 2. 2. 22. Credo advēnturum domum noctu. Accius apud Non. p. 223. 2. Merc. Inde advēnio montem Oetam, scruposam specum. Virg. 1. En. 388. Tyriam qui advēneris urbem. Stat. 5. Theb. 47. Unde hos advēnas regnum dejecta labores. — Hinc cum Supino. Ter. Phorm. 2. 3. 13. Me ultro accusatum advēnit. Id. ibid. v. 41. Tentatum advēnis. — Cum Advēb. loci huc, illuc etc. Plaut. Rud. 2. 6. 2. Ut rem divinam faciam, cum intro advēnero. Ter. Eun. 3. 2. 48. Si forte huc advēncrit. Id. Andr. 2. 2. 25. Cum illoc advēnio, solitudo ante ostium. Id. Hec. 5. 4. 19. Quocumque advēneris. Sueton. Cal. 4. Quoties aliquo advēniet. — Cum Dat. personae ad quam quis advēnit, raro autem cum Dat. loci. Plaut. Capt. 4. 2. 56. O mihi — in tempore advēnis. Ter. Andr. 5. 6. 10. Charine, in tempore ipso mi advēnis. Tac. 1. Ann. 18. Propterantibus Blæsus advēnit. Val. Flacc. 5. 534. Cuperem baud tali vos tempore tectis Advēnisse meis. h. e. in mea tecta. — 2.) Ponitur interdum etiam de rebus inanimis, quae ad aliquem locum perveniunt, aut feruntur. Lucret. 6. 164. (163). quia semper ad aures Tardius advēniunt (tonitrua), quam etc. Id. 4. 871. (872). Advēniens liquor. h. e. in stomachum. Id. 6. 233. (232). Advēniens calor. Plin. 12. Hist. nat. 9. 20. (37). Mare advēniens. h. e. æstus accessio ad litus. Ovid. 1. Trist. 10. 41. A quibus advēnit (navis) Miletida sospes ad urbem. Sueton. Vesp. 7. Advēnere litterae, fusas Vitellii copias nuntiantes.

II.) Improprie ponitur generatim de iis, quae forte nobis obtingunt, ac speciatim de tempore, rerum eventibus, etc. Sall. Jug. 111. Amicitiam, fœdus, Numidiæ partem, quam nunc peteret, tunc ultro advēnturam. Liv. 45. 19. 12. Quid attineret vim afferre rei (h. e. regno) sua sponte mox ad eum advēnturæ? Id. 30. 21. 9. Adeo ne advēntentem quidem gratiam homines benigne accipere, nedum ut praeteritis satis memores sint. Plaut. Men. 5. 2. 6. Nam res plurimas pessimas, cum advēnit, affert (senectus). Cæcilius apud Cic. Senect. 8. 25. Edepol senectus, si nil quidquam aliud vili apportes terum, quom advēnis, unum id sat est. Cic. 4. Ferr. 15. 37. Interea dies advēnit. Sall. Jug. 113. Ubi dies advēnit. Catull. 61. 37. Virgines, quibus advēnit par dies. Adde Liv. 25. 3. et 29. 1., Virg. 7. En. 145. et 10. 11., Tibull. 4. 6. 19. aliique saepissime. Catull. 64. 31. Quæ simul optatæ finito tempore lucas Advēnere. Tac. 4. Hist. 62. Advēnit proficiscendi hora. Id. Agric. 11. Ubi advēnere (pericula). Cic. 2. Divinat. 69. 142. Medici ex quibusdam rebus et advēnientes et crescentes morbos intelligunt. Lucret. 3. 837. (836). Praeter enim quam quod morbis tum corporis ægri, Advēnit id, quod eum de rebus saepe futuris Macerat. ubi advēnit est accedit. Ovid. 7. Met. 155. Somnus in ignotos oculos advēnit.

ADVENTICIUS vel adventitius, a, um, adject. (advēnio). — ¶ 1. Adventicius est qui ad adventum pertinet. Hinc Adventicia cæna, quæ adventitibus peregris, aut cognatis, aut amicis lautior apparabatur, ὑποδextrίων δείπνον, ὀδοπορικόν. S. eton. Vitell. 13. Famosissima super ceteras fuit cæna ei data adventicia a fratre. adventoria dicitur a Martial. praef. l. 12. licet allegorice loquatur. V. ADVENTORIUS. ¶ 2. Item adventicius est qui aliunde quacumque ratione alicui advēnit; et opponitur proprio, innato, insito (lt. avēniticio, veniticio; Fr. adventice; Hisp. adventicio; Germ. was ausserordentlich dazukömmt, also dazugekommen, von fremdher gekommen, fremd; Angl. adventitious, foreign). Saepē conjungitur cum externo, interdum etiam cum assumpto. Cic. 2. Nat. D. 10. 26. Nec enim ille externus et adventicius habendus est tepor, sed ex intimis maris partibus agitatione excitatus. Id. 2. Divinat. 58. 120. Utrum censemus, animos per se ipsos in somnando moveri, an externa atque adventicia visione pulsari? Id. 5. Fin. 21. 59. Adjumentis externis et adventiciis uti. Id. Top. 18. 69. Innata atque insita (antepo-nantur) assumptis et adventiciis. Id. fragm. pro Rabir. perduell. 12. 33. Nullum adventicium, nullum extraneum malum est, quod insinuare in hanc rempublicam possit. Id. 6. Ferr. 37. 81. Adventicium auxilium. Id. pro leg. Manil. 9. 24. Mithridates et eorum, qui se ex ejus regno collegerant, et mignis adventiciis copiis juvabatur. Id. 3. de republ. 3. 5. Hæc a Socrate adventicia doctrina. Id. 3. Orat. 33. 135. Quid — M. Catoni, praeter hanc politissimam doctrinam

transinariam atque adventiciam, defuit? *Id.* 2. *de republ.* 4. 7. Importantur non merces solum adventiciae, sed etiam mores. — *Pecunia adventicia* dicitur ea, quae cuipiam advenit noo ex propriis bonis, sed vel ex lucro, vel hereditate materna, maternive lateris, vel dono, aut legato, vel fortuito, vel denique quacumque alia externa ratione. *Cic.* 1. *Att.* 19. 4. Ut ager hac adventicia pecunia reciperetur. *h. e.* quae, redactis in populi R. ditionem nationibus per Pompejum, ex novis vectigalibus exigebatur. *Id.* *Rabir. Post.* 17. 46. Si adventicia pecunia petitur ab eo, cui non sua redditur. Adde 2. *Invent.* 21. 64. *Liv.* 8. 28. Fructus adventicius crediti. *Varro* 1. *R. R.* 41. 3. Humor adventicius. *h. e.* aqua pluvia. *Id.* 3. *ibid.* 5. 7. Advectitium genus avium. *Seneca* ad *Helv.* 5. Adventicia res. — *Adventicia dos* est, quae aliunde quam a patre, uxori accedit. *Ulp. Dig.* 23. 3. 5. *Adventicius casus*, qui aliunde, et extra rel, de qua agitur, naturam advenit. *Scaevola Dig.* 40. 9. 6. Nec adventicii casus computandi sunt.

Adventitium, ii, substantivum more occurrit tantum in adverbiali locutione ex *adventicio* apud *Senec. Consol. ad Marc.* 10. Quidquid est hoc, quod circa nos ex adventicio fulget, liberi, honores, opes, ampla atria etc. Adde *Dig.* 45. 5. 26.

ADVENTO, as, avi, atum, are, n. 1. (*frequent. ab advenio*). Part. *adventans* in omnibus paragr. Proprie est viribus omnibus adveolre contendendo, bioc etiam appropinquo (*It. approssimarsi, avvicinarsi*; *Fr. approcher*; *Hisp. acercar*; *Germ. anrücken*; *Anglic. to come frequently, approach*).

1.) Proprie ponitur 1.) de hominibus aliisque animantibus, et 2.) interdum etiam de rebus inanimis. — 1.) De hominibus aliisque animantibus occurrit — A) Absolute. *Ennius* apud *Macrob.* 6. *Saturn.* 1. Multi alii adventant, quorum obscurat nomina. *Cic.* 4. *Att.* 17. 3. Adventare ac prope adesse jam debes. *Caes.* 1. *B. C.* 14. Caesar enim adventare jam jamque et adesse ejus equites falso nunciabatur. *Virg.* 6. *Æn.* 258. Adventante dea. Adde *Nep. Eumen.* 33., *Curt.* 3. 6. 10., 6. 2. 15. et alibi saepe, et *Auct. B. Gall.* 8. 20. — B) Adjectis terminis a quo et ad quem quis adventat. — a) Terminis a quo rso admodum occurrit. *Curt.* 3. 7. 6. Adventare ex Macedonia. *Stat.* 8. *Theb.* 6. ab urna. — b) Saepius adjicitur terminus ad quem, — Cum Accus. et prap. ad aut in. *Cic.* 2. *Fam.* 6. 1. Nondum erat auditum te ad Italiam adventare. *Virg.* 11. *Æn.* 514. ad urbem. *Sall. Jug.* 28. Romam. *Tac.* 14. *Ann.* 32. In subsidium. *Virg.* 5. *Æn.* 428. sub ipsam anem. — Cum Accus. sine prap. *Tac.* 6. *Ann.* 44. Jamque multa manu propinqua Seluciae adventabat. *Ammian.* 14. 10. Barbaricos pagos adventans. — Cum Supino. *Plaut. Autul.* 2. 1. 24. Te id admonitum advento. — Cum Adverbis loci. *Auct. B. Gall.* 8. 26. Quo cum adventaret. — Cum Dat. *Tac.* 6. *Ann.* 33. At qui Parthis adventabant, facile arcebantur. *h. e.* accedebant ad Parthos, jungendi se cum illis gratia. *Id.* 16. *ibid.* 23. Tiridates accipiendo Armeniae regno adventabat. *Stat.* 11. *Theb.* 202. portis. — 2.) Interdum ponitur et de rebus inanimis. *Nep. Mil.* 7. 4. Miliares timens, ne classis regia adventaret. *Ovid.* 12. *Met.* 64. Fecerat haec notum Grajis cum milite forti Adventare rates. *Virg.* 4. *G.* 192. adventantes Furi.

1.) Improprie occurrit frequenter de tempore quod appropinquat, deque rerum eventibus quae imminet. *Cic.* 1. *Orat.* 45. 199. Jam tempus adventat. Adde *Curt.* 3. 8. 20. *Sall. Jug.* 104. Ubi lux adventabat. *Cic. Senect.* 1. 2. Aut jam urgens, aut certe adventans senectus. *Id.* 1. *Tusc.* 40. 95. Si mors ante adventet, quam Chaldaeorum promissa censeant sumus. *Id.* 5. *ibid.* 19. 56. Morti jam ipsi adventanti paululum procedere obviam. *Liv.* 5. 33. Adventante fatali urbi clade. *Tac.* 4. *Hist.* 13. Cui (*reipubl.*) excidium adventabat. *Pseudo-Sall.* 1. ad *Caes.* de *reipubl.* *ord.* Quae tempestate urbi Romanae fatum excidii adveniarit. *Lucan.* 7. 49. Discrimina postquam Advectare ducum supremamque praelia vident.

ADVENTOR, oris, m. 3. (advenio) adventus, quilibet homo externus adveniens (*It. forestiere, avventore*; *Fr. étranger, hôte*; *Hisp. extraño, huesped*; *term. Fremder, Gast*; *Angl. a stranger, frequenter*). *Inscript.* apud *Grut.* 181. 1. c. AVRINCEVS COTTA COLONIS INCOLIS HOSPITIBVS ADVENTORIBVS SERVISQVE EORVM LAVATIONEM EX SVA PECVNIA GRATV

script. apud *Orell.* 2267. — Ponitur praecipue de iis, qui meretricum fornicis, aut cauponam aliquam frequentant. *Plaut. Truc.* 1. 2. 2. Ad fores auscultato, atque asserva has aedes, ne quis adventor gravior abeat quam adveniat. *Id.* *ibid.* 2. 7. 55. Adventores meos ne incuses. *V. et ADVECTOR.* *Apul.* 10. *Met.* 21. Basiola adventoruro negantinummia. *Id.* 1. *ibid.* 9. Caupo deformatus in ranam adventores pristinos, in faece submissus, officiosis roochis raucus appellat.

ADVENTORIA, ae, f. 1. *V. voc. seq.*

ADVENTORIUS, a, um, adject. (adventor) quod ad adventum pertinet, quod adventienti cuipiam offertur. *Martial. praef.* l. 12. Ne quid tamen et adventienti tibi ab urbe, et exigenti oegare, studui paucissimis diebus, ut familiarissimas mihi aures tuas exciperem adventoria sua. Alludit *Martial.* ad adventiciam cenam, quae amicis adventientibus laute dari solebat. *V. ADVENTICIUS* 1. Ipse autem librum epigrammatum intelligit, quem cenae loco adventienti amico offert. *Caper* tamen de verb. dub. p. 2247. *Putsch.* hoc vocabulum improbat, ait enim: Adventicia cena, non Adventoria. — NB. *Inscript.* apud *Murat.* 470. 9., in qua legitur *Hospitum adventorium*, corruptissime ibi allata, eadem est ac illa quae accurate affertur in *V. ADVENTOR*.

ADVENTUS, a, um, particip. ab *advenio*, qui advenit. Loca adducta a *Palmerio* tom. 4. *Facis Crit.* seu *Lampadis Artium* p. 652. examinat *Vossius* de *Analog.* l. 4. seu de *Grammatic.* l. 6. c. 13. Prior locus est *Ter. Andr.* 5. 2. 3. Ego commodiorem hominem adveotum ad tempus noo vidi. Sed *Vossius* legit, ego commodiorem hominem, adventum, tempus non vidi. Alter locus est ejusdem *Phorm.* 1. 3. 2. Ubi in mentem ejus adventi veoit. *h. e.* patris, qui advenit. Sed *Vossius* ait, adventi esse genit. substantivi adventus secundae declinat. pro quarta: quod etiam *Priscian.* docuit 6. p. 712. *Putsch.* Tertius locus est *Sallust. Jug.* 90. Multo ante lucem adventam. Sed *Vossius* reperit, multo ante lucis adventum.

ADVENTUS, ns, m. 4. verbale ab *advenio*. Genit. *adventi* pro *adventus* occurrit apud *Ter. Phorm.* 1. 3. 2. *V. infra.* — Est ipse adveniendi actus (*It. venuta, arrivo*; *Fr. arrivée, venue*; *Hisp. llegada, arrivo*; *Germ. die Ankunft*; *Angl. a coming, an arrival*).

1.) Proprie ponitur 1.) de hominibus aliisque animantibus, et 2.) interdum etiam de rebus inanimis. — 1.) De hominibus aliisque animantibus, deque hostilibus etiam exercitus irruptione — a) Absolute. *Ter. Phorm.* 1. 3. 2. Ubi in mentem ejus (patris) adventi venit. *Id. Andr.* 5. 2. 3. Ego commodiorem hominem, adventum, tempus non vidi. *V. vocem praeced.* *Pacuvius* apud *Non.* p. 178. 8. *Merc.* belluarum ac ferarum adventus ne taret loca. *Cic.* 12. *Att.* 50. Ut le mevarat tuus adventus; sic discessus affixit. *Caes.* 2. *B. G.* 27. Horum (militum nostrorum) adventu tanta rerum commutatio facta est, ut etc. Adde 1. *B. C.* 18. *Cic.* 2. de *republ.* 3. 6. Nam terra continens adventus hostium non modo expectatos, sed etiam repentinos — ante denunciat. *Id.* *ibid.* 6. 11. In illa tempestate horribili Gallicii adventus. Adde *Cael.* apud *Quintil.* 4. 2. 124. et *Curt.* 3. 8. 24. *Liv.* 5. 39. Ut — in urbem futurus videretur impetus primo adventu, quo accesserant ad urbem. *Nep. Iphicr.* 2. 5. Nisi ejus adventus appropinquasset. *Cic. Pis.* 22. 51. plur. num. Quid dicam adventus meos? *Tac. Germ.* 2. Aliarum gentium adventibus et hospitibus. — b) Adjecto termino ad quem cum Accus. et prap. ad aut in. *Cic. Mil.* 19. 49. Nocturnus ad urbem adventus. *Id.* 1. *Phil.* 3. 7. Meus repentinus ad meos necessarios adventus. *Id.* 14. *Att.* 13. 2. D. Brutus adventus ad suas legiones. *Id.* 10. *ibid.* 8. 2. Ad Pompejum noster adventus. *Id. leg. Manil.* 5. 13. Adventus in urbes sociorum. *Liv.* 22. 61. 13. Consulibus Romam adventus. *Id.* 31. 40. 10. Classis Romanae adventus Oream. — c) Sequenti duplici Genit. In serdecim nuramis Hadriani apud *Eckhel.* D. N. *V. Tom.* 6. p. 492. et seqq. ADVENTVS AVG. (*h. e.* Augusti) AFRICAE, ALEXANDRIAE, ARABIAE, etc. *h. e.* ex Africa, Alexandria, Arabia etc. — 2.) De rebus inanimis. *Virg.* 11. *Æn.* 911. adventum pedum audivit. *Ovid.* 9. *Met.* 660. Adventus Favoni. *Sall. Jug.* 96. Multo ante lucis adventum. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 25. 58. (218). Adventu solis occultantur stellae.

II.) Translate. *Cic.* 1. *Nat. D.* 38. 105. Talem conformationem animi ceteri philosophi motum inn-

nem vocant; vos autem adventum in animos et introitum imaginum dicitis. *Id.* 3. *Tusc.* 14. 29. Advectus malorum. *Paul. Sentent.* 2. 21. *B.* § 1. Adventus nuptiarum.

ADVERBERO, as, are, a. 1. (ad et verbero) idem quod verbero, vel valde verbero (*It. battere*; *Fr. frapper*; *Hisp. cascarr*; *Germ. anschlagen*; *Angl. to stricke*). *Stat.* 9. *Theb.* 686. suratis adverbent unguibus arnos.

ADVERBIALIS, e, adject. ad adverbium pertinens. *Charis.* 2. p. 182. *Putsch.* Duplices casus (*habent*) sub, super et subter, ut tameo super et subter adverbales (*praepositiones*) sint. *h. e.* adverbii naturam ioduunt. *Priscian.* 4. p. 619. *Putsch.* Nomina adverbialia. *h. e.* ab adverbis derivata. *Id.* 2. p. 579. Adjectivum adverbale. *h. e.* exgr. externus ab extra. *Cf. ibid.* p. 594. et 595.

ADVERBIALITER, (adverbium) more adverbii (*It. adverbialmente*; *Fr. adverbialement*; *Hisp. adverbialmente*; *Germ. nach Art eines Adverbs oder Nebenwortes*; *Angl. adverbially*). *Charis.* 2. p. 197. *Putsch.*, *Diomed.* 1. p. 303. et 403., *Priscian.* 16. p. 1012.

ADVERBIUM, li, n. 2. ἐπιρρημα, pars orationis indeclinabilis, quae verbis adjicitur, eorumque vim implet atque explanat, ut *Priscian.* 5. 1003. *Putsch.* et *Diomed.* 1. p. 398. deficiunt: dictumque est adverbium, quod ad verba adjungitur, et quod sine verbo adjuncto non potest habere plenam sententiam, ut *Priscian.* *ibid.* p. 1005. addit (*It. avverbio*; *Fr. adverb*; *Hisp. adverbio*; *Germ. das Adverb oder Nebenwort*; *Angl. an adverb*). *Gell.* 5. 21. Ab eo quod est compluria, adverbium est factum compluribus. *Quintil.* 11. 3. 67. Non io demonstrandis locis ac personis adverbiorum atque pronominum obtinent vicem? Adde 1. 4. 19. et 9. 4. 24.

ADVEREOR, reris, eri, dep. 2. idem quod vereor, vel valde vereor (*It. temere*; *Fr. craindre*; *Hisp. temer*; *Germ. Scheu bei etwas empfinden*; *Angl. to fear, be afraid of*). *Accius* apud *Non.* p. 290. 5. *Merc.* Advereor, cum te esse Alcmaeonis fratrem facitis dedicat. *Al.* melius leg. *Ad vereor*.

ADVERRO, is, ere, 3. ad aliquem locum verro. Occurrit translate tantum apud *Stat.* 4. *Theb.* 712. de amne praecipiti. adverrensque natantia saxa Charadrus. *Al.* leg. advolvensque.

ADVERSABILIS, e, adject. (adversor) qui adversus est, qui nocet. Hoc vocabulum sine ulla variante occurrit in *Constitut.* data a *Constantino Aug.* III. cos., *h. e.* anno post Chr. n. 313. (*Corpus Jur. Antejustin.* Ex empto et vend. p. 242.). His sumus valde permoti, verentes ne alicujus calliditatibus adversabili emolumento persuasi res suas venderent sine censu, ac post subsidia nostrae mansuetudinis precarentur, *h. e.* emolumento quidem in praesens specioso, sed quod in posterum ita ipsis noceret, ut locum subsidia precari conarentur. *V. et ADVERSABILIS*.

ADVERGO, is, ere, a. 3. (ad et vergo). De regione tantum occurrit, et est spectare. *Prisc. Perieg.* 963. Cingitur excelsis haec (*Persis*) undique collibus omnis. Advergens Austros, post Caspia claustra.

ADVERSANS,antis. *V. ADVERSOR*.

ADVERSARIA, ae. *F. ADVERSARIUS*.

ADVERSARIA, orum, n. plur. 2. (adversarius) diaris, idest tumultuariarum quaedam tabulae, quae ante codicis confectionem perscribentur, ne memoria rerum excideret, ut ex iis postea tabulae justae et aeternae fierent. Extractores enim rationum tabulas codicem appellabant. In adversariis autem breviter et oegligenter adnotabantur ea, quae postea accuratius in accepti et expensi codicem digerenda erant. Dicta putant adversaria, quod cum Veteres ex altera tantum libri scriberent parte, io his etiam a tergo scribebant; unde et opistographa, ἐπιστογράφαι, dicta sunt ab ἐπιστέφω, et γράφω. *V. Foss. in Etymol.* in hac voce, et in *Opistographum*. Vel ideo ita appellata sunt, quia assidue scribentibus observantur, quasi adversus posita: adversum enim dicitur etiam id, quod ante nos est (*It. giornale, libro da memoria, stracciafoglio*; *Fr. journal, b-aillon*; *Hisp. diario, manual, libro de tienda*; *Germ. Schmier-oder Schmutzbuch, Strazze, Manual*; *Angl. a journal, commonplace book, note-book*). *Cic. Rosc. Com.* 2. 5. Non habere se hoc nomen in codice accepti et expensi relatum confitetur, sed in adversariis patere contendit. *Et mor.* Quid est, quod negligenter scribamus adver-

saria? quid est, quod diligenter conficiamus tabulas? qua de causa? Quia hæc sunt menstrua, illæ sunt menstræ: hæc delentur statim, illæ servantur etc. *Adversaria* itaque eadem videntur fuisse, ac chartæ delictiæ, libelli lituraril et palimpsesti.

ADVERSARIUS, a, um, adj. (adversus) proprie est qui est ante seu contra nos positus, objectus, oppositus: sed occurrit tantum translate, et est qui contra nos agit, qui nobis adversatur cum contrariæ studeat factioni (It. *avversario*, *contrario*; Fr. *adverse*, *contraire*, *défavorable*; Hisp. *adversario*, *adverso*, *contrario*; Germ. *was uns gegenüberstehend*, *entgegen*, *widerstrebend* oder *feindselig* ist, oder der *Gegenpartei* angehört; Angl. *an adversary*, *contrary*, *opposite*). Est autem *A*) Adjectivum et *B*) Substantivum.

A) Tamquam Adj. occurrit — *a*) Sæpe cum Dat. *Cic. Cluent.* 34. 94. Hic tribunus pleb. — non modo non seditiosus, sed etiam seditiosus adversarius. *Cf. Nep. Timoth.* 3. 4. *Cic. Cæcin.* 2. 5. Vis ea, quæ juri maxime est adversaria. *Id. Orat.* 37. 136. Opinionem istorum studiorum et suspicionem artificii apud eos, qui judicant, oratori adversarii esse arbitror. *Cæs.* 2. *B. C.* 31. Quibus rebus nox maxime est adversaria. — *b*) Absolute. *Cic.* 3. *Phil.* 8. 21. Duces adversarii. *Nep. Pelop.* 1. 2. Adversaria factio. *Id. Phoc.* 3. 2. Duces adversariæ factionis.

B) Tamquam Substant. est gen. *a*) masc., *b*) fem. et *c*) neutr. — *a*) *Adversarius*, ii, m. 2. Gen. plur. *adversarii* pro *adversariis* legitur apud *Ter. Hec. prol.* alt. 14. et apud *Cn. Pompejum* in *Cic.* 8. *Att.* 12. *D.* 2. *V. infra.* Proprie est qui nobis externis actionibus adversatur, quamvis animo nullas foveat similitates; hinc differt cum ab *inimico*, tum ab *hoste*, quamvis interdum cum hisce vocabulis per synonymiam, sed specie tantum, conjungatur. — *Generatim.* *Ter. Hec.* 1. 1. 13. Injurius autem est ulcisci adversarios? *Cic. Fat.* 13. 30. Quia sine adversario nulla luctatio est. — Hinc de iis qui adversabantur in litteris, in judiciis, in republ. administranda, in magistratu petendo. *Plaut. Capt. prol.* 64. Valentiorem nactus adversarium si erit. *Ter. Hec. prol.* alt. 14. Poeta prope jam remotus injuria adversarium ab studio. *Cic. Mil.* 15. 39. Octo tribuni pleb., illius adversarii, defensores mei. *Id. Harusp. resp.* 16. 34. Acerbissimus adversarius Hermarchi. *Id. ibid.* 24. 30. Obrectatores eorum et adversarii. *Id.* 1. *Fin.* 5. 13. Tamquam adversarium aliquem convincere. *Id. Vatin.* 1. 1. Aut refutandum ut grave adversarium, aut rogandum ut religiosum testem. *Ter. Phorm.* 2. 1. 7. Causam tradere adversariis. *Cic. Quinct.* 2. 7. Habet adversarium Quinctius Sex. Navium verbo, re. *Id.* 3. *Verr.* 12. 36. Se prosteri alicui odiosum, assiduum, acerbum adversarium. *Nep. Epam.* 5. 2. Adversarius in administranda republ. — Item in auctionibus. *Cic.* 12. *Att.* 43. 2. Sed tamen major etiam res est, quam facultates nostræ, præsertim adversario et cupido et locupletate et herede. *Cf.* 13. *ibid.* 31. 4. — Item in ludis et palaestra. *Cic.* 2. *Tusc.* 23. 56. Pugiles vero etiam cum feriant adversarium, in jactandis cæstibus ingemiscunt. — Haud raro ponitur et pro hoste. *Cic. Harusp. resp.* 19. 40. Ut tamquam fortis in pugna vir acceptis a lorti adversario vulneribus adversis et honestis cadere videatur. *Cn. Pompejus* apud *Cic.* 8. *Att.* 12. *D.* 2. Huc quamprimum venias, antequam omnes copiarum adversarium conveniant. *Nep. Themist.* 4. 4. Adversarios in fuga esse. *Id. Datam.* 6. 2. His locis castra ponit, ut neque circumi multitudo adversariorum posset etc. Adde *Cæs.* 2. *B. C.* 29. et 31. et alibi sæpe, *Sall. Jug.* 50., *Vitruv.* 10. 16. 10., *Curt.* 3. 11. 6., *Sueton. Domit.* 1. et *Cæs.* 30. et alibi. — *b*) *Adversaria*, æ, f. 1. *Cic.* 2. *Fam.* 4. 2. Est enim tibi gravis adversaria constituta et parata, incredibilis quædam expectatio. — *c*) *Adversarium*, ii, n. 2. Occurrunt tantum plur. num. *adversaria*, et sunt adversariorum argumenta. *Cic. Orat.* 35. 122. Rem breviter exponere et probabiliter et aperte, ut, quid agatur, intelligi possit; sua confirmare; adversaria evertere; eaque efficere etc.

ADVERSATIO, ōnis, f. 3. (adversor) actus adversandi, oppositio (It. *avversione*, *opposizione*; Fr. *opposition*; Hisp. *oposición*; Germ. *der Gegensatz*; Angl. *an opposing*). *Tertull. advers. Gnost.* 5. Quid aliud est adversatio idololatriæ atque martyrii, quam mortis et vitæ? Adde *De pudic.* 15.

ADVERSATIVUS, a, um, adj. (It. *avversati-*

vo; Fr. *adversatif*; Hisp. *adversativo*; Germ. *zu einem Gegensatz gehörend*; Angl. *adversative*). Conjunctiones adversativæ dicuntur a Grammaticis, quæ adversum aliquid, seu contrarium significant, nt *tamen*, *quamvis*, *etiamsi*, etc. *Priscian.* 16. p. 1026. *Pulsch.*

ADVERSATOR, ōris, m. 3. qui adversatur. *Apul. de Deo Socrat.* 5. Quem adversatorem malis in omni vita ciebo?

ADVERSATRIX, icis, f. 3. quæ adversatur (It. *avversaria*, *contraria*; Fr. *celle qui s'oppose*; Hisp. *adversaria*; Germ. *die Gegnerin*; Angl. *a female opponent*). *Plaut. Most.* 1. 3. 100. Nunc assentatrix es; dudum adversatrix eras. *Ter. Heaut.* 5. 3. 4. Quin tu in ea re mihi fueris adversatrix.

ADVERSATUS, a, um, *V. ADVERSOR.*

ADVERSE, adverb. (adversus) contrarie (It. *contrariamente*; Fr. *contraictoirement*; Hisp. *contradictoriamente*; Germ. *auf eine widersprechende Weise*; Angl. *adversely*). *Gell.* 3. 16. Id tam obscure atque præcise, tamque adverse dictum.

ADVERSIM, præp. accus., idem atque adversus, vel adversum. *Jul. Valer. res gest. Alex. M.* 1. 13. ed. *Mai.* Et una cum dictis adversim Philippum discumbit. — *VB.* Hæc fortasse lectio posset labefactantem *Cl. Mamert. De statu anim.* 1. 25. lectionem confirmare, ubi, ni fallor, sermo est de lineis parallelis, quæ in immensum quamvis protensæ aequam concurrent, sed semper sibi invicem adversantur. *V. ADVERSIM.*

ADVERSIO, ōnis, f. 3. (adverto) proprie est actus ad aliquam partem se vertendi: sed occurrit tantum translate de animo, et significat attentionem, intentionem (It. *attenzione*; Fr. *attention*; Hisp. *atención*; Germ. *die Richtung der geistigen Thätigkeit auf etwas*; Angl. *attention*). *Cic. Arch.* 7. 16. Hanc animi adversionem humanissimam ac liberalissimam judicaretis. *Plerique tamen Codd. leg. animadversionem.* Hanc tamen lectionem, præter nonnullos optimos Codd., confirmat *Tertull. advers. Marcion.* 2. 13. *V. ANIMADVERSIO.*

ADVERSIPEDES, *avsi-pēdēs*, Gloss. Lat. Græc.

ADVERSITAS, itis, f. 3. (adversus) proprie est oppositio, contrarietas et repugnantia, sed fere semper quæ noceat (It. *opposizione*, *contrarietà* nocevole; Fr. *opposition nuisible*; Hisp. *oposición dañosa*; Germ. *die Widerwärtigkeit*, *Schädlichkeit*; Angl. *opposition*, *contrariety* hurtful). *Plin.* 11. *Hist. nat.* 25. 30. (90). Magnam adversitatem oleo mersis (*scorpionibus*) et stellionibus putant esse, Innocuis tantum iis, qui etc. *Cæli Aureli.* 1. *Acut.* 17. Somnus enim laxatis fiet corporibus indulgentia naturali, pressura vero densatis adversitate morborum. — Pro simplici oppositione occurrit apud *Boeth.* in *Aristot. Categ. syllog. introd.* p. 564. Atque ideo universalis affirmatio universalisque negatio contrariæ nominantur. Itæ igitur non eam vim ipsa semper adversitate conservant, ut eis sit perpetua atque inconciliata discordia, nec se semper invicem perimunt, quæ cum sententia dissideant, communi tamen falsitate concordant.

ADVERSITOR vel *advorsitor*, ōris, m. 3. (adversus) qui adversum, hoc est obviam allicui procedit. ¶ 1. Proprie servi cum domino advenienti obviam procedunt *advorsitores* dicuntur a *Comicis*, ut docet *Donatus* ad illud *Ter. Adelph.* 1. 1. 1. Non rediit hac nocte a cæna *Eschinus*, Neque servulorum quisquam, qui adversum ierant: *Proprie*, ait *Donat.*, locutus est. Nam *advorsitores* dicuntur. — Hinc in personarum indice, qui *Plauti Mostellariam* præcedit, juxta recentiores Edit. leg. *Phaniscus advorsitor*, de quo hæc habentur *ibid.* 4. 1. 23. Solus non eo adversum hero ex plurimis servis. Et *ibid.* 4. 2. 32. *Ph.* Ei advorsum venimus. *TH.* Quoi homini? *PH.* Illo nostro. ¶ 2. Item est adversarius, adversus apud *Jul. Valer. de reb. Alex. M.* ed. *Mai.* in *Supplem. (Spicileg. Rom. Tom. 8. p. 522.)*. Per favores tui deos nostrique advorsitores.

ADVERSO vel *advorso*, as, avi, atum, are, 1. (frequenter ab *adverto*) proprie est sæpe vertere: sed occurrit tantum neutr. et translate de animo, et est animus in rem aliquam magna cura intendere. *Plaut. Rud.* 2. 2. 1. Animo advorsavi sedulo, ne herum usquam præterirer. *Est qui legit animadversavi, ut sit ab animadverso, as.*

ADVERSOR vel *advorsor*, aris, atus sum, ari, dep. 1. (adversus). Apud *Plaut.* et *Ter.* sæpe legitur

advorsari antiquo more. *Advorsarier* in Infinito pro *advorsari* dicitur per paragonem a *Plaut. Amph.* 2. 2. 71. — Part. *Advorsans* et *Advorsatus*. — *Advorsor* est me alicui oppono, objicio; hinc adversus, seu contrarius sum, resisto, sæpe mente atque animo repugno (It. *opporsi*, *resistere*, *esser contrario*; Fr. *être contraire*, *être opposé*; Hisp. *oponerse*, *ser contrario*; Germ. *sich Jemandem gegenüberstellen*, *sich ihm widersetzen*, *bes. inneren Widerstand leisten*; Angl. *to oppose*, *resist*, *opugn*, *thwart*).

— *A*) Absolute, præsertim in Ablat. abs. *Plaut. Stich.* 1. 2. 22. Exorando atque advorsando sumendam operam censeo. *Ter. Phorm.* 1. 2. 25. Cæpi advorsari primo. *Id. Adelph.* 2. 1. 64. Cum placo, advorsor sedulo et deterreo. *Plaut. Cas.* 3. 2. 35. Advorsari contra. *Cic. de republ.* 16. 30. Advorsante fortuna. *Curt.* 6. 10. 32. Advorsantibus dis. *Tac.* 13. *Ann.* 12. amicis. *Id.* 3. *Hist.* 42. Advorsante vento. *Quintil.* 9. 2. 85. filio. — Sæpe conjungitur cum repugnante a *Cic.* 1. *Off.* 31. 110. Advorsante et repugnante natura aliquid facere. Adde 3. *ibid.* 19. 78. et *Senect.* 19. 71. — *B*) Construitur — *a*) Cum Dat. personæ. *Plaut. Capt.* 2. 3. 43. Neque me advorsatum tibi. Addito Abl. de re. *Id. Aulul.* 2. 1. 21. Idem ego arbitror, nec tibi advorsari certum est de istac re usquam, soror. Addito Accus. istac. *Id. Trin.* 2. 2. 102. Etsi adversatus fui istuc sedulo. *Ter. Hec.* 4. 4. 32. Noli advorsari mihi. *Id. Andr.* 1. 3. 28. Eine ego ut advorsor? Adde *Hec.* 2. 2. 29. *Cic. Orat.* 51. 172. Quis Isocrati est adversatus impensius? *Virg.* 4. *Æn.* 137. non adversata petenti Annuat. — *b*) Cum Dat. rei. *Plaut. Asin.* 3. 1. 5. An decorum est adversari meis te præceptis? *Cic.* 4. *Acad. (pr. 2.)* 15. 46. Cum duæ causæ perspicuis et evidenter rebus adversentur. *Ter. Hec.* 2. 2. 3. et *Cic.* 7. *Verr.* 31. 81. Advorsari libidini alicujus. *Cic. Sull.* 18. 50. ornamentis alicujus. *Vellej.* 2. 69. dignitatis. *Quintil.* 7. 1. 49. scripto. *Tac.* 14. *Ann.* 64. nuptiis *Poppææ*. *Id.* 2. *ibid.* 67. paternis consiliis. *Id.* 1. *ibid.* 27. commodis. — *c*) Cum Accus. et præp. *adversus*. *Plaut. Merc.* 2. 3. 43. Nolo advorsari tuam adversus sententiam. — *d*) Sequente quædam cum Subjunct. *Cic.* 3. *Fin.* 20. 67. Sic in urbe mundove communi non adversatur jus, quominus sum quidque ejusque sit. — *VB.* In omnibus locis, in quibus verbum *advorsari* occurrit cum Accus. rei aut personæ, ut apud *Curt.* 4. 7. 31., *Tac.* 1. *Hist.* 1. et 38., et 4. *ibid.* 84. et alibi, respondendum est *advorsari*. *V. J. A. Ernesti* ad *Tac.* 1. *Hist.* 1., *Drakenborg.* ad *Liv.* 8. 7., *Cort.* ad *Sall. Jug.* 93. et *Schwarz.* ad *Plin. Paneg.* 46.

ADVERSUM vel *Advorsum*, adverb. et præp. *V. ADVERSUS*, adverb. et præp.

ADVERSUM vel *Advorsum*, i, u. 2. Ex Adjectivo *adversus*, a, um, occurrit substantivorum more, et proprie est pars seu latus oppositum (It. *la parte o il lato opposto*; Fr. *l'autre côté*, *la côté opposée*; Hisp. *el lado opósito*; Germ. *die entgegengesetzte Seite*, *die Gegenseite*; Angl. *an part opposite*).

1.) Proprie occurrit aut *a*) absolut.; aut cum aliqua præp., unde locutiones *b*) in *adversum* et *c*) *ex adverso*. — *a*) Absolute. *Nep. Mitt.* 1. 5. Hic ventus in septentrionibus oriens adversum tenet Athenis proficiscentibus. *h. e.* fiat a regione iis opposita, qui Athenis proficiscuntur. *Plin.* 4. *Hist. nat.* 12. 25. (81). Adversa Bastarnæ tenent alique, inde Germani. — *b*) In *adversum* est in contrariam partem. *Liv.* 1. 12. 1. Non prius descenderunt (Sabini) in æquum, quam in *adversum* Romani subiere. *Virg.* 8. *Æn.* 237. in *adversum* nitens. *Quintil.* 12. 10. 78. In *adversa* niti. *Propert.* 3. 9. 23. Et duo in *adversum* immisiss per mænia curvus. *Colum.* 4. *R. R.* 25. 2. In *adversum* pressa manu desecare. *Quintil.* 11. 3. 54. Scandere in *adversum*. *Gell.* 2. 30. Propulsas in *adversum* aquæ. — *c*) *Ex adverso* (quod et *exaltissimo* unica dictione scribitur) est e regione. Usurpatur autem — Cum Dativo. *Liv.* 45. 10. Portus ex *adverso* urbi positus. — Cum Genit. *Plin.* 4. *Hist. nat.* 4. 5. (11). Patræ colonia, in longissimo promontorio Peloponnesi condita ex *adverso* *Ætolie* et *Iluminis* *Eueni*. *Ammian.* 21. 6. Ex *adverso* imperatoris ludos spectans. — Absolute. *Curt.* 4. 16. 21. Cum repente ex *adverso* apparuit agmen equitum. *Sueton. Cæs.* 39. Bina castra ex *adverso* constituta. *Id.* *Tyb.* 33. Juxtim vel ex *adverso* assidere. *Justin.* 2. 14. Cum ex *adverso* starent classes. — Cum verbis motus pariter absolute significat motum ab opposito loco. *Curt.*

9. 5. 4. Ex adverso ingerere tela. *Sueton. Cal. 58.* Ex adverso trajicere pectus.

II.) Translate est calamitas, infortunium (It. *infortunio*, disgrazia, calamità; Fr. *adversité*, malheur; Hisp. *adversidad*, desgracia, infortunio; Germ. *das Missgeschick*, Unglück, die *Widerwärtigkeit*; Angl. *adversity*, misfortunes, mishaps). — a) Sing. num. occurrit fere semper in Gen. et sequentibus tantum locutionibus. *Ter. Heaut. 2. 3. 114.* Si quid votis forte adversi eycerit. *Nep. Alcib. 8. 4.* Si quid adversi accidisset. Adde *eumd. Dulam. 5. 3.*, et *Liv. 22. 40.* et *35. 13. Cic. 1. Ep. ad Brut. 4. 4.* Nihil jam — nobis adversi accidere potest, in quo etc. *Id. 3. Tusc. 15. 32.* Accidere posse aliquid adversi. *Virg. 9. En. 211.* Si quis in adversum rapiat casus deusve. — b) Sapius usurpatur plur. num. et quidem — Absolute. *Ter. Hec. 3. 3. 28.* Te obsecramus anibæ —, uti adversa ejus per te tecta tacitaque apud omnes sient. *Cic. 1. Ep. ad Brut. 10. 2.* Hujus belli fortuna, ut in secundis buxa, ita in adversis bona. *Virg. 9. En. 172.* si quando adversa vocarent. *Plin. Paneg. 31.* Secunda felices, adversa magnos probant. *Quintil. 6. proem. 14.* Unicum adversorum solatium. — Cum Genit. rei adversæ. *Sueton. Tit. 5.* Adversa temporum. *Tac. Agric. 25.* Adversa tempestatum et fluctuum. *Id. 2. Ann. 69.* Adversa valetudinis. — Cum Genit. personæ. *Tac. 1. Ann. 1.* Prospera et adversa populi Romani. *Id. 3. ibid. 24.* Illustrium domuum adversa. *Id. 4. ibid. 13.* Paterna adversa.

ADVERSUS vel Adversus, a, um, præterquam Part. præter. pass. verbi ADVERTO quod vide, est Adject., unde Comp. *Adversior* II. b. et Sup. *Adversissimus* I. b. et II. c. — Adversus proprie est ante seu contra nos positus, objectus, oppositus: cui opponitur *aversus* (It. *opposto*, posto a fronte, a rimpetto; Fr. *qui est à l'opposite*, en face, devant; Hisp. *oposito*, postado en cara, ante, delante; Germ. *einem Punkte zugekehrt oder entgegengerkehrt*, zugewendet ist; Angl. *opposite*, over against, fronting, right opposite to or towards us).

I.) Proprie occurrit — a) Interdum cum Dat., aut cum Accus. et præp. *inter*. *Cic. 6. de republ. 20. 21.* Qui adversa vobis urgent vestigia. *Sall. Jug. 139.* Haud proci a latere castelli, quod adversum præstantibus erat. *Tibull. 1. 1. 166.* Nostraque et huic adversa solo pars altera nostro. *Colum. 1. R. 5. 4.* Cavendum tamen erit, — ut ædificii frons adversa sit ab infestis ejus regionis ventis, et amicissimis adversa. *Sil. It. 4. 653.* Arduus adversa mole incurrentibus undis Stat ductor. *Plin. 27. Hist. nat. 133. 111. (138).* Ioliüs — adversis inter se. — b) Sæpiissime usurpatur absolute, et quidem de plurimis. — De anterioribus humani corporis partibus. *Cic. 2. Orat. 63. 256.* Si tu et adversus et aversus impudicus es. *Id. 4. Acad. pr. 2. 47. 145.* Palmam adversam ostendere. Adde *Quintil. 1. 1. 114. Cic. 7. Ferr. 1. 3.* Cicatrices adverso corpore exceptæ. Adde *Sall. Jug. 85. 29.* et *Curt. 3. 11. 9. Liv. 2. 23.* Cicatrices adverso pectore ostentare. Adde *Auct. B. Afr. 82. 4.* et *Senec. Agam. 232.* Hinc *Cic. 2. Orat. 28. 124.* Cicatrices adversæ. *Id. Hæusp. resp. 19. 40.* Vulneribus adversis et honestis cadere. Adde *Sall. Cat. 61.* et *Fal. Flacc. 4. 184. Quintil. 9. 1. 20.* Adversi ictus. *Auct. B. Alex. 30.* Adversum vulnerail. *Cæs. 5. B. G. 35. 8.* In adversum os fundæ vulnerail. *Curt. 4. 15. 31.* Adversa ora resistendum. *Liv. 21. 7.* Adversum femur tragulæ ictus. *Cic. 2. Nat. D. 54. 134.* Dentes adversi acuti morsu dividunt escas, intimi autem conficiunt. *Sil. It. 6. 219.* Adversa frons. *Horat. 1. Sat. 1. 103.* Adversis frontibus pugnare. Et *Marcial. 4. 35.* concurrere. *Quintil. 2. 13. 9.* Adversa facies. *Catull. 51. 3.* Sedere adversum. — In re militari adversi dicuntur, qui e regione stant contra nos. *Cæs. 2. B. G. 24. et Liv. 2. 56.* et alibi sæpe. Adversi hostes. Cf. *Virg. 6. En. 684.* Isque ubi tendentem adversum per gramina vidit Æneam. *Id. 11. ibid. 719.* frenisque adversa prehensis Congreditur. *Sall. Jug. 59.* Adversis equis concurrere. Adde *Liv. 8. 7. Liv. 35. 30. 6.* Quæ (hasta) pleræque adversæ cadentes, velut vallo objecto iter inpediebant. *Virg. 11. En. 612.* Continuo adversus Tyrinnus et acer Acontes Comitæ incurunt hastis. *Tibull. 4. 1. 118.* Nulla tibi adversis relictio sese offert armis. *Id. ibid. v. 99.* Adversis signis concurrere. Adde *Liv. 30. 8. Auct. B. Alex. 8.* Injunctus hostium adversi. *Tac. 3. Ann. 42.* Itinera adversa. *Horat. 1. Sat. 7. 11.* quibus adversum bellum

incidit. h. e. quibus prælium adversis frontibus est ineundum. — Item ponitur de iis omnibus, quæ ante seu contra nos aut procedunt, aut stant. *Sueton. Ner. 48.* Adversum fulgur. *Cic. 6. de republ. 18. 19.* Solem adversum intueri. *Id. 4. Acad. pr. 2. 39. 123.* Dicitis etiam esse e regione nobis, e contraria parte terræ, qui adversis vestigiis stant contra nostra vestigia, quos *ἀντιπρόσωπον* vocatis. *Id. 6. de republ. 19. 20.* Vides — eos, qui incolunt terram, — partim obliquos, partim transversos, partim etiam adversos stare vobis. *Plaut. Bacch. 1. 2. 5.* Quo nunc capessis tu te hinc adversâ viâ cum tanta pompa? *Cæs. 2. B. G. 8.* Is collis — tantum adversus in latitudinem patebat, quantum loci acies instructa capere poterat. Adde *Sall. Jug. 52. Ovid. 1. Amor. 9. 11.* ire per adversos montes. Adde *Quintil. 2. 17. 19. Plin. 8. Hist. nat. 3. 3. (6).* Adversis funibus subire. *Cic. 1. Divinat. 28. 58.* Eodem equo adversam ascendisse ripam. Adde *Liv. 21. 31. Lucan. 1. 223.*, *Sil. It. 6. 165.* et *Stat. 9. Theb. 231. Horat. 2. Sat. 3. 205.* Verum ego, ut hærentes adverso littore naves Eriperem, quodens placavi sanguine divos. h. e. littore Græco, prout e regione Trojano oppositum. — Denique de naturæ elementis, ac præcipue de aquis et ventis, quæ si obviam nobis procedunt adversa, si a tergo secunda dicuntur. *Plaut. Trin. 4. 2. 100.* Immo hioriolâ advecti sumus usque aquâ adversâ per amnem. *Lucet. 4. 424. (423).* in adversum flumen. Adde *eumd. 6. 719. (718).*, *Cæs. 7. B. G. 60.*, *Virg. 1. G. 201.* et *Liv. 21. 27. Plin. 18. Hist. nat. 6. 7. (33).* Adverso amne. Adde *Curt. 10. 1. et Liv. 45. 35. Virg. 8. En. 58.* Adversum animum remis superare. *Sil. It. 17. 44.* contra adversas undas. *Tac. Germ. 2.* Immensus, utque sic dixerim, adversus Oceanus. *Cæs. 3. B. C. 107.* Qui (etesiae) Alexandria navigantibus sunt adversissimi venti. Adde *Ovid. Heroid. 6. 7.* et *Horat. 2. Ep. 2. 202. Quintil. 12. 11. 5.* Quid secundis flatibus, quid adversis ratis poscat. *Ter. Hec. 3. 4. 9.* Ita usque adversa tempestate usi sumus. Adde *Sueton. Cæs. 58. Virg. 1. En. 103.* adversa procella.

II.) Translate generatim ponitur pro contrario, inimico, molesto; quia quæ contraria sunt, veluti ex adverso stant et nobis opponuntur. Speciatim — a) De personis, quæ nobis adversariæ sunt, sive aliis ac nos partibus student. *Tibull. 1. 10. 30.* Adversi duces. *Quintil. 9. 3. 22.* Adversæ partis advocatus. Adde *12. 9. 11.* et *7. 1. 4. Id. 11. 3. 132.* Advocatus adversis subselliis sedens. *Sueton. Vitell. 18.* Antonius adversarum partium dux. Adde *eumd. Cæs. 75. Albinov. ad Liv. 1. 182.* Gentibus adversis forma sit illa precor. h. e. hostibus. *Amnian. 26. 9.* Adversi. — b) Item de personis, quæ contra nos sentiunt, quæ inimico in nos animo sunt, cum Dat., aut absolute præcipue si agatur de decorum voluntate. *Plaut. Trin. 3. 2. 97.* Et capturum spolia sibi illum, qui hero meo adversus venerit. *Ter. Andr. 1. 1. 37.* Eorum obsequi studiis, adversus nemini, nunquam præponens se illis. Adde *Heaut. 4. 3. 21. Cic. Mil. 2. 3.* Unum genus est adversum infestumque nobis, eorum quos P. Clodii furor — pavit. *Id. Sall. 10.* Omnium mentes improborum mihi uni maxime sunt infensæ et adversæ. *Fellej. 2. 63.* Pollio Julianis partibus fidus, Pompejanis adversus. *Plin. 22. Hist. nat. 4. 14. (35).* Neque est testudine aliud salamandræ adversus. *Quintil. 3. 9. 7.* Adversus gratiæ animus. *Id. 12. 1. 2.* Socia scelerum, adversa innocentiae. — *Sall. Cat. 45. 10.* Multos mortales eâ causâ adversos habere. Adde *Liv. 33. 46. Propert. 1. 1. 8.* deos adversos habere. *Liv. 9. 1.* Adversis dis. *Id. 39. 41.* Adversa nobilitate. *Vetus Poeta* apud *Cic. 1. Divinat. 16. 29.* Adversâ avi. *Ovid. Heroid. 7. 4.* deo adverso aliquid movere. *Id. 3. Amor. 12. 1.* Musis adversis tangere carmina. *Liv. 41. 10.* Adversis auribus militum. *Tac. 3. Ann. 20.* Adversis animis aliquid accipere. — c) Item de rebus omnibus, etiam abstractis, quæ nobis infesta sunt: interdum cum Dat., sæpius absolute et tunc adversis opponuntur secunda; porro semper active, præter unum *Sall. locum*, in quo passive occurrit, *Jug. 83.* Quis omnia regia adversa sint. *Ter. Eun. 2. 3. 33.* Nec quinquam esse ego hominem arbitror, cui magis felicitates omnes adversæ sient. *Liv. 6. 40.* Nisi quæ pro adversa republ. bant, ea plebi — adversa quis puet? *Id. 4. 12.* Adversus annus fragibus. *Quintil. 5. 10. 37.* Adversus locus consiliis. — *Cic. 1. Off. 26. 90.* Ut adversas res, sic secundas in moderate fere levitatis est. *Tac. Phorm. 2. 1. 11.* Quenobrem omnes, cum si-

cundæ res sunt maxime, tum maxime meditari secum oportet, quo pacto adversam ærumnam ferant. *Cæsar* apud *Cic. 10. Att. 8. B. 1.* Omnia enim secundissima nobis, adversissima illis accidisse videntur. *Ter. Phorm. 5. 4. 3.* Quas (cupiditates), cum res adversæ sient, paullo mederi possis. *Cic. 3. Tusc. 10. 21.*, *Ovid. 5. Trist. 5. 49.* alique sæpe: Res adversæ. *Plaut. Men. 5. 5. 1.* Hic dies pervorsus atque adversus mihi obligit. *Pacuvius* apud *Cic. 2. Tusc. 21. 50.* Conqueri fortunam adversam, non lamentari doctet. *Nep. Con. 5. 1.* et alibi, *Virg. 9. En. 282.* alique: Adversa fortuna. *Cic. 3. Tusc. 16. 34.* et *Nep. Dntam. 5.* Adversi casus. *Lucet. 4. 1135.* Adversus amor. *Cic. 2. Orat. 83. 339.* Adversa acclamatio. *Quintil. 4. 1. 51.* Adversus favor. *Liv. 10. 32.* Adversa valetudo. *Id. 7. 29.* Adversum prælium. *Id. 8. 31.* Adversa pugna. *Virg. 12. En. 1.* Adverso Marte. *Sueton. Oth. 8.* Adversissima auspicia. *Id. Vitell. 8.* Adversum omen. *Liv. 1. 46.* Adversa patrum voluntate. *Liv. 37. 47. 6.* Adversa fama. *Tac. 14. Ann. 11.* Adverso rumore esse. h. e. male audire. — d) Apud Rhetores adversa dicuntur ea, quæ ex eodem genere contraria sunt, ut *sapientia*, *stultitia*; quibus respondent *præstantia*, qualia sunt: *humanitas*, *inhumanitas*. Ita contraria distinguunt *Cic. Top. 11. 47.* Hæc, quæ ex eodem genere contraria sunt, appellantur adversa. — Illic etiam generatim quæ contraria sunt et sibi invicem opponuntur. *Horat. 1. Ep. 6. 9.* Qui timet bis adversa. *Plin. 9. Hist. nat. 7. 6. (18).* Esse in adversa opinione. h. e. aliter omnino sentire. *Quintil. 12. 1. 35.* Adversa virtuti malitia.

Adversum, i, substantivum more. V. vocem præced.

ADVERSUS et Adversum, vel adversus et advorsum (quæ postrema scribendi ratio occurrit præcipue apud *Plaut.*, *Ter.*, *Sallust.* antiquo more) proprie sunt formæ, altera masc. gen., neutr. altera, Adjectivi *Adversus*, a, um, quæ usurpantur A) ut Adverbia, B) ut Præpositiones accusativæ.

A) Ut Adverbia proprie idem sunt atque e regione, contra; quibus opponuntur a tergo et a latere (It. *di rimpetto*, a fronte, in faccia; Fr. *en face*, vis-à-vis; Hisp. *en cara*, enfrente, fiente por frente; Germ. *von vorne*, entgegen; Angl. *against*, in front of, facing). ¶ 1. Proprie de loco, præcipue in locutionibus *adversum ire*, *venire* etc. h. e. obviam ire, venire etc. *Colum. 6. R. R. 2. 5.* Tum demum ad alligatos boves neque a posteriore parte neque a latere, sed adversus — venito, ut accedentem consuecant aspicere. *Pseudo-Sall. Ep. 1. de ordin. republ. 3.* Quoniam neque adversus neque a tergo aut lateribus tutus sis. *Plaut. Amph. 2. 2. 43.* Si huic eam advorsum. *Id. Cas. 3. 6. 5.* Cesso magnifice amicitia, atque ita hero meo ire advorsum. Adde *Asin. 2. 2. 29.*, et *Most. 4. 2. 16. Ter. Adelph. 4. 1. 2.* Neque servolorum quiskum, qui advorsum lerant. *Plaut. Mil. glor. 2. 2. 14.* Aggrediar hominem. Estne advorsum? *Id. leg. Itnc. Id. Men. 2. 3. 83.* Tu facito ante solis occasum, ut venias advorsum mihi. Adde *Most. 1. 4. 1. Id. Men. 3. 2. 22.* Quis hic est, qui advorsum, fit mihi? ¶ 2. Improperie est etiam animo inimico, contra; immo contra hac significatione sæpius usurpatur. *Plaut. Merc. 1. 2. 5.* Simul autem pleicissime eos, qui adversum eunt, dispellito. *Nep. Pelop. 1. 3.* Eos esse solos, qui adversus resistere audent. *Id. Ages. 4. 6.* Iratus videbatur omnibus, qui adversus arma tulerant. *Liv. 37. 13. 8.* Postquam nemo adversus ibat. — NB. EXADVERSUM et EXADVERSUS Vide suis locis.

B) Ut Præpositiones Accusativum semper præcedunt, sed interdum Pronomina personalia, demonstrativa et relativum sequuntur, ut apud *Plaut. Amph. 2. 2. 118.* te advorsus. *Id. ibid. 3. 2. 55.* et *Aulul. 4. 7. 9.* te advorsum. Adde *Titinn. apud Non. p. 157. 9. Merc. Plaut. Bacch. 4. 4. 47.* et *Ter. Phorm. 2. 3. 80.* me advorsum. *Cic. Ep. ad Octav. 4.* se advorsum. *Nep. Con. 2. 2.* et *Timoth. 4. 3.* hunc advorsus. — Significat contra aliquam rem (It. *di rimpetto*, a fronte; Fr. *contre*, vis-à-vis, en face, devant; Hisp. *contra*, enfrente; Germ. *gegenüber*, oder vor einem Punkte; Angl. *against*, in front of). Occurunt autem I) Proprie de physicis vel localibus oppositionis rationibus; et improprie II) de moralibus atque intellectualibus oppositionis rationibus; in quibus tamen nulla inest animorum inimicitia, frequenter tamen et de inimicorum rationibus.

I) Proprie ponuntur de physicis vel localibus op po-

sitionis rationibus et speciatim — a) Stricto sensu de locis, praesertim apud Geographos ad regionum oppositionem significandam. *P. Africanus* apud *Gell.* 7. 12. Qui cotidie unguentatus adversum speculum ornetur. *Liv.* 7. 14. 9. Ipse — in radicibus montium extendere aciem cepit sedulo, ut adversus montes consisteret hostis. Adde 31. 46. 9. et 37. 28. 5. *Id.* 45. 7. 5. Introductum in tabernaculum adversus advocatos in consilium considerare jubet. *Cels.* 3. 6. Medicus neque in tenebris neque a capite aegri debet residere, sed illustri loco adversus eum, ut omnes notas ex vultu quoque cubantis perspicat. *Liv.* 24. 49. 5. Extremi prope Oceanum adversus Gades colunt. *Id.* 44. 10. 7. Quindecim millia passuum ea urbs abest, adversus Pydnam posita. *Id.* 26. 14. 6. Porta Jovis, quae adversus castra Romana erat. Adde 32. 33. 6., 37. 18. 11., 43. 16. 4. et alibi saepe. *Plin.* 3. *Hist. nat.* 8. 14. (87). Ipsius Triquetrae — promontorium Pelorus vocatur, adversus Scyllam vergens in Italiam. *Id.* 3. *ibid.* 5. 11. (79). Lerina adversum Antipolim. et alibi saepe. — b) Hinc ad significandum motum, et ascensionem in locum oppositum. *Plaut. Asin.* 3. 3. 118. Nam jam calcari quadrupedem agitando adversum clivum. *Id. Pers.* 2. 2. 18. Sed quis haec, quae me adversum incedit? *Cæs.* 1. *B. C.* 46. Gladiis districtis impetum adversum montem in cohortes facit. *Liv.* 30. 24. 9. Aliae (naves) adversus urbem ipsam ad Calidas aquas delatae sunt. *Horat.* 1. *Ep.* 1. 75. Omnia (vestigia) te adversum spectantia, nulla retrorsum. Adde *Frontin.* 1. *Strat.* 4. 9. Huc referri potest et proverbiale illud *Ter. Phorm.* 1. 2. 27. Namque inscitia est, adversum stimulum calces. Et *Seneca* 1. *Benef.* 3. 2. *metaphorice.* Non audebit adversus multa attollere oculos. — c) Item de iis, quae coram aliquo sive in aliquo conspectu aguntur ac praecipue dicuntur; in quibus *Non.* p. 232. 20. *Merc.* exponit apud *Ennius* apud *Non.* p. 232. 26. *Merc.* Te ipsum oportet profiteri et proloqui adversum illam mihi. *Plaut. Amph.* 2. 2. 118. Mirum quin te adversus dicat. *Id. ibid.* 3. 2. 55. Nam iurandum verum te adversum dedi. *Id. Aulul.* 4. 7. 9. Ego ne ut te adversum mentiar, mater mea? Adde *Mil. glor.* 4. 2. 88., *Poen.* 1. 2. 188. et *Bacch.* 4. 4. 47. *Ter. Andr.* 1. 5. 30. Sed nunc peropus est aut hunc cum ipsa, aut me aliquid de illa adversum hunc loqui. *Titinnius* apud *Non.* p. 232. 21. *Merc.* Mulier, credo, adversum illum res suas conqueritur. *Africanus* apud *Non.* l. cit. Fabulari adversum fratrem illius. Huc referri possunt et illa translata *Ter. Andr.* 1. 1. 15. Et id gratum fuisse — adversum te habeo gratiam. *h. e.* apud te, in oculis tuis. Et *Liv.* 41. 24. Nihil plus fidei auctoritatisque habemus adversus Romanos —, quam *Aetoli.* — Huc referendum esset et illud *Ulp. Fragm.* 1. 28. 1. Bonorum possessio datur aut contra tabulas testamenti, aut adversus tabulas, aut intestati. *Forcellinus* recte interpretatur secundum: sed librarii mendum erat. *V. Cod. Antejustin.* ad h. l.

11.) Inproprie generatim ponitur de plurimis moralibus atque intellectualibus oppositionis rationibus: hoc est speciatim ¶ 1. De rebus, quae inter se conferuntur, ac propterea aliis opponuntur. *Liv.* 7. 32. Quid autem esse duo prospera in tot saeculis bella Samnitium adversus tot decora populi Romi? *h. e.* si comparantur cum tot pop. Rom. victoriis. *Id.* 24. 8. 8. Repente lectus, in annum creatus, adversus veterem ac perpetuum imperatorem comparabitur. *Tac. Orat.* 33. Differentia nostrae desidia adversus acerrima eorum studia. ¶ 2. De ratione, qua nos interdam erga res, sed sapissime erga alios gerimus, ita tamen ut nulla sit animorum inimicitia. — a) Erga res, sed raro. *Liv.* 8. 32. Adversus quae singula cum respondere haud facile esset. Adde 4. 10. 12. *Id.* 22. 40. 1. Adversus ea oratio consulis haud sane laeta fuit. — b) Erga alios. — Generatim. *Cic.* 2. *Off.* 19. 68. Utendum etiam est excusatione adversus eos, quos invitus offendas, quacumque possis, qua re id, quod feceris, necesse fuerit. *Id.* 3. *Fam.* 13. 2. Eo brevior est epistola et, ut adversus magistrum niorum, modestior. Adde 9. *ibid.* 22. 5. *Brutus* apud *Cic.* 1. *ad Brut.* 16. 1. Aude negare servientis adversus regni istas esse pices. Adde *ibid.* § 2. *Liv.* 22. 39. Nec gloriandi tempus adversus unum est. — Peculiariter *Cic.* 11. *Fam.* 27. 5. In maximis rebus quoniam modo gererem me adversus Caesarem, usus tuo consilio sum. *Seneca Ep.* 94. Quomodo se gerat adversus uxorem. *Tac.* 11. *Ann.* 17. Quanta pervicacia in hostem, tanta beneficentia adversus supplices utendum.

Cic. 1. *Off.* 11. 33. Sunt quaedam officia etiam adversus eos servanda, a quibus injuriam acceperis. *Id.* 1. *Nat. D.* 41. 116. Est enim plebs iustitia adversus deos. Adde 1. *ibid.* 2. 4. *Id.* 1. *Off.* 28. 94. Reverentia adversus homines. *Liv.* 3. 33. 8. Summa adversus alios aequitas erat. *Id.* 5. 35. 4. Adversus Romanos nullum eis ius societatis amicitiaeque erat. Adde *Cic.* 3. *Off.* 29. 108. *Liv.* 45. 8. Summa fides adversus aliquem. *Quintil.* 11. 1. 19. Moderatio adversus aliquem. *Seneca* 1. *Benef.* 3. 1. Gratus adversus beneficium. Adde *ibid.* 1. 6. et 8. *Cic.* 3. *Off.* 6. 28. Impius adversus deos immortales. *Vellej.* 2. 69. 5. Ingratus adversus merita. *Tac.* 15. *Ann.* 63. Paululum adversum praesentem fortitudinem mollitus (*Seneca*). *Id.* 3. *ibid.* 29. Privignis cum vitrico levior necessitudo, quam avo adversus nepotem. *Id. Germ.* 23. Temperantia adversum sitim. ¶ 3. Hinc etiam de inimica in alios agendi ratione sapissime usurpatur, et est pro contra. — a) De iis, quae ad proculsanda mala opponuntur. *Nep. Mil.* 4. 5. Adversus aliquem dimicare. *Id. Timoth.* 4. 3. Adversus aliquem bellum gerere. Cf. *Hamile.* 2. 2. *Liv.* 42. 49. Ire adversus hostem. Cf. *Sall. Jug.* 101. 6. *Liv.* 21. 39. Ducem legi adversus aliquem. *Id.* 8. 2. Copiis uti adversus Rom. bellum. *Justin.* 3. 6. 12. Duces deligere adversus tantam tempestatem belli. *Cels.* 5. 27. n. 12. Remedia propria adversus quaedam venena. *Id.* 5. 28. 22. Et adversus profusionem quidem in his auxilium est. Adde 5. 28. 34., *Tac.* 15. *Ann.* 64. et *Plin.* 2. *Ep.* 17. 4. *Cajus Instit.* 3. 16. 8. Defendere aliquem adversus aliquem. Et *ibid.* 3. 84. adversus actionem. *Sall. Jug.* 43. 5. Inviectus adversum divitias animus. *Tac.* 15. *Ann.* 21. Inviectus adversum gratiam animus. *Phaedr.* 5. 10. 4. Fortis adversus omnes feras canis. *Sueton. Tib.* 28. Firmus ac patiens adversus convicia malosque rumores. — b) De damnosa in alios agendi ratione. *Plaut. Stich.* 4. 2. 11. Adversum te fabulare illud quidem. *h. e.* in tua damna. *Ter. Phorm.* 2. 3. 80. Itane es paratus facere me adversum omnia? *Titinnius* apud *Non.* p. 157. 9. *Merc.* Nam quid ego feci te adversum aut patrem meum, quem pauperetis ambo vestris sumptibus? *M. Antonius* apud *Cic.* 14. *Att.* 13. A. § 2. Quod si duriorum te ejus miseræ et afflictæ fortunæ praebes, non contendam ego adversus te. *Cæs.* 1. *B. C.* 2. 7. Adversus rempubl. facere. *Nep. Eum.* 8. 2. Adversus aliquem facere. *Id. Ages.* 5. 4. stare. *Liv.* 40. 49. Sequi aliquem adversus veteres socios. — c) Hinc saepe etiam de abstractis. *Plaut. apud Paul. Diac.* p. 62. 1. *Müll.* Stultus est adversum aetatem et capitis continudinem. *Id. Truc.* 4. 2. 48. Quae adversum legem accepti a plurimis pecuniam. *Ter. Heaut.* 4. 1. 10. Me adversum edictum tuum facere esse ausam. *Id. Hec.* 4. 1. 19. Adversum animi lubidinem. *Id. Phorm.* 3. 2. 35. Adversum ingenium. *Cic.* 5. *Ferr.* 84. 194. Pecuniae conciliatae adversum legem, adversum rempubl. *Liv.* 40. 44. Adversus senatusconsultum. *Id.* 9. 26. Adversus testimonia. *Sueton. Ner.* 17. Adversus voluntatem patris. — Hinc etiam adversus quod adverbialiter quadam forma apud *Liv.* 32. 2. Gaditanis item petentibus remissum, ne praefectus Gades mitteretur, adversus quod iis, in fidem populi Rom. venientibus, cum L. Marcio Septimio convenisset. Et *Plaut. Trin.* 1. 2. 138. Utrum indicare me ei thesaurum aequum fuit, adversum quod ejus me obsecrasset pater. *h. e.* contra obsecrationem ejus patris. *Plerique tamen leg.* adversum quam.

ADVERTO vel advorto, tis, ti, sum, tere, a. 3. (ad et verito). Part. *Advertens* II. 3. b.; *Adversus* II. 2. a. et 3. b.; *Advertendus* II. 3. b. — Proprie est ad aliquam partem verito, convertito (*It. volgere, voltare ad alcuna parte*; *Fr. tourner vers, diriger du côté de*; *Hisp. dirigir, volver hacia*; *Germ. hinkehren, hinwenden oder hinrichten*; *Angl. to turn to or towards*).

1.) Proprie de rebus physicis, quae ad aliquem locum vertuntur, cum Accus. et praep. in aut ad, aut cum Adverbis localibus, aut cum Accus. sine praep., aut interduum etiam cum Dat. — a) Generatim occurrit cum de personis, tum de rebus, quamvis raro. *Ter. Eun.* 2. 3. 52. Illa sese interea commodum huc advortit in hanc nostram plateam. *Virg.* 12. *En.* 535. urbi advertere agmen. *Curt.* 8. 13. 19. agmen suum ei parti. *Virg.* 7. *En.* 196. pedem ripae. *Stat.* 2. *Silv.* 3. 31. gradus citatos. *Colum.* 3. *R. R.* 12. 6. vineta orienti. *Id.* 1. *ibid.* 6. 2. balnearia occidenti aetivio. — b) Speciatim est verbum nautarum pro-

prium, positum etiam passive et absolute, et est appellere. *Virg.* 4. *G.* 116. ni — Vela traham et terris festinam advertere proram. *Id.* 7. *En.* 35. terraeque advertere proras. *Ovid. Heroid.* 12. 23. puppim Colchos. *Id.* 15. *Met.* 719. huc carinam. *Gell.* 16. 6. navem Brundisium. *Liv.* 37. 9. 7. classem in portum. *Ovid.* 3. *Met.* 636. cursus Naxon. *Virg.* 7. *En.* 196. aequore cursum. — Passive. *Ovid.* 5. *Met.* 649. Scythicas advertitur oras. *Virg.* 5. *En.* 34. Fertur cita gurgite classis, Et tandem laeti notae advertuntur arenae. — Absolute. *Sil.* 1. 1. 288. Mor profugi ducente Noto advertere coloni. *h. e.* ad ripam appulerunt. — c) Item speciatim ponitur de humanis sensibus, raro absolute, saepius adjecto termino ad quem advertuntur. *Curt.* 5. 11. 4. Qui, ut tandem advertit oculos, Bubacem — percontari jubet etc. *Sil.* 1. 16. 295. Mente favete pari atque aures advertite vestras. *Ovid.* 6. *Met.* 180. In quaecumque domus adverto luminaria partem. *Sil.* 1. 6. 105. oculos procellis. *Ovid.* 8. *Met.* 482. sacris vultus advertite vestros. *Id.* 1. *Fast.* 180. aures ad vocem. *Propert.* 1. 1. 37. aures monitis. *Martial.* 6. 64. aurem fabulis. *Sil.* 1. 16. 213. Huc aures, huc, quæso, advertite sensus. — Hinc de diis. *Virg.* 4. *En.* 611. Accipite hæc, meritumque malis advertite nomen. Similiter *Ovid.* 2. *Trist.* 223. de Augusto: lusus advertere nomen.

II.) Translate. ¶ 1. Frequenter occurrit *animum* vel *animos*, aut *mentem* advertere, et significat *animum* aut *mentem* in rem aliquam intendere; in quo propria verbi significatio minime mutatur, sed permanet eadem, ad intellectum solummodo translata. — a) Absolute. *Ennius* apud *Farron.* 7. *L. L.* 89. p. 154. *Müll.* Si voles advertere *animum*, comiter monstrabitur. *Ter. Heaut.* 4. 1. 43. *Animum* non advorti primum: sed postquam asperi, illico cognovi, ad te exsilui. *Cic.* 2. *Off.* 19. 68. Jam illud non sunt admonendi —, est enim in promptu — ut *animum* advertant, cum juvare alios velint, ne quos offendant. *Liv.* 4. 45. Advertenter *animos*, ne quid non tumultus oriretur. — b) Cum Accus. et praep. ad *Plaut.* *Mil. glor.* 1. 1. 39. Facite advortis *animum* tuum ad *animum* meum. *Lucret.* 3. 54. acris advertere *animos* ad religionem. *Gell.* 6. 2. ad verba. — c) Cum Dat. *Ovid.* 15. *Met.* 140. *animos* advertere *mentibus*. *Tac.* 13. *Ann.* 49. *animum* rebus levissimis. — d) Cum Adverbio huc. *Plaut. Mil. glor.* 3. 1. 69. Nunc huc *animum* advortite ambo. *Virg.* 8. *En.* 440. huc advertite mentem. ¶ 2. Hinc *animum* advorto (raro admodum *advorto animum*) sequente casu communi sine praep. est cognosco, intelligo, scilicet sentio, animo concipio, vel brevius *animadverto*, quod hinc ortum est. Occurrit autem — a) Cum Accus. tantum. *Cato R. R.* 1. 2. Vicini quo pacto niteant, id *animum* advortito. *Plaut. Pseud.* 1. 3. 43. Et id et hoc, quod te revocamus, quæso, *animum* advorte. *Lucret.* 2. 124. (123). Huc etiam inagis hæc *animum* te advortere par est Corpora. *Cic.* 3. *Tusc.* 20. 48. *Animum* advertit Gracchus in concione Pisonem stantem. *Ita b. loc.* et 5. *ibid.* 23. 65. *ex optimis Codd.*; alii aliter leg. *Cæs.* 1. *B. G.* 24. Postquam id *animum* advertit. Adde 4. *ibid.* 12. *Id.* 1. *B. C.* 81. *Animum* adverso vitio. *Auct. B. Alex.* 45. Repente adversam ad se venientem navem *animum* advertit. *Nep. Datam.* 9. 5. Ipse, ut concurrentes insidiatores *animum* advertit, telum in eos conjecit. *Ita edidit Roth.* *Sall. Jug.* 93. 2. *Animum* advortit inter saxa repentem cochleas. *Ter. Heaut.* 3. 3. 9. Novi ego amantes; *animum* advertunt graviter, quæ non censeas. — b) Cum Accus. et Infin. *Ter. Phorm.* 5. 7. 16. Postquam tantopere id vos velle *animum* adverteram. *Cic.* 1? *Fam.* 18. 1. *Animum* adverti enim hoc — vos magnos oratores facere nonnunquam. *Cæs.* 5. *B. G.* 15. Eo cum venisset, *animum* advertit ad alteram fluminis ripam magnas esse copias hostium instructas. Adde *Auct. B. Afr.* 20. *Sall. Jug.* 35. *Animum* advorti supra gratiam atque pecuniam invidiam facti esse. Adde *ibid.* 48. et 69. *Plin.* 22. *Hist. nat.* 1. 2. (2). Equidem et formæ gratia — aliquas exterarum gentium uti herbis quibusdam advorto *animum*. — c) Cum Relativis. *Ter. Andr.* prol. 8. Nunc quam rem vitio dent, quæso, *animum* advortite. *Cic.* 2. de republ. 17. 31. Et ut advertatis *animum*, quam sapienter jam reges nostri viderint etc. *Dolabella* apud *Cic.* 9. *Fam.* 9. 2. Quomohom quid aut illa sperare possit, aut tu, *animum* advorte pro tua prudentia. *Liv.* 24. 48. Quam multarum rerum ipse ignarus esset, ex comparatione tam ordinatæ disciplinæ *animum* adver-

tit. ¶ 3. *Advertere animis vel animo*, aut *advertere* tantum est etiam notare, observare. — a) *Advertere animis vel animo*. *Virg.* 2. *Æn.* 712. Vos, famuli, quae dicam, animis advertite vestris. *Plin.* 25. *Hist. nat.* 2. 3. (5). Quo primum tempore banc scientiam ad nostros pervenisse animo adverte. — b) *Advertere tantum*. *Varro* 1. *R. R.* 12. 2. Advertendum etiam, si qua erunt loca palustria. *Cic.* 1. *Fam.* 1. 3. Advertebantur Pompeii familiares assentire Volcatio. *Sed dubia est lectio, quemadmodum et apud Liv.* 28. 14. 6. *Virg.* 4. *Æn.* 115. Nunc — quatenus quod instat Conferri possit, paucis, adverte, docebo. *Ovid.* 14. *Met.* 270. advertens pensas examinat verba. *Sall.* apud *Donat.* ad *Ter. Eun.* 3. 2. 13. Cujus adversa voluntate exercitus Sullae est datus. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 67. 67. (168). At multos adverteo credidisse. *Id.* 8. *ibid.* 10. 10. (29). Hirudo, quam sanguisugam vulgo cepisse appellari adverteo. *Tac.* 15. *Ann.* 30. Quoties novum aliquid advertebat. *Id.* 14. *ibid.* 43. Advertere pericula. *Id.* 4. *ibid.* 54. Donec advertit Tiberius etc. Adde 12. *ibid.* 51. 13. 54. et alibi. ¶ 4. Hinc est etiam punire, praecipue si de re futura sermo sit, quo sensu saepe usurpatur et *aninadvertere*. — a) Absolute. *Tac.* 3. *Ann.* 52. Ventris et gancia paratus — fecerant curam, ne principes antiquae parsimoniae durius adverteret. *Forcellinus* interpretatur *animum adverteret* et verba antiquae parsimoniae *Udvo* data putat: quae recentiores Philologi Genitivo tribuunt eumque cum nomine princeps antec. conjungunt. — b) Saepe *advertere in aliquid* occurrit. *Tac.* 3. *Ann.* 32. In P. Marcium consules more prisco advertere. *Id.* 5. *ibid.* 9. Placitum posthac, ut in reliquos Sejani liberos adverteretur. ¶ 5. *Advertere aliquem vel alicujus animum, aures, ora etc.* est alicujus attentionem ad se vertere, convertere. *Liv.* 1. 12. Advertebatque ea res etiam Sabinos tanti periculo viri. *Ita Klotz legendum putat; Cod. exhibent advertit. Plin.* 1. *Ep.* 10. Multa in Euphrate sic eminent et relucunt, ut mediocriter quoque doctos advertant et afficiant. *Id.* 9. *ibid.* 26. Omnes advertit quod eminet et extat. *Tac.* 2. *Ann.* 17. Octo aquilae, petere silvas et intrare visae, Imperatorem advertere. *Id.* 1. *ibid.* 4. Gemitusque ac planctus etiam militum aures oraque advertere. *Id.* 4. *Tac.* 21. Atque illic eadem acutissimo recentia veteraque odia advertit. *h. e.* in se concitavit. ¶ 6. Denique significat etiam monere, excitare, attentionem redere. Cum Accus. *Seneca Ep.* 94. 25. Non docet admonitio, sed advertit, sed excitat, sed memoriam continet, nec patitur elabi. Sequente ut. *Tac.* 3. *Ann.* 48. Advertit ea res Vespasiani animum, ut vexillarios e legionibus — deligeret.

Adversus, a, um, adject. } *V. suis lucis.*

Adversum, i, n. 2.

ADVESPERASCIT, ascebat, Ævi, ascer, 3. (ad et vesper). — a) Est verbum imperi, idem ac vespertinum tempus adventat (*It. si fa sera; Fr. il se fait tard, la nuit approche; Hisp. la noche se acerca; Germ. es naht der Abend, es fängt an Abend zu werden; Angl. it grows late, grows towards evening*). *Ter. Andr.* 3. 4. 1. Jam advesperascit. *Cic.* 6. *Verr.* 65. 147. Cum jam advesperasceret, discessimus. Adde 4. *Fin.* 28. 80. et 3. *Nat. D.* 40. 94. *Auct. D. Hist.* 24. Nisi advesperasset. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 52. 53. (178). Cum advesperavisset. — b) Cum Substant. *Vulgat. Interpr. Prov.* 7. 9. Advesperascente die.

ADVESPERAT. Vocabulum a Lexico expungendum; occurrit enim tantum in *Not. Tir.* p. 113.

ADVIGILANTIA, æ, f. 4. (advigilo). Translate pro cura. *Forcellinus* locum affert *Huric.* 2. *Ep.* 3., quem ipse ab Indice Classicorum Auctorum jure ac merito expunxerat.

ADVIGILO, es, Ævi, Ætum, are, n. 1. (ad et vigilo). Part. *Advigilans* I. Proprie est vigilo ad aliquam rem, alicui rei vigilans praesto sum (*It. vegliare; Fr. veiller auprès de quelque chose; Hisp. velar; Germ. bei etwas wachen, seine Wachsamkeit einer Sache widmen; Angl. to watch, to watch over*).

I.) Proprie. — a) Cum Accus. et praep. ad. Passive neutrorum more *Cic.* 2. *Leg.* 12. 29. Ei (*Festa*) colendae virginis praesent, ut advigiletur facilius ad custodiam Igis. — b) Saepe cum Dat. *Tibull.* 25. 93. Nec tædebit aium parvo advigilare nepoti, Balbae cum puero dicere verba senem. *Stat.* 1. *Theb.* 147. Impacatis regum advigilantia somnis Pila. *h. e.* milites custodes corporis, pilis armati, vigiles dor-

mientibus regibus. *Claudian. Eutr.* 2. 419. Advigilare vailo.

II.) Translate est curam habere. — a) Cum Dat. *Claudian. de laud. Stilich.* 2. 140. non parva lubido Advigilat stupris. *Manil.* 1. 81. Advigilare sibi. — b) Saepe absolute. *Plaut. Pers.* 4. 4. 63. Heus tu, advigilla. *Ter. Phorm.* 1. 4. 26. Tanto magis te advigilare equum est. *Id. Andr.* 4. 1. 49. Si advigilaveris, ex unis geminas mihi conficies nuptias. *Q. Cic. Petit. cons.* 14. 57. Si advigilamus pro rei dignitate.

ADVIVO, vis, xi, vere, n. 3. (ad et vivo). Part. *Advivens*. Est idem ferme quod vivo, seu vitam adhuc ago, vivere persevero (*It. vivere, continuare a vivere; Fr. continuer à vivre; Hisp. continuar a vivir; Germ. das Leben fortsetzen, am Leben sein, leben bleiben; Angl. to live*). *Plin.* 15. *Hist. nat.* 18. 20. (78). Eadem fortuito satu advixit in medio foro. *Plerique tamen leg. vivit. Dubia pariter est lectio Stat.* 12. *Theb.* 424. *Inscript.* apud *Gruter.* 1115. 8., quae apud *Orell.* est 3094. QVI ADVIVENTE EO DONO DELPHICAE AERAE — HONORATI SYNT. Et alia apud *Gruter.* 1143. 8. CONJUGI DYLCESSIMO CVM QVO ADVIXIT SINE QVERELA PER ANNOS XX. *Scævola Dig.* 34. 3. 28. Donec advivet. *Id.* *ibid.* 34. 4. 30. Quam diu advixerit. Adde *Tertull.* de anim. 57. et *Interpr.* ad *Cod. Theod.* 8. 12. 1. — Cum Dat. *Tertull.* 4. *advers. Marcion.* 19. Dic mihi, omnibus natis mater advixit? *h. e.* vivit una cum filiis: seu omnes filii habentne semper matrem viventem?

ADVOCAMENTUM, ti, n. 2. pro advocacione quidam inepte legunt eo *Plinius* loco 5. *Ep.* 8. veniam advocamenti peto: sed alii plerique rectius advocandi. *V. ADVOCO* I. 4.

ADVOCATA, æ, f. 1. *V. ADVOCATUS*, I. 11.

ADVOCATIO, ðnis, f. 3. (advoco) ad litteram est actus advocandi, seu vocandi aliquem ad se: sed peculiaribus tantum occurrit significationibus.

I.) Proprie. ¶ 1. Advocatio, obtinente republ., — a) erat consultatio, sive concilium, ad quod vocati viri rerum periti quid in gravissimis reipubl. negotiis agendum consulebantur. *Cic.* 3. *Verr.* 49. 129. In aede Castoris, quo saepe numero senatus convocatur, quo maximarum rerum frequentissima quotidie advocaciones fiunt. *V. Zumpt.* ad *h. l. Tom.* 1. p. 210. — b) Item concilium in aliqua causa a Jurisconsultis petitum. *Cic.* 7. *Fam.* 10. 2. ad Trebatium *Jctum*. Tu in re militari multo es cautior, quam in advocacionibus. *Cf. Quintil.* 5. 13. 49. ¶ 2. Imperator vero temporibus, quibus advocati, ante tribunal constituti, non modo jus suggerebant, sed causam totam agebant, dicebant et in judicio defendebant, advocatio causae actionem, dictionem totumque oratoris officium significavit. *Val. Max.* 7. 3. *ext.* 5. Demosthenes, ut in advocacionem venit, mulier, inquit, parata est etc. *Sueton. Grammat.* 22. M. Pomponius Marcellus in advocacione quadam (nam interdum et causas agebat) solacismum ab adversario factum etc. *Ulp. Dig.* 1. 16. 9. Advocacionem suscipere adversus aliquem. *Quintil.* 7. 1. 58. Periculo exsiliis deterreret ab advocacione. *Id.* 12. 7. 4. Duci in advocacionem causa. *Plin.* 1. *Ep.* 22. Aliquem advocacione juvare. *Id.* 2. *ibid.* 11. 19. Injuncta advocacione. *Id.* 5. *ibid.* 14. Advocacionibus alicui interdiciere. *Petron. Satyr.* 96. Injuriae advocacionem commodare. ¶ 3. Hinc locutiones *advocationem petere, postulare*; in quibus advocatio ponitur pro mora et dilatione judicii. Nam qui parum instructi sibi videbantur ad respondendum, advocacionem petere a iudice solebant spatiumque consulendi, quod a lege praefinebatur. *Cic.* 7. *Fam.* 11. 1. Ego omnibus, unde petitor, hoc consilii dederim, ut a singulis interregibus binas advocaciones postulent. *h. e.* binas dilationes; quae cum fere in periculum darentur, totum interregnum, quod quingue dierum spatium finiebatur, absumebant. *Seneca Excerpt. Controv.* 3. *praefat.* p. 409. *Dip.* Tanta illi perturbatio fuit, ut advocacionem peteret. *Id. Lud.* 18. Tandem procedit P. Petronius — et postulat advocacionem. ¶ 4. Item advocatio ponitur pro ipsis advocatis, abstractum pro concreto, ut *servitia pro servis*. — a) Obtinente republica, advocaciones nomine significabantur qui advocabantur, ut consilio et praesentia, aut quacumque alia ratione in judicio causam juvarent, jus suggererent, et litigandi formulas forique morem docerent, quique interdum et ab ipso iudice advocabantur, ut apud *Cic. Rosc. com.* 5. 15.; deinde generatim omnes qui

patroni, amique consulentes causae aderant. *Cic. Cæcin.* 15. 43. Quod exercitus armatos movet, id advocacionem togatorum non videbitur movisse? *Id. Sext.* 56. 119. Scio quid gravitas vestra, quid haec advocatio, quid illi conventus, quid dignitas P. Sextii — postulet. *Id. Sull.* 29. 81. Tuus parens advocacionem hominis improbissimi sellæ curuli — honestavit. *Id. Rosc. com.* 5. 15. Quod et res ejus est, — et iudex est is — et advocatio est ea etc. *Id. Dom.* 21. 54. Cum eos, qui in conventu virorum bonorum verba de salute mea fecerant, adesse jussisti, eorumque advocacionem manibus, ferro, lapidibus discussisti; tum profecto ostendisti vim tibi maxime displicere. *Id. Quinct.* 14. 47. Copiosa advocatio. *Liv.* 3. 47. Virginius sordidatus filiam suam cum ingenti advocacione in forum deducit. — b) Imperatorum temporibus advocatio erat ipsum advocati officium. *Cod. Theod.* 11. 30. 41. Advocatio fisci. *V. ADVOCATUS* I. 3. *Cod. Justin.* 2. 3. 30. § 2. Casariensis. *Ibid.* 2. 7. 8. Praetoriana.

II.) Translate. ¶ 1. Sumptâ metaphorâ a superiori § 3., advocatio sumitur pro quacumque mora. *Val. Max.* 2. 9. 1. Longam praestandi hujusce muneris advocacionem consecuti estis. *Seneca Consol. ad Marc.* 10. Nimis magnam advocacionem dedi: festinandum est. *Id.* 1. *de Ira* 16. 12. Ratio utriusque parti tempus dat. Deinde advocacionem et sibi petit: — ira festinat. *Id.* 7. *Nat. Quæst.* 40. Et ut det eis aliquam advocacionem, quid de his comitis dicitur, qui senis mensibus apparuerunt? *h. e.* statum, seu quietem a cursu. Hoc autem loco nimis audacter de comitis loquens advocacionis verbo usus videtur *Lipsio* ad c. 10. *Consol. ad Marc.* ¶ 2. Usurpatur etiam pro excusatione a *Tertull.* *Cor. mil.* 11. Quibus familiarissima est advocatio necessitatis. *h. e.* perinde quasi necessitas in patrocinium advocaretur. ¶ 3. Nova significatione advocacionem pro consolatione posuit idem *Tertull.* *Patient.* 11. *V. ADVOCO* II. 2.

ADVOCATOR, ðris, m. 3. qui ad se advocat sive admittit. *Tertull. contra Marcion.* 15. Deus divitum aspersator, mendicorum advocator.

ADVOCATUS, a, um. *V. ADVOCO*.

ADVOCATUS, i, n. 2. proprie est Part. praeter. perf. verbi *advoco*, *h. e.* ad aliquem hominem aut locum vocatus. Sed peculiaribus tantum occurrit significationibus.

I.) Proprie. ¶ 1. Obtinente republica, significabatur hoc nomine, non is qui causam agebat, sed is tantummodo qui advocabatur, interdum etiam ab ipso iudice, ut consilio et praesentia, aut quacumque alia ratione in judicio causam juvaret, jus suggereret, et litigandi formulas forique morem suggereret. *Ita Pseudo-Ascon.* in *Cic.* 1. *Verr.* 4. p. 104. *Bait.* Qui defendit alterum in judicio aut patronus dicitur, si orator est; aut advocatus, si aut jus suggerit, aut praesentiam suam commodat amico; aut procurator, si absentis negotium suscipit; aut cognitor, si praesentis causam novit et sic tueretur ut suam. — a) Generalit. *Plaut. Pæn.* 2. 5. 20. Mementote illuc, advocati. *Id.* *ibid.* 2. 6. 11. Bonam dedistis, advocati, operam mihi. *Cic. Cæcin.* 8. 22. Eodem tempore se in fugam conferunt una amici advocatique ejus metu perterriti. *Id.* *ibid.* 9. 26. Deinde L. Cælius non solum Abutium cum armatis dixit fuisse compluribus, verum etiam cum advocatis perpaucis eo venisse Cæcinam. *Forcellinus* hunc *Cic.* locum, neminem alium *Petron. Satyr.* 110. Periculatantum advocatus. accipit pro eo qui extra iudicium, in quacumque re consilium, auxilium, operam alicui praebet. *Id. Cluent.* 40. 110. Quis eum unquam non modo in patroni, sed in laudatoris aut advocati loco viderat? *Id.* 2. *Orat.* 47. 196. Cum ego illum — advocatum ad communem imperatorem fortunam defendendam invocarem. *Plaut. Amph.* 4. 3. 3. et *Ter. Eun.* 4. 6. 26. Adesse alicui advocatum. *Ter. Adelph.* 4. 5. 43., *Cic. Cæcin.* 9. 24. et *Varro* 2. *R. R.* 5. 1. Venire alicui advocatum. *Cic.* 1. *Off.* 10. 32. Venire alicui advocatum in rem praesentem. *Liv.* 38. 33. Ire advocatum privatis. *Plaut. Mil. glor.* 5. 26., *Ter. Eun.* 2. 3. 49. et *Cic. Sull.* 29. 81. Advocatum esse alicui. *Plaut. Men.* 5. 2. 47. Adducere aliquem advocatum. *Ter. Adelph.* 4. 5. 11. Adducere a foro aliquem advocatum sibi aliquo. *Plin.* 3. *Ep.* 4. Petere aliquem advocatum a senatu. — b) Peculiariter sing. num. advocatus dicebatur is jurisconsultus, juxta cujus consilia et monita causa interdebatur et agebatur. *Cic.* 7. *Fam.* 11. 1. ad Trebatium *Jctum*. Minus multi jam te advocato nunt-

dent. *Id. Muren. 4. 9. de Sulpicio Jcto*: Si turpe existimas te advocato, illum ipsum, quem contra veneris, causâ cadere. ¶ 2. Imperatorum temporibus, cum magis in dies et juris scientia perficeretur et contra eloquentia deficeret, jurisconsulti ad causam agendam adhibiti sunt; ac propterea *advocatus* significavit jurisconsultum, qui absentis causam in judicio agebat, dicebat, defendebat. *Tac. Dial. de Orat. 1.* Horum temporum disertis causidici et advocati et patroni et quidvis potius, quam oratores vocantur. *Quintil. 3. 8. 51.* Controversias dicunt ita, ut advocati. *Id. 12. 8. 5.* Aliquis ex eo genere advocatorum, qui se non posse agere consentitur. *Adde 11. 1. 19. et 7. 1. 42. Plin. 5. Ep. 14.* Alio senatu Vincentini sine advocato intraverunt. *Adde Plin. 7. ibid. 23. Tac. 11. Ann. 5. et 6. Sueton. Claud. 15. et 23. et Gell. 1. 22.* ¶ 3. Posterioribus adhuc sæculis videtur advocatio minime mandata fuisse toties, quoties opus esset, sed fuisse perpetuum officium. — Hinc apud *Eutrop. 8. 9. (18).* Advocatus fisci. *Inscript. apud Orell. 3352. q. HORTENSIO Q. F. COL. FAVSTINO ADVOCATO FISCO.* *Adde Inscript. apud eumd. 4124. et Cf. Inscript. apud Mommsen. 1525. et 1883.* — Hinc *advocatus populi* videtur fuisse plebis tutor et quasi tribunus, alius certe a patrono municipii; fortasse idem fuit ac patronus plebis (*Inscript. apud Morcell. de stil. T. 2. p. 62. Edit. Patav.*), nam et *populum* pro plebe dixit *Martial. 1. 15.* Hinc Veneta respublica snum habebat *Advogator*, quod munus ex prisca temporibus profecto repetendum videtur. *Inscript. apud Maff. Mus. Veron. p. 116. 1.*, quæ apud *Orell. est 3907. C. CALVISIO C. F. POB. STATIANO POPVLI ADVOCATO — VERONENSIIUM PATRONO.* *Id. ibid. p. 366. 3. q. GELLIO VILLIANO II. VIRO ADVOCATO POPVLI.* — *Advocatus populi* etiam *advocatus publicus* aut *reipublicæ* dictus videtur. *Inscript. apud Donat. cl. 5. n. 88. C. GALLERIO C. F. AN. JULIANO ADVOCAT. PVBLIC.* qui idem dicitur *ibid. PATRONUS COLONIAE AVGVSTÆ ARIMINENSIIUM.* *Inscript. apud Orell. 3906. C. SCAEFIO C. F. SYLVEICIANO PATRON. MYNICIFI. ET COLLEG.* — *ADVOC. REIP.*

II.) Translate, etiam fem. gen., est generatim auxiliator, auxilium. *Cic. 5. Tusc. 38. 111.* Sapientis autem cogitatio non ferme ad investigandum adhibet oculos advocatos. *Id. 4. ibid. 23. 52.* Non igitur desiderat fortitudo advocatam iracundiam: satis est instructa, armata, parata per sese. *Id. 4. Acad. (pr. 2.) 27. 86.* Sed adhibet artem advocatam etiam sensibus. *ADVOCITAT* sæpe advocat. *Paul. Diac.* Ita legunt vulg. Editi.; sed *Müll. p. 27. S. Arvocat.*

ADVOLVO, as, avi, atum, are, a. 1. (ad et volo). Part. *Advolutus* I. 1. et 5.; *Advocandus* I. 2. a. — Proprie est ad se aut aliquem locum vocare; hac tamen significatione nusquam occurrit, nisi translate et dubia quidem lectione apud *Cic. 1. Tusc. 31. 75.* Quid, inquam, tum agimus, nisi animum ad se advocamus, secum esse cogimus, maximeque a corpore abducimus? — Hinc generatim *advoco* est aliquem ad me auxilii, consilii, vel alicujus rei agendæ causa creosco (It. *chiamare a sé, convocare, invitare*; Fr. *appeler à soi, convoquer, inviter*; Hisp. *apelar, convocar, convidar*; Germ. *beirufen*; Angl. *to call, or call to one*)

I.) Proprie. ¶ 1. Generatim. — a) Absolute. *Plaut. Amph. 5. 1. 76.* Ego Tiresiam advocabo et consulam quid faciendum censeat. *Sall. Cat. 60.* Ego vos, quo pauca monerem, advocavi. *Cic. 5. Verr. 80. 185.* Tu vero quibus rebus gestis — concionem donandi causa *advocare* ausus es? *Adde 2. leg. Agr. 5. 13. Sall. Jug. 84.* Concionem populi *advocavit.* *Curt. 10. 3. 6.* Peregrinorum militum concionem *advocari* jubet. *Nep. Alcib. 8. 4., Sall. Cat. 57. et Jug. 33., Liv. 8. 31., Curt. 9. 4. 19., Justin. 2. 88. et sibi:* Concione *advocata.* *Cic. Fatin. 6. 15.* Quominus concilium *advocares* legemque ferres. *Curt. 4. 11. 1.* Quos Alexander, *advocato* consilio, introduci jussit. — b) Cum Accus. et præp. in. *Curt. 7. 7. 5.* Amicos in consilium *advocari* jubet. *Quintil. 3. 8. 70.* *Advocare* aliquem in consilia. *Liv. 42. 33.* Populus in concionem *advocatus.* *Virg. 5. Æn. 44.* *advocare* socios in cætum. *Curt. 10. 6. 1.* principes in regiam. *Quintil. 11. 1. 24.* aliquem in concilium deorum. *Id. 2. 10. 11.* Homines in hoc *advocati.* *Tac. 2. Hist. 91.* *Advocare* aliquem in auxilium. *Cic. apud Quintil. 8. 3. 34. metaphrice:* Eum amore et eum, ut hoc verbo utar, favorem in consilium *advocabo.* — Cum Accus. et præp. ad. *Liv. 3. 34.* *Advocare* popu-

lum ad concionem. *Id. 1. 59.* populum ad tribunal celerum. *Quintil. 12. 1. 24.* aliquem ad causas defendendas. *Id. 6. 4. 7.* aliquem ad actiones, ad probationes. — *Cic. 12. Att. 18. A. § 2.* Nam quod non *advocavi* ad obsignandum, primum mihi non venit in mentem etc. *Liv. 8. 32. et 26. 48.* Ad concionem *advocare.* — c) Cum *Adverbis* localibus, aut cum *Dat.* *Sall. Cat. 47.* Reliquos in ædem Concordiæ venire jubet: eo senatum *advocat.* *Ovid. Rem. Am. 110.* *Advocari* ægro. *Horat. 4. Od. 11. 13.* gaudiis. *Quintil. 11. 1. 39.* causis. ¶ 2. Peculiariter, obtinente republica, fuit forense verbum et significavit vocare ad se, seu sibi adjungere aliquem, qui in judicio adsit, instruat, auxilietur. V. *ADVOCATIO* I. 1. Ponitur autem — a) De prætoris vel judicis, qui consulendorum virorum cætum sibi adjungebat. *Cic. 5. Verr. 7. 18.* Cum (*consules*) viros primarios atque amplissimos civitatis multos in consilium *advocassent.* *Id. Quint. 2. 5.* Aut quo non in his, quos tibi *advocasti*, viris electissimis civitatis spem summam habere P. Quinctius debeat. *Id. ibid. 14. 47.* Potentes, disertis, nobiles omnes *advocandi* sunt. — b) Item de actoribus qui curabant, ut jurisconsulti, amici, cognati sibi in judicio adessent, opitularentur causamque agentibus adstarent. *Ter. Phorm. 2. 1. 82.* Inde ibo ad forum atque aliquot mihi amicos *advocabo*, ad hanc rem qui adsint, ut ne imperatus sim, si adveniat Phormio. *Plaut. Cas. 3. 3. 7. et Bacch. 2. 3. 37.* *Advocare* sibi aliquem. *Plaut. Pseud. 4. 7. 59., Lucilius apud Non. p. 74. 11. Merc. et Cic. Quint. 21. 66.* aliquem. *Cic. Quint. 22. 71.* aliquem contra aliquem. *Id. Cluent. 19. 54.* absolute: Aderat frequens, *advocabat*, omni studio gratiaque pugnabat. ¶ 3. Imperatorum temporibus *advocare* etiam absolute significavit aliquem sibi adsciscere, qui totam causam ageret. V. *ADVOCATIO* I. 2. *Seneca Brevit. vitæ 2.* Hic *advocat*, hic adest; ille periclitatur, ille defendit, hic judicat. *Id. Clement. 9.* Nihil facilius potes, quam contra Cæsarem *advocare.* *Quidam* putant in *Cic. loco Cluent. 19. 54.* sup. allato atque in his *Senecæ* significare etiam *advocatum* agere, patrocinari, defendere; et addunt etiam locum *Lactant. 3. 16.;* sed minus recte, ut monet *Forcellinus.* ¶ 4. *Plin. 5. Ep. 8. a med.* Ideoque interim veniam (ne a meis verbis discedam) *advocandi* peto. *Plin.* hic alludit ad morem petendi dilationem judicii spatiumque consultandi, de quo V. *ADVOCATIO* I. 3., petitque veniam, quod differat longius historiam conscribere. ¶ 5. Item *advocare*, si de diis ponatur, est invocare, eorum opem petere, implorare. *Fratr. Arv. apud Orell. Inscript. 2270. Vol. 1. p. 391.* SEMVNIS ALTERNETI *ADVOCATIT* CONCTOS. h. e. *advocabitis*, aut *advocabite.* *Catull. 40. 3.* Quis deus tibi non bene *advocatus* Vecordem parat excitare rixam? h. e. non rite invocatus. *Varro 1. R. R. 1. 7.* His igitur deis ad venerationem *advocatis*, ego referam sermones etc. *Liv. 8. 33.* Intuentem Capitolium atque arcem deosque ab se duobus præliis haud frustra *advocatos.* *Fragm. Petron. p. 683. Burmann.* Judæus licet et porcinum nomen adoret, Et cilli summas *advocet* auricularas. *Al. leg. cæli.*

II.) Translate. ¶ 1. *Advocare rem aliquam* est in auxilium vocare, seu in auxilium sibi adsciscere, adjungere, admove, adhibere. *Cf. Cic. in v. ADVOCATUS* II. et *ADVOCO* I. b. apud *Quintil. 8. 3. 34. Virg. 8. Æn. 249.* Desuper Alcides telis premit, omniaque arma *advocat*, et ramis vastisque molaribus instat. *Sil. It. 17. 87.* enses *advocat.* *Ovid. 7. Met. 138.* carmen Auxiliare canit secretasque *advocat* artes. *Seneca Trond. 613.* Nunc *advoca* astus animi (al., anime), nunc fraudes, dolos et totum Ulixem. *Id. 6. Benef. 2. 3.* Licet omnes in hoc vires suas natura *advocet.* *Fellej. 2. 108. 4.* Quod usu optimum intelligit, id in tutelam securitatis suæ libenter *advocat.* *Plin. 9. Hist. nat. 36. 60. (127).* *Advocare* purpuram diis placandis. h. e. assumere: quod faciebant sacerdotes. *Id. 15. ibid. 26. 31. (105).* In alio cibi genere *advocatur* India, in alio *Ægyptus.* *Tac. 1. Hist. 55.* In S. P. Q. R. obliterata jam nomina sacramento *advocabant.* Al. nomina, sacramenta. *Sil. It. 9. 82.* *Advocare* noctem ad conamina. *Quintil. 4. 2. 112.* affectum in peroratione. *Auct. Moreti 24.* manus operi. ¶ 2. Pro consulari posuit *Tertull.*, respiciens ad Græcū παρὰ καλὴν quod et hanc habet significationem, 4. *advers. Marcion. 14.* *Advocare* longuentes. V. *ADVOCATIO* II. 3. — NB. *Forcellinus* affirmat *advocare* poni etiam pro litigare, contendere;

et assert loc. *Lucil. apud Non. 2. 44., h. e. p. 74. 10. Merc.* sed et lectio dubia est in ceteris verbis, et *Nonius* ipse *advocasse* pro *vocasse* accipit. — Item, quia incerta lectione, omnia sunt loca *Ennii* apud *Non. p. 144. 15. Merc. et Varr. apud eumd. p. 167. 12.*

ADVOLĀTUS, us, m. 4. (*advolo*) actus volandi versus aliquem locum. Occurrit tantum apud *Cic. 2. Tusc. 10. 24. veritem et Græco versus Æschylis:* Tristi *advolatu* aduncis lacerans unguitibus.

ADVOLITANS, antis, Particip. præp. ab inusit. *advolito*, sæpe *advolans* (It. *svolazzante*; Fr. *s'approchant souvent en volant*; Hisp. *volante frecuentamente*; Germ. *wiederholt heranfliegend*; Angl. *flying, flying about*). *Plin. 11. Hist. nat. 19. 21. (65).* Papilio luminibus accensis *advolitans.* *Prudent. 2. advers. Symmach. 573.* *Advolitans* noctua.

ADVOLVO, as, avi, atum, are, n. 1. (ad et volo). Part. *Advolutus* I. a. et b.; *Advoluturus* II. a. — *Advolare* est versus aliquem locum volare, volando accedere (It. *volare a qualche luogo*; Fr. *voler vers, s'approcher en volant*; Hisp. *volar hacia*; Germ. *herbei — heranfliegen*; Angl. *to fly to or towards*).

I.) Proprie. — a) Adjecto termino ad quem cum Accus. et præp. ad, in, trans; interdum et termino a quo cum Ablat. et præp. ab, ex. *Cic. 2. Nat. D. 49. 124.* Legi etiam scriptum esse — eam (ovem) sibi cibum quærere *advolantem* ad eas aves, quæ in mari mergerent. *Varro 3. R. R. 5. 7.* Quotannis in Italiam trans mare *advolant* (turdi). *Liv. 35. 9.* A Capua nunciatum est, examen vesparum ingens in forum *advolasse.* *Plin. 10. Hist. nat. 29. 41. (79).* At in agrum Volaterranum palumbium vis e mari quotannis *advolat.* *Tac. 6. Ann. 28.* Alites in civitatem *advolasse.* — b) Adjecto termino ad quem cum *Dat.* *Plin. 10. Hist. nat. 40. 56. (116).* Intrant pastorum stabula caprarumque uberibus *advolant* (caprimulgi). *Id. 28. ibid. 10. 45. (162).* Papilio lucernarum luminibus *advolans.*

II.) Translate est aliquid plus quam accurrere, velociter ire — a) Ponitur præcipue de animalibus, aut rebus etiam inanimis quæ facile moventur. — Absolute. *Cic. 2. Att. 23. 3.* Si stas, ingredi; si ingrederis, curre; si curris, *advola.* *Id. 1. ad Brut. 10. 4.* Quamobrem *advola*, obsecro. *Cæs. 2. B. C. 43.* Ut alii classem hostium celeriter *advoluturam* suspicarentur. *Cn. Manlius apud Priscian. 7. p. 760.* *Putsch.* celerissimus *advolat* Hector. *Plin. 8. Hist. nat. 8. 9. (31).* Delphini *advolant* in auxilium. *Adde Sueton. Galb. 20.* — Adjecto termino a quo cum Ablat. et præp. ex; et sæpe termino etiam ad quem cum Accus. et præp. ad, in. *Plin. 9. Hist. nat. 8. 8. (25).* Quamvis occultus atque abditus ex imo *advolabit.* *Cæs. 5. B. G. 17.* Hostes repente ex omnibus partibus ad pabulatores *advolaverunt.* *Cic. Cluent. 6. 18.* Ipsa denique nuper: Larino — Romam *advolavit.* *Id. 11. Fam. 27. 4.* oblitum me putas, quæ celeritate — ad me Tarento *advolaris?* *Id. Sext. 4. 11.* Quibus hic litteris lectis ad urbem confestim incredibili celeritate *advolavit.* *Id. 4. Att. 4. A.* *Advola* ad nos. *Cæs. 3. B. C. 101.* Cassius ad Messanum navibus *advolavit.* — Cum Accus. sine præp. *Cic. 1. Att. 14. 5.* Hic tibi Rostra Cato *advolat.* *Val. Flacc. 4. 300.* Hos inter Pollux subit et truci ultro *Advolat* ora viri. *Amian. 16. 9. 3.* Perduelles *advolare.* *Adde Claudian. Cons. Prob. et Olybr. 174. et III. Cons. Honor. 165.* — b) Item de rebus inanimis et abstractis, etiam cum *Dat.* *Plaut. Amph. 1. 1. 169.* Vox mihi ad aures *advolavit.* *Adde Merc. 5. 2. 23. et Rud. 2. 3. 3. Lucr. 4. 315. (316).* Ad nos *advolat* imago (e sperulis). *Cic. 5. Fam. 16.* Si insulam Britanniam capere cogitare, ejus εὐδωκον mihi *advolabit* ad pectus. *Virg. 10. Æn. 511.* Fama mali tanti *Advolat.* *Ence.*

ADVOLVO, volvis, volvi, volūtum, volvere, a. 3. (ad et volo). Part. *Advolutus* I. 2.; *Advolutus* I. 1. et 2. — Est *volvendo* adduco (It. *volgere a qualche cosa, avvolgere*; Fr. *rouler vers ou auprès*; Hisp. *roder hacia*; Germ. *herbei-oder heranwalzen*; Angl. *to roll any thing to or towards*).

I.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu ponitur de rebus, cum *Dat.* *Virg. 3. G. 377.* congestaque robora, totasque *Advolvere* focis ultimos ignique dedere. *Id. 6. Æn. 182.* *advolvere* montibus ornos. *Plin. 11. Hist. nat. 37. 70. (185).* Iterum captus (*Aristomenes*) — ad ignem *advolutus* lora cum corpore exussit. ¶ 2. Sæpe occurrit se *advolvere* aut *advolvi* et significat pro-

cumbere et amplexari, supplicis aut adorantis more. — a) Cum Dat. *Liv.* 8. 37. *extr.* Tribus circuit, omnium genibus se advolvens. *Id.* 28. 34. Advolutus genibus. *Fellej.* 2. 80. Genibus ejus advolutus est. *Propert.* 3. 15. 1. Nunc, o Bacche, tuis humiles advolvimur aris. *Curt.* 3. 12. 17. Sygambis (at. Sisi-gambis) advoluta est pedibus ejus. *Id.* 4. 6. 15. Arabs quidam — quasi transfuga genibus regis advolvitur. *Id.* 8. 1. 48. Ptolemæus et Perdiccas genibus advoluti orant. — b) Cum Accus. sine præp. *Sall.* apud *Serv.* ad 1. *Æn.* 311. Genua patrum advolvuntur. *Tac.* 1. *Ann.* 13. Cum deprecandi causa palatium introisset, ambulantes Tiborii genua advolveretur etc. *Apul.* 6. *Met.* 2. Psyche pedes ejus advoluta.

II.) Translate. ¶ 1. Metaphorâ ductâ a sup. § 1, h. e. a rebus quas advolvimus, ut congeramus. *Clau-dian.* 1. *Cons. Stilich.* 1. 7. si carmen in unum Taurarum sperem cumulos advolvere rerum. h. e. congere-re, uno carmine complecti. ¶ 2. Metaphorâ ductâ a sup. § 2, h. e. ab iis qui genibus aut aris supplices advolvuntur. *Stat.* 5. *Theb.* 143. magnusque advolvitur astris Clamor. *Forcellinus* hisce verbis interpretatur: h. e. ascendit, ducta translatione a fumo, qui globatim sevolvendo extollitur.

ADVOLŪTUS, a, um. *F.* voc. præced.

ADVORSARIUS, ADVORSOR, ADVORSUM, ADVORSUS, ADVORTO etc. *V.* ADVERSARIUS, ADVERSOR, ADVERSUM, ADVERSUS, ADVERTO etc.

ADVŌSEM adversarium, hostem. *Paul. Diac.* p. 25. 17. *Müll. Al. leg.* advorse. *Gloss. Lubb.* Advorsos (leg. Advorses) ἐναντίοι.

ADYNAMOS, ἀδυναμος, vox Græca, quæ significat imbecillum, sine viribus: ab α privativo, et δύναμις potentia, vires. *Adynamon* vinum dicitur a *Plin.* 14. *Hist. nat.* 16. 19. (100). quod dimidium aquæ permixtum habet, excoquiturque ad dimidias: inde datur ægris, quibus vini noxiam timent. Apud *Dioscor.* 5. 13. et 17. εἰς αὐτὸν ἀδυναμός.

ADYTCŪLUM, i, n. 2., deminut. ab adytum, agnoscit *Apul. de Orighr.* p. 136. (edente A. Maio); sed nullam effert scriptoris auctoritatem.

ADYTUM, i, n. 2. (ἀδύτον) ad litteram est locus inaccessibilis, ab α privativo et δύω ingredior. Hinc ita dicta est pars secretior templi, vel alius cujuspiam sacri loci, quam ingredi nemini licebat, nisi sacerdoti, et unde oracula divum et responsa dabantur consulentibus. Sic enim docet *Cæs.* 3. *B. C.* 105. Pergami in occultis ac remotis templi, quod præter sacerdotes adire fas non est, quæ Græci ἀδύτα appellant, tympana sonuerunt. *Et Mytogr. Vatic.* III. 8. 16. p. 209. 29. *Bod.* Est autem adytum interior vel subterior pars templi dicta per antiphrasin, quod a paucis, id est solis sacerdotibus adeatur.

I.) Proprie occurrit interdum sing. num., sed sæpius plur. *Virg.* 6. *Æn.* 98. Talibus ex adyto dictis Cumæa Sibylla Horrendas canit ambages. *Lucan.* 5. 146. Illa parens adyti penetrare remoti Fatidicium, prima templorum in parte resistit. *Juvenal.* 13. 205. omnem Vocem adyti dignam templo veramque probavit. *Virg.* 2. *Æn.* 114. Euripylum scitatum oracula Phœbi Mittimus, isque adytis hæc tristia verba reportat. *Id.* 2. *ibid.* 296. et manibus vultus Vestamque potentem Æternumque adytis effert penetralibus ignem. *Horat.* 1. *Od.* 16. 5. Non Dindymene, non adytis quatit Montem sacerdotum incola Pythius. *Lucan.* 10. 23. Adyta sacra. *Id.* *ibid.* 179. vetusta. *Stat.* 5. *Theb.* 646. profunda. *Id.* 10. *ibid.* 179. terrificum. *Virg.* 5. *Æn.* 84. ima adyta vocat interiorum sepulcri partem. *V. Heyn.* ad h. l.

II.) Translate. *Colum.* 1. *R. R. præfat.* 30. Nani Latine Musæ non solos adytis suis Accium et Virgilium accipere, sed eorum et proximis et procul a secundis sacras concessere sedes. *Eumen. orat. pro restat.* *Schol.* 6. Ab arcanis sacrorum penetralium ad privata Musarum adyta transferre. *Lucret.* 1. 737. (738). Ex adyto tamquam cordis responsa dedere.

ADYTUS, us, m. 4. est alia forma vocis præced. *Accius* apud *Non.* p. 498. 13. *Merc.* Pro certo arbitror sortis oracula, adytus augura. *Al.* ita distinguunt: sorteis, oracula, adytus, augura.

ÆE

Æ. — a) Hæc Latina diphthongus Græcæ æi etiam sono apud veteres respondebat; vetustissima enim

Latine lingue monumenta haud raro ai pro æ nobis exhibent, ut *Inscript. Scipionum* apud *Orell.* 550. ΓΝΑΙΥΟΔ h. e. Gnæo. *Id.* 551. ΑΙΔΕΜ. *Id.* 550. ΑΙΔΙΛΙΣ et 553. ΑΙΔΙΛΕΣ. *Id.* 555. QVAIRATIS et 556. QVAIST. h. e. quæstor. Et *Senatus Cons. de Bacchan.* ΗΑΙΤΕ h. e. hæce, et ΑΙΟΥΩΝ h. e. æquum. Et *Inscript.* apud *Orell.* 3147. ΑΙΡΕ h. e. ære. Hoc interdum etiam a recentioribus factum est, ut testatur, præter alias multas, *Inscript.* apud *Orell.* 650. CÆSAR h. e. Cæsar. — Idem et in nominum declinationibus usu venit. *Senatus Cons. de Bacchan.* ΑΡΥΔ ΑΕΔΕΜ ΔΥΕΛΟΝΑΙ h. e. Duellonæ. Et *Inscript.* apud *eumd.* 650. ΑΝΤΟΝΙΑΙ ΑΥΓΥΣΤΑΙ. Quod et in vulgari sermone ita prolutum fuisse videtur. *Lucret.* 1. 84. Trivialis virginis aram Iphianassai turparunt sanguine. Et alibi sæpe. *Virg.* 9. *Æn.* 26. pictai. *Id.* 3. *ibid.* 354. aulai. Cf. *Lucil.* apud *Quintil.* 1. 7. 18., *P. Nigid.* apud *Gell.* 13. 25. et *Paul. Diac.* p. 25. 14. *Müll.* — Idem denique usu venit et in Græca diphthongo α, quæ a Grammaticis impropria dicitur, quæque a Latinis per ai reddita est, ut in *Inscript.* apud *Orell.* 4236. ΑΣΙΑΙ ΓΡ. ΑΣΙΑ. Et *ibid.* SYRIAΙ ΓΡ. ΣΥΡΙΑ. — b) Hinc factum est, ut diphthongus æi in i mutaretur, cum ejusdem sonus minuebatur, ut a cædo (caido) cecidi, et ab æquus (aiguus) iniquus. — c) Immo vero etiam, quoniam a Græcis diphthongus αi in fine vocabulorum brevis interdum efferebatur, ut in Ἀδύται: ita apud Latinos, quamvis diphthongus æi naturâ suâ, quemadmodum et ceteræ omnes, longa sit; tamen interdum et in compositione et in fine vocum brevis est, ut apud *Ovid.* 3. *Trist.* 12. 2. Mæotis. *Virg.* 7. *Æn.* 524. præstis. *Ovid.* 7. *Met.* 131. præcutæ (Cl. et *Priscian.* 1. p. 562. *Putsch.*). *Cic.* *Orat.* 45. 152. Hoc motu radiantis Etesiae in vada positi. *Lucret.* 2. 404. (403). At contra, quæ amara atque aspera quoinque videntur. *Virg.* 1. *G.* 437. Glaucæ et Panopææ et Inno Melicertæ. *Horat.* *Epod.* 5. 100. Et Esquilinæ alites. — d) Denique animadvertendum putamus interdum Græcum αi, et Latinum æi reddita esse per a, ut *crapula* a Gr. κραπάλη, et as ab æs. Contra Latini per diphthongum æi reddiderunt interdum Græcum α, sæpius η: ut *Æsculapius* Gr. Ἀσκληπιός, sceptrum Gr. σκήπτρον, scæna Gr. σκηνή, quemadmodum testantur *Inscript.* apud *Orell.* 2602., 2614., 2600., 2646., 2642., 2619., 2625. aliæque permultæ, necnon *Varro* 7. *L. L.* 96. p. 157. *Müll.* et *Priscian.* 1. p. 561. *Putsch.*, quamquam Accius, qui scribendi ratione Græcos imitabatur, teste *Varro* in *Fragn. ex libris* *L. L.* 1. p. 264. *Müll.*, scena scribendum esse arbitrat.

ÆCASTOR. *V.* ECATOR.

ÆDEPOL. *V.* EDEPOL.

ÆDES vel ædis is, et apud veteres etiam ædis (Æ. Æ), f. 3. Quod ad formam attingit, Nominativus sing. ædis in usu fuit æque atque ædes, ut plurimorum locorum collectione demonstravit *Drakenborg.* ad *Liv.* 4. 25. 3.; immo forma ædis a librariis interdum sublata fuit atque in ædes mutata, ut notat *Zumpt.* ad *Cic.* 4. *Verr.* 55. 122. *Vol.* 1. p. 778. In plurali numero ædis et ædeis pro ædes sæpe legitur apud *Plautum*, et alios. Mos enim fuit Latinis, etiam Augusti ævo, nomina tertiæ declinationis in recto et accusativo plurali per es et is pronisue terminare, et aliquando etiam per eis, quia multi solebant ei diphthongum pro i longa usurpare, more Græcorum. Quamobrem sæpiissime in antiquis optinæ notæ monumentis legere est: Ob civis servatius, et Intra suos sineis, etc., quæ de re, qui plura volet, legat *Notis.* *Cenotaph. Pis.* *Dissertat.* 4. c. 3. — De vocis etymologia nihil certi protulerunt ipsi Latini: *Varro* enim ait 5. *L. L.* 160. p. 62. *Müll.* Ædis ab aditu, quod plano pede adihant. Et *Paul. Diac.* p. 13. 3. *Müll.* Ædis domicilium in edito positum simplex atque unius aditus. Sive ideo ædis dicitur, quod in ea ævum degatur, quod Græcæ αἶψα voratur. *Incerti* itaque hæremus; idque tantum affirmamus, vocem hanc cum Græca ἑστῆς, unde usitatum plur. ἑστῆα, ἑστῆν (quod est domicilium, mansio, sedes conspectæ), necnon cum antiquissima Germanica aīde conjungi posse. — Ædes autem proprie est constructio hominum arte fabricata, tectum, habitaculum, in quo quis permanet, ac propterea constructio hominum habitationi apta, h. e. It. appartamento, Fr. appartement, Hisp. quarto de casa, Germ. Gemach, Angl. apartment: ita enim putasse *Varro* videtur, cuius sententiam hisce verbis refert *Sevicius* ad *Virg.* 2.

Æn. 512.; *Varro* locum quattuor angulis conclusum ædem docet vocari debere. Ipsium confirmatur a communi ipsius vocabuli apud veteres usu, de quo hæc *Varro* 5. *L. L.* 160. p. 62. *Müll.*: Itaque ex ædibus efferré indictivo funere præco eos dicit, qui ex tabernis efferruntur, et omnes in censu vilas inde dedicamus ædes; quamvis posteriori ætate discrimen inter ædem et villam statutum sit (*V.* infra Homonym.). Sed loquendi usu factum est, ut ædes sequentia significaret.

I.) Proprie. ¶ 1. — a) Raro plur. numero, nec sæpe sing. occurrit pro parte domus, in qua quis habitat, et pro singulis cubiculis (It. appartamento, stanza, camera; Fr. appartement, pièce, chambre; Hisp. quarto de casa, aposento, camera; Germ. das Gemach, einzelne Zimmer eines Hauses; Angl. apartment in a house, a room, chamber). *Plaut.* *Cas.* 3. 5. 31. Insectatur omnes domi per ædes. Græci eadem ratione οἶκος appellant cubicula et cellas domus; ut etiam *Vitrui.* 6. 5. et 6. (6. 3. 8. et 10. *Schneider.*). *Curt.* 8. 6. 3. Excubabant — proximi foribus ædi, in qua rex acquiescebat. *Id.* *ibid.* § 13. Stabant igitur ad fores ædis ejus, in qua rex vescebat. *Gell.* 4. 14. Mancinum ad ædes suas venisse, eum sibi fas recipere non fuisse æde suâ. — b) Interdum sing. numero ponitur generatim pro tota domo, in qua homines habitant (It. casa; Fr. maison; Hisp. casa; Germ. das Haus; Angl. a house). *Plaut.* *Asin.* 1. 3. 67. Ædis nobis area est, acceps sum ego. *Id.* *Most.* 2. 2. 44. Capitalis ædis facta est. *Horat.* 1. *Od.* 30. 1. O Venus — vocantis Ture te multo Glyceræ decoram Transfer in ædem. — c) Sæpiissime plur. numero ædes, ium usurpantur ad hominum domicilium significandum, quod scilicet hominum domicilium ex pluribus constet ædibus vel cubiculis: quo sensu ædes differunt cum ab ædificio, tum a domo et a villa (*V.* infra Homonym.): immo nonnunquam et a sacris distinguebantur addito Adject., ut apud *Cic.* 2. *Vat. D.* 27. 67. Eæ quo transitiones janii, foresque in liminibus profanarum ædium januar nominantur. Et *Varro* 5. *L. L.* 8. p. 32. *Müll.* Qui ædes sacras et privatas proutaret. In usu tamen loquendi ædes proprie usurpantur de urbano ædificio, in quo plures erant editus et cives præsertim divites habitabant (It. casa o palazzo di città; Fr. maison ou palais dans la ville; Hisp. casa o palacio en ciudad; Germ. das gewöhnliche bürgerliche Wohnhaus in der Stadt; Angl. a house in city). *Plaut.* *Merc.* 5. 2. 58. CHIR. Dic igitur, ubi illa est? *Æt.* In nostris ædibus. CHAR. Ædis probas, si tu vera dicis, pulcreque ædificatas arbitror. *Id.* *Most.* 1. 2. 18. Ædes quom extemplo sunt paratæ, expositæ, factæ probe, examinis, laudant fabrum, atque ædes probæ. Et *ibid.* v. 25. Hic jam ædibus vitium additur. *Ter.* *Heaut.* 2. 3. 13. Ædes nostræ vix capient, scio. *Id.* *Andr.* 2. 2. 27. In ædibus. *Cic.* 3. *Verr.* 19. 50. Quæ cornu egomet addit istam in ædibus. *Id.* *ibid.* § 51. Duo signa, quæ in mediis ædibus sunt. *Virg.* 2. *Æn.* 512. ædibus in mediis. *Ter.* *Heaut.* 5. 1. 29. Ultimis in ædibus. *Id.* *Andr.* 4. 4. 34. Ante ædes. *Plaut.* *Stich.* 1. 2. 8. Ædes nitidæ. *Cic.* 5. *Tusc.* 21. 61. regiæ. *Id.* 3. *Off.* 13. 54. male materie, ruinosa, pestilentis, salubres. *Virg.* 2. *Æn.* 487. cava. *Sueton.* *Cæs.* 46., *Arg.* 72. et *Tib.* 11. medicæ. *Id.* *Tib.* 1. soridæ. *Liv.* 30. 17. liberæ. h. e. incolis vacuæ. *Ter.* *Phorm.* 4. 4. 25. Introite in ædes. *Id.* *Adelph.* 1. 2. 8. irruere. *Id.* *Eun.* 5. 2. 58. recipere. *Id.* *Hec.* 4. 1. 48. Efferte extra ædes. — Ab ædibus esse, ædibus curandis et custodiendis præpositum esse. *Fet. Monum.* apud *Gruter.* 607. 1. DOMINI N. IMP. ANTONINI AVG. MATRIS LIBERTVS COGNITVS MIHI EX LONGO TEMPORE CVM AB AEDIBVS ESSEM. — *NB.* Monet *Falla* l. 3. *Elegantiar.* c. 7. cum de sacris ædibus sermo est, dici duas, tres, quattuor ædes; cum vero de privatis, unas (ut *Ter.* *Eun.* 2. 3. 76.), binas, ternas, etc., licet distributio nulla fiat. *Securus JCtus* apud *Marcell.* *Dig.* 8. 2. 9. Binas ædes habeo: alteras tibi lego, etc. *Liv.* 27. 23. Capuæ duas ædes Fortunæ et Martis, et sepulchra aliquot de celo tacta. Adde 37. 41. 8. Hoc tamen discrimen perpetuum non est. *Ulp.* *Dig.* 8. 4. 6. Si quis duas ædes habeat, et alteras tradat. *Et mox.* Quas autem ædes simul tradendo, etc. ¶ 2. Sing. numero, aut etiam plur. si de pluribus sermo est, fere cum addito aliquis dei nomine, nisi ex orationis contextu pateat, aut cum additis sacra, sacra, decorum etc.: ædes significat locum diis sa-

erum, et differt a templo, ut infra in Homonym. (It. abitazione o sede di un dio, tempio; Fr. résidence d'un dieu, temple, chapelle; Hisp. habitación, residencia de un dios, capilla; Germ. der Wohnsitz oder das Haus eines Gottes, ein Gotteshaus, Göttersitz; Angl. a temple, house of worship). — a) Cum addito alicuius dei nomine. *Senatus Cons. de Bacchan.* apud *Aedem Dyonisi.* *Cic. 3. Terr.* 17. 45. Athenis audistis ex æde Minervæ grande pondus auri ablatum. Adde 6. *ibid.* 55. 122. *Id. 2. Catil.* 6. 12. Hesternò die — senatum in ædem Jovis Statoris vocavi. *Id. 5. ibid.* 9. 21. In ædem Concordiæ duci. *Id. 3. ad Q. fr.* 1. 4. § 12. In qua (epistola) de æde Telluris et de porticu Catuli me admones. *Id. Parad.* 4. 2. 31. Ædes Nympharum manu tua deflagavit. *Senatus Cons.* apud *Cic. 8. Fam.* 8. 5. In æde Apollinis. *Nepos* apud *Priscian.* 8. p. 792. *Putsch.* Ædis Martis est in circo Flaminio architectata ab Hermodoro Salaminio. *Farro* apud *Gell.* 14. 7. Ac ne ædem quidem Vestæ templum esse. *Id.* apud *Non.* p. 531. 23. *Merc.* Ubi nunc est ædis dei Penatium. *Liv.* 1. 33. Ædis Jovis Feretrii. *Id.* 2. 21. Mercurii. *Id.* 6. 5. Martis. *Id.* 7. 20. Apollinis. *Id.* 27. 11. Fortunæ. *Id. ibid.* 37. Junonis Regiæ in Aventino. *Vitruv.* 5. 1. 7. Augusti, Jovis. *Plin.* 36. *Hist. nat.* 5. 4. (43). Jovis, Junonis. *Sueton.* Aug. 29. Martis Ultoris, Jovis Tonantis, Dianæ, Saturni. *Id. Calig.* 44. Martis. et alii sæpe. *Monum.* *Scipion.* apud *Orell.* *Inscript.* 551. DEDET TEMPESTATIBUS AIDEM MERITO. *Liv.* 2. 21. His consulibus ædis Saturno dedicata est. Adde 35. 41. *Sueton. Cæs.* 10. Geminis fratribus ædes in foro constituta. — *NB.* Interdum ædes omittitur per ellipsim. *Horat.* 1. Sat. 9. 35. Ventum erat ad Vestæ. Adde *Cic. 2. Phil.* 37. 93. et 14. *Att.* 14. 5. et *Liv.* 2. 51. 10. 23. et 41. 28. — b) Nullo addito dei nomine, cum ex orationis contextu de sacra æde sermonem esse monetur. *Cic. 2. Legg.* 23. 58. Ea causa fuit hujus ædis (Honoris) dedicandæ. *Id. 3. Orat.* 46. 480. Capitoli fastigium et ceterarum ædium non venustas, sed necessitas ipsa fabricata est. *Farro* apud *Non.* p. 494. 7. *Merc.* Hæc ædis, quæ nunc est, multis annis post facta sit etc. *Vellej.* 1. 11. 5. Hic idem primus omnium Romæ ædem ex marmore in iis ipsis monumentis molitus, vel magnificentia vel luxuria princeps fuit. *Sueton. Galb.* 8. Cum sacrificaret intra ædem publicam. Adde *Aug.* 97. *Horat.* 1. Sat. 10. 37. hæc ego ludo, Quæ neque in æde sonent certantia iudice Tarpa. *h. e.* in æde Apollinis, ubi Latina poemata publice recitabantur; de qua *Id.* 2. Ep. 2. 94. Spectemus vacuum Romanis vatibus ædem. — c) Cum additis sacra, sacre, deorum etc., præcipue plur. numero, ut ab hominum domiciliis distinguerentur. *Cic. Flacc.* 19. 44. Majorem (pecuniam) — in ædem sacram reficiendam se perscripsisse dicunt. *Cic. Dom.* 49. 128. Sed quia consecrabantur ædes non privatorum domicilia, sed quæ sacra nominantur. *Id.* 6. *Ferr.* 53. 119. In qua (urbe) gymnasium amplissimum est et complures ædes sacre. Adde *Sext.* 44. 95. *Farro* apud *Gell.* 14. 7. Non omnes ædes sacras templa esse. Adde *Sueton.* Aug. 30. et 100. *Horat.* 3. Od. 6. 2. donec templa refeceris. Ædesque labantes deorum. *Sueton. Calig.* 21. Ædes deorum. *Tac.* 2. Ann. 49. Ædes deum. — *NB.* Utrum ædes duæ dicendæ sint, an binæ V. supra 1. 1. in fine. § 3. Quoniam sepulcra a Latinis sacra et religiosa habebantur, ita ædis nomine aliquando significantur. *Ovid. Heroid.* 7. 99. Est mihi marmorea sacratus in æde Sichæus. *Sueton. Cæs.* 84. appellat ædem pægma ligneum auratum et in modum ædis compositum, in quo Cæsaris cadaver condendum et servandum erat. *Inscript.* apud *Orell.* 132. CIVIS HONORIFICAE VITAE NON IMMENOR HERES QUINQVAGINTA NEIS MILLIBVS, VT VOLVI, HANC AEDEM POSVIT STRYXIDQVE NOVISSIMA TEMPLA MANIBVS ET CINERI.

II.) Translate, plur. pariter num. § 1. Per imaginem — a) Dicuntur de apum alveis. *Virg.* 4. G. 258. Aut intus clausis cunctantur in ædibus omnes. — b) Audaciori multo translatione *Plaut. Pseud.* 1. 5. 54. Fac, sis, vacivas ædes aurium, mea ut migrare dicta possint. *h. e.* aurium cellæ, cubicula. *V.* supr. 1. 1. a. § 2. Metonymice ædes dicuntur ipsarum ædium incolæ. *Plaut. Mil. glor.* 2. 3. 39. Credo hercle has instollat ædes totas in crucem. *Id. Truc.* 2. 8. 8. Ut ego his suffringam talos totis ædibus.

Homonym. Ædes differt ab ædificio; ædificium enim significat non modo domum, ædes, verum etiam

quaecumque extructionem, etiamsi habitationi apta non sit, ut porticus, propugnacula etc.; ædes vero est extructio habitationi apta. *Liv.* 38. 38. Quæ ædes ædificia que intra fines regni Antiochi sunt. — Differt et a domo, quæ plures ædes tamquam partes continet, scilicet plura cubacula et cellas complectitur (*V.* supr. 1. 1. a.). *Virg.* 2. G. 461. Si non ingentem foribus domus alta superbis Mane salutantem totis vomit ædibus undam. Domo præterea est urbanum et splendidum divitum ac potentiorum habitaculum, cui plures erant aditus; ædes erant urbanum domicilium, sed simplex atque unius aditus, ut ait *Paul. Diac.* p. 13. 3. *Müll.* — Quamvis aliquando ædium appellatione omnes habitationis species contineantur, ut *Nerat. Dig.* 47. 9. 9. scribit; unde et villæ in censu hoc nomine appellantur, teste *Farr.* 5. L. L. 160. p. 62. *Müll.* in usu tamen loquendi ædes proprie de urbano ædificio, de rustico villa dicitur, ut docet *Florentin.* *Dig.* 50. 16. 211. — Denique ædes sacra differebat a templo: namque jam inde a priscis temporibus exterius terræ spatium, quod pariter sacrum erat, majus ante templa fuit, quam circum ædes; atque insuper templum ex pluribus iisque magnificis constabat ædificiis, ædes vero uno tantummodo. Progressu autem temporis lata lege dedicationis aliud discrimen intercessit: templa enim non consecrabantur solum, sed etiam inaugurabantur; ædes etiam sine inauguratione sacre erant. *Farro* apud *Gell.* 14. 7. Non omnes ædes sacras templa esse, ac ne ædem quidem Vestæ templum esse. Et paulo sup. In loco, per augures constituto, quod templum appellaretur. *Idem Farro 7. L. L.* 10. p. 121. *Müll.* Sed hoc ut putarent, ædem sacram templum esse, factum quod in urbe Roma pleræque ædes sacre sunt templa, eadem sancta. *h. e.* inaugurata. *Festus* p. 189. 20. *Müll.* Hujus ædis lex nulla extat; neque templum habeat, necne scitur. *V.* et TEMPLUM. *Suetonius* tamen minus accurate hæc duo promiscue usurpavit: ait enim *Cæs.* 78. Sedens pro æde Veneris Genitricis. Et *ibid.* 84. de eadem dixit: Ad simulacrum templi Veneris Genitricis.

ÆDICULA, æ, f. 1. deminut. ab ædis. Legitur et ÆDICLA in vet. *Inscript. Mus. Feron.* 87. 4, quæ est apud *Orell.* 1624. § 1. Ut hominum habitatio. — a) Sing. numero est parva ædium pars, cella, cubiculum (It. stanzetta, cameretta; Fr. petite chambre, chambrette; Hisp. aposentillo, camareta; Germ. kleines Gemach; Angl. a room, chamber, apartment). *Plaut. Epid.* 3. 13. 19. Cave, sis cum filia mea copulari hanc, neque conspiceret: jam tenes? in ædiculam istanc seorsum concludi volo. — b) Plur. numero pro parvis tantum ædibus ponitur (It. casetta, picciola abitazione; Fr. petite habitation, chétive maisonnette; Hisp. pequeña habitación, casica; Germ. kleines Wohnhaus, Häuschen; Angl. a small habitation, small house, low building, cottage). *Cic. Parad.* 6. 3. 50. M. Manilius pauper fuit; habuit enim ædiculam in Carinis et fundum in Labicano. *Id. Cæl.* 7. 17. Cujus (P. Clodii) hic in ædiculis habitat, decem ut opinor millibus. *Petron. Satyr.* 90. Mando ædiculam custodi cœnula officium. § 2. Ut deorum habitatio vel sedes. — a) Sing. ferme numero ponitur pro parva æde sacra, sacello; sive ea majori templo juncta aut inclusa sit, sive non. *Liv.* 35. 9. Isdem diebus ædiculam Victoria virginis prope ædem Concordiæ M. Porcius Cato dedicavit. *Plin.* 6. *Hist. nat.* 32. 37. (204). Alteram insulam Junoniam appellari; in ea ædiculam esse tantum lapide extructam. *Inscript.* apud *Murat.* 133. 2. Ædiculam Bonæ deæ resituere. — b) Hinc est etiam loculamentum simulacri, et plur. quoque numero usurpatur (It. nicchia; Fr. niche; Hisp. nicho; Germ. die Nische; Angl. the shrine or niche). *Cic. Dom.* 53. 136. Cum Licinia — aram et ædiculam et pulvinar dedisset. *Liv.* 35. 41. 10. Quadrigæ inauratæ in Capitolio posite in cella Jovis supra fastigium ædiculæ. *Forcellinus* in duobus hisce locis ædiculam pro sacello accipit: aliter *Freund*, *Klotz* et recentiores Philologi plerique omnes. *Plin.* 33. *Hist. nat.* 1. 6. (19). Ædiculam æream fecit in Græcastasi. *Id.* 36. *ibid.* 13. 19. (87). Nemeses quindecim ædiculis inclusit. Adde 35. *ibid.* 10. 36. (108). et 36. 5. 4. (36). *Petron. Satyr.* 29. in sin. Grande armarium in angulo vidi, in cuius ædicula erant Lares argentei positi Venerisque signum marmoreum. *Inscript.* apud *Orell.* 4456. CLAUDIÆ. SEMNE. CONIUGI. DYLICISSIMÆ M. VLPIS AVG. LIB. CROTONENSIS FECIT. — HVC MONV-

MENTO. CEDET HORTVS. IN. QVO TRICLIÆ VINIOLA. PVTEVM. AEDICVLÆ IN. QVIBVS. SIMVLACRA CLAVDIÆ SEMNES. IN. FORMAM. DEORVM. § 3. Ædiculæ dicuntur in sepuloris loculamenta reponendis urnulis et ollis cinerum. *Inscript.* apud *Orell.* 4512. FLAVIA EYFROE MEMORIAM SE VIVA FECIT SIBI ET SVIS — COHAERENTIBVS CVM AEDICVLIS. Et *ibid.* 4513. D. M. S. — AD HAS HAEDICVLAS ET OLLAS ITVM ADITVM AMBIT. ET HAUSTVM PRÆSTARI DEBETVR. IN FRONTE COMPREHENSIS AEDICVLIS TRIBVS PED. OCTO. INTRORSVS PED. DVO IN QVIBVS AED. ET COLVNE. OLLÆ SVNT N. XXIII.

ÆDICULUM, i, n. 2. idem ac ædicula. *Inscript.* apud *Reines.* cl. 1. n. 125. VOTO SVSCEPTO BONAE DEAE ASTRAPTON CAESARIS VILIC. AEDICVLVM, ARAM, SEPTVM CLVSVVM VETVSTATE DIRVTA RESTITVIT. Sed fortasse mendum est marmorarii, vel potius ejus, qui etscripsit. Hinc apud *Murat.*, qui *Inscript.* 133. 2. eandem effert, legitur ædiculam. Idem sentit *Orell.* 1515. et *Fabri.* p. 3. 9. et *Spon Misc.* 235. 3.

ÆDIFICIO, is, fci, actum, ere a. 1. ædem facio, ædifico. *Labeo Dig.* 19. 2. 60. Mandavi tibi, ut excuteret, quanti villam ædificare velles. Ita legitur in celebri editione *Torrenlini*: in altis ædificare.

ÆDIFEX, is, m. 3. ædificator. *Tertull. Idolol.* 12. Et similitudine providentissimi ædificis illius, qui etc.

ÆDIFICANTER. Adverbium hoc nulla firmatum auctoritate exempli gratia in medium affert atque improbare videtur *Charis.* 2. p. 166. *Putsch.*

ÆDIFICATIO, ōis, f. 3. (ædifico) actus ædificandi (It. fabbrica; Fr. edification; Hisp. edificación; Germ. der Bau; Angl. a building).

I.) Proprie. § 1. Omnino abstracte est ipse actus ædificandi. *Cic.* 12. *Att.* 38. 4. Ædificatio me non movet. Nihil enim aliud ædificabo etc. *Id.* *Pis.* 21. 48. Immensa et intolerabilis ædificatio. *Id.* 13. *Fam.* 1. 3. Ædificationis consilium abijcere. *Id.* 2. ad *Q. fr.* 7. Ædificationem sustentare ad adventum alicuius. *Farro 1. R. R.* 13. 6. Si ad horum luxuriam dirigas ædificationem. *In architectura* tres cum sint partes, ædificatio, gnomonice et machinatio; illa definitur a *Vitruv.* 1. 3. 1. ut bipartito divisa sit, una mœnium et communium operum in publicis locis collocatio, altera privatorum ædificiorum explicatio. *Plin.* 19. *Hist. nat.* 2. 8. (30). Machinæ ædificationum. § 2. Concreto, uti ajunt, sensu est ædificium ipsum jam perfectum. — a) Generatim. *Cic.* 5. *Fam.* 6. 3. Domm tuam et ædificationem omnem perspexi et vehementer probavi. *Id.* 6. *Ferr.* 52. 117. Et portus habet (urbs Syracusarum) prope in ædificatione ad spectuque urbis inclusos. — b) Singillatim. *Cato* apud *Gell.* 13. 23. Neque mihi ædificatio, neque vasum, neque vestimentum ullum est manu pretiosum.

II.) Translate. *Fulgat. Interpr.* 2. Cor. 12. 19. Coram Deo in Christo loquimur: omnia autem, charissimi, propter ædificationem vestram. Et sæpe apud *Scriptores Eccles.*

ÆDIFICATIUNCULA, æ, f. 1. deminut. parva ædificatio (It. fabbrichetta; Fr. petite construction; Hisp. pequeña edificación; Germ. ein kleiner Bau; Angl. a small building). *Cic.* 3. ad *Q. fr.* 1. 2. § 5. Equid de illa ædificatiuncula mandavisses.

ÆDIFICATOR, ōis, m. 3. (ædifico) fabricator (It. fabbricatore; Fr. qui bâtit; Hisp. edificador; Germ. der Bauer oder Erbauer; Angl. a builder, founder). § 1. Omnino proprie. *Dig.* 45. 1. 137. § 3. Ædificator diligens. *Cod. Theod.* 15. 1. 46. privatus. *Cic.* 1. *Nat. D.* 9. 18. Ædificatores mundi. *Id.* *Tim.* 2. Neque mundo quidquam pulchrius, neque ejus ædificatore præstantius. § 2. Eleganter ædificatio dicitur, qui ædificandi nimia quadam libidine laborat. *Nep. Att.* 13. 1. Nam cum esset pecuniosus, nemo illo minus fuit emax, minus ædificator. *Colum.* 1. *R. R.* 4. 8. Eleganter igitur ædificet agricola, nec sit tamem ædificator. *Juvenal.* 14. 86. Ædificator erat Cetroneus etc. *Flor.* 1. 8. 4. in bonam partem: Quod ædificator Ancus? Ut Urbem extenderet etc.

ÆDIFICATORIUS, a, um, adject. ad ædificationem pertinens. § 1. Proprie. *Tertull. Anim.* 47. Ædificatoria somnia. — Hinc ædificatoria, æ, f. absolute est architectura. *Boeth. Aristot. Topic.* 3. 1. p. 680. Ut in medicina, vel ædificatoria. § 2. Translate. *Tertull. Carn. Christ.* 17. Verbum ædificatorium mortis. *h. e.* quod mortis causa fuit.

ÆDIFICATUS, a, um. *V.* ÆDIFICO.

ÆDIFICIALIS, e, adject. ad ædificia seu ædes per-

tinens. *Ædificialis* dictus est Jupiter Herceus, quia, ut ait *Paul. Diac.* p. 101. 2. *Müll.*, intra conspectum domus cuiusque colebatur; quem etiam Deum penetralem appellabant. *Dictys* 5. 12. Priamus re cognita ad aram Jovis ædificialis confugit. *Alti legunt* ante ædificiale, h. e. ante ædes: aras enim Græci ante fores ædium internas in impluvio babuisse dicuntur.

ÆDIFICIOLUM, li, n. 2. *deminut. edicula.* *Fetus lapis* non optimæ notæ apud *Grut.* 809. 2. hic LOCUS CYM HORTVLO SVO RELIGIOSO ET ÆDIFICIOLIS SVIS MVRO CINCTVS PERTINET AD SEPVLCRVN MINDIÆ JVLIAE ET P. AELII PHILETI etc. Adde alium apud *Donium cl.* 12. n. 32., et alios apud *Murat.* 1013. 5. et 1430. n. 6.

ÆDIFICIUM, li, n. 2. *Varro* 5. *L. L.* 141. p. 55. *Müll.* Ab ædibus et faciendo maxime ædificium. Significat plus quam ædes, scilicet non modo domum et ædes, verum etiam aliam quamcumque constructionem, etiamsi habitationi apta non sit; ut porticus, propugnacula etc. *V. ADES* Homonym. (It. edificio, fabbrica; Fr. *édifice, bâtiment*; Hisp. *edificio*; Germ. *das Gebäude*; Angl. *an edifice, fabric, building*). *Cic.* 3. ad *Q. fr.* 9. 7. Quid? si cæmentum bonum non haberem, deturbem ædificium? *Id.* *Mil.* 27. 75. Extruere ædificium in alieno. *Cæs.* 3. *B. G.* 29. et *Sall. Jug.* 23. Incendere ædificia. *Liv.* 5. 41. Plebis ædificiis obseratis, patentibus atriis principum. *Cels.* 1. 2. Lucido ædificio habitare. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 6. 8. (23). Quercus utilis ædificiis. *Sueton.* *Aug.* 30. Ædificiorum prolapsiones. *Nep.* *Att.* 13. 2. Cuius (domus) amenitas non ædificio, sed sit: a constabat. *Inscript.* apud *Henzen.* 6316. *DISP.* (h. e. dispensator) MATERNVS AB ÆDIFICIIS VOLVPTARIIS. ita enim legendum puto, non voluntariis. *Cf. Cic.* 12. *Att.* 25. et *Fronton. de ser. Als. Ep.* 3. ed. *Mai.* — *Forcellinus* in fine huius vocis hæc habet: Proprie si loquamur ædificium accipitur pro extructione quæ habitandi causa fit, et quidem pro urbana; nam a villis et monumentis aperte distinguit *Martian.* *Dig.* 1. 8. 4. Verba *Martiani* hæc sunt: Nemo igitur ad litus maris accedere prohibetur piscandi causa: dum tamen villis, et ædificiis, et monumentis abstinetur: quia non sunt juris gentium, sicut et mare. *Ædificia* ad litus maris hoc loco, ni fallor, intelligenda sunt: portus, armamentaria, propugnacula aliaque huiusmodi, potius quam hœminum tantummodo habitacula.

ÆDIFICIO, as, Ævi, Æium, arc. a. 1. (ædem et facio). Part. *Ædificans, Ædificatus et Ædificaturus* 1. 2.; *Ædificandus* II. — Proprie significat ædem seu habitationem facere, aut aliam quamvis e muro extructionem (It. *edificare, fabbricare*; Fr. *bâtir, édifier, construire*; Hisp. *edificar, construir, fabricar*; Germ. *einen Bau machen, ein Gebäude errichten, bauen, erbauen*; Angl. *to build, erect, rear a building*).

1.) Proprie. ¶ 1. Absolute, hoc est stricto sensu. *Cato R. R.* 3. 1. Ædificare diu cogitare oportet. — Tum ædificare oportet, si agrum consitum habeas. Ita ædifices, ne villa fundum quærat, neve fundus villam. Adde *ibid.* c. 4. *Cic.* 2. ad *Q. fr.* 6. 3. Tribus locis ædifico, reliqua reconeino. *Cæs.* 6. *B. G.* 22. Ne accuratius ad frigora atque ad æstus vitandos ædificent. *Horat.* 2. *Sat.* 3. 308. Primum ædificas, id est longos imitatis. *Id.* 1. *Ep.* 1. 100. Diruit, ædificat, mutat quadrata rotundis. Adde *Colum.* 1. *R. R.* 4. 8. *Plaut. Mil. glori.* 2. 2. 56. per jocum: Ecce, ædificat: columnam mento suffulsit suo. ¶ 2. Cum Accus. latiori significatione est construere. — a) De quacumque e muro extructione. *Cato R. R.* 3. 2. Patrum familie villam rusticam bene ædificatam habere expedit. *Id.* *ibid.* 4. Villam urbanam pro copia ædificato. *Cic.* 3. *Off.* 13. 55. Ædificare villam bene. *Id.* 2. *Legg.* 1. 3. villam lautius. *Id.* 2. ad *Q. fr.* 4. 2. et 1. *Off.* 39. 138. domum strenue. *Horat.* 2. *Sat.* 3. 247. casas. *Cic. Dom.* 43. 114. Ædificanti illam porticum. *Id.* *Sull.* 25. 70. et 7. *Verr.* 9. 22. Ædificare carcerem. *Ovid.* 11. *Mel.* 204. muros. *Liv.* 5. 55. urbem. *Cic.* 2. *Off.* 4. 15. urbes. *Id.* 16. *Att.* 3. 4. Prædolia belle ædificata. h. e. agelli cum villa aliove ædificio bene constructo. *Id.* 6. *Verr.* 55. 123. Id quod erat ædificaturus. — b) Dicitur et de aliis rebus. *Virg.* 2. *Æn.* 15. Ædificare equum (lignum). *Plaut. Merc. prol.* 87. navim. *Cic.* 7. *Verr.* 17. 43. et 18. 44. navem. *Id.* *leg. Manil.* 4. 9. et *Nep. Themist.* 2. classes. *Liv.* 26. 1. hiberna. *Id.* 5. 2. hibernacula. *Varro* 3. *R. R.* 17. 5. pisinas. *Cic.* 9. *Att.* 13. 8. hortos. *Pompon. Dig.* 4. 1. 30. extr. insu-

lam. h. e. efficere, minime vero colere. *Sueton. Vesp.* 8. Vacuas areas occupare et ædificare — cuiusque permisit. *sed dubia est lectio.*

II.) Translate. *Cic.* 1. *Tusc.* 25. 63. Qui in Timæo mundum ædificavit Platonis deus. *Cf. eumd.* 1. *Nat. D.* 8. 19. *Id.* 9. *Fam.* 2. 5. Non deesse — non modo ut architectos, verum etiam ut fabros, ad ædificandam rempubl. *Juvenal.* 6. 501. tot adhuc compagibus altum Ædificat caput. h. e. capillorum ædificium in altum attollit. Similiter a *Claudian. Cons. Mall. Theodor.* 1. 321. Ædificare corpora crescentia nexu dicuntur, qui alius in alium insilientes veluti ædificium struunt.

ÆDILATUS, us, m. 4. dignitas ædilis, quemadmodum dicitur pontificatus, consulatus. Hæc *Paul. Diac.* p. 13. 9. *Müll.*, sed nullam affert scriptoris auctoritatem.

ÆDILICIUS, a, um, adject. Ita semper legitur in *Inscript.* apud *Orell.* quæ infra exhibentur, et apud *Mommsen.* 5041.; nunquam vero ædilitius. — Est ad ædiles pertinet, vel ab ædilibus profectus. *Plaut. Capt.* 4. 2. 43. Ædiliæ edictiones. Sæpius tamen ædilitium edictum, hoc est, quod ædiles curules initio magistratus proponebant, et secundum illud dicturos se jus tota sua ædilitate profitebantur, quemadmodum et prætores, de quibus *V.* in *EDICTUM* § 2. Jus enim dicebant ædiles iis de rebus, quæ ad eorum officium pertinebant. Ejus autem edicti exemplum habes *toto titulo* 1. 1. 21. *Dig.*, ubi etiam, quibus de rebus ædiles cognoscere, videre est. Hinc ædiliæ actiones, quæ ex ædilitio edicto manant. *Paul. Dig. loc. cit.* 47. et *toto tit.* 58. 1. 4. *Codicis.* — *Cic.* 2. *Off.* 16. 57. Ædilitium munus. *Id.* 1. ad *Q. fr.* 1. 9. § 26. vectigal. Ita recte *Lünemann;* vulg. *Editt.* Vectigal ædilitiorum. Vectigal ædilitium erat pecunia, quam ædiles, qui Romæ ludos facerent, ad eorum impensas sublevandas per proconsules vel prætores provinciarum imperare solebant. *Id.* *Cluent.* 45. 126. et *Liv.* 30. 39. scriba. *Cic. Planc.* 21. 51. repulsæ. h. e. in ædilitate petenda. *Id.* *Vatin.* 7. 16. prætexta toga. *Inscript.* apud *Orell.* 3986. ornamenta. *Ibid.* 4049. honores. *Ibid.* 3838. et apud *Mommsen* 5041. potestas. *Liv.* 25. 2. largitio. *Eutrop.* 5. 6. viri. h. e. qui ædilitate functi sunt. *Varro* apud *Non.* p. 271. 10. *Merc.* Æquus vel ad ædilitium modum. h. e. dictum fere per proverbium, quia ædiles maxime curabant, ut mensuræ essent æquæ. *Forcellinus* eadem significatione eademque ferme interpretatione cum edit. *Bi-pont.* legit *Ad ædilitium modum purus.* — *Ædilitium quæstor* dicitur a *Cic. Pison.* 36. 88. qui ætatem habet ad ædilitatem petendam; nam post quæsturam ea petebatur. Alii tamen aliter explicant. *Ciceronis* verba sunt: Quid quæstor ædilitis rejerit? prepositus legatorum tuorum optimus abs te quisque violatus? *Orellius* uno transposito vocabulo ita legendum putat: Quid? quæstor rejerit? ædilitis præpositus? legatorum etc.

ÆDILICIUS, ii, m. 2. qui ædilitate functus est; quemadmodum consularis, qui consulatu. *Cic. Brut.* 28. 209. Sed omnia is summa sperans, ædilitis est mortuus. Adde *eumd.* *Vatin.* 7. 16. et *Varr.* 1. *R. R.* 7. 10.

ÆDILIS, is, m. 3. In veteribus monumentis occurrit etiam *Aidilis*. In Ablativo sing. habet *Ædili* (ut apud *Plin.* 7. *Hist. nat.* 48. 49. (158). et *Tac.* 12. *Ann.* 64.), et *Ædile*: quamquam hoc posterius a *Charis.* 1. p. 96. *Putsch.* allatis exemplis *P. Rutilii* et *Varronis* præfertur, et confirmatur a *Cic. Sert.* 44. 95. et *Liv.* 3. 31., ad quem locum *V. Drakenborg.* Denique hæc vox naturâ suâ sæpius in plur. numero usurpatur. — Quod ad etymologiam attinet, vox est derivata ab æde, teste ipso *Varron.* 5. *L. L.* 81. p. 32. *Müll. Edilis*, qui ædes sacras et privatas procuraret; et *Paul. Diac.* p. 13. 7. *Müll.* iisdem ferme verbis. Sed *Fr. G. Schubert (De Romanorum Edilibus libri quatuor, Regimontii 1828. lib. 1. c. 5. p. 152.)* ædiles statim post eorum institutionem a Cereris ædis eura nominatos esse putat. — Nomen est magistratus, cuius quatuor species fuerunt, quæ tamen ad unam sunt redigendæ: barum tres A) Romæ tantum fuerunt, B) postrema in coloniis et municipiis.

A) Romæ. — 1.) *Ædiles plebis*, vel *plebei*, vel *plebeji*, creati sunt duo simul cum Tribunis plebis, quibusdam scilicet mensibus post plebis secessionem in montem sacrum, h. e. anno ab Urbe condita 261., ut omnes ferme opinantur (præter *B. G. Niebhur.*

Röm. Gesch. Vol. 1. p. 650. 4. Edit.) Dionysium Halicarn. Antiq. Röm. 6. 90. præcipue secuti. — 2.) *Ædiles curules* pariter duo e patriciis additi sunt, ut communis fert eruditorum opinio (præter *Niebhur.* op. cit. *Vol.* 3. p. 36.), anno Urbis 388. vel 389. *Cf. Liv.* 6. 42. et 7. 1. — Inter plebejos autem et curules hoc præcipue discrimen intererat, quod ædiles pl. solummodo ludos Plebejos ex communi avario et præsertim ex multatitia pecunia facerent (*V. Liv.* 10. 23. et 27. 6., necnon *Zumpt.* ad *Cic.* 7. *Verr.* 14. 36.): ædiles vero curules ludos Romanos magnos, porro Megalesios et scenicos, denique Cerealia et Floralia (quamvis aliter sentiat *Schubert.* op. cit. p. 185.) proprio sumptu, paullo amplius quam privati, ut ait *Cic.* 3. *Verr.* 13. 37., edebant; ædilitas enim, teste eodem *Cic.* 3. *Legg.* 3. 7., primus habebatur et erat ad honorem ampliorem gradus. Præterea ædiles curules honoribus sibi propriis fruebantur, scilicet sella curuli, jure imaginis ad memoriam posteritatemque tradendæ et antiquiore in senatu dicendæ sententiæ loco (*V. Cic.* 7. *Verr.* 14. 36.): soli denique curules legitimam proponebant edictum, quod propterea *edictum ædilitium curulium* appellabatur. *V. Dig.* 21. 1. 1. et seqq., necnon *Cic.* 9. *Phil.* 7. 17.: utraque tamen ædilitas toga prætexta utebatur, et communi jure senatum intrandi sententiamque in eo dicendi nunquosque suo nomine eudendi fruebatur. — Ceterum, quamvis res multa teneatur obscuritate (*V. Niebhur.* op. cit. *Vol.* 3. p. 48.) omnia munera primaria et secundaria ædilibus cum plebejis, tum curulibus promiscua fuisse videntur; et ita quidem, ut quæ ad tutelam, securitatem munditiæque publicam atque res venales trahi possent, per certas Urbis regiones ædiles inter se dividrent et sortirentur, ceteraque conjunctim administrarent. Ædilitium itaque erat non solum ludos publicos edere, ut superius diximus; sed sacras ædes externe interneque curare (*V. Cic. Harusp. resp.* 13. 37.); ædificia cuiuscumque generis publica, vias, aqueductus, balnea, cloacas, popinas ipsas ganeasque, necnon privata quoque ædificia procurare, ut ad publicam sanitatem munda omnia integraque essent, et si quando excitarentur incendia, extinguerentur; ea quoque omnia curare, quæ ad honestatem sustinendam et nimiam sumptuum luxuriam coercendam maxime conferunt; publicam insuper quietem urbisque salutem tueri honestamque civium peregrinorum vitam observare: denique prospicere, ut frumentum semper largiter Romam adveheretur modicoque pretio venderetur, ne unquam plebs annonæ caritate laboraret; ut ceterarum quoque rerum in primisque olei semper adesset copia, ut justo pretio venirent, neve vitiosa pro sinceris, fracta pro integris etc. venum exponerentur; ut imquæ mensuræ perfringerentur, omniaque metiendi vasa ac pondera ad exemplaria publice deposita ordinarentur ac designarentur (in quibus negotiorum curis Ædiles cum Græcis ἀγορευταί conferri possunt). *Cic.* 3. *Legg.* 3. 7. SYNTΟΡΕΥΕ ΑΕΔΙΛΕΣ, COERATORES VRBIS, ANNONÆ LYDORVMQVE SOLLENNIUM: OLLISQVE AD HONORIS AMPLIORIS GRADVM IS PRIMVS ASCENSVS ESTO. *Plaut. Rud.* 2. 3. 43. Neptunus ædilis fastidiosus est: si quæ improbæ sunt merces jactat omnes. *Inscript.* apud *Henzen.* 7133. EX INQVIVITATIBVS MENSVRARVM ET PONDER. C. SEPTIMIVS CANDIDVS ET P. MYNATIVS CELER AED. STATERAM AEREA ET PONDERA DECRET. DE CVR. PONENDA CVRAVERVNT. Adde, præter loca superius citata, *Ter. Eun. prol.* 20. et *Monum. Scipion.* apud *Orell. Inscript.* 550. — Extraordinaria ædilitium munera videsis apud *Schubert.* op. cit. lib. 3. c. 6. — Etas huius magistratui capessendo apta erat annorum triginta septem, ut est apud *Manut.* et alios: videsis tamen *Schubert.* op. cit. lib. 2. c. 1. — Ædilitium ministri erant Scribæ, Præcones et Viatores; quibus addi possunt et Magistri vicorum, quamvis hi, semper ex civibus ipsis electi, neque mercede, neque severiore obsequio erga Ædiles conducebantur. — 3.) Civium numero Romæ aucto et Romanorum imperio uni viro permissio, C. Julius Cæsar, anno ante Chr. n. 45., duos adhuc novos ædiles e plebe creavit, qui præ ceteris frumento præessent, ita ut iis sola providendi cura demandaretur, ut semper satis frumenti esset in Urbe, quique a Cerere ædiles Cereales appellati sunt (*V. Dion. Cass.* 43. 51., *Sueton. Cæs.* 41. et *Dig.* 1. 2. 32.): horum tamen officia haud multo post deninuta fuisse videntur, creato annonæ præfecto ab Augusto (*V. Dion. Cass.* 52. 24. et 33., *Sueton. Aug.* 37. et *Tac.* 1. *Ann.* 7.). Sub Impera-

toribus vero paulatim ædiliū curæ imminutæ sunt vel permutatæ, ita ut sub Flavio, scilicet sæculo secundo ac tertio a Chr. nat., huiusmodi magistratus Romanus nullus omnino fuerit. — Si quis de Romanis ædilibus plura desiderat, adeat *Schubert. op. cit. et Pauly Real-Encyclop. Vol. 1. p. 83.*

B) Diutius perduravit ædiles coloniarum et municipiorum, qui a prisca inde temporis romana dignitate affectatione instituti fuerant. Hi autem unus, duo, tres, quatuor, vel plures erant, quibus cura commissæ erat sacrarum ædium religionumque rituum, publicorum ædificiorum, necnon publicæ tranquillitatis atque administrationis. *Cic. 13. Fam. 11. 3.* Constitutio municipii causa hoc anno ædilem filium meum fieri volui et fratris filium et M. Cæstum: is enim magistratus in nostro municipio, nec alius ullus creari solet: quos cohonestatis in primis me, si res publica municipii tuo studio, diligentia bene administrata erit. *Pers. 1. 124.* Italo quid honore pupinus Fregerit heminas Arcti ædilis iniquas. Adde *Juvenal. 10. 102. Id. Juvenal. 3. 179.* Sufficiunt tunicæ summis ædilibus albæ. Adde *Sueton. Rhet. 6., Dig. 50. 2. 12.* Hinc ædilis duovir apud *Heuzen. Inscript. 7027.* et *IIvir ædilis apud Orell. 3312.* *IIIvir ædilis apud Orell. 3836.* *IIIIvir ædilis apud Heuzen. 7057. 7146.* et alibi sæpe, et *IIIIvir ædilis potestatis apud Orell. 3949. 1404.* et alibi sæpe; *VIIIIvir ædilis potestatis apud eund. 3963.* *ædilis annonæ apud eund. 3787.* quibus addatur ædilis iuri dicundo apud *Orell. 3431.* et apud *Hommensen. 911.* et *1484.* *ædilis pro quaestore apud Orell. 3269.* et *ædilis habens jurisdictionem quaestoris pro prælore apud Heuzen. 6956.* — Plura desideranti præsto erit *Ev. Otto de ædilibus coloniarum et municipiorum. Edit. 2. Lipsiæ 1733.* — NB. *Forcellinus* adjective ædiles ludi dictum esse affirmat a *Plaut. Pæn. 5. 2. 51.* Non audis? mures Africaos prædicat in pompam ludis dare se velle ædilibus. Sed ludis est *Ablat.*, ædilibus autem est *Dat.*

ÆDILITAS, aīis, f. 3. dignitas, seu magistratus ædiliū (It. *edilità*; Fr. *édilité*; Hisp. *edilidad*; Germ. *die Edilität*; Angl. *the office of Edile*). *Cic. Harusp. resp. 13. 27.* Curulis ædilitas. *Id. 2. Off. 16. 57.* furiosa. *Id. 2. ad Q. fr. 2. 2.* Splendor ædilitatum. *Id. 2. Off. 17. 59.* Sumptus ædilitatis. *Id. 3. Ferr. 12. 36.* Munus ædilitatis. *Inscript. apud Gruter. 408. 1.* PER ÆDILITATIS GRADUS IN CIVEM ADMISSI. *Id. 2. Off. 17. 58.* Mamercio prætermisso ædilitatis consulatus repulsam attulit. *Id. ibid. 16. 57.* Ædilitate magnificentissima fungi. Adde *Planc. 5. 13.* et *Sueton. Rhetor. 6. Plaut. Stich. 2. 2. 29.* per jocum: Ædilitatem gerere. *Cic. Cluent. 25. 69.* petiore. *Liv. 32. 7.* fastidire. *Sueton. Cæs. 9.* inire.

ÆDILITIUS, a, um, F. ÆDILICIUS.

ÆDIS, is, F. EDES.

ÆDITIMOR, F. ÆDITUMOR.

ÆDITIUS, F. ÆDITENUS.

ÆDITUA, æ, f. 1. (ædituus) mulier templi custos (It. *donna custode del tempio*; Fr. *gardienne d'un temple*; Hisp. *la que guarda y cuida de un templo*; Germ. *Tempelhüterin*; Angl. *a female keeper of a temple*). *Inscript. apud Orell. 2444.* ex *Fabrell. p. 40. 210.* DORIDI ASINI GALLI ÆDITVÆ A DIANA ANTIOCHVS CONSER. B. M. F. *Tertull. Cult. fem. 1.* Cum omnes templum sinus Dei, ejus templi æditua et antistes pudicitia est.

ÆDITUALIS, e, adject. ad ædituum vel ædituam pertinuens. *Tertull. Pudic. 16.* Non scitis vos templum Dei esse, qui et templo sanciendo purificandoque ædilialem legem scripsit: Si quis templum Dei violaverit etc.

ÆDITUENS, entis, m. 3. (ædituus) idem ac ædituum, seu qui sacras ædes servat. *Lucr. 6. 1273.* Hospitibus loca quæ complerant ædituentes. *Cf. Gell. 10. 12. extr.*

ÆDITUMOR, aīis, aīi, dep. 1. ædituus sum, ædem tuor seu custodio. *Pompon. apud Gell. 12. 10.* Qui postquam tibi appareo atque æditumur in templo tuo. *Montus p. 75. 15.* *Merc.*, hæc eadem verba referens, ædituor legit.

ÆDITUMIUS vel æditimus, i, m. 2. Hæc forma derivata est ab ædes per verbi productionem, ut *finitimus a finis*, teste *Servio* apud *Cic. Top. 8. 36.* *Farro* tamen *7. L. L. 12. p. 122.* et *8. ibid. 61. p. 188.* *Müll.* ab æde et tuor compositam vocem nonnullos affirmare ait. Est qui sacras ædes servat (It.

custode o guardiano del tempio; Fr. *gardien d'un temple*; Hisp. *el que guarda y cuida de un templo*; Germ. *der Tempelhüter*; Angl. *a keeper or overseer of a temple*). *Farro 1. R. R. 2. 1.* Sementivis fertilis in ædem Telluris veneram rogatus ab æditumo, ut dicere didicimus a patribus nostris; ut corrigimur a recentibus, ab ædituo. *Gell. 12. 10.* M. Varro in libro secundo ad Marcellum de Latino sermone æditumum dici oportere censet magis quam ædituum, quod alterum sit recenti novitate fictum, alterum antiqua origine incorruptum. Et paulo post: In Verrem (6. 44. 96.) M. Tullii in exemplaribus fidelissimis ita inveni scriptum: *Æditumi custodesque mature sentiunt*; in libris autem hoc vulgaris æditui scriptum est. Adde *Farr. 1. R. R. 69. 2.* et *Gell. 7. 1.* et *Inscript. apud Orell. 2445.*

ÆDITUS, as, are, est verbum a Lexico expungendum, quippe in commenticiis tantum Inscriptionibus occurrit. *V. Orell. Inscript. 2447.*, ut rectum sit iudicium de *Inscript. apud Reines. cl. 5. o. 34.* et *53.* et apud *Gruter 1088. 5.*

ÆDITOR, aīis, aīi, F. ÆDITUMOR.

ÆDITUS, i, m. 2. De vocis etymo atque usu F. plurima in v. ÆDITUMUS, idem enim est, seu sacre ædis custos; vulgo tamen usitatio, quam æditumus. *Plaut. Curc. 1. 3. 48.* Crepitum claustrorum audio, æditum aperire sanum. De *Cic. 6. Ferr. 44. 96.* F. ÆDITUMUS. *Liv. 25. 7.* Custodiebantur in atrio Libertatis. — Corruptis æditus duobus etc. Adde *30. 17. Plin. 32. Hist. nat. 2. 9. (17).* Hierapoli Syriæ in lacu Veneris æditumum vocibus parent vocati. Adde *36. ibid. 5. 4. (32).* *Sueton. Domit. 1.* Ardente templo apud æditumum clam pernoctavit. Adde *Aug. 5. Inscript. apud Orell. 2442.* ÆDITIVVS AB CONCORDIA. *Ibid. 4369.* ÆDITIVVS AEDIS CONCORDIÆ. *Ibid. 2850.* ÆDITIVVS CAPITOLII. — *Horat. 2. Ep. 1. 299.* Sed tamen est operæ pretium cognoscere, quales Æditos habeat belli spectata, domique Virtus, indigno non committenda poetæ. h. e. quales Augusti Virtus, veluti dea honoranda, habeat poetas, qui versibus eam posteritati commendent et ab oblivione custodiant; sive aliis verbis, digna est, quæ poetas habeat non vulgares, sed sacros, quorum scilicet tamquam æditumorum curæ ejusdem deæ templum commissum sit. Alii putant respexisse *Horatium ad Valerium Æditum* veterem poetam, cujus carmen refert *Gell. 19. 9.* Iorulumque esse eo pacto, quo *Marialis. 8. 56.* *Sint Mæcenates, non decerunt.* *Flacce, Marones.* Ubi *Marones* per synecdochen pro quocumque optimo poeta dictum est. — *Æditus singularium* in *Inscript. apud Murd. T. 4. p. 5. n. 1.* videtur esse custos Genii alæ II. equitum singularium et signorum ejusdem. — *Servius* ad *llud Virg. 9. Æn. 647.* hæc *Dardanio Anchisæ Armiger, ante fuit, fidusque ad limina custos, significare videtur etiam stidentem servum, qui privatas ædes servat, ædituum dici: cujus rei exempla nondum vidimus.*

ÆDON, ædonis, i. 3. (αἰδων, αἰδωνος) avis, quam nonnulli carduelem, plerique tamen lusciniam esse volunt: ita dicta ἀνὸ τοῦ αἰδέναι, ab assiduo cantu (It. *usignuolo*; Fr. *rossignol*; Hisp. *ruiseñor*; Germ. *die Nachtigall*; Angl. *a nightingale*). In fabulis fuit Ædon uxor Zeūi regis, Iatrius Amphionis, quæ Ilylum filium per errorem nocte interfecit, putans eum ex Amanæ, seu Amanæ Amphionis esse filium (videbat enim uxori Amphionis, quod illi essent sex filii masculi); crimen vero cognoscens optavit mori, sed miseratione deorum in hanc avem versa, Ilylum deslere dicitur. Est autem vox trisyllaba, quæ seniores tantum Poetæ usi sunt, atque ita, ut ad nythum semper alluderent. *Seneca Agamem. 870.* Non quæ verno nobile carmen Ramo cantat tristis ædon Ilyn in variis modulata sonis. *Petron. Satyr. 131.* Dignus amore locus: testis silvestris ædon, Atque urbana Progne. Al. leg. *silvester*: neque tamen masculinum putes; nam *vulcer fama* apud *Eum. 123.* legitur. *Caturn. 6. Ecl. 8.* Vocalem superet si dirus ædona bubo. *ædona* Accusativus est Græcæ positionis pro *ædonem*. Adde *Nemesian. 2. Ecl. 61.* — NB. *Ædon, Ædonis*, dissyllabum. F. ONOM. in v. ÆDON.

ÆDONIUS, a, um, adject. quinque syllabar. ad ædonem pertinens. *Act. pareg. ad Pison. sub fin.* Sic et ædonia superantur voce cicadæ. *Lactant. Phænic. 47.* *Ædonia* voces. — NB. *Ædonius* quadrisyllab. F. EDONIUS in ONOM.

ÆDUS, i. F. ÆEDUS.

ÆGER, gra, grum, adject. Comp. *Ægrior* II. 3.; Sup. *Ægerrimus* II. 1. a. Vox conjungenda cum Sanscr. eg, h. e. curis angī, tremere: nihili enim facienda sunt quæ protulit *Paul. Diaz. p. 6. 14.* *Müll.* Ægrum ex Græco ἀγρός appellatur; a quibusdam putatur a voce doloris appellari, quod est ait. Alii deducunt a verbo egeo, quo sensu *Livius Andronicus* dixit apud *Priscian. 6. p. 725.* *Putsch.* Inops. ægra sanitatis. — Æger significat eum, qui male se habet, qui male affectus est: hinc latissima significatione proprie æger est qui sive corpore sive animo debilis, infirmus, afflictus est, molestia, sollicitudine, angore affectus, ut ait *Servius* ad *Virg. 1. Ecl. 13.* Et corpore et animo æger dicitur. Et *Plin. 9. Ep. 22.* Non minus æger animo, quam corpore. Æger itaque differt ab ægroto (F. Homonym. in fin.); et cum voce ÆGRITUDO, quam F., ea significatione quæ occurrit apud *Cic. 3. Tusc. 10. 32.* aliosque aetatis Scriptores, arctissime conjungitur. — Itaque æger est I.) corpore infirmus, II.) animo infirmus, quo sensu ipsæ humanæ agendi vires ipsaque abstracta interdum ægra dicuntur.

I.) Æger dicitur qui corpore male se habet, qui est corpore debilis, infirmo, qui corporis molestia, sollicitudine, angore afflictor (It. *indisposto, incomodato, sofferente, ammalato*; Fr. *qui éprouve du malaise, souffrant, malade*; Hisp. *indispuesto, desganado, padeciente, enfermo*; Germ. *krank, unwohl, unpass, sich übel befindend in leidendem Zustande*; Angl. *indisposed, sick, ill, faint, weak, infirm*). ¶ 1. Proprie ponitur 1.) de hominibus; latiori autem sensu 2.) de brutis animalibus et 3.) de plantis. — 1.) De hominibus occurrit — a) Absolute est morbo correptus, et fere semper substantivi more usurpatur. *Ter. Eun. 2. 2. 5.* Video sentum, æquidum, ægrum, pannis annisque obsitum. *Id. Hec. 1. 2. 13.* Ægram esse simulat mulierem. *Cic. 1. Divinat. 25. 53.* In eo igitur oppido ita graviter ægrum Eudemum fuisse, ut omnes medici diffiderent. *Id. 7. Att. 2. 3.* Æger Tiro. *Liv. 9. 46.* collega. *Id. 37. 24.* remiges. *Cic. 16. Att. 8. 1.* familia. Hinc *Cic. 1. Tusc. 32. 79.* et alibi et *Liv. 40. 1.* et alibi. Ægram esse. h. e. ægrotare. — Substantivi more. *Ter. Hec. 3. 2. 6.* Cum in proximo hic sit ægra. *Cic. 2. Nat. D. 4. 12.* Ne ægri quidem, quia non omnes convalescunt, idcirco ars nulla medicina est. *Id. 2. Divinat. 3. v.* Etenim ad ægros non vates aut hariolos, sed medicos solemus adducere. Adde *eund. 2. Orat. 44. 186.* *Nep. Dion. 2. et Liv. 45. 28.* *Liv. 5. 5. 12.* Si quis ægro cibi gratiæ presentis longinquum morbum efficiat. *Cels. præfat. 1. 1.* Neque hunc ignorare oportet, quæ sit ægri natura. *Inscript. apud Reines. cl. 9. n. 91.*, quæ est apud *Orell. 2886.* M. AVERLIO AVG. L. STEPHANO AB ÆGRIS CVBICVLARIOR. — Hinc sæpe etiam corpus ægrum usurpatur. *Cic. post red. ad Quirit. 1. 4.* Qui nunquam ægro corpore fuerunt. Adde *3. Tusc. 10. 22.* et *23.* et *Virg. 3. Æn. 146.* *Cels. præfat. 1. 1.* Ægra corpora. *Ovid. Heroid. 11. 38.* et *Stat. 6. Theb. 511.* membra. *Ovid. Heroid. 2. 246.* manus. *Virg. 10. Æn. 836.* senour. *Id. 5. ibid. 488.* genus. *Horat. 2. Sat. 2. 43.* stomachus. *Cic. Brut. 48. 180.* infirma atque ægra valetudo. — b) Additæ morbi causæ vel affectus corporis parte, per Ablat., aut interdum per Genit. vel Accus. *Cic. 1. Catil. 13. 31.* Ut sæpe homines ægri morbo gravi, cum æstu febrilique lactantur etc. *Liv. 42. 28.* Gravi et periculoso morbo ægrum esse. Adde *Tac. 3. Hist. 38. Cic. 2. de republ. 21. 38.* Cum *Terquinius* ex vulnere æger fuisse et vivere falso diceretur. Adde *Liv. 26. 8.* et *Curt. 7. 5.* *Nep. Milit. 7.* et *Sil. It. 6. 77.* Æger vulneribus. *Tac. 14. Ann. 47.* valetudine. *Cels. 3. 6.* fluore. *Plin. 9. Ep. 22.* corpore. *Sall. Catil. 62.* et *Quintil. 6. 3. 77.* pedibus. — *Val. Max. 5. 7. ext. 1.* Pulsu venarum comperit, cujus morbi æger esset. *Apul. 4. Met. 33.* Psyche ægra corporis, animi saucia. — *Gell. 19. 10.* Memini me quondam — ad *Frontonem Cornelium*, pedes tunc graviter ægrum, ire et visere. — 2.) De brutis animalibus, de quibus tamen sæpius morbidus dicitur. *Virg. 3. G. 496.* Sues ægri. *Colum. 6. R. R. 5. 1.* suis. El absolute de vulnerato *Stat. 11. Theb. 517.* avidos illitit in ægrum Coroipedem versus. — 3.) De plantis. *Virg. 3. En. 142.* victum seges ægra negabat. *Pal. lat. 2. R. R. 25. 23.* arbor. *Id. 3. ibid. 7. 4.* viles. ¶ 2. Improprie. *Cic. Mil. 25. 68.* Sed quis non intelligit omnes ubi reipubl. portas ægras et labantes esse commissas? *Id. 3. Ferr. 2. 5.* Itaque mihi vi-

deor, iudices, magnam ei maxime ægram et prope depositam reipubl. partem suscepisse. *Liv.* 5. 3. Qui et semper ægri aliquid esse in republ. volunt, ut sit, ad cuius curationem a vobis adhibeantur. *Id.* 9. 20. Cum utrumque ipsi pro remedio ægris rebus discordiâ intestinâ interit. Adde *Sil. It.* 7. 395. et *Flor.* 3. 23. 4. *Sil. It.* 7. 2. ægra vulnere Ausonia. *Stat.* 10. *Theb.* 867. armis quasque trahitque Molem ægram. h. e. pontem, cuius saxa fatiscunt, emotæque trabes, ut ait *Id.* *ibid.*

II.) Æger dicitur et de animo, et est tristis, sollicitus, mœrens, molestia, sollicitudine, angore affectus (It. inquieto, melanconico, afflito, dolente; Fr. malade, souffrant, inquiet, affligé; Hisp. enfermo, inquieto, padeciente, afligido; Germ. krank, krankhaft, unwohl, angegriffen, eingenommen, beklommen, verdriesslich; Angl. sorrowful, unhappy, troubled or afflicted in mind, low-spirited, downcast, desponding). ¶ 1. Proprie de interna humani animi affectione seu statu. — a) Absoluta. Ennius apud *Cic.* 3. *Tusc.* 3. 5. Animus æger semper errat, neque pati neque percelli potest: cupere nunquam desinit. Adde *Sail. Jug.* 74. et *Ovid. Rem. am.* 129. *Liv.* 2. 3. Ægri animi. *Ovid. A. Trist.* 3. 21. et *Sil. It.* 6. 205. et 8. 118. Mens ægra. *Ovid. A. Trist.* 2. 16. cor. *Id.* 9. *Met.* 179. anima. *Val. Flacc.* 6. 623. pectora. *Virg.* 2. *Æn.* 268. Tempus erat, quo prima quies mortalibus ægris incipit. h. e. miseris. Adde 10. *ibid.* 274., 1. *Ecl.* 13. et 4. *Æn.* 35. *Id.* 1. *Æn.* 355. Amans ægra. *Apul. B. Met.* 13. Psyche ægerima.

— b) Addita mœroris vel sollicitudinis causa per Ablat. fere semper sine præp., aut per Genit. *Plaut. Epid.* 1. 2. 26. A morbo valui, ab animo æger fui. Ennius apud *Cic.* *Cæc.* 8. 18. Medea animo ægra, amore saeva saucia. Recentiores tamen leg. animo ægro. *Virg.* 1. *Æn.* 208. Æger curis. *Sil. It.* 17. 171. Æger visis. *Sail. Jug.* 31. Animus æger avaritia. *Liv.* 30. 11. amore. *Sil. It.* 7. 726. Mens ægra subtilis rebus. *Id.* 15. 135. Pectora ægra periculis. *Stat.* 1. *Theb.* 126. Invidia latet ægra. *Tac.* 2. *Hist.* 20. Aliorum felicitatem ægris oculis introspicere. h. e. invidie aspicere. — *Livius Andronicus* apud *Priscian.* 6. p. 725. *V. sup.* *Sail.* 4. *Hist.* apud *Aru-*

stian. p. 212. *Lindem.* et *Stat.* 11. *Theb.* 141. Æger consilii. h. e. inops, dubius. *Liv.* 1. 58. 2. 36. et 30. 15., *Curt.* 4. 3. 11. et *Sil. It.* 8. 108. Æger animi. *Lucan.* 7. 240. moræ. h. e. ob moram. *Sil. It.* 3. 72. timoris. h. e. timore sollicitus. *Id.* 13. 52. delicti. h. e. ob delictum. *Flor.* 3. 17. 9. rerum temere motarum. ¶ 2. Æger ponitur de humanis agendi viribus, physica tamen ratione; et est gravis, molestus, cum nisu et difficultate conjunctus. *Virg.* 5. *Æn.* 432. vastos quatit æger anhelitus artus. *Ovid.* 7. *Met.* 540. Æger balatus. *Stat.* 6. *Theb.* 869. bilatus. *Id.* 6. *ibid.* 17. suspiria. *Val. Flacc.* 3. 357. passus. *Sil. It.* 1. 403. nisu. *Aurel. Victor. Cæs.* 34. victoria.

¶ 3. Translate æger ponitur de abstractis, et activa quidem significatione; et est mœrorum ac sollicitudinem offerens. *Plaut. Amph.* 3. 2. 29. Nam nunquam quidquam meo animo fuit ægrius, quam postquam auidi te esse iratum mihi. *Lucr.* 3. 947. (948). Ægri iustus. *Id.* *ibid.* 949. (948). dolores. *Virg.* 4. 6. 461. amor. *Id.* 3. *ibid.* 512. mors. *Ovid.* 14. *Met.* 143. æcnetus. *Sil. It.* 13. 883. servitia ægra. h. e. ardua, difficilia, ac propterea gravia et molesta. *Id.* 7. 305. noctes ægræ. h. e. molestæ. *Id.* 9. 543. et *Claudian.* *Nupt. Honor. et Mar.* 14. spes ægræ. h. e. exiguæ, incertæ. *Sil. It.* 2. 392. fides ægra. h. e. dubia, fallax. *Tac. Agric.* 32. Ægra municipia. h. e. imperium detrectantia ac propterea administrantibus difficilia. *Cæc. Aurel.* 3. *Acut.* 4. Cataplasmatum usus æger atque difficilis ægrotanti videtur. h. e. gravis, molestus. — Illuc

Ægram, i. n. substantivorum more est quidquid animo dolorem, molestiam atque ægritudinem affert. *Plaut. Amph.* 2. 2. 11. Plus ægri ex abitu viri, quam ex adventu voluptatis cepi. *Lucr.* 5. 172. sed cui nihil accidit ægri.

Homon. y. m. Inter ægrum et ægrotum discrimen statuit *Servius* ad *Virg.* 1. *Æn.* 208. Æger est et tristis et male valens: ægrotus autem sive ægroans tantum male valens. Cf. *eum.* ad *Virg.* 1. *Ecl.* 13. Et *Donatus* ad *Ter. Andr.* 1. 2. 21. Animum ægrotum; Pro ægro: nam animus æger, corpus ægrotum. — Sed quævis ægrotus et de animo dicitur, tamen ab ægro differt: æger enim est, qui animi dolore, sollicitudine, angore, tedio afficitur,

ut ex allatis n. II. patet exemplis; ægrotus vero, qui animi perturbationibus, puta libidine, iracundia etc. maxime commoveatur, qui insanus est. *Cic.* 3. *Tusc.* 4. 8. et 9. Nomen insanie significat mentis ægrotationem et morbum: id est, insanitatem (al. insanilem) et ægrotum animum, quem appellant insaniam. — propterea quod in perturbato animo, sicut in corpore, sanitas esse non possit.

ÆGILIPA. *V. ÆGILOPS* B. 3.
ÆGILOPA, æ, f. 1. idem quod ÆGILOPS, quam voc. *V. sub A. Plin.* 21. *Hist. nat.* 19. 77. (132). Bacchar imponitur ægilopis incipientibus et ignibus sacris.

ÆGILOPIMUM, ii, n. 2. (αἰγῶπιον) idem ac ÆGILOPS, quam voc. *V. sub A. Plin.* 22. *Hist. nat.* 21. 26. (54). Anthemis commanducata ægilopia sanatur. *Id.* 20. *ibid.* 14. 56. (158). Nepeta — lussa ægilopis imponitur.

ÆGILOPS, opis, f. 3. (αἰγῶψ, ὠψ) significat A) morbum, et B) plantas quasdam.

A) Ægilops morbus est abscessus ad angulum oculi naribus propiore, ex quo pilula assidue distillans, fistulosum ulcus paulatim facit, quod nonnunquam, exeso esse, usque ad naves penetrat. Ita *Celsus* 7. 7. n. 7. describit, qui Græcis literis vocem exhibet. Dicitur ægilops, quia capræ huic vitio maxime obnoxie sunt: ab αἶξ, αἰγός, capra, et ὠψ, oculus (It. fistola lagrimale; Fr. fistule lacrymale; Hisp. fistola lagrimal; Germ. Thränenfistel; Angl. a fistula in the corner of the eye). *Plin.* 35. *Hist. nat.* 6. 14. (34). Rubrica ægilops manare prohibet. Ægilops Accusativus est Græcæ positionis pro ægilopes. *Plin. Valerian.* 1. 23. Ad maturandas ægilops, ad aperiendas eas, etc. Penultimam in obliquis corripuit contra ejus naturam *Emil. Macer c. de malva*. Ægilops pellit, succoque medicheris ejus, etc.

B) Ægilops plantas quasdam significat, ac ¶ 1. Est hoc nomine herba quædam folio trilobis inter hordeum nascent, Ipsique valde noxia: dicta est Ægilops, quod ægilops imposita sanatur. *Plin.* 25. *Hist. nat.* 13. 93. (146). Ægilops sanat herba eodem nomine, etc. *Id.* 18. *ibid.* 17. 44. (155). Hordeum enecat festuca, quæ vocatur ægilops. Cf. *Fée* (Commentaires sur la Botan. et la Matière Médic. de Plin., Tom. 2. p. 180.) hanc proponit synonymiam: αἰγῶψ Theophr. 8. 9., Diosc. 4. 139. et Galen. de Alim. Facult. 6. 37.; Festuca ægilops *Plin.* l. c. est Ægilops ovata L.: minime vero avena sterilis. ¶ 2. Item arbor glandifera, excelssima, ramosa, in incultis locis maxime proveniens, ferens panos arentes, muscoso villo canos, non in cortice modo, verum et e ramis dependentes, cubitali magnitudine odoratosque. Ita *Plin.* 16. *Hist. nat.* 6. 8. (22). et *ibid.* 8. 13. (33). Juxta cl. *Fée* (Op. cit. Tom. 1. p. 293.) hæc arbor est *Quercus Ægrylops* L., quæ in regno Sabaudia aliisque Italia regionibus præcipue crescit, cujusque fructus nomine velant tinctoria arti maxime inservit. Idem *Fée* (*ibid.* p. 50. et 300.) putat panos arentes, muscoso villo canos etc. esse lichenes filamentosos præcipue usnea et alectoris species, Hyphnum quorundam Auctorum. ¶ 3. Ægilopam etiam inter bulborum genera a Græcis numeratam fuisse affirmat *Plin.* 19. *Hist. nat.* 5. 30. (95). Dubia tamen est lectio; *Sillig.* quem *F.* l. cit., exhibet ægilipa: et *Fée* (Op. cit. Tom. 2. p. 317.) hanc inter gramineas enumerat; quænam vero fuerit, se ignorare fatetur.

ÆGIS, idis, f. 3. (αἶγίς, ἰδής, ἦ). Fere semper Accus. Græcæ positione est ægida; Abl. ægide. *Hygin. Astron.* 2. 13. scribit, hoc nomine significari pellem capræ Amalthææ, a qua lactatus fuit Jupiter (Græce enim αἶγίς pellem caprinam significat, ab αἶξ, αἰγός capra), qui ea protectus et Gorgonis capite contra Titonas pugnavit eosque devicit. Et *Servius* ad *Virg.* 8. *Æn.* 435. hæc habet Ægis proprie est munimentum pectoris æreum, habens in medio Gorgonis caput: quod munimentum si in pectore numinis fuerit ægis vocatur; si in pectore hominis, sicut in antiquis imperatorum statuis videmus, lorica dicitur. Verum *Latant.* 1. 21. scutum fuisse ex Musco docet. — Ceterum ægis est munimentum seu scutum, quod ab antiquis Jovi et Palladi tantum tribuitur; et vox ab αἶσσω, h. e. tono, derivata est (Cf. et *V. CATÆGIS*); concussa enim ægis a Jove, teste etiam *Servio* ad *Virg.* 8. *Æn.* 354., procellas tempestatesque ciebat (It. egida; Fr. égide; Hisp. el escudo de Jupiter y de Palas; Germ. die Jegide; Angl. Jove's and Minerva'segis or shield).

I.) Proprie. — a) De Jove. *Virg.* 8. *Æn.* 354. Credunt se vidisse Jovem, cum sæpe nigrantem Ægida concenteret dextra nimbosque eiecit. Al. tamen aliter ac nos h. l. interpretantur. *Sil. It.* 12. 720. aspice quantus Ægida conmoveat, nimbos flammisque vomentem, Jupiter! Et 335. Ægida turbato qualem in prælia mundo. — b) De scuto Palladis, quod Gorgonis seu Medusæ caput insculptum habebat, serpētibz cinctum crinium loco, quod si aspicerent homines, horrore truci imaginis in lapides vertebantur. *Virg.* 8. *Æn.* 435. Ægidaque horrissem, turbata Palladis arma. Al. horrificam. *Horat.* 3. *Od.* 4. 57. Contra sonantem Palladis ægida. *Id.* 1. *ibid.* 15. 11. jam galeam Pallas et ægida Curasque et rabiem parat. *Ovid.* 2. *Met.* 753. Et tanto penitus traxit suspiria motu (Pallas), Ut pariter pectus positamque in pectore forti Ægida concenteret. *Id.* 6. *ibid.* 78. At sibi dat (Pallas) clypeum; dat acutæ cuspidis hastam; Dat galeam capiti: defenditur ægide pectus. *Id.* 5. *ibid.* 46. Bellica Pallas adest, et protegit ægide fratrem. *Val. Flacc.* 6. 173. ipsaque Pallas Ægide terrificâ, quam nec dea lassat habendo, Nec pater horrentem colubris vultuque tremendam Gorgonea. *Id.* 4. 670. Prima coruscanti signum dedit ægide virgo: Adde *eum.* 2. 97., 5. 288., et 6. 396. et 653. *Claud.* 3. *Rapt. Proserp.* 60. Sentiet fratram proteci ægida.

II.) Translate. *Ovid. Rem. am.* 346. Decipit hac oculos ægide dives amor. h. e. perstringit oculos hac arte, velut objecta ægide.

III.) Ægis in larice arbore dicitur a Græcis pars ligni proxima medullæ, coloris mellei, quæ est veluti cor ipsius, tabellis pictorum conficiendis optissima, utpote quæ nullis rimis fissilis est. Hæc porro ita vocatur quia crispa est et conforta, ut capræ cornua. Hinc *Gloss.* apud *Bekker. Anecd.* p. 354. αἶγίς ἢ ἐν ταῖς πύλαις οὐλόσθη. Hanc eandem in abiete leuson (λευκόν Theophrasto) appellant. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 39. 73. (187).

ÆGISONUS, u, um, adject. ægide sonans. *Val. Flacc.* 3. 88. de Pallade. ægisono fera pectore virgo. *V. ÆGIS* I. b.

ÆGITHALUS. *V.* vocem sequentem.
ÆGITHUS, i, m. 2. (αἰγίθος, avis minima solo nomine nobis adhuc cognita (ut debiles quorundam conjecturas omittamus) mira fecunditate prædita, altero pectore brevior, et clauda, teste *Aristot.* l. 9. *Hist. animal.* 15. Hæc cum asino graves inimicitias gerere dicitur. Is enim spinetis se scabendi causa atterens, ejus nidos dissipat: quod ipsa adeo pavet, ut voce omnino rudentis audita, ova ejiciat, pulli metu cadant. Igitur advelans ulcera ejus rostro excavat. Hæc *Plin.* 10. *Hist. nat.* 74. 95. (206). ubi bis hanc avem nominat: priore autem loco quidam ægithalus pro ægithus legendum putarunt. Fortasse est *Parus ceruleus* L.; (It. cingallegra; Fr. mésange; Hisp. abejeruco; Germ. Blaumeise; Angl. tit-mouse, tom-tit).

ÆGIBOLIUM, ii, n. *V. CRIBOLIUM*.
ÆGOCEPHALUS, i, m. 2. (αἰγώκεφαλος) avis quædam, nobis incognita, ita dicta quod capite capram referat: ab αἶξ, αἰγός, capra et κεφαλή caput. Liene carere scripsit *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 80. (204).

ÆGOCERAS, asis, n. 3. (αἰγώκερας) herba est, quam Latini silicium vel siliquam, nos fenum Græcum appellamus: ita dictum, quod ejus semen corniculis est simile, inquit *Plin.* 24. *Hist. nat.* 19. 120. (184). ab αἶξ, αἰγός capra, et κέρα cornu.

ÆGOCEROS, opis, m. 3. (αἰγώκερος, animal capricornus dictum ab αἶξ, αἰγός capra et κέρα cornu. *V. CAPRICORNUS*). Ægoceros autem significat tantummodo unum e duodecim signis Zodiaci. (It. Capricorno; Fr. Capricorne; Hisp. Capricornio; Germ. der Steinbock, als Gestirn des Thierkreises; Angl. the sign of the Zodiac called Capricorn). Græce vox est, quam Latine usurpant *Lucan.* 9. 538. Per geminis Chiron, et idem quod Carcinus ardens, Humidus Ægoceros, nec plus Leo tollitur Urna. Et *Lueret.* 5. 614. Quo pacto æstivis e partibus Ægocerotis, etc. Adde *Hieronym.* 1. in *Joachim.* 41. — Repertur etiam Ægoceros, i. m. 2. *C. Cæsar Germanic.* in *Arat.* 243. Cum sedem Ægoceri Cythereis affligit ignis. *Lucan.* 10. 313. Ægoceron, Cancrumque tenet.

ÆGOLETHRON, i, n. 2. (αἰγώλεθρον) herba quædam venenata, exlidosissima jumentis, et præcipue capris: ab αἶξ, αἰγός capra, et ὀλεσθης perniciēs. Hujus flores concipiunt noxium virus, aquoso vere marcescentes: nade et mella inficiunt, si ab apibus insi-

deantur saganturque. *Plin. 21. Hist. nat. 13. 44. (74).* Juxta cl. *Fée* (*Op. cit. Tom. 3. p. 49*). *Ægoletron* *Plin.* est *Rhododendrum ponticum* L.

ÆGOLIOS, i, m. 2. (*αἰγολίος*), avis quædam, quam ex conjectura quidam ululam interpretantur, alii caprimulgum, alii, fortasse rectius, aquilarum speciem esse arbitrantur (*Cf. Arist. Hist. nat. 8. 5. 5. et 9. 16. 5.*). Quaternos semper parit, teste *Plin. 10. Hist. nat. 60. 79. (165)*.

ÆGONŶCHOS, (*αἰγόνυχος*) herba eadem, quæ **LITHOSPERMOS**, quam voc. *V.*: ab *αἶξ*, *αἰγός* capra, et *ὄνυξ*, *ὄνυχος* unguis, quod caprinum unguem referat. *Plin. 27. Hist. nat. 11. 74. (98)*. *Klotz* hoc nomen neutr. gen. exhibet.

ÆGOPITALMOS, i, (*αἰγοφθαλμός*) gemma caprino oculo similis: ab *αἶξ*, *αἰγός* capra, et *ὄφθαλμός* oculus. *Plin. 37. Hist. nat. 11. 71. (187)*. *Cf. Isid. 16. Orig. 15. 19*.

ÆGRE, adverb. (*æger*). Comp. *Ægrius* et *Sup. Ægerrime* I. 1. et II. 1. *Ægre* est modo gravi, molesto, laborioso, qui et cum nisu constatque conjungitur: hinc τὸ *ægre* opponitur τὸ *facile* apud *Cic. Senect. 20. 72*. Omnis conglutinatione recens ægre, inveterata facile divellitur. *Cf. Sall. Jug. 85. V. infra I. 1. (It. con molestia, fatica e sforzo; Fr. d'une manière incommode, fâcheuse, pénible, jointe à des efforts; Hisp. con fatiga, angustia, y esfuerço; Germ. auf eine beschwerliche, mühselige, mit Anstrengung verbundene Weise; Angl. with much ado, with difficulty, hardly)*.

I.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu. *Plaut. Capt. 3. 1. 1*. Miser homo est, qui ipse sibi quod edit querit et id *ægre* invenit. *Id. Asin. 1. 1. 106*. Nec magis versutus, nec quo ab caveas *ægrius*. *Cic. 4. Tusc. 37. 81*. Inveteratio autem, ut in corporibus, *ægrius* depellitur quam perturbatio. *Id. 6. Ferr. 65. 146*. Quo quidem die nihil *ægrius* factum est, multo labore meo, quam ut manus ab illo appellatore abstinere. *Cres. 1. 5. G. 13*. Quod ipsi diebus xx *ægerrime* confecerant, ut dumen transirent. *Sall. Jug. 85*. Omne bellum sumi facile, ceterum *ægerrime* desinere. *Virg. 3. G. 534*. *ægre* rastriis terram rimari. *Plin. 11. Hist. nat. 37. 79. (203)*. Remedium *ægre* parentibus. *Curt. 4. 3. 10*. Haud *ægre*. *Colum. 9. R. R. 8. 9*. Non *ægre* persequi iter. ¶ 2. Sumitur etiam *ægre* pro difficultate, vix (*It. appena; Fr. à peine; Hisp. a penas; Germ. kaum, beinahe nicht; Angl. with much ado, hardly, not easily*). *Plaut. Asin. 3. 2. 36*. *Ægre* nimis risum continui. *Cic. 16. Att. 11. 1*. At si *ægre* me tenui. *Orid. 1. Fast. 365*. Carula quem genitrix *ægre* solata dolentem. *Liv. 2. 45*. Illis freti occurrant portis, ingerunt probra, *ægre* abstinent, quin castra oppugnant. *Plin. 6. Hist. nat. 44. 45. (143)*. *Ægre* tribuno, qui intercederet, reperto. *Tac. Agric. 36*. *Ægre* stantes. *Aurel. Victor. de Cesarib. 33*. Aliquantum in celestium numerum referuntur *ægre* exequiis digni. — Interdum et cum vix conjungitur. *Plaut. Pæn. 1. 2. 26*. Nam cum sedulo munditer nos habemus, vix *ægre*que amatorculos invenimus. *Flor. 2. 10. 3*. Captum sese vix et *ægre* — didicit. *Adde Macrob. 1. Saturn. 7., Apul. 1. Met. 19. et Cod. Theod. 14. 20. 1*.

II.) Improprè. ¶ 1. Est animo invito, graviter, moleste (*It. di mala voglia, mal volentieri; Fr. avec un malaise moral, péniblement; Hisp. penosamente; Germ. mit innerer Ueberwindung, ungerne; Angl. hardly, scarcely*). *Plaut. Pæn. 5. 2. 111., Ter. Heaut. 5. 2. 5. et Liv. 1. 9. et alibi sæpe: Ægre pati. Liv. 7. 13*. Quod *ægrius* patitur. *Felus Poeta* apud *Cic. 1. Tusc. 44. 105*. *Ægerrime* pati. *Plaut. Burch. 5. 1. 16*. Si alibi plus perdididerim, minus *ægre* habeam. *h. e. feram. Adde Liv. 7. 5. 7., ubi sunt, qui aliter leg. Cic. 4. Tusc. 27. 59*. Siquis *ægre* ferat, se pauperem esse. *Adde Liv. 22. 37. et Curt. 3. 6. 3. et alibi sæpe. Sall. Jug. 87*. *Ægerrime* ferre aliquid. *Ter. And. 1. 1. 110. et Cic. 1. Divinat. 33. 73*. absolute: *Ægre* ferens. *Gr. χαλεπῶς ἐπέμπε. Tac. Agric. 13*. *Ægre* tolerare. *Id. Ann. 71*. *Ægrus* accipere. *Cic. 7. Att. 2. 3. et pro leg. Manil. 5. 13*. *Ægre* carere. ¶ 2. Hinc peculiare quædam dicendi rationes. — a) *Ægre* est mihi vel animo meo aliquid, aut eilam absolute *ægre* est idem ac displicet, molestum est. *Plaut. Men. 2. 3. 35*. Nescio quid meo animo *ægre* est. *h. e. animo male me habeo. Id. Bacch. 5. 1. 26*. Quid tibi ex filio nam, obsecro, *ægre* est? *h. e. qua de re. tui causa, dolore afflicti*. *Id. Capt. 3. 5. 43*. Huc mihi *ægre* est. me huic dedis-

se operam malam. *Ter. Hec. 2. 1. 30*. Non te pro his curasse rebus, ne quid *ægre* esse mihi? *Id. Adelph. 1. 2. 57*. absolute: Repeton' quem dedi? *Ægre* est. *Adde Phorm. 1. 3. 7.* — b) *Ægre* facere alicui aliquid est molestiam creare apud *Plaut. Cas. 3. 4. 17. et Ter. Eun. 5. 5. 31*. Occurrit etiam absolute apud *Ter. Eun. 4. 1. 10*. Voluit facere contra huic *ægre*.

ÆGREO, es, ere, n. 2. *ægreo* esse. *Lucret. 3. 836*. Præter enim quam quod morbis cum corporis *æget*. *Alit leg.* Præter enim quam quod morbi est cum corpori *ægre* est. *Alit ægit, quasi ab ægio*: quod in quibusdam Edit. legitur apud *eumd.* et 3. 107. corpus, quod cernitur, *ægit*. *Al. ægre* est. *Auct. incert. fragm. de verbo 40. p. 172*. *Vind.* postremo hoc *Lucretii* loco exhibet *æget*. *Priscian.* quoque 8. p. 826. *Putsch.* verbum *ægreo* agnoscit, sed nullo confirmat exemplo: ratione tamen habita sequentis v. *ægresco*, potest ipsum *ægreo* per analogiam defendi.

ÆGRESO, scis, scere, n. 3. (*æger*). Part. *Ægescens* II. Proprie est *æger* fio, et ponitur cum de corpore, tum de animo.

I.) Proprie. ¶ 1. De corpore et est male valere (*It. infermarsi; Fr. devenir malade; Hisp. enfermar; Germ. krank werden; Angl. to grow sick or infirm*). *Lucret. 5. 3. 50*. morbis *ægescimus* isdem. *Al. ægriscimus*. Sed prior forma est præferenda, quippe quæ una occurrit apud *Priscian. 8. p. 826. Putsch. et Virgili* loco infra cit. ibidem confirmatur. *Plin. 10. Hist. nat. 12. 15. (32)*. *Ægescunt* corvi. *Inscript. apud Gruter. 208*. *PAPYRUS MILITIS CLASSIS PRÆTORIAE MISENENSIS DONATI SVNT DVM ÆGESCUNT ET MORIUNTUR NE AERE CONLATO CYRENTYR SEPELIENTYRVE*. Hæc Inscriptio pertinere videtur ad a. post Chr. n. 79. *Arnob. 5. 27. (Dii)* afficiuntur, *ægescunt*, lugentium sumunt sordes etc. ¶ 2. De animo et est perturbari, dolore ac tædio affici. *Tac. 15. Ann. 25. exlr.* Ne tam promptus in pavore longiore sollicitudine *ægesceret*. *Stat. 2. Theb. 18*. resque *ægescere* lætis. *h. e. tristiari. Id. 12. ibid. 193*. his antia mentem *Ægescit* curis. *h. e. mente tristatur* ob has curas: *mentem* Acc. est Græco more pro mente.

II.) Transfertur sæpe ad abstracta et significat exasperari, recrudescere. *Virg. 12. Æn. 45*. haudquam dictis violentia Turni Flectitur: exsuperat magis *ægescitque* medendo. *Sil. 12. 8. 213*. Cura *ægescens*. *Et Stat. 1. Theb. 400*. in corde sedens *ægescit* cura parentis. *Sidon. 3. Ep. 3. ad fin.* Expectationi *ægescens* adventus remedia medicabuntur.

ÆGRILLUS, a, um, adject. *dein. ab æger*: sed occurrit tantum ut cognomen Romanum. *V. ONOM.* **ÆGRIMONIA**, æ, f. 1. est tristis animi affectio, moror, cura, tædium (*It. tristezza, afflizione; Fr. malaise moral, douleur, chagrin; Hisp. dolor, angustia, pena; Germ. Gemüths-schmerz, Kummer, niss; Angl. sorrow, sadness, grief, affliction*). *Plaut. Rud. 4. 4. 146*. Dum abscedat a ne hæc *ægri nomia*. *Id. Stich. 3. 1. 5*. Afficere aliquem *ægri nomia*. *Cic. 12. Att. 38. 2*. Ferrem graviter, si novæ *ægri nomia* locus esset. *Plin. 28. Hist. nat. 8. 27. (103)*. *Ægri nomia* vetus. *Horat. Epod. 13. 18*. deformis. *Id. ibid. 17. 73*. Fastidiosâ tristis *ægri nomia*.

ÆGRIO. *V. ÆGREO*.

ÆGRISCO. *V. ÆGRESO*.

ÆGRITUDO, Inis, f. 3. (*æger*) proprie est *ægri* status: binc occurrit cum de corpore, tum præcipue de animo.

I.) Est corporis morbus, de qua significatione *V.* et infra II. (*It. malattia, infermità; Fr. indisposition, maladie; Hisp. indisposicion, enfermedad; Germ. Unwohlsein, Krankheit; Angl. malady, bodily infirmity, disease*), et ponitur — a) De hominibus et brutis animantibus. *Colum. 7. R. R. 5. 20*. Agni vel febricitantes, vel *ægitudine* alia affecti. *Id. 7. ibid. 7. 2*. Quod si ea res *ægitudine* (*caprarum*) non depellit. *Mela 3. 7. 3*. Priusquam annis, aut *ægitudine* in maciem eant. *Plin. 8. Hist. nat. 1. 1. (3)*. de elephantis: Visique sunt fessi *ægitudine*, quando et illas moles infestant morbi, herbas supini in cælum jacentes. *Tac. 2. Ann. 29*. Die senatus metu et *ægitudine* fessus, sive, ut tradidere quidam, simulato morbo etc. *Cæc. Aurel. 1. Acut. præfat.* Causa etenim huius est qualitas, lues autem declivitas in *ægitudine* pronâ. *Id. 4. Tard. 8*. Antecedente matricis *ægitudine*. *Plin. 7. Hist. nat. 51. 52. (171)*. *Ægitudine* sapientia. *Id. 8. ibid. 16. 19. (52)*. *Ægitudine* fastidii. *Adde Tac. 2. Ann. 69., Flor. 4. 7. 10.*

et *Dig. 28. 5. 23. § 4*. *Ægitudine* corporis. *Eutrop. 9. 5*. *Ægitudines*. — *NB.* Apud *Curt. 3. 5. 10*. rectius nunc legitur animi *ægitudine*, ubi veteres Editi. *ægitudine* corporis exhibebant. — b) De plantis. *Plin. 17. Hist. nat. 24. 37. (223)*. Sunt enim quædam *ægitudines* (*ficorum*) et locorum.

II.) Est perturbatio animi propter impendens aut præsens malum, sollicitudo, cura, molestia, angor; atque hæc tantum significatione apud aureos Scriptores occurrit, quamvis *Cic. 3. Tusc. 10. 22. et 25*. priorem quoque significationem, sed per theoriam solummodo, admittat. (*It. tristezza, afflizione, travaglio, passione d'animo, scontentezza; Fr. chagrin, douleur, souci, trouble; Hisp. dolor, angustia, pena; Germ. Gemüths-schmerz, Gram, Kummer, Betrübniss; Angl. sorrow, sadness, grief, affliction*). *Cic. 3. Tusc. 10. 23*. Sed proprie, ut *ægrotatio* in corpore, sic *ægitudine* in animo nomen habet non se junctum a dolore. Doloris hujus igitur origo nobis explicanda est, id est, causa efficiens *ægitudine* in animo, tamquam *ægrotationem* in corpore. *Id. ibid. § 22*. Præclare nostri, ut alia multa, molestiam, sollicitudinem, angorem, propter similitudinem corporum *ægrotationem*, *ægitudine* nominaverunt. (*Multa habes in eo libro et 4. de ægitudine dicta*). *Cf. Non. p. 443. 29. Merc. Plaut. Capt. 4. 2. 1*. Quanto in pectore hanc rem meo magis voluit, tanto mihi *ægitudine* auctior est in animo. *Id. Bacch. 5. 1. 24*. Num quidnam ad filium *ægitudine* hæc attinet? *Ter. And. 5. 5. 5*. Si nulla *ægitudine* huic gaudio intercesserit. *Id. Eun. 3. 5. 4*. Gaudium contaminare *ægitudine* aliqua. *Id. Heaut. 3. 2. 28*. Mihi quidem cotidie auge-scit magis de filio *ægitudine*. *Pacuvius* apud *Non. p. 322. 18. Merc.* Quæ *ægitudine* insolens mentem attentat tuam? *Ter. Hec. 2. 1. 26*. *Ægitudine* oritur ab aliquo. *Cic. 3. Tusc. 23. 55*. ex aliqua re. *Id. ibid. 34. 82*. exoritur. *Id. ibid. 22. 52* existit. *Id. ibid. 28. 71*. *Ægitudine* se dedere. *Id. ibid. 34. 82*. *Ægitudine* suscipere. *Id. ibid. 9. 20*. Incidere in *ægitudine*. *Id. ibid. 15. 32*. In *ægitudine* esse. *Id. ibid. 7. 15*. *Ægitudine* affici. *Id. ibid. 32. 77*. *Ægitudine* aliquem afficere. *Ter. Heaut. 4. 3. 2*. *Ægitudine* alicui offerre. *Cic. 4. Tusc. 15. 34*. *Ægitudines* anxias atque acerbas importare. *Id. 3. ibid. 13. 28*. efficere et augere. *Id. ibid. 22. 52*. acriorem facere. *Id. ibid. 13. 27*. *Ægitudine* lacerat, exest animum, planeque conficit. *Id. ibid. 28. 70*. *Ægitudine* premi. *Id. ibid. 13. 27*. opprimi. *Plaut. Pæn. prol. 69*. Ex *ægitudine* in morbum conjici. *Id. Men. prol. 35*. *Ægitudine* emori. *Pacuvius* apud *Non. p. 13. 29. Merc.* confici. *Cic. 3. Tusc. 16. 34*. *Ægitudinem* obtundere elevareque. *Id. ibid. 18. 43*. levare. *Id. ibid. 22. 53*. lenire. *Id. ibid. 32. 78*. extenuare. *Id. ibid. 28. 67*. *Ægitudines* leviores facere. *Id. 5. Fam. 13. 5*. Levare aliquem *ægitudine*. *Plaut. Curc. 2. 1. 9*. *Ægitudinem* exturbare ex animo. *Cic. 3. Tusc. 19. 46*. detrudere. *Id. ibid. 11. 25*. depellere. *Id. ibid. 19. 46*. detrudere. *Id. ibid. 27. 66*. ponere. *Id. ibid. 13. 27*. eovere. *Id. ibid. 22. 53*. tollere. *Seneca Ep. 50. 4*. discutere. *Ter. Heaut. 3. 1. 13*. adimere alicui. *Cic. 3. Tusc. 19. 46*. eripere alicui. *Id. ibid. 27. 66*. repellere ab aliquo. *Id. ibid. 19. 44*. Aliquem privare *ægitudine*.

ÆGROR vel *ægros*, ôris, m. 3. (*æger*) morbus, quo corpus afficitur. *Lucret. 6. 1257. (1256)*. Nec minimam partem ex *ægri* *ægros* in urbem Confluxit, languens quem contulit agricolarum Copia. Et *ibid. 1129. (1128)*. Consimili ratione venit bubus quoque sæpe Pestilens, etiam pigris balandibus *ægros*. *Al. pécubus* — *ægros*.

ÆGRÔTÂTICIUS, a, um, adject. *Gloss. Isid.* *Ægrotaticius* qui frequenter *ægrotat*.

ÆGRÔTATIO, ônis, f. 3. (*ægrotio*) morbosa affectio, qua corpus correptum est (*It. malattia, infermità; Fr. maladie, infirmité; Hisp. enfermedad; Germ. das Kranksein oder Unwohlsein des Körpers; Angl. malady, disease*). ¶ 1. De corpore et quidem — a) De hominibus. *Cic. 3. Tusc. 10. 23*. Sed proprie, ut *ægrotatio* in corpore, sic *ægitudine* in animo nomen habet. *V. ÆGRITUDO* II. *Id. 4. ibid. 10. 23*. Quemadmodum cum sanguis corruptus est, aut pituita redundat, aut bilis, morbi *ægrotationes* que nascuntur etc. *Adde ibid. 13. 29. et V. Hominum*. in fin. — b) De plantis usurpat *Plin. 17. Hist. nat. 24. 37. (231)*. ¶ 2. De animo usurpatur tantummodo a Philosophis, et significat animi perturbationem ex impotentis vitiolorum pravitate exorien-

tem. *Cic. 4. Tusc. 37. 79.* Ægrotationes animi, quas illa est avaritia, gloria cupiditas etc. Adde *3. Tusc. 4. 8.*, necnon *ibid. 10. 24. et 25. et 14. 32. V. ÆGROTUS.*

Homonym. Quomodo differant morbus, ægrotatio et ægrotativus, explicat *Cic. 4. Tusc. 13. 28.* Morbum, inquit, appellant totius corporis corruptionem: ægrotationem morbum cum imbecillitate: vitium cum partes corporis inter se dissident, ex quo pravitas membrorum, distortio, deformitas. Itaque illa duo, morbus et ægrotatio, ex totius valetudinis corporis conquassatione et perturbatione gignuntur: vitium autem integra valetudine ipsum per se cernitur.

ÆGROTATIVUS, a, um, adject. (ægrotō) morbum afferens. *Boeth. Aristot. Analyt. prior. 1. 40. p. 498.* Deinde disputet, quoniam non est una potestas contrariorum, ut sanativi et ægrotativi, simul enim idem erit sanativum et ægrotativum.

ÆGROTICIUS, a, um. Vocabulum a Lexico expungendum, occurrit enim tantummodo in *Not. Tir. p. 134.*

ÆGRŌTO, as, avi, ātum, are, n. 1. (ægēr). Part. *Ægrotans* I. 1. a. Proprie est male valere, et ponitur cum de corpore, tum de animo.

I.) Proprie. ¶ 1. De corpore, et est ægro corpore sum, morbo corpior (It. *essere infermo o ammalato*; Fr. *être malade, indisposé*; Hisp. *ser enfermo*; Germ. *krank sein*; Angl. *to be sick, ill, or infirm*). Cum Ablat. morbo occurrit tantum apud *Horat. 1. Sat. 6. 30.*: ceterum semper absolute. — a) De hominibus et de brutis interdum animantibus. *Cic. Cluent. 60. 165.* Apud hunc ille Romæ habitavit, apud hunc ægrotavit, huius domi est mortuus. *Id. ibid. 62. 175.* Vehementer diuque ægrotare. *Id. 1. Tusc. 35. 86.* graviter. *Id. Senect. 10. 67.* gravius. *Id. 2. Fin. 13. 43.* Gravissime ægrotans. *Id. 8. Att. 2. 3.* Ægrotare periculose. *Plin. 3. Ep. 16.* multifere. *Cic. 1. Off. 24. 83.* leviter. *Horat. 1. Ep. 7. 4.* ægrotare timens. *Id. 1. Sat. 8. 6.* quia armentum ægrotet in agris. — b) De plantis. *Plin. 17. Hist. nat. 24. 37.* (226). (Vites) ægrotant et cum alere. Et *ibid.* (228). Ægrotant aliquando et poma ipsa per se sine arbore. ¶ 2. De animo est vitii perturbari. *Cic. 4. Tusc. 37. 79.* Ex eo, quod magni æstimetur ea res, ex qua animus ægrotat. *Horat. 2. Sat. 3. 306.* edisserere, quo me Ægrotare putes animi viro.

II.) Translate conjungitur cum abstractis. *Plaut. Trin. 1. 1. 8.* Sed dum illi (boni mores) ægrotant, mores mali quasi herba irrigua succurrunt uberrime. *Id. ibid. 1. 2. 34.* Nam si in te ægrotant artes antiquæ tuæ ac si demulant mores ingenium tuum etc. *Zucet. 4. 1117.* (1118). Languent officia atque ægrotat fama vacillans.

ÆGRŌTUS, a, um, adject. (ægēr) qui male valet, et ponitur cum de corpore, tum de animo.

I.) Proprie. ¶ 1. De corpore est morbo laborans (It. *infermo, ammalato*; Fr. *malade*; Hisp. *enfermo*; Germ. *krank*; Angl. *sick, infirm*). Occurrit — a) Adjectivum morbo. *Ter. Adelph. 5. 7. 24.* Puerpera ægrotat. *Cic. 9. Fam. 14. 3.* Cum ad eum ægrotum venissem. *Horat. 1. Ep. 1. 73.* Ægrotus leo. *Id. 1. ibid. 2. 48.* Ægrotum corpus. — b) Sæpe etiam substantivum morbo. *Ter. Andr. 2. 1. 9.* Facile omnes, cum valemus, recta consilia ægrotis damus. *Cic. 12. Att. 21. 5.* Quid ipsum erat fortis ægroti accipere medicinam. *Id. 9. ibid. 10. 3.* Ægrotō, dum anima est, spes esse dicitur. It. *finché v'è stato, v'è speranza*: proverbium, quo admonemur, ne in afflictiis quidem rebus abjiciendam spem esse. ¶ 2. De animo a vitii commoto ac perturbato (*V. ÆGER* Homonym.). *Ter. Andr. 1. 2. 21.* Tum si quis magistrum cepit ad eam rem improbum, ipsum animi ægrotum facile ad deteriorem partem plerumque applicat. Cf. *ibid. 3. 3. 27. et Heaut. 1. 1. 48.* Accius apud *Non. p. 469. 23.* Merc. Ita terribi membra animi ægrotō cunctant sufferre laborem. Adde *Cic. 3. Tusc. 4. 8.*

II.) Translate. ¶ 1. Sumptā metaphora ex super. § 1., de re publica. *Cic. 1. Ferr. 21. 70.* Aut hoc remedium est ægrotæ ac prope desperatæ reipubl. etc. *MISS. nonnulli exhibent* ægrotant. ¶ 2. Sumptā metaphora a super. § 2., cum Infinito est fastidio ac tardio laborans. *Plaut. Trin. 1. 2. 39.* Omnibus amicis morbum tu incuties gravem, ut te videre audireque ægroti fient. h. e. tristrentur et fastidiant, si te videant audiantque.

ÆGYPTIACĒ, adverb. (Ægyptiacus) Ægyptiorum ratione. *Trebell. XXX. Tyrann. 30. de Zenobia*: Loquebatur ægyptiace ad perfectum modum.

ÆGYPTILLA, æ, f. 1. gemma nigri et cærulei coloris, sic vocata, quod frequens in Ægypto reperitur. *Plin. 37. Hist. nat. 10. 54.* (148). et *Isid. 16. Orig. 11. 3.*

ÆLINON (αἰλινος, h. e. miser, lamentabilis: hinc rectius fortasse αἰλινος, i, m. 2.) nomen est cantus, quo Apollo Linum filium suum morte sublato flevisse dicitur: ex Græco αἰ, vel αἰ, hei, heu, et Αἰνος, Linus, ut alii putant; quo pacto legitur in quodam Adonis epitaphio Ὄρεα πάντα λέγοντι, καὶ αἱ θεαὲς, αἰ τὸν Ἀδωνί. *Ovid. 3. Amor. 9. 23.* Ælinon in silvis idem pater, Ælinon, altis dicitur invita concinuisse lyra. *Alti minus recte aliter leg.*

ÆLŪRUS, i, m. 2. (αἰλῦρος) feles, vox Græca est, quam quidam deducunt ἀπὸ τοῦ αἰλῆεν, καὶ χαιεῖν τὴν οὐραν, a vertenda et movenda cauda: quasi vero soli felis caudam vertant et moveant (It. *gatto*; Fr. *chat*; Hisp. *gato*; Germ. *Katze* oder *Katzer*; Angl. *a cat*). *Gell. 20. 8.* Ælurorum oculi ad vices lunæ aut ampliores sunt, aut minores. Adde *Hygyn. Astron. 2. 28.* et *V. Interpretes ad Juvenal. 15. 7.*

ÆMIDUM tumidum. *Paul. Diac. p. 24. 4. Müll. Et Gloss. Labb.* Æmidus πεφυσμένος. *Gloss. Isid.* Æmidus tumidus, inflatus.

ÆMOBOLIUM. V. **CRIOBOLIUM**.

ÆMULA, æ, f. 1. V. **ÆMULUS**.

ÆMULAMENTUM, i, n. 2. (æmulor) quod æmulandum proponitur. *Tertull. Carm. 4. advers. Marc. 10.* Quapropter merito nos æmulamenta locuti. tertium syllabam perperam corripit.

ÆMULANTER, adverb. (æmulor) per æmulationem. *Tertull. Præscription. 40.* Tam æmulanter affectivum (diabolus) exprime in negotiis idololatriæ.

ÆMULATIO, ōnis, f. 3. (æmulor) est studium aliquem in re aliqua æquandi aut superandi; hinc differt ab imitatione (*V. ÆMULOR* Homonym. in fin.): et accipitur cum in bonam, tum in malam partem, teste *Cic. 4. Tusc. 8. 17.* Æmulatio autem dupliciter illa quidem dicitur, ut et in laude et in vitio hoc nomen sit: nam et imitatio virtutis æmulatio dicitur —; et est æmulatio ægritudo, si eo, quod concupierit, alius potius, ipse careat.

I.) Proprie. ¶ 1. In bonam partem — a) Accipitur pro studio alterius æquandi aut superandi virtute, laude, gloria etc. sine invidia aliæ pravo affectu (It. *emulazione*; Fr. *émulation*; Hisp. *emulacion*; Germ. *Eiferer*; Angl. *emulation*): hoc autem sensu etiam absolute usurpatur. *Tac. 13. Ann. 54.* Bona æmulatio. *Nep. Att. 5. 4.* Efficiebat, ut inter quos tantæ laudis esset æmulatio, nulla intercederet obtretractio. de *Cicerone et Hortensio loquitur. Tac. Agric. 21.* Æmulatio bonoris. *Id. 2. Ann. 44.* et *Justin. præfat. gloria. Sueton. Calig. 19.* Xerxis. — Absolute. *Phædr. 2. epil. 7.* Nec hæc invidia, verum æmulatio. *Quintil. 1. 2. 22.* Excitabitur laude æmulatio. *Id. ibid. § 26.* Firmiores in litteris progressus alii æmulatio. — b) Interdum et imitandi studium significat. *Quintil. 1. 50.* Virtutes ejus (*Homeri*) non æmulacione, quod fieri non potest, sed intellectu sequi. *Id. ibid. 5. 5.* Neque ego periphrasim esse interpretationem tantum volo, sed circa eosdem sensus certamen atque æmulacionem. ¶ 2. Sæpe in malam partem accipitur pro rivalitate, seu studio alterius æquandi, aut superandi, in re præsertim mala, cum invidia et animi pravitate conjuncto (It. *rivalità, gara invidiosa, gelosia*; Fr. *rivalité, envie, jalousie*; Hisp. *emvidia, zelo*; Germ. *Eifersucht*; Angl. *riparity, competition, envy, jealousy*). *Cic. 4. Tusc. 26. 56.* Æmulatio vitiosa, quæ rivalitati similis est. *Tac. 3. Hist. 38.* Ille infensus Bleso æmulacione prava. *Id. 13. Ann. 17.* Inter Agrippinam et Domitianam infensa æmulacione exercebatur. *Cic. 1. Tusc. 19. 44.* Cum — et cupiditatem et æmulacionem erimus expertes. *Nep. Att. 10. 5.* Inter quos maxime rerum non solum æmulacione, sed obtretractio tanta intercedebat etc. *Liv. 35. 47.* Æmulatio gloriæ. *Curt. 6. 8. 2.* dignitatis. *Flor. 1. 14. 1.* imperii. *Liv. 44. 25.* Non ea regum æmulacio, ut æquo animo Persæ tantas adipisci opes — Eumenes visurus fuerit. *Curt. 1. 9. 7. 4.* Hinc Bicon quidam — ob æmulacionem infestus comparavit insidias. *Fal. Max. 2. 9. 6.* Æmulacionis instinctu. *Id. 9. 2. 8.* Consilii genere æmulacionis instincta. *Flor. 1. 11.* Æmulacione et invidia aliquid facere. *Quintil. 11. 1. 16.* Quoties dis-

cedit æmulacio, succedit humanitas. *Sueton. Ner. 23.* Æmulacio adversariorum. *Id. ibid. 11.* Æmulacionis cum Cajo Lucioque suspicio. *Tac. 3. Hist. 57.* Æmulacio municipalis. h. e. municipiorum inter se. *Plin. Paneg. 84.* Æmulacio nascitur ex conjunctione, aliter æqualitate, exardescit invidia, cujus finis est odium. *Petron. Satyr. 99.* Neque enim in amantium potestate esse furiosam æmulacionem.

II.) Translate sumptā metaphora a super. § 1. 1. b. *Plin. 25. Hist. nat. 2. 4. (8).* Verum et pictura fallax est, et coloribus tam numerosis, præsertim in æmulacione naturæ, multum degenerat transcribentium sors varia.

ÆMULĀTOR, ōris, m. 3. qui æmulatur, et aliquem æquare aut superare studet (It. *emulatore*; Fr. *émulateur*; Hisp. *emulador*; Germ. *der Nacheiferer*; Angl. *an emulator*). *Cic. 2. Att. 1. 10.* Quod Sicyonii te lædunt, Catoni et ejus æmulatori Servilio attribuas. *Seneca Ep. 124. 25.* Animus emendatus ac purus, æmulator Dei, etc. *Justin. 6. 3.* Pisandrus pro conjunctione Agessili etiam virtutum æmulator erat; contendebatque, ne a rebus gestis ejus et gloriæ splendore discederet. *Apul. Florid. 2. n. 15.* Homeri hospes, et æmulator canendi. *Id. Apolog. Vir egregie doctus, et veterum æmulator.*

ÆMULĀTRIX, icis, f. 3. quæ æmulatur (It. *emulatrice*; Fr. *celle qui cherche à imiter*; Hisp. *emulata*; Germ. *die Nacheiferin*; Angl. *a female rival*). *Cassiodor. Variar. 7. 5.* Ut quod tantis ac talibus institutionibus inventum est, æmulatrix posteritas in suum commodum custodiret.

ÆMULĀTUS, us, m. 4. idem quod æmulatio, seu studium alterius æquandi aut superandi (*V. ÆMULATIO* I.). — a) In bonam partem. *Tac. Agric. 46.* Admiratione te potius, quam temporalibus laudibus, et — æmulato decoremus. *Pleræque tamen Edit. leg. æmulacione.* — b) In malam partem. *Tacit. 3. Hist. 66.* Non exercitiis securitatem, nisi extincto æmulatu rediturum. *Id. 13. Ann. 46.* Otho ne in Urbe æmulatus ageret, provincie Lusitanie præficeret.

ÆMULŌ, as, avi, ātum, are, a. 1. unde æmulor; et in bonam partem usurpatur ab *Apul. 1. Met. 23.* Si patris tui virtutes æmulaveris.

ÆMULOR, āris, ātus sum, āri, dep. 1. (æmulus). Part. *Æmulans* I. 2. a. et b.; *Æmulatus* I. 1. b.; *Æmulandus* I. 1. a. Proprie est aliquem æquare aut superare studeo, aut rem aliquam adhibita contentione et conatu assequi studeo; hinc differt ab imitari (*V. Homonym. in fin.*); et accipitur cum in bonam, tum in malam partem *V. ÆMULATIO* (It. *emulare, gareggiare*; Fr. *rivaliser, lutter avec*; Hisp. *emular*; Germ. *eine Person oder Sache irgendwie zu erreichen streben*; Angl. *to emulate*).

I.) Proprie. ¶ 1. Accipitur in bonam partem cum de hominibus, tum de rebus. — a) De hominibus occurrit sæpe cum Accus., raro admodum cum Dat., sæpius absolute. *Nep. Epam. 5.* Quod me Agamemnonem æmulari putas, falleris. *Horat. 4. Od. 2. 1.* Pindarum quisquis studet æmulari. Cf. *Quintil. 10. 2. 17.* et *62. Plin. 5. Ep. 15.* Una dileximus omnes fere, quos ætas nostra æmulandos tulit. Adde *eumd. 4. Ep. 8.*, *Gell. 17. 10.* et *Curt. 9. 4. 23.* — *Quintil. 10. 1. 122.* Consummati jam patroni veteribus æmulantur. *V. Spalding. ad h. l.* — *Plaut. Mil. glor. 3. 2. 26.* Quoniam æmulari non licet, nunc invides. *Quintil. 1. 3. 11.* Cum (pueri in scholis), positis invicem cujusque generis questionibus, æmulantur. *Tac. 6. Ann. 29.* Labæ per abruptas venas sanguinem effudit; æmulataque est conjux Pareæ. *Id. 3. ibid. 55.* Æmulandi auctor. — b) De rebus semper cum Accus. *Ter. Andr. prol. 20.* Quorum æmulari exoptat negligentiam potius, quam istorum obscurem diligentiam. *Cic. Flacc. 26. 63.* Quæ (*Massilia*) — sic optatum consilio gubernatur, ut omnes ejus instituta laudare facilius possint, quam æmulari. *Liv. 1. 18.* Studia alioquin æmulari. *Tac. 3. Hist. 81.* Studium philosophiæ et placita Stoicorum æmulatus. *Liv. 7. 7.* et *Tac. Agric. 15.* Æmulari virtutes. *Curt. 6. 2. 2.* inorem alioquin. *Id. 6. 6. 2.* Persicæ regiæ par deorum potentia fastigium. *Quintil. 8. 2. 29.* brevitate. *Tac. 2. Hist. 68.* severitatem alioquin. *Gell. 17. 20.* ea, quæ in Platonis oratione demirantur. ¶ 2. In malam partem usurpatur pro invidiose contendere, invidere cum de hominibus, tum de rebus, et sæpe quoque absolute. — a) De hominibus semper cum Dat. *Cic. 1. Tusc. 19. 44.* Conique corporis facilius inflammari soleamus ad omnes fere cupiditates, eoque

magis incendi, quod iis æmulemur, qui ea habeant, quæ nos habere cupimus; profecto beati erimus, cum, corporibus relictis, et cupiditatem et æmulationem erimus expertes. *Id.* 4. *ibid.* 26. 56. Obrectare vero alteri, aut illa vitiosa æmulatione, quæ rivalitati animis est æmulari, quid habet utilitatis? cum sit æmulantis angustia alieno bono, quod ipse non habeat; obrectantis autem, angustia alieno bono, quod idem etiam alius habeat. *Justin.* 6. 9. Cui æmulari conuevant. — b) De rebus occurrit cum Dat., aut cum Accus. *Tac.* 12. *Ann.* 64. Et utraque impudica, infamis, violenta haud minus vitii æmulabantur, quam si qua ex fortuna prospera acceperant. — *Propert.* 2. 25. 19. Ipse meas solus, quod nil est, æmulor umbras: Stultus quod stulto sæpe timore tremo. *V. UMBRA.* — c) Absolute, et interdum cum præp., ut cum aliquo, inter se, aut cum infinito. *Cic.* 4. *Tusc.* 26. 56. At etiam æmulari utile est, obrectare, misereri. *Quintil.* 12. 10. 43. Passim qui oderant, qui inuidebant, qui æmulabantur etc. — *Liv.* 28. 43. Tamquam mihi ab infimo quoque periculum sit, ne mecum æmuletur. *Tac.* 2. *Hist.* 81. Emulationem inter se regum paratus. — *Id.* 2. *Hist.* 62. Ac pleraque municipia et coloniae æmulabantur corruptissimum quemque adolescentium pretio illicere.

Homonym. *Æmulatio* et *imitatio* inter se differunt. *Imitatio* enim est studium aliquod simile faciendi; *æmulatio* est animi motus, quo alios bonore, gloria, aut in re alia quacumque æquare et superare conamur; hinc *imitatio* rem, *æmulatio* personam spectat; *imitatio* fere semper moderate agit et laude digna est, *æmulatio* facile in vitium degenerat. *Plin.* 7. *Ep.* 30. Tu mihi bonum animum facis, qui libellos meos de ultione Helvidii Demosthenis orationi xatæ Medici confers. Quam sane, cum componerem illos, habui in manibus, non ut æmularer (improbum enim ac pæne furiosum), ut tamen imitarer et sequerer tantum, quantum diversitas ingenii maxime et minimi, aut causæ similitudo pateretur. *Id.* 1. *ibid.* 2. Tentavi enim imitari Demosthenem. — Nec materia ipsa huic (vereor ne improbe dicam) æmulationi repugnauit. *Quintil.* 1. 2. 26. Sicut Gruiore in litteris profectus alit æmulatio; ita incipientibus atque adhuc teneris condiscipulorum quam præceptoris iucundior, tom ipso quod facilius, imitatio est. *Vellej.* 1. 17. 6. Alit æmulatio ingenia, et nunc invidia, nunc admiratio imitatio nem accendit.

ÆMULUS, a, um, adject. Est a Græco αἰμύλος (ait *Forcellinus*) festivus, acer, (quod ab αἶμα sanguis). Latini vero, qui sæpissime Æolicam dialectum imitati sunt, aspiratiouem tollunt: nam Scholiastes ad *Aristophan.* *Lysistr.* 1271. δασύνεται, inquit, αἰμύλιν κοινῶς, τῶν δὲ Αἰολίων ἐστὶ ψιλῶν. *Döderlein* vero (*Latein.* *Synonym.* *Tom.* 3. p. 63.) putat hanc vocem coniungendam esse cum *imitari* et *similis*, necnon cum Germ. *nachahmen*, *ähnlich* etc.: quibus addendum arbitror Sanser. *sama*, h. e. par, similis. — *Æmulus* proprie est qui similis est vel similis fieri conatur, qui alterum in re quapiam æquare et superare studet, conatu curaque adhibita, et usurpator cum in bonam, tum in malam partem (It. *emulo*, *emulatore*; Fr. *qui tâche d'imiter*, *émule*; Hisp. *emulo*, *emulador*; Germ. *ähnend*, *nahekommend*, *Gleichheit mit etwas austrebend*; Angl. *an emulator*).

I.) Proprie. — 1. In bonam partem usurpatur de hominibus. — a) Raro admodum stricto sensu pro pari, simili. *Tac.* 13. *Ann.* 3. Bictator Cæsar summis oratoribus æmulus. h. e. par erat, vel habendus est. — b) Sæpissime est qui alterum in re quapiam æquare et superare studet; qua significatione occurrit fere semper cum Dat. aut Gen., necnon frequenter substantivi more. *Plaut.* *Rud.* 1. 4. 20. amr. Sed videre expeto te. PAL. Mihi es æmula. h. e. nie studio æquas. *Pacuvius* apud *Cic.* 2. *Herenn.* 26. 42. Me æquum est frateris armis mihi quæ adjudicari, vel quod propinquus vel quod virtute æmulus. *Virg.* 10. *Æn.* 371. Spemque meam patriæ, quæ nunc subit æmula laudi. *Id.* 5. *ibid.* 187. partem rostro premit æmula Pristis. — *Cic.* *Cæl.* 14. 34. Nonne te — Q. illa Claudia æmulam domesticæ laudis in gloria muliebri esse admonerat? *Id.* 2. *Phil.* 12. 28. Me potissimum testatus est, se æmulum meorum laudum extitisse. *Id.* *Muren.* 29. 61. Zeno, cuius inventorum æmuli Stoici nominantur. *Id.* 1. *Invent.* 53. 101. Eiusdem audaciæ æmulus. *Horat.* 1. *Ep.* 19. 75. Lin-

gua Timagenis æmula. *Liv.* 21. 41. Utrum Hannibal hic sit æmulus itinerum Herculis. Hinc æmulum esse cum Accus. est imitari in *Sall.* apud *Non.* p. 239. 6. *Merc.* Sed Pompejus — similem fore se credens Alexandro regi, facta consuetudine ejus quidem æmulus erat. — *Cic.* 1. *Invent.* 28. 43. Qui — auctoritatis ejus et inventionis comprobatores atque æmuli. *Id.* *Marcell.* 1. 2. Illo æmulo atque imitatore studiorum ac laborum meorum quasi socio a me et comite distracto. *Quintil.* 10. 1. 123. *Æmulus* Platonis. *Id.* 11. 3. 8. Ciceronis. *Id.* 12. 10. 9. Citra æmulum. h. e. sine æmulo. *Tac.* 16. *Ann.* 22. *Æmuli* Brutorum. *Gell.* *Præfat.* Eiusdem musæ æmulus. h. e. ejusdem studiorum sectator et studiosus: quod in proverbium abiisse notat *Erasm.* in *Adag.* — *Forcellinus* affert etiam *Ciceronis fragm.* apud *Non.* 4. 13. Optimum æmulus doctrina, artibus, studiis. Sed *Merc.* p. 239. 10. aliter omnino legit et manum exhibet locum. — 2. In malam partem sæpe substantivi more usurpatur — a) Pro obrectatore, invido, modo absolute, modo cum Gen. aut Dat., aut interdum cum Accus. et præp. in, ad. *Virg.* 6. *Æn.* 173. de *Misena*: *Æmulus* exceptum Triton (si credere fas est) Inter saxa virum spumosa immererat unda. *Horat.* 3. *Od.* 16. 14. *Æmuli* reges. *Plin.* 36. *Hist. nat.* 12. 16. (75). Successores aut æmuli insidiantes. *Vellej.* 2. 109. *Æmulum* agere. *Tac.* 2. *Hist.* 73. Nullo æmulo. *Id.* 3. *Ann.* 8. Quem, remoto æmulo, æquorem sibi sperabat. — *Sall.* *Cat.* 10. Carthago, æmula imperii Rom. *Vellej.* 2. 1. Remoto Carthaginis metu, sublataque imperii æmula. *Curt.* 5. 7. 2. et *Justin.* 9. 7. *Æmulus* regni. *Sueton.* *Ner.* 6. Qui eum, tamquam Britannici æmulum, strangularent. — *Tac.* 12. *Ann.* 54. Ad deterriam æmulus. *Apul.* 1. *Met.* 4. In convivas æmulus. ubi alii aliter leg. — b) Hinc et pro rivali accipitur. *Ter. Eun.* 2. 1. 8. Istum æmulum, quod poteris, ab ea pellito. *Id.* *ibid.* 4. 1. 9. Ibi illa cum illo sermonem occipit: Miles vero sibi putare adductum ante oculos æmulum. *Cic.* 7. *Verr.* 31. 82. Si non tamquam virum, sed tamquam æmulum removisset. *Ovid.* 2. *Art. am.* 436. Et, si nulla subest æmula, languet amor. Adde *Cic.* 6. *Att.* 3. 7. et *Plin.* 6. *Ep.* 31.

II.) Translate de inanims. — 1. In bonam partem. — a) A Poetis usurpatur pro certante. *Horat.* *Art. Poet.* 202. Tibia non, ut nunc, orichalco vineta tubæque æmula. *Sil.* *It.* 4. 4. facta æmula Herculei laboris. *Id.* 5. 439. crinibus æmula barba. *Martial.* 4. 42. Pæstaniis rubeant æmula labra rosis. *Id.* 13. 118. Tuscis æmula vina cadis. — b) In prosa quoque oratione, sed post auream Augusti ætatem æmulus occurrit de inanims pro simili et quasi certante. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 17. 29. (63). Quas (*mustelas*) — lacus Rhetici Brigantinus æmulas marinis generat. *Id.* 12. *ibid.* 9. 19. (36). Ita vocatur arbor æmula gummi. *Id.* 15. *ibid.* 18. 19. (68). Quædamque (*ficus*) et piris magnitudine æmula. *Id.* 2. *ibid.* 8. 6. (36). *Sidus* (*Veneris*) æmulum Solis ac Lunæ. *Apul.* 1. *Met.* 19. Lenis fluuius, argento vel vitro æmulus in colorem. — 2. Item in malam partem de abstractis ponitur pro adverso. *Virg.* 5. *Æn.* 415. Dum melior vires sanguis dabat, æmula necdum Temporibus geminis canebat sparsa senectus. *Colum.* 5. *R. R.* 6. Ne æmula umbra viti noceat. *Tertull.* *Apolog.* 48. *Æmula* substantia. h. e. quæ sibi invicem adversantur, ut aqua et ignis.

ÆNARIA. Vocabulum a Lexico expungendum; occurrit enim tantum in *Not. Tyr.* p. 164.

ÆNATOR, oris. *V. AENEATOR.*

ÆNÆÆ vel ænææ fulloniæ, apud *Plin.* 27. *Hist. nat.* 10. 66. (92), videntur esse ænæa vasa, quibus fullones utuntur lavandis poliendisque vestibus.

ÆNEATOR vel æneator, oris, m. 3. (æneus) tubicen, buccinator, ita dictus ab ænæa tuba, quam inflat: quamquam generatim, ut docet *Paul. Diac.* p. 20. 7. *Müll.* *Æneatores* cornicines dicuntur, id est, cornu canentes. ubi nonnulli ante *Müll.* legant æneatores (It. *trombetta*, *cornetta*; Fr. *trompette*; Hisp. *trompeta*, *trompetero*; Germ. *der Blechmusiker* oder *Trompeter*; Angl. *a trumpeter*). *Sueton.* *Cæs.* 32. Interque eos et æneatores, rapta ab uno tuba, prosiluit ad flumen, et ingenti spiritu classicum exorsus etc. Adde *Ammian.* 24. 4. *Inscript.* apud *Mommsen.* 4232, quæ est apud *Orell.* 4059, et pertinet ad annum post Chr. n. 200. IMP. CAESARI L. SEPTIMIO SEVERO — COLLEGIUM AENEATOR. *Inscript.* apud *Henzen.* 6793. MINERVÆ AENEATO-

RES COH. I. SEQ. ET RAVR. EQ. V. 3. L. L. M. *Inscript.* apud *Orell.* 1887, in qua D. Junius D. F. dicitur æneator *Leg. VII.* spuria videtur *Henzenio* (*Inscript. Latinar.* etc. *Vol.* 3. p. 164.). — *Scalig.* ad *Paul. Diac.* l. cit. docet, diser men esse inter cornicines et æneatores seu tubicines Romæ et in castris. Romæ enim æneatores comitia tributa convocabant, cornicines centuriaria (*Gell.* 15. 27.). In castris ad tubicinem seu æneatorem milites tantum movebantur, ad cornicines etiam signa. Præterea in iisdem castris a tubicine vigiliæ committentur et, finitis horis, a cornicine revocabantur, ut *Veget.* 3. 8. docet. — Etiam in publicis ludis æneatores adhibebantur, fortasse ut tuba commissionis signum daret, ut colligi videtur ex *Seneca Ep.* 84. 10.

ÆNEOLUS vel æneolus, a, um, deminut. ab æneus: et de parvis rebus ex ære factis dicitur. *Petron.* *Fragm.* *Tragur.* 73. *Burmamn.* *Aeneoli* piscatores. h. e. parva signa æneæ piscatores referentia. Alii pro piscatores alia substituunt. *Paul. Diac.* p. 28. 3. *Müll.* *Aeneolum*, quod ex ære fit, dicimus.

ÆNEUS vel æhæneus vel æneus, a, um, adject. (æs, æris). Cum vox æneus apud Poetas nunquam trisyllaba, sed semper quadrisyllaba occurrat; in prosa quoque oratione æneus legendum esse recte docet *Klotz.*: postremam itaque formam æneus, etiam in derivatis, inserimus, tantum ne veteribus Editt. adversaremur. — De h in æhæneus inserta hæc docet *Gell.* 2. 3. H litteram, sive illam spiritum magis, quam litteram, dici oportet, inserebant eam veteres nostri vocibus verborum firmandis roborandisque, atque id videntur fecisse studio et exemplo linguæ Atticæ. — Sic *lachrimas*, sic *sepulchrum*, sic *æhæneum* — dixerunt. Idem *Gell.* paullo post ait se vidisse in libro *Æneidos* secundo, quem ipsius Virgilius fuisse credebat, æneus sine h scriptum esse. — Ceterum æneus est ex ære factus, sive ex quadam plurium metallorum mixtura *V. ÆS* (It. *di bronzo*, *rame ovvero ottone*; Fr. *d'airain*, *de bronze*, *de cuivre*; Hisp. *de alambre*, *de bronce*, *de acôr*; Germ. *aus Erz*, *æhern*, *bronzern*, *kupfern*; Angl. *made of copper or brass*, *brazen*).

I.) Proprie. — a) De materia, ex qua res aliqua constat. *Cato R. R.* 11. 2. *Aeneus* orbis. *Id.* *ibid.* 10. 2. orbis. *Id.* *ibid.* 98. 2. et *Liv.* 8. 20. omnia. *Cic.* 6. *Ferr.* 1. 1, *Varro* 3. *R. R.* 2. 8., *Horat.* 2. *Ep.* 1. 249. et *Liv.* 27. 6. et 31. 50. signa. *Cic.* 6. *Verr.* 26. 60. candelabra. *Id.* 9. *Phil.* 6. 13. statua. *Id.* 3. *Off.* 9. 39. equus. *Id.* 2. *Invent.* 23. 69. tropæum. *Id.* 3. *Nat. D.* 12. 30. Nihil argenteum, nihil æneum. *Nep.* *Iphicr.* 1. Lorice ferreæ atque æneæ. *Id.* *Acib.* 6. coronæ. *Plaut.* *Pseud.* 2. 2. 60., *Varro* 5. *L. L.* 125. p. 49. *Müll.* et *Colum.* 12. *R. R.* 20. 1. vasa. *Liv.* 2. 33. columna. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 56. 57. (201). tuba. *Liv.* 41. 13. vacca. *Curt.* 4. 3. 25. clipei. *Quintil.* 6. 3. 98. Sphinx. *Martial.* 11. 75. theca. *Gell.* 16. 19. simulacra. *Servius* ad *Virg.* 8. *Æn.* 300. navis. h. e. ærata, seu ære in prora munita. *Varro* 9. *L. L.* 83. p. 225. *Müll.* et *Cajus Instit.* 1. 119. Emptus est hoc ære æneæque libra. h. e. libra quæ æneæ lances habebat, aut in qua æs appendebatur. *Horat.* 2. *Sat.* 3. 183. Latius ut in Circo spatietur et æneus ut stes. h. e. ut tibi æneæ statua habitu stantis ponatur: veteres Editt. leg. aut æneus. — b) Interdum æneus dicitur, qui colore est æris. *Sueton.* *Ner.* 2. de *Cn. Domitio Aenobarbo* juxta *Licinium Crassum*: Non esse mirandum, quod æneam barbam haberet, cui os ferreum. cor plumbeum esset.

II.) Translate. — 1. *Aeneus* ponitur pro perpetuo, firmo, indissolubili. *Horat.* 1. *Ep.* 1. 68. Sic murus æneus esto, Nil conscire sibi et nulla pallescere culpa. *Id.* 3. *Od.* 9. 18. Diductusque iugo cogit æneus. *Id.* 3. *ibid.* 16. 1. Inclusam Danaen turris æneæ etc. Adde *Ovid.* 2. *Amor.* 19. 27. et cf. *Soph.* *Antig.* 944. χαλκώδετοι αὐλαί. — 2. *Aeneum frumentum*, de quo fit mentio in *Cod. Theod.* 14. 25. 1., qui est de frumento *Carthaginiensi*, alii putant dictum esse, quod ex æneæ tabulæ præscripto pensaretur, vel ex tessera, fortasse æneæ: alii rectius, quod in ære penderetur, ut de ærariis annonis in v. *ÆRARIUS* dicitur. Alii tamen aliter; et sunt etiam qui alio modo legendum putant. — 3. Etiam de mundi ætate dictum est ab *Ovid.* 1. *Met.* 125. Tertia post illas successit æneæ proles. — NB. *Aeneus* est etiam cognomen Rom., de quo *V. ONOM.*

Aeneum, i. n. 2. substantivorum more pro æneo

vase legitur apud *Cat. R. R.* 11. 2. et *Plin.* 29. *Hist. nat.* 2. 10. (35). V. *Aenum* in fine v. *AENEUS*.

ANIGMA, ātis, n. 3. (αἰνύγμα, ab αἰνίσσασθαι obscure significo, loquor, innuo). In Dat. plur. habet *anigmatis*, non *anigmatibus*; sic enim consuetudo obliuiscit in huiusmodi Græcis nominibus tertiæ declinationis V. *Charis.* 1. p. 38. *Putsch.* et voc. **EMBLEMA** et **EPIGRAMMA**. — Enigma proprie significat obscuram allegoriam, seu involutum sermonem, aut quæstionem, in qua per acutam festivamque verborum circuitiōnem aliquid interpretandum proponitur, aut intelligendum significatur (It. *enigma*, *indovinello*; Fr. *énigme*; Hisp. *enigma*; Germ. *das Räthsel*; Angl. *an enigma*). ¶ 1. Proprie et stricto sensu. Enigma est illud *Virg.* 3. *Ecl.* 104. *Dic quibus in terris etc.*, ubi puteus intelligi videtur; ubi *Servius*: Sciendum, ænigmata hæc, sicut fere omnia, carere aperta solutione: et illud apud *Gell.* 12. 6. *Semel, minusne, an bis minus, non sat scio: An utrumque eorum, ut quondam audivi dicier: Jovi ipsi regi noluit concedere*: ubi deus Terminus notatur. Apud *Charis.* 4. p. 247. *Putsch.* Mater nē genuit: eodem mox gignitur ex me. h. e. aqua genuit glaciem, quæ postea in aquam solvitur. *Quintil.* 8. 6. 52. Hæc allegoria, quæ est obscurior, ænigma dicitur. *Id.* 6. 3. 51. Pervenit res usque ad ænigma. *Gell.* 1. cit. Quæ Græci dicunt ænigmata, hoc genus quidam e nostris veteribus sirpos appellaverunt. ¶ 2. Hinc latiori sensu quodvis obscurius dictum ænigma appellatur. — a) Generatim. *Cic.* 2. *Divinat.* 64. 132. Obscuritates et ænigmata somniorum. *Id.* 7. *Att.* 13. 1. § 1. Enigma Oppidiorum ex Vella plane non intellexi. *Juvenal.* 8. 50. Qui juris nodos et legum ænigmata solvat. *Petr.* *Satyr.* 41. Enigma, non res aperta. — b) Peculiariter apud Rhetores ænigma dicitur obscurior allegoria; ideoque inter vitia orationis ponitur a *Cic.* 3. *Orat.* 42. 167. et *Quintil.* 8. 6. 52. et 53. et 6. 3. 98. — c) Item peculiariter ponitur et pro religionis mysterio ab *Arnob.* 3. 15. *Ægyptiorum* ridetis ænigmata, quod mutorum animantium formas divinis inseruerunt causis. — d) Apud *Prudentium* accipitur pro imagine, figura, seu lineamentis, per quæ cuiusque imago intelligitur, ut *Cather.* 10. qui est hymn. circa *Exseq.* v. 148. Non immemor ille requirit Sua munera flector et auctor, Propitius ænigmata vultus. *Et nepi στεφ.* 3. de *pass. Laurent.* 118. Is ipse tantum non habet *Argentorum* ænigmatum Augustus, arcem possidens, Cui numerus omnis scribitur. h. e. tantum nummorum Augusti imagine cusprum. Videtur *Prudentius* hanc vocis notionem hausisse ex *1. Corinth.* 13. 12., ubi inter se opponuntur videre in ænigmati, et de facie ad faciem.

ENIGMATICUS, a, um, adject. (αἰνυματικός) obscurus instar ænigmatis (It. *enigmatico*; Fr. *énigmatique*; Hisp. *enigmático*; Germ. *räthselhaft*; Angl. *obscure, ambiguous*). *Cassiod.* 9. *Hist. Eccl.* 4. Ille clarum esse somnium dixit, et nihil ænigmaticum, nihil dubium continere.

ENIGMATISTÆ vel *Enigmatistæ*, æ, m. 1. (αἰνυματιστής) qui ænigmata solvit, aut proponit, seu obscure loquitur. *Sidon.* 8. *Ep.* 6. Veterinosus legalium questionum ænigmatista. Alii leg. ænigmatistæ retenta Græca terminatione. *Augustin.* 4. *Quæstion. in Num. quæst.* 45. Quid sint ænigmatistæ, ideo non apparet, quia non sunt in consuetudine litteraturæ nostræ. *Et mox*: Enigmatistæ sunt, quos poetas nos appellamus, eo quod poetarum est consuetudo miscere carminibus suis ænigmata fabularum.

ÆNIPES vel *abnipēs* vel *anipes*, pēdis, adject. æneus pedes habens, Gr. *χάλκρεπος*. *Ovid.* *Heroid.* 6. 32. Narrat ænipedes Martis arasse boves. *Est qui legit* Narrat et anipedes: alii Narrat acripedes. h. e. veloces instar aeris, ἀερίρεδες; alii denique Retulit æripedes. *Heinsius* priorem lectionem retinet. *Prudent.* 1. *advers. Symmach.* 351. Cruribus anipedum, si fas est credere, equorum duas priores vocales in diphthongum licenter conjunctit.

ÆNITOLOGIUM (metrum) constat dactylis et iambis penthemimeris, ut est hoc: *Carmina bella magis vellent sonare*. Ita *Servius* in *Centim.* p. 1825. *Putsch.* Dictum videtur a Græcis αἰνέτης laudator, et λόγος sermo; quasi laudis carmen.

ÆNĒLUM vas ex ære parvum. *Paul.* *Diac.* p. 28. 4. *Müll.*

ÆNEUS vel *āneus*, a, um, adject. (æs, æris). *Aeneus* vel *aheneus* est antiquior atque usitator forma

apud Poetas pro *aeneus* vel *aheneus*. — Idem quod *aeneus* vel *aheneus*, de cuius significatione et interpretatione V. supra.

1.) Proprie de materia, ex qua quid constat. *Cato R. R.* 11. 2. Aenum coculum. *Lucret.* 1. 316. signa. *Id.* 5. 1293. et *Virg.* 4. *Æn.* 513. falces. quæ post ferri inventionem in opprobrium versæ sunt, ut citatis locis docetur, quia tantummodo usum habuerunt in secandis herbis ad veneficia. *Ovid.* 7. *Met.* 226. curvamen falcis ænæ. *Virg.* 6. *Æn.* 228. cadus. *Id.* 9. *ibid.* 165. crateres. *Id.* 1. *ibid.* 453. fores. *Id.* 4. *ibid.* 22. labrum. *Id.* 7. *ibid.* 633. thoraces. *Ovid.* 2. *Fast.* 377. acus. *Propert.* 4. 2. 61. forma. *Id.* 4. 10. 33. cornu. *Val. Flacc.* 7. 595. juga. *Stat.* 6. *Theb.* 226. cassis. *Id.* 4. *ibid.* 47. moles. h. e. scutum.

II.) Translate. ¶ 1. De armorum splendore, quæ ex ære constabant. *Virg.* 2. *Æn.* 470. Pyrrhus exultat telis et luce coruscus ænea. ¶ 2. Ponitur pro duro, forti, munito. *Horat.* 1. *Od.* 33. 18. Clavos trabales et cuneos manu Gestans ænea. ¶ 3. Item pro duro, inexorabili. *Stat.* 3. *Theb.* 380. ænea precando Flectere corda paro.

Aenum vel *āhenum*, i, n. 2. substantivorum more. ¶ 1. Proprie est vas ex ære aliove consimili metallo, in quo aqua calefit ad lavandum, vel ad alios usus: et differt a *cacabo*, qui proprie est vas ad carnes elixandas et ad pulmentarium coquendum, ut docent *Paul.* *Dig.* 33. 7. 18. et *Serv.* ad illud 1. *Æn.* 217. *Litore ænea locant alii*. Hoc tamen discrimen non est perpetuum. Nam *aenum* sæpissime usurpatur etiam de vase ad cibos coquendos (It. *caldaja, calderone*; Fr. *chaudière, chaudron*; Hisp. *caldera*; Germ. *ein ehernes oder kupfernes Gefass*; Angl. *a brazen vessel, a caldron*). *Cato R. R.* 11. 2. Operculum æni unum. *Varro* apud *Non.* p. 547. 27. Ut fere habent *aenum* (*Merc. leg. aeneum*) aliqui venditant olcum. *Vitruv.* 5. 10. 1. Aena supra hypocaustum tria sunt componenda. Adde *Dig.* 19. 1. 38. § 2. *Virg.* 1. cit. et 1. *G.* 296. et 6. *Æn.* 643. *Horat.* 2. *Ep.* 2. 169. et 1. *Met.* 645. et 7. 279. et *Rem. am.* 707., *Seneca Med.* 666. et *Thyest.* 60. et 1061. *Juvenal.* 15. 81. totum corrosis ossibus edit *Victrix* turba, nec ardenti decoxit æneo. — Sæpe usurpatur de vase, in quo coquuntur colores ad tingendas lanas, et præsertim purpura. Hinc varia habet epitheta ex iis locis, in quibus purpura magno fuit in pretio. *Ovid.* 3. *Fast.* 822. Hanc (*Pallada*) cole, velleribus quisquis ænea paras. *Marial.* 14. 133. Non est lana mihi mendax, nec mutor æno: Sic placeant *Tyria*, me mea tinxit ovis. *Id.* 10. 16. Quidquid *Agenoroe* *Tyros* improba cogit æno. *Claudian.* 2. *Ilapt. Pros.* 95. quæ velleræ tantum *Ditibus Assyrii* spuma fucantur æni. *Seneca Herc.* *Ed.* 663. *Sidonium aenum*. *Stat.* 1. *Silv.* 2. 151. *Tyrium*. *Sil.* 16. 177. *Gætulum*. *His* et aliis similibus poetarum locis intelligitur purpura. ¶ 2. Translate *aenum* *Fabretti* iudicio *Inscript.* p. 678. est idem atque *aenum* frumentum in *Cod. Theod.* 14. 25. 1. inemoratum (V. *AENEUS* II. 2.). *Inscript.* apud *eumd.* 1. cit. n. 40. D. *CLAYDIUS D. LIBERT. PATROCCLUS* AENI DISPENSATOR. Adde *ibid.* n. 41. et 42. Hinc juxta *Fabretum* æni dispensator idem esset ac *dispensator a frumento*, qui memoratur in *Inscript.* apud *Orell.* 895. et in alia apud *Mommsen.* 2464.

ÆQUIPYLE, arum, f. plur. 1. vox a Græcis composita ventorum portas significans, ab ἄλος ἶος ἶος, vel etiam ventus, et πύλη, porta. Apud *Vitruv.* 1. 6. 2. æquipylæ æræ dicuntur vasa ad cognoscendam ventorum rationem facta: hæc habent foramen angustissimum, quo aquæ infunduntur; collocanturque ad ignem, et antequam caleant, non habent ullum spiritum; simul ac autem fervere ceperint, efficiunt ad ignem vehementem flatum. Ita scire et iudicare licet et parvulo brevissimoque spectaculo, de magnis et immensibus cæli ventorumque naturæ rationibus; nempe ex impetu, vel levitudine flatus erumpentis. Hæc in Glossis vocantur *ollæ animatoriæ*. Sed *Vitruvii* lectio est admodum incerta; et recte *Alotz.* putat saltem legendum esse *Eoli pylæ*.

ÆON, ōnis, n. 3. αἰών, vox Græca, sæculum æternitatemve significans. Usurpatur sæpe a *Tertull.* *Præscript. advers. hæret.* 33., 34. et 49. et *advers. Valentin.*, ubi multa de fabula triguina *Æonum*, partim marium, partim seminarum, quos *Valentinus* hæreticus commentus est, deosque esse voluit. *Æonis* figuram habes apud *Zoega Bassoril.* *Tom.* 2.

p. 32. tab. 59. et apud *Zabus* in *Bibliot. Ital.* *Tom.* 2. p. 203., qui pluribus argumentis probant, illius symbolum in sacris Mithriacis fuisse hominem nudum quatuor alis et capite leonino insignitum, cujus corpus serpens septenis circumligat spiris. De ratione nominis V. *Heynium Opuscul.* *Tom.* 6. p. 227.

ÆPOLLUS, i, m. 2. Græca vox αἰπόλος, caprarius (It. *caprajo*; Fr. *chevrier*; Hisp. *cabretizo*; Germ. *der Ziegenhirt*; Angl. *a goat-herd*). *Hygin.* *Astron.* 2. 1. Callisto in ursæ speciem conversa a quibusdam æpolorum (*MSS. Codd. leg. Ætolorum*) capta. *Inscript.* apud *Fabretti* p. 215. n. 549., in quo *Æpulus* est nomen servile, hanc vocem confirmat.

ÆQUABILIS, e, adject. (æquo). *Coniug.* *Æquabilior* I. et II. a. Proprie æquabile est id, quod alteri aut æuari potest, aut æqualis vel par haberi, ut ait *Fronto de differ. voc.* p. 2198. *Putsch.* *Æqualis* alterius stature par, æquabile quod æuari potest.

1.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu æquabile est id quod alteri par fit, vel eadem est proportione cum altero; sed raro admodum occurrit. *Plaut.* *Capt.* 2. 2. 52. Vis hostilis cum istoc fecit meas opes æquabiles.

¶ 2. Sæpius æquabilis est qui pariter in omnes et æqualiter distribuitur, æqualis, par ac propterea etiam uniformis: hinc æquabilis frequenter cum *perpetuo*, *perenni* etc. coniungitur (It. *equabile, eguale, uniforme*; Fr. *égal, pareil, uniforme*; Hisp. *igual, parejo, uniforme*; Germ. *gleich bleibt, gleich mässig, gleichförmig, sich gleich bleibend*; Angl. *equable, equal, uniforme*). *Cic.* 2. *Nat.* D. 45. 116. Partes undique æquabiles. *Id.* 2. *Off.* 11. 40. *Æquabilis* prædæ partitio. *Id.* 1. *Nat.* D. 19. 50. In qua necesse est eam esse naturam, ut omnia omnibus, paribus paria respondeant: hanc *ισονομία* appellat *Epicurus*, id est æqualem tributionem. *Id.* *Flacc.* 14. 32. *Æquabilis* descriptio sumptus. *Sueton.* *Domit.* 3. *Æquabilis* mixtura vitiorum atque virtutum. *Cic.* 2. *Nat.* D. 9. 23. Motus certus et æquabilis. h. e. qui semper idem durat, nec modo velocius, modo tardius agitur; quique a nostris Mathematicis uniformis dicitur. — *Cic.* 2. de *republ.* 5. 10. Perennis annis et æquabilis. *Id.* 5. *Ferr.* 47. 112. Perpetua atque æquabilis satio. *Id.* post *red.* ad *Quir.* 1. 2. Prospera, æquabilis perpetuaque fortuna. *Lactant.* 2. 11. 2. Perpetua temperies et ver æquabile. *Cic.* 5. *Fin.* 12. 36. Moderati æquabilesque habitus corporis. *Sall.* *Jug.* 57. Pulveris vis æquabilis. h. e. quæ semel exorta diu et æqualiter durat. *Cæc.* *Aurel.* 1. *Tard.* 1. *Æquabili*, lucido et mediocriter calido loco. *Cic.* 2. *Tusc.* 27. 65. *Æquabilis* patientia. *Sall.* *Jug.* 71. Vir fama æquabili et inviolata. h. e. æque bona apud omnes. *Tac.* 4. *Ann.* 20. *Æquabili* auctoritate apud aliquem vigere. h. e. moderata et constanti. *Seneca* *Ep.* 74. 15. Virum illis maior est et æquabilior firmitas.

II.) Translate. — a) Ponitur præcipue de jure, quod unicuique suum tribuit, et nulla personarum acceptione par est in omnes, ut definit *Cic.* 2. *Invent.* 22. 68. Par est, quod in omnes æquabile est. *Id.* 1. *ibid.* 2. 2. et 53. 102., et 2. *Off.* 12. 42. Jus æquabile. *Id.* 1. ad *Q. fr.* 1. 11. § 32. Juris æquabilis ratio. *Id.* 5. *Att.* 20. 1. Nihil ex juris dictione æquabilis, nihil lenius, nihil gravius. *Id.* *Cæc.* 23. 70. Etenim hoc (jure civili) sublato — nihil est, quod æquabile inter omnes atque unum omnibus esse posset. h. e. æqualiter divisum. *Id.* 2. de *republ.* 37. 62. Quod non esset (hic status reipubl.) in omnes ordines civitatis æquabilis. — b) Raro de personis ponitur. *Tac.* 6. *Ann.* 31. Fides Romanis, æquabilis in suos. *Id.* 4. *Hist.* 3. Civis, senator, maritus, gener, amicus: cunctis vitæ officiis æquabilis. — c) Sæpius de oratione. *Cic.* 1. *Off.* 1. 3. *Æquabile* et temperatum orationis genus. h. e. sine asperitate, sine salebris, quæ aures offendant, facile et in facilitate constans. *Id.* 2. *Orat.* 15. 64. Genus orationis fuscum atque tractum, et cum lenitate quadam æquabili profluens. *Id.* *ibid.* 13. 54. Tractus orationis lenis et æquabilis.

ÆQUABILITAS, ātis, f. 3. (æquabilis). Est vocabulum ab uno ferme *Cicerone* usurpatum, unde *Lactant.* 5. 14. *Æquitatem* se cum ceteris cœquandi *Cicero* æquabilitatem vocat. — *Æquabilitas* itaque est constans alicujus rei tenor, certus rerum modus et constantia; sibi constans nullaque parte in vitium inclinans ratio (It. *equabilità, equalità, uniformità*; Fr. *égalité, uniformité, juste proportion*; Hisp. *igualdad, uniformidad*; Germ. *die Gleichmassigkeit, das gleiche Verhältniss, die Gleichförmigkeit*; Angl. *equability, evenness, consistency, uni-*

formity). — a) In corporibus. *Cic. 2. Nat. D. 3. 15.* Equabilis motus. — b) Præcipue in iure. *Cic. 1. Off. 25. 88.* Juris æquabilitas. *Id. 2. Orat. 52. 209.* Communis juris æquabilitas. *Id. 1. ibid. 42. 186.* Legitima atque usitata in rebus canisq; civium æquabilitas. *Id. 2. ibid. 85. 145.* Erit explicandum in laude justitiæ quid cum fide, quid cum æquabilitate — gesserit. Apud eund. *Cic. 1. de republ. 34. 53. et 27. 43.* *Æquabilitas juris et æquabilitas* significat τὴν ἰσωνμίαν in re publ. *V. ÆQUABILIS I.* — c) In humanæ vitæ ratione. *Cic. 1. Off. 31. 111.* Nihil est perfectio magis (*decorum*) quam æquabilitas universæ vitæ, tum singularum actionum. *h. e.* in qua nulla sit perturbatio, neque varietas, aut discrepantia. *Id. ibid. 26. 90.* Præclariorque est æquabilitas in omni vita, et idem semper vultus eademque frons. *Id. 1. ad Brut. 16. 10.* Constantia et æquabilitas. — d) In oratione. *Cic. Orat. 16. 53.* Lenitas et æquabilitas et purum quasi quoddam dicendi genus. — e) Apud Grammaticos æquabilitas est etiam analogia. *Varro 9. L. L. 1. p. 197. Müll.*

ÆQUABILITER, adverb. (*æquabilis*). Comp. *Equabilis*. *Æque*, cum æquabilitate (*h. e. æquamente, uniformemente*; Fr. *également, uniformément*; Hisp. *igualmente, con uniformidad*; Germ. *aus gleichmässiger Weise, gleichmässig*; Angl. *equally, evenly, uniformly*). — a) De rebus inanimatis et de motu. *Cato R. R. 103.* *Æquabiliter* commiscere amurcam cum aqua. *h. e.* eadem quantitate. *Id. ibid.* Dato æquabiliter quarto quintoque die. *Cic. 2. Off. 11. 40.* *Æquabiliter* prædam dissipare. *Id. 2. Nat. D. 45. 116.* Mare conglobatur undique æquabiliter. *Id. 2. Nat. D. 56. 141.* Factus autem toto corpore æquabiliter fusus est. Adde *t. Tusc. 10. 21. et V. infra d. Id. M. 28. 76.* *Æquabiliter* in rempublicam, in privatos, in alienos, in suos irruerat. *Varro 1. R. R. 6. 6.* *Æquabiliter* vergere in unam partem. — b) In reipublicæ administratione. *Sall. Cat. 2.* Quod si regum atque imperatorum animi in pace, ut in bello, valeret, æquabilis atque constantis se se res humane haberent, neque aliud alio ferri, neque mutari se misceri omnia cerneret. *Tac. 15. Ann. 21.* *Æquabilis* et constantis regi. — c) In humanæ vitæ ratione. *Cic. 1. ad Q. fr. 1. 8.* Tolerare æquabiliter sumptus et tributa. — d) In oratione. *Cic. 2. Orat. 54. 218.* Genus faciliarum æquabiliter in omni sermone fusum.

ÆQUÆVUS, a, um, adject. (*æquus et ævum*) ejusdem ætatis (*h. e. coetaneo, ætate medesima et*; Fr. *du même âge*; Hisp. *coetaneo*; Germ. *gleich-alterig, von gleichem Alter*; Angl. *coeval, of the same age*). Est vox terre poetica et occurrit cum de hominibus, lum de rebus. — a) Absolute. *Virg. 2. Æn. 504.* subit carli genitoris imago, Ut regem æquævum crudeli vulnere vidi Viliam exhalantem. *Id. 5. ibid. 452.* accurrit Aestes Æquævumque ab humo miscerens atollit amicum. *Seneca Agam. 639.* Illic æquævi gregis Asyanax ducit turmas. *h. e.* juvenum ejusdem ætatis. *Sueton. Vit. Pers. 1.* *Æquævus* auditor. *Stat. 5. Silv. 1. 48.* palmes. *Claudian. Epigr. 2. 16.* nemus. *Id. IV. Cons. Honor. 121.* majestas. — b) Cum Dat. *Plin. 16. Hist. nat. 44. 86. (236).* Lotos æquæva Urbi. *Claudian. Bell. Get. 54.* Urbs æquæva polo.

ÆQUALIS, e, adject. (*æquus*). Comp. *Equalior* II. 3. *Sup. Equalissimus* occurrit tantum apud *Tertull. Anim. 17. V. infra II. 3.* Ratione habita adjectivi *æquus* a quo derivatur, æqualis est planus, aut si acclivis sit, emineptias tamen non habens (*h. e. plano*; Fr. *plane, plat*; Hisp. *plano, llano*; Germ. *was eine gleiche oder ebene Oberfläche hat, flach, gleich oder eben beschaffen ist*; Angl. *level, plain, smooth*).

1.) Proprie stricto sensu et ratione habita etymol. est idem quod æquus, planus. *Sall. Jug. 79.* Loca æqualia et nuda gignentium. *Ovid. 1. Met. 34.* Principio terram, ne non æqualis ab omni Parte foret, magis speciem glomeravit in orbis. *Plin. 6. Hist. nat. 30. 35. (187).* Ferunt — gentes esse sive naribus, æquali totius oris planitie. *Tac. 4. Ann. 47.* Montem occupat angustum et æquali dorso continuum.

II.) Derivata significatione. 1. *Æqualis* est ejusdem altitudinis. *Liv. 7. 24. 8.* Quod editissimum inter æquales tumulos occurbat oculis, arcem Albanam petunt. *h. e.* tumuli ejusdem erant altitudinis, ita ut oculis planum quodammodo superficiei exhiberent, neque alii alios superminuerent. 2. *Illic*

æquale generatim est quicquid, ratione habita alterius, est ejusdem qualitatis, formæ, magnitudinis, altitudinis, ambitus: et significat aliquid pluris, quam par, *V. Homonym.* in voce *ÆQUE* (*h. e. æquale*; Fr. *égal*; Hisp. *igual*; Germ. *gleich*; Angl. *equal*). Occurrit — a) Absolute. *Cic. Parad. 3. 1. 20.* Id si nec majus, nec minus unquam fieri potest —, quæ ex eo peccata nascentur, æqualia sint oportet. *Id. ibid. 5. 22.* Atqui quoniam pares virtutes sunt, recte facta, quoniam a virtutibus proficiuntur, paria esse debent, itemque peccata, quoniam ex vitiiis manant, sint æqualia necesse est. *Id. 3. Orat. 14. 55.* Quamquam sunt omnes virtutes æquales et pares, sed tamen est species alia magis aliâ formosa etc. *Id. Amic. 9. 32.* Suntque pares in amore et æquales. *Liv. 40. 37.* Nec enim aut lingua, aut moribus æquales abhorre. *h. e.* cum sint æquales inter se. *Horat. 3. Od. 24. 15.* De functum laboribus Æquali recreat sorte vicarius. *Ovid. 7. Met. 803.* æquales urebant pectora flammæ. *Fellej. 2. 110.* Copia pane æquali divise intervallo ab hoste. *Id. 2. 29.* Indignari — quemquam æqualem dignitate conspiciere. *Quintil. 1. 1. 14.* Cum æquali cora linguam utramque tueri cuperimus. — b) Addito comparationis termino per Dat., aut Gen., aut Accus. cum præp. *inter*, aut Ablat. cum præp. *cum*. *Cic. Orat. 56. 189.* Ut necesse sit partem pedis aut æqualem esse alteri parti, aut altera tanto aut sesqui esse majorem. *Id. ibid. 36. 123.* Sed erit rebus ipsis par et æqualis oratio. *Id. 2. Legg. 10. 25.* Cum paupertatem divitiis etiam inter homines æqualem esse velimus. *Liv. 30. 28.* Exercitus æqualis stipendiis suis. — *Cic. Orat. 64. 245.* Creticus — et ejus æqualis pæon. — *NE.* Si Genitivo jungitur, æqualis fere semper substantivo more usurpatur. *V. infra 5. — Cic. 1. Orat. 18. 83.* Easque (*virtutes*) esse inter se æquales et pares. *Sall. ad Cæs. 2. 60.* Gloria tua cum multis viris fortibus æqualis est. *Lactant. de ira Dei 7.* Nos esse cum peccidibus æquales. 3. *Æqualis* est etiam, qui ratione habita sui metipsum tantum, est semper idem, semper sibi similis, constans, aut æqua proportione donatus. *Plin. 19. Hist. nat. 1. 2. (9).* Nervositas filo æqualior pane quam araneis. *Tertull. Anim. 17.* *Æqualissima* portioris. *Liv. 24. 47.* Lentior deinde te quollorque accidens aurius (*procellæ strepitus*) magnam partem hominum sopiit. *Colum. 2. R. R. 20. 5.* Qui (*Faonius*) lenis æqualisque æstivis mensibus perdit. *Ovid. 11. Met. 463.* æquali lecta scindere freta. *Curt. 7. 8. 11.* Libertatis modicus et æqualis usus. *Plin. 34. Hist. nat. 2. 3. (8).* *Æqualis* omnium temperies (*in aere*). *Quintil. 10. 1. 54.* *Æqualis* quædam mediocritas. *Sueton. Tib. 68.* Ceteris membris usque ad imos pedes æqualis et congruens. *h. e.* æqua proportione conformatus. *Horat. 1. Sat. 3. 9.* Nil æquale homini fuit illi. *h. e.* nulla ejus pars vitæ constans æquabilisque fuit. *Plin. 35. Hist. nat. 11. 37. (128).* Euphranor pictor docilis, et laboriosus ante omnes, et in quocumque genere excellens ac sibi æqualis. *h. e.* constans in sua excellentia. 4. *Sæpiissime* et de tempore dicitur, et est ætate æqualis, ejusdem ætatis. Hæc autem significatio raro admodum additur *annus* vel *ævum*, ut apud *Ovid. 1. Met. 750.* Fuit huic annis æqualis et annis Sole satus Phaeton. Et apud *Sil. It. 3. 402.* Hos duxere viros faventi vertice Phœreus Spiciferique gravis bellator Aurascius oris, *Æquales* ævi. — a) Sæpe absolute. *Cic. Brut. 69. 244.* Ordinem sequens in memoriam notam et æqualem necessario incurro. *Nep. Att. 17.* Quam (*sororem*) prope habuit æqualem. *Virg. 4. G. 460.* At chorus æqualis Dryalem clamore supremo Implentur montes. — b) Interdum additur persona aut res, cui quis ætate æqualis est, per Dat., aut per Gen., aut per Abl. cum præp. *cum*. *Cic. Brut. 18. 73.* Cui cum æqualis fuerit Livius, minor fuit aliquanto is etc. *Id. 11. Phil. 13. 33.* Cujus (*Dejotari*) benevolentia in populum Rom. est ipsius æqualis ætati. *Liv. 5. 52.* Sacra æqualia Urbi. *Id. 28. 28.* Ne istæ Jupiter sinit Urbem — fragili huic et mortali corpori æqualem esse. *Id. 8. 40.* *Æqualis* illis temporibus scriptor. *Curt. 8. 13. 21.* Attalium et æqualem sibi et haud disparem habitu oris et corporis — veste regia exornat. — *Cic. 1. Divinat. 20. 39.* Ut scriptum apud Philistum est, et doctum hominem et diligenter et æqualem temporum illorum. *Id. Harusp. resp. 17. 37.* Etenim quod sacrificium tam vetustum est, quæ hoc, quod a regibus æquale hujus urbis acceptimus? *Id. 1. Legg. 3. 8.* Iste autem æqualem suæ ætatis memoriam deposcit, ut ea complectatur, quibus ipse interfuit. Adde 2.

ibid. 4. 9. Liv. 24. 5. Per calonem quemdam æqualem Hieronymi, etiam inde a puero etc. *Plin. 9. Hist. nat. 53. 78. (167).* Duobus illis (*piscibus*) æqualibus ejus viventibus. — *Virg. 3. Æn. 491.* æquali tecum pubesceret ævo. *Plin. 16. Hist. nat. 44. 86. (236).* Fuit cum ea cupressus æqualis. — 5. *Æqualis*, is, gen. comm., occurrit etiam substantivo more, et significat ut æquævum, aut sodalem atque inde a pueris vel ab adolescentia amicum. — *Cic. Orat. 30. 105.* Sed ille (*Demosthenes*) magnus: nam successit ipse magnis et maximis oratores habuit æquales. *Quintil. 12. 5. 5.* Habuit oratores ætas nostra copiosiores; sed cum diceret, eminare inter æquales Trachalus videbatur. — *Plaut. Trin. 1. 2. 10.* O amico, salve, mi atque æqualis, ut vales. *Id. ibid. 2. 2. 50.* Adolescenti huic genere summo, amico aique æquali meo. *Ter. Andr. 1. 5. 22.* Quem vocabo ad eam meorum æqualium potissimum? *Pacuvius* apud *Non. p. 470. 20. Merc.* Cum neque me aspiciere æquales dignarent meæ. *Africanus* apud *eund. p. 235.* 30. Novi: amicum atque æqualem meum. *Cic. Senect. 4. 10.* Adolesces ita dilexi senem, ut æqualem. *Id. ibid. 14. 16.* Nec cum æqualibus solum, qui pauci admodum restant, sed cum vestra etiam ætate atque vobiscum. *Id. Brut. 48. 179.* Orbis meus fere æqualis. Adde *Nep. Epam. 2. et Att. 8. et 10.*, et *Curt. 7. 11. 8.*

III.) Translate æqualis ille dicitur, qui ita se habet, ut par ceteris, minime vero superior videatur. *Fellej. 2. 124.* Ut potius æqualem civem, quam eminentem liceret agere principem. *Eutrop. 8. 4.* *Æqualem* se omnibus exhibens. — *NE.* Inter hujusce vocabuli significationes, quas n. II. exhibuimus, nonnullæ translatae videntur: sed quas, ad perspicuitatem atque significationis unilitem, satius duximus ibidem referre. *Homonym. V. in fin. v. ÆQUE.*

ÆQUALITAS, ads, f. 3. (*æqualis*) est abstracta qualitas, qua res plana superficie præditæ significatur (*h. e. uguaglianza*; Fr. *égalité*; Hisp. *igualdad*; Germ. *die Gleichheit*; Angl. *evenness, levelness*).

I.) Proprie. *Seneca Ep. 53. 2.* *Æqualitas* illa (*maris*) quæ me corrumperet, perit: quondam erat tempestas, sed jam inclinatio maris ac subside crebris fluctus. *h. e.* me corrumperat illa malicia, quæ necessario planam maris superficiem ethicet. *Plin. 30. Hist. nat. 13. 19. (114).* Excrecentes cornes in ulceribus ad æqualitatem — reducunt.

II.) Derivata significatione æqualitas 1. Generalim significat id, quo res ejusdem sunt qualitatis et speciei. *Cic. 1. Legg. 13. 38.* Ut virtutibus exceptis atque vitiiis, cetera in summa æqualitate ponent. *h. e.* cetera omnino æqualia esse affirmarent. *Id. Pro tit. or. 6. 21.* Similitudo æqualitatisque verborum. Adde *Top. 18. 71. Id. Lig. 12. 34.* In hac prope æqualitate fraterna. *Tac. 1. Ann. 32.* Tanta æqualitate et constantia, ut regi crederes. *Id. 1. ibid. 4. de politica civium conditione.* Omnes exuta æqualitate jussu principis aspiciat. Adde 3. *ibid. 26. et 74.* 2. Peculiariter de ætatum similitudine vel *συγγενία*. *Cic. Brut. 42. 256.* Et æqualitas vestra et pares honorum gradus et artium studiorumque quasi similitudo vicinitas. *Phædr. in novis fabell. Neapoli vulgatis ann. 1811. fab. 15.* Hortante Baccho et Veneri dulces perficit, *Æqualitatis* inter plausus, nuptias. *h. e.* inter plausus æqualium suorum, seu sodalium coævorum, quibuscum accubabat. 3. Item peculiariter, ratione habita unius tantum personæ aut rei, est constantia, constans tenor et certa semperque eadem vivendi ratio, rerum uniformitas. *Quintil. 10. 1. 56.* Et quantum eminentibus vincimur, fortasse æqualitate pensamus. Adde 11. 3. 43. et 44. *Plin. 2. Ep. 5.* Etenim si avulsam statuæ caput, aut membrum aliquod inspiceres, non tu quidem ex illo posses congruentiam æqualitatemque deprehendere. — *NH.* Apud *Cic. Amic. 5. 19.* non *æqualitas*, sed *æquitas* legendum est.

ÆQUALITER, adverb. (*æqualis*). Comp. *Equaliter* II. 2. Proprie est plane, ita ut plana exhibeatur superficies (*h. e. ugualmente*; Fr. *également*; Hisp. *igualmente*; Germ. *auf gleiche Weise*; Angl. *equally*).

1.) Proprie. *Cres. 2. B. G. 18.* Collis ab summo æqualiter declivis. *Ovid. Heroid. 7. 19.* Jam venti ponent strataque æqualiter unda Cæraldis Triton per mare currit equis. *Pallad. 5. R. R. 11. 1.* *Æqualiter* æquare.

II.) Derivata significatione. 1. Ratione habita alterius rei, cum qua sit comparatio, est eadem men-

surā, quantitate, qualitate. *Cic. 5. Ferr. 70. 163.* Frumentum civitatibus æqualiter distributum. *Adhe. Sall. Cat. 56. et Jug. 91. Liv. 1. 43.* Tributum æqualiter ex censu conferre. *Id. 2. 48.* Captivum agrum plebi quam maxime æqualiter dare. *Velley. 2. 32.* Judicandi munus æqualiter inter utrumque ordinem parti. *Cic. 4. Acad. (pr. 2.) 11. 36.* Æqualiter omnibus abrogare fidem. *Id. 2. Nat. D. 45. 115.* Omnes enim partes ejus — nituntur æqualiter. *Id. Amic. 16. 56.* Ut nostra in amicos benevolentia, illorum erga nos pariter æqualiterque respondeat. *Chrid. 5. Fast. 109.* Gratia Pieridum nobis æqualiter adsit. *Adde eum. 3. Amor. 10. 33., Quintil. 11. 2. 34. et ibid. 3. 141., et Sueton. Ter. 2.* ¶ 2. Ratione habita unius tantum rei aut personæ, æqualiter est modo constanti atque uniformi. *Cic. Orat. 58. 198.* Sed omnis nec claudicans, nec quasi fluctuans et æqualiter constanterque ingrediens numerosa habetur oratio. *Adde Quintil. 11. 1. 72. Colum. de Arbor. 5. 3.* æqualiter vineam fovete. *Adde ibid. 4. 1. et ibid. 4. 2.* Jugata (vineæ) plus aeris recipit et altius fructum fert et æqualius concoquit. *h. e. ad æquabilem maturitatem perducit. Tac. 2. Hist. 27.* Copiæ — reverentius et æqualius duci parabant. *h. e. magis in universum et constantius.*

ÆQUAMEN, *amis, n. 3.* (æquo) est instrumentum ad æquandum. *Varro apud Non. 9. 18. Merc.* Amisus est æquamen, levamentum; id est apud fabros tabula quadam, qua utuntur ad saxa coagmentata. *Veteres Editt. leg. æquamentum.*

ÆQUAMENTUM, *i, n. 2.* (æquo) idem ac æquatio. *Non. p. 3. 26. Merc.* Hostimentum est æquametum. Unde et hostes dicti sunt, qui ex æqua causa pugnam ineunt. — *V. et vocem præced.*

ÆQUANIMITAS, *atis, f. 3.* (æquus et animus). Ex hac compositione est ¶ 1. Benignitas, benigna in aliquem voluntatis propositio, benevolentia (*It. benigna propensione della volontà, benignità; Fr. justice bienveillante, bienveillance; Hisp. benignidad, buena voluntad, benevolencia; Germ. billige Denkweise, Wohlwollen oder Nachsicht; Angl. favour, indulgence.*). *Ter. Adelph. prol. 24.* Facite, æquanimis vestra poetæ ad scribendum augeat industriam. *h. e. æquis animis accipientes augeatis etc. Cf. Donat. ad h. l. Id. Phorm. prol. 35.* Bonitas vestra adiutans atque æquanimis. ¶ 2. Est etiam longanimitas, patientia, animi tranquillitas. *Seneca Ep. 49. 10. Æquanimis adversus inevitabilia. Plin. 18. Hist. nat. 12. 31. (123).* Invenio apud auctores æquanimis fieri vescentibus ea (lente). *Adde Lactant. 5. 22. et Tertull. Patient. 2.*

ÆQUANIMITER, *adverb.* (æquanimis) moderate, patienter. æquo animo (*It. con tranquillità e pazienza; Fr. avec égalité d'âme, sans s'emouvoir; Hisp. con igualdad de ánimo; Germ. mit Langmuth oder Geduld; Angl. calmly, coolly, with evenness of temper.*). *Macro. 2. Saturn. 4.* Augustus æquanimiter aliqua etiam locis mordaciora perhibuit. *Suicr. Dial. 1. 14. ad fin.* Hæc tua verba æquanimiter acceperint. *Amman. 19. 10.* Æquanimiter venturam opperiens sortem. *Adde Tertull. Patient. 8. 9.*

ÆQUANIMUS, *a, um, adject.* (æquus et animus) qui est animo æquo, moderato et ad utranque parato fortunam (*It. temperato, moderato, paziente; Fr. dont l'esprit est égal, modéré, patient; Hisp. moderado, paciente; Germ. billig denkend; Angl. calm, even, temperate, equanimous.*). *Auson. sept. Sapient. præf. 3.* Æquanimus flam, te judico, sive legenda, sive legenda putes carmina, quæ dedimus. *Id. Idyll. 3. 9.* Parvum herediolum, fateor: sed nulla fuit res parva unquam æquanimis; adde etiam unanimis.

ÆQUATIO, *ōnis, f. 3.* (æquo) æqualitas, æqualis distributio (*It. uguagliamento; Fr. égalisation, répartition égale; Hisp. igualdad; Germ. die Gleichmachung; Angl. an equaling, equalizing.*). *Cic. 2. Off. 31. 73.* Æquatio honorum. *h. e. It. Communismo. Id. Mur. 23. 47.* gratiæ, dignitatis, suffragiorum. *Liv. 8. 4. juris. Id. 34. 31.* fortunæ et dignitatis.

ÆQUATOR, *ōris, m. 2.* (æquo) qui æquat. Occurrit tantum in *Inscript. apud Grut. 583. 8.*, quæ est apud *Orell. 3228.* NOBILIS TIB. CAESARIS AVG. SERV. ARO. NOSET. hic ADVIESCIT. *h. e. Augusti Servus.* Æquator Monete. Videtur autem fuisse is, qui in officina monetali metallum cudendum cunosque nummos examinabat, ut æquo et justo pondere essent, qui et erator dicebatur.

ÆQUATUS, *a, um, V. ÆQUO.*

ÆQUE, *adverb.* (æquus). *Conip. Æquus et Sup. Æquissime B. 2.* Proprie nunquam occurrit, sed derivata tantum significatione, et est æquali modo, eadem mensura, eodem gradu, haud aliter (*It. egualmente, del pari; Fr. également, de la même manière; Hisp. igualmente; Germ. auf gleiche Weise, im denselben Maasse oder Grade, eben so, eben auch, nicht anders; Angl. equally, in an equal degree. just the same as.*). ¶ 1. Hac significatione jungitur Verbis, Adjectivis et Adverbis, ut quisque ex locis, quæ infra alleremus, facile colligere potest. Occurrit autem *A*) aut absolute *B*) aut cum aliis particulis, quæ alterum comparationis membrum conjungunt.

A) Absolute. — *a*) Si de re singulari præsertim agitur, alterum comparationis membrum sæpe omittitur, dummodo facile subaudiri possit. *Plaut. Mil. glor. 4. 2. 73.* Tum argenti montes, non massas habet: Ætna mons non æque altus. *h. e. ac montes illius auri. Id. Pseud. 2. 4. 55.* æveo. Scitne in re adversa versari? *CHAR.* Turbo non æque citus est. *h. e. atque ille. Id. Amph. 1. 3. 11.* Satin babes, si feminarum nulla est, quam æque diligit. *h. e. atque illam. Id. Pers. 4. 2. 4.* *TOX.* Sed satin esdis meditati? *sag.* Tragici atque comici nunquam æque sunt meditati. *h. e. ac nos sumus: locus hic falsa lectione atque interpretatione exhibetur apud Hand. Tursell. 1. p. 196. Id. Capt. 3. 5. 42.* Nec est quisquam mihi, æque melius cui velim. *h. e. ac sodali meo Philocrati. Ter. Phorm. 3. 31. GR.* Verum abi domum et illam miseram — consolare. Cessas? *ANT.* Nihil est, æque quod faciam lubens. *h. e. atque illam consolari. Serrius apud Cic. 4. Fam. 5. 6.* Vidimus aliquoties secundam pulcherrime te ferre fortunam: fac aliquando intelligamus adversam quoque te æque ferre posse. *h. e. ac secundam. Cic. 5. Fam. 21. 1.* Tamen erat nemo, quicum essem libentius, quam tecum, et pauci quibuscum essem æque libenter. *h. e. ac tecum. Nep. Iphicr. 1.* Nam pondere detracto, quod æque corpus tegeret ac si pondus detractum non esset, et simul leve esset. *Id. Ham. 4.* Hoc itinere adeo gravi morbo afficitur oculorum, ut postea nunquam detro æque bene usus sit. *h. e. ac ut antea, vel ac sinistro. Sueton. Tib. 2.* Extant et feminarum exempla, diversa æque. *h. e. ac virorum.* Huc referendum est et illud *Ter. Andr. 2. 6. 3.* *six.* Quid Davos narrat? *DAV.* Æque quidquam nunc quidem. *h. e. æque nunc narrat aliquid ac antea: etiamnunc aliquid.* — *b*) Item æque absolute occurrit, si duo aut plura sint substantiva, de quibus agitur, et quod alteri convenit, alteri eodem modo convenire affirmamus; aut etiam si de universitate sermo sit, ita ut omnes, cuncti etc. occurrant, aut denique numeralia habeantur, ut duo etc.; tunc enim propositio est absolutissima, neque ullo caret membro. *Ennius apud Gell. 11. 4.* Hæc tu etsi perverse diceas, facile Achivos flexeris: nam quoniam opulenti locuntur pariter atque ignobiles, eadem dicta eademque oratio æqua non æque valet. *Plaut. Mil. glor. 3. 1. 189.* *PER.* Ingenuanne an liberam? *RAT.* Æque istuc facio. *Sall. Cat. 11.* Nam gloriam, honorem, imperium bonus ingenuus æque sibi exoptant. — *Plaut. Asin. 3. 3. 51.* Non omnia eadem æque omnibus, bere, suavia esse scito. *Ter. Hec. 2. 1. 2.* Utinam omnes mulieres eadem æque studeant nolintque omnia? *Plaut. Bacch. 5. 1. 78.* Æque ambo amicas habent. *Ter. Hec. 2. 3. 1.* Edepol næ nos sumus inique æque omnes invisæ viris. *Cic. 4. Fin. 27. 75.* Æque enim contigit omnibus fidibus, ut intentæ sint: illud non continuo, ut æque incontentæ. *Id. Quinct. 28. 86.* Procurator æque utriusque necessarius. *Id. 13. Fam. 18.* Litteræ utrique nostrum æque gratæ. — *Cæs. 2. B. C. 10.* Duæ primum trabes in solo æque longæ — collocantur. *Sueton. Aug. 101.* Cum tribus signatis æque voluminibus. *Sall. Jug. 101.* Raptus ex omnibus æque aliquos ab tergo hostibus venturos.

B) Una cum particulis, quæ alterum comparationis membrum conjungunt. Hinc — *a*) Æque — et, æque — et — et, æque — que — que: quibus locutionibus significatur unum membrum eodem esse modo quo alterum, tantum esse uni quantum alteri. Ita vero inter se conjunguntur duo plurave aut substantive, aut orationis membra. *Cic. 2. Tusc. 26. 62.* Cujus in primis laudabat illud, quod diceret eosdem labores non æque graves esse imperatori et militi. *Id. Rusc.*

com. 1. 2. Æque enim tabulæ condemnantur ejus, qui verum non retulit, et ejus, qui falsum perscripsit. *Adde. Mur. 13. 28., Pallad. 1. R. R. 6. 7. et Dig. 47. 18. 1. § 2. Id. 3. Orat. 50. 192.* Nam versus æque prima et media et extrema pars attentitur. *Virg. 3. G. 118.* æque juvenemque maxistri Exquirunt (æquum) calidumque animis et cursibus ærem. — *Cic. Cluent. 69. 195.* Quos tamen ipsos æque et eos, quos presentes videtis, hujus expectatio iudicii dies noctesque sollicitat. *Id. 4. Fin. 23. 64.* Et quoniam catuli, qui jam despecturi sunt, cavi æque et ii, qui modo nati. *Id. 1. ibid. 20. 67.* Nisi æque amicos et nosmetipsos diligamus. *Adde 4. ibid. 24. 66. et 27. 76.* quamquam nonnulla ex hisce locis et ad *A. b.* referri fortasse possint. — *b*) Æque — atque, æque — ac, æque — ac si: in quibus comparatio clarius patet. *Plaut. Aulul. 2. 4. 18.* Pumex non æque est aridus atque hic est senex. *Ter. Andr. 4. 2. 19.* nam. Quis videor? *CHAR.* Miser æque atque ego. *Cic. 1. Fin. 29. 67.* Letamur amicorum latitiā æque atque nostra. *Id. 13. Fam. 69. 1.* Sed me colit atque observat æque atque illum ipsum patronum suum. *Id. 3. Nat. D. 18. 45.* Hi coluntur æque atque illi. — *Ter. Phorm. 1. 2. 43.* Nunquam æque, inquit, ac modo paupertas mihionus visum est et miserum et grave. *Cic. Brut. 71. 218.* Qui tibi sunt æque noti ac mihi. *Adde. Inic. 6. 22. et Tac. 4. Hist. 5.* — *Cic. 2. Heeren. 13. 19.* Consuetudine jus est id, quod sine lege, æque ac si legitimum sit, usitatum est. *Id. 13. Fam. 43. 2.* Egnatū absentis rem ut turare, æque a te peto, ac si mea negotia essent. *Nep. Eum. 5.* Ut jumenta æque nitida ex castello educeret, ac si in campestribus locis habuisset. *Adde Liv. 10. 17. et 44. 22.; et Colum. 9. R. R. 3. 2.* — *c*) Æque — æque: geminatio eundem facit sensum; quem æque ac, sed majori quadam vi. *Horat. 1. Ep. 1. 25.* quod Æque pauperibus proddest, inopuletibus æque, æque neglectum pueris senibusque nocebit. *Tac. Agric. 15.* Æque discordiam præpositorum, æque concordiam subiectis exitiosam. — *NB.* Qui sequuntur inodi, ferme omnes ab aureæ ætatis Scriptis rejecti sunt. — *d*) Æque cum aliquo. *Plaut. Asin. 2. 2. 66.* Animum advorte, ut æque mecum hæc scias. *Adde Pæn. prol. 47. Ter. Phorm. 5. 9. 43.* Novi æque omnia tecum. — *e*) Cum Ablat. more comparativorum. *Plaut. Amph. 1. 1. 137.* Nullus est hoc meticulousus æque. *h. e. æque atque hic. Id. Curs. 1. 2. 51.* Qui me in terra æque fortunatus erit. *Plin. 35. Hist. nat. 2. 6. (17).* Extant certe — antiquiores Urbe picturæ Ardeæ in ædibus saris, quibus equidem nullas æque demoror, tam longa æro durantes in orbitate cecit. *Id. 24. ibid. 8. 32. (47).* Gutta æque propoli ex aqua efficit. ubi nonnulli propoli Dativum esse putant. — *f*) Æque — quam, æque — quam ut: præcipue præcedente partícula negativa. *Plaut. Epit. 2. 3. 1.* Nullum esse opinor ego agrum in agro Attico æque feracem, quam hic est noster Periphanes. *Liv. 28. 26.* Nihil æque eos terruit, quam præter spem robur et color imperatoris. *Sueton. Cal. 35.* Nihil æque quam timidis fuit. *Adde Plaut. Mil. glor. 2. 5. 54., Colum. 5. R. R. 5. 7. et 8. ibid. 17. 13., Quintil. 9. 4. 85., Plin. 2. Ep. 15., et Tac. 2. Ann. 10. et 4. ibid. 52. Colum. 8. R. R. 10. 2.* Turdi locum æque munium, quam columbi desiderant. *Plin. 9. Hist. nat. 16. 23. (36).* Noctibus æque quam die cernunt. *Adde 2. ibid. 81. 83. (196). et Liv. 31. 1.* — *g*) Æque — ut, æque — ut quasi, æque — quasi, æque — tamquam: quæ Idem significant ac ita remp. ut. *Plaut. Asin. 5. 1. 11.* Quem videam esse æque mastum, ut quasi dies si dicta sit. *Plin. 19. Hist. nat. 1. 2. 9.* Retovinis trinitas summa densitasque, candor æque ut Faventinis. *Adde 23. ibid. 4. 45. (89). et Plin. 1. Ep. 20. Petron. Satyr. 78.* Spero, inquit, futurum, ut me mortuum juvet, tanquam vivum. *Ulp. Dig. 49. 1. 3. § 1.* An æque præscribi ei possit ab his, quorum nomina comprehensa non sunt, quasi adversus ipsos adqueverit sententia. — *NB.* Ciceronis locus *Dom. 11. 30.*, ubi *Forcellinus et Hand. Tursell. 1. p. 192.* legebant æque — quam, ita est restituendus: Lubentissime prædicabo Cn. Pompejum studio et auctoritate, æque unumquemque vestrum opibus, contentione, precibus — laborasse. *V. Madvig. ad Cic. 1. Fin. 20. 27.* Item æque — ut e Varrois loco apud *Non. p. 35. 16. et p. 549. 22. Merc.* expungendum, et *Mercenii* lectio probanda. *V. Fr. Oehler. in M. T. Varonis Satyr. Men. reliq. p. 125.* — ¶ 2. Æque admodum raro pro just.

ponitur. *Plaut. Mil. glor. act. 5. v. 22.* Sed mihi id æque factum arbitror. *h. e. jure ac merito. Cic. 5. Fin. 23. 65.* Quæ animi affectio suum cuique tribuens, atque hanc, quam dico, societatem conjunctionis humanæ munificet et æque tuens, justitia dicitur. *V. Madwig. ad h. l. Sall. apud Servium in Virg. 3. Æn. 265.* Sin vis obsistat, ferro quam famæ æquius perituros. *Sidon. 15. Ep. 11.* Judicis, ut qui æquissime. *V. ÆQUITER.* Apud *Senec. Med. 198.* Æque licet statuerit omnes fere *Codd. Æquum leg.*

HOMONYM. *Æque, similiter et pariter* inter se differunt. *Æque* enim rationem inter duas pluresve personas aut res significat omnino æqualem, in qua scilicet nullum est discrimen; *similiter* rationem significat, in qua est similitudo, minime vero æqualitas; *pariter* rationem significat, qua personæ aut res quam proxime inter se conjunguntur, eodem sunt gradu, sed tamen non omnino æquales. *Plaut. Men. 5. 9. 60. m.* Uter eratis, tunc an ille major? *SYAR.* Æque ambo pares. *ubi* pares et æque *inter se comparantur. Cic. 9. Fam. 13. 2.* Non possum ego non aut proxime atque ille, aut etiam æque laborare. *ubi* æque *aliquid pluris est quam proxime. Id. 1. Orat. 18. 83.* Virtutes inter se æquales et pares. *h. e. æquales qualitate seu natura, pares quantitate seu gradu. Lin. 45. 43.* Similia omnia magis visa sunt hominibus, quam paria. *Quintil. 10. 1.* Mihi egregie dixisse videtur Servilius Novianus, pares eos (*Livium et Sallustium*) magis, quam similes. *Id. 11. 3. 82.* Diversa quidem, sed pari deformitate. — Hoc discrimen in iis quoque locis servatum est, in quibus *pariter* et *æque* unum idemque prima fronte significare videntur. *Sueton. Aug. 56.* Ut tamen pari jure essent, quo ceteri, legibusque iudicariis æque tenerentur. *Cic. 2. Off. 8. 30.* Sed re (*caritate cum honore et fide*) non pariter omnes egemus. Et *ibid. § 31.* Honore et gloria et benevolentia civium fortasse non æque omnes egent.

ÆQUICRURIUS, a, um, adject. (æquus et cruris) æqualia habens crura: estque a Mathematicis usurpata vox, qua angulum æqualia habentem duo latera significant (*It. equicrurus, isoscele; Fr. équicrural, ou équilateral, ou isocèle; Hisp. equilatera, isoscele; Germ. gleichsehekelig; Angl. equicrural, isosceles*). *Capell. 6. p. 230.* Aut *isosceles*, quod ex tribus lineis duas æquales habet, quibus quasi cruribus insistit, denique æquicrurium vocatur.

ÆQUIDILIS, e, adject. (æquo) videtur esse alia forma pro *æquabilis*, et occurrit tantum apud *Cæc. Aurel. 3. Tard. 8.* Si enim æquabilis æger fiat, hoc est, urina facilius etc. *h. e. si æger satis bene se habeat. Cf. C. Kärcher, Nachträge zu Forcellini's lat. Lex. etc. Harsruhe 1854.*

ÆQUI BONIQUE FACERE aut DICERE. *V. ÆQUUS* in fin.

ÆQUIDIÆLE apud antiquos dictum est, quod nunc dicimus æquinoctiale, quia nox diei potius, quam dies nocti annumerari debet. Græci quoque in hoc consentiunt, *ισομερας*, idest æquidiæle, dicentes. *Paul. Diac. p. 24. 5. MÜLL. V. ÆQUINOCTIUM.*

ÆQUIDIANUS, a, um, adject. idem ac æquinoctialis (*It. equinoziale; Fr. équinoxial; Hisp. equinoctial; Germ. zur Tag- und Nacht- gleiche gehörig; Angl. equinoctial*). *Apul. de Mundo. 11. p. 270. Hildebr. min.* Apellotes vocatur, cum æquidiænis exortibus procreatur.

ÆQUIDICUS, a, um, adject. (æquus et dico). — ¶ 1. *Æquidici* versus sunt, qui singulis propositionibus *discursus* apparent dictiones, ut (*Virg. 2. Ecl. 18.*) *Alba ligustra cadunt, vacinia nigra leguntur.* Atbis enim nigra opposuit, ligustris autem vacinia attribuit, et cadentibus legenda assignavit. Hæc *Diomed. 3. p. 498. Putsch.* — ¶ 2. *Æquidicus*, de homine positus, est idem ac iuridicus, seu potius qui æquo vel rationalia dicit: occurrit tantum in *Inscripti. apud Grut. 904. 9.* CAESIVS AEGVIDICVS JAM CENTVM GLAYSERAT ANNOS, FELICES ANNOS TOT TYLIT NONA BREVIS.

ÆQUIDISTANS, antis, comm. gen. 3. adject. æque distans (*It. equidistante, parallelo; Fr. égale- ment distant, parallèle; Hisp. equidistante, paralelo; Germ. gleichweit abstehtend, parallel; Angl. equally distant*). Vox est Mathematicorum. *Capell. 8. p. 276.* Circuli paralleli, quos æquidistantes latine possumus moniorare. *Aggen. Urbic. comment. in Frontin. p. 53. Goss.* Ordines vitium æquidi-

stantes. *Frontin. ibid. p. 31.* Rectæ lineæ æquidistantes.

ÆQUIFORMES versus dicuntur a *Diomed. 3. p. 498. Putsch.*, qui non composita, sed simplici figura ostentantur, ut in illo *Virg. 7. Æn. 171.* *Urbe fuit media Laurentis regia Pici;* nusquam enim hic duæ partes orationis neclantur. Hæc *Diomed.*

ÆQUILANUM. Falsa lectio. *V. ÆQUILAVIUM.*

ÆQUILANCIUM. *V. voc. seq.*

ÆQUILANX, ancis, comm. gen. 3. adject. æquas habens lances. *Fulgent. Conit. Virgil. Trutina æquallance ponderare, ac disponere. It. con giusta bilancia. Alii leg. trutinæ æqua lance. Hinc in Gloss. Isid. Equilancium, æquatio. In Edit. male legitur Equilatum.*

ÆQUILATATIO, Ænis. f. 3. (æquus et latus) æquabilis dictio in latitudinem, sive circularis lineæ ductio circa centrum (*It. larghezza eguale; Fr. largeur égale; Hisp. anchura igual; Germ. die gleichmässige Erweiterung; Angl. equal breadth*). *Vitrui. 9. 8.* Diducto circulo ad lineam, planitiæ æquilatio signetur.

ÆQUILATERĀLIS, le, adject. (æquus et latus) æquilaterus. *Censorin. Natal. 8.* Hexagoni æquilateralis formam in eodem circulo scribere.

ÆQUILATERUS, a, um, adject. (æquus et latus) latera habens æqualia (*It. et Hisp. equilatero; Fr. équilateral ou équilatire; Germ. gleichseitig; Angl. equilateral*). Vox est Mathematicorum. *Capell. 6. p. 229.* Aut *ισόπλευρος*, quod Latine æquilaterum dicitur, quod tribus paribus lineis lateribusque concurrunt. *Et p. 230.* Species æquilatera. *Firmic. 2. Mathes. 11.* Cum æquilateri trianguli figura in semet æqua sit et conveniens.

ÆQUILATIUM. Falsa lectio. *V. ÆQUILANX.*

ÆQUILATUS, eris, n. 3. (æquus et latus) idem ac æquilaterus. *Auson. Idyll. 11. 50.* Per trinas species trigonorum regula currit: *Æquilatus*, vel crure pari, vel in omnibus impar.

ÆQUILAVIUM significat ex toto dimidium, dictum a lavatione lonæ, quæ dicitur æquilavio redire, cum dimidium decidit sordibus. *Paul. Diac. p. 24. 8. Müll.* Quidam male leg. *æquilanum.*

ÆQUILIBRĀTUS, a, um, adject. (æquus et libra) æquatus, æquabilis (*It. equilibrato; Fr. équilibré; Hisp. equilibrado; Germ. in gleichem Schwunge; Angl. equilibrated*). *Terenti. contr. Hermog. 41.* *Æquilibrato impetu ferebatur.*

ÆQUILIBRIS, adject. (æquus et libra) æquali libra positus (*It. posto a livello, livellato; Fr. de niveau, en équilibre; Hisp. equilibrio, a nivel; Germ. im Gleichgewicht, wagerecht; Angl. kept in equilibrium*). *Vitrui. 5. 12. 4.* Sesquipedales margines struantur æquilibrium et planitie.

ÆQUILIBRITAS, antis, f. 3. (æquilibrium) æqualitas, æqualitas (*It. equilibrio, legge dell'equilibrio; Fr. équilibre, lois de l'équilibre; Hisp. equilibrio, ley del equilibrio; Germ. das Gleichgewicht, das Gesetz des Gleichgewichtes; Angl. equilibrium, equilibrium, law of equilibrium*). Hanc vocem ad Græcam *ισοπλεια* interpretandam effinxit *Cic. 1. Nat. D. 39. 109.* Confugis ad æquilibratam: sic enim *ισοπλεια*, si placet, appellemus. *h. e. æquabilem distributionem, qua omnia omnibus, paria paribus respondeant. V. ibid. 19. 50.* ubi quid hac voce significetur, apertius explicatur.

ÆQUILIBRIUM, li, n. 2. (æquilibrium) æquatio librarum, cum pondere æque utrimque premente et ponderante, ea in neutram partem inclinat, sed recto æqualique statu permonet. Hinc quæ æquali rectaque altitudine posita sunt, ad æquilibrium esse dicuntur, cum de rebus in plano positis sermo est; quemadmodum esse dicuntur ad perpendicularitatem, quæ recta alte surgunt (*It. et Hisp. equilibrio; Fr. équilibre; Germ. das Gleichgewicht; Angl. equilibrium, equilibrium*).

I.) **Proprie.** *Senec. 3. Quæst. nat. 25.* Ille est, cur quædam tigna supra aquam pæne tota cesserant, quædam ad medium submersa sint, quædam ad æquilibrium aquæ descendunt. *Colum. de arbor. 5. 2.* Minus laborat (*vitis*), cum undique velut æquilíbrio stabillita in se requiescit. Adde *Satin. 1. ab init.* cujus verba ideo hic transcribere omittimus, quia subobscura sunt. *V. Salmas.*

II.) **Translate** dicitur de æqualitate et compensatione. *Gell. 20. 1.* Nam cui membrum ab alio ruptum est, si ipsi illud rumpere per talionem velit, quæro an efficere possit rumpendi pariter membri æquilíbrio.

ÆQUIMANUS, a, um, adject. (æquus et manus) qui sinistra manu æque utitur ac dextera; seu qui æque manu valet, æquali pugnandi arte pollet (*It. mancino, manritto; Fr. ambidextre; Hisp. ambidextro; Germ. der beide Hände gleich geschickt braucht; Angl. ambidexter*).

I.) **Proprie.** *Auson. Idyll. 12. c. per interrog. et respons. 3.* Quis Mirmilloni contenditur? æquimanus *Thrac. Isid. 10. Orig. 21.* *Æquimanus* appellatus qui utraque manu gladio incunctanter utitur.

II.) **Translate.** *Symmach. 9. Ep. 101. (at. 110).* Nam pari nitore sique gravitate senatorias actiones et Romanæ rei monumenta limasti, ut plane Homericæ relatione usus, *περιδίκτωρ* idest æquimanum te pronuntiam.

ÆQUIMEMBRIS, e, adject. (æquus et membrum) æqualia habens membra. *Translate* tantum occurrit apud *Boeth. Aristot. Topic. 6. 5. p. 716.* *Æquimembris* autem dicitur oratio esse, quando quot fuerint composita, tot et in oratione nomina et verba fuerint.

ÆQUIMENTUM. *V. EQUIMENTUM.*

ÆQUIMODE, adverb. æquo vel æquali modo. *Boeth. de syllogism. hypotet. 2. 1. p. 626.* *Æquimoda* propositio est, si ita dicamus: si a est, b est, et si est a, non est c; ac si sint inæquimodæ faciunt syllogismum. Inæquimoda vero secundæ figuræ propositio est in his syllogismis hypotheticis, quorum enunciationes tribus terminis componuntur, veluti cum ita proponimus: Si est a, est b, si autem non est a, est c. Hujus propositionis tale intelligatur exemplum: si animal est, animatum est, si animal non est, insensibile est, hic igitur animal quod est, a non est, uno modo propositum in utrisque, sed ad b quidem affirmative, ad c vero negative conjungitur, et id vocatur non æquimode prædicari.

ÆQUIMODUS, a, um, adject. (æquus et modus).

ÆQUINOCTIĀLIS, e, adject. (æquinoctium) adject. ad æquinoctium pertinens (*It. equinoziale; Fr. équinoxial; Hisp. equinoctial; Germ. zur Tag- und Nacht- gleiche gehörig; Angl. equinoctial*). *Varro 9. L. L. 24. p. 203. Müll.* *Æquinoctialis* circulus. *h. e. Fr. l'Equateur*: quem ita definit *Capell. 8. p. 276.* Tertius (circulus) æquinoctialis medius maximusque cunctorum, per quem sol secundo, vel cum in æstivam Ægrantiâ surgit, vel cum in hiberna descendit, quædam mundi medietate perfectus mensuram noctis lucis æqualitate compensat. *Cf. ibid. p. 279. Catull. 44. 2.* *Æquinoctialis* cæli furor. *Seneca 3. Quæst. nat. 28. æstus. Colum. 1. R. 6. 2.* meridies, meridianus. *V. hic Schneider. adnot. Id. 1. ibid. 5. 7. oriens. Plin. 2. Hist. nat. 47. 46. (199.) oriens, occasus. Id. ibid. 69. 69. (176.) tempus. Id. ibid. 97. 99. (216.) horæ. Capell. 8. p. 298.* Unaque æquinoctialis nox, quæ bis anno contingit, par sit diei suo.

ÆQUINOCTIUM, li, n. 2. (æquus et nox) tempus illud, quo dies et noctes horarum spatio æquales sunt. Duo sunt autem æquinoctia: vernalis circa VIII. Cal. Apr. et in signo Arietis conficitur; autumnalis X. Cal. Oct. in signo Libræ (*It. equinozio; Fr. équinoxe; Hisp. equinoctio; Germ. die Nacht- gleiche oder das Solstitium; Angl. the equinox*). *Varro 6. L. L. 8. p. 76. Müll.* Cum venit in medium spatium inter brumam et solstitium, quod dies æquus sit ac nox, æquinoctium dictum. *Cf. Serrum et Præbium in Virg. 1. G. 208. et seqq. Cic. 12. Att. 28. 3.* Publilius si æquinoctium expectat, navigatoris videtur. *Cæs. 4. B. G. 36. et 5. ibid. 23.* Dies æquinoctii. *Lin. 31. 47.* Jam autumnale æquinoctium instabat. *Plin. 2. Hist. nat. 97. 99. (215).* *Æstas* duobus æquinoctiis maxime tumentes, et autumnali amplius quam verno. Adde *Lin. 33. 3. et 37. 9. et Colum. 11. R. R. 2. 31. et 66. Capell. 8. p. 298.* Cum ab æquinoctio verno in Cancrum sol meat, omnes dies majores sunt noctibus suis; item ab autumnali æquinoctio usque ad brumam minores dies noctibus dilatantur. — *NB.* De *Æquinoctio* oppido *V. ONOM.*

ÆQUIPAR, aris, comm. gen. 3. adject. (æquus et par) par, compar (*It. eguale; Fr. égal, pareil; Hisp. igual, parejo; Germ. eßlig gleich; Angl. equal*). *Auson. Idyll. 12. c. per interrog. et respons. 14.* Bis senas partes quibus continet æquipares? *as. Apul. Florid. n. 3.* Urobique secundum æquipari. *Sidon. 8. Ep. 6.* Certare gloria æquipari.

ÆQUIPARABILIS, le, adject. (æquiparo) qui æquari cum aliquo potest (*It. paragonabile, comparabile; Fr., Hisp., Angl. comparable; Germ. vergleichbar*). *Plaut. Curc. 1. 3. 11.* Quid videbis dis ma-

gis æquiparabile? *Id. Trin. 2. 4. 65.* Ita tu nunc dicis non esse æquiparabiles vestras cum nostris factiones atque opes. *In quibusd. optimis Plauti editionibus legitur æquiparabilis. F. EQUIPARO.* Adde *Prudent. Hamartia. v. 79.*

EQUIPARANTIA, æ, f. 1. (æquiparo) æquiparatio, compellitorum conditio (It. *paragone, competenza*; Fr. *comparaison*; Hisp. *comparacion*; Germ. *die Gleichstellung, Concurrentz*; Angl. *comparing*). *Tertull. advers. Valentin. 16.* Pervenire in æmulas æquiparantias.

EQUIPARATIO, ōnis, f. 3. (æquiparo) comparatio (It. *paragone*; Fr. *comparaison*; Hisp. *parangon*; Germ. *die Gleichstellung oder Vergleichung*; Angl. *a comparison*). *Gell. 14. 3.* Equiparatio et parilitas virtutum inter se similium. — Item de virium æqualitate. *Id. 5. 5.* Rex de numero exercitus, ac de æquiparatione æstimanda quæsierat.

EQUIPARATUS, a, um. *F. voc. seq.*

EQUIPARO, as, avi, atum, are, a, et n. 1. (æquus et paro). In multis optimis codicibus *Nepotis, Cicer., Virg.* aliorumque legitur æquipero, quam descriptionem verbum vituperare allaque similia confirmant (*V. Aischekski ad Liv. 5. 23.*): sæpe tamen legitur etiam æquiparare (*V. Ph. Wagner. Orthogr. Verg. p. 415.*). — Part. *Equiparans* 3. b; *Equiparatus* et *Equiparandus* 2. — Proprie æquiparo est æque paro, comparo (It. *apprestare uguamente*; Fr. *apprêter également*; Hisp. *aprestar igualmente*; Germ. *gleichmachen oder gleich beschaffen*; Angl. *to prepare equally*). 1. Proprie et stricto sensu raro admodum occurrit. *Pallad. 3. R. R. 25. 16.* Si spissa poma ramos onerabant, interlegenda sunt quæque villosa; ut alimentum veteris succus æquiparet et generosis abundantiam ministraret. h. e. ut succus nutrimentum æque omnibus ceteris paret, æque in omnes ceteros tribuat. *Forcellinus* interpretatur: ut sufficiens succus ceteris aliendis. 2. Generalitatem est res ita ponere, ut æquis inter se frontibus adstent, quod fit in comparatione; hinc est componere, conferre, comparare (It. *paragonare*; Fr. *comparer*; Hisp. *comparar*; Germ. *gleichstellen, vergleichen*; Angl. *to compare*). — a) Cum Accus. et præp. *ad. Plaut. Mil. glor. 1. 1. 11.* Mars haud ausit dicere, neque æquiparare suas virtutes ad tuas. — b) Cum Dat. *Liv. 5. 23.* Jovis solisque equis æquiparari dictatores in religionem etiam trahebant. Adde *38. 10. Frontin. Princip. hist. p. 317. edit. Rom.* Hadrianus uni omnium Romanorum principum Numi regi æquiparandus — c) Cum Ablat. et præp. cum. *Cic. Mur. 14. 31.* Equiparata cum P. fratre gloria. 3. Est etiam æquare, æque parera facere, æque valere; qua significatione a *Freund, Hott.* illisque haud immerito neutrum verbum habetur, ut tamen transitivum interdum donatum (It. *essere uguale, uguagliare, raggiugnere*; Fr. *être égal, égalet*; Hisp. *estar igual, egualar*; Germ. *es jemandem gleich machen, jemandem erreichen*; Angl. *to be equal, to equal*). — a) Absolute neutrorum more. *Ulp. Dig. 50. 17. 104.* Ubi æquiparant famosa iudicia. Ita in celebri editione *Torrentini: in aliis quibusdam æquiparantur.* *Pacuvius* apud *Gell. 14. 1. extr. cum Dat.* Nam si qui quæ eventura sunt provident, æquiparent Jovi. — b) Sæpius cum Accus. *Nep. Them. 6.* Isque (portus) mœnibus circumdatus, ut ipsam urbem dignitate æquipararet. *Id. Alcib. 11.* Ut nemo cum labore corporisque viribus posset æquiparare. *Liv. 37. 53.* Ut nemo sociorum nec æquiparare posset. *Virg. 3. Ecl. 48.* Nec calamus solum æquiparas, sed voce magistrum. *Ovid. 2. Pont. 5. 14.* Iugenio mores æquiparante places. Adde *Sueton. Aug. 54. et Ner. 53.* — c) Omisso Accus. qui facit subauditur. *Ennius* apud *Cic. 5. Tusc. 17. 49.* Africanum ita loquentem inducit: A sole exoriente supra Martis paludes nemo est qui facit æquiparare queat. h. e. nemo. Ita ex optimis Codd. legendum probavit *Hott.* ad *h. l. Nachtragen p. 191.* *Pacuvius* apud *Non. p. 307. 11. Merc.* Ut, si ita sunt promerita vestra, æquiparete ut queam. h. e. ipsa.

EQUIPEDES, a, um, adj. (æquus et pes) æquos habens pedes (It. *di piedi uguali*; Fr. *qui a des pieds égaux*; Hisp. *a pies iguales*; Germ. *gleichfüßig*; Angl. *that hath equal legs*). *Apul. 1. de dogm. Plat. 7.* Equipedium vero trigonum efficere ex sese quadratum. h. e. Gr. *ἰσοσκελές, ἰσοκέρες*.

EQUIPERES, a, um } *F. EQUIPARO.*
EQUIPERO, as, avi, etc. }

ÆQUIPES, ædis, adj. comm. gen. 3. (æquus et pes) idem quod æquipedes. *Diomed. 3. p. 472. Putsch.* Et æquipedī sono tibi canē spondalium (leg. spondalium) canere jubere.

ÆQUIPOLLENS, entis, adj. (æquus et polleo) quod æque valet, quod idem valet (It. et Hisp. *equivalente*; Fr. *équivalent*; Germ. *gleichviel geltend*; Angl. *equivalent*). *Apul. 3. de dogm. Plat. p. 235. Hildebr. min.* Equipollentes propositiones dicuntur, quæ alia enunciatione tantumdem possunt etc. *Ibid. p. 238.* Equipollens conclusio. Et sæpius ibid. hanc vocem usurpat.

ÆQUIPOLLENTER, adverb. (æquipollens) eo modo qui æque valet, qui tantumdem potest. *Felut Scholiast. ad Lucan. 1. 23.* Et hoc dicit æquipollementer. Adde *ibid. v. 99.*

ÆQUIPONDUM, ii, n. 2. (æquus et pondus) pondus stataræ, scapo appensum, ad cognoscenda rerum momenta, ita dictus, quod æquat pondera. Sic appellatur a *Filiv. 10. 3. (8).* 4, ubi earum, quæ stalaræ vocantur, rationem explicat (It. *contrappeso, romano, marco*; Fr. *contre-poids*; Hisp. *contrapeso*; Germ. *das Gleich- oder Gegenwicht in der Waage*; Angl. *a counterpoise, weight*).

ÆQUISONANTIA, æ, f. 1. (æquisonus) sonus, qui ex æquisonis vocibus oritur. *Boeth. 5. Music. 11. p. 1167.* Ubi enim deprehenditur æquisonantia, diapason ac bis diapason. Et *13. p. 1168.* Pulsæ igitur (chordæ) simul, A. K. II. R. diapason æquisonantiam consonabunt. *F. voc. seq.*

ÆQUISONUS, a, um, adj. (æquus et sono) qui unum et simplicem ex duobus sonum efficit. *Boeth. 5. Music. 10. p. 1167.* Non unisonum autem vocum alia quidem sunt æquisonæ, alia emmeles, alia dissonæ, alia cœmelæ. — *Æquisonæ*, quæ simul pulsæ unum ex duobus atque simplicem quodammodo efficiunt sonum, ut est diapason, eaque duplicata, quæ est bis diapason.

ÆQUITAS, atis, f. 3. (æquus) proprie est abstracta qualitas, qua res inter se sunt æquales (It. *uguaglianza*; Fr. *égalité*; Hisp. *igualdad*; Germ. *die Gleichheit*; Angl. *equality*).

1. Proprie. 1. Stricto sensu de plana rerum superficie. *Auct. B. Hisp. 29.* Interdum æquitas loci adversarios efflagitabat, ut tali conditione contenderent ad victoriam. 2. Item est æqua partium proportio, symmetria. *Seneca 3. Quest. nat. 10.* Naturæ partes suas velut in ponderibus constitutas examinat, ne, portionum æquitate turbata, mundus præponderet. *Sueton. Aug. 79.* Commoditas et æquitas membrorum. 3. Ponitur et de civium in re publica æqualitate. *Cic. 1. de republ. 34. 53.* Cum enim par habetur honos summis et infimis, qui sint in omni populo necesse est, ipsa æquitas iniquissima sit.

II.) Translate. 1. Sæpiissime ponitur pro animi moderatione, et modo cum nomine animi conjungitur, modo absolute usurpatur: duplici autem ratione, scilicet — a) Pro ea moderatione sumitur, qua quis medioeris concupiscit, fortunæ qualemque libens acquiescit, atque in omnibus tranquille se gerit, æquo animo ferens quæcumque accidunt. *Cic. Senect. 1. 1.* Quamquam certo scio non, ut Flaminium (al. Flaminium), sollicitari te, Tite, sic noctesque diesque. Novum enim moderationem animi tui et æquitatem. *Id. 1. leg. Agr. 5. 14.* Si ego ejus æquitatem animi probe novi, velle non invitus. *Id. 1. Tusc. 40. 97.* Quis hanc maximam animi æquitatem in ipsa morte laudaret, si mortem malum judicaret? *Nep. Thrasib. 4.* Ex istis nolo amplius, quam centum jugera, quæ et meam animi æquitatem et vestram voluntatem indicent. Adde *Cic. 2. Orat. 24. 102. Cic. Pis. 12. 27.* Quo quidem in spectaculo mira populi Rom. æquitas erat. *Tac. 16. Ann. 33.* Æquitatem dedim erga bona malaque documenta. — b) Item pro ea moderatione, qua quis libenter se æquat aliis, nec supra se effert. *Cæs. 6. B. G. 22.* Ut animi æquitatem plebem contineret, cum suas quisque opes cum potentissimis æquare videret. 2. Item est recta et æqua in omnes agendi ratio, æquabilis et justus cum omnibus agendi modus, rationalis justitia. — a) De personis. *Cic. 15. Fam. 4. 1.* Non ignorari a te qua æquitatem et continentia teneris socios provinciarumque administrarem. Et *ibid. § 14.* Reperies me contra metum maximam belli firmissimum præsidium habuisse æquitatem et continentiam. *Nep. Mil. 2.* Cum virtute nihilum devotius hostium exercitus, summa æquitate res constituit. *Forcellinus* hunc *Nep.* locum refert ad paragraphum

proxime præcedentem sub b. *Sall. Cat. 9.* Duobus his artibus, audaciâ in bello, ubi pax evenerat æquitate, æque remque publicam curabant. Adde *Sueton. Claud. 15.* — b) De ipsis rerum rationibus. *Cic. 2. Off. 22. 78.* Quam habet æquitatem, ut agrum multis annis — ante possessum, qui nullum habuit, habeat, qui autem habuit, amittat? *Id. 16. Att. 16. B. 9.* Summa bonitas et æquitas causæ. *Id. 1. Off. 11. 36.* Belli æquitas. *Cæs. 1. B. G. 40.* Æquitas conditionum. 3. Item est justa agendi ratio, qua suum unicuique tribuitur, non juxta leges et jura scripta, sed juxta ipsam causæ naturam; hinc sæpe apud *Ciclos æquitas juris* sive quod idem est *æquum et bonum* et *scriptum jus* inter se opponuntur; et *æquitas* differt a *justitia*, ut sit *Donatus* ad *Ter. Adelph. 1. 1. 26.* Inter jus et æquitatem hoc interest; jus est, quod omnia recta et inflexibilia erigit; æquitas est, quæ de jure multum remittit. *Cic. 1. Orat. 56. 240.* Multa pro æquitatem contra jus dicere. *Id. Cæcin. 13. 37.* A verbis recedere et æquitatem uti. *Id. Planc. 17. 42.* Fugere sententiam legis, æquitatem omnem rejicere. *Id. Brut. 39. 144.* Explicare æquitatem. *Id. 1. Off. 19. 64.* Servare æquitatem. Adde *Top. 23. 90.* et *9. Phil. 5. 10.* — Hinc *æquitas* et *justitia* interdum conjunguntur. *Cic. Amic. 22. 82.* Deinde æquitate justitiæque gaudebunt. *Nep. Arist. 2.* Justitia et æquitas et innocentia. — Denique æqualitatis hoc sensu duplex est vis, ut docet *Cic. Parit. 37. 130.*, ejus altera directæ et veri et justî, et, ut dicitur, æqui et boni ratione defenditur: altera ad vicissitudinem referendæ gratiæ pertinet; quod in beneficii gratia, in injuria ultio nominatur. — *NB.* De *Æquitate* colonia *F. ONOM.*

Homonym. In quo differant *æquitas* et *justitia*, dictum est II. 3.

ÆQUITER, adverb. (æquus) idem quod æque, eujus alia est forma (It. *egualmente*; Fr. *également*; Hisp. *igualmente*; Germ. *auf gleiche Weise*; Angl. *equally*). *Livius Andronicus* apud *Non. p. 312. 31. Merc.* Præda per partes æquiter partita est. *Pacuvius* apud *eumd. 1. cit.* Contortere ac dissentire partem de cursum æquiter. *Aectus* apud *eumd. ibid.* Ad populum intelligi referendum: quoniam horum æquiter sententiæ fuerunt. *Plautum* quoque hanc vocem usurpasse, testis est *Priscian. 15. p. 1010. Putsch.* — *NB.* Gradus *Æquus* et *Æquissime* ad adverb. *Æque* pertinent.

ÆQUITERNUS, a, um, adj. Vox est ex æque et æternus conflata: cum autem æternus sit per syncope pro æviternus ab ævo, proprie æquiternus est qui æque durat, qui in sua existentia æque atque alius perseverat; in quo a sempiternus differt. *Claud. Mamert. de statu Anim. 2. 4.* Hæc tria (numerus, pondus, mensura) simul æquiternæ, semper individua, ubique tota, unus Deus sunt. *Sidon. 8. Ep. 13.* Prævidens, se per æterna secula æquiternæ supplicia passurum.

ÆQUIVÁLEO, es, ere, n. 2. (æquus et valeo) æque possum (It. *equivalente*; Fr. *équivalent*; Hisp. *equivaler*; Germ. *gleich gelten*; Angl. *to be equal in worth*). *Auctor carm. de Philom. 6.* Nulla potest modulis æquiválere tuis. *Alii leg. fortasse rectius* modulos æquiparare tuis.

ÆQUIVOCATIO, ōnis, f. 3. (æquivocus) ambiguitas in sermone (It. *equivocazione*; Fr. *équivoque*; Hisp. *equivocacion*; Germ. *Doppelsinnigkeit oder Zweideutigkeit*; Angl. *equivocation*). *Boeth. in Porphyrr. Dial. 1. p. 10.* Si vim prius æquivocationis æpietas, divisionem generis diligenter agnosces: placet enim generis nomen cum sibi subjectis æquivoco nominari; æquivoca vero sunt, quæ cum nomine una sint, longe diversa substantiæ ratione et definitionis discretæ sunt. *F. EQUIVOCUS.*

ÆQUIVOCÉ, adverb. (æquivocus) cum æquivocatione. *F. voc. præced.*

ÆQUIVOCO, as, are, n. 1. uno eodemque nomine plura significo. Hæc vox occurrit tantum apud *Fet. Scholiast. ad Lucan. 1. 196.*

ÆQUIVOCUS, a, um, adj. (æquus et voco) ambiguus, duplici significatione præditus (It. et Hisp. *equivoco*; Fr. *équivoque*; Germ. *doppelsinnig oder zweideutig*; Angl. *ambiguous*). *Isid. 2. Orig. 26. 2.* Æquivoca sunt quando mularum rerum nomen unum est, sed non eadem definitio; ut leo. Nam quantum ad nomen pertinet, et verus, et pictus, et celestis leo dicitur: quantum ad definitionem pertinet, aliter verus definitur, aliter pictus, et aliter celestis. *Capell.*

4. p. 97. Quæritur quid sit æquivocum, quid univocum, quid, ut ita dicam, plurivocum. Adde *ibid.* p. 103. *V.* et *ÆQUIVOCATIO*.

ÆQUO, as, avi, atum, are, a. et n. 1. (æquus). *Parl. Equans* I. 5. b., II. b. *Æquatus* in omnibus ferme paræ; *Æquatus* II. b. *Æquandus* I. 1. b., 3. a. et 4. — *Æquo* proprie est æqualem facio, compango (It. *uguagliare*, *spianare*; Fr. *aplaner*, *égaler*; Hisp. *reducir llano*, *igualar*; Germ. *gleich*, *eben* oder *gerade machen*; Angl. *to level*, *make smooth*).

I.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu est locum ad planam superficiem redigere. — a) Absolute. *Virg.* 1. G. 178. arcem æquare cylindro. *Plin.* 17. *Hist. nat.* 10. 14. (73). Arca æquata cylindris. *Curt.* 4. 9. 10. Si qua campi eminebant, jussit æquari. *Justin.* 2. 10. Montes in planum ducere et convexa vallium æquare. *Cic.* 6. *Verr.* 48. 107. Equata agri planities. *Varro* 7. L. L. 23. p. 128. *Müll.* Equatum mare. *Ovid.* 8. *Met.* 663. Equata mensa. h. e. ita ut nulla parte clauderet. *Colum.* 2. R. R. 22. 3. Stercora æquare. h. e. æquabiliter per agros dissipare. — b) Cum Dat.: præcipue occurrit solo æquare ædificium et est ad superficiem usque diruere, a fundamentis evertere. *Sueton.* *Calig.* 37. Campi montibus ægere æquali. *Liv.* 24. 47. Solo æquata omnia inter Salinas ac portam Carmentalem. Adde *Curt.* 8. 10. 8. *Fellej.* 2. 4. 2. Africanus circumdatam operibus Numantium exelsamque æquavit solo. *Quintil.* 3. 7. 20. Cujus domus solo æquata. *Tac.* 1. *Hist.* 51. Templum solo æquare. *Liv.* 5. 42. nomine solo omisso: Etsi omnia fluminis ac ruinis æquata vidissent. Et *metaphorice* id. *Liv.* 6. 18. Solo æquandæ sunt dictaturæ consulatusque, ut caput attolere Romana plebes possit.

¶ 2. Æquare est etiam ita res vel personas colligare et disponere, ut recta linea oculis exhibeatur; quo sensu est militare verbum. *Liv.* 5. 38. et *Tibull.* 4. 1. 102. Æquare frontes. h. e. exercitus. *Liv.* 3. 62. Æquare aciem. *Virg.* 4. *En.* 587. Vidit æquatis classem procedere velis. h. e. feliciter plenis sine motu aliquo, ut alt. *Servius* ad b. l.; atque adeo prospero cursu: nam cum vela æquabiliter extensa sunt, signum est, æquabiliter spirare ventum secundum et constanter. *Id.* 5. *ibid.* 232. Et fors æquatis cepissent præmia tostris. ¶ 3. Item æqualem facere, præcipue in Part. præter. pass., vel etiam in æquas partes distribuere. — a) Absolute. *Cic.* 1. *Divinat.* 18. 34. Cujus generis oracula etiam habenda sunt, non ea, quæ æquatis sortibus ducuntur, sed illa etc. Adde *Plaut.* *Cas.* 2. 6. 35. et *Cic.* *Cornel. fragm.* 13. p. 449. *Liv.* 10. 35. Ira æquavit vires. *Id.* 34. 14. Rem metu Romanorum equitum inclinatam æquavit. h. e. restituit, ita ut Romani hostibus æquales essent. *Id.* 29. 34. Certamen æquare. h. e. duarum partium vires æquales facere. *Lucret.* 5. 689. Equatum discrimen. *Cæs.* 1. B. G. 23. periculum. *Auct. B. Afr.* 46. dimicatio. *Liv.* 1. 25. Mars. *Virg.* 7. *En.* 698. Ibat æquæ numero. h. e. in manipulis hominum numero æquales; ubi *Servius*: in ordinem digesti. *Id.* 10. *ibid.* 755. Jam gravis æquabat luctus et mutua Mayors Funera. h. e. æqualem utrimque stragem edebat. *Liv.* 3. 36. Aliquandæ æquatus inter omnes terror fuit. *Virg.* 1. *En.* 508. operumque laborem Partibus æquabat justis. — Pariter ponitur hoc sensu de contractuum conditionibus aut populorum fœderibus, in quibus æqualiter utrique parti cavetur. *Liv.* 3. 67. Sub titulo æquandarum legum nostra jura oppressa solimus. *Id.* 8. 4. Si fœdus est, si societas æquatio juris est —, cur non omnia æquari? *Horat.* 2. *Ep.* 1. 25. fœdera regum Vel Gabilis vel cum rigidis æquata Sabinis. *Liv.* 2. 3. Equato jure omnium. *Ovid.* 14. *Met.* 503. populis æquata duobus Jura dare. *Liv.* 22. 27. Equato imperio uti. — b) Cum Abl. et præp. cum. *Cic.* 3. *Legg.* 10. 24. Inventum est temperamentum, quo tenuiores cum principibus se æquari putarent. Adde 1. *Invent.* 2. 3. *Id.* *Brut.* 36. 139. In his primum cum Græcorum gloria Latine dicendi copiam æquatam. *Cæs.* 6. B. G. 22. Cum suis quisque opes cum potentissimis æquari videt. *Virg.* 1. *En.* 192. Nec prius absistit, quam — numerum cum navibus æquet. — c) Cum Dat. *Lucret.* 6. 1174. (1175). stis arida — Equabat multum per vis humioribus imbrebus. *Liv.* 33. 24. Magnitudinis (regi nominis) semper animum æquare. *Id.* 31. 41. Per solium vinumque æquare dies noctibus. *Virg.* 9. *En.* 339. Iudum nocti. h. e. in totam noctem producere. *Fellej.* 2. 127. aliquem sibi per omnia. ¶ 4. Item est comparare, conferre; quippe quæ comparantur, alia ad-

versum alia æquis quasi frontibus ponuntur. *Cic.* 3. *Verr.* 8. 21. Omnium ante damnatorum scelera, furta, flagitia, si unum in locum conferantur, vix cum hujus parva parte æquari conferrique posse. *Liv.* 9. 10. Postumus in ore erat. eum laudibus ac cælum ferebant: devotio P. Decii consulis, alii claris facinoribus æquabant. *Id.* 31. 7. Ne æquaveritis Hannibali Philippum, ne Carthaginiensibus Macedonas: Pyrrho certe æquabilis. *Ovid.* 1. *Pont.* 3. 120. Equandi superis pectora flecte viri. *Quintil.* 10. 1. 301. Æquare Livium Herodoto. *Id.* 10. 1. 50. epilogum Priami precibus. ¶ 5. Significat etiam æqualem esse, assequi, eo pervenire quo alius pervenit: quo sensu a recentioribus Philologis habetur tamquam verbum neutrum. Sed tamen — a) Raro admodum cum Dat. sine Accus. *Cic.* 1. *Off.* 1. 3. Te hortor, mi Cicero, ut non solum orationes meas, sed hos etiam de philosophia libros, qui jam illis fere æquarunt, studiosè legas. ubi nonnulli Codd. et ipse *Forcellinus* leg. se æquarunt. — b) Sæpius cum Accus. Proprie de loco. *Curt.* 4. 9. 15. Cujus (fluminis) altitudo primo summa æquorum pectora, mox ut in medium alveum ventum est, cervices quoque æquabat. *Id.* *ibid.* 2. 19. Nondum tamen æquæ fastigium æquabat (opus). *Id.* *ibid.* 6. 21. Aggere menium altitudinem æquare. *Id.* 5. 1. 32. Pensiles horii summam murorum altitudinem æquantes. *Id.* 6. 6. 29. Celeriter stipitibus cumulatæ fastigium montis æquatam est. *Lucan.* 3. 456. æquantes menia turres. *Liv.* 31. 36. Quantum equitem velocissimi pedites cursu æquare poterant. *Virg.* 6. *En.* 263. duce — vadentem passibus æquat. *Ovid.* 11. *Met.* 497. cælumque æquare videtur Pontus. Huc referri potest et illud *Virg.* 11. *En.* 125., quamvis metaphorice dictum: Quibus cælo te laudibus æquem?

II.) Translate occurrit significatione superioris allata § 5., scilicet est æqualem esse, assequi. — a) Raro absolute. *Liv.* 33. 23. Is triumphus, ut — inhonoratior fuit, ita signis carpentisque et spoliis ferme æquabat. *Quintil.* 10. 2. 10. Nam qui agit, ut prior sit, forsitan etiam non transierit, æquabit. — b) Sæpius cum Accus. *Liv.* 1. 53. Ea arte æquasset superiores reges, n. etc. *Curt.* 9. 2. 339. Æquare palma Heruleum et Liberum Patrem. *Liv.* 2. 27. Æquasse eum Appii odium. h. e. odio habitus est æque ac Appius. *Id.* 10. 3. Æquare cognomen suum arte. *Ovid.* 2. *Pont.* 3. 1. nomen virtutibus. *Virg.* 4. G. 132. Æquare animis opes regum. h. e. animo mediocribus contento æque divitem esse ac reges. 2. *En.* 362. labores lacrimis. *Id.* 10. *ibid.* 248. Sagitta æquans ventos. *Ovid.* 6. *Met.* 21. Vellera nebulas æquantia. *Id.* 11. *ibid.* 626. Æquare formas veras imitamine. *Horat.* 2. *Od.* 5. 2. munia comparis. *Curt.* 3. 13. 16. Argenti facti pondus quingenta milia talentorum æquabat. *Plin.* 19. *Hist. nat.* 1. 4. (20). Æquat (asbestinum) pretia excellentium margaritarum. *Curt.* 9. 6. 23. Feminam gloriæ æquare. *Sueton.* *Cæs.* 55. Æquare gloriam allicujus. *Plin.* 35. *Hist. nat.* 11. 40. (126). Eam picturam imitati sunt multi, æquavit nemo. *Claudian.* 2. *Eutrop.* 378. Crassa mole Leo, quem vix Cyclopia solum Æquatur lames.

ÆQUOR, oris, n. 3. (æquus) æqualis, planities, plana et levis alienius rei superficies (It. *superficie piana*, *pianura*, *piano*; Fr. *toute surface plat*, *pays plat*, *plaine*; Hisp. *sabrefaz plana*, *llano*, *campo u terreno igual*; Germ. *die Fläche*, *die ebene* und *glatte Oberfläche einer Sache*; Angl. *any level or smooth surface*, *a plain*, *flat*). — a) Generaliter de re quacumque planam lævemque superficiem exhibente. *Lucret.* 4. 105. (106). Effliges — reddunt speculorum ex æquore visum. Adde *ibid.* 290. (289). et cf. *ibid.* 294. (293). Planitiem ad speculi veniens cum offendi imago. *Id.* 3. 906. in summo gelidi cubat æquore saxi. *Accius* apud *Non.* p. 505. 8. *Merc.* Æquora cæli. *Gell.* 12. 1. Ne æquor illud ventris irrugetur. h. e. larynx. *Auson.* *Epigr.* 146. 14. Æquor cerreum. h. e. planities ceratæ tabulæ, in qua stilo scribitur. Adde *Prudent.* *sepi* cæp. 32. de S. *Cass.* 53. *Lucret.* 6. 107. Dant etiam sonitum patuli super æquora mundi. — b) Speciatim de planitie terræ, sive agrorum, modo cum addito, modo absolute. *Cic.* 1. *Divinat.* 12. 93. Babylonii in camporum patentia æquoribus habitantes, cum ex terra nihil emineceret, quod contemplationi cæli officere posset, ornam curam in siderum cognitione posuerunt. *Lucret.* 3. 1014. (1013). Saxum, quod tamen a summo jam vertice rursum velitur, et plani raptim petit æquora

campi. *Virg.* 7. *En.* 781. æquore campi exercere equos. Adde *eumd.* 12. *ibid.* 710. et *Sil.* *It.* 5. 376. *Colum.* 10. R. R. 86. Æquora dulcis humi. — *Virg.* 1. G. 50. æquor scindere ferro. *Id.* *ibid.* 97. Et qui, prosclisso quæ suscitât æquore terga, etc. *Id.* 5. *En.* 456. Præcipitemque Daren ardens agit æquore toto. *Juvenal.* 8. 61. de equo: Clara fuga ante alios, et primus in æquore pulvis. Adde *Virg.* 3. G. 117. et 541., et 2. *En.* 333., necnoo *Sil.* *It.* 1. 267., 4. 243. et 276. *Virg.* 2. G. 105. Æquor Lybicum. h. e. Lybiæ deserta. *Stat.* 11. *Theb.* 403. Æquor pulvereum. — c) Item speciatim de aquis. — Raro admodum de flumine. *Virg.* 8. *En.* 89. de Tiberi: Mitis ut in morem stagni placidæque paludis Sterneret æquor aquis. *Id.* 96. viridesque secant placido æquore silvas. *Pentad.* *Tumul.* *Acidis* 2. *Acidis* hæc cernis montana cacumina busti, Æquor et ex imis fluminis ire jugis. — Sæpius tamen de mari, et quidem proprie de mari tranquillo (quamvis hoc non semper servant Scriptores) modo cum Genit. maris vel ponti, modo absolute. *Lucret.* 1. 8. Æquora ponti. *Colum.* 8. R. R. 17. 4. Sin autem locus — pari librâ cum æquore maris est. *Lucret.* 4. 411. (412). Immania æquora ponti. Adde *Virg.* 1. G. 469. *Virg.* 1. G. 246. Arctos Oceani metuentes æquore tingi. *Id.* 2. *En.* 780. maris æquor. *Horat.* 4. *Od.* 5. 10. maris æquora. — *Cic.* apud *Non.* p. 65. 21. *Merc.* Quid tam planum videtur, quam mare? e quo etiam æquor illud poetæ vocant. *Varro* 7. L. L. 23. p. 128. *Müll.* Æquor mare appellatum, quod æquale, quem commotum vento non est. *Vetus Poeta* apud *Varron.* l. cit., *Virg.* 4. G. 528. et *Ovid.* 2. *Met.* 263. æquor altum. *Lucret.* 1. 718. (719). Ionium. *Horat.* 1. *Od.* 31. 14. Atlanticum. *Id.* 4. *ibid.* 15. 3. et *Virg.* 1. *En.* 67. Tyrrhenum. *Plin.* 3. *Hist. nat.* 5. 8. (44). Tuscum. *Mela* 1. 2. 1. Æquora nostra. *Catull.* *Argon.* 207. hibernum. *Lucret.* 3. 494. (492). et *Horat.* *Epod.* 16. 34. salsum. *Virg.* 3. *En.* 101. vastum. *Lucret.* 5. 998. turbida. *Horat.* 3. *Od.* 1. 33. contracta. *Id.* *ibid.* 24. 41. horrida. *Virg.* 6. *En.* 355. immensa. *Id.* 3. *ibid.* 412. leva. *Id.* 8. *ibid.* 89. placida. *Ovid.* 12. *Met.* 9. invia. *Id.* *Heroid.* 2. 38. concla venilis. Et *Stat.* 5. *Theb.* 393. Egerere æquora fundo. h. e. maris aquam e navi. — In prosa oratione æquor pro mari occurrit tantummodo post auream Augusti ætatem. De maris planitie *Curt.* 7. 5. 7. Camporunique non alia quam vasti et profundæ æquoris species est. *Id.* 4. 7. 11. Haud secus quam profundum æquor ingressi. *Val. Max.* 9. 1. 1. Validæ æque tantum, non æquora. *Plin.* 3. *Hist. nat.* præfat. 4. Immensa æquorum vastitas. Adde *eumd.* 4. *ibid.* 1. 1. (4). et 12. 24. (76). et alibi sæpe, et *Tac.* 2. *Ann.* 23. et *Cod. Theod.* 7. 4. 23. — NB. *Sallustii* locus apud *Donat.* ad *Ter. Phorm.* 2. 1. 13., quem affert et *Forcellinus*, cum Latine linguæ usu omnino pugnat; ibique verba corrupta esse demonstravit *Moltz* ad *Terent.* *Vol.* 2. p. 591.

ÆQUOREUS, a, um, adject. (æquor) ad æquor maris pertincens, marinus (It. *marino*, *di mare*; Fr. *marin*, *maritime*; Hisp. *marino*; Germ. *zum Meere gehörig*, *in Meere befindlich* etc.; Angl. *belonging to the sea*, *marine*). Est vox poetica. *Catull.* 64. 15. et *Propert.* 3. 6. 67. Nereides æquoreæ. *Virg.* 3. G. 243. Equoreum genus. h. e. pisces. *Ovid.* 10. *Met.* 78. pisces. *Martial.* 10. 51. aquæ. *Ovid.* 15. *Met.* 733. Scilicet æquoreos plus est domuisse Britannos. h. e. mari circumdatos, navigationi deditos. *Id.* 8. *ibid.* 603. Æquoreus rex. h. e. Neptunus. *Priapej.* 8. 4. deus. *Colum.* 10. R. R. 200. pater. h. e. Oceanus. *Ovid.* 10. *Met.* 617. de Neptuno: Æquorea origo. *Lucan.* 6. 35. Æquoreus Achilles. h. e. filius Thetidis æquoreæ. *Val. Flacc.* 5. 91. Æquoreum bustum. h. e. ad maris litus positum.

EQUUM, i, n. 2. *V.* *ÆQUUS* io fin. — NB. De *Æquo* nom. propr. *V.* *ONOM.*

ÆQUEM BONUM vel æquum et bonum. *V.* voc. seq.

ÆQUUS, a, um, adject. Comp. *Æquior* et *Superior*. *Æquissimus* in omnibus ferme paragraphis. — Vox etymol. ratione fortasse conjungenda cum Gr. *εἰσός* similis, par, æquus, consentaneus. V. *Döderlein. Latein. Synonym.* *Vol.* 6. p. 10. — Proprie est æqualis (It. *uguale*; Fr. *égal*; Hisp. *igual*; Germ. *gleich*; Angl. *equal*, *level*).

I.) Proprie. ¶ 1. De loco ponitur, et planitiem significat; quamvis a plano differat. *V.* *Homonym.* in fin. (It. *piano*; Fr. *plaine*, *plat*; Hisp. *plano*; Germ.

flach; Aeq. plain. Cæs. 7. B. G. 28. In æquum locum esse dimittere. *Sall. Jug.* 52. Deducere in æquum locum. *Egero* 1. R. R. 6. 6. Locum ad libellam æquum. *Liv.* 2. 64. Aquis locis. *Id.* 5. 47. Saxum ascensu æquum. *Quintil.* 12. 9. 2. Equo campo. *Id.* 11. 3. 125. Equo pectore. *h. e.* non propendente. Cæs. 7. B. G. 51. Locum æquior. *Sall. Cat.* 57. Loca æquiora. *Liv.* 44. 5. Aequalor vallis. Cæs. 7. B. G. 74. Regiones æquissimæ. Cf. *Æquum*, i. 1. 1. in fin. ¶ 2. Equus ponitur etiam pro æque magno, quod scilicet ratione habita alterius rei non eminet, non est superior, sed eam prorsus æquiparat. — a) Cum altero comparationis membro, quod sæpe conjungitur per particulas *atque*, et *vel que*, *cum*, *quam*, aut per Dativum offertur. *Ennius* apud *Geil.* 11. 4. Nam cum opulenti loquuntur pariter atque ignobiles, eadem dicta eademque oratio æqua non æque valet. *Cato* R. R. 144. 2. Scilicet ita, uti datur sunt, reddito, nisi quæ vetustate fractæ erunt: si non erunt, reddet æquas nati arbitrato deducetur. *Plaut. Trin.* 2. 4. 92. Equo mendicis atque ille opulentissimus censetur censu ad Acherontem mortuus. Cæs. 2. B. C. 15. Equa fere altitudine, atque ille congesticulus ex materia fuerat agger. *Horat.* 1. Od. 4. 13. Pallida mors æquo pulsat pede pauperum tabernas Regumque turres. *Id.* 2. *ibid.* 18. 32. Equa tellus Pauperi recluditur Regumque pueris. *Ter. Eun.* 1. 2. 11. Ullam esset mihi pars æqua amoris locum. *h. e.* æque vicissim amaremus. *Liv.* 10. 24. Se precari, ut ita sortem æquam sibi cum collega daret, ut etc. *Fellej.* 2. 121. 2. Postulante patre ejus, ut æquum ei jus in omnibus provinciis exercitibusque esset, quam erat ipsi. — *Liv.* 27. 49. Reddita æqua Cannensi clades. *Ovid.* 4. *Pont.* 7. 24. Urbs erat in summo nubibus æqua jugo. *Id.* 6. *Met.* 10. sed et hæc de plebe suoque Equo viro fuerat. *Seneca Ep.* 94. Equum arcibus aggerem attollere. — b) Absolute, præsertim cum nominibus *pars* et *portio*. *Lucret.* 3. 125. Noscere ut hinc possis, non æquas omnia partes Corpore habere, neque ex æquo fulcire salutem. Adde 4. 1224. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 9. 6. (41). Luna — modo æqua portione diviso. *Id.* *ibid.* 19. 17. (81). Pars æqua mundi. *Id.* 3. *ibid.* 1. 1. (5). Quam (*Europam*) plerique merito non tertium portionem fecere, verum æquam, in duas partes — universo orbe diviso. *Sueton. Tib.* 50. Partes sibi æquas potentæ prædicantem. *Quintil.* 1. 10. 3. Triangula æquis lateribus. *Liv.* 38. 23. Ut quam æquissima esset (*præda*). *Seneca Herc. fur.* 848. Libra æqua. *Sueton. Vesp.* 25. Examine æquo. *Cod. Theod.* 10. 10. 15. Equa lance. *Virg.* 2. *Æn.* 724. dextre se parvus Iulus Implicuit sequiturque patrem non passibus æquis. *Id.* 5. *ibid.* 154. Equo discrimine. *Ovid.* 9. *Met.* 719. Equum vulnus utrique ferre. Cæs. 7. B. G. 19, *Liv.* 2. 6., *Curt.* 4. 1. 8., *Flor.* 4. 2. 28. oblique: Equo Marte dimicare, pugnare, contendere. *Liv.* 9. 12. Equam pugnam sustinere. *Curt.* 5. 1. 2. Viribus æquis dimicare. *Sall. Cat.* 30. Equa manu discedere. *Auct. B. Hisp.* 3. 6. Equo pede congruere. *Liv.* 27. 13. Aquis manibus dirimere pugnam. (Cf. *Æquum*, i. 1. 2. in fin.) *Ovid.* 4. *Pont.* 15. 11. Equi pedes. *h. e.* de poemate dictum quod Hexametris constat. *Id.* *ibid.* 5. 3. Non equi pedes. *h. e.* de Elegia dictum. — Sæpe et de iurum rationibus ponitur, cum inter cives, tum inter nationes intercedentibus. *Cic.* 1. *Off.* 34. 124. Privatum autem oportet æquo et pari cum civibus jure vivere. *Phædr.* 1. 2. 1. Equæ leges. *Liv.* 1. 5. Equa libertas. *Cic. Arch.* 4. 6. Quæ cum esset civitas æquissimo jure et federe. *Liv.* 9. 20. Neque ut æquo lumen federe, sed ut in ditione populi Rom. essent. *Fellej.* 2. 15. Equæ conditiones. *Tac.* 2. *Ann.* 82. Populum Rom. æquo jure completi. — Item pro eo, qui æqualis est conditionis. *Cic.* 4. *ad Herenn.* 40. 52. In æquos et parces fastidiosus, in inferiores crudelis.

II.) Translat. ¶ 1. *Locus æquus* interdum opponitur loco superiori et inferiori quoque, omnibus tamen metaphoricè sumptis. *Cic.* 3. *Orat.* 6. 23. Sive loquitur ex inferiore loco, sive ex æquo, sive ex inferiore. *h. e.* sive alloquitur superiores, sive pares, sive inferiores: oratores enim ex inferiore loco, hoc est in imis subselliis dicebant apud magistratus; ex æquo porique loco in senatu sententiam dicebant; et superiore autem, hoc est et rostris, verba ad populum habebantur. *Id.* 3. *Fam.* 8. 2. Meos multos et ex superiore et ex æquo loco sermones habitos cum tua summa laude. *h. e.* et pro tribunali, et privatus seu in laus privatis. ¶ 2. In re militari *æquus locus*

non tam planitiem significat, quam quemcumque locum ad pugnam aptum. Ad rem declarandam *Liv.* 22. 12. Fabius per loca alta agmen ducit. Et *ibid.* 13. Irritæ etiam de industria ducem (*Hannibal*), si forte — detrudere ad æquum certamen possit. *h. e.* si forte possit Fabium in planitiem deducere, quod sibi magno esset commodo. Pariter *Cic.* 4. *Ferr.* 12. 177. Placet mihi ista defensio, descendendo: æqua enim contentio, æquum certamen proponitur. — Hæc autem significatione occurrit a) Cum Accus. et præp. *ad*, sed sæpius cum Dat. Cæs. 3. B. C. 73. Locum se æquum ad dimicandum dedisse. *Nep. Hannib.* 5. Datil, etiam non æquum locum videbat suis, tamen — confingere cupiebat. *Liv.* 25. 13. Ut quibus locus æquior esset. *Id.* 27. 7. Locum æquus agendis vineis. *Curt.* 6. 1. 6. Sibi, quam hosti, æquiorum locum capere. — b) Transfertur et ad tempus. *Liv.* 26. 3. Et tempore et loco æquo. *Sueton. Cæs.* 35. Bellum sane difficilimum gessit, neque loco neque tempore æquo, sed hieme anni, et intra mœnia copiosissimi ac solertissimi hostis. *Cic.* apud *Ascon.* pro *Cornel.* p. 72. 13. *Dart.* Cum id dicerem — iudicium æquiore tempore fieri oportere. ¶ 3. *Æquus* etiam dicitur, qui moderatus est et æqualis in vitæ ratione, omnia in bonam partem accipit, ad quamcumque fortunam æque paratus, tranquillus et sibi semper constans. — a) Hoc sensu *æquus animus* sæpiissime dicitur. *Plaut. Autul.* 2. 2. 10. Sed si animus est æquus tibi, satis habes qui bene vitam colas. *Id. Rud.* 2. 3. 71. Animus æquus optimus est ærumnæ condimentum. *Cic. Rosc. Am.* 50. 145. Prædia mea tu possides, ego aliena misericordia vivo, et quod animus æquus est et quia necesse est. *Horat.* 2. Od. 1. 1. Equam memento rebus in arduis Servare mentem non secus ac bonis. — Hinc *æquo, æquiore, æquissimo animo* et interdum etiam plur. num., sæpiissime occurrunt. *Ter. Andr.* 2. 3. 23. Sed si te æquo animo ferre accipiet, negligentem feceris. *Ter. Phorm.* 1. 2. 88., *Nep. Dion.* 6. et 7. et *Att.* 1., *Liv.* 5. 39. alique passim: Equo animo aliquid ferre. *Cic. Prov. cons.* 7. 17. Ut eos quamprimum videamus, quos æquo animo videre non possumus. *Id.* 1. *ad Brut.* 4. 3. Equo animo te moneri palieris. *Id.* 6. *Att.* 8. 5. Ego, nisi Bibulus annitteret de triumpho, æquo animo essem; nunc vero *αἰσχροῦ σκοπῶν*. *Id.* 8. *ibid.* 3. 6. Equo animo deliberare in aliqua re. *Sall. Cat.* 3. 2. accipere aliquid. *Id. Jug.* 31. tolerare. *Sueton. Tib.* 25. Quo æquiore animo Germanicus celerem successionem opperiretur. *Cic. Senect.* 23. 83. Quid quod sapientissimus quisque æquissimo animo moritur, stultissimus iniquissimo? *Cic. Cluent.* 2. 6. Animis ludentibus aut æquis aliquid remittere. *Liv.* 23. 22. *fluad* æquioribus animis aliquid audire. — b) Interdum æquus hoc sensu et ad personam refertur, cum Abl. aut Gen. *Horat.* 3. Od. 29. 32. Quod adest, memento componere æquus. *Id.* 1. *Ep.* 17. 24. Tentantem majora, lere præsentibus æquum. *Tac.* 6. *Ann.* 36. Atque interim posse Parthos absentium æquos, præsentibus mobilis, ad penitentiam mutari. ¶ 4. Hinc *æquus* dicitur etiam de homine amico, favente, benevolo, propitio, non adverso: et pluribus quidem rationibus. — a) Adjective ad animum, aut ad personam refertur. *Ter. Andr.* prol. 4. Favete, adeste æquo animo, et rem cognoscite. *Id. Hec. prol.* 20. Attendere æquo animo. *Id. Phorm.* prol. 25. Adesse æquo animo per silentium. *Lucret.* 3. 976. (975). Concedere aliquid æquo animo. *Cic. Orat.* 10. 34. Ut eos ipsos, quos contra statuas, æquos placatosque dimittas. *Id.* 2. *ad Q. fr.* 3. 4. Populo a se prope alienato, nobilitate inimica, non æquo senatu. *Virg.* 6. *Æn.* 129. Pauci, quos æquus amavit Jupiter. *Sueton. Aug.* 53. O dominum æquum et bonum. Adde *Tib.* 29. — b) Refertur etiam ad aures et oculos. *Cic.* 7. *Fam.* 33. 2. Studiis cisdem tenentur et meis æquissimis utuntur auribus. *Curt.* 8. 5. 20. Aquis auribus audire. *Virg.* 4. *Æn.* 372. Aquis oculis aspicere. *Curt.* 8. 2. 9. videre. *Sil. It.* 6. 106. Aequos oculos advertere. — c) Cum Dat. personæ, cui quis favet. *Ter. Andr.* 2. 5. 18. Quo æquior sum Pamphilio, si se illum in somnis, quam illum amplecti maluit. *h. e.* multo minus Pamphilum improbarem, si etc. *Forcellianus*, quamvis eodem modo hunc locum interpretetur, tamen ad subsequendū paragraphi significationem retulit. *Cic. Deiot.* 1. 2. Nemo enim fere est, qui si periculi iudex, non sibi se æquiorum, quam reo præbeat. *Horat.* 2. *Sat.* 1. 70. Scilicet uni æquus virtuti atque ejus amicis. *Ovid.* 1. *Trist.* 2. 6. Equa

Venus Teucris, Pallas iniqua fuit. *Id.* 2. *Art. am.* 310. Fiet amatori lenis et æqua suo. *Colum.* 10. R. R. 21. nec cruribus æqua terga rubi. *Tibull.* 3. 17. 28. Victor erat, quamvis æquus in hoste fuit. — d) *Æqui* et *iniqui* substantivorum more occurrunt pro amicis et inimicis. *Cic.* 3. *Fam.* 6. 6. Ego, ut me tibi amicissimum esse et æqui et iniqui intelligant, curabo. *Liv.* 5. 45. Aquis iniquique persuasum erat, tantum bello vitum omnem usquam ea tempestate esse. ¶ 5. Item *æquus* est qui se æqualiter cum omnibus habet: ac propterea — a) *Æquus* ponitur de personis, et est qui dat suum unicuique, nullo partium studio commotus, neque legum verbis obstrictus, sed recta ratione solummodo ductus: hinc *æquus* differt a *justo*, ut *æquitas* a *justitia* (*V. ÆQUITAS* II. 3.) *Cic. Quinct.* 2. 10. Cum adhuc et propter vim adversariorum non jus par, non agendi potestas eadem, non magistratus æquus reperiri poterit. *Id.* 2. *Off.* 18. 64. Conveniet (*virum bonum esse*) — in omni re contrahenda, vendendo emendo, conducendo lorando, vicinialibus et confinibus, æquum, facilem, multa multis de suo jure cedentem, a litibus vero — abhorrentem. *Id.* 2. *Fam.* 1. 1. Quare si iniquus es in me iudex, condemnabo eodem ego te crimine: sin me id facere noles, te mihi æquum præbere debebis. *Id.* 7. *Ferr.* 59. 154. Vide, quam me sis usus æquo. *Fellej.* 2. 76. Equum se præstare. *Cic.* 6. *Ferr.* 65. 146. Prætor æquus et sapiens. *Id.* 3. *Fin.* 2. 6. *Æquissimus* studiorum æstimator et iudex. — b) De rebus quoque ponitur pro recto, justo, convenienti, decenti, honesto, uno verbo secundum rationem. *Cic. Rosc. Am.* 2. 7. Si vobis æqua et honesta postulatio videtur, iudices, ego contra brevem postulationem afferro, et, quo modo mihi persuadeo, aliquanto æquiorum. *Id. Quinct.* 14. 45. Quis tandem nobis ista jurata æqua describit? quis hoc statuit, quod æquum sit in Quinctium, id iniquum esse in Nævium? *Id. Balb.* 27. 60. Et erat æquus lex et nobis, iudices, atque omnibus, qui nostris familiaritatibus implicentur, vehementer utilis. *Pacuvius* apud *Nōn.* p. 261. 12. *Merc.* Et æquum est et rectum, quod postulas. *Cic. Cluent.* 2. 5. Denique illa definitio iudiciorum æquorum — retineatur. — Hinc sæpiissime occurrunt quod *æquum est*, ut *æquum est*, *æquum est* etc. Animadvertendum præterea censemus, *æquum est* generalim cum Accus., raro cum Dativo et Infinito conjungi, interdum cum Subjunctivo et part. ut; cum particulis vero qui vel quod apud *Plautum* solummodo. *Pacuvius* apud *Nōn.* 126. 22. *Merc.* Quod ego inaudivi occipite, et quod æquom est decernite. *Cic. Cluent.* 2. 7. Primum id (*postulo*), quod æquissimum est, ut ne quid huc præjudicandi afferatis. *Inscript.* apud *Orell.* 4006. FECI FILIÆ MEÆ QVOD ÆQVOM FVERAT FILIA FACERET HOC MIHI. *Cic. Rosc.* 4. 7. Sed Posidonium, sicut æquum est, dimittamus. *Ter. Andr.* 1. 2. 20. Postulo, sive æquum est, te oro. — *Plaut. Rud.* 2. 2. 6. TRACH. Ut peritis? FISCAT. Ut piscatores æquum est, fame, siti speque. *Ter. Eun.* 3. 2. 25. Quæ liberum scire æquum est adolescentem. *Id.* *ibid.* 3. 1. 95. An potius hæc patri æquum est fieri, ut etc. *Id. Phorm.* 2. 4. 11. Restitui in integrum æquum esse ac bonum. *Cic.* 6. *Ferr.* 33. 73. Equum esse illos cogitare. *Id. pro leg. Manil.* 16. 47. Reliquum est, ut de felicitate, sicut æquum est homines de potestate deorum, timide et pauca dicamus. *Veteres Editi.* *leg. homini: sed recte homines nuper restituit* Ed. Wunder in Var. Lect. librorum aliquot M. T. Ciceronis ex cod. Erfurt. enotat. p. LXXII. — *Lucret.* 5. 1026. (1025). Imbecillorum esse æquum misererier omnia. *Id. leg. recentiores Editi: veteres autem* omnia. — *Plaut. Trin.* 1. 2. 82. Et rei operam dare te fuerat aliquanto æquius — non uti in eadem tute accederes infamiam. *Dig.* 47. 9. 3. § 2. Equum fuisse, ut — hunc edicto locus sit. — *Plaut. Trin.* 2. 4. 187. Equum videtur qui quod peccarum — potissimum rei hi id oblit. *Id. Bacch.* 3. 3. 84. Plus vidissem quoniam deceret, quam me atque illo æquum foret. *Id. Rud.* prol. 47. Is leno, ut se æquum est, nocci non fecit fidem. — *Æquum* hac significatione, in re præsertim juridica, sæpiissime occurrit, et conjungitur cum bono et jure, atque in Ablativo usurpatur, ut infra dicemus. *Æquum*, i. n. 2. substantivorum more frequenter occurrit, liisem ferme significationibus quibus adjective *æquus*.

1.) Proprie. ¶ 1. Ponitur pro planitie. — a) Sæpe de loco plano usurpatur. *Liv.* 5. 38. Facilem in æquo campi — victoriam fore. *Tac.* 4. *Hist.* 23. Pais

castrorum in colle leniter assurgens, pars æquo adhibetur. *Id. Agric.* 35. Ut primum agmen æquo, ceteri per acclive jugum insurgerent. *Id. ibid.* 36. In æquo adstare. *Liv.* 1. 12. In æquum descendere. *Tac. Agric.* 18. In æquum digredi. *Id.* 2. *Ann.* 80. In æquum eniti. — b) De plana pictæ tabulæ superficie. *Plin.* 35. *Hist. nat.* 11. 40. (127). Magni prorsus arte in æquo extantia ostendens. Cf. *ÆQUUS* I. 1. ¶ 2. Item æquum significat rerum æqualitatem, æqualem gradum, conditionem, rationem (Cf. *ÆQUUS* I. 2.): sed tamen in duabus tantum locutionibus: scilicet — a) *In æquo ponere, stare, esse* etc. *Liv.* 39. 50. *cum Dat.* Adeo in æquo eum duarum potentissimarum gentium summis imperatoribus posuerunt. *h. e.* eum summis imperatoribus æquarunt. *Seneca* 3. *Benef.* 29. 2. Et naturam oderint, quod infra deos sumus, quod non in æquo illis stetimus. *h. e.* quod non æquales illis sumus. *Seneca Phœniss.* 98. *sequens part.* que: Qui cogit mori nolentem, in æquo est, quique prosperantem impedit. *h. e.* æque peccat. Adde *Tac.* 2. *Ann.* 44. *Tac.* 2. *Hist.* 20. *absolute*: Insitā mortalibus naturā — modum fortunæ a nullis magis exigere, quam quos in æquo videres. *Id.* 12. *Ann.* 12. Militares artes per otium ignotæ, industrioseque aut ignavos pat in æquo tenet. — b) *Ex æquo adverbialiter* usurpatur pro æque, equaliter. *Lucret.* 1. 853. Ex æquo res funditus omnis Tam mortalis erit, quam etc. *Liv.* 7. 36. Qui ex æquo nos venisse in amicitiam meminisse. *Id.* 36. 37. Non solum frenis, sed etiam iugo accepto, quæ discipulatio ex æquo — relicta est? *Id.* 39. 37. Si societas et amicitia ex æquo observatur, cur — vos rationem repositis? *Ovid. Heroid.* 18. 87. ex æquo donis formæque probat. *Id. ibid.* 20. 123. Torqueor ex æquo vel te nubente, vel ægra. *Id.* 4. *Met.* 62. Ex æquo capitis ardebant mentibus ambo. *Plin.* 6. *Hist. nat.* 25. 20. (112). Regna pertinent ad Scythas, cum quibus ex æquo degunt. *h. e.* æquo jure et institutis. *Sueton.* *Tib.* 11. Mutua cum Græculis officia usurpans prope ex æquo. *Tac.* 3. *Hist.* 9. Tentatis levi prælio amicitia, ex æquo discissum est. *h. e.* manibus æquis. *Id.* 4. *Hist.* 64. Sincerus et integer et servituti oblitus populus, aut ex æquo agilis, aut aliis imperitabilis. *h. e.* aut vestri juris eritis, liberi sicut ceteri, aut etc. Adde *Agric.* 20. *Petron.* *Satyr.* 74. Ex æquo jus firmum approbare.

II.) Translate idem est ac æquitas, seu rectum, decens, honestum. — a) Generaliter, præcipue in Abl. cum Comp. *Plaut. Rud.* 3. 3. 40. Æquum hæc petere intelligi; decet abs te id impetrari. *Ter. Adelph.* 5. 3. 17. Non æquum divis. *Id. Heaut.* 2. 1. 2. Æquum censent, nos a pueris illico nasci senes. *Id. ibid.* 4. 3. 10. Si ita æquum censes. *Id. ibid.* 1. 39. Non æquum facis. *Id. Andr.* 5. 3. 30. Æquum postulat. *Id. Adelph.* 3. 4. 58. Æqua noscere. *Id. Andr.* 3. 5. 25. Cum illa, quæ in me nunc iniqua est, æqua de me dixerit. Adde *Hec.* 4. 5. 25. *Cic.* 2. *Phil.* 29. 72. Propemodum æqua ac justa dicebas. Adde *Liv.* 2. 32. *Liv.* 36. 37. Nihil æqui impetrare. — *Lucret.* 3. 966. Lamentari amplius æquo. *Sall. Cat.* 50. Injurias gravius æquo habere. *Horat.* 1. *Sat.* 3. 52. Plus æquo liber. *Id.* 2. *Ep.* 2. 245. Potus largius æquo. — b) Speciatim ratione habita juris. *Ennius* apud *Non.* p. 399. 10. *Merc.* Jus atque æquum se a malis spernit procul. *Horat.* 1. *Sat.* 3. 98. utilitas iusti prope mater et æqui. *Virg.* 2. *Æn.* 426. Ripheus iustissimus unus Qui fuit in Teueris et servantissimus æqui. *Ovid.* 3. *Fast.* 49. Æqui contemptor. *Id.* 5. *Met.* 100. Cultor æqui. — c) Hinc æquum et bonum, æquum atque bonum, æquum bonumque significant quod rectum et iustum est, ut in *Dig.* 1. 1. 1. Jus est ars boni et æqui. *Stæpius* tamen significat non quod legum et juris litteræ, sed quod ratio ipsa postulat (ut etiam distinguit *Quintil.* 6. 5. 5. Jure prius pugnandum, an æquo), significant æquilibrium, quæ remittit interdum aliquid, legesque, ubi opus est, benigne interpretatur, estque mediū inter jus summum et indulgentiam. Hoc autem sensu apud *Cic.* semper occurrunt æquum et bonum; aut omissa copula æquum bonum, nunquam vero bonum et æquum, ut demonstravit *Mitz* ad *Cic. Orationes* Vol. 1. præfat. p. xxix. *Plaut. Curc.* 1. 1. 65. Alias me poscit pro illa triginta minas, alias tantum magnam, neque quidquam queo æqui bonique ab eo impetrare. *Ter. Adelph.* 5. 9. 30. Id non fieri ex vera vilitate, neque adeo ex æquo et bono. *Id. Heaut.* 4. 1. 27. Qui neque jus, neque bonum atque æquum

sciunt. *Id. Phorm.* 4. 3. 32. Si tu aliquam partem æqui bonique dixeris, ut est ille bonus vir, tria non conmutabilis verba inter vos. *h. e.* si tu juxta rationem locutus fueris etc. *Forcellinus* quoque ita est interpretatus, quamquam singulari paragrapho hunc *Ter.* L. distinxerit. *Cic. Cæcin.* 23. 65. Nam ceterum ad istam hortationem decurrunt, cum se in causa putant habere æquum et bonum quod defendant. Si contra verbis et literis est, ut dici solet, summo jure contenditur, solent ejusmodi iniquitati æqui et boni nomen dignitatemque opponere. — Tum vociferantur ex æquo et bono, non ex callido jure rem judicari oportere. *Id. Brut.* 38. 143. Cum de jure civili, cum de æquo et bono disputaretur. Adde *ibid.* 145. *Sall. Jug.* 39. Fili reus magis ex æquo bonoque, quam ex jure gentium. *Papin. Dig.* 28. 3. 17. Tueri aliquid ex æquo et bono, licet subtilitas juris refragari videatur. *Cic. Top.* 17. 66. Illi dolum malum, illi fidem bonam, illi æquum bonum tradiderunt. Adde *Quintil.* 12. 1. 8. — d) Quomodo æquum et bonum formula est juris et fori, ita etiam apud veteres obtinuit melius æquus, quæ maxime in arbitrariis actionibus rei utriusque adhibebatur, ut *Cic.* 3. *Off.* 15. 61. et *Top.* 17. 66. docet, hoc est cum, soluto per divortium matrimonio, dos ab utroque repelebatur; qua in re ita concipiebantur actiones, ut non solum quod æquum et bonum esset, sed etiam quod melius æquusque, si fieri posset, quæreretur. Videtur tamen etiam in aliis arbitrariis hæc formula locum habuisse. *Legit Cic. Rose. com.* 4. — e) Hinc vulgaris formula æqui bonique facere, æqui boni facere, hoc est accipere aliquid tamquam æquum et bonum, in bonam partem accipere, boni consulere, contentum esse. *Ter. Heaut.* 3. 5. 39. Ceterum equidem istuc, Chreme, æqui bonique facio. *Liv.* 34. 22. extr. Ceterum si vos nec cura ejus civitatis, nec exemplum, nec periculum movet, ne serpat latus contagio ejus mali; nos æqui bonique facimus. *h. e.* nos contenti sumus, nihil laboramus. *Cic.* 7. *Att.* 7. 4. Tranquillissimus autem animus meus, qui totum istuc æqui boni facit. *Apul.* 1. *Met.* 5. Istud quidem, quod polliceris, æqui bonique facio. *Id.* 11. *ibid.* 268. Quorum oblationes honestas æqui bonique facio.

ÆR, æris, m. 3. *ἀῆρ*, Græca vox ab *ἀῆρ* spiro (cf. et Sanscr. *vā* sufflare), quæ primo legitur in *Ennio* apud *Varr.* 5. *L. L.* 65. p. 26. *Müll.*, ita tamen ut a Græca origine deducta videatur; sed quæ in Latinam deinde linguam immigravit atque usuevit, teste *Cic.* 1. *Acad.* (pr.) 7. 26. et 2. *Nat. D.* 36. 91. — Feminino genere *Ennius* usurpavit. *Gell.* 13. 20. *Ennius* in *Annali* duodevicesimo *aere fulva* dixit, non ob id solum, quod *Homerus* *ἄερα βαδίζων* dicit, sed quod hic sonus, opinor, vocabillior est visus et amœnior. — In Gent. *aeros* pro *aeris* Græca terminatione dixit *Stat.* 2. *Theb.* 693: ubi *aeros omnia doctus* est auspex auguria ex avibus captans. Al. tamen leg. *aeris*. — De Accus. sing. hæc *Charis.* 1. p. 65. *Putsch.* Hinc *aera* et *cethera*, masculino genere diciuntur: Græca enim sunt. Sed et hunc *aerem* (ita lege pro *aerum*) veteres Latina declinatione dixerunt. *Id. ibid.* p. 97. *Putsch.* *Aerem* veteres dixerunt, non *cethera*, sed *cethera*, quia (lege quamquam) utraque Græca sunt. *Aerem* reapse frequentius occurrit in prosa oratione; *aera* metri ratione apud Poetas, quamquam et apud *Cic.* 1. *Nat. D.* 10. 26. et 15. 39. — *Aera* in Accus. plur. et neutr. gen., quod afferebatur ex *Virg.* *Cul.* 164. est non modo dubia, sed falsa etiam lectio (*V. Stilling* ad h. l. *Vol.* 4. p. 75.). Alium locum affert *Forcellinus* ex *Orient. Commonit.* 1. 114; qui nobis prorsus ignotus est, quippe in Indice Classicorum Auctorum minime recensetur. — Ceterum *aer* proprie significat elementum illud automabile ac spirabile, quæ terra est undique circumfusa (*It. aere, aria, atmosfera; Fr. l'air atmosphérique, l'atmosphère; Hsp. el ayre que cerca la tierra, atmosfera; Germ. die uns umgebende atmosphärische Luft; der Dunstkreis; Angl. the air, atmosphere*).

L.) Proprie. ¶ 1. Generaliter — a) Est id quod definit *Cic.* 2. *Nat. D.* 36. 91. Terra sita in media parte mundi, circumfusa undique est hæc animantibus spirabilis natura, cui nomen est aer: Græcum illud quidem, sed perceptum jam tamen usu a nostris; tritum est enim pro Latino. *Id. ibid.* 45. 117. Aer fertur ille quidem levitate subtili, sed tamen in omnes partes se ipse fundit, — et natura virtut ad cælum: cuius tenuitate et calore temperatus, vilitatem et salutem

rem spiritum præbet animantibus. *Id.* 1. *Tusc.* 18. 42. Crassus hic et concretus aer, qui est terra proximus. *Id.* 1. *Nat. D.* 10. 26. Anaximenes æra deum statuit. *Id. ibid.* 15. 39. Aquam, terram et æra. *Ovid.* 1. *Met.* 28. Proximus est aer illi levitate loquace. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 1. 1. (3). Aerem in perniciem vertere. *Lucan.* 1. 89. dum terra fretum, fretumque levabit Aer, et longi volvent Titana labores. *Varro* apud *Non.* p. 241. 26. *Merc.* Anima, ut conclusa in vesica, quando est arte ligata, si peruderis, æra red-det. *Varro* æra pro sono accipit, sed minus recte. — Etiam plur. num. *Lucret.* 4. 291. (292). aeribus binis. *Vitruv.* 1. 1. 10. Aeres locorum salubres, aut pesillentes. *Cæc.* *Aurel.* 3. *Tard.* 8. Locorum atque aerum commutatio. Adde 4. *Tard.* 1. et alibi sæpe. — b) Interdum opponitur ætheri, qui tenuior et superior est. *Cic.* 2. *Nat. D.* 45. 117. Quem complexa summa pars cæli, qui æther dicitur, et suum retinet ardorem tenuem et nulla admixtione conerescit, et cum aeris extremitate conjungitur. Adde 1. *ibid.* 15. 40. et 2. *ibid.* 39. 101. et 1. *Tusc.* 19. 43. — c) Interdum et aque opponitur. *Cic.* 4. *Acad.* (2. post.) 25. 81. Ergo ut illis aqua, sic nobis aer crassus offunditur. *Plaut. Asin.* 1. 1. 86. Jubeas me piscari in ære, venari avem rete jacio in medio mari. *Proverbium* est, quod significat vana conari, frustra operum impendere in re aliqua: cui simile est illud *M. T. Farron. Sentent.* 25. ed. *Deut.* Captiosus de verbis disputator, canis est aerem captans pro præda. ¶ 2. Speciatim. — a) Sæpe de cæli temperie et qualitate dicitur, sed cum addito. *Cic.* 2. *Nat. D.* 16. 42. Etenim licet auctores ingenia — eorum, qui terras incolant eas, in quibus aer sit purus ac lenis, quom illorum, qui utantur crasso atque concreto. Adde 4. *Acad.* (2. post.) 25. 81. *Horat.* 2. *Ep.* 1. 244. Bæotum in crasso jures aere natum. *Cic.* 2. *Nat. D.* 39. 101. Aer fusus et extenuatus. *Id.* 2. *Divinat.* 42. 89. temperatus. *Ovid.* 2. *Art. am.* 318. Aere non certo corpore languor habet. *h. e.* modo calido, modo frigido. *Plin.* 5. *Ep.* 19. Audi enim sæpe referentem, esse tibi et æra salubrem, et lac etc. *Cæc.* *Aurel.* 2. *Acut.* 37. Aer purgatio. *Id.* 1. *Tard.* 1. tener. *Id. ibid.* 4. Tunc deambulatione movendus pro temporis ære. *h. e.* aut sub dio, aut sub tecto pro cæli temperie. — b) A venatoribus aer ponitur etiam de odore, quo aer est plenus. *Lucan.* 4. 438. pavidos formidique cervos Claudat odorata metuentes æra pennæ. — c) *Aer nitidus* pro fulgore, seu pro ære fulgente ponitur in illo *Stat.* 1. *Silv.* 3. 54. nam splendor ab alto Deus, et nitidum referentes æra testæ Monstrare solum. — d) Item poetice interdum pro nebula, aut nube ponitur. *Virg.* 1. *Æn.* 411. At Venus obscuræ gradiente aere sepait. *Val. Flacc.* 5. 400. Ille autem inceptum, famula duce, protinus urget Aere septus iter. — e) *Aer summus arboris* est aer qui arboris cacumen circumdat, sive ipsam arboris cacumen. *Virg.* 2. *G.* 123. ubi æra vincere summum Arboris baud ullæ jactu potuere sagitte. *At. Jactæ.* — NB. *Fistula ære tenui* apud *Senec.* 3. *Quæst. nat.* 24. videtur esse quibusdam, quæ cavitates habent teques, quibus aer attrahitur: sed alii rectius legant *ære tenui*.

II.) Translate de homine levissimi Ingenii. *Cic.* 1. *Att.* 18. 1. Non homo, sed — litus atque aer et soliditudo mera.

ÆRĀ, æ, f. 1.

A) Apud *Plin.* 18. *Hist. nat.* 17. 44. (155). æra herba est inter triticum nascens, eique valde nuxia, cuius etiam grana in pane admixta celerissime vertigines faciunt: Græce *αἶρα*, fortasse ab *αἶρα* lollo, quia, ut maxime noxia, extrahi et auferri solet. Juxta Lexicographos alio nomine, et quidem oscillatore, *lollum* dicitur: verum cl. *Fée* ad h. l. (*Op. cit. Tom.* 2. p. 179). hæc de re vehementer dubitat; *Plinius* enim in uno eodemque capite de lollo et æra divisim agit.

B) Apud sequioris ævi Scriptores. ¶ 1. Æra usurpata est eo sensu, quo Latini optimi scriptores æra in plurali numero neutro genere dixerunt (*V. ÆS* § 11.), nempe pro nota numeralli, brevitalis gradus a calculonibus in supputando adhibita. *Rufus Festi in Breviar. init.* Morem secutus calculonum, qui ingentes summas aeris brevioribus exprimit, res gestas signabo, non eloquar. *Nonius* etiam p. 74. 4. *Merc.* Æra, inquit, est numeri nota: afferique huiusmodi exemplum ex *Lucil.* *Hæc est ratio?* per-versa æra, summa subducta improbe. Sed hoc loco potest etiam esse numeri pluralis: immo ita omnia

accipiendum est, cum constet, sic semper a veteribus usurpatum. Afferitur etiam alius locus *Parronis* apud eundem *Non.* p. 25. 3. *Merc.*; sed inde nihil certi colligi potest propter variantes coniectantium lectiones. ¶ 2. Præterea *æra* significat *numerus datum*, ut loquuntur, in aliquo computo. Hujus rei exemplum affert *Salmas. in exercit. Plin.* p. 686. ex *Vitruvius*, seu *Petrus Rufus*, et *Epaphroditus* rei agrimensoriae scriptoribus, his verbis. Si fuerit pentagonus, cujus singula latera sint pedum decem, quæro, quot pedum area sit. Sic quero: facio decem in se: si centum: hoc semper duco ter, sit CCC: huius adicio ipsam æram, sit CCCX. Ubi cum dicit *ipsam æram*, numerum X intelligit, qui a principio positus, seu datus est, iuxtaque totius supputationis fundamentum. Alia ejusdem farinae exempla ibidem addit *Salmas.* Hinc natum videtur quibusdam verbum *Adæro*, quod *V.* ¶ 3. Item *æra* (era etiam sine diphthongo scripta invenitur; sed hoc sæculi vilio, non ratione aliqua factum est) in ratione temporum sumitur pro termino certo et insigni (ut apud nos Christianos est nativitas D. N. J. C.) a quo sequentes anni numerantur (It. et Hisp. *epoca*; *era*; Fr. *ère*, *époque*; Germ. *der Punkt*, von dem eine *Zeitrechnung* beginnt; Angl. an epoch). *Isidorus* ita scribit 5. *Orig.* 36. 4. *Æra singulorum annorum constituta est a Cæsare Augusto, quando primum census eegit. Dicta autem æra ex eo, quod omnis orbis eam reddere professus est reipublicæ.* Alii putant hanc vocem conflatam esse ex *opis*, quæ scribi solebant brevitas causa hoc modo A. ER. A., hoc est annus erat Augusti. Sed magis placet ex eo deducere, quod *æra* primum in plurali numero pro nota numeri usurpatum, ut dictum est: deinde factum *æra*, æ, femininum eodem sensu: tandem ad significandum etiam annorum numerum tractatum sit. Recentiores tamen nonnulli putant Latine *æram* unum omnino esse cum Germanico *Jahr*. *V. Orell. Inscript.* Vol. 2. p. 374.

ÆRACEUS, a, um. Vox a Lexico expungenda; occurrit enim solummodo in *Not. Tyr.* p. 164.

ÆRAMEN, inis, n. 3. (æs). Sæculi vitio scribitur et *eramen*, ut apud *Commodian.* 50. 49. Vox est a sequioris ævi scriptoribus pro *æra* usurpata: *Cod. Theod.* 15. 1. 37. Nemo iudicum in id temeritalis erumpat, ut — ex diversis operibus æramen aut marmora vel quamlibet speciem, quæ fuisse in usu vel ornata probatur civilis, eripere — audeat. *Theodor. Priscian.* 1. 9. Ferri vel æraminis purgamenta. *Commodian. Instruction.* 20. Et deos auditis æramine dicere fuso. *Inc. Auct. Orbis Descript.* sub *Constant.* Imp. 16. ed. *Mat. Ementes*, quæ necessaria sunt, iterum tradunt, extra æramen et ferrum: has enim species duas, hoc est æramen et ferrum, non licet hostibus dare. Apud *Paul. Diac.* p. 26. 1. *Müll.* incerta est lectio. *V. ÆRUMA.*

ÆRAMENTUM, i, n. 2. (æs) quodcumque opus ex ære factum. — a) Vasa et ære. *Colum.* 12. R. 3. 9. Ut — aramenta deterga nitidantur. ita lectio restituenda est juxta *Codd. Lips.* et *Saug. Plin.* 15. *Hist. nat.* 8. 8. (34). Lora etiam — decotâ (amurca) ungi atque æramenta contra aruginem coloris gratia elegantioris. *Plinius* hæc refert ex *Calone*, qui R. 98. 2. *ænea omnia* dixerat. *Id.* 35. *ibid.* 15. 51. (182). Bitumen æramentis infunditur, firmatque ea contra ignes. *Inscript.* apud *Mommsen.* 4943. M. ANNO PROERO MYNIGIPES SÆPINATES QVOT IS — MACELLYM CYR COLVMNIS SOLO AERAMENTIS MARMORIBUS. *Inscript.* apud *Maff. Mus. Ver.* 428. 1. LACVS X. CYM AERAMENTIS DEDIT. Sing. numero *supellex* et *æramentum* dixit *Paul. Sentent.* 3. 6. 44. — b) *Æramentorum* nomine significantur etiam particulae vel laminae ex ære ad alia metalla conjungenda. *Plin.* 33. *Hist. nat.* 5. 30. (94). Stannum jungitur æramentis, stanno argentum.

ÆRARIA, æ, f. 1. (æs). Revera adjectiva vox est: sed interdum absolute usurpatur et officina subauditur. *Varro* 8. L. 62. p. 188. *Müll.* Ubi laetur æs; *æarias*, non *ærelavinas* nominari. h. e. officinas, ubi æs purgetur. *Plin.* 34. *Hist. nat.* 13. 33. (129). Etiamnum in ærariis reperiuntur, quæ vocant pompholygem et spodon. h. e. in fornacibus, ubi æs perequitur et purgatur. De loco *Cæs.* 3. B. G. 21. *V. ÆRARIUS.*

ÆRARIUM, ii, n. 2. Revera adjectiva vox est neutrius generis, et subauditur *peru* vel *penum*: porro deducta est ab ære, teste ipso *Varro.* 5. L. 183.

p. 71. *Müll.* Est autem locus, in quo publicum æs, hoc est publica pecunia reponitur servaturque ad reipublicæ usus (It. *erario*; Fr. *caisse*, *trésor*; Hisp. *tesoro*, *erario*; Germ. *die Schatzkammer*, *das Schatzgeäude*, oder *der öffentliche Schatz*; Angl. *the place where the public money was kept, the treasury, exchequer*). ¶ 1. Generalit. — a) Est locus, in quo publica pecunia reponitur. Porro ærarium in omnibus urbibus servabatur prope templum illius numinis, quod ejusdem primarium erat, ut Athenis prope templum Minervæ (ut patet ex *Aristoph.* in *Plut.* 1193.), Locris in *Proserpina* (*Liv.* 29. 8.), Olympiæ in Jovis, Delphis in Apollinis, Ephesi in Dianæ templis (*V. Adnot. Spanhem. ad Aristoph. l. cit.*). *Nep. Arist.* 3. Ejus arbitrio quadriagena et sexagena talenta quotannis Delum sunt collata. Id enim commune ærarium esse voluerunt. *Cic.* 6. *Ferr.* 63. 140. Primum militas, publicas, quas in ærario sanctiore conditas habebant (*Syracusani*), proferunt. *Nep. Hann.* 7. Namque effecit ex novis vectigalibus non solum ut esset pecunia, quæ Romanis ex fœdere penderetur, sed etiam superesset, quæ in ærario (*Carthagine*) reponeretur. — *Æraria* in provinciali fuisse colligitur ex veteri *Inscript.* optime nota apud *Grut.* 43. 11. L. MESSIVS L. F. GEMINVS VI. VIR CVRATOR AERARII MEDIO. L. HERCUL. V. S. L. M. Adde *ibid.* 12., ubi idem officium indicatur. — *Ærarium* dicebatur etiam arca pontificum, quamvis neque apud scriptores, neque in antiquis Lapidibus, quorum certa omnino sit fides, id nominis inveniri putet *Maffei* *Art. Crit. Læp.* col. 208., ac Patavinam quandam inscriptionem ex eo præcipue suspectam habet, quod in ea legatur CVRATOR AERARII PONTIFICVM. At nihil certe suspitionis in illis monumentis, quæ leguntur apud *Reines.* class. 9. n. 1. et class. 12. n. 12. Certissima item illa apud *Murat.* 1049. 5. et apud *Donat.* 89. 2., ubi PRÆFECTVS AERARII, et IV. VIR AB AERARIO PONTIFICVM occurrit. In hac autem pontificum arcam sive ærarium inferebatur plerumque pecunia, quam pecunie nomine solvebant ii, qui sepulcra vel donarent, vel alienarent, vel eorum religionem quocumque alio modo polluerent, quod legibus et inscriptis sepulcorum titulis vetabatur. Hæc vero multa aliquando ærario P. R., aliquando fisco principis, collegio cuiusque legitime constituto, Vestalibus, populo solvi jubebatur; quæ de re sæpe antiqui Lapidæ. Vide *Guther.* l. 3. de *Jur. man.* c. 6. — b) Item est ipsa pecunia publica in ærario servata. *Cic.* 6. *Att.* 1. 3. Ut ego amidor inveniter Phrygum et Cilicem ærariis, quam nostro. *Id.* 7. *ibid.* 1. 6. Nullum enim ærarium, nullum vectigal habet (*Ariobarzanes*). *Nep. Att.* 8. Excogitatum est a quibusdam, ut privatam ærarium Cæsaris interfectores ab equibus Romanis constitueretur. ¶ 2. Speciatim Romæ æraria plura fuerunt, scilicet. — 1.) *Ærarium* κατ' ἐξοχήν ad quotidianos Romæ reipublicæ usus ex annua vectigalium pensatione constabat, et jam inde ab antiquissimis temporibus servabatur in æde Saturni, ad quam in Capitolino elivo collocata a Foro Romano per paucos gradus ascendebatur (teste *Cic. fragm. Pont.* 3. 4. Paucos gradus ærarij ascendere). Cæ hac de re *Paul. Diac.* p. 2. 6. *Müll.*, *Solin.* 1. 12., *Macrob.* 1. *Saturn.* 8., *Servius* ad *Virg.* 2. G. 502. et 8. *Æn.* 319. et 322., *Varro.* 5. L. 183. *Müll.* et *Plutarch. Poplic.* 12. *quæst. Rom.* 42. *Ærarij* pecunia in templi substructionibus, sive subterraneis cellis reponebatur, unde *Cic.* 3. *Off.* 23. 90. Cuniculos agere ad ærarium. Pecuniari hac significatione ærarium dicitur — a) De ipso ærarii loco. *Id.* 2. *leg. Agr.* 72. 72. Pecuniam referre in ærarium. *Liv.* 5. 25. deferre. *Id.* 43. 43. ferre. *Cic.* 5. *Ferr.* 70. 164. Pecuniam dare ex ærario. *Cæs.* 1. B. C. 14. proferre. *Auct. Ep. ad Octav.* Exhaustire ærarium. — Præterea omnes publicarum rationum tabulæ eodem loco servabantur, ut in quibus perscriptæ erant triginta quinque tribus Romæ; quæ nomina debitorum ærarii continebant; quæ rationes rerum ab imperatoribus bello gestarum, et magistratum in provinciis, legatorum nomina Romam advenientium; nomina et merita beneficiorum, et alia hujusmodi quibus excipiendis perscribendisquæ *quæstiones ærarii* præerant. *Sueton. Aug.* 23. Tabulas veterum ærarii debitorum exussit. *Tac.* 13. *Ann.* 28. Ne multam ab tribunis dictam quæstiones ærarii in publicas tabulas ante quatuor menses referrent: medio temporis contradicere liceret. *Cic. Pison.* 25. 61. Rationes ad ærarium retuli continuo. *Id.* *Arch.* 5. 11. In beneficiis

ad ærarium delatos est a L. Lucullo prætoris et consule. h. e. ejus nomen inter benemeritos in ærarii tabulis inscriptum est. *V. Klotz* ad h. l., et *Cl. Cic.* 5. *Fam.* 20. et *Balb.* 28. 63. At non modo benemeritis erant, quorum nomina ad ærarium deferabantur, sed etiam mercedem et cibaria a prætoribus ærarii accipiebant, ut videre est ex *Senatuscons. in art.* 100. *Frontin.* de *Aqued.* Liceret eos ad ærarium, quique ita delati essent, licet prætores ærarii mercedem, cibaria annua darent et attribuerent. — Ibidem et alia pretiosa reponebantur, ut signa militaria. *Liv.* 4. 22. Signa ex ærario deprompta ferantur ad dictatorem. Adde 3. 63. *Id.* 7. 23. Signa ex ærario deferre. — Item leges perlatæ atque æreis tabulis incisæ, ad perpetuam memoriam; necnon senatusconsulta ceteraque acta senatus promulgata (quæ de re videsis *Joseph. Antiq. Judaic.* 14. 10. 10. et *Plutarch. Cat. min.* 17.). *Sueton. Cæs.* 28. Mox lege in æs incisæ et in ærarium condita etc. Adde *Schol. Bob.* ad *Cic. Sext.* 64. 105. *Sueton. Aug.* 94. Senatusconsultum ad ærarium deferre. *Tac.* 3. *Ann.* 51. Facium senatusconsultum, ne decreta patrum ante diem decimum ad ærarium deferrentur. — Eodem etiam loco agebantur causæ; eas scilicet omnes, quæ quomodocumque ad ærarium pertinebant, et ad magistratum ærario presidentem disceptandæ deferbantur: quas postea Nero in forum et ad recuperatores transiit. *Sueton. Ner.* 17. Cautam, ut rerum actu ab ærario causæ ad forum ac recuperatores transferrentur. — Si qui erant ærarii debitores, qui solvendo non essent, eorum bona in tabella describebantur, et venalia appendebantur ad ærarium, proscribenda et publicanda. *Sueton. Domit.* 9. Reos, qui ante quinquennium proximum apud ærarium pependissent, liberavit. Adde in *Claud.* 9. — *Ærarii* præfuerunt reipublicæ temporibus *quæstiones ærarii* (*V. QUÆSTOR*), qui cum anno U. C. 709., absente Julio Cæsare, nulli creati fuissent, ejus cura duobus ædilibus commissa fuit, qui per annos fere decem et septem præfuerunt: donec Augustus duos prætorios viros, seu prætores, (ut ait *Sueton. Aug.* 36. et *Tac.* 13. *Ann.* 29.) substituit. *Claudius* rursus quæstores præfeci, ut *Id.* scribit *Claud.* 24.: Nero autem prætura functos, ut testatur *Tacit.* 13. *Ann.* 28. et 29., nec eos toto suo principatu; nam et quæstores aliquando habuit. At sub Vespasiano prætores iterum administrant, ut est apud *Eum.* 4. *Hist.* 9. Postea Domitiani, et Trajani, aliorumque succedentium temporibus denovo mutati sunt. Postquam autem *quæstorum ærarii* nomen abolitum fuit, quicumque ærarii administrationem gessere, *præfecti ærarii*, aut *ærario* sunt appellati. *V. PRÆFECTUS.* Fuere etiam *tribuni ærarii*, qui cursabant pecuniam ex ærario acceptam, et quæstoribus imperatorum dandam in expensis militares. *V. infra ÆRARIUS*, a, um, et *TRIDUNUS* ærarius; cf. etiam *Borghesi, Inscriz. di Eryboleja* p. 45. et sogg. — b) Pontifex et pro ipsa pecunia publica. *Cic.* 3. *Tusc.* 20. 48. Effundere ærarium. *Id.* *ibid.* Defendere ærarium. Adde 3. *Off.* 22. 88. et *fragm. Font.* 3. 4. *Id.* *Harusp. resp.* 8. 16. Domum ex ærario auflicandam putare. Adde 7. *Att.* 1. 6. — c) Imperatorum temporibus differebat *ærarium* a fisco; nam illud erat reipublicæ, hoc principis. *Tac.* 6. *Ann.* 2. Bona Sejani ablata ærario, ut in fisco cogenterent. *Sueton. Vesp.* 16. Summa ærarii fisci que inopia. Adde *Aug.* 101. *Plin. Paneg.* 36. At fortasse non eodem cura fisco, quæ ærarium cohæret: immo tanto majore, quanto plus tibi licere de tuo, quam de publico, credis. *V. FISCUS.* — 2) Alterum ærarium quod dicebatur *sanctius* (et *sanctum* ab uno *Flor.* 4. 2. 21.) juxta *Manut.* in *commentar. ad Ep.* 15. l. 7. ad *Att.* illud erat, in quod collecta servabatur pecunia in usum Galliei belli: institutumque fuit post Gallorum irruptionem in Urbem, ut si quando rursus id bellum incidisset, ea pecunia geri posset. Eodem postea congestum videtur, quidquid pecunie et variis insignibus victoris reportatum est, ut ab Africanis ex devicta Carthagine, a Mummio et Paulo ex Corintho et Macedonia, a Pompejo ex Mithridate, etc. Hoc C. Julius Cæsar initio civilis belli effregit, universamque pecuniam asportavit. Hanc vero *Manutii* sententiam recentiores Philologi merito respuunt; et rectius affirmant *sanctius* ærarium illud fuisse, quod constabat ex æro vicesimario, h. e. ex vicesima, quam persolvebant illi, qui manonitabantur: de quo *Liv.* 7. 16. Hoc ad ultimos reipublicæ casus servabatur; in hoc congestum fuit, quicquid pecunie ex insignibus victo-

ris reportatum est, ut aperte docet *Lucan.* 3. 151. et *seqq.*; hoc denique pluries ab aliis et a Julio quoque Cæsare explatum fuit, ut ex eodem *Lucano* patet. *Cic.* 7. *Att.* 21. 2. Attulit mandata ad consules, ut Romam venirent, pecuniam de ærario sanctiore auferrent. *Cæs.* 1. *B. C.* 14. Tantis repente terror invasit, ut cum Lentulus cos. ad aperiendum ærarium venisset, ad pecuniam Pompejo ex S. C. perferendam, protinus, aperto sanctiore ærario, ex Urbe profugeret. Adde *Flor.* 4. 2. 21. *Liv.* 27. 10. Quod (aurum) *vesimarium* in sanctiore ærario ad ultimos casus servabatur. *Quintil.* 10. 3. 3. *metaphorice*: Illic opes (sunt) velut sanctiore quodam ærario reconditæ, unde ad subitos quoque casus, cum res exigit, proferantur. — 3.) Fuit et ærarium militare ab Augusto institutum ad sumptus bellicos. *Sueton.* *Aug.* 49. Utque perpetuo ac sine difficultate sumptus ad tuendos eos (militēs) proseguendosque suppeteret, ærarium militare cum vectigilibus novis instituit. Adde *Tac.* 1. *Ann.* 7. et *Inscript.* apud *Orell.* 364. et 946. *V. et Mon. Ancyr.* 3. 36., ex quibus constat hoc ærarium institutum fuisse a. ab U. C. 759., quod confirmat *Dio Cass.* 55. 25. — 4.) Præterea ærarium *Junonis Lucinæ* ad servandam pecuniam collatam pro natis infantibus; ærarium *Veneris Libitinæ* pro defunctis; ærarium *Juventutis* pro iis, qui vilem togam sumerent, memorat *Dionys. Halicarn.* 7. 4. a Ser. Tullo instituta, qui eos omnes certam pecuniam pensitare jusserat: sed hæc tria æraria brevi tempore subita sunt.

ÆRARIUS, a, um, adject. (æs) ad æs pertinens (It. di rame, bronzo, od ottone; Fr. d'airain, de bronze, de cuire; Hsp. de alambre, de bronce, de cobre; Germ. das Erz (Kupfer und Kupfermischung) betreffend oder dazu gehörend; Angl. relating to copper or brass). 1. Ad æs pertinens, qua metallum significat, ponitur de iis quæ ad æs elaborandum pertinent, aut ex ære constant. *Cæs.* 3. *B. G.* 21. Structure ærariæ, h. e. ad æs effodiendum. *Vitruv.* 7. 9. 6. et *Plin.* 33. *Hist. nat.* 5. 26. (36). Æraria metalla, h. e. in quibus æs effoditur. *Plin.* 34. *Hist. nat.* 12. 28. (116). et 13. 34. (130). Æraria lapidis, h. e. cadmiæ, vel balcidi, ex quibus fit æs. *Id.* 11. *ibid.* 36. 42. (119). fornaces, h. e. in quibus æs percoquitur et purgatur. *Id.* 18. *ibid.* 10. 20. (89). et 34. *ibid.* 13. 36. (134). officina, h. e. ubi æs conflatur. *Id.* 7. *ibid.* 56. 57. (197). fabrica, h. e. ars fundendi æris, et ex eo vasa et alia fabricandi. *Id.* 34. *ibid.* 1. 1. (1), et 8. 19. (61). faber, h. e. qui opera ex ære facit: qui et ærarius absolute dicitur. *V. voc. seq. Inscript.* apud *Orell.* 4061. D. M. S. T. CLAUDIO SABINO SODALES ÆRARI. h. e. ex ærario collegio, de quo *V. voc. seq. Cæli. Aureli.* 3. *Acut.* 17. Folliculus artis ærariæ, et folliculus ærarius. *Petrone.* *Satyr.* 57. As ærarius. 2. Item ad æs pertinens, qua pecuniam significat. — a) De rebus. *Cic.* *Quintil.* 4. 17. Propter ærariam rationem non satis erat in tabulis inspexisse quantum deberetur, nisi etc. *V. Klotz* ad *h. l. Pol.* 1. p. 508. *Cod. Theod.* 11. 20. 6. Æraria præstatio. *Id.* 7. 4. 34. et 35. et 36. Ærariæ annonæ, h. e. pensiones annuæ, vel menstruæ, quæ in pecunia distribuuntur; ad differentiam aliarum, quæ in frumento, pane, aliisque speciebus annonariis dabantur. *V. ANNONA* et *ÆNEUS* 2. — b) De hominibus. — *Tribuni ærarii* (quos *Plin.* 33. *Hist. nat.* 2. 7. (31). *tribunos æris* appellat) ab initio fuerunt nonnulli privati viri, probi, honesti ac satis divites, ne ærarium explarent, qui et tributa exigebant et militibus æra seu stipendia solvebant, aut fortasse stipendia tantum solvebant. *V. Caton.* apud *Gell.* 7. 10., *Varron.* 5. *L. L.* 182. p. 70. *Müll.* et *Paul.* *Diac.* p. 2. 6. *Müll.* In posterum lege *Aurelia* judiciaria, anno scilicet ab U. C. 684., sanctum fuit, ut *Tribuni ærarii* ex equestri ordine deligerentur, et judicia quoque exercerent, ita ut inter iudices tertius quisque esset *Tribunus ærarius*; qui mos viguit usque ad annum ab U. C. 708., quo lex *Julia* judiciaria lata est. *Cic.* 2. *ad Q. fr.* 6. 6. Senatorum — urna copiose absolvit, equitum adæquavit, *Tribuni ærarii* condemnant. *Cf.* 2. *ibid.* 16. 3. *Id.* 4. *Cat.* 7. 15. Coovenisse video *Tribunos ærarios*. Adde *eund.* *Plano.* 8. 21.; *Ascon.* ad *Cic. Pison.* p. 16. 19. *Bait.*, ad *Scaur.* p. 30. 1., ad *Milon.* p. 55. 9., ad *Cornel.* p. 67. 6. et p. 78.; *Plin.* 34. *Hist. nat.* 1. 1. (1); *Sueton.* *Cæs.* 41.; et *Schol. Bob.* ad *Cic. Flacc.* p. 229. 17. *Bait.* *Cf.* si vis et *Madvig De Tribunis ærariis in Opusc. Acad. alt.* p. 242. — *Ærarius*

est etiam pecunia conductus: qua significatione ultimus missus in *Circensibus ludis* (qui erat olim vigesimus quintus; nam postea usque ad centum crevere) dicebatur *ærarius*, quia fiebat ex ære, h. e. pecunia a populo collata. Qui desit esse, postquam conferendæ pecuniæ consuetudo sublata est. *V. Farron.* apud *Servium* ad *Virg.* 3. *G.* 18. Eodem sensu *militēs ærarii* dicebantur ab ære, h. e. a pecunia, quam in stipendium accipiebant, teste *Varron.* 5. *L. L.* 181. p. 70. *Müll.*

ÆRARIUS, ii, m. 2. a superiore adjectivo absolute usurpatur, et generatim est qui ad æs quomodocumque pertinet. Specialim 1. Ad æs pertinens, qua metallum significat: ærarius est faber qui opera ex ære facit. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 6. 6. (23). Carbo in ærariorum tantum officinis compendio, *Martial.* 12. 57. 6. Ærarium marcelli. *Inscript.* apud *Orell.* 4060. COLL. ÆRAR. h. e. Collegium Ærarium. *Inscript.* apud *Maff. Mus. Ver.* 291. 9. ÆRARIT TARGELANT. h. e. vascularii, qui vascula ex ære faciunt. 2. Item ad æs pertinens, qua pecuniam et singillatim tes militare significat: *Ærarii, orum* m. Romæ dicebantur et erant infimæ et pauperimæ classis cives, qui nullo honorum, nullo stipendio faciendi jure fruentes, pro suo capite tributi nomine æra pendebant, unde et nomen accepere. *V. Niebhur. Röm. Geschichte Vol. 1.* p. 492. Apud Scriptores vero hoc sensu il tantum ærarii dicuntur, qui ob noxam aliquam privabantur jure suffragii et foris stipendia faciendi; tribu etiam quandoque movebantur, atque ad hoc solum inter cives retinebantur, ut pro suo capite tributi nomine æra penderent. Ita *Pseudo-Ascon.* in *Cic.* 1. *Verr.* 3. p. 103. 16. *Bait.*, ubi hoc refert inter præcipuos et graves Censorum notas. Qui hujusmodi poena afficiebatur, dignitates, si quas haberet, amittebat: senator movebatur senatus, eques equo, miles stipendiis militariis spoliabatur. *Varron* apud *Non.* p. 190. 39. *Merc.* Ærarium aliquem facere. *Liv.* 24. 18. 6. His equi adempti, qui publicum equum habebant; tribuque moti, ærarii omnes facti. *Cic. Chent.* 45. 126. et *Liv.* 29. 37. 13. Ærarium aliquem relinquere. *Cic. Chent.* 43. 122. et *Liv.* 24. 18. 3. Referre aliquem in ærarios. *Val. Max.* 2. 9. 6. Referre aliquem inter ærarios. Et *ibid.* 7. in numerum ærariorum. (quod dicebatur etiam in *Cæritum tabulas* referre, ut a *Gell.* 16. 3. et *Pseudo-Ascon.* ad *Cic.* 1. *Verr.* p. 103. 15. *Bait.* V. CÆRITES). *Cic.* 2. *Orat.* 66. 268. Ex ærariis aliquem eximere. *V. ej* vocem sequentem 1. 2. Huc pertinere videtur et *Inscript.* apud *Henzen.* 6536. A. ARGENTARIA. A. L. ANTIQVE. A. COACTOR. INTER ÆRARIOS etc.

ÆRATUS, a, um, adject. (ab æs, unde inusit. v. ærare, quod *V. infra*, unde *Part. præter. pass.* æratus) ære tectus, aut ornatus (It. coperto ad ornato di rame, bronzo od ottone; Fr. garni, couvert d'airain; Hsp. bronceado; Germ. mit Erz oder Kupfer versehen, beschlagen; Angl. covered over or adorned with copper or brass).

1. Proprie. 1. Ære munitus vel ornatus, qua æs metallum significat. *Nævius* apud *Varron.* 7. *L. L.* 23. p. 128. *Müll.* Ærata ratis. *Cæs.* 2. *B. C.* 3. et *Horat.* 2. *Od.* 16. 21. Æratæ naves. *Id.* 3. *Od.* 1. 39. trirèmes. Ærata navis dicitur, quæ æreo rostro munita est, vel quæ utrumque proram habet ære obductam, non tam ad ornatum, quam ad munimentum, ut si in scopulis illidatur, facilius letum toleret; vel, si in hostilem ferat navem, gravior feriat. *Sil. It.* 11. 589. carinæ. *Virg.* 8. *Æn.* 675. classis. *Id.* 9. *ibid.* 121. et *Stat.* 5. *Theb.* 335. proræ. *Ovid.* 8. *Met.* 103. puppæ. *Cic.* 6. *Verr.* 26. 60. lecti, h. e. æreos pedes habentes. *Piso* apud *Plin.* 34. *Hist. nat.* 3. 8. (14). triclinia, abaci, monopodia. *Tibull.* 1. 3. 72. fores. *Ovid.* 2. *Fast.* 785. portæ. *Plin.* 34. *Hist. nat.* 3. 7. (13). ostia. 2. Quæ æs pecuniam significat, æratus dicitur qui pecunia abundat. *Cic.* 1. *Att.* 10. 3. per jocum: Maculosi senatores, nudi equites, tribuni non tam ærati, quam, ut appellantur, ærarii, h. e. non tam ærati, qui nempe pecuniosi essent, quam pauperissimi, quique ideo inter ærarios essent referendi et facile corrumperendi, quia scilicet infima et pauperima civium classis vocabantur ærarii. *V. ÆRARIUS*, ii 2. *Plaut. Most.* 4. 2. 9. Ferocem facis, quia te æratus amat. Ita leg. quidam: alii perique rectius quia te herus tam amat. 3. Poëtice est idem æræus, h. e. ex ære, ferro aut chalybe factus: hinc ærata dicuntur etiam arma et ferramenta ad cædendum. *Varron* apud *Non.* 28. 6. *Merc.* Æratæ manus

compedes. *Propert.* 2. 16. 11. catenæ. *Id.* 4. 1. 78. pila. h. e. sphæra Archimedis ex ære. *Virg.* 11. *Æn.* 656. æratam quatenus Tarpeja secum. *Tibull.* 1. 10. 25. Tela ærata. *Ovid.* 5. *Mel.* 9. basta æratæ cuspidis. *Stat.* 4. *Theb.* 110. crates. h. e. loricae.

II.) Translatæ. 1. Sumptû metaphoræ a 1. æratæ acies sunt armis instructæ. *Virg.* 9. *Æn.* 462. æratasque acies in proelia cogit. 2. Metaphorâ sumptû ab ipsa æris natura æratus ponitur pro forti, munito, impenetrabili. *Propert.* 2. 23. 115. ærato Danae circumdata muro.

ÆRELÄVINA. Est vocabulum juxta analogiæ leges formatum, sed tamen a loquendi usu rejerum, teste *Varron.* 8. *L. L.* 86. p. 188. *Müll.* V. ÆRARIA.

ÆRENERVUS, i, m. 2. chorda musica ex ære. Quidam hanc vocem legunt apud *Firmic.* 6. *Mathes.* 31. ad fin.; sed locus videtur depravatus, et pro ærenervos legendum citharæ nervos.

ÆRESRIPTURA, æ, f. 1. (æs et scribo) descriptio alicujus rei in tabula ærea. *Aggen. Comment.* in *Frontin.* p. 54. *Goes.* In ærescriptura modus comprehensus est. hoc loco agitur de forma agri colonis assignati atque in ærea tabula descripti. *Hygin.* *De limit. constituend.* p. 103. vocet æris libros aris tabulas.

ÆRÆUS, a, um, adject. (æs) ex ære factus (It. di rame, bronzo od ottone; Fr. d'airain, de bronze, de cuire; Hsp. de alambre, de bronce, de cobre; Germ. ehern, aus Erz (Kupfer, Kupfermischung oder Bronze) bereitet; Angl. made of copper or brass, brazen).

1. Proprie. 1. Est ex ære factus. *Vitruv.* 7. 12. 1. Æræ lamellæ. *Plin.* 12. *Hist. nat.* 7. 15. (30). vas. *Id.* 16. *ibid.* 10. 20. (51). clavus. *Id.* 33. *ibid.* 8. 41. (123). mortaria et pistilla. *Id.* 37. *ibid.* 5. 19. (74). venæ. *Plin.* *Paneg.* 57. statuae. *Sueton.* *Aug.* 7. imaginacula. *Id.* *Vesp.* 8. tabulæ. *Cajus Comment.* 1. 122. nummus. *Virg.* 7. *Æn.* 682. cornua. *Id.* 1. *ibid.* 448. et *Plin.* 34. *Hist. nat.* 3. 7. (13). limbo. *Virg.* 7. *Æn.* 743. ensis. *Id.* 5. *ibid.* 490. galea. 2. Item est ære ornatus, tectus, munitus. *Virg.* 3. *G.* 173. Æreus temo. *Id.* 5. *Æn.* 198. puppis. *Servius* ad *Virg.* 7. *Æn.* 662. Huna (Geryonem) Hercules vicit, qui ideo fingitur ad eum olla ærea transvectus, quod habuit navem fortem et ære munitam. *Virg.* 5. *Æn.* 274. rota. *Id.* 12. *ibid.* 541. clipeus.

II.) Translatæ æreum sæculum est tertia illa ætas hominum, quæ argenteæ successit. *Horat.* *Epod.* 16. 65. Ærea debinc ferro duravit sæcula. Adde *Servium* ad *Virg.* 1. *Æn.* 452.

ÆREUS, i, m. 2. absolute pro æreo nummo dicitur. *Vitruv.* 3. 1. 7. Æreos signatos constituere.

ÆREUM, i, m. 2. quod colorem æris habet. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 52. 78. (212). Pilus æreo similis agrestibus (apris), celeris niger.

ÆREUS, a, um. V. AERIUS.

ÆRIFER, a, um, adject. æra ferens. *Ovid.* 3. *Fast.* 740. Æriferæ comitum concupere manus, h. e. cymbala et alia tintinnabula ærea ferentes.

ÆRIFICE, adverb. (æs et facio). *Varron* apud *Non.* p. 69. 30. et p. 283. 31. (si lectio proba est): Nihil sunt Musæ pollicis vestræ, quas ærifice duxit. *Quem locum* varie tentarunt viri docti. *Lipsius* 1. 2. *Par. lect.* c. 24. emendat: Nihil sunt Musæ Polycis vestri, quas ærifice duxit. h. e. Musarum statua, quas Polydes artificiosus ex ære duxit. Hujus statuarii ex ære meminit *Plin.* 34. *Hist. nat.* 8. 19. (19). Vide tamen et *Oehler M. T. Varronis satur. Menipp.* reliq. p. 140.

ÆRIFICIUM dictum quod fit ex æra. *Non.* p. 69. 28. *Merc.*, pro qua voce affert *Varronis* verba superius allata la v. ÆRIFICE.

ÆRIFODINA, æ, f. 1. (æs et fodio) locus unde æs effoditur. *Varron* 5. *L. L.* 7. p. 4. *Müll.* Quis enim non videt, unde ærifodina? Ita veteres *Editt. leg.*; *Müllerus autem* ærifodina ex conjectura; alii aurifodina, alii cretifodina.

ÆRIMA. V. ÆRUMA.

ÆRIMEN, inis, n. 3. in Auguralibus libris idem est atque æs, ut quidem legit *Scalig.* verba *Festi* in voce *Rummentum*, qui tamen nimia usus videtur licentia in hoc vocabulo effingendo.

ÆRINUS, a, um, adject. (αἰρινος). Ærina farina apud *Plin.* 22. *Hist. nat.* 25. 58. (125). et 24. *ibid.* 11. 59. (100). est farina facta ex æra, quam vocem

vide sub A. — *ÆB. De Farronis loco apud Non. p. 28. 12. Merc. V. AERUS I. 1.*

AERINUS, a, um, adject. idem quod aerens. *Ter-tull. Habit. mul. 8. aerinas* oves dixit, quæ lanam ferrent coloris æreuli dilutioris et ad aeris colorem vergentis. Sed ibi rectius legendum *earinas*, hoc est virides; nam *earinus*, Græca vox, *εαρινός*, vernum seu vernabilem significat; tempore autem verno omnia virescunt. Cf. *vero Furiantio in I. Læziet Append.* habet vocem nihili habendam et contra Codicum auctoritatem pro *earinas* legendum esse coccineas affirmat.

ÆRIPES, ædis, commun. gen. 3. adject. æreos pedes habens.

I.) Proprie. *Ovid. 12. Heroid. 93.* Jungis et æripedes inadusto corpore tauros. *Virg. 6. Æn. 803.* Fixerit æripedem cervam licet, etc. *Servius* ait (itemque *Charis. 4. p. 249. Putsch. et Diomed. 2. p. 437.*) hoc loco dictum esse a *Virgilio æripedem* pro æripedem per synalophen; æripedem autem significare velocem, quasi *aerios pedes habentem, εαρινόδα*. Sed hoc est contra fabulam. Nam *Virgil.* loquitur de cerva ab Hercule occisa, quam omnes mythologi tum Græci, tum Latini *χαλκίποδα*, h. e. æreis pedibus fuisse fingunt.

II.) Translate est pedibus et cursu valens, more Græcorum; apud quos *χαλκίπους* interdum exponitur *εαρινόπους*, *Hesychio* teste. *Auson. Idyll. 11. 14.* Vincunt æripedes per terno Nestore cervi.

ÆRISONUS, a, um, adject. æria dans sonum. *Sil. It. 2. 93.* Ærisona antra. h. e. in quibus Curetes æra pulsant. *Claudian. B. G. 234.* Ærisonæ urbes. h. e. in quibus ærea crepitacula pulsantur in lunæ defectu. *Val. Flacc. 3. 28.* Ærisonus mons. h. e. Dindymus; ubi Corybantes æra ingeminabant. *Id. 1. 704.* Ærisonus Ida. *Stat. 1. Theb. 265.* ærisoni lugenda flumina Nil. h. e. propter sinistra, quibus in Isidis sacris utantur veteres Egyptii.

AERUS vel **æreus** (prius tamen usitatus), a, um, adject. (*ἀέριος*) ad aerem pertinens, vel qui in aere sit aut est (It. et Hisp. *aereo*; Fr. *aérien*; Germ. *in der Luft befindlich*, *zu ihr gehörend* oder *in ihr vorgehend*; Angl. *aerial*, *relating to the air*).

I.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu. De his, quæ ad aerem pertinent, vel in ipso sunt, ac præsertim de avibus. *Cic. Tim. 10.* Animantium genera quatuor, quorum novum divinum atque celeste, alterum pennigerum et æreum, tertium aquatile, terrestre quantum. *Varro apud Non. 28. 12. Merc.* Quo cum ire vellemus, obvius stare; ubi corpori aeris compedes impositas video. h. e. Impedimentum venit, quod adversus spirat. Ita recte *Oehler M. T. Farron. satur. Menipp. relig. p. 211.* Alit et lpsæ *Merc.* legunt ærinæ et interpretantur ex ære factas. *Catull. 64. 142.* Aerit ventit. *Ovid. 9. Met. 219.* auræ. *Cic. Top. 20. 77.* Aerit volatus avium atque cantus. *Lucret. 5. 823.* Aeris volucres. *Virg. 1. G. 375.* græcæ. *Ovid. 1. Art. am. 26.* avis. *Virg. 9. Æn. 813.* iris. *Val. Flacc. 1. 87.* nunc aerit plantaria vellet Perseos. h. e. qui Pegaso alato equo per aera volavit. *Virg. 7. Æn. 704.* Aeris pubes. *Horat. 1. Od. 28. 3.* domus. h. e. cæli stellarumque sedes. *Ovid. 2. Art. am. 44. vie. Id. 6. Met. 709.* cursus. *Aerium mel* dixit *Virg. 4. G. 1.* ex opinione eorum, qui putant, apes mel non conficere, sed ex rore, qui ex aere decidit et in floribus desidet, colligere. ¶ 2. Latiori sensu aerius ponitur pro alio, in aera se extollente. *Catull. 64. 240.* Aerium cacumen. *Virg. 3. G. 474.* et *Ovid. 2. Met. 256.* Alpes. *Virg. 4. G. 508.* rupes. *Tibull. 1. 7. 15.* vertex montis. *Virg. 3. Æn. 291.* arecs. *Catull. 64. 291.* cupressus. *Virg. 3. Æn. 680.* quercus. *Id. 1. Ecl. 59.* ulmus. *Ovid. 5. Fast. 119.* capra cornibus aeris.

II.) Translate *spes aeris* est spes vana et nullo nitæ fundamento. *Arnob. 2. 62.* Blanditiæ autem aeris spe.

ÆRIZŪSA, æ, f. 1. Vos Græca, *ἀερίζουσα*, hoc est aerem imitans, aeri similis. Hoc nomine appellatur genus quoddam lapidis aeri coloris, h. e. æreuleo similis. *Plin. 37. Hist. nat. 8. 37.* (115).

ÆRO, as, are, a. 1. ære tegeo, vel orno. Potius quam verbum, videtur esse verbi forma, quam nulla confirmatio auctoritate affert *Priscian. 8. p. 828. Putsch.* A metallorum quoque nominibus solent nasci verba, ut ab auro, auro, as, ab ære, æro, as, unde *auratus* et *ærealis*.

ÆRO, ōnis, m. 3. cophinus vel aliud quodpiam vas ex vimine, sparto, vel ulia, storceæ aut tegetis

modo confectum, ac tollendo ferendoque aliquid idoneum: dictumque videtur ab *αἶρα*, quod tollere et bajulare etiam significat (It. *cestone*, *corba*; Fr. *panier*, *corbeille*; Hisp. *cesta*, *canasta*; Germ. *ein Korb*, *Hebekorb*; Angl. *a basket*, *bag*). *Donat. ad Ter. Phorm. 1. 2. 72.* Phormio non a formula, sed phormione dicitur sparteo, quem nos æronem dicimus trivialiter. *Plin. 36. Hist. nat. 14. 21.* (96). Ærones arena pleoi. *Vitrur. 5. 12. 5.* Ærones ex ulva palustri facti. *Alfen. Dig. 19. 2. 31.* Quod si separatim tabulis, aut æronibus, aut in alla cupa clusum triticum fuisset, etc. In celebri editione *Torrentini* legitur heronibus. Alii etiam *ero* scribunt pro æro. Præterea *merones*, *perones* substituere alii in locis *Plinii* et *Vitruvii* adductis: sed prior lectio et scriptio magis probatur.

ÆRŌIDES, *ἀεροιδής* vox Græca, quæ significat aeri similem, ab *αἶρ* aer et *ειδός* species, similitudo. *Aeroides* berylli dicuntur, qui colorem habent aeri æminem. *Plin. 37. Hist. nat. 5. 20.* (77).

ÆRŌMANTIA, æ, f. 1. (*ἀερομαντία*) divinatio ex aere. *Isid. 8. Orig. 9. 13.* Divinationis quatuor esse genera constat, terram, aquam, aerem, ignem: hinc geomantiam, hydromantiam, aeromantiam, pyromantiam.

ÆRŌMANTIS. Hæc vox occurrit apud *Serrium* ad *Virg. 3. Æn. 359.* Varro autem quatuor genera divinationum dicit: terram, aerem, aquam, ignem: geomantis, aeromantis, pyromantis, hydromantis. *Virgilius* tria genera complexus est, per lauros geomantis, per sidera pyromantis, per præpetes aeromantis. *Serrius*, si certa est lectio, aut *aeromantis*, it, f. 3. dixit pro *aeromantia* contra Græcam declinationem: aut *aeromantis*, it, m. et l. 3. pro divinate ex aere posuit, ut *Gr. ἀερομαντις*, iōs, quod a Latine lingua constructione profecte abhorret.

ÆRŌNALIS, e, adject. ad æronem pertinens, seu qui in ærone servatur. *Pelagon. Veterin. 29. ad fin.* Eronalis (corrigere æronalis) resina selibra. *Peget. 3. Veterin. 23.* Resinæ æronalis uncia tres. *Gesner. et Schneider.* hic legunt: Resinæ unctis tribus. Sed in MSS. *æronalis*, in alio rectius *æronalis*. V. **CAVEALIS** et **LOCULARIS**.

ÆRŌPETES, *ἀερονέτης*, per aera volans: ab *αἶρ* aer et *πέταμαι* volo. Hæc voce inscriptus est liber *Apicius* sextus, in quo agitur de volatilibus conditura. — *ÆB.* Est etiam nomen equal. V. **ONŌM**.

ÆRŌPHAGIA, vel *aerophagia*, æ, f. 1. *ἀεροφαγία*, ab *αἶρ* aer et *φάγομαι* edo: videtur significare esum volatilibus, vel edulum ex avibus. Legitur a quibusdam apud *Petron. fragm. Tragur. 58. Burmann.* Aerophagia simul allata sunt. *Al. leg. aëro-phagia; al. agriophagia.*

ÆRŌPHŌBUS, i, m. 2. *ἀερόφοβος*, aerem timens; ab *αἶρ* aer et *φοβέμαι* timeo. *Cæli. Aurel. 3. Acut. 12.* Aerophobos similes esse ajunt phreneticis.

ÆRŌSUS, a, um, adject. (æs) qui ære abundat, vel æs continet. *Paul. Diac. p. 20. 5. Müll.* Ærosam appellaverunt antiqui insulam Cyprum, quod in ea pluvium aeris nascitur. *Plin. 34. Hist. nat. 1. 2. (2).* Ærosus lapis. h. e. *λίθος χαλκίτης*, seu cadmia, ex qua æs fit. *Cf. Isid. 16. Origin. 20. 2. Plin. 33. Hist. nat. 5. 29. (93).* Aurum ærosam. *Id. 34. ibid. 14. 41. (143).* ferrum. *Scaevola Dig. 46. 3. 102.* Pecunia, qua illa respublica utebatur, quasi ærosa, jussu prætoris sublata est. Hinc *Fel. Scholiast. ad Juvenal. 9. 31.* tenue argentum venæque secundæ, interpretatur modicum aut leve, ærosam.

ÆRŪCA, æ, f. 1. color quidam facilius viridis, qui fit lamellis æreis supra ære acetum suspensis, ita ut non attingant, et post octo aut decem dies derasis (It. *verderrame*; Fr. *rouille de cuivre*, vert de gris; Hisp. *cardenillo*, *holin del cobre*; Germ. *Grünspan*; Angl. *verdigrise*, *green brice*). *Vitrur. 7. 12. 1.* Eodem ratione lamellas æreas collocantes efficiunt æruginem, quæ æruca appellatur. *Plin. 34. Hist. nat. 11. 26. (110).* alias quoque ejus conficiendæ rationes persequitur, eamque æruginem vocat. V. *ÆRUGO* I. 2.

ÆRŪGINO, as, ævi, are, n. 1. ærugine consumor. — I.) Proprie. *Fulgat. Interpr. ep. Jacob. 5. 3.* Aurum et argentum vestrum æruginauit. — II.) Translate est deficio, torpeo. *Venant. ep. piæmiss. carm. 6. l. 5. sub init.* Cum nulla canens obsoleto lingue plectro æruginavissem. *Fulgat. Interpr. Eccl. 13. 10.* Æruginat nequitia illius.

ÆRŪGINŌSUS, a, um, adject. ¶ 1. Est ærugine plenus (It. *rugginoso*; Fr. *couvert de rouille*; Hisp.

lleno de cardenillo; Germ. *voll von Rost oder Grünspan*; Angl. *rusty*). *Seneca Brev. vit. 12.* Majorem diem partem in ærugine lamellis consumit. — Hinc metaphorice *Id. 1. Rhet. Controu. 2. p. 91.* Bp. Æruginosus manus. h. e. sordida atque arida. ¶ 2. Est æruginis colorem præferens. *Cæli. Aurel. 2. Acut. 14.* Item (*spula*) felles, æruginosæ, atque prasina, vel nigra effluent.

ÆRŪGO, ōnis, f. 3. æris robigo, et proprie in ære cum viridescit; robigo enim est omnium metallorum, unde æris robigo apud *Colum. 7. R. R. 5. 12.*, ubi veteres Editt. æris ærugine legunt (It. *ruggine del rame*; Fr. *rouille de cuivre*; Hisp. *holin del cobre*; Germ. *der Rost oder das Oxyd des Kupfers und Erzes*; Angl. *rust of copper*).

I.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu. *Cato R. R. 98.* Item senæ omnia ungit —, splendidior erit (ea suppellex) et ærugo non erit molestæ. *Cic. 4. Tusc. 14. 32.* Quod ingeniosum, ut æs Corinthium in æruginem, sic illi in morbum — Incidunt tardius. *Plin. 15. Hist. nat. 8. 8. (34).* Ugi æramenta amurca decocta contra æruginem. *Id. 34. ibid. 17. 48. (160).* Stannum illud ænели vasis composcit æruginis virus. *Prudent. Psychom. 602.* Nummi obducta ærugine. ¶ 2. Ex æris robigine fit color viridis, qui æruca, sed sæpius ærugo dicitur (V. *Æruca* sup.), quique non in pletura modo, sed et in medicina multi est usus, præsertim in collyriis. Est autem duplicis generis, alius naturalis, qui e lapide, ex quo coquitur æs, deraditur; alius facticius, cum adhibito aceto cogitur æs robiginem contrahere, quæ deinde raditur: cujus rei rationem omnem docet *Plin. 34. Hist. nat. 11. 26. 110.*, quocum *cf. Vitrur. 7. 12. 1. Plin. 33. Hist. nat. 5. 29. (93).* Ærugo Cypriæ. Adde *Cels. 5. 5. et 19.*, et *Scribon. Compos. 34. et 203. et 206.*

II.) Translate. ¶ 1. Ærugo ponitur pro livore, Invidia: nam quemadmodum ærugo æs consumit, ita Invidius alterius macrescit rebus opimis: vel ea ratio- nem ponitur pro livore, qua *Cic. Amic. 23. 87.* dixit evomere virus acerbitalis, nam et in livore virus quoddam inest exedens et absument. *Horat. 1. Sat. 4. 100.* hic nigræ succus loliginis, hæc est Ærugo mera. *Martial. 10. 33.* versus tincti viridi ærugine. *Id. 2. 61.* nimiaque ærugine captus Alatræ nomen quod tibi cumque datur. ¶ 2. Item ponitur pro ipso ære seu pecunia. *Juvenal. 13. 60.* Nunc si depositum non inficetur amarus, Si reddat veterem cum tota ærugine follem, Prodigiosa fides. ¶ 3. Item pro cupiditate habendi. *Horat. Art. Poet. 330.* ant- mos ærugo et cura peculî Cum sæpe imbuerit. *Apul. 1. Met. 21.* Homo ærugini semper intentus.

ÆRUMNA, æ, f. 1. Quidam sequioris ævi Scriptores *erumna* sine diphthongo scribere, et primam vocalem in cormine corrumpere. *Paulin. Petricord. 1. de vita D. Martini 66.* et lingue partes proclamant *erumna*. Et 2. *ibid. 24.* tristem niseretur *erumnam*. Id evenisse putandum est, quod *Ennius* (juniorum) intelligit, de quo *Sueton. Gramm. 1. in fin.*) apud *Charis. 1. p. 76. Putsch.* ait, *erumnam* per e solum scribi posse, quod mentem eruat, vel per æ, quod mæorem nutiat. — Hæc autem *Ennii* etymologia est omnino rejicienda; parvique pariter facienda sunt verba *Paul. Diac. p. 24. 1. Müll.*, quem si sequamur, *erumna* est synecp. pro *ærumina*, quod ab *αἰρουμένη* particip. verb. *αἰρῶ* vel *αἶρω* tollo. V. **ÆRUMNULA**. Multa et recentiores philologi de hoc etymo disputantur (V. *Böttiger. Amalthæa Vol. 3. p. 324.*, et *Döderlein Latein. Synon. Vol. 6. p. 11.*, *Vol. 3. p. 98.* et *Vol. 4. p. 426.*); quorum nonnulli *ærumnam* cum *ægrimonia* conjungunt, innixi verbis *Cic. 3. Tusc. 24. 83.* *Ægritudinis est — ærumna affigi.* Nihil tamen certi potest definiri. Ceterum aureo quoque sæculo vocabulum hoc antiquitatem sapiebat; testa *Cic. 2. Fin. 35. 118.* (V. infra); et *Quintilian* temporibus in desuetudinem prorsus abiit (V. *Quintil. 8. 3. 26.*). — *Ærumna* est labor quilibet onerosus, ægritudo, qua animus angitur et veluti pondere quodam premitur, præcipue propter molestos corporis labores exanclatos (It. *grande fatica*, *travaglio*, *stento*; Fr. *fatigue ou accablement d'esprit*, *peine*, *lourment*; Hisp. *opresion*, *molestia*, *carga pesada*, *tormento*; Germ. *Flackerei*, *Mühseligkeit*, *aus Arbeitslast und dem Unmaasse von Beschwerden herzugegangene Trübsal*; Angl. *labour* *tril*, *hardship*). Quamvis autem generatim accipiat pro quacunque calamitate, miseria, re adversa; tamen ab antiquis Latinis hoc vocabulum usurpa-

tum fuit pro corporis labore, ut præterquam ex inferiori allatis, patet ex ipso *Cic. 4. Tusc. 3. 18.* Mæror ægritudo debilis: ærumna ægritudo laboriosa: dolor ægritudo crucians etc. *Et 2. Fin. 35. 118.* Sic enim majores nostri labores non fugiendos tristissimos tamen verbo ærumnas, etiam in deo, nominaverunt. *Cf. Quintil. 8. 3. 26. Pacuvius apud Non. p. 28. 8. Merc.* Lepit cor cura, ærumna corpus conficit. *Ennius apud Non. 216. 8.* Illa dia nepos, quas ærumnas tetulisti. *Id. apud Gell. 6. 16.* Quibus nunc ærumna mea libertatem paro. *Id. apud Non. p. 292. 8.* Cum ærumnis exandavi diem. *Plaut. Rud. 2. 3. 71.* Antiquus æquus optimus est ærumnae condimentum. *Id. Amph. 1. 2. 26.* Uno labore duas absolvere ærumnas. *Id. Capt. 5. 4. 12.* Erumnas exilgere. *Id. Pers. 1. 1. 4.* Qui amans ingressus est in amoris vias, superavit ærumnis la suis ærumnas Herculis. *Id. Epid. 2. 1. 9.* Neque sexta ærumna acerbitur Herculi. *Cic. 2. Fin. 35. 118.* Herculis percipit ærumnas. *Horat. 2. Ep. 2. 26.* Lucullus miles collecta viatica multis ærumnis, lassus dum noctu sterit, ad assem Pardiderat. *Plaut. Curc. 1. 2. 33. Lucret. 3. 50. et Cic. 2. Tusc. 34. 83.* Affici ærumna. *Cæcil. Stat. apud Gell. 2. 73.* Erumnam suam occultare. *Ter. Phorm. 2. 1. 12. et Cic. 2. Fin. 35. 118.* Adversam ærumnam ferre. *Ter. Heu. 5. 4. 36.* Aliquem extrahere ex ærumna. *Id. ibid. 3. 1. 8.* Se expellere ex ærumna. *Sall. Jug. 49.* Maximam ærumnam initium. *Ovid. 4. Trist. 6. 25.* Prævens ærumna. *Cic. post red. in sen. 14. 34.* Eternam ærumnam aliovi proposui esse. *Id. 3. Att. 14. 1.* Incidere in ærumnam. *Id. Parad. 2. 18.* Miseriam ærumnae premunt. *Adde 5. Fin. 32. 95. Quintil. 9. 3. 13.* per proverbium: *Urget ærumna. Lucret. 4. 1063.* Erumna gravescit. *Sall. Jug. 25.* Deprecari ærumnas. *Id. ibid. 15.* Deformatus ærumnis. *Seneca Troad. 56.* Fluctibus levare ærumnas. *Sall. Cat. 50.* Erumnarum requies. — *ÆB.* Apud *Arnob. 7. 24.* Erumnas, quæ sunt primo in gurgulionibus capita, quæ deiecere cibos et referre natura est ruminatoribus seculis. ærumnas sunt volgaria ruma et rumen, si tamen salva est lectio, ita ut videatur hoc nomen fuisse obscurum et sacrum.

ÆRUMNABILIS, e, adject. (ærumna) quod habendum est, aut reapse est labore, molestia atque ærumna plenum (II. laborioso, travaglioso; Fr. pénible, affligé, malheureux; Hisp. penoso, miserable; Germ. alle Plakerei und Mühseligkeit anzu-sehen, voll Mühseligkeit und Plakerei; Angl. full of trouble or misfortune, calamitous). *Lucret. 6. 1128. (1127).* Illud in his rebus miserandum et magnopere unum. *Ærumnabile erat, quod etc. Apul. 1. Met. 1.* Quiritium sermonem ærumnabili labore excolui. *Id. minus recte ærumnali. Id. 8. ibid. 9.* Ærumnabilis vita.

ÆRUMNABILIS, e. Falsa lectio. *F. voc. præced.*

ÆRUMNATUS pro ærumnis affectus legitur a quibusdam apud *Plaut. Capt. 3. 4. 108.* ubi tamen rectius plerique deruncinatus.

ÆRUMNOSUS, a, um, adject. (ærumna). Comp. *Ærumnosior*; Sup. *Ærumnosissimus*. Proprie dicitur de iis, qui plurimis laboribus pressi sunt; late vero significat miserum, calamitosum (II. misérable, calamitoso; Fr. malheureux, miserable, désastreux; Hisp. miserable, penoso; Germ. voll von Plakerei und Mühseligkeit; Angl. calamitous). Ponitur — a) De personis. *Plaut. Rud. 1. 4. 30.* Inopes, ærumnosus adjuvare. *Id. Epid. 1. 1. 32.* Ærumnosus et miseriarum compos mulier. *Cic. 7. Ferr. 62. 161.* Infelix et ærumnosus. *Id. 4. Tusc. 39. 82.* Miseri, afflicti, ærumnosi, calamitosi. *Adde Parad. 2. 16. Pers. 3. 79.* Ærumnosi Solones. *Seneca 2. de Ira 7. 1.* Si irasci sapiens debet et contristari, nihil est ærumnosius sapientie. *Cic. 3. Att. 23. 5.* Terentia una omnium ærumnosissima. *Adde Cluent. 71. 201.* — b) De rebus. *Cic. 3. Tusc. 28. 67.* veriens carmen Euripidis. Nec tam ærumnosio navigassem salo.

ÆRUMNOLA, æ, f. 1. (derivum ab ærumna, quam cor. V.). *Paul. Diac. p. 24. 1. Müll.* Erum-nola a Plautus refert furellas, quibus religiosas sardinas viatores gerebant. Quorum usum quoniam G. Marius retulit, nulli Möriani postea appellabantur. Itaque ærumnæ labores onerosos significant; sive a Græco sermone deducuntur. Nam *ἀεργον* Græce, Latine tollere dicitur. *Cf. Festum p. 149. 25. Müll.*

ÆRUSCATOR, oris, m. 3. (ærusco) qui stipem ostentat quæritat, sed præcipue qui circulatoris artibus æra, h. e. pecuniam viculumque sibi quæritat. *Gell.*

14. 1. Homines æruscatores et cibum quæstumque ex mendacibus captantes. *M. Aurel. Ep. ad Fulcat. in Avic. Cass. 9.* Audisse te arbitror, quod æruscatores de eo nuntiant.

ÆRUSCO, as, are, n. 1. variis artibus ac mendacibus stipem cibumque captare: ut ait *Paul. Diac. p. 24. 7. Müll.* Eruscare æra undique, id est pecunias, colligere. Sed occurrit Part. præm. tantummodo. *Seneca 2. Clement. 6.* Vultum quidem non deiecit, nec animum ab æruscantis civis aridam ac pannosam maciem et innixam baculo senectutem. *Gell. 9. 2.* Musonius æruscanti culpam id genus, et philosophum sese ostentanti, dixi fuisse mille nummum.

ÆS, æris, n. 3. *Æri* pro ære legitur apud *Zen. 31. 13.* In plurali numero habet Nominativum et Accusativum in frequenti usu. Repetuntur tamen et alii casus. *Cato apud Priscian. 7. p. 750. Putsch.* Ne quo minus duobus millibus ducentis sit ærum equestrium. *Adde Inscript. apud Gruter. 555. 6.*, quæ apud *Orell.* est 3551. *Cato apud Paul. Diac. p. 27. 13. Müll.* *Æribus.* *Adde eund. apud Priscian. 7. p. 750. Putsch. et Lucret. 2. 636.* — Quod ad etymon attinet, in veteribus Monumentis legitur etiam *ais*, *aïs*; ac propterea vocabulum hoc conjungendum videtur cum Sanscr. *ajas* quod ferrum significat et cum Germ. *Eisen*, quod pariter est ferrum, et cum *Ery. Cl. Furlanetto in I. Lexic. Append.* etymon vocis videtur esse ab *ais* splendore, unde *latus. etc.*; hinc Latinorum *æs* propter splendorem. — Cum de fossili ære sermo est, significat quandam metalli speciem rubro colore, quæ II. *rame*, Fr. *airain*, Hisp. *alambre*, Germ. *Kupfer*, Angl. *copper* dicitur; cum vero de ære loquimur, quod in opere aliquo sit, ut in vasis æreis, in statuis, in pecunia etc., significat etiam metallum illud, quod dicitur II. *ottone e bronzo*, Fr. *cuiere et bronze*, Hisp. *cobre y bronze*, Germ. *Kupfer*, *Bronze* und *Kupfermischung*, Angl. *brass and bronze*: quoniam hæc duo postrema non sunt fossilia, sed facticia; et communi vocabulo *æris* metalla vocantur a *Plin. 34. Hist. nat. 1. 1. (1).* et 13. 38. (137). De ære utroque fossili et facticio multa idem *Plin. 34.*, ubi c. 8. et 9. de æris mixturis disserit.

A) Proprie. Quæ plurima de ære afferenda sunt, ad quatuor præcipuæ capita redeamus, in quorum I.) de ære fossili ac facticio generaliter, II.) peculiariter de fuso ad ornamenta, III.) de signato, IV.) denique de alieno agemus.

I.) De ære fossili et facticio generaliter. ¶ 1. Inter æra fossilia quæ veteres celeberrimum memorantur *æs Cyprium* a *Pitruv. 7. 11. 1.* et *Plin. 34. Hist. nat. 2. 2. (1).* et 8. 20. (94)., quod aut purum putum invenitur in minutis particulis divisum, aut ex lapide æroso, quem cadulium vocant, educitur; primumque repertum est in insula Cypri, unde et nomen accepit. V. *Plin. 34. Hist. nat. 1. 2. (2).* et 7. ibid. 36. 57. (195). et voc. *ÆROSUS. Curt. 10. 1. 19.* Cypriorum regibus imperatum, ut *æs (ad naves)* stuppæque et vela præberent. *Plin. 34. Hist. nat. 1. 24. (107).* Scorria æris. *h. e. fax. Id. ibid. Flos æris. h. e. cum ære fuso et in alias fornaces translato, ibi crebriore flatu excutuntur velut millia squaræ. Cels. 2. 12. et Plin. 34. Hist. nat. 11. 25. (108).* Squama vel lepis æris. *Colum. 7. R. R. 5. 12.* *Æris* robigo. *Plin. 34. Hist. nat. 8. 20. (94).* *Æs* caldarium. *h. e. quod tantum funditur, sed malleis duci non potest: cui opponitur ibidem Æs regulare vel ductile, h. e. quod et funditur, et in regulas malleo ducitur. Id. 33. ibid. 9. 46. (131).* *Æs* coronarium. *h. e. tenuissimum ac proinde cornis faciendis aptum. Id. 7. ibid. 56. 57. (197).* Conflare *æs* et temperare.

¶ 2. Facticia æra fuerunt plura, scilicet — a) *Æs candidum*, quod admixtam habebat certam mensuram arsenici, quocum confusum ebibebat colorem. *Plin. 34. Hist. nat. 11. 26. (110).* et 17. 48. (160). — b) *Æs* cum cadmia (vulgo *Zinco*) admixtum dicebatur *Orichalcum*, de quo *V. suo loco (It. ottone. Fr. cuiere, Hisp. cobre, Germ. Messing, Angl. brass).* — c) Præcipua apud veteres mixtura erat ex ære, cadmia, stanno aliisque admixtis, quæ vulgo dicitur *bronzæ*: hoc autem ex ære et auro argenteove admixtis constare antiqui putarunt. *Plin. 34. Hist. nat. 2. 3. (5).* Quondam *æs* confusum auro argenteove miscebatur et tamen ars pretiosior erat; nunc incertum est, pejor hæc sit, an materia. *Ex quibus igitur constat æs, de quo sermo est, orationis contextus docet. Cic. 9. Phil. 6. 13.* Pedestris ex ære statua. *Id. 4.*

Ferr. 34. 83. Supellex ex ære elegantior. *Horat. 2. Ep. 1. 240.* ne alius Lysippo duceret æra Fortis Alexandri vultum simulantia. *Plin. 7. Hist. nat. 37. 38. (125).* Ducere aliquem ex ære. *h. e. ejus effigiem ex ære facere. Id. 34. ibid. 4. 9. (15).* Simulacrum ex ære factum Cæleri. *Id. ibid. 3. 6. (12).* *Æra. h. e. varia æris genera; inter quæ maximum memoratur æs Corinthium, de quo Plin. 34. Hist. nat. 2. 3. (6).* Ex illa autem antiqua gloria Corinthium (æs) maxime laudatur; hoc casus miscuit, Corintho cum caperet incensa etc. *Adde eund. 9. ibid. 10. 65. (140).* *Cic. 4. Ferr. 34. 83.* *Æra. Ann. 46. 133. et Parad. 5. 2. 36. et 38.*; et *Quintil. 8. 3. 8.* Corinthium excipiebat *æs Deliacum*, testibus *Plin. 34. Hist. nat. 2. 4. (9).* et *Cic. 4. Ferr. 34. 83.* Prodi-ma laus *Æginetico æri* fuit, ut ait *Plin. l. cit. § 10.*

II.) Sæpe usurpatur de ære arte elaborato ad usus atque ornamenta: vetustissimo enim tempore ex ære ea quæque fiebant, quæ in posterum et ferro facta sunt, teste *Lucret. 5. 1285.* Et prior æris erat, quam ferri cognitum usus. *Ære* solum terræ tractabant, æreque belli miscabant fluctus et vulnura vasta strebant. Inde inlautam processit ferreus ænis, Versumque in opprobrium species est factis ænes etc. (*F. Statius, Æreus et Æneus*). Hinc *æs* vel *ær* sunt — a) Tabule æræ, in quibus leges, senatusconsulta et plebiscita indebantur, ut mos fuit apud Romanos. *Cic. 12. Fam. 1. 2.* Cujus æra rescripta habebamus, quæ etiam chirographa defendimus. *Id. 3. Cat. 5. 13.* Cum — statum veterum hominum legere ac legum æra liquefacta sunt. *Tac. 4. Hist. 40.* Qui æra liqua vetustate delapsa nascerent. *Cic. 1. Phil. 7. 16.* Quæ ille (Cæsar) in æs incidit, in quo populi fassa perpetuasque leges esse voluit. *Id. 3. ibid. 12. 30.* Fides leges et fassa decreta in æs incidere. *Tac. 11. Ann. 4.* *Æs* publicandis plebiscitis per fora ac templa fixum. *Id. 12. ibid. 53.* Fixum ære publico senatusconsultum. — b) Item statum ex ære. *Verg. 1. G. 480.* Et mæstum illacrimat templis ebur æreque cadant. *Id. 6. En. 818.* Excudent illi spiranda molles æra, Credo equidem, vivos ducunt de marmore vultus etc. *Horat. 1. Ep. 6. 17.* I nunc, argentum et marmor vetus æreque et æres Supplex. *Quintil. Cons. Probi et Olybr. 18.* ære vetustis Eboræ et antiquis avorum imaginibus nobiliter esse — c) Item arma æræ, ac præcipue scuta, galeæ, lorice etc. *Fest. p. 212. 23. Müll.* Prolatum ære astutit, Eandem in Achille Aristarchi cum ait, significat clipeo ante se protento. *Lucret. 2. 636.* armati pulserunt æribus æra. *Verg. 2. En. 731.* Ardentes clipeos atque æra micantia corno. *Cf. Horat. 1. Od. 6. 9.* locum, qui offertur infra sub B. 1. *Adde Properit. 3. 12. 12. et 3. 16. 25. Ovid. 8. Met. 32.* Cum vero faciem dempto nudaverat ære. *h. e. galea ærea. Tibull. 4. 1. 173.* ære pontus conficitur. *h. e. æreis navibus. Virg. 1. En. 36.* spumas salis ære rubeant. *Adde Pal. Flacc. 1. 688. Ovid. 2. Pont. 7. 10.* æra una. *h. e. hami ærei.* — d) Item musica instrumenta ex ære facta, ex quorum sono magni aut parvi æris pretium æstimatur, ut ait *Quintil. 11. 3. 31.* Nam sonis homines, ut æra hominū, dignoscimus. Hinc et dicitur a *Verg. 9. En. 503.* *Æs* canoram. Et ab *Ovid. 12. Met. 36.* *Æs* sonans. *Ennius apud Non. p. 504. 33. Merc.* *Æs* sonit, fragantur hostæ, terra sudat sanguine. *Verg. 6. En. 165.* ære ciero virus. *h. e. ærea tuba. Id. 3. ibid. 236.* Dat signum specula Misenus ab alta Bre cavo. *Id. 4. G. 71.* namque morantes Mardus ille æris ruci canor increpat. Hinc *rectum æs* est tuba, recurvum est cornu seu buccina. *Ovid. 1. Met. 55.* Nqn tuba directi, non æris cornu flexi. *Juvenal. 2. 118.* recto cantaverat ære. *Lucan.* tamen hoc discrimen minime servare videtur, cum ait 1. 431. Datavique truces, quos ære recurvo Stridentis æreue tubæ. *Zen. 26. 5.* *Æris* crepitus. *Fellej. 1. 4.* Nacturus æris sonus. *h. e. ærei crepitaculi.* — Hinc plur. num-sæpe de tympanis. *Verg. 4. G. 151.* Curetum sonitus crepitantique æra. *Horat. 1. Od. 15. 8.* non æuta Sic geminant Coribantes æra. *Propert. 4. 7. 61.* æra rotunda Cybebes. *Ovid. 3. Met. 493.* Tinnulaque æra sonant. *Adde 4. ibid. 30.* — e) Denique vasa atque utensilia. *Paul. Diac. p. 27. 13. Müll.* *Æribus* pluraliter ab ære, id est æramento, *Cato dixit. Plin. 34. Hist. nat. 9. 21. (99).* *Æra* externa robignem celerius trahunt quam neglecta, nisi oleo perungantur. *Horat. 2. Sat. 3. 21.* Quo rarer ille pedes lavisset Sisypheum. *Id. Pers. 2. 59.* Aurum vasa Numæ Saturniaque Impulsi æra. *h. e. sacra vasa ex ære.*

III.) *Æs* sapissime et pro pecunia sumitur. Antiqui Italici populi libralē appendebant assem, ut ait *Plin.* 33. *Hist. nat.* 3. 13. (42). et (43).; *Servius* rex primus signavit; antea rudi usus Romæ *Timæus* tradit: immo populus Romanus ne argento quidem signato ante *Pyrrhum* regem devictum usus est. Hinc factum est, ut *æris* nomine significaretur pecunia quodque argentea et aurea, ut recte *Ulpian.* *Dig.* 50. 16. 159. Etiam aureos nummos *æs* dicimus. *As libralis*, de quo paulo ante, jam inde ab initio erat, uti ajunt, unitas pecuniaria; qui et *æs* dicebatur, h. e. *æris* libra: postmodum asses signati sunt libra pondo; atque hi *æs grave* (*V. GRAVIS*) appellati sunt, postquam minoris ponderis monetæ eusæ sunt (*V. Liv.* 4. 60. et 5. 12. et *Plin.* 33. *Hist. nat.* 7. 13. (42).); hinc *Genitivus æris* sæpe pro assum occurrit. *Varro* 9. *L. L.* 83. p. 225. *Müll.* Pro assibus nonnumquam *æs* dicebant antiqui, a quo dirimus assem tenentes: *Hoc ære aeneaque libra, et Mille æris legasse.* *Cic.* 3. de republ. 10. 17. *Æris* millies. *Liv.* 24. 11. Qui millibus *æris* quinquaginta census fuisset. *Et mox:* Qui supra trecenta millia usque ad decies *æris* etc. Quapropter ¶ 1. *Æs* pro pecunia frequenter usurpatur in rebus emendis, vendendis, aestimandis etc. Hinc in vetere mancipandi formula. *Cajus Comment.* 1. 119. Adhibitis non nimis quam quinque testibus — et præterea alio ejusdem conditionis, qui libram aeneam teneat, qui appellatur libripens, is qui mancipio accipit, rem tenens ita dicit: HINC EGO HOMINEM EX JURE QUIRITIVUM MEVM ESSE AJO, ISQUE MIHI ENTPVS EST HOC AERE AENEAEQUE LIBRA. deinde *ære* percussit libram idque *æs* dat ei, a quo mancipio accipit, quasi pretii loco. Adde *ibid.* 3. 174. *Id. ibid.* 2. 101. et 3. 173. et *Ulpian.* *Senten.* 20. 2. 9. Per *æs* et libram. *V. MANCIPIUM.* *Liv.* 6. 14. Libra et *ære* liberatum emittit. *Plaut.* *Asin.* 1. 3. 48. Cum a pistore panem petimus, vinum ex *ænopolio*, si *æs* habent, dant mercedem etc. *Ter. Phorm.* 3. 2. 26. Ancillam *ære* emptam suo. *Sall. Jug.* 31. Servi *ære* parati. *Colum.* 7. *R. R.* 9. 4. Porcus *ære* mutandus est. *Virg.* 1. *Ecl.* 36. gravis *ære* domui milia dextra redibat. *Horat. Art. Poet.* 345. Ille meret *æra* liber *Sosius.* *Id.* 4. *Od.* 8. 2. Donare *æra* alicui. *Id.* 1. *Ep.* 7. 23. Nec tamen ignorat, quid distent *æra* lupinis. h. e. proverbium de eo, qui se pretiosas res et viles dignoscere. *Varro* 2. *R. R.* 1. 9. *Æs* antiquissimum, quod est flatum, pecore est notatum. *Cic.* 2. *Att.* 1. 9. *Æs* circumfurcunt. h. e. feneratitium, seu fenore sumptum: nam circa Forum tabernæ erant argentarii, qui artem feneratiorum exercebant. *Inscript.* apud *Gruter.* 332. 3. STATVAM AERE COLLATO RECREVIT. h. e. collata pecunia; qui dicendi modus sapissime in antiquis monumentis occurrit. ¶ 2. *Æs* sumitur etiam pro mercede aut stipendio, quod præcipue militibus dabatur et modo *æs militare* dicebatur, modo *æra* absolute. — Generatim. *Seneca Ep.* 89. 1. De liberalibus studiis quid sentiam, scire desideras. Nullum suspicio, nullum in bonis numero, quod ad *æs* exit. h. e. quod mercedem et lucrum querit. ut *Lipatus* interpretatur. *Juvenal.* 6. 125. Excepit blanda intrantes atque *æra* poposuit. — Speciatim de stipendiis militibus. *Cato* apud *Gell.* 7. 10. Pignoriscapio ob *æs* militare, quod *æs* a tribuno arario nites accipere debet. Adde *Varron.* 5. *L. L.* 180. p. 70. *Müll. Caj. Comment.* 4. 27. *Æa* pecunia, quæ stipendiis nomine dabatur, *æs* militare dicebatur; ex qua equis emendus erat, *æs* equestre; ex qua hordeum equis erat comparandum, *æs* hordearium. *Plin.* 34. *Hist. nat.* 1. 1. (1). *Æra* militum. *Cato* apud *Priscian.* 7. p. 750. *Putsch.* *Æra* equestria. *Paul. Diac.* p. 102. 9. *Müll.* *Æs* hordearium, quod pro hordeo equiti Rom. dabatur. *Liv.* 5. 4. Negabant nuper *æra* danda esse militibus. *Et paulo post:* Annua *æra* habes, annuum operam eade. *Id. ibid.* 7. Placere autem his omnibus — *æra* procedere. Et equiti centus numerus *æris* est assignatus. *Lex Servilia* c. 14. v. 83. MILITARI VACATIO ESTO. AERA STIPENDIAQUE OMNIA MERITA SYNTO. — Hinc *ære* divutus miles est qui propter ignominiam stipendium ademptum est, testibus *Varron.* apud *Non.* p. 532. 8. *Merc.* et *Paul. Diac.* p. 69. 17. *Müll. Cic.* 7. *Ferr.* 13. 33. Aleatoris Placentini enstra commemorabantur, in quibus cum frequens fuisset, tamen *ære* dirutus est. ¶ 3. Plurali præcipue numero sumitur et pro singulis inonietis *æse* quoque minoribus, ut sunt quadram, triens etc. *Ovid.* 1. *Fast.* 219. Tu tamen, auspiciū si sis stipis utile, queris. Curque juveat nostras *æra* vetu-

sta manus. *Martial.* 11. 28. 12. Aut centum aureolos sic, velut *æra*, rogat. *Id.* 12. 77. Amphora vigesis, modius datur *ære* quaterno. *Juvenal.* 2. 152. Nec pueri credunt, nisi qui nondum *ære* lavantur. ¶ 4. *Æra* dicebantur etiam nummi, quibus calculones in subducendis rationibus utebantur: unde et singula rationum capita, et breves quædam notæ, quæ multas ingentesque summas significabant, *æra* appellata sunt (*V. ÆRA* sub *B.*). *Cic.* apud *Non.* p. 193. 9. *Merc.* Quid tu, inquam, soles, cum ratione a dispensatore accipis, si *æra* singula præbasti, summam, quæ ex his confecta sit, non probare? Adde *Lucil.* apud *eumd.* 74. 3. *Merc.*

IV.) *Æs* significat etiam totum id, quod simul sumptum constituit alicujus facultates seu redditus: unde active *æs suum*, passive *æs alienum* dicitur. *Ulpian.* *Dig.* 50. 16. 113. § 1. *Æs* alienum est, quod nos aliis debemus; *æs suum* est, quod alii nobis debent. *Plaut. Curc.* 3. 1. 2. Subdixi rationem, quantum *æris* mihi sit, quantumque alieni fiet. *Cic.* 6. *Verr.* 6. 11. At hominem video — non modo in *ære* alieno nullo, sed in suis nummis multis esse et semper fuisse. Adde *Rosc. Com.* 8. 22. *Id.* 13. *Att.* 46. 3. *Æs* alienum meum. *Id.* 2. *Phil.* 14. 36. *Æs* alienum tuum. *Sall. Cat.* 34. Propter magnitudinem *æris* alieni. *Cic.* 2. *Cat.* 9. 19. Incidere in *æs* alienum. *Id.* 13. *Att.* 46. 3. *Æs* alienum facere. *Id.* 1. ad *Q. fr.* 1. 8. § 25. *Æs* alienum contrahere. *Sall. Cat.* 14. et 25. conflare. *Cic.* 7. *Fam.* 13. 2. *Æs* alienum afferre alicui. *Brutus* apud *Cic.* 11. *Fam.* 10. 5. Obstringere alicum *ære* alieno. *Cic.* 5. *Fam.* 6. 2. *Æs* alienum habere. *Id.* 6. *Verr.* 6. 11. In *ære* alieno esse. *Cæs.* 3. *B. C.* 22. Laborare ex *ære* alieno. *Cic.* 2. *Cat.* 10. 20. Vacillare in *ære* alieno. *Id. Font.* 1. 1. et *Sall. Cat.* 40. Opprimi *ære* alieno. *Cic.* 6. *Verr.* 12. 28. *Æs* alienum crescit multiplicandis usuris. Adde 13. *Att.* 46. 3. *Nep. Att.* 2. inveterascit. *Cic.* 6. *Att.* 2. 4. et 1. ad *Q. fr.* 1. 8. § 25., et *Sall. Cat.* 40. Liberare alicum *ære* alieno. *Cic.* *Sull.* 20. 56. et 2. *Phil.* 18. 46. *Æs* alienum dissolvere. *Sall. Cat.* 35. et *Plin.* 9. *Ep.* 37. persolvere. *Liv.* 31. 13. Solvendo *ære* alieno esse. *Cic.* 11. *Phil.* 6. 13. Exire *ære* alieno. *Curt.* 10. 2. 25. *Æs* alienum luere. *Plin.* 9. *Ep.* 37. *Æs* alienum minuire. *Cic.* *Quinct.* 4. 15. Superat aliquid *æri* alieno. *Seneca* 2. *Benef.* 7. 1. Relinquitur *æris* alieni aliquantum. *Cic.* 2. *Phil.* 14. 36. Subvenire *æri* alieno alicujus. *Seneca* 2. *Benef.* 7. 1. succurrere. *Cic.* 2. *Off.* 16. 55. Susplicere *æs* alienum alicujus.

B) Translate. ¶ 1. Sumpti metaphorā a super. n. II. c. *æs* ponitur pro fortitudine, aut munimine. *Horat.* 1. *Od.* 3. 9. Illi robur et *æs* triplex *Circa* petus erat, qui etc. *C. Propert.* 3. 16. 25. Ille licet ferro cautus se condat et *ære*; Mors tamen inclusum protrahit inde caput. ¶ 2. Sumpti metaphorā a n. III. § 1. *æs* significat pretium, aestimationem. *Seneca Ep.* 87. Virtus super ista consistit: suo *ære* censetur. h. e. in se aestimabilis est, nec aliunde eget commendatione. *Colum.* 9. *R. R.* 16. 1. Res exigui *æris*. h. e. parvi momenti. *Gell.* 18. 5. Si magistrum prælectoremque habuisset alicujus *æris*. h. e. alicujus aestimationis. ¶ 3. Metaphorā sumpti a n. III. § 2. *æra*, æque ac stipendia, significant annos militie. *Cic.* 7. *Ferr.* 13. 33. Cognoscerentur — omnia istius *æra* illa vetera, ut non solum in imperio, verum etiam in stipendiis qualis fuerit intelligat. *Inscript.* apud *Gruter.* 565. 6., quæ est apud *Orell.* 3551. *Ant.* — AER. XII. h. e. miles *ærum*, seu stipendiorum duodenum. Hinc passim in antiquis Inscriptionibus dicitur AERA MERUIT X. XV. etc. *V. MERO.* ¶ 4. Ducta similitudine a possessione pecunie (supr. n. IV.), in *ære* meo esse alicujus dicitur, qui meus est, seu inter meos amicos et necessarios censetur. *Cic.* 13. *Fam.* 62. Semper sic in animo habui, te in meo *ære* esse propter *Lamiam* nostri conjunctionem et singularem necessitudinem. *Id.* 15. *ibid.* 14. 1. Multi anni sunt, cum ille in *ære* meo est et a me diligitur. ¶ 5. *Æs* alienum metaphorice est etiam promissio, qua quis, laud aliter ac delictor, obligatur. *Cic. Top.* 1. 5. Admonites latus *æris* alieni, nolui desce ne tacite quidem flagitationi tuæ. — NB. *Ære* suo alicum lacessere, hoc est jocantem joco excipere, offerri solet ex *Plaut.* *Pæn.* 1. 2. 83. *Enimvero ludo meo me lacessis, ludes et delicias facis:* ubi tamen aliæ optimæ ludi habent: *Enimvero, here, meo me lacessis ludo* etc.

ÆSALON. *Guis*, m. 3. (*αἰσάλον*) vocatur parva

avis, ova corvi frangens: cujus pulli infestantur a vulpibus. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 74. 95. (205). (*It. smeriglio; Fr. émérillon, peut-être le busard; Hisp. alcotan; Germ. eine Kleine Falkenart; Angl. a kinde of hawks, most like to be a merline.*)

ÆSCHRIONIUS, a, um, adject. ad *Æschrionem* pertinens jambographum Samium, de quo *Athen.* 7. p. 296. et 8. p. 335. Hæc vox Græca positione occurrit apud *Mar. Victorin.* 3. p. 2552. *Putsch.* Item si ex duobus jambicis dimetris catalecticis fiat permixtio, fit metrum, quod *æschrionion* dicitur, ut est *Amore me subegit et igneo furore.*

ÆSCHRŌLOGIA, æ, f. 1. (*αἰσχρολογία*) est oratio inverecunda ex compositione verborum obscenam significationem habentium, ut *cum nobis, cum Numerio, cum navibus:* vel ex usu alicujus verbi duplicem habentis significationem, honestam unam, turpem alteram, ut *patrare, ductare, arrigere.* Vox Græca est, et Græce usurpanda, ab *αἰσχρός* turpis, et *λόγος* sermo. *Diomed.* 2. p. 445. *Putsch.*

ÆSCHYNŌMENE, es, f. 1., *αἰσχυνομένη*, hoc est erubescens, herba est apud *Plin.* 24. *Hist. nat.* 17. 102. (167). ita dicta, quod appropinquante manu folia contrahat, quasi pudeat se tangi: ab *αἰσχυρή* pudor, verecundia. Plerique putant hanc eam esse, quæ apud aliquot Europæ nationes dicitur *la Sensitiva, Impatiens, Noli me tangere:* cl. vero *Fée* (*Op. cit. Tom.* 2. p. 298.) ad h. l. contendit, *æschynomem* esse unam ex *Ægyptiacis* acaciis.

ÆSCULĒTUM vel *esculetum*, i, n. 2. locus *æsculis* constitus (*It. bosco d'ischj; Fr. forêt de chênes; Hisp. floresta de encinas; Germ. ein Wald von immer grünen oder Winter-Eichen; Angl. a thicket or forest of oaks.*) *Horat.* 1. *Od.* 22. 14. Quale portentum neque militaris Daunia in latis alit *æsculetis.* — Cl. et nomen propr. in ONOM.

ÆSCULĒUS vel *esculeus*, a, um, adject. qui est ex *æsculo* arbore (*It. d'ischio; Fr. de chêne; Hisp. de encina; Germ. von der Winter-eiche; Angl. relating to the bay-oak.*) *Ovid.* 1. *Met.* 449. *Æsculæ* capiebant frundis honorem. h. e. coronam ex *æsculo.* *Pallad.* 1. *R. R.* 9. 2. *Æres* quærnæ cum *æsculis* non misceantur.

ÆSCULINEUS, a, um, adject. idem ac *æsculeus:* legitur in *Vet. Inscript.* apud *Grut.* 207. FORES CLATRAS DVAS CVM POSTIBVS AEscVLINIS FACITO. Per lapideæ mendum *æsculinæ* legitur in lapide, testantibus id *Quarino* et *Zannonio VV. CC.*

ÆSCULINUS vel *esculinus*, a, um, adject. idem quod *æsculeus.* *Vitruv.* 7. 1. 2. Ne commisceantur axes *æsculini* cum quernis.

ÆSCULNIEUS. *V. AEscULINEUS.*

ÆSCULUS vel *esculus*, i, f. 2. arbor glandifera, Jovi sacra, prædura ligno, folio lato, unde et *πλάτυφυλλος* Græce dicitur, frondosa, et vivide virens, glande carnosa, qua olim vesi homines consuevisse traditur: ex quo sine diptongo quidam scribere malunt, tantum ab *æscula* sit. *Servius* (cui pleraque vetera exemplaria favent, necnon plantarum familia cui nomen *αἰσάκος*; et vox Anglo-Saxon. *aesc* fraxinus) diptongum tuetur, ad illud *Virg.* 2. *G.* 291. *Æsculus* in primis, quæ, quantum vertice ad auroras *Ætherias*, tantum radice in Tartara tendit. *Horat.* 3. *Od.* 10. 17. nec rigida mollior *æsculo*, Nec Mauris animum mitior anguib. Adde *Varron.* 5. *L. L.* 153. p. 59. *Müll. Vitruv.* 7. 1. 2., *Virg.* 2. *G.* 16., et *Plin.* 12. *Hist. nat.* 1. 2. (3). et 16. *ibid.* 4. 5. (11). et 17. *ibid.* 20. 34. (151). (*It. ischio, eschio; Fr. chêne rouvre; Hisp. encina; Germ. die hohe, schöne Winter-oder immergrünende Eiche; Angl. the bay-oak.*) Cl. *Fée* (*Op. cit. Tom.* 1. p. 287.) ad *Plin.* 16. *Hist. nat.* hanc proponit synonymiam:

Ἰσάϊς Isaiæ 46. 6., *φρυγὶς* Hom. *Iliad.* 16. 767. et 5. 693. et alibi, necnon Theoph. 3. 9., *Esculus* *Plin.* loc. cit. et *Pallad.* 11. *R. R.* 15. sunt *Quercus AEsculus* *L. Spec.* 1413. Idem affirmat de *æsculo* *Virg.* et *Horat.* contra nonnullorum sententiam, quam falsam demonstrat.

ÆSTAS, atis, f. 3. *Æstati* pro *æstate* metri causa dixit *Lucret.* 6. 712. Nilus in *æstati* crescit campisque redundat. *Alii* tamen reponunt *arstate*; neque enim desunt apud Poetas hujusmodi licentiae exempla, præsertim si duæ sequantur consonantes. — *Æstas* (*ab ætu, ut docet ipse Varro* 6. *L. L.* 9. p. 76. *Müll.* quocum est 5. *ibid.* 61. p. 24. et *Gr. αἴθερ* et *Germ. heiss, hitze* etc.) proprie opponitur *hiemi* et si-

gnificat anni tempus, quod flagrans aut tepidum est (It. *estate*; Fr. *été*; Hisp. *estio*; Germ. *der Sommer*; Angl. *the summer*). ¶ 1. Proprie et lato sensu est anni tempus flagrans aut tepidum: cum Genit. anni. *Gell.* 2. 21. Nox fuit et elemens mare et anni æstas ealunquæ liquide serenum. *Id.* 19. 5. In Tiburte rus concesseramus — æstate anni flagrantissima.

¶ 2. Item sæpius absolute, et est anni pars, quæ incipit æquinoctio verno, et finitur æquinoctio autumnali, constatque senis mensibus. Nam totus olim annus in æstatem tantum et hiemem dividebatur: quod significatur etiam ab *Ulpian.* *Dig.* 43. 19. 1. § 32.

— a) Generatim. *Cic.* 1. *Divinat.* 42. 94. Arabes et Phryges et Cilices — campos et montes bieme et æstate peragrantes. *Id. Senect.* 14. 46. Me vero delectant — refrigeratio æstate et ætissimam aut sol aut ignis bibernus. *Lucret.* 6. 372. (374). Hic quoque conflunt hiemes æstatibus acres. *Sall. Jug.* 85. Hiemem et æstatem iuxta pati. *Cic.* 4. *Att.* 2. 6. Ineunte æstate. *Cæs.* 3. *B. G.* 28. Æstas prope exacta. *Id.* 5. *ibid.* 22. Æstatis non multum superest. *Id.* 2. *ibid.* 35. In ita proxima æstate. *Sall. Jug.* 90. Æstatis extremum erat. *Liv.* 26. 20. Æstatis ejus extremo. *Id.* 27. 17. Æstatis ejus principio. *Virg.* 1. *Æn.* 430. Æstate nova. *Tac.* 2. *Ann.* 23. Adulta æstate. *Plin.* 12. *Hist. nat.* 19. 42. (93). Austros ibi tam ardentem flare, ut æstatibus silvas accendant, invenimus apud auctores. — b) Peculiariter ponitur pro toto illo tempore, quo nonnulla fiunt, aut celebrantur, ut itinera, bella, expeditiones, agrorum cultura, balnea etc.: in quibus æstas totum annum significare videtur, ut *Forcellinus* ipse arbitratur. *Cic. Rab. Post.* 14. 40. Ille Puteolanus sermo — æstatem unam, non plures, aures refert istis sermonibus. h. e. sermo ille, qui ad Puteolorum balnea habitus est per unam æstatem, non per plures (Fr. *pendant une saison*), V. *Klotz* ad h. l. *Vol.* 3. p. 1098. *Virg.* 8. *G.* 190. ubi quarta acceperit æstas. *Id.* 5. *Æn.* 626. Septima post Trojæ excidium jam vertitur æstas, cum freto emersa — ferimur. Adde 2. *ibid.* 207. *Horat.* 2. *Sat.* 4. 21. Ille salubres æstates peraget, qui nigris prandia moris finlet. h. e. quoniam febres — æstatis præsertim tempore homines corripiant. *Vellej.* 2. 47. 1. Novem denique æstatibus vix ullâ non iustissimus triumphus emerit. Et 81. 3. Tertia æstate reversus in Armeniam. *Tac.* 6. *Ann.* 39. Quæ duabus æstatibus gesta.

— c) Item peculiariter a Poetis ponitur æstas pro aere sudo, calo sereno, magnoque calore. *Virg.* 4. *G.* 58. Hinc ubi jam emissum caveis ad sidera cæli Nare per æstatem liquidam suspenderit agmen (*apum*). *Id.* 6. *Æn.* 707. Ac velut in pratis ubi apes æstatem serena Floribus insidunt variis etc. *Id.* 1. *G.* 65. glebasque jacentes Pulverulentæ coquat maturis solibus æstas. *Horat.* 1. *Od.* 17. 3. igneam Defendit æstatem capillis Usque meis.

— d) Denique æstates sunt macule, quæ in cute ex calore solis enasci æstate solent, apud *Plin.* 28. *Hist. nat.* 12. 50. (185). Æstas, et quæ decolorem faciunt cutem, finem vituli cum oleo et gummi inanu subactum emendat. ¶ 3. Stricto sensu, anno in quatuor partes diviso, cæpit æstatis nomine vocari trimestre illud ab ingressu solis in Cancrum, usque ad æquinoctium autumnale, quod fit sole ingrediente Libram. Ita enim distinguuntur apud nos quatuor anni partes, ut sole ingrediente Arietem incipiat ver, in Cancro æstas, in Libra autumnus, in Capricorno hiems principium sumat. Latini tamen agricolæ æstatis initium, si rationem habeamus Calendarii a J. Cæsare correcti, ponebant VII. id. Maii, ut est apud *Varron.* 1. *R. R.* 28. 1., *Colum.* 11. *R. H.* 2. 39. et *Plin.* 18. *Hist. nat.* 29. 69. (280), vel pridie id. Maii, ut est apud *Ovid.* 5. *Fast.* 600.; finem vero VII. id. Augusti, ut *Varro* *ibid.* docet, vel pridie id. Augusti, ut scribit *Colum.* l. cit. § 57. et *Plin.* l. cit. 31. 74. (309). Hoc quoque tempus ita dividebatur, ut esset æstas nova, adulta, præceps, ut ait *Servius* ad *Virg.* 1. *G.* 43. V. ADULTUS. *Cic. pro leg. Manil.* 12. 35. Ita tantum bellum — Cn. Pompejus extrema hieme apparavit, ineunte vere suscepit, media æstate confect. *Id.* apud *Gell.* 15. 5. et apud *Non.* p. 161. 2. *Merc.* Cum vero adfecta jam prope æstate uvas a sole mitescere tempus est. *Varro* 1. *R. H.* 27. 3. Æstate messes fieri oportere. *Cic.* 7. *Verr.* 12. 29. et 31. 80. Summa æstas.

ÆSTIFER, fēra, fērum, adject. (æstus et fero) æstum caloremque habens (It. *caldo*; Fr. *brûlant*; Hisp. *abrazando*; Germ. *Hitze fuhrend*; Angl. *hot*, *hot as summer*, *sultry*). Sumitur — a) Active pro

eo, qui calorem habet. *Lucret.* 1. 663. Æstifer ignis. Adde *Cic. Arat.* 111. *Lucret.* 5. 612. Æstiferum at tantum radorum exaueat letum. *Id.* *ibid.* 641. Æstiferæ partes. *Virg.* 2. *G.* 353. ubi hiulca siti findit Canis æstifer arva. *Sil. It.* 1. 194. Æstifer Cancer. *Capell.* 2. p. 24. Qui trahit æstifero fulgentem Sirion ortu. — b) Passive pro eo, qui calorem patitur. *Lucan.* 1. 206. Æstiferæ Lybies arva. *Sil. It.* 17. 448. Æstiferi campi Garamantum. *Stat.* 3. *Silv.* 3. 91. Æstifer Nilus.

ÆSTIFLŪS, a, um, adject. (æstus et fluo) æstu aquarum fluens. *Solin. fragm. Pont.* 3. in *Anthol. Lat.* *Vol.* 2. p. 384. *Burmman.* Quæque sub æstifluis Thetis bumida continet antris.

ÆSTIMABILIS vel æstumabilis, e, adject. (æstimo) qui æstimari potest, æstimatione dignus (It. *stimabile*; Fr. *appreciable*; Hisp. et Angl. *estimable*; Germ. *schätzbar*). *Cic.* 3. *Fin.* 6. 20. Æstimabile esse dicitur id, quod aliquod pondus habeat dignum æstimatione —; contraque inæstimabile, quod sit superiori contrarium. *Cæc. Aurel.* 4. *Tard.* 1. Themison vero — phlebotomari jubet, recte quidem, sed non stricturam considerans potius, quam continentem causam sanguinis detrahendam: quod est æstimabile, atque, ut ita dixerim, dogmaticum.

ÆSTIMATIO vel æstumatio, ōnis, f. 3. (æstimo) actus æstimandi, iudicium de pretio seu valore alicujus rei (It. *stima*; Fr. *estimation*, *évaluation*; Hisp. *estimacion*, *apreciamiento*; Germ. *die Schätzung* oder *Werthbestimmung einer Sache*; Angl. *an estimating*, *evaluing*, *setting a value upon*).

I.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu est iudicium de pretio seu valore alicujus rei. — a) Absolute. *Cic.* 6. *Verr.* 7. 14. Qui modus est in his rebus (*signis aeneis*) cupiditatis, idem est æstimationis: difficile est enim finem facere pretio, si lubricum non feceris. *Cæs.* 1. *B. C.* 87. Militibus æqua facta æstimatione pecuniam pro iis rebus dissolvit. *Cic.* 4. *Verr.* 53. 131. In censu habendo potestas omnis æstimationis habendæ censori permittitur. h. e. faciendæ. Adde *Liv.* 43. 2. *Liv.* 5. 25. et *Paul.* *Dig.* 17. 2. 17. In æstimationem venire. h. e. æstimari. *Ulpian.* *Dig.* 1. 8. 9. Æstimationem non recipit res sacra. h. e. æstimari non debet. *Cic.* 5. *Verr.* 87. 202. Eadem æstimatione exigere aliquid. — b) Cum Genit. personæ æstimantis. *Cic.* 5. *Verr.* 84. 195. Æstimatione senatus. h. e. a senatu habita. Adde *Parad.* 6. 3. 50., ut infra sub 2. — c) Cum Genit. rei æstimatæ. *Cic.* 5. *Verr.* 91. 213. M. Antonii æstimatione frumenti. Adde *Liv.* 43. 2. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 50. 51. (167). Quid quod æstimatione nocturna quietis, dimidio quisque spatium vitæ suæ vivit? — d) Advertenda est litis vel litium æstimation, pœnæ, multæ æstimation, quæ locum habebat in re criminali et forensi, ac significat quantum pecuniæ a reo post damnationem solvendum esset. V. ÆSTIMO. Hoc sensu occurrit etiam absolute. *Cic. Cluent.* 41. 116. Æstimationem vitium non esse iudicium. Adde 4. *Verr.* 18. 45. *Id.* 1. *Orat.* 54. 231. et 232. Pœnæ æstimation. *Liv.* 4. 30. Multarum æstimation. *Cic.* 2. de *re publ.* 35. 60. Levis æstimationi pœdum in multa C. Julii P. Papirii cons. constituta est. *Dig.* 9. 2. 26. Æstimationem solvere. — e) Denique memoratu digna est æstimation possessionum et rerum, de qua *Cæs.* 3. *B. C.* 1. Narrat *Sueton.* *Cæs.* 42. Julium Cæsarem, exacto civili bello, anno ab U. C. 705. decrevisse, ut veteres debitores creditoribus satisfacerent, datis in solutum possessionibus ea æstimatione, quæ fuissent ante civile bellum, deducto etiam summa æris alieni, quidquid usuræ nomine a debitoribus numeratum fuisset; quæ conditione quarta pars fere crediti deperibat. Nisi eodem, simili saltem modo id et ante Cæsarem usuvenit, teste *Liv.* 7. 21. Hinc variæ locutiones. *Cic.* 13. *Fam.* 8. 2. A M. Laberio C. Albinus prædia in æstimationem accepit. h. e. quanti æstimata fuere secundum legem Cæsaris, tanti in solutionem accepit. *Id.* 5. *ibid.* 20. 9. Nolles a me hoc tempore æstimationem accipere; nam numeratum si cuperem, non erat. h. e. nolles a me exigere, ut in solutionem debiti mei possessionem aliquam tibi cederem, æstimatam quanti lex fert. *Id.* 12. *Att.* 21. 4. Credo quod accipienda aliqua sit et danda æstimation. *Id.* *ibid.* 25. 1. Mihi et res et conditio placet, sed ita, ut numerato malim, quam æstimatione. *Cicero* hoc loco de emendis ejusdem Silii borti loquitur, atque, se eos emere malle pecunia numerata, quam aliam possessionem dando ex lege æstimatam. —

Hinc etiam per jocum æstimationem accipere est damno affici, jacturam aliquam facere rei familiaris, apud *Cic.* 9. *Fam.* 16. 7. Ut, cum me hospitio recepias, æstimationem te aliquam putes accipere. — Et metonymice æstimationes sunt possessiones per legem æstimatæ. *Cic.* 9. *Fam.* 18. 4. Sed quoniam, ut video, æstimationes tuas vendere non potes. h. e. prædia, quæ per æstimationem a debitoribus tuis accipere coactus es lege Cæsaris. ¶ 2. Æstimatio ponitur interdum pro ipso rei alicujus pretio. *Catull.* 12. 11. mibi linteum remitte, Quod non me movet æstimatione, Verum est *πρωτόκολλον* mei sodalis. *Cic. Parad.* 6. 3. 30. Sed non æstimatione census, verum victu et cultu terminatur pecuniæ modus. h. e. non pretio seu valore, qui in censu est inscriptus, sed etc. *Cassiod.* 6. *Hist. Eccl.* 12. Præcepit, ut aut æstimationem templi (*jam ab ipso destructi*) redderet, aut id rursus ædificaret.

II.) Translate. ¶ 1. Apud philosophos Stoicos æstimatio est Græcum *ἀξία*, scilicet id quod consideratione dignum est, quod per se absoluto valore caret, sed tamen habere potest ratione habita mentis, quæ id pendit. *Cic.* 3. *Fyn.* 6. 20. Æstimabile esse dicitur id, quod aliquod pondus habeat dignum æstimatione, quam ille *ἀξία* vocat. Adde *ibid.* 13. 4. 4. *Id.* 1. *Acad.* (post.) 10. 36. Æstimatione dignanda. *Cf.* 3. *Fin.* 10. 34. ¶ 2. Item generatim est iudicium de natura aut dignitate alicujus rei, de vero ejusdem pretio seu valore. *Quintil.* 2. 18. 1. Inspecio, id est cognitio et æstimatio rerum. *Liv.* 3. 63. Semper æstimationem arbitriumque ejus honoris penes senatum fuisse. *Vellej.* 2. 128. 1. Æstimatio virtutum. *Id.* 2. 97. 3. Adversus amicos æqua et par sui æstimatio. *Id.* 2. 127. 4. Semper infra aliorum æstimationes se metiens. h. e. honorifica iudicia. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 1. 1. (5). Bonorum æstimatione et gaudio. *Quintil.* 7. 4. 41. Æstimatio fard. *Gell.* 1. 3. Officiorum æstimationes. *Curt.* 3. 6. 5. Secreta æstimatione pensare aliquid. *Id.* 4. 12. 21. Consilium sera æstimatione perpendere. *Id.* 9. 9. 2. Anceps et cæca æstimatio. *Tac.* 1. *Hist.* 14. Æstimatione recta severus, deterius interpretantibus tristior habebatur. h. e. recte judicantibus. *Inscript.* apud *Gruter.* 374. 5. HIC PRIMVS ET SOLVS VICTORES CAMPANÆ PÆTHVS ET ÆSTIMATIONE PARIÆ GLADIATORVM EREDIT. h. e. præmia proponendo et æmulationem inter eos excitando. — N.B. Pro existimatione et fama nonnulli legunt apud *Sueton.* *Aug.* 3. Octavius a principio ætatis et re et æstimatione magna fuit. *Plerique tamen alii existimatione.*

ÆSTIMATOR vel æstumator, ōris, m. 3. (æstimo) qui rei alicui pretium statuit (It. *stimatore*; Fr. *celui qui évalue*, *estimeur*; Hisp. *estimador*, *apreciador*; Germ. *der Abschätzer einer Sache*; Angl. *one who values*, *estimates*).

I.) Proprie. *Cic. Parad.* 6. 3. 51. Callidi rerum æstimatores prata et areas quasdam magno æstimant. *Id.* *Pis.* 35. 86. Unus tu æstimator, unus venditor frumenti omnis fuisti.

II.) Translate est qui de re aliqua generatim iudicat. *Liv.* 34. 25. Incantus 6dei æstimator. *Seneca Rhetor. Suasor.* 1. 7. Candidissimus omnium magnorum ingeniorum æstimator. *Val. Max.* 3. 2. 23. Optimus virtutis æstimator. *Id.* 2. 2. 6. Muneris impius æstimator. *Plin. Paneg.* 21. Æstimator parcissimus suorum beneficiorum. — Quæ hoc sensu afferuntur *Ciceronis* loca *Marcell.* 5. 15., *Orat.* 41. 141., 3. *Fin.* 2. 10. et *Brut.* 72. 252., tamquam falsæ lectiones habenda sunt; optimi enim Codd. ubique exhibent *existimator*, non *æstimator*. V. *Madvig* ad l. cit.

ÆSTIMATORIUS, a, um, adject. ad æstimationem pertinens. — Æstimatoria actio dicitur a J.Cis., quæ proponitur tollendæ dubitationis causa, quando scilicet ambigitur de nomine contractus alicujus, utrum venditionis sit, an conducti, an locati, an mandati; tunc enim datur actio in personam, quæ æstimatoria dicitur, per quam qui rem aliquam vendendam suscepit, aut ipsam incorruptam reddere cogitur, aut ejus æstimationem. *Ulp. Dig.* l. 19. t. 3. qui inscribitur *De æstimatoria*. — Præterea æstimatoria dicitur ea actio, quæ alio nomine ab iisdem J.Cis appellatur actio quanto minoris, h. e. quanto minoris res fuit contractus tempore, quam quanti emptæ est: et instituitur ad indemnem servandum emptorem, qui in re emptæ vitium aliquod detexit, quod dolose venditor tacuerat: et dicitur æstimatoria, quia intervenit æstimatio rei vitiosæ venditiæ. Ejus mentio fit sæ-

pe Dig. 21. 1. 48. et ibid. 43. 56. ubi æstimatoria, æ, f. 1. absolute occurrit, et alibi. *Cajus* etiam ibid. l. 18. æstimatorium iudicium appellat. Plura de his Jcti.

ÆSTIMATUS vel æstumatus, a, um. V. ÆSTIMO.

ÆSTIMATUS, us, m. 4. (æstimo) idem quod æstimatio translata significatio. 2. Occurrit in sexu casu tantum. *Macrob.* 1. Saturn. 16. post med. Æstimato ætatis. *Plin.* 11. Hist. nat. 15. 15. (39). In æstimato est mel e thymo, coloris aurei, saporis gratissimi. h. e. æstimatur tamquam pretiosum.

ÆSTIMIAS æstimationes. *Paul. Diac.* p. 26. 8. *Müll.* Ex hoc *Pauli* loco *Harvardus* et deinde *Funcius* aliquas Leg. XII. Tabul. particulas concinnarunt, quæ propterea nihili faciendæ sunt.

ÆSTIMICIUM, ii, n. 2. idem atque æstimatio translata significatio. 2. *Frontin.* de Colon. p. 127. *Goes.* Alia loca pro æstimo ubertatis præcisa sunt. *Hygin.* de Limit. p. 152. *Goes.* Possessiones pro æstimo ubertatis angustiores sunt assignatæ.

ÆSTIMO vel æstumo, as, avi, atum, are, a. 1. Part. *Æstimans*, *Æstimatus* et *Æstimandus* in omnibus paragraphis; *Æstimaturus* II. 1. — Quod ad descriptionem attinet, sæpe in Codd. æstimo et æstimo ita confusa fuerunt, ut incerti hereamus quodnam sit eligendum. In iisdem Codd. sæpius legitur æstumo, præsertim apud *Plautum* aliosque vetustos: in Inscript. modo æstimo, modo æstumo. V. *Orell.* Inscript. 2570. et 4860. — Verbum ducitur ab ære, pretio ceterarum rerum. Utrum vero posterior pars verbi a *tipaw* sit, quod placet *Fossio*, vehementer adhibito, quod sic vox hybrida esset, et quod repugnat modis syllabarum penultimarum, quæ in verbo *Græco* longa est. Quare malim illud timo vel tumo esse tantum productionem verbi, ut in *autumo* et in nominibus *legitimus*, *maritimus*. Hanc *Forcellini* sententiam confirmat *Paul. Diac.*, qui ait p. 24. 13. *Müll.* Æstimata pæna ab antiquis ab ære dicta est, qui eam æstimaverunt ære, ovem decussis, bovem centussis, hoc est decem vel centum assibus. — Æstimo proprie est pretium valoreque alicui rei statuo, æstimationem facio (It. *stimare*, *valutare*; Fr. *évaluer*, *estimer*, *priser*; Hisp. *valuar*, *apreciar*, *estimar*, *tasar*; Germ. *eine Sache nach Geld oder Geldeswerth anschlagen oder abschätzen*; Angl. *to estimate*, *value*, *appréciate*).

1.) Proprie pluribus occurrit modis, scilicet — a) Absolute, interdum etiam sine Accus., interdum addito Adverbio. *Cic.* 5. *Ferr.* 81. 188. Multos sæpe viros bonos et fortes et innocentes cum aratoribus et cum civitatibus frumentum, in cellam quod sumi oporteret, æstimasse, et pecuniam pro frumento abstulisse. *Id.* 6. *ibid.* 38. 95. et *Pis.* 35. 86. *Id.* 4. *Att.* 1. 7. Æstimare rem totam. *Id.* Dom. 44. 115. Domum emit prope dimidio carius, quam æstimabat. *Id.* 6. *Ferr.* 7. 13. Æstimare signa. *Id.* 7. *ibid.* 9. 23. rerum prelia. *Id.* 2. *Off.* 23. 82. possessiones. — *Id.* 5. *Ferr.* 92. 214. Petiverunt ab eo civitates, ut æstimaret. — *Id.* 6. *ibid.* 16. 35. Jussit *Timarchidem* æstimare argentum. Quo modo? Quo qui unquam tenuissimum in donationem histrionum æstimavit. *Id.* 5. *ibid.* 88. 204. Qua in re senatus — large liberaliterque æstimasset. — b) Cum Ablat. pecuniâ, denariis, assibus etc., necnon *ragno*, h. e. pretio. *Cic.* 7. *Ferr.* 9. 23. Deinde hæc expendite atque æstimatæ pecuniâ. *Id.* *ibid.* § 24. Hæc vero, quæ vel vitâ redimi recte possunt, æst mare pecuniâ non quo. *Id.* 5. *Ferr.* 94. 220. aliquid ternis denariis. *Id.* *ibid.* 75. 174. Modius *hs* itis æstimatus. *Id.* *ibid.* 92. 214. Modium x. m. æstimare. *Plin.* 35. Hist. nat. 6. 20. (48). Viride appianum æstimatum sestertiis in libris. *Id.* 33. *ibid.* 13. 57. (163). Vilissimum genus lomentum quinis assibus æstimatum. *Sall. fragm.* p. 974. *Cort.* Quinis modis libertatem omnium æstimavere. *Tac.* 1. Ann. 17. Denis in diem assibus animam et corpus æstimari. *Cic.* *Parad.* 6. 3. 51. Si isti calliderum æstimatores prata et areas quasdam magno æstimant. *Id.* 6. *Ferr.* 7. 13. Quid? tu ista permagno æstimas? — c) Cum Genit. quanti, tanti etc. *Cic.* 5. *Ferr.* 95. 221. Permittite, ut liceat, quanti quisque velit, tanti æstimet. *Id.* *ibid.* 75. 174. Tanti enim est frumentum *Siciliense* æstimatum. *Id.* *ibid.* 92. 215. Et æstibat se tantidem æstimasse, quanti *Sacerdotem*. *Id.* 6. *ibid.* 7. 13. *Liv.* 39. 44. Mancipia tanto pluri æstimare. — d) Cum Ablat. rei juxta quam aliquid æstimatur, præced. præp. ex. *Cic.* *Rosc. com.* 10. 28. Nemo enim ex trunco corporis spectaret, sed

ex artificio comico æstimabat. *Id.* 4. *Att.* 1. 7. Superficiem consules ex senatusconsulto æstimabant. — e) Æstimare item vel lites, litem vel lites æstimare alicui, aut æstimare nomina alicui est decernere, quanta pecunia a reo post damnationem solvenda sit: atque hæc ratione lis ponitur pro re, de qua lis est. Hæc autem æstimatio locum habebat præcipue in iudicio repetundarum et peculatus. Tunc enim damnato reo inibatur ratio furtorum ejus damni que illati, et ad certam pecuniæ summam redigebatur, quæ ex ejus bonis solvenda erat. Duæ enim res consequabantur damnationem, altera redditio pecuniæ iis, ad quos pertinebat, auctioni subjectis bonis rei: altera exilium, si de iudicio repetundarum loquamur; nam in aliis iudiciis non semper exilii pæna, sed aliquando sola pecuniæ multa indiciebatur. Interdum etiam fiebat lites æstimatio sine accusatione et iudicio, cum scilicet confesso reo pecuniæ summa statuebatur solvenda. Quod si reus solvendo non esset, agebatur in eos ad quos ea pecunia pervenisset. *Cic.* 2. *Ferr.* 13. 38. Quid sit, quod, *Septimio* senatore damnato — de pecuniis repetundis, lis æstimata sit eo nomine, quod ob rem iudicandam pecuniam accepisset. *Id.* *Rabir. Post.* 4. 8. Sunt lites æstimatæ *A. Gabinio*, nec prædes dati etc. *Id.* 3. *Ferr.* 38. 95. His noninibus solis *Cn. Dolabellæ* *ns* ad trienis litem esse æstimatam. *Id.* 6. *ibid.* 10. 22. Quo damnato — us *iii* millibus lis æstimata est. *Id.* 3. *ibid.* 39. 99. Illarum rationum illa sunt nomina, quæ *Dolabellæ* sunt æstimatæ. *Id.* *eund.* *Cluent.* 41. 115., *Muren.* 20. 42. et *Cælius* apud *Cic.* 8. *Fam.* 8. 3. *Cic.* *Cluent.* 41. 116. Hoc quotidie fieri videmus, ut reo damnato de pecuniis repetundis, ad quos pervenisse pecunias in iudiciis æstinandis statutum sit, eos illi iudices absolvant: quod cum fit, non iudicia rescinduntur, sed hoc statuitur, æstimationem litem non esse iudicium. — Interdum additur et Genitivus, ut *lis capitis* etc. *Cic.* *Cluent.* 40. 116. Omni contentione pugnatum est, ut *lis* hæc capitis æstimaretur. h. e. ut *lis* hæc, quæ capitis erat, ad pecuniæ solutionem reduceretur. Ita *Manut.* exponit. Et ibidem: Quibus damnatis de pecuniis repetundis lites majestatis essent æstimatæ. — Hinc a Romano ad Atticum tribunal hæc eadem formula translata est a *Nep.* *Miltiad.* 7. 6. Causa cognita, capitis absolutus, pecunia multatus est, eaque *lis* quinquaginta talentis æstimata est, quantus in classem sumptus factus erat. Hoc loco sermo est de causa proditiōis. *Id.* *Timothe.* 3. 5. Hoc iudicio damnatur *Timotheus* litem ejus æstimatur c talentis. *Quintil.* 11. 1. 10. Pænam æstimare. Cf. *Paul. Diac.* sup. sub init. — Hinc et metaphorice. *Liv.* 45. 24. Voluntatis nostræ tacite velut litem æstimari vestris inter vos sermonibus audio. h. e. vos sermonibus vestris meam voluntatem iudicatis et condemnatis. — f) Est etiam alia ratio lites æstinandæ, extra iudicia peculatus et repetundarum. Nam cum de re aliqua controversia est, æstimare litem dicitur iudex, qui pretium statuit ejus rei, de qua lis est. *Cajus Dig.* 13. 3. 4. Si merx aliqua, quæ certo die dari debebat, petita sit, veluti vinum, oleum, frumentum, tanti litem æstinandam, quanti fuisset eo die, quo dari debuit. *Ser. Sulpic.* apud *Gell.* 4. 4. Si post sponsalia uxor non dabatur, aut non ducebatur, iudex, quamobrem data, acceptave non esset uxor, quærebat. Si nihil justæ causæ videbatur, litem pecunia æstimabat, quantique interfuerat, etc. *Cæs.* 5. *B. G.* 1. in fin. Arbitros dat, qui litem æstimant, pænamque constituent. Hoc loco cum neque de iudicio, neque de lite aliqua sermo sit, æstimare litem idem est, ac damnum illatum æstimare. V. integrum locum.

II.) Translate. ¶ 1. Est rem mente considerare ac perpendere; rei cujuslibet pretium, qualitatem, vim discernere, ac de ea iudicium ferre. — a) Absolute. *Cic.* post red. in sen. 6. 15. Iidem expendant atque æstimant voluptates, sententiamque dicunt, et iudicant, quantum cuique libidinali tribuendum esse videatur. *Id.* *Purad.* 6. 2. 48. Si censenda nobis atque æstinando res sit. *Id.* *Cluent.* 58. 159. Illud est hominis magni — habere in consilio legem, religionem, æquitatem, fidem; libidinem autem — cupiditatesque omnes amovere, maximeque æstimare conscientiam mentis suæ. maxime est in primis: nonnulli contra Codicum auctoritatem leg. maximi. *Tac.* 15. Ann. 2. Modestæ fama, quæ neque summis mortalium spernenda est et a dis æstimatur. *Id.* 13. *ibid.* 17. Cur plerique — ignoscant, antiquas

fratrum discordias et insociabile regnum æstimantes. *Plin.* 7. Hist. nat. 44. 45. (145). Verum ut illa sola injuria æstimetur etc. *Liv.* 6. 41. Est aliquis, qui se inspicit, æstimari fastidit. *Curt.* 10. 5. 26. Juste æstimantibus regem, liquet bona natura ejus fuisse etc. *Liv.* 6. 39. Grato animo munera æstimare. *Curt.* 8. 14. 46. Æstimare simplicius famam in hoste, quam in cive. *Plin.* 7. Hist. nat. 45. 46. (147). diligenter cuncta. *Quintil.* 6. 1. 45. diligenter vires suas. *Id.* 10. 5. 21. Numerare potius, quam æstimare declarationes. *Id.* 2. 13. 13. *Tac.* 6. Ann. 12. Lecto per magistros æstimatoque carmine. *Seneca Ep.* 40. 10. Romanus sermo magis se circumdedit et æstimat præbetque æstimandum. h. e. quasi omnis metitur et perpendit. Pariter *Martial.* 4. 64. 11. Hinc septem dominos videre montes Et totam licet æstimare Romam, Albanos quoque Tusculosque colles. — Definito pretio — b) Per adverbium, inter quæ adverbiales locutiones proinde, juxta, nihil reicurrunt. *Cic.* 1. ad *Brut.* 16. 6. Valde rare æstimas tot annos, quot ista ætas recipit. *Id.* *Plancum* apud *Cic.* 10. *Fam.* 4. 2. *Cæs.* 7. *B. G.* 14. Hæc si gravia aut acerba videantur, multo illa gratius æstimare debet. *Id.* 3. *B. C.* 26. Eo naves introducunt — leviusque tempestatis, quam classis periculum æstimaverunt. *Id.* *Cic.* *Cluent.* 58. 159. *Tac.* 2. Hist. 23. Suspectum id *Othioniam* fuit, amida lucum facta prave æstimantibus. *Curt.* 10. 5. 26. Juste æstimare aliquem. — *Cæs.* 3. *L. C.* 1. Proinde æstimans, ac si usus esset. *Sall. Cat.* 2. Quorum ego vitam mortemque juxta æstimo. *Cic.* 1. *Tusc.* 8. 15. ex *Epicharmo*: Enarr. nolo, sed me esse meritum nihil æstimo. — c) Per duplicem Accus. sive per Adjectivum, aut Ablat. et præp. pro. *Sall. Jug.* 65. Quin ergo quod juvat, quod æstimant, id semper faciant. *Martial.* 11. 1. 7. Equid te satis æstinias beatum? *Curt.* 4. 1. 28. *Egyptios* — pro sociis ipsos, non pro hostibus æstimatos. — d) Per Ablat. *Cic.* 3. *Fin.* 3. 11. Næ ego istam gloriosam memorabilemque virtutem magno æstinandam non putem. *Id.* 3. *Tusc.* 4. 8. *Id.* 4. *Fin.* 23. 62. Nec quia bonum sit valere, sed quia sit non nihil æstinandum. *Cæs.* 7. *B. G.* 39. Quorum salutem neque propinqui negligere, neque civitas levi momento æstimare posset. *Id.* 11. 20. Se magno æstimare. *Seneca l. Benef.* 8. 2. se parvo. *Curt.* 5. 5. 18. Quidquid homines vel vitâ æstimant, vel morte redimunt. h. e. æque eorum ac vitam. *Tac. Agric.* 5. Electus, quem contubernio æstinaret. h. e. quem tanti faceret, ut ad contubernium admitteret. *Quintil.* 11. 1. 10. Qui pænam suam honoribus summis esset æstimaturus. — e) Per Genit. magni, tanti, quanti etc. *Plaut. Most.* 1. 1. 73. Neque quod divi *Boeci* æstimat. *Cic.* 2. *Fin.* 17. 55. Magni enim æstimabat pecuniam. *Id.* 7. *Att.* 15. 2. *Plin.* 3. *Ep.* 4. Magni æstimo scire. *Cic.* *Parad.* 6. 3. 51. Quanti est æstinanda virtus. *Id.* 3. *Fam.* 9. 1. *Id.* 2. *Fin.* 28. 91. Nisi voluptatem tantum æstinaretis. *Id.* 1. *Acad.* (post.) 10. 37. Sed quæ essent sumenda, ex *lis* alia plurius esse æstinanda, alia minoris. *Nep.* *Cat.* 1. Quod non minoris æstinamus, quam quolibet amplissimum *Nardiensem* triumphum. *Catull.* 5. 2. Ruinioresque senum severiorum Omnes unius æstimemus assis. — f) Addita re, juxta quam aliquid æstimatur, cum Ablat. et præp. de, ex, aut cum Ablat. sine præp., aut interdum cum Accus. et præp. per. *Dig.* 48. 2. 16. Æstimatis accusatorum personis vel de dignitate, vel ex eo quod interest, vel ætate, vel moribus, vel alia juxta de causa. *Cic.* *Rosc. com.* 10. 29. Sic est vulgaris: ex veritate pauci, et opinione multa æstinant. *Sall. Cat.* 10. Amicitias inimicitiasque non ex re, sed ex commodo æstimare. *Quintil.* 5. 10. 28. Et præteritis presentia æstimare. *Id.* 8. 4. 24. *Cæs.* 3. *B. G.* 20. Quæ pars — et regionum latitudine et multitudine hominum ex tertia parte Gallie est æstinanda. h. e. quæ pars, ratione habita et latitudinis et hominum multitudinis, tertia Gallie pars est æstinanda. Alii leg. æstinanda; *Forcellinus* tamen ita et legit atque interpretatur. — *Liv.* 22. 8. Quodcumque adversi inciderit, non rerum magnitudinem, sed viribus extenuatis — æstinandum esse. *Justin.* 30. 1. Nec Macedonas veteri famâ, sed presentibus viribus æstinandos. *Horat.* 2. *Ep.* 1. 48. Qui redit in fastos et virtutem æstimat annis. *Id.* *Quintil.* 4. 2. 5. *Curt.* 7. 8. 9. Animum magnitudine corporis æstinare. *Id.* 6. 7. 33. animum vultu. — *Liv.* 22. 8. Pars non id, quod acciderat, per se æstinare. ¶ 2. Quamvis ratio

et fere semper apud Scriptores, qui post Augustum floruerunt, æstimare est putare, opinari, iudicare. — a) Absolute. *Sall. Cat. 8.* Alieniensium res gestæ, sicut ego æstimō, satis amplæ magnificæque fuere. *Macrob. 2. Saturn. 8.* Multi, ut æstimō, in hoc a Varone dissentiunt. *Tac. Germ. 6.* In universum æstimanti, plus penes peditem roboris. — b) Sequentem relativo. *Sall. Jug. 35.* Æstimabitis, qualis illa pax aut deditio sit, in qua etc. *Seneca 1. Rheto. Controv. proem.* Ut possitis æstimare, quantum quotidie ingentia decrescant. *Colum. 4. R. R. 27. 4.* Quare prudentis est ac maxime callidi vinitoris æstimare ac dispicere, quibus locis — debeas materias submittere. *Tac. Agric. 18.* Sed ipsa dissimulatione famæ famam auxit, æstimantibus quanta futuri spe tam magna tacuisset. *Quintil. 8. 4. 16.* Nam respicientes ad hæc possumus æstimare, quantum ille vini in Hippæ nutritis exhausserit. *Id. 9. 4. 51.* Æstimant, quot breves illud spatium habeat. *Sueton. Aug. 57.* Pro quibus meritis quantopere dilectus sit, facile est æstimare. *Trajanus apud Plin. 10. Ep. 78.* Si mihi senatus consultum miseris —, æstimabo, an debeas cognoscere. *Ulpian. Dig. 5. 1. 5.* Prætoris est æstimare, an sua sit jurisdictio. *Callistrat. Dig. 1. 18. 9.* Æstimare debet, utrum etc. Ita *Torrentin.* alii æstimare. — c) Cum duplici Accus., aut cum Inf. *Phædr. 3. 4. 5.* Ridicule magis hoc dictum, quam vere æstimō. *Id. 4. 17. 15.* Turpe æstimantes aliquid commissum a suis. Sunt qui putant apud Phædrum legi debere extimo, quod sit contractum ab existimo, ut dixi pro dixisti. *Sall. Cat. 31.* Ne æstimarent, sibi perita republica opus esse. *Cajus Comment. 1. 93.* Si causa cognita æstimaverit hoc filiis expedire. Adde *Ammian. 25. 4. 17.*

ÆSTIMUM, i, n. 2. idem ac æstimium. *Frontin. de Colon. p. 113.* Pro æstimo ubertatis et natura locorum agri assignati sunt. Hæc cl. *Furlanetto in I. Lexici App.* Sed cum apud eundem *Frontin.* et apud *Hygin.* necnon in *Glossis* sac. VI. editis a *Mai.* (*Class. Auct. T. 6.*) æstimium legatur, æstimium librari mendum esse puto.

ÆSTIVA, ÆSTIVUS.

ÆSTIVALIS, e, adject. idem quod æstivus. *Hygin. 3. Astron. 24.* Virgo dextera manu circulum æstivalem tangit. h. e. tropicum Cancr. Quædam Edit. habent æquinoctialem, sed videtur esse mendum. *Vet. Scholiast. ad German. Orat. ed. Mai.* Incipit Signifer, non ab extremo circulo, nec ad extremum extenditur; sed ab infimo tropico australi, brumali-que eodem, per æquinoctialem ad summum solstitialem, eundemque æstivalem per medium (in his longitudo latitudoque) porrectus. *Inscript. apud Murat. 484. 3.* quæ est apud *Orell. 4043.* OPERA THERMARVM ÆSTIVÆ.

ÆSTIVĒ, adverb. *Plaut. Men. 2. 1. 30.* Æstivē admodum viaticati sumus. id est tenuiter, admodum parce, jaculari translatione ducta a militibus, qui iter æstate facienti, parum viaticum secum portant, tum quia cum dies longiores sint, maturius perveniunt quo tendunt, tum quia etiam inter eundem facile provident sibi de frugibus terræ: cum contra hieme id facere non possint, conditis ubique frugibus et munda tellure. Ita plerique explicant cum *Turnebo l. 18. c. 15.* Alii cum *Lambino* ducunt a vestibus, quæ æstate tenues et leves adhibentur.

ÆSTIVO, as, avi, ætum, are, n. 1. (æstas) propter æstum evitandum alicubi commorari: quemadmodum hibernare est hiemem aliquo in loco transigere (It. *passare la state in qualche luogo*; Fr. *passer l'été en quelque part*; Hisp. *pasar el estio en alguno lugar*; Germ. *den Sommer irgendwo zubringen*; Angl. *to pass the summer in a country-house or seat*). — a) De armentis et gregibus. *Farro 2. R. R. 2. 9.* Nam mibi greges in Appulia hibernabant, qui in Reatinis montibus æstivabant. *Id. ibid. 1. 16.* Greges ovium longe abiguntur ex Appulia in Sannium æstivatum. *Plin. 9. Hist. nat. 15. 20. (52).* Multi (thymi) in Propontide æstivant. *Id. ibid. 5. 11. (22).* Intra sæpem eam æstivant pastores, opacam pariter etc. — b) De æstivis nobilibus Romanorum villis. *Sueton. Gall. 4.* Idue — Tusculum, ubi æstivare consueverat, avexit. *Id. Resp. 24.* Reatina rura, ubi æstivare quotannis solebat. Adde *Stat. 4. Silv. 22.* — c) Interdum accipitur generatim pro æstatem traducere. *Stat. 5. Theb. 15.* Jam Boream imbresque pati, jam nare solutis Annibibus, et nudo juvat æstivare sub Hæmo. — NB. Juxta nonnullos sol etiam æ-

stivare dicitur, cum per æstatem calores effundit. *Colum. 11. R. R. 2. 69.* Vinacea ita in media parte acinorum sunt, ut et a sole æstivante. et a ventis protegiuntur. *Plerique tamen Cod. et Edit. habent æstivante; quæ sane lectio præferenda est. V. ÆSTUO.*

ÆSTIVUS, a, um, adject. (æstas) qui ad æstatem sive æstuosum tempus pertinet, qui est æstatis, vel æstate fit (It. *estivo, stateraccio*; Fr. *d'été, qui concerne l'été*; Hisp. *de estio*; Germ. *den Sommer oder die heisse Jahreszeit betreffend, sommerlich*; Angl. *summer, relating to the summer*). *Cic. 5. Att. 14. 2.* Erat mihi in animo — æstivos menses rei militari dare, hibernos jurisdictioni. Adde *Senec. 2. de Ira. 12. 4. Cic. 7. Ferr. 31. 80.* Æstiva tempora. Et *ibid. § 81.* Æstivi dies. *Propert. 3. 19. 3.* ignes. h. e. dies æstivos. *Lucret. 5. 614.* Æstivæ partes. h. e. quæ sunt cælestes plagæ. *Id. ibid. 6. 38.* æstivis solem detrudere signis. *Tibull. 1. 4. 6.* Canis æstivus. *Id. 1. 49.* ortus Canis. *Hygin. 3. Astron. 9.* et *10.* et *11.* Circulus æstivus. h. e. tropicus Cancr. *Virg. 4. G. 28.* *Plin. 12. Hist. nat. 14. 30. (52).* et *Plin. 5. Ep. 6.* Sol æstivus. *Ovid. 13. Met. 793.* soles. *Virg. 4. G. 312.* nubes. *Horat. 1. Od. 22. 18.* aura. *Plin. 2. Hist. nat. 47. 17. (125).* ventus. *Horat. 1. Ep. 5. 11.* nox. *Ovid. 13. Met. 667.* umbra. *Liv. 5. 6. aves. h. e. quæ æstate solum visuntur, hieme recedunt aut delitescunt.* *Plin. 9. Hist. nat. 47. 71. (154).* Cauponarum æstiva animalia. h. e. culices, pulices, pediculi et alia hujusmodi, quæ æstate homines infestant, hieme vero aut moriuntur, aut latent. *Farro 2. R. R. 2. 9.* Pastiones æstivæ. h. e. in quibus ad pascendum æstivant armenta. *Liv. 22. 14.* saltus. h. e. qui æstate incoluntur. Adde *Dig. 41. 2. 3. § 11. Propert. 4. 1. 424.* et *Dig. 43. 19. 1.* aquæ. h. e. quibus æstate sola uti expedit: et sermo est de iis præcipue aquis, quæ ad irrigandos agros derivantur. *Seneca 1. Benef. 12. 3.* vestimenta. *Claudian. 6. Cons. Honor. 689.* falces. h. e. quæ æstate ad metendum adhibentur. *Colum. 4. R. R. 8. 1.* et *de arbor. 5. 4.* radiculæ vitis. h. e. quæ æstate crescunt. *Plin. 12. Hist. nat. 15. 35. (68).* myrrha. h. e. quæ æstate inciditur. *Id. 11. ibid. 15. 15. (40).* mellatio. *Id. 12. ibid. 14. 32. (60).* partus. *Fellej. 2. 114.* expeditiones. *Claudian. B. Gild. 54.* classes. h. e. quæ æstate navigant. *Cic. 3. Ad Q. fr. 1. 1.* locus. h. e. aptus ad æstivandum. *Martial. 8. 61.* sub urbe rus habemus æstivum. *Flor. 1. 11.* Præneste æstivæ deliciæ. *Plin. 2. Ep. 17.* Æstivum cubiculum. *Id. 5. ibid. 6.* porticus et cryptoporticus. *Sueton. Claud. 1.* Supremum diem obiit in æstivis castris. h. e. quæ sæpius dicuntur æstiva, orum. V. infra b. et adde *Tac. 1. Ann. 16.*

Æstiva, orum, n. plur. 2. (subaudi loca, aut castra). — a) Æstiva, æstivæ *Servius ad Virg. 3. G. 472.* sunt loca umbrosa, in quibus per æstatem pecora vident solis calorem. h. e. ubi greges æstatis tempore pascuntur. *Farro 2. R. R. 1. 26.* Quod in hibernis habent in villis mulieres, quidam etiam in æstivis. *Plin. 24. Hist. nat. 6. 19. (28).* Plus quam lactis herbidos per montium æstiva potus. *Virg. 3. G. 471.* Nec singula morbi Corpora corripiunt; sed tota æstiva repente, Spemque gregemque simul. h. e. per metonymiam pecora, quæ in æstivis pascuntur. — b) Æstiva absolute sunt etiam castra æstiva, quæ hibernis opponuntur. *Cic. 2. Fam. 13. 3.* Mihi erat in animo, cum prima æstiva attigissem militaremque rem collocassem, decedere. *Id. 7. ibid. 14. 1.* Timor æstivorum. *Id. 5. Att. 17. 3.* In æstivis esse. *Sueton. Cæs. 49.* Dimittere cohortes in æstiva. *Liv. 29. 34.* Æstiva sub tectis equitatus. *Cic. 7. Ferr. 37. 96.* per jocum atque ironiam: Ac primo ad illa æstiva prætoris accedunt, ipsam illam ad partem littoris, ubi iste per eos dies, tabernaculis positis, castra luxuriae collocarat. — c) Hinc interdum æstiva dicitur integrum æstatis tempus, quod ad res militares gerendas aptum est, ac propterea stipendia quoque significant. *Fellej. 2. 105.* 4. Perduere æstiva in mensem decembrem. h. e. usque ad decembrem rem gerere. *Cic. Pis. 40. 97.* Nulla ex trinis æstivis gratulatio. h. e. ex tribus militaribus expeditionibus. *Id. 3. Fam. 9. 4.* Aliis rebus additis æstivisque confectis. *Auct. B. G. 8. 6.* Sub tempus æstivorum. *Id. ibid. 46.* Superiora æstiva. *Liv. 37. 5.* Ne tamen signia æstiva essent —, oppugnare Acilius Amphissum statuit. *Liv. 27. 8.* et *21.*, et *Curt. 5. 8. 1.* Æstiva agere.

ÆSTIABUNDUS, a, um, adject. æstivans, æstuo-

sus. *Pallad. 11. R. R. 17. 2.* Cum moveris, mundo linteo tegas, per quod facile confectio æstuvabunda suspiret.

ÆSTUARIUM, ii, n. 2. (æstus) locus est in maris littore, ubi terra recedit sinumque facit, marinis aquis modo refertus, modo vacuus, ex inundationibus freti, ita dictus, quod aqua ibi æstuat et ebullit, utpote in angustius clausa, ex accessu et recessu maris: quemadmodum ait *Sueton. fragm.* apud *Müll. post Fest. p. 382.* Æstuarium omnia, per quæ mare viessim tum accedit, tum recedit. Et *Servius in Virg. 11. Æn. 627.* Æstus proprie est maris incerta comotio crescentis et decrescentis, unde æstuaria dicta.

1.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu, ut supra exposuimus, numero fere semper plur. *Farro 9. L. L. 26. p. 204.* Müll. De quibus (maris accessu et recessu) in libro, quem de æstuariis feci, scripsi. *Cæs. 3. B. G. 9.* Pedestria esse itinera cõcisa æstuariis. *Id. 2. ibid. 28.* Quos (majores natu) una cum pueris mulieribusque in æstuaris ac paludibus collectos dixeramus. Adde *Tac. 2. Ann. 8.* et *Agric. 22.*, et *Servium ad Virg. 2. G. 480.* ¶ 2. Dicitur et de ipso fluctu æstuvante, quo sensu sæpius sing. numero occurrit. *Plin. 3. Hist. nat. 26. 30. (151).* Illyrici ora mille amplius insulis frequentatur, naturâ vadoso mari æstuariisque tenui alvo intercursantibus. *Id. 5. ibid. 1. 1. (3).* Affunditur æstuarium e mari flexuoso meatu. *Id. 3. ibid. 1. 3. (11).* Inter æstuaris Bælis oppidum Nebrissa. *Forcellinus* hunc locum interpretatur de recessu fluminis intra ripas. *Plin. 9. Ep. 33.* Adjacet navigabile stagnum: ex hoc in modum fluminis æstuarium emergit, quod vice alternâ, prout æstus aut repressit aut impulsi, nunc infertur mari, nunc redditur stagno. ¶ 3. Æstuaris etiam dicuntur piscinæ artificiosæ maritimæ, ubi aqua non ait reses, sed continuo maris æstu reciprocetur. *Farro 3. R. R. 17. 8.* Etenim — piscinas ejus (*M. Luculli*) despiciebat, quod æstuaris idonea non haberet, ac residem aquam in locis pestilentibus habitarent pisces ejus. *Alii perperam leg. æstivaria. V. ÆSTUO. Val. Max. 9. 1. 1.* Idem (*C. Sergius Orata*) — peculiaris sibi maria excogitavit, æstuariis intercipiendo fluctus, pisciumque diversos greges separatim mollibus includendo, ut nulla tam sæva tempestas invaderet: quæ non oratæ mensæ varietate ferculorum abundarent. ¶ 4. Præterea æstuaris dicuntur spiramenta, quæ defodiuntur ab iis, qui puteos fodiunt. Nam cum offendunt locum vaporibus gravissimis et æstuantibus abundantem, qui fodiendum spiritum intercudit, coguntur circa exareare meatus, per quos il vapores exæstuent et exhalant, quos *Palladius 9. R. R. 9. 2.* foramina appellat. *Vitruv. 8. 6. (7).* Sin autem cripietur lumen (*lucernæ accensæ*) vi vaporis, tunc secundum puteum dextrâ ac sinistrâ defodiuntur æstuaris: ita quemadmodum per nares, spiritus est æstuariis dissipabuntur. *Plin. 31. Hist. nat. 3. 28. (40).* Tunc secundum puteum dextrâ ac sinistrâ fodiunt æstuaris, quæ graviores illum halitus recipiant.

II.) Translate occurrit tantum apud *Tertull. Spectac. 27.* Quod facies in illo suffragium impiorum æstuario deprehensus?

ÆSTUATIO, ònis, f. 3. æstuvandi actus. Translate *Plin. 18. Hist. nat. 1. 1. (5).* Relictis æstuationis suæ istis hominum turbis. h. e. furoris, perturbationi. *Harduin.* tamen et *Sillig.* aliter omnino legunt: *relictis exustioni suæ istis hominum rubis.* Certa tamen lectione hæc vox legitur apud *Cassiod. 6. Hist. Eccl. 1.* Quod dum latius ponderetur, æstuationes inducit imperatori Constantio. h. e. molestas cogitationes.

ÆSTUATUS, a, um. V. voc. seq.

ÆSTUO, as, avi, ætum, are, n. 1. (æstur). Quod ad descriptionem attinet, in multis Cod. legitur æstivo pro æstuo ut apud *Colum. 11. R. R. 2. 69.* quemadmodum æstivaria pro æstuaris apud *Farron. 3. R. R. 17. 8.* et æstivosus pro æstuosus apud *Colum. 5. R. R. 8. 5.*: quod aut libriorum incuria tribuendum, aut est alia horum vocabulorum forma, quam exhibet et vacuus pro vacuus. — Part. Æstuvans in omnibus ferme paragraphis; Æstuvatus II. 2. in fine. — Æstuo est æstu ferreo (It. *arere e patire caldo*; Fr. *avoir chaud, brûler, être brûlant*; Hisp. *abrazar, estar hecho en fuego*; Germ. *Hitze empfinden, Hitze haben, es wird Jemandem heiss*; Angl. *to be very hot, to boil with heat*).

1.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu est æstu fervere,

et occurrit cum de animantibus, tum de inanimis. — a) De animantibus, quomodoque æstus fiat, tempestas, labore, morbo. *Cic. 2. Tusc. 14. 34.* Cretum leges — itemque Lycurgi laboribus erudiant juvenutem, venando, currando, esuriendo, sitiendo, algendo, æstuando. *Id. 4. Acad. (pr. 2.) 22. 70.* Ille cum æstualet, umbram secutus est. *inest tamen hic allegoria. Ovid. 12. Met. 514.* Obrutus immani cumulo, sub pondere Cæneus Æstuat arboreo. *Seneca 2. de Ira. 12.* Potest aliquis non algere, quamvis ex rerum natura hiems sit, et non æstare, quamvis menses æstivi sint. *Juvenal. 3. 103.* Si dixeris: Æstuo, sudat. *Colum. 2. R. R. 3. 2.* Merum faucibus (boum), si æstuaerint (subaudi morbo), infundat. *Id. 6. ibid. 38. 4.* Lassa et æstuantia multa adeps in fauces dimittitur. — b) De inanimis. *Plaut. Pen. prol. 43.* Nunc dum scribilitæ æstuant, accurrite. *Virg. 1. G. 107.* exustus ager morientibus æstuat herbis. *Propert. 2. 28. 3.* Venit enim tempus, quo torridus æstuat aer. *Lucan. 1. 16.* Quaque dies medius flagrantibus æstuat horis. *Colum. 11. R. R. 2. 69.* A sole æstuantem protegere aliquid. *Plin. 17. Hist. nat. 4. 2. (24).* Æstuantia refrigerare. h. e. æstuantis arborum succulos. *Stat. 1. Silv. 3. 7.* Talis hiems tectis, frangunt sic improba solem Frigora, Pisæumque domus non æstuat annum. h. e. non fervet æstu illo, quo laboratur in ludis Olympiis, qui in Elide prope Pisam æstate media celebrantur. Æstulare annum hellenismus est. ¶ 2. Æstulare ignis dicitur cum vires sumit, intenditur et vehementius agitur. *Virg. 4. G. 263.* Æstuat ut clausis rapidus fornacibus ignis. *Ovid. 4. Met. 64.* Quoque magis tegitur, tectus magis æstuat ignis. allegorice hoc loco de amore loquitur. Similiter *Lucret. 5. 1095. (1094).* Et ramosa tamen cum ventis pulsa vacillans Æstuat in ramos incumbeus arboris arbor, Exprimitur validis exitibus viribus ignis. ¶ 3. Hinc significat etiam ebullire, fluctuare, agitari, diciturque de mari accedente et recedente; item de aliis aquis ebullientibus undasque moventibus, velut si ignem suppositum habeant. *Horat. 2. Od. 6. 3.* Syrtis, ubi Mauria semper æstuat unda. *Curt. 8. 9. 19.* Purgamenta freti æstuantis. Alii leg. exæstuantis. *Virg. 6. Æn. 296.* Turbidus hic cæno vastaque voragine gurgis Æstuat, atque omnem Cocyto eructat arenam. ¶ 4. A mari ad alios quoque ebullientes humores translatus est vocabulum. *Pallad. 11. R. R. 14. 16.* Vina æstuantia. V. ÆSTUABUNDUS. *Virg. 4. G. 308.* Interea teneris tepelactis in ossibus humor Æstuat. h. e. sanguis. V. ÆSTUOSUS. — Et metaphorice. *Gell. 17. 11.* Ne quid ex esca potuque incideret in illud quasi æstuantis animæ iter. h. e. in asperam arteriam, per quam spiritus ducitur et emittitur, simulatque æstum maris accedentis et recedentis. *Et Prudent. 11. 228.* de hominum multitudo: Arctaque confertis æstuat in foribus.

II. Translate. ¶ 1. Æstulare significat desiderio, cupiditate, ac præcipue amore flagrare, ducta translatione a prima fervendi significatione. — a) Generativum. *Cic. 7. Fam. 18. 1.* Ut desiderio nostri te æstulare putarem. *Sall. Cat. 24.* Nam antea plerique nobilitas invidia æstuat. *Virg. 12. Æn. 666.* æstuat ingens Uno in corde pudor, mixtoque insania luctu, Et furis agitur amor, et conscia virtus. *Forcellinus* hunc locum ad paragræquentem retulit. *Juvenal. 6. 63.* Æstuat rabies. — Sæpius de amore, cum Ablat. et præp. in, vel sine præp. cum Accus. et præp. in, aut cum Infinito, aut absolute. *Ovid. 6. Met. 490.* At rex Odrysus, quamvis secessit, in illa Æstuat. *Martial. 9. 23.* Æstuet ut nostro madidus conviva ministro. *Claudian. Eutrop. 1. 191.* Æstulare in aurum. h. e. inhiare pecunie. *Id. III. Cons. Honor. 82. de leone:* stabulisque minari Æstuat. *Id. Fescenn. 23.* Quot æstuantis accipit gradu Furtiva carpent oscula Najades! ¶ 2. Sæpius ponitur pro animo perturbatum esse, dubium, incertum, sollicitum, anxium: ducta translatione a motu maris æstuantis et huc illuc decurrentis; aut ab his, qui præ nimia contentione animi et vehementi cogitatione æstuant et sudant. *Cic. 4. Ferr. 30. 74.* Itaque æstuat dubitatione: versabat se in utramque partem, non solum mente, verum etiam corpore, ut omnes — intelligere possent in animo ejus metum cum cupiditate pugnare. *Id. ibid. 23. 55.* Quod ubi auditum est, æstulare illi, qui pecuniam dederant: putare nihil agi posse absente Epicrate etc. *Id. Fat. 8. 15.* Hoc loco Chrysippus æstuantis falli sperat etc. *Id. Flacc. 20. 47.* Hanc æstuantem et tergiversantem iudicio ille

persequitur. *Id. Harusp. resp. 1. 2.* At tamen ignarus ille, qui consules essent, exsanguis atque æstuantis, se e curia repente proripit. *Sall. Jug. 93.* Quæ cum multis dies noctesque æstuantis agitare. *Augustus in ep. ad Liviam* apud *Sueton. Claudian. 4.* Nam semper æstuaabimus, si de singulis articulis temporum deliberabimus, πῶς ποιοῦμεν οὐδὲν ἴδιον, posse cum gerere honores arbitremur, nec ne. *Horat. 1. Ep. 1. 99.* Æstuat et vitæ disconvenit ordine toto. *Catull. 63. 47.* Animo æstuantem. *Quintil. 10. 7. 33.* Æstuat inter utrumque animus. Adde *Amian. 17. 7. Justin. 1. 10.* Æstuantem rege. *Pseudo-Sall. 2. orat. de republ. ordin.* Æstulare multaque in pectore volvere. — Huc referri potest et illud *Cassiod. Instit. divin. litt. 18.* Inter has sollicitudines graviter æstuantis, quemdam animum codicem etc. Sed tamen de lectione dubitaverim: sane hoc Part. analogie repugnat.

ÆSTUOSÉ, adverb. cum æstu. *Horat. Epod. 3. 17.* Nec munus bumeris efficacis Herculis Inarsit æstuosus. ¶ 2. Item translatione ducta a maris agitatione. *Plaut. Bacch. 3. 3. 67.* Atque quæ acerrime, æstuose absorbet, ubi quemque attingit. h. e. tamquam marinus vortex: de meretrice loquitur.

ÆSTUOSUS, a, um, adject. Legitur et æstivosus. V. ÆSTUO. Sup. Æstuosissimus. — Est autem æstu, calore plenus (It. pieno di caldo; Fr. chaud, brûlant; Hisp. calido, abrazando; Germ. vor Hitze wallend, hitzig, heiss und schwül; Angl. hot, full of heat, sultry). ¶ 1. Proprie et stricto sensu. *Cic. 5. Att. 14. 1.* Iter conficiebamus æstuosus et pulverulenta via. *Horat. 1. Od. 31. 5.* Æstuosus Calabria. *Catull. 7. 5.* Oraculum Jovis æstuosus. h. e. Jovis Ammonis templum, quod erat in æstuosus Lybiæ regione. *Forcellinus* vero hunc locum ad sequentem paragraphum retulit, ait enim circa Jovis templum immensa arenarum æquora esse, quæ vento impulsæ, in modum maris huc illic agitantur. *Colum. 5. R. R. 8. 5.* Æstuosus loca. *Id. 3. ibid. 1. 10.* cælum. *Id. 11. ibid. 2. 53.* caligo. h. e. nubes. *Plin. 2. Hist. nat. 47. 48. (126).* Auster. *Id. 34. ibid. 12. 28. (116).* Æstuosissimi dies. *Horat. Epod. 16. 62.* Æstuosus impotentia atri. *Colum. 7. R. R. 10. 6.* Suillum animal æstuosissimum. h. e. naturâ æstuosissima. *Plin. 23. Hist. nat. 6. 55. (104).* Melimela, et reliqua dulcia, siticulosa, æstuosus. *Pacuvius* apud *Priscian. 6. p. 710.* *Putsch.* Ossum inhumatum æstuosam auram. *Klotz* sermo hic esse videtur de aere pestilenti crassisque vaporibus pleno, qui ex inhumatis corporibus effundebantur. ¶ 2. Item agitur, fervens, procellosus: diciturque de motu aquarum fluctuantium. *Horat. 2. Od. 7. 6.* Freta æstuosus. *Id. 1. ibid. 22. 5.* Syrtis.

ÆSTUS, us, m. 4. (Confer Gr. αἶστος æstuo, fervo et αἶσος calor, æstus). Genit. æsti pro æstu legitur in *Pacuvio* apud *Non. p. 484. 11. Merc.* — Æstus est magnus calor, fervor (It. caldo grande, calore, ardore, bullore; Fr. grande chaleur, ardeur; Hisp. calor intenso y vehemente, ardor; Germ. Hitze, Gluth; Angl. any burning or scorching heat, hot weather).

I. Proprie. ¶ 1. Est magnus calor, fervor: et ponitur — a) De solis, tempestatis, regionis calore; ut ait *Non. p. 247. 8.* Æstus solis et æstivi temporis flagrantia. *Lucret. 6. 363. (364).* Nam fretus ipse anni permiscet frigus et æstum. *Id. 1. 300. (294).* Nec validos æstus tuimur, nec frigora quimus Usurpare oculis. *Sueton. Aug. 81.* Neque frigora, neque æstus facile tolerabat. *Sall. Jug. 55.* Labore et æstu languidus. *Lucret. 6. 859. (sol)* possit per sæpta domorum Insinuare suum radiis ardentibus æstum. *Id. 1. 493.* solvi æstu. *Colum. 4. R. R. 24.* Æstu laborare. *Horat. 2. Od. 5. 7.* Gravem æstum solari fluviis. *Ovid. 1. Met. 228.* Æstum sustinere. *Tac. 15. Ann. 43.* Patulam latitudinem et nulla umbra defensam graviore æstu ardescere. *Colum. 4. R. R. 19. 3.* de terra. Torcere æstu. *Horat. 1. Od. 17. 8.* Canicula æstus vitare. *Virg. 3. G. 331.* Æstibus at mediis umbrosam exquirere vallonem. h. e. æstu meridiano. *Id. 1. ibid. 297.* At rubicunda Ceres medio succidit æstu, Et medio tostas æstu terit area fruges. h. e. æstate media: potest tamen intelligi et meridiano tempus, ut *Furlanetto* in *I. Lexici Appi* interpretatur. *Colum. 11. R. R. 2. 57.* Nebulosus æstus. *Plin. 8. Hist. nat. 12. 12. (34).* Æstu torrente. — b) De morborum calore. *Accius* apud *Cic. 2. Tusc. 9. 17.* Conficit animam vis vulneris, ulceris æstus. *Cic. 1. Cat. 13. 31.* Ut sæpe homines ægri morbo

gravi, cum æstu febrique jactantur etc. *Virg. 3. G. 458.* Cum furit atque artus depascitur arida febris, Profuit incensos æstus avertere etc. ¶ 2. Ponitur et de magno ignis, aut aquæ in æno ebullientis fervore. *Virg. 2. Æn. 705.* etiam per mœnia clarior ignis Auditur, propiusque æstus incendia volvunt. Cf. *ibid. v. 759.* exsuperant flammæ, furit æstus ad auras. *Id. 7. ibid. 462.* magno veluti cum flamma sonore Virgea suggeritur costis undantis aeni, Exultantque æstu latites. ¶ 3. Item est motus et agitatio maris: quam esse primam et naturalem hujus vocis notionem nonnulli putant; atque ex ea natam alteram caloris et fervoris. Ponitur autem — a) Pro maris tempestate, agitato vento fluctibus undasque impetu glomerantibus. *Plaut. Asin. 1. 3. 6.* Quam magis te in altum capessis, tam æstus te in portum refert. *Pacuvius* apud *Cic. 3. Orat. 39. 157.* Undique omnes venti erumpunt, sævi existunt turbine: servit æstu pelagus. *Lucret. 6. 143. (142).* mari, cum frangitur æstu. *Catull. 64. 197.* Vasti æstus pelagi. *Virg. 8. Æn. 674.* delphines Æquora verrebant caudis æstumque secabant. *Id. 1. ibid. 111.* Hi summo in fluctu pendunt; his unda dehiscens Terram inter fluctus aperit: furit æstus arenis. *Curt. 9. 9. 18.* Æstus totos campos circa flumen inundaverat. — b) De maris accessu et recessu: de quibus multa disseruit *Varro* in suo libro *De æstuariis*, quem ipse memorat *9. L. L. 26. p. 204. Müll.*, et a quo *Mela 3. 1. 1.* et *Plin. 2. Hist. nat. 97. 99. (212).* plura excerptisse videntur. *Cic. 2. Nat. D. 53. 132.* Æstus maritimi mutuo accedentes et recedentes. *Id. 2. Divinat. 14. 34.* Quid de fretis aut de marinis æstibus plura dicam? quorum accessus et recessus lunæ motu gubernantur. *Cæs. 3. B. G. 12.* Cum ex alto se æstus incitavisset. *Id. ibid.* Minuente æstu et Magnis æstibus. *Sall. apud Gell. 10. 26.* Nactus obscuram noctem, æstu secundo, vitare prælium in transgressu conatus est. *Id. apud Non. p. 138. 8. Merc.* Mœnia oppidi stagnabant, redundantibus cloacis adverso æstu maris. *Seneca 1. Benef. 11. 1.* Æstus accedens et recedens. *Plin. 32. Hist. nat. præm. 1. (1).* Æstus innarrabilis vis. *Flor. 3. 10.* Hærebat in vadis pugio, cum æstibus solitis subductus oceanus etc. ¶ 4. A mare ad alios quoque ebullientes humores translata est vox. *Plaut. Most. 4. 2. 90.* Mustulentus æstus naves attingit. — Præcipue de humoribus et terra exhalantibus usurpat *Lucret. 6. 815.* necesse est Hos igitur tellus omnis exæstuet æstus Expiretque foras in aperta promptaque cæli. *Id. ibid. 924.* Perpetuoque fluant certis ab rebus odores, Frigus ut a fluviis, calor a sole, æstus ab undis Æquoris etc. Adde *2. 1135. Id. 6. 1000. (999).* Principio fluere et lapide hoc (magne) permulta necesse est Semina, sive æstum, qui discutit æra plagi.

II.) Translatione ducta amaris æstu. ¶ 1. Est impetus, vis, vehementia, præsertim si agitur de animorum motibus. *Cic. 3. Orat. 36. 113.* Repente te quascumque æstus ingenii tui procul a terra abripuit atque in altum a conspectu pæne omnium abstraxit. *Id. Brut. 81. 282.* Sed hunc quoque absorbit æstus quidam insolitæ adolescentibus gloria. *Id. 2. Legg. 4. 9.* Ne æstus uos consuetudinis absorbeat et ad sermonis morem usitati trahat. *Lucret. 5. 1434.* belli magnos æstus commovere. *Horat. 2. Ep. 2. 47.* Civilisque rudem belli tulit æstus in arma. *Flor. 4. 2.* Huc reliquias partium naufragarum quidam furoris æstus expulerat. h. e. bellicus furor atque impetus. *Horat. 1. Ep. 2. 6.* Stultorum regum et populorum continet æstus. h. e. motus, turbas. *Virg. 4. Æn. 532.* magno irarum fluctu æstu. *Ovid. Heroid. 16. 25.* Perstet et, ut pelagi, sic pectoris adjuvet æstum. h. e. amorem. *Nemes. Laud. Herculi. 12.* Dignus (Alcides) credi post viscera nomen Semper ob inmensos invicti roboris æstus. *Gesnerus* exponit labores et ærumas, ut vocari solent, Herculis: sed proprie est vis, impotentia. *Flor. 2. 7.* Quasi æstus et torrens fortuna. *Incert. Auct. de Fortun. Viciss. 3.* Tempore qui læto sortem ridemus amaram; — Cur idem adverso lætanti veniamur in æstu? ¶ 2. Item magna animi perturbatio. *Cic. 1. Ferr. 14. 45.* Qui tibi æstus, qui error, quæ tenebræ — di immortales! — erunt homini minime malo? *Virg. 8. Æn. 19.* Cuncta videns magno curarum fluctu æstu. *Id. 12. ibid. 486.* vario nequidquam fluctu æstu; Diversæque vocant animum in contraria curæ. *Lucret. 3. 174.* Æstus mentis. *Horat. 1. Sat. 2. 110.* Hiscine versuculis speras tibi posse dolores Atque æstus curasque

graves e pectore pelli? *Plin.* 1. *Ep.* 23. 3. Erat hic quoque æstus ante oculos, si forte me appellasset. *Id.* 9. *ibid.* 34. Explica æstum meum.

ÆTAS, ætis, f. 3. (per synopen pro ævitas ab ævo, ut æternus pro æternus). In Genitivo plurali fere ætatum dicimus, sed etiam ætatum usurpant *Liv.* 1. 43. (ad quem locum V. Gronov.) et 9. 17. et 26. 9., necnon *Veilej.* 2. 89. 1. (ad quem locum V. Burmann.) et *Gell.* 14. 1. Masculino esse genere affirmat Non. p. 192. 20. in isto *Plaut.* loco *Trin.* 4. 4. 83. Propter eosdem, quorum causa fui hoc ætate exercitus. Verum si certa esset hæc lectio, hoc esset Accus. et ætate Ablat.: ceterum Editt. pleræque omnes habent hæc ætate. — Ætas proprie est temporis perennitas, diuturnitas, perseverantia: hinc tempus vite hominis ceterorumque animalium (It. la durata del tempo, gli anni della vita umana, età; Fr. la durée du temps, temps de la vie, âge d'homme; Hisp. la duración del tiempo, edad del hombre; Germ. die Zeitlichkeit oder der Antheil an der ewigen Zeit, daher die Lebenszeit oder das Leben nach seiner Zeitdauer; Angl. duration of time, time of life, age). Occurrit autem

A) De tempore quod quis vivit, ut quod quid perdurat. ¶ 1. Universim ponitur pro omni et quocumque tempore vite humanæ, quocumque tandem spatio ea definiatur. Cum ætatem hoc sensu usurpamus, illud universim tempus significamus, quo homines vivere solent: quamvis ætas differat a vita, quam interdum conjungitur, ut apud *Ter. Adelph.* 5. 4. 15. Contrivi in querendo vitam atque ætatem meam — vita enim est ipsa vis agens, actio; ætas est tempus, quo eadem vis agit. — a) Ætas est generatio nomen ad omnes humanæ vite gradus. Sex enim distinguit *Isid.* 11. *Orig.* 2. 1. et seqq. vite partes, seu gradus; quorum primus est infantia, quæ dicitur tempus vite usque ad annum septimum: ab eo auno usque ad decimum quartum (vel decimum quintum, vel etiam decimum septimum secundum alios) est pueritia, seu ætas puerilis: inde usque ad vigesimum octavum appellatur adolescentia: post hanc sequitur juvenitus, quæ terminatur anno quinquagesimo: deinde ætas senioris ad septuagesimum usque annum producit: postremo quidquid restat vite senectus appellatur. *Farro* apud *Censorin.* de die nat. 14. omisso infantia, definit pueritiam a vite principio usque ad annum decimum quintum, adolescentiam usque ad trigessimum, juvenitatem usque ad quadragesimum quintum; seniores inde ad usque annum sexagesimum appellat; indeque senectutem constituit usque ad finem vite. (*Ovid.* 15. *Met.* 200. has quatuor ætates, omisissis senioribus, comparat quatuor anni temporibus, pueritiam veri, adolescentiam æstati, juvenitatem autumnus, hiemi senectutem. *Florus* etiam in *proem.* l. 1. omnem populi R. ætatem ætati hominum assimilat; infantiam sub regibus fuisse ait; adolescentiam sub consulibus per ducentos quinquaginta annos usque ad Ap. Claudium, et Q. Fulvium Coss., juvenitatem inde usque ad Cæsarem Augustum; postea usque ad sua tempora senectutem constituit. Similia habet *Amian.* 14. 6.). C. *Tubero* apud *Gell.* 10. 28. scribit *Ser. Tullum* tres tantum ætatis gradus constituisse, et pueros appellasse usque ad annum decimum septimum; juniores usque ad quadragesimum sextum, et supra eum annos seniores. Hanc divisionem tangit etiam *Ulp.* *Dig.* 2. 15. 8. § *Modus*. *Hippocrates* apud *Censorin.* loc. cit. septem ætates enumerat, primam infantiam usque ad septimum annum, secundam pueritiam usque ad decimum quartum, tertiam adolescentiam usque ad vigesimum octavum, quartam juvenitatem usque ad trigessimum quintum, quintam virilem ætatem usque ad quadragesimum sextum, sextam senectutem usque ad quinquagesimum sextum, septimam ætatem decrepitam, seu senium, usque ad vite finem. Jurisconsulti eam fere ætatum divisionem sequuntur, quam tradit *Isidorus*, nisi quod interdum singulis ætatibus suos superaddunt gradus. Ceteri vero Latini scriptores plerumque ad *Farronis* ætates respiciunt. *Ennius* apud *Gell.* 18. 2. extr. *Saturni* vates verant ætate in agund. *Ter. Adelph.* l. c. prosequitur: Nunc exacta ætate hoc fructi pro labore ab eis fero. *Cic. Senect.* 19. 70. Breve tempus ætatis satis longum est ad bene honesteque vivendum. *Id.* *ibid.* § 66. Quanta restat causa, quæ maxime augere atque sollicitam habere nostram ætatem videtur. *Cic.* 5. *Tusc.* 27. 77. Agere ætatem.

Sall. Cat. 37. Ætatem agere regio cultu. *Lucret.* 4. 1129. (1130). desidiose. *Plaut. Trin.* 2. 2. 38. Mihi quidem acta ætas ferme est. *Cic. Senect.* 5. 13. Ætas pure et quiete et eleganter acta. *Id.* 3. *Tusc.* 25. 61. Ætas acta honeste et splendide. *Ter. Heaut.* 2. 4. 12. Ætatem agere cum aliquo. *Id.* *Hec.* 2. 1. 10. una inter se. *Id.* *ibid.* 3. 1. 4. ubi vis gentium. *Cic. Brut.* 46. 172. Athenis. *Id.* 2. *Legg.* 1. 3. in litteris. *Lucret.* 3. 510. (508). Ætatem degere. *Cic.* 2. *Fin.* 33. 118. Degere omnem ætatem in tranquillitate sine dolore. *Id.* *Senect.* 1. 2. Omne tempus ætatis sine molestia degere. *Cic. Rosc. Am.* 52. 150. Degere ætatem inter feras. *Plaut. Cist.* 1. 1. 79. et *Ter. Phorm.* 2. 3. 70. cum aliquo. *Cic.* 1. *Legg.* 20. 53. Conterere ætatem in litibus. *Id.* 1. *Orat.* 51. 219. totas ætates in studio. *Id.* 1. *Off.* 1. 2. Consumere ætatem in studio aliquo. *Servius Sulpic.* apud *Cic.* 4. *Fam.* 5. 3. Gerere ætatem cum aliquo. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 43. 45. (139). exigere in aliquo re. *Cic. Senect.* 18. 64. Fabulam ætatis peragere. *Id.* *ibid.* 23. 86. Peractio ætatis. *Id.* *ibid.* 23. 82. Odiosam ætatem et quietam sine ulla aut labore aut contentione traducere. *Sueton. Claud.* 10. Transigere maximam ætatis partem per aliquid. *Plaut. Amph.* 4. 2. 3. Vivere ætatem miseram. — b) Interdum peculiariter ætas est spatium centum annorum, ut patet ex *Cic. Senect.* 10. 31: de Nestore: Tertium jam ætatem hominum vivebat. h. e. trecentosimum agebat annum, ut poetæ narrant, et in his *Ovid.* 12. *Met.* 189. vixi Annos his centum: nunc tertia vivitur ætas. — Alii tamen volunt, has Nestoris ætates singulas triginta annis plus minus constare; *Servius* enim ipse ad *Virg.* 3. *G.* 190. docet, aliquando ætatem triginta annorum spatium, sive unam generationem, ut vulgo dicimus, significare. Hinc *Horat.* *Epod.* 15. 1. Altera jam tertius bellis civilibus ætas. *Curt.* 8. 1. 13. Quatuor continuis ætatibus intactum saltum fuisse constabat. *Cic. Brut.* 97. 333. Noone cernimus vis singulis ætatibus binos octosque laudabiles constituisse. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 44. 87. (237). Qui (*Amphiaras*) apud Thebas obierit una ætate ante illarum bellum. h. e. annis triginta septem, ut *Harduinus* ostendit. — Et de generatione tantum, nulla annorum ratione habita. *Liv.* 1. 9. 1. Sed penuria mulierum hominis ætatem duratura erat magnitudo. *Curt.* 8. 6. 6. Hinc habuere posteriores reges, quorum stirpi post multas ætates Romani opes ademerunt. — c) Hinc locutiones ætatem, in ætate, et vix ætati tuæ. — Ætatem adverbii more significat tota vita, perpetuo, semper; ac proinde etiam diu, longo tempore. *Plaut. Asin.* 1. 6. 1. Ut tibi superstes uxor ætatem sit. *Id.* *ibid.* 2. 2. 8. et 18. Ut ætatem ambo nobis sint obnoxii. *Id.* *Cure.* 4. 3. 22. At tu ægrota, si lubet, per me ætatem quidem. *Ter. Heaut.* 4. 3. 38. Quid, matum, me ætatem censes velle id adsimulari? *Id.* *Eun.* 4. 5. 8. rs. Anna abili jam a milite? can. Jamdudum: ætatem. *Lucilius* apud *Donat.* ad *Ter. Eun.* 4. 5. 8. Ut multos mensesque desique, Non tamen ætatem. *Lucret.* 5. 235. (236). Quod solis vapor ætatem non posse videtur Efficere. — In ætate idem est ac in vita. *Plaut. Trin.* 1. 1. 1. Amicum castigare ob meritam noxiam immune est facinus, verum in ætate utile. (Hæc verba habentur etiam apud *Cic.* 2. *Herenn.* 23. 35. et 1. *Invent.* 50. 95.). *Id.* *ibid.* 2. 4. 60. Stulte facere et stulte fabulari utrumque, Lesbonice, in ætate haud bonum est. — *Plaut. Capt.* 4. 2. 105. Vix ætati tuæ. h. e. non tibi, ut nonnulli sunt interpretati, sed salutis tuæ, vite tuæ. Cf. *Ter. Hec.* 3. 1. 53. Aliquid tulisse commiscantur mali capiti atque ætati illorum. ¶ 2. Spectatum ætas est tempus vel annorum numerus sive annis, quos quis vivens transegit, ex gr. ætas mea, ætas tua etc.; item pueritia, adolescentia, virilitas etc. — a) Absolute et generatim. *Ter. Andr.* 2. 3. 7. Per nostram amicitiam, quæ cum ætate accrevit simul. *Cic.* 5. *Fin.* 20. 55. Ea cupiditas — adolescent una cum ætatibus. *Id.* *Senect.* 2. 4. Quibus nihil est la ipsi opus ad bene beateque vivendum, his omnis ætas gravis est. *Id.* *ibid.* 3. 7. Sed omnium istiusmodi querelarum in moribus est culpa, non in ætate. Moderati enim et nec difficiles, nec inhumani senes tolerabilem senectutem agunt: importunitas autem et inhumanitas omni ætati molesta est. *Id.* *ibid.* 19. 68. Sensi ego — mortem omni ætati esse communem. *Id.* 1. *Orat.* 60. 254. Solet Roscius dicere, se, quo plus sibi ætatis accederet, eo tardiores tibialis modos et cantus remissiores esse facturum. *Id.* 1. *Tusc.* 3. 5. Anteire alicui ætate. *Id.* *Senect.* 18. 64.

Antecedere ætate. *Al.* Antecellere. *Id.* *Orat.* 52. 176. Aliquem ætate præcurrere. *Id.* *ibid.* Procedere ætate. *Id.* *Senect.* 10. 33. Progressus ætate. *Id.* *ibid.* 4. 10. Proventus ætate. *Id.* 2. *Cat.* 9. 20. Affectus ætate. *Sall. Jug.* 9. extr., *Catull.* 68. 119. et *Virg.* 4. *Æn.* 599. Confectus ætate. *Liv.* 2. 2. Major ætate et dignitate. *Cic. Senect.* 14. 50. Pariter cum ætate crescere. *Ter. Adelph.* 5. 3. 48. Ad omnia aia ætate sapirus rectius. *Id.* *Hec.* 5. 9. 33. Ætate minus peccaturum putem? *Pacuvius* apud *Non.* p. 159. 19. *Merc.* Quamquam annis et ætate corpus putret. — Plur. num. si de pluribus sermo est. *Virg.* 7. *Ecl.* 4. Ambo florentes ætatibus, Arcades ambo. *Liv.* 1. 43. Discrimine ætatum. *Id.* 26. 9. Plures omnium generum atque ætatum. *Gell.* 14. 1. Homines omnium ætatum. — b) Item absolute, sed peculiariter ex ipso orationis contextu ætas interdum significat senectutem, aut adolescentiam. *Plaut. Most.* 2. 2. 154. Ætate non quis obtuerit. h. e. propter senectutem nequis videat. *Liv.* 7. 39. Gravis ætate. *Nep. Att.* 7. Ætatis vacillatio. *Curt.* 8. 1. 19. Ætatis excusatio. *Ter. Eun.* 1. 2. 33. Neque sciebat, neque per ætatem etiam potis erat. h. e. quia tener adhuc. *Sueton. Aug.* 3. Quamquam expertus belli propter ætatem. *Cic. Rosc. Am.* 51. 140. Quoniam ad dicendum impedimento est ætas et pudor, qui ornat ætatem. *Id.* 7. *Ferr.* 25. 64. Qui aliquid formæ, ætatis artificisque habebant, abducit omnes. *Ter. Andr.* 1. 5. 51. Hujus formam atque ætatem vides. *Sueton. Aug.* 51. Ætati indulgere. *Id.* *Claud.* 46. Utriusque filii ætatem commendare. *Tac.* 3. *Hist.* 68. Innoxiam liberorum ætatem miserarentur. *Cic.* 13. *Fam.* 29. Ut primum per ætatem iudicium facere potueris. h. e. ætate maturus. *Liv.* 42. 34. Cum primum in ætatem veni, pater mihi uxorem — dedit. *Inscript.* apud *Orell.* 4365. LEGAVIT UT LIBERIS EORUM EX REDITU DVM IN ÆTATEM PERVENIRENT PRÆMENTVM ET POSTEA SESTERTIA SINGVLA MILLIA DARENTVM. *Sueton. Galb.* 20. Ætate sua frui. h. e. voluptatibus indulgere, ut fert ætas. — c) Cum Adjectivis aut aliis verbis, quæ ætatem ipsam definiunt. *Sueton. Cæs.* 30. et *Quintil.* 1. 2. 4. Prima ætas. *Cic.* 1. *Off.* 34. 122. Invenitis ætatis inscitia. *Id.* 1. *Orat.* 21. 97. Ab ineunte ætate. *Id.* 5. *Phil.* 17. 47. Ineunte ætate. *Id.* 1. *Legg.* 4. 13. A primo tempore ætatis. *Id.* 5. *Tusc.* 2. 5. A primis temporibus ætatis. *Sueton. Aug.* 3. A principio ætatis. *Id.* *ibid.* 84. Ab ætate prima. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 40. 62. (151). Justa ad pariendum annua ætas (canum). *Cic.* 5. *Fin.* 15. 43. et *Ovid.* 6. *Fast.* 599. Ætas infirma. *Ovid.* 4. *Art. am.* 10. mollis. *Liv.* 39. 8. tenera. *Plin.* 1. *Ep.* 12. Viridis. *Gell.* 1. 23. prætextata. *Cic. Arch.* 3. 4. et *Nep. Att.* 1. puerilis. *Quintil.* 6. *proem.* 5. puerilis. *Ter. Andr.* 1. 1. 45. Integra. *Cic. Senect.* 14. 48. bona. *Id.* *ibid.* 6. 20. noverens. *Id.* 2. *Phil.* 2. 3., *Lucret.* 4. 1098. (1094). et *Liv.* 21. 3. Flos ætatis. *Lucret.* 4. 1032. Ætas adulta. *Cic. Senect.* 10. 33. constans. *Cic.* 4. *Fam.* 4. Maturitas ætatis. *Id.* *Cal.* 13. 43. et *Virg.* 4. *Ecl.* 37. Ætas firmata. *Cic.* 10. *Fam.* 3. 1. Confirmata jam ætate. *Id.* 5. *Phil.* 17. 48. Ætas consularis. *Liv.* 25. 2. legitima ad petendum magistratum. *Tac.* 3. *Hist.* 9. senatoria. *Plaut. Aulul.* 2. 1. 37. medla. *Liv.* 25. 6. militaris. *Cic.* 5. *Phil.* 17. 47. grandior. *Ovid.* 4. *Trist.* 7. 3. inertior. *Cic.* 1. *Tusc.* 39. 94. provecta. *Id.* *ibid.* decrepita. *Seneca CEd.* 4. senior. *Cic.* 2. *Fam.* 7. ingravescent. *Plaut. Rud.* 2. 3. 7., et *Accius, Turpilius, Pacuvius, Afranius* apud *Non.* p. 1. 27. et 2. 1. *Merc.* Matur ætas. h. e. senectus. *Plaut. Trin.* 1. 2. 5. senecta. *Gell.* 3. 15. Philippides ætate jam edita. *Quintil.* 12. 4. 2. Ætas ultima. *Cic. Senect.* 17. 46. et *Nep. Cat.* 2. extrema. *Ter. Adelph.* 5. 14. 16., *Cic.* 1. *Tusc.* 39. 93. et *Liv.* 2. 40. exacta. *Statius* apud *Cic. Senect.* 11. 28. præcipitata. *Ovid. Heroid.* 5. 98. longa. *Cic.* 1. *Tusc.* 39. 94. longa et longissima. *Cic. Senect.* 8. 62. superior. *Id.* 4. *Acad. (post. 2.)* 23. 73. inferior. — Hinc etiam cum Pronom. demonstr. *Cicilius* apud *Cic. Senect.* 8. 25. Ea ætate. *Cic.* 6. *Fam.* 20. Id ætatis jam sumus, ut etc. *Ter. Heaut.* 1. 1. 53. Ego istuc ætatis. *Cic.* 4. *Att.* 15. Id ætatis hominem longo sermone retinere. Adde 4. *Ferr.* 14. 37. *Tac.* 13. *Ann.* 16. Cum ceteris idem ætatis nobilibus. *Nep. Alcib.* 11. *Thucydides*, qui ejusdem ætatis fuit. *Cic. Rosc. Am.* 51. 149. Habere satis ætatis. *Plaut. Merc.* 2. 2. 19. Quid ætatis tibi videor? ¶ 3. Abstractum pro concreto, ætas pro hominibus ipsis et ætate viventibus, de qua sermo est: hinc tua ætas, ætas il-

lius etc. idem est ac *lu, ille* etc. *Plaut. Men. 4. 3. 1. ex.* Quis hic me querit? *Men.* Sibi inimicus magis, quam ætati tuæ. *Propert. 1. 6. 21.* Nam tua non unquam velas cessavit amori. *Cic. 3. Ferr. 12. 33.* Delectora, quæ ætas ipsius pertulit. *Id. Senect. 14. 46.* Ego vero — conviviis delector, nec cum æqualibus solus —, sed cum vestra etiam ætate atque volubiscum. *Gell. 4. 7.* Valerius Probus grammaticus inter suam ætatem præstanti scientia fuit. *h. e.* inter suæ ætatis homines. *Cic. 1. Off. 24. 122.* Maxime autem hæc ætas a lubricis arceuda est. *Liv. 27. 51.* Tum enim vero omnis ætas currere obvi. *Al. obviæ. Tac. 6. Ann. 19.* Jacuit immensa strages, omnis sexus, omnis ætas. Adde *13. ibid. 16.* et *Sueton. Cal. 4. Liv. 24. 26.* Puellis ut saltem parcerent, a qua ætate etiam hostes abstinere. *Horat. 1. Od. 35. 34.* Quid nos dura re fuginus ætas? Quid intactum nefasti liquimus? *Id. Epod. 16. 9.* Implia perdemus devoti sanguinis ætas. *Ovid. 6. Fast. 639.* Disce lamen, veniens ætas. Adde *1. ibid. 246.* ¶ 4. Raro admodum rebus inaninis tribuitur. *Papinian. Dig. 30. 58.* Etates ædificiorum. *Plin. 23. Hist. nat. 1. 20. (34).* Falernum nec in novitate, nec in nimia vetustate salubre est. Media ejus ætas a quinquagesimo anno incipit. *Id. 15. ibid. 2. 3. (7).* Plurimum ætatis oleo annuo est. — Hinc ætatem ferre dicitur aliquid, quod servatum diu durat: quod et ferre annos, aut vetustatem dicimus. *V. FERO.* Hinc est lepida Ciceronis locus apud *Macrob. 2. Saturn. 3.*, qui cum apud Damasippum quendam cœnaret, et ille mediocri vino posito diceret: Bibite Falernum hoc; annorum quadraginta est; Bene, inquit, ætatem fert. *Petron. fragm. Tragur. 43.* *Burmamn.* Hunc annos secum tulisse septuaginta, et supra: sed cornucopia fuit: ætatem bene forebat, niger tamquam corvus. Adde *Senec. Ep. 88.*

B) Etas ponitur etiam pro ævo, sæculo, tempore sive annorum periodo. — *a)* Specialim, hoc est ratione habita hominum. *Cic. Brut. 19. 74.* Qui (*Atticus*) me inflammavit studio Iulium hominum ætates et tempora persequendi. *Id. ibid. 10. 38.* Ante Solonis ætatem et Pisistrati. *Id. ibid. 9. 36.* Hæc enim ætas effudit hanc copiam, ut, et opinio mea fert, suceris ille et sanguis incorruptus usque ad hanc ætatem oratorum fuit. *Id. 5. Tusc. 3. 7.* Et jam heroicis ætatibus Ulixem et Nestorem accepimus et fuisse et habuisse esse sapientes. *Id. 1. ibid. 3. 5.* Nostram ad ætatem, usque ad hanc ætatem. *Id. Brut. 7. 28.* Post hanc ætatem. *Id. ibid. § 29.* Huic ætati suppar. *Id. 1. de republ. 1.* Etas hujus memoria. *Plin. 16. Hist. nat. 44. 91. (242).* In hoc arbore eximiam ætate nostra amavit Passienus Crispus. *Nep. Iphicr. 1.* Cum primis ætatis suæ comparatur. *Plin. 12. Hist. nat. 1. 4. (8).* Hoc ætatem circa capte Urbis ætatem. — *b)* Generalim. *Ter. Adelph. 4. 3. 38.* Quod illos set amet ætas. *Cic. 1. Tusc. 31. 76.* Veniet tempus, et quidem celeriter, et sive retrahatis, sive properabis: volat enim ætas. *Ovid. 10. Met. 519.* Labitur occulte saltitque volutis ætas Et nihil est annis velocius. *Cic. 2. Nat. D. 20. 52.* Nam ea (*stella*) — nihil immutat sempiternis sæculorum ætatibus, quin eadem isdem temporibus efficit. *Catull. 64. 233.* Hæc viganat mandata, nec ulla obliuiter ætas. *Virg. 9. Eccl. 51.* Omnia fert ætas, animam quoque. *Horat. 4. Od. 9. 9.* Nec si quid olim lussit Anacreon, Delevit ætas. *Id. 2. Ep. 1. 41.* Veteresne potas, An quas et præsens et postera respuit ætas? *Propert. 1. 4. 7.* Et quascumque tulit formosi temporis ætas. *h. e.* tempus illud, quo puella omnes formosæ nascebantur. — Hinc ætates mundi apud Mytographos, quas *Ovid. 1. Met. fab. 3.* et *4.* quatuor facit, scilicet auream sub Saturno (quam describit *Tibull. 1. 3. a vers. 35.* et *Ovid. 1. Met. a vers. 89.*) argenteam sub Jove, æneam, et ferream: quibus vocibus significantur mores hominum primum quidem simplicissimæ, atque similes; deinde minus boni ac degeneres; tum aliquanto deteriores; postremo corruptissimæ. *V. Ovid. loc. cit., Juvenal. initio Sat. 6.* et *Lactant. 5. 5.* Hanc ipsam ætatem varietatem Latine Lingue vicissitudinē tribuunt erudit. — *c)* Interdum per Adjectivum ætas brevius et definitum tempus significat. *Virg. 3. G. 190.* de equo. At, tribus exactis, ubi quarta accessit ætas, Carpere mox gyrum incipiat. *Pierius* in opt. cod. *Romano* legi dicitur ætas, in aliis vero omnibus, quod vidit, ætas, quod postremo agnoscit etiam *Servius*, qui recte quartum annum interpretatur. *Cf. Stat. 3. Theb. 562.* Quid crastina vol-

veret ætas, Solre nefas homini. *h. e.* crastina dies, futurum tempus. Quidam *Zenographi* afferunt etiam *Varronis* fragmentum his verbis, *Ætatem viz decimam ingressus. h. e.* decimum annum: quod lamen nos non vidimus.

ÆTATULA, æ, f. 1. (*diminut. ab ætas*) ætas modica et tenerior adolescentium et puerorum, voluptaria præsertim significatio. *Plaut. Pseud. 1. 2. 40.* Vobis, mulieres, hæc habeo edicionem: vos quæ in munditiis, mollitibus delicisque ætatulam agitis. *Id. Pers. 2. 2. 47.* Tempori hæc vigilare oportet formulam atque ætatulam. Adde *Cist. 1. 1. 51.* et *Rud. 4. 1. 3.* *Cic. 5. Fin. 20. 55.* Facile est hæc cernere in primis puerorum ætatulis. *Id. Sezt. 8. 18.* Despicies consocios stuprorum ac veteres vexatores ætatule suæ. *Id. Harusp. resp. 20. 42.* Qui — primam illam ætatulam soam ad securarum locupletum lubricis detulit. *Varro apud Non. p. 156. 13.* *Merc.* Quas (pueræ) sinit ætatula ludere. *Sueton. Claud. 16.* Alium corruptellis adulterisque famosum, nihil amplius quam monuit, ut aut parcius ætatule suæ indulgeret, aut certe cautius. *Apul. 1. Met. 12.* Muldere ætatulam alicujus diebus ac nodibus. *Id. 10. ibid. 31.* Flos ætatula.

ÆTERNABILIS, e, adject. (æterno) qui semper durare potest. *Accius apud Non. p. 475. 23.* Æternabilem dividiarum paritissim. *Al. divitiarum. Cod. Theod. 10. 3. 5.* et *5. 14. 8.* Domus æternabilis. *Id. 11. 20. 3.* Æternabilis, urbs. *h. e.* Roma.

ÆTERNALIS, e, adject. idem ac æternus, perpetuus. *Tertull. advers. Jud. 6.* Lex temporalis et æternalis. Adde *Novell. Majorian. 4. 6. 1. § 5.* Sæpe in Inscriptionibus, ut apud *Orell. 4518.* Æternalis domus. Et *4694.* luctus. Et *200.* memoria. Et *1192.* ex *Gruter. 752. 3.* somnus.

ÆTERNITAS, atis, f. 3. (æternus) ad litteram est maxima temporis diuturnitas, perennitas. Hinc ¶ 1. Tempus fine et principio carens (*It. eternità; Fr. éternité; Hisp. eternidad; Germ. die Ewigkeit; Angl. eternity*). *Cic. 1. Nat. D. 9. 21.* Fuit quædam ab infinito tempore æternitas, quam nulla temporum circumscripcio metiebatur. *Id. 1. Invent. 26. 39.* Tempus est pars quædam æternitatis. *Id. Tim. 5.* Immutabilis æternitas. *Id. 2. Divinat. 7. 19.* Quæ sunt, quæque futura sunt, ex omni æternitate definita dictis esse fataliter. *Id. 3. Nat. D. 6. 14.* Quod semper ex omni æternitate verum fuerit, id esse fatum. *Id. Fat. 14.* Hoc est verum ex æternitate. *h. e.* semper verum fuit. *Id. 2. Divinat. 7. 19.* Ex omni æternitate certum. *Id. 1. ibid. 41. 114.* Deum nihil aliud in omni æternitate cogitantem. ¶ 2. Sæpe latiore significatione usurpatur pro longa diuturnitate temporis; et quidem — *a)* Proprie pro immortalitate. *Cic. 1. Tusc. 17. 39.* Æternitas animorum, quæ ibid. c. 22. § 50, dicitur immortalitas animorum. *Id. ibid. 33. 81.* De æternitate dicere. *h. e.* de animorum immortalitate. *Cf. ibid. 23. 55.* *Plin. 2. Hist. nat. 7. 5. (27).* Mortales æternitate donare. — *b)* Improprie pro perennitate. *Cic. 1. Divinat. 14. 25.* Divinitas ab omni æternitate repedita. *Id. Pison. 3. 7.* Mibi populus Rom. univ ersus illa in concione non unius diei gratulationem, sed æternitatem immortalitatemque donavit. *Id. 14. Phil. 13. 34.* Extructio, quæ sit ad memoriam æternitatis ara virtutis. *Sueton. Ner. 55.* Cupido æternitatis perpetuæque famæ. *Plin. Paneg. 75.* Mondare aliquid æternitati. *Inscript. apud Orell. 4452.* PERPETUAE ÆTERNITATI. *Plin. 13. Hist. nat. 5. 11. (33).* Cædi materis æternitatis. *Sueton. Ner. 11.* Æternitas imperii. *Plin. 6. Ep. 16.* Scriptorum tuorum æternitas. — *c)* Item prospera diuturnitas. *Plin. 10. Ep. 87. ad Trajan.* Rogatus, domine, a Nicensibus publice per ea, quæ mihi et sunt et debent esse sanctissima, id est, per æternitatem tuam salutemque, ut preces suas ad te perferrem etc. *Ubi nulla est assentatio, ut Forcellini Lexicon h. l. interpretatur: similiter enim et Inscript. apud Orell. 784.* QVA ÆTERNITATI ITALIAE SVÆ PROSPERIT (*Trajanus*). Atque hæc insuper habentur in eodem Forcellini Lexico: Æternitatibus legitur in numm. Imp. Alex. Severi apud *Eckhel. D. N. F. T. 7. p. 278.*, quæ voce fortasse significantur acclamationes imperatoribus fieri solite. Hæc describit *Lamprid. in Alex. Sev. 6.* ¶ 3. Posterioribus sæculis æternitas Romanis imperatoribus tribuebatur eadem assentatione, quæ et divinitas. *Symmach. 10. Ep. 34.* Quid igitur æternitas vestra decernat, devotus opter. *Cod. Theod. 12. 1. 180.* Frater æternitatis meæ.

Ibid. 11. 9. 2. Adornatur æternitatem nostram. *Nov. 35. extr.* Quæ nostra sanxit æternitas.

ÆTERNO, adverb. *V. ÆTERNUS* in fin. **ÆTERNO**, æ, avi, atum, are, a. 1. æternum seu perpetuum facio; sed occurrit tantum translate (*It. eternare, perpetuare; Fr. perpétuer; Hisp. eternizar, perpetuar; Germ. verewigen; Angl. to eternize, immortalize, perpetuate*). *Varro apud Non. p. 75. 20.* *Merc.* Litteris ac laudibus æternoare aliquid. *Horat. 4. Od. 14. 3.* tuas, Auguste, virtutes in ævum Per titulos memoresque fastos æternat.

ÆTERNUS, a, um, adject. *U* ælas pro ævitas per syncope, ita æternus pro æviterius, ab ævo, teste *Varro. 6. L. L. 11. p. 77.* *Müll.* Hinc æviterium, quod factum est æternum. *Cf. Priscian. 2. p. 505.* *Putsch. et V. ÆVITERIUS.* — Æternum pro æternorum habet *Pacuvius* apud *Non. 9. 1. vel. edit.* Æternum morum salior. — *Comp. Æternior* *l. 2. a.* — Æternus proprie est qui neque principium, neque finem temporis habet (*It. eterno; Fr. éternel; Hisp. eterno, eternal; Germ. ewig, von ewiger Dauer; Angl. eternal, everlasting*).

l.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu. *Cic. 2. An. 27. 88.* Deus beatus et æternus. *Id. 1. Nat. D. 8. 20.* Nihil quod ortum sit, æternum esse potest. *Id. 1. Tusc. 23. 53.* Quod semper movetur, æternum est. *Cf. ibid. § 54.* *Id. ibid. 27. 66.* Quidquid est illud, quod sentit, — celeste et divinum ob eamque rem æternum sit necesse est. *Zucet. 1. 629. (630).* Tempus æternum. *Cf. Homonym. infra. Cic. Fat. 12. 28.* Cause immutabiles eaque æternæ. *Vetus Poeta apud Varro. 6. L. L. 11. p. 77.* *Müll.* Æterna templa cæli. *Cic. 6. de republ. 23.* Æterna domus. *h. e.* cælum. *Ovid. 1. Met. 116.* Ver erat æternum. *Liv. 3. 16.* Hostes æterni. ¶ 2. Sæpiissime latius sumitur pro eo, quod tota vita, vel generatio longo tempore durat. — *a)* Fere semper de tempore futuro. *Ter. Eun. 5. 2. 33.* Dehinc spero æternam inter nos gratiam fore. *Plaut. Capt. 4. 1. 13.* Spero me ob hunc nantium æternum adepturum cibum. *Zucet. 3. 924.* Æternus luctus. *Id. ibid. 1003.* dolor. *Cic. post red. in Senat. 14. 83.* *V. infra Homonym. Sall. Jug. 36.* Vobis æterna sollicitudo remanebit. *Catull. 59. 310.* Æternus labor. *Virg. 4. Æn. 98.* par. *Cf. Horat. 4. Od. 12. 50.* *Virg. 11. Æn. 356.* fœdera. *Id. 8. ibid. 394.* Tum pater æterno fati devinctus amore. *h. e.* amore, quo jamdiu amavit et diu amaturus est; atque adeo amore maximo. *Id. 1. ibid. 36.* Juno æternum servans sub pectore vulnus. *Id. 1. G. 468.* et *10. Æn. 746.* et *Liv. 6. 17.* Æterna vox. *Virg. 6. Æn. 235.* et *Ovid. 2. Amor. 10. 32.* nomen. *Plin. 16. Hist. nat. 4. 5. (14).* Æterni mores. *h. e.* antiquitus servati et æternitate digni. *Lactant. Epit. circa med. c. 9.* Æterniora mala. — Spectatim æterna dicta est urbs Roma, quod æternum duraturum ejus imperium credebatur: ut apud *Tibull. 2. 5. 23.* *Ovid. 3. Fast. 72.* *Inscript. apud Orell. 2. 2. 1140.* et al. *Cod. Theod. 10. 16. 1.* Porciarii urbis æternæ. *Symmach. 3. Ep. 55.* Quid æternæ urbi in dies frugis accedat. — Hinc et de rebus quæ diu perdurent. *Plin. 35. Hist. nat. 14. 49. (172).* Æterni parietes. *Id. 14. ibid. 1. 2. (9).* Nec est ulli ligno æternior natura. — *b)* Raro admodum occurrit de tempore præterito, et est qui multis opte sæculis vel annis duravit. *Curt. 4. 1. 22.* Abiit corpus illius æternisque sordibus squalidum.

II.) Translate, æternus est immortalis, qui nominis immortalitate donatus est. *Virg. 8. Æn. 37.* Æterna Pergamæ. *Horat. 2. Od. 1. 15.* Cui laurus æternos honores Dalmatico peperit triumpho. *Sall. Cat. 1. 4.* Virtus clara æternaque habetur. *Ovid. 3. Art. am. 83.* Æternum opus. *h. e.* illas.

Æternum, i, neutrius gen. substantivorum more occurrit sequentibus modis, qui totidem adverbia habentur: — *1.) In æternum*, *h. e.* in æternum tempus, per omnem æternitatem. *Liv. 4. 4. et 28. 28.* Urbs auspicio, diis auctoribus in æternum condita. *Id. 34. 6. 4.* Leges in æternum latæ. *Quintil. 5. 11. 41.* In æternum durare. *Declamator. eidem tribuit. 6. 6.* Supremum et in æternum. *Plin. Paneg. 35.* Delatores non in præsens tantum, sed in æternum representati. *Lactant. 1. 11.* Ut nefandi sceleris memoria maneat in æternum. Adde *Justin. 3. 4. in fin.* — *2.) Æternum*, quod significat — *a)* perpetuo, semper. *Virg. 8. Æn. 617.* sedet æternumque sedebit Infelix Theseus. *Horat. 1. Ep. 10. 41.* æternum servire. — *b)* Assidue, iterum iterumque. *Virg. 2. G.*

400. glebaque versis æternum frangenda bidentibus. *Id.* 6. *Æn.* 400. licet iogens janitor antro æternum latrans exangues terreat umbras. — 3.) *Æterno* ablat. adverbialiter est semper, per æternitatem. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 107. 111. (240). Viret æterno hunc fontem igneum contegens fraxinus. *Inscript.* apud *Piscont. Mus. Pio-Clem. edit. Mediol. T. 1. p. 73.*, quæ apud *Orell.* est 4517. et pertinet ad ann. 16. post Chr. p. ne desertia vacent ignotis devota bysta, sed tyta æterno maneant, si dicere fas est.

Homonym. *Æternum* a *sempterno* differt. Quippe *sempternum* proprie est id quod semper durat, quodque propterea una cum tempore procedit duratque; *æternum* vero est id, in quo nullum est tempus, quodque propterea principio et fine caret: *sempternum* igitur magnam a principio ad finem significat temporis durabilitatem; *æternum* principii finisque notionem omnino excludit: *sempternum* (Scholasticorum verbis hæc in re nobis uti liceat) est aliquid relativum, *æternum* est absolutum; illud mathematicam æternitatis significationem, hoc philosophicam exhibet. *Cic.* 2. *Orat.* 40. 169. Barbarorum est id diem vivere; nostra consilia *sempternum* tempus spectare debent. *Id.* 1. *Fin.* 6. 17. Motum atomorum nullo a principio; sed ex æterno tempore intelligi convenire. Et 1. *Nat. D.* 32. 90. Bii — nati nunquam sunt, si quidem æterni sunt futuri. — Interdum tamen *æternum* et *sempternum* nullo discrimine usurpari videntur, sed tamen illiori sensu non propria. *Cic.* 3. *Cat.* 11. 26. Postulo — hujus diei memoriam *sempternam*, — quam (diem) spero æternam fore. *Id.* post red. in *Senat.* 14. 83. Si mihi æternam esse propositam ætenuam arbitrarer, morte me ipse potius, quam *sempterno* dolore multessem. *Id.* 1. *Divinat.* 55. 125. Fatum — est ex omni æternitate fluens veritas *sempterna*. — Porro *sempternum* et *æternum* a *perpetuo* differunt. *Sempternum* enim et *æternum* absolutam significant continuitatem usque ad temporis finem; *perpetuum* vero relativam tantummodo continuitatem usque ad terminum queruntque. Quod si hujusmodi terminus sit ipse temporis finis, tum *perpetuum* etiam pro *sempterno* vel *æterno* usurpari potest. *Cic.* 4. *Cat.* 9. 18. Num ignem Vestæ perpetuum ac *sempternum*. h. e. perpetuum ratione habita ejus ignis, quod non extinguatur; *sempternum* ratione habita temporis, quod semper durare deberet. *Id.* 1. *Nat. D.* 18. 40. Legis perpetua et æternæ vis. Et contra *Plin.* 6. *Ep.* 16. Multum perpetuitati ejus scriptorum tuorum æternitas addet.

ÆTHALUS, i, m. 2. appellatur genus avæ fuliginosæ in Egypto provenientis (gr. αἰθάλος ἢ αἰθαλῆς fuligo) apud *Plin.* 14. *Hist. nat.* 7. 9. (14). A *Forcellian* Lexico exhibetur tamquam trium terminationum adjectivus.

ÆTHER, æris vel æros, m. 3. Græcum hoc vocabulum, etsi ab ipso *Ennio* adhibitum (*V.* infra § 3.), apud Latinos minime usum esse videtur, si Poetas excipias; *Cicero* enim a *Pacuvio* id se mutasse affirmat, ejusque vim sibi declarandum (*V.* infra 2.) esse censuit. — Accusativi forma est generatim *æthera*; Gen. autem *ætheros* occurrit tantum apud *Stat.* 3. *Theb.* 524. (*V.* infra 3.). — *Æther* (Gr. αἰθήρ, spēs ab αἰθῆρα Dagro) juxta Latinorum sententiam est aer superior ac purior, sive suprema cæli regio, in qua sol omniaque astra, præter lunam, pendens sive ignis elementum constituitur, ipsique habitant dii (It. *etere*, la sfera del fuoco; Fr. *éther*, la sphère supérieure du feu; Hisp. *etier*, la esfera y región del fuego; Germ. *der Aether*, die obere reine Luft; Angl. *the ether*). Hinc, ut recte monet *Forcellinus*, tum pro ipso igne, tum pro ejus ignis loco accipitur. § 1. — a) Pro igne. *Cic.* 2. *Nat. D.* 33. 83. Ex terra aqua, ex aqua oritur aer, ex aere æther: deinde retrorsum vicissim ex æthere aer, ex aere aqua, ex aqua terra infima. — b) Pro ignis elementaris loco. *Cic.* 2. *Nat. D.* 36. 91. Aerem amplectitur immensus æther, qui constat ex altissimis ignibus. Mutetur hoc quoque verbum, dicaturque tam æther Latine, quam dicitur aer. *Id.* *ibid.* 40. 101. Restat ultimus et a domesticis nostris altissimus omnia cogens et coercens cæli complexus, qui idem æther vocatur, extrema ora et determinatio mundi, in quo cum admirabilitate maxima ignæ formæ cursus ordinatos desinant. Cf. 2. *ibid.* 15. 41. et 21. 54. *Lucret.* 5. 499. Inde mare, inde aer, inde æther ignifer ipse. *Plin.* 2. *Hist. nat.*

10. 7. (48). Ergo confinium illis est aeris terminus initiumque ætheris; supra lunam pura omnia ac diurnæ lucis plena. *Apul. de mundo* c. 1. p. 265. ed. *Hildebr. min.* Cælum ipsum stellæque cæligenæ omnisque sidera compago æther vocatur, non, ut quidam putant, quod ignitus sit et incensus (ab αἰθῆρ), sed quod cursibus rapidis semper roletur (ab αἰθῆρ). § 2. Accipitur etiam generatim pro deorum sede sive cælo, et opponitur terræ: *Pacuvius* apud *Cic.* 2. *Nat. D.* 36. 91. Hoc, quod numero, nostri cælum, Graji perhibent æthera. *Idem* apud *Non.* p. 75. 11. *Merc.* Mater est terra: ea parit corpus, animam æther adjugat. *Lucilius* apud *Farr.* 5. *L. L.* 17. p. 8. *Müll.* *Ætheris* et terræ genitilibus quærere tempus. *Virg.* 12. *Æn.* 140. rex ætheris altus *Juppiter*. *Id.* 1. *ibid.* 382. fama super æthera notus. *Stat.* 3. *Theb.* 524. et regna profundis *Ætheros*. *Claudian.* *Gigantomach.* 60. jam signa ruendi *His æther*, his terra dedit. § 3. Accipitur etiam sepiissime, præcipue a Poetis, pro aere, et quidem puro, claro, lucido. *Ennius* apud *Farr.* 7. *L. L.* 104. p. 160. *Müll.* Clamor ad cælum volvendus per æthera vagi. *Lucret.* 2. 1112. Humor ad humorem, terreno corpore terra Crescit, et ignem ignes procedunt, ætheraque æther. *Virg.* 4. *G.* 78. æthere in alto fil sonitus. *Id.* 1. *Æn.* 587. Scindit se nubes et in æthera purgat apertum. *Id.* 8. *ibid.* 28. Cum pater in ripa gelidique sub ætheris axe. *Id.* 3. *G.* 150. Concussus mugitibus æther. *Id.* 7. *Æn.* 65. apes liquidum trans æthera vectæ. *Horat.* 2. *Od.* 20. 1. Non usitata nec tenui ferar Penna biformis per liquidum æthera Vates. *Virg.* 11. *Æn.* 750. Verberare alis æthera. *Id.* 12. *ibid.* 578. obumbrare æthera tellis. — Hinc et pro splendore seu nimbo, quo quis deus se cingit. *Val. Flacc.* 5. 183. Simul æthere plena corusco Pallas. § 4. Comparatione Inferorum æther, quamvis raro admodum, sumitur pro terra, quam habitamus, perinde ac si terra sit aer Inferis superior. *Virg.* 6. *Æn.* 436. quam velent æthere in alto Nunc et pauperiem et duos perferre labores! De iis loquitur, qui apud Inferos pænas hunc malefactorum. — *Æther* est etiam nomen proprium, de quo *V. ONOM.*

ÆTHEREUS, a, um, et

ÆTHERIUS, hæc, ut Græca vox αἰθέρειος (æther). Dupli ratione hæc vox scribi potest, ut dictum est. *Etherius* magis placet *Manut.* in *Orthogr.* et *Dausq.*, sed et *Ethereus* suus habet assertores, præter alios *Petrium* ad 5. *Æn.* 517., qui et ipse veterum se exemplarium auctoritate tuetur. Hæc *Forcellinus*: recentiores vero Philologi, quamvis hisce argumentis magnam inesse vim fateantur, priorem tamen formam rejiciunt, quippe ipsa et analogiæ repugnat et a vetustioribus MSS. nunquam exhibetur; hinc *ætherius* scribendum esse censent. *V. Phil. Wagner, Orthogr. Vergil.* p. 415. — Comp. *Ætherior* 2. — *Ætherius* est ad ætherem pertinens (It. *etereo*; Fr. *relatif à l'æther, éthéré*; Hisp. *etereo*; Germ. *zum Aether, der höheren reinen Himmelsluft gehörig*; Angl. *ethereal, ethereous, relating to the ether*). § 1. Ad ætherem pertinens, quia ignem elementarem, vel ejus locum supremum in cælo significat. *Cic.* 2. *Nat. D.* 24. 64. Altissima ætherique natura, id est ignea. *Id.* *ibid.* 15. 42. Sidera autem ætherium locum obtinent, qui quoniam tenuissimus est et semper agitur et viget, necesse est, quod animal in eo gignatur, id et sensu acerrimo et mobilitate celerissima esse. *Id.* *ibid.* 21. 54. *Ætherii* cursus, ætheria conjunctio stellarum. *Lucret.* 4. 391. Sidera cessare ætheris affixa cavernis. h. e. ætheri affixa; ea enim stellarum sedes est. *Id.* 2. 1097. *Ætherii* ignes. h. e. sidera. *Virg.* 5. *Æn.* 518. et 838. astra. *Horat.* 1. *Od.* 3. 29. Post ignem ætheris domo Subductum. § 2. Item ad ætherem pertinens, quia sedes est deorum, et generatim sumitur pro cælesti. *Virg.* 8. *Æn.* 319. et *Martial.* 9. 4. *Ætherius* Olympus. *Virg.* 1. *Æn.* 402. *Ætheria* plaga, lapsa Jovis ales. *Forcellinus* hæc ad posteriorem paragr. refert. *Ovid.* 15. *Mel.* 858. *Juppiter* arces Temperat ætherias. Adde 4. *Trist.* 3. 19. *Id.* 5. *Mel.* 348. sedes. *Catull.* 66. 55. Isque per ætherias me tollens advolet umbras. *Tibull.* 3. 4. 17. non ætherium nigris emeosa quadrigis Mundum. *Virg.* 4. *G.* 221. *Ætherius* haustus. *Id.* 7. *Æn.* 281. semen. *Ovid.* 3. *Art. am.* 549. Est Deus in nobis, et sunt commercia cæli: Sedibus ætheris spiritus ille venit. *Tibull.* 1. 8. 15. Taurus mons ætherio vertice. h. e. cælum tangeite. *Plotz* interpretatur vertice aereo, qui sursum in aerem portenditur, et ad paragr. refert

posteriorem. *Stat.* 3. *Silv.* 1. 186. et *Martial.* 9. 36. et 37. *Etherius* pater. *Val. Flacc.* 2. 84. pax. *Ovid.* 1. *Fast.* 473. ætherios animo conceperat ignes. h. e. divinum cælum, αἰθέρειον. *Martial.* 3. 6. Impatet ætherios ortus hæc prima parenti. h. e. hæc dies in lucem edidit parentem, et ætheria aura vesci dedit: quibus verbis *Forcellinus* affirmare videtur, hæc ad posteriorem paragrammum esse referenda. *Jul. P. Valer. res gest. Alex. M.* 3. 43. ed. *Maj.* Majestatis effigiem videt et fulgore ætheriore nitentem. *Id.* forte ex similibus desinentibus mendosa facta sit lectio pro ætherio. § 3. Item ad ætherem pertinens, quia aerem, vel aeris regionem significat (It. *aereo*; Fr. *aérien*; Hisp. *aereo*; Germ. *luftig*; Angl. *aerial, belonging to the air*). *Lucret.* 4. 182. *Etheris* nubes. Adde *Ovid.* 15. *Mel.* 804. *Lucret.* 3. 406. curæ. *Ovid.* 1. *Fast.* 682. *Ætheria* aqua. h. e. pluvia. *Id.* 5. *ibid.* 88. iter. *A. P. Avien. Arat. Prognost.* 15. Tenebris hic (*Juppiter*) interlabitur æthræ, Viscera et ætherios animans genitilibus artus. h. e. cor et pulmones, quæ æthere infuso spirant et vigent. *Etheria* terra olim dicta est luna, (credita et ipsa alere homines), nempe respectu terræ nostræ, quam incolimus. *Macrob.* 1. *Sonn. Scip.* 11. § 4. Comparatione Inferorum ætherius dicitur de mundo terrestri a *Virg.* 1. *Æn.* 550. vesci aura ætheria. § 5. *Etheria* herba eadem est atque eryngion apud *Cæh. Aurel.* 3. *Tard.* 4.

ÆTHIÖPIS, ydis, f. 3. αἰθίοψ, herba est folio similis lactuce, in Æthiopia nascentis, vel io Meræ Nili insula, a qua etiam *Meris* dicitur, cujus lactu (si magorum vauitati credimus) clausa omnia aperiantur, coniectu amnes et lacus exarescent. *Plin.* 26. *Hist. nat.* 4. 9. (18). et 24. *ibid.* 17. 102. (163). — *Idem* *Plin.* allam videtur innuere herbam eodem nomine 27. *ibid.* 4. 3. (11). cum ait, folia habere phlomo, seu verbascio similia, magna et multa, caulem quadrangulum, semen trivo similem, radices numerosas, etc. Sed et *Fée* (*Op. cit. T. 3. p. 422.*) ad h. l. unam eandemque esse cum superiore affirmat; eamque (*ibid.* p. 297.) cum *Daléchamp.* putat esse aliquam ex euphorbis, ioinime vero *Salviam* argenteam, ut contendit *Sibthorp. Flor. græc.* t. 27.

ÆTHIÖPS, opis, m. 3. nomen propri. Est Vulcani filius, ut scribit *Plin.* 6. *Hist. nat.* 30. 35. (187.), a quo *Æthiopes*, nigro et adusto colore gens, originem duxisse dicuntur. *V. ONOM.* Hinc — § 1. *Æthiops*, — a) sumitur interdum generatim pro homine nigri coloris. *Mela* 3. 7. 5. Atræ gentes et quodammodo *Æthiopes* in India. *Cf. eund.* 1. 4. 4. *Plin.* 32. *Hist. nat.* 10. 52. (141). Sæpius atramento tanta vis est ut in lucerna addito *Æthiops* videri, ablato priore lumine, Anaxilam tradat. *Juvenal.* 2. 23. Loripedem rectus derident, *Æthiopen* albus. — b) Sumitur etiam pro servo nigri coloris. *Cic.* 4. *Herenn.* 50. 63. § 2. Et quia *Æthiops* non colore solum, sed cetera etiam corporis orisque constitutione deformes esse solent, labro tumenti, distortis ut plurimum cruribus etc., et præcipue stupido ingenio, hinc *Æthiops* nomen est convicii. *Cf. post red. in Sen.* nat. 6. 14. Cum hoc homine, an cum stipite *Æthiops*, si in foro constitisses, nihil crederes interesse. *Cf. Ter. Eun.* 1. 2. 85. Ibiq. *Donatum.* Hinc etiam *Æthiops* occurrit inter mala omnia habitus est, ut colligitur ex *Juvenal.* 6. 600., *Flor.* 4. 7. et *Spartian.* Sever. 22.

ÆTHRÄ, æ, f. 1. nomen factum per synopen ab accusativo *æthera*: vel rectius ab ipso verbo Græco αἰθῆρ, quod aeris serenitatem significat: ex quo recte *Serv.* ad *Virg.* 3. *Æn.* 585. monet, *æthram* proprie significare ætheris splendorem, qui sereno cælo conspiciatur (It. *splendore, serenità del cielo*; Fr. *ciel pur, sérénité du ciel*; Hisp. *cielo puro, serenidad del cielo*; Germ. *der heitere Glanz des Himmels, die helle, reine Luft*; Angl. *the clear serene sky, the pure ether*). § 1. Proprie. *Ennius* apud *Macrob.* 6. *Satur.* 4. sub fin. Interea sex occidit oceanumque rubra tracti obruit æthra. *Vetus Poeta* apud *eund.* *ibid.* Flammeam per æthram ale servidam ferri facem. *Lucret.* 6. 467. surgere in æthram. *Virg.* 3. *Æn.* 585. Nam neque erant astrorum ignes, nec lucidus æthra Sidera polus. *Id.* 12. *ibid.* 247. volans rubra fulvus Jovis ales in æthra. *Sil.* It. 4. 103. liquida non ulla nubibus æthra. § 2. Ponitur interdum generatim pro aere seu cælo, lata significatione. *Stat.* 1. *Silv.* 2. 135. *Æthra* rector. *Claudian.* *Cons. Mall. Theod.* 116. liquida æthra. *Id.* 1. *Cons.*

Stilich. 2. 7. quæ temperat æthram Frigoris et flammæ mediam. — *AB.* Pro ipso æthere proprie dicto, h. e. suprema cæli regione. *Cic. 2. Nat. D.* 45. 117. Quem complexa summa pars cæli, quæ æthra dicitur, etc. *Sed ibi cum Orellio aliisque legendum est æther.* — *AB.* Æthra est etiam nomen proprium, de quo *F. ONOM.*

ÆTIOLOGIA, æ, f. 1. αἰτιολογία, hoc est redditio causæ: vox Græca ab αἴτιον causa, et λόγος sermo. Ætiologia, inquit *Isid. 2. Orig.* 21. 39., est cum proponimus aliquid, ejusque causam et rationem reddimus. *Senec. Ep.* 95. 65. His adiectis (*Posidonius*) causarum investigationem, quam cur ætiologiam dicere non audeamus, cum grammatici, custodes Latini sermonis, suo jure ita appellant, non video. Alit utilem futuram esse descriptionem cujusque virtutis: hanc *Posidonius* ætiologiam vocat; quidam χαρακτήρισμὸν appellant, signa cujusque virtutis et viti ac notas reddentem, etc. *Hactenus Seneca.* Sane rectius legas, secundo loco, cum *Lipsio, Pinciano* et aliis *ætiologiam*; nam ætiologia, ut legitur in quibusdam editionibus, cum χαρακτήρισμὸς non apte jungitur, bene vero *ætiologia*, quæ descriptionem morum significat: χαρακτήρισμός autem vitia, aut virtutes eorum, de quibus sermo est, deformat, ut docet *Butt.* *Lupus 2. de Figuris sentent.*

ÆTITES, æ, m. 1. αἰτίτης, lapis est colore sub-rufus, quem si concutias, alium lapidem, quem veluti prægnans in utero gerit, intus audis sonantem. Invenitur in aquilarum nidis, ferunturque aquilæ sine eo ova parere non posse. Etenim, sit *Servius* ad *Virg. 1. Æn.* 394., aquila per naturam nini est caloris, adeo ut etiam ova, quibus supersedit, possit coquere, nisi admoveat ætitem lapidem frigidissimum, ut testatur *Lucanus* (6. 676.). Quam ob causam nomen impositum creditur, nimirum ab αἰτός aquila. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 3. 4. (12.), 36. *ibid.* 21. 39. (149). Et 30. *ibid.* 14. 44. (130.), ubi quatuor ejus species enumerat hæc niti: Lapis ætites in aquila repertus nido, rustodit parvus contra omnes abortuum insidias. *Id.* 36. *ibid.* 21. 39. (149). Ætites omnes gravidis adaligat etc.

ÆTITIS, idis, f. 3. αἰτίτις, gemma quædam est ita dicta a colore quem habet similem candicanti caudæ cojusdam aquilarum generis, ab αἰτός aquila: radem est ac lapidis, qui a *Plin.* 37. *Hist. nat.* 11. 72. (187). dicitur ætites cum subintelligitur lapis; ætitis vero, cum gemma additur.

ÆTOMIA, æ, f. 1. αἰτόμα. Est fem. gen. 1. decl. quia Latini tum veteres, tum mediæ infimæque ætatis nomina Græca neutrius generis in a finita et tertiæ declinationis essentur plerumque in genere feminino et secunda declinatione, ut *scheua*, æ, et *syrra* æ, etc. — Ætoma est fastigium triangulore domus, vel forma tecti propria decorum templis, quæ aquilæ similitudinem exhibet alas pendentes, ut ex *Galeno* (αἰτώματα, αἰ τῆς οροφῆς, εἰς ὅπως ἀνατολῆς, τριγωνοειδὲς, ἀντὶ τοῦ ὀφθῆναι). *Hipp.* apud *Galien.* Cf. et *Hinkelmann.* T. 6. p. 136. et præcipue p. 189.) interpretatur *Reinss.* *Inscript. cl.* 2. n. 17. ad *EXTRACTIONEM ÆTOMAE* DEDIT HS. N. VI. *Inscript.* apud *Heuzen.* 6919. ΠΡΟ ΣΑΛΥΤΕ ΑΥΓΟ. Λ. ΣΕΠΤ. ΣΕΥΕΡΙΟΥ ΠΕΡΤ. ΕΤ Μ. ΑΥΡ. ΑΝΘΩΝΙΝΟΥ ΙΜΠΕ. ΕΤ ΣΕΠΤ. ΕΤΑΕΣ ΓΑΛΣ. COLL. CENTONARIOR. SCHOLAM CVM ÆTOMA PEGNIA SVA FECIT.

ÆVITAS, ætis, f. 3. (ævum) antiquum verbum, idem significans ac ætas, quæ per contractionem ab ævitas dicta est; sive omne illud tempus, quo quis vivit aut res perdurat, totius vitæ tempus. 1. Proprie et stricto sensu, *Farr.* apud *Non.* p. 103. 7. *Merc.* Qua voluptate ævitalis ætatem attigit metam ævitas. *Fr. Oehler.* in *Farr. Sat. Menipp.* reliq. p. 227. ita locum emendavit. *Cic. 3. Legg.* 3. 7. cædentes populi ævitalis, syboles, familias pæcyniasque censento. Et paullo post: EXIN PÆCYNAS, ÆVITATES, ORDINES PARTIANTO. Item: ÆVITATEM ANNALI LEGE SERVAVANTO. h. e. ætatem a legibus statutam ad expensendos magistratus. *Leg. XII. Tabul.* apud *Gell.* 20. 1. 25. si morbus ævitasque vitia vitæ. h. e. ætas ingravescens, senectus. *Arnob.* 5. 8. Mater quoque dicenda est magna intra hujus numeri limes ævitatem suam habere conclusam. 2. Interdum generalitatem significat temporis perpetuitatem. *Apul.* 1. dogm. *Plat.* 12. Sed etiam mortales deos ad ævitatem temporis edidit. h. e. deos, qui non quidem semper fuerunt, sed tamen per omnia deinceps tempora futuri sunt. *Arnob.* 2. 22. Quid operis aut

negotii celebrans anteaquam temporis decurrerit ævitatem.

ÆVITERNUS, a, um, adject. (ævitas) idem quod æternus; nam hæc vox ab illa contracta est, ut *Farr.* 6. *L. L.* 11. p. 77. *Müll.* et *Priscian.* 2. p. 595. *Putsch.* docent. *F. ÆTERNUS.* *Farr.* apud *Priscian.* 1. cit. Per æviternum hominum domum, tellurem, proprio gradu. *Apul.* de *Deo Socrat.* 3. Naturæ incorporales, prorsus ac retro æviterne. h. e. ante et post æternæ.

ÆVUM, i, n. 2. a Græco αἰών (Cf. et Germ. ewig), v. littera bialis causa, sive per digamma, interjecta, significat temporis perpetuitatem, tempus immensum, sine origine, sine fine, quod eodem modo semper fuit et semper futurum est, ut de eo *Censorin.* scribit de *die Nat.* 16. Hoc sensu *Farr.* 6. *L. L.* 11. p. 77. *Müll.* scribit, ævum dictum esse ab ætate omnium annorum (It. tempo lungo, perpetuità; Fr. un long temps, une durée éternelle; Hisp. perpetuidad, duración sin fin; Germ. die Zeit in ihrer Dauer, die Ewigkeit; Angl. length of time, duration, eternity). Est autem vocabulum, quod auro sæcula prosa oratio, nisi antiquitatem sapere aliquando velit aut peculiares quasdam dicendi rationes efflar, omnino respuit; sed tamen apud ejusque ætatis Poetas frequenter occurrit, aut etiam in prosa oratione apud veteres ante Augustum. 1.

Proprie ævum est temporis perpetuitas. *Ennius* apud *Servium* in *Virg.* 6. *Æn.* 764. Romulus in cælo cum dis genitalibus ævom degit. (Cf. *Cic.* 1. *Tusc.* 12. 28.). Et *Servius* *ibid.* *Ævum* proprie æternitatis est. *Cic.* 6. de *republ.* 13. 13. Omnibus qui patriam conservant, adjuxerint, auferunt, certum esse in cælo definitum locum, ubi beati ævo sempiterno fruuntur. *Lucret.* 2. 646. immortalæ ævo cum pace fruuntur. *Quintil.* 11. 1. 10. *Ævum* sæculorum omnium brevi detrimento ultimæ senectutis consequi. *Lucan.* 9. 358. *Ævum* annosum. — Sæpius tamen de diis. *Lucret.* 5. 83. et 6. 57., et *Horat.* 1. *Sat.* 5. 101. securum agere ævum. Et *Lucan.* 9. 979. per metaphoram: donare populis mortalibus ævum. — Hinc illa dicendi rationes — a) Per ævum, ut apud *Lucret.* 1. 61. Nec posse incolumem magnum durare per ævum. *Id.* *ibid.* 634. Innumerabilibus plagis vexata per ævum. *Id.* *ibid.* 930. Corpora perpetuo volitare invicta per ævum. — b) *Ævo, ævis, in ævum*, ut apud *Farr.* 1. 1. 14. et 9. præfat. 1. *Ævo* perpetuo. *Id.* *ibid.* 16. *Ævo* immortal. *Colum.* 11. *R. R.* 3. 36. Manet ævo. h. e. æternum durat. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 36. 64. (156). Durant ævi tecta. h. e. per sæcula. *Horat.* 4. *Od.* 14. 3. *Æternæ* virtutes oleicis in ævum. *Plin.* 35. *Hist. nat.* 2. 2. (4). Prærogare figuras in ævum. h. e. in perpetuum apud posterum. *Horat.* 3. *Od.* 14. 35. in omne virgo Nobilis ævum. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 43. 44. (141). Ab condito ævo. h. e. ab ipso temporis initio. Cf. infra 3. 2. Hinc ævum accipitur pro toto vitæ tempore, vel integro ætatis cursu, sive hominis ac sit sive alius animalis; interdum eodem sensu occurrit et de inanimis. — a) Proprie de hominibus aliisque animalibus, modo absolute, modo ratione habita unus tantum hominis. — Absolute. *Ennius* apud *Cic.* *Brut.* 15. 58. Qui tum vivebant homines atque ævum agitabant. h. e. atque vitæ suæ tempus ducebant. Cf. *Gell.* 12. 2. 3. *Virg.* 4. *G.* 154. de apibus: agitant sub legibus ævum. *Pacuvius* apud *Cic.* 2. *Tusc.* 21. 49. *Ævum* agere in armis. *Lucret.* 2. 15. hoc ævi degere. Adde 5. 1439. *Id.* 5. 1141. (1143). colere ævum. *Id.* *ibid.* 1430. (1429). consumere in curis inanibus. *Horat.* 1. *Ep.* 18. 97. traducere leniter ævum. *Ovid.* 12. *Mel.* 208. exigere ævum studiis. *Claudian.* *Epigr.* 2. transigere in arvis patris. *Vallej.* 2. 89. Impendere omne spatium sui ævi in rem aliquam. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 8. 6. (45). Vir ævo excreto inter arma mortisq. *Horat.* 2. *Sat.* 6. 97. Vive memor, quam sis ævi brevis. *Sall. Jug.* 1. 1. Quod imbecilla (natura hominum) atque ævi brevis forte potius quam virtute regatur. Cf. *Plin.* *Faneg.* 78. 2. et *Liv.* 28. 35. infra. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 53. 78. (167). *Ævi* piscium memorandum exemplum. *Horat.* 2. *Od.* 9. 13. de Nestore: Ter ævo functus. al. fractus. h. e. qui nonaginta viverat annos. *F. ETAS* 4. 1. b. — Ratione habita unus aut plurius hominum, ævum est annorum numerus, sive anni, quos ipsi transegerunt. *Horat.* 1. *Ep.* 20. 26. Forte meum si quis te percontabitur ævum, Me quævis undenos sciat implevisse Decembres. *Virg.* 3. *G.* 100. de equo: animos ævumque no-

tabis Præcipuo. *Sueton. Calig.* 34. Adversus omnis ævi homines grassatus est. h. e. cujusque ætatis. *Lucret.* 3. 359. Expelli ævo. h. e. mori. *Aureli. Vict. de Cæsarib.* 10. Interit anno ævi quadragesimo. Hinc ævum significat varias hominis ætates; et præcipue senectutem. *Ovid.* 3. *Mel.* 47. et *Val. Facc.* 7. 338. Primum ævum. *Ovid.* 3. *Trist.* 1. 7. viride. *Lucret.* 3. 1020. florens. *Ovid.* 9. *Mel.* 436. Fløs ævi. *Virg.* 9. *Æn.* 255. integer ævi. *Lucret.* 3. 745. iacunte ex ævo. *Virg.* 5. *Æn.* 73. maturus ævo. *Id.* 11. *ibid.* 85. confectus ævo. *Id.* 2. *ibid.* 435. gravior ævo. *Id.* 3. *ibid.* 307. oblitus ævo. *Lucret.* 2. 1139. grande ævum. *Id.* 1. 326. senescere ævo. *Ovid.* 8. *Mel.* 718. annis ævoque solutus. ubi ævum abundare videtur *Forcellino.* *Tac.* 16. *Ann.* 30. grandis ævo parens. — b) Raro de inanimis improprie ponitur. *Liv.* 28. 35. Perbrevis ævi Carthaginem esse. *Horat.* 1. *Od.* 12. 45. Crescit oculo velut arbor ævo Fama Marcelli. h. e. tempore ætatis sensim taciteque procedente. *Plin.* 17. *Hist. nat.* 1. 1. (5). Quoniam et de longissimo ævo arborum diximus. 3. Ponitur etiam pro sæculo et generatim pro tempore. *Ovid.* 1. *Pont.* 3. 83. nulli datus omnibus ævis. h. e. omnibus sæculis. *Plin.* 14. *Hist. nat.* 1. 2. (9). Simulacrum tot ævis incorruptum. h. e. post tot sæcula. *Fellej.* 2. 36. Ingenia nostri ævi. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 13. 10. (57). et *Fellej.* 2. 13. Nostro ævo. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 25. 23. (92). In nostro ævo. *Id.* 7. *ibid.* 43. 44. (137). Ad hoc ævi. *Tac.* 16. *Ann.* 1. Per tantum ævi. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 25. 23. (91). *Ævi* ejus rex. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 35. 58. (119). Per omne ævum. *Arnob.* 2. 30. Cum omnibus sæculis ævorum perpetuitate procedere. *Virg.* 8. *Æn.* 627. venturi inscius ævi. *Ovid.* 15. *Mel.* 11. veteris non inscius ævi. *Seneca Hipp.* 6. Fama miratrix senioris ævi. *Virg.* 8. *Ecl.* 28. ævo sequenti. *Horat.* 3. *Od.* 5. 16. veniens in ævum. *Tac.* 4. *Ann.* 35. Extinguere sequentis ævi memoriam. 4. Raro admodum metaphorice ponitur pro ipsis hominibus eo tempore viventibus. *Plin.* 14. *Hist. nat.* 6. 8. (72). Nec negaverim et alia esse digna fama: sed de quibus consensu ævi judicaverint, hæc sunt. h. e. de quibus omnia sæcula uno ore jam judicaverint.

ÆVUS, i, m. 2. idem quod ævum, sed posteriori forma et minus usitatum vocabulum. *Plaut. Pæn.* 5. 4. 14. Per quem vivimus vitalem ævum. *Lucret.* 3. 605. omnia durare per ævum.

AF

AF est antiqua forma præpositionis ab (*F. A, AB, ABS*), ut ait *Priscian.* 1. p. 560. *Putsch.* Habeat autem hæc littera hunc sonum, quem nunc habet u, loco consonantis posita, unde antiqui af pro ab scribere solebant; sed quia non potest uau, id est digamma in fine syllabæ inveniri, ideo mutata est in b. *Sistum* quoque pro sibulum teste *Nonio Marcello* dicebant. *Cic. Orat.* 47. 158. Una præpositio est af eaque nunc tantum in accepti tabulis manet, ne his quidem omnium; in reliquo sermone mutata est: nam amovet dicimus et abegit et abstulit, ut jam nescias ab ne verum sit, an abs. In omnibus fume *Codd.* legimus. Una præpositio est ... eaque nunc tantum etc., ubi af librorum ignorantia omisum fuisse testatur *Fellius Longus* p. 2224. *Putsch.*, qui sic legendus est: Adiecti (*Cicero*) his præpositionibus (a, ab, abs, au) et illam, quæ scribitur per F litteram, quam ab antiquis usitatam alit maxime in rationibus et accepti tabulis: nam quotiens acceptam pecuniam referebant, non dicebant a Longo, sed af Longo; et alit religionem hanc scribendi apud paucissimos remansisse sequo suo. *Inscript.* apud *Orell.* 3514., quæ est apud *Gruter.* 499. 12. TANTO MAGIS ANIMVM NOSTRVM INDOCVINVS DE LEIS REBVS AF VOBIS PECCATIVM NON ESSE. Et *ibid.* 3308., quæ est apud *Gruter.* 150. 7. AF CAPVA REGIVM MELLIA COCCAI. — In compositione quoque interdum occurrit. *F. AFVOLO.*

AFANTICUS et **AFANTICUS**. *F. APHANTICUS* et **APHANTICUS**.

AFFABER vel **adfaber**, bra, brum, adject. (ad et faber) est arte plenus, et occurrit — a) Active et est solers, habilis, ingeniosus. *Symmach.* 3. *Ep.* 17. Ideo litteras affabra rerum vel naturæ, vel industria peperit, ut nunquam muta esset affectio. — b) Pas-

sive autem est arte elaboratus. *Paul. Diac. p. 28. 1. Müll.* Affabrum labrefactum. *V. AFFABRE.*

AFFABILIS vel adfabilis, e, affect. (ad et fari). Comp. *Affabilior.* Est qui sui conveniendi et alloquendi facile copiam præbet: hinc comis, placidus, præcipue in *fando*, hoc est in sermone (It. *affabile*, degnante; Fr. *affable*, poli; Hisp. *afable*, agradable; Germ. *leicht anzurenden*, *leutselig*; Angl. *affable*, *accessible*, *complaisant*). *Ter. Adelph. 5. 6. 8.* Meditor esse affabilis. *Virg. 3. Æn. 621. de Cyclope:* Nec visu facilis, nec dictu affabilis ulli. Ita legit *Macrob. 6. Saturn. 1.*, additque alluisse ad *Mad. Accii:* Quem neque tueri contra, nec affari queas. *Pterius* quoque testatur ita legi in aliquot Codicibus: ad *Servius* cum aliis multis legit *affabilis. Cic. 1. Off. 31. 113.* Cum lo omni sermone omnibus affabilem se esse vellet. *Nep. Alcib. 1. 3.* Affabilis, blandus. *Seneca 2. Benef. 14. 4.* Odium blandum et affabile. *Id. Ep. 79.* Alius erit affabilior, alios expeditior.

AFFABILITAS vel adfabilitas, atis, f. 3. (affabilis) est comitas et facilitas in sermonibus (It. *affabilità*, *piacevolezza*; Fr. *affabilité*; Hisp. *afabilidad*; Germ. *die Leutseligkeit*; Angl. *affability*, *courtesy*). *Cic. 2. Off. 14. 48.* Difficile dicta est, quantopere conciliet animos hominum comitas affabilitasque sermonis.

AFFABILITER vel adfabiliter, adverb. Super. *Affabilissime.* Affabili modo, cum affabilitate (It. *con affabilità*; Fr. *avec affabilité*; Hisp. *afablemente*; Germ. *auf leutselige Weise*; Angl. *affably*, *courteously*). *Macrob. 7. Saturn. 2.* Comiter affabiliterque suscipere aliquem. *Spartian. in Carac. 3.* Eos, quos occidere parabat, affabiliter esse allocutus. *Gell. 16. 3.* Hæc tum Favorinus affabilissime dicebat.

AFFABRE vel adfabre, adverb. (affaber) artificioso, elegantior, scilicet (It. *artificiosamente*, *con maestria*; Fr. *artistement*, *avec art*; Hisp. *con arte*; Germ. *auf eine kunstvolle Art*; Angl. *skilfully*, *in a masterly way*). *Cic. 2. Ferr. 5. 14.* Deum nulum Siculis, qui paulo magis affabre atque antiquo artificio factus videretur, reliquit. *Cl. Gell. 7. 7. et Priscian. 15. p. 1009. Putsch.*

AFFABRICATUS vel adfabricatus, a, um, particip. ab inusit. *affabrice*, fabricando additus. *Augustin. 6. Music. 7.* Consuetudo-quasi secunda et quasi affabricata natura dicitur.

AFFABULATIO vel adfabulatio, ōnis, f. 3. (ad et fabula) vox est, quam ad Græcā ἐπιμύθεον Latine reddendam, proposuit *Priscian. Præcætor. rhetor. p. 1330. Putsch.* Oratio, qua utilitas labele regitur, quam ἐπιμύθεον vocant, quod nos adfabulationem possumus dicere, a quibusdam prima, a plerisque rationalibus postrema ponitur.

AFFAMEN vel adfamen, inis, n. 3. (affari) idem quod affatus (It. *discorso*; Fr. *discours*; Hisp. *discurso*; Germ. *die Ansprache*; Angl. *discourse*). *Apul. 11. Met. 7.* Mulcere aliquem blando affamine. *Id. ibid. 30.* Dignari aliquem affamine. *Juven. 1. 90.* Ecce meo gaudens in viscere proles Bruliat, Maritæ cum primo affamina seosil.

AFFANIE, ærum, f. 1. Etymologorum alii derivant a *fando*: alii, et in his *Fossius*, magis placet deducere ab *Aphannis* (scribens ratione ad Latinum innotem traducta) quod est nomen cuiusdam oppidi ignobilis in Sicilia, vel, ut alii volunt, in Attica; quod proverbio de remotissimis rebus dicebatur: ut quemadmodum *apinæ* et *triccæ*, quæ similem *Affanitis* habent significationem, ab *Apina* et *Trica* Italiæ oppidis dicta sunt, ita ab *Aphannis* *affaniz* sint appellatæ. Hæc *Fossius*. Sed *Döderlein. Lulein. Synon. Föl. 3. p. 88.* rectius putat a verbo *affari* dictæ *affaniz*, fretus præsertim *Apul. locis* infra citatis, et *Nonii* auctoritate, qui ait *affari* (sub hac voce) etiam pro respondere usurpatum; ita ut *affaniz* sint ea quæ respondentur. — Ceterum *affanie* peculiari significatione sunt dicta lutiſſa, verba nugatoria, mera mendacia, geræ (It. *ciance*, *ciarle*, *fole*, *cienciafruscole*; Fr. *vain langage*, *bauxardage*, *sonnettes*, *causeries frivoles*; Hisp. *chocarrería*, *baladonada*, *pataratas*, *cuentecillo*; Germ. *laere* *Widerreden*, *Ausflüchte*; Angl. *trifles*, *tors*, *gimcrakes*, *idle discourse*). *Apul. 9. Met. 10.* His et aliis similibus *affaniz* frustra oblatant. *Id. 10. ibid. 10.* Nescio quas *affaniz* effutire. *Apulejus* utroque in loco adhibet de confuso sermone hominis in scelere comprehensum; ut notat *Gesner. in Thesaur.*

AFFATIM vel adfatim, adverb. Ut *admodum* factum est ex ad et *modum*, sic *adfatim* ex ad et *fatim*. Hæc autem Accusativi forma esse videtur ex inusit. *fatīs* (quod abundantiam significabat, teste *Paul. Diac. p. 11. 15. Müll.*), aut ab eodem vocabulo, a quo *fatisco*, *fatigo* et *fastidium*, ita ut *adfatim* sit ad lassitudinem vel ad fastidium usque, teste *Servio ad Virg. 1. Æn. 123.* (quam etymologiam præfert *Döderlein*); atque ita nobis exhibetur a *Plant. Pæn. 3. 1. 31.* Edas de alieno quantum velis usque ad fatim. — *Ænnianus* (al. *Annianus*) poeta apud *Gell. 7. 7.* ita disputat de quantitate penultimæ, ut statuat quidem eam esse corrigendam et legendum *adfatim*, non *adfatim*; inquit autem, olim etiam productam fuisse: quod et ab *Aratore* factum est 2. in *Act. Apost. 326.* Supplet affatim exemplorum copia, nosque etc. Verum non est hoc satis, ut contra communem usum produci possit. — Affatim est satis abunde, large, amplius, aliquanto plus quam satis, non tamen usque ad fastidium (It. *a sufficienza*, *abbondantemente*; Fr. *en suffisance*, *abondamment*, *amplement*; Hisp. *bastantemente*, *abundantemente*; Germ. *zur Gnüge*, *genug*, *hinlänglich*; Angl. *sufficiently*, *abundantly*, *largely*). Occurrit — a) Ut merum Adverbium. — Cum Verbis. *Lucius Andronicus* apud *Paul. Diac. p. 11. 15. Müll.* Adfatim edī, bibi, lusi veretis. *Altoz* ita recte emendavit. *Nævius* apud *Fulgent. p. 565. 17. Merc.* Myropoli adfatim mihi unguentum largitus est, quo me venustarem. *Cic. 2. Nat. D. 51. 127.* Isdem semiblus homines affatim vescuntur. *Id. 2. Tusc. 10. 24.* Satiatus affatim. *Colum. 9. R. R. 13. 2.* Affatim se replere aliqua re. *Sail. Jug. 54.* fromentum præbere. *Id. ibid. 47.* commeatum parare. *Colum. 6. R. R. 3. 4.* Palas affatim dare. *Liv. 9. 35.* Affatim armare aliquem aliqua re. *Plin. 17. Hist. nat. 24. 37. (216).* De cytilo affatim diximus. *Lamprid. Alex. Sev. 38.* Rehebatur vino neque parce, neque copiose, affatim tamen. *Apul. de deo Sororat. 14.* Affatim suppelliculū. — Cum Adject. *Mela 3. 7. 5.* Affatim dices. *Apul. 9. Met. 10.* Affatim onustus. — Sepius cum verbo esse, ut satis esse, usurpatur. *Plant. Bacch. 3. 3. 83. LVD.* Melius esset, me quoque una cum illo si relinqueres. *Fufl. Affatim* est. *Cl. Trin. 5. 2. 61. Tac. 4. Ann. 69.* Præteritque et instantia, quorum copia affatim (subaudi est), et novos terrores cumulat. — b) Usurpatur et more substantivi cum Genitivo. *Plant. Men. 3. 1. 10.* Affatim est hominum, in dies qui singulas escas edunt. *Id. Mil. glor. 4. 1. 33.* Tibi divitiarum affatim est. *Id. 32. 16. 10.* Agri affatim materie præbebant. *Id. 10. 25. 7.* Habere affatim lignorum. *Id. 23. 5. 15.* Pecunie affatim est frumentique. *Id. 27. 17. 7.* Armorum affatim erat. *Id. 34. 37.* Sibi ad obsidionem sustinendam copiarum affatim esse. *Justin. 1. 8.* Affatim vini.

Homonym. *Affatim* est aliquanto plus quam satis. Quippe *satis* significat quantum sufficit; *affatim* vero aliquanto plus quam quod sufficit, abunde; *satis* est id quod sufficit objective et absolute, uti ajunt Scholastici, (Cl. *Horat. 3. Od. 1. 25.* Desiderantem quod satis est, neque tumultuosum sollicitat mare etc.); *affatim* est id quod sufficit subjective tantum et relative; hinc poterit quis er. gr. agro colendo operam dedisse *affatim* ex sua sententia, sed non *satis* ex communi hominum opinione. *Cic. 2. Att. 16.* Puto me *Dicaeorch* affatim satisfecisse. *Id. 16. ibid. 1. n. lxxii.* satis esse, affatim prociis, sed *Xenonem* perexigere et *Philoxen* præbere.

AFFATUS vel adfatus, a, um. *V. AFFOR.*

AFFATUS vel adfatus, us, m. 4. (affor) actus alloquendi, unde etiam alloquium, allocutio (It. *colloquio*, *discorso*; Fr. *discours*, *entretien*, *langage*; Hisp. *discurso*, *entrevimiento*; Germ. *das Ansprechen*, *Anreden*, *auch die Ansprache*; Angl. *a speaking to*, *talking or conversing with*). Est verbum Poetarum magis, quam prosæ scriptorum.

1.) Proprie. *Virg. 4. Æn. 484.* quo nunc reginam ambire furem Audeat affatu? *Stat. 3. Silv. 3. 72.* Terribilem affatu passus visusque tyrannum. *Seneca Med. 187.* Minusque nostros propius affatus pectus. *Sil. It. 17. 340.* dux ceperat ora Solvere ad affatus. *Stat. 2. Silv. 4. 7. de palliata.* affatus etiam modetateque verba Reddidit. *Id. 1. Theb. 190.* Affatu bonus. *Amartin. gratiar. act. ad Julian. 28.* Dignatus osculo oris illius divinis affatibus consecrati. *Apul. 4. Met. 11.* Multis affatibus adhortari aliquem.

II.) Impropie. 1.) Dicitur de litteris, quibus

amicos velut presentes alloquimur. *Claudian. Epist. ad Olybr. 1.* Quid reat, affatus quod non mihi dirigit illos, Nec redit alterno pollice ducta salus? 2.) Hinc apud senioris ævi scriptores etiam mandata aut rescripta principum aliquando affatus dicta sunt. *Imp. Leo Cod. Theod. 1. 26. 5.* Sacri affatus, quoscumque nostræ consuetudinis in quacumque parte paginarum scripserit auctoritas, non alio colore, nisi purpure inscriptione lustrentur. *Justinian. ibid. 5. 4. 23.* Liceat eis nostro supplicare numini, ut divinos affatus sine dubio mereantur. *Inpp. Gratian. Valent. etc. ibid. 9. 29. 4.* Nisi hoc cuiquam per divinos affatus imperator indulgeat. Adde *ibid. 7. 2. 3.*

AFFECTATĒ vel adfectate, adverb. (affectatus) nimio studio; quod in dicendo apparet (*V. AFFECTATIO 2.*). *Servius in Virg. 1. G. 8.* Pingui autem arista modo pro frumento posuit: et affectate ait pinguem aristam, cum proprie arista ab ariditate sit dicta. *Capell. 6. p. 181.* Si nihil affectate et quasi ei natura exponere videamur.

AFFECTATIO vel adfectatio, ōnis, f. 3. (affecto) est vehemens affectus, seu desiderium alicujus rei et studium ejus assequendæ (It. *brama ardente*, *cupidigia di ottenere qualche cosa*; Fr. *désir très-vif*, *passion*, *recherche*, *poursuite*; Hisp. *deseo vehementemente*, *anhelo*, *á apetencia*, *persecucion*; Germ. *das Trachten etwas zu erreichen*; Angl. *an ardent desire to obtain or accomplish any thing*). 1.) Generaliter accipitur cum in bonam, tum in malam partem. — a) In bonam partem est vehemens ac laudabile alicujus rei studium. *Seneca Ep. 89. 3.* Philosophia sapientie amor est et affectatio. *Plin. 2. Hist. nat. 20. 18. (82).* Magna cæli affectione comperit. h. e. magno, quo in cælum rapiebantur homines studio, magno inquirendi ræli studio. — In malam partem est nimis aut pravus affectus, seu cupiditas. *Plin. 11. Hist. nat. 37. 56. (154).* Tanta est decoris affectatio, ut tingantur oculi quoque. *Sueton. Tit. 9.* Convictus in affectatione imperii. *Tac. Germ. 28.* Nervii circa affectionem Germanicæ originis ultro ambitiosi sunt. *Plin. 34. Hist. nat. 2. 3. (6).* Mira circa id (res *Corinthium*) multorum affectatio fuit. h. e. nimis eo sunt delectati. 2.) Peculiariter apud Rhetores est nimium in dicendo studium, quod appareat, dicendi ratio nimis exquisita nimisque polita, quam Græci vocant *κακοζήλια*. — a) Cum Genitivo. *Sueton. Grammat. 10.* Sallustii scripta reprehendit, ut nimia prisorum verborum affectione oblita. *Quintil. 24. præfat.* Affectatio nimis subtilitatis. *Id. 11. 1. 33.* severitatis. *Id. 8. 1. 2.* unius verbi. — b) Absolute. *Quintil. 83. 56.* *κακοζήλια*, id est; mala affectatio per omne direudi genus peccat. *Id. 12. 10. 40.* Id esse affectionem et ambitiosam in loquendo jactantia. *Id. 1. 6. 40.* Sed opus est modo, ut neque crebra sint hæc, neque manifesta, quia nihil est odiosius affectione. *Id. 3. 8. 62.* Quam maxime remotus ab orni affectione. *Sueton. Tib. 60.* Affectatione nimis obscurare stilum.

AFFECTATŌ vel adfectato, adverb. (affectatus) nimio affectu, studio aut cura (It. *affettatamente*, *con affettazione*; Fr. *avec soin ou zèle*, *soigneusement*; Hisp. *afectadamente*, *cuidadosamente*; Germ. *mit aller Absicht*; Angl. *studiedly*, *too zealously*). *Lamprid. Heliogab. 17.* Ilud (nomen) affectato retinebat dum vult videri filius Antonini. *Scripius Analect. p. 45.* hoc idem adverbium legendum putat apud *Quintil. 1. 5. 8. V. CASPAR.*

AFFECTATOR vel adfectator, ōnis, m. 3. (affecto) qui vehementi affectu aliquid cupit et assequi studet (It. *chi brama ardentemente qualche cosa*; Fr. *celui qui désire vivement*, *qui recherche avec ardeur*; Hisp. *afectador*, *el qui desea*, *anhela vivamente*; Germ. *der eifrig und mit sichtbarom Streben nach etwas trachtet*; Angl. *one who has a vehement desire for any thing*). Sumitur autem — a) Raro admodum in bonam partem. *Eutrep. 10. 7.* Civilibus artibus et liberalibus studiis deditus, affectator justis amoris, quem omnino sibi et liberalitate et docilitate quesivit. *Amian. 21. 16.* Doctrinarum diligens affectator. — b) Fere semper in malam partem. *Quintil. 6. 3. 3.* Cicero non solum extra iudicia, sed etiam in ipsis orationibus habitus est nimis rursus affectator. *Id. 6. 2. 16.* Affectatores libertatis. *Id. 5. 13. 24.* regni. *Flor. 2. 6.* Primi omnium Macedones, affectator quondam imperii populus.

AFFECTATRIX vel adfectatrix, icis, f. 3. (affectator) quæ affectat et infelicitat æmulatur aliquem.

Tertull. Praescrption. 7. Sapientia humana affectat et interpellat veritatis.

AFFECTATUS vel affectatus, a, um. *V. AFPECTO.*

AFFECTÉ vel affecte, adverb. (afficio) cum affectione, seu affectu (It. *con dell'affetto o passione*; Fr. *vivement, d'une manière profondément sentie*; Hisp. *vivamente, con afecto*; Germ. *mit Affect oder Leidenschaft*; Angl. *with a strong affection or powerful feeling*). *Tertull. Anim. 45.* Oblectamur et contristamur et conteremur in somniis quam affecte et anxie et passibiliter.

AFFECTIO vel affectio, ōnis, f. 3. (afficio) est rei aut personae commutatio ratione habita alterius; bina ipsius rei aut personae constitutio, ut definit *Cic. 2. Invent. 58. 176.* Affectio est quaedam ex tempore, aut ex negotiorum eventu, aut administratione, aut hominum studio commutatio rerum, ut non tales, quales ante habita sint aut plerumque haberi soleant, habenda sint (It. *mutamento di stato e relazione, stato, disposizione, qualità, positura*; Fr. *changement dans l'état des choses ou des hommes, état, situation*; Hisp. *mutacion de l'estado de una persona o de una cosa, estado*; Germ. *die Versetzung irgend einer Person oder Sache in irgend ein Verhältniss, daher der Stand, Zustand, das Verhalten oder Verhältniss derselben*; Angl. *an affection of the mind or body, disposition*). ¶ 1. Proprie et stricto sensu. *Cic. 2. Divinat. 47. 99.* Fac in pueris referre, ex qua affectione cæli primum spiritum duxerit. h. e. ex qua cæli constitutione vel sidere. *Id. Fat. 4. 8.* Affectio astrorum valet ad quasdam res.

¶ 2. Hinc apud Rhetores affectio est ratio unius rei ad alteram. *Cic. Top. 18. 68.* In quibus spectantur hæc, numerus, species, vis, quædam etiam ad res aliquas affectio. Et *ibid. 79.* Affectio autem ad res aliquas est huiusmodi: principum commoda maiora, quam reliquorum etc. *V. AFFECTUS*, a, um. ¶ 3. Hinc est etiam quæcumque humani corporis aut animi constitutio, sive bona, sive mala, ut definit *idem Cic. 1. Invent. 25. 36.* Affectio est animi aut corporis ex tempore aliqua de causa commutatio, ut lætitia, cupiditas, metus, molestia, morbus, debilitas, et alia, quæ genere in eodem reperiuntur.

— a) De corpore. *Cic. 5. Tusc. 9. 27.* Tu vero —, qui omne bonum in visceribus medullisque condideris et definis summum bonum corporis affectione explorataque spe contineri, fortunæ aditus interclusisti? *Cæc. Aurel. 2. Tard. 12.* Plurimi deinde etiam affectiones vitæ quaerunt. h. e. *ἐκτρέφουσα*, vitæ genera. — b) Sæpius autem dicitur de motibus animi generatim, qui non sunt manentes. *Cic. 2. Invent. 5. 17.* Impulsio est, quæ sine cogitatione per quamdam affectionem animi facere aliquid bortatur, ut amor, iracundia, ægritudo, vinolentia et omnino alla (*Forc. omnia*), in quibus animus ita videtur affectus fuisse, ut rem perspicere cum consilio et cura non potuerit, etc. Et *ibid. 19.* Compositio et affectio animi. *Curt. 7. 1. 29.* Vituperamus, laudamus, miseremur, irascimur, utcumque præsens movit affectio. *Quintil. 5. 12. 6.* Quantum in animis hominum talis affectio (h. e. ira) efficiat. Adde *eumd. 11. 3. 181.* Et *Gell. 19. 12.* — c) De motibus animi constantibus manentibusque ponitur affectio pro *Γράση*. *Cic. 3. Tusc. 5. 10.* Animi affectionem luminis mentis carentem nominaverunt amentiam. *Id. 4. ibid. 13. 29.* Vitiositas (animi) autem est habitus aut affectio in tota vita inconstans et a se ipsa dissentiens. Et *ibid. § 30.* Vitia affectiones sunt manentes, perturbationes autem moventes, ut non possint affectionum manentium partes esse. Et *ibid. 15. 34.* Virtus est affectio animi constans conveniensque etc. *Id. 2. ibid. 18. 43.* Cum omnes rectæ animi affectiones virtutes appellentur. *Id. 4. ibid. 13. 29.* Affectio insipiens, distorta, prava. *Id. 3. Off. 6. 29.* Non mihi est mea vita utilior, quam animi talis affectio, neminem ut violenter commodi mei gratia. *Id. 3. Fin. 20. 65.* Ex hac animi affectione testamenta commendationesque morientium nate sunt. ¶ 4. Hinc a Jctis accipitur interdum pro voluntate, tamquam legitima animi constitutione. *Paul. Dig. 41. 2. 1.* Furiosus et pupillus non possunt incipere possidere, quia affectionem tenendi non habent. *Ulp. Dig. 5. 16. 60.* Non enim magnitudo locum a fundo separat, sed nostra affectio est. *V. Dirksen, Manuale p. 19.* ¶ 5. Et speciatim a scriptoribus, qui post Augusti sæculum floruerunt, dicitur de animo ita constituto, ut in aliquem propensus

sit ac benevolus, hoc est de affectu amoris et benevolentiae. *Plin. 8. Hist. nat. 54. 80. (216).* Simiarum generi præcipuo erga setum affectio. *Tac. 4. Ann. 15.* Egit Nero grates patribus, lætas inter audientium affectiones, qui recenti memoria Germanici, illum aspici, illum audiri rebantur. *Id. Germ. 5.* Argentum magis quam aurum sequuntur, nulla affectione animi, sed quia etc. *Justin. 24. 3.* Quos Ptolemæus cupide et ultra modum veræ affectionis amplexus, oculis diu fatigat. *Gell. 10. 18.* Virum amasse fertur ultra affectionis humanæ fidem. *Capell. 1. p. 10.* Quæ ei tantum affectionis impendit. *Inscript. apud Orell. 529. OB. SINGULAREM ERGA PATRIAM AFFECTIONEM. Inscript. apud Gruter. p. 459. 4. OB AFFECTIONEM ET PISTATEM IN SE EXIMIAM.* ¶ 6. Affectiones metonymice sunt etiam ipsi homines, in quos amor et benevolentia nobis est. *Cod. Theod. 13. 9. 3.* Affectiones naviculariorum. h. e. eorum mulieres et filii. Adde *Cod. Justin. 11. 5. 3.* — NB. Affectiorem pro affectione, h. e. vehementi affectu ad rem aliquam, usurpari ait *Salmas. a Vulcat. Gallie. in Avid. Cass. 1. Affectiorem tyrannidis latuisse*; sed non est constans lectio: quemadmodum neque in loco *Servii ad Virg. 3. Æn. 209.* ubi ait affectores stupri positum esse pro affectores: Utroque enim loco alii et affectionem et affectores habent.

AFFECTIÖSE vel affectiosus, adverb. (affectiosus) cum affectu, amanter. Est *Servii ad Virg. 9. Ecl. 27.* Hæc *Forcellinus*. Sed recentiores Editi. rectius legunt affectuose.

AFFECTIÖSUS vel affectiosus, a, um, adject. (affectio). — a) Qui affectionem habet. *Tertull. Anim. 19.* Mirum satis, ut infantia naturaliter animosa sit, non habens animum, et naturaliter affectiosa sit, non habens intellectum. — b) Item est voluntarius. *Ennod. Opusc. 4. p. 1034.* A. Illa affectiosam servavit pudicitiam, non coactam. h. e. spontaneam, quippe quam amabat.

AFFECTITO, as. Verbum a Lexico expungendum, occurrit enim tantum in *Not. Tir. p. 36.*

AFFECTIVUS, a, um, adject. (affectus) qui affectum indicat. *Priscian. 17. p. 1034.* *Putsch.* Verba voluntaria, il est affectiva, quoque videmus solere infinitis adungi, ut *nolo legere, cupio scire, studeo discere.*

AFFECTO vel affecto, as, avi, atum, are, a. 1. Part. *Affectans B. 1. a. et 2.*; *Affectatus B. 1. a. et 3.* et in fin.; *Affectandus B. 1. a.* — Affecto est anxie et cum affectu exquiri, appello et consequi conor; et generatim, ut ait *Paul. Diac. p. 2. 4. Müll.* Affectare est primum animum ad faciendum habere.

A) De corporeis vel inanimis. ¶ 1. Usurpatur fere cum Accusativo viam aut iter aliquo vel ad aliquem vel ad aliquam rem, et significat ingredi, insistere, moliri viam; idque cum affectu, seu voluntate prompta et studio; et fere translate occurrit. — a) Cum eis tantum Accus. *Plaut. Men. 4. 3. 12.* Ut me defraudes, ad eam rem affectas viam. *Ter. Phorm. 5. 7. 71.* Hi gladiatorio animo ad me affectant viam. *Id. Heaut. 2. 3. 60.* Nam disciplina est eisdem munerarier ancillæ primum, ad dominas qui affectant viam. h. e. qui cupiunt dominarum amorem sibi conciliare. *Cic. Rosc. Am. 48. 140.* Quæ quidem dominatio — quam viam munit, quod iter affectet (*Forc. cum al. leg. quo*), videtis, ad finem, ad iusjurandum, ad iudicia vestra etc. *Id. 1. Leg. Agr. 2. 5.* Videte nunc quo affectent iter, apertius quam antea. *V. Klotz ad h. l. Fol. 2. p. 830.* *Virg. 4. G. 562.* Per populos dat jura viamque affectat Olympo. h. e. magno studio magnaue alacritate Olympum adire contendit: ubi *Philargyrius* interpretatur intendit. — b) Sequenti ut *Plaut. Aulul. 3. 6. 37.* Video quam rem agat: ut me deponat vino, eam affectat viam. h. e. id vehementer conatur, ut me inebriet. ¶ 2. Hinc est etiam assequi, contendere, ut aliquid assequamur, tentare, magno studio audere, et occurrit — a) Absolute omnino. *Virg. 3. Æn. 670.* Verum ubi nulla datur dextra affectare potestas. *Klotz* ita legit cum *Heyn.*, et dextra nominativum a dexter esse affirmat, sensum vero hunc: Verum ubi nulla prospera occasio, nulla copia fuit fugientes assequi etc. Sed *Forcellinus* cum *Servio*, *Pierio* aliisque legit dextram affectare, h. e. anxie quadam aviditate dexteram iungere et cupide extendere. — b) Translate affectare ad aliquid idem est ac aspirare. *Firmic. 5. Mathes. præfat.* Ne solum hoc opus extitisse videatur, ad quod Romanum non

affectasset ingenium. — c) Cum Infinito. *Plaut. Bacch. 3. 1. 9.* Tua flagitia et damna, quibus patrem et me teque amicosque omnes affectas tuos ad probrum, damnum, flagitium appellere una et perdere. *Ovid. 2. Art. am. 59.* Non ego sideres affecto tangere sedes. *Sil. It. 4. 138.* Dum prima deus affectat decerpere pugna. Adde *Stat. 1. Theb. 132.*, et *Quintil. 10. 1. 97.* et *5. 10. 28.* — d) Apud serioris ævi scriptores affectare aliquid est moliri, procurare. *Cæc. Aurel. 3. Acut. 21.* Asclepiades vero — affectans vomitum ex rapaci haustu transvolatis potionibus, eadem die lavat ægrotantes et vino potat. *Id. 2. ibid. 37.* Si non fuerit naturaliter frigidus locus, hoc affectabimus specularia detrahentes.

B) Hinc de moralibus et intellectualibus; affectare ¶ 1. Generatim est animum in rem intendere, quam assequi conamur, anxie et cum affectu appetere, arcessere: et occurrit cum in bonam, tum in malam partem. — a) In bonam partem. *Cic. 4. Herenn. 22. 30.* Nam hic est in quibusdam verbis quædam similitudo non tam affectanda, quam illæ superiores, sed tamen adhibenda nonnunquam. *Nep. Attic. 13. 5.* Omni diligentia munditiem, non affluentiam affectabat. *Fal. Max. 8. 7. 1. exl.* Cum Demosthenes artis, quam affectabat, primam litteram dicere non posset. *Ulp. Dig. 1. 1. 1.* Veram philosophiam, non simulatam affectantes. *Plin. 7. Hist. nat. 1. 1. (8).* Nullas duas in tot millibus hominum indiscretas effigies existere; quod ars nulla in paucis numero præstet affectando. h. e. majoribus, quibus potest, conatibus. *Stat. 5. Silv. 2. 98.* Nec tantum pietas, sed protinus ardua virtus Affectata tibi. h. e. vehementer et studiose appetita. *Quintil. 3. 8. 61.* Affectare magnificentiam verborum. *Gell. 17. 20.* elegantiam Græcæ orationis verbis Latinis. — Hinc etiam affectare spem legimus apud *Liv. 28. 18. sub fin.* Potiundæ Africae spem affectans. *Ovid. 5. Met. 377.* nam spes affectat easdem (virgo). — b) Sæpius in malam partem accipitur pro nimio aut pravo affectu aliquid vehementer cupere et assequi studere, infeliciter imitari. *Ovid. 3. Amor. 8. 51.* Qua licet, affectas cælum quoque. Adde *1. ibid. 1. 14.* *Curt. 4. 7. 31.* Affectare immortalitatem. *Plin. 17. Hist. nat. 1. 1. (9).* diligentiam in supervacuis. *Id. 9. ibid. 35. 56. (114).* Uniones affectant et pauperes feminæ. *Tac. 2. Hist. 63.* Affectare famam clementiæ. *Id. ibid. 91.* rumore in plebis. *Id. 14. Ann. 16.* studium carminum. *Plin. Paneg. 20.* Affectata aliis castitas, tibi ingenua et innata, interque ea, quæ imitare non possis. h. e. alii ut casti viderentur, summa cura laborarunt nec obtinuerunt; tibi sine studio castitas a naturæ inest. *Sueton. Vesp. 23.* Maxime tamen dicitur in deformibus lucris affectabat, ut invidiam aliqua cavillatione dilueret. *Quintil. 3. 11. 20.* Affectare plausum. *Id. 11. 3. 26.* crebrum anhelitum. *Stat. 11. Theb. 539.* cruorem alicujus. *Ulp. Dig. 48. 5. 23.* Quod si non affectavit, sed dum adulterum occidit, profugit filia etc. h. e. de industria non consensit in fugam filiae. ¶ 2. Hinc, si de re publica agitur, affectare est captare, nimia aperta arte quærere, ad se trahere. *Sall. Jug. 70.* Civitates formidine, aut ostentando præmia affectare. Adde *Tac. 4. Hist. 66. Id. ibid. 17.* Galliarum societatem Civilis arte donisque affectabat. *Liv. 7. 3. 9.* Bellum Hænicum affectans delectu acerbo juventutem agitavit. *Id. 29. 6. 2.* Spes autem affectandæ ejus rei (h. e. *Lorris expugnandæ et capiundæ*) ex minima re affulsit. *Fellej. 2. 39.* Affectare Gallias et amittere. *Tac. Germ. 39.* Gallias. *Flor. 2. 2. 3.* Siciliam. — Item affectare de iis quoque ponitur, quæ perduellionis crimen constituunt, in quibus Cicero aliquæ classici scriptores appetere potius dixerunt. *Sall. apud Augustin. 3. de Civ. Dei 17.* Affectare dominationes. *Liv. 1. 46.* et *Curt. 4. 6. 4.*, *6. 10. 22.* et alibi sæpe: regnum. *Curt. 10. 10. 14.* fastigium regium. *Seuton. Cæs. 79.* Infamiam affectati regni nominis discutere. *Ovid. 4. Pont. 8. 59.* Sic affectantes celestia regna Gigantes. Adde *1. Met. 151. Id. 1. Amor. 1. 14. de Cupidine:* Sunt tibi magna, puer, nimiumque potentia regna; Cur opus affectas, ambitiose, novum? *Liv. 1. 50.*, *Curt. 4. 14. 21.*, *Fal. Max. 5. 8. 2.* et *Tac. Agric. 7.* Affectare imperium. *Quintil. 9. 2. 81.* tyrannidem. *Tac. 4. Hist. 23.* studia militum spe successionis. — Hinc in re venerea affectare est concubium appetere, ut notat vetus interpret *Horatii* ad *1. Sat. 2. 35.* *V. vocem sequent.* Affectata femina. *V. ASSECTOR* in fin. ¶ 3. Item apud Rhetores usurpatur de stylo, qui majori quam par est cu

ra et studio conquisitus est et elaboratus. *Quintil.* 8. *præfat.* 18. Affectare decus in dicendo. *Id.* 9. 3. 4. nimium aliquid. *Id.* 3. 8. 58. In verbis affusorem cultum. *Id.* 8. 2. 12. famam eruditionis. *Id.* 14. 3. 10. Imitationem antiquitatis. Hinc *Part. præter. pass.* Affectatus, a, um, adjective occurrit. *Quintil.* 10. 3. 10. Affectata et parum naturalia. *Id.* 3. 11. 21. Subtilitas affectata. *Id.* 9. 3. 54. Apertior ars et magis affectata. — *NB.* Comparat. Affectatus cum vet. *Id.* etiam *Forcellinus* legebat apud *Quintil.* 12. 11. 45. Dandum putant nonnihil esse temporibus atque auribus, nitidius aliquid atque affectatus postulantibus. *Recentiores tamen Editt. rectius exhibent affectus.* — Passive affectari morbo est morbo affectum esse, apud *Liv.* 29. 10., ut quidam leg. ex optimis lib. Alii tamen afflictiari.

AFFECTOR vel affector, aris, atus sum, ari, dep. 1. idem quod affecto, anxie appeto. — a) Cum Accus. tantum. *Varro* apud *Diomed.* 1. p. 377. *Putsch.* Affectatus est regnum. *Cassiod.* 8. *Variar.* 20. Respicie in illo odium publicum, et tu amorem affectare cunctorum. — b) Cum Accus. et præp. ad, ita ut *Forcellinus* visum sit passiva significatione, pro affici seu disponi ad concubitum. *Apul.* *Herb.* 15. de satyrio: Si quis ad mulierem non poterit affectari, obligatus. Et mox: Per triduum sumes, ad mulierem affectaberis continuo.

AFFECTOR, oris, pro Affectator, videtur falsa lectio. *F. AFFECTIO* in fin.

AFFECTUOSE vel affectuose, adverb. (affectuosus) Comp. *Affectuosius*. Est magna animi propensione, cum affectu et amore (It. *con affetto, affectuosamente*; Fr. *affectueusement, gracieusement*; *Hisp.* *affectuosamente*; Germ. *mit voller Zuneigung*; Angl. *kindly, affectionately*). *Cassiod.* 5. *Ep.* 4. Dicam libere, dicam affectuose, quod sentio. *Id.* 8. *Variar.* 1. Magis affectuosius tractandus est qui ad regni causas innocens invenitur. *Sidon.* 4. *Ep.* 11. Fratrem affectuosissime observans. Adde *Servium* ad *Virg.* 9. *Ecl.* 27., ubi al. *affectiose*.

AFFECTUOSUS vel affectuosus, a, um, adjct. (affectus, us) amoris et affectus plenus (It. *affectuoso*; Fr. *affectueux, tendre*; *Hisp.* *affectuoso, amoroso*; Germ. *voll von Neigung oder Liebe*; Angl. *kind, friendly, affectionate*). *Macrobd.* 2. *Salurn.* 11. Piam affectuosamque rem fecisse. *Cassiod.* 5. *Ep.* 2. Affectuosa salutio. Alii leg. affectuosissima. *Tertull.* 5. *contra Marcion.* 14. Amore fraternitatis invicem affectuosi. *φδιστοί*.

AFFECTUS vel affectus, a, um. *F. AFFICIO*.

AFFECTUS vel affectus, us, m. 4. (afficio) idem ferre quod affectio, seu quaecumque animi aut etiam corporis in bonine constitutio vel habitus, ab externis rebus lacessitus atque allatus (It. *affezione, affetto*; Fr. *état produit par l'impression des choses extérieures, disposition, affection*; *Hisp.* *afecion, disposicion*; Germ. *der durch Einfluss oder Einwirkung von Aussen hervorgerufene Zustand, die herbeigeführte Disposition eines menschlichen Individuums*; Angl. *affection, disposition, constitution*). — 1. Proprie et stricto sensu — a) Raro admodum affectus dicitur de constitutione corporis præcipue mala, quales sunt morbi. *Cels.* 2. 15. In quibus affectibus ea quoque genera exercitationum necessaria sunt. *Id.* 3. 18. Supersunt alii corporis affectus, qui huic (febri) superveniunt. — b) Sæpius generatim de animi constitutione vel motu, sive bono, sive malo. Raro tamen de manente animi affectione, ut apud *Cic.* 5. *Tusc.* 16. 47. Qualis cujusque animi affectus esset, talem esse hominem: qualis autem homo esset, talem ejus esse orationem: orationi autem facta similia, factis vitam. Affectus autem animi in bono viro laudabilis. *Quintil.* 6. 2. 9. Affectuum duæ sunt species: alteram Græci πάθος vocant, quam nos vertentes recte ac proprie affectum dicimus: alteram ὁρμή, cujus nomine, ut ego quidem sentio, caret sermo Romanus; mores appellantur. *Ovid.* 8. *Met.* 473. dubiis affectibus errat, inque vicem ponit positamque resuscitat iram. *Id.* 4. *Trist.* 3. 31. nec dicere possum Affectum quin te mentis habere velim. *Id.* 5. *ibid.* 2. 8. Affectusque animi, qui fuit ante, manet. *Id.* 7. *Met.* 147. Quod licet, affectu tacito lætaris. *Curt.* 7. 1. 24. Militantium nec indignatio, nec lætitia moderata est: ad omnes affectus impetu rapiuntur: vituperamus, laudamus, miseremur, utcumque præsens movit affectio. *Plin.* 34. *Hist. nat.* 8. 19. (70). Spectantur et duo signa ejus diversos affectus exprimentia. Nentis matrone et meretricis gaudetis. *Ser-*

vius in *Virg.* 2. *Æn.* 41. Omnis affectus tribus rebus ostenditur, vultu, voce, gestu. *Quintil.* 1. 11. 2. Affectus amoris, avaritiæ, metus. *Id.* 6. 2. 9. Affectus concitati, milites atque compositi, vehementer commoti, lenes etc. *Id.* 5. 13. 1. mitiores. *Id.* 10. 1. 101. dulciores. *Id.* 11. 3. 61. veri, ficti et imitati. *Id.* 6. 2. 7. et 1. 10. 25. Movere affectus. *Id.* 11. 3. 58. Inducere judicem in affectus. *Id.* 3. 4. 15. Affectus concitare, componere. *Id.* 6. 2. 9. Occupari affectibus. *Id.* 11. 3. 176. Versare aliquid per omnes affectus. *Id.* 6. 2. 9. Continuum affectum nonnullæ materiæ desiderant. — 2. Item generatim apud *Jctos* ponitur pro deliberata voluntate, tamquam legitima animi constitutione. *Labo Dig.* 44. 7. 54. In omnibus rebus, quæ dominium transferunt, concurrat oportet affectus ex utraque parte contrabentium. *Ulp. Dig.* 43. 4. 1. Hoc edicto neque pupillum, neque furiosum teneri constat, quia affectu carent. *Paul. Dig.* 3. 5. 19. § 2. Erit igitur negotiorum gestorum actio, quia gerendi negotii mei habui affectum. *V. Dirksen, Manuale* p. 19. et AFFECTIO 4. — 3. Speciatim, præcipue plur. num., dicitur de pravis animi motibus (It. *passione*; Fr. *passion*; *Hisp.* *pasión*; Germ. *Leiden-schaft, Begierde*; Angl. *passion*). *Curt.* 4. 5. 3. Vereri ne — inani ac puerili mentis affectu efferret. *Seneca Ep.* 75. 10. Affectus sunt motus animi improbabiles, subiti et concitati, qui frequentes neglectique fecere morbum. Adde *ibid.* § 8. et 9. *Plin. Paneg.* 79. Cohibere affectus. — Hinc et pro desiderio et cupiditate. *Juvenal.* 12. 10. Si res ampla domi similisque affectibus esset. — 4. Item peculiariter est etiam animi proclivitas in aliquid, vehemens ejusdem cupido, amor et benevolentia, præcipue sing. num. *Sueton. Tit.* 8. Non modo principis sollicitudinem, sed et parentis affectum unicum præstitit. *Plin.* 2. *Ep.* 1. Quod ille, tutor mihi relictus, affectum parentis exhibuit. *Inscript.* apud *Orell.* 775. hoc pietatis syæ affectu. *Plin.* 3. *Ep.* 10. plur. num.: Neque enim affectibus meis uno libello carissimam mihi et sanctissimam memoriam prosequi satis est. — 5. Item metonymice pro iis, quos omni affectione prosequimur, h. e. liberis et propinquis. *F. AFFECTIO* 6. *Lucan.* 8. 132. tenuit nostros hac obside Lesbos Affectus: hic sacra, domus carique penates: Hic mihi Roma fuit. *Apul.* 2. de dogm. *Plat.* 22. Carissimis orbatus affectibus. *Capitolin. Antonin. philos.* 24. Non est satis motus defensione Cassii, nec in ejus affectus sævit. *Id. Marimin.* 23. Milites, quorum affectus in Albano monte erant. h. e. παῖδες καὶ γυναικες, ut *Herodian.* 85. plenius dixit.

AFFERO vel adfero, fers, tili, latum, ferre, act. 3. (ad et ferre). Part. *Afferens* III. 1. a.; *Allatus* II. 5. b.; *Allatus* III. 1. b.; *Afferendus* III. 2. a. Proprie est aliquid, et præcipue quod collectum est, ad locum aliquid ferre. *F. Homonym.* in fin. (It. *recare, portare*; Fr. *apporter, amener*; *Hisp.* *traer, llevar, conducir*; Germ. *herbeibringen*; Angl. *to take, bring, carry*). Quoniam hoc verbum latissime patet et dicitur fere de quacumque re, ejusdem significationes ad tria summa capita redigendas esse censuimus: itaque afferre est I. aliquid ad locum aliquid ferre; II. aliquid afferendo bonis aut rei statum constitutionemque mutare; III. rem alios docere.

I.) Afferre est aliquid ad locum aliquid ferre; et usurpatum cum de corporeis, tum de abstractis. — 1. Cum de corporeis usurpatum est verbum locale, quod significat et motum et actionem, quibus rem aliquam (aut interdum etiam hominem, ambulandum viribus destitutum) a loco ad locum portamus: et quidem — a) Absolute. *Ennius* apud *Cic.* 1. *Divinat.* 20. 40. Excita quum tremulis anus attulit artubus lumen. *Plaut. Asin.* 1. 3. 87. Modo tecum argentum afferto, facile patiar cetera. *Lucret.* 5. 745. Tandem bruma nivem affert pigrumque rigorem. *Horat.* 2. *Sat.* 8. 42. Afferitur squillas inter niurena natantes In patina porrecta. *Curt.* 8. 3. 13. Ergo rex certior factus humanum caput afferre cum etc. *Id.* 6. 11. 34. Ipsum, quia ingredi non poterat, jussit afferri. — b) Addito termino aut persona, ad quam res affertur, per Accus. et præp. ad aut in, aut raro admodum per Accus. sine præp., aut denique per Adverbia localia. — Per Accus. et præp. ad aut in. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 46. 63. (129). Cibum — pede ad rostrum, veluti manu, afferens. *Nep. Paus.* 5. 3. Dicitur eo tempore matrem Pausaniæ virisse comque — ad filium claudendum lapidem ad introitum ædis attulisse. *Liv.* 41. 16. 4. Sed inde mortuus Romam allatus (*Cn. Cornelius*) et fu-

nere magnifico elatus sepultusque est. *Plaut. Asin.* 1. 3. 78. Atque ea lege, si alius ad me prius attulerit (viginti minas), tu vale. *Liv.* 2. 36. 6. Consensu inde haud dubio omnium — in forum ad consules lecticâ affertur. *Cic. Rab. perd.* 9. 25. Nunquam profecto istam imaginem — in Rostra atque in concionem attulisses. Cf. 2. infra. — Per Accus. sine præp., quod raro. *Apul.* 5. *Met.* 3. Tunc modulata multitudinis conferta vox aures ejus affertur. — Per Adverbia localia. *Horat. Epod.* 9. 33. Capaciores affer huc, puer, scyphos. *Nep. Ages.* 8. 3. Hujus de adventu fama cum ad regios esset perlata, celeriter munera eo cujusque generis sunt allata. *Curt.* 4. 7. 9. Eo legati Cyrenensium dona attulere, pacem — petentes. — c) Addito termino aut persona, a qua res aliquo affertur, per Ablat. et præp. ab vel ex, aut per Adverbia localia. — Per Ablat. et præp. ab vel ex. *Liv.* 22. 11. Litteræ allatæ ab urbe. *Id.* 7. 31. et *Quintil.* 4. 5. 4. Domo aliquid afferre. *Ter. Phorm.* 1. 2. 99. Sed epistolam ab eo allatam esse audivi modo. *Cic.* 1. *Att.* 9. 1. Nimium raro nobis abs te litteræ afferuntur. *Id. pro leg. Manil.* 2. 4. Equitibus Romanis — afferuntur ex Asia quotidie litteræ etc. *Id. ibid.* 9. 25. Quæ (calamitas) tanta fuit, ut eam ad aures (Lucullus) imperatoris non ex prælio nuntius, sed ex sermone rumor afferret. — Per Adverbia localia. *Cic.* 7. *Att.* 13. b. § 7. Quid illinc afferatur. Cf. *Liv.* 41. 16. 4. supra sub d. *Plaut. Asin.* 4. 1. 21. Aut quod illa dicat per ege allatam epistolam. — d) Si agitur de persona, cui aliquid usui, dono etc. affertur, ea non modo per Accus. et præp. ad, sed sæpius per Dativum effertur. *Ter. Eun.* 1. 2. 43. Nam hic quoque bonam magnamque partem ad te attulit. *Id. Heaut.* 2. 1. 11. Magis nunc me amicæ dicta stimulant: Da mihi atque affer mihi. *Piso* apud *Gell.* 6. 9. Cn. Flavius — sellam curulem jussit sibi afferri. *Cic.* apud *Macrobd.* 2. *Salurn.* 12. Allatus est Scipionem acipenser. *Id. Senect.* 16. 55. Curio ad focum sedentem magnum auri pondus Samnites cum attulissent, repudiati sunt. *Id.* 6. *Att.* 8. 1. Cænantibus pridie Idus nobis — Statius a te epistolam brevem attulit. — *NB.* Hæc pertinent et illæ dicendi rationes se afferre aliquid, pedem afferre aliquid, afferri aliquid, quæ apud Poetas tantum occurrunt et significant ire, se conferre. *Plaut. Asin.* 3. 4. 6. Ejus jussu nunc huc me affero. *Ter. Andr.* 4. 5. 12. Illud auspicio huc me attuli. *Quædam* et: præcipue recentiores, leg. appuli. *Virg.* 8. *Æn.* 477. talis huc te poscentibus affer. *Id.* 3. *ibid.* 345. sese a mænibus heros Priamides multis Helenus comitibus offert. Adde *ibid.* 310. *Catull.* 14. 21. abite Il-luc, unde malum pedem attulisti. h. e. unde venisti. *Al. leg. tulisti.* *Virg.* 7. *Æn.* 216. sine præp. ad: Consilio hanc omnes animisque volentibus urbem Afferimur. *Id.* 6. *ibid.* 531. Sed quis te vivum censeat, age fare vicissim, Attulerint. — 2. Absolute usurpatum et de arboribus pro producere, eignere. *Varro* 1. *R. R.* 8. 6. Vitis, quæ ostendit se afferre uvam. Adde *ibid.* 3. 2. et *Colum.* 3. *R. R.* 2. 28. *Colum.* 2. *ibid.* 17. 3. Quia talis ager post longam desidiam lætas segetes offert. *Id.* 11. *ibid.* 2. 11. Sureuli, qui primum florem afferunt. *Id.* *ibid.* 3. 29. Planæ quoque sinapis prima hieme translata plus cymæ vere afferunt. *Cic.* 1. *Off.* 15. 48. Agri fertiles, qui multo plus afferunt, quam acceperunt. *Recent. Editt. leg.* efferrunt. *Id.* 2. *Nat. D.* 63. 158. similiter. Quid enim oves aliud afferunt, nisi ut earum villis confectis atque contextis homines vestiantur? — 3. Cum abstractis modo absolute, modo cum aliquo casu. — a) Absolute. *Ter. Andr.* 1. 2. 18. Nunc hic dies aliam vitam affert. alios mores postulat. *Cic.* 1. *Tusc.* 49. 117. Si supremus ille dies non extinctionem, sed commutationem affert loci. *Ter. Andr.* 1. 4. 8. Opperiari, ut sciam nunc quidnam hæc turba tristitiæ afferat. *Cic. Orat.* 20. 66. Nam etiam poeta quæstionem attulerunt, quidnam esset illud etc. *Id.* 1. *Tusc.* 3. 6. Si quid oratoris laudis nostra attulimus industria. *Id.* 2. *Orat.* 38. 159. Quod et multa reperit — et genus sermonis affect non liquidum, non fusum ac produens, sed exile etc. Adde 3. *ibid.* 12. 45. *Id.* 3. *Tusc.* 16. 35. Medicinam afferre. *Nep. Iphicr.* 1. multa nova in re militari. *Liv.* 10. 8. 7. Ne fastidieritis nos in sacerdotum numerum accipere: multa nobiscum decora afferimus, immo omnia eadem, quæ vos superbos fecerunt. *Quintil.* 11. 2. 46. Ut illa, quæ dicimus, non domo attulisse, sed ibi protinus sumpsisse videamur. — b) Cum Accus. et præp. ad. *Plaut. Amph. prol.* 32. Propterea pace advenio et pacem ad

vos affero. *Cic. 2. Phil. 29. 72.* Ego ad illum belli civilis causam attuli. *Id. 7. Fam. 17. 2.* Itaque — quæ ad te ultro attulerim; meminisse te credo. *Id. 12. Att. 38. 3.* Ut aium vacuum ad res difficiles scribendas afferam. *h. e. applicem. Id. Mil. 1. 1.* Esi vereor ne turpe sit — me ad ejus causam parem animi magnitudinem afferre non posse. — c) Cum Accus. et præp. in. *Cic. 9. Phil. 2. 4.* Qui primus in eam familiam — attulit consulatum. *Id. Cluent. 33. 91.* Afferre causas in judicium. *Id. 2. Att. 1.* auctoritatem in judicium. *Id. Mur. 28. 59.* potentiam in judicium. *Ovid. 12. Met. 5.* bellum in patriam. *Cic. 1. Off. 7. 22.* utilitates in medium. — d) Cum Dativo si res affertur quæ alicui est commodum aut incommodo latissima tamen significatione. *Ter. Phorm. 3. 20.* Vide opis si quid potest afferre huic. *Cic. 2. Divinat. 2. 6.* Ac mihi quidem explicandæ philosophiæ causam attulit gravis casus civitatis. *Id. Mur. 1. 1.* Eaque res vobis populoque Rom. pacem, tranquillitatem, otium concordiamque afferat. *Plaut. Asin. 3. 1. 29.* Salvare me jubet, cui tu abiens offers munerem. *Ter. Adelph. 5. 3. 47.* Solum unum hoc vitium senectus offert hominibus. *Cic. Cluent. 60. 168.* Ut cui innocentem memor tuus calamitatem et falsum crimen afferret. *Id. 2. Nat. D. 3. 7.* Qui risus, classe devicta, multas ipsi Claudio lacrimas, magnum populo Rom. claudum attulit. *Id. 3. Orat. 13. 50.* Ut oratio, quæ lumen adhibere rebus debet, ea obscuritatem et tenebras afferat. *Id. Mil. 1. 1.* Ea præsidia non afferunt oratori aliquid. *ne etc. Cæs. 3. B. G. 60.* Magnam tamen hæc res illis offensionem et contemptumque ad omnes attulit. ¶ 4. Hinc afferre occurrit etiam pro conducere, conferre, prodere. — a) Sæpius cum Arcus. et præp. ad. *Cic. 2. Fin. 27. 87.* Negat Epicurus diuturnitatem temporis ad beate vivendum aliquid afferre. *Id. 1. Off. 44. 155.* Qui ipsi quidquid ad republi. attulimus, si modo aliquid attulimus. *Id. Arch. 6. 12.* Ut ubi possint ex his (studiis) neque ad communem affere fructum etc. — b) Absolute. *Cic. Planc. 10. 21.* Aliquid præterea, — timide dicam, sed tamen dicendum est — aliquid attulimus etiam nos. ¶ 5. Hinc etiam in pluribus dicendi modis afferre usurpatur de iis quæ afferuntur ut prævum finem assequamur, sive ut alios aliquomodo afficiamus, qui finis præcipue spectatur. — a) Huc pertinent locutiones dentes afferre in aliquem, et sæpius manus afferre alicui, quæ locutiones significant petere, adoriri. *Favro 2. R. R. 9. 9. 11.* — in dominum dentes afferunt (canes). *h. e. dentibus ipsos dominos petunt. Cic. Cæcin. 17. 49.* Nunc — hoc intelligamus necesse est cum detrudi, cui manus afferantur? *Id. 3. de republ. 17. 27.* Contra autem qui sit improbius, — manus ei detrugæ afferantur, effodiatur oculi. *Id. Quint. 27. 86.* Domino a familia sua manus allatas esse ante suos læres familiares. *Adde eumd. 7. Verr. 24. 60.* et *Ant. D. Hisp. 42. 4.* Plancus apud *Cic. 10. Fam. 23. 4.* Qui quidem — manus, quas justius in Lepidi periculis armasset, sibi afferre conatus est. *h. e. se occidere. — Et sine Dativo. Cic. 3. Verr. 26. 67.* Jactatur domi suæ vir primus et honestissimus: pro se quisque manus offert. *h. e. ad pugnam. Forcellinus cum aliis interpretatur opem fert. Nep. Timol. 1. 4.* Ipso non modo manus non attulit, sed ne aspicere quidem fratrum sanguinem voluit. — Et de rebus quoque. *Cic. 3. Verr. 18. 47.* Hinc tu templo manus impias ac sacrilegas afferre conatus es? *h. e. ad illud spoliandum. Id. 2. Off. 15. 54.* Afferre manus bonis alienis. *h. e. alienum rapere. — Denique translate. Cic. 3. Att. 15. 2.* Afferre manus suis vulneribus. *quod paullo ante dixerat scindere dolorem suum, h. e. vulnera aperire et renovare. — b) Afferre vim* ponitur de violentia, quæ alicuius vitæ inferitur. *Cic. Cæcin. 22. 61.* Si reperientur ita parati fuisse, ut vim vitæ aut corpori potuerint afferre. *Liv. 9. 16.* Quoniam se pacto paucos et infirmos crederet præsidio tam valido et armato vim allaturos. — Item de violentia quæ virgini fit. *Cic. 3. Verr. 26. 67.* Ubi intellexit — id parari, ut filie suæ vis afferretur. *Id. 2. Legg. 4. 10.* Sex. Tarchinius vim Lucretiæ — attulit. — Item de morali et intellectuali violentia. *Cic. 2. Legg. 7. 16.* Ut, illa, credo, nefaria senatusconsultum gerent, vim afferbam senatui. *Adde Ant. 8. 26. Id. 2. Acad. (pr.) 36. 117.* Quod si geometricis rationibus non est crediturus, quæ vim afferant in docendo etc. — c) Huc accedunt et similia. *Cic. 7. Verr. 45. 118.* Afferre mortem alicui uno letu. *Adde 2. Divinat. 29. 62. Id. 2. Fin. 9. 27.* interitum alicuius rei.

Id. Vatin. 10. 24. Afferre necem alicui suis manibus. *Sed tamen Orell. legit offerre. Adde Plin. 17. Hist. nat. 24. 37. (228).* *Cic. Rab. perd. 9. 25.* pestem alicui. *Plin. 17. Hist. nat. 28. 40. (75).* pestilentiam. *Cic. 2. Off. 3. 10.* perniciem vitæ hominum. *Id. 2. Nat. D. 3. 7.* cladem populo Romano. *Cælius apud Cic. 8. Fam. 10. 1.* periculum alicuius dignitati. *Cic. 2. Off. 22. 76.* finem alicuius rei. *Id. Cluent. 60. 168.* et *Cæs. 1. B. C. 82.* calamitatem. *Colum. 1. R. R. 2.* jacturam.

II.) Afferre usurpatur etiam de re, quam afferendo rei aut personæ constitutionem mutamus, sive alia, quam antea, qualitate afficimus: idque — a) Raro de inaninis. *Plin. 13. Hist. nat. 1. 2. (17).* Alioquin nimiam amaritudinem offert (myrrha). *Id. 15. ibid. 2. 3. (7).* Vetustas oleo tadium offert. *h. e. malum saporem inducit. — b) Sæpius de personis: et quidem cum de lætis, tum de tristibus, ut apud Cic. 3. Tusc. 16. 34.* Quæ (lex vitæ) non hoc offert, ut semper mercedem, sed ut nunquam. — De lætis. *Cic. 1. Off. 1. 1.* Afferre adjumentum alicui. *Id. 7. Att. 13. 6. § 7.* alicui aliquantum animi. *Id. 1. Fin. 11. 37.* consecutionem voluptatis. *Id. 15. Att. 1.* consilium alicui. *Id. 10. ibid. 4. 6.* consolationes alicui malo. *Id. 1. Off. 20. 69.* constantiam, dignitatem. *Id. 7. Fam. 1. et Brut. 3. 13.* delectationem. *Quintil. 2. 13. 11.* gratiam et delectationem. *Cic. 10. Fam. 4.* excusationem. *Justin. 27. 1. 10.* favorem. *Plin. 10. Ep. 2. 1.* gaudium. *Plin. 26. Hist. nat. 11. 69. (111).* hilaritatem. *Cic. 4. Tusc. 22. 49.* lætitiæ sociis. *Id. 5. Fin. 1. 2.* memoriam. *h. e. in mentem revocare. Ernestus vero suspicatur legendum offerre. Plin. 25. Hist. nat. 2. 5. (12).* oblivionem tristitiæ. *Cic. 2. Off. 13. 48.* opinionem populo. *h. e. inducere populum ad credendum. Id. 1. Fin. 14. 47.* pacem animis. *Ovid. 12. Met. 146.* requiem. *Colum. 5. R. R. 10.* salubritatem. *Cic. 4. Fam. 3.* salutem. *Cic. 3. Tusc. 27. 65.* sedationem iræ. *Id. Amic. 27. 104.* solatium. *Cic. 1. ad Q. fr. 1.* spem decessionis. *Id. 3. Off. 6. 30.* utilitatem. — De tristibus. *Ter. Heaut. 4. 3. 2.* Aegritudinem afferre alicui. *Cic. 1. ad Q. fr. 1. 11. § 33.* acerbitatem. *Id. 3. Tusc. 25. 59.* angorem generi humano. *Id. 2. Phil. 45. 116.* consuetudinem serviendi. *Id. Cluent. 60. 168.* et *Rab. Post. 10. 27.* crimen alicui. *h. e. crimini dare. Id. 7. Att. 5.* curam alicui. *Nep. Agr. 8.* deformitatem. *Cæs. 1. B. C. 11.* desperationem. *Id. 1. ibid. 82.* et *Nep. Att. 2.* decurionem. *Cic. Sull. 1. 3.* dolorem. *Id. Rosc. Am. 5. 13.* egestatem et luctum. *Id. Quint. 7. 9.* errorem. *Id. Mur. 9. 21.* fastidium alicui. *Id. 12. Att. 14.* laborem. *Propert. 1. 6. 93.* labores. *Cic. 2. Nat. D. 3. 7.* et *Id. 14. lacrimas. Id. 7. Verr. 25. 63.* metum alicui. *Id. Sext. 61. 129.* moram. *Ter. Hec. 3. 2. 9.* et *Cic. 7. Fam. 13.* molestiam alicui. *Id. 10. Phil. 1. 2.* necessitatem dicendi. *Plin. 25. Hist. nat. 2. 6. 17.* pavorem aquæ potusque omnis odium. *Id. 1. Att. 14.* offensioem alicui. *Id. 10. Fam. 18.* sollicitudinem. *Id. 12. Phil. 7. 18.* suspensionem. *h. e. in suspitionem inducere. Id. 4. Tusc. 22. 49.* terrorem hostibus.

III.) Afferre sæpiissime est etiam rem alios docere. ¶ 1. Est nuntiare, ut apud *Plaut. Amph. prol. 9.* Ea afferam, ea ut nuntiem, quæ maxime in vestram rem communem sient. Occurrit autem — a) Cum Accus. *Cic. Rosc. Am. 7. 19.* Afferre nuntium alicui. *Id. 15. Fam. 1.* Quo nuntio allato. *Curt. 3. 13. 5.* Falsum nuntium mortis ejus attulerat. *Nep. Eum. 9. 1.* Afferre suspicionem. *Cic. filius apud Cic. 16. Fam. 21. 2.* rumores. *Cic. 6. Att. 8. 2.* terrores. *Liv. 27. 33.* Majorem afferentes tumultum nuntii occurrunt. — Afferre aliquid alicui sæpius occurrit. *Plaut. Asin. 2. 2. 65.* Istud, quod affers, aures expectant meæ. *Ter. Phorm. 3. 2. 5.* Mirabar, si tu mihi quidquam afferres novi. *Adde Hec. 5. 4. 1. Cic. 2. Fam. 14.* Jam diu propter hiemis magnitudinem nihil novi ad nos afferebatur. *Adde 1. Off. 53. 154. Cæs. 3. B. C. 15.* Magnum enim, quod afferebatur, videbatur! *Liv. 4. 37.* Illud vana attulere. *Tac. 1. Hist. 76.* Idem ex Hispania allatum. — b) Cum Ablat. et præp. de, præcipue passive. *Cic. Brut. 1. 1.* Cum e Cilicia decedens Rhodum venissem et eo mihi de Q. Hortensii morte esset allatum. *Id. 3. Fam. 10. 1.* Cum est ad nos allatum de temeritate eorum. — c) Cum Accus. et Infinito. *Cic. Cæst. 24. 53.* Atque ita Cælium ad illam attulisse (dixit), se ad ornatum ludorum aurum querere. *Nep. Milt. 3. 3.* Cum crebri afferrent nuntii male rem gerere Darium. *Adde Liv. 35. 24.*

— Præcipue si ponatur allatum est, affertur. *Cic. 5. Fam. 2. 1.* Sed tamen suspicor ad te esse allatum, me, in senatu cum disputarem, — dixisse. *Liv. 4. 43. 3.* Novos hostes Luvianos consilia cum veteribus jungere — Romam allatum est. *Id. 4. 55. 1.* Equos prædatum extra fines exisse affertur. *Adde eumd. 10. 45. 2. et 6., et 22. 14. 11.* et *V. Drakenborg ad postremum h. l. ¶ 2.* Est allegare confirmandi, confutandi, excusandi etc. causa. — a) Cum certis Accus., puta causam, rationem, argumentum aliaque hujusmodi. *Ter. Heaut. 4. 3. 22.* Quid dicam? quam causam afferam? *Cic. 11. Att. 15. 1.* Quoniam justas causas affers, quod te hoc tempore videre non possim etc. *Adde Plin. 16. Hist. nat. 25. 41. (97).* *Cic. 1. Tusc. 17. 39.* Platonem ferunt — non solum sensisse idem, quod Pythagoram, sed rationem etiam attulisse. *Adde ibid. 22. 49. et 4. Fam. 13. 4. Id. 5. Fin. 10. 27.* Rationes afferendas puto. *Plin. 16. Hist. nat. 40. 76. (207).* Argumentum afferunt, quod citissime ascias retundat. *Curt. 6. 4. 18.* Et argumentum afferunt, aquam nitescere. *Cæs. 3. B. C. 53. 4.* Cum laboris sui periculique testimonium afferre vellent. *Plin. 19. Hist. nat. 6. 8. (41).* Neque mihi temperare, quominus unum antiquitatis exemplum afferam. — b) Præcipue afferre aliquid generatim occurrit. Addito interdum fine, interdum absolute. *Cic. Cæcin. 29. 85.* Idque me non ad meam defensionem attulisse, sed illorum defensionem retulisse. *Quintil. 2. 17. 12.* Ad ejus rei confirmationem afferunt. *Cic. Senect. 6. 17.* Nihil igitur afferunt, qui in re gerenda versari senectutem negant, etc. *h. e. nullam adducunt causam. Id. 2. Orat. 53. 215.* Afferendum est in contrariam partem, quod sit aut gravius, aut æque grave. *Id. 2. ibid. 89. 364.* Quid enim poterit dicere? — an ætatem afferet? *Id. 1. Tusc. 48. 114.* Afferunt etiam de Sileno fabella quedam. — c) Cum Accus. et Infinito. *Cic. 2. Divinat. 16. 36.* Sed affers, in tauri opini exitis, immolante Cæsare, cor non fuisse. *Id. 3. 33. 55.* Tantummodo affert (hæc oratio), nihil evenisse, quod non opinandum fuisset. *Adde 1. Divinat. 30. 64. — d) Sequentie part. cur. Cic. 1. Tusc. 29. 70.* In quo igitur loco est? Credo equilem in capite; et cur credam afferre possum. *Id. ibid. 13. 30.* Ut porra firmissimum hoc afferri videtur, cur deos esse credamus.

Homonym. Afferre differt a verbo adducere: affertur enim quod per se agere atque ire nequit; adducitur quod natura sua agendi seque movendi facultate prædium est: hinc res affertur, homo adducitur. F. ADDUCO Homonym. — Verbum tamen afferre minime significat, in re quæ affertur magnus pondus inesse: quod contra significatur verbis apportare et admove. — Verbo afferre recte opponitur verbum auferre, quemadmodum præpositioni ad opponitur ab: ut apud *Cic. Quint. 9. 32.* Unde eo plus opis auferret, quanto minus gratiæ attulisset. — Quod si agatur de motu a loco, eidem opponitur efferre, ut apud *Cic. l. c. 31. 99.* Ut, quam existimationem — in judicium tuum — attulit, eam liceat ei secum ex hoc loco efferre. — Si quid autem retrorsum feratur, ipsi opponitur referre; ut apud *Ter. Phorm. prol. 22.* Quod ab illo allatum est, sibi esse id relatum patet. — Denique si afferre significet addere, ei opponitur detrachere, ut apud *Cic. Marcell. 4. 12.* Ut quantum tuis operibus diuturnitas detrahat, tantum afferat laudibus.

AFFICIO vel adicio, facis, feci, fecum, facere. a. 3. (ad ei facio). Part. Affectus in fin.; Affecturus B. b.; Afficiendus B. b. — Afficere proprie est jam diu aliquid facere, alicui rei operam jamdiu dare, ita ut ea prope ad exitum perducta sit: qua tamen significatione occurrit tantum Part. præter. pass. Affectus, a. um. V. in fin. — Generatim vero afficere est vim aliquam in corpus aut in animum ita exercere, ut corpus aut animus peculiari quadam constitutione donetur (It. fare impressione, modificare; Fr. mettre dans une disposition, affecter, disposer; Hsp. hacer impresion; Germ. anihun, den Jemanden mit etwas versehen; Angl. to move, affecte, influence. touch, make an impression on). Occurrit autem A) cum Accusativo tantum; et B) cum Accusativo et Ablativo.

A) Cum Accusativo tantum usurpatur — a) Raro de vi quæ in corpus exercetur, et fere in malam partem, ut significet debilitare, afflictere morbo, tabescere. *Liv. 28. 15.* Ut prius æstus, labor, fauces sitisque corpus afficerent, quam etc. *Ovid. 6. Met.*

255. non simplex Damasiebona vulnus Afficit. *Cels.* 4. 7. Pulmo totus afficitur: hunc casum ejus subsequitur tussis. *Scribon. Compos.* 188. Aconitum cor afficit. *Id. Compos.* 186. Stomacho et vesica afficit. *Tac.* 4. *Ann.* 45. Pisonem ex improbo adortus uno vulnere in mortem afficit. *Capitolin. M. Anton. philos.* 3. Afficere corpus. *h. e.* lacere, ut corpus morbo laboret. — b) Sæpius de vi morali, quæ in animam exoritur, in eumque motum aliquem aut affectum inducit. *Cic.* 14. *Att.* 13. *B.* § 2. Litteræ vero tuæ amantissimæ — sic me affecerunt, ut non dare tibi beneficium viderer, sed accipere a te. *Id.* 16. *Fam.* 2. Varie sum affectus tuis litteris. *Id.* 5. *ibid.* 12. Affici a Gratia, aut a Voluptate. *Id.* *Mil.* 29. 79. Quoniam modo ille vos vivus afficeret, quos mortuus inani cogitatione percussit? *Id.* *Brut.* 92. 332. Sollicitudo ex te duplex nos afficit. *Id.* 1. *Orat.* 19. 87. Ut eorum, qui audirent, ita afficerentur animi, ut eos affici vellet orator. *Alibi legunt:* Ut ii qui audirent, ita afficerentur animis etc. *Quintil.* 6. 2. 28. Primum est, ut afficiamur, antequam afficere conemur. *Id.* 1. 10. 25. Affici animos in diversum habitum. *Tac.* 11. *Ann.* 19. Is terror milites hostesque in diversum affectu: nos virtutem auximus, barbari feroriam infregere. *Sueton. Tib.* 66. Quibus (conviciis) diversissime afficiebatur. *Id.* *Claud.* 14. Perinde ut afficeretur. *Id.* *Tib.* 52. Alterius (filii) vitis infensus, — itaque ne mortuo quidem perinde affectus est. *h. e.* eo mortuo doluit. *Plin. Paneg.* 90. Consules oportere sic affici, ut se publice magis, quam privatim obligatos putent. *Id.* 3. *Ep.* 1. *extr.* Sunt in usu etiam Corinthia, quibus delectatur, nec afficitur. *h. e.* nec tamen nimio in ea corripitur affectu. *Cic.* 6. *Ferr.* 67. 151. Syracusanam civitatem aut abs te affecta est, ita animalam esse videmus. *Papinian. Dig.* 37. 12. 5. Quem (filium) pater male contra pietatem afficiebat. *h. e.* male tractabat, ut recte *Forcellinus* interpretatur, qui hac significatione atque hoc uno exemplo paragraphum a ceteris sejunctum constituit.

B) Cum Accusativo et Ablativo, significat ornare, augere, donare etc.: varie autem vertitur pro viri significatione nominum, quibus adjungitur. — a) Raro ponitur de inanimatis. *Varro* apud *Non.* p. 260. 2. *Merc.* (Cl. *ibid.* p. 549. 12.). Auroræ at ostrinum hic indutus supparum, coronam et auro et gemmis fulgentem gerit, luce locum afficiens. *Ovid. Medic. fac.* 67. afficere vultum medicamine. *Cic.* 1. *Divinat.* 27. 56. Muneri visus est, non id faceret, ab eo quem sepultura affecerat. *Id.* *Top.* 24. 94. Factum non eo nomine afficiendum, quo laudatur alleretur. *Id.* 1. *Nat. D.* 15. 38. Quo quid absurdius, quam res sordidas atque deformes deorum honore afficere? *Id.* 2. *Tusc.* 7. 18. Ego non postulo, ut doctorem lisdem verbis afficias, quibus Epicurus etc. — b) Sæpiissime occurrit de personis, et quidem — Modo in malam partem. *Ennius* apud *Cic.* 2. *Herenn.* 24. 38. Injuria abs te efficitur indigna, pater. Adde *Ter. Phorm.* 5. 1. 3. *Ter. Phorm.* 2. 4. 1. et *Cic.* 1. *Att.* 18. Afficere aliquem cura et sollicitudine. *Cic.* 3. *Ferr.* 4. 9. morte, cruciati, cruce. *Sueton. Galb.* 9. cruce. *Cic.* 1. *Invent.* 25. 35. morte. *Nep. Regg.* 3. 2. leto. *Cic.* 1. *ad Brut.* 16. et *Cæs.* 1. *B. G.* 27. 4. supplicio. *Id.* 21. 44. Deditis ultimis cruciatibus affecit fuerunt. *Cic.* 2. *Fam.* 12. desiderio. *Cæs.* 7. *B. G.* 6. et 17. difficultate. *Cic.* 4. *Parad.* 2. 31. et *Nep. Thrasyb.* 3. exilio. *Cic. Rosc. Am.* 39. 123. ignominia. *Id.* *ibid.* § 113. macula. *Id.* 15. *Att.* 1. molestia. *Cæs.* 8. *B. G.* 39. Pertinaciam magna pena esse afficiendam. *Nep. Hann.* 8. 2. Afficere aliquem pœna. *Id.* *Ages.* 4. 8. pœnis. *Sueton. Calig.* 2. rerum et verborum acerbitatibus. *Cic. Quintil.* 2. 6. timore. *Justin.* 1. 5. verberibus. *Fellej.* 2. 30. Italiam gravibus variisque casibus. *Flor.* 2. 18. fœderibus pudendis hostem. *Martial.* 12. 78. clientem domesticum. *h. e.* domi cenare cogere. — Et sæpe etiam passive. *Cic.* 3. *Tusc.* 7. 15. Affici ægritudine. *Id.* 11. *Att.* 2. calamitate et injuria. *Id.* 6. *Fam.* 19. doloribus pedum. *Nep. Hann.* 4. 3. morbo oculorum. *Cic.* 6. *Att.* 3. sollicitudine et inopia consilii. *Cæs.* 7. *B. G.* 17. inopia rei frumentariae. *Plin.* 29. *Hist. nat.* 5. 33. (103). torminibus et inflationibus. *Colum.* 4. *R. R.* 11. vulneribus. — c) Item de personis in bonam partem. *Plaut. Amph.* 1. 1. 38. Qui præda atque agro adoraque affecti populares suos. *Cic.* 1. *Tusc.* 15. 34. Mercedem gloriæ flagitat ab his, quorum patres affecerat gloriâ. *Id.* 13. *Fam.* 8. Magna me affeceris non modo lætitia, sed etiam quodammodo

gloria. *Id.* 2. *Off.* 10. 37. Afficere aliquem admiratione. *Id.* 1. *leg. Agr.* 4. 13. beneficio. *Id.* *Pis.* 14. 32. beneficiis. *Id.* *Rosc. Am.* 50. 147. honore. *Id.* 2. *Off.* 13. 47. laude. *Id.* 2. *Fam.* 3. et *Nep. Ages.* 3. 3. muneribus. *Cic. Deiot.* 5. 14. nomine regis. *Plaut. Amph. prol.* 8. bonis nunciis. *Cic. Mil.* 30. 82. præmio. *Virg.* 12. *Æn.* 352. pretio. *Cic. Balb.* 27. 61. stipendio. *Id.* 5. *Fam.* 20. et 3. *Fin.* 11. 37. voluntate. — Part. præter. pass.

Affectus, a, um, adjective usurpatum (unde Superl. Affectissimus II. B. b.) occurrit proprio et stricto sensu, præterquam aliis omnibus quibus verbum.

I.) Proprie et stricto sensu affectum ex præp. *ad* et *factum* est id, quod jamdiu factum, cui jamdiu operam damus, ita ut prope ad exitum sit perducitur, teste *Gell.* 3. 16. Affecta, sicut M. Cicero et veterum elegantissimi locuti sunt, ea proprie dicebantur, quæ non ad finem ipsum, sed proxime finem progressa deductæ erant. *Cic. Prop. cons.* 8. 19. Bellum affectum videmus et, vere ut dicam, pæne confectum. *Id.* *ibid.* 12. 29. Nam ipse Cæsar quid est cur in provincia commorari vellet, nisi ut ea, quæ per eum affecta sunt, perfecta reipubl. tradat? Cf. *Gell.* 15. 5. et *Non. p.* 160. *Merc.* *Cic.* apud *Gell.* l. c. et apud *Non.* l. c. Cum affecta prope estate vias a sole mitescere tempus etc. *Sil. It.* 15. 502. Jamque hieme affecta mitescere cæperat annus. *Cic.* 6. *Ferr.* 43. 91. et 1. *Orat.* 45. 200. Affecta ætas. *V.* infra II. B.

II.) Iisdem ferme, quibus verbum, significationibus usurpatur A) absolute, et B) cum Ablativo.

A) Absolute sine ullo Ablativo 1.) Cum de corpore occurrit, ponitur de eo, qui ex morbo laborat, vel nondum est plane recreatus. *Cic.* 9. *Phil.* 1. 2. Qui cum ita affertus esset, ut, si ad gravem valetudinem labor accessisset, sibi ipsa diffideret etc. *Id.* 14. *Att.* 17. Cæsarem Neapoli affectum graviter videram. *Seneca Ep.* 101. Amico graviter affecto et sine spe jacenti. *Id.* 28. 26. Nihil æque eos teruit, quam præter spem robur et color imperatoris, quem affectum visuros crediderant. *Id.* 9. 3. Corpus affectum. *Id.* 5. 18. Affectæ vires corporis. *Propert.* 2. 21. 1. Affecta puella. *Ovid.* 2. *Amor.* 2. 21. amica. *Sueton. Claud.* 25. Ægra et affecta mancipia. *Id.* *Tib.* 21. Jam quidem affectum, sed tamen spirantem adhuc Augustum reperit. *Id.* 21. 11. Affectos animos recreare. — 2.) Quoniam affectum corpus morbo debilitatur, ita translate de rebus ac præsertim de abstractis affectus est debilitatus, tractus, immutatus. *Cic.* 13. *Fam.* 68. Partem istam reipubl. male affectam tueri. *Id.* 5. 57. Affecta respublica. *Cic.* 5. *Fam.* 13. 3. Quid est enim non ita affectum, ut non detulit exinclinumque esse fateare? Circumspecte omnia membra reipubl. etc. *Id.* 5. *Ferr.* 18. 47. Sic mihi affecta visa est (Sicilia), ut hæc terræ solent, in quibus bellum acerbum diuturnumque versatum est. *Id.* 5. 10. Affecta res familiaris. *Id.* 6. 3. Opem rebus affecit orare. *Tac.* 2. *Hist.* 69. Affectæ opes. *Id.* 3. *ibid.* 65. Affectam fidem juvare. *h. e.* labefactam. *Val. Flacc.* 4. 60. spes. — 3.) Sæpius tamen ponitur de personis, et est dispositus, constitutus, commotus, comparatus, animatus. *Ter. Hec.* 3. 1. 45. Quoniam modo, Philomena mea, nunc te offendam affectam? *Cic.* 14. *Fam.* 17. Ego autem quomodo sim affectus, e Lepta — poteris cognoscere. *Id.* *Amic.* 16. 56. Ut eodem modo erga amicum affecti simus, quo erga nosmetipsos. Et 1. *Fin.* 20. 68. Eodem modo sapiens erit affectus erga amicum, quo in se ipsum. *Id.* 1. *Legg.* 9. 27. Oculi nimis arguti, quemadmodum animo affecti simus, loquuntur. *Id.* 3. *Off.* 5. 21. Si sic enim erimus affecti, ut propter suum quisque emolumentum spoliaret, aut violet alterum etc. *Id.* 12. *Att.* 41. 2. Avide sum affectus de lano. *h. e.* arido desiderio. *Id.* 16. *Fam.* 4. Varie sum affectus tuis litteris; valde priore pagina perturbatus, paulum altera recreatus. *Id.* *Orat.* 17. 55. Utinamque se affectum videri et animum audientis moveri vellet, ita certum vocis admovebit sonum. *Id.* 2. *Invent.* 5. 17. Amori, iracundia, ægritudine et omnino omnia, in quibus animus ita videtur affectus fuisse, ut rem perspicere cum consilio et cura non potuerit. *Id.* 1. *Divinat.* 30. 62. Jubet Plato sic ad somnum proficisci corporibus affectis, ut nihil sit, quod errorem animis perturbationemque afferat. *Id.* 3. *Tusc.* 7. 15. Oculi conturbatus non est probe affectus ad suum munus fungendum. *Id.* 3. *ibid.* 9. 19. Manus recte affecta. *Id.* 5. *Fin.* 9. 24. Optime secundum naturam affectum animal. *Id.* 2. *ibid.* 47. 96. Ad rem pertinet, quomodo affecto celo

compositisque sideribus quodque animal oriatur. *Id.* *Partit. orat.* 23. 79. Habitus animi sic affecti et constituti. — 4.) Hinc apud Rhetores res quodammodo affecta ad aliquid signifiatur qua ratione res aliqua cum alia se habeat. *h. e.* res similis, rem, de qua agitur affingens, ut *Forcellinus* interpretatur. *Cic.* *Top.* 2. 8. Tum ex his rebus, quæ quodammodo affectæ sunt ad id, de quo quaeritur. *V.* AFFECTIO.

B) Cum Ablativo fere de personis occurrit et est instructus, præditus, multatus aut donatus, prout de re tristi aut læta agitur, ut apud *Cic.* *Partit. orat.* 10. 35. Animus autem quemadmodum affecti sint, virtutibus vitis, artibus inertis, aut quemadmodum commoti, cupiditate metu, voluptate molestia. — a) Generationi. *Plaut. Asin.* 3. 2. 29. Validos lictores ulmeis affectos lentis virgis. *h. e.* instructos, armatos. *Ter. Phorm.* 5. 7. 84. Tantane affectum quemquam esse hominem audaciâ? *Lucret.* 2. 341. pari filo similique affecta ligurâ (corpore). — b) De vitiis. *Colum.* 7. *R. R.* 5. 20. Ægritudine, morbo affectus. *Lucret.* 3. 50. ærumnis omnibus. *Curt.* 10. 6. clade. *Cic.* 14. *Att.* 22. desperatione. *Id.* 13. *Fam.* 7. difficultatibus. *Id.* *Quinct.* 2. 10. Difficultatibus affectus atque afflictus. *Id.* 2. *Orat.* 49. 201. dolore. *Curt.* 7. 11. flagellatione. *Sueton. Vitell.* 14. febre. *Curt.* 7. 3. frigore et penuria exercitus. *Id.* 7. *Att.* 3. ignominia. *Fellej.* 2. 84. Remiges inopia affectissimi. *Ter. Hec.* 3. 6. morbo. *Cic.* 1. *Fam.* 9. molestia. *Id.* 1. *Divinat.* 30. 63. morbo gravi et mortifero. *Servius* ad *Cic.* 4. *Fam.* 12. morte. *Id.* 41. 5. pestilentia. *Cæs.* 7. *B. G.* 40. sollicitudine. *Colum.* 1. *R. R.* præfat. 2. Affecta sterilitate terra, quasi quodam morbo. *Tac.* 15. *Ann.* 54. supplicio. *Curt.* 7. 11. verberibus. *Cic. Muren.* 6. 13. villis. *Id.* 1. 25. vulnere corpus. *Colum.* 4. *R. R.* 11. 3. Vulnere intolerabili affecta semina. — Hinc etiam *Cic.* 3. *Orat.* 18. 68. Senectute affectus. *Id.* *Senect.* 14. 47. Ætate affectus. — c) De lætis. *Cic.* 14. *Fam.* 4. Affectus beneficio. *Id.* 1. *Off.* 41. 149. aliquo honore aut imperio. Adde *Mur.* 2. 4. *Id.* 1. *Ep. ad Brut.* 4. lætitia. *Id.* 3. *Nat. D.* 26. 67. munere deorum. *Id.* *Pison.* 37. 90. præmiis. *Id.* 4. *Tusc.* 37. 84. valetudine optima.

AFFECTICIUS vel Adfecticius, a, um, adject. (affingo; *Forcellinus* ab affigo deducti) qui affigitur sive affingendo additur (It. *aggiunto*; Fr. *ajouté*; Hisp. *añadido*; Germ. *angehängt*, *angesügt*; Angl. *fastened to*). *Varro* 3. *R. R.* 12. Sequitur actus secundi generis, affecticius ad villam qui solet esse, ac, nomine antiquo a parte quodam, leporarium appellatum. *h. e.* qui solet esse accessio quæ sit villæ domui.

AFFECTIO vel Adfectio, ōnis, f. 3. (affingo) est figura rhetorica, qua adversario aliquid impulsum, ut idem postea refutemus. Occurrit apud *Jul. Rustian.* 5. p. 271. ed. *Koch.* *h. e.* de schem. *dian.* p. 51. *Caperer.* Schesis, *oxygēs*, figura est, qua adversariotum affectum fingimus quendam, cui res spondemus. Hæc Latine dicitur affectio. *Nisi forte legendum sit AFFIXIO*, quam vocem *V.*

AFFICTUS vel Adfectus a, um. *V.* AFFINGO. AFFIGO vel Adfigo, figis, fixi, fixum, figere (ad et figo). — Affixet pro affixisset est *Sil. It.* 14. 536. — Part. præter. pass. juxta *Forcellinum* est cum affixus, tum afficius; sed alteram banc formam verbo affingo rectius tribuunt recentiores Grammatici. — Part. Affixus in omnibus ferme paragr. et in fin. — Affigo est ad aliquid figo, addo et appono, ita ut coherere (It. *attaccare*, *applicare*; Fr. *attacher*, *joindre*, *adapter*; Hisp. *atar*, *unir*, *añadir*; Germ. *anheften*, etwas *figendwo* *bestimmen*; Angl. *to fix* or *fasten to*, *attach to*, *fix upon*, *affix*).

1.) Proprie usurpatur — a) Absolute. *Lucret.* 4. 1001. (1102). Affigunt avide corpus junguntque salivas Oris. Adde 5. 1320. *Id.* 4. 1064. et *Claudian.* *B. Gel.* 617. Affigere oscula. *Id.* 40. 51. Signa militaria affixa dempsit. *Caes. Aurel.* 3. *Acut.* 16. ecurbitas. — Addito termino, cui quid affigitur — Sæpius cum Dativo. *Cic.* 3. *Nat. D.* 23. 59. Cui (Minerva) pinarum talaria affigunt. *Id.* 5. *Tusc.* 3. 8. Prometheus affixus Caucasus. *Lucret.* 4. 1235. (1236). Adhæsis affigere locis. *Virg.* 2. *G.* 318. radicem terræ. *Sueton. Galb.* 9. Nummulario non ex fide versant pecunias, manus amputavit mensæque ejus affixit. *Virg.* 9. *Æn.* 535. Affigere flammam lateri turris. *Id.* 8. 7. aliquem terræ. *h. e.* vulnerando atque impeliendo terræ alidere. *Sil. It.* 14. 536. aliquem transiro. *Id.* 28. 37. *Tac.* 15. *Ann.* 44. et *Curt.* 4. 4. 17. aliquem

cruci. *Sall.* apud *Non.* p. 366. 14. *Merc.* et *Cod. Theod.* 11. 5. 1. § 1. aliquem patibulo. *Auct. B. Afr.* 16. 2. pilum pectori. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 39. 76. (199). arma oleastro. *Quintil.* 5. 3. 36. arma templo. *Horat.* 3. *Od.* 5. 19. signa affixa delubris. *Lucret.* 4. 392. ætheris affixa cavernis sidera. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 8. 6. (28). Affixa inundo sidera. *Id. ibid.* 3. 2. Tarraconensis affixa Pyrenæo. *Quintil.* 11. 3. 82. Affigere mentum pectori. — Cum Acc. et præp. ad. *Cic. Rosc. Am.* 20. 57. Litteram illam — ita vehementer ad caput affigit, ut postea neminem alium — accusare possitis. *Id. 2. Tusc.* 10. 23. Prometheus affixus ad Caucasum. *Liv.* 4. 19. Repetitum sæpius cuspidem ad terram affixit. *Est qui leg.* affixit. — Cum Ablat. et præp. in. *Cic. 1. Orat.* 44. 196. Ithaca illa in asperissimis saxis tamquam nidulus affixa. *Id. 1. de republ.* 17. Homines in exigua parte affixi.

II.) Translate. ¶ 1. Jungitur et abstractis et personis. — a) Cum abstractis affigere significat rem aut personam ita cogere, ut rei arcte adhaereat. *Horat.* 2. *Sat.* 2. 79. Atque affigit humo divinæ particulam auræ. *h. e.* deprimit et quasi clavo affixam terræ detinet. Alii legunt affligit humo, hoc est, vi et impetu quasi impellendo terræ allidit. *Id. 1. ibid.* 1. 81. Si casus lecto te affixit. *al. leg.* affixit. *Seneca Ep.* 67. 2. Ago gratias senectuti, quod me lectulo affixit. *Arnob.* 5. 39. Affigere sibi ritum religionis confilium rationibus nullis. *h. e.* sibi imponere: sed rectius legas affigere. — b) De personis affixus dicitur, qui alicui semper adhaeret comes et constanter sequitur. *Virg.* 10. *Æn.* 161. Affixus lateri. *Cic.* 3. *ad Q. fr.* 1. 6. § 19. Dedit etiam alteram illam militi, quæ jubes eum mihi esse affixum tamquam magistro. *Tibull.* 1. 7. 67. Anus noctu affixa foribus. *h. e.* assiduus pro foribus manens. *Id. 2.* Item est facere ut res rei adhaereat arctissime, nec unquam separari possit; et occurrit — a) Præcipue de iis quæ alte in animo imprimuntur. *Cic.* 2. *Orat.* 87. 357. Ydidi enim hoc — Simonides — ea maxime affligi animis nostris, quæ essent a sensu tradita atque impressa. *Cf. Eliendt* ad *h. 1. Vol.* II p. 338. *Plin.* 31. *Hist. nat.* 1. 2. (10). Hunc enim maxime affixisse eam dulcedinem (magiarum vanitatem) constat. *Quintil.* 2. 7. 3. et *Seneca Ep.* 11. Affigere aliquid animo. *Quintil.* 10. 1. 19. aliquid memoriae. *Id. 1. 1.* Affigere litteras pueris. *h. e.* inculcare, adeo ut eorum mentis hæreant. *Cic.* 7. *Verr.* 53. 139. Quæ (causa) — in animo sensusque meo penitus affixa atque insita est. *Id. 3. Tusc.* 28. 68. Huic generi malorum non affigitur illa opinio. ubi rectius leg. affingitur, quemadmodum et apud *Arnob.* 6. 1. Affigere crimen alicui. V. AFFINGO II. 2. a. et b. — b) Ponitur interdum et de personis et de abstractis. *Cic.* 1. *Fam.* 8. 5. Quibus in rebus me sibi ille affixum habebit, neque a me ulla res, quæ ad te pertinet, negligetur. *Forcellinus* hunc locum in super. paragr. 1. recenset. *Tibull.* 1. 3. 87. Pensis affixa puella. *Cic.* 1. *Invent.* 26. 37. Continentia cum ipso negotio sunt ea, quæ semper affixa esse videntur ad rem, neque ab ea separari possunt. — Hinc Part. præter. pass.

Affixus, a, um, etiam adjective usurpat, unde *Comp. Auct. Declam.* in *Catili.* quæ Porcio Latroni tribui solet 33. Nilil illo persæpe affixus ad colenda bonorum consortia. *Fulianetus* in suis MSS. ita corrigendum putat locum, in quo pro persæpe legatur persæpi et tollenda pro colenda. — *Affixum*, i, substantivum more plur. num. tantum. *Affixa* dicuntur a Jctis, quæ alicui rei fixa adherent ad eamque pertinent. *Paul. Dig.* 33. 7. 18. extr. Domum instructam legavit cum omnibus affixis. *h. e.* cum omnibus liis rebus, quæ ad ipsam domum aliquo modo pertinent. V. *Dirksen, Manuale* p. 26.

AFFIGURO vel Adfiguro, as, avi, atum, are, a. 1. (ad et figuro) effingo, aliquid addendo efformo. *Gell.* 4. 9. *Disciplinosis, consiliosus, victoriosus*, quæ M. Cato ita affiguravit. *Al. leg.* figuravit, *al.* effiguravit.

AFFILIATUS vel Adfilatus, a, um, adject. participii forma donatus (ad et filius) est in fidium adoptatus. *Cajus Instit. Epit.* 1. 4. 1. Quod non solum de personis, quæ nobis propinquitate conjunctæ sunt, sed etiam de adoptivis, hoc est adfiliatis, jussum est observari.

AFFILIATIO vel Adfilatio, ōnis, f. 3. (ad et filius) idem ac adoptio in *Gloss. Isid.*

AFFINGO vel Adfingo, flingis, flingi, flictum, flingere, a. 3. (ad et fingo). Part. *Affictus*, quod ab affige-

re deducit *Forcellinus*, in omnibus paragr. — Affingere proprie est fingendo seu formando aliquid aptare (It. *formare, fare, formando aggiungere*; Fr. *faconner une chose et l'appliquer, ajouter en formant*; Hisp. *labrar y añadir*; Germ. *anbilden, durch Anbildung hinzufügen*; Angl. *to form, fashion, make, add by fashioning or framing*).

1.) Proprie, et quidem — a) Absolute. *Cic.* 3. *Orat.* 45. 179. Nullam partem corporis sine aliqua necessitate affictam — reperietis. *Id. 1. Divinat.* 62. 118. Parvis enim momentis multa natura aut affingit, aut mutat, aut detrahit. *Varro* 3. *R. R.* 9. 7. Sint cubilia gallinarum aut exculpta, aut afficta frumiter: motus enim, cum incubant, nocet. — b) Cum Dativ. *Cic. Tim.* 6. Itaque ei (mundo) nec manus affinxit (natura) —, nec pedes, nec alia membra, quibus ingressum corporis sustineret. *Varro* 3. *R. R.* 3. 2. Sæpta, afficta villæ quæ sunt. V. AFFICTICUS.

II.) Translate. ¶ 1. Affingere eodem sensu occurrit, sed metaphorice. *Cic.* 3. *Orat.* 9. 36. Neque eos similes effecti (præceptor) inter se, sed tantum alteri affinxit, de altero limavit, ut id conformaret in utroque, quod etc. *Id. 2. ibid.* 80. 325. Connexum autem ita sit principium consequenti orationi, ut non tamquam citharædi præcimum affictum aliquod, sed coherens cum omni corpore membrum esse videatur. ¶ 2. Sæpius est verbis aut animo aliquid præsertim falsum alicui attribuire, imputare. — a) Cum Dat. personæ. *Cic. pro Leg. Manil.* 4. 16. Sed de Lacullo — ita dicam, ut neque vera laus ei detracta, neque falsa afficta esse videatur. *Id. Orat.* 22. 74. Qui (poeta) peccat etiam cum probi orationem affingit improbo, stultove sapientis. *Tac.* 14. *Ann.* 62. Affingere novum crimen alicui. — b) Cum Dat. rei. *Cic.* 3. *Tusc.* 28. 68. Quia huic generi malorum non affingitur illa opinio etc. *Forcellinus* cum aliis legebat affigitur. *Cf. eumd.* *Cic. ibid.* 33. 80. Qui nihil opinione affingit assumatque ad ægritudinem. *Cæs.* 7. *B. G.* 1. Adde et affingere rumoribus. — c) Absolute. *Cic. Cluent.* 4. 9. Faciamque ut intelligatis, in tota illa causa quid res ipsa tulerit, quid error affinxerit, quid invidia conflarit. *Id. 1. Phil.* 3. 8. Fit plerumque ut il, qui boni quid volunt asserre, affingant aliquid, quo faciant id, quod nunciant, lætius. *Quintil.* 8. 3. 70. Licet etiam falso affingere. *Lactant. Mort. persecut.* 39. extr. Amicos ejus afflato adulterio damnat. *h. e.* ficto, simulato. *Eumen. Schol. instaurat.* 21. Animus affingit Ægyptum. *h. e.* imaginandi vi sibi fingit. *Apul.* 4. *Met.* 74. Sciscitanti nomen cujusdam Nicanoris, litteras affingimus etc. *h. e.* simulamus. Adde 5. *ibid.* 156.

AFFINIO vel Adfinio, is, ire, a. 4. (ad et finis) idem ac definire. *Jul. Rufinian. de Schem. lex.* 1. p. 245. ed *Koch.* Prolepsis est schema λέγειν, id est figura elocutionis, cum ante numerus redditur, quam res et personæ affinantur, *h. e.* definiuntur, enumerando ad finem perducantur. *U. Virg.* 6. *Ecl.* 30. Nec tantum Rhodope mirantur et Ismarus Orphea. *Mirantur*, numerus pluralis redditur, antequam ambo nomina, quæ respicit verbum plurale, enumerentur. — Part. AFFINITUS apud *Paul. Dig.* 22. 1. 17. init. Hæc constitutus adfinium modum excedit. *Plerique tamen Codices habent* ad infinitum.

AFFINIS vel Adfinis, e, adject. (ad et finis) qui alicui vicinus est, et præsertim qui agros habet alterius agris vicinus, ut docet *Paul. Diac.* p. 41. 9. *Müll.* Affines in agris vicinis. *Finis* enim præcipue de agrorum terminis dicitur. Hinc titulus 1. lib. 10. *Digest.*, qui est *Finium regundorum* de agrorum terminis totus est (It. *confinante, vicino*; Fr. *limitrophe, contigu*; Hisp. *contiguo*; Germ. *an der Gränze befindlich, benachbart*; Angl. *contiguous*).

1.) Proprie. *Cic. Fragm. pro Tull.* 6. ed *Maio*. P. Fabius eruit agrum de C. Claudio senatore, cui fundo erat affinis M. Tullius. *Sall. Jug.* 45. Pareus aut parvi liberi militum, ut quisque potentiori affinis erat, sedibus pellebantur. *Plerique alii, præsertim recentiores, leg.* confinis. *Liv.* 28. 17. 3. Masesyli, gens affinis Mauris, in regionem Hispaniæ — spectant. *Paul. Dig.* 10. 1. 2. Non termini, qui singulos fundos separabant, observari debent, sed demonstratio affinium, quæ novos fines inter fundos constituit. *Inscript.* apud *Gruter.* 1081. 1. QVOD EST IXTA MONTMENTVM CLAVDII QVONDAM PROCVLI ET SI QVI ALII AFFINES SVNT. *Inscript.* apud *Orell.* 2417. INTER AFFINES. In *Tab. alimentaria Fellejate a Petro de Lama edita* pluries vox *adfinis* hoc sensu usurpatur.

II.) Translate. ¶ 1. Ponitur pro consocio, participio, aut quoquo modo conjunctionem habente cum aliqua re. — a) Generatim: fere cum Dat., raro cum Accus. et præp. ad aut cum Genit. *Plaut. Trin.* 2. 2. 50. Publicanis affinis fuit, au maritumis negotiis (adolescentis)? *Ter. Heaut.* 2. 1. 1. Quam iniqui sunt patres in adolescentes judices! Qui æquum consent nos a pueris illico nasci senes, Neque illarum affines esse rerum, quas fert adolescentia. *Pacuvius* apud *Non.* p. 80. 11. *Merc.* Qui sese affines esse ad causam volunt. *Cic.* 2. *Invent.* 10. 32. Si animus nulli minus honestæ rationi affinis ostenditur. *Liv.* 43. 16. Sociusve aut affinis ejus conductionis. — b) Specialim est qui consocius aut particeps est alicuius sceleris. *Cic.* 4. *Catil.* 3. 6. Huic facinori, si paucos putatis affines esse, vehementer erratis. *Id. Cluent.* 45. 127. Non omnes in culpa sunt et suspicione ponendi: duos solos video affines ei turpitudini judicari. *Id. 2. Invent.* 44. 129. Affinem esse alicuius culpæ eum, qui accusaretur. Adde *Rosc. Am.* 7. 18. *Id. Sull.* 5. 17. suppliciorum. *Liv.* 39. 14. noxæ. — c) Hinc apud *Tertull.* *Idolol.* 10. affinis idololatriæ est, qui proximus est ad idola colenda. Apud *eumd.* *Patient.* 7. affinis cupiditatis est cupiditate laborans. Et 18. affinis pacis pacificus. ¶ 2. Sæpius transfertur ad eos, qui sanguinis vinculo conjuncti sunt. Itaque affines dicuntur, ut definit *Modestim. Dig.* 38. 10. 4., viri et uxoris cognati; dicti ab eo, quod duæ cognationes, quæ diversæ inter se sunt, per nuptias copulenter, et altera ad alterius cognationis finem accedit. Affinium autem nomina sunt socer, socrus, gener, nurus, noverca, vitricus, privignus, privigna, quæque ab his componuntur prosocher, progener etc., item glos, levir etc. — a) Raro adjective. *Cic. post. red. ad Quir.* 5. 11. Quod alter mihi affinis erat. Adde *Ter. Adelph.* 5. 8. 25. *Ovid.* 4. *Pont.* 8. 9. Jus aliquod facit affinia vincula nobis. *Sil.* It. 6. 627. Stirpe genus clarum cæloque affinis origo. — b) Sæpius substantivum more stricto sensu. *Plaut. Aulul.* 3. 4. 9. Megadorus meus affinis. *h. e.* gener. *Ter. Heaut.* 5. 1. 63. Et gener et affines placent. *h. e.* parentes sponsi. *Accius* apud *Festum* p. 170. 9. *Müll.* Ego ut esseni affinis tibi, non ut te exingerem, tuam petii gnatum. *Nep. Tim.* 1. 4. Affinem communem, cui soror — nupta erat. *h. e.* cognatus. — c) Generatim. *Cic. post. red. in Senat.* 7. 17. Immisericors me affinem tuum — inimicis reipubl. tradidisti —, tu affinem tuam, meam filiam — a genibus tuis repulisti. *Val. Max.* 9. 1. Cum affinis esset Cæsaris. *Cic. Cluent.* 14. 41. Nemo illum ex tam multis cognatis et affinibus tutorem unquam liberis suis scripsit. *Id. 5. Fin.* 23. 67. Propinqui, affines. Adde *Sueton. Cæs.* 1. et *Tac. Germ.* 20. — d) Ironice affines ii quoque dicuntur, qui tales essent per illicitam conjunctionem. *Cic.* 4. *Verr.* 14. 36. Ili autem quidam erant affines istius, quorum ille uxores nunquam alienas existimavit. *Id. ibid.* 36. 89. Ut aliquem affinem atque propinquum. V. *Klotz* ad *h. 1. Vol.* 2. p. 760.

AFFINITAS vel adfinitas, atis, f. 3. (affinis). In Genitivo plur. habet etiam affinitatum pro affinitatum: rarius tamen, ut apud *Justin.* 17. 3. Opesque affinitatum auxilio magnas paravit. — Affinitas proprie est finium conjunctio, vicinitas (It. *vicinanza*; Fr. *voisinage, proximité*; Hisp. *vecindad, proximidad*; Germ. *die Gränznahe, Nachbarschaft*; Angl. *vicinity*).

1.) Proprie est finium conjunctio, præsertim in agris; raro tamen occurrit. *Varro* 1. *R. R.* 16. Relinquitur altera pars, quæ est extra fundum. Cujus appendices pertinent ad culturam propter affinitatem. V. AFFINIS. I.

II.) Translate. ¶ 1. Generatim est quæcumque vicinitas aut similitudo, sive arcta inter res conjunctio. *Gell.* 4. 13. Tanta est affinitas corporibus hominum mentibusque, et propterea quoque vidit ad medellis animorum et corporum. *Id.* 1. 18. Hinc per affinitatem litterarum, quæ solæ Græce, Latine fur est. Adde *Quintil.* 1. 6. 24. ¶ 2. Sæpius sumitur pro conjunctione hominum affinium inter se (de quibus V. AFFINIS II. 2.); et per matrimonium contrahatur, teste *Cajo Inst. Comm.* 1. Ea nuptiæ, per quas talis affinitas quæsitæ est; morte autem illius, a quo erat contracta, omnino tollebat, nisi ejus filii superstitessent (V. *Klotz* ad *Cic. Oraciones* Vol. 1. p. 574. et *Vol.* 3. p. 997.). *Ter. Andr.* 1. 5. 12. Nulion ego Chremetis pacto affinitatem effugere potero? *Cic.* 5. *Fin.* 23. 65. Conjunctio hominum inter ho-

nines - serpit sensim foras, cognationibus primum, tum affinitatibus, deinde amicitias, post vicinitatibus etc. *Id. Cluent.* 67. 190. Affinitatis conjunctio. Et *ibid.* Affinitatum discidia. *Plaut. Trin.* 2. 3. 73. Affinitatem suam inter se astringere. *Ter. Hec.* 2. 2. 10. perpetuum esse velle. *Id. ibid.* 4. 4. 101. inter se munere velle. *Cic. Brut.* 26. 93. Affinitate se devincere cum aliquo. *Nep. Pausan.* 2. 3. Coniungi affinitate eum aliquo. *Id. Att.* 12. 1. Deligere affinitatem aliquos. *Id. ibid.* 19. 2. Pervenire in affinitatem aliquos. *Liv.* 1. 4. Affinitatem jungere cum aliquo. *Id.* 21. 22. 14. Contingere affinitate regiam. *Fellej.* 2. 100. Recipere aliquem in arctissimam affinitatem. *Id. ibid.* 44. Contrahere affinitatem. *Id. ibid.* 65. Facere affinitatem inter aliquos. *Tac. 12. Ann.* 4. Affinitatem dirimere. *V.* et infra *Homonym.* ¶ 3. Metonymice pro ipsis affinis. *Plaut. Trin.* 3. 2. 75. Patriam deseras, cognatos, affinitatem, onicos.

HOMONYM. Inter propinquitatem et affinitatem pro sanguinis conjunctione sumptas, illud interest, quod propinquitas magis late patet, si vim nominis species; significat enim quaecumque conjunctionem. *Cic. Planc.* 11. 27. Qui est cum illo maximis vinculis et propinquitatis et affinitatis conjunctus. *Sueton. Ner.* 35. Similiter ceteros affinitate sibi aliquos aut propinquitate conjunctos. Adde *Liv.* 24. 22. 14.

AFFIRMANTER vel **adfirmanter**, adverb. (affirmo). Occurrit tantum translate et est idem atque affirmate. *Gell.* 14. 1. Si potuisset praedixi affirmanter, Pyrrhus rex, an Curius praelio victurus esset.

AFFIRMATE vel **adfirmate**, adverb. (affirmatus). Superl. *Affirmatissime*. Occurrit tantum translate, et est affirmando, cum affirmatione (II. *affermativamente, con asseveranza*; Fr. *affirmativement, positivement*; Hisp. *afirmativamente, aseguradamente*; Germ. *bestimmt, mit Bestimmtheit*; Angl. *affirmatively, assuredly*). *Cic.* 3. *Off.* 29. 104. Quod affirmate, quasi deo teste, promiseris, id tenendum est. *Gell.* 10. 12. Plerique Graecorum affirmatissime scripserunt, simulacrum columbae ab Archyta factum volasse.

AFFIRMATIO, ōnis, f. 3. (affirmo) Occurrit tantum translate, et est affirmandi actus, quo scilicet aliquid asseveramus atque ita esse, ut enunciavimus, firmiter testamur (II. *affermazione*; Fr. *affirmation, assurance formelle*; Hisp. *afirmacion*; Germ. *die Versicherung, Betheuerung, Behauptung einer Behauptung*; Angl. *an affirmation, declaration, positive assertion*). — a) Absolute. *Cic.* 3. *Off.* 20. 104. Est enim iurandum affirmatio religiosa. *Plancus* apud *Cic.* 10. *Fam.* 21. Credidi chiographis ejus, affirmationi praesentis Latrensis etc. *Cic.* 15. *Fam.* 7. Affirmatione sua alicui aliquid recipere. *Caes.* 7. *B. G.* 30. Allicuius affirmatione in spem venire. *Curt.* 6. 11. 35. Multa affirmatione abovere. *Quintil.* 2. 14. 27. Propositio cum affirmatione. *Id.* 5. 11. 17. Alicui rei minus affirmationis adhibere. — b) Verbalis vi. *Plin.* 28. *Hist. nat.* 2. 4. 15. Constantissima annuorum affirmatio, transitorum etc. *Quintil.* 4. 2. 79. Frequens affirmatio, effecturus nos, quod dicimus.

AFFIRMATIVUS vel **adfirmativus**, a, um, adject. (affirmo) Occurrit tantum translate, et est ad affirmandum inserviens (II. *affermativo*; Fr. *affirmatif*; Hisp. *afirmativo*; Germ. *zur Versicherung geeignet oder gehörig*; Angl. *affirmative*). *Diomed.* 1. p. 390. *Putsch.* Affirmativa species (verborum) est hujusmodi, cum in re dubia, in qua parum altercantibus assentimur, specie subjunctiva, quasi sit factum, affirmamus, veluti cum dicimus: *Fecerit, dixerit*, etc.

AFFIRMATOR vel **adfirmator**, ōris, m. 3. (affirmo) Occurrit tantum translate, et est qui aliquid affirmat, asseverat, confirmat (II. *affermatore, confermatore*; Fr. *qui affirme, qui assure une chose*; Hisp. *afirmador, asegurador*; Germ. *der Betheuerer, Versicherer einer Sache*; Angl. *one who affirms, asserts, declares*). *Ulp.* *Dig.* 27. 7. 4. Eodem causa videtur affirmatorum, scilicet quia, cum idoneos esse tutores affirmaverint, fidejussorum vicem sustineant. *Id. ibid.* 4. 4. 13. Ille velut affirmator fuit et suorum, ut cum minore contraheretur. *Tertull.* 4. *advers. Marcion.* 7. Romulus ascensus sui in caelum habuit Proculum affirmatorem. Adde *Minut. Octav.* 34.

AFFIRMATUS vel **adfirmatus**, a, um. *V.* **AFFIRMO**.

AFFIRMO vel **adfirmo**, as, avi, atum, are, a. 1. (ad et firmo). Part. *Affirmans* II. 1. et 2. d; *Affir-*

matius I. et II. 1. Est confirmo, firmum facio, firmum reddo (II. *raffermare, rendere fermo e durevole*; Fr. *rendre ferme, affermir, consolider*; Hisp. *afirmar, endurecer*; Germ. *etwas fest und dauerhaft machen*; Angl. *to confirm, corroborate, assure*).

I.) Proprie raro admodum occurrit. *Apul.* 7. *Met.* 22. Corium affirmatum cineris inspersu. h. e. cinere firmatum contra putredinem.

II.) Translate: ¶ 1. Ponitur de dubiis praesertim animi motibus, cujusmodi sunt spes, fides, opinio vel sententia etc., et est roborare, firmum certumque reddere. *Catull.* 76. (74). 11. Quin te animo affirmas. *Al. leg. obfirmas, alii aliter.* *Liv.* 1. 1. Ea res nique Trojanis spem affirmavit. *Id.* 2. 23. Fortunatum urbis crimen affirmante. *Id.* 7. 14. Affirmare fidem apud aliquem. *Id.* 7. 14. Affirmata eo epso Tullii apud dictatorem fides est. *Id.* 11. 41. errorem. *Id.* 32. 35. opinionem. *Id.* 1. 3. rem veterem pro certo. *Tac.* 14. *Ann.* 22. Secuta anceps valetudo iram deum affirmavit. *Id.* 4. *Hist.* 73. Populi Rom. virtutem armis affirmare. *Liv.* 38. 39. Rhodius affirmata, quae data priore decreto erant. *Cic.* 1. *Invent.* 37. 67. Propositionis approbatio (in argumentatione) per quam id, quod breviter expositum est, rationibus affirmatum, probabilis et apertius fit. *Liv.* 1. *praefat.* Quae ante conditam condendamve Urbem - traduntur, ea nec affirmare, nec refellere in animo est. *Id.* 22. 13. Affirmare promissa rebus. *Id.* 28. 24. dicta promissaque auctoritate sua. Adde 28. 2. ¶ 2. Saepius est dictis confirmare, pro certo asserere. — a) Ad dicta verbo vi per Adverbia aut similia. *Cic.* 13. *Att.* 23. Omi asseveratione affirmare (V. integrum locum infra c). *Liv.* 29. 23. et *Curt.* 6. 7. 4. iurejurando. *Quintil.* 2. 4. 42. fortissime. *Cic.* 7. *Att.* 7. 8. valde. *Liv.* 3. 23. Certum affirmare non ausim. — b) Cum Accusat. rei affirmata. *Cic.* 2. *Dirinat.* 3. 8. Dicendum mihi est igitur ad ea, quae a te dicta sunt, sed ita, nihil ut affirmem, quæram omnia, dubitans etc. *Id.* 2. *Orat.* 34. 146. Nihil enim aliud affirmare possum, nisi sententiam et opinionem meam. — c) Cum Ablat. personæ et præp. de. *Cic.* 7. *Att.* 7. 8. Quid opus est de Dionysio tam valde affirmare? *Id.* 1. *ad Brut.* 1. Non soleo lemere affirmare de altero. Adde *Dig.* 21. 1. 18. — d) Cum Accus. rei et Infinito. *Cic.* 2. *Att.* 15. Affirmo tibi nullam consolationem esse talem. *Id.* 13. *ibid.* 23. 3. Omi asseveratione affirmo, quod mihi credas velim, mihi majori offensionis esse, quam delectationi possessionis meae. *Tac.* *Germ.* 2. Quidam plures de ortos affirmant. *Auct. B. Aler.* 24. Vire eum secum affirmans. — e) Absolute. *Orid.* 3. *Trist.* 3. 26. Non agis, affirmo. — f) Passive impersonaliter. *Tac.* 2. *Hist.* 49. Noctem quietam, ut affirmatur, non insomnem egit. *Liv.* 29. 23. Datâ vitro citroque fide eodem amicos inimicosque habituros affirmatur.

AFFIXIO vel **adfixio**, ōnis, f. 3. (affigo) connexio, conjunctio (II. *connessione*; Fr. *jonction, adhérence*; Hisp. *junta, adherencia*; Germ. *die Anheftung an irgend etwas*; Angl. *connexion, conjunction*).

I.) Proprie. Non. p. 64. 27. *Merc.* Propages est series et affixio continua, vel longe ducta. h. e. rerum affixarum et simul junctarum ordo.

II.) Translate. *Capell.* 1. p. 14. Philologiae gratulenta affixio. h. e. assidua intentio ad studium rebus affixum. *Kopp.* *leg. affectione.* *V.* **AFFICTIO** et **AFFRICTIO**.

AFFIXUS vel **adfixus**, a, um. *V.* **AFFIGO**.

AFFLAGRANS vel **adflagrans**, antis, particlp. ab inus. *afflagro*, idem ferme quod *flagrans*, vel valde *flagrans*; et occurrit tantum translate apud *Amman.* 24. 12. 23. Nec privatorum utilitates in tempora afflagranti despiciens. h. e. turbulento propter bellorum metum. *Al.* tamen aliter legunt.

AFFLAMEN vel **adflamen**, ōnis, n. 3. (afflo) idem quod *affatus* II. 1. *Juvenc.* 1. 85. de *Elisabeth Baptistæ* matre. Divinae vocis completa afflamine sancto.

AFFLATOR vel **adflator**, ōris, m. 3. (afflo) qui afflat. *Tertull.* *advers. Hermog.* 32. loquens de Spiritu Sancto. Qui super aquas ferebatur, liberator, afflator et animator.

AFFLATORIUS vel **adflatorius**, a, um, adject. (afflo) qui afflat. *Fel. Scholiast.* ad *Lucan.* 1. 151. Tria sunt genera fulminum, unum afflatorium tantum; aliud, quod incendit; tertium, quod transfigit. Cf. **AFFLATUS**, us I. b., et *Senec.* 2. *Quæstion. nat.* 40., quæ tria facit fulminum genera, quod terebrat, quod discutit, quod urit; hoc autem postremum vel urando afflat,

vel comburit, vel accendit. Et *Servius* ad *Virg.* 1. *En.* 234. aliud esse aut fulmen quod terret, aliud quod afflat, aliud quod punit.

AFFLATUS vel **adflatus**, a, um. *V.* **AFFLO**.

AFFLATUS vel **adflatus**, us, m. 4. (afflo) flatus, spiritus, ventus (II. lo *spirare, soffio, vento*; Fr. *souffle qui vient frapper, vent, haleine*; Hisp. *el soplar, viento, hálito*; Germ. *das Anblasen, oder Anwehen, der Anhauch*; Angl. *a breathing upon; breath, gust of wind, blast*).

I.) Proprie ponitur — a) De ventorum spiritu. *Ovid.* 16. 106. Doneget afflatus ventus et aura suos. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 13. 77. (204). Afflatus benignus ventorum. *Colum.* 11. *R. R.* 3. 51. Ut ab omni afflatu protegantur. *Plin.* 4. *Hist. nat.* 12. 26. (80). Regio omni afflatu noxia carens. *Id.* 6. *ibid.* 17. 20. (55). Aprileis ab omni noxio afflatu seculis collibus. *Id.* *ibid.* 17. 21. (58). Ejus venti (Favonii) afflatu juveni Indiam. *Id.* 3. *ibid.* 5. 6. (41). Afflatus montium. h. e. qui spirat a montibus. *Id.* 21. *ibid.* 10. 31. (37). et 20. 19. 78. (306). Afflatus maris. h. e. qui spirat a mare; quique dicitur ab eodem *Plin.* 14. *ibid.* 2. 1. (32). et 6. 8. (60). Afflatus maritimus. *Plin.* 5. *Ep.* 6. 92. Triclinium saluberrimum afflatum ex Appennini vallibus recipit. — b) De calido ignis solivæ vapore. *Liv.* 28. 23. Ambusti afflatu vaporis. *Id.* 39. 22. Ignis caelestes adussisse levi afflatu complurium vestimenta. dicebantur. *Amman.* 24. 4. Ignium afflatus immisus. *Colum.* 4. *R. R.* 24. Trunci pars solis afflatu peraruit. *V.* **AFFLO**. — c) Dicitur et de spiritu emisso ab animali. *Ovid.* 8. *Met.* 230. de apyo: Fulmen ab ore venit: frondes afflatus ardent. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 30. 48. (92). Polyphus afflatu terribili canes agebat. *Id.* 10. *ibid.* 33. 51. (102). Perdidit concipiunt et supervolantium afflatu. *C. Rabirius* p. 226. ed. *Hreyssig.* Percutit afflatu brevis hunc sine morsibus anguis. *Stol.* 5. *Theb.* 527. calidi afflatus serpentis. *Sil.* 11. de *dracone loquens*. 6. 159. iates afflatus. *Id.* 239. pestis afflatus. — d) Hinc apud Grammaticos afflatus pro aspiratione, hoc est pro H, ponitur, quia in ea pronuntianda majore emissio spiritus opus est. *Varro* 3. *R. R.* 1. 6. Nam linguæ præcedit et in Græcia *Æoles* *Boeotians* sine afflatu vocant colles *Tebas*.

II.) Translate. ¶ 1. Afflatus significat vim immisam divinitus animis, impetum furoremque mentes permoventem exultantemque ad aliquid agendum, quod supra vires hominis esse videatur (II. *inspiratione, spirito, entusiasmo*; Fr. *inspiration d'en haute, enthousiasme*; Hisp. *inspiracion divina, impulso divino, entusiasmo, furor poetico*; Germ. *der Anhauch der Begeisterung der Wahrsager und Dichter*; Angl. *inspiration, divine heat, enthusiasm*). *Cic.* 1. *Dirinat.* 19. 35. Vis illa terræ, quæ mentem Pythiæ divino afflatu concitat. *Id.* *ibid.* 18. 34. Oracula, quæ instinctu divino afflatuque funduntur. *Id.* 2. *ibid.* 57. 117. Quid tam divinum, quam afflatus ex terra mentem illa movens, ut eam providam rerum futurarum efficiat? qui paulo sup. dicitur anhelitus illic terræ etc. de *Oraculo Delphico*. *Id.* 2. *Nat. D.* 86. 166. Nemo vi magnus sine aliquo afflatu divino unquam fuit. *Id.* 2. *Orat.* 46. 194. Saepe audi vi poetarum bonam neminem sine inflammatione animorum existere posse et sine quodam afflatu quasi furoris. Adde 1. *Tusc.* 26. 64. et *V.* **AFFLO**. ¶ 2. Ponitur et de luce, seu splendore, qui ab aliqua re effunditur, metaphorâ sumptâ a sup. n. I. b. *Plin.* 36. *Hist. nat.* 15. 22. (98). Translucent ergo juncturae (*Forcellinus* cum vet. Edit. legebat: Translucent pictura) tenuissimis capillamentis, lenique afflatu simulacra refovente, ipsa materia in pretio operis intelligitur. h. e. aureis ac splendentibus lineis.

AFFLECTO vel **adfecto**, Aectis, flexi, flexum, Aectere, a. 3. (ad et flecto). Part. *Afflexus* I. Est idem ferme quod *flecto*, vel ad aliquam rem flecto.

I.) Proprie. *Avien.* *Arat.* 734. Huic rutilos si sol afflexerit axes. *German.* *Arat.* 191. Lotus afflexum.

II.) Translate est precibus commovere et flectere. *Avul.* 6. *Met.* 18. Nec tu tamen illicita affectare pietate. *Kræge* quoque ita legendum putat: vulg. Edit. *leg. affectare, ad. adlectare*.

AFFLEO vel **adfleo**, fies, flevi, fletum, fere, u. 2. (ad et fleo) idem ferme quod *fleo*, vel simul aut prope *fleo*. *Plaut. Pers.* 1. 3. 72. Ut affleat, cum ea memoret. Adde *Pæn.* 5. 2. 149. *Horat.* *Arl.* *P.* 101. Ut ridendibus adrident, ita fletibus adflectit *Humani vultus. Abi tamen leg. adsunt.* *Gloss. Cyril.* *Affleo* *ἀφλέω*.

AFFLO vel **adflo**, as, avi, atum, are, 1. (ad et flo). Part. *Afflans B. I.* *Afflatus B. I.* et *II.* Occurrit *A* raro neutraliter, et *B* saepius active.

A Neutr. afflare est spirare aliquo versus, vel ad aliquid (It. *spirare*, *soffiare* incontro o verso; Fr. *s'exhaler*, se répandre sur; Hisp. *exhalarse*; Germ. *zu-oder entgegen wehen*; Angl. *to breathe, to breathe upon*).

I.) Proprie. — *a*) Absolute. *Varro 1. R. R. 12. 3.* Vitandum, ne in eas partes spectet ylla, ex quibus ventus gravior afflare solet. *Liv. 21. 54. 8.* Quidquid aurae fluminis appropinquabant, afflabat acrior frigoris vis. — *b*) Cum Dativo. *Propert. 2. 22. 17.* Afflabunt tibi non Arabum de gramine odores, sed quos ipse suis fecit Amor manibus. *Horat. 2. Sat. 8. 95.* Ut nihil omnino gustaremus, velut illis Canidia afflasset peior serpentibus Afris.

II.) Translate. — *a*) Absolute. *Cic. 16. Att. 5. 1.* Sed tamen rumoris nescio quid afflaverat commissione Græcorum frequentiam non fuisse. *h. e.* exierat quidam rumor. — *b*) Cum Dativo. *Tibull. 2. 1. 80.* Felix, cui placidus leniter afflat Amor.

B) Active saepius occurrit, et est ad aliquid spiro, flatu spiritus contingit (It. *soffiare* verso, *toccare col soffio*; Fr. *souffler vers, souffler ou atteindre de son souffle*; Hisp. *soplar hacia, tocar soplando*; Germ. *eine Person oder Sache anblasen, anwehen, anhauchen*; Angl. *to breathe, to breathe upon*).

I.) Proprie occurrit fore semper absolute *afflare* aliquem aut aliquid, et raro cum Dativo *afflare* aliquid alicui (V. infra sub *b* et *c* et *II.* 4.) et ponitur — *a*) De ventis. *Liv. 22. 43. 11.* Terga tantum afflante vento. *Plin. 18. Hist. nat. 17. 44. (155).* Cum udam (*fabam*) quidam ventus afflavit. *Sueton. Tib. 72.* Et ut exstaretur, afflatus aurâ, in graviores incidit inorbum. *Stat. 5. Silv. 1. 146.* maligno afflantur vineta Noto. — Et de frigida aura matulina *Virg. 1. G. 250.* Nos ubi primus equis Oriens afflavit anhelis. *h. e.* quasconcligit afflato equorum cursu anhelantem, ut *Forcellinus* interpretatur. *Id. 5. Æn. 739.* Et nos savus equis Oriens afflavit anhelis. — *b*) De aliis rebus, quæ flatu aliquo ferri videntur, ut de fulmine, igne, sidere et huiusmodi. Ilaque *afflari* v. g. *fulmine* est non quidem lei, sed tangi vi spiritus rationem præeunte, vel conitante; ut patet ex *Virg. 2. Æn. 648.* ex quo me divum pater atque hominum rex Fulminis afflavit ventis et contigit igni. *Ovid. 1. Trist. 9. 22.* fulmina, quodam ignibus afflari proxima quæque solent. *Id. 3. Pont. 6. 17.* Fulminis afflati telis. *Gr. Licinian. ed. Pert. p. 38.* Orta tempestate et ipse (*Pompejus*) fulmine afflatus est. — Tertium post diem Pompejus inierit. *Plin. 2. Hist. nat. 54. 55. (142).* Spiritum esse oculorum fulmine: ideo prius quam omne et afflari, quam percipi. *Plin. Paneg. 90. metaphorice:* Utrumque nostrum ille carnifex — facto fulmine afflaverat. *Livius* apud *Servium* ad *Virg. 1. G. 472.* Tanta flamma ex Ætna monte defluxit, ut non tantum velinæ urbes, sed etiam Ægina civitas afflaretur. *h. e.* incendio flagrare cepit. *Id. 30. G. Magna* pars sacra afflataque incendio effugerunt. *quos paulo ante dixerat ambustos. Plin. 2. Hist. nat. 41. 41. (108).*

Afflantur alii sidere. *h. e.* siderantur, sive, uti nunc dicimus, solis ictu percelluntur. *Claudius B. Gid. 348.* Afflatus sole. *Id. 1. Rapt. Proserp. 1.* afflataque curru Sidera Tænario. — *Et afflare aliquid alicui* apud *Lucret. 5. 508.* et calidum membrum afflare vaporem. — *c*) De spiritu sive habitu animalium. *Ovid. 1. Met. 542.* Oclor est — Artrinem sparsum cervicibus afflat (*deus*). *Id. 7. Ibis. 29.* Ad nisi opem tulero, taurorum afflabitur ore. *Colum. 8. R. R. 5. 18.* Cavendum, ne (*pulvis*) a serpentibus afflatur. *Plin. 8. Hist. nat. 21. 33. (78).* Necat (*basiliscus*) frutices, non contactus modo, verum et afflatus. *Id. 11. Ibis. 53. 115. (277).* Afflata urst halitus. — *d*) Denique de odoribus aut pestilenti halitu aliquid. *Feget. 4. 24. 2. Schneid.* Quid quoque clinici — ubi sanguisugam afflaverit, cretelle e vulnero. *Ovid. 3. Met. 49.* Nos necat afflatus funesta tæbe veneni. — *Et afflare aliquid alicui* apud *Cic. Senec. 17. 50.* Virtus odorum, qui afflarentur a floribus. *h. e.* qui flatu aeris ad nos pervenirent. Alii leg. *afflarent*, quod placet *Manutio* et aliis Criticis; alii *efflarent*.

II.) Translate. — *I.*) Afflare aliquem significat inspirare, concitare divinitus motum animi: qui loquendi modus ex eo ortus videtur, quod ex ravis oraculorum anhelitus quidam exiret, quo sacerdotes ioculi

responso divina reddebant, ut ex *Cic. 2. Divinat. 57. 117.* et *1. ibid. 19. 35.* colligitur. *Id. Arch. 8.* Poetam mentis viribus excitari et quasi divino quodam spiritu afflari. alii, inter quos recentiores, leg. *insari. Virg. 6. Æn. 50.* afflata est (*Sibylla*) numine quando Jam propiore dei. *Pers. 1. 123.* audaci quicumque afflate Cratino, Iratum Eupolidem prægrandi rum erne pallas. *h. e.* quicumque ex lectione Cratini, ejus audaciam et spiritum hausisti. — *2.* Ducta translatione ab iis, qui fulmine afflantur. *Val. Max. 7. 5. 4.* Afflatus repulsa. *h. e.* percussus. *Et Flor. 3. 5. 9.* Italiam, ipsam urbem Romam regius terror afflavit. *h. e.* tam prope erat, ut et Romæ timeretur. — *3.* Item ducta translatione ab halitu pestilenti. *Seneca Ep. 114.* Si animus senus est, si compositus, gravis, ingenium quoque sicum ac sobrium est: illo vitato, hoc quoque afflatur. *h. e.* corruptum, depravatur. — *4.* Afflare aliquid alicui est aliquid ipsi ultro offerre, aliqua re ipsum donare vel afficere, idque facile, nullo ejusdem labore vel conatu; et occurrit — *a*) In bonam partem. *Cic. 3. Verr. 13. 35.* Sperat sibi auram posse aliquam afflari, in hoc crastine, voluntatis dissensionisque eorum, quibus Cn. Carbonis mortui nomen odio sit. *h. e.* futuris sibi eos, quibus etc.: ubi *Zumptius* male legit afflare: Hinc afflare aliquem juvenit apud *Claudian. B. Gid. 208.* est alicui juxta addere et dando quoddammodo inspirare. Eadem ratione afflare alicui honores dixit *Virg. 1. Æn. 595.* loquitur autem de Venere gratiosiore Æneæ vultum cedente; sicut apud *Claudian.* de Jove sermo est. Creditur autem decorum halitus et afflatus vitales admodum esse, rebusque, quas contingerit, vim vigoremque indere. *Tibull. 2. 4. 57.* indomitis gregibus Venus afflat amores. — *b*) In malam partem. *Cic. 4. Hæren. 40. 62.* Si quem reperiat, cui aliquid mali faucibus afflare — possit.

AFFLUENS vel **adfluens**, entis. *V. AFFLUO.*

AFFLUENTIER vel **adfluenter**, adverb. (affluens). Comp. *Affluentius* est usitatur. Proprie de liquidis est ea ratio quæ aliquid ad locum aliquem fluit: sed occurrit tantum translate et significat copiose (It. *abondantemente, copiosamente*; Fr. *abondamment, avec abondance*; Hisp. *abundantemente*; Germ. *mit Ueberfluss, aus reichliche oder überflüssige Weise*; Angl. *abundantly, copiously*). *Apul. 4. Met. 7.* Vinum calicibus affluenter immisura. *Solin. 9. a med.* Ita affluenter successus ejus ampliandis opibus proficiebant, ut etc. *Virg. Interp. Jacob. 1. 5.* Qui (*Deus*) dat omnibus affluenter. *Cic. 5. Tusc. 6. 16.* Affluentibus voluptatibus undique haurire. *Nep. Att. 14.* Affluentius vivere. *Tac. 15. Ann. 54.* Affluentius solito convivium inire.

AFFLUENTIA vel **adfluentia**, æ, f. 1. (affluo) proprie est profluvium (It. *profluvio*; Fr. *afflux*, *affluence*; Hisp. *afluencia*; Germ. *der reichliche Zufluss*; Angl. *plenty, fruitfulness, exuberance*).

I.) Proprie. *Plin. 26. Hist. nat. 10. 61. (94).* Illa radix genitalibus libet affluentiam genituræ. *Id. 22. Ibis. 22. 40. (83).* dicit profluvium genituræ.

II.) Translate. — *1.* Est abundantia, copia. — *a*) Cum Genit. *Cic. 2. Leg. Agr. 35. 94.* Ex hac copia atque omnium rerum affluentia primum nata est arrogantia. *Plin. Paneg. 29.* Affluentia annonæ. — *b*) Absolute. *Nep. Att. 13. 5.* Omni diligentia manditiam, non affluentiam affectabat. *h. e.* rerum copiam et magnificentiam; alii leg. *affluentem*. — *2.* Item exundantia. *Quintil. 12. 10. 13.* Ingenii affluentia. *Virg. 8. 10.* Verbosa sermonis affluentia.

AFFLŪO vel **adfluo**, fluis, fluxi, fluxum, flūere, n. 3. (ad et fluo). Part. *Affluens I.* et *II.* 1., 2., et in fine. — Est ad aliquem, locum fluo, fluendo accedo (It. *scorrere a qualche luogo, fluire*; Fr. *affluer, couler ou fluer vers*; Hisp. *abundar, concurrir*; Germ. *herbei-oder heizu-oder heranfließen oder strömen*; Angl. *to flow to or towards*).

I.) Proprie de fluviatibus aquis ponitur, et occurrit — *a*) Absolute. *Colum. 1. R. R. 4. extr.* Ne, cum a vertice torrens imbribus conceptis affluerit, fundamenta convellat. *Plin. 2. Hist. nat. 97. 99. (212).* Æstus bis inter duos exortus hunc affluit bisque remeant. — *b*) Cum Dativo, aut Accus. et prep. *ad. Liv. 35. 29. 9.* Ad Eurotam amnem, qui prope ipsis affluit omnibus, progredi. *Id. 22. 44.* Audius amnis utriusque castris affluens. *Tac. 4. Ann. 6.* Rhe-nus ad Galliam ripam Italiæ et placidior affluens.

II.) Translate. — *1.* Ducta translatione ab aquis

decurrentibus ac prope accedentibus, ponitur de rerum omnium multitudine, quæ aliquo accedunt. —

a) Generatione. *Cic. 1. Nat. D. 19. 49.* De atomis: Cum infinita similitudinum imaginum species ex innumerabilibus individuis existat et ad deos affluit. *Sueton. Claud. 44.* Consopitum, deinde cibo affluente evomuisse omnia. *Horat. 4. Od. 11. 18.* quod ex hac Luce Mæcenæ meus affluente Ordinatus annos. *h. e.* annos accedentes, advenientes. Et cum *Accus. Lucret. 3. 685.* ut sensus corpus tamen affluat omne (*animus*). *h. e.* per omne corpus diffundatur. — *b*) Spectatim et saepius de hominum et præsertim militum multitudine ponitur, et est accedere, convenire, undique concurrere. *Liv. 35. 3.* Affluente quotidie multitudine ad famam belli. *Id. 39. 31.* Dimicantibus iis legio quinta supervenit; deinde, ut quæque potuerant, copias affluabant. *Virg. 2. Æn. 796.* ingentem comitam affluxisse novorum Invenio admirans numerum. *Cur. 9. 5. 7.* Cum subinde hostis afflueret. *Tac. 14. Ann. 8.* Affluere ingens multitudo cum luminibus. *Id. 4. Hist. 25.* Affluentibus auxiliis Gallorum, qui rem Romanam eixe juvabant. *Id. 4. Ann. 41.* Populi accursus multitudinem affluentium inerepat. *Flor. 3. 20. 6.* Affluentibus in diem copias. — *NE.* Apud *eum.* *Tac. Orat. 14.* auditores affluentes dicuntur qui veniunt abundantie, quique propterea remanentibus opponuntur. — *2.* Item accedere, illabi. *Cic. 1. Fin. 11. 39.* Si ea sola voluptas esset, quæ quasi titillaret sensus, — et ad eos cum suavitate afflueret et illaberetur etc. *Id. 3. ad Q. fr. 3. 1.* Nihil a te —, nihil ex istis locis, non modo litterarum, sed ne rumoris quidem affluit. *Ovid. Rem. am. 148.* Affluit incautis insidiosus amor. — *3.* Ducta translatione ex aquarum decurrentium copia, affluere est abundare, et — *a*) De rebus absolute occurrit. *Sall. Cat. 37.* Mihi imperium populi Romæ miserabile visum est, cui cum ad oceanum ab ortu solis omnia domita armis parerent, domi otium atque divitiæ — affluerent, fuere tamen etc. *h. e.* abunde supererent. *Liv. 3. 26.* Ubi effuse affluunt opes. *Id. 8. 15. 9.* Ex eo, quod affluit opibus vestris, sustinendo necessitates aliorum. *Val. Max. 6. 9. ext. 7.* Affluunt subito, repente dilabuntur (*vires atque opes humanae*). — *b*) De personis usurpatur cum Ablat. rei, quæ abundat. *Plaut. Pseud. 1. 2. 57.* Atque adeo ut frumento affluam. *Lucret. 6. 13.* Divitiis homines et honore et laude potentes affluere. *Cic. 2. Fin. 28. 93.* At miser, si in flagitiosa atque vitiosa vita afflueret voluptatibus. — De personis absolute occurrit tantum in *Fulgat. Interp. Jesai. 60. 5.* Tunc videbis et afflues et dilatabitur cor tuum. — Part. præp.

Affluens, entis, est etiam adject. unde Comp. *Affluentior*, et Superl. *Affluentissimus I.* et *II.*: et occurrit lisdem rei quibus verbum ipsum significantibus, scilicet

I.) Proprie est copiose fluens, abundans, et de aquis dicitur aliisque fluidis. *Virg. 8. 1. 2.* Sub radicibus montium uberiores et affluentiores aquæ sunt. *Solin. 50.* Affluentissimus humor.

II.) Translate est copiosus, repletus, dives quacunque re, et occurrit — *a*) De rebus, quæ abundant. *Cic. 1. Off. 43. 153.* Ut omnium rerum affluentibus copiis — omnia, quæ cognitione digna sunt, summo otio secum ipse consideret et contempletur. *Id. Amic. 16. 58.* Divitior mihi et affluentior videtur esse vera amicitia. *Id. Orat. 24. 79.* Ornatum illud (*genus orationis*) suave et affluens. *Sueton. Aug. 35.* Senatorum affluens numerus. *Augustin. 2. Confess. 6.* Largitor affluentissimus. *Tac. 1. Hist. 57.* Ex affluent. *h. e.* ex abundanti. — *b*) De personis cum Ablat. rei, quæ abundat. *Cic. Sext. 8. 18.* Alter unguentis affluens. *Livius Andronicus* apud *Piscian. 10. p. 877.* *Putsch.* Aut nunc quæpiam alla te illo Asiatico ornato affluens, aut Sardiniano ac Lydio fulgens decore et gloria prælucit. *Phædr. 5. 1. 22.* Homo vestitu affluens. *h. e.* qui vestem habet amplem, sinuosam, et ut ait *Horat. Epod. 4. 8.*, bis ter iterum togam. *Cic. 2. Leg. Agr. 30. 31.* Affluens opibus et copiis. *Id. Arch. 2. 4.* Urbs eruditissimis hominibus liberalissimisque studiis affluens. *Id. Rosc. Com. 10. 27.* Homo bonitate affluens. *Id. 7. Ferr. 54. 142.* Homo omni lepore et venustate affluens. *Id. 3. Orat. 15. 54.* Homines otio nimio et ingeniis uberissimi affluens. *Id. Cluent. 66. 189.* Domus omni scelere affluens.

AFFLŪS vel **adfluus**, a, um, adject. (affluo) idem ac affluens, sive copiose fluens. *Jut. Fulcr. Res gest.*

Alex. M. 3. 29. ed. Mai. Flumen quidem affluum vident.

AFFŌDIO vel **adſodio**, is, ere, a. 3. (ad et ſodio) ad aliquem locum ſodio, seu ſodiendo aggero, adjungo. *Plin. 2. Hist. nat. 68. 68. (175).* In qua conterminos pellicum ſurtoque vicini caespitem noſtro ſolo adſodimus. *h. e.* ſodiendo noſtro ſolo adjungimus. Plerique tamen Codd. habent *ordimur*, quam lectionem præſtuliſſi.

AFFOR vel **adfor**, ſaris, ſatus ſum, ſari, dep. 1. (ad et for). Verbum eſt defectivum; caret enim modis Optativo et Coniunctivo, et præterea prima perſona Indicativi præſentis, et quibusdam aliis: uſurpatur ſere in Indicativo Præſentis, Imperfecto et Perfecto. *F. FOR.* — Part. *Affatus A. 1. et B. 1.* — Affari idem eſt ac alloqui (II. *parlere a qualcheuno*; *Fr. parler, adreſſer la parole à*; *Hiſp. hablar, enderezar palabras*; *Germ. anreden oder anſprechen*; *Angl. to addreſs, accoſt, ſpeak to*). Occurrit *A* active, et *B* paſſive.

A Active. ¶ 1. Eſt loqui ad aliquem ſimpliciter; et uſurpatur — *a)* De verbis, quibus aliquem alloquimur. — Cum Accuſ. perſona. Accuſ. apud *Macrob. 6. 1.* Quem neque lueri contra, neque affari queas. *Cic. Senect. 1. 1.* Licet enim verſibus eiſdem affari te, Attice, quibus affatur Flaminium ille vir etc. *Id. Brut. 72. 253.* Cum hunc nomine eſſet offatus. *h. e.* cum cum alioquens nomine compellat. *Fug. 3. En. 492.* Nos ego digrediens lacrimis affabar odoratis. *Id. 6. ibid. 455.* quam — dulcique affatus amore eſt. *Horat. 1. Od. 7. 24.* Sic tristes affatus amicos. *Stat. 1. Achill. 251.* Blande affari aliquem. *Et 383.* Affari aliquem blandis verbis. *Cur. 4. 11. 19.* Ubi igitur me affamini? — *Absolute.* *Fug. 2. En. 775.* Tunc ſic affari et curas his demere dicitis. — *b)* De litteris vel epistoſis, quibus abſentem alloquimur, ut apud Græcos *ὑποκρίναι*. *Cic. Brut. 3. 13.* Illius litteri (ſalutatio), quæ me hic affatus quaſi ſecum exitiſſet. *Id.* Locum ſuperius allatum *Senect. 1. 1.* — *c)* Denique de ſupremo vale, ut mos erat in funeribus. *Fug. 2. En. 644.* ſic poſitum affati diſcedite corpus. *Id. 9. ibid. 484.* Nec te Affari extremum miſeræ data copia matris. ¶ 2. Eſt etiam alloquendo precari, et præcipue diis ſupplicare. *Cic. 2. Phil. 13. 53.* Qui locus aut tam deſertus, aut tam inhumatus, qui illos, cum acceſſerint, non affari atque appetere videntur? *Fug. 4. En. 424. I.* ſoror, atque hoſtem ſupplex affare ſuperbum. Accuſ. apud *Non. p. 463. 23. Merc.* Deum Cadmo generalium, Semela, affare et famulenter pete. *Fug. 2. En. 780.* Adſaturque deos et ſanctam numen adorât. *Ovid. 6. Faſt. 303.* Inde precando Affamur Veſtani.

B Paſſive. ¶ 1. Part. *affatus* primo ſignificatione occurrit apud *Apul. 11. Met. 19.* Affatis itaque ex offiſio ſingulis narratiſſis meis remuniſſi. ¶ 2. *Affari paſſ.* fuit etiam verbum Augurum proprium, et dicebatur de templorum ſiſibus, in quibus aſpicienda ſumebantur. *Farro 6. L. L. 53. p. 29. Mill.* Hinc affari templa dicuntur ab auguribus: affantur quæ in his ſiſibus ſunt. *F. EFFARI.*

AFFŌRE vel **adfore**. *F. ASSUM.*

AFFŌRMO vel **adſormio**, as, are, a. 1. (ad et ſormio) valde timere, seu poſui ob rem aliquam timere. *Plaut. Bacch. 4. 10. 3.* Magis curæ eſt, magisque afformido, ne ſi pereat.

AFFRACTUS vel **adfractus**, a, um. *F. AFFRANGO.*

AFFRANGO vel **adfrango**, frangis, vel etiam **AFFRINGO** vel **adfringo**, fringis, frēgi, fractum, gere, a. 3. (ad et frango). In locis mox citandis pro *affrango* ubique alii reponunt *affringere*: quod propius videtur accedere ad Latiorum conſuetudinem, qui in compositis verbi *frango* mutant ſere a in i, ſi littera *n* retineatur, ut *confringo, infringo, perfringo*; ſervant autem *a*, ſi *n* abijciatur, ut *infractus, refragor, ſuffragor* etc. — Part. *Affractus 1.* — *Affrango* vel *adfringo* eſt ſibi in quod frango, seu ad aliquid frango, aliud (II. *ſonperre contro*; *Fr. briser ou écaſer contro*; *Hiſp. romper, quebrar*; *Germ. etwas anbrechen oder brechend an etwas anſchlagen oder auseinander*; *Angl. to break or daſh againſt*).

1.) Proprie. *Stat. 5. Sîn. 1. 36.* aut excocta ſaticeſſe Mater (Thetis) Achilleiſſi huius affrango ſuſſis. *h. e.* bandas ad ſcorpionis allidere. *Sidon. 2. Ep. 2. a med.* Flavio ſalebriſſimi ſavorum oligicibus affictus ſpumoſo cauſerit impulſus. *Stat. 10. Theb. 57.* duris affrangunt poſtibus ungues.

II.) Translate eſt vehementer adſtringere. *Stat. 5. Theb. 150.* plenique affrangere parvos Uberibus.

AFFRĒMO vel **Adfrēmo**, mis, mere, n. 3. (ad et frēmo) idem quod frēmo, vel ad aliquid frēmo (II. *frēmere verſo*; *Fr. frémir à la vue de quelque choſe*; *Hiſp. estremecer hácia*; *Germ. bei etwas rauschen, anrauschen an etwas*; *Angl. to rage, to rage greatly*). *Val. Flacc. 1. 528.* Affrēmit his quaſiſque caput. *Sil. 14. 124.* Boreas ſiſidentibus affrēmit alis.

AFFRICATIO vel **adfricatio**, ōnis f. 3. (affricō) affricandi actus, affricatus (II. *fregamento, fregagione*; *Fr. action de frotter contre, frottement*; *Hiſp. el acto de estregar, frotadura*; *Germ. die Anreiben*; *Angl. a rubbing, rubbing upon or againſt*). ¶ 1. Stricto ſenſu. *Cœl. Aurel. præſat. Acut. ſub ſin.* Majora corpustula maioribus mixta faciunt plagas, ſive percuſſiones et affricationes. ¶ 2. Affricatio ſunt etiam minimæ particulæ quæ affricando detrahuntur. *Cœl. Aurel. 1. Acut. 14.* Argentum album eſt, ſed ejus affricatio nigra; caprinum cornu nigrum, ſed ejus alba ſerago.

AFFRICATUS vel **adfricatus**, a, um. *F. AFFRICO.*

AFFRICO vel **adfrico**, fricas, fricelli, frictum, vel fricellum, fricare, a. 1. (ad et frico). Part. *Affricans* et *Affricatus 1.* *Affricatus* autem eſt rari uſus, ait *Forcellinus*, uſitatum enim part. eſt *affricatus*: cuius tamen nullum adhuc exemplum vidimus, quamvis a ſeqq. nominibus *Affricio* et *Affricatus* confirmetur. — *Affricio* proprie eſt ad aliquid frico (II. *fregare, stropicciare a qualche coſa*; *Fr. frotter contre quelque choſe*; *Hiſp. frotar, estregar*; *Germ. anreiben etwas wohin*; *Angl. to rub, rub againſt any thing*).

1.) Proprie. — *a)* Cum Dativo. *Colum. 7. R. R. 5. 6.* Vitulosum locum pecudes aut morsi ſcalpunt, aut cornu vel ungula tondunt, aut arbori affricant. *Plin. 8. Hist. nat. 27. 41. (422).* Anguli mazathro herbe ſe affricans. *Apul. 3. Met. 21.* Pyxides pluſculas depromit, de quibz egeſta unguedine diuque palmis ſuis affricata etc. — *b)* *Absolute.* *Plin. 29. Hist. nat. 6. 38. (122).* Anguium membrana veneratione eorum exuta, ſi affricetur, claritatem (oculorum) facit.

II.) Translate. *Seneca Ep. 7.* Malignus comes quantivis candido et ſimplici robiginem ſuam affricuit. *h. e.* adhaerendo vitis ſuis infecti.

AFFRICTIO vel **adfrictio**, ōnis, f. 3. (affricō) idem quod affricatio, affricatus. *Phædr. 4. 13.* Affricatione veretri, alii tamen aliter; ſed forſiſſe, ait *Forcellinus præſat.* a frictione; plerique alii malunt affricione.

AFFRICTUS vel **adfrictus**, us, m. 4. (affricō) affricandi actus (II. *fregamento con qualche coſa*; *Fr. frottement*; *Hiſp. frotadura, rozadura*; *Germ. das Anreiben*; *Angl. a rubbing upon or againſt any thing*). *Seneca 5. Quæſt. 14. de ſpiritu ſubterraneo* per loca ſulphurea ſe torquent. Accendit flammam ipſo affricu necesse eſt. *Quilam leg. obſtricta.* *Plin. 31. Hist. nat. 6. 38. (72).* Spuma aque marina affricu verrucas tollit.

AFFRINGO vel **adfringo**, is, etc. *F. AFFRANGO.*

AFFRIO vel **adfrío**, as, are, a. 1. (ad et frío) frigitum ad aliquid aſpergo, seu ad aliquid frío, comminuo, contro (II. *ſtritolare, riducendo in polvere agglungere*; *Fr. écaſer contre quelque choſe*; *Hiſp. machacar, quebrantar, moler*; *Germ. dazubrückeln, zerbrückeln dazü thun*; *Angl. to pound, thresh, powder, triturate*). *Farro 1. R. R. 57. 1.* Item alius aliud affriat; aut aſpergit, ut Chalcedonio, aut Caricem eretam, aut abſinthium etc. *h. e.* conterit et tanquam terriorum pavimento et parietibus granarii inducti. *Ursinus* putat aut aſpergit eſſe interpretationem *reſſi affriat*.

AFFUI vel **adfrui**, iſti, etc. *F. ASSUM.*

AFFULGEO vel **adfulgeo**, pes, si, gere, n. 2. (ad et fulgeo). In locis mox citandis occurrunt ſolummodo Indicativi Perf. et Plusquamperf.; Præſ. vero et Imperf. nondum vidimus. — *Adfulgeo* eſt fulgens appareo, aliquo verſus fulgeo (II. *apparire riſplendere, riſplendere*; *Fr. luire, briller, éclater aux yeux*; *Hiſp. lucir, brillar, reſplandecer*; *Germ. herzuglänzen oder herzuſtrahlen*; *Angl. to shine, appear bright, or reſplendent, to ſhine upon*).

1.) Proprie raro admodum occurrit. *Liv. 43. 13. 3.* Minutis quoque per eos dies cali ardentis ſpecies affuſſerat, ubi tamen *Klotz cum aliis legendum*

putat effuſſerat, quod Livianæ ſcribendi rationi magis accedit et convenit. *Ovid. Ib. 311.* Non Venus affuſiſt, non illa Juppiter hora, Lunaque non apto Solque ſacræ loco.

II.) Translate. ¶ 1. Eadem qua ſuperius ſignificatione, ſed metaphorice. *Horat. 4. Od. 6. 6.* Inſtar verſis vultus luns affuſiſt. *Sil. 11. 7. 467.* poſtremo nitenti affuſiſt vultu ridens Venus. *Petron. Satyr. 111.* Verum pudiciſſæ amoris exemplum affuſiſſe. ¶ 2. Sæpe cum Dativo eleganter dicitur de iſ rebus, quæ merentibus nobis et optantibus lætæ adveniunt, noſque erigunt et recreant. *Ad rem Liv. 9. 10.* Lux quædam affuſiſſe civitati viſa eſt. *Id. 30. 30.* Et mihi talis aliquando fortuna affuſiſt. *Id. 23. 23.* Cum Sardinia recipienda repentina ſpes affuſiſt. *Id. 27. 28.* Deſenſurum ſe urbem, prima ſpes, morte nuntiata Marcelli, affuſiſt. *Id. 30. 10.* Ex inſperato gaudium affuſiſt. *Val. Max. 7. 6. ext. 1.* Cretenſibus nihil tale præſidiū affuſiſt. *Flor. 4. 9. extr.* Ubi prima affuſiſt occaſio.

AFFUNDO vel **adſundo**, fundis, fūdi, ſuſum, fundere, a. 3. (ad et fundo). Part. *Affusus* in omnibus ſere paragr. — Eſt aliquo verſus fundo, diſſundo, ſpargo (II. *versare, spargere, infondere, gettare*; *Fr. verser à, sur, dans ou auprès, épancher, répandre*; *Hiſp. echar, verter, vaciar sobre*; *Germ. etwas hingießen oder schütten, etwas wohin giesen oder schütten*; *Angl. to pour or sprinkle upon*).

1.) Proprie de fluidis ponitur; atque occurrit — *a)* Cum Dativo rei vel perſonæ, cui aliquid affunditur. *Plin. 12. Hist. nat. 21. 46. (102).* Affuſa eſt (nucleis) puſſillim aqua calida. *Id. 10. ibid. 44. 91. (242).* Affundere vinum aibori. *Tac. 1. Ann. 10.* Venenum vulneri affuſum. *Id. 13. ibid. 16.* Affundere alieui venenum in aqua frigida. *Id. 5. Hist. 23.* Moſæ fluminis os omnem Rhenum Oceano affundit. *h. e.* in Oceanum immittit. *Plin. 5. Hist. nat. 29. 31. (413).* Annis plurimis affuſus oppidis. *h. e.* plurima oppida elluens. — *b)* *Absolute.* *Plin. 28. Hist. nat. 9. 38. (144).* Liqueſcere ſerum affuſo vino. *Id. 5. ibid. 1. 1. (3).* Affunditur ætæuſum et mari ſexuoſo meatu. — *c)* *Affundere aliquid aliqua re* eſt aſpergere. *Plin. 3. Hist. nat. 3. 4. (24).* Cæſaraugusta colonia aune Ibero affuſa. *h. e.* quam Iberus aluit.

II.) Translate. ¶ 1. *Affundere alieui aliquid* eſt indere, infundere, addere. *Tac. 6. Ann. 28.* Affundere alieui vim vitalem. *h. e.* indere. *Sil. 11. 17. 219.* puppes affuſis procedere ventis. *h. e.* afflantibus et ſeſe in vela immittentibus. *Tac. Agric. 35.* Ut pedilum auxilla mediant aciem ſuſtinent, equorum tria milia omnibus affunderentur. *h. e.* adderentur, circum cornua extenderentur. ¶ 2. *Affundi* et præcipue part. præter. paſſ. *affusus, a, um*, de perſonis eſt prorumbere, proſterni, inclinari. *Ovid. 8. Met. 540.* Affuſæque jacent tomulo. *h. e.* circa tumulum proſtræte; quo ſenſu *Stat. quoque 3. Theb. 686.* Ioculus eſt. *Seneca Troad. 1078.* Cautus undique affuſum plicibusque iutaſt cingitur. *h. e.* circumfuſa. *Sil. 11. 6. 372.* ſollicite læti affunduntur, et ipſis Oſcula vulneribus figunt. *Alii rectius legunt* funduntur. *Ovid 9. Met. 605.* Amplectique pedes, affuſæque poſcere vitam. *h. e.* proſtrata. *Zucan. 7. 71.* regesque tui cum ſupplie mundo Affuſi, vinci ſocerum patiare. *rogamus.* *Farro 4. 2. 56.* Cleopatra affuſa genibus Cæſaris.

AFFŪSIO vel **adfuſio**, ōnis, f. 3. (affundo) infuſio vel aſperſio (II. *infusione, spargimento*; *Fr. et Hiſp. infusion*; *Germ. das An-oder Dazugießen*; *Angl. an infusing or sprinkling upon*). *Pallad. 3. R. R. 28. 2.* Antidoti affuſione radices infundunt.

AFFŪSUS vel **adfuſus**, a, um. *F. AFFUNDO.*

AFFŪTŪRUS vel **adfuſurus**, a, um. *F. ASSUM.*

AFŌRE et **AFŌREM** pro **Abſore** et **Abſorem**. *F. ABSUM.*

AFŌRIS, adverb. *F. A, AB, ABS* in ſine *D* Compositione, et **FORIS**.

AFRANIA, Licini Bucciſſi ſenatoris uxor, mortua anno ab Urbe Cond. 706, quæ muliebris verecundia obſita ſuas per ſe cauſas agebat, et importunis clamoribus iudicibus obſtrepebat; non quod advocati ei deſſent, ſed quia impudentia abundabat. Hinc factum eſt, ut mulieres perfrictæ frontis, et matronalis pudoris oblitæ, Afrania per contumeliam dicereſſet. *Val. Max. 8. 3. 2. et Dig. 3. 1. 5.*

AFRICIA, æ, f. 1. Inter genera liborum, quæ in ſacrificiis adhibebantur, enumeratur ab *Arnob. 7. 24.* ſed quid tandem ſignificet, adhuc eſt incomperitum

Est nonnullorum conjectura dictam videri ab *affrican-*do, quod aut are, aut victimas affricaretur.

AFRICUS VENTUS vel *sapius absolute AFRI-*CUS, l. m. 2. est is, qui Italicè *Africo* seu *Ponente* Garbino aut *Gherbino*, Græcis *Διψ* dicitur, ventis Transalpinis *Sud-Ouest*; Fr. *Affrico*; Germ. *Süd-westwind*; Angl. *the south-west wind*; et spirat ab Africa inter Austrum et Favonium, ab occasu brumali, contrarius Cæciæ. *Pitruv.* 1. 6. 5. Itaque sunt collocati inter Solanum et Austrum ab oriente hierno Eurus, inter Austrum et Favonium ab occidente hierno Africus. *Cl. Plin.* 2. *Hist. nat.* 47. 48. (179). — a) Raro adjective. *Cic.* 1. *Nat. D.* 36. 101. *Africus ventus*. — b) *Sapius absolute substantivorum* more, et apud *Cæs.* 3. *B. C.* 26. *Pitruv.* 1. c., et apud *Senecam* 5. *Quæst. nat.* 16. *Africus furibundus et ruens*. *Virg.* 1. *Æn.* 90. crebreque procellis Africus. *Horat.* 1. *Od.* 1. 15. Luctantem Icaris fluctibus Africum. *Id.* 1. *ibid.* 3. 12. præcipitem Africum Decertantem Aquilonibus. *Id.* 3. *ibid.* 23. 5. *Africus* pestilens. *Id.* *Epod.* 16. 22. Protervus Africus. *Propert.* 4. 3. 47. Nec me tardarent Scythiæ iuga, cum pater altas Africus in glaciem frigore necit aquas. *Africum patrem* dixit, quia omnes venti dii habiti sunt; diis autem patris nomen convenit. Quod autem addit, eum aquas congelare, videtur Africum confudisse cum Aquilone. Nam Africus ab Africa, quæ regio est calidissima, spirans vim congelandi non habet, bene tamen Aquilo qui septentrionalis est. Ceterum hæc ventorum ignorantia in femina, quæ hic loquitur, facilis ferenda videtur.

AFRICUS, a, um, adject. qui ad Africum ventum pertinet. *Horat.* 3. *Od.* 29. 37. *Africæ procellæ*. h. e. quas Africus movet.

AFRI, is), etc. pro *Abfri*, etc. *V. ABSUM*.

AFUTURUS pro *Abfuturus* etc. *V. ABSEM*.

AFYÖLO, as, are, n. 1. (ab et volare) est antiquissima verbi forma pro *avolo*, as etc. *Paul. Diac.* p. 26. 2. *Müll.* *Afyoiant* *avolant*. *Klotz* ad h. v. iure ac merito dubitat, an apud *Cic.* 2. *Tusc.* 10. 24. pro *sublime avolans* legendum sit *sublime afvolans*; et apud eund. 2. *Fin.* 32. 106. pro et *primæ quæque avolat* legendum sit et *prima quæque afvolat*. In utroque edita loco habentur verba ut *avebat*, quæ de vocabuli vetustate suspicionem inducunt; et facillime a librariis inscitia advolet *etm avolat* confundi potuit. *V.* tamen *A*, *AB* et *ABS* in principio, et *AF*.

AG

AGAGĀ, æ, m. 1. est leno, nequam, perditus homo. In Glossis *Isidori* legitur *Agagola* seu *Agagula* lenpocinator, pantominus. Quæ vox fortasse ab *agaga* diminutivum est; ut etiam in *Thesaur.* *N. Lat.* ed. *Mai.* p. 29. In vulgata tamen edit. leg. *Agapita*, æ; quod ab *agapido*. *Petrus. fragm. Trag.* 69. *Bærmann.* Plane non omnia artificia servi nequam narras: *agaga* est. Alii leg. *harpaga*, h. e. fur, ab *ἀπαγῆ* rapio: alii *apaga* eodem sensu ab *ἀπαγῆ* abigo, abduco: alii *agapa*, h. e. catamitus, exoletus, ab *ἀγάπη* amor.

AGALLOCHUS. *V. ALCHELUCIA*.

AGALMA, ātis, n. 3. Græca vox *ἀγάλμα* statua. *Capell.* 6. p. 188. Quam (*Minervam*) docto assimulant habitu, qui agalmata firmant. *lege* formant. Videtur ab *ἀγάλμα* delecto, quia veteres putabant, deos hominum delectari statuis suis oblati. *Cl. Pisc. Op. var.* 7. 4. p. 234.

AGAMUS, i, m. 2. (*ἀγάμος*) qui nunquam uxorem duxit; vox Græca, ab *α* privativo, et *γάμος* nuptiæ (It. *celibe*; Fr. *non-marié*; Hisp. *celibe*; Germ. *un-verheirathet*; Angl. *unmarried, single*. *Hieronym.* *advers. Iovinian.* 1. ad fin. n. 15. Primus Adm monogamus, secundus agamus, h. e. Christus. — *AB.* Est etiam cognomen Romanum, de quo *V. ONOM.*

AGAPE, es, f. 1. (*ἀγάπη*) amor, benevolentia, christiana caritas (It. *amore, carità*; Fr. *charité chrétienne*; Hisp. *caridad christiana*; Germ. *die christliche Liebe*; Angl. *love, benevolence*). ¶ 1. Proprie et stricto sensu. *Tertull.* *ad. Martyr.* 2. Plus in carcere spiritus acquirit, quam caro amittit: immo et quæ iusta sunt, caro non amittit, per curam Ecclesie, et agapen fratrum. ubi *agape* non solum amorem

fratrum Christianorum in martyres carceribus detentis, sed et subsidia atque elemosynas in eosdem collatos significat. ¶ 2. Latiori sensu hoc nomine significabantur convivio Christianorum, ad quæ advocata pauperes elemosynæ causa. *Tertull.* *Apolog.* 39. ad fin. Cæna nostra de nomine rationem sui ostendit: vocatur enim agape, id quod dilectio penes Græcos est. Quanticumque sumptibus conest luctum est pietatis nomine facere sumptum: si quidem inopes quoque refrigerio isto juvamus. *Hieronym.* *ad Eustoch.* ep. 22. n. 14. Ad agapen vocare. — Convivia etiam in honorem martyrum inita, et in eorum natalibus, aliisque solemnioribus diebus a Christianis olim celebrata, *Agapæ* dicta sunt, de quibus plura *Muratorius Disquisit. de Agapæ edit. Patav.* 1789. una cum ejus Græcis *Anecdosis* p. 241. De his etiam apud *Plin.* 10. Ep. 87. mentio fit.

AGAPETÆ, arum, m. plur. 1. *ἀγαπῆται*, hoc est dilecti, amati: ab *ἀγαπῆν* amo. *Agapetæ* dicti sunt olim apud veteres Christianos clerici, aut monachi, qui specie pietatis et religiosi convictus una cum mulieribus vivebant, quas prædicabant caste omnino a se haberi, et solius sanctæ caritatis vinculo secum junctas simul habitare: quos pluribus sanctionibus Concilia et Patres damnaverant. Hinc in *Papæ Lexico* *Agapetes* exponitur lenocinator, et qui cum feminis illicite conversatur prociacis clericus. *Hieronym.* ep. 22. ad *Eustoch.* n. 5. sub fin. Unde in Ecclesiis agapetarum pestis introiit? unde sine nuptiis aliud nomen uxorum? (fratres, et sorores se appellabant) immo unde novum concubinarum genus? etc. Plura de his *V. apud Muratorius Disquisit. de Agapetis loc. cit. in voce Agape* p. 218.

AGARICON vel latina terminatione **AGARICUM**, i, n. 2. (*ἀγαρίκον*) fungus est in arboribus nascent, colore candido, medicina vim habens. Nascitur circa Bosphorum, et in Gallia Cisalpina. Memoratur a *Plin.* 25. *Hist. nat.* 9. 57. 103. et 26. *ibid.* 8. 48. (75), necnon a *Cæli. Aurel.* 5. *Tard.* 1. *Cl. Fée* *Op. cit.* 2. 3. p. 347. hanc exhibet synonymiam: *Ἀγαρίκον τὸ ἀγὸν Dioscor.* 3. 1. est. *agaricum colore candido*. *Plin.* 1. c.; *agaricum* *Mich.* 1. 61. f. 1., *Boletus Agaricum* *Alt.* *Fl. pedem.* n. 2748.

AGASO, ōnis, m. 3. (ago et *cl. Gr.* *ἀγάζω*) generatim significat eum, qui quodcumque jumentum ducit, aut curat: sed ex usu plerumque accipitur pro ductore et custode equorum (It. *palafreniere, cavallaro*, mozzo di stalla, mulattiere; Fr. *palefrenier, valet d'écurie ou d'étable, muletier*; Hisp. *palafrenero, mozo, mulatero ó muletero*; Germ. *der Führer und Wärter eines Pferdes oder Esels zum Reiten, Stallknecht, Reitknecht*; Angl. *a slave whose business it was to take care of horses, drive beasts of burden etc.; a groom of the stable, muletier*). — a) Pro ductore aut custode equorum sapius usurpatur. *Plaut. Merc.* 5. 2. 11. Egonet mihi comes, calator, equus, agaso, armiger etc. *Liv.* 43. 5. Duo equi phalerati cum agasonibus. *Curt.* 8. 6. 4. Accepti ab agasonibus equi. *Plin.* 35. *Hist. nat.* 11. 40. (134). Agasonem cum equo. *Adde Frontin.* 2. *Strateg.* 4. 1. *Servius* in *Virg.* 3. *Æn.* 470. Duces, idneris scil. equorum; vel quos vulgo agasones vocamus. *Paul. Diac.* p. 25. 5. *Müll.* Agasones equos agentes, i. e. manganes. — Apud *Horat.* 2. *Sat.* 8. 73. si palinam pede lapsus franget (al. frangat) agaso. *Forcellinus* putat agasonem dictum per contemptum pro quocumque villi servos: sed recentioribus Philologis rectius fortasse videtur *Horatius* dominum convivium præbentem hoc vocabulo irridere voluisse, quippe qui ad augendum servorum numerum etiam agasonem cenæ inservire jussisset. Potius pro quorumque villi servo accipitur a *Pers.* 5. 76. hic Dama non lressis agaso. — b) Pro ductore asinorum, pro eo nempe, qui proprie a *Plaut.* *Asin. prol.* 10. dicitur *onaſos*, non semel accipitur ab *Apul.* 6. *Met.* 18., 7. *ibid.* 18. et alibi. — *NE.* Est etiam cognomen Romanum, de quo *V. ONOM.*

AGATHODÆMON, ōnis, m. 3. bonus genius, *ἀγαθὸ δαίμων*, *ovos*; ab *ἀγαθός* bonus, et *δαίμων* genius. *Lamprid.* *Elagab.* 28. *Ægyptios* dræunculos Romæ habuit, quos isti agathodæmones vocant. *Cassiodor.* *ibid.* notat, Phænices et *Ægyptios* divini aliquid tribuisse draconum et serpentum naturæ, his præsertim, qui veneno carent. Hinc apud *Viscont.* *Mus. Pio-Clem.* 7. 1. p. 153. edit. *Mediol.* legitur hæc *Inscript.* *AGATHO DÆMONI E. V. S. h. e. voto suscepto*. ¶ 2. Fuit etiam nomen herbarum. *Apul.* *Herb.* 94.

AGE. *V. AGO*.

AGEA, æ, f. 1. est via in navi, ita dicta, inquit *Paul. Diac.* p. 10. 10. *Müll.*, quia in ea marina quæque res agi solet. *Id.* 19. *Org.* 2. 4. Agea viæ sunt, vel loca in navi, per quæ ad remiges hortator accedit. De qua *Ennius*: Multa foro ponens, ageaque longa repletur. *Alii* legunt Multa foro ponit, et agea longa repletur. *Scaliger* ad *Paul. Diac.* l. c.: Multa forum, pontes et, ageaque longa repletur. *Schefferus* de *Mil. nav.* l. 1. c. 6. emendat: Agearia sunt loca, etc.

AGEDUM vel **AGE DUM**. *V. A IO*.

AGELLŪS, i, m. 2. diminut. ab *agellus* (It. *campicello*; Fr. *petit champ, petit coin de terre*; Hisp. *campillo*; Germ. *ein Kleines Aeckerchen*; Angl. *a little field*). *Catull.* 20. 3. Agellum hunc, sinistra tute quem vides, Herique villulam, hortululumque pauperis, etc. *Adde Symmach.* 2. *Ep.* 30., *Arnob.* 1. 21. et *Inscript.* apud *Grut.* 1004. 4.

AGELLUS, i, m. 2. (diminut. ab *ager*; *Cl. Gr.* *ἀγέλλος*) parvus *ager* (It. *campicello, camperello, poderello*; Fr. *petit champ, petit bien rural*; Hisp. *campillo*; Germ. *ein Aeckerchen*; Angl. *a small piece of ground, a small inclosure of land*). *Ter. Adelph.* 5. 8. 26. Agelli est hic sub urbe paullulum. *Cic.* 3. *Nat. D.* 35. 86. Minora di negligunt, neque agellos singulorum, nec villulas persequuntur. *Varro* 3. *R. R.* 16. 10. Agellus non sane major jergero uno. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 6. 8. (41). Parvus admodum agellus. *Adde Nep. Phoc.* 1. 4. et *Inscript.* apud *Orell.* 4561. Apud *Poetas* *Lucret.* 5. 1368., *Virg.* 9. *Ecl.* 3. et *Horat.* *Art. poet.* 117. et 2. *Sat.* 6. 9. per blanditas potius dicitur, quam per diminutionem.

AGEMA, ātis, n. 3. (*ἀγῆμα*) certus delectorum militum numerus (qui pro variis temporibus variis fuit) apud Macedones, et eos, qui Macedonicam militiam rationem sequebantur, quem ipsi ita appellabant, quemadmodum suam legionem Latini. *Liv.* 37. 40. Addita his ala mille ferme equitum: agema eam vocabant. *Id.* 42. 51. Delecta et viribus et robore etatis ex omni cetratorum numero duo erant agemata: hanc ipsi legionem vocabant. hoc loco *pedites* intelligit. *Adde* 42. 58. *Curt.* 4. 13. 26. In dextro cornu locati sunt equites, quas agema appellant. *V. Heterice* in *Lexico*, et *Saint-Croix Hist. d'Alex.* p. 451.

AGNĒALOGĒTUS vel *agenenlogitus*, *ἀγενεαλόγητος*, qui non habet genealogiam, seu cuius parentes et avi majoresque assignari non possunt. Vox Græca ab *α* privativo, *γενεα* genus, origo, et *λόγω* dico; usurpata a *Tertull.* *Præscript. advers. Hæret.* in fin.

AGENS, entis. *V. AGO*.

AGER, agri, m. 2. *Cl. Gr.* *ἀγρός* et Germ. *Acker*, quæ omnia certe ab *ἀγῶ* et *ago*, teste *Farrone* 5. *L. L.* 34. *Müll.* *Ager* dictus est in quam terram quid agebant, et unde quid agebant fructus causa: alii quod id Græci dicunt *ἀγρός*. Ut *ager* quo agi poterat, sic qua agi actus. — Hinc haud recte *Donat.* ad *Ter. Adelph.* 3. 3. 47. Ab agendo *ager* dictus, quod in eo multa agenda sunt. *Quintilianus* vero f. 8. 37. hanc etymologiam injuriâ damnat hisce verbis: Sed cui non post Varrenem sit venia, qui agrum, quod in eo agatur aliquid, dictum Ciceroni persuadere voluit (ad eum enim scribit Varro), cum ex Græco sit manifestum ducti? *Ager* enim ab agendo profecto dictus est, quippe in eo cultor jumentis adjutus omnem agendi vim exerit; quod confirmat *Servius* ad *Virg.* 2. *G.* 412. Majores agros incultos rura dicebant, id est, silvas et pascua, agrum vero, qui colabatur. — *Ager* itaque est terra culta manibus hominum, ut fruges, h. e. frumentum, vinum et oleum, ferat (It. *campo, colto*; Fr. *portion de terre propre à la culture, champ*; Hisp. *campo*; Germ. *das Ackerland*; Angl. *a field, farm*). ¶ 1. Proprie et stricto sensu occurrat — a) Speciatim de uno tantum agro sive terre portione, quæ coli possit. *Cato R. R.* 6. Agrum quibus locis conseras, sic observari oportet: Ubi *ager* crassus et latus est sine arboribus, eum agrum frumentarium esse oportet. Idem *ager* si nebulosus est, rapa, raphanos, millium, panicum, id maxime, seri oportet. In agro crasso et calido oleam conditivam etc. — b) Item speciatim de agri caspate. *Virg.* 2. *G.* 243. — c) Item de plurium agrorum collectione, quæ fundum constituit, quæque adificiis seu villa nunquam carebat. *Ter. Heaut.* 1. 1. 94. Agrum hunc mercatus sum: hic me exerceo. *Cato R. R.* 3. 1. Primâ adulescentiâ patrem familiæ agrum conserere studiosè

oportet, ædificare diu cogitare oportet. — tum ædificare oportet, si agrum consitum habeas. *NB.* In quo ager differat a villa et a rure V. infra Homonym. — d) Generatim. *Cic. 2. Tusc. 5. 13.* Ut ager, quamvis fertilis, sine cultura fructuosus esse non potest, sine dote doctrina animus. *Id. ibid.* Agri frugiferi. *Id. 1. Leg. Agr. 2. 5.* Ager fructuosus. *Id. Flacc. 29.* Agri et notura perboni, et diligentia culturaque meliores. *Id. Senect. 16. 57.* Ager bene cultus. *Id. ibid.* Cultura agrorum. *Id. 1. Tusc. 28. 69.* Cultus agrorum. *Id. Senect. 16. 57.* Agri cultio. *Cato II. c. et Virg. 1. Ecl. 73.* Agrum consorere. *Ter. Phorm. 2. 3. 17.* *Cic. Rosc. Am. 18. 50.* et *Varro 1. R. R. 17. 2.* atque colere. *Cato R. R. 61. et Plin. 18. Hist. nat. 6. 7. (38).* bene colere. *Cato R. R. 61. et Cic. 4. Verr. 69. 166.* arare. *Colum. 2. R. H. 2.* exercere. *Id. 2. ibid. 4. 4.* iterare. *Id. ibid. 4. 4.* iterare. *Id. 2. ibid. 2. 21.* proscindere. *Cic. Senect. 15. 54.* et *Varro 1. R. R. 7. 8.* stercoreare. — e) Huc pertinent sequ. Proverbia. *Nihil minus expedit, quam agrum optime colere:* vetus paradoxon apud rusticos, quod refert *Plin. 18. Hist. nat. 6. 7. (5).* quo significatur, nimium impensam in colendis agris, et quæ fructum superet, vitandam esse, et, ut ibidem *Plin.* subdit, bene colere necessarium esse, optime damnosum. — *Agrum imbecilliorum esse oportet, quam agricolam:* proverbium rusticorum (a *Forcellino* aliatum, sed nulla auctoritate firmatum), quo ostenditur non esse suscipiendam maiorem agri modum, quam coli commodè possit. Quo pertinet illud *Virg. 2. G. 412.* Laudato ingentia rura, Exiguum colito. — d) Huc denique pertinet et illa dicendi ratio in agrum vel in agro, hoc est in parte inferiore, cui alia opponitur in fronte, hoc est in exteriore. *Horat. 1. Sat. 8. 12.* Mille pedes in fronte, trecentos cippus in agrum illic dabat. Adde *Petr. 71. et Inscrip. apud Orell. 4379., 437A., 4382., 4557.,* in quibus sæpius in Ag. legitur. ¶ 2. Latiori sensu, plur. præcipue num., ager opponitur urbi. *Ter. Eun. 5. 5. 1.* Ex meo propinquo rure hoc capio commodi: neque agri, neque urbis odium me nunquam percidit. *Cic. Senect. 16. 56.* In agris erant tum senatores etc. *Id. 2. Catil. 4. 8.* Nunc vero quam subito non solum ex urbe, verum etiam ex agris ingentem numerum perulorum hominum collegerat. *Liv. 3. 32.* Vastati agri sunt: urbs exhausta assiduè vulneribus. ¶ 3. Latissimo sensu ager est alienius regni, vel reipubl., vel etiam civilis et urbis publicus fundus, quamvis differat a terra (V. infra Homonym.). Occurrit — a) Proprie et stricto sensu de publicis fundis regni, civitatis etc. *Plaut. Amph. 1. 1. 42.* Prædæ agro adoracque affecit populares suos. *Cic. Rosc. Am. 18. 50.* Quibus rebus et agris et urbibus et nationibus rempublicisque hoc imperium et populi Romani nomen auerunt (majores nostri). *Nep. Timoth. 1. 3.* Ille cives suos agro atque urbibus augeri maluit, quam id sumere, cuius partem domum suam ferre posset. *Cæs. 2. B. G. 4. 6.* Sussiones suos esse finitimos, latissimos feracissimosque agros possidere. *Liv. 2. 16.* Illis civitas data agerque trans Anienem. — Apud Romanos agri publici vel agri publici populi Romani erant fundi, quos eorum majores bello acquisierant, quosque aut antiquis possessoribus, impositum tamen annue vectigali, reliquerant, aut Romanis civibus, certis statutis conditionibus, ad tempus tribuebant: utrum vero populo, an veteranis hi agri attribuerentur et assignandi essent, sæpe lites et turbæ ortæ sunt. *Cic. 1. Leg. Agr. 4. 10.* Jubet enim eosdem decemviros omnibus agris publicis pergrande vectigal imponere, ut iidem possint et liberare agros, quos commodum sit, et quos ipsis lubeat, publicare. *Id. 2. ibid. 5. 10.* Venit enim mihi in mentem — Tiberium et Cofum Græchos plebem in agris publicis constituisse, qui privati a privatis antea possidebantur. *Id. 3. ibid. 2. 8.* Et melior fundus Hirpinus sit, si eger Hirpinus (totum enim possidet), quam etc. *Jurel. Vici. Fir. illustr. 65.* Constitueret triumviros agris dividendis. *Inscrip. apud Orell. 544. et 3138.* *MEYER* TRI AGRI DANDIS ATTRIBVENDIS INDICANDIS. Et 570. P. LICINIUS AT. CLAUDIUS C. GRACIUS III. VIR. A. D. A. STATVENDI. — Hinc ager colonus, decumanus etc., de quibus V. suis locis, et *Niebuhr Rom. Gesch. Pol. 2. p. 649.* et seqq. — b) Ager est etiam territorium aliusve civilis vel urbis. *Cæs. 1. B. G. 2. 3.* Qui (Rhenus) agrum Helvetium a Germanis dividit. *Id. ibid. 5. 4.* Bujosque, qui trans Rhenum incoluerant et in agrum Noricum transierant Noricique op-

pugnabant, etc. *Cic. apud Quintil. 4. 2. 131.* Fundum habet in agro Thurino M. Tullius patrum. *Id. 13. Fam. 4.* Ager Volaterranus. *Nep. Pausan. 3.* Qui locus in agro Troade est. *Sall. Cat. 36.* In agro Aretino. Et sæpe apud Historicos. *Horat. Art. Poet. 208.* Postquam cepit agros extendere victor et urbes Latior amplecti murus etc. — *NB.* Agrorum genera apud Augures V. in PEREGRINUS.

Homonym. Quamvis ager significet etiam fundum, qui e pluribus nempe agris et villa, hoc est rustico ædificio constat; tamen hoc etiam sensu ager differat a villa, potest enim esse ager sine villa, teste *Ulpian. Dig. 50. 16. 27.* Ager est locus, qui sine villa est. Et *Cic. Rosc. Am. 12. 33.* Tum erat ager incultus sine tecto, nunc est cultissimus cum optima villa. Adde *Dig. 50. 16. 211.* — Præterea differat ager a rure, non modo quia majores, ut ait *Servius l. c.*, agros incultos rura dicebant, id est silvas et pascua, agrum vero qui colabatur; verum etiam quia ruri esse possumus in villa sive in ædificio manentes, nec tamen esse proprie in agro sub dio ambulantes aut aliud agentes. *Cels. 1. 1.* Sanum oportet — modo ruri esse, modo in urbe, sæpius in agro. *Cic. Senect. 16. 56.* In agris erant tum senatores, id est senes. Et paulo post rem ita declarat: Si quidem arant L. Quinctio Cincinnato nuntiatum est cum dictatorem esse factum. — Denique ager cum territorium significet minus late patet, quam terra quæ plures agros complectitur. *Varro 7. L. L. 18. p. 126.* *Müll. Pacuvius: Calydonia alitris terra exsuperantur virum.* Ut ager Tusculanus, sic Calydonius ager est, non terra, sed lege poetica, quod terra Ætolia, in qua Calydon, a parte totam accipit Ætoliam voluit.

AGERATON, i. n. 2. (ἀγράτωρ) herba est ferulacea ad duorum palmorum altitudinem exerescens, similis origano, florem ferens bullis aureis non absimilem; illa dicta, quod non facile marcescat, nempe ab a privativo, et ἄγρος senectus. *Plin. 27. Hist. nat. 4. 4. (13).* Cl. Fée (*Op. cit. vol. 3. p. 423.*), quamvis nonnulla præmittit advertenda, hanc tamen proponit synonymiam: Ἀγράτωρ Dioscor. 4. 59. et Oribas. 11. f. 186. est Ageraton *Plin. 1. c.*, Achillea Ageratum L. Spec. plant. 1284. et Dodon. Pempt. 295.

AGGARIO vel adgarrio, is, ire, a. 4. (ad et garrio) ad aliquem garrio (lt. cicalare con alcuno; Fr. babiller, causer avec; Hisp. charlar, parlar; Germ. hinschwätzen zu jemandem; Angl. to prate, prattle, tattle). *Capell. 1. init.* Nugulas loepulas aggarrire non perferens. *Fulgent. Plane, interposit. ant. sermonis n. 19.* camdein vocem in medium affert.

AGGAUDEO vel adgaudeo, gaudis, gaudis sum, gaudere, n. 2. (ad et gaudeo) cum aliquo gaudeo (lt. godere, rallegrarsi verso qualcuno; Fr. se réjouir avec quelqu'un; Hisp. alegrarse; Germ. zufrieden jemanden, sich gegen jemandem freuen; Angl. to rejoice in company with, be glad). *Paulin. Notan. 18. Nat. Felic. 6. v. 14.* Cæcilius Christo quando adgaudere mihiros etc. *Lactant. 4. 6.* reddens verba *Proverb. 8. 30.* Ego eram, cui adgaudebat.

AGGELO vel adgelo, as, are, a. 1. gelu adstringo, induro. Legunt quidam apud *Lucan. 4. 289.* tum frigidus artus Adgelat atque animi subdacti robore torpor. Sed plerique alii rectius reponunt alligat. Adgelat legitur in *Not. Tir. p. 178.*, quæ nullus sunt auctoritatis.

AGGEMO vel adgemo, gæmis, gæmū, gæmere, n. 3. (ad et gemo) idem quod gemo, seu ob aliquam rem gemo (lt. gemere; Fr. gémir; Hisp. gemir; Germ. dazü seufzen; Angl. to groan at). — a) Absolute. *Ovid. 5. Fast. 100.* Aggemit Alcides. *alii leg.* Et gemit. — b) Cum Dat. *Ovid. 1. Trist. 3. 112.* Aggemit et nostris ipsa carina malis. *Stat. 11. Theb. 245.* loquenti aggemit.

AGGENERO vel adgenero, as, avi, atum, are, a. 1. (ad et genero) est alios generare, gentis addere, cum Dat. *Tertull. 4. advers. Marcion. 19.* Dic mihi omnibus natis adgenerantur et fratres? h. e. adnascuntur.

AGGENICULOR vel adgeniculor, aris, stus sum, ar. dep. 1. (ad et genu) flecti in genua, cum Dat. *Tertull. de Patient. 9.* Presbyteris advolvi, coris Dei adgeniculori.

AGGENO vel adgeno, is, ere, a. 3. (ad et geno) idem quod geno pro gigno. *Sever. Ætn. 444.* Ni furtim aggeneret secretis callibus humor Materiam. h. e.

gigneret, produceret. *alii leg.* generet; *alii* aggeneret seu adgeneret.

AGGER, aris, m. 3. Teste *Pierio ad Virg. 10. Æn. 24.* veteres, et præcipue Grammatici scribebant agger pro agger, quippe vox ab aggerendo facta est; quamvis de etymologia aliter sensisse videtur *Varro*, qui ait 5. L. L. 141. p. 55. *Müll.* Quo mœnitis esset quod exaggerabant, aggeres dicti. — Ceterum agger est quicquid conservatur aut ad foveas implendas, aut ad tumulum in planitie erigendum, teste *Servio ad Virg. 9. Æn. 567.* Agger est erjuslibet rei conservatio etc. Atque agger est sive ex terra, saxis, sabula, rudibus, sive ex lignis, palis, stictisve foliis fieret conservatio (lt. massa, materiali confusamente ammassati; Fr. amas, matériaux entassés; Hisp. monton, congerie, materiales terraplenadi; Germ. Masse, Material zum Ausfüllen oder Aufschütten; Angl. a heap or pile of any thing).

1.) Proprie. ¶ 1. Generatim est quicquid ad implendas foveas aut ad tumulum erigendum conservatur, et occurrit præsertim in re militari. *Cæs. 2. D. G. 20.* Ab opere revocandi milites, qui paulo longius, aggeris petendi causa, processerant. *Id. 1. B. G. 42.* Aggerem longius petere. *Id. 2. ibid. 15.* Computare aggerem. *Id. 7. B. G. 58.* Ratibus atque aggeris paludes explere. *Id. 7. ibid. 86.* Aggere et crotibus aditus expedire. *Virg. 7. Æn. 567.* Aggere fossas complere. *Curt. 8. 10. 27.* Cavernas implere aggera. *Cæs. 7. B. G. 23.* Trabes aggere vestire. h. e. militare munimentum, quod ex trabibus constabat, terrâ aliisque rebus aggestis circumdare. Apud *Auct. B. Alex. 19.* et *Sueton. Catig. 19.* agger est quicquid trabibus imponitur ad pontem faciendum. ¶ 2. Sæpius usurpatur pro terra aliisque rebus, quæ sive fossas implendo, sive tantummodo secum ipsa conservata in tumulum surgunt: unde latissimo sensu agger est plurim rerum strues vel acervus, quod patet oportet aut ex adjectis vocabulis, aut ex orationis contextu (lt. mucchio, cumulo; Fr. élévation, hauteur; Hisp. monton, cumulo; Germ. Haufen, Aufschüttung; Angl. a heap, hoard). *Virg. 3. G. 334.* Sed jacet aggeribus niveis informis et alto Terra gelu late. *Tac. 2. Hist. 70.* Aggerem armorum, strues corporum intueri, mirari. *Val. Flacc. 3. 280.* In mediis evangeti rege reperio Aggeribus. *Ammian. 16. 12.* Elati cadaverum aggeres. *Id. 17. 13.* Cæsorum aggeres. *Ovid. 12. Met. 524.* de lignorum strue super Caneum acervata, medioque ex aggeris fulvis vidit avem pennis. Adde *Plin. 8. Hist. nat. 8. 8. (24).* *Ovid. 9. Met. 231.* de rogo, dumque avidis comprehenditur ignibus agger etc. Adde *Senec. Herc. fur. 1216.* et *Phæn. 110.* *Lucan. 524.* de undarum cumulo, decimus (dictu mirabile) fluctus invalida cum puppe levat; nec rursus ab alto Aggere deiecit pelagi. *Virg. 7. Æn. 6.* de sepulcro: At pius exequiis Eneas rite solutis Aggere composito tumuli. Et 11. ibid. 850. terreno ex aggere bustum. *Val. Flacc. 5. 92.* Agger busti. *Varro apud Non. p. 468. 28.* et p. 504. 12. *Merc.* Agger ararum. Hinc apud *Val. Flacc. 5. 562.* agger est ipsa ara. De terræ aggesta in castris constituto, unde imperator milites alloqueretur, *Lucan. 3. 317.* Stetit aggere fulti Cæspitis intrepidus vultu. *Stat. 7. Theb. 354.* cum ductor ab aggere cepit (loqui). Adde *Tac. 1. Ann. 18.* Et de maris fluctibus, qui tempestate attolluntur, *Seneca Hippol. 1015.* Consurgit ingens pontus in vastum aggerem. *Lucan. 6. 674.* nec rursus ab alto Aggere deiecit pelagi, sed pertulit unda. ¶ 3. Item generatim et quidem sæpius, agger est terra una cum trabibus aggesta ad locum aliquem sepelendum et muniendum (lt. argine, terrapieno, riparo, parapetto, tincea; Fr. terrasse, rempartement, rempart; Hisp. terrapien, plataforma, terrapieno; Germ. Aufwurf, Landwehr, Erdwall, Erdwall, Dammege, Schanze; Angl. a mound, rampart, bulwark). De pluribus autem ponitur — a) De rustico sepimento, quibus clauduntur agri atque horti. *Varro edim 1. R. R. 14.* recensens quatuor genera septorum, quæ tutandi fundi causa sunt, unum esse naturale ali, h. e. vivam sepe; alterum agreste, h. e. ex lignis palisve confectis sepe mortuam; tertium militare, h. e. fossam et aggerem; quartum denique fabrilis, h. e. materiam. En ipsa *Varro* verba l. c. § 2. Tertium militare sepimentum est, fossa et terreus agger. Et ibid. § 3. Agger is bonus, qui intrinsece junctus fossâ, aut ita arduus, ut eum transcendere non sit facile. *Tac. 12. Ann. 31.* hunc vocal aggerem agrestem. — *NB.* In rusticis

sepimentis, qui aggeres faciunt sine fossa, eos quidam vocant muros, inquit *Varro l. c.* Hinc illud *Servii* ad *Virg.* 1. *G.* 264. Muros de terra factos et glebis, qui sunt in circuitu cohortium et vinearum. — b) De sepimento, quo maris vel fluminis exundationes arceantur. *Cass.* 1. *B. C.* 25. Qua fauces erant angustissimæ portus, molem atque aggerem ab utraque parte litoris jaciebat. Adde *Vitruv.* 5. 12. 2. *Ovid.* 15. *Met.* 690. Tendit ad incurvo munitis aggere portus. *Virg.* 7. *En.* 105. cum Laomedontis pubes Gramineo ripæ reliqavit ab aggere classem. Adde *Sil.* 11. 3. 462. et 6. 281. *Virg.* 2. *En.* 496. Non sic aggeribus ruptis cum spumeus amnis Exit, oppositasque evicit gurgite moles. *Ovid.* 14. *Met.* 445. Solvitur herboso religatus ab aggere funis. *Sil.* 11. 10. 92. Flumineus agger. — c) De summo viæ dorso, præsertim addito Genit. viæ, quæ nimirum viæ plerumque congesto aggere sunt, ut imber hinc inde defluat, eaque minus intulenta sint. *Tac.* 1. *Ann.* 61. Præmisso Cæcina, ut — pontes et aggeres humido paludum et fallacibus campis imponeret. h. e. viam sterneret. *Virg.* 5. *En.* 273. Qualis sæpe viæ depressus in aggere serpens, Ærea quem obliquum rota transit etc. *Servius* ad h. l. (quem et alii sequuntur) docet, aggerem dici non ipsam viam, sed ejus partem mediam coaggeratis lapidibus strata: Itaque dicunt *strada a schiena di mulo*. Hic idem dicitur etiam agger *itinerarius* (*P. ITINERARIUS*) et *dorsum summum* (*P. DORSUM*). Adde *Tac.* 2. *Hist.* 24 et 42, et 3. *ibid.* 21. et 24. *Rutil.* *Itiner.* (de red. suo 1.) 39. Aurelius agger. h. e. via Aurelia. *Stat.* 4. *Silv.* 4. 3. Solidus agger. h. e. Appia via. *Sidon.* *Carm.* 24. 5. Antiquus tibi nec teratur agger etc. *Id.* 1. *Ep.* 5. Agger calcabii silice crustatus. Hinc *Stat.* 2. *Silv.* 1. 176. aggerem *Milvium* dixit pontem intelligens. ¶ 4. Speciatim in re militari aggeres sunt tumuli seu acervi terræ, aut ruderi aggesti, qui sunt a militibus cingendis castris, aut oppidis communiendis, vel etiam in oppugnationibus urbium. Hinc *Servius* ad illud *Virg.* 10. *En.* 24. atque ipsis prælia miscet *Aggeribus* murorum, docet aggerem proprie dici de acervo militari ad sepeliendum et muniendum. — a) De aggeribus, qui sunt cingendis castris urbibusque oppugnandis. De his hæc *Hygin.* *Gromat. de castr. met.* Munio æstivallum observator genicibus quilibet: fossa, vallo, cervolis, armis, aggere. — Aggeribus autem ita fit vallum etc. *Et Veget.* *ibid.* cit. Quod si terra solutior fuerit, ut ad similitudinem lateris cespes non possit abscindi, tunc opere tumultuario fossa perducitur, lata pedes quilibet, alta tres, cujus extrinsecus agger exercit, ut sine metu securus requiescat exercitus. *Id.* *ibid.* cit. Persæ ductis fossis castra constituunt, et quia arenosa sunt prope omnia, saccos, quos laqueos portant, ex-pulverulenta, quæ effoditur terra, complent eorumque cumulo aggerem extruunt. — Ceterum aggeris materia non sola terra erat, aut rudus, sed ligna quoque ac stipites; unde et cremari poterat, præsertim cum ligneis machinis sustineret. Cujus rei exemplum habes apud *Cæs.* 2. *B. C.* 14, et apud *Liv.* 5. 7. et 36. 23. — *Lucilius* apud *Non.* p. 243. 30. *Merc.* Aggere in jaciendo, si quo est vineis actis opus. *Cic.* 13. *Fam.* 4. 10. Aggere, vineis, turribus (oppidum) oppugnari. *Id.* 5. *Att.* 20. 5. Pindenissum (oppidum) — cinximus vallo et fossa, aggere maximo, vineis, torre altissima etc. *Cæs.* 2. *B. C.* 12. Vineis ad oppidum actis, aggere facto turribusque constitutis etc. *Id.* 2. *ibid.* 30. Aggerem extruere. *Id.* 8. *ibid.* 41. instruere. *Sall.* *Jug.* 37. Jacere. *Liv.* 5. 7. promovere ad urbem. *Lucan.* 3. 455. erigere. *Propert.* 1. 21. 2. Etrusci aggeres. h. e. quibus Persia oppugnabatur. — b) De aggeribus, quibus tamquam propugnaculis ac munimentis oppida atque urbes firmabantur. *Virg.* 7. *En.* 159. primæque in litore sedes Castrorum in morem pennis atque aggere cingit. *Cf. Plin.* 15. *Hist. nat.* 14. 14. (47). *Virg.* 10. *En.* 144. Agger murorum. Adde *ibid.* r. 24. *loco super cit.* *Id.* 11. *ibid.* 352. dum distinct hostem Agger murorum. Et 7. *ibid.* 126. de urbis fundamentis. Ibi que memento Primo locare manu mollique aggere tecta. *Forcellinus* interpretatur domos ex aggesta terræ recentiores cum *Haynio* malunt propugnacula ex aggere. Et de duobus muris latericis ad instar propugnaculi hæc *Propert.* 3. 11. 21. Persarum statuit Babylona Semiramis urbem, Ut solidum cocto tolleretur aggere opus. — Celebris Romæ fuit, quæ spectat orientem, agger inter Esquilinum Quirinaleque montem extructus, ut quæ unus naturæ facilis hostibus

patebat ad urbem aditus, arte impediretur. *Cic.* 2. *de republ.* 6. 11. Cujus is est tractus ductusque muri, cum Romuli, tum etiam reliquorum regum sapientia definitus ex omni parte arduis præruptisque montibus, ut unus aditus, qui esset inter Esquilinum Quirinaleque montem maximo aggere objecto fossa cingeretur vastissima etc. *Nebkur Röm. Gesch.* Vol. 1. p. 411. et *Becher Handb. der röm. Alterh.* Pars. 1. p. 171. contendunt hujusmodi aggerem extructum fuisse a Servio Tulio, qui, ut ait *Liv.* 1. 44, Aggere et fossis et muro circumdat urbem. *Forcellinus* contra hunc dictum fuisse affirmat aggerem *Tarquini*, quia a *Tarquino Superbo* extructus fuit, teste *Plin.* 3. *Hist. nat.* 5. 9. (67). Clauditur (urbs) ab oriente aggere *Tarquini Superbi*, inter prima opere mirabili. Namque cum muris æquavit, quæ maximo patebat aditu plano. Adde 38. *ibid.* 15. 24. (104). *Tarquinius* vero *Superbus*, ut recentiores aliter ac *Plinius* putant, aggerem a Servio Tulio extructum majori fortasse altitudine ac firmitate donavit. In posterum hic idem agger, volente *Mæcenate*, amena deambulatio in inservit, teste *Horat.* 1. *Sat.* 8. 14. Nunc licet Esquilis habitare salubribus atque Aggere in aprico spatium. — Ex hoc aggere, ut de Saxo Tarpejo, damnatil dicebantur, si credimus multis, qui de eo intelligunt verba *Sueton.* *Cat.* 27. Qui per vicos agent, quoad præcipitarentur ex aggere. — Denique de eodem aggere recentiores intelligunt verba *Quintil.* 12. 10. 74. et *Juvenal.* 5. 153. et 6. 587. et seqq.; quæque aliter interpretatus est *Forcellinus* hisce verbis: Agger dictus est murus latericius, qui per mediam Circo arenam porrectus, totam propterea bilariam dividebat, imponendis Circo ornamentis aptissimus; ita profecto appellatur, quod exo vetustioris fuit terræ congestæ moles. Hic deinde a *Cassiodor.* 3. *Ep.* 5. dictus est spina. Eo loci conveniebant harioles et circulatoris responsa dantes ludicantesque credulam plebem. *Juvenal.* 6. 587. Plebejum in Circo positum est et in aggere fatum. h. e., ut explicat *ibid.* *Vel. Scholiast.*, in Circo, in spina, hoc ideo, quia illic pauperes sortes accipiunt. *Virg.* 5. *En.* 113. Et tuba commissis medio canit aggere ludos. Sed bona *Forcellini* pace in *Juvenalis* loco agger a Circo distinguitur: *Virgilius* vero potuit quidem ad spinam alluisse, sed et generatim aggestam etiam terram significare. ¶ 1. Ducta translatione a sup. n. 3. c. agger potest nonnunquam poniur pro monte. *Virg.* 6. *En.* 831. Aggeribus socer Alpibus atque arce *Monæti* Descendens etc. h. e. ab Alpibus jugis, ratione habita aggeris tamquam vim, per quam exercitus iter faciebat. Adde *Sil.* 11. 4. 343. *Seneca Herc.* *Et.* 167. Quis vastus Briareus, quis tumidus Gigas Supra Thessalicos cum statit aggeres, Ut caelo insereret vipereas manus, Hoc vultu riguit? h. e. *Pellon*, *Ossa* et *Olympus*; ratione tamen habita Gigantum, qui ut in cælum ascenderent alios aliis montibus aggerabant. ¶ 2. Translatione ducta a sup. n. 4. b. dixit *Cic.* 10. *Phil.* 4. 9. Esset vel receptaculum pulso Antonio, vel agger (h. e. propugnaculum, turris etc.) oppugnande Italia Græciæ. AGGERATIM, adv. (aggero) cum aggeratione, per cumulos (It. a *mucchi*; Fr. en *monceau*; Hisp. a montones; Germ. *stoss oder haufenweise*; Angl. by heaps). *Apul.* 4. *Met.* 8. Estur ex potator incoadite, pulmentis acervatim, panibus aggeratim, poculis agminatim ingestis. AGGESTIO, onis, f. 1. (aggero) proprie est aggerandi actio, acervatio; sed occurrit tantum eodem sensu, quo aggero (It. argine, *mucchio di terra o altro*; Fr. *entassement, amoncellement*; Hisp. *acumulo, amontonamiento*; Germ. *der Damm*; Angl. a heaping up or accumulation). *Vitruv.* 10. 22. 9. (10. *Id.* 9. *Schneid.*) Naves supra aggerationem, quæ fuerat sub aqua, sederunt, nec ad murum accedere potuerunt. *Justin.* 2. 4. 20. Ægyptus aggerationibus regum, sive Nilii trahentis Nilum, recentissima. *Quidem leg.* exaggerationibus. AGGERATES, a, um. P. AGGERO. AGGEREUS, a, um, adj. ex aggere, sive in formam aggeris factus. *Act. incert. Astron.* apud *Burm.* *Anthol. Lat.* T. 2. p. 330. r. 27. dum transcat ævem Aggerel velox tumuli, h. e. dum luna transcat ævem mundi, sive telluris inter solem lunamque positæ tempore solis eclipsos. AGGERO, as, avi, klum. ate, a. 1. (agger). Part. *Aggeratus* I. — Proprie est cumulo, accumulo,

in aggeris morem coacervo (It. *ammucchiare, cumulare, terrapienare*; Fr. *entasser, amonceler*; Hisp. *acumular, amontonar*; Germ. *einen Haufen bilden, aufhäufeln, aufdämmen, auffüllen, emporarbeiten*; Angl. to heap or pile up, to accumulate). I.) Proprie. — a) Ponitur de rebus, quæ ita climantur, ut in tumulum surgant. *Vitruv.* 2. 3. 1. ed. *Schneid.* Hæc genera (laterum) — facilius aggerantur. h. e. ad altum opus confelendum adhibentur. *Colum.* 2. *R. R.* 20. (21.) 5. Frumenta detrita aggerare. h. e. in cumulos colligere. *Id.* 11. *ibid.* 3. 33. Cicerem aggerare. *Id.* de arb. 28. 3. P. infra sub d. *Virg.* 3. *G.* 556. Janque catervatim dat stragem, atque aggerat ipsis In stabula turpi dilapsa cadavera tabo. *Tac.* 1. *Ann.* 61. Medio campu ossa abentia disjecta vel aggerata. *Apul.* 2. *Met.* 21. Stragula in cumulum (alii leg. tumulum) aggerata. — b) De viis quæ sternuntur. *Tac.* 1. *Ann.* 63. Angustus trames vastus inter paludes et quondam a L. Domitio aggeratus. — c) De fossis, quæ aggere implentur. *Curt.* 4. 2. 16. Exhaustiendæ esse regiones, ut illud spatium aggeraretur. h. e. aggere impleretur. — d) Aggerare arborem et circa arborem terram aggerare est circa arbores terram congerere, et veluti circum munire, ne nimio calore radices exarescant. *Colum.* 11. *R. R.* 2. 46. Omnes arbores fructifera circumfossa aggerari debent. *Id.* de arb. 28. 3. Stercoratam terram aggerato. Hinc *Apul.* 4. *Met.* 6. Convales lacunosæ cavæque nimium spinetis aggerata. h. e. obsitæ, plenæ. II.) Translate. ¶ 1. Aggerare est magno numero afferre, proferre. *Virg.* 11. *En.* 70. Multaque præterea Lauretis præmia pugnae Aggerat, et longo prædam jubet ordine duci. De loco *Phædr.* 4. 19. 23. P. voc. seq. II. 1. ¶ 2. Aggerare aliquid dictis, aut interdum etiam aggerare absolute est augere, addere. *Virg.* 4. *En.* 197. Incenditque animum dictis atque aggerat iras. *Id.* 11. *ibid.* 342. et his onerat dictis atque aggerat iras. *Stat.* 2. *Theb.* 198. Aggerare omne promissum dictis. *Claudian.* *Eutrop.* 1. 236. Aggerare portenta monstis. *Sil.* 11. 2. 358. absolute. Sed *Lybia* clades et primi incendia belli Aggerat. h. e. narrando auget, exaggerat. AGGERO vel adgero, gæris, gessi, gestum, gæra, a. 1. (ad et gero). Part. *Aggestus* et *Aggerendus* vel *Aggerundus* I. — Est ad aliquid gero, adgero, gerendo cumulo (It. portare a qualche luogo, aggiungere portando; Fr. porter en un lieu, ajouter en portant; Hisp. llevar, traer, añadir llevando; Germ. etwas herbeischaffen oder bringen; Angl. to bring, carry, or convey any whither, to lay on a heap, heap upon). I.) Proprie. — a) Absolute. *Plaut.* *Cas.* 1. 1. 36. Ita te aggerundâ curvum aquâ factam probe. h. e. ex eo te curvum faciam, quod aquam debeas afferre. *Cic.* apud *Non.* p. 212. 16. *Merc.* Luta et limum aggerabant. *Varro* 3. *R. R.* 17. 6. II (piscatores) piscicolas minutos aggerabant frequenter, ut a majoribus absumerentur. *Curt.* 6. 6. 29. Ergo aggeri alias arbores jubet. *Et Id.* alibi sæpe. *Plin.* 8. *Fist. nat.* 1. 21. (58). Traduntque — (leoneum) retulisse gratiam venotus aggerendo. *Id.* 11. *ibid.* 10. 10. (20.). Aggerere flores pedibus. *Sil.* 11. 3. 641. trabes. *Tac.* 1. *Ann.* 19. cæspitem. *Martial.* 8. 57. Aggesta humo contumulare. — b) Addito termino, ad quem aliquid aggeritur, per Dat., aut per Accus. et præp. ad. — Cum Dat. *Plaut.* *Rud.* 2. 5. 27. Si quidem mihi ultro his aggeranda etiam est aqua. *Virg.* 3. *En.* 63. Ingens aggeritur tumulo tellus. *Plin.* 17. *Hist. nat.* 4. 3. (28). Terra aggesta fluminibus. — Cum Accus. et præp. ad. *Plaut.* *Truc.* 1. 2. 16. Nam ipsi vident, cum eorum aggerimus bona: quin etiam ultro ipsi aggerunt ad nos. II.) Translate. ¶ 1. Est cumulare. *Phædr.* 4. 19. 23. Aggerere quadrantes patrimonio. *Forcellinus* leg. aggerare et proprio sensu accepit. ¶ 2. Est dicendo afferre, cumulare verbis multa; et fere in meliorem partem de accusantibus et deferentibus dicitur. *Tac.* 3. *Ann.* 67. Multa aggerabantur etiam insontibus periculosa. *Id.* 2. *ibid.* 57. Amici accendendis offensionibus calidi, intendere vera, aggerere falsa. *Id.* 13. *ibid.* 14. Aggerere probra. AGGESTIM vel Adgestim, adv. (aggero) Idem quod aggeratim, vel cumulus. Afferthane vocem *Freund* ex nescio qua *Vulg. Interpr.* 2. *Macab.* 13. AGGESTIO vel Adgestio, onis, f. 3. (aggero) proprie est aggerendi sive offerendi actio, sed occurrit

tantum pro aggeratione, sive pro pluribus simul aggestis vel quae simul aggeruntur (It. *muocchio, ammasso*; Fr. *amoncellement*; Hisp. *amonatanamiento*; Germ. *was herbeigeschafft wird, der Anstalt*; Angl. *a heaping, rubbish*). *Pallad. 12. H. R. 15. Li.* exsic trabes arenis obstruuntur in litore, ut aggerationem, quo tectae essent, alternis assibus reciprocis fluctus allueret. *Id. 2. ibid. 13. Valles, quas fluminum saturabit aggestio. Adde Capell. p. 41. et 273. Kopp.*

AGGESTUS vel adgestus, a, um. *F. AGGERO*, is.

AGGESTUS vel adgestus, i, m. 2., vel Aggestum, i, n. 2. (aggero) est substructio militaris ex aggere facta. *Annian. 19. 8. Ex aggestis erectis intrinsecus. Et 20. 11. Prunas unius aggesti inseruere iuncturam.*

AGGESTUS vel adgestus, us, m. 4. (aggero) conatervatio, aggestio (It. *ammassamento, ammuichiamiento*; Fr. *amoncellement*; Hisp. *amonatanamiento*; Germ. *das Herbeischaffen*; Angl. *a heaping or piling up, an accumulating*). *Tac. 1. Ann. 35. Propriis hominibus incesant pabuli, materiae, lignorum aggestus. Id. 3. Hist. 60. Aggestus copiarum. h. e. coactio militum. Aurel. Vict. Epit. 3. Via solidata aggestu arenae. Hygin. Fab. 1. 11. ed. Mat. Qui (Gigantes) montium supra montes aggestu et congentes in caelum voluerant ascendere.*

AGGIGNO vel adgigno, ir, ere, n. 3. (ad et gigno) gignendo addere, gentis addere. *Boeth. Aristot. Elench. soph. 1. 6. p. 738. Primum quidem magis decepto aggnitur in us, qui cum aliis considerant, quam qui per se ipsos.*

AGGLOMERO vel agglomerum, as, avi, atum, are, a. 1. (ad et glomero) proprie est ad aliquid glomero, aliquid in globum formam cum alla re conjungere: sed occurrit tantum translate, et est accumulare, adjungere, conjungere (It. *accumulare, ammassare, unire*; Fr. *amasser, assembler, ajouter*; Hisp. *acumular, amontonar, juntar*; Germ. *anhäufen, zusammenbringen*; Angl. *to flock or crowd together, unite, associate*). Occurrit: — a) Raro de rebus. *Val. Flacc. 2. 499. Siquaeque pestis Agglomeratae fructum. h. e. undas undis accumulatae. Id. 2. 179. Quisquis audientem turbinae pluvium Agglomerat tenetibus. — Saepius de personis et praesertim de coeplis. *Virg. 2. Aen. 300. Addunt se socios Rhipheus, et marinus erudit Epytus, oblat per lunam, Hispanique Dymasque. Et lateri agglomerant nostro. Id. 12. Aen. 458. densi cuneis se quisque coeplis Agglomerant. Val. Flacc. 2. 174. agglomerant sese nudisque sub ictis Condensae felices acunt. Id. 3. 87. Agglomerant latera (Achivi), et densis thoracibus horrens Stat inapsum. Sil. 11. 5. 238. Tunc alacres arma agglomerant.**

AGGLOUTINATUS, a, um. *F. voc. seq.*

AGGLOUTINO vel agglutino, as, avi, atum, are, a. 1. (ad et glutino). *Fact. Agglutinatus et Agglutinatus 1. Proprie est glutino conjungo, ferrumino (It. *incollare, salzare*; Fr. *coller ensemble, souder, agglutiner*; Hisp. *encolar, engrudar junto*; Germ. *ankleben, anleimen, anschweißen oder anlöthen*; Angl. *to glue or stick together, agglutinate, cement, solder*).*

1.) Proprie. — a) De rebus, quae glutino conjunguntur. *Petrus. 10. 13. (8.) 4. (Regulis) sunt anuli agglutinati. Cels. 8. 6. n. 1. Ovi album in linteolum illuere et fronti agglutinare. Id. 7. 26. n. 4. Agglutinanda cucurbitula est et in genibus et in coxis. Apul. 11. Met. 8. Vidit asinum planius agglutinatis adambulantiem seni debili. h. e. aliis affinis. Huc refert *Alois et illud (quod Forcellinus inter translata recenset) Cic. 16. Att. 6. 4. Itaque alatum novum prominiunt exaravi, tibi msi. Tu illud desecabis, hoc agglutinabis. — b) De ferruminatione. *Plin. 33. Hist. nat. 5. 29. (93). Chrysocolum et aurificis sibi vindicant agglutinando auro. Id. 36. ibid. 26. 67. (109). Fragments vitri taporata agglutinantur.***

II.) Translate est jungere, adjungere; sed occurrit in vulgari tantum sermone. *Plaut. Aulul. 4. 10. 71. Ita mihi ad notum malae res plurimae se agglutinant. Id. Men. 2. 63. Meretrices extemplo se applicant, agglutinant. — In Fugiat, Ianien Interpr. et in solimiori stilo saepe occurrit, ut *Jerem. 13. 11. Daruch 3. 4. et Eccl. 25. 16.**

AGGRAVATIO vel adgravatio, ōnis, f. 3. (aggravo) summum onus vel pondus, quod vires excedit (It. *sopracarico*; Fr. *surcharge*; Hisp. *sobrecarga*; Germ. *die Befastung*; Angl. *aggravating*). Hinc est

pomba, vexatio, et specialim immodica tributorum collatio. *Salvian. Gubernat. Def. 3. Sicut sunt in aggravatione primi pauperes, ita in revocatione postremi.*

AGGRAVATUS vel adgravatus, a, um. *F. AGGRAVO*.

AGGRAVESCO vel adgravesco, is, ere, n. 3. (ad et gravesco) proprie est gravare vel onerosior fieri (It. *diventire più grave o pesante*; Fr. *devenir lourd*; Hisp. *hacerse pesado*; Germ. *schwerer werden*; Angl. *to grow worse and worse, become heavy, grievous*).

1.) Proprie. *Pacuvius apud Non. p. 488. 3. Merc. Ubi ego me gravidem sentio aggravescere propinquitate parit.*

II.) Translate est pejor fieri molestiorque. *Ter. Hec. 3. 2. 2. Male metuo, ne Philonem magis morbus aggravescat. — N. B. Afferri solent a Lexicographis Aggravescens vulnus ex Cic. 3. Tusc. 31. 76., sed eo loco ita legitur in melleis Editt. Non ad gravescens vulnus illudat manus. Sunt autem hi versus Eschyl. in Latinum versi.*

AGGRAVO vel adgravo, as, avi, atum, are, a. 1. (ad et gravo). *Part. Aggravans in omnibus paragr. Aggravatus II. 2. Aggravaturus II. 2. — Proprie est valde onero, graviores sive onerosiores reddo; hinc opponitur elevare, ut apud *Liv. 6. 27. F. infra II. 2. (It. rendere più pesante, aggravare*; Fr. *rendre plus lourd, allourdir encore*; Hisp. *rendir mas pesado*; Germ. *etwas schwerer oder schwerer machen*; Angl. *to render heavy, weigh down, aggravate*).*

1.) Proprie. *Plin. 18. Hist. nat. 12. 30. (117). Aggravatur pondus illi et illo legumine. Id. 12. ibid. 17. 40. (79) metaphorice: Odor — aggravans capiti.*

II.) Translate. 1.) Aggravo est fortorem reddo, majore vi dono, augeo. *Plin. 28. Hist. nat. 4. 7. (37). Quidam vero aggravant ictus, ante contum similibi modo salivam in modum ingestam. Id. 2. ibid. 48. 49. (132). Defert hic (vortex) aliquid secum — convolvens versansque et rulum suum illo pondere aggravans. 2.) Est pejorem molestioremque reddo. *Curt. 8. 10. 29. Cum — frigescent vulnus aggravat dolorem. Plin. 28. Hist. nat. 3. 6. (31). Aggravari vulnera introitu eorum, qui etc. h. e. asperari. Sueton. Aug. 98. Aggravata valetudine tandem Nola succubuit. Liv. 4. 12. Unum abfuit bellum externum, quo si aggravata res esset etc. h. e. si res in pejor fuisset. Id. 44. 7. 21. Adeo sine ulla ope hostis, quae aggravaret; cum ipso difficultate rerum pugnandum erat. Id. 24. 36. Cernens nihil aliud ab suis nisi loquiam aggravari sociorum. Curt. 3. 13. 12. Sed tam socerum eorum crudelius aggravante fortuna. *Plaut. Truc. 3. 13. Homini curam cura majore aggravare. Colum. 7. R. H. 5. 3. Imbecillitatem pecoris longis itineribus aggravare. Liv. 3. 27. 3. Aggravantibus (h. e. sermone augentibus) summum invadit ejus (terris alienis) tribuns pibel, cum ab aliis elevaretur. 3.) Est etiam molestia afflicere, opprimere. *Sueton. Cae. 1. Morbo quartana aggravante (eum). Quintil. 5. 7. 18. Quae (argumenta) per se nihil reum aggravare videbantur. Seneca 4. Benef. 13. Beneficia nostras rationes aggravatura, dum aliorum necessitates et angustias laeant. Colum. 2. R. H. 4. 7. Tum etiam rusticus aggravatur exigua profecta operis. — Hinc deponentium forma cum Dat. est idem ferme quod laudior in *Fugiat. Interpr. Eccl. 25. 3. Tres species ostendit anima mea, et aggravor valde anima illorum.*****

AGGREDIOR vel adgredior, grēdis, gressum, grēdere, a. 3. (ad et gradior) adeo, accedo: sed raro occurrit. — a) Activa forma et proprie. *Plaut. Truc. 2. 1. 40. Hinc si aggredias. — b) Passive aggredere est adoriri, invadere. Cic. apud *Priscian. 8. p. 702. Putsch. Hoc restiterat ciani, ut a te factis aggredere dulis. Justin. 7. 6. Facillimis quibusque aggressis, quorum victoria militum trepidos animos firmavit.**

AGGREDIOR vel adgredior, grēdis, gressum sum, gredi, dep. 3. (ad et gradior). *Adgreditus vel Adgretus pro aggressus, inutiles inter se litteris s et t more Graecorum, dixit Ennius apud Paul. Diac. p. 6. 11. Müll. Aggreditur pro aggredi occurrit apud Plaut. Truc. 2. 5. 7. et 6. Aggredier pro aggredi apud eund. Merc. 2. 1. 24. et Rud. 3. 1. 9. Aggredire pro aggredere apud eund. Asin. 3. 3. 124. Quae omnia F. infra. — De forma passiva F. sup. AGGREDDIO. — Part. Aggrediens, Aggressus et Aggressurus*

I. 2. b.; Aggrediendus II. c. — Proprie est adeo, accedo (It. *camminare verso, andar vicino, accostarsi*; Fr. *marcher à, aller vers, aborder*; Hisp. *andar, marchar, caminar hacia*; Germ. *heranschreiten an etwas, herzusstreiten zu einer Person oder Sache*; Angl. *to go to or up to, come near, accost, approach*).

1.) Proprie. 1.) Stricto sensu est verbum locale, et occurrit — a) Absolute. *Ter. Hec. 5. 1. 5. Aggrediar. Bacchis, salve! — b) Cum Accus. et praep. ad. Plaut. Asin. 3. 3. 90. Quin ad hunc, Philonem, aggredimur? Id. Merc. 2. 1. 24. Interes ad me hucus visus est aggredier. Id. Rud. 3. 1. 9. Post ibi videbatur ad me simia aggredier. — c) Cum Accus. sine praep. Plaut. Curc. 2. 3. 59. Fortis aspicio militem: aggredior hominem, saluto adveniens. *Pacuvius apud Farr. 7. L. L. 6. p. 110. Müll. Scrupes saxa Bacchi templa prope aggrediar. — d) Cum Adverbis localibus. Cic. 3. Orat. 17. 63. Non enim repellitur inde, quo aggredi cupiat, sed in hortulis quiescet suis. 2.) Est aliquem adire, accedere eo consilio, ut aliquid tenentem aut faciamus, puta ut eum alloquamur, eum insidiis adoriamur etc. Hinc occurrit a) in bonam, et b) in malam partem. — a) In bonam partem aggredi aliquem est eum adire ad eundem alloquendum, aut sibi quocumque modo conciliandum captandumque. — Interdum ponitur obsolet. *Ter. Phorm. 5. 8. 75. Itane agilis mecum? Satis astute aggredimini. — Saepius cum Accus. Plaut. Merc. 2. 3. 50. Quin ego hunc aggredior de illa? h. e. accedo colloquendi causa. Cic. 2. ad Q. fr. 1. 2. § 4. Locustum ego Romae aggrediar atque, utarbitror, commovebo. Id. 12. Att. 33. 1. Si — nec Drusus scilicet se praebuerit, Damasippum velim aggrediare. Id. Caelin. 25. 71. Quid agat, quomodo aggrediarur iudicem, — non habet. Sall. Jug. 50. Legatos alium ad alio diversos aggreditur. h. e. adit, alloquitur et tentat. Id. ibid. 30. Aggredi aliquem pecunia, h. e. pecunia oblata tentare, corrumpere. Id. ibid. 16. eadem via. *Virg. 4. Aen. 92. et 476. et 6. ibid. 387. Aggredi aliquem dictis. Tac. 13. Ann. 37. precibus. Id. 1. Hist. 78. animos largitione. Id. 2. Ann. 18. Aggredi scilicet aliquem modestiam. Id. 18. ibid. 18. crudelitatem principis. Huc pertinet et illud *Petrus. Satyr. 38. Ros electissimas ridentem aggredimur. h. e. ad exquisitissimos cibos mabum extendimus. — b) In malam partem aggredi aliquem, aut etiam oppidum, castellum etc., est armis et per vim, aut per insidias adoriri, invadere; qui modi interdum et verbis significantur. Plaut. Pers. 4. 3. 12. Itaque huc insidiae paratae sunt: probe aggrediar virum. Cic. 12. Phil. 10. 25. Quis audeat luci, quis in militari via, quis bene comitatum, quis illustrem aggredi? Cae. 1. B. G. 12. Eos (Helvetios) impeditos et inopinentes aggressus, magnam partem eorum concidit. Adde Justin. 2. 8. Nep. Datam. 9. Priusquam pervenirent ad eum, quem aggredi volebant, consilii ceciderunt. Sall. Jug. 70. extr. Milites palantes inermes aggredi. Liv. 23. 9. Unus aggressurus es Hannibalem. Sall. Cat. 61. Aggredi aliquem adiacus. Id. ibid. 63. ex lateribus. Id. ibid. 43. Cethegus Ciceronis ianuam obsideret eumque vi aggredere. Nep. Alcib. 10. Aggredi aliquem ferro. Adde Ovid. 5. Met. 650. Sueton. Cal. 44. aliquem praelio. Ovid. 12. Met. 482. aliquem cominus. Sall. Jug. 57. Aggredi murum. Id. ibid. 87. castella et oppida. *Fellej. 2. 109. regionem. Apul. 7. Met. 16. Villas, seu castella solus aggrediens.******

II.) Translate de rebus ponitur, et est ad aliquid accedere, dare se alicui rei, aliquid suscipere, incipere (It. *imprendere, principiare*; Fr. *aborder, entreprendre*; Hisp. *emprender, abordar*; Germ. *zu etwas schreiten, etwas übernehmen, beginnen, sich an etwas machen*; Angl. *to undertake, take in hand, attempt, go about, commence*). Pluribus autem modis usurjatur, scilicet — a) Absolute. *Ter. Andr. 4. 1. 46. Hic non successit, alia aggrediemur via. Cic. 1. Off. 21. 75. In omnibus autem negotiis, priusquam aggrediar, adhibenda est praeparatio diligens. Id. 4. Acad. (pr. 2.) 20. 64. Aggrediar igitur, si pauca ante quasi de lama mea dixerim. — b) Saepius cum Accus. et praep. ad. Cic. 2. Legg. 4. 8. Priusquam aggrediamur ad leges singulas. Id. Cluent. 3. 8. Aggrediar ad crimen cum illa deprecatione, iudices. *Brut. 37. 139. Aggredi ad dicendum. Id. Mur. 5. 15. ad consulatus petitionem. Id. 1. Off. 7. 34. ad injuriam faciendam. Id. 3. Nat. D. 3. 7. ad disputationem. Id. 2. ad Q. fr. 12. extr. ad histo-**

riam. *Liv.* 1. 42. ad opus. *Fellej.* 2. 33. ad rem-publ. — c) Cum Accus. sine præp. *Plaut. Truc.* 2. 5. 7. Quæ ausa sum tantum clam dolum aggredi. *Id. ibid.* v. 9. Nullam rem oportet dolose aggredi, nisi astute accurateque exequare. *Cic. 2. Orat.* 44. 186. Aggredi aucipitem causam. *Id. 2. Att.* 14. magnum quid. *Sall. Jug.* 89. majora et magis aspera. *Id. ibid.* 92. aliam rem. *Plaut. Pers.* 4. 4. 10. Pessimam aggressus scelus. *Auct. B. Hisp.* 15. 6. Aggredi facinor. *Ovid.* 7. *Met.* 71. nefas. *Liv.* 24. 19. Multa magnis ducibus non aggredienda. *Virg.* 4. *Ecl.* 48. honores. *Tac.* 1. *Hist.* 2. opus. *Quintil.* 5. 13. 34. impossibilia. *Id.* 2. 10. 1. suasorias judicialesque materias. — d) Cum Infinito sæpe apud Poetas. *Ennii* apud *Paul. Diac.* p. 6. 11. *Müll.* Adgrettus fari. *Lucret.* 6. 941. qua de re dissicere aggredior. *Id.* 5. 168. Ut nostrâ quidquam causâ gerere aggrediantur. *Virg.* 2. *Æn.* 165. Fatale aggressi sacra-to avellere templo Palladium. *Id.* 3. *ibid.* 37. Tertia sed postquam majore hastilia nisu Aggredior. sub-audi convellere. — Raro in prosa oratione apud Augustei avi Scriptores; sæpius apud seriores. *Cic.* 2. *Off.* 1. 1. De quibus dicere aggrediar, si pauca prius de instituto ac de iudicio meo dixerim. *Cæs.* 3. *B. C.* 80. 6. Eodem, quo venerat, die post boram ix oppidum altissimis mœnibus oppugnare aggressus, ante solis occasum expugnavit. *Sall. Jug.* 21. Igitur Jugurtha oppidum circumscidit, vineis — expugnare aggredior. *Id. ibid.* 75. Omnes asperitates supervadere ac naturam etiam vincere aggredior. *Liv.* 3. 35. Obsecundando mollire impetum aggrediebantur. *Id.* 40. 25. Castra Romanorum oppugnare simul omnibus portis aggressi sunt. *Curt.* 3. 1. 17. Solvere aggressus. *Id.* 9. 1. 4. Quam (materiam) cadere aggressi etc. *Sueton. Ner.* 19. Isthmum perfodere aggressus. Adde *Tac. Orat.* 17. *Quintil.* 1. 5. 54. et 3. 6. 1. aliosque posteriores.

AGGREGATIO vel adgregatio, ōnis, f. 3. (aggre-go) occurrit tantum translate et est coactio, coacervatio. *Theod. Priscian.* 3. 1. Si — lactis aggregatio maximum fervorem locis incussit, etc. *Gloss. Cyrill.* Adgregatio συναγλασμός, συναθροισις. *Gloss. Philox.* Συναγωγή adgregatio.

AGGREGATUS vel adgregatus, a, um. *V.* vocem seq.

AGGRĒGO vel adgrego, as, avi, ātum, are, a. 1. (ad et gregare). Part. *Aggregatus* sub d. Proprie, ut inquit *Paul. Diac.* p. 23. 7. *Müll.* A bgregare est ab grege ducere, ad gregare ad gregem ducere etc. h. e. gregi addere, gregi adjungere ducendo. Sed occurrit tantum translate de hominibus, præsertim aggregare se vel mediorum verborum significatione aggregari, et est adungere, socium, comitem etc. ad-jungere, cum aliis conjungere (It. *aggregare, unire*; Fr. *ajouter, adjoindre, agréger*; Hisp. *unir, juntar, agregar*; Germ. *anheerden, beigesellen*; Angl. *to gather together, assemble, unite, associate, attack*). Pluribus modis usurpatur, scilicet — a) Cum Accus. et præp. ad. *Cic. Fatin.* 13. 25. Hujus etiam filium eodem iudicio et crimine ad patris interitum aggregare voluisti. *Cic.* 1. *Fam.* 9. 11. Aggregare voluntatem suam ad alicujus dignitatem. *Cæs.* 6. *B. G.* 11. se ad alicujus amicitiam. — b) Cum Accus. et præp. in. Quare ego te semper in nostrum numerum aggregare soleo. — c) Cum Adverbis localibus. *Cic.* 1. *Cat.* 12. 30. Si secum suos eduxerit, et eodem ceteros undique collectos naufragos aggregaverit. — d) Sæpiissime cum Dat. *Cæs.* 4. *B. G.* 26. Nostri tamen — alius alia ex navi — quibuscumque signis occurreret, se aggregabat. *Liv.* 30. 11. Cum aut vincentibus opes, aut pulsus ira aggregat suos. *Curt.* 4. 5. 17. Oypidui — aggregant se Amphotero et Hlegclocho. *Id. ibid.* 15. 9. Aggregati suorum equitibus Macedonas — invadunt. *Sueton. Ner.* 43. Ne descendentibus aggregarentur. *Fellej.* 2. 94. Simillimos sibi aggregare. *Id. ibid.* 53. Quos ei comites fortuna aggregaverat. Adde *Quintil.* 9. 2. 107.

AGGRESSIO vel adgressio, ōnis, f. 3. (aggredior) proprie est aggrediendi, sive accedendi vel accedendi utus (It. *appressamento, assalto*; Fr. *attaque, agression*; Hisp. *acometida*; Germ. *das Heranschreiten, der Angriff*; Angl. *an attacking, assaulting, attack*).

1.) Proprie raro aduolunt occurrit et aulino quidem infirmo. *Apul.* 8. *Met.* 16. Cluibus tuis ab aggressionibus ferulis consulebam. Sed tamen dubia est sectio. Cf. infra AGGRESSURA et *Cod. Theod.* 2. 14. 2.

II.) Translate. 1. Est actus accedendi ad rem gerendam. *Cic. Orat.* 15. 50. Cumque animos prima aggressionem occupaverit, infirmabit excludetque contraria. 2. Hoc nomine appellatum est etiam ipsum epicherema, quod est genus quoddam argumentationis rhetoricæ. Id enim sonat Græcum ἐπιχειρημα. *Quintil.* 5. 10. 10. Epicherema Valgius aggressionem vocat. Adde *ibid.* 14. 27.

AGGRESSOR vel adgressor, ōris, m. 3. (aggredior) qui vi aggreditur et invadit, raptor, prædo (It. *aggressore, ladro*; Fr. *agresseur, voleur*; Hisp. *agresor*; Germ. *der Angreifer, oder Räuber*; Angl. *an assailant, aggressor*). Videtur. *Paul. Sent.* 5. 3. 4. *Ulp. Dig.* 29. 5. 1. ad fin. Veluti si quis exclamavit ut ad auxilium veniret; aut terret aggressores. *Id. ibid.* 47. 9. 3. Receptorores non minus delinquant, quam aggressores. *Id. ibid.* 48. 9. 7. Pecuniam latronibus et aggressoribus dare, qui patrem interfecerunt. Adde *Cod. Theod.* 9. 16. 2.

AGGRESSURA vel adgressura, æ, f. 1. (aggredior) aggressio, invasio per vim, aut ex insidiis, qualis est latronum, aut conspiratorum (It. *assalimento, aggressione, assassinamento*; Fr. *agression, attaque*; Hisp. *el acto del agresor*; Germ. *der Angriff*; Angl. *an assaulting, assailing, attacking*). *Ulpian.* *Dig.* 29. 5. 3. Si, cum omnes domini aggressuram paterentur, uni servus opem tulit. *Arr. Menand.* *Dig.* 49. 16. 5. 2. Si piagium facium, vel aggressura, abigeatus, vel quid simile accesserit. Adde *Apul.* 7. *Met.* 7., *Ulp. Dig.* 10. 2. 4. § 2. et *Cod. Theod.* 4. 65. 12.

AGGRESSUS vel adgressus, a, um. *V.* AGGREDIO et AGGREDIOR.

AGGRESSUS vel adgressus, us, m. 4. (aggredior) actus aggrediendi, hoc est

I.) Proprie invasio, aggressio per vim, aut ex insidiis (It. *aggressione, assassinamento*; Fr. *agression, attaque*; Hisp. *el acto del agresor*; Germ. *der Angriff*; Angl. *an assaulting, assailing*). *Ulp. Dig.* 36. 1. 17. § 2. Si naufragio, vel ruina, vel aggressu, vel quo alio modo perierit.

II.) Translate actus conandi, seu incipiendi rem aliquam. *Firmic.* 2. *Mathes.* 10. Jupiter inconsultum significat rerum aggressum atque difficilem operum exitum.

AGGRĒTUS vel adgretus et) *V.* AGGREDIOR.

AGGUBERNO vel Adguberno, as, avi, ātum, are, a. 1. (ad et gubernare) gubernaculo rego (It. *governare*; Fr. *diriger, gouverner*; Hisp. *dirigir, gobernar*; Germ. *wie mit einem Steuerruder mit lenken*; Angl. *to manage, conduct, guide, govern*). Occurrit tantum Part. præsent. *Aggubernans*.

I.) Proprie. *Flor.* 3. 5. 16. Qui — utre suspensus et pedibus iter aggubernans, videntibus procut quasi marina pistrice evascat.

II.) Translate. *Flor.* 2. 8. 1. Sic aggubernaute fortunâ, ut quemadmodum ab Africa in Europam, sic ab Europa in Asiam — imperium procederet.

AGGŪLUS, i, m. 2. pro angulus, i scribendum esse affirmat *Accius* apud *Varr. L. L. fragm.* 1. p. 264. *Müll.* *V.* ANGULUS.

AGILIS, le, adject. (ago). Comp. *Agilior* in omnibus paragr., Sup. *Agilissimus* agnoscitur a *Charis.* 1. p. 89. *Putsch.* et a *Priscian.* 3. p. 606. At idem *Charis.* 2. p. 162. *Putsch.* probat *agilissimus*. Neutrius exempla ab neutro afferuntur. *Voss.* 1. 4. *de Grammat.* c. 24. præfert *agilissimus*, sed nec ipse Latino exemplo confirmat. — Agilis (quæ vox inde a Sisenna, cujus verba inferius afferuntur, apud Scriptores usuvenisse videtur) eat qui facile agitur et movetur, vel qui se facile movet et agit (It. *agile*; Fr. *facile à mouvoir, mobile*; Hisp. *agil, mobile*; Germ. *leicht zu handhaben, leicht zu führen, schnell oder behend*; Angl. *swift, nimble, speedy, agile*).

1. Occurrit — a) De Inanimis et est qui facile agitur et movetur. *Liv.* 30. 10. Qui enim restitissent agili et nautico instrumentum apta et armate classi naves tormenta machinasque portantes? *Ovid.* 2. *Amor.* 4. 27. Hæc querulas agili percurrunt pollice chloidas. *Il. Heroid.* 15. 65. Agilis remus. *Id.* 2. *Pont.* 10. 34. rota. *Seneca Med.* 787. currus. *Id.* 2. *Quæst. nat.* 10. Aer agilior et tenuior. *Id. Hippol.* 614. Agilis flamma. — b) Ponitur et de personis, eorumque facultatibus activis, et est qui facile se movet et agit. *Ovid. Heroid.* 4. 169. Sic tibi secretis agilis dea satibus adsit. *Id.* 2. *Met.* 720. Sic super Achæas agilis

Cyllenius arces Inclinat cursus. *Sueton. Tib.* 68. Sinistra manu agiliore ac validiore. *Stat.* 5. *Silv.* 1. 10. Agilis dextra. *Seneca Hippol.* 234. pes. *Colum.* 6. *R. R.* 29. 3. Corpus equi ab aspectu quoque agile. *Stat.* 4. *Silv.* 3. 32. Cursus agiles. *Sil. It.* 3. 180. gressus. 2. Hinc derivata significatione, quam *Forcellinus* translatam affirmat, agilis ponitur pro acri, sedulo, operoso, ad agendum prompto; et cum gnavo conjungitur, ac tardo et remisso, aut etiam ignavo opponitur (ut infra apud *Horat.*, *Ovid.* et *Colum.*) — a) Fere de animalibus dicitur, ac præsertim de homine. *Horat.* 1. *Ep.* 3. 21. Quæ (apes) circumvolitas agilis thyma. h. e. operosa atque industria: *Forcellinus* hunc locum ad superiorem paragr. refert. *Colum.* 9. *R. R.* 15. 3. Apes faciendi damna agiliores fiunt. *Horat.* 1. *Ep.* 1. 16. Nunc agilis fio et mensor civilibus undis. h. e. rebus publicis agendis me totum dedo. *Id. ibid.* 18. 90. oderunt — Sedatum celeres, agilem gnavamque remissi. *Fellej.* 2. 105. Vir multiplex in virtutibus, navus, agilis, providus. *Ovid.* 2. *Fast.* 516. Lassabant agiles aspera bella viros. *Seneca Tranquill.* 2. Natura humanus animus agilis est et pronus ad motus. *Id. Ep.* 74. Sensus agiliores sunt animalibus mutis. *Colum.* 11. *R. R.* 1. 15. Malo uisui agilem atque industriam, quam decem hominum negligentem et tardam operam. *Quintil.* 11. 3. 164. Argumentatio agilior et acrior et instantior. — b) Raro de inanimis: *Sisenna* apud *Non.* p. 58. 1. *Merc.* Agilem dari facilemque victoriam.

AGILITAS, ātis, f. 3. (agilis) celeritas, mobilitas, habilitas (It. *agilità, leggerezza, snellezza*; Fr. *légereté, rapidité, vitesse*; Hisp. *agilidad, ligereza, velocidad*; Germ. *die schnelle Bewegung, Beweglichkeit oder Behendigkeit*; Angl. *agility, quickness, swiftness, speediness, mobility*).

I.) Proprie. *Liv.* 26. 51. Agilitas navium. *Curt.* 4. 6. 9. rotarum. *Pallad.* 1. *R. R.* 17. aquæ. *Quintil.* 11. 3. 180. Cursus et agilitas (*Demetrii*) et vel parum conveniens personæ risus. *Id.* 9. 4. 110. de carmine pæone: Facilitas et agilitas.

II.) Translate. *Cic.* 1. *Att.* 17. 4. Esse hant agilitatem, ut ita dicam, molliamque naturæ plenamque bonitatis. h. e. facilitas ad animi motus: locutus enim de hominis indole, quæ facillime irascitur, mitigatur, gaudet etc.

AGILITER, adverb. (agilis). Comp. *Agiliter*. Est autem cum agilitate et celeritate (It. *agilmente, snellamente*; Fr. *agilement, rapidement*; Hisp. *agilmente, ligeramente*; Germ. *in schneller Bewegung oder Thätigkeit*; Angl. *swiftly, quickly, nimbly*). *Amman.* 14. 2. Agiliter præterito Calycadni fluminis ponte. *Id.* 28. 2. Agiliter expedire gladios. *Colum.* 2. *R. R.* 2. 37. Detque requiem in summâ (parte versuræ), ut, spe cessandi, totum spatium agilis (bos) cñtatur.

AGINA, æ, f. 1. (ut fodina a v. fodere, ita agina a v. agere) generatim est quâ aliquid inseritur et movetur; speciatim est quâ inseritur scapus trutinæ (It. *forame in cui sta il perno della stadera*; Fr. *châsse d'une balance, trou dans lequel s'encaisse la languette ou aiguille*; Hisp. *ojo de la aguja*; Germ. *die Scheere der Waage*; Angl. *that wherein the beam of a balance is hung*).

I.) Proprie. *Paul. Diac.* p. 10. 3. *Müll.* Agina est, quo inseritur scapus trutinæ, id est, in quo foramine trutina se vertit, unde aginatores dicuntur, qui parvo lucro moventur.

II.) Translate. *Tertull. advers. Hermog.* 41. In neutram partem pronus et præceps, mediæ, ut ajunt, agiæ æquilibrato impetu ferebatur. Adde eund. *Pudic.* 9.

AGINATOR, ōris, m. 3. translate dicebatur, qui parvo lucro moveretur. *V.* voc. præced. I.

AGINO, as, avi, are, ni. 1. (ago) versari huc illuc. *Petron. fragm. Tragar.* 61. *Burmman.* Per scutum, per ocream ægre aginavi. In *Cod. Tragar.* legitur conjunctum *emaginare*. Porro in *Gloss. Cyrill.* Aginare στρατιώδαι. Aginat διαπραγματίζεσθαι, στρατὰ, μάχην, ἀγινάει. Et in *Gloss. Philox.* Στρατεύεσθαι: aginare. Στρατεύει aginat.

AGIPES, pēdis, m. 3. (agere et pes) qui pedibus agit. *Festus* p. 210. 29. *Müll.* Pedarius senatoreni significat Lucilius, quem ait: *Agipes vocem mittere cepit*, qui ita appellatur, quia facilius transeundo ad eum, cujus sententiam probat, quid sentiat, indicat. *Müller* cum aliis legendum putat *acipies* vel *acupes* vel *aquipes*, ut ejusdem sit significationis ac ori-

ginis cum *acupedius*. At *Klotz* jure *Mülleri* sententiam arguet atque improbat, suffragante *Forcellino*; in verbis enim *Zucilis* non de pedum velocitate agitur, sed de pedum actione sive de actione quæ pedibus fit.

AGITABILIS, le, adj. (agito) qui facile agi potest, agilis (It. *agile*, *leggero*; Fr. *léger*, *mobile*; Hisp. *agil*, *mobile*; Germ. *leichtbeweglich*; Angl. *light*, *easy to be moved or driven*). *Ovid.* 1. *Met.* 75. *agitabilis* aer.

AGITATIO, ōnis, f. 3. (agito) actus agitandi, motus, commotio (It. *agitazione*, *movimento*; Fr. *mouvement fréquent et violent*; Hisp. *agitación*; Germ. *das Inbewegungsetzen, die Hin- und Herbewegung*; Angl. *a moving or stirring, motion, agitation*).

I.) Proprie. *Cic. Mur.* 17. 35. Quod enim fretum, quem euripum tot motus, tantas, tam varias habere putatis agitationes fluctuum? *Id.* 2. *Nat. D.* 54. 135. Agitatio et motus linguæ. *Plin.* 1. *Ep.* 6. Agitatio motusque corporis. *Cæsar. Aurel.* 3. *Acut.* 7. Demetrius inquit motum fieri in his, qui tremore afficiuntur, agitatione crebra. *Cic.* 2. *Nat. D.* 10. 26. Tempus ex intus maris partibus agitatione excitatur. *Liv.* 27. 29. Agitatio lectice. *Id.* 7. 10. armorum. *Colum.* 2. *R. R.* 2. 6. terræ. h. e. de terra quæ movendo colitur. *Id.* 7. *ibid.* 1. 3. agrorum. *Plin.* 20. *Hist. nat.* 5. 20. (43). spiritus. h. e. quæ spiritus seu ventositas tolluntur.

II.) Translate. ¶ 1. Ponitur de magno animi motu, quo is ad agendum incitatur. *Cic.* 2. *Divinat.* 62. 128. Naturam eam dico, qua nunquam animus insitens agitatione et motu vacuus esse potest. *Id.* 1. *Off.* 5. 17. Ad quod (genus) adhibenda est actio quadam, non solum mentis agitatio. Adde *ibid.* 6. 19. et *Quintil.* 1. 1. 1. ¶ 2. Est etiam rei alieque administratio, exercitatio. *Cic.* 2. *Invent.* 54. 163. Magnarum rerum agitatio et administratio. *Id.* *Senect.* 7. 23. Studiorum agitatio vitæ equalis fuit. h. e. tota vitæ in studiis versatus est. *Val. Mar.* 7. 2. 1. Agitatione rerum ad virtutem capessendam excitari. *Seneca Ep.* 109. Opus est sapienti agitatione virtutum.

AGITATIVUS, a, um, adj. (agito) qui in agendo sive in negotiis versatur, agendi vi præditus. *Boeth.* *Aristot.* *Top.* 4. 6. p. 693. Pari modo eadem anima stativa et agitiva esse videtur.

AGITATOR, ōnis, m. 3. (agito) proprie est qui agit, sed speciatim occurrit et est, qui equos, aut alia jumenta agit, auriga (It. *conduttore d'animali*, *cochiere*; Fr. *celui qui mène, qui dirige des animaux*, *conducteur*; Hisp. *conductor*, *cochero*; Germ. *der Treiber oder Lenker*; Angl. *a driver of cattle, horses etc.*, *a charioteer, coachman*). ¶ 1. Usurpatur — a) Generatim cum Genitivo. *Virg.* 1. *G.* 273. Sape oleo tardi costas agitator aselli, Vilibus aut oneratis pennis. h. e. agaso. Adde *Colum.* 7. *R. R.* 1. 3. *Virg.* 2. *Æn.* 476. equorum agitator Acbillis. h. e. auriga. — b) Speciatim dicitur de auriga in ludis Circusibus, ut docet *Incert. Auct. Orb. Descript.* sub *Constantio Imp.* 19. ed. *Mai.* Habes ergo Antiochianum in ludis Circusibus eminentem. — Et Laoditiam mittit illis civitatibus agitatore optimos. *Plaut.* *Men.* 1. 2. 50. re. Næ tu, ut ego, opinor, esses agitator probus. m. Qui domi? re. Ne te uxor sequatur, respectas identidem. *Sueton.* *Ner.* 22. Agitator præsit. *Id.* *Cal.* 55. Agitatori Catycho vices IIS. consulit. Adde *Seneca Ep.* 30. 11., *Quintil.* 8. 6. 9., *Plin.* 9. *Ep.* 6., *Inscript.* apud *Orell.* 2595. et 2598., *Inscript.* apud *Mommsen.* 6906. et apud *Henzen.* 7419. d. β. *Cic.* 4. *Acad. (pr. 2.)* 29. 94. Ego, ut agitator callidus, priusquam ad finem veniam, equos sustinebo. Adde *eumd.* 13. *Att.* 21. — Agitatorum habitus qualis fuerit, *V.* in *QUADRIGARIUS*. ¶ 2. Item est signum celeste, idem quod auriga, quam vocem *V. F.* *Schol.* ad *German.* *Aral. Comment.* ed. *Mai.* A dorso Agitatoris Perseus pedem extendit. Et *ibid.* *pluries*.

AGITATORIUS, a, um, adj. (agitator) qui ad aurigam pertinet: sed occurrit tantum speciatim *Agitatoria*, h. e. fabula vel comædia a Nevio composita, quam memorit *Charis.* 2. p. 177. et 186. *Putsch.*

AGITATRIX, tris, f. 3. (agitator) que agit, seu movet.

I.) Proprie. *Anob.* 4. 22. Sylvarum agitatrix Diana. II.) Translate. *Apul. Dogm. Plat.* 1. 9. Animam agitatricem aliorum, que natura sui innota sunt.

AGITATUS, a, um, *V.* AGITO.

AGITATUS, us, m. 4. (agito) idem quod agitatio, sive agendi vel hac illac movendi actus (It. *agitazione*, *moto*; Fr. *mouvement*, *agitation*; Hisp. *agitación*; Germ. *das Inbewegungsetzen, die Hin- und Herbewegung*; Angl. *a moving, stirring, motion, agitation*).

I.) Proprie. *Varro.* 5. *L. L.* 11. p. 5. *Müll.* Neque ubi sit agitatus, non actio ibi. Adde *eumd.* 6. *ibid.* 41. p. 88. *Macrob.* 7. *Saturn.* 8. Si agitatu suo aquam moverit. *Id.* 2. *Sonn.* *Scip.* 12. in fin. Anima corpori præstat agitatum.

II.) Translate. *Varro.* 7. *L. L.* 42. p. 89. *Müll.* Actionum trium, primus agitatus mentis, quod primum ea quæ sumus acturi, cogitare debemus; deinde tum dicere; ac postremo facere.

AGITO, as, avi, atum, are, a. 1. (frequent. ab agere, quamvis non eandem actionem repetitam, sed eandem magis elaboratam et studio magno confectam significet, auctore *Colum.* 6. *R. R.* 6. 3. Agitare caput et caudam crebrius agere). — Part. *Agitans* 1. 2. et 3. b. et alibi; *Agitatus* in omnibus ferme paragraphis et in fine; *Agitaturus* 1. 2.; *Agitandus* 1. 3. et II. B. 1. — Proprie est movere, animalia ducere, animalia ad motum impellere (It. *condurre*, *spingere*; Fr. *mettre en mouvement, faire marcher*; Hisp. *hacer andar*, *hacer marchar*; Germ. *mit aller Gewalt treiben, durch Antrieb in Bewegung setzen*; Angl. *to drive, conduct*).

I.) Proprie. ¶ 1. Ponitur de jumentis et pecoribus, quæ aratrum, currus et alia hujusmodi trahunt, et est ducere, ante se pellere jumenta, pecora etc.: quæ significatione occurrit — a) Addito termino, ad quem jumentum agitatur. *Plaut.* *Asin.* 3. 3. 118. Jamjam calcar quadrupedem agitato adversum cliyum. *Virg.* 3. *G.* 18. Centum quadrijugos agitato ad flumina currus. *Ovid.* 3. *Met.* 356. Aspicit hunc trepidos agitantem in retia cervos Vocalis Nymphæ etc. — b) Addito termino, per quem jumentum agitatur. *Ovid.* 5. *Met.* 661. rursusque per aera jussit Mopsopium juvenem sacros agitare jugales. h. e. dracones. — c) Sæpius absolute, præsertim de equis, qui arte ab aurigis ducuntur. *Virg.* 3. *G.* 287. superat pars altera curæ Lanigeros agitare greges lirtasque capellas. *Varro.* 6. *L. L.* 41. p. 88. *Müll.* Hinc dicimus — agitantur quadræque. *Lucret.* 2. 692. Hanc veteres Grajūm docili cecinerunt poetæ Sedibus in curru bijugos agitare leones. *Nep. Eumen.* 5. Quod spatium non esset agitandi (equos). *Virg.* 11. *Æn.* 770. Spumantem equum agitare. *Sueton.* *Cæs.* 39. Agitare quadrigas bigasque et equos desultorios. Adde *Inscript.* apud *Gruter.* 337. 1. ¶ 2. Item de animalibus est pellere, persequi; et fere ponitur de rapaci avi aut de venatore, unde interdum et de exercitu, qui hostem in fugam conversum persequitur. *Cic.* 2. *Divinat.* 70. 144. Ista enim avis insectans alias aves et agitans semper ipsa postrema est. *Ovid.* 5. *Met.* 606. Ut solet accipiter trepidans agitare columbas. *Cic.* 3. *Off.* 17. 68. Etiam si tu excitaturus non sis, nec agiturus (feras). *Ovid.* 10. *Met.* 538. (Diana) Aut pronos lepores, aut celsum in cornu cervum, Aut agitat damas. *Sil.* It. 2. 94. Dictæos agitare saltus. h. e. feras in Dictæis saltibus. *Virg.* 3. *G.* 499. Sæpe etiam cursu timidus agitabis onagros. *Id.* 3. *ibid.* 415. Galbanæque agitare graves nidore chelydros. h. e. abigere. *Id.* 2. *Æn.* 421. Fudimus insidiis totique agitavimus urbe (hostes). ¶ 3. Sæpius de inanimis, qui huc illuc impelluntur, jactantur, turbantur, miscentur, sive hominum ceterorumque animalium vi, sive physicis viribus. — a) De iis, quæ animalium viribus huc illuc impelluntur. *Nep. Dion.* 9. Navem trirremem — in portu agitari jubet, ut si exerce remiges vellet. *Sall. Jug.* 60. Niti corporibus, et ea huc et illuc, quasi vitabundi aut jacentes tela, agitare. *Ovid.* 3. *Art. Am.* 731. Agitare corpus. *Cels.* 3. 6. Agitandum est corpus levi gestatione. *Colum.* 6. *R. R.* 6. 3. Agitare caput. *Juvenal.* 10. 33. pulonocem. *Id.* 2. 21. clunem. *Ovid.* 3. *Trist.* 4. 21. de Dædalos alas. *Id.* 3. *Met.* 667. hastam. *Id.* 7. *ibid.* 221. habenas. *Lucan.* 3. 185. pharetras. — b) De iis, quæ physicis viribus, æpræsertim vento, turbine, fluribus impelluntur. *Cic.* 3. *Nat. D.* 11. 27. Naturæ ista sunt — omnia civitatis et agitantis motibus et mutationibus suis. *Id.* 6. *de republ.* 25. 27. Quod ipsum agitur aliunde. *Id.* *Tim.* 3. Non tranquillum et quietum, sed immoderate agitatum et fluitans. *Forcellinus leg.* fluctuans. *Lucret.* 6. 1051. quo pacto (magnæ lapsi) respuit ab se. Atque agitat per æs

(ramenta ferri). *Cic.* 1. *Nat. D.* 39. 110. de atomis. Individua pellere se ipsa et agitari inter se concursu fortasse fortuito. *Id.* *ibid.* 41. 114. Cum sine ulla intermissione pulsatur (ille deus) agiturque incursione atomorum sempiterna. *Lucret.* 6. 686. Ventus enim fit, ubi est agitando percitus aer. *Ovid.* 1. *Met.* 571. Dejectumque gravi tenues agitantia fumos Nubila conducit (Peneus). *Cic.* 2. *Nat. D.* 10. 20. Atque etiam maria agitata ventis ita tepeunt etc. *Id.* *Cluent.* 49. 138. Mare, quod natura sua tranquillum sit, ventorum vi agitari atque turbari. *Virg.* 1. *G.* 357. Continuo ventis surgentibus aut freta ponti Incipiunt agitata tumescere. *Sall. Jug.* 53. Numini arilam vento agitari. *Id.* *ibid.* 79. Arena magna vi (venti) agitata ora oculosque implere. *Ovid.* 1. *Art. Am.* 553. steriles, agitat quas ventus, ariste. *Horat.* 3. *Od.* 1. 24. Zephyris agitata Tempe. *Id.* 1. *ibid.* 9. 11. (ventus) agitat epressos, ornos. *Id.* 2. *ibid.* 10. 9. pinum. *Id.* 1. *Ep.* 15. 9. agitare aura capillos. *Ovid.* 6. *Met.* 708. agitati ignes fortis arserunt. *Virg.* 6. *Æn.* 68. agitata (fluctibus) numina Trojæ. *Ovid.* 1. *Met.* 303. robora. *Horat.* 1. *Od.* 12. 29. Desluit saxis agitatus humor. *Propert.* 2. 26. 5. purpureis agitata fluctibus Helle.

II.) Translate occurrit A) agitare aliquem, et B) agitare aliquid.

A) Agitare aliquem est ¶ 1. Incitare, stimulare, instigare; et usurpatur — a) Addito fine, ad quem usque quis incitatur. *Ovid.* 2. *Art. Am.* 487. In furias agitantur equæ. *Tac.* 3. *Ann.* 27. Licentia populum agitantem quoquo vellent. *Flor.* 1. 16. Genus sacratis legibus agitata in exitum urbis. — b) Absolute. *Liv.* 3. 11. Agitare plebem. *Plin.* 14. *Hist. nat.* 4. 6. (55). plebem seditionibus. *Liv.* 8. 33. Papirius agitatus contentione ipsa exacerbatque. *Flor.* 3. 1. Agitatus cupiditate regni. *Id.* 2. 12. Fortissimum populum memoria et recordatio suæ nobilitatis agibat. Adde 4. 6. *Virg.* 2. *G.* 496. infusus agitans discordia fratres. *Ovid.* 6. *Fast.* 5. Est deus in nobis, agitante calescimus illo. ¶ 2. Item inquietum reddere, vetare, cruciare, ut ad rem *Sall. Jug.* 25. Primo commotus niere atque lubidine diversus agitabatur. h. e. perplexus et anxius erat, variis enim consiliis trahebatur. — a) De animi motu, qui vehementer vexat cruciatque. *Plaut.* *Capt.* 3. 4. 64. Atrabilis agit hominem. *Id.* *Pers.* 4. 4. 115. Di deæque te agitant irati, scelus. *Ter. Phorm.* 2. 3. 4. Jam ego hunc agitabo. *Cic. Rosc. Am.* 24. 68. Videreis — ut eos agitent furæ, neque consistere usquam patiantur. *Id.* *ibid.* 67. Nolite enim putare — eos, qui aliquid impie scelenterque commiserint, agitari et perterriti furiarum tædis ardentibus: sua quemque fraus et suus terror maxime vexat, suum quincque scelus agitat amentiaque afficit. *Id.* 3. *Ferr.* 2. 6. quorum pœnis agitur (Ferres). *Id.* 1. *Legg.* 14. 40. Ut eos agitent insectenturque furæ. *Liv.* 1. 48. Amens agitantibus furis. *Id.* 21. 41. Quem nisi Saguntum scelus agitaret. *Virg.* 3. *Æn.* 331. scelus furis agitatus Orestes. *Id.* 4. *ibid.* 471. scenis agitatus Orestes. *Klotz* cum recentioribus ita b. l. interpretatur, ubi *Forcellinus* contra scenis agitatus est sæpe representatus. *Horat.* 1. *Ep.* 18. 98. Ne te semper inops agitet vexetque cupidus. *Tac. Agric.* 16. Quos agitabat timor. *Liv.* 7. 3. Delectu acerbo agitare juventutem. *Justin.* 14. 4. 12. seditionibus Alexandrum. — b) Hoc sensu et agitare animum dicitur. *Sall. Cat.* 5. Agitabatur animus inopia rei familiaris et conscientia scelus. — c) Et de abstractis occurrit, quamvis raro. *Cic. Quint.* 2. 10. Orat atque obsecrat, ut multis injuriis jactatam atque agitatam aequitatem in hoc tandem loco consistere et confirmari patiamini. *Id.* 1. *Off.* 24. 82. Idque est viri magni rebus agitatæ punire fontes, multitudinem conservare. *Sall. Cat.* 38. Agitare rempuli. Adde *Jug.* 37. ¶ 3. Denique est etiam exercere, et accipitur cum in bonam, tum in malam partem. — a) In bonam partem. *Ovid.* 1. *Trist.* 5. 73. Ille erat agitatus in armis. *Cic.* 6. *de republ.* 26. 29. Sunt autem optimæ curæ de salute patriæ, quibus agitatus et exercitatus animus velocius in banc sedem — pervolat. *Seneca Ep.* 108. a med. Tenipus idoneum agitandis per studia ingeniis et exercendis per opera corporibus. *Quintil.* 1. 10. 34. Agitari geometriâ animos atque acui ingenia. *Id.* 1. 8. 14. Agitare memoriam. — b) In malam partem. *Cic. Brut.* 28. 109. M. Pennus facile agitavit in tribumatu C. Gracchum. h. e. nullam ei requiem dedit. *Horat. Art. P.* 456. Vesantum — poetam — agitant

pueri. h. e. irridentes circumstant et instigant, sive in ipsa vanasia exercent. *Cic. 2. Orat. 62. 251.* Quas personas agitare solemus, non sustinere.

B) Agitare aliquid est ¶ 1. Aliquid faciendum curare, agere, saepe facere, exercere. — a) Generatim. *Plaut. Trin. 4. 2. 27.* Mi adventanti hac noctu agitantumst vigilias. *Id. Rud. 3. 6. 20.* Post huc redito atque agitato hic custodiam. *Tac. 11. Ann. 18.* Stationes, vigiliae, diurna nocturnaque munia agitantur. *Sall. Jug. 55. et 85., et Tac. 1. Ann. 38.* necnon 3. *Hist. 12.* Agitare praesidium. *Liv. 43. 17.* Achaico concilio Argis agitato. *Ermius apud Gell. 20. 9.* Miscent inter sese inimicitias agitantes. *Sall. Cat. 9.* Imperium agitare beneficiis, quam metu. h. e. administrare. *Plin. 8. Ep. 2.* Agitare iustitiam. *Tac. Germ. 26. fenus. Id. 12. Ann. 27.* latrocinia. *Cic. 5. Tusc. 23. 66.* Alterius mens rationibus agitandis exquirendisque alicuius cum oblectatione sollertia. *Id. 1. Att. 19.* Agraria lex a Flavio tribuno plebis vehementer agitabatur, auctore Pompejo. h. e. vehementer nitebatur Flavius, ut lex perferretur. *Sall. Jug. 14.* Cum praeperta patris mei agitarem. *Liv. 4. 25.* Secreta consilia agitare. *Sall. Cat. 24.* plura in dies. — b) Speciatim occurrit de diebus festis, ludis, conviviis etc. *Plaut. Asin. 5. 1. 7.* Age ergo, hoc agilemus convivium vino et sermone suavi. *Id. Pers. 5. 1. 17.* Age accumbe, hunc diem suavem meum natalem inter nos agitemus aeneum. *Ter. He. 1. 2. 18.* Agitarem inter vos libere convivium. *Ovid. 7. Met. 431.* et *Sueton. Claud. 32.* Agitare convivia. *Cic. 6. Ferr. 46. 154.* Cuius nomine apud Siculos dies festi agitantur. *Ter. Heaut. 4. 4. 11.* Agitare Dionysia. *Calull. 63. 28.* sacra. *Sil. It. 15. 423.* festa gaudia. *Virg. 4. G. 533.* choros. h. e. ducere choreas. *Ovid. 3. Met. 319. et Pers. 6. 5. jocos.* — c) De iis quae aliquo tempore durant deque ipso tempore. *Sall. Cat. 61.* Ita varie per omnem exercitum laetitia, mæror, luctus atque gaudia agitantur. h. e. milites hæc præ se ferebant, externis signis ostentabant, ut *Forcellinus* interpretatur. *Id. Jug. 14.* Postquam illa pestis ex Africa ejecta est, læti pacem agitabantur. *Id. ibid. 109.* Se missum a consule venisse quæsitum, pacem an bellum agitaturus foret. *Id. ibid. 31.* Agitare inducias. *Id. ibid. 81.* moras. — *Ennius apud Cic. Brut. 15. 58.* Qui tum vivebant homines atque ævum agitabant. *Virg. 10. Æn. 235.* agitare ævum sub undis. *Id. 4. G. 154.* sub legibus ævum. *Sall. Cat. 2.* vitam. *Id. Jug. 98.* noctem apud aquam. *Id. ibid. 94.* dies noctesque pro muro. ¶ 2. Illic absolute, præsertim apud Historicos, est degere, versari, aliquo in loco morando aut vagando agere. *Porcius Licin. apud Donat. seu Sueton. in Vit. Terent. Tres per idem tempus qui agitant nobiles facillime. Sall. Jug. 10.* Nam hi propius mare Africum agitabant, Gætuli sub sole magis, haud procul ab ardoribus. *Id. ibid. 59.* Equitatum omnem in ea parte — pro castris agitare jubet. *Id. fragm. 3. Hist. in epist. Cn. Pomp. Gallia superiore anno exercitum frumento aluit, nunc malis fractibus ipsa vix agit. Tac. 1. Ann. 50.* Læti neque procul Germani agitabant. *Id. 4. ibid. 46.* Qui montium editis inculiti atque eo ferocius agitabant. *Id. 11. ibid. 21.* Dum vacuis per medium diei porticibus agit. *Flor. 4. 12. 46.* Illic duæ validissimæ gentes innuantes imperii agitabant. *NB.* In his autem et similibus videtur subaudiendus accusativus *vitam, ævum,* aut quid simile. *V.* et verbum AGO eodem sensu. ¶ 3. Item absolute *agitare* est multa conari et facere; quo pertinet et illud *Plaut. Bacch. 4. 3. 23.* Nunc agitas sat tute tuarum rerum. *V. Sat agere* in verbo AGO. *Grat. Fal. Cyneget. 429.* O rerum prudens quantam experientia vulgo Materiam largita boni, si vincere cudent Desidiam, et gratos agitando prendere fines! h. e. multa tentando, meditando, crebro agendo, gratos laborum fines fructusque assequi. ¶ 4. Speciatim *agitare* est disserere, disquirere, tractare; qua significatione occurrit — a) Additis vocabulis ad disputationem pertinentibus. *Cic. Cluent. 1. 4.* Negem esse illam rem agitatam in concionibus, jactatam in iudiciis, commemoratam in senatu. *Sall. Jug. 27.* Res in senatu agitari cepta. *Liv. 3. 34.* Versarent in animis secum unamquamque rem, agitent deinde sermonibus, atque in medium quid in quaque re plus minusve esset conferrent. — b) Absolute, ita tamen ut ex orationis contextu de disputatione agi pateat. *Cic. Cluent. 32. 88.* Ita multum agitata, ita diu jactata ista res est etc. *Id. Balb. 25. 57.* Et adoptato Theophrasti agitata est. *Liv. 30. 3.* Sæpius ultro citroque

agitantibus rem conventuram. — c) Cum Ablat. et præp. de. *Liv. 9. 5.* Cum de federe victor agitaret. *Sall. Jug. 30.* Romæ per omnes locos et conventus de facto consulis agitari. *Paul. Dig. 46. 1. 73.* Victo eo, reversus dominus iterum de eadem re agitabat. h. e. litigabat. ¶ 5. Illic est etiam cum reprehensione memorare. *Cic. Muren. 9. 21.* Agitat rem militarem, insectatur totam hanc legationem. *Horat. Epod. 12. 13.* Vel mea cum sevis agitat fastidia verbis. h. e. increpat, insectatur, maledicit mihi fastidienti. *Id. Art. P. 341.* Centuriæ seniorum agitant expertia frugis. h. e. increpant, insectantur scripionibus. *Forcellinus* hoc loco interpretatur persequi, abigere, ductâ translatione a. n. 1. 2. ¶ 6. Item est considerare, reputare, quasi animo tractare et inquirere: quo sensu occurrit — a) Additis in corde, in mente, in animo, mente, animo, secum etc. *Plaut. Truc. 2. 5. 3.* Cum eam rem in corde agito. *Cic. 1. Nat. D. 41. 114.* Habet nihil aliud quod agitet in mente. *Liv. 21. 2.* Majus bellum agitare in animo. *Pseudo-Sall. ad Cæs. de Republ. ordin. 2. sub init.* Mihi multa cum animo agitati consilium fuit etc. *Sall. Cat. 20.* Sed ego quæ mente agitavi, omnes jam antea divorsi audistis. *Cic. 6. Fam. 1. 8.* De te autem ipso, Torquate, est tuum sic agitare animo. *Id. Font. 6. 12.* Agitare rem aliquam animis. *Sall. Jug. 63.* Quæ animo agitabat. *Fellej. 1. 16.* Res sæpe agitata animo meo. *Tac. 15. Ann. 36.* Provincias Orientis, maxime Egyptum, secretis imaginationibus agitare. *Ter. Phorm. 4. 3. 10.* Id quidem agitans necum scdulo, inveni remedium huic rei. *Sall. Jug. 113.* Dicitur secum ipse multa agitavisse. *Al. leg. multum. V.* et infra subc. — b) Absolute. *Cic. 5. Ferr. 90. 224.* Quod si ille hoc unum agitare cepisset, esse aliquid genus cogenda pecunia. *Id. 2. Acad. (1. post.) 2. 4.* Rem a me sæpe deliberatam et multum agitatam requiris. *Id. 3. Orat. 14. 51.* Oratori — omnia quæsitâ, audita, lecta, disputata, tractata, agitata esse debent. *Sall. Cat. 53.* Ac mihi multa agitati constabat etc. Adde *ibid. 57. et Jug. 93. Liv. 21. 41.* Domesticas agitare curas. *Id. 28. 10.* Agitare consilia defectionis. *Tac. 1. Ann. 12.* Agitare plus quam civilia. *Flor. 1. 1.* Agitare inania novæ urbis. h. e. moliri, disponere, parare. *Forcellinus* huc refert et illud *Virg. 2. Æn. 640.* Vos agitate fugam. *Klotz* vero hunc locum ad super. *B. 1. a. retulit.* — c) *Agitare* aut interdum *agitare mente, secum* etc. hoc sensu sine Accus. usurpatur — Cum Ablat. et præp. de. *Liv. 9. 27.* De inferendo bello agit. *Tac. 4. Hist. 59.* Agitare de supremis. — Impers. *Tac. 11. Ann. 23.* Cum de supplendo senatu agitaretur. — Cum Infinito. *Nep. Hannib. 1.* Et statim mente agitaret, si paulum res essent refectæ, bellum renovare. *Virg. 9. Æn. 187.* Aliquid jamdudum invadere magnum Mens agitât inibi ubi notanda est constructio Dativi casus. *Gr. Licinian. p. 45. Pertz.* Idem agitaverat bellum postea indicere Romanis, sed inhibitus dicitur. *Fronto Laud. negl. p. 328. Mai.* Agitavi laudes negligentie conscribere. *Curt. 4. 13. 16.* Modo e iugo montis aciem in dextrum Persarum cornu demittere agitabat. Adde *6. 4. 9. Tac. 2. Ann. 4.* Quod ludibrium ut effugere agitaverit Venones, in loco reddimus. — Cum Pronom. relat., aut cum particulis *num, an* etc. *Accius apud Non. p. 256. 20. Merc.* Atque id ego semper mecum sic agito et compare, quo pacto magnam nolem nismam. *Curt. 8. 5. 5.* Quoniam modo celestes honores usurparet, caput agitare. *Tac. 11. Ann. 29.* Agitare, — nunc Messalinam amore Siliî depellerent. *Id. 13. ibid. 41.* An expeditis legionibus — pergeret — agitavit. *Id. 3. Hist. 1.* Illic agitare, placere ne obstrui Paunoniae Alpes. — Sequenti ut cum Coniunct. *Curt. 7. 5. 32.* Ut vivum Alexandro traderent agitantes. — Part. præter. perf.

Agitatus, a, um est etiam Adject., unde Comp. *Agitator* est incitator, qui scilicet majori agitatione ac celeritate præditus est. *Seneca Ep. 108.* Agitationem nulli animum esse credebam. *Quintil. 11. 3. 184.* Actio paullo agitator. Et *ibid. § 178.* Acres senes, callidos servos, parasitos, lenones, et omnia agitatoria melius (egit). h. e. personas vivaces, promptas, celeres.

AGLAOPHOTIS, idis, f. 3. (ἀγλαοφωτίζ) herba est jucundissimi coloris, quæ magi utuntur ad evocandos dæmones. Hanc tradunt noctu lucere, et carpentium manus effugere, dum subinde locum mutat. *Plin. 24. Hist. nat. 17. 102. (160).* Aglaophotin herbam, quæ admiratione hominum, propter evimium

colorem, accepit nomen. nempe ab ἀγλαὰ τοῦ φωτός, h. e. splendore luminis. *Id. Plin. l. c.* affirmat aglaophotin etiam marmoritum vocari. Hæc eadem et Pæonia dicitur ab *Apul. Herb. 65.*, tametsi Pæonia nullo nocturno lumine prædita est: ab *Eliaño Hist. anim. 14. 27.* appellatur *Cynos paston*; teste autem cl. *Fée (Op. cit. T. 3. p. 296.)*, a nonnullis eadem habetur quæ μόλον apud Homerum.

AGLASPIDIS, idis, quasi a Græca voce ἀγλασπίς, splendidum habens clypeus, ab ἀγλαός splendidus, et σπῆς clypeus. *Liv. 44. 41.* de Persei exercitu: A tergo cætratus erat, frontem adversus clypeatos habebat: aglaspidēs appellabantur. Recentiores vero corruptam vocem recte putarunt, et ejus loco juxta *Plutarch. p. 265. chalcaspides* reposuerunt.

AGMEN, inis, n. 3. per syncopen pro ἄγμην ab ago vel Gr. ἀγορεύον, ut volumen pro volumine a volvo. Agmen autem est quævis ordinata animalium aut rerum multitudo quæ in longam incedat, ut docet *Servius ad Virg. 1. Æn. 86.* Agmen dicitur ordinata multitudo, ut est exercitus ambulans: neque enim in uno loco stans agmen vocamus. Hinc *Liv. 33. 9.* Phalanx quæ venerat, agmen magis, quam acies, aptiorque itineri, quam pugnae, vix dum in jugum evaserat. (It. schiera in moto; Fr. troupe, foule en mouvement; Hisp. tropa, cuadrilla marchante; Germ. eine in gezogener oder zusammenhängender Bewegung in die Länge hin befindlichen Masse oder Menge; Angl. a troop, multitude on march).

I.) Proprie. ¶ 1. Generatim occurrit cum de bestiis, tum de hominibus. — a) De bestiis, sive de incedente bestiarum multitudine agatur, sive de flexuoso membrorum motu: sed tamen fere semper a Poetis. *Virg. 3. G. 381.* et e pastu decedens agmine magno Cervorum increpuit densis exercitus alis. *Id. 12. Æn. 248.* de avibus: turbamque sonantem Agminis aligeri. *Id. 3. G. 369.* Conferro torpent agmine cervi. *Id. 1. Æn. 185.* hos (cervos) tota armenta sequuntur. A tergo, et longum per valles pascitur agmen. *Ovid. 11. Met. 21.* Innumeras volucres angustæque agmenque ferarum. *Id. Heaut. 98.* Et pavida magno fugientes agmine thynni. *Id. 7. Met. 638.* formicis: Graniferum agmen. Adde *ibid. 624. E. Virg. 4. Æn. 494.* Il nigrum cornu agmen. Adde *Tibull. 1. 4. 186.* et *Ovid. 3. Amor. 2. 78. Plin. 11. Hist. nat. 10. 10.* (20.) de apibus: Cum senem et opera processit. — b) De hominibus. *Cic. Part. 22. 51.* Ac meus quidem (reditus) is fuit, ut et Brundisio usque Roman agmen perpetuum totius Italiae viderim: neque enim regio fuit illa, neque municipium, neque præfectura, aut colonia, ex qua non publice ad me venerint gratulatum. *Liv. 2. 40.* Ingens mulierum agmen. *Id. 9. 17.* Agmen mulierum et spadonum. Adde *34. 8. Ovid. 1. Trist. 4. 30.* Agmina conitum. Adde *Tibull. 1. 5. 63. Plin. 3. Ep. 9.* Numerosum agmen reorum. *Virg. 4. Æn. 469.* agmina Eumenidum. *Id. 6. ibid. 572.* agmina sæva sororum. ¶ 2. Speciatim agmen ponitur pro exercitu incedente. — Pro ipso incedendi actu (It. marcia, il marciare; Fr. marche de troupes; Hisp. marcha; Germ. Zuge oder Marsche des Kriegsheeres; Angl. a march). *Cic. 1. Orat. 48. 210.* Tum adjungeremus de exercitu, de castris, de agminibus, de signorum collationibus, etc. *Sall. Jug. 40.* Ne miles gregarius iu castris, neve in agmine servum aut jumentum haberet. *Liv. 29. 36. et 25. 34.* Agminibus magis, quam acie pugnatum est. *Fellej. 2. 47.* Pugnatum sæpe directa acie, sæpe agminibus, sæpe eruptionibus. *Liv. 44. 39.* Effuso agmine abire. h. e. præcipiti cursu. — NB. Hæc eadem significatione agmine adverbialiter occurrit. *Liv. 1. 6.* Agmine ingredi. *Id. 3. 18.* Agmine in forum descendere. *Id. 3. 50.* Ire agmine ad Urbem. *Id. 2. 30.* Uno agmine irrumpere in Urbem. *Id. 9. 30.* Uno agmine abire. — Agmen κατ' ἐξῆς, vel etiam agmen longum significat exercitum ordinatum incedentem (It. marcia per colonne; Fr. escadron en marche, colonne en mouvement; Hisp. esquadron, columna marchante; Germ. der Colonnen-marsch des Heeres; Angl. an army, or detachment of soldiers on march). Pro diversis autem temporibus diversum quoque fuit hujusmodi agmen apud Romanos, ut docent *Polybius 6. 40. et Cæs. 2. B. G. 17.* de antiquo ævo, *Fellej. 3. 6.* de recentiori: item varium fuit pro variis locorum conditionibus, ut colligimus ex *Liv. 35. 4. et 27. 28.* Adde agmen latum atque solutum, quod incedit fere tumultuarie et memoratur a *Liv. 22. 50;* cui confertum opponitur, ut

apud Virg. 3. G. 196. — *Agmen quadratum* significabat exercitum, qui aut ad urbis expugnationem, aut in hostium conspectum, aut insidiarum metu, etc., pugnae paratus parallelogramma forma incedebat, ita ut iumenta ceteraque impedimenta in medio posita undique protegerentur, testibus *Varr.* apud *Servium* in *Virg.* 12. *Æn.* 121. Duo genera agminum: quadratum, quod immixtis etiam iumentis incedit, ut ubivis possit considerare. *Seneca Ep.* 59. Ire quadrato agmine exercitum, ubi hostis ab omni parte suspectus est, pugnae paratum etc. (It. *marcia in battaglia quadrata*; Fr. *marche en bataillon carré*; Hisp. *marcha in quadro*; Germ. *der Frontmarsch des Heeres*; Angl. *an army formed into a square*). *Cic.* 13. *Phil.* 8. 18. Prorupit subito Brundisium, ut inde agmine quadrato ad urbem accederet. Adde 2. *ibid.* 42. 108. et 5. *ibid.* 7. 20. *Auct. B. G.* 8. 8. Hac ratione pæne quadrato agmine instructo in conspectum hostium — exercitum adducit. *Sall. Jug.* 100. Neque tamen victoriæ socors aut insolens factus, sed pariter atque in conspectu hostium quadrato agmine incedere. Adde *Liv.* 21. 5. *Tibull.* 4. 1. 100. Tunc tibi non desit faciem componere pugnae: Seu sit opus quadratum aries consistat in agmen, Rectus ut æquatis decurrat frontibus ordo etc. *Curt.* 5. 1. 10. Ceterum, quadrato agmine, velut in aciem irent, ingrediti suos iubet. *Nast (röm. Kriegsalterthümer p. 236.)* ex hoc *Curtii* loco alisque affirmat quadratum agmen, haud aliter atque acies, tribus constare ordinibus, scilicet *agmine primo* apud *Liv.* 34. 28., medio apud *eumd.* 10. 41., et extremo apud *eumd.* 34. 28. vel novissimo apud *eumd.* 44. 33.: *Forcellinus* vero, *Fiend* alique putant agmen primum fuisse Fr. *l'avant-garde*; medium Fr. *le centre*; extremum vel novissimum Fr. *l'arrière-garde*. — *Pilatum agmen*, ut ait *Varro* apud *Servium* in *Virg.* 12. *Æn.* 121. est illud, quod sine iumentis incedit, sed inter se densum est, quo facilius per iniquiora loca transmittatur. *V. PILATUS*. — *Iine Cæs.* 1. *B. G.* 25. et *Curt.* 3. 3. 21. et 4. 12. 4. *Agmen claudere*. *h. e.* confertum, pilatum reddere; aut interdum etiam protgere, tueri. *Liv.* 34. 28. et 37. 29., et *Curt.* 3. 3. 25. Agmen cogere. *h. e.* pariter confertum reddere. *Tac.* 15. *Ann.* 71. Velut in agmen et numerum. *h. e.* ad ordinum numerum implendum. Adde *Senec. Ep.* 12. *Sall. Jug.* 53. Agmen constituere. *h. e.* imperare, ut agmen consistat. *Auct. B. G.* 8. 14. Agmen explicare. *h. e.* ordines extendere. *Liv.* 2. 49. Instruere agmen. *h. e.* ordinare, ut incedat. — *Agmen coactum* apud *Sueton.* *Cal.* 43. est cohors militum, quæ in expeditionem missa fuerat, doinum reversa. *b)* Pro ipso exercitu incedente. *Ter. Eun.* 4. 7. 4. In medium hac agmen cum vecti, *Donax.* *Cic.* 2. *Tusc.* 16. 37. Quorum procedit agmen ad tibiam. *Ilolz* ita legendum putat. *Curt.* 7. 3. 19. Inde agmen processit ad Caucasum montem. *Virg.* 9. *Æn.* 47. Tardum præcesserat agmen. *Liv.* 2. 15. et *Virg.* 1. *Æn.* 490. Agmen ducere. *Liv.* 30. 9. Igitur pro se quisque incitnes — in agmen Romanum ruciant. *Id.* 21. 57. Magis agnina, quam acies in via concurrerunt. *Cf. rjusd.* l. sup. sub init. c. 33. 9. *Virg.* 12. *Æn.* 320. Sentientes volvit multos, aut agnina curru Proterit. *Horat.* 4. *Od.* 14. 29. Agmina impetu diruere. Sæpiissime a *Poetis* hoc pacto usurpatur — *c)* Interdum et prosa oratione a senioribus scriptoribus pro exercitu generatim. *Flor.* 1. 18. In turres vibratæ facies tota hostium agmina ardentibus rulis operuere. *Justin.* 2. 10. *Xerxes* lxx. millia de regno armaverat, et ccc. millia de auxiliis: naves quoque mille ducentas numero habuisse dicitur. Huic tanto agmini dux defuit. — *d)* Ex *Cæs.* 1. *B. C.* 24. Nonnullæ cohortes in agmen *Cæsaris*, alie in equites incedunt: ex hoc, inquam, *Cæsaris* loco colligunt nonnulli, agmen proprie dici de militibus incedentibus; quod et *Servius* ad illud *Virg.* 9. *Æn.* 47. Hoc generatim verum est, non tamen semper. Etiam *Liv.* 44. 43. Frequenti agmine equitum fugere. Adde *Curt.* 3. 11. 9. Et *id.* *Curt.* 4. 16. 3. Diversis agminibus abire. *Orid. Heroid.* 19. 100. et 3. *Amor.* 2. 78., et *Curt.* 10. 9. 14. Agmen equestre. *Humo Liv.* 21. 27. et 37. 29., et *Lucan.* 5. 708. Agmen navium. *Cf.* sequentem paragr. in fin. — *e)* Agmen est rei militaris peritia apud *Horat.* 3. *Od.* 2. 9. ne raris agminum Spousus læcassat regius asperum Tactu Iroene. ¶ 3. Agmen ponitur et de nullis iumentis, quæ aut per se, aut aliorum vi moventur. *Lucret.* 1. 607. de atomis: Inle alie atque alie similes ex ordine partes Agmine

condenso naturam corporis explent. Et sæpius de fluviis ac ventis. *Ennius* apud *Macrobi.* 6. *Saturn.* 4. Quod per amœnam urbem leni fluit agmine flumen. *Lucret.* 5. 271. Inde super terras fluit agmine dulci (humor). Adde *eumd.* 6. 636. *Virg.* 2. *Æn.* 782. ubi *Lydius* arva Inter opima virum leni fluit agmine Thybris. *Val. Flacc.* 4. 721. agmen fluminum. *Lucret.* 6. 100. Ubiunque magis denso sunt agmine nubes. *Virg.* 1. *G.* 322. immensum cælo venit agmen aquarum. *Id.* 4. *Æn.* 154. agmina pulverulenta. *h. e.* pulveris nubes, undæ. *Id.* 5. *ibid.* 211. Agmine remorum celeri, ventisque vocatis Prona petit maria. *h. e.* celeri remorum agitate. *Sil. It.* 14. 442. tremulo venit agmine cornus, Et *Neptunicolæ* transverberat ora Telonis. *Ovid.* 2. *Met.* 114. et 11. *ibid.* 97. Agmina stellarum. *Stat.* 5. *Theb.* 509. terna agmina dentis. *h. e.* tres dentium ordines. *Liv.* 34. 52. ad exercitus agmen alludens: Non minore agmine rerum captarum, quam suo præ se acto, ad Urbem venerunt. *h. e.* longo ordine. *Tac.* 2. *Ann.* 5. Agmen impedimentorum. *h. e.* impedimenta exercitus ambulantis.

II.) Translate. ¶ 1. Translatione ducta a sup. n. I., agmen est actus incedendi, cursus etiam in abstractis. *Gell.* 1. 4. Agmen orationis crispum rotundumque. *V. CRISPUS.* *Id.* 6. 2. Agmina fati et volumina. *h. e.* fati cursus et ordo. ¶ 2. Translatione ducta a multitudine incedente. *Plin.* 2. *Ep.* 8. extr. Agmen occupationum. *h. e.* longa negotiorum series. *Sil. It.* 11. 286. de ciborum copia: coli tanto agmine mensas. ¶ 3. Translatione ducta ab exercitu ad pugnam incedente. (*Cf.* I. 1. a). *Cic.* 1. *Orat.* 34. 157. Educenda deinde dictio est ex hac domestica exercitatione et umbratili medium in agmen, in pulverem, in clamorem, in castra, atque in aciem forensem. ¶ 4. Agmen est etiam materies in longum porrecta. *Cælar.* 2. *Tard.* 13. ante med. Agmen vitis. *h. e.* fasciculus sarmentorum.

AGMINALIS, e, adject. (agmen) ad agmen pertinens. *Agminales equi et mulæ* sunt qui sequuntur agmen, seu exercitum, et transvehendis impedimentis inserviunt. Horum mentio fit *Dig.* 50. 4. 18. § 21. In *Cod. Theod.* 8. 5. 6. dicuntur absolute *agminales*.

AGMINATIM, adverb. (agmen) gregatim et velut agmine facto (It. *in truppa*, a *truppe*; Fr. *en troupe*, par bande; Hisp. *en tropas*; Germ. *zug-oder truppweise*; Angl. *in troops*).

I.) Proprie. *Solin.* 25. Elephanti oberrant agminatim. *Apul.* 4. *Met.* 20. Cuncti canes venaticis illis sese commiscunt agminatim.

II.) Translate. *Apul.* 4. *Met.* 8. Poculis agminatim ingestis.

AGNĀ, æ, f. 1.

I.) Agna (*Cf.* Gr. *ἀγνή*, et *V. AGNUS*) est agni femina (It. *agnella*; Fr. *agneau femelle*; Hisp. *cordeira*; Germ. *ein weibliches Lamm*; Angl. *an ewe lamb*). *Varro* 2. *R. R.* 2. 2. Si neque vetulæ, neque meræ agnæ. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 47. 72. (188). Arctici naturale agnæ fastidire. *Horat.* 1. *Od.* 4. 12. Seu poscat agna, sive malit hædo. *Id.* 1. *Sat.* 8. 27. Agna pulla. *Id.* 2. *ibid.* 3. 214. nitida. *Id.* 2. *ibid.* 2. 219. muta. *Juvenal.* 12. 3. nivea. *Horat.* 2. *Epod.* 59. festis cæsa Terminalibus. *Id.* 2. *Od.* 17. 32. bumilis. *Ovid.* 4. *Pont.* 8. 41. lactens. *Id.* 1. *Art. Am.* 118. novella. *Id.* 6. *Met.* 527. pavens. *Stat.* 8. *Theb.* 576. tenera.

II.) Agna in Saliari carmine spica vocatur, teste *Paul. Diac.* p. 211. 1. *Müll.* Pennatas impennatasque agnas in Saliari carmine spicas significat cum aristis et alias sine aristis: agnas novas voluit intelligi. *Scaliger* h. 1. adnotat spicas parvas a *Teophrast.* *Hist. plant.* 8. 7. *ἀγναξ* vocari.

III.) Agna est etiam falsa lectio pro ACNA vel ACNUA, quæ *V.* suis locis.

AGNĀLIĀ, tum vel ōrum, n. 2. Proprie est vocabuli forma, quæ ad declarandum etymon vocis *Agnalitia* effingebatur, teste *Ovid.* 1. *Fast.* 325. Pars putat hoc festum præscis Agnalia dictum, Una sit ut proprio littera decepta loco. *V. AGONALIA.*

AGNASCO pro agnosco habet *M. Aurel. Antonin.* ad *Fronton.* in *M. Cæs.* 1. *Ep.* 3. Somnus autem Ulixen, ne patriam quidem suam diu agnasceret, sivit. Ita habet *codex*: sed *A. Maio* videtur emendandum agnosceat.

AGNASCOR vel agnascor vel adnascor, nascēris, natus sum, nasci, dep. 3. (ad et nascor). Part. *agnascens* *A. b.*; *agnatus* in omnibus feræ paragr. et in fin. Adgnasci proprie est in re aliqua

nasci, nascendo crescere alicui, nascendo augere (It. nascere in qualche cosa, nascendo aumentare; Fr. naître de surcroît, naître auprès; Hisp. nacer in aumento; Germ. anwachsen an etwas oder dazuwachsen zu etwas; Angl. to grow to). Occurrit *A)* de rebus physicis, *B)* de brutis animalibus, et *C)* de hominibus.

A) De rebus physicis, et quidem speciatim — *a)* De plantis agnasci est supercrescere. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 44. 92. (245). Viscum autem in quercu robore, pruno silvestri — agnasci plerique dicunt. *Id.* 27. *ibid.* 11. 73. (97). *Lycapsos* longioribus quam lactuca est foliis —, caule longo, hirsuto, agnatis multis cubitalibus, flore parvo. — *b)* De petris et metallis agnasci est superponi. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 8. 33. (110). Nec ut agnata petris, sed ut apposita (callais). *Id.* 37. *ibid.* proem. 1. Metallorum, quibus opes constant, agnascuntque eis natura indicata prope modum est. — *c)* De animalium membris. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 52. 113. (272). Membra animalibus agnata inutilia sunt, sicut sextus homini semper digitus. *Id.* *ibid.* 39. 94. (231). Libidinosi congeniti (pili) maturius desciunt, agnati (*h. e.* post geniti) celerius crescunt. *Gell.* 3. 10. Dentes — et cadere annis septenis et genuinos agnasci annis fere bis septenis. *Scribon. Comp.* 82. Et tubera, et cetera, quæ subito agnascuntur. *Cælar.* 2. *Tard.* 13. Constrictivus aer agnatus (*h. e.* inductus) atque confectus congrue ægrotantibus inspirantis inseratur.

B) De brutis animalibus agnasci est natorum numerum augere. *Varro* 3. *R. R.* 16. 29. Quod fieri solet, cum agnatæ prospere sunt multæ (apes), ac progeniem veteres mittere volunt in coloniam. *Ap. Dig.* 23. 3. 10. § 3. Agnatos gregis vel armenti appellat fetus, qui ex pecoribus nascuntur et gregi accedunt.

C) De hominibus agnasci est pariter natorum numerum augere, sed occurrit speciatim tantummodo apud *Jctos*. ¶ 1. Agnasci dicuntur, qui post mortem, vel saltem post testamentum factum heredes sui (ut appellant) nascuntur. *Cic.* 1. *Orat.* 57. 241. Nam quis eo testamento, quod paterfamilias ante fecit, quam ei filius natus esset, hereditatem petit? Nemō: quia constat agnascendo rumpi testamentum. *Id.* *Cæcin.* 25. 72. Cui filius agnatus sit, ejus testamentum non esse ruptum iudica. *Ulp.* *Dig.* 25. 3. 3. Qui sui heredes agnascuntur. *Dig.* 28. 3. 3. pr. Agnascendo rumpere testamentum. Adde *ibid.* § 6. et 13. et 29. 1. 33. et aliis in locis, in quibus optinæ quæque editiones habent *agnascor*: ceterum etiam *agnascor* sæpe legitur; *agnascor* hac significatione non adeo sæpe. ¶ 2. Præterea agnasci quandoque dicuntur, qui per adoptionem alicui agnati fiunt. *Paul. Dig.* 1. 7. 10. Si quis nepotem, quasi ex filio natum, quem in potestate habet, consentiens filio adoptaverit, non agnascitur avo ut suus heres. *h. e.* non consequitur ea jura, quæ ii, qui proprie agnascuntur. *Id.* *ibid.* 23. Qui in adoptionem datur, iis, quibus agnascitur, cognatus fit; quibus vero non agnascitur, nec cognatus fit. — Part. præter. pass.

Agnatus, a, um, et sæpius substantivorum more *Agnatus*, i, aut *Agnata*, æ, sunt qui ceteris agnascuntur, sive ceterorum numerum augent; et occurrunt — *a)* De filiis posthumis. *Tac. Germ.* 19. Numerum liberorum finire, aut quemquam ex agnatis necare, flagitium habetur. *Id.* 5. *Hist.* 5. Augendæ tamen multitudini consulitur: nam et necare quemquam ex agnatis nefas. — *b)* Sæpius agnati sunt qui per virilis sexus personas alteri consanguinitate juncti sunt eidemque familiæ adnati, ut ait *Cajus Instit.* 3. 10. Vocantur agnati qui legitima cognatione juncti sunt; legitima autem cognatio est ea, quæ per virilis sexus personas conjungitur. Hæc autem notione fere scribitur *agnatus* vel *adgnatus*, quamquam et *adnatus* aliquoties vidisse se ait *Salmas.* ad *Capitolin.* in *Vero c.* 7. (It. consanguineo, parente; Fr. agnat; Hisp. agnado; Germ. der Agnat, die Agnaten; Angl. a relation by the male side). Hoc autem sensu *agnatus* differt a *cognato* (*V. AGNATIO* Homonym. in fin.), et varii sunt gradus, ita ut fratres unius ejusdemque patris sint agnati proximi, deinde accedant fratrum filii; et sic porro, ut docent *Cajus* 3. *Instit.* 10. et 1. 156., *Ulpian.* 26. 1. et *Dig.* 50. 16. 195. § 2. *Legg. XII. Tabul.* apud *Cic.* 3. *Invent.* 50. 148. . . PATER FAMILIAS INTESTATO MORITUR. FAMILIA PECUNIAQUE EUS AGNATVM GENTILIUMQUE ESTO. ubi *agnatum* pro *agnatorum*; tametsi non in omnibus edition. ita legitur. *Cic. Tim.* 11. Jovem et

Junonem, quos fratres inter se agnatosque appellare videmus. — In legibus XII. Tabularum cautum erat, ut si quis mendis errore laboraret, in furorem incidere, aut propterea fieri inciperet, is rerum suarum dominus esse nequaquam posset; sed tum ipse, tum ejus bona in agnatorum et gentiliū curam potestatemque traderentur. Cic. 2. *Invent.* 50. 148. Lex est: si furiosus esset, agnatum gentiliūque in eo pecuniaque ejus potestas esto. Varro 1. *R. R.* 2. 8. Duo spectasse videntur Italici homines colendo, possitne fructus pro impensa ac labore redire; et utrum salubris locus esset, an non? Quorum si alterutrum decollat, et nihilominus quis vult colere, mente captus est, atque ad agnatos et gentiles est deducendus. Hinc *Ad agnatos et gentiles est deducendus* proverbium erat, quo aliquem errore mentis affectum Romani significabant. Adde Colum. 1. *R. R.* 3. 1.

AGNATICIUS vel **agnaticus**, a, um, adj. (agnator) ad agnatos pertinens, ut *agnaticum jus*, quod agnatis competit in adeundis hereditatibus. *Imp. Justinian.* Cod. 6. 58. 15. § 3.

AGNATIO vel **agnatio** vel **adnatio**, ōnis, f. 3. (agnator) actus agnascendi, hoc est in aliqua re nascendi, sive alieui crescendi; et occurrit *A* de rebus physicis et *B* de hominibus.

A De rebus physicis, quae alla re supercrescente augentur. *Apul. Herb.* 50. Thyrsus bicubitalem gendiculatam, in quo folia birta, angusta et veluti longa, cum agnationibus secundum genicula. *h. e.* cum parvis germinibus in thyrsos prope genicula nascentibus. *Id.* ibid. 62. Lanuginosae agnationes.

B De hominibus. § 1. Generalis est natorum per alios nascentes augmentum. *Cod. Theod.* 2. 25. 1. et *Cod. Justin.* 1. 47. 7. Agnatio servorum. § 2. Spectatim apud JCtos agnatio est ipse actus, quo post patris mortem, aut post testamentum factum beredes sui, ut appellant, nascuntur. *V. AGNASCOR B.* 1. *Ulpian.* 22. 18. Liberorum agnatio. Et id. ibid. Agnitione rumpl testamentum. *h. e.* agnascendo. Adde *Caj. Instit.* 2. 138. et 142. et *Dig.* 28. 3. 1. pr. et 40. 5. 24. § 11. et ibid. fr. 47. pr. § 3. Item spectatim est consanguinitate eorum, qui per virilis sexus personas consanguinitate juncti sunt: quae notione fere semper agnatio, aut adnatio scribitur. Cic. 1. *Orat.* 38. 173. In quibus usucapionum, tutelarum, gentilitium, agnationum — jura versentur. *Id.* 1. *Legg.* 7. 23. Quod in civitatibus — agnationibus familiarum distinguuntur status, id in rerum natura tanto est magnificentius tantoque praeclearius, ut homines deorum agnitione et gente teneantur. Et ibid. 8. 24. Animum esse ingeneratum a deo: ex quo vere vel agnatio nobis cum caelestibus, vel genus, vel stirps appellari potest. Adde *Ulpian.* 28. 9. *Caj. Instit.* 1. 156. et 3. 27. et *Dig.* 1. 7. 23. § 4. Metonymice agnatio pro ipsa agnatis occurrit in *Cod. Theod.* 14. 7. 1.

Homonym. *Agnatio* differt a *cognatione*, quod agnatio tum agnatos, tum cognatos complectitur; *cognatio* vero solos cognatos. Verbi gratia patris mei frater, id est patruus, et agnatus est et cognatus, agnatus quidem respectu patris mei, quia ipsi adnatus est; cognatus vero respectu mei, quia simul mecum ab eodem avo descendit. At matris meae frater, hoc est avunculus, cognatus tantum est, quia ab eodem matris meae patre est natus; sed non dicitur agnatus, quia non est adnatus familiae meae, sed familiae matris. Interdum tamen haec promiscue usurpantur. — Quomodo a gente differat *V.* in **GENTILIS**. **Homonym.**

AGNATUS vel **agnatus** vel **ednatus**, a, um. *V. AGNASCOR.*

AGNELUS, i, m. 2. (deminut. ab agnus) parvus agnus (*It. agnelletto*; *Fr. agnelet*; *Hisp. corderillo*; *Germ. das Lämmchen*; *Angl. a little lamb, lambkin*). Haec vox usurpatur aptissime in blanditiis. *Plaut. Asin.* 3. 7. Dicitur me tuum passerculum, gallinam, cornucernem, agnellum; haedillum me tuum dic esse. *V.* et *Ennod.* 2. *Epigr.* 100.

AGNICELLUS et

AGNICELLULUS, i, m. 2. sunt formae diminutivae ab agnus, quas fluxit *Pompej.* *Gr.* p. 105. ed. *Lindemann.*

AGNICULUS, i, m. 2. (deminut. ab agnus) idem quod agnellus. *Arnob.* 7. 12. Centum ille caedat boves totidemque cum agniculis suis matres.

AGNILE is, n. 2. ab agnus, ut *ovile* ab ovis, est agni stabulum. *Gloss. Cyrill.* *Agnile* ἀγνίον, οὐ τῆς βοῆς.

AGNINĀ, ae, f. 1. *V.* vocem seq. in fine.

AGNINUS, a, um, adj. (agnus) ad agnum pertinens (*It. di agnello*; *Fr. d'agneau*; *Hisp. de corde-ro*; *Germ. zum Lamm gehörig*; *Angl. relating or belonging to a lamb*). *Plaut. Pseud.* 1. 3. 85. Agninae lactes. Et ibid. 95. exta. *Varro* 2. *R. R.* 11. 4. et *Plin.* 30. *Hist. nat.* 13. 38. (112). coagulum. *Plin.* ibid. 8. 21. (68). pedes. *Id.* ibid. 10. 27. (88). fel. *Scribon.* *Comp.* 189. *jus. Dig.* 34. 2. 25. § 8. pelles. — Hinc.

Agnina, ae, f. (subaudi caro) substantivorum more usurpatur. *Plaut. Aulul.* 2. 8. 4. Rogito pisces: indicant caros, agninae caram, caram bubulam, vitulinam etc. Adde *Horat.* 1. *Ep.* 15. 35. *Apud Plaut.* *Capt.* 4. 2. 39. *agnina dupla* est caro agni jam grandioris, atque adeo vilissima, quasi dicas carnem agni, qui bis agnus sit, ut qui duplam agni aetatem jam habet.

AGNITIO vel **agnitio**, ōnis, f. 3. (agnosco) actus agnoscendi et quidem proprie per intellectum et rationem, quamvis interdum ponatur et de sensibus externis (*It. riconoscimento*; *Fr. reconnaissance*; *Hisp. reconocimiento*; *Germ. das Erkennen oder Anerkennen, die Anerkennung*; *Angl. an acknowledgement or recognition*). § 1. Proprie occurrit: *a*) De agnitione, quae per intellectum habetur. Cic. 1. *Nat. D.* 1. 1. Quae (questio de natura deorum) et ad agnitionem animi pulcherrima est et ad moderandam religionem necessaria. *h. e.* ad animi naturam cognoscendam. Paucissimi quidam Codices habent *cognitionem*. *Quintil.* 1. 1. 25. Agnitio litterarum. *h. e.* earum, quibus constat alphabetum. *Macrob. Somn. Scip.* 1. 8. Agnitio rerum divinarum. *b*) De agnitione, quae per sensus externos habetur. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 70. 90. (194). Velut sui cadaveris agnitionem fugientes. *Inscript.*, quae pertinere videtur ad annum post Chr. n. 443, apud *Orell.* 1147. *PETRONIVS PERPENNIA MAGNVS QVADRATIANVS — CONSTANTINIANVS THERMAS — PERPENNIA CLADIS VASTATIONE VEREMENTER ADFLICTA ITA VT AGNITIONEM (lege agnitionem) SVI EX OMNI PARTE PERDITA DESPERATIONEM CUNCTIS REPARATIONIS ADFERRETT* etc. § 2. In re juridica agnitio est admissio. *Marcell. Dig.* 38. 15. 5. Agnitio bonorum possessionis. Adde *Cod.* 8. 39. (40). 5. (4). *V. AGNOSCO.* § 3. Metonymice est definitio, per quam rei cognitio acquiritur. *Cael. Aurel.* 3. *Acut.* 10. Est agnitio hydrophobiae appetentia vehementer atque timor potus etc. *Hinc ipsum caput ita inscribitur.* Quae est definitio sive agnitio hydrophobiae.

AGNITIONĀLIS vel **adgnitionalis**, e, adj. ad agnitionem pertinens (*It. cognoscitivo*; *Fr. relatif à la connoissance*; *Hisp. relativo al conocimiento*; *Germ. erkenntlich*; *Angl. agnizing*). *Tertull. advers. Valentin.* 27. Substantivalis, non agnitionalis forma.

AGNITOR vel **agnitor**, ōris, m. 3. (agnosco) qui agnoscit (*It. conoscitore*; *Fr. celui qui reconnaît*; *Hisp. conocedor*; *Germ. der Auerkenner*; *Angl. an acknowledge*). *Quintil.* 12. 8. 13. Sine agnitione signa invenire. *Auct. Itin. Alex. M.* 3. ed. *Mai.* Quoniam quisque medocritatis est agnitor, satis fecerit sese noscendo. *Vulgat. Eccli.* 7. 5. Non te iustificas ante Deum, quoniam agnitor cordis ipse es.

AGNITUS vel **agnitus**, a, um. *V. AGNOSCO.*

AGNOMEN vel **adnomen**, ōnis, n. 3. (ad et nomen) est nomen, quod alicui personae est extrinsecus aliqua ratione vel casu quaesitum, et illius tantummodo personae proprium est, ut *Africanus*, *Germanicus*, *Parthicus* etc. Hinc differt a cognomine, quod toti equatiori est commune et ad ultimum adjectivum. Verbi gr., si dicitur *P. Cornelius Scipio Africanus*, *Publius* est praenomen, *Cornelius* nomen, *Scipio* cognomen, *Africanus* agnomen. Ita *Diomed.* 1. p. 306., *Priscian.* 2. p. 578. *Putsch.* et *Isid.* 1. *Orig.* 7. 2. (*It. soprannome*; *Fr. surnom*; *Hisp. sobrenombre*; *Germ. der Beiname*; *Angl. a surname*). *Capitolin. Fer.* 3. Nec aliud ei honorificentiae adnomen adjectum est, quam quod Augusti filius est appellatus. Adde *Cod. Justin.* 6. 23. 4. — *NE.* *Apud Cic.* 2. *Invent.* 9. 28. Nomen eum didimus, cognomen quoque et agnomen intelligatur oportet. quaedam optimae editiones, jam inde a *Forcellini* aetate, omitebant et agnomen; nunc *Orellius* ad *h. l.* haec eadem tamquam interpolata jure rejicit. — Ceterum illud idem, quod agnomen dicitur, etiam cognomen appellatur. *V. COGNOMEN.* — Porro rationem, qua interdum agnomina hominibus agnita sunt, opti-

me declarare videtur haec *Inscript.* apud *Henzen.* n. 6251. Romae in via Appia reperta: *P. DECVMVA SI. P. V. L. (h. e. Marci Publii Vibili Libertus) PHILOMVS MYA.* Sub inscriptione murium figurae visuntur (*V. Ann. dell' Istituto Arch.* 1852. p. 313. n. 21.). Agnomen illa ortum esse patet, ait *el. Henzen.*, ut, cum nimis longum esset cognomen *Philomusi*, per compendium ille *Mus* appellaretur.

AGNOMENTUM vel **adnomen**, ōnis, n. 2. idem quod agnomen. *Apul. de mag.* 56. Igitur agnomena ei duo indita, *Charon* nō oria et animi diritateni; sed alterum, quod libentius audit, ob decorum contemptum *Mezentius*.

AGNOMINATIO vel **adnominatio** vel **adnominatio** vel **annominatio**, ōnis, f. 3. figura verborum apud Rhetores, de qua ita *Cic.* 4. *Herenn.* 21. 29. Annominatio est, cum ad idem verbum et idem nomen accedunt commutatione unius litterae aut litterarum, syllabae aut syllabarum, aut ad res dissimiles alimilia verba accommodantur, ut *Veniit a te antequam Romam venit.* Et *Quos homines vincit, eos ferro statim vincit.* *Hunc avium dulcedo ducit ad avium.* Et *Si leones, tanquam leones vilasset.* Et *Videte, iudices, utrum homini navo, an vano credere malitis* etc. Confer eund. 1. *Nat. D.* 7. 17. et 7. *Fam.* 22. 1. *Quintil.* 9. 3. 86. Hinc est *ἰσχυρομαχία*, quae dicitur *annominatio*.

AGNOS, i, masc. gen. juxta *Forcellinum*, fem. juxta recentiores, 2. (ἀγνός) est genus viticis ita dictum ab ἀγνός castus, quod, ut scribit *Plin.* 24. *Hist. nat.* 9. 38. (59). matronae Theophrasti Atheniensium castitatem custodiētes, his foliis cubitum sibi sternerent. *Ci. Fée* (*Op. cit.* T. 3. p. 244.) banc exhibet synonymiam: *Ἀγνός* Hippocrati et Theophr. *Hist. plant.* 1. 21. (quem *Gaza* vertit *amerina*) est *Ἀγνός ἢ λυγρός* Dioscor. 1. 136.; *Vitis* *Plin.* l. c.; *Agnus* sive *vitis* *Belon.*; *Vitis Agnus-castus* L. *Spec. plant.* 890. (*It. agnocasto*; *Fr. le gâtifier, ou arbre au poivre*; *Hisp. agno casto*; *Germ. Keuschlamm*; *Angl. the Chaste-tree, Park-leaves, or Abraham's balm*). Ejus duo genera enumerat *ibid.* *Plin.* et describit, quorum synonymia juxta *cl. Fée* l. c. haec est: I. *Vitis major* aspectu arboris flore albo *Plin.* l. c. est *Vitis latiore folio* C. *Bauh.* *Pin.* 475.; *Vitis Agnus-castus* var. β; *Elector Lamr.* *Encycl.* — II. *Vitis minor* ramosa, foliis candidioribus lanuginosis *Plin.* l. c. est *Vitis foliis angustioribus caemobis modo dispositis* C. *Bauh.* *Pin.* 475.; *Eleagnon* *Theophr.* et *Lob.*; *Vitis Agnus-castus* L. *Spec. plant.* 890. — Ceterum agnos inter herbas odoras bis memoratur a *Cael. Aurel.* 2. *Acut.* 9.

AGNOSCIBILIS vel **agnoscibilis**, e, adj. (agnosco) qui agnosci potest. *Tertull. de Resurr. carn.* 55. Dominus in recessu montis etiam vestimenta luce mutaverat, sed lineamenta Petro agnoscibilia servaverat.

AGNOSCO vel **adgnoseo** vel **adnosco**, noscis, nōvi, nītum, noscere, a. 3. Quod ad etymon attinet, hoc verbum uno omnium Grammaticorum ore compositum dicitur ex praep. ad et verbo gnosco vel nosco; quamobrem saepius scribitur *adgnosco*, raro tamen *adnosco*, auctore *Wagner Orthogr. Vergil.* p. 407. Hinc etiam conjungi potest cum Graeco ἀγανίσσας, cujus forma ἀγανίσσας apud Homerum occurrit eadem significatione, quae apud Latinos agnoscere. — Licet, et Graecorum more ante mutam et illiquidam, primam syllabam corripit *Sever. Sanct.* 128. Christi et nomen agnoscimus. — *Agnorunt* syncop. pro *agnoverunt* dicit *Ovid.* 5. *Fast.* 590. (*V. infra*), et *Agnosce* pro *agnovisse* dicit *Id.* 2. *Met.* 183. Jamque agnosce genus piget. — *Part. Agnoscens* 1. b., 3. b.; *Agnitus* 1. a., 4. a.; *Agnoscendus* 1. a., 2. u., 3. b.; *Agnotus* pro *agnitus* usurpavit *Pacuvius* apud *Priscian.* 10. p. 887. *Putsch.*, cujus verba *V. infra* 1. a.; unde *Agnotur* pro *agnitur* dixit *Sallustius* apud *Priscian.* l. c. et apud *Servium* in *Virg.* 4. *Aen.* 23. Neque inermes ex praello quemquam agnoturum; *Brutus* quoque dixit in *epist.* apud *Diomed.* 1. p. 383. *Putsch.* — *Agnoscere* proprie significat rursus cognoscere, et dicitur de his rebus, quae antea perceptissimum et novissimum; in quo differt a *cognosco*, quod proprie est de rebus ante non cognitis; praeterea agnoscere proprium est intellectus et rationis, quamvis interdum ponatur et de sensibus externis (*It. riconoscere*; *Fr. reconnaître*; *Hisp. reconocer*; *Germ. anerkennen*; *Angl. to acknowledge, recognize*). § 1. Proprie agnoscere personam aut

rem est rursus cognoscere, sive animadvertere personam aut rem eandem esse, quam alias percepimus et notimus: et occurrit — a) De his, quae intellectus aut ratione agnoscimus: et quidem — De persona. *Marcius* apud *Priscian.* 10. p. 887. *Putsch.* In turba Cressi cognita, agnoscit esse soror. *Cic.* 5. *Tusc.* 35. 104. Veni Athenas, — neque me quisquam ibi agnovit. *Id.* 2. *Nat. D.* 38. 96. Quante (tenebrae) — finitimes rationes obscuravisse dicuntur, ut per triduum nemo hominem homo agnosceret. *Nep. Datam.* 3. Fuit non nemo, qui agnosceret Thyrum, regique nuntiaret. *Liv.* 1. 5. Ut haud procul abesset, quin hunc agnosceret. *Id.* 7. 39. Nomine audito extempore agnosce virum. *Adde* 5. 36. *Ovid.* 3. *Fast.* 65. Ut genus audierant, animos pater agnitus augeat. *Al.* 1. g. editus. *Virg.* 1. *En.* 409. ille, ubi matrem Agnovit, tali fugientem est voce secutus. *Id.* 3. *ibid.* 82. veterem Aeneidem agnoscit amicum. *Adde* *ibid.* 345. *Gran. Licinian.* p. 37. *Periz.* Milites Pompeii dum spoliati hostem ignobilis quidam fratrem agnovit. *Tar.* 14. *Ann.* 5. Agrippina silens, eoque minus agnita. *Sueton. Claud.* 37. Agnosce percussorem. *Curt.* 3. 5. 9. Et paulatim redeunte animo circumstantes amicos agnovit. *Id.* 5. 12. 20. Ne forte posset cultu regio agnosci, sordidis pellibus veidendum intererat. *Adde* 9. 2. 30. *Quintil.* 7. 2. 26. Filium dum spoliati hostem ignobilis quidam fratrem agnovit. *Ovid.* 5. *Fast.* 589. agnoscunt signa recepta suos. h. e. signa militaria, quae viro Crasso Partibi abstulerant, recepta ab Augusto. *Cic.* 16. *Att.* 15. 1. Et tamen in tuis quoque epistolis Alexim video agnosce. h. e. Alexi manum. — De rebus. *Cic.* *Flacc.* 20. 46. Qui (iudex) et rem agnosceat neque hominem ignorat. *Virg.* 3. *En.* 349. Procedo, et parvam Trojam simulataque magnis Pergama et aereum Xanthi cognomine rivum Agnosce. *Ovid.* 12. *Met.* 251. Non agnosce — in ore. h. e. quod agnoscei non poterat. *Curt.* 3. 12. 5. In manibus rjus, qui reperiunt ferebat, agnovit (amiculum). *Quintil.* 11. 2. 17. Nam cum in loca aliqua post tempus reversi sumus, non ipsa agnosceimus tantum, sed etiam, quae in his fecerimus, reminiscimur. — b) Ratio de agnitione, quae habetur per sensus externos. *Cic.* in carmine, quod ex *Homero* vertit, 5. *Fin.* 18. 49. O decus Argolicum, quia puppim Deidis, Ulixes, Aeneas ut nostros possis agnosceere cantus. *Forcellinus* interpretatur *audire* per catachresin. *Plin.* 29. *Hist. nat.* 1. 8. (19). Alienis pedibus ambulamus, alienis oculis agnosceimus, aliena memoria salutamus. *Sil.* 11. 7. 720. solem agnosceere visu. *Sueton.* *Tib.* 23. Ceteris extra curiam signa agnoscentibus. *Cic.* *Amic.* 27. 100. Virtus — cum idem aspectu agnovitque in alio. *Id.* 2. *Nat. D.* 38. 96. ¶ 2. Est etiam sentire, animadvertere, intelligere, ita tamen ut generale notionem prius acquisitam praesentibus rebus applicetur. Haec significatio occurrit — a) Per se sine verbis, ex quibus definitur, unde agnito habeatur. *Cic.* 1. *Tusc.* 8. 15. *AVD.* Sed quae tandem est Epicurmi ista sententia? *AVD.* Emori nolo, sed me esse mortuum nihil aestimo. *AVD.* Jam agnosco Graecum. *Id.* 4. *Acad.* (2. post.) 26. 86. Quid? si ejusdem modi ce-15 l signis hoc annulo impressero, eoque poterit in agnoscendo esse distinctio? *Id.* 1. *Tusc.* 24. 58. Non potuit haec animus in corpore inclusus agnosceere. Et paulo post: Sed curi se collegit atque recreavit, tum agnoscei illa remittendo. *Id.* 1. *Nat. D.* 19. 49. Haec quamquam et inventa sunt acutius et dicta subtilius ab Epicuro, quam ut quis ea possit agnosceere etc. *Id.* 9. *Fam.* 15. 2. Moriar, si praeter te quemquam reliquum habeo, in quo possim imaginem antiquam et vernaculae festivitatis agnosceere. *Adde* 2. *Fin.* 31. 33. 5. *ibid.* 18. 49. et *Ann.* 27. 100. *Virg.* 8. *En.* 531. Sed Troiarum heros Agnovit praesaga mali mens. *Horat.* 1. *Ep.* 16. 29. Augusti laudes agnosceere possis. *Phaedrus* 2. 5. 19. Agnoscei hominem Caesar remque intelligit. *Quintil.* 8. 3. 71. Id. facillime accipit animi, quod agnosceunt. — b) Adhuc ex quo quid agnosceatur. *Cic.* 1. *Tusc.* 28. 70. Tameo, ut deum agnosceis ex operibus ejus, sic ex memoria rerum omniaque pulchritudine virtutis vim divinam mentis agnosceito. *Quintil.* 6. 2. 13. Quo moris ex oratione pellunt et quodam modo agnosceantur. *Fellej.* 2. 116. 3. Inde agnoscei potest vis fortunae. — c) Interdum et absolute. *Cic.* *Pis.* 6. 12. Ipse certe agnosceat et cum aliquo dolore facillimum suorum recordabitur. *Id.* *Plan.* 11. 30. Quartaquam, iudices, — agnosce enim et me,

— multa in Planclum, quae ab eo numquam dicta sunt, conferuntur. ¶ 3. Item est ita agnosceere, ut approbemus, admittamus, assentiamur, sive ita agnosceere, ut morale aut juridicum obligationem inesse affirmemus, quam servatam et sanctam volumus. Occurrit autem de personis. — a) Generatim. *Cic.* 1. *Divinat.* 58. 132. Nunc illa testabor, non me sortilegos, neque eos, qui quastus causa harientur, ne psychomantia quidem, quibus Appius amicus tuus uti solebat, agnosceere. — b) Speciatim agnosceere aliquem filium est cum tamquam suum et legitimum cognoscere et in familiam admittere, et dicitur etiam cum duplici Accus. agnosceere aliquem filium, quemadmodum et ducem, regem, etc. *Nep. Agesil.* 4. Filium reliquerat Leotychem, quem ille natum non agnorat; eundem moriens suum esse dixerat. *Ovid.* 13. *Met.* 27. Haec agnoscei summum proleque fatetur Jupiter esse suum. *Sueton.* *Aug.* 65. Ex nepte Julia post damnationem edulium infantem agnoscei alique vetuit. Hinc est titulus tertius l. 25. *Dig.* De agnoscendis vel alendis liberis. *Curt.* 8. 8. 14. Ut aversa Jovem, cuius vinculo agnosceor. *Quintil.* 7. 1. 14. Qui agnosceat expositum. *Curt.* 6. 11. 5. Eundem Jovis arguisse mendacium, Alexandrum filium agnosceat. *Liv.* 6. 7. An me, quod non dicitur, sed tribunos signum dedi, non agnosceat ducem? *Curt.* 6. 11. 23. Hunc igitur regem agnosceimus, qui Philippum designat patrem? *Fellej.* 2. 10. 1. Ac nunc si quis tantum habitat, vix ut senator agnosceatur. *Plin.* *Paneg.* 21. Reversus Imperator, qui privatus eieras, agnosceat. *Adde* *Curt.* 5. 5. 13. ¶ 4. Denique agnosceere usurpator et de rebus, et est tamquam vera affirmare, concedere; et occurrit, praesertim apud Juristas, — a) Cum Accus. rei tantum. *Cic.* *Amic.* 2. 9. Tu autem, Faani, quod mihi tantum tribui dicit, quantum ego nec agnosce, nec postulo. *Id.* 1. *Fam.* 7. 11. Quod mihi de filia gratularis, agnosce humanitatem tuam. *Forcellinus* haec duo *Cicer.* loca ad § 2. retulit. *Id.* *Orat.* 51. 171. Et apud Graecos quidem jam anni prope quadringenti sunt, cum hoc probatur; nos nuper agnosceimus. *Id.* *Mil.* 14. 38. Cum totius Italiae concursus — facillime gloriam nuper agnosceat. *Pseudo-Sall.* *orat.* 2. ad *Caes.* de republ. *ordin.* prope fin. Postero tempore super omnes mortales gloria agnita. *Brutus* apud *Cic.* 11. *Fam.* 3. 2. Sed tamen neque agnosceimus quidquam eorum etc. *Id.* 1. *Nat. D.* 32. 91. Deorum cognationem agnosceere. *Curt.* 6. 10. 27. stirpem Jovis. *Liv.* 26. 6. nihil ad eam spem. *Tac.* 4. *Ann.* 33. *extr.* Carmina contumeliosis referta spreta exoleverunt: si irascere, agnita videatur. h. e. videntur a te approbata, vel admissa tamquam vera. *Id.* 3. *Hist.* 52. Ex eventu rerum adversa abnuere, vel prospera agnosceere. *Cic.* 16. *Att.* 6. 4. Agnosceere erratum suum. h. e. fateri. Item *Id.* *Rabir.* per duell. 6. 18. Ego autem, si mihi integrum esset, susciperem hoc crimen, agnosceerem, confiterer. *Tac.* 6. *Ann.* 8. Fortuna mea minus expedit agnosceere crimen, quam abnuere. *Plin.* 7. *Ep.* 28. Crimen agnosceere atque amplecti. *Adde* *Fellej.* 2. 95. 3. *Cic.* *Plan.* 18. 44. Sequestrem Planclum (dicere)? Respuerunt aures, nemo agnosceat, repudiarent. *Ulp.* *Dig.* 40. 5. 45. Agnosceere voluntatem alicujus. *Paul.* *Dig.* 5. 2. 23. Agnosceere iudicium alicujus. *Cajus* *Dig.* 26. 8. 11. In agnosceenda et repudianda bonorum possessione. h. e. in bonorum possessione, ut ad se pertinente, cognoscenda et sibi adscribere, aut repudianda. *Ulp.* *Dig.* 28. 5. 1. Agnosceere aq. alienum. h. e. admittere et a se solventum suscipere. *Id.* *ibid.* 10. 4. 11. cibaria. h. e. cibarium alicui praestandum onus subire et sustinere. *Papir.* *Dig.* 49. 1. 21. danum. h. e. subire et praestare. *Pompon.* *Dig.* 17. 2. 55. panem. h. e. subire, poti. *Paul.* *Dig.* 50. 1. 13. periculum. — b) Cum duplici Accus. *Cic.* 4. *Fam.* 3. 1. Quod quamquam mihi me miror et meum quodammodo agnosce. *Phaedr.* 1. 22. 10. Hoc in se dictum debent illi agnosceere, qui etc. *Stil.* 11. 13. 820. dextros agnovit in alio dios. — c) Cum Accus. et Infinito. *Cic.* 4. *Fam.* 4. Et ego ipse — me non esse verhorum admodum inopem agnosce. *Id.* 5. *ibid.* 20. 5. Id ego agnovi meo jussu esse factum. — *AVD.* Agnosceere pro ignorare, *avvov*, aliquando usurpari probat *Brisson.* in *Lex. Jur.* ex illo *Pompon.* *Dig.* 18. 1. 6. Tenetur ex emplo venditor, etiam si agnosceat minorem fundi modum esse. Ita in celeberrima editione *Torrentini*, apposito tamen *avvov*, nota scilicet dubia *londoni*: ex quo alii rectius reposuerunt *ignorerit*.

AGNUS, i, masc. et fem. generis apud veteres, de inreps masc. tantum 2., a Graeca voce *agnos*: quod etymon confirmant ipsi Grammatici Latini, ut *Festus* p. 286. 19. *Müll.* et *Paul.* *Diac.* p. 6. 12. *Müll.*: quamquam *Paulo* *Diac.* p. 14. 8. *Müll.* ab *agnos*, purus, castus, quia sacrificiis hostia pura est et dñs grata, agnus dictus videretur; et *Varroni* 5. *L. L.* 90. p. 30. *Müll.* pecori ovilio (*Forcellinus* leg. *sulilo*) quod agnatus. Hinc *Forcellinus* subdit: A particip. pass. verbi *avvov*. Fortasse est *avvov*, sive *avvov*, impulsus, elisis *μ* et *ε*, ut etiam Graece ab eodem, elisis *γ* et *ε*, est *agnos*. — In Genit. plur. agnum pro agnorum dicit *Porcius Licin.* apud *Gell.* 19. 8. Custodes ovium teneraque propaginis agnum. — Ceterum agnus est fetus ovis, qui animum nondum egressus est (l. *agnello*; Fr. *agneau*; Hisp. *cordero*; Germ. *das Lamm*, *junges Schaaß*; Angl. *a lamb*). — Antiquis dicebatur agnus mas et agnus femina, teste *Leg. Numae* apud *Festum* p. 187. 17. *Müll.* TERTIA SPOLIA JANVI QVIRINO AGNYM NAREM CAIDITO. Et *Leg. Numae* apud *Gell.* 4. 3. JYXONI CRIBIBVS DIMISSIS AGNYM FEMINAM CAIDITO. Cf. *Paul.* *Diac.* p. 222. 5. *Müll.* In Libris quoque Pontificibus sive *Comment. sacrorum Pontif.* saepe dicitur hic ovis, haec agnus ac porcus: quae non ut vitia, sed ut antiquum consuetudinem testantia debemus accipere, inquit *Festus* p. 286. 19. *Müll.* — Masc. genere. *Plaut.* *Truc.* 2. 7. 54. Jam ego te hic agnum faciam et medium distruncabo. h. e. lamquam agnum le distruncabo. *Cic.* 2. *Divinat.* 17. 39. In Equimelum misimus, qui offerat agnum, quem immolemus. *Id.* *Senect.* 16. 50. Villa abundat porco, haedo, agno etc. h. e. sultis carne, haedina et agnina. *Horat.* *Art. P.* 13. Serpentes aribus gemitibus, tigris agni. *Adde* *Varr.* 2. *R. R.* 1. 20. et 2. 15., *Colum.* 7. *R. R.* 3. 11., *Plin.* 8. *Hist. nat.* 47. 72. (187), *Lucret.* 2. 388., *Virg.* 1. *G.* 341. et 3. *Ecl.* 103., *Horat.* 3. *Od.* 18. 13., *Ovid.* 7. *Met.* 320., *Propert.* 4. 3. 61., *Martial.* 3. 58. aliosque. — Eriper agnum lupo proverbium est de conatu irritato apud *Plaut.* *Poen.* 3. 5. 31. Lupo agnum eripere postulant, nugas agunt.

AGO, agis, egi, actum, agere, a. 3. — *Arum* pro *egerim* dixerunt antiqui. *Pacuvius* apud *Non.* p. 505. 21. *Merc.* Ut quae egi, ago, vel arum, verruntur bene. *Paul.* *Diac.* p. 3. 3. *Müll.* *Arum* autem antiquos dixisse pro *egerim* manifestum est. — Part. *Agens* *B. I.* 1. a. et saepe alibi et in fine; *Actus* *B. I.* 1. a. et saepe alibi et in fine; *Acturus* *III.* 2. *B. b.*; *Agendus* *III.* 2. *C. 2.* — *Age* quoque et *Agite*, tamquam adverbium horlative, *V.* in fine. — *Ago*, quod cum Graeco *avvov* et Germ. *jagen* conjugendum, varie constructum pro varia significatione, de qua generatim videsis *Varr.* 6. *L. L.* 41. et seq. p. 88. *Müll.*, *ibid.* 51. p. 91. et 77. p. 103. et cf. *Martial.* 1. 79.: proprie autem et primo significat ante se pellere, ducere pecora seu armenta (l. *conduere*, *menare*, *guidare*; Fr. *mettre en mouvement*, *faire avancer*, *chasser devant soi*, *mener*, *conduire*; Hisp. *llevar*, *guir*, *conducir*; Germ. *treiben*; Angl. *to conduct*, *drive*, *lead*).

Quoniam vero hoc verbum quam plurimas complectitur significationes, ita easdem dividere nobis visum est, ut A) propriam solummodo proferamus; deinde B) illas, quae propriae proximae accedunt, ita ut prima verbi significatio, quamvis latius pateat, adhuc tamen perseveret; denique C) translatas.

A) Proprie agere est ante se pellere, ducere pecora seu armenta, et ponitur — a) Absolute. *Cic.* 2. *Orat.* 64. 258. Agere assellum. *Liv.* 1. 48. Inhibuit frenos is, qui jumenta agebat. *Virg.* 1. *Ecl.* 13. Eo ipse capellas Protinus ager ago. *Hyat.* 1. *Ep.* 18. 36. agere caballum. *Ovid.* 1. *Fast.* 322. pecudes. *Curt.* 8. 17. 18. belluas. h. e. elephantos. *Sil.* 11. 1. 161. quadrupedem. *Martial.* 1. 79. 3. mulas. Hinc apud *Caj.* *Comment.* 2. 31. et 4. 3. Jus agendi. — b) Adhuc termino ad quem pecora seu armenta ducuntur per Accus. et praep. *in*, per *Supinum* actum, per adverbium localia aut per Accus. et praep. *per*, interdum etiam per Infinitum. *Curt.* 1. 45. 6. Agere bovem Roman. *Id.* 7. 4. 35. equum in hostem. — *Varr.* 6. *L. L.* 41. p. 88. *Null.* pecus pastum. *Virg.* 9. *Ecl.* 23. pasce capellas Et potum pastas age, Thyre et inter agendum Occursare rapto (cornu ferit ille, caveo). — *Ovid.* 1. *Met.* 676. Haec agit, ut pastor per devia tura capellas. *Curt.* 7. 11. 7. Agere pecora per calles. — *Horat.* 1. *Od.* 2. 7. Omnes cum Pro teus pecus cult alios Visere montes.

B) Propriae significationi proxime accedunt quae sequuntur. I.) De hominibus ponitur, et de feris quas venatur; II.) De rebus, quas aliquo versus admoventur.

I.) De hominibus ponitur, et de feris quas venatur. ¶ 1. De hominibus, et quidem — a) Active, etiam in re militari. *Nep. Datam.* 3. Sinistrā (manu gerens) copulam, quā vinculum ante se Thyum agebat, ut si feram bestiam captam duceret. *Liv.* 2. 35. Ludis mane servum quidam paternam — sub furca caesum medio egerat circa. *Curt.* 7. 6. 2. Barbari — captivos praese agente. *Val. Max.* 1. 7. 4. Servum suum, verberibus mulcavit, sub furca ad supplicium egisset. *Quintil.* 8. 3. 69. Acti ante suum quisque praedonem catenati. *Tac. Germ.* 19. Adulteram — expellit domo maritus ac per omnem vicum verberare agit. *Martial.* 8. 26. Captivos sub curribus agere. — In re militari. *Liv.* 44. 31. Multis milibus armatorum actis ex ea regione. *Virg.* 7. *Æn.* 804. Hos super adventit Volsea de gente Camilla Agmen agens equitum et florentes aere catervas. *Sil. It.* 7. 212. et 4. 720. Agere exercitum. — b) Forma media, h. e. agere se (nunquam tamen apud optimos Scriptores in prosa oratione) et interdum absolute agere, aut etiam agi. *Plaut. Amph.* 1. 1. 94. *ME.* Quo agis te? so. Domum. *Adde Mosl.* 3. 1. 31., *Trin.* 4. 3. 71., *Mil. glor.* 3. 2. 49. et *Pten.* 1. 2. 120. *Id. Mosl.* 1. 4. 28. *PM.* Unde agis te? ca. Unde homo ebrius. *Adde Pers.* 4. 3. 13. *Ter. Andr.* 4. 2. 25. Quo hinc te agis? *Virg.* 6. *Æn.* 337. Ecce gubernator sese Palinurus agebat. *Id.* 8. *ibid.* 465. Nec minus Aeneas se matutinus agebat. *Adde 9. ibid.* 696. et *Sil. It.* 16. 441. — *Plaut. Bacch.* 5. 1. 20. Et tu unde agis? Ita nunc legi Hermann: priores *Editt.* legebant Unde agis te? — *Liv.* 10. 29. Ipse — ad castra Samnitum perrexit, quo multitudo omnis consternata agebat. *Id.* 2. 58. Si citius agi vellet agmen. *Adde 6. 28., 25. 9. et 7. 37. Sil. It.* 10. 42. Per medios agitur Paulus. ¶ 2. Agere de hominibus et armatis est etiam furto abstrahere (quod proprie dicitur abigere) qua significatione ponitur — a) Absolute. *Liv.* 1. 7. Cum actae boves ad desiderium relictarum mugissent. *Ovid.* 3. *Fast.* 64. Saepe domum veniant praedonem sanguine laeti Et redigant actus in sua rura boves. — b) Illuc agere praedam vel praedam saepe occurrit. *Plaut. Aulul.* 4. 2. 3. Nae illic pulcrum praedam agat, si qui illum invenierit autam occustam auri. *Sall. Jug.* 20. Ceterum agros vastare, praedas agere. *Adde ibid.* 32. *Liv.* 1. 5. Inde eos — hostilem in modum praedas agere. *Sall. Jug.* 44. Pecoris et mancipiorum praedas certas agere. *Liv.* 2. 64. Ingentes tamen praedas hominum pecorumque eger. — c) Agere hoc ferme sensu, seu pro diripere, vastare, saepe cum *ferre*, quo modo apud Graecos ἀγαν καὶ φέρειν, conjungitur; ex quibus agere ad animantia, *ferre* ad insaniam refertur; interdum et cum *raper* conjungitur. *Liv.* 38. 18. Cum conjugibus ac liberis, quae *ferre* atque agere possent, praese agentes portantesque Olympum montem petere. *Id.* 40. 49. Cum ferret passim cuncta atque ageret. *Id.* 38. 15. Tum demum fracta perlinacia est, ut ferri agique res suas viderunt. *Adde Tac.* 1. *Hist.* 2. *Id. Dial. de orat.* 8. *translate.* Nunc principes in Caesaris amicitias agunt feruntque cuncta. h. e. pro arbitrio disponunt. — *Liv.* 22. 1. Et alieno agro rapere agereque. ¶ 3. Dicitur etiam de venatione et significat persequi; eodemque ferme sensu ponitur et de hominibus, praecipue in re militari. — a) De venatione. *Virg.* 3. *G.* 409. Saepe etiam cursu timidus agitatibus onagros; Et canibus lepores, canibus venare damas: Saepe volutabris pulsos silvestribus apros Latratu turbabis agens. *Ovid. Heroid.* 5. 20. Saepe citos egi per juga longa canes. *Virg.* 4. *Æn.* 71. Agere cervam tellis. *Adde 1. ibid.* 191. *Id.* 7. *ibid.* 481. Ut cervum ardentem (canes) agerent. *Colum.* 6. *R. R.* 6. 3. Boven citatum per mille et quingentos passus agere. *Sueton. Claud.* 21. ferocis tauris per spatia Circi. *Dig.* 43. 24. 22. § 3. Avem agere venarive. — b) De hominibus, praecipue in re militari. *Ter. Adelph.* 3. 2. 21. Ceteros rurem, agerem, raperem, underem et prosternerem. *Donatus* ad h. l. *agerem* interpretatur prosequerem, premerem. *Cic. Caelin.* 21. 60. Si glebis, aut saxis, aut fustibus aliquem de fundo praecipitem egeris. *Sueton. Calig.* 27. Per vias agerent (eos) quod praecipitarentur ex agere. — *Cæs.* 4. *B. G.* 12. Reliquos in ingem conferentem, atque ita perterritos egerunt, ut etc. *Id.* 3. *B. C.* 46. Et ex inferiore loco adversus clypeum incitati cursu praecipites

Pompejanos egerunt, et terga vertere coegerunt. *Liv.* 1. 12. Mettus Curtius — ab arce decucurrerat, et effusus egerat Romanos toto quantum foro spatium est. *Id.* 25. 37. Carthaginenses trepidum primum ab hostium vallo acti. *Virg.* 5. *Æn.* 265. Demoleos cursu palantes Troas agebat. *Adde 11. ibid.* 620. *Curt.* 3. 11. 17. Agebantur ergo a tam paucis pecudum modo. *Adde 6. 3. 19. Horat.* 3. *Od.* 4. 5. Thraeces ulterius agere. *Justin.* 16. 2. 3. hostem in fugam.

II.) Ponitur generaliter et de rebus, quae non suae, sed alienae vi aliquo versus admoventur; speciatim vero — a) De navibus, curribus et huiusmodi, et significat, ut ait *Forcellinus*, regere, vel ducere. *Plaut. Pseud.* 5. 2. 13. Dic tamen unde onustam celocem agere te praedicem? *Lucret.* 4. 391. fugere colles campique videntur, Quos agimus praeter navem. *Liv.* 22. 19. In litus passim naves egerunt (*Pten.*) *Horat.* 2. *Ep.* 1. 114. Navem agere ignarus navis timet. *Ovid.* 15. *Met.* 75. Perque papyri fer septemfluvium flumina Nil Victores egisse rates. *Id.* 1. *Fast.* 499. Agere rates in amnem. *Tac.* 4. *Hist.* 22. naves in amnem adversum. *Curt.* 4. 4. 6. classem in partem diversam. *Id.* 4. 3. 15. quadrimeres ad urbem. — Huc referri possunt et illa *Curt.* 4. 2. 8. Quippe vix leni et tranquillo mari moles agi possunt. *Id.* *ibid.* § 19. Quo longius moles agebatur a litore. — *Liv.* 1. 43. Quo amens — Tullia per patris corpus carpentum egisse fertur. *Ovid.* 2. *Met.* 60. vasti quoque rector Olympi — Non agat hos currus. *Adde 2. ibid.* 389. et *Curt.* 8. 14. 6. *Sil. It.* 7. 600. Agere currum. *Adde Plin.* 5. *Hist. nat.* 24. 20. (85). *Ovid.* 2. *Art. Am.* 84. Altius egit iter deseruntque ducem. Et *Quintil.* 14. 3. 93. Vitiore Idem (*gestus*), sinistram quasi humerum petens, in latus agi solet. — In re militari. *Lucilius* apud *Non.* p. 243. 31. *Merc.* Aggera in Jaciendo si quo est vineis actis opus. *Cæs.* 2. *B. G.* 12. Celeriter vineis ad oppidum actis. *Adde 7. ibid.* 58. *Id.* 3. *ibid.* 21. Vineas turresque agere. *Liv.* 21. 7. vineas. *Virg.* 2. *Æn.* 441. et 9. *ibid.* 505. acta testudine. *Adde Sil. It.* 2. 365. *Virg.* 4. *G.* 510. agere carmine quercus. — b) Item de meatibus, canalibus, limitibus, rimis aliisque huiusmodi, in quibus ita-vandi notio inest. *Cic.* 3. *Off.* 23. 90. Quid, si pater fana eripiet, cuniculos agat ad ararium? *Adde Cæs.* 3. *B. G.* 21. *Liv.* 5. 19. Cuniculum agere in arcem hostium. *Adde Curt.* 4. 6. 8. *Cic. Milon.* 27. 75. Qui parietem sic per vestibulum sororis instituit ducere, sic fundamenta agere, ut etc. *Liv.* 1. 56. Cloacam sub terram agere. *Virg.* 3. *Æn.* 694. Alpheum fama est huc Elidis amnem Occultas egisse vias subter mare. Eodem sensu *Scribon. Compos.* 201. Cum vulnus ita actum est, ut os ledatur. — Apud Agrimensores saepissime occurrit agere *limitem*, quia jam inde ab initio limes sulco ducatur. V. *Agrimensores.* ed. *Goes.* p. 3., 19., 162. et alibi saepe, et *Frontin. Strateg.* 1. 3. 10. et 1. 5. 10. *Virg.* 10. *Æn.* 513. latumque per agmen Ardens limitem agit ferro. *Ovid.* 9. *Art. Am.* 558. Idem limes agendus erit. *Adde Sil. It.* 9. 378. et *Tac. Germ.* 29. *Agrim.* ed. *Goes.* p. 296. Terram agere aratro. — *Cic.* 14. *Att.* 9. 1. Tabernae mihi duae corruerunt reliquaeque rimas agunt. *Ovid.* 2. *Met.* 211. Fissaque agit rimas (*telus*) et succis ariet ademptis. *Adde Lucan.* 6. 725. — c) De instrumentis, et est adigere, impingere, impellere. *Cæs.* 4. *B. G.* 17. Ac nihilominus sublitre et ad inferiorem partem fluminis oblique agebantur. *Colum.* 8. *R. R.* 3. 4. Palis in parietes vehementer actis. *Virg.* 11. *Æn.* 644. latos huic basta per arnos Acta tremuit. *Sil. It.* 12. 240. Et fragitibus agit costis penetrabile telum. *Id.* 6. *ibid.* 280. Discussit trabes agit caput. *Stat.* 1. *Theb.* 258. Tonitrus agere. — Huc referri possunt et illa de morbis corpora invadentibus. *Virg.* 3. *G.* 492. Sed ubi ignea venis Ombibus acta sitis miseris adduxerat artus. *Sil. It.* 2. 481. solet acta medullis — pestis. *Ovid.* 7. *Met.* 551. agunt contagia late. — Item et illa *Cic.* 7. *Ferr.* 63. 163. In crucem tu agere ausus es quemquam, qui se civem Rom. esse diceret? *Adde 5. Fin.* 78. 84. et *Sueton. Calig.* 12. *Cic.* 7. *Ferr.* 66. 170. Non tu hoc loco Gavius —, sed communem libertatis et civitatis causam in illum cruciatum et crucem egisti. — d) Item de plantis, et significat emittere, foras propellere. *Farrus* 1. *R. R.* 37. 15. Et Theophrastus scribat Athenis in Lyceo, cum etiam tunc platanus novella esset, radices trium et triginta cubitorum egisse. *Ovid.* 4. *Met.* 254. Virgaque per glebas sensim radicibus arvis Turca surrexit. *Colum.* 2. *R. R.* 10. 21. Radicem deorsum

agere. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 31. 56. (127). radices in profundum. *Cic.* 2. *Off.* 12. 43. per metaphoram: Vera gloria radices agit atque etiam propagatur. Eodem sensu *Ovid.* 2. *Met.* 582. at illa Piuma erat, inque eadem radices egerat lmas. *Farrus* 1. *R. R.* 30. Autemque gemmas agant (*salices*) ne florescere incipiant. *Colum.* 5. *R. R.* 10. 10. Simul atque florem agere cernit fucus. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 6. 8. (45). Frondem agere. *Colum.* 5. *R. R.* 9. 12. colicolum. *Id.* 12. *ibid.* 58. 4. caudem. *Virg.* 2. *G.* 364. et dum se laetus ad auras Palmes agit. — e) Item de iis, quae animali vi a corpore emittuntur forasque propelluntur, ut *spumas*, *scintillas*, *voces*, *animam* etc. agere. Ita *Ennius* apud *Macrob.* 6. *Saturn.* 3. de equo. Saepe jubam quassat simul altam, spiritus ex anima calida spumas agit albas. *Cic.* 8. *Ferr.* 66. 148. Cum spumas ageret in ore, oculis arderet. *Virg.* 3. *G.* 203. at spumas ager ore cruentas. *Cic.* 1. *Orat.* 59. 251. Agere vocem. h. e. sonum emittere. *Id.* 1. *Tusc.* 9. 19. et *Rosc. Am.* 8. 24. animam. h. e. expirare, in eo esse, ut quis moriatur. *Sil. It.* 11. 220. suspiria anbellis faucibus acta. *Virg.* 9. *Æn.* 812. in toto corpore sudor liquitur et piceum — fumen agit. *Sil. It.* 1. 526. Jamque agitur turgus per membra fluentia sudor. *Lucret.* 2. 675. (674). Agere scintillas. *Sil. It.* 4. 678. flammam. *Virg.* 8. *Æn.* 257. de fumo. undam. *Martial.* 1. 80. Semper agis causas, et res agis, Attale, semper: Est, non est, quid agis, Attale, semper agis. Si res et causae desunt, agis, Attale, mulas. Attale, ne quod agas desit, agas animam. — f) Eodem ferme sensu ponitur et de medicamentis vi, qua quaedam a corporibus expelluntur. *Virg.* 2. *G.* 127. quo non praesentius ullum — Auxilium venit ac membris agit atra venena. *Gargil. Mart.* de cydon. p. 393. *Mai.* Urinam agere. — g) De procellis, ventis, fluctibus, fluminibus aliisque huiusmodi, quae aut res aliquo versus impellunt feruntque, aut ipsa impelluntur ferunturque. *Virg.* 1. *G.* 352. agentes frigora venti. *Id.* 3. *ibid.* 470. Non tam creber agens hicem ruit aequore turbo. *Horat.* 2. *Od.* 16. 23. et agente nimbo Odeur Euro. *Virg.* 1. *Æn.* 116. ast illum ter fluctus ibidem Torquet agens circum. *Farrus* apud *Non.* p. 243. 20. *Merc.* Non has Pactolus aureas undas agens eripiet unquam ex miseris. *Ovid.* 1. *Fast.* 404. Miscendas parcae rivus agebat aquas. *Adde Curt.* 3. 1. 5., 6. 4. 18. et 9. 9. 9. *Virg.* 2. *G.* 334. actus caelo magnis aquilonibus imber. *Sil. It.* 3. 228. tempestas acta procellis. *Id.* 17. 490. glacies aquilonibus acta. — Eodem sensu et de hominibus. *Horat.* 2. *Ep.* 2. 201. agi tumidis velis aquilone secundo. *Id.* 3. *Od.* 7. 5. Ille Notis actus ad Oricum. *Ovid.* 1. *Trist.* 2. 40. ventis. *Virg.* 3. *Æn.* 708. Siye errore viae, seu tempestalibus acti. *Id.* 6. *ibid.* 532. pelagi ne venis erroribus actus? *Adde Horat.* 3. *Od.* 7. 5. et *Epod.* 9. 7., *Vellej.* 1. 4. 4. et *Quintil.* 10. 7. 23. — h) De ipsis corporis membris, quae aliquo versus agitantur. *Virg.* 2. *G.* 392. Et quocumque deus circum caput agit honestum. *Colum.* 6. *R. R.* 6. 3. Caudam agere. *Id.* *Ovid.* 12. *Met.* 253. Acta retro naris. h. e. quae naturae suae ita erat constituta. Et similiter *Sil. It.* 2. 353. Proinde polo crescent Alpes astrisque cerosos Apenninus agat scopulos.

C) Translate quoque latissime patet: omnes tamen significaciones ad tria capita redegimus: agere enim est I.) impellere sensu intellectuali et morali; II.) transigere et ponitur praesertim de tempore; III.) facere, gerere.

L.) Agere est impellere sensu intellectuali et morali, ita ut primam verbi notionem etiam tum praeseferat. ¶ 1. Ponitur pro aliquo versus impellere, quod tamen metaphorice sumatur. *Liv.* 1. 49. et 25. 2., *Tac.* 16. *Ann.* 20., *Plin.* 7. *Hist. nat.* 30. 31. (111). alique. Agere aliquem in exitum. *Tac.* 6. *Ann.* 10. Nec secus apud principem Vesularius Atticus ac Julius Maximus ad mortem aguntur. *Adde 13. ibid.* 1. *Horat.* 2. *Sat.* 5. 49. Si quis casus puerum egerit Orco. *Ovid.* 5. *Trist.* 12. 5. Nostra pro adversa agitur fortuna procellas. *Lucret.* 3. 37. Et metus ille foras praecipit Acheruntis agendus. ¶ 2. Ponitur et pro impellere, adigere, cogere, et pluribus quidem modis. — a) Addito quo quis adigitur per Accus. et praep. *ad.* *Liv.* 9. 41. Una plaga — non continuu modo ceteros in armis, sed confestim ad certamen egit. *Adde 8. 7. Id.* 39. 15. Qui pravis et externis religionibus raplas mentes, velut fustibus stimulis, ad omne scelus et ad omnem libidinem agerent. *Horat.* 2. *Sat.* 7. 24. Si quis ad illa deus subito te agit, usque recusus. *Id.*

Art. P. 99. dulcia sunt (poemata) Et quocumque volent animum auditoris agunto. *Ovid. 3. Fast. 555.* Diffugiunt Tyrii quo quemque agit error. *Tac. Agric. 41.* Agi precipitem ad gloriam. *Val. Flacc. 7. 154.* ad terrae extremos. *Sil. 10. 423.* pectura ad deformia agere consilia. *Curt. 8. 2. 6.* Num irā deorum ad tantum nefas actus esset. — b) Cum Arcus et prop. in. *Tib. 6. 15.* Quas (Iulius Heroniusque) falsis criminibus in arma agant. *Id. 9. 14.* Ne desperata venia hostes casos in supplicia eorum ageret. *Virg. 10. Aen. 72.* Quis deus in fraudem, quae dura potentia nostri Exit? *Ovid. 5. Met. 14.* Quae te — lucentem Mens agit in faribus? *Quintil. 6. 1. 31.* Agere aliquem in furorē. *Id. 1. 30. 33.* in insaniam. *Tac. 14. Ann. 32.* Quam (provinciam) avaritia in bellum egerat. *Sil. 10. 191.* totis mentibus acta in cedes acies. *Id. 5. 240.* Actus in adversos. *Plin. 25. Hist. nat. 1. 1. (1).* Ipsa quae nunc dicitur herbarum raritas — in admirationem curae praesentem — animum agit. — c) Cum Infinito. *Virg. 3. Aen. 4.* desertas quare terras Aquiritis agitur. *Id. 7. ibid. 393.* Item omnes simul arbor agit nova quærere tecta. *Stat. 3. Theb. 625.* Sed me vester amor, nimis quae arcana proari Phœbus agit. *Id. 8. ibid. 262.* Quamquam ager senior: sed agit miserranda potestas Invigilare malis. — d) Absolute, praecipue Particip. praeter. pass. *Virg. 2. Aen. 128.* magnis Ithaci clamoribus actus Compositio rumpit vocem. *Id. 6. ibid. 378.* longe lateque per urbes Prodigis acti caelestibus ossa jabant. *Sil. 11. 11. 393.* Iuno acta secundis. ¶ 3. Ponitur et pro movere, sive agitare, incitare. — a) Raro in bonam partem. *Horat. 2. Sat. 2. 13.* Seu te discus agit, pete cedentem aera lilem. *Claudian. Cons. Olybr. 66.* Spes agit inentem. *Cic. 1. Ach. 7. 16.* Ille studia adolescantiam agunt, senectutem oblectant. *Plenique tamen leg. alunt.* — b) Saepe in malam partem; et quidem — Cum additis praecipue, transversum etc. apud veteres praecipue in prosa oratione. *Cic. 3. Ferr. 3. 7.* Agunt eum praecipitem paene civium Romae, quos partim securi percussit etc. *Sall. Jug. 6.* Quae etiam mediores viros spe praeviae transvorsos agit. Adde *ibid. 14* et *Senec. Ep. 108. Tac. 1. Ann. 59.* Annium super insitam violentiam rapta uxor, subiectus servitio uxoris uteris virendem agebat. Adde *Flor. 4. 2. 9. Curt. 6. 9. 6.* Qualis (fremulus) solet esse multitudinis et maxime militaris, ubi aut studio agitur aut ira. *Nep. Att. 9.* Perpetua naturalis bonitas, quae mollis casibus agitur, neque minuitur. — Absolute hand raro apud Poetas. *Plaut. Cist. 2. 1. 8.* Ita me amor lassum animi ludificat, fugit, agit, appetit. Adde *Ter. Adelph. 3. 2. 321.* Farro apud *Non. p. 243. 26.* Merc. Non videtis, unus ut parvulus amor ardore tempore avida agit amantis testantis? — De his praecipue, quae nos interius angunt, terrent etc. *Virg. 4. Aen. 165.* agit ipse furem In somnis ferus Aeneas. *Id. 1. ibid. 240.* Nunc eadem fortuna viros tot casibus actos Insequitur. *Id. 7. ibid. 405.* Regiam Allecto stimulis agit unilique Barchi. *Horat. Epod. 5. 89.* Diris agam vos. *Id. ibid. 7. 17.* Aerba fata Romanos agunt Scelusque fraternae necis. *Id. 1. Ep. 19. 24.* numeros animosque secutus Archibolli, non res et agentia verba Lyeamben. *Ovid. 14 Met. 750.* Quam deus ultor agit. *Val. Flacc. 2. 361.* montes terror agit. Adde 3. 392. ¶ 4. Agere aliquem reum est accusare; cum accusator enim, reus ad tribunal adducebatur. *Liv. 24. 25.* Is tanquam reus ageret ad ante acta vita orsus etc. *Id. 45. 37.* Apud comitum togatum et urbanum prius reus agatur. *Ovid. Heroid. 14. 120.* Quil flet sotti, si rea laudis agar? *Id. ibid. 16. 324.* Ipse reus sine te criminis huius agar. *Curt. 10. 1. 29.* Reus enim in secreto agebatur. *F. et PER-AGERE.*

II.) Agere est etiam transigere, et ponitur praecipue de tempore, ut occurrit apud Latinos *volvere tempus*, et similes profecto metaphorae in omnibus omnino linguis. Hoc sensu usurpatur ¶ 1. Active — a) Generatim cum Accus. *avum, aetatem, tempus, vitam, adolescentiam, diem, noctem, ver, hiemem, otia, silentia etc.* *Ennius apud Cic. 1. Tusc. 13. 28.* Romulus in caelo cum dis agit avum. *Pacuvius apud eund. 2. ibid. 21. 49.* Agere avum in armis. *Lucret. 5. 83. et 6. 57., et Horat. 1. Sat. 5. 101.* securum avum. *Ovid. 15. Met. 588.* avum agere justius. *Id. 10. ibid. 243.* per crimina. *Ennius apud Gell. 18. 2.* Aetatem agere. *Id. apud Cic. 7. Fam. 6. 1.* Multi, qui domi aetatem agerent, propitrea sunt

improbati. Adde *Plaut. Trin. 2. 2. 38., Ter. Heaut. 2. 4. 12. et Hec. 2. 10. et 3. 1. 4. Cic. 2. Legg. 1. 3.* Agere aetatem in litteris. *Plin. Paneg. 44.* in tenebris. *Cic. Senect. 18. 62.* Honeste acta superior aetas. *Ter. Adelph. 5. 4. 9.* Vitam agere in otio; in conviviis. *Id. Audi. 1. 1. 48.* pudice vitam ac duriter. *Cic. 1. Tusc. 16. 36.* vitam sub terra. *Ter. Adelph. 1. 1. 20. et Liv. 7. 39.* vitam ruri. *Cic. 1. Tusc. 40. 99.* Vitam agere. h. e. vivere, cui opponitur mori. *Id. 6. Fam. 4.* Aduvat etiam aetas et acta iam vita. *Id. Senect. 3. 9.* Consuetudine bene actae vitae. *Sueton. Vitell. 3.* Pueritiam primamque adolescentiam Capreis egit. *Id. Tresp. 4.* Medium tempus ad proconsulatum usque in otio secessus egit. *Cic. Senect. 3. 7.* Moderati enim — senes tolerabilem senectutem agunt. *Ovid. 3. Fast. 902.* Tempora ludis agere. *Id. Heroid. 13. 42.* tempora belli. *Horat. Art. P. 173.* laudator temporis acti Se puero. *Plin. 8. Hist. nat. 25. 37. (90).* Dies in terra agit, noctes in aqua (crocodilus). *Ovid. Heroid. 12. 58.* Acta est per laetimas nox mihi, quanta fuit. *Curt. 4. 13. 14.* Noctem agere metu. *Id. 7. 5. 16.* perpetuis vigiliis. *Cic. 5. Tusc. 2. 5.* Dies bene et ex praecipis philosophiae actus. *Tac. Germ. 17.* Agere totos dies iuxta focum atque ignem. *Plin. 10. Ep. 89.* diem natalem. *Cic. 6. Ferr. 48. 107.* dies festos. *Ovid. 11. Met. 95.* festum genialiter. *Sueton. Aug. 71.* quinquaginta juvendo. *Virg. 9. Aen. 156.* melior pars acta diei. *Horat. 4. Od. 11. 14.* Idus cum aliquo. *Virg. 2. G. 338.* Ver illud erat, ver magnus agebat Orbis. *Cæs. 5. B. G. 22. 1.* Agere hiemem in continenti. *Liv. 5. 2.* hiemem sub tecto. *Id. 9. 25.* hiemem. *Curt. 5. 8. 1.* aestiva. *Virg. 3. G. 377.* Agere otia. *Sil. 1. 7. 284.* pacem. *Sueton. Tib. 61.* secretum. *Ovid. 1. Met. 349.* silentia. *Liv. 23. 25.* solitudinem. *Sall. Jug. 96.* Jora atque seria cum humilitatis agere. *Id. ibid. 55.* Laeta agere. *Liv. 9. 45.* Permissos annos inbellem agere. — b) Specialim annum agere significat ea esse annorum aetate vel eo aetatis anno. — Addito aliquo et ordinalibus active. *Cic. Senect. 2. 4.* Qui minus gravis esset iis senectus si octingentesimum annum agerent, quam si octogesimum? *Id. ibid. 16. 32.* Quantum annum ago et octogesimum. Adde *Varr. 2. R. R. 7. 2. et Curt. 6. 5. 3. Sueton. Cæs. 1.* Julius Caesar Divus annum agens sextum decimum patrem amisit. Adde *Vespas. 24.* — Item passive agitur annus, mensis etc. *Ter. Hec. 3. 34.* Tum postquam ad te venit, mensis agitur bis jam septimus. *Liv. 3. 6.* Ut tunc principium anni jam agebatur. *Ovid. 7. Met. 700.* Alter agebatur mensis. *Plaut. Amph. 1. 3. 2.* Menses jam tibi esse actos vides. *Alti leg. ubi exactos. Phaedr. 1. 18.* Instante parva mulier actis mensibus. — Addito aliquo et cardinalibus, quavis raro. *Plin. 14. Hist. nat. 1. 3. (48).* Atque haec Virgilii vatis aetate incognita, a rursus obitu ac aguntur anni. ¶ 2. Absolute agere est vivere, degere, morari. — a) Sine addito. *Sall. Jug. 101.* Tum Marius apud primos agebat, quod ibi Jugurtha cum plurimis erat. *Tac. 3. Ann. 69.* Apud illos homines, qui tum agebant. *Id. 15. ibid. 74.* Nam deum honor principi non ante habetur, quam agere inter homines desierit. h. e. mortuus fuerit. Adde 16. *ibid. 34.* — b) Additis adverbialibus dicendi modis. *Sall. Jug. 89.* In omni Africa, quae procul a mari inultus agebat. *Liv. 9. 20.* Qui (Antistes) se sine laudibus certis, sine magistratibus agere querebantur. *Id. 23. 37.* Qui circa muros et in stationibus salute ac negligenter agentes — oppressi fuerant. *Tac. 4. Ann. 28.* Vocare ultores illos, ut sibi quidem redderent exitium, ubi procul tali more ageret. *Id. 13. ibid. 32.* Nam post Juliani — interfertant per quadraginta annos non culta nisi lugubri, non animo nisi maesto egit. et alibi saepe. — c) Etiam cum Adjectivis. *Tac. 1. Ann. 68.* Haud minus iniquis Germanus spe, cupidine et diversis durum sententiis agebat. *Id. 3. ibid. 38.* Nam Thracia — insolentia nostri discors agebat.

III.) Agere est etiam facere, gerere, (quavis haec tria inter se differant: *F. Homonym. in fine*); quae significatio ex eo orta est, quid res vel negotium tum agitur, tum quoddammodo moventur, promoveantur, impelluntur. Hoc autem sensu verbum agere latissime patet, ac propterea 1.) generatim, 2.) specialim considerandum est.

1.) Generatim. ¶ 1. Agere est in negotio aliquo versari in coque vim exercere. — a) Cum Accus. rei, quae agitur. *Ennius apud Gell. 19. 10. 12.* Cui

quod agat institutum est, nullo negotio id agit. *Cato R. R. 106. 4.* Postea mane bibat surcum deambuletque horas illas, agat negotii si quid habebit. *Plaut. Amph. 1. 4. 114.* Observabo quam rem agat. *Ter. Andr. 1. 5. 18.* Ah, tantumne rem tam negligenter agere. *Accius apud Cic. 1. Divinat. 22. 45.* Homines quae agunt vigilantes agitantque, ea si cui in somno accidit, minus mirum est. *Cic. 2. Nat. D. 53. 132.* Mihi enim qui nihil agit, esse omnino non videtur. *Id. 1. de republ. 17.* Africanum scribit Cato solitum esse dicere nunquam se plus agere, quam nihil cum ageret. *Id. 1. Tusc. 22. 52.* Ab animo tuo quidquid videtur, id agitur a te. *Liv. 23. 22.* Turbe se immiscent privatas agentium res. *Seneca Ep. 1.* Magna vitae pars elabitur male agentibus, maxima nihil agentibus, tota aliud agentibus. *Colum. 11. R. R. 4. 26.* Nam illud verum est M. Catonis oraculum: Nihil agendo homines male agere discunt. — Absolute (addito tamen interdum Accus. aliquid, quid) agere est actuosus esse, praesertim in Gerundio, aut cum adverbialibus dicendi modis. *Cic. 1. Nat. D. 37. 102.* Si quidem agens aliquid ne deus quidem esse beatus potest. *Id. 2. ibid. 53. 132.* Jam diei mortisque vicissitudo conservat animantes tribuens aliud agendi tempus, aliud quiescendi. *Id. pro leg. Manil. 11. 29.* Fortitudo in periculis, industria in agendo, celeritas in conficiendo. *Sall. Cat. 52.* Vigilando, agendo, bene consulendo prospere omnia cedunt. *Liv. 22. 14.* Audiendo aliud agendo res Romae reviv. *Cic. 1. Fam. 28. 2.* Non agam astute. *Id. Cael. 13. 32.* Agere molice. *Id. Amic. 5. 19.* pingui Minerva. *Id. Sert. 41. 88.* moribus. *Tac. 3. Ann. 73.* bostium more. *Id. 13. ibid. 46.* integre sanctoque. ¶ 2. Hinc familiares et vulgari sermone trita ille dicendi rationes quid agis? quid agitur? quid agitis? quae ab initio nihil aliud significabant, nisi quo in negotio versaris? quam rem geris? etc.; paulatim deinde, huiusmodi significatione infirmata, haec fuerunt formulae emittere interrogantis quomodo te habes? etc. Quo sensu occurrit interdum et de absentibus. *Plaut. Epid. 1. 1. 15.* Quid agis? perpetuum valuisse? Adde *Cic. 2. 1. 10. et Stich. 2. 3. 8.* et alibi saepe, necnon *Cic. 7. Fam. 11. 2. Horat. 1. Sat. 9. 3.* Accurrit mihi notus nomine tantum Arreptaque manus: Quid agis, dulcissime rerum? *Ter. Adelph. 3. 3. 19.* sive Them, Demea, haud aspexerant te: quid agitur? nam. Quid agitur? Adde *ibid. 5. 5. 2.* — De absentibus. *Plaut. Bacch. 1. 1. 5.* Quid agunt dare germane? *Ter. Andr. 1. 5. 32.* Quid agit (Glycerium)? — Hinc locus ille apud Comicos, in quo alter hac significatione, alter vero priori idem verbum accipit. *Plaut. Pseud. 1. 4. 42.* sive. Salve: quid agitur? sive. Statur hic ad hunc modum. *Ter. Eun. 2. 2. 39.* cetera. Plurimum salute Parmenonem summum summi imperitii Gualio: quid agitur? nam. Statur. ¶ 3. Quid agis? est etiam admirantis increpantisque: quemadmodum vide quid agas est admonitis timentisque: in his autem dicendi rationibus agere significat inquirere, ascerere, moliri. *Ter. Andr. 1. 1. 107.* Mea Glycerium, quid agis? cur te is perditum? *Id. Phorm. 1. 4. 38.* Ah, quid agis? quo alis, Antipho? Mane, inquam. *V. Donat. ad h. l. Eun. 2. 1. 18.* Universum triduum? vide quid agas. *Id. Adelph. 3. 2. 47.* Item, nea Sustrala, vide quam minas. Hinc ille Gracii iocans apud *Cic. Planc. 14. 33.* Item (Gracius) Tribuni plebi potentissimum homini M. Drusa, sed multi in re publ. molienti, cum ille cum saluasset, ut filii, diviseptine: Quis agis, Gracius? respondit: Inmo vero tu, Druse, quid agis? *V. Klotz ad h. l. Vol. I. p. 643.* ¶ 4. Agere aliquid est etiam totis viribus in aliquid incurrere, summa mentis industria summoque animi ardore rem facere. Quo sensu — a) Occurrit et generatim, et specialim in formula age, si quid agis, qua utimur, cum monere aliquem volumus, ut ad rem, quam agit, animum advertat, et sedulo attentē agat. *Plaut. Stich. 5. 4. 35.* Bibe tibi: agi, si quid agis: accipe, inquam. h. e. si quid agis, id age recipere, ut deest. Eadem ratione paulo ante v. 27. Bibe, si bibis. *Id. Pen. 5. 4. 67.* Ite, si itis. Adde *Epid. 2. 2. 12.* *Cic. 41. Phil. 10. 14.* Num quod agitur, agamus. *Id. Muren. 38. 88.* Id quod, mihi crede, et agunt et moluntur. Adde *eund. Rosc. An. 3. 8.* et *Nep. Att. 15.* — b) Ille age, id age absolute praesertim apud Comicos, similiter habet sententiam. *Terentium* aut hoc dum esse a sacris, in quibus, magistratum rem divinam faciente, praeco, admonens populum ut adverterent animos, tis-

deni verbis utebatur. *Nota* vero, quamvis idipsum patere affirmet ex *Plutarch. Num.* 14. et *Coriol.* 25. necnon ex *Seneca* et *Suetonio*, quos modo citabimus, atque ex *Varrone* et *Ovidio* (*V. infra* 2.º A.), tamen putat hoc *age*, id *age* ductum potius fuisse a vulgari hujusce verbi significatione. *Plaut. Capt.* 2. 3. 84. Tu hoc *age*: tu mihi nunc herus es, tu patronus, tu pater. *Id. ibid.* 5. 2. 14. Hoc agamus, jamque animum advorte ac mihi quæ dicam edisserere. *Id. Asin. prol.* 1. Hoc agite, sultis, spectatores. Adde *Capt.* 5. 1. 10. et *Pers.* 4. 4. 35. *Ter. Heaut.* 3. 2. 46. De istoc, quom usus venerit, videbimus quod opus sit: nunc istuc *age*. Adde *Eun.* 1. 2. 50. Hoc agite, amabo. *Phorm.* 2. 4. 88. et 6. 3. 3. *Andr.* 1. 2. 25. et 2. 5. 4. *Horat.* 2. Sat. 3. 152. Ut vivas igitur, vigila, hoc *age*. *Sueton. Cal.* 58. Alii tradunt, aliquoties pueros a tergo Chæream cervice graviter percussisse, præmissa voce: Hoc *age*. Adde *eund. Galb.* 20. et *Senec.* 2. *Controv.* 11. *sub fin.* et 1. *Clement.* 12. —

c) Item spectatim apud optimos Scriptores in prosa oratione id *agere* passim occurrit pro totis viribus id præcipue curare. Usurpatur autem absolute, aut sequente alia propositione cum part. ut, *ne*, aut interdum id omissio. — Absolute. *Cic. T. Att.* 7. extr. per *jocum*. Alexim, humanissimum puerum, nisi forte, dum ego absum, adolescens factus est — id enim *agere* videbatur — salvare jubebas velim. *Id. 1. Tusc.* 38. 91. Quam (*virtutem*) necessario gloria, etiam si tu id non agas, consequatur. *Id. 4. Fin.* 20. 56. Qui possent, si id egissent, sapientiam consequi. Adde 1. *Tusc.* 20. 46. et 1. *Orat.* 32. 146., et *V. Notæ Quest. Tullian.* 12. — Sequente alia propositione. *Ter. Andr.* 2. 1. 35. Ego id agam, qui mihi ne detur. *Cic. 1. Off.* 13. 41. Qui tum, cum maxime falunt, id agunt, ut viri boni esse videantur. Adde 4. *Cat.* 6. 12. et *Dom.* 5. 11. *Nep. Them.* 5. 1. Certiorem eum fecit, id agi, ut pueri — dissolveretur. *Cic. 4. Fam.* 7. 2. Itaque neque tu multum interfoisti rebus gerendis, et ego id semper egi, ne interesset. *Horat.* 1. Ep. 18. 87. Tu, dum tua navis in alto est, Hoc *age*, ne mutata retrorsum te ferat aura. — Omissio id.

Quintil. 10. 2. 10. Qui agit, ut prior sit. — d) His locutionibus illæ opponuntur aliud *agere*, alias res *agere*, quæ significant non animadvertere, id de quo agitur dissimulare et ad alias res animum advertere. *Ter. Eun.* 2. 3. 57. *сума*, Alias res agis, *парма*. Istuc ago equidem. Adde *Hec.* 5. 3. 28. *Cic. Rosc. Am.* 22. 60. Usque eo animadverti — eum joculari atque alias res *agere*. *Id. Brut.* 66. 233. C. Fimbria — ista forebat tamen, ut mirarer tam alias res *agere* populum, ut esset insano inter desertos locos. Adde 3. *Orat.* 14. 51. *Id. Cluent.* 64. 179. U — Oppianicum aliud agentem ac nihil ejusmodi rogantem ad hanc accusationem detraheret. ¶ 5. *Agere* est etiam perficere, exequi, consequi; quo sensu occurrit præcipue cum additis *multum*, *plus*, *plurimum*, *nonnihil*, et maxime *non multum*, *nihil*. — *Cic. pro leg. Manil.* 3. 8. Veruntamen illis Imperatoribus inus est tribuenda quod egerunt, venia danda quod reliquerunt. *Quintil.* 5. 2. 7. Argumenta et testes qui egerint, pronuntiatio ostendit. — *Quintil.* 4. 1. 13. Multum agit sexus, ætas, conditio in feminis, senibus, pupillis. *Id. 11. 3. 122.* Plus illo (*corporis motu*) agi, quam manibus ipsis. *Lucan.* 3. 570. navali plurima bello Ensis agit. *Curias* apud *Cic.* 7. *Fam.* 29. 1. Quod quidem (*manicipium*) si inter senes compositionales descripserit, egerit non multum. *Cic. Planc.* 34. 83. Nonnihil egisti hoc loco. Nam mihi eripuisti ornamentum orationis meæ. *Propert.* 1. 10. 20. Nonnihil egit amor. — *Plaut. Curc.* 5. 3. 29. Nihil agit: colum obstringe homini. *Ter. Adelph.* 5. 8. 12. Nihil agis: fieri aliter non potest. *Cic. 1. Cat.* 6. 18. Nihil agis, nihil assequeris, neque tamen eorum ac velle desistis. *Id. 2. Tusc.* 25. 61. Nihil agis, dolor: quamvis sis molestus, numquam te esse confitebor malum. *Horat.* 1. Sat. 9. 14. misere cupis, inquit, abire, Jamdudum video: sed nil agis, usque tenebo. *Propert.* 2. 23. 69. Nil agis: insulsius in me componis inanes. ¶ 6. *Agere* est etiam rem mente perficere, mente agitare: ut ait *Varro* 6. *L. L.* 42. p. 89. *Müll.* Sed et quom nos agitamus quid et eam rem agitamus in mente. *Asinius.* *Cic.* 3. *Ferr.* 9. 26. Postea — animo capci multo magis vacuo ac soluto nihil aliud nisi de iudicio *agere* et cogitare. *Ovid. Heroid.* 12. 212. Nescio quid mens mea majus agit. ¶ 7. Peculiariter *agere* cum plurimis conjungitur substantivis (quæ præcipua litterarum ordine recensemus) et significat gerere, ha-

bere, administrare, perficere. *Emulatus Tac.* 13. *Ann.* 46. Ambages *Plaut. Pseud.* 5. 1. 10. Arbitrium vel arbitria *Tac.* 4. *Hist.* 21., *Liv.* 24. 45. et 44. 15. et *Cur.* 6. 1. 19. Augurium *Varro* 6. *L. L.* 42. p. 89. *Müll.* et *Cic.* 1. *Divinat.* 17. 32. Bellum *Cæs.* 3. *B. G.* 28., *Nep. Hann.* 8., *Ovid.* 1. *Art. Am.* 182. et *Cur.* 4. 10. 29. Censuram *Ovid.* 6. *Fast.* 647. et *Seneca Ep.* 67. Censum *Liv.* 40. 46. et *Sueton. Aug.* 27. Centurionatum *Tac.* 1. *Ann.* 44. Cæsus frequenter *Id.* 16. *Id.* 34. Conventus *Cic.* 7. *Ferr.* 11. 28. et *Cæs.* 1. *B. G.* 54. Consilia *Virg.* 9. *Æn.* 227. Consulatum *Quintil.* 12. 1. 16. Crimen. h. e. criminari *Cic.* 6. *Ferr.* 22. 48. Coram aliquo rei *Liv.* 6. 15., *Ovid. Heroid.* 16. 392., *Val. Max.* 1. 1. 12. alique. Curationem *Liv.* 4. 13. Custodiam vel custodias *Nævius* apud *Non.* p. 323. 1. et *Liv.* 5. 10. Delectum rerum verborumque *Quintil.* 10. 4. 5. Delectum juventutis ad militiam *Tac.* 2. *Ann.* 16. et *Quintil.* 12. 3. 5. Eucubias *Ovid.* 3. *Fast.* 245. et *Sueton. Galb.* 10. Experimenta *Plin.* 29. *Hist. nat.* 1. 8. (18). Divina humanaque *Liv.* 9. 14. Fiscum. h. e. administrare *Sueton. Domit.* 12. Forum. h. e. pro tribunali sedere, iudicia exercere *Cic.* 3. *Fam.* 6. et 5. *Att.* 17. 16. Honorem *Liv.* 8. 26. Imperium *Plin.* 7. *Hist. nat.* 28. 29. (103). Inquisitionem *Id.* 29. *ibid.* 1. 8. (18). Iudicium *Id.* 9. *ibid.* 35. 58. (120). Laborem *Cic.* 2. *Fin.* 32. 105. Mandata *Id.* 9. *Att.* 8. Martem *Lucan.* 4. 2. Mensuram *Plin.* 15. *Hist. nat.* 3. 4. (14). Nugas *Plaut.* *Cist.* 2. 3. 39. Obliviam *Ovid.* 12. *Mel.* 540. Officinas. h. e. administrare *Inscript.* apud *Orell.* 4266. Pervigilium *Sueton. Vit.* 10. Penitentiam aliquis rei *Cur.* 8. 6. 23., *Plin.* 7. *Ep.* 2. alique. Potestatem *Flor.* 1. 7. 2. Prefecturam *Sueton.* *Tib.* 6. Prælium *Flor.* 22. 9. Publicum. h. e. publico avari consilere *Sueton. Fesp.* 1. Recensum *Id.* *Cæs.* 41. Regnum *Flor.* 1. 6. 2. Rem publ. *Paul. Dig.* 4. 8. 35. § 8. Senatium. h. e. habere *Sueton. Cæs.* 88. Stationem *Liv.* 35. 29. et *Tac.* 1. *Hist.* 28. Triumphum *Cic.* 14. *Phil.* 8. 23., 3. *Fam.* 10. et alibi. Vigiliis *Id.* 6. *Ferr.* 43. 93. Yota *Ovid.* 6. *Mel.* 468.

2.º) Spectatim *agere* est externo actu rem aliquam perficere; quo sensu pertinet A) ad sacra, B) ad scenam, C) ad oratores, D) ad forum.

A) Est verbum sacerorum. *Agere* enim dicebantur, qui hostiam mactabant; ex quo et *Agonalia* (*V. hanc voc.*) iuxta nonnullos denominata sunt. *Ovid.* 1. *Fast.* 321. Qui calido strictos tincturus sanguine cultros, Scamper *Agone*? rogat, nec nisi jussus agit. *Varro* 6. *L. L.* 2. p. 79. *Müll.* Argumentum, quod ex immolata hostia desectum in jecore imponendo, agendi causa. h. e. sacrificii peragendi. Cf. superius 1.º 4. b.

B) Pertinet etiam ad scenam. ¶ 1. Cum Accus. gestum significat tantum perficere, exequi. *Varro* 6. *L. L.* 41. p. 88. *Müll.* Incipiam hinc primum quod dicitur *ago*. Actio ab agitata facta; hinc dicitur agit gestum tragædus et agitantur quadrigæ etc. *Cic.* 2. *Orat.* 57. 223. Quamquam solo saepe mirari eorum impudentiam, qui ægunt in scena gestum spectante Roscio. Quis enim sese commovere potest, cujus ille vitia non videat? Adde *Rosc. com.* 8. 24. ¶ 2. Hinc est etiam imitari, repræsentare — a) Gestibus tantum. *Liv.* 7. 2. Livius — dicitur, cum sapius revocatus vocem obtulisset, vena pectus puerum ad cecidit ante tibicinem cum staret, eantem egisse aliquantulum magis vigente motu, quia nihil vocis usus impediēbat. h. e., ut ait *Val. Max.* 2. 4. 4., adhibito pueri et tibicinis concinna gestulatione tacitus peregit. Cf. *Propert.* 2. 3. 18. choros *agere*. — b) Gestibus et recitatione. *Plaut. Amph. prol.* 88. Ipse hanc acturus Jupiter comediam. *Ter. Adelph. prol.* 12. Eam (*fabulam*) nos acturi sumus novam. Adde *Hec. prol.* 22. *Id. Phorm. prol.* 27. Quia primas partes qui agit, is erit *Phormio* parasitus. *Cic.* 3. *Orat.* 26. 102. Numquam agit hunc versum Roscius eo gestu, quo potest. *Id. Rosc. com.* 7. 20. Nam Ballionem illum improbissimum et perjurissimum lenonem cum agit, agit *Chæream*. h. e. Ballionis personam, Ballionis partes. *Quintil.* 11. 3. 91. Qui (*comedii*), etiam si juvenem agant, — tremula vel effeminata voce propunt. ¶ 3. Hinc translate *agere* partes aliqui aut aliquem est ipsum imitari vel repræsentare. *Ter. Phorm.* 5. 5. 7. *Phorm.* Vicissim partes tuas acturus. *Ant.* Quas? *Phorm.* Ut fuisse patrem: te suas rogavit rursus ut ageres. *Cic. Muren.* 3. 6. Ego autem has partes lenitatis et misericordiae, quas me natura ipsa docuit, semper egi lubenter: illam vero

gravitatis severitatisque personam non appetivi. *Id.* 2. *Fam.* 9. 1. Eque omnes illos adolescentes, quos ille acceperat. *Tac.* 1. *Hist.* 30. Etiam si amicum imperatoris egeret. *Id.* 1. *Ann.* 4. exulem *agere*. *Sueton. Claud.* 29. Non principem se, sed ministrum *agere*. *Id. ibid.* 25. Qui se pro equitibus Rom. agerent. ¶ 4. Inde ducta translatione *agere* se est se gerere, *agere* aliquem est tractare. *Sail. Jug.* 56. Tanta mobilitate sese Numidæ agunt. *Tac.* 3. *Hist.* 2. Quanto ferocius ante se egerint, tanto cupidius insolitas voluptates hausisse. — *Virg.* 1. *Æn.* 574. Tros Tyrlusque mihi nullo discrimine agitur. Cf. *infra* C. e.

C) A personarum actoribus ad oratores transiatum est verbum, et significat ¶ 1. Pronunciare gestumque in recitando adhibere. *Cic.* 1. *Orat.* 31. 142. Cumque esset omnis oratoris vis ac facultas in quinque partes distributa, ut deberet reperire primum quid diceret: deinde inventa — dispensare atque componere; tum ea denique vestire atque ornare oratione; post memoria seipere; ad extremum *agere* cum digressione ac venustate. *Id.* 3. *ibid.* 56. 214. Quæ sic ab illo esse acta constabat oculis, voce, gestu, inimici ut lacrimas tenere non possent. *Id. Orat.* 17. 56. Nam et infantes actionis dignitate eloquentiæ saepe fructum tulerunt et diserti deformitate agendi multi infantes putati sunt. Adde *ibid.* § 55. et *F. ACTIO* II. 1. b. ¶ 2. Hinc *gratias* vel *grates* *agere*, laudes *gratesque* *agere* pro grati animi sensu verbis significare, laudesque simul pronunciare. *Cic.* 12. *Fam.* 28. 2. Gratum etiam illud, quod mihi tuo nomine *grates* agendas non pulas. — Alia plura *V. in v. GRATIA* et *GRATES*. Id unum addimus laudes et *grates* *agere* semper conjungi, et solemniter formulæ de diis occurrere. *Plaut. Mil. glor.* 2. 5. 2. Inde ignem in aram, ut *Ephesie* Dianæ laudes laudis *gratesque* agam. Adde *Trin.* 4. 1. 2. *Liv.* 7. 36. Diis laudes *gratesque* agunt. ¶ 3. Hinc pariter generatim *agere* est verbis tractare, deliberare, disceptare; et usurpatur quoties sermo est de re aliquâ emenda aut vendenda, aut alio quocumque contractu: unde perantiqua illa juris formulæ apud *Cic.* 3. *Off.* 17. 70. UT INTER EOS BENE AGIER OPORTET ET SINE FRAUDATIONE. Sed qui sint boni, et quid sit bene agi, magna questio est. Adde *eund.* 7. *Fam.* 12. et 6. *Ferr.* 12. 27. Inde etiam formulæ actum est, quæ condelebantur tabulis, in quibus acta præcipue forensia (*Fr. le procès verbale*) perscripta erant; ut apud *Sueton.* *Cæs.* 20. Julio et Cæsare coss. actum. Porro hac significatione occurrit — a) *Agere aliquid* et fere semper passiva voce agitur *aliquid*, h. e. acceptum, questio est. *Ter. Heaut.* 3. 1. 67. Non nunc pecunia, sed illud agitur, quo modo minime periculo demus adulescentulo. *Id. ibid.* 2. 3. 113. Quasi istic mea res minus agatur, quam tua. Adde *Phorm.* 4. 3. 24. *Cic.* 6. *Ferr.* 51. 113. Aguntur injuriæ socio, agitur existimatio veritatis iudicio. Adde *pro leg. Manil.* 2. 4. et 6. *Id.* 11. *Phil.* 10. 24. Agitur autem liberine vivamus, an mortem obeamus. *Liv.* 3. 12. In damnatione Cæsonis libertatem: agi credebant. *Horat.* 1. Ep. 18. 84. Nam tur res agitur, paries cum proximus ardet. *Ovid.* 5. *Mel.* 372. agitur pars tertia mundi. — b) *Agere aliquid cum aliquo* est tractare. *Plaut. Asin.* 1. 3. 10. Ledi quod mecum egisti. *Ter. Eun.* 3. 3. 8. Ait rem divinam fecisse et rem seriā velle agere mecum. Adde *Heaut.* 3. 3. 34. — Hinc est etiam negotia habere cum aliquo. *Plaut. Curc.* 1. 2. 11. Nihil ago tecum. h. e. nolo negotia mihi sint tecum. *Ter. Heaut.* 4. 1. 29. Quid cum illis agas, qui neque jus, neque bonum, neque æquum sciunt? — c) *Agere de aliqua re cum aliquo* sapius occurrit. *Cic.* 16. *Att.* 16. F. § 17. Non dubito quin mirare atque etiam stomachare, quod tecum de eadem re agam sapius. Adde 15. *Fam.* 5. 16. et alibi saepe. — d) *Agere cum aliquo* absolute sine Accus. *Cic.* 9. *Fam.* 21. 1. Veruntamen quid tibi ego in epistolis video? Nonne plebeio sermone agere tecum? *Id.* 7. *Att.* 7. 5. Numquam enim Curio sustinisset, si cum eo agi ceptum esset. — Haud raro additur et finis, ad quem agendo tendimus, per Subjunctivum et part. ut, aut per Infinitivum. *Cic.* 5. *Fam.* 2. Misi ad Metellum communes amicos, qui agerent cum eo, ut de illa mente desisteret. Adde *Nep. Cim.* 1. *Cæs.* 1. *B. G.* 14. Is ita cum Cæsare egit, si pacem populus Rom. cum Helvetiis faceret, in eam partem lituros atque ibi futuros Helvetios. Adde *Sueton. Tib.* 24. — e) Generatim *agere cum aliquo*, additis Adverbis bene, male etc., præcipue impersonaliter passiva voce. *Cic.* 14. *Phil.* 11. 30.

Facile est bene agere cum his, a quibus etiam tacentibus flagitari videntur. Adde *Sext.* 23. 51. *Val. Max.* 5. 3. *etr.* 3. Bene egissent Athenienses cum Miltiade, si etc. — *Cic.* 5. *Fam.* 18. Ut optime actum cum eo videatur esse, qui quam levissimā penā ab hac re publica discesserit. *Id.* 5. *Ferr.* 51. 120. Intelligit seum actum esse pessime. Adde *ibid.* 29. 70. et 50. 119. et *Anic.* 3. 11., et *Sueton. Ner.* 28. Omisso Ablat. et part. cum. *Cic.* 4. *Fam.* 14. Agitur praecelate, si nosmetipsos regere possumus.

D) Denique hoc verbum pertinet et ad forum. ¶ 1. In senatu aut cum populo agere dicebatur magistratus, qui de rebus publicis aut in curia apud patres aut ex rostris apud populum verba faciebat: hoc autem ei tantummodo magistratus licebat, cui erat id jus, quae de re *Cic.* 3. *Legg.* 3. 10. CVM POPULO PATRIBUSQUE AGENDI IN ISTO CONSVLTI, PRAETORI, MAGISTRO POPULI EQUITVMQUE etc. *Id.* *ibid.* 18. 40. QVAM CVM POPULO PATRIBUSQUE IN PATRIBUS AGENTVR, MODICA SYNTH. Cf. *Gell.* 13. 15. — a) De magistratu apud patres agere. *Cic.* 5. *Fam.* 2. 4. Postea vero quam profectus es, velim reordere, quae ego de te in senatu egerim, quae in contionibus dixi. Adde *ibid.* 2. 8. et 8. *ibid.* 9. 2. *Sueton. Cæs.* 28. Consul edicto praefatus de summa se re publ. acturum retulit ad senatum. *Id.* *Aug.* 94. Cum de Catilinæ conjuratione ageretur in curia. — Cum populo agere, ait *Gell.* l. c., est regere quid populum, quod suffragiis suis aut iubeat. aut vetet: uno verbo est comitia habere, ut ait *Macrobi.* 1. *Satur.* n. 16., ejus verba *V.* in COMITIALLIS. *Cic.* 3. *Ferr.* 12. 36. Hoc sumo, hoc mihi depono, quod agam in magistratu, quod agam ex eo loco, ex quo me populus Rom. ex Calendis Januar. secum agere de re publ. ac de hominibus improbis voluit. Adde *eum.* pro *leg. Manil.* 1. 1. et *Anic.* 25. 96., et *Sull. Cat.* 51. extr. Ad Athenienses transtulit *Nep. Alcib.* 8. Alcibiades praesente vulgo agere cepit. ¶ 2. Agere dicebantur etiam oratores, sive de jure civili vel actione stricto sensu, sive de crimine vel accusatione verba facientes tractarent. — a) Cum Accus., ut causam, rem agere etc. *Cic.* 8. *Fam.* 9. 1. Praeterea qui nunquam in foro apparuerit, non multum in iudiciis versatus sit, agit causas liberales. *Ovid.* 3. *Art.* *lin.* 532. Facilius causam saepe clientis agit. Cf. *Farr.* 6. *L. L.* 42. p. 89. *Müll. Cic. Cæcin.* 24. 69. Agere causam apud centumviros. Adde *Farr.* 1. *R. R.* 7. 10. *Quintil.* 11. 1. 59. contra aliquem. *Id.* 8. 3. 13. et alibi saepe. Rem agere. — Hinc ducta translatione. *Cic.* 5. *Fam.* 10. 6. Quare te rogo — ad Caesarem meam causam agas meque tibi in omnes partes defendendum putes. Adde *Nep. Phoc.* 3. — Hinc pariter agi res dicuntur, cum judicia celebrantur. *Plin.* 4. *Ep.* 29. Ija tu, cum proxime res agentur, quoquo modo ad iudicandum veni. — b) Cum Ablat. ex jure, ex syngrapha, ex sponso, aut jure vel lege, libris, obsignatis tabellis, causā etc. *Cic.* *Cæcin.* 12. 34. Quid agas mecum ex jure civili et praetorio non habes. *V. Klotz* ad *h. l.* *Vol.* 1. p. 490. *Id. Quint.* 9. 32. Sponsionem facere maluit: fecit te iudicem, C. Aquili, sumpsit: ex sponso egit. *Id. Mur.* 17. 35. Pergitque vos, tanquam ex syngrapha, agere cum populo? *V. Klotz* ad *Cic. Oration.* *Vol.* 2. p. 732. *Ter. Phorm.* 5. 8. 90. *PHORM.* Una injurias terum. *CRÆM.* Lege agito ergo. *Cic.* 1. *Ferr.* 5. 19. Quis ergo est qui neget quovis eorum arbitratu lege agi, quorum causā lex sit constituta? Adde *Mur.* 11. 25., 1. *Orat.* 36. 167., 4. *Ferr.* 16. 39. et alibi saepissime, et *Lir.* 9. 46. — A Romano foro ad externas nationes transtulit *Cic.* 4. *Ferr.* 30. 90. Cum P. Rutilius postea Irges ita Siculis ex senatusconsulto de decem legatorum sententia dedisset, ut inter sese legibus suis agerent. Adde *Nep. Tim.* 5. — Item metaphorice *Cic.* 4. *Orat.* 10. 42. Agerent enim tecum lege primum Pythagorei omnes atque Democriti ceterique suo jure physici vindicarent, etc. — Alia prorsus ratione dicitur lege agere licet, qui penam lege vel sententiā latam a reis exigit, ut apud *Lir.* 26. 15., *Val. Max.* 3. 8. 1., *Senec.* 9. *Controu.* 2. et 1. de *Fr.* 16. — Item *Cic.* 1. *Orat.* 38. 175. Cum miles domum revenisset egissetque lege in hereditatem paternam. *Id.* 1. ad *Q. fr.* 4. 5. Non enim gladiis tecum, sed libris agitur. *Id. Cæcin.* 4. 11. Non enim minus laborat A. Carcina, ne summo jure egisset, quā ne certum jus obtinuisse videatur. *Id.* 3. *Tusc.* 11. 33. Tu quidem tabellis obsignatis agis mecum. *Tac.* 13. *Ann.* 37. Causā, quam vi agere vult. *Cajus* 4. *Iustit.* 184. Legis actione agere. *Id.* *ibid.*

legitimo iudicio. *Id.* 4. *ibid.* 13. 21. sacramento. *Id.* 4. *ibid.* 93. per sponsionem. *Id.* 4. *ibid.* 131. ex empto. — c) Absolute, et fere semper cum Genit. rei, ejus est actio. *Plin.* 9. *Fp.* 40. Si agendi necessitas instat, quae frequens hieme. *Cic.* 7. *Fam.* 22. Illuseras heri inter sephos, quod dixeram controversiam esse, possetne heres, quod furtum antea factum esset, furti recte agere. *Quintil.* 3. 6. 19. Si aget injuriarum. *Id.* 4. 4. 8. Adulterii agitur mecum. *Id.* 9. 2. 90. Agit cum eo dementia. — d) Ratione habita personae, quacum agitur, haec occurrunt. *Quintil.* 9. 2. 97. Agere adversus aliquem. *h. e.* verba facere in iudiciis adversus aliquem. *Id.* 6. 3. 60. in aliquem. *Id.* 2. 15. 30. pro aliquo. *Id.* 5. 11. 43. ex diverso. ¶ 3. Hinc actum est et interitum acta res est modus dicendi, qui in malam semper partem usurpat, in desperata re: ductus, ut docet *Donat.* ad *Ter. Andr.* 3. 1. 7., a jure civili, in quo cavetur, ne quis rem actam apud iudices repetat. Confer et part. praeter. *Actus*, a, um in fine. — a) Cum Ablat. et praep. de. *Plaut. Trin.* 2. 4. 194. Actum est de collo meo. *Id. Pseud.* 1. 1. 63. Artum hodie est de me. *h. e.* perii. *Liv.* 1. 47. Novitate ac misculo attoniti et jam de Servio actum rati. — b) Absolute. *Ter. Andr.* 3. 1. 7. Actumst, si quidem haec vera praedicat. *Cic.* 5. *Att.* 15. 1. Si prorogatur, actum est. Cf. *Horat.* 1. *Od.* 18. 8. *Ter. Heaut.* 3. 3. 3. Acta haec res est, perii. — NB. Ad sequentem paragr. pertinet qui a *Forcellino* affertur locus *Cic.* 12. *Att.* 25. Actum jam de isto est; alia magis quaero. ¶ 4. Quoniam oratores causas verbis agebant, agere significat etiam verba facere de re aliqua, de re aliqua accurate loqui aut scribere, ut ait *Farr.* 6. *L. L.* 51. p. 91. *Müll. Ter. Adelph.* 1. 1. 53. Sed estne hic ipse, de quo agebam? *h. e.* loquebar. *Cic.* 1. *Ferr.* 12. 39. Causa non solum exponenda, sed etiam graviter copioseque agenda est. *Id.* 13. *Fam.* 75. 1. De quo et praesens tecum egi diligenter — et scripsi ad te accurate antea. *Liv.* 10. 31. Supersunt etiamnunc Samnitium bella, quae continua per quartum jam volumen annumque sextum et quadragesimum a M. Valerio A. Cornelio eoss. — agimus. *h. e.* in historia nostra describimus.

Age, et, si sermo est de pluribus, agite, imperativum hujus verbi, inter *Adverbia hortativa* recensentur ipsi veteres *Grammatici Charis.* 2. p. 160., *Priscian.* 15. p. 1021. et 18. p. 1170. *Putsch.*, et *Servius* ad *Virg.* 2. *En.* 707. — Age dum et age sis interdum junctis vocibus scribi solent. — Age et agite A) aut vim verbi retinent, B) aut, eadem amissa, mera sunt *Adverbia*.

A) Age, et cum nominibus plur. num. agite, cum vim retinet verbi, et idem est quod fac, vires tuas exere et fac, sive est vox adhortantis atque incitantis, ut quis actuosus sit: quo sensu jungitur etiam particulis dum (quae particula elegantem vim addit et *évêççav*), modo, aut interdum age repetitur. — a) Absolute. *Ter. Andr.* 5. 2. 30. Age, Pamphile: eri, Pamphile: ecquid te padeat? *Id. Phorm.* 3. 6. Age ergo: solus servare hunc potes. *Plaut. Amph.* 1. 1. 146. Agite, pugni: januius est, quod ventri victum non datis. *Virg.* 5. *En.* 5. 8. Ergo agite, et laetum cuncti celebremus honorem. *Plaut. Stich.* 5. 4. 43. Age dum, Stich, uter demutassit, poculo multabitur. *Ter. Andr.* 2. 1. 10. Age, age, ut lubet. — b) Addito alio imperativo, cui ipsum verbum age et saepius agite viam quasi sternit vimque addit. *Plaut. Cist.* 2. 3. 12. Age, perge, quaeso. *Ter. Adelph.* 5. 8. 14. Age, da veniam filio. *Plaut. Amph.* 2. 1. 1. Age, i tu serundum. Adde *Stich.* 5. 4. 41. *Virg.* 2. *En.* 707. Ergo age, care pater, cervici imponere nostrae. *Id.* 3. *G.* 43. En age, rumpe moras. Adde 4. *En.* 569. *Plaut. Curc.* 1. 1. 88. Agite, bibite, festiva fores, potate, fite mihi volentes propitia. Adde *Stich.* 1. 3. 68. *Virg.* 1. *En.* 627. Quare agite, o teotis, juvenes, succedite nostris. *Stat.* 11. *Theb.* 478. Agite, ite, obstitute, clauat. *Lir.* 3. 62. Agitudo, clamorem, qualem in acie sublatum estis, tollite hic. *Id.* 5. 52. Recordamini, agitedum, quoties sacra instaurantur, quin etc.

B) Age et agite, amissa verbi vi, tanquam mera *Adverbia* junguntur cum personis prima et secunda utriusque numeri, et tunc per se, tum cum aliis particulis dum, vero, modo, sane, sis, jam, porro et aliis hujusmodi, variosque habuit usus. ¶ 1. Saepius enim est adhortantis atque incitantis tantummodo (It. *orisi*, or, na, via, su; Fr. *allou*, *caus*, *courage*; Hisp. *ea putes*, *ánimo*, Gerin. *schien*; Angl. *come, come*

on, well, let it be so). — a) Interdum incipit propositionem aut per se absolute, aut additis particulis. *Plaut. Paen.* 3. 5. 39. Age omite actutum, furer, marsupium. Adde *Asin.* 2. 4. 81. *Ter. Phorm.* 5. 3. 28. Age fiat. *Id. Heaut.* 5. 1. 75. Age jam uxorem ut accersat, paret. *Liv.* 1. 57. Inaluerant vino: Age sane, omnes. Citatis equis advolant Romam. Sic recte interpungendum: Forcellinus omnes citatis equis etc. *Plaut. Asin.* 7. 1. 7. Age ergo hoc agitemus convivium vino et sermone suavi. *Ter. Adelph.* 5. 4. 23. Age nunc jam experiamur porro contra. *Plaut. Mil. glor.* 3. 3. 54. Age igitur intro abite. *Ter. Eun.* 2. 2. 51. Age modo, nunc tibi patent fores hae. — b) Interdum uni alteri vocabulo postponitur; praecipue agedum, quod per se unum propositionem distinctam quodammodo constituit: age vero cum plur. num. occurrit hoc modo apud argenteae aetatis Scriptores. *Plaut. Cas.* 2. 2. 38. Appropere age, amabo. *Liv.* 38. 47. Mittite, agedum, legatos circa omnes Asiae urbes. *Propert.* 1. 4. 21. En agedum dominae mentem convertite nostrae. *Liv.* 7. 9. Quem nunc Roma virum fortissimum habet, procedat, agedum, ad pugnam. *Val. Flacc.* 3. 311. Vos age funerae ad littora volvite silvas. *Stat.* 10. *Theb.* 33. Ite age et obsessis vigiles circumdate flammis. *Sil.* 11. 169. Iluc age adeste. — c) Saepae apud Comicos eodem sensu inservit interrogationi, atque auditoris animum intentum reddit. *Plaut. Asin.* 2. 4. 69. Age, seceste, non audes mihi seceste subvenire? *Id. Cas.* 2. 6. 53. Praecula tu illis os hodie: age, ecquid sit? *Ter. Andr.* 3. 4. 13. Age igitur, ubi nunc est ipse? Adde *Adelph.* 2. 2. 7. *Pelron. Satyr.* 102. Age, numquid et labra possumus tumore laeterrimo implere? ¶ 2. Eleganter etiam usurpatur in transitionibus, tum in significatione adhortantis, tum concedentis. *Ter. Fun.* 4. 4. 27. Agedum, hoc mihi expedi primum. *Id. Heaut.* 2. 3. 69. Agedum, vicissim, Syre, dic quae illa est altera? *Id. ibid.* 2. 3. 91. Age age, cedo istuc tuum consilium. *Cic.* 8. *Att.* 3. Infero mari nobis, incerto cursu, hieme maxima navigandum est. Age jam, cum fratre, an sine? — *Zucet.* 1. 920. Nunc age, quod superest, cognosce et clarius audi. Adde 1. 266. et alibi. Saepius cum plur. num. *Cic. Mil.* 21. 55. Age nunc, iter expediti latronis cum Milonis impedimentis compare. *Id.* pro *leg. Manil.* 14. 39. Age vero, ceteris in rebus quali sit temperantia considerate. *Id.* 1. *Divinat.* 23. 45. Age nunc, ad externa redeamus. *Id. Rosc. Am.* 37. 108. Age nunc, ex ipsius Chrysogoni iudicio Roscorum factum consideremus. *Id. Partit.* 12. 44. Agenesis ergo, quoniam — dictum de altero est, exponere nunc etc. *Virg.* 4. *G.* 149. Nunc age, naturas apibus, quae Jupiter ipse Addidit, expediam. Adde 6. *En.* 755. — Et tum interrogatione *Cic.* 7. *Ferr.* 22. 56. Age porro, tu qui te tam religiosum existimari voluisti interpretem, cur Tauromenitanis frumentum, cur Netinis imperasti? — Praesertim si sequentia praecedentibus opponantur. *Cic. Sull.* 26. 72. Agedum, conferite nunc cum illis vitam P. Sullae. *Id. Rosc. Am.* 16. 48. Age nunc, refer animum, sis, ad veritatem et considera etc. ¶ 3. Saepae etiam est concedentis, affirmantis, aut approbantis, sed juncta adhortatione (It. *ebbene*; Fr. *eh bien*, soit; Hisp. *que sea*; Gerin. *schon gut*; Angl. *well*, granted). — a) Est absolute concedentis aut approbantis; et saepius repetitur. *Ter. Adelph.* 2. 1. 47. Suum jus postulat: age jam cupio, modo si argentum reddat. *Id. Andr.* 5. 3. 24. *CHREM.* At tandem dicat sine. *sim.* Age, dirat: sino. *Id. Phorm.* 4. 3. 57. Age age, jam ducat: dabo. Adde *ibid.* 3. 3. 24. *Cic.* 3. *Fin.* 3. 8. Et ille tidrns: Age age, inquit, exponamus adolescenti, si quae forte possumus. — b) Est per hypothesein concedentis, praesertim sequente particula si. *Cic. Mil.* 19. 49. Age sit ita factum; quae causa cur Romam properaret? Adde *Sener.* 7. 24. *Id.* 5. *Phil.* 10. 28. Age, si paruerit, hoc rive uti aut volumus, aut possumus? *Id. Cluent.* 23. 62. Age, si nocentes, ejus malitiam? — c) Est ita concedentis, ut exinde novum aliquid adversarii obijciendum eruat; quod fit etiam per interrogationem. *Cic.* 2. *Legg.* 13. 32. Age jam ista video fateorque esse magna; sed est in collegio vestro inter Marcellum et Appium, optimos augures, magna dissensio. *Id.* 2. *Fin.* 35. 119. Rerte, inquit, intelligis. Age sane, inquam, sed erat aequius etc. *Id.* 1. *Tusc.* 7. 14. Age jam concedo non esse miseros, qui mortui sint, quoniam extorsisti, ut faterer, qui omnino non essent, eos ne miseros quidem esse posset: quid? qui vivimus, cum moriendum sit, nonne

iniseri sumus? ¶ 4. Servit etiam indignationi, quamvis raro. *Ter. Andr.* 5. 2. 25. Age nunc, jam ego polihodie, si vivo, tibi ostendam. herum quid sit periculi fallere. *Quamquam* et hoc ad superiora facile referri possit.

Agens, entis, particip. praes. etiam *A)* adjective, et *B)* substantive usurpatur. — In Genit. plur. et agentium legitur et *agentum*, sed illud frequentius.

A) Adjective. ¶ 1. Apud Rhetores sumitur pro efficaci, actuosus, vim habente. *Cic.* 2. *Orat.* 87. 358. Quare — locis est utendum multis, illustribus, explicatis, modicis intervallis, imaginibus autem agentibus, aeribus, insignitis, quae occurrere celeriterque percutere animum possint. *Id. Brut.* 92. 317. Acram enim oratorem, incensum et agentem et canorum concursus hominum forique strepitus desiderat. ¶ 2. Apud Grammaticos *verba agentia* sunt activa. *Gell.* 18. 12. 1. Ut pro verbis habentibus patiendi figuram agentia ponerent. *Et ibid.* § 10. Verba autem patiendi pro agentibus in omnibus ferme veterum scriptis inveniantur.

B) Substantive. ¶ 1. Agens ponitur pro actore in iudicio (*F. AGO* III. 2.º D. 2.). *Martian. Dig.* 22. 3. 23. Quod inter agentem et debitorem convenit. *Adde Quintil.* 12. 5. 6. et *Dig.* 1. 18. 21. 4. 2. 14. § 19. et alibi saepe. ¶ 2. *Agentes in rebus* (quorum mentio est apud *Amian.* 15. 3., *Augustin.* 8. *Confess.* 6., *Symmach.* 6. *Ep.* 76., *Hieronym.* c. 1. *Abdicae*, in *Cod. Theod.* 6. 27. 2. et 14. 11. 1. saepe in *Cod. ut l.* 12. 2. 20. 21. 22. et 23. et alibi, *Inscript.* apud *Orell.* 3181. et 3182.) fuerunt Imperatoribus velut quoddam genus magistratus, quorum munus multiplex variumque fuit. Hi enim Imperatorum litteras edictaque deferabant, eorum publicum exercebant, et in executionibus ne qua fraus fieret providebant; curabant etiam, ne qua conspiratio, motus, seditio per provincias glisceret; scrutabantur secreta domuum, expulabant animos hominum statusque provinciarum, de his omnibus Imperatorem certiores facturi; milites, si quando opus erat, huc illic deducebant; annonae curam habebant, et ut frumenti canones praestarentur et importarentur; et alia his similia exercebantur, quibus Imperatores facilius rerum statum totiusque imperii rationem dirigerent aut cognoscerent. Hi et *frumentarii* alias dicti sunt, et *curiosi*, ob similitudinem officii: a Graecis fere ἀγροδιαφοροι, h. e. nuncia afferentes; item corrupto vocabulo μαγιστρων, quia suberant magistro officiorum. Iidem dicuntur etiam *agentes rerum*. *Aurel. Vict. Caes.* 39. 44. Remoto pestilenti frumentarium genere, quorum nunc agentes rerum simillimi sunt. ¶ 3. Etiam agnominos *agentes* vocantur in *fragm. de Lim.* p. 218. *Goes.* et apud *Hygin.* de limit. constit. *ibid.* p. 179.; eaque appellatio ex eo orta est, quod limitem agere, mensuram agere frequentissime ab ejusmodi scriptoribus usurpantur.

Actus, a, um, particip. praeter. pass., quod etiam adjective usurpatur est factus, perfectus. Hinc *Actum* rem agere et *Actum* vel *Acta* agere est rem jam actam rursus agere, atque adeo frustra laborare: praepostere agere, ut cum de re cogitamus, quae jam confecta est; quod prius facere oportuit: estque vetus proverbium, quod *Donat.* ad *Ter. Andr.* 3. 1. 7. sumptum esse ait ex jure civili, in quo cavetur, ne quis rem actam apud iudices repetat. Confer. si vis, et superius verbum *AGO* III. 2.º D. 3. *Plaut. Pseud.* 1. 3. 27. Stultus es, rem actam agis. *Id. Cist.* 4. 2. 36. Actam rem ago: quod perit, perit. *Liv.* 28. 40. Scio multis videri, rem actam hodierno die agi. — *Ter. Phorm.* 2. 3. 72. Ohe, actum, ajunt, ne agas. *Cic.* 9. *Att.* 18. Tu, malum, inquit, actum ne agas. *Id. Amic.* 22. 85. Praeposteris enim utimur consiliis et acta agimus, quod vetatur vetere proverbio. — Hinc *Actum habere* quod egeris est ratum habere, approbare, sive rem tamquam factam, perfectam ideoque immutabilem habere. *Cic.* 3. *Tusc.* 21. 50. Ego sum is, qui dicam me non laborare: actum habiturum quod egerint. *V. Filote* ad h. l. p. 334.

Actum, i, et *sapius acta, orum*, m. plur. 2. sunt res gestae, actiones, actus; et occurrunt *A)* generatim et *B)* speciatim.

A) Generatim. — *a)* Acta sunt ea generatim quae facta vel gesta sunt. *Cic.* 2. *Orat.* 13. 63. Quoniam in reliis magnis memoriae dignis consilia primum, deinde acta, postea eventus expectantur. *Sall. Jug.* 73. Milites alius alium laeti appellant, acta addeunt atque audiunt, sua quisque fortia facta ad caelum fert.

Adde ibid. 66. et 93. — *b)* Peculiariter et de cujuscumque hominis gestis dicuntur, praecipue ratione habita aetatis. *Ovid.* 4. *Trist.* 10. 92. Acta vitae. *Sall. Jug.* 81. Lacrimans obtestatur per amicitiam perque sua antea fideliter acta. *Ovid.* 1. *Trist.* 2. 97. Si tamen acta deos nunquam mortalia fallunt. *Id.* 2. *Art. Am.* 572. Cognita Vulcano conjugis acta suae. *Quintil.* 11. 2. 6. Acta pueritiae recordari. — *c)* Saepius tamen, praecipue apud Poetas, dicuntur de magnorum virorum praecclare gestis. *Ovid.* 2. *Trist.* 335. Divitis ingenii est immania Caesaris acta Condere. *Id. Heroid.* 8. 43. Ille licet patriis sine fine superbiat actis. *Adde 9. Met.* 247. *Tibull.* 4. 1. 37. sibi victor in illis, Ut nostrum tantis inscribam nomen in actis. *Adde ibid.* 3. 4. *Ovid.* 9. *Met.* 134. et *Quintil.* 10. 1. 56. Acta Hercules. *Ovid.* 11. *ibid.* 222. Qui fortibus actis Acta patris vincit. *Tac. Germ.* 34. Sanctius et reverentius visum, de actis deorum credere, quam scire. *Stat.* 2. *Theb.* 706. Ingentia acta recensere. *Sueton. Caes.* 37. Acta belli. *Ovid.* 12. *Met.* 185. Acta belli domique.

B) Speciatim. ¶ 1. Acta dicebantur res publice gestae ab amplissimis Magistratibus aut in senatu, aut cum populo, et quae inde fiebant leges, decreta et jussa. *Cic.* 1. *Phil.* 7. 18. Ecquid est, quod tam proprie dici possit actum ejus, qui togatus in re publ. cum potestate imperioque versatus sit, quam lex? Quare acta Graecis: leges Semproniae proferuntur. Quare Sullae: Corneliae. Quid? Cn. Pompei tertius consularis in quibus actis constitit? nempe in legibus. De Caesare ipso si quaereres quidnam egisset in urbe et in toga, leges multas responderet se et praecaras tulisse: chirographa vero aut mutaret, aut non daret, aut si dedisset, non istas res in actis suis duceret. Sed haec ipsa concedo: quibusdam etiam in rebus conniveo: In maximis vero rebus, id est legibus, acta Caesaris dissolvi ferendum non puto. *Adde ibid.* § 18. *Id. Dom.* 31. 81. de *P. Clodii tribunatu*. Tu hujus, ut acta tui praecari tribunatus hominis dignitate honestes, auctoritatem amplereris? *Adde Vellej.* 2. 44. 2. *Sueton. Caes.* 19. acta dicit, quae Pompejus Imperator senatus populi que romani nomine egerat. *Id. Sueton. Caes.* 23. acta vocat, quae C. Caesar egerat quo anno primum consul fuerat. — Item saepe acta dicuntur ea omnia quae C. Caesar dictator ad res publicas constituendas statuerat perfeceratque; quae post ejus necem ad publicam tranquillitatem servandam rata habita sunt atque a Triumviris Magistratibusque juramento firmata, quemadmodum testantur *Cic.*, *Vellej.* alique locis mox citandis. *Cic. Prov. cons.* 19. 44. et 1. *Phil.* 7. 16. Acta alicujus defendere. *Id.* 1. *Phil.* 7. 16. et 8. 19. servare. *Sueton. Aug.* 10. tueri. *Vellej.* 2. 44. 2. et *Sueton. Caes.* 19. confirmare. Quibus opponuntur apud *Cic.* 1. *Phil.* 7. 18. Acta dissolvere. *Et ibid.* 9. 23. et *Sueton. Claud.* 11. rescindere. *Cic.* 6. *Att.* 1. 2. tollere. *Id. Prov. cons.* 19. 45. Acta irrita jam esse. *Id.* 16. *Att.* 16. 12. in dubium venire. — Post C. Caesarem acta pariter cujuscumque Imperatoris Rom. a successore et magistratibus addito juramento rata haberi solita sunt, quod dicebatur in acta principis jurare, ut apud *Sueton. Tib.* 26. et *Tac.* 1. *Ann.* 72. *V. Lipsius* ad *Tac.* 16. *Ann.* 22. Vol. 2. p. 596. ¶ 2. Acta senatus, quae actis populi opponuntur (*V. paragr. seq.*, et *Sueton. Caes.* 20., *Aug.* 5. et 36., et *Tib.* 73.), quaeque dicebantur etiam Acta patrum ut apud *Tac.* 5. *Ann.* 4., vel *Commentarii senatus* ut apud *eumd.* 15. *ibid.* 74., completebantur quidquid in senatu agebatur decernebaturque, scilicet quaecumque in senatu proposita sive relata et tractata fuerint, quaecumque a testibus dicta et a patribus deliberata, h. e. *Senatus consulta, decreta et auctoritates* (quae tria *F.* suis locis). Jam inde a principio haec omnia, deinde tria tantum postrema in aeneis tabulis perscripta, vigente republica in Ceteris aed. sub Imperatoribus autem in Saturni aed. asservabantur. — Ab Urbe condita usque ad C. Caesarem haec acta nonnulli raro admodum, gravissima de causa atque extraordinario consulis jussu publicabantur, quemadmodum factum legitimus de Catilinae conjuratione, ipso *Cicerone* jubente, qui hac de re plura disserit *pro Sulla* 14. 40. Sed *Cajus Caesar* primum consul, ut ait *Sueton. Caes.* 20., initio honore (anno ab U. C. 695.) instituit, ut tam senatus, quam populi diurna acta conficerentur et publicarentur: qui nos vixit etiam sub Imperatoribus, quemadmodum testantur *Sueton.* *Aug.* 5. et *Tib.* 73., et *Tac.* 5. *Ann.* 4. et 15. *ibid.* 74.; si tamen Augustum excipias, qui, ut ait *Sueton. Aug.* 36., auctor et aliarum

rerum fuit, in quibus ne acta senatus publicarentur. — Porro ad haec acta conficienda Imperatores aliquem deligebant ex senatorum numero, ut colligimus ex *Tac.* 5. *Ann.* 4. Fuit in senatu Junius Rusticus, componendis patrum actis delectus a Caesare. *Adde Spartian. Adrian.* 3. Hujusmodi senator dicebatur ab actis senatus, ut in *Inscript.* apud *Orell.* 3186. m. PONTIO M. FILIO PVP. . . IMP. DIVI HADRIANI AB ACT. SENAT. *Adde Inscript.* apud *eumd.* 2274., apud *Grueter.* 389. 6. et 445. 10., apud *Henzen.* 5478, 5479. et 6485. Dicebatur et curator actorum senatus, ut in *Inscript.* apud *Henzen.* 5447. V. et *Borghesi, Bullett.* Inst. a. 1851. p. 35. Huic vero actorum curatori plures praesto erant actuarii (quam vocant *V.*) seu scribae ex populo, aut e senatoribus si agebatur de re magni momenti et minime vulganda (*V. Capitolin. Gord.* 4.). — Ab hisce Actis res gestas habuerant historici. *Tac.* 15. *Ann.* 74. Reperio in *Commentariis* Senatus Cerialem Anicium consullem designatum pro sententia dixisse etc. *Sueton. Aug.* 5. Nam ut Senatus actis continetur etc. Verum ut colligimus ex *Vopisco Aurel.* 1. et *Prob.* 2. historicis haec Acta perlegere non licebat, nisi de Praefecti Urbis mandato. Neque omnia vulgabantur, sed nonnulla tantummodo, quae propterea in Acta publicata referebantur, de quibus *V. Plin. Paneg.* 75. et 5. *Ep.* 14., et paragr. seq. — In quo Acta differant ab *Annales* et *Fastis*, *V. ANNALES* et *FASTI*. ¶ 3. Acta diurna populi, quae actis senatus opponuntur apud *Sueton. Caes.* 20., vocata sunt etiam diurna populi Rom. a *Tac.* 16. *Ann.* 22, acta populi Rom. a *Plin.* 8. *Hist. nat.* 40. 61. (1145), acta populi a *Vopisco Prob.* 2., diurna Urbis acta a *Tac.* 13. *Ann.* 31., diurna actorum scriptura ab *eod.* 3. *ibid.* 3., diurna a *Sueton. Claud.* 41., diurni commentarii ab *eod.* *Aug.* 64., acta rerum urbanarum a *Cic.* 12. *Fam.* 23. 2., acta urbana a *Cic.* 8. *Att.* 2. 6. et a *Plin.* 9. *Ep.* 15., et postquam sanctum est ne acta senatus publicarentur, acta publica a *Tac.* 12. *Ann.* 24. *Sueton. Tib.* 5., *Plin. Paneg.* 75. et 5. *Ep.* 14. et 7. *ibid.* 33., aut etiam acta eorum temporum a *Plin.* 7. *Hist. nat.* 13. 11. (60). Acta istius temporis ab *Ascon.* in *Cic. Mil.* p. 44. 16. *Bail.* et *ejus anni* ab *Ascon.* *ibid.* 47. 8. et *Plin.* 2. *Hist. nat.* 56. 57. (147), aut tantummodo acta a *Cic.* 12. *Fam.* 8. 1. et 22. 1. et 28. 3., *Seneca* 2. *Benef.* 10. 4. et 3. *ibid.* 16. 2., *Ascon.* in *Cic. Scaur.* p. 19. 8. *Bail.* et *Mil.* p. 32. 15. et 49. 10., *Sueton. Cal.* 8., *Juvenal.* 2. 136. et *Quintil.* 9. 3. 17. — In hisce Actis, quae quotidie perscribuntur et publice affigebantur legenda et transcribenda, continebantur Consulum ac deinde Imperatorum et Magistratum res gestae, decreta, leges, itinera etc., res rationesque populi, judicia, supplicia, comitia, aedificia, natiuitates et mortes, matrimonia, et similia his, quae memoratu digna habebantur. — Haec acta vigente quoque republica usavenisse testatur *Cic.* 6. *Att.* 2. 6.: magni autem habita fuisse ex eo colligimus, quod a. ab U. C. 695. *Cajus Caesar* (teste *Sueton. Caes.* 20) imperavit, ut quotidie conficerentur et publicarentur; unde patet, antea actis civilis belli temporibus intermissa fuisse. In posterum plurius quoque dicebantur, tum quia eorum actorum ope nonnulli adjuvabantur (ut *Ascon.* in *Cic. Scaur.* p. 19. 8. *Bail.* et *Mil.* p. 32. 15. et alibi saepe) ad res gestas per temporum ordinem, h. e. χρονολογικώς rectius digerendas; tum quia per provincias et per exercitus accurate legebantur teste *Tac.* 16. *Ann.* 22. Hinc facile sibi quisque persuadebit, inagistratus id curasse, ut haec acta conficerentur et publicarentur; quomodo autem id curaverint, nondum compertum est. Plura videsis in *Pauly, Real-Encyclop.* vol. 1. p. 48. et seqq. — Nonnulla horum actorum fragmenta, quae ad a. 586. 692. et 696. ab U. C. pertinent, adhuc supersunt; quae tamquam spuria a pluribus habentur, etsi eorum την ἀσθενειαν contenderunt *Le Clerc.*, *Des journaux chez les Romains Paris* 1838. p. 261. et seqq.; *G. E. F. Lieberkühn, Vindiciae librorum injuria suspectorum Lips.* 1844. p. 1. et seqq.; et *Klotz in Jahrb. f. Philol. u. Paed.* 43. p. 54 et seqq. atque in *Handb. der lat. Literaturgesch.* vol. 1. p. 132. et seqq. — Illic illa pertinent *Plin. Paneg.* 75. Aliquid in acta mittere, h. e. curare, ut aliquid in actis publicetur. *Seneca* 2. *Benef.* 10. 4. metaphorice. Sin adjuvari illum et oportet et pudet, si quod praestantius offendi, nisi absconditur: beneficium in acta non mitto. *h. e.* verbis nec divulgo, nec amplifico. *Sueton. Tib.* 5. et

Juvenal. 2. 136. Aliquid in acta referre. *Cic.* 6. *Att.* 2. 8. Acta usque ad aliquem diem habere. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 53. 54. (186.) et *Sueton.* *Cal.* 8. Aliquid in actis invenire. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 40. 61. (143.) et 10. 2. 2. (5). Aliquid actis testatum est. ¶ 4. Acta triumphorum, quæ historicam triumphorum descriptionem exhibebant fustorem, quam *Fasti triumphales*, memorantur a *Plin.* 37. *Hist. nat.* 2. 6. (13). ¶ 5. Acta fori, quæ occurrunt etiam in *Inscript.* apud *Gruter.* 445. 10., erant tabulæ, in quibus aut jorum legumque disquisitiones dissertationesque (ut apud *Amman.* 22. 3. 4., *Fragm. Jur. Vat.* § 112., et *Dig.* 4. 6. 33. § 1. et 2. 11. 1. § 1. et alibi), aut acta forensia litium causarumque perscripta erant, testamenta præsertim ad donationes quæ ad majorem fidem apud prætorem fiebant, teste *Dig.* 49. 14. 45. § 4.; quæ postrema in *Fragm. Jur. Vat.* § 249., 260., 268. et 317. vocantur acta ad jus privatorum pertinentia. — Etiam qui hæc conficienda curabant ab actis dicebantur, ut in *Inscript.* apud *Orell.* 832. et 8862. ¶ 6. Fuere etiam acta militaria, quibus quotidie describentur ea, quæ in militis a legione gerebantur. *Veget.* 2. *R. mil.* 19. Totius enim legionis ratio, sive obsequiorum, sive militarium numerorum, sive pecuniæ quotidie adscribitur actis. ¶ 7. Acta Fratrum Arvalium. *V. ARVALES.*

Homonymi. In quo differant agere, facere, et gerere, docet *Farro* 6. *L. L.* 77. p. 103. *Müll.* Tertium gradum agendi esse dicunt, ubi quid faciunt: in eo propriè similitudinem agendi et faciendi et gerendi quidam error fuit, qui putant esse unum. Potest enim aliquis facere et non agere, ut poeta facit fabulam et non agit: contra actor agit et non facit, et sic a poeta fabula fit, non agitur, ab actore agitur, non fit. Contra imperator, quod dicitur res gerere, in eo neque facit neque agit, sed gerit, quod est sustinet, transiitum ab his, qui onera gerant, quod hi sustineant. *Hortensius Farro.* Igitur agere significat vim, quæ in re aliqua versatur atque exercetur tamque exsequitur perficique; facere significat vim, quæ rem aliquam creat sive producit, cuiusque opus remanet. *Aut ali ipse Quintil.* 2. 18. ad 10.; gerere significat vim, quæ rei ordinat, regit, disponit. *Cic.* 7. *Fam.* 32. 2. Modo scribere aliquando ad non, quid agas et a nobis quid fieri vel curari velis. h. e. quæ in re tu versaris et quom rem a nobis faciam velis. *Id.* 3. *Phil.* 13. 33. Nullum tempus dimittam — quia — quod agendum atque faciendum, id non modo recusem, sed etiam appetam atque deprecem. *Id.* 3. *Fin.* 17. 55. Est autem ejus generis actio quoque quedam, et quidem talis, ut ratio postulet agere aliquid et facere eorum. *Adde eund.* 2. *Fam.* 9. 2. et 2. *Nat.* 2. 78. 317., et *Lic.* 27. 10. *Sall. Jug.* 30. Postquam res in Africa gestas, quoque modo actæ forent, fama divulgavit. h. e. res gestæ significant, quomodo omnia generaliter fuerint administrata; actæ autem, quomodo singula fuerint perfecta. Item *Cic.* 2. *Phil.* 3. 11. Quid enim constitui, quid gessi, quid egi, nisi ex his ordinis consilio, auctoritate, sententia? — Hinc patet differunt bellum gerere et bellum agere, ut apud *Cæs.* 3. *B. G.* 28. 2., *Nep. Hann.* 8. et *Ovid.* 1. *Art. Am.* 182.

AGOGÆ, arum, f. plur. 1. fossæ, per quas profuit aqua ad lavandas metallorum sodinas; ita dictæ, ut videtur, Hispano vocabulo: quamquam et a Græco ἀγωγὰ vel ἀγῶν commodè duci possint. *Plin.* 33. *Hist. nat.* 4. 24. (76). Editio *Fulg.* et *Cod. Bamb.* ita legunt; contra *Cod. Monac.* alique apud *Hamilium* habent agangas.

AGOGÆ, es, f. 1. vox Græca ἀγωγή, hoc est ductus, ductio: in re musica dicitur, cum per ordinem sonus sequitur; quemadmodum contra pice (πικρα) est cum diversi soni sociantur, ut ait *Capell.* 9. p. 323. *Id.* *ibid.* p. 327. Quintum (numerorum genus) est quod agogen rhythmicam nominamus, id est quo genere numeros modique ducuntur.

AGOLUM pastorale baculum, quo pecudes aguntur. *Paul. Diac.* p. 29. 15. *Müll.* *Forcellini* videbatur esse ab ἀγῶλος armentosis; vel ab ago factum agulum, ut a cingo cingulum, deinde agolum, mutata in o.

AGŌN, ōnis, m. 3. (ἀγών, ōnos). Accus. sing. non est agonem, sed Græca positione agona, ut legitur apud *Plin.* 4. *Ep.* 22. et bis apud *Sueton.* *Ner.* 23. et 45.; Accus. plur. agonas, non agones, occurrit apud *Plin.* 10. *Ep.* 79. — ¶ 1. Agon est Græca vox certamen significans, sed sine bello. et lodorum

causa institutum, in quo inducebantur homines, qui vel cursu, vel luctu, vel alia quapiam dote corporis animive certarent, victoresque præmiis afficerentur: quales fuerunt apud Græcos Olympi et Pythii agones, qualesque ad Græcorum imitationem apud Latinos inventi fuerunt ludi. — a) Græcorum agonas — Generaliter memorat *Servius* in *Virg.* 3. *Æn.* 704. Secundum Pindarum quondam Agrigenti equos ad agones (lege agonas) Græciæ mittebant, qui inde victores revertebantur. — Specialiter agon masicus, de quo *Sueton.* *Ner.* 22. et 23., dictus est Olympie in Græciæ, in quo committebantur citharædi, tibicines, aut etiam poætæ. — b) Apud Latinos — Agon Capitolinus institutus fuit a Domitiano Aug. ann. V. C. 839., a Chr. n. 86. Fortasse hujus agonis dies vagus et incertus erat, quem ideo conceptivum rite appellaveris. Celebratum fuisse constat usque ad ann. a Chr. n. 238., imperantibus Balbino et Maximo Augg.: quinquennalis vero dictus est, quia quarto quoque anno completo et quinto redeunte renovabatur; quod arguitur ex *Censorin.* de *Die nat.* 18. Capitolinorum agonom primus a Domitiano institutus fuit duodecim ejus et Ser. Cornelii Dolabellæ consulatu. Itaque hoc nunc anno (nempe 238. a Chr. n.) qui celebratus est agone undequagesimus numeratur. *Sueton.* *Domit.* 4. Instituti et quinquennale certamen Capitolino Jovi triplex, musum, equestre, gymnicum. Celebrant et proæ oratione Græce Latineque, ac præter citharædos chorochoristæ quoque et psibolharistæ: in studio vero cursu etiam virgines. Plura de hoc agone videbis apud *Morcell.* in *Giornale Biblic.* T. 1. p. 180. et 239. — Agon gymnicus apud Viennenses memoratur a *Plin.* 4. *Ep.* 22. Gymnicus agone apud Viennenses ex ejusdem testimonio celebrabatur. *Et infra:* Non esse restituendum Viennensibus agona. *Et mox:* Placuit agona tolli. qui mores Viennensium infecerat, ut noster hic olim fuit. — Agonas quinquennales etiam in Ponto fieri apertum est, testis *Plin.* 10. *Ep.* 79. — c) Nunc demum agone est, Græcorum proverbium ὁ γὰρ ἀγὼν ἀγῶν, quo usi sunt et Latini, quoque significatur necessitas ingredens experienti et agendi. *Sueton.* *Ner.* 45. Status ejus a vertice curas oppositus est cum inscriptione Græca: Nunc demum agona esse; et: *Thaler* tandem. ¶ 2. Agon est etiam idem ac villicus. *V. VILICATOR.* ¶ 3. *Paul. Diac.* p. 10. 6. *Müll.* putasse videtur, olim a Latini montes dictos fuisse agones.

AGŌNĀLIA, ōnis vel ōrum, libus, n. plur. 3. De ratione Gentilii *F.* qui dicemus in SATURNALIA. — Rationem nominis alii aliam tradunt (*F. Ovid.* 1. *Fast.* 319. et seqq., *Paul. Diac.* p. 10. 6. *Müll.*, *Farr.* 6. *L. L.* 12. p. 77. *Müll.*), vel quod Agonius olim dictus sit Janus, quod præstit rebus agendis; vel quia minister mactatorum hostiam interrogat sacrorum præsidem illis verbis Agone?; vel quia ipse hostiæ dictæ sunt olim Agones; vel demum quia pecudes mactandæ non volent, sed aguntur. Quoniam vero et Græcorum ludorum mos apud Latinos viguit, et in hoc vocabulo o locus est; ad Græcam ἀγῶν vox hæc referenda esse videtur et *Æli.* — Ceterum Agonia erant festa apud Romanos a Numa instituta teste *Macrob.* 1. *Satur.* 4. in honorem Jani, et quotannis celebrari solita v. *Id.* Januarius, xxi. Kal. Jan. et xxi. Decembris; eratque is dies nefastus mare. *Cf. Ovid.* 1. *Fast.* 317. et seqq. et 3. *ibid.* 721., *Macrob.* 1. c., *Senec.* 2. *Controv.* 11. ad fin., *Paul. Diac.* l. c. et *Orelli Inscript.* vol. 2. p. 411. Idem dies festus Septimionium vocatus fuit juxta *Fagginum* ad *Ferrit. Flacc.* *Kalend.* p. 74. et *Cardinal.* *Dipl. imp.* p. 59. col. 2.

AGŌNĀLIS, e, adj. ¶ 1. Generaliter ad agonem pertinet. *Lactant.* *Placid.* apud *A. Maium* in *Class. Auct.* T. 3. p. 153. A quo (pastore) nutritus (Pars) adeo fortis est factus, ut in Trojæ agonis certamine superaret omnes, et ipsam Hectorem. ¶ 2. Specialiter ad Agonalia pertinet. *Farro* 6. *L. L.* 12. p. 77. *Müll.* (Dies) Agonalis, per quos rex in regia arietem immolat, dicit ab Agone? eo quod interrogatur a principe civitatis, et princeps grexis immolat. *Ovid.* 1. *Fast.* 324. dies Agonalis. *Id.* 1. *ibid.* 318. Janus Agonalis luce piandus erit. *Donat.* de urbe Roma 14. 14. Circus Agonalis. h. e. in quo Agonalis celebrabantur, quique, eodem *Donat.* teste, ab Alexandro Aug. conditus fuit.

AGŌNIA, e, f. 1. (Gr. ἀγωνία). ¶ 1. Est angor, aestuatio ejus, qui in certamen est descrensurus. *Fulgat. Interp.* *Luc.* 22. 43. Factus in agoniam, prolixi

orabat. ¶ 2. Item apud veteres dicebatur hostia, quæ in sacrificiis adhibebatur, ita dicta ab agendo. *Paul. Diac.* p. 10. 5. *Müll.* Agonium dies appellabatur, quo rex hostiam immolabat; hostiam enim antiqui agoniam vocabant. *Æli.* ait pro agoniam fortasse legendum agonium. V. vocem seq. 1. Quamquam agoniam esse adjectivum substantivi more usurpatum gen. fem. confirmant *Gloss. Isid.* Agonei victimæ et Agonia hostia. *Et Gloss. Placidi* p. 436. *Mai.* Agonia victimæ vel hostiæ. Immo ipse *Paul. Diac.* p. 10. 13. *Müll.* Agonias hostias putant ab agendo dictas.

AGŌNIA, ōrum, n. plur. 2. ¶ 1. Pecudes, quæ mactabantur in sacris præcipue Agonalibus. *Ovid.* 1. *Fast.* 331. Et pecus antiquus dicebat agonia sermo. h. e. ab agendo sive sacrificando. *Cf.* vocem præ. 2. ¶ 2. Item Agonia sunt eadem quæ Agonalia, prisco vocabulo. *Farr.* 6. *L. L.* 14. p. 78. *Müll.* In libris Saliorum, quorum cognomen Agonsium, forsitan hic dies ideo appellatur potius Agonia. *Ovid.* 5. *Fast.* 721. Ad Janum redeat qui querit, Agonia quid sint. *Paul. Diac.* p. 10. 7. *Müll.* Agonia (dicebant) sacrificia, quæ fiebant in monte.

AGŌNICUS, i, um. Hanc vocem in suis MSS. inserendam proposuit *cl. Furlanetto* ex *Not. Tir.* p. 88. *Kopp.*; sed cum aliis eorumdem *Notarum* a *Lezio* est amandanda.

AGŌNISTĀ, æ, m. 1. (ἀγωνιστής ab ἀγῶνι certatō). Hanc vocem Græca significatione pro certatore usurpavit *Augustin.* *Serm.* 343. *edit. recentior.* in fin. *Adde Inscript.* apud *Mommsen.* 652. ... AELIO AVG. LIB. AURELIO APOLANTO PANTONIMO AUGUSTAZIUM PP. AGONISTAE TEMPORIS SVI PRIMO. etc. Ita *Mommsen.* correxit hanc *Inscript.*, quam male retulerat *Orell.* 2636.

AGŌNISTARCHĀ, æ, m. 1. (ἀγωνιστάρχης) Græcorum agonom, seu certaminum præfectus, cui parebant illi qui in agonibus sese exercebant. *Inscript.* apud *Gruter.* 34. 5. M. ATRILIUS M. AVG. LIB. APOLLONIS AGONISTARCHA COMMODIANVS.

AGŌNISTĪCUS, i, um, adj. ad agona, seu certamen pertinet. *Cal. Aurel.* 5. *Tard.* 11. Convenit igitur corpus exerceat gestatione plurima ac perseveranti — item lectione et voris exercitio vehementi, vel meditatione modulationis agonisticæ, et celeri gressu, quo magis labor surarum fiat. *Tertull.* *Coron. mil.* 13. Numquid et agonisticæ cause disputantur, quas etc. *Augustin.* *Ep.* 253. 7. Nec solum comminuntur, sed et violentissimis aggressionibus prædantur, auctoribus et ducibus et in ipso scelere principibus agonisticis confessoribus vestris, qui etc.

AGŌNICUM, i, n. 2. Proprie est adjectivum ad agone substantivorum more usurpatum, et est. ¶ 1. Ipse festus Agonalium dies. *Paul. Diac.* p. 10. 5. *Müll.* Agonium dies appellabatur, quo rex hostiam immolabat. ¶ 2. Est etiam Circus Agonalis constructus in nova Urbis regione. *Paul. Diac.* p. 10. 8. *Müll.* Agonium id est ludum, ob hoc dictum, quia locus, in quo ludi isti facti sunt, fuerit sine angulo; cuius festa Agonalia dicebantur.

AGŌNIZŌ, as, are, n. 1. (ἀγωνίζομαι) certo, contendendo. *Fulgat. Interp.* *Ecclesi.* 4. 27. Pro iustitia agonizare.

AGONŌTHESIA, æ, f. 1. Ἀγωνοθῆσις, quemadmodum Græce legitur apud *Ulp.* *Dig.* 10. 2. 20. § 7.; est enim Græca vox ab ἀγῶν certamen et θῆσις munus, hoc est agonis seu certaminis designatio; estque Græca significatione munus agonothetæ. *Imppp. Gratian., Valentinian., et Theod. Cod. Theod.* 12. 1. 109. Nec cogi ad agonothetam volumus invitos.

AGONŌTHETA vel Agonothētēs, æ, m. 1. (ἀγωνοθῆτης). Græca significatione est præfex agonom seu certaminum. Is purpura indutus curruque per circuitum vectus, honoratior loco sedebat, certatores admittebat, victoribus præmia dabat. Hinc nonnunquam ab ipsis Romanis imperatoribus hoc munus peractum est.

1.) Proprie. *Spartian.* *Hadrian.* 13. Multa in Atheniensibus conlulit et pro agonotheta resedit. *Adde Arcad. Dig.* 50. 4. 18. § 17., *Cod. Theod.* 16. 9. 2., et *Inscript.* apud *Gruter.* 499. 6. et aliam apud *Mura.* 621. 6., quæ apud *Orell.* est 4024. *Inscript.* apud *Henzen.* 6156. CN. DOTTIO DOTTI MARVELLINI FIL. STR. PLACANTIO PATR. COL. FLAM. LIVR. II. QO. MYNER. II. ET AGONOTHE. TERP. CERTAM. QO. FLANT. (h. e. munerario iterum et agonothetæ perpetuo rer-

laminis (olantissimi) ASTARCH. TEMPL. SPLEND. CIVIT. EPUS. (h. e. Astarchae templorum splendidissima civitatis Ephesi) EX LIBERAL. SVI ELECT. AGONOTHET. FERR. (h. e. agonothete perpetuo).

13.) Metaphorice. *Tertull. ad Martyr.* 3. Bonum agonem subitura estis, in quo agonothetes Deus vi-vus est.

AGONOTHETICUS, a, um, adject. (ἀγωνοθητικός) ad agonum designationem pertinet. *Agonothetici fundi et Agonotheticae possessiones*, de quibus mentio fit in *Cod. 11. 61. 14. et ibid. 60. 3.*, dicuntur, qui agonum seu certaminum sumptibus deputati erant.

AGORANOMUS, i, m. 2. (ἀγορονομός) magistratus apud Graecos, qui foro rerum venalium praerat, habebatque circa annonam idem munus, quod aedilis apud Romanos. *Plaut. Capt. 4. 2. 43.* Editiones aedilicias hic habet quidem inrumque adeo est, si hunc fecere sibi Aetoli agoranomum. Adde eund. *Curc. 2. 3. 6.*

AGRĀLIS, le, adject. (ager) idem quod agrarius. *Fronto de Colon. prope fin.* Testimonia siue vocabula agralia.

AGRAMMATUS, a, um, adject. (ἀγραμματος) qui litteras penitus nescit. *Vitrur. 1. 1. 13.* Non enim debet, nec potest esse architectus grammaticus, uti fuit Aristarchus, sed non agrammatus. *Agrammatus* Graeca positio est, unde apud *Forcellinum* habetur *Agrammatus*, i, m. 2. *Cassiod. Instit. divin. lit. 28.* Sed cum multi agrammati ad verum intellectum perveniunt rectaque fidem percipiunt cunctis aspirantem etc.

AGRĀRIENSIS, is, f. 1. hoc est navis: juxta *Gothofr.* Agrarienses naves erant lusoriae, quae in flumine (*Danuvio*) ludentes haerebant, siue non discurrerant, sed erant statoriae et interea dum Judiciae spectarentur, in conflictu specula munitionis statione degebant. *Cod. Theod. 7. 17. 1.* Per singulos annos — quatuor Judiciae in Mysiaco litate et decem Agrarienses; in Scythico vero quinque Judiciae et duodecim Agrarienses naves de integro constructae instrumentisque suis universis armatae etc.

AGRĀRIS, is, m. 3. agricola, homo agrarius. *Aurel. Vict. Epit. 41.* Agraribus sane ac rusticantibus, quibus ad genere ortus altisque erat, satis utilis. Ita legi in plerisque MSS. et quibusdam etiam edit., optimis codicibus testatur Gruter. cum aliis multis.

AGRĀRIUS, a, um, adject. ad agros pertinens (1.) attenente a campi, agrario; *Fr. relatif aux champs, agraire*; *Hisp. relativo al campo*; *Germ. den Acher betreffend*; *Angl. of or belonging to land*. — a) Proprio et stricto sensu. *Ulp. Dig. 43. 8. 2. § 22.* Agraria via. h. e. quae est in agris, vel in agros ducit. *Agrariae stationes*, et absolute *agrarie* dicebantur praesidia militum, quae in castellis et aggeribus publicis explorandi causa constituebantur; sic dictae, ut distinguerentur a castrensis stationibus. *Amian. 14. 3.* Quia Mesopotamia tractus omnes crebro iniquitatis sueti, praetenturis et stationibus servabantur agrariis. *Veget. 1. Milit. 3.* Si longior expeditio emergit, in agrorum plurimum delinendi sunt throni, proculque habendi a civitatis illecebris. Adde eund. 2. 22. *Auct. de re milit. in Notit. Dignitat. Imp.* Quas quidem munitiones possessorum distributa sollicitudo sine publico sumptu constituat, vigiliis in his et agrariis exercendis. *Aurel. Vict. Epit. 40.* Galerius ortus parentibus agrariis. *Inscript. apud Orell. 3223.* Mensor agrarius. *Vulgat. Interpr. Eccli. 37. 13.* Cum operario agrario. — b) Latiori seu civili sensu agrarius dicitur qui pertinet ad rei publicae agros, hoc est ad regiones armis subactas (*V. AGER 3. a.*), et praeterea ad eorundem agrorum divisionem. *Cic. 1. Att. 19. 4.* Agraria lex a Flavio tribuno plebis vehementer agitabatur auctore Pompejo. h. e. lex de dividendis plebi agris publicis, (nonquam, inquit *Liv. 2. 41.*, sine maximo motibus rerum agitata. Cepit autem ferri circa ann. U. C. 268.) Adde *Liv. 4. 36.* et alibi saepe. Leges agrarias lutas a C. Caesare et Nerva tmpp. de non movendis loco terminis agrorum privatorum memorat *Callistrat. Dig. 1. 47. tit. 21. qui de termino moto inscribitur 1. § 1. fragm. 3. pr.* Hinc et *agraria* absolute dicitur, hoc est lex. *Cic. 1. Att. 18. 6.* Agraria autem promulgata est a Flavio, sane lexis, eadem fere quae fuit *Plotia*. *Id. 1. ibid. 14.* Ille tota ratio agraria. h. e. totum hoc consilium de agris dividendis. *Id. 2. Off. 22. 78.* Rem agrariam tentare. h. e. niti, ut lex agraria perferatur. *Id. 2. Att. 15. 1.*

Facultas agraria. h. e. possibilitas statuendi agrorum divisionem. *Id. ibid. 16. 1.* Expectatio largitionis agrariae. *Liv. 4. 47.* Seditiones agrariae. *Id. 27. 21.* Triluvius agrarius. h. e. qui agro dividendo et assignando colonis praest. — Hinc

Agrarii, orum dicuntur qui agros cupiunt, et agrariam legem, ut praefatur, enixe et seditiose student. *Capitolin. Pertin. 9.* Cum oppressis fenore possessoribus latius suos teneret fines (*Pertinax*), et versus *Lucelliano* *Agrarius Mergus* est appellatus. *Cic. 4. Cat. 2. 4.* Qui (*Gracchus*) agrarios concitare cohibitus est. *Id. 7. Phil. 6. 18.* Non sollicitabit rursus agrarios. *Liv. 3. 1.* Agrarii se in spem legis crexerant.

AGRĀTICUM, i, n. 2. (ager) quod persolvitur nomine reddituum ex agris. *Cod. Theod. 7. 20. 11.* Nilque illis, qui messium tempus adolent aucupari, agratili nomine deferatur.

AGREDŪLA. V. ACREDULA.

AGRESTA, ae, f. 1. videtur idem atque onaphacium, quam vocem V. apud *Cael. Aurel. 4. Tard. 3.* Item decoctio ex plantagine, aut agresta et Intybo, quod elichorion Graeci vocant.

AGRESTINUS, a, um, adject. (agrestis) in agro nascentis, agrestis, incultus. *Commodian. Instruct. 67. 7.* Inter agrestina benefactis lilia sitis. — De cognomine. V. ONOM.

AGRESTIS, e, adject. (ager). Comp. *Agrestior et Super. Agrestissimus*. II. 2. Proprie agrestis est qui in agris vel ex agris est, vel ad agros pertinens, et differt a rustico, ut in Homonym. in lin. (II. *campestre, villereccio, rusticano, agreste*; *Fr. des champs, champêtre, agreste*; *Hisp. campestre, campesino*; *Germ. auf dem Felde oder Lande befindlich, dem Felde oder Lande eigenthümlich*; *Angl. belonging to the fields, rustic, rural*).

1.) Proprie — a) De plantis. *Cic. 7. Verr. 38. 50.* Agrestes palmar. *Virg. 7. En. 111.* poma. *Colum. 6. R. R. 31. 2.* hedera. *Id. 9. ibid. 45.* pastinaca. *Horat. 3. Od. 18. 14.* frondes. *Tibull. 2. 5. 28.* laurus. *Colum. 8. R. R. 3.* semina. h. e. grana in agro serenda. *Ovid. 14. Met. 872.* saltus. *Id. 7. ibid. 205.* silva. — b) De brutis. *Varro 2. R. R. 7. 8. et 3. ibid. 7. 1.* columbae. *Id. 3. ibid. 6. 2.* et *Curt. 9. 1. 13.* pavonum grex. *Ovid. 15. Met. 373.* tinea. *Liv. 41. 13.* taurus. *Plin. 8. Hist. nat. 21. 30. (74).* Tauri silvestres majores agrestibus. *Pallad. 1. R. R. 35. 9.* mures. — c) De hominibus eorumque rationibus. *Cic. 2. Att. 16. 4.* Te in Arpinati videbimus, et hospitio agresti accipiemus, quoniam maritimum hoc contempsisti. *Nep. Pelop. 2.* Vestitu agresti, quo minore suspicione facerent iter. *Id. Datam. 3.* Agreste amiculum. *Liv. 1. 40.* ferramentum. *Virg. 1. G. 343.* pubes. *Plin. 37. Hist. nat. 3. 11. (56).* Agrestes feminae monilium vice succina gestantes. *Tibull. 2. 5. 28.* et *Juvenal. 13. 39.* fult. *Virg. 11. En. 683.* sparus. *Id. 5. ibid. 40.* gaza. h. e. fructus. *Id. 11. ibid. 67.* stramen. *Colum. 11. R. R. 1. 20.* Res agrestis. *Id. 5. ibid. 1. 1.* Opera agrestia. *Id. 11. ibid. 1. 16.* negotium. *Virg. 2. G. 531.* palestra. h. e. quae fit in agris. *Lucret. 5. 1397.* Musa. *Virg. 6. Ecl. 8.* Musa agrestis. h. e. poesis. *Id. 3. En. 34.* Nymphae. *Horat. de Art. P. 233.* Satyr. *Sall. Jug. 18. et 73.* Numidae agrestes. h. e. qui in agris, vel ex agrorum cultura vivunt. *Liv. 9. 38.* Nolani. — d) Hinc substantivae agrestis, is, et plurali praecipue numero agrestes, ium (vel etiam agrestum, ut apud *Ovid. 14. Met. 653.*) sunt homines rustici, qui in agris degunt. *Tibull. 1. 1. 39.* Fictilia antiquum primum sibi fecit agrestis Pocula. *Lucret. 5. 1379.* Et Zephyri rava per calamorum siliha primum Agrestes docuere cavas inflare cicutas. *Cic. Mur. 29. 61.* Et quoniam non est nobis haec oratio habenda cum imperia multitudine, aut in aliquo conventu agrestium etc. *Liv. 1. 14.* Inde ad laevam versi — cum magna trepidatione agrestium populatur. *V. eund. 3. 6. et Drakenberg.* ad h. l. *Virg. 9. En. 11.* Lydonumque manum, collectos armat agrestes. *Ovid. 9. Met. 316.* lardi. *Curt. 3. 8. 24.* pavid.

II.) Translate. 1. Poetice est ferinus. *Ovid. 9. Met. 96.* vultus Acheion agrestes Et lacerum cornu mediis caput abdidit undis. *Propert. 2. 24. 13.* de Io: agrestem detrahit ab ore figuram Iupiter. *Seneca Agamem. 733.* Alumnus agrestis. h. e. Egisthus, quia in agris a capris nutritus fuit: qui *Seneca* locus a *Forcellino* ad n. l. sup. refertur. 2. Agrestis ponitur pro rudi, inculto, duro, quales esse solent agrestes homines. V. et Homonym. in line. — a) Ita

ut propria significatio haud omnino excludatur. *Cic. 2. Leg. agr. 35. 95.* Ligures duri atque agrestes: ducit ager ipse, nihil ferendo, nisi multa cultura et magno labore quaesitum. *Sall. Cat. 6.* Aborigines, genus hominum agreste, sine legibus, sine imperio, liberum atque solutum. *Plin. 6. Ep. 30.* Rusticorum praediorum administratio possit durum aliquem et agrestem. h. e. durum ut est agrestis homo, quin tamen in malam partem accipitur. — b) Generatum est rudi, inurbanus, indoctus, durus. *Ter. Adelph. 3. 4. 12.* Ego ille agrestis, savus, trisilis, parcus, truculentus, tenax duri uxorem. *Cic. 1. Orat. 25. 113.* Sed sunt quidam — ita vultu motuque corporis rustri atque agrestis, ut etiam si ingenuis atque arte valeant, tamen in oratorum numerum venire non possint. *Id. 1. Tegg. 14. 41.* O rem dignam, in qua non modo docti, verum etiam agrestes erubescant. *Id. post red. in senat. 6. 13.* Quem — etiam si agrestem et inhumanum existinares, tamen libidinosum et perditum non putasti. *Id. Senect. 13. 47.* Dominus agrestis ac furiosus. *Id. Mil. 9. 26.* Servi agrestes, barbari. *Id. 5. Tusc. 27. 77.* Quae barbaria India vastior aut agrestior? *Id. Arch. 7. 17.* et *Quintil. 1. 10. 9.* Animus agrestis ac durus. *Ovid. Heroid. 15. 207.* petus agreste. *Cic. 3. Orat. 11. 39.* Vox rustica et agrestis. Adde *Quintil. 6. 3. 107.* et *9. 4. 56.* *Cic. 1. Off. 36. 130.* Agrestis et inhumana negligentia. *Id. 1. Divinat. 20. 60.* Agrestis inhumanitas. *Id. 2. Orat. 3. 10.* Nec vero te — Rhetorici nunc quibusdam libris, quos tu agrestes putas, inse-quor. *Id. Orat. 3. 12.* Quas (causas), ut illi ipsi dicere solebant, agrestioribus Musis reliquerunt. h. e. Jurisprudantiae et ceteris artibus, quae non comprehenduntur humanitatis nomine, nec elegantia quidquam aut suavitatis habent. *Cael. Aurel. 5. Tard. 2.* Sed podagra Graeci etiam ab impedimento vel refectione pedum sunt nominatam, vel a ferri dolore, siquidem omne, quod inerte fuerit, abusive agreste vocamus. *Cassiod. 7. Ep. 4.* Ah illas sic appellatos iudicamus, quando contra feras et agrestissimas gentes veluti quaedam plagarum obstacula disponuntur.

Homonym. in eo differunt, quod agrestis est is qui in agro vivit et operatur, opponiturque rustico siue homini cure degenti; rusticus vero opponitur urbano siue homini in urbe degenti: juxta illud *Cels. 1. 1.* Sanum oportet — modo ruri esse, modo in urbe, saepiusque in agro. Aliatum discrimen, quantum vobis metaphorice adhibitis, confirmare videtur *Liv. 7. 4.* Naturalem vigorem — extinguere via agresti et rustico culta. Sed tamen *Horatius* sine ullo discrimine haec usurpat; ait enim *2. Ep. 6. 80.* Rusticus urbanum murem mus pauper fertur Accipisse cavo. At *ibid. v. 97.* Illic ubi dicta Agrestem populere. Adde *ibid. v. 107.* — Translata significatione agrestis cum rustico saepe conjungitur, ita tamen ut agrestis aliquid plebis siue immittioris significet quam rusticus; ac praeterea agrestis opponatur humano, rusticus autem urbano, ille etiam legibus a natura ipsa constitutis, hic legibus tantum a culta hominum societate firmatis adversetur. *Cic. Rosc. Am. 27. 75.* Vita autem haec rustica, quam tu agrestem vocas, parsimoniae, diligentiae, justitiae magistra est. *Id. 10. Phil. 10. 22.* Sollicitant homines imperios Sora et Calo, ipsi rustici atque agrestes. *Id. lu Clod. et Cur. 4. 2.* Quid homini Arpinati cum Bajis agresti ac rustico? *Id. 1. Orat. 8. 33.* Quae vis alia potuit aut dispersos homines unum in locum congregare, aut a fera agrestique vita ad hunc humanum cultum civilemque deducere? *Vitrur. 2. 1. 6.* E fera agrestique vita ad mansuetum perducerunt humanitatem. *Cic. Partit. or. 25. 90.* Hominum duo esse genera, alterum indoctum et agreste, quod antefertur semper utilitati honestati, alterum humanum atque expolitum, quod rebus omnibus dignitatem anteponat. *Quintil. 6. 3. 17.* Urbanitas — sumpta ex conversatione doctorum laetitia eruditio; cui contraria est rusticitas.

AGRESTIUS, adverb. compar. (agrestis). Translate tantum occurrit, et est durius, rudiori modo. *Spartian. Hadrian. 3.* Cum orationem imperatoris in senatu agrestius pronuntiatis risus esset.

AGRICIOR, Oris, adject. comparat. *Auct. Itiner. Alex. M. (edente A. Mai.) 62.* Sed ferventius obsequio comilio stuit, adeo torrenti furibique et alacritate, ut Darius ipse, exemplo hostis et pudore agri-

clor etc. Ita *Cod.* Videtur *Maio* esse hellenismus pro ἀγροκόροπος, (quemadmodum et *Klotz*); quamquam sententia duci videtur ab ἀγρος ferax. *Belley* putat, si quid mutandum, legendum esse agroicior. Vide- rint eruditi.

AGRICOLA, æ, m. 1. (ager et colo). *Agricolum* pro *agricolarum* dixit *Lucret.* 4. 587. (590). Et genus agricolum late sentire etc. — Agricola est cultor agri: est autem nomen generale; nam agricolarum alii aratores sunt, alii vinitores, nonnulli arboratores, multi etiam pastores: neque eos solum complectitur, qui in agris degunt, sed quicumque agrorum cultura rusticaque exercitatione delectantur (*It. agricoltore*; *Fr. agriculteur*; *Hisp. agricultor*; *Germ. der Landbauer, Landmann*; *Angl. a husbandman, agriculturist, farmer*). *Cato R. R.* 1. 2. Et virum bonum cum laudabant, ita laudabant, bonum agricolam bonumque colonum. *Id. ibid.* § 4. At ex agricolis et fortissimi viri et milites strenuissimi gi- guuntur. *Cic. Rosc. Am.* 16. 47. Qui suos liberos agricolas assiduos esse cupiunt. *Id. Deiot.* 9. 27. Deiotarus diligentissimus agricola. *Id. 1. Tusc.* 14. 31. Agricola diligens. *Nep. Cat.* 3. solers. *Flor.* 1. 11. 13. triumphalis. *Colum.* 1. *R. R. præf.* 32. perfectus. *Id. 11. ibid.* 1. Agricola peritissimus. *Virg.* 2. *G.* 468. fortunati. *Horat.* 2. *Ep.* 1. 139. fortes parvoque beati. *Virg.* 7. *En.* 521. indomiti. *Id. 12. ibid.* 292. miseri. *Colum.* 9. *R. R.* 2. 5. negotiosi. *Lucret.* 5. 1356. severi. *Virg.* 1. *G.* 47. agricola avarus. *Propert.* 2. 19. 8. pauper. *Martial.* 12. 77. ebrius et crudus. *Tibull.* 2. 1. 36. Redditur agricolis gratia Cælitibus. h. e. diis, qui agrorum culturæ præstant, Ceres, Bacchus, Fauni et similes. *Varro* 1. *R. R.* 1. 4. Agricolarum duces di. — *NB.* De Agricola cognomine Romano *V. ONOM.*

AGRICOLARIS, e, adject. (agricola) ad agricolas spectans. *Pallad. Insilion.* 3. Bis septem parvos, opus agricolarum, libellos.

AGRICOLATIO, ōnis, f. 3. (agricola) agrorum cultura, quæ tamen tanquam scientia spectetur (*It. agricoltura, agraria*; *Fr. et Hisp. agriculture*; *Germ. die Lande-oder Ackerbauwissenschaft*; *Angl. husbandry, agriculture*). Occurrit tantum apud *Colum.* 1. *R. R. præf.* 6. Agricolationis neque doctores, neque discipulos cognovi. *Id. 1. ibid.* 1. 1. Agricolationi studium dare. *Id. 1. ibid.* 1. 12. Agricolationem Romanæ civitate donare, primum instituere, diligentius erudire, eloquentem reddere, expoliare, carminum potentem facere. *Id. 4. ibid.* 1. 1. Studiosi agricolationis. — *NR.* *Eliam Ciceroni* tribuitur a quibusdam *Senect.* 16. 56. Qui se agriculatione oblectabant. Verum alii plerique rectius legunt *agri cultione* vel *agricultione*.

AGRICULATOR, oris, m. 3. agri cultor. Legitur apud *Plin.* 1., ubi dicitur, summam inesse libro *decimo octavo natura frugum et cerealium, ac studia agriculatoris*. Sed *Harduin.* et *Sillig.* aliter ediderunt ex MSS.

AGRICOLOR, ōris, ari, dep. 1. (agricola) agrum colere. *Capitolin. Albin.* 11. ad fin. Agricolandi peritissimus, ita ut etiam georgica scripserit. Adde *Salvian.* 2. contra *Avarit.* p. 73.

AGRICULTIO vel **AGRI CULTIO**, ōnis, f. 3. *V. CULTIO.*

AGRICULTOR vel **AGRI CULTOR**, ōris, m. 3. *V. CULTOR.*

AGRICULTURA vel **AGRI CULTURA**, æ, f. 1. *V. CULTURA.*

AGRIFOLIUM, ii, n. 2. *V. ACRIFOLIUM* et *AQUIFOLIUM.*

AGRIMENSOR vel **AGRI MENSOR**, ōris, m. 3. *V. MENSOR.*

AGRIMENSURA vel **AGRI MENSURA**, æ, f. 1. *V. MENSURA.*

AGRIMONIA. Est falsa lectio. *V. ARGEMONIA* vel *ARGIMONIA.*

AGRION, ii, n. 2. Agrion Græci appellant genus quoddam raphani silvestris ab ἄγριος ferus, silvester. *Plin.* 19. *Hist. nat.* 5. 26. (81). Raphani genus silvestre Græci agrion vocant. *Veget.* 3. *Peterin.* 59. Semen agrii. *Cl. Fée* (*Op. cit.* T. 2. p. 308.) hanc exhibet synonymiam: Παράσις ἀγρία Dioscor. 2. 138., Ἀπομαρία Romanorum iuxta Galen. de Fac. alim. 2. p. 622., Πανία incolarum Asianorum iuxta Galen. 1. c., Παράσις Philox. in Gloss., Armoracia, Armon, Pont., Ἀγρὴ καὶ ἀγρία Græcorum sunt *Raphanus silvestris* *Plin.* 1. c., *Raphanus rusticianus* *Lobel.*

Cochlearia armoracia L. Spec. plant. 904., *Raphanus maritimus* Smith Engl. bot. 643.

AGRIOPHAGIA. *V. AEROPHAGIA.*

AGRIOPHYLLON, i, n. 2. (ἀγριοφύλλον) herba eadem, quæ peucedanum. *Apul. Herb.* 95.

AGRIOS vel **AGRIUS**, a, on vel um, adject. (ἄγριος). Græca vox, quæ significat agrestem, silvestrem, et in scientiis tantummodo occurrit vocibusque Græcis potissimum jungitur. *Plin.* 23. *Hist. nat.* 1. 13. (17). *Astaphis agria*. *Pallad.* 1. *R. R.* 27. 2. *Astaphis agria*. *Plin.* 23. *Hist. nat.* 1. 14. (19). *Agria ampelos*. Adde 26. *ibid.* 10. 61. (94). et alibi sæpe. *Id. 31. ibid.* 10. 46. (106). *Agrium nitrum* h. e. species nitri vilioris et terra mixti.

AGRIPETA, æ, m. 1. agri petitor, h. e. qui legem poscit agrariam, nimirum ut agro publico diviso portio aliqua sibi assignetur, et generatim qui alienas possessiones invadit. *Cic.* 15. *Att.* 29. 3. Servulos autem dicere eum et agripetas ejectos a *Buthrotiis*. *Id. 16. ibid.* 1. 2. Sed quid est, quæso, quod agripetas *Buthroti* concisos audio? *Id. 1. Nat. D.* 26. 72. Quod in eam (*Samum insulam*) pater ejus *Neocles* agripeta venerat, sed cum agellus eum non satis aleret, ut opinor, ludi magister fuit.

AGRIPPA, æ, m. 1. qui nascendo pedes prius exte- rit. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 8. 6. (45). In pedes procedere nascentem contra naturam est: quo argumento eos appellamus agrippas, ut ægre partos: qualiter *M. Agrippam* ferunt genitum, unico prope felicitatis exemplo ad hunc modum genitis. *Varro* apud *Gell.* 16. 6. et *Servius* ad *Virg.* 8. *Æn.* 682., et *Quintil.* 1. 4. 25. eodem fere habent: at *agrippa* Græca vox est, ut legitur apud *Fet. Theocriti Scholiast.*, ex ἀγρᾶ præda et ἴππος equus, h. e. equus venaticus. *V. Salmas. Castigat. Plinian.* P. 1. p. 31. et *Suidam* in voce; quibus recentiores Philologi facile assentiuntur. Ceterum *Agrippæ* Romanorum multi appellati sunt, de quibus *V. ONOM.*

AGRUS, a, um. *V. AGRIOS.*

AGROSTIS, is, f. 3. species herbæ, foliis parvis calami similibus, atque virgulis per terram serpenti- bus geniculosis, radice geniculata, dulei, et quæ glutinandis vulneribus utilis est. Latini gramen vocant. A quibusdam putatur esse *denie canino* apud Italos. Ideo autem Græco nomine *agrostis* dicitur, quia ubique in agris et ruri nascitur. *Apul. Herb.* 77.

AGROSUS, a, um, adjectivum ab *agro* deductum, quod videtur locupletem significare, id est qui multos agros possidet, et occurrit tantum apud *Varr.* 5. *L. L.* 13. p. 6. *Müll.* Si ab *agro* ad *agrosus* hominem, ad *agricolam* pervenero. *Nisi forte*, ut recte dubitat *Klotz*, legendum sit ad *agrorum* hominem.

AGRYPNIA, æ, f. 1. Insomnia, vigilia, ἀγρυπνία, ab ἀ privativo et ὄντος somnus, additis per pleona- smum litteris γρ. *Capell.* 2. p. 27. Ancilla, cui *Agrypnia* vocabulum est.

AGUMENTUM, i, n. *V. AUGUMENTUM.*

AGUNCULA, æ, f. 1. Legit hanc vocem et pro *ima- guncula* interpretatur *Pareus* in *Lex. Plaut.* apud *Sueton.* *Ner.* 56. et apud *Cic.* 6. *Att.* 1. 25.; sed apud *Sueton.* legendum *icuncula*, apud *Cic.* vero *planguncula*.

AH

AH, interjectio. — Scribitur et a sine aspiratione, quod docet etiam *Priscian.* sub fin. l. 15. Etiam *Pierius* apud *Virg.* 1. *Ecl.* 15., 2. *Ecl.* 69. et 3. *Ecl.* 47., addito testimonio *Probi Grammatici*, in *Mediceo* et *Romano* codice a sine aspiratione se legisse testatur. *V. et Hand. Tursell.* 1. p. 212. et seq. — Fal- so autem putat *Priscian.* 4. p. 570. *Putsch.* factum *ah* per apocopen ab *aha*. — Hæc porro interjectio variis affectibus exprimiendis est apta. 1. Interdum enim est dolentis, et quidem — a) Absolute. *Plaut. Rud.* 4. 4. 99. Ah, perii, video cistellam. *Ter. Heaut.* 5. 1. 61. Ah, nescis quam doleam. *Id. Andr.* 4. 1. 25. Ah, uescis quantis in malis verser miser. *Id. Phorm.* 3. 1. 10. *ANT.* Equid spei porro est? *GET.* Nescio. *ANT.* Ah. *Virg.* 1. *Ecl.* 15. Spem gregis, ah, silice in nuda connixa reliquit. *Propert.* 2. 30. 1. Quo fugis, ah, demens? — b) Sequentem Accusativo, qui tamen ab interjectione minime pendet. *Ter. Andr.* 1. 3. 17.

Num quid ego dicam de patre? ah, tantam rem tan- negligenter agere! *Id. Adelph.* 3. 2. 11. Ah, me mi- serum, vix sum compos animi. *Et ibid.* v. 31. Ah, me miseram, quid jam credas? *Catull.* 24. 10. Nunc ipsum id doleo, quod esurire, Ah me, me, puer, et sitire discet. *Al. tamen aliter leg.* 2. Sapius est reuocantis ea, quæ aut alii volunt vel affirmant, aut ipsi velle vel affirmare visi sumus. — a) Cum pro- positione affirmativa. *Plaut. Aulul.* 4. 4. 24. sr. Quid reddam? *EV.* Ah, nugas agis. Certe habes. *Id. Cas.* 2. 6. 14. c. t. Tibi daretur illa? sr. Mihi enim? ah, id non volui dicere. *Id. Trin.* 3. 2. 23. Ah, non ita est. *Ter. Heaut.* 1. 1. 39. Ah, non æquum facis. *Id. Adelph.* 1. 2. 47. Ah, si pergis, abiero. *Ter. Eun.* 5. 2. 50. Emoriar, si non hanc uxorem duxero. *TH.* Tamen si pater quid . . . cu. Ah, volet, certo scio. hoc loco per illud *ha* dubium rejicitur: *Forcellinus* vero unum hunc *Ter.* locum singulari paragrafo ad- scribit atque interjectionem solantis et bonum ani- mum habere iubentis esse affirmat. *Ter. Hec.* 5. 1. 17. Meum receptas filium ad te *Pamphilum*. *BA.* Ah. *LA.* Sine dicam. *Cic.* 2. *Orat.* 70. 285. Ejero, inquit, iniquus es. Cum esset admurmuratum: Ah, inquit, pa- tres conscripti, non ego mihi illum iniquum ejero, verum omnibus. *Forcellinus* in postremis duobus *Ter.* et *Cic.* locis interjectione contradictioni servire ait. — b) Cum particulis negativis; et cum Imperativi prohibendi præsertim, ita ut sit interjectio debortan- tis. *Plaut. Bacch.* 1. 1. 86. Ah, nimine. *Ter. Adelph.* 3. 2. 44. Ah, nimine gentium. *Id. Phorm.* 2. 2. 11. Ah, non est ita. *Plaut. Amph.* 1. 3. 22. *JVP.* Verbe- ro, quod pol ego jam hoc scipione . . . *ALCM.* Ah, no- li. *Id. Rud.* 3. 3. 19. Ah, desine, nimis inepta es. *Ter. Andr.* 1. 6. 8. Ah, desine. *Id. ibid.* 5. 2. 27. Ah, ne sævi tantopere. — *HC.* Referri possunt et illa *Plaut. Most.* 3. 1. 50. Ah, gere morem mihi. *Id. Truc.* 1. 2. 92. Ah, obsecro, tace. *Ter. Adelph.* 1. 2. 32. Ah, ausculta, ne me obtundas de hac re sapius. *Plaut. Bacch.* 4. 4. 56. Ah, placide volo unumquid- que agamus. 3. Interdum causam significat stuporis, quo capitur cum nobis improvidis necopianti- bus res accidit aliqua. *Ter. Andr.* 3. 1. 10. Quid hoc? adeone est deimens? ex peregrina? jam scio: ah, vix tandem sensi stolidus. *Id. Adelph.* 4. 7. 6. Ah, stulte. *Id. Andr.* 5. 1. 9. Ah, rogas? *Forcelli- nus* in hisce tribus *Ter.* locis iudicantis et increpan- tis interjectionem esse affirmat. *Id. ibid.* 4. 1. 4. Ah, idne est verum? *Plaut. Aulul.* 5. 20. *LY.* Redde, inquam, ut huic reddatur. sr. Ah, unde? *Id. Bacch.* 4. 7. 11. Ah, Bellerophontem tuus me fecit filius. *For- cellinus* legebat *aha*. *Ter. Phorm.* 3. 2. 18. Ah, quid istuc autem est? *Et ibid.* 1. 4. 17. Ah, sanus es? Huic referri potest et illud *Plaut. Curc.* 1. 2. 39. *AN.* Male tibi di faciunt. *PA.* Dicisti. *AN.* Ah. *PA.* Quid est? ecquid lubet? *AN.* Lubet. *Forcellinus* h. l. interject. ridetis et gaudetis ait. 4. Interdum est dete- stantis. *Ovid.* 2. *Art. Am.* 272. Ah, pereant per quos munera crimen habent. *Plaut.* 1. 2. 12. Ah, pereat si qui lentus amare potest. *Id. 1. 11. 36.* Ah, pereant *Bajæ* crueni amoris aquæ! *Id.* 3. 1. 17. Ah, valeat *Phæbum* quicumque moratur in armis. *Ovid. Heroid.* 19. 105. Ah, potius percam, quam crimine vulnerer isto. 5. Sæpiissime est etiam admirantis, præcipue sequentibus qui, qualis, quantus, nimum etc. *Plaut. Truc.* 2. 4. 20. Ah, hoc est mel mellis dulcius. *Ter. Phorm.* 3. 3. 8. Ah, dictum sapientul sat. *Id. Eun.* 5. 6. 8. Ah, non possum satis narrare, quos præbueris ludos intus. *Ter. Adelph.* 4. 7. 15. Ah, nescis qui vir sit. *Id. Eun.* 4. 6. 20. Ah, metuo qua- lem tu me hominem esse existimes. *Plaut. Asin.* 3. 2. 2. Ah, quanto amplius viderem, si hic maneres! *Ter. Andr.* 2. 1. 6. Ah, quanto satius est te id dare operam, qui istum anorem ex animo amoveas! *Propert.* 2. 21. 1. Ah, quantum de me *Panthi* tibi pagi- na finit! *Ovid. Heroid.* 5. 49. Ah, quoties, cum te vento querere teneri, Riserunt omnes. Adde 9. 79. *Plaut. Bacch.* 1. 1. 31. Ah, nimium ferus es. *Ter. Heaut.* 3. 1. 30. Ah, vchemens utranque in partem, *Menedeme*, es nimis. *Propert.* 2. 21. 15. Ah, nimium faciles aures præbere puellæ.

ÄHÄ, interjectio, idem fere quod *ah*; immo quanti- vis falso, *Priscian.* 4. p. 570. *Putsch.* ex *aha* per apocopen *ah* factum existimat. A *Forcellino* legebat apud *Plaut.* *Truc.* 4. 4. 36., *Bacch.* 1. 1. 54. et 4. 7. 11., in quibus nunc pro *aha* legitur *ah*; item apud *eumd.* *Rud.* 2. 4. 6. ubi nunc leg. *ahah*. *V.* voc. seq.

AHAB, interjectio, idem ferme quod *ah*, nisi quod per repetitionem majori vi donatur. *Plaut. Rud.* 2. 4. 6. *Ahab*, nimium familiariter attractas. *Horat. Epod.* 5. 71. *Ahab*, solutus ambulat veneficæ Scientioris carmine.

AHAHE *V. AHU*.

AHÉNATOR, oris, m. 3. pro *aeneator* legitur apud *Ammian.* 16. 12. 36. *V. AENEATOR*.

AHÉNEUS, a. um. *V. AENEUS*.

AHÉNIPES, edis, *V. AENIPES*.

AHENUM, i. *V. AENUM*.

AHÉNUS, a. um. *V. AENUS*.

AHEU, *V. AHU*.

AHÓRUS, vel *Aorus*, ἀωρος, Græce dicitur, qui immatura morte præventus est: ab a privativo, et ὥρα, tempus. Utitur *Tertull.* *Anim.* 57; ubi et βιζο-*ihánatos* legitur, quæ vox itidem Græca est βιζο-*Sávatos*, et significat eum, qui violenta morte perit, a βίαιος, violentus, et *Sávatos*, mors.

AHU vel *Aheu* vel *Ahahe*, interjectio index animi perturbati. *Ter. Eun.* 5. 2. 60. *Abu*, tace obsecro. *Alti leg. au*; recentiores vero *ah*.

AI

AI plura significat: est enim

I.) Antiqua apud Latinos diphthongus pro *ae*, quæ interdum et diæresi dividebatur. *V. AE*.

II.) Est Græca interjectio æi dolentis et lamentantis. *Ovid.* 10. *Met.* 215. his litteris inscriptum fuisse ait florem, qui ex sanguine Hyacinthi pueri, lecti disci occisi, natus est, quibus dolor Phœbi amantis declarabatur. Alii hoc ipsum de flore Ajacis narrant. Versus *Ovidii* sunt: Nec satis hoc Phœbo est (is enim fuit auctor honoris); Ipse suos gemitus foliis inscribit, et ai flos habet inscriptum, funestaque littera ducta est. *Colum.* 10. de arb. 174. Et male damnati mæsto qui sanguine surgunt Ecæi flores. *Ovidii* locus ad Hyacinthum refertur, *Columellæ* ad Ajacem: sed hic vult *Heins.* legi *Æcidæ*.

III.) Est etiam Imperat. verbi *AJO*, quod *V. AJENS*, entis, particip. verbi *AJO*, quod *V. AJENTIA*, æ, f. 1. (ajo) affirmatio. *Capell.* 4. p. 115. et 119. *Ajentia* opponitur negationi.

AIGLEUCOS, n. (αἰγλέυκος) vinum dulce, et quod musti naturam non amisit, cum nunquam ferbuerit: ab αἰς *semper* et γλέυκος *dulcis*, ac proinde *mustum*. *Plin.* 14. *Hist. nat.* 9. 11. (83). Medium inter dulcia vinumque est, quod Græci aigleucos vocant. h. e. *semper mustum*. Id evenit cura, quod fervere prohibetur: sic apellant musti in vina transiunt. *Cato R. R.* 120. et *Colum.* 12. *R. R.* 29. eadem fere docent.

AIN pro *aisne*. *V. AJO*.

AJO, ais, ait, 3. Est verbum defectivum. — Olim *aiio*, *aiis*, *aiit* scribebant, atque ita facilitatem a *Cicerone* docet *Quintil.* 1. 4. 11; et sane a longa erat apud antiquos, ut etiamtunc *ajo* et *ajunt* confirmant: sed tum consuetudo, tum poetarum licentia (ut prima syllaba corripere posset) in pers. secunda et tertia *ais*, *ait*, alterum i extrivit. — Apud veteres Latinos occurrunt sæpe Indicativus temp. præs. *ajo*, *ais* aut *ain*, *ait*, *ajunt*, et imperf. *ajebam* etc.; item Con-junctivus temp. præs. *ajam*, *ajas*, *ajat*; raro autem Imperativus *ai*. Ceterum usitatiores tempora et personæ subjertis exemplis monstrantur. — Personæ vero ac tempora minus usitata sunt hæc. Infinitus *ajere* pro affirmare legitur apud *Augustin.* 9. *Trinit.* 10. Præteritum *ait*, *aisti*, *ait* affert *Probus Grammat.* p. 1482. *Putsch.*, et *aistis* secundum pluralem præsentis *Alcuin.* p. 2118. *Putsch.*, sed neuter exempli affert Latini scriptoris; quamquam *aisti* legitur apud *Augustin.* *Ep.* 54. a med. et *Ep.* 174. Denique *ajevunt* dixit *Tertull.* *Fuga in persecut.* 6. ad fin. — *Ait* tertia persona præteriti probari posse videtur illo *Ovid.* 11. *Heroid.* 49. Nec tui vocem, Quid, ait, tua crimina prodixit? Oraque clamantis conscia pressit anus. Et *Virg.* 2. *En.* 153. Sustulit exutas vinclis ad sidera palmas — Testor nomen, ait etc. Sed in his et similibus aliis, in quibus *ait* cum alio verbo præteriti temporis jungitur, non est necesse ipsum quoque esse præteritum. — Part. *Ajens* in fine. — *Aibant* pro *ajebant* per synecopen dixit *Accius* apud

Priscian. 10. p. 906. *Putsch.* Quibusnam te aibant ortum locis. — *Ajo* est idem quod dico (It. *dire*; Fr. *dire*; Hisp. *decir*; Germ. *sagen*; Angl. *to say, speak*). ¶ Sæpe ponitur pro affirmare, atque in eadem propositione verbum *negare* ei opponitur. *Nævius* apud *Priscian.* 10. p. 906. *Putsch.* An nata est sponsa prægnans? Vel ai, vel nega. *Plaut. Rud.* 2. 4. 14. Vel tu mihi ajas, vel neges. *Ter. Eun.* 2. 2. 21. Negat quis? nego. Ait? ajo. *Cic.* 2. *Fin.* 22. 70. Quasi ego id eorum, quid ille ajat aut negat. *Id.* 4. *Acad.* (2. pr.) 30. 97. Contraria autem ea dico, cum aliterum ait, alterum negat. Adde *Quintil.* 5. 12. 10. et *Gell.* 16. 2. *Cic.* 3. *Off.* 23. 91. *Diozenes* ait, Antipater negat, cui potius assentior. *Id.* *Rab. Post.* 12. 34. Quam ob rem? quia nunc ajunt, quod tum negabant. ¶ 2. Generativum sine ullo nezdandi verbo, est dicere, contendere, asseverare. — a) Si constructio non est directa, occurrit cum *Accus.* aut cum *Accus.* et Infinito, aut etiam cum duplici *Accus.* *Ennius* apud *Cic.* 2. *Divinat.* 56. 116. Ajo te, *Æacida*, Romanos vincere posse. *Plaut. Capt.* 1. 1. 3. Scio absurde dictum hoc derisores dicere: at ego ajo recte. *Id.* *Men.* 3. 3. 8. Hoc est quod olim clanculum ex armario te surripuisse ajebas uxori meæ. *Ter. Andr.* 5. 4. 4. Nisi quid pater ait aliud. *Id.* *Eun.* 1. 2. 59. Ait, si fidem habeat, se iri præpositum tibi. *Pacuvius* apud *Cic.* 2. *Herenn.* 23. 36. Insaniam autem illam (*fortunam*) ajunt, quia atrox, incerta instabilisque sit. *Cic. Mur.* 12. 26. In antiqua juris formula: EVM EGO EX JURE QUIRITIUM MEVM ESSE AJO. *Id.* 6. *Ferr.* 14. 32. Ait ille idem sibi videri. *Id.* *ibid.* 29. 65. Isto ait se velle istuc etiam atque etiam considerare. Adde 6. *ibid.* 27. 63. 1. *Tusc.* 39. 94. et alibi sæpe. *Id.* *Senect.* 11. 36. Nam quos ait Cæcilius stultos senes, eos significat credulos. *Nep. Them.* 9. Si autem ait Artaxerxem eum venisse etc. Adde *Datam.* 11. et *Eumen.* 11. *Sall. Jug.* 85. Sordidum me et incultum moribus ajunt. *Id.* *Catil.* 49. Tarquinium a Cicerone immissum ajebant. Adde *Jug.* 100. *Horat.* 1. *Sat.* 9. 68. Certe nescio quid secreti velle loqui te ajebas mecum. *Sueton.* *Aug.* 18. Regem se voluisse ait videre, non mortuos. *Apul. Apolog.* Ajant deos abnuere. *Dig.* 1. 2. 2. § 40. Hunc *Cicero* ait iure consultorum disertissimum. — b) Sæpe verba ipsa, quæ prolata sunt, afferuntur directa constructione. *Cic. Orat.* 11. 36. Eunio detector, ait quispiam, quod non discedit a communi more verborum. *Pacuvius*, inquit alius. *Cic.* 2. *Fam.* 10. 2. Velles enim, ais. *Horat.* 1. *Sat.* 1. 5. O fortunati mercatores! gravis annis Miles ait. *Id.* 2. *ibid.* 7. 72. Non sum marchus, ais. *Id.* 1. *ibid.* 9. 12. o te, Bollane, cerebri Felicem, ajebam tacitus. Adde illa *Virg.* 2. *En.* 153. et *Ovid.* *Heroid.* 11. 49. superius allata. *Liv.* 1. 26. Inter hæc senex, juvenem ample-xus: Huncine, ajebat, quem — vidistis, Quirites, etc. *Curt.* 7. 2. 6. Qui terribili vultu intuens eum: Tum, ait, demens, lacrimare debueras etc. — c) Absolute. *Cic.* 2. *Divinat.* 32. 69. Quid ergo? Ajus iste loquens, quando cum nemo nerat, ajebat et loquebatur et ex eo nomen invenit? — d) Eadem significatione ait pro *elidit*, ut ait *lex*, ait *prætor* etc., est usitata juris formula. *Dig.* 21. 1. 1. § 1. Ajunt ædiles: qui MANCIPIA VENDUNT, CERTIORES FACIANT EMPTORES. *Id.* fr. 19. § 5. Deinde ajunt ædiles: EMPTORI etc. *Dig.* 19. 14. 16. Ait divus Trajanus: QUIVCMQVE PROFESSVS EVENIT etc. *Dig.* 2. 9. 1. pr. Prætor ait, in eadem causa eum exhibere etc. *Dig.* 24. 1. 32. Ait oratio, fas esse eum etc. *Dig.* 24. 3. 64. Dabit autem, ut ait *lex Julia*, quod ad eum pervenit. ¶ 3. Speciatim — a) Ajunt aut ita ajunt iis jungitur, quæ non a nobis, sed ab aliis tantum affirmata putari volumus. *Plaut. Curc.* 4. 2. 17. Qui constitit, culpant eum, conspici-tur, vituperatur: eum rem fidelemque perdere, tamen si nihil fecit, ajunt. *Ter. Andr.* 1. 2. 20. sim. Omnes, qui amant, graviter sibi dari uxorem ferunt. *Dav.* Ita ajunt. *Id.* *ibid.* 2. 1. 21. *CHAM.* Hodie uxorem ducis? *PAMPH.* Ajunt. Adde *Heaut.* 4. 8. 12. — b) Ut ait quispiam occurrit, præsertim apud *Ciceronem*, quod non nostra, sed alterius sententia profertur. *Cic. Senect.* 7. 24. Ut ait Status noster in *Synephebis*. *Id.* *ibid.* 10. 31. Ut ait *Homerus*. Adde *eum.* 1. *Tusc.* 19. 45. et alibi sæpe, *Nep. Them.* 2. *Quintil.* 8. 6. 73. 9. 4. 40. et alibi sæpe. *Cic.* 1. *Tusc.* 14. 31. sine subjecto: Ut ait in *Synephebis*. h. e. ut in *Synephebis* dicitur. Et *Horat.* 2. *Sat.* 7. 79. uti mos vester ait. h. e. ut vos dicere soletis. — c) Ajunt, ut ajunt, quod ajunt, ajantantur cum proverbium

aliquid refertur. *Ter. Andr.* 4. 5. 10. Ut quinus, ajunt, quando, ut volumus, non licet. *Id.* *Phorm.* 2. 3. 71. Ohe, aetum, ajunt, ne agas. *Cic. Pison.* 28. 69. Iste claudus, ajunt, pilam. *Forcellinus* legebat quomodo ajunt. *Ter. Phorm.* 5. 2. 3. Ita fugias; ne præter casam, quod ajunt. *Id.* *ibid.* 3. 2. 21. Id quod ajunt, auribus teneo lupum. *Cic.* 2. *Orat.* 57. 233. Docebo sus, ut ajunt, oratorem eum, quem etc. Adde 15. *Fam.* 15. 3. 1. *Acad.* (post.) 5. 18. 3. *Phil.* 11. 27. 1. *Flacc.* 12. 26. et *Amic.* 5. 19. — Eadem ferme verba occurrunt etiam, cum aliqua fabula incipitur. *Horat.* 1. *Ep.* 7. 49. Conspexit, ut ajunt, Adrasum quemdam vacua tonsoris in umbra. *Id.* 1. *ibid.* 17. 18. Namque Mordacem Cynicum sic eludebat, ut ajunt. ¶ 4. Item speciatim in vulgari sermone — Quid ais? est non modo percentantis, sed potius admirantis. *Plaut. Amph.* 1. 2. 267. Sed quid ais, quid Amphitruoni a Telebois est datum? *Ter. Eun.* 3. 2. 20. Quid tu ais, Guatho? Quid tu autem, Thraso? *Id.* *Andr.* 4. 1. 41. *CHREM.* Factum est hoc, Dave? *Dav.* Factumst. *CHREM.* Heni, quid ais, scelus? *Id.* *Heaut.* 1. 1. 66. *MEN.* In Asiam ad regem militatam abiit, *CHREME.* *CHREM.* Quid ais? *Id.* *ibid.* 1. 2. 8. *CHREME.* Apud nos est. *CHREM.* Quid ais? — b) *Aisne*? et deinde per synecopen *ain*? quæ jam inde ab initio erant percentantis (ut apud *Plaut.* *Amph.* 1. 1. 193. *MERC.* Ain vero? sos. Ajo enim vero.), in posterum, additis præcipue ad majorem vim pron. tu. aut partic. vero, tandem etc., admirationem et stuporem significarunt. *Plaut. Aulul.* 3. 6. 1. *EVEL.* Nimium lubenter edi sermonem tuum. *MEG.* Ain: audivisti? *EVEL.* Usque a principio omnia. *Id.* *Pers.* 1. 1. 29. *TOX.* Quia herus peregre est. *SIG.* Ain tu? peregre est? *Ter. Eun.* 3. 5. 19. *CHAMER.* In hac commotus sum. *ANT.* Ain tu? *Cic.* 6. *Att.* 1. 17. Ain tu? Scipio mi Metellus proavum suum nescit censorem non fuisse. *Id.* 4. *ibid.* 5. 1. Ain tu? an me existimas ab ullo malle mea legi, — quam a te? Adde 12. *ibid.* 6. 2. *Plaut. Asin.* 3. 3. 133. *LEON.* Impetrasti. *ARG.* Ain vero? *LEON.* Certe, inquam. *Ter. Adelph.* 3. 3. 50. *SVR.* Adortus est fratrem apud forum de psaltria hac. *DEM.* Ain vero? *SVR.* Vah, nil reticuit. *Id.* *Andr.* 5. 3. 4. *SIM.* Ain tandem? civis Glycerium est? *PAMPH.* Ita prædicant. *Cic.* 9. *Fam.* 21. 1. Ain tandem? Insanire tibi videris, quod linitere verborum meorum ut scribis, fulmina? *Id.* 3. *Legg.* 6. 14. Ain tandem? etiam a Stoicis ista tractata sunt? — Etiam cum plurimum, unde originem duxisse videtur particula *ai*, quam *V.* suo loco. *Liv.* 10. 25. Ain tandem? Inquam castra vallata non habetis?

Ajens, entis, particip. præs. *Andr.* 6. *Met.* 13. *S.* ajens vasculum tradidit. — Etiam adjective occurrit pro eo quod vulgo dicitur *affirmativus*, apud *Cic. Top.* 11. 44. Sunt etiam illa valde contraria, quæ appellantur negantia. Ea αἰσθητικὰ Græci, e contrariis agentibus.

Homonym. Apud *Cic.* 1. *Fin.* 13. 39. Hoc ne statum quidem dicituram pater ajebat, si loqui posset. *ajo* est pro affirmare; *dico* pro vocare, appellare; *loquor* pro disserere.

AITHALÉS, n. (αἰθαλῆς) herba. eadem, quæ *aizoon*, ab αἰς *semper* et *αἰθω* *vireo*. *Apul. Herb.* 123. — *NB.* De cognomine *V. ONOM.*

AJUGA pro *abiga* (quam vocem *V.*) legitur in quibusdam MSS., sed falsa esse lectio videtur.

AJUTOR, aris, dep. pro *adjutor* male legerunt; nonnulli in *Pacuvio* apud *Non.* p. 74. 1. *Merc.* *V. ADJUTOR*, aris.

AIZOON vel *Aizoon*, i, n. 2. (αἰζόων) genus herbe alio nomine srdum, ita dictum, quod semper vireat; ab αἰς *semper* et *ζωῖς* *virens*. *Cæd. Avel.* 3. *Aut.* 8. Herba scioperviva, quam *aizoon* vocant. *V. Plin.* 25. *Hist. nat.* 13. 102. (160), ubi duo ejas curra facit, majus, quod et *amerimoun*, et *ambrosiam*, et srdum *maizum*, et oculum, et digitellum appellant; et minusculum, quod et *erichales* vocant et *chrysobales*. *Cl. Fée* (*Op. cit.* T. 3. p. 368.) hanc exhibet synonymiam: I. *Maius*. *Αἰζόων* τὸ μέγα Dioscor., *Αἰζόων* Theophr. *Hist. plant.* 1. 16. et 7. 14. *Κρυόδεσμον* Hippocr. de Nat. mul. 570., et *Aizoon majus* Plin. l. c. sunt *Sempervivum tectorum* L. *Spec. plant.* 664. — II. *Minusculum*. *Εριχάλη* Hippocr. de Ulcer. 875., *Αἰζόων* τὸ μικρόν Dioscor. 4. 90. *Αμαραντὸς ἡ σταβλάκη* Græcorum recent., *Κόλλωρις* Atticorum, et *Aizoon minus* Plin. l. c. sunt *Sedum ochroleucum* Sibth. *Fl. græc.* 1. 312.

AL

AL. Ausonius in Technopœgn. Grammaticomastix. Die quid significant catalecta Maronis? in his al Cælarum posuit. sequitur non lucidius tau. Et quod germano mixtum male letiferum min? *Scalig. in comment. ad Catal. Virg.* has ambages ita explicat. *al* inquit positum esse pro *allium*; *tau* pro *taurus*; *min* pro *minium*. Nam *Virgilius* in quodam carmine in *Tullium Cincrum* rhetorem, quod offertur a *Quintil.* 8. 3. 28., cum *Cincrum* reprehendit, quod declamando male verba pronuntiaret, et *al* pro *allium* diceret, *tau* pro *taurus*, et *min* pro *minium*, perperam decurtans verba more gentis suæ. Ejus carminis versus est, ut quidem *Scalig.* emendat: *Tau Gallicum, min ipsum, et al ei illisil.* *Al.* leg. et *al* male illisil. Alii aliter. *V. Scalig. loc. cit.* et *Spalding. ad Quintil. loc. cit.*, ubi variantes omnes hujus loci lectiones colligit. *V. etiam Turneb. l. 23. c. 30.*

ALA, æ f. 1. Vox contracta ex antiquo *axilla*, ut docet *Cic. Orat.* 45. 153.; eodem forsasse modo quo *mala* ex *maxilla* et *mandere*, *scula* ex *scandela* vel *scandilla* et *scandere*, *ala* derivari potuit ab *alere*, quod vide. *Forcellinus* rectius fuisse deducenda vox videlatur ab *ἀλῶ* *volvō*, *volvendo circumago*. — *Ala* proprie et generatim est superior illa animalis corporis pars, quæ armis adhærens protenditur. *Hinc*

1.) Proprie — a) In humano corpore generatim est totum brachium, vel humerus, et speciatim pars concava sub brachio, quæ humero annectitur (ab avium similitudine ita dictam putabat *Forcellinus* alique, qui aliam avium tantummodo propriam affirmarunt). (It. *ascella*; Fr. *aisselle*; Hisp. *sobaco*; Germ. *die Achsel*; Angl. *the arm-hole* or *arm-pit*). *Liv.* 9. 41. Scutis magis quam gladiis geritur res, umbonibus incussaque alæ sternuntur hostes. *Id.* 30. 34. Alæ deinde et umbonibus pulantes, in summotis gradu illato etc. *ala*, ait h. l. *Forcellinus*, sunitur pro tota brachio vel humero, quo Romani impellebant hostes. *Horat.* 1. *Ep.* 13. 12. Ne forte sub alæ Fasciculum portes librorum, ut rusticus agnum. *Cæc. Aurel.* 1. *Tard.* 4. Exit igitur sustollendus ægrotans subjectio-ne manuum ab utraque alarum parte. *Plaut. Pæn.* 4. 2. 49. *SYNC.* Sine pennis volare haud facile est: nec alæ pennas non habent. *MITH.* Nolito edepol te vellisse: jam his duobus mensibus vulceres tibi erunt hircinæ. *Plautus* h. l. et ad avium alas alludit, et Romanorum morem respicit, qui alarum pilos vellebant, ne teter ille odor fieret, qui sudore sub alis collecto nec aliato manare solet. *Seneca Ep.* 114. Ille et crura, hic nec alas quidem vellit. *Cf. Juvenal.* 51. 157. *Horat. Epod.* 12. 5. Polypus an gravis hirsutis cubet hircus in alis. *Plin.* 24. *Hist. nat.* 19. 120. (187). Alarum graveolentiam decoctum fœni emendat. *Id.* 21. *ibid.* 20. 83. (142). Halitus oris et alarum vitia. *Id.* 35. *ibid.* 15. 52. (185). Virus alarum et sudores. *Petr. Satyr.* 128. Sudor alarum. — b) In brutis quadrupedibus ala dicitur sinus inferior, quæ priora crura armis adhærent. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 40. 95. (234). Elephas tantum sub armis duas (*mammæ* habet) nec in pectore, sed citra in alis occultas. *Id.* 9. *ibid.* 51. 74. (159). de ramis. Ramæ superveniunt, prioribus pedibus alas femine mare apprehendente, posterioribus clunes. — c) Præcipue ponitur de avibus, et est membrum illud, quo aves volant, sive pars qua ipsum illud membrum corpori adheret. (It. *ala*; Fr. *aile*; Hisp. *ala*; Germ. *das Flügel*; *Flügel*, *Flügel*, *der Flügel*; Angl. *a wing*). *Colum.* 8. *H. R.* 2. 10. Lacertosa similes brachiis alæ (gallorum). *Ennius* apud *Cic.* 2. *Divinct.* 26. 57. Favem (galli) faucibus rursus cantu plausuque premunt alas. Adde *Plaut. Pæn.* 4. 2. 49. superius sub a allatum. *Liv.* 1. 34. Ibi ei — aquila, suspensis de missa leniter alis, pileum aufert. *Virg.* 1. *Æn.* 397. Ut reduces illi (cygni) ludunt stridentibus alis. *Id.* 4. *ibid.* 252. Nili alis. *Id.* 3. *ibid.* 226. Quatere alas. *Ovid.* 8. *Met.* 201. Librare corpus in alas. *Id.* *ibid.* 216. Movere alas. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 38. 54. (111). expandere et quatere. *Martial.* 13. 70. explicare. *Virg.* 4. *G.* 27. de apibus. Pandere alas ad solem rectivum. Adde *ibid.* r. 82. et 203.

II.) Translate. ¶ 1. Alæ, utpote quæ eeteris avium volatui inserviunt, portice diis aliisque rebus tribuuntur, quæ summa velocitate moventur. — a)

De diis. *Horat.* 2. *Sat.* 1. 58. Mors atris circumvolat alis. *Ovid.* 1. *Art. Am.* 233. bibulæ Cupidinis alæ. *Tibull.* 2. 1. 89. fuscæ Somni alæ. *Propert.* 1. 3. 45. jurunlæ Soporis. *Ovid.* 1. *Met.* 264. Madidis Notus evolat alis. — b) De fulmine. *Virg.* 5. *Æn.* 319. Nisus Emirat et ventis et fulminis oclor alis. Adde *Fal. Placc.* 2. 92. et 6. 56. — c) De velis, quibus tamquam alis naves procedunt. *Virg.* 3. *Æn.* 520. Tentamusque viam et velorum pandimus alas. — d) Eadem ratione et remi navium alæ dicuntur. *Propert.* 4. 6. 47. classis centenis reiniget alis. Contra remi de alis avium, ut apud *Ovid.* 5. *Met.* 558. super fluctus alarum insistere remis. Et *Virg.* 1. *Æn.* 301. Remigium alarum. ¶ 2. In arboribus ala dicitur pars earum cava, qua rami stipiti adhærent: sic in herbis ala est cavum illud inter caulem et ramulum, unde nova proles enascitur. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 7. 10. (29). de robore. Gignunt alæ ramorum ejus pilulas, corpore non pediculo adhærentes. *Id.* 25. *ibid.* 5. 18. (38). de parthenia herba. Geniculis densis, alarum cavis multis, semine in geniculis dependente. *Id.* 22. *ibid.* 18. 21. (45). de *chamaeleone*. Viscum gignit album sub alis foliorum. h. e. qua parte folia adhærent ramis. Adde 27. *ibid.* 9. 47. (71), ubi de dipsaco. — *NB.* Scribit *Servius* ad *Virg.* 1. *G.* 75. a quibusdam alas dici etiam calamos lupinorum, ut *Ælius*: *Alæ ex lupino, surculi sine foliis*. Cato in *Originib.* *Alæ ex lupino* etc. *Varronem* tamen de *L. L.* alom cultum fabæ dicere. Sed hæc ut vera sint, vetustate certe obsolverunt. ¶ 3. In ædificiis alæ dicuntur structuræ ad latera ædium, dextra et sinistra protensæ, ut columnarum ordines, vel porticus: quas Græci quoque *πτερά* et *πτερυγας* appellant. *Vitr.* 4. 7. 2. et 6. 4. 3. *Inscript.* apud *Orell.* 4948. c. *FAESASIUS C. P. P. APTAEDIUS P. F. AQUILA CYR. PANI FORTICYN ALAM D. PAG. S. F. C.* (h. e. de pagi sententia faciendam curarunt) *INQVE R.* (h. e. iidemque probaverunt). ¶ 4. In re militari alæ dicuntur, ut definit *Cincius* apud *Gell.* 16. 4. ordines seu turmæ equitum in antiquo ordine aciei Romanæ: quod circum legiones dextrâ sinistrâque, tanquam alæ in avium corporibus, locabantur. Hæ igitur alæ ex equitibus constabant; qui tamen intelligendi sunt socii, aut auxiliares milites; neque enim Romani milites in alas disponentur. Qui totæ alæ præerat, præfectus alæ appellabatur, et decuriones alarum qui triginta duos equites regebant, ut affirmat *Feget.* 2. *Milit.* 14. Milites eujusque alæ quingenti ferme erant, ut colligitur ex *Liv.* 10. 29., et ala tunc quingenaria appellabatur; aliquoties tamen mille erant, et ala tunc millaria dicebatur. *Hygin.* *Gromat.* de *Castr. metat.* Nunc ut sup. referam loco ad alom millariam: turmas habet vigintiquatuor; in iis decuriones duplicarii et sesquiplarii, iidem qui et numerus turmarum. — Ala quingenaria turmas habet serdecim, decuriones et reliqua pars prout numerum turmarum. *Cf.* et *Liv.* 37. 40., *Sueton.* *Aug.* 33. et *Tib.* 30., *Inscript.* apud *Gruter.* 482. 4. 5. 7. et 8., *Gell.* 10. 9., et *Serv.* ad *Virg.* 4. *Æn.* 121. et 9. *ibid.* 604. Cato apud *Gell.* 15. 9. Postridle signis collatis, æquo fronte, peditatu, equitibus atque alis cum hostium legionibus pugnavimus. *Cic.* 2. *Off.* 13. 45. Cum te Pompejus alæ alteri præfecisset. *Liv.* 31. 21. Dextera ala (in alas divisum socialem exercitum habebat) in prima acie locata est. Adde *Liv.* 35. 5. et *Fellej.* 2. 117. — Hinc extram militarem alas dixit *Virgilius* equites venantes circa nemus dispositos in modum alarum militarium, ad cingenda circum loca, ne feræ evadant, 4. *Æn.* 121. Dum trepidant alæ saltusque indagine cingunt. — Eadem significatione, quæ apud Romanos obtinuit, de exterarum quoque gentium exercitu loquentes alas dixerunt *Nep. Eumen.* 1. et 13., *Liv.* 42. 58., *Curt.* 3. 11. 14., 4. 13. 27. et 5. 4. 21., et *Virg.* 11. *Æn.* 730. — Neque tamen solos equites alas dici, sed etiam pedites, pluribus ostendit *Lipsius* l. 2. de *milit. Rom. Dial.* 7. — Hujusmodi alæ extra Italiam colligebantur: earum vero elenchus habetur apud *Borghesi* *Iscrizioni del Reno* p. 9. Alæ autem nomen excipiebant ex nomine nationum, unde admittebantur, et quandoque alio etiam ex nomine legati provincie eujusque, qui illas primo colligebat, ut ala Pannoniurum *Tompiana*. Ita porro statuit *Borghesi* op. et p. citt. — Denique hujusmodi alæ equitum peditumve multis oppidis nomen dedere, vel iis, in quæ præsidii causa missæ sunt, vel iis, unde eligebantur, vel denique iis, quorum agro donabantur post cœniti stipendia; cujusmodi est *Ala nova* etc. *F. ONOM.*

ALABANDINUS, a, um, adj. *Alabandina* gemma est ab Alabanda oppido appellata, colore carchedonii, sed rariore. *Isid.* 16. *Orig.* 14. 6.

ALABARCHIÆ, æ, m. 1. *Alabarches* (ut ostendit *Alciatus* l. 1. *Prætermisso*.) dicebatur publicanus, qui præerat exigendo vectigali de pecoribus, quæ ex Arabia in Ægyptum adducebantur: cujus officium *Arabarchia* vocabatur. Hinc *Juvenal.* 1. 130. *Nescio quis Ægyptius aut Arabarches*. ubi alii putant notari Crispinum, de quo alibi *Juvenal.*, alii alios. *Cicero* etiam 2. *Att.* 17. 3. Antonium *Arabarchem* appellat, quasi Ægyptium publicanum. Extorquebat enim ingentia vectigalia, quæ postea prodigebat, ait *Plutarch.* Alii æ voce non Antonium, sed Pompejum notari volunt, qui Arabiam devicere; et dici quasi Arabum principem, h. e. latronum. Alii scribunt *Halabarches*, ut significat salis præfectum *Ἀλαβάρχη*. *Cujacius* utrobique tam apud *Cicero*, quam apud *Juvenal.* legit *Alabarches*: quæ quidem lectio placet quamplurimis: *ἀλαβὰ* enim scriptura, vel atramentum est. Vectigalium autem ratio Latine etiam scriptura dicitur: quare *alabarches* vectigalium præfectum significat, seu quod idem est magistrum scripturæ, ut omnes ferme recentiores cum *Cujacio* affirmant: *Ciceronis* autem loco sup. cit. Pompejum notari putant, qui populi Rom. vectigalia augere studebat. Apud Græcos etiam *ἀλαβάρχη* occurrit.

ALABASTER, tri, m. et Alabastrum, i, n. 2. Gr. *ἀλαβαστρος* et *ἀλαβαστρον*. *Alabastrum* tamen gen. neutr., quemadmodum et apud Græcos, plur. ferme numero occurrit. — Est autem genus pyxididis unguentariæ pyro similis, hoc est longitudine fastigata in plenioris orbem desinens, vel etiam forma turbinata sine ansulis, ut colligitur ex *Plin.* 9. *Hist. nat.* 35. 56. (113.) quæ *V. infra* I.; unde et nomen traxit, ab α privativo et *λαβή* *ansa*. (*Jablonsk.* vero *Opuscul.* T. I. p. 21. putat alabastrum esse vocem Ægyptiam, et significare *lapiem candidum pretiosum*). Hujusmodi vasorum materia erat ex onyche marmore, quod ad unguenta servanda maxime idoneum est, et inde *alabastrites lapis* est appellatus. *V. ALABASTRITES.*

1.) Proprie. *Cic.* apud *Non.* p. 545. 15. *Merc.* Quibus etiam alabaster plenus unguenti putre esse videatur. *Plin.* 13. *Hist. nat.* 2. 3. (19). Unguenta optime servantur in alabastris, odores in oleo etc. *Martial.* 11. 9. Quod Cosmi redolent alabastra focique decorum. *Inscript.* apud *Orell.* 4832. ac *TERETES ONYCHES GRACILESQUE ALABASTRI*. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 35. 56. (113). *Elenchos* appellant fastigatâ longitudine, alabastrum figurâ in plenioris orbem desinentes.

II.) Metaphorâ sumptâ ab hujusce vasis figura *Plin.* 21. *Hist. nat.* 4. 10. (14). de rosa: Germinat primo inclusa granoso cortice: quo mox intumescit et in virides alabastris fastigatæ, paulatim rubescens dehiscit ac sese pandit. — *NB.* De Alabaistro oppido *F. ALABASTRON* in *ONOM.*

ALABASTRITES, æ, m. 1., vel Alabastrites lapis (*ἀλαβαστρίτης* ὁ, h. e. λίθος) est lapis qui ex minutissimis gypsi granulis constat, lævigatus difficilis, sectu facilius quam marmor: cujus species quadam candore præditæ interstincto variis coloribus a Græcis *onyches* vocatæ sunt, ut a *Dioscor.* 1. 510., quia humani unguis speciem referebant, ac deinde etiam a *Plin.* (*V. infra*). Sic autem dictus est quia ex eo maxime alabastra, b. e. vasa unguentaria fiebant. *Plin.* 36. *Hist. nat.* 8. 12. (60). Hunc (*onychem*) aliqui lapidem alabastris vocant, quem cavant ad vasa unguentaria, quoniam optime servare incorrupta dicitur. *Id.* *ibid.* 24. 59. (182). loquens de gypsi confectione: Qui coquitur lapis, non dissimilis alabastris esse debet aut marinoresco. Adde 37. *ibid.* 5. 18. (73), 33. *ibid.* 6. 33. (101), necnon 37. *ibid.* 10. 54. (143); quo in postremo loco *Forcellinus* cum aliis multis Interpr. haud recte putavit alabastriten fuisse gemmam, quæ circa Alabastron Ægypti urbem plurima nasceretur. Ceterum *F. CHERNITES* et *ONYX.*

ALABASTRUM, i, n. 2. *F. ALABASTER.* **ALABËTA**, æ, m. 1. (*ἀλαβήτα*) genus piscis in Nilo, quoniam vel mustelam, vel lampretam esse, vel similem his quidam suspiciantur. *Plin.* 5. *Hist. nat.* 9. 10. (51).

ALÁCER, cris, cre, vel hic et hæc alacris, et hoc cre, adj. Comp. *Alacrior* I. a. — Ratione habita etymi, putatur esse ab *ἀλακρός* h. e. sine lacrimis, latus; vel quasi non lacer, sed intentus sensibus universis; vel quasi alis acris h. e. festinus, velox. Prima

notatio est Donati ad Ter. Eun. 2. 3. 12; reliqua afferuntur a Pseudo-Ascon. in Cic. 3. Ferr. 6. 17. p. 132. 133. *Bait*. Iusta nonnullis derivatur a præter. perf. ἐλάαα verbi ἐλάω votus, oberro, dempto e augmento. Rectius fortasse referenda est hæc vox ad verbum ἀλά, quæ significat attollere, sustollere, ut conjecturâ assequi possumus ex Cic. 3. Ferr. 6. 17. et 2. Herenn. 19. 29, quæ inferius afferuntur; pariter ad Gr. ἀλόμα, ἀλόματι salio. — Ceterum alacer est ad agenda erectus, promptus, paratus, gestiens, hilaris (It. vivo, attivo, pronto, voglioso, giojante; Fr. alerte, vif, dispos, prompt, agile, gai; Hisp. vivo, pronto, dispuesto, veloz, alegre; Germ. munter, frisch auf, zum Handeln mit Freudigkeit bereit, aufgelegt; Angl. lively, brisk, sprightly, in high spirits, ready, active, prompt.).

I.) Proprie ponitur de animantibus, scilicet — a) De hominibus aut absolute, aut cum Accus. et præp. ad, aut cum Ablat. — Absolute. Ennius apud Charis. p. 214. Putsch. Ignotus juvenum cætus, alterna vice inibat alacris, Bacchio insidians modo. Cic. 3. Ferr. 6. 17. Cum iste repente ex alacri atque læto de erat humilis atque demissus. Id. Mur. 21. 49. Videbant Catilinam alacrem atque lætum. Id. Cael. 28. 66. An timebant, ac tot unum, valentes imbecillum, alacres perterritum superare non possent? Adde 1. Tusc. 42. 101. Virg. 5. Æn. 380. Ergo alacris cunctosque pulcra excedere pugâ. Id. 6. ibid. 685. Isque ubi tendente adversum per gramina vidit Æneam, alacris palmis utrasque tetendit. (Forcellinus in hoc Virg. l. alacrem pro læto accipit; quemadmodum et apud Tac. 11. Ann. 17. Alacres virgus. Et apud Nazar. Paneg. Constantin. 1. Alacris ac benta devotio. At prima verbi significatio neque in his mutanda videtur.) Val. Flacc. 3. 462. Illi alacres, pars arma locant, pars ardua celsis insternunt tabulata foris. Cf. Quintil. 2. 9. 2. Ter. Eun. 2. 3. 12. Quid lu es tristis, quidve es alacris? Unde is? — Cum præp. ad et Accus. rei, ad quam quis promptus est paratusque. P. Sempromius Asellio apud Gell. 5. 18. Nam neque alacrior ad rempubl. defendendam, neque seiores ad rem perperam faciendam annales libri comovere quidquam possunt. Cic. 2. Herenn. 31. 49. Si huic sit remissus, multos alacrioris ad maleficia futuros. Id. 6. de republ. 13. 13. Sed quo sis, Africane, alacrior ad tutandam rempubl. sic habeto. Cæs. 3. B. G. 19. Ad bella suscipienda Gallorum alacer et promptus est animus. Adde ibid. 24. Nep. Pausan. 2. Ilium Pausanias voluntate cognita alacrior ad rem gerendam factus. — Cum Ablat. rei, qua quis est alacer. Cic. 5. Fam. 12. 9. Illa nos cupiditas incendit, de qua initio scripsi, festinationis, quod alacris animo sumus. Sall. Fragm. apud Vægel. 1. Milit. 9. extr. (p. 248. Goe.). Cum alacribus saltu, cum velocibus cursu certabat. Forcellinus h. l. pro levi, veloci, agili accipit. Phædr. 2. 5. 22. et Curt. 9. 3. 11. Alacer gaudio. Stat. 1. Theb. 425. Sic alacres odio nullaque cupidine laudis Accensi incurrunt. Forcellinus h. l. accipit pro erecto, prompto, sine lætitia. — b) De animo acibusque humanis. Plaut. Amph. 1. 1. 90. Involant impetu alacri. Cic. Senect. 20. 76. Sed legiones nostras — in eum sæpe locum profectas alacri animo atque erecto, unde se nunquam reditus arbitrarentur. Adde Sall. Cat. 25. Cic. 1. Orat. 40. 184. Erectum et excelsum alacri et prompto ore ac vultu buæ atque illuc intuentem. Liv. 6. 24. Clamore alacri. Adde Curt. 9. 4. 23. et Tac. 5. Hist. 16. Sil. It. 1. 184. Alacri certamine. — c) De brutis (quod Forcellinus translate dictum putat). Cic. 2. Herenn. 19. 29. Feras bestias videmus alacres et erectas yendere. Id. 1. Divinat. 33. 73. Respexit, et equum alacrem lætus aspexit. Claudian. 2. de laud. Stilich. 21. Tauri alacres.

II.) Translate ponitur et de rebus inanimis. Virg. 5. Ecl. 58. Ergo alacris sylvas et cetera rura voluptas Panæque pastoresque tenet Dryadasque puellas. in quibus tamen voluptas tamquam persona representatur; Forcellinus vero cum aliis legebat alacres et ad sylvas referebat lætasque interpretabatur. Claudian. 2. Eutrop. 280. Alacres enses. h. e. promptos paratosque ad cædendum. — NB. Alacre more adverbii pro alacriter occurrit tantum in Supposit. Amph. Plaut. scena quæ incipit, Dii vestram fidem 41. Compellimus alacre.

ALACRITAS, atis, f. 3. (alacer) animi et corporis vigor atque ardor ad agenda (It. prontezza, vivezza, spirito; Fr. vivacité, feu, ardeur; Hisp. vivaci-

dad, viveza, ardor, prontitud; Germ. Munterkeit, Lust zur Thätigkeit, Aufgelegtheit, fröhliche Aufgeregtheit; Angl. promptness, eagerness, ardour, spirit, liveliness, alacrity). Occurrit tantum de animantibus, scilicet — a) De hominibus aut absolute, aut cum Accus. et præp. ad, vel Genit. rei ad quam sumus alacres, aut cum Genit. rei qui efficiuntur alacres. — Absolute. Cic. 1. Fam. 9. 16. Egregia animi alacritas. Id. 4. Tusc. 16. 36. Cupiditas avidæ semper aliquid expectans, et inanis alacritas idest lætitia gestiens, non multum differunt ab amentia. Forcellinus in hoc et in seq. Cic. loco accipit pro lætitia gestiente et sese loras prodente. Id. 5. ibid. 16. 48. Vir temperatus, constans, sine metu, sine ægritudine, sine alacritate ullâ, sine libidine. In MS. apud Verburg. habetur alacritudine; et Bentlej. pro ulla legitur. Cæs. 3. B. G. 92. Et quedam animi incitatio atque alacritas naturaliter innata omnibus, quæ studio pugnae incenditur. Liv. 3. 62. Postquam ingenti alacritate clamor est sublati. Quintil. 1. 3. 10. Est et hoc signum alacritatis (in pueris). Adde Tac. Agric. 35. Gell. 19. 12. plur. num. Vigores quidam mentium et alacritates. — Cum præp. ad et Accus., aut Genit. rei, ad quam alacres sumus. Cic. 2. Att. 7. 2. Mirâ sum alacritate ad litigandum. Id. 16. Att. 3. 1. Auges mihi scribendi alacritatem. Id. 4. Phil. 1. 1. Afferre alicui summam alacritatem respuit. defendendæ. Cæs. 1. B. G. 46. extr. Alacritas studiumque pugnaodi. — Cum Genit. rei, qua efficiuntur alacres, sive gestientes hilaresque. Liv. 2. 10. a med. Simul fragor rupti pontis, simul clamor Romanorum alacritate perfecti operis sublati. Forcellinus recte h. l. accipit pro gaudio ex insperato eventu. — b) De brutis. Cic. 2. Nat. D. 63. 159. Canum alacritas tanta in venando. Adde eumd. 2. Divinat. 26. 56. et Plin. 10. Hist. nat. 63. 83. (178.) et alibi.

ALACRITER, adverb. (alacer). Comp. Alacrius I. Est acer animo, promptus, cupide (It. prontamente, vogliosamente; Fr. vivement, avec ardeur; Hisp. vivamente, alegremente; Germ. aufmuntere, auf; Angl. cheerfully, promptly, briskly).

I.) Proprie. Ammian. 14. 8. Militem in certamen alacriter consurgentem revocare duces. Justin. 1. 6. 10. Repetit alacris certamine. Veget. Milit. 1. 9. Ut (milites) ad explorandum alacriter pergant, alacris redeant.

II.) Translate de coloribus posuit Plin. 37. Hist. nat. 5. 18. (69). Ab his Æthiopi laudantur — alacriter virides, sed non facile puri, aut concolores. At Silig. legit acriter.

ALAPA, æ, f. 1. Videtur esse vox a sono facta; alii deducunt ab Hebr. אלפא אל, super faciem; alii ab ἀπαλαξω vasto; alii ab ala et apo, quasi manum apto. — Alapa est ictus manu expansa in maxillam inflectus; ac propterea differt a colapho, qui fit digitis in pugnum compressis (It. schiaffo, guanciatia; Fr. tape sur la joue, soufflet; Hisp. tapaboca, soplamoro; Germ. der Backenstreich, die Ohrfeige; Angl. a slap or blow on the cheek with the open hand). — a) Generation. Phædr. 5. 3. Ducere gravem alapam alicui. Sædon. 3. Ep. 13. alaparum procellas lepide memorat in parassiti descriptione. — b) Speciatim. In more positum fuit, ut sceleris homines, risus movendi causa, alapis se mutuo caderent, capita rasa præbentes et buccas inflantes, quo sonantiores essent ictus magisque ridiculi. Hunc morem notat Juvenal. 8. 192. ridere potest qui Marmecorum alapas. Martialis 5. 64. O quam dignus eras alapis, Mariane, Latinis etc. P. et SALAPITTA. — c) Item speciatim. Inter alios ritus qui servabantur a dominis servum manu inflentibus, unus erat, ut levem et alapam infligerent. Hinc Phædr. 2. 5. extr. Multo majoris alape mecum veneunt. h. e. multo carius libertas a me venditur. Petron. fragm. Tragur. 38. Durm. Est tamen sub alapa. h. e. libertatem quidem consecutus est Latinam, non tamen illam vero Romanam, quam ex viudicta servi consequerentur.

ALAPATOR καυπηγός. Gloss. Lat. Gr.

ALAPISTA, æ, m. 1. pro salapitta a nonnullis male leg. apud Arnob. 7. 33.

ALAPO, as a. f. 1. et

ALAPOR, æris, dep. 1. alapas incutio. Gloss. Cyrit. Alapa ἐπαίξω. Et Gloss. Gr. Lat. Παίξω expulso, alapo. Lactant. Placid. apud Macrobin. in Class. Auct. T. 3. p. 429. Alapari est alapas minori, id est fœdam et superbam cædem, ut pro jactantia.

Gloss. Lat. Gr. Alapatur ἀπαλάσσει. Eadem occurrunt in Gloss. Gr. Lat.

ALARIUS, e, el scæpius

ALARIUS, a, um, adject. pertinens ad alas militares, de quibus in ALA diximus. Itaque alarii vel alares equites, alariæ vel alares cohortes (quibus legionariæ opponuntur) sunt idem ac alæ militum; quæ in Romano exercitu scilicet, aut auxilioribus constabant. — a) Addito substantivo. Cæs. 1. B. C. 73. Cohortes alariæ et legionariæ. Adde 2. ibid. 18. Liv. 10. 40. Cum cohortibus alaribus. Id. 40. 40. Alarii equites. Adde Tac. 3. Ann. 39. — b) Absolute. Cic. 2. Fam. 17. Alarii Trauspadani. Adde Cæs. 1. B. G. 51. Tac. 15. Ann. 10. Alares Pannonii robur equitatus. Cod. Theod. 7. 20. 4. § 3. Alares et cohortales. — c) Occurrit et de alariorum militum exercitatione. Inscript. apud L. Renier. 5. Ep. cog. VI. COMMAGENURUM (h. e. Equilibus cohortis sextæ etc.). DIFFICILE EST COHORTALES EQUITES ETIAM PER SE PLACERE DIFFICILIS POSTALAREM EXERCITATIONEM NON DISPLICERE. NB. Absolute alaria sunt τραπεζαία, sive alæ vestis crocotæ, quas mulieres inter saltandum adducunt, ne pedes earum impediuntur. Auct. Catalect. Virgil. 5. 21. Nec dein movere lumbos in crocotula Prensus videbo olivibus. Ita legit Scaliger approbante Heynio pro altaribus.

ALATERNUS, i, f. 2. Quantitas bujus vocis incerta est: FORCELLINUS duas priores syllabas corrigit, Klotz vero protrahit. Arbuscula, sen Irutx folia habens inter hilem et olivam, ut ait Plin. 16. Hist. nat. 26. 45. (108). nullum neque fructum, neque semen ferens; ideoque inter infelices arbores enumerata a Tarquinio Prisco apud Macrobin. 2. Saturn. 16. Pastum e foliis ac teneris ramorum vacuinitibus gratissimum præbet capris, teste Colum. 7. R. R. 6. 1. Cl. vero Fée (Op. cit. vol. 1. p. 361.) alaternum oligras ferre bacras purgando corpori utiles affirmat, atque hanc exhibet synonymiam. Φολιχὴ Theophr. Hist. plant. 1. 5. 3. 6. et 5. 7. Ἐλατρινός Cretenis, Alaternus Plin., Colum. et Macrobin. h. l. cit., spina ceruina quorundam, est Rhamnus Alaternus L. Spectant. 297., Phyllea elatior C. Bauh. Pinax 476.

ALATOR, æris, m. 3. Servius ad illud Virg. 4. Æn. 121. Dum trepidant alæ saltusque indagine cingunt, alatores esse ait, qui in venando dextrâ et sinistra feras compellunt clamoribus in plagas incurrere, et alio divertere tentantes prohibent, quibusdam quasi alis saltus cingendo. Isid. 10. Orig. 282. Quatuor sunt venatorum officia: vestigatores, indagatores, alatores et pressores.

ALATUS, a, um, adject. alas habens (It. alato; Fr. ailé; Hisp. alado; Germ. geflügelt; Angl. winged). Virg. 4. Æn. 259. Ut primum alatis tetigit magalia plantis. Ovid. 5. Fast. 666. pes alatus. de Mercurio uterque poeta loquitur, qui fingitur habere in pedibus alas, h. e. talarias. Ovid. 3. Fast. 415. Sextus ubi Oceano elivoseum scandit Olympum Phæbus, et alatis æthera corpit equis. Forcellinus h. l. translate accipit pro veloci, sed fortassa minus recte.

ALAUDA, æ, f. 1. avis parva, aptem in capite gerens ex pennis erectis: ex quo et galerita et cassita appellata est, quia galeri similem habe. verticem capitis, postea Gallo vocabulo alauda, ut scribit Plin. 11. Hist. nat. 37. 44. (121). (It. alledola; Fr. alouette; Hisp. alondra; Germ. die Haubenlerche; Angl. a lark). — Hæc avis etiam legionum nomen dedit, quam conscripserat Cæsar privato sumpto ex Transalpinis milite, ut est apud Plin. l. c. et Sueton. Cæs. 24., quia ejus milites alaudarum more, omnes in galeis cristas, seu apices insigniores majoresque gestare consueverant, ut ex Diod. Sic. 5. 30. ostendit B. Borghesi Dec. m. 17. oss. 9. p. 65.: de legione autem Alauda multa habet R. Garuci in Mon. Barb. p. 20. et seq. Cic. 16. Att. 8. 2. Antonium cum legione Alaudarum ad urbem pergere. Id. 13. Phil. 2. 3. Huc accedunt Alaudæ ceterique veterani. Adde eumd. 1. Phil. 8. 20. et 5. ibid. 5. 12. et Pollionem apud Cic. 10. Fam. 33. V. et ONOM.

ALAUSA, æ, f. 1. villis quidam piscis in Mosella fluvio maxime proveniens. Auson. Mosell. 127. Stridentesque foris, obsonia plebis, alausa. Alii leg. alusas. Videtur autem esse is, qui It. laccia aut cheppia appellatur, Fr. alose, a Rheni accolis elser et elson, Germ. die Else, Hisp. sabato, Angl. the chad aut shad. Cf. Bayleto videbatur idem esse quod cheppa, q. v. V.

ALIA, æ, f. 1. margarita, ita dicta a colore. — m.

prid. Elagab. 21. Fabam cum electris et oryzam cum albis exhibens: albas prætere in vicem piperis etc. *Salmas. ad h. 1.* offert alia exempla in hanc rem ex *Venant. Etiam Suidas* ἄλβα, inquit, οὐράρα. *Cassiod. 9. Variar. 6.* Assurgat Indici maris de albarum candore fama locupletior. *V. MONOLINUM.* — *NB.* De Alba nom. pr. *V. ONOM.*

ALBAMEN, inls. *V. ALBUMEN.*

ALBAMENTUM, i, n. 2. album, pars alba alicujus rei; sed tamen de ovis tantum occurrit. *Apic. 5. 3.* Albamentum ovi. *Id. 6. 9.* Cum albamentis ovorum tritis. Adde *Pelagon. 30. 1.* Nisi ubique legendum sit alvumentum, quod *V.*

ALBĀRIS, e, adject. (albus) qui ad parietes dealbandos pertinet. In *fragm. Inscript. apud Orell. 4239.* Opus albare.

ALBĀRIUS, a, um, adject. (albus) qui ad parietes dealbandos pertinet. Hinc *albarium opus* est materia alba, plerumque ex calce diluta, quæ tectorio illinitur ad parietes dealbandos ornandosque. (It. *bianco, stucco*; Fr. *crépissure, stuc*; Hisp. *enyesadura, estuco*; Germ. *Weisstuck, Stuckatur*; Angl. *withewash, stucco*). *Plin. 36. Hist. nat. 23. 55. (177).* Contra in albario opere, ut macerata calx ceu glutinum hæreat. *Vitruv. 7. 2. 1.* totam albarii operis conficiendum rationem docet: cf. et *eumd. 5. 2. 2.* — *Albarius tector* apud *Tertull. Idolol. 8.* est qui albarium opus parietibus inducit. — Hinc

Albarium, ii, n. 2. substantivorum more idem est ac *albarium opus*. *Plin. 35. Hist. nat. 16. 56. (194).* Tectoriorum albaria interpolare. *Id. 38. ibid. 24. 59. (183).* Usus gypsi in albariis. — Et

Albarius, ii, m. 2. qui albarium parietibus inducit (It. *imbriatore, stuccatore*; Fr. *crépisseur, stuccateur*; Hisp. *oficial que trabaja de enyesadura, de estuco*; Germ. *der Stuckaturarbeiter*; Angl. *a plasterer*). *Cod. Theod. 13. 4. 2.* Architecti, laquearii, albarii, tignarii etc. *Inscript. apud Gruter. 642. 11.* quæ est apud *Orell. 4442. C.* ATEIO PHILADELPHO ALBARIO.

ALBĀTOR, ōris, m. 3. (albo) qui alborum parietibus inducit. Occurrit in *titula Inscript. apud Henzen. 6971*, nisi forte legendum sit *dealbator*, hæc enim sunt verba postrema: s . . . vsr. (h. e. scripsit, aut potius juxta *Mommsen.* scribi jussit) . . . ossivs. DE ALBATOR. ONESIMO.

ALBĀTUS, a, um, particip. verbi *albo*, seu potius, ut *atratus* ab *ater*, ita *albat* ab *albus*. Est vestibus albis lictiæ causa ornatus, cui contrarium est *atratus*. *Cic. Vatin. 13. 34.* Cum ipse epuli dominus, Q. Anius, albatu esset, tu in templum Castoris te cum C. Fidulo atrato - intulisti. *Horat. 2. Sat. 2. 60.* dies festos albatum celebrare. *Pers. 2. 41.* Jovem albatum rogare. *Sueton. Dom. 12.* Albati ministri. *Inscript. apud Gruter. 337.* DIOCLES AGITATOR VICIT FRASINIS CXXV. VENETIS CXX. ALBATUS LXXXI. *Albata* nempe dicta est una ex factionibus ludorum Circensium, quæ scilicet albis vestibibus utebatur. *Apud Plin. 8. Hist. nat. 42. 65. (160).* Excusso e carceribus auliga Albato Corace occupare prima. *Sillig.* alique ita nunc recte leg.; *Forcellinus* vero leg. albato Corace; alii albatu equi palmam occupare.

ALBEDO, inls, f. 3. (albus) candor, albedo (It. *bianchezza*; Fr. *blancheur*; Hisp. *blancura*; Germ. *die Weisse*; Angl. *whiteness*). *Sen. Sulpic. 1. Hist. sacr. 16.* Quarum species in modum corlandri seminis, glaciali albedine erat. *Cassiod. 12. Ep. 4. ad fin.* Albedo ibi decora est et serena puritas. *Apud Apul. 4. p. 103.* alii leg. *albedo*, alii *dulcedo*, alii *mucedo*.

ALBEGMINA. *V. ABLEGINA.*

ALBELIO, ōnis, m. 3. et ex eo deminut.

ALBELIUNCULUS, li, m. 2. tegmen capitis significant. legique dicuntur apud *ret. Juvenal. Scholiast. ad Sat. 8. et 9.*; sed nihil certi neque ab auctore, neque a lectione, quæ alii alia est, pro harum verum usu afferri potest.

ALBENS, entis. *V. voc. seq.*

ALBEO, es, ere, n. 2. Part. *Albens* sæpius occurrit. — Præteriti *albei*, quod a nonnullis offertur, exempla nondum vidimus. — Alb eo idem quod albus sum. *Virg. 12. Æn. 36.* campique ingentes ossibus albeant. *V. ALBICO.* *Ovid. Heroid. 13. 161.* Quod (caput) videam canis albere capillis. *Sil. It. 4. 251.* rictusque furentis Albet. — *Ovid. 4. Pont. 12. 30.* et *2. Art. An. 666.* Albentes comæ. *Id. 4. Pont. 3. 152. rosæ. Id. 11. Met. 176. villi. Id. 5. ibid. 110.* et *15. 676.* villa. *Id. Heroid. 14. 14.* oliva. *Id. 15.*

Met. 519. et Tac. 6. Ann. 37. spumæ. *Plin. Paneg. 22. equi. Tac. 1. Ann. 61. ossa. Id. 15. ibid. 64.* Membra in pallore albenia. *Sil. It. 5. 283.* albens æthra. Sæpe dixerunt historici, ut *Sisenna* apud *Quintil. 8. 3. 35.*, *Cæs. 1. B. C. 68.* et *Auct. B. Afr. 11. 80.* Albente cælo. h. e. primo mane, antequam aurora incipiat. Cf. voces seq.

ALBESCENS, entis. *V. voc. seq.*

ALBESCO, is, ere, n. 3. Inchoat. Part. *Albescens.* Est albere incipio (It. *biancheggiare*; Fr. *blanchir*; Hisp. *blanquear*; Germ. *weiss werden*; Angl. *to be white*). *Lucret. 2. 773.* Quod si cæruleis constarent æquora ponti Seminibus multo possent albescere pacto. *Cic. 4. Acad. (2. pr.) 33. 105.* Quodque (mare) nunc, quæ a sole collucet, albescit et vibrat. *Virg. 7. Æn. 528.* Fluctus ubi primo caput albescere vento. *Id. 1. G. 367.* videbis Flammaram longos a tergo albescere tractus. h. e. lucere. *Ovid. 5. Fast. 357.* An quia maturis albescit messis aristas. *Plin. 10. Hist. nat. 3. 4. (13).* (Aquilæ) albescent inedia pennæ. *Horat. 3. Od. 14. 25.* Albescens capillus. *Plin. 11. Hist. nat. 37. 86. (214).* medulla. *Id. 18. ibid. 35. 50. (352).* stellæ. *Sil. It. 8. 453.* undæ. *Virg. 4. Æn. 586.* ut primum albescere luceo. *Vidit. h. e. primo mane.* Hinc *Paul. Dig. 28. 2. 25. § 1.* Albescente cælo.

ALBĪCANS, antis. *V. ALBICO.*

ALBICANTER, adverb. albicando. Occurrit tantum *Comp. apud Solin. 30. sub fin.* Hyacinthus lapis pretiosus, vitis non parce obnoxius: nam plerumque aut violaceo diluitur, aut nubilo obducitur, aut albicantius in aquaticum eliquescit.

ALBICASCIO, is, ere, n. 3. albescere incipio. *Cn. Matius apud Gell. 15. 25.* Jam jam albescit Phæbus, et recentatur Commune lumen hominibus voluptasque. Alii leg. *albicassit*, quod esset futurum conjunctivi antiquæ dictum pro *albicaverit*; quemadmodum *levasso* pro *levavero* dixere. Verum hoc pacto non satis constructio constaret propter sequens recentatur.

ALBICĒRĀTUS, a, um. *V. voc. seq.*

ALBICĒRIS, e, et

ALBICĒRUS, a, um, aut etiam albiceratus, a, um, adject. Vocabula sunt ex *albā cerā* composita, et idem sunt ac præditus colore albo ceræ simil. (*V. in fin.*) *Cato 6. R. R. 1.* Oliva albiceris. Adde *Varron. 1. R. R. 24. 1. Plin. 15. Hist. nat. 5. 6. (20).* Oliva albiceris. *Apud Macrob. 2. Saturn. 6.* dicitur olea albigerus, quod fortasse mendum est pro albiceris. *Plin. 15. Hist. nat. 18. 19. (70).* Ficus albicerata. De qua *Colum. 10. R. R. 417.* Albaque, quæ servat flavæ cognomina ceræ.

ALBĪCO, as, are, 1. (albus). Part. *Albicans B.* — Occurrit

A) Passiva voce et significatione neutra, et est albus fio. *Varron. apud Non. p. 75. 22. Merc.* Ubi rivus præcipitatur in nemore, deorsum rapitur atque offensus aliquo a scopulo lapidoso albitur.

B) Activa voce et significatione neutra, et est albus sum, aliquantum albus sum. *Horat. 1. Od. 4. 4.* Nec prata canis albicant pruinis. *Capell. 5. p. 186.* Ut dicimus flores rura, et campique ingentes ossibus albeant, quod satis crispa inflexione floratus albicant dicit. *Plin. 27. Hist. nat. 5. 23. (40).* Mutat colorem, sed ex nigro albicare incipit (crista). *Id. ibid. 13. 113. (139).* Thlaspi flos albeat. *Id. 37. ibid. 10. 62. (172).* Leucoclyros sicut crystallus albeat. *Catull. 63. S7.* albicantis loca littoris adiit. *Colum. 8. R. R. 2. 9.* Palææ ex rubilo albicantes. *Plin. 25. Hist. nat. 8. 50. (89).* Albicans celos. *Id. 10. ibid. 3. 3. 6.* cauda. *Scribon. Compos. 184.* commissure dentium. *Inscript. apud Orell. 824. dens.*

ALBICOLOR, ōris, adject. qui est albi coloris. *Coripp. 1. 429.* Albicolor campus.

ALBICOMUS, a, um, adject. comas albas habens. *Venant. 4. de vita S. Martini 2.* Floribus albicomis dua lilia pollice carpo.

ALBIDŪLUS, a, um, adject. deminutivum ab albidus. *Pallad. 3. R. R. 25. 12.* Liqueorem demittunt saporis jucundi, sed coloris albiduli.

ALBIDUS, a, um, adject. *Comp. Albidior; Superl. Albidissimus.* — Est aliquantum albus (It. *alquanto bianco, bianchiccio, albiccio*; Fr. *blanchâtre*; Hisp. *blanco pallido*; Germ. *weisslich, in's Weisse spielend*; Angl. *withish, somewhat white, a little with*). *Ovid. 3. Met. 73. de itacone vulnerato.* plebis tuncuerunt guttura venis. Spumaque pestiferos cir-

cumfluit albida rictus. *Colum. 2. R. R. 9. 13.* Granum quod extrinsecus albidum, intus etiam conspicitur candidum. *Cels. 5. 26. 29.* Albidum ulcus. *Cæc. Aurel. 2. Acut. 10.* Albidus vultus. h. e. pallidus. *Id. 2. Acut. 14.* Urinæ albida egestio. *Id. 3. Tard. 5.* Albidæ partes oculorum. *Cels. 5. 28. 4.* Pus crassius et albidius. *Id. 5. 26. 20.* Pus crassissimum albidissimumque. *Plin. 8. Ep. 20.* Color cæruleo albidior.

ALBĪNEUS, a, um, adject. idem ferme quod albidus. *Pallad. 4. R. R. 13. 4.* de color. *equorum.* Colores hi præcipui, badius, aureus, albineus, russeus, etc. *Et mox.* Sequentis meriti varius cum pulcritudine, nigro, vel albino, vel badio mixtus.

ALBĪNUS, i, m. 2. idem qui albarius, h. e. qui parietis albario opere expolit. *Imp. Constantin. Cod. 10. 64. 1.* Musivarii, deauratores, albini, quos Græci *κωκκῆται* appellant. *Gloss. Cyrill.* Albinus *κωκκῆται*. *Gloss. Philox. Κωνάρης* dealbator, albinus, tector. — *NB.* Est etiam nom. pr., de quo *V. ONOM.*

ALBĪPLŪMIS, e, adject. qui albas plumas habet. *Auct. epigr. in Anthol. Lat. T. 1. p. 690. Burm.* Absit, ut albidum valeat calcare columbam Inter tot uiceas rustica milvus aves. *Hic licenter pænultima vitio sæculi sequioris corripitur.*

ALBĪTES, ei, f. 5. idem quod albitudo. *Apul. Herb. 20.* Nasturcii semen tritum albitum furfuris de capite ejicit. *Alii leg.* albitionem, quasi ab albitio, onis, f. 3.

ALBITIS, is. Inter suffimenta numeratur a *Veget. 6. Feter. 12. 3. Schneider.*; sed est vitiosum vocabulum.

ALBITŪDO, inis, f. 3. abstracta qualitas, qua color albus significatur (It. *bianchezza*; Fr. *blancheur*; Hisp. *blancura*; Germ. *die Weisse*; Angl. *whiteness*). *Plaut. Trin. 4. 2. 32.* Ad istanc capitis albitudinem. h. e. canos capillos.

ALBO, as, are, a. 1. album facio. *Priscian. Perieg. 431.* Hoc fuscant niveas (lanas), hoc albat gurgite nigras. *Eutyches p. 2188. Futsch.* ejusdem potestatis perperam facit *albo*, as et *albeo*, es.

ALBOGĀLERUS, i, m. 2. *Paul. Diac. p. 10. 12. Müll.* Albogalerus a galea nominatus. Est enim pileum capitis, quo Diales flamines, id est sacerdotes Jovis, utbantur. Fiebat enim ex hostia alba Jovi cæsa, cui affigebatur apex virgula oleagina. *Varron. apud Gell. 10. 15.* non *albogalerum*, sed *album galerum* vocat. *V.* plura in *GALERUS*.

ALBOGILVUS, a, um, adject. Albogilvus color dicitur qui mixtus est ex albo et gilvo. Utitur hac voce *Servius* ad *Virg. 3. G. 82.*

ALBOR, ōris, m. 3. generatim est idem quod albitudo, quæ significatione usus est *Nonius p. 73. 2. Merc. et Cassiod. 11. Variar. 14.* Lacus concharum formas decenter imitatus, spumei littoris albore depingitur. — Sed de ovi albimine plerumque usurpatur. *Pallad. 11. R. R. 14. 9.* Si quis ovorum trium lagænæ infundat alborem. *Scribon. Compos. 24.* Diluitur fere ovi albore. Adde *Apic. 1. 6. Cæc. Aurel. 2. Acut. 37.* Plurimi medici — mannæ turis ovi alboribus conferentes — corpora perunxerunt. *Theod. Priscian. 1. 10.* Albor oculorum. — *NB.* Quidam *Lexicographi* afferunt etiam locum *Varronis*, quem nos nusquam invenimus.

ALBŪCCUS, i, m. 2. est idem quod asphodelus, teste *Apul. Herb. 32.* A Græcis dicitur asphodelus, Latinis bastula regia, aliquibus albus. Adde *Plin. 21. Hist. nat. 17. 68. (109).* et *Isid. 17. Orig. 9. 84. V. ASPHODELUS*.

ALBŪLLIS, e, adject. h. e. vitis (juxta *Forcellinum* *Albuellis*, is, f. 3.). Genus vitis, quæ, ut ait *Cels.* apud *Colum. 3. R. R. 2. 24.* utilior est in colle, quam in campo; in arbore, quam in jugo; in summa arbore, quam in ima, ferax et materiæ frequentis et uvæ. Adde *Plin. 14. Hist. nat. 2. 4. (31).* Cl. *Poinsinet* vocem *albuellis* a Celtica *alb* vel *alp*, h. e. montanus, deducit; at el. *Fée* (*Op. cit. vol. 1. p. 157.* ad *Plin. l. c.*) rectius ab *albus* derivat; quoniam vero nomine hæc vitis apud nos appellatur, definire nequit.

ALBŪGINŌSUS, a, um, adject. (albugo) est variis lectio pro icterico, quam protulit *Schneider.* in *Veget. 5. 55. (3. 56).*

ALBŪGO, inis, f. 3. (album et ago) proprie est quid albi illatum est: specialim autem ¶ 1. Est macula alba in cornea oculorum tunica ex abscessu coacti humoris coalescens et visum lædens. *Plin. 32. Hist. nat. 7. 24. (70).* Rana oculi albuginem sanant. *Id. 24. ibid. 5. 41. (49).* Oculorum albugines cedri suc-

co inungere. *Id.* 29. *ibid.* 6. 38. (117). Pupillarum albugines. *V. ARGEMA.* Adde 28. 6. 18. (65). *Id.* 25. *ibid.* 12. 91. (142). Albugines jumentorum. ¶ 2. Est etiam genus furfuris seu porriginis inter capillos exorients colore albo. *Plin.* 26. *Hist. nat.* 15. 90. (160). Callithrix albugines in capite tollit.

ALBULES, a, um, adject. deminut. ab *albus*, idem ferme quod albidus. Ponitur — a) De colore. *Catull.* 29. 9. Albulus columbus. — b) De aquis. *Martial.* 12. 99. 3. cui rector aquarum Albula naverum per freta pandit iter. h. e. per marinas undas, quæ spumas agendo albescent. — Hinc *albulæ aquæ*, aut *albulæ arum*, aut etiam *albulæ æ*, sunt aquæ sulphureæ admodum salutares, egelidæ, hoc est tepidæ in Tiburtino agro juxta Romam, teste *Plin.* 31. *Hist. nat.* 2. 6. (10.), ita dictæ, quia albedo sunt colore, nunc *bagni di Tivoli*, τὰ λευκὰ ὕδατα vocat *Strabo*. *Plin.* loc. cit. Juxta Romam albulæ aquæ vulneribus medentur. *Sueton.* Aug. 82. Quoties nervorum causa marinis albulisque utendum esset. Adde *Ner.* 31. *Cæsar.* *Aurel.* 2. *Tard.* 1. Etenim albæ, sive albulæ, quæ sunt appellatæ, quod sint frigida virtutis, solutione laborantibus, vel fluore quorumlibet officiorum naturalium, a veteribus sunt approbatæ. Adde *Inscript.* apud *Orell.* 1641., 1642., 1897., 1904. — Sing. num. *Martial.* 1. 13. Canaque sulphureis albulæ fumat aquis.

ALBUM, i, n. 2. *V. ALBUS* in fin.

ALBUMEN, inis, n. 2. quod est in ovo album. *Plin.* 28. *Hist. nat.* 6. 18. (66). Illinit sole usta cum ovi albumine.

ALBUMENTUM, i, n. 2. idem quod albumen. *Feget.* 3. 57. 1. *Schneider.* (2. 57). Intingere in ovi crudi albumento. *V. ALBAMENTUM.*

ALBURNUM, i, n. 2. pars tenerior in ligno multarum arborum, statim post corticem, quæ velut adeps earum est: nostrates *sottoscorza*, Latini et *adipem* et *subcorticem* dicunt. *Plin.* 16. *Hist. Nat.* 38. 72. (182). Proximi (corticis) plerisque adipem: il vocantur a colore albumum; mollis ac pessima pars ligni, etiam in robore facile putrescens, terebini obnoxia: quare semper amputabitur. Subest huic caro etc. *V. ADEPS.*

ALBURNUS, i, m. 2. vllis pisciculus in Mosella fluvio. *Auson.* *Mosell.* 126. et alburnos, prædam puerilibus bamis.

ALBUS, a, um, adject. Gradus *Albior* et *Albissimus* memorantur quidem a *Varr.* 8. *L. L.* 75. et 52. *Müll.*; sed non sunt in usu: nam quod *albissimus* apud *Cels.* 6. 26. 20. quidam legunt, optimæ quæque Editt. habent *albidissimus*. Occurrit tamen apud *Cassiod.* 9. *Variar.* 3. Cum flamma auro tribuat splendidi ruborem, argento confert albissimam lucem. *Paul. Diac.* p. 4. 5. *Müll.* putat *album* derivatum esse a Græco λευκός, quod albæ vitiliginis speciem significat, nempe ut ex *αλβω* derivatum fuisse ambo constat. — *Albus* est nomen coloris notissimi, qui constat ex omnibus coloribus simul collectis: quod a *candido* ita differt, ut *album* pallori conjunctum sit, quale est plumbum, *candidum* vero splendidi, quale est in nive, ut docet *Servius* ad *Virg.* 3. *G.* 82. hisce verbis: Aliud est candidum, id est, quadam nitenti luce perfusum esse, aliud album, quod pallori constat esse vicinum. Hinc *Virg.* 7. *Ecl.* 38. Candidior eyenis, hederâ formosior albâ. h. e. pallida. Hinc albo opponitur atrum, *candido* nigrum. *V. infra* 1. 1. a. (It. bianco; Fr. blanc; Hisp. blanco; Germ. weiss; Angl. white).

1.) Proprie. ¶ 1. Generatim ponitur de colore, qui clarus appareat. — a) Album opponitur atro. *Plaut. Men.* 5. 17. Album, an atrum vinum potas? *Cic.* 5. *Tusc.* 39. 114. Democritus luminibus amissis alba scilicet discernere et atra non poterat. — Hinc *albus*, an ater sis, nescio: proverbium de eo, quem omnino, quis sit, ignoramus; et contemptum significat. *Catull.* 93. (al. 92). Nil nimium studeo, Cæsar, tibi velte placere, Nec scire, utrum sis albus, an ater homo. Cf. *Quintil.* 11. 1. 38. *Cic.* 2. *Phil.* 16. 41. Et quidem vide, quam te amarit is, qui albus æterne fueris ignorans, fratris filium præterit. Cf. *Phædr.* 3. 15. 10. et *Apul.* de mag. 16. — b) Album interdum opponitur et nigro. *Lucret.* 2. 817. Et quoniam plagæ quoddam genus excipit in se Pupula, cum sentire colorem dicitur album, Atque aliud porro, nigrum cum et cetera sentit. *Cic.* 2. *Divinat.* 3. 9. Ille divinus, si oculis ceptus sit, possit, quæ alba sint, quæ nigra dicere. — c) Absolute. *Cic.* 2. *Legg.* 18. 45.

Color albus præcipue decorus deo est, cum in ceteris, tum maxime in textili. *Ovid.* 4. *Fast.* 619. Alba decent Cererem: vestes Cercæ albas Sumite. *Curt.* 3. 11. Albæ vestes. *Albas* absolute pro albis vestibus leg. in *Inscript.* apud *Fabrett.* p. 577. n. LXX. ALBAS SVAS OCTABAS PASCAE AD SEPTILIVM DEPOSITIT DIE IIII. KAL. MAI. h. e. albas vestes suas, ut neophytus, deposuit die octava Pascatis, ut moris erat, qui tamen eodem die mortuus est. *Virg.* 3. *G.* 81., *Sueton.* *Ner.* 25. et *Dom.* 2. equi. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 30. 31. (110). Albi dentes. non tamen candidi, h. e. albi lucentesque, ut apud *Virg.* 11. *Æn.* 681. Cf. *Quintil.* 8. 2. 10. et 6. 40. — Hinc *albis* dentibus deridere est affectato risu subsannare, et ita ducto ore, ut dentes denudentur. *Plaut.* *Epid.* 3. 3. 48. Itaque me albis dentibus meus derideret filius meritissimo. Cf. *eumd.* *Capt.* 3. 1. 26. Saltem si non ariderent, dentes ut restringerent. — Sæpe et de regionibus ponitur et est nomen proprium, ut apud *Plin.* 16. *Hist. nat.* 33. 60. (142). Montes albi. *Id.* *ibid.* 3. 1. (3). Promontorium album Africæ. *Id.* 5. *ibid.* 19. 17. (75). Promontorium album (in Phœnicia). — Huc referenda sunt et illa. *Alba* avis proverbio dicitur de re inusitata, rara, et admiratione digna, quod paucæ admodum sint aves albo colore. *Cic.* 7. *Fam.* 28. 2. Quasi avem albam, videntur bene sentientem civem videre. Cf. *Juvenal.* 7. 202. corvo rarior albo. Et *gallinæ filius albæ* apud *eumd.* *Juvenal.* 13. 141. est fortissimus, est nobiliss: quia gallinæ albæ sunt admodum raræ (testibus *Sueton.* *Gall.* 1. ubi de gallina alba prodigium narrat, et *Plin.* 15. *Hist. nat.* 30. 40. (136).); et ceteris debiliores ideoque minus fecundæ habebantur, teste *Colum.* 8. *R. R.* 2. 7. — *Alba linea* signata est aliquid facere negligenter et nullo discrimine. Ductum est autem proverbium a linea, seu funiculo fabrorum, quæ si nullo lafcitur colore, nullam relinquit notam, quam sequantur, adeoque temere procedendum illis est in opere perficiendo. Alii sic exponunt, ut ducatur a lineis albis, quas pictores deformaturi tabulam, telæ primo appingunt, adeoque sine ulla cura ducunt, cum varios supra colores postea inducuntur sint. *Zucil.* apud *Non* p. 282. 28. *Merc.* Nam discrimen non facit, signat alba linea. *Turneb.* 1. 29. c. 27. *Adversarior.* legit neque signat alba linea. *Gell.* præfat. § 11. Illi omnes multa et varia lectitantes, in quas res cumque inciderant, alba, ut dicitur, linea, sine cura discriminis, solam copiam sectati convertebant. — *Albo rete aliena bona oppugnare* apud *Plaut.* *Pers.* 1. 2. 22. est fraudibus doctisque dolis invisibili quasi rete, et sub aliqua honesti specie latentibus, aliena bona captare. Alii minus recte leg. *albo ariete*, et respiciunt ad machinam bellicam, qua muri subruunt: alii *albo pariete*, et alludi ad album prætoris, ut dicatur de iis, qui lites consecretant, et falsâ pretendendo jura, aliena bona invadunt. ¶ 2. Speciatim est canus, leucophaeus, b. e. ex candido et nigro mixtus. *Plaut.* *Bacch.* 5. 1. 15. Alba barba. *Tibull.* 1. 9. 45. et *Propert.* 3. 23. 33. capilli. *Pers.* 1. 59. auriculæ (asini). *Quintil.* 6. 3. 57. asinus. *Lucret.* 6. 1077., *Cæs.* 5. *B. G.* 12. et *Plin.* 34. *Hist. nat.* 17. 48. (160). plumbum. h. e. stannum. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 11. 22. (55). *Æs.* h. e. æs quod admixtum habet certam mensuram plumbi argentarii, quocum constatum exhibit colorem. ¶ 3. Item speciatim est pallidus, et de ægrotis aut timentibus præcipue dicitur. *Plaut.* *Capt.* 3. 4. 115. Macilentio ore, naso acuto, corpore albo et oculis nigris. *Horat.* 2. *Od.* 2. 15. Aquosus albo corpore languor. *Pers.* 3. 98. turgidus epulis atque albo ventre. *Horat.* *Epod.* 7. 15. Albus pallor. *Martial.* 3. 58. Albo otio palere. *Pers.* 3. 115. Timor albus. *Martial.* 8. 26. Non tot in Eois timuit Gangæticus arvis Raptor, in Ilyrcano qui fugit albus equo. ¶ 4. Item speciatim pro albo, sive albis vestibus indutus. *Martial.* 1. 56. Vivat et urbanis albus in officiis. Qui locus potest etiam alia ratione explicari, de eo scilicet, qui curis fori et urbanis negotiis anxius et pallidus est: quod magis aridet; quamvis *albus factus* in *Inscript.* *Lanuvina* dicitur, qui albam vestem induit die festo. Cf. *Albas* sup. 1. 1. c. ¶ 5. Denique speciatim de colore candenti, lucenti, sereno. *Ennius* apud *Cic.* 1. *Divinat.* 48. 108. Sol albus. *Id.* apud *Priscian.* 5. p. 658. *Pustch.* *Albus* jubar. *Ovid.* 3. *Trist.* 5. 56. Lucifer albus. *Martial.* 10. 62. Albæ leone flammeo calent lucet. h. e. ait *Forcellinus*, siccæ, feridæ, et veluti candentes. Hinc *Horat.* 1. *Od.* 7. 15. Albus

Notus. h. e. qui nubila fugat et serenitatem adducit. *Id.* 3. *ibid.* 27. 19. Albus Lapir.

II.) Translate. ¶ 1. Albus ponitur pro fausto, læto, auspicio, felici; nam quæ alba sunt, superis diis tribuuntur, atra vero inferis et sunt tristis ominis: nisi forte ex eo ducta sit metaphora, quod albus est etiam serenus, ut in paragr. proxime superiori. *Horat.* 1. *Od.* 12. 27. quorum simul alba nautis Stella refulsit. h. e. Castorum sidus. *Sil.* *It.* 15. 53. Sed current albusque dies horæque serenæ. *Pers.* 1. 110. Per nie equidem sint omnia protinus alba. — Hinc *album calculus* adijcere alicui rei apud *Plin.* 1. *Ep.* 2. est approbare. *V. Calculus.* ¶ 2. *Albæ sententiæ* sunt splendide, apertæ, perspicuæ. *Seneca* 3. *Controu. præf.* Sententiæ, quas optime Pollio Asinius albas vocabat, simplices, apertæ, nihil occultum, nihil insperatum afferentes, sed vocales et splendide.

Album, i, n. 2. (et *Albus*, i, m. tantum in *Novell.* *Majorian.* de curial. 4. 7. 1. § 18.) substantivorum more usurpatur, et est ¶ 1. Generatim *albus* color, pars alba alicujus rei. — a) De colore albo. *Liv.* 4. 25. Ne cui album in vestimentum addere petitionis causâ liceret. *Virg.* 3. *G.* 56. vacca maculis insignis et albo. *Id.* 2. *Ecl.* 41. sparsis etiam nunc pellibus albo. — b) De gypso similive materia, quæ supra parietes inducitur. *Liv.* 40. 51. Columnas poliendas albo locavit. — c) De alba alicujus rei parte. *Cels.* 2. 6. et 7. 7. 6. Album oculi. *Id.* 6. 6. 7. et 4. 15., et *Plin.* 20. *Hist. nat.* 11. 44. (115.), et *Scribon.* *Compos.* 154. Album ovi. *Spartian.* *Æl.* *Per.* 5. Lectum fecerat minuto reticulo undique inclusum, eumque foliis rosæ, quibus deemptum esset album, replebat. h. e. germen aut ovarium, uti ajunt, florum, seu potius interior pars foliorum, quæ alba esse solet. — d) Album apud *Colum.* 6. *R. H.* 17. 7. est idem quod albugo, sive macula alba in cornea oculorum tunica. ¶ 2. Album erat etiam tabula dealbata gypso illito, in qua nonnulla prescribentur et proponebantur in publico, ut ab omnibus legi possent. — a) Generatim. *Liv.* 9. 46. de *Cn. Flavio*. Civile jus evulgavit fastosque circa forum in albo proposuit, ut quando lege agi posset, sciretur. — b) Speciatim de albo, quod Pontifex maximus conficiebat, in quo teste *Cic.* 2. *Orat.* 12. 52., prescribentur res omnes singulorum annorum, illudque proponebat domi potestas ut esset populo cognoscendi: hi nunc *Annales* appellantur. Cf. et *Liv.* 1. 32. — c) Item speciatim de tabula, in qua prescribentur prætorum edicta, actiones, interdicta, actionum formulæ, item litigatorum nomina actionesque, et alia hujusmodi ad forum civilesque contentiones spectantia: si quis vero vel fœdasset, vel vitiasset, vel quocumque modo corrupisset, capitis reus erat, quia prætoris majestas contempta videbatur. *Paul. Sentent.* 1. 1. 14. Qui album reserit, corruperit, sustulerit, mutaverit, quidve aliud propositum edicendi gratia turbaverit, extra ordinem puniatur. Adde *eumd.* 5. 25. 5., *Caj.* 4. 46. et *Dig.* 2. 1. 7. *Vet. Tab.* *En.* apud *Murat.* 582. ante med. OMNIA IN TABULAM IN ALBUM REFERENDA CVRATO. h. e. in tabulam dealbatam, in qua ducitur. *Dig.* 2. 13. 1. § 1. Adversarium ad album producere. *Seneca* *Ep.* 48. Sedere ad album. h. e. circa prætoris formulas et judiciorum occupari. *Quintil.* 12. 2. 11. Alii se ad album ac rubricas transtulerunt, et formularii vel leguleji quidam esse maluerunt. ¶ 3. Album significabat etiam nominum indicem, in quem omnes alicujus classis homines referebantur. Hinc *album senatorum* (quod primus instituit Augustus, teste *Dion.* *Cæs.* 55. 3.) continebat nomina senatorum; judicum iudices; decurionum decuriones; citharædorum citharædos etc. *Tac.* 4. *Ann.* 42. extr. Eradere aliquem albo senatorio. *Seneca* 3. *Benef.* 7. 6. Non potes: ad hæc sumi judex ex turba selectorum, quem census in album et equestris hereditas misit. *Sueton.* *Claud.* 16. et *Dom.* 8. Albo judicum eradere. *Ulpian.* *Dig.* 50. 3. 1. Decuriones in albo ita scriptos esse oportet etc. *Sueton.* *Ner.* 21. Nomen suum in albo profecturum citharædorum adscribere. *Plin.* 6. *Hist. nat.* præfat. (§ 6). per metaphoram. Quid te judicem facis qui, hanc operam cum dicerem, non eras in hoc albo? — *YL.* De Albo cogn. *V. ONOM.*

Homonymi. In quo album differat a *candido* *V.* superius sub init. bujus vocis.

ALCAICUS, a, um, adject. ad Alcæum pertinens, Ἀλκαϊκός. Fuit autem Alcæus poeta lyricus ex Mitylene urbe, quem laudat *Quintil.* 10. 1. 63. *Horatius* quoque 2. *Od.* 13. 26. sonantem aureo plectro dicit.

Itaque ab eo *Alcaicum* hendecasyllabum dictum est, quod is primus invenit, teste *Diomed.* 3. p. 510. *Putsch.*, quæle est illud *Horatii* 1. *Od.* 9. *Vides ut alta stet nive candidum.* Alia ibi hendecasyllaborum genera *Diomedes* enumerat, alia item alii Grammatici, quos consule. *Sidon. carm.* 1. l. 9. ep. 13. Dum metro quatit chorda Glyconio, Nec non Alcaico, vel Pberocratio.

ALCE, is *V. ALCES.*

ALCÆA, æ, f. l. (ἀλκῆα) herba est ex genere malvarum silvestrium, teste *Dioscor.* 3. 164., folia habens verberacæ similia, caules tres aut quatuor, foliorum plenos, florem rosæ, radices albas cura plurimum sex, cubitales, obliquas, in pingui solo nascens. *Plin.* 27. *Hist. nat.* 4. 6. (21). *Sibthorpius* putavit alceam esse *Hibiscum Trionum* (*Fl. gr.* 2. p. 48.); *Anguillara* (*Herb.* 1. f. 197.) esse *Athalam canabinam* L.: cl. vero *Fée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 425.) affirmat alceam *Dioscor.* et *Plin.* 11. cit. esse *Malvam alceam* L. Spec. plant. 971.

ALCÉDO, inis, f. 3. — In multis Edit. legitur *halcedo* cum aspiratione, ex eo quod nonnulli etymologi male putant compositam esse hanc vocem ex ἄλς, ἄλς mare, et κεύειν, quia alcedo in mari nidificat et pullos educit: sed, teste *Varrone* et *Paulo Diac.* (V. infra) alcedo nulli aliud est quam antiqua vox Latina pro Græca ἀλκυών, quæ aspiratione caret. — Alcedo (*Alcedo hispida* L.) est avis maritima, paullo major passeris, plumis purpureis, candidis admixtis, collo gracili et procerio, rostro subviridi, longo et tenui, nidificans in littore maris et in arena pariens. Statim autem ac ova posuit, mare, si ante procellosa fuerit, mitescit et tranquillissime quiescit 14. dies, donec pullos nido eduxerit. Hos 14. dies nautæ præsumptæ serenitatis observant, quibus nullos motus procellosæ tempestatis horrescant. Alcedinis nidos maxime admirabiles describit *Plin.* 10. *Hist. nat.* 32. 47. (89). Hinc poetæ ansam fabulandi arripuerunt, Alcyonem filium Æoli fuisse, qui in gratiam filiae, dum illa in littore ova parit et fetus educat, ventos inclusos servat. *V. ALCYONE* in ONOM. *Varro* 7. L. L. 88. p. 154. *Müll.* Hæc enim avis nunc Græce dicitur ἀλκυών, a nostris alcedo; hæc hieme quod pullos dicitur tranquillo mari facere, eos dies alcyonios appellant. *Paul. Diac.* p. 7. 16. *Müll.* Alcedo dicebatur ab antiquis pro alcyone. *Plaut. Pæn.* 1. 2. 142. Jam hercle tu peristi, nisi illum mihi tani tranquillum facis, quam mare est illam, cum alcedo pullos educit suos. *Fronto de Fer. Als.* 3. An alcedo cum pullis suis tranquillo otio dignior est, quam tu cum tuis liberis? *V. ALCYON* et voc. seq.

ALCÉDONIA, ñrum, neut. plur. (alcedo, cf. Gr. ἀλκυονίδες) dies sunt hiberni fere 14., quibus alcedo ova parit in litore maris et fetus educat, quo tempore summa ventorum est tranquillitas. Hinc translate et joculariter *Plaut. Cas. prol.* 26. Tranquillum est: alcedonila sunt circum forum. *Front. de fer. Als.* 3. Mare ipsum ajunt, ubi alcedonia sint, fieri feriaturum. *V. ALCYONIUS.*

ALCËS vel Alce, is, f. 3. *Salmas. ad Solin.* 20. asserit legi alcis, non alce in recto casu singulari: Est et alcis multis comparanda: adeoque in genitivo dicendum alcis, non alces. *Plin. loc. infra cit.* In accusativo sing. alcem dixit. *Cæs. loco infra cit.* In recto plur. alces. Alce itaque est Græca forma ἀλκη, quæ legitur apud *Pausan.* 5. 12. 1. et 9. 21. 3. — Alce est (*Cervus alces* L.) genus feræ in Hercynia silva, quam describit *Cæs.* 8. *B. G.* 26 capræ similem, tum figura, tum varietate pellis, paullo tamen majorem, mutillis cornibus, et crura sine nodis articulisque habentem, ut si aliquo afflicta casu concidat, erigere se non possit: ideoque acclinem arbori somnum captantem. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 15. 16. (39) describit, jumento similem, ni proceritas auriunt et cervicis distinguat. Quod autem *Cæsar* addit, nullos alcem articulos in cruribus habere, id *Plinius* tribuit *achili.* *Solin.* etiam 20. alcem facit molle similem, adeoque propenso labro superiore, ut, nisi retrocedens, pasci non queat. At hoc idem de achili *Plin.* tradit *V. ACILLIS.* Sed non debet mirum videri, de feris hujusmodi parum cognitis diversa scribi ab auctoribus, cum et de obviis sæpe inter se dissideant. Fr. est etian; *Hispan. danta*; *Germ. Elenthier*; *Angl. an elk.* — *NB.* De Alce nom. pr. *V. ONOM.*

ALCHIRUCIA, a *Martian.* *Dig.* 39. 4. 16. § 7. enumeratur inter varias species pertinentes ad vegetalia, quales sunt cinnamomum, piper, costum, et hujusmo-

di. In editione *Torrentini* appositus est asteriscus, nota dubiæ lectionis. In editioni *Haloandri* pro *alcheliua* est *agalochus*, quod est lignum ex Arabia, et India advectum, maculatum, odoratum, gustu subamarum, ἀγαλλοχον *Dioscor.* 1. 21.

ALCHYMIA, æ, f. 1. ars est transmutandi metalla, et villiora in pretiosiora vertendi; barbara vox a *Firmic.* usurpata 3. *Mathes.* 15., ubi *Voss. in Etymol.* asserit in MSS. legi chimia. Cl. *Furlanetto* putabat scribendum *alchymia*: est enim, ait, vox composita ex articulo Arabico al, Italice il, la, lo, et chymia, Græce χυμια, scilicet ars fundendi et commiscendi metalla aliasque res corporeas; hinc γυμνῆ, h. e. τέχνη, ars ipsa, quæ etiam nunc chimica ab Italis dicitur.

ALCIBION, ii, n. 2. (ἀλκίβιον) herba, cujus radices et folia adversus serpentium morsus remedium præbent, teste *Plin.* 27. *Hist. nat.* 5. 21. (39). Cl. *Fée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 434.) affirmat altribion uuum idemque esse cum anchusa (quam vocem *Vide*); et putat apud *Plin.* 22. *ibid.* 21. 25. (51). pro acerbion, ut in vulg. Editionibus legendum *alcibion*; ubi tamen *Sillig.* legit *archebion*.

ALCMANICUS, a, um, et

ALCMANUS, a, um, adject. Alemanium metrum dictum est ab Alcmane poeta lyrico, qui illud vel invenit, vel sæpe usurpavit. *V. ONOM.* Constat hoc metrum trimetro brachycatalecto, quale est illud; *Spernis decoræ virginis thoros.* Ita *Servius* in *Art. de centum metris* p. 1818. *Putsch.* Et *Asper Virg.* 6. *En.* p. 50. *Mai.* Schema Alcmanicon vocat, ubi proposito singulari, assumitur non suo loco pluralis.

ALCYON, onis, f. 3. (ἀλκυών) idem quod alcedo, quam vocem vide etiam ratione habita orthographiæ. *Pacuvius* apud *Varr.* 7. L. L. 88. p. 154. *Müll.* Alcyonius ritu litlus pervolgans furor. *Propert.* 1. 17. 2. desertas alloquor alcyones. *Virg.* 1. G. 398. pennas in littore pandunt Dilectæ Thetidi alcyones. *Servius* hoc loco notat, hanc vocem, cum avem significat (nam et nomen proprium mulieris esse potest) communis generis esse; nullo tamen id exemplo probat. Adde *Plin.* 10. *Hist. nat.* 32. 47. (89). et *ibid.* 8. 27. (86).

ALCYONEUS vel alcyonius, a, uni, adject. (ἀλκυονεύς) ad alcyonem pertinens. *Alcyoni* apud *Varr.* 7. L. L. 88. p. 154. *Müll.* (*V. ALCEDO*), vel *Alcyonei* apud *Colum.* 11. *R. R.* 2. 21. dies dicuntur, quibus alcyones nidificant et pariunt, quo tempore maxima maris tranquillitas esse solet, præsertim in Siculo et Atlantico. — *Alcyonia* absolute sunt eadem quæ alcedonia. *Hygin.* ed. *Mai.* *Class. Auct.* T. 3. p. 3. f. 9. Istæ autem aves (*alcyones*) nidos faciunt in mari medla hieme; quibus diebus tanta est tranquillitas, ut penitus in mari nihil possit moveri. Inde et dies ipsi alcyonia nominantur. — Hinc

Alcyoneum vel *alcyonium*, ii, n. 2. substantivorum more est medicamentum quoddam optimum ad eluendas e vultu maculas, quod quidam apud *Plin.* 32. *Hist. nat.* 8. 27. (86)., ubi *alcyoneum* legitur, ex alcyonum nido fieri existimant. Unde *Ovid. Medic. fac.* 77. Adice et querulo volucrum medicamina nido: Ore fugant maculas, alcyonea vocant. Alij, et quidem rectius, apud *Plin.* l. c. e sordibus tenuioribus spumæ marinæ crassescens: alii e limo, vel quadam maris lanugine fieri illud putant, miram ad licbenas, lepras lentiginesque tollendas vim habens. Quatuor ejus genera enumerat *Plin.* *ibid.* Meminit et *Cels.* 5. 6. et 5. 18. 26., et inter rodentia seu exulcerantia recenset; quorum cf. *Theod. Priscian.* 1. 2.

ALCYONIDES dies iidem sunt qui alcyonei. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 32. 47. (90). Fetificant bruma, qui dies alcyonides vocantur, placido mari per eos dies et navigabili, Siculo maxime. *Alcyonis*, idis, feim. gen. videtur et *Klotz.*

ALCYONIUS, a, um, *V. ALCYONEUS.*

ALEA, æ, f. 1. *Isid.* 18. *Orig.* 60. scribit dictam esse a quodam milite Græco nomine Alea, qui in bello Trojano eam invenit; qua in re vitæ habet, qui assenitatur. *Voss. in Etymol.* deduci putat ab ἀλῶσαι, quod significat vagari, incertum esse, quia nihil ea est incertius; hoc probandum *Forcellino* videbatur. Ceterum hæc vox ad vocem *aleus* est referenda; *aleus* enim significat vas in quo tesserae lusoriæ agitabantur. — Hinc alea proprie significat ludum tesserarum, sed generatim accipitur pro omni ludo, in quo nihil, aut certe parum ars et ingenium proficit, sed a fortune varietate casusque eventus pendet (It. *giuoco dei dadi*, *giuoco di sorte*; Fr. *jeu de dés*,

jeu de hasard; *Hispan. juego de los dados*, *juego de suerte y ventura*; *Germ. das Würfelspiel*, *das Hazardspiel* und *Glücks spiel*; *Angl. a die*, *dice*, *gambling* or *play of all sorts*).

1.) Proprie. Apud Romanos aleæ ludus legibus generatim interdictus fuit, ut videre est apud *Cic.* 2. *Phil.* 23. 56. (Leges, quæ est de aleæ, condemnatus). *Horat.* 3. *Od.* 24. 58. (Seu malis vetita legibus alea)., et præcipue *Dig.* 11. 5. de aleatoribus, ubi fr. 2. leges Titia, Publicia, Cornelia huc pertinentes memorantur; Saturnalibus tamen permittebatur, ut ex *Martial.* 4. 14. et 5. 84. et *Sueton.* *Aug.* 71. colligitur. Quin iunio Claudius imperator, teste *Sueton.* *Claud.* 33. de aleæ ludo librum conscripsit. *Plaut. Curc.* 2. 3. 76. Provocare aliquem in aleam. *Cic.* 2. *Phil.* 23. 56., *Horat.* l. c. et *Edictum prætor.* in *Dig.* 11. 5. 1. Alea ludere. — *NB.* Aleam ludere fuit dicendi modus vulgaris, qui seiori tantum ævo usu venit. In quodam carmine apud *Sueton.* *Aug.* 70. Aliquando ut vincat, ludit assidue aleam. *Edictum prætor.* in *Dig.* 11. 5. 1. Qui aleæ ludendæ causa vim intulerit. Adde *Sueton.* *Claud.* 33. et *Ner.* 30., *Juvenal.* 8. 10., et *Dig.* 47. 10. 26. — Item in alea ludere aliquid est alea ludere de re aliqua. *Paul.* *Dig.* 11. 5. 4. Repetitio ejus, quod in alea lusum est. — *Sueton.* *Cal.* 41. et *Macrob.* 1. *Saturn.* 7. Lusus aleæ. *Macrob.* 1. *Saturn.* 6. Studium aleæ. *Cic.* 2. *Phil.* 23. 56. et *Dig.* 17. 2. 59. § 1. In alea aliqui perdere. *Tac. Germ.* 24. Exercere aleam. *Sueton.* *Aug.* 70. Indulgere aleæ. *Id.* *Domit.* 21. Oblectare se alea. *Id.* *Cal.* 41. Prosperiore alea uti. *Gell.* 18. 13. Alea festiva et honesta lustrare. *Cic.* 13. *Phil.* 11. 24. In lustris, popinis, alea, vino tenipus ætatis omne consumere. *Id.* 2. *Cat.* 5. 10. In vino et alea comissiones et sortea querere. *Juvenal.* 11. 175. Turpis alea. *Id.* 8. 10. pernox. *Ovid.* 4. *Pont.* 2. 41. fallax. *Horat.* 1. *Ep.* 13. 21. præceptis alea nudat aliquem. h. e. omnibus spoliis bonis; idem quod *Pers.* 5. 57. Alea derouit aliquem. *Quintil.* 6. 3. 72. Ex alea redimere aliquem.

11.) Translate. — *Jacta est alea* proverbio dicitur, cum res fortunæ arbitrio omnino commissa est. Ductum est proverbium a dicto *Jul. Cæsaris*, qui arma laturus contra rempublicam, cum aliquantisper in finibus suæ provinciæ quasi reversurus constitisset, repente denum transiisso flumine Rubicone, *Eatru*, inquit, quo deorum ostenta et inimicorum iniquitas vocat. *Jacta alea* est. Ita *Sueton.* *Cæs.* 33. Cl. *Plutarch.* in *Cæs.* 24. et *Pomp.* 60. Ἀπορίφητος κύβος. *Petron.* *Satyr.* 122. Judice fortuna cadat alea. — Hinc alea sumitur pro fortuna, casu cæco, discrimine, dubitatione, incerto eventu: quo sensu occurrit sæpiissime apud *Livium* ceterosque Scriptores Cicerone posteriores. *Cic.* 2. *Divinat.* 15. 36. Non perspicitis aleam quandam incesse in hostiis deligendis? *Ovid.* 1. *Art. Am.* 376. Talibus admissis alea grandis iust. *Varro* 1. *R. R.* 4. 3. Quare ubi salubritas non est, cultura nun aliud est, quam alea domini vitæ ac rei familiaris. *Id.* *ibid.* 18. 8. Sequentes non aleam, sed rationem aliquam. *Liv.* 1. 23. In dubiam imperii servituti que aleam ire. *Id.* 31. 35. Tamen celerem aleam universi certaminis timere. *Id.* 37. 36. Alea belli. *Id.* 40. 21. Aliquem in aleam aliquid casus committere. *Id.* 42. 50. Dare summam rerum in aleam non necessariam. *Horat.* 2. *Od.* 1. 6. Periculosæ plenum opus aleæ. *Seneca* 3. *Benef.* 11. 2. Adire aleam. *Colum.* 1. *R. R.* præf. 8. Subire aleam viudmatorum. *Lucan.* 6. 7. et 603. Alea fati. *Plin.* *Hist. nat.* præf. 1. M. Tullius extra omnem ingenti aleam positus. h. e. extra omnem dubitationem, quin sit omnibus iugeno preferendus. Hinc emere aleam apud *Ulp.* *Dig.* 18. 1. 8. et *Paul.* *ibid.* 18. 4. 7 est emere rem incertam, ut jactum retis, missiliu et hujusmodi. — *NB.* De Alea nom. pr. *V. ONOM.*

ALĒARIS, e, adject. ad aleam pertinens, ut *tabella alæaris* apud *Cal. Aurel.* 2. *Turd.* 1.

ALĒARIUS, a, um, adject. ad aleam pertinens. Amicitia alæaria dicitur, quæ ludi aleatorii occasione nascitur; proinde non verè, sed falsa amicitia species habenda. *Ammian.* 28. 4. 2. Cum omnes amicitia Romæ tepescent, sola aleatoria sociales sunt et affectu iunio connexæ.

ALĒATOR, oris, m. 3. qui sæpe alea ludit (It. *giuocatore*, *biscazzieri*; Fr. *joueur*; *Hispan. jugador*; *Germ. der Glücksspieler*, *Spieler von Profession*; *Angl. gamester*). *Plaut.* *Rud.* 2. 3. 29. Nec te aleator ullus est sapientior. *Cic.* 2. *Cat.* 10. 23. In his

gregibus omnes aleatores, omnes adulteri, omnes impuri impudique versantur. Adde 2. *Phil.* 27. 67. et 7. *Verr.* 13. 33. *P. Syrus* in *Trochaic.* Aleator quanto in arte est melior, tanto est nequior. Adde *Quintil.* 3. 4. 22. et *Dig.* 41. 5. et 50. 16. 225.

ALEATORIUS, a, um, adjct. ad aleam vel aleatorum pertinentem. *Cic.* 2. *Phil.* 27. 67. Damna aleatoria. *Augustus* apud *Sueton.* 71. Lusinus per omnes dies, forumque aleatorum calferimus. *Gell.* 18. 13. Aleatorio ritu. *Sid.* 2. *Ep.* 9. Aleatoria voces. — Hinc *Aleatorium*, ii, n. 2. substantivorum more est locus ubi alea luditur. *Sidon.* 2. *Ep.* 2. a med. Et *Gloss.* *Lat. Græc.* et *Græc. Lat.* Aleatorium *κρυπτήριον*.

ALEBRIA bene alentia. *Paul. Diac.* p. 25. 5. *Müll.* Vox derivata ab alendo, unde *Gloss. Lat. Græc.* Alerius (lege Alebrius cum *Scal.* et cum *Codice S. Germ. Paris.*) *εὐτροφος* etc. Et *Gloss. Isid.* Alebra bona quibus alimur.

ALEX vel halex sive allex, *Æcis*, n. 3., et alex vel halex sive allex, *Æcis*, comm. gen. 3. Ad descriptionem quod attinet, sunt qui appungunt aspirationem derivantes a Græca voce *ἀλξ*, *ἀλός* sal: sed sæpius sine aspiratione scriptum legitur. Apud *Plautum* et *Horatium* (in quo *Bentleyus* antiquissimis quibusdam Codd. fretus duplici illo usus est) occurrit alex gen. n.; apud *Catonem* vero, *Plinium*, *Martialem* et *Apicium* occurrit alex vel allex gen. comm. — *Priscian.* 6. p. 686. *Putsch.* monet carere plurali numero. — Ceterum alex (It. *salamoja*, *salsume*; Fr. *salmure*; *Hisp.* *salmuera*; *Germ.* *Fischlake*; *Angl.* a sorte of pickle, brine), si *Plinium* audimus 31. *Hist. nat.* 8. 44. (95). primo et proprie significat faciem gari, seu muræ imperfectam, nec colatam: deinde transiit et ipsum in cibos, et notat genus quoddam salsamenti gari et muræ similis, sed tamen distincti ab his. Confectebatur enim ex quibusdam minutis pisciculis, vel ex eorum intestinis salito liquamine aspersis, maceratis et tabefactis. Pervenit deinde, ut addit *Plin.*, etiam ad ostreas, echinos, urticas, cammaros mulloorumque jocinora (hoc *Apicii* inventum fuit) et ad luxuriam transiit. Ex quo intelligimus duplicis generis esse alecem, vilis nempe ac pauperum, et pretiosi ac divitum inensis aptum. *Plaut.* apud *Non.* p. 120. 3. *Merc.* Qui mihi olera cruda ponunt, alex dunt. *Horat.* 2. *Sat.* 4. 73. ego faciem primus et alex, Primus et inventi piper album. *faciem et alex* pro eodem dixit, hoc est alecem ex facie, ut *Virg.* 2. *G.* 102. *pateris libamus et auro: ἐν δὲ δὴ δὴ. V. FÆX.* Adde *eumd.* 2. *ibid.* 8. 9. *Cato R. R.* 58. Ubi oleæ comessæ erunt, alecem et acetum dato. *Plin.* loc. cit. Alece scabies pecoris sanatur, infusa per eutem incisam. *Apic.* 7. 6. Thymum, cepullam, dactylum, alecem colatum, melle et vino temperabis. *Martial.* 3. 77. Capariū et putri cepas alece natantes. Adde 11. 27. 6. — Juxta nonnullos est etiam hoc nomine pisciculus quidam vilis, ita dictus vel quod alece aptissime conditur, vel quod ex eo primum alece fieri coeperit. *Isid.* 12. *Orig.* 6. et *Colum.* ejus verba *V.* in **ALECLLA**. Sed alii rectius putant non piscem aliquem peculiarē hoc nomine significari, sed generatim viles pisciculos, qui alece condiri solent. — De *Plauti* loco *Æten.* 3. 5. 31. **V. ALEX.**

ALECATUS vel halecatus, a, um, adjct. alece conditus. *Apic.* 7. 6. Jus alecatum. Incertum tamen est, an *Apicii* hæc verba sint, quæ tituli instar sub linem ejus capituli leguntur.

ALECTORIUS, a, um, adjct. a Græca voce *ἀλέκτωρ* gallus. Alectorica est gemma crystallina specie, magnitudine fabæ, quæ in ventriculo galli gallinacei inveniri dicitur. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 10. 54. (144). Et apud *Solin.* 1. (al. 4.). Alectorius lapis. *Salmas.* tamen aliter edidit.

ALECTOROLOPHIOS, i, f. 2. herba est tussientibus utilis, foliis galli gallinacei cristæ similis, caulem tuncm seruenque nigum in siliquis habens, sic dicta ab *ἀλέκτωρ* gallus et *λόφος* cristæ. Hinc a Latinis cristæ dicitur, teste *Plin.* 27. *Hist. nat.* 5. 23. (40). Juxta cl. *Fée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 434.) *Alectorolophos* sive cristæ *Plin.* 1. c. est Crista galli altera *London.*, *Rhinanthus Crista galli* L. *Spec. plant.* 540.

ALICULA vel halecula vel allecula, æ, f. 1. deminut. ab *alece*, idemque significans. *Colum.* 6. *R. R.* 8. 2. Proderit allium pinsitum cum oleo per nares infundere. vel sale vel cunela defricare fauces, vel eandem partem allio tunso et alecula linere. *Forcellinus* ait

In hoc *Colum.* loco videri sibi *aleculam* usurpari pro ipso *alece*, quamvis intelligi possit etiam pisciculus *alece* conditus: quæ postrema significatio acceptat *atio Colum.* loco 8. 17. 12. Pisces jacentes, quia dentibus carent, aut lambunt cibos, aut integros hauriunt: itaque præberi convenit tabentes *aleculas*, et salibus exesam chalcidem putremque sardiniam etc. Adde *eumd.* *Colum.* 8. 15. 6.

ALEO, *ōnis*, m. 3. est antiquior et vulgaris forma pro *aleator*. *Nævius* apud *Paul. Diac.* p. 29. 5. *Müll.* Pessimorum pessime, audeat, ganeo, lustro, aleo. *Catull.* 29. 2. Nisi impudicus et vorax et aleo. *Alii* leg. helluo. Et 6. Es impudicus et vorax et aleo. *Scaliger* notat hunc verbum in quibusdam MSS. deesse. *Sall. Cat.* 14. Quicumque impudicus, adulter, ganeo, aleo etc. *Alii* omittunt *to* aleo. *Tertull.* *Fuga in persecut.* 13. Fures balnearum et aleones et lenones. *Aleones* est etiam titulus *comædiæ L. Pomponii* (quo videtur expressisse *Κυβερταξ* Alexidis) apud *Non.* p. 147. 2. *Merc.*, de qua *V. Munk.* de *fab. A. tellan.* *Lips.* 1840. p. 137.

ALES, *itis*, 3. *Aliti* in Ablat. dixit *Seneca Med.* 1014. Ego inter auras aliti curru vehar. Ita enim videtur postulare ratio metri: neque repugnant Grammatici. In Genit. plur. *alitim* facit, ut apud *Cic.* 3. de *republ.* 9. 14. et *Martial.* 13. 61.: apud epicorum vero Poetas addito *u* metri causa facit *alituum*, ut apud *Lucret.* 2. 926., et *Virg.* 8. *Æn.* 27. (*V. infra*); quod deinde in prosa quoque oratione occurrit, ut apud *Ammian.* 19. 2. 12. In modum alituum. — *Ales* cum verbo plur. num. *Ovid.* 5. *Met.* 297. hominemque putat Jove nata locutum: *Ales* erant, numeroque novem sua fata querentes. *At optima Editt. habent:* *Ales* erat, quod præstat, nam *Musa* hominem, non *picam* locutam putaverat. — *Ales* est vox composita ab *ala* et *ire*, quo modo comes a cum et *ire*, *eques* ab *equis* et *ire*, *pedes* a *pes* et *ire*, *miles* a *mille* et *ire*: ac propterea *ales* est qui alis it sive movetur, ut apud *Horat.* 4. *Od.* 1. 10. purpureis *ales* oloribus. *h. e.* *Venus*, quæ *cycnorum* alis acta hac illac discurrit. — Est autem natura sua *A* Substantivum, quamvis *B* Adjective quoque usurpetur, præcipue a Poetis.

A Substant. est gen. masc. et fem. *Ales* est generale nomen corum animalium, quæ alas et pennas habent et ova pariunt: quare minus late patet quam *volucris*, quæ vox dicitur de omni eo, quod volat, sive pennas habeat, sive non. Quare vespertilionem *volucrem* proprie dicemus non *alitem*, quia alas quidem habet, non autem pennas. Hoc tamen discerni a *Forcellino* haud recte statuitur, si ratio babeatur iis quæ superius diximus. — Ceterum

1.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu est augurale verbum, et apud Latinos *Augures alites* dicuntur aves, quæ augurium alis et volatu ferunt; quibus opponuntur *oscines*, quæ augurium ferunt ore et cantu. — a) Peculiariter. *Cic.* 2. *Nat. D.* 64. 160. Quamquam aves quasdam et alites et oscines, ut nostri augures appellant, rerum augurandarum causâ esse natas putamus. *Id.* 1. *Divinat.* 53. 120. Eademque efficit in avibus divina mens, ut lum buc, tum illic volent alites, tum in hac, tum in illa parte se occultent; tum a dextra, tum a sinistra parte canant oscines. *Id.* 6. *Fam.* 6. 7. Non igitur ex alitis involat, nec e cantu sinistro oscinis, ut in nostra disciplina est, — auguror. *Festus* p. 197. 8. *Müll.* Oscines aves App. Claudius esse ait, quæ ore canentes faciunt auspiciū, ut corvos, cornix, noctua, alites, quæ alis ac volatu, ut buteo, sanquatis, aquila, immusilus, vulturius. Picus autem *Martius Feroniusque* et parra et in oscinibus et in alitibus habentur. Cf. *Paul. Diac.* p. 3. 5. *Müll.* et *Plin.* 10. *Hist. nat.* 19. 22. (43). — b) Illic generatim pro bono aut malo omine. *Catull.* 64. 20. Cum bona alite. *Horat.* *Epod.* 16. 23. secunda alite. *Id.* *ibid.* 10. 1. mala alite. *Id.* 4. *Od.* 6. 23. potiore alite. ¶ 2. Latiori sensu *ales* est quodcumque animal alis movetur et volat. — a) In mythis *ales* est decorum proprius eique aves opponuntur fere semper. *Ovid.* 1. *Art.* Am. 655. Junonia *ales*. *h. e.* *pavo*. *Id.* 2. *Fast.* 89. Palladis *ales*. *h. e.* *noctua*. *Virg.* 12. *Æn.* 247. volans rubra fulvus Jovis *ales* in æthra Littorcas agitabat aves. *h. e.* *aquila*. *Id.* 1. *Æn.* 394. Jovis *ales* lapsa plaga æthera. Adde 5. *ibid.* 566. *Ovid.* 3. *Art.* Am. 410. Jovis in multas devolat *ales* aves. *Horat.* 4. *Od.* 5. 1. Qualem ministrum fulminis alitem, Cui rex decorum regnum in aves vagas Permisit. — b) Generatim de avi quacunque. *Lucret.* 6. 617. Sic et

Averna loca alitibus submittere debent Morliferam vim — Quo simul ac primum pennis delat' sit *ales* etc. *Id.* 2. 925. Alituum ora. *Virg.* 8. *Æn.* 27. Alituum percurdumque genus sopor altus habebat. *Livy.* 1. 34. Eam alitem eâ regione cæli et ejus del nuncium venisse. *Ovid.* 5. *Trist.* 1. 11. *Ales* Caystrius. *h. e.* *cycnus*. *Id.* *Heroid.* 15. 154. *Ales* Daulias. *h. e.* *lusciniæ*. *Id.* 1. *Fast.* 455. cristatus. *h. e.* *gallus gallinæccus*. *Propert.* 1. 14. 46. Matutinæ alites. *Ovid.* 2. *Fast.* 767. Prænuncius lucis *ales*. *Horat.* 2. *Od.* 20. 10. *Ales* albus. *h. e.* *cycnus*. *Plin.* 23. *Hist. nat.* 1. 17. (28). Alites villaticæ. *h. e.* *gallinæ*, anseres, palumbi, et aliæ, quæ in villis aluntur. *Id.* 18. *ibid.* 26. 66. (249). *Ales* temporarius. *h. e.* *cuculus*. *Id.* 10. *ibid.* 10. 12. (28). *Ales* famelica. *h. e.* *vultur*. *Martial.* 9. 56. quo plurima mittitur *ales*.

11.) Translate. *Ales* canorus apud *Horat.* 2. *Od.* 20. 15., et absolute *ales* apud *eumd.* 1. *Od.* 6. 2. accipitur pro *cycno*, seu poeta. Scriberis Vario fortis et hostium Victor Mæonii carminis alite. *h. e.* Vario poetæ cyclo, qualis fuit *Homerus*; *ales* vero carminis idem est ac poeta qui canit carmen. Adde *eumd.* 4. *Od.* 2. 25.

B) Adjective, raro admodum occurrit gen. neutr., ul apud *Sil.* It. infra II.

1.) Proprie ponitur pro alato et volanti, et tribuitur iis, quæ alas habent, licet aves non sint. — a) Sæpius de mythis. *Pacuvius* apud *Cic.* 1. *Invent.* 19. 27. Angues ingentes alites juncti jugo. *Cic.* 3. de *republ.* 9. 14. Si quis, illo *Pacuviano* invehens alitum angulum curru, multas et varias gentes et urbes despicere et oculis collustrare posset etc. *Horat.* 4. *Od.* 11. 26. *ales* Pegasus. *Ovid.* 3. *Amor.* 12. 24. Victor Abantlades alite fertur equo. *h. e.* *Pegaso*. *Horat.* 3. *Od.* 12. 4. puer *ales*. *h. e.* *Cupido*. *Ovid.* 2. *Met.* 714. et *Stat.* 4. *Theb.* 605. *ales* deus. *h. e.* *Mercurius* qui alas in pedibus habere fingitur. *Ovid.* 13. *Met.* 710. *ales* Aello. *Catull.* 66. 54. *ales* eques. *h. e.* *Zephyrus*, eo quod venti sub equitis alitate figura representabantur. *V. Visc. Iconogr. Gr. T.* 3. p. 322. et *Monti Cav. d'Arin.* p. 10. *Claudian.* 1. *Cons. Stilich.* 2. 408. *Fama* *ales*. *Seneca Med.* 1024. currus *ales*. *h. e.* ab angulus invehens. — b) Raro admodum generatim de avi quacunque. *Cic.* 2. *Nat.* D. 41. 112. ex *Arato* de sidere: Inde est *ales* avis lato sub tegmine cæli. *Varro* apud *Non.* p. 26. 21. *Merc.* *Ales* gallus. *h. e.* de militari signo apud Persas.

II.) Translate sumitur pro volanti, veloci, agili. *Virg.* 8. *Æn.* 430. tres ignis et alitis Austr. *Ovid.* 10. *Met.* 587. passu volat alite virgo. *Sil.* It. 3. 365. et 9. 622. alite plumbo. *h. e.* glande plumbea, quæ fundâ mittitur. *Prudent.* *Psychom.* 323. *ales* arundo Nervo pulsa fugit. *h. e.* sagitta. *Ammian.* 31. 7. *Ales* velocitatis.

ALESCO, is, ere, n. 3. (alo) idem quod *eresco*; et occurrit cum de plantis, tum de animalibus. *Lucret.* 2. 1128. Donec alecundi summum tetigere cacumen. *Varro* 1. *R. R.* 44. 4. Quæ nata sunt, in fundo alecunt. *Id.* 2. *ibid.* 4. 19. Alecundo roborari.

ALÉTCDO corporis plingendo. *Paul. Diac.* p. 27. 12. *Müll.* Et *Gloss. Cyrril.* Aleclud. *τροπή*. *Gloss. Philox.* *Τρωπή* Alimonium, Escæ, Victum, Cibum, Aleclud.

ALEX et allex, *Æels*. *V. ALEC.*

ALEXIPHARMACON (ἀλεξίφάρμακον) medicamentum contra venena et veneficia, ab ἀλεῖω *aleo* depello, et φάρμακον medicamentum. *Plin.* 21. *Hist. nat.* 20. 84. (146). Nec magis alia herba convenit medicamento, quod alexipharmacum vocant.

ALGA, æ, f. 1. Etymon hujus vocis, juxta *Forcellinum*, est ab ἀλγέω, quod ab inus. ἄλω proprie significat versor huc illuc; hinc *algus* et *algor*, et verbum *algeo* (quod *Vide*), nempe præ frigore tremo. — *Alga* herba est in mari nascent, ejus plura genera referunt herbarii; sed generatim accipitur a Latinis pro omni herba in marinis aquis nascente elsqe innatante, et quæ fluctuum agitatione ad littus ejicitur (It. *aliga*, *alga*; Fr. *algue*; *Hisp.* *alga*; *Germ.* *das Seegras* oder *Meergras*, *Seetang* oder *Meertang*; *Angl.* *sea-weed*, *reits*, a sort of sedge).

1.) Proprie. *Horat.* 3. *Od.* 17. 9. cras foliis nemus Multis et alga littus inutili Demissa tempestas ab Euro Sernet. Adde *Virg.* 7. *Æn.* 590., *Colum.* 8. *R. R.* 7. 6. et 11. *ibid.* 3. 23., et *Auct. B. Afr.* 24. — Est tamen quoddam *algæ* genus, quod Græce φύκος et Latine *fucus* dicitur, lacuæ simile: hic tingendis

purpura lanis adhibebatur. *V. FUCUS*. Ejus quoque plura genera recenset *Plin.* 26. *Hist. nat.* 10. 66. (103). Adde 32. *ibid.* 6. 22. (66), ubi *algam maris* appellat, et adversus serpentes prodese ex *Micandro* tradit.

II.) Translate ponitur pro re vilissima. *Horat.* 2. *Sat.* 5. 8. Et genus et virtus, nisi cum re, vilior alga est. *Virg.* 7. *Ecl.* 42. projecta vilior algā.

ALGENS, entis. *V. ALGEO*.

ALGENSIS, e, adj. qui in alga nascitur vel nutritur. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 37. 61. (134). Purpurarum genera plura, pabulo et solo discretā: lutense putri limo et algense nutritum alga, vilissimum utrumque.

ALGEO, ges, alsi, alsum, gere, n. 2. Part. *Algens* l. *Alsus* *V. ALSIUS*. — Est a Græco ἀλγέω, ut dictum est in ALGA, teste etiam *Paul. Diac.*, qui ait p. 6. 5. *Mull.* Algeo ex Græco ἀλγέω ducitur, id est doleo, ut sit frigus dolor quidam membrorum rigore collectus. — Itaque algeo est patior frigus (It. *patir freddo*; Fr. *avoir froid, geler*; Hisp. *haber frío*; Germ. *Frost empfinden, von Frost leiden, sich erkalten*; Angl. *to starve with cold, to be cold*).

I.) Proprie. — a) De animalibus et plantis. *Ter. Adelph.* 1. 1. 11. Ego, quia non reddi filias, quæ cogito! Ne aut ille alserit, aut aspiens ceciderit. *Nævius* apud *Cic.* 20. *Orat.* 70. 285. Sapiens si algebis, tremes. *Cic.* 2. *Tusc.* 14. 34. Lycurgi leges — erudiunt juvenutem — esuriendo, sitiendo, algendo, æstuando. *Horat. Art. P.* 412. Qui studet optatam cursu contingere metam Multa tulit fecitque puer, sudavit et absit. *V. infra* Homonym. *Ovid.* 2. *Art. Am.* 214. Algentis manus est calefacienda sinu. *Caecilii* apud *Cic.* 8. *Fam.* 18. 2. Nostri (milites) — facile algere et esurire consueverunt. *Plin.* 20. *Hist. nat.* 11. 46. (117). Succus ejus (olusatris) algentes calefacit potus. *Id.* 17. *ibid.* 24. 37. (226). Ægrotant (vites) cum alsero, lesis uredine attonsarum oculis. — b) Latiori sensu de inanimis occurrat fere particip. præ. *Plin.* 14. *Hist. nat.* 2. 4. (27). Vites meliores algentibus locis, quam calidis. *Stat.* 3. *Theb.* 469. algentes laxavit sole pruinis. *Marshall* 12. 36. et 14. 137. algentes togas appellat, quæ adeo tritæ sunt vel leves, ut iis indutos algere faciant. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 10. 19. (46). *algentia folia* piecæ dicit, quia horrida sunt et veluti frigore usta.

II.) Translate. *Juvenal.* 1. 74. Probitas laudatur et alget. *h. e.* negligitur, non colitur, non fovetur.

Homonym. *Algere* dicitur, uti ajunt Scholastici, subjective; *frigere* autem objective: hinc verbo *algere* opponuntur æstuarie et sudare, *frigere* opponuntur calere et fervere. *Seneca* 2. *de Ira* 12. 4. Potest aliquis non algere, quamvis rerum naturā hiems sit, et non æstuarie, quamvis menses æstivi sint. *Cic.* et *Horat.* loca superius allata. *Cic.* 4. *ad Herenn.* 15. 21. In re frigidissima calēs, in calidissima frigēs. *Id.* 8. *Fam.* 8. Si Partibi vos nihil calefaciunt, nos hic frigore frigescimus. Adde, si vis, *Virg.* 2. *G.* 344. *Cic.* 2. *Off.* 3. 13. et *Varr.* 3. *R. R.* 9. 15. *Seneca* 2. *de Ira* 18. Potestates pares his sunt, frigida, fervida, arida atque humidā. *Et* mor: Inde quodam humidus vocamus aridasque regiones, et calidas et frigidas.

ALGESCO, is, ere, n. 3. algore corripior, algere incipio. *Prudent. Apotheos.* 210. rabiem flammarum algescere cogit.

ALGIDUS, a, um, adj. algens vel algorem affertens (It. *algente, freddo*; Fr. *froid, glacé*; Hisp. *frío*; Germ. *frostig und kalt*; Angl. *cold*). *Catull.* 63. 70. Algidā idā nive amicta loca colam. *Prudent. Cathem.* 11. 35. Algidā saxa. *Nævius* apud *Cic.* *Orat.* 45. 152. Vos, qui accolis Istrum fluvium, atque algidam subaudi regionem, et *V. ADALGIDUS*. *Capelli.* 1. p. 6. Primus gurgis algidis admidum pigrisque cursibus læsitabat. — Hinc

Algidum, i, n. 2. substantive. *Symmach.* 3. *Ep.* 50. Ut æstas militi præcæstino algido frangeretur. *Capelli.* 2. p. 44. Deorum rigidissimum creatorem in algido hærentem pruinisque nivalibus conspicat.

ALGIFICUS, a, um, adj. (algere et facio) frigus inducens. *Gell.* 19. 4. Quod timor omnis sit algificus, quem ille (*diisot. probl. phys.* 27.) appellat φρυγανισμός.

ALGIOSUS, a, um. *V. ALSIOSUS*.

ALGOR, oris, m. 3. (algeo) idem forme quod frigus, et proprie frigus vehementius quod patitur, cui æstus opponitur (It. *freddo, gelo*; Fr. *froid, frisson*;

Hisp. *frío*; Germ. *das Gefühl und die Empfindung der Kälte und des Frostes*; Angl. *cold, shivering, chilness*). *Plaut. Rud.* 1. 3. 33. Algor, error, pavor membra omnia tenent. *Varro* 2. *R. R.* 7. 10. Algor obest prægnantibus. *Sall. Cat.* 5. Corpus patiens inedie, vigiliæ, algoris. *Tac.* 3. *Hist.* 22. Confectus algore et inedia. *Plin.* 14. *Hist. nat.* 2. 4. (20). Æstu magis, quam algore vexantur. *Id.* *ibid.* § 27. Unus tenor algoris æstusve. *Id.* 15. *Hist. nat.* 4. 5. (19). Oleo natura tepescere corpus et contra algores munire. *Id.* 8. *ibid.* 39. 59. (159). Viperae alias vel annua fame durant, algore modo dempto. *Forcellinus* pro hieme accipit.

ALGIOSUS, a, um, adj. alga abundans. *Auson.* 7. *Ep.* 42. Algosum litus. — Hinc

Algosa, orum, n. 2. substantive. *Plin.* 32. *Hist. nat.* 9. 31. (95). Vivunt in algosis subaudi locis.

ALGU. *V. voc. seq.*

ALGUS, us, m. 4. (algeo; cf. et Gr. ἄλγος). *Charisius* 1. p. 23. *Putsch.* ponit *algu* neutrius generis, sed nullo exemplo confirmat: recentiores tamen Philologi hanc formam admittunt in illo *Lucret.* 5. 746. hiems sequitur, creptans ac dentibus algu. ubi veteres *Editt.* algius; alii alior. *V. etiam Oehler. Varonis Sat. Menipp. reliq.* p. 129. — Algius est idem quod alior, seu vehementius quod patitur frigus: occurrit fere semper in sexto casu sing. *Plautus* apud *Priscian.* 6. p. 699. *Putsch.* Inqum, luctum, mærorem, paupertatem, algum, famem. *Id.* *Rud.* 2. 7. 24. Tu vel suda, vel peri algi. *Id.* *Most.* 1. 3. 36. Nisi ego illam anum interfecero siti fameque atque algi. Adde *Accium, Luciliū* et *Varronem* apud *Non.* p. 72. 9. *Merc. Lucret.* 3. 773. Sollicitæ volitant morbis algiue fameque. ubi veteres *Editt.* algiuque; unde in *Forcellini Lex.* Algius, i, m. 2.

ALIÀ, est ablativus adjectivi alius absolute adverbii modo positus, omisso δὲ ἑλλειψιν voce via (It. *per altra strada*; Fr. *par un autre côté ou chemin*; Hisp. *de la otra parte*; Germ. *auf anderer Wege*; Angl. *by a different way*). Perperam *Handius* (*Tursell.* 1. p. 219.) de hoc adverbio dubitat, quod optimi Codd. tuerunt et apud *Plaut. Rud. prol.* 9. Jupiter nos pergentes alium alia disparat. *Alti male* alii. Et apud *Lucret.* 6. 986. Nam penetrare alia sonitus aliaque saporem Cernimus et succis, alia nidoris odores. *Alti leg.* alio. Et sane ad rem *Liv.* 44. 43. Simul in silvam ventum est, ubi plures diversæ semitæ erant et nox appropinquabat, cum perpaucis maxime fides viâ devertit: equites, sine duce relictī, alii alia in civitates suas dilapsi sunt. *Id.* 21. 56. Cum alia evadere nequissent. *Alcibiades* ita optine restituit. *Flor.* 2. 12. 7. Cum alia minitatus, alia irrepsisset. *Dig.* 1. 1. 11. Nam cives Romanos alii, quam per portas, egredi non licet. *Id.* 43. 12. 1. § 7. Si flumen alveum suum reliquerit et alia fluere cæperit.

ALIAS. Syllabam as longam esse testatur et *Priscian.* 15. p. 1014. *Putsch.* — Alias est accusativus adjectivi alius eadem forma qua foras, adverbii modo positus, omisso δὲ ἑλλειψιν nomine partes, et significat versus aliam partem (It. *verso un'altra parte*; Fr. *aileurs, en un autre endroit*; Hisp. *en otra parte*; Germ. *nach einer anderen Seite oder Richtung hin*; Angl. *in another way*).

I.) Proprie, ut adverbium locale, raro admodum occurrit. — a) Interdum respondet interrogationi quorsum? ut in *Dig.* 41. 1. 7. § 5. Quod si toto naturali alveo relicto flumen alias fluere cæperit. Et translate *Ulp. Dig.* 33. 8. 8. § 8. Julianus alias accipien- dum legatum peculii ait, si ipsi servo legetur. quibus respondetur interrogationi quorsum accipit? — b) Interdum respondet interrogationi quo? ut apud *Justin.* 4. 1. 9. Primum quod nusquam alias tam torrens fretum. *Forcellinus* h. l. pro alibi accipit. *Dig.* 10. 3. 19. § 1. Si alias aditum non habet. Adde *ibid.* 47. 2. 39.

II.) Improprie. ¶ 1. Ponitur de tempore, et est alia vice, alio tempore, tam præterito, quam futuro, et sæpe etiam indefinito: præterea 1.º) aut semel ponitur, 2.º) aut repetitur. — 1.º) Semel ponitur aut absolute, aut una cum aliis particulis. — a) Absolute. *Ter. Andr.* 3. 2. 49. Quid alias malim quam hodie has fieri nuptias? *Cic.* 7. *Fam.* 6. 2. Sed plura scribemus alias. *Id.* 4. *Acad.* (pr. 2.) 11. 133. Recte secusne alias viderimus. *Horat.* 1. *Sat.* 4. 63. Hactenus hæc: alias justum sit necne poema. *Curt.* 8. 6. 19. Rex benignius quam alias allocutus. — b) Cum oppositis adverbii nunc, in præsentia, tum, etc. *Cic.* 2. *Di-*

vinat. 2. 7. Sed alias pluribus; nunc ad institutam disputationem revertamur. Adde 3. *Tusc.* 11. 25., *Liv.* 44. 36. et *Curt.* 3. 2. 11. *Cic.* 3. *Herenn.* 16. 28. Quare placeat, alias ostendemus: in præsentia cuiusmodi ea sit aperiemus. *Curt.* 4. 3. 18. Gubernatores, alias imperare soliti, tum metu mortis jussa exequantur. Adde 9. 4. 15. — c) Artissime conjungitur cum particulis unquam, nunquam, quando etc. *Cic.* 4. *Att.* 2. 2. Si unquam in dicendo fuimus aliquid, aut etiam si unquam alias fuimus, tum profecto — magnitudo vim quamdam nobis dicendi dedit. Adde *Liv.* 1. 28. *Liv.* 32. 5. Bellum, si quando unquam ante alias, tum magnā curā apparavit. Adde *Sueton.* *Aug.* 75. *Liv.* 2. 9. Non unquam alias ante tantus terror senatum invasit. *Horat.* 3. *Od.* 5. 46. consilio nunquam alias dato. — d) Frequentius cum particula sæpe, præsertim si propositiones inter se opponantur. *Cic.* 4. *Acad.* (pr. 2.) 3. 9. Quibus de rebus et alias sæpe multa quesita et disputata sunt et quondam in Hortensii villa etc. *Id.* 1. *Orat.* 9. 38. Quorum pater — et sæpe alias et maxime censor salutis reipubl. fuit. Adde 5. *Tusc.* 4. 11. et 1. *Divinat.* 5. 8. *Id.* 4. *Tusc.* 44. 7. Quod cum sæpe alias, tum nuper studiose. Adde *Brut.* 39. 144., 3. *Off.* 22. 86. et alibi sæpe. — e) Cum Adverb. semper. *Sueton.* *Vesp.* 22. Et super cenam autem et semper alias communissimus multa joco transigebat. Adde *Tib.* 18. — f) Cum adverb. raro. *Liv.* 45. 20. Raro alias quisquam rer tanto favore est auditus. Adde 3. 69. — g) Cum part. non. *Liv.* 45. 7. Non alias ad ullum spectaculum tanta multitudo occurrit. Adde 7. 33. *Virg.* 1. *G.* 487. Non alias cælo ceciderunt plura sereno Fulgura. Adde *Sueton.* *Tit.* 8. et *Flor.* 3. 6. 14. — 2.º) Aliquando repetitur — a) neque bis modo, sed et ter, et quater; habetque eandem fere vim ac interdum, modo. *Plaut. Cure.* 1. 1. 63. Alias me poscit pro illa trīginta minas, alias taleotum magnū. *Cic.* 2. *Fin.* 27. 87. Nec potest quisquam alias beatus esse, alias miser. Adde 3. *Orat.* 55. 212. et 3. *Verr.* 46. 120., *Cæs.* 5. *B. G.* 57. et *Curt.* 8. 2. 7. *Varro* 2. *R. R.* 1. 15. In emptione alias stipulandum statim esse et valetudinario, alias et sano pecore, alias et neutro. Adde 8. *L. L.* 76. p. 193. *Müll.* *Cic.* 1. *Invent.* 52. 99. Licet ibi alias transire omnes argumentationes, alias ad partitiones singula genera referre, alias ab audire, qui desiderat, quærere, alias hæc facere etc. — b) Nonnumquam pro alias repetito ponuntur alia particula, interdum, plerumque, tum, aliquando, sæpius. *Cic.* 3. *Orat.* 54. 206. Geminatio verborum habet interdum vim, leporem alias. *Id.* *Senect.* 15. 51. Nec unquam sine usura reddit (terra), quod accepit, sed alias minore, plerumque majore cum fœnore. *Id.* 4. *Tusc.* 16. 36. Quæ tum moderatum, alias modestum temperantem, alias constantem continentemque vocamus. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 15. 13. (63). Partus alias letalis, alias una senescens, aliquando alvo citatore excidens. Adde 16. *ibid.* 32. 58. (134). — c) Interdum alias in priore propositione omittitur et subauditur. *Cæs.* 3. *B. G.* 21. Illi eruptione tentati, alias cuniculis ad aggerem vineasque actis etc. ubi fortasse rectius legendum eruptione tentati alias, alicuius cuniculis, ut reapse occurrit apud *Cic.* 3. *Orat.* 55. 212. et *Curt.* 8. 2. 7. Item alias repetendum esse videtur apud *Plin.* 25. *Hist. nat.* 3. 7. (13). Quinque res maxime communium auxiliorum professus, abstinentiam cibi, alias vini, fricationem corporis, ambulationem, gestationes. *Forcellinus* h. l. pro aliquando accipit. — d) Interdum in una eademque propositione alias conjungitur cum vocabulis ejusdem prorsus thematis, ut alius, aliter etc. *Cic.* 2. *Orat.* 7. 30. Illi alias aliud iisdem de rebus et sentiunt et judicant. Adde 16. *Att.* 11. 7., *Orat.* 59. 200. et 70. 237., et *V. Madvig.* ad *Cic.* 1. *Fin.* 3. 7. *Cic.* 2. *Invent.* 13. 45. Alias aliter hæc in utramque partem causæ solet convenire. ¶ 2. Alias ponitur etiam pro alia occasione, alia ratione, aliis rerum adjunctis. *Cic.* 1. *Fin.* 3. 7. Quorum (*Scipionis et Rutili*) ille judicium reformidans Tarcotius ait se et Consentinis et Siculis scribere. Facete is quidem, sicut alias; sed neque tam docū tum erant. *Maivig* contra Codices MSS. legit alia. *Plin.* 25. *Hist. nat.* 2. 5. (11). *Homerus* quidem — multas alias in admiratione *Circæ*, gloriam herbarum *Ægypto* tribuit. *h. e.* data sibi alia in poemate occasione; *Forcellinus* h. l. accipit pro alioquin. *Quintil.* 11. 3. 1. Actionem *Cicero* alias quasi sermonem, alias quasi eloquentiam quamdam corporis dicit. *h. e.* alia occasione aut ratione.

Add. Cic. *Amic.* 10. 33. et *Quintil.* 1. 5. 29. *Dig.* 22. 5. 3. § 2. Alias numerus testium, alias dignitas et auctoritas, alias veluti consentiens fama confirmat. *Plin.* 12. *Hist. nat.* 3. 7. (15). Pomum ipsum alias non manditur. A. e. alia ulla occasione, nisi quis veneno infectus fuerit: *Forcellinus* h. l. accipit pro tamen. Adde *12. ibid.* 14. 32. (61). *Sueton. Tib.* 71. et *Macrob.* 5. *Saturn.* 19. ¶ 3. Item pro fere semper, de more: quæ locutio *Plinio* seniori familiaris admodum fuit. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 103. 106. (226). Similiter in Silio ultra Surreum non virgulta modo immersa, verum etiam folia lapidescunt, alias salubri potu ejus aquæ. Adde *18. ibid.* 6. 7. (37). 19. 8. 48. (163). et alibi. *Tac.* 16. *Ann.* 4. Ne reges Numidarum, et alias infensi, cupidine aut ad bellum accenderentur. *Forcellinus* pro aliquo accipit. Huc pertinet et illud *Apul.* 9. *Met.* 3. Dolio, quod erat in angulo semibrotum, sed alias vacuum, hominem abscondit. *Forcellinus* pro tandem accipit. ¶ 4. Alias fere pro aliter est accipiendum. — a) Si præcedat particula negativa, ita ut et occurrat non alias quam, non alias nisi etc. *Curt.* 8. 1. 24. Illum quidem — debilitatum vulgere — jacuisse, non alias quam simulatione mortis tutorem. h. e. nullo alio modo tutorem, quam etc. *Tac.* 3. *Ann.* 73. Non alias magis suâ populique Rom. contumeliâ indoluisse Cæsarem ferunt, quam quod desertor et prædator hostium more ageret. *Dig.* 28. 6. 8. Non alias existet heres ex substitutione, nisi et ex institutione heres fuerit. Adde *Curt.* 8. 14. 16. et *Dig.* 23. 3. 29. — b) Absolute, teste etiam *Capro* apud *Charis.* 2. p. 175. *Putsch.*, ut in *Dig.* 32. 1. 41. § 8. Si alias fecerit, exheres ecto. Et *ibid.* 2. 15. 8. § 10. Modus autem pro etate ejus, qui transigit, arbitrandus est et valetudine: nam alias cum puero, alias cum juvene, alias cum sene transigi palam est. *Alibi* tamen leg. aliter.

ALIBI, adverb. locale eadem ferre compositione, quæ alibi, quam vocem vide, et est alio in loco (It. *altrove*, in altro luogo; Fr. *ailleurs*; Hisp. en otra parte; Germ. *anderswo*, *anderswärts*; Angl. *elsewhere*, in another place).

1.) Proprie 1.º) aut in uno tantum orationis membro, 2.º) aut in pluribus hisque inter se conuexis occurrit — 1.º) In uno tantum orationis membro occurrit — a) Absolute. *Plaut. Trin.* 4. 3. 73. sc. Hinc nos habitare censes? en. Ubinam ego alibi censeam? *Curt.* 9. 1. 5. Rhinoceros quoque, rarum alibi animal, in hisdem montibus erant. — b) Cum Genitivo gentium occurrit tantum apud *Apul.* *Flor.* 3. 18. Quin etiam commemoravit et alibi gentium et civitatum honores mihi statuam et alios decretos. *Id. ibid.* 4. 18. Facillus laudes vestras alibi gentium, quam apud vos prædicarim. — c) Una cum particulis negativis. *Cic.* 13. *Att.* 52. 2. Dolabella vitam cum præteriret, omnis amatorum copia dextra sinistra ad equum, nec usquam alibi. *Sueton. Aug.* 23. Graves ignominias cladesque duas, nec alibi, quam in Germania accepit. *Tac.* 1. *Ann.* 77. Ne — alibi, quam in theatro, pantomimi spectarentur. *Plin.* 32. *Hist. nat.* 10. 43. (125). Qui (*sitarus fluvialis*) et alibi quam in Nilo nascitur. *Tac.* 1. *Hist.* 4. Evulgato imperii arcano, posse principem alibi, quam Romæ, fieri. 2.º) In pluribus hisque conuexis orationis membris — a) Idem adverbium alibi occurrit bis terque et interdum interposita particula atque. *Liv.* 8. 32. Alibi preces, alibi minæ audiebantur. Adde *2. 18.* et *38. 41.* *Seneca Ep.* 89. In bis, qui aliquid ex distanti loco ferre conantur, alibi est qui petit, alibi quod petitur. Adde *Plin.* 18. *Hist. nat.* 30. 72. (296). et *Quintil.* 8. 3. 18. *Liv.* 38. 46. Exercitus — trifariam dissipatus, alibi primum, alibi postremum agmen, alibi impediuntia, inter repes — delituit. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 3. 3. (8). Præterea visus probatione alibi plaustris, alibi ursi, tauri alibi, alibi litteræ figura, candore medio per verticem circulo. *Id. ibid.* 14. 41. (144). Itæc (aquæ) alibi atque alibi utilior utilitatis loca gloriâ ferri. — b) Jungitur et aliis par-

tiendi particulis. *Virg.* 1. *G.* 54. Hic segetas, illic veniant felicius uvæ, Arborei fetus alibi. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 59. 71. (146). Nec tamen in hoc mangonio quidquam totum placet, hic cluone, alibi pectore tantum laudatis. Multo liberius *Curtius* 7. 4. 26. Bactrianæ terræ multiplex et variis natura est. Alibi multa arbor et vitis largos mitesque fructus alit etc. Magnam deinde partem ejusdem terræ steriles aræne tenent. ubi verba magnam partem respondent adverbio alibi. — c) Jungitur et cum aliis vocabulis ejusdem thematis. *Zuclet.* 3. 1085. Quare — etiam atque etiam talis fateare necesse est Esse alios alibi congressus material. *Liv.* 2. 23. Hæc se meritis dicere, exprobrantes suam quisque alius alibi militiam. Adde 9. 2. *Id.* 44. 35. Medium spatium torrentis, alibi alter cavati.

II.) Improprie. ¶ 1. Ponitur de personis. *Ter. Hec.* 3. 1. 14. Prius quam hanc uxorem duxi, habebam alibi animum amori deditum. *Dig.* 26. 4. 1. § 1. Interdum alibi est hereditas, alibi tutela. — Scipius de auctoribus, qui citantur, ut apud *Liv.* 29. 25. Quantum militum in Africam transportatum sit, non parvo numero, apud auctores discrepat: alibi decem millia peditum, duo millia ducentos equites, alibi parte plus dimidia rem auctam — invenio. Adde *Quintil.* 1. 21. 6. 4. 2. 110. et alibi sæpe. ¶ 2. Item de rebus, et est in alia re, alia ratione vel occasione. *Plaut. Bacch.* 5. 1. 16. Atque ego, si alibi plus perdidit, minus egre habeam. *Ter. Andr.* 2. 5. 9. Neque iste, neque alibi tibi erit usquam in me mora. Adde *Heaut.* 2. 3. 38. *Cic.* 4. *Acad.* (pr. 2.) 32. 103. Illud sit disputatum: non inesse in his propriam, quæ nusquam alibi esset, veri et certi notam. *Liv.* 30. 35. Nec spem salutis alibi, quam in pace impetranda, esse. Adde 7. 41. *Cels.* 6. 6. 8. Videlicet hic quoque, ut alibi, cum secunda vana fuerint, contrariis adjuvantibus.

ALIBILIS, e, adject. (alo). Comp. *Alibitor* 2. ¶ 1. Active est ad alendum aptus. *Varro* 2. *R. R.* 11. 1. Lac est omnium rerum, quas cibi causa capimus, maxime alibile. Et *ibid.* § 3. Casei, cum molles sunt, maxime alibiles. ¶ 2. Passive de eo, qui facile alitur et crescit et roboratur. *Varro* 3. *R. R.* 9. 14. Prodigendi (sunt pulli) in solem et in sterquilinum, ut se volutare possint, quod ita alibiles sunt. *Schneiderus* ex *Crescentio* præfert validiores, quod *Forcellinus* visum est maxime probandum, nam crebro motu fortiores quidem, non pinguius pulli fieri solent: sed *Alitz* rectius videtur nihil mutandum, validiores enim apud *Crescentium* est glossema.

ALIBURUM, i, n. 2. instrumentum, in quo lanæ aliusve similis rei fila voluntur. *Id.* 29. *Orig.* 19. Alibrum, quod in eo librantur fila, id est voluntur. In quibusdam Lexicis legitur alabrum; sed cum ex *Isidoro* notitia hujus vocabuli ad auctores glossariorum devenerit, ut pronum est credere, retinendum est alibrum. Ita *Arevatus*.

ALICA, æ, f. 1. *Paul. Diac.* p. 7. 17. *Müll.* Itemque *Verrius Flaccus* apud *Charis.* 1. p. 75. *Putsch.* haec vocem ab alendo derivant ex propterea scribunt sine aspiratione; alii contra cum aspiratione scribendam esse ajunt, quod *alicarius* occurrit in *Lucilio* apud *Charis.* l. c. Rectius *Döderlein* (*Latæin. Synon.* T. 6. p. 15.) putat hoc nomen ad Græcæ ἀλικαὶ et ἀλαί referendum. — Alica duplex est, nativa et facticia. ¶ 1. Nativa est genus frumenti, quod a Græcis ἡλικαῖος appellatur, et videtur esse illud idem, quod dicitur It. *spelta*; Fr. *épauvre*; Hisp. *espelta*; Germ. *Spelt* oder *Dinkel*; Angl. *spelt*. Est autem species zææ duplicis, hoc est, quæ spicas præfert geminis granorum versibus: (est enim altera species simplex dicta, quia simpliciter granorum ordine constat) quæque a Latinis generali vocabulo semen appellata est. Hinc *Plin.* 18. *Hist. nat.* 7. 10. (30). et 23. 25. 61. (128). diserte alicam refert inter genera frumentis. Videsis cl. *Fæ Op. cil.* ad h. l. et *Cels.* 2. 18. 20. Adde *Cal. R. R.* 76. 1., ubi alicam primam appellat. ¶ 2. Alica facticia est sortitio, vel puls ex alica nativa confecta. Tundeatur enim alicæ granum pila lignea, excussisque ejus tunicis, iterum condecibatur, et in particulis minutiores comminabatur. Ex quo tria alicæ facticiæ genera erant; alterum grandissimum (quod et aphærema Græco vocabulo dictum est) ex granis alicæ confectum, quibus tunice solummodo excussæ essent; alterum secundarium, cum præterea grana ipsa in minutiores particulas contusa erant; tertium minimum, cum in tenuissimas. Granis alicæ hoc modo tusa admiscebatur creta, vel gypsum, vel lac ad candorem inducendum: cum vero uti ea opus esset,

eluebatur diligenter creta, ne noceret stomacho, ipsaque alica vel mulso, vel alio quopiam condimento imbuebatur, habebaturque in deliciis. *Martial.* 13. 6. Nos aliam, mulsum poterit tibi mittere dives: Si tibi noluerit mittere dives, erit. *Id.* 2. 37. Stillantemque alica sua palumbum. *Martial.* hoc loco intelligit palumbum coctum, et alica aspersum condiendi gratia: vel palumbum saginatum alicæ granis, atque præ adipe stillantem. Adde *Apic.* 2. 1., *Senec. Ep.* 122. 16. et *Plin.* 1. *Ep.* 15. — In medicina etiam multas erat alicæ usus: torrebantur enim ejus grana, et dabantur ad sistendam alvum: vel decocto, additoque lacte et melle, sumebatur ab iis, qui ex longo morbo ad tabitudinem redacti essent; item sytæxi laborantibus, etc. Nam hujusmodi sortitio valde alibilibis habebatur. Utilis etiam erat in sola aqua decocta, et colata, expresso succo: quæ alica elota dicitur a *Cels.* 6. 6. et *Plin.* 22. *Hist. nat.* 25. 61. (128). Adde *Cels.* 2. 23., *Scribon. Compos.* 104. et *Cal. Aurel.* 1. *Acut.* 10. — Adulterabatur cum fiebat et zea in Africa proveniente, quæ est latioribus spicis et ingrioribus, et brevi stipula. Præterea cum debebat adhibitis tritici granis. Illud etiam alicæ genus, quod ex hordeo seminato tosto et inollito fieri scribit *Pallad.* 7. *R. R.* 12., inter adulterina recensendum videtur. V. alia huc perlinentia apud *Plin.* 18. *Hist. nat.* 11. 29. (112. et 115.), item 22. *ibid.* 25. 58. (124). et *V. Castelli, Ragionamento* p. 76. 80. — NB. De Alica nomine pr. V. ONOM.

ALICARIUS, a, um, adject. ad alicam pertinens. *Alicarice meretrices*, inquit *Paul. Diac.* p. 7. 18. *Müll.*, dicebantur in Campania, solitæ ante pistrina alicariorum versari questus gratia, sicut hæc, quæ ante stabula sedebant, dicebantur prostibula. Porro in Campania laudatissima fiebat alica, teste *Plin.* 18. *Hist. nat.* 11. 29. (112). Hinc innotescit de mulieribus famosis ac vilissimis loquit *Paul. Pern.* 1. 2. 53. An te ibi vis inter istas versarier præsedas, pistorum amicas, reliquias alicarias, miseras, cæno delibatas, servilicolas sordidas?

ALICARIUS, ii, m. 2. est qui alicam vel molit, vel conficit. — a) Proprio et stricto sensu. *Paul. Diac.* p. 7. 18. *Müll.* Ante pistrina alicariorum versari. — b) Ad contumeliam et convicium utitur *Zucilius* apud *Charis.* 1. p. 75. *Putsch.* Nemo est alicarius posterior te.

ALICASTRUM, i, n. 2. genus frumenti alicæ simile. *Colum.* 2. *R. R.* 6. 3. quatuor recenset adreel genera, scilicet Clusium, venouclum, rutillum, vennuclum candidum, et semen trimestre, quod dicitur alicastrum: idque ait pondere et bonitate esse præcipuum. Adde *eund.* *ibid.* 9. 8. et *Isid.* 17. *Orig.* 3. 9. *Plin.* 22. *Hist. nat.* 25. 68. (139). trimestris trilevi mentionem facit, ex quo panis fit, qui sitantius dicitur. Itali dicunt *marzolo*, Fr. *blé de mars*; Germ. *Sommerdinkel* oder *Sommerspelt*; Angl. *Marchweath*, quia Martio mense scitur, et æstate necitur.

ALICUBI, adverb. locale, per synecopem ex aliquo ubi compositum, unde, teste *Crescentio* apud *Cassiodor.* *de orthogr.* p. 2314. *Putsch.*, veteres *aliquubi*, ut *nuetrobi* scribebant. — Alicubi est in aliquo loco (It. in qualche luogo; Fr. en quelque part; Hisp. en alguna parte; Germ. irgendwo, an irgend einem Orte; Angl. somewhere, in some place). Aut 1.º) semel occurrit, aut 2.º) repetitur. — 1.º) Semel occurrit — a) Absolute. *Alicubi* apud *Cic.* 9. *Att.* 10. 7. Si salvis sit Pompejus et constituerit alicubi, hanc venetiam relinquas. *Quintil.* 10. 1. 9. Omnia verba sunt alicubi optima. *Petrus. Satyr.* 5. Tu si alicubi fueris, dices hic cortos porcos ambulare. — b) Loco per alia verba definito. *Ter.* 3. 5. 7. Ubiam hic prope adcesset alicubi atque audiret hæc. *Cic. Flacc.* 29. 71. Omnino oialem hic alicubi in Crustumio out in Capenati (agro) paravisses (prædica). *Sueton.* *de ill. Gramin.* 7. In quibus (scriptis) et suum alicubi reperit nomen. *Dig.* 14. 2. 4. § 2. Alicubi in angulo aliquo. — 2.º) Cum repetitur est hic ibi, in hoc loco in illo loco. *Seneca Ep.* 89. *sub fin.* Omnibus licet locis lecta vestra splendiant, alicubi inposita montibus in vastum terrarum marisque prospectum, alicubi ex plano in altitudinem montium educta est. Adde *eund.* 2. *de tranquill. an.* 2. Alii tamen utrobique legunt *aliubi*, V. *Fickert.* vol. 1. p. 453.

Homonymi. *Alicubi* et usquam inter se differunt, teste *Priscian.*, qui l. 17. p. 1058. *Putsch.* ait: Inter aliquis et ullus, et alicubi et usquam, et

aliquando et unquam hoc interest: quod *aliquis* et *alicubi* et *aliquando* absolute proferuntur, ut *aliquis venit ad me*; similiter et *alicubi fecimus*, id est in aliquo loco, et *aliquando contingit*, id est in aliquo tempore. Sin autem dicam *ullus*, pendet ex infinito omnium numero, necesse est enim *ullus omnium* intelligere, et cunctos posse numeros ad hoc referri. — Similiter *usquam* ad omnia loca refertur, et *unquam* ad omnia tempora.

ALICULA, lā, f. 1. genus vestis brevioris, ita dicta, quod alas, hoc est brachia injecta continebat, ut scribit *Vel. Longus de Orthogr.* p. 229. *Putsch.*; ubi et addit, ideo rectius scribi sine aspiratione: vel potius quod quasdam lacinias velut alas habebat, eratque e chlamydem genere, ut ostendit *Ferrar. de Re vest.* p. 2. l. 3. c. l., ubi refertur *Cujacium*, qui l. 10. *Observat.* c. 18. putavit aliculam fuisse speciem togæ. Rectius tamen habenda est vox deminutiva a Græca ἀλλήλη, quæ legitur apud *Hesych.*, et significat tunicam manicatam primo in Thessalia usitatam; ideoque nonnulli scribendum putant *allicula* duplici l. *Martial.* 12. 82. Brumæ diebus, feriisque Saturni Mittebat Umbra aliculam mihi pauper: Nunc mittit alicam: factus est enim dives. *Martial.* notat avaritiam *Umbri*, qui dives factus potionem mittebat, cum antea vestem mittere consuevisset: simulque ludit in vocibus *alica* et *allicula*, quasi hæc sit deminutivum ab illa, et videri possit *Umbra* auvisse dona sua, cum revera minuerit. *Petron. fragm. Tragur.* 40. *Burmann.* Barbatus ingens, fasciis crurilibus alligatus, et alicula subornatus polymita. *Scheffer.* ad hunc loc. observat, cum hic venatorius cultus describitur, *alliculam* inter venatorias quoque vestes annumerandam esse. *Ulp. Dig.* 34. 2. 23. § 2. recenset inter vestes pueriles his verbis: *Puerilia sunt togæ prætextæ, aliculæ, chlamydes, et pallia, quæ filiis nostris comparamus.* Ita enim ibi legendum cum optim. editione *Torrentina*, et aliis; licet in quibusdam, quod fortasse ea vox minus intellecta fuit, legatur *togæ prætextæ, alicubi et clamydes*, per.

ALICUNDE, adverb. locale, per syncopen ex *aliquo unde* compositum, unde, teste *Cæsello* apud *Cassiod. de orthogr.* p. 2314. *Putsch.*, veteres et *aliquunde* scribebant. Est autem ex aliquo loco (It. da qualche luogo; Fr. de quelque part; Hisp. de alguna parte; Germ. von irgend woher, von irgend einem Orte her; Angl. from some place or other).

I.) Proprie. *Ter. Andr.* 2. 4. 3. Venit meditata alicunde ex suo loco. *Lucret.* 5. 523. Sive aliunde fluens alicunde extrinsecus aer. *Cic. Cæcin.* 16. 40. Omnis enim vis est, quæ periculo aut decedere nos alicunde cogit, aut prohibet accedere. *Id.* 5. *Fin.* 11. 31. Præcipitare aliquem alicunde. *Id.* 4. *Ferr.* 20. 48. Quærere procul alicunde aliquid.

II.) Improprie refertur ad personas, aut res. *Plaut. Epid.* 3. 1. 10. Alicunde ab aliquibus aliqua tibi spes est mecum fortunam fore. *Id.* *ibid.* v. 13. Quippe tu nihil aliquid aliquo modo alicunde ab aliquibus blatis. *Id.* *Pers.* 1. 1. 44. Alicunde exora mutuam. *Ter. Hec.* 3. 1. 6. Nos omnes, quibus est alicunde aliquis objectus labor. *Id.* *Adolph.* 2. 2. 34. Minas decem corradet alicunde. *Id.* *Phorm.* 2. 1. 76. Sumere aliquid alicunde. *Cic.* 1. *Tusc.* 23. 53. Quod motum affert alicui quodque ipsum agitur alicunde. Adde *G. de republ.* 25. 27. *Id.* 10. *Att.* 1. 3. Non quo alicunde audieris, sed te ipsum putare.

ALID. *P. ALIS.*

ALIENATIO, ōnis, f. 3. (alienare; cf. Gr. ἀλλοτριωσις) generatio est actus, quo quis aut quid alienum fit, immutatur (It. alienazione; Fr. aliénation; Hisp. alienación; Germ. die Entäußerung, die Entfremdung; Angl. an alienating, estranging, alienation).

I.) Proprie. § 1. Generatio est rei vel personæ mutatio, quæ ipsa fit alia. *Cæc. Aurel.* 1. *Acut.* 3. (In phrenia) gutta sanguinis levissima per nares, capitis frequens alienatio. h. e. frequens mutatio situs. § 2. Speciatim alienatio mentis est commotio vehemens et perturbatio tanta, ut homo non sit amplius sul compos. — a) Cum Genit. mentis. *Cels.* 4. 2. 1. Doloris capitis notæ sunt horror validus, nervorum resolutio, oculorum caligo, mentis alienatio etc. Adde *Plin.* 24. *Hist. nat.* 24. 89. (155). et *Dig.* 1. 18. 14. — b) Absolute. *Seneca Ep.* 78. 9. Dolor capitis, quo incitator est, eo citius in alienationem stuporemque convertitur. *Cæc. Aurel.* 1. *Acut. præfat.* Sed neque a deliratione vehementer alienationem

differre quisquam existimet. § 3. Item speciatim, et quidem sæpius, alienatio est actus, quo quis rei suæ dominium jusque in ea suum ad alium transfert. *Seneca 5. Zenef.* 10. 1. Numquid non demens videbitur, qui aliquid vendidisse orbi se dicit? Quia venditio alienatio est et rei suæ jurisque in ea sui in alium translatio. *Pompon. Dig.* 18. 1. 67. Alienatio tum fit, cum suâ causâ dominium ad alium transferimus. *Cic. Orat.* 42. 144. et 3. *Legg.* 20. 48. Alienatio sacrorum. h. e. quæ sacra propria alicujus gentis aut familie per fictam quamdam coemptionem et venditionem in aliam transferuntur. *Dig.* 27. 9. 3. § 1. Alienationes pignorum. — Est etiam ipsum jus alienandi, ut in *Dig.* 24. 1. 3. § 8. Alienationem peculii habere.

II.) Translate sumitur pro disjunctione et separatione animorum, cum inter aliquos amicitia dissolvitur, et amor ab uno in alium transfertur. *Cic. Amic.* 21. 76. Nisi quadam admodum intolerabilis injuria exarserit, ut neque rectum neque honestum sit, nec fieri possit, ut non statim alienatio disjunctione fiat. *Id.* 2. *Phil.* 1. 1. Tuamque a me alienationem ad cives impios tibi gloriæ fore putavisti. *Id.* 1. ad *Q. fr.* 4. 4. Subita defectio Pompei, alienatio consulum. *Cæs.* 2. *B. C.* 31. Alienaio exercitus. h. e. fuga et dissipatio. *Tac.* 2. *Ann.* 43. patul. *Id.* 2. *Hist.* 60. Tunc interfecti centuriones promptissimi Othonianorum: unde præcipua in Vitellium alienatio per Illyricos exercitus. h. e. multorum militum Illyricorum exercituum alienatio et defectio a Vitellio facta est.

ALIENATOR, ōris, m. 3. (alienare) qui rem aliquam in alterius dominium transfert. *Imp. Anastas. Cod.* 1. 8. 9. Orthodoxæ fidei venditor, vel quocumque modo alienator. V. Alienatio sacrorum in v. ALIENATIO I. 3.

ALIENATUS, a, um. *P. ALIENO.*

ALIENIGENA, æ, adject. comm. gen. (alienus et gigno) alio loco genitus, origine suâ externus, extraneus (It. straniero; Fr. étranger; Hisp. extrangero, forastero; Germ. fremdgéboren, von fremder Abstammung, fremden Stammes, fremdländisch; Angl. a stranger, foreigner). Occurrit A) Adjective et B) Substantive.

A) Adjective. — a) Proprie dicitur de hominibus, et fere nasc. gen. *Cic.* 2. de republ. 13. 25. Rex alienigena. *Id.* *Deiot.* 4. 10. Homo longinquus et alienigena. *Id.* *Dalb.* 10. 25. Alienigenæ homines. *Id.* *Font.* 10. 22. Testes alienigenas domesticis auferre. *Id.* 2. *Legg.* 10. 27. Suos deos, aut alienigenas colere. *Id.* 4. *Cat.* 10. 21. Alienigenæ hostes. *Liv.* 28. 13. et 29. 10. hostis. *Id.* 28. 42. exercitus. *Curt.* 7. 8. 21. dominus. — b) Latiori sensu dicitur, quamvis raro, et de rebus. *Senatusconsultum* apud *Gell.* 2. 24. Neque vino alienigena, sed patrio usuros. *Val. Max.* 6. 5. ext. 1. V. ALIENIGENUS.

B) Substantive. *Cic. Flacc.* 27. 65. Nec quid alienigenæ de vobis loqui soleant, sed quid vosmetipsi de genere vestro statuatis, meminertis. Adde *Liv.* 42. 50. *Tac. Germ.* 43. et *Sueton. Aug.* 48. *Nep. Eumen.* 7. Si ipse alienigena summi imperii potiretur.

Homonym. Si propria vis spectetur, differunt alienigena et externus, quod alienigena significat eum, qui ex externis et peregrinis parentibus genitus est, licet fortasse apud nos habitet: externus vero eum, qui præter parentes etiam domum extra nos habet; et præterea externus etiam latius patet. Hoc discerni spectasse videtur *Curt.* 5. 11. 6. Custodiam corporis tui externus et alienigena non deposcerim. *Et* 6. 3. 10. Illi ejusdem nationis sunt; nos alienigenæ et externi.

ALIENIGENO, as, are, a. 1. alienare, alteri tradere. *Inscript.* apud *Fabrett.* p. 69. n. 34. MONUMENTVM VENDERE AVT ALIENIGENARE etc. Sed fortasse lapicidæ mendium fuit pro alienare, nisi spuria sit ipsa Inscriptio.

ALIENIGENUS, a, um, adject. (alienus et gigno). De hujusque vocabuli forma V. *Priscian.* 6. p. 677. *Putsch.* — Proprie est alio loco aut genere ortus; ac proinde — a) Ex diversis rebus genitus, ἐτερογενής, uti ajunt Græci. *Lucret.* 1. 860. (854). Scire licet nobis venas et sanguinem et ossa Et cervos alienigenis ex partibus esse. *Id.* *ibid.* 866. (859). alienigenæ res. Adde *ibid.* 870. (863). Et *Id.* 5. 877. de Centauris corpore bino Et alienigenis membris compacta potestas. — b) Extraneus, peregrinus. *Val. Max.* 6. 2. ext. 1. Mulier alienigeni sanguinis. *Id.* 1. 5. ext. 1. Alienigena exempla. *Id.* 4. 6. ext. 1. Alienigeni amo-

res. *Id.* 2. 1. 10. studiosi. *Id.* 6. 5. ext. 1. Ne alienigenæ justitiæ obliiti videamur. *Colum.* 8. *R. R.* 16. 9. Alienigeni pisces. *Id.* 8. *ibid.* 5. 10. fetus. *Id.* 3. *ibid.* 4. 1. semina. *Inscript.* apud *Orell.* 5048. Alienigenum corpus. *Novell. Letter. Florent.* T. 14. p. 678. legebant alienigenum: quod mendium esse putavit ipse *Furlanetto* in additis ad *Lexicon*.

ALIENIGER, a, um. Falsa lectio. V. voc. præcei. **ALIENILOQUIUM**, ii, n. 2. (alienus et loqui). Occurrit hæc vox apud *M. Ter. Farron. Sent.* 55. ed. *Devit.* Quod intricavit alieniloquium, imperitis est gravissimum. h. e., ut ait ipse *Devit.*, gravissimi ponderis est imperitis sermo alienus: rectius tamen *Alotz* accipit pro vanis iis, quæ mente alienati garriunt. Cf. *Aliena loqui* sub *Alienum* in fine voc. ALIENUS sub *Alienum*, i. c.

ALIENITAS, atis, f. 3. (alienus) vox est, qua medici appellant quiddam in homine alienum est a natura sive ἐτερογενής. Hinc — a) Et pro alienatione aliquando occurrit. *Cæc. Aurel.* 2. *Acut.* 39. Ad mentis alienitatem detrahendam. — b) Sæpius tamen alienitas est quiddam in humano corpore alienum corruptumve est et morbum inferens. *Cæc. Aurel.* 5. *Tard.* 4. Non adhibita recorporativa curatione, cum solius auferendæ alienitatis intentione medici capiantur. *Et ibid.* non multo post. Aliquando alienitatis obtrusione vesicæ impedito meatu, ut lapidis, aut arenæ etc. *Id.* 3. *Acut.* 3. Manens enim alienitas gravat. h. e. mala fecum constitutio.

ALIENO, as, avi, atum, are, a. 1. (alius; cf. Gr. ἄλλοτριος). Part. Alienatus in omnibus ferme paragraphis; Alienaturus II. 1.; Alienandus I. 5. — Alieno est alium vel alienum esse facio, teste *Paul. Dia.*, qui p. 25. 9. *Müll.* ait: Abalienatus, dicitur, quem quis a se removerit, alienatus, qui est alienus factus. Hinc verbo alienare opponitur suum facere apud *Liv.* et vindicare in *Dig.*; quæ loca V. infra sub I. 5. (It. far diverso, far altro, alienare; Fr. rendre divers, rendre étranger, aliéner; Hisp. alterar, enajenar; Germ. eine Person oder Sache fremd oder zu einem fremden Eigenthume machen; Angl. to make different, or other than what it is, to estrange, to alienate).

I.) Proprie. § 1. Generatim et stricto sensu alieno est alium esse facio, immuto. *Plaut. Amph.* 1. 1. 143. Certe ædelpo tu me alienabis numquam, quin ooster siem. h. e. nunquam facies, ut ego alius sim. *Plin.* 20. *Hist. nat.* 18. 75. (197.) Sacopenium, quod apud nos gignitur, in totum transmarino alienatur. h. e. omnino aliud est, ac transmarinum. *Cæc. Aurel.* 4. *Tard.* 3. Nam quibus alienatæ sordes detrahuntur, iisdem etc. h. e. nimis induratæ, a natura sua immutatæ. § 2. Speciatim est separare, removere. *Ter. Heaut.* 5. 2. 25. Ita nos alienavit. h. e. a se procul expulsi: sed varie ibi legunt *Codd.* et *Editt. Quintil.* 3. 6. 99. Qui a familia sunt alienati. *Farro 2. R. R.* 1. 24. Rejiculas (oves) alienare. h. e. removere, segregare. *Justin.* 18. 3. Cum velut occisos alienasset. h. e. conspectu removisset, occulisset. *Sall. Cat.* 36. Quod non dignos homines honore honestatos videbam, meque falsâ suspitione alienatum sentiebam. h. e. ab ipsius honoribus remotum: *Forcellinus* vero h. e. accipit pro eo, qui ab alicujus amicitia rejectus est. § 3. Item speciatim alienari membra dicuntur a medicis, quæ ex vulnere, ictu, aut morbo corrupta atque internortua sensum amittunt. *Cels.* 7. 16. Memento enim alienantur (intestinalia), externo et insucto spiritu circumdata. *Id.* 8. 10. Siquidem id, quod adstrictum est, alienatur et canro opportumum est. *Id.* 5. 26. 23. Ex his colligi potest, utrum id, quod alia parte dependens, alia inhæret, si alienatum adhuc non est, suturam an fibulam postulet. *Plin.* 23. *Hist. nat.* 4. 38. (76). Spodium — purgat ulcera, alienata explet, exerescentia leniter erodit. *Scribon. Comp.* 227. Alienatum partem movere. *Cæc. Aurel.* 4. *Tard.* 3. Est enim plurimæ debilitatis, atque alienatarum vel mortuorum partium signum. *Seneca Ep.* 89. 18. Tunc incipit medicina proficere, ubi in corpore alienato dolorem tactus expressit. § 4. Item speciatim alienare est removere et auferre vim aliquam corporis aut mentis; et ponitur — a) De morbo olivæ re in corpus agente, quibus quis ita immutatur et a se quoddammodo removetur, ut sui compos non sit. Absolute *Seneca 2. Quæst. nat.* 53. Odor sulphuris, quia naturâ gravis est, sapius haustus alienat. h. e. a sensibus. *Plin.* 28. *Hist. nat.* 8. 27. (93). Quod si successerit, alienari mente ac vel ex equo ho-

minem decidere. *Id.* 30. *ibid.* 6. 16. (48). Quos linguat acinus, aut quorum alienatur mens, aut quibus vertigines fluat. *Cael. Aurel. 1. Acut. prof.* Siquidem sine his (febris) etiam mente alienantur, qui papaver, aut mandragoram — biberint. *Sueton. Aug.* 101. Unum omnino, ante efflatam animam, signum alienatæ mentis ostendit, quod subito pavorfactus, a quadraginta se juvenibus abripi questus est. *Liv.* 25. 39. Hostes simul ignis, clamor, cædes, velut alienatos sensibus, nec audire, nec providere quidquam sinunt. — Hinc apud *Feget. 5. 22. 1. Schneid. alienatus morbus* est idem quod orabus, ex genere maleit: ipse enim *Feget. ibid.* 22. 1. ait: Alienatus autem et maleus vocatur, alienatus, quod eripit animalibus sensum; maleus, quod pestilentis interitum contagium facit. — b) De iis, quæ in spiritum agunt, eumque ita perturbant et commovent, ut homo sui compos non sit. *Liv.* 42. 28. *extr.* Vulgo Junonis iram ob spatium templum alienasse mentem ejus ferebat. *Cæs. 6. B. G. 41. et Liv.* 10. 29. Alieona mente. *Pseudo-Sall. Orat. 2. ad Cæs. de republ. ordin. sub fin.* Qui in somnis exercitus, furibundus atque amens alieona mente ferebat. *Liv.* 3. 48. Alienatus ad libidinem mentis. *al. animo:* h. e. perditus in libidinem et quodammodo a se ipso avulsus. ¶ 5. Sæpius sumitur pro ad alterius dominium per venditionem transferre et vendere; quamvis si proprie loquamur, differunt inter se *alienare* et *vendere*, auctore *Ulpian. Dig.* 50. 16. 67. Alienatum non proprie dicitur, quod adhuc in dominio venditoris manet, venditum tamen recte dicitur. h. e. *alienare* majorem importat rei remotionem, quam *vendere*: atque hæc duo et similia sæpe inter se conjunguntur, ut apud *Cic. 6. Ferr.* 60. 134. Pretio parvo ea, quæ accepissent a majoribus, vendidisse atque alienasse. Et apud *eund.* 2. *Leg. Agr.* 21. 55. Venire vestras res proprias atque in perpetuum a vobis alienari. *Plaut. Merc.* 3. 4. 26. Mulier est alienata ab te. h. e. quod eam pater venderat. *Id. ibid.* 5. 1. 3. Usus fructus, victus cultus jam mihi harum ædium interemptus, interfectus, alienatus, occidi. *Cl. Dig.* 28. 7. 2. Parte (ususfructus) alienata, conditio deficit. *Cic. 2. Leg. Agr.* 13. 33. Permittitur infinita potestas innumerabilis pecuniæ conficiendæ de vestris vertigibus non fruendis, sed alienandis. *Liv.* 41. 8. Ne quis quem civilis nutanda causa suum faceret, neve alienaret. — Apud *Ulpian. generalis sensu* res alienari dicitur quocumque modo in alterius dominium transferatur. *Dig.* 50. 17. 205. Et vindicare et alienare et servitutem prædio imponere posse. Adde *ibid.* 27. 9. 1. § 2. et *Caj. Instit.* 1. 192. *Cod. Theod.* 8. 13. 1. *pr.* Vendita, donata, mutata, in dotem data, ceterisque causis legitime alienata. — Cum *Dat. personæ Dig.* 4. 7. 4. *pr.* Item si res fuerint usucapæ ab eo, cui alienatæ sunt, nec potest ab hoc possint, locum habet hoc edictum.

II.) Translate. ¶ 1. Alienare est disjungere ab amore, favore et amicitia, offensum reddere; et dicimus *alienare aliquem vel aliquam civitatem, animos vel voluntatem aliquis, aut aliquem voluntate*. — a) Ponitur de publicis rationibus cum externis, tum internis. *Nep. Cim.* 2. Insuavis alienatus. *Id. Hamilc.* 2. Oppida alienata restituit patriæ. h. e. quæ per defectionem aliis dominis se dederant. *Sall. Jug.* 48. Urbs maxima alienata. *Id. ibid.* 70. Vagenses fatigati regis supplicis neque antea voluntate alienati. *Liv.* 38. 33. Quia nihil æque alienatorum animos civitatis videbatur. *Id.* 44. 27. Eadem avaritia gentium regem sibi alienavit. Adde *eund.* 21. 60. et 24. 22., et *Curt.* 5. 9. 12. *Tac.* 1. *Hist.* 59. Ne supplicio ejus ferox gens alienaretur. *Cic. Prov. cons.* 9. 21. Nomen uno tempore cum suis inimicissimis in gratiam rediit? quibus cum omnibus eadem republ. reconciliavit quæ alienarat. *Id.* 1. *Att.* 14. 6. Itaque initum in modum omnes a se bonos alienavit. Adde *ibid.* 17. 9. *Nep. Alcib.* 5. Neque vero his rebus tam amici Alcibiadi sunt facti, quam timore ab eo alienati. *Cæs. 7. B. G. 40.* Omnium suorum voluntates alienare. *Liv.* 8. 35. Ea quoque ira alienavit a dictatore milium animos. *Id.* 2. 30. Alienare plebem. — b) Et de privatis inter cives rationibus. *Cic. 3. Fam.* 6. 4. Conabantur alienare a te voluntatem meam. *Id.* 1. *Att.* 17. 7. Alienatus animus et offensus. *Fellej.* 2. 112. Alienore sibi animum alienus. *Tac.* 4. *Ann.* 49. Alienato esse erga aliquem animus. *Justin.* 1. 7. 18. Alienare a se uxorem. ¶ 2. Raro admodum *alienari* vel *alienatum* esse ab aliqua re

occurrit pro alienum esse, abhorreere, vitare. *Cic. 3. Fin.* 5. 18. Ipsum sibi (animam) conciliari atque commendari ad se conservandum et ad suum statum eaque, quæ conservantia sunt ejus status, diligenda, alienari autem ab interitu lisque rebus, quæ interitum videantur afferre. *Id. ibid.* § 17. A falsa autem assensione magis nos alienatos esse, quam a ceteris rebus, quæ sunt contra naturam, arbitrantur. ¶ 3. Item active alienare est remove, eximere, immovere facere. *Quintil.* 5. 10. 17. Quas res quibus rebus natura ipsa alienasset. *Cod. Theod.* 12. 1. 84. Quos aut objectus (al. obtentus) debilitatis alienat, aut senectus pigra remoratur.

ALIENUM, i, n. F. ALIENUS in fine.

ALIENUS, a, um, adject. (*alienus* est pro *alienus*, quasi ex *alienus*, h. e. ex alius et *geno*: cf. et Gr. ἀλλότριος). Comp. *Alienior* et *Super. Alienissimus* 1. 3. et II. 1. et 2. — Proprie est aliunde genitus, sive alius generis; ac proinde qui alterius est, neque ad nos, sed ad alium pertinet (It. *d'altrui*, non appartenente a noi, straniero; Fr. *d'autrui*, étranger; Misp. *ajeno*, extrangero; Germ. *fremd*, nicht unser, einem Fremden, nicht uns gehörend; Angl. *belonging to another*, foreign).

I.) Proprie. ¶ 1. Generatum pro eo, qui non ad nos, sed ad alium pertinet, ponitur cum de rebus, tum de personis. *Leg. xii. Tabul.* apud *Servium* in *Virg.* 8. *Ecl.* 99. Seges aliena. *Cato R. R.* 1. 4. disciplina. *Plaut. Ml. glor.* 2. 2. 109. adolescentulus. *Id. ibid.* 3. 1. 54. oratio. *Cic. 1. Fin.* 6. 17. Principio, inquam, in physicis, quibus maxime gloriatur, (*Epicurus*) totus alienus est. *Democritus* dicit, perpaucos mutans. h. e. totus est aliorum, quia ex aliorum placitis omnia docet, nihil fere de suo. *Id. ibid.* 8. 26. (*Epicurus*) aliena dixit in physicis. V. *Alienum* in line. *Ter. Andr.* 1. 2. 9. Aliena sedes. *Id. Hec.* 4. 1. 61. puer. *Id. Eun.* 2. 2. 24. cibus. *Id. Andr.* 1. 1. 125. Alieno more vivere. *Id. Adelph.* 1. 1. 50. Potius consuefacere filium suum sponte recte fecere, quam alieno metu. *Parvius* apud *Cic.* 1. *Divinat.* 57. 131. Plus ex alieno jecore sapere, quam ex suo. *Cic. 1. Off.* 9. 36. Difficilis est cura rerum alienarum. *Id. Rosc. Am.* 47. 37. Alienæ pecuniæ. *Id.* 5. *Fam.* 8. 2. laus. *Id. Ml.* 1. 22. domus. *Plautus* apud *Cic.* 10. *Fam.* 4. *extr.* villa. *Sall. Cat.* 7. virtutes. *Id. ibid.* 51. instituta. *Id. ibid.* 35. nomina. h. e. personæ, quibuscumque res alienam contractum est. *Nep. Epam.* 1. et *Quintil.* 9. 2. 28. mores. *Nep. Hann.* 12. arbitrium. *Id. ibid.* 1. opes. *Liv.* 1. 46. vir. *Id. ibid.* Ignavia. *Id. ibid.* 27. pavor. *Id.* 35. 43. Virtutem et bonum alienum oderunt. *al. leg.* ut bonum. *Virg.* 10. *Æn.* 784. Vultus alienum. h. e. quod in alium immittebatur. *Horat.* 2. *Sat.* 3. 10. negotia. *Id.* 2. *ibid.* 7. 46. conjux. *Id.* 1. *ibid.* 1. 110. capella. *Ovid.* 1. *Art. Am.* 349. agri. *Curt.* 8. 2. 27. ciades. *Id.* 8. 11. 12. exilium. *Plin.* 29. *Hist. nat.* 4. 8. (19). Alienis pedibus ambulare, alienis oculis agnoscere, aliena memoria salutare, aliena opera vivere. *Id.* 12. *ibid.* 1. 3. (6). Alienus orbis. *Quintil.* 4. 2. 129. persona. *Id.* 5. 10. 67. servus. *Apul.* 8. *Mel.* 9. Lancea mali Thrasylli me tibi fecit alienum. h. e. occidendo fecit, ut tuus amplius non sim. ¶ 2. Speciatim in civili ratione æs alienum, est id quod, non ad nos, sed ad alium pertinet, seu pecunia, quæ alteri debetur, ut ait *Dig.* 50. 16. 113. § 1. *Es alienum* est, quod nos aliis debeamus; æs suum est, quod aliis nobis debent. F. plurima in voc. *ÆS* IV. ¶ 3. Item speciatim alienus sumitur pro eo, qui nullo nobis cognationis aut propinquitatis vinculo est conjunctus, qua significatione occurrunt et *Compar.* et *Super.*: immo sæpe usurpatur et absolute *alienus*, i, m. substantivum more. — a) Adjective. *Plaut. Capt.* 1. 4. 23. Alienus cum ægre feras, quid me patrem par facere est? *Ter. Phorm.* 3. 12. Quid? ego vobis, Geta, alienus sum? *Id. ibid.* 4. 1. 16. Ille si me alienus affinem volet. *Liv.* 29. 29. Exiit quidam, Metellus nomine, non alienus sanguine regibus. h. e. non omnino extra regionem consanguinitatem. *Cic. Cluent.* 59. 162. P. Ælii testamento propinquus exheredatus cum esset, heres hic alienior constitutus est. *Id. Dom.* 87. 70. At etiam Q. Metellus, quam legem esse homines alienissimi a P. Clodio judicarent, Piso et Gabinius; eam nullam esse frater P. Clodii — judicavit. *Plin. Paneg.* 37. Nisi simul cognationis jura impetrasset, alienissimi habebantur, quibus conjunctissimi fuerant. — b) Substantivum more. *Plaut. Stich.* 3. 2. 31. Apud me erant alieni novum. *Cic. Amic.* 5. 19. Itaque cives potiores

quam peregrini, propinqui quam alieni. *Cæs. 6. B. G.* 31. Multi ex suis finibus egressi se suasque omnia alienissimis crediderunt. *Fellej.* 2. 76. Quod alieno testimonio redderem, in eo non fraudabo avum meum. ¶ 4. Interdum alienus est idem quod alterius. *Cael. Aurel. 1. Tard.* 5. Accidunt (in mania) etiam vigiliæ juges, — corporis durities atque aliena fortitudo. paulo post hæc eadem illi clarius significantur: Totius corporis attestante duritie, cum fortitudinis præter naturam adveniente. ¶ 5. Item alienus dicitur a medicis de membro aliquo corporis corrupto et emortuo; unde transfertur et ad mentem, quæ morbo aliquo sui compos non est. F. ALIENO I. 3. *Scribon. Comp.* 201. Si os scabrum aut putre vetustate vitii factum est, expurgat et educit quantum ejus alienum. *Cael. Aurel. 1. Acut.* 17. Separando a naturalibus aliena, hoc est cruditate corrupta. *Firmic. Mathes.* 3. 6. Si cum Sole Mars et Saturnus fuerint inventi, facient alienos, deliros, cardiacos aut phreneticos. h. e. a sensibus alienatos, mente captos. *Sall. Cat.* 37. translate. Neque solum illis aliena mens erat, qui consoci conjurationis fuerant. *Cl. ibid.* 36. et F. in fine *Alienum*. ¶ 6. Quoniam vero quæ ad nos minime pertinent, præcipue si corrupta sint et emortua, parvi ducuntur, ita nonnumquam alienus est qui parvi aut nihil penditur. *Seneca Cons. ad Helv.* 3. Veterani, quamvis confossi, patienter ac sine gentili velut aliena corpora execari patiuntur. *Id.* 1. *Clement.* 12. Incurrere in pericula juvat et aliena animæ abuti. *Cl. Thucyd.* 1. 70. σάραρον ἀλλοτριωτάτης χερσέσσι.

II.) Translate. ¶ 1. Si ad animum, hoc est ad vivendi et sentiendi rationem, transfertur, alienus ponitur cum de personis et est non amicus, offensus, alienatus; tum de rebus et est remotus, aversus, abhorrens: quod patet ex *Cic. 3. Fam.* 6. 3. Ut iuvam factum — alieni hominis, ut levissime dicam, et lugentis congressum, meum vero conjunctissimum et amicitissimum esse videatur. — Hæc autem significatione occurrit — a) Absolute, et substantivum quoque more. *Cic. Planc.* 4. 11. Nestrum est autem — ferre modice populi voluntates, alienare alienas, retinere partas, placere turbatas. *Id.* 15. *Fam.* 4. 14. Illis ego subsidis ea sum consecutus — ut ex alienissimis sociis amicissimos, ex infidelissimis firmissimos redderem. *Id.* 1. *ibid.* 9. 17. Tantum enitor, ut neque amicos, neque etiam alienioribus opera, consilio, labore desim. *Id. Ml.* 28. 76. Est æqualiter in republicam, in privatos, in longinquos, in propinquos, in alienos, in suos irruerat. — b) Cum Ablat. et præp. ab. *Ter. Hec.* 5. 2. 63. Postquam hunc alienum a sese videt. *Id. ibid.* 4. 4. 36. Cum ejus alienum a me esse animum sentiam. *Id. Adelph.* 3. 2. 28. Alienus est ab nostra familia. *Cic. 2. Fam.* 17. 7. Ille si in omnes est inalevolus — minus offendor in me; sin autem a me est alienior, nihil tibi meæ litteræ proderunt. *Id.* 15. *ibid.* 4. 10. Quo facilius etiam ceterorum animi, qui alieni essent ab imperio nostro, frangerentur. *Ter. Adelph.* 3. 2. 4. et *Cic. Deiot.* 8. 24. Alieno animo esse ab aliquo. *Cic. Amic.* 8. 28. Habere animum alienum ab aliquo. *Id. Rosc. Am.* 47. 136. Habere animum alienum a causa. *Id.* 4. *Ferr.* 26. 64. Letitius quidam, homo non alienus a litteris. — c) Cum Genit. *Sall. Cat.* 41. Ille eos in domum D. Brutii perducit, quod foro propinqua erat, oque aliena consilii propter Sempronium. *Ovid.* 1. *Fast.* 395. Di quoque cultores in idem venire Lyæi Et quicunque joci non alienus erat. *Colum.* 3. *R. R.* 21. 3. Alienissimus rusticæ vitæ. — d) Cum Dat. *Cælius* apud *Cic.* 8. *Fam.* 12. 2. Malui collegæ ejus, homini alienissimo mihi et propter amicitiam tuam non æquissimo, quam illius sinis vultum subire. *Seneca 4. Quæst. nat. inst.* Scio quam sis ambitioni alienus, quam familiaris otio et litteris. *Tac.* 2. *Hist.* 74. Mucianus animus nec Vespasiano alienus, et in Titum promior. ¶ 2. Sæpe et ad res ingratas earumque qualitates transfertur pro non conveniente, discrepante, non opportuno, inutili, inepto. — a) Absolute. *Farro 3. R. R.* 4. 3. Nam — offendit, quod alienus odor opplet nares. h. e. odor insolitus et minime conveniens, minime gratus. *Horat.* 2. *Sat.* 3. 7. 2. Cum rapis in jus malis ridentem alienis, Fiet aper, modo satum et, cum volet, arbor. h. e. ridentem vultu, qui animi tristitiæ minime respondet, invito animo ridentem: cf. *Hom.* 20. *Odyss.* 345. οἱ δ' ἦδη γαστρίσσι γελῶν ἀλλοτρίων etc., et *Fal. Flacc.* 8. 164. alieno gaudia vultu semper erant. *Ter. Adelph.* 1. 2.

30. Alienore ætate post faceret tamen. *h. e.* ætate minus apta. *Cic. 15. Fam. 14. 4.* Considera ne in alienissimum tempus cadat alveitus tuus. *Id. Brut. 1. 2.* Vir æregius — alienissimo reipubl. tempore extinctus. *Varro 3. R. R. 16. 11.* Tum eos et velle expectare, ut suo potius tempore mercatores admittent, quam celerius alieno. *Cic. Mil. 16. 41.* Alieno tempore occidere aliquem. *Cres. 1. B. G. 15.* Alieno loco prælium committere. *Quintil. 6. 4. 1.* Alieno loco tractare aliquid. *Cic. Orat. 24. 80.* Aliena verba. *h. e.* non propria. *Liv. 3. 62.* Alieno Marte pugnare. *h. e.* insolita ratione. *Virg. 2. G. 149.* Alienis mienibus ætas. — *b)* Alienum esse, non alienum est, non alienum esse arbitror cum Infinito, et interdum alienum est aliquid elarganter usurpantur. *Cæs. 6. B. G. 10.* Non alienum esse videtur Gallie Germanique moribus et quo istæ nationes differant inter se proponere. *Nep. Mil. 6. 1.* Cujus victoriæ non alienum esse videtur quæd præmium Militiis sit tributum exponere. *Cic. Prov. cons. 17. 40.* Sed non alienum esse arbitror — breviter explicare etc. *Adde 2. Off. 7. 23. Cels. 5. 26. 26. et Quintil. 1. 5. 68. Cels. 5. 26. 28.* Moveri et ambulare nisi sanis alienum est. *Cic. Cæcin. 5. 14.* Ne forte queratis num propinquus? Nihil alienius. Amicus aut a patre aut a viro traditus? Nihil minus. — *c)* Cum Ablat. et præp. ab. *Ter. Adelph. 5. 8. 22.* Etsi hoc mihi prævum, ineptum, absurdum atque alienum a vita mea videtur. *Tib. Græchus pater apud Gell. 7. 10.* Alienum videtur esse a dignitate reipubl. in eum locum imperatorem populi Rom. duri etc. *Forcellinus* hunc eundem exhibet locum sed sine præpositione, et ad paragraphum proxime superiorem refert. *Cic. 16. Att. 3. 4.* Movet etiam navigationis labor, alienus non ab ætate solum nostra, verum etiam a dignitate. *Adde 5. Tusc. 34. 98. et 1. Acad. (post) 42. 132. — id)* Cum Ablat. sine præp. *Plaut. Capt. 1. 1. 31.* Nunc hic occipit quæstum hunc filii gratia inhonestam, maxime alienum ingenio suo. *Cic. 11. Fam. 27. 8.* Quo nec mihi gravius quidquam potest esse, nec te alienius. *Adde ibid. § 6. Id. 11. Divinat. 38. 83.* Neque hoc dii alienum putant dignitate sua. *Forcellinus* hunc locum ad paragr. proxime superiorem retulit. *Adde Cic. Prov. cons. 8. 18. et Quintil. 6. 3. 33. — e)* Cum Dat. *Cic. Cæcin. 9. 24.* Quod ex illa parte id dicit, quod maxime huic causæ est alienum. *Id. 7. Ferr. 67. 173.* Non est alienum meis rationibus istum mihi hoc iudicio ereptum — reservari. *Adde Sall. Cat. 36. Nep. Them. 4.* Alienissimo sibi loco, contra opportunitissimo hostibus conflixit. *Liv. 42. 43.* Sui maxime tempore atque alieno hostibus incipere bellum. *Id. 1. 20.* Sacerdotium genti consilioris non alienum. *Adde 35. 49. Cels. 4. 5.* Sumendi cibi faciles et stomacho non alieni. *Colum. 8. R. H. 6. 1.* Custodia non aliena huic curæ. *Quintil. 6. 3. 29.* Dicitur huic personæ alienissima. — *f)* Cum Genit. *Lucret. 6. 67. (69).* Dis indigna putare alienaque pacis. *Cf. cumd. 3. 832. et G. 1164.* *Forcellinus* et b. locum ad paragr. proxime superiorem retulit. *Cic. 1. Fin. 4. 11.* Quis alienum putet esse ejus dignitatis, quam mihi quisque tribuit, — exquirere. *Id. 4. Acad. (pr. 2.) 11. 42.* Omnia, quæ essent aliena firmæ et constantis assensionis, a virtute sapientique removit. *¶ 3.* Interdum est hamum. *Coel. Theod. 11. 20. 4.* Hunc a collatione esse jubemus alienum.

Alienus, i. m. 2. substantivorum more. *V. supra I. 3. et II. 1. a.*

Alienum, i. n. 2. substantivorum more est — *a)* quicquid est alterius juris ac domini: qua tantum significatione occurrit sing. num. *Cato R. R. 5. 1.* Illic erunt villici officia — Alieno manum abstineat. *Cic. 3. Fam. 8. 8.* Cum natura semper ad largiendum ex alieno furrim restrictio. *Adde Justin. 36. 3. 9. Sall. Cat. 5.* Alieni appetens, sui profusus. *Liv. 5. 5.* Necessitate inposita ex alieno prædandi, cum sua amisserint. *Amian. 23. 1.* Aliena pervadere. *h. e.* alienum agrum armis invadere. *Cic. Mil. 27. 74.* In alieno ædificum extricare. quod *Dig. 41. 1. 7. § 10.* in alieno solo ædificare. *Id. 2. Off. 23. 83.* Quid est aliud aliis sua eripere, aliis dare aliena? *Liv. 30. 30.* Ita aliena appetimus, ut de nostris dimittimus. — *b)* Aliena absolute sunt aliena negotia. *Ter. Hæc. 1. 1. 23.* *MENED.* Chremis, tantumne ab re tuast oti tibi, aliena ut cures, ea, quæ nihil ad te attinent? *Idem.* Homo sum: humani nihil a me alienum puto. *Id. ibid. 3. 1. 94.* Ita comparantur esse hominum naturam omnium, aliena ut melius videant et digna ut, quam

sua. — *c)* Item aliena sunt quæ abs re sunt. *Sall. Jug. 1.* Quod si hominibus bonarum rerum tanta cura esset, quanto studio aliena ac nihil profutura inultuque etiam periculosa petunt etc. *Ovid. 3. Trist. 3. 19.* Quin etiam sic me dicunt aliena locutum, Ut foret amens nomen in ore tuum. *Cels. 3. 18.* Interdum in accessione ægros desipere et aliena loqui. *V. ALIENOLOQUIUM.*

ALIFER, ra, rum, adject. (ala et fero). *V. voc. seq.*
ALIGER, ra, rum, adject. (ala et gero). In Genitivo plur. aligerum pro aligerorum habet *Val. Flacc. 7. 171.* — *Aliger* est alas gerens, alatus (*It. alato; Fr. ailé; Hsp. alado; Germ. geflügelt; Angl. winged*).

1.) Proprie. — *a)* Addito nomine. *Virg. 1. Æn. 663.* his aligerum dictis affatur Amorem. *Val. Flacc. 7. 171.* Aligerum Amorum. *Ovid. 4. Fast. 562.* aligero tollitur axe Ceres. Quidam hoc loco legunt *alifero*, sed *Heinsius* præfert *aligero*: eternum sermo est de Cereis curru, quem trahunt alati dracones; quamquam *Visc. Op. var. T. 2. p. 15. tab. 1.* probat, *axem aligerum* hic proprie vocari, ibique ex vase fictili anaglyptis figuris ornato, in quo Triptolemus vehitur curru duabus alis hinc inde instructo, et a binis anguibus tracto, id ipsum confirmat. *Virg. 12. Æn. 249.* Aligerum agmen. *h. e.* agmen avium. *Seneca Hipp. 338.* genus. *Plin. 12. Hist. nat. 49. 42. (85).* serpentes. *Id. 36. ibid. 5. 4. (41).* Cupidines. *Stat. 3. Silv. 3. 80.* summi Jovis aliger Arcas Nuntius. *h. e.* Mercurius. — *b)* *Aligeri* substantive sunt Cupidines alati. *Sil. It. 7. 458.* Dumque hic Aligeris instat Cytherea. *h. e.* precibus fatigat Cupidines, filios suos.

11.) Translate est celerissimus. *Sil. It. 3. 69.* Aligeri lapsus. *Id. 2. 92.* ferrum. *Id. 14. 507.* plantæ. — *AB.* *Aligero XII* legionis pro *Aquiligero* legitur in *Inscript.* apud *Reines. cl. 8. n. 30.*; sed aut mendum, aut potius vocabuli breviationem esse puto. *Freund.* receperat *Aligero, Ænis*.

ALIGERO, Ænis, m. 3. *V. vocem præced.*

ALIMENTARIUS, a, um, adject. ad alimentum pertinens, qui eo tendit ut alimenta consequatur, aut jus habet ad alimenta. — *a)* Addito nomine. *Cælius* apud *Cic. 8. Fam. 6. 5.* Legem viariam, non dissimilem agrarie *Rulli*, et alimentariam, qua jubet adiles metiri, jactavit. Fortasse, inquit *Manutius*, intelligit legem de frumento plebi gratis dividendo. *Ulpian. Dig. 2. 15. 8.* Alimentaria causa. *Manit. Dig. 48. 13. 4. ratio.* *Inscript.* apud *Mommsen. 6667.* *LIBERALIS COL. COL. SIF. SER. ARCHAR. XVI ET ANTE EGIT RATIONEM ALIMENTARIAM SVB CYRA PRÆFECTOR. ANNIS XXXI. Amian. 28. 8. res.* *Inscript.* apud *Gruter. 1092. 7.* pecunia. *h. e.* in alimenta pauperum eroganda. *Inscript.* apud *Orell. 3981. 3. 908.* et apud *Henzen. 5169. et 5989.* Alimentaria: pecunie quæstor. *Capitolin. Anton. Pio 8.* et *Inscript.* apud *Gruter. 1022. 6. et 7.* et apud *Orell. 847.* Pueri et puellæ alimentaria: — *b)* Substantive. *Ulp. Dig. 2. 15. 8.* Si alibi domicilium heres, alibi alimentarius habeat. — Ceterum alimentarius pueros et puellas primus instituisse *Nerva Aug.* videtur ex his verbis *Aur. Victoris* in *Epit. 12.* Puellas puerosque natos parentibus egestosis sumpto publico, seu potius Cæsareo (*V. Inscript.* apud *Orell. 5167.* et apud *Henzen. 6666.*) per Italiam oppida alii jussit. Hinc ejus nomen apud *Eckhel. D. N. V. T. 6. p. 408.*, in quo *Tutela Italiae* is appellatur. *V. et Bullitt. archaeol. a. 1830. p. 145.* Deinde idem beneficium præstitit *Trajanus Aug. V. Eckhel. ibid. p. 424.* Mox item *Hadrianus Aug.* (teste *Spartian. Hæb. 7.*) qui pueris ac puellis, quibus etiam *Trajanus* alimenta dederat, incrementum liberalitatis adiecit (*V. Eckhel. ibid. p. 435.*, ubi nomen affertur, in quo *Restitutio Italiae* dicitur). *Antoninus* item *Aug.* et *M. Aurelius* eadem usi sunt liberalitate (*V. FAUSTINIANUS* in *ONOM.*): at, Commodus *Aug.* imperante, de alimentariis silet historia. Pertinet vero (teste *Capitol. Pertin. 9.*) alimentaria compendia, quæ novem annorum ex instituto *Traiani* debebantur, obdurate verecundia sustulit. Id tamen factum videtur, quia bona et prælia alimentariis assignata, ob pestilentiam deserta fuerant: hinc idem *Augustus* editum salutis edictum, ipso memorat *Heuglianus. l. 2. c. 4.*, de faminitate decem annorum agricollis incultos agros concessit successa. *Alexander* tandem *Severus* (teste *Lamprid. Hier. Scr. 57.*) puellas et pueros, quoniammodum *Antoninus Faustianus* instituerat, Manuianos instituit: quo demum, nulla amplius super-

est alimentarium mentio in vetustis monumentis et apud Græcos et Latinos scriptores. Ceterum de Alimentariis *V. Pauller De pueris et puellis alimentariis spec. I. et II. Dresd. 1809. et 1810.*, *Pauly Real-Encycl. Vol. 1. p. 371.*, et *J. Furlanetto Della pubblica beneficenza presso i Romani, Padova 1857 coi tipi del Seminario.* — *c)* Alimentarius est etiam qui rationes agit alimentarias. *Inscript.* apud *Mommsen. 4940.* *L. SÆPINO ORIENTI AVG. ET L. SÆPINO ORESTI IIII. VIR. AED. ET FELICVLE (sic) FILIAE ORIENS ALIMENT. SÆPINATI PATRI ET FRATRI. ET THALIA CONSERVA EIVS D. M. F. Cf. Henzen. Inscript. 6668. et Annali dell' Istit. Archeol. a. 1849. p. 239.*

ALIMENTUM, i, n. 2. (alo) id quo animalis aut vegetalis corpus alitur et vita sustentatur (*It. alimento, nutrimento; Fr. aliment, nourriture; Hsp. alimento; Germ. das Nahrungsmittel, Nahrung oder Unterhalt; Angl. nourishment, nutriment*).

1.) Proprie. *¶ 1.* Stricto sensu ponitur de animalibus et plantis. *Cic. Tim. 6.* Nec vero desiderabat aut alimenta corporis, aut detractionem confecti et consumpti cibi. *Id. apud Colum. 12. R. R. præfat. 3.* Nam et fruges ceteraque alimenta terrestria indigebant tecto. *Cels. 2. 18.* Plus alimenti est in pane, quam in ullo alio. *Curt. 5. 4. 17.* Tridui alimenta portare militum jusserat *Leviter* armatum. *Ovid. 5. Trist. 8. 13.* miseris alimenta negare. *Id. 2. Met. 288.* alimenta mitia, fruges. *Id. 3. ibid. 315.* alimenta lactis dare puero. *Sueton. Tib. 54.* Druso adeo alimenta subduta, ut tomentum e culcita tentaverit manilare. *Cels. 8. 1.* Subministrare alimenta alicui. *Quintil. 2. 16. 16.* Reponere alimenta in hiemem. *Tac. 6. Hist. 43.* Alimenta arcu expedire. *Inscript.* apud *Orell. 2390.* et alia apud *Mommsen. 1951.* Alimentorum quæstor. *Plin. 17. Hist. nat. 13. 20. (95).* de plantis. Omnia celerius adolescant stolonibus ablati unquam in stirpem redactis alimentis. *Id. 11. ibid. 14. 14. (34).* Largum alimentum. *¶ 2.* Latiori sensu alimenta non pro cibo solum, sed et pro aliis rebus, quæ homini sunt ad vitam necessaria, sumuntur; ut ait *Jubolen. Dig. 34. tit. 1. qui est De alimentis vel cibariis legatis, l. 6.* Legatis alimentis, cibaria et vestitus et habitatio debebunt, quia sine his ali corpus non potest. *Cic. 1. de republ. 4. 8.* Neque hac nus patria lege genoit aut educavit, ut nulla quasi alimenta expectaret a nobis, ac tantummodo nostris ipsa commodis serviens tutum periculum otio nostro suppeditaret. *Quintil. 9. 2. 89.* Qui a patre, ut filium expositum et ab eo educatione solutis alimentis recipi, postulat. *¶ 3.* Latissimo sensu ponitur pro quacunque re, qua alitur quidpiam et augetur; præcipue vero de igne et aqua. *Ovid. 14. Met. 532.* piecem et ceras alimentaque cetera flammæ. *Id. 8. ibid. 839.* Utque rapax ignis non unquam alimenta recusat. *Adde Sil. It. 17. 98. Curt. 6. 6. 29.* Ergo adgeri alias arbores jubet et igni dari alimenta. *Plin. 14. Hist. nat. 20. 26. (131).* Et fex vini siccata recipit ignes ac sine alimento per se flagrat. *Ovid. 1. Met. 271.* Concipit Iris aquas alimentaque nubilus affert.

11.) Translate. *Liv. 35. 23.* Addidit alimenta rumoribus adventus *Attali. Tac. 2. Hist. 96.* Alimentum famæ. *Ovid. 2. Met. 768.* videt intus edentem *Viperæ* carnes, vitiorum alimenta suorum, Invidiam. *Adde 3. ibid. 479. Val. Max. 2. 6. 5.* Alimentum virtutis honor.

ALIMMA, atis, n. 3. (ἀλιμμα) unguentum. *Capell. 2. p. 27.* Sed adversum illa quoddam *Abderitis* senis (*h. e.* Democriti) alimma, cui multa lapillis succulicque permixtis herbarum etiam membrorumque concesserat, præparavit. Hinc derivatum epalimma, quam vocem *V.* suo loco *Kopp rectius* legit nemorumque concesserat. — *AB.* De nom. propr. *V. ONOM.*

ALIMODI pro aliusmodi. *Paul. Diac. p. 28. 2. Moll. V. ALIUS.*

ALIMON, i, n. 2. ἡ ἀλιμος, videtur composita vox ex α priv. et λιμός, fames, *h. e.* famem sedans. *Plin. 22. Hist. nat. 22. 33. (73).* *Asphodelon* ab *Hesiodo* quidam alimon appellari existimavere, quod falsum arbitror. Est enim suo nomine alimon, non parvi et ipsam erroris inter auctores. Alii enim fruticem esse dicunt, foliis oleæ, coqui autem hæc ciborum gratia. Alii olus maritimum esse dicere, salsum, et inde nomen. *Plin.* hic perperam nullum facit discrimen inter alimon (quod ab α pr. et λιμός, fames) et inter hālimon (ab ἁλιμός: maritimus, quod ab ἁλς mare) *V. HALIMON.* *Solin.* Græce scribit 12. Herba ἁλι-

pos dicitur: ea admorsa diurnam famem prohibet. Plato etiam de *Legib.* tradit, Epimenidem ex malva et asphodelo compositionem ἀλμωνίᾳ sibi parasse, qua se a fame et siti diu vindicaret. *V. ASPHODELUS.*

ALIMONIA, α, f. 1., idem quod alimentum. *¶* 1. Stricto sensu. *Plant. Pers.* 1. 2. 1. Quæstus alimoniae. *Farrus* apud *Non.* p. 237. 14. *Merc.* Habens (lege *Avens*) antepositum alimoniam. *Gell.* 16. 15. Amisso omni naturalis alimonie fundamento, homo exhaustus intereat. *Sueton. Cal.* 42. Filla nata, paupertatem conquerens, collationes in alimoniam atque dotem puellæ recepit. *Rectius* nunc legitur alimonium. *Apul.* 2. *Met.* 3. Parentis tuæ non modo sanguinis, verum alimoniarum quoque socia fui. *Id.* 5. *ibid.* 9. Blandis alimoniarum obsequiis saginare aliquem. *Macrob.* 7. *Saturn.* 4. ad fin. Multiformis alimonie deprehenditur causa inorbiorum. *Inscript.* apud *Mural.* 2024. 1. Procurator alimonie. *¶* 2. Latissimo sensu (*V. ALIMENTUM* I. 3.). *Prudent.* *Cathem.* 5. 19. Picea alimonis flammæ.

ALIMONIUM, n, n. 2. idem ac alimonia. *Varr.* 3. *R. R.* 16. 15. Hæc omnia vocant a mellis alimonio, alivos. *Et* 1. *ibid.* 8. 7. Quod in partu et alimonio vinum, non, ut in calice, querit aquam, sed solem. Adde plur. n. 1. *ibid.* 44. 3., 2. 1. 24. et 2. 5. 16. *Sueton. Cal.* 2. *V. ALIMONIA.* *Tac.* 11. *Ann.* 16. Infectus alimonio externo. *Juvenal.* 14. 76. alimonie querere. *Paul.* *Dig.* 25. 3. 4. Necare videtur, qui alimonie denegat. *Ita* *Torrentin.* alii alimoniam. *Dig.* 23. 3. 73. *¶* 1. Alimonie parenti præstare. *Arnob.* 5. 16. Qui temperatus ab alimonio panis, qui rei dedistis nomen Castus. h. e. abstinentia ab usu panis.

ALIO, adverbium locale. Est antiqua forma *Δαλιῶ* alio, quasi ἀλῖος, ab alius; cf. et ἄλλος, ἀλλοος. Porro jungitur verbis motus ad locum et significat in alia loca (h. *altrove*, in *altro luogo*; Fr. *ailleurs*, vers un autre lieu; Hsp. a otra parte; Germ. anderswohin; Angl. to another place).

I. Proprie multis occurrit modis; et quidem — a) Semel in uno tantum orationis membro. *Ter. Eun.* 2. 2. 49. Fortasse in profectus alio fueras. *Cic.* 14. *Fam.* 1. 7. Sed si offendet me loci celebritas, alio me conferam. *Liv.* 32. 2. Alio traducere aliquem. *Horat.* 2. *Sat.* 1. 32. alio decurrere. — b) Una cum Adverb. quo, ita ut alio latus pateat. *Cic.* 9. *Att.* 17. 1. Ex illius sermone statum Arpinum mihi eundum sit, an quo alio. *Liv.* 38. 36. Si quando Romam, aliove quo mitterent legatos. — c) Aliquando in pluribus orationis membris iteratur. *Cato apud Charis.* 2. p. 197. *Putsch.* Interea ad socios nostros sedulo disperstieram, alio frumentum, alio legatos, alio litteras, alio præsidium. *Seneca Brev. vit.* 11. 2. Nihil alio atque alio spargitur. — d) Saepo jungitur et verbis eodem themate derivatis. *Cic.* 3. *Off.* 20. 80. Et ceteri quidem alius alio, Marius ab subsellis in Rostra recit. *Id.* 1. *Divinat.* 34. 76. Sortes ipsas et cetera, quæ erant ad sortem parata, disturbavit et aliud alio dissipavit. *Liv.* 2. 54. Dilapsi passim alii alio. *Id.* 7. 39. Cum alii alio mitterentur. *Seneca Consol. ad Helio.* 6. 8. Aliunde alio commigratio est. *Id.* *Dre.* vil. 16. 2. Aliunde enim alio transfugiant. Adde *eund.* *Ep.* 64. et 3. *Quæst. nat.* 11. 1. — e) Cum vi comparandi. *Liv.* 39. 36. Quo alio, nisi ad nos socios vestros — confugerent?

II. Translate. *¶* 1. Significat ad alios homines, vel ad aliam rem. — a) Semel occurrit. *Ter. Eun.* 3. 1. 59. Metuit semper, quem ipsa nunc capit fructum, ne quando iratus te alio conferas. *Id.* *Heaut.* 2. 4. 10. Illi suum animum alio conferunt. *Cic.* 1. *Fam.* 4. 1. Qui a te causam regiam alio transferbant. *Ovid.* 12. *Met.* 57. Ili narrata ferunt alio. *Cic. Cluent.* 83. 63. Tamen vocat me alio jamdudum tacita vestra expectatio. *Id.* 1. *Orat.* 29. 133. Sed, si placet, sermonem alio transferamus. *Sail.* *Jug.* 19. Alio proferare. *Horat.* *Epod.* 13. 23. Amores alio transferre. — b) Iterato ponitur. *Cic.* 3. *Off.* 23. 39. Hic alio res familiaris, alio dicit humanitas. — c) Cum vi comparandi. *Liv.* 42. 46. Quæ serva atque obnoxia fore, si nullus alio sit, quam ad Romanos respectus. *¶* 2. Iterum ad alium finem. — a) Semel ponitur. *Cic.* 2. *Fin.* 9. 27. Appellet hæc desideria nature: cupiditatis nomen servet alio. *Id.* 3. *Ferr.* 53. 139. De Chelidone celiuit, quoad potuit: alio responsonem suam derivavit. *Liv.* 1. 56. Alio ratis spectare Pythiam vocem. *Quintil.* 9. 3. 45. Alis, sed non alio tendentibus verbis. *Tac.* 1. *Ann.* 18. Alio vertunt. h. e. aliud consilium capiunt. — b) Cum vi comparandi

sequentibus atque aut quam. *Nep. Them.* 6. Hoc longe alio spectabat, atque videri volebant. *Liv.* 7. 18. Plebem nusquam alio natam, quam ad serviendum putet. *Sueton. Aug.* 98. Non alio datam summam, quam in emptionem Alexandriarum mercium absumpluro.

ALIOQUI vel *ἀλλοquin*, adverb., quod apud vetustos Scriptores raro admodum occurrit, sed Augustæ potissimum ætate usu venit; componiturque ex *alio* et *quod* vel *quis*, ex *alio* et *quinque*, vel *quinæ*, quæ formæ sunt affirmativæ, sed pœstrema cum interrogazione jungebatur (*V. H. Beyer ad Hand. Tursell.* 1. p. 236.). — Falsum est quod quidam dant, *alioqui* ante consonantes poni, *alioquin* ante vocales; promiscue enim ponitur et sine ullo discrimine, ut patet ex locis infra citatis et ex ipso *Capro*, qui ait p. 2241. *Putsch.* Atqui careat n. similiter *alioqui*. — Ceterum *alioqui* significat, alio respectu, aliqua alia re aut modo, quantum ad alias res, ceteroquin, alias (h. *sott'altro rapporto*, in qualche altra cosa o maniera, per altro, altrimenti; Fr. sous d'autres rapports, du reste, d'ailleurs, autrement; Hsp. en otra manera, en quanto a lo restante, otramiente; Germ. in jeder andern Hinsicht, in jeder anderen Art oder Weise, im Uebbringen, übriggens, sonst; Angl. in other respects, otherwise). *¶* 1. *Alloqui* significat quantum ad alias res, ceteroquin; atque ita occurrit. — a) ut ea quæ excipiuntur, ponatur — a) Simpliciter. *Liv.* 8. 9. Decio capui jecinoris a familiari parte cæsum haruspex dicitur ostendisse: *alioquin* acceptum diis hostiam esse. *Id.* 37. 46. Milites tantum, qui sequerentur curram, defuerunt: *alioqui* magnificus et spectaculo et fama rerum triumphus erat. *Horat.* 1. *Sat.* 6. 65. si vitilis medicioribus ac mea paucis Mendosa est natura, *alioqui* recta. *Sueton. Vitell.* 2. Avus in conspectu oblii, quem cum Domitio — inerat, præstans *alioqui* famosusque cænarum magnificencia. Adde *Liv.* 7. 19. et *Curt.* 7. 4. 8. — b) Per conditionalem particulam si. *Lucret.* 3. 414. At si tantula pars oculi media illa peressa est, Incolimus quamvis *alioqui* splendidis orbis, Occidet exemplum lumen. *Liv.* 30. 29. Hannibal tumulum — tutum commodumque *alioqui*, nisi quod longinquæ æquationis erat, cepit. — c) Per antithesin. *Curt.* 8. 2. 2. Videbat tunc inmodica libertate abusum, sed *alioqui* egegum bello virum — ocellum. *Tac.* 13. *Ann.* 20. Cum ingreditur Paris, solitus *alioqui* id temporis luxu principis intendere, sed tunc compositus ad modestiam. — d) Per conjungendi particulas. *Liv.* 27. 27. Mors Marcelli cum *alioqui* miserabilis fuit, tum quod nec pro ætate etc. *Id.* 43. 19. Exercitum reduci ad Cæcum oppidum in potestatem redigendum: et *alioqui* opportune situm, et transitus cæ est in Labacæ. Adde *Quintil.* 5. 6. 4. et 12. 10. 63. — e) Ea quæ excipiuntur, ita silentur, ut ex orationis contextu innoscescant. *Curt.* 5. 13. 2. Strenuo *alioqui* cupiditatem consequendi transfuga iniecerat. *Quintil.* 4. 2. 11. Ego autem inagnos *alioquin* secutus auctores duas esse in jadicis narrationum species existimo. *Sueton. Tib.* 71. Sermone Græco, quamquam *alioquin* promptus et facillis, non tamen usquequaque usus est. Adde *Curt.* 4. 2. 6., *Cels.* 8. 4., *Tac.* 3. *Hist.* 32. et *Quintil.* 2. 15. 9. — Addita particula cum. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 69. 93. (198). Serpentes, cum occasio est, vinum præcipue appetunt, cum *alioqui* exiguo indigeant potu. Adde *Quintil.* 2. 14. 4. *Plin.* 9. *Ep.* 35. Ideo nondum eum legi, cum *alioqui* validissime rupiam. *¶* 2. Item est adverbium conditionale, et significat si aliter sit, nisi hoc sit. — a) Cum Subjunctivo. *Cic.* 2. *Legg.* 25. 62. Sed fuisse credo minimam olim istius rei cupiditatem: *alioquin* multa citarent exempla majorum. Sed dubia est lectio, *V. Hand. Tursell.* 1. p. 236. *Quintil.* 5. 10. 19. Quia suos quidque horum velut mores habet; plerumque tamen, non semper: *alioqui* indubitate essent, non argumenta. Adde *eund.* 6. 2. 18. et 5. 10. 119., et *Plin.* 8. *Ep.* 8. — b) Cum Indicativo. *Quintil.* 3. 8. 23. Si — dicitur: *Necesse* est, nempe sequitur, ut hoc subjiciatur: *Alloqui perendum* est. Adde *eund.* 4. 3. 6., 10. 6. 6. et 11. 3. 141., et *Plin.* 1. *Ep.* 29. *Tac.* 2. *Ann.* 38. Dedit tibi Augustus pecuniam, sed non ea lege, ut semper daretur: languescet *alioqui* industria, intendetur sordidia. *Quintil.* 2. 17. 33. Nec — idcirco ars, quæ utrique tradita est non erit: *alioqui* nec armorum. subaudi erit ars. — c) Sequentie interrogatione. *Quintil.* 9. 4. 105. Quod certe sit, necesse est: *alioqui* quomodo claudet, qui placet pleris-

que, dichæoreis? Apud *Cic. Orat.* 15. 48. lectio est omnino dubia. *¶* 3. Interdum est aliqua alia re aut modo. *Horat.* 1. *Sat.* 4. 3. Si quis dignus erat describi, quod malus, aut fur, Quod mæchus foret, aut sicarius, aut alioqui Famosus, multa cum libertate notabant. Hæc tamen ad paragr. 1. commode referri possunt.

ALIOSUM et *Aliosus*, adverbium locale, quæ per synecopen facta sunt ex *alioversum* vel *aliovorsum* et *alioversus* vel *aliovorsus*; quæque antiquitus vulgari tantum sermone usurpata fuisse videntur, occurrunt enim tantummodo apud *Catonem* (teste *Paul. Diac.* p. 27. 10. *Müll.*), *Plautum* et *Terentium*; postremis vero linguae Latine sæculis a Scriptioribus quoque accepta fuerunt. — Proprie significant versus alium locum (h. *verso altrove*; Fr. dans un autre direction; Hsp. en otra parte; Germ. wo anders hingewandt; Angl. towards another place, elsewhere).

I. Proprie de loco ponitur. — a) Absolute. *Apul.* 8. *Met.* 16. Aliosum grassari. *Dig.* 33. 7. 20. *¶* 6. A fundo aliosum servum transferre. — b) Una cum vocibus eodem themate derivatis. *Plaut. Truc.* 2. 4. 49. Mater ancillas jubet, quoniam jam decimum mensis adventat prope, aliam aliosum ire, percontari etc. — c) Cum vi comparandi et particula quam. *Gell.* 7. 15. Jumentum aliosum duxerat, quam quo utendum acceperat.

II. Translate. *¶* 1. Est etiam ad aliam personam, aut rem. *Gell.* 12. 1. Infans aliosum datus. h. e. alteri feminæ datus nutriendus. *Id.* 17. 1. Sed id aliosum pertinet atque alio loco dicitur. h. e. ad aliam rem pertinet. *¶* 2. Ponitur etiam pro alio fine, alia ratione. — a) Absolute. *Paul. Aulul.* 2. 4. 8. Atqui ego istuc, Anthrax, aliovorsum dixeram, non istuc, quod tu insimulas. *Lactant.* 1. 17. Stoici alio versus deos interpretantur, et quia non pervident quid sit in vero, conantur eos cum rerum naturalium ratione conjungere. — b) Cum vi comparandi et part. atque. *Ter. Eun.* 1. 2. 1. Vereor ne illud gravius Phædria tulerit, neve aliosum atque ego feci, acceperit. *Boeth.* 5. *Consol. præf.* 3. Aliosum, atque se res habet, existimare.

ALIOVERSUS vel *aliovorsum*, et *aliovorsus* vel *aliovorsus* *¶* V. voc. præced.

ALIPES, pēdis, adject. (ala et pes) alas habens in pedibus. In Ablat. sing. *alipedi* pro *alipede* dixit *Val. Flacc.* 5. 612. *V. infra* II.

I. Proprie. *Ovid.* 5. *Fast.* 300. Sacra dei alipedis. h. e. Mercarii, qui alas in pedibus habere fingitur. Adde 11. *Met.* 312. *Id.* 4. *Met.* 753. absolute. nactator vacca Minervæ, Alipedi vitulus. *Id.* 2. *ibid.* 48. alipedes equi. h. e. equi Solis vel Phæbi. *Capell.* 1. p. 11. Volucres — anheli flammantis lucis alipedes.

II. Translate est pedibus velox. *Lucret.* 6. 765. alipedes cervi. *Virg.* 12. *Æn.* 484. Alipedumque fugam cursu tentavit eorum. *Id.* 1. *ibid.* 277. *alipedes* absolute dixit, equos intelligens. *Val. Flacc.* 5. 612. Atque hanc alipedi pulsantem corpora curru, etc. Adde *Sil.* II. 7. 700. *Sil.* II. 3. 292. et 14. 507. alipedes turbine.

ALIPILARIUS, i, m. 2. idem ac alipilus. *Gloss. Philoz.* Ἀλιπυλάρης alipilarius.

ALIPILUS, i, m. 2. (ala et pilus) qui in balneo lavantium pilos sub alis et in genitalibus evellit. *Seneca ep.* 56. 2. Alipilum cogita, tenuem et stridulum vocem — subinde exprimentem, nec unquam tacentem, nisi dum vellit alas, et alium pro se clamare cogit. *Inscript.* apud *Grut.* 812. 6. M. OCTAVIUS RATTINICIVS ALIPILVS A TRITONE. h. e. in balneo quod a Tritone nomen acceperat. Cf. *Orell.* ad *Inscript.* 4302.

ALIPTES, α, m. 1. (ἀλῖπτῆς) qui ungit: ab ἀλῖς ungo. Speciatim hoc nomine appellabatur is, qui in arena lacturos, vel in balneo lavantes ungebat. *Quintil.* 11. 3. 26. unctorem appellat. *Cic.* 1. *Fam.* 9. 15. Sed vellem non solum salutis meæ, quemadmodum medicus, sed, ut alipites, etiam virum et coloris rationem habere voluissent. *Juvenal.* 3. 76. geometres, pictor, aliptes. *Id.* 6. 422. Callidus et triste digitas impressit aliptes, Ac summum dominae femur exclamare coegit. *Cels.* 1. 1. Sanus homo nullis obligare se legibus debet, ac neque medico, neque alipta egere. Sed nunc tibi legitur iatralipta. *V. IATRALIPTES.* *Seneca Ep.* 56. 1. Cum in aliptem inierat, et hac plebeja unctione contentum incidit, audio ereptum illius manus humeris, quæ prout plana pervenit, aut

concava, ita sonum mutat. In optimis autem MSS. pro alipten legitur aliquem. V. Fickert ad h. l.

ALIQUA, adverb. (subaudi parte aut via) per aliquem locum (It. *per qualche luogo*; Fr. *de quelque côté*; Ilisp. *de alguna parte*; Germ. *nach irgend einer Seite hin, auf irgend einer Seite*; Angl. *some way*).

I.) Proprie ponitur de loco. Cic. 3. Ferr. 26. 67. Iste, qui — videret, cupere aliquā evolare, si posset. Liv. 26. 27. Ideo ac incunibus inclusos tenere eos, quia, si qui evasissent aliquā, velut feras bestias per agros vagari. Id. 38. 30. Ut aliquā liberum ad mare haberent aditum. Adde 10. 5.

II.) Translate est aliqua ratione: ad rem Ter. Adelph. 2. 4. 19. Ne, si magis irritatus siet, aliquā ad patrem hoc permanet. Plaut. Merc. 2. 2. 62. Ne ad illam me animum adiecit aliquā sentiat. Ter. Phorm. 5. 1. 19. Atque id porro aliquā uxor mea resciceret. Adde ibid. 4. 1. 19. Lucilius apud Non. p. 293. 1. Merc. Evadat saltem aliquid aliquā, quod conatus sum. Virg. 3. Ecl. 15. Et si non aliquā nocuisses, mortuus esses. Ovid. 3. Pont. 4. 27. Et regum yltus — Juvissit aliquā forsitan illud opus. Apul. de Mag. 32. Nihil in rebus omnibus tam innoxium dices, quin id possit aliquid aliquā obesse.

ALIQUAM, adverb. Proprie est Accus. ab aliquis, qui respondet Adverbis tam, quam, quaquam etc.: et significat ad quamdam mensuram, ad quendam gradum; ac proinde quantum satis. Jungitur autem tribus aliis vocibus, unde habentur aliquamdiu, aliquammultum, aliquammultis et aliquamplures, quæ et divisim scribuntur, quæque V. infra.

ALIQUAMDIU, adverb. temporis. V. **ALIQUAM**. Forcellinus scripserat aliquandiu; quæ scriptio nem jure rejicit Hand. Tursell. 1. p. 243. — Significat autem aliquo tempore, non autem longo admodum; eique opponitur hinc adverbium continuum apud Quintil., illinc vero momento temporis apud Liv., quæ loca V. infra sub a. (It. *alquanto tempo*; Fr. *pendant quelque temps*; Ilisp. *durante alguno tiempo*; Germ. *ziemlich lange Zeit, eine ziemlich Weile*; Angl. *for some time*).

I.) Proprie de tempore occurrit — a) Absolute. Cic. Cluent. 9. 25. Cognoscite reliqua, ut non aliquando condemnatum esse Oppianicum, sed aliquandiu incolumem fuisse miremini. Id. 1. Acad. (post.) 3. 12. Nam Aristum Athenis audivit aliquandiu (Brutus). Adde 2. Att. 12. 3. et Amic. 19. 70. Nep. Datam. 14. Cum aliquandiu in colloquio fuissent. Adde eumd. Con. 5. et Dion. 3. Sall. Jug. 74. Qua in parte rex adfuit, ibi aliquandiu certatum. Liv. 3. 70. Momento temporis — dissipasset hostes, ni suo proprio eum prælio equitate Volscorum — exceptum aliquandiu tenuissent. Quintil. 2. 3. 1. Non tamen continuo tradendos (pueros) eminentissimo (rhetori) credunt, sed apud minores aliquandiu retinent. — b) Sequentibus donec, deinde, postea, postremo, tandem etc.; quibus spatium illud temporis, quod per adverbium aliquandiu significatur, certius definitur. Sueton. Cæs. 82. Exanimia diffugientibus cunctis aliquandiu jaculi, donec læticia impositum — tres servi domum retulerunt. Liv. 2. 10. Cunctati aliquandiu sunt, dum alius alium, ut prælium incipiant, circumspiciant: pudor deinde commovit aciem. Cæs. 1. B. G. 40. Quod, quos aliquandiu inermes aine causa tenuissent, hos postea armatos ac victores superassent. Liv. 3. 32. Admiserentur plebej, controversia aliquandiu fuit: postremo concessum patribus. Id. 29. 2. Ibi aliquandiu atrox pugna stetit: tandem — fuga passim cepta. Adde eumd. 1. 16., 25. 15., 45. 6., et Sueton. Ner. 6.

II.) Translate occurrit et de loco, locorum enim spatia per temporis spatia metimur, sed tantum apud Melam 1. 13. 3. Deinde aliquandiu (h. e. per aliquod loci apatium) perspicuus (specus), mox, et quo magis subitit obscurior, ducit ausos penitus etc. Id. 2. 5. 5. Inde contra occidentem ablati (Rhodanus) aliquandiu Gallias dirimit: post cursu lo meridiem abducto hac intrat. Adde 3. 1. 7., 3. 5. 6. et 3. 9. 8.

ALIQUAMMULTUM, adverb. (V. **ALIQUAM**) aliquantum, quantum satis, et ponitur cum de loco, tum de tempore. Apul. de Mag. 4. Sed hæc defensio — aliquammultum a me remota est. Alii minus recte leg. aliquantulum. Id. ibid. 97. Mulierem aliquammulto natu majorem. V. et vocem seq.

ALIQUAMMULTUS, a, um, adject. (V. **ALIQUAM** et **ALIQUAMMULTUM**) aliquantum multum, satis

multus. Cic. 6. Ferr. 25. 56. Sunt vestrum aliquamulti, qui L. Pisonem cognorunt. V. Zumpt. ad b. l. Gell. 3. 10. ex Varrone. Tum ibi addit, se — septuaginta hebdomadas librorum conscripsisse, ex quibus aliquammultos, cum proscriptus esset, direptis bibliothecis suis non comparuisse. Apul. de Mag. 72. Ego ex fatigatione itineris adveetus apud Appios — aliquammultis diebus decumbo. Id. 11. Met. 19. Post aliquammultum temporis. — Hinc Compar.

ALIQUAMPLURES, ium, adject. aliquanto plures. Tertuli. Apolog. 12. Iidem estis, qui Soceram aliquampluribus et amarioribus de vestra superstitione perorantem reprehendistis. Alii leg. Senecam aliquam pluribus etc. V. Hand. Tursell. 1. p. 245.

ALIQUANDIO. V. **ALIQUAMDIU**.

ALIQUANDO, adverb. Scribitur aliquando pro aliquanto, mutata t in d, quæ frequens apud antiquos mutatio teste Quintil. 1. 4. 16. Quid t litteræ cum p quædam cognatio? Quare mihi mirum, si in vetustis operibus Urbis nostræ et celeberrimis templis legantur Alexander et Cassantra. — Aliquando jungitur verbis tum præteriti, tum præsentis, tum futuri temporis; proprie ad tempus refertur, et est post aut ante satis longum temporis spatium, aliquanto post vel ante tempore, satis longo post aut ante tempore: ac proinde

I.) Proprie. ¶ 1. Generatim ponitur — a) De futuro, et est satis longo tempore post. Cic. Partit. Orat. 11. 37. In temporibus autem præsentia et præterita et futura cernuntur: in his ipsis vetusta recentia, instantia, paulo post aut aliquando futura. — b) De præterito, et est satis longo tempore ante. Cic. 1. Off. 39. 139. Aliiter ampla domus dedecori saepe domino fit, si est in ea solitudo, et maxime, si aliquando, alio domino, solita est frequentari. Plin. 4. Hist. nat. 12. 19. (54). Inter hæc et Achajam — præcipua Zacynthus, aliquando appellata Hyrie. Adde Plin. 6. Ep. 10. et Melam 1. 6. 1. ¶ 2. Speciatim de illis ponitur, quæ post longam temporis diuturnitatem diuque a nobis expectata eveniunt, et similem significationem adverbio tandem habet: occurrit autem — a) In narrationibus. Cic. Cluent. 67. 191. Hinc illæ infinitæ crudelissimæque de morte Oppianici questiones, quibus finem aliquando non mulieribus modis, sed amicorum auctoritas fecit. Id. ibid. 18. 51. Collegi in e aliquando et ita constitui fortiter esse ægendum. Id. Orat. 48. 160. Qui ego ipse — loquebar sic, ut pulcros — dicerem, aliquando idque sero — usum loquendi populo concessi, scientiam mihi reservavi. — b) In hortationibus. Plaut. Rud. 4. 6. 1. Aliquando oculando melius est, utor, pausam fieri. Cic. 1. Att. 4. 1. Putenus enim utile esse te aliquando jam rem transigere. Id. 3. Ferr. 28. 72. Audite, quæso, iudicea, et aliquando miseremini sociorum. Id. 6. ibid. 37. 81. Aliquando ista præciara nobilitas desinat queri. Ovid. 2. Met. 390. Ipse agat, ut saltem, dum nostras tentat babenas, Orbatura patres aliquando fulmina ponat. Adde Cic. 13. Fam. 1. 5., 1. Orat. 21. 133. et Harusp. resp. 26. 46.; Sall. Jug. 14. 21. et Quintil. 10. 4. — c) Sæpe sive ad narrationem, sive ad hortationem usurpetur, majoris explicationis gratia cum adverbio tandem conjungitur. Ter. Hec. 4. 4. 61. Aliquando tandem huc animum ut adducas tuum, quam longum spatium amandi amicam tibi dedi? Cic. Quinct. 30. 94. Spes est et hunc miserum atque infelicem aliquando tandem posse consistere. Id. 2. Cat. 1. 1. Tandem aliquando L. Catilinam — ex urbe vel ejecimus etc. Adde 1. ibid. 7. 18. et 16. Fam. 9. 2.

II.) Improprie, seu vocis vi aliquantum imminuta, ¶ 1. Aliquando significat quocumque alio tempore vel occasione; et pariter jungitur verbis tum futuri, tum præteriti aut præsentis temporis. Ter. Heaut. 3. 2. 40. Si quid hujus simile forte aliquando evenierit. Id. 4. Cat. 10. 20. Quod si aliquando aliquid furor et scelere concitata manus ista plus valuerit, quam vestra —, me tamen meorum factorum numquam penitebit. Id. Mil. 26. 69. Erit illud profecto tempus et illecescet aliquando ille dies etc. Inscript. apud DeLama G. al Mus. Parm. p. 66. HIC ERIT ET NOBIS VNA ALIQUANDO DONVS. Cic. 4. Acad. (pr. 2.) 4. 11. At ille — querere ex eo — nun vel e Philone vel ex ullo Academicis audivisset aliquando? Id. Quinct. 13. 43. De rationibus — vult dijudicari, sero, verum aliquando tamen. ¶ 2. Item vocabuli vi aliquantum imminuta, sæpissime aliquando occurrit pro aliquo tempore; ita ut idem videatur esse ac quodam tem-

pore, ut apud Cic. Cæl. 6. 13. Quis clarioribus virtis quodam tempore jucundior? quis turpioribus conjunctior? Quis civilis meliorum partium aliquando? — a) Absolute. Cic. 3. Off. 8. 12. Liceret ei dicere utilitatem aliquando cum honestate pugnare. Id. 3. ibid. 29. 113. Sitne aliquando mentiri boni viri? Id. 6. Fam. 6. G. Veritus sum deesse Pompeji saluti, cum ille aliquando non defuisset meæ. — b) Cum oppositis adhuc non, in præsentia, nunc. Cic. 1. Orat. 58. 246. Quam concedis adhuc artem omnino non esse, sed aliquando — tum esse illam artem futuram. Id. 2. Invent. 58. 174. Ut — quod sit in præsentia ex honestate delibatum, virtute aliquando et industria recuperetur. Adde Liv. 25. 29. — c) Cum pronom. aliquis. Cic. Planc. 14. 35. Ego quia dico aliquid aliquando non studio adductus, sed contentione dicendi, aut lacessitus et, quia, ut fit, in multis exit aliquando aliquid, si non perfacetum, attamen fortasse non rusticum, quod quisque dixit, me id dixisse dicunt. Id. 7. Fam. 11. 2. Nam aut erit hic aliquid aliquando etc. — d) Cum oppositis nunquam, raro etc. Cic. Sull. 5. 17. Lentuli pena compressus convertit se aliquando ad timorem, nunquam ad sanitatem. Adde Cels. 2. 8. et Cic. Orat. 2. 7. Cels. 3. 18. Raro, sed aliquando tamen ex metu delirium nascitur. Adde eumd. 8. 4. — e) Cum opposito semper. Liv. 45. 23. Nulla est civitas, quæ non et improbos cives aliquando et imperitiam multitudinem semper habeat. Vellej. 2. 18. Aliquando fortuna, semper animo maximus. V. Homonym. in fine. ¶ 3. Hinc aliquando usurpatur etiam pro alias, et quidem — a) Iterato in pluribus propositionibus. Senera 2. Quæst. nat. 36. 2. Expiationes non dubitant prodese aliquando ad submovenda pericula, aliquando ad levanda, aliquando ad differenda. Plin. 17. Hist. nat. 28. 4^a 262). Omnia hæc — aliquando serius poscuntur, aliquando reterius. Quintil. 5. 3. 18. Confirmatio aliquando totius causæ est, aliquando partium. — b) Interdum huic adverbio alia in aliis propositionibus respondent, ut nonnunquam, sæpius, nec semper etc. Seneca 1. Quæst. nat. 14. 1. Aliquando emicat stella, aliquando ardore sunt, aliquando fixi et hærentes, nonnunquam volubiles. Plin. 2. Hist. nat. 13. 10. (56). Nec tamen — ubique cerni, aliquando propter nebula, sæpius globo terræ obstante convexitatibus mundi. Adde Quintil. 10. 1. 22. et 4. 2. 83., Sueton. Cal. 52. et Tac. 3. Ann. 27.

Homonym. Aliquando ea significatione, quam n. II. par. 4. retulimus, a nonnunquam differt: nonnunquam enim significat raro, sed pluries; aliquando rarius quam nonnunquam, immo semel tantummodo. Cic. Cæcin. 5. 14. Ille voluntarius amicus, nullis — magis opportuna operæ nonnunquam, quam aliquando fideli. h. e. opera, quæ, si sæpe opportuna, ne semel quidem fidelis fuerat. Id. 5. Fam. 8. 2. Sed quædam pestes hominum laude aliena dolentium et te (Crassum) nonnunquam a me alienarunt, et me aliquando immutarunt tibi.

ALIQUANTILLUS, a, um, adject. deminut. ab aliquantulus, et significat paullulum admodum. Plaut. Capt. 1. 2. 33. Neque unquam quidquam me juvat, quod ego domi: foris aliquantillum etiam quod gusto, id beat. Klotz: aliusque recentioribus videtur legendum esse aliquantulum. V. Hand. Tursell. 1. p. 257.

ALIQUANTISPER, adverb. (aliquantus et per; qua de forma V. PAULLISPER) idem fere est quod aliquandiu, sed brevius tamen tempus notat, paullisper, per aliquantulum temporis. Plaut. Pseud. 1. 5. 158. Concedere aliquantisper hinc milu intro libet. Cæcilius apud Non. p. 511. 26. Merc. Nam si illi, postquam rem paternam amiserunt, aliquantisper jactati forent. Ter. Heaut. 3. 3. 11. Concedas aliquo ab ore aliquantisper. Id. Adelph. 4. 5. 5. Cur non ludo hunc aliquantisper? Quadrigarius apud Non. l. c. Aliquantisper pugnato nihil promovet Pænus. Flor. 2. 18. 14. Aliquantisper vivere. Adde Justin. 1. 8. 3. et 42. 4. 8.

ALIQUANTO. V. **ALIQUANTUS** in fine.

ALIQUANTORSUM, adverb. locale, idem ac aliquanto versus aliquem locum. Annian. 22. 8. 48. Perlati aliquantorsum longus, quam sperabamus, pergamus ad reliqua.

ALIQUANTULO et) V. **ALIQUANTULUS**.

ALIQUANTULUS, a, um, adject. deminut. ab aliquantus, et significat paullulum. minimam aliquis

rei quantitatem (It. *pochetto*; Fr. *tant soit peu, si peu que ce soit*; Hisp. *tan poco*; Germ. *ein Klein Wenig*; Angl. *a little, a very little*). — a) Absolute. Ter. Phorm. 4. 3. 49. Sed mi opus erat, ut aperte tibi nunc fabuler, aliquantum quæ afferret, qui dissolverem quæ debeo. Auct. B. Afr. 21. Aliquantulum frumenti numerum in sua præsidiâ concesserat. sed dubia est lectio. — b) Sæpius substantivè more usurpator sequente Genitivo. Plin. 17. Hist. nat. 8. 4. (48). Aliquantulum simi. Sueton. Ner. 48. in fin. aque tepida. — NB. In aliis quæ afferrebat locis Cic. 2. Invent. 9. 29., Quinct. 4. 15. et 4. Fin. 24. 66., Liv. 21. 12. et 30., Curt. 6. 5. 21., nunc ex optimis Codicibus pro aliquantum legitur aliquantum. V. Aischefski ad Liv. l. c. vol. 3. p. 52.

Aliquantulum est Accus. gen. n. adverbii more positus et significat paululum. — a) Absolute. Plaut. Merc. 3. 4. 54. Canum (esse ajebant), vorum, ventriosum, bucculentum, brevicolum, subnigris oculis, oblongis malis, pansum aliquantulum. Ter. Andr. 2. 6. 16. Subtristis visus esse aliquantulum mihi. Id. Heaut. 1. 4. 111. Quæro, tandem aliquantulum tibi pane. Cic. 4. Herenn. 9. 13. Si hæc — aliquantulum dimiserimus, neque tamcum ad infimum descenderimus. Apud eund. Cic. 1. Divinat. 33. 73., Parad. 3. 1. 20., Orat. 40. 138. et Amic. 12. 40. pro aliquantulum nunc ex optimis MSS. legitur aliquantum. — b) Cum comparativo. Ter. Eun. 1. 2. 51. Aliquantulum avidior. Recentiores tamen Editi. leg. aliquantum. Gell. 1. 1. Stadia aliquantulum breviora.

Aliquantulo est Ablat. adverbiascentis comparativis junctus. Vopisc. Aurel. 34. Aliquantulo tristior. Ita leg. Gruter. ex MSS.: vulgati habent aliquanto.

ALIQUANTUM. *V.* voc. seq. in fine.

ALIQUANTUS, a, um, adject. (alis et quantus) significat medium quid inter multum et parum, satis multum, satis magnum (It. *alquanto*; Fr. *quelque*; Hisp. *alguno*; Germ. *ziemlich gross, ziemlich viel*; Angl. *some, somewhat, a little, considerable*). Adjective raro occipit, et quidem — a) Apud optimos Scriptores sing. tantum num. Sall. Jug. 77. Romani signorum et armorum aliquanto numero, hostium paucorum potuit. Id. ibid. 113. Timor aliquantus, sed spes amplior. Id. apud Macrob. 2. Saturn. 9. Aliquantam partem gloria dempserat. Liv. 38. 27. Per aliquantum spatium secuti. Id. 25. 35. ad fin. Aliquantum emensum est iter. Pallad. 4. R. R. 10. 28. Aliquantus cinis. Apul. De Mag. 71. Aliquantum pecuniam debere. — b) Apud senioris ævi Scriptores plur. etiam num., ubi Augustei Auctores aliquot dirissent. Pallad. 4. R. R. 19. 2. Frumenta refrigerentur aliquantis diebus. Eutrop. 4. 27. Aliquanta oppida cupere. Spartian. Hadrian. 7. in fin. Pessimis aliquantis multa largitus est. Aur. Vict. Caesar. 33. Aliquantis in celestium numerum referuntur, ægre erequis digni. Adde Feget. 3. 4. 8. et 3. 15. 21. Vet. Scholiast. ad Juvenal. 4. 115. Aliquantis de his. Apud Liv. 26. 23. ex MSS. Lips. leg. aliquanti sacerdotes; illi omnes rectius aliquot.

Aliquantum, i, n. 2. substantivè more sæpe usurpatur. — a) Absolute. Cic. Parad. 3. 1. 20. Auri navem exerat gubernator, an patet, in re aliquantum, in gubernatoris insidia nihil interest. Editi. veteres leg. aliquantulum, haud aliter atque in nonnullis aliis locis infra citatis. — b) Sæpius cum Genitivo. Cic. Quinct. 4. 15. Aliquantum oris alieni. Id. 1. Off. 10. 33. et Liv. 21. 31. Aliquantum agri. Cic. 7. Att. 13. 7. Aliquantum animi afferre alicui. Id. 7. Fam. 25. 2. Aliquantum noctis assumere. Plancus apud Cic. 10. Fam. 8. 3. et Liv. 30. 8. Aliquantum temporis. Cæs. 5. B. G. 10. Aliquantum itineris. Cic. 4. Fin. 24. 66. Aliquantum progressionis ad virtutem. Id. 2. Invent. 9. 29. Aliquantum suspitionis. Id. 1. Fam. 7. 9. Aliquantum laudis. Sall. Jug. 66. Aliquantum armorum et eorum. Liv. 21. 15. Aliquantum pecuniar. Lipsius leg. aliquanta pecunia. Id. 21. 12. Aliquantum mari. Id. 37. 42. Aliquantum loci. Id. 21. 28. Aliquantum trepidationis. Id. 28. 21. Aliquantum lætæ. Id. 44. 33. Aliquantum carres duci faimæ et auctoritatis apud milites adiecit. Curt. 9. 8. 1. Aliquantum vestilicæ. Sueton. Cæs. 81. Aliquantum vesculorum. Liv. 42. 13. cum præpositione. Tertia pars (maceriæ) labe terræ in aliquantum altitudinis derata erat.

Aliquantum, Accus. gen. neutr. qui adverbii more usurpatur et significat unumquodlibet, aliqua ex parte, satis multum. Jangstus autem — a) Verbis, interdum

etiam cum Genitivo. Cato R. R. 40. 2. Inclinato (ramum) aliquantum, ut aqua defluat. Plaut. Trin. 2. 4. 116. Huc concede aliquantum. Adde ibid. 3. 1. 24. Cic. 4. Fam. 6. 1. Litteris lectis aliquantum acquievi. Id. 2. Divinat. 1. 3. Quæ (consolatio) mihi quidem ipsi aliquantum medetur. Id. 3. Fin. 14. 48. Qui processit aliquantum ad virtutis habitum. Id. 5. Fam. 13. 2. Quæ cogitatio — vi tamen tempestatam et concursu calamitatum erat aliquantum labefactata et convulsa. Adde 1. Divinat. 33. 73., Orat. 40. 138. et 2. Fin. 14. 45. Nep. Epam. 8. Ilujus causâ aliquantum retardati sunt Bœntii. Sall. Jug. 79. Postquam — alteri alteros aliquantum attriverant. Liv. 39. 29. Movit aliquantum oratio regis legatos. Sueton. Tib. 13. Adjutus aliquantum etiam casu. — Cum Genitivo. Liv. 29. 18. Aliquantum jam altitudinis excitata erant mentis. Fulgatus Editi. habent ad aliquantum; sed optimi Codd. omittunt præpos., eorumque lectionem confirmat Curt. 6. 5. 21. Jam aliquantum altitudinis opus creverat. — b) Adjectivis. — Positivis. Plaut. Asin. 2. 3. 20. Macilentis malis, rufulus, aliquantum ventriosus. Id. Bacch. 1. 2. 73. BACCH. 1. Nam ut in navi vecta es, credo, timida es. BACCH. 11. Aliquantum, soror. — Sæpius Comparativis. Ter. Heaut. 1. 2. 27. Aliquantum iniquior erat præter ejus lubidinem. Adde Eun. 1. 2. 51., ubi vulgati. Editi. leg. aliquantulum. Liv. 1. 7. Habitum formamque viri aliquantum ampliore augustioreque humanâ intuens. Id. 25. 11. Quod aliquantum opinione ejus celerius creverat. Val. Max. 5. 9. 3. In filio aliquantum laetior. Adde Melam 3. 2. 5.

Aliquanto, Ablat. adverbii more usurpatus pro aliquantum si comparatio habeatur. — a) Cum Adverbis put. Adjectivis Comparativis. Plaut. Epid. 3. 2. 43. CHAER. Abeamus hinc intro ad me. STRAT. Atque aliquanto lubetius, quam abs te sum egressus, intus. Id. Aulul. 3. 6. 3. Aliquanto rectius. Id. Stich. 3. 1. 15. Aliquanto prius. Id. Asin. 3. 3. 2. et Cic. 6. Ferr. 34. 78. Aliquanto amplius. Cic. Brut. 78. 270. Melius aliquanto. Quintil. 4. 2. 21. Aliquanto magis. Pallad. 10. R. R. 5. Aliquanto maturius. Cæs. 3. B. G. 13. Carinæ aliquanto planiores. Nep. Dion. 3. Aliquanto crudellior. Sall. Cat. 8. Res gestæ aliquanto minores. Id. Jug. 79. Aliquanto posterior. Id. ibid. 86. Aliquanto major numerus. Liv. 5. 26. Aliquanto superiora loca. Id. 27. 36. Minor aliquanto numerus. Id. 5. 29. Majus aliquanto certamen. Plin. 21. Hist. nat. 6. 14. (27). Follum aliquanto latius. Sueton. Tib. 62. Plures aliquanto. — b) Cum vocabulis, in quibus comparandi vis inest. Cic. 9. Fam. 26. 4. Epulatur una non modo contra legem —, sed etiam intra legem et quidem aliquanto. Id. Quinct. 12. 40. Si non statim, paullo quidem post; si non paullo, al aliquanto. Id. Cæcin. 4. 11. Aliquanto post. Nep. Alcib. 11. Post aliquanto. Cic. 2. Invent. 51. 154. Postea aliquanto. Id. Sull. 20. 56. Profectus est aliquanto ante. Quintil. 11. 3. 140. Aliquanto supra.

ALIQUATENUS, adverb. pro aliqua tenus et significat usque ad aliquam partem, usque ad aliquem loci terminum.

I.) Proprie ponitur de loco. Meta 1. 2. 1. Inde cum aliquatenus solida processit (Asia). Id. 2. 4. 4. Parvis se primum et fontibus colligit (Padus), et aliquatenus exilis et macer, mox alis amnibus adeo augescit atque altit etc. Plin. 21. Hist. nat. 12. 80. (150). Myosota — caulibus plurimis ab una radice, aliquatenus rubentibus, concavis etc. Petron. Satyr. 102. Aperiis — aliquatenus labris.

II.) Translate significat usque ad aliquem modum vel gradum. Seneca Ep. 116. 4. Aliquatenus, inquis, dolere, aliquatenus timere permittit. Sed illud aliquatenus longe producit, nec ubi vis accipit finem. Quintil. 11. 1. 28. Defenditur enim aliquatenus ætate, dignitate, auctoritate. Id. 10. 1. 74. Philistus — imitator Theocydis et ut multo inferior, ita aliquatenus tacidior. Atque minus recte aliter leg. Cælius 1. Instit. 68. Idem juris aliquatenus si ei, qui dedidit eorum numero est, tanquam civi Romano aut Latino, et lege Julia Sentia nupta sit. Apud senioris ævi Scriptores sæpiissime occipit.

ALIQUID. *V.* ALIIQUIS.

ALIQUI pro aliquo. *V.* ALIIQUIS sub init.

ALIQUI, aliqua, aliquid, (alius et qui. *V.* ALIIQUIS) pronom. indefin. adject. Aliqui in recto singulari pro aliquis ajunt Foss. de Grammat. l. 6. c. 8. et Pareus in Lexic. Plaut. usurpatum legi a Co-

lone, Cicero, Plaut., Gell., Farr. et Liv. in veteribus eorum libris et MSS.; quæ loca, ajebat Forcellinus, non indicamus, quia incerta lectio est. Sed nuper A. Majus fatetur hanc scripturam non infrequenter esse apud Ciceronem, ideoque ad Cic. fragm. sex Orationum Mediol. edita a. 1817. p. 140. miratur, cur Forcellinus locorum omnium, qui ad hanc scripturam firmam afferuntur, incertam lectionem pronunciet. Ipsi recentiorum Interpretum et Philologorum auctoritate freti, pro unoquoque genere certiora tantum loca in medium afferimus. — Aliqui significat rem aut personam incertam ratione habita qualitatis (V. Jahn, Jahrb. für Philol. und Pädag. 1831. vol. 3. p. 73. (It. *alcuno, qualche, qualcuno*; Fr. *quelque, quelqu'un*; Hisp. *alguno*; Germ. *irgend einer*; Angl. *some, somebody, some one*). — a) Aliqui gen. masc. occipit tantum usque ad Ciceronem, neque tamen apud omnes; tamque pro aliqui usuevit aliquis, quæ duo inter se differunt ut nullus a nemo. Cato R. R. 157. 7. Inde aliqui morbus nascitur. Cic. 1. Tusc. 11. 23. Harum sententiarum quæ vera sit deus aliqui viderit. Id. 1. de republ. 44. 68. Ex hoc enim populo — deligitur aliqui plerumque dux contra illos principes. Id. 3. ibid. 16. 26. Contra autem improbis semper aliqui scrupuli in animis hæreat. Adde 5. Ferr. 85. 195., 4. Acad. (pr. 2.) 7. 19. et 26. 88., 5. Tusc. 21. 62., 4. ibid. 16. 35., 1. Off. 35. 115., 3. ibid. 7. 38., 7. Fam. 1. 1., Sest. 62. 131. et 6. Ferr. 85. 146. — Interdum ut nullus pro nemo, ita aliqui pro aliquis occipit. de persona absolute et ferme substantive. Cic. Cæl. 3. 7. Vellem aliqui ex vobis robustioribus hunc male dicendi locum suscepisset. Id. Cluent. 41. 113. Jam ergo aliqui Oppianicum gratis condemnavit. — Jam potuit aliqui ab initio non sedisse. Gell. 11. 13. Aliqui vestrum. — b) Alique gen. gen. legitur semel tantum apud Lucet. 4. 261. Serique perinde videmus Corpore tum plagas in nostro, tamquam aliquæ res verberat, atque sui det sensum corporis extra. Fide de hac forma QUI, QUÆ, QUOD: ceteris pro aliqum usuevit aliqua. *V.* ALIIQUIS. — c) Aliquod gen. neutr. sæpiissime occipit, et idem significat quod aliquid, sed quo differt: nam aliquod adjectivum est et cum alio nomine semper jungitur; aliquid solum more substantivi usurpatur, vel etiam aliquando casum post se habet. Ter. Adelph. 3. 4. 63. Verum nimis illic licetia profecto evadet in aliquid magnum malum. Cic. 4. Tusc. 16. 35. Cui miseræ proximus est is, qui appropinquans aliquid malum metui exanimatusque pendet animi. Id. 2. Divinat. 48. 100. Qui censent esse in mentibus hominum tanquam oraculum aliquid, quo futura præsentiant. Nep. Att. 2. 3. Ac ne illa peregrinatio detrimentum aliquid afferret rei familiaris, etc. Adde Ennium apud Cic. 1. de republ. 18. 30., Cic. 2. Orat. 72. 292., 13. Phil. 1. 2., 1. Tusc. 22. 52., Amic. 23. 88., 1. Legg. 22. 59.; Val. Max. 2. 6. 3., Colum. 11. B. R. 3. 57., Plin. 8. Hist. nat. 14. 14. (36.), Quintil. 9. 3. 58. aliosque; quorum nonnulla et in ALIIQUIS afferuntur.

ALIQUILIBET, aliquilibet, aliquodlibet, pronom. indefin. adject. (aliqui et libet) idem ferme ac quilibet. Cæl. Aurel. 1. Tarr. 4. 70. Aliquodlibet causâ. Cod. Theod. 13. 1. 9. Seu conchylioleguli seu ex aliquodlibet corpore mercatores.

ALIIQUIS, aliqua, aliquid, pronom. indefin., quod et substantive et adjective usurpatur. — Veteres dixisse aliqua pro Genit. et Dat. *alicuius* et *alicui*, et aliques pro aliqui in recto plurali, testatur Charis. 2. p. 133. Putsch.; sed nullo exemplo id confirmat. — Aliqui pro aliquis, aliquæ pro aliqua, et Aliquod *V.* ALIIQUI, aliqua, aliquid. — Aliqui in versu trisyllabum occipit apud Tibull. 4. 7. 1. Tandem venit amor, qualem tepisse pudorem, Quam nudasse amorem, sit mihi fama minor. Adde Ovid. 4. Trist. 7. 7. — Aliqui lo Ablat. singulari pro aliquo, seu potius pro antiqua forma *aliquot*, quæ Dativo et Ablativo communis erat ac deinde confecta fuit, usurpavit, adverbii fere more pro aliquo modo, Plaut. Most. 1. 3. 18. Te, srapha, dono ego profecto hodie aliqui. Id. Aulul. prol. 21. B. infra I. a. Id. Truc. 3. 30. Quamquam ego tibi videor stultus, gaudere aliqui me volo. Nam quamquam es bella, multo tu es, nisi tu ego aliqui gaudeo. — Post particulam dubitativam si sæpius ponitur quis, quam aliquis; quæ de *V.* in voce SI. — Aliquis, quasi alius quis, significat personam aut rem incertam (It. *alcuno, qualche, qualcuno, qualcheuno, uno*; Fr.

quelque, quelqu'un, un; Hisp. *algun, alguno, un*; Germ. *irgend einer*; Angl. *some, somebody, some one*. Ita vero pronomen hoc extindendum videtur, ut I.^o) aliquis sit quasi alius aliquis; II.º ut sit quidam et A) substantive; B) adjective occurrat.

I.) Aliquis est quasi alius aliquis vel alius quis in sequentibus, quamvis haec duo inter se differant; namque aliquis est magis generale quam alius aliquis vel alius quis (V. infra Homonym.) — a) Aliis prius enumeratis, inter quæ et pronomen aliquis ratio intercedat. *Plaut. Aulul. prol. 24.* Aut ture, aut vino, aut aliqui (h. e. aliquo) semper supplicat. *Ennius apud Cic. 1. de republ. 18. 30.* Cum capra, aut nepa, aut exoritur nomen aliquod belluæ. *Cic. 1. Off. 7. 23.* Nam qui injuste facit impetum in quempiam, facit ut irā aut aliquā perturbatione incitatus. *Id. 3. Ferr. 27. 70.* Cum seditionem sedare vellem, cum frumentum Imperarem, cum stipendium cogerem, cum aliquid denique rephui. causa gererem. *Adde 2. Orat. 42. 178. 3. Tusc. 14. 30. Tim. 5. 7. Ferr. 28. 72. 3. de republ. 14. 23. Brut. 90. 310. 7. Att. 12. extr. 6. Fam. 8. 2. Amic. 10. 34. Sall. Cat. 17.* Quos magis dominationis spes hortabatur, quam inopia, aut aliqua necessitas. *Alii leg. aliqua alia. Liv. 34. 38.* Tyrannus — aut ipse occurrebat, aut aliquis mittebat. *Sueton. Tib. 47.* Tiberius neque spectacula omnino edidit, et ille, quæ ab aliquo ederentur, rarissime interfuit. *Q. Cic. Petit. cons. 5. 18.* Qui abs te tribum, aut centuriam, aut aliquod beneficium — habeant. *est qui hic aliter legit.* — b) Sine partium enumeratione ex ipso orationis contextu eadem ratio innotescit. *Cic. 1. Cat. 8. 20.* Catilina, dubitas, si licet morari (*Orell. si emori*) aequo animo non potes, abire in aliquas terras, et vitam istam — fugæ solitudinique mandare? *Id. Brut. 44. 173.* Vellem aliquid Antonio præter illum de ratione dicendi sane exillem librum — libuisset scribere. *Liv. 3. 68.* Equis retulit aliquid ad conjugem et liberos præter odia? *Tac. 1. Ann. 4.* Ne iis quidem annis, quibus Rhodi specie secessus exulem egerit, aliquid, quam iram et simulationem meditatum. *Forcellinus pro aliud accepit. Adde Vellej. 1. 17. 7.*

II.) Aliquis est etiam quidam, et occurrat

A) Substantive. ¶ 1. Generalim omnino et absolute. — a) Masc. gen. *Plaut. Bacch. 4. 9. 141.* Nolo, inquam, aurum concedi mihi. Vel da aliquem, qui servet me. *Ter. Andr. 4. 1. 16.* Atque aliquis dicat: Nil promoveris. *Cic. Ligar. 7. 22.* Nam si crimen est illum voluisse, non minus magnum est, vos Africanum — obtinere voluisse, quam aliquem se maluisse. Atque is tamen aliquis Ligarius non fuit. *Id. Quinct. 13. 49.* Pecuniam si cuiquam fortuna ademit, aut si alicuius eripuit injuria. *Id. 3. Fin. 21. 70.* Aliquem esse a iustitia — detrachere quid de aliquo, quod a. si assumat. *Id. Marcell. 6. 20.* Non enim tua culpa est, si te aliqui timuerunt. *Adde Sall. Jug. 101. 1. Ir. 22. 10. Nep. Epam. 4. Plin. 15. Hist. nat. 30. 39. 129.* — b) Fem. gen. raro admodum occurrat. *Ovid. 10. Met. 560.* Forsitan audieris aliquam certamine cursus Veloces superasse viros. *Varro 6. L. L. 17. p. 94. Mull.* Hinc allocutum mulieres ire ajunt, quom eunt ad aliquam locum consolandi causa. *Mullerius recte restituit* cum eunt ad aliquam locum consolandi causa. — c) Neutr. gen. fere in Noni. et Acc. sing., raro admodum in ceteris casibus. *Plaut. Asin. 1. 3. 29.* Is dare volt, is se aliquid puci. *Ter. Andr. 1. 5. 23.* Quod si rescissem id prius, quid facerem, si quis nunc me roget: aliquid facerem, ut hoc nefacerem. *Livilius apud Non. p. 293. 1. Merc.* Evadat saltem aliquid aliquod, quod conatus sum. *Cic. Deiot. 13. 35.* Nihil a me arbitror prætermissum, sed aliquid ad extremam causam partem reservatum. Id autem aliquid est, te ut plane Deiotaro reconciliet oratio mea. *Id. 1. Tusc. 9. 17.* Quid? si te rogavero aliquid, nonne respondebis? *Id. 2. Off. 11. 40.* Qui furatur aliquid. — *Id. 1. Tusc. 23. 53.* Quod motum affert alicui, quodque ipsum agitat aliquid, quando finem habet motus, vivendi finem habet necesse est. *Dig. 1. 2. 2. § 26.* Ne aliquo pluris haberent. ¶ 2. Speciatim aliquis, qua, quid significat personam aut rem quandam ex certo numero vel ordine. — a) Cum Ablat. et præp. de vel ex. *Cic. 3. Legg. 7. 15.* Puto posse (conferri) et quidem aliquem de tribus nobis. *Id. 5. Att. 18. 4.* Mitte tamen ad nos de tuis aliquem tabellatium. *Id. 1. ibid. 16. 17.* Ego tibi aliquid de meis scriptis mittam. — *Id. Cat. 3. 7. F. Aliquis a. Sall. Jug. 101.* Ratus ex omnibus æque aliquos ab

tergo hostibus venturos. *Plin. 13. Hist. nat. 3. 4. (22).* Nec non aliquem ex privatis audivimus jussisse etc. — b) Per nomen ellipsin, sed in vulgari tantum sermone; et regit verbum pluralis numeri more nominis collectivi. *Plaut. Epid. 3. 3. 17.* Heu, foras exite huc aliqui! *Id. Men. 4. 3. 110.* Aperite atque Erotium aliquis evocate ante ostium. *Ter. Adelph. 4. 4. 26.* Aperite aliquis actutum ostium. — c) Cum Genit. *Cic. 13. Att. 15.* Quo autem die has (litteras) Valerio dabam, expectabam aliquem meorum. *Id. 6. Ferr. 65. 146.* Syracusanorum aliquis? *Nep. Dion. 8.* Quod nullo modo evitare posset, nisi alicui suorum negotium daret, qui se simularet illi inimicum. *Liv. 22. 13.* Hannibal tres Campanos, jussus cum pluribus et aliquibus principum redire ad se, dimisit. *Cic. 1. Tusc. 17. 41.* Horum igitur aliquid animus est. *Id. Partit. orat. 8. 30.* Ut attente autem audiamur, trium rerum aliqua consequemur. *Ulp. Dig. 18. 7. 1.* Ne aliquo loci moretur. ¶ 3. Neutr. aliquid sæpiissime cum Genit. usurpatur ad partem alicujus rei aut rem ipsam angustioribus limitibus circumscriptam significandam. — a) Addito substantivo. *Calo H. R. 155. 2.* Si ubi — aliquid aquæ obstat. *Ter. Heaut. 4. 1. 33.* Ut meæ stultitiæ in iustitia tua sit aliquid præsidii. *Cic. 11. Fam. 18. 3.* Sin aliquid virium forte collegerit, sentiet etc. *Id. Senect. 10. 34.* Potest igitur exercitatio et temperantia etiam in senectute conservare aliquid pristini roboris. *Id. 9. Fam. 25. 1.* Hoc amplius (rogito), navicularum habere aliquid in ora maritima. — Deminuta aut circumscripta nominis vi. *Plaut. Capt. 3. 4. 54.* Atque, ut perspicio, profecto jam aliquid pugna edidit. *Id. Rud. 2. 7. 13.* Obsecro, hospes, da mihi aliquid, ubi condormiscam, loci. *Ter. Andr. 1. 5. 15.* Aliquid monstri alunt: ea quoniam nemini obtrudi potest, itur ad me. *Cic. 5. Fam. 2. 9.* Sin autem aliquid impertivit tibi sui consilii, lenis a te et facilis existimari debeo. *Nep. Eum. 8.* Statuit aliquid sibi novi consilii esse capiendum. — Paulo aliter *Cic. Senect. 11. 38.* Ut enim adolescentem, in quo est senile aliquid, sic senem, in quo est aliquid adolescentis, proba. *Quintil. 12. 10.* 18. Ut aliquid habere videantur gentis, aliquid auctoris. — b) Addito adjective, qui de more est secundæ declinationis. *Ter. Heaut. 5. 3. 1.* Profecto — aliquid pæto conficies mali. *Id. Andr. 2. 3. 24.* Interea aliquid acciderit boni. *Cic. Cæcin. 1. 3.* Ne si improbi essent (testes), falsi aliquid dicerent. *Liv. 26. 5.* Ne aliquid indefensi relinquere. *Quintil. 10. 6. 1.* Aliquid inventi vacui. ¶ 4. Aliquis et aliquid quamdam peculiarem viam præferunt in sequentibus. 1.) *Esse aliquem et esse aliquid* significat esse in aliquo numero, existimatione, aut pretio, non omnino inutilem, aut ineptum esse: et ponitur cum de personis, tum de rebus. — a) De personis. Masc. gen. *Cic. 3. Att. 15. 8.* Quare fac, ut omnia ad me — perscribas, meque, ut facis, velis esse aliquem, quoniam qui fui et qui esse putui, jam esse non possum. *Juvenal. 1. 73.* Aude aliquid brevibus Gyaris et carcere dignum, Si vis esse aliquis. *Al. leg. aliquid.* — Neutr. gen. *Cic. 6. Fam. 18. 4.* Qui (liber) si est talis, qualem tibi videri scribis, ego quoque aliquid sum. *Id. 5. Tusc. 36. 104.* An quidquam stultius, quam, quos singulos sicut operarios barbarosque contemnes, eos aliquid putare universos? *Id. 4. Att. 2. 2.* Si unquam in dicendo fuimus aliqui. *Adde 1. Ferr. 15. 48. et 49. — b) De rebus. — Est aliquid*, formula qua utitur, cum aliquid non plane rejiciendum et contemnendum significamus. *Catull. 1. 3.* namque tu solebas Meas esse aliquid putare nugas. *Ovid. 13. Met. 241.* Est aliquid de tot Græjorum millibus unum A. Diomede legi. *Id. 6. Fast. 27.* Est aliquid nupsisse Jovi, Jovis esse sororem. *Adde 1. ibid. 487. Id. 1. Amor. 12. 3.* Crimina sunt aliquid. *Propert. 4. 7. 1.* Sunt aliquid manes. — Verbuli significatiu augetur in sequentibus. *Cic. Senect. 3. 8.* Est istuc quidem, Laeli, aliquid, sed nequaquam in isto omnia. *Id. 3. Att. 15. 5.* Quod te cum Calcone scribis de privilegio locutum, est aliquid, sed multo melius est abrogari. *Id. 1. Ferr. 15. 47.* Est tamen hoc aliquid, tametsi non est satis. *Liv. 45. 36.* Intellecturos potentes viros non omnia in duris, aliquid et in militum manu esse. — 2.) Eodem fenore occurrunt *assequi aliquid*, et *dicere aliquid* h. e. non absurda penitus in medium proferre, λέγειν τι. *Cic. 1. Tusc. 10. 45.* Etenim si nunc aliquid assequi se putant, qui ostium Ponti viderunt etc. *Id. 10. ibid. 10. 20.* Ille ab artificio suo non recessit, et tamen dixit aliquid. *Id. 3.*

ibid. 16. 35. Diceret aliquid et magno quidem philosopho dignum. — 3) Raro admodum aliquid de personis occurrat. *Vellej. 2. 84. 2.* Hinc ad Antonium nemo, illic ad Cæsarem quotidie aliquid transfugiebat. ¶ 5. Aliquid occurrat etiam quoties rei asperitatem lenientes definit loqui nolumus, ut in sequentibus. — a) *Fiet aliquid* est dictum non desperantis de rei exitu, licet difficilis videatur. *Plaut. Merc. 2. 4. 25.* Cuius. Invenietur, exquiretur, aliquid fiet. *Eyt. Enicas.* Jam istuc aliquid fiet metuo. *Id. Truc. 2. 4. 15.* Mane, aliquid fiet, ne abi. *Ter. Andr. 2. 1. 13.* Credo, impetrabo, ut aliquot saltem nuptiis prodact dies: interea fiet aliquid. *Cf. eumd. ibid. 2. 3. 24.* Interea aliquid acciderit boni. — b) Cum de re amatoria sermo est. *Cic. 3. Tusc. 18. 43.* Si vero aliquid etiam —, tum plane luctum omnem abstergeris. *V. ad h. l. Interpretes. Id. 9. Fam. 22. 4.* Nos — ridicule, si dicimus: *Ille patrem strangulavit*, honorem non præsumus, sin de Aurelia aliquid aut Lollia, honos præfatus est. ¶ 6. Denique aliquid adverbii etiam more occurrat. — a) Cum Verbis. *Cic. Deiot. 13. 35.* Illud vereor, ne tibi illum succensere aliquid suspicere. *Id. Mil. 86. 99.* Si me aliquid offendistis. *Adde eumd. Sext. 4. 10. et V. Klotz. ad eum loc. Cæs. 1. B. G. 40.* Quos tamen aliquid usus ac disciplina, quam a nobis accepissent, sublevarent. *Liv. 31. 29.* Philippus regnum officere aliquid videatur libertati vestræ. *Virg. 10. Æn. 84.* Nos aliquid Rutulos contra juisse nefandum est? — b) Cum Adjectivis, seu potius Participiis. *Liv. 41. 2.* Perluens jam aliquid, incerta tamen lux. *Plin. 5. Hist. nat. 9. 10. (54).* Aliquid et spatio fessus.

B) Adjective. Eodem prorsus modo, quo nemo jam inde ab initio substantive tantum usurpatum est, sed deinde loquendi consuetudine paulatim factum est ut adjective quoque adhiberetur, ut nemo homo, vir nemo bonus; aliquis etiam adjective usurpari cepit, ac propterea aliqui et aliqua (V. hanc vocem) in desuetudinem abierunt, facto tamen discrimine inter aliquod et aliquid, de quo in eadem voce jam diximus. Occurrit autem ¶ 1. Cum Substantivis. — a) Generatione. — Masc. gen. *Plaut. Amph. 1. 1. 32.* Aliquem hominem allegent, qui ine advenienti os oscillet probe. *Ter. Hec. 3. 1. 6.* Quibus est aliquid aliquis objectus labor. *Cic. 1. Tusc. 34. 82.* Num igitur aliquis dolor, aut omnino post mortem sensus in corpore est? *Id. 9. Fam. 14. 2.* Quod ipsi Agamemnoni, regum regi, fuit honestum habere aliquem in consiliis capiendum Nestorem. *Ovid. Rem. an. 389.* Semper habet Pyladen aliquem, qui curet Orestem. *Cic. 1. Orat. 23. 103.* Qui non Græci alicujus quotidianam loquacitatem — requirunt. *Id. 1. ibid. 22.* Alicui Græculo otioso. — Fem. gen. *Plaut. Bacch. 2. 2. 54.* Inde ego hodie aliquam machinabor machinam. *Ter. Heaut. prol. 41.* Ut aliqua pars laboris minuatur mihi. *Id. Adelph. 3. 3. 4.* Qui alicui rei est. *Cic. 4. Acad. (pr. 2.) 20. 65.* Si aut ostentatione aliqua adductus. *Cæs. 1. B. G. 14.* Qui si alicuius injuriæ sibi conscius fuisset. — Neutr. gen. raro admodum in Noni. aut Accus., immo tantum apud Plantum legitur nomen aliquid, ut affirmat *Lindemann. ad Cic. 2. Invent. 7. p. 539.* — b) Speciatim aliquis opponitur adjective nullus et significat rem esse cujuscunque generis, cujuscunque qualitatis, aut fieri quocunque modo, quocunque ratione. *Cic. 1. Off. 11. 35.* Si non optimam, at aliquam rempubl., quæ nunc nulla est, haberemus. *Adde 5. Fam. 16. 3. 6. ibid. 6. 1. Seneca Ep. 75. 10.* Morbus est animi — in magno pretio habere in aliquo habenda vel in nullo. *Cic. 5. Ferr. 85. 195.* Quin ejus facti si non bonam, at aliquam rationem afferre soleant. *Id. 12. Fam. 10. 2.* Gesta res expectatur, quam quidem aut jam esse aliquam, aut appropinquare confido. — Hinc illa *aliquo modo, aliquo pacto, aliqua ex parte*. *Plaut. Stich. 4. 2. 11.* Etotabo aliquo modo, veni. *Ter. Adelph. 3. 4. 23.* Hoc quidem ferendum aliquo modo est. *Cic. 2. Orat. 57. 232.* Quis enim hæc non vel facile, vel certe aliquo modo possit efflere? *Plaut. Bacch. 3. 6. 23.* Si non fecero ei male aliquo pacto, me esse dicito ingratissimum. *Adde Ter. Andr. 3. 12. Cic. Cluent. 24. 67.* Hæc — ille et aliqua ex parte habebat, et majore ex parte se habere simulabat. *Id. Amic. 23. 86.* Si modo velint aliqua ex parte liberaliter vivere. — c) Jungitur etiam substantive et adjective simul, ita tamen ut aliquis adjective, potius quam substantive, generaliter suam viam addat. *Cic. 1. Invent. 5. 7.* Demonstrativum est (genus), quod

tribuitur in aliquis certae personae laudem aut vituperationem. *Id. 1. Off. 32. 117.* Itaque anle implicatur aliquo certo genere consueque vivendi, quam etc. *Id. 2. Orat. 3. 12.* Omnes admirati maiorem aliquam esse causam eorum adventus suspicant. *Id. 2. ibid. 72. 292.* 3. *Legg. 9. 21.* et 1. *Herenn. 4. 10.* ¶ 2. Jungitur etiam adiectivis, qui tamen substantivorum vim habeant; et quamvis significationem non mutet, addit tamen vim quandam et leporem. — a) Generatim. *Cic. 4. Acad. (pr. 2.) 10. 32.* Hos, qui omnia incerta dicunt, quasi desperatos aliquos relinquamus. — b) Praecipue *aliquis unus* elegantem habet usum. *Cic. 1. de republ. 32. 48.* Si — in populo aliquis unus pluresque divitiores opulentioresque existissent. *Id. 3. Orat. 33. 136.* Sin aliquis excellit unus e multis esset se, si unum aliquid afferit, ut etc. *Id. 3. Fin. 19. 64.* Vir bonus et sapiens — utilitati omnium, quam unus aliquis aut sum consulit. *Id. 2. Off. 12. 41.* Ad unum aliquem confugiebant, virtute praestantem. *Id. Cluent. 66. 185.* Istam ipsam questionem, dicite, quis obsignavit? unum aliquem nominat. *Id. 4. Ferr. 52. 129.* Eximant unum aliquem diem, aut summum biduum ex mense. *Id. 2. Orat. 72. 292.* Si causa est in argumentis, firmissima quaeque maxime lueor, siue plura sunt, siue aliquid unum. *Id. 1. Ferr. 9. 27.* — c) Neutrum *aliquid* non modo Genitivo aliquis Adiectivis, ut superius diximus II. A. 3.; verum etiam Adiectivis secundae et tertiae quoque declinationis jungitur eodem casu. *Cic. 1. Legg. 22. 59.* Tantoque munere deorum semper dignum aliquid ei faciet et sentiet. *Id. 2. Fam. 6. 1. Virg. 9. Aen. 186.* Aut pugnam aut aliquid jamdudum invadere magnum Mens agitat mihi. *Id. 10. ibid. 547. Liv. 27. 43.* Audendum aliquid improvisum, inopinatum. *Id. 44. 43.* Perseus meluens, ne majus aliquid mox auderent, — profugit. — *Cic. Senect. 11. 38.* Ut enim adolescantem, in quo est senile aliquid — proba. *Id. 13. Att. 17.* Tamen expecto recens aliquid. *Id. Orat. 16. 53.* Tamen est in utroque aliquid excellens. *Id. Amic. 24. 78.* Sin tale aliquid evenierit. — d) Cum vocibus numerum significantibus *aliquis* sonat idem ac *circa*. *Cato. R. R. 136. 1.* Et item, ubi cenaveris, comesto aliqua quinquaginta folia. *Alti leg. alla, sed minus recte.* Item apud *Farr. 1. R. R. 2. 28. Cato apud Gell. 3. 7.* et apud *Non. p. 187. 24. Merc.* Maturum censeo, si rem servare vis, faciendum, ut quadringentos aliquos milites ad verrucam illam ire jubeas. *Plaut. Men. 5. 5. 47.* Helleborum putabis aliquos viginti dies. *Alti leg. aliquot. Cic. 2. Fin. 19. 62.* Graecis hoc modicum est, Leonidas, Epaminondas, tres aliqui aut quatuor. *Græce τρεῖς τινες.* ¶ 3. Aliquis occurrit etiam in partitionibus, et — a) Modo geminatur. *Cic. Parad. 3. 1. 21.* An virum bonum dices, qui — fecerit, aut temperantem, qui se in aliqua libidine continerit, in aliqua effuderit? *Cf. Liv. 42. 29.* Aliquid illi regiae majestati, aliquid huius populi Rom. nomini — existimabant debere. *Plin. 19. Hist. nat. 7. 35. (118).* Mirum in betæ semine: non enim totum eodem anno gignit, sed aliquid sequente, aliquid tertio. *Id. 10. ibid. 53. 74. (146).* Est autem tanta fecunditas (*galinaram*), ut aliquæ et sexagena pariant, aliquæ quotidie, aliquæ bis die, aliquæ in tantum, ut effete moriantur. *Quintil. 4. 2. 67.* Neque infusus eo, in narratione, ut aliqua neganda, aliqua adicienda, aliqua mutanda, sic aliqua etiam taceunda. — b) Modo respondet aliis particulis ejusdem ferme significationis, aut praemissis, aut subjectis. *Cic. Orat. 16. 53.* Fluimen aliis verborum volubilitasque cordi est — Distincta alios et interpuncta intervallo, morae respiratio- nesque delectant. — Elaborant alii in lenitate et aequalitate et puro quasi quodam et candido genere dicendi. Ecce aliqui duritiam et severitatem quamdam verbis et orationis quasi accessum sequuntur. *Mox optimis innixus Codicibus ita legendum putat pro alii, quemadmodum et apud eund. 3. Fin. 19. 63., 5. Tusc. 13. 38., 4. Acad. (pr. 2.) 10. 30. et 4. Tusc. 28. 60. Plin. 24. Hist. nat. 21. 25. (34).* Est et alia herba proprio nomine onochiles, quam aliqui ancliam vocant, alii arceblon, alii onochellum, alii rhediam, multi enchusam. *Id. 24. ibid. 5. 8. (139).* Aliqui eclaten vocant, alii iaginem, nonnulli tenuem scammoniam. *Colum. 2. R. R. 2. 9.* Aliquæ (*fossae*) sunt praeterea, quaedam etiam occaecantur. *Quintil. 2. 4. 12.* Laudare aliqua, ferre quædam.

Homonymi. Differunt inter se 1. *aliquis* et *aliquis* *aliquis*, 2. *aliquis* et *aliqui*, 3. *aliquis* et *quispiam*,

4. *aliquis* et *quidam*, 5. *aliquis* et *quisquam* vel *ullus*.

1.) *Aliquis* est magis generalis quam *aliquis* *aliquis*, etiam si *aliquis* videtur alium aliquem significare: *aliquis* enim nullis prorsus generis limitibus rem circumscribit, sed *aliquis* rem eo genere vel ea specie concludit, de qua sermo est; huc adde, quod *aliquis* *aliquis* nunquam occurreret, si *aliquis* significaret etiam *alium aliquem*. *Cic. 7. Ferr. 28. 72.* Qui a praedonibus erant capti, cum mercaturas facerent, aut aliquam ob causam navigarent. *h. e.* ob causam qualemcumque. *Id. 2. Orat. 9. 36.* Faleamur aut hoc, quod haec ars proficere, alienum esse, aut cum alia aliqua arte esse commune. *Ter. Phorm. 5. 2. 5.* Ut sit qui vivat, dum aliud aliquid flagitii conficiat.

2.) Quamvis *aliquis* adjectivo usurpatum eadem pollet significatione, qua *aliqui*, ab eo tamen differt. *Cic. Amic. 23. 87.* Si quid tale posset contingere, ut aliquis nos deus ex hac hominum frequentia tolleretur. *h. e.* aliquis, qui deus est. *Id. 1. Tusc. 11. 23.* Harum sententiarum quæ vera sit, [deus] aliqui viderit. *h. e.* deus viderit, quicumque demum is fuerit.

3.) *Quispiam* significat unum ex possibilibus, *aliquis* unum ex genere etiam latissimo. *Cic. Fat. 11. 21.* Cum ita dicimus velle aliquid quempiam, aut nolle siue causa. *Id. 2. Orat. 0. 38.* Si de rusticis rebus agricola quispiam, aut etiam, id quod multi, medicus de morbis, aut de pingendo pictor aliquis discrete dixerit aut scripserit etc.

4.) Inter *quidam* et *aliquis* hoc interest, quod *quidam* dicitur de re aut persona certa et definita, *aliquis* de indefinita et incerta; ut si dicam *est quidam qui me amat*, designo unum certum amicum mei; si dicam *est aliquis qui me amat* illud significo, esse nonnullos qui me amant, non designando quinam hi sint. Confer inter se duo priora et duo posteriora *Ciceronis* loca. 1. *Legg. 22. 59.* Nam qui se ipse novit, primum aliquid se habere sentiet divinum. 2. *Fin. 34. 114.* In quibus (*animis*) doctissimi illi veteres inesse quiddam caeleste et divinum putaverunt. 2. *Nat. D. 66. 166.* Nemo vir magnus sine aliquo afflatu divino unquam fuit. 2. *Orat. 46. 194.* Sepe audivi poetam bonum neminem — sine inflammatione animorum existere posse et sine quodam afflatu divino.

5.) *Aliquis* generatim significat rem aut personam quancumque; *quisnam* et *ullus* singulatim denotant unum tantummodo idque, ut ita dicam, extremum: Ita *Cic. 4. Ferr. 24.* Debebat ullum nuntium nemini. *h. e.* ne unum quidem nuntium debebat, *ullus* enim videtur deminui, ut *unus*, ut putat *Boethius. Cic. 2. Orat. 59. 240.* Si quando aliquid tamquam aliqua fabella narratur. *Id. Senect. 19. 69.* Sed mihi ne diuturnum quidem quidquam videtur, in quo est aliquid extremum. *Id. Brut. 9. 35.* Nihil acute inveniri potuit in eis causis, quas scripsit (*Demosthenes*), nihil, ut ita dicam, subdole, nihil versute, quod ille non viderit; nihil subtiliter dicti, nihil presse, nihil enucleate, quo fieri posset aliquid illiusmodi; nihil contra grande, nihil incitatum, nihil ornatum —, quo quidquam esset elatus. — Adde quod *ullus* fere semper negative; *aliquis* semper affirmative usurpat, etiamsi negativis particulis jungatur. Porro *aliquis* negativis particulis jungitur quamvis affirmative semper accipitur. — a) Si ex duplici negativa affirmativum aliquid eruat. *Cic. Brut. 14. 54.* Ne L. Valerium quidem Potitum arbitror non aliquid potuisse dicendo. *Id. 4. Tusc. 19. 43.* Imperia severiora nulla esse putant sine aliqua acerbitate iracundiae. — b) Si praecedat *præp. sine*, aut particula negativa quæ idem ferme significet. *Cic. 3. Fin. 8. 30.* Qui manem fore putaverunt sine aliqua accessione virtutem. *h. e.* nisi aliquid, atque id fortasse magnum, accesserit: contra sine ulla accessione idem esset ac *ne minima quidem accessione facta*, unde *Cæc. 3. B. C. 73.* Quod Italiam siue aliquo vulnere cepissent. — *Cic. 1. Tusc. 36. 88.* Ne reliquor aliquid erroris in verbo. *h. e.* hic vel ille error: contra *ne relinquantur quidquam erroris* idem esset ac *ne minimus quidem error*. Item *Cic. Amic. 13. 48.* Quæ causa est cur amicitiam suaviter tollamus e vita, ne aliquas propter eam suscipiam molestias? — c) Si orationis membra sint invicem opposita. *Cic. 1. Cat. 8. 13.* Cum scias horum esse neminem, qui nesciat — sceleris ac furoris tuo non mentem aliquam aut timorem tuum, sed fortunam populi Rom. obtulisse?

Id. 3. Ferr. 55. 144. Ne illud quidem animadvertas, ejusmodi fore hoc peccatum tuum, quod te neque negare posses —, nec cum defensione aliqua confiteri? *h. e.* hoc vel illa excusatione. — d) Venique *aliquis* affirmative usurpat, etiamsi particulae negativæ illa adherat, ut unum idemque constituere videatur; aut si *aliquid* artissime cum verbo coheret, ut *aliquid afferre*, *aliquid proficere* etc. *Val. Max. 5. 10. ext. 3.* Atque (*meminerit*) ut mori neminem solere, qui non vixerit; ita ne vivere aliquem quidem posse, qui non sit mortuus. *h. e.* periode ac si dicatur: ita aliquem, qui non sit mortuus, etiam vivere non posse. *Cic. Mil. 1. 2.* Nam (*aliti* Non) illa praesidia, quæ pro temporis omnibus certant, etsi contra vim collocata sunt, non afferunt tamen oratori aliquid, ut in foro et iudicio, quamquam praesidiis salutaribus et necessariis septi sumus, tamen ne non timere quidem sine aliquo timore possimus.

ALIQUISPIAM, aliquæpiam, aliquodpiam et aliquidpiam, pronom. indefin., idem quod *aliquis*; *piam* vero adjecto syllabica est, quæ quod significet *P.* in *PIAM*. *Forcellinus* hac attulit, verum tamquam incertæ lectionis loca: *Cic. 3. Tusc. 9. 19.* Aut num aliquodpiam membrum luidum ac turgidum non vitiosum se habet. *Optimi tamen Codd. recte leg.* Aut num aliud quodpiam membrum etc. *Id. Sext. 29. 63.* Si aliquapiam vi expelleretur illis temporibus ex hac urbe etc. *Optimi Codd. leg.* Si alia quapiam vi etc. *V. Madvig. Opusc. Acad. pr. p. 463.* Hinc *Injuriæ Gronovius* hanc vocem admisit in *Liv. 31. 6.*; jure autem cetera *Quintilianus* et *Ciceronis* loca ab aliis allata tamquam dubia ipse *Forcellinus* rejicit. *Furlanetto* in *I. Append.* certam esse lectionem ait *Claud. Mamert. 3. Stat. anim. 10. init.* Sed ex aliquorumpiam, qui intermunt animas, garriatibus nugis, etiam non sistitur ab illis, tentatur tamen. Sed hic *Claudii Mamerti. locus dubius Ciceronis* lectiones minime confirmat.

ALIQUISQUAM, aliquæquam, aliquodquam et aliquidquam, pronom. indefin., quod tamen a *Lexico* est expungendum; *Injuriæ* enim recepit *Gronovius* in illo *Liv. 41. 8.* Nec *Lyclos Rhodius*, nec illos aliquiquam, qui nati liberi sint, in servitutem dari placere. *ubi optimi Codd. leg.* nec illos alii cuiquam. *Cic. 2. Divinat. 50. 104.* Epicurusne, qui negat aliquiquam deos nec alieni curare, nec sui? *rectius opt. MSS.* qui negat quidquam deos etc. Item apud *eund. 2. Nat. D. 65. 163. legendum* est: Haec igitur siue vis, siue ars, siue natura ad scientiam rerum futurarum homini profecto est, nec alii cuiquam a diis immortalibus data.

ALIQUO, adverb. locale (pro *aliquo*, qui apud veteres Dativus erat ab *aliquis*, quam vocem *P.* sub init.) ad vel in aliquem locum (It. a *qualche luogo*; Fr. *quelque part*; Hisp. *a alguna parte*; Germ. *irgend wohin*; Angl. *some whither, to some place, any whither*).

1.) Proprie de loco usurpatur et occurrit — a) Addito termino, a quo quis abiit. *Ter. Andr. 2. 1. 28.* Saltem aliquot dies profer, dum proficiscor aliquo, ne videam. *Id. Heaut. 3. 3. 11.* At certe ut hinc concedas aliquo ad ore eorum aliquantisper. *Cic. 1. Cat. 7. 17.* Si te parentes timerent atque odissent tui —, ab eorum oculis aliquo concederes. — Cum Genit. *Brutus* apud *Cic. 11. Fam. 1. 3.* Cedendum er Italia, migrandum Rhodum, aut aliquo terrarum arbitror. — b) Saepius generatim et absolute. *Plaut. Epid. 2. 2. 94.* Ubi eris empty, ut aliquo ex urbe amoveas. *Ter. Hec. 3. 3. 54.* Aliquo est mihi hinc ablegandus. *Cic. 3. ad Q. fr. 1. 3. § 7.* Cum aliquo exhibimus, eat nobiscum puerumque ducet. *Ter. Eun. 4. 3. 25.* Aliquem aliquo concludere. *h. e.* carcere. *Id. Heaut. 4. 6. 5.* Aliquem aliquo detrudere hinc. *Id. Adelph. 4. 7. 26.* Aliquem aliquo abjicere. *Liv. 1. 21.* Aliquo se inferre. *Id. 1. 11.* Aliquo nomina dare. *Sueton. Cal. 4.* Aliquo advenire. — c) Additis verbis, quibus adverbium *aliquo* definitur. *Plaut. Men. 5. 1. 3.* Immersis aliquo se se credo in ganeum. *Ter. Adelph. 3. 3. 8.* Credo adductum in ganeum aliquo. *Id. Adelph. 5. 2. 11.* Interea in angulum aliquo abeam. *Cic. 3. ad Q. fr. 3. 4.* Aliquem rus aliquo educere. *Plaut. Rud. 2. 6. 51.* Se aliquo ad ludos locare. *Id. Men. 1. 2. 15.* Ad cenam aliquo foras condicere. *Ter. Adelph. 3. 3. 31.* Aliquo militatum profugere.

II.) Interdum et de modo occurrit. *P. IMPLICI- SCOR.*

ALIQUOMULTUM. *P. ALIQUAMMULUM.*

ALIQUOT, adj. numer. indefin. indeclinabilis, pluralis tantum numeri, omnis generis, compositus ex *alius* et *quot*, significat idem, quod nec multi, nec pauci, teste *Donato* ad *Ter. Andr.* 3. 3. 2. aliquot, hoc est, nec multi nec pauci (It. *alcuni*, *alquant*; Fr. *quelques*; Hsp. *alguni*; Germ. *einige*, *einige einzeln*; Angl. *some*, *several*, *some certain*). Occurrit — a) Absolute. *Cato* apud *Gell.* 7. 3. Quo maiore opere dico suadeoque, uti hæc res aliquot dies proferatur. Adde *eumd.* *R. R.* 157. 15. *Ter. Andr.* 2. 1. 13. Ut aliquot saltem nuptiis prodant dies. Adde *Nep. Hann.* 5. et *Liv.* 21. 11. *Ter. Eun.* 3. 4. 1. Ileri aliquot adolescentuli coimus in Piræo. *Id. Andr.* 4. 4. 32. Aliquot liberæ. *Id. Phorm.* 2. 1. 82. amici. *Cic. Tým.* 1. secula. *Id. T. Fam.* 18. 1. epistolæ. *Id.* 9. *Att.* 11. a. 2. anni. *Id. Planc.* 41. 98. Aliquot dierum via. *Cæs.* 3. B. G. 2. Aliquot de causis. *Varro* 2. *R. R.* 3. 5. Pastores aliquot curiosiores. *Nep. Ages.* 4. Aliquot vulnera. *Virg.* 1. *Ecl.* 70. Aliquot aristæ. — b) Interdum cum paucis jungitur. *Cato* apud *Fronton.* ep. p. 184. *Mai. Rom.* Interim aliquot pauca castra feci. — c) Cum pronom. demonstrativo. *Ter. Phorm.* 5. 5. 4. Aliquot hos sumam dies. *Id. Heaut.* 4. 5. 3. Hosce aliquot dies non sentiet. *Cic.* 6. *Verr.* 16. 36. Verum negas te horum annorum aliquot confecisse (tabulas). — d) Substantive. *Ter. Andr.* 3. 3. 2. Aliquot me adiere.

ALIQUOTFARIAM, advrb. in aliquibus locis, ut *multifariam* in multis locis: unde vero derivetur, quidque significet adfectio *fariam*, V. in *BIFARIAM*. *Cato* apud *Varron.* 1. *R. R.* 2. 7. In eo (*Picentium*) agro aliquotfariam in singula jugera dena cullea vini fiunt.

ALIQUOTIENS et aliquoties, advrb. temporis. — Recentiores Philologi veterum Grammaticorum testimonio, atque Inscriptionum optimorumque Codicum auctoritate innixi in scriptione præferunt *aliquotiens* (V. *Ellendt* ad *Cic.* 2. *Orat.* 27. 123. vol. 1. p. 86.). — Est idem atque aliquot vicibus (It. *alcune volte*; Fr. *quelquesfois*; Hsp. *algunas veces*; Germ. *einige Male*; Angl. *several times*, *certain times*). *Cato R. R.* 88. 1. Id aliquoties in die facito. *Cic. Quinct.* 1. 3. Qui hanc causam, Aquili, aliquoties apud te egit. *Id. Font.* 11. 23. Nisi aliquoties ex ipsis accusatoribus — audissem. Adde *eumd.* *Prov. cons.* 19. 46. et 2. *Legg.* 4. 9. *Nep. Phoc.* 2. Ab eodem in iudiciis — defensum aliquoties liberatus discesserat. *Sall.* apud *Priscian.* 15. p. 1015. *Putsch.* Neque detrusus aliquoties terretur. Adde *Liv.* 7. 18. et 29. 18., et *Sueton.* *Cal.* 11.

ALIQUOVORSUM antiquè pro *aliquoversum* (aliquo et verto), advrb. loc. versus aliquem locum. *Plaut.* *Cas.* 2. 4. 18. Ego pol istani jam aliquovorsum tragulam decidero.

ALIS, alid, adj. antiquum loquendi genus pro *alius*, *aliud*; unde *aliquis*, *aliter* etc. — a) *Alis* raro admodum occurrit. *Catull.* 68. 27. Anne bonum oblita es facinus quo regium adepta es conjugium, quo non fortius ausit alis. *Sall.* apud *Charis.* 2. p. 133. et *Diomed.* 1. p. 323. *Putsch.* *Alis* alibi stantes, omnes tamen adversis vulneribus conculcerunt. *Inscript.* apud *Orell.* 2488. *ALIS* NE POTESSE. — b) Sæpius occurrit neutrum *alid*. *Lucret.* 1. 257. Quando alid ex alio reficit natura. *Id.* 1. 1088. Namque alid ex alio clarescet. *Id.* 5. 1304. Sic alid ex alio peperit discordia tristis. — *Forcellinus* affert locum *Plauti* apud *Paul.* *Diac.* 27. 19. *Müll.* ubi legebat *ali* rei pro *aliæ* rei; sed *Müllerus* leg. *aliæ* rei pro *alii* rei. — Ceterum *Priscian.* 13. p. 959. *Putsch.* alique Grammatici superiores citati sæpe veteres ita locutos fuisse testantur. Non ubique tamen eandem lectio est eorum locorum, quæ attulimus. — NB. *Alis* est etiam oppidi nomen. V. *ONOM.*

ALISMA, atis, n. 3. ἀλσιν, herba est in aquis locis nascens, quæ alio nomine demasonion, et lyron vocatur, foliis plantaginis venosis, sed angustioribus, et magis laciniosis, et in terram convexis, caule simpliciter, tenul, cubitali, capite thyrsi, radicibus densis, tenuibus ut veratri nigri, acerbis, odoratis, nigris. Altorum genus ejusdem in silvis provenit, nigrius, et majoribus foliis. *Plin.* 25. *Hist. nat.* 16. 77. (124). Cl. *Fée* (*Op. cit.* T. 3. p. 356.) negat *alisma* *Plinii* esse *alisma parnassifolium* L. (ut putabat *Sprengel.* *Hist. rei her.* 1. 171.); et hanc exhibet synonymiam: Ἀλσιν, οἱ δὲ ἀλκίαν, οἱ δὲ δαμασσίον, οἱ δὲ ἀκκρον, οἱ δὲ λυρον καλοῦσι Dioscor. 3. 169., Λάπτα Γράκωρ. recent., Παμονοχόριον Zeyher, et *Alisma*,

damasonium seu *lyron* *Plin.* 1. c. sunt *Alisma plantago* L. Spec. plant. 486.

ALITER, advrb. (Cf. et Gr. ἄλλως). Vox composita ex *aliis* (unde *alius*) et *iter*, proprie significat alio itinere, aliâ viâ: quod deduci potest etiam ex *Ovid.* 2. *Met.* 80. Per tamen adversi gradiens cornua Tauri, hæmoniosque arcus violentique ora Leonis, Sævæque circuitu curvantem brachia longo Scorpion, atque aliter curvantem brachia Cancrum. Et ex *Lucan.* 8. 106. Equora senserunt motus, aliterque secante Jam pelagus rostro, nec idem sectante carinâ, Mutavere sonum. — Quamquam *aliter* translate semper occurrit (quemadmodum in allatis etiam *Ovidii* et *Lucani* locis) pro alio modo, alia ratione, alio sensu, aliis rerum adjunctis, secus (It. in altro modo, altrimenti; Fr. d'une autre manière, autrement; Hsp. de otro modo, otramiente; Germ. anders, auf andere Weise oder Art, in anderem Verhältnisse etc.; Angl. in a different way or manner, otherwise, in any other way, else). *Aliter* itaque significat alio modo, ita ut recte opponatur eodem modo, ut apud *Cic.* 2. *Divinat.* 71. 146. Cum eadem (somnia) et aliis aliter evadent, et eisdem non semper eodem modo. — Quamvis una eademque sit semper hujusce vocabuli significatio, ipsum tamen pluribus usurpatum modis occurrit, quos ad duos præcipue redigimus, scilicet

A) *Aliter* absolute usurpatur, ita ut *aliter* comparisonis terminus ex orationis contextu eruendus sit. — 1.) Generalim. — a) Plurimis jungitur verbis plurima significantibus. *Plaut.* *Amph.* 1. 1. 56. Si sine vi et sine bello velint rapta et raptore tradere, si quæ asportassent reddere; se exercitum extemplo domum reducturum; — sin aliter sient animati, neque dent quæ petat, sese igitur summâ vi virisque eorum oppidum expugnassere. *Ter. Andr.* prol. 1. Poeta — id sibi negoti credidit solum dari, populo ut placerent quas fecisset fabulas: verum aliter evenire multo intelligit etc. *Cic.* 3. *Fam.* 7. 5. Nec mehercule aliter vidi existimare vel Cn. Pompejum, quem omnibus —, vel P. Lentulum, quem mihi ipsi antepono. Tu si aliter existimas, nihil errabis, si etc. Adde *Cæs.* 7. B. G. 44. *Sall.* *Jug.* 10. Ne aliter quid eveniat provide decet. *Varro* 1. *R. R.* 20. 1. Amplis cornibus et nigris, potius quam aliter. Adde *Ovid.* et *Lucan.* sub initium hujus vocis citatos et *Martial.* *Spect.* 3. 9. V. et *Hand.* *Tursell.* 1. p. 273. *Liv.* 2. 20. *Aliter* apud alios (scriptores) ordinatis magistratibus. *Plin.* 15. *Hist. nat.* 15. 16. (53). Reliquorum nomina aliter in aliis atque aliis locis appellatur. *Ter. Heaut.* 2. 3. 23. et *Quintil.* 12. 5. 2. *Aliter* accipere aliquid. *Plin.* 15. *Hist. nat.* 25. 4. (10). nuncupare. *Ter. Adelph.* 5. 8. 5. *Aliter* censere. *Cic.* 3. *Verr.* 46. 119. decedere. *Id. ibid.* § 118. edicere. *Id. Mil.* 9. 23. judicare. *Ter. Adelph.* 4. 3. 12. putare. *Id. Andr.* 2. 1. 10. et *Cic.* 4. *Fin.* 22. 80. sentire. *Plaut.* *Stich.* 1. 1. 42., et *Cic. Rabir.* 11. 29. et 6. *Att.* 9. *Aliter* facere. Unde formula juris, quæ sæpe occurrit in legibus qui aliter fecerit, ut apud *Sall.* *Cat.* 52. et *Justin.* 6. 6. 1. — b) Hinc illa speciatim: *Aliquid aliter fit, evenit, evadit, accidit, se habet*; ut apud *Ter. Adelph.* 5. 8. 13. Nihil agis: fieri aliter non potest. *Cic.* 6. *Att.* 6. 3. Assentiri: fieri non potuit aliter. *Id.* 1. de republ. 4. 7. Sed si aliter — accidisset, qui possem queri? V. superius *Cic.* 2. *Divinat.* 71. 146., *Ter. Andr.* prol. 4. et *Sall.* *Jug.* 10., et alia infra sub 4.). — c) Adde illa: *Aliter videtur, aliter placet.* *Plaut.* *Epid.* 4. 2. 29. Quid, si servo aliter visum est. *Virg.* 2. *Æn.* 428. Dis aliter visum. *Cic.* 4. *Acad.* (pr. 2.) 47. 143. *Aliter* Diodoro, aliter Philoni, Chrysippo aliter placet. — d) *Aliter* esse est alium esse, alio modo effectum aut animatum esse: in prosa tamen oratione apud optimos scriptores occurrit de gen. neutr. tantum. *Plaut.* *Truc.* 1. 2. 70. Sed longe est aliter amicus atque amator. *Ter. Phorm.* 3. 2. 44. Ego hunc esse aliter credidi: iste me fefellit; ego istum nihilo sum aliter ac ful. h. e. ego hunc esse alio ingenio, aliis moribus putavi: iste me fefellit: ego erga hunc non aliter sum animatus etc. *Id. Adelph.* 4. 3. 6. Ah minime: numquam te aliter, atque es, in animum induxi meum. *Id. ibid.* 3. 4. 46. Sin aliter animus vester est, ego summi vi defendam bas. *Id. Hec.* 4. 4. 15. Siu est, ut aliter tua sit sententia. *Cic. Rosc.* *Am.* 47. 138. Verum longe aliter est: nihil horum est, judices. *Id.* 11. *Att.* 23. 1. Nisi illud quidera mutari, si aliter et oportet, non video posse. *Liv.* 39. 28. Id ego aliter longe judico esse.

Cels. 3. 20. Sin aliter hæc erant. — e) Interdum jungitur et particulis negativis. *Horat.* *Epod.* 14. 10. Non aliter Samio dicunt arsisse Bathyllo Anaerconia Teium. *Virg.* 9. *Æn.* 65. Haud aliter Rutulo muros et castra tuenti Ignescunt iræ. *Horat.* 1. *Od.* 18. 4. Neque mordaces aliter diffugiunt sollicitudines. — 2.) *Aliter* nonnumquam integram per se propositionem, eamque conditionalem, constituere videtur, quæ scilicet esset: Si res non ita se haberet, si res aliter acciderit, si acciderit contra quam dictum est: ac proinde *Forcellinus* pro *alioquin* vel *ceterum* accepit. *Cic.* 1. *Off.* 39. 139. In domo clari hominis — adhibenda cura est laxitatis. *Aliter* anipla domus dedecori domino sæpe fit, si in ea est solitudo. Adde 2. *ibid.* 12. 42. *Id. Amic.* 20. 74. *Aliter* amicitia stabiles permanere non possunt. *Nep. Them.* 7. Quare si suos legatos recipere vellent — se remitterent; aliter illos in patriam numquam recepturi. *Sall.* *Cal.* 30. Ea potestas per senatum more Romano magistratu maxima pernititur, exercitum parare, — domi militiæque imperium atque iudicium summum habere: aliter sine populi jussu nullius earum rerum consilium est. *Id.* apud *Charis.* 2. p. 175. *Putsch.* Sanctus aliter et ingenio validus. Et mox. Insanum aliter suâ sententiâ atque aliarum mulierum. Adde *Plin.* 9. *Ep.* 23. — 3.) Cum Adverbis, quæ comparativum amant, ut *longe*, *multo*, *nihilò* etc. *Varro* 2. *R. R.* 3. 6. Nec multo aliter tuendum hoc pecus in pastu. *Seneca* *Ep.* 94. Aspicere quanto aliter unusquisque populo vivat, aliter sibi. V. et superius et infra *Plaut.* *Epid.* 4. 2. 9.; *Cic. Rosc.* *Am.* 47. 138., *Dom.* 16. 41., 4. *Acad.* (pr. 2.) 31. 101.; *Sall.* *Jug.* 7., *Liv.* 39. 28., *Ter. Andr.* prol. 4. et *Phorm.* 3. 2. 45. aliosque. Apud *Varron.* 2. *R. R.* 3. 3. De seminio dico eadem, quæ *Atticus* — : hoc aliter, ovium semen tardius esse etc. hoc potest esse et *Accus.* ita ut sensus sit: hoc diversus sentio et dico: ita hoc amplius. V. *AM-PLIUS*. — 4.) Una cum Comparativo occurrit tantum apud *Plin.* 22. *Hist. nat.* 22. 36. (78). Quam (*libidinem*) non aliter magis accendi putant, quam potu eo. *Id.* 37. *ibid.* 4. 15. (59). Idque — non aliter clarius intelligi potest.

B) *Aliter* ita usurpatur, ut *aliter* comparisonis terminus ut per ejusdem vocis geminationem, aut per alia vocabula significetur. — 1.) Sæpe *aliter* ut geminatur, aut jungitur vocabulis ejusdem thematis, ut *alii aliter*, h. e. alius sic, alius vero contra. — *Aliter* geminatur de una eademque re. *Cels.* 3. 3. Cum aliter aliterque in eodem morbo febres accedunt. Adde *eumd.* 3. 21. et 7. 7. *Seneca* *Ep.* 25. Hoc sæpe illic Epicurus aliter atque aliter. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 93. 95. (208). Diffusæ per omne naturæ subinde aliter atque aliter nomen erumpens. *Sueton.* *Rhetor.* 1. *Aliter* atque aliter exponere. — b) Item geminatur, sed diversis rebus tribuitur. *Plaut.* *Epid.* 4. 2. 9. *Aliter* catuli longe olent, aliter sues. *Cic.* 3. *Off.* 17. 68. Sed aliter leges, aliter philosophi tollunt astutias: leges, quatenus manu tenere possunt, philosophi, quatenus intelligentiâ. *Id. Amic.* 24. *Aliter* cum tyranno, aliter cum amico vivitur. *Cels.* 1. *proam.* Et aliter acutis morbis medundum, aliter vetustis, aliter increscentibus, aliter subsistentibus, aliter ad sanitatem jam inclinatis. — c) Jungitur et vocabulis eodem themate derivatis. *Cic.* 2. *Orat.* 19. 79. Atque hæc ego — ante oculos posita esse dico, ut eas item quatuor, quinque sæpe partes vel septem, quoniam aliter ab aliis digerantur. *Id.* 7. *Att.* 8. 1. Quod — illum aliter cum aliis de nobis locutum audiebam. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 5. 6. (30). Hoc ex locorum occasione alibi aliter decernitur. — 2.) Sæpe etiam eleganter habet post se particulas et, ac, atque, quam etc. addito altero comparisonis termino. — a) *Aliter* et apud *Cic.* 10. *Att.* 11. 1. Quod de puero aliter ad te scripsit et ad matrem de filio non reprehendo. Adde 5. *Fin.* 29. 89. et 11. *Att.* 23. 1. — b) *Aliter* ac vel atque apud *Ter. Heaut.* 2. 3. 23. *Aliter* tuum anorem, atque est, accipis. *Cic.* 16. *Att.* 13. Ne sim salvus, si aliter scribo ac sentio. *Id.* 2. *Fam.* 3. 2. Sed aliter, atque ostenderam, facio. *Nep. Hann.* 2. At ille, ut Carthaginem venit, multo aliter ac sperabat, rempublicam habentem cognovit. — c) *Aliter* atque ut, non aliter ac si, aliter atque si; ut apud *Cic.* 3. *Verr.* 46. 119. Quod iste aliter, atque ut edixerat, decrevisset. *Id.* 3. *Tusc.* 30. 73. Et qui suos casus aliter ferunt, atque ut auctores aliis ipsi fuerunt, non sunt vitiosiores. *Id.* 13. *Att.* 51. 1. Nec mehercule scripsi aliter, ac si πρὸς ἱσὺν δριμύτῳ scriberem

Sueton. Oth. 6. Non aliter ac si conscius et particeps foret. *Dig.* 47. 10. 17. § 9. Aliter atque si servus communis esset. — d) *Aliter quam, aliter quam qui, aliter quam cum, non aliter quam si* aut omisa part. si cum Coniunctivo, *non aliter quam ut.* *Cic.* 3. *Ferr.* 9. 24. Ne aliter, quam ego velim, meum laudet ingenium. Adde *eumd.* 2. *Invent.* 22. 66. et *Senec. Ep.* 87. *Quintil.* 1. 7. 28. Quæ scribuntur aliter, quam enuntiantur. *Virg.* 1. *G.* 201. Non aliter quam qui adverso vix flumine Iembum Remigilis subigit. *Quintil.* 4. 5. 5. Non aliter præformidat, quam qui ferrum medicis prius, quam curetur, aspexit. *Ovid.* 2. *Fast.* 209. Non aliter quam cum Lybica de rupe leones Iuvant sparsos lata per arva greges. *Liv.* 3. 51. Negabant se aliter ituros, quam si decemviri deponebant insignia magistratus. *Id.* 23. 4. Nihil in senatu actum aliter, quam si plebis ibi esset concilium. *Virg.* 4. *Æn.* 669. Non aliter quam si immissis ruat hostibus omnis Carthago. *Ovid.* 1. *Trist.* 3. 73. Dividor baud aliter quam si mea membra relinquam. Adde *Liv.* 21. 63., *Quintil. præfat.* 5., *Sueton. Aug.* 40. *Frontin.* 1. *Strateg.* 1. 10. Neque aliter principes eorum redire posse, quam ipse remissus foret. *Sueton. Tib.* 24. Receipt imperium, non aliter tamen, quam ut, depositurum se quandoque, spem faceret. *Colum. Arb.* 7. 5. neque aliter potuerit palos — perungere, quam ut diffuaret. Adde *Curt.* 9. 5. 23. et *Quintil.* 6. 2. 32. — e) *Non aliter nisi, apud Cic.* 1. *Fam.* 9. 21. Nec mihi aliter potuisse videor — hominum de me consilia frangere, nisi — conjunxissem. Adde *Fat.* 20. 48. *Cæs.* 6. *B. G.* 16. Quod pro vita hominis nisi hominis vita reddatur, non posse aliter decorum immortalium numen placari arbitrantur. *Liv.* 45. 11. Non aliter classem revocaturum, nisi sibi tota Cypro cederet. Adde *eumd.* 45. 31. et *Sueton. Ner.* 36. — f) *Raro* admodum occurrunt *aliter ut, aliter quin, aliter ab aliquo.* *Plaut. Capt.* 4. 1. 36. (3. 5. 86.). Vale atque salve, etsi aliter, ut dicam, meres. *Cic.* 1. *de republ.* 4. 7. Sed si aliter, ut dixi, accidisset, qui possem queri? *Alii tamen aliter h. l. interpretantur, V. Hand. Tursell.* 1. p. 269. *Cæs.* 7. *B. G.* 44. Huic loco vehementer illos timere, nec jam aliter sentire, uno colle ab Romanis occupato si alterum amisissent, quin pæne circumvallati, atque — interclusi viderentur. *Mela* 1. 9. 6. Cultores regionum multo aliter a ceteris agunt.

ALITOR, Æris. *V. ALTOR.*

ALITURA, æ, f. 1. (alo) nutritio. *Gell.* 12. 1. 20. Scite igitur et perite noster Maro — non partionem solum —, sed alituram quoque feram et sævam criminatam est.

ALITUS, a, um. *V. ALO.*

ALITUS, us, m. 4. (alo) idem quod alitura. *Donat. Vit. Virgil.* n. 6. Parentibus quotannis aurum ad abundantem alitum mittebat.

ALIUBI, adverb. (alis et ubi: cf. et Gr. ἄλλῃ ποί, ἄλλῃ πᾶν) idem ferme quod alibi, hoc est alio in loco (It. in altro luogo; Fr. ailleurs; Hisp. en otra parte; Germ. irgendwo anders; Angl. elsewhere, in another place). Occurrit — a) Absolute, hoc est semel tantum in aliqua periodo usurpatum, solummodo apud *Plin.* 12. *Hist. nat.* 14. 32. (58). Hæc concreta densatur, ubi loci natura poscat, tegete palmea expiciente, aliubi area circumpavita. Adde 13. *ibid.* 4. 7. (28.), 14. 1. 3. (14.), 17. 2. 2. (16). Etiam cum partic. negat. *Id.* 10. *ibid.* 30. 45. (87). Merula circa Cylenen Arcadiæ, nec usquam aliubi nascuntur. Adde 36. *ibid.* 7. 12. (59), 13. 24. 46. (129), 8. 38. 57. (136). — b) Geminatur in duobus orationis membris, et idem est ac hoc in loco, illo in loco. *Farro* 1. *R. R.* 44. 1. Ut ex eodem semine aliubi cum decimo redeat, aliubi cum quindecimo. *Seneca* 1. *Benef.* 5. 5. Hoc in aliis quoque rebus evenit, ut aliubi sit species rei, aliubi ipsa res. *Plin.* 12. *Hist. nat.* 14. 32. (65). Aliubi pro aqua, aliubi pro pabulo — pendunt. Adde *eumd.* 22. 18. 21. (45). et 11. 14. 14. (33). — c) Interdum geminatur per part. atque conjungitur. *Seneca* 3. *Benef.* 6. 2. Veneficii, parricidii — aliubi atque aliubi diversa pœna est, sed ubique aliqua. *Id. Ep.* 35. Mutatio voluntatis indicat animi natam, aliubi atque aliubi apparere, prout tulit ventus. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 54. 79. (168). Quando eadem aequalitatem genera aliubi atque aliubi meliora.

ALIUM, ï, f. ALLIUM.

ALIUNDE, adverb. loc. (alis et unde) proprie est ex alio loco (It. da altro luogo; Fr. d'un autre lieu, d'ailleurs; Hisp. de otra parte; Germ. anderswo-

her; Angl. from another place, from one place to another); sed tamen ita occurrit, ut significet cum ex alio loco, tum ex alia persona aut ex alia re. — a) Absolute. *Cic.* 2. *Orat.* 9. 38. Ut — hic, nisi domesticis se instruxerit copulis, aliunde dicendi copiam petere non possit. *Id.* 11. *Att.* 13. Et a tuo villico sumptus et aliunde mutuati sumus. *Id.* 5. *Fam.* 13. 1. Quam quidem laudem sapientia statuo esse maximam, non aliunde pendere, nec etc. *Id. Ligar.* 1. 1. Cum tu id neque per te scires, neque audire aliunde potuisses. *Id. Orat.* 24. 80. Verbum aliunde factum. *Lucret.* 3. 134. et *Quintil.* 4. 1. 71. Aliunde trahere aliquid. *Catull.* 61. 151. et *Quintil.* 8. 5. 17. petere. *Cic.* 3. *Nat. D.* 25. 64. quærere. *Plin.* 30. *Hist. nat.* 1. 2. (5). Aliunde constare. *Id.* 13. *ibid.* 18. 32. (110). crassescere. — b) Cum vocibus ejusdem thematici. *Nævius* apud *Paul. Diac.* p. 271. 3. *Müll.* Simul alius aliunde ruminat inter sese. *Ter. Phorm.* 2. 2. 19. Aliis aliunde est periculum. *Lic.* 44. 12. Qui alii aliunde coibant. *Seneca Ep.* 64. Varius nobis sermo fuit, ut in convivio, nullam rem usque ad exitum adducens, sed aliunde alio transiens. Adde *eumd.* *Cons. ad Helv.* 6. 6. et *de vit. brev.* 16. 2. — c) Interdum repetitur in pluribus orationis membris, et est ex hoc loco, ex illo loco. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 12. 75. (197). Sardonyches e ternis glutinantur gemmis — aliunde nigro, aliunde candido, aliunde minio, sumptis omnibus ex suo genere probatissimis. — d) Fit et comparatio aut ipso adverbio geminato, aut sequente part. *quem.* *Liv.* 24. 45. Qui aliunde stet semper, aliunde sentiat. h. e. ab alia parte: *Forcellinus* hoc loco pro alibi accepit. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 97. 99. (210). Sideri — assidue aliunde quam pridie exorienti. *Id.* 33. *ibid.* 8. 40. (118). Cinnabaris neutro ex loco invehitur ad nos, nec fere aliunde, quam ex Hispania. *Id.* 9. *ibid.* 34. 53. (104). Cum populatio morum atque luxuria non aliunde major, quam e concharum genere proveniat.

ALIUS, a, ud, Genit. alius, Dat. alii etc., adject. vel pronom. — Repetitur etiam Genit. alii et alie pro alius. *Cato* apud *Priscian.* 6. p. 694. *Putsch.* Tum ut eos mutem et alii modi sim. (Unde apud *Paul. Diac.* alimodi, quam vocem V.) *Farro* 1. *R. R.* 2. 19. Institutum —, ut ex caprino genere ad alii del aram hostia adduceretur, ad alii non sacrificaretur. *Cic.* 2. *Divinat.* 13. 36. Sed si eadem horâ alia pecudis jecur nitidum atque planum est, alia horridum et exile. Adde *Lucret.* 3. 932., *Liv.* 24. 27. et *Gell.* 2. 28. — Dat. alio et alie pro alii. *Inscript.* apud *Cotugno Mem. di Venafro* p. 293. LYSIAS SIBI ET SI VOLET PAPIA IRENA CONLIBERTA ALIO NEMINI. *Plaut. Mil. glor.* 3. 1. 207. Qui nisi adulterio, studiosus rei nullâ alia est. *Gell.* 9. 4. Nulli alia causæ obnoxia. — Alii pro alii et alis pro alii legitur apud *Lucret.* 6. 1226. et 4. 639. — Alium pro alio- rum legunt nonnulli apud *eumd.* *Lucret.* 1. 882. et 2. 910.; alii tamen aliter leg. — Alii pro aliud occurrit in Inscriptionibus, ut apud *Orell.* 4040. — Ceterum alius, ex eodem thematico quo Gr. ἄλλος, recta opponitur τῷ ἴδιῳ, et est diversus, dissimilis; ac propterea differt ab alter, quæ de re V. Homonym. in fine (It. un altro; Fr. un autre; Hisp. un otro; Germ. anders, ein anderer, der andere; Angl. another, other). Hæc vox eadem semper est significatio- ne: occurrit tamen A) Absolute sive semel in periodo; B) Una cum vocabulis ejusdem thematici; C) In comparationibus.

A) Absolute. ¶ 1. Alius est non idem, diversus, dissimilis: et ponitur — 1.) Generatim. *Nævius* apud *Servium* ad *Virg.* 2. *Æn.* 797. Eorum sectam sequuntur multi mortales, multi alii ex Troja strenui viri. *Ennius* apud *Cic. Brut.* 19. 7. Scripsere alii rem versibus, quos olim Fauni vatesque canebant — ante hunc. *Cato R. R.* 2. 2. Ubi eas aliasque causas multas dixerit, ad rationem — villicum revoca. *Plaut. Amph.* 1. 1. 165. Aliâ formâ oportet esse, quem tu pugno legeris. *Ter. Andr.* 42. 18. Nunc hic dies aliam vitam affert, alios mores postulat. *Cic. Arch.* 1. 2. Ac ne quis a nobis hoc ita dici forte miretur, quod alia quædam in hoc facultas sit ingeni, neque hæc dicendi ratio aut disciplina etc. *Id.* 1. *Tusc.* 7. 14. Utar post alio, si invenero melius. *Id. Brut.* 2. 8. Ut quamquam multo magis alia legenda, tamen hoc doleremus etc. *Id.* 1. *Off.* 1. 3. Nos autem quantum in utroque profecerimus, aliorum sit iudicium. — Neutrum aliquando substantivorum more usurpat, etiam cum Genit. *Cic.* 6. *Phil.* 6. 16. Ut, etiam si aliud

melius fuit, tamen legatorum reditum expectetis. *Id.* 1. *de republ.* 43. 69. Placet enim esse quiddam in republ. præstans et regale, esse aliud auctoritati principum partium ac tributum. *Sall. fragm. orat. Lep.* § 15. Estne viris reliqui aliud? — 2.) Speciatim alium facere est immutare. *Plaut. Trin.* 1. 2. 123. Proh di immortales, verbis paucis quam cito alium fecisti me! alius ad te veneram. *Id. Pæn. prol.* 126. Valet, adeste: ibo, alius nunc fieri volo. h. e. aliam personam comicam induere volo. *Cic.* 11. *Fam.* 12. 2. Itaque homines alii facti sunt. h. e. aliter sentiunt, ut recte interpretatur *Kortius* juxta illud *Ter. Andr.* 3. 3. 13. Alium nunc censes esse me atque olim cum dabam. — 3.) In alia omnia ire, transire, discedere est senatoris dissidentis in senatu ab alterius sententia. Utebantur autem his verbis alia omnia, omnis causâ, ne dicerent qui non censetis, vel qui contrarium censetis, quæ verba mali omnis esse videbantur, ut docet *Festus* p. 261. 26. *Müll.* Qui hoc censetis, illuc transite, qui alia omnia, in hanc partem. His verbis petit omnis videlicet causâ, ne dicat, qui non censetis. Cf. *Plin.* 8. *Ep.* 14. *Cic.* 1. *Fam.* 2. 1. Quatenus de religione dicebat — Bibulo assensum est: de tribus legalis frequentes ierunt in alia omnia. *Id.* 10. *ibid.* 12. 3. Qui (*Servilius*) cum gratiâ effecisset, ut sua sententia prima pronuntiaretur, frequens eum senatus reliquit et in alia omnia discessit. Adde *Cælius* apud *Cic.* 8. *Fam.* 13. 2. *Auct. B. G.* 8. 53. Sententiis dictis discessionem faciente Marcello, — senatus frequens in alia omnia transiit. — 4.) Alias res vel aliud agere. *V. AGO* III. 1.º 4. d. Occurrit præterea eodem sensu alia omnia agere apud *Plin.* 7. *Ep.* 15. Te alia omnia, quam quæ ego velim, agere, moleste ferrem, nisi etc. Item alia curare apud *Plaut. Mil. glor.* 3. 3. 55. *PA.* Insistite hoc negotium sapienter. ac. Alia cura. *Ter. Phorm.* 2. 1. 5. Atqui reperi mihi aliud cura. — 5.) Alio die erat formula auguralis, quæ res non esse agenda significabatur. *Plaut. Pæn.* 2. 1. 54. Ita res divina mihi fuerit: res seras omnes extollo et hoc die in alium diem. *Cic.* 2. *Legg.* 12. 31. Quis gravissimum rem susceptam posse dirimi, si unus augur aut die dixerit. Adde *eumd.* 2. *Phil.* 1. 33. 83. et 84. ¶ 2. Ponitur interdum et pro alter, quævis differt: V. Homonym. in fine), non tamen proprie loquens, ut apud *Plaut. Capt. prol.* 8. Alium quadrimum parum servos surpuit. *Inscript.* apud *Orell.* 4848. GNA- TOS DVOS CREAVIT HORVNC ALTERRVM IN TERRA LIN- QVIT ALIVM SVB TERRA LOCAT. — Quamquam et apud optime notæ Scriptores hoc sensu occurrit a) In re- rum enumeratione, aut si nomini proprio adiciatur. *Cic. Brut.* 95. 325. Genera autem Asiaticæ dictio- nis duo sunt: unum sententiosum et argutum. — Aliud autem genus est non tam sententiis frequen- tum, quam verbis voluere et incitatum etc. *Cæs.* 1. *B. G.* 1. Gallia est omnis divisa in partes tres, quarum unam incolunt Belgæ, aliam Aquitani, tertiam qui ipsorum lingua Celtae, nostrâ Galli appellantur. *Curt.* 9. 8. 5. Territi nova facie decorum exercitum et alium Lliberum patrem, celebre in illis gentibus no- men, adventare credebant. *Sueton. Tib.* 7. Titum propalam alium Nerone et opina: antur et prædica- bant. *Tac.* 4. *Ann.* 73. Ne quis alius Ariovistus regno Galliarum potiretur. — b) Si alius in eodem membro geminetur (quod proprie pertinet ad B infra). *Liv.* 1. 25. Ita duo deinceps reges alius aliâ viâ, ille bello, hic pace, civitatem auxerunt. *Et mox.* Duo Romani, alius super alium, vulneratis tribus Albanis, corruerunt. Adde *Sall. Cat.* 54. ¶ 3. Ponitur interdum et pro reliquis, quamvis differt (V. Homonym. in fine). *Cato R. R.* 161. 4. Id (*stercus oxillum*) est opti- mum ad eam rem: aliud stercus herbas creat. *Ter. Phorm.* 5. 9. 31. Quamobrem te oro, ut alia facta tua sunt, æquo animo et hoc feras. *Cic.* 6. *de republ.* 18. 18. Quod docti homines nervis imitati atque cantibus aperuerunt sibi reditum in hunc locum sicut alii, qui præstantibus ingenis in vita humana divina studia co- luerunt. *Cæs.* 1. *B. G.* 41. Itinere exquisito per Di- vitilacum, quod ex aliis ei maximam fidem habebat. *Liv.* 2. 23. Primo se agro paterno exuisse, deinde fortunis aliis. *Id.* 7. 19. Tercenti quinquaginta octo delecti, qui Romam mitterent, vulgus aliud truci- datum. Adde *eumd.* 2. 13. et 7. 26., et *Sall. Cat.* 43. et *Aug.* 58.

B) Jungitur et vocabulis ejusdem thematici, habet- que elegantem significationem, et pluribus modis oc- currit, scilicet — 1.) Repetitur alius diverso casu ut

alius alium, et est *unus alium*. — a) Sine prae-
posit. *Plaut. Stich.* 2. 2. 48. Alius alium percontamur, cu-
ja est navis? *Ter. Andr.* 4. 4. 40. Fallacia alia aliam
tradit. *Cic. 7. Fam.* 24. 2. Habes Sardos venales, a-
lium alio nequiores. *Id.* 3. ad *Q. fr.* 1. 7. Ideo multa
confecta sunt, aliud alio tempore. *Id.* 1. *Off.* 7. Ut
ipsi inter se aliis aliis prodesset possent. *Cas. 2. B. G.*
26. Quo facto cum alius alii subsidium ferret. *Sall.*
Cat. 6. At Romani — festinare, parare, alius alium
hortari. *Liv.* 31. 18. Alius alii exprobrantes. *Sueton.*
Vesp. 6. Cum ceteros alii alium alia de causa impro-
barent. — b) Cum prae-posit., praecipue ex, post, su-
per. *Cato R. R.* 6. 3. Ibi oculos arundinis pedes ter-
nos alium ab alio scrito. *Cic. 3. Ferr.* 22. 59. Signa
et ornamenta alia alio in loco intuebantur. *Id.* 9. *Att.*
10. 2. Nec unquam aliud in alio peccare destitit. *Id.*
3. *Ferr.* 26. 66. Hic tunc alius ex alia parte. *Cas. 6.*
B. G. 36. Atque alius ex alio causam tumultus quaerit.
— *Ter. Eun.* 4. 2. 1. Dum rus eo, cepti ego inter
mecum inter vias — aliam rem ex alia cogitare. *Cic.*
5. *Tusc.* 25. 70. Cum rerum causas alias ex aliis ap-
plas et necessitate nexas videt. *Id.* *ibid.* 24. 69. Inde
est indignatio nata — qui interitus, quaque ex alio in
aliud vicissitudo atque mutatio. — Hinc et per ellipsin
aliud ex alio vel aliud post aliud significat unam
rem post aliam. *Cic. 16. Att.* 14. 3. Sed, ut aliud ex
alio, mihi non est dubium, quin etc. *Ter. Heaut.* 3.
3. 37. Dicam, verum ut aliud ex alio incidit. *Plin.*
Paneg. 18. Aliud ex alio mihi occurrit. *Cic. 9. Fam.*
19. 2. Me quilibet aliud ex alio impedit. *Liv.* 7. 39.
Alias ex aliis neciendo moras. *Virg.* 5. *En.* 494. nos
alia ex aliis in fata vocamus. *Sall. Jug.* 63. Deinde ab
eo magistratu alium post alium sibi reperit. — Alius
super alium eodem ferre sensu. *Lucret.* 6. 184. ex-
tractis (nubibus) aliis aliis super. *Liv.* 1. 51. Quippe
qui alii super alios trucidaverit. *Id.* 3. 56. Quae im-
pie per biennium alia super alia es ausus. Adde *eumd.*
23. 36. *Sueton. Ner.* 49. Urgentibus aliis super alios
nuntiis. *Plin.* 7. *Ep.* 8. Saturninus noster summas
tibi apud me gratias aliis super alias epistolas agit.
V. supra A. 2. — 2.) Jungitur Adverbis ex eodem
thematice derivatis, ut *aliā, alias, alibi, alio, alior-*
sum, aliter, aliunde etc., quae omnia *V.* etiam suis
locis. *Liv.* 44. 43. Equites alii alia dilapsi sunt. *Cic.*
2. *Orat.* 7. 30. Itaque et illi alios alii isdem de re-
bus et sentiunt et iudicant. *Liv.* 44. 33. Jussit alios
alibi fodere. *Id.* 7. 39. Cum alii alio mitterentur. *Plaut.*
Truc. 2. 4. 47. Mater ancillas jubet — aliam aliorum
ire. *Cic.* 2. *Orat.* 19. 79. Quoniam aliter ab aliis di-
geruntur (partes). *Ter. Phorm.* 2. 2. 19. Aliis alium
der est periculum. — 3.) In distributionibus modo a-
lius repetitur eodem casu, modo alia particulae sub-
stituuntur. — a) Repetitur eodem casu et conjungit
per particulas atque vel quae, aut per adverbia
post, deinde. *Cic. Orat.* 22. 72. Eadem res aut pro-
batur, aut rejicitur alio atque alio elata verbo. *h. e.*
modo hoc, modo illo elata verbo. *Liv.* 1. 8. Cum alia
atque alia appetendo loca munirent. *Cels.* 3. 3. Cum
aliter aliterque in eodem morbo febres accedunt, non
easdem inordinate redire, sed alias aliasque subinde
oriri. *Id.* 5. 26. Cancor aliis aliisque signis discernitur.
Sall. Jug. 18. Quia saepe tentantes agros alia, deinde a-
lia loca petiverunt. *Id.* *ibid.* 36. 2. Alias, deinde alias
more causas farere. *Id.* *ibid.* 55. Aliis, post aliis mi-
nistrari. — b) Aliis his, ter, quater, aut etiam pluries
repetitur. *Ter. Heaut.* 3. 3. 15. Apud alium prohibet
dignitas, apud alium ipsius facti pudet. *Cic. 1. Tusc.*
9. 18. Qui discedere animum reusent, alii statim dis-
sipiari, alii diu permanere, alii semper. *Liv.* 32. 5.
Quae minus tuta erant, alia fossis, alia vallis, alia tur-
ribus munebat. Apud *Cels.* 3. 3. *alias* decies repeti-
tur. — c) Alius repetitur, sed in aliis membris alia
vocula eidem respondent, ut *nonnulli, reliqui, plerique, quidam, aliqui*, etc., aut horum pleraque.
Cic. 7. Ferr. 56. 146. Proferebant alii purpuram,
alii alii, gemmas alii, vina nonnulli Grava. *Id.* 15.
Fam. 4. 8. Cum alii (inhorribus) Q. frater legatus
mecum simul, aliis C. Pompeianus legatus, reliquis M.
Annejus et L. Tullius legati praesent. *Cas. 6. B. G.*
37. Alius jam capta castra pronuntiat, alius deletu
exercitu et imperatore victores barbaros venisse con-
tendit, plerique novas sibi ex loco religionis fingunt.
Cic. 5. Tusc. 3. 9. Pythagoram autem respondisse —
alios glorie servire, alios pecuniae, raros esse quos-
dam, qui — rerum naturam studioso intuerentur. *Plin.*
25. *Hist. nat.* 13. 102. (160). Alterum minusculum,
quod crithales vocant, alii tribales, quia ter foreat,

alii cbrystothales, aliqui isoetes. *Cic. 2. Tusc.* 4. 12.
Viderelicet alios tanta levitate et jactatione, ut iis fue-
rit non didicisse melius, alios pecuniae cupidius, glorie
nonnullos, multos libidinum servos. *Id.* 5. *ibid.* 13. 38.
Alias bestias nantes, alias volucres, serpentes quasdam,
quasdam esse gradientes; earum ipsarum partium soli-
vagas, partim congregatas; immanes alias, quasdam
cicures, nonnullas abditas. — d) Interdum alius semel
tantum occurrit ei que respondet pars vel partim, ita
ut haec vocabula modo praecedant, modo subsequantur.
Tac. 4. Hist. 23. Ut alii superstantes tamquam ex ag-
gere praeriantur, pars intus occulti muros subruerent.
Cic. 1. Nat. D. 37. 103. Bestiarum autem terrene
sunt aliae, partim aquatiles, aliae quasi anquites etc.
Sall. Cat. 2. Igitur initio reges — divorsi pars inge-
nium, alii corpus exercebant. *Liv.* 30. 24. Onerariae
pars maxima ad Aegimarum, aliae adversus urbem i-
psam ad Calidas aquas delatae sunt. *Cic. 1. Divinat.*
42. 93. Multa inusitata partim ex caelo, alia ex terra
oriebantur, quodam etiam ex hominum peccamine
conceptu et satum. *Sall. Jug.* 21. Semisomnos partim,
alios arma sumentes fugant fundantque. — e) Deni-
que interdum alia particula, cui alius respondet, o-
mittitur, sed ex orationis contextu facile eruitur. *Cas.*
1. *B. G.* 8. Helvetii ea spe dejecti navibus junctis ra-
tibusque compluribus factis, alii vadis Rhodani — si
perrumpere possent conati. *Liv.* 3. 37. Et jam ne ter-
go quidem abstinerebatur: virgis caedi, alii securi sub-
jici etc. *Tac. 1. Ann.* 63. Caecinae — castra mutari in
loco placuit, ut opus et alii prelium inciperent.

C) Alius naturā suā inservit comparationi, ac pro-
pterea jungitur eleganter cum adverbis longe vel multo,
et habet post se particulas et, ac, atque et similia
his. Id autem fit pluribus modis, scilicet — 1.) Alius
geniatur. *Ter. Hec.* 5. 4. 4. Timeo ne aliud credam
atque aliud nunties. *Cic. 1. Legg.* 2. 5. Intellego te,
frater, alias in historia leges servandas putare, alias
in poemate. *Id. Cat.* 3. 6. Sed aliud est maledicere,
aliud accusare. *Virg.* 1. *G.* 421. Et pectora motus
Nunc alios, alios, dum nubila ventus agebat, Conci-
piunt. — 2.) Alius semel tantum ponitur, cum ha-
betur interrogatio quid est aliud, aut negatio nihil
aliud. *Cic. 2. Phil.* 4. 7. Quid est aliud, tollere et vi-
ta vitae societatem, tollere amicorum colloquia absen-
tium? Adde *eumd.* *Pis.* 20. 47. *Id.* 2. *Off.* 23. 83.
Habitent gratis in alieno? Quid ita? ut eum ego ene-
rium, addicam, tuear, imprudam, tu me luxito seu-
re meo? Quid est aliud aliis sua eripere, aliis dare a-
licui? Adde *eumd.* *1. Phil.* 9. 22. et 5. *ibid.* 2. 5.
Id. 1. *Tusc.* 31. 75. Seemur autem a corpore ani-
mum nec quidquam aliud est mori discere. — 3.)
Cum particulis et, ac, atque. *Cic. Catin.* 20. 57.
Non enim alia causa est aequitatis in uno servo et in
pluribus. *Id.* *Fam.* 1. 3. Solet enim aliud sentire
et loqui. *Id. Cat.* 28. 67. Lux denique huius alia est
solis et lychniorum. *Alii leg.* ac. *Id.* 11. *Att.* 10. 2.
De Africanis rebus longe alia nobis, ac tu scripseras,
nuntiantur. *Plaut. Pseud.* 4. 7. 35. Illi sunt alio in-
genio atque tu, qui est. Adde *Ter. Andr.* 3. 3. 13.
Cic. 8. Att. 2. Seil mihi videtur aliud tu honestum
neque dignum iudicare, atque ego existimem. *Nep.*
Hann. 2. Ut Hannibalem in suspicionem regi addu-
cerent, tanquam ab ipsis corruptum, alia, atque an-
tea, sentire. — 4.) Sequenti parti quam, generatim
cum negatione, interdum tamen et cum affirmatione,
saepius per ellipsin. *Cic. Sext.* 67. 141. Ut eam (rem-
publ.) defendentem occidere non aliud sit, quam op-
pugnantem, rerum potiri. *Id.* 1. *Legg.* 8. 25. Est au-
tem virtus nihil aliud, quam in se perfecta et ad sum-
mum perducta natura. *Nep. Att.* 19. Cum — familia-
ritatem ejus esset conserutus nulla alia re, quam ele-
gantia vite. — *Plin.* 7. *Ep.* 15. Te alia omnia, quam
que velis agere, moleste ferrem. *Sueton. Ner.* 2.
Quod alium, quam se cooptasset. *Cels.* 2. 28. Panis
fermentatus, et quisquis alius, quam ex tritico est.
Ad hunc *Celsi* loc. ita *Targa.* Libri omnes habent:
Et quisquis alius quam ex tritico est. Ego addidi vo-
cem qui, ut sit quam qui e. t. e. Librarius nam omi-
sit deceptus a similitudine antecedentis vocis quem.
Et haec quidem recte, inquit *Furlanetto: Euermann-*
ius enim ad Petron. Satyr. 86. et *Bransius ad Ter.*
Andr. 3. 3. 13. demonstrat, apud optimos quosque
scriptores post alius sequi, et, ac, atque, nunquam
vero jungi solere quam, nisi particulae negativa non,
nihil et similes praecedant. Verum allata exempla vul-
gatam lectionem confirmarent. — *Nep. Ages.* 2. Con-
tra ea *Tissapernes* nihil aliud quam bellum compara-

vit. *h. e.* nihil aliud fecit. *Liv.* 6. 41. Quid aliud quam
tollit ex civitate auspicia, qui plebejos consules crean-
do — aufert? Adde *eumd.* 4. 3. et *Tac. 4. Hist.* 74.
— 5.) Cum Ablat. sine prae-posit. *Varro 3. R. B.* 16.
23. Quod est aliud melle. *Brutus et Cassius* apud
Cic. 11. Fam. 2. 2. Nos ab initio spectasse olium,
nec quidquam aliud libertate communi quaesiste exi-
tus declarat. *h. e.* nihil aliud praeter libertatem. *Sunt*
qui leg. a libertate. *Horat.* 1. *Ep.* 16. 20. Neve putes
alium sapiente bonoque beatum. *Id.* 2. *ibid.* 939.
Edicto virtutis, ne quis se praeter Apellem Pingeret,
aut alius Lysippo duceret aera Fortis Alexandri valvas
simulantis. *Phaedr.* 3. *prol.* 41. Quod si accusator a-
lius Sejano foret. — 6.) Cum negatione, aut per in-
terrogationem post alium sequitur nisi etiam per el-
lipsin, aut interdum utrum. *Cic. Senect.* 2. 5. Quid
est aliud Gigantum more bellare cum dis, nisi nature
repugnare? *Id. Rosc. Am.* 52. 152. An vero vos non
intelligitis nihil aliud agi, nisi ut proscriptorum liberi
quavis ratione tollantur? *Id. Sull.* 12. 35. Nam si
Torquatus Sullam solum accusasset, ego quoque hoc
tempore nihil aliud agerem, nisi eum — defenderem.
Id. 3. *Ferr.* 39. 71. Quid est aliud cupere conciliare
pecunias —, si hoc non est? *Id. pro leg. Manil.* 22.
64. Difficile est in Asia — Ita versari nostrum impera-
torem, ut nihil aliud, nisi de boste ac de laude cogi-
tet. *Id. Catin.* 20. 57. Non alia ratio juris in hoc
genere duntaxat, utrum me tuus procurator deiecerit
is, qui legitime procurator dicitur —, an tuus colonus
aut vicinus etc. — 7.) Sequenti praeter aut interdum
praeterquam. *Plaut. Amph.* 1. 1. 249. Nec nobis
praeter me alius quisquam est servus Sosia. *Cic. 2.*
Off. 2. 5. Nec quidquam aliud est philosophia, si in
interpretari velis, praeter studium sapientiae. *Id.* 2. *O-*
rat. 19. 279. Rogavit, num quid aliud ferret praeter
arcam. — *Liv.* 3. 40. Cum aliud, praeterquam de quo
retulissent, decemviri dicere prohiberent. — 8.) In-
terdum nullus alius jungitur Comparativo, in quo
tamen nulla est peculiaris vocabuli constructio. *Plaut.*
Merc. 1. 1. 100. Mulier, quā mulier alia nulla est
pulchrior. *Sall. Jug.* 1. Nam contra reputando neque
majus aliud, neque praestabilius invnias. *Liv.* 1. 24.
Nec ferre res antiqua alia est nobilior. Adde *Curt.*
5. 6. 9. et *Tac.* 6. *Ann.* 7.

Aliud substantivorum more cum Genit. *V. supra*
A. 1. 1.

Homonym. Differunt inter se alius et alter; a-
lius enim est adjectivum absolutum seu positivum, ru-
jus Comparativus est alter; alius de pluribus dicitur,
alter de duobus. *V. ALTER.* — Alius differt etiam
a reliquis et a ceteris: namque alia sunt, ex his quas
recensuimus, res ejusdem speciei; reliqua, res quae
supersunt vel remanent; cetera, res alterius aut di-
versae speciei. *Cato R. R.* 2. 1. Quid factum vini,
frumenti alia rumique rerum omnium. *h. e.* rerum
omnium quae sunt ejusdem speciei. Et *ibid.* 43. 2.
Eodem modo ceteras arbores procurato. *h. e.* di-
versarum specierum arbores praeter enumeratas. *Id.*
ibid. 46. 2. Ad eundem modum alia semina scri-
pto. Et *ibid.* 42. ext. Ad eundem modum obliuio,
integro, uti cetera. *Donatus ad illud Ter. Eun.*
4. 7. 6. Cetero alias. haec aut: Non reliquos dixit, sed
alios, quasi multi sint, in quibus discrimen se in-
telleris declaratur, sed suboscure significavit.

ALIUSMODI, duo Genitivi malescentes in unam
vocem, et quasi in adjectivum indeclinabile: qui ta-
men rectius divisim scribuntur. Sequenti de vel at-
que. *Cic. 2. Invent.* 6. 21. Res aliusmodi est, ac pu-
tatur. *Cas.* apud *Priscian.* 6. p. 694. *Putsch.* Quem
aliusmodi atque omnes natura fluxit.

ALIUSVIS, aliusvis, adject. quivis alius.
Cic. 8. Att. 4. 1. Ciceronesque nostros meo potius
labore subdoveri (nullum), quam me aliusvis magi-
strum querere. *Orell.* alique reventiores rertius leg.
quam me alium vis magistrum q. *Ulpian.* 18. 1.
(p. 328. *Corpus Juris Antejustin.*) Rupisse cum
utique accipiemus, qui vulneraverit, vel virgis vel lo-
ris vel pugnis cecidit, vel telo vel cum aliovis vel
seiderit hominis corpus.

ALICTA, antiqui dicebant pro aliter, ex Graeco id
ἀλίκτος transferentes. Hinc est illud in legibus Nu-
mae Pompili: Si quisquam alicta faxit, i-
psos Jovi sacer esto. *Paul. Diac.* p. 6. 1.
Null. Apud *Plaut. Rud.* *prol.* 10. pro alicta re-
ctius legitur alia, quam vocem *V.*

ALLABOR vel adlabor, laboris, lapsus sum, labi,
deq. 3. (ad et labor). Part. *Allapsus.* Allabor est juxta

vel ad aliquam rem labor, aut suo (Il. cadere. cor-
rer vicino, o a qualche cosa, Fr. arriver en courant,
en glissant légèrement; Hisp. llegar, arriver co-
lando; Germ. herangeht, in leichter oder gleiten-
der Bewegung sich heran bewegen. Angl. to glide
by, pass near, slide to, arrive at, reach). Occurrit
— a) Absolute. Cic. 2. Divinat. 27. 53. Humor al-
lapsus extrinsecus. Virg. 10. En. 292. mare crescenti
allabitur aestu. — b) Cum Accu. et prep. ad. Liv.
25. 16. Ad exta — angues duo allapsi ei re jecer. —
c) Cum Accus. sine prep. Virg. 9. 2. 474. Nuntia
fama roit matrisque allabitur aures. — d) Cum Dat.
Virg. 12. En. 319. viro stridens alis allapsa sagitta.
h. e. in virum incidit. Adde 9. ibid. 578. Id. 3. ibid.
131. antiquis Curetum allabimur oris. h. e. naviga-
mus, appellimus. Adde 8. ibid. 2. Seneca Hippol.
666. Allapsus genibus. h. e. prostratus.

ALLABORO vel adlaboro, as, avi, alium, are, 1.
(ad et laboro) circa aliquam rem laboro; h. e. — a)
Laborando aldo. Horat. 1. Od. 38. 5. Simpliciter myr-
tho nihil allabores. h. e. laborando nihil addas. — b)
Laborando ea tendere ut etc. Id. Epod. 8. 20. Quod
ut superba provocas ab lingua Ore allaborandum tibi
est. — NB. Apud Cic. Brut. 49. 184. alii aliter
legunt: Orellius verò leg. laborare.

ALLACRIMANS vel adlacrimans vel allacrymans
antis, part. pres. ab inos. allacrimari aut allacri-
mare, et est ad rem aliquam lacrimans. Virg. 10.
En. 628. Juno allacrimans. Alti lacrimans. Apul.
10. Met. 3. Ubertim allacrimans.

ALLACTO vel allacto, as, are, a. 1. (ad et lacto)
idem ferme quod lacto. Marcell. Empir. 8. Mulier,
quae puerum allactat.

ALLEVO vel adlavo, as, avi, etc. V. ALLEVO.
ALLAMBO vel adlambo, is, ere, a. 3. (ad et lam-
bere). Part. allambens II. Est ferme idem quod lam-
bo (Il. leccare, Fr. lécher; Hisp. lamer; Germ. anle-
cken, lecken berühren; Angl. to lick).

I.) Proprie. Prudent. Hamartig. 133. virides al-
lambunt ora cerastes.

II.) Translate. Aulon. Mosell. 359. Terapides Gel-
bis, te marmore clarus Erubrus Festinant famulis
quamprimum allambere lumphis. [Quintil. Declam.
10. 4. Allambentes flammæ.

ALLAPSUS vel adlapsus, a, um. V. ALLABOR.

ALLAPSUS vel adlapsus, us, m. 4. (allabor) alla-
bendi actus, accessus (Il. accostamento; Fr. appro-
che; Hisp. cercanía; Germ. das Herbei-und Heran-
gleiten; Angl. a gliding to, an approaching by ste-
alth). Horat. Epod. 4. 19. Ut assidens implumbis
pullis avis Serpentiū allapsus timet. Apul. 5. Met.
1. Prope fontis allapsus domus regia est. Augustin.
10. Confess. 34. Ipsa enim regina caelorum lux —
multimodo allapsa blanditur mihi.

ALLASSON, ontis, adject. (ἀλλασσών) mutans,
varians: vox Græca ab ἀλλάσσω mutō. Allassones
calices dicuntur vitrei calices versicolore, hoc est ita
picti, ut colorem subinde, prout moventur, mutant;
ut in collis columbarum videmus. Hadrian. Imp. in
Ep. ad Servian. Cons. apud Popsie. Saturnin. 8.
Calices huius allassones versicolore transmissi. Vox
versicolore videtur esse glossata. V. hac de re. Ann.
dell'Istit. Archeol. a. 1839. p. 98.

ALLATRO vel allatro, as, avi, alium, are, 1. (ad
et latro) id ferme quod latro, vel contra aliquem latro
(Il. abbajare, latrare contra; Fr. aboyer à; Hisp.
ladrar; Germ. anbellern; Angl. to bark, bark at).

I.) Proprie raro occurrit. Plaut. Pen. 5. 4. 64.
Etiam me mæ allatrat canes? Alti leg. latrant. Au-
rel. Fict. Vir. illustr. 49. In Capitolium intempesta
nocte eunti numquam canes allatrat. runt.

II.) Translate. 1. Per similitudinem ponitur de
sonitu maris. Plin. 4. Hist. nat. 5. 9. (19). Tot sinus
Peloponnesi orum laciniant, tot maria allatrant. h. e.
cum sonitu et murmure allasarum litiori undarum al-
launt. Id. 2. ibid. 68. 68. (173). Vicino accessu inter-
na maria allatrat (Oceanus). 2. Pro convulsari,
oblectare, cōminari, dictis amarioribus incescere: ad
rem Colum. 1. R. R. præf. 9: Sed ne caninum qui-
dem, sicut dicere veleres, studium præstantius locu-
pletissimum quoniam allatrandi et contra innocentes
et pro nocentibus, neglectum a maioribus; a nobis et-
iam concessum intra memia et in ipso foro latruci-
nium? Liv. 38. 54. Qui viro quoque eo (Scipione)
allatrate ejus magnitudinem solius erat (Cato). Ad-
de Quintil. 8. 6. 9. Sil. It. 6. 292. nigro allatralat
ore Victorem invidia. Martialis. 5. 61. Allatres licet

usque nos et usque, Et gemitibus improbi e assis.
Id. 2. 61. Allatrare nomen alicujus.

ALLATCRUS vel adlaturus, a, um.) V. AFFI RO.

ALLATUS vel adlatus, a, um.

ALLAUDABILIS vel adlaudabilis, e, adject. (al-
laudo) laudabilis, laude dignus. Plaut. Pers. 4. 5. 1.
Dedisti operam allaudabilem. Alti leg. laudabil m. a-
lli adjutabilem.

ALLAUDO vel adlaudo, as, are, a. 1. (ad et laudo)
de re aliqua laudo, vel valde laudo. Plaut. Merc.
prol. 84. Agit gratias mihi atque ingenium allaudat
meum.

ALLAYO vel adlavo, as, are, a. 1. Allavare pro
lavare male leg. vulgati libri in Farr. 9. L. L. 195.
Müll., qui refert verba Plauti Truc. 2. 3. 1.

ALLECTATIO vel allectatio, ōis, f. 3. (allecto)
actus alliciendi. Quintil. 1. 10. 32. Chrysippus etiam
nulticum, quæ adhibentur infantibus, allectationi suam
quoddam carmen assignat. h. e. conciliare, quæ nutri-
ces alliciunt infantem ad quiescendum: alii lamen
leg. allectione.

ALLECTIO vel allectio, ōis, f. 3. (allecto). V.
voc. præced.

ALLECTIO vel allectio, ōis, f. 3. (allego) actus
allegendi, electio, assumptio ad aliquid (Il. elezione,
assunzione; Fr. élection, choix; Hisp. elección;
Germ. die Auswahl zu etwas; Angl. an electing).
Peculiariter occurrit — a) De militum delectu. Ca-
pitolin. M. Anton. Phil. 11. Hispanis exhaustis, I-
talica allectione verecunde consuluit. h. e. cum Hispani-
e non haberent amplius, quos ad bellum darent mi-
lites, delectus per Italiam habendo, consuluit. et
Iline Tertull. Monogam. 12. Allectio in clerum. —
b) Est etiam ad ampliorum dignitatem evectio. Ca-
pitolin. Pertin. 6. Jussit eos, qui prætoras non ges-
sissent, sed allectione acceptis, post eos esse, qui
veræ prætores fuissent. h. e. qui assumpti fuissent in-
ter prætorios viros et ornamenta prætoria obtinuis-
sent, licet prætorum numquam administrassent. V.
Cod. Theod. 6. 4. 10. et Symmach. 7. Ep. 97. in
voce ALLECTOR ab allego. — NB. Apud Capell.
1. p. 2. omnium Codicum auctoritate fretus Koro.
pro allectio connubialis legit allectio c.

ALLECTO vel allecto, as, are, a. 1. (frequent. ab
allicio) vehementer allicio (Il. allettare; Fr. attirer,
charmer; Hisp. atraer; Germ. mit allem Eifer an-
locken; Angl. to entice, allure). Cic. Senec. 16. 58.
Ad quem (agrum) fruendum non modo non retar-
dat, verum etiam invitât atque allectat senectus. Id.
Amic. 26. 99. Allectare atque invitare. Colum. 2. R.
R. 3. 2. Ad aquam dulci boves sibi quoque allectam
(oportet), quo libentius bibant.

ALLECTOR vel allector, ōis, m. 3. (allecto) qui
allicit et invitât. Colum. 8. R. R. 16. 1. Tanti, qui
ab auripibus in hunc usum nutriti, quasi allectores
sint capivorum, mæstitiamque eorum mitigent inter-
volvando.

ALLECTOR vel allector, ōis, m. 3. (allego) est
— a) Is, cui alios allegendi jus est. Inscript. apud
Gruter. 245. 7., quæ est apud Orelli 779: et 2408.
TT. CLAUDIUS FELIX ET P. LOLLIVS PARIS ALLECTORES
CYLTORES SILVANI. h. e. quibus in collegium Silviani
alios allegendi jus est. Inscript. apud Gruter. 83.
14., quæ est apud Orelli. 1878. CN. DOMITIUS CN. F.
FIRMIUS SACERDOS ISIDI TRIUMPHALI BASIM S. P. D. D.
ALLECTOR COLLEGIIS ITASTIS. Ita interpretatur Orellius;
sed Forcellinus in allatis quoque lapidibus allecto-
res esse ait eos — b) Qui suscipiendis tributis disca-
libus a Rom. Imperatoribus mittebantur in provin-
cias, qui in vet. Glossario ἀγορευαῖς dicuntur: de
quibus mentio fit etiam in Cod. Theod. 12. 6. 12. In-
script. apud Gruter. 471. 9. L. TAVRICIO FLORENTI
TAVRICI PATRICIANI-FILIO VENETO ALLECTORI CALLAR
PATRONO NAVTARYN ARARICORYN. Ibid. 375. 3. L.
BLAESIO ALLECTORI GALLIARYN OR ALLECTVRYN FEDE-
LITER ADMINISTRATAM. Adde Inscript. apud Orelli.
369. et 3654. Idem allectores in Cod. Theod. 1. 13.
dicuntur quoque allecti, ut etiam apud Sulpic. 5. Ep.
7. Eorum munus et allegatio dicebatur, ut in Cod.
Theod. 12. 6. 11., et allectura, ut est in Inscript.
nuper allata. At Gothofredus in Cod. Theod. legen-
dum rectissime arbitrat allectio. Hinc ibid. 6. 4.
10. Allectionis querendus est honor. Et apud Sym-
mach. 7. Ep. 97. Ut beneficio allectionis utatur.

ALLECTURA vel allectura, æ, f. 1. munus alle-
ctorum. V. voc. præced. b.

ALLECTUS vel adlectus, a, um. V. ALLICIO.

ALLECTUS vel adlectus, a, um. V. ALLEGO.

ALLEGATIO vel allegatio, ōis, f. 3. actus alle-
gandi, h. e. quoquis ad alium mittitur (Il. il mandare,
ambasciare. Fr. envoi deputation; Hisp. enviada,
diputaciō; Germ. die Absendung oder Sendung;
Angl. a sending on a message).

I.) Proprie. Cic. 3. Ver. 1. 51. 156. Cum sibi omnes
ad istam allegationes discesses, omnes aditus arduos
et potius intercluso viderent etc. h. e. cum viderent
difficile esse aliquem mittere ad istum, qui deprecare-
tur. Id. ibid. 16. 44. Quanta iste cupiditate, quibus
allegationibus illam sibi legationem expugnavit!

II.) Translate. 1. Est actus offerendi aliqua pro
tribunali in excusationem, aut probationem alius
rei. Ulp. Dig. 48. 5. 2. Si maritus uxorem ream fa-
ciat, an lenociniū allegatio repellat maritum ab ac-
satione? Hermogenian. Dig. 4. 4. 47. Allegatio cir-
cumventionis. Paul. Dig. 23. 2. 60. Falsis allegati-
onibus a tutela se excusare. Apul. 10. Met. 26. Alle-
gationes utrinque examinare. 2. Est etiam impe-
ratorum rescriptum in Cod. Theod. 14. 5. 37. —
NB. Allegatio pro allectura nonnulli leg. in eodem
Cod. 12. 6. 11.; sed ibi legendum est allectio. V. AL-
LECTOR ab allego in fine.

ALLEGATUS vel allegatus, a, um. V. ALLEGO.

ALLEGATUS vel allegatus, us, m. 4. idem quod
allegatio, sive actus allegandi, quo aliquis ad alium
mittitur. Plaut. Trin. 5. 2. 18. Allegatu meo venit.
Gell. 13. 20. Hic allegatus et hic arbitratus pro alle-
gatione proque arbitratione dicuntur.

ALLEGO vel allego, as, avi, alium, are, a. 1. (ad et
llego). Part. Allegans II.; Allegatus in omnibus pa-
ragr.; Allegandus II. — Allegare est mittere ad al-
liquem locum vel hominem, sed privatum (nam publice
legare dicimus), et fere alius rei petendæ gratiā,
quavis Interdum et struendæ fraudis causā (Il. man-
dare, inviare; F. envoyer, déléguer; Hisp. enviar,
delegar; Germ. wohin senden oder schicken; Angl.
to send on an errand or message).

I.) Proprie occurrit — a) Absolute. Plaut. Amph.
1. 1. 28. Næ illi adepol — aliquem hominem allegent,
qui mi os oscillet. Adde Pen. 3. 5. 28. Ter. Andr.
5. 3. 28. Ne credas a me allegatum hunc senem. Cic.
3. Ferr. 87. 149. Petit a me Rabonem et amicos al-
legat, facile impetrat. Liv. 36. 14. Cum patrem, pri-
mo allegando, deinde eorum ipse rogando fatigasset.
Adde Stat. 2. Ach. II. 224. — b) Cum Accus. homi-
nis aut rei, et prep. ad. Plaut. Epid. 3. 3. 46. Ego
si allegassem aliquem ad hoc negotium. Cic. 5. Phil.
5. 14. Quem ad hunc (judicem) reus alleget? quo-
modo accedat? Id. 15. Fam. 4. 16. Extremum illud
est; ut, quasi diffidens rogationi meæ, philosophiam
ad te allegem. Hæc igitur tecum agi de mea laude,
euf negari a Catone fas esse non puto. Adde ibid. 10.
2. Id. 3. Ferr. 53. 139. Necessarios istius ad eum al-
legatos esse dicebat. — c) Cum Dat. hominis aut rei.
Plaut. Amph. 2. 42. Allam ego isti rei allegabo.
h. e. alii istam rem committam. Cic. Rosc. Am. 9.
25. Et ipse ad eos accedit, et homines nobiles allegat
his, qui peterent etc. Plin. 8. Hist. nat. 1. 1. (3).
Allegata precibus tellure. h. e. assumpto, adhibito, et
velut missa ad deprecandum. Alti aliter leg. Apul.
Apolog. 309. Allegare preces deū. h. e. preces ad
deos mittere. Apud Mamerlin. Gratian. act. ad Ju-
lian. 18. allegare preces absolute est precari, orare.
Eadem ratione locutus est Apul. de deo Socrat.

II.) Translate est proferre, adducere, afferre aliquid
probandi vel excusandi gratia: qua significatione sepi-
sime usurpatur a J. C. — a) Absolute. Plin. 3. Ep.
15. Petit, ut libellos tuos legam: adhibes preces, alle-
gas exemplum. Id. ibid. 4. Allegare scdus patrociniū.
Id. Paneg. 70. decreta. Quintil. 4. 1. 16. pro honesti
dignitatem alicujus. Sueton. Aug. 47. Urbes me-
rita ergo populum Rom. allegantes latinitate vel civi-
tate donavit. Tac. 4. Hist. 84. Munera, preces, man-
data regis sui — allegant. h. e. exponunt. Stat. 2. A-
chill. 224. Allegantque suos utroque a sanguine di-
vos. h. e. referunt, citant. — b) Cum Accus. et iofi-
nito. Sueton. Aug. 5. Cum Lectorius in deprecanda
graviore adulterii pena, præter ætatem atque natales
hoc quoque patribus conscriptis allegaret, se esse pos-
sessorem etc. Justin. 15. 1. Priorem se petiit ab
Alexandro allegat; nec fecisse se, sed occupasse iusi-
dici. Adde Plin. 10. Ep. 65. — c) Cum Accus. et
Dat. Plin. Paneg. 70. Hoc senatui allegandum pota-
sti. h. e. apud senatum proferendum, senatui mani-
festandum. — d) Apud Ulp. Dig. 42. 12. 27. Allega-

re se ex servitute in ingenuitatem est eas allegare probationes et causas, quibus aliquis e servitute in libertatem vindicari possit. — *NB.* Loca *Cic. Cluent.* 13. 39. et 2. *Q. fr.* 3. 5. V. in voc. **ALLIGO**: in quibus locis *Forcellinus* acceperat *Allegatum* pro eo, cui alicujus rei cura demandata est; *Furlanetto* hæc addiderat: *Inscript.* opt. notæ, Patavii detecta a. 1773. in fronte forniciis pontis antiquissimi, et a Dominico Polcastro peculiari *Opusc.* illustrata, relata etiam in ejusdem *Fascic. Rom. Inscript.* p. 79. l. c. l. o. c. *ALBARENIUS C. . . . POMFONIUS Q. . . . NIVS L. F. T. VLLA C. POMFON. . . . SCAPYLA ADELEGATÆ PONTEM FACIENDVM D. D. S. (h. e. de decurionum sententia) LOCARVNT IDEMIQVE PROBARYNT.* Scuit idem auctor *allegatos* hic appellari ministros muneris provincialis, quod nempe decurionum legati in municipiis et coloniis habebant officii adiutores. Sed fortasse ita appellantur Seviri, quibus extra ordinem a municipio Patavino pontis faciendæ cura demandata fuerat. Quanti autem hæc faciendæ sint, viderint erudit.

ALLEGŒ vel **adlego**, lēgis, lēgi, lectum, lēgere, a. 3. (ad et lego). Part. *Allectus* etiam in fine, *Allectus* et *Allegendus*. — *Allego* est adscisco, adjungo, coopto, legendo addo: unde *Varro* 6. *L. L.* 68. p. 98. *Müll.* Collegæ, qui una lecti, et qui in eorum locum suppositi, subiecti, additi, adlecti. Et *Paulo* *Diac.* p. 7. 5. *Müll.* allecti sunt adsumpti (lt. aggregare; *Fr.* adjoindre, agréger; *Hisp.* agregar; *Ger.* dazu oder irgendwas hinzu wählen; *Angl.* to choose, admit). Occurrit — a) Absolute. *Liv.* 10. 6. Rogationem ergo promulgant, ut cum quatuor augures, qualior pontifices ea tempestate essent, placeretque augeri sacerdotum numerum, quatuor pontifices, quinque augures, de plebe omnes, allegerentur. *Sueton.* *Cæs.* 41. Senatium supplēvit: patricios allegit. *Id.* *Fesp.* 9. Amplissimos ordines — purgavit supplēvitque — honestissimo quoque Italicorum et provincialium allecto. *Id.* *Tib.* 51. Negavit aliā se conditione allecturum, quam si etc. *Inscript.* apud *Gruter.* 318. 7. Adlectus adills. *Ibid.* 412. 5. Adlectus decurio. *Ibid.* 174. 3. Civis adlectus. — *NB.* Generatim allectus inter patricios, in senatum, in ordinem equestrem, inter decuriones dicebatur is, qui cum patriciis, senatoris, equitis, decurionis, filius non esset, in eorum tamen numerum allegebatur vel favore principis, vel ob merita, eademque erat conditio, licet recensetur in albo post eos, qui ex origine patricii, senatores, equites, decuriones essent, ut patet ex ænea *Tab. Canusina* apud *Fabrett.* p. 598. n. 9. In qua allecti inter quinquennales recensentur post quinquennialices, at una cum ceteris legitimis numerum centum decurionum implent. — Cum de senatoribus sermo est, allecti dicebantur apud Romanos, ut docet *Paul. Diac.* loc. cit., qui propter exiguum senatorum numerum ex equestri ordine in senatum assumebantur, atque ita distinguebantur a *Patribus*, b. e. ab illis qui erant patricii generis, scilicet descendentes ab illis, quos primum *Romulus*, instituens senatum, *Patres* vocaverat, et a *Conscriptis*, b. e. illis, qui prima aut altera electione in senatum post *Patres* adsciti fuerant, et eorum familiæ posteris. Hujusmodi allectionum exempla sub imperatoribus multa habentur. V. *Sueton.* locis sup. cit. — Etiam in aliis ordinibus sui allecti fuere. *Inscript.* apud *Gruter.* 449. 1. *ADLECTVS SVTRA NYMERVS SEVIRVM AVGVSTAL.* Sic *adlecti* inter pibunos, inter quæstores, inter prætores passim apud eund. *Gruterum.* V. et infra. Illi autem temporibus imperatorum fieri solebant, fruebanturque insignibus et honoribus lisdem, quibus illi, qui vel tribunatum, vel quæsturam, vel præturam gesserant. V. *Capitolin.* *Perit.* 6, cujus verba ad hanc rem pertinentia attulimus in **ALLECTIO**. — b) Cum Dativo. *Vellej.* 2. 89. 3. Octo prætoribus allecti duo. *Seneca Agamem.* 812. metaphorice: Allegi cælo. h. e. inter deos referri. *Inscript.* ex Pompejorum ruinis eruta, apud *Morcell.* de *Stil. Inscript.* T. 1. p. 234. edit. Patav. HINC DECVRIONES OB LIBERALITATEM CVM ESSET ANNOVM SEXAGINTA ORDINI SVU GRATIS ADELEGARVNT. *Inscript.* apud *Gruter.* 558. 2. Adlectus ærario. — c) Cum Accus. et præp. in, ad, inter. *Sueton.* *Tib.* 57. Allegere aliquem in decurias. *Id.* *Cæs.* 80. et *Claud.* 24. peregrinos in senatum. *Id.* *Aug.* 49. Certum numerum (militem) partim in urbis, partim in sui custodiam adlegere. *Inscript.* apud *Gruter.* 99. 9. Adlectus in ordinem decurionum. *Ibid.* 1088. 12. *Claudius* *Ruphinus* allectæ ab ordine in dec. Augustal. *Ibid.* 482. 2. Adlectus in curiam *Lingdu-*

nensium nomine incolatus. *Hieronym.* 1. *advers. Socinian.* n. 31. Interdum et pontificum vitio accidit, qui non meliores, sed argutiores in clerum allegunt. *Tertull.* 2. ad *Nat.* 13. metaph. Perspicimus itaque causas allegendæ mortalitatis in cælum. — *Inscript.* apud *Gruter.* 347. 1. Adlectus ad munera præf. legionis VII. — *Plin.* 1. *Ep.* 14. Allectus inter prætorios. *Sueton.* *Ner.* 1. et *Vitell.* 1. inter patricios. *Id.* *Aug.* 2. Gens inter Romanas gentes adlecta. *Inscript.* apud *Orell.* 4964. Adlectus inter tribunicios. *Ibid.* 108. et 3418. inter centumviros. — d) Cum Ablat. et præp. in. *Dig.* 50. 6. 4. § 12. Allegere ab omni ætate in corporibus. h. e. ex omni ætate.

Allectus, i, m. 2. et *Allecta*, æ, f. 1. substantivorum more, sunt adjuncti ad sodalicia scenariorum seu comædorum, qui et *adlecti* absolute, et *adlecti scenæ* et *adlecti scenariorum* appellabantur, ut videre est in *Inscriptionibus* apud *Gruter.* 1089. 6., 330. 1. et 2. et alibi, apud *Orell.* 2625. — Præterea *adlecti* aliquando dicti sunt, teste *Forcellinus*, qui tributis fiscalibus exigendis per provincias allegabantur. V. **ALLECTOR** ab *allego*.

ALLEGŒRIA, æ, f. 1. ἀλληγορία, vox Græca, Latine inversio, ab ἀλλο aliud, et ἀγορεύω dico, loquor, est tropus sententiarum, quo aliud verbis, aliud sensu ostenditur. Apud *Ciceronem* *Orat.* 27. 94. et 2. *Att.* 20. fere Græce scripta legitur in optimis quibusque codicibus, apud alios etiam Latine. *Quintil.* 8. 6. 14. At ἀλληγορία, quam inversionem interpretamur, aliud verbis, aliud sensu ostendit. Et *moz.* Habet usum talis allegoriæ frequenter oratio. Et sic sæpe eod. cap. et alibi, ut 5. 11. 21., 6. 3. 69. *Servius* ad *Virg.* 3. *Ecl.* 20. Quam rem *Virgilius* dicit per allegoriam. Et *paullo* post: Sed melius simpliciter accipimus. Refutandæ enim sunt allegoriæ in bucolico carmine. *Arnob.* 5. 42. Allegoriarum explanatio.

ALLEGŒRICE, adverb. ἀλληγορικῶς, per allegoriam. *Arnob.* 5. 38. Pars allegorice scripta, indubitabili altera sermone rectoque. *Augustin.* 4. de *Genes.* ad *lit.* c. 28. Figurata atque allegorice. Adde *Tertull.* 3. *advers. Marcion.* 5. in fin.

ALLEGŒRICUS, a, um, adject. ἀλληγορικῶς, per allegoriam dictus. *Arnob.* 5. 41. Allegorice dictio. *Ibid.* 38. Allegorice genere scripta. *Ibid.* 42. Allegorice ambages. *Sidon.* 7. 16. Allegoricus *Ægyptus*. *Augustin.* *Ep.* 119. 11. in fin. Sed tamen ita se habet, ut aliquid per allegoriam significationem intimatum plus moveat, — quam si verbis propriis diceretur apertissime.

ALLEGŒRIZO, as, are, n. 1. ἀλληγορεῖν, allegorizans in dicendo uti, figurate loqui. Usl sunt *Tertull.* *Resurr. carn.* 27. et *Hieronym.* *advers. Joann. Hierosol.* n. 7.

ALLELUJA, ἀλληλουῖα, vox sacerum Bibliorum, quæ significat *laudate dominum*. Est autem Hebraica dictio הללויה, et revera duæ voces sunt: nam הלל

significat *laudare*; יהוה vero est unum ex decem nominibus, quibus apud Hebræos Deus appellatur, ut docent *D. Hieronymus*, et *Isid.* 6. *Orig.* 19. — Si litterarum Hebraicarum rationem spectes, *halleluia* scribendum esset; vel *halleluah*, sed usus plerumque in similibus aspirationem tollit. Est per se vox quinque syllabarum, sed Latini poetæ quadrisyllabam faciunt, qui etiam ad Latinum morem omnia trabentes, ultimam syllabam corripiunt, cum apud Hebræos natura longa sit; nam scribitur הללויה quod est natura longum. *Paulin.* *Nolan. epist.* 32. ad *Sever.* c. 5. in fin. Alleluja novis balat ovile choris. — Secunda syllaba Hebraice est natura brevis, licet a Græcis per η scribatur, qui non in hoc solum, sed et in spiritu appingendo ab Hebræis recesserunt. Quare reprehendendi non sunt, qui Hebraicam quantitatem secuti, eam corripuerunt, ut *Sidon.* 2. *ep.* 10. in *carm.* Responsantibus alleluja ripis, et *Prudent.* *Cathemer.* 4. 72. Amen reddidit, alleluja dixit.

ALLENIMENTUM vel *adlenimentum*, i, n. 2. (ad et lenio) translate tantum occurrit, et est allevatio, remedium leniendi aliquid. *Amnian.* 27. 3. 9. Adlenimenta ibidem tumultus opperiens.

ALLEVAMENTUM vel *adlevamentum*, i, n. 2. (allevio) translate tantum occurrit, et est allevatio, levamen, solatium. *Cic. Sull.* 23. 66. Sulla et secundas fortunas amittere coactus est, et in adversis sine ullo remedio atque allevamento permanere.

ALLEVATIO vel *adlevatio*, ōnis, f. 3. (allervo) actus allevandi et extollendi (lt. alzamento; *Fr.* action de lever, de hausser; *Hisp.* elevacion; *Ger.* die Emporhebung; *Angl.* a raising or lifting up).

I.) Proprie. *Quintil.* 11. 3. 83. Humerorum raro decens allevatio atque contractio est. *Vulgata vetus Ps.* 140. apud *Cyprian.* *Ep.* 63. 19. Allevatio manuum mearum sacrificium vespertinum.

II.) Translate est levamen, solatium. *Cic.* 9. *Fam.* 1. 1. Etsi tot tantisque rebus urgemur, ut nullam allevationem quisquam non stultissimus sperare debeat. *Gebhardus* ait in quodam MS. vidisse se *alleviationem*; at *Orellius* l. c. levatio restituit: hinc levatio legendum esse videtur et 1. *Fxn.* 12. 40. Dolor in longinquitate levis, in gravitate brevis esse solet, ut ejus magnitudinem celeritas, diuturnitatem allevatio consoletur. h. e. levitas: V. et *Madvig.* ad b. 1.

ALLEVATOR vel *adlevator*, ōris, m. 3. qui allevat. *Tertull.* 4. *advers. Marcion.* 36. Allevator humilium, destructor superbiorum.

ALLEVATUS, vel *adlevatus*, a, um. V. **ALLEVO**.

ALLEVIATUS vel *adleviatus*, a, um. V. **ALLEVO**.

ALLEVO vel *adlevo*, as, are, a. 1. (ad et levis). Part. *Alleviatus* II. Est leve facere; idem quod allevare.

I.) Proprie. *Vulgat. Interpr. Act. Ap.* 27. 38. Et satiati cibo alleviabant navem, jactantes triticum in mare.

II.) Translate. *Cic.* 1. *Invent.* 42. 78. Reprehensio est, per quam argumentando adversariorum confirmatio diluitur, aut infirmatur, aut alleviatur. h. e. elevatur, pondus ei et probabilitas admittitur. Ita legitur in aliquot MSS. et antiquis editis libris. In aliis *allevatur*. In editione *Victoris* etiam *levatur*. Apud *Orellium* rectius leg. *elevatur*. *Justinian.* *novell. Constitut.* 13. a med. Alleviare curas alicui. *Vulgat. Interpr. Isaj.* 9. 1. Primo tempore alleviata est terra Zabulon.

ALLEVO vel *adlevo*, as, avi, atum, are, a. 1. (ad et levo). Part. *Allevans* II.; *Allevatus* 1. et II. 2. — *Allevo* est sublevo, in altum tollo, de imo, et ubi quid jacet vel projectum est, sursum levo: cui opponitur *deprimere* et *deferre*, ut apud *Senec.* et *deprimere* apud *Quintil.* locis infra cit: sub I. et II. 1. (lt. levare in alto, alzare; *Fr.* lever, hausser; *Hisp.* alzar, elevar; *Ger.* eine Sache erheben und sie so nach oben oder empor bringen; *Angl.* to lift up, raise aloft).

I.) Proprie. *Sall. Jug.* 99. 81 quæ vetustate radices eminebant, laqueis vincebat, quibus allevati milites facilius escenderent. *Atti* ascenderunt. *Auct. B. Alex.* 20. Pauci allevati scutis et animo ad conandum nisi ad proxima navigia adnatarunt. *Quintil.* 6. 3. 97. Homini in aquam lapso atque ut allevaretur oranti. *Curt.* 9. 5. 12. Allevare se clipeo. *Id.* 3. 12. 17. aliquem manu. *Sueton.* *Cal.* 36. faciem alicujus manu. *Tac.* 1. *Ann.* 2. Allevatus circumstantium humeris. *Flor.* 4. 11. Naves turribus atque tabulatis allevatæ castellorum et urbium specie ferebantur. *Tac.* 12. *Ann.* 19. Allevare supplicem. *Ovid.* 6. *Met.* 249. et 7. *ibid.* 343. artus. *Curt.* 8. 14. 41. oculos. *Seneca Ep.* 80. velum. *Quintil.* 1. 11. 10. Supercilla allevare et demittere. *Id.* 11. 3. 41. brachium. *Id.* i. *ibid.* § 142. pollicem. *Id.* *ibid.* § 94. manum.

II.) Translate. ¶ 1. Allevare est laudibus efferre, extollere. *Seneca Ep.* 72. 11. Hic deprimitur alternis, et extollitur ac modo in cælum allevatur, modo defertur ad terram. *Flor.* 4. 2. 10. C. *Cæsar* eloquentia et spiritu et jam consulatu allevabatur. h. e. efferebatur atque aliis antecedeat. ¶ 2. Est etiam levare, lenire, mitigare: ad rem *Cic. Rosc. Am.* 4. 10. Hoc onus si vos aliqua ex parte allevabitis, feram ut potero, studio et industria, judices. Ponitur — a) De corpore. *Cic.* 7. *Att.* 1. 1. Bono animo esse cepisse, quod *Acastus* ea, quæ vellem, de allevato corpore tuo nuntiaret. h. e. a morbo recreato. *Ovid.* 3. *Trist.* 8. 31. nec viribus allevor ullis. h. e. nulla ope medica recreor. *Cæc. Aurel.* 2. *Acut.* 60. Denique allevatos atque magnitudinem accipientes pulsus levemur. — b) De animo. *Plaut. Pers.* 2. 5. 2. Inbebo habere animum bonum: dic me illam amare multum: ubi se allevat, ibi me allevat. h. e. cum se levat agritudine, me consolatur. *Cic.* 12. *Att.* 39. 2. Tamen allevor, cum loquor tecum. *Id.* 3. *Tusc.* 29. 71. ex *Sophocle*: Aliorum ærumnam dictis allevans. *Id.* *Brut.* 3. 12. Allevare alicujus sollicitudines aliqua ex parte. *Curt.* 4. 15. 11. Allevare animum a mæro-

re. Tac. 6. Ann. 43. Allevare animum. h. e. Græcorum more pro animo. Id. 1. Hist. 52. Vitellius hiberna legionum cum cura adierat: redditi plerisque urdines, remissa ignominia, allevata notæ. h. e. exemptæ, sublatae, aut potius imminutæ opprobrii notæ. Inscript. apud Gruter. 453. sub Vespas. MAGNO TRITICI MODO ANNONAM P. R. ADLEVAVIT. — NB. Allevare pro elevare, infirmare, V. supra in ALLEVO II.

ALLEVO vel adlevo vel allevo et adlevo, as, avi, âtum, are, a. 1. (ad et lêvo). De descriptione V. LEVIS. Allevare est idem quod levo, levigo, planum facio (It. far piano e liscio; Fr. rendre uni, polir; Hisp. alisar, pulir; Germ. anglaten, glatt schneiden, glätten; Angl. to make plain, level, or smooth, to plane, polish). Colum. 3. R. R. 15. 3. Vitem totam exputare, nodosque et cicatrices allevare. Id. 4. ibid. 24. 4. Allevare vitem ferro. Id. ibid. 25. 2. Cum allevare quid debet, scalpro utitur. Et mox § 6. Major pars operis ductum potius, quam cæsium faciendi est: nam ea plaga, quæ sic efficitur, ætæ vestigio allevatur.

ALLEX, æcis. V. ALEX.

ALLEX, Ycis, m. 3. In Gloss. Isid. Allex est pollex pedis. V. ALLUS. Plaut. Pæn. 5. 5. 31. Tunc hic amator audes esse, allex viri? h. e. homuncio, tunc tam pusillus, ut pollex pedis videaris? Ita interpretantur recentes philologi: Forcellinus vocem deducit ab allicio, ut allex esset qui allicit, allector; hinc allex viri pro cinædo accipiebatur: alii leg. alex vel hallex et exponant fæx virorum.

ALLIATUS, as, um, adject. allio conditum. Plaut. Most. 1. 1. 45. Tu tibi istos habes turtures, pisces, aves: sine, me alliatum fungi fortunas meas. h. e. o-lemem allium, quod in mea paupertate sæpe comedo. Axi legunt, et certe rectius, aliato, ut sit alliatum, i, quo significatur quodcumque edulium allio conditum. Nam condire allio cibos pauperum erat, præsertim apud Latinos, quibus allium cibus erat militum, remigum et lujusmodi populi. V. allium Plauti locum, sed dubium, in v. SALINUM. Donatus ad Ter. Phorm. 2. 2. 4. Alliatum moretarium.

ALLICEFACIO vel allicefacio, facis, fæci, factum, facere, a. 3. (allidere et facio). Part. Allicefactus. Est idem quod allicio. Seneca Ep. 118. Quod invitat ad se et allicefacit, verisimile est. Gronov. ita ex conjectura legendum censet, (quam lectionem recentiores approbaverunt), cum vulgo et MSS. et edit. habeant allidere facit. At Muret. et Lipsius divinationem Pintiani secuti allicit facie rederunt. Idem Gronov. etiam apud Cic. 1. Off. 17. 56. ex eadem conjectura legendum putat: Quamquam omnis virtus nos ad se allicefacit, ut eos diligamus; cum in editis passim, et apud Orell. quoque, sit allicit facitque etc. Sueton. Vitell. 14. Nobiles viros, omnibus blanditiis tantum non ad societatem imperii allicefactos, vario genere fraudis occidit.

ALLICEFACTUS vel allicefactus, as, um. V. voc. præced.

ALLICIO vel allido, Icis, Ixi et raro Ilici, Iectum, Iicere, a. 3. (ad et Iacio). Alliceo, es, eadem forma, qua augeo, luceo etc. ponunt, sed nulla auctoritate confirmant Charis. 3. p. 217. et Diomed. 4. p. 364. Putsch. Addit etiam Diomed. allicio Veterum esse: sed contra stat usus. — Præteritum allixi pro allixi usurpatum fuit a Pisone histor. apud Priscian. 10. p. 877. Putsch. (V. infra) et ab Hygin. Astron. 2. 7. — Part. Allectus et Alliciendus. — Allicio est attrahere, inducere, ad aliquid blanditiis adduco, illicio, invito (It. attrarre, tirare, allettare; Fr. attirer à soi, engager, inviter, exciter; Hisp. atraer, reducir a otro a lo que se desea con halagos, caricias; Germ. anlocken, etwas lockend irgend wozu bringen, durch Einwirkung von Aussen und Reiz anziehen; Angl. to attract, invite, allure, entice, decoy). Occurrit — a) Raro de corporeis. Cic. 1. Divinat. 39. 86. Si magnum lapidem dicam, qui ferrom ad se alliciat et attrahat. Ovid. 0. Fast. 681. Alliciat somnos tempus motusque merumque. Adde Plin. 21. Hist. nat. 18. 71. (119). — b) Sæpius de animantibus. — Raro cum Accus. ad se, sæpiissime sine Accus. præsertim si agitur de alicujus favore captando. Plaut. Pæn. 3. 58. Rex sum si illum hominem ad me allixerò. Lucan. 9. 844. allidere calida vapore gelidas pestes. h. e. serpentes. Cic. 2. Fam. 15. 4. Nobilem adolescentem non tam allidere velui, quam alienare nolui. Id. 2. Orat. 78. 215. tum, qui audit, perimulcere atque allidere. Id. 1. Tusc. 3. 6. Delectatione aliqua lictorem allidere. Cf.

Zucet. 6. 182. Inde sonus sequitur. qui tardius alliditæ. h. e. lacescit, provocat sensum audiendi. Sueton. Cæs. 28. Allidere reges atque provincias. Tac. 1. Hist. 61. Gallias. Quintil. 7. 2. Allectus consuetudine peccandi. — Piso apud Priscian. 10. p. 877. Putsch. Cujus unius præmio multorum allicit animos. Cic. 1. Orat. 8. 30. Allidere hominum mentes dicendo. Id. 7. Ferr. 71. 182. nostris officiis aliorum benevolentiam. Id. Mur. 35. 54. benevolentiam cibo. Id. Planc. 4. 11. alienas populi voluntates. — Allidere ad aliquid etiam occurrit. Cic. Amic. 8. 28. Nihil (est), quod magis alliciat (homines) ad diligendum. Id. 2. Phil. 45. 115. Si te laus allidere ad recte faciendum non potest. Quintil. 3. 1. 3. Allidere juventutem ad cognitionem. Cic. 2. Off. 6. 20. hominum studia ad utilitates nostras. Id. pro leg. Manil. 9. 24. multorum opes ad misericordiam. — Singulare est illud Cic. 1. Fam. 9. 21. Cum vero in hunc sensum et alliciar beneficiis hominum et compeller injuriis, facile patior ea me de republ. sentire ac dicere, quæ etc.

ALLIDO vel allido, Idis, Ixi, Isum, Iidere, a. 3. (ad et Iædo). Part. Allisus I. Allido est ad aliquid impingendo lædere aut frangere (It. urtar contro, sbattere, ammaccare percotendo o sbattendo a qualche cosa; Fr. heurter, coquer ou frapper contre; Hisp. achocar, echar; Germ. anschlagen oder anstossen; Angl. to dash to the ground, throw against the ground).

I.) Proprie. Accius apud Non. p. 488. 14. Merc. Flucti immiseriores jecere (quempiam?) et tætra ad saxa allidere. Cæs. 3. B. C. 27. Ut — ex magno remigum propugnatorumque numero pars ad scopulos allisa interficeretur. Lucet. 4. 296. Ut si quis prius, arida quam sit Cretea persona, allidat pilæve trahive. Id. ibid. 570. pars solidis allisa. Claudian. VI. Cons. Honor. 627. In latus allisis clypeis. h. e. collis et in latera aliorum impactis. Colum. 4. R. R. 20. 2. absolute. At quæ curvæ sunt et distortæ (vites), non æqualiter alliduntur inhibentibus nodis. Ita Gesner. et Schneider; alii contra Codices alligantur. — De loco Catull. 64. 66. V. ALLUDO.

II.) Translate est damno affici, vitæ periculum subire. Cic. 2. ad Q. Fr. 6. 6. Hoc incommodum consolantur quotidianæ damnationes inimicorum, in quibus, me perlabente, Servius allisus est, ceteri conciduntur. h. e. adductus quidem est in aliquod condemnationis, ut naufragii, periculum, ex quo tamen emersit, ceteri merguntur, damnantur. Colum. 1. R. R. 3. 9. Quippe — Pænos dixisse convenit, imbecilliorum agrum quam agricolam esse debere: quoniam cum sit collectandum cum eo, si fundus prævaleat, allidi dominum. h. e. velut impegit, damno affici, jacturam facere. Seneca Tranquill. anim. 3. ad fin. Ille vir fuerit, qui periculis undique imminentibus, armis circa et catenis frementibus, non alliserit virtutem, nec absconderit. R. e. non abiecerit, perdidit, quasi ultro in scopulos navem mittens.

ALLIGAMEN vel alligamen, Inis, n. 2. Gloss. Cyrill. Alligamen, ἀνδραμας.

ALLIGAMENTUM vel alligamentum, i, n. 2. idem ferme quod alligatura: sed translate tantum occurrit pro conjunctione. Vetus Scholiast. ad Germanici Arat. 240. Pisces habent inter se alligamentum luteum, continens usque ad priores pedes. V. Hygin. 3. Astronom. 29. Hoc vocabulum confirmat Grammaticus Incertus p. 106. n. 164. ed. Eichenf. Alligamentum δεσμός. Gloss. Cyrill. Alligamentum ἐνδεμα, δεσμός, δεμα. Gloss. Philox. Δεσμός Alligamentum, Vinculum etc.

ALLIENSIS, e, adject. ad Alliam pertinens, ut Alliensis pugna, qua Romani a Gallis ad Alliam cæsi sunt: et Alliensis dies, quo die ea pugna facta est, qui infaustus, ater nefastusque Romanis habebatur tum propter acceptam cum ingentem cladem, atque inde captam Urbem; tum quia eodem die, sed alio anno tercenti Fabii ad Cremeram cæsi fuerant ad unum: qui dies fuerat a. d. XVI. K. Sextil., ut Liv. 6. 1. docet (V. cætera in ONOM). Hinc postea funestissimum aliquem diem significare volentes, Alliensem indicabant; ex quo Pisani diem mortis C. Cæsaris Aug. filii lugubrem et atrum esse volentes, pro Allensi lugubrem et nemoriae prodi jusserunt, ut legitur in Cenotaph. Pisan. C. Cæs.

ALLIGATIO vel alligatio, Onis, f. 3. (alligo) actus alligandi. Speciatim de ligatura vitium, aliarumque arborum. Colum. 11. R. R. 2. 16. Arbustorum sive

putatio, sive alligatio finienda est. — Item est id, quo quid alligatur, vinculum. Vitruv. 8. 7. (8. 6. 9. ed. Schneid.). Alligationibus continere aliquid. Adde eumd. 7. 3. 2.

ALLIGATOR vel alligator, ōris, m. 3. qui alligat. Occurrit speciatim de vitibus. Colum. 4. R. R. 13. 1. Sequitur alligatoris cura, ejus officium est, ut rectam vitem producat in jugum. Adde 4. ibid. 17. 5. et alibi.

ALLIGATURA vel alligatura, æ, f. 1. alligandi actio vel opus. Colum. 8. Arbor. 3. Infra insitionem et alligaturam leviter vitem vulnerato. Adde Scribon. Compos. 209.

ALLIGATUS vel alligatus, as, um. V. voc. seq. ALLIGO vel alligo, as, avi, âtum, are, a. 1. (ad ec ligo). Part. Alligans 1. 2. d., Alligatus in omnibus paragr.; Alligandus 1. 1. b. Alligo est ad aliquid ligo, vincio, ligando conjungo (It. legare a qualche cosa; Fr. lier à, attacher à; Hisp. ligar, atar; Germ. etwas anbinden, binden an eine Sache befestigen; Angl. to bind or tie to any thing).

L.) Proprie. I.) Stricto sensu est ligando ad aliquid conjungo. — a) Addita re, ad quam quis alligatur. Cic. 7. Ferr. 28. 71. Alligare aliquem ad palum. Id. 6. ibid. 42. 90. aliquem ad statuum. In epist. Livii. Sarmenis ad cornua bouum alligatis. Ascon. p. 38. 1. Bail. Ferrum ad femur alligatum habere. Hinc Ciceronis jocus apud Macrob. 2. Saturn. 3. Quis generum meum ad gladium alligavit? — b) Absolute, speciatim de vitibus, quæ ad alias arbores adminiculæ causa colligantur. Virg. 1. Æn. 169. Hic fessas non vincula naves Ulla tenent, non unco alligat anchora morsu. Scribon. Compos. 131. Medicamentum in panno initum fasciâ quam longissimâ alligare. Colum. 4. R. R. 13. 1. Observare debet, ne in alliganda materia flexum pali sequendum putet. Adde eumd. 16. Arbor. 4. Apud eumd. 4. R. R. 20. 2. Gesner. et Schneider. leg. allido, quam v. V. ¶ 2. Propositionis vi prorsus imminuta (unde factum est et adalligo), sumitur latiori sensu pro simpliciter ligo, vincio, unio, jungo. — q) Generatim. Cato R. R. 39. 1. Dolla plumbi vincito, vel materie quæcumq, vii sicca alligato. Si bene sarseris, aut bene alligaveris etc. — b) De persona. Plaut. Epid. 5. 2. 25. Tibi moram facis, cum ego solutus esto; alliga, inquam, colliga. Tac. Germ. 24. Victus voluntariam servitutem addi quamvis venior, quamvis robustior, alligari se ac venire patitur. Hinc alligati dicuntur servi viliores et nequiores, qui ligati asservantur et in vinculis opes faciunt, ut apud Colum. 1. R. R. 9. 4. Vinosa plurimum per alligatos excoluntur. Seneca Brevit. vit. 13. Sulla in circo leones solutos dedit, cum aliquin alligati darentur. Et metaphorice Ovid. 1. Met. 548. Torpor gravis alligat artus. Virg. 4. G. 478. Quos circum limus niger et deformis arundo Cocyti tardæque palus inamabilis undâ alligat, et novies Styx interfusa coerct. — Hinc alligatus calculus, in eodem latruncolorum, est ad incitas reductus, h. e. eo loco, ut moveri non possit, quin ab adversario capiatur. Seneca Ep. 117. 30. Ut sciat, quomodo alligatus exeat calculus. Auct. carm. ad Pis. 182. Ut nivens nigros, nunc et niger alligat albos. — c) Dicitur et de vulneribus ac vasis, quæ circum ligantur. Cic. 1. Divinat. 54. 123. Cum Critonis — oculum alligatum videret. Vetus Poeta apud eumd. Cic. 2. Tusc. 17. 39. Quiesce igitur et vulnus alliga. Liv. 7. 24. Alligatum vulnus. Adde Justin. 15. 3. Plin. 28. Hist. nat. 7. 22. (76). Alligare caput fasciâ. Martial. 12. 91. caput lanâ. Scribon. Compos. 80. Vas bene clausum et alligatum. Inscript. apud Gruter. 715. 10. ATIMETRO LIA. CYVVS DOLO FILIAM AMISI RESTEM ET CLAVON VNDE SIBI COLVM ALLIGET. Forcellinus hæc ad super. par. 1. retulit. — d) De iis, quæ chymica vi iuvicem adherent. Seneca Ep. 55. Longior tranquillitas solvit (littus), cum arenis, quæ humore alligantur, succus abscessit. Lucan. 9. 526. Qui (fons) patria terræ alligat. Martial. 8. 64. Lac alligatum. h. e. coagulatum. Plin. 32. Hist. nat. 6. 22. (66). Laudatissima (alga), quæ in Ireta insula — nascitur, tingendis etiam lanis ita colorem alligans, ut chili postea non possit. Id. 9. ibid. 38. 62. (134). Buccinum per se damnatur, quoniam facum remittit: pelagio admodum alligatur. — e) Huc referri potest et illud Pacuvii apud Non. p. 182. 1. Mære. Quid istuc est? vultum alligat quæ tristitia (alii tristitas)? h. e. adducit, corrugat, adstringit: cui contrarium est explicare frontem. Forcellinus inter translata retulit. Cf. Seneca 1. Benef. 2. 5. Virgineæ,

quia incorrupta sunt et sincera et omnibus sancta: in quibus nihil esse alligati decet nec astrieti, solutis itaque tunicis utuntur.

II.) Translate. *Seneca Ep. 7. 1.* Nemo non aliquod nobis vitium aut commendat, aut imprimit, aut ne scientibus allinit. *h. e.* inducit. — Apud optimos vero Scriptores *Allinere* aliquid alicui est notare, animadvertere, mutare, delere. Ad rem *Horat. Art. P. 445.* Vir bonus et prudens versus reprehendit inertes, Culpat durus, incompitis allinet atrum Transverso calamo signum. *h. e.* incomptis inducet, delicit. *Cic. 3. Terc. 6. 17.* Nulla nota, nullus color, nullae sordes videbantur his sententiis allini posse.

ALLISIO vel allisio, *onis*, f. 3. actus allidendi. *Tiebell. xxx. Tyrann. 8.* Multa duorum digitorum allisione contrivit. *h. e.* digitos allidendo et impingendo.

ALLISUS vel allisus, *a*, um. *F. ALLIDO.*

ALLIVESCIT livere incipit, hoc est lividum fieri. *Paul. Diac. p. 28. 16. Müll.*

ALLIUM vel alium, *ii*, n. 2. Sunt qui *halium* scribunt, quasi ab *halo* descendat: sed hoc usu non obtinuit. Ratio *l* duplicandi magis placet *Dausquo*; eamque cum recentiores Latini usurparunt, tunc longa syllaba et Graeca vox ἀλλᾶς pro ἀλλήλῃς (quae significat lucanicam alio conditam) confirmant, quae de *V. Döderlein. Latein. Synon. Vol. 6. p. 15. Pierium* ad *Virg. 2. Ecl. 11.* et *Wagner. Orthogr. Verg. p. 416.* Veteres tamen scribebant *alium*, quia est forma derivata ab *alum*, quam vocem *V.* suo loco. — Ceterum *allium* est genus oleris, quo vescimur, et in condimentis utitur, gravissimi odoris: quod et ad multa medicamina prodesse credebatur. testibus *Plin. 19. Hist. nat. 9. 34. (111).* et *Cael. Aurel. 2. Tard. 14. Cato R. R. 132. 2.* Postea dape facti, serito milium, panicum, *allium*, lentum. *Varro* apud *Non. 104. 25. Merc.* Allia serere. *Plaut. Pen. 5. 5. 34.* Plenior alii alpicque, quam Romani remiges. *Id. Most. 1. 1. 38.* At te di omnes perdant: obolusti *allium*. *Allium cum sale* obsignare proverbio dicitur de praeparis et tenacibus apud *eumd. Plaut. Pers. 2. 3. 15. Varro* apud *Non. p. 201. 64. Merc.* Ut vitet acria, ut est sinapi, cepa, *allium*. *Id. ibid. v. 5.* Avi et stavi nostri cum *allium* ac cepe eorum verba olent, tamen optime animati erant. *Virg. 2. Ecl. 11.* Allia serpyllumque herbas contundit olentes. *Horat. Epod. 3. 3.* cicutis *allium* nocentius. *Pers. 5. 188.* Si non Praedictum ter mane caput gustaveris alli. *Adde Colum. 6. R. R. 34. Scribon. Compos. 233. et Sueton. Tresp. 8.* — Apud *Egyptios* *allium* pro numine colebatur, ut scribit *Plin. 19. Hist. nat. 6. 32. (101).* — *Cl. Fée (Op. cit. T. 2. p. 324.)* allia recensens a *Plinio* enumerata has exhibet synonymias. I. *Σκόδο* Aristoph. in *Plat.*, *Xenoph. in Symp.*, *Theophr. 7. 4.* et *Dioscor. 2. 165.*, *Allium spissis fibris* *Virg. Mor. 88.* et *2. Ecl. 11.*, *Horat. l. c.* et *Martial. 12. 32.*, *Allium grave* *Ovid. 1. Art. am. 221.*, *Allium flebile*. *Ovid. ibid. v. 413.*, *Allium Plin. 19. 6. 32. 111.* et *Pallad. 2. R. R. 14.* sunt *Allium sativum* *L. Spec. plant. 425. II.* *Ὠπιοκάρπιδος* *Galen. de Facult. simpl. 7. p. 280.* et *Dioscor. 2. 182.*, *Allium arvense* *alum dictum* *Plin. loc. cit. § 116.* sunt *Allium oleaceum* *L. Spec. plant. 429. III.* *Allium silvestre*, quod *ursinum* vocant *Plin. loc. cit. § 116.* est *Allium ursinum* *L. Spec. plant. 431.* — *Plinius* praeterea l. c. § 112. memorat *allium Cyprium*, quod alii anticorodon appellant, quodque *Theophr. Hist. plant. 7. 4.* omnium maximam esse speciem affirmat: a *Plinio* etiam *ulpicum* dicitur, *ulpicum* vero, *Punicum* et *ἀγροκάρπιδος* a *Colum. 11. R. R. 3. 20.*

ALLOCTIO vel adloctio vel alloquutio, *onis*, f. 3. actus alloquendi, alloquium (*It. il parlare ad alcuno*; *Fr. allocution, harangue*; *Hisp. arenga*; *Germ. die Anrede oder Ansprache, die Anmahnung*; *Angl. a speaking to any one, a speech, address*). — a) Generatim. *Plin. 2. Ep. 20.* Postquam signatum est testamentum, mutat personam, vertit allocationem. *Sueton. Tib. 23.* Coacto senatu inchoatae allocatione, derrepente, velut impar dolori, ingemit. *Quintil. 9. 2. 37.* Unde apud historicos reperiuntur oblique allocationes. *Adde Sueton. Illustr. Gramm. 4.* — b) Sumitur speciatim pro alloquio, et sermone, quem alicuius consolandi causa adhibemus. *Catull. 38. 5.* Quia solatus es allocatione? *Seneca Consol. ad Helv. 1.* Novis verbis, nec ex vulgari et quotidiana sumptis allocatione opus erat homini ad consolandos suos etc. — c) Item speciatim et pro hortatione militari, quo utitur imperator milites cohortans ad pugnam. Saepa in munus stat imperator in suggestu subiectos milites alloquens: et *ὑπὸ πρᾶμα*, *Adlocutio*, ut in munio Caligulae apud *Eckhel. D. N. F. T. 6. p. 268.* Cf. et *Patini in Mus. Theopol. p. 408.*

ALLOCTUS vel adlocutus vel alloquutus, *a*, um. *F. ALLOQUOR.*

ALLOCTICUS, *a*, um, adject. (*ἀλλοκτικὸς*) virtutem habens transmutandi: ex *ἀλλοκτιο* immuto, *a*, *allium reddo*. *Alloctica* dicitur vis in stomacho nilis mutandi cibi et in chylum vertendi. Est autem Graeca vox, quae in quibusdam editionibus *Marobii 7. Saturn. 4.* scribitur Latinis litteris, in plerisque aliis rectius Graecis.

ALLOPHYLUS, et Latina scriptio *Allophilus*, *a*, um, adject. (*ἀλλοφύλος*) qui alienae est gentis, externus, alienigena, ab *ἄλλος*, *alius*, et *φύλος*, quae tum

trilium, tum aliquando etiam genus, seu gentem significat. *Sulpic. Sever. 1. hist. sacr. passim* hac voce eos appellat, qui Philistaei in Scripturis dicuntur. *Tertull. Pudic. 7.* Lex vetus admittit conjugium allophylorum. *Adde Hieronym. Ep. 27. ad Eustoch.* — Primitiva natura longa est, et a Graecis poetis passim productur: a Latinis tamen corripitur. *Prudent. Hamartig. 502.* Allophylus tua castra velit delere tyrannus. *Id. Enchir. seu Diptych. de Sampson. n. 18.* facies candidis circumligat, in sata mittit Allophylum. pro *Allophylorum*. Sic *Paulin. Nolan. de S. Fel. Natal. 8. carm. 23. 70.* Credite, non armis, neque viribus esse timendas Allophylum populos. *Adde Tertull. 4. advers. Marcion. 37.*

ALLOQUIUM vel adloquium, *ii*, n. 2. (alloquor) sermo cum alio (*It. il parlare con un altro, discorso, abboccamento*; *Fr. discours, entretien, conversation*; *Hisp. discurso, razonamiento, conversacion*; *Germ. die Anrede oder Ansprache, das Gespräch*; *Angl. a speaking with any one, conference, conversation*). — a) Generatim. *Lucan. 10. 172.* longis Caesar producere notem Inchoat alloquiis. *Plin. 6. Hist. nat. 22. 24. (84).* Hospitalis regis clementia sex mensium tempore imbutus alloquio. — b) Speciatim sumitur pro sermone qui consolandi aut alligendi gratia fiat. *Virg. 9. 6.* Alloquia non modo sermonem elicere, sed ne ut oculos quidem attollerent aut consolantes amicos contra intuerentur, efficere poterant. *Id. 1. 34.* Ipse quoque fortunam benigno alloquio, comitate invitandi, beneficiis quos poterat sibi conciliando adjuvabat. *Ovid. 1. Trist. 4. 3.* Attentum qui me, memini carissime, primus Ausus es alloquio sustinuisse tuo. *Et ibid. 7. 17.* ingenti prostratum iuole sodalem Visere et alloqui parte levare toi? *Apul. 4. Met. 24.* Blando alloquio solari aliquem. *Horat. Epod. 13. 17.* Illic omne malum vino cantuque levato, Deformis agrimoniam dulcibus alloquiis. *h. e.* iis omnibus quae ad consolandum apta sunt. — *Virg. 25. 24.* Ut alloquio leni perlicerent hostes ad delendam urbem. *Plin. 8. Hist. nat. 16. 19. (48).* Leonem mitigare alloquio, feras mulcere alloquiis. *Plin. 1. Ep. 18.* Cibos voluptate carentes blandioribus alloquiis prosequi. — c) Et pro hortatione militari. *Tac. 3. Hist. 36.* Alloquio exercitioque firmare militem.

ALLOQUOR vel adloquor, *loqueris*, *loctus* sum, *loqui*, *depr. 3. (ad et loquor)*. Part. *Alloquens, Allocuturus, Allocutus et Alloquendus*. — Alloquor est ad aliquem loqui, et occurrit raro absolute, fere semper cum *Accus* personae, cui loquimur (*It. parlare ad alcuno*; *Fr. adresser la parole a quelqu'un, lui parler*; *Hisp. hablar a alguno*; *Germ. anreden oder ansprechen*; *Angl. to speak or talk to any one*). — a) Generatim. *Ter. Andr. 2. 2. 6.* Cessas alloqui? *Plaut. Amph. 1. 1. 237.* Obsecro pro pacem liceat te alloqui, ut ne vapidem. *Ter. Phorm. 2. 1. 22.* Qui cessas hominem adire et blande in principio alloqui? *Cic. Cluent. 61. 170.* Queni propter animi importunitatem nemo recipere tecto, nemo audire, nemo alloqui, nemo aspicere vellet? *Virg. 6. En. 466.* Extremum fato quod te alloquor hoc est. *Ovid. 11. Met. 282.* Hinc contra placidus Trachinibus ore Talibus alloquitur. *Curt. 9. 3. 4.* Quem ut videre milites, detrahentem palam capiti — ita enim regem alloqui mos est — hortari coeperunt etc. *Id. 4. 2. 3.* Alloqui legatos benigne. *Quintil. 11. 3. 124.* Semetipsum alloqui. *Id. 12. 10. 61.* Ciceronem in senatu. *Sueton. Tib. 29.* Omnes allocuens (in curia). *Tac. 3. Hist. 37.* Mox senatum, cumposita in magnificentiam oratione, allocutus. — b) Speciatim *alloqui deos* est iis gratias agere precesque adhibere. *Narrus* apud *Priscian. 7. p. 770.* *Putsch.* Senex fretus pietate deum allocutus summi deum regis fratrem, Neptunum regnatorem marum. *Plaut. Amph. 1. 1. 29.* Nunc vero mi in mentem fuit dis advenierunt gratias pro meritis agere atque alloqui. *Catull. 63. 49.* Patriam allocuta iuxta est ita voce miscriter. — c) Item speciatim sumitur pro verba facere consolandi gratia. *Varro 6. L. L. 37. p. 94. Müll.* Hinc *allocutum* mulieres ire ajunt, cum eunt ad aliquam locum consolandi causa. *Et Serrus* ad *Virg. 10. En. 860.* Alloquitur morientem. *Et proprie* alloquitur dicitur: est enim alloqui consolari. *Val. Max. 2. 7. 6.* Incerta gratulandi prius, an alloquendi officio funceretur. *Seneca Troad. 619.* Alios parentes alloqui in luctu decet, tibi gratulandum est. *Id. CEd. 1007.* Dubitat: afflictum alloqui cupit pavetque. — d) Deni-

que ponitur et de oratione, qua imperator milites ad pugnam hortatur. *Liv.* 10. 35. Quae ubi consul accepit, sibimetipsi circumdandos alloquendosque milites ratus. *Curt.* 3. 10. 4. Cumque agmen obequicaret (*Alexander*) variâ oratione, ut cuiusque animis aptum erat, milites alloquebatur. *Sueton.* *Ces.* 33. Cum in alloquendo exhortandoque saepius digitum traxit manus ostentans affirmaret. *Id.* *Galb.* 18. Neque milites allocutione castrensem sellam de more positam pro tribunali etc.

ALLUBENTIA vel **Adlubentia**, æ, f. 1. (allubescere) idem quod lubentia, libido, voluntas conjuncta cum incipiente delectatione. *Apul.* 1. *Met.* 7. Jam allubentia proclivis est sermonis et joci, et scitum est cavillum. h. e. jam adest delectans voluntas loquendi et jocandi etc. *Alit* leg. Jam ad lubendum proclives erant sermones et joci etc.

ALLUBESCENS, entis. *V.* voc. seq.

ALLUBESCO vel **adlubesco**, is, ere, n. 3. (ad et *in*ch. lubesco a lubet). Part. *Allubescens* 1. et II. Est lubere, placere incipio (II. *incominciare a piacere, piacere, esser grato*; Fr. *commencer à plaire, plaire*; Hisp. *comenzar a placer, placer*; Germ. *anfangen gefällig zu sein oder zu erscheinen*; Angl. *to commence become pleasant, agreeable*). ¶ 1. Impersonaliter sive absolute occurrit ea, quam diximus, significatione. *Plaut.* *Mil. glor.* 2. 4. 12. Tum ipsa est nimium lepidâ nimisque nitida femina: hercle verum jam allubescit primum. *Apul.* 2. *Met.* 10. Occurantis lingue illius nectareo pronâ cupiditate allubescit. ¶ 2. Personaliter usurpatur cum *Dal.*, pro gratificari, lubentem obsequi. *Apul.* 7. *Met.* 11. Ut illo sumebat (*pregustabat potiones*) appetenter, et nonnumquam basiare volenti promptis saviolis allubescit. *Capell.* 9. p. 309. Suisque cunctos allubescens sonis Deducit, urget. *Id.* 1. p. 10. Stella Martis connubiorum copulis allubescat. *Apul.* 9. *Met.* 3. Ac si Intrepidus et more snlito sumens aquis allubescere, sapum rue atque omni morbo scirent expeditum. h. e. si et aquas bibendas lubens accederem, ad eas bibendas ita promptus ac lubens essem, ut ipsis delectari viderer.

ALLUBESCIT vel **adlubescit**, ebat, impers. 3. *V.* voc. præc. 1.

ALLUCEO vel **adluceo**, lūces, luxi, lucere, n. 2. (ad et luco) Idem quod luco, vel ad aliquid lucen (It. *far lume*; Fr. *faire auprès*; Hisp. *lucir*; Germ. *da-zu leuchten*; Angl. *to shine*).

1.) Proprie. *Seneca* *Ep.* 92. Vide autem, quale sit, die (al. sole te) non esse contentum, nisi aliquis inguiculus alluxerit. *Sueton.* *Pitell.* 8. Flagrante tricinio ex conceptu camini — anxii omnibus: Bono, inquit, animo estote; nobis alluxit.

II.) Translate. *Plaut.* *Pers.* 4. 3. 46. Nescis, quid fasiet boni: nequidquam tibi fortuna faculam lucrificam allucere vult. h. e. adesse tibi occasionem lucri facundâ. *Augustin.* 11. *Confess.* 23. Dilucescant allucente misericordia tua, Domine.

ALLUCINATIO. *V.* **ALUCINATIO**.

ALLUCINATOR. *V.* **ALUCINATOR**.

ALLUCINOR, aris. *V.* **ALUCINOR**.

ALLUCTOR vel **adluctor**, Eris, Eris sum, ari, dep. 1. Part. *Adluctans*. Est idem quod luctor, vel contra aliquem luctor. — a) Absolute. *Apul.* 10. *Met.* 17. Et primum me quidem mensam accumbere suffixo cubito, dein adluctari et etiam saltare subtilis primoribus pedibus perdocti. — b) Cum *Dal.* *Id.* 11. *Ibid.* 12. Quod — adluctantem mihi sævissime fortunam superarerem.

ALLUDIO vel **adludio**, as, are, n. 1. (ad et ludo) idem quod ludo, joco, alludo (It. *darsi a scherzare, a giocare con qualcheuno*; Fr. *se caresser*; Fr. *se mettre à plaisanter, caresser*; Hisp. *ponerse a chancar, halagar*; Germ. *sich schäkern und spielen an etwas machen*; Angl. *to joke, jest, be playful or sportive*). *Plaut.* *Stich.* 2. 3. 58. Quando adhibero, alludatio: tum sum ridiculissimus. *Id.* *Pæn.* 5. 4. 62. Ad. Etiam ne unum allatrant caues? *Acron.* At tu hercle alludatio.

ALLUDO, ludis, ludi, lusum, ludere, n. 3. (ad et ludo). Part. *Alludens* in omnibus paragr. Est cum aliquo aut cum re aliquâ ludere, colludere, sive blande et jocose accedere et recedere.

1.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu de rebus inanimatis, ex præcipue de undis aut similibus, quæ fluitant, — a) Absolute. *Ovid.* 4. *Met.* 342. Huc it et hinc illuc et in alludentibus undis Summa pedum taloque lenus

vestigia Ungit. *Plin.* 26. *Hist. nat.* 7. 22. (39). Tripodium in machinis nascitur saxis, ubi alludit unda, neque in mari, neque in sicco, h. e. ubi unda accedens recedensque veluti ludit. *Avien.* *Perieg.* 121. Insula quæ Cyrenus fluctu madet alludente. — b) Cum *Dal.* *Stat.* 9. *Theb.* 336. extremis alludunt æquora plantis. Cf. *Seneca.* *Thyest.* 156. Et corymba suis feibus ac tremens Alludit patulis arbor hiatis. h. e. arbor pomis onusta supra Tantulum veluti ludit, ramos subinde quassans et porrigens, ita tamen, ut ab eo jam jam apprehensuro statim recedat. — c) Cum *Accus.* *Catull.* 64. 66. Omnia quæ toto clapsa e corpore passim ipsius ante pedes fluctus salis alludebant. *Alit* contra opt. *Codd. auctoritatem leg.* allidebant. *Val.* *Flacc.* 6. 664. Ac velut ante comas ac summa cacumina silvæ Lenibus alludit flabris levis Auster; at illum Proinus etc. *Solin.* 5. a med. Ibi epulantes alludit flamma, quæ, flexuosis excessibus vagabunda, quem contigerit non aurit. — *NB.* Apud *Cic.* *Top.* 7. 32. et 2. *Nat. D.* 39. 100. et apud *Quintil.* 15. 14. 34. veteres editiones leg. *alludit*, quod ipse *Forcellinus* probaverat; recentiores vero *eludit*. *V.* **ELUDO**. ¶ 2. Saepius ponitur de bestis et hominibus, qui cum aliis agunt joculariter, seu jocantes et ludentes gestibus verbisque. — a) Absolute. *Ovid.* 2. *Met.* 864. de Jove in bovem mutatus: Et nunc alludit, viridique exultat in herba, Nunc latus in fauvis niveum deponit arenis. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 8. 8. (24). Hominem non expavescit ut alienum (delphinus), obvium navigis venit, alludit exultans. — b) Cum *Dal.* *Phædr.* 3. 19. 11. Sensit profecto se hominem non visum senj, Intempestive qui occupato alluserit. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 8. 8. (28). Delphinus alludens salandibus impositosque portans. — c) Cum *Accus.* et præp. *ad. Ter.* *Eun.* 3. 1. 34. Forte habui scortum: cepit ad id alludere et me irridere. *Justin.* 1. 4. Quem ubi in manum mulier accepit, veluti ad notam alludit.

II.) Translate. ¶ 1. Est urbane et quasi ludendo aliquid agere, rem argutam ludendo dicere. — a) Absolute. *Cic.* 1. *Orat.* 56. 240. Galba autem alludens varie et copiose, multas similitudines afferre, multaque pro æquitate contra jus dicere. — b) Cum *Dal.* *Seneca* *Ep.* 72. 12. Est adhuc genus tertium eorum, qui sapientiam alludunt, quam non quidem contigerunt, in conspectu tamen et sub lectu — habent. h. e. qui sapientiam sive philosophiam per jocum tantummodo id eoque obiter studuerunt. *Id.* *Tranquill.* an. 10. a med. Prope posita speluæ nostræ alludentia sequamur. *Quintil.* 3. 11. 18. Idque Trebatio, qui juris erat consultus, alludens quæ de re agitur appellat. — c) Cum *Accus.* *Fulgent.* 2. *Mythol.* 13. Alludere argutum. h. e. comminisci ludendo. ¶ 2. Est etiam dicere vel facere aliquid, sensum alio referendo. — a) Absolute. *Sueton.* *Ces.* 22. Negate quodam per contumeliam, facile hoc ulli feminæ fore, respondit quasi alludens, in Assyria quoque regnasse Semiramida etc. h. e. referens ad regnum a Semiramide occupatum et ad imperium sibi occupandum. *Gell.* 19. 8. Tunc alludens Fronto. — b) Cum *Dal.* *Val. Max.* 3. 7. ext. 4. Phidias quoque Homeri versibus egregio dicto alludit. — c) Cum *Accus.* *Virg.* *Æn.* 106. Heus, measas consumimus, inquit Iulus: Nec plura alludens, nisi forte ad redundat, et idem est ac ludens, ut etiam Servius dubitavit.

ALLUO vel **adluo**, lūis, lūi, lūere, a. 3. (ad et luo, quod est ejusdem significationis ac lavo). Part. *Adluens* 1. Alluo est juxta fluo, madefacio; et de aquis proprie dicitur, maria enim et flumina alluere dicuntur loca, ad quæ feruntur quæve attingunt (It. *bagnare, scorrere vicino*; Fr. *venir mouiller ou baigner, arroser de ses flots*; Hisp. *mojar, regar*; Germ. *anpöhlen, bespülen*; Angl. *to flow hard by or near to, to wash or touch upon*).

1.) Proprie. *Cic.* 2. de republ. 4. 9. Coloniarum vero quæ est deducta a Grajis in Asiam — Africam: præter unam Magnesium, quam unda non alluat? *Cic.* 7. *Ferr.* 37. 98. Urbe ipse cingitur et continetur, ut non alluantur mari mœnia extrema, sed ipse influit in urbis sinum portus. *Id.* *Legg.* 3. 6. Divisus æqualiter in duas partes (*Filrenus*) latera hæc alluit. *Liv.* 24. 33. Cujus (*Achridæ*) murus fluctu alluitur. Adde eund. 34. 4. et 29. 33. *Virg.* 8. *Æn.* 149. Et mare, quod supra, teneant, quodque alluit infra. *Seneca* *Hippol.* 423. Me ludat amicus ora vicina alluens. *Id.* *Ed.* 475. Alluit gentes Mæotis. Adde *Curt.* 5. 4. 7.; *Plin.* 8. *Hist. nat.* 1. 3. (12). et 3. 4. 5. (31); *Plin.* 2. *Ep.* 17.; *Melam.* 1. 4. 4. et 2.

1. 6., et *Avien.* *Perieg.* 60. — *NB.* Apud *Cic.* *Rosc.* *Am.* 26. 72. Ita jactantur fluctibus (*insuti in culeum parricidae*), ut numquam alluantur. *Forcellinus* cum plerisque *Codd.* atque *Editt.* ita legebat: *Orellius* legit *alluere* etiam apud *Cic.* *Orat.* 30. 107.: sed recentiores utroque loco legunt *ablueri*; etenim *alluere* usurpatur de mari aut flumine, quod totas ferme regiones attingat. Saepissime tamen in Codicibus *alluere* et *ablueri* inter se mutantur, quod de re *V. Drakenborg.* ad *Liv.* 26. 44.

II.) Translate. *Cic.* *Flacc.* 26. 63. Cum in ultimis terris cincta Gallorum gentibus (*Massilia*) barbaræ fluctibus alluatur.

ALLUS pollex scandens proximum digitum, quod velut insiluisse in allum videntur, quod Græce dicitur *ἀλλύσσει*. *Paul.* *Diac.* p. 7. 21. *Müll.* *V.* **ALLEX** et **HALLUS**.

ALLUSIO vel **adlusio**, ōis, f. 3. (alludo) ludus cum aliquo, seu lusus ad aliquem accessus. *Arnob.* 7. 23. Si manu viperam mulceas, — petat illa te morsu, — nihilque illa prosit allusio.

ALLUTIO, ōis, f. 3. legitur apud *Cæc.* *Aurel.* 2. *Acut.* 9. Præterea post frigidam allutiuum balneum sanos quoque incommodat. Sed tibi legendum est allutionem. *V.* quæ diximus in *V.* **ALLUO** 1. in fine.

ALLUVIES vel **adluvia**, ōis, f. 3. (ad et luo) aquarum exundatio, quæ loca antea sicca abluuntur et aquis obteguntur (It. *escrescenza d'acqua, allagamento, inondazione*; Fr. *eau débordée, débordement, inondation*; Hisp. *avenida, inundación*; Germ. *das ausgevelene Wasser*; Angl. *a land-flood, inundation of rivers*). *Cic.* 3. ad *Q. fr.* 7. 1. Romæ et maxime Appii ad Martis mira alluvies. Crassipedis ambulatio ablata, horti, tabernæ plurimæ: magna vis aquæ usque ad piscinam publicam. Sic leg. *Orellius*; pterique al. prolivies. *Liv.* 1. 4. In proxima alluvie — pueros exponunt. h. e. loco proximo, quo extra ripas suas Tiberis aquæ pertinebant. *Colum.* 3. *Il. R.* 11. 8. Vallis, quæ illumina alluvie et inundationibus creverint, aptas esse vineis asserebat. h. e. creverint ex limo et sabulo ab inundante flumine comportato. *Apul.* 11. *Met.* 7. Turbido ductum tumore posito, mare quietas alluvies temperabat.

ALLUVIO vel **adluvio**, ōis, f. 3. (ad et luo) idem quod alluvies. ¶ 1. Proprie et stricto sensu. *Apul.* de *Mundo* 23. Terra aquarum sæpe alluvionibus mersa. *Avien.* *Phænom.* 1240. Alluvio salis. ¶ 2. Latius sensu a J. C. alluvio dicitur lucrementum latens, quod agro adjectis a flumine alluvie, et illud terræque aliquid sensim congerente, ita ut ager ille paulatim crescat: illudque additamentum domino agri cedit. *Cajus* *Dig.* 41. 1. 7. Quod per alluvionem agro nostro dumen adject, jure gentium nobis acquiritur. Per alluvionem autem id videtur adject, quod ita paulatim adjectur, ut intelligere non possimus, quantum quoquo temporis submento adjectur. *Paul.* *Dig.* 12. 6. 13. Alluvione aliquid alluci credere. *Ulp.* *Dig.* 19. 1. 13. Si decem jugera alluvione accreverint. *Cic.* 1. *Orat.* 38. 1173. Jura alluvionum et circumalluvionum. Adde *Callistrat.* *Dig.* 41. 1. 17.

Non omnia. Differunt *alluvio* et *circumalluvio*, quod *alluvio* dicitur cum ager ex aliqua tantum parte flumine alluitur et crescit; *circumalluvio* cum undique flumine cingitur atque in modum insule circumdatur.

ALLUVIUM, ōis, n. 2. idem significat ac **ALLUVIO** 2. *Isid.* de *different. verbor.* n. 40. Alluvium est consumptio riparum ex aquis; colluvium autem congregatio sordium, quæ fit a fluxione multa. Adde *Sidon.* 2. *Ep.* 2.

ALLUVIUS ager dicitur, quem paulatim fluvius in agrum reddit. *Var.* *Auctor.* de *Limitib.* p. 293. *Goes.*

ALMIFICUS, æ, um, adject. qui aliquem alnum facit. *Venant.* 2. *Carm.* 21. 2. Nomina cujus (*Christi*) in almifico semperque beato.

ALMIPOTENS. *V.* **ALTIPOENS**.

ALMITAS, ōis, f. 3. (almus) titulus honoris episcopo Ravennati concessus ab ignoto Imperator. in *Vel. Pappo* ab *A. Maio* edit. in *Class. Auct.* T. 5. p. 383. Similiter et episcopos in Romania degentes vestre ceditimus almitati, qui sub vestra existant ordinatione.

ALMITIES, ōis, f. 3. *εὐπρέπεια*, ut exponitur a *Charis.* 1. p. 25. *Putsch.*, hoc est decor, decora forma. *Paul.* *Diac.* p. 7. 20. *Müll.* Almities habitus almarum rerum. h. e. pulcrarum. *Gloss. Labb.* Almities *ἀλμῖται; ἀλμῖται, εὐπρέπεια*.

ALMUS, a, um, adjectivum est (ab alo) poeticum, significans id, quod vitam vel nutrimentum quoquo modo præbet, aut tuetur, quasi *aleris*. Itaque de diis dicitur, his præsertim, qui vitam victumque dare hominibus creduntur, ut sunt Ceres, Venus, (aliis quoque, quibus hoc minus apte convenit, in signum honoris et venerationis: qua ratione etiam sacerdotibus tribui solet): item de tellure, de luce ac die, qua vivendo fruimur et similibus (It. *almo*; Fr. *nourrisant*; Hisp. *nutritivo*; Germ. *heist Alles wachst* *almo* *leben und Odem haben, lieb*; Angl. *cherishing*). *Paul. Diac.* p. 7. 9. Müll. et cum eo quædam Vet. Gloss. *almo* exponunt etiam sanctum; item vulcrum: quæ notiones in quibusdam scriptorum exemplis locum habere poterunt. *Ennius* apud *Cic.* 3. *Off.* 29. 104. O Fides *almo*, apta pinnis et iurandum Jovis. h. e. vel quia Fides habita est dea, vel quia fide alitur humana societas. *Lucret.* 5. 231. *Almo* nutrit. *Plaut. Curc.* 2. 3. 79. Invoco *almo* meam nutriticem. *Cic. Acad.* 694. Nereides *almo*. *Zucet.* 6. 750. *Polias. Virg.* 1. *Æn.* 7. Ceres. *Horat.* 1. *Od.* 2. 43. *Maja. Id.* 3. *ibid.* 4. 42. *Musæ. h. e.* studiorum alitrices. *Id.* 4. *ibid.* 15. 31. *Venus. Virg.* 2. *Æn.* 591. *Alma* parens. h. e. *Venus. Id.* 10. *ibid.* 215. *Phæbe. Id.* 7. *ibid.* 774. *Trivia. Ovid.* 4. *Fast.* 742. *Pales. Virg.* 10. *Æn.* 252. *Alma* parens *Idæa* deum. *Zucet.* 2. 992. *Alma* mater *Terra. Colum.* 3. *Il. R.* 21. 3. et *Seneca Phœniss.* 232. *Alma Tellus. Horat.* 4. *Od.* 5. 18. *Faustitas. Tibull.* 1. 11. 67. *Pax. Sil. It.* 11. 12. *Calliopo. h. e.* alitrix virorum. *Virg.* 6. *Æn.* 74. et 117. *Sibylla. Propert.* 4. 10. 51. *Alma sacerdos. Horat. Carm. sæcul.* 9. sol. *Virg.* 8. *Ecl.* 17. et *Horat.* 4. *Od.* 7. 7. dies. *Virg.* 1. *Æn.* 306. lux. *Val. Flacc.* 5. 311. jubar. *Seneca Troad.* 438. et *Med.* 576. nox. quia scilicet quiete nocturna et somno vita maxime alitur. *Zucet.* 2. 390. liquor *almo* aquarum. *Id.* 2. 969. *Alma* ductedo. *Horat.* 4. *Od.* 4. 41. *Alma* adorea. h. e. gloria, quæ alit virtutem. *Virg.* 2. *G.* 330. *Almo* ager. *Id.* 2. *ibid.* 233. vites. *Stat.* 2. *Achill.* 383. ubera.

ALNEUS, a, um, adject. qui ex alno est. *Vitruv.* 5. 12. 6. Si mollior locus erit, patis ustulatis alneis, aut oleagineis, aut robustis configurat. Adde *eumit.* 3. 3.

ALNUS, i, f. 2. (It. *alno*, *ontano*, vulgo *onaro*; Fr. *aune*; Hisp. *alano*; Germ. *Eller*; Angl. *an alder*, *an alder*) arbor in aquosis et paludosis locis nascent, cortice scabro, ligno molli, foliis latis, rotundioribus, nervosis, et viscido humore obsitis. Ejus materis humido loco defixa quam diutissime durat: rum aliquo extra terram facile corrumpitur: quare apprime utilis est in aquoso loco ædificantibus: ob idque a *Vitruv.* 2. 9. 10. et a *Plin.* 16. *Hist. nat.* 40. 99. (219). laudatur. Cl. *Fée* (*Op. cit.* vol. 1. p. 531.) hanc exhibet synonymiam: *Κλῆσσα* vel *Κλῆσσα* *Homer. Odys.* 5. 64. et *Κλῆσσα* *Theophr.* 3. 14. *Alnus* *Plin.* 16. *Hist. nat.* 26. 45. (108). aliorumque Latinorum, sunt *Alnus glutinosa* DC. *Spec.* 2109.

1.) Proprie. *Cic.* apud *Macrob.* 6. *Saturn.* 4. Alnorum umbracula. *Catull.* 17. 18. *Alnus* supernata securi. *Virg.* 6. *Ecl.* 63. proceræ. *Id.* 10. *ibid.* 74. viridis. *Ovid.* 13. *Met.* 790. longa. — Cavatur etiam in tubos ad aqueductus, ut *Plin.* 16. *Hist. nat.* 42. 81. (224). scribit. — Et fabricandis navibus est aptissima. Hinc *Virg.* 1. *G.* 136. ait, prima parva navigia fluminibus trajiciendis ex alno cavata fuisse facta his verbis: Tunc *almo* primum fluvii sensere cavatas. *Stat.* 6. *Thyb.* 106. *Almo* amia fritis. *Sil. It.* 3. 458. *Almo* flumina. *Lucan.* 3. 412. et fluitibus aptior *almo*. — Ceterum *almo* a Latinis inter infictes arbores recenscebatur, quia nullum semen aut fructum ferre putabatur, teste *Plin.* 16. *Hist. nat.* 26. 45. (108); quod sane falsum est. — Inique poete aliquando libolantur, Phænutis sorores ejus casum lamentantes in totidem *almo* fuisse conversas: aliopando in populos molatas dicunt. *Virg.* 6. *Ecl.* 621. Phænutidas musio circumulat amarae *Almo*, atque solo proceras erigit *almo*. *Claudian.* *Fescenn. nupt. Honor.* etc. 14. Et *Padus* electiferis *Almo* modulat *almo*. V. *Virg.* 10. *Æn.* 190.

II.) Translate. 1. Per syncdochē a poetis pro navi ponitur *Virg.* 2. *G.* 451. Nec non torrentem undam levis innatat *almo*. Cf. *eumit.* *Virg.* sup. n. 1. *Claudian.* 1. *Diap. Proserp.* p. 147. 3. Qui dubiis ausus committere flutibus *almo*. *Lucan.* 2. 426. nullasque vadu qui *Almo* moratus *Almo*. Adde 3. 520. *Sil. It.* 12. 521., *Juvenal.* 3. 266. et *Stat.* 3. *Thyb.* 23.

2. Eadem translatione ponitur etiam pro alia quam re ex alno facta. *Lucan.* 2. 486. ut spumeus alnos *Discussa* compage feras. h. e. sublicas pontis. *Id.* 4. 422. obliquas excipit alnos. h. e. trabes alneas.

ALO, alis, alit, alitum et sæpius altum, alere, a. 3. Cf. Gr. obsolete *ἀλῖν*, in cuius locum successit *ἀλῖν* et *ἀλῖν* foveo, nutritio. — Part. *Alens* 1. 2.; *Alus* in omnibus ferme paragr. et in fine, quæ forma jam inde ab antiquis temporibus usquevenit, occurrit enim apud *Plaut. Rud.* 3. 4. 36., *Farron.* apud *Non.* p. 237. 15. *Merc.*, et *Cic. Brut.* 10. 39., 6. *Fam.* 1. 6. et 2. *Nat. D.* 46. 118.; dubia vero est lectio apud *Cic. Planc.* 33. 81., *Sall. Jug.* 63. (Cf. *Priscian.* 10. p. 897. *Putsch.*), et *Liv.* 30. 28. (Cf. *Charis.* 3. p. 220. *Putsch.*), in quibus locis alii leg. *altus*, alii vero *alitus*; *Alitus* autem usquevenit sub fine ætatis Augustæ, quavis nulla certâ de causâ, ait enim *Diomed.* 1. p. 371. *Putsch.*: *Alor*, aleris, altus sum. — Melius est tamen dicere vitandæ ambiguitatis gratia *alitus*; nam et alimenta dicuntur. Atque hæc forma usi sunt *Curt.* 8. 10. 8., *Val. Max.* 3. 4. 4., 7. 2. ext. 7., 9. 3. 8., et *Ulpian. Dig.* 27. 3. 1.; *Alendus* 1. 2. 3. d. — Ceterum *alo* proprie est incrementum do, augeo; quæ significatione occurrit tantum in derivato Adjectivo *altus*, a, um, nisi eadem accipiendum sit etiam, ut putavit *Forcellinus*, illud *Horat.* 4. *Od.* 2. 5. Monte decurrens velut amnis, imbres Quem super notas alere ripas. Unversim tamen alere significat alimenta præbendo (quamvis differat a verbo *nutrire*, V. *Homonym.* in fine) sustentare, augere, majus ac prosperum aliquid facere: unde inter se conjunguntur *alere* et *majus* facere apud *Cic.* 2. *Invent.* 54. 162.; *alere* et *augere* apud *Zucet.* 5. 221. et 6. 945. et apud *Quintil.* 1. præfat. 23., *ali* et *augere* apud *Cic.* 3. *Cat.* 11. 26. et 2. *Nat. D.* 4. 23.; *grandescere* et *ali* apud *Zucet.* 2. 185.; *ali* et *augeri* apud *Cic. Amic.* 27. 104. et *Nep. Phoc.* 1., *ali* et *augescere* apud *Cic.* 2. *Nat. D.* 19. 50.; *augescere* et *ali* apud *Melam.* 2. 4. 4. (It. *far crescere*, *alimentare*, *sostenere*, *far prosperare*; Fr. *faire grandir*, *faire croître*, *nourrir*, *alimenter*; Hisp. *hacer*, *hacer crecer*, *hacer agrandar*, *alimentar*; Germ. *gross oder hoch machen*, *gross oder stark machen*, *gedeihen lassen durch Gewährung von Unterhalt und Nahrung*; Angl. *to increase or support by feeding*, *to nourish*, *cherish*, *feed*, *support*, *keep*).

1.) Proprie. 1. Stricto sensu ponitur de luminibus ceterisque animalibus, et est magnum ac fortiter facere nutrimenta celerique omnia præbendo. *Lutius Andronicus* apud *Paul. Diac.* p. 163. 9. Müll. Quem ego nefrendem alui lacteum immulgentem opem. *Ter. Eun.* 5. 2. 53. Nutricem accersitum lit, quæ illam aluit parvotam. *Cic.* 2. *Nat. D.* 51. 128. In his animalibus, quæ lacte aluntur. *Virg.* 3. *Ecl.* 30. hinos alit ubere fetus. *Ovid.* 9. *Met.* 338. Inque sinu puerum, qui nondum impleverat annum, Dulce ferat onus tripidique ope lactis alebat. *Curt.* 6. 5. 28. Quæ (papillæ) muliebri sexus liberos alant. *Cato R. R.* 89. Eodem modo anserem alito, nisi prius dato bibere et bis in die, bis escam. — *Plaut. Rud.* 3. 4. 36. Immo Athenis natus altusque (h. e. et adolevit) educatusque Atticis. *Accius* apud *Non.* p. 422. 14. *Merc.* Alui, educavi: id facite gratum ut sit seni. *Farro* apud *Non.* p. 237. 15. *Merc.* Sedens altus alieno sumptu. *Cic. Planc.* 33. 81. Quis est nostrum liberaliter educatus, cui non locus ille matris, ubi altus aut doctus est, cum grata recordatione in mente versetur? *Sall. Jug.* 63. Sed is natus et omnem pueritiam Arpini altus etc. *Liv.* 30. 28. Cum Hannibale prope nato in pretorio patris fortissimi ducis, alto atque educato inter arma. — *Zucet.* 1. 185. ut noscere possis Quæque suâ de materiâ grandescere alique. *Cic.* 2. *Nat. D.* 19. 50. Multaque ab ea (luna) manant et fluunt, quibus et animantes alantur augescantque et pubescant maturitatemque assequantur, quæ oriuntur e terra. 2. Latiori sensu est nutrire, ideoque conjungitur cum verbo *sustentare* aut *sustineri*; ut apud *Ter. Adelph.* 3. 4. 35. Alit illas: solus omnium familiam sustentat. *Id. Phorm.* 2. 2. 21. Attre nolant hominem edrem. *Id. Andr.* 1. 1. 30. Aut equos alere, aut canes ad vinandum. *Farro* apud *Non.* p. 410. 14. *Merc.* Ubi graves pascuntur alanturque pavonum greges. *Liv.* 38. 17. Deinde (belluas captas) cum diu manibus humanis alantur, natescere. *Cic. Rosc. Am.* 20. 56. Anseribus cibaria pulvere locantur, et canes alantur in Capitolio, ut signum sit,

si fures venerint. *Id.* 1. *Nat. D.* 26. 72. Cum agellus cum non satis aleret, ludi magister fuit. *Id.* 2. *ibid.* 39. 101. Idem (aer) spiritus ductus alit et sustentat animantes. *Id.* 1. *Tusc.* 19. 43. Aleatur et sustentabitur iisdem rebus, quibus astra sustentantur et aluntur. *Id.* 5. *Ferr.* 5. 11. Nam ceteris rebus adjuvantur ex illa provincia, hæc vero (frumentaria) alimur ac sustinemur. *Id. Cæcin.* 5. 13. Aëbutis iste, qui jamdiu Cæsennie viduitate aleretur. *Id.* 1. *Off.* 8. 25. Exercitum alere fructibus pecunie suæ. *Id. Dejot.* 8. 22. Majores copias alere. *Cæs.* 1. *B. G.* 18. Magnum numerum equitatus suo sumptu alere. *Id.* 4. *ibid.* 4. Alere se alicujus copiis. *Nep. Aristid.* 3. Ali publice. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 2. 2. (27). Viperinis carnibus ali. *Sall. Cat.* 14. Quos manus alque lingua perjurio aut sanguine civili alebat. *Id.* *ibid.* 37. Eos atque alios omnes malum publicum alebat. *Et paulo ante.* Turba atque seditionibus sine cura aluntur. *Auct. B. G.* 8. 47. Alere se suosque latrocinii. *Hieronym.* *Ep.* 42. 9. Elisæus filios prophetarum herbis agrestibus alens. — Hæc significatione ponitur etiam de regionibus, mari, fluminibus etc., quæ animalia quædam nutiunt. *Zucet.* 2. 1154. Sed genuit tellus eadem, quæ nunc alit ex se (animantes). *Horat.* 2. *Sat.* 2. 48. Quid? tunc rhombos minus æquora alebant? *Liv.* 5. 40. Quam (plebis turbam) nec capere tam exiguis collis, nec alere in tanta inopia frumenti poterat. *Curt.* 6. 4. 18. Mare Caspium dulcius ceteris ingentis magnitudinis serpentes alit: pisces longe diversi ab aliis coloris. *Quintil.* 10. 3. 2. Terra generandis alendisque seminibus secundior. 3. Ponitur et de inanimis, quæ nutrimento aliquo indigent, aut eidem inserviunt. — a) Generatim. *Zucet.* 1. 809. ideo variis variæ res rebas aluntur. *Cic.* 2. *Nat. D.* 46. 118. Sunt autem stellæ natura flammæ, quocirca terræ, maris, aquarum vaporibus aluntur. *Id. Tim.* 6. Ila se ipse (mundus) consumptione et senio alebat sui. — b) De plantis. *Ovid.* 3. *Met.* 411. Gramen erat circa, quod proximus humor alebat. *Tibull.* 1. 10. 47. metaphorice. Pax aluit vites et succos condidit uvæ. *Plin.* 14. *Hist. nat.* 2. 4. (34). Quin immo nebulis una alitur (vitis). *Curt.* 5. 1. 33. Ut si sua terrâ alerentur (arbores). *Id.* 7. 4. 26. Alibi multa arbor et vitis largos mitesque fructus alit. — c) De fluminibus. *Tac.* 5. *Hist.* 6. Idem (Libanus mons) amnem Jordancum alit funitque. Cf. sub init. hujus voris *Horat.* 4. *Od.* 2. 5. — d) De igne. *Curt.* 4. 3. 4. Quidquid alendo igni aptum erat, in eadem opera ingeunt. *Id.* 8. 10. 8. Cæsis — silvis flammam excitaverunt, quæ igni alita oppidanorum sepulchra congrebendit. *Zumptius leg.* igni alito. Adde *Quintil.* 5. 13. 13. *Ovid.* 10. *Met.* 173. longique alit assuetudine flammam. *Justin.* 4. 1. Alere incendium. — e) De cibo aliisque ejusmodi. *Zucet.* 6. 915. Dicitur in venas cibis omnes, augeat alitque Corporis extrinsecus quoque partes manguiculosque. *Cæs.* 6. *B. G.* 21. Hoc ali statutum, hoc vires nervosque confirmari putant. Adde 4. *ibid.* 1. *Plin.* 24. *Hist. nat.* 15. 89. (140). Folia clematidos — infantibus libita capillum alunt. *Quintil.* 1. 12. 5. Quorum (viborum) diversitate reficitur stomachus et pluribus — alitur.

11.) Translate est incrementum do, augeo, promoveo. *Cic.* 1. *Tusc.* 2. 4. Homo alit artes omnesque incenduntur ad studia gloria. *Id. Brut.* 8. 32. Isocrates forensi luce caruit intraque parietes aluit cani gloriam, quam nemo est postea consecutus. *Id.* 10. *ibid.* 39. Videsne ut in ea ipsa urbe, in qua et nata et alta sit eloquentia —, quam ea sero proflerit in lucem? *Id. Sert.* 38. 83. Quorum effluviis furor alitur impunitate diuturna. *Id.* 1. *Cat.* 12. 30. Qui spei Catilinae mollioris sententiis aluerunt. *Id.* 1. *Off.* 30. 105. Humilis mens discendo alitur et cogitando. *Id. Amic.* 27. 104. Sed nec illa (studia) extincta sunt, alunturque potius et augentur cogitatione et memoria nova. *Id.* 3. de republ. 4. 7. Quod illi verbis et artibus aluerant naturæ principia, hi autem instituti et legibus. *Id. Muell.* 9. 28. Illa vita est tua, quæ vigeat memoria sanctorum omnino, quam posteritas alet. *Id.* 3. *Cat.* 11. 26. Memoria vestra nostræ res aluntur, seminiolum crescent. *Cæs.* 7. *B. G.* 33. Quoniam (civitates) ipse semper aluisset omnibusque rebus ornasset. *Forcellinus* h. l. accipit pro fovere, tueri. *Id.* 7. *ibid.* 32. Quod si diutius alatur controversia. *Liv.* 28. 24. Inscita hominibus Bbido alendi de in bellis rumoris. *Virg.* 4. *Æn.* 1. At regina gravi jactantia stercora cura Vultus alit venis. *Tibull.* 2. 7. 3. Spes alit agricolas. *Ovid.* 2. *Id.* *Id.*

152. Dulcibus est verbis mollis alendus amor. *Valley*.
1. 17. 6. Alit emulatio ingenis. *Quintil.* 1. 2. 28.
Profectus alit emulatio. *Ovid. Remed. Am.* 746. Di-
vitiis alit luxuriosus amor. *Sil. It.* 11. 556. Alere
animos. *Sueton. Ner.* 40. artem. *Cic. Invent.* 3.
4. audaciam. *Id.* 10. *Pam.* 23. 1. et *Liv.* 31. 15.
bellum. *Curt.* 6. 6. 12. belli materiam. *Tac.* 4. *Hist.*
18. equatus. *Cic. Att.* 11. 1. consuetudinem. *Ju-*
stin. 8. 1. contentiones. *Propert.* 4. 4. 79. culpam.
Quintil. 1. *proefat.* 23. lacundiam. *Cic. Brut.* 33.
126. ingenium. *Nep. Phoc.* 1. luxuriam. *Quintil.* 1.
1. 36. memoriam. *Id.* 2. 4. 5. mentem. *Nep. Att.* 21.
morbum. *Curt.* 8. 9. 1. oilum. *Quintil.* 10. 1. 31.
orationem. *Cic.* 6. *Fam.* 1. 6. orbitatem vitæ.
Ovid. 3. *Pont.* 1. 18. stitum. *Virg.* 3. G. 554. vitium.
Adde *Valley.* 2. 8. 102. *Lucret.* 3. 64. vulnera. —
Particip. perf. pass.

Altus, a, um, occurrit etiam in Comparativo. *Apic.*
6. G. 1. Avem sapidiorem et altiore facies et ei pin-
guedinem servabis, si etc.

Homonym. Inter se differunt *alere* et *nutrire*:
nutrire enim significat tantummodo cibum animalibus
præbere; *alere* significat non modo cibum, verum
etiam ea omnia præbere, quæ animalium vitæ, incre-
mento prosperitatisque inseruiunt, immo incrementum
ipsum ac prosperitatem significat, quæ inde sequuntur,
ut apud *Val. Max.* 7. 2. *est.* 7. Non oportere
in urbe nutrire leonem: sin autem sit alitus,
obsequi ei convenire. h. e. sin autem nutritus creverit
etc.

ALOË, æ, f. 1. (*ἀλόη*). *Pallad. loc. infra cit.* et
Veget. 1. *Veter.* 14. neutro genere usurpant, at opti-
mi Codd. et Edist. *Schneideri* femininum.

1.) Proprie est herba scilla similis amarissimi suc-
ci, foliis pinguibus et crassis, et in modicam latitudi-
nem se fundentibus, iisque striatis et in spinulas retu-
sas desinentibus. Gignitur in India et in Arabia. Ejus
succus multos habet in medicina usus, sed præcipue
solvendæ alvo, cum pane solus medicamentorum, quæ
id præstant, confirmat etiam stomachum, at *Plin.*
27. *Hist. nat.* 4. 5. (14). scribit, ubi addit dno esse
ejus genera: alterum arenosum, nigrum, ac durum,
quod improbandum; alterum pingue ac nitidum, rufi
coloris, friabile, et jocineris modo coactum, quod a
Dioscoride l. 3. c. 25. *ἡπαριζον*, h. e. hepatis simile,
a *Pallad.* 11. *R. R.* 14. et *Veget.* 2. *Veter.* 17. 5.
hepatica, a *Macro* c. 44. de Aloe hepateque appellatur.
Cels. 2. 12. Medicamenta stomachum fere lædunt: ideoque
omnibus catharticis aloe miscenda est. *Id.* 1.
3. Aloem sumere. *Macer. loc. cit.* Sunt aloes species
geminae: quæ subrubet, et quæ Intus sicut hepatis, cum
fraugitur: hæc hepatica dicitur, et magnas habet in
medicamine vires: Villor est, piceo quæ fracta colore
videtur. *Scribon. Comp.* 21. Aloe Indica. Apud *A-*
pul. Herb. 16. Aloe Gallica est Gentiana. — *Cl. Fée*
(*Op. cit.* vol. 3. p. 423.) hanc exhibet synonymiam:
Αλόη Dioscor. 3. 25., Aloe *Plin.* l. c. et *Αλόε* Cypre-
rot. recent. sunt *Aloe perfoliata* L. *Spec. plant.* 458.
V. ibidem plura de aloe.

II.) Translate. *Juvenal.* 6. 180. Plus aloes, quam
mellis habet, h. e. plus amaritudinis, quam dulce-
dinis.

ALOGIA, æ, f. 1. (*ἀλογία*), dictum aut actio sine
ratione: ab α privativo, et λόγος ratio. ¶ 1. Pro
dicto aut actione irrationali, inepta et stulta. *Seneca*
Apocoloc. 7. Citius mihi verum dicto, ne tibi alo-
gias exequam. *Petron. fragm. Tragar.* 58. *Bur-*
mann. Non didici geometrias, critica, alogias, næ-
nias. *Forcellinus* cum *Burmanno* leg. et alogias
nænicas, atque adjectivorum modo usurpatum affir-
mabat. ¶ 2. Apud Scriptores Ecclesiasticos est con-
vivium siue sermone. *Augustin. Ep.* 86. ad *Casu-*
lan. presbyt. Quid est autem alogia, quod verbum ex
Græca lingua usurpatum est, nisi cum epulis indulgetur,
ut a rationis tramite devietur? etc. Sed ille alter
quocum ex loco disputat *Augustinus* usurpaverat
paullo supra eo sensu, quem tunc obtinebat, scilicet
pro convivio siue sermone, et cum silentio celebrato,
atque adeo intelligebat spirituale animæ convivium
ad mensam Domini in Eucharistia, ad quod cum si-
lentio ac pietate accedendum est. Uterat enim alo-
gia Domini refecti: ideoque jejundandum esse cense-
bat Dominica die, quæ die tale convivium a Christianis
celebrari solet. *Augustinus* id arguens vocem eo sen-
su exponit, quo a Græcis proprie usurpatur, Lege in-
tegrum locum.

ALOGISTA. V. ANECLOGISTUS.

ALOGUS, a, um, adject. ἀλογος, ratione carens:
vox Græca ad α privativo et λόγος ratio. ¶ 1. Stri-
cto sensu. *Augustin. Ep.* 86. ad *Casulan.* Animalia
ratione carentia dicuntur aloga. ¶ 2. Latiori sensu
alogi dicuntur, quæ sibi non respondent, inter quæ
nulla interest ratio. Hinc *Capell.* 6. sub fin. alogam
lineam eam dicit esse, quæ nulla ratione alteri respon-
det. *Et* 9. p. 321. aloga spatia vocum appellat, de
quibus rationem reddere, et proportionem assignare
non possumus: similiter *ibid.* p. 329. alogos pedes
metricos, quorum nulla ratio præstat, sed incondita
quædam compositio profertur.

ALOPECIA, æ, f. 1. (*ἀλωπεκία*) genus morbi, quo
capilli ex capite defluunt, interdum etiam barba: ita
dictum ab ἀλώπηξ, exos, vulpes, quia eo sæpissime
laborare vulpes creduntur. *Theod. Priscian.* 1. 6.
Aloperia ex cognomento vulpium cognomentum accepit.
— Hinc

ALOPECIE, ærum, f. 1. plur. numero, sunt loca
ex quibus capilli defluerunt. *Plin.* 20. *Hist. nat.* 23.
87. (239). Sinapi utuntur ad alopecias, psoras, lepras.
Id. *ibid.* 5. 20. (41). Alopecias fricare tusis capis. *Et*
22. 21. 30. (84). Clavis e radice asphodeli aloperias emen-
dat. *Id.* 28. 8. 31. (1). Alopecias explet cinis hippopo-
tami. h. e. capillis explet ea loca, quæ alopeciis glabra
facta sunt. *Id.* 32. 4. 14. Alopeciarum inanitas. *Id.*
23. 6. 54. (101). Colonea cuncta in vino aloperis ca-
pillum reddunt.

ALOPECIAS, ædis, m. 3. genus piscis marini apud
Plin. 32. *Hist. nat.* 11. 53. (145), quem *Id.* 9. 43.
67. (145). vulpem mariam appellat, Nam Græce ἀ-
λώπηξ, exos, vulpem significat. Est *squalus vulpes*
juxta *Cuvier*.

ALOPECIOSUS, a, um, adject. qui capillorum pro-
pudio laborat. Legitur in titulo c. 6. l. 1. *Theod. Pri-*
scian.

ALOPECIS, idis, f. 3. (*ἀλωπεκίς*) genus vitis, quæ
uvam producit caudas vulpium colore imitantem: ab
ἀλώπηξ, exos, vulpes. *Plin.* 14. *Hist. nat.* 3. 4. (42).

ALOPECORUS vel alopecurus, i. f. 2. (*ἀλωπεκού-*
ρος) herba similis vulpine caudæ: ab ἀλώπηξ, exos,
vulpes et οὐρά cauda. *Plin.* 21. *Hist. nat.* 17. 61.
(101). Juxta *Sprengel*, alopecurus *Plin.* est *Lagurus*
cylindricus; juxta *Dalechamp.* est *Saccharum cyl-*
indricum: cl. vero *Fée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 67.) ait
plurimas esse graminum species, quæ hoc nomine
donari possunt et recipere donantur, ita ut nihil certi
statui possit.

ALOSA, æ, f. ALUSA.

ALPHA (*ἄλφα*) indecl. nomen primæ Græcorum
litteræ, sicut beta (*βῆτα*) secundæ.

I.) Proprie. *Tertull. Præscript. advers. Hæret.* 50.
Hinc *Juvenal.* 14. 209. Ille discunt omnes ante al-
pha et beta puellæ. h. e. antequam legere discant.

II.) Translate. Joculariter dicitur de eo, qui pri-
mas tenet in re aliqua; quemadmodum beta de eo,
qui secundas. *Martial.* 5. 26. Quod alpha dixi,
Codore, pæmulatorum Te nuper, aliqua cum jocarer in
charta; Si forte bilem movet hic tibi versus, Dicis li-
cebit beta me togatorum. *Cl. eum.* 2. 57.

ALPHABËTUM, i, n. 2. series litterarum, ab alpha
(ἄλφα) et beta (βῆτα), quæ sunt duæ priores Græco-
rum litteræ. *Tertull. Præscript. advers. Hæret.* 50.
et *Hieronym.* *Ep.* 125. ad *Rusticum*. — Quod ad-
di solet ex titulo c. 10. l. 37. *Plin.* De quibusdam
gemmis per alphabeti ordinem, id nullus est aucto-
ritatis. Nom l. 1. n. 54. habetur *De gemmis littera-*
rum ordine.

ALPHICUS, a, um, adject. pro eo, qui alphi labo-
rat, legitur a quibusdam apud *Gell.* 4. 2. V. ALPHUS
et ATYPUS. Eodem sensu accipiendum esse videtur
illud *Martial.* 9. 96. Alphicus ante fuit, caput nunc
Olphicus esse. *Quidam*, ut ait *Forcellinus*, putabant
h. l. alphicum esse qui alphis medetur; Olphicum
autem interpretabantur quem, qui olfacit τὸ αἰδοῖον
τῶν γυναικῶν.

ALPHITA, ærum, n. 2. (*ἄλφιστα*) proprie farina
bordeacea, tum generatim quæ ad victum sunt neces-
saria. *Auct. Itiner. Alex. M.* 48. ed. *Mai.* Eoque
militis jussus quisque secum alphita esul potuive ge-
sitaret, ea cuncti conferrent. Adde *Theod. Priscian.*
1. 30. et V. *Schneider.* ad *Pallad.* 7. *R. R.* 12.

ALPHUS, i, m. 2. (*ἄλφος*) genus villiginis albae,
hoc est morbus, quo euis maculis quibusdam, seu
gutulis albis, subasperis et non continuis fœdatur, ita
ut quædam guttae dispersæ esse videantur, ut descri-
bit *Cels.* 5. sub fin., ubi primo Græce usurpat, et

paullo post: Eos, quos alphas vocari dixi, hoc medi-
camento perungunt. *Theod. Priscian. de Diac.* 15.
Alphas sanare.

ALSIODENA, species cæpe apud *Plin.* 19. *Hist.*
nat. 6. 32. (101). Cæpe genera apud Græcos — al-
sidena.

ALSINE, æs, f. 1. (*ἀλσίνη*) herba similis helixines,
sed minor, minusque hirsuta, nascitur in hortis, et
maxime in parietibus: incipit a media hieme, arescit
æstate media: cum prorepat, muscutorum aures imita-
tur foliis: hinc myosoton eam quidam appellavere, a
μῦς mus, et οὖς, ὠτός auris: cum teritur, odorem
cucumeris reddit. Dicta est ab ἄλσος lucus, quod in
nemorosis umbrosisque locis provenit. *Plin.* 27.
Hist. nat. 4. 8. (23). *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 426.
et seq.) hanc exhibet synonymiam: *Ἀλσίνη, αἰδῆς μούς*
ἢ αἰδῆς Dioscor. 4. 187. et *Galen.* de *Fac. simpl. med.*
6. 134. *Alsine* seu *myosotis* *Plin.* l. c. et *Oribas.* 11.
p. 188. sunt *Parietaria cretica* L. *Spec. plant.* 1492.

ALSIOSUS, a, um, adject. (algeo) qui frigore fa-
cite læditur. *Varr.* 2. *R. R.* 3. 6. Stabularum pecus
mellus, ad hibernos exortus si spectat, quod est alsio-
sum. *Plin.* 22. *Hist. nat.* 24. 51. (110). Hanc po-
tum bibendum alsiosis. Adde 20. 13. 51. (139). *Id.*
21. 10. 34. (60). de *abrotano* et *adonio* herbis. Ser-
ritur utrumque æstate: alsiosa enim admodum sunt;
et sole tamen nimio læduntur. Nonnulli putant *legu-*
mentum alsiosus, quod occurrit in *Gloss. Labb.*, est
nempe ab algeo.

ALSIVS, a, um, adject. (algeo) idem quod alsio-
sus. *Lucret.* 5. 1014. Ignis enim curavit, ut alsia cor-
pora frigus Non ita jam possent, calli sub tegmine fer-
re. *Quidam* malunt alsida.

ALSIVS a *Cicerone* usurpatur comparative tan-
quam a positivo *alsus*, quod non est in usu, et signifi-
cat frigidum, refrigerantem: estque vel a præterito
alsi verbi algeo, vel, ut ait *Furlanetto*, a Græca ἄλ-
σος lucus, luci enim æstate juvendum frigus ser-
vant. Positivus *alsus* confirmari videtur ab *Inscript.*
apud *Quæd.* 214. 12. *ΤΙ ΕΛΑΥΙ ΑΛΣΙ* ubi *Alsivus*
esse ab *Alsus*, quia in us fere desinunt cognomina a-
pud Romanos, nomina vero in ius, ut ex. c. P. Ga-
binus Urbanus. *Cic.* 4. *Att.* 8. 1. Nihil quietius, ni-
hil alsius, nihil amœnias. *Id.* 3. ad *Q. Fr.* 1. 2. § 5.
Jam ἀποδύπτιον nihil alsius, nihil muscosius.

ALTANUS, i, m. 2. Est ventus qui a terra erum-
pit, ut *Plin.* 2. *Hist. nat.* 43. 44. (144). docet: ita
putabat *Forcellinus*, sed *Plinius* locus aliter intelli-
gendus videtur. *Servius* vero ad *Virg.* 7. *Æn.* 27.
Cum venti posuere scribit statum omnem, qui spēs
est, aut pelagi, altanum vocari. Et *Isid.* 13. *Orig.* 11.
18. ait altanum dici ventum a pelago flantem, quia
scilicet ab alto spirat, hoc est mari: fortasse ita ap-
pellatus ab Altano oppido Brutiorum. Denique *Vi-*
truv. 1. 6. 10. Altanum non tamquam ventum aliquem
et terra, aut mari erumpentem accipit, sed enumerat
inter ventos ordinarios, qui ab aliqua cæli regione spi-
rant. Itaque scribit: *destra*, et *sinistra* circa *Aus-*
trum Euronotus et *Altanus* flare solet; circa *A-*
fricum Eibonotus et *Subvesperus* etc. Quare per al-
tanum videtur intelligere ventum flantem inter me-
ridiem et occidentem, medius scilicet et inter Africum
et Libonotum, h. e. *Sud-sud-est*.

ALTAR, æris, n. 3. idem quod altare. *Prudent. ap-*
pi cæp. 2. de *S. Vincent.* 515. Altar quietem debi-
tam Præstat beatis ossibus. *Et* *ibid.* 9. de *S. Eulal.*
212. Ossibus altar et impositum. Adde *apri cæp.* 3.
122. et V. voc. seq.

ALTARE, is, n. 3., æque ac *Altar, æris* et *Alta-*
rium, ii (quæ V. suis locis) singulari num. est forma
a vulgo tantummodo usurpata, ut apud *Petron. Sat.*
135. Enotea mensam veterem posuit in medio altari.
Paul. Diac. p. 5. 6. *Müll.* Altare, eo, quod in illo i-
gnis excrescit. Adde *Isid.* 15. *Orig.* 4. 14. et *Pulg.*
Interpr. passim. Ceterum apud optimæ notæ Scripto-
res plur. tantum num. legitur.

ALTARIA, ium, n. plur. 3. Quamvis ratione habi-
ta etymii hæc vox ad verba oleo et alesco referri pos-
sit, teste etiam *Paul. Diac.* p. 5. 6. *Müll.*, omnes ta-
men antiqui, inter quos ipse *Paul. Diac.* p. 29. 10.
Müll. et *Servius* ad *Virg.* 5. *Ecl.* 66., eam ab adject.
altus deducendam esse affirmant. — *Altaria*, ut ait
Forcellinus, sunt loca ad sacrificandum apta, in qui-
bus adoleitur victima: sed nuper cl. G. *Freundm-*
ul- probavit altaria proprie esse gradum super aram e-
levatum, in quo hostia igni adolebatur: V. cl. *Ho-*
monym. in fine (ti. altare; Fr. autel; Illip. altar;

Cerm. *Altäre*; Angl. *altar*). ¶ 1. Stricto sensu. *Paul. Diac.* p. 5. 8. *Müll.* Altaria sunt, in quibus igni adoleatur. *Lucan.* 3. 404. strictæ divi altaribus aræ. *Quintil.* 12. *Declam.* 26. Aris altaria imponere. *Alit. alter leg. Solin.* 9. ed. *Salmas.* Ara est in cœmine Jovi dicata, cujus altaribus si qua de extis inferuntur, etc. *Prudent. aspi. cesp.* 14. de *S. Roman.* 39. Altaris aram funditus pessumulare. *Justin.* etiam huc respectisse videtur, cum inquit 24. 2. Sumptis in manus altaribus etc., ubi tangit veterem morum juramenti tactis aris, de quo *V.* in *ARA*. ¶ 2. Sæpius latiori sensu usurpatur pro locis ad sacrificandum aptis, in quibus adoleatur victimæ et dona offeruntur; quæ significatione et cum *aris* conjungitur, ita ut altaria sint altaria majora. *Lucret.* 4. 1230. et multo sanguine mœsti Conspurgant aras molentque altaria donis. *Virg.* 7. *Æn.* 71. castis adoleat dum altaria donis. *Tac.* 2. *Hist.* 3. Adoleat altaria igne puro et precibus. *Virg.* 3. *G.* 400. neque impositis ardent altaria flbris. Adde 5. *Æn.* 54., 8. 285., 11. 50. et 12. 174. *Ovid. Heroid.* 1. 25. Argolici rediere duces, altaria fumant. Adde *eumd.* 2. *Pont.* 3. 99., *Senec. Med.* 39., *Stat.* 1. *Theb.* 536., et quæ loca afferuntur infra in *Homonym.* — Eadem significatione plurali num. ponitur, licet de uno tantum sermo sit. *Cic.* 1. *Cat.* 9. 24. A cujus altaribus sæpe istam implam dexteram ad nerem elyium transulisti. *Id. Harusp. resp.* 5. 9. Ab altaribus religiosissimis fugatus. *Liv.* 2. 12. Amoverique ab altaribus juvenem jussisset. *Id.* 21. 1. Hannibalem altaribus adnotum, tactis sacris, jurejurando adactum. *Tac.* 16. *Ann.* 31. Altaria ei aram complexa. *Sueton.* *Aug.* 94. Infuso super altaria mero.

Homonym. Quamvis ex iis quæ diximus aperte patet, quid intersit inter altaria et aram, hic tamen subjicimus quæ *Forcellinus* protulerat: Altare dicitur, si *Festo* credimus et *Servio*, ab *altus*, quia proprie significat suggestum a terra exaltatum, in quo diis tantum superis sacra sunt: quare differt ab *ara*, quæ humilior est, et tum inferis, tum superis diis convenit. Præterea in ara aut supplicat, aut libatur tantum, in altari victimæ adoleatur. Ad hæc, altare deorum esse dicitur, ara mortuorum. Hæc afferri solent discrimina ab eruditiss. et præsertim a *Serv.* ad 5. *Ecl.* 66. et ad 2. *Æn.* 515. *Hinc Virg.* 5. *Ecl.* 66. en quatuor aras: Ecce duas tibi, Daphni, duoque altaria Phæbo (*al. rectius duas*). aras primo posuit generalis significatione, quæ et altaria comprehenduntur: deinde distinguit, ut quæ Daphni eriguntur, aræ sint, quæ Phæbo, altaria. *Plin.* 15. *Hist. nat.* 30. 40. (134). Ut ne propitiandis quidem numinibus accendi ex his (*h. e. lauru et olea*) altaria, aræve debeant. *Plin. Paneg.* 1. Inter aras et altaria. *Lactant.* vero ad *Stat.* 4. *Theb.* 459. hæc ait: Tria sunt in sacrificiis loca, per quæ platonem facimus. Scrobiculo facto inferis, terrestribus super terram sacrificamus, caelestibus extractis foetis: unde etiam nominata sunt altaria, ad quæ sacrificantes manus porrigitur in altum. — Hæc tamen differentia non semper a scriptoribus servatur. Promissæ enim altare et ara passim ponuntur. *Virg.* 8. *Ecl.* 64. molli cinge hæc altaria vitta. Sermo est hic de sarris magis, quæ inferis diis flectant. Est etiam aliud discrimen inter altare et aram (et ipsum tamen perraro servatum), ut ara dicatur proprie suggestus inferior, et veluti pes et fulcimentum, quo mensa, quæ est altare, sustinetur. *Hinc Solin.* 9. Ara est in cœmine etc. additis aliis, quæ superius sub 1. relinimus.

ALTARIUM, ii, n. 2. idem quod altare, quam voc. *V. Sever. Subjic.* 1. *Hist. sacr.* 19. Altarium ex duodecim lapidibus sub monte constituit. *Hieronym.* *Ep.* 69. ad *Occan.* Vespere in circo, mane in altario. *Paulg. It. ed. Mai. Judic.* 6. 26. Edificabis altarium Domini Deo tuo. *Inscript.*, quæ pertinet ad a. 191. post Chr. n., apud *Murat.* 344. 3., et apud *Orell.* 2519. ET ALTARIUM CVM COLYMBELLA MARMUREA ORNAVIT.

ALTATUS, a, um. *V. ALTO.*

ALTĒ, advrb. (altus). Comp. *Altius* et *Sup. Altissime* in omnibus paragr. Est excelsæ, sublimiter, profunde (*It. in alto, altamente, profondamente*; *Fr. haut, profondément*; *Hisp. alto, altamente, arriba, profundamente*; *Germ. hoch, tief, weit*; *Angl. an high, high, highly, aloft, deeply, low*).

I.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu. — a) Ab inferiori parte ad superiorem ascendendo alte est ad terminum elevatum, ceteris superiorem. — Absolute. Ca-

to *R. R.* 50. Ficos interputato et in vinea ficos subdito alte, ne ea vitis scandat. *Cic.* 2. *Phil.* 12. 28. Cæsare Interfecto statim eruentum alte extollens *M. Brutus* pugionem Ciceronem nominatim exclamavit. *Id. Orat.* 28. 98. Magnum tamen periculum non alibi: alte enim cadere non potest. *Varro* apud *Non.* p. 79. 16. *Meic.* At nos caduci, naufragi, ut eleonæ, quarum bipennis fulminis plumas vapor percussit, alte mœsti in terram cecidimus. *Id.* apud *eumd.* 49. 15. Non animadvertis cetarios cum videre volunt in mari thunnos, escendere in malum alte, ut penitus per aquam perspiciant pisces? *Cic.* 5. *Tusc.* 13. 37. Itaque et arbores et vites et ea quæ sunt humiliora neque se tollere a terra altius possunt etc. *Id. Harusp. resp.* 15. 33. Itaque ne quis meorum imprudens Introspectare possit tuam domum —, tollam altius tectum. *Virg.* 4. *Æn.* 443. ite stridor, et alte Consterunt terram concusso stipite frondes. *h. e.* altum in terra cumulum facientes. *Pierius* testatur in aliquot exemplaribus legi *altæ*, quod minus elegans est. *Id.* 5. *ibid.* 443. Ostendit dextram insurgens Entellus et alte Extulit. *Id.* 3. *G.* 553. Inque dies avilum surgens caput altius effert. *Id.* 1. *Æn.* 337. Purpureoque alte suras vincire cothurno. *Horat.* 2. *Sat.* 8. 10. puer alte cinctus. *h. e.* alte cineta habens vestimenta, ne ministrantem impediatur: quem altiternum appellat *Phædrus*, et *Seneca Ep.* 92. *Sueton.* *Aug.* 94. Cum altissime volasset (aquila). *Curt.* 7. 11. 10. Nihil tam alte natura constituit, quo virtus non possit eniti. — Cum *Accus.*, quo altitudinis quantitas vel mensura significatur. *Cato R. R.* 18. 7. Eo calcem cribro succretam indito alte digitos duos. *Colum.* 5. *R. R.* 6. 6. Atque ita crebro pulvere terram duos alte digitos incernemus. — b) A superiori parte ad inferiorem descendendo alte est profunde, ad terminum profundum. — Absolute. *Cato R. R.* 36. Amurgam spargas — ad minora (capita), urnas cum aquæ dimidio addito, ablagnato prius non alte. *Cic.* 2. *Divinat.* 23. 50. Cum terra araretur et sulus altius esset impressum. *Liv.* 1. 41. Ferrum hauri alte in corpus descendiisse. *Virg.* 3. *G.* 423. Jamque fuga timidum caput addidit alte. *Id.* *ibid.* 441. ubi frigidus Imber Altius ad vivum perdidit. *Id.* 10. *Æn.* 850. alte vulnus alactum. *Ovid.* 6. *Met.* 266. non alte percusso corde sçigitta. *Curt.* 4. 6. 18. Quia numquam tam alte penetrasse telum — cognoverant. *Colum.* 5. *R. R.* 6. 8. Ne radices altius agant. *Seneca 3. de Ira* 4. 2. Anhelitus crebri tractique altius gemitus. *Curt.* 7. 10. 13. Humo alte egesta. *Quintil.* 10. 3. 2. Terra altius effossa. *Cels.* 5. 26. 30. Caro alte vulnerata. *Apul.* 2. *Met.* 32. Singulis (*hinc tribus gladium*) altissime demergo. — Cum *Accus.*, quo profunditatis quantitas vel mensura significatur. *Cato R. R.* 21. 2. Inter eupam dextrâ sinistrâ pertundito late digitos primoris iur, alte digitos primoris tres. *Coluri. de Arbor.* 30. Minimum alte pedem. ¶ 2. Alte latiori sensu est etiam longe lateque, seu valde remote, si agitur de termino procul distante. *Virg.* 6. *Æn.* 142. Ergo alte vestigia oculis et rite repertum Carpe manu. *Stat.* 1. *Theb.* 28. alte radians arcus. *h. e.* sol. *Claudian.* 2. *Rapt. Proserp.* 51. nec pubescentibus alte Cristatus radiis (*Titan*). Cf. infra II. 2.

II.) Translate. ¶ I. Eadem significatione transfertur præcipue ad animæ facultates. — a) Quo sensu alte est superne. *Cic.* 1. *Tusc.* 34. 82. Vide te alte spectare et velle in cælum migrare. Adde 6. *de republ.* 23. 25. *Id.* 3. *ibid.* 3. 4. Quorum animalius se extulrunt, et aliquid illigum dono deorum — excogitare potuerunt. *Virg.* 10. *Æn.* 813. sævæ jam altius iræ Dardanio surgunt ductori. *Plin.* 8. *Ep.* 4. Ingenuum altissime assurgit. *Cels.* 1. *præfat.* Altius aliquid agitare. *Quintil.* 8. 4. 27. Verbis altius atque altius insurgentibus. Adde 11. 3. 65. *Vellej.* 2. 35. Ille dies virtutem Catonis, jam in multis rebus conspicuum atque præminentem, altissime illuminavit. *h. e.* maxime, data translatione a sole, qui, quo est altior, eo majorem effundit lucem. *Albinian.* 1. 379. Alte natus. *h. e.* nobili genere natus. — b) Quo sensu alte est inferne. *Cic.* 2. *Ferr.* 7. 19. Indignum iis, qui altius perspiciebant. *h. e.* interius, acutius, melius, ut etiam *Pseudo-Aron.* *ibid.* exponit. *Plin.* 5. *Ep.* 15. Altissime inspicere. *Curt.* 6. 7. 35. Altius iram suppulmeret. *h. e.* abditius occultare. *Tar.* 4. *Ann.* 54. Altius percellere aliquem. *Id.* *ibid.* 41. Altius intueri. *Id.* 2. *ibid.* 82. Altius animis movebant. ¶ 2. Quo sensu alte est longe, remote. *Cic.* *Cluent.* 21. 58. Incipit longo

et alte repetito proœmio respondere. *h. e.* prima quæque rei initia et causas dicendo persequens. *Id.* 1. *Legg.* 8. 18. Alte vero et — a capite, frater, repelis quod querimus. Adde *eumd.* 4. *de republ.* 4. 4. et *Sext.* 13. 31. et *Quintil.* 11. 1. 62. et 6. 5. 3. *Virg.* 1. *G.* 285. altius omnem Expediam primâ repetens ab origine famam. *Tac.* 4. *Hist.* 12. Bellum altius expedire. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 23. 21. (35). Si cui libeat altius ista persequi. *Id.* 14. *ibid.* 11. 13. (87). Et hinc deinde altius cura scripit.

ALTEGRADIUS vel altigradius, a, um, adjct. alte gradiens et erecto corpore. *Tertull.* *de veland.* *virg.* 17. *ad fin.* de struthiocamelo. Bestia brevi capite, protracta cervice, cetera altegradia. *Alit. leg.* altegrada et altigrada.

ATELLES Romulus dicebatur, quasi altus in telure, vel quod tellurem suam aleret; sive quod aleret telis; vel quod a Tatlo Sabino rege postulatus sit in colloquio pacis, et alternis vicibus audierit lorutisque fuerit. Sicut enim fit diminutive a macro macellus, a vafro vafellus, ita ab alterno atellus. *Paul.* *Diac.* p. 7. 10. *Müll.*, ad quem sæpe perline *Jos. Scalig.* Veteres, inquit, grammatici, qui tam anxie etyma verborum rimantur, quid aliud, quam cum ratione insaniant? Bertiis fortasse si putes, atellus esse dominum, ab altus partitip. verbalis. *Auct. Thesauri N. Latinit.* ab *A. Mai.* ed. in *Class. Auct.* T. 8. p. 10. Unde atellus Romulus, eo quod a lupa mirabiliter sit altus.

ALTER, altera, alterum, gen. alterius, dat. alteri etc. (ab aliis sit Compar. alter, ut apud Græcos ἄλλος ab εἷς). *Paul. Diac.* p. 6. 16. *Müll.* hæc habet: Alterum Sinnius idem significare, quod apud Græcos ἄλλος. Quilam vero ex utroque esse compositum, ἄλλος et ἑτερος. — Genitivus alterius ex analogia cum altus, illius et similibus paucitatem habet longam, quamvis aliter sentiat *Forcellinus*: hinc *Terentian.* p. 2432. *Putsch.* Adesto Jambe præpæ, et tui tenax Vigoris: alde enituntur celer pedem. Nec alterius indigens opis veni. Aliud exemplum ex eodem affert *Priscian.* 6. p. 695. Sæpius tamen in carmine, propter dactylicum pedem, brevis occurrit, quo modo et illius. — In *Dal.* sing. alteræ pro alteri fem. gen. haud infrequenter occurrit. *Plaut. Rul.* 3. 4. 15. Huic alteræ patria quæ sit, nescio. *Ter. Heaut.* 2. 3. 30. Hoc ipsa in itinere alteræ dum narrat. Adde *Cic.* 5. *B. G.* 27., *Nep. Eumen.* 1. (ubi tamen alii alter leg.), et *Colum.* 5. *R.* 11. 10. et *V. Priscian.* 6. p. 678. et 13. p. 951. *Putsch.* — Occurrit ferme sing. numero: plurali vero aut cum noninibus, quæ carent singulari, aut tum cum orationis contextus et perspicuitas ita ferunt. *Cic.* 13. *Att.* 22. 5. Alteris jam litteris nihil ad me de Attica. *Curt.* 3. 7. 5. Alteris castris pervenit ad oppidum. *Cato R. R.* 19. 2. Remissarios pedum xii., alteris pedum x., tertios pedum viii. *Cic.* 5. *Tusc.* 41. 121. Ad Brutumque nostrum hos libros alteros quinque mittemus. nam et quinque priores de finibus *Bruto* inscripsit. Atia exempla infra afferuntur. — Ceterum alter usurpatur de duabus ejusdem generis rebus, ita ut altera sit alia quæ uni vel primæ additur, alia præter unam vel primam (*It. l'altro*; *Fr. l'autre*; *Hisp. el otro*; *Germ. der andere*; *Angl. another*). Plura, quæ de hoc vocabulo afferenda sunt, ad duo summa capita redeamus, ita ut alter sit I. qui uni vel primo additur, II. ponatur pro uno de duobus.

I.) Alter est qui uni vel primo additur, alias præter unum vel primum; et occurrit uno vel primo. A) aut significato, B) aut omisso.

A) Uno vel primo significato. — a) Per ejusdem nominis repetitionem. *Cato R. R.* 18. 5. Ibi stipitem statuito: item alterum stipitem. *Id.* *ibid.* 40. 3. Sarcolum aridum, quem ardiveras, exiundo, eo artito sarcolum, quem inserere voles. — Item alterum sarcolum, tertium, quartum facito. *Varro* 1. *R. R.* 17. 1. De finidini partibus, quæ cum solo cohererunt, et alteris iur, quæ extra fundum sunt — divi. *Cic.* 4. *Ferr.* 76. 187. Erant acceptæ præuniæ a C. Verrilio C. F., sic tamen ut usque ad alterum R litteræ constarent integræ, reliquæ omnes essent in litura. Alterum, tertium, quartum, per multa erant ejusdemmodi nomina. *Catull.* 3. 7. Da mihi basia mille, deinde centum, Dein mille altera, dein sermilla rritum. *Virg.* 3. *Ecl.* 71. Aurca mala decem nisi: iras altera mittam. — b) Præcedente adjectivo numerali unus, sed ita ut huic alter opponatur sine ulla conjungendi particula: aut hæc

duo inter se connectantur, ut *unus et alter*, *unus vel alter* etc. — *Unus* opponitur *alter* in sequentibus. *Cato R. R.* 41. 1. Vitis insidit una est per ver, altera est cum uva floret: ea optima est. *Ter. Phorm.* 5. 8. 90. *Phorm.* Una injuria est tecum. *Chrem.* Lege agito ergo. *Phorm.* Altera est tecum. *Chrem.* *Cic. 2. Fam.* 4. 1. Reliqua sunt epistolarum genera duo — : unum familiare et jocosum, alterum severum et grave. *Id.* 3. *Herenn.* 20. 33. Duplices similitudines esse debent, una rerum, altera verborum. *Nep. Phoc.* 3. Erant — duae factiones, quarum una populi causam agebat, altera optimatum. *Liv.* 31. 21. L. Valerius imperat, ut parte una duarum legionum equites, altera sociorum equitatum in cornu hostium emitat. — *Unus et alter* conjunguntur, et tunc *alter* proprio ac stricto sensu accipitur, ut *unus et alter* sint duo. *Cic. 14. Att.* 18. 1. Ego autem — adductus sum tuis et unis et alteris litteris. *Ovid. Heroid.* 15. 182. Et sub ea versus unus et alter erunt. *Sueton. de illust. Gram.* 24. Unum, vel alterum, vel eum plurimos, tres aut quatuor — admittere solebat. — *Unus et alter* conjunguntur etiam ad parvum numerum significandum. *Ter. Andr.* 1. 1. 49. Sed postquam animos accessit pretium pollicens unus et item alter etc. *Donatus* ad h. l. *alter* autem duos significare; nam tres erant amatores, ut *ibid.* 60. dicitur: sed non videtur apta hæc explicatio; non enim *Terentius* vult illis verbis tres omnes amatores complecti, sed ostendere, eos accessisse primo quidem uno, deinde alterum usque ad tres. *Cic. Cluent.* 28. 72. Unus et alter dies intercesserat, cum etc. Adde *ibid.* 13. 28. *Id.* 4. *Ferr.* 30. 74. Tum repente iste testes citari jubet: dicit unus et alter breviter. *Horat.* 2. *Ep.* 1. 74. Versus paulo conelamior unus et alter. *Cic. 7. Att.* 8. 2. Quid est enim tantum in uno aut altero die? *Id. Mur.* 21. 43. Neque in uno aut altero animadversum est, sed jam in pluribus. *Id.* 3. *Fam.* 9. 2. Si quem tibi item unum alterumve diem abstulerit. Adde *eund.* 5. *Fam.* 21. 2. *Liv.* 4. 35. *Tac.* 4. *Ann.* 17. et 1. *Hist.* 83. et *Sueton. Cal.* 56. *Liv.* 7. 10. Romanus uno alteroque subinde lectu ventrem atque inguina Galli hausit. Adde *Tac.* 13. *Ann.* 46. et 2. *Hist.* 75. *Colum.* 4. *R. R.* 29. 2. Non quod in uno vel altero experimento fiat. *Sueton. Cæs.* 20. Uno atque altero frustra nominatis. *Virg.* 3. *Æn.* 356. uno omisso: Jamque dies alterque dies processit. — c) In enumerationibus alter ponitur pro secundo, præcedentibus *unus*, aut *primus*, aut alio vocabulo ejusdem ferme significationis. — Præcedente *unus* et sequente *plures*, aut *tertius*, *quartus* etc. *Cic. 6. Ferr.* 29. 66. Rex primo nihil metuere, nihil suspicari: dies unus, alter, plures: non refertur. *Id.* 7. *ibid.* 29. 76. Unum, alterum mensem, prope annum denique domi tuæ piratæ — fuerunt. *Id. Cluent.* 64. 178. Unum, alterum, tertium annum Spassia quiescebat. *Id. Flacc.* 27. 64. Quamquam quis ignorat — quin tria Græcorum genera sint vere? quorum uni sunt Althonienses, quæ gens Jonum habetur, *Eolios* alteri, *Dores* tertii nominantur. *Id.* 1. *Off.* 43. 152. Nam cum omnis honestas manet a partibus quatuor, quarum una sit cognitio, altera communitas, tertia magnanimitas, quarta moderatio. — Præcedente *primus*. *V. Caton.* *R. R.* 157. 1. *Cic. Partit. orat.* 9. 33. In primo conjectura valet, in altero definitio, in tertio ratio. *Id.* 3. *Ferr.* 7. 20. Ut primo die populus Rom. judicaret, alter dies amicis istius spem defensionis afferret, tertius dies sic hominem prosterneret, ut etc., deinde reliquis diebus etc. — Præcedente alio nomine, quod unum vel primum significet. *Cic. 1. Phil.* 13. 32. Proximo, altero, tertio, denique reliquis consecutis diebus non intermittere etc. — d) Item *alter* ponitur pro secundo dummodo aliqua habeatur numerorum series, et pluribus modis occurrit. — Additur enim adject. numeralibus, quæ decem, viginti, centum, mille significant. *Cic. Mil.* 35. 98. Centesima lux est hæc ab interitu P. Clodii et opinio altera. *h. e.* die centesima secunda. *Liv.* 3. 33. Anno trecentesimo altero quam condita Roma erat. *h. e.* trecentesimo secundo. *Cic. 12. Fam.* 25. 1. Litteras acceperat, quas mihi Cornificius altero vicesimo die, ut dicebat, reddidit. *h. e.* vicesimo secundo. *Liv.* 33. 21. Altero et sexagesimo anno. *Colum.* 12. *R. R.* 41. Post trigesimum et alterum diem lagenam aperire oportet. *Sueton. Tit.* 11. Excessit — altero et quadragesimo ætatis anno. *Manil.* 4. 466. vicesima et altera lædit. Ita quidem exponunt *Servius* ad *Virg.* 8. *Ecl.* 39., *Manutius* et *Jos. Scalig.* ad nuper allata loca,

cosque seculi alii permulti, etiam recentiores; et quod ad *Livium* attinet, favet *Dionys.* *Halic.* 1. 10. Alii non minoris eruditionis viri miras his lites exilarunt, contententes acriter, in hujusmodi et similibus locis *alter* non pro *secundus* poni, sed pro *altus*, ut *alter* ab *undecimo* sit *duodecimus*, *vicesimus* *alter* sit *vicesimus primus*: aut si malis adhuc *alterum* pro *secundum* poni, ita intelligendum esse, ut *undecimus* et *vicesimus* unum aliquid cum superioribus componat, *alter* vero huc adjectus sit post illum primus, adeoque de numeris veluti duobus dicatur, ut notat *Ruteus* ad *Virg.* 8. *Ecl.* 39. ex *Sigon.* 1. 1. emendation. c. 16., ubi contra *Robertellum* hac de re disputat ad *Liv.* 3. 33. Sane cum dicitur *alterum* poni pro *secundum*, non videtur ita accipi posse, quasi duo significet, sed *unum* post primum. Plura qui volent, adeat *Jos. Castalion.* *Observation.* dec. 3. c. 1. Ipse *Forcellinus* post numeralia adjectiva *alterum* pro *duobus* positum affirmat apud *Tac.* *Dial.* de *Orat.* 34. extr. Uno et vicesimo (*ætatis anno*) *Cæsar* Dolabellam, altero et vicesimo *Asinius Pollio* C. *Catonem* — his orationibus insecuti sunt, quas etc. *Caesabon.* et alii ex historia legendum putant *tertio* et *vicesimo* *Cæsar* Dolabellam etc. *Inscript.* apud *Gruter.* 926. 8. MEMORIAE SEX. VIGELLI AQUINAT. QUI ANN. ATTIGIT CENTENS. SET ALTERVM ET NONAGES. PERPET. INOFFENSA VALETVD. EXECUT RELIQUOS SEPTEN ET D. XIX. DECVRVIT ET OCCVRVIT. *h. e.* nonagesimum secundum. *V. Gesner.* in *Thesaur.* ad *v. ALTER* § 9. et *Tursellinum* p. 97. edit. Lips. an. 1796. — Cum præpos. post aut ab. *Cic. 2. Off.* 23. 82. Qui (*Platæus*) tum regnabat alter post *Alexandream* conditam. *Virg.* 5. *Ecl.* 49. Fortunatæ puer, tu nunc eris alter ab illo. *Forcellinus* retulit ad poster. nam *B. d.* et interpretatus est: illi similis, sed post illum. *Id.* 8. *ibid.* 39. Alter ab *undecimo* jam tum me ceperat annus *h. e.* decimus tertius. — Etiam si numerorum series ab orationis contextu tantummodo eruerenda sit. *Colum.* 5. *R. R.* 6. 23. Materiam ferro coercendam censeo usque in alteram vel tertiam gemmam. *Sueton. Cæs.* 41. Pro parte dimidia, — pro parte altera. Et *Ter. Eun.* 5. 4. 3. Non ut mittam, quod — virgineum quam amabat confici sine molestia, sine sumptu, sine dispendio: tum hoc alterum, id vero est, quod ego etc. *Cic. Senect.* 9. 27. Ne nunc quidem vires desidero adolescentis (is enim erat locus alter de vitis senectutis) non plus quam etc. *Id.* *ibid.* 9. 30. Quadriennio post alterum consulatum. *Nep. Pelop.* 4. Hæc fuit altera persona Thebis, sed tamen secunda ita, ut proxima esset *Epaminondæ*. *Forcellinus* retulit ad poster. nam *B. d.* et interpretatus est: fuit par virtute *Epaminondæ*, sed tamen secundum ab eo locum tenuit. *Horat.* 4. *Od.* 5. 31. Alteris te mensis adhibet deum. *Liv.* 31. 14. Altera die, quam a Brundisio solvit, in Macedoniam traiecit. *h. e.* secunda die post. *Sueton. Vit.* 3. Altero die quam correptus est. *Cels.* 4. 12. Altero quoque die vinum vel aquam bibere. *h. e.* secundo quoque die. *Id.* 3. 13. Cibis altero quoque die uti (*oportet*). *Id.* 3. 23. Intermittere diem quartum et invicem alterum quemque oportet. *Colum.* 5. *R. R.* 8. Olea non continuis annis, sed fere altero quoque fructum affert.

b) Omisiss *unus* vel *primus*, sæpiissime alter ¶ 1. Occurrit pro aliquo nobis extraneo et opposito, unde positum pro alio nonnulli et ipse *Forcellinus* putant: sed semper ita usurpatur ut duos homines vel bipartitum aliquid significet. — a) Generatim. *Leg. XII. Tabul.* apud *Gell.* 20. 1. si INIURIAM FAXIT ALTERI, VIGINTI QVINQUE AERIS POENAE SYNTO. *Ennius* apud *Donat.* ad *Ter. Phorm.* 2. 25. Mox dum alterius obliquias bona, quid censes dominis esse equum? *Plaut. Truc.* 1. 2. 58. Qui alterum incusale probri, eum ipsum se intueri oportet. *Ter. Andr.* 4. 1. 3. Ut malis gaudeant atque et inconvincendis alterius sua ut comparent commoda? *Accius* apud *Cic.* 2. *Tusc.* 17. 39. Qui alteri exilium parat, eum seire oportet paratam pestem ut participet parem. *Cic. 1. Off.* 2. 4. Nulla vitæ pars — neque si tecum agas quid, neque si cum altero contrahas, vacare officio potest. *Horat.* 2. *Ep.* 2. 174. Permetat dominus et cedat in altera iura. *Id.* 1. *ibid.* 14. 14. Cui placet alterius, sua nimirum est odio sars. *Phædr.* 1. 19. Canis parituriens cum rogasset alteram, ut scetum in ejus tugurio deponeret. Adde *Senec.* *Ep.* 66. et 4. *Quæst. nat.* 7. — b) Speciatim ponitur *alter* pro dissimili, diverso. *Horat.* 4. *Od.* 10. 6. quoties te in speculo videris alterum. *h. e.* prorsus diversum ab

hoc, qui nunc es, oppositum omnino. — c) Item pro eo qui adversæ parti studet, pro adverso. *Nep. Pelop.* 1. Hæc mente amicis suis summam potestatem dederant, alteriusque factionis principes partim interfecerant, alios in exilium eiecerant. *Sueton. Tib.* 11. studiosiorem partis alterius. *Quintil.* 5. 13. 36. Materiam — sic — finguntur, ut nihil pro altera parte dici possit. *Liv.* 10. 2. Territique nautæ cognuntur naves in alteram ripam amvis transjicere. *Tac.* 2. *Hist.* 90. Postero die, tamquam apud alterius civitatis senatum populumque, magnificam orationem de semetipso promisit. Et *Horat.* 2. *Od.* 10. 14. Sperat infestis, metuit secundis Alteram sortem bene præparatum *Pectus*. *h. e.* oppositam sortem; cf. ἀρετῆς & κακῆς. Hinc per euphemismum in auguribus *alter* dicebatur pro non prospero, adverso, teste *Paul. Dian.* p. 7. 1. *Müll.* *Alter* et pro non bono dicitur, ut in auguriis altera eum appellatur avis, quæ utique prospera non est; sic alter nonnumquam pro adverso dicitur et malo. — d) Eadem significatione et ratione occurrit *alter* cum Comparativo et particula negativa aut Interrogatione, ita ut *nullus alter* sit *nullus secundus*; contra non *altius* esset *inter alios* nemo: occurrit autem et cum Ablat. sine præpos. et sequente part. *quam*. *Plaut. Bacch.* 2. 3. 21. Vulcanus, Luna — sceleratorem nullum illuxere alterum. *h. e.* illuxere hominem, qui sceleris nulli secundus, vel cui sceleris nullus est secundus. *Id. Amph.* 1. 1. 1. Qui me alter est audacior homo, aut qui confidentior? Adde *eund.* *Cist.* 4. 1. 8. *Horat.* 1. *Sat.* 1. 40. Nil obstat tibi, dum ne sit te ditior alter. *Id.* 1. *ibid.* 5. 33. ad unguem Factus homo, Antoni non ut magis alter anticus. — Cum Ablat. aut sequente part. *quam*. *Plaut. Asin.* 2. 4. 85. Neque me Athenis est alter hodie quisquam, cui credi recte æque putent. *Val. Flacc.* 6. 419. ac forma acies non alter surgit, Quam cervos ubi non Umbro venator edaci, Non pennâ petit. ¶ 2. Item *alter* ponitur de iis, qui in re aliqua sunt valde similes, seu potius omnino æquales. — a) Cum Nomin. propriis. *Cic. 7. Ferr.* 33. 87. Qui alterum se Verrem cum luxuria ac nequitia, tum etiam imperio putaret. *Id.* 5. *Tusc.* 19. 56. Cum collega Catulo — pæne altero Laelio. *Liv.* 21. 10. Hamilear, Mars alter, ut isti volunt. *Sil. It.* 11. 425. Altera Carthago Capua. *Flor.* 3. 5. 15. Hanc ille quasi alteram Romam loto invasit bello. — b) Cum Nomin. appellativis. *Cic. 5. Fam.* 8. 4. Quod me — sicut alterum parentem et observat et diligit. *Id.* 6. *Ferr.* 8. 17. Tua te altera patria, quemadmodum dicere solebas, Messana circumvenit. *Ad Flor.* 2. 6. 42. *Liv.* 5. 49. Dictator — triumphans in urbem redit, — Romulus ac parens patriæ conditorque alter Urbis laud vanis laudibus appellatur. *Eumen. Pæneg. ad Constant.* *Aug.* 14. Fronto Romana eloquentia non secundum, sed alterum decus. — c) Cum Pronom. *Cic. 7. Fam.* 5. 1. Vide quam mihi persequerem te me esse alterum non modo in his rebus, quæ ad me ipsum, sed etiam in his, quæ ad meos pertinent. *Id. Anic.* 21. 80. Est enim is quidem tamquam alter *Idem*. *Auson. præfat.* 2. 15. Communeque habitas alter ego Ausoniam. *Forcellinus* hæc tria singulari parat. disinterat, et interpretatus est pro eo, qui valde nobis conjunctus est vinculo amicitiae. *Cic. 2. Fam.* 10. 4. Quem tamen si reliquisses, dicerent iniqui non me plane — de provincia decessisse, quoniam alterum me reliquisses. *Plin.* 2. *Ep.* 9. Sollicitudinem quasi pro me altera patior. ¶ 3. *Alterum tantum*, ut *τοσαύτη ἔρεξα*, est aliud tantumdem, scilicet numerus bis est accipiendus sive dato numero æqualis numerus est addendus. *Plaut. Epid.* 3. 4. 85. Immo etiam si alterum tantum perdendum est, perdam potius, quam etc. *Cic. Orat.* 56. 188. Pes, qui adhibetur ad numeros, partitur in tria, ut necesse sit partem pedis aut æqualem esse alteri parti, aut altero tanto, aut sesqui esse majorem. *Nep. Eumen.* 8. Illa autem (*via*) — altero tanto longiorum habebat obfractam. *Suet. E. Hisp.* 30. Erat æcis XIII. aquilis constituta, cum levi armatura milibus sex: præterea auxiliares accedebant prope alterum tantum. *Liv.* 1. 37. Neque tum Tarquinus de equitum centuriis quidquam mutavit: numero alterum tantum adiecit. *Al. leg.* tantum alterum; *alii* alterum tamen. *Id.* 10. 48. Et milibus ex præda centenos binos acres et alterum tantum centurionibus atque equitibus — divisit. Adde *eund.* 8. 8. et 45. 40. *Julian.* *Dig.* 28. 2. 13. Filius altero tanto amplius habebit, quam uxor. *Callistrat.* *Dig.* 49. 14. 3. in fin. Totum cum altero tanto solvere.

II.) Ponitur saepe *alter* pro uno ex duobus, et pluribus quidem modis, scilicet: — a) Cum Genit. aut cum Abl. et praep., quibus significatur genus vel ordo, ad quem ambo pertinent. *Cic. 11. Att. 18. 1.* Quorum fortasse utrumque erit, alterum certe (*Forcellinus* b. 1. accepit pro *alterutro*, quemadmodum et apud *eumd. Cic. 4. Acad. (pr. 2.) 43. 132.* et apud *Liv. 40. 20.*, quae duo *V. infra sub b).* *Nep. Epam. 7. 3.* Cum — haberet collegas duos, quorum alter erat Pelopidas, vir fortis ac strenuus. *Liv. 40. 59.* Alter consulum Q. Fabius triumphavit. Adde *eumd. 1. 13.*, *Quintil. 5. 10. 69.* et *Plin. 1. Ep. 7.* — *Cic. 1. Tusc. 41. 97.* Necesse est enim sit alterum de duobus. *Liv. 40. 52.* Alter ex censoribus petiit ab senatu etc. *Sueton. Aug. 11.* Alterum e consulibus in pugna tumultu interemptum. — b) Ex ipso orationis contextu genus vel ordo eruenda sunt, ad quae ambo pertinent. *Cic. 4. Acad. (pr. 2.) 43. 132.* Non potest igitur uterque esse sapiens, quoniam tantopere dissentiunt, sed alter. (*V. in hoc eodem num. sub a).* *Nep. Ages. 8.* Nam et staturâ fuit humilli — et claudus altero pede. *Id. Pelop. 4.* Spartam cum oppugnasset, alterum tenuit cornu. Adde *eumd. Eum. 1. Liv. 40. 20.* Hns tamquam medios nec in alterius favorem inclinatos miserat rex. *Quintil. 10. 1. 26.* Si necesse est in alteram partem errare. Adde *11. 3. 81.* et *160.* Iluc pertinet et formula *consules alter ambove* usitata in senatusconsultis, in quibus aliquid consulibus mandabatur. *Senatuscons. apud Cic. 5. Phil. 19. 53.* UTIQUE C. PANS A. HIRTIVS COSS. ALTER AMBOVE, S. E. V., RATIONEM AGRI HABEANT. Adde *8. ibid. 11. 33.*, *9. 7. 16.* et *14. 14. 38.* *Liv. 30. 23.* Absente consulum altero, ambobusvê. *Senatuscons. apud Frontin. Aqued. 100. extr. Q. AELIVS P. FADIVS COSS. AMBO ALTERVE.* — c) Repetitur eleganter, quo modo *alius* et cetera eodem themate derivata, cum sing., tum plur. numero, vel eodem, vel diverso casu, ita tamen ut in duobus orationis membris *alter* et *alter* parallelo modo sibi respondeant. *Cato H. R. 38. 9.* Si duobus praefurniis coques, lacunâ nihil opus erit. Cum cinere eruto opus erit, altero praefurnio eruito, in altero ignis erit. *Plaut. Aulul. 2. 2. 18.* Altera manu fert lapidem, panem ostentat alterâ. Adde *eumd. Amph. 1. 2. 19.* et *Bacch. 4. 4. 68.* *Ter. Adelph. 1. 2. 50.* Curemus aequum uterque partem, tu alterum, ego item alterum. *Varro 2. R. R. 2. 2.* Quod altere (oves) jam nondum, alterâ jam non possunt dare fructus. *Cic. Planc. 35. 86.* Quorum (consulum) alter exercitum perdidit, alter vendidit. *Id. 6. Fam. 3. 4.* Alteri dimicant, alteri virore timent. *Id. 1. Tusc. 38. 91.* In quo quid potest esse mali, cum mors nec ad vivos pertineat, nec ad mortuos? alteri nulli sunt, alteros non attingit. *Cæs. 7. B. G. 59.* Namque altera ex parte Belloyaci — instabant, alteram Camulogenuis parato atque instructo exercitu tenebat. *Id. ibid. 17.* Quorum alteri — non multum adjuvabant, alteri — celeriter quod habuerunt consumpserunt. *Liv. 40. 18.* Quando duo ordinarii consules ejus anni alter morbo, alter ferro perisset. Adde *Cic. Partit. orat. 21. 71.* et *39. 138.* *4. Fam. 14. 1.*, *6. ibid. 3. 4.* et *Sext. 45. 96.*, *Cæs. 5. B. G. 27.*, *Vellej. 2. 61. 4.*, et *Colum. 12. R. R. pr. 6.* Nota et illud *Cic.*, ubi plur. numero singularis respondet, *6. Fam. 4. 1.* Alteros propemodum jsm sumus experti, de altero nemo est qui eogitet quam sit metuendus iratus victor armatus. — *NB.* Cum *alter* bis ponitur et ad duo praecedentia refertur, prius priori aliquando respondet, posterius posteriori, ut apud *Cic. 1. Off. 26. 90.* Philippum quidem Macedonum regem rebus gestis et gloria superatum a filio, facilitate et humanitate video superiorem fuisse. Itaque alter (*h. e. Philippus*) semper magnus, alter (*h. e. filius*) saepe turpissimus. Aliquando tamen, immo saepius, res contra se habet, et lectori definienda relinquatur, ut apud *Cic. Quintil. 1. 1.* Quae res in civitate dum plurimum possunt, ea contra nos ambae faciunt, summa gratia et eloquentia; quarum alteram (sc. eloquentiam) vereor, alteram (sc. gratiam) metuo. Adde *1. Tusc. 38. 91.* superius alatum, *3. Off. 10. 45.* et *38. 73.*, et *Rosc. com. 6. 16.* — Si quando in enumerationibus post alterum genitativum quis tertius accedat, *alter* eadem pollet significatione. *Seneca Ep. 66. 39.* Alter adolescens decessit, alter senex, aliquis praeter bos infans. *Ammian. 14. 11.* Alter in vincula ducitur, alter insperatæ praeficitur potestati, alius etc. — d) Aliquando *alter* non repetitur, sed secundo loco pro *altero* aut nomen proprium vel pronomen occurrit, aut per anacoluthum

alter subauditur. *Cic. 3. Fin. 30. 97.* Non ego jam Epaminondæ, non Leonidæ mortem hujus mortis antepono: quorum alter cum vicisset Lacedaemonios — quæsit salvasne esset clipeus. — Leonidas autem etc. Adde *Vellej. 2. 71. 3.* *Cic. Rosc. Am. 6. 17.* Nam duo isti sunt T. Roscii, quorum alteri Capitolini cognomen est, iste, qui adest, Magnus vocatur, homines ejusmodi: alter plurimarum palmarum vetus ac nobilis gladiator habetur, hic autem nuper se ad eum lanistam contulit. Adde *Flor. 4. 7. 10.* *Cic. 3. Fin. 21. 72.* Ad easque virtutes, de quibus disputatum est, dialecticam etiam adiungunt et physicam, easque ambas virtutum nomine appellant, alteram, quod habeat rationem etc. *ac post, sc. cap. 22. § 73.*, ait per *anacoluthum*: Physicæ quoque etc. *Cæs. 5. B. G. 13.* Hujus lateris alter angulus — ad orientem solem, inferior ad meridiem spectat. *Liv. 29. 33.* Duæ turmae hæserunt: altera metu dedita hosti, pertinationem in repugnando telis obruta et confixa est. — e) Interdum *alter* non geminatur, sed occurrit in secundo tantum orationis membro, eique aut *alteruter* vel *alius* respondet, aut pronomina *hic* vel *ille* adduntur. *Pompejus apud Cic. 8. Att. 12. a. 3.* Ut — alteruter vestrum ad me veniret, alter — in Siciliam proficisceretur. *Seneca Ep. 66. 39.* Alius inter eandem solutus est: alterius continuata mors somno est. — *Plaut. Rud. 3. 4. 49.* Nam huic altera patria quæ sit profecto nescio. *Ter. Eun. 2. 3. 8.* Ludum jocumque dies fuisse illum alterum. *Cic. 4. Cat. 5. 9.* Si eritis secuti C. Caesaris sententiam —, sin illam alteram etc. *Sall. Jug. 13.* In duas partes discedunt Numidæ: plures Adherbalem sequuntur, sed illum alterum bello meliores. — f) Saepissime *alter* in uno eodemque orationis membro repetitur, cum sing., tum plur. numero, et quandoque sing. numero etiam si verbum plurale sit, aut viceversa. *Cato R. R. 41. 3.* Faeto iis (*surculis*) medullam eum medulla conjungas artiloque ea, qua terebraveris, alterum ex altera parte. *Cic. 2. Nat. D. 49. 125.* Milvo est quoddam bellum quasi naturale cum corvo: ergo alter alterius ubicumque nactus est ova, frangit. *Id. 6. de republ. 12. 12.* Duo hi numeri, quorum uterque plenus, alter altera de causa, habetur. *Nep. Ages. 1.* Morum ex altera in alterius familiæ locum fieri non licebat. *Liv. 1. 40.* Uterque vociferari et certatim alter alteri obstrepere. *Quintil. 7. 7. 2.* Si diversum jam esset, alterum altero abrogaretur. — *Sall. Jug. 81.* Postquam (*Carthaginienses et Cyrenenses*) alteri alteros aliquantulum attriverant. Adde *ibid. 42.* et *53.* — *Cic. 3. Fin. 2. 8.* Quod cum accidisset, ut alter alterum neopinato videremus, surrexit statim. *Vulgati libri habent* ut alter ex nobis alterum neopinato videret. *Id. Brut. 55. 204.* Si quidem istis — duæ res maximae altera alteri defuit. *Liv. 5. 11.* Sergius Virginiusque, noxii ambo, alter in alterum, causam conferunt. *Id. 40. 46.* Quod alter alteri displicetis. *Seneca Ep. 7. 9.* Satis enim magnum alter alteri theatrum sumus. *Plin. 6. Ep. 5.* Mihil peracribum fuit, quod sunt alter alteri, quid paraverit, indicati. — g) Denique interdum in uno eodemque orationis membro *alter* non repetitur, sed ipsi aliud similis significationis vocabulum connectitur. *Plaut. Truc. 2. 4. 29.* Verum tempestas memini eum quondam fuit, eum inter nos sorderemus, unus alteri. *Cic. 1. Off. 1. 4.* Eodemque modo de Aristotele et Isoerate judico, quorum uterque suo studio delectatus contempsit alterum. *Nep. Dion. 4.* Se id utriusque causa facere, ne, eum inter se timerent, alteruter alterum preoccuparet. *Sall. Jug. 21.* Deinde utrique alteris freti finitiros — sub imperium suum coegere. *Cæs. 1. B. C. 35.* Neutrum eorum contra alterum juvare. *Quintil. 2. 9. 2.* Ut nemo sit alteri similis. *Id. 7. praefat. 4.* Cum tot saeculis nulla reperta sit causa — nec esset tota alteri similis.

Homonym. V. ALIUS.

ALTER, éris. V. HALTER.

ALTERAS ponebant pro eo, quod est adverbium alias. *Paul. Diac. p. 27. 2. Mill. Plaut. Truc. 235.* *Both.* Sid. hic bue alteras. *h. e. si alias is bue. V. et PEDATUS.*

ALTERATIO, ónis, f. 3. Vox barbara: nam quod altertur ex *Quintil. 10. 1. 19.* his verbis: *Lectione non cruda, sed multa alteratione mollita: legendum profecto est iteratione.* Certa tamen lectione occurrit apud *Boeth. in Porphyry. 4. p. 81.* Omnis differentia alterius ab altero distantiam facit. Sed hæc, quæ facit alteratum, vel est communis, vel continens,

vel cum quodam proprio et magis proprio differentiarum modo: quare quid qualibet ratione ab alio diversum est, alteratum esse dicitur. Si vero accesserit illi diversitati, ut etiam specifica quadam differentia sit diversum, non alteratum solum, verum etiam aliud esse prædicatur. Alteratio igitur continens est, aliud vero intra alterationis spatium continetur: igitur etc.

ALTERATUS, a, um, *V. voc. præc.*

ALTERCABILIS, e, adject. (*altercor*) altereatione plenus. *Arnob. 5. 3.* Altercabilem sermonem conserere.

ALTERCATIO, ónis, f. 3. (*altereor*) contentio, disceptatio cum jurgio, qualis est, cum duo invicem disputant oratione interitica et intermixtis jurgiis, ita ut post inaguum verborum clamorem nihil omnino definatur, ut ait *Liv. 35. 17.* Admissi plures, dum suas quisque nunc querelas, nunc expositiones inserunt et æqua iniquis miscent, ex disceptatione altereationem fecerunt: itaque neque remissa ulla re, neque impetrata, æque ac venerunt, omnium incerti, legati Romam redierunt. *Id. eumd. Liv. 38. 32.* et *V. Döderlein. Latein. Synonym. vol. 5. p. 294.* Hinc altereatio est verborum cum jurgiis contentio (*It. altercazione, contesa di parole, riotta; Fr. altercation, débat, controverse animée; Hisp. altercacion, contienda ó disputa de palabras; Germ. Wortstreit, Wortkampf, Zank, Zankerei, Streitigkeit; Angl. a wrangling or quarrelling, noisy debate, altercation*). ¶ 1. Proprie et generatim. *Plaut. Aulul. 3. 5. 11.* In maximam illud populi partem est optimum: in pauciores avidos altercatio est. *h. e. disputabile et controversum est.* *Cic. 1. Fam. 2. 1.* Idibus Januariis in senatu nihil est confectum, propterea quod dies magna ex parte consumptus est altercatione Lentuli consulis et Catinii tribuni plebis. *Id. 4. Att. 13.* Ego — abfuisse me in altercationibus, quas in senatu factas audio, ferro non moleste. *Id. 1. ibid. 16. 10.* Redeo ad altereationem: surgit pulchellus puer: objicit mihi etc. *Id. 1. Nat. D. 6. 15.* Oritur mihi magna de re altercatio cum Vellejo. *Adile Liv. 10. 40.*, et *Val. Max. 9. 1. 4. Cic. 1. Att. 16. 8.* Altercatione aliquem frangere. *Livius* altereationem perpetuæ orationi opponit *4. 6.* Res a perpetuis orationibus in altereationem vertisset. *Id. 4. 53.* Rem diu per altereationem ducere. *Id. 1. 7.* Cum altereatione congredi. *Tac. 4. Hist. 7.* Paulatim per altereationem ad continuas infestisque orationes proveci sunt. *Sueton. Cæs. 71.* In altereatione barbam invadere. *Id. Tib. 2.* In altereatione et jurgio tribunos pleb. pulsare. *Scribon. Comp. 181.* Verborum altercatio. ¶ 2. Speciatim dicitur de parte actionis forensis, in qua actor et defensor non perpetua oratione utuntur, sed interrogationibus utrimque et responsionibus adhibitis etiam aliquando conviciis se petunt: de quo agendi genere *Quintil. 6. 4. 1.* et seqq. præcepta tradit. *Cic. Brut. 44. 164.* Ipsa illa censoria contra Cn. Domitium collegam non est oratio, sed quasi capita rerum et orationis commentarium paulo plenius: nulla est enim altercatio clamoribus unquam habita majoribus. Adde *Quintil. 6. 4. 21.* et *10. 1. 35.*, et *Tac. Dial. de orat. 34.*

ALTERCATOR, óris, m. 3. (*altercor*) qui altercat; sed occurrit tantum speciatim (*V. ALTERCATIO 2.*) pro actore vel defensore in actione forensi. *Quintil. 6. 4. 10.* Bonus alterator vitio iracundia caret. *Id. ibid. § 15.* Turbidus et clamorosus alterator. *Fronto ad Verum Imper. 1.* Scilicet hoc te a centurionibus, vel primipilaribus elegantissimis altercatoribus didicisse? *Cassiod. 11. Variar. præfat.* Altercator suavis.

ALTERCATORIUS, a, um, adject. qui altercationem continet. *Boeth. Aristot. Topic. 8. 4. p. 729.* Necessary igitur, quandoque ad dicentem et non ad positionem argumentari, quando is qui respondet, contraria interroganti observat corroborans; protervientes igitur altercatorias, et non dialecticas faciunt exercitationes.

ALTERCO, as, avi, atum, arc, et

ALTERCOR, áris, átus sum, ári, dep. 1. (*alter*). Part. *Altercans* I. A. 1.; *Altercandus* I. A. 2. Proprie est disputare acriter, jurgium cum aliquo habere (*It. altercare, contendere, contrastare; Fr. disputer, être en altercation avec quelqu'un; Hisp. altercar; Germ. einen Wortwechsel unter sich haben, sich im Wortwechsel streiten; Angl. to altercate, dispute, contend*).

I.) Proprie occurrit A) aut neutraliter, B) aut active.

4) Neutraliter. ¶ 1. Generatim; et occurrit altercare vel altercari cum aliquo, inter se, alicui. *Ter. Andr.* 4. 1. 49. Cum patre altercasti dudum. *Ad. de Apul.* 2. *Met.* 29. et 6. 26. *Pacuvius* apud *Non.* p. 470. *Merc.* Cum illa hic necum altercata est. *Cæs.* 3. *B. C.* 19. Qua ex frequentia T. Labienus prodit, submissa oratione loqui de pace atque altercari cum Vatiudo incipit. *Liv.* 3. 68. Sedemus desides domi, multum ritu inter nos altercantes. *P. Syrus* apud *Cels.* 17. 14. Nimium altercando veritas amittitur. — Passive impersonaliter. *Justinian.* *Instit.* 4. 13. 10. Ne, dum de his altercat, ipsius negotii disceptatio protelatur. *h. e.* disputatur, contenditur. *Cf. Priscian.* 8. p. 797. et *Non.* p. 470. 7. *Merc.* ¶ 2. Specialiter est agere in foro non perpetua oratione, sed interrogationibus et responsionibus cum adversario contendere; *V. ALTERCATIO* 2. *Cic. Brut.* 43. 159. Crassus in altercando invenit parem neminem. *Quintil.* 6. 4. 5. Quidam in dicendo mediocres hac altercandi præstantia meruerunt nomen patronorum. *Plin.* 3. *Ep.* 9. Concipere animo potes quam simus fatigati, quibus toties agendum, toties altercandum, iam multi testes interrogandi, sublevandi, refutandi.

B) Active significat alternatim loqui, seu rem aliquam ad examen vocare. *Apul.* 2. *Met.* 3. Dum hunc et huiusmodi sermonem altercamur.

II.) Translate. *Horat.* 2. *Sat.* 7. 52. Altercante libidinibus tremit ossa pavore.

ALTERCULUM et

ALTERCUM, i, n. 2. genus herbe, quæ et hyoscyamus appellatur. *Ab Apul. Herb.* 4. vocatur alterculum; altercum vero a *Plin.* 25. *Hist. nat.* 4. 17. (35). et a *Cæli. Aurel.* 1. *Acut. præfat.* *Scribon. Compos.* 181. falso putat, dictam esse altercum ex eo, quod qui eam biberint, caput grave venisque distentum habent, et mente abalienantur cum quadam verborum altercatione. *V. HYOSCYAMUS.*

ALTERITAS, atis, f. 3. (alter) conditio ejus rei, quæ altera ab alia fit. *Boeth.* in *Porphyry. Dial.* 2. p. 31. Nihil in illis præter alteritatem solum reperire queas, quippe quæ non constituunt species, sed constitutas tam et effectas magis propriis suis qualitatibus ipsæ discriminant. *Id. de Trinit.* p. 958. Principium pluralitatis alteritas est; præter alteritatem enim nec pluralitas quid sit, intelligi potest.

ALTERNĀ, adverb. *V. ALTERNUS* in fine.

ALTERNAMENTUM, i, n. 2. idem quod alternatio. *Claudian. Mamertin. de statu anim.* 3. 8. Siue alteramento reciproci aeris.

ALTERNATIM, adverb. (alternus), alternis, per vices (It. a vicenda, scambievolmente; Fr. alternativement, tour à tour; Hisp. alternativamente; Germ. wechselsweise, Eines um's Andere; Angl. alternately, by turns). *Claudius Quadrigarius* apud *Non.* p. 76. 11. *Merc.* Item gaudium atque ingritudinem alternatim sequi. *Amian.* 20. 2. in fin. Admovere marmoris manus utriusque digitos alternatim et pectori.

ALTERNATIO, ōnis, f. 3. (alternus) per vices successio, ut *Paul. Diac.* p. 7. 8. *Müll.* exponit (It. vicenda; Fr. alternative, succession; Hisp. sucesion alternativa; Germ. die Abwechselung, der Wechsel; Angl. the reciprocal succession of things, alternation).

I.) Proprie. *Macrob.* 7. *Saturn.* 5. Communes locos in utramvis partem inventorum alternatione tractare. *h. e.* alternis aliquid inventiendo. *Apul.* 10. *Met.* 10. Pedes lucertis alternationibus commovere. *h. e.* modo una, modo alia ratione. *Id. Trismeg.* 30. Innovationem unius rerum per alternationem facere. *Id. ibid.* 27. Alternatio partium.

II.) Translate. Apud *Illius* alternatio sumitur interdum pro disjunctione, seu pro enunciatione disjunctiva, ut verbi gratia cum ita loquimur, ut nihil certi definimus. *Ulp. Dig.* 47. 10. 7. Certum eum dicere, Labeo ait, qui dicat nomen injuria, neque sub alternatione, puta illud, aut illud, sed illam injuriam se possum. *Id. Dig.* 13. 4. 2. Mixta rerum alternatio locorum alternationi ex necessitate facit actoris electionem. *h. e.* locorum, vel rerum disjunctiva assignatio, ita ut neque certa res, neque certus locus aliquis assignetur: ut v. g. si quis dare aliquid promisit *Ephesi*, aut *Capuæ*, vel qui promisit *Stichum*, aut *Pamphilum*. *Id. Dig.* 11. 3. 9. Qui cum extraneo agit, sive reperiit, sive corripuit, agere potest: qui cum socio, sine alternatione, id est si corripuit.

ALTERNATUS, a, um, *V. ALTERNO.*

ALTERNĒ, adverb. (alternus) alternatim, alternis. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 51. (138). Supercilia hominibus et pariter et alterne mobilia. *h. e.* ut vel ambo pariter moveantur, vel modo unum, modo alterum. *Ad. de Scribon. Compos.* 181. *Seneca* 7. *Quest. nat.* 12. 4. Alterne areus solis visitur. Sed lectio est omnino dubia, *V. Hand. Tursell.* 1. p. 280.

ALTERNIS, adverb. *V. ALTERNUS* in fine.

ALTERNITAS, atis, f. 3. idem ac alternatio. *Priscian.* 2. p. 595. *Putsch.* Quædam (nomina) r aut nus habentia, ut uocia nocturnus, diu diurnus, heri alternitatis causa hosternus. *h. e.* alternando s pro r. *Id.* 4. p. 5. 36. Excipitur alternitatis causa, quam Græci ἐναλλοτρία vocant, unum pando, pandus, ne, si pandidus dicamus, male sonet alterna d in utraque continua syllaba. *Et ibid.* p. 638. *Nutritor* quoque nutritrix debuit facere, quod euphoniæ causa, sive alternitatis, mediam syllabam conceidit: nutritrix enim dicitur.

ALTERNO, as, avi, atum, are, 1. (alternus). Part. *Alternans* B. 1. et II.; *Alternatus* A. 1. et II.; *Alternandus* A. 1. Proprie est vicissim alterum duorum ponere, intermissa, non continuata serie ponere; ac propterea continuare eidem opponitur, ut apud *Sueton.* *Ner.* 1. Modo continuare prænomen per ternas personas, modo alternare per singulas. (It. alternare, mutare a vicenda; Fr. faire tour à tour; Hisp. alternar; Germ. Eins von zweien um's Andere thun; Angl. to do any thing by turns, alter, reciprocal). Occurrit A) active, B) neutrorum more sine casu.

A) Active.

I.) Proprie. *Ovid.* 15. *Met.* 409. Alternare vices et quæ modo femina tergo Passa marem est, nunc esse marem miremur hyænam. *Id. Heroid.* 6. 38. alternant spesque timorque fidem. *h. e.* modo fiduciam spes affert, modo timor admittit. *Colum.* 5. *R. R.* 6. 4. Dabimus operam, ut in ordinibus disponendis pari numero vernaculas et atinas (vulvos) alterneemus. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 33. 49. (92). In fetu summa æquitate alternant (hirundines) cibum. *h. e.* ita distribuunt pullos, ut nemo illorum bis, ante quam allus vescatur, accipiat: ita enim scribit *Aristot.* 1. 9. *Hist. animal.* c. 7.; a quo hæc *Plin.* hausit. *Id.* 15. *ibid.* 3. 3. (12). Oliva alternare fructus cogitur, decussis germinibus. sc. quia olea continuo biennio non uberat, ut *Colum.* 5. *R. R.* 9. loquitur. *Id.* 10. *ibid.* 1. 13. (49). Alia feminas tantum generant, aut reares; plerumque et alternant. *h. e.* primo marem pariunt, deinde feminam, postea rursus marem, et sic deinceps: vel post binos mares binas pariunt feminas etc.: hoc tamen loco alternant et neutrorum more positum esse potest. *Id.* 29. *ibid.* 4. 20. (68). Nervis cervi alternatis et dorcadis. *h. e.* ita illigatis, ut post cervinum nervum sequatur nervus dorcadis, post hunc rursus cervinus, et sic deinceps. *Et ibid.* 23. 52. (148). Terra nimis pinguis alternari potest ita, si, etc. gracillior et in annum tertium cesset. *h. e.* ejus satio annum intermitteri potest; quod *Virg.* 1. *G.* 71. dixit: alternis cessare novales. *Colum.* 2. *R. R.* 2. 2. Qualitates inter se mixta vicibus et alternatæ. *Seneca* *Ep.* 44. Ex splendidis sordidisque alternata series. *Sil.* *It.* 9. 92. dum sorte vicissim Alternat peræ cubas. *Id.* 11. 60. Atque alternatos sociato consule fasces. *Id.* 9. 354. inter varias Fortuna utrinque virorum Alternata vices. *Id.* 1. 551. dubio vestigia nisu Alternata trahens. *Cæli. Aurel.* 1. *Acut.* 16. Si alternis diebus fuerit occurrere accessio, alternandum etiam nutrimentum. *Seneca Tranquill.* *Anim.* 15. Mi secunda tamen ista et alternanda sunt.

II.) Translate alternare apud *Illios* occurrit eadem significatione, qua ALTERNATIO 2. *Ulp. Dig.* 28. 7. 8. Si sub jurisjurandi conditione sit institutus, aut si decem dederit, hoc est alternata conditione, ut aut pareat conditioni, aut juret.

B) Neutrorum more sine casu, qui tamen facile subintelligitur.

I.) Proprie. — a) Absolue. *Virg.* 3. *G.* 220. Illi alternantes magna vi prælia miscuit. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 6. 7. (18). Arborum fertilitas omnium fere alternat, sed maxime figi. *Id.* 21. *ibid.* 3. 23. (40). Aquæ haustu frigidissimæ, non perinde tactu sunt, alternante hoc bono. — b) Cum Ablat. et præp. cum vel sine præp. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 29. 43. (84). Visum jam sæpe jussus canere cepisse et cum symphonia alternasse. *Id.* 37. *ibid.* 10. 60. (167). Hieracitis alternat nilyviis nigrisque veluti plumis. *h. e.* variat colorem.

II.) Translate est aliam post aliam rem perpendere. *Virg.* 4. *Æn.* 287. Hæc alternanti potior sententia visa est. *h. e.* modo hoc, modo illud animo volenti.

ALTERNUS, a, um, adject. (alter) qui vicissitudinem habet, et non continuato, sed intermisso ordine sit (It. alterno, fatto a vicenda; Fr. l'un après l'autre, alternatif; Hisp. alternativo; Germ. der Eine um den Andern, Einer mit der Andern abwechselnd; Angl. aiting or done by turns, one after another, interchangeable, mutual).

¶ 1. Proprie et stricto sensu. — a) Generatim. *Carmen Fratrum Arval.* apud *Orell. Inscript.* vol. 1. p. 391. ALTERNI ADVOCATIS CONCTOS. *h. e.* alternis advocatibus conctos. *Ennius* apud *Charis.* 2. p. 214. *Putsch.* Ignotus juvenum cætus, alterna vice inibat alacris, Bacchico insultans modo. *Cato R. R.* 59. Vestimenta familiaræ tunicam p. rui. s. saga alternis annis —: sculptoneas bonas alternis annis dare oportet. *Adde Varr.* 1. *R. R.* 4. 3., *Colum.* 2. *R. R.* 9. 4. et *Plin.* 14. *Hist. nat.* 2. 4. (29). *Plaut. Trin.* 2. 4. 138. Fulguritæ sunt hic alternæ arbores. *Cic. Cluent.* 51. 140. Cum Brutus duobus recitatoribus constitutis ex duabus ejus orationibus capita alterna inter se contraria recitanda curasset. *Cæs.* 7. *B. G.* 23. Alternis trahibus ac saxis. *Liv.* 8. 30. Alternis pæne verbis T. Manlii factum laudantem. *h. e.* verbis aliis post aliis. *Colum.* 12. *R. R.* 48. 3. Alterna tabulata olivarum et salis usque in summum component. *Cels.* 3.

2. Bibenda aqua, postero die etiam vinum, deinde invicem alternis diebus modo aqua, modo vinum. *Liv.* 4. 53., *Virg.* 7. *Ecl.* 18. et *Horat.* 2. *Ep.* 1. 146. Alterni versus. *h. e.* amæbel. *Virg.* 5. *Ecl.* 14. Alternæ carmina. *Et absolute* 3. *ibid.* 59. Alternis diebus, amant alterna Camenæ. *Catull.* 109. 6. Alternum fœdus amicitia. *h. e.* mutuum. Alii leg. æternum, et juxta *Forcellinum* rectius. *Liv.* 26. 25. Alterni metus. *Horat.* *Art. P.* 81. Alterni sermones. *h. e.* dialogi. *Id.* 1. *Sat.* 8. 40. alterna loqui. *Virg.* 12. *Æn.* 233. Vix hostes, alterni si congregiamur, habemus. *h. e.* si ita congregiamur, ut tantummodo secundus quisque inest pugnam: uno verbo, si dimidiati postri exercitus solummodo congregiatur. *Sic Pers.* 5. 155. Huncce, an hunc sequeris? subeas alternus, oportet, *Andipid* obsequio dominos alternos oberres. *h. e.* amobus vicissim servias, uni post alium. *Virg.* 5. *Æn.* 378. alterna brachia jactare. *Id.* 6. *ibid.* 121. alterna morte fratrem interimere. *Ovid.* 5. *Trist.* 5. 34. alterna manu perire. *Id.* 2. *Fast.* 234. alterna manu vulnera dare. *Virg.* 11. *Æn.* 226. alterna fortuna. *Horat.* 1. *Od.* 4. 7. Alterno pede terram quætere. *h. e.* choreas agere. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 23. 30. (59). Grues alternis pedibus insistentes. *Ad. de Quintil.* 11. 3. 128. *Ovid.* 4. *Heroid.* 89. Quod caret alterna requie, durabile non est. *h. e.* requie interposita labori. *Id.* 4. *Pont.* 2. 6. per alternas vices. *Colum.* 3. *R. R.* 2. Alterna vice annorum. *Seneca* *Ep.* 12. Alternæ mundi vices. *Id. Hippol.* 1029. vicibus alternis. *Lucret.* 5. 976. alterno tempore. *Cels.* 3. 21. Alterno quoque die post cibum vomitus. *Alii* leg. altero. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 16. 18. (46). Alternis diebus vesci. *Id.* 14. *ibid.* 2. 4. (4). Alternis annis. *Id.* 2. *ibid.* 82. 84. (197). Alterno pulsu. *Et mox.* Alterni motu, *h. e.* cum motus alter alteri renititur. *Id.* 19. *ibid.* 5. 26. (83). Alterna folia circumobruere. *Quintil.* 6. 3. 65. Alternis gestibus contendere. *Claudian.* *III. Cons. Honor.* 58. Alterna Thetys. *h. e.* mare fluens et refluxus. — Cum Genitivo. *Sil.* *It.* 9. 295. Alternusque animæ mutando Castore Pollux.

— b) Specialim ponitur de versibus, quorum alter sit longior, brevior alter, ut in elegis. *Cic. Arch.* 10. 25. Quod epigramma in eum fecisset, tantummodo alternis versibus longiusculis. *Fetus Scholiast.* ad *h. l.* ab *A. Mai.* editus in *Class. Auct. T.* 2. p. 246. Alternos igitur versus sicut elegiacos, metris scilicet dissidentibus varios. *Cic.* 3. *Orat.* 50. 193. Pedes aut choreas, aut heroes, aut alternos esse oportebit. *Ovid. Heroid.* 15. 5. Forsitan et quare mea sint alterna requiras. *Id.* 2. *Fust.* 121. et 3. *Trist.* 1. 11. alternum carmen. *Id. ibid.* 7. 10. Alterni pedes. — c) Item specialim alterna consilia rejicere, alternorum iudicium rejectis dicebatur in omnibus causis, in quibus rejecto iudicio permittitur, ut scilicet alterna vice reus reflecret, quos volebat, deinde actor. *Cic. Vatin.* 11. 27. Quoniam crebro usurpas legem te de alternis consiliis rejicendis tulisse. *Id. Plane.* 15. 36. Non intelligo, quamobrem — de ipso ambitu

rejectionem fieri voluerit iudicum alternorum. *Id.* 4. *Ferr.* 13. 32. Senatus ex aliqua civitate, qui iudicet, datur, cum alternis civitates rejectae aunt. *V. Orell. Onom. Tull. P. III. p. 293.* ¶ 2. *Alterni* pro ambo vel utrique rarum est, poeticum et senioris tantum aetatis. *Stat.* 1. *Silv.* 3. 25. nec te mitissimus amnis dividit: alternas servant praetoria ripas. *Claudian. Cons. Mall. Theod. prol.* 16. Contulit alternas Pythius axis aves. Adde *Auson. Mosell.* 286.

Alternia, Accus. plur. adverbii more positus pro alterna vice. *Apul.* 10. *Met.* 17. Ut — ciliis alterna connivens bibere flagitarem.

Alternis, Ablat. plur. adverbii more positus pro alternatim, alternis vicibus. — a) Semel ponitur apud *Lucret.* 1. 525. (518). Alternis igitur nimirum corpus inani distinctum est. *Liv.* 2. 2. Agere varie, rugando alternis suadendoque capit. Adde *Farr.* 3. *R. R.* 16. 9., *Liv.* 4. 53. et 22. 13. et 41., *Virg.* 1. *Ecl.* 71. et 79., *Senec.* 1. *Quaest. nat.* 3. 2. et *Sueton.* *Aug.* 82. — b) Repetitur. *Seneca Ep.* 120. ad fin. Qualitatis vera tenor permanet: quidam alternis Vatinius, alternis Catones sunt. *h. e.* sunt moribus inconstantes. *Plin.* 5. *Ep.* 6. Alternis metulae surgunt, alternis inserta sunt poma. *h. e.* alternis ordinibus.

ALTERO, adverb. idem quod secundo, sive altero loco. *Festus p.* 371. 16. *Müll.* Vici appellari incipiunt ex agris, qui ibi etc. Altero, cum id genus aedificiorum definitur, quae continentia sunt his oppidis etc. Tercio, cum id genus aedificiorum definitur, quae in oppido prae, id est etc.

ALTERO, as, avi, etum, are, a. 1. (alter) est aliquid ita mutare, ut ab alio diversum sit, aliquid pejus reddere. Part. *Alternans* et *Alteratus*. Verbum minus Latinum. *Affertur ex Ovid.* 1. *Fast.* 373. Ille suam faciem transformat et alterat arte. Sed *Heins.* cum melioribus libris legit: *sua faciem transformis ad alterat arte*. Certa lectione occurrit apud *Cael. Aurel.* 2. *Tard.* 8. Monendi egrotantes, ne ultra modum competentem retinendo spiritum, alterent potius tussicula, quam mitigent. *Boeth. Aristot. Topic.* 6. 3. p. 712. Omnia huiusmodi cum magis sunt, detrahunt a substantia. Quare si aliqua huiusmodi differentiam quispiam assignavit, peccavit; simpliciter enim non alteratur secundum differentias. *Id. in Porphy.* *Dial.* 2. p. 31. Ut alias partes alterum facientes esse diceret, alias alterantes. Part. *Alteratus* V. in **ALTERATIO**.

ALTERORSUS. V. **ALTRORSUS**.

ALTERPLICEM duplicem. *Paul. Diac.* p. 7. 14. *Müll.* *Laelius poeta* apud *Apul. Apolog.* Taniae alterplures bicolores. *Alii aliter legunt.* In *Gloss.* *Isid.* Muscipulator, deceptor, alterplex. In *Gloss.* ex *Excerptis Pithagorae* (quas *Scalig.* falso tribuit *Isidoro*) p. 53. *Actiplicem* (fortasse alterplicem), duplicem, dolosum.

ALTERTRA alterutra. *Paul. Diac.* p. 7. 15. *Müll.*

ALTERÜTER, alterütra, alterütrum, Gen. alterütrius et alterius utrius, Acc. alterum utrum, alteram utram, adject. — Gen. *alterius utrius* et Acc. *alterum utrum* apud *Ciceronem* in *Ep.* locis infra citatis a *Codice Medic.* confirmantur; et *Priscian.* 6. p. 693. *Putsch.* docet, plerumque dici *alterutra alterutrus* etc., reperiri tamen etiam usurpata *altera utra, alterum utrum* et *alterius utrius*; et huius posterioris exempla affert multa (*V. infra*). — *Charis.* 2. p. 132. *Putsch.* ait dictum fuisse etiam a Veteribus *alterutru* in Gen. et Dat. sem. pro *alterutrus* et *alterutri*; sed nullo id exemplo confirmat. Apud *Gell.* autem 2. 12., ubi vet. editiones legebant *alterutru parti sese adjunxerit, restituendum esse videtur ad alterutram partem sese adjunxerit*. — Ceterum *alteruter* est alter ex duobus (*It. l'uno o l'altro de due; Fr. l'un des deux, l'un ou l'autre; Hisp. el uno u el otro; Germ. der, die, das Eine von beiden; Angl. the one or the other, one of two, one or other of two*). Ponitur autem — a) Absolute. *Cato apud Priscian.* 6. p. 693. *Putsch.* Sed sunt partim, qui duarum rerum alterius utrius causa magistratum petunt. *Cic. apud Priscian.* l. c. Quae igitur potest esse indignitas voluntatis ad molestiam, nisi in magnitudine aut longitudine alterius utrius posita? *Id.* 10. *Att.* 1. 2. Si qui in seditione non alterius utrius partis fuisset. *Id.* 9. *Fam.* 6. 3. Illud ingens malum alterius utrius exercitus. *Id.* 6. *ibid.* 1. 5. Si nihil alterum utrum de eventu atque exitu rerum promittendum esset. *Id.* *ibid.* 3. 2. Cum necesse sit alterum utrum vincere. *Caelius apud Cic.* 9. *Fam.* 8. 9.

Itaque jam — alteram utram ad conditionem descendere vult *Cæsar. Cic. Marcell.* 7. 21. Si in alterutro peccandum sit, malo videri nimis timidus, quam parum prudens. *Id. Rosc. com.* 6. 17. Dabit enim nobis jam tacite vita acta in alterutram partem firmitum et grave testimonium. *Nep. Att.* 2. Neque dari sibi facultatem pro dignitate vivendi, quin alterutram partem offenderet. *Horat.* 1. *Ep.* 18. 54. Alterutrum velox victoria fronde coronet. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 17. 14. (73). Alterutro latere. *Lucan.* 6. 7. alca fati Alterutrum mensura caput. *Colum.* 12. *R. R. praefat.* 2. Cum victus et cultus humanus, non uti feris in propatulo, sed domi et sub tecto accurandus erat, necessarium fuit alterutrum, foris et sub dio esse, qui labore et industria compararet, intus qui tectis reconderet et custodiret. *Forcellinus* ita legebat cum vet. editionibus, et *alterutrum* pro *utrumque* accipiebat: rectius vero *Schneider.* salva vocabuli significatione legit: *necessarium fuit alterutrum foris et sub dio esse, qui labore et industria compararet, quae tectis reconderentur*. V. de hoc loco *Hand. Tursell.* 1. p. 282. — Ab *Apul.* 3. *dogm.* *Plat.* propositiones *alterutru* appellantur, quae sunt inter se tam qualitate, tum quantitate contrariae, et in scholis contradictoriae dici solent, quia necesse est earum alterutram veram esse, ut *Omnia voluptas est bonum*, et *Quaedam voluptas non est bonum*. — b) *Alterutri* respondet *alter*, aut in duobus orationis membris, aut in uno eodemque sed vario casu. *Cn. Pompeius* apud *Cic.* 8. *Att.* 12. a. § 3. Ut, si vobis videtur, alteruter vestrum ad me veniret, alter in Sicilia cum ea copia, quam — comparastis — proficisceretur. *Nep. Dion.* 4. Ne, cum inter se timerent, alteruter alterum preoccuparet.

ALTERUTRQUE, alterütrüque, alterütrumque, adject. idem quod uterque. *Plin.* 20. *Hist. nat.* 7. 26. (64). Nec ulla res in cibis aviditate incitat inhibetque eadem: in causa alterutraque modus est. *Leccio tamen est omnino dubia*, et *Hand. Tursell.* 1. p. 282. legendum putat alterutrimque.

ALTERUTRIMQUE. V. voc. praeced.

ALTHAEA, æ, f. 1. (ἀλθαία) alterum ex malvarum generibus, silvestre scilicet, cui grande folium et radices candidae: ita dicta ab excellentia effectus, ut *Plin.* loquitur 20. *Hist. nat.* 21. 84. (222.), nempe ab ἀλθαία *curare, mederi*. Multos enim habet in medicina usus. A Latinis appellatur ibiscum vel tibiiscum, teste *Apul. Herb.* 38., *Pallad.* 11. *R. R.* 14. 11. et *Cael. Aurel.* 1. *Tard.* 1., tametsi alii aliam ab hoc esse putant. *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 2. p. 442.) hanc exhibet synonymiam: *Althaea* Theophr. 9. 19., *Ἰσχυρὸς* Dioscor. 3. 168., *Ἰσχυρὸς* et *Althaea* Galien. de Fac. simpl. 6. 5., *Ἰσχυρὸς* *Suid.*, *Hibiscus* *Virg.* 2. *Ecl.* 30. et 10. *ibid.* 71. et *Plin.* l. c., *Ibiscus* *misalva* *Carol. Magn. Capit.* sunt. *Althaea officinalis* L. Spec. plant. 966. et *Althaea* seu *Bismalia* vulgo apud Italos. — De *Althaea* nou. pr. *V. ONOM.*

ALTICINCTUS, a, um, adject. alte cinctus vestes habens, et dicitur de homine negotioso. Tales enim alte cingunt vestimenta, ut in opere expeditiores sint. *Pseudo.* 2. 5. Ex alticinctis unus atriensis. — Dicitur et *alte cinctus*, et fere usurpatur de puero delicato, qui non modo ut expeditior sit verum etiam ad luxuriam, tunica ita alte cincta utatur, ut inaximam femorum partem nudet. *Horat.* 2. *Sat.* 8. 10. puer alte cinctus acernam Gausape purpureo iuveniam pertersit. *Seneca Ep.* 92. in fin. Diserte *Maeconius* ait: *Nec tumultum curo; sepeclit natura relictos: alte cinctum putes dixisse; habuit enim ingenium et grande et virile, nisi illud secum distinxisset.*

ALTICOMUS, a, um, adject. altus habens comas, et occurrit translate tantum de arboribus. *Tertull.* *carn. de iudicio Domini* c. 8. Nec sic alticoma est umbra crispata cupressus.

ALTIGHADUS, a, um, V. **ALTEGRADIUS**.

ALTIJUGUS, a, um, adject. (ut *multijugus*) altum jugum habens. *Paulin. Nolan. Nat. XIII. S. Fel. edit.* *Murat.* 660. Altijugos montes interjaacet.

ALTILANEUS, a, um, adject. altam seu longam habens lanam. *Serrius* ad *Virg.* 12. *Æn.* 170. intonsaque bidentem, notat, eam quae hic intonsa dicitur, a pontificibus appellari *altilaneam*. Hinc *Inscript.* apud *Marin. Frat. Av.* p. CXLV., quae apud *Orell.* est 1798. IMMOIANT... IANO PATRI OPTES II. IOVI EREBES II. ALTILANEI S. MARTI ARIETES ALTILANEI II. Passeri *Perulip. ad Dempster.* *Etrur.* p. 264. *Anxiriales* ait fuisse eos vocatos, quod *aves*

ζυγοῦ, h. e. novaculae expertes essent. Fortasse sunt, de quibus *Farro 2. R. R.* 2. Qui lana multa sint et molli, villis altis et densis toto corpore.

ALTILIARIUS, ii, m. 2. qui altiles aves nutrit et saginat; qui et *furior* dicitur. *Inscript.* apud *Don.* cl. 8. n. 4., quae est apud *Orell.* 2866. *PRISCUS* L. VARI ANIBROLI AVIARIUS ALTILIARIUS. *Alia* apud *Murat.* 906. 9. C. JULIUS AVG. LIB. ALTILIARIUS. *Gloss. Philor.* Altiliarius ὀρνιθοτρόφος.

ALTILIS, e, adject. (alo) proprie et generatim est saginatus, pinguis (*It. ingrassato, grasso; Fr. engrais-sé, gras; Hisp. engordado, graso; Germ. gemästet und daher fett; Angl. fat, fattened*).

1.) Proprie. Speciatim ponitur — a) De animalibus quae ali et saginari possunt ad cibum humanum; et dicitur de iis, quae in villis et cohortibus, seu vivariis inclusa tenentur, ut sunt gallinae, anseres, anates, item pisces, et quaedam etiam quadrupedia, ut lepores etc.; de gallinis praecipue *altilis* erat solemne verbum in legibus ammonariis. *Farro 2. R. R.* 1. 20. Boves altiles, ad sacrificia publica saginati, dicuntur *epimi.* *Id.* apud *Plin.* 9. *Hist. nat.* 56. 82. (174). *Coelitus* altiles. *Id.* 17. *ibid.* 24. 37. (220). Atque etiam farina saginati cossi, ni quoque altiles sunt. *Id.* 10. *ibid.* 50. 71. (139). Hoc primum antiquis cœnarum interdictis exceptum invenio jam lege C. Fannii cos. xi. annis ante tertium Punicum bellum, ne quid voluere poneretur, praeter unam gallinam, quae non esset altilis. quod deinde caput per omnes leges ambulavit. Hinc — b) Absolute *Altilis*, is cum dicitur, plerumque de avibus altilibus minoribus intelligitur. *Horat.* 1. *Ep.* 7. 35. Satur altiliam. *Juvenal.* 5. 166. ecce dabit jam Scnesum leporem atque aliquid de clunibus apris: Ad nos jam venit minor altilis. Adde *ibid.* 114. — c) Ponitur et de plantis. *Plin.* 19. *Hist.* 4. 19. (54). Ecce altiles spectantur asparagi. *h. e.* arte veluti saginati, ponderosi, crassi. *Inscript.* apud *Maff. Mus. Veron.* 474. 1. q. POPILLIO Q. L. MACRO HERBARUM ALTILIUM ET LIGNORUM NEGOTIATORI. — d) De hominibus altiles animalibus. *Tertull.* de *Spectac.* 18. altiles homines dixit athletes alii solitos summa cura, ut essent viribus ad certandum valentissimi. *Auct. Priap.* 32. Collatas sibi quae suisque membris Fornices facit altiles videri. — *NB.* apud *Macrob.* 7. *Satura.* 6. Acceptum sanguinem quodammodo defecant, et quod in eo aquosum est, venae in vesicam refundunt, liquidum vero et altilem sanguinem singulis totius corporis membris ministrant. *Forcellinus* sanguinem altilem active accipit pro alente, nutriente; sed etiam h. l. altilis passive accipi posse videtur, ut sit sanguis purus et pinguis, ac propterea alens et nutrens.

11.) Translate pro opulento. *Plaut.* apud *Non.* p. 72. 18. *Muc.* Divitis maximis, dote altili atque opina.

ALTILIS, is, f. V. voc. praeced. l. b.

ALTILITAS, atis, f. 3. *Gloss.* *Lactant. Placid.* apud *A. Mai.* in *Class. Auct. T.* 3. p. 428. Altilitate ab alendo, id est ipsa res quae alitur.

ALTILŌQUIUM, ii, n. 2. sermo sublimis. *Messala Cornut. de Progen. Aug.* 11. Hoc loco, Imperator maxime, cum te persaepe altiloquio tuo disserentem dubitare animadvertissem etc.

ALTIPENDULUS, a, um, adject. qui ex alto pendet. *M. Aurel. Antonin.* inter epist. *Fronton.* ad *M. Cæs.* 4. 6. Aliquot reliquimus altipendulos vine-demiae superstitis.

ALTIPETIA, æ, adject. comm. gen. alta petens. *Paulin. Nolan. Ep.* 12. a med. Levitas omnis altipeta est.

ALTIPETAX, ætis, adject. comm. gen. idem ac altipeta. Vox a *Lexico* expungenda; occurrit enim tantummodo apud *Strabonem Gallum*, qui scripsit saec. vii. post Chr. n., quique 6. 1. ait: Altipetax cucurbita. *h. e.* quae claviculari suis in altum serpit.

ALTIPŌTENS, entis, adject. qui in alto, hoc est in caelo potest. *Copell.* 2. p. 32. de *Mercurio*. Qui solus ante curram Et candidos jugales Altipotens parentis Memorem clere virgam. *Alia leg.* altipotens, quod etiam potentem significat, seu alere et fovere potentem.

ALTISONUS, a, um, adject. qui in alto, vel ex alto sonat.

1.) Proprie. *Ennius* apud *Cic.* 3. *Tusc.* 19. 44. Septum altisono cardine templum. *Id.* apud *Farr.* 5. *L. L.* 19. p. 8. *Müll.* et 7. *ibid.* 73. p. 118. In altisono cali clipeo. *Cic.* in *carm. de Mario* 1. *Dirig.* nat. 47. 106. Ille Jovis altisoni subito pinnis sa-

les. Sic Seneca *Herc. Cœt.* 530. Altisonus parens. Et *Claudian. Ep. ad Serenam* 27. Altisonus maritus.

II.) Translate. *Juvenal.* 11. 179. Maronis altisoni carmina. h. e. sublimis, grandiloqui.

ALTISPEX, teis, adject. comm. gen. *Accius* in *Astyanacte* apud *Non.* p. 357. 7. *Merc.* Hunc altispicem regionum fac etc. Videntur autem esse verba eujuspiam hortantis, aut jubentis, Astyanactem in altum turrim duci et inde præcipitem dari. Sic tamen legendum plerique putarunt ex conjectura tantummodo.

ALTITHRONUS, a, um, adject. in alto throno sedens. *Juvenc. in prologo.* Iudex altithroni genitoris gloria Christus. Adde *Venant. Fortunat.* 1. de vita *S. Martini* 1. *Id.* 10. *Carm.* 11. 26. Vivat ut altithrono vir sine fine Deo.

ALTITONANS, antis, adject. comm. gen. qui ex alto tonat. *Ennius* apud *Farr.* 7. *L. L.* 7. p. 119. *Müll.* Contremuit templum magnum Jovis altitonantis. *Cic. in carm. de suo consul.* 1. *Divinat.* 12. 19. Nam pater altitonans stellanti nixus Olympo. *Lucret.* 5. 744. Altitonans Vulturinus.

ALTITONUS, a, um, adject. idem quod altitonans. *Farro* apud *Probum comment.* ad *Virg.* 6. *Ecl.* 31. Maudus domus est maxima, quam quinque altitonæ flammæ zonæ cingunt. Sed omnino dubia est lectio. *V. Anthol. L. Burmann.* T. 2. p. 337, ubi hæc accurate expenduntur et emendantur.

ALTITUDO, inis, f. 3. (altus) excelsitas vel profunditas, sive abstracta qualitas ejus rei, quæ sursum vel deorsum crevit: cui opponitur modo latitudo, modo longitudo, modo crassitudo, ut apud *Cic.* 1. *Nat.* D. 20. 54. In hac immensitate latitudinum, longitudinum, altitudinum infinita vis innumerabilium volitat atomorum. Cf. *Vitr.* 4. 1. *Schneid.* (It. altezza o profondità; Fr. hauteur ou profondeur; Hisp. altura u profundidad; Germ. die Höhe, Erhabenheit, oder die Tiefe; Angl. highness, depth).

I.) Proprie. — a) Est excelsitas. *Cato R. R.* 22. 2. Si orbis altiores erunt, orbiculos ligneos pertusos in milliarium in columellam supposito, eo altitudinem temperato. Eodem modo latitudinem temperato. *Cic.* 3. *Off.* 16. 66. Altitudo ædium. *Tac.* 15. *Ann.* 43. ædificiorum. *Cic.* 2. *Leg. agr.* 19. 52. montium. *Id.* 2. *Nat.* D. 39. 98. Altitudines montium. Et absolute sine Gen. montium usus est *Liv.* 27. 18. Ad id fore altitudines, quas cepissent hostes, ut per præcipitia et prærupta salientes fugerent. *Cæs.* 4. *B. G.* 25. Altitudo navis. *Nep. Them.* 6. muri. *Tac.* 3. *Hist.* 20. et 30. manium. *Cæs.* 2. *B. G.* 5. Vallum in altitudinem pedum xii. — b) Item profunditas. *Cic.* 6. *Verr.* 48. 107. Etenim prope est spelunca quedam, conversa ad aquilonem, infinita altitudine. *Id.* 7. *ibid.* 27. 68. Totum (opus) est e saxo in mirandum altitudinem depressio. *Id.* 1. *Divinat.* 43. 97. Cum ad infinitam altitudinem terra resedisset. *Auct.* *B. G.* 8. 9. Vallis magis in altitudinem depressa, quam late patens. *Cæs.* 4. *B. G.* 17. Altitudo fluminis. *Cæs.* apud *Cic.* 9. *Att.* 14. 1. In profundam altitudinem maris se demittere. *Cic.* 2. *Nat.* D. 39. 98. Conserve speluncarum altitudines. *Cels.* 7. 7. Altitudo piagæ.

II.) Translate. — a) A sublimitatis notione, ponitur de re quacumque alta et sublimi, ac præcipue de animo. *Cic. Brut.* 17. 66. Elatio altitudo orationis. *Id. Rabir. Post.* 16. 43. Altitudo fortunæ et gloriæ. *Id. Partit. orat.* 22. 77. Altitudo animi. h. e. fortitudo in capiendis incommotis et maxime injuriis. Adde *eumd.* 3. *Fam.* 10. 10., 4. *ibid.* 13. 4.; et *Liv.* 4. 6. extr. ubi altitudo animi est magnitudo, magnanimitas, et cum modestia et æquitate jungitur. *Gell.* 17. 2. Demonstrat altitudinem animi fiduciamque. — b) Translate a profunditatis notione, ponitur de animo penitus recondito, cujus sensa non facile ab aliquo reteguntur, Græce *βαρυτης*, ut legimus in *Cic.* 4. *Att.* 6. 3., 5. 10. 3. et 6. 1. 2. *Sall. Jug.* 100. Ad simulanda negotia altitudo ingenii incredibilis. h. e. velut profundum quoddam altitudo demersum ingenium ac penitus reconditum. *V. Arizt.* et *Dietsch* ad b. I. Simili ratione altitudo animi dicitur, qua præditus non facile detegit animi motus, sed novit abdere diu, cum res postulat. *Hanc Tac.* 3. *Ann.* 44. Tiberio tribuit, quem valde tectum semper fuisse tum ex eodem *Tacito*, tum ex *Suetonio* notum est: en *Taciti* verba: Tanto impensius in securitatem compositus (*Tiberius*), neque loco neque vultu mutato, sed, ut solitum, per illos dies egit altitudine animi, an compererat modica esse et vulgaris leviora. *Ernestus* recte cum hoc loco confert illud *Ovid.* 2.

Amor. 4. 16. ex alto dissimulare. *Tac.* 4. *Hist.* 86. Domitianus — modica quoque et usurpata antea munia imperii omittit, simplicitatis ac modestiæ imagines in altitudinem conditis, studiumque litterarum et amorem simulans, quo velaret animum et fratris emulacioni subduceretur. *Ciceronem* quoque hac notione usurpasse 1. *Off.* 25. 88. putavit. *Muretus* apud *Verburg.*, qui cum multis ita legebat et explicabat, nam alii lenitudo, vel lenitudo; quod magis *Forcellinus* placebat: sed *Orell.* legit altitudo, quæ recentioribus pro animi sublimitate seu magnanimitate accipienda esse rectius videtur.

ALTUSCULE, adverb. (altusculus) aliquantum alte. *Apul.* 8. *Met.* 31. Altiuscule suspensus. *Id.* 2. *ibid.* 7. Fasciola prænitente altiuscule sub ipsas papillas succinetula.

ALTUSCULUS, a, um, adject. Compar. deminut. ab altus vel ab altior, aliquantum altus. *Sueton.* *Aug.* 73. Usus est coalecentis altiusculis, ut procerior, quam erat, videretur.

ALTIVAGUS, a, um, adject. qui alte vagatur. Vox a Lexico expungenda: occurrit enim tantummodo apud *Sisebutum* Visigothorum in Hispania regem ab a 612. ad 620. post Chr. n. in *Anthol. Burmann.* T. 2. p. 329.

ALTIVOLANS, antis, adject. comm. gen. qui alte volat. *Lucret.* 5. 434. Altivolans solis rota. Cf. *Macrob.* 6. *Saturn.* 2. *Auson.* *Technopœgn.* de hist. Altivolans grus. — Hinc absolute altivolantes, um, f. sunt volucres. *Ennius* apud *Cic.* 1. *Divinat.* 48. 107. At Romulus pulcher in alto quærit Aventino servans genus altivolantium.

ALTIVOLUS, a, um, adject. idem ac altivolans. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 19. 21. (42). Aves uncus ungues habentes sunt omnes fere altivolæ, præter nocturnas.

ALTO, as, avi, atum, are, a. 1. Part. *Altatus*. Est in altum tollo, extollo. *Sidon.* in *carm.* *Ep.* 9. l. 8. Altat lamina marginem comarum. *Id.* 2. *ibid.* 2. Jam ver decedit æstati, et per lineas sol altatus extremas in arem Scythicum porrigitur.

ALTOR, oris, m. 3. (alo) qui alit atque educat (It. nutrito; Fr. celui qui nourrit; Hisp. sustentador; Germ. der Erhalter und Ernährer; Angl. a nourisher, cherisher). *Cic.* 2. *Nat.* D. 34. 86. Omnium rerum, quæ natura administrantur, seminator et sator et parens, ut ita dicam, atque educator et altor est mundus. In quibusdam *MSS.* Grætorum teste legitur altor. *Sall.* apud *Lactant.* 1. 21. ad fin. Curetes altiores Jovis. *Seneca Herc. Fur.* 1247. Sive me altorem vocas, seu tu parentem. h. e. nutricium. Adde *Ovid.* 11. *Met.* 101. *Tac.* 6. *Ann.* 37. et *Stat.* 2. *Silv.* 1. 69. *Nemes.* *Cyng.* 297. Succu altiores. — Altoris nomine terram coluit Antiquitas, quia ex ea aluntur omnia, quæ uala, ut ait *Augustin.* 7. *Civ. Dei* 23. extr., et ut habetur etiam in *Varr. Fragm.* p. 226. ed. *Bip.* — NB. De cogn. *F. ONOM.*

ALTRINSECUS, adverb. (alter et insequi, vel quasi alterum secus) proprie est ex altera parte (It. dall'altra parte; Fr. de l'autre côté; Hisp. de la otra parte; Germ. von oder auf der anderen Seite; Angl. on either side). ¶ 1. Stricto sensu est ex altera parte. — a) Absolute. *Plaut. Merc.* 5. 4. 16. Perge, ego assistam jam hinc altrinsecus. *Id. Pseud.* 1. 3. 123. Pseudole, assiste altrinsecus. *Id. Rud.* 4. 4. 154. Post altrinsecus est securicula ancipes (in crepundis). *Id. Pseud.* 3. 2. 73. et *Mil. glor.* 2. 5. 36. Altrinsecus tenere vel retinere aliquem. *Apul.* 1. *Met.* 21. Videsne — fenestras, quæ foris urbem prospiciunt et altrinsecus fores proximam respicientes enpiortum? *Id.* 2. *ibid.* 18. Gladiolo solito cinctus altrinsecus. h. e. ad alterum latus. — b) Cum Genit. *Apul.* 3. *Met.* 17. Altrinsecus ædium. ¶ 2. Est etiam ex una duarum partium aut ex altera. *Lactant.* 8. de *Opif. Dei* 6. Quarum (aurium) duplices incredibile est quantant pulcritudinem præferat, quod cum pars utraque similitudine ornata est, tum et venientes altiusculis voces colliguntur. h. e. venientes sive ab una, sive ab altera parte. *Pacat. Panegyr. ad Theod.* 2. Mibi vero li omnes, quibus altrinsecus jactor, restus diu ante meditati longeque prospecti sunt. *Forcellinus* de his duobus locis dixerat: Vultur etiam significare ex utraque parte. ¶ 3. Significant etiam ex utraque parte. *Cal. Aurel.* 2. *Tard.* 4. Tum gingivis (lanam) altrinsecus imponemus, hoc est inferiori atque exteriori parti. *Amilian.* 25. 7. Que ignobili decreto confirmato — absi latus specie viri debres altrinsecus dantur, Nevita et Victor ex parte nostrorum —, ex parte

vero diversa Bineses. Adde *Pacat. Paneg.* ad *Theod.* 33., *Trebell. Gallien.* p. 309. et *Fulgent.* p. 560. 9. *Merc.*

ALTRIX, Icis, f. 3. (altor) quæ alit (It. che alimenta, altrice, nutrice; Fr. celle qui nourrit, nourrice; Hisp. sustentante; Germ. die Erhalterin und Ernährerin; Angl. a female nourisher, cherisher). — a) Occurrit generatim. *Pacuvius* apud *Farr.* 7. *L. L.* 18. p. 126. *Müll.* Calydonia altrix terra exsuperant virum. *Cic. Tim.* 10. Jam vero terram, altricem nostram — antiquissimam deorum omnium voluit esse. *Id. Flacc.* 26. 62. Ut — eorum eadem terra parens, altrix, patria dicatur. *Virg.* 3. *Æn.* 273. Et terram altricem sævi execramur Ulixi. *Horat.* 3. *Od.* 4. 10. altrix Apulia. *Ovid.* 4. *Met.* 293. Ida altrix. *Sil. It.* 1. 218. Altrix bellorum bellatorumque virorum Tellus. *Val. Flacc.* 7. 325. Altricem nivem aspicere. *Plin. Paneg.* 28. Altricem amorem patriam. *Apul. de Mundo* 1. Genitrix atque altrix animantium omnium tellus. — NB. Neutr. gen. *Ennod.* 1. *Ep.* 18. Sæpe mihi labor effiax inquirenti altricia terga fulvi ostendit elementa. h. e. auri. — b) Speciatim sumitur pro nutrice (It. balia; Fr. nourrice; Hisp. ama; Germ. die Amme; Angl. a nurse). *Cic.* in *carm.* 1. *Divinat.* 12. 20. Hic silvestris erat Romani nominis altrix Martia, quæ parvos Mayortis semine natos Uberibus gravidis vitall rore rigabat. *Propert.* 4. 1. 38. Sanguinis altricem hunc pudet esse lupam. *Ovid.* 11. *Met.* 683. altrici, quæ luctus causa, roganti, Nalla, ait Hæcyone, nulla est. *Stat.* 1. *Theb.* 602. et 2. *Silv.* 1. 96. animasque a stirpe recentes Abripere altricum gremiis. Adde *Senec. Hippol.* 251. et *Herc. Cœt.* 450., et *Gell.* 12. 1. a med.

ALTORSUS, contracte pro altorvorsus, *F.* voc. seq., adverb. in aliam partem. *Apul.* 9. *Met.* 28. Pudicissima illa uxore altorsus disclusa. Quidam legunt alterorsus.

ALTORVORSUM, adverb. (alter et vortio seu verto) versus alteram partem. *Plaut. Cas.* 3. 2. 25. Verum altorvorsum cum eam mecum rationem puto. h. e. cum ex altera parte considero, seu rem ipsam in alteram partem verto et considero.

ALTUM, i, n. 2. *F. ALTUS* in fine.

ALTUS, a, um, adject. Comp. *Altior* et *Superl.* *Altissimus* in omnibus ferme paragi. Proprie est Particip. præter. pass. ab *alo*, latissima significatione, ut ut altus sit magnus factus, seu qui sursum vel deorsum incrementum accepit, ut ipse ait *Servius* ad *Virg.* 1. *Æn.* 3. Altum — et superiorem et inferiorem altitudinem significat: namque mensura nomen est altitudo (It. alto o profundo; Fr. haut ou profond; Hisp. alto u profundo; Germ. hoch oder tief; Angl. high or deep).

I.) Proprie. — a) Est sublimis, excelsus; et occurrit — a) Absolute. *Ennius* apud *Cic.* 3. *Tusc.* 19. 44. Tosti alti stant parietes. *Id.* apud *eumd.* 1. *ibid.* 16. 37. Adsum atque adventio Acherunte vix via altâ atque ardua per speluncas saxi structas asperis pendentibus. *Accius* apud *Farr.* 7. *L. L.* 11. p. 122. *Müll.* In quos delatus locos diligit alto ab limine caeli. *Lucret.* 2. 30. Proprie aquæ rivum, sub rannis arboris altæ. *Cic.* 2. *Fin.* 16. 51. Tanta vis ierat in verbis propter earum rerum — dignitatem, ut altior fieres, ut interdum insisteres. *Id.* 2. *Nat.* D. 40. 101. Restat ultimus et a domiciliis nostris altissimus omnia cingens et coercens caeli complexus. *Virg.* 12. *Æn.* 295. Desuper altus equo graviter ferit. *Horat.* *Epod.* 16. 52. Nec intumescit alta viperis humas. *Vitr.* 4. 3. 1. *Schneid.* Necesse est triglyphos constiti — metopasque — æque longas esse quam altas. *Colum.* 1. *R. R.* 9. 4. Vineæ non sic altos quemmodum latos et inertos viros exigunt. *Mac. Lactant.* 3. 198. Altas acervus. *Varr.* 2. *R. R.* 2. 3. Altissimi ovium. *Virg.* 1. *Ecl.* 84. et 3. *G.* 412. montes. *Id.* 3. *G.* 393. nemora. *Ovid.* 3. *Met.* 179. silvæ. *Virg.* 4. *G.* 227. cælum. *Id.* 2. *Æn.* 219. cervicæ. *Id.* 7. *ibid.* 275. præsepia. *Id.* 9. *ibid.* 325. lapetes. *Id.* 4. *ibid.* 685. gradus altos evadere. *Id.* 4. *G.* 107. de aribus. iter altum ire. *Id.* 9. *Æn.* 403. lunam altam suspicere. *Seneca Hippol.* 1037. altam jubam erigere. *Curt.* 8. 11. 6. Cujus (petræ) lina spatiores sunt, altiora in artius coeunt, summa in acutum cacumen exurgunt. — Speciatim, eodem sensu, et de mari ponitur quod a littore longe remotum multas habet aquas et a fundo altiores. (*V. Altum, i in fine*). *Columna Duillii* apud *Orell.* *Inscript.* 549. DICTATORE OL . . OM IN ALTOD MARIO PLEN . .

h. e. in alto mari pugna vicit. *Livius Andronicus* apud *Macrob.* 6. *Saturn.* 5. Tu qui perinensus maria alta velicola. *Id.* apud *Priscian.* 6. p. 725. *Putsch.* sequi in alta maria, praecipem, inops, agra sanitatis herolis. *Fetus poeta* apud *Varr.* 7. *L. L.* 23. p. 127. *Müll.* Fernie aderant aequore in alto ratibus repentibus. — *β*) Cum Accus. mensurae. *Cato R. R.* 15. 1. Macerian — altam pedes v. facito. *Id. ibid.* 18. 2. Stipiles — alti cum cardinibus pedes x. Superiorem partem arborum digitos sex altam facito sicut. *Id. ibid.* 18. 1., 22. 4. et 151. 3. *Sall.* apud *Arus. Mess.* p. 215. *Lindem.* Clausi lateribus altis pedem. — *γ*) Cum Genit. mensura. *Varr.* apud *Plin.* 36. *Hist. nat.* 13. 19. (91). Singula latera pedum tricenium, alta quinquagenum. *Id. eumd.* *ibid.* § 92. et 93. *Vitr.* 4. 3. *Schneid.* Supra epistylum collocandi sunt triglyphi cum suis metopis alti unius et dimidiali moduli, lati in fronte unius moduli. *Id.* 10. 13. 4. *Schneid.* Turrem autem quinariam ait oportere fieri ne minus altam cubitorum lx. *Id. eumd.* *ibid.* 8. 2. *Colum.* 8. *R. R.* 14. 1. Cobors — clauditur altā novem pedum maceria. — *δ*) Cum Ablat. mensurae, qui frequentior in comparationibus. *Pallad.* 1. *R. R.* 38. 2. Podia ternis alta pedibus fabricentur. *Cato R. R.* 19. 1. In vasa vinaria stipiles arboresque binis pedibus altiores facito. *Cic.* 2. *Legg.* 26. 66. Nam super terrā tumulum nolui quid statui, nisi columellam tribus cubitis ne altiore etc. — *b*) Item profundum. — *α*) Absolute. *Ennius* apud *Cic.* 1. *Tusc.* 16. 37. Aperlo ex osilio altā Acheruntis. *Id.* 1. *ibid.* 21. 48. Acherusia templa alta Orci, pallida leti, obnubila tenebris loca. *Id.* apud *Varr.* 7. *L. L.* 21. p. 127. *Müll.* Hicque Helleponto pontem contendit in alto. *Plaut.* *Mil. glor.* 4. 4. 14. Non tu scis, cum ex alto puteo sursum ad summum escenderis, maximum periculum inde esse a summo ne rursum cadas. *Cic.* 3. *Tusc.* 6. 13. Ita sunt altāe sūrpes stultitiāe. h. e. in profundum delatāe. *Id.* 4. *Phil.* 5. 13. Altissimāe radices. *Cæs.* 1. *B. C.* 25. Altior aequa. *Id.* 4. *B. C.* 2. Flumen latissimum atque altissimum. *Id.* 3. *B. C.* 77. et *Curt.* 7. 4. 13. Altissima flumina. *Virg.* 4. *G.* 359. Alta flumina. *Id.* 6. *Ecl.* 76. gurgēs. *Id.* 7. *R.* 799. mare. *Id.* 1. *ibid.* 428. alta fundamenta theatri. *Id.* 5. *ibid.* 243. altus portus. *Id.* 6. *ibid.* 599. et *Sil.* 1. 4. 292. sub petore alto. *Id.* 6. *En.* 237. alta spelunca. *Seneca Troad.* 48. *Sil.* 1. 17. 557., *Petron.* *Satyr.* 136. et *Gell.* 5. 2. altum vulnus. — *β*) Cum Accus. mensurae. *Cato R. R.* 18. 3. Fundamenta bona facta alta pedes v. *Id. ibid.* § 6. — *γ*) Cum Ablat. mensurae. *Pallad.* 2. *R. R.* 10. 3. Quod si scrobes fieri placeat, faciemus lribus pedibus altas, duobus semis latas, tribus longas.

II.) Translate — *a*) Quia sublimem significat, altum est quicquid in sublimi gradu positum est: et dicitur — *α*) Generatim de pluribus. *Cic. Cluent.* 55. 150. Cum altiore gradum dignitatis beneficio populi Rom. esset consecutus. *Id. Dom.* 37. 98. Altissimus dignitatis gradus. *Id.* 1. *Phil.* 6. 14. Altissimus amplissimusque dignitatis gradus. *Id. Sext.* 9. 20. In altissimo gradu positus. *Curt.* 6. 6. Altissima quæque fortuna. *Horat.* 4. *Od.* 9. 42. Iudex alto vultu rejicit dona nocentium. h. e. vultu despicienti. *Id. Petron.* *Satyr.* 5. *R. ibid.* 91. altum supercilium. *Cic. Orat.* 57. 192. Aristoteles neque humilem, nec abjectam orationem, nec nimis altam et exaggeratam probat. *Liv.* 2. 27. Cui curatio altior fastidio suo data esset. *Virg.* 1. *G.* 486. et altā Per noctem resonare lupis ululantibus urbes. *Id.* 1. *En.* 7. et *Ovid.* 1. *Trist.* 3. 33. alta Roma. *Virg.* 4. *En.* 97. et *Propert.* 2. 1. 23. Carthago. — *β*) Speciatim tribuitur voci, et altā vox est plenior, canora, ut ab omnibus exaudiri possit. *Seneca Troad.* 196. Hæc fatus alta voce. *Calull.* 42. 18. Conclamate iterum altiore voce. *Quintil.* 11. 3. 23. Altissimus sonus. *Sil.* 1. 16. 398. vocibus altis. — *γ*) Speciatim tribuitur et sæpe diis, item hominibus ad excellentiam eorum declarandam ac dignitatem. *Virg.* 12. *En.* 140. rex ætheris altus Jupiter. *Id.* 10. *ibid.* 875. et 6. *ibid.* 9. altus Apollo. *Ovid.* 2. *Art.* 38. altus Jupiter. *Horat.* 3. *Od.* 4. 37. altus Caesar. *Claud. epigr.* 22. de *chlamyd.* et *fren.* 41. altissime princeps. — *δ*) Sæpissime ponitur de animo, qui sublimia cogitat et sentit, nec non de re maximi pretii. *Cic.* 2. *Tusc.* 4. 41. Te natura excelsum quendam videlicet et altum et humana despicentem gemit. *Id.* 5. *ibid.* 10. 31. Magnus et altus vir. *Id.* 3. *Fin.* 8. 29. Vir altus et excellens, magno animo, vere fortis. *Id.* *Mil.* 8. 21. Homo sa-

piens et alta mente præditus, multa vidit. *Id.* 5. *Fin.* 20. 57. Altiore animo esse. *Liv.* 21. 2. Alta indoles. *Auct. B. Afr.* 18. 5. Altus et erectus animus. *Quintil.* 6. *proem.* 7. Placida et alta mens. *Forcellinus* alio sensu accipiebat; atque ipsi erat mens tranquilla, ut solent esse maria alta. *Cic. Amic.* 9. 32. Nihil altum, nihil magnificum et divinum suspicere possunt, qui suas omnes cogitationes abiecerunt in rem tantum humilem tamque contemptam. *Virg.* 3. *G.* 42. Te sine nil altum mens inchoat. *Curt.* 9. 3. 9. Altior nostro animo cogitatio. *Ovid. Heroid.* 4. 150. fastus atque verba. *Id.* 4. *Trist.* 1. 44. spiritus altior. (*V. Altum*, i in fine *B. a.*) *Plin.* 9. *Ep.* 33. Altissimum planeque poeticum ingenium. *Id.* 5. *ibid.* 16. Altioribus se studiis artibusque dedere. *Quintil.* 8. 3. 2. Altiores artes. *Id.* 2. 1. 3. disciplinā. *Plin.* 1. *Ep.* 10. Altissimæ conditiones. h. e. utilissimæ. — *ε*) Altus denique ponitur et de iis, quæ antiqua sunt, vetusta idroque nobilia et veneranda. *Horat.* 2. *Sat.* 5. 62. ab alto demissum genus *Æneid.* *Virg.* 6. *En.* 500. genus alto a sanguine Teucri. *Id. ibid.* 697. *Ovid.* 4. *Fast.* 305. Claudia Quinta genus Claudio referebat ab alto. *Seneca Herc. fur.* 338. nobiles non sunt mihi Avi, nec altis inelytom titulis genus. *Val. Flacc.* 3. 202. alta gente satus. *Sil.* 1. 8. 440. nomen memorabile ab alto Saturno. *Id. ibid.* 407. Tulo sanguis ab alto. *Id.* 1. 26. Hic Juno ante Argos (sic credidit alta vetustas) Ante Agamemnoniam etc. h. e. valde antiqua et veneranda, primi ab origine homines. Plura concessit *Æneid.* ad *Ovid. loc. cit.* — *b*) Translate ab altera notione, qua profundum significat; et speciatim ponitur — *α*) De somno, quiete et silentio. *Horat.* 2. *Sat.* 1. 8. et *Liv.* 7. 35. Somnus altus. *Curt.* 9. 8. 26. Altior somnus. *Virg.* 8. *En.* 27. sopor. *Id.* 6. *ibid.* 522. quies. *Plin.* 2. *Ep.* 1. Tranquillitas altissima. *Id.* 9. *ibid.* 3. otium. *Virg.* 10. *En.* 63. silentia. *Seneca Consol.* ad *Marc.* 5. et *Quintil.* 10. 3. 22. silentium. — *β*) De animi motibus, præcipue tristibus. *Virg.* 1. *En.* 209. Premere altum corde dolorem. *Id.* 11. *ibid.* 633. altus gemitus. *Seneca 2. Rhet. contr.* 10. Altiores genitus. *Tac.* 16. *Ann.* 29. Altior pavor. *Petron.* *Satyr.* 128. El mentem timor altus habebat. h. e. qui penitus insedit. *Plin. Paneg.* 47. Altus pudor. — *γ*) De intellectu. *Quintil.* 3. 8. 42. Altior quæstio. *Id.* 8. 3. 21. Altior intellectus. *Id.* 2. 3. 15. Alta prudentia. *Plin.* 4. *Ep.* 30. Altissima eruditio. — *δ*) Præcipue ponitur de infamia, ut ita dicam, animi parte. *Liv.* 9. 7. Silentium illud obstatum et pudorem intuenda lucis ingentem molem irarum ex alto animo cientis indicia esse. *Virg.* 1. *En.* 6. manet alta mente repositum Judicium Paridis etc. *Seneca 1. de Ira* 16. Non ex alto venire nequitiam, sed summo, quod a iungit, animo inherere. — *ε*) Hinc altus est etiam lectus, reconditus, simulatus. *Virg.* 10. *En.* 625. sin altior istis sub præcibus venia ulla patet. *Curt.* 10. 2. 19. Subest nimirum altius malum, quod omnes avertit a me. *Id.* 6. 11. 28. Altior consilio aliquid conripere. h. e. velut inno pectore inito. *Id.* 10. 9. 8. Alta dissimulatione premere consilium. *Tac.* 2. *Hist.* 91. Altiorum iracundiam aliquid vereri. *Popsic. Numerian.* 14. Denique ut erat altus, risit et tacuit. h. e. tecus, simulator, suorum affectuum eclator. *V. ALTITUDO II. b.*

Altum, i, n. 2. absolute substantivorum more usurpatur

A) Proprie. — *a*) Quia altus significat excelsum. — *α*) Generatim. *Ennius* apud *Cic.* 1. *Dirinat.* 48. 108. Et simul ex alto longe pulcherrima præpes læva volavit avis. *Virg.* 1. *En.* 301. Hæc ait et Majā genitum demittit ab alto. h. e. e. celo. *Id.* 1. *G.* 323. Et fremat glomerant tempestatem imbribus atris Collectæ ex alto nubes. *Id. ibid.* 443. urget ab alto Notus. *Liv.* 44. 11. Nec minus (in mare), quam in altum magnitudine Athos mons excurrit. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 38. 38. (103). Vapor ex alto radit rursusque in altum redit. *Horat.* 2. *Od.* 3. 19. extructis in altum Divitiis potietur heres. h. e. acervis auri, argenti etc. accumulatis. *Quintil.* 8. 3. 10. Surgentia in altum cacumina olæ. Et *Cic.* 5. *Ferr.* 41. 98. tropice. Sic est hic ordo (senatorius) quasi propositus atque editus in altum, ut ab omnibus ventis invidiæ circumflari posse videatur. *Seneca Agam.* 100. Quidquid in altum fortuna tulit, ruitura levat. — *β*) Speciatim ponitur pro mari alto et a littore remoto. *Ennius* apud *Servium* ad *Virg.* 1. *En.* 224. Rapit ex alto naves velicolas. *Plaut.* *Mil. glor.* 2. 1. 39. Ubi su-

mus profecti in altum, id quod volunt, capiunt prædones navem illam, ubi vectus fui. *Cæs.* 4. *B. G.* 24. Quod naves — nisi in alto constitui non poterant. *Id. ibid.* 28. Naves in altum provecæ. *Cic.* 7. *Ferr.* 32. 84. Ab illa parte urbis navibus aditus ex alto est. *Virg.* 1. *En.* 3. Multum ille et terris jactatus et alto. Hinc *Plaut.* *Men.* 2. 1. 2. Ex alto procul terram conspiciere. *Auct. B. Afr.* 53. 1. In altum vela dare. *Cic.* 2. *Invent.* 31. 95. Alto jactari. *Id. ibid.* 32. 92. Cum magna in alto tempestas esset. *Id.* 4. *Fin.* 23. 64. Ex alto emergere. *Sil.* 1. 6. 665. Alto mersa classis. *Curt.* 4. 2. In altum præcipitare. *Virg.* 3. *En.* 192. altum tenere. — *γ*) Item de loco eminenti atque edito. *Liv.* 44. 11. In altum eminere. *Id.* 36. 15. In altum excurrere. *Mela* 2. 2. 11. Abire in altum. *Id.* 1. 7. 2. Projectum esse in altum. — *b*) Quia significat profundum. *Curt.* 8. 10. 24. Infra quas (mole) cavernæ et voragine longa vetustate in altum cavatæ jacent. *Colum.* 11. *R. R.* 3. 64. Cum subjacens soli duritia non palat in altum descendere (rapas). *Cod. Theod.* 10. 19. 14. Defossis in altum cuniculis. Et *Quintil.* 20. 7. 28. tropice. Innatans illa verborum facilitas in altum reductur. *Cæd. Aurel.* 3. *Acut.* 3. Sin vero (humor) in alto (h. e. in imis faucibus) fuerit constitutus.

B) Translate — *a*) A prima notione, qua excelsum significat — *α*) Generatim. *Liv.* 1. 34. Excelsa et alta sperare complexa virum jubet. *Id.* 4. 13. Ad altiora et non concessa tendere. *Sueton.* *Cæs.* 26. Altiora jam meditant. — *β*) Speciatim translate ab ea notione, qua mare significat. *Plaut.* *Asin.* 1. 3. 6. Quam magis te in altum capessis, tam æstus te in portum refert. *Cic.* 3. *Orat.* 36. 143. Repente te quasi quidam æstus ingenii tui procul a terra abripuit atque in altum a conspectu pæne omnium abstraxit. *Id.* 4. *Tusc.* 18. 42. Ipsa sibi imbecillitas indulget in altumque provehitur imprudens, nec reperit locum consistendi. — *γ*) Item speciatim ponitur de loco aut tempore valde remoto, unde ex alto petere aut repetere aliquid, est dicendo sermonem a primis causis et initiis rei inchoare, longe petito principio uti. Cf. adverb. ALTE II. 2. Accius apud *Non.* p. 237. 22. *Merc.* Cur vetera tam ex alto appetitis discidia? *Cic.* 3. *Fam.* 5. 1. Scribis enim — quæ — scripserim, — quoniam ex alto repetita sunt, non necessaria te putasse. *Virg.* 8. *En.* 395. Quil causas petis ex alto? — *b*) Translate ab altera notione, qua profundum significat. *Ovid.* 2. *Amor.* 4. 16. Yelle, sed ex alto dissimulare puto.

ALTUS vel alitus, a, um, Part. præter. v. ALO, quod *V.*

ALTUS, us, m. 4. (alo) alitura, alimentum. In sexto casu singulari *Macrob.* 1. *Saturn.* 20. in fin. Teræ vel rerum naturæ altu nutritur universitas.

ALUCINATIO vel alucinatio vel hallucinatio, ōnis, f. 3. (alucinor). De ratione scribendi *V. ALUCINOR.* Est error, oscitantia et quædam velut dissolutio animi non advertentis, aut advertere nolentis (*It. sbaglio, errore, aberrazione, idee vane e chimeriche; Fr. reverie, illusion, délire; Hisp. desvario, delirio; Germ. Träumerei, Tandelei, Spielerei; Angl. carelessness, blundering, error, hallucination.*) — *a*) Sæpius in malam partem. *Seneca Vit. beata* 26. Sic vestras alucinaciones fero, quemadmodum Jupiter ineptias poetarum. *Arnob.* 6. 8. Utrumne istud seriū et cum proposito fatalis gravi, an ridendo res ipsas puerili alucinatione ludatis. *Id.* 4. 36. Quando animum desidem otiosius vultis alucinacionibus occupari. — *b*) Raro in bonam partem. *Non.* p. 121. 20. *Merc.* Delicatissimæ mentis et corporis alucinaciones. *V. ALUCINOR a.*

ALUCINATOR vel alucinator vel hallucinator, ōris, m. 3. qui alucinatur. *Paul. Diac.* p. 75. 17. *Müll.* Elucum significat languidum ac semisomnum, vel, ut alii volunt, aluminatorem et nugarum amulatorem, sive balonem, id est hesternum vino laudentem, quod εὐδον vocitant Græci.

ALUCINATORILIS, a, um, adject. qui alucinacionem inducit, captiosus. *Boeth.* *Aristot. Elench. sophist.* 1. 10. p. 741. Syllogismus contentiosus et sophisturus unus quidem est apparens syllogismus circa ea, de quibus dialectica tentativa est, quamvis vera sit conclusio, nam ejus quod est propter quid, alucinatior est.

ALUCINOR vel alucinor vel hallucinor, ōris, alius sum, ari, dep. 1. Part. *Alucinans* sub a. — Varie sunt Eraditorum sententiæ de propria hujus verbi et prima

ria significatione; ex quibus nascitur etiam varia ratio scribendi. Sunt qui putant factum esse ab *allus*, seu *hallus*, quæ vox apud *Paul. Diac.* significat majorem pedis digitum, ut *hallucinator* vel *allucinator* scribendum sit, et proprie significet pedem illudere, offendere, impingere; per translationem vero aberrare, falli. *Gell.* etiam 2. 3. testatur, ab antiquis *hallucinator* cum aspiratione fuisse scriptum. Alii a præverbio (quod vocant) *a* et *lucē* conflatum existimant, et dici de iis, qui a luce aberrant, vel potius (quod placet *Foss. in Etymol.*) de iis, qui in nimiam lucem incidentes, oculis veluti capti, minus vident, vel prave cernunt quæ obijciuntur: Ideoque scribendum *allucinator*, quasi *allucinator*, hoc est ad lucem offendendo. *Fulgent. de prisco serm. n. 54.* scribit, *allucinari* idem esse, ac vana somnariæ, tractum ab *allucitis*, hoc est culicibus: quæ notio sane non displicet; sed in origine assignanda videtur vigilans somnariæ. Nuperrime *Döderlein (Latein. Synon. vol. 3. p. 76.)* hanc vocem cum verbo *hilarari* conjungendam esse minus recte putavit. Alii denique, atque in his *Cloattius Verus* apud *Gell. 16. 12.* factum putant a Græco *αλύνω*, quod significat errandam mentem esse; hinc *alucinari* proprie significare incerta mente atque intellectu esse circa rem aliquam, et in ea intelligenda non consistere, ut etiam *Non. exposit. p. 121. Merc.*, atque adeo oscitantia quodam, aut negligentia advertendi male intelligere, ut somniantibus accidit, ex alia in aliam rem sine advertentia transeuntibus; et ita falli, decipi, errare. Hinc unica *l* scribendum esse, et sine aspiratione; quæ scribendi ratio placet *Manutio*, et *Dausquius in Orthograph.* Hæc videtur esse propria hujus verbi notio: varias autem illas origines alii expenderint (It. *sbagliare*, *prendere sbaglio*, *fallare*, *ingannarsi*; Fr. *dormir éveillé*, *délirer*, *extravaguer*; Hisp. *disparatar*, *hablar con extravagancia*; Germ. *tändeln*, *träumen*, in *s Blaue hinein schwaizen*; Angl. *to err*, *blunder*, *overlook*, *mistake*). Occurrit autem — a) Absolute. *Cic. 15. Att. 29. 2.* Ego tamen suspicor hunc, ut solet, alucinari. *Id. 2. ad Q. fr. 11. 1.* Sed quemadmodum coram cum sumus, sermo nobis deesse non solet, sic epistolæ nostræ debent interdum alucinari. *h. 2.* inquit *Manut.* certa re non proposita loqui, hic illic errantium more ferri. *Colum. 7. R. R. 3. 26.* Ne fur aut bestia alucinantem pastorem decipiat. *Gell. 4. 20.* Tamquam illud indicium vagi animi et alucinantis et luxæ atque apertæ securitatis. *Id. 16. 12.* Item a *lucina* factum scriptis (*Cloattius Verus*) ex eo, quod dicitur Græce *αλύνω*, unde *elucum* quoque esse dictum putat, a littera in e versâ, tarditatem quamdam animi et stuporem, qui alucinantibus plerumque convenit. — Apud *Apul.* usurpatum videtur pro decipere, fallere, seu potius gestibus ludere, joculari, *Florid. 4. n. 18.* Quod hic (*in scena*) alias mimus alucinatur, comædus sermocinatur, tragædus vociferatur, funerepus periclitatur etc. Cf. *Non.* in voc. *ALUCINATIO* b). — Cum *Accus. Cic. 1. Nat. D. 26. 7.* Ista enim a vobis quasi dictata redduntur, quæ Epicurus oscitans alucinatus est. *h. e.* falsa rerum imaginatione et specie deceptus commentus est.

ALUCITA vel *allucita*, æ, f. 1. *Petron. fragm. Satyr. p. 674.* *Burm.* Conubernales (al. vernaes) me alucita molestabant. *Fulgent. de prisco serm. n. 54. p. 566. 25.* *Merc.* interpretatur *καυσιπας*, hoc est culices, qui nimirum dormientes infestant. Alii intelligunt negotiosos homines, qui officia lucis et diei pervertunt, et noctu peragunt, interdum stertentes: ducuntque a præverbio *a* et *lucē*, quasi lucifugas. *Papias* exposit somnatores. Cf. *Döderlein (Latein. Synon. vol. 6. p. 116.)* affirmat hanc vocem proprie significare avem uocurnam. Alii denique aliter legunt. *F.* vocem præced.

ALUCUS, i, m. 2., avis eadem quæ ulula, ita dicta, quod lucem fugit. *Servius* ad illud *Virg. 8. Ecl. 55.* *Certent et cygnis ululæ*, scribit aves esse *από τοῦ ὀλοῦ* *ὄζειν* nominatas, quas vulgo *alucos* vocant. A *luc* leg. *alucos* eodem sensu. *Gloss. Philox.* *Alucus*, bubo, *βοῦκτοράς*. Videtur esse idem ac *elucus*.

ALUM, i, n. 2. (Cf. Gr. *ἀλλας*; ex *alo* autem factum est *allium*; coniungi potest hæc vox etiam cum verbo *halare*). 1. Alum est alii quoddam genus in agris sponte nascentis, quod adversus improbitatem alitum depascentium srimina coctum, ne remaserit possit, abijciunt, statimque quæ depravare aves, stupentes manu capiuntur. Ita *Plin. 19. Hist. nat. 6. 34. (116).* Cf. *Ffe (Op. cit. T. 2. p. 326.)* hujusmodi

in esse alo cocto vim negat, atque hanc exhibet synonymiam: *Ὀφιοσχορδον* *Galen. de facult. simpl. 7. p. 280.* et *Dioscor. 2. 182.*, *Allium arvense alundictum* *Plin. 1. c.* sunt *Allium oleraceum* L. *Spec. plant. 429.* 2. Est etiam herba similis cunilæ bulbæ, foliis parvis, ramis tribus aut quatuor a radice, cacuminibus thymi, surculosa, odorata, gustu dulcis, salivam ciens, radice longa rutilla; nascitur in petris. Scribitur et *halus*. *Plin. 27. Hist. nat. 6. 24. (41).* Alum nos vocamus, Græci symphyton petræum, simile cunilæ etc. *Id. 26. ibid. 7. 26. (42).* Halus autem, quam Galli sic vocant, Veneti cotoneam, medetur lateri. *F. ALUS. Cl. Ffe (Op. cit. T. 3. p. 435.)* negat hoc alum esse *Symphytum officinale* L., et hanc exhibet synonymiam: *Συμφυτον πετραίων* *Dioscor. 4. 9.* et *Galen. de Facult. simpl. med. 233.*, *Halus* *Plin. lib. 26. cit. et Alus ejusd. Plin. lib. 27. cit.*, *Scribon. Comp. 83.*, *Plin. Valerian. 3. 22.* et *Apul. Herb. 59.* sunt *Coris monspeliensis* L. *Spec. plant. 252.*

ALUMEN, inis, n. 3. *Isid. 15. Orig. 2.* ait alumen vocatum a lumine, quod lumen coloribus præstat tingendis. *Forcellinus* malebat ab *ἐάλωμαι* præter. perf. pass. verbi *αλύνω* *fovere*, tempore macero; at *Döderlein (Latein. Synon. vol. 6. p. 16.)* rectius fortasse dedit ab *αλίσμα*, quod significat unguentum. — Est autem salisugum terræ ad crystalli colorem accedens: Græci *στυπτηριαν* vocaverunt *ἀπό τοῦ στυφειν*, quod est adstringere: habet enim in medicina vim adstringendi (It. *alume*; Fr. *alun*; Hisp. *alumbre*; Germ. *der Alaun*; Angl. *alum*). Duo ejus potissima genera sunt, liquidum, et concretum. *Liquidum* aliud est candidum, aliud nigrum. Fit autem omne ex aqua limoque, hoc est terræ exudantis natura: corivatum hieme æstivis solibus maturatur. Laudatissimum fit in Ægypto, proximum la Melo insula, quod inde Melinum appellatur. *Alumen concretum* in varia genera et ipsum dividitur, quorum præcipuum est quod Græci *σχιστην*, *στυπτηριαν*, Latini scissile, et scissum, et fissum vocant. Hoc fit e lapide calceite, in capillamenta quædam canescentia debiscens; estque velut sudor quidam ejus lapidis in spumam coagulatus. Hæc ex *Plin. 35. Hist. nat. 15. 52. (183).*, ubi *Haradin* notat hostrum alumen, quod de rocca Itali appellant, in ea *Plinii* descriptione designatum non videri. Alii contra putant esse illud, quo infectores etiam utuntur, *h. e.* Ægyptium. Viderint alii. Memoratur et a *Claudio Quadrigario* apud *Gell. 15. 1.*, *Vitruv. 2. 6. 1.* et 8. 3. 1. edente *Schneid.*, *Cels. 5. 5.* et 8., *Colum. 6. R. R. 13. 1.* et *Scribon. Comp. 47.*, 57., 86.

ALUMINARIUS, ii, m. 2. est vel artifex, qui circa alumen laborat, vel negotiator, qui alumen vendit. *Inscript. apud Grut. 642. 9. c. TERENTIUS C. C. L. ANTEROS ALUMINARIUS. Cf. Orell. Inscript. 4302. b.* bique annotata.

ALUMINATUS, a, uin, particip. ab inusit. *aluminus*, as, ut *aqua aluminata*, quæ transit per venas aluminis, apud *Plin. 31. Hist. nat. 6. 32. (48).* Adde *Marcell. Empir. 25.*

ALUMINOSUS, a, um, adject. aluminatus, ut *aluminosus fontes*. *Vitruv. 8. 3. 4.* Adde *Plin. 31. Hist. nat. 3. 28. (48).*

ALUMNA, æ, f. ALUMNUS.

ALUMNO, as, avi, alumi, are, a. 1. (alo). Part. *Alumnans*, *Alumnatus* et *Alumnandus*. Est alere, educare, sustentare (It. *nutrire*, *allevare*, *educare*; Fr. *nourrir*, *élever*; Hisp. *alimentar*, *cultivar*; Germ. *erhalten* und *aufziehen*; Angl. *to nourish*, *cherish*). *Apul. 10. Met. 33.* Natam puellam — prodiit vicinis alumnandam. *Id. 6. ibid. 23.* Adolescentem istum quod manibus meis alumnatus sit, profecto scitis omnes. *Capell. 9. p. 302.* In penetralibus virginis secretisque sanctionibus alumnata. *Id. 8. p. 274.* Quia me alumnantis eruditissime Cyllenii reticere non permittit officium. — Hinc

ALUMNOR, aris, atus sum, ari, dep. 1. est alere et ad propositum sibi finem educare. *Apul. 8. Met. 17.* Cane — quibusvis lupis et ursis sævioribus, quos ad tutelæ præsidia curiose fuerant alumnati.

ALUMNUS, a, uin, adject. *Alumnus* pro alumnorum est *Pacuvii* apud *Non. p. 243. 5. Merc.* — Hanc vocem active usurpari pro eo, qui alit et educat, veteres Grammatici affirmant, ut *Caper de Verb. dub. p. 2250.* *Putsch.*, *Servius* ad *Virg. 4. Æn. 72.* et *Isid. 10. Orig. 1.*; sed nulla certa in medium adduxerunt argumenta. Quæ vero loca active

interpretanda esse nonnulli volebant, passive accipienda esse recte contendit ipse *Forcellinus* (V. infra I. 2.). Falsa specie deceptus active usurpavit unus *Capell. 1. p. 11.* Vector ejus cygnus impatiens oneris atque etiam subvolandi, alumna stagna petierat. *Hypallage* est, nam proprie cygnus est stagnorum alumnus. — Ceterum alumnus proprie est particip. præter. pass. quasi *alomenus* ab *alo*; et est qui alitur ab aliquo et educatur (It. *allievo*, *alunno*; Fr. *nourrisson*, *élève*; Hisp. *hijo de leche*, *discipulo*; Germ. *der erzogen wird*, *Pflegesohn* oder *Pflegelochter*; Angl. *a pupil*, *nursling*, *foster-child*).

1.) Proprie. — 1.) Masc. gen. occurrit — a) Generatim de puero aut etiam de bestiis, quæ ab aliquo, puta a nutrice, aluntur, sustentantur, educantur. *Plaut. Merc. 4. 5. 7. vtr.* Herus atque alumnus tuus sum. *sva.* Salve, alumne mi. *Forcellinus* hoc *Plauti* loco active acceperat pro eo qui alit et educat, sed perperam, ibi enim loquitur berus minor cum sua nutrice. *Pacuvii* apud *Non. p. 243. 5. Merc.* Quæ desiderio alumnorum, prænitudine squalis scabresque inculca vastitudine. *Varro* apud *eum. d. p. 242. 32.* Ubi quod lupam alumni fellantur olim. *Horat. 1. Ep. 4. 8.* Quid voveat dulci nutricula majus alumno. *Ovid. 14. Met. 443.* Illic me Cæjæ notæ pietatis alumnus. Adde 4. *ibid. 421.* et 523. *Horat. 3. Od. 23. 7.* aut dulces alumni Pomifero grave tempus anno. *supple.* sentent. *Id. ibid. 18. 3.* Faune, ab eas parvis æquus alumnus. *Nonnulli* interpretantur de vernulis, qui domi vel ruri aluntur a dominis: alii tamen rectius intelligunt fetus pecoris, qui ruri aluntur, hædos, agnos, vitulos. *Fallad. 3. R. R. 26. 4.* Quibus (*porticibus*) mater (*porca*) unaqueque claudatur et alumnium gregem tutior ipsa defendat a frigore. — b) Speciatim sæpiissime occurrit de uribus aut regionibus, in quibus quis nascitur aliturque. *Cic. 7. Ferr. 66. 169.* Italia alumnus suum servitutis extremo — supplicio fixum videret. *Virg. 6. Æn. 877.* Nec Romula quondam Ullo se tantum tellus jactabit alumno. *Id. ibid. v. 595.* terræ omniparentis alumnus. *Ovid. 3. Amor. 15. 3.* Peligni ruris alumnus. *Id. ibid. 10. 23.* Cretæ alumnus. *h. e.* Jupiter. *Sil. It. 12. 397.* Rudæ alumnus. *h. e.* Ennius. *Marital. 1. 77.* Antenorci laris alumnus. *Fal. Flacc. 8. 233.* Alarni fluminis. *h. e.* homines qui fluminum accolæ sunt. *Stat. 1. Silv. 3. 6.* Nemces alumnus. *Seneca. Agam. 733.* Agrestis alumnus. *h. e.* agri. *Marital. 12. 60.* Dies alumnus. *h. e.* natalis. — c) Item speciatim, sed raro, de plantis. *Colum. 4. R. R. 27. 4.* Nec orbos tantum detrahare palmites, verum etiam frugiferos, si supra modum se numerus eorum profuderit. Siquidem evenit, ut quidam oculi (*vitium*) trigelminis palmis egerninent, quibus binos detrahare oportet, quo commodius singulos alumnos educant. — d) Item sæpe qui alicui nutriendus et custodiendus committitur. *Virg. 11. Æn. 33.* de *Acæte* comes caro datus ibat alumno. *Ovid. 11. Met. 99.* Juveni Silenum reddit alumno. *Curt. 3. 6. 1.* Puero comes et custos salutis datus, non ut regni modo, sed etiam ut alumnus, eximia caritate diligebat. (*Alexandrum*). — Hinc *alumnus*, Græce *Σπαρτός*, dicitur etiam qui liber natus, a parentibus sine inhumaniter abjectus, ferisque et avibus expositus, a prætereuntibus sublati educatusque fuerat, quod ex *Plin. 10. Ep. 71. ad Trajan.* et hujus responsione colligitur. *Cf. Dig. 20. 1. 8. 15. 1. 132. pr. et 29. 5. 1. § 8.* et *Caj. Instit. 1. 19.* Itaque alumnus altoris servus habebatur, ideoque sæpiissime servile nomen retinebat, aut illum tamquam patronum agnoscebat. *Inscript. apud Fabrett. p. 349. n. 19.* AELIUS AVG. LIB. SATVRNINVS A DILECTISSIMO SARDONYCHI ALVINO FIDELISSIMO. *Id. ibid. n. 22.* SMARAGDO JULIA C. F. TREBONIA ALVINO FIDELISSIMO FIDISSIMO ET DILECTISSIMO. *Id. p. 350. n. 26.* M. VLPIO AVG. LIB. FLORIDO PATRONO OPTIMO ET BENEFICENTISSIMO. M. VLPY PHELETS ALVANYVS M. VLPYVS TELESPHORVS VLPYIA PARAMONE LIBERTI. *Cf. Orell. Inscript. 2795.* et seqq. — e) Is denique alumnus dicitur, addito fere Genit., qui quocumque in loco altus educatusque sit, *Liv. 21. 43.* Hannibal suas delectorum copias alioquitur: Cum laudatis a me militibus donatisque alumnus prius vestrum, quam imperator, procedam. *Curt. 9. 2. 28.* loquitur *Alexander*: Ne — alumnus commiditoremque vestrum, ne dicam regem, deseratis. *Tac. 1. Ann. 44.* Rediret legionum alumnus. *h. e.* in castris natus et in contubernio legionum educatus, ut *Id. ibid. 41.* loquitur. *Id. 15. ibid. 34.* Vatinius sutrinæ tabernæ alumnus.

Stat. 10. Theb. 363. nemorum alumnus. *h. e. venator.* Est etiam blandientis apud *Sueton. Cal. 13.* Agmen — super fausta omnia sidus et pullum et puppum et alumnus appellatum. — 2.) Fem. gen. occurrit — a) Generatim de puellis, quæ ab aliquo aluntur et sustentantur. *Plaut. Cist. 4. 2. 96.* Nostra hæc alumina et tua profecto filia. *Ovid. 2. Met. 527.* At vos si læsæ contemptus tangit alumna. *Vetus Poeta apud Hygin. fab. 177.* Oceano prohibet semper se tingere Thetis, Ausa suæ quæ sit quondam succumbere alumna. *Sueton. Claud. 39.* Ducturus contra fas Agrippinam uxorem, non cessavit omni oratione filiam et alumnam et in gremio suo natam et educatam prædicare. — b) Speciatim ponitur de puella, quæ libera nata et a parentibus inhumaniter abjecta, a prætereuntibus sublata educataque fuerit. *Inscript. apud Fabrett. p. 251. n. 37. D. M. GRAPHICES SÆNIA DOXA ALYMNÆ OPTIMÆ.* — c) Item, addito fere *Gnuit*, alumna est quæ quocumque in loco alta educataque sit. *Carm. Cic. 1. Divinat. 9. 15. de ranis.* Vos quoque signa videtis, aqua dulcis alumna. — *Sil. It. 9. 533.* Non Teueros delere aderam, sed lumen alumnæ Hannibalem Libyæ etc. Verba hæc sunt Palladis, quæ ideo Libyam alumnæ appellat, quia secundum quosdam dicitur esse filia Neptuni et Tritonidis Africæ paludis, ut *Id. ibid. 297.* significat. *Plin. 3. Hist. nat. 5. 6. (39).* Terra (*Lalium*) omnium terrarum alumna eadem et parens. *Flor. 3. 24. 12.* Clien et alumna Urbis Ostia. *h. e.* ad quam appellabant rommeatus, quibus Roma alebatur. *Active* hæc tria loca a nonnullis accipiebantur; sed rectius passive sunt accipienda, ut ipse *Forcellinus* contendit. Nam priore loco *Libya* metaphorice dicitur Hannibalis alumna et quasi filia. Secundo autem terra *Lalii* omnium terrarum alumna dicitur, quod ab aliis terris alatur, quæ ad eam opes suas transvehunt. Postremo denique *Ostia alumna Romæ*, quia ejus colonia erat et quasi filia, ejusque ope in urbem portumque celebrem creverat. *Martial. 12. 21.* Capitolini collis alumna. *Stat. 7. Theb. 733.* Quercus alumna vadi. *Martial. 4. 19. 1. de endromide:* Sequaniceæ tetractis alumna. *Sil. It. 2. 531. de Tisiphone.* noctis alumna. — 3.) Neutr. gen. occurrit tantum apud *Ovid. 4. Met. 421.* et *Stat. 8. Theb. 224.* alumnus nomen.

II.) Translate. — 1.) Masc. gen. *Cic. 7. Phil. 3. 8.* Ego igitur pæcis, ut ita dicam, alumnus, qui quantumque sum —, sine pace civili certe non fuisset. *Id. 4. Fin. 26. 72.* Quid ait Aristoteles reliquique Platonis alumni. *h. e. discipuli.* *Fellej. 2. 36. 2.* Brutum, Calidum, Cælium — corumque velut alumnos Corvium ac Pollionem Asinium. *Prudent. nepi etc. 12. de S. Cass. 31.* moderator alumni gregis. *h. e. discipulorum.* *Cic. 9. Fam. 14.* Quasi alumnus disciplinæ nunc. *Seneca Rhet. Suasor. 8.* Virtutis alumnus. *Plin. 7. Hist. nat. 7. 5. (43).* Fortunæ alumnus. *Stat. 6. Theb. 378.* plus artis alumnus Athenerie. *h. e.* in arte augurandi veluti educatus. *Prudent. alumnus carceris dixit nepi etc. 2. 137.* Ictores et carnifices, qui reorum supplicii aluntur. *Avien. Descript. orb. 495. de Tibri.* Romanosque lares lapsus prælaubitumno. — 2.) Fem. gen. *Varro apud Non. p. 243. 1. Merc.* Et ecce ad nos de improvviso accedit eana veritas Atticæ philosophiæ alumna. *Active* nonnulli acceperunt, ut veritas sit quæ alit quodammodo, fovet et sustinet philosophiam: sed rectius passive alit explicant, ut veritas dicatur alumna philosophiæ, quia ab hac nutritur quodammodo et illustratur. *Cic. Brut. 12. 45.* Jam bene constituta civitatis quasi alumna quadam eloquentia. *h. e.* collitur et crescit in civitate bene constituta. *Tac. Dial. de orat. 40.* Sed est magna illa et notabilis eloquentia alumna licentia —, comes seditionum etc.

ALUS, *i, m. 2.* Idem quod alum, quam voc. *V. sub 2.* *Scribon. Comp. 83.* Alus Gallicus. *Cf. Schneider. ad Veget. 6. 8. 2.* — De Alu deo. *V. ONOM.*

ALŬTA, *æ, f. 1.* pellis aut corium mollius ad calcamenta et sacculos et alia hujusmodi opera: *Enn. Quirin. Visconti Mus. Pio-Clem. T. 1. p. 120. e. dit. Mediol.* vocis etymon esse putat ab alumine, quod eo utebantur coriarii ad coria concinnanda (*It. pelle o cuajo sottile; Fr. cuir souple, peau molle; Hisp. cuero flexible; Germ. weich und sãmisch gegebtes Leder; Angl. tawed or tanned leather.*)

I.) Proprie. ¶ 1. Generatim ponitur de materie nondum arte laborata. *Cæs. 3. B. G. 13.* Pelles pro velis alutæque tenuiter confectæ. Adde *Plin. 23.*

Hist. nat. 7. 63. (125). *Martial. 7. 35.* Inguina succinctus nigra tibi servus aluta. *Auson. 4. Edyll. 30.* quod folia scuticam prætexit aluta. ¶ 2. Speciatim ponitur pro calceo. *Ovid. 3. Art. Am. 271.* Pes malus in nivea semper electur aluta. *Martial. 12. 26.* rupta cum pes vagus exit aluta. *Id. 2. 29.* Aluta coctua. *Juvenal. 7. 192.* Appositam nigræ lunam subtexit alutæ. ¶ 3. Item speciatim pro sacculo. *Juvenal. 14. 282.* ut tenso folle reverti inde domum possis, tumidaque superbus aluta. *Cf. Non. p. 151. 10. Merc.* ¶ 4. Aluta vocatum est etiam emplastrum, quod appositum super hujusmodi corium distendebatur, ut ait *Scribon. Comp. 81.* et 82. Hinc aluta in mundo muliebri ad fucandam faciem babeatur. *Ovid. 3. Art. Am. 201.* Arte supercillii confinia nuda repletis, Parvæque sinceræ velat aluta genas.

II.) Translate. Obsceno sensu. *Martial. 11. 60.* Lileus habet, Priami quod tendere possit alutam.

ALŬTA, *ûrum, n. plur. 2. Plin. 33. Hist. nat. 16. 47. (157).* Auraria metalla, quæ aluta vocant. *Alit leg. alutia; alii elutia, quam voc. V.*

ALŬTACEUS vel alutacijs, *a, um, adj.* qui est ex aluta, sive qui mollis et concinnatus est ut aluta. *Marcell. Empir. 23. sub fin.* Malagma inducere in pellem alutacijs. *Id. 26.* Alutacijs pellicula. *V. ELUTACIUS.*

ALŬTAMEN vel ALŬTAMENTUM, *a* veteribus dicebatur opus ex concinnatis pellicibus factum. *Lucil. apud Non. c. 2. n. 635. edd. veti.* Pasccolum, alutamen.

ALŬTARIUS, *a, um, adj.* qui est ex aluta. *Marcell. Empir. 15.* circa med. Brassicæ stirpes combustæ et in pulverem redactæ et cum axungia subactæ atque emplastro alutario paroditibus impositæ. *h. e.* emplastro alutacijs pelliculæ inducto.

ALUTATIUS. *V. ELUTACIUS.*

ALVEABILIS, *e, adj.* qui in alvei modum excavatus est. *Auct. Itin. Alex. M. ed. Mai. 102.* Hinc ducit in aliam petram celsum stadiis viginti, sed sexaginta ad ambiendam faciem sunt, alveabilem calli, superne æquorcum virentemque.

ALVEARE, *is, et plur. num.* Alvearia, *ium, n. 3., vel sæpius*

ALVEARIUM, *ii, et plur. num.* Alvearia, *ûrum, n. 2.* (alveus) proprie est vas in alvei modum cavatum, ut apud *Tertull. advers. Valent. 31.* alvearia conspersio sunt alvei, in quibus farina subigitur ad panem conficiendum. Sed fere speciatim occurrit pro vase, in quo opes nidificant et mellificant (*It. alveare, arnia; Fr. ruche d'abeilles; Hisp. colmena; Germ. der Bienenstocke oder Bienenkorbe; Angl. a bee-hive, hive.*) Occurrit ¶ 1. Stricto sensu, addito aut omisso apum nomine. *Cicero apud Charis. I. p. 82. Putsch.* Apes in alvearium concesserat. *Virg. 4. G. 33.* Ipsa autem seu corticibus tibi suta cavatis, Seulto fuerint alvearia vimine tecta, Angustos habent aditus. *alvearia* quadrissyllabum est, facta synæresi. *Varro 3. R. R. 16. 15.* Non quo non in villæ porticu quoque quidam — alvearia collocant. *Colum. 9. R. R. 11. 1.* Cum vetus alveare numero apum destituitur. *Id. 9. ibid. 5. 3.* Sed ubicumque fuerint alvearia, non editissimè claudantur muro. *Plin. 12. Hist. nat. 20. 43. (98).* Vivit in alveariis apum sata. ¶ 2. Latius sensu ponitur pro loco, in quo sunt alvearia, quod et apiarium dicitur, quemadmodum et sing. num. *alvearium.* *Varro 3. R. R. 16. 10.* Circum villam totam alvearium facere. Et *ibid. § 11.* Dic ubi et cujusmodi facere oporteat alvearium. *Plur. num.* occurrit apud *Colum. 9. R. R. 6. 1.* et 9. 1. et apud *Plin. 21. Hist. nat. 24. 47. (80).* Et *Quintil. 1. 12. 7.* Alvearijs curam accommodare.

ALVEATUS, *a, um, adj.* in modum alvei excavatus. *Cato R. R. 43. 1.* Sulcos, si locus aquosus erit, alveatos esse oportet.

ALVEOLATUS, *a, um, adj.* in modum alveoli cavatus. *Virg. 3. 4. 5. Schneid.* Si stylobata ad libellam dirigitur, alveolatus oculo videbitur.

ALVEOLUS, *i, m. 2. (diminut. ab alveus)* proprie est parvus alveus, et de pluribus dicitur, scilicet — a) De parvo fluminis alveo. *Curt. 6. 4. 4.* Annis tria fere stadia universus fluit, deinde saxum, quod alveolum interpellat, repercutitur etc. — b) De parvo vase ad formam parvi alvei et ad varios usus accommodatum. *Liv. 28. 17.* Secures, rutra, falces, alveolos, molas, quantum in quadraginta longas naves opus esset. *Phædr. 2. 5.* Alveolo cepit ligneo conspergere humum æstuantem. *Colum. 8. R. R. 5. 13.*

Totum ovorum numerum in alveolum ligneum conferrat, deinde universum leniter in præparatum nidum transfundat. *Juvenal. 5. 88.* Illud enim vestris datur alveolis, quod Canna Micipsarum prona subvexit aucta. Adde *eumd. 7. 73.* — c) Item pro parvo alveo lusorio (*It. schacchiere, tavoliere; Fr. échiquier ou damier; Hisp. tablero; Germ. das Spielbret zum Würfelspiel; Angl. a small gaming-board, a chess-board or tables.*) *Varro apud Gell. 1. 20.* Tesserae, quibus in alveolo luditur. *Cic. 5. Fin. 20. 56.* Alveolum poscere. *Id. Arch. 6. 13.* Alveolo tempus tribuere. *Paul. Diac. p. 8. 1. Müll.* Alveolum tabula aleatoria. *lege Alveolus, neutro enim genere non est admittendum.* — d) Item pro instrumento naviculæ forma factum, quo utuntur tertrices, quodque *It. spola; Fr. navette; Hisp. lanzadera; Germ. das Heberschiff; Angl. a weaver's shuttle* appellatur. *Hieronym. Ep. 130. ad Demetriad. n. 15.* Habeto lanam semper in manibus, vel staminis pollice fila deducito, vel ad torquenda subtemina in alveolis fusa volvantur, aliarumque neta aut in globum collige, aut terenda compone.

ALVEUS, *i, m. 2.* (alvus) proprie dicitur quidquid in alvi modum est excavatum seu ventris cavitatem quomodocumque imitatur. Hinc ¶ 1. De illicis cavitate. *Virg. 2. G. 452.* necnon et apes examina condunt Corticibusque cavis vitiosæque illicis alveo. *Alveo* dissyllab. per sinæresin. Hinc *alveum domus Apul. 4. Met. 8.* vocat interiora ædium. ¶ 2. Sæpius est fossa, per quam fluvius defluit. *Liv. 5. 37.* Alia Crustuminis montibus præalto deflensu alveo. *Id. 41. 11.* Annem — novo alveo avertit. *Id. 44. 32.* Quia sicco alveo transiri poterat. *Virg. 7. En. 33.* Assuetæ ripis volucres et fluminis alveo. *Id. 1. G. 203.* Lenibum in præceps prono rapit alveus amni. Adde *Horat. 3. Od. 7. 28.* et 29. 34. *Curt. 3. 4. 8.* Alveus placide manantis amnis. *Id. 5. 3. 2.* Alveus clementior. *Id. 8. 13. 8.* profundus. *Id. 9. 2. 17.* angustior. *Id. ibid.* Alvei cursus. *Plin. 4. Hist. nat. 4. 5. (10).* Alveo navigabili perfodere angustias. *Quintil. 2. 1. 4.* Pleno satis alveo fluere. *Id. 9. 4. 7.* Prono ac nullas moras obijcente alveo. ¶ 3. Scrobes item longiores in modum alvei fluminis, ut binas etiam vites accipiant, alvei vocantur, ut *Plin. 17. Hist. nat. 22. 35. (168).* docet. *Colum. 4. R. R. 4. 2.* Nam vitis supina et velut recumbens in alveo deposita — vulneribus obnoxia est. ¶ 4. Hinc in balneis fossa cavata et lapide, vel etiam structilis, habens intus suos gradus ad descendendum, et pulvinum ad iunendum alveus dicitur, ut colligitur ex *Virg. 5. 10. 4.* et ex *Festo p. 298. 22. Müll.* Videtur autem ejusdem fuisse usus cum labro, figura tantum dissimilis. *Cic. 4. Herenn. 10. 14.* Ut in balneo venit, cepit, postquam perfusus est, deficari: deinde ubi visum est, ut in alveum descenderet etc. *Id. Cæc. 28. 67.* Alveus ne ille, an equus Trojanus fuerit, qui etc. Adde *Ovid. 8. Met. 653.* et *Seneca Ep. 122.* ¶ 5. Fundi quoque navium, quia in formam alvei effinguntur, alvei sunt. *Sall. Jug. 21.* Illi alveos navium invorsos pro tugurijs habuerunt. *Liv. 23. 34.* Non armamenta molo, sed etiam alvei navium quassati erant. *Id. 10. 2.* Fluvialiles naves ad superanda vada stagnorum apte planis alveis fabricatæ. ¶ 6. Hinc per synecdochē dicitur de tota navi, et præcipue de parvis quibusdam navigiis, ut puta lintres, cynbas, quæ vel sunt ex uno cortice in modum alvei cavato, vel quocumque alio modo alvi figuram, præcipue planam, referunt. *Virg. 6. En. 412.* simul accipit alveo Ingeniem Æneam: genuit sub pondere cymba. *Ovid. 3. Fast. 591.* Assilunt fluctus, imoque a gurgite pontus Vertitur, et canas alveus haurit aquas. *Propert. 3. 7. 16.* Portabat sanctos alveus ille viros. *Fellej. 2. 107. 1.* Cavatum ex materia descendit alveum, solusque id navigii genus temperans etc. ¶ 7. Ad hæc, alveus dicitur generalitèr de quocumque vase concavo in alveli modum ad varios usus, ut puta vannos aliaque ruralia Instrumenta, de quibus usurpat *Cato R. R. 11. 5. 12.* et 81., et *Colum. 12. R. R. 9. 1.* De vasis majoribus *Liv. 1. 4.* Cum fluitantem alveum, quo expositi erant pueri, tenuis in sicco aqua destituit. *Plin. 16. Hist. nat. 11. 23. (53).* Omnia illa sunt a picea resina ferventibus cocta lapidebus, in alveis validi roboris, aut, si alvei non sint, struis congerie. — Pro vase ad lavandum. *Capitolin. Albin. 5.* Ut parvuli domus ejus in testudinibus alveis lavarentur. *Salmas.* ad hunc locum notat, ante inventas balneas, non infantes modo, sed etiam viros in hujusmodi

alveis lavasse. Inde autem factum est nomen alveis in balneo factis, de quibus sup. § 4. diximus. Ovid. quoque 8. *Mel.* 652. *faginei alvei* meminit ad lavandum apti. § 8. Item pro alveari. *Tibull.* 2. 1. 49. Rure levis verno flores apls ingerit alveo. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 10. 10. (22). Struunt apes orse a concameratione alvei. Adde *Colum.* 9. *R. R.* 3. 1. Legabatur apud *Plin.* et 11. *Hist. nat.* 16. 15. (43). et 7. *ibid.* 15. 13. (61).; at *Silius* utroque in loco pro alveo leg. *alvum*. § 9. Item pro tabula lusoria, qua tessaris et calculis luditur. *Vitruv.* 5. *præfat.* 4. *Schneid.* Uti sunt etiam tesserae, quas in alveo ludentes faciunt. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 2. 6. (13). Transulit alveum cum tessaribus lusorium e geminis duabus latum pedes tres, longum pedes quatuor etc. *Sueton.* *Claud.* 33. Ita essedo alveoque adaptatis, ne lusus confunderetur. § 10. Hinc pro ipso tesserarum alcarumve ludo. *Varro* apud *Non.* p. 108. 33. *Merc.* Equus sine ephippio, balneum non cotidianum, alveus rarus (*mihi fuit*). *Val. Max.* 8. 8. 2. Alveo quoque et calculis vacasse interdum dicitur. (*Scavola*). — NB. *Paul. Diac.* p. 168. 3. *Müll.* Naustibulum alveum ad navis similitudinem factum. *Forcellinus* videbatur *Paulus* neutro gen. hanc vocem extulisse: at *alveum* est Accusativus, ut facile sibi quisque persuaduit ex comparatione cum loco *Fest.* p. 169. 23. *Müll.*

ALVINUS, a, um, adject. qui alvi fluxu laborat. *Plin.* 21. *Hist. nat.* 27. 99. (172). Vinca pervinca — alvidis impossita plurimum prodesse dicitur. *Harduinus* et *Silius* ita leg. optim. Codd. auctoritate feli. *Id.* 25. *ibid.* 7. 7. (76). Nymphæ radix — adversatur alvidis. *Hæc tamen lectio est omnino dudici; Silius legit adversatur al alinum.*

ALVUS, i, f. 2. Veteres masc. etiam genere extulerunt testibus *Charis.* 1. p. 61. et *Priscian.* 5. p. 654. et 6. p. 718. *Putsch.* et *Non.* p. 193. 25. *Merc.* qui *Catonis*, *Accii*, *Cinnæ* aliorumque afferunt exempla infra citata. — *Paul. Diac.* p. 8. 2. *Müll.* vocem deducit a verbo *alere*; *Döderlein* ab *ελὺς* volvo. — Ceterum alvus proprie videtur esse cavum, cavitas: ac proinde § 1. Cum de corpore sermo est, alvus est pars corporis in animali, stomacho subjecta, in quo sunt intestina, quæ cibum ac potionem recipit alioque emittit (It. *ventre*, *pancia*; Fr. *ventre*; *Hisp.* *baniga*, *vientre*; Germ. *der hohle Leib oder Bauch*; Angl. *the belly, paunch*). Occurrit — a) Generatim. *Cato R. R.* 157. 1. Ubi est multo cibo alvus non it. Et *ibid.* 125. Id est ad alvum crudam et ad lateris dolorem. *Accius* apud *Non.* p. 193. 26. *Merc.* Frigidissimus alvus. *Cic.* 3. *Nat. D.* 22. 57. Esculapius tertius, primus purgationem alvi dentisque evulsionem, ut ferunt, invenit. *Virg.* 3. *G.* 427. de serpente. Atque notis longam maculosam grandibus alvum. Adde *Ovid.* 4. *Met.* 574. *Virg.* 2. *En.* 50. de ligneo *Trojanorum* equo. bastam in latus inque feri curvam compagibus alvum contorsit. — b) Alvus, præripue in re medica, occurrit de inferiore ventris parte, quæ exonerando corpori maxime inservit. *Cato R. R.* 156. Alvum bonam facere. *Id.* *ibid.* 115. 1. Alvum movere. *Id.* *ibid.* 126. Non consistens alvus. *Cels.* 1. 6. Cila alvus. *Scribon. Comp.* 111. citata. *Cels.* 1. 3. fusior, strictior. *Id.* 2. 7. Pluribus diebus non descendit alvus. Et 2. 12. n. 2. Cui satis alvus reddit quotidie. *Plin.* 24. *Hist. nat.* 11. 55. (93). Alvos solvere. *Id.* 19. 5. 26. (80). elicere. *Id.* 10. 44. 61. (126). Alvum exonerare. *Id.* 20. 3. 8. (14). Inanire. *Hieronym.* *Ep.* ad *Ctesiph.* n. 7. relevare. *Plin.* 14. *Hist. nat.* 18. 22. (118). Soluta alvus. *Colum.* 7. *R. R.* 9. Alvum citare. *Cels.* 4. 10. comprimere. *Id.* 1. 3. et 2. 30. astringere. *Plin.* 22. *Hist. nat.* 25. 68. (138). sistere. *Id.* 24. 13. 70. (114). Alvum citam et lormina compescere. *Cels.* 2. 12. Crebra alvi ductio. *Plin.* 22. *Hist. nat.* 24. 54. (115). Alvi causa dare aliquid. — c) Hinc *alvus* superior est venterculus, ratine tamen habita ciborum, qui exinde egeruntur. *Cato R. R.* 156. 2. Alvum si voles dejicere superiorem, sumito brassicæ, quæ levissima erit, pondo unum, inde facito manipulos æquales tres colligatque. Et de alvo cum superiore, tum inferiore *Cic.* 2. *Nat. D.* 50. 126. Vomitione canes, purgati autem alvum ibes *Ægyptii* curant. — d) Et absolute pro ventriculo *Cic.* 2. *Nat. D.* 54. 136. Cum alvi natura subjecta stomacho, cibi et potionis sit receptaculum. § 2. Hinc interdum alvus sumitur pro morbo alvi fluxu. *Colum.* 6. *R. R.* 7. 2. Alvus corpus ac vires carpi, operique inutile reddit. § 3. Item per metonymiam pro ipsis alvi excrementis. *Cels.*

2. 6. Alvus quoque varia, pestifera est. *Et max.* Alvus liquida, eademque vel nigra, vel pallida, vel pinguis. *Id.* 2. 7. Alvum reddere. § 4. Nonnumquam sumitur pro muliebri utero. *Plaut. Stich.* 2. 1. 5. Tamen fuisse suspicor matrem mihi. — Nam me illa in alvo menses gestavit decem. *Cic. Cluent.* 12. 34. Quo illa pretio — spem illam, quam in alvo commendatam a viro continebat, — vendidit. *Id.* 1. *Divinat.* 20. 39. Cum prægnans hunc ipsam Dionysium alvo contineret. *Cinna* apud *Priscian.* 6. p. 718. Ac seculi incepto *Cinnyre* crescebat in alvo. *Poeta* apud *Non.* p. 193. 27. *Merc.* (*Maja*) nemus retinens gravido concepit in alvo. § 5. Sæpe ponitur pro alveari, in quo apes mellificunt. *Varro R. R.* 16. 15. Media alvo, qua introcant apes, faciunt foramina parva, dextra ac sinistra. *Id.* *Varro l. c.* docet, alvos hoc sensu dictos esse a mellis alimento. *Plin.* 24. *Hist. nat.* 14. 47. (80). Alvus optimas e cortice, secundas ferula, tertias vinæ, multi et e speculari lapide fecere. Adde 21. *ibid.* 12. 43. (73). et 11. 10. 10. (24). et *Colum.* 9. *R. R.* 6. 1. et 14. 7. — Hinc et pro ipsis apibus alveario contentis. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 16. 15. (44). Ferunt societate fraudata alvos mori.

ALYPON, i, n. 2. (ἀλυσον) cauliculus est molli capite, non dissimilis betæ, aeris gustatu ac lentus, mordensque vehementer et accendens. Ita describit *Plin.* 27. *Hist. nat.* 4. 7. (22)., ubi *Harduin.* negat ullam esse plantam nostra ætate, quæ cum isto congruat. At *cl. Fée* (*Op. cit. T. 3.* p. 426.) hanc exhibet synonymiam: *Ἀλυσον* Dioscor. 4. 180., *Σταυρέα* Græcor. recentior., *Σαυα* Zacyth., *Alypum* *Plin.* 1. c. et *Alypum monspeliensium* sive frutex terribilis *J. Bauh. Hist. plant.* 2333. sunt *Globularia Alypum* L. *Spec. plant.* 139? DC. Fl. franc. 2333.

ALYSSON, i, n. 2. (ἀλυσσον) frutex ita dictus, quod a cane morsos (al. leg. emorsos, al. commorsos) rabiem sentire non palitur, inquit *Plin.* 24. *Hist. nat.* 11. 57. (95)., nempe ἀπὸ τοῦ λύσσαν κυνὸς ἰατρῶν, ut est apud *Dioscor.* 3. 105. *Cl. Fée* (*Op. cit. T. 3.* p. 257.) affirmat *alysson* *Plinii* differre ab *alysso* *Dioscor.* et *Theophrast.*, et putare videtur esse aliquam ex *galis* aut *asperulis*.

ALYTARCHIA, æ, f. m. 1. ἀλυσταρχία, sacer magistratus, qui præerat ludis, qui sebant in honorem deorum; ubi ἀλυσταρχία circuitor (quod ab ἀλυσω erro, vagor) et ἀρχων princeps, præses, quis nimirum is magistratus præerat illis, qui virgam ferentes ad submovendam turbam et ad seditiones cohibendas in sacris certaminibus apud Eleos (*Elymakh.* M. in *V. Ἀλυσταρχία*), *Pisæos* (*Marm. Arundell.* 8.) *Antiochenos*, et fortasse etiam alibi adhibebantur. *Impp. Grat., Valentin. et Theodos. Cod. Theod.* 10. 1. 12. Alytarchæ urbis Antiochenæ plantandi plures, excidendi unus expressi, jubemus tribui facultatem. *Inpp. Honor. et Theodos. ibid.* 15. 9. 2. Cunctos iudices admonemus, ut ludorum quidem intersint festivitati; verum expensarum non excedant duorum solidorum librata impendia: exceptis alytarchis, Syriarchis, agonothetis, itemque Astarchis et ceteris, quorum nomen votiva festivitatis solemnitas dedicabit.

ALYTARCHIA, æ, f. f. alytarchæ dignitas et officium. *Imp. Leo Cod. Just.* 1. 36. 1. Titulus qui alytarchiæ et Syriarchiæ muneribus in prima Syria deputati sunt, per officia tam viri spectabilis Comitibus Orientis, quam viri clarissimi Rectoris provincie, flagitari præcipimus: alytarchiæ quidem iudi cura Comitibus Orientis et ejus officio; Syriarchiæ vero sollicitudine Moderantis provinciam, ejusque apparitoris, exerceantur.

ALYTIS, is, f. 3. herba, qua perdicæ pascuntur, quæque et perdictum vocatur. *Apul. Herb.* 81.

AM

AM præpositio loquelæ, (ut *Charis.* 2. p. 204. et *Priscian.* 14. p. 1002. *Putsch.* et *Paul. Diac.* p. 4. 14. *Müll.* loquuntur) hoc est inseparabilis, quæ per se posita nihil significat; in compositione idem valet ac cōrūm, forte ex Græco ἀμφι contracto, quemadmodum ab ὄνο f. sub, certe a Latino ambe vel ambi contracto, quod *V.* suo loco. Quidam putant antiquitus fuisse separabilem afferantque fragmentum il-

lud *Caton. Orig.* apud *Macrob.* 1. *Saturn.* 14. Am terminum. h. e. circum terminum: super quo tamen miras emitti lites excitantur. — NE. Olim am pro eam veteres usurpasse nonnulli putarunt, afferentique locum *Zucet.* 3. 445. Corpore qui nostro rarus magis am cohæsit. *Atti tamen aliter legunt et quidem rectius. V. INCOHIBESCO.*

AMA. V. HAMA.

AMABILIS, e, adject. (amo). Comp. *Amabilior* et Sup. *Amabilissimus*. Est dignus amore, quemadmodum ait *Orid.* 2. *Art. Am.* 107. ut amaris, amabilis esto (It. *amabile*; Fr. *aimable*; *Hisp.* *amable*; Germ. *liebenswertig*; Angl. *amiable, lovely*). Occurrit cum de hominibus, tum de rebus — a) Absolute. *Plaut. Asin.* 3. 3. 84. Nilis bella es atque amabilis. *Id. Stich.* 5. 4. 54. Mea suavis, amabilis, amena *Stephanum*. *Cic.* 5. *Att.* 19. 2. Filioletum —, quam nunquam vidi, tamen et amo et amabilem esse certo scio. *Id.* 7. *Fam.* 20. 1. Amabilior mihi *Vellia* fuit, quod te ab ea sepi amari. *Horat.* 1. *Od.* 5. 10. Qui semper vacuum, semper amabilem sperat. *Cic. Amic.* 14. 51. Mihi quidem videntur, qui utilitatem causâ fingunt amicitias, amabilissimum nodum amicitie tollere. *Id.* 9. *Fam.* 14. 4. Nihil est — virtute formosius, nihil pulchrius, nihil amabilius. Adde 11. *ibid.* 13. 1. et 12. *Att.* 9. *Zucet.* 1. 24. Nec sine te (*Venere*) sit letum, neque amabile quidquam. *Cic. Partit. orat.* 6. 22. Amabiles mores. *Horat.* 3. *Od.* 13. 10. frigus. *Id.* 1. *Ep.* 3. 24. carmen. *Seneca 4. Contron.* 26. a med. Dixit illam amabilem sententiam: da itaque aunc penas misericors. — b) Cum Dat. *Seneca Ep.* 38. Adolescens hilaris et amabilis turbe. — NB. De cognom. Rom. V. ONOM.

AMABILITAS, aris, f. 3. (amabilis) morum comitas formæque venustas ad amorem alliciens (It. *amabilità*; Fr. *amabilité*; *Hisp.* *amabilidad*; Germ. *die Liebeshwürdigkeit*; Angl. *amableness*). § 1. Proprie et abstracte. *Plaut. Stich.* 5. 4. 58. Si amabilis tibi nostra placeat, si tibi ambo accepti sumus. § 2. Abstractum pro concreto, uti ajunt. *Plaut. Ren.* 5. 4. 1. Fuit hodie operæ pretium ejus, qui amabilitati animum adijceret. h. e. qui amabiles puellas intento animo videret. *Forcellinus* interpretabatur: in eo studium poneret, ut amabilis esset; sed hinc addebat: Possis tamen utroque (*Plauti*) loco *amabilitatem* amorem intelligere. — Hinc *Synonymach. Ep.* 7. 3. Secundas ad amabilitatem tuam litteras mitto.

AMABILITER, adverb. (amabilis). Comp. *Amabilius* 2. Est § 1. Eo modo, qui amore dignus est, suaviter, humaniter, ita ut tibi amorem concilies (It. *amabilmente*; Fr. *d'une manière aimable*; *Hisp.* *amabilmente*; Germ. *auf liebenswürdige Weise*; Angl. *amiably*). *Horat.* 2. *Ep.* 1. 148. Libertasque recurrentes accepta per annos lusi amabiliter, donec jam ævus apertam in rabiem verti cepit locus. § 2. Item cum amore. *Antonius* apud *Cic.* 14. *Att.* 13. a. 2. Si humaniter et sapienter et amabiliter in me cogitare vis, facilem profecto te præbebis. *Forcellinus* h. loc. ad super. paragr. retulit. *Ovid.* 3. *Art. am.* 675. Spectet amabilis juvenem; suspirat ab iuno etc. *Petron. Satyr.* 112. Vultum suum super ceryleam *Gilonis* amabiliter posuit.

AMALOCIA, æ, f. 1. est nomen, quo Campani appellabant herbam chamamelon. *Apul. Herb.* 23.

AMANDATIO, ōnis, f. 3. actus amandandi. *Cic. Rosc. Am.* 15. 44. Tamen ne hæc attenta vita et rusticana, relegatio atque amandatio appellabitur?

AMANDATUS, a, um. V. voc. seq.

AMANDO, as, avi, aum, are, a. 1. (ab et mando). Part. *Amandatus*. Est alio nullo, longe ire jubeo, removeo, relego, ita tamen ut fere semper id per contumptum fiat (It. *mandar via*, *allontanare*, torsi d'attorno; Fr. *renvoyer*, *éloigner*; *Hisp.* *despedir*, *a partir*, *alejar*; Germ. *fortsenden*, *fortweisen*, *entfernen*; Angl. *to send away or out of the way*, *remove*, *dismiss*). Occurrit — a) Absolute. *Cic. Rosc. Am.* 15. 44. An amandatur hunc sic, ut esset in agro ac tantummodo aleretur ad villam? *Id. Dom.* 25. 66. Me expulso, *Catonem* amandatu. — b) Addito termino, a quo quis amandatur per Abi. et præp. ab. *Cic.* 2. *Nat. D.* 50. 141. Ut — in ædificiis architecti — sic (in corpore humana) natura res similes præcipi amandis sit a sensibus. — c) Addito termino, ad quem quis amandatur, per Accus. cum aliqua præp. *Cic.* 7. *Ferr.* 27. 68. Amandare hominem *Lilybæum*. *Id.* 7. *Att.* 13. in Græciam. *Tac.* 4. *Hist.* 56. Amandatus in *Frisios*. *Cic. post. red. ad Quir.* 4. in fin. Infra

mortuos amandatus. *Gell.* 12. 1. *ad fin.* Oblivio Gili amandati ad aliam nutricem.

AMANS, *antis. V. AMO.*

AMANTER, *adverb. (amans). Comp. Amantius, Superl. Amantissime.* Est cum amore (It. amorevolmente, con amore, teneramente; Fr. avec amour, en ami, avec zèle; Hisp. afectuosamente, amorosamente; Germ. auf liebende, liebevolle, wohlwollende Weise; Angl. lovingly, affectionately, tenderly, friendly). *Cic.* 12. *Fam.* 30. 3. Requiri equidem proprias ad me unum a te litteras, sed neque vehementer et amanter. *Id.* 5. *ibid.* 19. Expectare amanter adventum alicujus. *Id.* 2. *Att.* 4. 1. Amanter aliquid diligenterque concitare. *Plin.* 5. *Ep.* 16. Amanter et modeste compleri aliquem. *Cic.* 1. *de republ.* 3. 6. Gravius de aliquo queri et amantius. *Id.* 3. *Fam.* 6. Hoc meo facto valde delector: nihil enim potuit fieri amantius. Sed tamen amantius potest esse. *Adject. Comp. Tac.* 1. *Ann.* 43. Melius et amantius facere. *Cic.* 6. *Att.* 2. Amantissime obsecrare aliquem. *Id.* *Amic.* 1. 2. Coniunctissime et amantissime vivere cum aliquo.

AMANUENSIS, *is, m.* 3. servus, cujus opera dominus in scribendo, epistolas praestant, utitur, qui et servus a manu dicitur; unde haec vox originem habuit. *Sueton.* *Tit.* 3. Notis quoque excipere velocissime solitus, cum amanuensibus suis per ludum jocumque certantem. Adde *eumd.* *Ner.* 44.

AMARACINUS, *a, um, adject.* qui est ex amaraco herba. *Plin.* 13. *Hist. nat.* 1. 2. (3). Amaracinum unguentum. *Id.* 21. *ibid.* 22. 93. (163). oleum. Adde *Cael. Aurel.* 2. *Tard.* 7. et 4. *Tard.* 7. — Hinc Amaracinum, *i, n.* 2. absolute ponitur pro unguento amaracino, quod laudatissimum in Coo Insula fiebat, ut *Plin.* loc. cit. scribit. *Lucet.* 4. 1171. Postesque superbos Ungit amaracino. Adde 2. 846. *V.* et *voc. seq.* — Quoniam vero sues amaracinum maxime fastidiunt, teste *Lucet.* 6. 973., ita ortum est proverbium Nihil cum amaracino sui, de iis, qui nullum cum re aliqua commercium habent, vel qui nullam ex re aliqua voluptatem capiunt. Hoc proverbium occurrit apud *Gell.* *praefat. sub fin.*, quocum *cf. Servium ad Virg.* 1. *En.* 693.

AMARACUS, *i, m.* et *f.* 1. Amaracum, *i, n.* 2. (ἀμαράκος et ἀμαράκων) genus herbae, quae et sampsuchum, valde vixax, radices habens multifidas, in summo terrae haerentes, semen ferens copiosum, odorisque acrem et gratum, et propterea coronis aptissima. Quidam ajunt esse eam, quam Itali vocant majorana, aut persa: alii negant: *cf. Fée (Op. cit. T. 3. p. 44.)* affirmat Amaracum *Plin.* 21. *Hist. nat.* 11. 39. (67). esse absque dubio *Origanum majoranoides* recentiorum. *Catull.* 61. 7. Amaracus suave olens. *Virg.* 1. *En.* 696. mollis. *Plin.* 13. *Hist. nat.* 1. 2. (14). Iris illyrica et amaracus Cyzicena. *Id.* 21. 11. 39. (67). Amaracus, quem Pbrigium cognominant. *Id.* *ibid.* 22. 93. (163). Sampsuchum, sive amaracum scorplionibus adversatur. *Hygin.* *Fab.* 1. 34. *ed. Mai.* Amaracus regius unguentarius fuit, qui casu lapsus dum ferret unguenta, majorem ex confusione odorem creavit: unde optima unguenta amaracina dicuntur. Hic postea in herbam sampsuchum versus est, quam nunc et amaracum dicunt. *Servius ad Virg.* 1. *En.* 693. haec eadem fere habet. — *V.* et *ONOM.*

AMARANS, *antis. V. AMARO.*

AMARANTHUS, *i, sed rectius*

AMARANTHUS, *i, m.* 2. (ἀμαράντος) herba spicam ferens verius quam florem, sine odore; quique gaudet decerpi, laetius renascens. Alexandrino palma, qui decerpiti asservatur, madefactus aqua reviviscit, et hibernas coronas facit: ab ἀπριωτο et μαρμαίματ marcesco. Haec tradit *Plin.* 21. *Hist. nat.* 8. 23. (47). *Ovid.* 4. *Fast.* 439. Ilas, hyacinthe, tenes, illas, amarante, moraris: Pars thyma, pars casiam, pars melliloton amant. Adde *Tibull.* 3. 4. 33. et *Colum.* 4. *R. H.* 4. 3. et 10. *ibid.* 75. Etiam super sepulchra spargebantur amaranti, ut et rosae. *Inscript.* apud *Aldini Lap. Ticin.* p. 124. ET IN MEMORIAM FORVM NOSTIS ET AMARANTHO ET ERYLIS PERPETVO PARENTARI IVSSIT. *V. Le Bas, Restitution de l'Inscript. de Cagliari* p. 16. *Cl. Fée (Op. cit. T. 3. p. 29.)* hanc exhibet synonymiam: Φλός Theophr. 6. 6., *Amarantus* Virg. *Cul.* 405., *Colum.* et *Plin.* loc. cit., *Amarantus* *Plinius* *major* Gessn. *Hort.* sunt *Celosia cristata* L. *Spec. plant.* 297.

AMARE, *adverb. (amarus). Comp. Amarius, Sup. Amarissime.* Occurrit tantum translate, et est acer-

be, aspere, acriter (It. amaramente, acerbamente; Fr. amèrement; Hisp. amargamente, acerbamente; Germ. herb, hart, grausam; Angl. bitterly, keenly). *Plaut. Truc.* 1. 2. 78. E linguis dicta dulcia datis, corde amare fecitis. *Seneca* 5. *Benef.* 23. Admonebo ergo non amare, non palam, sine convicio. *Apul.* 5. *Met. in fin.* Amare coecere. *Cajus Dig.* 21. 1. 18. exigere aliquid ab aliquo. *Paul.* *ibid.* 24. 1. 28. aliquid tractare. *Macrobi.* 1. *Saturn.* 2. Amarius sliquem reprehendere. *Sueton.* *Tib.* 54. Amarissime congestis probris. *Id.* *Aug.* 70. Amarissime singulorum nomina enumerare.

AMARESCO, *is, ere, n.* 3. amarus fio. *Pallad.* 2. *R. R.* 19. 9. Arbores amygdali servandae sunt a pecore, quia si rodantur amarescunt.

AMARICO, *as, avi, atum, are, a.* 1. proprie est amarum facio; sed occurrit tantum translate et est concito, ad iram provocho, exaspero. Usurpatum est a *Plin.* *Valer.* 1. 17. et ab *Augustino Enarrat.* in *Psalm.* 65. n. 15. Ecce repulsi sunt qui amaricant. *Fulgat. Interpr. Apocal.* 10. 10. Amaricatus est venter meus.

AMARITAS, *atis, f.* 3. idem quod amaritudo. *Vitruv.* 2. 9. 14. Larix vero non solum ob succi vehementem amaritatem ab carie non nocetur etc. *Alti aliter legunt.*

AMARITER, *adverb.* idem quod amare, sed translate. *Hieronym.* *Ep.* 23. *ad Marcellam* n. 1. Petrus amariter fletus.

AMARITIES, *ei, f.* 5. idem quod amaritudo. Translate usus est *Catull.* 68. 18. Non est des nescia nostri, Quae dulcem curis miscet amaritiem. *Gloss. vet.* Amaritia, amaritudo, acrimonia.

AMARITOSUS, *a, um, adject.* amaritudine plenus. *Gargil. de arbor. pom.* 7. p. 408. *Mai.* Ex morsu pecorum omnia haec arbori (amygdalae) amaritosa contingere videntur, cum inopinatis in medullas salivae conserdit.

AMARITUDO, *inis, f.* 3. amarus sapor (It. amarezza; Fr. amertume, âpreté; Hisp. amargor; Germ. die Bitterkeit; Angl. bitterness).

1.) Proprie. *Varr.* 1. *R. R.* 66. Oleas albas — nisi condieris, propter amaritudinem illas respuit palatum. *Plin.* 21. *Hist. nat.* 21. 92. (16). Amaritudo absinthii. *Id.* 24. *ibid.* 14. 77. (125). Radices summae amaritudinis. Et de humori corporis bile, quae per medicamentum levatur, plur. num. *Id.* 21. 11. 64. (105). Amaritudines hebetare.

2.) Translate. 1. Ponitur de iis omnibus, quae personam aut rem acriter laedunt eoque adversantur. — a) Generatim. *Val. Max.* 4. 4. *sub init.* Divitiarum frons lularis, multis intus amaritudinibus referta. *h. e. miseris.* *Id.* 4. 1. *ext.* 6. Amaritudo odii. *Quintil.* 1. 1. 20. Amaritudo docendi. — b) Speciatim de verborum scriptorumve acrimonia et mordacitate. *Plin.* 6. *Ep.* 8. Nosti facietis hominibus: quas velim attendas, ne in bilem et amaritudinem vertat injuria. *Id.* 1. *ibid.* 16. a med. Quantum illis (versibus) leporis, dulcedinis, amaritudinis, amoris inseris! *h. e. arule,* quo vitia pungit et notat. *Seneca* 1. *de Ira* 4. 3. Amaritudo verborum maledictorumque. *Plin.* 36. *Hist. nat.* 5. 4. (12). carminum. *h. e. maledicentis, mordacitas.* *Quintil.* 10. 1. 117. Ut amari sales, ita amaritudo ipsa frequenter ridicula est. *Plin.* 7. *Ep.* 33. Amaritudo iuivici. *Id.* 1. *ibid.* 16. Amaritudo inest sententiae. *Justin.* 38. 5. Amaritudo decretorum. *Mamertin.* *Gratiar. act.* 20. *Injuriae.* 1. 2. Speciatim apud Rhetores amaritudo vocis, Graece πικρότης vel πικροφωνία, est, cum vox supra modum ac pene naturam vocis humanae acerba est. *Quintil.* 11. 3. 169.

AMARO, *as, are, a.* 1. amarum facio. Occurrit tantum partic. pres. *Huf. Fest. Avien. in epist. ad Flavian.* *Myrmecium* apud *Pithagor. lib. 4. Collect. epigr.* et *poem. veter.* Haec ut, amice, petam, cogunt fastidia longis Nata malis, et quod penitus felicitas, amarus Ora, sapor nil dulce nunc sinit esse palato.

AMAROR, *oris, m.* 3. idem quod amaritudo, sive amarus sapor. *Lucet.* 4. 224. dilutaque contra Cum tuimur nascere absinthia, tangit amaror. *Cl. eumd.* 6. 926. *Virg.* 2. *G.* 246. At sapor indicium faciet manifestus, et ora Tristitia tentantem sensu torquet amaror. *Al. leg. amaro, sed invito Gell.* 1. 21. Adde *Cael. Avel.* 3. *Tard.* 5.

AMARULENTUS, *a, um, adject.* amaritudine plenus; sed occurrit tantum translate (*V. AMARITUDO* 11.) de verbis aut scriptis, et est acris, mor-

dax, maledicus. *Gell.* 3. 17. Timon amarulentus librum maledicentissimum conscripsit. *Macrobi.* 1. *Saturn.* 7. Amarulenta diacitas.

AMARUM, *adverb. V. voc. seq. in fine.*

AMARUS, *a, um, adject.* *Comp. Amarior et Superl. Amarissimus* 1. 1. Amarus est saporem habens dulci contrarium, asperum, insuavem (It. amaro; Fr. amer; Hisp. amargo; Germ. et Angl. bitter).

1.) Proprie. — a) De sapidis. *Cic.* 2. *Fin.* 12. 36. Quid enim judicant sensus? Dulce smarum, lene asperum etc. *Id.* 3. *Nat. D.* 13. 31. Animal sentit et calida et frigida, et dulcia et amara. *Cl. Calon. R. H.* 157. 1. *Lucet.* 1. 939. et 4. 15. Amarus absinthii latex. *Virg.* 1. *Ecl.* 79. salices. *Id.* 6. *ibid.* 62. cortex. *Id.* 6. *ibid.* 68. apium. *Id.* 1. *G.* 120. fibrae. *Id.* 2. *ibid.* 314. lolia. *Plin.* 17. *Hist. nat.* 5. 3. (33). terra. *Virg.* 2. *G.* 86. bacca. *Horat.* 2. *Sat.* 8. 51. inulæ. *Ovid.* 1. *Pont.* 1. 24. messis. *h. e. quæ ad plenam maturitatem non pervenit, fruges enim immaturæ amarus cibus sunt.* *Id. Rem. am.* 227. succus. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 6. 5. (15). Amariores succi. *Id.* *ibid.* 7. 6. (16). Amarus sapor. *Id.* 25. *ibid.* 6. 27. (63). gustus. *Id.* 21. *ibid.* 7. 19. (41). Iris gustu amarissima. *Catull.* 27. 12. Inger mi calices amariores. *h. e. meracior et vetustior vino plenos: vinum autem vetus amaritudinem seu austeritatem quandam induit.* *Virg.* 5. *Ecl.* 10. Doris amars. *h. e. sapor salis, qui in aqua marina percipitur; de quo, si Elymologos audimus, videtur proprie dici amarus.* *Curt.* 9. 6. 6. Amara aqua. *Cels.* 1. 3. Os amarum. *h. e. amarorem sentiens amara salivæ sui humoris.* — b) Ponitur interdum et de odoribus. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 12. 30. (122). Fructus ipse amarus et odore. — c) Interdum et de sono. *Stat.* 10. *Theb.* 553. Tuba fores sonitu perfringit amaro. — d) Raro et de tactu. *Stat.* 5. *Theb.* 393. Depressæque cadunt volucres, et messis amaro Strata gelu. *h. e. acris, mordaci: Forcellinus translate b. l. accepit pro noxio.*

2.) Translate. 1. Ponitur de bile vel ira, quibus humana corpus afficitur, et est morosus, diffidilis, fastidiosus. *Ter. Hec.* 4. 4. 88. Amarae mulieres sunt, non facile bæ ferunt. *Cic.* 14. *Att.* 21. 3. Amariorem me senectus facit: stomachor omnia. *Seneca* etiam 1. *de Ira* 4. amarus dicit, quos Aristoteles πικρός, nimirum qui iram diu servant, et difficile deponunt, nisi ulti. 2. Saepissime ponitur pro tristitia, duro, acerbis, aspero. — a) Generatim. *Virg.* 4. *En.* 203. Amarus rumor. *h. e. tristitia et adversa affereus.* *Id.* 3. *Ecl.* 109. quisquis amores Aut metuet dulces, aut experiet amaros. *Tibull.* 2. 4. 11. Nunc et amara dies et noctis amarior umbra. *Ovid.* 5. *Trist.* 4. 15. ferre casus patienter amaros. *Id.* 14. *Met.* 465. anari luctus. *Id.* 5. *Trist.* 2. 29. pericula ponti. *Id.* 9. *Met.* 436. pondera senectæ. *Id.* 1. *Pont.* 9. 21. vita. *Propert.* 1. 1. 33. noctes. *Id.* 1. 19. 20. mors. *Horat.* 1. *Sat.* 3. 98. historiae. *h. e. pessime conscriptæ, ideoque ingratisimæ.* *Val. Max.* 7. 6. pr. Amarissimæ leges necessitatis. — b) Speciatim ponitur de dictis vel scriptis, et est mordax, maledicus. *Virg.* 10. *En.* 900. Illosit amare, quid incipit mortemque minaris? *Horat.* 1. *Sat.* 7. 7. Amarus sermo. *Ovid.* 3. *Trist.* 11. 31. dictis amaris incessere aliquem. *Id.* 4. *Pont.* 14. 37. Vexare mores hominum scriptis amaris. *Id.* 2. *Art. Am.* 151. Amara lingua. *Id. Heroid.* 18. 115. monitus. *Seneca* 4. *Controv.* p. 440. Bip. Labienus homo mentis, quam lingua amarioris. *Quintil.* 10. 1. 117. Amari sales.

Amara, *orum, n.* 2. sustantivorum more occurrit translate apud *Horat.* 2. *Od.* 16. 25. Lætus in praesens animus, quod ultra est Oderit curare et amara lento (al. læto) Temperet risu. *Id.* cum *Genit.* 4. *ibid.* 12. 19. Cadus amara curarum eluere efficit.

Amaram Accus. gen. neutr. absolute pro amare adverbio. *Apul.* 6. *Met.* 13. Contortis superciliis subridens amaram. *h. e. risu indignatione mixto.* Adde *Ammian.* 21. 9. *in fin.*

AMASCO, *is, ere, verb. inchoat.* ab amo, amare incipio. *Diomed.* 1. p. 334. *Putsch.* Ab amo veteres inchoativo modo dixerunt amasco. Unde et amascos amatores dicebant, et Plautus in *Truc.* (3. 1. 13.) Mundulos istos amascos. Nevius. Nunc amasco primum. — Haec *Diomed.*, cujus editiones aliquot omittunt *Nævii* locum, alie leg. Nunc primum amasco. In *Plauto* plerique omnes leg. amasios.

AMASCUS, *i, f.* *voc. præced.*

AMASIA, *a, f.* 1. amica, mulier quæ ab amasio in

delictis habetur. *Farro* apud *Non.* 1. 54. et 2. 788. edit. vet. Quibus suam delectet ipse amasiam.

AMASIO, ōis, m. 3. idem quod amasius. *Apul.* 7. *Met.* 21. de asino. Festivus hic amasio. *Prudent.* *ap. osep.* 10. 181. Nubant puellis, saepe luduntur delis, Amasiorum comprimuntur fraudibus.

AMASIUNCULA, ae, f. 1. amatrix: illa dicta blanditiae causa. Legitur in *Fragm. Tragur.* *Petron.* 75. *Burm.*

AMASIUNCULUS, i, m. 2. deminut. ab amasio. *Petron. fragm. Tragur.* 45. *Burm.* Rixam inter zelotypes et amasiunculos.

AMASIUS, ii, m. 2. amans, amator (It. innamorato, leggiadro, vago; Fr. *amant*, galant; Hisp. *amante*, galán; Germ. *Liebhaber*, *Buhle*; Angl. *a lover*, *suitor*, *sweetheart*). *Plaut. Cas.* 3. 3. 27. Miserrimum ego hodie hunc (melum) habeo amasium. *Id.* apud *Diomed.* 1. p. 334. *Putsch.* Mundulos istos amasios. *V. AMASCO.* *Gell.* 7. 8. Delphinos Venerios esse et amasios. *Id.* 19. 9. Nostros quoque poetas amasios ac Venerios fuisse.

AMATHIA, ae, f. 1. graeca vox ἀμαθία inscitia, quae latinis litteris occurrit apud *Paulin.* *Pell.* *Euchar.* 65. Ipsiis alphabeti inter prope prima elementa Nosse cavere decem specialia signa amathiae.

AMATIO, ōis, f. 3. actus amandi, et dicitur fere de amore venerio (It. *amore*, innamoramento; Fr. *amour*; Hisp. *amor*; Germ. *das Lieben*; Angl. *love*). *Plaut. Cas.* 2. 5. 20. Tua mihi odiosa est amatio. *Id. Merc.* 4. 4. 53. Te di deaque perditot tua cum amica cumque amationibus. *Id. Pen.* 5. 2. 136. Acerba amatio. *Id. Rud.* 4. 5. 14. Inepta atque odiosa amatio. *Id. Capt. epil.* 2. Neque in hac (fabula) subagitationes sunt, neque ulla amatio. h. e. nulli inonesti amores inducuntur.

AMATOR, ōis, m. 3. proprie est qui aliquem vehementer amat, seu maximo animi ardore alicui studet favere (It. *amadore*, partigiano; Fr. *amateur*, partisan; Hisp. *aficionado*, adherente, seguidor; Germ. *der Liebhaber* oder *Verhrer*; Angl. *a lover*, *one who loves or is attached to any person or thing*). ¶ 1. Proprie et stricto sensu occurrit cum de personis, tum de rebus atque abstractis. *Lucilius Sat.* 19. *fragm.* 40. Favorem me tibi, amicum, amatorem pates. *Cic. 7. Fam.* 33. 2. Vivamque tecum multum et cum communibus nostris amatoribus. *Id.* 1. *Att.* 20. 7. L. Papius Petus, vir bonus amatorque noster, milia libris — donavit. *Id.* 9. *Fam.* 15. 4. Avator suus, familiaris meus. *Id. Brut.* 17. 66. Amatores Catoni desunt. h. e. Catonis scriptis. *Horat.* 1. *Ep.* 20. 8. cum plenus langueat amator. *Cic. 4. Att.* 10. 4. Bibliothecam tuam cave ruique despoodeas, quamvis acrem amatorem inveneris. *Horat.* 1. *Ep.* 10. 1. Urbis amatorem Fuscum salvere jubemus Raris amatores. *Flor.* 1. 1. 5. Avator huminis et montium. *Cic. Tim.* 14. Amator intelligentiae sapientiaeque. *Id.* 14. *Att.* 10. 2. parisi. *Nep. Att.* 18. antiquitatis. *Quintil.* 10. 1. 85. ingenui sui. ¶ 2. Saepe accipitur in malam partem pro amante venerio. *Plaut. Men.* 2. 1. 43. Tu magnus amator mulierum es, Messenio. *Id. Rud.* 2. 1. 28. Nam ecceator numquam satis dedit suae quisquam amicae amator. *Id. Att. glor.* 5. 38. Quis erat igitur? scz. Philocomasio amator. h. e. amator Philocomasii. *Ter. Andr.* 4. 3. 3. Amicum, amatorem, virum in quovis loco paratum. *Id. Hec.* 1. 1. 2. Per poi quam paucis reperias meretrilibus fideles evenisse amatores. *Cic. Cæs.* 20. 49. Adulter an amator? *Horat.* 1. *Sat.* 3. 38. amatorem quod amicae Turpia decipiunt caecum vitia. *Ovid. Rem.* am. 110. Amator Veneris. *Liv.* 39. 43. Amator iudulgentis. *Propert.* 2. 2. 26. blandus. *Id.* 2. 21. 4. pulcher. *Ovid.* 1. *Amor.* 8. 68. pauper. *Juvenal.* 6. 547. tener. — Absolute. *Ter. Hec.* 5. 3. 38. Neque enim in rem est nostram, ut quisquam amator nuptiis letetur. *Horat.* 1. *Ep.* 1. 38. Invidus, iracundus, iners, vniuus, amator. Adde *Dig.* 11. 3. 1. § 5. — Et de iis, qui pueros in deliciis habebant. *Nep. proom.* 4. Laudi in Grecia ducitur quamplurimos habere amatores. *Curt.* 8. 7. 11. Proditor amatoris. *Id.* 6. 10. 16. Amator et scortum. — Adjective de oculis, qui venerio amorem ad animam transferunt. *Apul.* 5. *Met.* 24. Ferro caput excideres meum, quod istos amatores oculos tuos gerit.

Homonym. *Amator* differt ab *amante*; *amans* enim est qui ad tempus amat, amator qui in amore perseverat. *Cic. 4. Tusc.* 12. 27. Ut inter ebrietatem et ebriositatem interest aliudque est amatores

esse, aliud amantem. Haud recte *Donatus* ait ad *Ter. Andr.* 1. 1. 49. ait: amator fingere potest, non enim semper amat; *amans* autem verè amat: id enim commune esse potest et amanti et amanti. — *Amator* differt etiam ab *amico*; *amicus* enim tranquille amat, *amator* autem magno animi ardore studet favere. *Cic. 5. Ferr.* 63. 148. Poterint te ipse Alba, laus antiquissimus — non solum amicus, verum etiam amator, absolvere?

AMATORCULUS, i, m. 2. deminut. ab amator: *Plaut. Pæn.* 1. 2. 27. Vix aegreque amatorculos invenimus.

AMATORIE, adverb. (amatorius) more amatoris, qua amantem venerium significat. *Plaut. Merc.* 3. 3. 20. Amatorie loqui. *Cic. 2. Phil.* 31. 77. Epistola amatorie scripta.

AMATORIUS, a, um, adject. (amator) ad amorem pertineus vel alliciens, et fere de amore venerio usurpatur (It. *d'amore*, amoroso; Fr. *d'amour*, érotique; Hisp. *erótico*; Germ. *den Liebhaber* oder *Verliebten* betreffend; Angl. *amatory*, *amatorious*). *Cic. 4. Tusc.* 33. 71. Nam Anacreontis quidem tota poesis est amatoria. *Id. ibid.* 34. 74. Frui voluptate amatoria. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 25. 41. (79). Amatoria veneficia. h. e. ad amorem inducentia, quas et *philtora* dicuntur. *V. PHILTUM.* *Id.* 8. *ibid.* 22. 34. (83). Amatorium virus. *Id.* 28. *ibid.* 2. 4. (19). Incantamentorum amatoria imitatio. *Sueton. Cal.* 50. Amatorium medicamentum. *Paul. Sentent.* 5. 23. 14. et *Dig.* 48. 8. 3. § 2. Amatorium poculum. — Hinc

Amatorium, ii, n. 2. absolute pro medicamento seu veneficio, et generatim pro vi et efficacia ad amorem inducendum. *Seneca Ep.* 9. Ego tibi monstrabo amatorium sine medicamento, sine herba, sine ullius venefici carmine: si vis amari, ama. *Plin.* 13. *Hist. nat.* 25. 52. (142). Frutex efficax in amatoris. *Id.* 23. 8. 27. (106). Hyane caverna sinistro lacerto alligata, si quis mulierem respiciat, amatorium est tam praesens, ut illico sequatur. *Et mox.* Dissolvere amatorium. *Id.* 20. 5. 15. (32). Orpheus amatorium inesse staphylinum dixit. *Quintil.* 7. 8. 2. Amatorium alicui dare.

AMATRIX, is, f. 3. quae amat (It. *amatrice*, innamorata; Fr. *amoureuse*; Hisp. *enamoricada*; Germ. *die Liebhaberin*; Angl. *an amorous woman*). *Plaut. Asin.* 3. 1. 8. Satis dicacula es amatrix. *Id. Pen.* 5. 5. 25. Adire ad amatricem. *Martial.* 7. 69. 1. Sappho amatrix. *Id.* 7. 15. 4. et 10. 4. 6. Amatrices aquae. *Inscript.* apud *Orell.* 4657. ex *Labus. Monum. epigr. cristian.* p. 27. et perlinet ad a. ant. Chr. n. 487. Pauperum amatrix. *Auson. praef. E-dyrl.* 6. Mulieres amatrices. *Sahyan.* 3. *advers. Avar.* 1. Amatrix mundi.

AMATŪRIO, ōis, ūris, n. 4. amare cupio aut paro: verbum meditativum ab *amo*, *as*, quod tamquam Latinum agnoscent *Dionet.* 1. p. 336. et *Priscian.* 8. p. 825. *Putsch.*, sed nullo exemplo confirmant.

AMATUS, a, um. *V. AMO.*

AMAXITIS, is. *V. AMAXITIS.*

AMB. V. AMBE et AMBI.

AMBACTUS, i, m. 2. *Paul. Diac.* p. 4. 13. *Müll.* Ambactus apud Enanum lingua Gallica servus appellatur. *Vet. Gloss. Philoa.* Ambactus, ἀμβάκτος, ὁ ἐπὶ τοῖς ὄξιν ἐπὶ τοῖς ὄξιν. Ambacti fuisse videntur lidem ac soldurii. Nonnulli putant, esse domesticum Gallorum verbum, et eum significare, qui alterum associatur, assidueque minister et comes ejus est; ex *amb* ianus, et *actien* rumia. Adde in versione Gotthica *epist.* *D. Pauli* ad *Rom.* 13. 3. et 4. bis legi *ambahis* Golhs. h. e. minister Dei, et *ibid.* 15. 8. *ἀμβάκτος* vertitur *ambahis*. Frustra igitur sunt qui e Latina lingua hanc vocem explicare conantur. Praeterea nomen Gallicum apud *Pellerin. Recueil de Mémoires.* T. 1. tab. 3. habet parte antica caput bovis, cum inscript. AMBACTUS. Incertum tamen est, utrum sit nomen hominis, an dignitatis, an denotet id quod Itali dicunt *distretto*, hac enim significatione usurpatur hodieque in Flandria. *Cæs.* 6. *B. G.* 14. Regnum (Gallia), ut quisque genere copiosius amplexissimus, ita plurimos circa se ambactos clientisque habet, nempe *Cæs.* verbum *ambahis*, Romanis barbarum, interpretatus est Latino clientis vocabulo. Hæc ex *Überlin. Comment.* in *Cæs. V. SOLDURII.* Et hæc quidem recte; nam *ambahis* vocabantur apud veteres Germanos usitatum significabat *famulum*, *servum*, cum et-

iam, quem Italice *vassallo* dicimus. *V. Jac. Grimm teutsche Grammatik P.* 2. p. 211. et ejusdem *teutsche Rechtsalterthümer* p. 304.

AMBADŒDO, is, a. 3. ab *amb*, *ad*, et *edo* compositum, significat proprie circum edere, et generatim absumere, vorare. *Plaut. Merc.* 2. 1. 15. Dicit, capram suæ uxoris dotem ambadædisse. *Et mox:* Ut una illæ capra uxoris siniae dotem ambadæderit. *Acidalius* putat joculariter sictum esse a vocibus *ambo* et *edo*, et ludere *Plautum* in eo, quod dicat, capram unam potuisse integrum dotem arrodere.

AMBAGES, is, f. 3. *Charis.* 1. p. 25. *Pulsch.* ponit quidem hunc rectum singularem et Genitivum; horum tamen usum nondum vidimus. Singularem num. occurrit tantum Ablativus, plurali autem casus omnes. — Est vox composita ex *ambe* et *ago*, teste *Farron.* 7. *L. L.* 30. p. 131. *Müll.*, et proprie significat viarum circuitum, circuitionem, anfractum.

I.) Proprie. ¶ 1. Proprie et abstracte, raro occurrit. *Apul.* 7. *Met.* 15. Hordeum meum frictum et sub eadem mola mels (*asini*) quassatum, ambagibus colonis proximis venditabat. *Id.* 9. *ibid.* 14. Ibi complurium jementorum multivili circuitus intorquebat molas ambage variâ. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 9. 6. (41). Multiformi hæc (luna) ambage torsit lingua contemplantium. *Ovid. Heroid.* 7. 149. de longa peregrinatione: Illos potius populos in dotem, ambage remissa, Accipe. ¶ 2. Sæpius ut concretum accipitur et est ipsa via obliqua a recta decedens ideoque longior. *Ovid.* 8. *Met.* 160. de labyrintho *Dædali*. turbatque notas, et lumina flexum Ducti in errorem variarum ambage viarum. *Virg.* 6. *Æn.* 29. de eod. *Dædalo* ipse dotos tecti ambagesque resolvit. *Plin.* 36. *Hist. nat.* 13. 10. (85). Quæ (pars labyrinthi) itaerum ambages occurruntque ac recursus inexplicabiles continet. *Claudian.* *IV. Cons. Honor.* 226. longis illuc ambagibus itur. *Id. Cons. Prob. et Olybr.* 34. remotas Telhyos ambages. h. e. maris varios circuitus flexusque.

II.) Translate. ¶ 1. Sumitur pro longiore, quam par est, verborum circuitu. Ad rem *Lucret.* 8. 916. Hoc genus in rebus firmandum est multa prius quam ipsius rei rationem reddere possis, Et nimium longis ambagibus est adeundum. *Cf. ibid.* v. 1078. *Plaut. Pseud.* 5. 1. 10. Quid opus me multas agere ambages? *Id. Cist.* 4. 2. 81. Sed, quæso, ambages, mulier, mitte atque hoc age. *Ter. Heaut.* 2. 3. 77. *clit.* Quas, malum, ambages mihi narrare occipit? *clit.* Syre, verum hic dicit: mitte: ad rem redi. *Lucilius* apud *Farr.* 7. *L. L.* 30. p. 131. *Müll.* Quid tibi ego ambages Ambivi scribere coner? *Virg.* 2. *G.* 45. non hic te carmine flecto Atque per ambages et longa exarsa tenebo. *Id.* 1. *Æn.* 341. longa est injuria, longæ Ambages; sed summa sequar fastigia rerum. *Horat.* 1. *Ep.* 7. 82. ne te longis ambagibus ultra, Quam satis est, morer. *Ovid.* 3. *Met.* 692. præbuimus longis ambagibus aures. *Id.* 7. *ibid.* 520. sine ullo Ordine nunc repetam, ne longa ambage morer vos. *Horat.* 2. *Sat.* 5. 9. Quando pauperem, nullis ambagibus, barres. *Quintil.* 2. 11. 23. Hæc autem brevis — via neque discentem per ambages fatigabit, neque corpus orationis — consumet. ¶ 2. Ponitur etiam pro implexa raptiosave sermonis perplexitate, qua verum involvitur et obscuratur. *Liv.* 6. 16. Cum mittere ambages dictator juberet, et aut peragere rerum indicium cogeret, aut fateri facinus etc. *Id.* 9. 11. Et vi pueris dignas ambages senes ac consulares fallendæ fidei exquirere? Adde 44. 27. *Ovid.* 10. *Met.* 19. Si licet, et, falsi positus ambagibus oris, Vera loqui sinis. — Hinc referri potest et illud *Plin.* 7. *Hist. nat.* 55. 56. (188). Post sepulturam variæ Mandum ambages. h. e. variæ implexæque de defunctorum statu conjecturæ et sententiæ, ut ipse statim exponit. ¶ 3. Item pro sermone aut factis enigmatibus, quibus obscurum aliquod innotat. *Liv.* 1. 54. Sexto ubi quid vellet patens quodve præciperet tacitis ambagibus paluit. *Plin.* 19. *Hist. nat.* 8. 53. (169). *Tarquinius Superbus* legatis a filio missis, dicens quod popavera, singularium illud responsum hac facti ambage reddidit. *Liv.* 4. 55. Quæ visa species haud per ambages arcem eam ingessit — fore portendebat. *Id.* 1. 56. Is (*L. Jun. Brutus*) tum — inclusum cornu cavato ad id barulo tullisse donum *Apollini* dicitur, per ambages effugium ingenii sui. Adde *enim.* 5. 15. *Virg.* 1. *Æn.* 99. de *Sibylla*. Horrendas canit ambages. *Ovid.* 3. *Fast.* 337. sed verum ambage remota Addidit et dubio tenuit ore virum. *Id.* 7. *Met.* 760. de *Sphinge*. et præ-

capitata jacebat Immemor ambagum vates obscura
suarum. *h. e. captiosarum interrogationum et æni-
gmatum, quibus prætereuntes fatigaverat. Adde 14. ibid. 57. Lucan. 1. 687. multa tegens ambage can-
bat. Seneca *Œdip.* 216. Ambage nexa Delphino mos
est Dea Arcana tegere. *Œdip. Max.* 1. 8. 10. Inter ob-
scuros verborum ambages fata cecidit. *Tac. 2. Ann.*
54. Ferebatur Germanico per ambages, ut mos ora-
culis, maturum exitum cecinisse. *Id. 12. ibid.* 63.
Redditum oraculum: quærrenti sedem cæcorum ter-
ris adversam. Ea ambage Chalcedonii monstrabantur.
Et 11. *ibid.* 34. Aperire ambages et veri copiam facie-
re. *Plin. 26. Hist. nat.* 5. 6. (9). Tiberii Cæsaris
principatu irrepsit id malum (*h. e. eorum morbus*).
Nec quisquam id prior imperatore ipso sensit, magna
civitatis ambage (*h. e. ænigmatica perplexitate*), cum
edicto ejus excusantis valetudinem legeretur nomen
incognitum. Cf. *eumd.* 10. *ibid.* 49. 70. (137). Etiam
sine his immensa vitæ ambage circa auguria. *h. e. per-
plexitate.**

AMBAGIO. Legebatur olim apud *Farr. 3. L. L.*
Anbagio dicta ut ambustum, quod circum ustum est.
et videbatur idem esse ac *ambages*: sed runc in eo-
dem *Farr. 7. L. L.* 31. p. 132. *Müll.* legimus: A-
daglo dicta ut adustum, quod circum ustum est.
Quod certe rectius. *V. eoin* integrum locum.

AMBAGIOSUS, a, um, adj. ambagibus abun-
dans, ænigmaticus. *Gell. 14. 1. ad fin.* Ambagiosa
conjectatione nitentes.

AMBAGO, Inis, f. 3. Idem quod ambages, sed usu-
venit seriori tantum ævo, ipse enim *Servius* ad *Virg.*
2. *Æn.* 297. docet, veteres dixisse tantummodo am-
bagis, non ambago. *V. COMPAGO.* Translate legi-
tur apud *Manil.* 4. 303. Sic altis natura manet con-
cepta tenebris. Et verum in celo est multa cum am-
bagine rerum. *h. e. obscuritate, incertitudine.*

AMBARVALIS, e, adj. (ambo et arvalis). Am-
barvalis hostia, ab ambiendis arvis dicta, victimæ ge-
nus erat quotannis pro frugibus sacrificari solitum.
Hujusmodi enim hostiis, antequam cæderentur, arva
solebant lustrari. *Servius* ad illud *Virg. 3. Ecl.* 77.
Cum faciam vitula pro frugibus. Et ad illud *Ecl.* 5.
75. et cum lustrabimus agros. Et ad illud 1. *G.* 345.
Terque novas circum felix eat hostia fruges: notat,
illis locis hoc ambarvale sacrum designari (quod sæpe
de porca fecunda et gravida fieri consueverat, et am-
barvalia dicitur ab eruditis) quia am hoc est circum
arva victimæ cædenda ter ducatur. *Paul. Diac. p.*
5. 1. *Müll.* Ambarvalis hostia eat, quæ rei divinæ cau-
sa circum arva ducitur ab iis, qui pro frugibus faci-
unt. Idem repetit *Seizus Pompeius* apud *Macrob.*
3. *Saturn.* 5. Adde *Vopisc. Aurelianus.* 20. Hoc sa-
crificium (quod describitur a *Tibull.* 2. el. 1.) pera-
gebatur a sacerdotibus, qui *Frates aruales* diceban-
tur: quorum collegium ex duodecim constabat. Dece-
ptum enim fuisse pravo codice *Paulum Diac.*, cum
duobus fratribus scripsit, notat *Scalig.* ad vocem
Ambaruales. — Ceterum *Marin. Frat. arv.* p.
XXXIX. subdubit, num reapse *Frates Aruales* am-
barvale sacrificium peragere solerent. *V. ARVALIS*
et cf. *W. A. B. Hertzberg* in *Archiv. für Philol.*
und *Pädag.* T. 5. p. 413.

AMBAXIOQUE circumeuntes catervatim.
Paul. Diac. p. 26. 4. Müll. Scaliger., quem aequi-
tur *Lindemann.*, legebat ambaxioque etc. atque ita
interpungebat ambaxio, qui circumeunt, et cater-
vatim. At *Müllerus* putat unam vocem catervatim
explicando adjectam, et ambaxio ab amb-agendo du-
ctum esse.

AMBE vel ambi, præpositio loquelaris sive insepa-
rabilis, que in compositione solummodo locum habet,
ducta a Gr. ἀμφι (cf. et Sanscr. abhi). *Farr. 7. L. L.*
30. p. 131. *Müll.* Profectum (ambages) a verbo ambe,
quod loest in ambitu et ambitioso. *Charis. 2. p.*
211. *Putsch.* Loquelis (serviunt præpositiones):
am, con-, se, an, ut amplexor etc. Cf. *eumd.* *ibid.*
p. 204., *Priscian.* 14. p. 1002. *Putsch.* et *Macrob.*
1. *Saturn.* 14. V. et *Hand. Tursell.* 1. p. 284. —
Ceterum si componatur cum verbis a consonante in-
cipientibus sæpe integra manet, ut ambecisus, ambi-
farius; si cum verbis a vocali incipientibus, eupho-
niæ causa amb dicitur, ut ambarvalis, ambersus,
ambio, ambustus; Interdum tamen cum ante con-
sonantes, tum vel ante vocales, *h. e. ante p, q, f, et j* mu-
tatur in am vel an, ut amplexor, anquiro, anfra-
ctus, amicio b. e. amjicio.

AMBECISUS, us, m. 4. proprie est circumcisio si-

ve actus circumcidendi. *Farr. 7. L. L.* 43. p. 137.
Müll. Ancilia dicta ab ambecisu, quod ea arma
ab utraque parte, ut Thracum, incisæ. *V. ANCI-
SUS*, us.

AMBEDO, edis, ædi, æsum, ædere (ambo et edo).
Part. *Ambens* pro *ambedens* occurrit apud *Lucret.*
(*V. infra*), et confirmatur a *Paul. Diac.*, qui p. 4.
15. *Müll.* ait: Ambest ita tertiæ personæ verbum
est, ut nullam aliam habeat declinationem: quibus
verbis, inquit *Forcellinus*, significare videtur, non,
sicut ambest, dici posse etiam ambes pro ambedis,
ambestis pro ambeditis. Part. *Ambesus*. — Ambedo
est circum edo (It. mangiare attorno; Fr. manger,
ronger tout autour; Hisp. comer al rededor; Germ.
umfressen; Angl. to eat or gnaw round). *Lucret.*
5. 397. Ignis enim superavit et ambens multa perus-
sit. Sunt qui putant dictum esse pro ambiens, *h.*
e. circumciscus. Tac. 16. Ann. 5. Nam exorta vis lo-
custarum ambederat quidquid herbisum aut frondoso-
rum etc. Ita legendum cum opt. *Codd.* et ex opt. Criti-
cor. sententia: non ambederat, tanquam sit ex abe-
do. *Virg. 3. Æn.* 257. ambesas malis absolvere men-
sas. *Id. 5. ibid.* 752. robora ambesa flammis. *Pae-
rius* hoc loco ait, in antiquis aliquot codicibus scri-
ptum esse ambessa ea ratione, quæ et fassus et ausus
et odiosus olim scribebatur: quæ omnia sustu-
lit usus. *Seneca Hippol.* 1266. Membrum multo vul-
nere ambesum. *h. e. laceratum, attritum, avulsam.*
Al. leg. abruptum. *Alfen. Dig.* 41. 1. 38. Flumen
paullatim primum oninem agrum ambedit; deinde et
viom sustulit.

AMBEGNUS, a, um. *V. AMBIEGNUS.*

AMBENS, *V. AMBEDO.*

AMBESTRIX, is, f. 3. quæ ambedit. *Ammian.*
29. 3. Cum duas haberet ursas sævas hominum ambe-
strices.

AMBESUS, a, um. *V. AMBEDO.*

AMBI, *V. AMBE.*

AMBIENS sive bidens ovis appellabatur, quæ su-
perioribus et inferioribus est dentibus. *Paul. Diac.*
p. 4. 17. *Müll.*

AMBIEGNUS, a, um, adj. (ambi et agnus). Am-
biegna hostia apud veteres dicebatur ea, quæ ab ut-
roque latere agnis comitata ad sacrificium ducetur:
quasi ambiagna. *Paul. Diac. p. 4. 16. Müll.*
habet ambegna, docetque ita speciatim appellatos fu-
isse bovem et vervecem, quando eo comitatu narta-
bantur. Rectius *Varro 7. L. L.* 31. p. 132. *Müll.*
habet ambiagna (bos), additque vocem fuisse pro-
priam Augurum. Falso *Bæbius Macer* apud *Fulgent.*
de *prisco Sermon.* n. 6. scribit ita dictas fuisse oves,
quæ genibus peperissent et Junoui sacrificarentur.
In loco *Fulgentii* quidam legunt ambiagna.

AMBIENTER, adverb. cum ambitione, magno stu-
dio, cupide. *Sidon. 7. Ep.* 9. Ambienter expetere
aliquid. *Cassiod. 5. Variar.* 2. Ambienter requirere.

AMBIFARIAM, proprie est Accus. sing. fem. gen.
ab ambifarius, adverbii more usurpatus, et significat
duplici ratione, juxta duplicem modum (It. sotto dop-
pio rapporto, in due maniere; Fr. en deux sens,
de deux manières; Hisp. de dos sentidos; Germ. aus
doppelter Gesichtspuncte, in zweifacher Bezie-
hung; Angl. in two parts or forms). *Apul. de Mag.*
4. Ambifariam dissolvere dictionem. *Id. 4. Florid.*
18. Anceps argumentum ambifariam proposuit.

AMBIFARIÈ, adverb. idem quod ambifariam.
Claud. Mamert. de Statu anim. 1. 3. Quidquid af-
ficietur contrariis congruentibusque pariter obnoxium
ambifarie subditur passioni.

AMBIFARIUS, a, um, adj. compositus ex ambi
et fari, ut apud Græcos διφαρος, τριφαρος, quæ de
re *V. Priscian.* 15. p. 1013. *Putsch.* et *Hand. Tur-
sell.* 1. p. 286, necnon voc. BIFARIUS. Ambifarius
itaque dicitur qui duplicis est significationis, ideoque
ambiguus. *Arnob. 5. 36.* Partes alias esse communi-
ter scriptas, alias vero dupliciter et ambifarie obtine-
re velas. Et *ibid.* 35. Fabulæ ambifariæ. *For-
cellinus* acceperat ambifarium pro duplici, et mo-
nuerat *Arnobium* bis locis non tam duplicem, quam
ambiguum significare voluisse: nuperrime posteriori
loco *Oehler* restituit bifariæ.

AMBIFORMITER, adverb. (ambi et forma) dupli-
ci modo, anicipiti significatione, ambigue. *Arnob. 5.*
36. Ambiformiter dictum.

AMBIGA, æ, f. 1. vox Græca, ἀμβίγ, ἄγος, quæ
significatur vasculum pyramidis figura in acutum ten-
dens, e testa vel vitro, ut docet *Cæc. Aurel. 4. Tard.*

7., qui vocem Græce scribit. Latine usurpavit *Apic.*
6. 7. Aves in ambigas sublatae. ubi ambigus rectius
fortasse deduci potest ab ambix, igit, quæ forma
Græcam refert.

AMBIGENUS, a, um, adj. (ambi et gigno) qui
est duorum generum. *Eugen. Toletan. carm.* 22.
Hæc sunt ambigena, quæ nupti dispargere constant. Bur-
donum sonipes generat commixtus asellæ. *Vet. Scho-
liast. mss.* apud *Mat. ad Juvenal.* 7. 160. Arcadiri
vocatür magni asini, quales sunt in Arcadia; unde in
ambigenis legimus: Mulus ab arcadicis et equina ma-
tre creatus.

AMBIGO, Igis, Igere, 3. (ambi et ago). Occurrit
tantum Præsens et Imperfectum; reliqua tempora non
sunt in usu. — Part. *Ambigens* I. et II. 2. — Am-
bigo proprie est ambio, circumeo, unde et nomen
ambages (It. andare o girare intorno; Fr. aller ou
errer autour; Hisp. ir, andar, errar al rededor;
Germ. sich um einen Gegenstand herumbewegen,
ihn umgehen; Angl. to go round or about).

1.) Proprie occurrit tantummodo apud *Tac. 6. Ann.*
15. Ne tecta quidem Urbis, adeo publicum consilium
nunquam addit, devils plerumque itineribus ambigens
patriam et declinans. *Forcellinus* hæc addit: Verum
hic locus aliter ab aliis explicatur: et sunt etiam qui
lectionem sollicitant. Quidam enim ambiens reponere
tentant; alii sic distinguere malunt: Devils ple-
rumque itineribus ambigens et patriam declinans,
hoc est errans, tanquam ambiguus quo pergeret. Re-
centiores tamen philologi vulgatam lectionem tue-
tur: cf. *Ernesti* ad h. l. et **AMBAGES** I. 1.

II.) Translate. ¶ 1. Ambigo est rem aliquam cir-
cumeo incertus quid agam, hinc dubito, et inter duas
aut plures sententias utram eligam, anceps sum (It.
dubitare, stare intra due; Fr. hésiter, être incer-
tain, douter; Hisp. dudar, hesitar, estar incierto;
Germ. über etwas ungewiss sein; Angl. to doubt,
hesitate, be in a state of uncertainty). Occurrit 1.)
active, 2.) neutrorum more. — 1.) Activa forma
proprie nunquam occurrit; sed — a) Passivorum
more usurpatur cum nominativo patiente, ut vocat
Grammatici: hinc ambigitur aliquid est in questio-
nem adducitur. *Cic. 1. Orat.* 57. 142. In eo autem
jure, quod ambigitur inter peritissimos. *Id. 2. ibid.*
26. 110. Ita fit, ut unum genus in iis causis, quæ pro-
pter scriptum ambiguntur, relinquatur, si est scriptum
aliquid ambigue. *Id. ibid.* § 111. Cum ideoque aliquid
ambigitur, quod aut verbum aut verba sint præter-
missa. *Id. 2. ibid.* 24. 104. Nihil est enim, quod in-
ter homines ambigatur, — in quo — non quærat etc.
Lucret. 3. 1058. Ambigitur status, in quo sit morta-
libus omnis ætas post mortem. — b) Passivissime oc-
currit ambigitur passive impersonaliter, et modo ad-
hæret pronomini id, modo usurpatur sequeute relati-
vo cum Subjunctivo, modo Ablativo cum præp. de,
modo Accusativo cum Infinito. *Quintil.* 7. 7. 1. In
utraque id ambigitur, an utique illa lege sit utendum.
Moz opponitur constat, certum est; ut etiam apud
eumd. 7. 2. 7. et 7. 3. 10. *Cic. 2. Orat.* 26. 110. In
quo (genere) quale sit quid ambigitur. *Horat. 2. Ep.*
1. 55. Ambigitur quoties utro sit prior. *Curt.* 7.
2. 33. Hæc impulerunt illum ad regni cupiditatem, an
tantum suspectum fecerint, ambigi potest. *Quintil.*
3. 8. 4. Si quando ambigitur, an liceat. *Plin. 33. Hist.*
nat. 1. 4. (10). Quamquam et de ipso nomine am-
bigi video. Adde *eumd.* 16. 40. 79. (213). *Quintil.* 7.
3. 10. Nomen, de quo ambigitur, utique in alia re
certum est. *Tac. 6. Ann.* 28. Aspicit aliquando in Æ-
gypto eam volucrum non ambigitur. — Huc pertinet
et usus Gerund. ambigendi. *Cic. 2. Orat.* 24. 104.
Statim occurrit animo quæ sit causa ambigendi. *Id.*
3. *ibid.* 29. 111. Omnis igitur res eandem habet na-
turam ambigendi. *h. e. ut de ea dubitari et queri pos-
sit in utranque partem.* — 2.) Neutrorum more u-
surpatur iisdem ferme modis, quibus ambigitur (*V.*
Paullo super. sub b). *Liv.* 1. 3. Haud nihil ambigam
— quis enim rem tam veterem pro certo affirmet?
— hinc fuerit *Ascanius*, an major quam hic etc. *Ju-
stin.* 29. 4. Tot malis obsessus, cui rei primum oc-
curreret ambigebat. *Tac. 1. Ann.* 16. Imperitos ani-
mos, quænam post Augustum militiæ condilio, ambi-
gentes. *Id. 16. ibid.* 20. Ambigens Nero, quonam
modo ingenia notescerent. *Id. 12. ibid.* 65. Ne quis
ambigat, decus, pudorem, corpus, cuncta regno potius
habere. *Curt.* 3. 3. Alexandrum regnum Asiæ oc-
cupaturum, haud ambigere. *Gell. 14. 2.* In hac causa,
de qua tu ambigis. ¶ 2. Est etiam (et occurrit

rum Ablat. et præp. de cum passivè, tum neutrorum more) disputare cum aliquo, controversare, quarere. — a) Sive id verbis vel philosophica fiat disquisitione. Cic. 2. *Fin.* 2. 4. Ut inter eos, qui ambigunt, conveniat, quid sit, de quo agatur. *Id. Orat.* 38. 126. Nisi cum de vero ambigetur, quod quæri conjecturâ solet. *Id.* 21. 10. Id. de quo verbis ambigebatur. *Id.* 35. 33. Pauca de jure civitatum, de quibus ambigeretur, disseruit. — b) Sive id iudicio fiat aut armis. *Ter. Heaut.* 3. 1. 89. Simus et Crito vicini nostri hic ambigunt de finibus. *Tac. 1. Hist.* 24. Coccejo Proculo speculatori de parte finium cum vicino ambigenti. *Cic. 2. Invent.* 42. 122. Ambigunt agnati cum eo, qui est heres, si filius etc. *Id. Cæcili.* 8. 21. In illum proximum (*fundum*), de quo nihil ambigebatur. *Id.* 5. *Ferr.* 45. 117. Si de hereditate ambigunt. *Liv.* 40. 15. Ambigere de regno. *Id.* 21. 31. Regni certamine ambigant fratres.

AMBIGUE, adverb. (ambiguus) dubie, obscure, ancipiti significatione (Il. *ambiguamente*, dubbiosamente, oscuramente; Fr. *d'une manière ambiguë*, équivoque; Hisp. *ambiguamente*, confusamente; Germ. *aufzweideutige, doppelsinnige, schwankende und ungewisse Weise*; Angl. *ambiguously*, obscurely). Occurrit fere speciatim de oratione. *Cic. 1. Nat. D.* 31. 86. Ambigue loqui. *Id. Orat.* 32. 115. Ambigue dicere aliquid. *Id. Cæcili.* 28. 81. Verbum ambigue positum. *Id. 2. Orat.* 26. 110. Aliquid ambigue scriptum. *Aurel. Vict. de Vir. illustr.* 35. Appolo ambigue respondit: Ajo, te Eacida Romanos vincere posse. *Tac. 3. Hist.* 35. Ambigue agere. h. e. dubia fide. *Id. 2. Ann.* 21. et 4. *Hist.* 66. Ambigue pugnare. h. e. dubia fortuna et ancipiti victoria.

AMBIGUITAS, atis, f. 3. (ambiguus) occurrit fere de oratione seu verbis, et est duplex, seu multiplex et dubia verbi alicujus significatio, atque adeo obscura (Il. *ambiguitas, equivoco, obscuritas*; Fr. *ambiguité, équivoque, obscurité*; Hisp. *ambigüedad, incertitudinbre*; Germ. *die Doppelsinnigkeit, Zweideutigkeit*; Angl. *ambiguity, uncertainty, obscurity, equivocation*). *Cic. 1. Invent.* 40. 74. Sed nobis ambiguitate nominis videntur errare. *Id. Partit. orat.* 6. 19. Ambiguitas verborum. *Liv.* 41. 18. verbi. *Quintil.* 5. 10. 106. vocum. *Seneca Ep.* 9. In ambiguitatem incidendum est, si exprimere *anástrophos* uno verbo voluerimus, et impatientiam dicere. *Id. ibid.* 108. Relictis ambiguitatibus et syllogismis et cavillationibus. *Quintil.* 8. 2. 15. Ambiguitatem vitare. *Id. 7. 2. 49.* solvere. *Id. 3. 6. 42.* conjecturâ explicare. *Id. 1. 10. 5.* Ambiguitates exquisita.

AMBIGUUS, i. P. voc. seq. in fine.

AMBIGUUS, a, um, adject. ab *ambigo*, teste ipso *Paul. Diac.* p. 17. 1. *Müll.* Ambiguus est, quod in ambas agi partes animo potest. *Ambiguus* itaque est qui duplicem aut etiam multiplicem significationem habere potest, ideoque incertus, dubius, obscurus, et proprie abstracta tantum significatione esset usurpanda hæc vox (Il. *ambiguus, dubbiosus, incerto, oscuro*; Fr. *ambigu, incertain, douteux*; Hisp. *ambiguo, dudoso*; Germ. *zweideutig, doppelsinnig, schwankend*; Angl. *ambiguous, doubtful, uncertain, obscure*). ¶ 1. Latiori sensu ponitur de quacumque re incerta, dubia, obscura. — a) Absolute de rebus et interdum de personis. *Plaut. Pseud.* 2. 4. 69. Quidquid locerit mihi in animo prius aut ambiguum fuit, nunc liquet, nunc defecatum est. *Ter. Heaut.* 4. 4. 26. Etiam si dudum fuerat ambiguum hoc mihi, nunc non est. *Cic. Brut.* 41. 152. Nisi eam præterea didicisset artem, quæ doceret rem universam tribuere in partes, latentem explicare definendo, obscuram explanare interpretando, ambiguum primum videre, deinde distinguere. *Liv.* 21. 52. Galli — in duorum præpotentiam certamina, per ambiguum favorem, baud dubie gratiam victoris spectantes. *Id.* 40. 8. Eo usque vivere me vultis, donec, alterius vestrum superstes, baud ambiguum regem alterum mea morte faciam. *Ovid.* 13. *Met.* 129. Non foret ambiguus tanti certaminis heres. *Tac. 2. Ann.* 88. Ambiguus prællis, bello non victus. h. e. qui in prællis modo victoriam retulit, modo eladem. — b) Cum Genitivo, Græcorum more, ad personas refertur et est incertus. *Tac. 1. Ann.* 7. Nam Tiberius cuncta per consules incipiebat, tamquam vetere republ. et ambiguus imperandi. h. e. dubius utrum sibi esset imperandum, necne. *Id. 2. Hist.* 83. Ambiguus consilii. *Id. 2. Ann.* 40. Ambiguus pudoris ac metus. *Id. 3. Hist.*

43. Ita futuri ambiguus, et magis quid vitaret, quam cui fideret incertus. ¶ 2. Speciatim ponitur de verbis, quæ duplici ratione possunt explicari, ut *Cic. doct. Orat.* 34. in fin. *Cic. Top.* 25. 96. Id autem contingit, cum scriptum ambiguum est, ut duæ differentes sententiæ accipi possint. *Id. Orat.* 29. 102. Ambigua verba distinguere. *Id. 3. Tusc.* 9. 20. Ambiguum nomen. *Id. 2. Divinal.* 56. 115. oracula. *Virg. 2. Æn.* 98. spargere voces ambiguas. h. e. suspitionum et criminum plenas. *Ovid.* 9. *Met.* 587. Ambigua dicta. *Seneca Hippol.* 639. vox. *Sueton. Tib.* 24. responsa. *Id. Aug.* 75. Tituli ambigui et obscuri. *Id. Calig.* 27. Ambiguus locus. h. e. equivocus. ¶ 3. Item speciatim de iis, quibus nulla habenda est fides, quibus fidere non debemus, periculorum enim plena sunt et incertitudinis. *Liv.* 6. 2. Esse ambigua fide in amicitia alicujus. *Virg. 1. Æn.* 691. domus ambigua. h. e. in qua habitant homines dubie fidei. *Ovid. Heroid.* 10. 62. Ambigua viæ. h. e. maris viæ admodum incertæ et periculosæ. *Tac. 1. Ann.* 64. Cæcina secundarum ambiguarumque rerum scēns, eoque interritus. h. e., ut recte interpretatur *Forcellinus*, rerum dubiarum et adversarum, calamitatum. *Plin.* 4. Ep. 2. Puer acris ingenii, sed ambigui. h. e. incertum est, utrum ad virtutem, an ad vitia proclivis. *Gell.* 3. 14. Pedicilla non ambigua. ¶ 4. Denique apud Poetas ambiguum dicitur quicquid talem exterius formam præseferat, ut nunc hoc, nunc alio modo se præbeat, ideoque incerti simus, quæ ad speciem id referamus. *Ovid.* 2. *Met.* 9. Ambiguus Proteus. h. e. qui in varias sæpe figuras vertitur. *Id. 4. ibid.* 279. Nec loquor, ut quondam naturæ jure novato Ambiguus fuerit modo vir, modo femina Siphon. *Horat.* 2. Od. 5. 24. Vultu ambiguo puer. h. e. qui etiam puella videri potest. *Ovid.* 7. *Met.* 271. Inque vtrum solili vultus mutare serenos Ambigui prosecta lupi. *Id. 3. Amor.* 12. 28. Ambigua virgo. h. e. Sphinx. *Id. 1. ibid.* 4. 8. vir. h. e. Centaurus. *Sil.* It. 7. 435. Tum sic involvens repetita exordia, retro incipit ambiguus vates (*Proteus*) reserareque futura. Quidam acceptum pro ambiguo loquente: alii de ipsius Protei varia multiplicique forma rectius interpretantur. *Virg. 3. Æn.* 180. Agnoscit prolem ambiguum geminosque parentes. h. e. prolem, quæ geminos originis auctores habet. *Claudian.* 1. *Eutrop.* 462. Ambigui mares. h. e. euuclii. *Ovid.* 15. *Met.* 333. Est lacus Arcadiæ, Phæneon dixere priores, Ambiguus suspectus aquis, quæ nocte timet: Nocte nocent potes, sine nota luce bibantur. *Seneca Hippol.* 1141. Volat ambiguus mobilis alis hora. h. e. nunc in altum, nunc in profundum. *Ovid.* 8. *Met.* 163. de *Mæandra*. ambiguo lapsa refluitque sinitque. h. e. incerti sumus utrum antrosum aut retrorsum fluat. *Horat.* 1. Od. 7. 23. Certas enim promisit Appollo Ambiguum tellure nova Salamina futuram. h. e. illam Salamina, quæ antiquam forma et magnitudine æquiparet, ita ut ab ea distinguere nequeat eamque superare possit. cf. *Virg. 5. Æn.* 328. Transcat elapsam prior ambiguumque reliquit. h. e. posset enim eum superare. — Cum Genit. *Claudian.* 1. *Eutrop.* 53. Ambiguus vitæ. h. e. de quo incertum, utrum viveret, necne. — Hinc

Ambiguum, i, absolute ponitur, neutrorum more, lisdem ferme significationibus, quibus adjectivum, scilicet — a) Est incertum, dubium. *D. Brutus* apud *Cic.* 11. *Fam.* 11. 1. Ego tamen non habui ambiguum et statim ad Plancum misi. h. e. non fui dubius. *Plaut. Trin.* 2. 4. 193. In ambiguo est etiam nunc quid de hac re fiat. *Zucet.* 4. 1130. relinquere aliquid in ambiguo. *Horat.* 1. Ep. 16. 28. aliquid in ambiguo servare. *Tac. 2. Hist.* 45. Spes et præcidia in ambiguo. — Hinc *ambiguum* est, ita ut incertum est, adverbil more occurrit apud *Ovid.* 1. *Met.* 763. Ambiguum, Clymæne precibus Phæactotis an irâ Mota magis dilecti sibi crinibus etc. — b) Speciatim ponitur de oratione vel verbis. *Cic. 2. Orat.* 26. 111. Ambiguum autem cum plura genera sunt etc. Et ibid. § 110. Genus quoddam ambigui. *Id. 1. Herenn.* 12. 26. Ex ambiguo controversia nascitur. *Quintil.* 12. 2. 10. Ambigua perfere.

AMBILUSTRIUM, ii, n. 2. (ambe et lustrum) sacrum, quod post lustrationem fiebat. *Servius* ad *Virg. 1. Æn.* 283. Lustrum autem dictum, quod post quinque annis unaqueque civitas lustrabatur. (Unde Romæ ambilustrum, quod non fiebat, nisi per ambos Censores post quinquennium lustrare civitatem). *In Codd. legitur ambilustrum; et quæ unciis inclusa*

sunt, desunt in quibusdam Codd., ideoque suspecta apud eruditos habentur.

AMBIO, is, ivi, vel ii, itum, tre, a. 4. (amb et eo). Propria significatione habet duplex præteritum Imperfectum *ambibam* et *ambiebam*. — Part. *Ambiens* I. 2; *Ambitus* I. 2. et II. et in fine; *Ambiendus* I. 2. — Ambia est circumeo (Il. *circuire, girare*; Fr. *aller à l'enlour*; Hisp. *andar ai rededor*; Germ. *umgehen, um etwas herumgehen*; Angl. *to go round or about*).

1.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu ponitur de hominibus aut de rebus se moventibus, et est circumire. *Cic. Tim.* 9. Ut terram lunæ cursus proxime ambiat. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 8. 6. (32). Summum esse quod vocant Saturni sidus, ideoque minimum videri et maximo ambire circulo. *Ovid.* 5. *Met.* 350. curruque atrorum vectus equorum Ambiat Sicula cautus fundamina terre. *Id. 7. ibid.* 331. Inarant jussu cum Colchide limina natæ Ambierantque torum. *Stat.* 3. *Silv.* 2. 18. Littora tranquillo certatim ambire notatu. *Lucan.* 1. 592. passiva. Jubeat pavida a civibus urbem Ambiri. ¶ 2. Latiori sensu ponitur et de rebus, quæ circumeunt, et est cingere, complecti. — a) Absolute. *Liv.* 27. 18. Eam quoque (*planitiem*) altera crepido haud facilis in ascensum ambibat. *Cur.* 4. 7. 16. Inter vastas solitudines sita (*sedes*), undique ambientibus ramis, vix in densam umbram cadente sole contacta est. *Id.* 4. 2. 9. Muros turesque urbis præaltum mare ambiebat. *Ovid.* 1. *Met.* 36. Tum freta diffundi, rapidisque tumescere ventis Jussit, et ambites circumdare littora terre. *Id.* 15. *ibid.* 287. Fluctibus ambites fuerant Antissa Pharosque Et Phænissa Tyros. *Fellej.* 2. 101. Insula, quam amnis Euphrates ambiebat. *Horat.* 1. Ep. 16. 13. Tracram nec purior ambiat Hebrus. *Tac.* 5. *Hist.* 12. Ipsæ porticus, quis templum ambibat. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 10. 60. (166). Horminodes, ex argumento viriditalis in candida gemma vel nigra et aliquando pallida, ambiente circulo aurei coloris, appellatur. *Sueton.* Aug. 95. Post necem Cæsaris circulus ad speciem celestis arcus solem ambiit. *Coel. Aurel.* 8. *Tard.* 1. Erunt partes in passione constitutæ circula in ambiendæ. — b) Cum Ablat. *Virg. 6. Æn.* 550. Quæ rapidus flammis ambit torrentibus amnis. *Ovid.* 5. *Fast.* 82. Qui (*Oceanus*) terram liquidis, quæ patet, ambit aquis. *Id.* 15. *Met.* 639. Hunc modo serpentem, baculum qui nexibus ambit, Perspicæ. *Plin.* 6. Ep. 33. Præterea densa circumstantium coronæ latissimum judicium multiplici circulo ambibat. — Stricto sensu est circumdare apud *Virg.* 10. *Æn.* 242. Quem (*clipeum*) dedit ipse Inivictum igit potens atque oras ambiit auro. *Auct. Morel.* 121. Ambit crura ocreis. *Ovid.* 2. *Met.* 599. silvas plagis ambire. *Tac.* 1. *Ann.* 68. vallum amnis. *Id.* 15. *ibid.* 43. Ut propriis domus muris ambirentur.

II.) Translate. Quoniam apud Romanos mos erat, ut qui honores in republ. et magistratus petebant, circumirent singulos, præsentem dexteram, rogarentque, ut se suffragiis adjuvarent; factum est, ut *ambire* capiantur pro honoris quærere, suffragium populi capere (quemadmodum ait *Farro 5. L. L.* 28. p. 11. *Müll.* Ab eo, qui populum candidatus circumit, *ambit*); et generaliter pro petere, rogare, quærere magno studio aliquid, et precibus adhibitis favorem affectare. Hoc sensu occurrit — a) Absolute. *Plaut. Amph. prob.* 7. 8. Virtute ambire oportet, non fautoribus. *Cic. 4. Att.* 3. Ille deinceps rueret, viratim ambire, servis aperte spem libertatis ostendere. *Id.* 11. *Phil.* 8. 19. Quod si comitia placeat in seipso habere, petamus, ambiamus. *Plin.* 6. Ep. 6. Ego ambio, ego periclitor. — b) Cum Accus. tantum personæ. *Ter. Andr.* 2. 2. 36. Nil vides, nisi senis amicos oras, ambis. *Cic. Planc.* 4. 9. Faci eos (*populos*), a quibus est maxime ambitus. *Id.* 1. *de republ.* 31. 47. Ambiantur, rogantur (*cives*). *Sall. Jug.* 14. Quos ego audiu ambire, fatigare vos singulos. Et ibid. 13. Singulos ex senatu ambiundo nitabantur, ne etc. *Id.* apud *Servium* ad *Virg.* 4. *Æn.* 253. Idem fecere Octavius et Q. Cæpio sine gravi cujusquam expectatione, neque sane ambit publice. *Ovid.* 14. *Met.* 585. Ambieratque Venus superos. *Virg.* 4. *Æn.* 284. quo nunc reginam ambire furentem Audeat assatu? h. e. Interpellare et rogare. *Horat.* 1. Od. 33. 5. Te (*Fortunam*) pauper ambit sollicita prece Raris colonus. *Val. Flacc.* 7. 236. variis moerentem vocibus ambit. *Id.* 5. 621. Ambitus senex. — c) Cum Accus. personæ et Ablat. rei, interdum etiam cum Infinito. *Virg.*

7. *En.* 333. neu connubilis ambire Latinum Æneadæ possint. *Tac. Germ.* 18. Pauci, qui ob nobilitatem plurimis nuptiis ambiuntur. *h. e.* quorum favorem et gratiam plurimi captant datis in matrimonium filiabus. — *Ann.* 43. Donec ullo ambiretur consulum accipere. *h. e.* rogaretur, ut acciperet. — *d)* Cum Accus. rei, quæ rogatur. *Plaut. Amph. prol.* 74. Quasi magistratum sibi alterive ambiverit. *Id. ibid.* v. 69. Si vero ambisset palmam histrionibus. *h. e.* palmam histrionibus captare per favorem, non ex meritis. *Claudian.* 1. *Ruf.* 180. Ambiti honores. — *e)* Cum Accus. rei et præp. ad, aut sequentibus part. ut, ne, aut Infinito. *Liv.* 2. 3. Et, tanquam ad id, quod agi videbatur, ambientes, nobilium adolescentium animos perturbant. *Sueton. Cæs.* 18. Cum ambirent, ut legibus solveretur, multi contradicerent. *Id. Aug.* 31. Cum in Vestalis demortuæ locum aliam cæpi oporteret, ambirentque multi, ne filias in sortem darent. *Stat.* 2. *Silv.* 1. 252. hunc ipse choro (*al. Coo*) plaudente Philetas Callimachusque senex Umbræque Propertius antro Ambissent laudare diem. *h. e.* cupissent. Cf. de hac significatione *Sidon.* 7. *Ep.* 9. in conc. ad fin. Maxime ambiendus, quia minime ambitiosus non stulet suscipere sacerdotium sed mereri.

Ambitus, a, um part. præter. pass. adjective et propria significatione, immo in Comp. occurrit apud *Capell.* 8. p. 275. de astrorum cursu. Cujus naturæ tranquillitas etiam illum extimam tenet ambitioem quæ cursum, qui ex eo, quod nullis sideribus occultatur, *ἀναστροφῶς* perhibetur. *h. e.* cursum per eum cælestein circulum, qui cum sit extimus, majori præ ceteris spatio continetur vel ambitur.

AMBISERO, is, ere, a. 3. (ambi et sero) circumsero. *Cato R. II.* 9. Salicta locis aquosis, humectis, umbris propter amnes ibi seri oportet. *Schneider.* Ipse ita edidit: at *Bothius* ad *Plaut. Amph.* 1. 1. 228. putat, *aquosis* esse interpretamentum ideoque delentum, et pro *ibi seri* legendum *ambiseri*.

AMBITIO, ōnis, f. 3. (ambio) proprie est actus circumdandi, circuitio (*It. circondamento*; *Fr. action d'entourer*; *Hisp. el acto de rodear*; *Germ. die Umgehung*; *Angl. a going round*).

1.) Proprie et significatione quidem abstracta occurrit tantum apud *Paul. Diac.* p. 16. 17. *Mill.* Ambitio est ipsa actio ambiens. — Raro etiam hoc nomen occurrit concretum, uti ajunt, pro ipso circuito. *Solin.* 22. Navigant autem vinivinis alvis, quos circumambit ambitione tergorum bubulorum. *Id.* 35. Nam fuliginem intrinsecus favillaceam ambitio tantum extimæ utis colibet. *Minuc. Octav.* 4. Ita assedimus, ut me ex tribus mediis lateris ambitione protegent. *F. AMBIO* 1. 2.

II. Translate. ¶ 1. Generationis hæc vox usurpatur pro quaunque petitione, quæ magno studio fit et e multis periculis, ut apud *Justin.* 1. 3. Præfretus — cum admittit magna ambitione ægre obtinisset. — Hinc *Blud. Cyl. Auv.* 1. *Acut.* 17 ante med. Sed intelligimus nam in ista fuisse rerum diversitate coactum, cum solas vigilas ægrotantis attendit, somnum quibuscumque ambitionibus adhibendum existimare. *h. e.* quibuscumque moris et rationibus, summo et plurimo studio. ¶ 2. Sed fere ponitur de sollicita honorum petitione eo sensu, quo in **AMBIO** II. 1. dictum est, et differt ab ambitu (*F. Homonym.* in fine). *Cic.* 1. *Orat.* 1. 1. Si infinitis foris rerum labor et ambitionis occupatio derursu honorum, etiam ætatis fluxu emittisset. *Id.* 4. *Ferr.* 53. 131. Propter magnitudinem potestatis hic magistratus a populo summa ambitione contenditur. Adde *ibid.* § 132. et 133. *Id. Sull.* 4. 11. Quod me ambitio et forensis labor ab omni illa cogitatione abstrahat. *Id. Mil.* 16. 42. Scio enim quam timida sit ambitio, quantaque et quam sollicita sit cupiditas consulatus. *Id.* 2. *Tusc.* 26. 62. Quid de nostris ambitionibus, quid de cupiditate honorum loquar? Adde *eund.* 1. *Att.* 1. 4. et 3. *ad Q. fr.* 1. 4. et 3. ¶ 3. Saepius accipitur etiam in malam partem, pro nimio studio captandi gratiam ac favorem hominum; ex quo fit, ut malis etiam artibus interdum quis utatur et civilis vite rationi adversantibus: unde *Vetus Scholiast.* ad *Cic. Flacc.* 18. (ed. *Mill.* in *Class. Auct.* T. 2. p. 26.). Ambitio est favoris aliorum supplex et cum brachio blanditiis affectu gratiosa. — Hinc est nimium pro aliquo studium favore, adulatio, ascensio, blanditio; quia qui aliquid ab alio petunt ejusque suffragium aut favorem captant, facile ad adulandum ni-

misque blandiendum delabuntur. Immo significat aliquando privata commoda utilitatesque, ut usurpat *Gracchus* apud *Gell.* 15. 12. Versatus sum in provincia, quomodo ex usu vestro existimabam esse, non quomodo ambitioni meæ conducere arbitrabar. *Sall. ep. Cn. Pompej. ad Senat.* p. 171. *Orell.* Primum impetum Sertorii — sustinui, biememque castris inter sævissimos hostes, non per oppida, neque ex ambitione meâ cæsi. *h. e.* ait *Forcellinus*, non ex ratione et amplitudine imperatoris dignitatis, et ut gloriæ meæ, favorem militum captando, inservirem: *recentiores* tamen *philolog.* rectius, ut mihi videntur, sic interpretantur: non ut commodis meis inservirem. *Cic.* 13. *Fam.* 5. 1. Nam cum multi a me petant multa — non committo, ut ambitione mea conturbem officium tuum. *h. e.* ut ipse aliis studendo favensque etc. *Id. Brut.* 69. 244. Non puto existimare te ambitione meâ labi, quippe de mortuis etc. *Id. Cluent.* 28. 76. Quinque omnino fuerunt, qui illum — sive imprudentia, sive misericordia, sive aliqua suspitione, sive ambitione adducti absolverunt. *Nep. Dion.* 2. Magna eum (*Platonem*) ambitione Syracusas perduxit. *h. e.* ait *Forcellinus*, magno comitatu ac pompa ad favorem honoremque captandum: et *Klotz* magna cura et ea, quæ tantum virum honore dignissimum deceret. *Liv.* 3. 47. Quod jus sibi pridie per ambitionem dietum non esset. *h. e.* quia personæ ratio fuisse habita. *Id.* 5. 36. Sed ne id, quod placebat, decerneret in tantæ nobilitatis viris, ambitio obstabat. *Horat.* 1. *Sat.* 10. 84. Ambitione relegata te dicere possum etc. *Tac.* 1. *Hist.* 1. Ambitionem scriptoris facile averseris; obsecratio et livor pronis auribus accipiuntur. *Sueton. Aug.* 25. Coronas quam parvis sine ambitione et licitatione maxima comparabant. *Id. Oth.* 4. Nullo officii aut ambitionis in quemquam genere omissio. *Id. Cæs.* 28. Ut coluis civitas adimeretur, quod per ambitionem et ultra præscriptum dact esset. *Id. Aug.* 42. Restituere aliquid per ambitionem. *Justin.* 12. 15. Ambitio vulgi. ¶ 4. Ponitur etiam pro permanente qualitate, qua quis ab aliis honorari et apud alios auctoritate pollere cupit ac studet: unde *Quintil.* 1. 2. 22. Licet ipsa vitium sit ambitio, tamen frequenter causa virtutis est. *Cic.* 1. *Att.* 17. 5. Quod ine ambitio quædam ad honorum studium, te autem alia minime reprehendenda ratio ad honestum utium duxit. *Id.* 1. *Off.* 25. 87. Miserrima omnino est ambitio honorumque contentio. *Id. ibid.* 30. 108. Erat — in C. Lælio multa bilisitas, in ejus familiari Scipione ambitio major, vita tristior. *Sall. Cat.* 4. A quo incepto studioque me ambitio mala detinuerat. *Et ibid.* 10. Ambitio multos mortales falsos fieri sulegit. *Id.* 56. Inter bonos et malos discrimen nullum: omnia virtutis præmia ambitio possidet. *Horat.* 1. *Sat.* 4. 26. Laborare ambitione misera. *Id.* 1. *ibid.* 6. 129. Ambitio misera gravisque. *Id.* 1. *ibid.* 6. 51. prava. *Id.* 2. *ibid.* 6. 18. mala. *Id.* 2. *Ep.* 2. 206. Carere ambitione inani. *Ovid.* 1. *Fast.* 303. levis. *Quintil.* 10. 7. 20. perversa. Ab eodem *Quintil.* 12. 11. 14. præceptores dicuntur detinere pueros in scholis diutius partim cupiditate mercedulæ, partim ambitione, quo difficilior sit, quod pollicentur. *h. e.* superbia et commendatione artis suæ. *Tac. Germ.* 27. Panerum nulla ambitio. *h. e.* pompa et ostentatio.

Homonym. *Ambitio* differt ab *ambitu*: *ambitio* enim est quidem studium, quod adhibetur in captandis suffragiis et favore hominum, præcipue ad adipiscendos honores et magistratus in republica, sed potest esse etiam non prava, ut in omnibus locis, quæ II. 2. retulimus: sed *ambitus* semper in malam partem accipitur pro prava captatione favoris, quæ vel largitione fit ad corrumpendum, vel precibus et petitionibus, quæ quodammodo vim inferant etc. **AMBITUS** II. 1. Ceterum *ambitio* quoque in malam partem accipitur, ut II. 3. 4. diximus, immo et cum de honoribus magistratibusque adipiscendis agitur, ut, molliter quidem, apud *Liv.* 3. 35. Tanta exarsit ambitio, ut primores quoque civitatis — preuarent homines, honorem — suppliciter petentes.

AMBITIOSE, adverb. (ambitiosus). Comp. *Ambitiosius* et Sup. *Ambitiosissime* I. Ocnrnt tantum translate, quo sensu diximus usurpari **AMBITIO** II., *h. e.* ¶ 1. Ambitione et studio obtinendi honorum; et generatim studiose, demisso, humiliter ad gratiam favoreque captandum. *Cic.* 7. *Att.* 3. Cumque vero simul agi non potest et de triumpho ambi-

tiose et de republica libere. *Id.* 3. *Fam.* 7. 1. An ego tibi obviam non prodirem? præsertim cum in isto genere multo etiam ambitiosius facere solem, quam honores meus et dignitas postulat. *Liv.* 1. 35. Isque primus et petitisse ambitione regnum, et orationem dicitur habuisse ad conciliandos plebis animos compositam. *Id.* 38. 32. Satis ambitiose utramque partem fovere. *Quintil.* 6. 3. 68. Provinciam ambitiosissime petere. *Tac.* 1. *Hist.* 10. Ambitiose colere amicitias. — *Cic.* 13. *Fam.* 69. Hæc et de pluribus scripsi, ut intelligeres me non vulgariter nec ambitiose, sed ut pro homine intimo ac mihi pernecessario scribere. *h. e.* nulla habita personæ ratione, non propter urbanitatem et ad gratiam mihi captandam. *Id.* 15. *Att.* 1. 6. § 2. Corrige orationem non ambitiose. *h. e.* non parce ac indulgeret ad captandam gratiam auctoris. *Tac.* 4. *Hist.* 40. Manifestum reum ambitiosius, quam honestius defendere. *h. e.* magis ad captandam gratiam, quam etc. ¶ 2. Est etiam per ostentationem, affectato. *Tac. Agric.* 28. Ferre casum aliquem ambitiose. *h. e.* affectata constantia ad captandam opinionem virtutis. *Martial.* 1. in ep. ad lect. Ambitiose tristis. *h. e.* affectato severus et gravis. *Quintil.* 8. 3. 63. Ambitiose numerum augere. Adde *eund.* 3. 11. 21. — Huc referri potest et illud *Tac.* 3. *Hist.* 13. Ambitiose avareque habere provinciam. *h. e.* nimios sumptus per ostentationem faciendo, atque adeo expilando provinciales.

AMBITIOSUS, a, um, adject. (ambio). Comp. *Ambitiosior* 1., Sup. *Ambitiosissimus* II. B. 2. proprie qui ambit, circumit, aut circumdat (*It. che gira o circonda*; *Fr. qui va autour d'une chose*, qui l'entoure; *Hisp. el qui cerca*; *Germ. voller Hang herumgehen*; *Angl. going or winding round*).

1.) Proprie raro admodum occurrit. *Plin.* 5. *Hist. nat.* 15. 15. (71). Jordanes — annis amœnus et, quatenus locorum situs patitur, ambitiosus accolis se præbens. *Horat.* 1. *Od.* 36. 18. nec Danalis novo divellitur adultero Lascivis hederis ambitiosior. *h. e.* Danalis habilis agilitate in circumplectendo amatore suo ejusque sibi gratia captanda; ad translatam enim significationem allusio incest: cf. etiam *Curt.* 4. 7. 16. Undique ambientibus ramis. *Solin.* 11. Creta stipata magnis et ambitiosis oppidis. *h. e.* oppidis quæ ipsam circumstant: alii translate accipiunt pro nobilibus, superbis.

II.) Translate ponitur A) de personis, et B) de rebus.

A) De personis. ¶ 1. Ambitiosus est qui honores querit ambitue et prenat singulos ad captanda suffragia et favorem; et generatim qui honoris aut gratie conciliandæ causa aliquid petit aut agit, tum in bonam, tum in malam partem: eique opponitur *invidus* apud *Cic.* *Mur.* 9. 20. Tantum laudis impertit, quantum inquit ambitiosus imperator, neque invidus tribuere alteri in communicanda gloria debuit. *Id.* *Flacc.* 18. 42. Qui ita sit ambitiosus, ut omnes vos nosque quotidie persalutet. *Id.* 13. *Fam.* 1. 5. Sic a me hoc contrudit homo minime ambitiosus, minime in rogando molestus, ut nihil unquam magis. *Id.* 1. *ad Q. fr.* 2. 2. § 4. Ne forte ne in Græcos tam ambitiosum factum esse mirre. *h. e.* tam studiosum captandæ Græcorum gratiæ. *Id.* 5. *Ferr.* 84. 195. Ut ambitiosi homines et heneit. *Liv.* 2. 27. Patres mollem consulem et ambitiosum rati, plures fallarem. *Id.* 39. 7. Carmina ea in imperatorem dicta, ut facile appareret, in ducem indulgentem ambitiosumque ea dici. *Horat.* 2. *Sat.* 3. 164. Non est perjuris, neque sordidus: verum ambitiosus et audax. *Tac.* 2. *Hist.* 57. Asiaticus fædum mancipium et malis artibus ambitiosum. *Sueton. Aug.* 42. Salubris magis principis, quam ambitiosus. — Hinc *ambitiosum* esse pro *aliquo* vel *pro aliqua re*, ut apud *Ovid.* 3. *Pont.* 1. 84. Pro nostris ut sis ambitiosa qualis. *h. e.* ut pro me ambias ac deprearis. Adde 13. *Met.* 289. Et *Justin.* 17. 2. 6. Ambitiosum ad populares esse. ¶ 2. Est etiam qui ambitur (ut ait *Gell.* 9. 12. Ambitiosus est et qui ambit et qui ambitur), qui ab aliis ambiri, rogari, honorari vult. *Ovid.* 2. *Amor.* 4. 47. Denique quas tota quisquam prohet Uliæ pulhas, Noster in has omnes ambitiosus amor. *Id.* 5. *Fast.* 297. Nos quoque tangit honos: festis gaudemus et aris, Turbaque celestes ambitiosa sumus. Adde 1. *Trist.* 9. 18. *Quintil.* 2. 4. 29. Quæ (*supeller*), sicut apud pauperes ambitiosos, pluribus et diversis officiis contrahitur. *Tac.* 3. *Ann.* 33. Sexus mulieribus sevens, ambitiosus, potestatis avidus. *Id.* *Agon.* 30. Si loquax hostis est, ava-

ri, si pauper, ambitiosi. *Martial.* 1. 52. Quid fugis hos dentes, ambitiose lepus. ¶ 3. Cum de oratione agitur, ambitiosus est qui affectato loquitur. *V. AMBITIOSE* 2., et infra sub *B.* 3. *Quintil.* 8. 3. 25. *Antigero* nemo nisi ambitiosus utetur. *Id.* 11. 1. 50. Timidus ac sui jactans et ambitiosus institor eloquentiae. *Id.* *ibid.* § 67. Petulantes aut etiam ambitiosi. *Id.* 6. *præfat.* 7. Non sum ambitiosus in malis, nec augere lacrimarum causas volo.

B.) De rebus. ¶ 1. Tribuitur iis rebus, quibus aliquid ab aliis petimus aut aliorum gratiam et favorem nobis captare studemus. *Cic.* 6. *Fam.* 6. 8. Præterea cedit multorum justis et officio incensis, non inanibus aut ambitiosis voluntatibus. *h. e.* voluntates, quæ causam habent aliquid petendi, non quæ sola aliis gratificandi gratia et favoris aucupandi petunt. *Id.* *ibid.* 12. 2. Valent tamen apud Cæsarem non tam ambitiosæ rogationes, quam necessaria. *Id.* 1. *Att.* 18. 1. Nam illæ ambitiosæ nostræ fucosæque amicitiae sunt in quodam splendore forensi, fructum domesticum non habent. *h. e.* quæ ambitione et publicis officiis nituntur, non virtute et concordia voluntatum. *Plin.* 29. *Hist. nat.* 1. 8. (20). *Ars ambitiosa.* *h. e.* medicina, quæ popularem captat auram. *Tac.* 2. *Hist.* 49. Ambitiosæ preces. *h. e.* preces, quæ eo tendebant ut plausum caperent. *Id.* 1. *ibid.* 12. Rumores ambitiosi. *h. e.* per ambitionem de industria quæsitii et sparsi. *Id.* 1. *Hist.* 83. et 2. *ibid.* 12. Ambitiosum imperium. *h. e.* quod per ambitionem obtinetur, precarium. *Sueton.* *Aug.* 25. Ambitiosus id existimans, quam domus suæ majestas postulare. *h. e.* humilior, demissius factum ad captandum favorem, quam etc. *Id.* *Domit.* 8. Ambitiosæ sententiæ. *h. e.* per ambitionem extortæ. ¶ 2. Ambitiosum dicitur etiam quidquid ostentationem superbiæque præsefert, sive ab aliis honorari quodammodo vult. *Martial.* 12. 67. Et casa divitiis ambitiosa lateat. *Justin.* 30. 2. Ambitiosæ pulchritudinis scortum. *h. e.* quæ ab omnibus ambiri cupiebatur. *Tac.* *Agric.* 42. Eo laudis excedere, quo plerique per abrupta, sed in nullum reipublici usum ambitiosa morte incluserunt. *h. e.* ultro adita captandæ gloriæ causa apud posteros. *Quintil.* 3. 8. 32. Quod nos honestum, illi vanum, ambitiosum, stolidum vocant. *Id.* 11. 1. 24. Ambitiosissimum gloriandi genus est deridere. *Lucan.* 4. 376. Et quasitorum terrâ pelagoque ciborum Ambitiosa fames. *Martial.* 12. 69. Ambitiosa atria. *Cf. Horat. Epod.* 2. 7. superba civium Potentiorum limina. *Claudian.* *IV. Cons. Honor.* 593. Ambitiosa colus. *h. e.* quæ aurea fila net. ¶ 3. Cum de oratione agitur, ambitiosum est affectatum, luxurians. *Quintil.* 1. 2. 22. Ambitiosus utilia præferre. *h. e.* iis, quæ ad ostentationem et gloriam dicuntur. *Id.* 12. 10. 40. Affectato et ambitiosa in loquendo jactantia. *Horat. Art. P.* 447. Ambitiosa recidet Ornamenta, parum claris lucem dare coget. *h. e.* nimis quæsitia et luxuriantia; metaphorâ sumptû ab arboribus, quibus rami luxuriantes adeoque inutiles amputantur.

AMBITOR, oris, m. 3. (ambio) occurrit translate tantum, et est qui, ut honores consequatur, discurrendo et rogando suffragia quærit, ut *Servius* ad *Virg.* 4. *Æn.* 283. loquitur. *Lamprid.* *Alex. Sever.* 28. Ita patronis auctoribus damnatus ambitior est. — Accipitur et in bonam partem, et est qui aliquid boni totis viribus assequi studet. *Paulin.* *Nolan.* *Ep.* 13. ad *Pammach.* 16. Eternæ laudis ambitior. *Inscript.* apud *Gruter* 1550. 1., quæ pertinet ad a. 533. a Chr. n., ut probat *Manini Difesa del P. Corsini* P. 69. *FIDVS AMICITIÆ CVSTOS, AMBITOR HONESTI, JUSTITIÆ CVLTOR, PACIS AMATOR* ERAT.

AMBITREBIUS, a, um, adject. (anibe et Trebia) qui est circa fluvium Trebiam. *Tabula Aliment. Velej.* edita a *Petro De Loma* col. 1. lin. 2. Fundus Quintiacus, qui est in Velejate pago ambitrebio.

AMBITUDO, inis, f. 3. ambitus, circuitus, ideoque etiam temporis decursus, ut apud *Apul.* *Trismeg.* 95. *Elmenhorstii* (31. p. 258. *Hildebrand. min.*). Tempus definiri potest per alterius ambitudinem redditus.

AMBITUS, a, um. *V. AMBIO.*

AMBITUS, us, m. 4. (ambio) proprie est circuitus, ut ait *Varr.* 5. *L. L.* 28. p. 11. *Müll.*, in gyrum conversio (It. giro, girata, circuito; Fr. tour, évolution, circula; *h.* *Hispan.* uelita, movimiento circular; Germ. der Umgang; Angl. a going round or about, a compass, circuit, or reach).

1.) Proprie. ¶ 1. Abstracte est ipse circumcundi

actus, circuitus, in gyrum conversio, et occurrit præcipue de astris. *Cic.* *Tim.* 9. Absolutum perfectumque annuum tunc compleri denique, cum se octo ambitus, confectis suis cursibus, ad idem caput retulerunt. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 3. 3. (6). Hanc ergo formam ejus æterni et irrequieto ambitu — viginti quatuor horarum spatio circumagi. *Id.* *ibid.* 5. 4. (11). hoc idem vocat *irrequietum circuitum.* *Cic.* *Tim.* 9. Deus ipse solem suum lumen accendit ad secundum supra terram ambitum. *Et mox.* Ceterorum autem siderum ambitus ignorantes homines. *Id.* 2. *Nat. D.* 19. 49. Ex utraque re et mundi volubilitas — et stellarum rotundi ambitus cognoscuntur. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 23. 21. (86). Quoniam tanto brevior (luna), quam sol, ambitu currit. *Et mox:* Semper dimetiens tertiam partem ambitus (sol). — Et de aliis. *Varr.* 5. *L. L.* 28. p. 11. *Müll.* Amnis id flumen, quod circuit aliquid: nam ab ambitu amnis. *Horat. Art. P.* 17. Et properantis aquæ per amœnos ambitus agros. *Tac.* 6. *Ann.* 28. Post longum sæculorum ambitum. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 88. (217). Nervi — nodos corporum, qui vocantur articuli, aliubi interveniunt, aliubi ambitu, aliubi transitu legantes. *Petron.* *Satyr.* 132. Alligata mutuo ambitu corpora. *h. e.* amplexu: *cf. Horat.* 1. *Od.* 36. 18. In v. **AMBITIOSUS** I. *Seneca Cæd.* 309. Molli ambitu Omenta pingues viscera Obtundunt sinus. ¶ 2. Ambitus, ut nomen concretum, ita enim vocant, de pluribus dicitur; scilicet — a) Ambitus ædium est spatium circa ædes relictum circumcundi causa; quod *Paul.* *Diac.* p. 5. 4. *Müll.* scribit esse duorum pedum et semis. *Leg. XII. Tab.* apud *Varr.* 5. *L. L.* 22. p. 9. *Müll.* Ambitus est, quod circumcundum teritur, nam ambitus circuitus, ab eoque XII. Tabularum interpretes ambitus parietis circuitum esse describunt. *Cic.* *Top.* 4. 24. Quoniam P. Scævola id solum esse ambitus ædium dixerit, quo parietis communis legendi causa tectum projiceretur. *Cf. Paul.* *Diac.* l. c. et p. 16. 16. *Müll.*, necnon *Cujac. Observ.* 1. 4. et XIX. 21. et *Heinecc. Antig. Rom.* 11. 3. 4. — Haud aliter in sepulchris ambitus dicitur locus circa sepulcrum relictus circumcundi causa et sacrificandi; qui locus eodem jure gaudebat, quo ipsum sepulcrum. *Dig.* 47. 12. 5. Ut ad sepulcra, quæ in fundis sunt, iter ei, aditus, ambitus funeris faciendi causa sint. *Inscript.* apud *Grut.* 1081. 1. AD ID MONUMENTVM ITVM ADITVM AMBITVM ATQVE HAVSTVM etc. — b) Hinc generatim est circuitus seu spatium, quo aliquid continetur. *Curt.* 4. 8. 2. Complexus quidquid loci est inter paludem et mare, octoginta stadiorum muris ambitum destinat. *Id.* 5. 1. 26. Totius operis ambitus cccxxviii. stadia complectitur. *Quintil.* 1. 10. 40. Reprehensi a geometris sunt historici, qui magnitudines insularum satis significari navigationis ambitu crediderunt. *Id.* 11. 2. 21. Ambitus urbium. *Sueton.* *Aug.* 94. Terrarum et cæli ambitus. *Id.* *Claud.* 21. Ambitus lacus. *Tac.* 1. *Ann.* 61. Castra lato ambitu. *Id.* 4. *ibid.* 49. Quatuor milia passuum ambitu amplexi. — c) A loci spatio translatus est etiam ad tempus. *Seneca Ep.* 12. Est (aliquis ætatis orbis), qui totam pueritiam ambitu suo astringit. — d) Est etiam ipsa rerum circumfrentia. *Plin.* 36. *Hist. nat.* 5. 4. (18). In quo (scuto) Amazonum prælium cælavit intumescere ambitu parmæ. *Id.* 25. *ibid.* 6. 30. (66). Folia sunt lata et oblonga, serrato ambitu. *Id.* 16. *ibid.* 36. 65. (163). Per ambitum. *Cæd. Aurel.* 3. *Acut.* 17. Vasculi ambitus. — e) *Ambitus verborum* jam inde a *Cic.* ætate pro Græca voce *περίοδος* apud Rhetores usu venit. *Forcellinus* hoc sensu translatus esse affirmavit. *Cic.* *Brut.* 44. 162. Quin etiam comprehensio et ambitus verborum, si sic *περίοδος* appellari placet, erat apud illum contractus et brevis. *Id.* *Orat.* 12. 38. Arguti certique et circumscripti verborum ambitus. *Et ibid.* 50. 168. Perfecto completoque verborum ambitu gaudet. *Id.* 3. *Orat.* 48. 186. Quæ si extremo breviora sunt, infringitur ille quasi verborum ambitus: sic enim has orationis conversiones Græci nominant. *Ahile Quintil.* 9. 4. 22. — f) Vulgo autem *ambitus verborum* erat quedam verborum comprehensio, qua aliqui significabatur vel representabatur. *Colum.* 2. *R. R.* 2. 2. Neque enim artis officium est per species, quæ sunt immutabiles, evagari, sed ingredi per genera, quæ possunt rogitatione mentis et ambitu verborum facile copulari. *Quintil.* 10. 1. 16. Exultat, qui dicit, spiritu ipso, nec imagine et ambitu rerum, sed rebus incendit. — g) Item *verborum ambitus* est magna verborum, vel nominum copia. *Liv.* 27. 27. Multos cir-

ca unam rem ambitus fecerim, si — omnia exequi velim. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 8. 6. (37). Itaque et in magno nominum ambitu est: alii enim Junonis, alii Isidis, alii Matris eodem appellavere. *Id.* 15. *ibid.* 30. 39. (132). Id quoque — genus in nominum ambitu est: alii enim Pelasgum, alii eupetalon — vocant. *Forcellinus* hæc retulit ad subseq. n. II. 1. et interpretatus est hisce verbis: Multa habet nomina, quasi ad ostentationem usque. — h) Denique *verborum ambitus* est etiam periphrasis. *Sueton.* *Tib.* 71. Pluribus et per ambitum verborum rem enunciare.

11.) Translate. ¶ 1. Ponitur de studio, quod adhibetur in captandis suffragiis et favore hominum, ac præcipue ad adipiscendos honores et magistratus in republica, et semper in malam partem hoc sensu accipitur (*V. AMBITIO* Homonym. in fin.) pro prava captatione favoris ac suffragii, quæ vel largitione fit ad corrumpendum, vel precibus et petitionibus, quæ quodammodo vim inferant etc. Ratio hujus significationis in **AMBITIO** II. 2. explicata est. Porro de ambitu variæ latæ sunt leges variæque penæ indictæ ad illum corrigendum (quæ omnia videsis in *Pauly Real-Encyclop.* T. 1. p. 400.). Hinc ambitus a *Paul.* *Diac.* p. 5. 5. *Müll.* dicitur *affectati honoris crimen.* *Cic.* 2. *Orat.* 25. 105. De ambitu raro illud datur, ut possis liberalitatem atque benignitatem ab ambitu atque largitione sejungere. *Id.* *Mur.* 32. 67. Ambitum accusas? non defendo. Me reprehendis, quod idem defendam quod lege punierim. Punivi ambitum, non innocentiam. Ambitum vero ipsum vel tecum accusabo si voles. *Id.* *Planc.* 19. 47. Te — ad communem ambitum causam contulisti. *Cælius* apud *Quintil.* 6. 1. 13. Factum ambitum scitis omnes, et hoc vos scire omnes sciunt. *Tac.* 12. *Ann.* 59. Pervincere contra ambitum alicujus. *Id.* 13. *ibid.* 6. Deligere ducem pecuniarum et gratia subnixum per ambitum. *Cic.* 2. ad *Q. fr.* 15. a. § 4. Ambitus reddit immanis: numquam fuit par. *Nep.* *Att.* 6. In tam effusi ambitus largitionibus. *Tac.* *Germ.* 37. Ambitus arior. *Cic.* *Cæd.* 7. 16. infinitus. *Lucan.* 1. 179. laetis urbi. *Cic.* *Pancr.* 20. 49. Legum ambitus auctor. *Id.* *Mur.* 2. 3. Legis ambitus lator. *Id.* *Planc.* 18. 44. et *Sueton.* *Aug.* 34. Lex de ambitu. *Cic.* *Cæd.* 7. 16. Ambitus periculum, ambitus crimen. *Id.* *Cluent.* 41. 114. et *Quintil.* 9. 3. 36. Ambitus iudicium. *Cic.* *Cluent.* 41. 114. Accusare aliquem ambitus. *Id.* *ibid.* et *Brut.* 48. 180. Damnare ambitus. *Cæs.* 3. *B. C.* 1. Ambitus lege Pompeja damnati. *Cic.* *Cæd.* 31. 76. Deferre nomen alicujus de ambitu. *Sall.* *Cat.* 18. Interrogare aliquem legibus ambitus. *Flor.* 3. 17. Reus ambitus. ¶ 2. Sumitur etiam interdum generatim pro quacumque excellendi cupiditate, superbia, ostentatione. *Seneca Ep.* 84. Relinque ambitum: tumida res est, vana, ventosa: nullum habet terminum: tam sollicita est ne quem ante se videat, quam ne quem post se. *Plin.* 3. *Ep.* 2. Caret ambitu: ideo se equestri gradu tenuit, cum facile posset ascendere altissimum. *Quintil.* 5. 10. 34. Pessimus affectus, in quibus sunt — cupiditas, spes, ambitus etc. — Et in bonam partem accipitur. *Id.* 1. 3. 7. Hic erit alendus ambitu, hunc objurgatio inordabit, hunc honor excitabit. ¶ 3. Est etiam affectatur, rei aliusque studium, affectatio. *Seneca Med.* 399. Segnis hic ibit dies, Tanto petitis ambitu, tanto datus? *h. e.* tam affectato studio petitis, tanta superbia datus. *Tac.* 1. *Hist.* 19. Legati quoque cædâ inconstantia nominati, excusati, substituti, ambitu remanendi aut eundi, ut quemque motus vel spes impulerat. *Flor.* 1. 16. Samnitum gens aureis et argenteis armis, discolori veste, usque ad ambitum armata. *Quintil.* 12. 10. 3. Proprio quodam intelligendi ambitu. Adde 4. 1. 18. *Prudent.* 10. *Catherin.* 36. Ambitus funeris.

AMBITUM, ii, n. 2. (ambi et via) idem quod *bitivium*. *Varr.* apud *Von.* p. 451. 2. *Merc.* Hic in ambivio navem consendimus palustrem, quam nautici equisones per viam conducerent loro.

AMBIX, igit. *V. AMBIGA.*

AMBIGYONION, a, um, adject. Græca vox ἀμβιγώνιον, *h. e.* obtusum angulum habens; ab ἀμβύς; obtusus et γωνία angulus. Latinis litteris legitur apud *Frontin.* *Exposit. formar.* p. 35. *Goes.* Altera linea, quæ angulum hebetem comprehendit, et efficit triangulum, obtuso angulo, quem Græci ambigyonion vocant; tertia quæ acutis angulis continetur, et efficit triangulum, quem Græci oxygonion appellant. *Ahile Boeth.* 2. *Geom.* p. 1218. et 1219.

AMBO, onis, m. 3. apud Ecclesiasticos Scriptores

AMBULĀCREM, i, n. 2. locus circa ædes ad ambulandum, vel cum tecto, vel sub dio positus, arboribus utrinque consitis ad umbram inducendam, vel a quodam ratione: qui *ambulatio a Cicer. et Virg.* dicitur. Hinc *Paul. Diac. p. 21. 8. Mull.* Ambulacra ambulaciones. *Paul. Mos. 3-2. 68.* Sed nex gynæceum adhæreare vult hic in suis (*ambibus*) balneis et ambulacrum et porticum. *Cf. ibid. v.*

134. *Gell.* 1. 2. Propulsabamus caloris incommoda lucorum umbra ingentium, longis ambulacris et molibus aedium posticum refrigerantibus. — *Pallad.* 1. *R. R.* 18. 2. memorat ambulacra in cella vinaria, quibus defusa visa transeant.

AMBULATILIS, *la*, *adj.* ambulatorius, mobilis, non affixus. *Vitr.* 10. 13. (10. 8. 1. *Schneid.*). Regulae scalari forma compactae, quibus includuntur aerei moduli fundulis ambulatilibus ex torno subtiliter subactis.

AMBULATIO, *ōis*, *f.* 3. actus ambulandi, unde *Quintil.* 11. 3. 126. ambulationem per suggestum memorat oratori quandoque in agendo convenientem (*Il. passeggiare*; *Fr. promenade*; *Hisp. paseo*; *Ger. der Spaziergang*; *Angl. a walking*). ¶ 1. Abstracte est ipse ambulandi actus. *Cic.* 5. *Fin.* 1. 1. Constatimus, ut ambulationem pomeridianam conficeremus in Academia. *Id.* 2. *Att.* 5. 3. Sed haec ambulationibus compitalicis reservemus. *h. e.* cum per otium compitalibus deambulabimus una. *Id.* 1. *Orat.* 7. 26. Ventum est in ambulationem. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 53. 118. (283). Ambulatione cibos perficere. — In re medica ad corporis sanitatem vel firmitatem jubetur. *Cels.* 1. 2. Ambulatio plana. Sic *ibid.* Ambulatio recta melior, quam flexuosa. *Quintil.* 11. 3. 19. affirmat ambulationem, unctionem *etc.* oratori praeferre ad vocis firmitatem. ¶ 2. Sumitur et concitulum pro loco, in quo animi causa ambulator, qui et ambulacrum dicitur. *Cic.* 3. *Q. Fr.* 1. 1. § 1. Nichil ei restabat praeter balnearia et ambulationem et aviariam. *Et ibid.* 2. 2. § 5. Hedera convolvit quae basin villae, qua intercolumnia ambulationis. *Plin.* 36. *Hist. nat.* 12. 18. (83). Ambulationes aliae aperte, aliae tectae. *Senec. Tranquillit. anim.* 15. In ambulationibus apertis vagandum, ut caelo libero et multo spiritu augeat attollatque se animus. *Varr.* 5. *R. R.* 5. 9. Circum fluvii ripas ambulatio sub dio. *Vitr.* 5. 9. 5. Hypaethrae ambulationes habent magnam salubritatem. De tectis *Colum.* 1. *R. R.* 6. 2. Ambulationes meridiano aequinoctiali subjectae sunt, ut hieme plurimum solis, et aestate minimum recipiant. — Ambulatio a porticu differebat, ut docet *Vitr.* 5. 9. 1. et seq.; sed tamen pro porticu usus est *Catull.* 56. 6. In Magni ambulatione. *h. e.* in porticu Ca. Pompeii Magni.

AMBULATIVA, *ae*, *f.* 1. (ambulo) eadem ac pompa, supplicatio. *Inscript.* apud *Donat.* 232. 3. tibi optimo maximo pro salute cl. Pompeius Faustus dec. col. eq. edil. it. viral. prae. collegii fabrum, itenque patronus dixit collegium supra scriptum in ambulatione v. kal. avg. *Orellius*, qui hanc eandem assert n. 4138, pro Dec. Col. Eq. habet Dec. Col. Eq. *h. e.* decurio coloniae Aquinac. Praeterea legit coll. ss. INAMBULATI et haec adnotat: Nec Collegium inambulatum quid sibi velit, intelligo. Quidni longe facilius ita interpretemur: recuperata salute Cl. Pompeius Faustus *etc.* duxit collegium superscriptum in ambulationem, pompam solemnem cum epulo, puto, conjunctam, *V. Kal. Aug.*

AMBULATIUNCULA, *la*, *f.* 1. brevis ambulatio. ¶ 1. Abstracte. *Cic.* 2. *Fam.* 12. 2. Cum una mehercule ambulatione, atque uno sermone nostro omnes fructus provinciae non confere. ¶ 2. Item iamquam nomen concretum est parvum ambulacrum. *Id.* 13. *Att.* 29. 2. Tecta ambulatione addenda est.

AMBULATOR, *ōis*, *m.* 3. qui huc et illuc ambulat. ¶ 1. Generatim spatulator, errator. *Cato R. R.* 5. 2. Villicus ne sit ambulator, sobrius siet semper, ad cenam ne quo eat. Hinc *Colum.* 1. *R. R.* 8. 7. Villicus, ut ait Cato, ambulator esse non debet. *h. e.* otiosus esse, et huc illuc vagari. (Eodem sensu dicitur *ambulatorius*: quod V.) ¶ 2. Specialim est institor, qui scilicet ostium mercibus vendendis circumit. *Martial.* 1. 42. Transiberibus ambulator, qui pailentia sulphurata fractis Permutat vitreis.

AMBULATORIUS, *a*, *um*, *adj.* qui ambulat, aut qui moveri et transferri potest: qui *ambulatilis* a *Vitr.* dicitur.

¶ 1. Proprie. ¶ 1. Est *ambulatilis*. *Plin.* 21. *Hist. nat.* 14. 47. (80). Utilissimum operculum aliorum a tergo esse ambulatorium, ut proferatur intus, si magna sit alvus: id paullatim reduct, solente operis incremento. *Vitr.* 10. 19. (10. 13. 3. *Schneid.*) Ostendit se invicem turres ambulatorias, quas etiam dissolutas in exercitu circumferre solebat. *Cf. Veget.* de re mil. 4. 17., et adde *Auct. B. Alex.* 2. ¶ 2.

Est item ad ambulandum inserviens. *Ulp. Dig.* 8. 5. 8. Superque ea tigna porticum ambulatorium facere.

¶ 2. Translate tribuitur rebus incorporeis, et est qui transferri potest, mutabilis. *Ulp. Dig.* 24. 1. 32. Ut ambulatoria sit voluntas ejus usque ad vitae supremum exitum. *h. e.* mutabilis, et quae ex una re in aliam transferri potest. *Id. ibid.* 40. 7. 34. Quae causa facit ambulatoriam, ut ita dixerim, conditionem. *h. e.* quae ab uno in alium transit. Sic *Justinian. Cod.* 6. 2. 22. Ambulatoria actio. Et *Paul. Dig.* 23. 5. 10. Ambulatoria legis potestas.

AMBULATRIX, *icis*, *f.* 3. quae ambulat, et vagatur. *Cato R. R.* 143. 1. Villica ad cenam ne quo eat, neve ambulatoria slet. ¶ **AMBULATOR** 1.

AMBULATORIA, *ae*, *f.* 1. actus ambulandi. Specialim est incessus ille eorum, quem Gallus adhuc *Pamphile*, et Itali *ambio*, *ambiadura* vocant. *Veget.* 4. *Veter.* 6. Persarum equi solius ambulatione quadam gratia discernuntur a ceteris: gradus est minutus et creber, et qui sedentem delectet et erigat, nec arte doceatur, sed natura veluti jure praestetur. *Id.* 2. *ibid.* 5. Ambulaturae gratiam perdit. *Atil leg.* ambulans graviter pergit.

AMBULATORIUS, *us*, *m.* 4. facultas, vel actus ambulandi. *Arnob.* 1. 48. Christus — scitur — ambulatorium dedisse contraclis.

AMBULEJA, *f.* **AMBULEJA**.

AMBULO, *as*, *5vi*, *atam*, *are*, 1. Sunt qui credant hoc verbum syncopen pati in illis Hadriani versibus apud *Spartian.* In *Vit. ejusd.* 6. Ego nolo Florus esse, Ambulare (lege Ambulare) per tabernas, Latitare per popinas, Calices pati rotundos. — *Part. Ambulans* I. 3. — Quod ad etymologiam attinet, *ambulare* factum docet *Voss.* ab ἀμολῶ (quo praeter alios *Pindarus*, qui Dorice scripsit, usus est) pro ἀμολῶ, quod significat ἀμολῶ, hoc est verio, et interdu ἀμολῶ, verior, teste *Eustach.* ad *Iliad.* α. *Sed Martini et Döderlein Latine.* *Synon.* 3. p. 45. rectius fortasse putant, *ambulare* esse diminutivum ab *ambire*. — Ceterum *ambulare* opponitur verbis *cubare*, *sedere*, *jacere*, *stare*, ut apud *Plaut. Bacch.* 4. 8. 56. Cum illa neque cubat, neque ambulat. *Cic.* 5. *Fin.* 17. 47. Quemadmodum quis ambulat, sedat. *Id. Fat.* 5. 9. Ut sedeamus — aut ambulemus. *Seneca Ep.* 113. Nam nec ambulare potest, nec sedere. *Plin.* 9. *Ep.* 36. Ibi quoque idem, quod ambulans aut jacens. *Quintil.* 11. 3. 44. Standi, ambulandi — vices. *Gell.* 2. 9. Aut ambulas, aut stas. *V.* alia infra I. 2. c. Itaque ambulare est incedendo spatia facere et in sua vestigio reflecti, ire et redire: hinc differt ab *ire*, ut infra dicemus in *Homonym.* (*Il. camminare*, *andare*, *passeggiare*; *Fr. aller* *allerant*, *aller* *et venir*, *marcher*, *se promener*; *Hisp. andar* *al rededor*, *caminar*, *pasear*; *Ger. wandeln*, *herum-oder umherwandeln*, *herum-oder umhergehen*; *Angl. to walk*, *walk along*, *go a foot-pace* *or step by step*, *to amble*).

¶ 1. Proprie. ¶ 1. Est hac illac ire, ire et redire. — a) Generatim. *Plaut. Truc.* 2. 6. 45. Neque etiam quo pedibus me sponte ambulare. *Id. Cas. prol.* 12. Si non ubi sedcas locus est, est ubi ambules. *Ter. Hec.* 3. 4. 20. Vorisse hunc dicam — ut me ambulando rumperet. *Id. ibid.* 5. 3. 17. Cursando alque ambulando totum hunc conteror diem. *Lex Cornelia in Dig.* 48. 8. 1. pr. Qui hominis occidendi furtive faciendi causa cum telo ambula-verit. *Horat. Epod.* 4. 5. Licet superbus ambules pecunia, Fortuna non mutat genus. *Id.* 1. *Sat.* 4. 66. Sulcius acer Ambulat et Caprius, ranci male eumque libellis. Adde *Ovid.* 1. *Fast.* 122. *Horat.* 1. *Sat.* 2. 25. demissis tuncis ambulare. *Id.* 1. *ibid.* 4. 51. ante noctem cum sacibus. *Sueton. Domit.* 49. pedibus per urbem. *Quintil.* 8. 5. 15. in foro torcularum. *Id.* 11. 3. 127. et 130. Ambulantem loqui. *h. e.* oratore agendo in suggestu. *Petrus. Satyr.* 45. Tu, si alibi fueris, dices hic porcos oculos ambulare. *Plin.* 29. *Hist. nat.* 1. 8. (19). Alienis pedibus ambularum. *h. e.* aliena ope huc et illuc transferri. *Id.* 10. *ibid.* 65. 85. (187). *Ægyptii* mures bipedes ambulant. — b) Hinc specialim *ambulare* saepe sumitur pro animi causa iter habere; quod qui faciunt, ire et redire multoties eadem via solent. *Cato R. R.* 5. 5. Si hoc faciet (*grillus*), minus libebit ambulare. *Plaut. Men.* 2. 2. 4. Prius jam conviva ambulat ante ostium, quam ego obsonatu redeo. *Id. Mil. glor.* 2. 2. 96. Non domi est, abiit ambulatorum. *Cic.* 5. *Tusc.* 33. 97. Socratem ferunt, cum usque ad vesperum contentius ambularet, quesi-

tumque esset ex eo, quare id faceret, respondisse, se quo melius cenaret obsonare ambulando satum. *Id.* 2. *Orat.* 14. 60. Cum in sole ambulem, etiam si aliam ob causam ambulem *etc.* *Id.* 4. *Acad.* (2. pr.) 16. 51. Visus sum mihi cum Galba ambulare (*in hortis*). *Id. Brut.* 53. 197. Qui in litore ambulans scalum reperisset. *Varr.* 1. *R. R.* 16. 4. Ne ambulet feriata familia. ¶ 2. Usu frequentissimo factum est, ut accipiat etiam latiori sensu pro incedere, ingredi, pergere, iter facere: quo sensu fuit etiam militare verbum, et occurrit. a) *Intransitivum*, b) *activorum* more, et c) *passive impersonaliter*. — a) *Intransitivum* occurrit — Absolute. *Plaut. Pseud.* 4. 1. 18. *PSEUD.* Ambula ergo cito. *sim.* Immo otiose volo. *Id. Capt.* 4. 2. 120. Bene ambula et redambula. *est formula*, qua abeuntibus bene precabantur. *Id. ibid.* 2. 3. 92. Bene ambula. *h. e.* prosperum iter sibi libi. *Id. Truc.* 2. 4. 18. Bene ambula-visti? *Ter. Hecul.* 2. 3. 139. Ambula. *Cic.* 9. *Att.* 4. 3. Si enim recte ambulaverit is, qui hanc epistolam tulit, in ipsum tuum diem incidit. — Addito termino, quo quis iter facit. *Plaut. Truc.* 2. 4. 18. Bene ambula-visti? *DIR.* Huc quidem hercle ad te bene. Apud *eum.* *Curc.* 5. 2. 23. et *Ter. Phorm.* 5. 7. 43. *ambulare in jus* est adire iudicem litigandi causa. — Ponitur et de pedatus itineribus. *Cic.* 8. *Att.* 14. 1. Eo modo autem ambulat Cæsar et illis militum celeritatem excitat, ut timeam, ne diuus ad Brundisium, quam opus sit accesserit. *Cælius* apud *Cic.* 8. *Fam.* 15. 1. Qui (*militis*) — bellum ambulando confecerunt. — Hinc factum est, ut hoc verbum de exercitibus itineribus usum venerit, teste *Veget.* 1. *Mil.* 27. Augusti atque Hadriani constitutionibus cautum est, ut ter in mense tam equites quam pedites educerentur ambulatorum. Hoc verbo genus hoc exercitationis appellabatur. — b) *Activorum* more. — Cum *Aecus.* loci *Græcorum* more. *Cic.* 2. *Fin.* 34. 112. Si Xerses, quum tantis classibus tantisque equestribus et pedestribus copiis, Hellesponto junctio, Athone perfosso, maria ambula-visset, terram navigasset *etc.* *Cf. Lysias Pæneg.* § 29. et *Isocrates Pæneg.* § 64. ed. *Bekk.* Ambulare viam *Quintil.* 1. 5. 38. dicit esse solacisimum per detractationem: sed non auditur a Grammaticis. *Ovid.* 1. *Fast.* 122. Libera perpetuus ambulat illa vix. *ubi quidam leg.* per totas. — Cum *Aecus.* spatii ambulando confecti. *Cic. Quint.* 25. 79. Neminem esse, qui possit biduo aut summum triduo septingenta milia passuum ambulare. *Quintil.* 6. 3. 77. Qui — diceret se jam bina milia passuum ambulare. Et *passive Plin.* 23. *Hist. nat.* 1. 16. (26). Si statim bina stadia ambulatorum. — c) *Passive impersonaliter*. *Varr.* 6. *L. L.* 1. p. 72. *Müll.* Sedetur, ambulatur. *Cic.* 2. *Legg.* 1. 4. Ambulatum est. *Gell.* 3. 2. Cum se-deatur, ambuletur, discumbatur. ¶ 3. Tribuitur rebus inanimis, quæ aut propria, aut aliorum vi moventur: in quo tamen aliquid inest translati. *Cato R. R.* 1. 3. Oppidum validum prope siet aut mare aut amnis, qua naves ambulant. *Veget.* 3. *Mil.* 8. Per loca idonea, qua nostrorum ambulat commeat. *Plin.* 6. *Hist. nat.* 9. 10. (31). Nilus — it per deserta et ardentia, et immenso longitudinis spatio ambulans *etc.* *Id.* 35. *ibid.* 9. 47. (130). Asi-ria gemma — velut intus ambulans (*lucem*) per alio atque alio loco reddens.

¶ 2. Translate. Præcipue de abstractis. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 50. 71. (139). Quod deinde caput translatum, per omnes leges ambulavit. *h. e.* hoc legis caput in aliis postea latis legibus sumptuaris insertum est. *Ulp. Dig.* 37. 11. 2. Ambulat cum domino bonorum possessio. *Cajus Dig.* 4. 4. 15. Enipio ambulat per plures personas. *h. e.* transit. *Dig.* 7. 1. 95. § 2. Ambulabit stipulatio.

Homonyma. *Ambulare* et *ire* apud *J. Catos* in definitione itineris separantur. *Ulp. Dig.* 8. 3. 1. Iter est jus eundi, ambulandi homini, non etiam jumentum agendi. *Et max.* Via est jus eundi et agendi et ambulandi. — *Ambulare* differt et a *currere*, ut apud *Senec.* 2. *de Ira* 35. 2. *Senec.* aut *hominis* corporis est, qui, cum ambulare voluit, currit. *Gell.* 2. 9. Aut curris, aut ambulas. — *Ambulare* opponitur etiam verbis *ire* et *incedere*, ut apud *Plin.* 10. *Hist. nat.* 38. 34. (111). Ambulant aliquæ (*aves*), ut cornices; saliant aliae, ut passeret, merulae; currunt, ut perdices, rusticulae; ante se pedes faciunt, ut ciconiae. Et apud *Senec.* 7. *Quæst. nat.* 31. Teneo et molli ingressu suspensissimus gradum, non ambulam, sed incedimus.

AMBURBALE sacrificium, idem quod *Amburbium*. Legitur apud *Servium* ad *Virg.* 3. *Ecl.* 77, nisi quod corrigendum esse videtur *Amburbiale*.

AMBURBIALIS, e, adject. (ambi et urbs). Amburbiales hostiae appellabatur, quae circum terminos urbis Romae ducebantur. *Paul. Diac.* p. 5. 2. *Müll.* Cf. voc. praeced.

AMBURBIVM, ii, n. 2. (ambi et urbs) sacrificium quotannis fieri solitum a Romanis ad lustrandam Urbem et expiandam: quo solemnī pompa circuibatur urbs et mactandae hostiae circumducebantur. Describitur hoc sacrum a *Lucano* 1. 592. *Vopisc. Aurelian.* 20. Lustrata urbs, cantata carmina, amburbium celebratum, ambarvalia promissa. *Servius* ad *Virg.* 3. *Ecl.* 77. Sicut amburbale (lege amburbiale) vel amburbium dicitur sacrificium, quo urbem circum et ambi victimā. Adde *Paul. Diac.* p. 17. 9. *Müll.* V. *Marini* *Frat. Arv. praef.* p. XXX.

AMBÜRO, ōris, ussl, ustum, ūrere, a. 3. (ambi et uro). Part. *Amburens*, i. 1. sub fin.; *Ambustus* sapisime usurpatum in omnibus paragr.; *Ambustus*, 1. 1. sub fin. — Amburo proprie est circum uro, ut ait *Paul. Diac.* p. 5. 3. *Müll.* Ambustus circumustus: tametsi generatim etiam accipitur pro comburere (It. *bruciare all'intorno*; Fr. *brûler à l'entour*; Hisp. *quemar al rededor*; Germ. *umbrennen oder umsenzen*; Angl. *to burn all about*).

1.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu occurrit de igne, fulmine et calore. *Plaut. Epid.* 5. 2. 9. Ille quidem Vulcani irati est filius: quaque tangit, omne amburit. *Id. Mil. glor.* 3. 2. 21. *de vino ferventi*. Quia enim obsorbul: nam nimis calebat, amburebat gutturem. *Cic. Mil.* 32. 86. Ut sine imaginibus, sine cantu atque ludis, sine lamentis, sine laudationibus, sine funere — (*Clodius*) ambureretur obiectus. *Id. ibid.* 5. 12. Hujus ambusti tribuni plebis intermortuae concionis h. e. T. Munatili Plancl, qui cum concionaretur eo ipso tempore, quo propter crematum Clodii corpus curia conflagravit, coactus est flammis accendentibus a concione cessare, ut narrat *Ascon.* ad h. l. p. 43. 13. *Bait. Id. Sext.* 68. 143. Corpus Herculis ambustum. h. e. a Dejanirae veste. *Liv.* 43. 13. Hasta — Interdum plus duas horas arsisse, ita ut nihil ejus ambureret ignis, dicebatur. *Id.* 30. 6. Ambusti homines jumentaque. *Horat.* 1. *Sat.* 10. 64. capsis quem fama est esse librisque Ambustum propriis. *Id.* 4. *Od.* 11. 45. Ambustus Phaeton. *Ovid.* 2. *Met.* 209. Nubila ambusta. *Seneca Hippol.* 1098. Sude ambusta truncus. *Id. Agam.* 540. Fulminibus ambustus. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 33. 49. (95)... Hirundinum pulli ad cinerem ambusti. *Sueton. Tib.* 6. Flamma repente e silvis undique exorta adeoque omnem comitatum amplexa, ut Liviae pars vestis et capilli amburerentur. *Id. Claud.* 21. Ambustum theatrum. *Plin.* 6. *Hist. nat.* 23. 25. (93). Fervoribus ambusta regio. *Tac.* 5. *Hist.* 12. Ambusta magna vis frumenti. *Fronto* 1. ad *Amic.* 18. Amburens aenum. *Alcim.* 3. 65. Ambustura (flamma) suas, ut numquam finiat, escas. ¶ 2. Latiori sensu dicitur de nimio frigore, quo quis laeditur et sensum amittit. *Tac.* 43. *Ann.* 35. Ambusti multorum artus vi frigoris, et quidam inter excubias exanimati sunt. *Val. Flacc.* 4. 70. Ambusta pruina luminis. h. e. oculos. V. *Ambustum*, i in fine.

II.) Translate ponitur fere Part. praeter. pass. de eo, qui magnum aliquid periculum evasit quidem, sed graviter laesus; allusio tamen ad ignem semper inest. *Cic.* 3. *Verr.* 27. 70. Ille (*Hadrianus*) — Uticæ domus suæ vivus exustus est — hic sociorum ambustus incendio tamen ex illa flamma periculose evolavit. *Id. Harusp. resp.* 3. 4. Cum illum ambustum religiosissimis ignibus cognovi — ex domo pontificis maximi emissus. *Id. Dom.* 43. 113. Qui denique ambustas fortunarum mearum reliquias suas domos cumportari jubenter. *Plin.* 3. *Ep.* 11. Atque hæc feci, cum septem amicis meis occisis aut relegatis —, tot circa me jactis fulminibus quasi ambustus, mihi quoque impendere idem exitum — augurarer. *Liv.* 22. 35. Qui cum M. Livio consul fuerat et damnatione collegæ et suâ prope ambustus evaserat. h. e. e iudicio evaserat prope diffamatus. Illic in titulo apud *Val. Max.* 8. 1. Ambustæ duæ. *Ambustus* ex conjectura tantum legitur etiam apud *Cic.* 5. *Att.* 20. 8.: *V. ADURO* in fine. — Part. praeter. perf.

Ambustum, i, n. 2. substantivorum more et fere plur. num. est laesio alicujus membri ab igne vel nimio frigore: cf. **AMBUSTIO**. *Plin.* 24. *Hist. nat.* 8. 29. (45). Ciris pillularum sanal ambusta igni vel fri-

gore. *Id.* 20. *ibid.* 20. 82. (217). Coriandrum — sanal ambusta. *Id.* 24. *ibid.* 4. 5. (10). Gallæ nucleus — sedat ambusta. *Id.* 35. *ibid.* 15. 52. Ambustus prodest alumen. *Id.* 24. *ibid.* 8. 35. (51). Refrigerat etiam (*sambucus*) inflammationem, inaxime recentis ambusti. *Id.* 21. *ibid.* 7. 19. (42). Iris natura est fervens, tractataque pustulas ambusti modo facit. — *NB.* De Cognomine *V. ONOM.*

AMBURVO. *V. AMPTRUO*.

AMBUSTIO, ōnis, f. 3. proprie est amburendi actus; sed occurrit tantum ut nomen concretum, et est laesio alicujus membri ab igne vel nimio frigore: cf. *Ambustum*, i, in fin. v. **AMBURO** (It. *scottatura*; Fr. *brûlure*; Hisp. *quemadura*; Germ. *die Brandwunde*; Angl. *a burn, scald*). *Plin.* 23. *Hist. nat.* 4. 44. (87). Item eruptionibus, ambustionibus (*medetur myrteum oleum*).

AMBUSTULATUS, a, um, part. ab inus. *ambustulo* (ambi et ustulo), idem ferme quod ambustus. *Plaut. Rud.* 3. 4. 65. Te ambustulatum obijciam magnis avibus pabulum.

AMBUSTUS, a, um. *V. AMBURO*.

AMCÆSA. *V. ANCÆSA*.

AMCISUS, a, um. *V. ANCISUS*.

AMECABUNDUS. *V. AMORABUNDUS*.

ÂMECI et **ÂMECÆ** pro amici et amicæ dixisse veteres testatur *Paul. Diac.* p. 15. 6. *Müll.*

AMELLUS, i, m. 2. (*Aster Amellus Linn.*) herba est, seu potius frutex, ut dicitur a *Columella* 9. *R. R.* 4. 4. et 13. 8. In irriguo solo proveniens, floremque ferens gratissimum apibus, colore aureo, sed foliis circa, quæ plurima sunt, violaceis, sapore aspero. Ita cum describit *Virg.* 4. *G.* 271. Est etiam illos in pratibus, cui nomen amello fecere agricolæ etc., ubi addit, hujus herbæ radices coctas in vino præsens esse remedium apibus morbo aliquo laborantibus. *Servius* notat dictum esse a *Mella* fluvio Galliae Cisalpinæ (qui a *Catullo* 67. 33. *Melo*, vel, ut alii rectius leg., *Mela* appellatur, et ex Brenno monte ortus prope Britiam decurrit) quia in ejus ripis plurimus invenitur.

AMEN, ἀμήν, adverbium, Hebraice אָמֵן, signifi-

ficans vere, certe, vel fiat. *Suid.* in *V.* interpretatur πεπιστευμένως, ἀληθῶς. Primam vocalem habet longam naturā. *Auson. Ephemer.* in *Orat.* in fin. Et responsuris ferit aera vocibus amen. Adde *Prudent. Cathemer.* 4. 72. *Paulin.* ergo *Nolan. poem.* 17. ad *Nicet.* 117. et *Venant. Fortun.* baud recte corripuere.

ÂMENS, entis, adject. (a et mens; unde *Varro* 6. *L. L.* 44. p. 89. *Müll.* Ab eadem mente meminisse dictum et a mēns, qui a mente sua descendit. Cf. Gr. ἀνός, ἀφρων). Comp. *Amentior* et *Sup. Amentissimus*. Qui a mente sua discessit, vel de statu mentis dejectus est, hoc est qui sine consilio animoque est, quo sapiens, mente motus, perturbatus, consternatus, extra se affectu aliquo vehementer positus (It. *fuor di se, menecatto*; Fr. *est hors de sens, hors de soi, trouble, égaré, déraisonnable*; Hisp. *fuera de si, loco*; Germ. *ohne Verstand oder Besinnung, verstandes- oder sinnlos, wer ausser sich, nicht bei sich ist*; Angl. *out of his mind or wits, besides himself, foolish, senseless, terrorstruck*). Occurrit *A* de personis et *B* de abstractis, sive de animi motibus.

A De personis. — a) Absolutè. *Ter. Andr.* 1. 3. 13. Nam incepto amentium, haud amantium. *Cic.* 2. *Fin.* 22. 74. An me tam amentem putas, ut apud imperitos isto modo loquer? *Cassius* apud *Cic.* 12. *Fam.* 14. 4. Laodiceum multo amentiores ultro accersierunt. *Cic. Rab. perd.* 8. 24. Quos amentissimus fuisset si oppugnasset. *Id. Pison.* 9. 21. Cum quidem tu, o vecors et amens, amplexus es. *Id.* 3. *Verr.* 3. 7. Illo audentissimus atque amentissimus. *Id.* 5. *Phil.* 13. 17. Illo amentissimus atque in omnibus consiliis præceps ac devius. *Liv.* 1. 48. Quo amens, agitantibus furis sororis ac vihi, Tullia per patris corpus carpentum egisse fertur. *Virg.* 4. *Æn.* 279. *Æneas* aspectu obinuit amens. *Id.* 2. *ibid.* 314. Arma amens capio, nec sat rationis in armis. *Et* 321. cursuque amens ad littora tendit. *Ovid.* 2. *Met.* 334. lugubris et amens Et laeti sinus totum percussit orbem. *Sueton.* *Aug.* 65. Agrippinus in dies amentior. *Quintil.* 4. 2. 85. Amentis est superditione præceptorum contra rationem causæ trahit. b) Cum Genit. per pleonasmum. *Virg.* 4. *Æn.* 203. Amens animi.

— c) Sæpius cum Ablat. rei, qua quis ita perturbatur, ut sui compos non sit. *Lucret.* 6. 86. Ne trepidus cæli divisus partibus amens. *Liv.* 8. 31. Amens invidia. *Id.* 23. 9. Amens metu. *Id.* 32. 12. Repentino terrore amens. *Virg.* 12. *Æn.* 776. Amens formidine. *Curt.* 6. 9. 32. Periculi magnitudine amens atque attonitus. *Ovid.* 1. *Trist.* 3. 92. Amens dolore. — *NB.* *Forcellinus* hæc in duas divisit paragraphos, quarum altera affirmabat amentem sæpe significare dementem, insanum, ad eamque retulit loca *Cic. Pison.* 9. 21., 5. *Phil.* 13. 17. et 12. *Fam.* 14. 4.

B) Tribuitur et abstractis, et præcipue animi motibus. *Cic.* 7. *Att.* 10. Amentissimum consilium. *Forcellinus* hunc locum propria paragr. distinxit de iis quæ per amentiam fiunt; cetera vero de iis, quæ mentem perturbant et de statu suo movent. *Catull.* 63. 197. Amenti furore cæcus. *Seneca* 3. *de Ira* 39. Surda est et amens (ira). *Lucan.* 6. 279. Impetus amens. *Claudian.* 1. *Rufin.* 256. Amens terror.

Homonym. *V. AMENTIA* in fine.

ÂMENTATIO, ōnis, f. 3. (amento) actus jaculandi; deinde ipsum jaculum sive telum. *Tertull.* 1. *Nation.* 10. Nunc vero eadem ipsa (tela) de nostro corpore vultis in vos retorquere —, quo machæris vestris amentationibusque cadatis. In plerisque *Tertulliani* codicibus legitur amentationibus.

ÂMENTATUS, a, um. *V. AMENTO*.

ÂMENTIA, æ, f. 1. (amens) est ille animi status, quo quis haud sapit, intellectus et rationis usu caret, sive id fiat maxima consternatione et perturbatione (*Forcellinus* enim hæc diviserat), sive alia quacunque de causa (It. *menecattagine, pazzia*; Fr. *démence, égarement, déraison, folie*; Hisp. *demencia, locura, falta de razon*; Germ. *der besinnungslose oder verstandeslose Zustand, die Sinn- oder Verstandeslosigkeit, Geistesabwesenheit*; Angl. *madness, insanity, folly, folly*). *Ter. Heaut.* 5. 2. 21. Quæ istec pravitatis, quæve amentia est? Adde *ibid.* 4. 4. 80. *Id. Andr.* 5. 3. 16. Cur meam senectulem hujus solliciti amentia? *Pacuvius* apud *Varr.* 7. *L. L.* 102. p. 159. *Müll.* Dei monerint meliora atque amentiam averruncassint. *Accius* apud *Non.* p. 503. 7. *Merc.* Heu cor irā fervit cæcum, amentia raptor ferorque. *Cic.* 16. *Fam.* 12. 2. Rapi amentia. *Id.* 2. *Cat.* 11. 25. Bona ratio cum perditā, mens sana cum amentia — colligit. *Id.* 4. *Verr.* 42. 104. Tanta amentia præditus et audacia. *Id. Cluent.* 5. 12. Flagrare amentia. *Id.* 6. *Verr.* 34. 75. Flagrare cupiditate atque amentia. *Id. Latin.* 15. 37. Quæ tanta in te sit amentia, ut —? *Horat.* 2. *Sat.* 3. 249. equitare in arundine longa Si quem delectat barbatum, amentia verset. *Liv.* 3. 47. Tanta vis amentia — mentem turbaverat. *Ovid.* 5. *Met.* 509. Mater ad auditas stupuit, seu saxeæ, voces: Attonitæque diu similis fuit: utque dolore Pulsa gravi gravis est amentia est. *Curt.* 8. 14. 41. Quæ malum! amentia te coegit? Adde *Quintil.* 3. 6. 33., *Plin.* 6. *Ep.* 17., et *Tertull.* *Anim.* 21. et 4. *divers.* *Marcion.* 22.

Homonym. *Amentia* et *dementia* sunt verba ita inter se affinia, ut *Forcellinus* affirmare non dubitaverit, banc ab illa minime differre, quidquid nonnulli subtilius disputantes dixerint, fretus præcipue auctoritate *Cic.* 3. *Tusc.* 5. 10. Animi affectionem lumine mentis carentem nominaverunt amentiam eandemque dementia. At, quemadmodum rectus putat el. *Döderlein* (*Latin. Synon.* T. 5. p. 84.) alique philologi, amens et demens (propterea que amentia et dementia) inter se differunt, ut apud Græcos ἀφρων et παρὰφρων; amens enim est qui rationis lumine sive usu caret, demens qui contra rationem agit.

AMENTO, as, avi, atum, are, a. 1. (amentum). Part. *Amentans* 11.; *Amentatus* 1. 1. Amentare est amento aptato jaculari, telum missile amento prehensum torquere.

1.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu occurrit solummodo part. *Amentatus* de missilibus, quæ a velutibus amento vinciebantur, ut validius longiusque jaci possent. *Cic. Brut.* 78. 271. Esi præceptis ornamenta non satis opina dicendi, tamen, ut hastæ velutibus amentate, sic apta quædam et parata singulis causarum generibus argumenta traduntur. (Allegorice argumenta sunt hastæ, amentia sunt præcepta, inquit *Manut.*) Similiter *Id.* 1. *Orat.* 57. 242. A qua cum amentatus hastas acceperit, ipse eas oratoris lacertis viribusque torquet. Cf. *Quintil.* 9. 4. 9. — *Forcellinus* huc retulit *ibid.* *Claudian.* *Cons. Moll.*

Theod. 322. Puer amentatus. h. e. loco vinctus, ut in pegma librato corpore ascendere saltu possit. Sunt qui aliter leg. ¶ 2. Latiori sensu apud Poetas est jaculari. *Lucan.* 6. 221. Cum jaculum parva Libys amentavit habena.

11.) Translate. ¶ 1. A prima notione. *Tertull.* 4. *advers. Marcion.* 33. Cui famulatum videns Pharsorum cupiditatem, amentavit hanc sententiam: Non potestis Deo servire et mammouæ. h. e. velut amentatam bastam contorsit. ¶ 2. Ab altera notione. *Sil.* It. eleganter de ventis usurpavit, qui tædas accensas in hostilem navein conjectas majore impetu impellunt, quemadmodum telo missili amentum augeat cursum. 14. 421. Inde atros alacer pastosque bitumine torquet, Amentante Noto, Pænorum palustribus ignes. V. huic similem locum in voce sequenti.

AMENTUM, i, n. 2. deducit ferme omnes a præter pass. ἡματι verbi ἀπὸ necto, unde apud Latinos factum est apio, ex quo apimentum et per syncope. ἀπimentum (ut exâmen pro exâgmen, contâmen pro contâgmen) et denique âmentum (hinc apud *Tertullianum* legitur admentatio pro apmentatio, h. e. amentatio): alii ab inus. ἀμῶν pro ἀμῶν attraho. — Ceterum amentum generatim est quicquid alicui rei adhaerens eam cohibet; speciatim vero eorum, quod vincuntur missilia tela ad validius jaculandum, vires enim addit ejusmodi vinculum, ut patet in funda: de quo invento hæc *Plin.* 7. *Hist. nat.* 56. 57. (201). Jaculum, cum amento ferunt invenisse Ætolum Martis filium. *Cæs.* 5. B. G. 48. Ut tragulam eum epistolâ ad amentum deligatâ intra munitiones castrorum abjiciat. V. *Annali dell' Ist. Archeol.* a. 1832. p. 76. *Liv.* 37. 41. Humor arcus fundasque et jaculorum amenta emolliera. *Virg.* 9. *Æn.* 665. Intendunt acres arcus amentaque torquent. h. e. tela amentis prebentia faciunt. *Ovid.* 12. *Met.* 1321. Inserit amento digitos, nec plura moratus, In juvenem torsit jaculum. Adde *Senec. Hippol.* 812. *Sil.* It. 4. 14. hasta juvatur amento. *Id.* 9. 508. flatus Pænorum tela serundant, Et velut amento contorta hastilia turbo Adjuvat. Adde *eumd.* 13. 158. — Teste *Paul. Diac.* p. 12. 1. Mill. amentum dicitur etiam lorcum vinculum seu ligula, qua soleæ colligantur, ab ἀμῶν vinculum. Hæc sensu occurrit apud *Plin.* 34. *Hist. nat.* 6. 14. (31). Sedens huic (Corneliæ statua) posita soleisque sine amento insignis.

AMERIMNON, i, n. 2. (ἀμῆρινον quod est sine cura) herba eadem quæ αἰζων majus seu latine sedum majus. Memoratur a *Plin.* 25. *Hist. nat.* 13. 102. (160). F. AIZOON.

AMES, itis, 3. De genere nihil certi afferri potest: Foss. masculinum præfert. Est pertica seu furca, qua aliquid suspenditur et extenditur: hinc — a) Pertica seu furca aucupalis, qua rete suspenditur et extenditur, ut ait *Paul. Diac.* p. 21. 5. *Müll.* Amites perticæ aucupales. *Horat.* *Epod.* 2. 33. Aut amite levi rara tendit retia, Turdis edaribus dolos. *Pallad.* 10. R. R. 12. Nunc in antibus apparet aucupium noctuæ. — b) Dicitur etiam de aliis rebus. Itaque amites basternarum dicuntur ab eodem *Pallad.* 7. 2. 3. vertes longi, quibus basterna, h. e. lectica jumento imponitur ad portandum. Ejus verba sunt. Duo brevissimi temonis figurantur, velut amites basternarum. Apud *Colum.* 9. R. R. 1. 3. ed. *Schneid.* amites sunt perticæ vel scæ in clatrâ, quæ transversæ jugantur; ibique occurrunt masc. gen. bisce verbis: Deinde per transversa laterum cava transmittuntur amites, qui exitus ferarum obserent. Sed alii aliter leg. V. *Schneid.* ad h. l.

AMETABOLUS, a, um, adj. ἀμετάβολος, h. e. immutabilis. *Mar. Victorin.* 1. p. 2478. *Putsch.* Habes exempla quatuor liquidarum, quas ametabolas dixerunt.

AMETHYSTINATUS, a, um, adj., seu particip., tamquam ab inus. amethystino, amethystinis vestibus indutus. *Martial.* 2. 57. Amethystinatus inedia qui sreat septa.

AMETHYSTINUS, a, um, adj. (ἀμethystινός) ad amethystum pertinens. Hinc a) Generatim. *Sueton.* *Ner.* 22. Amethystinus color. — b) Speciatim est colorum purpureum amethysti habens, ut amethystine vestes apud *Martial.* 1. 7.; et amethystine lana apud *eumd.* in *lenonate distich.* 154. l. 14. — c) Item speciatim amethystini trientes sunt pocula amethystis ornata. *Martial.* 10. 49. Cum potes amethystinis trientes etc. Alii putant alludi ad colorum vini amethystino similem. Alii etiam leg. Cum

potes amethystino trientes. b. e. poculo ex amethysto gemma facto. — Hinc

Amethystina, orum absolute dicuntur vestes purpureum amethysti colorem habentes. *Juvenal.* 7. 135. purpura vendit Causidicum, vendunt amethystina.

AMETHYSTIZON, ontis, adj. (ἀμethystίζων) amethysto similis. A *Plin.* 37. *Hist. nat.* 7. 25. (93). amethystizontes dicuntur carbunculi, quorum externus igniculus in amethysti violam exit.

AMETHYSTOS vel Amethystus, i, f. 2. (ἀμethystος). ¶ 1. Amethystus gemma est colorem habens purpurei aliquantum accedentem, sed qui tamen non ex toto in igneum, sed in vini colorem deficit: ab a privativo, et μεθύω, ebrius sum, ut ait *Plin.* 37. *Hist. nat.* 9. 50. (124), quia usque ad vini colorem non accedit: priusquam enim degustet, in violam desinit fulgor. Hinc lepide *Martial.* 14. *distich.* 154. cujus lemma est Amethystine lææ. Ebria Sidonia cum sim de sanguine conchæ, Non video, quare sobria lana vocer. — Sunt etiam qui putant dictam amethystum, quod ebrietati resisteret, ut *Plin.* *ibid.* scribit. — Porro inter amethystos, quas variis in regionibus reperiri docet *Plin.* *ibid.*, ut in Arabia Petraea, in Armenia minore, in Galatia, in Ægypto etc., principatum tenent Indicæ, quæ absolutum felici purpurei colorem habent, ad quem officinæ tingentium dirigunt vota. Summo enim in pretio habetur, blandus aspectu, neque in oculos, ut carbunculi, vibrans: videturque esse is, qui ab Italici dicitur violetto, vel violetto chiaro. Quinque amethystorum genera *Plin.* loc. cit. enumerat, eorumque differentes colores describit. *Ovid.* 3. *Art. am.* 181. Hic Paphias myrtos, hic purpureas amethystos. *Plin.* loc. cit. Principatum amethysti Indicæ tenent. *Id.* 37. *ibid.* 7. 25. (93). Amethysti viola. Et tropice de iis, quæ amethysti colorem habent 9. *ibid.* 41. 65. (139). Non est satis absolutissime gemmæ nomen amethystum etc. Adde *Isid. Orig.* 19. 1., ubi masc. gen. effertur. ¶ 2. Amethystus etiam dicitur quoddam genus vitis: de qua V. INERTICULUS. — NB. De cognomine V. ONOM.

AMETOR, oris, comm. gen. 3. (ἀμῆτωρ) qui matre caret. Vox Græca ab a privativo et μήτηρ mater: quemadmodum apator dicitur, qui caret patre, ἀνῆτωρ ab a privativo et πατήρ pater. Utraque vox usurpatur a *Tertull.* *Præscript. advers. hæret.* 53.

AMFLEXUS, a, um, part. præter. pass. ab am et flecto, est idem quod circumflexus. *Mela* 3. 2. 1. Cuius (Galliae lateris alterius) ora — Cantabricis sit adversa terris et, grandi circuitu amflexa, ad occidentem litus advertit.

AMFRACTUS, a, um. V. ANFRACTUS, a, um.

AMIA, æ, f. 1. (ἀμῖα) et Amias, æ, m. 1. (ἀμῖας) piscis marinus pelamidi, vel scombro similis, rostro acuto, ventre crasso, cauda tenui, in figuram lunæ in cornua curvatæ, pinnis ejus conformatis, dorso cæruleo, ventre argenteo. Dicitur videtur ab a privativo, et μῖα una, quia nunquam solus conspici solet. Sæpe dimicat cum delphinis, eosque morsu lacerat. Ad eo autem facile crescit, ut, teste *Plin.* 9. *Hist. nat.* 15. 19. (49), ejus incrementum singulis diebus intelligatur. *Rondeletius* l. 8. c. 9. scribit a popularibus suis appellari Byza. Apud *Plin.* l. c. fem. gen. occurrit. *Paul. Diac.* p. 21. 9. *Müll.* Amian genus piscis. *Müllerus* ad h. l. recte putat ex *Cod. Flor.* legendum esse amian acrus. in loco *Lucili* apud *Varr.* 7. L. L. 47. p. 139.

AMIANUS, ti, m. 2. (ἀμῖαντος ὁ ab a privativo et μῖαινο inquino, contamino) lapis est in Cypro nascent, friabilis, et scissili aluminis similis, ex quo scribit *Dioscorides* l. 5. c. 156. telas texti, quæ in ignem conjectæ ardeant quidem, sed flammis invictæ nitidiores extrahantur. Creditur etiam, ex eo facta olim fuisse ellychnia, quæ igni non absumerentur. Quidam putant esse aluminis pulvisum officinarum. Certe seplasiarii pro alumine scissili nonnumquam supponunt. *Plin.* 36. *Hist. nat.* 19. 31. (139). Amianus aluminis similis nihil igni perdit. Adde *Isid.* 16. *Orig.* 4. — Ex hoc lapide fit linum illud, quod asbestinum vocatur a *Plin.* 19. *Hist. nat.* 1. 4. (20). V. ASBESTINUM.

AMICA, f. AMICUS.

AMICABILIS, e, adj. amicorum more factus. *Cod. l.* 2. 22. § 1. Amicabilis compositio. *Finmic.* 5. *Mathes.* 5. Amicabili præclarorum virorum consortio conjungi. V. et AMICALIS. Apud *Plaut.* *Mil.*

glor. 4. 4. 8. pro amicabilis rectius legitur amicabilis.

AMICABILITER, adverb. amicali modo. Legitur in *Julian. Epit. nov. c.* 63. § 211.

AMICALIS, e, adj. idem quod amicabilis. *Apul. de Mundo* 37. Deus hospitalis, amicalis. *Ulp. Dig.* 17. 1. 10. § 7. Qui non animo procuratoris intervenit, sed affectionem amicalem promissit. *Imp. Justinian. in edict. de confirm. Dig.* § 23. Quæ vel judiciali sententiâ finita sunt, vel amicali pacto sopita, hæc resuscitari nullo volumus modo. *Cod.* 6. 58. 15. § 5. Si qui casus jam evenierint, et per judiciali sententiam, vel amicalem transactionem sopiti sunt, alii leg. amicabilem. *Sidon.* 1. *Ep.* 3. Scamnis amicali deputantur. alii leg. amicabilibus.

AMICALITER, adverb. idem quod amice. *Fenant. præfat. in sin.* Intimorum auribus amicaliter, quæso, conlatura committas.

AMICARIUS, ii, m. 2. qui amicam alicui conciliat aut vendit, leno. Afferitur a *Diomed.* 1. p. 313. ed. *Putsch.*, sed nullo confirmatur Latini scriptoris exemplo.

AMICE adverb. (amicus). Comp. Amicius sub b.; Superl. Amicissime sub a. Est amicorum more, cum amore et benevolentia (It. amichevolmente, da amico; Fr. amicalement, en ami; Ilisp. amiglabemente; Germ. auf Freunds Art, freundschaftlich, wie ein Freund; Angl. a friendly manner, cordially, kindly). Occurrit — a) Absolute. *Cic. Amic.* 2. 9. Tu autem, Fanni, quod mihi tantum tribuit diis, facis amice. *Id.* *ibid.* 24. 88. Nam et monendi amici sæpe sunt et objugandi, et hæc accipienda amice cum benevole sunt. *Id.* *Divinat. in Ferr.* 9. 29. Familiarissime atque amicissime vivere cum aliquo. *Cæs.* 2. B. C. 17. Amicissime loqui de aliquo. *Nep. Hann.* 2. Amice cogitare de aliquo. *Horat.* 3. *Od.* 2. 1. Augustam amice pauperiem pati. edit. *vulgata leg.* amici. — b) Cum Dat. aut cum Acc. et præp. aliqua. *Cic.* 1. *Off.* 26. 92. Vivere simpliciter, fideliter, vitæque hominum amice. *Id.* 1. *Fin.* 10. 34. Erga nos amice et benevole. *Fronto* 1. ad *Marc. Cæs.* 6. Quin cotidie aliquid reperias, quod circa me jucundius atque amicis facias.

AMICUMEN, inis, n. 3. idem quod amictus. *Strab.* 11. *Mt.* 9. Mulieres candido splendentes amictimide. *Et ibid.* 13. Rudi contextus amictimine.

AMICINUS, i, m. 2. *Paul. Diac.* p. 15. 2. *Müll.* Amicinum utris pediculum, ex quo vinum defunditur. Amicinum est accusativus, non vero nominativus gen. neutr. ut nonnulli putantur. In *Glossis* enim *Labb.* hæc habentur: Amicinus ἀμικῶν οὐρα. V. et ALVEOLUS.

AMICIO, icis, icui et ici, ictum, icire, a. 4. (ab am circum et jacio, teste *Varron.* 5. L. L. 132. p. 51. *Müll.* Amictui dictum, quod amictum est, id est circumjunctum). — Amicior pro amicior antiquè dictum est a *Plauto*; V. infra l. — Præterita duo habet amicus et amixi: atque hoc posterius usitatus esse notant Grammatici. V. exempla sub l. — Tertium quoque præteritum amictui afferri solet, de quo nullum adhuc exemplum vidimus, nisi Amicisse apud *Fronton.* *Fer. Als.* p. 188. — Part. Amictus 1.; Amictendus II. — Amicio es. circumjacio, operio, circumtego, vestio (It. gettare intorno, coprire, vestire, involuppare; Fr. couvrir, envelopper, entourer, vêtir; Ilisp. cubrir, envolver, cercar, vestir; Germ. umwerfen, umhüllen; Angl. to cover, clothe, dress).

1.) Proprie occurrit — a) De personis, et sæpius usurpatur se amicare et amicti. Apud *Cicer.* tamen ceterosque Augustæ ætatis scriptores in prosa oratione legitur tantum Part. præter. pass. *Nævius* apud *Varron.* 7. L. L. 53. p. 141. *Müll.* Diabathra in pedibus habebat amictus epicroco. *Plaut. Pseud.* 5. 1. 39. Sed palliolatim amictus si bac inaccessi ludibundus, plaudunt. *Id.* *Pers.* 2. 5. 6. Subnixus alis me inferant atque amicior gloriose. *Brutus* apud *Diomed.* 1. p. 364. *Putsch.* Qui te togâ prætexta amictuit. *Varro* apud *eumd.* *ibid.* Celerius mater amixit. *Ovid.* 5. *Met.* 546. Ille sibi ablatus fulvis amictur ab alis. *Cic.* 2. *Cat.* 10. 22. Velis amicti, non togis. *Id.* *Brut.* 14. 56. Læni amictus. *Id.* 2. *Phil.* 34. 85. Amictus togâ purpureâ. *Liv.* 45. 7. Pullo amictus illo. *Virg.* 1. *Æn.* 520. nube cava amictus. Græcorum more *Horat.* 1. *Od.* 2. 31. cum Accus. Nube candentes humeros amictus Augur Apollo. *Plin.* 2. *Ep.* 3. Surgit (orator), amictur, incipit. *Sueton.* *Vesp.* 21. Dum

salutabatur et calcabat ipse se et amiciebat. *Id. Catig.* 22. Simulacrum amiciebatur quotidie veste, quali ipso uteretur. Adde *Quintil.* 11. 3. 149. — b) De rebus. *Horat.* 2. *Ep.* 1. 270. thus et odores Et piper et quidquid chartis amicitur ineptis. *Id.* 1. *ibid.* 16. 3. Amicta vitibus ulmus. *Ovid.* 3. *Pont.* 8. 13. Non hic pampineis amicitur vitibus ulmus. *Horat. Epod.* 17. 22. Ossa amicta lurida pelle. *Catull.* 63. 70. lacu algida Idæ amicta nive. *Id.* 64. 341. Colus amicta lanā. *Flor.* 1. 16. Amicti vitibus montes. *alii leg. amici.*

II.) Translate. *Fronto de Fer. Als.* p. 188. Partem alteram luce, alteram tenebris amictisse Jovem. *Id.* 2. ad *Marc. Cæs.* 1. Vobis, quibus purpura et cocco uti necessarium est, eodem cultu nonnumquam oratio quoque amictianda est.

Homonym. *Forcellinus* ex *Cic.* 3. *Orat.* 32. 127. Hippas gloriatum est — pallium quo amictus, soccos quibus indutus esset, sua manu confecisse. — et aliis ejusdem *Cic.* collegit discrimen inter amicitia et induere: nempe illud dicitur proprie de vestibus exterioribus et laxioribus, quæ hominem tegunt magis, quam vestiunt; induere de interioribus et magis corpore adhaerentibus. Sic *Apul. de Mag.* 56. Non modo indutus et amictui — sacerdotibus, sed oportet quoque in rebus sacris usurpatur. *Id. Florid.* 1. n. 9. Habebat indutus ad corpus tunicam interlucam —, habebat cinctus baltheum — habebat amictui pallium candidum, quod superne circumjecerat. Tametsi hoc discrimen non est perpetuum.

AMICITER, adverb. amice. *Plaut. Pers.* 2. 3. 3. Quia meo amico amicitur hanc commoditatis copiam danunt. *Pacuvius* apud *Non.* p. 510. 26. *Merc.* Quando amico amicitur fecisti.

AMICITIA, æ, f. 1. (amicus). Amicitia pro amicitia in Genl. sing. more suo dixit *Lucret.* 5. 83. Est consensio voluntatum ex benevolentia proveniens, ut ait *Cic. Amic.* 6. 20. Est enim amicitia nihil aliud, nisi omnium divinarum humanarumque rerum cum benevolentia et caritate consensio. — Amicitia opponitur inimicitia, ut in *Ennio* apud *Non.* 129. 26. *Merc.* Eo ego ingenio natus sum: amicitiam atque inimicitiam la frontem promptam gero. V. et infra *Cic.* sub I. 1. (II. amicitia, amicitia; Fr. amitié; Illsp. cariño, amistad; Germ. die Freundschaft; Angl. friendship, amity).

I.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu ponitur de benevolentia inter privatos homines voluntatum consensione. *Plaut. Pseud.* 1. 3. 4. Jam diu ego huic bene et hic mihi volumus, et amicitia est antiqua. *Ter. Andr.* 5. 1. 1. Satis jam, satis spectata erga te amicitia est mea. *Cic. Amic.* 27. 104. Vos autem hortor, ut ita virtutem locetis, sine qua amicitia esse non potest, ut excepta, nihil amicitia præstabilis esse putetis. *Lucret.* 1. 142. sperata voluptas Suavis amicitia quemvis perferre laborem Suadet. — Et plur. num. *Cic. Rab. Post.* 12. 32. Neque vero me pœnitet mortales inimicitias, sempiternas amicitias habere. *Id. Amic.* 25. 99. Pestis in amicitia nulla major, quam adulatio, blanditio, assentatio. — *Ter. Hec.* 4. 1. 18. Firmior amicitia. *Cic.* 1. *Nat. D.* 44. 122. Caritas et amicitia hominum. *Id. Amic.* 21. 80. Pulcherrima et naturalis amicitia. *Id.* 2. *Fin.* 26. 84. Pylladea. *Id. Amic.* 21. 80. Vulgares amicitia. *Id. ibid.* 21. 78. Vetus amicitia. *Ter. Phorm.* 2. 3. 85. Expectere amicitiam. *Cic. Amic.* 13. 46. Appetere. *Nep. Eum.* 1. Accedere ad amicitiam alicujus. *Liv.* 34. 32. Accipere aliquem in amicitiam. *Cic.* 5. *Fam.* 40. Adjungere sibi amicitias aliquorum. *Sueton. Aug.* 66. Admittere amicitiam. *Tac.* 6. *Ann.* 8. Amplecti amicitiam alicujus. *Cic.* 4. *Ferr.* 1. 2. Applicare se ad amicitiam alicujus. *Id. Brut.* 81. 280. Conferre se ad amicitiam alicujus. *Cæs.* 3. *B. G.* 22. Dedere se amicitia alicujus. *Cic. Cluent.* 16. 46. Conjungere amicitias. *Id. Deiot.* 9. 27. jungere. *Id. Amic.* 14. 49. Contrahere amicitiam. *Id.* 1. *Off.* 17. 58. Conjugare. *Plin.* 4. *Ep.* 15. Connectere amicitias. *Cic.* 1. *Fin.* 20. 67. Comparare amicitias. *Nep. Alcib.* 7. Parcere sibi amicitiam. *Cic. Amic.* 20. 72. Molestas amicitias facere. *Plaut. Stich.* 3. 1. 13. Convertere se in amicitiam. *Cic.* 2. *Att.* 20. Recipere aliquem in amicitiam. *Id.* 3. *Off.* 10. 45. Ascribere aliquem ad amicitiam. *Cic. Amic.* 12. 42. Incidere in amicitias. *Id. ibid.* 9. 29. Nasclitur amicitia. *Ter. Andr.* 3. 3. 7. Incepta amicitia a parvis. *Nep. Alcib.* 5. Pervenire in intimam amicitiam alicujus. *Cic. Cluent.* 42. 117. et *Liv.* 34. 32. Est mihi amicitia cum aliquo. *Id.*

Planc. 33. 80. Est amicitia inter aliquos. *Nep. Hann.* 2. Esse in amicitia cum aliquo. *Ter. Adelph.* 2. 2. 43. et *Hec.* 5. 1. 38. Ut amicitia alicujus. *Id. ibid.* 11. 37. Manet amicitia. *Id. ibid.* 10. 33. Permanet amicitia. *Id.* 7. *Ferr.* 32. Manere in amicitia. *Id.* 15. *Fam.* 14. et *Amic.* 15. 53. Colere amicitiam. *Id.* 1. *Fin.* 20. 67. tueri. *Id.* 3. *Fam.* 8. et *Nep. Datam.* 10. gerere. *Ovid.* 2. *Pont.* 3. 8. Probare amicitias utilitate. *Nep. Con.* 2. Deficere ab amicitia alicujus. *Cic. Amic.* 10. 35. Descrere jura amicitia. *Ovid.* 3. *Trist.* 5. 6. Dare terga amicitia. *Cic. Planc.* 19. 46. Repudiare amicitiam alicujus. *Liv.* 42. 25., *Tac.* 2. *Ann.* 70. et *Sueton. Cal.* 3. Renuntiare amicitiam alicui. *Cic. Amic.* 21. 79. Deponere amicitiam. *Id. ibid.* 21. 76. Dimittere amicitias. *Tac.* 6. *Ann.* 8. Exuere amicitiam. *Cato* apud *Cic. Amic.* 21. 76. et *Cic.* 1. *Off.* 33. 120. Dissuere amicitiam. *Cic. Amic.* 21. 76. disclndere. *Id. ibid.* 20. 74. dissociare. Et *ibid.* Removere se ab amicitia alicujus. *Id. ibid.* 22. in *fin.* Dirumpere amicitiam. ¶ 2. Latiori sensu est amicum inter duos populos fœdus, seu quoddam fœderum genus, qua de re *V. Liv.* 34. 57. et quæ ibi varia eruditi opinantur (Cf. si vis et *E. Osenbrüggen, De jure belli et pacis Romanorum. Lipsiæ* 1836. p. 84. et *Pauly Real-Encyclop. Vol.* 3. p. 499.). Hinc sæpe conjungitur eum societate et fœdere. *Cæs.* 4. *B. G.* 16. Qui (Ubi) unum ex Transrhenanis ad Cæsarem legatos miserant, amicitiam fecerant, obsides dederant. *Sall. Jug.* 80. Quod Bocchus initio bujuse belli legatos Romam miserat, fœdus et amicitiam petulum. *Liv.* 38. 18. Legati Oroandensium cum venissent amicitiam petentes. *Sall. Jug.* 77. et *Liv.* 7. 31. Amicitia societasque. *Sall. Jug.* 83. Societatis amicitiaque conjungendæ. *Id. ibid.* 104. et 101. Amicitia et fœdus. *Liv.* 42. 12. Fœdus amicitia. *Justin.* 12. 2. Pacem atque amicitiam cum rege facere. *Liv.* 22. 37. In amicitiam populi Rom. venire. *Id.* 40. 45. Per multos annos in amicitia fuisse. *Id.* 43. 24. In amicitia cum fide permanere. *Sall. Jug.* 8. Colere amicitiam populi Rom. *Liv.* 34. 31. Violare amicitiam populi Rom. ¶ 3. Tribuitur et irrationabilibus ac præcipue plantis. *Plin.* 20. *Hist. nat. præfat.* 1. 1. Pax simul in his aut bellum dicitur, odia amicitiaque rerum surdorum ac sensu carentium. *Id.* 16. *ibid.* 17. 29. (72). Inter has atque frugiferas, materie vitiumque amicitia, accipitur ulmus. *Id.* 19. *ibid.* 8. 47. (156). Amicitia est ei (rutæ) et cum fico in tantum, ut nusquam lætior proveniat, quam sub hac arbore.

II.) Translate. ¶ 1. Per metonymiam amicitia ponitur pro ipsis amicis. *Colum.* 11. *R. R.* 1. 23. Hospitem nisi ex amicitia domini quam rarissime recipiat. h. e. ex iis qui cum domino in amicitia sunt. *Sueton. Tib.* 51. Omnes amicitias et familiaritates, quibus ea funeris curam moriens demandaverat, intra breve tempus afflixit; uno ex his equestris ordinis viro. Adde *Tac.* 4. *Ann.* 40. et 5. *ibid.* 2. ¶ 2. Est etiam idem ac collegium, ut docet *Mommsen. Inscript. Neap. in Ind.* xxx. Sic *Inscript.* apud *Henzen.* 6064. M. ANINVS. CRESCENS. LOCVM. MILLE. P. N. AMICITIAE. HERCULANORVM. Adde *Inscript.* apud *eumd.* 5730.

Homonym. Interdum amicitia et amor conjunguntur, ut apud *Ter. Andr.* 2. 1. 25. Nunc te per amicitiam et amorem obscuro. Et apud *Cic. Amic.* 27. 100. Ex quo exardescit sive amicitia, sive amor: utrumque enim dictum est ab amando. Adde *Ovid.* 1. *Art. Am.* 720. Sed tamen hæc duo inter se differunt: amor enim nec necessario, nec semper est mutus, amicitia et necessario et semper mutua est, ut ait ipse *Cic.* 2. *Invent.* 56. 106. Amicitia est voluntas erga aliquem rerum bonarum illius ipsius causâ, quem diligit, cum ejus pari voluntate. Adde *Plaut.* sub I. 1.

AMICITIÆ, ei, f. 5. amicitia. *Lucret.* 5. 1018. Tunc et amicitum ceperunt jungere. Adde *Plin.* apud *Charis.* 1. p. 94. *Putsch.*, ubi docet veteri dignitate ita dici: ceterum rationis via dici debere amicitia.

AMICO, as, a. 1. Part. *Amicatus.* Est concilio, placō, amicum facio, propitium reddo. *Stat.* 3. *Theb.* 470. Ac prior Ocellides solita prece nunc amicat. *Inscript.*, quæ pertinet ad a. 381. post Chr. n., descripta a *B. Borghesi* Romæ n. 2. CIVIS ARMENIACVS CAPPADEX NOMINE QVIRILLVS PIVS OMNIBVS AMICATVS VIXIT ANNOS P. M. LXXX etc.

AMICŌSUS, a, um, adject. qui multas amicas habet. Affert *Diomed.* 1. p. 313. *Putsch.*, sed nullo confirmat exemplo.

AMICTŌRICS, a, um, adject. ad amictum pertinens. *Cod. Theod.* 8. 5. 48. § 1. Linteamen amictorium. — Hinc

Amictorium, ii, n. 2. substantivorum more est quiddam amictiendi inservit. Hinc est amictus seu fascia lineæ, quæ mulieres pectus mammasque cingebant et tegebant: quo sensu legitur in titulo *distich.* 149. 1. 14. *Martial.* Et *Hieronym.* in *Isaj.* 2. 3. v. 23. Mulieres habent sindones, quæ vocantur amictoria. At in *Cod. Theod.* 8. 5. 48. § 1. amictorium usum patitur pro linteamine cymbæ.

AMICTUS, a, um. F. AMICIO.

AMICTUS, us, m. 4. (amicio) proprie est quiddam circumdatur et circumjicitur, et occurrit ut nomen A) abstractum, et B) concretum.

A) Abstracte. ¶ 1. Ponitur pro velamento seu tegumento. *Varro* 5. *L. L.* 131. p. 51. *Müll.* Prius dein indutus, tum amictui quæ sunt, tangam. h. e. quæ ad amictiendum apta sunt. Et *ibid.* § 132. Amictui dictum, quod amictum est, id est circumjectum. — Et quod amictui habet purpuram circum, vocant circumtextus. Antiquissimis amictui ricinium etc. *Cic.* 5. *Tusc.* 32. 90. Mihi amictus est Scythicum tegmen. Adde loca *Apuleij* allata in v. AMICIO *Homonym.* io fin. Huc pertinet et proverbialis locutio apud *Quintil.* 5. 14. 31. Quem mater amictum dedit, sollicito custodire a Græcis sumpta, quæ utimur in eos, qui acceptis semel præceptis ita inhærent, ut ne latum quidem unguem discedere audeant, vel qui ab opinione aliqua, quam olim imbibebant, deduci nulla ratione possunt. ¶ 2. Item abstracte est modus gestandi vestem (quem *Quintil.* 11. 3. 143. genus amictus appellat), ac præcipue togam. *Cic.* 2. *Orat.* 22. 91. Nihil est facilius, quam amictum imitari alicujus, aut statum, aut motum etc. *Quintil.* 11. 3. 137. Est aliquid in amictu, quod ipsum aliquatenus temporum conditione mutatum est. Nam veteribus nulli sinus: perquam breves post illos fuerunt. Adde *ibid.* §§ 141., 144., 145., 147., 156. et 162.

B) Accipitur etiam tamquam nomen, uti ajunt, concretum, et est, ¶ 1. Si de personis agitur, vestis exterior et laxior, ut toga, pallium, chlamys et bujusemodi, quæ amictum, circumdant teguntque corpus. V. AMICIO in *Homonym.* C. 6. *Att.* 1. 17. Quam statuam esse ejusdem, status, amictus, anulus, imago ipsa declarat. *Virg.* 5. *Æn.* 421. Duplicem ex humeris rejectit amictum. h. e. ex duplici crassoque panno confectum, ut contra *Serv.* exponit *Octav. Ferrar.* *De re vestiar.* P. 2. l. 1. c. 9. *Tibull.* 1. 9. 13. Frustra jam vestes, frustra mutatur amictus. *Ovid.* 2. *Art. Am.* 297. Sive erit in Tyris, Tyrios laudabis amictus. *Id.* 14. *Met.* 262. pallamque induta nitentem. Insuper aurato circumvelatur amictu. *Virg.* 6. *Æn.* 301. Sordidus amictus. *Ovid.* 10. *Met.* 1. croceo velatus amictu. *Ovid.* 3. *Art. Am.* 268. lapsus ex humeris amictus. *Id.* 4. *Met.* 104. tennes laiare amictus. *Tac.* 3. *Hist.* 74. Amictus lineus. *Horat.* 1. *Ep.* 17. 27. purpureus. *Juven.* 1. 142. deponere amictus. *Propert.* 2. 1. 43. amictu erepto nuda. *Catull.* 117. 7. Tella amictu cingere. h. e. ipsa veste se a telis protegere. *Sit.* II. 7. 447. Purpureos alius vestis religabat amictus. h. e. vestem amictentem et fluentem.

¶ 1. Interdum latiori sensu et de his ponitur, quæ tegunt caput. *Virg.* 3. *Æn.* 545. Et capita ante aras Phrygio velamur amictu. *Id.* 12. *ibid.* 885. (Nympha) caput glauco contextit amictu. ¶ 3. Et de inanimatis dicitur. *Lucret.* 6. 1132. cæli mutemur amictum. h. e. aerem, quo amictimur et ambimur. *Colum.* 10. *R. R.* 69. et curvi vomere dentis Jam virides lacerate comas, jam scindite amictus. h. e. herbas, quæ terram tegunt et vestiunt: *Forcellinus* h. l. translate accepit. *Sit.* II. 12. 613. terras cæco nox condit amictu. h. e. tenebrarum quasi velamine. *Virg.* 1. *Æn.* 416. et multo nebulæ quæ fudit amictu. *Stat.* 1. *Theb.* 631. nebularum amictus.

AMICULA, æ, f. 1. deminut. ab amica: sed occurrit solummodo pro muliere impudice anata. *Cic.* 2. *Orat.* 59. 244. Cum eo Terravinæ de amacula rixatus. Adde *Plin.* 3. *Cap.* 9. et *Sueton. Cal.* 33. *Arnob.* 4. p. 141. Concubine, pellices, amiculæ.

AMICULATES, a, um, adject. participii formam referens, est articulo indutus, vestitus. *Solin.* 52. ante med. Pars (Indorum) nudi, pars obscena tantum amiculati.

AMICULUM, i, n. 2. ab amictio, deminut. idem ferre quod amictus.

I.) Proprie. ¶ 1. Abstracte est velamentum, tegu-

mentum. *Sall. apud Macrob. 2. Saturn. 9.* Toga picta plerumque amiculo erat accumbenti. *F. AMICULUS A 1.* ¶ Plerumque accipitur tamquam nomen concretum et est parvus amicus, seu vestis brevis vel strictior, qua corpus amicitur et circumtegatur, ut ait *Paul. Diac. p. 28. 15. Mill.* Amiculum est genus vestimentum a circumjecto dictum. *Cic. 2. Divinat. 69. 139.* Visus est in somnis amicæ amictus esse amiculo. *Id. 3. Nat. D. 34. 83.* Aureum ei (*Jovis Olympio*) detraxit amiculum grandi pondere. *Nep. Cim. 4.* Sæpe, cum aliquam — videret minus bene vestitum, suum amiculum dedit. *Id. Datam. 3.* Agrestis molli amiculo circummuatur. *Liv. 27. 4.* Regina (*dona tuere*) pallum pictum cum amiculo purpureo. *Id. 34. 7.* Matrem familiæ tuam purpureum amiculum habere non sines? *Curt. 5. 1. 38.* Exuere amacula summa quæque. *Id. 3. 12. 5.* Amiculum abjicere.

II.) Translate. *Fronto de eloq. p. 78. Niebh.* Novissimum homini sapientiam colenti amiculum est gloriæ cupidus.

AMICULUS, I, m. 2. deminut. ab amicus; et usurpatur blanditiæ causa. *Cic. 5. Ferr. 34. 79.* Quid de hordæ, inquit, et de Docimo, amiculo meo? quid cogitatis? *Catull. 30. 2.* Jam te nil miseret, dure, tui dulcis amicul. *Horat. 1. Ep. 17. 3.* Disce, docendus adhuc quæ cuset amictus.

AMICUS, a, um, adject. Comp. *Amicior* et *Sup. Amicissimus* I. a. Comp. *amicior* pro *amicior* legi voluit plerique Critici in illo *Cic. 3. Fam. 2. et 3., Symmach. 4. Ep. 7. et Apul. Apolog.* sed perperam, librarum enim error aperte patet. — Vox hæc certo certius a verbo *amo* deducta est, teste ipso *Cic. Amic. 27. 100. et Paul. Diac. p. 15. 6. Mill.* sed cum i longa sit, cumque antiquitas et *ameicus* et *ameicus* scriberebat, ut ait *Paul. Diac. l. c.*, recentiores philologi recte putarunt compositam esse vocem ex *amo* et *æquus* sive *æcus*, ita ut ab initio *amæquus*, deinde *amiquus* et *amicus* factum sit, quo modo *inequus*, *iniquus* et *inicus*: amicitia enim, ut diximus in ea voce, et necessario et semper mutua est, ac propterea amicus dicitur qui est amore æquus sive pac. Itaque amicus est qui amat, benevolus, favens, gratus (It. *amico*, *benevolo*, *ben affetto*, *propizio*; Fr. *ami*, *bienveillant*, *favorable*, *propice*; Hisp. *amigo*, *benevolo*, *favorable*, *propicio*; Germ. der (*die* oder *das*) *mir mit Liebe entgegenkommend und von mir wieder mit Liebe aufgenommen wird*, dessen oder deren *Freund* ich bin, also *befreundet*, *freundlich*, *lieb* und *werth*; Angl. *friendly*, *benevolent*, *favourably inclined*). Occurrit A) cum de personis, B) tum de rebus.

A) De personis. a) Absolute. *Cic. Amic. 2. 8.* Dolorem, quem acceperis cum summi viri, tum amicissimi morte. *Id. 3. Fam. 3. 1.* Quæ successorum conjunctissimo et amicissimo commodare potest is, qui provinciam tradit. *Id. ibid.* Ut omnes intelligant nec me benevolentiori unquam succedere, nec te amicio potius provinciam tradere. *Cæs. 1. B. G. 42. 5.* Ut presidium quam amicissimum, si quid facto opus esset, haberet. *Id. 2. B. C. 18.* Quas Cæsar esse amicas civitates arbitrabatur. *Nep. Ages. 2.* Hominesque sibi conciliare amicos, quod iis studere consueverat etc. *Horat. 4. Od. 7. 19.* Cuncta manus avidas fugiunt hæredis, amico Quæ dederis animo. *Id. 2. Sat. 6. 12.* Mercurio amico dives. *Virg. 2. Æn. 147.* dictisque ita fatur amicis. *Id. 2. ibid. 733.* Hic mihi nescio quod trepido male nomen amicum Confusam eripuit mentem. *Ovid. 3. Trist. 1. 2.* lector amice. *Id. Heroid. 1. 45.* Agmen amicam. h. e. amicorum. *Id. 3. Met. 457.* vultu amico promittere opem. *Id. 7. ibid. 459.* vires acquirere amicas. h. e. amicorum. — De brutis animalibus *Plin. 10. Hist. nat. 74. 96.* (207). Rursus amici pavones et columbæ, turtures et psittaci, merulae et turtures. — b) Admixtis personis, inter quas, est amicitia aut benevolentia, cum Accus. et præp. erga aut inter, aut sæpius cum Dat. *Ter. Hec. 3. 3. 29.* Si unquam erga te animo esse amico sensisti eum, mi Pamphile. *Cic. 1. Fam. 7. 3.* De consularibus oemioi possum aut studii erga te, aut officii, aut amici animi esse testis. *Ter. Phorm. 2. 3. 83.* Ut amici inter nos simus. *Id. Adelph. 3. 3. 86.* Homo amicus nobis jam inde a pueris. *Cato R. 5. 3.* Amicos domini, eos habeat sibi amicos. *Cic. 1. Fam. 8. 5.* Pompejum tibi valde amicum esse cognovi. *Id. 3. ibid. 2. 1.* Quod neque tibi amicior quam ego sum, quisquam posset succedere.

re. *Nep. Dion. 3.* Philistum — reduxit, hominem amicum non magis tyranno, quam tyrannidi. *Id. Att. 9. 3.* Atticus cum Ciceronis infima familiaritate utebatur, amicissimus esset Bruto etc. — Hinc sibi amicus esse dicitur qui sua curat, qui animi sui tranquillitatem studet, qui sibi non est iratus. *Cic. 10. Att. 16. 1.* Velim ut tibi sis amicus. *Horat. 1. Sat. 2. 20.* hic vix credere possis Quam sibi non sit amicus. *Id. 1. Ep. 2. 101.* Quid minuat curas, quid te tibi reddat amicum. — c) Admixtis rebus, quibus aliquis favet seu studet, quas in deliciis habet, fore per Dat. *Cic. 7. Att. 1. 6.* Ut ego amicior invenirem Phrygum et Cilicem erariis, quam nostro. *Nep. Miltiad. 3.* Cujus ratio — magnopere est laudanda, cum amicior omniū libertati, quam suæ fuerit dominationi. *Ovid. 3. Fast. 833.* Si mereor, studiis adsit amica meis. *Horat. 1. Ep. 2. 26.* amica luto sus. *Seneca de Vita beat. 6.* Animus rebus suis amicus.

B) Tributus et rebus inanims, quæ scilicet vel apta sunt alicui rei, vel juvant, præsertim apud Poetas. *Plaut. Epid. 3. 3. 44.* Nihil homini amico est opportunum amicus. *Cic. 12. Att. 15.* Secundum te nihil est mihi amicus solitudinis. *Horat. 2. Od. 17. 2.* Nec dis amicum est, nec mihi, te prius obire Mæcenæ. h. e. nec dis placet etc. *Virg. 5. Æn. 57.* Adsumus et portus delati intramus amicos. *Id. 2. ibid. 255.* per amica silentia lunæ. *Id. 5. ibid. 41.* fessos opibus solatur amicis. *Id. 4. G. 114.* ipse feraces figat humo plantas et amicos irriget imbres. *Horat. 3. Od. 6. 43.* sol — juga demeret Bobus fatigatis amicum Tempus agens. *Stat. 5. Silv. 2. 39.* tempus fraudibus amicum. *Horat. Epod. 10. 9.* Nec sidus atra nocte amicum appareat. *Ovid. 1. Trist. 4. 18.* Navis festur vento amico. *Pal. Flacc. 2. 450.* ignem sulfure amico pascere. *Martial. 9. 42.* Veneri servit amica manus. h. e. quæ agit in solitario Venere. Et *Auct. Priap. 33. 6.* Falce manu posita, fiet amica manus. — Hinc

Amicus, I, m. 2. (cujus Gen. plur. *amicum* pro *amicorum* legitur apud *Ter. Heaut. prof. 24.*) substantivorum more sæpiissime occurrit; et est ¶ 1. Generatim qui honeste amat, et arcto familiaritatis et benevolentis vinculo conjunctus est, ut ait *Dig. 50. 16. 223.* ¶ 1. Amicos appellare debemus non levi notitia conjunctos, sed quibus fuerint jura cum patre familias, honestis familiaritatis quesita rationibus. *Ennius* apud *Cic. Amic. 17. 64.* Amicus certus in re incerta cernitur. *Plaut. Trin. 1. 2. 57.* Tu ex amicis certis mihi es certissimus. *Ter. Andr. 1. 4. 41.* Obsequium amicos, veritas odium parit. *Id. Andr. 2. 2. 36.* Nisi sentis amicos oras, ambis. *Cic. Amic. 1. 5.* Sed ut tum ad senem senex de senectute, sic hoc libro ad amicum amicissimum scripsi de amicitia. *Id. 5. Ferr. 63. 148.* Alba tuus antiquissimus non solum amicus, verum etiam amator. *Id. Flacc. 6. 14.* Contendisse a D. Lælio, paterno amico ac pernecessario. *M. Aurel. ad Fronton. 3. ad M. Cæs. 18.* Vale, mi magister suavissime, amice amicissime, quod sum debitorus quiddam litterarum scdero. *Hieronym. in Mich. 2. 7. 7.* Amicus diu queritur, vix invenitur, difficile servatur. *Horat. 4. Od. 9. 51.* cari amici. *Cic. 5. Fam. 2. communes.* *Horat. 2. Sat. 6. 12.* dulcis amicus. *Id. 1. Ep. 5. 24.* fidus. *Cic. Amic. 21. 82.* verus. *Id. Rab. Post. 18. 43.* vetus. *Horat. 1. Ep. 9. 5.* propior. *Id. 2. Od. 18. 12.* potens. *Cic. Amic. 4. 270.* Ex omnibus sæculis via tria, aut quatuor nominantur paria amicorum. h. e. quatuor nempe amicorum paria celebravit antiquitas, Theseum et Pirithium, Orestem et Pyladem, Aëbillem et Patroclum, Tydeum et Polyneicem. — Metaphorice *Cic. 9. Fam. 1. 2.* Scito enim me — redisse cura veteribus amicis, id est cum libris nostris in gratiam. ¶ 2. Speciatim amici dicuntur populi, aut principes, qui pace et fœdere inter se conjuncti vivunt. — a) *Amicus* et *socius* sæpe junguntur. *Cic. 6. Ferr. 8. 18.* Quæ quia — modeste apud vos socius amicusque populi Rom. questus est. *Id. 5. ibid. 31. 78.* Civitates non modo pacatæ, verum etiam sociorum atque amicorum ad vim atque ad arma confluent. *Ita nempe* corrigendus est locus ex Cod. palimpsest. Vatic. Adde 6. *ibid. 3. 6.* *Sall. Jug. 24.* Socius atque amicus populi Rom. armis obsessus teneat. *Liv. 7. 30.* Quod Samnites priores amici sociique vobis facti sunt. Adde 37. 54. *Sueton. Cæs. 11.* Rex Aegypti socius atque amicus a senatu appellatus est. — b) Interdum *amicus* absolute ponitur. *Cic. 11. Phil. 13. 34.* Qui (*Cn. Pompejus*) unum de Jætarum in toto orbe terrarum ex a. unico amicum verique benevolam, unum fidelem po-

pulo Rom. judicavit. *Liv. 40. 54.* Eique (*Antigono*) ea fides, nequaquam amicum Persea, inimicissimum fecerat. *Id. 45. 8.* Quam gravis aut amicus, aut inimicus esset populus Rom. ¶ 3. Item speciatim amici regum vel principum dicebantur eorum consilarii ac familiares et adfutores rerum gerendarum. Hoc autem sensu — a) Amicus apud classicos Auctores occurrit præcipue de nationibus exteris. *Cic. 15. Fam. 2. 6.* Postero autem die (*rex*) cum Ariarathæ fratre suo et cum paternis amicis majoribus natu ad me in castra venit, perturbatusque et sensus, cum idem et frater faceret et amici, meam fidem — implorare cepit. *Sall. Jug. 74.* Eodem tempore Jugurtha, amissis amicis — cum neque bellum geri sine administris posset etc. *Nep. Miltiad. 3.* Si suis amicis oppida tuenda tradidisset. *Id. Reg. 3.* Fuerunt præterea magni reges ex amicis Alexandri Magno, qui post obitum ejus imperia ceperunt. *Curt. 4. 1. 19.* Singulis amicorum Alexandri — adulantes. *Id. 6. 2. 11.* Fratremque Darii recepit in cohortem amicorum. *Id. 6. 7. 17.* Operiens aliquem ex prima cohorte amicorum, quo introduceretur ad regem. — b) Apud Romanos vero, qui imperatorem in provinciam missum comitabantur, et prætoriam cohortem constituiebant) quemadmodum eam appellant *Cic. 3. Ferr. 14. 36.* et 4. *ibid. 27. 66.* et *Catull. 10. 10.* appellati fuerunt etiam amici, ut a *Sueton. Cæs. 70.* et 79. et *Aug. 16. 17.* 35. 56. 66. hi porro in posterum Romanos imperatores comitati sunt et *amicorum* cohors dicti fuerunt a *Sueton. Cal. 19.* *Ner. 5.* et *Gall. 7.* postremis autem temporibus comites dicti sunt a comitando. — c) Sic et ipsi patroni (addit *Forcellinus*), et quibus præstamus obsequia, amici dicuntur. Ita *Horatius* appellat Mæcenatem patronum suum *Epod. 1. 1.* Hic Liburnis inter alta navium, Amice, propugnacula. Et 2. *Od. 18. 12.* Nec potentem amicum Largior flagito. Sic *Juvenal. 3. 57.* et 6. 312. *magnos amicos* dixit. Sed hæc ad superiorem paragr. 1. commode referri possunt.

Amica, æ, f. 1. (cujus Dal. plur. *amicabus* legitur apud *Probum gramm.* in *Class. Auctor. T. 5. p. 194. Mai.*) substantivorum more occurrit. ¶ 1. Proprio et honesto sensu. *Ter. Hec. 4. 2. 16.* Tum tuas amicas te et cognatas deserere et festos dies meâ causâ noto. *Id. 5. ibid. 2. 24.* Læm. At hæc amica erunt, ubi quamobrem advenire resciunt. *Ter. Hec. 4. 2. 24.* At easdem amicas fore tibi promitto, rem ubi cognovint. *Ovid. 2. Amor. 2. 21.* Hic ad affectam, quam non laguebit, amicum Visere. Adde *Propert. 2. 6. 10.* et *Juvenal. 3. 12.* et 6. 333. *Inscript. apud Gruter. 865. 17.* CLAUDIAE TI. P. SECUNDÆ SEMPRONIAE L. T. FORTYNATA AMICAE CARISSIMAE PETIT ET C. LARGIUS EUPHEMIVS CONIUGI SANCTISSIMAE. Adde *Inscript. apud eund. 891. 4.* 892. 8. et 898. 10. ¶ 2. Amica est etiam mulier amata cum pudice, tum sæpius impudice. *Nævius* apud *Gell. 6. 8.* Eum (*Scipionem*) suus pater cum pallio uno ad amica abduxit. *Plaut. Trin. 3. 2. 25.* In foro operam amicis da, haud in lecto amica, ut solitas es. *Ter. Andr. 1. 3. 11.* Si ve ista uxor, si ve amica est, gravida e Pimpilio est. *Id. Heaut. 1. 4. 32.* Amicam ut habes jam prope in uxoris loco. *Id. Hec. 4. 1. 36.* Iotrohe ad amicam. Adde *eund. Eun. 3. 2. 41.* *Cic. Cato. 13. 32.* Neque enim mulieres unquam inimicitias mihi gerendas putavi, præsertim cum ea, quam omnes semper amicam omnium potius, quam cujusquam inimicam putaverunt. *Id. 10. Att. 10.* Cytheridem secum lecticâ apertâ portat, alterâ uxorem: septem præterea conjunctæ lecticæ amicarum sunt. *Id. 2. Phil. 24. 58.* Mater amicam impuri filii, tamquam nurum sequebatur. Adde *eund. 2. Divinat. 69. 139.* — Hinc in posterum factum est, ut concubina honestas esset vocabulum, quam amica, teste *Paul. Dig. 50. 16. 144.* *Masurius* scribit, pellicem apud antiquos eam habitam, quam nunc vero nomine amicam, paulo honestiorem concubinam appellari.

Homonym. In quo differat *amicus* ab *amatore* *F. in AMATOR.*

AMISSIBILIS, e, adject. qui amitti potest. Vox est *Augustini 5. de Trin. 4.* et 15. *ibid. 13.*

AMISSIO, ōnis, f. 3. actus amittendi (It. *perdimento*, *perdita*; Fr. *perte*; Hisp. *perdida*; Germ. *das Verlieren* oder *der Verlust einer Sache*; Angl. *a loss*).

I.) Proprie. Raro admodum occurrit. *Plin. 17. Hist. nat. 2. 2. (12).* Amissio foliorum.

II.) Translate. *Cic. 4. Fam. 3.* Omnium rerum a-

missio et desperatio recuperandi. *Id. Pis. 17. 40.* Oppidorum turpis amissio. *Id. ibid. 18. 43.* dignitatis. *Seneca Ep. 4.* boni, rei.

AMISSUS, a, um. *V. AMITTO.*

AMISSUS, us, m. 4. idem ferme quod amissio. *Nep. Alcib. 6.* Siciliae amissum et Lacedaemoniorum victorias culpae suae tribuebant. *Est qui minus recte legit amissum.*

AMITA, æ, f. 1. *Paul. Diac. p. 14. 4.* *Mill.* dictam esse scribit, quasi *avita*, quia ab antiquioribus ita appellabatur: hinc nonnulli putarunt penultimam esse producendam; at *Pers. 6. 52.* corripit. Aliam originem tradit idem *Paul. Diac.* quod ita dicatur, quia a patre meo amata est, nam plus sorores a fratribus diligere solent quam fratres: sed hoc nimis acute excogitatum est. Videtur potius, ut putat *Döderlein*, referenda esse vox ad Gr. ἀμῖτα ejusdem significationis, unde et Germ. *amme*. — Ceterum amita est patris mei soror, nam matris soror matertera dicitur, ut *Paul. Dig. 38. 10. 10.* § 14. et *Paul. Diac. l. c.* docent (It. sorella di mio padre, zia; Fr. tante paternelle; Hisp. tia paterna; Germ. die Vaterschwester, Tante von des Vaters Seite; Angl. a father's sister, an aunt by the father's side). — a) Generatim. *Cic. Cluent. 10. 30.* Cluentia, quæ amita hujus Aviti fuit. *Nep. Datam. 2.* Erat mater cum Datame, amita Paphlagonis. *Liv. 39. 11.* Adulescens Inde ad Æbutium se amitam contulit. *Pers. 6. 52.* si mihi nulla Jam reliqua ex amitis, patruelis nulla, proneptis etc. — b) Speciatim amita magna est avi mei soror. *Paul. Dig. ibid. § 15.* et *id. Paul. Sent. 4. 11. 4.* — c) Item speciatim amita major dicitur avi et aviae amita, seu soror proavi et proavia. *Paul. Dig. ibid. § 16.* et *Paul. Diac. p. 136. 9.* *Müll.* — d) Denique amita maxima est soror abavi, quæ et abamita dicitur. *Paul. Dig. ibid. § 17.*

AMITINUS, a, um, adject. (amita). *Paul. Sentent. 4. 11. 4.* Quarto gradu veniunt amitinus, amitina, id est amitæ filius, filla. — lino amitini et amitine (It. cugini; Fr. cousins; Hisp. hermani; Germ. Geschwisterkinder von Bruder und Schwester; Angl. cousins) sunt filii et filiae fratris et sororis meæ, ut habetur *Dig. 38. 10. 1.* § 6. et *38. 10. 10.* § 15., quocum cf. *Non. p. 557. 11.* *Merc.*; quod sic est intelligendum, ut ita inter se appellentur, verbi gratia, duo filii, quorum alter ex fratre meo, alter ex sorore mea natus est. Nam si uterque ex duobus meis fratribus natus sit, dicuntur patruelis; si ex duobus sororibus consobrinus: tametsi hae omnes communis vocabulo consobrinus vulgus vocat, ut *Cajus Dig. l. c.* docet.

AMITTO, mittis, mīsi, missum, mittere, a. 3. (a et mitto). — Amisti per syncopen pro amisisti dictum est a *Ter. Eun. 2. 2. 10.* et *Heec. 2. 9.* Et amissis pro amiseris a *Plaut. Bacch. 5. 2. 70.* — Part. Amissus, Amissurus et Amittendus 11. 1. — Amittere est abire sinere, dimittere, amandare; eique opponitur retinere, ut apud *Ter. Phorm. 1. 3. 24.* et *3. 2. 22.*, et *Cic. Marcell. 7. 21.* et *5. de republ. 1. 2.* (It. lasciar andare, mandar via; Fr. envoyer loin de soi, laisser aller, lâcher, se défier de; Hisp. dexar ir, enviar; Germ. fortlassen, fortgehen lassen, fortschicken, gehen oder fallen lassen; Angl. to send away, dismiss, let go).

1.) Proprie occurrit — a) Absolute, cum de personis, tum de arboribus. *Plaut. Mil. glor. 4. 8. 66.* Stulte feci, qui hunc amisi. *h. e.* qui hunc servum abire siverim. *Id. Men. 5. 8. 6.* Ob eam rem, quia te servavi, me amisisti liberum. *Id. Mil. glor. 5. 25.* Verberetur etiam, post tibi amittendum censeo. Et v. 31. Verberone etiam, antequam amittis? *Id. Capt. 2. 3. 66.* Itane tantem, quero, item, ut meretricem, ubi abusus sis, mercedem dare lex jubet ei atque amittere. Adde *ibid. 2. 3. 100.* et *1. 2. 90.* *Ter. Heec. 2. 2. 9.* Adii te heri de filia: ut veni, ibidem incertum amisti. *Accius* apud *Non. p. 75. 32.* *Merc.* Age age, amolire, amitte, cave vestem attigas. *Cic. 2. Nat. D. 49. 124.* Uque eo premere earum (avium) capita mordibus, dum illæ captum amitterent. *Ovid. 15. Met. 558.* Sumere mox hominis terræque amittere formam. *Plin. 16. Hist. nat. 26. 46.* (109). Item pumica, quæ etiani roribus nimis et pruinis florem amittit. *h. e.* cadere sinit. *Et mox.* Pyrus et amygdala — amittunt florem et pumias fructus, si cum defloruerint, tales illis fuerint. Et *ibid. § 110.* Crissine autem salix amittit semen. — b) Adhito termino, a quo quis amittitur, per Adverbia, aut per Ablat. et præp.

ab vel e, ac præcipue occurrit amittere aliquem manibus, de vel e manibus. *Plaut. Mil. glor. 5. 27.* Ergo das minam auri nobis —, ut te hodie hinc amittamus. *Id. Capt. 2. 2. 84.* Eum si reddis mihi —, et te et hunc amittam hinc: alio pacto abire hinc non potes. *Id. Most. 2. 2. 1.* Ulabo, Neptunc, gratiam magnam tibi, quum me amissisti vix a te vivum modo. *Ter. Eun. 2. 3. 2.* Ego, qui illam e conspectu amisi meo. *Id. Phorm. 5. 8. 25.* cæcæ. Tum autem Antiphonem video ab sese amittere invitum eam: inque. DEM. Cum autem video filium invitum sane mulierem ab se amittere. *Plaut. Mil. glor. 2. 5. 47.* Sceldre, manibus amissisti prædant. *Cic. Cæs. 27. 66.* Cur Licinium de manibus amiserunt. *Id. 5. Verr. 13. 32.* Cum — rem de manibus amississet. *Liv. 29. 32.* Cum iis ipsum quoque Massinissam saucium prope e manibus inter tumultum amisit. *Id. 30. 24.* Ne tanta ex oculis manibus amitteretur præda. — c) Adhito termino, ad quem quis amittitur. *Plaut. Capt. prol. 38.* Quo pacto hic servus suum herum hinc amittat domum. *Ter. Phorm. 3. 2. 22.* Neque quo amittam a me invenio, neque ubi retineam.

11.) Translate. ¶ 1. Amittere occurrit cum de persona, tum de re, præcipue abstracta, et est haud sibi retinere, sponte projicere, abjicere. *Plaut. Amphitr. 2. 2. 217.* Mulier, istam rem inquisitum certum est non amittere. Adde *ibid. 4. 1. 9.* *Id. Asin. 3. 3. 21.* Cur ergo minitaris, tibi te vitam esse amissurum? Et *Cic. 4. Herenn. 44. 57.* Decius — amisit vitam, at non perdidit: re enim vilissimam eam et parvâ maximam redemit: dedit vitam, amisit patriam: amisit animam, potius est gloria. *Ter. Andr. 5. 3. 27.* Vix me uxorem ducere? hanc vis amittere? *h. e.* relinquere. *Id. Phorm. 1. 3. 21.* At tu mihi contra nunc videre fortunatus, Phædria, cui de integro est potestas etiam consulendi quid velis, retinere, amare, amittere: ego in eum incidi infelix locum, ut neque mihi ejus sit amittendi, nec retinendi copia. — Hinc amittere noxiam est ignoscere, sive juniendi animum deponere. *Plaut. Pæn. 1. 2. 191.* Verum etiam tibi hanc amittam noxiam unam. *Ter. Eun. 5. 2. 13.* Unam hanc noxiam amitte: si aliam adinsero unquam, occidito. — Hinc sæpe occurrit etiam amittere occasionem aut tempus, hoc est occasione aut tempore non uti, occasionem aut tempus lali sinere. *Ter. Eun. 3. 5. 86.* An ego occasionem mi ostentam, tantam, tam brevem, tam optatam, tam insperatam amitterem? *Cic. Cæcin. 5. 15.* Suadebant amici — nullam esse rationem amittere ejusmodi occasionem. *Id. 15. Att. 11. 2.* Amissas occasiones — accusabant. *Cæs. 3. B. G. 18.* Conclamant omnes occasionem negotii bene gerendi amittendam non esse. *Liv. 7. 34.* Samnites — utriusque nec amissa occasione neque insequi consulem — possunt, nec erigere agmen. *Cic. 7. Att. 13. 2.* Conditionum autem amissum tempus est. Adde *eumd. Mur. 21. 43.* et *8. Att. 3. 6.* — Iluc spectat et illa *Nep. Eumen. 10.* Sed tanta fuit nonnullorum virtutis obtractio, ut fidem amittere nallent, quam eum non proderet. *Virg. 2. Æn. 148.* Quisquis es, amissos hinc jam obliviscere Grajos. *Curt. 3. 6. 11.* Amisso metu. ¶ 2. Sæpe etiam ponitur pro perdere, jacturam facere; quamvis perdere et amittere inter se differant, ut dictum est in Homonym. in fine hujus vocis: porro hoc sensu jungitur sæpissime cum abstractis. *Plaut. Amph. 5. 1. 2.* Neque ulla est confidentia jam meo in corde quin amiserim. *Id. Mil. glor. 4. 8. 50.* Jam non possum: amisi omnem libidinem. *Id. Merc. 3. 4. 5.* Sperni tenco, salutem amisi. *Id. Bacch. 5. 2. 70.* Etiam tu homo nihili, quod dant, cave culpâ tuâ amisis. *Ter. Eun. 2. 2. 10.* Simul consilium cum re amisti. *Id. ibid. 4. 0. 13.* Cave, ne prius quam hanc a me accipias, amittas. *Accius* apud *Non. p. 181. 21.* *Merc.* Multa amittuntur tarditæ et socordia. *Cic. 1. Tusc. 35. 85.* Quod si ante occidisset, tamen eventum omnino amississet, hoc autem tempore sensum amisi matorum. *Id. Rose. Am. 53. 154.* Assidulate molustiarum sensum omnium humanitatis ex animo amittere. *Id. 1. Tusc. 30. 73.* Amittere aspectum. *Id. 5. ibid. 59. 114.* lumina. *Nep. Timol. 4.* lumina oculorum. *Cæs. 3. B. C. 53.* aculos. *Ovid. 10. Met. 499.* sensus. — Hinc illa *Nep. Thrasyb. 2.* Amittere arina et impedimenta. *Cic. 9. Att. 4.* causam. *Id. 2. Oat. 24. 100.* causas. Et *Rosc. com. 4. 10.* item. *Id. 1. Oat. 40. 182.* et *Dom. 29. 77.*, et *Ter. Phorm. 3. 2. 22.* invitatum. *Cic. 2. Verr. 5. 13.* classeni. *Id. 4. Att. 16.*, *Horat. 3. Od. 5. 27.* et *Ovid. 9. Met. 321.* colorem. *Cels. 2. 2.* colorem

decoremque. *Cic. 7. Fam. 26.* corpus et vires. (*Id. 4. Att. 16.* succum et sanguinem.) *Id. 1. Fam. 8.* dignitatem. *Liv. 3. 80.* et *8. 33.* et *Justin. 38. 9.* exercitum. *Phædr. 1. 10. 2.* et *Nep. Eumen. 10.* fidem. *h. e.* periculum fieri. *Cic. 4. Fam. 6.* et *Plin. 2. Ep. 9.* et *4. ibid. 2.* filium, scilicet per mortem. (Adde *Sueton. Tib. 7.* fratrem Drusum in Germania. *Cic. 5. Fam. 16. 3.*, *Quintil. 8. 4. 22.* et *Plin. 2. Ep. 7.* liberos. *Nep. Reg. 1.* uxorem.) *Cic. Rose. Am. 39. 114.* honestatem omnem. *Id. 10. Phil. 5. 12.* jus imperii et exercitus. *Plin. 2. Hist. nat. 26. 26.* (96). imperium. *Plin. 8. Ep. 24.* laudem. *Cic. Dom. 29. 77.* libertatem. *Id. Deiot. 4. 12.* memoriam alieujus. *Nep. Aristid. 5.* naves. *Ovid. Heroid. 15. 66.* opes. *Cic. Senect. 4. 11.* et *Sall. Jug. 97.* oppidum. *Nep. Dion. 7.* Reconellare milites, amittere optimates. *h. e.* eorum favorem. *Cic. 4. Fam. 6.* ornamenta. *Liv. 5. 53.* et *Ovid. 3. Trist. 3. 53.* pstriam. *Nep. Att. 12.* et *Sall. Cat. 37.* patrimonium. *Cic. 10. Att. 4.* studium populi. *Id. 3. Nat. D. 35. 86.* salutem. *Id. ibid. 14. 35.* spiritum. *Id. Marcell. 7. 21.* et *Milon. 14. 37.*, et *Horat. 1. Sat. 1. 60.* vitam. *Id. Rose. Am. 11. 30.* vitam per dedecus. *Ovid. 5. Met. 519.* Si reperire vocas amittere certius. *Cic. post. red. ad Quir. 8. 20.* virtutem. *Aurel. Vict. Epitom. 12.* Perinde trepidavit, ut colore mutato, verbis amissis, vix consisteret. *h. e.* cum præ pudore et metu loqui non posset.

Homonym. Ut superius diximus II. 2. differunt perdere et amittere, quod amittimus sponte, perdimus inviti. *Cic. Senect. 4. 11.* Salinatori, qui amisso oppido, fugerat in areem, glorianti atque ita dicenti: Mea opera, Q. Fabi, Tarentum recepisti: Certe, inquit ridens; nam si tu non amississes, numquam recepissem. — Præterea amittimus id, quod recuperare possumus; perdimus id, quod omnino perit. *Cic. 2. Verr. 5. 13.* Classes optimæ atque opportunissimæ cum magna ignominia populi Rom. amissæ et perditæ. *Tac. 2. Ann. 25.* Perdita classe, amissis armis. — Hinc aliquando hæc duo invicem opponuntur. *Plaut. Trin. 4. 3. 50.* Vel illud, quod credideris, perdas, vel illum amicum amiseris. *Cic. Herenn. post. red. ad Quir. 8. 20.* Recuperata vero sua dignitate se non commissurum, ut, cum ea, quæ amiserat, sibi restituta essent, virtutem animi non haberet, quam nunquam perdidisset. — Tametsi hoc discrimen non est perpetuum; immo interdum amittere et perdere ita junguntur, ut alteram alterius loco poni possit. *Cic. 5. Fam. 16. 3.* Minus autem miseri (sint), qui bis temporibus amiserunt (liberos), quam si eosdem bonâ aut denique aliquâ republ. perdidissent. *Id. Rose. com. 4. 10.* Hic tu, si amplius IIS nummo petisti, quam tibi debitum est, causam perdidisti. Ad judicium hoc modo venimus, ut totam litern aut obtineamus, aut amittamus.

AMMI nomen indecl., et Ammum, ii, n. 2. (ἀμμι et ἀμμον). Occurrit et ami et amium unica, sed minus recte. Herba est cumino simillima, adeo ut ileum esse putetur a nonnullis, quod cuminum Ægyptium; tametsi exilior est et candidior. *Plin. 20. Hist. nat. 15. 58.* (163). Est cumino simillimum. quod Græci vocant ammi. Et *ibid. 24. 100.* (264). Fœniculi seminis et amuli et apii denariorum scorum etc. Adde *Scribon. Compos. 121.*, ubi pariter leg. amium. *Cl. Fée (Op. cit. T. 2. p. 417.)* putat ἀμμι Dioscor. 3. 70. et *Plin. II. cit.* esse Ammi Opticum recentiorum.

AMMINICULO cum derivatis. *V. ADMINICULO* cum deriv.

AMMIROR pro Admiror legitur in quibusdam editionibus *Hygini fab. 52.* et *Gellii 5. 14.*

AMMITTO pro Admitto legitur in multis codicibus *Valerii Flacci. 2. 399.* tales ammittere curas. Et *6. 304.* ammissis habenis etc.: quod etiam *Beda* docuit de *Orthogr. p. 2329.* *Putsch.*

AMMIUM, ii. *V. AMMI.*

AMMOCHRYSCUS, i, m. 2. (ἀμμοχρυσος; hinc quidam male scribunt hammochrystus) nomen gemmæ. Vox Græcis ab ἀμμος arena et χρυσός aurum, nam, ut docet *Plin. 37. Hist. nat. 11. 73.* (188), arenarum similitudo est in ammochrysto, velut auro arenis mixto.

AMMODYTES vel Ammodites, æ, m. 1. (ἀμμοδύτης). Alii male scribunt hammodytes: qui vero pro y substituant i, Latinorum consuetudine id faciunt, qui y Græcum modo in u vertunt, modo in i, sæpe

etiam retinent. — Ammodytes est genus serpentis in Africa, similis viperæ, longitudine cubitali, in arenis degentis (unde et nomen traxit, nempe ab ἄμμος arena et δύω subeo, ingredior), adeoque simile eorum colore pellis, ut transeuntes fallat. *Lucan.* 9. 715. Concolor exustis atque indiscretis arenis Ammodytea, spinaque vagi torquente cerastæ. *Solin.* 27. a mēd. Sunt et ammodytæ, est et cecobris, elephantiæ etc.

AMMONEO, es, pro Admoneo legitur in multis codicibus. *Phædri* 1. 27. et 3. 10. sub fin. et alibi: et *Valerii Flacc.* 3. 147. et 5. 12. et alibi: et *Macrobi* 1. *Somn. Scip.* 1. et 5.

AMMONIACUS, a, um, adject. ad Jovem Ammonem (in Africa) pertinens. Hinc *Ammoniacus sal* est quoddam nativi salis genus, quod lo Libya sub arenis invenitur: unde et nomen habet, nempe ab ἄμμος arena. Similis est colore alumini scissili, longis glebis, neque perlucidis, ingratus sapore, sed medicinæ utilia. Probatum quam maxime perspicuus recta scissuris. Ita *Plin.* 31. *Hist. nat.* 7. 39. (78). ubi et alia multa de eo. Quod vero in officinis est *sale ammoniaco* vel *armoniaco*, facticius est, vel saltem ab illo adulteratus. *Ovid. Medicam. fac.* 94. Cumque Ammoniacum mascula tura sale. Adde *Colum.* 6. *R. R.* 17. 7. et *Cæli. Avel.* 3. *Tard.* 1. *Plin.* 5. *Hist. nat.* 9. 9. (49). Ammoniacus nomen. *Scribon. Compos.* 128. Ammoniacæ guttæ. *h. e.* idem ac

Ammoniacum, ci, n. 2. substantivorum more est lacrima destillans ex arbore quadam prope Ammonis templum, instar resinæ, aut gummi, varicosque habens usus in medicina: hodieque in officinis *gemma ammoniacæ*, aut *armoniaca* appellatur: tametsi adulteratur facile, aut arte simulis nativæ efficitur. Adulteratur etiam arenis velut nascendo apprehensis. Itaque quam minimis glebis probatur, et quam purissimis, ut scribit *Plin.* 12. *Hist. nat.* 23. 49. (107). et 20. *ibid.* 18. 75. (197). *Cels.* 5. 5. Purgant lacerti sterco, sanguis columbæ, ammoniacum, bdellium (quod in omnia idem, quod ammoniacum putat: sed hoc valeotius est), abrotanum, ficus arida, etc. *Id.* 5. 18. n. 7. 9. 10. 13. et 6. 6. n. 28. appellat *thymiana ammoniacum*, quia in collyriis adhibuit, suffitu oculis prodest. *Scribon. Compos.* 28., 35. et 79. Ammoniacæ guttæ. *V.* quæ hæc de re pluribus disputat cl. *Fée* (*Op. cit.* T. 1. p. 48. et seq.).

AMMONITRIX. *V.* **ADMONITRIX**.

AMMONITRON vel *Ammonitrum*, i, n. 2. (ἀμμωνίτρον) massa est constans ex arena molis trita et terita parte nitri, ex qua recocta fit vitrum purum et candidum: ex ἄμμος arena et νίτρον nitrum. *Plin.* 36. *Hist. nat.* 26. 66. (194).

AMMŌVEO pro Admoveo legitur in multis codicibus *Valerii Flacc.* 3. 502. faciemque ammoverit urbi. *Et* 5. 241. Dicit, et ammota pariter etc.

AMMŪLA. *V.* **HAMULA**.

AMNACUM, i, n. 2. *Forcellinus* legebat *amnacus*. Est herba alio nomine parthenium, et trucantibus, et perdicium, et muralis herba, flore albo, odore mali, sapore amaro, in hortorum sepius nascens. *Plin.* 21. *Hist. nat.* 30. 104. (176).

AMNESIS, e, adject. ad amnem situs. *Paul. Diac.* p. 17. 6. *Mull.* Amneses (sic) appellatur urbes sitæ prope amnem. *Gloss. Labb.* Amneses ἀμνηστῆς.

AMNESTIÆ, æ, f. 1. ἀμνηστία, Græca vox, rerum præteritarum, et præcipue injuriarum oblivionem significans, ab ἀ, privativo, et ἀμνησται recordor, qua voce usus creditur *Cic.* in quadam oratione ad senatum habita in æde Telluris, de pace cum Antonio facienda, quæ hodie non extat. Ita enim 1. *Phil.* 1. 1. de ea oratione loquens ait: In quo templo jeci fundamenta pacis: Græcum etiam verbum usurpavi, quod tum in sedandis discordiis usa erat illa civitas (*Athenæ*) atque omnem memoriam discordiarum oblivione sempiterna delendam censui. *Fellej.* 2. 58. hæc eadem de re disserens, ita scribit: Et illud decreti Atheniensium celeberrimi exemplum, relatum a Cicerone, oblivionis præteritarum rerum, decreto patrum comprobatum est. *Nep. Thrasyb.* 3. *legem* oblivionis appellat, Græci φησιν τῆς ἀμνηστίας. *Sueton. Claud.* 11. Omnium factorum diolorumque veniam et oblivionem in perpetuum sanxit ac præstitit. *Id. Tib.* 4. Cunctis abolitionem facti decernantibus. *Val. Max.* 4. 1. 4. Hæc oblivio, quam Athenienses ἀμνηστίαν vocant. Latine *Popisc. Avelian.* 39. Amnestia etiam sub eo delictorum publicorum

decreta est, de exemplo Atheniensium; cujus rei etiam Tullius in Philippicis meminit. *Quidam* codic. habent Ἀμνηστία etiam sub eo, etc. *Muretus* l. 2. *Var. lect.* c. 15. pernegat. ἀμνηστίαν fuisse verbum, quod usurpasset se eo loco *Cicero* indicat, sed μνηστικαίαν, hoc est non recordari veteris injuriæ, non esse malevolæ animo ob acceptam injuriæ; quo verbo utebantur Græci in decreto τῆς ἀμνηστίας. Contradicit *Manut.* cum aliis.

AMNICOLA, læ, m. et f. 1. qui in amne vivit. *Auson. Mosell.* 137. Quem (silurum piscem) velut Actæo perductum tergora olivo Amnicolam Delphina reor. — Item qui apud amnem colit, seu habitat. *Ovid.* 10. *Met.* 96. Amnicolæque simul salices, et aquatica lotos.

AMNICULUS, i, m. 2. parvus amnis. *Liv.* 36. 22. ad fin. Ab altero amniculo, quem Melana vocant, Claudius opposuit.

AMNICUS, a, um, adject. ad amnem pertioens. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 36. 66. (166). Amnici calami. *Id.* 3. *ibid.* 25. 28. (148). Insula in Savo Metubarris (hodie *Zagabria*) amnicarum maxima. *h. e.* earum, quæ ab amnibus sunt. *Solin.* 37. Pisces amnici. *Id.* 20. herba. *Auson. Mosell.* 205. Super amnica terga. *h. e.* undas amnis. *Prudent. æpi. arep.* 11. sub fin. Amnicus liquor. *Apul.* 6. *Met.* 9. Amnica stipe vectori data. *h. e.* pretio pro transvectione amnis.

AMNIGENA, æ, m. et f. 1. in amne genitus. *Auson. Mosell.* 116. Amnigenas inter pisces. *Alii* leg. amnigenos, ut sit ab adject. Amnigenus, a, um. — Item ab amne deo genitus. *Val. Flacc.* 5. 585. quid si amnigenam mirere Chloaspen.

AMNIGENUS, a, um. *V.* voc. præced.

AMNIS, is, m. 3. Feminino etiam genere usurpant *Nævius* apud *Non.* p. 192. 1. *Merc.*, *Plaut.* *Merc.* 5. 2. 18., *Accius* apud *Non.* p. 192. 4., *Varro* apud *Non.* p. 192. 8., *Id.* 3. *R. R.* 8. 9. *Et Festus* p. 250. 12. *Müll.* Petronia amnis in Tiberim influens. — Immo amnem femininæ antiqui enunciant, teste *Paul. Diac.* p. 60. 8. *Müll.* et *Priscian.* 5. p. 652. et 658. *Putsch.* — In sexto casu duplicem habet positionem, *amne* et *amni*, ut docet *Priscian.* 7. p. 766. *Putsch.* et *Servius* ad *Virg.* 9. *Æn.* 469. *V. Drakenborg* ad *Liv.* 28. 33. — *Paul. Diac.* p. 16. 18. *Müll.* amnem deducit ab *am* circum et *nare* fluere; *Varro* 5. *L. L.* 28. p. 11. *Müll.* ab *ambio* (cf. *Ovid.* 5. *Fast.* 82.); *Döderlein* vero *Latein. Synonym.* vol. 2. p. 6. ab *agere*: ex quibus omnibus facile sibi quisque persuadebit, amnem proprie significare aquarum cursum, aquarum copiam fluentem ac labentem, torrentem (It. corso di acque, torrente, fiumana; Fr. cours d'eau, courant rapide, torrent, rivière; Hisp. curso de aguas, corriente rápida, torrente; Germ. der Strom, die Stromung; Angl. a torrent).

1.) Proprie. ¶ 1. Generatim est aquarum copia quæ undans labitur: hinc occurrit — a) De mari undante. *Virg.* 4. *G.* 233. Oceani spretos pede repulit amnes. *Tibull.* 2. 5. 61. et qua fluitantibus undis Solis anhelantes abluunt amnis equos. *Id.* 3. 4. 17. Jam non ætherium nigris emensa quadrigis Mundum cæruo laverat amne rotas. — b) De ejusdemque humoris fluxione, etiam in vase aliquo. *Virg.* 12. *Æn.* 417. hoc fuscum labris splendentibus amnem infudit. *Id.* 7. *ibid.* 464. Furit intus (h. e. in acno) aqua Fumidus atque alte spumis exuberat amois. *Pallad.* 11. *R. R.* 14. 18. Nunc condunt, primo amne musti spumantis egesto, quibus moris est gypso vina medicari. *Seren. Sammon.* 747. Amnes mulsi. *Id.* 773. Falerni amnis. *Id.* 809. vulueris amnis. *h. e.* sanguis e vulnere fluens. — c) De torrentibus, qui magna pluviae copia de montibus decurrunt. *Virg.* 4. *Æn.* 164. Insequitur commixta grandine nimbus —: ruunt de montibus amnes. ¶ 2. Speciatim est magnum aquarum flumen, aliis minoribus fluviiis auctum, quod navigationi aptum in mare influat; sed tamen occurrit etiam sæpe pro fluvio et flumine. *V.* Homonym. in fine. *Nævius* apud *Non.* p. 191. 33. *Merc.* Sed quasi amnis eis rapit, sed tamen inflexa flectitur. *Cato R. R.* 1. Oppidum validum prope siet, aut amnis, qua navis ambulant. *Plaut. Pæn.* 3. 3. 14. Viam qui nescit, quæ deventat al mare, eum oportet amnem querere comitem sibi. *Id. Merc.* 5. 2. 18. Neque ultia mihi obstat amnis, neque montes, neque adeo mare. *Accius* apud *Non.* p. 192. 4. Apud abundantem antiquum amnem et rapidas undas Iuabii. *Cic.* 2. de republ. 19. 34. Non tenuis rivulus, sed abundantissimus amnis. *Id.* 1. *Divinat.* 35. 78. Ut flumina in contrarias partes fluxerint, atque in amnes mare inflexerint. *Id.* 2. *Nat. D.* 7. 20. Ut profluens amnis aut vix, aut nullo modo, conclusa autem aqua facile eorumpitur. *Id.* 2. *ibid.* 39. 93. Adde huc — liquores perlucidos amnium. *Id.* *Orat.* 12. 39. Alter (*Herodotus*) sine ullis salebris quasi sedatus amnis fluit, alter (*Thucydides*) incitator fertur. *Id.* 2. *Legg.* 10. 24. Amni labe nec diuturnitate evanescere, nec amnibus ullis elui potest. *Varro* apud *Non.* p. 192. 7. In hac civitate agros colunt arenosos: præter hos fluit amnis, quam olim Albulam dicunt vocitatum. *Lucret.* 1. 288. ita magno turbidus imbris Molibus incurrit validis cum viribus amnis. *Liv.* 5. 37. Qua flumen Allia — baud multum infra viam Tiberino amni miscetur. — *Ennius* apud *Macrobi.* 6. *Saturn.* 2. Amnes perennes. *Plaut. Trin.* 4. 2. 101. Advehi aqua adversa per amnem. *Liv.* 1. 4. Justus cursus amnis. *Id.* 21. 31. Amnis navium patiens. *Id.* 44. 45. Ostium amnis. *Curt.* 9. 9. 2. Os amnis. *Liv.* 40. 33. Inflati amnes. *Lucret.* 1. 15. rapidos trinare amnes. *Tac.* 12. *Ann.* 16. Transgredi amnem. *Et* 35. evadere. *Curt.* 9. 9. et *Liv.* 21. 5. vado trajicere. *Virg.* 12. *Æn.* 514. Amnes spumosi. *Catull.* 32. 12. Sonans amnis. *Ovid.* 3. *Fast.* 581. piscosus. *Horat.* 2. *Ep.* 2. 120. purus. *Id.* 3. *Od.* 29. 40. quietus. *Id.* 1. *Od.* 31. 8. taciturnus. *Id.* 1. *Sat.* 10. 62. rapidus. *Id.* 1. *Ep.* 2. 43. volubilis. *Liv.* 27. 47. Tortuosi amnis sinus flexusque. *Id.* 21. 5. vorticosus. *Lucan.* 8. 374. violenti vorticis amnis. *Id.* 1. 204. tumidus. *Liv.* 44. 31. et *Virg.* 3. *G.* 447. secundo amni. *Curt.* 9. 6. 1. Secundo amne. *Virg.* 1. *G.* 283. prono amni. *Curt.* 10. 1. 16. Adverso amne. ¶ 3. Item speciatim de celesti Eridani sidere usurpant *Cic.* *Arat.* 390. et *Germanic. Arat.* 648.

11.) Translate de maxima copia. *Cic.* 2. de republ. 19. 34. Influxit enim non tenuis quidam et Græcia rivulus in hanc urbem, sed abundantissimus amnis illarum dissepliciarum et artium.

Homonym. Ex his, quæ superius L. 2. diximus fluvius et flumen ab amne differunt, quia illa duo aquam fluentem significant, quia tamen ejusdem quantitatem definiunt; amnis autem est maxima fluitantium aquarum copiam. *Tac.* 5. *Hist.* 23. Quo Mosæ fluminis os amnem Rheum Oceano affundit. *Seneca* 3. *Quæst. nat.* 19. Habet ergo non tantum venas aquarum terra, ex quibus corrivatis flumina effici possunt, sed et amnes magnitudinis vastæ. *Et paullo post.* Hanc magnis a m n i b u s æternam esse materiam, cujus non tanguntur extrema, sicut fluminum et fontium. *Id.* *Ep.* 80. Illustrium fluminum per privatum decursus est, et amnes magni magnarumque gentium termini usque ad ostium a fonte vestri sunt. *Plin. Paneg.* 82. Nec deformitate ista saltem flumina carebant atque amnes. *Forcellinus* hoc loco de lacu acceperat. — Tametsi sæpe amnis pro fluvio vel flumine usurpatur. *Liv.* 28. 33. Pervenit ad Itherum flumen. Inde, superato amni, die quarto — posuit castra. Adde plura ex superioribus L. 2.

AMO, as, ævi, ætum, are, a. 1. *Amasse* pro amavisse legitur apud *Gell.* 10. 18. et *Ovid. Heroid.* 7. 164. et alios. Sic *amasti* pro *amavisti*, *amavit* pro *amaverim*, *amasset* pro *amavissem*, cum cognatis personis, passim apud Latinos scriptores. — *Amasso*, is, il etc. pro *amavero* antiquum est. *Plaut. Cas.* 5. 4. 22. Si unquam posthac amasso Casinam. *Id. Mil. glor.* 4. 2. 16. Hanc quidem nihil tu amassis. *Id. Curc.* 4. 4. 22. Bene me amassit. — Part. *Amans* II. a. et io fine; *Amatus* I. B. et io fine; *Amaturus* et *Amandus* I. A. 1. — *Forcellinus* ait hæc vocem derivatam esse ab ἀμῶν colligo ulnis segetem, seu meto; unde benevolentia complector, eorum habeo. Recentiores vero Philologi deducunt ad ἀμα simul, unde ἀμῶν et ἀμῶντος similis: alii a sanser. *am* b. e. honorare. — Ceterum amare est ferventi studio complecti; eique opponitur odisse, ut apud *Cic.* *Amic.* 16. 59. Qui dixisset ita amare oportere, ut si aliquando esset osurus. *Catull.* 85. Odi et amo. Quare id faciam fortasse requiris. Nescio, sed fieri sentio et excrucior. (It. amare; Fr. aimer; Hisp. amar; Germ. lieben; Angl. to love).

1.) Proprie puniuntur A) de personis et B) de rebus. A) De personis. ¶ 1. Generatim. — a) Cum Aocus de honesto et interdum de inhonesto amore. *Nævius* apud *Charis.* 2. p. 173. *Putsch.* Ultro meretur, quamobrem ametur, ita dapsilliter suos amicos alit.

Id. ibid. Nolo ego hanc adeo efficitur amare; diu vivat volo, ut mihi prodesse possit. *Ennius* apud *Cic.* 1. *Divinal.* 20. 40. Eurydica prognata, pater quam noster amavit. *Plaut.* *Most.* 1. 3. 25. Ita tu me amas, ita Philolaches tuus te amet, ut venusta es. *Ter. Adelph.* 1. 1. 21. Nati filii duo: inde hunc majorem adoptavi mihi: eduxi a parvulo, habui, amavi pro meo. *Cic.* 6. *Att.* 2. 2. Ac mihi videtur matrem valde, ut debet, amare teque mirifice. *Id.* 2. *ibid.* 20. 5. Tu, si me amas tantum, quantum profecto amas, expeditis facito sis. *Id.* 7. *Fam.* 5. Cura, ut valeas, et me, ut amas, ama. *Id.* 2. *Fam.* 24. 78. Quis amicus esse (potest) cuiquam, quem non ipsum amet propter ipsum? Quid autem est amare, — nisi velle bonis aliquem affici quam maximis, etiam si ad se nihil ex his redeat? *Id.* 2. *Att.* 20. Amare aliquem carumque habere. *Virg.* 5. *Ecl.* 89. dignus amari. *Ovid.* 2. *Fast.* 182. Quae fuerat summo nuper ananda Jovi. *Juvenal.* 6. 200. Non es amaturus. — Multis autem jungitur adverbis aut modis adverbialibus, quorum haec sunt praecipua. *Cic.* 1. *ad Q. fr.* 1. 5. Amare aliquem ex animo. *Id.* 15. *Fam.* 20. amore singulari. *Plin.* 3. *Ep.* 9. ardentius. *Cic.* 3. *Phil.* 7. 18. certatim. *Plaut.* *Capt.* 2. 3. 60. corde. *Ovid.* 3. *Met.* 492. crudelius. *Ter.* *Eun.* 4. 2. 13. extrema linea. *Quintil.* 10. 3. 13. familiariter. *Cic.* 1. *Att.* 5. fraternaliter. *Plaut.* *Most.* 1. 3. 86. medullitus. *Ter.* *Adelph.* 4. 5. 67. et 5. 7. 5. magis quam oculis suos. *Id.* *Andr.* 3. 2. 40. misere. *Id.* *Phorm.* 1. 2. 32. perditte. *Catull.* 3. 4. plus oculis suis. *Ter.* *Eun.* 5. 8. 62. plurimum. *Plaut.* *Asin.* 1. 3. 36. et *Cic.* 3. *Cat.* 5. 10. unice. ¶ 2. Speciatim absolute, praecipue apud Comicos, significat inbonesto amore captum esse. *Ter.* *Andr.* 1. 2. 14. Meum gnatum rumor est amare. Et 20. Omnes, qui amant, graviter sibi dari uxorem ferunt. *Virg.* 8. *Ecl.* 107. Crediunt? an qui amant, ipsi sibi somnia fingunt? *Sall.* *Cat.* 11. Ut primum insuevit exercitui populi Rom. amare, potare. *Horat.* 2. *Sat.* 3. 250. Si puerilius his ratio esse evincet amare. *Plaut.* *Pæn.* 2. 5. 132. et *Pseud.* 1. 2. 69. Amare a lenone. h. e. opera lenonis, vel illam, quae est in potestate lenonis. ¶ 3. Item speciatim hoc pertinent multae dicendi rationes; scilicet. — 1.) *Amare inter se*, h. e. amare se invicem. *Plaut.* *Capt.* 2. 3. 60. Videtis corde amare inter se, quantis laudibus suum herum servus collaudavit. *Ter.* *Adelph.* 5. 3. 41. Video eos sapere, intelligere, in loco vereri, inter se amare. *Cic.* 6. *Att.* 1. 12. Cicerones pueri amant inter se, discunt, exercentur. — 2.) *Amare se* est se mirari, sibi placere, de se uno sollicitum esse. *Cic.* *Harusp. resp.* 9. 19. Quam volumus, P. C., licet ipsi nos amemus, tamen nec numerum Hispanos, nec robore Gallos, nec colliditate Paenos superavimus. *Id.* 1. *Off.* 9. 29. Facile quod cuiusque temporis officium sit, poterimus, nisi nosmetipsos valde amabimus, judicare. *Id.* 4. *Att.* 16. 10. Dices: tu ergo haec quoniamdo fers? belle mehercule; et in eo ne valde amo. *Horat.* 1. *Sat.* 2. 54. verum hoc se amplectitur uno, ille amat, hoc laudat. *Cic.* 9. *Att.* 18. Credo igitur hunc me non amare, at ego me amavi, quod mihi iam pridem usu non venit. *Id.* *Amic.* 3. 10. Suis autem incommodis graviter angere non amicum, sed se ipsum amantis est. *Id.* 3. *ad Q. fr.* 8. 4. O di, quam ineptus! quam se ipse amans sine rivali! — 3.) *Ita me dii amant vel amantur*, sic me Jupiter amat, h. e. ita mihi dii saveant, propitii sint; est dictum affirmantis et urbane jurantis (It. cosi Dio m'aiuti; Germ. so wahr mir Gott helfe; Angl. so help me all the powers of heaven). *Plaut.* *Pæn.* 1. 3. 30. Ita me dii amantur! sin bona dicam fide? — ita me Jupiter! *Id.* *ibid.* 4. 2. 47. Disperit me sic amabit. *Ter.* *Heaut.* 3. 1. 54. Ita me dii amantur, ut me tuarum miserum est fortunarum. *Id.* *Phorm.* 1. 3. 13. Ita me di bene ament, ut mihi liceat tamdiu quod amo frui. Adde eund. *Eun.* 3. 2. 21., *Hec.* 5. 4. 24., 1. 2. 31. et 2. 1. 9., et *Andr.* 5. 4. 44. — 4.) *Di te ament* est dictum desiderantis vel salutantis apud *Plaut.* *Aulul.* 2. 2. 60. Hinc *Plin.* *Paneg.* 74. Super haec precati sumus, ut sic te ament di, quemadmodum tu nos. — Pro nobis ipsi quidem haec fuit summa votorum, ut nos sic amarent di, quomodo tu nos. — 5.) *Si me amas, si quidquam me amas* etc. formulae sunt obsecrantis et obtestantis. *Ter.* *Andr.* 4. 2. 4. Orare jussit, si me amas, hera jam ut ad se venias: videre ait te cupere. *Id.* *Heaut.* 5. 4. 8. Cave, si me amas. *Cic.* 2. *ad Q. fr.* 10. 4. Adhuc, si me amas, Marium. *Id.* 5. *Att.* 17. 5. Si quidquam me a-

mas, hunc locum muni. ¶ 4. Item speciatim amare aliquem in familiari dicendi ratione usu venit, et significat nos ad omnia amoris et benevolentiae officia obstrictos fore aut esse: usurpatur autem quoties aut aliquem de re aliqua enite petimus eumque cernere volumus, aut cum ostendere volumus gratam eum nobis rem fecisse. — a) *Amabo te vel amabo* saepissime est formula obsecrantis et petentis; quae occurrit etiam cum ellipsi. *Plaut.* *Pæn.* 1. 2. 123. Mitte, amabo. *Id.* *Men.* 4. 3. 4. Immo edepol pallam illam, amabo te, quam tibi dudum dedi, mihi eam redde. *Id.* *Bacch.* 1. 1. 10. Id, amabo te, buic caveas. *Ter.* *Eun.* 3. 3. 28. Fac, amabo. *Id.* *ibid.* 1. 2. 70. Id, amabo, adjuta me. Et 50. Hoc agite, amabo. *Cic.* 2. *Att.* 2. 1. Cura, amabo te, Ciceronem nostrum. *Id.* 2. *ad Q. fr.* 10. 4. Amabo te, advola. *Id.* 5. *Att.* 17. Amabo te, incumbe in eam rem et ad me scribe. — Et cum ellipsi. *Cic.* 9. *Att.* 18. 4. Amabo te, epistolam et *πολιτικὴν* *Catull.* 33. 1. Amabo, mea dulcis Ipsithilla, Meae deliciae, mei lepores, Jube ad te veniam meridiatum! — b) *Amabo te vel amabo* est etiam formula interrogantis. *Plaut.* *Mil. glor.* 3. 3. 26. Quis hic, amabo, est, qui tam pro nota nominat me? *Id.* *Bacch.* 1. 1. 28. Quidam, amabo, obliuisti? *Ter.* *Heaut.* 1. 1. 13. Hiscine, amabo, non contra iusidiabere? *Id.* *Eun.* 4. 4. 7. Habesne hominem, amabo? Adde eund. *Heaut.* 2. 4. 24. — c) *Amabo te vel amabo* est etiam formula exhortantis amantemque petentis, ac propterea interdum occurrit cum part. ut aut ne et Subjunctivo. *Cic.* 8. *Fam.* 32. Urbanitatis possessionem, amabo, quibusvis interdictis defendamus. *Plaut.* *Men.* 2. 3. 71. Sed scin' quid te amabo ut facias? *Ter.* *Eun.* 3. 3. 71. Amabo te, ut illuc transeas. *Cic.* 1. *ad Q. fr.* 4. 1. Amabo te, nil frater, ne — assignes. — Hinc amare est idem atque orare, precari sequente part. ut apud *Plaut.* *Men.* 3. 3. 1. Menedeme, amare ait te multum, Erotium, ut ad aurificem deferas. — d) *Amare aliquem* absolute, et amare aliquem in aliqua re vel de aliqua re vel quod etc. eleganter dicimus, cum ostendere volumus gratam eum nobis rem fecisse. *Plaut.* *Pæn.* 1. 2. 40. Soror, parce, amabo. *Anter.* Quiesco ergo. *Adelph.* Amo te. h. e. tibi gratus sum. *Ter.* *Phorm.* 1. 2. 4. Aino te et non neglexisse habeo gratiam. *Id.* *Adelph.* 5. 8. 22. Si vos tantopere istae vultis, fiat. *Aesul.* Bene facis: merito tuo te amo. *Cic.* 13. *Att.* 52. Hospes tamen non is cui diceret, amabo te, eodem ad me cum revertere. *Id.* 6. *ibid.* 2. 9. Nimis in isto Bruttum amasti, dulcissime Attice; nos vero nec parum. *Id.* 13. *Fam.* 62. Et in Atillu negotio te amavi. *Ter.* *Eun.* 3. 2. 3. Equid nos qmas de fidicia istae? h. e. propter fiduciam istam, quam tibi dono dedi? *Cic.* 7. *Att.* 2. 7. De rauduscula Numeriano multum te amo. *Id.* 1. *ibid.* 3. Te multum amamus, quod ea abs te diligenter parvoque curata sunt. *Quintil.* referens locum *Domitii Africani* litigatorem ingratum, et conspectum ejus vitantem, ne gratias agere cogere, 6. 3. 93. Amas me, quod te non vidi? *Horat.* 2. *Sat.* 7. 31. amasque, Quod nunquam tibi sit potandum.

b) Ponitur et de rebus, praecipue de abstractis, quibus homines delectantur, quarumve studiosi sunt. — a) Saepissime cum Accus. *Plaut.* *Pæn.* 1. 2. 114. ac. Equid amare videor? *Melp.* Damnum, quod Mercurius minime amat. ac. Namque edepol lacrum amare nullum amatorem addeat. *Id.* *Most.* 1. 3. 24. Ego verum amo, verum volo mihi dici, mendacem o di. *Cic.* 9. *Fam.* 16. Delectantur nie haec litterae, in quibus primum amavi amorem tuum. *Id.* *Sext.* 49. 105. Hunc hominem nomen, orationem, vultum, incedunt amantur. *Id.* 2. *Att.* 10. Volo ames meam constantiam. *Id.* 12. *ibid.* 14. 3. Perierunt illa, quae amabas. *Nep.* *Att.* 1. 1. Hic (Attici pater) prout ipse amabat litteras, omnibus doctrinis — filium erudit. *Virg.* 5. *Ecl.* 61. anast bonus otia Daphnis. *Horat.* 4. *Od.* 11. 34. Amanda vox. *Id.* 2. *Ep.* 2. 58. non omnes eadem mirantur amantque: Carminum tu gaudes, hic delectatur iambis. *Id.* *ibid.* 77. Scriptorum chorus omnis amat nomen et fugit urbem. *Virg.* 2. *G.* 486. flumina aniem silvasque ingloriosas. *Id.* 3. *En.* 133. et laetum cognomine gentem Hortor amare focos arcemque attollere tectis. *Tibull.* 3. 3. 20. falso plurimum vulgus amat. *Quintil.* 1. 1. 20. Ne studia, qui amare nondum potest, oderit. *Tac.* *Ger.* 40. Pax et quies tunc tantum amata. — b) Cum Infinito. *Horat.* 1. *Od.* 2. 50. Hic amos dici pater atque princeps.

II.) Translate amare tribuitur rebus inanimatis; et

occurrit — a) Cum Accus. absolute. *Sall.* *Jug.* 41. Scilicet ea, quae secundae res amant, lascivia atque superbia incensere. *Horat.* 1. *Od.* 25. 3. amat janua limen. h. e. cum semper clausa sit, amare videtur. *Ovid.* 5. *Met.* 636. Sed enim cognoscit amatas Amnis aquas. *Horat.* *Epod.* 2. 57. herba lapathi Prata amantis. *Virg.* 3. *G.* 315. amantes ardua dumos. *Id.* 4. *ibid.* 124. amantes littora myrtos. *Quintil.* 9. 4. 102. Bacchus — choreum et spondeum ante amat. *Id.* *ibid.* § 136. Illa sublimia — amant amplitudinem dactyli. *Plin.* *Paneg.* 30. Nilus amet alveum suum, et fluminis modum ferat. *Tac.* 4. *Ann.* 9. Eadem decernuntur, plerisque additis, ut ferme amat posterior adulatio. — b) Cum Infinito passivo. *Sall.* *Jug.* 38. Teribat eum clamore, vultu, saepe impetu atque aliis omnibus, quae ira fieri amat. *Phaedro* apud Graecos, ut notavit etiam *Quintil.* 9. 3. 17. Graeca vero translata vel Sallustii plurima, quale est: vulgus amat fieri. *Pallad.* 3. *R. R.* 24. 10. Amat (beia) frequenter effodi et multo stercore saturari. *Id.* 4. *ibid.* 10. 19. Amat (mespilus) putari atque circumfodi et — refoveri. — c) Cum Infinito activo. *Horat.* 2. *Od.* 3. 9. Quo pinus ingens albaque populus Umbram hospitalem consociare amant. *Id.* 3. *ibid.* 16. 19. Aurum per medios ire satellites Et percurrere amat saxa potentius Ictu fulmineo. *Id.* *Epod.* 8. 15. libelli Stoici inter sericos Jacere pulvillos amant. *Plin.* 13. *Hist. nat.* 4. 7. (28). Gaudet (palma) riguis, totoque anno bibere cum amet etc. — d) Interdum apud senioris aevi scriptores amare est idem ac solere, neutra constructione. *Auson.* *Gratiani.* act. ad *Gratian.* init. Quod solum nostrae quis est, gratias ago, verum ita, ut apud Deum fieri amat, sentiendo copiosius, quam loquendo.

AMANS, antis, est participium praesens (V. superius II. a.) et occurrit A) adjective et B) substantivorum more.

A) Adjective, unde Comp. *Amantior* et Superl. *Amantissimus*. ¶ 1. Proprie de personis. — a) Absolute. *Cic.* 4. *Cat.* 2. 3. Nec tamen ego sum ille ferreus, qui fratris carissimi et amantissimi praesentis inerore non moveat. *Tac.* *Agric.* 45. Assidente amantissima uxore. *Inscript.* apud *Orell.* 4762. AMANS AMANTI HAEC TITI PRO MERITIS DO. Adde *Inscript.* apud *Gruter.* 184. 8., 804. 3., 940. 3. aliasque, ubi occurrit amantissimus. — b) Cum Genit., praecipue Comp. et Sup. *Plaut.* *Asin.* 5. 2. 7. Continentem, amantem uxoris maxime. *Cic.* 9. *Att.* 19. Boni cives amantes patriae. *Id.* 9. *Fam.* 6. Honi-nes amantes tui. *Id.* 1. *ad Q. fr.* 1. 5. Tui amantior, quam temporis. *Id.* 16. *Fam.* 5. Nihil potest illo fieri nostri amantius. *Id.* *ibid.* 7. Amantissimus tui. *Id.* 2. *Tusc.* 15. 35. amans doloris. *Ovid.* 2. *Pont.* 9. 46. cruoris. *Quintil.* 7. praefat. Juvenes nimium amantes meli. *Id.* 3. praefat. Amantissimus meli. *Colum.* 7. *R. R.* 12. 1. Amantior domini famulus. *Quintil.* 12. 10. 9. Similitudinis, quam pulcritudinis amantior. *Id.* 1. 7. 18. Amantissimus vetustatis. *Plin.* 4. *Ep.* 15. Amantissimus bonorum. *Gell.* 7. 7. Amans ingenii. ¶ 2. Tribuitur et rebus amorem significantibus. *Cic.* 5. *Fam.* 15. 1. In qua (causa) me, lenissimis et amantissimis verbis utens, re graviter accusas. *Id.* *Cluent.* 5. 12. Quo enim ipsum nomen amantius indulgentiusque maternum. *Ovid.* 6. *Fast.* 113. Huic aliquis juvenum dixisset amantia verba. *Plin.* 8. *Ep.* 21. Hoc simplicius et amantius. *Val.* *Max.* 7. 8. 8. Animus amantissimus.

B) Substantivorum more absolute amans (cujus Gen. plur. est amantum vel amantium) est comm. gen. is vel ea, qui amant, et differt ab amatore, quam vocem V. in line. *Plaut.* *Mil. glor.* 3. 1. 44. Nam nisi qui ipse amavit, aegre amantis ingenium inspicit. *Id.* *Men.* 2. 3. 3. Munditia illecebra animo est amantum. *Ter.* *Andr.* 1. 1. 49. Postquam amans accessit pretium pollicens etc. *Id.* *ibid.* 1. 3. 13. Inceptio est amantium, haud amantium. *Id.* *ibid.* 3. 3. 23. Amantium irae amoris integratio est. *Lucret.* 4. 1070. Fluctuat incertis erroribus ardor amantium. *Ovid.* 1. *Art. am.* 633. Jupiter ex alto perjuriam ridet amantum. *Virg.* 4. *En.* 296. quis fallere possit amantem? *Propert.* 2. 13. 65. Durius in terris nihil est quod vivat amante. *Virg.* 4. *G.* 488. amans incautus. *Ovid.* 3. *Amor.* 8. 65. neglectus. *Horat.* 10. 14. pallor amantium violat tinctus.

Amatus, i m. 2. et amata, a f. 1. ex part. praeter. pars. substantivorum more sunt puer, vir, aut mulier, qui in deliciis habentur. *Gell.* 16. 19. Arionem Pe-

nder amicum habuit amatumque. *Ammian.* 22. 9. Amatus Veneris. Apud *eumd.* 15. 4. legitur et amata.

Homonym. 1.) Differunt *amare* et *diligere*, quod *amare* est ex appetitu, *diligere* ex ratione. Hinc *amare* dicuntur etiam bruta animalia (ut apud *Cic. Amic.* 8. 27.), *diligere* soli homines. Hinc etiam *amare* plus est quam *diligere*: quia appetitus amans ardentius vehementiusque fertur in rem amatum, quam ratio, quæ cautius, ut ita dicam, et lentius. *Cic.* 13. *Fam.* 47. Ut scires eum a me non diligi aolum, vero etiam a mari. *Id.* 1. *ad Brut.* 1. 1. L. Clodius, tribunus plebis designatus, valde me diligit, vel, ut *ἐμπαίσιοντες* dicant, valde me amat. *Id.* apud *Non.* p. 264. 5. *Merc.* Si — facies et me aut amabis, aut, quod contentus sum, diliges. *Id.* apud *eumd.* p. 422. 2. Tactum accessit (ad amorem), ut mihi nunc denique a mare videar, ante dilexisse. *Plin.* 3. *Ep.* 9. Albinum cum olim mutuo diligere, ex hac officii societate amare ardentius cepi. — Contra alia ratione plus est *diligere* quam *amare*, hoc est aestimabilius. Nam *diligimus* propter virtutem; *amamus* propter voluptatem: *diligimus* ratione, ut dictum est, et quasi delectu adhibito unum præ alio amplectimur; *amamus* impetu quodam et cupiditate. *Ter. Eun.* 1. 2. 16. Non pol quo quemquam plus amem, aut plus diligam. *Cic.* 6. *Ferr.* 23. 51. Homo nobilis, qui a suis a mari et diligi vellet. *Id.* ita recte restituit: vulgati libri leg. et *amari* et *diligi* etc. *Id.* 13. *Fam.* 7. Te semper a mari dilexique. *Id.* 1. *Nat. D.* 43. 121. Neminem ab eo amari, neminem diligi vultis. — Interdum tamen aut nullum, aut minimum interest discrimen. *Cic. Mur.* 36. 76. Populus Rom. publicam magnificentiam diligit: non a mat profusus epulas, sordes et inhumanitatem multo minus. *Plin.* 9. *Ep.* 5. Ita a minoribus amari, ut simul a principe diligere.

2.) Differunt *amare* et *adamare*; quod *adamare* est maximo allicijus amore capi, valde amare. *Seneca Ep.* 71. Si — virtutem ad amaveris; amare enim parum est.

AMODO vel a modo, adverb. posthac. Occurrit tantum apud Scriptores Ecclesiasticos. *Hieronym.* 1. *advers. Jovinian.* 3. ex *Isajæ* c. 38. Amodo filios faciem. *Paulin. Nolan.* 8. 28. Amodo jam resiliere via properet iniqua.

AMOBÆUS, a, um, adj. (*ἀμοιβῆτος*) mutus, alternus: ab *ἀμοιβῆ* commuto, permuto. — *Amobæum carmen* est, docente *Serv.* ad *Virg.* 3. *Ecl.* 29. et *Gloss. post. Fest.* p. 380. *Müll.*, in quo aliqui ex æquali numero versum canunt, h. e. totidem versibus alterni sibi mutuo respondent, et ita se habet responsio, ut aut malum, aut contrarium aliquid dicat. Quamquam hæc postrema conditio non semper necessaria est. Hujusmodi carminis exemplum habes apud *Virg. cit. Ecl.* 3. — *Amobæus pes* apud *Dionem.* 3. p. 478. *Putsch.* est pes quinque syllabarum, quarum duæ sunt longæ, totidem breves, ultima longæ, ut incredibiles. Huic contrarius est *antamobæus*, *ἀνταμοιβῆτος*, constans ex duabus brevibus, totidem longis, et brevi, ut manifestare. *Id.* *ibid.* p. 479.

AMENATUS, a, um, f. AMENO.

AMENÆ, adverb. (AMENUS). Comp. *Amēnius* II. et Sup. *Amēnissime* 1. Cum amēnitate, jucunde, suaviter (It. *deliziosamente*; Fr. *agréablement*; Hisp. *agradablemente*; Germ. *auf reizende Weise*; Angl. *delightfully*).

1.) Proprie de iis quæ externis sensus atque oculus præcipue afficiunt. *Plaut. Mil.* 2. 5. 2. Inde ignem in aram, ut Ephebie Dianæ Arabico fumificem odore amēne. h. e. ut a. ameno odore aram incendam in honorem Dianæ. *Plin.* 3. *Ep.* 23. Habitare amēnissime. *Apul.* 10. *Met.* 17. Venus ecce cum magno favore cavere in ipso medullio scænæ, dulce subridens, constitit amēne. h. e. decenter, et cum quadam veluti amēnitate vultus atque habitus.

II.) Translate. *Gell.* 14. 1. a med. Hæc nos sicca et incondita et jejuna oratione attingimus: at Phavorinius latus ea et amēnius et splendidius et profuentius exequatur.

AMENITAS, *αἰς*, f. 3. (amēnus) abstracta rerum qualitas, quæ ad amandum allicit; hinc jucunditas, suavitas, quæ ex amēnis rebus percipitur, sive ex iis quæ externis sensus atque oculus præcipue voluptate afficiunt (It. *amēnità*, *delizie*; Fr. *agrément*, *charme*; Hisp. *agrado*, *hechizo*, *encanto*; Germ. *die An-*

nehmlichkeit und Lieblichkeit; Angl. *pleasantness*, *pleasure*, *delightfulness*).

1.) Proprie occurrit de iis, quæ sensus atque oculus præcipue percipiunt, et fere dicitur de locis. *Plaut. Men.* 2. 3. 3. Sternite lectos, incendite odores: munditia illecebra animo est amantium: amantū amēnitas malo est, nobis lucro est. *Cic.* 2. *de republ.* 4. 8. Atque habet etiam amēnitas ipsa (Nittoris) vel sumptuosas, vel desidiosas illecebras multas cupiditatum. *Id. Parad.* 1. 2. 10. Quæro a vobis, num ullam cogitationem habuisse videantur ii, qui hanc rempubl. tam præclare fundatam nobis reliquerunt, aut auri et argenti ad avaritiam, aut amēnitatem ad delectationem, aut supellectilis ad delicias, aut epularum ad voluptates? *Id.* 2. *Legg.* 1. 3. Hoc tempore anui et amēnitatem hanc et salubritatem sequor. *Id.* 3. *ad Q. fr.* 1. 4. § 14. Hortorum amēnitas. *Id. Prov. cons.* 12. 29. Amēnitas locorum, urbium pulchritudo. *Id.* 3. *ad Q. fr.* 1. 1. § 1. fluminis. *Id.* 2. *Nat. D.* 39. 100. Amēnitas orarum ac littorum. *Nep. Att.* 13. Cujus (domus) amēnitas non ædificio, sed silva constabat. *Liv.* 23. 4. Prona semper civitas in luxuriam non ingentiorum modo vitio, sed affluenti copia voluptatum et illecebris omnis amēnitatis maritimæ terrestriisque. *Curt.* 3. 4. 9. Amēnitas riparum. *Id.* 5. 1. 35. naturæ. *Plin.* 12. *Hist. nat.* 1. 5. (9). gelidi fontis. *Quintil.* 10. 3. 22. lucorum. *Id.* *ibid.* § 24. alvarum. *Colum.* 1. *R. R.* 4. 8. Quamobrem amēnitate aliqua (vitæ) demerenda erit (matrona), quo patientius morietur cum viro.

II.) Translate. 1. Generatim ponitur de iis omnibus, quæ delectant et jucunda sunt. *Plin. præfat. Hist. nat.* § 14. Magna pars studiorum amēnitates quærimus. *Tac.* 5. *Ann.* 2. At Tiberius, quod supremis in matrem officiis defuisset, nihil mutata amēnitate vitæ, magnitudinem negotiorum per litteras excusavit. *Cf.* 15. *ibid.* 5. *Plin.* 1. *Ep.* 2. Non tamen omnino Marcel nostri *ἀντιποδὸς* fugimus, quoties paululum itinere decedere non intempestivis amēnitatibus admonebamur. *Gell.* 12. 1. in fin. Amēnitas verborum. *Id.* 10. 3. Lux et amēnitas orationis. *Id.* 7. 7. Amēnitas ingenii. 2. Interdum est nomen abstractum pro concreto, uti ajunt, sive res ipsa amēna et jucunda. *Plaut. Capt.* 4. 1. 7. Ita hic me amēnitate amēna oneravit dies. *Tac.* 15. *Ann.* 55. Vita amēna. *Id.* 2. *ibid.* 64. Illi mille et amēnum (genium) huic atroci, avidum et societatis impatiens erat. *Id.* 13. *ibid.* 3. Ut fuit illi viro (Seneca) ingenium amēnum et temporis ejus auribus accommodatum. *Aurel. Vict. Epitom.* 1. a med. Quodque est læti animi, vel amēni, oblectabatur omni genere spectaculorum. *Gell.* 18. 5. Amēniores litteræ. *Id.* 2. 26. Amēnissima verba. *Id.* 16. 3. Amēnissimi sermones. *Quintil.* 12. 10. 60. Medius modus (dicendi) egressionibus amēnus. — Hinc

AMENITER, adverb. idem quod amēne, jucunde. *Gell.* 20. 8. Anianus poeta in fundo suo agitare erat solitus vindemiam hilare atque amēniter.

AMENO, as, avi, ætum, are, a. 1. Part. *Amēnatus* et *Amēnandus* 1. Est 1. Amenum facio. *Salvian. Gubernat. Dei* 7. ante med. Omnis regio aut consista pomis, aut amēnata lucis, aut irrigata fontibus. Et translate *Sidon.* 1. *Ep.* 9. Tetrica sunt amēnanda jocularibus. 2. Item delecto, exhalo. *Cyprian. Ep.* 2. 1. Amēnare oculos. *Cassiod.* 2. *Ep.* 40. de *Museo*. Felices animas septem chordarum pulsibus amēnabat. *Ennod. Epigr.* 128. Muris amēnati facies depicta vocavit.

AMENUS, a, um, adj. Comp. *Amēnior* et Sup. *Amēnissimus* in omnibus paragr. — Amēnus ab amo deducitur, ait enim *Isid.* 14. *Orig.* 8. 33. Amēna loca dicta Varro ait eo, quod solum amorem præstant et ad amanda alliciunt. Et *Paul. Diac.* p. 2. 9. *Müll.* Amēna dicta sunt loca, quæ ad se amanda alliciunt, id est, trahant. Et *Servius* ad *Virg.* 5. *Æn.* 734. Amēna sunt loca solius voluptatis plena. Hinc rejicienda est etymologia, quam *Verrius Flaccus* protulit apud *Isid.* l. c. et apud *Servium* ad *Virg.* 6. *Æn.* 638., qui amēna quasi amonia esse affirmabat, unde nullus fructus exolvitur. — Itaque amēna proprie sunt, quæ aspectu ita sunt jucunda, ut ad amorem alliciant (It. *ameno*, *delizioso*, *incantevole*; Fr. *agréable*, *aimable*, *charmant*; Hisp. *agradable*, *amable*, *hechizo*, *atractivo*; Germ. *zu Liebe reizend*, *oder einladend*; *liebrend*, *reizend*, *lockend*; Angl. *pleasant*, *delightful*, *sweet*, *charm-*

ing), ab suspicione propter cultum amēniorem ingeniumque liberius, quam virginem decet, non abhorrens. h. e. propter corporis cultum magis, quam par esset, exquisitum et allicientem ad amorem. *Gell.* 19. 11. Nimis lecto amēnoque cultu victuque esse. *Id.* 7. 8. Puer delphino amēnus, h. e. gratus, dilectus, ut interpretatur *Forcellinus*, qui b. l. inter translata retulit. *Cf. Gell.* 19. 11. Amēni homines. h. e. quorum amore facile omnes capiuntur. 2. Generatim vero dicitur fere de locis, quæ situ et naturali quadam suavitate, quæ oculos præcipue percipiunt, jucunditatem et voluptatem afferentes ad se invitant rapiuntque. *Ennius* apud *Cic.* 1. *Divinat.* 20. 40. Nam me visus homo pulcher per amēna assicta et ripas raptare. *Id.* apud *Macrob.* 6. *Satur.* 4. Amēna urbs. *Lucret.* 1. 118. Ennius ut noster cecinit, qui primus amēno Detulit ab Helicone perenni fronde coronam. *Cic.* 7. *Ferr.* 31. 80. Tabernacula — collocari fuisse in littore —, amēno sane et ab arbitris remoto loco. *Id.* 2. *Orat.* 71. 290. Devertere in locum amēnum et salubrem. *Id.* 16. *Att.* 3. 4. Prædiola et belle ædificata et satis amēna. *Liv.* 22. 15. Arbusta vineæque et consita omnia magis amēnis, quam necessariis fructibus. *Sall. Cat.* 11. Loca amēna, voluptaria facile in otio feroces militum animos molliverant. *Virg.* 6. *Æn.* 638. amēna vieta Fortunatorum nemorum. *Id.* 8. *ibid.* 31. Amēnus fluvius. *Horat.* 1. *Ep.* 10. 16. rus. *Id.* *ibid.* 17. 52. Surrentium. *Id.* *ibid.* 16. 15. latebræ. *Id.* *Art. P.* 17. *agri.* *Id.* 2. *Od.* 3. 14. rosæ. *Id.* 3. *ibid.* 4. 7. aquæ et auræ. *Ovid.* 5. *Trist.* 2. 23. rosaria. *Id.* 14. *Met.* 330. amēnæ Farfaris umbræ. *Curt.* 5. 1. 32. Hort pensiles, multarum arborum umbræ et proceritate amēni. *Id.* 7. 2. 22. Recessus amēni nemoribus manu consitis. *Quintil.* 4. 2. 46. Iter amēnum et molle. *Plin. Paneg.* 50. Amēnior viæ. *Justin.* 38. 7. Cælum Asiæ amēnius urbium multitudine. *Plin.* 35. *Hist. nat.* 10. 37. (116). Pictura parietum amēnissima. *Plin.* 1. *Ep.* 3. Suburbanum amēnissimum. *Tac.* 3. *Hist.* 30. Amēnissima ædificia.

II.) Translate amēnum est quidquid jucundum voluptate afficit; et fere de ingenio ac literis dicitur. *Plaut. Capt.* 4. 1. 7. Ita mihi me amēnitate amēna amēnus oneravit dies. *Tac.* 15. *Ann.* 55. Vita amēna. *Id.* 2. *ibid.* 64. Illi mille et amēnum (genium) huic atroci, avidum et societatis impatiens erat. *Id.* 13. *ibid.* 3. Ut fuit illi viro (Seneca) ingenium amēnum et temporis ejus auribus accommodatum. *Aurel. Vict. Epitom.* 1. a med. Quodque est læti animi, vel amēni, oblectabatur omni genere spectaculorum. *Gell.* 18. 5. Amēniores litteræ. *Id.* 2. 26. Amēnissima verba. *Id.* 16. 3. Amēnissimi sermones. *Quintil.* 12. 10. 60. Medius modus (dicendi) egressionibus amēnus. — Hinc

AMÆNA, orum, n. 2. absolute, loca amēna. *Tac.* 3. *Ann.* 7. Per amēna Asiæ atque Achajæ. *Id.* 3. *Hist.* 76. Amēna littorum. *Quintil.* 12. 9. 2. Per plana et amēna exercitum ducere. *Vellej.* 2. 1. 2. Longe amēnissima (h. e. ædificia) moliti sunt.

AMOLIO, is, ivi, itum, ire, a. 4. est idem quod amolior, et active numquam occurrit, passive autem raro. *Plaut. Most.* 2. 1. 24. Jube hæc hinc omnia amolirier, parago pro amoliri. *Liv.* 25. 36. Cum amolita objecta onera armatis dedissent viam. *Apul. de Deo Socrat.* Corpora vel utrimque commixta, sive amolita, seu modificata etc. h. e. separata. Et post. Omnibus exuviis amolitis equum contemplari. h. e. detractis.

AMOLIOR, Iris, itus sum, iri, dep. 4. (a et molior). Part. *Amolitus* 1. b. V. et vocem præced. : *Amolendus* 11. b. — Amolior ab uno in alium locum molior, hoc est amoveo, removeo; et dicitur proprie de iis, quæ magno conatu et molimine dimoventur, ut ait *Donatus* ad *Ter. Andr.* 4. 2. 24. Amoliri dicuntur ea, quæ cum magna difficultate et molimine summoventur et tolluntur e medio (It. *rimuovere*, *tor via*; Fr. *éloigner*, *écarter*; Hisp. *apartar*, *alejar*, *dejar*; Germ. *fortschaffen*; Angl. *to remove* or *put out*).

1.) Proprie occurrit — a) Fere de rebus. *Plaut. Most.* 2. 1. 44. Vos modo hinc abite intro atque hæc hinc prope amolimini. *Id. Pseud.* 3. 2. 66. Jam edico tibi, uti nostra properes amoliri omnia. *Sisen-*

Amoliri obstantia silvarum. *Lucan.* 5. 354. quantum Fortuna bumeris jam pondere fessis Amolitur onus. *h. e.* humeros exonerat. — *b)* De personis occurrit fere *amoliri* se et est recedere: nam incertus est locus *Accii* apud *Non.* p. 75. 31. Age age, amolire, a-mittite, cave vestem attigas. Sed *taneo Curt.* 8. 5. 17. Prius ab oculis mortalium amolita natura est (*Herculeum Bacchumque*), quam in cælum fama perveberet. *Plaut. Truc.* 2. 3. 68. Sed ego cesso me hinc amoliri, ventre dum salvo licet. *Ter. Andr.* 4. 2. 24. Proinde hinc vos amolimini: nam mihi impedimento estis. *Pacuvius apud Non.* p. 73. 10. *Merc.* Non tu te e conspectu hinc amolire? *Id. ibid.* Noone hinc vos prope stabulis amolimini?

II.) Translate quoque occurrit — *a)* De personis, et est amandare, ablegare, alio mittere. *Tac.* 2. *Ann.* 43. Amoliri aliquem specie honoris. *Id. ibid.* 59. et 1. *Hist.* 13. Octaviam uxorem. *Gell.* 19. 1. Verbis moliri a se se aliquem. — *b)* De rebus est arcere, depellere. *Liv.* 28. 28. Amolior et amoveo nomeo meum. *h. e.* omitto, prætereo. *Plin.* 32. *Hist. nat.* 2. 11. (23). Religiosum id gestamen amoliendia periculis arbitrantur. *Tac.* 14. *Ann.* 14. Amoliri dedecus. — Hinc apud *Rhetores* est repellere, refutare. *Tac.* 3. *Hist.* 75. et *Petron. Satyr.* 97. Amoliri crimen et invidiam ab aliquo. *Quintil.* 5. 13. 11. Videndum etiam, simul nobis plura aggredienda sint, an amolienda singula. Adde *eumd.* 4. 1. 29., 4. 2. 27. et 5. 7. 27.

AMOLITIO, ōnis, f. 3. actus amoliendi et removendi, amotio. *Gell.* 12. 1. ad *fin.* Ubi infantis aliorum dati facta ex oculis amolitio est.

AMOLITUS, a, um. *V.* AMOLIOR et AMOLIO.

AMOMIS, idis, f. 3. (ἀμωμῖς) arbor amomo similem fructum ferens, quo verum amomum adulterari solet, minus venosa, durior, ac minus odorata. Sed fortasse et ipsum amomum sic appellatur, quod immaturum collectum est vendendi studio. *Plin.* 12. *Hist. nat.* 13. 28. (49). *Cl. Fée* (*Op. cit.* T. 1. p. 29.) putat amonidem nihil aliud esse, nisi amomum ipsum oondum maturum.

AMOMON (Græca positione legitur apud *Plin.* 26. *Hist. nat.* 7. 19. (34).) et Amomum, i, n. 2. (ἀμωμῶν). *¶* 1. Est arbor similis labruscæ vitis, fructu myrtilloso, palmi altitudine, fructum ferens uvæ similem laudatissimi odoris, qui proprie amomum dicitur, ex quo pretiosissimum unguentum fit. Carpitur cum radice, manipulatim leniter componitur, protinus fragile. Laudatur quam maxime Punici mali foliis simile, nec rugosis, colore rufo: secunda bonitas pallido: herbaceum pejus, pessimisque candidum; quod et vetustate evenit. Adulteratur foliis Puniceis, et gummi liquido, ut cohæreat, convolvatque se in uvæ modum. *Hæc Plin.* 12. *Hist. nat.* 13. 28. (48). *Id.* 16. *ibid.* 22. 34. (quem l. non inveni) docet amomi, nardique arbores in alieno solo non provenire: ex quo quidam putant nobile incognitas esse, quamquam alii amomum putant esse plantam, quæ dicitur *Hiericunthis*, alii quæ *piper hortense*, alii alia. *Plukenet* et *Sprengel* putant amomum esse *Cissum vitiginæum* Linn. 1.; quam Arabes *hahmāna* vocant. At, quemadmodum res, ita nomen ex oriente deducendum videtur etiam *cl. Fée* (*Op. cit.* T. 1. p. 27. et seq.) qui ait, nullam arborem pro certo nunc definiiri posse, quæ cum veterum amomo omnino conveniat. *Virg.* 4. *Ecl.* 25. Assyrium vulgo nascetur amomum. *Id. ibid.* 89. ferat rubus asper amomum. Proverb. de re absurda. Adde *Cels.* 3. 18. et 21. et 5. 18., et *Scribon. Compos.* 70. et 126. *¶* 2. Per synecdochen pro quovis unguento pretioso et puro: quod et Græca vox indicat, quæ purum significat et impermixtum, ab a privativo et *μῶμος* macula, labe. *Ovid.* 15. *Met.* 394. succus amomi. *Id.* 3. *Trist.* 3. 69. pulvis amomi. *Id.* 1. *Pont.* 9. 51. Ille tibi exequias et magni funus honoris Fecit, et in gelidis fundit amoina sinus. *Martial.* 5. 65. Pinguescit nimio madidus mili erinis amomo. *Pers.* 3. 104. crassisque lutatus amomis.

AMOR, ōris, m. 3. (amo). *Amos* in recto casu singulari pro amor, ut *colos pro color, honos pro honor*, legitur apud *Plaut. Curc.* 1. 2. 2. Perperam putant aliqui, ideo *amos* dictum ibi a *Plauto*, quia blæsa anus loquens inducitur. *V.* COLOR et LABOR. — Amor est animi studium lo personam aut rem aliquam, quod oritur ex delectatione, quam ex ipsius personæ aut rei aspectu percipimus, quemadmodum ait *Cic.* 4. *Tusc.* 34. 72. Stoici — anorem ipsum conatum amicitiae faciendæ ex pulcritudinis specie defi-

ciunt (*It. amore, affezione, affetto; Fr. amour; Hisp. amor, afecto; Germ. der Liebe und Neigung; Angl. love, affection*). Occurrit *¶* 1. De personis, ac præcipue de amicis, cognatis, affinis etc. cum honesto, tum inhonesto sensu. — *a)* Absolute. *Nævius* apud *Gell.* 2. 19. Si unquam quidquam filium rescivero argentum amoris causâ sumpse mutuum etc. *Ennius* apud *Cic.* 4. *Tusc.* 32. 69. Tu me amoris magis, quam honoris servavisti gratia. *Id.* apud *Cic.* 2. *Herenn.* 82. 34. Modica, animo ægri, amore sævo saucia. *Plaut. Curc.* 1. 1. 3. Quo Venus cupido imperat suadetque amor. *Ter. Heaut.* 3. 4. 24. Persuasit nox, amor, vinum, adolescentia. *Cic.* 2. *Fam.* 7. 2. Tametsi hoc minime tibi deest, sed tamen efficeret magnitudo et vis amoris mei, consilio te ut possem juvare. *Ovid.* 3. *Amor.* 2. 4. Ne tibi non notus, quem facis, esset amor. *Propert.* 3. 20. 6. Forsitan ille alio pectus amore terit. — Jungitur pluribus Adject. *Plaut. Curc.* prol. 49. Amor clandestinus. *Ter. Andr.* 1. 1. 108. consuetus. *Id. ibid.* 1. 1. 105. et *Ovid. Heroid.* 15. 236. dissimulatus. *Lucret.* 4. 1186. fictus. *Cic.* 1. ad *Q. fr.* 1. fraternalis. *Horat.* *Epod.* 11. 2. gravis. *Cic.* 2. *Fam.* 1. incredibilis. *Id. Rosc. Am.* 19. 53. insitus penitus. *Ovid.* 2. *Art. am.* 43. lascivus. *Propert.* 1. 9. 12. mansuetus. *Cic.* 4. *Tusc.* 33. 71. Amores muliebres. *Horat. Epod.* 15. 10. amor mutuos. *Id.* 2. *Od.* 12. 15. mutui amores. *Cic.* 4. *Tusc.* 35. 76. oaturalis. *Id. ibid.* 35. 76. novus, vetus. *Ovid.* 2. *Fast.* 81. occulti amores. *Catull.* 92. 2. perditus. *Tibull.* 1. 1. 80. placidus. *Ovid.* 1. *Met.* 452. primus. *Cic.* 9. *Fam.* 11. singularis. *Lucret.* 1. 923. suavis. *Plaut. Men. prol.* 68. surrepticius. *Ovid.* 2. *Amor.* 18. 69. tener. *Nep. Pausan.* 4. Venerius. *Ovid. Heroid.* 5. 61. verus. — Jungitur et pluribus Verbis. *Cic.* 15. *Fam.* 20. Amare aliquem amore singulari. *Id.* 7. *Fam.* 1. Amplecti aliquem amore. *Id.* 4. *Verr.* 47. 116., *Virg.* 11. *Æn.* 781. et *Ovid.* 1. *Art. Am.* 283. Ardere amore. *Virg.* 1. *Æn.* 749. Bibere amorem. *Ter. Andr.* 1. 1. 105. et *Ovid. Heroid.* 12. 37. Colere amorem. *Cic.* 2. *Orat.* 51. 206., *Ovid.* 2. *Art. Am.* 278. et *Propert.* 3. 13. 49. Conciliare amorem. *Ovid.* 10. *Met.* 249. Concipere amorem. *Nep. Cinn.* 1. Duci amore. *Curt.* 8. 4. Effundi in amorem alicujus. *Cic. Rosc. am.* 19. 53. ejicere amorem ex animo. *Id.* 6. *Att.* 1. et *Flacc.* 6. 18. Esse alicui in amoribus. *Id.* 6. *Verr.* 1. 3. Esse alicui in amore atque deliciis. *Tibull.* 1. 9. 39. Esse in amore alicujus. *h. e.* eum amare. *Cic.* 4. *Tusc.* 33. 71. et *Horat. Epod.* 5. 81. Flagrare amore. *Cic.* 9. *Fam.* 14. Habere amorem erga aliquem. *Id.* 10. *Fam.* 28. Habere aliquem in amore. *Plaut. Epid.* 2. 2. 7. Hære in amore apud aliquem. *Cic.* 10. *Fam.* 3. Impulsus amore. *Catull.* 30. 8. Inducere aliquem in amorem. *Cic.* 15. *Fam.* 21. 3. Respondere amanti amore. *Horat.* 1. *Ep.* 1. 84. Sentire amorem. *Virg.* 1. *Æn.* 679. Teneri amore. *Horat.* 1. *Ep.* 2. 37. Torqueri amore. — *b)* Cum Genitivo subjecti, uti ajunt, seu active. *Cic.* 5. *Att.* 10. Amores hominum in te et in nos quadam benevolentia. *Id.* 4. *Tusc.* 34. 71. Atque horum omium libidinosos esse amores videmus. *Id.* 2. *Off.* 9. 32. Amor multitudinis commovetur — opinione liberalitatis. *Nep. Dion.* 4. Amor populi. *Id. Thras.* 4. civium. *Id. Timol.* 3. omnium Siculo- rum. *Seneca* 1. *Clem.* 19. 5. Urum est inexpugnabile munimentum amor civium. — *c)* Cum Genitivo objecti, uti ajunt, seu passive. *Cic.* 4. *Tusc.* 33. 71. Fortis vir lu sua republ. cognitus quæ de juvenum amore scribit Alcæus? *h. e.* de amore suo lu juvenes. *Nep. Alcib.* 2. Puerorum amores. *Cic.* 5. *Fam.* 2. 10. Citiusque amore tui fratrem tuum odisse desinam. *Horat.* 1. *Od.* 18. 14. cæcus amor sui. Et cum pron. possess. *Cic.* 5. *Fam.* 12. 3. Amorque nostro plusculum etiam, quam concedat veritas, largiare. *h. e.* amori, quo a te amamur. — Cum Accus. et præp. in, erga, aut interduum *juxta.* *Cic.* 13. *Fam.* 29. 1. Ab his initiis noster in te amor profectus auxit paternam necessitudinem. *Id. Dom.* 39. 103. Pro amore, quem habetis in republi. et semper habuistis. *Id.* 2. *Fam.* 1. 2. Meus incredibilis in te amor. *Id. Flacc.* 38. 96. Pietas et amor in patriam. *Id.* 4. *Verr.* 47. 116. Annus atque amor in republi. Adde *eumd.* 1. ad *Q. fr.* 1., 1. *Orat.* 44. 196. et post red. ad *Quir.* 3. 8. et *Nep. Thras.* 1. — *Cic.* 5. *Fam.* 5. Si quid in te residet amoris erga me. *Id.* 9. *ibid.* 11. 1. Nam et oratio tua prudeos et amor erga me singularis multum lavaret. Adde 9. *ibid.* 14. 5. — *Inscript.* apud *Orell.* 1025. Amor juxta cives. — *d)* In plur. etiam

numero eleganter usurpatur: præcipue vero de amore turpi aut vulgari. *Cic.* 1. *Off.* 5. 14. Quæ (*facies honesti*) si oculis cerneretur, mirabiles amores excitaret sapientiæ. *Id.* 3. *Fin.* 20. 68. Ne amores quidem sanctos a sapiente alienos esse arbitrantur. Adde loca relata superius sub *b.* — *Plaut. Merc.* 1. 1. 2. Et argumentum et meos amores eloquar. *Ter. Andr.* 5. 4. 10. Meretricios amores nuptiis conglutinas? *Cic. Cael.* 19. 44. Amores autem et bæ delicæ, quæ vocantur —, numquam hunc occupatum impeditumque tenebant. *Horat.* 3. *Od.* 21. 3. Seu ritam et iusanos amores Geris. *Id.* 2. *ibid.* 9. 10. nec tibi Vespere Surgente decedunt amores, Nec rapidum fugiente solem. *Ovid.* 9. *Met.* 519. insanos fateamur amores. *¶* 2. Per metonymiam amor, præcipue plur. num., ponitur pro eo, qui amatur. *Ovid.* 1. *Met.* 452. Primus amor Phœbi Daphne Penela. *Plaut. Pœn.* 1. 1. 79. Item, amores tuos, si vis spectare. *Virg.* 3. *G.* 227. Multa gemens — tum, quos amisit inultus, amores. *Ovid.* 1. *Met.* 617. crudele suos addicere amores. *Cic.* 2. *Att.* 19. 2. Pompejus, nostri amores, — ipse se affixit. *Id.* 16. *ibid.* 6. 4. Piliæ salutem dices et Atticæ, deliciæ atque amoribus meis. *Id.* 6. *Phil.* 5. 12. Sed redeo ad amores deliciasque vestras, L. Antonium. *Id.* 1. *Divinat.* 36. 79. Quid? amores ac delicæ tuæ, Roscius, num aut ipse aut pro eo Lanuvium totum mentiebatur? Adde *Catull.* 10. *¶* 3. Ponitur et de brutis animalibus, et est venerea cupiditas: cf. *Cic.* 4. *Tusc.* 35. 75. Furor amoris. *Virg.* 3. *G.* 242. pecudes pictæque volucres In furias ignemque ruunt; amor omnibus idem. Adde *Colum.* 10. *R.* 196. *Virg.* 4. *Æn.* 516. Queritur et nascentis equi de fonte revulsus Et matri præreptus amor. *V.* HIPPOMANES. *¶* 4. Denique ponitur et pro quacunque cupiditate, et jungitur etiam abstractis. — *a)* Cum Genitivo substantivi nominis. *Plaut. Curc.* 1. 2. 2. Ejus (*vini*) amos cupidum me huc prolicet per tenebras. *Cl. Liv.* 9. 18. Quid? si vini amor in dies fieret acrior? *Cic. Arch.* 11. 28. Jam me vobis — indicabo et de meo quodam amore gloriæ nimis acri fortasse, sed tamen honesto vobis confitebor. *Id.* 4. *Fin.* 7. 18. Amor cognitionis. *Id. Sull.* 26. 73. consulatus. *Virg.* 9. *Æn.* 197. laudum. *Id.* 6. *ibid.* 890. famæ venientis. *Horat.* 1. *Ep.* 16. 52. virtutis. *Id. ibid.* 1. 36. laudis. *Virg.* 3. *G.* 394. tactis. *Id.* 1. *Æn.* 353. auri cæcus amor. *Horat.* 2. *Sat.* 3. 78. argenti. *Juvenal.* 14. 138. nummi. *Sil. It.* 1. 148. sanguinis. Et translate de rebus inanissimis. *Plin.* 17. *Hist. nat.* 10. 12. (65). Quorum radices amore solis atque imbris in summa tellure spatiantur. — *b)* Cum Gerundio. *Lucret.* 4. 867. cibus ut amorem obturet edendi. *Horat.* 1. *Ep.* 7. 85. et *Ovid.* 1. *Met.* 131. amor habendi. *Horat.* 2. *Sat.* 1. 10. amor scribendi. — *c)* Cum Infinito. *Virg.* 2. *Æn.* 10. Sed si tantum amor casu cognoscere nostros Et breviter Trojæ supremum audire laborem etc. *Stat.* 1. *Theb.* 698. rore pudico Castaliæ flavos amor est tibi mergere crines. *h. e.* tibi libet, placet. — NB. De Amore, qui a veteribus deus habebatur, *V.* ONOM.

Homonym. 1.) Sunt discrimina (licet non perpetua) inter caritatem et amorem, quod caritas hominibus tantum convenit et honesta est dumtaxat; amor etiam brutis tribuitur, et tum honestam tum inhonestam dilectionem significat. Præterea caritas ex ratione et ex justa æstimatione personæ amabilis oritur; amor ex affectu et impetu passionis, quo modo diligere et amare. Ad hæc, caritas spectatur præcipue erga superiores, ut deos, patriam, parentes, et alia, quæ supra nos excellunt; amor erga æquales, aut inferiores, ut *Cic.* significat *Partit. orat.* 16. 56. Nam aut caritate moventur homines, ut deorum, ut patriæ, ut parentum; aut amore, ut fratrum, ut conjugum, ut liberorum, ut familiarum; aut honestate, ut virtutum etc. Et apertius *ibid.* 25. 88. Amicitia caritate et amore cernuntur. Nam cum deorum, tum parentum, patriæque cultus eorumque hominum, qui aut sapientia, aut opibus excellunt, ad caritatem referri solet. Conjuges autem et liberi et fratres et alii, quos usus familiaritatisque conjunxit, quamquam etiam caritate ipsa, tamen amore maxime continentur. *Id.* 2. *Orat.* 51. Si videaris laborare pro viris bonis, aut certe pro liis, qui illi boni atque utiles sunt: namque hæc res amorem magis conciliat; illa virtutis defensio caritatem. *V.* et *Döderlein Latein. Synonym.* vol. 4. p. 100.

2.) Differunt etiam benevolentia, et amor, quod amor est origo et principium benevolentia, quæ est

veluti quidam habitus ex multis amoris actibus proveniens, et amicitiam constituens: quamquam ne hæc quidem differentia perpetua est. *Cic. Amic. 8. 26.* Amor (ex quo amicitia nominata) princeps est ad benevolentiam coniungendam. — Interdum et illud inter hæc duo interest, quod benevolentia sumitur pro dilectione quadam civili et officiosa, amor pro ea, quæ ex animo provenit, et tenerior est. *Cic. 3. Fam. 9.* Nihil enim est, quod studio et benevolentia, vel amore potius effici non possit.

AMORABUNDUS, a, um, adj. amoribus plenus, amore saucius. *Gell. 11. 15.* Laberius in lacu Averno mulierem amantem, verbo inusitatissimæ factio, amorabundam dixit. Est qui legit amecabundam eodem ferre sensu. Nam amecus et ameca pro amicus, et amica olim dictum est, teste *Paul. Diac. p. 15. 6. Müll.*

AMORATUS, a, um, adj. dilectus. *Inscript. ad sequioris Latinitatis tempus pertinet apud Fabrett. p. 329. n. 481.* JULIUS BALEARIANUS QUI VIXIT ANNIS REGE XX. NATALI SVO D. (h. e. decessit) SODALICIARIUS CONVS AMORATUS FILETIUS (pro philetius) VSQVE AT FOTSA (h. e. ad fossam).

AMORIFER, a, um, adj. (amor et fero) amore inducens. *Venant. 6. 2. 13.* Torsit amoriferas arcu stridente sagittas Forte Cupido volans.

AMORIFICUS, a, um, adj. (amor et facio) idem quod amorifer. *Apul. Herb. 123.* Sempervivum nominatur ab aliquibus stergelbron, eo quod amorifica judicetur.

AMOS pro amor. *V. AMOR.*

AMOTIO, ōnis, f. 3. actus amovendi, remotio (It. rimovimento, rimozione; Fr. éloignement; Hisp. alejamiento; Germ. die Wegbringung oder Entfernung; Angl. a removing away). *Cic. 1. Fin. 11. 37.* In omni re doloris amotio successionem efficit voluptatis. Adde eund. 2. *ibid. 3. 9. Cajus Dig. 47. 10. 43.* Pati amotionem ordinis. h. e. amoveri ab ordine, privari ordine.

AMOTUS, a, um, *V. AMOVEO.*

AMOVEO, mōves, mōvi, mōtum, mōvere, a. 2. (a et moveo). Part. *Amotus* et *Amovendus* in omnibus ferme paragraphis. — Est a loco moveo, a loco aufero, removeo; et proprie dicitur de rebus inanimis, ut ait *Donatus* ad *Ter. Adelph. 4. 2. 14.* Proprie amovitur saxum de loco (It. rimuovere, allontanare, tor via; Fr. éloigner, écarter; Hisp. alejar, apartar; Germ. fortbewegen, bewegend fortbringen; Angl. to remove out of the way, take away, withdraw).

1.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu. *Cic. 5. Ferr. 8. 20.* Et neque in segetibus, neque in areis, neque in horreis, neque in amovendo, neque in exportando frumento grano uno possit arator — fraudare decumanum. ubi amovere est ab uno in alium fundi locum transferre; exportare autem est extra fundum ipsum efferre. *Liv. 5. 51.* Sacra avecta in finitimas urbes amovimus ab hostium oculis. *Id. 40. 51.* Ab his columnis — signa amovit. *Sueton. Cal. 34.* Virgilius ac T. Livii imagines paulum abfuit, quin ex omnibus bibliothecis amoveret. — Hinc metaphorice *Cic. Rab. per. duell. 4. 12.* Porcia lex virgas ab omnium civium Rom. corpore amovit. Et *Lucr. 1. 219.* Præterea, quæcumque vetustate amovet ætas, si penitus perimit est. ¶ 2. Amovere ponitur et pro furari. Frequentissime hoc sensu usurpatur a Jctis, præcipue dum de furtis filiorum familias, conjugum, fratrum, beredum, sociorum, et hujusmodi familiarium sermo est. Si enim hi aliquid interverterint, aut consumpserint, amovisse dicuntur, non furtum fecisse, lenitate vocabuli mitigando turpitudinem facti. Hinc apud eosdem Jctos res amotæ dicuntur, quas uxor marito surripuit durante matrimonio; de quibus et tit. 2. *lib. 25. Dig. Nam, ut ibid. loquitur Cajus leg. 2.*, in honorem matrimonii turpis actio (puta furti) adversus uxorem negatur. *Tryphon. Dig. 42. 1. 52.* Si rerum amotarum cum viro agatur. *Paul. Dig. 25. 2. 3.* Si filiafamilias res amoverit. *Ulp. Dig. 29. 2. 70.* Si quis aliquid ex bereditate amoverit. *Id. ibid. 23. 3. 9.* Agitur rerum amotarum, si animo amovendi maritus retineat. *Horat. quoque 1. Od. 10.* ne aperte Mercurium furtum fecisse dicat, cum Apollini hæves aliduxit, hoc eodem verbo utitur v. 8. Te boves olim nisi reddidisses Per dolum amotas etc. *Curt. 9. 7. 24.* Ministrique, quasi amisissent, quod amoverant (poculum), regem adeunt. *Sueton. Ner. 47.* Direptis stragulis, amotæ et pyxide veneni. — Interdum tamen generatim sumitur pro surripere. *Id. i-*

bid. 47. 9. 3. docet aliud esse amovere, aliud rapere; siquidem amoveri aliquid etiam sine vi potest, rapi autem sine vi non potest. *Id. ibid. 43. 5. 2.* Amovere tabulas.

II.) Translate. ¶ 1. Generatim ponitur de personis et est eas longe a se removere, emendare, arce. *Plaut. Truc. 1. 1. 63.* Eadem postquam alium reperit qui plus daret, damnosiorum me exinde amovit loco. *Id. Epid. 1. 1. 94.* Ubi erit emptia, ut aliquo ex urbe amoveas (fiduciam). Adde *Bacch. 1. 8. 64. Ter. Adelph. 3. 4. 14.* Age, tamen ego hunc amovebo. *Id. Hec. 4. 4. 72.* Ut cum illa vivas, testem hanc cum abs te amoveris. *Cic. 1. Att. 12.* Nebulonem istum ex istis locis amove. *Id. Harusp. resp. 20. 43.* Saturninum quæstorem a sua frumentaria procuratorie amovit. *Liv. 5. 6.* Ut exercitum Rom. — non vis biemis ab urbe circumfessa semel amovere possit. *Proper. 1. 11. 15.* Amoto custode. *Curt. 7. 1.* Amotis longius ceteris. *Sueton. Vitell. 7.* Amovere turbam creditorum terrore. ¶ 2. Speciatim amovere se est recedere. *Ter. Phorm. 3. 3. 33.* Modo te hinc amove. *Liv. 3. 38.* Se et cætu impotentium amovere. *Sueton. Tib. 10.* Statui repente recedere seque e medio quam longissime amovere. *Sil. It. 17. 224.* qui metem finibus unquam Amoris Ausoniae. syncope pro amoverim. ¶ 3. Item speciatim amovere aliquem apud ætatis argenteæ Scriptores est ablegare vel relegare. *Tac. 4. Ann. 31.* Sullium quæstorem amovendum in insulam censuit. *Id. ibid. 24.* Amovere aliquem Cretam. *Id. 14. ibid. 57.* Plautum in Asiam, Sullam in Galliam Narbonensem nuper amotos. *Id. 1. ibid. 53.* Amotus Cæcinam Africi maris insulam, quatuordecim annis exilium toleravit. *Id. 13. ibid. 9.* Amovere suspectos æmulationis. ¶ 4. Jungitur sæpissime et abstractis. *Plaut. Amph. 1. 2. 2.* Amovi a foribus maximam molestiam, patri ut liceret tuto illam amplexari. *Id. Pseud. 5. 1. 35.* Amovere crapulam. h. e. discutere. *Id. ibid. 1. 2. 11.* Nisi somnum sociordiamque ex pectore oculisque amoveris. *Id. Asin. 2. 1. 6.* Quin tu abs te sociordiam omnem reice et segnitiam amove. *Id. Trin. 3. 3. 34.* Amovere auspicionem ab aliquo. *Ter. Andr. 3. 2. 30.* Prorsus a me opinionem hanc tuam esse ego amotam volo. *Id. ibid. 1. 2. 10.* Amoto metu. *Cic. 2. Legg. 8. 19.* FERIS IVRGIA AMOVENTO. Et mox. PIETATEM ADHIBENTO: OPES AMOVENTO. *Id. Ambr. 24. 89.* In obsequio autem — comitas adsit, assentatio vitiorum adiutrix procul amoveatur. *Id. Prov. cons. 1. 2.* Præcipuum illum et proprium sensum doloris mei — a sententia dicenda amovebo. *Cic. Cluent. 58. 159.* Habere in consilio legem, religionem, æquitatem, fidem; libidinem autem, odium, invidiam, metum cupiditatesque omnes amovere. *Liv. 28. 28.* Amolior et amoveo nomen meum. *Id. 5. 35.* Amovere bellum. *Id. 6. 16.* terrorem. *Id. 4. 41.* enixe culpam ab se. *Tac. 4. Ann. 71.* metus.

AMPECTO, is, xi, xum, ere, a. 3. verbum compositum ex antiquo am circum, et pecto. Joculariter usurpatur a *Plaut. Rud. 3. 5. 36.* Extemplo ampectilote crura sustibus. *Acidalius* ita legendum coniecerat pro vulgari ampectilote, et quidem recte; nam nemo certe dixerit ampectere crura sustibus, sed potius ampectere sive pectere, quemadmodum alibi apud eundem *Plaut.* legitur pectere fuste, pectere pugnis (V. PECTO), et apud *Terent.* eodem sensu depezum. Hanc lectionem in textum recepit primus, ut puto, *Frid. Henr. Bothe*, clique ipse plane assentior.

AMPEDICES. *V. AMPENDICES.*

AMPELINUS, a, um, adj. ab ἀμπέλος vitis, b. e. natura vel qualitate vino similis. Occurrit tantum plur. num. absolute pro quodam genere vestium in *Cæcil.* apud *Non. p. 548. 14. Merc.* Carbasina, mollobina, ampelina. De colore aliquo *Cæcil.* loqui videtur. *V. XERAMPELINUS.*

AMPELITIS, idis, f. 3. (ἀμπέλitis) terram quædam bitumini similissimam, usum habens in medicina molliendi et discutendi: in callibepharis etiam, et ad inficiendos capillos, ut *Plin. 35. Hist. nat. 16. 56. (154).* docet. Nomen habet ex eo, quia vitibus circumlita, vermes interficit, qui earum oculos erodunt; vel quia in ea vites felicius proveniunt. Nam ἀμπέλος Græce vitis est.

AMPÉLODESMOS, i, m. 2. (ἀμπέλοδεσμος) genus herbæ (pulustis, quam *Virg. 2. Æn. 135.* et 6. *ibid. 414.* ulvam appellat) adeo squacis et constantis, ut in Siculi vites alligare soleant, teste *Plin. 17. Hist.*

nat. 23. 35. (209). Unde et nomen traxit. Nam ἀμπέλος Græce vitem significat, δεσμός vinculum. Eadem plura Neapoli etiam nunc storeæ et funes liunt, et in Sicilia etiam retia. *Cl. Fée (Op. cit. vol. 2. p. 78.)* affirmat ampelodesmon Plinii nulla nunc cognita planta definiri posse. — Superiora vero corrigenda esse monuit *Mich. Ang. Macri* in *Atti della Soc. Fontan. T. 4.*, etenim ampelodesmos in collibus maritinis circa Bajas et in Sicilia, minime vero, ut ulva, in paludibus nascitur; et in Etruria vulgo saracchio, in Sicilia dis, Arabica nemp voce, quæ juncum significat, appellatur: hujus præterea plantæ accuratam ibidem exhibet descriptionem, quem consulas oportet, ut quidnam sit discriminis inter ampelodesmon et ulvam, tibi innolescat.

AMPÉLOLEUCE, es, f. 1. (ἀμπέλολευκή) vitis alba; ita dicta a colore albo radicum, ab ἀμπέλος vitis et λευκή alba; sarmenta habet longis et exilibus internodiis geniculata, folia pampinosa ad magnitudinem hederæ, et tamen divisa, ut vitium, radicem albam, grandem, raphani similem initio, ex qua caules exeunt asparagi similitudine; semen in vva raris acinis dependens, succo rubente, postea croci. Varios habet usus in medicina, quos fuse prosequitur *Plin. 23. Hist. nat. 1. 16. (21).* *Cl. Fée (Op. cit. vol. 3. p. 172.)* hanc exhibet synonymiam: Ἀμπέλος λευκή Dioscor. 4. 184., Ψιλλοδρόνον vel Ψιλλοδρόνον Hipp. de Fistul. text. 6. p. 686., Μηλοδρόνον Theoph. Hist. plant. 6. 1., Vitis alba Latinar., Ampeloleuce vel Bryonia alba Plin. l. e. sunt Bryonia alba L. Spec. plant. 1439.

AMPÉLOPRASON, i, n. 1. herba in vinetis nascentes, et folia porri similia habens: unde et denominata est, ab ἀμπέλος vitis et πρᾶσον porrum. *Plin. 24. Hist. nat. 15. 86. (136).* *Cl. Fée (Op. cit. vol. 3. p. 284.)* hanc exhibet synonymiam: Ἀμπέλοπρασον Dioscor. 2. 180., Ampeloprason Plin. l. c., et Ἀγριον πρᾶσον Galen. de Fac. simpl. med. p. 154. sunt Allium ampeloprason L. Spec. plant. 423.

AMPÉLOS, i, f. 2. Græca vox ἀμπέλος; vitis, quæ in re agraria tantum occurrit, scilicet et — a) Ampelos agria (ἀμπέλος ἀγρία) Latine labrusca, et uva taminia, herba est foliis duris cineræ coloris, viticulis longis, callosis, rubentibus, qualiter flos, qui Jovis flamma appellatur, semen ferens mali Punici simile acinis. Varios habet in medicina usus, quos vide apud *Plin. 23. Hist. nat. 1. 14. (19).* et 27. *ibid. 7. 27. (44).* *Cl. Fée (Op. cit. vol. 3. p. 170.)* animadvertit Plinium in hisce locis errasse. V. infra. — b) Ampelos Chironia, vitis dicta a Chirone inventore, alio nomine bryonia apud *Plin. 23. Hist. nat. 1. 17. (27).* et 25. *ibid. 4. 16. (34).* *Cl. Fée (Op. cit. vol. 3. p. 173.)* hanc exhibet synonymiam: Ἀμπέλος ἀγρία Hipp. Hist. 889., Ἀμπέλος μελαινα Dioscor. 4. 185., Ἀμπέλος ἰδαία Theophr. Hist. plant. 3. 17., Vitis nigra, bryonia nigra Plin. l. c. et Uva taminia *ibid.*, Bryonia lævis sive nigra racemosa B. C. Bacch. Plin. 297., Vitis vel Bryonia nigra quorundam sunt Tamus communis L. Spec. plant. 1438.

AMPENDICES dicebantur ab antiquis, quod circumpenderent, quas nunc appendices appellantur. *Paul. Diac. p. 21. 6. Müll.* Vulgati libri legebant ampedices; sed ipse *Foss.* in *Etymol.* in voce Pendo observat, in compluribus MSS. legi ampendices, quod magis ad etymologiam accedit.

AMPHIMÉRINON genus febrim (ἀμφιμερινός πορετός), febris quotidiana, quæ nunquam intermittit, ab ἀμφί circum et ἡμέρα dies, quod omnibus diebus accedat, velut circumeundo. *Plin. 28. Hist. nat. 16. 66. (228).*

AMPHIBÁLUM, i, n. 2. et) *V. AMPHIBOLUS.*

AMPHIBÓLE, i, m. 2.) *V. AMPHIBOLUS.*

AMPHIBOLIA, æ, f. 1. (ἀμφιβολία, ἀμφιλογία)

ambiguitas, ambiguus sermo, qui duplicem sententiam habere potest, nec quam magis significet, apparet: quale est illud, statuum auream hastam tenentem (It. anfibologia, equivoco; Fr. amphibolie, equivoque; Hisp. anfibologia; Germ. die Zweideutigkeit, Doppelsinnigkeit; Angl. amphibology, equivocation). Variæ sunt ejus species, varique solvendi modus: quæ omnia Quintilius 7. 9. 1. persequitur. *Cic. 2. Divinat. 56. 116.* Amphiboliam versus intelligere. *Et mox.* Illa amphibolia, quæ Cræsum cepit, vel Chrysippum potuisset fallere. *Id. 7. Fam. 32.* Acuta amphibolia. *Id. 2. Herenn. 11. 16.* Cognitio amphiboliarum. *Et mox.* Amphibolias aucupari. Adde *Quintil. 6. 3. 52.*

et 9. 4. 32. et *Servium* ad *Virg.* 1. *En.* 492. alioque. — Dicitur etiam, sed minus recte, *amphibologia*, quæ vox videtur esse facta per synocpen ex ἀμφιβολογία, ex ἀμφιβολος *ambiguum* et λόγος *sermo*; et proprie significat potius sermonem de amphibolia, quam amphiboliam ipsam. Nihilominus *amphibologia* Latine usurpatur ab *Isid.* 1. *Orig.* 33. et Græce a *Capell.* 5. p. 142. Grammaticam hanc questionem de amphibolia et amphibologia disquirunt etiam *Foss.* *De vit. serm.* l. 1. c. 11.

AMPHIBOLICE, adverb. (ἀμφιβολως) ambigue, incipiti sermone. *Boeth.* *Aristol.* *Elench.* *Sophist.* 2. 2. p. 746. Licet in fine cum conclusum fuerit dicere se, non id ipsum quod affirmavit negare, sed æquivoce, aut amphibolice.

AMPHIBOLŌGIA. V. AMPHIBOLIA.

AMPHIBOLUS, a, um, adject. (ἀμφιβολος) proprie est quod bis circumvolvitur. Hinc ¶ 1. *Amphibola tunica* est vestis exterior pallio similis, quæ aliis vestibus superinduitur. *Sulpic.* *Sev. Dial.* 2. 1. Intra amphibolam sibi tunicam latenter eduxit. *Forcellinus* legebat *amphibalum*. Et absolute *Venant.* 3. de *vita S. Martini*. 42. Amphiboll exterius dum membra obiecta laterent. *Forcellinus* legebat *amphibali*; alii leg. *amphibole*, ut sit a recto *amphibole*, es (ἀμφιβολή) eodem sensu et notatione. ¶ 2. Translate *amphibolus* est ambiguus, dubius; et ad sermonem refertur. *Capell.* 5. p. 149. Nomen *amphibolum* facti questionem. Et græca positione *Servius* ad *Virg.* 4. *En.* 178. *Ira irritata deorum* *amphibolon* est, utrum sua ira propter extinctos gigantes, an ira deorum irritata, quia extinxerat gigantes.

AMPHIBRACHIUS, yos, m. 3. (ἀμφιβραχς) pes ex prima, et ultima brevibus, media producta, ut *timere*: sic dictus quod in utraque parte brevem habeat, ab ἀμφι *utrimque* et βραχς *brevis*. *Quintil.* 9. 4. 82. Longa inter breves, *amphibrachys*; duabus longis brevem sequentibus, *bacchius*. Adde *ibid.* § 105. — Huius pedi contrarius est *amphimacrus*, qui sæpius *Creticus* dicitur, constans media brevi inter duas longas, ut *cardines*: ab ἀμφι *utrimque* et μακρος *longus*. *Quintil.* *ibid.* § 81. Media inter longas brevis faciet *amphimacrum*. — Pro *amphibrachys* dicitur etiam *amphibrachus*, i, positione Latina: et ita usurpatur a quibusdam Grammaticis *Aspero Jun.*, *Donato*, *Cledonio*, *Mar. Victorin.*, *Terentian.* *Maur. cap. De Metr.* et aliis.

AMPHIBREVIS, is, m. 3. nomen pedis, qui rectius *amphibrachys* dicitur. Est enim hæc vox bybridæ, et Græco ἀμφι *circum* vel *utrimque*, et Latino *brevis* conflata; et legitur apud *Diomed.* 3. p. 475. *Putsch.*

AMPHICYRTOS, on, adject. (ἀμφικυρτος). *Amphicyrtos* dicitur luna, cum est inter medietatem suam et plenitudinem, hoc est inter septimum et decimum quintum diem incrementi, vel inter decimum quintum et vigesimum primum decrementi. Tunc enim ex omni parte curva est: ab ἀμφι *circum* et κυρτος *curvus*, *gibbosus*. Legitur apud *Macrobi.* 1. *Somn.* *Scip.* 6. modo Græcis, modo Latinis litteris scripta. Adde *Firmic. præf.* 4. *Mathes.*

AMPHIDOXUS, a, um, adject. (ἀμφιδόξος) anceps, dubius. *Augustin.* *Princip. rhet.* p. 328. *Capper.* In *amphidoxo* genere moderatione quadam utendum erit, cum principiamus.

AMPHIMACER vel *amphimacrus*, i, adject. (ἀμφιμακρος). V. **AMPHIBRACHIUS**.

AMPHIMALLUM, i, n. 2. (ἀμφιμαλλον) genus vestis ex panno utrimque villosa, ab ἀμφι *utrimque* et μαλλός *villosus*. *Varro* 5. *L.* 167. p. 55. *Müll.* In his (operculis) multa peregrina, ut sagum, reno Gallica, et gaunacum et amphimallum Græca. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 48. 73. (103). Gausapa patris mei memoriâ capere, *amphimalla* nostrâ. Adde *Scholias.* ad *Juvenal.* 3. 283.

AMPHIMERES, is, adject. comm. gen. (ἀμφιμερης) qui utrimque divisus est. *Diomed.* 3. p. 475. *Putsch.* Huius (pedi) contrarius est *amphimacrus*, fecenninus, *amphimeres*, quem alii *creticum* appellant. Constat ex longa et brevi et longa, temporum quinque, ut *Demophon*: dictus a duabus longis, a quibus utrinque brevis media amplectitur.

AMPHIPRŌSTÝLOS, on, adject. (ἀμφιπρόστυλος). *Amphiprostylos* ædes est quæ in antica et postica parte columnas habet: vox Græca ab ἀμφι *circum* vel *utrimque*, πρό *ante*, et στυλος *columna*. *Vitruv.* 3. 2. 4. *Schneid.* *Amphiprostylos* (ædes) omnia habet ea, quæ prostylos, prætereaque habet in postico ad eundem modum columnas et fastigium.

omnia habet ea, quæ prostylos, prætereaque habet in postico ad eundem modum columnas et fastigium.

AMPHISBÆNA, æ, f. 1. (ἀμφισβαινα) serpens venenosa in Libya præcipue nascens, quæ terrestrium lumbricorum modo, utrisque extremitatibus, capite scilicet et cauda, acuminatis gignitur, ut difficile possit unum ab altera dignosci, et præterea tum prorsus, tum retrorsus, cum libuit, facile reptit: unde et nomen ab ἀμφι *utrimque*, et βαινα *gradior*. Hinc factum est, ut geminum caput eam habere olim creditum sit, et utrinque venenum fundere, ut *Plin.* 8. *Hist. nat.* 23. 35. (85). et *Solin.* 27. circa med. scribunt. *Lucan.* 9. 719. Et gravis in genium surgens caput *amphisbæna*.

AMPHITÆNE, es, f. 1. gemma alio nomine *chrysocolla*, invenitur in Indiæ parte ea, ubi formicæ erunt aurum, auro similis, quadrata figura: affirmaturque natura ejus, quæ magnetis: nisi quod trahere quoque aurum creditur. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 10. 54. (147).

AMPHITAPA, æ, f. 1. subaudi vestis, est enim adjectivum a Græco ἀμφιτάπης, ó, καὶ ἡ, vel ἀμφιτάπος, genus vestimenti cubitorii utrimque villosi, ab ἀμφι *utrimque*, et τάπος *tapes*: tapes enim villosi esse solent. *Varro* apud *Non.* p. 540. 26. *Merc.* Dormire super *amphitapâ* bene molli. *Lucilius* *ibid.* *Amphitapæ* villis ingentibus molles. *Id.* *ibid.* Pluma, atque *amphitapæ*, et si aliud quid deliciarum. *Ulp.* *Dig.* 34. 2. 24. Vestimenta omnia aut virilia sunt, aut puerilia, aut muliebria, etc. Virilia sunt, quæ ipsius patrisfamilias causa parata sunt, veluti togæ, tunicae, pallioli, vestimenta stragula, *amphitapa* (in celebri editione *Torrentini* est *amfitapa*, Latino scribendi modo) et saga, reliquaque similia, etc. Ubi nota adjectivum *neutrum* pluralis numeri, qui subaudi vestimenta. — Ad *Hesychio* inter χιτώνας, hoc est tunicas numeratur.

AMPHITHALAMUS, i, m. 2. (ἀμφιθαλαμος) genus cubiculi in ædibus. *Vitruv.* loquens de dispositione ædificiorum Græcorum 6. 7. 2. *Schneid.* In prosalidis dextra ac sinistra, cubacula sunt collocata, quorum unum thalamus, alterum *amphithalamus* dicitur. *Thalamus* erat viri, et uxoris cubiculum: *amphithalamus*, ubi ancillæ cubabant: ab ἀμφι *circum*, quia veluti circum thalamum positus erat, hoc est tam prope, ut vocatæ ancillæ exaudire possent, et ad imperia præsto esse. Est qui legit *antithalamus*, ἀντιθαλαμος, ab ἀντί *contra*, quod contra, seu e regione thalami positus erat.

AMPHITHEATRÁLIS, le, adject. ad amphitheatrum pertinens. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 24. 28. (84). Amphitheatrale spectaculum. *Claudian.* *Cons. Mall.* *Theod.* 293. Amphitheatralis pompa. Adde *Prudent.* *adv. Symmach.* 1. 385. *Martial.* 14. 137. Amphitheatralis usus. *Id.* 11. 70. Amphitheatrales magistri. h. e. qui venationibus præerant, quæ in amphitheatro fiebant.

AMPHITHEÁTRICUS, a, um, idem ac amphitheatralis. *Symmach.* 4. *Ep.* 8. Amphitheatricum spectaculum. — *Amphitheatrica charta* apud *Plin.* 13. *Hist. nat.* 12. 23. (75). est genus quoddam chartæ villoris et plebejæ, ita dictæ, quia Alexandriæ primum in amphitheatro, vel prope illud conficiebatur. Id autem nomen retinuit etiam postquam alius in locis fieri cepit, et arte perfici.

AMPHITHEÁTRUM, i, n. 2. (ἀμφιθεάτρον) ædificium circulari, seu potius ovali forma, in usum spectaculorum extructum: ita dictum ab ἀμφι *utrimque*, et θεάτρον *theatrum*. Prius enim theatra facta sunt forma semi-circulari, postea duobus veluti theatris coeuntibus, ovali, et ut loquitur *Cassiod.* 5. *Varian.* *ep.* 42. prolata quadam rotunditate. In iis erant gradus circum undique, et sedilia disposita ad spectandum, in medio spatium, quod *arena* dicebatur, quia arena spargi solebat, ut ludentes commodius insisterent. Præcipua, quæ in iis edebantur, erant gladiatorum certamina, venationes, et damnatorum hominum pugnae cum feris, *naumachiae*, etc. Varia fuerunt Romæ amphitheatra, *Caligulae*, *Claudii*, *Titi*, *Domitiani*, *Traiani*, etc. Extra Romam in Italia amphitheatrum Veronense, quod adhuc visitur; extra Italiam aliquot in variis provinciis, quæ injuria temporum vel omnino, vel magna sui parte periere, de quibus, deque omni amphitheatrorum constructione adeantur illi, qui ex professo scripsere, inter quos est *Lipsius*; qui non verbis solum accurate descripsit, sed tabulis etiam expressas eorum figuras exhibuit: item *Scipio*

Maffejus in Verona illustrata. Martial. Spectac. 1. Omnis Cæsareo credat labor amphitheatro. Hic sermo est de illo amphitheatro, quod *Vespasianus* incepit, teste *Sueton.* *Tesp.* 9., et *Titus* perfecit ac dedicavit, teste *eod.* *Tit.* 7., quodque, licet inagna ex parte corruptum ac dilapsum, Romæ adhuc extat. Adde eundem *Martial.* 2. 5., *Plin.* 19. *Hist. nat.* 1. 6. (24). et 36. *ibid.* 15. 24. (117.). *Sueton.* U. c. cit. et *Aug.* 29. et *Tib.* 7. et 40., *Tac.* 2. *Ann.* 62. et 2. *Hist.* 67., et *Isid.* 15. *Orig.* 2. 35. *Inscript.* apud *Murat.* 612. 7. . . . MONTANVS IIII. VIR AMPHITHEATRV M SVA PRGVNIA . . . DEDICAVIT. Adde *Inscript.* apud *Morsell.* *de stil.* T. 1. p. 216.

AMPHITRITÆ, es, f. 1. (Αμφιτρίτη) filia Oceani, vel *Nerei* et *Doridis*, uxor *Neptuni*, maris Dea, de qua V. *ONOM.* Per metonymiam pro ipso mari ponitur. Diva videtur vel παρὰ τὴν ἀμφοτέρωθεν τρεῖν ποταμῶν, quod undique timorem incutiat aut navigantibus, aut acculentibus; vel παρὰ τὸ ἀμφοτέρωθεν τὴν γῆν, quod terras undique atterat, et rodât fluctibus; vel παρὰ τὴν ἀμφοτέρωθεν τὴν γῆν, quod terram ambiat. *Ovid.* 1. *Met.* 14. nec brachia longo Margine terrarum potterat *Amphitrite*. Adde 5. *Fast.* 731. *Catull.* 64. 11. Illa radem cursu prima imbuit *Amphitriten*. h. e. prima mare navigavit: de *Argo* navi loquitur.

AMPHŌRA, æ, f. 1. ἀμφιφορεύς, et per synocpen ἀμφορεύς, genus vas, plerumque fictilis, ut ait *Horat.* *Art. P.* 31. et *Cæc. Aurel.* 3. *Tard.* 2. (nam etiam quandoque ex alia materia fuisse legitur apud *Petron.* *Satyr.* 34. et *Nep. fragm.* apud *Plin.* 36. *Hist. nat.* 7. 12. (59).) ita dicti, quia utrimque prehendi et portari poterat, ab ἀμφι *utrimque*, et φορεῖν *porto*. Habebat enim utrimque ansas, et fortasse etiam plures duabus; nam in *Mus. Borbon.* *Neapolit.* videre est vas magnum aeneum duabus ansis superioribus totidemque inferioribus præditum. Ceterum de duabus tantum ansis interpretandus locus *Caton. R. R.* 113. 2. *Amphoras* nolito implere nimium, ansarum infirmarum finis. h. e. ansarum infirmarum tenus, seu usque ad extenuitatem inferiorem ansarum. — Interdum in superiori parte muniebatur tabulis extantibus, per quos liquor effunderetur, atque appellabatur *amphora nasiterna* vel absolute *nasiterna*, quam memorat *Cato R. R.* 11. 3.; in inferiori vero parte erat acuta, ut in abaco poni posset. — Ad varios usus inserviebat; sed præcipue ¶ 1. Ad liquores condendos, et præcipue — a) Ad vina condenda. Nam vinum, quod servari volebant, ex dolis diffundebant in *amphoras*, et cados bene picatos, ibique habebant. Donec usus causa promi placeret, ut *Proculus Dig.* 33. 8. 15. docet. Et *Julian.* *ibid.* 50. 6. 206. Cum *amphoræ* vinum habent, tum in vasis vinariis; cum inanes sunt, tum extra numerum vinariorum sunt, quia aliud in his addi possit. — Quare videntur *amphoræ*, quod ad usum spectat, respondere iis vasis, quæ Itali appellant *fiacchi*, Galli *botteilles*, Hispani *botella*, Germani *Flasch*, Angli *flasks*, *botles*, maxime si vitæ sint, ut est apud *Petron.* *loc. cit.*, ubi narrat, illatas in mensam fuisse *amphoras* vitæ diligenter gypsatas, quarum in cervicibus pittacia erant affixa cum titulo: *Falerum Opimianum annorum centum*. Hinc illa *Horatii* ode quæ est 21. l. 3. in qua *amphoram* laudat, ut sibi æqualem, nempe eo ipso anno impletum vino, quo is natus fuerat, et ad ea usque tempora servatam. Adde *eund.* 2. 3. 6. et 1. *Sat.* 10. 24. et V. *NOTA.* *Id.* *Art. P.* 31. *amphora* cepit Institui, eurrente rota, cur urceus exit? *Id.* 3. *Od.* 16. 34. Nec *Lastrygonia* *Bacchus* in *amphora* *Languescit* mihi. *Id.* *ibid.* 8. 9. Hic dies anno redeunte festus *Corticem* astrictum pice demovebit *Amphoræ*. Adde *Caton. R. R.* 127. 1. — Huiusmodi *amphoræ* vinariæ in *apothecis*, ut docet *Colum.* 1. *R. R.* 6. 20., vel in horreo condebantur, ut ait *Horat.* 3. *Od.* 8. 11. *Parcis* deripere *Horreo* cessantem *Bibuli* consulis *Amphoram*. — Quo vero citius vinum vetustatis saporem conciperet, ipsæ *amphoræ* adducto fumo involvebantur, ut ait *Colum.* l. c., *Horat.* 3. *Od.* 8. 11. et *Antid.* 1. 5. — b) Ad oleum servandum *amphoras* inservisse, quæ propterea *oleariæ* dicebantur, colligitur ex *Caton. R. R.* 10. 2. et 13. 2. — c) Item ad mella servanda. *Horat. Epod.* 2. 15. Aut pressa puris mella condit *amphoris*. *Cic.* 4. *Ferr.* 74. 19. cccc *amphoræ* mellis. — d) Item ad metalla servanda. *Nep. Hann.* 9. 2. *Amphoras* complures complet plumbo, summam operit auro et argento. *Gell.* 15. 12. Alii (*proconsules*) vini *amphoræ*

ras, quas tolerant, eas plenas argento domum retulerant. Hinc sapsissime nummorum thesauri in amphoribus sive ollis reperti sunt: V. *Cavedoni Appendice al Saggio sulle medaglie* p. 6. ¶ 2. Hinc amphora est genus mensurae, quae Latine etiam quadrantal dicitur, teste *Festo* p. 258. 20. *Müll.* Quadrantal vocabant antiqui, quam ex Graeco amphoram dicunt, quod vas pedis quadrati octo et xl capit sextarios. Scilicet duas urnas continet, ut est apud *Fann.* De ponderib. et mens. 63., hoc est congios viii., sextarios xlviii., heminas xcvi., ponderis vero libras lxxx. Quamquam ut incerta omnia de veterum mensuris sunt, ita varie a variis amphorae ratio traditur. Quod vero *Fannius* ibid. 61. addit: quam me violare liceret, Sacrare Jovi Tarpejo in monte Quirites: innuit morem Romanorum, ut mensuras, et pondera in Capitolio custodirent, ut inde quoties res exigeret, et de legitima mensura dubitaretur, veritas peti posset. Hinc *Capitolina amphora* ponitur pro amphora iustae mensurae. *Capitolin. Maximin.* 4. Bibisse illum saepe in die Capitolinam amphoram constat. — Hoc sensu in Genit. plur. saepe facit *amphorum*, praecipue cum adjectivis numeralibus, ut *Charis* 1. p. 41. *Putsch.* observat. — Duplex autem erat genus mensurae, scilicet: a) Vini aliorumque liquidorum. *Cic. Font.* 5. 9. Titurium Tolosae quaternos denarios in singulas vini amphoras portoril nomine exegisse. Adde *eumd.* 4. *Verr.* 74. 183. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 30. 48. (93). Caput ejus (*polypti*) dolii magnitudine, amphorum quindecim capax. — b) Oneris, quod navibus portatur, quodque nunc It. *tonnellate* et Germ. *Tonne* appellatur. *Cic.* 12. *Fam.* 15. Naves onerarias, quarum minor nulla erat duum millium amphorum. *Liv.* 21. 63. Navem, quae plus quam trecentarum amphorarum esset. *Plin.* 6. *Hist. nat.* 22. 24. (82). Magnitudo (*navium*) ad terna millia amphorum. ¶ 3. Fuit etiam amphorarum usus Romae in angipertis aliisque locis, ubi constituebantur amphorae curtae ad exonerandas vesicas populi Rom. Quiritium, quae fortasse in cloacas influabant. *C. Titius* Lucilii aequalis apud *Macrob.* 2. *Saturn.* 12. Dum eunt, nulla est in angiperto amphora, quam non impleant, quippe qui vesicam plenam vini habeant. Juxta *Forcellinum* tale sepulcrum pro olla sepulchrali imprecatur lenae *Propert.* 4. 5. 73. Sed ¶ 3. Amphora Salona anno 1825. reperta (V. *Steinbüchel's Altherth.* p. 67.) confirmavit amphoras etiam ad condenda cadavera inservisse; ipsae namque medullae dividebantur immissoque cadavere iterum conjungebantur. *Propert.* 1. c. Sit tumulus lenae curto vetus amphora collo. *Inscript.* apud *Gruter.* 816. 6., 891. 4. 929. 7., 949. 3. ¶ 5. Amphoras sparteas refert *Cato R. R.* 11. 2. inter instrumenta vineae; et videtur fuisse vasa rusticana ex sparto contexta in amphorae figuram. *Turneb.* 1. 7. v. 23. scribit, putare se, sparteas amphoras adhibitas fuisse in vino metiendo; nam si fictiles fuissent, tractando saepe, ut metiendo fit, facile fractae fuissent: recentiores vero putant sparteas amphoras ad vindemiam inservisse.

AMPHORALIS, le, adject. Apud *Plin.* 37. *Hist. nat.* 2. 10. (27). *amphorale* vas est amphorae mensuram capiens. V. AMPHORA 2.

AMPHORARIUS, a, um, adject. *Vinum amphorarium* dicitur a *Proculo Dig.* 33. 6. 16. § 2. quod in amphoras diffunditur servandi causa, ad differentiam doliaris.

AMPHORULA, ae, f. 1. parva amphora. *Isid.* 29. *Orig.* 31. 12. Monile ornamentum ex gemmis est; hoc etiam et serpentium dicitur, quia constat ex amphorulis quibusdam aureis, gemmisque variis fr. modum facturae serpentis.

AMPIRYARE. V. AMTRUO.

AMPLE, adverb. (amplus). Comp. *Amplius* V. AMPLUS in fine; Sup. *Amplissime* 1. et 2. *Ample* proprie est late et large; sed occurrit tantum translate. ¶ 1. Copiose, abundanter, magno numero. *Cic.* 6. *Verr.* 27. 62. *Ample* magnifice exornare triclinium. *Id.* 5. *Phil.* 19. 53. Agros militibus amplissime dare, assignare. *Id.* 9. *ibid.* 7. 16. Efferre aliquem supremo die suo quam amplissime. *Cæs.* 3. *B. C.* 53. Amplissime donare cohortem militibus donis. *Cels. praefat. post. med.* Qui ample (*h. e.* magno numero) valetudinarios nutriunt, quia singulis summa cura consulere non sustinent, ad communia ista confugiant. *Forcellinus* h. *Celsi* locum inter propria retulerat. ¶ 2. Item splendide, magnifice, bovorifice. *Cato R. R. praefat.* 3. Amplissime laudari existima-

batur qui ita laudatur. Adde *Plin.* 18. *Hist. nat.* 3. 3. (11). *Cic.* 3. *Fam.* 10. 10. Quibus ille me rebus non ornatissimum voluit amplissime? *Id.* *Mur.* 7. 15. Amplissime et honestissime ex praetura triumphare. *Id.* *Dom.* 29. 74. Amplissime decernere de alicujus salute. *Id.* 4. *Verr.* 46. 112. Gerere honores omnes amplissime ac magnificentissime. ¶ 3. Interdum et de sermone ponitur et est magnifice, magna cum dignitate. *Cic. Brut.* 55. 201. Duo genera oratorum, unum attenuate pressequi, alterum sublato ampleque dicentium. *Id.* 5. *Tusc.* 9. 24. Elate ampleque dicere. *Flor.* 4. 2. 65. Satis ample sonabant Pompeiani nominis locum *Cato* et *Scipio*. *h. e.* satis amplum et magnum nomen habebant.

AMPLECTO, is, ere, idem atque amplecti, active usurpasse veteres testantur *Priscian.* 8. p. 797. et *Diomed.* 1. p. 379. *Putsch.*; sed nullo id exemplo confirmant. Apud *Plaut.* *Rud.* 3. 5. 38. rectius legitur *ampectitote*. V. AMPECTO. Sed tamen passive dixit *Lucilius* apud *Priscian.* 8. p. 791. *Putsch.* Quin amplectetur qui velit: ego non sinam me amplectier. *Petronius* apud *eumd.* l. c. Animam nostram amplexam in pectore. *Ovid. Heroid.* 4. 139. Viderit amplexos aliquis, laudabimur ambo. *Alii leg.* amplexus. *Pallad. de insit.* 48. Nexilibus gemmis secundos implicat artus Vitis, et amplexum pascit adulta genus. *Cael. Aurel.* 3. *Tard.* 8. Levi fasciola amplexo loco. *Part. Ampectendus* V. in AMPECTO.

AMPLECTOR, aris, eadem significatione qua amplecti in prima conjugatione usurpasse veteres testatur *Priscian.* 8. p. 797. *Putsch.* (cf. *Diomed.* 1. p. 379). Itaque hac forma legitur a quibusdam apud *Plaut.* *Truc.* 5. 32. Vin'te amplector. Hinc *Particip.* ampectandus in quibusdam codicib. *Manili* 4. 803.

AMPLECTOR, eris, erus sum, ecti, dep. 3. (am et plecto, *h. e.* cingo,necto). V. paullo sup. alias formas AMPECTO et AMPECTOR. — *Part. Ampectens* et *Amplexus* I. a.; *Ampectendus* II. 2. — Amplector est circumnecto, comprehendendo, cingo, quod brachiis extensis homines facere solent (It. *abbracciare*, *cingere*; Fr. *enlacer*, *embrasser*, *entourer*; Hisp. *abrazar*, *cercar*; Germ. *umschlingen*, *umfassen*, *sie umarmen*, *umgeben*; Angl. *to embrace*, *encircle*, *surround*, *enclose*).

I.) Proprie ponitur de animantibus et de rebus inanimis. — a) De personis et brutis animalibus occurrit — *Amplecti aliquem* vel *aliquid* absolute, et est circumdare brachia alicui, aliquem vel aliquid circumcingere. *Livius Andronicus* apud *Diomed.* 1. p. 379. *Putsch.* Utrum genua ampectens virginem oraret. *Plaut. Rud.* 1. 5. 16. Ampectimur tibi genua egentes opem. Adde *eumd.* *Cist.* 2. 3. 25. *Id. Pen.* 5. 4. 91. ANT. Pater solve, ambae filiae sumus, amplectamur ambae. AG. Quis me amplectetur postea? *Id. Most.* 1. 4. 9. Visne ego te ac tute me amplectare. *Ter. Andr.* 2. 5. 19. Si se illam in somnis, quam illam amplecti maluit. *Lucr.* 5. 35. serpens arboris ampectens stirpem. *Liv.* 5. 47. Alios — saxa, quibus adhuc erant, manibus amplexos trucidat. *Virg.* 2. *En.* 517. divum amplexu simulacra sedebant. *Id.* *ibid.* 490. Amplexaeque tenent postes atque oscula figunt. *Id.* *ibid.* 523. Amplecti genua. *Id.* 8. *ibid.* 124. dextram. *Id.* 3. *ibid.* 351. linuina portae. *Ovid. Heroid.* 19. 80. Meque tibi amplexo nulla noceret hiems. *Id.* 6. *Met.* 99. Amplecti gradus templi. *Propert.* 2. 7. 47. aliquem exanimem. — *Amplecti aliquid aliqua re* est circumdare, sive aliquid circumaliquam rem jacere. *Liv.* 35. 28. Castris quoque quem locum caperet, quantum munimento amplecteretur loci. *Id.* 41. 181. Duo montes — ceperunt, muroque insuper amplexi. *Virg.* 3. *Ecl.* 44. Et nobis idem Alcimedon duo pocula fecit Et molli circum est ansas amplexus acantho. *Plin.* 10. *Ep.* 75. Amplecti locum exhedra et porticibus. — b) De rebus inanimis. — Proprie et stricto sensu raro admodum occurrit. *Plaut. Capt.* 3. 4. 120. Compedes amplectantur crura. — Saeptius latiori significatione est comprehendere, continere, ambire. *Lucr.* 5. 35. Morte obita quorum tellus amplectitur ossa. *Liv.* 21. 31. Ibi Arar Rhodanusque amnes — agri aliquantum amplexi confluent in unum. Adde *eumd.* 45. 9. et 29., et *Horat. Art. P.* 209. *Plin.* 5. *Hist. nat.* 1. 4. (3). Amplectitur intra se insulam (*aestivium*). *Tac.* 12. *Ann.* 24. Sulcus designandi oppidi caput, ut magnam Herculis aram amplecteretur. *Manil.* 1. 536. Domus naturae amplexens pontum terrasque parentis.

II.) Translate. ¶ 1. Genusam amplecti aliquem

vel aliquid est quasi brachiis constrictum tenere, ideoque amare, fovere, colere. *Cic. Sull.* 20. 59. Qui tanto amore suas possessiones amplexi tenebant, ut ab his membra divelli citius ac distrahi posse diceret. *Id.* 6. *Fam.* 6. 13. Nunc hoc amplius, quod me amicissime quotidie magis Cæsar amplectitur; familiares quidem ejus sicut neminem. *Id.* 7. *Att.* 1. Amplecti aliquem amore. *Id.* 10. *Phil.* 9. Amplecti virtutem alicujus. *Id.* 5. *Fam.* 49. 2. Libenter amplecti talem animum. *Id.* 4. *ibid.* 8. 2. Ingeniis favet (*Cæsar*), nobilitatem vero et dignitates hominum, quantum ei res et ipsius causa concedit, amplectitur. *Id.* 5. *ibid.* 8. Amplitudinem alicujus suis officiis amplecti. *Id.* *Mil.* 27. 72. Quia nimis amplecti plebem putabatur. *h. e.* fovere, delinire, ejus favorem sibi conciliare. *Id.* *Flacc.* 18. 43. Cum rempubl. nimis amplecteretur (*Lysanias*), peculatus damnatus est. ubi acuta verbi ambiguitas inest. *Sall. Jug.* 7. Igitur imperator omnes fere res asperas per Jugurtham agere, in amicis habere, magis magisque eum in dies amplecti. *Cic.* 12. *Att.* 35. Te vehementer rogo, ut hanc cogitationem toto pectore amplectare. *h. e.* amanter suscipias et serio perpendas; ita accepit *Forcellinus*; *Klotz* retulit ad II. 2. b. *Horat.* 1. *Sat.* 2. 53. hoc se amplectitur uno, Hoc amat, hoc laudat. *h. e.* sibi placet. *Justin.* 2. 7. et 29. 2. Amplecti spe regnum. *Cic.* 1. *Orat.* 24. 110. Quod neque ita amplecteretur artem, ut ii solerent, qui omnem vim dicendi in arte ponent, neque rursus eam totam — repudiaret. *h. e.* arti se dederet, in ea versaretur. *Id.* *ibid.* 55. 234. Quod ius civile — tam vehementer es amplexus. *Id.* 4. *Acad.* (2. pr.) 10. 31. Amplectitur cognitionem mens nostra. *Tac.* 15. *Ann.* 59. Amplecti rempubl. *Id.* 6. *ibid.* 8. amicitiam alicujus. ¶ 2. Speciatim est comprehendere; occurrit autem — a) De sermone, et est rem omnem omnino dicere, persequi, explicare. *Cic.* 2. *Invent.* 50. 152. Neminem posse omnes res per scripturam amplecti. *Id.* *Rosc.* com. 12. 36. Quod ego pluribus verbis amplecterer, si non etc. *Id.* *Cæcin.* 14. 40. Quae (*actio*) nequaquam satis verbis causam et rationem juris amplecteretur. *Id.* 2. *Tusc.* 13. 30. Quod honestum, quod rectum — appellamus, quod idem interdum virtutis nomine amplectimur. *Virg.* 2. *G.* 42. Non ego cuncta meis amplecti verbis opto. *Plin.* 4. *Hist. nat.* 12. 24. (75). Sed totius Ponti forma breviter amplectenda est, ut facilius partes noscantur. *Tac.* 4. *Ann.* 34. Quos lex majestatis amplectitur. — b) De intellectu, et est omnino percipere. *Cic.* 4. *Verr.* 12. 32. Verum, ut totum genus amplectamini iudiciorum, prius iura Sicularum, deinde istius Instituta cognoscite. *Id.* *Fontej.* 7. 15. Quae si iudex non amplectetur omnia consilio, non animo ac mente circumspectet. — c) Denique interdum de re occurrit, et est eam totam reapse agere. *Liv.* 25. 32. Optimum igitur rati, divisis bisariam copiis, totius simul Hispaniae amplecti bellum, Ita inter se diviserunt etc. *Tac. Agric.* 17. Magnam Brigantini partem aut victoriā amplexus est, aut bello. Adde *ibid.* 25.

AMPLEXABUNDUS, a, um, adject. ab *amplexari*, et est qui maxime vi amplexatur. *Jul. Valer. Res gest. Alex. M.* 2. 35. *Ma.* Tumque amplexabundus et contegens regia chlamyde.

AMPLEXATIO, ōnis, f. 3. (amplexor) idem ac amplexus; sed occurrit tantum translate. *Cassiod.* 8. *Var.* 26. Ista enim duo mutua se amplexatione consouant.

AMPLEXATUS, a, um. V. AMPLEXOR.

AMPLEXIO, ōnis, f. 3. (amplector) amplectendiusculus, sed occurrit tantum translate pro conjunctione. *Mar. Victor.* 1. p. 2506. *Putsch.* Dicta autem epuloce, id est amplexio, a metricis, eo quod copiam intra metris diversa bis adjectionibus, vel detractionibus, aut etiam translationibus videantur.

AMPLEXO, as, avi, atum, are, a. 1. (*intensivum* ab amplecto) est magna vi amplecti.

I.) Proprie. *Plaut. Pen.* 5. 4. 48. Ego te antestabor, postea hanc amabo atque amplexabo. *Accius* apud *Non.* p. 470. 12. *Merc.* Postremo amplexa, fructum quem di dant cape. *Lucilius* apud *Priscian.* 8. p. 791. Quin amplexetur qui velit: ego non sinam me amplectier. *Petron. fragm. Burmann.* 63. Dum mater amplexaret corpus filii sui.

II.) Translate. *Cic. Cluent.* 44. 21. Tum auctoritatem censoriam amplexato. *Priscian.* l. c. hanc lectionem tuetur: vulgati libri amplexator ab amplexor.

AMPLEXOR, āris, ātus sum, āri, dcp. 1. (*intensivum ab amplexor*). Part. *Amplexans* I., *Amplexatus* in omnibus paragr.; *Amplexandus* II. — Est magna vi circum necto, brachiis extensis vehementer circumdo, cingo.

I.) Proprie. *Plaut. Rud.* 3. 3. 33. Aram amplectentes hanc tuam. *Id. Truc.* 5. 33. Ego illam patiar alios amplexari. *paragoge pro amplexari. Id. Asin.* 5. 2. 32. Facere modum amplexandi. *Ter. Heaut.* 5. 1. 17. Mitto jam osculari atque amplexari: id nil puto. *Cic. 1. Fam.* 9. 10. Inimicum meum sic amplectantur, sic in manibus habebant, sic fovebant, sic me praesente osculabantur etc. *Id. ibid.* § 19. Quoniam — inimicum meum — saepe in senatu modo severe seducerent, modo familiariter atque bilare amplectarentur. *Justin.* 24. 3. Arsinoe corpore suo puerorum corpora amplexata protexit.

II.) Translate est amare, fovere, colere, tueri. *Cic. 2. ad Q. fr.* 12. 3. Appius totum me amplexatur. h. e. valde amat, colit, observat. *Id. 1. Acad. (post.)* 9. 33. Aristoteles primus species, quas paullo ante dixi, labefactavit; quas mirifice Plato erat amplexatus. *Cic. Sext.* 45. 98. Amplexari otium. *Id. 3. Orat.* 17. 62. voluptatem. *Id. 4. Fin.* 14. 36. animi cognitionem. *Brutus* apud *Cic. ad Brut.* 1. 11. Amplexari ac tueri iudicium suum. V. **AMPEXO**. *Boeth.* in *Aristot. Categor. syllog.* p. 558. Neve si quid lector in ludo puerilium disciplinarum rudis adhuc et nondum firmus acceperit, id amplexandum atque etiam colendum putet.

AMPLEXUS, a, um. V. **AMPECTO** et **AMPECTOR**.

AMPLEXUS, us, m. 4. actus amplectendi et cingendi (It. *circondamento*, *abbracciamento*; Fr. *enlacement*, *embrace*; Hisp. *enlaziamento*, *abrazo*; Germ. *das Umschlingen* oder *Umfassen*; Angl. *a surrounding*, *going round*, *an embrace*, *clasp*ing).

I.) Proprie. — a) Generatim. *Cic. 1. Divinat.* 36. 79. Nutrix animadverit puerum dormientem circumplexum draconis amplexu. *Ovid. 3. Met.* 48. Occupat hos morsu, longis amplexibus illos (serpens). *Plin. 10. Hist. nat.* 72. 92. (197). Ut amputata parte ceu ferro, reliquam, quae amplexu tenetur, sorbeant (dracones). *Ovid. 9. Met.* 52. de gladiatore. Exuere amplexus. — b) Saepius dicitur de hominibus, et amplexus est amoris ac benevolentiae significatio. *Virg. 8. Aen.* 388. cunctantem amplexu molli foveit. *Id. 1. ibid.* 687. Cum dabit amplexus atque oscula dulcia figet. *Id. 6. ibid.* 698. da jungere dextram, Da, genitor, teque amplexu ne subtrahere nostro. *Ovid. 7. Met.* 143. avidisque amplexibus haerent. Hinc *Id. Heroid.* 13. 154. Accipere amplexus. *Id. 9. Met.* 750. Arcere aliquem ab amplexu. *Virg. 8. Aen.* 568. Divelli amplexu. *Lucan. 4. 175.* in amplexus effusas tendere palmas. *Ovid. 9. Met.* 52. Excute amplexus. *Id. Heroid.* 16. 86. Ire in amplexus. *Id. ibid.* 14. 69. Petere amplexus. *Id. ibid.* 16. 214. Perfrui amplexu. *Caelius* apud *Quintil.* 4. 2. 124, et *Ovid. Heroid.* 14. 69. et 6. *Met.* 605. Petere aliquem amplexu. *Seneca Hippol.* 705. et *Tac.* 16. *Ann.* 32. Ruere in amplexus. *Val. Flacc.* 1. 351. Solvere amplexus. *Tac.* 12. *Ann.* 68. Tenere aliquem amplexu. — c) Absolute de re turpi. *Ovid. 4. Met.* 184. et 6. *Fast.* 126., *Juvenal.* 6. 64., *Sil. It.* 11. 399., *Martial.* et *Petron.* saepe.

II.) Translate de inaninis. *Lucret.* 5. 318. Denique jam tuere hoc circum supraque quod omne Continet amplexu terrarum. *Liv.* 36. 17. Qui (Oceanus) orbem terrarum amplexu fuit. *Plin.* 5. *Hist. nat.* 9. 9. (48). Inferiorem ejus (Egypti) partem Nilus dextra sinistraque divisus amplexu suo determinat. *Cael. Aurel.* 4. *Tard.* 3. Adhibenda etiam requies et impressus articulis manuum amplexus vel ligatio paulo tenacior. Adde *eumd.* 2. *Acut.* 37.

AMPLIATIO, ōnis, f. 3. (amplio) amplificatio, augmentum. *Tertull. Baptism.* 13. Ubi fides aucta est credendi, addita est ampliatio sacramento. ¶ 2. Est etiam verbum forense, quod significat dilationem sententiae ferendae in aliqua causa (It. *proroga di giudizio*, *dilazione*; Fr. *remise d'un jugement*; Hisp. *dilacion*; Germ. *die Hinausschiebung einer Rechts-sache*; Angl. *adjourning of a trial*). Dicebatur enim ampliatio, ut docet *Pseudo-Ascon.* ad *Cic. Verr.* p. 164. *Bail.*, cum iudices audita causa, nec penitus ad-

huc cognita, petebant nova actione doceri; quod significabant datis in tabella litteris *N. L.*, h. e. *non liquet*: et is qui iudicio praerat, pronuntiabat, causam ampliis, hoc est iterum esse cognoscendam. Ex quo ampliatio nata est. Differt a *comperendinatione*, quia, licet utraque iudicii dilationem habeat, tamen *comperendinatio* nascebatur etiam, si iudices nihil judicassent, *ampliatio* vero ex eorum incerta et dubitanti sententia: *comperendinatio* erat necessaria, et legis vi instituta, *ampliatio* libera (licet non in omnibus causis) et in iudicio potestate posita: *comperendinatio* in tertium diem transerebat actionem, *ampliatio* in quemcumque diem ex arbitratu ejus, qui iudicio praerat: ex causa *comperendinationis* bis tantum causa dicebatur, ex causa *ampliationis* saepius dici poterat, cuius rei testimonia V. in v. **AMPLIO** 2. denique in *comperendinatione*, seu secunda actione dicebat priore loco defensor, posteriore accusator, ut *Pseudo-Ascon.* scribit loc. cit., in *ampliatio*ne priore accusator, posteriore defensor. Hoc tamen discrimen convellit *M. Anton. Ferrat.* l. 1. ep. 9. quem consule. Legitur *ampliatio* tum apud *Pseudo-Ascon.* loc. cit., tum apud *Senec.* 1. *Controvers.* 3. ad fin. *Ampliata* est et ipsa — *ampliatio*, quae apud iudices fieri solet.

AMPLIATOR, ōris, m. 3. qui ampliatur. In nummo Antonini Pii apud *Eckhel.* *D. N. V. T. 3.* p. 12. S. P. Q. R. ampliatrix civium. h. e. qui secutus Trajani exemplum soboli Italiae providit constitutis puellis alimentariis. V. **ALIMENTARIUS** et **FAUSTINIANUS**.

AMPLIATUS, a, um. V. **AMPLIO**.

AMPLIFICATIO, ōnis, f. 3. (amplius et facio) augmentum (It. *accrescimento*, *aumento*; Fr. *agrandissement*, *accroissement*; Hisp. *acrecentamiento*, *agrandecimiento*; Germ. *die Weitmachung*, *Vergrößerung*; Angl. *an amplifying*; *increasing*). ¶ 1. Generatim. *Cic. 1. Off.* 8. 25. Amplificatio rei familiaris. *Id. 2. Divinat.* 14. 33. pecuniae. *Id. 2. Off.* 12. 42. honoris et gloriae. ¶ 2. Apud oratores sumitur pro vehementi quadam disputatione, qua argumenta tum verbis, tum rebus dilantant augenturque, ut majorem vim habeant ad permovendum: habentque locum tum in pluribus verbis, tum in uno tantum: quae Graece *αὐξησις* dicitur. *Cic. Partit.* 8. 27., *Quintil.* 2. 5. 9., 4. 3. 15., 5. 10. 99., 6. 1. 52., 8. 4. etc. *Cic. Orat.* 29. Jus omne retinendae majestatis Rabbiri causa continetur: ergo in omni genere amplificationis exarsimus. *Id. 3. Herenn.* 8. 15. Breves amplificationes interponere. — Quamvis autem in quacumque orationis parte locum habeat, tamen accipitur interdum speciatim pro ea, quae adhibetur in peroratione ad movendos auditorum affectus. *Cic. 2. Herenn.* 30. et *Orat.* 27. 105., qui *ibid.* 26. in fin. docet, ejusdem amplificationis esse non solum augere aliquid atque altius tollere, sed etiam extenuare atque abjicere.

AMPLIFICATOR, ōris, m. 3. qui amplificat et auget. *Cic. 5. Tusc.* 4. 10. Nec vero Pythagoras nominis solum inventor, sed etiam rerum ipsarum amplificator fuit. *Id. 10. Fam.* 12. 5. Dignitas tua non modo fautor, sed etiam amplificator. *Inscript.* apud *Grut.* 282. 3. Constantino amplificadori urbis Romae. *Inscript.* apud *Orell.* 1025. Municipii amplificador.

AMPLIFICATRIX, icis, f. 3. quae amplificat et auget. *Pacat. Paneg. Theod.* 8. Quos plurima laude dotavit amplificatrix veri vestustas.

AMPLIFICATUS, a, um. V. **AMPLIFICO**.

AMPLIFICARE, adverb. ample, magnifice. *Catull.* 64. 266. Talibus amplifice vestis decorata figuris Pulvinar complexa suo velabat amictu. *Alii perperam leg.* amplificare vestis.

AMPLIFICO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (amplum et facio). Part. *Amplificans*, *Amplificatus*, *Amplificaturus* et *Amplificandus* 1. — Amplificare est amplum facere, dilatare, ampliari, augere (It. *ampliare*, *dilatare*, *accrescere*; Fr. *agrandir*, *étendre*, *augmenter*; Hisp. *acrecentar*, *aumentar*, *engrandecer*; Germ. *weit machen*, *erweitern*, *vergrößern*; Angl. *to enlarge*, *amplify*, *augment*). ¶ 1. Generatim occurrit cum de inaninis, tum de abstractis (*Forcellinus* quae cum abstractis junguntur, omnia translate acciperet); et quidem — a) Cum Accus. rei tantum. *Pacuvius* apud *Cic. 2. Tusc.* 21. 50. Mittite, nam attractu et quassu saevum amplificatis dolorem. *Cic. 3. de republ.* 12. 21. Sapientia jubet augere opes, amplificare divitias. *Id. 3. Cat.* 1. 2. Urbs condita et

amplificata. Adde *Liv.* 1. 44. *Cic. 2. Nat. D.* 3. 8. Res publ. amplificata. Adde *eumd. pro leg. Manil.* 16. 49. *Cic. Amic.* 16. 59. Amplificare fortunam alicujus. *Id. 2. Nat. D. in fin.* facultatem disserendi. *Id. pro leg. Manil.* 16. 46. Auctoritas multis rebus gestis magnisque iudiciis amplificata. *Cæs. 2. B. G.* 11. Aduorum auctoritatem apud omnes Belgas amplificaturus. *Cic. 11. Fam.* 5. Amplificare dignitatem. *Cæs. 6. B. G.* 12. Gratia et dignitas amplificata. *Cic. Dom.* 9. 23. Amplificare pretium. *Id. 2. Nat. D.* 57. 144. sonum. *Val. Max.* 3. 4. 2. numerum senatus. *Colum. R. R. praefat.* Genus amplificandi reliquendique patrimonii. — b) Cum Accus. personae et Abbat. rei. *Cic. 3. Legg.* 14. 32. Pauci atque admodum pauci bonore et gloria amplificati vel corrumpere mores civitatis, vel corrigere possunt. *Plin. Paneg.* 69. Amplificare atque augere aliquem festinatis honoribus. ¶ 2. Speciatim est dicendo rem augere. *Cic. 5. Fin.* 24. 72. Et virtutem ipsam suis laudibus amplificantis. *Id. 4. Acad. (2. pr.)* 2. 5. Vereor interdum, ne talium personarum cum amplificare velim, minuat gloriam. — Hoc sensu occurrit praecipue apud *Rhetoras*: cf. **AMPLIFICATIO** 2. *Cic. 3. Orat.* 26. 104. Summa laus eloquentiae est amplificare rem ornando. *Id. 1. ibid.* 53. 221. Aliquid amplificare atque ornare dicendo. *Id. 3. ibid.* 27. 105. Exaggerare et amplificare orationem. Adde *eumd.* 1. *ibid.* 31. 143., et *Quintil.* 3. 7. 6., 8. 4. 1. et alibi.

AMPLIFICUS, a, um, adject. (amplum et facio) magnificus, splendidus. Legitur apud *Fronton.* de or. 12. *fragm.* 3. p. 259. ed. *Francof.* V. et **AMPLIFICE**.

AMPLIO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (amplius). Part. *Amplius* in omnibus paragr. — Amplio est amplum facio, augeo (It. *ampliare*, *accrescere*, *aggrandire*; Fr. *agrandir*, *étendre*, *augmenter*; Hisp. *acrecentar*, *aumentar*; Germ. *erweitern*, *vergrößern*, *vermehrern*; Angl. *to increase*, *enlarge*, *aggrandize*). ¶ 1. Generatim occurrit fere de inaninis. *Horat.* 1. *Sat.* 4. 32. Ampliare rem. h. e. divitias augere. *Cels.* 7. 5. n. 1. plagam scalpello. *Id. ibid.* n. 2. Ampliato magis vulnere, arundo avellenda est. *Auct. B. Hisp.* 42. Ampliatus honor. In monumento *Ancyrr.* apud *Gruter.* 232. Ampliato ejus solo. *Gran. Licin.* ed. *Pertz.* p. 34. Ut copiis junctis simul et exercitu ampliato Gallis resisterent. *Plin.* 17. *Hist. nat.* 10. 14. (73). Ampliatum miraculum. *Id. 23. ibid.* 2. 32. (67). Ampliare vires. *Sueton. Aug.* 18. templum. *Id. Cæs.* 44. imperium. *Id. Aug.* 41. censum senatorum. *Id. Ner.* 22. et *Plin. Paneg.* 54. numerum alicujus rei. *Sueton. Aug.* 45. et *Inscript.* apud *Orell.* 124. privilegia. *Martial.* 10. 33. sibi spatium aetatis. *Scaevola Dig.* 34. 1. 16. aetatem. *Julian.* *ibid.* 23. 3. 47. dotem. *Callistrat.* *ibid.* 44. 14. 3. pretia praediorum diligenti cultura. *Inscript.* apud *Orell.* 1065. comoda. — Et translate *Martial.* 8. 66. Ampliare nomen alicujus. h. e. illustrare, amplitudinem conferre. *Quintil.* 8. 4. 20. virtutem. ¶ 2. Speciatim est verbum forense, et significat differre in alium diem alicujus causae sententiam, ut in **AMPLIATIO** 2. exposuimus: et occurrit — a) Absolute. *Cic. Cæcin.* 10. 29. In eo consilio cum causam non audisset et potestas esset ampliandi, dixisse sibi *λύωμαι*. Adde *eumd.* 3. *Verr.* 9. 26. — b) Cum Accus. personae. *Cic. 4. Herenn.* 36. 48. Quid fuit, iudices, quare in sententiis ferendis dubitaveritis, aut istum hominem nefarium ampliavertis? *Liv.* 4. 41. Ampliare virginem. *Id.* 43. 2. Bis ampliatus, tertio absolutus est reus. *Aurel. Vict. Vir. illustr.* 24. Manlius ab conspectu Capitoli ampliatus est. h. e. dilata est ejus sententia ob conspectum Capitoli: cf. *Liv.* 6. 20. — c) Cum Accus. rei. *Val. Max.* 8. 1. 16. Cujus causa septies ampliata, ad ultimum octavo iudicio absoluta est. *Seneca 1. Controv.* 2. Ampliare penam.

AMPLITER, adverb. idem atque ample. sive largiter, copiose, magnifice (It. *abbondantemente*, *riccamente*, *magnificamente*; Fr. *richement*, *magnifiquement*; Hisp. *abundantemente*, *ricamente*, *magnificamente*; Germ. *auf eine ausgedehnte, reichliche, stattliche Art und Weise*; Angl. *abundantly*, *largely*, *richly*, *magnificently*).

I.) Proprie. *Plaut. Cist.* 2. 3. 55. Occupatus sum ampliter. h. e. valde. *Id. Pseud.* 1. 3. 162. Ampliter saturum fieri. *Id. Merc.* 4. 2. 12. Ampliter mentiri. *Id. Stich.* 5. 4. 10. facere sumptum. *Id. Cas.* 2. 8. 65. obsonari. *Id. Merc. prol.* 98. Accipere aliquem

hilare atque ampliter. *Lucilius* apud *Non.* p. 511. 17. Extruere ampliter mensam. Adde *Accium* apud *eum.* l. c. Et *Pomponius* *ibid.* Aptare ampliter convivium. II.) Translate. *Gell.* 2. 6. Laudare ampliter. *Id.* 10. 3. Dicere aliquid ampliter et insigniter. h. e. dicere aliquid inagnificum et insigne.

AMPLITUDO, inis, f. 3. (amplus) spatium aut magnitudo alienius rei; et quotiescumque ponitur pro altitudine, simul significat crassitudinem aliquam, quæ amplum reddat (It. *ampiezza*, *grandezza*; Fr. *étendue*, *grandeur*, *largeur*, *circonférence*; Hisp. *extendida*, *grandeza*, *tamaño*; Germ. *die Weite* oder *Grösse*; Angl. *ampleness*, *amplitude*, *greatness*, *largeness*).

I.) Proprie. *Cic.* 6. *Ferr.* 49. 109. Simulacrum quoddam modica amplitudine. *Sueton.* *Cal.* 35. Egregia corporis amplitudo. Adde *Plin.* 6. *Ep.* 16. *Ferr.* 2. *R. R.* 4. 3. Amplitudo membrorum. *Liv.* 7. 30. urbis. *Tac.* 4. *Hist.* 22. valli. *Id.* *Germ.* 26. soli. *Plin.* 6. *Hist. nat.* 26. 30. (119). Oppidum stadiorum lxx. amplitudine. *Id.* 14. *ibid.* 2. 4. (28). Amplitudo foliorum. *Id.* 12. *ibid.* 1. 3. (7). Platanus adulescit in amplitudinem. *Id.* 10. *ibid.* 22. 27. (52). Crescere in amplitudinem. *Vic. Dial. de Orat.* 37. Crescit cum amplitudine rerum vis ingenii. *Sueton.* *Cæs.* 47. Amplitudo margaritarum. *Id.* *Tib.* 74. Apollo amplitudinis et artis eximia. Apud *Gell.* 19. 8. amplitudo numeri est numerus pluralis.

II.) Translate. ¶ 1. Generatim amplitudo est magnitudo, sublimitas. Ad rem *Cic.* 4. *Fin.* 7. 18. Principis autem a natura datis, amplitudines quædam bonorum excitabantur. *Madvig.* ad h. l. recte animadvertit *Ciceronem* metaphoram ab amplo ædificio sumpsisse. *Nep.* *Att.* 18. Amplitudo rerum gestarum. *Plin.* *Hist. nat. præfat.* 3. 3. fortunæ. *Id.* 3. *ibid.* 4. 5. (31). opum. *Cic.* 2. *Tusc.* 26. 64. Amplitudo animi. h. e. magnanimitas. *Gell.* 4. 9. Amplitudines virtutum. ¶ 2. Speciatim ponitur pro dignitate, gravitate, præstantia, quam sibi quæ comparavit ex multa virtute, sapientia, potentia, rebus gestis, et propter quam amore, cultu, aut admiratione dignus est. *Cic.* 2. *Invent.* 55. 166. Amplitudo est potentie, aut majestatis, aut aliquarum copiarum magna abundantia. *Id.* *Off.* 21. 70. Fructuosior autem hominum generi et ad claritatem amplitudinemque aptior eorum (vita), qui se ad rempubl. et ad magnas res gerendas accommodaverunt. *Id.* 2. *Orat.* 39. 164. Amplitudo ac dignitas civitatis. *Id.* *Rosc. Am.* 1. 2. Homines, in quibus summa auctoritas est atque amplitudo. Et paulo post. Propter nobilitatem et amplitudinem. *Id.* 1. *Fam.* 4. Amplitudinem suam retinere. *Id.* 4. *Ferr.* 46. 112. Honores et amplitudo alienius. *Id.* *Brut.* 81. 180. Ad summam amplitudinem maximam cum gratia et gloria pervenire. *Id.* *Mur.* 7. 16. Amplitudinem nominis posteris tradere. *Id.* *ibid.* Summa amplitudine dignum putari. *Id.* *Off.* 20. 67. Splendor et amplitudo harum rerum. *Id.* 39. 48. Amplitudinem alienius augere. ¶ 3. Item speciatim ponitur de sermone, quo aliquid ita ornatum et amplificatum, ut id majori in luce collocemus. *Cic.* 2. *Invent.* 16. 51. Sed illæ (argumentationes) tenuis et subtilius et acutius tractantur; hi (loci communes) autem graviter et ornatius et cum verbis tum etiam sententiis excellentibus: in illis enim finis est, ut id, quod dicitur, verum esse videatur; in his, tametsi hoc quoque videri oportet, tamen finis est amplitudo. *Gell.* 7. 14. Amplitudo orationis est copiosum ac magnificum dicendi genus. *Cic.* *Orat.* 1. 5. Nec vero Aristotelem in philosophia deterruit a scribendo amplitudo Platonis. Græce ἡ πλατύτης τῆς ἐρμηνείας, quam *Plin.* 1. *Ep.* 10. latitudinem Platoniam appellavit.

AMPLIUS, F. AMPLUS in fine.

AMPLIUSCULUS, adverb. deminut. comp. a voc. seq. *Sidon.* 8. *Ep.* 16. Si vir illustris aliquid insuper ampliuscule scribi depoposisset. h. e. aliquanto uberius et fustius. *Claud. Mamert.* 3. *Stat. anim.* 14. a med. Quidquid illud ampliuscule sermoneinatus sumus, non modo etc.

AMPLIUSCULUS, a, uni, adject. deminut. comp. ab *amplus*, h. e. aliquanto amplior. *Apul. de Mag.* 75. Homo miser ampliuscula fortuna devolutus. h. e. spoliatus opibus satis amplius.

AMPLIVAGUS, a, um, adject. Est falsa lectio, quam inepte nonnulli duas voces in unam conjungentes tuerentur in *Cic.* 3. *Herenn.* 19. 31. Locum præter modum ampli vagos imagines reddunt et nimis angustii sæpe non videntur posse capere etc.

AMPIO, as, are, a. 1. (amplus) idem quod amplifico. *Pacuvius* apud *Non.* p. 506. 26. *Herc.* Ubi poetæ pro sua parte falsa confictaque canant, qui causam humilem dictis ampliant.

AMPLECTOR, octi pro *amplector*, ecti dixere veteres, teste *Priscian.* 1. p. 552. *Putsch.*, ea ratione qua *vorto* pro *verto*, *voster* pro *vester* etc.: nullo tamen *ibid.* confirmatur exemplo.

AMPLUS, a, um, adject. Comp. *Amplior* et *Sup. Amplissimus* in omnibus paragr.; *Amplius* etiam in fine. — Juxta *Forcellinum* est ex ἀνπλεος sive ἀμπλος plenus; juxta recentiores vero ex *ambo* et terminatione *plus*, quæ habetur etiam in *duplus* a *duo*, quasi ex ambabus partibus sese diffundens, ideoque latus, spatiosus. — Ceterum *amplus* proprie ad spatium refertur, et est spatiosus, patens, latus et ex omni parte sese diffundens (It. *ampio*, *spazioso*; Fr. *ample*, *spacieux*, *étendu*; Hisp. *amplio*, *extendido*, *dilatado*; Germ. *weit*, *geräumig*, *umfangreich*; Angl. *large*, *spacious*, *ample*).

I.) Proprie ponitur de rei spatio. *Cic.* 1. *Off.* 39. 139. In domo clari hominis, in quam hospites multi recipiendi, adhibenda cura est laxitatis: aliter ampla domus dedecori sæpe domino fit. *Id.* 6. *Ferr.* 53. 119. In qua (urbe) — amplissima est curia: — gymnasium amplissimum est. *Id.* 1. ad *Q. fr.* 1. Theatrum magnitudine amplissimum. *Id.* 3. *Herenn.* 19. 31. Lori præter modum ampli. *Id.* 6. *Ferr.* 34. 74. Admodum amplum et excelsum signum cum stola. *Lucet.* 2. 1133. Quanto est res amplior et quo latior est. *Virg.* 3. *Æn.* 353. Illos porticibus rex accipiebat in amplis. *Id.* 1. *ibid.* 726. atria ampla. *Nep. Reg.* 1. Amplissima pulcherrimæque corporis forma. *Sueton.* *Aug.* 94. Videre visus est (Octavius) filium mortali specie ampliorem cum fulmine et sceptro. *Curt.* 8. 13. 17. Amplior ceteris insula. *Plin.* 6. *Hist. nat.* 20. 23. (71). Insula amplissima. *Id.* 16. *ibid.* 13. 24. (63). Bumejam vocant in Macedonia amplissimam lentissimamque. *Scribon. Compos.* 163. Fructus duorum pedum interdum aut etiam amplior.

II.) Translate. ¶ 1. Est magnus, largus, sed morali significatione. *Cic.* 2. *Invent.* 56. 169. Ut amplæ atque potentes sint civitates. *Cæs.* 4. *B. G.* 3. Ubii, quorum fuit civitas ampla atque florens, ut est captus Germanorum. *Cic.* 1. *Invent.* 5. 6. Ejus (civitis orationis) magna et ampla pars est artificiosa eloquentia. *Lucet.* 5. 942. Ampla pabula. *Cic.* *Quinct.* 3. 12. Res pecuaria ampla. *Id.* 4. *Ferr.* 25. 61. Occasio ampla calumniae. *Id.* 1. *Fam.* 3. 1. Magna negotia et ampla et expedita. *Id.* *Mil.* 22. 80. Præmia parum ampla. *Id.* 1. *Orat.* 4. 13. Præmia ampliora. *Id.* *Rosc. Am.* 31. 86. Pecunia amplissima. *Id.* 7. *Ferr.* 8. 18. Amplissima fortunæ. *Horat.* 2. *Sat.* 2. 101. Amplæ divitiæ. *Nep. Alcib.* 1. Amplissima civitas. *Sueton.* *Vesp.* 4. Amplior exercitus. *Plin.* 5. *Hist. nat.* 9. 10. (57). Ampliores aquæ. *Id.* 6. *ibid.* 34. 39. (218). Amplissima diæ horarum æquinoctialium quindecim. h. e. longissima. *Plin.* 3. *Ep.* 11. Amplior pecunia. ¶ 2. Item est magna vi præditus, magni momenti, magni ponderis. *Ter. Hec.* 3. 1. 50. Si forte inorbus amplior factus siet. h. e. gravior magisque effundens vires suas. *Id.* *ibid.* 3. 1. 9. Hæ iræ factæ essent multo ampliores. h. e. vehementiores. *Lucet.* 5. 1173. Amplæ vires. *Proper.* 3. 4. 32. Pœna sera, sed ampla. *Id.* 3. 21. 41. Spes ampla nepotum. *Plin.* 28. *Hist. nat.* 10. 42. (153). Potentia amplior. *Id.* 2. *ibid.* 40. 40. (107). Amplissimi effectus. ¶ 3. Item sæpe amplum est quod externo splendore suo ac magnificentia hominum oculis percellit. *Cic. Marcell.* 8. 26. Quidquid est enim, quamvis amplum sit, est certe parum tunc, cum est aliquid amplius. *Id.* 2. *Leg. agr.* 4. 9. Omnia, quæ vobis cara atque ampla sunt, in fidem — mei consulatus esse collata. *Cf. Seneca Ep.* 9. Cui sua non videntur amplissima, miser est. *Cic.* 3. *Ferr.* 5. 14. Ne ullum munus ædilitatis amplius aut gratius populo esse possit. *Gran. Licin.* ed. *Portz.* p. 44. Amplissimo funere elatus. *Nep. Eum.* 4. Amplo lunere efferre aliquem. *Id.* *Cat.* 1. Amplissimus triumphus. *Liv.* 5. 16. Amplum donum. Adde *eum.* 12. 14. *Id.* 2. 27. Ludi amplissimi. *Id.* 45. 27. Sacrificium solito amplius. *Id.* 1. 7. Habitus fortuæque viri aliquantum amplior augustiorque. *Seneca Herc. fio.* 922. Virtutis amplior. ¶ 4. Item amplum est quod hominum opinione ac fama magis ducitur, præclarum, illustre (*Cf. Cic.* 5. *Att.* 11. Huic moderatori rei publ. beatæ civium vita proposita est, ut opibus firma, copiis locuples, gloriâ ampla, virtute hone-

sta ait): et ponitur — a) De rebus ac præcipue de honoribus et dignitatibus. *Cic.* 1. de *republ.* 8. 10. Honor amplissimus. h. e. consulatus. *Sueton.* *Aug.* 26. Amplissimus magistratus. *Cic. Amic.* 10. 72. et *Sueton. Cæs.* 71. Amplissimi honores. *Cic. pro lege Manil.* 1. 1. Locus ad agendum amplissimus. h. e. Rostra. — Hinc usueli formula *amplum* est, scilicet præclarum, magnificum, gloriosum est. *Cæcina* apud *Cic.* 6. *Fam.* 7. 5. Quamquam id magnum et amplum est. *Liv.* 2. 9. Porsena cum regem esse Romæ, tum Etruscæ gentis regem amplum Tusci ratus. *Id.* 9. 30. Sibi amplum esse urbem ab se captam frequentari. *Id.* 28. 42. Relinquere Italiam parat, — quia tibi amplum et gloriosum censens esse. — b) De personis, quæ dignitate, doctrina, aut nobilitate præstantes sunt, illustres, claræ. *Cic. Rosc. Am.* 30. 83. Is mihi videtur amplissimus, qui sua virtute in altiore locum pervenit. *Id.* 3. *Phil.* 8. 20. Convenerunt corrogati et quidem ampli quidam bonines, sed immemores dignitatis suæ. *Id.* *Mur.* 7. 35. Familæ amplæ et honestæ. *Id.* *Cæcin.* 36. 104. Homo virtute cognita et spectata fide amplissimus. *Id.* 7. *Att.* 13. et 1. de *republ.* 3. 5. Cives amplissimi. *Id.* *Amic.* 10. 69. Suos per se ampliores esse velle. *Id.* *Rosc. Am.* 36. 102. Homines amplissimi. *Cæs.* 4. *B. G.* 12. Amplissimo genere natus. *Horat.* 1. *Ep.* 3. 28. parvi properamus et ampli. *Cic. Dom.* 21. 55., *Sueton. Vesp.* 2. et *Oth.* 3., *Plin.* 10. *Ep.* 3. et *Jcti* sæpe in *Dig.* Amplissimus ordo. h. e. ordo senatorius. *Cic.* 6. *Ferr.* 49. 108. Amplissimum collegium decemvirale. Ab *Ulp. Dig.* 49. 1. 1. et 35. 1. 48. amplissimi dicuntur etiam consules. ¶ 5. *Amplius orator* dicitur, qui oratione uitur fusa, copiosa et magnifica. *Cic. Orat.* 9. 30. Causidicum sequuntur, non illum quidem amplum atque grandem, subtilem et elegantem tamen. *Id.* *Brut.* 68. 239. Erat oratione satis amplus (*Cn. Pompejus*). Eundem 7. *Att.* 17. *luculentum scriptorem* vocat. *Id.* *ibid.* 55. 202. Amplum orationis genus. F. AMPLITUDO II. 2. — NB. *Ampliores* pro *plures* legitur bis usurpatum a *Cajo Dig.* 30. l. 65.

Amplius sæpiissime usurpatur A) neutro gen. substantivorum more; unde paulatim, quo modo *plus*, transit B) in Adverbium comparativum: varietas habet usus atque elegantes varietate constructi.

A) Occurrit neutro gen. substantivorum more; et significat plus. Usurpatur — a) Absolute, id est alterum orationis membrum facile intelligatur. *Plaut. Trin.* 2. 1. 18. Et si amplius vis dari, dabitur: ubi illa pudentem fecit, jam amplius orat. Id est mali, ni amplius etiam quod edibit, quod comest, quod facit sumpti, datur. *Ter. Adelph.* 3. 4. 21. hæc. Manc: nondum audisti, Demea, quod est gravissimum. DEM. An quid est etiam amplius? HEC. Vero amplius etc. *Cic.* 4. *Ferr.* 29. 70. Daturus non sum amplius. *Id.* *Mil.* 13. 35. Quid? si hæc, non dico, majora fuerunt in Clodio, quam in Milone; sed in illo maxima, nulla in hoc, quid vultis amplius? *Id.* 5. *Tusc.* 34. 98. Ex bestiis intelligi potest, quæ ut quidque objectum est, eo contentæ non querunt amplius. — Hinc formula nihil dico amplius, qua utimur, cum acerbum aut odiosum quidpiam loqui nolle significamus. *Plaut. Asin.* 1. 3. 52. Nihil cocio est, si est cæcus, nil dico amplius. *Cic. Planc.* 7. 17. Nihil dico amplius. *Id.* *Cæcin.* 36. 104. Habetis eum, ut nihil dicam amplius, qui se homines eoegisse fateatur. Adde *Marcell.* 6. 17. — Hinc et illa formula est *Cic.* 13. *Fam.* 29. 5. Rogo, ut si quid satisfaciendum erit, amplius eo nomine non peti, cures, ut satisfactur fide mea. *Id.* *Brut.* 5. 18. Tibi ego non solvam, nisi prius a te caveo, amplius eo nomine neminem, cujus petitio sit, petiturum. Adde *Rosc. com.* 12. 35. et 1. *Att.* 8. Hæc ntebantur in stipulationibus, cum creditor cavere debitor, afirmando nihil amplius sibi deberi, nihilque se ultra unquam petiturum. Quæ integra refertur *Dig.* 46. 8. 23. his verbis: In stipulatione caveatur, non petiturum eum, cujus de ea re actio, petitio, persecutio sit. V. *ibid.* l. 15., et *Brisson. de forr.* 6. 88. et 184. — Huic similis est illa, amplius non agi apud *Paul. Dig.* 45. 1. 4. et *Ulp. ibid.* 9. 2. 27., habebatque locum in iis stipulationibus, in quibus aliquis promittebat, se de ea re nunquam postea acturum, aut item intenturum. — Denique familiaris illa per ellipsin formula nihil amplius, qua significamus, rem esse uti autem diximus, neque aliud omnino iusque addendum. *Cic.* 12. *Fam.* 1. 7. Adhuc ultra suas injurias est per vos interitu tyranni: ni-

hil amplius. *Id.* 7. *Ferr.* 49. 128. Sthenius — sese ipsum abs te repetit: nihil amplius. *Ovid.* 9. *Met.* 148. Excedam tectis? an, si nihil amplius, obstem? — b) Interdum amplius habet post se Genitivum. *Plaut.* *Cist.* 5. 4. Gaudeo tibi meā operā liberorum esse amplius. *Ter.* *Heaut.* 1. 1. 1. Quamquam haec inter nos nuper notitia admodum est, inde adeo, quod agrum in proximo hic mercatus es: nec rei sane amplius quidquam fuit. *Cic.* 4. *Cat.* 5. 9. Nescio an amplius mihi negotii contrabatur. *Cæs.* 6. *B. G.* 9. Si amplius obsidum velit, dare pollicentur. — c) Interdum habet Ablativum. *Plaut.* *Most.* 3. 3. 16. *Tr.* Nempe octoginta debentur huic minae. *Tr.* Haud nummo amplius. *Cic.* *Rosc.* *com.* 4. 10. Hic tu, si amplius sestertio nummo pelisti, quam tibi debitum est, causam perdidisti. *Lucret.* 3. 965. qui obitum lamentetur miser amplius aequo, Non merito inelamet magis et voce increpet acri. *Julian.* *Dig.* 39. 6. 19. Non amplius parte capere. *Scævola* *ibid.* 36. 1. 78. in *fin.* Amplius quadruplo. *V.* *infra B. 3. a.* — *Hoc amplius* et *eo amplius* praecipue occurrunt. *Ter.* *Andr.* 1. 1. 4. Quid est quod tibi mea ars efficere hoc possit amplius? *Plaut.* *Rud.* 1. 5. 21. Neque hoc amplius, quam quod vides, nobis quidquam est. *Cic.* 2. *Nat. D.* 12. 34. Bestilis autem sensum et motum dedit et — a pestiferis recessum; homini hoc amplius, quod addidit rationem. *Sall.* *Jug.* 80. et apud *Servium* ad *Virg.* 1. *Æn.* 75. Denas alii (*uzores*), alii plures habent: sed reges eo amplius. — Hinc speciatim *hoc amplius* formula est, qua et superiora repetimus, et aliquid praeterea addimus, ut *Pompon.* *Dig.* 32. l. 52. docet. *Cato R. H.* 142. Quae dominus praecipit — eadem omnia uti curet faciatque monco, dominique dicto audiens sit. Hoc amplius, quomodo villicum uti oportet etc. *Cic.* *Cæcin.* 10. 77. A. Atilius et ejus filius L. Atilius et armatos ibi fuisse et se suos armatos adduxisse dixerunt: etiam hoc amplius, cum Aebutius Cæcinæ malum minaretur — ibi tum Cæcinam postulasse etc. *Id.* 9. *Fam.* 25. 1. Obtemperare cogito praecipis tuis: hoc amplius navicularum habere aliquid. *h. e.* praeterea. *Id.* 5. *Fin.* 4. 11. Cum uterque pluribus scripisset, qui esset optimus reipublicae status; hoc amplius Theophrastus, quae essent etc. Adde *Nep.* *Alcib.* 11., *Sueton.* *Claud.* 11. et *Cæs.* 38., *Quintil.* 1. 4. 8., et *Dig.* 30. 4. 108. § 7. et 32. 1. 54. *Sueton.* *Calig.* 15. Inferiasque his annua religione publice instituit et eo amplius matri circenses. — *Cic.* 1. ad *Brut.* 5. 1. Cui cum essem assensus, decrevi hoc amplius, et *Id.* 13. *Phil.* 21. 50. Quae cum ita sint, de mandatis litterisque M. Lepidi Servilio assentior; et hoc amplius censeo, etc. Formula quae utebatur in senatu, qui sententiam post alium dicebat, et assentiri se illi affirmans, addendum tamen aliquid pronuntiabat. Quia de re V. alia duo exempla apud *Senec.* *Vit. beat.* 3. et 3. *Quæst. nat.* 15. et cf. *Brisson.* *de form. p.* 182. In testamentis illa quoque formula est: *lego Titio tot, et hoc amplius uxori, et liberis ejus tot, quae apud African.* *Dig.* 30. l. 105. legitur. — d) Saepè habet post se particulam *quam*, etiam praecedente negatione, et sequente altero comparationis membro. *Cic.* 6. *Verr.* 34. 76. Segestanis praeter ceteros imponebat atiquando amplius, quam ferre possent. *Id.* 2. *Legg.* 26. 64. De sepulcris autem nihil est apud Solonem amplius, quam ne quis ea deleat, neve alienum inferat. *Id.* 2. *Nat. D.* 12. 33. Quibus natura nihil tribuit amplius, quam ut ea alendo atque augendo tuerentur. *Id.* 2. *Verr.* 13. 37. Erit tum consul Hortensius cum summo imperio ac potestate, ego autem aedilis, hoc est, paulo amplius quam privatus. *Nep.* *Tharsy.* 4. Nolo amplius, quam centum jugera. *Id.* *Ag.* 8. Ut terra tecta esset stramentis, neque hic amplius, quam pellis esset injecta. *Sall.* *Cat.* 47. Docetque se paucis ante diebus a Gabinio et Cæpio socium asclum, nihil amplius scire quam legatos. *Curt.* 8. 4. 21. Ille imperio ei reddito haud amplius, quam ut duo ex tribus filiis secum militarent, exegit. *V.* *infra B. 3. a.* — Interdum ante particulam *quam* habetur ellipsis. *Sueton.* *Claud.* 16. Alium corruptelis — famosum nihil amplius quam monuit, ut aut parcius aetate indulgeret, aut etc. *h. e.* nihil amplius effecit quam etc. *Id.* *Ner.* 39. Historionem et philosophum Nero nihil amplius quam Urbe Italiâque submovit. Adde *eumd.* *Domit.* 3. et *Fesp.* 20. *Tac.* 13. *Ann.* 40. Ubi nihil teneritate solum nec amplius quam decurio equitum — confusus etc.

B) Amplius usurpatur etiam ut merum adverbium.

¶ 1. Significat plus etiam. *Plaut.* *Men.* 5. 2. 48. Si ille quid deliquerit, multo tantum illum accusabo, quam te accusavi, amplius. *Id.* *Asin.* 3. 3. 2. *Ar.* *Val.* *rh.* Aliquanto amplius valerem, si hic maneres. Adde *eumd.* *Men.* 5. 2. 40. *Sall.* *Jug.* 111. Quoniam amplius armis valuissem. ¶ 2. Item significat insuper, praeterea, et ad rem tantummodo refertur. *Plaut.* *Aul.* 3. 2. 5. Homo nullus est se scelerior qui vivat bodie; neque cui ego de industria amplius male plus lubens faxim. *Cic.* 1. *Cat.* 3. 6. Etenim quid est, Catilina, quod jam amplius expectes? *Sall.* *Jug.* 44. Quaecumque dici aut fingi queunt — probra, in illo exercitu cuncta fuere et alia amplius. *Curt.* 8. 10. 2. Cum amplius nemo occurreret. *Sueton.* *de illust. Gramm.* 17. Verum ut ne quem amplius posthac discipulum reciperet. *Id.* *Aug.* 97. Non, si omnia morarentur, amplius se posthac Romae futurum. — Hinc etiam *amplius deliberare* apud *Ter.* *Phorm.* 2. 4. 17. Ego amplius deliberandum censeo. — Unde in re forensi cum iudicibus non satis liquebat in causa aliqua, et novam actionem postulabant, is qui causae praerat amplius pronuntiabat: *V.* *AMPLIATIO* 2. *Cic.* 3. *Verr.* 9. 26. Verum, ut opinor, Glauca primus tulit, ut comperendicaretur reus: antea vel iudicari primo poterat, vel amplius pronuntiari. *Id.* *ibid.* 29. 74. Tamen — tanta in isto improbitas putabatur, ut de Philodamo amplius pronuntiaretur. *Id.* *Brut.* 22. 86. Cum consules re audita amplius de consilii sententia pronuntiassent. *V.* *Charis.* 2. p. 176. *Putsch.*, *Donat.* ad *Ter.* *Eun.* 2. 3. 39. et *Pseudo.* *Ascon.* ad *Cic.* 3. *Verr.* 29. 74. p. 180. *Bait.* — Aliquando ad tempus refertur, quamvis numquam reapse sit adverbium temporale. *Ter.* *Heaut.* 1. 2. 11. Quam vellem Menedemum invitatum, ut nobiscum esset amplius. *h. e.* amplius quam factum fuerat. *Lucilius* apud *Charis.* 2. p. 261. *Putsch.* Quo pacto populum atque urbem servare potisset amplius Romanam. *Lucret.* 4. 871. glomerataque multa vaporis Corpora — Dissipat adveniens liquor ac restringit, ut ignem, Urere ne possit calor amplius aridus arguit. *Cæs.* 1. *B. C.* 81. Sed eisdem de causis Cæsar — praelio amplius non lacescit. *Sall.* *Jug.* 27. Ne amplius morando Scaurum — incenderet. *Id.* *ibid.* 53. Quod Metellus amplius opinione morabatur, instruit. *Liv.* 37. 16. Omissa Patara amplius tentandi spe. *Virg.* 3. *Æn.* 192. Postquam altum tenuerit rates, nec iam amplius ullae Apparent terrae. *Id.* *ibid.* 260. nec iam amplius armis, Sed votis precibusque jubent exposcere pacem. Adde 9. *ibid.* 518. ¶ 3. Saepissime jungitur cum numeralibus adjectivis et aequae *plus* majorem gradum significat et orationis membrum quodammodo sustinere videtur. Porro — a) Construitur cum Ablat., vel sequente particula *quam*. *Cic.* 6. *Verr.* 43. 95. Horā amplius jam in demolendo signo permulti homines molebantur. *Cæs.* 1. *B. G.* 15. Ut inter novissimum hostium agmen et nostrum primum non amplius quinque aut senis millibus passuum interesset. *Sall.* *Cat.* 56. Cum initio non amplius duobus millibus habuisset. Adde *Jug.* 78. *Liv.* 27. 12. Pugnatum amplius duabus horis. *Plin.* 6. *Hist. nat.* 22. 24. (82). Mare interest vadosum, senis non amplius altitudinis passibus. — b) Absolute cum adjectivis numeralibus conjungitur, eaque — Aut praecedat. *Cic.* 4. *Acad.* (pr. 2.) 26. 82. Quem (*solem*) mathematici amplius duodeviginti partibus confirmant majorem esse quam terram. *Id.* *Rosc.* *com.* 3. 8. Amplius sunt sex menses. *Et paulo post.* Quid? si tandem amplius triennium est? *Id.* 2. *Att.* 16. Qui ager, ut dena jugera sint, non amplius hominum quinque millia potest sustinere. *Cæs.* 3. *B. C.* 99. In dedicationem venerunt amplius millia xxiii. *Et mox.* Non amplius eo milites. *Sall.* *Cat.* 59. Quod amplius annos triginta in exercitu fuerat. *Nep.* *Hamilc.* 2. Cum amplius centum millia facta essent armatorum. *Id.* *Datam.* 8. Cum de ipsius exercitu non amplius hominum mille ceridisset. — Aut adjectiva numeralia statim subsequitur. *Sall.* *Jug.* 105. Cum mille non amplius equitibus. *Liv.* 36. 38. Duas amplius horas dubium certamen sustinere. *Id.* 1. 58. Centum amplius post annos. *Id.* 38. 40. Thracum decem haud amplius millia. *Virg.* 3. *Ecl.* 105. Tres poteat celi spatium, non amplius, ulnas. Adde *eumd.* 1. *Æn.* 683. *Plin.* 6. *Hist. nat.* 17. 19. (52). Quinque non amplius dierum terreno itinere. — Aut raro et adjectiva numeralia et substantiva subsequitur. *Cic.* *Flacc.* 28. 68. Expensum est — Laodiceae viginti pondo paulo amplius per hunc ipsum L. Peduceum. *Id.* *ibid.*

26. 63. Lacedaemonii — soli toto orbe terrarum septingentos jam annos amplius unis moribus et numquam mutatis legibus vivunt. Adde *Liv.* 40. 31. — Aut denique adjectivis numeralibus interseritur, vel postpositur praecedente particula conjunctiva. *Sall.* *Cat.* 20. Illos binas, aut amplius domos continuare. *Sueton.* *Cæs.* 25. Per tot successus ter, nec amplius, adversum casum expertus.

AMPLUSTRIA. V. APLUSTRIA.

AMPTRŪO vel Amtruo, as, n. 1. antiquum verbum ab *am* circum, et *trua*, quae est instrumentum ad movendum et agendum, seu potius juxta *Döderlein* ab *ἀναποχῶν subvertere*: significat motus et saltus, quos edebant Sallii sacerdotes in suis sacris: horum enim qui primus erat, *amptuare* dicebatur, et qui post eum movebantur et saltabant invicem motus reddentes, *redamptuare*. *Lucil.* apud *Fest.* p. 270. *Müll.* Praesul ut amptruet, ita vulgus redamptruet oliv. *V.* *REDAMPTRUO*. Sunt autem satis multae horum verborum variae lectiones. Nam pro *amptuare* alii reponunt *amburbare*, hoc est saltu corpus reciprocare: alii *amptuare* eodem fere sensu: pro *redamptuare* legunt alii *redentruare* vel *redandruare* eadem significatione. Ut ut se res habeat, obsoleta haec sunt omnia, et antiquitati relinquenda.

AMPULLA, ae, f. 1. Etymon videtur esse ab *ἀναπλήω verso*, unde *ἀμπρόα*, hinc *ampulla*; vel ut nonnulli volunt ab *amb* et *olla*: vasis genus ex vitro, aut alia materia, turgidum veluti inflato ventre, et angusto ore, quo oleum veteres in balneis servabant; item quo in mensa ad accutum continentum, aliquando etiam ad bibendum utebantur. Ejus formam luis verbis *Apul.* *Florid.* 11. 3. describit. Fabricatum sibiimet ampullam oleariam, lenticulari forma, tereti ambitu, pressula rotunditate. Figuram exhibet *Pignori* *Serv.* p. 40. Ansatum utrimque fuisse putat *Isaac.* *Foss.* in *not. ad Melan.* 2. 6., et in eo differre ab urceo, qui unicam tantum ansam habeat. Apud *Plaut.* *Merc.* 5. 2. 86. refertur inter instrumenta, quae secum iter facturi asportabant; seu quod ea oleum ferrent ad ungendos in itinere pedes, qui mos antiquis fuit, teste *Hesych.*, seu quod vinum in ea haberent; quia ratione idem videtur fuisse ac *œnophorum*, de quo *Pers.* 5. 140. Jam pueris pellem succinctus, et *œnophorum* aptas, Ocius ad navem, etc. Hinc *Festus* p. 262. *Müll.*, *scorticas ampullas* memorat *vetustate rugosas*, ubi sane intelligit ampullas ex corio ad vinum ferendum, quas Itali vocant *flasche*, et *borriacae*, quare figura cum ampullis conveniunt. Reapse est Graecum *ἀμπύλλος* (*Fr.* *flacom*, *bouteille*, *fiolo*; *Hisp.* *flasco*, *fiasco*; *Gerin.* *Flasche*; *Angl.* *flask*, *flagon*).

1.) Proprie. Praeter *Plaut.* l. c. et *Stich.* 1. 3. 18. et *Pers.* 1. 3. 41. et *Festum* l. c. ampullas memorant *Cic.* 4. *Fin.* 12. 30. Si ad illam vitani, quae cum virtute degatur, ampulla aut strigilis accedat. *h. e.* balnearum usus. *Plin.* 20. *Hist. nat.* 14. 54. (152). Ampullae vitreae acetii. *Marzial.* 6. 35. vitreisque tepentem Ampullis potas semisupinus aquam. *Sueton.* *Domit.* 21. Modicam in ampulla potiunculam sumere. Adde *Plin.* 4. *Ep.* 36.

II.) Translate eadem ratione, qua Graecum *ἀμπύλλος*. *Horat.* *Art.* p. 97. Projicit ampullas et sesquipedalia verba. *h. e.* verba magnifica, turgida, et grandiloqua: ducta similitudine a figura ampullae, quae ventriosa est, et in medio veluti inflata.

AMPULLACEUS, a, um, adject. ad ampullam pertinet. *Ampullaceum corium* apud *Colum.* 8. 2. 15. videtur esse illud, quod adhibebatur faciendis ampullis, seu *œnophoris*. *V.* *AMPULLA* et *AMPULLARIUS*. *Ampullacea pira* dicuntur a *Plin.* 15. *Hist. nat.* 15. 16. (56). quae sunt ampullae figura, collo oblongiore, latiore ventre.

AMPULLAGIUM, ii, n. 2. flos mali punici cum parvulo fructu, *ἀμπύλλος ποδός*, ita dictus a figura ampullae. *Crel.* *Aurel.* 4. *Tard.* 3. et 5. *ibid.* 2., atque hoc posteriore loco alii leg. *ambulacium*.

AMPULLARIUS, ii, m. 2. qui ampullas facit. *Plaut.* *Rud.* 3. 4. 51. Ut quis dicat ampullarius, optimum esse opere faciundo corium, et sincerissimum. *scil.* ex corio etiam ampullae fiebant, ut in *AMPULLA* dictum est: vel, ut alii volunt, corio vestiebantur, ut ferendo munitiones essent iter facientibus. Adde *Inscript.* apud *Grut.* 643. 10., quae apud *Orell.* est 4145. C. Lucius Philomus ampullarius. — Adjectivum. *Plaut.* *Stich.* 1. 3. 75. Unctiones mactae ampullariae. *h. e.* quae in balneis fiebant de prompto ex am-

pullis pretioso unguento. Ita enim legitur in quibusdam editis, et MSS. Alii leg. *crapularias*, quæ discutientia crapulae adhibentur.

AMPULLOR, *aris*, *ari*, dep. 1. ampullis verborum uti, magnifice loqui. *Horat. 1. Ep. 3. 14.* Tragica descevit et ampullatur in arte.

AMPULLULA, *æ*, f. 1. deminut. parva ampulla. *Sulpic. Sev. 3. Dial. 3.* Ampullula vitrea.

AMPUTATIO, *ōnis*, f. 3. (amputo) actus amputandi (It. *truncamento*, *mozamento*; Fr. *action de couper*, *d'émonder*; Hisp. *corte*, *amputacion*; Germ. *die Beschneidung* oder *Abschneidung*; Angl. *a cutting* or *lopping* off).

I.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu et abstracte. *Cic. Senect. 15. 53.* Sarmenorum aliorum amputatio, aliorum immissio. ¶ 2. Pro ipsa materie, quæ amputatur. *Plin. 12. Hist. nat. 25. 54. (118).* de arbore balsami. Et sarmenta quoque in merce sunt: sestertiis septingentis amputatio ipsa surculusque venit.

II.) Translate *amputatio* vocis est vocis amissio: quam Græci quoque *φωνῆς ἀποκοπήν* vocant. *Cæc. Aurel. 2. Tard. 6.* Vocis amputatio fiet ex clamore nimio, aut frigore, aut ardore, sive ustura faucibus asperatis, vel etiam tumore nimio. Fit autem obtusio sonitus emissæ per spiritum vocis, atque hirta vel aspiratiōnis tractu gravata locutio. Adde *eumd. 2. Act. 10. et 3. Tard. 2.* — Apud *eumd. 1. Tard. 5.* amputatio virium est debilitas. Et *id. 4. Tard. 3.* Pulsus parvitas vel amputatio, quam Græci *ἀσφυζία* vocant.

AMPUTATORIUS, *a*, um, adject. amputandi et dividendi vim habens. *Theod. Priscian. De digesta 10.* Origanum est amputatorium et siccatorium et extenuatorium. Scribon. quoque hanc amputandi vim medicamentis tribuit, dum de triphera medicamento ita loquitur *Compos. 230.* Uvam nimis jacentem, sine periculo per auriscalpium lana involutum peruncetam amputat.

AMPÛTO, *as*, *avi*, *atum*, *are*, a. 1. Part. *Amputans* I. 1.; *Amputatus* in omnibus paragr.; *Amputaturus* I. 1.; *Amputandus* II. — Amputo *ex am* et *puto* proprie est circum abscindere, ut ait *Paul. Diac. p. 24. 18. Müll.* Amputata, id est circumputata. Sive est rem aliquam a noxiis aut supervacaneis cædendo purgare (It. *tagliar* *viam*, *truncare*, *mozzare*; Fr. *amputer*, *tailler*, *rogner*; Hisp. *tajar*, *cortar*, *cercenar*; Germ. *umputzen*, *rings umputzen*, *wegputzen*; Angl. *to cut* or *top off*, *to prune*, *amputate*).

I.) Proprie. ¶ 1. Est verbum proprium agricolarum, et significat cædendo purgare: fere semper cum Accus. rei quæ cæditur et rejicitur. *Cic. 5. Fin. 14. 59.* Quæ sit scientia atque ars agricolarum, quæ circumcidat, amputet, erigat, extollat, adminiculetur etc. *Id. Senect. 15. 52.* Quam (*vitem*) serpentem multiplici lapsu et erratice ferro amputans coerces ars agricolarum. *Colum. 9. R. R. 15. 4.* Amputare merum. *Horat. Epod. 2. 11.* Inutiles falce ramos amputans. Cf. *Cic. 3. Tusc. 6. 13.* sub II. *Plin. 16. Hist. nat. 32. 57. (131).* Amputatum cacumen ulmi. *Quintil. 10. 7. 28.* Amputare radices. *Curt. 4. 9.* Falces amputaturæ quidquid obivum fuisset. ¶ 2. Est verbum proprium medicorum, et significat læsum vel supervacaneum animalis corporis membrum recidere. — a) Scalpello. *Cic. 8. Phil. 5. 15. translate.* In corpore quidquid pestiferum est amputare. *V. infra II. Colum. 6. R. R. 32. 3.* Scalpello usque ad vivum rescare et amputare scabiem. *Seneca 10. Controv. 4. ad fin.* Exoletos amputare. — b) Medicamento aliquo, quod mordendo rescet. *V. Scribon. Compos. 230.* in **AMPUTATORIUS**. Et translate *Sil. It. 3. 553.* de frigore. fractos asper rigor amputat artus. — c) Præcipue ferro, gladio, cultro atque aliis ejusmodi. *Curt. 4. 6. 16. et 8. 1. 20.* Amputare manum gladio. *Id. 5. 6.* pedes, manus, auresque. *Id. 8. 14. 28.* pedes securibus. *Id. 9. 1. 32.* ferro crus. *Seneca Thyest. 761.* humeros trunco tenus. *Sueton. Galb. 20.* caput alleui. *Id. ibid. 9.* manus. *Plin. 32. Hist. nat. 3. 13. (26).* testes. *Id. 9. ibid. 62. 88. (186).* caudas.

II.) Translate. ¶ 1. Sumpta metaphorâ ab agricolarum et medicorum arte, amputare est amovere, auferre, imminuere quæ noxia aut inutilia sunt. *Cic. 3. Tusc. fi. 13.* Nos autem audeamus non solum ramos amputare miseriarum, sed omnes radicem fibras evellere. *Id. 2. Orat. 21. 88.* Sicut in vitibus —, sic volo esse in adolescente, unde aliquid amputem. *Id. S. Phil. 5. 15.* In corpore si quid ejusmodi est, quod

reliquo corpori noceat, uri ac secari patimur —; sic in rei publ. corpore, — quidquid est pestiferum, amputandum est. *Id. 1. Fin. 13. 44.* Amputata et circumcisa inanitas omnis et error. *h. e.* sublata et remota. *Id. 4. Acad. (pr. 2.) 25. 138.* Circumcidere et amputare multitudinem sententiarum. *Id. Partit. orat. 5. 15.* narrationes. *Seneca Med. 530.* longa colloquia. *Id. 3. Benef. 14. 3.* occasiones. *Tac. 2. Hist. 69.* numerum legionum. *Justin. 24. 7.* moras. *Quintil. 8. 3. 75.* Turpes ac perniciosos amputandos. *Flor. 2. 18. 10.* Amputare scorta, calones, sarcinas. *Gell. 6. 5.* Decisæ et amputatæ falsæ opiniones. *Id. 19. 12.* Omnibus vehementioris animi vitii amputatis. — Hinc *amputata loqui* est dicendo uti verbis non apte coherentibus, ut velut trunca oratio sine numero desinat. *Cic. Orat. 51. 170.* Et ipsi infracta et amputata loquuntur, et eos vituperant, qui apta et finita pronunciant. ¶ 2. Est etiam imminuere, auferre generatim, apud *Cæc. Aurel. 5. Tard. 2. in fine.* Cum violentia nervos amputet, phlebotomia patientes impleat partes.

ANSEDENTES circumsedentes. *Placidus p. 433. Mai.*

AMSEGETES, inquit *Paul. Diac. p. 21. 6. Müll.*, dicuntur, quorum ager viam tangit. *h. e.* qui agrum habent, per quem vicino servitus vigi debetur. Est autem via hoc sensu jus eundi, jumentum agendi, vehiculum ducendi per agrum vicini. Qui agri hanc servitutem habebant, tenebantur eorum domini viam ita munire, ut facile posset et homo et jumentum et vehiculum illa ire. Si non fecissent, jus erat vicino ex XII. Tabulis jumentum qua vellet agere, ut est apud *Cic. Cæcin. 19. 54.* Legem illam XII. Tabularum ita recitat *Dacærius in Fest.* Amsegetes viam muniunt. Si via immunita escit, qua vellet jumentum agito. *Gothofred.* ita refert: Si via per amsegetes immunita escit, qua vellet jumentum agito. Si *Paulum* et *Dacærium* sequimur, amsegetes sunt ipsi domini agri culti: si *Gothofred.* ipsi agri. Sed prior sententia potior habenda: illam enim legem XII. Tabul. aliter omnino legit *Millerus in Festo p. 193. 14.*

AMTERMINI, qui circa terminos provinciæ manent. *Paul. Diac. p. 17. 8. Müll.*; quæ verba mendosa putat *Scalig.* et ita emendat: *Amtermini qui circa terminos Po. Ro. vicinæ manent*: et intelligit eos, qui non erant in agro Romano, sed circum in vicinia; *am* enim circum significat: Græce *ἀμφιτέμνοες*. Subdit præterea non solum *amterminos* dictos esse, sed et *amtermines*, quia veteres etiam *termines* dicebant pro *terminis*: errare ideo *Macrob.* qui *Saturn. 1. 14.* fragmentum illud *Catonis Oratorum amterminum* divisim legat, cum sit junctum legendum *amterminum* ab adjectivo plurali *amtermines*. Est in loco *Macrobii* mira lectionum varietas; sed tamen *Scaligeri* sententia est omnino rejicienda, quippe quæ cum *Macrobii* verbis omnino pugnat.

AMTRUCO. *V. AMPTRUCO.*

AMULETUM, *i*, n. 2. medicamentum, quod de collo suspenditur, aut alia quacunque ratione adhibetur, præcipue ad amoliendum fascinum: videturque dictum ab *amoliendo*: unde et *amuletum* scriptum legitur in *Vet. Gloss.* Rectius tamen et nomen et res ab Oriente deducenda sunt. *Plin. 29. Hist. nat. 4. 19. (66).* Morborum remedia, veneficorum amuleta. *Id. 30. ibid. 15. 47. (138).* Scarabæorum cornua adolligata amuleti naturam obtinent. *Id. 28. ibid. 4. 7. (38).* Inter amuleta est, editæ quemque urinæ inspucere. *Id. 37. ibid. 3. 12. (50).* Succinum infantibus adalligare amuleti ratione.

AMULUM. *V. AMYLUM.*

AMURCA, *æ*, f. 1. *Servius* ad *Virg. 1. G. 194.* docet, *amurca* per *c* quidem scribi, pronunciari vero per *g*, ut fit in *Cajus* et *Cneus*. — *Amurca* est Græcum vocabulum *ἀμύργη* ab *ἀμύργω* *premo*, et significat sordes olei, quæ præcedunt. Nam quæ sequuntur, facies vocantur. Varios ejus usus et utilitates recenset *Cato R. R. 36., 91. et 103., et Plin. 15. Hist. nat. 8. (33).* Ea enim imbui dolia olearia cadosome, ne bibant oleum; subigi areas terendis messibus, ut fornice rimæque absint: Illini horreorum parietes et pavimenta, et vestium arcas contra teredines et noxia animalia: lora et coria et calceamina axesque et æramenta contra æruginem, coloris gratia elegantioris; præterea utilem esse in quibusdam arborum morbis, et animalium quoque, etc. Addit *Varro 1. R. R. 51. 1.* utilem esse ad decandas noxias verbas in agris, etc. *Virg. 3. G. 448.* Aut tonsum tristi contingunt

corpus amurca. Adde *Varron. 1. R. R. 55. 7., 57. 1. et alibi, et Colum. 2. R. R. 9. 10., 15. 3., 20. 4. et alibi.*

AMURCARIUS, *a*, um, adject. *Amurcaria dolia* apud *Caton. R. R. 10. 4.* sunt, in quibus amurca servatur.

AMUSIA, *æ*, f. 1. (*ἀμουσία*), canendi imperitia. *Varro* *ὄνος ἄμωας* apud *Non. p. 170. 3. Merc.* Quibus suam delectet ipse amusiam, et aviditatem speribus laret suis.

AMUSOS, *i*, m. 2. *ἄμωσος*: Græca vox, qua significatur rudis, indoctus: ab *a* privativo et *μωσα* *musæ*. Speciatim vero sic dicitur a *Vitruv.* qui est rudis in musicis 1. 1. 13. Non enim debet esse architectus musicus, ut *Aristoxenus*; sed non amusus.

AMUSSIS, *is*, f. 3. regula lineæ, vel ferrea perfectæ rectitudinis, qua utuntur fabri ad cœquanda opera et ad planam æqualitatem dirigenda. Ita definiunt *Paul. Diac. p. 6. 9. Müll.* et *Varro* apud *Non. p. 9. 17. Merc.*, cujus verba sunt: *Amussis est æquamen levamentum, id est apud fabros tabula quædam, qua utuntur ad saxa coagmentata.* Et *Sisenna* apud *Charis. 2. p. 118. Pulsch.* *Amussis est tabula rubricata, quæ demittitur examinandi operis gratia, an rectum opus surgat.* Quare constatam hanc vocem putant saniores Etymologi ab *am* circum et *assis* pro *asser*, hoc est tabula. Si huic rectæ regulæ addatur altera, ita ut rectum angulum efficiat, est *norma*, quæ et ipsa ad dirigendas planities apta est, sed alios habet præterea usus. Aliam tamen alii (ut *Non. loc. cit.*) huic voci significationem tribuunt, quod nempe sit funiculus ille, quem fabri rubrica illinunt, cum opus probant. Alii quod sit idem, ac perpendiculum, quo erectæ rectitudines exiguntur: sed prior notio magis propria videtur. *Auson. Edyll. 16. 10.* Ne quid hiet, ne quid protuberet, angulus æquis Partibus ut coeat, nil ut deliret amussis (It. *livella*, *traguardo*; Fr. *cordeau*, *niveau*, *règle*; Hisp. *cordel*, *nivel*; Germ. *das Lineal der Werkleute*; Angl. *a mason's or carpenter's rule, or line*). — Fere translate occurrit ad *amussim* et est secundum gulam, perfecte, quia quæ ad amussim exiguntur opera, perfecta sunt. *Gell. 20. 1.* Talionem ad amussim æquiparare. *Id. 4. 4.* Judicium factum ad amussim. Al. hic leg. *examussim*, cod. sensu. *Macrob. 1. Saturn. 4.* Videndum ergo ne magis varietas veteres delectaverit, quam ut ad amussim verum sit, festorum dierum nomina sic vocari. *h. e.* regulariter, seu secundum regulas grammaticorum. Adde *Varron.* apud *Non. loc. cit.* Numerus ad amussim dicitur a *Varro. 2. R. R. 1. 20.* qui tantus omnino esse, quantus dicitur, ut si dicas *numerus centenarius ad amussim* est Italice *cento in punto*. — Scribitur et *adamussim* junctis vocibus. — Omnia præposit. *Amussim* inquit *Paul. Diac. l. c.* regulariter: tractum a regula, ad quam aliquid exæquatur, quæ amussis dicitur. — *NB.* Alio sensu *Id. ibid.* Quidam amussim esse dicunt non tacite: quod mutire interdum dicitur loqui. *V. EXAMUSSIM.*

AMUSSITATUS, *a*, um, adject. ad amussim exactus; et translate perfectus. *Plaut. Mil. glor. 3. 1. 38.* Amussitatus indoles.

AMUSSIUM, *ii*, n. 2. Idem quod amussis; vel opus ad amussim exactum, exæquatum et perfectum. *Vitruv. 1. 6. 6.* Collocetur ad libellam marmoreum amussium mediis mænibus, aut locus ita expoliatur ad regulam et libellam, ut amussium non desideretur. *V. integrum.* *Vitruv.* locum, et *Plin. 18. Hist. nat. 33. 76. (326. et seq.) et ibid. 34. 77. (331. et seq.)* ubi similem quiddam describitur. Ex *Vitruvii* autem loco patet amussium esse discum lavigatum, quod ventorum rosæ, uti ajunt, ad horizonta ponitur.

AMYCTICUS, *a*, um, adject. *ἀμυκτικός*, laterandi, seu vellicandi vim habens, ab *ἀμύσσω* *vellico*, *lacerō*. *Cæc. Aurel. 2. Tard. 6.* Adhibenda etiam arteriaca medicamina, quæ partes in passione constitutas exercent, a Græcis amyctica appellata. *Theod. Priscian. 2. 5.* Malagmata amyctica. Adde *ibid. cap. ult.*

AMYGDALA, *læ*, f. 1. *Etymolog. M. et Athenæus l. 2. p. 52.* amygdalam ita appellatam putant *παρά τὸ ἐν τῷ μετὰ τὸ χλωρὸν ὡσπερὶ ἀμυγχὰς εἶχεν πολλὰς*, *h. e.* quia in osseo nucis pamtine, quod viridi externo proximum est, habet plures strias, sive suleatas lineas, quas Græci *ἀμυγχὰς* vocant, ab *ἀμύσσω* *lacerō*. Vel ab *ἀμύσσω* *pungo*, unde *ἀμύσσω* *laceratio cutis*, nam primum amygdalus amara innotuisse videtur: hinc *Arnob. 5. 7.* Mater suffudit et

has (*lacyrnas*) Deum, unde amygdalus nascitur, amaritudinem significans fureris. ¶ 1. Est arbor, cuius hanc exhibet synonymiam cl. Fée (*Op. cit. vol. 1. p. 257.*): Ἀμυγδαλία et Ἀμυγδαλή Dioscor. 1. 170. et Theophr. 7. 12., Ἀμυγδαλαί Hipp. 2. de Dieta et Ἀμυγδαλὺς Latinorum sunt Amygdalus communis L. Spec. plant. 676. Var. β. dulcis et α. amara (lt. mandorlo; Fr. amandier; Hisp. almendro; Germ. der Mandelbaum; Angl. the almond-tree). Colum. 5. R. R. 10. 20. Amygdala si parum ferat erit etc. Adde 9. ibid. 4. 3. et 11. 2. 96. Plin. 26. Hist. nat. 26. 46. (109). Perdunt faecilline fructum ante maturitatem palina, ficus, amygdala, inalus. Et ibid. 25. 42. (103). Floret prima omnium amygdala mense Januario. ¶ 2. Ἀμυγδαλή, nux, quæ, et Græca, et Thasia dicitur: est autem fructus amygdali arboris (lt. mandorla; Fr. amande; Hisp. almendra; Germ. die Mandelfrucht; Angl. an almond. Cato R. R. 8. 2. et Colum. 6. R. R. 10. 12. nucem Græcam vocant. Plin. 12. Hist. nat. 9. 19. (36). Gummi adulteratur amygdala nuce. h. e. ut Id. 13. 11. 20. (25). exponit, adulteratur verum gummi eo, quod ex amaris amygdalis fit, et est deterius. Id. 13. ibid. 9. 17. (60). Amygdalæ putamen et corium. Macrobi. 2. Saturn. 14. Dicendum quæ sit Græca nux: ac simul hoc dicens, amygdalam de lance tulit, et ostendit. Ibid. paullo post legitur amygdale in recto singulari, Græca positione.

AMYGDALACEUS, a, um, adj. amygdalam arborum referens. Plin. 26. Hist. nat. 11. 69. (111). Amygdalaceo folio, flore rosaceo.

AMYGDALÆUS, a, um, adj. ad amygdalam arborem pertinens. Pallad. de insit. 157. de pistaciis. Quiu et amygdaleos subeunt pistacia ramos. h. e. amygdalæ ramis inseruntur.

AMYGDALINUS, a, um, adj. (ἀμυγδαλινός), qui est ex amygdala nuce. Plin. 15. Hist. nat. 7. 7. (26). et 26. ibid. 4. 10. (22). Oleum amygdalinum. Seren. Sammon. 28. Amygdalinae nucis succus. h. e. oleum. Adde Cael. Aurel. 2. Tard. 3. Amygdalina pruna dicuntur, quæ in amygdalæ arbore ex insitione proveniunt. Plin. 15. Hist. nat. 13. 12. (42).

AMYGDALITĒS, æ, ni, 2. (ἀμυγδαλίτης) dicitur genus lithymali valde similis amygdali foliis. Plin. 26. Hist. nat. 8. 44. (70). Cl. Fée (*Op. cit. vol. 3. p. 397.*) hanc exhibet synonymiam: Τισυμάλλος πλατύφυλλος Dioscor. 4. 165. et Tithymalus platyphyllus, alii corymbites, alii amygdalites Plin. 1. c. sunt Euphorbia platyphyllus L. Spec. plant. 660.

AMYGDALOIDĒS, æ, m. 1. (ἀμυγδαλοειδής) ita appellatur ab Apul. Herb. 108. species lithymali, qui et masculus dicitur.

AMYGDALUM, i, n. 2. (ἀμύγδαλον). ¶ 1. Arbor, quæ et amygdala dicitur. V. AMYGDALA 1. Colum. de arb. 25. 1. Amygdala si parum feracia erunt, per foratam arborem lapidem adigit. Adde Gargil. Mart. p. 402. Mai. ¶ 2. Item fructus amygdali arboris, qui et amygdala dicitur. V. AMYGDALA 2. Ovid. 3. Art. am. 183. Nec glandes, Amyrilli, tuæ, nec amygdala desunt. Pallad. 2. R. R. 15. fi. Amygdala ad legendum maturitatem fatentur, cum fuerint spoliata corticibus. Scribon. Compos. 5. Amygdalorum amarorum P. 2.

AMYGDALUS, li, f. 2. (ἀμύγδαλος) arbor amygdala ferens. Pallad. 2. R. R. 15. 6. Amygdalus seculit semine, et plantis, quæ de majori radice tolluntur. Et post. Tencras nucs amygdalus ercabit, si, etc. Adde eumd. 3. R. R. 25. 33. et de insit. 149., et Priapej. 51.

AMYLATUS, a, um. V. voc. seq.

AMYLO, as, avi, atuni, are, a. 1. Part. Amylatus. Est amylo aliquid aspergere et miscere: quod fit in liquidioribus cibis ad spissandum. Apic. 7. 6. Amyllare jus. Et 5. Amyllare fervefactum. Adde 8. 3. Id. ibid. 2. eodem sensu dixit amylo obligare. Cael. Aurel. 2. Tard. 13. ad med. Vandum quoque lac amylatum, et parvis lagganum. Apic. 2. 2. Isicia amylati sic facies.

AMYLO, genit. et apud veteres Amylūm, i, n. 2. (ἀμύλον) genus edulit ex tritico aliquot diebus in aqua macerato, et antequam coebeat, linteis, aut sportis sarco, et ad solem densato: ita dictum quod sine inola fit, ut docet Plin. 18. Hist. nat. 7. 17. (76). nempe ab α privativo et μολος mola frumentaria (lt. amido; Fr. amidon; Hisp. almidon; Germ. Isafmehl; Angl. a kind of medicine or food made of unground wheat three months old). Ejus conficiendi ra-

tionem fuse tradunt Cato R. R. 87., ubi amulum scribitur, et Plin. loc. cit. Habet autem usum tum in medicina, tum in cibis, in quibus addito lacte coqui solet, ut Cato ibid. addit. Hodie amylo utimur ad firmanda lintea munda. In officinis corrupte amygdum dicitur. Cels. 2. 20. Boni succi sunt tritidum, siligo, alica, oryza, amyllum. Adde eumd. 4. 4., Scribon. Compos. 27. et 86. et Cael. Aurel. 2. Acut. 18.

AMYNICUS, a, um, adj. (ἀμυντικός ab ἀμύνω propulso, depulsorius. Theod. Priscian. 2. 26. Emplastrum amynica.

AMYSTIS, idis, f. 3. Hor. 1. Od. 36. 14. Neu multi Damalis meri Bassum Threicia vincat amystide. h. e. more Thracum bibendi ingens vini poculum uno spiritu et ductu; nam ἀμυστι πνεύον significat absque oris et labiorum compressu bibere; unde ἀμυστιζω ore hiante bibo et largo haustu; et ἀμυστις, idos largus haustus, ut docet Pollux l. 3. c. 3., ab α privativo et μύζω, quod significat claudo, comprimo, et proprie de ore ac labiis dicitur. Id ipsum ita Latine dixit Apul. 10. Met. p. 246. Elm. Extrema labia grandissimum illum calicem uno haustu perhausi. Alii putant amystidem eo loco Horatii esse ipsum poculum largæ potionis aptum, quo et Thracæ uti soleant in strenuis potationibus: nam et hoc ἀμυστις significat, teste eodem Poll. ibid. c. 16. et Macrobi. 5. Saturn. 31. et Callimachi versu. Utitur hac voce eodemque sensu etiam Sidon. in prosa post carm. 22. Ecce nisi, quod inter scyphos et amystidas tuas legas.

AN

AN, particula conjunctiva, quæ inservit interrogationi. — Hanc particulam esse ab aisne?, unde ain? (V. AJO 4. b.) et per syncopen an, inter recentiores philologos nemo est qui dubitet: ac proinde ipsam naturâ suâ semper ad antecedentia referri, facile quisque videt. — Occurrit porro in interrogatione, quæ 1.) aut uno tantum, 11.) aut pluribus constat membris, sive constructio sit directa, sive non.

I.) in interrogatione unius tantum membri

A) Si constructio directa sit, hoc est si a præcedentibus directe pendat, ¶ 1. Particula an usurpatur in familiaris sermone vel colloquio quoties interrogando desideramus ac petimus, ut sententia ab alio aperte prolata, etiam oblique aut quocumque modo, significata confirmetur: unde ipsius particula derivatio clarius innotescit, ut statim demonstrabitur. Ponitur autem — a) Absolute. Plaut. Asin. 5. 1. 10. DEM. Credo istuc, si esse te hilarum videro. ARG. An tu esse me tristem putas? scilicet ad verbum: Ain? (h. e. affirmasne hoc?) tu esse me tristem putas? quæ profecto ad superiora referuntur, Demænetus enim Argypriponi non hilarum esse dixerat: conferri potest et locus Ter. Andr. 5. 3. 4. Ain tandem? civis Glycerium est? quæ per syncopen ita etiam efferrî possent: An tandem civis Glycerium est? Plaut. Amph. 3. 3. 8. Jv. Derides, qui scis hæc jamdudum me dixisse per jocum. sos. An id joco dixisti? equidem serio ac vero ratus. Ter. Adelph. 3. 4. 21. MIO. Mane; nondum audisti, Demæa, quod est gravissimum. DEM. An quid est etiam amplius? Cic. 1. Tusc. fi. 10. A. Adeone me delirare censens, ut ista esse credam? M. An tu hæc non credis? Id. 2. ibid. 26. 73. A. Etiamne in cruciatu atque tormentis? M. An tu me in viola putas aut in rosa dicere? Id. 1. Fin. 8. 28. Sed ad hæc, nisi molestum est, habeo quæ velim. An me, inquam, nisi te audire vellem, censens hæc dicturum fuisse? V. Madvig ad h. l. p. 61., ubi plura concessit. — b) Interdum additur Interjectio aliqua aut alia formula, ut obsecro, amabo etc., quæ interrogationi vim addunt, neque ideo significatio particulae an immutatur. Plaut. Mil. glor. 2. 3. 30. SCEL. Quin etiam nunc hic in proximo est. PAL. Eho, an non domi est? Ter. Andr. 3. 2. 20. SIM. Min quisquam (dixit)? DAV. Eho, an tute intellexi hoc assinularier? Plaut. Trin. 4. 2. 113. CLAUDIUM. Quia illum, quem enuntiatus es, ego sum ipsum Charnides, quem tibi epistolâ dedisse ajebas. SVC. Eho, quæso, an tu is es? Id. Merc. 3. 1. 40. LVD. Di immortales, etiam cum uxore non cubet? PAS. Amabo, an maritus ille est?

Id. Pæn. 2. 28. ANTH. Ita dico quidem (volaticorum hominum). LVC. An, obsecro, usquam sunt homines volatici? Ter. Hec. 3. 2. 10. PARM. Tum filius tuus introit videre, ut venit, quid agat. SOS. Quid ais? an venit Pamphilus? Id. Eun. 5. 1. 41. PARM. Dico, edico vobis, nostrum esse illum herilem filium. RYTH. Hem, obsecro, an is est? — c) Interdum an jungitur cum particula ne, quæ magnam interrogationi vim addit. Ter. Andr. 5. 2. 10. DAV. Cum tuo gnato una (modo introivi). SIM. Annest intus Pamphilus? Id. Eun. 4. 5. 7. CHREM. Sed Thals multo ante venit? RYTH. Anne abiit jam a milite? Bentleyus ita edidit plurimum Codd. auctoritate fretus. ¶ 2. Extra familiar colloquium particula an (vel an-an ut apud Cic. 2. Divinat. 59. 123. et Virg. 1. Æn. 329., vel an-ne ut apud Varron. 3. R. R. 2. 11. et Catull. 66. 25.) inservit offerenda interrogationi, quæ ab antecedentibus consequitur: et pluribus quidem modis. — a) Interdum enim antecedentia unâ eademque periodo cum sequentibus connectuntur; et per particulam an consequens interrogatio profertur. Cic. 2. Fam. 16. 5. Nam quod rogas, ut respiciam generum meum adolescentem optimum mihiq. carissimum, an dubitas, qui scias, quanti cum illum, tum vero Tulliam meam faciam, quin ea me cura vehementissime sollicitet? Id. 3. Off. 20. 105. Nam quod ajunt: Minima de malis, id est, ut turpiter potius quam calamitose, an est ullum majus malum turpitudine? — b) Interdum antecedentia per interrogationem effertur; et per particulam an interrogatio vel tamquam consequens, vel tamquam hypothesis profertur. Plaut. Amph. 2. 2. 58. Sed quid huc vos revertamini tam cito? An te auspiciu commoratur est? an tempestas continet? Cic. 3. Att. 15. Sed quid Curio? an illam orationem non legit? Id. Senect. 6. 15. A rebus gereudis senectus abstrahit? Quibus? an iis, quæ juventute geruntur et viribus? Id. 5. Fin. 14. 40. At vero si ad vitem sensus accesserit, ut appetitum quendam habeat et per se ipsa moveatur, quid facturam putas? An ea, quæ per vinotorem antea consequeretur, per se ipsa curabit? Id. 1. Acad. (post.) 3. 10. Quid enim causæ est, cur poetas Latinos Græcis litteris eruditi legant, philosophos non legant? an quia delectat Ennius? Virg. 3. Ecl. 1. Dic mihi, Dæmetæ, eujum pecus? an Melibœi? — c) Sæpius luxurmodi interrogatio, quæ, ut superius diximus sub b., vel tamquam consequens, vel tamquam hypothesis profertur, alteratione facta, nostræ sententiæ confirmanda maxime inservit: et tunc — Aut particula an absolute ponitur. Cic. 2. Fin. 3. 7. Nam interdum nimis etiam novit, quippe qui testificetur, ne intelligere quidem se posse, ubi sit, aut quod sit ullum hominum præter illud, quod cibo et potione et aurium delectatione et obscena voluptate capiatur. An hæc ab eo non dicuntur? Id. 4. Tusc. 25. 55. Oratorem vero irasci minime decet, simulare non dedecet. An tibi irasci tum videtur, cum quid in causis aerius et vehementius dicimus? — Interdum an cum credo junctum habet vim quamdam dubitandi simul et affirmandi. Cic. 4. Fam. 5. An illius vicem, credo, doleres? In illo vero Lucretii inest etiam ironia 5. 175. An, credo, in tenebris vita et mærore jacebat, Donec diluxit rerum genitalis origo? — Aut an non usurpatur. Ter. Andr. 3. 5. 13. Hem quo fretus sim, qui me bodie ex tranquillissima re conieciisti in nuptias. An non dixi hoc esse futurum? Cic. Cæcin. 18. 50. Quid ergo hoc interdictum putamus eorum esse causi compositum, qui se præcipitatos ex locis superioribus dicerent? eos enim vere possumus dicere esse dejectos. An non, cum voluntas — et sententia interdum intelligatur, impudentiam summam aut stultitiam singularem putabimus? — An? pro an non? affirmavit Forcellinus in Ovid. 17. Heroid. 247. An fera Centauris indicere bella coegit Astræas Hæmonios Hippodamia viros? — Aut particula an additur particula vero si consequentia antecedentibus opponantur. Cic. Mil. 23. 62. Neque vero sine ratione certâ causa Milvius semper a senatu probata est. Videbant enim sapientissimi boni viri facili rationem, præsentium animi, defensionis constantiam. An vero oblitus estis, judices etc.? — d) Denique aliquando per particulam an vel an vero duplex questio in medium affertur. Cic. 1. Phil. 7. 16. Doceat (Antonius) me, vel potius vos —, quemadmodum ipse Cæsaris acta defendere. An in commentariis et elirographis et libellis se uno auctore prolatis acta Cæsaris firma erunt: quæ ille in eis incidit —, pro nibilo habebantur? Id. 5.

Tusc. 32. 89. Cur pecuniam magnopere desideret, vel potius cur curet omnino? An Scythes Anacharsis potuit pro nihilo pecuniam ducere: nostrates philosophi facere non poterunt? *Id.* 1. *Cat.* 1. 2. Ad mortem, te, Catilina, duci jussu consulis Iampridem oportebat. — An vero vir amplissimus, P. Scipio, pontifex max., Ti. Gracchum mediocriter labefactantem statum reipublicae privatus interfecit: Catilinam vero orbem terrarum caede atque incendiis vastare cupientem nos consules perferemus?

B) Si constructio non est directa, hoc est si quaestio ponatur quidem, sed oblique, ut ex. gr. apud *Cic.* 1. *Invent.* 53. 101. Secundus locus est, per quem illa ad quos pertineat, ostenditur, an ad omnes aut ad majorem partem, quod atrocissimum est, an ad superiores, — quod indignissimum est, an ad pares animo, fortuna, corpore, quod iniquissimum est, an ad inferiores, quod superbissimum est, quae et per directam quaestionem ita efferrī poterant: Ad quos illa pertinet? an ad omnes? — an ad superiores? — an ad pares? — an ad inferiores? — Itaque hac ratione — 1.) Particula *an* apud omnes ejusque aetatis Scriptores jungitur verbis ambigendi et dubitandi. — a) Generatim, scilicet ad communem omnium sententiam significandam. *Plaut.* *Most.* 1. 1. 55. Qui scis an tibi istuc prius eveniat, quam mihi? *h. e.* perinde ac si dicitur: Nemo scit. *Ter.* *Eun.* 4. 7. 20. Qui scis an quae jubeam sine vi faciat? *Cic.* *Senect.* 20. 74. Moriendum enim certe est et id incertum an eo ipso die. *Id.* *Harusp. resp.* 11. 22. Quod ni tu Megalesia illo die spectare voluisses, baud scio an vivere nobis atque bis de rebus jam queri liceret. *Liv.* 8. 35. Vivit disciplina militaris, vivit imperii majestas, quae in discrimine fuerunt an ulla post hanc diem essent. *Horat.* 4. *Od.* 7. 17. Quis scit an adiciant bodierna crastina summæ Tempora dii superi? *Id.* 2. *ibid.* 4. 13. Nescias an te generum beati Phyllidis flavae decorant parentes. *Curt.* 5. 6. 26. Multitudo an vindictura bellum fuerit, incertum est. *Id.* 9. 2. 10. Et interdum dubitabat, an Macedones — per tot naturae obstantes difficultates secuturi essent. *Seneca* 7. *Quaest. nat.* 23. Hoc an cometæ alii fecerint nescio. *Plin.* 6. *Ep.* 21. Nescio an noris hominem, quamquam nosse debes. *Quintil.* 2. 17. 38. Sed an causa vera sit nescit. — Huc pertinent et illa, in quibus per rhetoricam duarum quaestionum compositionem, quae disjunctim efferrī debuerant, an geminatur: quod augustae aetate occurrit tantum apud Poetas; sequioribus autem saeculis etiam in prosa oratione. *Virg.* 10. *Aen.* 680. Hæc memorans animo nunc buc, nunc fluctuat illuc, An sese mucrone ob tantum dedecus amens Induat et crudum per costas exeat ense, Fluctibus an jaciatur mediis etc. *Ovid.* 10. *Met.* 254. Sæpe manus operi tentantes admovet, an sit Corpus, an illud ebur. Adde *Tibull.* 3. 1. 19. et *Juvenal.* 7. 162. *Curt.* 6. 7. 28. Rex item quaerens, an Philotau adisset, an institisset ei. *Seneca Suasor.* 7. Ita dubium est, an salus sit cum illis jacere, an cum his vivere. *Plin.* 15. *Hist. nat.* 1. 2. (6). Cetero distat, an maturitas illa in torcularibus fiat, an ramis. Adde *Colum.* 1. *R. R.* 1. 3., *Quintil.* 5. 10. 50., *Plin.* 8. *Ep.* 14. aliosque. — Huc referrī possunt et illa, in quibus an ita geminatur, ut auditoribus vel lectoribus verbum ipsum geminandum relinquatur. *Cic.* 11. *Att.* 6. 7. Is dicitur vidisse, an euntem, an jam in Asia. *Id.* *Brut.* 23. 89. Quam orationem in Origines suas retulit (Cato) paucis ante, quam mortuus est, an diebus an mensibus. In his tamen plerique Critici an primo loco per analogiam expungunt. V. infra II. B. a. et e. — b) Specialim particula an jungitur verbis *haud scio*, *nescio*, *dubium est*, *dubito*, etc., cum quis leni quadam ratione et urbane, ne alios lædat, propriam sententiam affirmantem efferre velit. *Ter.* *Phorm.* 5. 2. 9. DEM. Etiamne id dubiumst? GET. Haud scio bercle, ut homest. an mutet animum. DEM. Hem, mutet autem GET. Nescio: verum, si forte, dico. *Plaut.* *Epid.* 4. 1. 16. Haud scio, an congregiar, si hæc ea est. *Cic.* 5. *Fin.* 3. 7. Quem (Aristotelem), excepto Platone, haud scio an recte discrim principum philosophorum. *Id.* 3. *Tusc.* 8. 16. Sed haud scio an recte ea virtus frugalitas appellari possit. *Id.* 9. *Fam.* 18. 3. Extremum illud est, quod tu nescio an primum putes. *Id.* 13. *ibid.* 1. 4. Sed mehercules — nescio an ignoscendum sit huic, si tanto opere laborat. *Id.* 16. *Att.* 5. 3. Itaque dubito, an Venusianum tendam et ibi expectem de legionibus. *Nep.* *Trasyb.* 1. Si per se virtus sine fortuna ponderanda sit, dubito an hunc primum o-

mnium ponam. *Liv.* 23. 16. Sive tanta, sive minor victoria fuit, ingens eo die res: an nescio an maxima illo bello gesta sit. — NB. Eodem modo usurpantur *fors sit an et fors an*, quæ deinde in unam vocem coeulerunt. V. FORSITAN et FORSAN. — c) Item specialim in formulis *haud sciam*, *non dubitaverim* dubium ipsum, nisi omnino tollitur, certe immittitur. *Cic.* 1. *Orat.* 60. 255. Id quod haud sciam an tu primus ostenderis. *Id.* 2. *ibid.* 52. 109. Sed haud sciam an acerrimus omnium sit motus invidiæ. *Id.* 4. *Tusc.* 22. 50. De L. Bruto fortasse dubitarem, an propter infinitum odium tyranni effrenatus in Aruntem invaserit. — d) Sæpe *haud scio an*, *haud sciam an*, *nescio an*, *dubium an*, *incertum an* absolutam propositionem constituunt; quæ ceteris interseritur, quin tamen ab ipsis pendeat, quæque interdum per ellipsin effertur. *Cic.* 9. *Fam.* 15. 1. Est id quidem magnum, atque haud scio an maximum, sed tibi commune cum multis. *Id.* 3. *Tusc.* 23. 55. Neque tamen genus id orationis in consolando non valet, sed id haud sciam an plurimum. *Id.* 3. *Off.* 29. 105. Quorum quidem testem non mediocrem, sed haud scio an gravissimum, Regulum, nolite, quaeso, vituperare. *Id.* 2. *ibid.* 18. 64. Conveniet autem cum in dando munificum esse, tum in exigendo non acerbum —, a litibus vero, quantum liceat, et nescio an paulo plus etiam, abhorrentem. *Plin.* 4. *Ep.* 11. Dixit, donec ad supplicium, nescio an innocens, certe tamquam innocens ducta est. *Tac.* 1. *Ann.* 5. Neque multo post extincto Maximo, dubium an quaesita morte. *Id.* 14. *ibid.* 7. Quos statim acciverat, incertum an et ante gnaros. — Quemadmodum vero præcedente *forsitan*, etiam præcedente *haud scio an* Interdum subsequitur Indicativus. *Ter.* *Adelph.* 4. 5. 33. Qui infelix haud scio an illam misere nunc amat. — e) Denique ut dubium confirmetur, sive ut negativa nostra sententia clarius innoscatur, post formulas *haud scio an*, *nescio an*, *dubito an* etc. particula vel vocabulum negativum subjicitur. *Cic.* 4. *Acad.* (2. pr.) 25. 81. Quod haud scio an non possit. *Id.* 1. *Divinat.* 38. 81. Ego autem haud scio an nec cardiacis hoc tribuendum sit, nec pbeneticis. *Id.* 4. *Acad.* (2. pr.) 44. 136. Illi nunquam dicerent, sapientes solos reges, neminem consulem — imperatorem, nescio an ne quinquevirum quidem quemquam nisi sapientem. *Id.* *Brut.* 33. 126. Eloquuntia quidem nescio an habuisset parem neminem. *Id.* 9. *Fam.* 14. Contigit enim tibi quod nescio an nemini. *Dolabella* apud *Cic.* 9. *Fam.* 9. 2. Quod nescio an ulli unquam nostro acciderit imperatori. — NB. Sæpe apud optimos etiam Scriptores occurrunt formulæ *nescio an ullus*, *nescio an unquam*, etsi cum part. negativa rectius legendæ videantur *nescio an nullus*, *nescio an unquam*, ut apud *Cic.* 4. *Att.* 2. 2., *Senect.* 16. 56. et *Orat.* 2. 7., et apud *Nep.* *Timol.* 1. Haud negamus, id librarium errore fieri potuisse propter litterarum similitudinem, n enim littera aliâ n excipitur: sed bonæ notæ Codices priorem lectionem confirmant apud *Cic.* *Amic.* 6. 20., *Val. Max.* 5. 2. 9. et *Senecam* 3. *Controv. præfat.* Vide hac de re *Hand. Tursell.* 1. p. 310., et *C. Beier.* ad *Cic. Amic. Excurs.* 11. p. 202. — 2.) Particula an jungitur, aliquando et apud optimos Scriptores, verbis perspicere, spectare, videre, docere, discere etc. *Horat.* *Art. P.* 433. Reges dicuntur multis urgere culullis Et torquere mero, quem persperis laborant, An sit anciticia dignus. *Liv.* 31. 48. Magna pars senatus nihil præter res gestas et an in magistratu suis quis auspiciis gessisset, censebant spectare senatum debere. *Quintil.* 5. 10. 53. Tris sine dubio — spectanda sunt, an sit, quid sit, quale sit. *Curt.* 6. 1. 13. Expertus membra, an impetum animi sequi possent. *Seneca* 2. *de Ira* 3. 5. Vide ergo, an putes aliquid sine assensu mentis aut peti posse, aut caveri. *Id.* *Ep.* 113. Doce me, non an fortitudo animal sit, sed nullum animal felix esse sine fortitudine. *Plin.* 8. *Ep.* 14. Cum discere velim, an sententias dividi — oportuerit. — 3.) Item cum verbis *consulere*, *deliberare*, *cunctari* etc., præcipue apud serioris ævi Scriptores. *Liv.* 45. 20. Postquam consulto ab M. Junio cos. patres, stantibus in comitio legatis, an locum, lautia senatumque darent, nullum hospitale jus in his servandum censuerunt. *Curt.* 4. 7. 26. Consuluit deinde, an totius orbis imperium satis sibi destinaret pater. Adde *Senec.* *Ep.* 58. et *Quintil.* 6. 3. 92. *Justin.* 6. 2. 4. Divi Lacedæmonii, an eum summæ rei præponeret, deliberaverunt. Adde *Juvenal.* 7. 162. *Plin.* 6. *Ep.* 16. Cunctatus paulum

an retro flecteret. — 4.) Cum verbis *quaerendi*, sed apud serioris ævi Scriptores tantummodo, namque apud *Cic.* 6. *Ferr.* 14. 27. omnino dubia est lectio. *Curt.* 6. 5. 31. Alexander, an cum ipso militare vellet, interrogat. *Id.* 7. 10. 7. Quæro itaque, an vivere velitis non inimici mihi, cujus beneficio victuri estis. *Quintil.* 1. 5. 58. Inde illa quaestio exoritur, an eadem ratione per casus duci externa, qua nostra, conveniat. Adde *eumd.* 1. 5. 19. et 1. 10. 2., *Senec.* 2. *Controv.* 10. et 11., *Plin.* 8. *Ep.* 14. et *Tac.* 2. *Ann.* 9.

II.) Si duplex vel multiplex est interrogatio vel quaestio, ita ut una alteri opponatur, et

A) Si constructio est directa, — a) Primæ quaestioni nulla præponitur particula, alteri vero *an* præponitur et sæpe geminatur. *Nævius* apud *Non.* p. 481. 29. *Merc.* Quo pacto eum potiti? pugna? an dolis? *Ter.* *Andr.* 4. 4. 23. Tibi dico ego, an non? *Cic.* *Prov. cons.* 15. 37. Sortietur, an non? *Id.* *Mil.* 20. 54. Quid borum non impeditißimum? vestitus, an vehiculum, an comes? *Id.* 4. *Acad.* (2. pr.) 29. 95. Quid igitur? hæc vera an falsa sunt? *Virg.* 3. *Aen.* 37. Eloquar, an sileam? *Plin.* 2. *Ep.* 8. Studes, an piscaris, an venaris, an simul omnia? — b) Interdum prima quaestio particulâ *ne* sustentatur, in alterâ part. an eidem respondet. *Ennius* apud *Non.* 76. 2. *Merc.* Quid sit? Seditio tabetne, an numeros augiscat auos? *Plaut.* *Amph.* 1. 1. 192. Servos esse, an liber? *Ter.* *Andr.* 1. 2. 30. Hoc intellexit, an nondum etiam ne hoc quidem? *Cæc.* 2. B. C. 32. Vosne L. Domitium, an vos L. Domitius deseruit? *Cic.* 1. *Phil.* 5. 11. Solusne aberam, an non sæpe minus frequentes fuistis? *Id.* 16. *Att.* 8. Romamne venio, an hic maneo; an Arpinum fugiam? *Id.* 2. *Fin.* 31. 102. Idemne potest esse dies sapius, qui semel fuit? Certe non potest. An ejusdem modi? ne id quidem. — c) Sæpius prima quaestio per particulam *utrum*, altera per *an* effertur. *Plaut.* *Cas.* 2. 4. 11. Sed utrum nunc tu cælibem esse te mavis liberum, an maritum servum ætatem degere? *Cic.* 10. *Fam.* 16. Utrum nescis, quam alte ascenderis, an id pro nihilo habes? *Id.* 3. *Ferr.* 47. 122. In plebem vero Rom. utrum superbiam prius memorem, an crudelitatem? *Id.* 3. *ibid.* 38. 83. Utrum impudentius a sociis abstulit, an turpius meretrici dedit, an improbius populo Rom. admittit, an audacius tabulas publicas commutavit? *Liv.* 21. 10. Utrum hostem, an vos, an fortunam utriusque populi ignoratis? — Aliquando primæ quaestioni additur et enclitica *ne*. *Ter.* *Eun.* 4. 4. 53. Ita utrum taceamne, an prædicem? *Plin.* 17. *Hist. nat.* 1. 1. (4). Utrumne igitur ego sum — ab ipsa mea censura notandus, qui in domo — comiter habitem, an tu, qui HS millies sex arbores æstimes? — d) Interdum enclitica ne particulæ *an* additur. *Catull.* 66. 15. Estne novis nuptis odio Venus, anne parentum Frustrantur falsis gaudia lacrymulis? *Cic.* *pro leg. Manil.* 19. 57. Quo mihi etiam indignus videtur obrectatum esse adhuc Gabinio dicam, anne Pompejo, an utrique?

B) Si constructio non est directa, particula an iisdem ferme modis occurrit, quibus la constructione directa: scilicet — a) Primæ quaestioni nulla, alteri vero an particula præponitur. *Ter.* *Andr.* *prol.* 25. Ut pernoscat is equid spel sit reliquum posthac quas faciet de integro comediis, spectandæ an exigendæ sint vobis prius. *Id.* *Andr.* 5. 4. 19. Nam ego quæ dico, vera an falsa audierim, jam sciri potest. *Cæc.* 7. B. G. 15. Deliberabatur de Avarico, incendi placet an defendi. *Cic.* 13. *Att.* 51. Quintus cras, sed ad me an ad te, nescio. *Id.* 4. *Ferr.* 77. 188. Postulo mihi respondeat, qui sit iste Verrucius, mercator an negotiator an orator, in Sicilia sit an jam decesserit. *Id.* 3. *Orat.* 55. 211. Refert etiam, qui audiant, senatus an populus an iudices, frequentes an pauci an singuli et quales: — tempus, pacis an belli, festinationis an otii. *Varr.* 1. *R. R.* 3. Ecquis in colendo nos docet, ars sit an quid aliud et a quibus carceribus decurrat ad metani. *Sall.* *Cat.* 25. Pecuniæ an famæ minus parceret, haud facile discerneres. *Liv.* 4. 55. Consules ambo profecti sint, — an alter ad comitia habenda substitit, incertum diversi auctores faciunt. — b) Prima quaestio enclitica *ne* sustentatur. *Plaut.* *Mil. glori.* 4. 6. 50. Nescio tun' ex me hoc audieris, an non? *Ter.* *Heaut.* 3. 2. 31. Jocone an serio illuc dicat, nescio. *Id.* *Andr.* 1. 3. 4. Nec quid agam certumst, Pamphilumne adjutem, an auscultem seni. *Id.* *Phorm.* 2. 4. 5. Vise redieritne an nondum domum. *Cic.* 12. *Att.* 24. Velim me certiorum facias — vivone patr-

suo mortuus sit —, an post. *Id.* 1. *Off.* 3. 9. Hone-
sturne factu sit an turpe dubitant. *Id.* 16. *Att.* 8.
Tria sunt autem, maneamne Arpini, an propius acce-
dam, an veniam Romam. *Id.* *Orat.* 61. 204. In quo
quæsitum est, in totone circuitu illo orationis —, an
in principiis solum, an in extremis, an in utraque
parte numerus tenendus sit. — c) Sæpius prima quæ-
stio per particulam *utrum*, altera per *an* effertur.
Cic. 1. *Off.* 8. 27. Permultum interest, *utrum* per-
turbatione aliqua animi —, an consulto et cogitate fiat
injuriam. *Id.* 7. *Fam.* 16. Id *utrum* more Romano lo-
cutus sit, an quomodo Stoici dicunt —, postea videro.
Id. *Pis.* 10. 22. In quo (*convivio*) nemo potest dice-
re, *utrum* iste plus biberit, an vomerit, an effuderit.
Fal. Maz. 9. 5. *ext.* 3. Tam deformiter victi nescias
utrum insolentius dictum an impudentius. — Ali-
quando primæ quæstioni additur et enclitica *ne*. *Cic.*
2. *Nat.* D. 34. 87. Videamus, *utrum* ex fortuitone
sint, an eo statu, quo etc. — d) Interdum enclitica
ne particulæ *an* additur. *Plaut. Amph.* 1. 1. 19.
Nec æquum anne iniquum imperet, cogitabit. *Cic.*
Pis. 1. 3. Nam quid ego de consulatione loquar? parto
vis anne gesto? *Id.* 4. *Acad.* (2. *pr.*) 29. 93. Cum in-
terrogetur —, tria pauca sint anne multa. *Id.* *Orat.*
61. 206. Quærendum, *utrum* una species et longitu-
do sit earum, anne plures. *Id.* 12. *Att.* 14. 2. Sed ta-
men scire velim, quando dicar spondidisse et pro-
pterea anne pro filio. — e) Haud raro particula *an* oc-
currit absolute, h. e. nullo præcedente verbo quæren-
di vel dubitandi. *Farr.* 9. *L. L.* 105. p. 232. *Müll.*
Quod sit an non, nihil commovet analogiam. *Ovid.*
Her. am. 791. Dauidius an Libycis bulbus tibi mis-
sus ab oris, An veniat Megaris, notius omnis erit.
Id. *Fast.* 4. 487. Unaque, pastorem vidisset an arva
colentem, Vox erat. — Hinc aliquando *an* occurrit,
ubi aut, vel, ut potius adesse viderentur. — Genera-
ticia. *Cic.* 7. *Fam.* 9. 3. Cn. Octavius est an Cn. Cor-
nellius quidam, tuus familiaris — is me — crebro
ad cæcum invitat. *Id.* 7. *Att.* 1. 9. Id et ostendisti qui-
busdam litteris ex Epiro an Athenis datis etc. *Id.* 2.
Fin. 32. 104. Cum ei (*Themistocli*) Simonides an
quis alius artem memorie polliceretur. *Adde eumd.*
1. *ibid.* 3. 21. 2. *ibid.* 7. 3. *Sall.* apud *Servium* ad
Virg. 1. *Æn.* 329. Perretere in Hispaniam an Sar-
diniam. *Liv.* 28. 43. Et suspicio, vitio orationis
an rei, haud sane purgata est. *Adde Sueton.* *Fesp.* 1.
— Cum adjectivis numeralibus. *Cic.* 13. *Fam.* 29.
4. Cum signaretur argentum Apolloniæ non possum
dicere eum præfuisse, neque possum negare affuisse,
sed non plus duobus an tribus mensibus. *Id.* 1. *de*
republic. 12. 18. Dein cum essent parvula inter se
uno an altero spatio collocati etc. *Ovid.* 2. *Fast.* 394.
ex illis unus an alter ait. *Plin.* 6. *Ep.* 13. Acilius
tantum Rufus et cum eo septem an octo, septem im-
mo, in priore sententia perseveraverunt. *Apul.* *de*
Mag. 1. Nam, ut meministi, dies abhinc quintus an
sextus est. — Apud argenteæ ætatis Scriptores sæpe
hoc modo *an* particula cum rei causa, ex conjectura
præcipue, in medium affertur. *Tac.* 2. *Ann.* 22. De
se nihil addit, metu invillæ, an ratus conscientiam
facti satis esse. *Id.* 2. *ibid.* 42. Finem vitæ, sponte
an fato, implevit. Et *ibid.* 67. Illic, fugam tentans an
sicto crimine, interficitur. *Adde* 15. *ibid.* 69. *Id.* 14.
ibid. 7. Igitur longum utroque silentium, ne irriti
dissuaderent, an eo descensum credebant, ut — per-
eundum Neroni esset. — Per anacoluthon præcedente
particula seu. *Tac.* 14. *Ann.* 59. Seu tædio ambiguae
spei, an amore conjugis et liberorum. *Id.* 11. *ibid.*
26. Cum abrupti dissimulationem etiam Silius, sive
fatali recordia, an imminentium periculorum reme-
dium ipsa pericula ratus urgebat. — Nonnumquam
priori quæstioni enclitica *ne* additur. *Cic.* 4. *Acad.*
(2. *pr.*) 19. 63. Hortensius — me quoque iocansne an
ita sentiens, non enim satis intelligebam, cepit hor-
tari, ut sententia desisterem. *Plin.* 5. *Ep.* 4. Dire-
runt se deceptos, lapsine verbo an quia ita sentiebant.

AN prepositio loquularis. *F. AM* et *AMBE*.

ANA, *ana*, vox medica et pharmaceutica, omnium
parem modum (ut *Cels.* 3. 27. loquitur) indicans, ex
Græco *ana*, quod æquas partes seu æquabilem distri-
butionem notat. *Faget. Feterin.* 3. 2. 6. Folii cappar-
is, folii myrti silvestris, folii eypressi ana uncias tres
diligentissime deteres. *Id.* pluribus in locis. *V. Rhod-*
ius Lexic. Scribon. p. 442.

ANABAPTISMUS, i, m. 2. (*αναβαπτισμός*) ite-
ratus baptismus. Legitur apud *Augustin.* *enarrat.* in
Psalm. 38.

ANABASIS, is, f. 3. (*ἀναβάσις*) vox Græca ascen-
sum significans: ab *ἀναβαίνω* ascendo. Hinc datum
nomen verbæ, quæ Latine et *ephedra* et *equisetum*
dicitur, quia prope arbores nascent super eas scandit.
Plin. 26. *Hist. nat.* 7. 20. (36) et *ibid.* 13. 83.
(133). De synonymia *V. EQUSETUM*.

ANABASIS, ii, m. 2. (*ἀναβάς*) velox nuncius,
qui equo, curruve consensu celeriter aliquid alio per-
fert: ab *ἀναβαίνω* consensu. *Hieronym.* 3. *advers.*
Rufin. 1. *ad fin.* Idcirco ne cereales et anabasis tui
per diversas provincias cucurrerunt, ut laudes meas
legerent?

ANABATHURUM, i, n. 2. (*ἀναβάθρον*) pulpitum,
pegma, tabulatum, quod ascenditur ludorum spectan-
dorum causa: ab *ἀναβαίνω* ascendo. *Juvenal.* 7. 45.
Nemo dabit regum, quanti subsellia constant, Et quæ
conducto pendunt anabathra tigillo. *V. Visc. Museo*
Pio-Clement. T. 4. p. 220.

ANABOLADIUM, ii, n. 2. (*ἀναβολάδιον*) Amictio-
rium lineum seminarum, quo humeri operiuntur, quod
Græci et Latini sindonem vocant. Hæc habet *Isid.*
19. *Orig.* 25. 7.

ANABOLICARIUS, ii, m. 2. confector vestium a-
nabolicarum, sive anaboliorum. *Jur. civ. Antejusti-*
nian. *Reliq.* (edente *A. Maio*) p. 38. Anabolicarii
a tutelis curationibusque habent vacationem. Eidem
A. Maio in *Class. Auct.* T. 5. p. 360. *Anabolicarii*
videntur esse vectores. *V. voc. seq.*

ANABOLICUS, a, um, adject. (*ἀναβολικός*). *Vo-*
pisc. Aurelian. 45. Vectigal ex *Egypto* urbi Romæ
Aurelianus vitri, chartæ, lini, stuppæ, atque anaboli-
cas species æternas constituit. h. e. merces ad vesti-
endum pertinentes: ab *ἀναβάλλω* vestio. *Salmas.*
exponit merces, quæ navibus advehantur, nam *ἀναβαλ-*
λεῖν significat etiam in naves imponere: designari au-
tem eas merces, quæ quotannis ab *Egyptiis* Romam
navibus portabantur vectigalis nomine. *Turneb.* l.
18. c. 17. docet ab aliquibus lectum esse *anabolis*,
hoc est orientales, ab *ἀνατολή* oriens: ipse autem le-
gendum censet *emboticas*, eodem sensu, quo *Salmas-*
ius, ab *ἐμβαλλεῖν*, quod et ipsum sæpe significat o-
nerare naves.

ANABOLIUM, ii, n. 2. (*ἀναβόλιον*) vox Græca
pallium significans: ab *ἀναβάλλω* amicio. Legitur
Inscript. Donat. cl. 1. n. 91., ubi dicitur quidam ex
voto donum obtulisse *Æsculapio* inter cetera torquem
aureum, et anabolium. Videtur fuisse pallium simile
illi, quod *Telesphorus* *Æsculapii* socius in antiquis
monumentis gestare solet. Itali dicunt *cappotto*. Sed
Gor. ad *Donat.* p. 28. 91. anabolium pro chirurgico
instrumento habet; quam interpretationem *Orellius*
in nota ad *Inscript.* 1572. rectam affirmat.

ANACAMPSEROS, ois, f. 3. (*ἀνακαμψέρως, ωτος*)
berba, quam *Hesychius* etiam evulsam extra terram
vivere scribit. Creditum est a Magis eam illi vim in-
esse, ut ejus tactu redirent amores etiam cum odio
depositi, ut scribit *Plin.* 24. *Hist. nat.* 17. 102.
(267). Certe ex ea re nomen sortita est, nempe ab
ἀνακάμψω redeo, revertor et *ἔρως* amor. *Cl. Ffe*
(*Op. cit.* vol. 3. p. 299.) incertus est an sit *Sedum*
Anacampseros recentiorum. *Lexica* affirmant esse
orpin, h. e. *Sedum Telephium* L.

ANACAMPTUS, a, um, adject. (*ἀνακαμπτός*) re-
flexus, revertens. *Capell.* 9. p. 323. Ploce dicitur,
eum diversa sociamus. Exhinc in modulando alia eu-
thia dicitur, quod est recta; alia anacamptos, quod
est revertens; alia peripheres, hoc est circumstans.
Euthia est, quæ a gravi in acumen erigitur; anacam-
ptos, quæ e contrario defleat; peripheres, quæ ad u-
tramque.

ANACEPHALÆOSIS, is, f. 3. (*ἀνακεφαλαιώσις*)
brevis repetitio eorum, quæ in oratione sparsim et
fusa dicta sunt: ab *ἀνά* rursum et *κεφαλή* caput.
Quintil. 6. 1. 1. vocat partem perorationis. Est au-
tem Græca vox, et Græce usurpanda.

ANACHITES, æ, m. 1. *ἀναχίτης*, gemma omnium
pretiosissima, quam notiore vocabulo adamantem vo-
cavius, dicta, quod vanos metus animique lymphatio-
nes credatur abigere, et adversas venena habere vim
antidotique. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 4. 15. (31), ubi tamen
plerique legunt *eunacites*, sed *Sillig* cum *Salmas.*
præfert *anachites*, quas voces *V.* suo loco.

ANACHORESIS, is, vel eos, f. 3. (*ἀναχωρησις*)
vox Græca recessum solitudinemque significans. *Si-*
don. in concione post ep. 9. l. 7. Quamvis illum
Paulus, Antonius conferendum sectæ anachoreos
prærogativa cunctetur.

ANACHORETÆ, æ, m. 1. (*ἀναχωρητής*). Scribi-
tur et *Anachorita*, sed minus recte: nam Græcum *η*,
in e Latinum fere transit. Est qui in solitudinem se-
cedit: ab *ἀναχωρέω* secedo. *Sulp. Sever.* *Dial.* 1.
18. Laudabo anachoretas, mirabor eremitas, Marti-
num semper excipiam. *Sidon. Carm.* 12. 97. Anachor-
eta tremit, qui quamquam frigora portet, etc. Per-
peram *Sidon.* primam producit, tertiam corripit. Ex
eodem *Sulpic. loc. cit.* c. 15. 16. et seq. satis colligitur
hoc esse discrimen inter *Anachoretas* et *Eremitas*,
quod *Eremitæ* in solitudinibus certa tabernacula
habebant et casas, quibus carebant *Anachoretæ*,
vagi per desertis habitantes.

ANACHYLIS, is, f. 3. (*ἀναχολίς*) herba eadem
quæ consolida, et inula rustica: ita dicta, quia com-
manducata succum salivalem provocat: a *χολή* suc-
cus. *Apul. Herb.* 59.

ANACLASIS, is, f. 3. (*ἀνάκλασις*) figura est rhe-
torica sententiarum, cum id, quod ab altero dictum
est, non in eam mentem, quæ intelligitur, sed in a-
liam, aut contrariam convertitur. Ita definitur a *Ru-*
til. Lup. 1. *De fig. sentent.* Est autem Græca vox
ab *ἀνακλῶ* refringo, repercutio, et Græce usurpan-
da. Hanc eandem figuram *Quintil.* 9. 3. 68. vocat
antanaclasin, quam vide suo loco.

ANACLINOPALE. *V. CLINOPALE*.

ANACLINTERIUM, ii, n. 2. (*ἀνακλιντήριον*). Le-
gitur et *anaciliterium* extrito *n*, sed minus recte. Est
pars lecti, qua pulvillus ponitur reclinando capiti, vel
potius ipse pulvillus: ab *ἀνακλῖνω* reclino. *Spartian.*
El. Ver. 5. Lectum eminentibus quatuor anacilinte-
riis fecerat. *V. Vermiglioli Sepolcr. de Vol.* p. 38.

ANACLOMENUS, a, um, adject. (*ἀνακλωμένος*)
reflexus. *Attil. Fortunat.* 2. p. 2695. *Putsch.* Ex
hoc genere est, quod anachofueon (*corrige* anaclo-
menon) appellatur, quod ordinem pedum naturalem
ac solitum amittit, et immutat pedum conjugationi-
bus copulatur. Dimerum acatalectum: *Paphias amor*
columbas. Nam constat pyrrichio et trochæis duo-
bus et spondeo. Quarta enim syllaba, quæ debet, lon-
ga esse, brevis; et sequens longa est, quam oportebat
brevem esse.

ANACELIASMUS, i, m. 2. (*ἀνακοιλιασμός*) me-
dicamentum, quo alvus dicitur: Græca vox a *κοιλία*
venter. Legitur apud *Cod. Aurel.* 2. *Tard.* 14. *ad*
fin.

ANACENOSIS, is, f. 3. (*ἀνακένωσις*) figura est
rhetorica sententiarum, Latine *communicatio*, cum
aut ipsos adversarios consulimus, aut cum iudicibus
deliberamus. Hæc habet *Jul. Rufinian.* *De fig. sen-*
tent. et *elocut.* 10. p. 229. *Frotsch.*

ANACOLLEMA vel anacolluma, ætis, n. 3. (*ἀνα-*
κόλλημα) cataplasma conglutinaus a *κόλλα* gluten.
Veget. Feterin. 2. 17. 4. Ex oleo roseo et ovi albo
anacollema facies. *Adde eumd.* *ibid.* 5. 9. 3. et 6.
22. 1.

ANACOLUTHON, i, n. 2. (*ἀνακόλουθον*) quasi
inconsequens, interdum est figura, interdum vitium
orationis, cum non redditur quod superioribus re-
spondeat: ut si in oratione ponatur *μεν*, et non se-
quatur *δέ*: ita si ponatur *tot* non præcedente *quot*,
aut *tantum* sine *quantum*. *Virg.* 2. *Æn.* 331. Mil-
lia quot magnis unquam venere Mycæis. Et 3. *ibid.*
541. Sed tamen idem olim curra succedere sueti. In
his enim *tot*, et *quamquam* non premituntur. Ana-
coluthon est etiam illud *Plauti*, in quo male invicem
verba respondent. *Rud.* 5. 2. 5. Ergo dare el negatis
quicquam. — Dicitur et anacolutia, *ἀνακόλουθια*,
latine inconsequentia. Sunt autem ambæ Græcæ vo-
ces, et Græce scribenda: ab *ἀ* privativo et *ἀκόλου-*
θω sequor: sed tamen *anacoluthon* Latinis litteris
occurrit apud *Servium* ad *Virg.* 3. *Æn.* 541.

ANACTORIUM, ii, n. 2. (*ἀνακτόριον*). 1. Est
berba quæ et gladiolus dicitur. *Apul. Herb.* 78. 2.
Ita etiam appellatur ea, quam artemisiam vocant. *Id.*
ibid. 10. — Ita autem appellantur quasi regie: nam
ἀνακτορίς regium significat, ab *ἀναξ* rex. — De
oppido *V. ONOM.*

ANADEMA, ætis, n. 3. ornamentum capitis, mi-
træ, vel coronæ, aut fasciæ simile, quo feminarum
caput redimitur: *ἀναδήμα*, ab *ἀναδῆω* redimio, co-
rono. *Lucret.* 4. 1122. Et bene paria patrum sunt
anademata mitræ. h. e. patrimonialia relicta a patribus
insuntur in corollas, mitras, fascias, et hujusmodi
muliebria ornamenta. *Adde Paul.* *Dig.* 34. 2. 27.,
ubi docet mitras et anademata licet corpus tegant, ta-
men ornamentorum, non vestis esse.

ANADENDROMALACHE, es, f. 1. (ἀναδενδρομαλάχη) herba, *hibiscus* Latine dicta. Ita vocatur a *Galenō*, quasi arborescens malva: a δένδρον arbor, et μάλαχη malva. *Apul. Herb.* 38.

ANADESMUS, i, m. 2. (ἀναδεσμός) ligamen. *Theod. Priscian.* 3. 1. Levi anadesino aliquid continere.

ANADIPLOSI, is, f. 3. (ἀναδίπλωσις) figura rhetorica verborum, Latine *conduplicatio*, cum idem verbum vel eadem res in eadem periodo geminatur: ab ἀναδίπλω reduplico, a διπλός duplus. *Aquila Rom.* § 32., *Jul. Iulianus* 7. et *Capell.* 5. p. 175. **F. CONDUPPLICATIO.** Hinc apud *Sidon.* 8. ep. 11. dicuntur versus per anadiplosim sine principis quæ conieci, in quibus ultimum verbum prioris initium est posterioris, ut in illo *Virg.* 10. *Æn.* 18. sequitur pulcherrimus Astur, Astur equo fidens. *Auson.* quoque in *Tecnopœgn.* plures huiusmodi versus compositi. Hanc anadiplosim agnoscit etiam *Charis.* 4. p. 250. *Putsch.*

ANAGALLICUM, i, n. 2. est medicamentum ex anagallide planta præparatum. Legitur in *Veget.* *Veterin.* 5. 33. 12., 5. 66. 5., 6. 8. 4. ed. *Schneid.*, ubi tamen mira est lectionum varietas. Cf. *Furlanetto* in suis notis MSS. ad hæc *Vegetii* loca putat *Allium gallicum* pro anagallidum ubique scribendum esse.

ANAGALLIS, idis, f. 3. (ἀναγallis) herba, quæ et chorchoron appellatur, in hortis et aquis locis nascenti fruticosa, foliis pusillis, rotundis, in terra jacentibus. Est autem dupliis generis, mas flore phæniceo, femina cæruleo. Ita describitur a *Plin.* 25. *Hist. nat.* 15. 92. (144.) ubi recenset etiam varios ejus usus in medicina; et Accus. sing. anagallida usurpat *Græca* positione. Adde *Cæli. Aurel.* 2. *Acut.* 29. Cl. *Fée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 362.) huiusmodi exhibet synonymias. I. *Femina.* Ἀναγallis Hipp. *Alc.* 879., Ἀναγallis κυανός *Dioscor.* 2. 209., *Anagallis femina* flore cæruleo *Plin.* 1. c. et *Anagallis flore cæruleo* *Tourn.* *Inst. Rei herb.* 142. sunt *Anagallis arvensis* L. *Spec. plant.* 211. var. *Fl. cæruleo.* — II. *Mas.* Ἀναγallis φαινή *Dioscor.* 1. c., Περδαιούλη *Græcor. recent.*, *Anagallis mas phæniceo* flore *Plin.* 1. c. et *Anagallis phæniceo* flore *Tourn.* 1. c. sunt *Anagallis arvensis* L. 1. c. var. *Fl. puniceo.*

ANAGLYPHARIUS, ii, m. 2. (ἀναγλύπηρος) qui anaglypta opera facit. V. vocem sequent. Legitur apud veterem *Juvenal.* *Scholias.* ad sat. 9. v. 145. qui auctoritatis incertæ est.

ANAGLYPHUS, a, um. **F. ANAGLYPTUS.**

ANAGLYPTARIUS, a, um, adject. ad anaglypta pertinens, ut Anaglyptarius cælator. *Inscript.* apud *Murat.* 981. 9.

ANAGLYPTICUS, a, um, adject. ἀναγλυπτικός, exstanti cælatura sculptus. *Sidon.* 9. ep. 13. in *carmin.* Geruli caput plicantes Anaglyptico metallo Epulas superbiore Humeris ferant onustis. h. e. vasis anaglyptis ex metallo. **F. ANAGLYPTUS.**

ANAGLYPTUS, a, um, adject. (ἀναγλυπτός) cælatura extante sculptus. *Inscript.* apud *Grut.* 174. 7. quæ apud *Orell.* est 3838. LEGAVIT TRULLAM ARGENTAM ANAGLYPTAM, LARES ARGENTEOS SETTEM, etc.

Anaglypta, orum, substantivorum more absolute sunt vasa, pocula, aut alia huiusmodi opera sculpta cælatura exstante, qualia *Virg.* *aspera signis* appellat 5. *Æn.* 267., et describit 3. *Ecl.* 37. et seq. *Plin.* 33. 11. 49. Nunc anaglypta, in asperitatemque excisa, circa linearum picturas quærimus. *Martial.* 4. 39. Nec incensis anaglypta de paternis. In *Plin. loc. cit.* legunt alii anaglyphia, quod idem est; Græci enim ἀναγλύφω; et ἀ. γλύπτω; idem sonant et ejusdem originis sunt.

ANAGNOSTES, æ, m. 1. (ἀναγνώστης) lector: ab ἀναγνώσκω lego. *Anagnostes* dicti sunt servi, quos cruditi homines et elegantioris cultus studiosi habere solebant, ut inter cœnandum, aut cum libuisset, legent doctorum hominum poemata. syntagmata, historias pascendi ingenii gratia: quos *Sueton.* *Aug.* 78. et *Plin.* 3. Ep. 5. et 8. Ep. 1. Latino vocabulo lectorum appellant. *Cic.* 1. *Att.* 12. 4. Puer festivus, anagnostes noster Sositheus decesserat, meque plus, quam servi mors debere videbatur, commoverat. *Orellius* Græcis litteris edidit. *Nep. Attic.* 13. In familia erant pueri litteratissimi, anagnostæ optimi, et plurimi liberrati. Et ibid. 14. Nemo in convivio ejus aliud ἀγρεύματα audit, quam anagnostem. Adde *Latinitium* apud *Cic.* 5. *Fam.* 9. 2., et *V. Gell.* 3. 19. ubi habes

exemplum de anagosta cœris adhibito. Ideo autem Græcis hisce vocabulis Latini utebantur, quia eorum servi plerumque Græci generis erant. — Etiam in theatris anagnostæ publice olim legebant, poetas præsertim, ut est apud *Gell.* 15. 3.

ANAGNOSTICUS, a, um, adject. ἀναγνωστικός) aptus ad legendum. Hinc *Anagnosticum*, f. n. absolute est id, quod legitur, ac præcipue epistola. *Ennodius* 1. Ep. 4. Anagnostici fidem secutus et suavi orationis sapore provocatus, pæne vitium credidi rem esse virtutis. *Id.* 8. Ep. 5. Ne forte animus vester in occupationibus publicis debeat de anagnostici prolixitate fastidium.

ANAGOGÉ, es, f. 1. (ἀναγωγή) subvectio, elatio: ab ἀνάγω sustollo, erigo. ¶ 1. Apud inedicos anagoge est flux sanguinis ab inferioribus partibus, ut pulmone vel stomacho, ascendens ad os, nausea vel tussicula exclusus. *Cæli. Aurel.* 2. *Tard.* 9. ¶ 2. Est et hoc nomine rhetorico schema, quo sensus aliquorum verborum ad altiora tollitur, qui proinde anagogicus sensus, ἀναγωγικός, dicitur, ut cum, verbi gratia, quæ de urbe Hierusalem in S. Scriptura traduntur, ad cælestem æternamque gloriam transferimus. Utraque vox Græca est, adhibeturque ab Hieronymo in *Ezech.* plus semel, et in *Isajam* 1. 1. 3. Bos juxta anagogen refertur ad Israel.

ANAGOGICUS, a, um, adject. (anagoge). *Anagogicus sensus* apud Hieronymum in *Isajam* 1. 1. est verborum sensus ad altiora sublatus. Cf. **ANAGOGÉ** 2.

ANAGON, ōnis, m. adject. ab ἀ privativo et ἀγών certamen. In *Inscript.* apud *Murat.* 623. 3., quæ apud *Orell.* est 2593., in qua inemorantur Ciri certamina, bis nominantur equi anagones, qui videntur ita appellati, eo quod sine certamine seu sine rivali correbant, vel quod tunc primum correbant ut *Borghesi* putat in *Epistola* data cl. *Furlanetto* die 13 Octobr. 1837. n. 6., quæ MSS. servatur in Bibliotheca Sem. Patavin.

ANAGRAPHÉ, es, f. 1. (ἀναγραφή) perscriptio. *Ulpian.* in *Pandect.* l. 42. tit. 5. leg. 15., ubi anagraphen vocat, quod alibi inventarium et repertorium et synopsis appellat. Hæc ex *Bailey Auctario*: sed et hoc et alia huiusmodi vocabula a scholiastis inserta videntur.

ANAGRAMMA, ātis, n. 3. ἀνάγραμμα, et Anagrammatismus, i, ἀναγραμματισμός, transmutatio, vel transpositio litterarum, ut laudator, adulator; *Galenus*, angelus. Utraque vox Græca est, et Græce usurpanda. Præterea anagrammatum inventio (ut inquit *Morhofius* in *Polyhist. litter.* l. 7. c. 3. n. 6.) nescio quid plebeji et jejuni habet; nec sane decet multum elegantes poetas, qui ad antiquitatis genium scribere contendunt.

ANAGRAMMATISMUS. **F.** vocem præced.

ANAGYROS, i, f. 2. (ἀνάγυρος) herba fruticosa est, quam aliqui acopon vocant, gravis odore, flore oleris, semenque gignit in corniculis non brevibus, simile renibus, quod durescit per menses. *Plin.* 27. *Hist. nat.* 4. 13. (30). Cl. *Fée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 429.) hæc exhibet synonymias: Ἀνάγυρος *Dioscor.* 3. 167., *Zenob.* Cent. 2. 55., Ἀνάγυρος *Nicand.* de Ther. v. 71., *Anagyros* seu *Acopon* *Plin.* 1. c., Ἀνάγυρος *Cretens.*, *Fava lupina* Italor. teste *Anguillara*. P. 4. pag. 81. sunt *Anagyris fetida* L. *Spec. plant.* 534.

ANALECTA, æ, m. 1. (ἀναλέκτες) servus mediastinus, qui reliquias et purgamenta cænarum huius inter cœnandum projecta colligit: ab ἀναλέγω colligo. V. voc. seq. in fin. Apud *Senec.* Ep. 27. quidam *Calvisius Sabinus* prædixit opinionem eruditioris affectabat: idem tamen nullius ingenii, aut memoriæ erat. Itaque subsidio sibi pararat servos, qui poetas multos edidicerant, et quærenti versus ex tempore suggererant; quos ille tam male reddebant, ut in medio versus sæpe exideret. *Satellius Quadratus*, qui diviti suppasitabatur et homini tardo ineptique illudabat, suavit, ut *Grammaticos* haberet *analectas*, h. e. qui ea verba, quæ ipsi recitanti exidebant, colligerent, quem admodum servi *analecta* colligebant ea, quæ conviviis exidebant. Ita *Turneb.* l. 24. c. 35. et *Lips.*

ANALECTA, ōrum, n. plur. 2. (ἀναλέκτα) purgamenta cænarum et quiescentis ciborum, quæ sub mensam cadunt, ita dictæ a colligendo, quia post cœnam everrunt et colliguntur: ab ἀναλέγω colligo. *Martial.* 7. 20. Colligere longa turpe nec pudet dextra *Analecta*, quidquid et canes reliquerunt. *Id.* 14.

82. In pretio sec. as testatur palma fuisse: sed pretium scopis nunc *analecta* dabunt. h. e. scopæ e palma factæ semper in pretio fuerunt, sed nunc, hoc est tempore Saturnalium (eo enim tempore apophoreta dabantur, de quibus toto eo libro agit *Martialis*) majore in pretio erunt propter *analecta*, quia nimirum crebra passim convivia fiunt; atque adeo multæ adhibebantur scopæ ad eorum purgamenta everrenda. **Al.** leg. *Otia sed scopis nunc analecta dabunt.* — Sunt qui putant non *analecta*, *orum* accipiendum esse, sed *analecta*, æ, m. 1. ὁ ἀναλέκτης, hoc est servus, qui purgandis pavimentis, et a sordibus extergendis operam dat. Itaque apud *Martial.* leg. ex optimis quibusd. codicib. primum quidem: *Colligere longa turpe nec putat dextra, Analecta, quidquid et canes reliquerunt.* h. e. quidquid servus colligens et canes reliquerunt. Alterum vero sic: *Otia sed scopis nunc analecta dabit.* h. e. servus *analecta* non utetur scopis: alludendo ad ea pavimenta, quæ ita erant delicato opere elaborata, ut scopis everri non deberent, sed vel spongia, vel peniculo molliori, ne corrumperebantur; vel ad ea, de quibus *Plin.* 36. *Hist. nat.* 25. 60., a quodam Soso inventa et *Asarota* appellata, in quibus purgamenta cænarum, quæque everri solent, veluti relicta, facta erant parvis e testulis, tinetisque in variis colores: atque adeo scopis auferri nullo modo poterant.

ANALECTARIUS, ii, m. 2. qui *analecta* colligit, scoparius. *Inscript.* apud *Murat.* 77. 3. GENIO SACTO CASTROVVM PERBEGNORVM AVR. ALEXANDER ANALICTARIUS (lege *analectarius*), QVOD PEREGRE RESTITVTVS (legendum fortasse constitutus) VOVIIT EDILIS CASTROVVM LIBENS SOLVIT. *Petron. Fragm. Tragur.* 34. *Burm.* Insecutus est lecticarius (lege *analectarius*) argentumque inter reliqua purgamenta scopis cepit vertere. *Burmianus* ad hunc locum adnotat: Si *analectarius* in usu esset, id libenter amplecterer; nam de *analectis* agi manifestum est.

ANALECTIDES, ōrum, f. 3. ἀναλέκτιδες, dicuntur quibus e xylino lino, vel quavis materia puellæ tanquam pulvinulis constipant scapulas prominentes, ut videri pleniores possint. *Ovid.* 3. *Art. am.* 273. Conveniunt tenues scapulis *analectides* albis. *Herennius* multiplicem hujus loci lectionem recenset, et præfert illam, quæ habet *analectrides* eodem prioris, quo dictum est, sensu. Nam λακτρον Græce significat lectulum, et *analectrides* possunt accipi pro lectuli pulvinis. *Joseph Scalig.* in *Conjectan.* ad *Varron.* p. 60. legit *omalectides*, ὀμαλέκτιδες, quod humeros nimirum æquos, et ὀμαλούς, reddebant. *Turneb.* l. 4. c. 23. omelides h. e. humerale fascias, ab ὄμος humerus. Alii denique alia.

ANALECTRIS, idis. **F.** vocem præced.

ANALEMMA, ātis, n. 3. (ἀνάλημμα) Græce editam structuram sive suggestum significat, ut *Hesych.* et *Suidas* exponunt. *Vitruium* 9. 4. hoc vocabulo improprie usum fuisse, recte admonuit *Salmas. Exercit.* *Plinian.* p. 520. Itaque *analemma* proprie est substructio, sive suggestus lapideus quadratus, aut rotundus, in quo horologium sciothicum ponebatur. *Vitrui.* loc. cit. (9. 1. 1. *Schneid.*) Umbrarum æquinoctialium magnitudinibus designatur *analemma*: um formæ, ex quibus perficiuntur, ad rationem locorum, et umbræ gnomonum, horarum descriptiones. *Analemma* est ratio conquisita solis cursu, et umbræ crescentis a bruma observatione inventa, e qua per rationes architectonicas circinique descriptiones est inventus effectus in mundo. Adde *eumd.* 9. 8. 7. *Schneid.*

ANALEPTICUS, a, um, adject. (ἀναληπτικός) refoverandi vim habens. *Theod. Priscian.* 2. 11. Sic ut illis (syntectis) vinum leve et album, bainæ, deambulatio, vel gestatio, unctio vel fricatio, cibi *analeptici* mediocriter administrentur. **F.** et vocem seq.

ANALIMOTICUS, a, um, famem arcens, a λιμός fames, ut *analimotici* cibi apud *Theod. Priscian.* 2. 24. seu l. 2. par. 2. c. 11., ubi alii rectius legunt *analeptici*.

ANALOGIA, æ, f. 1. (ἀναλογία) proportio, convenientia, similitudo. Itaque *Vitrui.* 3. 1. 1. eam proportionem, ex qua symmetria partium in architectura nascitur, ἀναλογίαν Græce dici affirmat (It. *proporzione*, *convenienza*, *similitudine*; Fr. *ressemblance*, *analogie*; Hisp. *analogia*, *relacion*, *proporcion*; Germ. *das gleiche oder entsprechende Verhältniss*; Angl. *analogy*, *similitude*, *proportion*). ¶ 1. Dicitur præcipue de architectura. *Favro* 9. L. 9. p.

200. *Müll.* Corrigere leetos imparces ad consuetudinem communem, et ad aliorum triciniorum analogias. Adde *Cic. Tém. 4. ad fin.* — Dicitur etiam de aliis rebus, quæ sibi aliqua proportionem respondent. *Seneca Ep. 120.* Hoc verbum eum Latini Grammatici Philalete donaverint, ego damnum non puto, nec in civitatem suam redigendum. Utar ergo illo, non tamquam recepto, sed tamquam usitato: quæ sit hæc analogia, dicam. Noveramus corporis sanitatem; ex hac cogitamus esse aliquam et animi: noveramus corporis vires; ex his collegimus esse et animi robur.

¶ 2. Speciatim analogia est, ut dedit *Varro 8. L. 23. Müll.*, similis similitudo declinatio, hoc est, dicitur de proportionem et similitudine, quam habent inter se verba, ex qua eorum declinatio, aut genus, aut conjugatio dignoscitur; verbi gratia, ex eo quod *amor* in genitivo facit *amoris*, recte colligitur, etiam *torpor* similiter facere; ex eo quod *funiculus* est masculini generis, cognoscitur etiam *funis* ejusdem generis esse; ex eo quod *pendeo*, *pendeo*, *spondeo* faciunt in Infinito *pendere*, *pendere*, etc. intelligitur etiam *ferreo* similem in Infinito habere positionem.

Analogia opponitur *anomalia* apud *Varron. l. c. Cic. Græce* usurpat 6. *Att. 2.* Sed me *analogia* deperat *Πλωδός, Οπουός, Σπουός*, quod *Οπουός* *Σπουός*, etc. Latine *Quintil. 1. 6. 1.* Omnia tamen hæc exigunt acce judicium: analogia præcipue, quam proxime ex Græco transferentes in Latium, proportionem vocaverunt. Ejus hæc vis est, ut id quod dubium est, ad aliquid simile, de quo non queritur, referat, ut incerta certis probet. *Et paulo post.* Analogia dictum aliquid tueri. *Id. ibid. 5.* Analogiam sequi. *Fronto de B. Parth. ed. Mai. p. 203.* Fac memineris, et cum animo tuo cogites, C. Cæsarem atrocissimo bello Gallico cum aliis multa millaria, tum etiam duos de Analogia libros scrupulosissimos scripsisse; inter tela volantia de nominibus declinandis, de verborum aspirationibus et rationibus inter classica et tubas. *C. J. Cæsaris* libros de Analogia meminit etiam *Sueton. Cæs. 6.* et *Gell. 4. 16.* Adde *Quintil. 1. 5. 13.* et alibi, et *Gell. 1. 10. 9. 14.* et 19. 8.

ANALOGICÆ, adverb. (*ἀναλογικῶς*) per analogiam. *Probus de nomine ed. Mai. in Class. Auct. T. 5. p. 201.* Ideo nomina in iisdem casibus analogice, non anomale declinantur. *Claud. Mamert. 1. Stat. anim. 21. a med.* Si ipsi corpus convenienter elementis analogice convenientibus prole valeat.

ANALOGICUS, a, um, adject. (*ἀναλογικός*) ad analogiam pertinet. *Gell. 4. 16.* C. Cæsar in libris analogicis. *Capell. 7. p. 240.* Svarium autem perfectum analogicumque esse quis dubitet, cum suis partibus impleatur.

ANALOGUS, a, um, adject. (*ἀναλογος*), proportionem habens et similitudinem. *Varro 10. L. 37. p. 248. Müll.* Sequitur virtuosus locus, quæ sit ratio proportionem, quæ a Græcis vocatur *ἀναλογον*: ab analogia dicta analogia. Ex eodem genere quæ res inter se aliqua parte dissimiles rationem habent aliquam, si ad eas duas alteræ res duæ collate sunt, quæ rationem habent eandem, quod ea verba bina habent eandem *λόγον*, dicitur utrumque separantim analogon (apud *Müll.* Græcis litteris), simul collata quatuor analogia. *Pauilo post* Latinis litteris sæpe occurrit.

ANALPHABETUS, a, um, adject. (*ἀναφάβητος*) qui ne elementarias quidem litteras novit. *Fulgent. Mythol. l. 3.*

ANALYTICÆ, adverb. (*ἀναλυτικῶς*) per analytice. *Boeth. Aristot. Analyt. post. 1. 18. p. 537.* Logice quidem igitur ex his aliquis credat de eo, quod dictum est: analytice autem manifestum est per hæc verba.

ANALYTICÆ, es, f. 1. (*ἀναλυτική*) ars resolvendi. *V. Boeth. l. cit. in v. RESOLUTORIUS.*

ANALYTICUS, a, um, adject. (*ἀναλυτικός*) resolutorius. *Boeth. in Aristot. lib. de Interpret. ed. p. 273.* Sed hæc affirmationes, inquit Aristoteles, ita sunt dispositæ: eandemque ad se similitudinem gerunt, quemadmodum in Analyticis, id est, resolutivis, dictum est.

ANANCLON Græca positione, et Latina Ananclon, i. n. 2. (*ἀναγκλόν*). ¶ 1. Est gemis granulosis mundi, quod necessario hauriendum erat ab iis, qui in libidine certamine se provocabant: ab *ἀναγκλός* necessarius. Ita quidem exponunt. *Tam. heb. l. 21. c. 12.* observat, *ἀναγκλόν* apud *Hesych.* esse urnam judicalem, ex ipso patet *ἀναγκλόν* dictum

quod urnæ judicialis magnitudinem æquaret. *Casabon. in Athen. l. 2. c. 3.* notat veterem quendam Græcum poetam appellare *ἀναγκλόν* γλυσσάν turbationem mentis, quæ ex nimio potu evenit, h. e. dulcem delirandi necessitatem: hinc fortasse tale poculum anancæum dici potuisse, quod hanc necessitatem inducat. *Varro apud Non. p. 547. 33. Merc.* Ad Sybaritanam prædam, in qua sunt tripodes, crateræ; anancæa populo nobilium Tarentinarum. *Alii leg. anancæa pocula nobilium etc. Plaut. Rud. 2. 3. 31.* Ubi est leno Labrax? Am. Perit potando, opinor. Neptunus inagnis poculis hac nocte eum invitavit. Tr. Credo hercle, anancæo datum quod biberet. *Casabon. loc. cit.* scribit alludere *Plautum* ad sorbitionem citare necessitatem et fatalem somnibus in Græciæ aliquot urbibus; vel ad haustum illum e flumine Lethæo, qui nemini mortalium non est necessarius. Alii aliter et legunt et interpretantur. ¶ 2. Est etiam rhetoricum schema, quo aliquam adesse necessitatem demonstramus. *Rutil. Lup. 1. 20. p. 130. Frotsch. Cf. Quintil. 9. 3. 99.*

ANANCHITIS vel *anancitis*, Idis, f. 3. (*ἀναγκίτις*), gemma, qua in hydromantia dicitur evocari imagines deorum. *Plin. 37. Hist. nat. 11. 73. (192);* ubi alii leg. *anancitis*, ut sit ab *ἀνάγκη* necessitas: *Salmas. in Solin. leg. anagitis*, ut sit ab *ἀνάγκη* sursum duco, abduco. Adde *Isid. 16. Orig. 14.*

ANANTAPÓDŌTON (*ἀνανταπόδτον*) schema, cum oratio aliquo membro, aut verbo, quod subaudi oporteat, destituitur. Vox Græca, et Græce usurpanda. *V. APODŌSIS.*

ANAPÆSTICUS, a, um, adject. ut *Anapæsticum carmen*, quod anapæstis constat. *Cic. 3. Tusc. 24. 57.* Nec siletur illud potentissimi regis anapæsticum: subaudi carmen: *Orellius* tamen leg. anapæstum. *Sidon. 4. Ep. 3.* Anapæsticæ juncturae. — *Servius ad Virg. 8. Ecl. 78.* bemistichium illud, *Veneris, dic, vincula necto*, ait esse anapæsticum trimetrum hypercatalecticum: hujusmodi autem versus esse Cupidini consecratos.

ANAPÆSTUS, a, um, adject. (*ἀναπαῖστος*). Anapæstus dicitur pes poeticus constans duabus syllabis brevibus, et tertia longa, ut *sapiens, legeres*; ideoque *ἀντιπαῖστος* vocari solet, quia dactylo est quidem temporibus par, sed contrarius tamen et retroartus, ut *Quintil. 9. 4. 81.* loquitur. Hinc etiam nomen est sortitus, nempe ab *ἀναπαῖσιν τῷ δακτύλῳ*, quod repercutiat quodammodo dactylum. Est autem hæc vox revera adjectivum, et subintelligitur *pes*, quando absolute ponitur. *Cic. 2. Tusc. 16. 37.* Nec adhibetur ulla sine anapæstis pedibus hortatio. *Id. 3. Orat. 47. 182.* Quare primum ad heroum nos dactyli et anapæsti et spondei pedem invitat. Adde *Sidon. 9. Ep. 15.*

Anapæstus, i, m. 2. absolute pro versu, qui ex anapæstis constat. *Cic. Orat. 56. 190.* Ita factus est anapæstus, qui Aristophaneus nominatur.

Anapæstum, i, n. 2. subaudi *carmen*. *V. Cic. 3. Tusc. 24. 57.* in v. *ANAPÆSTICUS. Gell. præfat. ad fin.* Mutabor ex Aristophanis choro anapæsta pauca.

ANAPHŌNESIS, is, f. 3. (*ἀναφώνησις*), apud medicos est exercitatio vocis, quæ arte fit ad eam tuendam et conservandam. Græca dictio a *φωνή* vox, quæ legitur apud *Cach. Avel. 1. Tard. 1.* et 5. Græcis semper litteris.

ANAPHŌRA, æ, f. 1. (*ἀναφορά*) emersio, in altum subversio: ab *ἀναφέρει* sustollo, sublevo. ¶ 1. Ab astronomis *anaphoræ* dicuntur ascensiones signorum, quæ sunt ab oriente circumacti quotidiano mundi. *Plin. 7. Hist. nat. 49. 50. (160).* et *Firmic. 3. Mathes. 3.* ¶ 2. Est etiam schema sermonis, Latine repetitio, qua eadem dictio in principio versuum, aut connumerat repetitur, ut illud *Virg. 1. Æn. 665.* Nate meæ vires, mea magna potentia solus, Nate, patris summi etc., et *Cic. 4. Ferr. 10. 26.* Verres calumniatorum apponebat, Verres adesse jubebat, Verres cognoscebat, Verres judicabat. — Hæc eadem dicitur etiam *Epanaphora*, *ἐπαναφορά*, apud *Capell. 5. p. 175.* ab *ἐπί* super et *ἀναφέρει*, refero, repeto. ¶ 3. Denique *anaphora* dicitur a *Diomed. 2. p. 140. Putsch.* cum allocutio non convenienter respondens, aliud refert occulte, ut apud *Sallust. (Catil. 17. extr.).* Sed antea i. n. conjurare *juuci*, in quibus *Catiliæ*: de qua quam brevissime potero dicam. h. e. de qua conjugatione. Ita *Diomed.*

ANAPHORICUS, a, um, adject. (*ἀναφορικός*), qui facile in altum subvehitur. ¶ 1. Apud *Vitruv. 9. 8. 8. Schneid.* describuntur *horologia anaphorica*, quasi retro gradientia, ab *ἀνά*, quod in compositione significat et retro, et *ἀναφέρει* gradior, quia in his est tympanus, qui retrogrado motu horarum spatia significat. Alii tamen legi volunt *ἀναφορικά*, ab *ἀναφέρει* sustollo, erigo; quæ sane derivatio aptior est: quod in hujusmodi horologii tympano descripta erant signa cælestia quæ emersione et ascensione suis temporibus ostendebantur, et anaphoras suas faciebant. ¶ 2. Apud *Firmic. 3. Mathes. 13.* dicuntur anaphorici, qui cruenta, seu vitiosa sputa facile rejiciunt, malique tussi laborant.

ANAPHYSĒMA, i, atis, n. 3. (*ἀναψύσμα*), efflatus, vel evaporatio: ab *ἀναψύσσω* efflo. *Apul. de Mundo 12.* Anaphysmata Græci vocant eos spiritus, qui de profundo, vel hiatibus terræ explosi ad superna aeris solent evadere.

ANAPLERŌTICUS, a, um, adject. (*ἀναπληρωτικός*), replens. *Veget. Veterin. 3. 26. 2. Schneid.* Anapleroticum vulnere medicamentum imponere. h. e. quod carnem excrescere faciat, et vulnus impleat: ab *ἀναπληρώω* impleo.

ANARRHINON, i, n. 2. (*ἀνάρρινον*), herba anagallidi similis, radice nulla, aut perexigua, semine vitulinis naris imitante, unde et nomen habet, nempe a *ρίν*, *ρίνός* naris. Eadem et *antirrhinon* dicitur. *Plin. 25. Hist. nat. 10. 80. (129).* Cl. Fée (*Op. cit. vol. 3. p. 257.*) hanc exhibet synonymiam: *Ἀντίρρινον* Theophr. Hist. plant. 9. 21., *Ἀντίρρινον*, *οἱ δὲ ἀνάρρινον* Dioscor. 4. 133., *Antirrhinon*, *anarrhinon* sive *lychnis silvestris* Plin. 1. c.; *Cynocephalon*, *alii antirrhinon* etc. *Apul. Herb. 86.* sunt *Antirrhinum* *Orontium* L. Spec. plant. 860.

ANAS, anatis, f. 3. (*νῆττα*) avis ex genere amphibiorum, quassagipenna, tremipeda, buxo rostro, dicta ab assiduitate natandi, ut scribit *Varro 5. L. L. 78. p. 31. Müll.* Græci quoque *νῆτταν*, vel *νῆτταν* a *νῆν*, hoc est nando appellaverunt. *Pompejus grammaticus. Comm. artis Donati segm. 20.* Anct illa, id est, quasi ancilla contremiscit. Unde etiam *anates* ducuntur, quod in frigore semper vivat et tremant: in aqua enim vivunt (*l. anitra; Fr. canard; Hisp. anade; Germ. die Ente; Angl. a duck or dracke*). — a) De anate generalim. *Plaut. Capt. 5. 4. 6.* Nam ubi illo adveni, quasi patriciis pueris aut monediæ, aut anates, aut coturnices dantur, quicquid luscit. *Cic. 2. Nat. D. 48. 124.* Anatum ova gallinis supponere. *Varro 3. R. R. 5. 12.* Anatum stabula. *Id. ibid. 11. 1.* Greges analium. *Pompejus Lenæus* apud *Gell. 17. 26.* Anates Ponticæ. Adde *Plin. 25. Hist. nat. 2. 3. (61), 29. ibid. 5. 33. (104).* et 30. *ibid. 7. 20. (61),* et *Colum. 8. R. R. 15. 1.* et 6. *ibid. 7. 1. Martial. 13. 52.* Tota quidem ponatur anas, sed peiora tantum et cervicæ sapit: cetera reddet coquo. *Id. 3. 93.* Et anatis habeas uropygium macræ. — b) De anate amnicola. *Ovid. 11. Met. 773.* Anas fluvialilis.

ANAS, alis, f. 3. (anus). *Paul. Diac. p. 29. 19. Müll.* Anatem morbum anuum dicebant, id est, vetularum, sicut senium morbum senum. *Cf. Placidum ed. Mai. p. 435.*

ANASTĀSIA, æ, f. 1. (*ἀναστασία*) eadem ac *anastasis*. *Cassiod. 9. Hist. Eccl. 9.* Ego tamen audivi, quodam veriloquos retulisse, quod populus illie (*in basilica Anastasia*) congregaretur, mulierem prægnantem de superiore porticu cadentem defunctam fuisse: tuncque communi oratione facta super eam, revivisse et cum partu salvatam esse; quam ob rem nimis inopinabile *Anastasiæ* nomen, id est resurrectionis, accepit.

ANASTĀSIS, is, f. 3. (*ἀνάστασις*), resurrectio: vox Græca ab *ἀνίστημι* resurgo. *Lactant. 7. 23.* De anastasi philosophi quoque dicere aliquid conati sunt. *Et paulo post.* Anastasin mortuorum futuram esse consentiunt.

ANASTŌMŌSIS, is, f. 3. (*ἀναστόμωσις*) exitus venæ unius in alteram. *Cæd. Aurel. 2. Tard. 10.* Alii tres differentias fluoris sanguinis posuerunt, eruptionis et putredinis et osculationis, quam Græci *anastomosin* vocant.

ANASTŌMŌTICUS, a, um, adject. (*ἀναστομωτικός*), aperiens, latens. *V. APERTIVUS.*

ANĀSTRŌPIĒ, es, f. 1. (*ἀναστρόφη*) inversio, ab *ἀναστρέφω* inverto, *præpositivo ordine colloco*. Dicitur hoc nomine schema verborum, quo inverso ordine verba collocantur, ut *Sæta puer et scopulus*, et

Qua de re, etc. *V. HYPERBATON*. Est autem Græca vox, et Græce scribenda. Latine reversio dicitur a Quintil. 8. 6. post med. Latinis litteris occurrit apud Priscian. 11. p. 949. Putsch. Mecum autem et tecum, secum, nobiscum, vobiscum per anastrophe per pronominis præpositio est.

ANATARIUS, a, um, adject. (anas) ad anatem pertinet. *Anataria aquila* apud Plin. 10. *Hist. nat.* 3. 3. (7). Est genus quoddam aquilarum, quod circa lacus et stagna degit, atque anates ceterasque aquáticas aves venatur: quam venationem Id. ibid. describit. — *Anatarius* absolute in Gloss. Vet. exponitur *νητροφλας*, hoc est anatum custos et curator.

ANATHÈMA, atis, n. 3. (ἀνάθημα). Diis dictum donarium. Quamquam hæc vox non de omni re diis consecrata a Græcis usurpatur, sed de illis tantum, quæ suspendi aut collocari in excelso et in conspectu statui poterant, ut templo ornamento essent. Unde et Hesych. ἀνάθημα, κόσμημα interpretatur. Est autem Græca vox ab ἀνατίθημι sursum pono, in altum colloco. *Prudent.* Latine usus est *Psychom.* 540. Dum vclitis insigne legens anathema favillis, Mæsta vulnarum spolia insatiabilis baurit.

ANATHÈMA, atis, n. 3. Græca vox ἀνάθημα a verbo ἀνατίθημι, quæ significat removere, reponere separare, est idem ac res execrabilis, et dimovenda ac projicienda. Hinc apud Ecclesiasticos Scriptores 1. Usurpatur pro separatione Christiani hominis a communione et consuetudine Christianidelium. *Augustin.* Ep. 75. Anathematis injuriam perpeti. *Et paulo post.* Anathematis sententia ferire. *Et paulo post.* Anathemate obligatus. *Et post.* Anathemate aliquem plectere. 2. Item metonymice. *Tertull.* advers. *Hæret.* 6. Dicere aliquem anathema.

ANATHÈMATISIMUS, i, m. 2. (ἀναθεματισμός) execratio, anathēma. *V. vocem antered.* *Cassiod.* 2. *Hist. Eccl.* 11. a med. Anathematismum in eis prolatum sine tristitia esse credidimus.

ANATHÈMATIZO, as, are, a. 1. (ἀναθεματίζω) anathematis sententia ferio, a communione Fidelium separo. *V. ANATHÈMA*. 1. Speciatim. *Augustin.* Ep. 75. Anathematizare filium pro peccato patris. *Et post.* Tota domus ista anathematizata est. *Sulpic. Sever.* 2. *Dial.* 12. Hæreticam (virginem) judicasset et anathematizandam esse decrevisset. 2. Aliquando generatim ponitur pro rejicere, detestari. *Hieronym.* Ep. 75. Si errasse non dicerem error, et hæc quotidie non anathematizarem, essem erroris illius socius. — NB. *Salmas.* in notis ad *Tertull.* de *Pall.* p. m. 181. testatur in veter. quibusd. MSS. et Gloss. editis legi anathemare et anathematizatus: quod non est imitandum: tametsi legitur etiam apud *Augustin.* *Serm.* 104. de *Temp.* 3. et Ep. 95. ante et post med.

ANATHYMIASIS, is, f. 3. (ἀναθυμίασις) hoc est vapor, exhalatio, halitus. A medicis accipitur pro flatu, aut vapore, qui in stomacho, seu ventre ex cibis gignitur. *Petron. fragm.* *Tragur.* 43. *Burm.* *Anathyminasis* si in cerebrum it, in toto corpore fluctum facit. *Theod. Priscian.* 2. part. 2. 1. Quibus ex anathyminasi caput fuerit inquietatum.

ANATÍCULA, æ, f. 1. diminut. ab anate. 1. Parva anas, et generatim quæcumque avis aquatica minor anate. *Cic.* 5. *Fin.* 15. 42. Serpere anguiculos, nare anaticulas, evolare merulas. 2. Usurpatur in deliciis amantium. *Plaut. Asin.* 3. 3. 103. Dic igitur me anaticulam, columbam, vel catellum.

ANÁTINUS, a, um, adject. ad anatim pertinens, seu qui est ex anate. *Plaut. Rud.* 2. 6. 49. Utinam fortuna nunc anatino uteretur, ut cum exivissem ex aqua, arcerem tamen. Est qui legit anthracina, hoc est carbonum: nam ἀνθραξ Græce carbonem significat; carbonem autem inusfacti cito arescunt. Verum prior lectio longe præferenda est.

Anatina, æ, f. 1. gen. absolute est caro anatis. *Petron. fragm.* *Tragur.* 56. *Burm.* Medici mihi jubent sæpe anatinam parari. *Fr. Oriolus* in *Opusc. Letter. Bologn.* T. 1. p. 114. probabiliter conjecit, hic Trimalchionem, qui sæpe viderat solemne illud medicorum ana, quo utuntur in describendis remediis compositionibus, ridicule putasse anatim indicari, cum nempe ignoraret illud significare partes æquales remedium sumendas esse. *V. ANA.*

ANATOCISMUS, i, m. 2. (ἀνατοκισμός) anniversaria usura renovatio: cum scilicet qui non solvit usuram pecunia fenore acceptæ, sequenti anno tenetur solvere usuram tum sortis principalls, tum usura non solutæ, quæ et ipsa in sortem ingreditur. Vox Græca

ab ἀνατοκίω usuram renovo, quod ab ἀνα et τόκος usura (It. usura dell'usura: Fr. intérêt des intérêts; Hisp. interés del interés; Germ. Zins auf Zins; Angl. the interest of interest). *Cic.* 5. *Att.* 21. 11. Centesimas observare cum anatocismo anniversario. *Et paulo post* § 12. Nihil impudens Scaptio, qui centesimis cum anatocismo contentus non esset. *Inscript.* apud *Grut.* 208., quæ pertinet ad a. Chr. 79. et apud *Orell.* est 4105. HERODES PATYLCI DIOCLÈTES ΜΥΛΕΤΕΝΤΥΡ ΣΟΡΤΥ ΝΑΝΑ ΑΝΑΤΟΚΙΣΜΟ ΒΙΝΑΕ ΚΕΝΤΕΣΙΜΑΙΣ ΨΥΒΡΑΕ ΠΡΟΤΕΡ ΝΕΓΛΕΤΑΝ ΝΕΛΙΓΙΟΝΕΜ ΣΕΠΥΛΟΡΟΥΜ ΚΛΑΜ ΔΙΟΥΤΟΥΜ. Anatocismus a *Cic.* 6. *Att.* 1 dicitur renovatio singulorum annorum, et 6. ibid. 3. renovatum in singulos annos fenus. Ex eodem *Cic.* 5. ibid. 21. cognovimus Senatusconsultum factum fuisse, ut in creditorum causa centesimæ perpetuo fenore ducerentur.

ANATÓME, es, f. 1. (ἀνατομή) eadem ac anatomia. *Theod. Priscian.* 4. 2. ante med. In apertionibus corporum, quas anatomas vocamus, pastus in suis vasculis reperitur.

ANATÓMIA, æ, et **ANATÓMICA**, æ, vel Græca positione **ANATÓMICÆ**, es, f. 1. (ἀνατομία, ἀνατομική) ars secandi et considerandi corpora animalium; et est pars medicinæ: ab ἀνατέμνω seco. Latino vocabulo incisio recte dici potest: nam *Celsus* verbo incidere hac in re non semel utitur. *Cæc. Aurel.* 1. *Acut.* 8. Per apertionem, quam Græci anatomiam dicunt. *Macrobi.* 7. *Saturn.* 15. Plato dum nec anatomica, quæ medicinæ propria est, abstinet, risum de se posteris tradidit.

ANATÓMICA, æ, et **ANATÓMICE**, es, *V. voc. præced.*

ANATÓMICUS, a, um, adject. ἀνατομικός, ad anatomiam pertinens. *Cæc. Aurel.* 5. *Tard.* 10. Alii vero etiam in iis se repositos quædam vascula demonstrant, anatomica ratione apprehensa, quæ ad hæc penetrant loca. *Id.* 3. *Acut.* 4. Erasistratus secundo libro anatomicorum — in quibusdam inquit etc. ubi nota adject. gen. neutr. absolute usurpatum. — Hinc

Anatomicus, i, m. 2. absolute (subaudi medicus, aut quid simile) est qui in anatomica peritus est. *Macrobi.* 7. *Saturn.* 13. Libris anatomicorum postea consultis, verum reperi. *Ammian.* 28. 4. in fin. Discissarum pectum exta rimari cum anatomicis. *Augustin.* *Civ. Dei* 22. 24. Etsi medicorum diligentia crudelis, quos anatomicos appellant, laniavit corpora mortuorum.

ANATÓNUS, a, um, adject. (ἀνάτονος) sursum tendens, vel nimis in altum tendens: vox Græca ab ἀνά sursum, et τείνω extendo. Apud *Vitruv.* 10. 10. 6. *Schneid.* anatona capitula balistarum dicuntur earum supremæ partes in nimiam longitudinem protensæ: quibus (ibid.) opponuntur catatona, a voce Græca χατάτονος deorsum tendens, minus altus.

ANATRÉSIS, is, f. 3. (ἀνατρῆσις) hoc est perforatio, Græca vox ab ἀνατρίπω perforo. Latinis litteris scripta legitur apud *Cæc. Aurel.* 2. *Tard.* 1. ad fin., ubi anatesim testæ ponitur pro perforatione cranii.

ANAUDIA, æ, f. 1. (ἀναυδία) privatio vocis et loquelæ: ab ἀ privat. et αὐδή vox, sermo. Legitur apud *Cæc. Aurel.* 2. *Acut.* 10., sed Græcis litteris.

ANAZÉTESIS, is, f. 3. (ἀναζήτησις) verba eadem, quæ Latinis consoliida. *Apul. Herb.* 59.

ANCÆSA dicta sunt ab antiquis vasa, quæ calata appellamus, quod circumcædendo talia sunt. *Paul. Diac.* p. 20. 3. *Müll.*

ANCALA, æ, et Græca positione **ANCALE**, es, f. 1. poples: ἀγκάλη, quæ vox significat quidem ulnam brachii, vel potius ejus curvaturam, ab ἀγκών flexus, curvatura; sed per similitudinem potest etiam ad genu transferri (It. piegatura inferiore del ginocchio; Fr. pli du jarret; Hisp. pliegue del jarrete; Germ. die Kniekehle; Angl. the ham of the leg, behind the knee). *Cæc. Aurel.* 5. *Tard.* 1. Usque ad median natem, ac superius ad inguen, vel ad ancalem perveniens atque suram. *Et post.* Plurimi ex talo atque ancala, venam dividentes, sanguinem detraxerunt.

ANCALÆ, es, f. 1. *V. voc. præced.*

ANCARIUS, ii, m. 2. asinus, ἀγκάριος, quam vocem Græci a Persis accepisse dicuntur, et universim significat quemvis onera bajulantem; sed quia asini ad id maxime apti sunt, specialim de iis dici potest: *Döderlein* vero, ut ancillam, ita ancarium deducit a Græco ἀνεγκέν ferre, vel ab oncare. *Lucilius* apud *Non.* p. 21. 12. *Merc.* inquam, rudet e ro-

stris, atque ejulabit Concursans veluti ancarius, claque quirions. *Alii leg.* angarius, hoc est nunciis, quod vox ἀγγάριος significat. *Alii aliter.* *V. Turneb.* l. 17. c. ult. Legitur hæc vox et in *Nigidio* apud *Gell.* 19. 14., ubi alii leg. angarius.

ANCEPS vel anceps, ancepsitis, adject. — *Anceps* in recto singulari, ex quo per synopen *anceps* factum videtur, occurrit apud *Plaut.* *Rud.* 4. 4. 114. — In Ablativo singulari facit *ancepsitis*; sed tamen apud senioris ævi scriptores, ut apud *Gell.* 12. 2. in fin., occurrit et *ancepsite*. — *Juxta veteres* hæc vox composita est aut ab am et caput, atque anceps est utrimque habens caput; aut ab am et capio atque anceps est, quod ex utraque parte æque capiatur, *V. Paul. Diac.* p. 19. 13. *Müll.* Horum neutrum negari potest: hinc enim alia sunt a caput composita, quæ in ceps exeunt, ut biceps, triceps, præceps etc. atque in aliquibus Scriptorum locis anceps hac occurrit significatio; illinc vero alia significatio sæpius legitur et cum Græco ἀμφιδέσις ab ἀμφί et δέχομαι capio omnino convenit. Hinc

1.) Proprie. 1. Stricto sensu anceps, ab am et caput, est utrimque habens caput. *Ovid.* 14. *Met.* 334. *Anceps* Janus. *Id.* 1. *Fast.* 95. Tum sacer ancipiti mirandus imagine Janus Bina repens oculis obtulitora meis. Hinc translate *Id.* 12. *Met.* 337. ab ancipitis delapsus acuminis montis. h. e. dupliem habentis verticem. Alii leg. ancipiti delapsus acuminis. 2. Latiori significatione anceps, ab am et capio, est quod utrimque aliquid capit, sive quod utrimque vertitur et protenditur, quemadmodum translate ait *Gell.* 12. 9. Hæc (verba) enim fere jam vulgatum est ancipitia esse et utroque versus dici posse. h. e. verba quæ ambigua habent significationem, et in utramque partem exponi possunt, ut valetudo, venenum etc. Hoc autem sensu occurrit — a) De gladiis aliisque armis, quæ acie utrimque prædita sunt. *Plaut.* *Rud.* 4. 4. 114. Post altrinsecus est securicula aucipes. *Lucilius* apud *Non.* p. 245. 12. *Merc.* Vecte atque ancipiti ferro effringam cardines. Adde *Zucce.* 6. 168. *Id.* *Lucr.* 2. 519. *Anceps* mucro. *Ovid.* 5. *Met.* 397. Ancipitemque manu tollens utraque securim. *Prudent.* *Hymn.* ante som. 2. 85. *Anceps* gladius. Cf. *Paul. Diac.* p. 19. 13. *Müll.* — b) De ciliis rebus, quæ duo præcipua veluti latera præseferunt. *Liv.* 5. 1. Romani ita muniebant, ut ancipitia munimenta essent, alia in urbem et contra oppidanorum eruptiones versa, alia frons in Etruriam specans auxiliis — obstruebatur. *Lucilius* apud *Non.* p. 245. 18. *Merc.* Ancipites cardines. h. e. duplices, qui utrimque valvas tenent, ut ipse *Nonius* exponit, quapropter perperam alii aliter leg. *Val. Flacc.* 4. 576. *Anceps* Pontus. h. e. propter Symplegadas. — c) Sæpius de prælio, bello aliisque hujusmodi, quæ uno eodemque tempore a duobus partibus adveniunt et urgeant. *Cic.* pro *leg. Manil.* 4. 9. Mithridates — legatos ac litteras misit, ut cum duobus in locis disjunctissimis maximeque diversis uno consilio a binis hostium copiis bellum terra marique gereretur, vos ancipiti contentione districti (alii distracti) de imperio dimicaretis. *Cæs.* 7. *B. G.* 76. 1. ibid. 26. et 3. *B. C.* 63. *Anceps* prælium. *V. ro* apud *Non.* p. 245. 17. *Anceps* bellum. *Nep. Them.* 3., *Sall. Jug.* 36. et *Curt.* 7. 7. *Anceps* periculum. *Curt.* 3. 7. 9. Ancipiti acie opprimi. h. e. utrimque ingruente. *Id.* 5. 4. 31. Ancipiti malo opprimi. *Justin.* 11. 9. 9. *Anceps* certamen. *Liv.* 37. 11. et 30. 33. Ancipiti tela. h. e. quæ a duobus partibus jaciuntur. *Id.* 1. 25. Agitatio anceps telorum armorumque. — d) Generatim de iis omnibus, quæ a duobus partibus adveniunt et urgent. *Cæs.* 3. *B. C.* 72. *Anceps* terror, intra utraque munitiones. *Liv.* 2. 24. *Anceps* metus et ab cive et ab hoste. *Id.* 32. 30. *Anceps* tumultus. *Id.* 27. 17. *Anceps* odium. h. e. et ab iis qui relinquuntur, et ab iis ad quos confugitur. *Id.* 35. 27. *Anceps* pestis. h. e. et ignis et hostium. *Cic.* 3. *Orat.* 16. 59. *Anceps* dicendi faciendi sapientia. h. e. quæ dupliem facultatem complectitur dicendi et faciendi. *Id.* 1. *Off.* 3. 9. Cum utilitas ad se rapere, honestas contra revocare ad se videtur, fit, ut distrahatur deliberrando animus, afferatque ancipitem: curam agitantem. — e) Denique raro de animalibus. *Cic.* 1. *Nat. D.* 37. 104. Bestiarum terrenæ sunt aliæ, partim aquatiles, aliæ quasi ancipites in utraque sede viventes. h. e. quas nos Græco vocabulo ἀμφιβίας dicimus. *Liv.* 6. 33. Cum anceps hostis et a fronte et a tergo urgetur. *Id.* 30. 33. In ancipites ad ictum utrimque conjicie-

bant hastas. h. e. in eos qui et hinc et illinc ita erant proximi, ut hastis feriri possent.

II.) Translate anceps est quod duobus modis accipi potest, ideoque generatim usurpatur pro dubio, ambiguo, incerto, periculoso. Specialiter vero — a) Est ambiguum, duplicem habens significationem, quod et pro aliqua re et contra ipsam facere potest, ut apud Cic. *Orat.* 30. 148. Numquam — defatigabor antequam illorum ancipites vias rationesque et pro omnibus et contra omnia disputandi percipere. *Id.* 6. *de republ.* 12. 2. Anceps factorum via. *Id.* 4. *Herenn.* 54. 67. Verborum ancipites aut multiplices potestates. *Horat.* 2. *Sat.* 5. 34. Anceps jus. h. e. multiplex, varium, ideoque controversum. *Gell.* 12. 9. Ancipitia verba. *V.* supra 1. sub init. *Cic.* 3. *Orat.* 27. 107. Ancipites disputationes, quibus — in utramque partem disseri copiose licet. *Id.* 2. *ibid.* 44. 96. Aggredi causam ancipitem. *Liv.* 9. 3. Anceps oraculum. *Id.* 21. 3. sententia. — b) Anceps est incertus, dubius. *Cic. Marcell.* 5. 15. Incertus exitus et anceps fortuna belli. *Virg.* 4. *Æn.* 603. Anceps fortuna pugnae. *Cic.* 2. *de republ.* 7. 13. Prælii certamen anceps et varium. *Liv.* 21. 29. Ancipitis certaminis victoria. *Id.* 2. 62. Anceps prælium. *Id.* 21. 1. Ancipiti Marte bellum gerere. *Cic. Orat.* 23. 98. Ancipites incertique casus dicendi. *Id.* 5. *Fam.* 12. Viri excellentes ancipites varique casus. *Lucan.* 9. 585. casus belli. *Horat.* 2. *Sat.* 1. 34. Lucanus, an Appulus, anceps. h. e. incertum est. *Curt.* 3. 8. 3. Anceps fides. h. e. dubia et sui periculo creditur. *Lucan.* 1. 266. Urbs anceps. *Id.* 7. 477. urbes Latii dubiae varique favore Ancipites. *Id.* 9. 46. ancipites animos tenere. h. e. incertis, dubios. *Virg.* 3. *Æn.* 47. Tum vero ancipiti mentem formidine pressus. *Val.* *Flacc.* 3. 74. Anceps pavor. — c) Anceps est ambiguum ideoque periculoso. *Nep. Datam.* 7. Ut ne — præteriret adversarius, quin ancipitibus locis premeretur. h. e. iniquis et periculosis. *Liv.* 21. 23. Quia revocare aut vi retinere eos anceps erat. *Ovid.* 14. *Met.* 438. Ancipites vine. *Vellej.* 2. 79. Dubia et interdum anceps fortuna (hinc juxta Döderlein Latein. *Synonym.* vol. 5. p. 281. *anceps* aliquid plus significat quam *dubius*). *Plin.* 28. *Hist. nat.* 2. 4. (21). Anceps vehiculi casus. *Id.* 22. *ibid.* 23. 47. (96). Anceps cibus. *Id.* 7. *ibid.* 45. 46. (149). et *Sueton. Aug.* 59. Ancipites morbi. *Plin.* 23. *Hist. nat.* 1. 14. (20). Labrusca anceps in purgationibus. *Tac.* 1. *Hist.* 5. Vox pro republica honesta, ipsi anceps. *Id.* 4. *Ann.* 17. Anceps adulatio. — hinc

Anceps, *capitis*, n. 3. substantivorum more interdum ponitur pro summo discrimine. *Tac.* 4. *Ann.* 73. Labeo — dubia suorum re in anceps tractus — viam legionum implorabat. *Id.* 1. *ibid.* 36. Seu ubi militi, seu omnia conducerentur, in ancipiti res publ. *Id.* 11. *ibid.* 26. Ne scelus inter ancipitia probatum: mox veris pretiis estimaret. *Id.* 2. *Hist.* 86. Pro certis et olim partis nova ambigua, ancipitia malebat.

ANCHISTRUM. F. ANCISTRUM.

ANCIOMANES, ii, f. 2. nomen est herbarum, quæ et dracontea appellatur: fortasse dicta ab ἀγχο suffoco, strangulo, quia obstruendi meatum spiritus vium habet. *Apul. Herb.* 14.

ANCHORA cum derivatis. F. ANCORA.

ANCHUSA, æ, f. 1. (ἀγχουσα) herba est lactuæ foliis, cujus radix digitati crassitudine scinditur papyri modo, manus inficit sanguine colore, lauas pretiosis coloribus præparat, variis ægritudinibus prodest, imprimisque lepræ et lentiginis, si ea liniatur. *Hæc Plin.* 22. *Hist. nat.* 20. 23. (48). Adde *Cels. Aurel.* 3. *Tard.* 5. et 4. *ibid.* 8. Est alia quæ dicitur onochiles teste *Plin.* l. c. 21. 25. (51). *Pelagon. Veter.* 26. Turis manne scilibrum teris et commiscis in oleo, in quo ante bullierit anchusæ fasciculus unus. *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 113.) hæc exhibet synonymias. I. *Anchusa vera*. — Ἀγχουσα Theophr. *Hist. plant.* 7. 9., Ἀγχουσα Σπιδαννίς Nicand. *Ther.* v. 838., Galen. in *Orat.* ad artes 6., Dioscor. 4. 23., Orph. in *Argonaut.*, Cratæv., Suidas etc., *Anchusa Plin.* l. c. et Actii de re med. l. p. 6. sunt *Anchusa tinctoria* L. *Spec. plant.* 192. — II. *Pseudanchusa*. — Ἐγχον Dioscor. 4. 27., *Pseudanchusa*, echis aut doris *Plin.* l. c. sunt *Anchusa italica* Retz, *Poir. Encycl.* — III. *Anchusa* seu *Onochiles*. — Ἀγχουσα ἑτέρα, ἀλκιβιάδιον ἢ οὐνοχειλὶς Dioscor. 4. 24., Galen. de *Fac. simpl.* 6. 149., Nicand. *Ther.* 5. 541., *Anchusa onochiles*, *arcebiom*, *anchusa rhexia* *Plin.* l. c. sunt *Echium creticum* L. *Spec. plant.* 200. —

IV. *Anchusa minor*. — Ἀγχουσα τριτὴ Dioscor. 4. 25., Nicand. *Ther.* 5. 541., Nicand. *Schol.* p. 38., Galen. de *Fac. simpl. med.* p. 149., *Anchusa minor flore rubro* *Plin.* l. c. sunt *Lithospermum fruticosum* L. *Spec. plant.* 190.

ANCILE, is, et sæpius plur. num. Ancilia, n. 3. (ἀγκύλιον vocat *Plutarch.* in *Numa*; ex quo nonnulli *ancyle* scribunt cum *Non.* 18. 11. ed. vulg. — In Genitiv. plur. *ancilium* facit juxta Grammaticorum regulas et legitur apud *Tac.* 1. *Hist.* 89. et in *Inscript.* apud *Orell.* 2244.; sed ex usu etiam *Anciliorum*, quemadmodum et *Salurnalium* et *Saturnaliorum* dicitur. *V.* infra *Horat.* 3. *Od.* 5. 10. — Ancile scutum fuit parvum et oblongum (quale apud Romanos primo obtinuisse putandum est) superiore et inferiore sui parte rotundum, media angustius, lateribus mediis convexa curvitate se contrahentibus, extima oram usquequaque recisam habens minutis incisuris: unde et nomen habet, quasi *ameisum*, ab *am* circum, et *cæsus*. *Ovid.* 3. *Fast.* 376. Idque ancile vocant, quod ab omni parte recisum est: Quaque notes oculis, angulus omnis abest. *Varro* 7. *L. L.* 43. p. 137. *Müll.* Ancilia dicta ab amecis, quod ea arma ab utraque parte, ut peltæ Thracum, incisæ. *Paul. Diac.* p. 131. 8. *Müll.* Ancile sic est appellatum, quia ex utroque latere erat recisum, ut summum infimumque ejus latus pateret. *Cl. Servius* ad *Virg.* 8. *Æn.* 664. et *Isid.* 18. *Orig.* 12. 3. Sunt tamen qui putant hanc vocem compositam esse ab *am* et *cælum*, unde *cælare*; alii deducunt ab ἀγκύλος *angulus*, *Döderlein* ab ἀγκῶς *ulnas*. Quidquid sit de etymologia, vox peculiari occurrit significatione. ¶ 1. Ancilium figuram exhibet nummus Antoniaei Pii, quem videsis apud *Nieuport. Rit. Rom. Tab.* 5. n. 4., ubi duo sunt ancilia, sub quibus legitur ANCILIA. *Cl. Num.* apud *Choul.* de *reliq. Rom.* p. 265. et *Gemma* apud *Augustin. Gemm. et sculpt. antiq. T. 1.* p. 152. Hujusmodi scutum Numæ Pompilii tempore de cælo cecidisse credebatur, accepto una oraculo, tamdiu staturum R. imperium, quandiu illud Romæ mansisset. Quare Numa jussit, undecim alia ejusdem formæ fieri, quibus cæleste misceretur, ne internosci posset et auferri; quod Manurius Veturii artificis opera factum est, qui præmili loco petiit, ut suum nomen inter carmina Salii cauerent, cum hujusmodi scuta per Urbem circumferrent. Quotannis enim mense Martio per urbem a Sallii collo appensa circumferebantur cum solemnī saltatu et carminibus; dicebanturque tum *ancilia moveri*; idque per triginta dies, quibus elapsis, iterum condebantur in templo Martis, ubi asservari solebant. Da-ante autem tali solemnī, summa religio erat, ne publice aliquid gereretur, quod ad arina et bellum spectaret. *Sueton. Oth.* 8. Expeditionem inchoavit, nulla ne religionem quidem cura, sed et motis, nec dum conditis ancilibus, quod antiquitus infustum haleret. Adde *Tacit.* 1. *Hist.* 89. *Juvenal.* 2. 126. et *V. SALLI*. — Addit *Servius* ad illud *Virg.* 8. *Æn.* 3. *Utque impulit arma*, in more fuisse, ut qui belli curam susceperat; antequam ad id administrandum proficisceretur, in sacrarium Martis introiret, et ancilia primum, mox et hastam dei commoveret, addita voce, *Mars vigila*. — Si ancilia sua sponte moverentur (quod non semel accidisse creditum est) prodigii loco habebatur, et quod bellum portenderet. *V. Jul. Obseq. De prodig.* 104. et *Epitom. Liv.* 68. — Præter ancile sex alia ferè religiosissime custodita Romæ tanquam imperii pignora: acus Martis deum, quadrigæ fideles Vejorum (de quibus *V. in RATUMENA*), cineres Orestis, sceptrum Priami, velum Ilionæ, et Palladium. *Servius* ad *Virg.* 7. *Æn.* 188. — Nunc de usu vocis. *Ennius* apud *Farr.* 7. *L. L.* 43. p. 137. *Müll.* Mensas constituit idemque ancilia primus. *Liv.* 1. 20. Cælestia arma, quæ ancilia vocantur. *Virg.* 8. *Æn.* 664. et lapsa ancilia cælo Extuderat. *Horat.* 3. *Od.* 5. 10. Anciliorum et nominis et togæ Oblitus æternaque Vestæ. — NB. Non adjective, sed per appositionem. *Val. Mar.* 1. 1. 9. Sex lictoribus præcedentibus arma ancilia tulit. *Charis.* 1. p. 62. *Putsch.* Arma ancilia lustrare. Adde *Inscript.* apud *Orell.* 2244. *Juvenal.* 2. 126. sudavit clipeis ancilibus. ¶ 2. De scuto militari quoque. *Virg.* 7. *Æn.* 188. Succinctis trabea lævæque ancile gerebat *Picus*. *Lucan.* 9. 479. populos ancilia nostra ferebat.

ANCILLA, æ, f. 1. *Paul. Diac.* p. 20. 1. *Müll.* nomen deductum putavit ab Anco Martio, quod is in bello magnum feminarum numerum cepit: sive quod

antiqui *anculare* dicebant ministrare; quod certe rectius, nam ancilla est deminut. ab *ancula*. V. ANCU-LA et ANCULUS. — Ancilla est mulier quæ dominis famulatur et ministrat, quæque sæpiissime in comædiis occurrit (*It. fantesca*, *serva*, *cameriera*; *Fr. servante*, *femme de chambre*; *Hisp. criada*; *Germ. Dienerin oder Aufwärterin*, *das Mädchen*, *die Zofe*, *die Kammernädchen*; *Angl. a maid-servant*).

I.) Proprie. *Livius-Andronicus* apud *Non.* p. 153. 27. *Merc.* Ego puerum interea ancillæ subdam lactantem meæ, ne fame peribat. *Plaut. Truc.* 2. 4. 47. Mater ancillas jubet — aliam aliorum ire, percontari. *Ter. Andr.* 3. 1. 3. Ab Andria est ancilla hæc. *Cic. Mil.* 10. 28. Cum muliebri et delicato ancillarum puerorumque comitatu. *Id.* 3. *Verr.* 4. 8. Hunc liberti vestri, hunc servi ancillæque amant. *Sallust. Jug.* 12. Occultans se in tugurio mulieris ancillæ. *Serv.* ad 1. *Æn.* 413. Sunt elocutiones, quarum una pars plena est, quæ si convertatur, habent aliquid superfluum, ut in *Sallustio*: In tugurio mulieris ancillæ. bene addidit ancillæ. At si dicas ancillæ mulieris, erit superfluum mulieris; ancilla enim et conditionem ostendit et sexum. Hæc *Servius*, cui similia ex *Quintil.* reperies in FRATER. *Ter. Phorm.* 3. 2. 26. Ancilla ære empta meo. *Horat.* 2. *Od.* 4. 1. Ancillæ amor. *Ovid.* 2. *Amor.* 8. 9. delinquere in ancilla. *Quintil.* 5. 11. 34. Consuetudo cum ancilla.

II.) Translate. ¶ 1. In bonam partem. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 63. 63. (155). At hæc (terra) benigna, mitis, indulgens usibusque mortalium semper ancilla. *Inscript.* apud *Murat.* 407. 4. Ancilla dei. ¶ 2. Per contemptum dicitur etiam de hominibus, qui alicui rei nimis addicti sunt, turpiterque inserviunt. *Sallust. fragm. orat. Lepidi in Sullam.* Fusidius ancilla turpis, honorum omnium dehonestamentum. *Trebell. Claud.* 5. Gallus Antipater, ancilla honorum, et historicorum dehonestamentum. *Attil. leg.* ancillariorum, et historicorum etc.

ANCILLARIOLUS, i, m. 2. qui amore ancillarum captus est. *Martial.* 11. 58. Ancillariolum tua te vocat uxor. *Senec.* 1. *Benef.* 9. 4. Si quis nulla se amica facit insignem, nec alienæ uxori annua præstat; hunc matronæ humilem, et sordidæ libidinis, et ancillariolum vocant.

ANCILLARIS, re, adject. ad ancillas spectans.

I.) Proprie. *Cic.* 5. *Tusc.* 20. 58. Ita sordido ancillarique artificio regiae virgines, ut tonstricula, tondebant barbam et capillum patris. *Dig.* 47. 10. 15. § 15. Ancillaris vestis.

II.) Translate. *Ammian.* 26. 6. Ancillaris adulatio. h. e. vilis ac turpis.

ANCILLARIUS, ii, F. ANCILLA II, 2.

ANCILLATUS, us, m. 4. ministerium, servitus. *Arnob.* 7. p. 221. Ancillatum servuli pavibunda trepidatione imitatus. Ita edidit *Orellius* ex *cod. MS.* et edit. *princ.*, ubi legitur ancillarum servuli pavibundas trepidationes imitatus. At *Salmas.* edil. ancillatum servuli pavibundis trepidationibus imitatus. Sed hujus formæ exempla non suppetunt, cum e contrario famulatus a famula, et hujusmodi pernulla sæpiissime occurrant. *V.* et *Fr. Oehler* ad *Arnob.* l. c. p. 294.

ANCILLOR, aris, stus sum, ari, dep. 1. Part. *Ancillans* l. et II. Est idem ac famulus, ministro ancillarum more (*It. serva*; *Fr. servir*; *Hisp. servir come criada*; *Germ. Magdedienst verrichten*; *Angl. to serve, wait*).

I.) Proprie raro admodum occurrit. *Accius* apud *Non.* p. 72. 3. *Merc.* Quem invita ancillans, dioto obediens viri.

II.) Translate. ¶ 1. Ancillor in malam partem est nimis alicui addictus cum et turpiter inservio. *Titinius* apud *Non.* p. 72. 5. *Merc.* Verum enim dotibus delinxi ultro etiam uxoriibus ancillantur. *Pseudo-Sall.* in *Cic.* 4. 7. Cui invidiosus in civitate fecisti, ancillaris. *Pseudo-Cic.* in *Sall.* 4. 11. Non enim uni privatum ancillans sum, neque me addixi. *Latin. Pat. Paneg.* ad *Theodos.* 2. Facundia ancillantus necessitas. h. e. servilem in modum blandientis. ¶ 2. In bonam partem. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 97. 99. (213). Æstus ancillans sideri avido trahentique secum hausta maria. *Attil. leg.* ancillante sidere. *Apul. Dogm. Plat.* 1. 18. Cetera inembra ancillari et subservire capiti, cibos et alia subministrare.

ANCILLULA, æ, f. 1. deminut. ab ancilla.

I.) Proprie usurpavit *Plaut. Rud. prol.* 73., *Ter.*

Eun. 1. 2. 86. et *Heaut.* 2. 3. 11., *Seneca* 3. *Con-*
trov. 21. *Ter. Phorm.* 4. 3. 60. Uxori emenda ancilla
est. *Ovid. Rem. am.* 639. Nec veniat servus, nec
flens ancilla.

11.) Translate. *Cic.* 1. *Orat.* 55. 236. Idcirco istam
juris scientiam eloquentiam tamquam ancillulam pedi-
sequamque adjunxisti. *Id.* 1. *Fin.* 21. 69. Praesto es-
se virtutes, ut ancillulas, quae nihil aliud agerent —
nisi ut voluptati ministrarent.

ANCIPIES, cipitis. V. ANCEPS

ANCISUS vel amicusus, a, um, proprie part. praeter.
pass. ab inusit. *ancido* ex am et *cædo*, accisus, cir-
cumcisus, recisus. *Lucret.* 3. 661. Omnia (membra
serpentis) jam seorsum cernas ancisa recenti Vulnere.

ANCISUS vel amicusus, us, m. 4. Legebatur apud
Varron. 7. *L. L.* 43. p. 137. *Müll.*, ubi nunc eodem
sensu legitur *ambecisus*, quam vocem V.

ANCISTRUM, i, n. 2. (*ἀγκίστρον*) scalprum hami
forma aduncum, quo utuntur chirurgi: a voce *Græca*
allata, quæ *hamum* significat. *Cæd. Aurel.* 5. *Tard.*
1. *ad fin.* Ancistris ex utraque parte cutem prætere-
re. *Al. leg.* anchistris. Adde *Isid.* 4. *Orig.* 11. 3., ubi
male legitur *angistrum*.

ANCLABRIS mensa ministeriis divinis aptata. Va-
sa quoque in ea (al. ænea) quibus sacerdotes utuntur,
anclabris a appellatur. *Paul. Diac.* p. 11. 11. *Müll.*
Id. p. 77. 11. scribit; dicta hæc esse ab *anclare*, quod
est haurire et ministrare.

ANCLATOR, oris, m. 3. famulus, minister a voc.
seq. *Gloss. Lat. Græc.* Anclator *ἀγκλητής*.

ANCLO vel ancillo, as, avi, atum, are, a. 1. est
ministrare, et si de fluidis agitur haurire. Est a *Græ-*
co *ἀντλῶν* ferre, ut docet *Paul. Diac.* p. 11. 11.
Müll.; aut ab *ἀγκλῶ* ancilo, b. c. incurvato corpo-
re haurio ad ministrandum. *Livius Andronicus* apud
Priscian. 6. p. 684. *Putsch.* Carnis vinumque, quod
libabant, anclabatur. *Id.* apud *Paul. Diac.* p. 11. 10.
Müll. Florem anclabant Liberlex carchesiis. *Scaliger.*
legendum putat *anclabant* ab *anclare* eodem sensu.
Alii leg. *antlare*, *antlabant*. Cf. *Paul. Diac.* p.
20. 1. *Müll.* Quod antiqui ancilare dicebant pro
ministrare. Adde *Priscian.* 8. p. 796. *Putsch.*

ANCŌN, ōnis, m. 3. *ἀγκών*, ōnos, vox Græca, quæ
significat cubitum seu potius curvaturam cubiti in
brachiis. Sed apud Latinos scriptores est vox propria
fere architectorum: hinc ¶ 1. Apud *Vitruv.* 3. 5.
14. *Schneid.* ancones sunt partes normæ, quæ simul
junctæ rectum angulum faciunt. Eadem ratione *ancon-*
es dicuntur ab eod. 8. 5. 1. *Schneid.* extrema capita
chorobatæ (quod est instrumentum librands aquis ac-
commodatum), quæ normæ modo angulata sunt. ¶ 2.
Apud *Eum.* 4. 6. 4. *Schneid.* ancones sunt, ut qui-
dem exponit *Philander*, mensulæ, quæ capitibus suis
volutarum more pliantur ad S majoris et oblongi
formam, et poni solent in rationibus ostiorum, pro-
pendentes ab ima corona, secundum antepagmenta,
ad libramentum imi supercilli, Italice *cartelle*, aut
cartocci, quorum figuram exhibent *Id.* *Philand.* et
Bald. in Lex. Vitruv. Dicuntur autem *ancones*, non
quia ipsi in modum cubiti flexi sint, sed quia propen-
dentes cum adjecta regula normæ similem angulum
faciunt. Vocantur etiam *prothyrides*, *προθυρίδες*, a
πρὸ ante, et *θύρα* janua; quia in anterioribus janu-
arum ornamentis locum habent, ut dictum est. *Vi-*
truv. *ibid.* ¶ 3. Præterea sunt *ancones* apud *Eum.*
10. 15. 4. *Schneid.* ferrea, vel lignea retinacula in
modum cubiti, aut normæ curvata, quibus trabes, aut
lapides in machinis alligantur et connectuntur. ¶ 4.
Item furcilla cornuta, quæ in organo hydraulico adhi-
tebatur. *Id.* 10. 8. 1. *Schneid.* ¶ 5. Item furcillæ lignæ
in summo habentes cornua bina, *ἀγκύων*, hoc est cubi-
tum brachii referentia; quæ et *amites* appellantur.
His venatores utuntur vel ad suspendenda retia; vel
potius, ut alii volunt, ad terrendas aves, injecta his
cornibus formidine, et in altum sublata. *Grat. Cy-*
neg. 87. Lineæque extractis lucent anconibus arma.
¶ 6. Item *ancones* sunt ligna transversa sellarum,
arrectariis infixa et annexa, quibus sedentes cubita su-
perponimus: ita dicta, quia cum arrectariis normalem
angulum efficiunt: italice *braccioli*, aut *appoggi*.
Cæd. Aurel. 2. *Tard.* 1. a *med.* Sella tonsoria se-
deant ægrotantes, quæ sit obliquis anconibus fabrica-
ta, quibus incumbentes sese levare nitantur. ¶ 7.
Denique *Paul. Dig.* 33. 7. 13. pr. inter instrumenta
tabernæ cauponiæ enumerat *ancones*, quos *Turneb.*
l. 18. c. 23. scribit esse calices non rotundos, sed in
cubitus flexos et angulum facientes. Fortasse his si-

milia sunt ea vasa, quæ Itali vocant *storte*. Fortasse
etiam intelligit *Paulus* ea pocula, quæ Græco vocabulo
Virg. vocat *carchesia*. Carchesii autem figuram ita
describit *Macrobius* 5. *Saturn.* 21., ut sit poculum pro-
cerum, et circa mediam partem compressum, ancilum
mediocriter (h. e. curvum cubiti modo; ab *ancus*
quod V. infra) ansis a summo ad infimum pertinen-
tibus. In vulg. codicib. pro *ancilum* legitur *ansatum*,
quod hoc loco minus congruere videtur: *ancilum*
autem ex conjectura *Is. Pontani* in notis ad *Ma-*
crobi.

ANCŌRA, æ, f. 1. Scribitur et *anchora* ex quadam
consuetudine, quæ tamen nec semper, nec ubique ob-
tinuit (V. *Wagner* ad *Virg.* 6. *En.* 92.). Ceterum
rectius est aspirationem omittere, quæ in Græco *ἀν-*
chorα, a quo deducta est vox, nulla est, atque ita scrip-
tum esse a veteribus, testatur *Servius* ad *Virg.* 3.
En. — Ancora erat ferreum instrumentum, quod
primo juxta Eupalami inventionem uno, deinde per
Anacharsim, teste *Plin.* 7. *Hist. nat.* 36. 57. (209),
duobus instructum veluti brachiis aduncis, alligatum
funi in mare jaciebatur, et fundo adhaerens naves de-
tinebat, a voce Græca allata, quæ videtur esse ab *ἀν-*
χολος *aduncus* (It. *ancora*; Fr. *ancree*; Hisp. *ancora*;
Germ. *Anker*; Angl. *an anchor*).

1.) Proprie. *Virg.* 1. *En.* 169. hic fessas non vin-
cula naves Ulla tenent, unco non alligat ancora mor-
su. *Id.* 6. *ibid.* 3. tum dente tenaci Ancora fundabat
naves. *Liv.* 28. 17. Ancoras moliri. *Cæs.* 4. *B. G.*
28., *Virg.* 6. *En.* 902. et *Plin.* 32. *Hist. nat.* 1. 1.
(2). Ancoras jacere. *Ovid.* 1. *Met.* 297. Ancoram fi-
gere. *Id.* *Heroid.* 2. 4. pangere. *Cæs.* 4. *B. G.* 29.
Naves deligare ad ancoras. *Id.* 5. *ibid.* 10. Subsistunt
ancoræ. *Plin.* 6. *Hist. nat.* 22. 24. (82). Sidunt an-
coræ. h. e. fundantur. *Id.* 9. *ibid.* 31. 51. (100). Plu-
ribus ancoris navigia infrenare. *Nep. Them.* 8. Tene-
re in ancora navem. *Cæs.* 4. *B. G.* 23. Expectare in
ancoris. *Auct. B. Afr.* 63. Commorari in ancoris.
Cæs. 3. *B. C.* 102. Consistere ad ancoras. *Flor.* 2.
2. Stare in ancoris. *Tac.* 2. *Ann.* 23. Adhærere an-
coris. *Cæs.* 3. *B. G.* 13. Ancoræ funibus revinctæ.
Cic. 1. *Att.* 13. 1. Ancoram solvere. *Cæs.* 4. *B. G.*
23. et 1. *B. C.* 31., *Liv.* 22. 19. (ubi *Forcellinus*
cum aliis legebat *vellere*) et *Quintil.* 4. 2. 41. Ancoras
tollere. *Cic.* 7. *Verr.* 34. 87., *Liv.* 28. 17. et *Plin.*
35. *Hist. nat.* 11. 40. (139). Præcidere ancoras, h.
e. funes, quibus naves religantur. *Liv.* 22. 19. In an-
cora evehi. h. e. discedere ancoris nondum sublatis:
V. *Aischefski* ad h. l. *T.* 3. p. 389. *Declam.* tributa
Quintiliano 12. 23. Frumentum ad ancoras perdere.
h. e. navibus ancoræ alligatis; et videtur proverbialis
locutio, cum agilitus nostra incuria aliquid, quod
in tuto erat. De loco *Lucilii* apud *Non.* V. ANQUI-
NA. De ancora ultima V. infra II. 2.

II.) Translate. ¶ 1. Ancoras tollere apud *Var-*
ron. 3. *R. R.* 17. 1. est abire, discedere. ¶ 2. Anco-
ra ponitur etiam pro spe, refugio, præsidio. *Sil. It.*
7. 24. ancora fessis Ultima cur *Fabius*. *Ultimam*
autem dixit, quia in navi plures erant ancoræ, quarum
quæ maxima a Græcis *ἑρπῆς* dicta, a Latinis *sacra*,
nonnisi in summis periculis jaciebatur, quia in ea ul-
tima spes erat navigii servandi. ¶ 3. Denique anco-
ra per similitudinem dicitur quodvis ferramentum ut-
rimque aduncum. *Fallad.* 1. *R. R.* 40. 5. Bipedas
constituens ferreis ancoris colligatas.

ANCŌRĀGO vel Anchōrāgo, Inis, m. 3. nomen pi-
scis apud *Cassiod.* 12. *Ep.* 4. in Rbeno præcipue na-
scentis, quem ita dictum putant, quod os habeat in-
star ancoræ incurvatum. Sunt, qui arbitrantur, eum-
dem esse ac *Salmonem*, item qui *Sturionem*. Sed
hæc incerta sunt, variisque tantummodo variorum
ingeniorum conjecturis luita.

ANCŌRĀLIS vel Anchōrālis, le, adject. ad anco-
ram pertinen. *Apul.* 11. *Met.* 16. Navis absoluta
strophili ancoralibus. h. e. soluta a funibus, quibus ad
ancoram alligatur. — Hinc

Ancorale, lis, absolute est funis, quo ancora reli-
gatur. *Liv.* 37. 30. *ad fin.* Tractum ancorale, et im-
plicitum remis lotus alterum deterisit. *Id.* 22. 19. Anco-
ralia incidere. V. vocem seq. *Plin.* 16. *Hist. nat.*
8. 13. (34). Usus suberi ancoralibus maxime navium.

ANCŌRĀRIUS vel Anchorarius, a, um, adject. anco-
ralis. *Cæs.* 2. *B. C.* 9. Storcæ ex ancorariis funibus
tres. *Liv.* 22. 19. Alii resolutis loris ancoram tollunt:
alii, ne quid teneat, ancoraria incidunt. h. e. ancora-
rum retinacula. Alii rectius leg. *ancoralia*. — De
monte V. ONOM.

ANCRAS convalles vel arborum intervalla. *Paul.*
Diac. p. 11. 13. *Müll.*; sed *antras* legitur in codice.
Placidus ed. *Mai.* p. 432. Ancræ intervalla arborum.
Gloss. Isid. Angræ (lege ancra) intervalla arborum
vel convalles.

ANCOTOS, id est excruciatos. *Paul. Diac.* p. 29.
8. *Müll.* V. ANGO.

ANCŪLA, æ, f. 1. famula. *Paul. Diac.* p. 20. 2.
Müll. V. ANCULLUS.

ANCŪLO, as, are. V. ANCLO.

ANCŪLUS, i, m. 2. famulus. Deducta est vox ab
ancus; unde *Ancus Martius* (quartus Romanorum rex)
proprie est *ancus Martius*, h. e. *ἄνκων* *Ἀγέως*,
famulus vel minister Martis. V. ONOM. *Paul. Diac.*
p. 20. 1. *Müll.* Antiqui ancilare dicebant pro mi-
nistrare, ex quo dii quoque ac deæ feruntur coli, qui-
bus nomina sunt *Anculi* et *Anculæ*. h. e. dii deæque,
non qui a servis et ancillis colerentur, sed qui diis
majoribus ministrarent, quasi famuli, quales fuerunt
Ganymedes Jovis pocillator, *Iris* Junonis ministra.
Apud *Placidum* ed. *Mai.* p. 345. Amui, servi. *Mül-*
lerus recte emendat: *Anculi*, servi.

ANCŪNŪLENTÆ feminae menstruo tempore ap-
pellantur, unde trahitur inquinamentum. *Paul. Diac.*
p. 11. 12. *Müll. Scalig.* notat *ancunulentæ* dictum
esse pro *ancunulentæ*, a voce cœnum; ex quo cu-
nare apud *Eum.* *Paul. Diac.* est sterco facere, pro
cœnare, unde factum est inquinare; qua ratione di-
cere *mœnio* et *pœnio* pro *munio*, *punio*, mutato æ
in u.

ANCUS appellatur, qui aduncum brachium habet
et exporrigi non potest. *Paul. Diac.* p. 19. 15. *Müll.*
— V. et ANCULUS.

ANDĀBĀTA, æ, m. 1. gladiator, qui ex equo, fron-
tem oculosque tectus, pugnat, ut docet *Lipsius* l. 2.
Saturn. c. 12.: sed juxta *Orellium Inscript.* 2577.
andabatæ minime sunt gladiatores ex equa pugnan-
tes, sed potius quorum caput tectum erat galea ita, ut
veluti cæci depugnarent eoque risum moverent spec-
tatoribus. Alii putant fuisse genus lusus, in quo lu-
dente oculis clausis se invicem petebant, quod Itali
dicunt *fare alla cieca*. *Turneb.* l. 2. *Adversar.* c.
10. scribit, olim post curricula Circensia interdum so-
litos fuisse binos homines, noctis tenebris, in curra
depugnare, quorum alter auriga erat, alter in eumdem
currum ascendens cum eo cæca pugna certabat, dice-
baturque *andabata* a Græco *ἀνδραβάτης*, hoc est a-
scensor, d. inserto. Denique juxta *Döderlein* andaba-
ta est qui circum errat nescius quo vadat; recentiores
vero Philologi fuisse affirmant gladiatorem galea mu-
nitus, sed detectis oculis, qui sub spectaculorum Inili-
um quasi ludens ærem feriebat. *Cic.* 7. *Fam.* 10.
2. Tu in re militari multo es cautior, quam in ad-
vocationibus, qui neque in Oceano natare volueris,
studiosissimus homo natandi; neque spectare esseda-
rios, quem antea ne andabata quidem fraudare pote-
ramus. h. e. non poteramus avertere a spectandis an-
dabatis pugnantibus. Alii plerique leg. *andabatam*, in
quibus et *Orellius* quæ ratione constructio est satis
involuta. V. *Manut.* et alios Interpr. Alii reponunt
antanabata, alii etiam *anabata*, quæ voces idem va-
lent, ab *ἀνδραβάτης*, et *ἀντὶ ἀνδραβῆν*, ascendo, et
contra ascendo. *Hieronym.* *advers.* *Helvid.* 3. Mo-
re andabatarum gladium in tenebris ventillans. *Id.* 4.
advers. *Jovinian.* 36. Melius est clausis, quod dicitur,
oculis andabatarum more pugnare, quam directa
spicula clypeo non repellere veritatis. Adde *Inscript.*
apud *Orell.* 2577. — *Varro* Satyram conscripsit æ-
hominum cæcitate et erroribus, eamque inscripsit:
Andabatæ: cujus fragmenta affert *Non.* p. 36. 4.
Merc. V. Fr. *Oehler M. Terentii Varronis Sat.*
Menipp. reliq. p. 95.

ANDRACHNĒ, es, f. 1. (*ἀνδράχνη*) herba eadem
quæ *portulaca*, aut *porcilaca*. Est autem duplicis ge-
neris: *sativa*, seu *hortensis*, foliis latis, caulibus plu-
ribus, luteo folio: *agrestis*, quæ et *andrachne*, a
Plin. 13. *Hist. nat.* 22. 40. (120). *andrachne* agria
dicitur, h. e. *agrestis*, Latine *illecebra*, et ipsa in hor-
tis et vineis nascens, tota terræ prostrata, nec humo
surgens, radice et ramis crassiusculis, foliis minutis,
ab officinis *crassula minor* dicta et *vermicularis*,
de qua *Plin.* 25. *Hist. nat.* 13. 103. (162). verba
facit. De hac loquitur et *Colum.* 10. *R. R.* 376. Hu-
midæque Andrachne sitientes protegit antes. *Cl. Ffe*
(*Op. cit.* vol. 3. p. 129.) hanc exhibet synonymiam:
1. *Ἀνδράχνη* *Theophr.* 1. 15. et 3. 16., *Ἀνδράχνη*
Cretensium mod. teste *Clua. Hist. plant. rar.* l. 31. p.

48. *Adrachne Theophrasti*. Ejusd. sunt *Arbutus integrifolia* Lamrk. Tourn. Inst. R. herb. coroll. 41. — 11. *Ἀνδράχνη* Theophr. 7. 3., Gal. de fac. simpl. 6. 43., *Χοιροβοτανον* Favorin., *Andrachne* Colum. 1. c., *Portulaca* et *Porcastrum* Latinorum sunt *Portulaca oleracea* L. — De *andrachne* agresti vel agria V. ANDRACHINE.

ANDREMAS, herba eadem, quæ andrachne. *Apul. Herb.* 103.

ANDROCLAS vel androdas, annus sexagesimus tertius vitæ humanæ ab Ægyptiis dictus est, quem alii climactericum vocant, ut *Firmic.* auctor est 4. *Mathes.* 14. Dicitur ab ἀνδρ, ἀνδρός vir, et κλάω frango, quod ea ætate hominum vires frangantur.

ANDRŌDAS. V. vocem præced.

ANDRŌDĀMAS, antiq. m. 3. (ἀνδρόδαμας) lapis est ex genere hæmatitarum, colore nigricante, pondere ac duritie insignis, qui attritus coti succum reddit sanguineum: ita dictus ἀνδρ τοῦ ἀνδρός δαμάζειν, a domandis viris, quod propter duritiem domet superetque vires frangere conantium. *Plin.* 36. *Hist. nat.* 20. 38. (146). ¶ 2. Est et gemma hoc nomine, quæ et pyrites dicitur, argenti nitorem habens, ut adamas, quadrata, semperque tessellis similis: cui magi putant nomen impositum ab eo, quod impetus hominum et iracundias domet. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 10. 54. (144). Juxta *Licferstein* est lapis magnetes crystallizatus et fortasse idem qui argyrodamas.

ANDRŌGYNES, is, f. 3. (ἀνδρόγυνος) monstrum ex viro et femina constans. ¶ 1. Stricto sensu *Zucret.* 5. 836.; ubi alii androgynum, alii alia leg. ¶ 2. Latiori sensu virago, femina animum virilem agens. *Val. Max.* 8. 4. Amæsia Lentia rea causam suam maximo populi concursu egit: quam, quia sub specie femine virilem animum gerebat, androgynem appellabant.

ANDRŌGYNOS vel Latina positione androgynus i, m. 2. (ἀνδρόγυνος) hermaphroditus, monstrum hominibus de utroque sexu participans, ab ἀνδρ, ἀνδρός, vir, et γυνή femina. ¶ 1. Stricto sensu. *Cic.* 1. *Divinat.* 43. 48. Quid ortus androgyni? nonne fatale quoddam monstrum fuit? *Liv.* 27. 11. Sinuessa natus ambiguo inter marem ac feminam sexu infantem; quos androgynus vulgus, ut plerique, faciliore ad duplicanda verba Græco sermone, appellat. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 3. 3. (34). scribit suo tempore magis in usu fuisse, ut hermaphroditus diceretur, quam androgynus. *Id.* *Plin.* 7. *ibid.* 2. (15). et Callipha Græco scriptore tradit, supra Nasamonas, confines illis Machlyas, androgynus esse utriusque naturæ, inter se vicibus conules: additque ex *Aristotele*, dextram matrem illis virilem, laevam muliebrem esse. Adde *Gell.* 9. 4. et *Auson.* 60. 12. — Adjectivè dixit *Cassiod.* 6. *Hist. eccl.* 16. In Emesa Dionysio γυνή, id est Baccho muliebrī, ecclesiam, quæ Deo nuper fuerat ædificata, dedicaverunt (pagani), et ad derisionem simulacrum illic statuentes androgynum, id est; quod virum monstraret ac feminam. ¶ 2. Item vir admodum molis, ita ut potius femina sit. *Lucilius* apud *Non.* p. 403. 27. *Merc.* Maximus si argenti sexcentum ac mille reliquit Imberbi androgynū, barbato mæchocinædo. h. e. puero muliebria patienti, viro qui facit et patitur, ut ait *Auson.* *Epigr.* 5. 119.

ANDRON, ōnis, m. 3. ἀνδρῶν, ὄνος, pars domus longitudine angustior, in qua viri seorsum a mulieribus morantur. *Paul. Diac.* p. 22. 8. *Müll.* Intellige apud Græcos, in quorum ædibus separata erant cubacula, cœnacula, et alia pro mulieribus, et pro viris: ab ἀνδρ, ἀνδρός, vir. Illic opponitur *Gynæceum*, in quo femine habitant. *Paul. Diac.* l. c. Græcam cum Latinis errando confudit; *Vitruvius* vero 6. 7. 5. *Schneid.* de Græcis tantummodo loquitur; namque Latini andronem vocant itenera, (quæ et mesaulæ dicuntur, quod inter duas aulas media sint interposita) seu loca angusta in ædibus, per quæ ab una in aliam ædium partem, ab uno in aliud cubiculum transitur Italice androni, aut etiam corridoj. *Vitruv.* loc. cit. — Locum item angustior inter duos parietes, extra ædes, quales sunt qui relinquunt solent inter duas domos, ut pluvia tectis collecta eo descendere possit, andron dicitur, Italice andito, viottolo. *Plin.* 2. *Ep.* 17. Tam alti additque secreti illa ratio, quod interjacent andron parietem cubuli bortique distinguit, atque ita omnem sonum media inanitate consumit. Sed hic quoque *Plinius* locus ad superiorem significationem referri potest.

ANDRŌNITIS, itidis, f. 3. ἀνδρῶνιτις, locus in peristyllis ædium Græcarum, ubi versantur aut convivium agunt viri sine interpellationibus mulierum, ut *Vitruv.* loquitur 6. 7. 4. *Schneid.*, cui opponitur *Gynæconitis*, in qua versantur femine: ab ἀνδρ, ἀνδρός, vir. *Vitruv.* *ibid.*

ANDRŌSACES, is, n. 3. (ἀνδρόσακες) herba est in maritimis Syriæ locis copiosissime proveniens, alba, amara, carens foliis, folliculos in cirris habens, et in folliculis semina. *Plin.* 27. *Hist. nat.* 4. 9. (25). *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 427.) hanc exhibet synonymiam: *Ἀνδρόσακες* Dioscor. 3. 150., *Androsaces* *Plin.* 1. c. sunt *Madrepura Acetabulum* L. *Syst.* ed. 10.

ANDRŌSÆMON (ἀνδρόσαιμον) herba est similis hyperico, cauliculis tamen majoribus ac magis rubentibus. Folia habet alba rutæ figura, semen papaveris nigri, comas odore resinoso. Gignitur in vineis. Variis habet in medicina usus, de quibus V. *Plin.* 27. *Hist. nat.* 4. 10. (26). Nomen habet ab ἀνδρ, ἀνδρός vir, et αἶμα sanguis, quia humano sanguini similem succum comæ ejus tritæ emittunt. Dicitur et *ascyron*. *Plin.* *ibid.* *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 428.) hanc exhibet synonymiam: *Ἀνδρόσαιμον*, οἱ δὲ Διοσκουρίδα, οἱ δὲ Ἀσσυρίων Dioscor. 3. 173., *Lucian.* *Tyrann.* p. 211., *Androsæmon* sive *ascyron* *Plin.* 1. c. sunt *Hypericum perfoliatum* Willd. *Spec. plant.* 3. 1463.

ANDRUARE, id est recurrere a Græco verbo ἀναδραμεῖν venit; hinc et druā vocata est. *Paul. Diac.* p. 9. 11. *Müll.* V. AMPTRUO.

ANDRUNCULUS. Vox a Lexico expungenda; occurrit enim tantum in *Not. Tir.* p. 162. pro parvo androne.

ANECHECUS. V. ANETICUS.

ANECLOGISTUS, i, m. 2. (ἀνεκλόγητος) qui rationem suæ administrationis reddere non tenetur. Vox Græca ab a privativo, et ἐκλογίζομαι rationem subduco. *Ulp. Dig.* 26. 7. 5. § 7. Quidam decedens filiis suis dederat tutores, et adiecerat: Eos aneclogistos esse volo. Et infra. Ut aneclogisti essent, etc. Ita legitur in edit. *Torrentini*. Apud *Haloand.* Græcis litteris scribitur. In aliis quibusd. editionib. habetur alogistas: quod videtur esse corruptum, nam ἀλόγητος Græce significat rationis expertem.

ANELLARIUS. Vox a Lexico expungenda; occurrit enim tantum in *Not. Tir.* p. 161.

ANELLUS vel Anellus, i, m. 2. deminut. ab annulus, parvus annulus. *Plaut. Epid.* 5. 1. 33. Anellus aureolus. *Zucret.* 6. 911. Anellus catenæ. *Horat.* 2. *Sat.* 7. 9. sæpe notatus Cum tribus anellis, modo læva *Priscus* iuani. *Cic.* 5. *Fin.* 1. 3. apud *Non.* p. 70. 25. *Merc.* Cujus imaginem non modo in tabulis, sed etiam in poculis et in anellis habent. *Optimi tamen Codices cum iisque Orellius legunt* in anulis. V. *Madvig* ad h. l.

ANEMONE, es, f. 1. (ἀνεμώνη) herba florem habens ejusdem nominis, quem fabulantur ortum esse ex lacrimis Veneris Adonidem desentis, alii ex cruore ipsius Adonidis ab apro Interempti. Est autem plurimum generum: nam centum et quinquaginta anemones genera vidisse se in horto regio, testatur *Haradin.* ad *Plin.* 21. *Hist. nat.* 11. 38. (65). Dicta est autem ab ἀνεμος ventus, quia scribit *Plin.* *ibid.* 23. 94. (164). quorundam bujus generum florem, nonnisi vento spirante, aperiri. At *Hesych.*, quod flos facile vento corruptur et decutitur. *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 84.) hasce exhibet synonymias: I. *Ἀνεμώνη ἀγρία* Dioscor. 2. 207., *Bion.* 1. 68., *Παραπούνα* Zacynth. teste *Sibthorp* Fl. græc., *φρένις* Græcor. teste *Plin.* 1. c., *Anemone silvestris* *Plin.* 1. c. sunt *Anemone coronaria* L. *Spec. plant.* 771. — II. *Ἀνεμώνη ἡμερᾶς* Dioscor. 1. c., *Ἀνεμώνη* *Galen.* de Fac. simpl. 157., *ἄγρια παραπούνα* Græcor. recent., *Adonis* *Ovid.* 10. *Met.* 725., *Anemone in cultis nascentes* *Plin.* 1. c. sunt *Adonis æstivalis* L. *Spec. plant.* 761.

ANENNOËTOS, ἀνεώνητος, hoc est incomprehensibilis, vel cuius non est memoria, atque adeo æternus: ab a privativo et ἐνώεω cogito, vel recordor: unus est ex æonibus *Valentini* apud *Tertull.* advers. *Valentinian.* 33.

ANEO, et es, n. 2. anuum esse. Legitur in *Gloss. Philox.*, et præterea affertur a *Flavio Capro* sub init. l. de Orthogr., sed sine exemplis. Idem dicendum de *Anesco*, quod est inchoativum ab *Aneo*, et *ibid.* ab eod. affertur. At *Pompejus grammat.* in *Comment.*

art. *Donati* sect. 20. Dicebant quieo, et seneo, unde aneo. Legimus enim *anetilla*, id est, quasi ancilla contremiscent.

ANETHIATUS, a, um, adject. anetho conditus. *Apic.* 7. 6. Jus anethatum. *Id.* 6. 9. Mittis in pullum anethatum. *anethatum* quidam hoc loco volunt esse substantivum, quod significet condimentum ex anetho, in quod pullus mittendus sit. *Plin.* *Valer.* 2. 17. sub init. Edat buccellas anethatas sale et oleo, porro et apio coctas.

ANETHINUS, a, um, adject. ex anetho confectus. *Cœl. Aurel.* 4. *Tard.* 7. a med. Injectio clysteris rutacei, aut anethini. Adde *ibid.* paullo post. *Id.* 3. *Acut.* 17. Cerotaria ex cera et resina et irino oleo, vel cyprino oleo, aut anethino. Adde *Theod. Priscian.* 1. 1.

ANETHUM, i, n. 2. (ἀνηθον) herba fœniculo similis, caule fistuloso, striato, foliis tenuissimis in capillamenta dissectis, flore in umbella luteo, in quo semina insunt acris saporis, sed grati, odore item grato. Nascitur in bortis, et deciduo semine quotannis se propagat. Usus habet non in condimentis solum, sed etiam in medicina. *Plin.* 19. *Hist. nat.* 8. 52. (107). Githistrinis, anisum et anethum culinibus et medicis nascuntur. *Virg.* 2. *Ecl.* 48. Narcissum et florem jungit bene olentis anethi. *Servius* hoc loco addit fabulam, fuisse Anethum pulcherrimum puerum, qui casu nescio quo in sui nominis florem versus sit. De anetho loquuntur etiam *Colum.* 10. *H. R.* 314. et 11. *ibid.* 3. 42., et *Pallad.* 3. *H. R.* 245. *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 2. p. 427.) hanc exhibet synonymiam: *Ἀνηθον* *Theophr.* *Hist. plant.* 7. 6., *Dioscor.* 3. 67., *Anethum* *Plin.* 1. c. sunt *Anethum graveolens* L. *Spec. plant.* 377.

ANETHUS, i, m. 2. idem quod anethum. V. EX-SUCCATUS.

ANETICUS, a, um, adject. ἀνετικός, hoc est remittens, remissionem habens: ab ἀνίημι remitto, relaxo. *Theod. Priscian.* 3. 3. Aneticis temporibus curationes disponere. h. e. tempore, quo vis morbi remittit. *Id.* 2. 25. Proderunt per intervalla anetica etiam dropaces adhibiti. *Id.* 3. 3. Jam convenit post resumptionem corporis (h. e. virium) aneticis temporibus omnes ex ordine — disponere curationes inguinibus adhibendas. *Fulgati libri habent* anechicis.

ANEURISMA, atis, n. 3. (ἀνεύρισμα) est tuber, in quo sanguis conspiratus, uberis venæ similis invenitur, ut ait *Veget.* 2. *Peterin.* 30. Est autem Græca vox, qua dilatatio arteriæ significatur.

ANFRACTARIUS, ii, m. 2. qui graditur per anfractus, seu qui per anfractus loquitur. Vox a Lexico expungenda, occurrit enim tantum in *Not. Tir.* p. 132.

ANFRACTUOSUS vel amfractuosus, a, um, adject. plenus anfractibus. Translate. *Augustin.* *serm.* 135. de Temp. (al. 59.) a med. Non quærentes verba locutionis anfractuosæ.

ANFRACTUS vel amfractus, a, um, particip. præter pass. ab inusit. *anfringo*, et proprie est fractus cum flexu; unde flexus, tortuosus. *Ammian.* 29. 5. Tumuli per anfracta undique spatia in sublimi porrecti, nullique pervii, nisi indigenis. — Hinc

Anfractum vel *amfractum*, i, n. 2. absolute est obliquus flexus in se reccurrens. V. vocem seq. *Ac.* *cuius* apud *Non.* p. 193. 1. *Merc.* et apud *Varron.* 7. *L. L.* 15. *Müll.* Super Oceani stagna alta patris Terrarum anfracta revisam. h. e. sinuosos recessus, quibus mare terram alluit. *Varro* l. c. p. 124. *Müll.* Anfractum est flexum, ab origine duplici dictum, ab ambitu et frangendo; ab eo leges jubent in directo pedum vni esse, in anfracto xvi, id est in flexu. Loquitur *Varro* de latitudine viarum, quæ inter agros sunt: cf. *Cajus* *Dig.* 8. 3. 8. Viæ latitudo ex lege xii. Tabular. in porrectum vni. pedes, in anfractum, id est ubi flexum est, xvi. *Varro* apud *Non.* l. c. Cavò fontē, ut cum irrigat cavata aurium anfracta, in silvam vocans.

ANFRACTUS vel amfractus, us, m. 4. (am et frango. V. vocem præced.) est obliquus flexus in se reccurrens, ut in recta via crebris inæandris interruptis et veluti fracta, sinuosus recessus, tortuositas.

1.) Proprie. — a) Generationi. *Cic.* 2. *Nat. D.* 18. 47. Quæ (figura globi aut circuli) nulli asperitatis habere, nihil offensivis potest, nihil incisum angulis, nihil anfractibus, nihil emineis, nihil lacunosum. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 45. (124). Convoluta in anfractum (cornua) arietum. *Val. Flacc.* 7. 523. immensis recubantem anfractibus anguem. h. e. voluminibus præ-

longi corporis. *Stat.* 5. *Theb.* 520. Sævlor (*draco*) anfractu laterum. *Val. Flacc.* 5. 121. longisque fluens anfractibus Iris. — b) Speciatim ponitur de obliquis regionum flexibus vel sinuosis recessibus. *Liv.* 38. 7. Anfractus littorum. *Plin.* 3. *Hist. nat.* 1. 1. (5). Anfractus littorum flexuosus. *Val. Flacc.* 2. 452. Anfractu blando sinuosa littora. *Stat.* 4. *Theb.* 52. Anfractus riparum. *Lucan.* 5. 416. Nec maris anfractus lustrandaque littora nobis, Sed recti fluctus. *Val. Flacc.* 4. 727. Europam curvis anfractibus angit (*mare*). *Liv.* 38. 23. Anfractus montium. *Id.* 44. 4. Anfractus jugi. *Virg.* 11. *Æn.* 522. curvo anfractu valles. *Lucan.* 4. 159. opacus collum anfractus. *Claudian.* *Cons. Prob. et Olybr.* 104. qua fine sub imo Angustant aditum curvis anfractibus Alpes. — c) Item speciatim de obliquis viarum flexibus, quibus iter sit longius: et anfractus opponitur *vía recta*. *Cæs.* 7. *B. G.* 46. Oppidi murus ab planitie atque initio ascensus recta regione, si nullus anfractus intercederet, nec passus aberat: quidquid buie circuitus ad molliendum clyvum accesserat, id spatium itineris augebat. *Nep. Eumen.* 8. Quarum (*viarum*) brevior per loca deserta — diurnum erat ferme decem; illa autem, qua omnes commeabant, altero tanto longiorem habebat anfractum. *Id. ibid.* 9. Mutat consilium et — flectit iter suum et illum anfractum longiorem copiosæ viæ capit. *Liv.* 33. 1. Anfractus viarum et valles interjectæ. *Tac.* 3. *Hist.* 7. 9. Inter ædificia bortosque et anfractus viarum. *Curt.* 5. 4. 15. Callium anfractus. — d) Hinc ponitur et pro circuitu. *Lucan.* 1. 605. Dumque illi effusam longis anfractibus urbem Circumeunt. *Val. Flacc.* 6. 239. Orbibus hos rapidis mollique per æquora Castor Anfractu levioris equi deludit anhelos. h. e. flexu et circumactione equi modo hac, modo illic. *Claudian.* 6. *Cons. Honor.* 519. Nunc sub densa silvis arctatus opacis Inter utrumque jugum tortis anfractibus albet. — e) Hinc etiam de obliquo solis per Zodiacum decursu. *Cic.* 6. *de republ.* 12. 12. Cum ætos tua septenos octies solis anfractus reditusque converterit. Sic annui anfractus apud *eumd.* 2. *Legg.* 8. 19. sunt curriculi annorum, quos sol annua conversione dimittit.

II.) Translate. ¶ 1. Anfractus est longus verborum circuitus. *Cic. Partit. orat.* 6. 21. Oratio sit circumscripta non longo anfractu, sed ad spiritum vocis apto. *Id.* 2. *Divinat.* 61. 127. Quid opus est circuitione et anfractu, ut sit utendum interpretibus somniorum, potius quam directo? ¶ 2. Item est obliqua et tortuosa ratio aliquid agendi et tractandi. *Quintil.* 9. 2. 78. Nam rectum genus approbari nisi maximis viribus non potest: hæc diverticula et anfractus suffugia sunt infirmitatis, ut qui cursu parum valent, flexu eludant. *Id.* 12. 9. 3. At si juris anfractus aut erucundæ veritatis latebras adire cogetur, non obequitabit. *Id.* 6. 1. 15. Atrocitas crescit ex his, quid factum sit, a quo, in quem; quo animo, quo tempore, quo loco, quo modo: quæ omnia infinitos anfractus habent. h. e. infinitas vias et rationes argumentorum: sed dubia est lectio. Item dubia est lectio apud *Cic. Cluent.* 56. 153. Vita tranquilla et quieta remota a præcellis invidiarum et huiusmodi iudiciorum anfractu.

ANFRAGOSUS vel amfragosus, a, um, adject. flexuosus, sinuosus. *Gloss. vet.* Anfragosus locus.

ANGARIA, æ, f. 1. (*ἀγγαρία* vel *ἀγγαρεία*) dictio Persica a Græcis passim recepta, ut Suidas docet. Ἀγγαρὶ enim apud Persas dicebantur, qui regi inserviebant in perferendis huc illuc nunciis et bajulandis oneribus. Hinc *angaria* significat officium et servitutem, quam præstare coguntur subditi principi in perferendis vel litteris, vel oneribus, vel legatis ipsis, aut nunciis; sive equo, sive navi, sive ipsis hominibus uti velint; sed præsertim si hominibus. *Arad. Dig.* 50. 4. 19. § 29. Neque ab anno, neque ab angariis, neque a veredo, neque a nave, neque ab hospite recipiendo excusare se possunt. *Hermogenian.* *ibid.* 50. 5. 11. Angariarum exhibitio. *Paul.* *ibid.* 10. § 2. præstatio. Adde *ibid.* 50. 4. 18. § 21., *Fegel.* 1. *Milit.* 1. 3., 2. 22. et alibi: tametsi ubique pro *angarias* reponendum *agrarias* censet *Turneb.* eum alii doctis viris, l. 4. c. 7. Vide et *Cod. Theod.* 8. 5. 66. et 6. 23. 3., et *Cod. Justin.* l. 12. 1. 31., ubi de huiusmodi rebus agitur. Etiam temporibus Ciceronis hæc vox in usu aliquo fuit, ut constat ex fragmentis *Nigidii* ejus equalis, in quibus ea legitur apud *Gell.* 19. 14., ubi tamen recentiores editiones legunt *ancarius*.

ANGARIĀLIS, le, adject. ad angarias pertinens. *Imp. Constantin.* *Cod. Theod.* 8. 5. 4. § 1. Angarialem copiam habere. h. e. facultatem utendi angariis in itinere faciundo.

ANGARIO, as, avi, ætum, are, a. 1. (*ἀγγαρίζω*) est cogere ad aliquid publice perferendum.

I.) Proprie. *Ulp. Dig.* 49. 18. 4. Angariare naves. *Augustin.* *Ep.* 5. circa med. Cum angariante duplicandam viam. Adde *Paulin.* *Nolan.* *Ep.* 37. al. 27.

II.) Translate. *Arat. Hist. Apost.* 2. 902. Hæc semel hoc pia iussa canunt; angariat, inquit. Licet hic *Arator* malus auctor prosodice antepænultimam producat, alii corripiendum putant.

ANGARIUS. V. ANCARIUS.

ANGELA, æ, f. 1. celestis spiritus generis feminini. *Tertull.* *advers. Valentinian.* 32. in fin. V. ANGELUS 2.

ANGELICE, adverb. (angelicus) angelorum more. *Hieronym.* *Ep.* 107. n. 13. Virgo jurare non discat, mentiri sacrilegium putet, nesciat sæculum, vivat angelice.

ANGELICUS, a, um, (*ἀγγελικός*), ad nunciandum aptus: nam *ἀγγέλλειν* nunciare est. Hinc ¶ 1. Proprie et stricto sensu. *Capell.* 2. p. 46. Elementorum quoque præsidēs, angelicæ populi pulcherrima multitudo. — Hinc *Angelicum metrum* scribit *Diomed.* 2. p. 512. *Putsch.* inventum esse ab Stesichoro, tamquam celeritate nunciis aptum. Unam enim ultimam syllabam detraxit hexametro, et fecit tale: *Optima Calliope miranda poematibus*. Sunt hujus metri alia species, quas referunt *Mar. Victorin.* 2. art. *grammat.* p. 2531. *Putsch.* et *Plotius de Metris* p. 2633. ¶ 2. Item ad Angelos pertinentes christiana significatione. *Prudent.* *tetrast.* 11. de *Manna*. Ponibus angelicis albet tentoria patrum. Adde *Ecclesiasticos Scriptores passim*.

ANGELIFICATUS, a, um, particip. ab inusit. *angelifico*, in Angeli naturam versus. *Tertull.* *Resurr. carn.* 25. Caro in regno Dei reformata et angelificata.

ANGELIVUS, i, m. 2. *deminutivum* ab angulus. *Lucret.* 2. 426. Sunt etiam, quæ jam nec lævia jure putantur Esse, neque omnino flexis mucronibus unca, Sed magis angelis paulum prostantibus. Alii leg. angululis. *Arnob.* 7. 46. Lapis coloris furvi atque atrii, angelis prominentibus inæqualis. Ita ex MS. *Stewechius* et *Oberlinus* ediderunt; alii habent angulis.

ANGELITICE, es, f. 1. ars aliquid enunciandi, ab *ἀγγελτικός*, h. e. ad nunciandum aptus. *Diomed.* 3. p. 480. *Putsch.* Exegetici, vel enarrativi (*poematis*) species tres sunt, angelitice, historice, didascalice. Angelitice est, quæ sententiæ scribuntur, ut est Theognidis liber, item chriæ.

ANGELUS, i, m. 2. (*ἄγγελος*) nuncius. Vox Græca ab *ἀγγέλλω* nuncio. ¶ 1. Generatim. *Seneca Ep.* 20. a med. Nec ego Epicuri angelus scio etc. Ita quidem legitur in aliquot codicibus, in aliis aliter, et suspecta omnibus fere Criticis ea lectio est. *Fickert* legit: *Epicuri an æmulus*. At *Ruhkopp* nihil mutandum censet. Ceterum certa est lectio apud *Capell.* 2. p. 39. Quoniam (*Gentis*) cogitationum arcana superæ annuntiat potestati, etiam angelus poterit nuncupari. Hos omnes Græci δαίμονας dicunt ἀπὸ τοῦ δαίμονος εἶναι. ¶ 2. Speciatim accipitur pro celesti spiritu, qui Dei nuncius et minister est, passimque legitur apud Ecclesiæ Scriptores *Augustin.*, *Tertull.*, *Prudent.*, *Hieronym.*, *Arnob.*, etc.

ANGERONĀLIA, ium vel lorum, n. plur. 2. sunt festa et sacra dææ Angeronæ, testibus *Varrone* 6. *L. L.* 23. p. 82. *Müll.* et *Paul. Diac.* p. 17. 12. *Müll.*

ANGINA, æ, f. 1. (ango: cf. Gr. *συναγχή*) proprie est coarctatio, constructio; unde appellatum est genus morbi acutissimi, quo fauces anguntur ac strangulantur, et subus maxime et canibus infestus: hinc *Servius* ad illud *Virg.* 3. *G.* 497. et faucibus angit obesus. Angit autem, bene ait; nam angina dicitur porcum morbus qui occupat fauces. Hoc tamen morbo laborant etiam homines (It. *schinanzia*; Fr. *angine*, *esquinancie*; Hisp. *esquinancia*; Germ. *Halsentzündung*, *Halsbräune*; Angl. *quinanzy* or *quinsey*).

I.) Proprie. *Plaut. Most.* 1. 3. 61. In anginam ego me nunc velim verti, ut veneficæ illi fauces prehendam. *Id. Trin.* 2. 4. 139. Sues moriuntur anginâ hic acerrumâ. *Lucilius* apud *Non.* p. 35. 10. *Merc.* Insuperato abiit, quem una anginâ sustulit hora. *Paul. Diac.* p. 28. 7. *Müll.* Anginam vinariam habere dicuntur qui vino suffocantur. *Cels.* 2. 10. Angina strangulari. *Sæpe plur.* num. et apud Medicos. *Plin.* 23. *Hist. nat.* 2. 32. (66). Anginas discutere. Adde *eumd.* 30. *ibid.* 17. 73. (188.), 21. 19. 76. (130). et 22. 23. 49. (105). *Cels.* 2. 7. et 4. 4., et *Scribon. Compos.* 67. et 206. — Historiam de angina Demosthenis, quam narrat *Gellius* 11. 9. V. SYNANCHE.

II.) Translate refertur ad animum, et significat cruciari, vexare, sollicitum reddere, animum in angustum redigere et veluti suffocare. Occurrit — a) Active an-

cuntur qui vino suffocantur. *Cels.* 2. 10. Angina strangulari. *Sæpe plur.* num. et apud Medicos. *Plin.* 23. *Hist. nat.* 2. 32. (66). Anginas discutere. Adde *eumd.* 30. *ibid.* 17. 73. (188.), 21. 19. 76. (130). et 22. 23. 49. (105). *Cels.* 2. 7. et 4. 4., et *Scribon. Compos.* 67. et 206. — Historiam de angina Demosthenis, quam narrat *Gellius* 11. 9. V. SYNANCHE.

II.) Translate *anginam mentis* dixit *Tertull.* *Anim.* 48., cum scilicet mens ex corporis mala constitutione obruitur, et veluti strangulatur.

ANGIORTUM, i, n. 2. et Angiortus, us, m. 4. via angusta inter domos, sive ex uno capite exitum non habens: sed in aliquam domum privatam, aut locum conclusum desinens: sive utrimque in vlam consularem exiens. *Festus* p. 233. 28. *Müll.* dici ait quasi *angustum portum*. Nam *portus* non solum significat stationem navium, sed etiam privatam domum, ut ex *Leg. xii. Tab.* idem *Festus* docet in *Portum*: et latiore significatione locum quemlibet conclusum, quo importantur merces et inde exportantur, quemadmodum *Ulp. Dig.* 50. 16. 59. definit, et ex eo *angiortum* dictum affirmat (It. *strada stretta*, *chiassetto*, *chiasso*; Fr. *petite rue étroite*; Hisp. *callejuela*, *calleja*; Germ. *ein enger Gang* oder *ein enges Gäßchen in der Stadt*; Angl. *a narrow street, lane*). *Plaut. Pseud.* 4. 2. 5. Habui numerum sedulo, hoc est sextum a porta proximum angiortum, in id angiortum me devortil jusserat. Adde *ibid.* 4. 7. 134. *Id.* apud *Non.* p. 190. 10. *Merc.* Quasi carnificis angiortum purgatis. *Ter. Adelph.* 4. 2. 39. Id quidem angiortum non est pervium. Adde *eumd.* *Eun.* 5. 2. 6., *C. Titium* apud *Macro.* 2. *Saturn.* 12., *Cic.* 2. *Herenn.* 51. 64. et 4. *Verr.* 57. 141., *Varron.* 5. *L. L.* 145. p. 56. et 6. *ibid.* 41. p. 88. *Müll.*, *Vitruv.* 1. 6. 13. *Schneid.* et *Auct. B. Alex.* 2. 3., in quibus legitur neutro gen. *angiortum*, ut etiam apud *Catull.* 59. 4. Nunc in quadrivitis et angiortis. — Angiortus vero masc. gen. occurrit apud *Paul. Cist.* 1. 2. 5. et *Most.* 5. 1. 5., *Cic.* 1. *Divinat.* 32. 69. Et apud *Horat.* 1. *Od.* 25. 10. Flebis in solo levis angiortu. — De forma conferri potest et *Priscian.* 6. p. 714. *Putsch.*

ANGO, gis, xi, cum vel rum, gere, a. 3. Part. *Angens* 1. 1. *Supinum Anrum* et Part. *Anrus*, quæ afferuntur a *Priscian.* 10. p. 895. *Putsch.*, obsoleta videntur et carent etiam exemplis: ab his tamen est adjectivum *anrius*. *Anctus* quoque, aliud participium ibidem alatum, obsoletum videtur, tametsi legatur apud *Paul. Diac.* p. 29. 8. *Müll.* V. ANCTOS; et in *Gloss. Lat. Gr.* *Anetos ἀναγκάζοντας*. *Ancti ἀγκυμενοι*. — Est ab *ἀγγω* quod item sonat: cf. et Germ. *eng*, *Angst*. — Proprie significat constringere, strangulare, suffocare (It. *stringere*, *suffocare*; Fr. *serrer fortement*, *presser*, *resserrer*; Hisp. *atar*, *cerrar*, *aprensar*; Germ. *beengen*, *würgen*, *zusammenschnüren*, *oder drücken*; Angl. *to stifle*, *choke*, *strain*, *strangle*).

I.) Proprie de inanimis ponitur. ¶ 1. Stricto sensu occurrit fere apud Poetas. *Virg.* 8. *Æn.* 260. Corripit (*Acides Cacum*) in nodum complexus, et angit inhærens Elisios oculos et siccam sanguine guttur. *Id.* 3. *G.* 496. quatit ægros Tussis anela sues ac faucibus angit obesus. V. ANGINA 1. *Sil. It.* 13. 584. Atque angens utraque manu sua guttura Livor. *Stat.* 6. *Theb.* 270. anelantem duro pectoris astrictu angere leonem. ¶ 2. Latiori sensu pro stringere, in angustum redigere, dolorem aut incommodum adferre, vexare, cruciare, etiam in prosa oratione, sed raro. *Liv.* 3. 6. 3. Ea colluvio mistorum omnis generis animantium et odore insolito urbanos et agrestem confertum in arcta tecta æstu ac vigiliis angebat. Cf. *Lucan.* 6. 106. At liber terræ spatiosis collibus hostis Aere non pigro, nec inertibus angitur undis; Sed patitur sævam, veluti circumdatus arcta Obsidione, famem. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 60. 79. (164). Hi (pelli) in coitu anguntur: mares quidem cum vociferatur sanguinem etiam ex oculis profundunt. *Colum.* 11. *R.* 3. 45. Stirpes præfractæ angunt oculos spongiarum, et quasi excæcant, nec patiuntur asparagum emittere. *Id.* 4. *R.* 2. 2. Angitur vltis pluribus radicibus inter se connexis. Adde *eumd.* 10. *ibid.* 149. Apud *Horat.* 2. *Sat.* 2. 64. hac urget lupo, hac canis angit. Recentiores optimis *Codd.* freti pro angit legunt ajunt.

II.) Translate refertur ad animum, et significat cruciari, vexare, sollicitum reddere, animum in angustum redigere et veluti suffocare. Occurrit — a) Active an-

gere aliquem, pectus, animum alicujus. Plaut. Cas. 2. 1. 11. Ego pol illum probe incommodis dictis angam. Ter. Phorm. 1. 3. 8. At non cotidiana cura hæc angere animum. Lucr. 4. 1130. medio de fonte leporum Surgit amari aliquid, quod in ipsis floribus angat. Cic. Senect. 19. 66. Quæ (causa) maxime angere atque sollicitam habere nostram ætatem videtur. Id. 3. ad Q. fr. 3. 1. Sed me illa cura sollicitat angique vehementer. Id. 1. Att. 5. Multa sunt, quæ me sollicitant anguntque. Liv. 2. 7. Hæc — quum indignitate angerent consulis animum. Id. 21. 1. Angerant ingentis spiritus virum Sicilia Sardiniaque anisæ. Id. 29. 1. Neque ipsos modo, sed parentes cognatosque eorum ea cura angebat. Horat. 2. Ep. 1. 211. poeta, meum qui pectus inaniter angit. Id. Art. P. 110. natura aut impellit ad iram, Aut ad humum mœre gravi deducti et angit. Seneca 3. Benef. 17. 2. Urit illum et angit intercepti beneficii conscientia. Lucan. 2. 680. Pompejus — curis animum mordacibus angit. Tac. 2. Hist. 24. Angebant Cæcinam nequidquam omnia cæpta. Gell. 1. 3. Ea res animum illius anxit. — b) Item se angere et sæpius angere animi vel animo. Plaut. Epid. 3. 1. G. Absurde facis, qui angas te animi. Cic. 4. Ferr. 34. 84. Ferebat Sthenius, ut poterat: angebatur animi necessario, quod domum ejus — iste reddiderat nudam atque inanem. Id. Brut. 2. 7. Equidem angor animo, non consilii, non ingenii, non auctoritatis armis egere rempubl. Id. 16. Fam. 14. 2. Audio te animo angere. Id. eund. 1. Tusc. 40. 96. — c) Angi cum Abl. rei, quæ angorem affert. Cic. 5. Att. 10. Intimis sensibus angit. Id. 2. Off. 7. 25. maximo cruciali timoris. Id. Arch. 11. 29. tot curis vigiliisque. Id. 4. Fam. 3. præcipuo quodam dolore. Id. Amic. 3. 10. suis incommodis graviter. Id. ibid. errore. Colum. 6. R. R. 27. 7. desiderius naturalibus. Tac. 15. Ann. 28. infamia alicujus. — d) Angi de aliqua re apud Cic. 2. Att. 18. 2. et 7. ibid. 22. 2. — e) Angi absolute apud Cic. 4. Tusc. 12. 27. V. ANGOR in Homonym.

ANGOR, oris, m. 3. ab angore: cf. et Gr. ἀγγών, et Germ. Angst. Paul. Diac. p. 8. 3. Müll. Angor est animi vel corporis cruciatus, proprie a Græcorum ἀγγών, id est, strangulatione dictus, unde et faucium dolor angina dicitur. — Hinc angor proprie est constrictio (It. costringimento, restringimento; Fr. serrement; Hisp. apretamiento; Germ. die Beengung oder das Zusammenschließen oder Drücken; Angl. a drawing tight or close).

I.) Proprie. Plin. 8. Hist. nat. 27. 41. (99). Occupat illico fauces earum angor. Liv. 5. 48. Æstu et angore vexatus. Adde eund. 3. 6.

II.) Translate sæpius occurrit, et significat dolorem animi, tristitiam, sollicitudinem, angustiam animi. Cic. 4. Tusc. 8. 18. Angor (est) ægritudo premens. Lucr. 3. 916. Se dissolvere angore. Id. ibid. 865. Afficit aliquem angor. Cic. 2. Off. 1. 2. Conici angoribus. Id. 2. Phil. 15. 37. Quæ (vita) me manens conficeret angoribus. Id. Off. 1. c. Dedere se angoribus. Id. 5. Tusc. 1. 3. Angoribus et molestiis impetratus. Id. 1. Fin. 15. 40. Liber cura et angore. Id. 1. Off. 21. 73. Vacuitas ab angoribus. Id. 1. Att. 18. 1. Angorem animi alicujus sermone et consilio suo levare. Id. 5. Fam. 13. 5. Se ab omnibus molestiis et angoribus abducere. Id. Amic. 13. 48. Capere angorem. Tac. 2. Ann. 42. Angore vitæ finem implere. Sueton. Tib. 47. Metu et angore agi ad vitæ fastidium. Id. ibid. 7. Non sine magno angore animi.

Homonym. Angor et anxietas translata significatione differunt ut ira et iracundia; anxietas enim est animi proclivitas vel facilitas ad angorem, angor autem est illius ægritudinis initium, qua quis cruciatur. Cic. 4. Tusc. 12. 27. In aliis iracundia, quæ ab ira differt: estque aliud iracundum esse, aliud iratum; ut differt anxietas ab angore; neque enim omnes anxii, qui anguntur aliquando; nec, qui anxii, semper anguntur: ut inter ebrietatem et ebriositatem interest.

ANGUEN, inis, n. 3., idem ac anguis, ut sanguen pro sanguis. Jul. Valer. res gest. Alex. M. ed. Mai. 1. 29. Coronatis optimatum mos est Herois templum scandere, cui talia scilicet anguina obsequia fatulentur.

ANGUESCO, is, ere, n. 3. anguem fieri. Tertull. Pall. 3. Cervus serpente pastus, veneno anguescit in juventutem. Alii rectius leg. languescit.

ANGUEUS, a, um, adject. ab anguis, idem quod

anguinus, sed rarioris usus. Solin. 24. de Libya. Fleuoso meatu æstuarium e mari fertur, adeo siuosis lateribus tortuosum, ut visentibus præcui lapsus angueos fracta vertigine mentiat.

ANGUICOMUS, a, um, adject. angues crinium loco habens. Ovid. 4. Met. 698. Gorgonis anguicomæ Perseus superator. Adde Stat. 1. Theb. 544.

ANGUICULUS, i, m. 2. deminut. ab anguis. Cic. 5. Fin. 15. 42. Serpere anguiculus.

ANGUIFER, a, um, adject. anguem ferens. Propert. 2. 2. 8. Gorgon anguifera. Ovid. 4. Met. 741. Anguiferum caput Medusæ. Seneca Herc. fur. 812. cauda Cerberi. Stat. 3. Silv. 2. 119. domus Cleopatrae. Id. 2. ibid. 1. 181. Lerna. Prudent. Hamartig. 131. caput. — Hinc

Anguifer, i, m. 2. absolute est sidus Græco nomine Ophiuchus. Colum. 11. R. R. 2. 49. xi. K. Julii anguifer, qui a Græcis dicitur οφιοχως, mane occidit, tempestatem significat. V. ANGUIS B., ANGUITENENS et OPHIUCHUS.

ANGUIGENA, æ, comm. gen. 1. (anguis et geno, gigno) angue natus. Ovid. 3. Met. 531. Quis furor anguigenæ, proles Mavortia, vestras Attonit mentes? anguigenas vocat Thebanos, quos fabulantur ortos ex dentibus anguis a Cadmo seminat, ut est apud Eum. sub init. ejusd. libri v. 103.

ANGUILLA, æ, f. 1. deminut. ab anguis, sic dicta ab anguis forma, ut Varro docet 5. L. L. 77. p. 31. Müll., unde Juvenal. 5. 103. Vos anguilla maris longæ cognata colubæ (It. anguilla; Fr. anguille; Hisp. anguila; Germ. der Aal; Angl. an eel, grig, snig). ¶ 1. Anguilla est, elabatur, proverbium de iis, qui valde callidi sunt, et dolis quoslibet decipiunt. Plaut. Pseud. 2. 4. 56. rs. Ecquid argutus est? ch. malorum facinorum sæpiissime. rs. Quid, cum manifesto tenetur? ch. Anguilla est: elabatur. Adde Plin. 9. Hist. nat. 20. 37. (73.), 21. 38. (74.), 51. 74. (161). et 57. 83. (177). ¶ 2. Anguillis, inquit Plin. 9. Hist. nat. 23. 39. (77), tergus crassius, eoque verberari solitos tradit Verrius præteritos. Isid. 5. Orig. 27. 15. Anguilla est, qua coercentur in scholis pueri; quæ vulgo scutilla dicitur. Huc facit illud Hesych. Σκυτάλαι, ὅφταν εἶδος, φλαγγέλλα.

ANGUILLARIUS, a, um, adject. Proculus Dig. 18. 1. 69. Rutilla emit lacum Sabatenum anguillarum. h. e. anguillis copiosum, ut quidam interpretantur. Alii leg. angularium, h. e. angulos habentem. non rotundum, vel positum in angulo fundi. At Celsus. Geogr. l. 2. c. 9. n. 200. probabili conjectura putat, esse glossam ortam ex nomine oppidi recentioris huic lacui adjacentis, quod nunc Anguillara appellatur.

ANGUIMANUS, i, m. 2. (anguis et manus) elephas dicitur, propter proboscideis (quæ ejus manus dicitur) agilitatem in quamvis partem, anguim instar. Lucr. 2. 536. in genere anguimanas elephantos. Et 5. 1302. Inde boves Lucas turrito corpore tectos Anguimanas belli docuerant vulnera Parni.

ANGUINEUS, a, um, adject. ad angues pertinens. Ovid. 4. Trist. 7. 12. Gorgonis anguinis cincla suis comis. — Item qui ad anguis similitudinem accedit, ut anguineus cucumis, h. e. oblongus, et ad anguis similitudinem contortus, apud Colum. 2. R. R. 9. 10. et 7. ibid. 10. 5., qui erraticus ab aliis dicitur, ut est apud Plin. 20. Hist. nat. 2. 4. (99). — V. Etiam Propertio hæc vox tribuitur 4. 8. 10. et Catullo 64. 193. etc.; sed tum his, tum allatis locis maugl Critici non uni anguinis reponi; inter quos Brouckus ad Propert. loc. cit. rō anguinis vocem minus Latinam putat.

ANGUINUS, a, um, adject. ad angues pertinens, anguineus (It. serpentino; Fr. de serpent; Hisp. serpantino; Germ. zur Schlange gehörig, schlangenartig; Angl. of or belonging to a serpent or snake). Cato R. 73. Pellem anguinam ubi videris, tollito et condito. Pacuvius apud Cic. 2. Divinat. 64. 103. Quadrupes capite brevi, cervice anguina. aspectu truci. Varro 4. R. R. 2. 25. Anguinus cucumer. V. ANGUINEUS. Catull. 64. 193. capillus Eumenidum. Plin. 30. Hist. nat. 5. 12. (37). adeps. Id. ibid. 3. 8. (23). cor. Id. ibid. 3. 8. (24). Anguina vernatio. h. e. pellis, quam angues vere deponunt.

Anguinum, i, n. 2. absolute. Plin. 29. Hist. nat. 3. 12. (52). Angues innumeri æstate convoluti, salivæ faucium corporumque spumis artificii complexu glomerantur: anguinum appellatur. ovum intelligit, quod ex eo complexu nascitur.

ANGUIPES, edis, comm. gen. 3. adject. Anguipedes dicti sunt Gigantes a Poetis, qui finire eos pedibus tortuosus, et in anguim volumina desinentibus: quo significarent, ut ait Macrob. 1. Saturn. 20., nihil eos rectum, nihil superum cogitasse, totius vitæ eorum gressu atque processu in inferna mergente. Manil. 4. 579. Scilicet in piscem sese Cytherea nupavit, Cum Babylonicas submersa profugit in undas Anguipedem olatis humeris Typhona furentem. Pacat. Paneg. 44. Anguipedum bella monstrorum. — Hinc

Anguipedes, um, m. 3. absolute sunt ipsi Gigantes. Ovid. 1. Met. 183. centum quisque parabant Injicere anguipedum caplivo brachia cælo.

ANGUIS, is, m. et f. 3. — Nominat. Anguen V. suo loco. — In Ablat. angue et angui recte dicitur, ut docet Priscian. 7. p. 766. Putsch., qui apud Horat. 1. Ep. 17. 30. legit angui, additque pro altera terminatione (quæ tamen certior est) illud Stat. 4. Theb. 485. Angue ter excusso. Hinc Cic. 2. Divinat. 30. 65. De angue illo. Et ibid. 31. 66. Ut circumligatus fuerit angui. Ita ut Scriptores euphoniae tantummodo studuisse videantur. — Vocis etymon tale habet Isid. 12. Orig. 4. Anguis vocabulum omnium serpentium genus, quod plicari et contorqueri potest. Et inde anguis, quod angulosus sit et numquam rectus. In Gloss. vet. ed. Mai. Class. Auct. T. 8. p. 16. hæc eadem habentur. Hinc et Martini Lex. philol. Malo ab angio, id est torqueo, quia se intorquere et conspirare solet. — Anguis, ut ait Isid. l. c., est vocabulum omnium serpentium genus significans, qua de re V. et Homonym. in fine (It. biscia, serpe, angue; Fr. serpent; Hisp. serpiente; Germ. die Schlange; Angl. a snake, serpent, adder). Apud Latinos Scriptores anguis occurrit A) tamquam brutum animal in rerum natura, B) tamquam signum celeste in astronomia, et C) tamquam signum mythicum, uti ajunt, in Fabulis.

A) Anguis est brutum animal in rerum natura. — a) Generatim. Nævius apud Non. p. 191. 18. Merc. Alte jugatus angues in sese gerunt. Ennius apud Cic. 4. Acad. (pr. 2.) 28. 29. Cærulea inclinet angui incedunt. Plaut. Amph. 5. 1. 58. Devolant angues jubati deorsum in impluvium duo maximi. Ter. Phorm. 4. 4. 26. Anguis in impluvium decidit de tegulis. Lucilius apud Non. p. 191. 19. Merc. Nisi portenta anguesque volucres et pennatos scribitis. Cic. 1. Divinat. 33. 72. Factum est, ut — ab infima ara subito anguis emergeret. Id. 2. ibid. 29. 62. C. Gracchus ad C. Pomponium scripsit duobus anguibz domi comprehensis haruspices a patre convocatos. Qui magis anguibz, quam laetis, quam muribus? Quia sunt hæc quotidiana, angues non item. — Ego tamen miror, si emissio feminæ anguis mortem afferebat Ti. Graccho, emissio autem maris anguis erat mortifera Cornelia, cur alteram utram emisit. Nihil enim scribit respondisse haruspices, si neuter emissus esset, quid esset futurum. Id. ibid. 28. 62. Anguis domi vectem circumjunctus. Varro Atacinus apud Non. p. 191. 22. Merc. Cujus ut aspectu tortâ caput angue revinctum. Virg. 2. Æn. 204. Ecce autem gemini — immensis oribus angues Incumbunt pelago pariterque ad littora tendunt. Tac. 11. Ann. 11. Unam anguem in cubiculo visam. — b) Occurrit pluribus junctis Adjectivis, quorum hæc sunt præcipua. Liv. 41. 21. et Plaut. l. c. jubatos. Virg. 5. Æn. 84. et Seneca Thyest. 870. lubricus. Virg. 3. G. 47. maculosus. Id. 2. ibid. 154. squameus. Id. 3. ibid. 38. et Ovid. 2. Met. 138. tortus. Virg. 6. Æn. 571. torvus. Ovid. 5. Trist. 2. 14. tumidus. Id. ibid. 481. venenatus. Cic. 1. Nat. D. 36. 101. volucres angues. — c) Animadvertenda sunt illa, in quibus anguis accipitur pro re abominanda. Plaut. Merc. 4. 4. 21. Odisse aliquem æque atque angues. Horat. 1. Ep. 17. 30. eane pejus et angue vitare aliquid. Virg. 3. Æd. 93. latet anguis in herba. quod proverbium cum habet. — d) Apud Latinos anguis plangebatur in sepulchris, ne præterentes in iis iniecerent. V. Porcili Miscell. Nov. T. 1. p. 19. et cf. Pers. 1. 113.

B) Anguis est signum celeste in astronomia, et quidem triplex, ut ait Servius ad Virg. 1. G. 205. Tres sunt angues in cælo: unus qui in Septentrione est: alter Ophiuchi: tertius Australis. ¶ 1. Anguis est sidus celeste, inter Ursam majorem et minorem, qui et Draco dicitur, de quo est in fabulis oppositum fuisse a Junone, quam quidam Hesperii et Hesperidum matrem fuisse dicunt ad custodiam Horti He-

speridum, quem cum Hercules ab missus ab Eury-
sthen ad poma auferenda occidisset, ab ea fuisse in-
ter sidera collocatum. Alii fabulantur Minervam cum
Gigantes oppugnaret, objectum ab ipsis serpentem mir-
re magnitudinis, arceputum conforsis in astra, et ad
ipsam axem celi fixisse. Ejus enim locus est ad se-
piemtriones, inter duas Arctos, quas sinuosis flexibus
complectitur. Constat stellis quindecim: vel, ut alii
volunt, viginquique, vel, ut alii vriginta et una.
*Hygin. 2. Astron. 3. et 3. ibid. 2. et Serv. ad inud
Virg. 1. G. 244. Cic. 2. Nat. D. 42. 106.* ubi ex *A-
rato* describit. Maximus hic serpens sinuosis elabitur
Anguis Circum, perque duas in morem fluminis Ar-
ctos. Adde *Ovid. 2. Met. 138.* ¶ 2. Aliud est sidus
anguis dictus, item *hydra*, trium signorum longitu-
dinem occupans, Cancri, Leonis, et Virginis, constans
stellis viginis septem, ut docet *Hygin. 3. Astron. 39.*
tametsi alii plures assignant. Medio corpore sustinet
Craterem, qui stellis viginis constat, et prope extre-
mam caudam Corvum rostro corpus ejus tundentem
et ad Craterem tendentem. Hujus fabula est hujusmo-
di. Cum Apollo convivium Jovi pararet, vel secun-
dum alios sacrificare vellet, misit corvum ad fontem,
aquam puram petiit, qui sumpto uncis pedibus crate-
re, dum ad hauriendam aquam pervolaret, vidit in
arbore fons adhuc immaturas: expectaturus itaque
dum maturescerent, ibi aliquamdiu moratus est. Tan-
dem maturatis fons saturatus, rostro hydram cepit,
et una cum cratere aqua pleno accessit ad Apollinem,
excusans tarditatem, quod cum ea hydra diu sibi pu-
gnandum fuisset, antequam aquam hauriret. Iratus
Apollo corvum et hydram et craterem in caelum quin-
dem transtulit, sed ita collocavit, ut corvus sitiens ad
craterem quidem contenderet, sed ab hydro impedi-
retur, cujus propterea caudam assidue rostri ictu tun-
deret. Hæc tria sidera eodem fere tempore et oriun-
tur et occidunt. *Ovid. 2. Fast. 243.* Continuata lo-
co tria sidera Corvus et Anguis, Et medius Crater in-
ter utrumque jacet. Idibus illa latent, etc. *Servius* de
hoc eodem *Angue*, quem Australem vocat, intelli-
geodum ait *illud Virg. 1. G. 205.* Hædorumque dies
servandi et lucidus Anguis. Adde *Vitruv. 9. 5. 1.*
*Schneid., Hygin. 2. Astron. 40. et 3. ibid. 39. et
Manil. 1. 404.* ¶ 3. Denique tertium est sidus cele-
ste, *Anguis* nomine, estque ille, quem Anguitenens
seu Ophiuchus in manu tenere fingitur. *V. OPHIU-
CHUS* et voc. seq.

C) Anguis denique est etiam signum mythicum in
Fabulis, scilicet ¶ 1. Est signum terroris, iræ et ra-
biæ. *Horat. 2. Od. 13. 36.* anguis intorrens capillis
Eumenidum. *Ovid. 3. Art. Am. 502.* anguis Gorgo-
nii. Cf. *eumd. 4. Met. 483.*, 511. et 803., *Tibull.
1. 3. 69.*, *Propert. 3. 5. 40.*, *Senec. Med. 902.* et
Herc. fur. 789. ¶ 2. Signum prudentiæ est anguis
Cereris apud *Ovid. 5. Met. 642.*; item anguis Æscu-
lapii apud *Stat. 1. Silv. 4. 104.*; demum et angues
Medææ curram vehentes apud *Ovid. 7. Met. 223.*

Homonym. Inter se differunt *anguis*, *coluber*
vel *colubra*, *serpens* et *draco*. *Anguis* enim est ge-
nerale Latini vocabulum, quo serpentina animalia
omnia infesta et ominosa significantur; *coluber* vel
colubra angulum speciem significant; *serpens* omnia
prorsus complectitur animalia quæ serpant, ideoque
præter angues etiam vermia aliaque hujusmodi; *dra-
conem* vero cum Latini dicebant, Græcos mores
ac mythos præ oculis habebant. *V. singula suis lo-
cis.*

ANGUITENENS, entis, adj. comm. gen. sidus
celeste, qui etiam *anguifer* dicitur, et Græco voca-
bulo *Ophiucus*. *Cic. 2. Nat. D. 42. 109.* Atque hæc
quidem a tergo, propter caput autem Anguitenens,
quem etc. Adde *Arat. 76.* et *Manil. 3. 384.* *V. AN-
GUIS B. 3.* et *OPHIUCHUS*.

ANGULÆRIS, re, adj. angulos habens (It. *an-
golare*; Fr. *anguleux*, *angulaire*; Hisp. *angular*;
Germ. *winkelig* oder *eckig*; Angl. *angular*). *Cato
R. R. 14.* Pilæ et lapide angulæri. h. e. quadrato. *Vi-
truv. 3. 5. 12.* *Schneid.* Acrotoria angulæria. h. e.
quæ angulum efficiunt vel ad angulum pertinent. *Id.
6. 8. 4.* *Schneid. pilæ. Colum. 5. R. R. 3. 2.* Extre-
mi agrorum ordines, quos vocant angulares. *Gargil.
de re Hort. ed. J. A. Scotto p. 3.* Tria amygdala in
medio tria angulæri lege disponunt. h. e. triangulari
(si tamen salva est lectio). *Colum. enim 5. R. R. 10.*
dixit: Ternas naves in trigonum statuit. *Capell. 4.
p. 125.* Angularis conversio vel sententia. h. e. quæ
schematis ibi propositi angulis adscripta est. *Et ibid.*

Angulares lineæ sunt quæ ex uno ad alterum angu-
lum ducuntur.

Angularis, is, m. 3. est genus vasis coquinarum ab
angulari forma sic appellati. *Apic. 5. 3.* Angularem
accipies. *Id. 7. 4.* In angularem refundis simpli cum
offellis. h. e. in ollam, vel cacabum angularem.

Angularia, tum, n. 3. subaudi instrumenta, ut
puta normam. *Vulgar. Interpr. Jesu. 44. 13.* Fab-
er lignarius — fecit illud (simulacrum) in angula-
ribus.

ANGULÆRIUS, a, um, adj. idem ac angulæris.
Inscript. optimæ notæ apud Grut. 207. 2. NIVE AN-
GULARIA (lege angulariam) CAEMENTAM ALTIOREM HÆ-
FACTO. h. e. caementam, quæ in angulo ponenda est
Eodem sensu Christus a *D. Petro 1. ep. 2. 6.* voca-
tur lapis angularis. Hinc in *Gloss. Philox.* Angu-
larius, *quævis*. *V. et ANGUILLARIUS.*

ANGULÆTILIS, le, adj. idem ac angularis. *Auct.
incert. de Term. agror. apud Goes. p. 303.* In fon-
tem quatuor-angulætilem descendet.

ANGULÆTIM, adverb. per angulos. *Apul. 9. Met.
41.* Angulætim cuncta sedulo perlustrari jubent. Adde
eumd. 3. ibid. 2. *Sidon. 7. Ep. 9.* Paucis angulætim
fringulæntibus.

ANGULÆTUS, a, um, particip. verbi *angulo*, an-
gulos habens. *Cic. 1. Nat. D. 24. 66.* Corpustula
quædam levia, alia aspera, rotunda alia, partim angu-
lata etc. Adde *Lactant. de ira Dei 10. 8.* — *NE.*
De cognomine. *V. ONOM.*

ANGULŒ, as, avi, ætum, are, a. 1. In angulum fle-
cto. Part. *Angulatus V.* in voc. præced.

I.) Proprie. *Ambros. Ep. 42.* Serpens tortuosus
angulatur anfractibus.

II.) Translate. *Venant. Ep. protem. carm. 6. l.
5. circa med.* Nec ubi prolixitas se excuteret, aut bre-
vitas angularet.

ANGULŒSUS, a, um, adj. angulatus, plures ha-
bens angulos. *Plin. 4. Hist. nat. 4. 5. (9).* Petopon-
nesus inter duo maria, platani folio similis propter
angulos recessus. *Id. 5. ibid. 10. 11. (62).* Angu-
losus procursus urbis. *Id. 15. ibid. 24. 24. (100).* a-
cini. *Id. 16. ibid. 23. 35. (86).* folia. *Id. 37. ibid.
12. 75. (196).* Gemmis angulosis minima gratia.

ANGULŒLUS, m. 2. ANGELLUS.

ANGULUS, i, m. 2. Per synœpsem *Fannius de
Ponderib. 59.* Pes longo spatio latoque notetur in an-
glo. At meliores edil. habent: Pes longo spatio at-
que alto latoque notetur. — Vocis etymon juxta *Paul.
Diac. p. 11. 7.* *Müll.* est a Græco ἀγκυλος; sed pro-
fecto ab angulo teste ipso *Farron. 6. L. L. 41. p. 88.*
Müll.: cf. *Germ. Winkel* et obsoletum *Winkel*.
— Geometris dicitur id quod constat ex duabus lineis
in idem punctum desinentibus, quod ibi angustus sit
locus. Hinc in ædificiis anguli dicuntur, ubi duo pa-
rietes coeunt. Item in agris et regionibus, ubi duo late-
ra conveniunt atque in acutum desinunt, angulus ap-
pellatur (It. *angolo*; Fr. *angle*; Hisp. *angulo*; Germ.
der Winkel oder *die Ecke*; Angl. *an angle*, *corner*,
noock).

I.) Proprie. *Cic. 2. Nat. D. 18. 49.* Quæ (figura
circuli) nihil asperitatis habere, nihil offensionis pot-
est, nihil incisum angulis, nihil anfractibus etc. *Cæs.
5. D. G. 13.* Insula paterā triquetra, cujus unum la-
tus est contra Galliam. Hujus lateris alter angulus,
qui est ad Cantium —, ad orientem solem, inferior ad
meridiem spectat. *Horat. 2. Sat. 6. 8.* O si angulus
ille Proximus cederet, qui nunc denormat agellum.
Cic. 1. Tusc. 17. 40. Ferri in terram et in mare ad
angulos pares. h. e. recte decidere et veluti lineam su-
per lineam angulos æquales efficere; paucis ferri recta
perpendiculari. *Lucret. 4. 355.* Angulus obtusus. *Plin.
12. Hist. nat. 13. 29. (50).* acutus. *Seneca 5. Quest.
nat. 17.* Meridianus circulus horizonta rectis angulis
secat. *Plin. 16. Hist. nat. 23. 35. (86).* Exitre in an-
gulos. *Vitruv. 4. 1. 11.* et 2. 1. 4. *Schneid.* et *Ovid.
13. Met. 884.* Extremit anguli abaci. *Plin. 2. Hist.
nat. 82. 84. (197).* Anguli parietum. *Cels. 6. 6.,
Plin. 11. Hist. nat. 37. 54. (144).* et 24. 14. 77.
(126). *Scribon. Compos. 163.* et *Cæli Aurel. 3. A-
cut. 14.* Anguli oculorum. *Plin. 37. Hist. nat. 10.
66. (178).* Gemma plurium angulorum.

II.) Figure. ¶ 1. De sinu maris vel terræ. — a)
De sinu maris. *Cato apud Charis. 2. p. 185.* *Putsch.*
Mare vells florere videres ultra angulum Gallicum.
Auct. D. Afr. 62. Angulum quemdam tutum a tem-
pestatibus nactus. — b) De sinu terræ. *Liv. 29. 5.*
Si Pænus ab angulo Alpium quietus se continet.

Flor. 3. 20. 13. Bruttius angulos. ¶ 2. Sæpe gene-
ratim ponitur pro recessu, loco remoto, infrequenti.
Ter. Adelph. 5. 2. 10. Interea in angulum aliquo ab-
eam. *Cic. 5. Ferr. 84. 193.* Angulum mihi aliquem
cligas provinciæ reconditum ac derelictum. *Id. 2. Ca-
titl. 4. 8.* Nemo non modo Romæ, sed ne ullo (qui-
dam) in angulo Italiæ oppressus ere alieno fuit, quem
non — acstiverit. *Horat. 1. Ep. 14. 23.* quod Angulus
iste feret piper et thus citius avā. *Id. 2. Od. 6. 14.*
Ille terrarum mihi præter omnes Angulus ridet. *Si-
don. 7. Ep. 17. 21.* Angulus iste placet paupertinas
que recessus. *Propert. 4. 9. 65.* Angulus hic mundi
punc me neq. fata trahentem Accipit. *Flor. 2. 6. 51.*
Extremus Italiæ angulus. *Fellej. 2. 102. 3.* Remotis-
simus et ultimus terrarum orbis angulus. ¶ 3. Spe-
cialim angulus — a) Est locus remotus, tranquillus,
umbratilis, ubi quis literis operam dat, cui publica
agendi arena opponitur. *Cic. 1. Orat. 13. 57.* Quibus
ego, ut de his rebus in angulis consumendi otii causā
disserant, cum concessero, illud tamen oratori tri-
buam et dabo, ut eadem, de quibus illi tenui quodam
exanguique sermone disputant, hic cum omni gravita-
te et jucunditate explicet. *Id. 1. de republ. 2. 2.* Vir-
tus — earum ipsarum rerum, quas isti in angulis per-
sonant, reapse, non oratione, perfectio. *Seneca Ep.
95.* Cessat omne studium, et liberalia professi sine
ulla frequentia deserit angulis president. h. e. scho-
lis viciis discipulorum. Adde *Lactant. de ira Dei 3.
16.* — b) Item est nimia scriptoris circumscriptio, cui
opponitur liberior agendarum causarum ratio. *Cic.
Cæcili. 29. 84.* Istum locum fugis —, et me ex hoc,
ut ita dicam, campo angulatis ad istas verborum an-
gustias et ad omnes literarum angulos revocas.

ANGUSTATIO, ōnis, f. 3. (angusta) idem ferme
quod angustia; sed occurrit translate tantum apud
Boeth. in Porphy. Dial. 1. p. 26. Flexus hic sermo
est ab eo, quod est esse, et in participii abusione tra-
ctum est propter angustationem Latine lingue rom-
pressionemque.

ANGUSTATUS, a, um. *V. ANGUSTO.*

ANGUSTE, adverb. (angustus). Comp. *Angustius*
in omibus paragr.; Sup. *Angustissime* I. 1. — Est
arcte (It. *ristrettamente*; Fr. *étroitement*; Hisp. *e-
strechamente*; Germ. *auf enge oder knappe Wei-
se*; Angl. *straitly*, *closely*, *narrowly*).

I.) Proprie. ¶ 1. De loci spatio. *Varro 1. R. R.
37. 5.* Aliæ enim (arbores) radices angustius diffun-
dunt, ut cupressi; aliæ latius, ut platani. *Cic. apud
Macrob. 2. Saturn. 3.* Recepissem te, nisi anguste
sederem. *Cæs. 1. B. C. 59.* Non longo ab castris pro-
gressi spatio, ut celerem receptum haberent, angus-
tius pabulabantur. *Id. 3. ibid. 45.* Cæsar pitebatur,
ut quam angustissime Pompejum contineret; Pompe-
jus, ut quam plurimos colles quam maximo circuitu
occuparet. *Colum. 4. R. R. 16. 1.* Anguste putare vi-
tem. *Id. ibid. 22. 3.* Aliquid anguste deputare. h. e.
recidere. *Id. ibid. 24. 17.* Furunculus angustissime
præclus. *Tac. 4. Ann. 4.* Quanto sit angustius impe-
ritum. h. e. quanto breviori locorum spatio impe-
rium sit coarctatum. ¶ 2. De rerum mensura. *Varro
2. R. R. 10. 10.* De numero pastorum alii angustius,
alii laxius constituere solent: ego in centenas brias
oves singulos pastores constitui, Atticus in centenas.
Cæs. 3. B. C. 16. Cæsar — cum legione una profe-
ctus ad recipiendas ultiores civitates et rem fra-
mentariam expediendam, quæ angustius utebatur, etc.
Id. 5. B. G. 24. Quod eo anno frumentum in Gallia
propter siccatem angustius provenerat. *Id. 3. B. C.
2.* Sed tantum navium reperi, ut anguste xv millia
legionariorum militum, n. equites transportare pos-
sent.

II.) Translate. — a) Generatim. *Cic. 3. Tusc. 8.
16.* Sed haud scio, an recte ea virtus frugalitas ap-
pellari possit, quod angustius apud Græcos valet, qui fru-
gi homines *χρηστικός* appellant, id est, tantummodo
utiles. *Id. 5. ibid. 31. 87.* Reliqui habere se viden-
tur angustius, enantiam tamen. *Quintil. 2. 15. 36.* An-
guste intraque civiles actiones coercere rhetoricam.
— b) Specialim de oratione, quæ pressa sit et non
fusa. *Cic. Mur. 13. 28.* Neque tamen quidquam tam
anguste scriptum est, quo ego non possim qua de re
agitur addere. *Id. 2. Nat. D. 7. 20.* Disputare ali-
quid uberius et fusius, aut concludere brevis angus-
tiusque. *Id. Brut. 84. 289.* Anguste et eliliter dice-
re. *Id. Partit. orat. 41. 139.* Alioquin anguste disse-
ret. *Id. Orat. 33. 111.* Pressæ et angustæ rem defi-
nere. *Id. 2. Nat. D. 8. 22.* Pergit idem et urget an-

gustius. *h. e.* quasi ad incitatus redigit. *Quintil.* 7. 4. 40. Anguste materiem qualitatis terminare.

ANGUSTIA, æ, f. 1. (angustus). Sæpius plurali numero effertur, quam singulari. Proprie est locus angustus, sive brevis limitibus circumscriptus, arctus (It. *strettezza*, *angustia*; Fr. *étroitesse*, *espace étroit*; Hisp. *estrechez*, *estrecho*; Germ. *die Enge*, *der enge*, *schmale* oder *knappe Raum*; Angl. *a narrow place*, *narrowness*, *straitness*).

I.) Proprie dicitur de loco. *Cic.* 2. *Leg. agr.* 32. 37. Erat enim (*Corinthus*) posita in angustiis atque in faucibus sic, ut terræ claustra locorum teneret. *Id.* 1. *Tusc.* 20. 45. Etenim si nunc aliquid se assequi putant, qui ostium Ponti viderunt, et eas angustias, per quas penetravit ea, quæ est nominata Argo. *Sall.* apud *Servium* ad *Virg.* 3. *Æn.* 400. Omnis Italia, coacta in angustias, scinditur in duo promontoria, Bruttium et Salentinum. *Liv.* 34. 46. In angustiis pugare. *Curt.* 4. 5. In angustiis deprehendi. *Justin.* 17. 1. Angustiis includi. *Sall.* *Cat.* 61. Multitudo hostium ne circumvenire queat, prohibent angustias loci. *Sing. num.* *Plin.* 14. *Hist. nat.* 6. 8. (61). Quod iam interdidit et in curia coloni locique angustia. *Cic.* 2. *Nat. D.* 7. 19. Angustia fretorum. *Cæs.* 1. *B. G.* 39. et *Curt.* 8. 12. 1. itineris. *Tac.* 15. *Ann.* 43. itinerum. *Nep.* *Dam.* 8. Claudere adversarios angustias locorum. *Adde eumd.* *Epam.* 7. et *Ham.* 2., et *Curt.* 4. 13. *Nep.* *Them.* 3. Angustia maris. *Liv.* 28. 1. Angustia salibus crebris inclusæ. *Curt.* 3. 4. 4. Angustia aditus. *Id.* 4. 13. 6. Cilicia. *Id.* 3. 7. 7. Angustia saltus. *Velley.* 2. 115. 4. saltuum. *Sueton.* *Aug.* 45. vicorum. *Id.* *Ner.* 38. Angustia flexuræque vicorum. *Id.* *Cæs.* 63. Angustia Hellespontii. *Quintil.* 10. 3. 32. tabellarum. *Cic.* 3. *Orat.* 46. 181. A nimia interclusio atque angustia spiritus. *h. e.* respirandi difficultas. *Plin.* 21. *Hist. nat.* 21. 92. (160). Angustia urinae.

II.) Translate. Metaphora, ut recte animadvertit *Ellendt.* ad *Cic.* de *Orat.* vol. 2. p. 5., sumitur a loco angusto, in quo quis libere se movere et agere nequit, ac propterea hoc vocabulum ad ea omnia transfertur, quæ spatium, ut ita dicam, et libere agendi facultatem impediunt vel imminuunt. ¶ 1. A loco spatium ad temporis spatium facta est translatio, unde angustia temporis sunt temporis brevitates. *Cic.* 1. *Orat.* 1. 3. Sed tamen in eis vel asperitatibus rerum, vel angustis temporis obsequat studiis nostris. *Id.* 3. *ibid.* 61. 228. Edidi quæ potui, non ut volui, sed ut me temporis angustia coegerunt. *Id.* 3. *Ferr.* 56. 148. Diem præstituit operi faciundo calendæ decembris: locat circiter idus septembris: angustis temporis excluduntur omnes. *Cic.* *Fil.* ad *Tiron.* 16. *Fam.* 21. 7. Excusationem angustiarum sui temporis accipio: scio enim quam solens esse occupatus. *Liv.* 24. 8. Angustis temporis includi. ¶ 2. Angustia pecuniæ, rei familiaris, ærarii etc., vel etiam angustia absolute, vel demum angustia rerum, sunt tenuitas, exiguitas, indigentia. — a) Cum Genit. *Cic.* *Dalb.* 27. 61. Tamen (*C. Cæsar*) in angustis ærarii victorem exercitum stipendio affecit. *Id.* 2. *Leg. agr.* 14. 36. Permulta, quæ senatus propter arctas ærarii vendenda censuit. *Id.* 12. *Fam.* 30. lucubiles angustia pecuniæ publicæ. *Id.* *Partit. orat.* 32. 112. *Æs* alienum, angustia rei familiaris. *Cæs.* 2. *B. C.* 17. Angustia rei fumentariae. *Tac.* 1. *Ann.* 35. stipendii. *Id.* 2. *ibid.* 38. fortunæ. — b) Absolute. *Cic.* *Quinct.* 5. 19. Tuin iste vir optimus — qui hunc in summas angustias adductum putaret, ut cum suis conditionibus in ipso articulo temporis astringeret, assensum se negat daturum. *Cic.* *Fil.* ad *Tiron.* 16. *Fam.* 21. 4. Huic ego locum in proximo conduxi, et, ut possum, ex incis angustis illius sustento tenuitatem. *Adde Tac.* 1. *Ann.* 75. — c) Eodem sensu angustia rerum occurrit apud *Tac.* 4. *Ann.* 72. Tributum his Drusus jussu moderum, pro angustia rerum, ut in usus militares coria boum penderent. *Id.* *Dial.* de *orat.* 8. Quo notabilior paupertas et angustia rerum nascentes eos circumsteterunt. ¶ 3. Item angustia dicuntur etiam difficultates, quibus aliquis premitur, interdum ita, ut quo se vertat, nesciat. *Cic.* 2. *Fin.* 9. 28. Epicurus — in magnis interdum versatur angustis. *Id.* 4. *ibid.* 25. 68. Quæ est igitur causa tantarum angustiarum? *Id.* *Planc.* 22. 54. Etenim verebantur, credo, angustias, quasi res in contentionem aut in discrimen aliquod posset venire. *Id.* *Brut.* 47. 175. Qui consul factus esset, nisi in Marianis consulatus et in eas petitionis angustias

incidisset. *Cæs.* 3. *D. G.* 18. Quibus angustis ipse Cæsar a Venetis prematur docet. *Liv.* 24. 8. Inclusus angustis juris. ¶ 4. Angustia dicuntur etiam de animo, et significant animum pusillum, vecordem. *Cic.* *Pis.* 11. 24. Magnum nomen, — magna majestas consulatus. Non capiunt angustia pectoris tui, non recipit levitas ista — tantam personam. *Id.* *eumd.* 4. *Herenn.* 43. 55. Cujus animus tantis angustis invidiæ continetur. ¶ 5. Denique ponuntur et de oratione, eamque nec uberem ac fusam, nec late libereque spatiantem significant. *Cic.* 2. *Nat. D.* 7. 20. Angustia autem conclusæ orationis non facile se ipsa tutatur. Hinc *Id.* *Cæcin.* 29. 84. Latum locum fugis —, et me ex hoc, ut ita dicam, campo æquitatis ad istas verborum angustias et ad omnes litterarum angulos revocas. *Id.* 4. *Acad.* (2. pr.) 35. 112. Cum sit campus, in quo exultare possit oratio, cur eam tantas in angustias et in Stoicorum dumtaxat compellimus?

ANGUSTIATES, a, um, *V. ANGUSTIO*.

ANGUSTICLAVIUS, a, um, adject. qui angustum clavum in tunica gerit, vel quod sit equestris ordinis, vel quod equestris ornamenta habeat, quæ interdum etiam tribuni militum, licet plebeji essent, consequebantur. *Sueton.* *Oth.* 10. Interfuit huic bello pater meus Suetonius Lenis, tertie decimæ legionis tribunus angusticlavus. *V. CLAVUS* et *LATICLAVUS*.

ANGUSTIO, as, avi, atum, are, a. 1. Part. *Angustians* et *Angustiatius*. Est forma recentior pro angusto; et occupat translate pro vexare, cruciare. *Fulg.* *Interpr.* *Sap.* 5. 1. Tunc stabunt justi in magna constantia adversus eos, qui se angustia verunt. *Id.* *Eccli.* 4. 3. Cor inopis ne afflixeris, et non protrahas datum angustiant. *Id.* *Paul.* ep. ad *Hebr.* 11. 37. Egentes, angustiat, afflicti. *Adde ibid.* *Judith.* 13. 39., *Eccli.* 16. 28. et 27. 2., *Jonæ* 2. 8. et *Paul.* 2. ep. ad *Cor.* 4. 8. et 6. 12.

ANGUSTITAS, atis, f. 3. idem quod angustia. *Accius* apud *Non.* p. 75. 23. *Merc.* Saxum id facit angustitatem. *Id.* apud *eumd.* p. 73. 27. Sed angustitatem inelusam ac saxis squalidam.

ANGUSTO, as, avi, atum, are, a. 1. (angustus). Part. *Angustans* et *Angustatus* I.; *Angustandus* II. Est angustum reddere, constringere (It. *restringere*, *stringere*; Fr. *rendre étroit*, *retreindre*; Hisp. *angostar*, *recoger*; Germ. *beengen*, *verengen*, *engmachen*; Angl. *to restrain*, *straiten*).

I.) Proprie. *Catull.* 64. 159. Cujus (*Hellespontis*) iter cæsis angustans corporum acervis Alta tepes faciet pernixta flumina cæde. *Seneca Consol.* ad *Helv.* 11. Servorum turba, quæ quamvis magnam domum angustet. *Plin.* 17. *Hist. nat.* 8. 4. (45). Puteis, ore angustatis, intus — spatiente vena. *Lucan.* 5. 232. Qua maris angustat fauces saxosa Carystos. *Id.* 4. 326. nulloque humore rigatus Aeris alterno angustat pulmo meatus. *Cæc.* *Aurel.* 1. *Acut.* 15. Ille spiritus, qui naturalis ac tenuis est, angustatos suos angustis punit ac dolores corporis efficit. *Id.* 5. *Tard.* 10. Extenta arteria angustatur, quo et magna difficultas spirationis fit, et minima liquidorum exclusio perficitur. *Stat.* 4. *Theb.* 827. de *Hercule*. rabidi cuni colla miuantia monstri Angeret, et tumidos animum angustaret in artus. *h. e.* constringeret, cohiberet. *Clauudian.* VI. *Cons.* Honor. 526. viridique angustat iaspide pectus. *h. e.* stringit, colligit vestes ante pectus. *Stat.* 12. *Theb.* 665. At procul ingenti Neptunius agmina Theseus Angustat clipeo. *h. e.* claudat agmen. Apud *Cic.* 6. de *republic.* 20. 21. Terra angustata verticibus, plerique omnes leg. angusta.

II.) Translate. *Seneca Consol.* ad *Polyb.* 29. Nihil angustat gaudia sua, qui illi tantummodo, quæ habet ac videt, frui se putat. *Id.* *Consol.* ad *Helv.* 6. Angustare vim alicujus rei. *Id.* *Tranquill.* an. 8. Angustanda sunt patrimonialia, ut minus ad injurias fortunæ simus expositi.

ANGUSTUS, a, um, adject. (*ab angō qua stringere significat*). Comp. *Angustior* et *Sup. Angustissimus* I. — Angustus est arctus, strictus, brevis: ei quæ opponitur modo *latus*, ut apud *Cic.* 4. *Acad.* (2. pr.) 29. 92. Longa, brevia; lata, angusta; — modo *amplus*, ut apud *eumd.* 1. *Fin.* 20. 65. Angusta domus et 1. *Off.* 39. 139. Ampla domus; — modo *laxus*, ut apud *Varron.* 2. *H. R.* 10. 10. De numero pastorum alii angustius, alii laxius constituere solent (It. *stretto*, *angusto*; Fr. *étroit*; Hisp. *estrecho*; Germ. *eng*, *schmal*, *knapp*; Angl. *strait*, *narrow*).

I.) Proprie de loci spatio ponitur. *Lucret.* 5. 1129.

et *Sall.* *Jug.* 97. Angustum iter. *Lucret.* 1. 721. fretum. *Cic.* 3. *Legg.* 17. 38. pontes. *Id.* 2. *Leg. agr.* 35. 96. Semitæ angustissimæ. *Cæs.* 1. *B. G.* 2. Angusti fines. *Id.* 2. *B. C.* 25. Aditus ad castra difficilis et angustus. *Id.* 1. *ibid.* 25. Fauces portus angustissimæ. *Nep.* *Them.* 4. Angustum mare. *Virg.* 4. *G.* 35. aditus. *Id.* 3. *Æn.* 419. litus. *Id.* 4. *G.* 83. pectus. *Id.* 2. *ibid.* 75. nodus. *Horat.* 1. *Ep.* 7. 29. rimæ. *Id.* 1. *Sat.* 8. 9. cellæ. *Tibull.* 1. 6. 27. Angustum agmen turbæ. *h. e.* densum et iter angustans. *Ovid.* 3. *Trist.* 10. 42. aqua. *Id.* 3. *ibid.* 10. 27. papyriferi qui non angustior annæ. *Plin.* 13. *Hist. nat.* 21. 35. (114). Foliis angustioribus (*granum Gnidium*). *Id.* 21. *ibid.* 4. 10. (14). Odor angustus rosæ. *h. e.* non late se spargens. *Id.* 16. *ibid.* 6. 8. (25). Angusta sus. *h. e.* non dilatata. *Curt.* 7. 4. 4. Fauces angustissimæ. *Auct.* *B. Alex.* 39. Angustissimum intervallum. *Plin.* *Paneg.* 22. Angustus trames. *Lucan.* 2. 709. limes. *Cic.* 1. *Orat.* 61. 261. Cum spiritus ejus (*Demosthenis*) esset angustior. *h. e.* cum spirandi difficultate laboraret. *Cels.* 7. 5. 2. Sagitta magna vi fertur et ipsa angusta est. *h. e.* tenuis, subtilis, acuta. *Tac.* *Germ.* 6. Hastæ angusto et brevi ferro. *Tibull.* 1. 4. 71. Angustis habenis equum compescere. *h. e.* adductis et stringentibus. *Quintil.* 9. 4. 33. Angustior littera. *h. e.* quæ presse effertur, cui ibidem opponitur *plenior*. De angusto clavo *V. CLAVUS*.

II.) Translate, *V. ANGUSTIA* II. ¶ 1. Ponitur de tempore, et est brevis. *Ovid.* 3. *Amor.* 7. 25. Angusta nox. *Id.* 5. *Trist.* 10. 8. Angusti dies. *Lucan.* 4. 447. Angustum tempus. *Adde Quintil.* 11. 1. 46., ubi *angusto tempore* opponitur *liberum*. *Stat.* 1. *Theb.* 442. Angusta dies. ¶ 2. Item de pecuniâ, re familiari, ingenio aliisque hujusmodi, et est pauper, tenuis, exiguus. *Horat.* 3. *Od.* 2. 1. Angusta pauperies. *Juvenal.* 3. 164. Haud facile emergunt, quorum virtutibus obstat Res angusta domi. *Seneca Thyest.* 452. Tutus angusta mensa capitur eibus. *Pompon.* *Dig.* 7. 8. 22. Legatarius angustus. *h. e.* pauper. *Quintil.* 6. 2. 3. Tenuis et angusta ingenii vena. *Cic.* 2. *Fam.* 8. 28. Angustior liberalitas. *Cæs.* 3. *B. C.* 1. Cum fides tota Italia esset angustior, neque creditæ pecuniæ solverentur. *h. e.* labefacta et afflicta, cum pauci invenirentur qui æs alienum dissolverent, aut pecuniæ alteri crederent. *Horat.* 2. *Od.* 10. 20. Rebus angustis aulinosus atque Fortis appare. *h. e.* In rebus adversis, quæ homines in angustum eogunt et opprimunt. *Tac.* 2. *Ann.* 53. Angusta civium domus. *Id.* *ibid.* 87. Angusta oratio. *Plin.* 21. *Hist. nat.* 5. 11. (23). Differentia angusta. *Sil.* 11. 10. 279. *Spes angustæ*. ¶ 3. Item de oratione, quæ vel omnibus caret ornamentis et philosophica brevitate coarctatur, vel nimium jejuna est ac subtilis. *Cic.* 2. *Orat.* 14. 61. In philosophos vestros si quando incidi, deceptus indicibus librorum, qui sunt fere inscripti de rebus notis et illustribus —, verbum prorsus nullum intelligo: ita sunt angustis et concisis disputationibus illigati. *Id.* *Orat.* 56. 187. Quod si et angusta quædam atque concisa, et alia est collata (*al. dilatata*) et diffusa oratio. *Propert.* 2. 1. 40. Sed neque Phlegæos Jovis Enceladique tumultus Intonet angusto pectore Callimachus. *h. e.* qui non utitur grandiloquentia. *Cic.* 3. *Orat.* 30. 121. Antonius a minutis angustisque concertationibus ad omnem vim varietatemque vos disserendi traducendos putavit. *Id.* 4. *Fin.* 3. 7. Pungunt enim, quasi aculeis, interrogationibus angustis. ¶ 4. Denique ponitur et de animo, et est abjectus, vilis, vecors. *Cic.* 4. *Off.* 20. 68. Nihil est tam angusti animi, tam parvi, quam amare divitias. *Id.* *Pis.* 24. 47. Animi angusti et dimissi erat. *Id.* 1. *Fin.* 15. 61. Ecce autem alii minuti et angusti aut omnia semper desperantes, aut malevoli, invidi, difficiles etc. — Hinc

Angustum, i, n. 2. substantivorum more usurpatum

A) Proprie et est idem atque angustia, sive arctum loci spatium. — a) Cum Genit. *Virg.* 2. *Æn.* 332. Obsedere alii telis angusta viarum Oppositi. *Tac.* 4. *Hist.* 35. Qui pontes et viarum angusta insident. — b) Absolute præcedente præpos. *Lucret.* 4. 531. per angustum ire. *Ovid.* 13. *Met.* 407. claudi in angustum.

B) Translate. ¶ 1. Angustum est exiguum, contractum, limitibus nimis circumscriptum. *Cic.* *Anic.* 5. 20. Amicitiam ex infinita societate generis humani contrahere et adducere in angustum. *Id.* 1. *Off.* 17.

53. Collegationem societatis propinquorum ab im-
mensa societate humani generis in exiguum angustum-
que concludere. *Id. 2. Acad. (post.) 10. 38.* Pertur-
bationes animi contrahere in angustumque deducere.
h. e. coercere, compescere. ¶ 2. Item angustum est
indigentia, res adversæ, discrimen. *Ter. Heaut. 4. 2. 2.* In angustum oppido nunc meæ coguntur co-
piæ. *Cic. Planc. 22. 54.* In angustum venire. *h. e.*
ad incitatus redigi. *Cæs. 2. B. G. 25.* Res in angusto
est. *Cels. 8. 4.* Spes est in angusto.

ANHELĀBUNDUS, a, um, adject. (anhelo). Hanc
vocem afferunt *Charis. 1. p. 34. Putsch. et Gram-
mat. incert. ed. Eichenfeld.*; sed nullo confirmant
exemplo.

ANHELANS, antis. *V. ANHELO.*

ANHELANTER, adverb. anhelando: et per trans-
lationem cupide, festinanter. *Ammian. 16. 10.* Alium
anhelanter, rabido flatu ventorum, lenunculo se com-
misisse piscantis. *Alii rectius leg. anhelante rabido*
flatu ventorum, h. e. spirante.

ANHELĀTUM, adverb. anhelando. *Tibull. 1. 9. 37.* Et dare anhelatum pugnantibus uvida linguis O-
scula etc. Ita legi in quibusdam libris testatur *Brou-
khusius. At Vulpis, Heynius, alique anhelanti*
merito præferunt.

ANHELĀTIO, ōnis, f. 3. (anhelo) est respiratio,
prosertim quæ crebrior est et vehementior.

I.) Proprie. *Plin. 9. Hist. nat. 7. 6. (18).* Piscium
anhelatio æstivo calore. — Hinc est etiam morbus,
qui Græce ἀσπυα dicitur. *Id. 23. ibid. 1. 24. (47).*
Hoc genus vini utile in flatuibus, tussi, anhelationi-
bus. *Cæli. Aurel. 3. Tard. 1.* Anhelatio sive suspi-
rium ab accidenti nomen sumpsit. Vocatur præterea
secundum aliquos spirationis difficultas. Adde *2. Acut. 17. et 5. Tard. 11.*

II.) Translate insolens est huius vocis usus apud
Plin. 27. Hist. nat. 6. 23. (89). de gemmis Indicis.
Quædam in his cælestis arcus anhelatio est. *h. e. quæ-
dam adumbratio coloris unius in alterum inclinantis,*
qualis solet esse in arcu cælesti. *At alii rectissime*
legunt æmulatio, ait Forcellinus; quamquam recen-
tiores, inter quos *Sillig,* retineant anhelatio.

ANHELĀTOR, ōris, m. 3. Græce ἀσπυατικός,
qui anhelatione laborat. *Plin. 22. Hist. nat. 23. 49. (105).* Laser anhelatoribus et in tussi vetusta cum
porro ex aceto datur. *Id. 21. ibid. 21. 89. (156).*
Thymum prodest et orthopolis et anhelatoribus.
Adde *eumd. 23. ibid. 7. 63. (121).*

ANHELĀTUS, a, um. *V. ANHELO.*

ANHELĀTUS, us, m. 4. (anhelo) gravis anhelitus
vel aspiratio. *Macrob. de Gr. Lat. verb. dist. ed. Eichenfeld. p. 187.* Ceteris (gentibus) aut anhelatu,
aut sibilo explicantibus loqui suum. In *Putschii* edi-
tione hunc locum minime inveni.

ANHELĪTUS, us, m. 4. (anhelo) est anhelandi ac-
tus, anhelatio, respiratio crebrior et vehementior, ut
sit post cursum, aut alium laborem corporis (It. *ane-
lito;* Fr. *respiration pénible, pressée;* Hisp. *anhe-
lito;* Germ. *das starke Athemholen oder Aufath-
men;* Angl. *difficulty of breathing, painful respi-
ration*). ¶ 1. Proprie et stricto sensu. *Plaut. Asin. 2. 2. 61.* Non vides me ex cursura anhelitum etiam
ducere? *Cic. 1. Off. 36. 131.* Ne in festinationibus
suscipiamus nimias celeritates, quæ cum sunt, an-
helitus moventur, vultus mutantur, ora torquentur.
Plaut. Merc. 1. 2. 4. Vix susero anhelitum. *h. e.*
ægre anhelitum recipio, vix respiro. *Id. Epid. 2. 2. 21.* Recipere anhelitum. *h. e. respirare, a lassit-
udine se recreare.* *Horat. 1. Od. 15. 31.* quem
Subitū fugies molliis anhelitu. *Virg. 5. Æn. 432.*
vastos quatit æger anhelitus artus. Adde *eumd. 5. i-
bid. 199. et Ovid. 10. Met. 663. Quintil. 11. 3. 55.*
Creber anhelitus. — Hinc anhelitus plur. num. sunt
morboza respiratio, Græce ἀσπυα, apud *Plin. 35. Hist. nat. 15. 51. (180).* Bitumen tussim veterem et
anhelitus emendat. ¶ 2. Abstractum pro concreto,
uti ajunt, anhelitus est spiritus ore ductus, emissus
habitus. *Cic. post red. in sen. 7. 16.* Non te illius
unguentorum odor, non vini anhelitus — in eam cogi-
tationem adducebat etc. *Ovid. 1. Art. am. 521.* Nec
male odorati sit tristis anhelitus oris. *Id. 10. Met. 663.* Aridus a lasso veniebat anhelitus ore. *Plin. 9. Hist. nat. 7. 6. (16).* Anhelitum reddere ac per vices
recipere. *Hygin. fab. 2. 192. ed. Mat. Hercules —*
multimodo cursu pedum, sub uno anhelitu tertiam
partem miliaris — percurabat. ¶ 3. Hinc anhelitus
terraz est vapor ventosus e terra erumpens. *Cic. 2.*

Divinat. 19. 44. Placet enim Stoicis eos anhelitus
terraz, qui frigidi sunt, cum fluere cæperint, ventos
esse. *Id. 1. ibid. 50. 114.* Credo etiam anhelitus
quosdam fuisse terrarum, quibus inflatæ mentes ora-
cula funderent. Adde *Pallad. 9. R. R. 9. 1.*

Illo mon ym. *Anhelitus* differt a *suspīrio*, quod
est spiritus ab alto pectore ductus sæpe cum gemitu.
Seneca Ep. 54. Deinde paulatim a *suspīrio* illud,
quod esse jam anhelitus cæperat, intervalla mayo-
ra fecit et retardatum est ac remansit. — Item prop-
rie differt a simplici spiritu vel naturali respiratione.
Gell. 12. 5. Spiritus et anhelitus ex ejus pec-
tore evadere.

ANHELO, as, avi, atum, are, 1. Part. *Anhelans*
in omnibus ferme paragr.; *Anhelatus B. I.* — Est
vox composita a præpos. Græce ἀνά sursum et a
verbo halo, *V. Döderlein Latein. Synon. vol. 5. p. 94.* — Anhelare est crebro et vehementius solito re-
spirare, ut sit post cursum, aut alium laborem corpo-
ris (It. *anelare, ansare;* Fr. *respirer fortement, dif-
ficilement;* Hisp. *anhelear, respirar con dificultad;*
Germ. *auf-oder hervorathmen;* Angl. *to breathe*
with difficulty). Est verbum A) aut intransitivum,
B) aut transitivum.

A) Tamquam verbum intransitivum

I.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu est crebro et gravi-
ter respirare. *Ter. Hec. 5. 3. 24.* Nam memini ad me
nocte prima confugere anhelantem domum. *Lucret. 3. 490.* extantat nervos, torquetur, anhelat Incon-
stanter. *Id. 4. 865.* Multa per os exhalantur, cum
languida anhelat (corpora). *Cic. 4. Herenn. 33. 45.*
Itaque anhelans ex imis pulmonibus præ cura spiritus
ducebatur. *Virg. 5. Æn. 254.* Acer, anhelanti simi-
lis. *Id. 10. ibid. 837.* ipse æger, anhelans Colica
vet. *Ovid. 2. Fast. 295.* Nullus anhelabat sub educeo
vomere taurus. *Id. Rem. Am. 394.* Principio elivi
vester anhelat equus. *Colum. 2. R. R. 3. 2.* Sed ante
ad præsepia hoves religari non expedit, quam sudare
atque anhelare desierint. ¶ 2. Latiori sensu ponitur
de vapore e terra erumpente. *Plin. 5. Hist. nat. 9. 10. (55).* Timæus — occultam protulit rationem, Phia-
lam appellari fontem ejus (Nil), mergique in cun-
culus ipsum amnem, vapore anhelantem fumidis can-
tibus, ubi conditur. *Stat. 11. Theb. 17.* campus an-
helans Sulphure cælesti. Cf. **ANIELITUS** 3.

II.) Translate. ¶ 1. Ponitur figurate de inanimis,
quæ quasi anhelando aliquid expirant. *Virg. 8. Æn. 421.* striduntque cavernis Stricturæ chalybeum, et for-
nacibus ignis anhelat. *Val. Flacc. 3. 208.* ut mugitor
anhelat Vesuvius. *Pers. 5. 10.* anhelanti folle preme-
re ventos. *Sit. It. 9. 286.* unda freti — Torquet
anhelantem spumanti vertice pontum. De ipsa terra ab
equo Domitiani graviter pressa dixit *Stat. 1. Silv. 1. 56.* Insesaghe pondere tanto Subter anhelat humus.
¶ 2. Est etiam cupide desiderare, inhiare. *Justin. 9. 1. 6.* Mercibus distractis anhelantem inopiam paulu-
lum recreavit.

B) Tamquam verbum transitivum

I.) Proprie est crebro et vehementiori spiritu ali-
quid emittere, expirare. *Cic. 3. Orat. 11. 38.* Nolo
verba exiliter examinata exire, nolo inflata et quasi
anhelata gravius. Cf. *Pers. 1. 14.* Scribere grande ali-
quid, quod pulmo animæ prælargus anhelet. *h. e.*
quod magno spiritu et veluti anhelando proferat. *Cic. 2. Nat. D. 44. 111.* Tum gelidum gravido de pectore
frigus anhelans (Capricornus). *Lucan. 6. 92.* An-
traque letiferi rabiem Typhonis anhelant. *Ovid. 4. Fast. 491.* Alta jacet vasti super ora Typhoeos Æ-
næ, Cujus anhelatis ignibus ardet humus. *Id. 12. Heroid. 15.* Isset anhelatos non præmedicatus in i-
gnes. *h. e.* effatos e naribus taurorum aripedum. *Sil. It. 5. 604.* Itaque anhelatum proturbat pectore mur-
mur. *Martial. 6. 42.* Siccos pinguis onyx anhelat æ-
stus. *h. e.* marmor onyx emittit æstus siccos et simi-
les radiis solis. *Stat. 11. Theb. 241.* hæc trepido vix
Intellectus anhelat. Figurata *Sil. It. 14. 300.* Celsaque
anhelatis exurgens ictibus alnus, Cærola nigranti fin-
dit spumantia sulco. *h. e.* navis impulsa remis, qui
magna vi et cum anhelitu a remigibus moventur.

II.) Translate est quasi anhelando manifestare quid
animo cogitamus ac molimur. *Cic. 2. Cat. 1. 1.* Tan-
dem aliquando, Quirites, furentem audacia, scelus an-
helantem, pestem patriæ nefarie molientem — (Cati-
linam) ex urbe vel ejecimus, vel emisimus etc. *h. e.*
spirantem scelus animo conceptum. *Id. 4. Herenn. 55. 68.* At iste spumans ex ore scelus, anhelans ex in-
timo pectore crudelitatem etc. *Stat. 11. Theb. 7.*

Pblegræ ceu fessus anhelet Prælia. *h. e.* prælia cum
Gigantibus Phlegræa inita.

ANHELŌSUS, a, um, adject. (anhelo) qui sæpe et
graviter anhelat; sed occurrit tantum speciatim de iis,
qui respirationis difficultate, Græce τὸ ἀσπυατῇ, la-
borant; cf. **ANHELATIO** et **ANHELITUS** 1. *Cæli. Aurel. 2. Acut. 28.* Dyspnoici vero, quos anhelos
dicere poterimus, sive suspīriosos, sine febribus esse
noscuntur.

ANHĒLUS, a, um, adject. (anhelo) crebro et ve-
bementer respirans, anhelans: adjectivum fere poeti-
cum (It. *anelo, ansante, anelante;* Fr. *haletant;*
Hisp. *anhelante;* Germ. *stark Athem holend, schn-
aubend, keuchend, auch lechzend;* Angl. *anhe-
lose*). ¶ 1. Stricto sensu ponitur de animalibus. —
a) Absolute. *Virg. 1. G. 250. et 5. Æn. 739, et Ovid. 15. Met. 417.* equi anhelis Solis. *Virg. 6. Æn. 8.* pectus anhelum. *Id. 2. G. 135.* senes anhelii. *h. e.*
qui asthmate laborant. *Id. 12. Æn. 790.* Assistunt
contra certamina Martis anhelii. *Alii leg. certamine.*
h. e. anhelantes ex labore certaminis. *Stat. 12. Theb. 600.* vires anhelæ. *h. e.* anhelantes, fessæ. — b) Cum
Genitivo. *Sil. It. 15. 721.* Celtæ longi laboris anhelii.
h. e. ob longum pugnandi laborem. ¶ 2. Latiori sen-
su de eo, quod anhelare facit. *Lucret. 4. 874.* sitis
anheia. *Virg. 3. G. 492.* tussis. *Ovid. 1. Pont. 10. 5.*
febres. *Id. 11. Met. 347.* cursus. *Nemes. Cynege. 255.*
status. *Stat. 4. Theb. 680.* Tempus erat, mediū cum
solem in culmina mundi Tullit anheia dies. *Clau-
dian. 3. Rapt. Pros. 383.* fastigia montis anhelii.

ANHĒDROS, a, f. 2. herba, quæ et narcissus dicitur;
ἀνδροφός, ab ἀ privativo, et ὕδωρ aqua, quia
longe ab aqua in montanis locis nascitur. *Apul. Herb. 55.* — *NB.* De Insula *V. ONOM.*

ANIĀTRŌLOGICOS. *V. vocem seq.*

ANIĀTRŌLOGĒTOS, ōis, adject. (ἀνιαιτρολόγη-
τος) medicinæ artis imperitus: vox Græca ab ἀ pri-
vativo, et τρῶσις de medicina dissero. *Vitruv. 1. 1. 13.* *Schneid.* Architectus non debet esse medicus,
ut Hippocrates, sed non aniatrologetos. *Alii minus*
recte legunt anistologicos eodem sensu.

ANICĒLLA, æ, f. 1. diminutivum ab anus. *Farrone 9. L. L. 74. p. 271.* *Müll.* hanc vocem ita affert,
ut videatur de ejus usu non dubitare; tametsi neminem
alium usurpantem adduc vidimus. *V. ANICĒLLA.*

ANICĒTUM, i, m. 2. ἀνικητόν, nomen est aniso a
quibusdam inditum, teste *Plin. 20. Hist. nat. 17. 72. (186).* quasi invictum: ab ἀ privativo, et νικῶ
vinco, quod aliis omnibus medicamentis utilitate præ-
stet. Alii id nomen anetho tribuunt.

ANICĒLA. *V. vocem seq.*

ANICŪLA, æ, f. 1. diminut. ab anus, teste ipso
Farrone 9. L. L. 74. p. 221. *Müll.* — *Anicla* per
syncopen dixit *Prudent.* περὶ σταφ. 6. 149. Heros,
virgo, puer, senex, anicla. *Est qui legit nulla.* —
Anicula est parva anus, vetula; et usurpatur fere
per contemptum (It. *vecchieta, vecchierella;* Fr. *petite vieille;* Hisp. *vejezuela;* Germ. *ein altes Weib-
chen, ein altes Mütterchen;* Angl. *a little old wo-
man*). *Ter. Andr. 1. 4. 4.* Importun tas aniculæ. Ad-
de *eumd. Phorm. 1. 2. 48.* *Cic. 2. Divinat. 15. 36.*
Hæc, mihi jam crede, ne aniculæ quidem existimant.
Id. 1. Nat. D. 34. 94. Ista, quæ vos dicitis, sunt to-
ta commentitia, vix digna lucubratiōe anicularum.
Adde *eumd. Flacc. 36. 91., 2. Tusc. 17. 40. et 1. Nat. D. 20. 55.* *Seneca Ep. 77. sub fin.* Anicula glo-
riatur senectute longa.

ANICŪLĀRIS, e, adject. ad aniculam pertinens,
vel anicula dignus, anilis. *Augustin. Enarrat. In Psalm. 38. ante med.* Delirare tibi videor, avare,
cum hæc loquor; anicularia tibi videntur hæc verba.

ANILIS, e, adject. ad anum pertinens (It. *da vec-
chia, anile;* Fr. *de vieille femme;* Hisp. *viejo, de ve-
jezuela;* Germ. *einem alten Weibe eigenthümlich, altmütterlich, altweiberhaft;* Angl. *relating to an old woman*). *Virg. 7. Æn. 416.* aniles vultus. *Id. 4. ibid. 641.* studium. *Ovid. 13. Met. 281.* ad litus
passu processit anili. *Virg. 9. Æn. 489.* anilis cura.
Ovid. 14. Met. 96. rugæ. *Colum. 2. R. R. 1. 2. 2.* æ-
tas. — Sæpius urbane per contemptum. *Cic. 2. Di-
vinat. 60. 125.* Quam multi continentur somnia, e-
amque superstitionem imbecilli animi atque anilis pu-
tant. *Id. 2. Nat. D. 28. 70.* Superstitiones pæne anil-
ics. *Id. 1. Tusc. 39. 93.* Pellantur istæ ineptiæ pæne
aniles. *Id. 3. Nat. D. 5. 12. et Horat. 2. Sat. 6. 77.*
Fabellæ aniles. *h. e.* narrationes insulsæ et minime
credibiles. *Quintil. 1. 8. 19.* Fabula anilis.

ANILITAS, *ātis*, f. 3. (anus) senectus feminarum. *Catull.* 61. 161. Usque dum tremulum movens Cana tempus anilitas Omnibus omnia annuit. Adde *Isid.* 11. *Orig.* 2. 28.

ANILITER, adverb. more anus. *Cic.* 3. *Nat. D.* 39. 92. Dicere aliquid non superstitiose atque aniliter, sed physica constantique ratione.

ANILITOR, *āris*, *ari*, dep. 1. anum fieri, senescere. *Apul. de Mundo* 23. Terrain nec occasibus fatigari, nec saeculis anilitari. *Eimenhorst.* et *Ouden-dorp.* ita legunt freti auctoritate similis loci apud *Aristot.* τὴν ἀγρίαν φύσιν ποικίως τρεπεῖ, quem *Apul.* in Latinum vertit: alii perperam legunt debilitari.

ANILLA, *ae*, f. 1. deminut. ab anus. Affertur a *Macrob.* de *Gr. Lat. verb. diff.* p. 2765. *Putsch.*; sed nullo confirmato exemplo.

ANIMA, *ae*, f. 1. In Genitivo singulari *animae* pro *animæ* legitur apud *Ennium* 2. *Ann.* 40. et apud *Lucret.* 1. 112., 3. 151., 4. 886. et alibi: qui Genitivus antiquus est, et solis postea poetis et parce etiam relictus. — Dativus et Ablativus pluralis rectius et magis Latine est *animis*, quam *animabus*; *animis* enim legitur apud *Cic.* 14. *Fam.* 14. et haud raro in *Inscript.* optima nota. *Animabus* tamen legitur apud *Senec.* 2. *Controv.* 10. *sub init.*, ut quidem putat *Foss.* l. 4. *Grammat.* c. 4., nam plerique alii omnino aliter. Est ab eodem etymo, a quo *animus*, scilicet a Gr. ἀνέμω *ventus, aer*; quod ab αἰώ, ἀνέμω *spiro*. — Itaque anima proprie est elementum illud tenue, subtile ac leve, quod terram circumfunditur, a nobisque inspiratur et expirat (*It. aria*; *Fr. air*; *Hisp. ayre*; *Germ. die Luft*; *Angl. air*). ¶ 1. Anima generatim est quiddam spirat et inspiratur, sive est aer elementaris: quo sensu usurpavit ipse *Ennius* teste *Varron.* 1. *R. R.* 4. 1. Ejus (*artis*) principia sunt eadem, quæ mundi esse *Ennius* scribit, aqua, terra, anima, sol. *Lucret.* 1. 718. Et qui quatuor ex rebus posse omnia rentur, Ex igni, terrâ atque animâ procreescere et inibri. Adde *eumd.* 5. 257. *Cic. Tim.* 5. Ita contigit, ut inter ignem atque terram aquam deus animamque poneret. *Codd. nonnulli legunt aer*, quod profecto est glossema. *Id. ibid.* 12. Illa, quæ ex igni, animâ, aquâ atque terrâ turbulenta atque rationis expertia insederunt. *Et ibid.* 13. Particulas ignis et terræ et aquæ et animæ a mundo — mutabantur. *Id. 1. Tusc.* 19. 43. Tenuis anima. Adde *eumd.* *ibid.* 11. 24. et 4. *Acad.* (2. pr.) 39. 124., et *Messalam* apud *Macrob.* 1. *Saturn.* 9. *Virg.* 6. *Ecl.* 31. Namque canebat, uti magnam per inane coacta Semina terrarumque animæque marisque fuissent. *NB.* Posteriores scriptores hoc sensu dixerunt aer. — Item de aere, qui instrumento aliquo includitur. *Zucret.* 6. 129. plena animæ vesicula parva sæpe ita dat sonitum displosa repente. *Varro* apud *Non.* p. 241. 26. *Merc.* Anima ut conclusa in vesica quando est arete ligata, si pertuderis, aera reddit. *Id.* apud *eumd.* p. 233. 13. *Merc.* Phrygius per ossa cantus liquidâ cunit animâ. *h. e.* spiritus, quo inflatur tibia. *Vitruv.* 11. 8. 4. *Schneid.* de organo hydraulico. Qui (*asses*), cum recipit arcuola animam, spiritum non patientur obturantes foramina rursus redire. *Et ibid.* § 5. Motione vero vectum vehementiore spiritus — infundit et replet animâ canales. ¶ 2. Speciatim est aer spirans, qui movetur, *h. e.* ventus. *Accius* apud *Non.* p. 234. 8. *Merc.* Classes trahere in salum et vela ventorum animæ immittere. *Varro* apud *Non.* l. c. De his Italianas animæ leni, dum nos ventus flamme sua suavem ad patriam perducit. *Zucret.* 4. 237. Aurumque leves animæ validdique vapores. *Id. ibid.* 1229. prece querit Ventorum pavidus pares animasque secundas. *Horat.* 4. *Od.* 12. 2. Impellant animæ lutea Thræcie. *Virg.* 8. *Æn.* 403. Quantum ignes animæque valent, scilicet in Vulcani officina. *Claudian.* 1. *Rapt. Pros.* 239. nec talibus unquam Spirare Notis animæ. ¶ 3. Item speciatim accipitur pro spiritu seu halitu, quem ore accipimus ac reddimus, teste *Cic.* 2. *Nat. D.* 51. 136. Cum arteria — excipiat animam eam, quæ ducta sit spiritu, eandemque a pulmonibus respiret et reddat. *Et ibid.* 55. 138. Quæ spiritus in pulmones anima ducitur. *Et Varron.* 6. *L. L.* 9. p. 76. *Null.* Quod tum (*h. e.* hieme) anima quæ flatur omnium apparet. Denique *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 72. (188). Sub corâ pulmo est spirandique officina, attrahens et reddens animam. — Itaque porro significatione usuenit etiam apud veteres. *Plaut. Autul.* 2. 4. 23. sr. Cum ita dormitum, follem obstringit ob gulam. *co.* Cur? sr. Ne quid animæ forte amittat dormiens. *co.* Etiamne obstringit inferiorem gutturem, ne quid animæ forte amittat dormiens? *Id. Asin.* 5. 2. 44. Dic, amabo, an foetet anima uxoris tuæ. *Id. Merc.* 3. 3. 13. Jam plenus ætatis animæque fœtidâ senex hircosus, tu osculare mulierem? *Id. ibid.* 1. 2. 15. Animam nequeo vertere: nimis nihili tibi cen siem. *Ter. Phorm.* 5. 6. 28. Accessi, astiti: animam compressi, aurem admovi. *Id. Adelph.* 3. 2. 26. Quil festinas, mi Geta? Animam recipere. *Cæcilius* apud *Non.* p. 233. 9. *Merc.* Quæ mihi, ubi domum adveni, assedi, extemplo saviu dat jejuna animâ. *Titinius* apud *eumd.* p. 233. 5. Interea fœtida anima nasum oppugnat. *Cic.* 5. *Verr.* 58. 134. Qui non modo animam integrum, sed ne animam quidem puram conservare potuisset. *Id. 1. Orat.* 61. 261. Deinde cum spiritus ejus (*Demosthenis*) esset angustior, tantum continendâ animâ assecutus est etc. *Id. 3. ibid.* 49. 191. Ne circuitus ipse verborum sit aut brevior quam aures expectent, aut longior quam vires atque anima patiantur. Adde *ibid.* 46. 181. *Id. Rosc. Am.* 26. 72. Animam ducere. *Liv.* 31. 58. Cum jam spiritum intercluderet, nec recipere animam sineret. *Id. 23. 7.* Animâ interclusâ expirare. *Virg.* 2. *G.* 134. animas et olentia Medi Ora fovent illo (*mâlo*) et senibus medicantur anhelis. *Ovid.* 1. *Fast.* 425. Animam tenere. *Id. 8. Met.* 643. ignes Nutrit et ad flammâ animâ perducit anili. *Plin.* 20. *Hist. nat.* 9. 35. (91). et 22. 25. 64. (132). Gravitas animæ. *h. e.* halitus oris fœtidus. *Id. 8. ibid.* 10. 10. (23). Canalis animæ. *h. e.* trachia. *Fal. Max.* 9. 12. ext. 1. Intra pectus inclusâ animâ fuem sui reperire. *Tac.* 6. *Ann.* 50. Interclusâ animâ mortalem explere. ¶ 4. Quoniam vero vita per respirationem manifestatur (unde illud *Cic.* 9. *Att.* 10. Anima dum ægroto est, spes esse dicitur. *Et Zucret.* 3. 357. Dimissâ animâ corpus caret undique sensu); ita sæpissime anima ponitur pro vitali principio, hoc est pro vita. — a) Generatim. *Ennius* apud *Non.* p. 474. 31. *Merc.* Date ferrum, qui me animâ privem. Adde *eumd.* 2. *Ann.* 40. et *Plaut. Men.* 5. 5. 7. *Ter. Adelph.* 3. 4. 52. Animam relinquam potius, quam illas deseram. *Accius* apud *Non.* 98. 12. *Merc.* Patrio exemplo et me dicabo atque animam devotabo hostilibus. *Cic.* 8. *Att.* 2. 3. In unius hominis quotannis periculose ægroantis anima positas omnes nostras spes habemus. *Id. 4. Catil.* 9. 18. De vestra vita, de conjugum vestrarum atque liberorum anima, de fortunis omnium — hodierna die vobis iudicandum est. *Id. 14. Fam.* 4. 5. Pecatum est nullum, nisi quod non una animam cum fortunis amissimus. *Sall. Cat.* 22. Denique quid reliqui habemus præter miseram animam? *Id. ibid.* 51. Non agitur de vectigalibus, non de sociorum injuriis: libertas et anima nostra in dubio est. *Virg.* 3. *Æn.* 654. Vos animam hanc potius quocumque absumite leto. *Id. 4. ibid.* 652. Accipite hanc animam. *Ovid.* 3. *Trist.* 3. 42. Accedent animæ tempora parva mee. *Curt.* 5. 3. 19. Ex unius captivi vel lide vel anima pendere et regis salutem et suam. *Seneca Ep.* 4. Difficile est animam perducere ad contemptum animæ. *Tac.* 3. *Ann.* 17. Denis in diem assibus animam et corpus æstimari. — b) Hinc speciatim plurimæ usuerunt locutiones, quarum hæc sunt præcipuæ. *Plaut.* *Mil. glor.* 3. 1. 137. et *Ovid.* 2. *Met.* 644. Adimere animam alicui. *Virg.* 9. *Æn.* 143. Auferre animam alicui. *Ovid.* 6. *Met.* 540. Eripere alicui animam. *Ter. Adelph.* 3. 2. 16. Extinguere alicui animam. *Ennius* 2. *Ann.* 40. Privare aliquem animâ. *Senec. Cæd.* 24. Seducere ab anima artus. — *Ovid.* 5. *Met.* 222. Concedere animam alicui. *Ter. Adelph.* 1. c. et *Sall. Jug.* 16. Relinquere alicui animam. *Ovid.* 1. *Trist.* 3. 129. Subducere animam morti. *Id. 2. Met.* 644. animas tibi reddere ademptas. *Fas erit.* *Lucan.* 7. 769. Inspirare alicui animam. — *Cic.* 1. *Tusc.* 9. 19. et *Rosc. corn.* 8. 24., *Cælius* apud *Cic.* 8. *Fam.* 13., *Lic.* 26. 14. et *Seneca Ep.* 101. aliique. Agere animam. *h. e.* esse morti proximam. *V. AGO* 6. 11. *e. Cic.* 4. *Herenn.* 41. et 14. *Fam.* 4. 3. amittere. *Ovid.* 7. *Met.* 604. Claudere animam. *Id.* 5. *Met.* 222. dare. *h. e.* morti occumbere. *Curt.* 7. 7. 35. Defecit cum anima. *Nep. Hann.* 1. Deponere animam. *Zucret.* 3. 357. dimittere. *Cic. Sext.* 38. 87. edere. *Id. 1. Tusc.* 9. 19. et *Mil.* 18. 49., *Varr.* 1. *R. R.* 3. 69., *Nep. Pausan.* 5. et *Sueton.* *Aug.* 99. efflare. *Virg.* 1. *Æn.* 98. effundere. *Ovid.* 12. *Met.* 508. vivacem animam missis elidere silvis. *Nep. Epam.* 9. Emittere animam. *Ovid.* 6. *Met.* 247. exhalare. *Id. 6. ibid.* 618. expellere. *Id.*

5. *ibid.* 106. expirare. *Seneca Cæd.* 344. Expressere reluctantem animam. *Ovid.* 15. *Met.* 175. exturbare. *Id. 13. ibid.* 777. exuere. *Id. 7. ibid.* 591. finire. *Virg.* 3. *Æn.* 110. linquere dulces animas. *Zucret.* 6. 1232. mittere. *Ennius* 5. *Ann.* 7. animam de corpore mittere. *Virg.* 4. *Æn.* 243. mittere sub Tartara. *Id. 12. ibid.* 230. animam oblectare periculis. *Plaut. Amph.* 1. 1. 88. Animam omittunt, prius quam loco demigrent. *Virg.* 4. *G.* 238. animas in vulnere ponere. *Id. 6. Æn.* 436. projicere. *Id. 3. G.* 495. Et dulces animas plena ad præsepia reddunt. *Vellej.* 2. 123. 3. Animam cælo reddere. *Nep. Fum.* 4. Eum anima reliquit. *Virg.* 9. *Æn.* 349. Purpuream vomere animam. *h. e.* sanguinem, in quo anima, hoc est vita continetur. *Sunt qui aliter leg.* V. *Servium.* *Tac.* 1. *Ann.* 42. Trahere precariam precariam iuter infestos. — Hinc etiam figurate animam debere apud *Ter. Phorm.* 4. 3. 56. (Quid, si animam debet?) dicitur is, qui adeo immodico aere alieno obstrictus est, ut et ipse quoque creditorum addicendus sit, secundum antiquum morem, quo debitorum, qui solvendo non essent, neque creditoribus tradebantur: quod et Græci dicunt, teste *Donato*, καὶ ἀπὸ τῆς ψυχῆς ἀφαιλεῖν. *Cf. Cic. Rosc. Am.* 50. 146. Si tibi omnia sua præter animam tradidit, nec sibi quidquam — reservavit. ¶ 5. Hinc anima ponitur etiam sæpe pro vitali animalium vi, sive pro ea facultate, qua vivimus et sentimus, quæque nobis cum brutis animalibus est communis; hinc differt ab *animæ*: anima enim est, uti ajunt, principium physiologicum, animus vero principium psychologium; animâ vivimus, animo autem intelligimus, sentimus et volumus; anima communis est omnibus prorsus animantibus, animus vero proprius hominis est: hinc *Varron.* p. 436. 27. *Merc.* Animus est, quo sapimus; anima, quâ vivimus. Et *Serrius* ad *Virg.* 10. *Æn.* 487. Animus consilii est, anima vite. Hæc significatione — a) Ponitur de hominibus. — Mosio ita ut anima sit aliquid medium inter corpus et animum. *Varro* apud *Non.* p. 426. 30. *Merc.* In reliquo corpore ab hoc fonte diffusa est anima, huius (*ita lege pro huius*) animus ad intelligentiam tributus. *Cf. eumd.* 5. 1. 1. 59. p. 23. *Null.* Hæc duo Cælum et Terra, ipsæ anima et corpus: humidum et frigidum Terra, calidum corpus, calidum Cæli et inde anima. Adde *Zucret.* 4. 884. et 158. *Macrob. Somn. Scip.* 1. 14. Cum vero retinendus animus est in custodia corporis, ipsa tunc animam nominat, quæ vincitur etiam solio corporali, cui mens divina non subditur. — Modo anima corpori opponitur. *Pacuvius* apud *Non.* p. 75. 12. *Merc.* Mater est terra, ea parit corpus, animam æther adjugat. Adde *Zucret.* 3. 162., 4. 884. et alibi. *Sall. Cat.* 2. Quibus profecto contra naturam corpus volutatum, anima oneri fuit. *V. infra eumd.* *Jug.* 2. — Modo anima opponitur animo. *Accius* apud *Non.* p. 426. 31. *Merc.* Sapimus animo, fruimur anima, sine animo anima est debilis. — Modo anima omnibus animalibus communis affirmatur, et animus hominis proprius. *Seneca Ep.* 58. Animantia quemadmodum divido? et dicam. quedam animam habent, quedam tantum animam. *Juvenal.* 15. 148. Principio indulsit communis conditor illis Tantum animas, nobis animum quoque. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 7. 5. (14). Quisquis est deus — totus est sensus, totus visus, totus auditus, totus animæ, totus animi, totus sui. — Modo anima et animus junguntur. *Zucret.* 3. 135. Nunc animum atque animam dico conjuncta teneri inter se atque unam naturam conficere ex se. Adde *eumd.* 3. 158. *Id.* 1. 132. tunc cum primis, ratione sagaci, Unde anima atque animi constet natura, videntum est. *Sall. Jug.* 2. Nam uti genus hominum compositum ex corpore et anima est, ita res cinctæ studiæque omnia nostra corporis alia, alii animi naturam sequuntur. — Denique interdum anima latiori sensu significat etiam animum, *h. e.* partem hominis nobiliorem et immortalē; ita tamen ut prima significatio etiam tum generatim perduret. *Cic.* 1. *Nat. D.* 31. 87. Nunquam vidi — animam rationis consiliique partem in ullâ alâ, nisi humanâ, figurâ. *Sall. Jug.* 2. Ingeniū egregia facinora, sicut anima, immortalia sunt. *Cic.* 1. *Tusc.* 9. 19. Nihil esse omnino animum et hoc esse nomen totum inane frustra que animalia et animantes appellari, neque in homine inesse animum vel animam, nec in bestia. *Ovid.* 15. *Met.* 158. ex *Pythagora*. Morte carent animæ, semperque prior receptæ. Adde *Sueton.* *Cæs.* 88. — b) Animæ di-

mens. *co.* Etiamne obstringit inferiorem gutturem, ne quid animæ forte amittat dormiens? *Id. Asin.* 5. 2. 44. Dic, amabo, an foetet anima uxoris tuæ. *Id. Merc.* 3. 3. 13. Jam plenus ætatis animæque fœtidâ senex hircosus, tu osculare mulierem? *Id. ibid.* 1. 2. 15. Animam nequeo vertere: nimis nihili tibi cen siem. *Ter. Phorm.* 5. 6. 28. Accessi, astiti: animam compressi, aurem admovi. *Id. Adelph.* 3. 2. 26. Quil festinas, mi Geta? Animam recipere. *Cæcilius* apud *Non.* p. 233. 9. *Merc.* Quæ mihi, ubi domum adveni, assedi, extemplo saviu dat jejuna animâ. *Titinius* apud *eumd.* p. 233. 5. Interea fœtida anima nasum oppugnat. *Cic.* 5. *Verr.* 58. 134. Qui non modo animam integrum, sed ne animam quidem puram conservare potuisset. *Id. 1. Orat.* 61. 261. Deinde cum spiritus ejus (*Demosthenis*) esset angustior, tantum continendâ animâ assecutus est etc. *Id. 3. ibid.* 49. 191. Ne circuitus ipse verborum sit aut brevior quam aures expectent, aut longior quam vires atque anima patiantur. Adde *ibid.* 46. 181. *Id. Rosc. Am.* 26. 72. Animam ducere. *Liv.* 31. 58. Cum jam spiritum intercluderet, nec recipere animam sineret. *Id. 23. 7.* Animâ interclusâ expirare. *Virg.* 2. *G.* 134. animas et olentia Medi Ora fovent illo (*mâlo*) et senibus medicantur anhelis. *Ovid.* 1. *Fast.* 425. Animam tenere. *Id. 8. Met.* 643. ignes Nutrit et ad flammâ animâ perducit anili. *Plin.* 20. *Hist. nat.* 9. 35. (91). et 22. 25. 64. (132). Gravitas animæ. *h. e.* halitus oris fœtidus. *Id. 8. ibid.* 10. 10. (23). Canalis animæ. *h. e.* trachia. *Fal. Max.* 9. 12. ext. 1. Intra pectus inclusâ animâ fuem sui reperire. *Tac.* 6. *Ann.* 50. Interclusâ animâ mortalem explere. ¶ 4. Quoniam vero vita per respirationem manifestatur (unde illud *Cic.* 9. *Att.* 10. Anima dum ægroto est, spes esse dicitur. *Et Zucret.* 3. 357. Dimissâ animâ corpus caret undique sensu); ita sæpissime anima ponitur pro vitali principio, hoc est pro vita. — a) Generatim. *Ennius* apud *Non.* p. 474. 31. *Merc.* Date ferrum, qui me animâ privem. Adde *eumd.* 2. *Ann.* 40. et *Plaut. Men.* 5. 5. 7. *Ter. Adelph.* 3. 4. 52. Animam relinquam potius, quam illas deseram. *Accius* apud *Non.* 98. 12. *Merc.* Patrio exemplo et me dicabo atque animam devotabo hostilibus. *Cic.* 8. *Att.* 2. 3. In unius hominis quotannis periculose ægroantis anima positas omnes nostras spes habemus. *Id. 4. Catil.* 9. 18. De vestra vita, de conjugum vestrarum atque liberorum anima, de fortunis omnium — hodierna die vobis iudicandum est. *Id. 14. Fam.* 4. 5. Pecatum est nullum, nisi quod non una animam cum fortunis amissimus. *Sall. Cat.* 22. Denique quid reliqui habemus præter miseram animam? *Id. ibid.* 51. Non agitur de vectigalibus, non de sociorum injuriis: libertas et anima nostra in dubio est. *Virg.* 3. *Æn.* 654. Vos animam hanc potius quocumque absumite leto. *Id. 4. ibid.* 652. Accipite hanc animam. *Ovid.* 3. *Trist.* 3. 42. Accedent animæ tempora parva mee. *Curt.* 5. 3. 19. Ex unius captivi vel lide vel anima pendere et regis salutem et suam. *Seneca Ep.* 4. Difficile est animam perducere ad contemptum animæ. *Tac.* 3. *Ann.* 17. Denis in diem assibus animam et corpus æstimari. — b) Hinc speciatim plurimæ usuerunt locutiones, quarum hæc sunt præcipuæ. *Plaut.* *Mil. glor.* 3. 1. 137. et *Ovid.* 2. *Met.* 644. Adimere animam alicui. *Virg.* 9. *Æn.* 143. Auferre animam alicui. *Ovid.* 6. *Met.* 540. Eripere alicui animam. *Ter. Adelph.* 3. 2. 16. Extinguere alicui animam. *Ennius* 2. *Ann.* 40. Privare aliquem animâ. *Senec. Cæd.* 24. Seducere ab anima artus. — *Ovid.* 5. *Met.* 222. Concedere animam alicui. *Ter. Adelph.* 1. c. et *Sall. Jug.* 16. Relinquere alicui animam. *Ovid.* 1. *Trist.* 3. 129. Subducere animam morti. *Id. 2. Met.* 644. animas tibi reddere ademptas. *Fas erit.* *Lucan.* 7. 769. Inspirare alicui animam. — *Cic.* 1. *Tusc.* 9. 19. et *Rosc. corn.* 8. 24., *Cælius* apud *Cic.* 8. *Fam.* 13., *Lic.* 26. 14. et *Seneca Ep.* 101. aliique. Agere animam. *h. e.* esse morti proximam. *V. AGO* 6. 11. *e. Cic.* 4. *Herenn.* 41. et 14. *Fam.* 4. 3. amittere. *Ovid.* 7. *Met.* 604. Claudere animam. *Id.* 5. *Met.* 222. dare. *h. e.* morti occumbere. *Curt.* 7. 7. 35. Defecit cum anima. *Nep. Hann.* 1. Deponere animam. *Zucret.* 3. 357. dimittere. *Cic. Sext.* 38. 87. edere. *Id. 1. Tusc.* 9. 19. et *Mil.* 18. 49., *Varr.* 1. *R. R.* 3. 69., *Nep. Pausan.* 5. et *Sueton.* *Aug.* 99. efflare. *Virg.* 1. *Æn.* 98. effundere. *Ovid.* 12. *Met.* 508. vivacem animam missis elidere silvis. *Nep. Epam.* 9. Emittere animam. *Ovid.* 6. *Met.* 247. exhalare. *Id. 6. ibid.* 618. expellere. *Id.*

cuntur etiam de Manibus, sed mythico, non psychologico sensu, ut recte animadvertit Döderlein. *Lat. Synonym.* vol. 5. p. 91., namque et in his materiale aliquid inesse putabant Latini. Ennius apud Cic. 1. Tusc. 16. 37. Unde animæ excitantur obscurâ umbrâ aperta ex osso altæ Acheruntis falso sanguine, mortuorum imagines. *Horat.* 1. Sat. 3. 28. cruor in fossam confusus, ut inde Manes elicerent, animas responsa daturas. *Id.* 1. Od. 10. 17. Tu prius lætis animas reponis Sedibus. *Ovid.* 7. Met. 812. incedetæque vagantur Naturæ matrumque animæ juvenumque sentumque. *Propert.* 3. 12. 33. Nigrantesque domos animum intrasse silentium. — c) De brutis animantibus. Ennius apud *Farron.* 5. L. L. 59. p. 23. Müll. V. infra 6. sub a. Cic. 2. Nat. D. 64. 160. Sus vero quid habet præter escam? cui quidem ne putresceret, animam ipsam pro sale datam dicit esse Chrysippus. *Varro* 2. R. R. 4. 10. Suillum pecus donatum ab natura dicitur ad epulandum: itaque illi animam datam esse proinde ac saltem, quæ servaret carnem. *Plin.* 8. Hist. nat. 51. 77. (207). Animalium hoc maxime brutum animamque ei pro sale datam non illepidè existimabatur. — d) Improprie et raro dicitur de vegetali plantarum vi, nam et ipsæ vivere dicuntur. *Seneca* Ep. 58. Sed sunt quædam quæ animam habent, nec sunt animalia: placet enim satis et arbutis animam inesse: itaque et vivere illa et mori dicimus. Adde *Plin.* 17. Hist. nat. 21. 35. (152). et 31. 1. 1. (3)., qui etiam 17. 2. 2. (14). terræ animam tribuit, hoc esse humorem illum et vim, qua plantas producit et vegetat. Sic animam vivæ appellat succum vitæ, quem habet a vite, in ea dependens, aut nbi statim decerpitur, quo durante et ipsa durat, 14. 1. 3. (16). Adde 13. 4. 9. (48)., ubi simile quid legitur. — e) Per catachresin anima ponitur aliquando et de aliis corporibus, ac significat vitæ eorumdem principium, sive intimum, qua pollet, vim. *Plaut.* Amph. 2. 2. 42. Ni ego illi puteo, si accipio, animam omnem intertraxero, ubi anima patet est aqua. *Varro* apud *Non.* p. 234. 5. *Merc.* Noctiluam tollo, ad focum fero, infuso, anima reviviscit, anima noctiluæ seu lucernæ est lux qua splendet. Et *Phædr.* 3. 1. 5. animam amphoræ posuit pro vino, significans etiam halitum odorem, qui inde exhalat ex vini reliquiis. — f) Per metonymiam anima ponitur de his, quæ vitæ et halitus prædita sunt, h. e. de viventibus. — a) Generaliter. Ennius apud *Farron.* 5. L. L. 59. p. 23. Müll. Ova parere solet genus pennis condecoratum, Non animam, inde venit dyblutus pulvis ipsa anima. h. e. parientium ovum, non animalia viva, non animam viventem. *Stat.* 2. Theb. 246. Hi huius animæque illant. h. e. victima, vel vita victimæ. *Lactant.* Divinat. Inst. 3. 8. Ab hisne igitur præcepta vivendi petamus, qui hoc idem sentiunt, quod animæ rationis expertes? — b) Speciatim de hominibus ratione præditis: præcipue si magno amore et quadam animi dulcedine vitam, qui a nobis plurimi ducitur, cogitamus. *Tac.* 4. Hist. 32. Vos Treviri et ceteræ servendum animæ. *Lucan.* 5. 322. Detegit imbelles animas nil fortiter ausa Sedulo. Adde *eund.* 6. 576. et *Stat.* 1. Theb. 659. *Inscript.* apud *Orell.* 4800. DYCEIS ANIMA. Et 4621. ANIM. STUPL. h. e. animæ simplicissimæ. — *Virg.* 11. Æn. 24. Ita, ait, egregias animas, quæ sanguine nobis Hanc patriam peperere suo etc. *Horat.* 1. Sat. 5. 40. Plotius et Varius Sinuassæ Virgiliusque Occurrunt, animæ, quales neque candidiores Terra tulit, neque quis me sit devinctior alter. — 7. Denique adhibetur quandoque in blanditiis, diciturque de his, quos æque caros habemus, atque animam nostram. *Cic.* 14. Fam. 14. 2. Vos, meæ carissimæ animæ, quam sæpiissime ad me scribite. *Hæc eadem Ep. ita inscribitur:* Tullius Tarentiæ et pater Tullia, duabus animis suis. *Id.* *ibid.* 18. 1. Considerandum vobis etiam atque etiam, animæ meæ, diligenter puto quid faciatis. *M. Aurel.* inter. ep. *Fronton.* ad *M. Cæs.* 1. 1. Neque me fortuna sinat in meum Frontonem, ad meam pulcherrimam animam confestim percurrere. *Horat.* 1. Od. 3. 8. Et servas animæ dimidium meæ. *Id.* 2. *ibid.* 17. 5. Ah, te meæ si partem animæ rogit Maturior vis. Et 3. *ibid.* 9. 12. Pro qua non metuum mori, Si parent animæ facta superstiti.

Homonyma. Anima differt ab animo. V. supra 5., et ANIMUS sub init.

ANIMABILIS, a, adject. (anima) qui respirari potest. *Cic.* 2. Nat. D. 36. 91. Terra sita in media mundi parte, circumfusa undique est hoc animabili spiri-

bilique natura, cui nomen est aer. *Forcellinus* affirmabat esse qui legerent animali, quam lectionem exhibent recentior. Editi. ferme omnes.

ANIMADVERSIO, ōnis, f. 3. (animadvertito). Legitur et divisim animi adversio apud *Cic.* Arch. 7. 16. — Proprie est mentis ad rem aliquam attentio, consideratio, notatio (It. attenzione, osservazione, considerazione; Fr. attention, observation, considération; Hsp. atencion, advertencia, observacion, consideracion; Germ. die Richtung des Geistes, die Aufmerksamkeit oder Achtung auf etwas; Angl. attention, observation, consideration). — 1. Generaliter. — a) Absolute. *Cic.* 1. Off. 29. 103. Ex quibus illud intelligitur — excitandum animadversionem et diligentiam, ut ne quid temere ac fortuito, inconsiderate negligentem agamus. *Id.* 2. Orat. 34. 147. Atque hoc totum est sive animadversio, sive consuetudinis nosse regiones, intra quas vivere etc. — b) Cum Genit. rel. *Cic.* Orat. 55. 183. Ita notatio naturæ et animadversio peperit artem. — 2. Speciatim est actus quo actionem aliquam minus rectam notantes, eam qui fecit castigamus et reprehendimus: quo sensu animadversio complectitur non modo reprehensionem cum tenem, tum gravem, verum etiam ipsam punitionem; et occurrit — 1.) De privatis personis. *Cic.* 1. Fin. 9. 30. Mediocritas animadversio atque admonitio. *Id.* Orat. 57. 195. Nec enim effugere possemus animadversionem, si semper lissem (*pedibus in oratione*) uteremur. *Id.* Rosc. Am. 24. 68. Accedat huc oportet odium parentis, animadversionis paternæ metus. h. e. punitionis. *Lactant.* Divin. Inst. 4. 4. Animadversio domini adversus fugitivos. — 2.) Item reprehensio et punitio propria ejus, qui jurisdictionem et cognitionem habet; cuiusmodi erant apud Latinos censor, consul, dictator, prætor, imperator et iudex. — 3. ANIMADVERTO 3. — a) Generaliter. *Cic.* 1. Off. 25. 88. Omnis autem (in liberis populis) et animadversio et castigatio consummella vacare debet. *Id.* 5. Ferr. 61. 140. Quid excogitat penæ? quid animadversionis in Apronium? *Liv.* 21. 18. Nostra — hæc quaestio atque animadversio in civem nostrum est. *Sueton.* Aug. 24. Animadversione capitali punire aliquem. *Id.* Tib. 19. Animadversionem et ignominiarum genera. *Id.* Catig. 11. Animadversionibus panisque ad supplicium datorum interesse. — b) Speciatim. *Cic.* Chent. 42. 117. Animadversio atque auctoritas censoria. *Id.* *ibid.* 42. 119. Censoriæ animadversiones. *Id.* *ibid.* 46. 128. Quod idem facere censes — in iudicio etiam et in animadversione vitiorum qui convenit? Adde *eund.* 3. Off. 31. 111. *Id.* 1. Phil. 2. 5. Talis animadversio fuit Dolabella (consulis) cum in audaces sceleratosque servos, tum in impuros et nefarios liberos. *Id.* 9. Fam. 14. 7. Summa severitas animadversionis. Et hic sermo est de Dolabella consule. *Fatinius* apud *Cic.* 5. Fam. 10. a. 2. Animadversionem et supplicium remittere. *Fellej.* 2. 68. 5. Animadversio dictatorialis. *Cic.* 1. Fin. 10. 35. Exercitum animadversionis metu continere. *Id.* 3. Ferr. 17. 45. Genus animadversionis videte. h. e. a prætoris factæ. Et de iudice *Cic.* Cæcin. 12. 35. Quid denique ad jus civile aut actoris notitiam atque animadversionem ages injuriarum? actor h. loco est accusator, ut recte *Roitz* interpretatur. *Papinian.* Dig. 1. 20. 1. Nemo dicit animadversionem legatum proconsulis habere, mandata jurisdictione. h. e. jus gladii, quod est proprium ejus, qui merum imperium habet, ut docet *Ulpian.* *ibid.* 2. 1. 3.

ANIMADVERSO, as. V. ADVERSO.

ANIMADVERSOR, ōris, m. 3. qui animadvertit, sive attente observat et reprehendit. *Cic.* 1. Off. 41. 146. Itaque ut in fidiis musicorum aures vel minima sentiunt, sic vos, si acres ac diligentes esse volumus animadversores vitiorum, magna sæpe intelligemus ex parvis. Alii non satis probe leg. Si acres ac diligentes iudices esse volumus animadversoresque vitiorum. h. e. punitores.

ANIMADVERSUS, a, um. V. ANIMADVERTO.

ANIMADVERSUS, us, m. 4. animadversio, castigatio. *Lampriid.* Alex. Sever. 25. Severus est appellatus a militibus ob austeritatem: et in animadversibus asper in quibusdam fuit. Ita legit Salmas.; alii perique leg. animadversionibus.

ANIMADVERTO vel animadvorto, tis, ti, sum, tere, a. 3. Perf. Animadvertisi pro animadvertisi legitur apud *Apul.* Florid. 4. 19. — Part. Animadvertisens 2. b.; Animadversus in omnibus paragr.; Ani-

madversurus 1. c. et 3. b.; Animadvertendus 1. d. et 3. b. — Est vox composita pro animum advorto (V. ADVERTO II.), quæ occurrit in prosa tantum oratione, et significat mentem in rem aliquam intendere, animum ad aliquid attendere (It. por mente, attendere, badare; Fr. diriger son attention sur quelque chose, avoir l'ail à; Hsp. atender, aguardar; Germ. den Geist worauf und wohin keren, seine Aufmerksamkeit worauf wenden, aufmerken, aufachten; Angl. to take heed, attend). — 1. Stricto sensu. — a) Absolute adhibebatur, cum lictores aut alii magistratui præeuntes, clamabant, ut ab obviis decederetur, assurgeretur, caput aperiretur et alla honoris signa præberentur. *Liv.* 24. 44. ad fin. Ut consul animadvertere proximum lictorem jussit, et is, ut descenderet ex equo, iactavit. h. e. consul imperavit lictori, ut attentus esset. *Sueton.* Cæs. 80. Consule theatrum introeunte, cum lictor animadvertisi ex more jussisset. — b) Cum Accus. et præp. ad. *Gell.* 6. 2. Ipsa autem verba — ascripti, ut, si cui necum istud interpretamentum videbitur obscurius, ad ipsius verba animadverbat. — c) Sæpius cum Accus. rel. *Ter.* Phorm. 3. 1. 3. Allos tuam rem credidisti magis quam te animadversuros? *Cic.* 11. Fam. 27. 7. Dignitas tua facit, ut animadveratur quidquid facias. *Id.* 2. Divinat. 27. 58. Hæc in bello — majora videntur timentibus; eodem non tam animadveruntur in pace. *Tac.* 13. Ann. 74. In præsens haud animadversum (prodigium), post arma Iulii Vindicis ad auspicium et præsagium futuræ ultionis trahatur. — d) Sequenti relativo. *Cic.* 6. Att. 1. 20. Deinde me obsecras amantissime, ne obliviscer vigilare et ut animadvertem, quæ fiant. *Id.* 2. Off. 20. 69. Sed animadvertendum est diligentius, quæ natura rerum sit. *Nep.* Epam. 6. Animadvertere debere Arcadas, quos utraque civitas cives processisset. — e) Sequenti ut vel ne idem est ac providere, cavere. *Cic.* 5. Fam. 20. 5. Illud me non animadvertisse moleste ferrem, ut ascriberem te in fano pecuniam jussu meo depusuisse. *Id.* Amic. 26. 99. Tamen — admonendi sunt, ut animadveriant, ne callida assentatione capiantur. *Id.* 2. Off. 19. 63. Jam illud non sunt admonendi — ut animadveriant, cum juvare alios vellent, ne quos offenderent. — 2. Latiori sensu est observare, considerare, cognoscere, intelligere, quod nimirum sit animadverto. — 1.) Nullo addito termino, a quo quid cognoscamus. — a) Cum Accus. rel. *Cic.* 1. Cat. 8. 20. Quid est, Catilina? equid attendis? equid animadvertis horum silentium? *Id.* 1. Divinat. 36. 79. Experrecta putrix animadvertisi puerum dormientem circumplexum serpentis amplexu. *Id.* 1. Orat. 27. 124. Oratoris peccatum, si quod est animadversum, stultitia peccatum videtur. *Id.* 6. Att. 1. 17. Cum animadvertissem in Serapionis subscriptione Africani imaginem. *Nep.* Arist. 1. Cum animadvertisset quemdam scribentem. *Id.* Timoth. 4. Fortunæ varietas animadversa. Adde *eund.* Pelop. 5. *Liv.* 1. præfat. Sed hæc et similia his, utcumque animadversa aut existimata erunt. *Auct.* B. G. 8. 77. Hæc re animadversa. *Virg.* 2. G. 259. et 3. *ibid.* 123. His animadvertis. *Quintil.* 1. 6. 24. Quod si animadverterent litterarum affinitatem, serent etc. — b) Cum Accus. et Infinito. *Ter.* Phorm. 5. 8. 16. Postquam tantopere id vos velle animadverterem. *Cic.* 1. Orat. 27. 122. Sæpe animadvertisi, Grasse, et te et ceteros summos oratores — in dicendi exordio permoveri. *Id.* 1. Off. 12. 37. Equidem etiam illud animadverto, quod qui proprio nomine perquellus esset, is hostis vocaretur, lenitate verbi tristitiam rei mitigatam. *Forcellinus* cum aliis leg. mitigante. *Rui.* 1. R. H. 17. 4. Ut animadverant eum cum causa sibi præcesse. *Nep.* Mil. 4. Si animadvertisset audere adversus se tam exiguis copiis dimicare. *Id.* Them. 8. Ibi cum ejus principes civilis animadvertisset timere. Adde *eund.* Epam. 7. et 8. *Sueton.* Cæs. 82. Ut animadvertisi, undique se strictis pugionibus peti. *Justin.* 8. 5. Captos se fraude Philippi animadvertisens. — c) Sequenti relativo. *Cic.* 1. Nat. D. 2. 3. Sin autem di neque possunt nos juvare, neque volunt, nec omnino curant, nec quid agamus animadverunt. *Id.* 1. *ibid.* 6. 14. Sed ut adsint, cognoscant, animadverant, quid de religione, pietate, sanctitate existimandum sit. *Id.* Amic. 8. 27. Quod quidem quale sit, etiam in bestis quibusdam animadvertisi potest. — d) Sequenti part. cum. *Cic.* 2. Nat. D. 9. 24. Animadversumque sæpe est cum cor animalis alioquin evulsum ita palpitaret, ut imitaretur igneam celerita-

tem. — 2.) Addito termino, a quo quid cognoscimus, per Ablat. et præp. *ab, e*, vel per Adverb. *hinc*. *Cic. 3. Fam. 5. 1.* Animadverti enim et didici ex tuis litteris, te omnibus in rebus habuisse rationem etc. *Id. 3. Nat. D. 37. 89.* Nonne animadvertis ex tot tabulis pictis, quam multi votis vim tempestatis effugerint? *Varro 2. R. 4. 4.* Boni seminis sues animadvertuntur a facie et progenie et regione: a facie si formosi sunt verris et seroia, etc. *Pitruv. 10. 16. 5. Schneid.* Ut etiam possemus hinc animadvertere.

¶ 3. Animadvertere est etiam considerare et notare quicquid minus rectum sit, idque reprehendere, castigare et punire. Ad rem *Cic. 3. Orat. 12. 44.* Quare cum sit quædam certa vox Romani generis urbisque propria, in qua nihil offendi, nihil displicere, nihil animadverti possit, nihil sonare aut olere peregrinum etc. Et *Sueton. Tib. 68.* Quæ omnia ingrata atque arrogantia plena et animadvertit in eo, et excusare tentavit apud senatum ac populum. *V. ANIMADVERSIO 2. — 1.)* De personis privatis. *Ter. Andr. 1. 1. 129.* Ea primum ab illo animadvertenda injuria est. *h. e.* ea prima injuria est ab illo profecta, quæ animadversione et objurcatione digna sit. *Id. ibid. 4. 4. 28.* O facinus animadvertendum! *Cic. Rosc. Am. 40. 116.* Atque ea sunt animadvertenda peccata maxime, quæ difficillime præcaventur. — 2.) De magistratibus est verbum judiciale ac prætorium, et significat reprehendere et cognita causâ punire. *V. ANIMADVERSIO 2. 2.) — a)* Absolute. *Cic. 3. Ferr. 17. 44.* In Achaja — magistratum nummos poposcit. — Cum ille non daret, animadvertit. *Tac. Germ. 7.* Ceterum neque animadvertere, neque vincere, ne verherare quidem, nisi sacerdotibus, permisum. *Edictum prætoris in Dig. 4. 4. 1. § 1. QVOD CVM MINORE QVAM XXV. ANNORVM NATV CESTVM DICETVR, VTI QVÆQVE RES ERIT, ANIMADVERTAM. Ibid. 47. 10. 15.* si quis adversus ea fecerit, propterea quæque res erit, animadvertam. Adde *ibid. 11. 5. 1.* et alibi sæpe. — *b)* Cum Accus. rei. *Cic. Cæcin. 12. 33.* Quod cum ita sit resque ejusmodi sit, ut imprimis a magistratibus animadvertenda videatur. *Liv. 42. 21.* Juralis senatus decerneret, qui eam rem quæret animadverteretque. Adde *eumd. 42. 32. Sueton. Ner. 16.* Multa sub eo et animadvertenda severe et coerecta, nec minus instituta. — *c)* Raro cum Accus. personæ. *Paul. Dig. 48. 24. 3.* Corpora animadversorum ad sepulturam danda sunt. *h. e.* suppliello ultimo affectorum. — *d)* Sæpius cum Accus. personæ et præp. *in*, etiam impersonaliter. *Cic. 5. Fam. 2. 8.* Qui in alios animadvertisset indicia causâ. Adde *eumd. 4. Ferr. 23. 57.*, *5. ibid. 55. 127.* et *61. 140.*, ubi pro animadvertere recentiores edidit. leg. *divisim animum advertere. Id. 1. Cat. 12. 30.* Si in hunc animadvertissem. *Cæs. 1. B. G. 19.* Satis esse causæ arbitratur, quare in eum aut ipse animadverteret, aut civitatem animadvertere juberet. *Liv. 1. 26.* Se patrio jure in filium animadversurum fuisse. *Gran. Licinian. p. 38. ed. Pertz.* Sulla Athenas reversus in principes seditiosos et noxios animadverit violentius. *Nep. Cat. 2.* In complures nobiles animadvertere. *Sall. Cat. 52.* verberibus in civis. *Ulp. Dig. 48. 19. 8.* gladio in aliquem. *Id. ibid. 4. 8. 8.* in servos ultimo supplicio. *Tac. 1. Hist. 68.* in aliquem, ut conitorem belli. — Impersonaliter. *Tac. 1. Hist. 46.* et *4. ibid. 49.* et *Sueton. Calig. 30.* Animadvertitur in aliquem.

ANIMÆQUUS, a, um, adject. æquo animo præditus. Occurrit Compar. tantum in *Fulgat. Interpr. Marc. 10. 49.* Animæquior esto. *Ibid. Act. Ap. 27. 36.* Animæquiores autem facti.

ANIMAL, alis, n. 3. Est proprie adject. neutr. gen. ab animalis pro animale. Est substantia animata sensibilis, et dicitur de omni vivente. ¶ 1. Generatum de omni vivente. De Universo juxta Platonem. *Cic. Tim. 3.* Quamobrem non est cunctandum profiteri —, huic mundum animal esse. *Id. ibid. 4.* Cum deus similem mundum efficere vellet, animal unum, aspectabile, in quo omnia animalia continerentur, effecit. *Id. 1. Tusc. 23. 54.* Inanimatum est enim omne, quod pulsus agitur externo: quod autem est animal, id motu dicitur interiore et suo. *Id. 4. Acad. (2. pr.) 12. 37.* Cum inter inanimatum et animal hoc maxime intersit, quod animal agit aliquid. Adde *eumd. 6. de republ. 26. 28.* et *3. Nat. D. 12. 29.*, *Lucret. 2. 973.*, *Farron. 5. L. I. 59. p. 23.* *Müll. et Quintil. 5. 14. 12.* ¶ 2. Speciatim de hominibus et brutis. — *a)* Aut simul. *Varro 2. R. 1. 3.* Sive enim ali-

quod fuit principium generandi animalium. *Liv. 9. 14.* Cædunt — servos, liberos, puberes, impuberes, homines jumentaque, nec ullum superfuisset animal, ni etc. *Ovid. 1. Met. 84.* Pronaque cum spectent animalia cetera terram, Os homini sublime dedit cælumque tueri Jussit. *Plin. 28. Hist. nat. 4. 6. (33).* Qui tria animalia singulis ictibus interfecerint, hominem, aprum, ursum. — *b)* De homine tantum. *Cic. 1. Legg. 7. 22.* Animal hoc providum, sagax, multiplex —, quem vocamus hominem. *Id. 2. Fin. 13. 40.* Ut tardam aliquam et languidam pecudem, ad pastum et procreandi voluptatem hoc divinum animal ortum esse voluerunt. *Ovid. 1. Met. 76.* Sanctius his animal mentisque capacius altæ. *Plin. 10. Hist. nat. 63. 83. (171).* Bipedum solus homo animal gignit. ¶ 3. Sæpe de brutis animantibus tantum, tamquam homine inferioribus, et quidem cum de belluis, tum de minutis quibuscumque bestiolis. *Cic. 2. Nat. D. 47. 122.* Jam vero alia animalia gradiendo, alia serpendo ad pastum accedunt, alia volando, alia nando etc. *Varro 7. L. L. 103. p. 160. Müll.* Multa ab animalium vocibus translata in homines. *Curt. 8. 9. 16.* Animalia inusitata ceteris gentibus, nisi insecta. *Colum. 12. R. R. 31.* Si quod animal in mustum ceciderit. *Plin. 28. Hist. nat. 46. (37).* Credamus — si quod animal aureni intraverit et inspuatur, exire. *Seneca Ep. 76.* In homine optimum quid est? Ratio: hac antecedit animalia. *Id. ibid. 3.* Illud quoque dixeram, si bona sunt, quæ tam homini contingunt, quam mutis animalibus, et muta animalia beatam vitam actura. *Quintil. 6. 3. 57.* Similitudo — non ab hominibus modo petitur, verum etiam ab animalibus. *Eodem sensu* ¶ 4. Interdum contumeliose ponitur de homine indocto, et qui nulla moveatur ratione, quomodo et bellua et perus. *Cic. Pison. 9. 21.* Complexus est furem illud animal ex nefariis stupris, ex civili cruore — conceptum.

Homonym. *V. ANIMANS* in fin.

ANIMALIS, e, adject. ad animam pertinens; ac proinde ¶ 1. Est æreus, scilicet ad animam pertinens, quæ æreus significat. *Cic. 1. Tusc. 17. 40.* Reliquæ duæ partes, una ignea, altera animalis. *Et paulo post.* Sive illi (animi) sint animales, id est spirabiles, sive ignei, sublimis ferri. *Id. 2. Nat. D. 36. 91.* Animalis spirabilisque natura. *Nonnulli minus recte leg. animabiles. Id. 3. ibid. 14. 34.* Natura animantis vel terrena, vel ignea, vel animalis, vel humida. ¶ 2. Item ad respirationem pertinens vel inserviens respirationi. *Scribon. Compos. 84.* Vena animalis. ¶ 3. Item animam seu vitam habens. *Paucius apud Cic. 2. Divinat. 64. 133. (Testudo)* eviscerata, inanima, cum animali sono. *Lucret. 1. 227.* Animale genus. *Id. 2. 727.* Animalia corpora. *Cic. Tim. 9.* Colligata corpora vinculis animalibus. *Id. 4. Acad. (2. pr.) 37. 119.* Quædam animalis intelligentia per omnia permeat et transit. *Id. 2. Invent. 1. 2.* Ut mutum in simulacrum ex animali exemplo veritas transferatur. *Plin. 8. Hist. nat. 42. 67. (166).* Spiritus animalis. *h. e.* qui præditus est procreandi vi. *Quintil. 8. 6. 9.* Res animales. quibus *ibid. opponuntur* inanimæ. ¶ 4. *Animales* dii dicti sunt, quorum origo animalis erat, hoc est, qui, cum homines essent, dii facti sunt. *Labeo enim, qui librum scripsit De dis animalibus, apud Servium ad Virg. 3. Æn. 168.* scribit esse quædam sacra, quibus animæ humanæ vertantur in deos, qui appellantur animales, quod de animis fiant. Hi autem, subdit *Servius*, sunt dii Penates et Viales. ¶ 5. *Animalis* hostia dicta est, quæ sola victimæ anima, hoc est vita deo sacatur; carnes vero in sacerdotum aliorumque usum cedunt; et distinguitur a consultoria, quæ eo fine cæditur, ut per ejus exta inspecta deorum voluntas disquiratur. *Macrob. 3. Saturn. 5.* et *Servius ad Virg. 3. Æn. 231.* et *4. ibid. 56.* ¶ 6. Apud Scriptores Ecclesiasticos animalis ponitur etiam de homine, qui veluti brutum animal ratione carens sensum tantummodo voluptate delectatur. *Fulgat. Interpr. Paul. 1. Cor. 2. 14.* Animalis homo non percipit ea, quæ sunt Spiritus Dei.

ANIMALITER, adverb. more animalis: Sed speciatim est inferiori modo ratione habita substantiæ spiritualis apud *Augustin. Retract. 1. 26.* ad fin. Item quod dixi, spiritualiter summos angelos vivere, infimos vero animaliter.

ANIMANS, antis, proprie est particip. præes. verbi animo, de quo *V.* in ea voce. Ceterum occurrit *A)* Adjectivum et *B)* Substantivum.

A) Adjective est habens animam, vivens, animalis. *Cic. 1. Nat. D. 10. 23.* Qui mundum ipsum animantem sapientemque esse dixerunt. *Id. 2. ibid. 8. 22.* Animans igitur est mundus compositus rationis. *Id. 3. ibid. 4. 11.* Quos (deos) tibi Vellejus multique præterea ne animantes quidem esse concedat. *Colum. 3. R. R. 10. 10.* Machina animans. *h. e.* corpus hominis et belluarum. *Seneca Ep. 58.* Corpus quomodo divido? Ut dicam: aut animantia sunt, aut in anima.

B) Substantivi more, ut animal, usurpatur genere masc. aut fem. num. sing., genere autem masc., fem. aut neutro num. plur. ¶ 1. Latiori sensu ponitur de omni vivente et plantas ipsas complectitur. *Seneca Ep. 58.* Sed sunt quædam, quæ animam habent, nec sunt animalia: placet enim satis et arbutis animam inesse. Itaque et vivere illa et mori dicimus. Ergo animantia superiorem tenebunt locum, quia et animalia in hac forma sunt et sata. Sed quædam animæ carent, ut saxa. Itaque erit aliquid animantibus antiquius, corpus scilicet. *Et ibid. non multo post.* Rursus animantia quædammodum divido? Ut dicam — quædam impetum habent, incedunt, transcuti; quædam solo affixa radicibus aluntur et crescunt. Itaque *Plin. 2. Hist. nat. 63. 63. (155).* hæc latior notione pestifera animantia dicit significans omnia ea, quæ noxia hominibus a terra gignuntur. ¶ 2. Speciatim ponitur de hominibus et brutis. — *a)* Masc. gen. *Cic. 2. Nat. D. 47. 120.* Vites — se ita erigunt, ut animantes. *Id. Tim. 4.* Omnes igitur, qui animo cernuntur et ratione intelligent animantes complexu rationis et intelligentiæ, sicut homines, hoc mundo et pecudes et omnia comprehenduntur. Adde *ibid. paulo post.*, et *6. Et ibid. 11.* Ita orientur animantes, quos et vivos alatis et consumptos sinu recipiatis. — *b)* Fem. gen. *Lucret. 2. 940.* quibus (motibus) omne tuentes Accensi sensus animantem quomodo teneant. Præterea quamvis animantem gradior letus — affligit. *Cic. 1. Legg. 9. 26.* Nam cum ceteras animantes abjecisset (natura) ad pastum, solum hominem erexit. *Id. 2. Nat. D. 47. 121.* Animantium vero quanta varietas est, quarum alie coris teclæ sunt, alie villis vestitæ, alie spinis hirsutæ, etc. — *c)* Neutr. gen. *Lucret. 1. 350.* Dissipat in corpus sese cibis omne animantium. Adde *ibid. v. 4. Cic. Tim. 4.* Nullius profecto eorum quidem, quæ sunt nobis nota animantia. *Id. ibid. 9.* Ex quibus — animantia orta sunt. *Id. ibid. 10.* Erant autem animantium genera quatuor, quorum unum divinum atque cælestes etc. — *d)* Sæpius de homine masc. gen. ratione tamen habita ceterorum animalium. *Lucret. 2. 666.* Hinc porro quævis animantem ex omnibus una Ossa, cruor, venæ — constituunt. *Cic. 2. Nat. D. 61. 133.* Soli ex animantibus nos astrorum ortus, obitus cursusque cognovimus. *Id. 1. Legg. 9. 27.* Qui nullo in animante esse præter hominem potest. — *e)* De homine absolute. *Horat. 2. Sat. 1. 40.* hic stilus haud petet ultro Quemquam animantem. *Scribon. Ep. ad Call.* Quod malum (invidiæ) cum omnibus animantibus in visum esse debet, tum præcipue medicis.

Homonym. Inter animal et animans, inquit *Forcellinus*, hoc interest, quod animal dicitur de iis tantum, quæ sensitivam habent animam: animans aliquando latius patet et plantas etiam complectitur. Aliud discrimen tradit *Fronto*, quod nempe animantia animus facit: animalia animam habent. Contra tamen est usus, quo animantia fere dicuntur de brutis, quæ animam habent, non animum. — Sed, ut de his recte iudices, confer hanc vocem sub *B. 1.*, ANIMAL 2. et ANIMA 5.

ANIMATIO, onis, f. 3. (animo) proprie est actio animandi seu vivificandi. ¶ 1. Occurrit concretum potius quam abstractum apud *Cic. Tim. 10.* Etiam autem animantium genera quatuor, quorum unum divinum atque cælestes, alterum pennigerum et aerium, tertium aquatile, terrestre quartum. Divinæ animalionis maxime speciem faciebat ex igne etc. *h. e.* speciem animantium divinorum: ea ratione quæ animans pro animato seu animali ponitur. Eodem modo locutus videtur *Tertull. Anim. 19.* Animatio arboris. ¶ 2. Item est indignatio, animi commotio. *Fulgat. vetus Jesai. 42.* apud *Cyprian. de Lapsis 20.* Et superdixit super eos iram animationis suæ. Cf. ANIMOSITAS 2. et ANIMOSUS 1. b.

ANIMATOR, oris, m. 3. (animo) qui spiritum et animam dat.

1.) Proprie. *Tertull. Apolog. 48.* Spiritus omnium

animarum animator. *Prudent.* περὶ στέφ. 10. 788. Novit animator solus et factor tui.

II.) Translate. *Capell.* 1. p. 13. Cum vivos etiam vultus aeris aut marmoris signilex animator inspirat.

ANIMATRIX, is, f. 3. (animator) quæ spiritum et animam dat. Occurrit figurate tantum apud *Terentium*. *advers. Gnost.* 12. Dilectio fugatrix timoris et animatrix confessionis. h. e. quæ dat animos et constantiam ad libere profitendum.

ANIMATUS, a, um. F. ANIMO.

ANIMATUS, us, m. 4. est status, quo quis anima et vita pollet. In sexto casu sing. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 3. 2. (7). Animatu carere.

ANIMICIDA, æ, m. 1. animam occidens. Est vox a Lexico expungenda; in loco enim, qui in Lexicis asserbatur, ex *Imp. Justinian.* Cod. 1. 1. 6. § 4, a posteriore Schollasta addita est hæc vox ad Græcum ἀνιμικτορ; interpretandum.

ANIMITUS, adverb. ex animo, impense, sincere. *Nonius* p. 147. 27. *Merc.* hanc vocem affert tamquam sit in usu apud Latinos. Scribit enim occultitus dictum esse, ut *animitus, medullitus*. Nihilominus, præter vet. Onom., nullum aliud Latini scriptoris exemplum vidimus.

ANIMO, as, avi, atum, are, est verbum intrans., quod significat habitum, animam vitamque habere, unde Participium tantummodo præsens ANIMANS, antis, quod V. suo loco. — Est etiam verbum activum 1. Part. *Animans* I. 2.; *Animatus* in omnibus fere paragr. et in fine; *Animandus* I. 2. — Hæc vox ab anima aut ab animo plura significat, scilicet

I.) Proprie. ¶ 1. Significat animam seu statum inspirare. *Aquil. Florid.* 3. Duas tibias uno spiritu animavit. *Arnob.* 6. 10. Buccinarum tortus intestinis et domesticis flatibus animare. ¶ 2. Sæpius est animam seu vitam dare. — a) Absoluta. *Pacuvius* apud *Cic.* 1. *Divinat.* 57. 131. Quidquid est hoc, omnia animat, format, auct, creat etc. *Lucr.* 2. 717. multa quæ neque connecti quoquam potuere, neque inter vitales motus consentire atque animari. *Cic.* 1. *Nat. D.* 39. 110. Quæ (corpora individua) etiam si essent —, pellere se ipsa et agitari inter se concursu fortasse possent; formare, figurare, colorare, animare non possent. *Colum.* 8. *R. R.* 5. 10. Animantur ova atque in speciem volucrum conformantur. *Id.* 6. *ibid.* 36. 4. Animantur semina genitalibus locis injecta. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 15. 13. (6). Quod (semen) deinde tempore ipso animatur corporaturque. *Id.* 11. *ibid.* 23. 27. (77). Bombyces et in Co-insula nasci tradunt, cupressi — quercus larem imbribus decussum terræ habitu animante. *Claudian.* *Nupt. Honor. et Mar.* 188. Mavortia signa rubescunt Floribus, et subtilis animantur frondibus hæstæ. *Vetus Scholiast.* ad *German. Prognost. comment.* Sive quod Endymionem amasse ferunt (Luna), quia nocturni soris humor, qui est siderum, quique ipsius Lunæ, animandis herbarum succis insudatur. — b) Occurrit et animare in aliquid, hoc est animando transformare. *Ovid.* 4. *Met.* 619. Quas (geltas cruentas capitis Gorgoneæ) humus exceptas varios animavit in angues. *Id.* 14. *ibid.* 565. In Nymphas animatâ classe marinas. h. e. navibus in Nymphas versis. ¶ 3. Item est aliquid animum ad aliquid infundere, aliquo modo afficere; quo sensu ab animo potius quam ab anima verbum est deducendum. *Cic.* 2. *Divinat.* 42. 39. Perinde ut quomodo temperatus est aer, ita pueros orientes animari atque formari (censent), ex eoque ingenia, mores, animum — fingi. *Tac. Germ.* 29. Multis ipso terræ suæ solo ac cælo acrius animantur. h. e. ferociores animos sortiuntur ac tolerantiores. V. infra *Animatus*.

II.) Translate. ¶ 1. Metaphorâ sumptâ a sup. paragr. 2., animare personam vel rem est reficere, recreare, vividam conservare, vitâ quodammodo animâque donare. *Hygin.* *Fab.* 126. Quem Eumæus casa recepit, cibo potuque animavit. *Pallad.* 4. *R. R.* 10. 15. Animare arbores quotidianis rigationibus. *Id.* 8. *ibid.* 3. 2. citri taleam quotidianis liquoribus. *Id.* 4. *ibid.* 1. 3. rigaturam vitis alimento contra vim calis torrentis. Hinc *Stat.* 2. *Silv.* 2. 64. Si quid Appellei gaudent animasse colores. *Claudian.* 3. *Rapt. Pros.* 386. Qualls pestiferas animare ad crimina laxos Torva Megæra ruit. h. e. faciem et taxi arbore accendere ad nocendum hominibus. ¶ 2. Item ductâ metaphora a sup. paragr. 3., est incitare, hortari. *Nemes.* *Cyneg.* 83. et mille multo Agmina, queis fortes animat devotio mentes. *Macrob.* 7. *Saturn.* 3. Ut hortatu

vestro Eustathius, quæ de scommate paullo ante dixerit, animetur aperire. *Cod. Theod.* 6. 4. 21. § 3. Animari ope. *Id.* 14. 4. 10. § 5. copis. — Hinc part. præter. pass.

Animatus, a, um, etiam adjective usurpatur, unde *Super. Animatissimus* sub B.

A) Proprie. ¶ 1. Est animâ sive habitu præditus. *Farro* apud *Non.* p. 201. 7. *Merc.* Avi et atavi nostri, cum allium ac capæ eorum verba olerent, tamen optime animati erant. *Farro* tamen ludit in ambiguo vocis *animatus*, qui ducitur ab anima quæ et habitu oris significat, et quæ ducitur ab animo unde *animatus* (V. infra sub 3. a.) est bono animo præditus. ¶ 2. Sæpius *animatus* est qui animum vitamque habet. *Lucr.* 5. 145. vitaliter animatum esse. *Cic.* *Top.* 18. 69. Anteponebantur — animata inanimitis. *Id.* 6. de republ. 15. 15. Stellæ divitiis animatæ mentibus. *Scribon.* *Compos.* 95. Animatum semen nasturtii. ¶ 3. Eadem significatione quâ verbum I. 3., *animatus* est affectus motu aliquo animi, aut voluntatis. — a) Generatim animatus est animo affectus, et occurrit aut absolute, aut cum Accus. et præp. — Absolute. *Ennius* apud *Gell.* 7. 17. Sed virum vera virtute vivere animatum addecebat fortiterque innoxium vacare adversum adversarios. *Plaut.* *Men.* 1. 3. 20. Hoc animo decet animatos esse amatores probos. Adde *Farron.* l. c. sub 1. *Cic.* 5. *Fam.* 6. Quam (causam) Pompejus animatus melius, quam paratus suscepit. *Id.* 9. *Phil.* 5. 12. Qui quomquam afflictus luctu non adest, tamen sic animati esse debetis, ut si adesset. *Id.* 15. *Fam.* 1. socii infirme animati. *Nep.* *Cim.* 2. Insulas nonnullas bene animatas confirmavit, alienatas ad officium redire coegit. *Marius* apud *Cic.* 11. *Fam.* 28. Quod si aliter essem animatus, numquam, quod facerem, negarem. — Cum Accus. personæ, in quam quis est animatus, et præp. in, erga, adversus, circa. *Cic.* *Amic.* 16. 57. Nec enim illa prima (sententia) vera est, ut quemadmodum in se quisque, sic in amicum sit animatus. *Id.* 6. *Ferr.* 68. 151. Syracusanam quidem civitatem, ut abs te affecta est, ita in te animatam esse videntur. *Id.* 29. 17. Quemadmodum Loerenses in vos animati sint. *Cic.* 15. *Att.* 12. 2. Videbaturque erga nostros ὁπωσὶς ita fore, ut nos vellemus, animatus. *Sueton.* *Vitell.* 7. Male animatus erga principem exereit. *Ulp.* *Dig.* 48. 4. 11. Hostili animo adversus rempublicam animatus. *Justin.* 14. 1. Ut, quomodo circa se animati essent, cognosceret. — b) Speciatim animatus est aliquo motu voluntatis affectus, animo ad finem aliquem assequendum intendens; et occurrit cum Subj. et part. ut, cum Infinito, vel cum Accus. et præp. in. *Plaut.* *Amph.* 2. 2. 130. Ita animatus fui itaque nunc sum, ut eâ te pater donem. *Id.* *Pseud.* 1. 2. 18. Nempe ita animati estis vos vincere hoc duritiâ lergi atque me. *Id.* *Truc.* 5. 74. Verum, amabo, si quid animatus es lacere, fac jam ut sciam. *Macrob.* 1. *Saturn.* 14. Caplonem, qui in Augusti necem fuerat animatus. — c) Item speciatim absolute usurpatur, et est qui habet multum animi, animosus. *Plaut.* *Bacch.* 4. 9. 17. Hoc insunt in equo milites armati atque animati probe. *Accius* apud *Non.* p. 233. 18. *Merc.* Ut nunc cum animatus iero, satis armatus sum. *Id.* *ibid.* Egone auxilio motus tenere ut hosti me animato offeram? *Auct. Itiner. Alex. M.* 5. ed. *Mat.* Alexander legit militem voluntarium ac sibi voto competentem: non numero uberi, verum viribus alacritatisque usibus animatissimum.

B) Translate. ¶ 1. Metaphorâ sumptâ a super. paragr. 2. *Claudian.* III. *Cons. Honor.* 114. animata saxa Orpheis modis. *Plin.* 19. *Hist. nat.* 2. 8. (28). Vulsum (spartum) fascibus in acervo animatum bi-duo, tertio resolutum, spargitur in sole siccaturque. h. e. spartum etiam si vulsum sit et fascibus in acervo reductum, per duos tamen dies adhuc viride et vivum perdurat, nec siccatur, deinde etc. Sed *Forcellinus* ajebat melius alios legere *adunatum*. Eodem autem sensu dixit *Scribon.* *Compos.* 70. Animatum cactry. — V. B. Animata tegula. V. HAMATUS.

ANIMOSUS, adverb. (animosus). Comp. *Animosius* 1. et 2., Sup. *Animosissime* 2. Est ¶ 1. Magno et constanti animo, intrepide (II. *animosamente*, coraggiosamente; Fr. avec courage, avec énergie; Hisp. animosamente, atrevidamente; Germ. auf eine muthvolle, herzhafte oder beherzte Weise; Angl. courageously, valiantly, bravely). *Cic.* 4. *Phil.* 2. 6. Animose et fortiter facere aliquid. *Id.* 1. *Off.* 26. 92. Hæc præscripta servantem licet magnif-

ice, graviter animoseque vivere. *Id.* 4. *Tusc.* 23. 51. Nisi forte quæ vehementer, acriter, animose sunt, iracunde fieri suspicamus. *Val. Max.* 8. 2. 3. Animosius se gerere in re aliqua. *Seneca* 6. *Benef.* 37. Animosius dicere aliquid. *Id.* *Ep.* 71. Animose retractare vulnera. ¶ 2. Item animo vehementer ardenti: cf. ANIMOSITAS 2. *Cic.* apud *Non.* p. 233. 27. *Merc.* Nimis animose feror. *Sueton.* *Cæs.* 47. Animosissime comparare gemmas, forenata, etc. h. e. cupide, prompte, sine metu impensæ. *Sic. Paul.* *Dig.* 10. 2. 29. Animose liceri. *Seneca* *Ep.* 73. Neptuno — animosius a meratore, quam a vectore solvitur volum: et ex ipsis mercatoribus effusius gratus est etc.

ANIMOSITAS, atis, f. 3. (animosus). ¶ 1. Est animi impetus, spiritus, vis, contentio (II. *animosità*, ardore, spirito; Fr. courage, énergie, ardeur; Hisp. corage, ardimiento, animo; Germ. der Muth, die Herzhafteit; Angl. animosity, ardour, spirit). *Sidon.* 4. *Ep.* 3. Equi potentis animositas. *Ammian.* 16. 12. Abiecta animositate resistendi. *Ascon.* in *Cic.* 3. *Ferr.* 3. Plus significavit dicendo spiritus, quam si animositatem contentionemve dixisset. Hæc *Forcellinus*: sed in *Pseudo-Ascon.* ed. *Orell.* et *Bait.* locum minime invenit. *Arnob.* 3. 1. Conspirare animositate consensionis ad fidem alienius rei abrogandam. ¶ 2. Apud *Macrob.* 1. *Somn. Scip.* 6. sumitur pro parte animæ, quam irascibilem vocant Scholastici. Scribit enim tres esse animæ partes, quarum prima est ratio, quam λογιστικὸν appellant; secunda animositas, quam θυμικὸν vocant; tertia cupiditas, quæ ἐπιθυμητικὸν nuncupatur. Est itaque animi ardor, vehementia. *Firmic.* 8. *Mathes.* 12. Studiosa animositate perdiscere aliquid. *Augustin.* 2. *Retract.* 33. Pertinacissima animositate defendere aliquid. Eodem sensu plur. num. animositates dixerunt *Macrob.* 2. *Somn. Scip.* 12., *Augustin.* *Ep.* 162. et de *Civ. Dei* 14. 2. Et *Fulgata Interpr.* vetus ad *Gal.* 5. quod *Cyprian.* de orat. dom. 18. Manifesta autem sunt apud carolis, quæ sunt — emulationes, animositates, provocaciones etc.

ANIMOSUS, a, um, adject. Comp. *Animosior* 1. Hanc vocem Latini ab anima derivabant (V. *Cic.* 1. *Tusc.* 9. 19.), ideoque Poetæ nonnulli (*Virg.* 2. *G.* 441. et *Ovid.* 1. *Amor.* 6. 51.) qui animosus dixerunt ventos, vis sunt ipsi *Forcellinus* dixisse pro spirantes, flantes. Recentiores vero philologi vocem rectius ab animo tantum derivatam affirmant, ita ut animosus sit plenus animi, impetum animi habens, minime timidus (II. *animoso*, coraggioso; Fr. plein de courage; Hisp. animoso, atrevido; Germ. voll Geist und Muth, muthig; Angl. courageous, bold, undaunted, valourous). Itaque animosus ¶ 1. Generatim est, ut diximus, animi plenus; cuique opponitur vel timidus ut apud *Cic.* *Mil.* 34. 92. Si in gladiatoris pugis — timidos atque supplices — odisse solemus, fortes et animosos et se invicem ipsos morti offerentes servare cupimus, — vel formidolosus ut apud *Farron.* 1. *R. R.* 17. 3. Mancipia esse oportere neque formidolosa neque animosa. — a) De personis et bellis. *Lucilius* apud *Non.* p. 233. 31. *Merc.* Atque animosam Thessalam et Indopamum frenis subigam ante domumque bellando? *Novius* apud *eund.* p. 233. 19. Nihil est periculi: dabo tibi virum vallidum, virum animosum. *Cic.* 2. *Tusc.* 24. 57. Videamus, quid esset fortis et animosi viri. *Id.* *Senect.* 20. 72. Ex quo fit, ut animosior etiam senectus sis, quam adolescentia, et fortior. *Horat.* 2. *Od.* 10. 21. Rebus angustis animosus atque Fortis appare. *Id.* 3. *ibid.* 4. 20. Non sine dis animosus infans. *Id.* 3. 20. Comes animosior, quam auctor. *Horat.* 1. *Sat.* 7. 12. animosus Priamides Hector. *Ovid.* *Heroid.* 13. 91. præbere animosa colla securi. h. e. intrepida. Huc pertinet et illud ejusd. *Ovid.* 6. *Met.* 133. Non tulit infelix laqueoque animosa ligavit Guttur. *Forcellinus* interpretatus est: guttura, per quæ ment spiritus. *Virg.* 3. *G.* 81. Luxuriatque toris animosum pectus (equorum). *Id.* 4. *Trist.* 6. 3. equus animosus. *Id.* 2. *Met.* 84. quadrupedes. *Claudian.* *Beil.* *Gild.* 423. leones. Iluc pertinet et illud *Propert.* 3. 9. 9. Gloria Lysippo est animosa fingere signa. h. e. statuas animum præferentes et aperte significantes, ut puta statuum Alexandri M. hastam tenentis: iusi forte poeta ingenium Lysippi in signis fingendis nimis audax notaverit. *Forcellinus*: vero animosa signa accepit pro animata, h. e. spirantia. — b) De dictis, factis ceterisque huiusmodi, quæ vel plena sunt animi, vel magnum animum postulant. *Ovid.* 5. *Fust.*

59. animosa bella gerere. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 29. 43. (83). Animosa contentio. *Martial.* 12. 14. pericula. *Val. Max.* 5. 4. 6. Valentius et animosus virginis factum. *Seneca Quæst. nat. præf.* Pars altior et animosior philosophia. Hinc allegorice *Stat.* 6. *Theb.* 395. Frigus animosum. *h. e.* timor cum animositate conjunctus. — c) Et de ventis. *Virg.* 2. *G.* 441. quas (silvas) animosi Euri assidue franguntque feruntque. Et *Ovid.* 1. *Amor.* 6. 51. impulsus est animoso Janua vento. *h. e.* vento, qui animo maxime sive maximo impetu et vi spirabat. *F.* supra sub init. hujus vocis. — *NB.* Teste *Nonio p.* 233. *Merc.* animosus interdum accipitur pro iracundo vel furioso: sed illi allata *Lucili* et *Novii* loca aptius ad primam hanc rationem referuntur, ut aiebat ipse *Forcellinus*. Nihilominus aliqua ex allatis recte accipi possunt et hoc sensu, quo certe dixit *Cyprian.* *Ep.* 75. 25. Nisi quod imperitos animosos etiam atque iracundos esse manifestum est, dum per inopiam consilii et sermonis ad iracundiam facile vertuntur, ut de nullo alio magis, quam de te dicat Scriptura divina (*Prov.* 29.): *Homo animosus parat lites, et vir iracundus exaggerat peccata.* ¶ 2. Speciatim addito Ablativo rei, qua quis est animosus, significat superbum, elatum, audacem. *Horat.* 1. *Od.* 19. 11. versis animosum equis dicere Parthum? *Ovid.* 6. *Met.* 706. En ego vestra parens, vobis animosa creatis. *Id.* 11. *ibid.* 552. spoliisque animosa superstes unda, velut victrix, sinuatque despicit undas. ¶ 3. Item speciatim si sermo est de impensis, animosus est qui nullis sumptibus parcat, vehementer enim animi cupiditate ad rem faciendam vel emendam abripitur: cf. *ANIMOSE* 2. *Tac.* 1. *Hist.* 24. (*Obho*) adeo animosus corruptor, ut *Cocejo* *Proculo* speculatori — universum vicini agrum suâ pecuniâ emptum dono dederit. *h. e.* generatim, *Obho* magno animo et nullis sumptibus parente donabat, ut a *Galba* ad se favorem hominum traheret. Sic *Prudent.* *Psychom.* 874. mille talentis *Margaritum* ingens, opibusque et viribus hastæ Addictis, animosa *Fides* mercata parabat. Sic a *Jabolen.* *Dig.* 17. 1. 36. § 1. *emptor animosus* dicitur qui cupidus promptusque est ad emendum, nec ullo in pensarum metu deterretur. Eodemque sensu in *Cod. Theod.* 13. 6. 7. § 1. *Homo animosus.*

ANIMULA, æ. f. 1. deminut. ab anima; anima parva vel exigua. *Cic.* 9. *Att.* 7. 1. Attulit uberrimas tuas litteras, quæ mihi quiddam quasi animulæ restituerunt. *Servius* apud *Cic.* 4. *Fam.* 5. 4. In unius mulierculæ animula si jactura facta est, tantopere commoveris. *Hadrian.* *Imp. in carn.* apud *Spartian.* *Hadrian.* 25. Animula vagula, blandula etc. *Poeta vetus* apud *Gell.* 19. 11. Animula ægra et saucia currit ad labias mihi etc. *Ammian.* 28. 1. Homo Sardus eliciendi animulas noxias et præsgia sollicitare larvarum perquam gnarus. *Inscript.* apud *Donat.* cl. 10. 99. *ÆLIAE P. F. MARCIAE ANIMVL. INCOMPARABIL. PARENTES.* Adde alias duas apud *Gruter.* 304. 1. et 322. 1.; quæ sunt apud *Orell.* 2579. *ANIMVLA INNOVIA.* Et 4761. *ANIMVLA IN DEORVM NYMERVM RECEPTA.* — *NB.* De Animula urbe *P. ONOM.*

ANIMULUS, i, m. 2. deminut. ab animus; quod usurpatum occurrit in blanditiis tantum. *Plaut.* *Cas.* 1. 46. Mi animule, mea vita. *Id.* *Men.* 2. 3. 10. Animule mi, mihi mira videntur, hic te stare foris.

ANIMUS, i, m. 2. Est unum idemque cum Græco *άνημος*, ab *άνω*, *άνημι* spiro; sed raro admodum occurrit pro flatu, balitu, spiritu, seu potius pro anima; atque ita occurrit, ut per adjectivum aliquem certius definiatur, quemadmodum apud *Cic.* 2. *Nat. D.* 6. 18. Quin et humorem et calorem, qui est fusus in corpore, et terræ ipsam viscerum soliditatem, animum denique illum spirabilem, si quis quærat unde habeamus, apparet etc. *Servius* ad *Virg.* 1. *Æn.* 61., ubi *Æolus* ventorum mollitque animos et temperat iras, mollire animos affirmat idem esse ac flatum compescere. Verum *Servius* nimium arguitur.

Initio statim animadvertendum est sæpissime pro Ablativo animo occurrere Genitivum animi.

Animadvertendum est sæpissime pro Ablativo animo occurrere Genitivus animi: quod factum esse ex syncope pro animoi, quemadmodum apud Græcos *άνημος* pro *άνημοις*, haud immerito putat *Klotz* (ad *Cic.* 1. *Tusc.* 41. 96. p. 138., et in *Zeitschrift für die Alterthumswissenschaft Jahrg.* 1835.). Ilujusmodi Genitivus, qui significat intus in animo, locum habet in certis dicendi rationibus, quas hic subiiciendas putamus. — a) Cum

Verbis *angi*, *discruciari*, *excruciare*, *pendere*. *Plaut.* *Epid.* 3. 1. 6. Absurde facis, qui angas te animi. *Cic.* 4. *Tusc.* 34. 84. Ferebat *Sthenius*, ut poterat: angebatur animi necessario, quod domum ejus — iste reddiderat nudam atque inanem (*Angi animo* leg. apud *Cic. Brut.* 2. 7. et 16. *Fam.* 14. 2.). *Plaut.* *Aul.* 1. 2. 27. et *Ter.* *Adelph.* 4. 4. 1. Discrucier animi. *Plaut.* *Mil. glor.* 4. 2. 76. Quid illam miseram animi excrucias? Adde *eumd.* *Rud.* 2. 3. 68. *Ter.* *Phorm.* 1. 4. 10. Eheu me miserum: cum mihi pareo, tum *Antipho* me excruciat animi. *Plaut.* *Merc.* 1. 2. 54. Obsecro, dissolve jam me: nimis diu animi pendeo. *Ter.* *Heaut.* 4. 4. 5. *Clitipho* cum in spe pendebit animi. *Cic.* 4. *Tusc.* 16. 35. Exanimatusque pendet animi. Adde *eumd.* 1. *Legg.* 3. 9., 8. *Att.* 5. 2. et 11. 12. et 16. 12. (Pendere animo leg. in *Cic.* apud *Non.* p. 204. 7.) — b) Cum Adjectivis. *Eger animi* *Liv.* 1. 58., 2. 36. et 6. 10., *Cur.* 4. 3. 11. et *Tac.* 3. *Hist.* 58. (*Eger animo* leg. in *Ennio* apud *Cic.* 2. *Herenn.* 22. 34.). *Amens animi* *Virg.* 4. *Æn.* 203. *Capitis animi* *Tac.* 3. *Hist.* 73. *Diversus animi* *Tac.* 4. *Hist.* 84. *Dubius animi* *Virg.* 3. *G.* 289. *Falsus animi* *Ter.* *Eun.* 2. 2. 43. *Felix animi* *Juvenal.* 14. 149. *Ferox animi* *Tac.* 1. *Ann.* 32. *Fidens animi* *Virg.* 2. *Æn.* 11. et *Tac.* 4. *Ann.* 59. *Immodicus animi* *Tac.* 1. *Hist.* 53. *Incertus animi* *Ter.* *Hec.* 1. 2. 46. et *Tac.* 6. *Ann.* 46. *Infelix animi* *Virg.* 4. *Æn.* 529. *Ingens animi* *Tac.* 1. *Ann.* 69. *Inops animi* *Virg.* 4. *Æn.* 300. *Integer animi* *Horat.* 2. *Sat.* 3. 220. *Maturus animi* *Virg.* 9. *Æn.* 246. *Præstans animi* *Virg.* 12. *Æn.* 19. *Promptus animi* *Tac.* 2. *Hist.* 23. *Turbidus animi* *Tac.* 4. *Hist.* 48. *Validus animi* *Tac.* 15. *Ann.* 53. *Vectors animi* *Apul.* 2. *Met.* 6. *Victus animi* *Virg.* 4. *G.* 1. 491.

Ceterum animus est pars hominis nobilior, incorporea, immortalis; quo sensu differt ab anima (*F. ANIMA* 5., et *Döderlein Latein. Synonym.* vol. 5. p. 91.); anima enim significat vitalem omnium animalium vim, animus vero significat spirituale et morale, quod in hominibus est, principium; anima physiologicam animalium vim, animus psychologiam hominis vim significat; anima juxta Latinos mens stabatur ipso respirandi actu, qui a voluntate minime pendet, animus vero manifestabatur iis omnibus actibus, qui ab interna voluntatis vi tantummodo pendunt. — Hinc animus est I.) principium illud simplex et spirituale, quod in nobis percipit, intelligit sentit, cogitat ac vult. *Plato* quidem, ut ait *Cic.* 1. *Tusc.* 11. 20., triplicem fluxit animum: cujus principatum, id est, rationem, in capite sicut in arce posuit, et duas partes ei parere voluit iram et cupiditatem, quas locis discluit, iram in pectore, cupiditatem subter præcordia locavit. At Latini duplicem stauerunt animum: sive duplicem unius ejusdemque animi facultatem, teste *Cic.* 2. *Tusc.* 21. 47. Est enim animus in partes tributus duas: quarum altera rationis est particeps, altera expers. *Id.* 1. *Off.* 36. 132. Motus autem animorum duplices sunt: alteri cogitationis, alteri appetitus: Cogitatio in vero maxime versatur, appetitus impellit ad agendum. Curandum est igitur, ut cogitatione ad res quam optimas utamur, appetitum rationi obedientem præbeamus. *Id.* 1. *ibid.* 28. 101. Duplex est vis animorum atque nature: una pars in appetitu posita est, quæ est *οὐραν* Græce, quæ hominem hæc et illic rapit; altera in ratione, quæ docet et explanat, quid faciendum fugiendumve sit. Ita fit, ut ratio præsit, appetitus obtemperet. *Cf. eumd.* 2. *Fin.* 34. 115. Hinc animus sæpissime sumitur II.) pro vi seu facultate, qua homo cogitat, deliberat, et attente observat atque advertit: necnon III.) pro appetendi sentiendique facultate. Denique interdum, fortasse ratione habita etymoi, IV.) ponitur pro anima. — Itaque

I.) Animus est principium illud simplex et spirituale, quod in nobis percipit, cogitat, sentit ac vult (II. anima, animo, spirito; Fr. esprit, âme; Hisp. espíritu, alma; Germ. der Geist; Angl. the mind). ¶ 1. Proprie et stricto sensu dicitur de hominibus. — a) Generatim. *Cic.* 1. *Tusc.* 11. 24. De immortalitate animorum cogitare. *Id.* *ibid.* 30. 73. De animo cogitare. *Id.* *ibid.* 16. 38. Animos hominum esse sempiternos. *Id.* *ibid.* 18. 41. Animus se habere — non sentire. *Id.* *ibid.* 20. 46. Sedes animi. *Id.* *ibid.* 22. 50. Eternitas animorum. *Id.* *ibid.* 33. 80. Animus vacans corpore. *Id.* *ibid.* 24. 58. Animus in corpore inclusus. *Id.* 5. *ibid.* 13. 38. Humanus animus decipitur ex mente divina. *Id.* 1. *ibid.* 22. 51. Natura animi. *Id.* *ibid.* 27. 66. Animorum origo. *Id.* *ibid.*

29. 71. Cognitio animi. *Id.* 2. *Legg.* 11. 27. Omnium quidem animos immortales esse, sed fortium bonorumque divinos. *Id.* 1. *Tusc.* 31. 75. Sevocare animum a corpore, — ab omni negotio. *Id.* *ibid.* Animus ad se advocare. *Id.* *ibid.* 34. 82. Animi discessus a corpore. *Id.* *ibid.* 11. 24. *Platonis* liber, qui est de animo. *Id.* *ibid.* 37. 90. Animo et corpore consumpto totoque animante deleta. *Id.* 4. *ibid.* 15. 34. Perturbationes, turbidi animorum motus. *Id.* 3. *ibid.* 5. 10. Affectio animi. *Id.* *ibid.* 4. 8. Animi commotio. — b) Sæpe animus corpori opponitur. *Cic.* 1. *Tusc.* 22. 52. Est illud quidem vel maximum animo ipso animam videre: et mirum hanc habet vim præceptum *Apollinis*, quo monet ut se quisque noscat. Non enim, credo, id præcipit, ut membra nostra aut staturam figuram noscamus. Neque nos corpora sumus: nec ego tibi hæc dicens, corpori tuo dico. Cum igitur: Nosce te dicit, hoc dicit: Nosce animum tuum. Nam corpus quidem quasi vas est aut aliquod animi receptaculum: ab animo tuo quicquid agitur, id agitur a te. *Id.* 6. *de republ.* 24. 26. Deum te igitur scire esse, si quidem deus est, qui viget, qui sentit, qui meminit, qui providet, qui tam regit et moderatur, movet id corpus, cui præpositus est, quam hunc mundum ille princeps deus, et ut mundum ex quadam parte mortalem ipse deus æternus, sic fragile corpus animus sempiternus movet. *Id.* 1. *Tusc.* 9. 18. Sunt qui discessum animi a corpore putent esse mortem: sunt qui nullum censant feri discessum, sed unum animum et corpus occidere animumque in corpore extingui. *Id.* *Arch.* 6. 13. Quantum — ad ipsam requiem animi et corporis conceditur temporum. *Liv.* 1. 9. Quibus fors corpora dedisset, darent animos. — c) Sæpe animus opponitur animæ ab eaque distinguitur. *F. ANIMA* 5. a. — d) Interdum animus opponitur menti, seu cogitandi facultati, ita tamen — Ut animus ratione habita mentis sit tamquam totum ratione habita partis. *Cic.* 2. *de republ.* 40. 67. At vero ea, quæ intet in animis hominum quæque pars animi mens vocatur etc. Hinc mens animi sæpe occurrit pro cogitandi facultate, quæ præditus est animus. *Plaut.* (*ist.* 2. 1. 6. Exanimor, feror, differor, distrahor, diripior, ita nubilam mentem animi habeo. *Id.* *Epid.* 4. 1. 4. Pavor territat mentem animi. *Zucrot.* 3. 615. Cur animi nunquam mens consiliumque nascitur in capite. Adde *eumd.* 4. 758. et 5. 150. *Catull.* 65. 3. Nec potis est dulces Musarum expromere fetus Mens animi. — Nonnumquam animus et mens conjunguntur, et tunc animus est spiritus, mens est ratio quæ ipse animus regitur: quoties vero simul ponuntur mens utpote aliquid particulare præponitur, animus utpote aliquid generale subsequitur, atque ita una simul perfectiori quasi dicam ratione universale illud significant, quod animus per se unus significat. *Cic.* 3. *Tusc.* 5. 11. Quia non sint in potestate mentis, cui regnum totius animi a natura tributum est. *Liv.* 37. 45. Animus, qui nostræ mentis sunt, eosdem in omni fortuna gestimus: neque eos secundæ res extulerunt, nec adversæ minuerunt. *Seneca Ep.* 10. Roga bonam mentem, bonam valetudinem animi, deinde corporis. *Ennius* apud *Gell.* 19. 10. Studet ibi: mentem atque animum delectat suum. *Plaut.* *Trin.* 2. 4. 53. Saluti tu sanus mentis aut animi tui? *Ter.* *Andr.* 1. 1. 137. Mala mens, malus animus. *h. e.* mala mens et ratio, atque inde prava voluntas, prava consilia et affectus. *Cic.* *Senect.* 11. 36. Nec vero corpori soli subveniendum est, sed menti atque animo multo magis. *Cres.* 1. *B.* 39. Ut non mediocriter omnium mentes animosque perturbaret. *Id.* 1. *B.* C. 21. Tanta erat summa rerum expectatio, ut alias in aliam partem mente atque animo traheretur. *Virg.* 6. *Æn.* 11. *de Sibylla.* magnam cui mentem animumque *Deli* inspirat vates. *Horat.* 1. *Ep.* 14. 8. Istuc mens animusque fert. *Gell.* 2. 1. Tamquam quodam secessu mentis atque animi facto a corpore. *Id.* 15. 2. Neque mentem animumque ejus consistere. Mens tamen postponitur apud *Virg.* 1. *Æn.* 303. imprimis regina quietum Accipit in Teucros animum mentemque benignam. *Cf. Cic.* *Arch.* 6. 14. et 2. *Yat.* D. 59. 147., et *Tac.* 1. *Hist.* 84. — Denique interdum animus et mens ita alternantur, ut unum idemque significare videantur; nihilominus, si rem penitus perspicit, facile sibi quisque persuadeat, animum esse semper aliquid generale, cui mens tamquam particulare subicitur. *Cic.* 1. *Tusc.* 25. 61. An imprimi quasi ceram animum putamus et memoriam esse signaturam rerum in mente

vestigia? Adde 1. *ibid.* 15. 33. *Plin.* 7. *Ep.* 27. Ipse ad scribendum animum, oculos, manum intendit, ne vacua mens audita simulacra fingeret. ¶ 2. Raro admodum de brutis animalibus eorumque facultatibus. *Cic.* 1. *Tusc.* 33. 80. Jam similitudo magis apparet in bestis, quarum animi sunt rationis expertes. *Id.* 5. *Fin.* 14. 35. Sunt autem bestiae quaedam, in quibus — etiam animalium aliqua ex parte motus quosdam videmus. *Id.* *ibid.* 13. 38. Non inscite illud dictum videtur in sue, animum illi pecudi datum pro salute. *V. Madrig* ad h. l. *Orellius leg.* animam — datam etc. *Virg.* 4. *G.* 93. Ingentes animos angusto in pectore versant (apes). *Colum.* 6. *R. R.* 1. 1. Cum pecudes pro regionis calique statu et halitum corporis et ingenium animi et pilis colorem gerant. Adde *ibid.* § 2. *Apul. de deo Socrat.* 23. Si — equum ipsum nudum et solum corpus ejus et animum contemplanur.

II.) Animus, ut diximus et declaravimus sub initium, sumitur etiam saepissime pro vi seu facultate, qua homo cogitat, deliberat et attente observat atque advertit; quo sensu a Latinis usurpabatur *mens animi* (*F. sup.* 1. 1. d.), aut *mens absolute* (*F. MENS*) quemadmodum et ab exemplis inferioris aliatu innoscitur. Ille autem significatio occurrit ¶ 1. Generalis pro cogitandi facultate, sive pro mente. *Cato R. R.* 1. 1. Prædium cum parare cogitabis, sic in animo habeto, ut ne cupide emas, neve operâ tuâ parcas visere, et ne satis habeas semel circumire. h. e. scias vel cogita hanc et hæc tibi esse faciendâ. Sic et *Cic.* 13. *Fam.* 62. Et mercede sic semper in animo habeo, te in meo ære esse. h. e. ea semper mihi fuit opinio. Et *Virg.* 6. *Æn.* 690. Sic equidem ducebam animo rebarque futurum. *Plaut. Bacch.* 3. 5. 4. Nam illud animus meus miratur, si a me teigint nuncios, quid remoratur? *Ter. Heaut.* 1. 2. 7. Nescio quid profecto mihi animus præsentat mali. *Id. Phorin.* 2. 1. 20. Horum nil quidquam accidit animo novum. *Cic.* 5. *Ferr.* 94. 218. Videte, iudices, et prospicite animis quid futurum sit. *Sall. Cat.* 51. Haud facile animus verum providit, ubi illa officunt. *Ter. Andr.* 5. 3. 8. Impotentis animo esse. *Horat.* 2. *Sat.* 3. 213. Stare animo. *Cic.* 7. *Fam.* 1. Valere animo. *Id. Sull.* 11. 33. et 8. *Phil.* 10. 30. Adesse animo. *Id.* 5. *Tusc.* 13. 39. Cæcare animum vel aciem animi. *Liv.* 28. 24. Occæcare animum. — Hinc animus pluralis, quæ servato litterarum ordine subiicitur, — a) Junctus verbis cogitandi actum significat. Agitare aliquid animo *Cic.* 6. *Fam.* 1. 8. *Sall. Jug.* 63. *Quintil.* 12. 2. 29. Agitare aliquid in animo *Liv.* 21. 2. (cf. Agitare aliquid in mente *Cic.* 1. *Nat. D.* 41. 114.) Cogitare cum animo suo *Cato* apud *Gell.* 10. 1. et *Plaut. Merc.* 3. 2. 13. cum animo *Ter. Adelph.* 3. 4. 55. cum animis suis *Cic.* 2. *Leg. agr.* 24. 64. Cogitare aliquid in animo *Ter. Adelph.* 4. 1. 5. Cogitare et volvere animo. *Sueton. Vesp.* 5. Colligere aliquid animo *Cic.* 1. *Invent.* 1. 1. Complecti aliquid animo *Id.* 4. *Fam.* 17. 4. Cernere aliquid animo *Id.* 1. *Fin.* 19. 64. et 4. *Cat.* 6. 11. (cf. Cernere mente *Id.* 1. *Nat. D.* 48. 49.) Cernere animi atque intelligere aliquid *Id.* *Top.* 5. 27. Circumspicere aliquid animo *Cæs.* 5. *B. G.* 6. (cf. Circumspicere mentibus *Cic.* *Sull.* 25. 70.) Comprehendere aliquid animo *Cic.* 3. *Nat. D.* 25. 64. et 2. *Orat.* 31. 136. aliquid animis et cogitatione *Id.* *Flacc.* 27. 66. (cf. Comprehendere aliquid mente. *Id.* 3. *Nat. D.* 8. 21. Concipere aliquid animo *Liv.* 9. 18. *Ovid.* 2. *Mel.* 77. et *Plin.* 36. *Hist. nat.* 15. 24. (124). Concipere animo ac mente *Cic.* 1. *Legg.* 22. 59. Considerare in animo aliquid *Ter. Heaut.* 2. 4. 5. cum animis suis *Cic.* 5. *Ferr.* 12. 29. Consulere animum suum *Quintil.* 4. 2. 52. Contemplari aliquid animo *Cic. Deiot.* 14. 40. Habeasque animo nulli admodum causam gravem fore *Lucilius* apud *Non. p.* 318. 30. *Merc.* (cf. *Sall. Jug.* 11. Alique ea modo cum animo habere, quibus Hiempsal per dolum asperetur. *Cic. Tim.* 3. Si forte — minus id, quod habemus animo, consequemur. *Sall. Jug.* 28. Ut neque vos, neque deos immortales in animo habeat. *Varr.* 6. *L. L.* 56. p. 94. *Müll.* In animo quod habemus, offerre loquendo). Judicare aliquid animo suo *Ter. Adelph.* 5. 6. 4. Lustrare aliquid animo *Cic.* 2. *Fin.* 34. 115. Meditari animo proficisci *Ter. Ages.* 4. *Müll.* aliquid animo. *Ovid.* 2. *Met.* 158. Peragere aliquid animo ante *Virg.* 6. *Æn.* 105. Præcipere aliquid animo *Cæs.* 3. *B. C.* 87. animis *Tac.* 3. *Ann.* 57. Prospicere animo aliquid *Cic. Quinct.* 10. 35. animis *Id.* 5. *Ferr.* 94. 218.

(cf. Prospicere mente et cogitatione *Id.* *divinat. in Q. Cæcil.* 13. 42.) Recensere aliquid cum animo suo *Minuc. Fel.* 1. Versare aliquid in animo *Liv.* 3. 34. aliquid animo *Tac.* 2. *Hist.* 78. Videre aliquid animo *Cic.* 1. *Tusc.* 22. 52. et 1. *Nat. D.* 18. 49. et *Ovid. Heroid.* 16. 37. Volutare aliquid animo *Cic.* 1. *de republ.* 17. 28. et *Virg.* 6. *Æn.* 157. aliquid cum animo suo *Sall. Jug.* 6. aliquid in animo *Liv.* 42. 5. aliquid animo *Id.* 2. 49. (cf. Volutare aliquid mente *Lucr.* 3. 241. — b) Nonnullis junctus verbis statuendi ac deliberandi vim vel actum significat. *Cic.* 2. *Fin.* 34. 115. Is, qui voluptatem summam bonum esse decernit, non cum ea parte animi, in qua inest ratio atque consilium, sed cum cupiditate, id est, cum animi levissima parte deliberat. *Id.* 5. *Ferr.* 41. 95. Habere statutum cum animo et deliberatum. *Liv.* 34. 2. Statuere apud animum suum. — c) Cum pluribus aliis verbis attentionis vim vel actum significat. Adhibere animum ad aliquid *Lucr.* 2. 1033. Adhibere animos et mentes vestras *Cic. Harusp. resp.* 10. 20. *Virg.* 11. *Æn.* 315. et *Ovid.* 15. *Met.* 2. 38. Adjicere animum alicui rei *Plaut. Mil. glor.* 3. 3. 34. et *Liv.* 28. 33. Adjicere animum ad aliquid *Ter. Eun.* 1. 2. 63. et *Liv.* 25. 37. (cf. *Ovid.* 14. *Met.* 319. mentem adjicere dictis). Advertere animum vel animos absolute, aut alicui rei, aut ad aliquid *Ennius* apud *Varr.* 7. *L. L.* 89. p. 154. *Müll.*, *Plaut. Mil. glor.* 1. 1. 39. et 3. 1. 69. *Ter. Heaut.* 4. 1. 43. *Cic.* 2. *Off.* 19. 68. (cf. ADVERTO II. et ANIMADVERTO I. ac præcipue 2. 1.) a. b. et c.; et *Virg.* 8. *Æn.* 440. advertere mentem; et contra *Liv.* 1. 28. Avertere animum ab aliqua re. Et *Cic. Sest.* 31. 67. Mentem avertere). Appellere animum ad aliquid *Ter. Andr.* prol. 1. Attendere animum vel animos *Pacuvius* apud *Non. p.* 238. 15. *Merc.*, *Ter. Phorm.* 5. 6. 28. *Lucilius* apud *Non. p.* 238. 11. *Merc.*, *Cic.* 3. *Ferr.* 10. 28. et 2. *Leg. agr.* 15. 33. Convertere animos ad aliquid *Virg.* 11. *Æn.* 800. Intendere animum alicui rei *Horat.* 1. *Ep.* 2. 36. Referre animum a parvis ad majora *Ovid.* 3. *Art. Am.* 499. ¶ 2. Specialis animus ponitur pro ipsa cogitatione, præcipue cum verbis esse, habere, fallere, inducere. *Plaut. Pers.* 4. 6. 27. Est animus in navi meus. *Ter. Eun.* 4. 7. 46. Jam dudum animus est in patinis. *Cic.* 12. *Att.* 12. 1. Est igitur animus in hortis. *Horat.* 2. *Od.* 5. 5. Circa virentes est animus tuæ compos juvence. *Id.* 1. *Ep.* 12. 13. dum peregre est animus sine corpore velox. *Ter. Andr.* 1. 5. 31. In dubio est animus. — *Liv.* 10. 20. Ne alibi, quam in armis, animum haberent. — *Plaut. Men.* 5. 9. 23. Nisi me animus fallit, hi sunt gemini germani duo. Adde *Ter. Heaut.* 4. 2. 1. *Cic. Rosc. Am.* 17. 48. Permultos et ego novi et, nisi me fallit animus, unusquisque vestrum etc. — *Plaut. Asin.* 1. 5. Possum equidem inducere animum ut ægre patiar. *Ter. Adelph.* 1. 1. 43. Mea sic ratio est et sic animum induco meum. *Cic.* 7. *Att.* 38. Id, quod animum induxerat paullisper, non tenebat. *Ter. Heaut.* 5. 4. 5. Nec istuc in animum inducas tuum. Adde *Cic. Sull.* 30. 83. et *V. INDUCCO*. ¶ 3. Item specialis animus ponitur pro sententia, quæ significatione occurrit fore animo meo, hoc est mea sententia. *Plaut. Bacch.* 3. 2. 10. Nam pol. meo quidem animo, ingrato homine nihil impensius. *Id.* *ibid.* 1. 1. 59. Quia piscatus meo quidem animo hic tibi hodie venit bonus. Adde *eumd.* *Curc.* 4. 2. 19. *Id. Men.* 2. 1. 9. Nulla est voluptas navitis major meo animo, quam quum ex alto procul terram conspiciunt. *Cic.* 1. *Invent.* 4. 5. Quare meo quidem animo nihilo minus eloquentiæ studendum est. *Id. Sest.* 22. 49. Hoc meo quidem animo summi in patrium amoris mei signum esse debet certissimum. *Plaut. Cist.* 1. 1. 5. Nisi, ut meus est animus, fieri non posse arbitror. ¶ 4. Item specialis pro memoria. *Ter. Eun.* 2. 3. 5. O faciem pulcherrimam: deleo omnes dehinc ex animo mulieres. *Id. Andr.* 1. 5. 47. Etiam nunc mihi scripta illa dicta sunt in animo Chrysidis de Glycero. *Cic.* 2. *Orat.* 74. 300. Ut intelligere possemus nihil ex illius (*Themistoclis*) animo, quod semel esset infusum, unquam effluere potuisse. *Id.* 4. *Acad.* (2. pr.) 1. 2. Inque, ut litteris consuevit, quæ monitionis mandare volumus, sic ille (*Zucullus*) in animo res insculptas habebat. *Id.* 1. *Cat.* 11. 27. Percipite diligenter, quæ dico, et ea penitus animis vestris mentibusque mandate. *Id. Quinct.* 8. 17. Infingere aliquid animis. *Id. Balb.* 1. 4. Etenim ei succedo ostendit, quæ non præterita sit aures vestras, sed in animis omnium penitus inse-

derit (cf. *Id.* 2. *Orat.* 28. 123. Insegit aliquid in memoria). *Tac.* 2. *Hist.* 78. Recursabant animo vetera omnia. *Virg.* 9. *Ecl.* 51. Omnia fert animus, contrarium quoque.

III.) Animus saepissime occurrit et pro appetendi sentiendique facultate. Hinc

A) Animus est ipsa appetendi facultas seu voluntas; quod sensu interdum et cum voluntate jungitur, ut apud *Cic.* 7. *Ferr.* 74. 182. Nullis costris officiis benevolentiam illorum allicere possumus: quasi natura et genere disjuncti sint, ita dissident a nobis animo et voluntate. — Interdum animus et cum mente conjungitur, et tunc mens est cogitandi atque intelligendi, animus autem appetendi facultas, ut apud *Cæs.* 6. *B. G.* 5. Hæc parte Gallia pacata totius (*Cæsar*) et mente et animo in bello Treverorum et Amborigis insistit. — Porro hoc sensu animus, qui et animi voluntas dicitur a *Lucr.* 2. 270. et a *Cic.* 5. *Fam.* 20. 8. et *impetus animi* ab eodem *Cic.* 10. *ibid.* 5. 2. et *animi lubido* a *Ter. Hec.* 4. 1. 19. fore ut nomen concretum accipitur. ¶ 1. Pro desiderio, appetitu, genio. — a) Generatio. *Plaut. Amph.* 1. 1. 193. *Menec.* Servusne es an liber? sos. Utcumque aniquo collibitum est nico. *Ter. Andr.* 1. 5. 27. Qui me tanti leni passus animo est usque adhuc, quæ meo canique animo lubitum est, facere. *Id.* *ibid.* 2. 3. 3. Neque id injuria: priusquam tuum, ut sese habeat, animum ad nuptias perspexerit. *Cic.* 5. *Ferr.* 37. 130. Cum ejus animum ad persequendum non negligentia tardaret, sed conscientia sceleris — refrenaret. *Id.* 3. *Fam.* 11. 4. Tuoreque simul promptum animum et alacrem perspersi ad defendendam rempubl. *Liv.* 9. 13. Suus cuique animus minor ignominia adhortator erat. *Sall. Jug.* 39. Mederi fraterne invidiæ animus ardebat. *Virg.* 7. *Æn.* 218. Consilio hanc omnem animisque volentibus urbem Adferimus. *Cur.* 5. 3. 11. Paucis ad moriendum, pluribus ad fugam animus fuit. *Id.* 5. 13. 13. Si Besso tantum animi fuisset ad prælium, quantum ad parricidium fuerat. — b) Jungitur certis præcipue verbis. *Plaut. Amph.* 1. 1. 134. Cubat amans animo obsequens. *Ter. Adelph.* 1. 4. 8. Potare atque animo obsequi. *Id. Andr.* 4. 1. 17. Multastus certe el fuero atque animo morem gessero. *Ovid.* 12. *Met.* 598. Indulgere animo. *Id.* 7. *ibid.* 568. animis. *Ter. Andr.* 1. 2. 17. Sivi ut animum expleret suum. *Id. Hec.* 5. 1. 29. Exple animum ille teque hoc crimine expelli. — c) *Animi causa* vel *gratia* jam inde ab initio erat interna animi lubidine, animi impetu; deinde vero animi relaxandi causa, per voluptatem, per ludum et forum. *Cæs.* 5. *B. G.* 12. Hæc animalia aliunt animi voluptatisque causa. *Cic.* 7. *Phil.* 6. 18. Qui illud animi causa fecerit, bonæ prædæ causa quid facturum putatis? *Plin. Hist. nat.* § 17. Majus meritum esset, operis amore, non animi causa perseverasse. — *Plaut. Epid.* 1. 1. 43. *epid.* Cur eam (*captivam adolescentulam*) emit? *missra.* Animi causa. *epid.* Quot illic homo animos habet? *h. e.* quot passiones, animi propensiones, desideria. *Id. Merc.* 2. 3. 7. Miser amicam mihi paravi animi causa. *Id. Trin.* 2. 2. 53. Præterea aliquantulum animi causa in deliciis disperdidit. *Id. Epid.* 2. 2. 51. Quasi tu cupias liberare fiduciam animi gratia. Adde *eumd.* *Rud.* 4. 2. 27. *Cic. Rosc. Am.* 46. 134. Animus et aurium causa. *paullo ante dixerat* animi relaxandi causa. *Id.* 7. *Fam.* 2. Ille simiolus animi causa me, in quem inveheretur, delegerat. *Cæs.* 7. *B. G.* 77. Quid ergo Romanos in illis munitionibus, animine causa quotidie exerceri putatis? ¶ 2. Item pro consilio, proposito; quæ significatione hæc præcipue occurrunt: *habeo in animo* vel *animo* vel *cum animo*, est in animo, est animus, hoc vel eo animo etc. *Cic. Rosc. Am.* 18. 52. Nam istum exheredare in animo habebat. *Servius* apud *Cic.* 4. *Fam.* 12. 2. Cum ab Alconis proficisci in animo haberem. *Liv.* 44. 5. Extrahere peliquum tempus etatis in animo habebat. *Cn. Pompejus* apud *Auct. B. Hisp.* 26. Cohortes ad vos animo habeo mittere. *al. leg.* in animo. *Liv.* 44. 25. Eumenes neque favit victoriæ Persei, neque bello eum invadere animo habuit. — *Cic.* 14. *Fam.* 11. Nobis erat in animo Ciceronem ad Cæsarem mittere. — *Virg.* 4. *Æn.* 639. Perficere est animus finemque imponere curis. *Ovid.* 5. *Mel.* 150. namque omnibus unum Opprimere est animus. *Sueton. Cæs.* 82. Fuert animus conjuratis corpus occisi in Tiberim trahere. *Id. Calig.* 56. Plerisque non defect animus hacchantem odoriri. *Ovid.* 1. *Met.* 1. In nova fert animus mutatas dicere formas Corpora. — *Ter. Phorm.*

3. 1. 1. Multis modis cum istoc animo es vituperandus. *Cæs. 7. B. G. 28.* Hostes in foro — constiterunt, hoc animo, ut etc. *Nep. Eumen. 11.* Animo si isto eras, cur non proelio ceridisti? — *Ter. Adelph. 3. 4. 46.* Sin aliter animus vester est. h. e. sin aliud est animi vestri propositum. *Plaut. Amph. prol. 58.* Teneo quid animi vestri super hac re siet.

B) Animus usurpatur et pro sentiendi facultate, scilicet ¶ 1. Generatim pro facultate quae agitur motibus et affectibus, amore, odio, ira, desiderio, timore, audacia etc., qui ratione regi debent. — a) Generatim. *Ennius apud Cic. 3. Tusc. 3. 5.* Animus aeger, semper errat, neque pati neque perpeti potest: cupere numquam desinit. *Id. apud Varr. 7. L. L. 103. p. 160. Mull.* animusque in pectore latrat. *Id. apud Donat. ad Ter. Phorm. 5. 4. 2.* Sed quid ego hic animo laementor? *Id. apud Cic. 2. Herenn. 22. 34.* Medea animo aegra, amore saevo saucia. *Id. apud Gell. 19. 10.* Mentem atque animum delectat suum. *Cato apud Gell. 10. 3.* Quid illos bono genere gnatos, magna virtute praeditos, opinamini animi habuisse atque habituros, dum vivunt? *Cf. Ter. Eun. 5. 7. 14.* Quid illi credis tum animi fuisse? *Plaut. Trin. 2. 2. 24.* Qui homo cum animo inde ab ineunte aetate depugnatus, utrum si itane esse mavult, ut eum animus aequum censat; an ita potius, ut parentes eum esse et cognati velint. Si animus hominem perpulit, actum est: animo serviliter, non sibi. Si ipse animum perpulit, dum vivit, victor victorum cluet. Tu si animum vicisti, potius quam animus te, est quod gaudeas. Nimio satius est, ut opus, te ita esse, quam ut animo lubet: qui animum vincunt, quam quos animus, semper probiores cluent. *Id. Bacch. 1. 2. 36.* Sperat quidem animos. *Id. ibid. 2. 3. 3.* Nam meus forinlat animus. *Id. ibid. 3. 3. 90.* Mnesilochus hoc tecum oro, illius animum atque ingenium ut regas. *Id. Merc. 2. 3. 11.* Ita animi in pectore incerti certant decem. *Ter. Andr. 1. 2. 22.* Ipsum animum aegrotum ad deteriore partem plerumque applicat. *Id. ibid. 5. 4. 9.* Sollicitando et pollicitando eorum animos lactas. *Id. Heaut. 1. 2. 21.* Animus ubi semel se cupiditate devinxit malis. *Id. ibid. 2. 3. 126.* Ut illius animum cupidum inopia incendere. *Id. Hec. 1. 2. 93.* Animus partem uxoris misericordia devinctus, partim victus huius iniuriae, paulatim clapsus. *Cic. 4. Tusc. 4. 8.* Non mihi videtur omni animi perturbatione posse sapienter vacare. *Id. ibid. 2. 3. 126.* Si ista (aegritudo) animum sapientis perturbare non potest. *Id. ibid. § 9.* Qua (oratione) medentur animis, nec eos turbulentos esse patientur. *Id. 4. ibid. 6. 13.* Cum ratione animus movetur placide atque constanter, tum illud gaudium dicitur. *Id. 1. ad Q. fr. 1.* Animus ab iracundia ante occupatur, quam providere oratio potuit ne occuparetur. *Plin. 25. Hist. nat. 10. 36. (98).* Is (Aristides Thebanus) omnium primus animum pinxit et sensus hominis expressit, quae Graeci vocant *ἡσυχία*, item perturbationes. — b) Pluribus jungitur Substantivis. Aegrotationes morbi que animi. *Cic. 4. Tusc. 14. 32.* Aequitas animi. *Cic. Senect. 1. 4. et 1. Tusc. 40. 97.* Altitudo animi. *Cic. 3. Fam. 10. 10. et Liv. 4. 6.* Amplitudo et quasi quaedam exaggeratio animi altissima. *Cic. 2. Tusc. 26. 64.* Ardore animi. *Cic. Brut. 24. 93. et Ovid. 8. Met. 469.* Asperitas animi. *Plin. 22. Hist. nat. 24. 51. (111).* Caudor animi. *Ovid. 3. Trist. 6. 7.* Commotio animi. *Cic. 4. Tusc. 6. 11.* Constantia animi. *Ovid. 11. Met. 293.* Cura animi. *Lucret. 4. 906. et 1085.* Debilitas animi. *Cic. 1. Fin. 15. 49.* Elatio animi. *Cic. 4. Tusc. 6. 13.* Excelsitas animi et magnitudo. *Cic. 3. Off. 5. 24.* Firmitudo gravitasque animi. *Cic. 5. Fam. 13. 3.* Firmitas animi. *Cic. 12. Att. 38. 3.* Fluctus insani animi. *Seneca Herc. fur. 1093.* Gravitas et altitudo animi. *Cic. 4. Fam. 13. 4.* Habitus animi semel constitutus. *Quintil. 4. 2. 115.* Habitus animorum. *Tac. 1. Hist. 8. Inago animi vultus, iudices oculi. Cic. 3. Orat. 59. 224.* Incendia animorum. *Cic. Orat. 8. 27.* Ingenium animi. *Cic. 1. Invent. 45. 83.* Magnitudo animi. *Cic. 3. Tusc. 22. 53. et Cæs. 2. B. G. 27.* Medicina animi philosophia. *Cic. 3. Tusc. 3. 6.* Mors animi. *Lucret. 6. 1181.* Morbi animi. *Cic. 3. Tusc. 3. 5.* Motus animorum. *Cic. 1. Off. 36. 131.* Motus animi nimii. *Cic. 1. Off. 38. 136.* concitatio. *Cic. 3. Tusc. 4. 7.* Nervus atque robur animi. *Cic. 6. Fam. 1.* Oblectatio animi. *Cic. 1. Orat. 26. 118.* Pax animi. *Ovid. 11. Met. 624.* Permutatio animi. *Cic. 4. Acad. (2. pr.) 44. 135.* Perturbationes animi. *Cic. 3. Tusc. 4. 7.* Pravitatis animi atque Ingenii. *Fellej. 2. 112. 7.* Robur in-

credibile animi. *Cic. Mil. 37. 101.* Sanitas animorum. *Cic. 3. Tusc. 4. 9.* Incomparabilis invicti animi sublimitas. *Plin. 7. Hist. nat. 25. 26. (94).* Vulneris grave animi. *Ovid. 9. Met. 540.* — c) Pluribus quoque jungitur Adjectivis. Eger animus. *Ennius apud Cic. 3. Tusc. 3. 5.* Aegrotus. *Ter. Andr. 1. 2. 22. et 2. 3. 27.* Equus. *Plaut. Rud. 2. 3. 71. Ter. Andr. 1. 5. 48. Cic. Rosc. Am. 50. 145.* alique. Altus. *Cic. 5. Fin. 20. 57. et 1. Tusc. 55. 33.* Amplus et excelsus. *Cic. 1. Invent. 56. 108.* Angustus atque demissus. *Cic. Pis. 24. 57.* Anxius. *Cic. 2. Fin. 17. 55.* Aperus et simplex. *Cic. 1. Fam. 9. Asper. Liv. 39. 40.* Atrox. *Horat. 2. Od. 1. 24.* Avarus laudis. *Horat. 2. Ep. 1. 179.* Celsus. *Quintil. 1. 2. 30.* Commutabilis. *Cic. Amic. 25. 92.* Constans. *Ovid. Rem. am. 718.* Degeneres animi. *Virg. 4. En. 13.* Excelsus. *Cic. 1. Fam. 9. Ildelis. Ter. Hec. 3. 5. 22.* Fortis atque obfirmatus. *Plaut. Amph. 2. 2. 15. Cic. 6. Fam. 13. et Horat. 2. Sat. 5. 20.* Generosus. *Quintil. 1. 2. 30.* Gravior annis. *Ter. Heaut. 4. 1. 32.* Humilis et imbecillus. *Cic. 1. Fin. 15. 49.* Inanis. *Virg. 2. G. 285.* Infirminus. *Cic. 5. Fam. 21.* Iniquus. *Ter. Eun. 2. 1. 6. Cic. 7. Ferr. 55. 144. et Virg. 10. En. 7.* Invictus. *Plin. 7. Hist. nat. 25. 26. (94).* Latus in praesens. *Horat. 2. Od. 16. 25.* Lenis. *Vellej. 2. 22. 2.* Magnus et excelsus. *Cic. 1. Fam. 9.* Magnus et fortis. *Cic. 8. Att. 13. et 6. Fam. 14.* Mansuetus. *Cic. 4. Herenn. 37.* Mares animi. *Horat. Art. P. 402.* Minutus et infirmus. *Juvenal. 13. 190.* Mollis. *Cic. 1. Att. 17.* Mulcitus. *Ennius apud Cic. 1. Off. 18. 61.* Multiplex. *Cic. Amic. 25. 92.* Obstinatus. *Accius apud Festum p. 193. Mull. et Liv. 6. 3.* Otiosus. *Ter. Andr. 5. 2. 1.* Paryus. *Cic. 1. Att. 13. et Horat. 1. Sat. 2. 10.* Pusillus. *Cic. 2. Fam. 17. et Horat. 1. Sat. 4. 18.* Robustus et excelsus. *Cic. 1. Fin. 15. 49.* Stabilis. *Cic. 1. Fin. 3. 29.* Suspicax. *Tac. 1. Ann. 13.* Tener. *Cic. 6. Fam. 21.* Tenuis et infirmus. *Cæs. 1. B. C. 32.* Timidus. *Cic. 3. Off. 32. 115.* Tranquillus. *Cic. 7. Att. 7.* Truces animi. *Tac. 1. Ann. 49.* Virilis. *Ovid. 13. Met. 165.* Varius. *Cic. Amic. 25. 92.* — d) Jungitur et pluribus Verbis. Allevare animum. *Seneca Troad. 950. et cf. Tac. 6. Ann. 43.* Allevare animum a morore. *Curt. 4. 15. 11.* Angere animum. *Liv. 2. 7.* Angi animo. *Cic. Brut. 2. 6. et 16. Fam. 14.* Angi animi. *Cic. 11. Fam. 28.* Coercere animos. *Seneca Hipp. 256.* Cohibere animum. *Cic. pro leg. Manil. 23. 66.* Commovere animum. *Ter. Andr. 1. 1. 67.* Concipere iras animo. *Ovid. 1. Met. 66.* Concitare animos. *Quintil. 9. 4. 11.* Dedere animum amori. *Ter. Hec. 3. 1. 14.* Deponere curas animo. *Virg. 4. G. 531.* Derivare a curis animum. *Lucret. 2. 365.* Dolet mihi animus. *Plaut. Merc. 2. 3. 54.* Ejicere ex animo animorum. *Cic. Rosc. Am. 19. 53.* Est male animo. *Plaut. Amph. 2. 2. 92. et Ter. Adelph. 4. 5. 21.* Exasperare animos. *Liv. 28. 25. et 33. 39.* Excitare animum. *Cic. Amic. 16. 59.* Eximere onus animis. *Horat. 1. Ep. 5. 8.* Expedire animum metu. *Horat. 3. Od. 24. 8.* Explorare animos. *Tac. 1. Hist. 15.* Flectere animum. *Virg. 4. G. 516. et Seneca Med. 203.* Hilarare animum. *Catull. 61. 18.* Incendere animum amore. *Virg. 6. En. 890.* Inflammar animos aliquorum. *Cic. 7. Ferr. 61.* Inflammar animum amore. *Virg. 4. En. 54.* Juvare animos. *Horat. Art. P. 377.* Lactare animos. *Ter. Andr. 5. 4. 9.* Mitigare animum. *Seneca Med. 426.* Mollire animos. *Virg. 1. En. 57.* Movere animum. *Virg. 3. G. 521.* Mulcere animos admiratione. *Quintil. 1. 10. 9.* Oblectare animum. *Lucret. 2. 363.* Offendere animum. *Cic. 1. Fam. 9.* Pascere animum. *Virg. 2. G. 285.* Persuadere animum religione. *Horat. 1. Ep. 12. 13.* Permoveere animos. *Quintil. 3. 8. 89.* Periculare animos. *Lucret. 5. 21.* Perturbare animos. *Cic. 4. Tusc. 6. 9.* Placare animos. *Id. ibid. Regere animum. Horat. 1. Ep. 2. 62.* Remittere animos. *Quintil. 9. 4. 11.* Solari animum dolentis. *Seneca Octav. 52.* Stimulare animum. *Liv. 1. 22.* Vertere animum ad jura civilia. *Ovid. 15. Met. 832.* — e) Jungitur et Praepositionibus, unde praecipue animadvertenda sunt dicendi rationes ex animo et ex animi sententia, b. e. ex intimo animo, ex corde, sponte et sincere, non de composito ac per simulationem; cui de industria vel simulate opponitur. *Ter. Andr. 4. 4. 55.* Paulum interesse censes ex animo omnia, ut fert natura, facias, an de industria? *Id. Heaut. 5. 2. 6.* Nisi quod ubi bene ex animo volo. *Id. Adelph. 1. 1. 47.* Ille, quem beneficio adjungas, ex animo facit. *Id. Eun. 1. 2. 95.* Utinam istuc verbum ex animo ac vere dice-

res. *Id. Adelph. 5. 7. 19.* Di tibi, Demea, bene faciant, cum te video nostrae familiae tam ex animo factum velle. h. e. cum video te tam ex animo velle bene factum familiae nostrae. *Cic. 2. Nat. D. 67. 168.* Sive ex animo id fit, sive simulate. *Id. 11. Fam. 22.* Ita a te peto, ut majore studio magisque ex animo petere non possim. *Id. 9. ibid. 16.* 2. Quamobrem me ex animo vereque arbitri diligere. — *Formula censoria* est apud Gell. 4. 20. Ut tu ex animi tui sententia uxorem habes? *Cf. Cic. 2. Orat. 64. 260. Cic. 3. Off. 29. 108.* Ex animi sui sententia jurare. ¶ 2. Speciatim animus est ratio cogitandi agendique, indoles, ingenium. *Nævius apud Non. p. 73. 18. Merc.* Nae ille mei feri ingenii atque animi acrem acrimoniam etc. *Plaut. Bacch. 3. 3. 1.* Petulus protervo, iracundo animo, indomito, incogitato, sine modo et modestia sum. *Id. Truc. 4. 3. 2.* Ut animus meus est, propemodum experti estis, quam ego sim mitis tranquillisque homo. *Ter. Andr. 1. 1. 86.* Haec ego putabam esse omnia ingeni mansuetique animi officia. *Id. Eun. 2. 1. 16.* Ejicienda berle est haec molities animi. *Id. Heaut. 3. 1. 69.* Nam si semel tuum animum ille intellexerit, prius proditurum te etc. *Paucius apud Cic. 2. Tusc. 28. 44.* Tu quoque, Ulixes, quamquam graviter cernimus ietum, nimis pæne animo es molli, qui etc. *Cic. 2. Fam. 17. 7.* Illud vero possili animi et ipsa malevolentia jejuni atque inanitis, quod Ariobarzanem — regis Ariobarzanis filium appellat. Hoc animo qui sunt, deterioris sunt rogando. *Id. 1. Off. 23. 80.* Fortis vero animi et constantis est non perturbari in rebus asperis, nec tumultuantem de gradu dejici. *Nep. Epam. 3.* Ad hanc corporis firmitatem, iura etiam animi bona accesserant. Erat enim modestus, prudens, gravis etc. *Liv. 1. 46.* Et ipse juvenis ardentis animi, et domi uxore Tullia inquietum animum stimulant. *Id. ibid. § 4. dicit:* Mitis ingenii juvenis. *Horat. 1. Sat. 2. 10.* Sordidus atque animi parvi. *Vellej. 2. 25. 3.* Ut in eodem homine duplices ac diversissimi animi conspiceretur exemplum. *Sueton. Tib. 52.* Animus fluxioris remissionisque vitae erat (Drusus). — Etiam de plantis. *Virg. 2. G. 49.* tamen haec quoque si quis inserat —, exuerit silvestrem animum. h. e. naturalem asperitatem et infecunditatem. ¶ 3. Item speciatim animus significat statum aliquem seu conditionem animi, quae non perduret ut in indole sive ingenio, sed brevis sit. *Liv. 43. 13.* Vetustas res scribenti — animus fit antiquus. *Ter. Adelph. 3. 4. 58.* Vos aequo animo aqua noscere oportet. *Lucret. 1. 41.* Nam neque nos agere hoc patriae tempore iniquo Possumus aequo animo. *Cic. 2. Tusc. 1. 2.* Qui — metuit, is vivere quieto animo nullo modo potest. ¶ 4. Item ponitur pro voluntate in aliquem propensa aut infesta. — a) De voluntate propensa. *Ennius apud Donat. ad Ter. Phorm. 5. 8. 49.* Omnes corde patrem praebent animoque benigno circumfusum. *Ter. Hec. 3. 5. 22.* Quam fideli animo et benigno in illam et clementem fui. *Id. ibid. 31. 3. 29.* Si unquam erga te animo esse amico sensit eam, Pamphile. *Cic. 3. Ferr. 8. 23.* Quae cum ita essent, sane benevolens animo me, ut magnopege caverem, praemonebat. *Cæs. 1. B. G. 6.* Esse bono animo in aliquem. — b) De voluntate infesta. *Ter. Adelph. 3. 2. 40.* Jam primum illum alieno animo a nobis esse res ipsa indicat. *Id. Eun. 2. 1. 6. et Virg. 10. En. 7.* Iniquus animus. *Cic. Deiot. 9. 24.* Alieno autem a te animo fuit. *Id. 5. Fam. 2. 9.* Si intelligis — me — consilio rursus animoque in me iniquissimo commotum esse. *Id. 4. Ferr. 61. 149.* Infensus atque inimicus animus. *Seneca Octav. 23.* Hostilis animus. — c) Absolute. *Ter. Heaut. 2. 3. 24.* Nam et vita est eadem et animus te erga idem ac fuit. *Id. ibid. 5. 2. 1.* Itane tandem queso est —, ut pater tam in brevi spatio omnem de me ejecerit animum patris? *Cic. 3. Fam. 6. 3.* Qui quo animo inter nos sumus ignorat. *Id. ibid. § 6.* De tuo in me animo iniquis secus existimandi videris nonnulli loci dedisse. *Id. 5. ibid. 2. 10.* Nec in te — animo sui mobili, sed ita stabili, ut etc. *Id. ibid. 18. 2.* Meus animus erit in te liberisque tuos semper, quem tu esse vis et qui esse debet. *Metellus apud Cic. ibid. 2. 1.* Pro mutuo inter nos animo. *Catull. 45. 20.* Mutuis animis amant amantur. *Horat. 4. Od. 1. 31.* Spes animi credula mutui. *Sueton. Oth. 8.* Animum fidenque alicujus erga se experiri. ¶ 5. Item, ratione habita alicujus incepti, oppobitur recordiae ac timori. — a) Cum adjectivis, quibus definitur. *Ennius apud Donat. ad Ter. Phorm. 3. 1. 1.* Optima cum pulvis et

animis Romana juvenes. *Id.* apud *Macrob.* 6. Saturn. 3. sicut equus, qui de praepibus actus Vincula suis magnis animis abruptis. *Plaut. Pseud.* 1. 5. 37. Bonus animus in mala re dimidium est mali. *Id.* *Capt.* 2. 1. 8. In re mala animo si bono utare, adjuvat. *Ter. Phorm.* 5. 8. 72. Bono animo es. *Cf. Cic.* 5. *Att.* 18. 3. Quare bono animo es. Et *Varro* 2. *R. R.* 5. 5. Sed bono animo est. *Ter. Phorm.* 5. 8. 64. Animo virili praesentique ut eis para. *Id. ibid.* v. 71. Hi gladiatorio animo ad me affectant viam. *Id. Eun.* 4. 6. 32. Praesenti animo aliquid dicere. *Cic.* 1. *Fin.* 15. 49. Magnus ac fortis animus. *Id. ibid.* Hamilli animo imbecilloque ferre aliquid. *Id.* 3. *Att.* 2. Plura scribere non possum, ita sum animo percussus et abjecto. *Id. Cluent.* 21. 58. Eligebat animum iam demissum et oppressum. *Id.* 1. *Fam.* 9. 16. Fracto animo et demisso esse. *Sall. Jug.* 98. Demisso animo esse. *Plin.* 6. *Ep.* 18. Studioso animo aliquid inchoare. *Tac. Agric.* 30. Magnus mihi animus est hodiernum diem — initium libertatis fortis Britanniae fore. *h. e.* maxima mihi spes affulget, quā et animo erigor. — *b)* Saepe absolute, ac praecipue plur. num. *Plaut. Amph.* 1. 1. 94. Ibi nostris animus additus est. *Ter. Heaut.* 3. 2. 31. Nisi mihi quidem addit animum, quo lubeat magis. *Id. Andr.* 2. 1. 33. Reddere alicui animum. *Cæs.* 7. *B. G.* 70. Presidio legionum addito nostris animus augetur. *Cic.* 5. *Att.* 20. 3. Rumore adventus nostri et Cassio animus accessit et Parthis timor injectus est. *Liv.* 44. 29. Cum animi eis accessissent. *Id.* 8. 19. Vitruvione — sana constare mens, nec, ut longius a castris dimiceret, animus suppetere. *Id.* 37. 37. Animus ad operis certamina facere. *Id.* 2. 12. Nec ad mortem minus animi est, quam ad cædem. *Id.* 41. 40. Animus ad non parendum adebat. *Virg.* 9. *Æn.* 127. Tolle alicui animos dictis. *Ovid.* 3. *Met.* 559. An satis Acrisio animi est contendere vanum Numen? *Id.* 7. *ibid.* 658. Illi te ad bella pares animis animisque sequentur. *Id.* 5. *ibid.* 47. Bellica Pallas adest — datque animos. *Id.* 1. *Fast.* 147. Sumere animum. *Id.* 3. *ibid.* 325. Tela viris animusque cadunt. *Id.* 7. *Met.* 347. Cecidere illis animique manusque. — *c)* Eodem sensu occurrit et de inanimis. *Virg.* 7. *Æn.* 382. de turbine buxo. Dant animos plagæ. *Id.* 10. *ibid.* 35. magno discordes adhære venti Praesidia ceu tollunt animis et viribus æquis. *Stat.* 3. *Theb.* 674. Ut rapidus torrens, animos cui vena ministrant Flumina. — *ND.* Pro timore et animi angustia occurrit apud *Ter. Heaut.* 2. 2. 3. Concurrent multæ opiniones, quæ mihi animum exaugant. *V. Interp.* ad b. 1. ¶ 6. Item, plurali præcipue numero, ponitur pro arrogantia, superbia, protervia. *Cato* apud *Gell.* 7. 3. Scio plerisque hominibus in rebus secundis atque proflitis atque prosperis animum excellere, atque superbiam atque ferociam augescere atque crescere. *Plaut. Truc.* 2. 8. 10. Postquam filium peperit, animos sustulit. *Ter. Hec.* 3. 5. 56. Quia paululum vobis accessit pecunie, sublatis animi sunt. *Cic. pro leg. Manil.* 22. 66. Quæ civitas est in Asia, quæ non modo imperatoris ac legati, sed unus tribuni militum animos ac spiritus capere possit? *Id. Cluent.* 37. 109. Jam insolentiam noratis hominis, noratis animos ejus et spiritus tribunicios. *Id. Flacc.* 22. 53. Remittant spiritus, comprimant animos suos, sedent arrogantiam. *Id. Dom.* 55. 144. Quamquam et insolentia dominatus extulerat animos et erat incredibili armatus audacia. *Liv.* 1. 34. Lucumoni, omnium heredi bonorum, cum divitiis jam animos faceret. *Id.* 2. 12. Nec unus in te ego hos animos gessi. *Ovid.* 5. *Trist.* 5. 3. Quæ tibi res animos in me facit, improbe? *Propert.* 2. 1. 23. Regrave prima Remi, aut animos Carthaginis atque, Cimbrorumque minas et benefacta Mari. ¶ 7. Deaque, plurali præcipue numero, pro impetu et vehementia animi ira et indignatione commoti. *Plaut. Truc.* 2. 7. 43. Nunc ego meos animos violentis meamque iram ex pectore jam promam. *Cic. Divinat.* in *Q. Cæcil.* 11. 33. Quæ ille, ut istius, credo, animos atque impetus retardaret, benignissime cum quæstore suo communicavit. *Id. Marcell.* 3. 8. Verum animum vincere, iracundiam cohibere, victoriam temperare etc. *Horat.* 1. *Ep.* 2. 62. Ira furor brevis est: animum rege, qui nisi pareat, Imperat: hunc frenis (at. frenes), hunc tu compesce catend. *Ovid. Heroid.* 3. 85. Vincit animos iraque tuam, qui cetera vincis. *Seneca Hipp.* 258. Coercere animos. Et *Virg.* 1. *Æn.* 56. de ventis, celsa sedet Æolus arce Scæpla tenens mollitque animos et temperat iras.

IV.) Denique animus ponitur interdum et pro anima, scilicet ¶ 1. Pro vita seu vitalibus viribus. *Plaut. Amph.* 5. 1. 6. Animo male est: aquam vellui. *h. e.* male me habeo. Adde *eund.* *Curc.* 2. 30. 33. *Id. Mil. glor.* 4. 6. 47. Ita animus per oculos meos deest. *Id. ibid.* 5. 8. 37. Animus hanc modo hic reliquerat. *Cæs.* 6. *B. G.* 38. Relinquit animus Sextium gravibus acceptis vulneribus. *Forcellinus* interpretatus est: vires et audacia eum defecerunt. *Ovid.* 10. *Met.* 459. fugit Et color et sanguis, animusque reliquit euntem. *Virg.* 10. *Æn.* 486. Unde eademque viâ sanguis animusque sequuntur. *Curc.* 4. 6. 20. Linquit deinde animo cepit. *Id.* 6. 9. 33. Linquente animo, in eum, a quo tenebatur, iacubuit. *Id.* 9. 5. 11. Linquentem revocavit animum, et nudum hostis latus subjecto mucrone bausit. ¶ 2. Item pro anima seu vita, qua rem nobis omnium carissimam significat, ut apud *Ter. Andr.* 1. 5. 37. Quæ nihil suum animum: atque omnem vitam credidit. — Hinc *anime mi* et *mi anime* apud Comicos usurpat in blanditiis. *Plaut. Curc.* 1. 2. 3. Salve, animo mi. *Id. Asin.* 3. 3. 74. Da, meus ocellus, mea rosa, mi anime, da, mea voluptas. *Id. Rud.* 4. 8. 1. Mi anime, mi Trachalio. *Ter. Eun.* 1. 2. 16. Ne cruenta te, obsecro, anime mi, mi Phœdria. *Id. Adelph.* 4. 2. 2. Anime mi, noli te macerare. ¶ 3. Pro anima, qua significat virum egregium altissimo ingenio præditum. *Cic.* 1. *Tusc.* 15. 33. Sed nescio quo modo inheret in mentibus quasi sæculorum quoddam augurium futurorum, idque in maximis ingenis altissimisque animis et existit maxime et apparet facillime. *Id.* 1. *Off.* 4. 13. Ut nemini parere animus bene informatus a natura vellet, nisi præcipienti, aut docenti, aut utilitatis causa iuste et legitime imperanti.

Hominum m. In quo animus differat ab anima. *V. sup.* sup. init., et ANIMA 5. — In quo differat a mente *V. sup.* 1. 1. d.

ANISOCYCLĀ, ōrum, n. plur. 2. *V. voc.* seq. in ōne.

ANISOCYCLĀ, ōrum, m. plur. 2. ἀνισόκυκλος, vox Græca, qua significantur plures circuli continuati, quorum unus alteri æqualis non est: ab ἀ privativo, ἴσος, æqualis et κύκλος, circulus. Apud *Virg.* 10. 1. 3. ubi de machinis disserit, legitur *anisocyclorum* versiones. Quo loco quid sibi velint *anisocycli*, est expedire perdifficile. Alii enim cum *Turneb.* l. 9. c. 20. *Adversar.* suspicantur fuisse organa, multos orbis habentia, quosdam majores, quosdam minores, ut facili visu, majorum impulsione reliqui orbis moverentur, et molitio alicujus rei fieret, aut expulsiō. Alii putant intelligi helicam, vel cochleam, quæ inæquales habet obliquesque circulos, quos Itali vocant vite. Alii esse quidem cochleas, sed ex ferreo filo in inæquales circulos flexo, quales sunt mulierum cincinni: quod filum contractum compressumque, deinde remissum, expellit magno impetu, quod impositum est Figuram habet apud *Bald.* in *Lex. Virg.* At *Schneiderus* ex quodam *Cod.* legendum conficiat *ariciclorum*, ut Græcorum ἀρίκλια, quos Latini orbiculos vocant. Sunt etiam qui putant, *anisocyclorum* versiones esse eas, quas Itali *spirali elasticæ* vocant. Nonnulli denique pro *anisocycli* m. gen. efferunt *anisocyclia* n. gen.

ANISUM, i, n. 2. (ἀνισον, aliquando et ἀνισον, item ἀνισον) herba est radice gracili, caule rotundo, concavo, et apice simili, e cujus geniculis rami enascuntur nulli, corlandri modo, in quorum cæcuminibus hærent umbellæ latæ minutis candidisque floribus constantes, folio simplici, aut trifido (nam multiplex est genus) profunde serrato; semen ferens parvum, colore fere cinereo, odore ac sapore gratissimo, dulci cum quadam acrimonia, quod et ipsum *anisum* dicitur, adhibeturque passim in ciborum condimentis: et præterea aliquos etiam in medicina usus habet, quos *Plin.* 20. *Hist. nat.* 17. 72. (185). recenset. *Id.* 19. *ibid.* 8. 13. (52). Gith pistrinis, anisum et anethum culinis et medicis nascuntur. Adde *Gels.* 2. 74. *Colum.* 12. *R. R.* 15. 3. et 51. 2. *Pallad.* 3. *R. R.* 24. 14. et 4. *ibid.* 9. 17. et *Cæc.* *Aurel.* 2. *Acut.* 19. *Cl. Fel.* (Op. cit. vol. 2. p. 425.) hanc exhibet synonymiam: ἀνισον Hipp. Morb. 2. 490. et Nicand. Ther. v. 630. et 911. ἀνισον Dioscor. 3. 65. *Anisum* *Plin.* l. c. sunt *Pimpinella Anisum* L. Spec. plant. 379.

ANISUS, i, m. 2. Idem quod anisum. Legitur tantum apud *Theod. Priscion.* de dicta 10.

ANNALIS, e, adject. ad annum pertinens; ac pro-

inde ¶ 1. Annum durans. *Varro* 1. *R. R.* 27. 1. Tempora duorum generum sunt, unum æonale, quod sol circuitu suo finit, alterum menstruum, quod luna circumiens comprehendit. Et paullo post. Solis cursus annalis. *Ulp. Dig.* 14. 2. 1. § 10. Annalis actio. *Paul.* *ibid.* 38. 17. 9. Annalis bonorum possessio. *Cæc. Aurel.* 3. *Tard.* 8. Item secundum annalia tempora (*h. e.* anni tempestates), quas Græci horas appellat, difficiles inquirunt curatione; ætatis tempore etc. *Id.* 5. *ibid.* 2. Veterum quidam annalia medicamina potanda probaverunt, ut est quod appellat diascorion, ita diascorion, bibendum anno continuo judicantes. — De annali clavo *V. CLAYUS.* ¶ 2. Item annorum rationem habens: hinc *annalis* lex dicebatur, quæ præscribebat annorum numerum ad magistratuum capessendos. *Cic.* 5. *Phil.* 17. 47. Legibus enim annalibus cum grandiore ætate ad consulatum constabant, adolescentiæ temeritatem verbebantur. *Id.* 3. *Legg.* 3. 8. Ætatem annali lege servare. *Id.* 2. *Orat.* 65. 261. Legem annalem ferre. *Liv.* 40. 43. in fin. narrat, cum Li. Villius trib. pl. legem annalem tulisset Q. Fulvio Flacco et L. Manlio Acidino Coss., ejus familiæ inde nomen inditum fuisse, ut *Annales* appellarentur. *Lepidum Ciceronis* iocum de quodam *Sext. Annali* refert *Quintil.* 6. 3. ad fin. ¶ 3. Liber annalis dicebatur is, in quo singulis annis et singulis diebus res memorabiles et bellicæ et urbanae breviter atque ordine perscribuntur. *V.* et paullo infra. *Quintil.* 6. 3. 68. Liber annalis. *Annales* chartas *Prudent.* vocat 1. *advers. Symmach.* 798. — Hinc

Annalis, is, et frequentius in plur. num. *Annales*, ium, m. 3. absolute, eadem omnino significatione occurrunt. Itaque *Annales* differunt ab historia, quia hæc menses et dies sæpe omittit, deinde prolixæ res narrat, afferendo causas, describendo loca, interponendo conditiones etc. Alia ratione distinguit *Servius* ad *Virg.* 1. *Æn.* 373. Et vacet annales nostrorum audire labores. Historia, inquit, est eorum temporum, quæ vel vidimus, vel videre potuimus, dicta *ἀνά τοῖς ὁσπρεῖν*, id est videre. Annales vero sunt eorum temporum, quæ ætas nostra non novit: unde *Sallustius* ex Historia, *Livius* ex Annalibus et Historia constat. Hæc *Servius*. Verius tamen prius discrimen videtur. Quamquam hæc duo confunduntur interdum. — *a)* Sing. num. occurrit præcipue de opusculo, quod a privati hominibus conficiebatur. *Cic.* 12. *Att.* 23. 2. Quibus Coss. Carneades et ea legatio Romam venerit, scriptum est in tuo annali. *Æp. Hann.* 13. Namque Atticus — in annali suo scriptum reliquit. *Asconius* in *Cic. Pison.* p. 13. 15. *Balt.* Inter quos Atticus in annale. — *b)* Interdum etiam sing. num. de longiore opere occurrit. *Cic. Brut.* 13. 58. Est igitur sic apud illum (*Ennium*) in nono, ut opinor, annali. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 28. 29. (101). Q. Ennius T. Cæcilius Dentrem fratremque ejus præcipue miratus, propter eos sextum decimum adiecit annalem. *Gell.* 2. 1. Posuimus igitur verba ipsa Quædrigari ex annali ejus v. transcripta. — *c)* Plur. num. *Annales* apud Romanos erant, qui a Pontifice Maximo scribebantur et domi proponebantur, potestas ut esset populo cognoscendi: hinc dicuntur *Annales pontificum maximorum* apud *Cic.* 1. *Legg.* 2. 6.; *Annales pontificum* apud *Quintil.* 10. 2. 7.; *Annales publici* apud *Cic.* 2. de republ. 15. 28.; et sæpius *Annales maximi*, ut apud *Cic.* 2. *Orat.* 12. 52. et t. de republ. 16. 25., *Ferrium Flaccum* apud *Gell.* 4. 5., *Macrob.* 3. *Salurn.* 2. et *Servius* ad *Virg.* 1. *Æn.* 177. Eorum conficiendorum rationem, præter *Ferrium Flaccum* l. c., tradit *Servius* ad *Virg.* 1. *Æn.* 373. hisce verbis: Ita autem Annales conficiebantur: tabulam dealbatam quotannis Pontifex Maximus habuit, in qua præscriptis Consulium nominalibus et aliorum magistratuum, digna memoratu notare consueverat domi militumque, terra marique gesta per singulos dies. Cujus diligentæ annuos commentarios in octoginta libros veteres retulerant, eosque a Pontificibus Maximis, a quibus Sebant, *Annales Maximos* appellarent. Hucusque *Servius*. Atque hæc fuit historia ab initio rerum Romanarum usque ad P. Mutium Scævolam: post quem ubi scribi coepit est a M. Catone, Fabio Pictore, Antistio Pisone, Cælio Antipatre et aliis, ut *Cic.* 2. *Orat.* 12. narrat. Hinc interdum et historicorum opera *annales* appellantur. *Cic. Dom.* 32. 86. Ut annales populi Rom. et monumento vetustatis loquantur. *Id. Mur.* 7. 16. Ex annalium vetustate eruere memoriam alicujus rei. Q.

vid. 1. *Fast.* 7. Sacra recognoscere annalibus eruta priscis. *Cic.* 1. *ad Q. fr.* 1. 3. Honore et dignitate et ætate præstat Tubero, quem ego arbitror, præsertim cum scribat historiam, multos ex suis annalibus posse deligere, quos velit et possit imitari. *Id.* 2. *Orat.* 12. 52. Erat enim historia nihil aliud, nisi annalium confectio. *Liv.* 43. 13. Ea pro dignis habere, quæ in meos annales referam. *Id.* 7. 9. Vestustiores annales. *Id.* 4. 7. Annales prisci. *Sueton. de illustr. Gramm.* 2. et *Diomed.* 3. p. 480. *Putsch.* Annales Ennii. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 24. 34. (72). et 14. *ibid.* 13. 14. (89). Annales Fabii Pictoris. *Gell.* 5. 4. Annales Fabii.

Annalia, tum, absolute in quadam *Inscript.* apud *Gruter.* 116. 2. sunt sacrificia solemnia ex voto quotannis fieri solita, de quibus loqui videtur *Cajus Dig.* 50. 16. 233. Post Kalendas Januarias die tertio pro salute principis vota suscipiuntur.

ANNARICUS, a, um, adject. idem quod **ANNALIS** 2. *Paul. Diac.* p. 27. 9. *Müll.* Annaria lex dicebatur ab antiquis, qua finiuntur anni magistratus capiendi. *Lamprid. Commod.* 2. Venia legis annariæ impetrata, consul factus est. *Arnob.* 2. 91. In potestabilibus obcunctis leges conservatis annariæ.

ANNASCOR. V. AGNASCOR.

ANNATO vel **adnato**, as, are, n. 1. (ad et nato) Part. *Adnatans*. Est ad aliquem locum nato, aliquo natans accedo (It. *nuotare a qualche luogo, avvicinarsi nuotando*; Fr. *nager vers*; Hisp. *nadar hacia*; Germ. *heran-oder herbei-schwimmen*; Angl. *to swim to or towards*). Occurrit — a) Cum Dat. *Liv.* 28. 36. *Adnatantes navibus, alii leg. adnantes*. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 25. 38. (94). Uni ei insule crocodili non adnatis. *Id.* 9. *ibid.* 10. 12. (36). Adnatis singulis. *Plin.* 9. *Ep.* 33. *natantibus*. *Seneca Agam.* 452. lateri. *Sil. It.* 10. 610. Littoribus solus vacuus ex æquore sospes Adnate. — b) Cum Accus. et præp. *ad. Plin.* 9. *Hist. nat.* 29. 46. (87). Ad manum hominis adnatis. *Id.* *ibid.* Pisciculi adnantes ad putamina. *Id.* 10. 12. (38). Adnatare ad aliquem.

ANNÄVIGO vel **adnavigo**, as, avi, atum, are, n. 1. (ad et navigo). Part. *Adnavigans*. Est ad aliquem locum navigo, navigando ad aliquem locum pervenio (It. *navigare a qualche luogo, arrivare a qualche luogo per mare*; Fr. *naviguer vers, approcher en naviguant*; Hisp. *navegar hacia*; Germ. *zu Schiffe wohin gelangen oder herbeikommen*; Angl. *to sail to, reach by sailing*). Occurrit — a) Absolute. *Plin.* 36. *Hist. nat.* 13. 16. (76). Pyramides conspiciuntur adnavigantibus. — b) Cum Adverbio loci. *Id.* 35. *ibid.* 10. 36. (81). Rhodi ille vivebat: quo cum Apelles adnavigasset etc.

ANSE. V. AN.

ANNECTO vel **adnecto**, etis, xti, xum, etere, a. 3. (ad etnecto). Part. *Annectens* I. b. *Annexus* in omnibus paragr. *Annectendus* I. b. Est ad aliquemnecto, conjungo (It. *connettere, attaccare, unire*; Fr. *attacher a, lier à, joindre, unir*; Hisp. *atar, unir*; Germ. *anknüpfen, anheften, anfügen oder reißen*; Angl. *to knit, join or tie to, to connect, fasten, annex, attach, unite*).

I.) Proprie occurrit — a) Absolute. *Cic.* 2. *Invent.* 1. 154. Qui (funiculus) a puppi religatus scapham adnexam trahabat. *Sall.* apud *Serapionem* ad *Virg.* 11. *En.* 770. Equis paria ornamenta erant, quæ linthea ferreis laminis in modum plumæ annexerant. *Liv.* 21. 28. Resolutis, quibus leviter adnexa erat (ratia), vineulis. *Plin.* 3. *Hist. nat.* 5. 8. (50). Adnectitur septima (regio). *Id.* 28. *ibid.* 8. 28. (111). Cor annexum in lana nigra ovis — quartanas abigere dicitur. *Petron. Satyr.* 97. Annectere pedes et manus institit. — b) Adnata re, cui quid annexitur — Cum Acc. et præp. *ad. Cic.* 2. *Nat. D.* 51. 135. Paulus supra quam ad linguam adnectitur stomaachus. — Cum Dat. *Lucret.* 3. 688. Annectere animum corporibus. *Fal. Max.* 2. 5. 6. remedia corporibus egrotum. *Plin.* 4. *Hist. nat.* 1. 2. (5). Insulam continentem annexens. Adde 5. *ibid.* 2. 51. (117). Et 10. *ibid.* 37. 53. (110). Epistolæ annexæ pedibus columbarum. *Sueton. Oth.* 12. Galerium capiti adaptatum et adnectum. *Solin.* 1. n. 29. Quilrus armis annexendus est primus annus. Et figurate *Cels.* 4. 3. Morbus, qui modo caput scapulis, modo mentum pectori adnectit.

II.) Translate est rem rei ita adjungere, ut altera ab altera pendeat; et occurrit præcipue de oratione et argumentandi ratione. *Cic.* 1. *Invent.* 18. 26. Se-

paratum, quod non ex ipsa causa ductum est, nec sicut aliquod membrum annexum orationi. Cf. *Seneca Ep.* 95. a med. Virtutes separatæ sint, an annexæ. *Cic. Top.* 13. 34. Appellant — eam conclusionem, in qua cum primum adsumptis, consequitur id, quod annexum est, primum conclusionis modum: cum id, quod annexum est, negaris, ut id quoque, cui fuerit annexum, negandum sit, secundus is appellatur conclusionis modus. *Id.* 1. *Off.* 4. 11. Rebus præsentibus adjungere atque adnectere futuras. Et absolute *Fal. Max.* 2. 6. ext. 14. Adnecte Celtibericam fidem, junge Thraciæ sapientiam, adnecte Lyciorum callide quesitam rationem etc.

ANNEIUS. V. ANELLUS.

ANNEXIO vel **adnexio**, ūnis, f. 3. (annecto) con-nexio.

I.) Proprie. *Pallad.* 4. *R. R.* 10. 36. Germinantes oculos aliqua inter se annexione conglutina. Concreto, uti ajunt, sensu *Capell.* 3. p. 49. Gestabat hæc autem teres quoddam ex compactis annexionibus ferculum. h. e. ex phormacis, quæ pluribus inter se commixtis constabant.

II.) Translate. *Aquila de schem. lex. sub init.* Latine hæc figura (zeugma) dicitur ligatio vel adnexio.

ANNEXUS vel **adnexus**, a, um. *V. ANNECTO.*

ANNEXUS vel **adnexus**, us, m. 4. Idem quod annexio. *Tac.* 3. *Hist.* 34. Cremona annexu consubliis gentium adolevit Boruicque.

ANNICTO vel **adnicto**, as, are, n. 1. (ad et nicto) sæpe et leviter oculis annuo. *Nævius* apud *Paul. Diac.* p. 29. 2. *Müll.* Alii adnatis, alii adnictat, alium amat, alium tenet. *V. NICTO.*

ANNICULUS, a, um, adject. qui est unius anni. *Cato R. R.* 17. 2. Anniculæ naves pineæ. *Varro* 2. *R. R.* 5. 12. Tauros, unum anniculum, alterum binnium. *Id.* *ibid.* 7. 11. Anniculi pulli. *Id.* 1. *ibid.* 65. 1. Cum fuerit vinum anniculum, proruato. *Yep. Att.* 19. Virginem vix anniculum privigno suo despondit. *Cajus Instit.* 1. 24. Si velint — approbare, se ex lege Ælia Sentia uxorem duxisse, et ex ea filium anniculum habere. Adde *Ulp. Dig.* 1. 6. 6. Et *Paul. ibid.* 50. 16. 134. Anniculus non statim ut natus est, sed trecentesimo sexagesimo quinto die dicitur, incipiente plene, non exacto die. *Colum.* 7. *R. R.* 9. 2. Etas annicula. *Id.* 4. *ibid.* 7. 3. maliculus. *Id.* 5. 4. *ibid.* 11. 3. ramuli. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 41. 65. (111). Anniculo grano languidus succus: idem a quadrimo evanidus.

ANNIFER, ra, rum, adject. per totum annum ferens. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 26. 44. (107). Citrea et juniperus et illex anniferæ habebantur; novusque fructus in his cum annotino pendet.

Annifera, orum, n. 3. absolute apud *eumd.* *Plin.* 19. *Hist. nat.* 7. 36. (121). dicuntur ex plantæ, quæ caulem ferunt unum tantum annum durantem, remanente radice; quæ ἐπετείχωνες appellantur a Theophrasto.

ANNIHILLO, as, avi, atum, are, a. 1. ad nihilum redigo. Legitur quidem apud *Hieronym.* *Ep.* 106. *ad Sunn.* et *Fretil.* 57. sed refertur, una cum annullare et nullificare, inter portentosa verborum, quæ apud fingentes inveniri solent.

ANNISUS vel **adnisus**, a, um. *V. ANNITOR.*

ANNISUS vel **adnisus**, us, m. 4. actus annitendi. *Symmach.* 5. *Ep.* 74. Ut probabiles voluntates alieno etiam adjuvantur annisus.

ANNITOR vel **adnitor**, niteris, nitus vel nixus sum, niti, dep. 3. (ad et nitor). Part. *Annitens* II. a.; *Annitus* in omnibus paragr. (*Servius* ad *Virg.* 1. *En.* 148. notat, *annitus* antiquum esse, recentius vero *annisus*); *Annisurus* II. e.; *Annitendus* II. d. — Anniti est ad aliquam rem niti, incurrere, inniti (It. *appoggiarsi a qualche cosa*; Fr. *s'appuyer sur quelque chose*; Hisp. *apoyarse sobre alguna cosa*; Germ. *sich anstemmen oder anlehnen an etwas*; Angl. *to rest or lean upon any thing*).

I.) Proprie. — a) Cum Accus. et præp. *ad. Figur.* *Cic. Amic.* 23. 88. Natura solitarius nihil amat, semperque ad aliquod tamquam adinnitendum admittitur. — b) Cum Dat. *Virg.* 9. *En.* 229. Stant longis admitti hastis. *Id.* 12. *ibid.* 92. hasta impanti annixa columen. *Fal. Max.* 5. 3. 3. Grævis annixus. *Colum.* 5. *R. R.* 4. 1. Vites adnixe pedunculibus. *Tac.* 3. *Ann.* 71. Latona oleæ annixa.

II.) Translate est conari, laborare, totas adhibere vires, ut aliquid fiat: et pluribus occurrit modis, si-

licet — a) Absolute. *Sall. Jug.* 47. Quamobrem vos — admittimini mecum et rompubi. capessite. *Liv.* 6. 35. Si porro annitantur. *Id.* 23. 23. Debellatumque mox fore, si ancti paululum voluissent. *Id.* 21. 8. Pæno, cepisse jam se urbem, si paululum admittatur, credente. *Virg.* 4. *En.* 145. Cymothoe simul et Triton admixus, acuto Detruitur naves scopulo. *Sall. Cat.* 19. Piso in Hispaniam pro prætoris missus est, admittente Crasso. *Liv.* 30. 47. Metello inatime annitente. *Virg.* 5. *En.* 226. Quem petit, et summis admixus viribus urget. *Apul. de Mugia.* Hæc omnia, annitus impenso studio, persuadet. — b) Cum Abl. personæ et præp. *pro. Liv.* 2. 61. Admitti pro aliquo. — c) Cum Accus. rei, sed aut per pronomina relativa, aut per gerundia. *Plin.* 6. *Ep.* 18. Rogas, ut agam Firmianorum causam: quod ego, quamquam plurimis occupationibus distentus, admittam. *Gell.* 2. 12. *ad fin.* Si in concordia amittenda parum auctoritatis habuerint. h. e. procuranda. — d) Admitti fine, quem obtinere conamur, — Per Ablat. et præp. *de. Cic.* 6. *Att.* 8. 5. Ego, nisi Bibulus — admittetur de triumpho, æquo animo essem. *Liv.* 5. 25. *ad fin.* Et patres hoc idem de intercessoribus legis annisi. — Per part. ut vel ne cum Subjunctivo. *Sall. Jug.* 87. Quo mihi acrius admittendum est, uti neque vos capiunt, et illi frustra sint. *Liv.* 2. 39. *ad fin.* Annisurum, ut appareat exilio sibi incitatos, non fractos animos esse. *Id.* 1. 9. Quod admixurus pro se quisque sit, ut etc. Adde *eumd.* 6. 6. et 22. 58, et *Plin.* 2. *Ep.* 5. *Liv.* 8. 16. Omni ope annisi sunt, ut etc. *Plin. Paneg.* 25. Omni ope admitti, ne quis e plebe etc. — Per Gerundium cum præp. *ad. Sall. Jug.* 47. Admitti summo studio ad aliquod patrandum. *Liv.* 47. 14. Pænis ad obtinendum externum decus amittentibus. *Flor.* 1. 9. 4. Anniti ad augendam maiestatem. — Per Infinitum. *Liv.* 10. 41. Admitterentur vincere potius etc. *Tac.* 4. *Hist.* 8. Etiam mediis patrum annitentibus retinere morem. *Id.* 5. *ibid.* 8. Temere superstitionem et mores Græcorum dare annixus. — Per Dat. personæ. *Anniti alicui* est in alicujus favorem allaborare. *Diactys Cret.* 5. 14. Admittentibus Ulixi Menelao atque Agamemnone.

ANNIVAGUS. Falsa lectio. V. OMNIVAGUS.

ANNIVERSARIÆ, adverb. (anniversarius) quovis anno vertente. *Augustin.* *Ep.* 118. in fin. et 2. *Doctr. Christ.* 29.

ANNIVERSARIUS, a, um, adject. (annus et ver-to) qui singulis annis vertentibus fit, hoc est quotannis (It. *anniversario, annuale*; Fr. *qui se fait ou revient tous les ans, annuel*; Hisp. *anual*; Germ. *alljährlich wiederherend*; Angl. *anniversary, yearly, annual*). Occurrit — a) Fere de sacris aliisve rebus. *Cic.* 2. *de republ.* 7. 12. Ludos anniversarios facere. *Id.* 6. *Ferr.* 39. 84. Mercurium sacris anniversariis colere. *Id.* *ibid.* 48. 107. Festos dies anniversarios agere. *Id.* 1. *Att.* 18. 3. Anniversaria sacra committere. *Id.* 2. *Nat. D.* 38. 97. Cælum constantissime conficiens vicissitudines anniversarias. *Liv.* 4. 45. Equorum velut anniversariis armis adsuert civitas. *Curt.* 4. 2. 10. Anniversarium sacrum celebrare. *Id.* 8. 2. 6. Anniversarium sacrificium Libero reddere. *Sueton. Aug.* 81. Anniversarie valetudines ac tempore certo recurrentes. *Id.* *Galb.* 4. Anniversarium pervigilium. — b) Raro de personis. *Varro* 1. *R. R.* 16. 4. Coloni habent anniversarios vicinos, quibus imperant, medicos, fullones, fabros etc. h. e. quorum opera quotannis utuntur. *Flor.* 1. 12. 1. Anniversarii hostes. h. e. qui quotannis laessunt. *Cic. Harusp. resp.* 15. 32. Multi sunt etiam in hoc ordine, qui sacrificia gentilitia — anniversarii facitiant. h. e. qui quotannis facitiant.

ANNIXUS, a, um. *V. ANNITOR.*

ANNIXUS, us. *V. ANNISUS*, us.

ANNO vel **adno**, as, avi, atum, are, n. 1. (ad et nare). Part. *Adnans* I. 2. Est ad aliquem locum nare, ad aliquem locum nando accedere et pervenire (It. *nuotare a qualche luogo, arrivare a qualche luogo nuotando*; Fr. *nager vers, arriver par eau*; Hisp. *nadar hacia*; Germ. *anschwimmen, an etwas heranschwimmen*; Angl. *to swim to or towards, to reach by swimming*).

I.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu occurrit — a) Absolute. *Herat.* 2. *Sat.* 5. 44. Plures adnabant thyni et celaria crescent. Adde *Gell.* 16. 19. — b) Cum Accus. *Cæs.* 2. *B. C.* 14. Pauli milites, qui naves aduare possent. — c) Cum Dat. *Virg.* 6. *En.* 358. Paulatim adnatum terræ. *Liv.* 28. 36. Adnantes in-

vibus. *alii leg.* adnotantes. ¶ 2. Est etiam nare prope aliquem vel aliquam rem. *Tac.* 14. *Ann.* 29. Pedites adnantes equis.

II.) Translate est idem ac adnavigo. *Cic.* 2. de republ. 4. 9. Quod ubique gentium est ut ad eam urbem, quam incolas, possit adnare. *h. e.* ad eam urbem maritimam navibus quisque possit pervenire. *Virg.* 1. *Æn.* 538. huc pauci vestris adnavimus oris. *h. e.* appulimus.

ANNO, as, are, n. 1. *Annare* est annum transigere, annum agere. Habet locum in quadam precandi formula, cum sacra faciebant Annæ Perennæ, ut *annare perennareque commode liceret*, ut legitur apud *Macrob.* 1. *Saturn.* 11. *V. ANNA* in ONOM.

ANNODŌ, as. Falsa lectio apud *Colum.* 4. *R. R.* 22. 4. *V. ABNODO.*

ANNŌMEN, mis. *V. AGNOMEN.*

ANNŌMINATIO. *V. AGNOMINATIO.*

ANNON. *V. AN* et *NON.*

ANNŌNA, æ, f. 1. Probabiliter *annona* est per synecopen pro *annoina*, ab *anno*; et significat annuos fructus, annuos redditus (II. *Pentrate di un anno*; *Fr. récolte de l'année*; *Hisp. cosecha de un año*; *Germ. das jährliche Einkommen von etwas oder der Ertrag einer Sache*; *Angl. the year's increase, produce of the year*).

L.) Proprie accipitur A) pro annuo terræ, bonum altariumque rerum fructu vel reddito ad victum necessario; aut etiam latiori sensu B) pro ipso pretio rerum, quæ ad victum sunt necessariae.

A) *Annona* est annuus terræ, bonum altariumque rerum fructus vel redditus ad victum necessarius. ¶ 1. Generalium. *Liv.* 20. 37. *Annona* salaria. *h. e.* redditus, qui a sale percipitur. *Colum.* 3. *R. R.* 21. 6. *Annona* musti. *h. e.* ea vini copia, quæ per annum familiæ est necessaria. *Id.* *ibid.* 3. 40. vini. *Id.* 8. *ibid.* 17. 13. lactis. ¶ 2. Speciatim et sæpius est frumenti redditus, res frumentaria et quicquid ad annum victum necessarium est. *Cic.* 5. *Terr.* 98. 227. *Annona* pretium, nisi in calamitate fructuum, non habet. Apud *eumd.* pro leg. *Manil.* 15. 44. Villitas *annonæ* opponitur caritati rei frumentariæ. *Id.* *Dom.* 5. 12. Difficultas *annonæ* summaque inopia rei frumentariæ. *Auct. B. Afr.* 47. et *Plin.* 18. *Hist. nat.* 28. 68. (272). Caritas *annonæ*. *Liv.* 7. 31. Varietates *annonæ*. *Id.* 38. 33. *Annona* compressa. *h. e.* in horreis clausa ut ejus pretium ingravescat. *Tac.* 1. *Hist.* 11. Provincia *annonæ* secunda. *Id.* 1. *Ann.* 7. Prefectus *annonæ*. *Sueton.* *Aug.* 18. *Annona* urbana. *Inscript.* apud *Orell.* 3361. et 3935. *Annona* frumentaria populi. *Cic.* *Dom.* 6. 14. *Annonam* prestare. *Liv.* 2. 27. *Annonæ* præesse. *Tac.* 4. *Hist.* 68. Prædicere aliquem *annonæ*. *Id.* 3. *ibid.* 48. Clausis *annonæ* subsidiiis, inopiam ac discordiam hosti facere. *Sueton.* *Tib.* 8. Curam *annonæ* administrare. *Id.* *Claud.* 18. Curam *annonæ* sollicitissime agere. *Inscript.* apud *Marin.* *Frat. Arv.* p. 402. T. ELAFIO T. P. STELL. MELIORI QVOD ANNONAM SYFFICIENTEM CIVITATI PECUNIA SUA PRÆSTITERIT. *Inscript.* apud *Orell.* 3908.

ANNOA PORVLO PRÆBITA. ¶ 3. Item speciatim nonnumquam sumitur pro cibariis militum; quæ constabant ex frumento, vino, aceto et sale, tum lardo et caseo, festibus *Veget.* *Milit.* 3. 3. Frumenti, vini, aceti, necnon etiam salsæ omni tempore necessitas designanda. *El Fulcat.* *Apid.* 5. Præter lardum ac bucellatum panem atque acetum militum in expeditione portare prohibuit. *El Spartian.* *Hadrian.* 10. Cibis etiam castrensibus in spatulo libenter utens, hoc est, lardo, caseo et posca. *Veget.* *Milit.* 1. 19. In arduis expeditionibus necessitas imminet *annonam* pariter et arma portandi. *Amian.* 17. 9. *Annona* decem et septem dierum, quam in expeditionem pergens volebat corvidibus mites. ¶ 4. Item speciatim plurimum significant panes, qui cibariis loro alleui pro opere mercede dari solent, ut docet *Salmas.* ad illud *Camprid.* *Alex. Sever.* 44. Auditoria decrevit, et discipulos cum annuis pauperum filios in modo ingenuos, dari jussit. *Id.* *ibid.* 41. Ut *annonas* acciperent foliolas et vestitulos etc. *El mox.* *Annonas* singulas vis binas. *Id.* 42. Ceteri *annonas* binas aut ternas accipiebant, ita ut mundas singulas consequerentur. *annonæ* mundæ sunt panes mundi, teneri, ulvi mollique siliagine facti; quibus opponuntur sordidi, cibarii, castrenses et surfuracei, ut hoc loco *Casaubonus* notat. Adde *Cod. Theod.* l. 7. tit. 5. qui est de *Exactione et translatione annonarum*, ubi de paucis castrensi et bucellato sermo est. ¶ 5. Item plurimum.

num. usurpantur in *Cod. Justinian.* l. 1. tit. 52. 10. 16. 11. 24., et significant pensiones annuas vel menstruas frumenti et altorum specierum *annonarum*, quæ distribuuntur pro alimentis aut stipendio. *V. adnotata* ad *COLONIARIUS*. — De *annonis* *terræ* *V. ERARIUS*.

B) *Annona* ponitur pro ipso pretio frumenti et rerum, quæ ad victum necessariae sunt; quod sane pretium in nudinis definitur: ad rem *Liv.* 35. 44. In presentia curæ esse *Aetolis* debere, ut copia frumenti suis et *annonæ* tolerabilis rerum altarum suppeditetur: *Cic.* 5. *Terr.* 82. 189. Conjectio *annonæ* atque æstimationis. *Cæs.* 1. *B. C.* 52. Jam ad denarios quinquaginta in singulos modios *annonæ* pervenerat. *Colum.* 3. *R. R.* 15. 5. *Annona* regionis. *h. e.* pretium quod in regione viget. *Sueton.* *Tib.* 34. *Annona* macelli. *Marrian.* *Dig.* 50. 1. 8. Cogere aliquem villis prestare frumentum, quam *annonæ* exigat. Et satyricæ *Juvenal.* 9. 100. His opibus numquam cara est *annonæ* venenit. — *Hinc* sensu jungitur a) Cum Substantivis. *Cic.* 2. *Off.* 17. 58. Caritas *annonæ*. *Sueton.* *Aug.* 41. Difficultates *annonæ*. *Tac.* 6. *Ann.* 13. Gravis *annonæ*. *Manil.* 4. 188. et *Quintil.* *Declam.* 12. 4. Incendia *annonæ* speculati. *Tac.* 2. *Ann.* 87. Savitia *annonæ*. *Cic.* *Dom.* 6. 14. Villitas *annonæ*. — b) Cum Adjectivis. *Tac.* 4. *Ann.* 6. Acris *annonæ* plebem fatigat. *Sueton.* *Claud.* 10. Arctior *annonæ*. *Liv.* 21. 20. Arctiorem *annonam* alleui facere. *Plaut.* *Capl.* 3. 1. 35. Cum cara *annonæ* sit. *Id.* *Stich.* 2. 1. 25. Per *annonam* earam natus. *Ter. Andr.* 4. 4. 7. Tum *annonæ* carast. *Cic.* 2. *Divinat.* 27. 59. Carior *annonæ*. *Id.* *Dom.* 6. 15. Durior facta *annonæ*. *Plaut.* *Stich.* 4. 2. 53. Vides ut *annonæ* est gravis. *Sueton.* *Aug.* 25. Gravior *annonæ*. *Auct. B. Afr.* 24. *Annona* gravi conflictari. *Fellej.* 2. 77. 1. *Annona* gravis urit plebem. *Liv.* 2. 52. Laxior *annonæ*. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 10. 20. (90). *Annona* media. *Fellej.* 2. 126. 3. Moderatior *annonæ*. *Seneca* 4. *Quæst. nat.* 13. Habet institores aquæ, et *annonam* variam. *Liv.* 2. 54. Velus *annonæ*. — c) Cum Verbis. *Inscript.* apud *Orell.* 750. Adlevare *annonam* populi Rom. *Plin.* 6. *Hist. nat.* 22. 24. (89). Augere *annonam*. *Parat. Paneg. Theod.* 32. sub fin. Arctare *annonam*. *Cic.* *Dom.* 6. 15. Commutator *annonæ*. *Sueton.* *Aug.* 42. convalescit. *Cæs.* 1. *B. C.* 52. crescit. *Varro* 3. *R. R.* 2. 16. Excandescere *annonam*. *Liv.* 2. 34. Facere *annonam* furore suo. *Plin.* 33. *Hist. nat.* 13. 57. (164). Flagellare *annonam*. *Varro* 3. *R. R.* 2. 16. Incendere *annonam*. *Cic.* *Dom.* 5. 11. Cum ingravesceret *annonæ*. *Liv.* 2. 34. Laxare *annonam*. *Id.* 23. 20. Laxat *annonæ*. *Cic.* *Mil.* 27. 72. et *Liv.* 26. 40. Levare *annonam*. *Id.* 5. 12. Nihil mutavit *annonæ*. *Ulp.* *Dig.* 47. 11. 6. § 1. Querere *annonam*. *Horat.* 1. *Ep.* 16. 72. Prodesse *annonæ*. *Sueton.* *Tib.* 34. Temperare *annonam*. — d) Interdum absolute ponitur pro *annonæ* caritate aut abundantia; prout et præcedentibus et consequentibus inferre possumus. *Plaut.* *Trin.* 2. 4. 83. Cuius hæc *annonæ* est sine æeris hereditas. *h. e.* ad cenam invitari in tanta caritate *annonæ*, est veluti hereditas sine oneribus. Alii ita leg. *Cicna hæcannonæ* etc., hoc est cenæ hæc *annonæ*, ut *annonæ* sit adjective positum ad *annonus*, *a, um*; quod tamen non est temere probandum. *Cic.* *Dom.* 5. 10. Ob *annonæ* causam. *h. e.* ob abundantis *annonæ* causam. *Id.* *ibid.* 6. 15. Commutatam *annonam* dicebant: quæ, quia rursus in inveditu facta erat durior, a me, ejus aduentu fore vilitatem boni viri dicebant, *annonæ* flagitabatur. *Tac.* 1. *Ann.* 2. Pellicere populum *annonæ*.

II.) Translate, metaphorâ sumptâ a rei frumentariæ pretio, *annonæ* ponitur pro rei ejuscumque pretio. *Plaut.* *Mil. glor.* 3. 1. 140. Postea, qui probi homines essent, esset his *annonæ* vilior. *Horat.* 1. *Ep.* 12. 24. Villis amicorum *annonæ* est *annonæ*, bonis ubi quid deest. *h. e.* res famulorum redundant et villi pretio dantur bonis viris indigentibus; nam vir bonus *nil nisi verum erabit et æquum*. — *NB.* De *Annona* dea *V. ONOM.*

ANNŌNARIUS, a, um, adject. ad *annonam*, sive ad rem frumentariam ejusque pretium pertinet. *Veget.* *Milit.* 3. 3. Ut pabula, frumentum, ceteraque *annonarum* species maturius exigantur. *Trebell.* *XXX.* *Tyrann.* 18. *Annonarum* provisto. *Id.* 24. *Annonarum* regiones. *h. e.* provincie, quæ *annonam* præstant pro tributo, ut *ibidem* *Salmasius* multis docet. *Symmach.* 11. *Ep.* 124. *Annonarum* comestus. *Hermog.* *Dig.* 49. 14. 46. Debere aliquid ex causa *anno-*

narum. *Cod. Theod.* 11. 22. 4. *Annonarum* functio. *h. e.* munus conferendi res ad *annonam* necessarias. *Ædilis annonarum* dicebatur unus ex duobus *ædilibus* in colonia *Carthaginiensi*, cum alter *ædilis* juri dicendo et prefectus ætarii esset. *Inscript.* apud *Grut.* 214. c. SVETONIUS CLAUDIANUS *ÆDIL.* JURI DICENDO *PRAEF.* *ÆRARI.* M. LEPIDIUS NEPOS *ÆDILIS* *ANNON.* — *NB.* De lege *annonarum* *V. voc. seq.* — *Hinc*

Annonarum, ii, m. 2. absolute est is, qui militari *annonæ* erogandæ præest. *Cod. Theod.* 8. 1. 3. *Annonarum* et ætariis conditionales esse præcipimus: *annonarum* vero singulas *annonas* protinus submitteant officia. *Inscript.* apud *Grut.* 479. 6. c. VALENTIO C. P. PAP. MARIANO *PRAEFECTO* *QUINQUENNALI* *AVGVRI* *ADLECTO* *ANNONARIO* *Leg. III. ITALIC. Orellius Inscript.* 2183. legendum monet *adlectoannonæ* ex *Augustin.* de *Civ. D.* 18. 18.

ANNŌNIANUS, a, um, adject. idem quod *annonarum*. *Annoniæ* lex lata est a P. Clodio, teste *Ascon.* in *Pison.* 9. 2., qua sanciebatur, ut frumentum populo, quod antea semis æris ac trientibus in singulos modios dabatur, gratis daretur. *Al.* apud *Ascon.* leg. *Annoniæ* lex, quod maxime probandum.

ANNŌNOR, æris, ari, dep. 1. *annonam* conquirere; et est militare verbum, ut *frumentum, lignum* et alia hujusmodi. *Capitolin.* *Gordian.* 29. In ea loca deducti sunt milites, in quibus *annonari* non possent. *Alii leg.* *annonæ* haberi non posset. *Salmas.* et *Grut.* priorem lectionem amplectuntur.

ANNOSITAS, ætis, f. 3. (annosus) multorum annorum ætas, gravis senectus. *Cod. Theod.* 12. 1. 113. Nemo se annositate tueatur. Adde *ibid.* 1. 15. 12. et 13. 6. 11. *Augustin.* *Ep.* 251. (al. 289.). Nemo iter tam prolixum non suffero cum annositate algida, quam mecum fero.

ANNŌSUS, a, um, adject. (annus). Comp. *Annosior* et *Sup. Annosissimus* in fin. *Annosus* est qui est multorum annorum, antiquus, vetustus (II. *annoso*, di molti anni, vecchio; *Fr. chargé d'années*, vieux, antique; *Hisp. anoso*; *Germ. reich an Jahren*, hochbejahrt, alt an Jahren, oder alt; *Angl. many years old, aged, decrepit*). *Ovid.* 2. *Fast.* 571. *Annosa* anus. *Id.* 1. *Art. Am.* 14. senex. *Colum.* 6. *R. R.* 28. mater. *Horat.* 2. *Sat.* 3. 274. balba feris annoso verba palato. *h. e.* tu senex loquendo balbutis. *Id.* 3. *Od.* 19. 13. *Annosa* cornu. *Virg.* 6. *Æn.* 282. brachia ulmi. *Id.* 4. *ibid.* 441. robur quercus. *Id.* 10. *ibid.* 766. ornus. *Plin.* 24. *Hist. nat.* 1. 1. (2), arbores. *Horat.* 2. *Ep.* 1. 26. volumina vaturn. *Tibull.* 3. 7. 26. morum. *Id.* 3. 6. 58., *Ovid.* 2. *Art. Am.* 418. et *Plin.* 23. *Hist. nat.* 1. 22. (40). vinum. *Marshall.* 6. 27. Falernum. *Ovid.* 7. *Met.* 237. senecta. *Id.* 5. *Trist.* 2. 41. vetustas. *Plin.* 4. *Hist. nat.* 12. 26. (89). Gens, quos Hyperboreos appellavere, annoso degit ævo. *Augustin.* 1. *Confess.* 7. *Annosior* aliquis. *Id.* *Ep.* 3. 1. extr. *Annosissimus* homo.

ANNŌTAMENTUM vel adnotamentum, i, n. 2. idem quod *annotatio*. Plur. num. occurrit apud *Gell.* 1. 7. Veterum allucinationum copiam his *annotamentis* linsimus. Adde 17. 2.

ANNŌTATIO vel adnotatio, ōtis, f. 3. proprie est actus annotandi seu notam apponendi (II. *annotatione*; *Fr. annotation*, note; *Hisp. anotacion*, *comentario*; *Germ. die Anmerkung*; *Angl. a noting down*, *annotation*). Occurrit ¶ 1. Abstractum pro concreto, et est nota quæ libro adscribitur. *Plin.* 7. *Ep.* 20. A le librum meum cum *annotationibus* tuis expecto. *Gell. præfat.* Facta in commentariis eadem disparitas, quæ fuit in *annotationibus* pristinis. *Quintil.* 10. 7. 31. Brevis *annotatio*. — Huc referri potest et illud *Imp. Philipp.* in *Cod.* 4. 19. 5. Privata testatio, seu *annotatio*. *h. e.* simplex adscriptio. ¶ 2. Apud *JCtos* *annotatio* accipitur interdum pro perscriptione nominis alicujus, et ejus absentis in reos relatione, ut requirendus ac judicandus advocetur. *Macer.* *Dig.* 48. 17. 4. ¶ 3. Interdum imperator ad supplices libellos vel ad quæsitâ magistratum respondet, quod *rescriptum* dicebatur; cum vero ultro scribebat, quia præcessisset duplex libellus, aut magistratum consulto, hujusmodi scriptum *epistola* vocabatur. Tandem tum *rescriptis*, tum *epistolis* a quæstore vel alio officiali exaratis solebat princeps propria manu nomen suum apponere (ut colligitur ex *Cod.* 1. 23. 3.), sepe etiam *adnotationem*, quæ paucis perscringeret totius *rescripti* vel *epistolæ* summam; judices vero *compendium* temporis facturi su-

lam imperatoris adnotationem legebant actoribus et petitoribus, vel sibi ab aliis recitari patiebantur, ceteris posthabitis, quæ fusius continebant rescriptum. Ne igitur concisa adnotatio aliquid ambigui vel etiam pugnantis cum rescripti vel epistolæ verbis præ se ferret, imp. Constantinus hanc legem edixit, quæ extat in *Fragm. Cod. Theodos.* 1. 2. 1. editis a Peyronio *F. C.* imp. Constantinus A. Antiocho Præf. Vigilum. Adnotationes nostras sine rescriptione admitti non placet, ideoque officium gravitatis tuæ observet, sicut semper est custoditum, ut rescripta vel epistolas potius ipsas, quam adnotationes solas existimes audiendas. Dat. III. Kal. Jan. Trivirris, Volusiano et Anniano Coss. (314). Adde *ibid.* 15. 3. 5., et *Imp. Honor. et Theodos. Cod.* 5. 8. 1., et *Imp. Dioclet. et Maximian. ibid.* 9. 16. 5.

ANNOTATIUNCULA vel *adnotatiuncula*, æ, f. 1. brevis annotatio. Abstractum pro concreto occurrit plur. tantum num. apud *Gell.* 19. 7. His nos inter viam verborum Lævanorum annotatiunculis oblectabamur. Adde 17. 21. in fin.

ANNOTATOR vel *adnotator*, ōris, m. 3. qui annotat. Speciatim tantum occurrit ¶ 1. Pro observatore maligno et insidioso. *Plin. Paneg.* 49. Non ante medium diem distentus solitaria cœna spectator annotatorque convivis suis imminet. ¶ 2. De eo, qui refert in codice tributa et annonas. *Imp. Constant. et Constans Cod. Theod.* 12. 6. 3.

ANNOTATUS vel *adnotatus*, a, um. *F. ANNOTO.*
ANNOTATUS vel *adnotatus*, us, m. 4. idem quod annotatio. In sexto casu *Val. Max.* 9. 12. ext. 1. Mortes dignæ annotatu.

ANNOTINUS, a, um, adject. unius anni (ab *anno* aut ab *anno et tenus*). *Cæs.* 5. *B. G.* 8. ad fin. Multitudine navium perterritæ, quæ cum annotinis privatisque, quas sui quisque commodi causa fecerat, amplius vix erant visæ. *Dionys. Foss.* merito eos ridet, qui putarunt annotinas naves esse, quibus annona vehitur. Nam et Græcus Cæsaris interpret vertit, τὰς τοῦ πώποτε ἔτους. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 26. 44. (107). Novus fructus in his cum annotino pendet. *Colum.* 4. *R. R.* 24. 8. Ungues eustodum annotinos rescato.

ANNOTO vel *adnoto*, as, avi, âtum, are, a. 1. (ad et noto). Part. *Annotans* 1.; *Annotatus* 1. et 2.; *Annotandus* 2. Annotare generaliter est notam apponere, notare (It. *notare*; Fr. *annoter, marquer*; Hisp. *anotar, marcar*; Germ. *anmerken*; Angl. *to remark, note down*). Speciatim est ¶ 1. Notam apponere et memorie causa adscribere aliquid. — a) Cum Aecus. *Colum.* 12. *R. R.* 3. 4. Eum admonuimus, ut quodeunque opus esset, sciret unde daret, et meminisset atque adnotaret quid et quando et cui dedisset. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 25. 22. (90). Brevissimum, quo cernerentur, spatium septem dierum annotatum est. *Quintil.* 1. 4. 7. De quibus in Orthographia pauca annotabo. *Prudent. Hymn.* 9. 16. Scholare murmur annotatas scripserant. *Plin.* 3. *Ep.* 5. Liber legebatur: annotabat excerpebatque. *h. e.* nonnulli sibi per compendium exercebant. *Et mox.* Super hanc (*cœnam*) liber legebatur: annotabatur et quidem cursim. *Et ibid.* 13. Annota quæ putaveris corrigenda. *Id.* 7. *ibid.* 20. Librum tuum legi — et annotavi, quæ commutanda, quæ eximenda arbitraret. *Id.* 9. *ibid.* 16. Visus es mihi in scriptis meis annotare quædam ut tumida. *Quintil.* 8. 2. 4. Quod in oratione Dolabella emendatum a Cicerone annotavi. *Sueton. illustr. Gramm.* 21. Multa exemplaria contracta emendare ac distinguere et adnotare curavit. *h. e.* notis illustrare. *Et Lactant.* 5. 3. ad fin. Ausus est libros suos nefarios ac Dei hostes *ἱδάλειν* adnotare. *h. e.* inscribere. — b) Cum Aecus. et Iohannis. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 48. 49. (157). Qua in re et illud annotare succurrit, unum omnino quinquennium fuisse, quo senator nullus moreretur. *Id.* 34. *ibid.* 6. 11. (34). Non omittendum quod Annales adnotare, tripedaneos etc. Adde 28. *ibid.* 2. 5. (27), et *Quintil.* 5. 11. 52. et 8. 6. 2. — c) *Annotari aliqua re* est propter aliquam rem annotatione dignum esse. nobilitari, celebrari, ut interpretatur *Harduin.* ad illud *Plin.* 3. *Hist. nat.* 5. 9. (61). Hæc littora fontibus calidis rigantur, præterque cetera in toto mari concilio et pisce nobili annotantur. ¶ 2. In re judiciali — a) *Annotare* dicitur magistratus vel præses, qui mandata sua, præcipue in reos puniendos, scripta tradit. *Plin.* 10. *Ep.* 97. Fuere alii similis amentie, quos, quia cives Romani erant, adnotavi lo Urbem remittendos.

Sueton. Cal. 27. Cum ad saginam ferarum muneris præparatarum earius pecudes compararentur, ex novis laniandis adnotavit. *Ulp. Dig.* 32. 1. 1. § 3. Deportatos autem eos accipere debemus, quibus princeps insulas adnotavit. — b) Item *annotare* dicitur magistratus, vel præses, prætor, aut iudex, qui aliquem absentem delatum alicujus criminis inter reos scribit; quo facto edicit, ut requiratur judicioque sistatur, de absens et indicta causa damnetur: qua de re plura *Jcti. Arrius Menand. Dig.* 49. 16. 4. Annotare aliquem requirendum. *Martian. ibid.* 48. 17. 1. Non est irroganda in absentem pœna, sed absens requirendus annotandus est, ut copiam sui præstet etc. *Et mox.* Requirere annotatos. ¶ 3. Item est animadvertere, animo observare, in rem aliquam mentem intendere eamque addiscendi causa perspicere. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 53. 54. (184). Et quos nostra ætas annotavit. *Id.* 9. *ibid.* 7. 6. (18). Sæpe annotata piscium æstivo calore quadam anhelatio. *Plin.* 1. *Ep.* 16. Annotasse videor, facta dictaque virorum — illustrium alia clariora esse, alia majora. *Sueton. Ner.* 41. Cum annotasset insculptum monumento militem Gallum, ab equite Romano oppressum etc.

ANNŌTUS. *F. ADNOTUS.*

ANNŪALIS, e, adject. (annus) anniculus, unius anni. *Plaut.* 3. *Sentent.* 7. *post med.* Ovibus legalis agni non continentur, nisi annuales sint. — Videtur esse idem ac annus durans in *Inscript.* apud *Murat.* 4. 8. c. *JVL. VALENTINVS IIII. VIR PRIMVS ANNVALIS.* — Apud *Arnob.* 1. 38. Cur luna semper in motu indemnus creditur annualibus causis (*h. e.* causis quotannis recurrentibus) lucem semper atque obscuritatem resumens. alii rectius leg. animalibus.

ANNŪATIM, adverb. (annuus) quotannis. *Valerian. Humil.* 19. ante *med.* Non tantum dierum illorum observatione contenti, quos annuatim jejuniorum cura commendat. *Felux Scholiast.* ad *Lucan.* 1. 179. Mense Martio annualim comitia, id est, commutationes dignitatum fiebant in campo Martio.

ANNŪILO vel *adnubilo*, as, avi, âtum, are, a. 1. nubes immitto, objicio. *Stat.* 5. *Silv.* 1. 146. sic plena maligno afflantur vineta Noto: sic alta senesceit Imbre seges nimio: rapide sic obvia puppi Invidet, et velis adnubilat aura secundis. *h. e.* nubila velis objicit. — Apud *Ammian.* 27. 6. ad fin. Qui virtutem ejus adnubilavit actibus pravis. alii rectius leg. obnubilavit.

ANNŪLĀRIS, e. *F. ANULARIS.*

ANNŪLĀRIUS, a, um. *F. ANULARIUS.*

ANNŪLĀTUS, a, um. *F. ANULATUS.*

ANNŪLUS, i. *F. ANULUS.*

ANNŪLO, as, avi, âtum, are, a. 1. Inter verborum portenta recensetur ab *Hieronym.* *Ep.* 106. *F. ANNŪILO.* Occurrit tamen in *Fulgat. vet. ed. Mat. Eccl.* 21. 5. Domus, quæ nimis locuples est, annullabitur superbia. *Fulgat. Interpr. communis* retinuit *ibid.* Objurgatio et injuriæ annullabunt substantiam; et domus, quæ nimis locuples est, annullabitur superbia.

ANNŪMĒRĀTIO vel *adnumeratio*, ōnis, f. 3. a. etus annumerandi. *Modestin. Dig.* 27. 1. 13. Annumeratio dierum, qui in viam computantur, excedit quinquaginta dies.

ANNŪMĒRĀTUS vel *adnumeratus*, a, um. *F. voc. seq.*

ANNŪMĒRO vel *adnumero*, as, avi, âtum, are, a. 1. (ad et numero). Part. *Annumeratus* 1.; *Annumerandus* 3. Est aliquid alicui numerare, numerando dare (It. *numerare, contare*; Fr. *compter, passer en compte*; Hisp. *contar, numerar*; Germ. *etwas zählen, daher zählend etwas einem Andern übergeben*; Angl. *to number, count, enumerate*). ¶ 1. Proprie et stricto sensu occurrit — a) Cum Dat. personæ. *Plaut. Merc. prob.* 88. Alicui talentum sua manu annumerare. *Cic. Divinat. in Q. Cæcil.* 17. 56. Pecuniam mulieri annumerare et reddere. *Id.* 5. *Ferr.* 84. 795. Singulos alicui denarios annumerare. *Colum.* 12. *R. R.* 3. 4. Cuique sua annumeravimus, atque annumerata ipsi exerpimus. — b) Absolute. *Ter. Adelph.* 3. 3. 15. Argentum annumeravit illico. *Varro* 2. *R. R.* 2. 6. Grex dominum non mutavit, nisi si est annumeratum. *h. e.* nisi pretium, numeratâ pecuniâ, solutum sit. *Id. ibid.* § 5. Quidam enim pretio facto in singulas oves (exerpunt), ut agni chordi duo pro una ove annumerentur. *Cic. Invent.* 45. 84. Si dicemus, infirmum aliquem annumeratum. ¶ 2. Superiori quidem significatione occurrit, sed figurate. *Cic.*

Opt. gen. Orat. 5. 14. Non enim ea (verba) me annumerare lectori putavi, sed tamquam appendere. *Quintil.* 11. 3. 33. Omnes imputare et velut annumerare litteras molestem. *Sil. It.* 6. 620. Fabius mirabile quantum Gaudebat reducem patriæ annumerare reversus, Duxerat egrediens quam secum in prælia, pubem. *h. e.* servare et eodem numero restituere. ¶ 3. Est etiam in aliquorum numero ponere, in eundem numerum referre, numerando addere. — a) Cum Dat. *Cic.* 2. *Divinat.* 1. 3. Atque his libris annuerandi sunt sex de republ. *Id. Brut.* 57. 207. His duobus ejusdem ætatis nemo annumerabatur tertius. *Ovid.* 4. *Pont.* 16. 4. et mihi nomen Tunc quoque cum vivis annumerarer, erat. *Tac.* 4. *Hist.* 5. Qui sola bona quæ honesta, mala tantum quæ turpia; potentiam, nobilitatem, ceteraque extra animum, neque bonis, neque malis annumerant. *Pompon. Dig.* 33. 10. 1. Instrumentum domesticum, quod neque argento aurove facto, vel vesti annumeratur. *Ulp. ibid.* 19. 2. 9. Imperitia culpæ est annumeranda. — b) Cum Præp. in, inter, cum. *Cic. Rosc. Am.* 32. 89. Verum ego forsitan, propter multitudinem, patronorum in grege annumerer. quidam *MSS.* habent in gregem. *Ovid.* 5. *Trist.* 4. 20. Se quoque in exemplis annumerare solet. *Paul. Dig.* 32. 1. 99. pr. Servi, quos paterfamilias inter urbanos annumerare solitus sit. *Pseudo-Cic. in Sall.* 4. Una cum aliquo annumerari. — c) Absolute. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 2. 2. (29). Mandorum nomen iis dedit Clitarchus et Megasthenes trecentosque eorum viros annumerat.

ANNŪNCIĀTIO vel *adnunciatio*, ōnis, f. 3. actus annunciandi. Quidam afferunt *Cic. Fat.* 12., sed ibi legendum est *enunciatio*. Habent tamen *Augustin. Serm.* 18. de *Sancitis, Lactant.* 4. 21., et *Arnob.* 7. 40. (at. 43.).

ANNŪNCIĀTOR vel *adnunciator*, ōris, m. 3. qui annunciat. *Tertull.* 4. *advers. Marcion.* 7. Romulus ascensus sui in cælum habuit Proculum affirmatorem: Christus vero descensus de cælo sui non invenit annunciatorem. *Augustin. Serm.* 14. de *Sancit. init.* Paulus ex persecutore Christianorum annunciator factus est Christi.

ANNŪNCIĀTRIX vel *adnunciatrix*, icis, f. 3. quæ annunciat. *Ennod. Dict.* 2. Futuræ annunciatricis innocentie divinitus nomen imposuit.

ANNŪNCIO vel *adnuncio* vel *adnuntio*, as, avi, âtum, are, a. 1. (ad et nuncio) idem fere quod nuncio: et fere dici de eo, qui bonam rem nunciat, notat *Donat.* ad *Ter. Adelph.* 4. 2. 8., tametsi id non est usquequaque verum (It. *annunziare, portar la nuova*; Fr. *annoncer*; Hisp. *annunciar*; Germ. *verkündigen, ankündigen*; Angl. *to announce*). *Plin.* 7. *Hist. nat.* 52. 53. (174). Annunciare multa et longinquo. *Et post* (177). Annunciare prope, exanimatum illum. — Pro narrare usurpavit non semel *Apul.* ut 8. *Met.* 9. Ignem propter assidens inter servorum frequentiam sic annunciat. — *Annunciare salutem* alicui est salutem mittere, jubere aliquem salvere. *Cic.* 12. *Att.* 1. Elque aut scribes salutem, aut annuncias. *Plerique cum Orellio rectius leg.* nunciabis, *h. e.* scribes si rusticatur, nunciabis si tecum in urbe est.

ANNŪNCIUS vel *adnuncius*, ōis, m. 2. qui annunciat. *Apul. de Deo Socrat.* 19. Sub quodam arboris opacæ umbraculo signum illud annuncium sensit, ne prius transcenderet, etc. *Ambros. Hexam.* 5. 9. Machinæ tempestatis aut tranquillitatis annuncie.

ANNŪO vel *adnuo*, nŭis, avi vel nŭvi, nŭtum, nuerre, a. 3. (ad et nuo). Perfectum *adnuvi* legitur in *Ennio* apud *Priscian.* (*V. infra* 2. d.): alii autem ab Indicativo *annuo*, es derivant: nam et *abnuo* pro *adnuo* dixit *Ennius*. *V. ABNUO.* — Pro annuam, as, at, legi aliquando *annui*, is, et, nonnulli putarunt ex *Catull.* 61. 161. (*V. infra* 2. 9.): sed ibi, ut recte admonuit *Forcellinus*, potest esse præsens Indicativ. — Supinum *adnutum* offertur quidem a *Priscian.* 10. p. 882. *Putsch.*: sed adhuc exemplis caret. — Part. *Annuens* 1. — Annuo est capitis nutu assensio, approbo, affirmo; cui contrarium est *abnuo* (It. *far cenno di sì col capo*; Fr. *faire signe de la tête et approuver*; Hisp. *con la cabeza aprobar*; Germ. *nunicken, dass heisst mit dem Kopfe eine Verbeugung nach etwas hin machen, um Jemandem irgend etwas zu verstehen zu geben* etc.; Angl. *to give consent by a nod, assent by a nod, approve, agree to*). ¶ 1. Proprie et stricto sensu est nutum aut signum capite dare et assensum. Cum Dat.

aut absolute. *Plant. Asin.* 4. 1. 39. Neque illa ulli homini putet, nictet, aduat. *Cic. Quinct.* 5. 18. Simul atque sibi hic adnuisset, numeraturum se dicebat. *Liv.* 1. 12. Annuentibus ac vocantibus sois, favore multorum addito animo, evadit (e palude). *Tac.* 15. *Ann.* 58. Flavio assistenti annuenteque, an distingueret gladium eademque pararet, renuit. ¶ 2. Latiori sensu est nutu capitis vel verbis assentire, et generatim assentire, affirmare quomodocumque: ad rem *Virg.* 9. *Æn.* 105. Dixerat, idque ratum Stygii per flumina fratris, Per pice torrentes atraque voragine ripas Adnuat, et totum nuto tremefecit Olympum. h. e. affirmavit jurando per Stygem, id illa futurum. Adde 10. *ibid.* 115. Hoc sensu occurrit — a) Absolute. *Plant. Truc. prol.* 4. Quid nunc? daturine estis, an non? annunt. *Ter. Eun.* 3. 5. 32. In inferiore parte ut maneam solus cum sola (imperat): adnuo terram intuens modesto. *Cic.* 2. *Orat.* 70. 285. Potest fieri, inquit, ut is iratus dixerit. Annuit Silus. Potest etiam, ut tu non recte intellexeris. Id quoque toto capite annuit. *Id.* 13. *Phil.* 3. 6. Quæram ex ea, etiamne fuerit serviendum: si annuerit, næ ego istam sapientiam non audiam. *Id.* 3. *Cat.* 5. 10. Quæsi, cognosceretne signum? Annuit. — b) Cum Dativo personæ. *Virg.* 4. *Æn.* 128. non adversata petenti Annuit. *Id.* 11. *ibid.* 797. Sterneret ut subita turbam morte Camilleam, Annuit oranti: reducem ut patria alta videret, Non dedit. *Propert.* 1. 1. 31. Alicui facili ore annuere. — c) Cum Dativo rei. *Virg.* 1. *G.* 40. Da facilem cursum atque audacibus annue cæptis. h. e. nutu propitio approba, secunda, confirma. Adde 3. *Æn.* 625. *Ovid.* 7. *Met.* 178. Annuere ausis. *Plin.* 1. *Ep.* 22. ad fin. Superest, ut promissis deus annuat. h. e. ut quæ alii promittunt, deus approbet et firmet. *Tac.* 12. *Ann.* 48. in fin. Annuere crimini. *Id.* 15. *ibid.* 16. paci. *Inscript.* apud *Grut.* 83. 15. PONTIFICIS VOTIS ANNUNT DII ROMANÆ REIP. ARCANÆQUE VERBIS PRÆSIDIA ANNUNT QUORUM NYTY ROMANO IMPERIO REGNA CESSERE. — d) Cum Accusativo et Infinito. *Ennius* apud *Priscian.* 10. p. 872. ed. *Putsch.* Adnuvit sese mecum decernere ferro. alii male leg. Annuit et pœnitentiam producunt. *Plant. Bacch.* 2. 2. 9. Ego autem venturum annuo. *Liv.* 32. 39. Cum annuisset se venturum. *Id.* 28. 17. Annuentiam se Romanorum accipere annuit. *Virg.* 11. *Æn.* 10. ubi primum vellere signa Annuerint supi. — e) Cum Accusativo rei tantum. *Cic.* apud *Non.* p. 438. 11. *Merc.* Quod cum uterque nostrum annuisset. Adde eund. 2. *Orat.* 70. 285., quem loc. V. supra sub a. *Tac.* 14. *Ann.* 60. Vi tormentorum victis quibusdam, ut falsa annuerent. — f) Annuere alicui est nutu indicare, designare. *Cic.* 3. *Ferr.* 61. 158. Ex hac decuria — quos iste adnuerat, in suum consilium sine causa subsortiebatur. *Orellius* cum aliis multis ita legit: aliter *Manut.*, aliter *Lambinus*, aliter etiam alii. *Schitzius* tamen fidenter edidit quos, ubi iste annuerat. — g) Nonnumquam regit Accusativum rei et Dativum personæ, et significat nutu indicare vel promittere se daturum vel facturum aliquid. *Cic.* 5. *Ferr.* 91. 213. Hoc enim mihi significasse et adnuisse visus est. *Liv.* 7. 30. Annuit, patres conscripti, nutum nuncque vestrum inivictum Campanis. h. e. præbete assensum vestrum etc.; eodem modo, quo currere cursum, servire servitum et huiusmodi. *Catull.* 61. 161. Usque dum tremulum movent Cana tempus anilitas Omnia omnibus annuit etc. *Virg.* 12. *Æn.* 187. Si nostrum annuerit nobis victoria Martem. *Servius* hic ait hypallagen esse pro *Sin Mars noster annuerit nobis victoriam*. *Virg.* 1. *Æn.* 254. Nos tua progenies, cæli quibus annuis ureem. *Horat.* 4. *Od.* 6. 21. ni — divum pater annuisset Rebus *Æneæ* potiore ductos *Alie* iuuros. *Val. Flacc.* 1. 40. Hanc mihi militiam annue.

Homonym. Inter annuere et innuere hoc statuit discrimen *Yonius* 5. 65. edit. vel., quod innuere sit facie significare, annuere concedere. Et *ibid.* 71. inter nutare, annuere et nictare veteres ait hoc interesse voluisse, ut nutare capitis, annuere vel innuere nutum vel laborum, nictare oculorum esset. — Hæc tamen discrimina nec perpetua, nec fortasse vera sunt.

ANNUS, 1. m. 2. Est unum idemque cum ano, quam vocem *V.*, teste *Varrone* 6. *L. L.* 8. p. 76. *Müll.* Tempus a bruma ad brumam dum sol redit, vocatur annus, quod ad parvi circuli a nulli, sic magni dicebantur circuli anni, unde annus. Et *Servius* ad *Virg.* 5. *Æn.* 85. Annui, secundum *Ægyptios*,

indicabatur ante inventas litteras picro dracone caudam suam mordente. *Cl. Id.* 1. *ibid.* 273. *Forcellinus* ducebat ab *ἀνω* perfectio, littera *n* geminata, ita ut annus proprie sit id quod perfecte redit in se, vel quod in se per sua vestigia revolvitur. — Itaque annus est tempus, quæ sol per Zodiacum cursum suum conficit, scilicet spatium 12. mensium, seu 365. dierum et 6. horarum, minus 12. minutis (It. anno; Fr. année; Hsp. año; Germ. Jahr; Angl. year). Apud Latinos occurrit A) annus naturalis et civilis, et B) annus magnus.

A) De anno lupari, qui est 30. dierum paullo minus, quo spatio luna Zodiacum percurrit; item de divisione in annum civilem, naturalem et astronomicum V. Mathematicos et Cronologos. Apud Romanos videtur Romulus annum a Martio inchoasse, Numa a Ianuario, additis duobus mensibus. V. *Censorin.* c. 20., *Ovid.* 1. *Fast.* 27., 39. et 43., *Gell.* 3. 16., et *Pauly Real-Encyclop.* T. 1. p. 506. Ea quæ adducimus, intelligenda sunt de anno naturali et civili apud Romanos. ¶ 1. Proprie et stricto sensu, est tempus quo Sol per Zodiacum cursum suum conficit: et quidem generatim. *Cato R. R.* 133. 4. Vilem in quassilum propagato —, anno post præcidito. *Plant. Men.* 4. 1. 9. Hic annus sextus, postquam ei rei operam damus. *Ter. Heaut.* 2. 2. 11. Mulieres dum moluntur, dum comuntur, annus est, quod et proverbio dicitur de longo aliquo tempore. *Id. Hec.* 4. 1. 40. Quicum tot consuesset annos. *Eur.* 2. 170. Tempora mutare ancorum frugesque creare. *Cic. Senect.* 7. 24. Nemo est enim tam senex, qui se annum non putet posse vivere. *Varr.* 1. *R. R.* 46. Ex quibus foliis propter coram versuram, quod sit anni tempus, dici possit. h. e. anni tempestas. *Cæs.* 1. *B. G.* 54. Paulo maturius, quam anni tempus postulabat. *Liv.* 3. 6. Agebatur anni principium Kalendis Sextilibus. *Horat. Art. P.* 175. Multa ferunt anni venientes commoda setum, Multa recedentes adiungunt. *Ovid.* 1. *Fast.* 149. Dic, æge, frigidus quare novus incipit annus? *Nep. Dion.* 5. Quinquaginta annorum imperium. h. e. quod quinquaginta duravit annos. *Liv. Themist.* 19. in fin. Dare alicui annum temporis. *Id.* 2. 18. Eo anno prælium fuit. *Id. ibid.* 16. in fin. Hoc anno Romæ triumphatum. — NB. In hoc anno pro hoc anno eo modo dicimus, quo in hoc tempore pro hoc tempore. Itaque in hoc anno solebat addi in quibusdam Interdictis prætoris, ut indicat *Cic.* 15. *Fam.* 16. — Anne in vocativo. *Auson. Precat.* 8. *Edyll.* 1. Janæ veni, oves anne veni, renovate veni sol. *Claudian. Cons. Prob. et Olybr.* 267. O consanguineis felix auctoribus anne. — Hæc plurimæ pertinent formulæ, scilicet: a) Jungitur Substantivis. *Liv.* 2. 52. Initio anni. *Id.* 2. 48. Principio anni. *Tac.* 5. *Ann.* 11. Exitu anni. *Id.* 6. *ibid.* 27. Extremo anni. *Id.* 15. *ibid.* 47. Fine anni. — b) Jungitur Adjectivis. *Sueton. Tib.* 51. Ineunte anno. *Cic.* 1. *Divinat.* 25. 53. Anno exeunte. *Id.* 2. *Nat. D.* 20. 53. et *Nep. Ages.* 4. Anno vertente. *Cic.* 13. *Phil.* 10. 22. Intra finem vertentis anni. *Liv.* 2. 64. et *Virg.* 3. *G.* 304. Extremo anno. *Horat.* 3. *Od.* 18. 5. Anno pleno. h. e. conferto. *Varr.* 1. *R. R.* 44. 3. Alternis annis. F. ALTERNUS. *Cic. Harusp. resp.* 8. Anno superiore. *Liv.* 2. 56. Consulens prioris anni. *Cic. fragm. pro Cornel.* Postero anno. — c) Annus est tertius etc., abhinc annis duobus etc. *Plant. Stich.* 1. 1. 36. Viri nostri domo ut abierunt, hic tertius annus. *Cic.* 2. *Off.* 21. 75. Nondum centum et decem anni sunt, cum — lata lex est. *Id.* 8. *Phil.* 9. 27. Est jam annus, ut repulsam tulit. *Orellius* aliter leg. *Plant. Most.* 2. 2. 63. Abhinc quadraginta annis. *Cic. Rosc. com.* 13. 37. Abhinc annis iv. *Plant. Cas. prol.* 39. Abhinc annos sedecim. *Cic. Balb.* 6. 10. Abhinc annos v. *Id.* 12. *Att.* 17. Abhinc amplius annis xxv. — d) Arcusativus annus significat integrum anni tempus. *Cic.* 13. *Fam.* 19. 1. Is cum Romæ annum prope ita fuisset etc. *Cælius* apud *Cic.* 8. *Fam.* 14. 2. Sæpe tibi scripsi me annum patrem non videre. *Cæs.* 7. *B. G.* 3. 2. Regiam potestatem annum obtinere. *Liv.* 2. 7. Quæ matronæ, ut parentem, annum eum luxerunt. — e) Ad annum est post annum, et ponitur ad, quod de futuro tempore dicitur, sæpe et cum numeralibus. *Cic.* 5. *Att.* 2. 1. Quem ad annum tribunum pleb. videbam fore. *Id.* 3. *Orat.* 24. 92. Ut tibi, Cæsar, faciendum est ad annum. *Id.* 12. *Att.* 46. Nescio quid intersit, utrum illuc nunc veniam, ad ad decem annos. *Id.* 1. *Tusc.* 37. 90. Si ad x millia annorum sentem aliquam ur-

hem nostram potiturum puteam. — f) In annum est — In tempus integri anni. *Liv.* 37. 2. in fin. Prorogare alicui imperium in annum. *Horat.* 1. *Ep.* 18. 109. provisæ frugis in annum Copia. *Id. ibid.* 11. 23. Differre aliquid in annum. — Interdum in annum est per annum proxime futurum. *Varr.* 2. *R. R.* 2. 12. Quod stercoracione faciunt in annum segetes meliores. — g) Ablativus anno significat — Anno præterito; cui horum opponitur. *Plant. Men.* 1. 3. 22. Quatuor minis ego enim istam anno uxori meæ. *Id. Amph. prol.* 91. Etiam histrionis anno cum his Jovem invocant. *Lucilius* apud *Non.* p. 121. 8. *Merc.* Utrum anno, an horæ te abstuleris a viro. — Ponitur etiam pro integro anni tempore. *Liv.* 25. 16. Et jam anno in magistratu erat. *Id.* 3. 39. Qui anno jam prope senatum non habuerat. *Quintil.* 5. 13. v. Cum anno vidua fuisset. *Aurel. Vict. Vir. illustr.* 10. extr. Corpus ejus matronæ anno luxerunt. — De formulis Anno ante, anno post V. ANTE et POST. — Denique anno est etiam anni spatio durante. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 13. 48. (173). Unus bonus quod conserti anno facilis soli quadrageña jugera iustum est. *Id.* 3. *ibid.* 73. 75. (184). Bis anni assumuntur umbræ (Sic bis die dixit *Virg.* 3. *Ecl.* 34.). *Colum.* 8. *R. R.* 14. 4. Ter anno. — Additur etiam in quando ab aliqua particula numerali pendet, ad significandas temporis vias. *Cic. Rosc. Am.* 46. 132. et *Varr.* 3. *R. R.* 10. 3. Ter in anno. *Varr.* 2. *R. R.* 11. 8. In anno bis. *Liv.* 39. 13. Tres in anno dies statos habere. ¶ 2. Specialim sæpe occurrit ratione habitæ humanæ vitæ et significat ætatem. *Ter. Heaut.* 2. 2. 11. Annos sexaginta natus es, aut plus. *Id. Adelph.* 5. 8. 15. Ego novus maritus anno demum quinto et sexagesimo nam? *Id. ibid.* 5. 8. 8. Parere jam diu hæc per annos non potest. *Cic. Senect.* 5. 13. Qui (*Isocrates*) eum librum, qui *Panathenæicus* inscribitur, quarto et nonagesimo anno scripsisse se dicit. *Id. ibid.* 5. 14. Annos natus sexaginta. *Nep. Ages.* 8. Cum annorum octoginta in *Ægyptum* ivisset. *Tac.* 1. *Hist.* 49. Hunc exitum habuit Galba tribus et septuaginta annis. h. e. annum jam habens septuagesimum tertium. *Ulp. Dig.* 30. l. 30. Esse annorum viginti. *Scævola* *ibid.* 32. l. 33. Esse annis sexdecim. — a) Jungitur pluribus Adjectivis. *Horat.* 4. *Od.* 13. 23. Breves anni. *Ovid.* 15. *Met.* 226. emeriti. *Virg.* 9. *Æn.* 246. Gravis annis. *Stat.* 1. *Theb.* 415. Integer annorum. h. e. adhuc juvenis. *Juvenal.* 3. 282. Improbus annis. h. e. insolens, protervus utpote juvenis. *Ovid.* 10. *Met.* 36. Iustus peragere annos. *Id.* 8. *ibid.* 632. juveniles. *Virg.* 2. *Æn.* 339. Maximus annis. *Ovid.* 14. *Met.* 617. maturior annis Remulus. *Id. Heroid.* 1. 11. molles. *Stat.* 5. *Theb.* 762. Phrygils degere longius annis. *Ter. Eun.* 2. 2. 5. panis annisque obolus. *Virg.* 7. *Æn.* 53. plenis annis nubilis virgo. *Quintil.* 1. 11. 19. Pueriles anni. *Seneca Thyest.* 347. rudes. *Ovid.* 7. *Met.* 163. seniles. *Id. Heroid.* 4. 25. teneri. *Tac.* 13. *Ann.* 19. Vergens annis. h. e. senescens. — b) Jungitur et pluribus Verbis. *Cic. Senect.* 10. 32. Quantum annum et octogesimum agere. *Ovid.* 9. *Met.* 429. factis Iolaus in annos, Quos egit, rediit. *Id.* 2. *Amor.* 3. 48. Ante annos occidere. *Cic. Senect.* 5. 13. Centum et septem complexit annos. *Ovid.* 1. *Art. Am.* 81. crescentibus annis. *Quintil.* 6. *præfat.* 6. Egressus quintum annum. *Ovid.* 1. *Met.* 750. Esse annis æquatam alicui. *Virg.* 1. *Æn.* 75. Exigere annos cum aliquo. *Quintil.* 6. *præfat.* 4. Expleto anno ætatis undevigesimo. Ferre annos. F. FERRE. *Cic. Brut.* 4. Crassus habebat quatuor et triginta annos, totidemque annis mihi ætate præstabat. Adde eund. *Cæcin.* 19. 54., et cf. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 44. 85. (235). *Quintil.* 3. 1. 14. Implere annum octarum et nonagesimum. *Zucrot.* 3. 959. meret corpus annis. *Juvenal.* 13. 58. Præcedere quatuor annis. *Virg.* 8. *Æn.* 560. præteritū anni. *Cic. Senect.* 6. 20. Ad centesimum annum vivere. *Id. ibid.* 5. 14. Vixit annos septuaginta. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 48. 49. (159). Sammula quoque centum annis vixit. *Inscript.* apud *Guerra Antich. di Asolo* p. 45., nunc in Museo Obeliano. Vixit ANNUM MENSES III. DIES XVII. — c) Sing. numero. *Propert.* 4. 5. 57. Dum vernat sanguis, dum rugis integer annus. Cf. *Id.* 2. 15. 38. ¶ 3. Item specialim ratione habitæ legum Romanorum annus dicebatur ætas, quæ ad magistratus petendos atque obandos definita erat. *Cæs.* 3. *B. C.* 1. Is enim erat annus, quo per leges ei consulere fieri liceret. — Hinc *annus meus*, tuus, etc. erat, quo primum petere magistratus licebat. *Cic.* 2.

seek after eagerly, make diligent search after). Hoc verbum unam semper eademque habet significationem: sed tamen cum *Forcellino* aliisque Lexicographis ita distingui potest. ¶ 1. Est rem aliquam omnino investigare ad eam obtinendam. *Cic. 1. Off. 4. 11.* Generi animantium omni a natura tributum, ut quæcumque ad vivendum sint necessaria, anquirat et paret. *Id. Tim. 4.* Tertium aliquid ad coherendum anquirere. *Id. Amic. 23. 87.* Si quis ea asperitate est et immanitate naturæ, congressus ut hominum fugiat atque oderit: tamen is pati non possit, ut non anquiat aliquem, apud quem evomet virus acerbitalis suæ. Adde *ibid. 21. 81.* Et *ibid. 27. 102.* Semper aliqui anquirunt sunt, quos diligamus et a quibus diligamur. *Seneca Hippol. 1274.* At vos per agros corporis partes vagas Anquirite. ¶ 2. Est etiam cogitando, vel disputando rei alicujus veritatem investigare. *Lucret. 4. 1182.* Protrahere in lucem atque omnes anquirere nusus. *h. e. investigare et detegere. Cic. 4. Tusc. 21. 47.* Cui nihil est necesse, nisi ubi sit illud, quod veri simillimum videatur, anquirere. *Id. Fat. 9. 17.* In qua (contentione) quid valeat id, quod fieri possit, anquiritur. *Id. 1. Off. 3. 9.* Tum autem aut anquirunt, aut consultant — conducant id, nec ne. *Id. 1. Oyat. 33. 151.* Anquirere aliquid omnique acie ingenii contemplari. *Tac. 12. Ann. 6.* Nec diu anquirendum, quin Agrippina — anteiret. *h. e. ambigendum, consulendum.* ¶ 3. Sæpe est etiam verbum judiciorum, et significat, post accusationem ex lege coram populo lata, severe in crimen inquirere; sæpius additur et pœna. *Liv. 6. 20.* Anquirere de perduellione. *Id. 8. 33.* capite de aliquo ob rem bello male gestam. *Id. 2. 52.* et 26. 3. Anquirere capitis. *Id. 26. 3.* pecuniae. *Tac. 3. Ann. 12.* de morte alicujus.

ANQUISITE, adverb. (anquiro). Comp. *Anquisitus*. Est diligenti investigatione, diligenter, accurate. *Gell. 1. 3.* Anquisite satis satisque sollicite aliquid querere. *Et 4. 11.* Sed qui diligentius anquisitiusque carmina Empedoclis arbitrati sunt etc. *Priore loco alii inquisite, posteriore scilicet legunt. Id. 1. 3.* Anquisitius et exactius pressiusque disserere. *Hic quoque alii inquisitius.*

ANQUISITIO, ōnis, f. 3. (anquiro) investigatio, inquisitio. *Varro 6. L. L. 90. 92. p. 110. et 111.* *Müll. citat commentarium antiquitatis M. Sergii Mani, qui capitis accusavit Trogum; et videtur esse libellus, in quo perscripta sint ea quæ servantur a iudice cum de aliquo anquirit. V. ANQUIRO 3.*

ANSA, æ, f. 1. Conferatur Græcum *ἄνδρα* prehendo: et Latinum *prehendo, prehensus*, cujus radix videtur esse *ansa*: unde *Varro 5. L. L. 121. p. 48.* *Müll. Caputæ a capiendo, quod ansatæ, ut prehendi possint, id est, capi. — Ansa est manubrium, quod vas aut quodcumque aliud manu prehendi et teneri potest (It. *manico, manubrio*; Fr. *anse, prise*; Hisp. *asa*; Germ. *die Handhabe, der Henkel, Griff* oder *Angriff*; Angl. *the handle of a cup or other vessel, any thing to lay hold of*).*

1.) Proprie occurrit — a) Sæpius de vasis. *Cato R. R. 113. 2.* Amphoras nullo implere nimium, ansarum infimarum finit. Hinc *Plin. 14. Hist. nat. 21. 27. (134).* præcipit, doli vininumquam implenda esse. *Virg. 3. Ecl. 45.* duo pocula fecit, Et molli circum est ansas amplexus acantho. *Id. 6. ibid. 47.* astitit pendebat cantharus ansa. *Ovid. 8. Met. 653.* Ansa curva alvei. *Id. Heroid. 16. 252.* tortilis pecui. *Martial. 14. 106.* ponda urcei. *Dig. 41. 1. 26. § 1. et 6. 1. 23. § 2.* sepyhi. — b) *Ansa stateræ* est pars illa, quæ manu tenetur, habetque anulo suspensum scapum, qui in ea versatur. *Vitrur. 10. 8. 4.* — c) *Ansa gubernaculi* est summa pars, quin gubernator manu tenet. *Vitrur. l. c.* — d) *Ansa ostii* est anulus ferreus ostio inclusus, ad aperiendum, claudendum, vel etiam pulsandum. *Petrus. Satyr. 96.* Videbamus nos omnia per foramen valvæ, quod paulo ante ansa ostii disrupta laverat. — e) *Ansa crepidæ* aut vestium est viculum et habenula, qua solæ et crepidæ pedi alligantur, aut vestes in aliqua corporis parte constringuntur. *Tibull. 1. 9. 14.* Ansaque compressa colligit arcta pedes. *Plin. 35. Hist. nat. 10. 36. (85).* Ferunt, a suture reprehensum, quod in crepidis una intus pauciores fecisset ansas. *Cels. 6. 13. n. 8.* Panniculæ, qui duas ansas habet. — e) Denique *anser ferreæ* dicuntur a *Vitrur. 2. 8.* unci ferrei, quibus addito plumbo inter se parietes aut parietum lapides vincuntur (Fr. *crampon*). *Propertius* quoque 4. 1. 141. ansam tribuit unco et ejus rostris.

II.) Translate est occasio, causa, species; quo sensu et a Græcis *ἄνδρα* usurpatur. *Plaut. Pers. 4. 4. 119.* Non tu illum vides quætere ansam. Infectum ut faciat? *h. e. captare occasionem. Cic. Amit. 16. 59.* Optare, ut quam sæpiissime peccat amicus, quo plures det sibi tamquam ansas ad reprehendum. *Id. Sext. 19. 22.* Etiam sermonis ansas dabit, quibus reconditos ejus sensus tenere possemus. *h. e. sermone suo dabit indicia, quibus ejus sensus cognoscereamus. Id. Planc. 34. 84.* Si locus habet reprehensionis ansam aliquam, nescio cur etc. *Id. Cæcin. 6. 17.* Iste hac sextula se ansam retinere omnium controversiarum putat. *V. SEXTULA. Ammian. 28. 1.* Offerre alicui ansam lucrandi.

ANSANCTUS. V. AMSANCTUS.
ANSARIUS, a, um. *V. FORICULARIUS.*

ANSATUS, a, um, adject. ansa instructus, qui ansam habet. *Varro 5. L. L. 121. p. 48.* *Müll. Caputæ a capiendo, quod ansatæ, ut prehendi possint. Colum. 9. R. R. 15. 5.* Id vas ansatum simile angustæ ollæ figuratur. — *Ansatæ* absolute apud *Ennium* sunt jaculamenta cum ansa seu amento, apud *Non. p. 556. 24. Merc.* ansatas mittunt e turribus. *Hieron. Columna* ex valde probabili conjectura, quam recentiores philologi omnes omnino tuerentur, legit *ansatas mittunt e turribus hastas*, ut hemistichium rectius constet, et integra sit locutio. Nam idem *Ennius* apud *Macrob. 6. Saturn. 1.* dixerat, *ansatis concurrunt undique telis.* Sunt tamen qui putant, *ansata tela* dici, quæ circa medium cuspidis duas veluti furculas, seu minores cuspides in modum ansæ conversas et utrimque extantes habent, quales sunt quas Itali vocant *alabarde*; alii vero esse ea, quæ amento prædita sint, ut primum in hostem immittit, deinde retrahi possint. — Joculariter a *Plaut. (Pers. 2. 5. 7.* Sed quis hic ansatus ambulat?) dicitur *ansatus homo*, qui brachia ita gestat ad latus utrumque conversa et applicata, et, ut *Idem ibid. v. 6.* loquitur, ita subnixis alis se infert, ut vas ansatum referat.

ANSER, ōris, m. 3. *Varro 3. R. R. 10. 3.* sæpius utitur in genere feronino, cum de feminis parentibus loquitur. Singula non plus quam ter in anno pariunt. — Ratione habita etymii, hæc vox conjungi potest cum Lat. *anas*, Gr. *ἄνδρα*, et Germ. *Gans, ganserich.* — Anser est avis ex genere altilium, satis vulgo nota, cujus jecur in præcipuis cœnarum deliciis olim habebatur: et hoc quidem nomine significantur anseres cum cicures sive domestici, tum feri. *V. Dig. 41. 1. 5. § 6.* (It. *oca, papero*; Fr. *oie, oison*; Hisp. *ansar, ganso, oca*; Germ. *die Gans*; Angl. *a goose, gander*). De ratione alendorum anserum plura tradunt *Varro 3. R. R. 10. 1.* et seq., *Colum. 8. R. R. 13. 1.* et seq., *Plin. 10. Hist. nat. 22. 26. (81).* et seq., et *Pallad. 1. R. R. 30. Plaut. Truc. 2. 1. 40.* Qui ubi quamque nostrarum videt prope aedes, hac si aggredias, item ut de frumento anseres, clamore absterret, abigit. — Romæ autem anseres publice in Capitolio alebantur, earumque cibaria censors ante omnia alia locabant, quod cum illud a Gallis obsideretur, iique noctis silentio jam jam occulta via essent in arcem evasuri, canibus etiam, oon modo hominibus, dormientibus, earum clangore alarumque crepitu excitatis Manlius, facile eos deturbare inde potuit, et rem Romanam servare, ut apud *Liv. 5. 47.* legitur. Addit *Servius* ad *Virg. 8. Æn. 652.* in more fuisse, ut quotannis eo die, quo id accidit, anseres auro et purpura ornati in lectis circumferrentur: contra canes, qui nihil senserant, cruci suffigerentur. Quod vero *Virg. ibid. 655.* *argenteum anserem* memorat, alludit ad anserem ex argento conflatum, qui ob id factum in Capitolio positus est. Alii *argenteum* putant dici ab albo colore. *Cic. Rosc. Am. 20. 56.* Anseribus cibaria publice locantur, et canes aluntur in Capitolio, ut significet, si fures veocerint. *Plin. 10. Hist. nat. 22. 26. (81).* Et anseri vigil cura, Capitolio testata defenso, per id tempus canum silentio proditis rebus. *Martial. 3. 58.* Argutus anser. *Id. 13. 58.* Aspice, quam tumeat magno jecur anseris majus: Miratus dicis, hor, rogo, crevit ubi? *Juvenal. 5. 114.* Anseris ante ipsum magni jecur anseribus par. *Plin. loc. cit.* scribit, fortibus anseribus jecur in magnam amplitudinem crescere, quod exemptum quoque lacte multo augebatur. *Pers. 6. 71.* satur anseris extis. *Martial. 3. 82.* catellas anserum exta lambentes. exta anseris sunt jecinora anserina, in ciborum deliciis habita, ut dictum est. Adde *Caton. R. R. 89.*, *Virg. 9. Ecl. 35.* et 1. *G. 119.*, et *Ovid. 11. Met. 599.* Ho-

rat. 2. Sat. 8. 88. Pinguibus et ficiis pastum jecur anseris albi. albi anseres præ ceteris in pretio erant tum ob suavitatem in cibis, tum ob pluviam, quæ laudatissima et mollissima, præcipue interior, et ad faciendam pulvinaria aptissima. *Anseris medullæ mollior* proverbio dicitur, qui mollissimis est moribus et ingenio. *Catull. 25. 2.* et *Auct. Priapeor. 64.* — Anser in sacrificiis Junonis mactabatur, ut innuit *Liv. loc. cit.* Item Isidis et Osiridis, ut est apud *Juvenal. 6. 539.* et *Ovid. 1. Fast. 453.* Fuit etiam Priapo sacer, ut colligitur ex *Petrus. Satyr. 137.* — Anser *Amycleus* apud *Virg. Cir. 489.* est is, in quem transformatus Juppiter Ledam derepit et viliavit, Amyclis Laconiae oppido. Tametsi plerique alii non in anserem, sed in cynum mutatum Jovem fabulantur. Sed facile unum pro altero poni potest; quia cyni in anserum genere a naturæ consensu censi solent. — *NB.* De Anser poeta *V. ONOM.*

ANSERARIUS, a, um, adject. ad anserem pertinet. Hinc

Anserarius, ii, m. 2. absolute, qui anseres alit et pinguiores facit. *Lex. Lat. Gr. Anserarius ἄνδρα-σος.*

Anserarium, ii, n. 2. locus, in quo inclusi anseres aluntur. Habetur hæc vox in titulo c. 14. l. 8. *Colum.* ubi legitur: *De anseribus educandis et anserario constituendo.* Verum hujusmodi tituli *Columellæ* non sunt.

ANSERATIM, adverb. anserum ordine vel ratione. Affertur, sed nulla confirmatur auctoritate, a *Charis. 2. p. 162.* *Putsch.* Quarta species est eorum adverbiorum, quæ per im litteras terminantur, ut *passer, anser, passeratim, anseratim.*

ANSERCULUS, i, m. 2. deminut. ab *anser*, parvus anser, anserinus pullus. *Colum. 8. R. R. 14. 7.* Ne noceri possit exclusis anserculis, quos enecant urticae, si teneros pupugrint.

ANSERINUS, a, um, adject. ad anserem pertinet. *Plin. 10. Hist. nat. 22. 29. (86).* Anserini generis sunt chenalopeces etc. *Id. 11. ibid. 47. 107. (257).* Visæ etiam serpentes anserinis pedibus. *Id. 30. i. bid. 8. 22. (70).* et 29. *ibid. 6. 39. (133. et 134).* a. deps. *Id. 29. ibid. 5. 33. (104).* sanquis. *Id. ibid. 6. 38. (131).* fel. *Ulp. Dig. 32. 68. lana. h. e. pluma.*

ANSULA, æ, f. 1. deminut. ab *ansa*, parva ansa vel capula. *V. ANSA 1.* Occurrit — a) Generalit. *Fetus Scholiast. ad Horat. 1. Sat. 4. 34.* Romæ videmus hodieque fenum velut ansulam factam in cornulo bovis, quod signum datur transeuntibus ut eum vitent. — b) De vinculis crepidæ aut vestium. *Val. Mar. 8. 12. in fin.* Qui in opere suo moneri sese a suture de crepida et ansulis passus etc. Adde *Sidon. 8. Ep. 11. in carm. 14. Apul. 11. Met. 4.* Læva cymbium dependebat aureum, cujus ansulæ, qua parte coespiciat est, insurgebat aspis, caput extollens arduum etc. — c) De anulo vel unco ferreo parieti impacto, quo alligantur jumenta, dixit *Apul. 4. Met. 3.* Pro anulo etiam, qui in digito fertur, usurpavit *Augustin. 2. Doctr. Christ. 20.*; et pro anulo catenæ *8. Confess. 5.*

ANTACHATES, æ, m. 1. *V. AUTACHATES.*

ANTÆ, arum, f. plur. 1. (*ἀντα*) pilæ lapideæ, seu columnæ structiles quadratæ, quæ ad latera ostiorum utrimque ponuntur vel duæ, vel quatuor, vel plures, in frontibus ædium. Dictæ sunt *antæ* vel ab ante præposit. quia in fronte ædium fiunt, vel a Græco *ἀντα* occurro quia ædem adeuntibus velati occurrunt, vel ab antes quod *V. infra* suo loco. *Paul. Diac. p. 16. 15.* *Müll.* Antes sunt extremi ordines vinearum; unde etiam nomen trahunt *antæ*, quæ sunt latera ostiorum. Notus quoque p. 30. 6. *Merr.* deducit et *antibus*, et *antis* dici ait columnas quadras. Sed non quæcumque quadræ columnæ antæ sunt, sed ex tantum, quæ in frontibus ædium sunt, ad latera ostiorum ut dictum est. *Vitrur. 3. 1.* Ædium autem principia sunt et quibus constat figurarum aspectus; et primum in antis: quod Græce *βάσις ἐν παραστάσι* dicitur. Adde 4. 4. et 7., ubi de antarum proportionem cum columnis disserit. Videtur *antæ* proprie locum habere in ædibus sacris: tanetsi et in non sacris construi aliquando soleant. — Hinc in *antis* esse ædes dicitur, quæ hujusmodi pilas in fronte habet. *Vitrur. loc. cit.* In *antis* erit ædes, cum habebit in fronte *antæ* parietum, qui cellam circumcludunt, et inter *antæ* in medio columnas duas, supraque fastigium, ea symmetria collocatam, quæ in hoc libro fuerit præscripta. In vet. *Inscript. apud Grut. 207.* IN XO PA-

RIETE MEDIO OSTII LYMEN APERITO: EX EO PARIETE ANTAS DVAS AD MARE VORSVM PROJICITO: INSVPER ID LINEN ROBYSTVM IMPONITO: INSVPER ID ET ANTAS MVTVLOS ROBYSTOS PROJICITO EXTRA PARIETEM ETC. *Projicere* antas est eas ita construere, ut extra parietem multum emineant. Fiunt enim *antas* non ad ornatum tantummodo, sed etiam ad muniendam et sustinendam structuram: et ob id longius a pariete projiciuntur, quo validius sustineant. Sed cum ita sunt, magis proprie vocantur *anterides* seu *erismæ*, quam *antas*: a nobis Italis *contrafforti*.

ANTAGONISTA, æ, m. 1. (ἀνταγωνιστής) adversarius; ab ἀντί contra et ἀγωνίζω pugno. Hieronymus. *Fit. Hilarion. ad fin.* Quo scilicet antagonistas habere in proximo.

ANTAMEBÆUS, a, um. V. AMEBÆUS.

ANTANACLASIS, is, f. 3. ἀντανάκλασις, ex adverso refractio. Figura, cum id, quod ab altero dictum est, non ea mente, qua dictum est, intelligitur, sed in aliam, aut contrariam accipitur. Hujusmodi de ea exemplum affert Quintil. 9. 3. 68. Cum Procleus quereret de filio, quod is mortem suam expectaret; et ille dirisset, se vero non expectare; imo, inquit, rogo expectes. Fit etiam antanacclasis, cum non ex eodem verbo, sed ex diverso vicinam accipitur, ut si dicas, supplicio afficiendum, quem supplicatione dignum judicaris, ut ibid. Quintil. subdit: nam supplicium cum fere penam significet, aliquando et pro precibus ponitur. Est autem Græca vox: ab ἀντί contra, et ἀνακλίνω refringo; et a Quintil. Græce usurpatur.

ANTAPŌCHA, æ, f. 1. V. APOCHA.

ANTAPŌDŌSIS, is, f. 3. V. APODOSIS.

ANTARCTICUS, a, um. V. ARCTICUS.

ANTARIUS, a, um, adject. a Gr. ἀνταρκτικός contra tollo. Antarii funes, ἀνταρκτικοὶ σχῆμα, in machinis tractoris sunt ii, qui alteri capiti machinæ erigendæ, dextrâ et sinistrâ illigantur, atque ita eam regunt, ut dum erigitur, in neutram partem inclinet. *Pitruv.* 10. 3. Antarii funes ante laxi collocantur.

ANTARIUS, a, um, adject. ab ante, et est qui est ante urbem. *Paul. Diac. p. S. S. Mill.* Antarius bellum, quod ante urbem geritur. *Servius ad Virg.* 11. *Æn.* 136, id dicitur, quod ninium proxime, et ante ipsam urbem fit et quasi ante aras.

ANTE et apud veteres etiam anti; unde anticipare, antistare etc. Ratione habita: cum conjungenda est vox cum Gr. ἀντα et ἀντί; cum Germ. ent, quæ in entgegen occurrit. — Est aut. I.) Præpositio accusativum casum regens, aut II.) Adverbium; si præpositio, accentu acuto, si adverbium, accentu gravi donatur in ultima syllaba teste *Fielen. p. 1953. Putsch.*, quocum cf. *Charis. p. 269. ibid.*: et si præpositio sit sive adverbium, semper est localis et significat rationem seu relationem loci anterioris ad posteriorem, et loci quilibet anterioris aliquo versus rectâ progredientis; elque opponitur post et retro (ut. avanti, innanzi; Fr. devant, avant; Ill. p. ante, delante; Germ. vor; Angl. before, opposite to, over against).

A) Ante est præpositio localis accusativum casum regens, quo scilicet motus aliquo versus clarior d. b. nitur. Accommodatur autem proprie I. ad locum; translate vero II. ad personas, et III. ad tempus.

I.) Proprie de loco ponitur, et ¶ 1. Respondit interrogationi ubi, et jungitur — a) Verbis quietem significantibus. *Plaut. Amph.* 1. 1. 141. Sed quis hic est homo, quem ante ades video hoc noctis? *Et ibid.* v. 255. Nunc ego nunc sto ante ades nostras? *Ter. Andr.* 2. 2. 25. Cum illic advenio, solitudo ante ostium. *Cic. 3. Off.* 14. 58. Ab iis (piscatoribus) petivit, ut ante suos hortos postredie pararentur. *Id. Mil.* 10. 27. Romæ — profectus pridie est, ut ante suum fundum — Miloni insidias collocaret. *Id. Rose. Am.* 5. 12. Ante tribunal tuum, M. Famii, ante pedes vestros, judices, inter ipsa subsellia cades futuræ sunt. *Id.* 1. *Id.* *Id.* 32. 72. Ante prætorium. *Et mox.* Ante oppidum, Noiam. *Nep. Alcib.* 3. Qui ante Januam erat Andocidi. *Liv.* 9. 32. Ante signa circa quæ omnes ceciderunt. *Id.* 21. 41. Velut si ante Romana niencia pugnemus. *Colum.* 6. *R. R.* 2. 2. Ante stabulum. — Interdum et de personis, quæ tamen pro loco habentur. *Cic. 4. Ferr.* 66. 160. Ante ipsum Scrapim, in primo aditu vestibuloque templi. *Id.* 6. *ibid.* 3. 5. Item ante hosce deos erant orula. *Id.* 2. *Ferr.* 3. 9. Dicere causam ante judicem. *Sulpicius* apud *Cic. 4. Fam.* 5. 4. Post me erat Ægina,

ante me Megara. *Orellius* ita locum restituit ex MSS. *Sall. Jug.* 110. Jugurtham circiter duodum millium intervallo inter eos consedis. *Curt.* 4. 15. 3. Ipse ante se falcatos currus habebat. — b) Cum Verbis motum significantibus. *Plaut. Asin.* 3. 3. 70. Tu, ut decet dominum, ante me ito inanis. *Cæs.* 1. *B. G.* 21. Ipse ad eos contendit equitatuque omnem ante se mittit. *Nep. Datam.* 3. Quod (copulâ) vinetum ante se Thyum agebat. *Liv.* 45. 40. In catenis ante eorum victoris per urbem hostium inductus. — c) Ille pertinet illa sæpe usurpata ante oculos, ante pedes, ante os oculosque, ante ora etc.: quæ — Modo proprie et stricto sensu occurrunt. *Cic. Rose. Am.* 5. 13. Ne hic ibidem ante oculos vestros trucidetur. *Id.* 3. *Off.* 14. 58. Cymbarum ante oculos multitudo (erat). *Propert.* 3. 6. 32. Pæna erit ante meos sera, sed ampla, pedes. Cf. *Cic. Rose. Am.* 5. 12. supra sub a; et *Juvenal.* 7. 143. *Cic. 8. Phil.* 7. 20. Ante os oculosque legatorum tormentis Mutinam verberavit. *Virg.* 2. *Æn.* 531. Ut tandem ante oculos evasit et ora parentum. *Id.* 1. *ibid.* 95. Quis ante ora patrum Trojæ sub mœnibus altis Contigit oppetere. *Adde* 4. *ibid.* 62. — Modo generatim ponuntur de iis, quæ videri possunt. *Cic. 7. Verr.* 26. 63. Quam lubeuter (prædonum ducem) palam ante oculos omnium esse patitur. *Nep. Chabr.* 3. Non enim lubeuter erat ante oculos suorum civium. *Liv.* 3. 50. Quotidie se frui monumento gloriæ suæ et ante oculos habere urbem latam in triumpho suo. *Cic. 3. de republ.* 9. 15. Quæ ne reficienda quidem Graji putaverunt, ut esset posteris ante os documentum Persarum scleris sempiternum. — Modo translate dicuntur de iis, quæ menti observantur vel offeruntur. *Cic. 14. Fam.* 2. 3. Nam mihi ante oculos dies noctesque versaris. *Virg.* 2. *Æn.* 772. Infelix simulacrum atque ipsius umbra Creusæ Visa mihi ante oculos et nota major imago. *Ovid.* 3. *Trist.* 4. 57. Ante oculos errat domus, urbs et forma locorum. *Cic. 2. Leg. agr.* 20. 53. Ponite ante oculos vestros Rullum — auctonantem. *Quintil.* 6. 1. 11. Totas causæ vires ante oculos ponit. — Denique item translate ponuntur de iis, quæ clara sunt, aperta, manifesta. *Cic. 1. Orat.* 43. 192. Omnia enim sunt posita ante oculos, collocata in usu quotidiano. *Id.* 1. *Legg.* 18. 48. Sequitur — id, quod ante oculos ex iis est, quæ dicta sunt. *Ennius* apud *Cic. 1. de republ.* 18. 30. Quod est ante pedes, nemo spectat; cæli scrutantur plagæ. *Ter. Adelph.* 3. 3. 32. Istæ est sapere, non quod ante pedes modost videre, sed etiam illa quæ futura sunt prospicere. *Cic. Orat.* 3. 40. Transilire ante pedes posita. ¶ 2. Præpositio ante respondet, quævis raro et in certis ferme locutionibus, interrogationi quo, quo versus: et ponitur — a) De iis, qui prius in posteriore loco positi, nunc in anteriorem procedunt. *Cæs.* 1. *D. C.* 55. Quæ (cohors) temere ante ceteras extra aciem procurrerat. *Id.* 2. *ibid.* 34. Sequi sese jubet et præcurrit ante omnes. *Liv.* 7. 40. Ante signa progressus — dixit. *Id.* 8. 10. Accensus ab novissima acie ante signa procedere jubet. — b) Item de iis, quæ aliquo ante rem vel personam feruntur. *Cic. 1. Herenn.* 14. 28. Ergo in iudicium non venit: at in senatum, aut ante imperatorem et in consilium talis causa potest venire. *Curt.* 3. 6. 10. Projectis amiculo [et litteris] ante lectum. Cf. *Virg.* 5. *Ecl.* 70. *Ovid.* 8. *Met.* 480. et *Sueton.* *Cal.* 28. et 42. Ille pertinet præcipue formula adducere ante oculos. *Plaut. Rud.* 4. 4. 3. Quæ me pellices adluisse dicet ante oculos suos. *Ter. Eun.* 4. 1. 9. Miles vero sibi putare adductum ante oculos æmulum. *Adde eund.* *ibid.* 4. 7. 24. et *Heaut.* 5. 4. 18. *Ovid. Heroid.* 9. 121. Ante meos oculos adducitur advena pellex. *Adde eund.* 3. *Fast.* 493.

II.) Translate ad personas. ¶ 1. Hæc præpositio adhibetur in comparationibus, et de iis ponitur, quos ratione habita dignitatis, amoris etc. ceteris anteponiunt. Raro tamen hoc sensu occurrit in Terentio, Cicerone, Cæsare aliisque: contra sæpiissime in Livio et aliis qui cum Livio vel post Livium floruerunt; quamvis etiam apud hos certis quibusdam formulis sit circumscripta. — a) Generatim. *Ennius* apud *Cic. 1. Off.* 24. 84. Non enim rumores ponebat ante salutem. *V. ANTEPONO.* *Plaut. Trin.* 4. 1. 5. Atque ego tibi, Neptune, ante alios deos gratias habeo atque ago summas. *Balbus* apud *Cic. 8. Att.* 15. a. 2. Quem ante me diligo. Cf. *Sueton.* *Cæs.* 50. Sed ante alias dilexit (Cæsar) M. Bruti matrem, Serviliam. *Sall. Cat.* 53. Facundia Græcos, gloriâ Lelli Gallos ante

Romanos fuisse. *Id. Jug.* 10. Ceterum ante hos te, Jugurtha, qui ætate et sapientia prior es, ne aliter quid eveniat, providere decet. *Id. ibid.* 15. Ne verba inimici ante facta sua poneret. *Liv.* 35. 14. Tum me vero et ante Alexandrum et ante Pyrrhum et ante omnes alios imperatores esse. *Curt.* 8. 7. 13. Si quis deorum ante Jovem haberetur, fastidires etiam Jovem. *Tac.* 13. *Ann.* 54. Nullos mortalium armis aut fide ante Germanos esse. — b) Speciatim occurrunt formulæ ante omnes, ante alios etc. — Modo cum Participiis vel Adjectivis absolutis seu positivis. *Liv.* 1. 9. Unam, longe ante alias specie ac pulcritudine insignem, — raptam ferunt. *Id.* 3. 58. Perosus decemvirovum scelera, et ante omnes fratris filii superbæ infestus. *Adde eund.* 5. 25., 29. 23., 40. 22. et alibi sæpe. *Virg.* 3. *Æn.* 321. O felix una ante alias Priameia virgo. *Adde eund.* 5. *ibid.* 318. *Id.* 2. *ibid.* 40. Primus ibi ante omnes — Laocœon ardens summa decurrit ab arce. *primus* ex adjectione ante omnes majorem vim acquirit. Cf. *Seneca Herc. Cl.* 1271. *Ovid.* 12. *Met.* 120. Sed tamen ante alios — Gratus erat, Cyparissæ, tibi. *Curt.* 6. 6. 19. Rex ante omnes mæstus. *Plin.* 12. *Hist. nat.* 16. 35. (70). Sembracena (myrrha) prædictis caret vitis, ante alias bilaris, sed viribus tenuis. *Id.* 4. *ibid.* 8. 15. (30). Ante cunctos claritate Peneus. *Tac.* 5. *Hist.* 12. Muri labor et opere ante alios. *Stat.* 3. *Silv.* 2. 39. Tu tamen ante omnes diva cum matre, Palæmon, Adnue. — Modo cum Comparativis. *Liv.* 5. 42. Tanto ante alios miserandi magis, qui unquam obsessi sunt. *Virg.* 1. *Æn.* 347. Pygmalion scelere ante alios immemor omnes. — Sæpius cum Superlativis. *Plaut. Asin.* 5. 2. 8. Scito illum ante omnes maximi mortalem preti. *Liv.* 1. 15. Longe ante alios acceptissimus militum animis. *Nep. Att.* 3. Quod — unus ei ante alios fuerit carissimus. *Virg.* 7. *Æn.* 55. petit ante alios pulcherrimus omnes Turnus. ¶ 2. Huc referri potest et formula ante omnia, quamvis ad personas minime referatur, et — a) Spectat ad rei dignitatem, et significat præcipue, maxime, immodice. *Liv.* 2. 7. Publica — mæstitia, eo ante omnia insignis, quia matronæ annum, ut parentem, eum luxerunt. *Id.* 7. 4. Acerbitas in delectu — invidia erat, et ante omnia invisum ipsum ingenium atrox. *Adde eund.* 4. 40. et 35. 32. *Virg.* 2. *Ecl.* 62. nobis placeant ante omnia silvæ. *Id.* 2. *G.* 475. Me vero primum dulces ante omnia Musæ accipiant. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 35. 53. (125). Quæ natura multis, et ante omnia ursis. *Sueton. Cal.* 21. Destinaverat et Sami Polycretis regiam restituere, — in jugo Alpium urbem condere, sed ante omnia Isthmum in Achaja perfodere. *Juvenal.* 10. 191. deformem et tætrum ante omnia vultum Aspicere. — b) Interdum ad tempus refertur, et significat priusquam omnia alia fiant. *Cels.* 7. 30. Alvus ante omnia ducitur: tum velsellâ tuberculum apprehensum — exciditur. *Id.* 8. 2. Oportet autem ante omnia os nudare. *Quintil.* 1. 1. 3. Ante omnia ne sit vitiosus sermo nutricibus. *Id.* 2. 2. 4. Sumat igitur ante omnia parentis erga discipulos suos animum. *Adde eund.* 1. 2. 8., 3. 6. 83., 4. 2. 4. et alibi sæpiissime: immo *Id.* *Quintil.* usurpat hanc formulam et in rerum distributione pro primo vel primo, ut 4. 2. 52. Credibilis autem erit narratio ante omnia, si prius consuluerimus nostrum animum —, deinde, si etc. *Id.* 10. 7. 6. Ante omnia — deinde — postremo. *Id.* 12. 11. 25. Ante omnia — tum — denique. *Id.* 3. 9. 6. Ante omnia — deinde — tum — postremo. *Id.* 12. 1. 27. Ante omnia — post hæc.

III.) Item translate ad tempus; et occurrit ¶ 1. Generatim de tempore, quod astronomica ratione computatur: et jungitur interdum Adverbis temporis in o, ut multo, paullo etc. *Legg. XII. Tab.* apud *Cic.* 2. *Herenn.* 13. 20. NI PAGUNT, IN COMITIO AUT IN FORO ANTE MERIDIEM CAUSAM CONICITO. *Cato R. R.* 112. 1. Aquam ex alto in arinam sumito — dies LXX ante vindemiam. *Plaut. Epid.* 2. 1. 41. Nam mihi ante solem occasum hoc argentum eloces. *Id. Bacch.* 3. 3. 20. ante solem exorientem. *Ter. Phorm.* 4. 4. 28. Haruspex vetuit ante brumam aliquid novi negotii incipere. *Plaut. Amph.* 2. 1. 55. et *Cic. 2. Divin.* 26. 57. Ante lucem. *Cic. 2. Orat.* 64. 259. Bene ante lucem. *Id.* 2. *Inv.* 5. 14. Multo ante lucem. *Id.* 12. *Att.* 15. Cum mane nie in silvam abstrusis densam et asperam, non ex eo inde ante vesperum. *Cæs.* 1. *B. G.* 50. Non esse fas Germanos superare, si ante novam lunam prælio contendissent. *Liv.* 27. 42. Multo ante noctem copias reduxit. *Id.* 31. 24. Aliquantum ante

lucem. *Sulpicius* apud *Cic.* 4. *Fam.* 12. 2. In quibus (*codicillis*) erat scriptum, paulo ante lucem Marcellum diem suum obiisse. *Plin.* 15. *Hist. nat.* 16. 18. (59). Collegi mala post æquinoctium autumnale, neque ante xvi lunam, neque ante primam horam. *Juvenal.* 9. 108. Ante diem. *Id.* 10. 339. Ante lucernas. ¶ 2. Speciatim occurrit in quibusdam formulis, quæ pariter ex astronomica temporis computandi ratione sumptæ fuerunt: hæc sunt — a) *Ante annum*, b. e. anno priusquam aliquid fiat. *Colum.* 5. *R. R.* 10. 2. Ante annum, quam seminare voles, scrobem fodito. *Id.* de *Arbor.* 4. 3. Optimum erit ante annum scrobes vel sulcos facere. *Plin.* 3. *Ep.* 23. Uxor, quam ante annum virginem acceperat. *Justin.* 18. 3. 5. Tyron urbem ante annum Trojanæ cladis condiderunt. — b) *Ante suos annos* est antequam naturalis vitæ annus impleatur. *Ovid.* 2. *Amor.* 2. 46. Ante suos annos occidit, quod sæpius dicitur ante diem, *V.* infra sub d. — c) *Aliquot ante annos*, multos ante annos, menses, dies etc. *Cic.* 1. *Tusc.* 2. 4. Themistoclesque aliquot ante annos cum in opulis recusaret lyram, est habitus indoctor. *Codices nonnulli leg.* aliquot ante annis. *Nep. Datam.* 11. Huc Mithridates cum uno — ante aliquot dies venit. *Liv.* 31. 24. Eademque negligentia erat, quæ Chalcidem dies ante paucos prodiderat. *Sueton.* *Cæs.* 81. Paucos ante menses. *Tac.* 14. *Ann.* 9. Hunc sui finem multos ante annos crediderat Agrippina. *Sueton.* *Tib.* 61. Ante aliquot annos. *Id.* *Aug.* 101. Ante annum et quatuor menses, quam decederet. *Id.* *Ner.* 56. Ante paucos, quam periret, menses. *Nonnulli* putant in hisce locutionibus ante esse Adverbium, et aliquot vel multos etc. annos esse Accusativum temporis; idque confirmant loco *Cic.* 3. *Fam.* 11. 1. De qua (*absolutione*) etsi permultum ante certior factus eram litteris etc. At in multis ante est certe præpositio; in aliis quæstio videtur supervacua. — d) *Ante hunc diem*, ante eam diem, h. e. toto tempore, quod jam præterit. *Plaut.* *Capt.* 3. 4. 101. Non fuit, neque ego istuc nomen unquam audivi ante hunc diem. *Ter. Hec.* 4. 4. 18. Neque fuisse prægnantem unquam ante hunc scivi diem. *Curt.* 5. 3. 22. Invictus ante eam diem erat. — Et ante diem absolute eadem omnino significatione. *Fronto ad M. Aurel.* *Cæs.* 2. 1. 4. Namque in dies plus amando efficit, ne quod ante diem amaveris, plurimum fuerit. — e) *Ante diem* generaliter est ante præinitium temporis; speciatim vero ante præinitium vitæ tempus. *Ovid.* 1. *Art. Am.* 184. Cæsariibus virtus contigit ante diem. *Stat.* 2. *Silv.* 1. 108. Tener ante diem vultu gressuque superbo Vicerat æquales. *Virg.* 4. *En.* 696. Nam quia nec fato, merita nec morte peribat, Sed misera ante diem subitoque accensa timore etc. *Ovid.* 1. *Met.* 149. Filii ante diem patrios inquirunt in annos. *Id.* 3. *Art. Am.* 739. Ante diem morior. — f) *Ante horam*, h. e. statutum. *Scribon.* *Compos.* 95. — g) *Ante id tempus* est toto tempore anteriore, bucusque. *Nep. Arist.* 2. Namque ante id tempus et mari et terra duces erant Lacedæmonii. *Id.* *Timoth.* 2. Qui bonos hunc uni ante id tempus contigit. — h) *Ante tempus* est ante tempus opportunum aut lege præinitium. *Ter. Hec.* *prol. alt.* 27. Strepitus, clamor mulierum fecere, ut ante tempus exirem foras. *Liv.* 31. 361. Duces — non satis expectato, ante tempus excitatis suis occasionem bene gerendæ rei amisere. *Cic. Amic.* 3. 11. Qui — factus est consul bis, primum ante tempus, iterum sibi suo tempore, reipubl. pane sero. *Liv.* 9. 18. Post tempus ad bella ierunt: ante tempus comitorum causâ revocati sunt. *Sueton.* *Aug.* 26. Magistratus atque honores et ante tempus et quosdam novi generis cepit. ¶ 3. Item speciatim ratione habita inodi, quo tempus apud Romanos computabatur. Romani enim, in definiendo tempore cuiusquam rei, non eum diem ponebant, quo res ipsa vel facta vel faciendâ erat, sed ante eum diem, et significabant eum quoque diem esse numerandum, ut colligimus ex *Liv.* 45. 2. Supplicatio indicta est ex a. d. (h. e. ante diem) V. Id. Octobr. cum eo die in quinque dies. Unde in *Dig.* 45. 1. 13. Qui ante Kal. proximas stipulatur, similis est ei, qui Kalendis stipulatur. Hoc autem sensu — a) *Ante præponitur* tempori generatio, nullis additis numeralibus. *Cic.* 6. *Att.* 1. a med. Diem statuo satis laxam: quam ante si solverint, dico me centesimam deducturum. perinde ac si dicat quod si solverint: antequam dies illa elabatur. *Id.* *ibid.* 2. Itaque statim dedi litteras, ut ex Cipro equites ante certam

diem decederent. *Id.* 3. *Nat. D.* 34. 84. Edixisse, ut, quod quisque a sacris haberet, id ante diem certam in suum quoque forum referret. *Cæs.* 1. *B. C.* 11. Polliceri, se in provinciam iturum, neque, ante quem diem Iturus sit, definire. Adde *eumd.* *ibid.* 2. *Sall. Cat.* 37. Ceteræ multitudinē diem statuit, ante quam sine fraude liceret ab armis decedere. *Nep. Chabr.* 3. Athenienses diem certam Chabriæ præstituerunt, quam ante domum nisi redisset, capitis se illos damnaturos denunciant. — b) Item cum numeralibus, sed generatim. *Cato apud Plin.* 15. *Hist. nat.* 18. 20. (75). Atqui tertium ante diem scitote decerpam Karthagine. h. e. tertio die, *V.* infra sub c. *Colum.* 12. *R. R.* 18. 4. Ante quadragesimum vindemiæ diem. *Seneca ad Helv.* 15. Quod te ante tertium demum diem, quam percussus sum, securam — regredi voluit. — c) Item sæpius cum numeralibus et die ex Calendario Rom. definita, ut ante diem tertium *Kalendas Septembres* vel raro cum Genit. *Septembris*. In designandis enim mensium diebus usus apud Romanos duplex est: alter integer, alter per ellipsim seu omissionem particulæ. Itaque dicunt v. g. tertio *Kalendas Septembres* et ante diem tertium *Kalendas Septembres*. In primo subintelligitur ante, ut integra locutio sit tertio die ante *Kalendas Septembres*. In altero quidam volunt esse ἀναστροφὴν, hoc est Inversionem verborum, quæ naturalī ordine ita collocanda sint, diem tertium ante *Kalendas Septembres*, et illud diem tertium esse Accusativum temporis. Alii, quia in antiquis codicibus MSS. scriptum est breviter litteris a. d. III. *Kal. Sept.*, aliquando ita legerunt, ad diem tertium *Kalendas Septembres*: quæ phrasī Latina certe esset; sed repugnant cum optimis quibusque editionibus Interpretis et Critici fere omnes, qui ante diem legendum esse contendunt, et illud ad diem ortum habuisse ex Inscritis legentium aut escriptentium veteres codices; præsertim cum dicat et *Plutarch.* in *Numa* p. 61. v. Προ δὲ καὶ μὰς καλεῖσθαι. Et in *Poplicola* p. 101. v. Προ μὰς καλεῖσθαι Μαρτίου. Sed quidquid sit hac de re, illud sane certum est tertio *Kalendas Septembres* et ante diem tertium *Kalendas Septembres* idem omnino significare, hoc est diem trigesimum Augusti; nam in numerandis Kalendariarum diebus tum dies, de quo agitur, tum dies termini computatur, ut diximus: porro id confirmatur ex *Dionysio* et *Livio*: *Dionysius* enim ait *Antiq. Rom.* 6. τετάρτην πρὸ τῶν εἰδῶν Δεκεμβρίου, et *Livius* Latine verit 29. 52. a. d. iv. Idus Decembres. Item ex *Cicerone* et *Gellio*: *Cic.* enim 7. *Att.* 5. 3. Ita ad Urbem iii. (h. e. tertio) Nonas, natali meo: et *Gell.* 15. 28. Ante diem tertium Non. Jan. M. Cicero natus est. *Cic.* 3. *Phil.* 8. 19. Edixit, ut adesset senatus frequens a. d. viii. *Kalendas* Decembres. h. e. vigesimo quarto die Novembris. *Id.* 1. *Cat.* 3. 7. Meministine, me ante diem xii. *Kal.* Nov. dicere in senatu, certo die fore in armis, qui dies futurus esset ante diem vi. *Kal.* Novembris, C. Mallium, audaciæ satellitem atque administrum tuæ? Cf. *Sall. Cat.* 30. C. Manlium arma cepisse cum magna multitudinē ante diem vi. *Kalendas* Novembris. *Cic.* 3. *Fam.* 5. 1. Tralles veni a. d. vi. *Kalendas* Sextiles. *Id.* 3. *ibid.* 12. 4. Decedenti mihi — ante diem iiii. *Nonas* Sextiles — litteræ a meis sunt redditæ. *Liv.* 3. 8. Ante diem tertium Idus Sextiles. *Id.* 41. 16. Latine feriæ fuere a. d. iiii. Non. Maj. *Id.* 40. 59. Postero die reliqui tres (*prætores*) facti, ante diem iv. Idus Martias. — d) Hinc ante diem perinde ac si unum omnino sit vocabulum, ὅς ἔν ὅτι Græci ajunt, et pro ceteris casibus ponitur, et jungitur præpositionibus in et ex. — Ponitur pro ceteris casibus. *Cenot. Pisan.* apud *Orell.* *Inscript.* 643. DIEM EVM, QVO DIE CAESAR OBIT, QVI DIES EST A. D. VIII. K. MARTIAS PRO ALLIENSI LVGVPERI MEMORIAE PRODI. Et paullo post. NEVE QVAE SVPLICATIONES POSTEA IN EVM DIEM, EQVE DIE, QVI DIES ERIT A. D. VIII. K. MART. FIANT. *Gell.* 5. 17. Ante diem quoque quartum *Kalendas* vel *Nonas* vel Idus tamquam omnalem diem plerique vident. — Ante diem jungitur cum præpositionibus in et ex, quæ modo divisim, modo junctim scribi solent; et conjunguntur sæpe cum verbis motum significantibus. *Cic.* 3. *Phil.* 8. 20. Diem edicti obire neglexit: In ante diem iv. *Kalendas* Decembres distulit. Adde *eumd.* 1. *Att.* 16. 13. et 2. *ibid.* 20. 6. *Id.* 1. *Cat.* 3. 7. Dixi ego Idem in senatu eadem te optumatum contulisse in ante diem v. *Kalendas* Novembris. *Liv.* 41. 16. Comitia in ante diem vi. *Nonas* Sextiles, Latinas in ante diem

iii. Idus Sextiles edixit. *Id.* 45. 3. Latine edictæ a consule sunt in ante iv. et xii. et prid. Idus Novembris. Adde *eumd.* 43. 18. *Cic.* 3. *Att.* 17. 1. De Q. fratre nuncii tristes nobis nec varii venerant ex ante diem... Non. Jun. usque ad prid. *Kal. Sept.* *Varro* 1. *R. R.* 28. 1. Quæ redacta ad dies civiles nostros, qui nunc sunt, primi verni temporis ex a. d. vii. Id. Febr., æstivi ex a. d. vii. Id. Mai., autumnales ex a. d. iiii. Id. Sext., hiberni ex a. d. iv. Id. Novemb. Adde *Liv.* 45. 2. ¶ 4. Sæpe per præpositionem ante significatur tempus ratione habita alicujus rei gestæ vel eventus. — a) Ratione habita eventus, qui naturâ suâ tempus definit, sive is per substantivum, sive per periphrasim, sive per ellipsin effertur. — b) Per substantivum. *Plaut.* *Mil. glor.* 4. 8. 64. Ante hoc factum hunc cum arbitratus semper servum pessimum. *Cic.* 12. *Att.* 17. Mihi enim ante ædilitatem meam nihil erat cum Cornificio. *Id.* 1. *Tusc.* 38. 91. Ut nihil pertinuit ad nos ante ortum, sic nihil post mortem pertinebit. *Nep. Ham.* 1. Cum ante ejus adventum et mari et terra male res gererentur Carthaginiensium. *Liv.* 1. 59. Per hunc castissimum ante reglam Injuriam sanguinem iuro. h. e. antequam a Tarquinio videretur. — Per periphrasim etiam de personis. *Cic.* 1. *Divinat.* 39. 86. Neque ante philosophum patefactum, quæ nuper inventa est, hac de re communis vita dubitavit. *Id.* *ibid.* 45. 101. Non multo ante Urbem captam exaudita vox est a loco Vestæ. Adde *eumd.* 5. *Tusc.* 3. 7. *Id.* 3. *Verr.* 45. 115. Minucius quidam mortuus est ante istum prætorem. h. e. ante quam hic prætor esset. *Id.* *Brut.* 18. 73. Qui multas docuerunt (*fabulas*) ante hos consules. *Nep. Epam.* 10. Et ante Epaminondam natum et post ejus Interitum. *Id.* *ibid.* 8. Quos ante se imperatorem nemo Bæotiorum ausus fuit aspicere. *Sall. Jug.* 110. At hercle, Sulla, ante te cognitum multis orantibus — opem tuli. *Liv. præfat.* 6. Quæ ante conditam condendam Urbem — traduntur. *Id.* 3. 15. Ut — forma eadem civitatis esset, quæ ante sacrum montem occupatum fuerat. *Id.* 3. 53. Ante decemviris creatos. — Per ellipsin. *Tac. Germ.* 13. Ante hoc domus pars videntur, mox reipubl. Cf. *Lucan.* 6. 116. — c) Ratione habita eventus, qui tempus generatim, sed non definite, significat, sive de personâ, sive de rebus agatur. — De personis. *Ennius* apud *Cic.* *Brut.* 18. 71. Nec dicti studiosus erat — ante hanc. *Cic.* 1. *Acad.* (post.) 12. 44. Jam ante Socratem, Demotrium, Anaxagoram, Empedoclem, omnes pæne veteres. *Id.* 4. *Cat.* 3. 5. Qui bonos togato habitus est ante me nemini. h. e. ante mea tempora. *Sall. Cat.* 51. Qui ante me sententias dixerunt. *Virg.* 1. *G.* 125. Ante Jovem nulli subigebant arva coloni. *Horat.* 4. *Od.* 9. 25. Vixere fortes ante Agamemnona multi. *Plin.* *Hist. nat. præfat.* § 33. Hoc ante me fecit in litteris nostris Valerius Soranus in libris, quos ἐμπριδίων inscripsit. *Sueton.* *Cæs.* 26. Munus populo epulumque pronuntiavit in filia memoriam, quod ante eum nemo. *Tac.* 1. *Hist.* 50. Solusque omnium ante se principum in melius mutatus est. — De rebus. *Cic.* 13. *Fam.* 17. 4. Si quam (*volutatem*) in illum ante bas meas litteras contulisti. h. e. antequam bas meas litteras acciperes. *Liv.* 36. 42. Qua (*oratione*) si accusator ante notam — usus esset. Adde *eumd.* 9. 40. *Horat.* 1. *Sat.* 10. 61. amet scripsisse ducentos Ante cibum versus. *Ovid.* 1. *Met.* 5. Ante mare et terras et quod tegit omnia cælum Unus erat toto naturæ vultus in orbe. — Et liberius apud Poetas. *Virg.* 11. *En.* 424. cur ante tubam tremor occupat artus? h. e. antequam tubæ prælii ineundi signum canant. *Sil. It.* 9. 52. quamque stat arma ante tubas? *Claudian.* 1. *Rufin.* 333. ante tubas ferrumque. *Fal. Flacc.* 7. 10. Non hæc mihi certe Not erat ante tuos, juvenis fortissimæ, vultus. *Lucan.* 6. 144. castrorum in plebe merchat Ante feras Rhodani gentes. h. e. ante bellum cum feris Rhodani gentibus. *Stat.* 3. *Silv.* 2. 73. Ante ratas pigro torpebant aquora sonano.

B) Ante est etiam Adverbium, et occurrit I.) proprie de loco; translate vero II.) de ordine, et III.) de tempore.

I.) Proprie de loco ante est in loco anteriori. — a) Cum Verbis quietem significantibus. *Liv.* 22. 5. Animus suus cuique ante aut post pugnandi ordinem dabat. *Id.* 27. 18. Fluvius ab tergo: ante cœque velut ripa præceps oram ejus omnem cingebat. h. e. in fronte, ut recte Interpretatus est *Forcellinus*. *Colum.* 6. *R. R.* 2. 4. Simul atque iras contuderint, mane

producantur, ita ut et aliquis ante et a tergo complures, qui sequuntur, retinaculis eos contineant. *Tibull.* 2. 1. 23. Turbaque vernarum — Ludet et ex viris extruet ante casus. *Id.* 2. 5. 98. coronatus stabit et ante calix. — Cum præp. in. *Veget.* 1. *Milit.* 20. *ad fin.* Sinistram pedem in ante habere. *F. ABANTE.* Apud *Propert.* 2. 2. 51. pro inante rectius legitur in ante. — b) Cum Verbis metum significantibus. *Cic.* 5. *Fin.* 12. 35. Si aut manibus ingrediatur quis, aut non ante, sed retro. *Virg.* 3. *G.* 552. Pallida Tisiphone morbos agit ante metumque. *Id.* 6. *Æn.* 677. Ante tulit gressum.

II.) Translate de ordine seu pretio, quo res aliqua præ alia ducitur. *Cic.* 3. *Off.* 17. 71. Malitia, si omnia, quæ turpia sunt, mala sunt, mala bonis ponit ante. *Id.* *Sull.* 8. 25. Aut gaudeat suo generi ræ meum ante non ponere. *F. ANTEPONO.*

III.) Item translate de tempore. — a) Adverbio ante alia opponuntur, aut ipsum absolute ponitur. — Adverbio ante opponuntur proxime, nunc, post, tum, hoc tempore etc. *Plaut.* *Capt.* 3. 1. 14. Ipsi obsonant, quæ parastorum ante erat provincia. *Ter. Andr.* 1. 5. 4. Nonne oportuit præscisse me ante? *Cic.* 15. *Fam.* 14. 3. Sed tamen et feci ante et facio nunc. *Id.* 1. *Tusc.* 35. 85. Quod si ante occidisset, tamen eventum omnino amississet, hoc autem tempore sensum amisit malorum. *Id.* *Partit.* 39. 139. Quæ paulo ante præcepta dedimus, quæque proxime. *Furro* 5. *L. L.* 3. *Müll.* Multa verba aliud nunc ostendunt, aliud ante significabant. *Liv.* 44. 38. Quantum numero nos præstent, neminem vestrum nec ante ignorasse et hesterno die implicatam inuentas aciem animadvertisse certum habeo. *Id.* 24. 32. Precibus agebant, ne proderent patriam tyranni ante satellitibus et tum corruptoribus exercitus. *Id.* 30. 34. Ut paulo ante non adjuvi, et tunc exclusi. *Id.* 5. 52. Fervidi animi vir, ut in publico periculo ante, sic tum in suo. *Cels.* 8. 10. in fin. Cetera et ante et post eadem faciendi, quæ supra scripsi. *Colum.* 11. *R. R.* 1. 32. Si persuasum habuerit, modo ante, modo post, interdum etiam stato die orientis vel occidentis competere vim sideris. *Plin.* 33. *Hist. nat.* 1. 6. (28). Ut plane affirmare possimus, nummos ante apud nos, mox cepisse annulos. *Val. Flacc.* 6. 664. Ac velut ante (h. e. initio) comas ac summa cacumina silvæ Lenibus alludit fabris levis Auster: at illum Protinus immanem miseræ sensere carinæ. — Absolute. *Plaut.* *Epid.* 1. 1. 30. At jam ante alii fecerunt idem. *Id.* *Trin.* 4. 1. 9. Atque hanc gloriam jam ante auribus acceperam. *Cic.* 7. *Att.* 14. De quibus ante ad te falsum scripseram. *Id.* *Brut.* 14. 55. Quod is tribunus pleb. — patres ante auctores fieri coegerit. *Liv.* 26. 39. Sicut ante dictum est. *Tibull.* 2. 6. 23. Hæc laqueo volueres, hæc capiat arundine pisces, Cum tenues bamos addidit ante cibus. *Virg.* 6. *Ecl.* 80. quibus ante Infelix sua tecta supervolavit alis. *Ovid.* 1. *Fast.* 337. Ante, deos homini quod conciliare valeret, Far erat et puri lucida mica salis. — Interdum ante sequenti nomini per figuram *ὑπ' ἐν*, coalescit. *Virg.* 1. *Æn.* 202. neque enim Ignari summas ante malorum. h. e. malorum prætorum, τῶν ἀποροδέντων κακῶν. *Quintil.* *Declam.* 5. 14. Ille elegit, qui recipit ante meliorem. *Capitolin.* *Gordian.* 24. Ante consilia alicui suggerere. — Una cum prius per pleonasmum. *Plaut.* *Trin.* 5. 2. 17. Quem ego nec qui esset noiam, neque cum ante usquam conspexi prius. — b) Interdum ante primo loco ponitur in rerum enumeratione vel distributione. *Cels.* 7. 29. Tum id agendum est, ut ante caput, deinde reliqua pars auferatur. *Id.* 6. 6. 9. Ante tonderi, deinde in balneo caput fovere; tum detergere etc. *Ante* — tum occurrunt apud *eumd.* 5. 26. *Ante* — dein apud *Plin.* 34. *Hist. nat.* 13. 34. (131), quam dubiam lectionem tatur et *Sillig.* — c) Aliquando ante jungitur vel aliis Adverbis in o, ut multo, paullo, tanto etc., vel Substantivis, ut anno, annis, diebus etc.; quibus comparationis gradus rectius definiuntur: et tunc ante aut postponitur, aut præponitur, aut denique inter Adjectivum et Substantivum interseritur. — Ante postponitur. *Cic.* 4. *Fam.* 3. Multo ante — prosperi. *Id.* 2. *Phil.* 33. 83. Quod tu — tanto ante provideras. *Id.* 7. *Ferr.* 34. 89. Quod si Cleomeles non tanto ante fugisset. *Sueton.* *Cæs.* 25. Paulo ante Bibulum impugnaverat. *Cic.* 2. *Phil.* 40. 102. Quod erat paucis ante deducta (colonia). *Id.* *Amic.* 12. 42. Viginti annis ante. *Id.* *Senect.* 14. 50. Sex annis ante. *Id.* 4. *Acad.* (2. pr.) 5. 13. Aliquot annis

ante. *Liv.* 40. 52. Annis undecim ante. *Id.* 3. 9. Biennio ante. *Id.* 40. 40. Biduo ante. — Ante præponitur, sed raro. *Cic.* 2. *de republ.* 4. 9. Quæ ante paullo perbrevis attigit. *Id.* *Senect.* 2. 6. Ante multo a te didicerimus. *Liv.* 40. 51. Quæ bello Ligustico ante annis octo vicisset. *Id.* 38. 52. Ante annis septemdecim. — Ante inter Adjectivum et Substantivum interseritur. *Cic.* 5. *Tusc.* 3. 7. Multis ante sæculis. *Id.* 4. *Fam.* 9. Perpaucis ante diebus. *Id.* *Cluent.* 16. 46. Multis jam ante annis. *Liv.* 6. 37. Paucis ante annis. — d) Saepè comparatio fit per additam particulam quam, quæ conjungitur cum ante, vel ab ante per alia inserta vocabula separatur. — 1.) Particula quam conjungitur cum ante, et habet post se — Indicativum, cum narratio aliqua fit. *Cic.* 7. *Fam.* 14. Dabo operam, ut istuc veniam ante, quam plane ex animo tuo effluo. *Id.* 10. *Att.* 15. Litteras des ante quam discedimus. *Id.* 4. *Ferr.* 1. 2. Atque adeo ante quam de incommodis Siciliae dico, paucæ mihi videntur esse de provinciae dignitate — dicenda. *Id.* *Brut.* 18. 72. Atque hic Livius primus fabulam — docuit anno ipso ante, quam natus est Ennius. *Id.* 3. *Orat.* 36. 145. Neque defatigabor ante, quam — percipere. *Id.* 5. *Att.* 14. Ante, quam aliquo loco consedero, neque longas a me, neque semper mea manu litteras expectabis. — Habet post se Subjunctivum, si quæ dicuntur ab aliis pendente. *Ter. Hee.* 1. 2. 70. Narratque, ut virgo ab se integra tum siet, seque ante, quam eam uxorem duxisset domum, sperasse etc. *Cic.* *Parad.* 6. 1. 45. Numquam eris dives antequam tibi ex tuis possessionibus tantum relictiatur, ut eo fueri sex legiones — possis. *Id.* *Planc.* 41. 98. Qui ante quam de meo adventu audire potuissent — in Macedonia — perrexi. *Varro* 1. *R. R.* 30. Ante quam gemmas agant ac florescere incipiant, seri (debent). *Seneca Ep.* 103. Tempestas minatur ante quam surgat. — 2.) Particula quam ab ante dividitur, ut ratio inter ante et quam clarius innotescat attentiusque animadvertatur, quod locum habet præcipue in negationibus. — Cum Indicativo. *Cic.* 10. *Fam.* 3. Ego, Plance, necessitudinem constitutam habui enim domo vestra ante aliquanto, quam tu natus es. *Id.* 1. *ad Q. fr.* 1. 13. Quod ante occupatur animus ab iracundia, quam providere ratio potuit. *Furro* 7. *L. L.* 58. p. 143. *Müll.* Ideo quod ante vorat, quam pluit. *Liv.* 39. 10. Neque ante dimisit eum, quam lidem dedit adolescens etc. — Cum Subjunctivo. *Virg.* 6. *Æn.* 140. Sed non ante datur telluris operta subire, Auricomos quam quis decerpserit arbore fetus. *Id.* 1. *Ecl.* 60. Ante leves ergo pascentur in æthere cervi, Quam nostro illius labatur pectore vultus. *Id.* 4. *G.* 305. Hæc geritur, Zephyris primum impellentibus undas, Ante novis rubeant quam prata coloribus. *Cels.* 6. 4. Neque ante oportebit desistere, quam frequentem pilum nasci apparuerit. *Seneca* 2. *Quæst. nat.* 12. Ante autem videmus fulgurationem, quam sonum audiamus. Adde *Sueton.* *Ner.* 20. — In prosa oratione, si ea tamen obliqua sit, occurrit etiam apud optimos Scriptores. *Cic.* 2. *Fam.* 2. Si ei contigisset, ut te ante videret, quam e vita discederet. *Id.* 10. *ibid.* 16. 2. Cures, ut ante factum aliquid a te egregium audiamus, quam futurum putarimus. *Liv.* 38. 25. Ne ante ab Ancyra castra moveret, quam collocatus cum suis regibus esset. *Id.* 42. 52. Nec ante vincere desierint, quam rubro mari inclusis, quod vincerent, defuerit. — 3.) Raro admodum occurrit particula quam cum Participio per ellipsin. *Liv.* 21. 15. Armati nullum ante finem pugnae quam morientes fecerunt. *Sueton.* *Cæs.* 58. Neque — gubernatori cedere adversæ tempestati passus est, quam pæne obrutus fluctibus. — Apud Poetas interdum quam præponitur. *Lucret.* 3. 985. Respicie item, quam nil ad nos ante acta vetustas Temporis æterni fuerit quam nascimur ante. *Tibull.* 4. 7. 7. Non ego signalis quidquam mandare tabellis, Me legat ut nemo, quam incus, ante velim. — Denique per pleonasmum prius — ante — quam simul ponuntur, ut apud Græcos *πρὶν* — *πρὶν ἢ*. *Virg.* 4. *Æn.* 24. Sed mihi vel tellus optem prius ima debiscat —, Ante, pudor, quam te violo aut tua jura resolvo. *Propert.* 2. 19. 65. (al. 2. 25. 25.). Aut prius infecto deposcit præmia cursu, Septima quam metam trivertit ante rota.

In compositione ante est præpositio loquelaris, et — a) Proprie, seu qua significat locum, jungitur sæpius Verbis, ut antecedere, anteire, anteferre, antefigere etc. etc.; interdum et Adjectivis, ut

antepilanus, antesignanus etc. — b) Translate de tempore jungitur pariter et Adjectivis, ut antelucanus, antemeridianus etc., et Verbis, ut antecapere, antevenire, antevertere etc. — Interdum, quod sub initium diximus, in compositione pro ante dicitur anti, ut anticipare etc.

ANTEA, adverb. quod componitur ex ante et eā, subaudi parte, via. Itaque videtur initio apud veteres fuisse proprie adverbium locale, quod postea translatum est ad tempus; et de tempore tantummodo occurrit ac significat prius, ante id tempus (li. innanzi, per l'avanti, nel tempo passato; Fr. avant, antérieurement, auparavant; Ilisp. adelante, antes; Germ. vorher, vordem, vormals, früher; Angl. before, as orelime, formerly, heretofore). Occurrit a) Absolute. *Cic.* pro leg. *Munil.* 6. 16. Ut antea dixi. *Id.* 1. *Fam.* 2. 3. Nactusque tempus hoc magis idoneum, quam unquam antea. *Horat.* *Epod.* 11. 1. Petti, nihil me, sicut antea juvat scribere versiculos. — b) Antea definitur aliquando per particulas cum, dum etc. *Ter. Andr.* 1. 1. 25. Nam antea qui scire posses, aut ingenium noscere, Dum ætas, metus, magister prohibebant? *Cic.* 4. *Att.* 3. Antea, cum iudicium notebat, habebat difficilem causam. Adde *eumd.* 5. *Ferr.* 41. 94. et 11. *Att.* 14. 1., et *Cæs.* 6. *B. G.* 24. — c) Cum oppositis nunc, hoc tempore, nuper etc. *Cic.* pro leg. *Munil.* 5. 13. Hunc audiebant antea, nunc præsentem vident. *Id.* 4. *Fam.* 15. Etsi antea scripsi, tamen hoc tempore etc. Adde *eumd.* 9. *ibid.* 16. 7. 6. *ibid.* 20. 1., 12. *ibid.* 30. 2., 5. *Ferr.* 57. 130., 10. *Phil.* 6. 13. et 2. *Off.* 7. 23., et *Liv.* 5. 17. — d) Cum oppositis post, postea, posthac, posteaquam, tum, tunc etc. *Cic.* 1. *Fam.* 9. 25. Appius in sermonibus antea dilatabat, postea dixit etiam in senatu. *Id.* *Orat.* 2. 6. Et clari fuerunt, et antea fuerant, nec postea defecerunt. *Id.* 7. *Att.* 3. 7. Non accusabimur posthac; neque hercule antea negligentes fuimus. *Id.* *Mil.* 21. 55. Seniper antea cum uxore, tum sine ea. Adde *eumd.* 1. *Att.* 11. et 2. *Off.* 8. 27., *Liv.* 23. 19. et 29. 9. *Curt.* 3. 8. 10., et *Sueton.* *Domit.* 2. *Catull.* 8. 10. Ubi iste, post phaselus, antea fuit Comata silva. — e) Etiam in longiore rerum enumeratione. *Liv.* 8. Clypeis antea (Romani) usi sunt: deinde — scuta pro clypeis fecere, et quod antea phalanges similes Macedonibus, hoc postea manipulum structa acie cepit esse. Postremo in plures ordines instruebantur. *Plin.* 4. *Hist. nat.* 11. 18. (41). Oppidum sub Rhodope Poneropolis antea, mox a conatore Philippopolis, nunc a situ Trimonium dicta. — f) Sequente particula quam. *Cic.* 3. *Fam.* 6. 2. Te antea, quam tibi successum esset, decessurum fuisse. Adde *Liv.* 35. 25., et cf. posteaquam in POST. — Apud *Liv.* 22. 10. nunc leg. ante id ea: V. ANIDEA.

Homonymi. Antea differt ab antehac, itemque postea a posthac, ut is ab hic, ut apud Græcos *πρὸ τοῦ* a *πρὸ τοῦδε*; itaque antea tempus præsens a præterito generatim et latius distinguit, antehac tempus præsens a præterito speciatim et arctius distinguit. Conferantur inter se loca in ANTEA et ANTEHAC allata. — Antea et prius, cum de tempore dicitur, vixit aut significatione, aut usu differunt. Hinc iocatur *Cic.* cum Attico, quod mallet is prius, quam antea, 15. *Att.* 13. 3. Quod ad te antea atque adeo prius scripsi (sic enim inavisi) ad scribendum — fecisti me acriorem. Hæc *Forcellinus.* Videtur tamen prius magis definite, quam antea, comparationem significare. — Denique inter se differunt antea et supra: etenim supra refertur potius ad locum, antea vero semper ad tempus. *Cic.* 2. *de republ.* 4. 9. Et *Amic.* 14. 48. Ut supra dixi. *Id.* 1. *Nat. D.* 15. 39. Eum, quem ante a dixi æthera.

ANTEACTUS, vel rectius ante actus, a, um, adject. seu potius part. præter. ab ante ago, et est antea factus, præteritus. Occurrit saepe in locutione vita anteaacta, ut apud *Cic.* 2. *Invent.* 11. 36., 5. *Ferr.* 62. 146., *Marcell.* 1. 3. et alibi sæpe. Item *Lucret.* 1. 234. Anteaacta ætas. *Id.* 3. 845. Anteaactum tempus. *Id.* *ibid.* 986. Anteaacta vetustas. *Nep. Thrasyb.* 3. Accusare aliquem rerum anteaactarum. *Ovid.* 2. *Amor.* 8. 25. anteaacta fateri. h. e. res ante gestas. Et 12. *Met.* 115. male credere anteactis.

ANTE-EDIFICIALIS, e, adject. (ante et ædificium). *Dictys* 5. 12. Ara Jovis anteedificialis. h. e. ara Jovis ante ædem posita: sic enim plerique recedentes leg., alii ædificialis, quam vocem *V.*

ANTEAGO, agis, ægi, actum, agere, a. 3. ante ago

seu duco. *Sil. It. 4. 30.* tum crine soluto Ante-agitur conflux. *Sed rectius scribes Ante agitur. V. ANTEB. II. et AGO.* — Part. *Anteactus* V. paulo supr.

ANTEAMBULO, ōnis, m. 3. qui ante ambulat. *Anteambulones* dicti sunt non solum servi, qui dominum praecedebant, viam facturi in turba, et nuntium ejus adventus latari; sed etiam liberi homines, qui honoris et officii causa magnum dominos praecedebant, vel ob clientelam, vel ut sportulam acciperent; qui inos bodieque durat in comitantiis magni viris, quos honoratioris amici praecedere solent. *Martial. 2. 18.* Sum comes ipse tuus, tumidique anteambulo regis. *Id. 10. 74.* quamdiu salutaris, Anteambulones et togatos inter, Centum merebor plumbeos die toto? *Id. 3. 7.* Centum miscelli jam valet quadrantes, Anteambulonis congiarium lassus. Adde *Sueton. Vesp. 2.*

ANTEBASIS. V. ANTIBASIS.

ANTECANIS, is, m. 3. sidus caeleste, qui canis minusculus a *Vitruv.* dicitur 9. 7., quia ante canem majorem (qui frequentius canis, et *canicula* appellatur) exoritur: nam ejus ortus incidit in Idus Jul. canicula autem septimo Kal. Aug., ut *Colum. 11. R. 2.* docet. Graece dicitur *πρωκυον*, a *πρῶ* ante et *κυον* canis. Constat tribus stellis; habetque locum in caelo prope lacteam viam sub Geminis et Cancro, pedibus tangens circulum Aequinoctialem. *Hygin. 3. Astron. 35.*, qui 2. *ibid.* 4. hanc de eo fabulam narrat. Cum Icarus seu Icarus, Erigone pater, a pastoribus cbris fuisse occisus, canis nomine *Mera* seu *Mera*, qui eum comitabatur, ad Erigone rediit, et vestem ejus dentibus tenens ad domini cadaver perduxit; ubi illa patris desiderio assumptam vitam finivit: canis quoque inedia perit, vel ut alii scribunt, in proximum puteum se coniecit. Horum casum miseratus Juppiter, omnes in caelum transtulit: ubi Icarus appellatur *Bootes*, Erigone *Virgo*, canis *Procyon*, item *canicula*: tametsi *canicula* saepius canem majorem designat, ut dictum est. Alii fabulantur fuisse canem Orionis: alii catellam Helenae, quae cum Trojam navigaret, eam in mare demersam a Jove in caelum transferri impetravit. *Cic. 2. Nat. D. 44. 114. ex Arato.* et hic Geminis est ille sub ipsis Antecanis, Graeco Procyon qui nomine fertur. *Alii leg.* Antecanem, h. e. est ille qui appellatur ante canem, ut duae hae voces per *ὄψιν* coalescant, ut *proconsule*. Ceterum vox hae *antecanis* minus usitata fuit apud Latinos, quam *Procyon*, licet apud *Cic.*, *Horat.* et *Manil.* inveniatur, qui poetica licentia eam usurpasse videntur: amant autem poetae Graeca vocabula. Nam *Plin. 18. Hist. nat. 28. 68.* (268). scribit, sidus, quod Procyon dicitur, apud Romanos nomen non habere: qui profecto si *antecanis* vulgo diceretur, non ignorasset.

ANTECANTAMEN, inis, V. voc. seq.

ANTECANTAMENTUM, i, n. 2. (ante et canto) cantio solemnioribus sacris praemissa. *Apul. 11. Met. 9.* Majorum antecantamenta votorum. *Alii leg.* antecantamina.

ANTECANTATIVUS, a, um, adject. qui ante canitur. *Marius Victorin. p. 2500. Putsch.* Hae in carminibus, quae multo annexa ita ex se pendunt, ut alterum sine altero audiri non possit, *πρωδικα*, et *ῥωδικα* (corrigere *ἑρῳδικα*) vocaverunt, id est antecantativa, et praecantativa (corrigere *postcantativa*) ut sit in hexametro *πρωδικόν* ipsum epos (dele epos), et *ῥωδικόν* (corrigere *ἑρῳδικόν*) versus pentameter, qui ei subiungitur in elegiis. Item cantativum (corrigere *antecantativum*) erit trimeter jambicus, ut *Ibis Liburnis inter alia navium*: erit trimeter postcantativum, *Amice propugnacula*. Ita emendat *Burettus Mem. Litt. T. 10. p. 247.*

ANTECAPIO, cāpis, cēpi, ceptum, cāpere, a. 3. (ante et capio). Part. *Anteceptus* I. et II.; alii tamen leg. *antecaptus*, alii divisim scribunt *ante captus*, praesertim in loco *Liv. 5. 38.* sub I. — Anteceptio est occupo, ante occupo (It. *preoccupare*; Fr. *occuper d'avord*; Hisp. *preocupar*; Germ. *vorher fassen*; Angl. *to preoccupate*).

I.) Proprie ponitur de re aut persona, quam in antecessum occupamus, arripimus, vel potimur. *Sall. Jug. 50.* Antecapere locum castris. *Liv. 5. 38.* Non loco castris antecepto. *Tac. 4. Hist. 66.* Fretus loco, quia pontem Mosae fluminis anteceperat. *Id. 15. Ann. 2.* Nam Medos Pacorus anteceperat. — Et figurate *Cic. 1. Nat. D. 16. 43.* Quam appellat *πρωληψιν* Epicurus, id est, anteceptam animo rei quamdam informationem.

II.) Translate est in antecessum aliquis rei curam habere, in antecessum ex aliqua re commodum capere, praevinire. *Sall. Cat. 30.* Priusquam legiones scriberentur, antecapere, quae bello usui forent. *Id. ibid. 58.* Optimum factu ratus, noctem, quae instabat, antecapere, ne quid eo spatio novaretur. *Id. Jug. 24.* Maxime festinans tempus legatorum antecapere. *Id. Cat. 13.* Non famem aut sitim, neque frigas, neque lassitudinem operiri; sed ea omnia luxu antecapere. *h. e.* non expectare dum esurirent aut sitirent etc.: sed ea praevinire ingurgitando se epulis etc. *Apul. 4. Met. 5.* Divinato et antecepto meo cogitatu.

ANTECAPTUS, V. voc. praeced.

ANTECEDENS, entis, V. voc. seq.

ANTECEDO, cedis, cessi, cessum, cedere, a. 3. (ante et cedo). Part. *Antecedens* in omnibus paragr. et in fine; *Antecessus* in fine; *Antecessurus* II. 1. — Antecedo est ante eo, praecedo (It. *precedere*; Fr. *précéder*, *marcher devant*; Hisp. *preceder*, *ir delante*; Germ. *voran-oder vorausgehen*; Angl. *to go before, precede*).

I.) Proprie de loco ponitur. — a) Absolute. *Cæs. 7. B. G. 35.* in fin. Antecedere magnis itineribus. Adde *Liv. 2. 6.* et *Vellej. 1. 4. 1.* *Liv. 5. 37.* Antecedente famā. *Horat. 3. Od. 2. 31.* Raro anteceden-tem scelestum Deseruit pede panna claudo. — b) Cum Accus. personae. *Cic. 8. Att. 9.* Pompejus expeditus antecesserat legiones. *Brutus* apud *Cic. 11. Fam. 13. 2.* Biduo me Antonius antecessit. *Cæs. 7. B. G. 12.* Antecedere agmen alicujus. *Curt. 4. 7. 15.* signa modico volata. *Id. 3. 9. 5.* agmen. *Colum. 7. R. R. 6. 9.* gregem.

II.) Translate est superare, praestare, majorem esse, et ponitur cum de dignitatis atque honoris gradu, tum de tempore: quae simul conjuncta *Cic. 2. Invent. 22. 66.* Observantia, per quam aetate, aut sapientia, aut honore, aut dignitate aliqua antecessentes veremur et colimus. Adde *eumd. 6. Verr. 61. 143.*

¶ 1. De dignitate atque honoris gradu occurrit — a) Absolute. *Cic. 6. Verr. 62. 138.* Antecedere auctoritate et aetate et usu rerum. *Id. Senect. 18. 64.* Honore antecedens. Adde loca paulo sup. citata et *Harusp. resp. 7. 13.* *Plin. 16. Hist. nat. 4. 3. (7).* Antecedere pretio. *Marcell. Dig. 23. 2. 4.* Antecedentis gradus homines non possunt eas ducere, quas iis, qui inferioris dignitatis sunt, ducere non licet. — b) Cum Dat. personae vel rei. *Plaut. Pseud. 1. 5. 118.* Antecedere virtute regi Agathocli. *Cic. 1. Off. 30. 105.* Quantum natura hominis pecudibus reliquisque belluis antecedit. *Tullius* apud *Non. p. 499. 8.* *Merc.* Ubi ambitionem virtuti videas antecedere. — c) Cum Accus. personae aut rei, et Ablat. rei, qua quis antecedit, sine ulla praep. aut cum praep. in. *Cæs. 3. B. G. 8.* Reliquos scientia atque usu nauticarum rerum antecedere. *Nep. Alcib. 9.* Nemo cum in amicitia antecessit. Adde *ibid. 11.* *Id. Thrasyl. 4.* Antecedere alicuique honore. *Id. Reg. 2.* Multo ceteros rerum gestarum gloria. *Id. Epam. 2.* condiscipulos in doctrinis tanto etc. *Curt. 1. 8. 26.* Antecedere fidem magnitudine rerum. *h. e.* excedere litem. *Id. 5. 7. 1.* omnes reges indole. — d) Cum Accus. rei tantum. *Plin. 36. Hist. nat. 24. 58. (181).* Maltha duritiam lapidis antecedens. *Seneca 3. Benef. 22. 1.* Antecedere spei. *Petrus. Satyr. 17.* Laitrocinia antecessura fabulas. *h. e.* tanta laticinia, ut ne in fabulis quidem simile aliquid inveniatur. — e) Passivè. *Auson. Gratiar. act. 3.* Quaeque animi nostri celeritas divini instar affert, beneficiis praecedentibus anteceditur. ¶ 2. De tempore occurrit — a) Absolute. *Cic. ep. ad Octav. § 3.* Quae non insequens hora antecedit calamitosior? *Plin. 13. Hist. nat. 8. 16. (59).* Antecedens annus. Adde *Cic. Brut. 28. 109.* et *Cæs. 3. B. C. 108.* — b) Sapius cum Dat. Ter. *Phorm. 3. 2. 40. a.* Jam ea (dies praestituta) praerit? Non, verum haec ei antecessit. *Cic. Brut. 21. 82.* Aetate paullum his antecedens Ser. Galba. *Id. Fat. 15. 34.* Antecedit aliquid alicui rei efficienter. *Id. Top. 23. 88.* Si huic rei illa antecedit; huic non antecedit. — c) Cum Accus. *Cels. 1. 2.* Exercitatio semper antecedere cibum debet. *Justin. 34. 3.* Antecedere alicuique aetate. *Quintil. 2. 5. 26.* Imitatio antecedit iudicium.

Antecedens, entis, part. praes. speciatim occurrit — a) Apud Philosophos de causa, eique consequens opponitur. *Cic. Fat. 11. 33.* Omnia, quae fierent, fieri causis antecedentibus. Adde *ibid. 15. 34.* — b) *Antecedentia* apud Rhetores dicuntur, quae rem et actio-

nem aliquam antecedunt; sicut *consequentia*, quae consequuntur. *Cic. Top. 12. 53.* et *Quintil. 5. 10. 45.* et 6. 3. 66.

Antecessus, a, um, part. praeter. occurrit tantum in formula in antecessum: nam apud *Petrus. Satyr. 17.* Ubi antecessa laticinia didicisti. *alii leg.* antecessura, *alii aliter.* Itaque — a) Proprie in antecessum dare, solvere, accipere, etc. est dare, aut accipere aliquid ante tempus constitutum, ante quam dies cedat, hoc est adveniat, dandi, aut accipiendi. Hae formula sumpta est ab argentariis et mercatoribus. *Glossa vet.* In antecessum, *εἰς προψυσιν.* *Seneca 4. Benef. 32. in fin.* Ego quid cui debeam, scio: aliis post longam diem repono, aliis in antecessum; ac prout occasio et reipublicae meae facultas tulit. *Id. Ep. 7. ad fin.* Unum haec epistola in debitum solvet; duo in antecessum accipe. *Id. Ep. 118.* Bene credi tibi scio: itaque in antecessum dabo. In plurali num. *Quintil. Declam. 12. 20.* Prosit mihi, quod apud negotiatores solet: in antecessum dedi. *Alii rectius legunt* antecessum. — b) Figurata. *Flor. 4. 12. 24.* Adco certa victoriae spe, ut praedam in antecessum pactione dividerent. *h. e.* antequam eam obtinuissent. *Id. 3. 21. 20.* Quasi desperata victoria ne inulti perirent, in antecessum sanguine senatus sibi parentabant. *h. e.* iusta sibi faciebant, antequam morerentur. Sunt qui hoc loco aliter leg.

ANTECELLO, is, ere, 3. (ante et cello). Supino caret: praeteritum *antecellui* a plerisque ei tribuitur; de quo nondum exempla vidimus. Posset tamen defendi analogiā; nam *excello* habet *excellui*. Part. *Antecellens* sub a. — Proprie de re antecellere est exeri atque in altum crescere vel porrigi: sed occurrit tantum translate et est praestare, superare, majorem esse (It. *avanzare, superare, esser superiore*; Fr. *surpasser, l'emporter sur*; Hisp. *sobrepajar, exceder*; Germ. *sich auszeichnen, emporragen, sich hervorthun*; Angl. *to excel, surpass, be superior to*). Occurrit — a) Absolute. *Cic. 1. Divinat. 41. 91.* In Syria Chaldaei cognitione astrorum solertiāque ingeniorum antecellunt. *Id. Mur. 17. 36.* Q. Catulus humanitate, sapientia et integritate antecellens. — b) Cum Dat. *Cic. 2. Nat. D. 57. 145.* Senus hominum multo antecellit sensibus bestiarum. *Id. 6. Verr. 53. 118.* Edes duae, quae longe ceteris antecellant. *Id. Mur. 13. 29.* Dicendi consuetudo longa et matura isti vestrae exercitationi antecellit. *Id. et al. Min. 6. 14.* Antecellere facile omnibus. *Id. Arch. 3. 4.* Antecellere omnibus ingenii gloria. *Id. 5. Verr. 5. 10.* Causa, quae magnitudine injuriae et re criminibus vestris antecellit. *Id. 1. Invent. 4. 5.* Qui qua re homines bestiis praestet, ea in re hominibus ipsis antecellat. *Id. apud Priscian. 10. p. 897. Putsch.* Qui eloquentia ceteris antecellis. *plerique Lexicographi leg. ceteros.* — c) Cum Accus. *Val. Mar. 3. 8. 1.* Qua constantia victoria quoque gloriam antecellit. Adde *Plin. 8. Hist. nat. 44. 79. (174). Tac. 14. Ann. 55. in fin.* Antecellere omnes fortunā. *Id. 2. Hist. 3.* Ne honore nullo regum genus peregrinum stirpem antecelleret. — d) Passivè. *Cic. 2. Herenn. 30. 48.* An ad inferiores, qui omnibus his rebus antecelluntur.

ANTECEPTUS, a, um, V. ANTECAPIO.

ANTECESSIO, ōnis, f. 3. actus antecedendi, praecursio. *Cic. Tim. 10. ad fin.* Flexiones deorum, et inter ipsos deos concursiones, quaeque in orbibus eorum conversiones antecessionesque eveniunt. — Sapius ut non rectum occurrit de rebus antecedentibus. *Cic. 1. Off. 4. 11.* Homo causas rerum videt, earumque progressus et quasi antecessiones non ignorat. *Id. Top. 13. 53.* Cum tripartito distribuatur locus hic, in conservationem, antecessione, repugnantiā. *h. e.* in locum a consequentibus, ab antecedentibus, et a contrariis.

ANTECESSIVUS, a, um, adject. qui antecedit. *Tertull. Virgin. veland. 4.* Prius est subjectivum antecessivum.

ANTECESSOR, ōnis, m. 3. qui antecedit.

I.) Proprie. In militia antecessores dicuntur, qui antecedunt agmen. *Sueton. Vitell. 17.* Irruperant jam agnibus antecessores, ac nemine obvio rimabantur, ut fit, singula. Adde *Auct. B. Afr. 12.*, ubi antecessores cum speculatoribus conjungit: ex quo apparet speculatores esse, qui explorandi causa praenuntiantur; antecessores autem, qui antecedunt ut locum metandis castris deligant, viam muniant, opportuna loca occupent etc., ut etiam *Turneb. 1. 24. c. 16.* do-

cet. *Cæsar* hos non semel *antecessores* appellat.

II.) Translate. ¶ 1. Sumitur *antecessor* pro eo, qui in aliquo munere fuit, cui *successor* opponitur. *Paul. Dig.* 5. 1. 55. Licet ab *antecessore* numerus solitus sit, solet tamen *successor* unum edictum dare. *Ulp. ibid.* 27. 9. 9. *Antecessor* præsidis. Adde *Apul. Florid.* 1. 9. et 2. 15. et vel. *lapid.* apud *Grut.* 637. 1. ¶ 2. *Antecessores* etiam olim dicti, qui iura ac leges proflebantur, ac publice docebant: quod antecederent ac deducere discipulos in penetralia artis, vel quod diglitate ceteris antecederent: semper enim juris prudentes in magno honore habiti sunt. *Imp. Justinian. Cod.* 1. 17. 2. a med. *Triboniano*, necnon *Theopyllo*, et *Dorotheo* viris illustribus et sacundissimis *antecessoribus* accessit. Adde *Eum.* d. in *Epist. ad Jctos Theophil.*, *Dorothe*, etc. quæ *Digestor. corpori præfig.* hinc *Tertull. Virg.* in *veland.* 1. in *fin.* Spiritum S. vocat *antecessorem*, quia magister est Ecclesie: et eadem ratione Apostolos omnes *antecessores* appellat 1. *advers. Marcion.* 20. et 5. *ibid.* 3.

ANTECESSUS, a, um. V. ANTECEDO.

ANTECENA, æ, f. i. prima cænæ tercula. *Lipsius* 1. 3. *antig. lection.* Ita hanc vocem interpretatur, et legi putat in indice *Metelli Pontificis* apud *Macrob.* 2. *Saturn.* 9., ubi tamen non *antecena*, sed ante cænā legitur. V. CENA.

ANTECENIUM, ii, n. 2. cibus ante cænā.

I.) Proprie. *Isid.* 20. *Orig.* 2. 11. Merenda est cibus, qui declinante die sumitur, quasi post meridiem edenda, et proxima cænæ, unde et *antecena* a quibusdam vocatur.

II.) Translate. *Apul.* 2. *Met.* 15. *Gladiatoris* Veneris *antecena*. *Apul.* hoc loco *antecena* sumit non eo sensu, quo *Isidorus*, sed pro primis cænæ fereulis ante concubitu, ducta metaphora a gladiatoribus, qui ante certamen largo cibo redeciebantur. V. PROMULSIS.

ANTECURRO, is, ere, n. 3. ante currere, præcedere. Occurrit tantum Part. præ. apud *Vitruv.* 9. 1. 7. *Schneid.* *Stella* eplem antecurrens.

ANTECURSOR, is, m. 3. qui ante currit.

I.) Proprie. In militari *antecursores* dicuntur, qui exercitum præcedunt, loca explorant, vias muniant, castrorum metandorum situs observant, et primi prælia tentant cum hostibus, si forte occurrant. *Cæs.* 5. *B. G.* 47. Ab *antecursoribus* de Crassi adventu certior est factus. *Id.* 1. *B. C.* 16. Cum *antecursoribus* *Cæsaris* prælio commisso. Adde 3. 36.

II.) Translate. *Tertull. monogam.* 8. et 4. *advers. Marcion.* 33. *Joannem Baptistam antecursorem* vocat, quia Christi adventum prænuntiavit. *Id.* *Resurr. carn.* 22. flores urbane dicit frugum *antecursores*.

ANTECURSORIUS, a, um, adject. Apud *Apul.* 9. *Met.* legitur a quibusdam *antecursoria potio*, hoc est qui principio cænæ sumitur et cænā ipsam præcedit. Alii leg. *accursoria*, alii rectius *occursoria*. V. OCCURSORIUS.

ANTEDEICO, is, xi, lectum, iter, a. 3. Scribitur et divisim ante dico. Part. *Antedictus*. — Est idem quod prædicto. *Cic.* 1. *Phil.* 10. 26. Antedicere ea, quæ vitari possunt. *Id.* 2. *Divinat.* 6. 17. Hæc qui antediciunt, quam rationem sequantur, vides. *Ammian.* 16. 12. Ut antedictus docuerat perfuga. *Id.* 29. 5. Caput urbi illatum est antedictæ. *Scribon. Compos.* 163. Propter antedictam causam. V. ANTE B. III. et DICO.

ANTEDEICTUS, a, um. V. voc. præced.

ANTEDISCURSUS, us, m. 4. (ante et discuro) excursio. *Sidon.* 3. *Ep.* 3. a med. Taceo, te inferiores hostium antediscursus castigatis coercuisse populatibus.

ANTEEO, is, ivi vel ii, itum, ire, 4. (ante et eo). Ad vitandum hiatus sæpe veteres pro anteo dixerunt antideo. V. infra II. 2. et ANTIDEO. — Contra Poetæ interdum e extuderunt: V. in omnibus ferre paragi. — Hinc etiam apud argenteæ ætatis Scriptores in prosa quoque oratione futurum anteo pro anteo legitur, ut apud *Tac.* 5. *Ann.* 6.: sic antise pro antesse apud *Eum.* d. 4. *ibid.* 40. et antissent pro anteissent 3. *ibid.* 69. — Est ante eo, præcedo (It. *precedere*, andare innanzi; Fr. *marcher devant*, *précéder*; Hisp. *ir delante*, *preceder*; Germ. *vorausgehen*; Angl. *to go before*, *precede*, *take the lead*).

I.) Proprie de loco ponitur. — a) Absolute. *Cic.*

2. *Off.* 7. 25. *Barbarum* — dstricto gladio jubebat anteo. *Id.* 2. *Leg. agr.* 34. 93. Deinde antebant li-victores. *Liv.* 1. 59. Ubi anteo primores civitatis vident. *Horat.* 1. *Ep.* 2. 70. quod si cessas, aut strenuus anteis. *Sueton. Cæs.* 57. In agmine interdum equo, sæpius pedibus anteo. *Id.* *Aug.* 65. Anteo vehiculo. Et figurate *Tac.* 3. *Ann.* 69. Sic a majoribus institutum, ut si antissent delictum, pœna relinquerentur. — b) Cum Dat. *Cic.* 2. *Leg. agr.* 34. 93. Lietores, non cum bacillis, sed, ut hic prætoribus anteo, cum fascibus duobus. — c) Cum Accus. *Horat.* 1. *Od.* 35. 17. Te semper anteo sævo Necessitas. *Curt.* 3. 3. 15. Ili (*doryphori*) currum regis anteo.

II.) Translate. ¶ 1. Est alicui rei vel homini occurrere ad periculum amovendum, prævenire: et usurpatur — a) Absolute. *Ter. Andr.* 3. 3. 24. Id oro ut anteamus, dum tempus datur. alii divisim scribunt ante eamus. — b) Cum Accus. *Val. Flacc.* 1. 31. Ergo anteo metus juvenemque extingueret pergit *Æsonium*. *Tac.* 5. *Ann.* 6. Anteo periculum. *Id.* 6. *ibid.* 29. in fin. Scaurus, ut dignum veteribus *Æmilis*, damnationem anteo. h. e. necem sibi conscivit, ut damnationis ignominiam declinaret. *Id.* 15. *ibid.* 38. Incendium anteo remedia velocitate mali. Adde *Eum.* d. 5. *ibid.* 10. — c) Cum Dat. *Tac.* 5. *Ann.* 3. Anteo auctoritati alicujus. h. e. ei resistere tamquam superiorem se gerendo. — d) Cum relativo. *Sil.* 1. 14. 455. Idem, quid Boreas, quid vellet crastinus Auster, Antibat. h. e. præselebat periculum inde futurum avertere conabatur. V. PRÆ-EO.

¶ 2. Sæpiissime ponitur pro superare, antecedere, excellere; et occurrit — a) Absolute. *Cæs.* 1. *B. C.* 32. Se vero, ut operibus anteo studuerit, sic iustitia et æquitate velle superare. Adde *Tac.* 12. *Ann.* 6. — b) Cum Dat. rei vel personæ. *Plaut. Amph.* 2. 1. 18. Virtus omnibus rebus anteo profecto. *Cic.* 2. *Off.* 10. 37. Anteo ceteris virtute. al. leg. ceteros. *Id.* 1. *Tusc.* 3. 5. alicui ætate. *Id.* 9. *Phil.* 1. 1. Cum *Sulpicius* ætate illis anteo, sapientia omnibus. *Gell.* 19. 9. Sicut in voluptatibus cultus atque victus, ita in cantilenarum quoque multis anteo. — c) Cum Accus. *Plaut. Cist.* 2. 1. 3. Qui omnes homines supero atque anteo cruciabilitatibus animi. Adde *Eum.* d. *Trin.* 2. 4. 145. *Ter. Phorm.* 2. 1. 17. O *Phœdria*, incredibile est, quantum herum anteo sapientia. *Nep. Thrasyb.* 1. Anteo alicum virtutibus. *Id.* *Chabr.* 4. omnes auctoritate. *Virg.* 12. *Æn.* 84. de equis. Qui candore nives anteo, cursibus auras. *Ovid.* 2. *Art. am.* 726. cursus anteo illa tuos. *Justin.* 1. 3. Anteo omnes mollitiæ et lascivie. *Tac.* 4. *Hist.* 13. multo ceteros regia stirpe. *Id.* 15. *Ann.* 18. reditus justos gravitate sumptuum. *Id.* 3. *ibid.* 66. spes suas. *Id.* 14. *ibid.* 11. questus omnium. *Id.* 15. *ibid.* 50. alicum in animo principis. Apud *Liv.* 38. 51. Anteo ætatem alicujus honoribus suis. est ætatem honoribus, quæ ipsi ætati debentur, prævenire. — d) Cum Infinito. *Sil.* 1. 5. 353. *Herbarum* hic aucis ferrumque et corpore cantu Exigere, et somnum tacto misisse chelydro, Antibat cunctos. — e) Passive. *Cic.* *Sull.* 8. 23. Nec se æquales tui, propter istam causam, abs te anteo putant. *Seneca Consol. ad Marc.* 3. sub fin. Grave est a deteriori-bus honore anteo. *Tac.* 2. *Hist.* 101. Ne ab aliis apud *Vitellum* anteo.

ANTEEXPECTATUM, adverb. dicto citius, antequam ejus expectetur adventus. Et est una pars orationis: hoc est adverbium. Hæc *Servius* in *Virg.* 3. G. 348.

ANTEFACTUS, et rectius divisim ante factus, a, um, part. præter. verbi inus. *antefacio*, idem quod antea factus. *Gell.* 17. 7. Utrum in postfacta furta lex valeret, an etiam in antefacta. V. ANTE et FACIO. — Hinc

Antefacta, orum, absolute substantivorum more sunt res gestæ. *Cic. Deiot.* 13. 37. Multa se arbitrat et peperisse ante factis et habere in animo etc. *Liv.* 37. 53. Conveniens esse ante factis dicent. *Vitruv.* 9. 1. *Schneid.* Uti possint ante facta et futura ex ratiocinationibus astrorum explicare. Adde *Priscian.* p. 1341. *Putsch.*

ANTEFATUS, a, um, part. præter. ab inusit. *antefari* passiva significatio, idem quod antea dictus. *Cassiod.* 1. *Fariar.* 36. Commonemur, ut antefati *Benedicti* quondam *Gregorius* civili facias tuitione vallari.

ANTEFERO, fers, tili, latum, ferre, anom. (ante et fero). Part. *Antelatus* I. et II.; *Antelaturus* et

Antefendus II. — Est ante vel prius fero (It. *portare innanzi*; Fr. *porter devant*; Hisp. *llevar*, *traer delante*; Germ. *vortragen*; Angl. *to carry or bear before*).

I.) Proprie. *Tac.* 1. *Ann.* 8. Ut (in *exequiis Augusti*) legum latorum tituli, victarum ab eo gentium vocabula anteferrentur. *Id.* 3. *ibid.* 76. Viginti familiarum imagines antelatæ sunt. *Virg.* 6. *Æn.* 677. Dixit et anteluit gressum. ante tulit divisim hic plures legunt.

II.) Translate. ¶ 1. Est prævenire, de re aliqua in antecessum curam habere. *Cic.* 5. *Fam.* 16. 6. Quod est dies adlatura, id consilio antefere debemus, neque expectare temporis medicinam. ¶ 2. Sæpius est antepone et cum Dat. fere usurpatur. — a) De personis. *Cic.* *Orat.* 7. 23. Longe omnibus unum antefere *Demosthenem*. *Id.* *Prov. consul.* 11. 27. Cum ipse ceteris esset omni honore antelatus. *Id.* *Sull.* 32. 89. Antefere alicum honore, gratia, fortunis. *Id.* *Balb.* 20. 45. alicum alicui de toto jure pacis et belli. *Id.* 6. *Att.* 8. 3. et *Brut.* 47. 173. se alicui. *Id.* 2. *Leg. agr.* 3. 6. Qui me anteluleris nobilitati. *Nep. Themist.* 1. Ut antefatur huic nemo, pauci pares putentur. Adde *Horat.* 2. *Ep.* 1. 19. *Ovid.* *Herod.* 16. 356. armis antefendus erit. — b) De rebus et præcipue de abstractis. *Cic.* 3. *Tusc.* 20. 49. Tenuem victum antefere copioso. *Id.* 6. *Fam.* 6. iniquissimum pacem justissimo bello. Adde *Nep. Epam.* 5. et *Quintil.* 6. *præfat.* 8. *Cic. Partit. orat.* 1. 1. Ista tua studia vel maximis occupationibus meis antefere libenter. *Id.* 5. *Fam.* 20. Me antelaturum voluntatem tuam commodo meo. *Id.* 1. *ibid.* 9. Bibuli fortunam omnium triumphis victorisque antefere. *Nep. Ages.* 4. Anteluit iræ religionem. — Sine Dat. occurrit apud *Eum.* d. *Nep. Timol.* 3.

ANTEFIXUS, a, um, particip. ab inusit. *antefigo*, fixus et impactus ante aliquam rem. *Tac.* 1. *Ann.* 61. Trunci arborum antefixa ora. Apud *Vitruv.* 10. 10. 4. *Schneid.* *antefixa* dicitur columella anterior in catapultæ basi, ita appellata, quia ante aliam columellam, quæ ipsam basim sustinet, fixa et collocata est. Ita enim *Turneb.* 1. 2. *Adversar.* c. 4. divinat. Porro in verbis *Vitruv.* pro *antefixa* latitudo foraminum etc. legunt alii *antefixe* latitudo etc., ut rectius constet sententia.

Antefixa, orum, n. 2. absolute dicuntur parva signa, corollæ, aliaque hujusmodi ornamenta ex opere figulino, quæ testis ædium adfiguntur sub stillicidio. *Cato* apud *Liv.* 34. 4. *Corinthi* et *Athenarum* ornamenta ludantes mirantesque, et antefixa fœticia deorum Romanorum videntes. *Liv.* 26. 23. In æde Concordiæ Victoria, quæ in culmine erat, fulmine icta decussaque, ad Victorias, quæ in antefixis erant, hæsit, neque inde prociat. alii aliter leg. *Paul. Diac.* p. 8. 11. *Müll.* *Antefixa*, quæ ex opere figulino testis affiguntur sub (super) stillicidio. V. et *Plin.* loc. cit. in ECTYPUS.

ANTEGENITALIS, le, adject. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 55. 56. (190). Quanto facilius certiusque, sibi quemque credere, ac specimen securitatis antegenitali sumere experimento? h. e. experimento sumpto ab his, quæ antequam gigneretur, fuerit.

ANTEGERIO. V. ANTIGERIO.

ANTEGESTUS, et rectius divisim ante gestus, a, um, particip. ab inusit. *antegero*, antea gestus, antelatus. — Hinc

Antegestum, i, n. 2. absolute est id quod antea actum fuit. *Paul. Dig.* 15. 1. 47. Creditor cum venditore ex antegesto agere potest.

ANTEGRADATIO, onis, f. 3. (ante et gradior) prægressio. *Cassiod.* de astronom. circa med. Præcedentia, vel antegradatio stellarum est, quam Græci *προπορευσις* vocant, dum stella motum suum consuetum cogere videtur, et aliquid præter consuetudinem præcedit.

ANTEGRADUS, a, um, adject. qui ante graditur. Vox a Lexico expungenda; occurrit enim tantummodo in *Not. Tyr.* p. 155.

ANTEGREDIOR, is, essus sum, edi, dep. 3. Part. *Antegressus* II. Est anteo, præcedo, ante gradior (It. *precedere*, andare innanzi; Fr. *marcher devant*; Hisp. *ir delante*; Germ. *vorangehen*; Angl. *to go before*, *precede*).

I.) Proprie. *Cic.* 2. *Nat. D.* 20. 54. *Stella* Veneris lucifer Latine dicitur, cum antegreditur solem, cum subsequitur autem, hesperos.

II.) Translate occurrit Particip. *antegressus*, a

um, qui præcessit. *Cic. Fat. 10. 19.* Omnia quæ fiunt, causis fiunt antegressis. *Id. 1. Divinat. 13. 25.* Cum pæne innumerabiles res eodem modo evenirent, iisdem signis antegressis. Adde *eumd. 1. Off. 27. 94.*

ANTEHABEO, habes, habui, habuit, habere, a. 2. (ante et habeo) præfero, antefero, antepono. *Tac. 4. Ann. 11. in fin.* Ne divulgata atque incredibilia veris antehabeant.

ANTEHAC, adverb. (ante et hac). Disyllabum est apud *Horat. 1. Od. 37. 5.* Antehac nefas depromere Cæcubum. — Occurrit tantum de tempore et significat ante hoc tempus, nuper (It. *prima d'ora*; Fr. *avant ce temps*; Hisp. *antes*; Germ. *vor dieser Zeit*, *früher*, *vordem*; Angl. *before*, *beforetime*, *hitherto*, *until now*). *Plaut. Capt. 2. 1. 47.* Quod antehac pro iure imperitiam meo, nunc te oro per precem. Adde *eumd. Epid. 1. 1. 10.* et *Mil. glor. 4. 8. 56. Ter. Andr. 1. 2. 16.* Quod antehac fecit, nihil ad me attinet. *Et ibid. 2. 1. 3.* Ut animus in spe atque in timore usque antehac attentus fuit, ita postquam etc. Adde *eumd. Phorm. prol. 4. Cic. 12. Fam. 23. 3.* Antehac quidem sperare saltem licebat, nunc etiam id ereptum est. *Sall. Cat. 26.* Sed ea sæpe antehac fidem prodiderat, creditum abjuraverat. *Tac. 3. Ann. 25.* Ut antehac flagitii, ita tunc legibus laboratur. *Forcellinus* in postremis hisce duobus locis antehac pro ante illud tempus acceperat. — Numquam antehac dixerunt *Plaut. Amph. 2. 1. 16.* et *Mil. glor. 3. 2. 27.* et *Ter. Andr. 5. 4. 14. V. et ANTIDAC.*

Homonym. **V. ANTEA** in fin.

ANTEIDEA. **V. ANTIDEA.**

ANTEIATUS, a, um, **V. ANTEFERO.**

ANTELIUS, a, um, adject. (*ἀντηλιος*), antelli Græcis erant dii, qui ante domorum januas collocabantur, ostiorumque præsidēs habebantur: quemadmodum apud Latinos Jani et Limentini. *Hesychius* docet *ἀντηλιον* diem *ἰσον τῷ ἡλίῳ φαίνόμενον*, h. e. quod contra solem apparet, et per catachresin significare *βραχύν*, ἡ δὲ *ἀντικρὺ ἡλίου ἰδρόμενον*, aram vel deum sub dio et contra, seu sub sole collocatum. Tales autem erant antelli, ab *ἀντὶ* contra, et *ἡλιος* sol: quorum meminit *Tertull. Idolol. 15.* et *Cor. Mil. 13. in fin.* demones antelli. — Scribitur et *anteli*us *ἀντηλιος*, quod propius Græcæ scriptiōni accedit: tamen *Hesych.* aspirationem omittit.

ANTELLA, æ, **V. POSTELLA.**

ANTELOGIUM, ii, n. 2. prologus, fabulæ præcedium. Iibrida vox ex Latino *ante*, et Græco *λόγος* sermo. *Plaut. Men. prol. 13.* Huic argumento antelodium quidem hoc fuit. Adde *Auson. Ep. 16. præfat.*

ANTELOQUIUM, ii, n. 2. Initium loquendi, exordium, primus loquendi locus. *Macrob. 7. Saturn. 4.* Hic assensu omnes Prætextato antelodium defulerunt. *Id. 1. 24. a med.* Philosophia honoranda est anteloquio: unde meminerit Eustathius, primum sibi locum ad disserendum, omni alia professione cedente, concessum. — Hinc pro præfatione usus est *Symmach. 1. Ep. 77.* Quorsum spectet hoc antiloquium, breviter explicabo. *Atiq. leg. alloquium. Id. 8. Ep. 23.* Anteloquio aliquid completi.

ANTELOCANUS, a, um, adject. (ante et lux) qui ante lucem matutinam est, vel fit. *Cic. 15. Fam. 4. 8.* Ex antelucano tempore usque ad horam dii decimant. Cf. *Farro 1. R. R. 14. 2.* et *Colum. 11. R. R. 2. 55.* Antelucana tempora. *Cic. 4. Tusc. 19. 43.* Industria antelucana opificum. *Plin. 18. Hist. nat. 26. 63. (233).* et *Colum. 11. R. R. 2. 12.* Antelucana lucubratio. *Plin. 3. Ep. 12. officia. Cic. 2. Catil. 10. 22.* Cænx antelucanæ. *h. e.* tota nocte usque ad mane per summam luxuriam productæ. *Vitruv. 1. 6. 11.* Antelucanus spiritus. *h. e.* ventus. *Plin. 18. Hist. nat. 6. 7. (33).* Antelucanæ auræ.

ANTELOCUCIO, adverb. (seu potius Ablat. ab inus. *antelucum*) idem quod *onteluculo*. *Apul. 1. Met. 11.* Antelucio aufugere. *Id. 9. ibid. 3.* Antelucio recubans adhuc.

ANTELOCULO, adverb. (seu potius Ablat. ab inus. *antelucum*) ante lucem. *Apul. 1. Met. 14.* Anteluculo furtim evadere, et vltim, licet trepido vestigio, capessere.

ANTELCIDIUM, ii, n. 2. (ante et ludus), præludium, quod pompæ sacrificalem præcedit. *Apul. 11. Met. 8.* Ecce pompæ magnæ paullatim præcedunt anteludia.

ANTEMERIDIALIS, le, adject. antemeridianus: *Cupell. 6. p. 195.* Antemeridiales horæ.

ANTEMERIDIANUS, a, um, adject. (ante et merides) qui est, vel fit ante meridiem. *Cic. 13. Att. 23.* Antemeridianis tuis litteris heri statim rescripti. *Id. 3. Orat. 6. 21.* Antemeridianus sermo. *Et ibid. 30. 121.* Antemeridiana ambulatio. *Plin. 36. Hist. nat. 15. 24. (117).* Antemeridianum ludorum spectaculum.

ANTEMERIDIE, adverb. pro ante meridiem. Vox a *Lexico* expungenda; occurrit enim tantummodo in *Not. Tir. p. 74.*

ANTEMISUS, a, um, **V. voc. seq.**

ANTEMITO, mittis, misi, missum, mittere, a. 3. Part. *Antemissus*. Est idem ac præmittit (It. *mandare innanzi*; Fr. *envoyer devant*; Hisp. *enviar delante*; Germ. *voran-oder vorausschicken*; Angl. *to send first or before, dispatch forward*). *Cæs. 1. B. G. 21.* Equitatum omnem antemitit. *Id. 1. B. C. 51.* Imprudentesque antemissis equitibus aggreditur. *Solin. 25. de elephantis.* Flumen transiuri minimos antemitunt. — *Arbores antemissæ* apud Scriptores rei agrariæ sunt, quæ ante agrorum fines plantantur, et intactæ relinquuntur; ex quibus nec frondes, nec ramos cadunt, ut magnitudine ceteris præstent, designandorum finium gratia. *Sicul. Flacc. de Condit. agror. p. 4.* et *10. Goes. et Agen. Urbic. Commentar. in Frontin. ibid. p. 45. etc.*

ANTEMNA, æ, **V. ANTENNA.**

ANTEMENIO, is, ire, a. 4. (ante et mœnio) exterioribus muri propugnaculis munire. *Plaut. Mil. glor. 2. 2. 66.* Antemeni aliqui nos, tum autem circumduce exercitum. *Lindemannus* ad b. l. et *Hand Tursell. 1. p. 242.* ita legunt; vulgati libri habent *Antevenito aliqui aliquos* etc.

ANTEMONEO et *rectius divisim* antè mœneo, mœnes, mœnere, n. 2. Occurrit tantum Part. præs. apud *Val. Flacc. 5. 259.* monstrisque minacibus urbem Territat antemonens aemper deus.

ANTEMURALE, is, n. 3. (ante et murus) propugnaculum muri exterioris. *Hieronym. Homil. 2. Originis, quam ipse Latinam fecit, sub fin. et Vulgat. Interpr. Jerem. Thren. 2. 8.*

ANTEMURANUS, a, um, adject. ante murum positus. *Ammian. 21. 12. 13.* Vallum antemuranum, cæspitibus fultum, insidiantes ab omni discrimine defendebat.

ANTENNA et minus recte *antenna*, æ, f. 1. *Iuxta Döderlein* est a Gr. *ἀνταρῆναι* sursum tendere, quocum cf. *tendere* et *tenetur*. Est lignum transversum in navis malo, cui velum alligatur (It. *antenna*; Fr. *antenne*; Hisp. *antena*; Germ. *die Gegelstange oder das Raar*; Angl. *the sail-yard*). *Cæs. 3. B. G. 14.* Antennas ad malos destinare. *Auct. B. Alex. 45.* Demittere antennas ad medium malum. Cf. *Ovid. 3. Trist. 4. 9.* Effugit hibernas demissa antenna procellos. *Liv. 30. 10.* Malos antennasque de nave in navem trajicere. *Virg. 3. Æn. 549.* Cornua velatarum obvertimus antennarum. *cornua antennarum* sunt earum extremitates; *velatas* dixit, quia velorum parte extrema involutæ sunt, vel generatim quia vela habent alligata. *Val. Flacc. 1. 623.* Antenna prona lævo cornu sustulit undam. *Ovid. 11. Met. 483.* subnectere velum antennis. *Lucan. 9. 328.* Suffigere lineæ antennæ summæ. *Ovid. 13. Met. 783.* pinus (*h. e.* malus maximus) antennis apta ferendis. Adde *Plin. 7. Hist. nat. 66. 57. (209).* Poetice *Horat. 1. Od. 14. 5.* malus celerrimè saucius Africo, Antennæque gemant. *Seneca Cædip. 886.* Antennæ gravi spiritu tremunt.

ANTENUPTIALIS, e, adject. qui ante nuptias fit, ut *antenuptialis donatio* in *Justinian. Novell. constit. 2. 1.* et alibi.

ANTEOCCUPATIO, ōnis, f. 3. actus anteoccupandi. Est hoc nomine figura rhetorica, idem ac occupatio, quam vocem vide. *Cic. 3. Orat. 53. 205.* Ad hilaritatem impulsio, anteoccupatio. *Quintil. 9. 1. 31.* hæc eadem verba repetit. Sed apud utrumque alii rectius ante occupatio divisim scribunt: apud *Quintil. alii* minus recte aut occupatio.

ANTEOCCUPO, as, avi, stum, ire a. 1. idem ac prævenire. *Cic. Orat. 40. 138.* Ut anteoccupet (orator), quod putat opponi. Sed rectius scribes divisim ante occupo.

ANTEPENULTIMUS vel antepenultimus, a, um, adject. tertius ante ultimum (It. et Hisp. *antepenultimo*; Fr. *antépénultième*; Germ. *der, die, das drittlezte*; Angl. *antepenultimate*). *Cupell. 3. p. 60.* Syllaba antepenultima. *Diomed. 2. p. 425. Putsch.*

Accentus acutus tria loca teneat, ultimum, pænultimum, antepenultimum.

ANTEPAGMENTUM, i, n. 2. Legitur et *antipagamentum* (ea ratione, qua *antisto* pro *antesto* dicitur) et ita scriptum est in codicibus *Paul. Diac.* Vocabulum est architectorum, quod Italice describitur a Daniele Barbaro: *tutta la cassa, o telaro della porta, e tutta la composizione delle erte col sopralimitare*. *Paul. Diac. p. 8. 10. Müll.* Antepagmenta valvarum ornamenta, quæ anti adpanguntur, idest adfiguntur. Uterque autem respexit *cap. 6. lib. 4. Vitruv.* in quo agitur de ostiorum antepagmentis. Ceterum antepagmenta non solum in ostiis locum habent, sed etiam in projecturis mutulorum sub stillicidio; et fortasse etiam in aliis ædium partibus, ubi aliquid adpangitur, et ad ornamentum vel munimentum adfigitur. *Cato R. R. 14.* Villæ fundamenta ex cæmentis et calce supra terram pede, ceteros parietes ex latere, jugamenta et antepagmenta, quæ opus erunt, ex lapide indito. *Vitruv. 4. 7.* Supra parietes trajecturæ mutulorum projiciantur; item in eorum frontibus antepagmenta figantur. *Vel. lapis* apud *Grut. 207.* TEGVLAS PRIMORES OMNES IN ANTEPAGMENTO FERRO FIGITO. *Vitruv. 4. 6.* Ostiorum autem, et eorum antepagmentorum in ædibus bæ aut rationes etc. *Et mox.* Corona summa quæ supra antepagmentum auperius impolitur etc. *Salmas. Exercitat. Plinian. p. 1216.* ait, antepagmenta lignea fuisse: in quo putat errasse *Philandrum*, quod lapidea fecerit, et ab *antis* non distinxerit. Certe apud *Grut.* in lapide citato hæc habentur, *Facito antepagmenta abiegna*: tamen non videtur absurdum, ex structura etiam, et ex lapidibus aliquando fieri potuisse. Nam et res bujusmodi *adpangi* dicuntur, tum in lateribus ostiorum, tum in coronis fastigii, tum alibi. Quia in remagnum momentum habere debet *Catonis* locus modo allatus c. 14. Ubi tamen non est dissimulandum, *Grypbianas* editiones, et *Venetam* anni 1472. sic habere: Villa lapide fundamenta calce supra terram pede, ceteros parietes ex latere, jugamenta et antepagmenta, quæ opus erunt, indito.

ANTEPARO, as, avi, stum, are, a. 1. ante præparare. *Propert. 1. 8. 36.* Et quas Elis opes anteparat equis. Sed rectius scribes ante paro divim.

ANTEPARTUS vel ante partus, a, um, part. præter. ab ante et pario. Sed occurrit tantum

Anteparta, orum, n. plur. 2. antea paria et acquisita. *Nævius* apud *Charis. 2. p. 183. Putsch.* Adolescentes qui anteparta patria peregre prodigunt. *Plaut. Trin. 3. 2. 16.* Itane laudem majores famam tradiderunt tibi tui, ut virtute eorum anteparta per flagitium perdes? *Id. Truc. 1. 4. 42.* Ut anteparta demus postpartoribus.

ANTEPASSIO, ōnis, f. 3. (ante et patior), primi motus cupiditatis, qui vel nobis invitis insurgunt, animumque perturbant. A Gr. voc. *προπάθεια* vertit *Hieronym. Ep. 79. ad Salvianum* n. 9. Difficile est, quin potius impossibile perturbationum initiis carere quempiam, quas significantius Græci *προπάθεια*; vocant: nos, ut verbum vertamus e verbo, antepassiones possumus dicere.

ANTEPEDES, um, m. 3. vox ex ante et pedes in unam dictionem per *ὄψιν* conflata, qua significantur ¶ 1. Priores pedes. *Cic. Arat. 454.* At caput et totum se se Centauros opacis Eripit et tenebris, liquoens vestigia parva Antepedum. ¶ 2. Item antepedes dicuntur li, qui dominum officii causa comitantes præcedunt, quos *anteambulones* appellat *Martial.* Hujusmodi autem erant amici et clientes: nam servi fere sequebantur, vel circumstant. *Agroel. Orthogr. p. 2274. Putsch.* Circumpedes sunt obsequia servorum: antepedes amicorum. *Cassiod. 7. Variar. in formula curæ Palatii, 5.* Ut aurea virga decoratus, inter obsequia numerosa, antepedes regios prius videaris incedere etc. Alii hic divim scribunt ante pedes. Sic apud *Juvenal. 7. 143.* Respicit hoc primum qui litigat, an tibi servi Octo, decem comites; post te an sit sella, togati Ante pedes.

ANTEPENDULUS, a, um, adject. ante pendens. *Apul. 2. Met. 23.* At illa crinibus antependiis hinc lude dimotis, etiam in mœnore luculentam proferens faciem etc. *Id. 5. ibid. 22.* Pererrantes crinium globos decorit impeditos, alios antependulos, alios retropendulos.

ANTEPEREO, is, ire, n. 4. ante deperire. *Auson. Epigr. 34.* Si lineas cariemque patit te, charta, necesse est, Incipe versiculis anteperire meis.

ANTEPILANUS, i, m. 2. qui est ante pilum. Hinc

I.) Proprie. ¶ 1. Antepilani in Romana militia erant, qui in prima et secunda acie pugnabant, ante pilanos, hoc est ante triarios, qui pilani dicuntur a *Varr.* 5. *L. 1. 89. Müll.* et ab *Ovid.* 3. *Fast.* 129. Nam in prima acie erant hastati, in secunda principes, in tertia pilani seu triarii. *Liv.* 8. 8. Robustior etas, quibus principibus nomen est, hos atquebantur, scutali omnes insignibus maxime armis: hoc xx. manipulorum agmen antepilanos appellabant, quia sub signis jam alii decem ordines locabantur: ex quibus ordo unusquisque tres partes habebat: eorum unamquamque primum pilum vocabant etc. (vel ut *Lips.* 2. de *Mil. Rom.* dial. 3. legit unamquamque primum Pilum vocabant). Et cap. 9. in fin. Nam et rorari procurabant inter antepilanos, addiderantque vires hastatis ac principibus. — Meminit *Liv.* antepilanos etiam c. 10.: sed tum hic, tum in duobus superioribus locis navit *Patric.* *Rei milit. Rom.* 4. sect. 5. vocem hanc mutari in antesignani ob eam potissimum rationem, quod *Livii* verba cfr. c. 8. quia jam sub signis, coherere nequeant cum illis, antepilanos appellabant. Verum si totus simul *Livii* locus consideretur usque ad verba pilum vocabant, facile apparet, cur il, qui signa praecedent, antepilani vocarentur. ¶ 2. Alia ratione antepilani accipiuntur ab *Ammiano*, qui 16. 12. eos ita vocat, qui in prima acie ante signa pugnabant, h. e. pro antesignanis, ut ibid. *Vales.* advertit.

II.) Translate. *Ammian.* 28. 1. de quodam *Simplicio*. In cruento enim certamine cum Maximino, velut antepilano suo, contendens, superare eum in succidendis familiarum nobilium nervis studebat. *Salmas.* de *Re milit. Rom.* c. 10. hoc loco legendum potest antesignano.

ANTEPOLLEO, es, ere, n. 2. supra aliquem polleo. — a) Cum *Dat. Apul.* 1. *Met.* 5. Quae civitas cunctis Thessaliae antepolleat. — b) Cum *Accus.* *Id.* 7. 1. b. 5. Toto vertice cunctos antepollebat.

ANTEPONO, pōnis, pōsti, pōstūm, pōnere, a. 3. (ante et pono). Anteposui per synecopen apud *Tertullian.* de *Litter.* p. 2338. *Putsch.* Vocabulum apte sedet anteposta cunctis. — Part. Anteponens II.; Anteposui in omnibus paragi; Anteponendus II. — Est ante aliquem appono (It. mettere innanzi, presentare; Fr. mettre, placer devant; Hisp. poner, colocar delante; Germ. vorstellen oder vorsetzen; Angl. to set or place before, present).

I.) Proprie occurrit — a) Absolute. *Tac.* 1. *Ann.* 50. Nullo metu, non antepositis vigiliis. *Id.* 12. ibid. 58. Anteposita propugnacula. Et figurate *Cic.* *Fal.* 12. 41. et 42. Causae antepositae. — b) Cum *Dat.* *Plaut.* *Men.* 2. 2. 2. Bonum anteponom prandium praescribis. *Id.* *Cure.* 1. 4. 73. Quid antepones Veneri a Jentaculo? h. e. quid oppones Veneri in Jentaculum? *Id.* *Rud.* 2. 6. 24. Capa anteposita Thyestae et Teren. Per metathesim seu transpositionem effertur a *Tibull.* 1. 1. 20. Libatum agricolae ponitur ante deo. h. e. apponitur deo agricolae. *Tac.* 13. *Ann.* 32. Equitum Romanorum locos sedilibus plebis anteposuit. *Quintil.* 9. 4. 44. Sed plurimum refert compositionis, quae quibus anteponas.

II.) Translate est praferre, anteferre, primas dare: quod patet et ex loco *Ennii* apud *Cic.* 1. *Off.* 24. 84. Non enim rumores ponebat ante salutem. Cf. *Sall.* *Jug.* 15. — a) Raro absolute. *Cres.* 4. *D.* G. 22. Occupationes sibi anteponendas judicabat. — b) Cum *Dat.* *Cic.* 1. *Orat.* 21. 98. Longe Academiae illi ac Lyceo tuum hoc suburbanum gymnasium anteponom. *Id.* *Amic.* 5. 23. Amicitiam omnibus rebus humanis antepondere. *Id.* *Marcell.* 7. 21. alterius vitam suam. *Id.* 1. ad *Q. fr.* 2. 2. § 7. se alicui. *Nep.* *Iphicr.* 1. Aliquem alicui. *Id.* *Epam.* 2. Aliquem alteri in familiaritate. *Id.* *Id.* 1. res gestas virtutibus. *Tac.* 12. *Ann.* 39. Anteposuit *Osio* privignis. *Justin.* 39. 4. Periculoso regno tutam vitam anteponens. *Cael.* *Aurel.* 4. *Tard.* 3. Ultimum adiutorium ceteris anteponens. — Per metathesim *Cic.* 3. *Off.* 17. 71. Malitia — mala bonis ponit ante. alii contra *Codd.* leg. antepont. Adde eund. *Sull.* 8. 25.

ANTEPOTUS, a, um. *V.* voc. praeced.

ANTEPOTENS, entis, adject. antepotens, supra alios potens. *Plaut.* *Trin.* 5. 1. 1. Hic homo est omnium hominum praecipue voluptatibus gaudiisque antepotens. h. e. abundans voluptatibus et gaudiis: ea ratione quo dicitur muneribus *Veneris* potens ab

Horat. 4. *Od.* 10. 1., et pietate potens a *Propert.* 3. 21. 21. Alii tamen leg. antepotendus.

ANTEPRÆDICO, is, in, ietum, iterare, a. 3. Idem quod praedico, addito ante per pleonasmum, seu ad maiorem vim. *Cic.* 6. *Phil.* 3. 5. Testificor, denuncio, antepredico. Sed rectius leges ante praedico divisim.

ANTEPRÆCURSOR, oris, m. 3. Idem ac praecursor, addito ante per pleonasmum. *Tertull.* *Baptism.* 6. *Joannes* anteprecursor Domini fuit.

ANTEQUAM et rectius ante quam. *V.* ANTE B. III. d.

ANTERIS, idos vel idis, f. 3. ἀντερής. Anterides sunt pilae structiles in loco latiores, et paulatim ad summum usque decrescentes, quae enterius adstruuntur parietibus ad eos muniendos et fulciendos. Vox Latina Graeca est ab ἀντι contra, et ἐπίδω figo, firmo, fulcio. Eandem omnino originem similemque significationem habet erisma, alis, n. et erisma, a. f. ἔρισμα (It. contrafforti, speroni, barbacani; Fr. arcs-boutants, contre-forts; Hisp. estantial, contra-fuerte; Germ. der Strebepfeiler; Angl. buttresses, props, or shores). *Vitrui.* 10. 1. Scansoria machina catenationibus, et transversariis et pleris colligationibus, et erismatum futuris continetur. *Id.* 6. 8. 6. *Schneid.* In frontibus anterides, sive erismae sint, una struantur, eaeque inter se distent tanto spatio, quanto altitudo substructionis est futura, crassitudo eadem, qua substructio. Procurrant autem ab imo, deinde contrahantur gradatim, etc. *V.* et **ANTERIDION**. — Etiam lignea fulcimenta ex trabibus, quae structuram sustinent, anterides dicuntur. *Hesych.* Ἀντερίδες τὰ ἀντεπιστόρια ἔδωκα, ἡ δὲ δὴνα κατασκευασμένα. *Gloss.* vel Tibicines, ἀντερίδες. Priore *Vitruii* loco intelligit *Philander* quippiam simile fusti illi, qui divaricatis scalas fulcit ac sustinet, quibus rusticus decerpendis avis ac pomis uti solent.

ANTERIDION, ii, n. 2. obliquum sustentaculum aliquem rem fulciens: diminutivum ab ἀντερής, ἰδωζ. *Vitrui.* 10. 11. 9. *Schneid.* appellat anteridion membrum quoddam balistae ab officio quod habet sustinendi et fulcendi. Ubi alii leg. anteridion longitudi, ut sit Genitivus pluralis Graeca positione ab anteris, quam lectionem minus rectam putavit *Forcellinus*, defendunt vero *Schneid.* et plerique recentiores.

ANTERIOR, oris, adject. comparativum ab ante, ut docet *Priscian.* 3. p. 599. *Putsch.*, et significat eum, qui est ante, et proprie refertur ad locum (It. anteriore; Fr. antérieur; Hisp. anterior; Germ. der, die, das vordere; Angl. anterior, fore).

I.) Proprie. *Cres.* 3. *B. C.* 63. Milites in anteriorem vallum tela iaciebant. Alii leg. anteriorem, alii rectius anteriorem. *Ammian.* 16. 8. Anterior *Thamydis* pars. *Id.* 25. 3. Ad speculanda anteriora progressus.

II.) Translate refertur ad tempus, et significat eum, qui ante fuit. *Symmach.* 6. *Ep.* 59. Anteriores litterae tuae, quas mol aliae consecuta sunt. *Sulpic. Sever.* 1. *Hist. sacr.* 52. Anteriores reges. *Hieronym.* ep. 124. ad *Avitum* n. 3. Anterior culpa. *Prudent.* 2. *advers.* *Symmach.* 96. Anterior diago. h. e. antiquior. — *Harduin.* tribuit etiam *Plinio* tribus locis in lib. 1. ejus *Hist. nat.* nempe ad fin. indicis lib. 24. 23. et 34.

ANTERIUS, adverb. prius, priore loco: comparativum ab ante. *Sidon.* 2. *Ep.* 9. Mane quotidiano partibus super hospite prima et grata contentio, quamnam potissimum anteriore edulibus nostris culina fumaret.

ANTERMINI. *V.* **ANTERMINI**.

ANTERMIENOS, e, on, adject. Graeca positione ab ἀντι contra et αἶψα vel αἰγίοιο idolo; idem quod contra positus, antarticus. *Probus* in *Virg.* 1. *G.* 233. Quinque ergo sunt zonae in regione caeli et terrae, duae extremae frigidae, septentrionalis et austrina; una adusque duae temperatae inter frigidam et adustam, cingentes eam et intercedentes frigidis, quarum altera antermiene vocatur.

ANTES, tam, m. plur. 3. generatim suat ordines ad lineam ducti; unde specialim occurrunt — a) De equitatu. *Cato* apud *Servium* et *Philargyr.* ad *Virg.* 2. *G.* 417. Pedites quatuor egrinibus, equites duobus antibus ducas. h. e. pedites quadrato agmine ducas, cuius agminis latera equites legant, veluti duae lineae seu alae. — b) Juxta *Forcellinum* ante dicebantur etiam oreolae hortorum, quae quadratam lineam, seu figuram referunt. *Colum.* 10. *R. H.* 376. Humidaque andrachae sidentem protegit antes. No-

nus hinc recte scribit 1. 124. ed. vel. antes esse quadratas, unde et antes dictas esse quadras columnas.

— Ob similitudinem autem omnes arborum et vinearum ordines ad lineam ducti antes dicantur: quo sensu et superior *Columellae* locus accipiendus videtur. *Sidon.* 8. *Ep.* 8. Quousque pondus ligonis obtusi nec perfossis antibus ponis? *Virg.* 2. *G.* 417. Jam canit extremos effectus vituli antes. *Paul.* *Diac.* p. 16. 15. *Müll.* hunc *Virgilii* locum procul dubio respexit, cum scripsit, antes esse extremos ordines vinearum. Eundemque *Virgilium* est imitatus *Venant.* 5. *carm.* 2. 37. Rebus Apostolicis direxit vituli antes, Arva ligone movens, falce flagella premeus. — Adverendum autem, nonnullos vetores Grammaticos antes confundere cum antis, et anteridibus. Nam *Isid.* 15. *Orig.* 7. scribit, antes esse partes anticas januarum, quibus opponantur postes. At in editione *Arevalli* legitur antes. *Servius* vero ad cit. loc. *Virgilii* ait, antes a quibusdam dici macerias, quibus vinea clauduntur, et ita appellari a lapidibus eminentioribus, qui interponentur ad materiam sustentandam, sed proprie antes esse eminentes lapides, vel columnas ultimas, quibus fabrica sustinetur, et appellari antes ante τοῦ ἀντιστήναυ; ad quam etymologiam etiam extremos ordines vinearum trahi posse, qui antestant. — Sunt qui putant, etiam a *Vitruii* antes usurpari eodem sensu, quo antes; inter quos est *Danielius* in *Lexico*, qui tamen more suo nullum locum *Vitruii* assignat.

ANTESCHOLANUS, i, m. 2. (ante et schola) subdoctor, hoc est qui sub magistro est in schola. Alii volunt esse principem inter discipulos, qui ingenio et diligentia ceteris antecellit, et a magistro supra ceteros honoratur. *Petrus.* *Satyr.* 81. Veritus, ne Menelaus antescholanus, inter cetera mala, solum me in diversorio inveniret. Sunt qui leg. aut scholanius.

ANTESCHOLARIUS, ii, m. 2. qui ante scholam habitat, antescholanus. *Inscript.* apud *Murat.* 1321. 10., quae est apud *Orell.* 1175. quod si quis adversus hoc quid fecerit tunc poenae nomine postpositus aut antescholarius virginum. *RS. L. M. N. INFERRE* DEBERET. Hec autem huic *Inscript.* adnotat *idem Orell.* loc. cit. Antescholarii virginum Vestalium sibi vii memorantur, nisi quod *Menelaus antescholanus* reperitur apud *Petrus.* *Satyr.* 81. (*V.* voc. praeced.). Fuisse hoc collegium aliquod libertorum servorumque, quorum ministerio in caeremoniis suis nescio quomodo uterentur Virgines Vestales, consentaneum est. Mirum autem illud nomen inde repeti, quod viris ad Virgines nimis prope accedere haud liceret. Coibant igitur vel ante scholam virginum ipsarum, vel in aedificio ante Vestae templum extracto. *V.* **PROSCHOLUS**.

ANTESIGNANUS, a, um, adject. (ante et signum) qui stat ante signa. Sed fere occurrit Antesignanus, i absolute substantivorum more, et

I.) Proprie. Antesignani in Romana militia fuere, non qui ante omnem aciem collocati erant et primi omnium pugnam inibant, ut velites, antecursores etc., sed milites legionarii fortissimi et promptissimi, qui ante signa stabant ad eorum custodiam. Porro signa non semper eundem in acie locum obtinebant, sed pro ejus varia dispositione variisque praecursorum rationibus, modo in media acie erant, modo ante ipsam, modo in unum omnia collocata locum, modo sparsa. Ubiqueque autem essent, muniebantur et ante et retro valida militum mano, qui antesignani et postsignani dicebantur. Ceterum quia praecipua signa, ut Aquilae legionum, fere in secunda acie stabant inter principes, factum est, ut aliquando hastati, licet propria haberent signa, quia ante majora et totius exercitus nobilissimos stabant, antesignani sint appellati: quo pacto eos appellare videtur *Cur.* 4. 6. 23. Plura de his *V.* apud eos, qui ex professo hac persequuti sunt, quos inter *C.* *Guischard* *Memoir. antiqu.* et *histor.* p. 108. *Cic.* 5. *Phil.* 5. 12. Antesignanos, et manipulares, — judices se constituisse dicebat. *Cres.* 1. *B.* C. 43. Legiones tres ex castris eduxit, acieque in locis idoneis instructa, unius legionis antesignanos praecurrere atque occupare eum tumulum jubet. *Id.* ibid. 57. Deiectos ex omnibus legionibus fortissimos viros antesignanos, centuriones Caesar ei classi attribuerat. Adde eund. 3. ibid. 84. *Liv.* 22. 3. Pugna exorta est, non illa ordinata inter principes, hastatos ac triarios; nec ut pro signis antesignanos, post signa alia pugnaret acies etc. *Id.* 9. 39. Nihil ab illa parte movetur fugae: cadunt antesignani, et ne nudentur pro-

pugnatoribus signa, sit ex secunda prima acies. Adde eund. 4. 37. et 27. 18., et *Varron*. apud *Non.* p. 553. 40. *Merc.* — *Forcellinus*, quamvis nullo exemplo confirmet, haec addit: Aliis temporibus antesignarii dicti sunt, qui ante omnia signa, atque adeo ante cunctam aciem ibant: quos et *campigenos* vocari scribit *Veget.* 2. *Milit.* 7., ideo sic nominatos quia eorum opera atque virtute exercitus vigens vis crearet in campo: nempe ii ante signa ibant, et militibus praescribebant quomodo incedendum esset, qua ratione eundem in hostem, aut recedendum, aut consistendum etc. Apud *Veget.* est qui legit antesignarii, ut et apud *Liv.* 4. 47. ex quibusdam MSS.

II.) Translate antesignanus ponitur pro duce, aut pro eo, cuius hortatu, aut exemplo aliquid facimus. *Cic.* 2. *Phil.* 29. 71. Fueras in acie Pharsalica antesignanus. *Apul.* 4. *Met.* 11. Antesignani nostri partem, qua manus humerum subit, prorsus abscidimus.

ANTESINISTRĀ. *Servius* in illo *Virg.* 9. *Ecl.* 10. Ante sinistra cava monuisset ab ilice cornix; indivise legendum putat antesinistra, ut sit adiectivum, et significet cornicem volasse ab antica ad sinistram partem, hoc est anteriore parte templi, quod capiaturs auspicia lituo designaverat: idem tamen sensus, etiamsi ante sinistra divisim legatur, fieri potest.

ANTESTĀTUS, a, um. *V.* ANTESTOR.

ANTESTO vel antisto, stas, stēti, stare, n. 1. (ante et sto). Antisto sapius, quam antesto, in optimis Codicibus legitur. Part. Antistans. — Proprie est stare ante aliquam rem vel in aliquo conspectu: sed occurrit tantum translate, et significat praestare, antecellere, superiorem esse (It. esser superiore; Fr. surpasser; Hsp. sobrepasar; Germ. den Vorzug verdienen, vorzüglicher sein; Angl. to excel, be superior). Occurrit — a) Absolute. *Lucret.* 5. 22. Herculis antistare autem si facta putabis. *Cic.* 3. de republ. 18. 28. Si ratio, consilium, prudentia (quaeritur), Pompeius antistat. — b) Cum Dat. *Cato R. R.* 156. 1. Brassica est, quam omnibus oleribus antistat. *Claudius Quadrigravus* apud *Gell.* 9. 13. Qui et viribus et magnitudine — simulque virtute ceteris antistabat. *Cic.* 2. *Invent.* 1. 2. Crotoniatum multum omnibus corporum viribus antesteterunt. Adde *Nep. Arist.* 1. *Catull.* 9. 1. Antistans mihi millibus trecentis. *Gell.* 7. 5. Gestu et vocis claritudine et venustate ceteris antistabat. — c) Cum Accus. *Q. Metellus Numidicus* apud *Gell.* 12. 9. Qua in re quanto universi me unum antestatis. Adde *Melam* 3. 6. 7. et *Apul.* 4. *Met.* 8.

ANTESTOR, āris, ātus sum, ari, dep. 1. Unde dicitur, non convenit inter Etymologos. Alii enim ab ante et testor derivant, quod testes vocare solemus, antequam res fiat: alii dici putant pro attestor, converso t in n: alii denique rectius ab am circum, et testor, hoc est circumspicio ad testem quaerendum et vocandum. Hinc antestari est in testem vocare (It. chiamare in testimonio; Fr. appeler en témoignage; Hsp. llamar, apelar en testimonio; Germ. Jemanden zum Zeugen anrufen, oder zum Zeugen erklaren; Angl. to call one for a witness to an arrest). — a) Est autem verbum proprium fori, desumptum ex fragmento veter. Leg. xii. Tab. quod refert *Porphyrion* velus *Horatii* interpretes ad 1. *Sat.* 9. sub fin. V. vocem sequentem. Mos autem erat apud Romanos, ut qui aliquem in ius vocabat, et nolentem pertrahere volebat, aliquo teste uteretur, quo vocationem suam iudici probare posset. Interrogabat autem eum, quem testem designabat, his verbis: Licet te antestari? vel brevius: Licet antestari? quo respondente, Licet. adversarium in ius vocabat. Quod si is adhuc recusaret, aurem ejus quem in testem vocaverat, leniter tangebant admonendi causa, ut pro se contra reum testimonium interponere meminisset: cuius rei causam affert *Plin.* 11. *Hist. nat.* 45. 103. (251). Est in aure ima memoriae locus, quem tangentes antestamur. *Plaut.* *Pers.* 4. 9. 9. sat. Illic apud praetorem dicam: sed ego in ius voco. *Pomp.* Nonne antestaris? tu. tuam ego causam, carnufer, cuiquam mortali libero aures atteram? *Id. Cure.* 5. 2. 236. pn. Licet te antestari? tu. non licet. *Et ibid.* 25. Antestari servum. *Id. Pen.* 5. 4. 57. Antestare me atque duce. *Horat.* 1. *Sat.* 9. 74. casu venit obivus illi Adversarius ei: Quo tu, turpissime, magna Inclamat voce. et: Licet antestari? Ego vero Oppono auriculam: rapit in ius. Antestamino sive antestaminor velus iuperatuvum pro antestator, est in Leg. xii. Tabul.

apud *Gothofred.* tab. I. Sic praefamino apud *Calon.* *R. R.* 141. pro praefare et profitemino pro profiteatur in vet. Tab. an. apud *Murat.* 592. initio. *V.* voc. seq., et *Orelli* Inscript. 4338. et *Dirksen* s. *Uebersichte* etc. p. 129. — b) Pro testari, testem aliquid appellare, extra iudicium. *Cic.* *Mil.* 25. 68. Nae iste haud dubitans cessasset patriā — te, magne, tamen antestaretur, quod nunc etiam facit. *Forcellinus* et *Klotz* ad h. l. hanc lectionem defendunt, ubi leg. attestaretur.

ANTESTOR, āris, ātus sum, ari, pass. 1. (*V.* voc. praeced.) in testem vocari. *Livius Drusus* apud *Priscian.* 8. p. 792. *Putsch.* Impubes libripens esse non potest, neque antestari. *προδιαμαρτυρηται* Ita enim *Priscian.* exponit. In fragmento quodam Leg. XII. Tab. dicitur antestatus passiva significatione, qui in testem vocatus est. Ejus fragmenti haec sunt verba: Si vis vocationi suat, antestaminor: ni it, aurem capito antestati. Ita *Lipsius* 4. *epistolic.* quæst. ep. 26. *Lambin.* ita emendat, ut vox antestatus significet eum, qui in testem vocavit: Si vis vocationi suat, antestatus im (h. e. eum) capito etc. At omnibus praestat lectio *Funcii* Leg. XII. Tabul. tab. I. leg. 2. Ni eat, antestaminor, igitur eum capito.

ANTEURBANA praedia urbi propinqua. *Paul.* *Diac.* p. 8. 7. *Müll.*

ANTEVENIO, vēns, vēni, ventum, vēnre, 4. (ante et venio). Part. Anteveniens I. Est idem ac praeveneri, prius venio (It. venire innanzi, prevenire; Fr. arriver devant ou avant; Hsp. llegar, arribar delante; Germ. zuvorkommen; Angl. to get before, get the start of).

I.) Proprie occurrit — a) Absolute. *Liv.* 42. 66. Consul anteveniens extemplo praelium conseruit. Per metatbesim *Ter. Eun.* 4. 5. 7. Sed Thais multo ante venit. — b) Cum Dat. *Plaut. Trin.* 4. 2. 66. Tempori huic bodie anteveni. — c) Cum Accus. *Sall. Jug.* 52. Per trames occultos exercitum Metelli antevenit. *Id. ibid.* 60. Magnis itineribus antevenire alicquem. Et figurate *Id. ibid.* 93. Explorare itinera regum, consilia et insidias eorum antevenire. Item passive *Cato* apud *Non.* p. 87. 17. *Merc.* Quod compluribus usuevit, omni tempore anteventum est.

II.) Translate est antecellere, superare, antere; et occurrit — a) Absolute. *Tac.* 4. *Ann.* 18. Beneficia usque eo laeta sunt, dum videntur exolveri posse: ubi multum antevenire, pro gratia odium redditur. — b) Cum Dat. *Plaut. Cas.* 2. 3. 1. Amor omnibus rebus et iutoribus nitidis antevenit. — c) Cum Accus. *Sall. Jug.* 4. Qui antea per virtutem soliti erant nobilitatem antevenire.

ANTEVENTULUS, a, um, adject. (ante et venio). Comae et crines anteventuli dicuntur, qui ante frontem veniunt et pendent, quod *Apul.* 5. *Met.* 22. vocat antependulos. *Id.* 9. *Met.* 30. Discerptae comae pleraque ejus anteventulas tegebant faciem. *Id. Florid.* 1. 3. Crines ejus remulsis antiis et promulsis capronis anteventuli et propenduli.

ANTEVERSO, ōnis, f. 3. actus anteveniendi et praeveniendi. *Ammian.* 21. 5. in fin. Expertus quid in rebus tumultuosis anteverso valeat et praegrassus.

ANTEVERTO et veteri loquendi more antevorto, tis, ti, sum, tere, 3. (ante et verto). Part. Antevertere I. Proprie est aliquo se ante alios vertere, ac proinde aliquo ante alios pervenire, anticipare, praevertere (It. anticipare, arrivar prima; Fr. devancer, précéder; Hsp. adelantar, preceder; Germ. zuvor sich hinkehren zu oder auf etwas, sich vorher wohin wenden oder wohin kommen; Angl. to prevent, forestall, anticipate).

I.) Proprie occurrit — a) Absolute. *Cic.* 2. *Nat. D.* 20. 53. Stella Mercurii anno fere vertente, signiferum lustrat orbem, neque a sole longius unquam unius signi intervallo disredit, tum antevertere, tum subsequens. *Id. Mil.* 17. 40. Vidit necesse esse Miloni proficisci Lanuvium illo ipso die: itaque antevertit. — b) Cum Dat. *Ter. Eun.* 4. 5. 12. Sed eam ipsam: miror ubi ego huic anteverterim. Et figurate *Plaut. Capt.* 4. 2. 60. Pol. maiores mi antevortunt gaudiis. h. e. veniunt ad me ante gaudia.

II.) Translate. *¶* 1. Est praeveneri, seu aliquid facere ante quam aliquid aliud eveniat; et occurrit — a) Absolute. *Cic. Amic.* 4. 16. Atque id ipsum cum tecum agere conarer, Fannius antevertit. — b) Cum Accus. *Tac.* 13. *Ann.* 30. Antevertere damnationem veneno. *Cod. Theod.* 6. 22. 2. supplicium voluntaria

morte. *¶* 2. Est etiam cum Dativo, praevertere, anteporre, alive — a) Aliquid ante omnia vel cetera faciendum curare. Deponentis forma *Plaut. Bacch.* 3. 5. 1. Rebus aliis antevortat, Bacchis, quae mandas mihi, Maesilochum ut requiram. Ita legitur in plerisque optimis Codicibus. *Al. tam. hab.* antevortam. *Cæs.* 7. *B. G.* 7. Quare nuntiata Caesar omnibus consiliis antevortendum existimavit, ut Narbonem proficisceretur. — b) Est etiam praevertere tantum. *Pacat. P. neg. Theod.* 9. Quod ego tuum oilum aliorum negotiis antevorto.

ANTEVERTOR vel antevortor etc., dep. *V.* voc. praeced. II. 2. a.

ANTEVIDEO, des, dere, a. 2. (ante et video). Beclius scribitur divisim. Occurrit tantum Partic. praes. apud *Fal. Flacc.* 6. 581. Nunc quo se raperet, nunc quo diversus abiret, Antevideus.

ANTEVINDEMIATOR, ōris, m. 3. (ante et vindemia). Est stellae nomen, quam Ita describit *Vel. Scholiast.* ad *Germanic. Prognost. comment.* xi. Kal. Septembris Assyriis stella, quae Antevindemiator appellatur, exoriri mone incipit, vindemiae maturitatem promittens, ejus argumento erunt agri color mutati; et Assyrii v. Kal. Septembris Sagitta occidit, Etesiaeque desinunt. Antevindemiator Aegypto Nonis Septembris oritur.

ANTEVIO, as, are, n. 1. per viam eundo praecedo. Usurpatur a *Venant. Fortun.* 4. *Carm.* 26. a med.

ANTEVOLO, as, are, 1. (ante et volo) volando praecedere. Occurrit — a) Absolute. *Virg.* 12. *Æn.* 455. Antevolant, sonitumque ferunt ad littora venti. *Id.* 9. *ibid.* 47. Taurus ut antevolans tardum praecesserat agmen. Sed rectius divisim scribes ante volo. — b) Cum Dat. *Coel. Aurel.* 1. *Acut.* 3. Aliquando etiam manuum ante oculos praemissio, quasi aliquid apprehendere vel detrahere volentium, quod aut iugassie oculis, aut antevolare negotanti videatur. nisi forte Dativus pendeat a v. videatur. — c) Cum Accus. *Sil. It.* 12. 600. Fulvius antevolans agmen. *Stat.* 3. *Theb.* 427. currum. *Claudian.* de pharice 21. Antevolant Zephyros pennas.

ANTEZEUGMENON, i, n. 2. hybrida vox ab ante et ζεύγνυμι junngo; apud Grammaticos est figura, quae plura membra uno verbo conjunguntur, ut ait *Cappell.* 5. p. 176. Antezeugmenon innotum. Haec figura a superiore (diezeugmeno) hoc differt, quod ibi singulis membris singula diversa redduntur, hic plura ex uno conjungimus, ut est: quorum ordo ab humilis, fortuna, sordida, natura, turpi ratione abhorret. Ille enim postremum abhorret praedicta conjunxit. Adde *Aquilam Rom.* p. 28. ed. *Capper.* At *Kopp.* legendum putat epezeugmenon, quemquam, ait, et haec lectio tolerari possit. A *Cic.* 4. *Herenn.* 27. dicitur conjunctio. Sed *Klotz* legit eodem sensu antizeugmenon, quemadmodum et *Forcellinus*.

ANTHALIUM, i, n. 2. (ἀνθάλιον) genus herbae, cuius pomo mespil magnitudine et rotunditate, sine nucleo, sine cortice, folio cyperi, Aegypti utuntur in cibis: Ita dicta ab ἀνὰ et θάλλω regermino. *Plin.* 21. *Hist. nat.* 15. 52. (88). *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 54.) hanc exhibet synonymiam: Μαλίναθάλλη Theophr. 4. 10., Μάσπιον Ejucl. 4. 9., Καλαμὸς χαρπύς ὄρεβος *Diod. Sicul.* 2. 57. et *Anthaliu* *Plin.* l. c. sunt *Cyperus esculentus* L. *Spec. plant.* 67.

ANTHEDON, ōnis, f. 3. (ἀνθηδών) genus mespili, pomum ferens ceteris minus, sed odoratius et quod diutius servatur. Quidam putant dici ab Italis pomo imperiale. *Plin.* 15. *Hist. nat.* 20. 22. (84). Mespilis tria genera, anthedon, setania, tertium degenerat: anthedoni tamen similis, etc. *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 2. p. 252.) affirmat mespilum antiquorum esse mespilum germanicam recentiorum.

ANTHELIUS. *V.* ANTELIUS.

ANTHEMERUM, i, n. 2. ab ἀνθεμον flos, collirii genus apud *Jochann. cachels des Oculistes* p. 71.; ac proinde vox a Lexico expungenda.

ANTHEMIS, idis, f. 3. (ἀνθεμῖς) genus herbae, quae et chamemelon dicitur, quia odorem mali habet. *Plin.* 22. *Hist. nat.* 21. 26. (53). *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 117.) hanc exhibet synonymiam: Ἀνθεμῖς, οἱ δὲ λευκάνθεμον, οἱ δὲ ἡράνθεμον *Dioscor.* 3. 154. et *Galen.* 2. 2. p. 381. Παπύνη Cypriot. recent. et Anthemis, Leucanthemis, Leucanihemon et Eranthemon *Plin.* l. c. sunt Anthemis chia L. *Spec. plant.* 1260. — a. Ἀνθεμῖς πορφυρανθῆς, οἱ δὲ ἡράνθεμον *Dioscor.* l. c., Παπύνη Cypriot. re-

cant. et *Anthemis flore rubro, eranthemon* Plin. 1. c. et Apul. Herb. 23. sunt *Anthemis rosea* Sibth. Fl. Graec. 2. 191. — β. Ἀνθεμὶς μελάνθηος Dioscor. 1. c. et *Anthemis melanthemon* Plin. 1. c. sunt *Anthemis tinctoria* L. Spec. plant. 1263. — γ. Ἀνθεμὶς χαμαίρηος Dioscor. 1. c. Ἀνθεμὶς χλωρὸν Hipp. de nat. mulier. p. 552. Ἐνανθεμὶς χλωρὸν Eiusd. de morb. mulier. 1. p. 625. Ἀνθεμὶς φηλλωδὲς Theophr. Hist. plant. 7. 8. 14. Ἐαμερῆνα Græcor. recent. et *Chamæmelon* Plin. 1. c. suot *Matricaria Chamomilla* L. Spec. plant. 1256.

ANTHEMION, n, n. 2. herba eadem quæ anthemis, apud *Emil. Macr. c. de Chamomilla*.

ANTHEMUM, i, n. 2. (ἀνθεμὺν) herba parva a radice folia quina habens, caules longos duos, florem roseum; ad ejciendos calculos utilissima. *Plin. 28. Hist. nat. 8. 55. (87). Cl. Fée (Op. cit. vol. 3. p. 402.)* affirmat hanc herban esse *Anthemidem roseam* L. et opinatur legeodum esse fortasse *anthemis* pro *anthemum*.

ANTHERA, æ, f. 1. (ἀνθερά). Antherae compositiones dicuntur a Medicis, quæ vel floridum colorem habent, vel certorum florum admixtione fiunt (nam ἀνθερός floridum significat), quæ præcipue adhibentur in ulceribus oris. Earum exemplum duplex *Cels. 6. 11. ponit. Id. ibid. 15.* Satis proficit anthera, humido ulcere arida inspersa. *Plin. 24. Hist. nat. 9. 42. (69).* Quo medici utuntur vice galbæ in compositionibus, quas antheras vocant. Adde *Cael. Aurel. 3. Acut. 3.*

ANTHEREON, ñis, m. 3. (ἀνθερεών) est ruma seu partes tonsillis vicinæ. *Cael. Aurel. 2. Tard. 7.* Adhibendæ eucurbitæ maxime antheræoni, hoc est thoraci vel gutturis circulo, quam ruman vocamus. *Id. 2. ibid. 6.* Ambitus faciei, quem antheræona vocant. *Id. 3. Acut. 3.* At si passio perseveraverit, secundo vel tertio scarificationem adhibemus, non solum gutturi vel tonsillarum vicinitati, quam Græci antheræona vocant etc. Adde *ibid. 4.*

ANTHERICOS, i, m. 2. (ἀνθερικος) caulis asphodeli. *Plin. 21. Hist. nat. 17. 68. (109). et 22. ibid. 22. 32. (67).* Anthericas porro Græci appellant cujuslibet plantæ, quæ spicas gerit, summitates. Hinc *Hom. Il. v. 227. ἵπποι Ἀκρον ἐπὶ ἀνθερικῶν καρπῶν ὄντι, οὐδὲ κατέκλων.*

ANTHAS, æ, m. 1. (ἀνθας) genus piscis, ejus capturam ingeniosum describit *Plin. 9. Hist. nat. 59. 85. (180).* Adde *Ovid. Halieut. 45.*

ANTHNUM mel, ἀνθινον μέλι, mel verno tempore constructum ex primis floribus. Nam ἀνθινος florem significat. *Plin. 11. Hist. nat. 14. 14. (34).* Mel vernum, ex floribus constructo favo, quod ideo vocatur anthinum.

ANTHOLÓGIA, on, n. plur. 2. ἀνθολογικά, ab ἀνθος flos, et λόγος sermo. *Libri Anthologicon* sunt, qui variarum rerum veluti flores et exquisitiores sententias collectas ex variis scriptoribus continent. *Plin. 21. Hist. nat. 3. 9. (13).* De floribus supra dictis scripsit Theophrastus apud Græcos; ex nostris autem iocripere aliqui libros Anthologicon: flores vero persecutus est nemo, quod equidem invenimus. *anthologicon* est Græcus genitivus pluralis ἀνθολογίων.

ANTHOLÓGUMENA, on, n. plur. 2. ἀνθολογούμενα, quasi dicas florilegia, hoc est collectiones variarum rerum selectarum, et veluti flores uno comprehensa libro: ab ἀνθος flos, et λέγω dico. *Plin. 20. Hist. nat. 8. 32. (77).* Diodotus, qui anthologumena scripsit. *Harduin.* ita legendam censet ex quibusdam MSS., non, ut est in editis, *antilegomena*, quod significat contrarie dicta: atque *Harduini* lectionem tulerunt *Sillig.* omnesque recentiores. *V. et ODORIFER.*

ANTHRACIAS, æ, m. 1. ἀνθρακίας, gemma est apud *Solin. 37. extrem.* quibusdam veluti scintillarum stellis ruscæ, carbonis accensi instar: nam ἀνθραξ, αἰς, Græce carbonem significat. *¶ 1.* Hæc eadem a *Plin. 37. Hist. nat. 11. 27. (99).* vocatur *Anthracilis*, itidis, ἀνθρακίτις. *¶ 2.* Alia est *anthracilis* in Thesprotia fossilis, igneo colore, et que in ignem confecta velut intermortua extinguitur, contra aqua perfusa exardescat. *Id. ibid. 7. 73. (189).*

ANTHRACINUS, a, um, adject. (ἀνθρακίνος) idem ac ater: nam ἀνθραξ Græce carbonem significat. Hinc

Anthracina, orum, absolute sunt vestimenta atricoloris. *Varro* apud *Non. p. 550. 5. Merc. Propin-*

quæ adolescentulæ etiam anthracinis, proximæ amico nigello, capillo demisso sequerentur luctum. *Alum Plauti* locum *V. in ANATINUS.*

ANTHRACITES, æ, m. 1. lapis ex genere hæmatitarum, ita dictus, quia accensorum carbonum colorem imitatur, ἀνθρακίτης: ab ἀνθραξ, αἰς, carbo. *Plin. 36. Hist. nat. 20. 38. (148).*

ANTHRACITIS. V. ANTHRACIAS 1. et 2.

ANTHRAX, æcis, m. 3. ἀνθραξ, vox Græca carbonem significat. *¶ 1.* Pro carbone usurpavit *Cassiod. 7. Hist. eccl. 9.* Jovianus imperator in prædicto prædio, hienis tempore, in pbraxis languore (corrigere anthracum odore) constrictus est mortuus. Hanc vero lectionem confirmant *Hieronym. Ep. 60. n. 15., Eutrop. 10. 18. et Ammian. 25. 10. 13. ¶ 2. A Vitruv. 7. 8. 1.* dicitur anthrax rudis gleba minui, antequam tractationibus ad minium perveniat, quia carbonis accensi similis est, ferreum subrufum colorem habens, et rubro pulvere conspersa; ex qua, præter minium, argentum quoque vivum veteres eliciebant. *¶ 3. A Medicis anthrax* dicitur abscessus quidam rubens pustulis aut nigris, aut sub rufum, aut pallidis, et acri inflammatioque si carnem perurens, Latine carbunculus. *Scribon. Compos. 25. Et Marcell. Empir. 8. § 5. sub init.* Ad carbunculos oculorum, quos anthracas Græci dicunt, facit bene per se mel Atticum purum pyxidæ cuprea conditum. Penultima in obliquis casibus brevis est, sed producitur ab *Emil. Macr. de Herb. c. de sabina*, ubi ait: Sic juvat anthracas, bona quæ plerumque ulcera dicit. Adde *c. de nasturtio*: nec tamen est imitandus.

ANTHRISCUM vel anthriscus, i, f. 2. (ἀνθρίσκον) herba est inter silvestria olera annuementa, scandi similis, nisi quod folia habet crassiora, et minus odorata. *Plin. 22. Hist. nat. 22. 38. (81), qui 21. ibid. 15. 52. (89).* usurpat neutro genere. *Cl. Fée (Op. cit. vol. 3. p. 132.)* hanc exhibet synonymiam: Ἐνθάσκον? Theophr. Hist. plant. 7. 7., Ὁρσασκόν? Diosc. 3. 76. et *Anthriscus* Plin. 1. c. sunt *Scandix odorata* L. Spec. plant. 368.

ANTRÓPOGRÁPHOS, i, m. 2. ἀνθρωπογράφος: ita cognominatus est Dionysius quidam pictor apud *Plin. 35. Hist. nat. 10. 37. (113),* quia nihil aliud, quam homines pinxit: ab ἀνθρωπος homo, et γράφω pingo.

ANTRÓPOLĀTRA, æ, m. 1. ἀνθρωπολάτρης, h. e. adorans hominem: ab ἀνθρωπος homo, et λατρεύω colo. Dicitur de Nestorianis hæreticis, qui Jesum Christum solum hominem esse volebant. *Imp. Justinian. Cod. 1. 1. 3. et 6. a med.*

ANTRÓPOMORPHITÆ, arum, m. 1. ἀνθρωπομορφῖται, dicti sunt hæretici quidam, Deum homini similem, humanaque forma præditum putantes: ab ἀνθρωπος homo, et μορφή forma. *Augustin. de Hæresib. ad Quod vult Deum.*

ANTRÓPOMORPHITICUS, a, um, adject. ad anthropomorphitas pertinens. *Isid. 8. Orig. 5.* Anthropomorphitica hæresis.

ANTRÓPÓPHĀGUS, i, m. 2. ἀνθρωποφάγος, vox Græca, ab ἀνθρωπος homo, et φάγω vescor. *Anthropophagi* cognominati sunt quidam populi Scythiæ apud *Plin. 4. Hist. nat. 12. 26. (88). et 6. ibid. 17. 20. (53).* Item Æthiopæ, apud *Eum. 6. ibid. 30. 35. (195),* quod olim humana carne vescerentur.

ANTHUS, i, m. 2. ἀνθος, avis quædam, quæ equi huiusmodi imitari dicitur; quæque perietus cum ægitlo inuicem gerit. *Plin. 10. Hist. nat. 42. 57. (116). et ibid. 74. 95. (206).* Videtur esse *Motacilla flava* L.

ANTHYLLION, n, n. 2. (ἀνθύλλιον) herba lenti similis, quæ in vino pta vesicam villis liberat, et sanguinem sistit. *Plin. 26. Hist. nat. 8. 51. (84).* Eadem vocatur *Anthyllum* ab eod. 21. *ibid. 29. 103. (175).* *Cl. Fée (Op. cit. vol. 3. p. 399.)* putat esse *Tecurium Iva* L.

ANTHYLLIS, idis, f. 3. (ἀνθύλλης) herba est clauicædriis similitudine, flore purpureo, gravi odore, radice intubi. *Plin. 26. Hist. nat. 15. 90. (160).* *Cl. Fée (Op. cit. vol. 3. p. 399.)* putat esse *Cressam creticam* L.

ANTHÝPÓPHŌRA, æ, f. 1. ἀνθυποφορά, vox Græca, ab ἀντί contra, et ὑποφορά objectio, est figura sententiarum, prolepsis valde similis, vel potius prolepsis pars, qua adversarii rationem, qualem asserre eum posse putamus, proponimus, eanique ipsi solvimus: ut in illo *Virg. 4. Æn. 603.* Verum anceps

pugnæ fuerat fortuna: fuisset. *Quintil. 9. 2. et 3.* Græce usurpat: at Latine *Seneca 1. Controv. 7. sub fin.* Deinde antiprophoram sumpsit, etc. Adde *Jul. Rufin. 4. p. 271.*

ANTI præpositio loquelaris, quæ scilicet occurrit tantum in compositione, modo pro ante (*V. ANTE* in principio et in fine), modo pro anti contra i.o vocibus Græcis, ut *antibacchius, antichresis* etc.

ANTIÆ, arum, f. plur. 1. capilli sunt muliebres demissi in frontem, ut *Paul. Diac. p. 17. 5. Moll. defloet*: sed etiam de viris dicuntur. *Apul. Florid. 1. n. 3. de Apolline.* Crines ejus remulsis antiis, et promissis capronis anteventuli et propenduli. Adde *Tertull. Pall. 4.* — Esse hoc nomen feminini generis, et carere singulari numero, docet *Charis. 1. p. 20. Putsch. V. CAPRONÆ.*

ANTIBACCHIVS, a, um, adject. (ἀντίβακχος) dicitur — a) Pes metricus idem, qui *bacchius* a brevi, qui nempe constat prima brevi et duabus longis, ut *poetæ Terentian. de pedib. p. 2414. Putsch.* *Antibacchius* (al. *antibacchus*) autem tunc erit, Cum brevem primam locabis et duas longas dein. *Santenius* ad *Terentian. p. 88.* et seq. plura habet de hoc pede, quem consulesis. *V. etiam BACCHIUS et PALIMBACCHIUS.* — b) Versus antibacchius dicitur a *Diomed. 3. p. 513. Putsch.*, qui quatuor pedibus antibacchiis constat, qualis est hic: *Mariti beati paremus nepotes.* Adde *Servium* ad *Virg. 3. Ecl. 65.*

ANTIBACCHVS, i, m. 2. absolute, subaudi versus. Est idem quod versus antibacchius. *V. voc. præced. b. Auson. 4. Ep. 93.* Ut claudat eboriambon antibacchus.

ANTIBĀSIS, is, f. 3. Legitur apud *Vitruv. 10. 11. 9. Schneid.*, videturque esse eadem atque illa, quam *ibid. 15.* Græco vocabulo ἀντίβασιν appellat. estque membrum catapultæ aut scorpionis, quod quale sit, non est facile definire. Recentiores tamen philologi rectius putant antibasin esse posteriorem, eamque minorum columnarum, majori oppositam, in basi balistarum. *Vulgati libri* habent *antebasis.*

ANTIBŌREVS, a, um, adject. (ἀντίβρεος). Antiboreum horologium apud *Vitruv. 9. 8. 1. Schneid.* esse videtur *Baldo* horologium solare in plano aequatoris descriptum et polum ipsum Borealem respiciens, ab ἀντί contra, et βρεσις Borealis. Sed quia tale horologium Australem æque, ac Borealem polum respiceret, hanc alii interpretationem rejiciunt; neque tamen in re perobscura, quid magis certi afferri possit, satis vident.

ANTICĀNIS. V. ANTECANIS.

ANTICĀTĒGŌRIA, æ, f. 1. (ἀντικατηγόρια) mutua accusatio: ab ἀντί contra, et κατηγόρεω accuso: est genus judicialis controversiæ, cum duo litigatores idem crimen invicem intentant, vel aliud unus, aliud alter, ut docet *Quintil. 3. 10.*, qui 7. 2. addit, a quibusdam Latine dici *concertativam*. Ipse autem Græce usurpat, ut et *Capell. 5. p. 132.*; at Latine *Augustin. 3. contra Crescon. 26. et 74. in fin.*

ANTICHRESIS, is, f. 3. (ἀντιχρησις) mutuus usus, ab ἀντί pro, vice, et χράσμαι utor. Sic enim is contractus dicitur, quo pignus ita datur, ut quoad debitor satisfacti, creditor eo utatur, fruatur usuræ nomine. *Dig. 20. 1. 11. § 1. et 30. 7. 33. et Cod. 4. 32. 14. et 17.*

ANTICHRISTVS, i, m. 2. (Ἀντίχριστος) qui se Christo opponit, et contraria ejus sanctissimis dogmatibus homines docet: vel qui se pro Christo venditat. *Tertull. Lactant. Prudent. Augustin.* et alii Ecclesiæ Scriptores.

ANTICHTHŌNES, um, m. plur. 3. (ἀντιχθονες) iidem qui *Antipodes*: ab ἀντί contra, et χθών, χθονός terra, quia oppositam pedibus nostris terram incolunt, ut Hispani et Indi. Sed notandum ex *Isaaco Fos. ad Melam 1. 1. 2.* antichthones a veteribus accipi pro iis omnibus, qui oppositam terram Australem inhabitare creduntur, etiam si in superiore nostro hemisphærio degant. Ita semper ab Antæris et Anthrodibus distinguuntur. *Plin. 6. Hist. nat. 22. 24. (81).* Taprobaneum alterum orbem terrarum esse diu existinatum est, antichthonum appellatione. *Yalta loc. cit.* Terra zonis quinque distinguitur: mediam æstus infestat, frigus ultimas; reliquæ habitabiles paria agunt anni tempora, verum non pariter: antichthones alteram, nos alteram incolimus. Illius situs ob ardorem intercedentis plagæ incognitus, hujus dictus est, etc. Adde *eum. 1. 9. 4. Probus* ad *Virg. 1. G. 238.* Et in hac zona si qui inhabitant, appellan-

tar a nobis antichthones, ως τῶν ἀντιτίων χθονά οἰκούντες. Ceterum *Isaaci Vos* sententiam confirmat *Pet. Scholiast.* ad *German. Arat. comment.* ed. *Mai*. Noster solstitialis aestivus (circulus) est excelsus atque arduus. Divisi autem sunt a nobis circulo aequinoctiali qui antichthones nominantur, et videntur humiles atque depressi qui antipodes infra sunt: quod ut esse videatur efficiunt flexus obliquitantesque terrarum, quas antichthones et antistochæ et antisæptæ inhabitare dicuntur. Cf. *Cic. 6. de republ.* 10.

ANTICIPALIS, e, qui perlinet ad anticam partem. Vox a *Lexico* expungenda; occurrit enim tantummodo in *Not. Tyr.* p. 92.

ANTICIPALIS, e, adject. qui anticipat. *Simplic. p. 77. Goes.* Est enim anticipalis et quasi communio quadam litium, declarans aut loci, aut modi futuras controversias. Adde p. 82. et 86.

ANTICIPATIO, ōnis, f. 3. anticipandi actus.

I.) Proprie. *Arnob. 3. 13.* anticipationes titonum dicit principia ambulationis, seu primos motus, quos animal ambulatum facit.

II.) Translate est anticipata cognitio alicujus rei; et occurrit — a) Generatim. *Cic. 1. Nat. D.* 16. 43. Quæ est enim gens, aut quod genus hominum, quod non habet sine doctrina anticipationem quandam deorum? quæ appellat πρόληψιν Epicurus, id est anteceptam animo rei quandam informationem, sine qua nec intelligi quidquam, nec queri, nec disputari potest. Et ibid. 17. 44. Fateamur constare illud etiam, hanc nos habere sive anticipationem, ut ante dixi, sive prænotionem deorum. Sunt enim rebus novis nova ponenda nomina, ut Epicurus ipse πρόληψιν appellavit, quam antea nemo eo verbo nominarat. — b) Speciatim est figura rhetorica, qua aliquid dictum ante quam eveniat. *Servius ad Virg. 6. Æn.* 359. *Portusque requirit Felinos.* Sane sciendum, Vellam tempore, quo Æneas ad Italiam venit, nondum fuisse. Ergo anticipatio est, quæ, ut supra diximus, si ex poetæ persona fiat, tolerabilis est; si autem per alium, viliosissima est, ut nunc de Palluro sit. — Item alia figura rhetorica, qua numerus profertur ante quam personæ significantur; quæ et occupatio dicitur et πρόληψις. *Jul. Rufinian. de schematis λέξεων* 1. p. 245.

ANTICIPATOR, ōris, m. 3. qui anticipat. Habetur in quadam Oratione ad Deum, quæ est in *Ephemeride Ausonii*; ab aliis *Paulin. Nolano* tributa *carm. 5. (al. 4.)* 9. Ipse Dei Verbum, Verbum Deus, anticipator Mundi, quem facturus erat. h. e. qui ante noverat et capiebat mundum, quam faceret. *V. ANTICIPATIO* II. a.

ANTICIPATUS, a, um. *V. voc. seq.*

ANTICIPO, as, avi, aium, arc, 1. (ante et capio). Part. *Anticipans* I. 2.; *Anticipatus* in omnibus paragr. — Est idem ac præcipio, ante occupo, anteverto, et refertur semper ad tempus.

I.) Proprie. ¶ 1. Est præcipio, sive in re aliqua ante versor, aliquid ante ago; et active occurrit — a) De re quæ sensus afficit. *Cic. 8. Att.* 14. 2. Quid igitur proficis, qui anticipes ejus rei molestiam, quam triduo sciturus sis? *Ovid. 3. Met.* 234. per compendia montis anticipata via est. Adde *Stat. 6. Theb.* 442. *Sueton. Claud.* 21. Ludæ sæculares anticipati, nec legitimo tempori reservati. *Id. Tib.* 61. Anticipare mortem. *Maximian. Gall.* 1. 275. Sed mihi venturos melius prævertore casus Atque infelices anticipare dies. Hinc *anticipata ætas* dicitur puerorum cum morte immatura tolluntur. *Inscript.* apud *Musei Riccardi stor. crit. d'Este* p. 285. D. M. CRISPINILLAE FILIAE DEF. ANN. IIII. INVITAE INFELICI CRISPINVS ALIVNAR ET FORTVNATA MATER ANTICIPATAE AETATIS INFEL. POS. Cod. 4. 61. 2. Anticipare rem litte. Adde *Cod. Theod.* 9. 35. 4. — b) De intellectu, qui aliquid ante cognoscit: *V. ANTICIPATIO* II. a. *Cic. 1. Nat. D.* 27. 70. Quod ita sit informatum anticipatumque mentibus nostris, ut homini, cum de deo cogitet, forma occurrat humana. *Arnob. 6. 4.* Anticipata cognitio. ¶ 2. Item est prevenire, anteire, et occurrit absolute. *Varro* apud *Non.* p. 70. 13. *Merc.* Anticipate atque addite caleat. *Lactet.* 5. 657. sol idem sub terras ille revertens Anticipat, cælum radiis accendere tentans. *Phin. 2. Hist. nat.* 47. 47. (122). Vent per singulas intercalationes uno die anticipantes.

II.) Translate est superare, vincere. *Auson. 4. Ep.* 69. Scillite decies non si purgeris aceto, Anticipesque tuo Sani Lucumonis acumen.

ANTICUS, a, um, adject. (ante) qui in anteriori parte, et ante nos positus est: sicut posticus, qui post nos est (*li. anteriore*; Fr. *antérieur*; Hisp. *anterior*; Germ. *was vorne befindlich ist*; Angl. *anterior*). *Cic. Tim.* 10. In anticam partem pelli. *Paul. Diac. p. 220. 2. Müll.* Quæ ante nos sunt, antica; et quæ post nos sunt, postica dicuntur. Et dextram anticam, sinistram posticam dicimus. Sic etiam ea cæli pars, quæ sole illustratur ad meridiem, antica utique nominatur, quæ ad septentrionem est, postica. Hæc *Paul. Diac.* qui sub littera A docet, anticam absolute positum fuisse a veteribus pro janua domus: intellige eam, quæ in fronte ædium est. *Varro* quoque *7. L. L. 7. p. 119. Müll.* scribit partem meridianam templi, quod capit augur, anticam dici, septentrionalem posticam: quia auspicia captatori versa facie ad meridiem stabant. Hinc vetus Glossa: Antico, *μεσημβρία*. Adde *Serv. ad Virg. 9. Ecl.* 15. 2. *Æn.* 453. et 6. *ibid.* 101. — In re agraria antica dicitur pars agri, quæ occidentem spectat; postica, quæ orientem, ut colligitur ex *Hygin. limit. p. 150.* et ex *fragm. Agrar. incert. auctor. de limitib.* p. 215. *Goes.*, et explicator in ejusdem *Goesii* indice ad vocem *Postica*: ubi addit videri sibi falli *Festum* (sc. *Paul. Diac.*) qui posticam lineam in agris dividendis ab oriente ad occasum spectare dixit: non enim lineam posticam dici, sed regionem, seu partem agri divisam.

ANTICYPRIOS, pes metricus. *V. CYPRIOS.*

ANTICYRA, æ, f. 1. Est hoc nomine pennisula (de qua *V. ONOM*), in qua belleborum abunde venire dicitur, cujus succus epotus nullissimus sit ad purgandam insaniam melancholicam. Hinc amentes solent proverbio Anticyram multum, et ipsa Anticyra a poetis pro medicina contra amentiam poni solet. *Ovid. 4. Pont.* 3. 53. I. libe, dixissem, purgantes pectora succos. Et quidquid tota nascitur Anticyra. *Horat. 2. Sat.* 3. 155. ambitiosus et audax Naviget Anticyram. Et v. 82. Danda est helicibor multo pars maxima avaris: Nescio an Anticyram ratio illis destinet omnem. Et plur. num. *Pers.* 14. 16. Anticyras melior sorbere meracas. *Horat. A. P.* 300. tribus Anticyris caput innoxabile. — Verius tamen videtur Anticyram amentibus commendari, non quia ea insula belleboro abundet, quod lædus sibi et præstantius nascitur; sed quod in ea tutissime bibitur, admixto sesamoide ibi nascente, et bellebori vim temperante, ne noceat. Ita enim colligitur ex *Plin. 22. Hist. nat.* 25. 64. (133). et 25. *ibid.* 5. 21. (52). et ex *Geil.* 17. 15.

ANTICYRICON, I, n. 2. (Ἀντικυρικόν) ad Anticyram pertinens. *Plin. 22. Hist. nat.* 25. 64. (133). Est etiam aliud sesamoide Anticyræ nascent, quod indeo aliqui Anticyricon vocant. *Hesych.* Ἀντικυρικόν, ὁ ἄλλεβορος.

ANTIADACTYLUS pes est contrarius dactylo, hoc est qui constat duobus brevibus et ultima longa, ut *frerreneti, scopulos. Mar. Victorin. 1. Gramm.* p. 2488. *Putsch.*

ANTIDEA, idem ac antea; sicut postidea idem est ac postea: antiquum utrumque verbum. Posterius usurpatur a *Plauto* non semel. *V. quo loci.* Prius vero legitur in veteri formula veris sacri roendi apud *Liv. 22. 10.* Si antidea senatus populusque jussu fieri, ac favit, eo populus solutus, liber esto. Ita *Lipsius* legendum censet l. 1. antiq. lection. c. 22. In editis est si ante id ea senatus; quam lectionem ex optimis Codd. restituit et defendit *Alschefski. V. ANTEA.*

ANTIDEO, is, tvi vel ti, itum, ire, 4. pro anteo, is, non semel usurpatur a *Plauto*, inserto d ad hiatum vitandum: ut *Cas. 2. 3. 9.* Munditūs munditūm antideo. h. e. supero, vinco. Et *Cist. 2. 1. 3.* Omnes homines supero atque antideo cruciabilitatibus animi. Et *Pers. 5. 2. 2.* Omnibus antideo facile. Et *Trin. 2. 4. 145.* Campus genus multo Syrorum jam auditū patientia. h. e. Campus genus multo superat genus Syrorum patientia. *V. ANTEO.*

ANTIDORS, i, m. 2. *V. ANTITHEUS.*

ANTIDHAC, adverb. idem quod antehac (quam vocem *V.*), inserto d ad hiatum tollendum. *Plaut. Aut.* 2. 8. 26. Cui in re tali jam subvenisti antidhac. *Id. Cas. prol.* 88. Quod fecistis antidhac. *Id. Cist. 1. 1. 1.* Cum enim antidhac te amavi, tum etc. Adde *eumd. Amph. 2. 7. 79. Epid. 4. 1. 12. Bacch. 3. 6. 10. Pseud. 1. 1. 14. et 2. 2. 26. et Pæn. 3. 5. 7.* Fortasse antidhac legendum est etiam in loco *Varron.* apud *Non.* p. 187. 10. *Merc.*

ANTIDŌRUM, i, n. 2. Græca vox ἀντιδῶρον, ab ἀντί pro, vice, et δῶρον donum, Latine remuneratio: quo nomine *Ulpianus* usus est in *Dig. l. 25. § 8. de petit. hered.* Plane si antidora acceperunt, dicendum est eatenus locupletiores factos, quatenus acceperunt velut genus quoddam hoc esset permutacionis.

ANTIDŌTUM, I, n. et Antidotus, I, f. 2. (ἀντιδότης τὸ ἐν ἀντιδότης ἦν) generatim est quidquid contra aliud agit; sed sere usurpatur pro medicamento contra venenum: ab ἀντί contra, et δότης datus (*li. antidoto, contravveleno*; Fr. *antidote, contre-poison*; Hisp. *antidoto, contraveneno*; Germ. *das Gegengmittel, Gegengift*; Angl. *an antidote, counter-poison*).

I.) Proprie. *Cels. 5. 23.* Antidoto raro, sed præcipue interdum necessaria sunt, quia gravissimis casibus opitulantur. *Gell. 17. 16.* Hujus regis antidotus celebratissima est, quæ Mitridatis vocatur. *Scribon. Compos. 171.* Antidotus, quam quatuordecim componebat. *Cajus Dig. 18. 1. 35. § 2.* Ut ex his antidotif conficiantur. *Quintil. 7. 2. 25.* Antidotum alicui dare. *Phædr. 1. 14. 3.* venditare. Adde *Plin. 21. Hist. nat.* 21. 88. (152). et 23. *ibid.* 8. 77. (149). et 25. *ibid.* 2. 3. (6). et *Sueton. Cal.* 23. et *Ner.* 34. — Interdum generatim sumitur pro quovis medicamento, quod valetudinis causa sumitur, licet nullum veneni periculum præcesserit. *Spartian. Hadrian.* 23. Denique accepto largius antidoto, ingravescente valetudine per somnum perit.

II.) Translate est quidquid ad resistendum inseruit vel usurpatur. *Sueton. Cal.* 29. Antidotum adversus Cæsarem.

ANTIGÉRIO, adverb. (fortasse ab ante et gerere, unde et *anterio* scribitur). Significat idem ac tota cum turba; ac proinde valde, vehementer. *Quintil. 1. 6. 40.* et 8. 3. 25. hoc adverbium tamquam obsoletum damnat. Adde *Paul. Diac. p. 8. 5. Müll.*

ANTIGRABUS, I, m. 2. Hæc vox occurrit in *Inscript.* apud *Henzen.* 5596. DELPHINIS BENIS PER VIAS THEATRI ADJUVNTIS . . . LAPIDIBVS EIVS PER ANTIGRABOS STRATIS. *Mommsen.* ad h. l. hæc ait: Estne per locum qui est ante gradus?

ANTIGRAPHUM, I, n. 2. exemplar descriptum vel depictum. Vox a *Lexico* expungenda; occurrit enim tantummodo in *Not. Tyr.* p. 153.

ANTIGRAPHUS, I, m. 2. (ἀντιγράφος). ¶ 1. Est nota critica, cujus hæc est figura *Isid. 1. 1. 20.*

rig. 20. Antigraphus cum puncto apponitur, ubi in translationibus diversus sensus habetur. ¶ 2. In *Gloss. Isid.* Antigraphus, cancellarius, h. e. qui Græce ἀντιγράφος, quique commissos alterius fidei res ipse quoque tractat: Franci contritiore appellant. Hos dixeris ex *Ulp. Dig.* 26. 7. 3. § 2. observatores et custodes actus alieni.

ANTILEGOMENA. V. ANTHELOGOMENA.

ANTILENA vel antelena, æ, f. 1. cingulum, quo equi pectus cingitur, ut in *Gloss. Isid.* habetur. *Gloss. Philox.* Antilena, ἵμνας ἵππων, et Antelena, διαφραγή (sive rectus, ut *Marinthus, dispastrῆς*) ὁ ἐστὶν ἵππων περὶ τὸ στήθος. Contrarium est *Postilena*, quam vocem videmus suo loco.

ANTIMETABŌLE, es, f. 1. (ἀντιμεταβολή) ex adverso mutatio; figura, qua verba contraria ratione repeluntur, ut: Non, ut edam, vivo; sed, ut vivam, edo. Est autem Græca vox ab ἀντί contra, et μεταβολή commutatio: et Græce usurpatur a *Quintil. 9. 3.* Latine autem ab *Isid. 2. Orig.* 21. 11. A *Cic. 4. Herenn.* 28. dicitur commutatio.

ANTINŌMIA, æ, f. 1. (ἀντινομία) legum contrarietas et pugna; ab ἀντί contra, et νόμος lex. *Quintil. 7. 7. 1.* Proximum est de legibus contrariis dicere, quia constat, in antinomiam duos esse scripti et voluntatis status. *Id. ibid.* 10. 2. Scriptum et voluntas habet in verbis vocis questionem: quod idem in antinomiam petitur. Adde *Cod. 1. 17. 1. § 8.*

ANTIŌS pro antos nonnulli leg. apud *Paul. Diac. V. ANGO.*

ANTIPEGMENTUM. V. ANTEPEGMENTUM.

ANTIPATHES, is, m. 3. (ἀντιπαθής) lapis est nigri coloris, nec translucens, qui fascinationibus resistere dicitur. *Plin. 37. Hist. nat.* 10. 54. (145).

ANTIPATHES, is, n. 3. subadii phylitron, quod contra dolores utile est. *Loelius* apud *Apul. de iug.* 30. Phyltra omnia undique eruunt, Antipathes illud queritur.

ANTIPATHIA, *æ*, f. 1. (ἀντίπαθεια) Græca vox, Latine discordia. ¶ 1. Est dissidium et discordia naturalis quarumdam rerum inter se, qualis est inter aquam et ignem, inter soles et mures etc. ab ἀντί contra, et πάθος passio, affectus. Huic opponitur συμπάθεια, Latine concordia. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 4. 15. (59). De discordia rerum concordiaque, quam antipathiam et sympathiam appellaverit Græci etc. ¶ 2. Item est id, quo aliquid amovetur. *Plin.* 20. *Hist. nat.* 4. 13. 28. Ubi acrior raphani medicina admota sit, hyssopum dari protinus inperant: hæc antipathia est. *Id.* 24. *ibid.* 9. 41. (67). Antipathia myrises contra lienem. *Id.* 34. *ibid.* 15. 43. (150). Ferrum a rugine vluclidat cerussa et gypso et liquida pice. Hæc est temperatura, a Græcis antipathia dicta.

ANTIPHERNA, orum, n. plur. 2. (ἀντιφερνα) bona, quæ a marito loco dotis uxori donantur: ab ἀντί contra, et φερνὴ dos. *Imp. Justinian. Cod.* 5. 3. 20. Quasi antipherna hæc possunt intelligi, et non simplex donatio.

ANTIPHONA, *æ*, f. 1. (ἀντιφωνία). *Isid.* 6. *Orig.* 19. Antiphona ex Græco interpretatur vox reciproca, duobus scilicet choris alternatim psallentibus ordine commutato, sive de uno ad unum, quod genus psallendi Græci invenisse traduntur. De Antiphonarum origine et progressu V. *Ducange Glossar.* in V. Antiphona.

ANTIPHRAŒSIS, is, f. 3. (ἀντιφρασις) Græca vox ab ἀντί contra et φράζω dico, loquor. ¶ 1. Apud Grammaticos est dictio, quæ vi etymologiae contrarium significat, ut si dicis, *Parcas* derivari a *parco*, quia minime parcunt; *lucum* dici, quia minime luceat; *bellum*, quia minime benevolæ, etc. Quæ tamen omnia inepta sunt. *Hieronim. Ep.* 62. *advers. Joann. Hierosolym.* 3. Ne per antiphrasim a suo homine discrepare videantur. *Servius ad Virg.* 1. *Æn.* 139. Et inde per antiphrasin Manes Inferi vocati, quia non sunt boni. Adde *Hygin.* 2. 110. ed. *Mai.* ¶ 2. Apud Rhetores est figura, Latine omisio, qua aliquid, dum silentio præterire affirmamus, proferimus. *Jul. Rufinian.* 12. p. 274. — Est etiam antiphrasis inter species ironiæ apud *Quintil.* 8. 6., qui tamen Græce usurpat.

ANTIPODES, *ōdum*, m. plur. 3. ἀντιποδες, ἀντιχθονες populi, qui habitant in parte terræ nobis opposita et subjecta: ab ἀντί contra, et ποῦς, ποδός pes, quia adversis vestigiis stare videtur contra nostra vestigia, ut ait *Cic.* 4. *Acad.* (2. pr.) 39. 123. Ex veteribus uonnulli putarunt antipodes esse figmentum, ut videre licet apud *Plutarch.* in lib. περὶ τοῦ ἐμφανόμενου προσώπου τοῦ καὶ τῆς σελήνης. *Lactant.* 3. 23., *Augustin.* 16. *Civ. Dei* 9., *Lucret.* 1. sub fin. et *Plin.* 2. *Hist. nat.* 65. 65. (161). Nunc tamen adco certum est, esse antipodes, ut nullus sit ambigendi relictus locus.

I.) Proprie. *Cic. loc. cit.* Nonne dicitis esse e regione nobis, e contraria parte terræ, qui adversis vestigiis stent contra nostra vestigia, quos antipodas vocatis? Adde *Lactant.* et *Augustin.* loc. cit. *Servius ad Virg.* 1. *G.* 235. Quarum (zonarum) unam nos habitamus, alteram antipodes: ad quos hinc torrens zona, hinc frigidis ire prohibentur. Antipodes autem dicuntur, quod contra nos positi sunt contrariis vestigiis. Et *ibid.* 243. Alii dicunt a nobis abscedentem solcm ire ad antipodas, alii negant et voluit illic tenebras esse perpetuas. Adde *eumd.* ad 6. *Æn.* 127. et 532, 7. *ibid.* 226. et 8. 671.

II.) Translate. Festive *Seneca* sic appellat luxuriosos homines, qui noctu potant, interdiu dormiunt, tamquam si in adverso nobis orbe starent, ubi cum apud nos dies est, tenebræ sunt. Ejus verba sunt *Epist.* 122. Sunt quidam in eadem urbe antipodes, qui, ut *M. Cato* ait, nec orientem unquam solem viderunt, nec occidentem.

ANTIPODUS, a, um, adject. qui stat contrariis vestigiis. *Capell.* 6. p. 197. Verum dux illæ regiones antipodas proprios non habent, sed ipsæ sibi invicem contrarias sunt habitatione antipodæ.

ANTIPTOSIS, is, f. 3. (ἀντιπτωσις) figura est Grammaticorum, qua casus pro casu ponitur: ut in illo *Virg.* 10. *Æn.* 653. conjuncta crepidine, pro crepidini. Et 11. *ibid.* 56. nec sospite dirum Optablis nato funus pater, pro sospiti etc. Vox Græca est ab ἀντί contra, et πτωσθω cado; quam tamen Latinis litteris scribit *Servius* ad loca *Virg.* citata, et abbi.

ANTIQUARIA, *æ*, f. 1. antiquaria, mulier rerum antiquarum studiosa, et præcipue quæ delectatur antiquis scriptoribus et antiqua loquendi ratione. *Juvenal.* 6. 451. odi Hanc ego, quæ repetit volvitque Palæmonis artem, Servata semper lege et ratione loquendi; Ignotosque mihi tenet antiquaria versus. — *AB.* De Antiquaria urbe V. ONOM.

ANTIQUARIUS, a, um, adject. Antiquaria ars est, qua scite et docte antiqui codices leguntur, recensentur et describuntur: quod qui faciunt, antiquarii nominantur: V. voc. seq. 2. *Hieronim. Ep.* 5. ad *Florent.* 1. Habeo alumnos, qui antiquariæ arti servant.

ANTIQUARIUS, ii, m. 2. ¶ 1. Speciatim. Qui est antiquitatis studiosus maxime in verbis et sermone, et antiquos scriptores alii antefert. *Tac. Dial.* de *Orat.* 21. Nec quemquam adeo antiquarium puto, ut Cællum ex ea parte laudet, qua antiquus est. Adde *eumd.* 42. et *Sueton.* Aug. 86. ¶ 2. Item librarius, qui codices vetustos describit. *Edict. Dioclet.* p. 22. Librario, sive antiquario in singulis discipulis mēstruos x quinquaginta. *Isid.* 6. *Orig.* 14. Librarii iidem et antiquarii vocantur: sed librarii sunt, qui et nova et vetera scribunt, antiquarii, qui tantummodo vetera, unde et nomen sumperunt. *Impp. Valentinian., Valens et Gratian. Cod. Theod.* 4. 8. 2. Antiquarios ad bibliothecæ codices componendos, vel pro vetustate reparandos, quatuor Græcos, et tres Latinos scribendi peritos legi iubemus. *Imp. Leo Cod.* 12. 19. 10. Antiquarios, qui habentur in scribiis memoriz, etc. *Auson. Ep.* 16. ad *Prob.* Oblata per antiquarios mora. Adde *Augustin. serm.* 44. 3., ubi antiquarium generatim sumit pro exscriptore, seu amanuensi, scribendi perito. Quo pacto etiam *Sidon.* usurpat 9. *Ep.* 16.

ANTIQUATIO, *ōnis*, f. 3. actus antiquandi. *Impp. Gratian., Valentinian. et Theodos. Cod.* 6. 55. 4. Infimæ abolitionem permittimus, et ceterarum pænarum antiquationem. V. ANTIQUO.

ANTIQUATUS, a, um. V. ANTIQUO.

ANTIQUĒ, adverb. (antiquus). Comp. *Antiquius* 2.; Sup. *Antiquissime* 3. Speciatim occurrit ¶ 1. Antiquorum more vel ratione. *Horat.* 2. *Ep.* 1. 66. ninis antike dicere. Cf. *Quintil.* 8. 3. 44. ¶ 2. In corruptis ac simplicissimis antiquorum moribus. *Lucilius apud Non.* p. 426. 3. *Merc.* Quin potius vitam degat sedatus quietam, quanto antiquius, quam facere hoc, fecisse videtur. h. e. quanto melius et rectius. Alii tamen aliter leg. *Tac. Germ.* 5. Proximi, ob usum commerciorum, aurum et argentum in pretio habent: interiores simplicius et antiquius permutatione mercium utuntur. h. e. magis secundum antiquos atque incorruptos hominum mores; atque adeo justius, sanctius. ¶ 3. Pro olim, antiquitus. *Solin.* 11. ante med. Titanis in ea antiquissime regnasse, ostendunt ritus religionum.

ANTIQUITAS, *ātis*, f. 3. (antiquus) abstracta qualitas, qua res, quæ ante nos fuerunt, significamus; cui opponitur novitas apud *Quintil.* 8. 3. 44. (It. antichità; Fr. antiquité; Hisp. antigüedad; Germ. das hohe Alter; Angl. antiquity, ancientness).

I.) Proprie occurrit tanquam nomen A) abstractum, et B) tamquam concretum.

A) Abstracte est, ut diximus, qualitas, qua res pollet quæ ante nos fuerunt: et usurpatur ¶ 1. Cæculatione. *Cic. Font.* 14. 31. Antiquitas generis. Adde *eumd.* apud *Non.* p. 437. 31. *Merc.* et *Nep. Mil.* 1. ¶ 2. Speciatim, quia antiqui incorruptis ac simplicissimis moribus fuisse creduntur, antiquitas sumitur pro antiquis moribus, vitæ bonitate ac simplicitate, necnon interdum pro benevolentia, caritate, amore: ut aperte patet ex *Plin.* 5. *Ep.* 15. Cornuto autem quid melius? quid sanctius? quid in omni genere laudis ad exemplar antiquitatis expressius? *Cic. Sext.* 3. 6. Duobus his gravissimæ antiquitatis viris sic probatus fuit, ut etc. *Id. Rabir. Post.* 10. 27. P. Rutilius, qui documentum fuit hominibus nostris virtutis, antiquitatis, prudentiæ. Sanctitatis quidam legunt, sed minus recte. *Id. Planc.* 18. 45. Hæc enim plena sunt officii, plena observantiæ, plena etiam antiquitatis. *Forcellinus* b. l. speciali paragr. distinguit et accepit pro consuetudine antiqua. *Sall. opud Servium ad Virg.* 2. *G.* 209. Tantum antiquitatis curæque majoribus pro Italia gente fuit. h. e. caritatis. Est tamen qui mallet anxietatis. *Tac.* 3. *Ann.* 4. Cum — (Agrippinam) unicam antiquitatis speciem appellarent. B) Et nomen concretum antiquitas ¶ 1. Ponitur

pro antiquo tempore, vetustate. *Cic. Orat.* 50. 169. Habet autem ut in ætibus auctoritatem senectus, sic in exemplis antiquitas. *Id.* 1. *Fin.* 20. 65. Fictæ veterum fabulæ ab ultima antiquitate repetitæ. *Id.* 4. *Herenn.* 2. 4. Omnia concedere antiquitati. *Sueton.* *Ver.* 38. Quidquid visendum atque memorabile ex antiquitate duraverat. ¶ 2. Item antiquitas ponitur pro rebus, quæ antiquo tempore gestæ sunt, adeoque pro historia rerum antiquarum: unde *Servius ad Virg.* 9. *Æn.* 79. Prisca fides facta, sed fama perennis; omnis antiquitas difficile pura et incorrupta manet in posteris. Hoc enim dicit: Factum hoc licet priscum sit, i. e. antiquum, tamen fama ejus non est oblitterata temporis vetustate. *Cic.* 1. *Orat.* 43. 193. Plurima est et in omni jure civili et in pontificum libris et in xii. Tabulis antiquitatis effigies, quod et verborum vetustas prisca cognoscitur et actionum genera quadam majorum consuetudinem vitamque declarant. Cf. *eumd.* 1. *ibid.* 5. 18. et *Plin.* 1. *Ep.* 22. et 3. *ibid.* 1. *Cic.* 1. *Orat.* 60. 256. Antiquitatis iter et exemplorum copia. *Id. Brut.* 59. 214. Memoriam antiquitatis colligere. *Nep. Att.* 20. Requiere aliquid ab aliquo de antiquitate. *Id.* *ibid.* 18. Moris majorum summus imitator antiquitatis amator. *Quintil.* 2. 21. Ninius antiquitatis admirator. *Id.* 10. 1. 95. Peritissimus omnis antiquitatis. *Id.* 11. 3. 40. Antiquitatis imitatio. *Gell.* 5. 12. Virgilius multæ antiquitatis homo sine ostentationis odii peritus. *Tac.* 4. *Ann.* 16. Quædam ex horrida illa antiquitate ad præsentem usum flectere. *Id.* 2. *ibid.* 59. Egyptum proficisci cognoscendæ antiquitatis causa. *Id.* 14. *ibid.* 20. Antiquitas spectaculorum. h. e. antiquæ spectaculorum consuetudines et normæ. *Id.* 3. *ibid.* 60. Imaginem antiquitatis senatui præbere. — Hinc multi scriptores libros suos, in quibus antiquas res perscruebantur, *Antiquitates* inscribere soliti fuerunt, ut *Plin.* 1. *Hist. nat. præfat.* § 24. docet. *Alejus Capito* apud *Gell.* 13. 12. In antiquitatibus Romanis legisset. *Gell.* 5. 13. Hujus moris multa sunt testimonia in antiquitatibus perscripta. *Plin.* 13. *Hist. nat.* 13. 27. (57). Rerum humanarum antiquitatum libri. Adde *Gell.* 11. 1.

II.) Translate, seu per metonymiam antiquitas ponitur pro ipsis hominibus antiquis. *Cic.* 2. *Legg.* 11. 27. Antiquitas proximæ accedit ad deos. *Id.* 1. *Tusc.* 12. 26. Auctoribus quidem ad istam sententiam — uti optimis possumus — et primum quidem omni antiquitate, quæ etc. Adde *eumd.* 2. *Divinat.* 33. 70. *Plin.* 12. *Hist. nat.* 19. 42. (85). Fabulose narravit antiquitas. *Id.* 19. *ibid.* 4. 19. (49). Antiquitas nihil prius mirata est, quam etc. Adde *Curt.* 7. 3. 22.

ANTIQUITUS, adverb. (antiquus) proprie, ratione habita terminationis, est ab antiquitate, jam inde ab antiquis temporibus (It. ab antico, fino dai tempi antichi; Fr. de toute antiquité; Hisp. antiguamente; Germ. von Alters her, von alter Zeit her; Angl. from remotest antiquity).

I.) Proprie seu stricto sensu. *Cæs.* 6. *B. G.* 4. Adeunt per. Eduos, quorum antiquitus eras in fide civitas. *Id.* 7. *ibid.* 32. Cum singuli magistratus antiquitus creari, atque regiam potestatem annum obtinere consueverunt. *Lin.* 9. 29., 8. 34. et 27. 9., et *Plin.* *Paneg.* 82. Jam inde antiquitus. *Quintil.* 1. 10. 30. Durot aliquid antiquitus usque ad nostra tempora. *Id.* *ibid.* § 12. Accepta antiquitus opinio. *Id.* 6. 2. 8. Traditur antiquitus. *Plin.* *Paneg.* 31. Percrebuerat antiquitus, urbem nostram, nisi opibus Egypti, alii non posse.

II.) Improperie seu latiori sensu est olim, antiquo tempore. *Cæs.* 2. *B. G.* 4. Belgas ortos esse a Germanis Rhenumque antiquitus transductos. *Nep. Att.* 13. Tectum antiquitus constitutum. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 18. 47. (168). Credo antiquitus facilitatem. Adde *Quintil.* 1. 10. 18., et *Sueton.* *Cæs.* 42. et *Aug.* 60. — Dicitur interdum de nou multum antiquo tempore. *Cæs.* 2. *B. G.* 22. Panico vetere atque hordeo corrupto alebantur, quod ad hujusmodi casus antiquitus paratum, in publicum contulerunt.

ANTIQUO, as, avi, atum, are, a. 1. (antiquus). Part. *Antiquatus*, et *Antiquandus*. Proprie significat in morem pristinum reducere, ut *Paul. Diac.* p. 26. 12. *Müll.* exponit. Itaque antiquare rogationem aut legem est eam omnino tollere, et rem, de qua ferebatur, in pristino et antiquo statu, nihil innovando, relinquere. *Cic.* 3. *Legg.* 17. 38. Vos demum, ut video, legem antiquastis sine tabella. *Id.* 2. *Off.* 21. 73. Cum legem agrariam ferret, quem tamen an-

tiquari facile passus est. *Liv.* 5. 55. Antiquata lex. Adde *eumd.* 4. 58. *Cic.* 1. *Att.* 13. 3. et 14. 5. Antiquare rogationem. *Liv.* 8. 41. Antiquanda rogatio. Adde *eumd.* 6. 39., 31. 8. et 43. 13. *Id.* 22. 30. Antiquare plebiscitum. *Impp. Dioclet. et Maxim.* Cod. 8. 10. 1. 5. Antiquatum edictum.

Homonym. *V. ABROGO* in fin.

ANTIQUUS, a, um, adject. ab ante, Idem omnino quod adjectivus localis *anticus* teste *Fel. Long. de orthogr.* p. 2223. *Putsch.* immo et olim scribebatur *anticus* pro *antiquus*, ut ex optimis Codd. confirmavit *Wagner Orthogr. Virg.* p. 450. — Com. *Antiquior* et Sup. *Antiquissimus* II. A. 1. — Proprie antiquum esset id quod, ratione habita loci, est ante aliud: sed occurrit tantum translate I.) de dignitate vel pretio, II.) de tempore.

I.) Antiquum est id quod sua dignitate ac pretio ceteris preferendum est, et absolute usurpatur in Comp. et Sup. *Antiquior* itaque est potior, ceterior, melior, et qui magis curae est et aestimatur (unde *Non.* p. 425. *Merc.* *Antiquior* melior) et *antiquissimus* est carissimus, potissimus, ceteris omnibus preferendus. — a) Comp. *Accius* apud *Non.* p. 427. 6. *Merc.* Ab draconis stirpe armatis exortus, genere antiquior. Cf. *Lucilius* in voc. ANTIQUE 2. *Cic. Amic.* 8. 26. Jam esset hoc quidem proprium amicitiae, sed antiquior et pulchrior et magis a natura ipsa profecta alia causa? *Id.* 2. *Divinat.* 37. 78. Antiquior est fuit laus et gloria, quam regnum. *Id.* 7. *Ferr.* 14. 36. Antiquior in senatu sententiae dicendae locus. Cf. *Gell.* 5. 13. Messurios Sabinus antiquiorem locum hospitii tribuit, quam clienti. *Cic.* 3. *Herenn.* 3. 5. Antiquiorem mortem turpitudine habere. Adde *eumd.* apud *Non.* p. 426. 9. *Merc.* et 12. *Att.* 19. 4.; *Varro* apud *Non.* p. 425. 33.; *Liv.* 6. 40. et 7. 31.; *Fellej.* 2. 52.; et *Quintil.* 4. 2. 26. — Saepius occurrit formulae nihil est mihi antiquius, nihil antiquius habere, existimare, judicare, ducere, veri etc. *Cic.* 2. *Att.* 22. 2. Nihil est mihi antiquius. *Id.* 7. *ibid.* 3. 2. Ne dubitatis, quin, quod honestius, id mihi futurum sit antiquius. Adde *Liv.* 3. 10. *Cic.* 11. *Fam.* 5. Nec habui quidquam antiquius, quam ut Pausam stellem convenirem. *Id.* 13. *Phil.* 3. 6. Praecipit, ne quid vita existenciam antiquius. Adde *eumd.* 1. *Invent.* 38. 69. et 10. 35., et *Liv.* 9. 31. *Sueton.* *Claud.* 11. Nihil antiquius duxit, quam ut etc. — b) Superl. *Cic.* 2. ad *Q. fr.* 1. 3. Judiciorum causam suscepit, antiquissimamque se habiturum dixit. *Id.* 10. *Att.* 8. Naveis apparatus est semper antiquissima cura fuit. *Id.* 12. *ibid.* 5. 4. De Tullia mea tibi antiquissimum esse video: idque ita ut sit, te vehementer rogo. Adde *eumd.* *ibid.* 8. 4. et 22. 3. *Liv.* 1. 32. Longe antiquissimum ratus sacra publica, ut ab Numa instituta erant, facere. Adde *Colum.* 1. *R. R.* 1. 1., 2. *ibid.* 9. 9. et alibi saepe.

II.) Antiquum est id quod ratione habita temporis alia antecedit, ante alia extitit vel fuit, sive ad praeterita tempora pertinet: atque hac significatione usurpatur A) modo relative, B) modo absolute.

A) Relative antiquum est id, quod ratione habita nostrorum temporum prius extitit vel fuit: hinc ¶ 1. Proprie. Est id quod ante nostra tempora extitit, praeteritum, transactum; proindeque *Ennius* apud *Non.* p. 505. 1. *Merc.* More antiquo audibo, neque aures tibi contra utendas dabo. *Plaut. Amph.* 1. 2. 12. Denique Alcornenam Jupiter redigit antiquam in concordiam conjugis. *Ter. Heaut.* 3. 1. 25. Propter peccatum hoc timeo, ne tua duritia antiqua illa etiam adhaerentia sit. *Id.* *Hec.* 5. 4. 20. Tu ceasisti, morem antiquum atque ingenium obtines. Ut unus hominum te vivat nusquam quisquam blandior. *Cic.* 3. ad *Q. fr.* 1. 3. § 8. In qua (epistola) primum erat, quod antiquior dies in tuis fuisset adscripta litteris, quam in Caesaris. *Id.* *Habir. perd.* 9. 25. Causam suscepisti antiquiorem memoria tua. *Id.* 9. *Att.* 9. 1. Tres epistolae tuas accepi. Igitur antiquissimae cuique responderen. *Plin.* 3. *Ep.* 4. Est enim ita comparatum, ut antiquiora beneficia subvertas, nisi illa posteriora cumules. *Horat.* 2. *Ep.* 1. 28. Antiquissima scripta. *Ovid.* 3. *Trist.* 12. 2. Longior antiquis visa Mæolitis hiems. *Id.* 1. *Pont.* 5. 37. Saucius ejurat pugnam gladiator: et idem Immemor antiqui vulneris arma capit. *Fal. Flacc.* 2. 394. planetusque per omnes ita facies antiqua domos. *Lucan.* 6. 721. Invisaque claustra timentem Carceris antiqui. Adde *Liv.* 9. 58. et 68., *Vitruv.* 8. 3. 4. *Schneid.*, *Virg.* 4. *Æn.* 457., *Horat.* 2. *Sat.* 3. 169., et *Ovid.* 1. *Met.* 422. — Huc

pertinet et illud *Liv.* 33. 40. in fin. Facere in antiquum. h. e. in pristinum statum restituere. Et illud *Colum.* 2. *R. R.* 2. Est antiquius facere agrum, quam colere. h. e. ager prius faciendus est, quam colendus. ¶ 2. Translate, quia quae antiqua sunt, meliora esse creduntur, et antiqui homines melioribus, simplicioribus sanctioribusque moribus fuisse videntur, factum est, ut antiquus in bonam partem sumatur, et sit idem ac bonus, ingenuus, simplex, integer. Hoc sensu occurrit — a) De abstractis ac praecipue de moribus. *Ennius* apud *Augustin.* D. 2. 21. Moribus antiquis res stat Romana virisque. *Plaut. Capt.* 1. 1. 37. Ille demum adolescens est antiquis moribus. *Ter. Adelph.* 3. 4. 77. Næ illiusmodi jam nobis magna civium penuriam, homo antiqua virtute ac fide. *Cic. Quinct.* 18. 59. Antiquum officii rationem dilexit, cuius splendor omnis his moribus obsolevit. *Id.* *Rosc. Am.* 10. 37. In qua molire etiam nunc vestigia antiqui officii remanent. Adde *eumd.* *Quinct.* 23. 72. et *Virg.* 2. *G.* 174. *Plin.* 10. *Ep.* 9. Victoriae tuae — maxime, pulcherrimae, antiquissimae — gratulor. h. e. memorandae et simili antiquarum, quotquot celeberrimae sunt. *Id.* 2. *ibid.* 11. Hoc ipsum pulcrum et antiquum, senatum nocte dimitti etc. h. e. conforme antiquae laudabili consuetudini. Eodem modo locutus est *Panegy.* 76. *Inscript.* apud *Orell.* 4629. D. M. (h. e. Dis Manibus) OCTAVIAE CRESCENTIAE QVAE ANTIQVA VITA VIXIT. — b) Interdum et de personis. *Cic. Rosc. Am.* 9. 20. Homines antiqui, qui ex sua natura ceteros fingerent, cum ille confirmaret et approbaret, crediderunt. *Id.* 9. *Att.* 15. Vide, quam sim antiquorum hominum: te hanc rem gravius putavi laturum esse, quam me. *Plin.* 2. *Ep.* 9. Vir sanctus, antiquus, discretus. Adde *Fellej.* 2. 49. 4. et *Senec.* 3. *Benef.* 16. 3.

B) Absolute antiquum est multorum annorum, quod multis abhinc saeculis existit, quod a maioribus accepimus; et quoniam ex antiquitate fere nobilitas et dignitas rebus accedit, antiquus nonnumquam est idem ac nobilis. — a) Generatim. *Ennius* apud *Non.* p. 470. 5. *Merc.* Asta atque Athenas, antiquum opulentum oppidum, contempla. *Accius* apud *Non.* p. 192. 6. *Merc.* Apud abundantem antiquum amicum et rapidas undas Inachi. *Virg.* 1. *Æn.* 535. et 3. *ibid.* 164. Terra antiqua potens armis atque ubere glebae. *Id.* 12. *ibid.* 540. Priverno antiqua Metabus cum excederet urbe. *Horat.* 2. *Sat.* 2. 104. Antiqua templa deum. *Cic. Orat.* 50. 169. Quod si antiquissima illa plebs paucorum colorum magis, quam haec jam perfecta delectet etc. *Id.* *Tim.* 10. Tum vero terram — antiquissimum deorum omnium voluit esse eorum, qui intra caelum gignerentur. *Propert.* 2. 30. 28. Et canere antiqui ducta furla Jovis. *Curt.* 8. 8. 3. Antiquissimi Macedoniae reges. *Cic.* 3. *Ferr.* 5. 14. Deus — affabre atque antiquo artificio factus. *Id.* 6. *ibid.* 33. 72. Simulacrum summæ atque antiquissimæ praedictum religione. *Nep. Datam.* 2. Antiquo genere natus. *Virg.* 1. *Æn.* 626. Antiqua Teucrorum stirps. *Pacuvius* apud *Cic. Orat.* 46. 155. Cives, antiqui amici majorem meum. *Plaut. Bacch.* 2. 3. 27. et *Ter. Phorm.* 1. 2. 17. Hospes antiquus. h. e. qui multo ante tempore hospes fuerat. *Cic.* 4. *Ferr.* 6. 14. Antiquissimi fidelissimique socii. *Ovid.* 2. *Pont.* 3. 93. Antiquis amicus. *Tibull.* 1. 1. 30. Antiquus agrestis. — b) Hinc speciatim ponitur de personis, juxta *Forrellinum* pro scene; juxta recentiores vero philologos pro eo, qui multo ante tempore in eadem vite ratione versatus fuerit. *Ennius* apud *Non.* p. 39. 2. *Merc.* Antiqua herilis fida custos corporis. Cf. *Eurip. Med.* 1. *παλαιὸν οἶκον κτήμας δεσποίνης ἀρχῆς.* *Virg.* 9. *Æn.* 646. formam tum vertitur oris Antiquum in Buten. ubi *τὸ ἀντικύριον* paullo post hisce verbis declaratur: Hic Dardanio Anchisæ — Armiger ante fuit illudque ad limina custos, Tum comitem Ascanio pater addidit. *Ulp. Dig.* 50. 3. 1. Duumvires antiquissimi quisque prior. h. e. qui ex duobus duumviratum alio prior obtinuerat.

Antiqui, prum, m. plur. absolute, sunt homines antiqui temporis et qui supra patrum nostrorum tempora fuerunt. *Cic. Amic.* 4. 13. Plus apud me antiquorum auctoritas valet vel nostrorum majorem. Adde *eumd.* *Brut.* 30. 116. *Horat.* 2. *Sat.* 2. 69. Raneidam aprum antiqui laudabant. *Id.* 1. *ibid.* 4. 117. Traditum ab antiquis morem servare. Adde *Vitruv.* 8. 3. 15. *Schneid.*, et *Quintil.* 2. 1. 9. et 5. 3. 26. Apud *Cic.* 1. *Legg.* 21. 55. antiqui sunt praeteritorum temporum philosophi.

Antiquum, i, n. 2. absolute est antiquus mos, inveterata vivendi ratio. *Plaut. Most.* 3. 2. 103. Antiquum hoc oblines tum, tardus ut sis. *Ter. Andr.* 4. 5. 22. Optime hospes, pol. Crito, antiquum oblines.

Antiquum adverbii more pro olim. *Ovid.* 1. *Fast.* 641. Furius antiquum populi superator Etrusci Voverat, et voti solverat ante fidem. Sunt tamen qui aliter leg. et quidem rectius.

Homonym. *Antiquus* eo sensu, quo II. supr. accipiendus est, differit

1.) A veteri. *Antiquum* enim est id quod ratione habita temporis extitit vel fuit interdum multo, saepius paulo ante nos; *vetus* est id quod plurimos ante annos extitit vel fuit, quod longo ante tempore duravit: hinc, ut *Manut.* ad *Cic.* 11. *Fam.* 21. observat, *antiquo* opponitur *novus*, *veteri* autem *recens*; atque, ut docet *Corn. Fronto Differ. vocab.* p. 2192. *Putsch.*, *antiquus* dicitur qui supra nostra tempora est; *vetus* qui jam habet ætatem, sed qui tamen et in nostra tempora incidere potest, quo modo dicimus *vetus vinum, calceus* etc. Itaque *antiquum* et *vetus* saepe junguntur, et significant rem, qua de agitur, non modo ad praeterita tempora pertinere, verum etiam et hic aliquando fuisse et aciam praetera vel usurpatam fuisse. *Plaut. Amph. prol.* 118. Veterem atque antiquam rem novam ad vos proferam. *Id.* *Pers.* 1. 2. 1. Veterem atque antiquum quæstum meum alimoniam servo atque oblineo. *Id.* *Mil. glor.* 3. 1. 156. Quin tu istanc orationem hinc veterem atque antiquam amoves? *Id.* *Most.* 2. 45. Scelus jamdiu antiquum et vetus etc. Cf. *eumd.* *Poen.* 5. 2. 18. et *Trin.* 2. 2. 100. *Plin.* 3. *Ep.* 6. *Æs* vetus et antiquum. *Tac. Dial. de orat.* 15. Vetera tantum et antiqua mirari. *Juvenal.* 15. 53. simulatas vetus et antiqua. *Cic.* 3. *Ferr.* 21. 58. Vereor, ne haec forte cuipiam nimis antiqua et jam obsoleta videantur. in quibus nimis antiqua ad tempus, jam obsoleta ad usum referuntur. — Et de personis occurrunt. *Cic.* 5. *Phil.* 17. 47. Majores nostris, veteres illi, admodum antiqui, leges annales non habebant. in quibus veteres ad actionem, antiqui ad tempus tantummodo referuntur. Cf. *id.* *Cic. Brut.* 10. 41. Themistocles insecutus est, ut apud nos perantiquus, ut apud Athenienses, non ita sane vetus. in quibus perantiquus tempus tantum significabat ratione habita Romanorum, vetus vero et artem oratoriam significabat ratione habita Atheniensium. Similiter *Quintil.* 12. 10. 32. Plerique non antiquissimorum quidem, sed tamen veterum.

2.) Eodem fere modo differunt *antiquus* et *vetustus*: *antiquum* enim unum temporum ordinem ac seriem significat, *vetustum* vero quod longum tempore duravit. *Ennius* apud *Gell.* 12. 4. Multa tenens, antiqua, sepulta, vetusta. *Liv.* 43. 13. Vetustas res scribenti — antiquus sit animus. h. e. animus sit conformis antiquorum temporum moribus.

3.) *Antiquus* differit et a *prisco*: *prisco* enim res dicitur quæ antea fuit et nunc non est vel obsoleta est; per *antiquum* autem, si additur, superiora tempora rectius definiuntur. *Fellej.* 2. 99. Prisca illa et antiqua forma republ. renovata. Adde *eumd.* 2. 125. — Ceterum *V.* et *VETUS*, *VETUSTUS*, *PRISCUS*, *NOVUS* et *RECENS*.

ANTIARRHINON, i, n. 2. (ἀντιρρῖνον) Idem quod anarrhion apud *Plin.* 25. *Hist. nat.* 10. 80. (129). *V. ANARRHINON*.

ANTISAGOGĒ, es, f. 1. ἀντισαγωγή, hoc est contraria inductio: ab *ἀντι* contra, et *σαγωγή* induco, infero. Est hoc nomine rhetorica figura, cum ex una re aliud, quam expectari posse videatur, inferimus, ut *Cicero* de rege Ptolemæo: difficilis ratio belli gerendi: at plena fidei, plena pietatis. Hæc *Capell.* 5. p. 172.

ANTISEPTÆ, arum, n. plur. 1. idem qui antipodes vel antichthonæ; ab *ἀντι* contra et *ἀντίτροπος* incurbo; h. e. contra positi. *V. ANTICHTHONES* in fin.

ANTISCLIA, ōrum, n. plur. 2. sunt loca, quæ a quatuor punctis cardinalibus æquidistant. *Firmic.* 4. *Mathes. præfat.* Antiscia illa vera sunt, quæ Ptolemæus posterior vera definitionis inquisitione monstravit.

ANTISCHII, ōrum, m. plur. 2. ἀντισχῖαι, populi circa circulum æquinoctialem habitantes, qui aliquo anni tempore umbras solis meridianas nostris contra-

rias habent: ab *ἀντί* contra, et *οὐκ* umbra. *Amian.* 22. 15. *extr.* Sicut apud Meroen Aethiopiae partem, æquinoctiali circulo proximam dicitur evenire, ubi per nonaginta dies umbræ nostris in contrarium cadunt: unde antiscios ejus incolae vocant. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 74. 76. (185). eadem loquendi forma utitur, sed vocem *antiscios* non usurpat.

ANTISCORODON, n. *ἀντισκορόδον*, ita appellatur a Græcis genus quoddam allii, quod Latine *ulpicum* dicitur. *Plin.* 19. *Hist. nat.* 6. 34. (112). A *Colum.* 11. *R. R.* 3. dicitur *ἀρροσκορόδον*, et allium Punicum. *V. ALLIUM.*

ANTISIGMA, *ἀντί*, n. 3. ab *ἀντί* contra, et *σῖγμα*. ¶ 1. Est nota, quam Claudius Cæsar in scribendo adhiberi volebat pro ps, hac figura oc, ita dicta quia constat duobus ss (qui olim ad figuram c accedebant apud Græcos) contra invicem positus: quem tamen imitatus est nemo. *Priscian.* 1. p. 558. *Putsch.* ¶ 2. Est etiam inter notas criticas, conversum nempe sigma, sic *Ω*. *Isid.* 1. *Orig.* 20. Antisigma ponitur ad *oc* versus, quorum ordo permutandus est sicut et in antiquis auctoribus positum invenitur. *Id. ibid.* Antisigma cum puncto ponitur in iis locis, ubi in eodem sensu duplices versus sunt, et dubitatur, qui potius eligendus sit.

ANTISOPHISTA vel antisophistes, æ, m. 1. (*ἀντισοφιστής*). Antisophistæ dicuntur, qui contraria invicem asserunt, et se mutuo oppugnant: ab *ἀντί* contra, et *σοφιστής* sophista. *Sueton.* *Tib.* 11. Moto inter antisophistas gravior jurgio. *Id. Grammat.* 9. Fuit naturæ acerbæ in antisophistas. Adde *Quintil.* 11. 3. 126.

ANTISPASTICUS, a, um, adject. (*ἀντισπαστικός*). *Antispasticum metrum* est, quod constat pedibus antispastis præcipue; nam et alios pedes admittit. Plura autem sunt hujus metri genera, quæ vide apud *Diomed.* 3. p. 503. *Putsch.*, et alios Grammaticos. *V. voc. seq.*

ANTISPASTUS, i, m. 2. unus est ex pedibus metricis duplicibus, constans ex iambo et trochæo, hoc est brevi, duabus longis et brevi, ut *Mænilina*, *Saloninus*. Ita *Diomed.* 3. p. 478. *Putsch.* Inde dictus videtur, quia quodammodo in diversum, seu contrarium trahit tempora syllabarum, cum ejus prima et ultima breves sint, mediæ duæ longæ: ab *ἀντί* contra, et *παστω* traho.

ANTISPODOS, i, m. 2. (*ἀντισποδος*) cinis, qui vicem legitimi spoliæ, eo deficiente, supplet, et quo verum spodium adulterari solet, ab *ἀντί* pro, vice, et *spodos*, quam voc. *V. Plin.* 34. *Hist. nat.* 13. 35. (135).

ANTISTĀSIS, is, f. 3. (*ἀντιστάσις*) est hoc nomen figura apud Grammaticos, qua unum idemque vocabulum alia significatione alio in membro repetitur. *Jul. Rufinian.* 22. p. 254. Componitur vox ab *ἀντί* contra et *ἵστημι* sto.

ANTISTĀTUS, us, m. 4. excellentia: ab *antisto* vel *antesto*. *Tertull. adv. Valentinian.* 13. Angelorum comparationis antistatus.

ANTISTES, istius, m. et f. 3. (*antisto* vel *antesto*) qui ante alios stat, qui aliis præest et imperat (It. *presidente*, *capo*, *directore*; Fr. *président*, *directeur*; Hisp. *director*; Germ. *der Vorsteher*; Angl. *a president*, *commandant*, *head*).

1.) Proprie. ¶ 1. Generatim raro admodum occurrit. — a) Masc. gen. *Colum.* 3. *R. R.* 21. 6. Neque enim singulis (vindemiatoribus) totidem antistites dare potest, qui observent, quique præcipiant, ne acerbæ uvæ cum maturis demetantur. Figurata *Tertull. Apolog.* 1. Antistites imperii Romani. — b) Fem. gen. *Id. Pall.* 4. ad fin. Antistes latinarum. h. e. femina, quæ meretricibus in lupanari prostantibus præest. — Apud *Catull.* 9. 1. Veranni, omnibus e meis amicis Antistes mihi millibus trecentis (h. e. qui omnibus aliis antistas in mea amicitia) rectus leg. antistas. *V. ANTESTO.* ¶ 2. Speciatim frequentissime dicitur de iis, qui sacris præstant, et in templis sacrificia aliosque religiosos ritus administrant. — a) Masc. gen. *Cic. Dom.* 39. 104. Vos qui estis antistites caerimoniarum et sacrorum. *Id. ibid.* 1. 2. Antistes deorum immortalium. *Id.* 2. *Divinat.* 54. 112. Cum antistibus (liberorum sibyllinorum) agamus. *Nep. Lysand.* 3. Antistites Jovis. *Liv.* 1. 7. et 9. 34. Antistites sacri. *Id.* 23. 11. templi. *Juvenal.* 2. 113. Antistes sacrorum. — Apud Christianos Scriptores. Antistes idem est ac Episcopus, ut videre est in *Cod. Theod.* 12. 1. 49. et 16.

2. 42., et apud *Justinian. Cod.* 1. 3. 18., 22. et 25. et alibi. — b) Fem. gen. *Liv.* 1. 20. Assiduæ templi antistites. Adde *eumd.* 23. 24. et 31. 14. *Val. Max.* 1. 1. Ne deæ vetusti ritus perita deesset antistes. *Tertull. Cultu fem.* 1. Templi ædificia et antistes pudicitia. Adde *Inscript.* apud *Orell.* 1750. et *V. ANTISTITA.*

II.) Translate. Eleganter antistes dicitur, qui in aliqua facultate excellens, ejus veluti sacra et arcana omnia novit, eamque rite colit et administrat. *Cic.* 2. *Orat.* 46. 202. Artis dicendi antistes. *Ovid.* 3. *Trist.* 14. 1. Cultor et antistes doctorum sancte virorum. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 30. 31. (110). Plato sapientiæ antistes. *Quintil.* 11. 1. 69. Antistes juris. *Id.* 8. *declam.* 9. medicæ artis. *Lactant.* 5. 2. philosophiæ. *Colum.* 11. *R. R.* 1. 10. Antistes artium. *Gell.* 14. 4. Judex, qui est justitiæ antistes.

ANTISTITA, æ, f. 1. (*fem. ab antistes*) mulier quæ præest: sed speciatim tantum occurrit, et est mulier sacerdos, sacrorum præses. *Plaut. Rud.* 3. 2. 10. Antistita Veneria. *Accius* apud *Non.* p. 487. 19. *Merc.* Antistita Apollinis. *Cic.* 6. *Ferr.* 45. 99. Ceteris atque illius fani antistitæ, probatæ ac nobiles mulieres. (Ita leg. *Gell.* 13. 20., *Charis.* 1. p. 77. et *Priscian.* 5. p. 650. *Putsch.* In vulgatis multis est antistites). *Virg. Cir.* 166. Ictaque barbarico Cybeles antistita buxo. *Ovid.* 13. *Met.* 410. tractata comis antistita Phæbi. *Pollio* apud *Charis.* 1. p. 77. *Putsch.* Antistita Veneris. *Cornel. Sever.* *ibid.* Antistita numinis. Adde *Inscript.* apud *Gruter.* 62. 9. et apud *Orell.* 2200.

ANTISTITIUM, ii, n. 2. (antisto vel antesto) dignitas antistitis, excellentia, præeminentia. *Capell.* 2. p. 34. Ante hanc quædam augustioris vultus femina ac sacro lumine resplendens venerabili antistitio præminabat. *Id.* 9. p. 303. Ex his quæplures antistitium professæ divum.

ANTISTO. V. ANTESTO.

ANTISTŒCHON vel antistichon, i, n. 2. (*ἀντιστοιχόν*) figura dictionis, qua littera pro littera ponitur, ut *olli* pro *illi*, *Opilio* pro *Opilio*. Est autem Græca vox, et Græce scribenda, ab *ἀντί* pro, vice, et *στοιχόν*, quod interdum litterarum seriem significat. Latinis litteris scripta legitur apud *Servium* ad 1. *Æn.* 421. et 1. *G.* 156. *V. ANTISTESIS.*

ANTISTŒCHLÆ, ærum, m. plur. 1. idem qui antipodes vel antichiliones, ab *ἀντί* contra, et *στοιχός* ordo, h. e. e regione oppositi. *V. ANTICHIATIONES.*

ANTISTREPHON argumentum dicitur, quod referri contra convertique potest in adversarium: quod Latine reciprocum dici potest: *ἀντιστρέφω*, h. e. *ἀντί* contra, et *στρέφω* converto. Hujus rei exemplum fert *Gell.* 5. 10. et 11. et 9. 16. Fere autem Grammatici, cum Græca sit, tametsi apud *Gell.* loc. cit. 5. 11. Latine legitur.

ANTISTRŒPHE, es et Latina terminatione *Antistrœpha*, æ, f. 1. *ἀντιστροφή*, conversio in contrarium partem: ab *ἀντί* contra, et *στρέφω* converto. ¶ 1. Apud Lyricos poetas est pars quædam carminis: de qua sic *Marius Victorin.* 1. p. 2501. *Putsch.* Antiqui deorum laudes carminibus comprehensas, circum aras eorum euntes cæbant, cujus primū ambitum, quem ingrediebantur ex parte dextra, *στρέφω* vocabant: reversionem autem sinistrorsum factam, completo primo orbe, *antistrœphon* (lege *antistrœphen*) appellabant. Deinde in conspectu deorum soliti consistere cantici reliqua prosequiebantur, appellantes id *epodōn*. *Isaetius Victorinus.* Itaque *antistrœpha* dicta est ea pars carminis, quæ in ejusmodi reversione et contrario ambitu cæbatur priori *strophæ* velut e contrario respondens. Constat autem totidem versibus atque ejusdem metri ac *strophæ*, ut docet *Foss. Institut. poet.* l. 2. c. 16. et l. 3. c. 14. Addit *Macrob.* 2. *Sonn. Scip.* 3. hac conversione et motu significanda veteres motum stellarum, per *stropham* quidem rectum orbis stelleris motum, per *antistrœpham* autem diversum vagarum stellarum regressum. Hujusmodi *στρέφω* et *ἀντιστρέφω* habebat locum etiam in salutationibus tragicis. ¶ 2. Est etiam antistrœphe figura elocutionis, Latine conversio, cum multa periodi membra in idem verbum repetitum desinunt (et est contraria *Epanaphoræ*, in qua membra periodi ab eodem verbo sæpius incipiunt) ut in illo *Cic. in fragm. pro M. Fontejo*. Frumenti maximus numerus e Gallia, pediculus amplissimæ cupiæ e Gallia, equites numero plurimum e Gallia. *Capell.* 5. p. 175. et *Jul. Rufinian.* 35. p.

211. ¶ 3. Præterea a Grammaticis *antistrœphe* dicitur, cum inversa constructione verba ponuntur, ut in illo *Virg.* 2. *G.* 267., quo *mor digesta feratur*, pro *translata digeratur*. Ita *Servius*, qui (ut et *Capell.*) Latinis litteris scribit etiam ad *Virg.* 4. *Æn.* 500.

ANTITHALĀMUS. V. AMPHITHALĀMUS.

ANTITHESIS, is, f. 3. *ἀντίθεσις*, ab *ἀντί* contra et *τίθημι* pono. ¶ 1. Figura est rhetorica, quæ contrariis contraria opponuntur (*V. voc. seq.*) *Jul. Rufinian.* 11. p. 250. ¶ 2. Item figura Grammaticorum, quæ littera pro littera ponitur, ut *olli* pro *illi*, *impete* pro *impetu*. Ita definiunt *Charis.* 4. p. 249. et *Diomed.* 2. p. 437. *Putsch.* Ubique autem Græce usurpant: sed Latinis litteris scribit *Servius* ad *Virg.* 4. *Æn.* 529. et 6. *ibid.* 643. *V. ANTISTŒCHON.*

ANTITHETĒCUS, a, um, adject. (*ἀντιθετικός*) ad antithesim pertinuens. *Cur. Fortunatian. art. rhet. schol.* 1. p. 62. *Capper.* Definitio antithetica est, quæ non tantum crimen negamus, verum etiam commodum aliquid afferimus.

ANTITHETON, i, n. 2. *ἀντιθετον*, contrapositum: ab *ἀντί* contra, et *θετόν* positum: figura est rhetorica, quæ contrariis contraria opponuntur, ut in illo *Ciceronis*: *Vicit pudorem libido, timorem audacia*. Et: *Non nostri ingenti, vestri auxilii est*. Alia præter hæc exempla affert *Quintil.* 9. 3., ubi addit Latine dici *contrapositum*, et ab aliquibus etiam *contentionem*. Adde *Cic. Orat.* 49. et 50. Latine usurpatur a *Persio* 1. 85. criminis rasis Librat in antithetis. Adde *Capell.* 5. p. 174., *Front.* ad *Antonin. Imp.* 2. 6., *Rutil. Lup.* 2. 16. et *Aquila Rom.* 22. p. 204.

ANTITHŒUS, i, m. 2. *ἀντιθεός*, qui pro Deo se gerit: ab *ἀντί* pro, vice, et *θεός* Deus. *Arnob.* 4. 12. Magi haruspicum fratres in suis accitionibus meminerant, antithicos sæpius obrepere pro accitis: esse autem hos quosdam materiis ex crassioribus spiritibus, qui se deos fingant, nesciosque mendacibus et simulationibus ludant. Hinc *Lactant.* 2. 9. per *antithem* intelligit Diabolum, quia pro Deo æquare se olim ausus est, et divini cultu colit ab hominibus postulat. — *N.B.* Scribitur et *antitheus*, quæ vox hybrida est.

ANTIUS, a, um. Falsa lectio pro *antus*, a, um. *V. ANGO.*

ANTIZEUGMENON. V. ANTEZEUGMENON.

ANTIŒA, æ, f. 1. (*ἀντίαια*) machina ad baurieodam ex imo loco aquam, quæ pedum alterno nisu et agitato aquas per modiolos atque haustula attollit. *Martial.* 9. 19. Sed de valle brevi, quas det stentibus hortis, Curva laboratas antiŒa tollit aquas. *Sueton.* *Tib.* 51. Condemnare aliquem in antiŒam. *εἰς ἀντίαιαν καταδικάζειν*, ut ait *Artemidorus* 1. 50.

ANTLO, as, avi, ætum, are. *V. ANCLO.*

ANTONŌMĀSIA, æ, f. 1. (*ἀντωνομασία*) tropus est, quo ponitur aliquid pro nomine proprio, ut *Eversor Carthaginis* pro Scipione: ab *ἀντί* pro, vice, et *ονομα* nomen: Latino vocabulo *pronominatio* a *Cic.* 4. *Herenn.* 31. dicitur. *Quintil.* 8. 6. 29. Ut id, quod est appositum, si a proprio divideris, per se significet, et faciat antonomasiam. *Id.* 9. 1. 6. *Eversor* quoniam plerumque habet antonomasiam partem, etc. Adde *eumd.* 8. 6. 43. *Servius* ad *Virg.* 1. *Æn.* 23. *Saturnia* antonomasia est, non epitheton: quæ fit, quoties pro proprio nomine ponitur quod potest esse cum proprio nomine et epitheton dici. Et alibi sæpe.

ANTŌNŌMĀSĪVUS, a, um, adject. ad antonomasiam pertinens. *Servius* ad *Virg.* 2. *Æn.* 171. appellat *antonomasiva* illa adjectiva, quæ uni proprie conveniunt, ut *Tritonia* Minervam significat proprie, nec ullam aliam; *epitheta* autem ait esse, quæ variis possunt vel personis, vel rebus apponi. Utitur præterea hac voce et *ibid.* 615. et ad 5. *Æn.* 704. et ad 10. *ibid.* 668. et alibi sæpe.

ANTRAS *Paul. Diac.* interpretatur convalles, vel arborum intervalla. *Scalig.* suspicatur legendum *ancras* (quam lectionem retinuit et *Mill.* *V. ANCRAS*). Nam in veteri *Glossar.* legitur: *Ancræ*, *ἀγγρα*, *ἀνλῶνες*. Et in *Gloss.* *Isid.* *Angræ* intervalla arborum, vel convalles. Addit fortasse etiam scribendum *ancræ*, vel *angræ*, scilicet a Græco *ἀγγρα*.

ANTROĀRE gratias referre. *Paul. Diac.* p. 9. 12. *Mill.*

ANTRUM, i, n. 2. (*ἀντρον*) caverna, quæ præcipue silvestrem quandam pulcritudinem præseferat, et æstatis tempore frigidum amoenitatem recessum præbeat, aut alicui numini sacra sit. Est tamen vox potius, quam aliis usitatior (It. *antro*, *grotta* Fr. *anire*,

grotte; *Hisp. antro, gruta*; *Germ. eine Höhle*; *Angl. a cave, cavern, den, grotto*).

1.) Proprie. — a) Jungitur nonnullis Verbis. *Virg. 6. Aen. 42.* Excusum Euboicæ latus ingens rupis in antrum. *Id. 5. Ecl. 19.* succedere antro. *Ovid. 1. Met. 121.* et *12. ibid. 417.* subire antra. *Val. Flacc. 8. 315.* oculare se antro. *Martial. 13. 60.* Gaudet in effossis habitare cuniculus antris. — b) Jungitur et Adjectivis nomina significantibus. *Ovid. 3. Met. 14.* antrum Castalium. *Horat. 2. Od. 1. 39.* Dioneum. *Propert. 2. 23. 95.* Idæum. *Id. 1. 1. 11.* Parthenia. *Horat. 3. Od. 4. 40.* et *Juvenal. 7. 60.* Picrium. *Ovid. 2. Met. 630.* Chironis. *Horat. 3. Od. 25. 2.* antra egregii Cæsaris. — c) Item Adjectivis communibus. *Ovid. 13. Met. 47.* antra abdita. *Lucan. 4. 301.* cæcum. *Virg. 3. Aen. 641.* cæcum. *Val. Flacc. 3. 635.* et *Sil. It. 6. 149.* curvum. *Ovid. 5. Met. 349.* frigida. *Virg. 4. G. 509.* gelida. *Propert. 4. 4. 3.* hederosum. *Virg. 6. Aen. 11.* immania. *Ovid. 2. Met. 315.* laqueata pumice vivo. *Id. 3. ibid. 157.* nemorale. *Id. 13. ibid. 811.* pendentia saxo. *Id. 3. ibid. 17.* rorantia fontibus. *Propert. 2. 23. 28.* roscida jugis muscosis. *Virg. 1. Aen. 56.* et *3. ibid. 431.* vasta. *Id. 1. Ecl. 76.* viridi projectus in antro. *Ovid. 5. Met. 48.* vitrea. — In prosa oratione hac voce usus est *Sueton. Tib. 43.*

II.) Improperie seu figurate. *Virg. 4. G. 44.* exesæ arboris antrum. *Juvenal. 4. 21.* clausum antrum dixit pro lectica. *Sidon. 9. Ep. 13.* a med. in carm. 2. antra palati dixit cavitates et spatia intelligens. *Id. 1. Ep. 2.* antra narium. *Prudent. Psychom. 6.* et *774.* pectoris. *Auson. Epigr. 108. 9.* luteæ Symplegadis antrum vocat podicem.

ANUCELLA, æ, f. 1. *deminut. ab anus*; eadem ac Anicella, quam vocem V. *Fronto ad Amicos 1. 18.* in fin. Rediit igitur oratio domum meam, et mecum demum mansitavit anucella. *Vet. Scholiast. i. bid.* Ab anu anucella.

ANULARIS vel annularis, e, adject. (anulus). *Anularis color* dicitur a *Plin. 35. Hist. nat. 6. 30.* (18). qui fit ex creta admixtis vitreis gemmis contritis, quæ a pauperibus in anulis gestari solent. Verba *Plinii* sunt: Anulare quod vocant, candidum est, quo muliebres picture illuminantur. Fit et ipsum ex creta, admixtis vitreis gemmis ex vulgi anulis, unde et anulare dictum. — Hinc facile est intelligere, quid sit *anularia creta*, quæ tum hoc *Plinii* loco paullo sup. cit. memoratur, tum apud *Vitruv. 7. 14. 1.*

ANULARIUM vel annularium, li, n. 2. (subaudi donum). *Cl. Mommsen.* ad inferius allatam *Inscript.* putat annularium fuisse strenas sub occasione indepti honoris (*Cl. Cod. Theod. 6. 30. 11.*), quibus collegium Kal. Jan. veteranos honorare solebat. Idem enim *Mommsen.* suspicatus est post Augusti ætatem centuriones et optiones (de quibus tamen postremis valde dubitat *Henzen.*), cum dimitterentur, dignitatem principatorem et cum ea anulum equestrem obtinuisse; quod scilicet donum dictum sit annularium. *Inscript. apud Henzen. 6790.* VETER. QUOQUE MISSI ACCIPIANT KAL. JAN. ANULARIUM SINGULI IS VI. MIL. N. QUAE ANULARIA SVA DIE QUÆSTOR SINE DILATIONE ADUNMERARE CYRABIT.

ANULARIUS vel annularius, a, um, adject. ad anulos pertinens. Hinc *anularia creta* apud *Plin.* et *Vitruv. V. ANULARIS.* — *Scalæ anularie* locus fuit Romæ in regione octava juxta forum Romanum: sed unde dictus sit, non constat. Quidam putant ita appellatum fuisse ab officinis annulariorum, quæ ibi essent; alii ab anulis ex iis scalis dependentibus; alii denique, quod ex scalæ in rochleæ formam atque adeo anulare seu orbicularem constructæ essent. *Sueton. Aug. 72.* Habitavit primo juxta Romanum forum supra Scalas anularias, in domo, quæ Calvi oratoris fuerat.

ANULARIUS vel annularius, li, m. 2. artifex, qui anulos facit. *Cic. 4. Acad. (2. pr.) 26. 86.* Quid si in ejusmodi cera centum sigilla hoc anulo impressero? equæ poterit in agnoscendo esse distinctio? an tibi erit querendus annularius aliquis etc. *Inscript. apud Murat. 965. 6.*, quæ est apud *Orell. 4144. q.* MYSIUS L. Q. L. PRIMYS ANULARIUS. In alia apud *Murat. 1215. 5.* mentio est *Collegii Annulariorum.* Adde *Labus. Monum. Bresc. p. 50.* ubi in *Gruteriana Inscript. 937. 3. N.* CONSIVS DIONYSIVS ANULA. legit: h. e. annularius.

ANULATUS vel annulatus, a, um, adject. annulo ornatus. *Plaut. Pæn. 5. 2. 20.* Atque, ut opi-

nor, digitos in manibus non habent, quia incedunt cum anulatis auribus. Apud *Apul. 9. Met. 12.* homines anulati pedes dicuntur, qui compedibus vincti sunt.

ANULUS vel annulus, i, m. 2. Ducitur ab *anus* sive *annus*, Græcæ ἐνιαυτός. Cum vero usus obtinisset, ut *annus* duplici nō scriberetur, ita et *annulus* scriptus aliquando. Hæc scribendi ratio *Cellario* placet et *Dausquio.* At *Manutius* et *Madvig* ad *Cic. 5. Fin. 1. 3.* veterem consuetudinem sequuntur *anulus* unica n scribendi, quæ potior videtur, id testantibus vetustis marioribus, ut *Inscript. apud Orell. 3750.* et *4144.*; in optimis tamen libris utraque scriptio invenitur, ut *anulus* scribitur etiam in *Inscript.* apud *Orell. 2175.* — Anulus proprie est id quod in se redit, seu parvus circulus, teste *Varron. 6. L. L. 8. p. 76. Müll.* Tempus a bruma ad brumam, dum sol redit, vocatur annus, quod ut parvi circuli anuli, sic magni dicebantur circites anni, unde annus (It. *cerchiello, cerchietto, anello*; Fr. *cercle, anneau*; *Hisp. cerco, anillo*; *Germ. das Ringlein oder der Ringel, Alles, was einen kleineren Kreishildet*; *Angl. any thing like a ring, a ring for the finger*).

¶ 1. Generatim de quocumque parvo circulo ponitur. *Cato R. R. 159.* Intertrigini remedium, in viam cum ibis, absinthii Pontici surculum sub anulo habeto. h. e. sub ano vel podice. — In architectura anuli sunt columnarum ornamenta. *Vitruv. 4. 3. 4.* Crassitudo capituli dividatur in partes tres, e quibus una plinius cum cymatio fiat, altera echinus cum anulis, tertia hypotrachelion. Anuli hoc loco sunt fasciolar tres in ordine Dorico, positæ inter echinum (It. *l'ovolo*) et hypotrachelion (It. *il collarino*), atque ita formatæ, ut non sint ejusdem perpendiculari, sed suprema, quam proxima, hæc, quam infima, extantior sit. — *Plin. 34. Hist. nat. 15. 43.* (150). et *Mart. 3. 29.* et *11. 37.* anulos dixerunt de circulis catenarum. — *Mart. 14. 169.* anulum dixit de ansula qua trochus mittitur. *Et 2. 66.* de cincinno capillorum in circulum contorto. — *Plin. 13. Hist. nat. 9. 18.* (62). Lignum firmæ duritiæ, ex quo velares detornant anulos. h. e. ligneos circulos, quibus alula velaque appenduntur. *Id. 15. ibid. 29. 37.* (124). Virgici anuli. h. e. virgæ in modum anuli contortæ. *Cæc. Aurel. 3. Tard. 8.* Cataplasma frigida frigerant ex malo eydoulo et murria et vitis anulis, quos *ἄλκας* vocant. h. e. ex vitium cepreolis seu claviculari. Adde *eumd. 1. ibid. 1.* ¶ 2. Speciatim anulus est circulus ferreus, vel aureus, vel ex alia quapiam materia, qui in digitum manus sinistrae minimo proximum inferri solet. — a) *Alejus Capito* apud *Macrob. 7. Saturn. 13.* docet, olim anulos in alterutra manu, atque in quolibet digito ferri consuevisse: postea, cum anulis, qui primo rudes fuerant et parvi pretii, valde pretiosæ gemmæ inseri cepissent, in lævam manum translatos esse, quæ otiosior et quietior, ne erubro motu et officio manus dexteræ pretiosi lapides frangerentur, aut ex-cuterentur: unde *sedere alicui ad anulos* apud *Eu-men. Paneg. ad Constant. 15.* est ad sinistram alienjus sedere, quoniam ibi alii aliter legant. Deputatus etiam est lævæ manus digitus minimo proximus, qui et aureus digitus dictus est, ut *ibid. Macrob. et Gell. 10. 10.* notant, quia credebant, ex humanorum cadaverum sectione, nervum quemdam de corde natum, pergere usque ad eum digitum, et illuc desinere implicatum ceteris; et ideo visum veteribus, ut ille digitus anulo, tamquam corona, circumdaretur. Hinc in *Pitture d'Ercolano T. 1. tav. 5.* Theseus nudus pariterque puella, quæ ejusdem clavum tenet, digitum illum anulo ornatum exhibent. — b) Triplex anulorum genus enumerat *Isid. 19. Orig. 32. Ungulum*, qui gemmam habet, quia sicut ungula carni, ita gemma anuli auro adheret: *Samothracium*, qui aureus quidem est, sed palam habet ferream, a loco, ubi fiebat, appellatus: et *Thynium*, qui totus purus est, ita dictus, quia in Bithynia primum fabricatus est, olim *Thyna* dicta. Præterea anuli alii erant solidi, hoc est ex solida materia facti; alii *pervii* et *cassi*, ut eos *Fabius Pictor* appellat apud *Gell. 10. 15.*, qui concavintus erant, ut aliquid continere possent: quales tantummodo *Flamini Diali* permittuntur. In hujusmodi anulis amuleta includere mos erat: atque hujus formæ fuit *Hannibalis* anulus, ex quo sumpto veneno silii mortem consecit. — c) Anuli primo Romanis ferrei fuere, deinde ex ære, argento, auro aliove mixto metallo facti sunt, item ex ebore, succino, vel etiam integra gemma: sed de ferreis præcipue, et aureis anu-

lis dicendum est, quorum usus communior et notabilior. Ferreos anulos promiscue omnes olim gestabant, senatores, equites, plebes; neque enim tam ad ornamentum, quam signandi causa anulus gestabatur. Mox crescente luxuria aurei auli inveci, qui primis quidem temporibus iis tantum concedebantur, qui legationem obire debebant, qui ideo aureum anulum una cum viatico a publico accipiebant, ut tradit *Plin. 33. Hist. nat. 1. 4.* (12), sed eo in publicum tantum prodeuntes utebantur, domi ferreum sumebant signandi causa. Postea vero promiscue patritii gerere ceperunt, demum equites, qui aureo anulo a plebeis distinguiebantur (Bello Punico secundo non equites solum, sed et alii, militari aliquo dignitatis gradu decorati, ut tribuni, quæstores, etc., aureo anulo utebantur. V. *Camill. Silvestr. in not. ad Juvenal. 10. 165*). Deinde omnibus ingenuis usus aurei anuli est concessus, sed non libertinis, qui si eo uti vellent, a principe impetrare tenebantur; et tum pro ingenuis habebantur, et ad honores, quibus fruebantur ingenui, admittebantur. Unde *Ulp. Dig. 40. 10. 6.* Libertinus, si jus anulorum impetraverit, quamvis jura ingenuitatis salvo jure patroni nactus sit, tamen ingenuus intelligitur. Postremo *Justinian.* in *Authent. Collat. 6. tit. 7. novell. 78.* omnibus libertinis jus aurei anuli dedit. Servi, quando anulo usi sunt, ferreum solummodo habuerunt: tametsi ultimis temporibus auro illinere ausi sunt, vel etiam ex auro, sed decolorato in modum ferri gestantur, ut *Plin. loc. cit. docet.* — d) Feminae et ipsæ (*Cl. Plaut. Cas. 3. 5. 63.*, *Ter. Hec. 4. 1. 59.* et *5. 3. 31.*, et *Horat. 1. Od. 9. 23.*) ferreo primum, mox aureo anulo usæ sunt: sed etiam post invecos aureos solemne erat sponsæ mittere ferreum arrhabonis loco. Binos aureos tantummodo eas gestasse scribit *Isid. 19. Orig. 32.* Nam viri, ii præcipue, qui deliciis studebant, plures aliquando habere consueverunt, adeo ut in omnibus digitis suis inesset, vel in uno digito plures, ut ex *Martial. 5. 61.* et *11. 59.* colligitur. Quin et æstivos, hibernosque anulos habere in luto viti. illos leviores, hos majores gravioresque, ut est apud *Juvenal. 1. 28.* — e) Ex iis, quæ hortensius dixit, plures dicendi modi usueverunt. *Cic. 3. Off. 9.* Anulum induere. *Plin. 33. Hist. nat. 1. 6.* (26). Induere anulum pollicis. *Id. ibid.* Anulo uti. *Et ibid.* Anulum deponere. *Sueton. Aug. 100.* Ponere anulos aureos, sumere ferreos. *Id. Cæs. 133.* Detrahere sibi anulum. *Id. Tib. 73.* aptare digito. *Macrob. 7. Saturn. 13.* digito inserere. *Ter. Hec. 4. 1. 59.* in digito habere. — f) Anuli usus multiplex fuit et trifariam dividi potest. Nam 1.) eo utebantur ad signandum. Hic est anulus *signatorius*, ut appellatur a *Val. Max. 8. 14. 4.*, vel *sigillarius* ut apud *Fo-pisc. Aurel. 50.* Pars autem, qua sigillum imprimitur, sive gemmam habeat, sive non, *pala* dicitur. *Plaut. Curc. 2. 3. 67.* Qui anulo meo tabulas obsignatas attulisset. Adde *eumd. Pseud. 1. 1. 53. Cic. 1. ad Q. fr. 1. 4. § 13.* Sit anulus tuus non ut vas aliquod, sed tamquam ipse tu: non minister alienæ voluntatis, sed testis tuus. *Id. 4. Acad. (2. pr.) 26. 86.* In cera sigilla anulo imprimere. *Curc. 3. 7. 14.* Epistola ignoti anuli sigillo impressa. Adde *eumd. 1. 6. 5. Seneca Ep. 8.* Tabulis testamenti anulum imprimere. *Plin. 33. Hist. nat. 1. 6.* (26). Cibos et potus anulo vindicare a rapina. h. e. quippe clausos et obsignatos. *Tac. 2. Ann. 2.* Utensilia anulo claudere. h. e. signo anuli impresso claudere. *Martial. 9. 88.* Anulus signat lagenam. — 2.) Præterea Romani utebantur anulo etiam in sponsionibus: et ar-rab nomine dabatur, aut in pignus alicuius rei deponebatur, aut denique ad personæ agnitionem mittebatur. *Plaut. Curc. 2. 3. 77.* Opponere anulum. h. e. deponere in sponsione. *Ter. Eun. 3. 4. 3.* Dati anuli, locus, tempus constitutum est. Adde *eumd. Heaut. 4. 2. 37.*, *Adelph. 3. 2. 49.* et *Hec. 4. 1. 59.*, et *Plin. 33. Hist. nat. 1. 6.* (28). — Item in sponsalibus teste *Plin. 33. Hist. nat. 1. 4.* (12); quem anulum pronubum appellat *Tertull. Apolog. 6.* — Hinc Imperatores aliquem inter aulicos delibebant, cui anulum suum crederent, quique *anuli curam* habere dicitur apud *Justin. 43. 5. in fin.* — 3.) Denique *anulus aureus*, ut diximus etiam superius sub c., proprius erat equitum Romanorum: hinc *Cic. 5. Verr. 80. 185.* Aliquem in concione anulo aureo donare. h. e. in equestrem ordinem cooptare. Adde *eumd. 10. Fam. 32. 2. Sueton. Cæs. 33.* Jus anulorum. h. e. equestris dignitas. *Tac. 1. Hist. 13.* Donare ali-

quem anulis. *V. Eques*, et cf. *Pauly Real-Encyclop.* vol. 1. p. 493.

ANUS, i, m. 2. proprie et generatim est circulus, teste *Varron*. 6. *L. L.* 8. p. 76. *Müll.*; *V. ANULUS* in principio. Speciatim vero ¶ 1. Anus est ipse anulus. *Plaut. Menech.* 1. 1. 9. Tum compendit anulum lima proterunt. *Alii leg. Januam*. ¶ 2. Sæpius est pars posterior, qua animal excrementa ejicit, atque etymon est ab ejus rotunditate (*It. podice, culo; Fr. anus; Hisp. ano; Germ. der After; Angl. anus*). *Cic.* 9. *Fam.* 22. 2. Anum appellas alieno nomine: cur non suo potius? *Cels.* 7. 30. Ani vitia, ubi medicamentis non vincuntur, manus auxilium desiderant. *Et ibidem paullo post.* Ne anus ipse supparet. *Seren. Sammon.* 1110. Exeruciant turpes anum si forte papillæ. *Scribon. Compos.* 227. Hoc medicamento peruncto interius ano. *Add. eund.* 118. et 220.

ANUS, bis et per syncope ñs, f. 4. Genitivus *anuis* occurrit in *Ter. Heaut.* 2. 3. 46. et *Varron*. apud *Non.* 924. 24. *Merc.* Dativus *anu* pro *anui* legitur in *Lucil.* apud *Gell.* 4. 16. — Anus est mulier vetula: ita dicta ab annorum multitudine, nam antiqui, quibus mos fuit consonantes in scribendo non geminare, *anus* pro *annus* scribebant; vel ab a privato et *vous mens*, quia vetulae mulieres plerumque delirare esse solent. Utramque etymologiam *Paul. Diac.* p. 6. 7. *Müll.* tradit, sed prior *Forcellino* admittenda videbatur, vel potius vox deducenda ab *anvsa* perficio, ad finem perduco. Ceterum etymon est perobscurum, et vox conjungi potest cum *Germ. ahn, ahnfrau* (*It. vecchia; Fr. vieille femme, vieille*; *Hisp. vieja; Germ. die Alte oder Bejahrte; Angl. an old woman, old wife*). Occurrit autem *A)* substantivorum more et *B)* adjective.

A) Substantivorum more *anus* dicitur mulier multorum annorum, matrona relate procreta, vetula ipsa per contemptum. — *a)* Generatim. *Ennius* apud *Cic.* 1. *Divinat.* 20. 40. Excita cum tremulis anus attulit artubus lumen. *Plaut. Curc.* 1. 2. 14. *ru.* Slitit hæc anus. — *ra. Pol.* ut tu prædicas, vindemia hæc bulc anui non satis est soli. *Id. Cist.* 4. 1. 8. Quid nuncias super anu? *Ter. Heaut.* 2. 3. 46. Ejus anuis causâ, optior, quæ erat mortua. *Cic.* 1. *Tusc.* 21. 48. Quæ est anus tam delira, quæ ista timeat? *Varro* apud *Non.* p. 494. 24. *Merc.* Anuis enim ut sanguis deterior, sic lac. *Plin.* 13. *Hist. nat.* 24. 47. (132). Demittitur verno æquinoctio — vel pueri vel anus vllissimâ operâ. *Tac.* 13. *Ann.* 21. Operam anul rependere. — *Anus* quod vult somniat proverbium est, de quo *V. ONOM.* in *v. SABINI*. — *b)* Jungitur pluribus Adjectivis. *Ovid.* 2. *Fast.* 571. *Annosa* anus. *Id.* 3. *ibid.* 864. *comis.* *Id.* 4. *ibid.* 158. *Cumæa.* *h. e. Sibylla.* *Ter. Adelph.* 5. 8. 16. decrepita. *Ovid.* 1. *Amor.* 8. 2. dipsas. *Cic.* 1. *Nat. D.* 8. 18. *stolidica.* *Stoicorum* *πρόνοια.* *Seneca Herc.* *Cet.* 1859. grandæva et defecta. *Ter. Heaut.* 4. 1. 16. baud impura. *Id. ibid.* 1. 1. 44. paupercula. *Horat. Epod.* 17. 60. Pelignas anus distasse. *Id. ibid.* 17. 47. prudens. *Ovid.* 8. *Met.* 660. tremens. *Plaut. Curc.* 1. 3. 3. tremula. *Ovid.* 13. *Met.* 519. vivax. — *c)* Figurata *Claudian.* 1. *Eutrop.* 9. 240. *anum* appellavit hominem imbellem atque enervatum.

B) Adjective ponitur — *a)* De personis. *Curt.* 3. 11. 25. At in gremio anus aviæ jacebant adultæ duæ virgines. *Sueton.* *Ner.* 11. Anusque matronas recepit ad lusum. *Id. Oth.* 2. Libertinam — diligere simulavit, quamvis anum ac pæne decreptam. — *b)* De belluis et inanimis. *Ovid.* 1. *Art. Am.* 766. Cerva anus. *Catull.* 68. 46. charta loquatur anus. *Add. Martial.* 12. 4. *Catull.* 77. 10. fama anus. *Plin.* 13. *Hist. nat.* 10. 21. (82). Fici anus distillant gummiun lacrima. *Martial.* 11. 47. mentula. *Plin.* 17. *Hist. nat.* 5. 5. (35). Anus terra. *h. e.* quæ non fert fructus. *Martial.* 1. 106. Testa anus.

ANNIÂNIMUS, a, um, adject. qui anxio est animo. *Alciv.* *Ep.* 31. sub init. Dum de causa Romanæ Ecclesiæ anxiâ animi ac trepidi essemus etc.

ANXIÊ, adverb. (anxius). Comp. *Anxius* occurrit apud *Garg. Martial.* p. 395. *Mai.*, nisi forte mecum sit: magis anxie apud *Pseudo-Sall.* infra. — *Anxi* est sollicitus, cum anxietate (*It. ansiosamente; Fr. avec anxiété; Hisp. con inquietud; Germ. aufängstliche Weise; Angl. anxiously, eagerly*). *Sall. Jug.* 84. Neque tam anxie latorum fuisse, si etc. *h. e.* moleste, ægre. *Pseudo-Sall.* or. 2. ad *Cles.* de rep. ordin. ad fin. Animus quanto in secundis rebus florentior fuit, tanto in adversis asperius magisque anxie

agitat. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 52. 114. (273). Ne in se quisque et suguria anxie quærat. *Sueton.* *Ner.* 23. Trepide anxieque certare. *Justin.* 1. 4. Anxie prosequi atque. *Gell.* 20. 6. Anxie et scrupulose loqui. *Macrob.* 5. *Saturn.* 18. Vir scrupulose et anxie doctus. *Id.* 7. *ibid.* 7. Anxie diligens.

ANXIETAS, ñis, f. 3. (anxius) nimia cura et permanens sollicitudo, quæ animum inquietum tenet (*It. affanno, sollecitudine, ansietà; Fr. inquiétude, angoisse, anxiété; Hisp. inquietud; Germ. die Angstlichkeit; Angl. fretfulness, anxiety, solicitude*).

I.) Proprie. *Cic.* 4. *Tusc.* 12. 27. *V. ANGOR* in Homonym. *Ovid.* 1. *Pont.* 4. 8. *Curt.* 4. 13. 16. et *Tac. Dial. de Orat.* 23. Anxietas animi. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 53. 54. (186). Quem divortii anxietate diximus mortuum. *h. e.* dolore ob repudiatum uxorem. *Juvenal.* 13. 211. perpetua anxietas. *Cæsar. Aurel.* 2. *Acut.* 19. Ipsa quoque unctio non exerta anxietatem ingerit ægotanti. *Id.* 3. *Tard.* 2. Anxietas sive concatenatio mentis.

II.) Translate ponitur pro summa cura, qua animus intenditur et impense alicui rei adjungitur. *Quintil.* 8. præfat. 29. Quærendi, judicandi, comparandi anxietas, dum discimus, adhibenda est, non cum dicimus. *Id.* 1. 7. 33. Ad extremam usque anxietatem descendere. *Tac. Dial. de Orat.* 39. Cura et diligens anxietas stili. *Gell.* 1. 3. Anxietas et quasi morositas disputationis.

Homonym. *V. ANGOR*.

ANXIETUDO, ñis, f. 3. anxietas. *Augustin.* 9. *Confess.* 3. Macerabatur anxietudine. *Paulin. Nolan.* *Ep.* 14. ad *Delphinum* ad fin. Gravissimæ anxietudinis pœnam lucrari.

ANXIFER, a, um, adject. (anxius et fero) angorem anxietatemque ferens. *Cic.* 1. *Divinat.* 13. 22. Tu tamen anxiferas curas requiete relaxas. *Id.* 2. *Tusc.* 9. 21. Nunc dolorum anxiferi torquent vertices.

ANXIO, as, ñvi, ñtum, are, a. 1. anxietate seu sollicitudine afficere. *Apul.* 4. *Met.* 27. Tristitiâ animi, languore corporis damnisque ceteris anxiatum iri prædicunt. *Vulgat. Interpr. Psalm.* 60. 2. Dum auxiaretur cor meum, in petra exaltasti me. *Et ibid. Psalm.* 142. 4. Anxiatus est super me spiritus meus, in me turbatum est cor meum.

ANXIÏSUS, a, um, adject. (anxius) qui molestus et incommodus est. *Cæsar. Aurel.* 3. *Tard.* 2. Quod est dormituri anxiosum. *Id. ibid.* 8. Somnus difficilis vel anxiosus. *Add. eund.* *ibid.* 7.

ANXIÏTUDO, ñis, f. 3. anxietas. *Pacuvius* apud *Non.* p. 72. 33. *Merc.* Tristitiâ atque animi intolerantâ anxietudine. *Accius* apud *eund.* l. c. Persuasit mæror, anxitudo etc. *Idem* apud *eund.* l. c. Ubi cura est, ibi anxitudo. *Cic.* apud *eund.* l. c. Quartaque anxitudo prona ad luctum et mærens semperque se ipsa sollicitans.

ANXIUS, a, um, adject. (ango). Caret gradibus Comparativo et Superlativo. — *Anxius* juxta *Cic.* 4. *Tusc.* 12. 27. (*V. infra* 1. a.) proprie dicitur, qui pronus est ad ægritudinem animi; sed generatim est cum qui animi inquietudine et dolore angitur, ægritudine et angore premitur, tum qui ægritudinem et angorem affert (*It. ansioso, affannoso; Fr. inquiet, inquietant; Hisp. inquieto, ansioso; Germ. ängstlich; Angl. anxious, fearful*). ¶ 1. *Anxius* est qui ægritudine et angore premitur; et occurrit — *a)* Absolute. *Cic.* 4. *Tusc.* 12. 27. Ex quo in aliis anxietas, unde anxii, in aliis iracundia dicitur, quæ ab ira differt, estque aliud iracundum esse, aliud iratum, ut differt anxietas ab angore; neque enim omnes anxii qui anguntur aliquando, nec qui anxii semper anguntur. *Id. Senect.* 16. 63. Senes morosi et anxii et iracundi et difficiles. *Id.* 2. *Fin.* 17. 51. Anxio animo, aut sollicito esse. *Sall.* apud *Arrian.* *Mess.* Anxius animi atque incertus. *Tac.* 2. *Hist.* 1. Anxius animo. *Horat.* 3. *Od.* 21. 17. Anxiæ mentes. *Pedo Albinov.* 1. 398. Anxius mentis. *Auct. B. Afr.* 71. *Tac.* 2. *Ann.* 63. et *Plin.* 2. *Ep.* 9. Anxium aliquem habere. *h. e.* inquietum tenere. *Sall. Jug.* 55. Anxium esse. *Id. ibid.* 93. Anxium trahere cum animo suo. *Id. ibid.* 65. Anxium aliquem aggredi. — *b)* Addita causa, qua quis angitur. — Cum Genit. *Ovid. Heroid.* 20. 198. Anxia sunt vitæ pectora nostra tuæ. *h. e.* sollicita sunt de vita tua. *Plin.* 15. *Hist. nat.* 18. 20. (74). Pernicidali odio Carthaginiis flagrans nepotumque securitatis anxius (*Cato*). *Ovid.* 1. *Met.* 633. Anxius furti. *h. e.* sollicitus, ne furtum fiat. *Tac.* 3. *Hist.* 38. sui. *h. e.* de se

sollicitus. *Id.* 4. *Ann.* 12. potentia. — Cum Ablat. *Sall. Jug.* 11. Ira et metu anxius. *Liv.* 9. 46. et *Tac.* 1. *Ann.* 14. invidia. *Liv.* 21. 2. et *Ovid.* 9. *Met.* 275. curis. *Liv.* 21. 48. inopia. *Id.* 25. 40. gloria allicijus. *h. e.* sollicitus, ne ab aliquo rerum gestarum gloria vincatur. *Id.* 40. 54. desiderio illi. *Sueton.* *Ner.* 36. eâ re. *Id. Vitell.* 8. omni adverso. *Tac.* 2. *Hist.* 92. odio. *Lucan.* 7. 20. venturis. — Cum præpos. de, pro, ad. *Curt.* 3. 3. 2. Anxium de instantibus curis agitabant etiam per somnum species imminentium rerum. *Quintil.* 11. 1. 50. Anxius de fama ingenii. *Sueton. Calig.* 19. de successore. *Plin.* 4. *Ep.* 21. Cujus ego pro salute hoc sum magis anxius, quod unicuique factus est. *Lucan.* 7. 592. stetit anxie classis Ad ducis eventum. — Cum Accus. *Liv.* 8. 35. Stupentes tribuni et suam vicem magis anxii. — Cum part. ne, an, aut cum relativo. *Sall. Jug.* 6. Ex golbus (*stutiis*) — ne qua seditio aut bellum oriretur anxius erat. *Tac.* 14. *Ann.* 13. Anxius an obsequium senatus, an studia plebis reperiret. *Sall. Cat.* 47. Anxius, quid facio opus sit. — *c)* Addita persona, in quam anximur. *Tac.* 4. *Ann.* 74. Anxii erga Sejanum. ¶ 2. *Anxias* est qui, non modo per se angore premitur, verum etiam ægritudinem angoremque affert. *Zucret.* 3. 1006. et 6. 1157. anxius angor. *Cic.* 4. *Tusc.* 15. 34. Anxias ægritudines et acerba. *Liv.* 1. 56. curæ. *Virg.* 9. *Æn.* 89. timor. *Quintil.* 12. 11. 18. calculorum sollicitudines. *Plin.* 12. *Hist. nat.* 8. 18. (33). Spina myrrhæ similis, accessu propter aculeos anxio. *h. e.* molesto, infesto, diffideli, ut recte interpretatus est *Forcellinus*, qui *h. Plinii* locum, necnon seq. *Tac.* et *Gell.*, totidem paragraphis distinxit. — Figurata. *Anxium* iudicium habere aliquis dicitur, qui in iudicando hæsitat et perplexus est. *Tac.* 1. *Ann.* 80. Ut collidum Tiberii ingenium, ita anxium iudicium. *Anxia* elegantia est curiosius exquisita et affectata apud *Gell.* 15. 7. Elegantiâ orationis neque morosa, neque anxia, sed facilis et simplex. *Cod. Theod.* 8. 5. 3. Anxia dispositio.

ANÏDROS, l. *V. ANHYDROS*.

AO

ÅORÁTOS, a, um, adject. *ἀόρατος*, hoc est invisibilis, ab a privato et *oráo* video: unus est ex æonibus *Valentin* apud *Tertull.* *advers. Valentin.* 35.

ÅORISTUS, a, um, adject. *ἀόριστος*, hoc est infinitus, non definitus, ab a privato et *oráo* finio. Sic Græcorum verborum tempus Latinis litteris dicitur a *Macrob.* de differ. *Gr. Lat.* verbi p. 2738. *Putsch.*

AP

APAGE, Interjectio est a Græcis dicta, ab imperativo *ἀπάγε* abige verbi *ἀπάγω* abduco, removeo, et a Latinis usurpata tamquam formula abigentis, amolientis, aut fastidientis (*It. via, eh via, lungi, va via; Fr. va-t'en! loin d'ici! arrière! Hisp. lejos! atras!; Germ. Wegdamit! Fort damit! Geh mir damit! Geh mir! Hebe dich weg! Bleib mir ferne!; Angl. hence! away! away! away with you! be gone!*). —

a) Absolute, addita et part. sis. *Plaut. Amph.* 1. 1. 154. *Apage*, non placet me hoc noctis esse. *Id. Capt.* 2. 1. 15. Quo fugiamus? lo. in patriam. *ca.* *Apage*, baud nos id deceat. *Id. Pen.* 1. 2. 15. *Apage* sis, negoti quantum in muliere tua est. *Id. Trin.* 2. 1. 30. *Apage* sis, amor. *Ter. Eun.* 4. 6. 18. Num formidolosus, obsecro, es mi homo? *en.* *Apage* sis: egon formidolosus? — *b)* Cum Accus. *Plaut. Most.* 3. 2. 159. *Apage* istum a me perducitorem. *Id. Bacch.* 3. 1. 5. *Apage* istas a me sorores, quæ hominum sorbent sanguinem. *Id. Merc.* 1. 2. 33. *Apage* istiusmodi salutem, quæ cum cruciatu advenit. *Add. eund.* *Epod.* 5. 2. 8. *Id. Cas.* 2. 8. 24. *Apage* te a dorso meo. *Id. Amph.* 2. 1. 32. *Apage* te a me. *Ter. Eun.* 5. 2. 64. Neque pol servandum quidquam tibi dare ausim, neque te servare: *apage* te. *Cic.* 4. *Herenn.* 51. 64. *Apage* te, inquit, ades commodavi, familiarem dedi. *Valentinus* apud *Cic.* 5. *Fam.* 10. 1. *Apage* te cum.

nostro Sex. Servilio. — c) Ad personas acrius relictas referuntur in illo *Plaut. Bacch.* 1. 1. 42. *A-pa-ge a me.*

APALA vel *hapala*, ova, ἀπαλά ωα, ova tenera et recentia, vel certe in teneritudine cocta, scribilia, nam ἀπαλός tenerum et molle significat. *Scribon. Compos.* 104. *Apala* ova proderunt, vel intubi cocti, vel crudi ex aceto. *Apic.* 7. 17. In ovis apalis piper, ligusticum, nucleos etc. *Marcell. Empir.* 20. Et *apala* proderunt ova et intubi cocti. *Coel. Aurel.* 2. *Tard.* 7. Ova *apala*, vel pulvis parvissimo oleo confecta. — *VB.* Qui scribant *hapala*, adherent Græcis voci ἀπαλός, quæ spiritu aspero notatur.

APALARE, is, n. 3. In *Gloss. Isid.* exponitur cochlear, cujus præcipuus usus erat in sumendis ovis teneris et scribilibus, quæ *apala* dicuntur, licet et ad alia adhiberetur. *Auson. Ep.* 21. Jam palinas implebo meas, ut parcor ille Majorum mensis *apalaria* succus inundet. Sunt qui scribunt *hapalare*: nam ἀπαλός Græce spiritu aspero notatur. Sunt etiam, qui tum apud *Isid.*, tum apud *Auson.* legendum putant *Applare* et *Appalaria*, eod. sensu.

APARCTIAS, æ, m. 1. (ἀπαρκτης, ov) ventus spirans a septentrione recta contra Austrum, a *Plin.* 2. *Hist. nat.* 47. 46. (119). Latina voce *Septentrio*, a *Geil.* 2. 22. *Septentrioparius* dictus. Nam *Aparctias* Græca vox est ab ἀπὸ ab, et Ἀρκτος, ursa, quia ab ea parte spirat, ubi sunt Ursæ. *Plin. loc. cit.* A septentrionibus *Septentrio*, interque eum et exortum substituitur *Aquilo*: *Aparctias*, et *Boreas* dicti. *Apul. de Mundo.* p. 62. *Eumenhorst.* Eurus quamvis sit ventus orientis, idem tamen *Aparctias* insipit nominari, cum cum orientis æstivus effundat. Ita *MSS.* et editiones plurimæ; at *Oudendorpius* multo rectius edidit: *Idem tamen a parte Cretas accipit nomen, cum eum orientis æstivo effundit.*

APARINE, es, f. 1. (ἀπαρίνη) genus est herbæ ramosa, hirsuta, et quæ quina vel seua in orbem circa ramos folia habet per intervalla, semine rotundo, duro, concavo, subdulo. Nasclitur in agris frumentariis, aut hortis, pratensis, asperitate foliorum etiam vestibus adhaerens. Quidam Italice *speroneilla* vocant. *Plin.* 27. *Hist. nat.* 5. 15. (32). *Cl. Fée (Op. cit. vol. 2. p. 177.)* hanc exhibet synonymiam: *Απαρίνη* Theophr. *Hist. plant.* 7. 14. et *Dioscor.* 3. 88.; *Κόκκητις* Græcor. recent.; *Lappa* *Virg.* 1. *G.* 153. et 3. *ibid.* 385., et *Aparine* *Plin.* l. c. sunt *Gallum Aparine* l. *Spec. plant.* 157.

APATHES, is, adject. omnium gen. (ἀπαθής) non obnoxius affectibus. *Farro* apud *Non.* 2. 103. ed. vet. Nec dolore diaphoron esse, quod commolatur me *apathem*. Sed Græca vox Græcis litteris scribenda videtur. At tamen leg. eam partem: quod rectius.

APATHIA, æ, f. 1. ἀπάθεια, vacuitas affectuum qualem in viro sapiente Stoici requirebant: ab α privativo, et πάθος affectus animi. Bæ semel Latine usus est *Geil.* 10. 12. ad fin. Sic isti *apathia* sectatores, qui videri se esse tranquillos et intrepidos et immobiles volunt, etc.

APATOR, eris, F. in *AMETOR*.

APE apud antiquos dicebatur prohibe, com-pesce. *Paul. Diac.* p. 22. 17. *Müll.* Hinc *Fel. Glossar.* *Ape* ἀπώσσει: apert *ἀποσσεῖ*.

APÉLIOTES, æ, F. *APHELIOTES*.

APENARIUS et) F. *APINARIUS*.

APENNARIUS,)

APER, Epi, m. 2. De hujus vocis origine ita *Farro* 5. *L. L.* 101. p. 39. *Müll.* Apri ab eo, quod locis asperis; nisi a Græcis, quod hi κάπρος. Adde *Quintil.* 1. 6. 10. et cf. *Germ. Eber*. — Dicitur *aper* non de inare solum, sed etiam de femina, ut innuit *Farro* 8. *L. L.* 47. p. 183. *Müll.* Neque tamen ideo feminio genere effertur, quod quidam putant, qui apud *Phædr.* 2. 4. legunt *aprum* insidiosam contra consensum librorum, qui insidiosum habent, licet de femina sermo sit. Sic *Virg.* 2. *Æn.* 355. *lupos* dixit catulos habentes, non *lupas*, et *Plin.* 9. *Hist. nat.* 8. 7. (21). *Delphini* parvum catulos, et *ibid.* 13. 15. (41). *Filulus* parvum in terra. Invenitur tamen *apra*, æ, usurpatum ab eodem *Plin.*, ut est apud *Priscian.* 6. p. 698. *Putsch.* — *Aper* est porcus silvester testibus *Farron.* 2. *R. R.* 1. 5. et *Plin.* 8. *Hist. nat.* 51. 78. (210). (Li. porco sciatrico, cinghiale; Fr. sanglier, porc sauvage; Hisp. jabali. puerco montes; Germ. der Eber, das wilde Schwein; Angl. a wild boar, a brawn). ¶ 1. Proprie

occurrit et de animali et de signo militari. — a) De animali. Apri descriptionem habes apud *Ovid.* 8. *Met.* 282. et *Apul.* 8. *Met.* p. 514. *Oudend.* — Jungitur Verbis. *Ovid.* 10. *Met.* 550. Fulmen habent acres in adanci dentibus apri. *Id.* 3. *ibid.* 755. ferre sprum. *Id.* 2. *Art. am.* 190. figere apros. *Virg.* 1. *Æn.* 328. premere cursum apri. *Id.* 3. *Ecl.* 75. sectari apros. *Horat.* 1. *Ep.* 19. 51. superaret viribus aprum. *Virg.* 3. *G.* 402. turbare aprum latratibus. *Id.* 10. *Ecl.* 56. venari apros. — Jungitur pluribus Adjectivis. *Virg.* 10. *Ecl.* 56. et *Ovid.* 10. *Met.* 550. *Aper acer.* *Marialis.* 9. 104. *Arcadius.* h. e. *aper Erymanthus* in Arcadia ab Hercule interfecit, quem *id.* *Spectat.* 27. *Manalius* vocat. *Propert.* 2. 43. 54. durus. *Cic.* 6. *Terr.* 43. 95. et 2. *Tusc.* 9. 22. *Erymanthus.* *Ovid.* 4. *Met.* 343. ferox. *Catull.* 61. 72. nemorivagus. *Virg.* 7. *Ecl.* 29. setosus. *Id.* 3. *G.* 248. sævus. *Id.* 1. *Æn.* 324. apumans. *Ovid.* 2. *Art. am.* 100. torvus. *Id.* 10. *Met.* 715. trux. — Occurrit et in proverbiiis. *Plaut.* *Cas.* 2. 8. 43. Jam ego uno in salta lepide apros capiam duos. h. e. una fallacia duos decipiam, pro quo Itali dicunt pigliar due colombi ad una fava. Item proverbiali locutione dicit *Virg.* 2. *Ecl.* 58. floribus austrum Perditus et liquidis immisit fontibus aprum. h. e. imprudenter feci, quod totum evertit negotium, quo de eram sollicitus; nam apri puras undas canosas reddunt. — Fuit in deliciis ciborum apud Romanos, testibus *Plin.* 8. *Hist. nat.* 50. 78. (210). et *Horat.* 2. *Sat.* 8. 6. et 3. 234. Hinc *Juvenal.* 1. 140. quanta est gula, quæ sibi totos Pontis apros; animal propter convivia natum! — Hinc *Farro* 3. *R. R.* 13. et *Plin.* 8. *Hist. nat.* 51. 78. (210). docent Romanos solitos fuisse in amplis septisque hortis apros alere, quos ad convivia venarentur. — Apro cornutos inveniri in India tradit his verbis *Plin.* 8. *Hist. nat.* 52. 78. (212). In India cubitales dentium flexus gemini ex rostro, totidem a fronte, seu vituli cornua exeunt. Hinc *Calpurn.* 7. *Ecl.* 58. Hic niveos lepores et non sine cornibus apros Vidimus. — b) Fuit olim aper (quem porcum appellat *Paul. Diac.* p. 235. 6. *Müll.*) inter signa militaria Romani exercitus, ut testatur *Plin.* 10. *Hist. nat.* 4. 5. (16). ¶ 2. Aper est etiam piscis genus. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 51. 112. (267). Et is, qui aper vocatur in Acheloo amne, granulatum habet. *Ennius* apud *Apul. de mag.* p. 486. *Oudend.* *Mitylene* pecten, aperque apud *Ambracii* annem. *Hessalus* in notis ad *Enn.* ita utroque loco legendum putat, et falli eos, qui caper reponunt. Nam Græce quidem κάπρος dicit, qui Latine aper. At *Oudend.* ita legendum probat in *Enn.* *Mitylene* est pecten, charadrumque apud *Ambracii*. F. **APRICULUS** et **SUS**. — *VB.* De Apro cognomine F. **ONOM.**

APAREMPHATES, l. m. 2. proprie est adjectivus, ἀπαρέμφατος, h. e. infinitus, ita enim a Græcis appellatur verborum modus, qui Latine infinitus dicitur. *Macrob. de differ. Gr. Lat. verb.* p. 2758. *Putsch.* *Aparempatum* vero cum quolibet modo junctum, facit sensum. Adde *eund.* *ibid.* p. 2760.

APERIBILIS, e. F. **APERIBILIS**.

APÉRIO, pæris, pæril, pærium, pærire, a. 4. In futuro *aperibo* pro *aperiam* dictum est a *Plaut. Truc.* 4. 2. 50. et a *Pomponio* apud *Non.* V. infra II. 2. — Quidam volunt usurpari posse aperiri in præterito pro *aperui*. Sic enim legi apud *Cic.* 7. *Att.* 3. in fin. Scis, quos aperierimus. ubi plerique rectius aperuerimus. — Part. *Aperiens* l. 2. *Aperiturus* et *Aperiendus* l. 1.; *Aperitus* in omnibus ferme prægr. et præcipue in fin. — Nonnulli deducebant ab ad et pario, quia et *aperire* est in lucem edere: sed recentiores philologi rectius putant vocem esse compositam ab ap Græc. ἀπὸ et erio Græc. ἐρῶ quod significat traho, quemadmodum et illi oppositum *aperio* ab op pro ob et erio; ita ut *aperio*, quasi ἀπέρω, sit abstraho, aufero, ac proinde amovendo vel auferendo aliquid rem pando, patefacio; et oppositum *aperio*, quasi ἀπέρω, sit super traho, super fero, sive aliquid super rem trahendo vel ferendo ipsam rem ab oculis eripio et claudio. Quomodo cumque se res habeat, *aperio* et *aperio* invicem opponuntur, ut in illo *Plaut. Capt.* 3. 3. 9. *Opera* quæ luere, *aperia* sunt, patent præstigiæ — *Aperio* itaque est pandi, quod clausum erat patefacio (It. aprire; Fr. ouvrir; Hisp. abrir; Germ. aufmachen, eröffnen; Angl. to open on set open).

1) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu *aperiri* dicuntur ea, quæ prius erant clausa. — a) Generation. *Cato R.*

R. 126. Vas oblitito: post dies xxx *aperito* et ulito. *Ennius* apud *Cic.* 1. *Tusc.* 16. 37. Unde animæ excitantur obscurâ umbrâ aperto ex ostio alta *Acheruntis*. *Ter. Heaut.* 2. 3. 55. Hæc (anus) ubi aperit ostium, continuo hic se introjicit. *Cic.* 1. *Divinat.* 34. 74. In templo *Herculis* valvæ clausæ repagulis subito se ipsæ aperuerunt. *Cæs.* 1. *B. G.* 4. 14. Ut cum *Lentulus* eos, ad *aperiendum* ærarium venisset ad pecuniæ — proferendum, protinus aperto sanctiore ærario ex Urbe profugeret. *Liv.* 38. 55. in fin. Et se *aperiturum* ærarium disisse, qui ut clauderet effectisset. *Plin.* 12. *Hist. nat.* 11. 23. (40). Arbor *florem* *aperire* incipit solis exortu. Et absolute *Quintil.* 2. 12. 1. Qui majorem habere vim credunt ea, quæ non habent artem, ut effringere, quam *aperire*, rumperere quam solvere. — b) Speciatim, interdum etiam figurate, de his ponitur, quæ claudendo inseriunt, quoties reserantur. Hinc *aperire ostium, fores, portas, januam, fenestram* etc. sæpiissime occurrunt, ut apud *Ter. Adelph.* 4. 2. 26. et 2. 1. 13., et *Eun.* 2. 2. 53.; *Cic. Rosc. Am.* 23. 65. et 13. *Fam.* 10. 4.; et *Sueton.* *Aug.* 82. et *Tib.* 28. — c) Item de his, quæ involuta aut obsignata sunt, cujusmodi sunt epistolæ, testamenta etc. *Cic.* 5. *Att.* 11. 7. et 6. *ibid.* 3. 8. *Aperire* epistolam. *Id.* 1. *ibid.* 13. 2. *Litteræ* aut interire, aut *aperiri*, aut *intercipi* possunt. Adde *Curt.* 3. 13. 3. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 52. 53. (177). et *Sueton.* *Cæs.* 83. et *Aug.* 17. *Aperire* testamentum. — d) Item de oculis et ore, quæ arbitrio nostro claudere et *aperire* possumus. *Lucret.* 4. 340. æter iter in oculos prior et possedit *aperios*. *Id.* *ibid.* 1139. oculorum lumine aperto. Figurata *Cic. Mil.* 31. 85. Tuque ex luo edito monte, *Calais* sonet *Jupiter* —, aliquando ad eum puniendum oculos *aperiunt*. *Cl. Curt.* 5. 6. 8. Ut — *Jovem* illi tandem Græciæ ultorem *aperuisse* oculos conclamarent. *M. Aurel.* ad *Front.* 3. ad *M. Cæs.* 18. ed. iterum *Ma.* Collide non desinis in viam me veram inducere, et oculos mihi *aperire*, ut vulgo dicitur. *Cic.* 2. *Nat. D.* 57. 142. *Palpebræ* ad *aperiendas* pupulas aptissimæ. *Scribon.* *Compos.* 101. *Aperire* os. Adde *Curt.* 6. 4. 7. — e) Item de his, quæ aliter adhi nequeunt, cujusmodi sunt viæ, regiones, maria, populi, etc., quo sensu dicit et *Farro* 6. *L. L.* 93. *Müll.* *Magis* puto dictum (secundum mensem) quod ver omnia *aperit*, *Aprilem*. Et *Plin.* 2. *Hist. nat.* 47. 47. (122). Ver *aperit* *navigantibus* maria. *Liv.* 31. 2. *Aperire* iter. *Sall. Cat.* 61. Iter fero. *Curt.* 5. 3. Iter ovum manu. *Liv.* 8. 2. et 9. 2., *Virg.* 11. *Æn.* 834., et *Ulp. Dig.* 43. 11. 1. viam. *Lucret.* 1. 1. 14. *Incassas* vias. Figurata *Fellej.* 2. 1. 1. viam potentiam. *Id.* 2. 120. 2. limites. *Ovid.* 4. *Trist.* 5. 6. portus abici? *Odeles.* *Liv.* 43. 52. Incognitum famæ *aperuerunt* armis orbem terrarum. *Id.* 44. 4. et *Curt.* 6. 5. *Aperire* saltum. *Curt.* 9. 6. 22. conetis gentibus terras. *Tac.* 4. *Hist.* 64. terras omnes hominibus. *Curt.* 9. 4. 17. Oceanum altum sanguine suo. *Val. Flacc.* 1. 169. pelagus quantos *aperimus* in usus. *Liv.* 30. 26. et *Tac.* 2. *Ann.* 17. *Italiam.* *Curt.* 3. 4. *Ciliciam.* *Id.* 7. 1. 3. *Asiam* regi. *Mela* 3. 6. 3. *Britanniam* tandem clausam *aperit* ecce principum maximus. *Tac. Germ.* 1. *Aperire* reges et gentes. *Lucan.* 1. 463. gentes *Eoas*. — f) Denique de his, quæ effodiuntur vel effodiendo sunt. *Liv.* 1. 55. *Aperire* fundamenta templi. h. e. effodere. *Ovid.* 15. *Met.* 345. cavernas. *Tac. Germ.* 16. specus subterraneos. *Paul. Dig.* 8. 2. 40. parietem. h. e. perfodere, *januam* in eo vel fenestram facere. Et *Scævola* *ibid.* fr. 41. *januam* in publico. *Ulp. ibid.* 39. 2. 24. puteum. *Inscript.* apud *Gruter.* 2. 11., quæ est apud *Orell.* 2121. demonstrantibus ipsis aquas *aperiendas* FER L. VARELIUM TROPHIUM. scil. aquilegem. F. **AQUILEX**. — Huc referri potest et *aperire* fontes, quod fere Egreste occurrit, ut apud *Cic.* 1. *Tusc.* 3. 6. Quare — multo studiosius philosophiæ fontes *aperimus*. *Id.* 1. ad *Brut.* 10. 3. *Scleratissimorum* consiliorum fontes *aperire*. Adde *eund.* 4. *Herenn.* 6. 9., et *Quintil.* 6. 1. 51. ¶ 2. Latiori sensu *aperire* est detegere, tegumenta amovendo aliquid patefacere, quo sensu occurrit — a) Proprie et generaliter. *Plaut. Pseud.* 3. 2. 51. Ubi omnes patiens fervent, omnes *aperio*: is odos demissis pedibus in caelum venit. *Senna* apud *Non.* p. 236. 28. *Merc.* *Adorianus* adversus ut *aperitis* lateribus. *Cic.* 1. *Off.* 35. 129. Ne — de rebus remanet, et corporis partes quadam *aperis*antur, aspiciantur non decore. *Id.* 2. *Phil.* 31. 77. *Aperire* caput. *Sall.* apud *Non.* p. 236. 19. *Merc.* *Quint.*

bus de causis Sullam in victoria dictatorem uni sibi rupto descendere, surgere de sella, caput aperire solitum. *Plin.* 28. *Hist. nat.* 6. 17. (60). Aperire capiti aspectu magistratuum. *Varro* apud *Non.* p. 236. 25. et 26. *Merc.* Capite aperto esse. *Turpilius* apud *Non.* l. c. v. 16. et *Varro* *ibid.* v. 33. Apertæ suræ. *Ovid.* 2. *Met.* 339. Aperire pectus. *Liv.* 22. 6. Cum iuculosecente sole dispulsa nebula aperuisset diem. *Virg.* 6. *Æn.* 406. aperit ramum, qui veste latebat. Adde *eumd.* 1. *ibid.* 107. et *Curt.* 7. 3. 10. — Eodem sensu occurrit *aperire se*, h. e. se manifestare. *Cic.* 2. *Nat. D.* 20. 52. Multa mirabiliter efficiens (stella Saturni) — tum vespertinis temporibus deiltescendo, tum matutinis rursus se aperiendo. Et *ibid.* Tum deiltescens, tum rursus se aperiens. *Plin.* 31. *Hist. nat.* 3. 34. (41). Mox in specus mersa (aqua Marcia), in Tiburtina se aperit. — Speciatim, interdum etiam figurate, ponitur — b) De humanis membris quæ ad perniciem, aut sapius ad salutem a medicis deteguntur. *Juvenal.* 9. 98. Aperire fuste caput. h. e. perfodere, mollium abscondere. *Scibon.* *Campos.* 264. supurationem. *Id.* 106. et 264. vomiticas. *Id.* 84. Apertæ strumæ. — c) De luce, quæ prius occulta, manifestatur. *Cic.* 2. *Nat. D.* 20. 51. Quia tum occultantur, tum rursus aperiantur stellæ. *P.* paulu sup. sub a in fine, et adde *Liv.* 26. 17. 3. 15. 27. 2. et 29. 27. *Virg.* 3. *Æn.* 275. Et formidat nautis aperit Apollo. *Servius* ad h. l. hæc ait: Nauticum verbum, quoties cedente eo, quod impeditur aspectus, aliquid patescit. *Forcellinus* propterea hunc et seq. *Virgili* locum singulari paragr. distinxerat hisce verbis: *Elegantior aperire se dicuntur, quæ a longe venientibus paulatim conspiciuntur.* *Virg.* 3. *Æn.* 205. Quarto terra die primum se attollere tandem visa, aperire procul montes. Adde *eumd.* 1. *ibid.* 577. et 155. et 8. *ibid.* 680. *Tac. Agric.* 38. Dies faciera victoriæ latius aperuit. Adde *eumd.* 4. *Hist.* 29.

II.) Translate. ¶ 1. Aperiri dicuntur ea, quæ clausa cum essent apprehendi vel adiri nequebant; metaphorâ fore semper ductâ a locis, de quibus *P.* supra l. 1. e. *Hinc* *Cic.* 7. *Ferr.* 71. 181. Si illum locum aperuerimus suspicioni aut crimini, accipiendum statim vulnus esse. *Id.* 6. *Fam.* 11. 2. Aperire alicui relictum ad suos. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 8. 9. (32). exitum. *Claudian.* B. G. 315. fugam inclusis. *Liv.* 1. 8. Locum, qui nunc septus descenditibus inter duos lucos est, asylum aperuit. *Cic.* 9. *Fam.* 18. 1. Ludum aperire. h. e. scholam instituere. Adde *Sueton.* *Grammat.* 16. et *Rhetor.* 4. — Hinc a) Speciatim ponitur de occasione. *Cic. Marcell.* 1. 2. Ergo et mihi necæ pristinæ vitæ consuetudinem — interclusam aperuisti etc. *Liv.* 9. 27. Ut inde ex propinquo, si qui motus occasione aperiret, Capuam Romanis eriperent. *Id.* 4. 53. Occasionem aperire ad invadendum. *Tac.* 4. *Ann.* 50. Casum insidiantibus aperire. — b) Item de pecunia, quia hæc arcâ vel ærario includitur. *Cic.* 2. *Off.* 15. 55. Quamobrem nec ita deudenda res est familiaris, ut cum benignitas aperire non possit, nec ita reseranda, ut pateat omnibus. *Id.* 6. *Att.* 1. 2. De Oppio factura est, ut volui, et maxime, quod vobis aperuisti, h. e. ostendisti le daturum, si urgetur; quod ex alio ejusdem *ibid.* 4. arguitur, ait enim: De Oppio bene curasti, quod ei vobis exposuisti. — c) Item de honoris gradu incendo. *Tac.* 2. *Ann.* 70. Si mors Germanici Syriam aperuisset, h. e. Syria administrandæ potestatem fecisset. *Id.* 2. 7. Ut Valenti et Cæcinæ vacuos honoris menses aperiret. — d) Denique de iis, quæ incipiuntur. *Virg.* 1. G. 217. Candidus auratis aperit eum cornibus annui Taurus. h. e. signum Tauri apparet, cum verum tempus incipit. *Plin.* *Paneg.* 58. Contigit ergo privatis aperire annum. ¶ 2. Aperiri dicuntur ea quoque, quæ tecta et occulta prius, nunc deteguntur adeoque manifestantur atque in lucem proferuntur. *Plaut.* *Truc.* 4. 2. 50. Ego ædipol jam tua proba aperibo i mnia. Adde *eumd.* *Capt.* 3. 3. 9. et *Alu.* *glor.* 2. 6. 47. *Ter. Adelph.* prob. 22. Denique ne expectetis argumentum fabulæ: senes qui primi veniunt, hi partem aperient, hi agendo partem ostendent. *Cic.* 1. *Fin.* 9. 30. Alterâ (ratione) occulta quadam et quasi involuta aperiri, alterâ prompta et aperta indicari. *Nep. Pelop.* 3. Hoc aperuisti ejus dementia. Adde *Varro.* 2. *R. R.* 9. 9. *Sall. Jug.* 33. *Liv.* 36. 10. et *Curt.* 5. 9. 9. — Speciatim hoc sensu de pluribus occurrit — a) Cum Accus. rei ignotæ, obscuræ, ambiguae etc. *Tac.* 2. *Hist.* 78. Aperire ambages

Quintil. 12. 2. 10. ambigua. *Id.* 8. 3. 11. omnes dicendi artes. *Ovid.* 15. *Met.* 559. casus futuros. *Sall. Cat.* 3. causam consilii sui. *Curt.* 7. 1. 13. causam fugæ. *Sall. Cat.* 40. et *Vellej.* 2. 34. 3. conjurationem. *Cic.* apud *Aquilam Rom.* 10. consilia cogitationesque alicujus. *Curt.* 7. 4. 14. consilium. *Cic.* 4. *Fin.* 24. 67. et *Quintil.* 8. 4. 24. dubia. *Virg.* 6. *Æn.* 12. et *Tac.* 2. *Hist.* 4. futura. *Id.* *ibid.* 3. 21. obstructas mentes consiliis duci. *Sall. Cat.* 53. naturam et mores. *Cic. Orat.* 33. 116. involuta rei notitiam definiendo. *Sall. Cat.* 47. omnia uti gesta sunt. *Id.* *ibid.* 41. et 45. rem omnem. *Nep. Dion.* 8. sensus suos. *Cic.* apud *Aquilam Rom.* 10. studia alicujus. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 11. 8. (49). vastitatem solis. — Hinc et cum Accus. personæ *aperire se* et *aperiri.* *Ter. Andr.* 4. 1. 7. Post ubi tempus promissa jam perfici, tum coacti necessario se aperiant. h. e. quid animo sentiant, manifestant. *Liv.* 2. 12. in fin. Ne, ignorando regem, semet ipse aperiret, quis esset. h. e. se ipse proderet. *Ovid.* 3. *Art. am.* 371. Dum sumus incauti studioque aperimur in ipso. Et similiter de re. *Nep. Pausan.* 3. Expectandum (putabant), dum se ipsa res aperiret. — b) Raro admodum cum Ablat. et præp. de. *Cic.* 2. *Herenn.* 31. 50. Si de clementia, humanitate, misericordia nostra, qua in alios usi sumus, aperiamus. h. e. verba facilius, disseremus, explicabimus. — c) Cum Accus. et Infinito. *Nep. Dion.* 6. Namque aperuisse videbatur, se omnia in sua potestate esse velle. Adde *eumd.* *Att.* 9. *Liv.* 44. 28. et *Curt.* 6. 7. 6. — d) Cum pronom. relativo. *Nep. Eumen.* 13. Uno propugnatore sublato quid sentirent, aperuerunt. Adde *eumd.* *Them.* 8. et *Pausan.* 4. et *Curt.* 8. 6. 20. — e) Absolute. *Pomponius* apud *Non.* 508. 30. *Merc.* Aperibus; non possum pati, Porcus est, quem amare cepi, pinguis, non pulcher puer. — Part. præter. pass.

Aperitus, a, um, est etiam Adject., unde Comp. *Aperitior* et Sup. *Aperitissimus* in omnibus ferme paragr. Occurrit autem iisdem, quibus verbum, significationibus, scilicet.

A) Proprie. ¶ 1. Aperta dicuntur ea, quæ prius clausa erant, nunc vero patefacta, reclusa. — a) Absolute. *Cato R. R.* 35. Siliginem, triticum in loco aperto, celso, ubi sol quam diutissime siet, seri oportet. Adde *ibid.* 31. *Id.* *ibid.* 46. Locum quam optimum et aperitissimum — poteris — eum locum bipatio verito. *Cic.* 6. *Ferr.* 49. 110. Ante sedem Cæris in aperto et propatulo loco signa duo sunt. *Cæs.* 1. *B. G.* 41. Ut millium amplius at. circuitu locis aperitis exercitum duceret. *Id.* 3. *B. C.* 84. Illis erat rebus effectum, ut equites æ aperitioribus etiam locis vii. millium Pompejanorum impetum — sustinere auderent. *Id.* *ibid.* 26. Quos equitatus aperitissimis campis consecutus. *Liv.* 39. 3. Aperiti campi. *Pallad.* 1. *R. R.* 5. Campus aperitior. *Virg.* 2. G. 280. campo stultum agmen aperto. *Ovid.* 1. *Met.* 285. Expulsi sunt per apertos flumina campos. *Cic.* 1. *Divinat.* 1. 2. Cælum ex omni parte patens atque apertum propter plantarum magnitudinemque regionum. Adde *Ovid.* 6. *Met.* 693. *Lucret.* 4. 273. Janua cum per se transpectum præbet apertum. *Liv.* 9. 2. Dum ad Luceriam ferebant viæ, altera, præter oram superi maris patens aperta que etc. Adde *eumd.* 34. 46. et 38. 41. *Id.* 31. 2. Apertum iter. *Id.* v. 28. Quo apertior aditus ad mœnia esset, omnia ædificia — circumjuncta muris incendit. *Virg.* 8. *Æn.* 585. exierat portis equitatus aperitis. *Tac.* 3. *Hist.* 21. Apertus limes viæ. *Cæs.* 7. *B. G.* 82. latus. *Id.* 4. *ibid.* 23. litus. *Id.* 3. *ibid.* 12. Vastum atque apertum mare. Adde *Liv.* 31. 22. et *Ovid.* 8. *Met.* 165. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 46. 45. (118). Aperto mari navigare. *Cæs.* 3. *B. G.* 9. Vastissimus atque aperitissimus Oceanus. *Ovid.* 4. *Met.* 527. et 11. *ibid.* 555. æquor apertum. *Liv.* 38. 41. Acies aperta. *Ovid.* 13. *Met.* 8. Mars apertus. *Justin.* 3. 7. prælium. — b) Cum Dat. *Liv.* 32. 21. Pædisula est Peloponnesus — nulli apertior, neque opportior, quam navali bello. *Cic.* 6. *Ferr.* 20. 42. Statuerunt nihil se tam clausum, neque tam reconditum posse habere, quod non istius cupiditati aperitissimam promptissimamque esset. ¶ 2. Aperta sunt quæ non sunt tecta, adeoque libera, soluta, pura. *Plaut.* *Capt.* 3. 1. 15. Ipsi de foro tam aperto capite ad lenones eunt, quom in tribu aperto capite sotes condemnant reos. *Cic.* 7. *Ferr.* 40. 104. Qui naves non modo inanes habuerant, sed etiam apertas. h. e. quæ nullum haberent tectum; quibus tecta et consilialia opponuntur. Adde *Liv.* 31. 22. et 32. 21. *Cæs.* 1. *B. G.* 25. Ex itinere nostros latere aperto aggressi.

si. Adde *eumd.* 4. *ibid.* 1. *Virg.* 1. G. 303. Nec minus ex imbrî soles et aperta serena Prospicere. *Id.* 1. *Æn.* 587. apertus æther. h. e. purus, serenus. *Id.* *ibid.* 155. Apertum cælum. *Ovid.* 12. *Met.* 100. Cynus. *Liv.* 25. 16. corpora. *Cæs.* 2. *B. C.* 35. humerus.

B) Translate. ¶ 1. Aperta dicuntur, quæ non sunt clausa, atque adeo quæ adiri possunt, quæ in promptu sunt. — a) De rebus. *Cic.* 1. *Fin.* 18. 57. O præclaram beate vivendi et apertam et simplicem et directam viam! *Id.* 2. *Nat. D.* 7. 20. Cum autem (hæc) brevius angustiusque concluduntur, tum apertiora sunt ad reprehendum. — b) De hominibus apertus dicitur, qui nec dissimulare, nec tegere quidquam novit. *Cic.* 1. *Fam.* 9. 22. Novi animum (tuum) cum magnum et excelsum, tum etiam apertum et simplicem. Adde *eumd.* 3. *Off.* 13. 57. *Id.* *Anic.* 26. 97. Apertum pectus. Et in malam partem *Id.* *Mur.* 25. 51. Cotillium exultavi, atque eum de his rebus jussi, si quid vellet, dicere: atque ille, ut semper fuit aperitissimus, se non parvavit, sed indicavit etc. *Cf.* *eumd.* 3. *Ferr.* 2. 5. ¶ 2. Ponitur et pro detecto, pro eo, quod palam sit, pro manifesto, claro. — a) Absolute. *Cic.* 2. *Cat.* 1. 1. Sine dubio perdidimus hominem inagnificeque vicimus, cum illum ex occultis insidiis in apertum latrocinium conjecimus. *Id.* *Cluent.* 17. 48. Quis unquam pudetur? quis nocentior? quis apertior in iudicium adductus est? h. e. manifestior reus. *Id.* 1. *Invent.* 20. 28. Aperta narratio. *Id.* 1. *Off.* 35. 127. actio rerum. *Id.* 8. *Att.* 3. dolor. *Id.* pro lege *Manil.* 24. 71. Simulantes partim apertæ, partim obscuræ. *Virg.* 11. *Æn.* 360. aperta pericula. *Liv.* 2. 27. clamores. *Id.* 25. 24. vis. *Quintil.* 3. 6. 103. Oculis. *Id.* 3. 6. 23. intellectus. *Id.* 10. 3. 21. animi motus. *Id.* 4. 2. 36. oratio. *Gell.* 6. 4. Apertis verbis dicere. — b) Cum Accus. et Infinito. *Cic.* 2. *Nat. D.* 2. 4. Quid enim potest esse tam apertum tamque perspicuum, cum cælum suspicimus celestiaque contemplati sumus, quam esse aliquid nomen præstantissimæ mentis? *Nep. Con.* 2. et 3. Apertum est hoc mihi etc. h. e. cognitum perspectumque.

Apertum, i, n. 2. substantivorum more absolute ponitur

A) Proprie pro loco aperto, pro eo, quod non est clausum, quod reseratum est, adeoque patet: et fore in dicentibus in aperto, in apertum, per apertum etc. *Lucret.* 3. 603. Quid dubitas tandem quia extra prodita (mens animæque potestas) corpus inbecilla foras, in aperto, tegmine dempto, etc. *Liv.* 1. 33. Castra in aperto posita. *Id.* 1. 32. Ex aperto et interdiu vim per angustias latere. *Horat.* 3. *Od.* 12. 10. Fugere per apertum. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 8. 9. (22). Volare in aperto. *Id.* 8. *ibid.* 32. 50. (117). Ubi placuit robur (connuat), in aperta prodeunt. *Tac.* 2. *Ann.* 23. Auster caves disiecit in aperta Oceani.

B) Translate. In aperto esse — a) Interdum valet idem, quod Gr. ἐν τῷ γαρεστῷ ἔσθιν, h. e. in huius positum esse. *Sall. Jug.* 5. Pauca supra repetam, quo ad cognoscendum omnia illustra magis magisque hi aperto sint. — b) Interdum valet facile esse. *Tac.* 3. *Hist.* 56. Cum fessos bieme atque inopia hostes aggredi, in aperto foret. *Id.* *Agric.* 1. Agere memoratu digna pronum magisque in aperto erat. Adde *ibid.* 33.

APERITIO. F. APERITIO.

APERITIVUS. F. APERITIVUS.

APERTÉ, advrb. (apertus). Comp. *Aperitius*; Sup. *Aperitissime*. Occurrit tantum translate, atque opponitur tecte et occulte, ideoque est manifeste, clare, plane, publice, palam (It. *apertamente*, manifestamente; Fr. *ouvertement*, manifestement; Nisp. *abiertamente*, manifestamente; Germ. *auf eine offene*, nicht verheimlichte Weise, ohne Hehl, unverhohlen, offenbar; Angl. *openly*, manifestly, plainly). — a) Generation. *Horat.* 1. *Sat.* 2. 83. Quid hoc quod meream sine lucis gestat, aperte quod venale habet ostendit, qui locus fortissime proprie accipiendus, h. e. non tecte, detractis tegumentis. *Ter. Phorm.* 5. 8. 62. Hicne ut a nobis hoc tantum argenti auferat, tam aperte irrides? *Cic.* 1. *Att.* 14. 4. Et tamen ab illo aperte, tecte quidquid est datum. libenter accepi. *Id.* *Orat.* 12. 38. Non ex insidiis, sed aperte et palam facere aliquid. *Id.* *Planc.* 14. 34. Eum ipsam dolorem tulit paulo apertius. *Id.* 14. *Att.* 13. 2. Latitiam apertissime tulimus omnes. *Id.* *Anic.* 26. 99. Aperte adulari. *Id.* 4. *Acad.* (2. pr.) 6. 18. Aperte mentiri. *Id.* apud *Aquilam Rom.* 10.

Aperte pugnare. *Id.* 2. *Orat.* 36. 306. Ponere aliquid aperte falsum. *Id.* 2. *Ferr.* 7. 18. Aperte palamque dicere. Adde *eumd.* *Amic.* 18. 87. et *Harusp. resp.* 26. 56. *Liv.* 1. 27. Cum Fidente aperte descissent. Adde *eumd.* 24. 38. *Tac.* 11. *Ann.* 28. Non jam secretis colloquiis, sed aperte scemere. *Id.* 13. *ibid.* 1. Venenum proconsuli inter epulas datum apertius, quam ut falleret. *Plin. Paneg.* 62. Aperte favere alicui. *Quintil.* 6. 3. 70. Aperte fingere aliquid. Adde *Curt.* 6. 1. 11. — b) Speciatim ponitur de oratione, quæ sine furo aut ulla ambiguitate quidquid sentimus libere dicimus. *Ter. Andr.* 1. 2. 24. Nempe ergo aperte vis quæ restant me loqui? *Id. Eun.* 5. 1. 3. Aperte dicere aliquid alicui. *Id. Heaut.* 4. 3. 24. narrare. *Cic.* 1. *ad Brut.* 5. 3. Aperte indicat (*lex*) posse rationem haberi non presentis. *Id.* 16. *Att.* 3. 5. Ad Balbum scripsi apertius. Adde *eumd.* 5. *Fam.* 7. 3. et *Quintil.* 1. 5. 43. *Cic. Rosc. com.* 14. 43. Planius atque apertius dicam. *Id.* 4. *Ferr.* 64. 156. Ut posset multas istius et varias injurias quam apertissime vobis planissimeque explicare. *Quintil.* 6. 3. 73. Aperte redarguere. *Id.* 3. 6. 45. Apertius distinguere. *Id.* 5. 10. 8. Interpretari. *Id.* 5. 12. 11. Apertissime ostendere aliquid.

APERTIBILIS, *is*, *a*, *um*, *adject.* aperiendi vim habens: occurrit de pharmacia tantum. *Cael. Aurel.* 3. *Acut.* 3. *in fin.* Omne quod fuerit aere, sive immodice apertibile. Et *ibid.* 4. Superfunctiones tenuabiles et apertibiles. *Utrouque loco alii leg.* apertibiles.

APERITO, *itis*, *f.* 3. actus aperiendi (1. *aprimendo*; *Frœuverture*; *Hisp. abertura*; *Germ. die Eröffnung*; *Angl. an opening*). *Farro* 1. *R. R.* 63. Quod cum periculo introitur recenti apertione, ita ut quibusdam sit interclusa anima, aliquando post promere, quam aperueris, oportet. *Pallad.* 1. *R. R.* 6. 4. In vile, vel arbore quam faciendi sunt, perage ante apertionem floris et gemmæ. *Apul.* 11. *Met.* 20. Templi instalatur apertiones. — *Apertio* absolute vulgo dicebatur cum solenni statoque die deorum templa aperiebantur sacrorum renovandorum gratia, et omnia signa, vasa atque sacra commovebantur. *Servius* ad *Virg.* 4. *Æn.* 301. — Item absolute dicitur a Medicis pro anatomia sive humani corporis sectione. *Cael. Aurel.* 1. *Acut.* 8. Per apertionem, quam Græci anatomiam dicunt. *Id.* 3. *Tard.* 8. Erasistratus namque jecur inquit poti, in apertionibus enim saxum semper inveniri confirmat. *ubi alii leg.* apertionibus. — *Apud Theod. Priscian.* p. 316. *Alid.* apertio est sanguis per setam venam detractio.

APERITIVUS, *a*, *um*, *adject.* aperiendi vim habens: occurrit de pharmacia tantum. *Cael. Aurel.* 3. *Acut.* 4. Unguenta aperiens, et provocativa et apertiva, quæ apertivum appellant. *Δυστομοπεριός* Græce eundem habet sensum. *Alid leg.* apertiva.

APERITO, *as*, *are*, *a*. 1. frequentat. ab *apervo*. *Plaut. Men.* 5. 5. 12. Quæso, cur apertas brachium?

APERTOR, *itis*, *m.* 3. qui aperit. *Tertull. corm.* 2. *advers. Marcion.* 3. *ad fin.* Joannes baptisui primus apertor.

APERTULARIUS, *is*, *m.* 2. idem ac effractorius. *Gloss. Philox.* Apertularius *Συγανολιτρης*. *Gloss. Isid.* Apertularius, effractor.

APERTUM, *i*, *f.* APERTIO *in fin.*

APERTURA, *æ*, *f.* 1. actus aperiendi, idem quod apertio. ¶ 1. Abstracte. *Virg.* 4. 6. 6. Forum ornamenta sunt valvata, et aperturas habent in exteriores partes. *h. e.* cum aperturam, in anteriorem aditum pertem voluntur. *Ulp. Dig.* 28. 5. 3. § 4. Aperturæ tabularum dilatio necessaria heredis jus non mutat. Adde *Cod.* 6. 30. 22. § 2. ¶ 2. Ut nomine concretum est foramen, locus apertus. *Virg.* 5. 3. § 4. *Schneid.* Relinquantur aperturæ inferiorum graduum cubilibus. *Id.* 10. 4. 2. *Schneid.* Relictis aperturis ad aquam latus concipiendum. — Est clauis scilicet vestis, quæ sit circa pectus, vel ea, quæ sit ante pedes a collo ad pedes. *f.* SUBSUTURA. *Enclit.* *Dioclet.* p. 211. Sarcinatori in veste subtili aperturæ cum subsutura olasericæ x quinquaginta.

APERTUS, *a*, *um*. *f.* APLRIO præcipue *in fin.*

APES, *is*. *f.* APIS.

APEN, *apicis*, *m.* 3.

1.) Proprie et ¶ 1. Primo significat virgulam, quæ in summo pileo Flamini lana circumdata, et filo colligata erat, ut *Servius* ad *Virg.* 10. *Æn.* 270. docet: ab antiquo verbo *apere*, quod rita Flamini asligare significat. Ea autem virgula in pileo Flaminiis pileis oleagina erat, ut docet *Paul. Diac.* p. 18. 0.

Müll. — At juxta *Nilot:* aliosque recentiores *apex* ratione etymol ad *v. pecto*, *perus*, est referenda (hoc enim ajunt innuere ipsum *Servium* et *Paul. Diac.* 1. c.) et significat virgam illam, quæ in pertendo ita lana aut lino circumdatam et circumvolvitur, ut in modum conii assurgat, quæque propterea virga lanata dicitur a *Servio* ad *Virg.* 2. *Æn.* 683. Hac autem significatione *apex* generatim esset fastigium et summus ejusque rei; et quæ infra translate accipiuntur, proprie accipienda essent. ¶ 2. Deinde sumitur — a) Pro ipso pileo sacerdotali cum hujusmodi virgula in modum conii assurgente, quod erat sacerdotum insigne, ut nunc mitra Episcoporum. Ejus triplicem figuram ex antiquis lapidibus exhibet *Philipp. Rubenius* 1. 2. *elector.* c. 25. Varius autem erat pro variis sacerdotum generibus. Nam suus erat et proprius Flamini Diali, suus aliis Flaminiibus, et sacerdotibus: et fere fiebat ex pelibus ovillis, sumptis ex hostia cassâ, cum sua lana, et gestabatur a Flamine quidem Diali semper, cum in publicum prodiret; ab aliis, cum rem divinam erant factori: habebatque ligamenta, quæ *offendices* dicuntur, quibus sub mento alligabatur, vel si castus esset, post cervicem demittebatur. *f.* SAMENTUM. *Monum. Scription.* apud *Orell. Inscript.* 538. *QUEI APICEM INSIGNE DIALIS FLAMINIS GESSISSET. Fabius Pictor* apud *Gell.* 10. 15. Dialis nodum in apice, neque in cinctu, neque alia in parte ullum habet. *h. e.* in apice solummodo nodum habet (quo scilicet lana circumdata alligabatur, ut dictum est) et nulla præterea alia parte. *Id.* *ibid.* Diali sine apice sub divo esse, licitum non est: sub tecto utiliceret, non pridem a pontificibus constitutum. Adde *Titum* et *Veranium* apud *Festum* p. 205. 2. et 3. *Müll. Lit.* 6. 41. Apicem Dialem alicui imponere. *Fal. Max.* 1. 1. 4. Sulpicio inter sacrificandum apex e capite prolapsus sacerdotium abstulit. — b) Sumitur etiam pro pileo vel galero tiaræ formam præferente et regum principumque proprium, in Persia præcipue ceterisque Orientis regionibus, unde apud *Amian.* 18. 5. et 8. *apex* et *tîara* unum idemque valent. *Cic.* 1. *Legg.* 1. 4. Ab aquila Tarquinio apicem impositum putent esse. Adde *Zin.* 1. 36. et *Horat.* 3. *Od.* 21. 20. et *f.* GALERUS. — c) Hinc metonymice sumitur pro ipsa regia potestate seu generatim pro culmine honorum aut divitiarum. *Horat.* 1. *Od.* 34. 14. lunc apicem rapax Fortuna cum stridore acuto Sustulit: hic possuisse gaudet. *Seneca* apud *Lactant.* 17. 6. sub *fin.* Homo honestas non apice purpurave, non lictorum insignis ministerio. *Forcellinus* hoc *Seneca* loco pro ipso sacerdotio acceperat. Et figurate *Cic. Senect.* 17. 60. Atque ejus extrema metas hoc beator, quam media, quod auctoritatis plus habebat, laboris vero minus: apex autem senectutis est auctoritas. *h. e.* pulcherrimum senectutis ornamentum, veluti regale diadema, est auctoritas; summa dignitas et quasi fastigium, ut *Forcellinus* interpretabatur.

II.) Translate, seu potius latiori sensu *apex* frequenter sumitur ¶ 1. Generalim pro fastigio et summitate ejusque rei, quæ in modum conii assurgente paulatim in aciem desinit. Hinc occurrit — a) De cristâ in galeæ conu eminente apud *Virg.* 12. *Æn.* 492. et 10. *ibid.* 270. — b) De volucrum cristis in capite apud *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 44. (121). — c) De flammis. *Virg.* 2. *Æn.* 682. Ecce levis summo de vertice visus Juli Fundere lumen apex, tactuque lunoia molles Lambere flamma comas. *Ovid.* 10. *Met.* 270. Flamma ter accensa est, apicemque per aera duxit. *h. e.* surrexit et ascendit in modum apicis sacerdotalis. Adde *eumd.* 4. *Pont.* 9. 53. et 6. *Fast.* 635. Hinc apud *Suet.* 10. *Theb.* 782. apicem sibi poscere in asiris est poscere inter deos referri, sive quod heroes post mortem astra fieri, persuasio fuit; astra vero ignei apices dici possunt: sive quod mos erat stellam pro apice appingi capitibus heroum in deos translatorum, cujus rei exempla habes apud *Fal. Flacc.* 3. 138. *Sil.* 13. 863. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 23. 23. (84). et *Sueton.* *Cæs.* 38. — d) De montibus atque. *Ovid.* 13. *Met.* 910. *Sil.* 11. 12. 709. et *Juvenal.* 12. 72. Montis apex. *Ovid.* 1. *Fast.* 308. Apex Peliculus. *h. e.* Pelios. *Lucan.* 5. 100. Siculus. *h. e.* Aina. *Plin.* 36. *Hist. nat.* 10. 15. (72). Apex obelisci. *Colum.* 4. *R. R.* 25. 1. falciis. *h. e.* mucro. — e) Hinc figurate *Facet. Paneg. Theod.* 6. Romani fastigii apex. *Arnob.* 2. 76. Tenere summum apicem perfectionis. ¶ 2. Speciatim apex dicitur virgula extensa jacens supra vocalem, quam appingebant veteres ad ostendendum, eam vocalem longam esse, et ad tollendam legendum

dubitationem in his verbis, quæ plura et inter se diversa significat, ut *milites*, *aret*, *venit*, *legit* etc. Ita docet *Scaurus* in fine suæ Orthographiæ, et *Isid.* 1. *Orig.* 27. id ipsum pluribus verbis affirmat. *Quintil.* 1. 7. 2. Longis syllabis omnibus apponere apicem, ineptissimum est. *Ri. mox.* *Natus* utrum arborem significet, an hominem non bonum, apice distinguitur. Adde *eumd.* 1. 4. 10. et 1. 5. 23. et *M. Victor.* 1. p. 2469. *Putsch.* ¶ 3. Item speciatim apex est stilus sive instrumentum scriptorium. *Auct. Ep. Didon.* ad *Æn.* 17. Torsit iter male tractus apex, dubiaque remissus Mente pudor, dum verba notat, dum nomina mandat. ¶ 4. Item ipsi ductus litterarum. *Gell.* 13. 30. Vix ipsos litterarum apices potui comprehendere. Adde *eumd.* 17. 9. — Unde figurate *Ulpian.* *Dig.* 17. 1. 29. Disputare de apicibus juris. *h. e.* de stricto legum sensu et summo jure. *Arnob.* 3. 1. Nullum apicem questionis prætermittere. *h. e.* nullam vel subtilissimam questionis partem. ¶ 5. Denique plur. num. apices per synecdochon — a) Epistolam aut scripturam quamlibet significant. *Sidon.* 6. *Ep.* 8. Oblator apicem. *h. e.* qui litteras fert. — b) Sapius litteras imperatorias. *Sidon.* 1. *Ep.* 5. Egresso mihi Rhodanis nostræ mentibus cursus publicus usui fuit, ut pote speris apicibus aceto. *h. e.* litteris principis. *Imp. Justinus* *Cod.* 2. 8. 6. *in fin.* Augusti apices. *h. e.* rescriptum imperatoris. Adde *ibid.* 11. 43. 11., et *Cod. Theod.* 1. 4. 24. et 16. 2. 1.

APEXĀBO, *ois*, *m.* 3. genus farcinis, quod in sacris adhibebatur, et fiebat ex tenuissimo intestino farto (quod alio nomine *hilum* appellatur), ita dictum, ut *Farro* docet, quia in summitate quiddam habebat simile apici capitis. Verba *Farronis* sunt 5. *L. Z.* 111. p. 44. *Müll.* Quod in hoc farcimine summo quiddam eminet, ab eo, quod ut in capite apex, apexabo dicta. *Arnob.* 7. 24. Quid sibi hæc volunt, apexabo, hircæ, silicernia, longubo? quæ sunt nomina, et farcinum genera, hircino alia sanguine, comminutis alia inculcata pulmonibus. *Oehler* ex MSS. leg. *apexabones*: *Orellius* vero *apexabones*. *f.* LONGAVO.

APEXĀONES et) *f.* voc. præced.

APEXANES)

APHACA, *æ*, *f.* 1. (*ἀπάκη*) herba est in arvis nascentis, paulo altior lente, foliis admodum tenuibus, terna, aut quaterna sentina nigra in siliquis ferens. Ita *Plin.* 27. *Hist. nat.* 5. 21. (38). describit. Quidam putant esse eandem ac viciam silvestrem. *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 2. p. 163.) ait aphacam fortasse esse *Viciam* sativam L. Spec. plant. 1037.

APHACE, *es*, *f.* 1. (*ἀπάκη*) herba ex genere colerum, et intubaccorum, quæ subinde nascente flore emittit alium, tota hieme, toto vero usque in aestatem, ut *Plin.* 21. *Hist. nat.* 15. 52. (89). scribit. Hæc autem soli Egypto cognita est, ut notat *Harduinus*. *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 57). ait perdifficile esse hæc herbam definire; juxta plurimos vero eam esse *Leontodon Taraxacum* L.

APHÆREMA, *alis*, *n.* 3. (*ἀφαιρεμα*) genus alicæ factiliæ, quod fiebat ex zea, cætenus tantummodo tusa, quoad ejus cortices, seu tunica a grano excussa essent: ab *ἀφαιρῆμα* aufero. *Plin.* 1. *Hist. nat.* 11. 20. (112). Ita alicæ sunt tria genera, minimum, ac secundarium: grandissimum vero aphærema appellant. *f.* ALICA.

APHÆRESIS, *is*, *f.* 3. (*ἀφαιρῆσις*) figura est, quæ a principio dictiois litteram, vel syllabam aufert, vel potius mutât, ut *pone metum*, pro *depone*. *Utrouque* vox ab *ἀφαιρῆμα*, aufero, demo. *Servius* ad *Virg.* 1. *Æn.* 548. *Ternitibus* pro *contemnitibus* per aphæresin dictum. Adde *ibid.* 669. et *Probus* p. 1433. *Putsch.*

APHANNIE. *f.* AFANNIE.

APHANTICA, *orum*, *n.* plur. 2. agri squalidi et incoliti, ab *ἀφαντος* evanidus, parvos ferens fructus. *Imp. Theodos.* *Cod. Theod.* 13. 11. 3. Fundus aphanticorum mole depressus. *Cod.* habet *afanticorum*. *f.* et voc. seq.

APHANTICIUS, *a*, *um*, *adject.* ad aphantica perticiens, id est agrum sterilem et incolitum, ab *ἀφαντος* evanidus. *Imp. Valentinian.* et *Valens* *Cod. Theod.* 5. 15. 12. inter *fragn.* a *Peyronio* *f.* C. edita. Per Italiam aphanticæ jugationis onere consistentibus patrimoniis superfluo. *Cod.* habet *afanticæ*: sed rectius legendum *aphanticæ*. *f.* voc. præced.

APHARCE, *es*, *f.* 1. (*ἀπάρη*) ita planta, quæ est una ex andrachnis, appellatur a *Plin.* 13. *Hist. nat.* 22. 41. (128). Teste *cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 1. p. 129.

(30.) aphecem juxta nonnullos est *alaternum* Plin. juxta alios est *Phytolacca angustifolia* L.

APHELIOTES, et *Apeliotes*, æ, m. 1. (*ἀφελιώτης* et *ἀπηλιώτης*). Apud *Gell.* 2. 22. et *Senec.* 5. *Quæst. nat.* 16. scribitur Græce *ἀφελιώτης* per aspiratam, quia aspero accentu ἄλιος putatur. Sed *ἀπηλιώτης*, dempta aspiratione, legitur apud *Aristot.* 2. *Meteor.* 6. et alios. Itaque utroque modo recte scribi potest. — *Vet. Poeta* in *Anthol. Lat.* 7. 2. p. 338. *Burm.* Græcus *Apeliotes* aplo quem nomine signat. ubi legendum est *Ἀπὲλιότεν* vel *Ἀπὲλιότεν*. — Est ventus ab oriente æquinoctiali spirans contra Favonium, Latino nomine *Subsolanus*: ab ἀπὸ ab, et ἥλιος sol, quia ab oriente sole oritur. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 47. 46. (119). Ab oriente æquinoctiali spirans *Subsolanus*, ab oriente boreali Vulturus: illum *Apeliotes*, hunc Eurum Græci appellant. *Catull.* 26. 1. Fori, villula nostra non ad Austrum opposita est, nec ad Favonium, Nec sævi Boreæ, vel *Apeliote*.

APHOPLISTA, æ, m. 1. (*ἀφωπλιστής*) qui arma furatur, ab ἀπὸ ab, et ὥπλῳ instruor, armo. *Julian. Epist. novell. c.* 15. § 60.

APHORISMUS, i, m. 2. (*ἀφορισμός*). ¶ 1. Aphorismi sunt sententiæ, quæ omnia vel præcipua saltem scientiæ vel artis alieque principia paucis comprehendunt. *Cæc. Aurel. 3. Acut.* 1. Hanc definiens Asclepiades passionem secundum libro explanatorio aphorismorum Hippocratis elr. ¶ 2. Apud Rhetoris aphorismus est figura, quâ aliquod per incisum majori in luce collocatur. *Jul. Rufinian.* 13. p. 233. *Frotsch.*

APHRACTES, i, f, vel *Aphractum*, i, n. 2. ἀφρακτος (subintellige ναὺς) vel ἀφρακτον τὸ absolute, vox Græca, quæ significat genus quoddam longioris navigii: ab ἀ privativo et φρασσω munio, quia caret lecto, quo a superiori parte munitur, et a Latinis navis aperta dicitur, cui opponitur καταφρακτος, hoc est navis tecta. In hujusmodi navibus sedebant navigantes in una carina, nautæ vero in tabulatis, quæ breviter ad puppim et proram erant, ut quæ opus erant commodius exequi possent. *Cic.* 5. *Att.* 43. 1. Navigavius tardius propter aphractorum Rhodiorum imbecillitatem. *Et* 6. *ibid.* 8. 4. Nos Hæstie vehementissimè lardamur: deliravit viginti ipsos desectam aphractus Rhodiorum. *Id.* 5. *ibid.* 11. Græce usurpat, et neutro genere. Ἀφρακτα, inquit, Rhodiorum habebam. *Et* 12. Jam nostri ἀφρακτα Rhodiorum.

APHRESSA, æ, f. 1. herba eadem ac drocotea. *Apul. Herb.* 14.

APHRODES, adject. m. et f. (*ὁ καὶ ἡ ἀφροδῆς*) spumans, spumeus, ab ἀφρός spuma. *Apul. Herb.* 53. Herba ceratilis, sive aphrodes. h. e. papaver agreste, quia colore spumam refert. De hoc eodem *Plin.* 27. *Hist. nat.* 12. 93. (119). Pepsis quem aliqui syren, alii meconion, alii meconia aphrodes vocant. τῆς μέκωνος ἀφροδῆς, positione Græca. ¶ **APHIRON** et **PEPLIS**.

APHRODISIA, òrum, n. plur. 2. (*τὰ Ἀφροδισία*) dies festus Veneri sacer: qui cur ita dicitur, *P.* in *APHRODISIAE*. *Plaut. Ræn.* 1. 4. 62. Ego in ædrem Veneris eo, nisi quid vis, Milphio; Aphrodisia hodie sunt. *Id.* *ibid.* 1. 2. 44. Dicem pulcrum et celebrem, et venustatis plenum; dignam Veneri pot, qui sunt Aphrodisia hodie.

APHRODISIACE, æ, f. 1. gemma quedam ex candido in rufum colorem inclians, apud *Plin.* 37. *Hist. nat.* 10. 54. (148). ita dicta, vel quia Veneri sacra est, vel quia roseum Veneris colorem refert. Venus autem ἀφροδίτη Græce dicitur, quia e spuma maris nata creditur, quæ Græce ἀφρός: vel ex ἀπὸ ab, et ποδῆς rosens, a πόδον rosa; qui ros est Veneri sacer, ejusque color ei tribuitur et ac *Virg.* 1. *Æn.* 406. avertens rosea cervice refulsit.

APHRODISIAS, adis, f. 3. (*ἀφροδισιάς*) hoc nomine appellatur acorus herba (*P.* ACORON) ab *Apul. Herb.* 6. A Græcis dicitur acorus, aphrodisias; Italis Veneria, natis nautica etc. — *N.B.* Est etiam nomen placium urbium et insularum, de quibus *P.* ONOM.

APHIRON, i, n. 2. (*ἀφῖρον*) genus papaveris silvestris, de quo diximus in voce *Aphrodes*, cum qua eandem habet et significationem et Græcam originem. *Plin.* 20. *Hist. nat.* 19. 79. (207). Alterum e silvestribus genus heracion vocatur, ab aliis aphron. *P.* synonymum in v. **HERACLIOS**.

APHIRONTERUM, i, n. 2. (*ἀφῖροντρον*) Latine spuma nitri, quam proxima inquit *Plin.* 31. *Hist. nat.* 10. 46. (113). mediorum atas tradidit in Asia colligi, in speluncis, e multis distillantem: ab ἀφρός

spuma, et νῖτρον nitrum. A *Vitruv.* 7. 11. vocatur flos nitri, ut adnotavit *Salmas. Solin.* p. 1079, licet quidam id negent. *Martial.* 14. 58. Rusticus es: pascis, quid Græco nomine dicar: Spuma vocor nitri, dicor et aphronitrum. Adde *Veg.* 3. *Veterin.* 3. et 4. *ibid.* 27. ubi scriptum legitur Latina ratione *Aphronitrum*, et *Isid.* 20. *Orig.* 1. — *Galenn.* 9. *Simpl.* et *Aetius* l. 2. c. 60. tradunt, florem vel spumam nitri albam esse et triticeæ forinæ similem; Aphronitrum vero neutriquam farinosum esse, sed coactum compellumque. Veterum autem spumam nitri et aphronitrum fuisse videtur miscella ex nitrate, uti ajunt, calcis, soda, potassia terrenisque particulis. — Veteres aphronitro usos esse ad corpus abluendum ac mundandum colligimus ex *Cyprian.* *Ep.* 78. 19. Ut aphronitris et ceteris quoque adjunctis et solio et piscina opus sit, quibus ablutet mundari corpusculum possit. — Denique ex aphronitro fiebant etiam pastilli, qui optini e Lydia Romam mittebantur. *Stat.* 4. *Silu.* 9. 37. Panes viridantis aphronitri. *Aphronitra* absolute appellat hocce pastillos *Trebell. Gallien.* 6. Sine aphronitris esse non possumus?

APHITIA, ærum, f. plur. 1. (*ἀφῖται*) ulcera sunt oris, cum molesto caloris sensu conjuncta, pueros maxime infestantia, cum lacte minus sano utuntur. Incipiunt a gingivis, deinde palatum totumque os occupant; tum ad uvam faucesque descendunt: quibus obsessis, non facile fit, ut puer convalescat. Hæc *Cels.* 6. 11., qui tamen ipsam vocem Græce usurpat. Est enim Græca ab ἀπτομαι accendor. *Marcell. Empir.* 11. Galbanum melle dilutum ulcera in ore, quæ Græci aphithas vocant, illitum sanat.

APHTHICUS, a, um, adject. ἀφθικός, aphthis laborans. *Ulp. Dig.* 21. 4. 10. Quæsitum est, an balbus, et blæsus, et aphthicus, isque qui lardius loquitur, et varius, et valis sanus sit? et opinor eos sanos esse. Ita legit *Cæc. Rhod.* l. 16. c. 20., et ita corrigenda censet verba illa *Cæc. Sabini* apud *Gell.* 4. 2. Balbus autem, et aphthicus vitiosus magis, quam morbosus sunt, etc. Sed utriusque loco rectius opt. eod. haberi atypus.

APHYA, æ, et Græca positione Aphyæ, es, f. 1. (*ἀφύς*) genus pisciculi minimi, qui e spuma aquarum fervente ob admissum huiusmodi nasci dicitur, ita dictus ab ἀ privativo, et φύο gigno, quia non editur more ceterorum animalium: alii tamen derivant ab ἀφρός spuma. A Latinis apua dicitur, a Gallis quibundam anchois, aut anchoie, ab aliis menuise, ut *Harduin.* docet; ab aliis merlan, ut *Danielius* scribit in *Lexico*; ab Italis acciurga, a Germ. Anschauge, ab Anglis anchory. *Plin.* 31. *Hist. nat.* 8. 44. (95). Aquam nostri, aphyen Græci vocant, quoniam in pisciculus e pluvia nascitur. *Id.* 32. *ibid.* 11. 53. (145). *Anchois*, psellus, achame, aphyæ, slopecius, etc. — Etiam *Cicero* hanc vocem usurpasse creditur, et urbane posuisse pro face plebis et villi populi. 4. *Att.* 11. Perscribe ad me, quid primus dies, quid secundus, quid tertius, quid Apudius, quid illa populi Aphyæ, etc. Plerique omnes tamen legunt *Apuleja*, h. e. Apulejus Saturninus, quem propter libidinum infamiam *Apulejan* vocat.

APIACEUS, a, um, adject. ex apio confectus. *Hygin. fab.* 74. Ludos puero funebres instituerunt, in quibus victores apiaceum coronam accipiunt. Alii leg. apicius.

APIACIUS, a, um, *P.* voc. præced.

APIACUS, a, um, adject. ad apium pertinens. *Apiaca* brassica dicitur, quæ foliorum densitate et crispitudine apio similis est. *Plin.* 13. *Hist. nat.* 8. 41. (136). Cato brassicæ genera facit tria: unam extensis foliis, caule magno; alteram crispis foliis, quam apiceam vocant, etc. *Cato R. R.* 157. Altero brassica est crispis, apiceam vocatur: hæc est aspera, et natura bona ad curationem. *Harduin.* in aliquot MSS. *Plin.* legi aut apianam eod. sensu: sed est falsa lectio, apica enim legitur iterum apud eund. *Plin.* 32. *Hist. nat.* 11. 53. (145). *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 2. p. 339.) hanc exhibet synonymiam: *Olus apiacum* *Cal.* et *Plin.* l. c. *Olus* *Nicard.* *Athen.* 9. 2. *Οὐλοφύλλος* *Theophr.* 7. 4. *Σκληροφύλλος* *Cat. R. R.* 157. et *Σκληρὸς* quorumdam, sunt *Brassica viridis crispis* *C. Bauh. Pin.* 111.

APIANUS, a, um, adject. ab apibus deductum. *Apiana* ura est ea, quæ ab Italis *moscatella*; quia apibus valde placet. *Plin.* 14. *Hist. nat.* 2. 4. (24). *Apianis* apes dedere cognomen, præcipue earum avilæ. *Colum.* 3. *R. R.* 2. 17. tria apianarum vitium

genera distinguit. Adde eund. 12. *ibid.* 39. 3. *Id.* 12. *ibid.* 45. 6. *Apianum* vinum. — *Hine*

Apiana, æ, f. dicitur herba chamæmelon apud *Apul. Herb.* 23., fortasse quia et ipsa apibus grata est. **APIARIUS**, a, um, adject. ad apes pertitens. Unde substantivorum more

Apiarius, ii, m. 2. qui apes curat. *Plin.* 21. *Hist. nat.* 10. 31. (56). Thymum augurium mellis est: proventum enim sperant apianii large florescent eo.

Apiarium, ii, n. 2. locus ubi apes consistunt, seu ubi alvei apium tenentur, quod et *mellarium*, et *alvearium* nominatur. *Colum.* 9. *R. R.* 5. 1. Non est dubitandum, quin ædificio juncum apiarum maceria circumdemos. Adde eund. 9. *ibid.* 3. 4., 5. 6., 7. 1. et 12. 4. *Gell.* 2. 20. docet hanc vocem non multum antiquam esse et vulgo tantum usavisse; scriptores autem *mellarium* dixisse, aut Græce *μελισσών*.

APIASTELLUM, i, n. 2. *deminut.* ab apio. ¶ 1. Est herba, quæ batrachion, et apium rusticum, et herba scelerata dicitur. *Apul. Herb.* 8. ¶ 2. Etiam bryonia hoc nomine appellari dicitur ab eod. 66., ubi *Humbertius* putat esse vocem corruptam ex *ophiostaphyle*, quod et ipsum inter nomina bryonia recensetur a *Discoide* 4. 184., ut vulgus imperitorum paulatim ex *ophiostaphyle* *apiastellum* fecerit.

APIASTRA, æ, f. 1. (apis) avis quedam apibus inimica, colore pennarum viridi, alio nomine *merops*. Hæc *Servius* ad illud *Virg.* 4. *G.* 14. Absint et plecti squalentia terga lacerti. Pinguibus a stabulis, meropesque, alæque volucres.

APIASTRUM, i, n. 2. (apium). ¶ 1. Est herba apibus gratissima (unde appellatur etiam *melisphyllon* vel *melissophyllon*), odorem citri habens: ex quo et citrago dicitur a quibusdam, *Varro* 3. *R. R.* 16. 10., et *Plin.* 21. *Hist. nat.* 9. 29. (53). et 20. *ibid.* 11. 45. (116). ¶ 2. Est etiam apium agreste, id quoque gratum apibus. *Plin.* 21. *Hist. nat.* 12. 41. (170). et *Colum.* 9. *R. R.* 12. *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 46. et 47.) notat ab *Harduino* falso affirmari *apiastrum* esse duplex: sed unum tantummodo esse ali, atque hanc exhibet synonymiam: *Μελιστέα* *Theophr.* *Idyl.* 4. 15., *Μελισσόβοτα*; *Nicard.* *Ther.* v. 677., *Μελισσόφυλλον* et *Μελιτανα* *Disco.* 3. 118., *Μελιτανα* et *Μελιτανα* *Heesych. Lexic.*, *Μελισσοβοτα* et *Μελισσοχρυσον* *Græcor.* recent., *Apiastrum* *Varron.*, *Plin.* et *Colum.* *Il.* et., et *Melisphyllum* *Virg.* 4. *G.* 63. sunt *Melissa officinalis* *L.* *Spec. plant.* 827.

APIATUS, a, um, adject. ab apio. ¶ 1. *Apiata* aqua dicitur a *Theod. Priscian.* 2. 2., in qua coctum sit apium. ¶ 2. *Apiatæ* mensæ dicuntur factæ e ligno ita maculose, seu guttato, ut denso apii semine et granis coactis aspersum videatur. Alii ita dicuntur ab apibus, quasi earum stercoribus aspersæ sint: sed prior interpretatio magis adest ad *Plin.* mentem, cujus hæc sunt verba 13. *Hist. nat.* 15. 30. (96). Magna vero post has (mensas undatim crispas) gratia crispis, densa veluti grani congerie: quos ob id a similitudine apiatas vocant.

APICA ovis dicitur, quæ sub ventre nuda est, et glabra, sine lana, quæque propterea a veteribus rejiciebatur: a Græco ἀπικος, ab ἀ privativo et πικος lana; vel fortasse ab ἀπικώς, ὡς, ὡς repudiandus. *Paul. Diac.* p. 35. 14. *Mill.* *Apica* dicitur ovis, quæ ventrem glabrum habet. *Varro* 2. *R. R.* 2. 3. Ovis ventrem habeat pilosum: itaque quæ id non habent, majores nostri apicas appellabant, ac rejiciebant. Adde *Plin.* 8. *Hist. nat.* 48. 75. (198). *Apica* ovis dicitur et *mina*, quam voc. *P.*

APICATUS, a, um, apice lectus, hoc est pileo sacerdotali. *Ovid.* 3. *Fast.* 397. His etiam confus apicati cincta *Dialis* *Lucibus* impexas debet habere comas.

APICIANUS, a, um, adject. delicatus, exquisitus: sive id sit a sequenti voce *apicius*, sive ab aliquo ex Romanis *Apiciis*, cui nomen *Apicias*. *Plin.* 19. *Hist. nat.* 8. 41. (143). *Apiciana* coctura. *Tertull. Anim.* 33. *Apiciana* et *lucorniana* condimenta. *Apic.* 4. 1. *Apiciana* salacacalia. *Id.* 4. 2. *Apiciana* patio. *Id.* 7. 4. *Apiciana* ofella.

APICIUS, a, um, adject. Quidam, inter quos *Forcellinus*, hanc vocem deductam esse putant ab aliquo ex Romanis *Apiciis*, ita ut *Apiciæ* aræ dictæ sint a quodam *Apicio*, qui eas vel primus invenit, vel impense coluit: sed recentiores philologi rectius deducunt ab *apibus*, ita ut *apicius* proprie sit apibus gratus, ideoque duleis, delicatus, eadem ratione qua ri-

tis apiana et vinum apianum dicuntur, *V. APIANUS. Cato R. R. 24.* Vinum Græcum hoc modo neri oportet. Uvas apicias percoctas bene legito etc. Adde *Varron. 1. R. R. 58.* et *Macrob. 2. Saturn. 16.* *Cato R. R. 6.* et *7.*, *Varro 1. R. R. 25.* et *Plin. 14. Hist. nat. 4. 5.* (40). Apicium Lucanum, subaudi vinum. — Hinc

apicius, ii, m. 2. absolute substantivorum more est qui exquisitissimos cibos amat, impense curat vel componit, qui gulæ studeat; unde, quemadmodum *Lurco*, factum est nomen proprium apud Romanos, de quo *V. ONOM.*

APICŪLA, æ, f. 1. deminut. parva apis. *Plaut. Curc. 1. 1. 10.* Egon' apicularem opera congestum non feram, ex dulci oriundum, melliculo dulci meo? *h. e.* non feram favum mellis enicæ meæ? *Plin. 7. Hist. nat. 21. 21.* (85). Fabricatam navem, quam apicula pinnis absconderet. Adde *Front. Ep. ad Ver. 8. ed. Mai.*

APICŪLARIUS, ii, m. 2. Idem ac apiarus, seu qui apicularem curam habet. *Inscript. apud Murat. 909. 11.* *M. LAVIN. L. L. MOMENT. APICVLAR.*

APICŪLUM, i, n. 2. filum, quo Flamines velatum apicem gerunt, ut *Paul. Diac. p. 23. 2.* *Müll. definit.* Filum autem hoc loco velamen lausæ significat, ut in simili explicat *Liv. 1. 32.* Vult ergo *Paulus Diac.* apiculam dici velamen illud laucum, quo apex Flaminis circumdatus est, ut in *APEX* 1. 2. diximus. *Scaliger* hæc *Pauli* verba licet defendi posse concedat, mallet tamen ita legere: *Apiculum, filum, quo Flamines velati, apicem reperiunt.* Pone enim regerant apicem, hoc gravis esset summis æstatis caloribus: amentis, enim, quæ offendices dicebantur, sub tæntum adductis reigebant, ut cum vellent, regerent, et pone pendere sinerent. Nam duarum rerum necessitate semper obstrictus erat Flamen, numquam nudo capite in publicum prodeundi, ac numquam apicem dimittendi. Ergo cum filo (*h. e.* velamine) propter æstus diem velati erant, apicem tamen gestabant, sed non in capite, ut dictum est. Hæc *Scalig.* Hoc itaque filum, seu velamen deminutiva voce *apiculum* dictum fuerit, quia ipso apice teylus erat et subtilius.

APILASCUS, adis, dicitur aurum, quod postquam effossum est, pilis cadit, et fingitur in lateres. *Plin. 33. Hist. nat. 4. 21.* (60). Quod effossum est, tunditur, lavatur, uritur, molitur in farinam. Nam quod ad pilas eundunt, apilascudem vocant. *Harduin.* ex *MS.* ostendit illud *apilascudem* ortum esse ex villosa repetitione illorum verborum *ad pilas eundunt*: itaque legendum: *Uritur, molitur in farinam, ac pilis eundunt.* Sane *apilascudem* monstrum vocis est. *Sillig.* vero ita edidit: *Uritur, molitur; farinam apilascudem vocant* etc.

APINA et *Trica*, f. 1. duo fuerunt oppida Apulie a Diomede deleta funditis: sed et dum starent, adeo viti et ignominia, ut in proverbium de re qualibet vana, stulti et nugatoria per ludibrium verterentur, teste *Plin. 3. Hist. nat. 11. 16.* (104). Fortasse eadem significatione vox est deducenda a Græca ἀπεινή, *h. e. rugæ*, omissa aspiratione, ut sæpe apud Latinos. Cf. voc. seq. *Martial. 1. 114.* Quæcumque lusi juvenis, et per quædam, Apinasque nostras, quas nec ipse jam novi, etc. *Id. 14. 1.* Sunt apinæ tricaque, et si quid villus istis. *V. TRICÆ.*

APINARIUS, ii, m. 2. scurra, vel ludius, qui tum dictis, tum gestibus ridiculis, et aliquid representando oblectat ac risum movet. Duci fortasse potest ab *apina*, qua pro nugis ponitur. *Salmas.* tamen ad *Trebell. Gallien. 8.* censet dici a Græca ἀπεινή, vel ἀπεινή, quod apud *Suid.* legitur, et rem ridiculam aut nugatorium significat. *Trebell. loc. cit.* Cyclopea etiam luserunt omnes apinarii, ita ut miranda quadam et stupenda monstrarent. *V. Salmas. loc. cit.* ubi hæc de re plura. Quidam leg. *apenarius*, aut *apennarius*.

APINOR, aris, dep. 1. scurram vel ludium agere. *Gloss. Isid.*

APIO. V. APO.

APIOS Ischas, est herba eadem quæ raphanos agria apud *Plin. 26. Hist. nat. 8. 46.* (2). *V. RAPHANOS* agria.

APIRŌCĀLLUS, i, m. 2. ἀπειρόκαλος, hoc est decori radiis et imperitiis, ineptus: vox Græca ab ἀπειρος imperitus, rudis, et καλός decorus, honestus. *Gell. 11. 7.* Alter quoque a lectionibus id genus paucis apirocalus. *Fel. edition.* Græce scribunt ἀπειρόκαλος et quidem rectius.

APIS, is, f. 3. *Priscian. 6. p. 704. Putsch., Pro-*

bus p. 1470. ibid. et *Servius ad Virg. 4. G. 257.* putant, apes ita appellatas fuisse, quia sine pedibus esse videntur, quasi ab a pirat. et per: sed potior est eorum sententia, qui ab apo vel apio deducunt hanc vocem, quia plerumque connexæ inter se coherere solent; hinc et examen apum derivandum. *Döderlein* vero a Gr. ἀπὸς culex deducit. — Nominativus singularis apes pro apis affertur quidem a *Priscian. 3. p. 613.* et *6. p. 703. Putsch.* et a *Probo* l. c. tamquam usitatus, sed nullo confirmatur exemplo: contra Nominativus apis occurrit apud *Ovid. 13. Met. 928.* et *5. Trist. 4. 30.*, apud *Colum. 9. R. R. 3. 2.* et *12. 2.* et alibi. Hinc putandum est citatos Grammaticos Nominativum apes ideo affirmasse, quod falsum etymon ab a et pes (*V. sup.*) comprobaret. — Genitivus pluralis fuit apium usque ad *Ciceronis* tempora, proindeque legitur apud *eumd. Cic. 1. Off. 44. 157.*, *Senect. 15. 54.*, *2. Acad. (post.) 17. 54.*, *Harusp. resp. 12. 25.* (ubi *Forcellinus* legebat apum) et *1. Divinat. 33. 73.* (ubi *Orellius* legit apum contra auctoritatem *Cod. Harl.*) itemque apud *Varron. 3. R. R. 10. 14.*, *Ovid. 15. Met. 383.*, *Sil. 11. 8. 637.* et *Juvenal. 13. 68.* Postea et apum et apium usuvenerunt videtur: quamvis apium sæpius occurrat, ut apud *Liv. 4. 33.* et *27. 33.*, *Colum. 9. R. R. 5. 5.*, *8. 12.*, et apud *Plin. 11. Hist. nat. 3. 2.* (6), *11. ibid. 11. 11.* (27). et alibi, frequentius quam apum ut aolat ipse *Harduin.*; apum vero certa lectione occurrit apud *Liv. 21. 46.* et *14. 10.* et apud *Colum. 9. R. R. 2. 2.* — Ceterum apis est animal parvum, volatile, notum, mellis arifex (*It. ape, pechias; Fr. abeille; Hisp. abeja; Germ. die Biene; Angl. a bee*). Hoc nomine appellabantur cum silvestres teste *Varron. 1. R. R. 16. 10.* et *Colum. 9. R. R. 8. 7.* seu feræ ut apud *Varron. l. c.* et *Dig. 47. 2. 25. pr.* tum cicures vel domesticæ teste *Varron. l. c.* — De earum origine hæc *Farro 3. R. R. 16.* Apes nascuntur partim ex apibus, partim ex bubulo corpore putrefacto. *Servius* vero ad *Virg. 1. Æn. 434.* huiusmodi fabulam tradit. Apud Istimum anus quædam nomine *Melissa* fuit (quædam Græce apem significat). Hanc Ceres sacrorum suorum secreta cum docuisset, interminata est, ne cui ea, quæ didicisset, aperiret: sed cum mulieres accessissent, et illa in silentio perstaret, ab eisdem iratis discerpta est: quam rem Ceres, immissa pestilentia, ultæ est: de corpore vero *Melissæ* apes nasci fecit. Tangit hanc fabulam etiam *Colum. 9. R. R. 2.* — De apium natura et solertia in mellificis, deque earum servandorum ratione *V. Varron. 3. R. R. 18.* et seqq., *Virg. 4. G.*, *Colum. 9. R. R. 2.* et seqq., *Plin. 11. Hist. nat. 5. 4.* (11). et seqq., *Pallad. 1. R. R. 37.* et seqq. — De apium moribus seu vivendi agendique ratione *V. Senec. Ep. 84.* — Scribit *Farro l. c.* apes habitas esse Musarum volucres, quod, si quando displicite sint, cymbalis et plausibus numero reducunt in locum suum. — Jungitur pluribus Substantivis. *Cic. 2. Tusc. 22. 52.* Apis aculeum sine flamore ferre non possumus. *Plin. 11. Hist. nat. 10. 10.* (20). Apium agmen. *Id. ibid. bombos. Id. 11. ibid. 16. 10.* (46). coltus. *Colum. 9. R. R. 8. 2.* comæatus. *Cic. Har. resp. 12. 25.*, et *Liv. 27. 23.* et *24. 10.* examen. *Cic. 1. Off. 44. 157.* et *Senect. 15. 54.* examina. *Colum. 9. R. R. 10. 1.* reges. *Farro 3. R. R. 18. 14.* sanitas. — Jungitur pluribus Adjectivis. *Colum. 9. R. R. 14. 4.* Ægræ apes. *Ovid. 5. Trist. 4. 30.* Attica. *Virg. 4. G. 177.* et *Martial. 11. 43.* Cæropiæ. *Virg. 4. G. 139.* fetæ. *Ovid. 15. Met. 356.* Norilegæ. *Colum. 9. R. R. 3. 2.* grandior. *Tibull. 2. 1. 49.* leves. *Horat. 4. Od. 2. 27.* Matina. *Ovid. 15. Met. 383.* mellifera. *Virg. 1. G. 4. parca. Martial. 13. 104.* populiaticæ *Hymett.* *Ovid. 13. Met. 928.* sedula. *Colum. 9. R. R. 13. 9.* vetustate corruptæ. — Jungitur et nonnullis Verbis. *Horat. 4. Od. 2. 29.* Carpent grata thyma per laborem plurimum. *Virg. 2. G. 452.* Conducunt examina. *Plin. 11. Hist. nat. 5. 4.* (11). Coniungunt favos. *Id. ibid. 6. 5.* (14). Eeunt ad opera. *Ovid. 13. Met. 928.* Ferunt collectos flores. *Cic. 1. Off. 44. 157.* Fingunt favos. *Virg. 4. Æn. 708.* Insidunt floribus. *Plin. 11. Hist. nat. 18. 19.* (59). Mellificant, mella faciunt. *Virg. 4. G. 556.* stridunt. — *NB.* De Api Deo *V. ONOM.*

APISCOR, apisceris, aptus sum, apisci, dep. 3. (ab apere). Part. *apiscendus* passiva significatione I. et II. — Sunt qui apud *Cic.*, *Serv.* et *Tac.* loc. infra cit.

fere adipsos substituunt: sed jamdiu est, cum queruntur critici hoc verbum tum in his, tum in aliis locis *Sall.*, *Varron.* et *Liv.* (*V. ADIPISCOR*), a sciore, aut ab imperitiis libraribus depravatum esse. — Ceterum *Apiscor* est idem fere quod *adipiscor*, sive consequor, obtineo, potior (*It. afferrare, raggiungere, acquistare; Fr. atteindre, rejoindre, obtenir; Hisp. alcanzar, conseguir, obtener; Germ. an eine Person oder Sache erreichen, ergreifen oder fassen; Angl. to get, gain, acquire, procure*).

I.) Proprie ponitur de iis, quæ manibus vel externo alio modo comprehenduntur atque obtinentur. *Plaut. Epid. 5. 2. 3.* Sine me hominem apisci. *h. e.* assequi. *Sisenna* apud *Non. p. 68. 24. Merc.* Postero die legatos Iguvium redeuntes apiscitur. *h. e.* invenit. *Cic. 8. Att. 14. 3.* Alt, cum nescio quo penetrasse itineribus, occullandi sui causa, an maris apiscendi. *Lucret. 6. 1234.* Quippe etenim nullo cessabant tempore apisci Ex aliis aliis avidi contagia morbi.

II.) Translate. ¶ 1. Apisci est consequi, obtinere, sed de abstractis ponitur. — a) Cum Accus. *Plaut. Capt. 4. 1. 8.* Sine sacris hereditatem sua aptos effertissimam. *Ter. Heaut. 4. 3. 15.* Apisci vitam deorum. Adde *Purpurium, Accium et Luciliam* apud *Non. p. 234. 25. Merc.*, iterumque *Luciliam* apud *eumd. 74. 29.* *Servius Sulpic.* apud *Cic. 4. Fam. 5. 6.* Vidimus magnam ex ea re te laudem apisci. *Catull. 64. 145.* dum aliquid cupiens animus prægestit apisci. *Liv. 4. 2.* Spes apiscendi summi honoris. Adde *eumd. ibid. 6. Tac. 1. Ann. 31.* Præbuit juveni facultatem apiscendi favoris. *Id. 4. ibid. 1.* Summa apiscendi libido. *Id. ibid. 16.* Qui id famulum apisceretur. *Id. ibid. 59.* Apiscendæ potentia propior. *Id. 16. ibid. 3.* Apisci jus in quatuor ordinibus secundi. *Id. 11. ibid. 22.* quæsturam. *Manil. 3. 145.* Ultimus et totam concludens ordine summam, Rebus apiscendis labor est, qui continet omnes Votorum effectus. *h. e.* opibus acquirendis. — b) Cum Genit. *Tac. 6. Ann. 45.* Apisci dominationis. *Alit leg. adipisci.* — c) Passiva. *C. Fannius* apud *Priscian. 8. p. 791.* *Putsch.* Hæc apiscuntur. *h. e.* επιτυγχάνεται, ut ipsimet *Priscian.* interpretatur: alii leg. *adipiscuntur.* *Fabius Maximus* apud *eumd. 8. 4. p. 368.* ed. *Krehl.* Amittit, quam apisci passiva sur. I. prolata, addidit *Priscian.*

APISION, i, n. 2. herba, alias isatis. *Apul. Herb. 69.*

APIUM, ii, n. 2. herba ab apibus dicta, quibus est grallissima. — a) Ejus plura sunt genera. Id enim, quod sponte in humilis nascitur, *ἑλιωσέλιον*, ab *ἔλιος*, palustris uno folio, nec hirsutum. Rursus in sicris *ἱπποσέλιον* (*ἱπποσέλιον*, hoc est apium majus: ἵππος enim in compositione augel) pluribus foliis, simile *helioselino*. Tertiū est *oreoselino* (*h. e.* montanum, ab ὄρος, mons) cicutæ foliis, radice tenui, semine ovali, minuiore tantum. Item sativum, seu hortense, quod et ipsum differentias habet in folio denso, crispo, aut rariore et leviori: item caule lenuiore, aut crassiore. Et caulis aliorum candidus est, aliorum purpureus, aliorum variis. Hæc ex *Plin. 16. Hist. nat. 8. 37.* (123). — b) Apii sativi multus est usus in condimentis, vœnturque alio nomine *petroselinum* (tametsi *petroselinum* etiam aliam herbam ab apio diversam significat). *V. PETROSELINUM.* Synonymus *Vide*, si lubet, suis locis. — De api sativi cultura *V. Colum. 11. R. R. 3. 33.*, *Plin. 19. Hist. nat. 8. 46.* (158). et *Pallad. 5. R. R. 3. 2.* Et *Virg. 4. G. 120.* Quoquo modo potis gauderet intubâ rivis Et virides apio ripæ. — c) Adhibebatur apium in coronamentis convivialibus, ut colligitur ex *Horat. 1. Od. 36. 16.*, *2. ibid. 7. 24.* et *4. ibid. 11. 3.* et ex *Virg. 6. Ecl. 68.* — d) In magnis Græciæ ludis Nemeis atque Isthmicis corona ex apio donabatur qui vicisset, ut est apud *Plin. 19. Hist. nat. 8. 46.* (158), *Juvenal. 8. 226.*, *Hygin. fab. 74.*, et *Marcell. Empir. c. de apio*, ubi addit, primum Herculeum huiusmodi coronam meruisse: scribit etiam, id eo apium dictum, quod apex hanc (herbam) ferre solebat *Victoris, veterum fieret dum more triumphus.* Sed homini medicæ notationem ineptam afferenti ignoscendum est. *Servius* vero ad *Virg. 6. Ecl. 68.* hæc habet: Apud antiquos in agone erat species corona de apio, sed in Nemeo agone, qui in honorem *Archemori* institutus est; et voluit quidam hoc coronæ genus ad iudicium mortis electum, aut quod humilis herba impaturum de *Archemoro* luctum os-

tendat, aut quod supra hanc herbam reptans puer a serpente extinctus est. Sane in eo agone spectatini aplo conorantur poëtae.

APIUS, *ai*, m. 1. idem quod opium. *Pallad.* 5. *R. H.* 3. 2. et *Fegret.* 3. *Peter.* 11. 1.

ÄPLÄVES, *ἀπλάνης*, hoc est non vagus, non errans: vox Græca ab *α* privativo et *πλάζω* error, erratio; et apud *Macrob.* 1. *Somn. Scip.* 9. et 11. Latinis litteris scripta legitur: Spūera prima illa stellifera apud Græcos apianes vocatur.

ÄPLUDA vel Appluda, *αἰ*, f. 1. proprie est *¶* 1. Palea minutissima frumenti, quæ et acus dicitur, quæ in terendis spiciis in area et volat. Ita dicta pro aplauda (ea ratione, quæ cludo pro claudio dicitur) ab *applaudendo* (ab *a* vel ab *et* *plaudo*) hoc est excedendo, quia terendo excutitur: et quo maluit alii *appluda* scribere duplici *pp*: tametsi in libris *apluda* sæpius legitur (*It. lolla, pula; Fr. menue paille, fêtu; Hisp. miaja de paja; Germ. die Spreu; Angl. the chass, husks*). *Paul. Diac.* p. 10. 14. *Müll.* Apluda est genus minutissimæ paleæ frumenti, sive panici: de quo *Nævius*: Non hercle apluda est hodie, quam tu, nequior. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 10. 23. (99). *Müll.* et panici, et sesamæ purgamenta apludam vocant, et alibi aliis nominibus. Adde *Placidum* p. 433. *Mai.* *¶* 2. Accipitur etiam pro furfuribus (*It. crusca, semola; Fr. son; Hisp. salvado; Germ. die Siele, Polmel; Angl. bran*), quia furfures cum o-ceribus quamdam habent affinitatem. Utraque enim frumenti purgamenta sunt: *apluda* cum in area teritur, furfures cum pinsitur, aut molitur in farinam. *Von.* p. 60. 33. *Merc.* et *Gell.* 11. 7. Apludam veteres rustici frumenti furfurem dixerunt. *Gell.* loc. cit. Adfert hæc verba ejusdem causidici sui temporis: *Hic comes Romanus apludam edidit, et flores bibit.* Ad aut autem tum is, tum *Von.* etiam a *Plauto* in *Asinaria*, seu *Clitellaria* hanc vocem hoc sensu usurpant fuisse, sed inter obsolete esse censendum. *¶* 3. Denique *Paul. Diac.* p. 11. 1. *Müll.* addit, putare nonnullos apludam esse sorbitionis liquidissimum genus, quod statu desiccatur, et quasi adplaudatur. Sed hujus notitiam nullum aliud suppetit testimonium.

APLUSTRA, orum, n. plur. 2. *F.* voc. seq.

ÄPLUSTRE, *is*, n. 3. et sæpius in plur. num. Aplustra, orum, n. 2. vel Aplustria, ium, n. 3. *Paul. Diac.* p. 10. 1. *Müll.* ait, esse navium ornamenta, ita dicta, quia erant amplius quam essent necessaria usui: ideoque et *amplius* dicta; quæ scribendi ratio occurrit etiam in quibusdam *Sili* *It.* MSS. codicibus. Sed hoc etymon est omnino ineptum, *Foss.* navium dicit a Græco *ἀπλάστον*, hoc est summa puppis pars: cujus sententia recentiores plerique omnes assentiunt. Itaque *aplustre* significat navis ornamentum ex tabulis confectum, et in summitate puppis positum, et plerumque in modum pinarum, aut cristæ formatum, et versus proram recurvum, cujusmodi in solennia Trajana et in aliquot nummis conspiciunt; afferturque ejus figura a *Scheffero* de *Milit. navali* l. 2. c. 6. In medio aplustris fixum erat baculum, cui assigæ erant fasciæ et tæniæ versicoloriæ, quæ per acra ludabant; erantque veluti parva vela, ex quorum agitatione ventus cognosci poterat, cum mali vela submissa erant. Aplustria fuisse in puppi, ubi gubernator navis sedebat, constat ex hoc loco *Sidon.* 8. *Ep.* 12. Die duas laudes, modificato celestium, simul inter transtra remiges, gubernatores inter aplustria carent. *F.* Dissert. de navibus in edit. *Cæsar*is Paris. T. 4. p. 65., ubi idem affirmatur. — a) Plur. num. *Zucet.* 4. 438. Navigia, aplustris fractis, obnuitur undis. Adde *eumd.* 2. 553. *Cic.* apud *Priscian.* 7. p. 769. *Putsch.* Navibus assumptis fluitantia querere aplustra. *Salmas. Exercitat.* *Plin.* n. m. 573. legi: *Navibus aut summis* etc.; et *aplustria fluitantia* interpretatur fasciolas illas in aquas vel positas et vento agitas. Adde *Cæsar*em *Germanicū* apud *Priscian.* l. c., et *Manit.* 1. 692. *Sil.* *It.* 14. 421. torquet Pæcorum aplustribus ignes. *Id.* 10. 325. Et transtra et mali lævæque aplustria velo. *Manit.* *It.* 1. 513. Inconcrussa vebit tranquillus aplustula latus: Nulla securo vela rudente tremant. — b) Sing. num. *Zucet.* 3. 585. dum pugnat ab alta puppe Lagos, Grajumque audax aplustre relentat. *Et ibid.* 672. at bi tortum validis aplustre locertis, Avulsasque rotant excusso remige sedes. Adde *Jarenal.* 10. 136., *Apul.* de *dogm.* *Plat.* 3., ubi negat, aplustre esse partem navis, et *Sidon.* 8. *ep.* 12.

ÄPLYSLE, arum, f. plur. 1. pessimum spongiarum genus, quia elui non possunt: ab *α* privativo et *πλύω* lavo. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 45. 69. (150).

ÄPO, *is*, ere, a. 3. necto, alligo, vinculo connecto: a Græco *ἀπτιν* ligo, ut docet *Foss. Etymol.* (*Cf. sãnsen* *ἀπ*, quod significat *prehendere, arripere*). Est autem verbum antiquum et obsoletum, cujus mentio fit solum a quibusdam veteribus Grammaticis, *Paul. Diac.* p. 18. 9. *Müll.* Apex — dicitur est ab eo, quod comprehendere aut qui vinculo apere dicebant. *Servius* ad *Verg.* 10. *Æn.* 270. Apere veteres ritu Flaminium alligare dicebant: unde apicem dictum volunt. Adde *eumd.* ad *Verg.* 2. *ibid.* 683. — *NE.* Legitur etiam Apio in quibusdam antiquis Glossis. Hinc *I. sild.* 19. *Orig.* 30. 5. Apex appellatur ab apiendo, id est a ligando. — Ab hoc verbo nasci participium *apitus*, docet *Paul. Diac.* loc. cit.; quemadmodum, *apiscor* ejusque derivata.

ÄPÖCÄLO, hoc est recedo, legitur a quibusdam in *fragm. Tragur. Petronii* 67. *Burm.*, ubi alii alia. Nihil enim certi eo loco statui potest. *F.* APOCULANUS.

ÄPÖCALYPYSIS, *is*, f. 3. *ἀποκάλυψις*, revelatio, manifestatio mysteriorum alicui facta, ab *ἀποκαλύπτω* revelo, manifesto. *Tertull.* 4. *advers. Marcion.* 5. Apocalypsim Joannis Marcion respuit.

ÄPÖCARTERESIS, *is*, f. 3. *ἀποκαρτερήσις*, hoc est inedia tolerantia usque ad vilam finitima: ab *ἀποκαρτερέω* inedia tolero. Vox Græca, et Græcis litteris scripta legitur apud *Quintil.* 8. 5. 23.; et Latinis apud *Tertull.* *Apolog.* 46. Lycurgus apocarteresin optavit, quod leges ejus Læcones emendassent. Adde 1. *advers. Marcion.* 11. ad fin.

ÄPÖCÄTÄSTÄSIS, *is*, f. 3. *ἀποκατάστασις*, hoc est restitutio in pristinum statum seu formati: ab *ἀποκαθίστημι* restituo, redito, repono in locum pristinum. Spectatim dicitur de curso solis, aut lunæ aliorumve planetarum, cum post præstitum aliquod tempus sub idem signum redeunt. Græcis verbis scripta legitur apud *Colum.* 3. *R. R.* 6. et apud *Firmic.* 3. *Mathes.* 1.; et Latinis apud *Apul.* *Trismeg.* 13.

ÄPÖCÄSTÄSTICUS, a, um, adject. *ἀποκαταστατικός*, in eundem locum restitutus, ut *Apocatasticus* *Plors* apud *Sidon.* 8. *ep.* 11. a *med.* *F.* vocem præced. — Hinc *Capell.* 7. p. 240. docet numerum quinarium etiam apocatasticum esse, quia sive cum aliis imparibus, sive cum sui generis numeris sociatus, se semper ostendit, et licet per varias multiplicationes tractatus, sese quodammodo restituit et conservat.

ÄPÖCHA, *æ*, f. 1. *ἀποχή*, acceptatio, scriptum, quo creditor pecuniam se accepisse testatur, et debitorem liberat: ab *ἀπείχω* recipio: et est vocem *apochæ* (H. *ricevit, quitanza; Fr. quitance; Hisp. recibo, quitanza; Germ. die Quittung; Angl. a receipt*). *Ulp. Dig.* 46. 4. 19. inter acceptationem et apocham illud esse discrimen docet, quod acceptatione omni modo liberatio contingit, licet pecunia soluta non sit: *apocha* non alias, quam si pecunia soluta sit. *Scaevola* *ibid.* 12. 6. 67. *¶* 3. Cum reperiantur apochæ solute pecuniæ. *Ulp. ibid.* 47. 2. 27. Apocham alicui surripere. Adde *Cod. Theod.* 12. 1. 2. et 12. 6. 16. *Apocha* legitur in *Inscript.* ined. in *Gloss. Pis.* T. 16. p. 192. TABULARIS IN SINGULIS APOCIS SYMM. XX. *F.* integram *Inscript.* in *F. PROFESSIONARIUS*. — Apochæ respondet *antapocha*, et est scriptum, quo debitor se pecuniam debitam creditori solvisse testatur, *ἀνταποχή*. *Imp. Justinian.* *Cod.* 4. 21. 18. Apochæ susceptori *antapocham* redere.

ÄPÖCHIATICUS, a, um, adject. ad apocham pertinet. Vox a *Lexico* expungenda; occurrit enim solummodo in *Not. Tit.* p. 131.

ÄPÖCHIO, *as*, are, n. 1. verbum ab *apocha* deductum, et videtur idem esse, ac *apocham* conficere et debitorem reddere. *Apochandi* licentia et *apochandi* præsumptio inhibitor et damnatur ab *Imp. Valentiniano* et *Valente* *Cod. Theod.* 11. 2. 1. et 2., quibus verbis intelligi videtur mos contra leges inductus, ut qui annuæ species conferre debebant pecuniam pro his solverent rectoribus provinciarum apochamque reciperent, tantquam legi satisfacerent, cum tamen ea ratione annuaria res Romæ non sublevaretur.

ÄPÖCHIMA, *alis*, n. 3. (*ἀποχίμα*) eadem est ac *zopissa*, ut probatur ex *Dioscor.* l. 98. Ejus mentio fit *Fegret.* 3. *Peter.* 51. 4. 5. *ibid.* 27. 4. et 6. *ibid.* 14. 1.

ÄPÖCLËTI, orum, m. plur. 2. *F.* APOLECTUS 3. ÄPÖCÖLÖCYNTOSIS, *is*, f. 3. *ἀποκλόκυντος*,

quasi dicas inconvulsiō: ab *ἀπρό*, et *κλόκυντη* convulsiō: titulus est libelli festivissimi, quem *Seneca* composuit de morte Claudii. Est autem, quemadmodum *apothrosis* relatio inter deos, sic *apoclocyntosis* quasi relatio inter convulsas: quam vocem commentus est *Seneca*, ut fatuum Claudii ingenium et convulsas simile notaret.

ÄPÖCÖPE, *es*, f. 1. *ἀποκοπή*, hoc est amputatio, ab *ἀποκόπτω* abscindo, figura est Grammaticorum, qua in fine vocis una vel plures syllabæ detrahuntur: ut *Endosua do* (pro domo). Item *Provas detondete* et *despoliate gubernæ* (pro gubernacula). Hæc *Mar. Victorin.* p. 2499. *Putsch.* Adde *Prob.* 1. p. 1438. *Putsch.* *Servius* ad *Verg.* 12. *Æn.* 502. Cum per apostropham aspernent verba patiuntur etc. Adde *cancl.* 1. *ibid.* 156. 2. 681. et 11. 463.

ÄPÖCÖPUS, a, um, adject. *ἀποκόπος*, abscissus, spado, eunuchus: ab *ἀποκόπτω* abscindo. *Firmic.* 3. *Mathes.* 14. n. 8. Inefficaces, et apocopos reddent, et qui nihil agere possint.

ÄPÖCRISIÄRIUS vel Apocrisarius, *ai*, m. 2. (*ἀποκρισιάρχος*) legatus alicujus, vel procurator, qui pro eo respondet: ab *ἀποκρισιν* respondeo, a quo *ἀποκρισις* responsio. *Justinian.* *Novell. Constit.* 123. 25. et *Julian.* *Epit.* 6. 26., 115. et 483.

ÄPÖCRÖTUS, a, um, adject. *ἀποκρότος*, percussus, male tractatus, a *κρότος* pulso. *Firmic.* 7. *Mathes.* 3. in fin. Nascentur servi, miseri, apocroti, oligochroii, et infelices.

ÄPÖCRÜSTICUS, a, um, adject. *ἀποκρουστικός*, vim depellendi habens. *Cæd. Aurel.* 5. *Tard.* 2. a *med.* Frigida vero vel coercentia, quæ agrostica (corrigere apocrustica) vocant, etiam igne sacro vexatis, admixta congrua efficiuntur.

ÄPÖCRYPHUS, a, um, adject. *ἀποκρυφός*. *Apocryphi* libri, *apocrypha* opera dicuntur a Scripioribus Ecclesiasticis, quorum occultus, aut incertus est auctor: ab *ἀποκρύπτω* occulto: adeoque carent auctoritate, et publice in Ecclesia legi prohibentur; et propterea canonicis et *ἀπογράφαις* opponuntur: quæ de re plura *Justus Fontaninus* de *antiquitat.* *Hortæ* l. 2. c. 3. Hæc voce præter *Hieronym.*, *Augustin.* et *Isidor.* usus est etiam *Tertull.* *Anim.* 2. et *Resurr. carn.* 63.

ÄPÖCULANUS Oreus pro homine valde libaci, et qui pocula omnia tamquam Oreus absorberet, putant quidam legi in *fragm. Tragur. Petronii* 62. *Burm.*, ubi ait: *Erat autem miles fortis, tamquam Oreus apoculanus. Nos circa galliciniam* etc. Alii autem ita legunt: *Erat autem miles fortis tamquam Oreus. Apoculanus* nos circa galliciniam; hoc est recedens, ablimus, discedimus, ut sit verbum *apoculare* a Græco *ἀποκύνειν*, quod significat *amovere, amoliri*volvendo. Similiter autem legi putant *ibid.* 67. *Oreus* apocula. Sed utrobique alii alia.

ÄPÖCYNON, i, n. 2. (*ἀποκύνων*) *¶* 1. Est ossiculum in ranæ rubetæ sinistro latere, quod si in aquam dejectum fuerit, statim fervere ferunt; amorem item et jurgia conciliat, si in potionem addatur, etc. Sic dictum est, quoniam canum impetus eo cohibentur: ab *ἀπρό* ab, et *κύων*, *κύως* canis. *Plin.* 32. *Hist. nat.* 5. 18. (51). *¶* 2. Apud *eumd.* 24. *ibid.* 11. 56. (98). Est etiam planta.

ÄPÖDECTA, *æ*, m. 1. (*ἀποδείκτης*) coactor seu susceptor tributi et vectigalis. *Inscript.*, quæ pertinet ad ann. a Chr. n. *CLXXIV.* apud *Murat.* 2004. 1. *MANC* ANCAM EGO PRINCIPIS EX EPODECTA (corrigere APODECTA) DE MEO PROPRIO, AYLLIO HABENTE CONSURTE, XXVI. SOLID. COMPARATI.

ÄPÖDERMUS, a, uni, adject. Apodermum isciūm apud *Apic.* 2. 2. est, in quo sunt nuclei et amygdala depilata: nam, *ἀποδερμω* significat *cutem, seu corticem detractum*. Alii minus recte leg. *apothermum*, hoc est calidum, a *θερμός* calidus, quia, inquit, ad amygdala decorticata calida aqua opus est.

ÄPÖDES. *F.* APUS.

ÄPÖDICTICUS, a, um, adject. (*ἀποδεικτικός*) apodictic, hoc est evidenter probationem habens. *Gell.* 17. 5. Usus esse existimabat argumento M. Tullium non probo, neque apodictico, sed etc. *Capell.* 5. p. 134. Fides apodictica. *Id.* 6. p. 227. Apodictica hujus pulveris erudita cognitio.

ÄPÖDIOXIS, *is*, f. 3. (*ἀποδιώξις*) rejectio est, seu rhetorica figura, quæ eludimur ab adversario proposito, hæc vel simili formula: *Quid attinet de his rebus dicere, cum ad causam nihil faciant?* Græca vox ab *ἀποδιώκω* expello. *Jul. Rufinian.* 12. p. 231.

APÓDIXIS, is, f. 3. ἀπόδειξις, significat probationem evidentem, ut interpretatur *Quintil.*, apud quem modo Græcis, modo Latinis litteris scripta legitur 5. 10. Sic *Gell.* 17. 5. Apodixin vocari, cum ea, quæ dubia aut obscura sunt, per ea, quæ ambigua non sunt, illustrantur, etc. Iterius tamen Græce usurpatur: est enim Græca vox, ab ἀποδίδωμι ostendo, demonstro. Latine scripsit etiam *Petr.* c. 132. Rogo te, mihi apodixin defunctoriam redde. h. e. redde mihi signum illud evidens, quo defungi soles munere tuo. *P.* si vacat Gronov. l. 4. *Observat.* c. 13. ad fin.

APÓDŌSIS, is, f. 3. ἀπόδοσις, hoc est redditio. Est figura, qua singula periodi membra singulis redduntur et respondent, quæ distributio Latine dici potest, ut in illo *Ter. Andr.* 1. 5. 42. adeon' me ignatum putas? Adeon' porto ingratum, aut inhumanum, aut ferum, ut neque me consulendo, neque amor, neque pudor commoveat etc? *Hæc Donat.* ad *Ter.* l. c. — *NB.* In *Forcellini* vet. edit. hæc addebantur: Sumitur interdum pro altera periodi parte, quæ respondeat primæ, quæ protasis dicitur. — Item pro altera exordii parte. Fere autem Græcis litteris scribitur. Est enim Græca vox, ab ἀποδίδωμι reddo. — Huic respondet antapodosis (ἀνταπόδοσις), hoc est redditio contraria, ut interpretatur *Quintil.* 8. 3.) et fit cum præcedit similitudo, et res sequitur, propter quam explicandam similitudo allata est, ut in illo *Cic. Mur.* 13. 29. *Ut ajunt in Græcis artificibus eos au-lædos esse, qui citharædi fieri non potuerint; sic nonnulli videmus, qui oratores evadere non potuerant, eos ad juris studium devenisse.* Similitudo sine antapodosis est in illo *Virg.* 2. *Æn.* 356. *Inde iuppi ceu Baptores atra in nebula, quos etc.* *Quintil.* loc. cit. semel Græcis, semel Latinis litteris scribit. *Servius* etiam ad *Virg.* 9. *Æn.* 454. Latine videtur, ut fieri docet etiam tunc, cum commemoratur ea, quæ non sunt ante prædicta.

APÓDŌTĒRIUM, n, n. 2. (ἀποδοτήριον) locus in balneis, in quo loturi deponerant vestes, quæ, inter dum dum lavabant, a capitis servabantur: ab ἀποδύω ideo. *Cic.* 3. *Q. Fr.* 1. 1. §. 2. In balnearis assa in alterum apodyterii angulum promovi. *Plin.* 5. *Ep.* 6. Apodyterium balinei laxum et hilare excipit cella frigida. *Et paulo post.* Apodyterio superpositum est sphaeristerium. *Inscript.* apud *Orell.* 3. 178. SATELLIA DI. P. ANVS APODYTERIVM AD NOVITATEM RESTITUIT P-TRISTYLIS CETERISQVE MAHMOIRIS ORNAVIT. *P.* et SPOLIARIUM.

APŌGĒUS, a, um, adject. ἀπόγειος et ἀπόγειος, a terra veniens: ex ἀπό ab, et γαία terra. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 43. 44. (114). Videmus, ventos, quos vocant altanos, e terra consurgere: qui quidem cum mari redeunt, tropæi vocantur; si pergunt, apogæi.

APŌGRĀPHŌN, et Latina positione apographum, i, n. 2. (ἀπογράφον) exemplar libri, vel tabulæ pictæ ab autographo descriptum: ab ἀπογράφω describo. *Plin.* 35. *Hist. nat.* 11. 40. (125.) Hujus tabulæ exemplar, quod apographon vocant, L. Lucullus duobus talentis emit. *Cic.* 12. *Att.* 52. Græce scribit. Utitur autem de libris philosophicis a se quodammodo descriptis, non e Græca lingua in Latinam versis.

APŌLAUCTIZO, as, a, 1. proprie significat calcibus ferire, aut calcare: est enim Græcum verbum ἀπολαυκτίζω, ab adverbio λαός, calcibus ferire: translate autem significat nihil facere, despiciere, aspernari. *Plaut.* *Epid.* 5. 2. 13. Apolactizo inimicos omnes.

APŌLAUSTUS, i, m. 2. ἀπολαυστος, voluptati serviens, in quo voluptas percipitur. Hinc lectum est cognomen Romanum plurium libertinorum. *Capitolin.* *Ver.* 8. Habuit et Agrippam bistrionem, cui cognomen tum erat Memphis, quem et ipsum ex Syria veluti tropæum Parthicum adduxerat; quem Apolautum nominavit. *Lamprid.* *Commod.* 7. Cum etiam Apolautus, alique liberti aulici pariter interempti sunt. *Inscript.* apud *Marin.* *Iscrip.* *Alb.* p. 20. C. Varius Apolautus.

APŌLECTUS, adject. (ἀπολεκτος). 1. *Apolecti, orum*, f. 2. (subaudi pelamides) dicuntur frusta pelamidis concelsarum salendi gratia: ab ἀπολέγω seligo, quia non omnes earum partes, sed selectæ conciduntur. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 15. 18. (48). Pelamides in apolectos, particulatimque consecræ, in genera cybium dispersuntur. 2. Ipse quoque pelamides, quæ sunt in suo genere utriusque, quia sunt apæ, ut in frusta conciduntur, *apolecti dicuntur.* *Id.* 32. *ibid.* 11. 53. (150). 3. *Apolecti, orum*, m. 2. (ἀπολεκτος) in *Ætolia* dicebantur viri aliquot selecti, ex qui-

bus constabat concilium civitatis, ad quod pertinebat decernere de plurimis rebus, quæ sine universo populi concilio transigi poterant: ab ἀπολέγω, seligo. *Id.* 35. 34. Concilium quidem universæ gentis non habuerunt; per apolectos autem (ita vocant sanctius concilium: ex electis constat viris) id agitant, ut etc. *Id.* 36. 28. ad fin. In concilio delectorum, quos apolectos vocant. *Pro apolecti* plures alii malunt *apoclecti*, ἀποκλῆτοι, hoc est vocati, ab ἀποκαλέω voco: quam lectionem præferunt recentiores plerique.

APOLLINARIA, æ, f. 1. herba, quæ et strychnos appellatur. *Apul. Herb.* 74.

APOLLINARIS, e, adject. ad Apollinem pertinens. *P. ONOM.* 1. Apollinaris herba, vel apollinaris absolute, vel apollinaris minor, est herba eadem, quæ hyoscyamus, teste *Plin.* 25. *Hist. nat.* 4. 17. (35). et 26. *ibid.* 14. 87. (140). *Scribon. Compos.* 93. et 103. Apollinaris herbæ radix. *Id.* *Compos.* 90. et 121. Apollinaris radix. 2. Item est solani species, quam et derecam Græci vocant. *Apul. Herb.* 22, ubi addit, ita appellatam esse ab ipso Apolline, qui eam invenisse fertur.

APOLLŌNOS gonos est herba eadem, quæ apollinaris. *Apul. Herb.* 90. *P.* voc. præced.

APŌLŌGĀTO, onis, f. 3. idem quod *apologus*, hoc est fabulosa narratio, ejusmodi sunt *Æsopi* fabellæ. *Quintil.* 5. 11. 20. *Æsopi* Græci vocant λόγους μυθικούς: nostrorum quidam, non sane recepto in usum nomine, apologonem.

APŌLŌGĒTICUS, a, um, adject. ἀπολογητικός, ad defensionem causæ pertinens: ab ἀπολογέμαι. *P.* vocem sequentem. *Tertullianus* librum suum, quo Christianorum contra Gentiles causam tuetur, *Apologeticum* inscripsit. Est etiam Hieronymi *Apologeticum* ad Dominianum.

APŌLŌGĪA, æ, f. 1. (ἀπολογία) oratio qua se quis et sua facta defendit, aut excusat, aliorumque accusationes et argumenta refellit, ab ἀπολογέμαι, dicendo refello, refugio, confuto. Est *Apuleji* liber hoc titulo inscriptus. Utitur etiam *Hieronym.* 2. in *Rufin.* 4. et 6. et alibi.

APŌLŌGŌ, as, are, a. 1. *Seneca Ep.* 47. Retulit illi gratiam servus, ille in primam decuriam coniectus, et ipse illum in vicem apologavit, et ipse non judicavit domo sua dignum. *Ablegavit* malebant quidam, tum quod *apologavit* insolens verbum est et semibarbarum, tum quod totus hic locus corruptus videtur: at *Lipsius* (quem recentiores plerique omnes sequuntur) ex consensu librorum *apologavit* retinet, et interpretatur, convivio affecit, vel notavit, a Græco ἀπολόγω, quod et rejicere, repudiare significat.

APŌLŌGŌS, i, m. 2. (ἀπόλογος) narratiuncula ficta et fabulosa, ea præsertim, in qua animalia rationis expertia, et plantæ loquentes inducuntur, quales sunt fabellæ *Æsopi*, *Phædri*, etc., ex quibus aliquod vitæ præceptum eruitur. Differt a fabula, quæ est narratio major, et proprie μῦθος dicitur; fere autem possibilia et verisimilia continet, qualia sunt hominum ac deorum facta. Ita porrose habent inter se, ut omnis apologus fabula dici possit, non tamen contra. Nam epopeia, v. gr., tragædia, comædia *apologi* dici non possunt. Itaque fabula est nomen tum generis, tum speciei; *apologus* speciei tantum. Dictus est ex ἀπό ab, et λέγω dicere, quia in hujusmodi fabulis aliud significari volumus, ac ipsa sonat narratio, et ab illo, quem habent, sensu ad alium traducere: vel dicitur, aliud innuit. (It *favola*, *apologus*; *Fr.* *fabule*, *apologue*; *Hisp.* *fabula*, *apologo*; *Germ.* *die Erzählung*; *Angl.* *a fable*, *apologue*). *Plaut.* *Stich.* 4. 1. 32. Agere alicui apologum. h. e. narrare. Adde *ibid.* 38. 64. *Cic.* 1. *Invent.* 17. 25. Incipere ab aliqua re, quæ vel apologum, vel fabulam, vel aliquam continet irrisorem. *Id.* 1. *Herenn.* 8. 10. apologum, et fabulam conjungit. *Id.* 2. *Orat.* 66. 264. Ad hoc genus ascribamus etiam narrationes apologorum. Usurpant præterea *Quintil.* 6. 3. 44., *Gell.* 2. 29. et *Sueton.* *illustr. Rhetor.* 1.

APŌŌNO, is, ere, a. 3. idem ac depono, unico p, et præpositione a, et pono: vel quasi abpono; dicitur ea ratione, quæ aſi, aſore, aſuturus pro abſi, etc. quæ *P.* suis loc. *Plaut. Pien.* 4. 2. 35. Ovis urget. m. at tu apone. *Id.* *Cas.* 2. 6. 11. Ajane hic sitellam. *Ter. Heaut.* 1. 1. 36. At istos nostros interea tamen apone, ne labora. Adde alia exempla ejusdem rationis, quæ *Pareus* in *Lex. Cr.* l. congerit: quibus

nihil obstantibus *Salmas.* ad *Fopisc.* in *Aurel.* c. 7. et alii præterea erudit viri (inter quos recentiores ferme omnes) duplici p appono ubique scribendum consenti: ita enim haberi in probatis MSS. et editis libris.

APŌPHĀSIS, is, f. 3. ἀπόφασις, negatio, abnuentia, depulsio, ab ἀποφῆμι nego: figura est rhetorica, quæ aliquid negare videtur vel omittimus, et tamen dicimus; cujus tale exemplum ponit *Quintil.* 9. 2. Non agam iterum jure summo, non dicam quod forsitan obtinerem. *Quintil.* l. c. Græcis litteris scribitur: Latinis vero *Jul. Rufinian.* 8. — *Forcellinus* hæc addidit: 2. Est etiam index bonorum, vulgo *invenlarium* dictum: et in hac significatione est ab ἀποφάτω, ostendo, exhibeo, profero. Utroque autem modo Græca vox est, et Græce scribenda.

APŌPHLEGMATISMUS, i, m. 2. ἀποφλεγματισμός, medicamentum ad exigendam ex capite pituitam; et ore excernendam: ex ἀπό ab, et φλέγμα pituita, *Cæli. Aurel.* 1. *Tard.* 4. Apophlegmatismum quoque adjectives. Adde 2. *ibid.* 4. et 1. *Acut.* 15., et *Theod. Priscian.* 1. 6.

APŌPHLEGMATIZO, as, are, 1. (ἀποφλεγματίζω) apophlegmatismum adhibere. Usurpatur a *Theod. Priscian.* 2. 3.

APŌPHŌNĒMA, atis, n. 3. (ἀποφώνημα) figura est rhetorica, quæ brevis quædam sententia proferitur, duobus membris constans, quorum alterum alteri respondet. *Jul. Rufinian.* 19. Apophonema 'sententia responsiva, ut apud Cællum: Fac velis, perficies.

APŌPHŌRĒTA, æ, f. 1. (ἀποφώρητος) apud *Isid.* 20. *Orig.* 4. 12. est vas escarium planum, ferendis apophoretis aptum: sed caret adhuc exemplo idoneo Latini scriptoris.

APŌPHŌRĒTA, drum, n. plur. 2. (ἀποφώρητα).

1. Sunt munuscula, quæ Saturnalibus diebus dari solebant convivis in fine mensæ, domum asportanda: ab ἀποφῶρα aufero, asporio. *Martialis* hoc titulo inscripsit librum suum decimum quartum, in quo recenset varias res, quæ pro apophoretis dari solebant, et singulis suum addit distichon. Explicat autem quid sint in primo epigrammate illis versibus: *Divitis alternas et pauperis accipe sortes: Præmia convivæ det sua quisque suo.* Italice hujusmodi munuscula post mensam data appellari solent *cestelle*. Neque Saturnalibus solum, sed et aliis temporibus, si libulis set, apophoreta dari, præsertim ab imperatoribus solebant. *Sueton.* *Vesp.* 19. Sicut Saturnalibus dabat viris apophoreta, ita et calendis Martii feminis. *Id.* *Cal.* 55. Agitatori Entycho, commissione quadam, in apophoretis vices HS. contulit. *V. Eumel.* *Aug.* 75. Legitur hæc vox etiam apud *Petr.* in *fragm. Tragicur.* 40. 56. et 60. *Burm.* primo tamen loco usurpatur adjectivi modo. *Forcell.* ex copio placitis facti apophoreti fuerunt, nisi forte legendum sit apophoretici. 2. Præterea dicta sunt apophoreta etiam illa munera, quæ ab editoribus ludorum mitti solebant amicis post ludos confectus, ut *Lipsius* l. 1. *Saturn.* c. 16. docet ex *Symmacho* 2. *Ep.* 80. (al. 81.), adlitque ejusmodi munus etiam apophoreticum dici: quam vocem adjectivè usurpatam videmus ab eodem *Symmacho* 5. *Ep.* 54. (al. 56.) et 9. *Ep.* 109. (al. 119.)

APŌPHŌRĒTICUS, a, um, adject. (ἀποφώρητικός) ad apophoreta pertinens. *Apophoreticum* (subaudi munus) absolute usurpatur a *Symmach.* *P.* vocem præced. 2.

APŌPHŌTHĒGMA, atis, n. 3. (ἀπόφθεγμα) brevis et sententia, sive acutum dictum, sive responsio, non consuevit, sed illustrium tantum virorum. Est autem Græca vox ab ἀποφθγγμαι sententiosus loquor, et Græce scribenda. Latine dicitur *facete dictum*, et breviter et commodè dictum a *Cic. Amic.* 1. et 1. *Offic.* 29. Item simpliciter dictum. Hujusmodi ἀποφθγγμάτων volumina collegisse Catonem, indicat *Cic.* 1. *Offic.* 29. Idemque fecisse Cæsarem, scribit ad *Petrum* 9. *Fam.* 18. *Manutius* quoque et *Erasmus* hujusmodi collectiones edidere.

APŌPHŌYĒGIS, is, f. 3. (ἀποφύγις) pars summa, et infima scapi columnæ, quæ basi, vel capitulo jungitur, in modum anuli facta totumque scapum cingens: de qua plura *Bald.* in *Lex. Vitruv.* ad 4. 7. 3. *Schneid.* ubi ea vox legitur. Addit *Barbarus* ad l. 3. *Vitruv.* c. 3. et cum cu *Philan.* loc. cit. in Dorica quidem, Junica, et Corinthia columnarum ratione apophygium esse partem extremam scapi; at in Tuscanâ esse partem summam basis, quæ columna incumbit, Italice cincta. Ratio hujus nominis est hujusmodi. Qui pri-

nam columnas ex integris arborum truncis ledere, earum capita forte anulo religabant quo essent firmiores, neque ad pondus funderentur. Hic anulus ἀποφυγί dictus est, h. e. effugium, remedium contra scissiones fissionesque columnarum: ab ἀποφεύγω effugio, evado. At Schneider. pro apophygi edidit apophysis, ab ἀπο et φύω generatur, sibi. — NB. Fritze. 4. 1. pro apophygi apothesis nominat, eadem significatione, ut quidem Philand. et Barbar. interpretantur. Est autem ἀποθήκη depositio, ab ἀποθήκη depono: et ita dicta videtur ea columnae pars, quia ibi se quodammodo columna deponit et incumbit.

ΑΠΟΠΙΡΑΣ, αἰς, n. 3. (ἀποπίρα) experimentum, remedium. Pluries hac voce utitur, et quidem neutro genere, quamvis ἀπίρα apud Graecos feminini generis sit, Pelagon. Veterin. 7. Aliud apopiras physicum. Hic verba ita expressit loco simili Veget. 3. Veterin. 85. Adversus huiusmodi casum physicum remedium experimenta docuerunt. Pelagon. ibid. 9. Aliud apopiras Pelagonii. Et mox. Item si dorsum ibi injuria aut imperitia sedentis intumuerit, Arcadii ipopiras.

ΑΠΟΠΛΑΝΗΣΙΣ, ἀποπλανήσις, i. e. aberratio; figura rhetorica, qua differendo, obscurando, tergiversando judicem in errorem trahimus: quod Cicero facit in causa Cluentii, qui reus erat veneficii. Est autem Graeca vox, et Graece scribenda: ab ἀποπλανῶμαι aberro, evagor. Cic. 3. Orat. 53. ad fin. vocat erroris inductionem. Latinis tamen litteris occurrit apud Jul. Rufinian. 13.

ΑΠΟΠΛΕΚΤΙΚΟΣ, a, um, adject. (ἀποπληκτικός) apoplexia ictus, stupidus, altonitus. Fennic. 3. Mathes. 14. n. 8. Morientur autem aut spastici, aut colubici, aut apoplectici, seu phrenetici. Adde 5. n. 8. et Cael. Aurel. 3. Acut. 5., ubi tamen non semel etiam apoplectus legitur, a Graeco ἀπόπληκτος, quod idem est.

ΑΠΟΠΛΕΚΤΟΣ, a, um, adject. F. vocem praeced.

ΑΠΟΠΛΕΞΙΑ, αἰ, f. i. et

ΑΠΟΠΛΗΞΙΑ, αἰ, f. 3. (ἀποπληξία et ἀπόπληξις) subita percussio, qua totum corpus et mens stupet, et sensu ac motu privatur: ab ἀποπληττω percussio, quod tamquam letali percussu repentem faciat casum, ut Cael. Aurel. 3. Acut. 5., ubi de ipsa plurimis disserit, loquitur, Latini interdum quia credebant a sanguine proficisci, ictum sanguinis vocabant (ut Aurel. Victor. Epit. 16. Verus letu sanguinis, quem morbum Graeci ἀπόπληξιν vocant, exitus est). Capitolum Anton. Philos. 14. in fin. Apoplexi atreptus perit. Al. leg. apoplexia. Id. Ver. 9. Morbo, quem apoplexin vocant, correptus. Cael. Aurel. loc. cit. Apoplexia dicta est, quod etc. Tertull. Anim. 53. Apoplexis interior ruina. Fennic. 3. Mathes. 7. n. 8. Mors illi per spasmus aut apoplexin fertur.

ΑΠΡΟΠΡΟΕΓΜΕΝΑ, orum, n. plur. 2. F. PRODUCITUS.

ΑΠΡΟΨΙΣ, αἰ, f. 3. (ἀπροψίς) specula villae, locus, ex quo prospectatur. Front. de fer. Alb. 3. In apopis jucundiores tibi esse videntur.

ΑΠΟΡ velus verbum pro apud. Paul. Diac. p. 20. 6. Müll. Quidam ceciderunt legendum apur, ex quo mutato r in d factum sit apud: alii apot. F. AU sub init. et APUD.

ΑΠΟΡΕΜΑ, αἰς, n. 3. (ἀπόρημα). Ita definitur a Boeth. Aristot. Topica. 8. 4. p. 730. Est autem philosophema quidem syllogismus demonstrativus, epichirema autem syllogismus dialecticus, sophisma vero syllogismus contentiosus, aporema autem syllogismus dialecticus contradictionis.

ΑΠΟΡΙΑ, αἰ, f. i. (ἀπορία) dubitatio. ¶ 1. Generalium. Fulgat. Interpr. Eccl. 27. 5. Sicut in percussura cribri remanebit pulvis, sic aporia hominis in cogitatu illius. ¶ 2. Speciatim est figura rhetorica, eadem quae dubitatio. Rutil. Lup. 5. 10. et Jul. Rufinian. 9.

ΑΠΟΡΙΣΤΙΟ, οἰς, f. 3. dubitatio, haesitentia animi, perplexitas, angustia animi, ab ἀπορία anxietas. Tertull. advers. haeret. 49. Quoniam ipse fuerit de aporietate conceptus atque prolatus.

ΑΠΟΡΙΕΣ, αἰ, f. 5. idem ac aporia, paupertas. Vox a Lerico expungenda; occurrit enim solummodo in Not. Tir. p. 137.

ΑΠΟΡΙΟΡ, αἰς, stus sum, ari, dep. 1. (ἀπορίω) haesito, dubito. Fulgat. Interpr. Eccl. 18. 6. Cum quiesceret (homo), aporiabitur. Ibid. Isai. 59. 16. A-

poriatus est, quia non est qui occurrat. Adde ibid. Paul. 2. Corinth. 4. 5., et Ambros. Serm. 85.

ΑΠΟΣΚΟΠΕΥΟΝ, ontos, F. voc. seq.

ΑΠΟΣΚΟΠΩΝ, ontis, ἀποσκοπών, hoc est in scopum intucus et collinans. Apostoponta vocarunt celeberrimam Antiphili pictoris tabulam, in qua Satyrum fecerat ad scopum collinantem, ut est apud Pline. 37. Hist. nat. 11. 40. (138), ubi Harduin. et MSS. legit aposcopuonia, ἀποσκοπεύοντα, quod idem est; quam lectionem retinuit et Stillig. Porro huiusmodi gestum representari putat Visc. in Mus. Pio-Clement. T. 7. p. 55. tab. x., quae exhibet Herculem dextra aliquantisper elata, atque ad oculos ita admo- tu, ut eos a nimis lucis radiis defendat, dum tres Nymphas ibidem adstantes conspiciat.

ΑΠΟΣΙΟΠΕΣΙΣ, αἰ, f. 3. ἀποσιωπήσις, hoc est Latine reticentia, obsequia; ab ἀποσιωπῶ reticeo, in medio sermone conticesco: figura est rhetorica, qua in media oratione aliquid laetetur vel ex ira, vel ex sollicitudine, et quasi religione, vel alio transcendit causa, ut in illo Virg. 1. Aen. 135. Quos ego: sed moles praestat componere fluctus. Et apud Quintil. 9. 2. 54. Communis autem: tametsi ignoret milia, iudices, etc. Id. ibid. 3. 64. Haec quidam apostoposim putant, frustra. Et mox. Quae si apostoposim est, etc. Postremis his duobus locis docet Quintil. tum dici apostoposim, cum quod reticetur, incertum est, vel certe longiori sermone explicandum. Cum enim patet quod omittitur, aut uno alterve tantum verbo suppletur, syncdoche grammaticalis, vel ellipsis rectus dicitur. Adde Servium ad Virg. 2. Aen. 100. et 101. Alia exempla huius figurae habes apud Ovid. Heroid. 13. in fin. et 20. 51., et apud Sil. It. 9. 55. et 10. 280., et Stat. 3. Theb. 280.

ΑΠΟΣΠΡΑΓΙΣΜΑ, αἰς, n. 3. (ἀποσπράγμα) figura anuli palae insculpti ad signandum. Vox Graeca a σπράγιω signo, sigillum imprimo. Pline. 10. Ep. 16. in fin. Signata est anulo meo, cuius est apostpragisma quadriga.

ΑΠΟΣΠΕΝΟΣ, i, f. 2. ἀπόσπληνος, dicitur herba rosmarinus, apud Apul. Herb. 79., quia speni exsicando utilissima est: ex ἀπό ab, et σπῆν, πρὸς speni.

ΑΠΟΣΤΑΣΙΑ, αἰ, f. i. generaliter est defectio: speciatim autem defectio a vera religione, ἀποστασία; ab ἀπισταμαι deficio, recedo. Augustin. in Op. imperf. contra Julian. 56. et 57., et Salvin. de Gubernat. Dei 6.

ΑΠΟΣΤΑΤΑ, αἰ, m. i. ἀποστάτης, desertor, qui ducit suo deserto ad hostes transfugit: ab ἀπισταμαι deficio, recedo. A Christianis scriptoribus saepe nominatur, qui a Fide desecit. Tertull. 5. advers. Marcion. 11. Apostata Marcion. Tertull. 5. 138. de 1. 2. proditor: Tunc vir apostolicus, nunc vilis apostata factus. Adde Cod. Theod. 16. 7. 1., 16. 4. 1., 16. 7. pr. et alibi. Cassiod. 6. Hist. Eccl. 5. Mares episcopus Chalcedoniae implum apostatamque (Julianum Aug.) conditasse dicitur.

ΑΠΟΣΤΑΤΙΣ, adverb. ἀποστατικῶς, apostata more. Imp. Justinian. Cod. 1. in ep. ad Joann. Papam § 1. Ecclesiae contradicere Judaice et apostatice.

ΑΠΟΣΤΑΤΙΚΟΣ, a, um, adject. ἀποστατικός, qui per apostasiam a Fide defecit. Sedul. 5. 375. Plebis apostaticae Dominum quae caeca negasset. — Hinc apostaticus, i. absolute. Tertull. 4. advers. Marcion. 5. Facilius apostaticum invenias, quam Apostolicum. — Cl. Furianello in 1. Lex. Append. haec addit ¶ 2. Item qui apostemate laborat. Pelagon. Veterin. 28. Potio ad (sequos) apostaticos. Ita pro apostaticis, quod mentum scripturae est, legendum recte putat Hieronym. Molin in Mem. sopra la Veterin. di Pelagon. p. 49., quodque Molus interpret Jos. Sarchiani, veluti desperata lectionis verbum, in sua interpretatione prorsus omisit. — Haec sane lectio confirmatur a Cod. Vindobon. palimpsesto, qui apostaticos habet; interpretatio vero cum voce minime convenit: an legendum apostematicos?

ΑΠΟΣΤΑΤΟ, as, avi, atum, are, n. 1. ἀποστατής, ἀποστατικός, deficio. — Generalium. Fulgat. Vetus Interpr. ed. Mat. 1. Petr. 2. 21. Post notionem iustitiae apostatari a domino sibi tradito mandato. — Speciatim apud Christianos scriptores est a Fide defecere. Cyprian. 1. Ep. 2. ad Cornel. de pace Iapson. Inter eos, qui vel apostataverunt etc. Commodian. 50. in lemmate. Qui apostataverunt Deo. Haec autem lectio confirmatur ab acrostiche, ex qua componitur se-

quens carmen. Cassiod. 1. Hist. Eccl. 13. ante med. Cum eis autem apostataverunt hi etc.

ΑΠΟΣΤΑΤΡΙΧ, αἰς, f. 3. desertrix. Fulgat. Interpr. Eccl. 2. 3. Gentes apostatrices.

ΑΠΟΣΤΕΜΑ, αἰς, n. 3. ἀπόστημα, est vomica, abscessus, suppuratio, concursus mali humoris in aliquam partem corporis abscedens, et in pus se satiem degenerans; vox Graeca ab ἀφίσταμαι abscedo. Pline. 30. Hist. nat. 5. 12. (49). Utuntur ad omnia, quae intumescent, et quae apostemata vocant. Id. 28. ibid. 15. 61. (217). Panos et apostemata sanguis utriusque discutit. Adde eund. 20. ibid. 3. 8. (16). et Veget. 4. Veterin. 8. Cael. Aurel. 2. Acut. 14. Sanies vero ex apostemate, quod etiam vomica dicitur poterimus, vel certe ex ulcere probatur venire.

ΑΠΟΣΙΕΜΑΤΙΚΟΣ, a, um, F. ΑΠΟΣΤΑΤΙΚΟΣ 2. ΑΠΟΣΤΑΤΙΚΟΣ, us, m. 4. (ἀποστατικός) Apostoli officium, seu dignitas. Tertull. 1. advers. Marcion. 20. Petrum, ceterosque columnas Apostolatus. Sidon. 7. Ep. 4. Apostolatus vestri patrelinio.

ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟΣ, a, um, adject. (ἀποστολικός) ad Apostolos pertinet. Tertull. Praescript. advers. haeret. 32. Apostolica aetas. Et ibid. Ecclesiae Apostolicae. Et ibid. Apostolica doctrina. Prudent. Hamartia. 524. Oris Apostolici testis sententia prodit. Cod. Theod. 16. 1. 2. Apostolica disciplina. — Hinc

Apostolici viri, et interdum absolute Apostolici ¶ 1. Dicebantur Apostolorum fideles discipuli, et qui in Evangelio praedicando constantes adiutores erant, et orthodoxi. Tertull. loc. cit. Habere aliquem auctorem ex Apostolis, vel Apostolicis viris. ¶ 2. Item dicebantur ejusdem haeresis sectatores. Augustin. de haeret. 40. et Isid. 8. Orig. 5.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ, i, m. 2. (ἀπόστολος) hoc est missus, dimissus; vox Graeca ab ἀποστέλλω mitto, dimitto. ¶ 1. A JCUs apostoli dicuntur litterae, quae ab eo, a quo appellatum est, ad eum, qui de appellatione cogniturus est, dantur, quae scriptum habent, a quo datae sint, cui appellet, et ad quem appellet, et adversus quem, et a quo sententia et vocatur alio nomine appellatorum: item dimissionis, quia per eas causa ad eum, qui appellatus est, dimittitur, ut Modest. Dig. 50. 16. 106. explicat. Macer ibid. 49. tit. 6. qui De libellis dimissoris inscribitur, l. 1. Quas litteras dimissorias, sive apostolos appellant, Modest. ibid. 14. 9. Interca decessit reo; nihilominus tamen apostoli redditi sunt. Paul. Sentent. 3. 33. Litterae dimissoriae dicuntur, quae vulgo apostoli appellantur. Adde Dig. 49. 1. § 4. fr. 3. § 4. fr. 7. et Cod. Theod. 11. 30. 67. Imp. Dioclet. et Maxim. Cod. 7. 62. 6. apostolos alieui dare. ¶ 2. Apostolos dicebantur, qui a summo Iudeorum sacerdote, ad tributa quaedam ex peculiaribus synagogis colligenda mittebantur. Cod. Theod. 16. 8. 14. ¶ 3. Apud Christianos scriptores κατ' ἐξ' ἑαυτὸν Apostoli dicuntur Jesu Christi D. N. legati, missi per universum terrarum orbem ad evangelium Evangelium gratiae Dei. Tertull. Praescript. advers. haeret. 20. Apostoli, quos haec appellatio missos interpretatur. Prudent. Hamartia. v. 508. Doctor Apostolus.

ΑΠΟΣΤΡΟΦΗ, αἰ, f. 3. ἀποστροφή, hoc est aversio, ab ἀποστρέφω averto. Est hoc nomine figura rhetorica (quam Quintil. ibidem aversionem appellat 9. 2.) et fit cum in media oratione sermonem orator a iudice, vel ab audiente avertit repente, et in alium convertit, ut in illo Cic. Lig. 3. ad fin. Quid enim, Tubero, tuus ille destitutus in acie Pharsalica gladius agebat? Sic dicitur ἀποστροφή ab eod. Quintil. ibid. 3. Illud Virg. 2. G. 170. haec Decios, Marlos, magnosque Camillos, Scipiadus duos bello, et te maxime Caesar; ubi ex improvviso mutatur incepta forma loquendi: atque hac persaepe utuntur poetae. Capell. 5. p. 171. Apostrophe est in aliquem districta conversio, etc. Pseudo-Ascon. ad illa verba Cic. 3. Ferr. 9. Hic tu fortasse eris diligens, etc. Apostrophe ad ipsum Hortensium, qua ostendit, etc. Adde Hieronym. in Hierem. 13., Servium ad Virg. 2. Aen. 56., 5. 123. et 12. 503., Aquilam Rom. 9. et Jul. Rufinian. 23.

ΑΠΟΣΤΡΟΦΙΟΣ, et Latina positio Apostrophus, i, m. 2. ἀποστροφῆς, hoc est aversus, apud Grammaticos est semicirculus aversus ad summam litteram consonantem appositus, cui vocalis est subtrahenda, ut Tanton' me crimine dignum? Ita describit Diomed. 2. p. 430. Putsch. Adde Priscian. in l. de accentib. p. 1287. et Donat. p. 1742. qui omnes Latini litteris scribunt.

APOTACTATĒ, arum, m. plur. 1. dicuntur ejusdem heresis sectatores a *Cod. Theod.* 16. 5. 11. et 16. 7. 3.

APOTĀMIA, æ, f. 1. Græca vox, quæ Latine cella penuria: a *παμίας promus condus*. Latine scripta legitur apud *Cel. Aurel.* 3. *Acut.* 21. Dehinc e cellario, quod Græci apotamium vocant, etc.

APOTĒLESMA, atis, n. 3. ἀποτέλεσμα, hoc est effectus, effectus, ab ἀποτέλεω efficio, perficio. Ab astrologis ita appellatur effectus stellarum, hoc est quicquid ex astrorum convenientia multoque respectu in natali ejusque efficitur boni vel mali. *Firmic.* 8. *Mathes.* 5. 18. et alibi sæpe.

APOTĒICA, æ, f. 1. ἀποθήκη (unde Itali derivant bottega, Franci boutique, Germani Bude) repositorium, cella, in qua aliquid servandum reponitur, ut sunt horreum, cella vinaria, carnarum, et alia ejusmodi in ædibus loca, in quibus cujuscumque generis fruges reconduntur: ab ἀποτίθημι repono. ¶ 1. Generatim. *Cic. Vatini.* 5. 12. Cum omnium donos, apothecas, naves furacissime scrutare. *Id.* 2. *Phil.* 27. 67. Nihil erat clausum, nihil obsignatum, nihil scriptum: apotheca totæ nequissimis hominibus condonabantur. *Horat.* 2. *Sat.* 5. 6. neque illic aut apotheca proci intacta est, aut pecus. *Ulp. Dig.* 33. 7. 12. a med. Instructo fundo et bibliothecam, et libros qui illic erant, ut quoties venisset, uteretur, contineri constat: sed si quasi apotheca librorum utebatur, contra erit dicendum. *Servius* ad *Virg.* 4. *G.* 229. *Theauris*, i. e. repositionibus: ac si diceret apothecis.

Sermo est de apibus, quæ favos condunt. ¶ 2. Sæpe specialiter dicitur de cella in qua vina servantur. Est autem discrimen, licet fortasse non perpetuum, inter cellam vinariam et apothecam: nam cella vinaria constituitur in ima ædium parte, in qua sit vinum, et in cupis, dolis, culleariis aliisque majoribus vasis servatur ad usum familiarē: at apotheca erat apud veteres in editore ædium parte, quemadmodum et horrea, in qua reconduntur amphoræ et cadi, ceteraque minora vasa, servandis etiam in multis annos vini accommodata. Hinc *Colum.* 1. *R. R.* 6. 9. partem villæ fructuarie dividi ait in cellam oleariam, torulariam, vinariam, defrutariam, fœniliam, paleariam, et apothecas, et horrea. Et paulo post monet, apothecas recte superponi fumaris et balneis, ex quibus fumus exoritur, quoniam vina celerius vetustescunt, quæ fumo præcuncta maturitatem trahunt. *Plin.* quoque 2. *Ep.* 17. apothecam et horreum in edita tui esse sita testatur, in Laurentino suo. Hinc *Horat.* 3. *Od.* 21. 7. Invitat amphoram, ut descendat Corvino jubente etc.; et *ibid.* 28. 7. vult, eam deripi horreo; et *ibid.* 8. 11. laudat amphoram fumum libere institutum. Contra cellas vinarias, non in subterraneis, at certe in plano ædium fuisse satis indicant *Farro* 1. *R. R.* 13. ad fin., *Plin.* 14. *Hist. nat.* 21. 27. (133.), *Colum.* loc. cit. et *Filruv.* 6. 9. — Nunc exempla addantur, quibus apotheca pro vini reposito accipitur. *Plin.* 14. *Hist. nat.* 14. 16. (49). Apothecas fuisse, et diffundi solita vina, etc. *Et ibid.* 4. 6. (57). Tantum pecuniarum detinent vini apothecæ. Adde *eumd.* *ibid.* 18. 22. (118). *Ulp. loc. sup. cit.* Vina, quæ in apothecis sunt. *F.* integrum locum. *Id.* 47. 2. 21. In apotheca amphoras esse vini etc. Adde *Dig.* 19. 2. 11. § 3. et 40. 7. 40. *Arnob.* 7. 31. Vinum omne, quod in cellis atque apothecis est conditum.

¶ 3. Inter officia domus Augustæ fuit servus ab apotheca trichlinii, quæ erat parva cella juxta trichlinium, unde vina ad mensam commode inferri poterant. *Inscript.* apud *Don.* cl. 7. n. 34., quæ est apud *Orell.* 2859. P. AVIDIO P. F. SERGIA NIATRINIO CAES. N. AB APOTHECA TRICLINII etc. ¶ 4. Apotheca sequioribus sæculis dicebatur et taberna vinaria. *Salvian.* 4. *advers. Avar.* 4. Apothecæ ebriosorum vino replentur. *F. EBRIOSUS.*

APOTHECARIUS, ii, m. 2. qui mensæ inservit, qui cibos et vina ex apothecis ad mensas offert. *Cod.* 12. 58. 12. § 3.

APOTHECO, as, are, a. 1. In apothecam recondo. Translate occurrit apud *Venant. epist. præf. carm.* 6. l. 5. Quod ille toreusaret in metu, iste apothecaret in fructu.

APOTHEOSIS, is, f. 3. ἀποθεώσις consecratio, seu relatio hominis demortui inter deos: Græca vox ab ἀποθεώω inter deos refiro, deum facio. ¶ 1. Hanc primus instituit Augustus, qui Julium Cæsarem deum fecit et ut deum coli jussit, ut est apud *Sueton.* *Cæs.* 88. Ritus, qui in apothecis servabantur, ac-

curate *Herodian.* 4. 2. describit. *Tertull. Apolog.* 34. extr. Maledictum est, ante apothecios deum Cæsarem nuncupari. — Hinc *Apotheosis* a *Capell.* 2. p. 36. fingitur mater *Alhanasice*, h. e. immortalitatis. — De numero Augustorum quorum apotheciosis facta est, vide *Borghes. Lettera* 13. *Febr.* 1835. ad cl. *Furlanetto*, quæ MSS. servatur in Bibliotheca Seminarii Patavini. ¶ 2. *Apotheosis* inscriptum est *Prudentii* carmen, in quo agit de Divinitate Christi, et de aliis ad illam pertinentibus.

APOTHERMUM. *F. APODERNUS.*

APOTHESES. *V. IN APOPHYGIS* in fin.

APOTOMĒ, es, f. 1. (ἀποτομή) abscissio. Est vox ad musicam pertinet, quæ significatur pars toni reliqua, postquam senitonium eidem demptum est. *Boeth.* 2. *Music.* 29. p. 1098. Reliqua igitur pars, quæ major est, apotome nuncupatur a Græcis, a nobis vero potest vocari decisio.

APOXYOMENOS, ἀποξυόμενος, hoc est destringens, abstergens: vox Græca ab ἀποξύνω derado, destringo. Fuit hoc nomine celebris statua a Lysippo facta hominis se fricantis strigili in balneo et destringentis, de qua *Plin.* 34. *Hist. nat.* 8. 19. (62). *V. DESTRINGO.*

APOZEMA, atis, n. 3. (ἀποζέμα) decoctum, hoc est aqua, in qua aliquid decoctum sit: ab ἀποζέμας ferveo. *Emil. Macer. de Herb. c. de apio.* Vel semen potius, vel apozema proderit ejus. *Apozima* corrupte legitur in quibusdam editionib., ut et *Janus Cornar.* adnotavit. Adde *Theod. Priscian.* 3. 8.

APOZYMO, as, are, a. 1. hoc est fermentare, fervere, a ζυμο fermentum: verbum barbarum, quod legitur apud *Theod. Priscian.* 1. 19. Sales triti ac in linteolo ligati aceto infunduntur, et ex hoc vulnus tamdiu apozymandum est, vel infundendum, donec sanguinem eliciat. h. e. tamdiu aceti acrimonia irritandum, et accendendum, etc.

APPANGO vel adpango, is, ere, a. 3. ad aliquid pango, affigo. *Paul. Diac.* p. 8. 10. *Müll.* Antiquamenta valvarum ornamenta, quæ antea adpanguntur, id est adduntur. *V. APPINGO.*

APPARAMENTUM vel adparamentum, i, n. 2. idem ac apparatus concretus, ut ajunt, sensu. *Inscript.*, quæ pertinet ad ann. a Chr. n. cccxv., apud *Fabrett.* p. 609. n. 79., quæ est apud *Orell.* 2332. TAVROBOLIVM FECERVNT CVM SVIS HOSTIIS ET APPARAM. OMNIBVS.

APPARATE, adverb. Comp. *Apparatus*. Est cum apparatu, plurima cum cura (li. con apparecchio e spesa; *Fr.* avec appareil; *Hisp.* con aparato; *Germ.* mit sorgfältiger Zubereitung; *Angl.* with great preparation).

I.) Proprie. *Cic.* 13. *Att.* 52. Edit et bibit adewis et jucunde; opipare sane et apparate. *Liv.* 31. 4. Ludiceni magnifice apparateque facti. *Plin.* 1. *Ep.* 15. Potes apparatus cenare apud multos; nusquam hilaris.

II.) Translate de ratione dicitur, et est exquisita, affectata. *Cic.* 1. *Herenn.* 7. 11. Apparate dicere. *V. APPARO* in fin. B. 2.

APPARATIO vel adparatio, onis, f. 3. apparatus (li. apparecchio, apparato; *Fr.* préparation, apprêt; *Hisp.* aparato; *Germ.* die Zurüstung; *Angl.* a preparing, getting ready).

I.) Proprie. — Generatim. *Vitruv.* 2. 10. 3. Quoniam de apparationibus est explicatum. h. e. de comparatione materiei, ex qua ædificia fiunt. — Speciatim de his, quæ multa cura et diligentia fiunt. *Cic.* 2. *Off.* 16. 56. Laudare magnificentiam et apparationem popularium munus.

II.) Translate. *Cic.* 1. *Invent.* 18. 25. Exordium debet habere splendoris et festivitatis et concinnitudo minimum, propterea quod ex his suspicio quædam apparationis atque artificiosæ diligentie nascitur. *Id.* 1. *Herenn.* 8. 12. Alterum genus narrationis est quod intercurrit nonnumquam, aut fidei, aut criminatæ, aut transitionis, aut aliquid apparationis, vel laudationis causa. h. e. cum in media oratione breviter narratur aliquid ad sternendam veluti materiam et præparanda ea, quæ dicturi deinceps sumus. *Cl. eumd.* *ibid.* 10. 17.

APPARATOR vel adparator, oris, m. 3. qui apparat. *Liv.* 44. 9. Interdum plures ab apparatoribus ludis arinati inducebantur. Pierique al. leg. plures apparatoribus ludis etc. *Inscript.* apud *Murat.* 511. 2. et *Marin. Inscr.* *Alb.* p. 110. A. POSTYMIUS POSTYMIÆ L. HERACLIDÆ ROGATOR MAG. QVINQ. CONLEG.

APPARAT. ANNAL. ITERVM. Ipæ *Murat.* quid sibi velit illud *Apparat.* se ignorare fatetur. *Inscript.* apud *Orell.* 2325. FRÆSVENTE ABLIO ANTHOSA SACERDOTE SACERDOTIA AEMILIA SECUNDILLA TIBICINE FL. RESTITUTO APPARATORE — INCHOATVM EST ACVRVM (taurobolium) etc. *Orellius* putat apparatorem esse unum cum apparitore; at cl. *Furlanetto* in suis MSS. apparatorem eum esse affirmat qui apparat.

APPARATORIVM vel adparatorium, ii, n. 2. locus prope sepulcrum muni circumdatus ac tectus, ad lustrationem sepulcri, et cænas anniversarias funebres inter propinquos amicosque celebrandas, ut quidem interpretatur *Fabrettus*, qui has affert *Inscriptiones* c. 3. n. 609. HOC APPARATORIVM PERTINET AD MONIMENTVM Q. AVELLII DIONYSII etc. et n. 110. PORTICVM CVM APPARATORIO ET COMITIVM A SOLO PECTVIA SYA FECERVNT etc. *Gloss. Vel.* Εἰς ἀπὸ τοῦ πύθιον, apparatorium, scil. ab εἰς ἀπὸ τοῦ πύθιον, apparat, instruere. *Reinestius* cl. 17. n. 14. priorem Inscriptionem et ipse affert, et adparatorium interpretatur ustrinum, qui erat locus, in quo parabatur rogos ad cremanda cadavera: hoc autem male confirmat auctoritate *Servii*, quid ad *Virg.* 3. *Æn.* 22. docet, apparatus mortuorum vncari funus: non vero, ut *Reines* asserit, funus mortuorum appellari apparatus. In altera (quæ habetur etiam in *Antiquit. Benevent.* cl. 8. n. ult. et explicatur *ibid.* p. 276., necnon apud *Orell.* 4132.) nulla est mentio sepulcri, sed epuli et lustrationis. — Itaque apparatorium proprie definitur locus, in quo aliquid paratur. — *Jo. Rhod.* in notis ad *Scribon. Compos.* 212. in priore *Inscript.* legit apparitorium, quod non habet hic incum.

APPARATRIX vel adparatrix, icis, f. 3. quæ apparat. *Hieronym.* ep. 18. ad *Damas.* de *Seraphim.* n. 14. Apparatrix in cælestibus virtutes.

APPARATUS vel adparatus, a, uni. *V. APPARO.* APPARATUS vel adparatus, us, m. 4. idem ferme quod apparatus (li. apparecchio, apprestamento, apparato; *Fr.* préparation, apprêt, appareil; *Hisp.* apresto, aparato; *Germ.* die Zurüstung; *Angl.* a preparing, getting ready, preparation).

I.) Proprie. ¶ 1. Generatim occurrit a) abstracto, et b) concreto, uti ajunt, sensu. — a) Abstracte, hoc est stricto sensu, apparatus est comparatio et dispositio illarum rerum, quæ alicui fini inserviunt. *Cic.* 1. *Nat. D.* 8. 20. Regulo — ministros, machinas, omnem totius operis designationem et apparatus. Adde *eumd.* 2. de *republ.* 14. 27., *Cur.* 3. 7. 12. et 8. 6. 11., et *Sueton. Ner.* 46. *Cic.* 4. *Acad.* (2. p.) 1. 3. Totius belli instrumentum et apparatus. *Liv.* 10. 38. Sacri apparatus. — b) Concreto, uti ajunt, sensu apparatus dicuntur ea omnia instrumenta, quæ ad aliquid comparata ac disposita sunt. *Nep. Eum.* 3. Apparatum et munitiones incendere et disicere. *Plin.* 13. *Hist. nat.* 1. 1. (3). Apparatus Darii. h. e. supellex. *Id.* 14. *ibid.* 19. 24. (120). Apparatus vini. h. e. ea quæ pertinent ad vinum servandum. *Id.* 36. *ibid.* 6. 5. (44). marmorum. *Id.* 22. *ibid.* 23. 47. (99). argenteus. h. e. vasa ex argento quæ mensæ adhibebantur. *Sueton. Aug.* 96. Apparatus rei divinæ. h. e. instrumenta sacrificii. *Ulp. Dig.* 1. 4. 5. tabernæ. h. e. instrumenta. Adde *Liv.* 5. 5. et 24. 33., et *Cur.* 3. 11. 26. — Hinc sensu dicitur etiam de animalibus. *Liv.* 6. 7. Dimissus deinde auxiliorum apparatus. *Id.* 25. 14. Plaustrorum et jumentorum apparatus. *Cur.* 3. 2. 13. Hic tanti apparatus exercitus, hæc tot gentium — moles etc. ¶ 2. Speciatim ponitur de his, quæ copiam et magnificentiam habent adjunctam; ac præcipue — a) De his, quæ externo sui splendore hominum animos percipiunt. *Cic.* 1. *Off.* 8. 23. Uellectant enim magnifici apparatus, vitæque cultus cum elegantia et copia. *Id.* 6. *Att.* 9. 2. Apparatus triumphali. Adde *eumd.* 7. *Fam.* 1. 3. *Nep. Pausan.* 3. Apparatu regio uti. *Horat.* 1. *Od.* 38. 1. Persicos odi puer apparatus. — b) De ludis, spectaculis, conviviis aliisque hujusmodi, quæ magno fiant sumptu. *Cic.* 2. *Off.* 16. 55. Ludorum vocationumque apparatus pecunias profundere. *Liv.* 27. 6. Ludus magnifici apparatus facere. *Cur.* 3. 12. 14. Apparatus funerum. *Cic. Orat.* 25. 20. Epularum apparatus. *Id.* *Fatin.* 13. 31. Omitto epulum populi Rom., festum diem argento, veste, omni apparatu ornatuque visendo. *Tac.* 2. *Hist.* 62. Exhausti conviviorum apparatibus principes. *Seneca Tranquill. anim.* 9. 5. Parcat librorum quantum satis sit, nihil in apparatus. h. e. ad ostentationem. — c) Item de solenni ratione, qua hospites accipiebantur. *Cic.* 6. de *republ.* 10. 10. Apparatus

regio accipere aliquem. *Id. 9. Fam. 19. 1.* Tenui apparatu contentum esse. *Adde Sueton. Vit. 13.*

II.) Translate, metaphorâ ductâ a super. p. 2., de oratione dicitur, et est ornatus. *Cic. 1. Orat. 53. 229.* Diccere causam nullo apparatu, pure et simpliciter. *Id. Brut. 76. 263.* Præcepta dicendi, quæ si minorem habent apparatum (sunt enim exilia), tamen habent ordinem et quasdam errare in dicendo non patientes vias.

APPARENTER vel **adparenter**, adverb. (appareo) specie tenus. *Boeth. Aristot. Elench. sophist. 1. 7. p. 739.* Dico autem sophisticam redargutionem et syllogismum existentem quidem, ad apparenter acconmodatum rei.

APPARENTIA vel **adparentia**, æ, f. 1. ¶ 1. Est actus apparendi, manifestatio. *Tertull. 1. advers. Marcion. 19.* Pax Evangelii illæsa et inconcussa ab apparentia Christi usque ad audaciam Marcionis. ¶ 2. Item externus rei aspectus, species. *Firmic. 3. Mathes. 8.* Homines venusti, bene compositi, bonæ apparentiæ, et qui ornatis versibus delectentur.

APPAREO vel **adpareo**, pāres, pārti, pāritum, pā-rere, u. 2. Verbum deductum ex **appario** et **apparo**, compositum ex **ad** et **pareo**, quam vocem *V.* — Part. *Apparens 1. 2. et 3.; Appariturus II. A. c.* — Apparere proprie est se, tamquam coactum vel appellatum, parare atque alicui adstare et præsto esse; vel etiam si de expectata atque appetita re sermo est, significat rem ipsam prodire, quo sensu eidem opponitur latitare apud *Lucret. 1. 877.*

I.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu et speciatim *apparere* et sæpius *apparere alicui* dicuntur, qui alteri ministrant, et præsto sunt ad obsequium, ut lictores, accensi, viatores magistratibus (ex quo et *apparitores* dicti) etc., item servi dominis, ministri principibus, et etiam sacerdotes diis. *V. Annali dell' Ist. Archeol. T. 10. p. 238.* — a) Absolute *Cl. Quadrigravus* apud *Gell. 2. 2.* Quod posteaquam lictor ille, qui apparebat, alto intellexit, etc. — b) Cum Dat. personæ. *L. Piso* apud *Gell. 6. 9.* Cn. Flavius, patre libertino natus, scriptum faciebat: isque in eo tempore ædili curuli apparebat, quo tempore ædiles subrogantur. *Nep. Eumen. 13.* Eumenes cum ab anno vigesimo septem annos Philippo apparisset, et tredecim apud Alexandrum eundem locum obtinuisset etc. *Liv. 2. 55.* Quatuor et viginti lictores apparere consuevit. *Id. 3. 33.* Collegis novem singuli accensi apparebant. *Adde eund. 9. 46. Virg. 12. Æn. 849. de Diris. Hæ Jovis ad solium sævique in limine regis Apparent. Adde Val. Max. 2. 2. 4.* Hinc figurale *Cic. Cluent. 83. 147.* Quid sibi autem illi scribæ, quid lictores, quid ceteri, quos apparere huic questionem video, volunt? — Et de sacerdotibus. *Leg. XII. Tabul. apud Cic. 2. Legg. 9. 21.* SACERDOTES ATSPICIVM PRAEMONENTOMLIQUE OBTENERANTO: DIORVMQVE IRAS PROVIDENTRO EISQVE ATTARENTO. *Pomponius* apud *Gell. 12. 10.* Qui postquam tibi appareo atque æditumor in templo etc. ¶ 2. Hinc latiori sensu et generatim est prodire, adesse, præsto esse: et occurrit. — a) Absolute ponitur cum de hominibus, tum de stellis aliisque, quæ prius ab oculis abscondebantur, neque patebant. *Plaut. Capt. 2. 3. 97.* Jam ego apparebo domi. *h. e. idcirco. Ter. Eun. 4. 3. 18.* Ille autem bonus vir nusquam apparet. *Cic. 2. Divinat. 68. 140.* Equus mecum una demersus, rursus apparuit. *Id. Sull. 2. 5.* In quibus subselliis hæc ornamenta ac lumina reipublicæ viderem, in his me apparere nollem. *Id. Flacc. 12. 29.* Si qua usulam navicula prædonum apparuisse. *Virg. 1. Æn. 118.* Apparet rari nantes in gurgite vasto. *Horat. Carm. sæcul. 57.* neglecta redire Virtus Andet, apparectque beata pleno Copia cornu. *Adde Galbam* apud *Cic. 10. Fam. 30. 2. et Sueton. Aug. 10.* — De stellis atque aliis hujusmodi. *Lucret. 4. 137.* quæque Rem contra speculum ponas, apparat Imago. *Virg. 1. G. 404.* Apparet liquido sublimis in ære Nisus. *Cas. 7. B. G. 82.* Cum lux appareret. *Adde Colum. 11. R. R. 2. 39. et 40. Tibull. 4. 1. 65., et Sueton. Fesp. 23.* — Item de inanimis. *Plaut. Amph. 2. 2. 162.* ampu. At cum cruciatus jam, nisi apparet (patera), tuo. *ALL.* Hæc quidem apparuit. *Adde eund. Men. 2. 1. 14. Cic. Parad. prohm. 5. 5.* Quoniam illud majorum vigiliam opus in tuo nomine apparuit. — b) Cum Dativo, aut Accus. et præp. ad, personæ, cui quis apparet. *Cic. 2. Divinat. 30. 61.* Anguis ille, qui Sullæ apparuit immolant. *Tibull. 4. 1. 65.* Quis numquam candente illic apparuit ortu. *Varro 1. R. R. 40. 1.* Illud, quod

apparet ad agricolas, id videndum diligenter. — c) Addito termino, a quo quid apparet. *Cic. apud Priscian. 6. p. 706. Putsch.* Unde apparet, o Socrate? an quidem dubium non est, quin ab Alcibiade? *Sueton. Calig. 51.* Non mediocrem fore consternationem sicunde hostis appareat. *Manil. 1. 302.* Non apparentem pelago quærentibus orbem. ¶ 3. Item apparere dicitur id, quod externis sensibus evidens ac manifestum est. — a) De iis præcipue, quæ sub oculis radunt. *Cato R. R. 2.* Ubi ea cognovit, rationem inire oporteat operarum, dierum, si ei opus non apparet. *h. e. nisi opus manifestum sit, nisi quod debeatur præstitum sit. Plaut. Pseud. 3. 2. 50.* Fateor equidem esse me coeum earissimum, verum pro pretio facto, ut opera appareat mea, quo conductus veni. *Cf. infra II. A. Cic. Brut. 21. 82.* Itaque exaruerunt (orationes), vix jam ut appareant. *Id. 2. Phil. 34. 85.* Cupio audire, ut videam, ubi rhetoris tanta merces, ubi canis Leontinus apparat. *Horat. 2. Ep. 1. 224.* Cum lamentamur non apparere labores Nostros. *Ovid. 2. Met. 733.* eblamydemque ut pendeat apte Collocat, ut limbus totumque appareat aurum. *Id. 4. Met. 391.* Tympana cum subito non apparentia raucis Obstrepuere sonis. *Sueton. Aug. 73.* Instrumenti ejus (Augusti) et suppellectilis parsimonia apparet etiam nunc, residui lectis atque mensis. *Quintil. 12. 8. 10.* Nam ut medicis non apparentia modo vitia curanda sunt, sed etiam quæ latent etc. *Scribon. Compos. 227.* Cum apparuerint totæ (hæmorrhoides). — b) Interdum et de iis quæ auribus percipiuntur. *Macrob. Saturn. præfat. 1.* Singulorum latent voces, omnium apparet.

II.) Translate apparere dicuntur ea, quæ nostris mentibus manifesta sunt, quæ nobis constant, de quibus persuasio in nobis inest: atque hac significatione occurrit A) cum personaliter, B) tum impersonaliter.

A) Personaliter. — a) Absolute. *Plaut. Trin. 2. 6. 16.* LESS. Nequaquam argenti ratio comparet tamen. RATIO quidem hercle appareat, argentum o'getat. *h. e. rationum computationes manifestum esse rectas esse. Ter. Eun. 2. 3. 20.* Fac sis nunc promissa appareant. *h. e. ut præstes id quod promissisti; cf. sup. 1. 3. Id. Adelp. 5. 9. 7.* Res apparet. *Cic. 1. Orat. 9. 37.* Quid? in Numa Pompilio — num eloquentiæ vestigium apparet? *Adde eund. Brut. 25. 96. et 23. 91. 1. Tusc. 15. 33. 3. Phil. 11. 28. 1. Nat. D. 14. 37. et 1. Fam. 9. 20.; Nep. Datam. 1. et Att. 16.; Liv. 2. 28. et Horat. 2. Ep. 1. 249.* — b) Cum Dat. personæ, cui quid manifestum est. *Liv. 2. 31.* Apparuit causa plebi, suam vicem indignantem magistratu abisse. *Id. 32. 31.* Apparet id quidem — etiam cæco. — c) Addito termino, a quo quid manifestum est. *Plin. 36. Hist. nat. 26. 67. (197).* Ex quo apparet antiquior materiæ origo. *Liv. 4. 60.* Consilium specie prima melius fuisse quam usu appariturum. — d) Addito adjectivo, quo definitus qualem se res manifestet. *Horat. 2. Od. 10. 22.* Rebus angustis animosus atque Fortis appare. *Sueton. Rhet. 1.* Paullatim et ipsa (rhetorica) utilis honestate apparuit. — e) Cum Infinito. *Cic. 3. Fin. 7. 33.* Membra nobis ita data sunt, ut ad quandam rationem vivendi data esse appareant. *Forcellinus* ad *h. 1. pro* appareat; *δοκῶντος*, Græca constructio. *Varro 1. R. R. 6. 2.* Hæc apparent magis ita esse in latioribus regionibus, simplicia cum sunt. *Sueton. Ner. 1.* Quo facilis appareat ita degenerasse a suorum virtutibus Nero.

B) Impersonaliter. — a) Sæpiissime cum Accus. et Infinito, addito interdum Dativo personæ. *Ter. Eun. 3. 2. 33.* Apparet servum: hunc esse domini pauperis. *Cic. 2. Phil. 34. 84.* Non dissimulat; apparet esse commotum. *Nep. Eumen. 10.* Quas impendere, jam apparebat omnibus. *Adde Varron. 7. L. L. 25. p. 129. Müll.; Nep. Alcib. 3., Att. 4. et Ages. 6., Liv. 4. 6. et 22. 2., et Plin. Hist. Nat. præfat. § 30.* — b) Cum Pronomi. aut Particula relativa, addito interdum Dativo personæ. *Lucret. 1. 139.* Nec quibus id faciant plagis apparet aperte. *Cic. 4. Fam. 7.* De quo quid sentiam mihi attinet dicere, cum appareat ipse quid fecerim. *Id. 1. Orat. 16. 72.* Apparet atque extat, utrum stans eorum (artium) rudes, an didicerimus etc. *Nep. Pelop. 1.* Ne rudibus litterarum Græcarum minus lucide appareat, quantus fuerit ille *Vir. Liv. 42. 43.* Appariturum, quibus populus societatem jungi displicuisset. *Adde Quintil. 5. 12. 16. et 6. 3. 77.* — Si pro Subjunctivo occurrit Indicativus, tunc constructio est inversa, quædammodum apud *Cic. 2. Nat. D. 6. 18.* Animum denique illum spiritalem si quis querat, unde habemus, apparet. — c) Absolu-

te. *Cic. Flacc. 16. 38.* Neque in toto Aemonensium testimonio, sive hoc fictum est, ut apparet, sive inisum domo est, ut dicitur, commovebor. — d) Addito termino, a quo quid manifestum est. — Per Ablat. sine præp. *Plin. 8. Hist. nat. 44. 69. (175).* Multum LXXX annos vixisse Atheniensium in monumentis apparet. *Id. 12. ibid. 21. 46. (100).* Ut ipso nomine apparet. *Id. 35. ibid. 12. 44. (153).* Quo apparet antiquiorem hanc fuisse scientiam. *Adde Quintil. 3. 6. 30., 4. 5. 8. et alibi sæpe.* — Per Ablat. et præp. ex. *Cic. Brut. 25. 95.* Fuit, ut apparet ex orationibus, scriptor sane bonus. *Cels. 1. præfat.* Ex quo apparet has partes medicinæ — esse tentatas etc. *Quintil. 1. 7. 28.* Ex nuptialibus sacris apparet. *Plin. 1. Hist. nat. præfat. § 30.* Inde apparet paratos esse. *Adde Quintil. 1. 6. 11.* — Per Ablat. et præp. in. *Cic. 1. Tusc. 43. 102.* De qua (re) Socrates quidem quid senserit, apparet in eo libro, in quo moritur. *Nep. Datam. 1.* Datames — primum qualis esset, apparuit in bello, quod rex adversus Cadusios gessit. — Per Ablat. et præp. ab. *Scribon. Corp. 185.* Coriandrum datum apparet ab odore spirationis. — Per Accus. et præp. per. *Quintil. 7. 6. 7.* Per quæ apparet. — e) Interdum per Adverbia verbum ipsum magis definitur. *Lucret. 1. 139.* Apparet aperte. *Nep. Pelop. 1.* lucide. *Quintil. 10. 1. 53.* manifeste. *Id. 4. 2. 120.* plane.

APPARESCO vel **adpareasco**, is, ere, n. 3. inchoativum ab **appareo**, b. e. apparere incipio. *Ennod. 7. Ep. 19.* Qui maximus appareat in foribus.

APPARIO vel **adpario**, is, ere, a. 3. est comparare, acquirere. *Lucret. 2. 1197.* Unde mare et terræ possent augescere, et unde Appareret spatium calli domus.

APPARITIO vel **adparitio**, ōnis, f. 3. ¶ 1. Proprie et stricto sensu est officium, et obsequium ministri apparentis magistratui, et ad jussu exequenda parati, ut in voce **APPAREO** 1. 1. dictum est. *Cic. 13. Fam. 54.* In longa apparitione singularem et prope incredibilem patris Marcelli fidem, abstinentiam modestamque cognovi. *h. e. in munere interpretis. Augustin. Ep. 76.* Vir spectabilis venit ad Ecclesiam, apparitione paucorum suæ potestati congrua comitatus. ¶ 2. Per metonymiam ponitur et pro ipsis apparitoribus. *Cic. 1. ad Q. Fr. 1. 4. § 12.* Quos ex necessariis apparitionibus tecum esse voluisti. *Amian. 15. 3.* Apparitionis præfecturæ prætorianæ princeps. *Ulp. Dig. 4. 2. 23. § 3.* Apparitione præsidii interveniente. *Adde Cod. Theod. 6. 26. 15. et 7. 20. 12. § 3., et Symmach. 6. 12. Impp. Theod. et Arcad. Cod. 11. 70. 1.* Apparitione judiciaria alicui alicui attribuitur. *h. e. presentia et auctoritate judicis una cum suis apparitoribus et ministris rem transigentis.*

APPARITOR vel **adparitor**, ōris, m. 3. (*V. APPAREO* 1. 1.) nomen generale omnium, qui magistratui vel etiam sacerdoti alicui apparere solent, ejusque imperio præsto esse, ut accensi, viatores, interpretes, lictores, scribæ, præcones etc., item custodes corporis, qui principum comitantur. *Cato* apud *Fronton. 1. Ep. ad Anton. 2. p. 149. ed. Rom.* Numquam ego argentum pro vino congiario inter apparitores atque amicos meos disidi. *Cic. 1. ad Q. Fr. 1. 4. § 13.* Sit lictor non suæ, sed tuæ lenitatis, apparitor. *Id. 2. Phil. 22. 82.* Quis unquam apparitor tam humilis, tam abjectus? *Id. 5. Ferr. 25. 61.* Hoc quoque attendite, apparitores a prætore assignatos habuisse decumanum. *Adde ibid. 78. 182. Liv. 1. 40.* Apparitores regū. *Adde eund. 1. 8. et 48. Sueton. Tib. 11.* Prodire cum apparitoribus. *Prudent. nepi ore. 111.* Apparitores sed forenti suggerunt. *Prudent. constant. tertiam* ab initio syllabam toto illo hymno semper corripit. *Inscript. apud Murat. 185. 3.* MATRI DEVM MAGNÆ IDEÆ PALATINÆ EJVSDM RELIGIONIS APPARITOR CAJVS JANVARIVS. *Alla* apud *eund. 918. 3.* Apparitor sacris. *Alla* apud *Gruter. 1067. 6.* Apparitor pontificum. Eadem habentur et apud *Orell. Inscript. 3202., 3210.* — Interdum nomine *apparitorum* veniunt solum honoratiores servi magistratuum, et distinguuntur a lictoribus, quorum officium erat vilissimum omnium. At hoc discrimen a *Forcellino* statum recentioribus philologis minime ardet, neque injuriâ in locis enim *Suetonii* et *Val. Max.*, quæ citantur, lictores et apparitores junguntur, ad sæpe species et genus. *Sueton. Domit. 11.* Ut quoties gereret consulatum, equites Romani præcederet cum inter lictores apparitores

que. *Val. Max.* 7. 3. 9. Præcedere in modum lieto-
rum et apparitorum. — De variis variorum magistra-
tum apparitoribus multa habes apud *Gell.* 12. 3. et
Isid. 15. *Orig.* 14. et 19. *ibid.* 23. 23., in *Cod. Jus-
tin.* 1. 12. a tit. 53., ubi tit. 55. enumerantur etiam
apparitores militares, qui magistratibus militibus
inserviebant, de quibus et *Auct. B. Afr.* 37. Cæsar
imperat, apparitores speculatoresque omnes ut sibi
prestato essent. Ad *Lamprid. Alex. Sever.* 52.

APPARITORIUM vel adparitorium, *il.* a. 2. locus,
ubi morantur apparitores, seu custodes corporis. Ve-
tus lapis apud *Rhod. ad Scribon. Compos.* 212. Sed
F. APPARATORIUM.

APPARITURA vel adparitura, *æ.* f. 1. munus et
officium apparitoris, apparito. *Sueton. Gramm.* 9.
Orbilius Pupillus Beneventanus, primo apparituram
magistratus fecit, deinde in Macedonia corniculo,
mox equo meruit.

APPARO vel adparo, *as, avi, atum, are, a.* 1. (ad
et paro). Part. *Apparans* II. b; *Apparatus* I. 1. et
in fin.; *Apparandus* I. b. — Apparo est externa et
sensibilia paro, adorno, instruo, comparo ad finem
aliquem obtinendum (II. *preparare, allestire, mettere
all'ordine*; Fr. *préparer, apprêter, disposer*; Hisp.
preparar, aparejar; Germ. *Zusüstungen machen
oder Vorberreitungen treffen*; Angl. *to prepare, get
ready, put in order*).

I.) Proprie de externis et sensibilibus ponitur —
a) Absolute. *Ter. Eun.* 3. 5. 35. Dum apparatur,
virgo in conclavi sedet. *Id. Adelph.* 5. 7. 2. In ap-
parando consumunt diem. Adde *Nep. Hann.* 7. 1. —
b) Sæpius cum Accus. *Plaut. Men.* 1. 2. 61. Mihi,
tibi atque illi jubebo jam apparari prandium. *Ter.
Andr.* 3. 2. 33. Postquam videt nuptias domi appa-
rari. Adde *eumd. Phorm.* 4. 4. 20. *Id. Heaut.* 1. 1.
74. Lectos sternere, cenam apparare. *Id. Adelph.* 5.
9. 8. Apparare de die convivium. *Id. Andr.* 5. 2. 6.
Omnia appadata jam sunt. *Cic. 3. Off.* 14. 58. Ad
cenam tempore venit Cælius: opipare a Pythio appa-
ratum convivium. *Id. 6. Ferr.* 20. 44. Ornare et ap-
parare convivium. *Id. 3. ad Q. fr.* 8. 6. ludos. *Id.
pro leg. Manil.* 12. 33. Ita tantum bellum — Cn.
Pompejus extrema hieme apparavit —, media æstate
confecti. *Id. Mil.* 10. 28. Apparare iter ad cædem
faciendam. *Id. 5. Phil.* 19. 53. Facillius apparabilis
eo, quæ tempus et necessitas flagitat. *Horat. Epod.*
2. 48. Dapes inemptas apparet. *Cæs. 7. B. G.* 17.
Aggerem apparare —, turres tres constituere cepit.
Liv. 4. 4. Delectus haberi, bellum armaque vi sum-
ma apparari jubent, si quo intentus possit, quam T.
Quinctio eos. apparatus sit. *Id. 6. 21. et 7. 7., et
Nep. Alcib.* 3. et *Ages.* 3. Apparare bellum. *Auct.
B. Alex.* 7. In apparanda fuga. *Sueton. Calig.* 51.
Apparare fugam et subsidia fugæ. *Id. Aug.* 47. tri-
umphum.

II.) Translate est in animo habere, agitare, moliri,
conari: et occurrit — a) Cum Accus. *Plaut. Pæn.*
5. 2. 139. Nunc hoc consilium capio et linæ fabricam
apparo. *Id. Epid.* 3. 2. 18. Apparare auxilium alicui.
Id. ibid. 3. 3. 27. Nunc adeo plerum rem apparabat. *Cic.*
2. ad Q. fr. 3. 6. De illis, quæ in Sextium apparaban-
tur crimina. *Nep. Eumen.* 2. Non dubitans — magno
usui fore sibi in his rebus, quas apparabat. — b)
Cum Infinito. *Plaut. Asin.* 2. 4. 28. Vah, delentire
apparas. *Cæs. 7. B. G.* 26. Jamque hoc facere noctu
apparabant, cum etc. *Virg.* 10. *Æn.* 453. pedes appa-
rat ire Comminus. *Id. 11. ibid.* 117. si pellere Teu-
ros Appar. *Stat. 4. Theb.* 670. meamque excin-
dere gentem Appar. *Sueton. Aug.* 47. Apparans
trajicere. Et addito pron. pers. se, *Plaut. Asin.* 3. 3.
11. Qui sese potere apparant hujus legibus. — c)
Addito fine, cui quid apparamus. *Plaut. Aulul.* 5. 1.
18. Abi, heri, scio quam rem geras, lepide hercle a-
nimum tuum tentavi, jam ut eriperes apparabas. *Cic.*
1. *Herenn.* 3. 4. Apparare animum auditoris ad no-
diendum. *Orell.* ex optimis Codd. leg. *constituere* et
omittit *apparare*, quæ duo illi conjunxerunt. — Hinc
Part. præter. pass.

Apparatus, a, um, est. etiam adject., unde *Comp.
Apparator* et *Superl. Apparatissimus*: et fore de
rebus dicitur.

d) Proprie. ¶ 1. Addito Ablat. est adornatus, in-
structus. *Cic. 1. Invent.* 34. 58. Domus omnibus in-
structor rebus et apparator. ¶ 2. Item apparatus
dicitur quod magno sumptu et magnificentia præsta-
tur. *Cic. 7. Fam.* 1. Lodi apparatissimi. *Id. Sest.*
54. 116. et *Fis.* 27. 65. Apparatissimi magnificentis-

simique ludi. *Id. 1. Phil.* 15. 36. Spectaculum appa-
ratissimum. *Liv.* 23. 4. Plebem apparatus accipere e-
pulis. *Seneca Ep.* 83. Epulæ apparatissimæ. *Sueton.
Ner.* 9. Funus apparatissimum. *Id. Tit.* 7. Munus
apparatissimum largissimumque.

b) Translate. ¶ 1. Ponitur de personis, et appa-
tus dicitur qui est ita affectus animo, ut promptus sit
ad aliquid. *Plaut. Mena.* 5. 2. 10. Apparatus sum, ut
videtis, abjicio superbiam. ¶ 2. Item de oratione,
quæ summâ curâ ornata fuerit. *Cic. 1. Herenn.* 7.
11. In exordiendi causa servandum est, ut lenis sit
sermo, et usitata verborum consuetudo, ut non appa-
rata oratio esse videatur. h. e. nimis exquisita et af-
fectata. Et mox. Exordium nimis apparatis verbis
compositum.

APPASCO vel adpasco, *is, ere, a.* 3. (ad et pasco)
est juxta passere. *Auct. Itiner. Alex. M.* 75. ed.
Mai. Siphio facile adpasce oves floris ejus esu et usu
frugis et radicium delectatis, ajunt.

APPATULUS vel adpatulus, *a, ura.* Legitur apud
Varron. 7. *L. L.* 26. p. 129. *Müll.*; sed locus ille
corruptus videtur Criticis. ¶ *Scaliger. in Conje-
ctan.* ad p. 76.

APPECTORO vel adpectoro, *as, avi, atum, are, a.*
1. (ad et pectas) pectori admoveo. Occurrit tantum
Part. præter. pass. apud *Solin.* 26. de ursis. Carnes
paucillulas edunt, has lambendo sensim figurant et
interdum appectoratas foveant.

APPELLATIO vel adpellatio, *ois, f.* 3. actus ap-
pellandi. ¶ 1. Verbum forense, atque interdum signi-
ficat accusationem, qua reum aote judicem vocamus.
Cæs. 2. B. C. 28. Hanc nactus appellationis cau-
sam. ¶ 2. Actus nominandi, nominatio, nomen
(II. *appellatione, nome*; Fr. *dénomination, nom*;
Hisp. *denominacion*; Germ. *die Nennung 'mit
Namen*; Angl. *an appellation, naming, a name*).
Occurrit — a) De ratione alicujus formula. *Cic.
Rab. Post.* 5. 11. Quæ appellatione illius? in qua
Postumi mentio facta nulla est. h. e. quæ ratione ac
formula illis sive intentandæ, sive æstimandæ. ¶ *Id.*
ad h. l. vok. 3. p. 1091.: ubi tamen alii conjunctum leg-
gendum *illatione, alii æstimatione*. — b) Sæpius
de ratione, quæ quis nominatur. *Cic. Dom.* 50. 129.
Regum appellationes venales erant. *Id. 5. Att.* 20. 4.
Venit interim Bibulus. Credo, voluit appellatione hac
inani nobis esse par. *Curt.* 10. 5. 11. Ingratos fuisse
se constabantur, quod aures ejus debili appellatione
fraudassent. *Plin.* 5. *Hist. nat.* 8. 8. (45). Neque no-
minum aliorum inter eos (*Atlantes*) appellatio est.
h. e. non appellant se ullo nomine proprio. — c) I-
tem, præcipue sub Imperatoribus, de ipso rerum no-
mine. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 45. 45. (116). Sed mares
appellatione quoque ipsa venti suol. *Id. 7. ibid.* 13.
11. (59). Salutare aliquem appellatione patris. *Id. 15.
ibid.* 30. 40. (138). Distinguere aliquid appellatione.
Adde *eumd.* 6. *ibid.* 22. 24. (81), *Sueton. Aug.* 100;
et plur. num. *Quintil.* 8. 3. 30. et 12. 10. 34. *Tac.*
3. *Ann.* 56. Ne regis aut dictatoris nomen assume-
ret, ac tamen appellatione aliquis cetera imperia præmi-
neret. Et figurate *Sueton.* *Cæs.* 77. Nihil esse rempu-
blicam; appellationem modo, sine corpore ac specie. —
d) Apud Grammaticos appellatio est idem ac *nomen
substantivum*, ut apud *Quintil.* 9. 3. 9. ad illud *Persii*
1. 8. nostrum istud vivere triste *Aspezi*; infinito
verbo est usus pro appellatione. h. e. pro nomine, vi-
vere pro vita. Et 1. 4. 19. scribit, fuisse, qui vocabu-
lum ab appellatione didicerunt, ut esset vocabulum
corpus visu tactuque manifestum, ut *domus, lectus*;
at appellatio, cui vel alterum deesset, ut *ventus, cæ-
lum*, vel utrumque, ut *Deus, virtus*. Ipse tamen tra-
dit hæc sibi non approbari. Aliam differentiam tradit
Scaurus apud *Diomed.* 1. p. 306. *Putsch.*, sed et
hæc nihil ad usum pertinet. *Cæd. Aurel. Præfat. A-
cut.* Etenim dicere absurdum est, quod secundum A-
selepiadem causa ea scriptum sive partitionum sit,
quas Græci categoris appellant; non appellationem,
quas lidem *prosegorias* vocant. ¶ *F. ASCRIPTIO.* —
Item apud Grammaticos etiam nomina adjectiva di-
cuntur appellationes. *Diomed.* 1. p. 397. *Putsch.*
Errant longe qui opinantur, moribundus, vitabun-
dus, furibundus esse participia: sunt enim appella-
tiones. ¶ 3. Appellatio litterarum est earum nomi-
natio atque adeo pronuntiatio. *Cic. Brut.* 74. 259.
Suavitas vocis et lenis appellatio litterarum bene la-
quendi famam confecerat. *Quintil.* 11. 3. 35. Laudat
in Catulo suavis appellatio litterarum. ¶ *F. AP-
PELLO* 8. ¶ 4. Sæpius, ut verbum forense, appella-

tio erat actus, quo quis adversus magistratum vel ju-
dicem, superioris magistratus vel iudicis, ac præcipue
tribunorum plebis auxilium invocabat. — a) Vigente
Rom. republica appellatio differrebat a provocatio-
ne (*P.* hanc vocem) et fiebat ad pl. tribunos vel ad po-
pulum; ita ut appellatione intercederetur. *Cic. Quint.*
20. 65. Intercessit appellatio tribunorum. h. e. ad tri-
bunos. *Id. Vat.* 14. 34. Appellatio impromissima tri-
bunorum. *Liv.* 3. 36. de decemviris. Appellatio col-
legæ. *Id.* 3. 58. Tollendæ appellationis causa. *Id.* 5.
13. Appellatio provocatioque adversus injuriam ma-
gistratum. *Id.* 9. 26. Appellatio et tribuniciū au-
xilium. *Id.* 42. 34. Appellationis jus usurpare. —
b) Sub Imperatoribus appellatio erat provocatio ab
uno ad alium judicem, quæ ab ipsa lege definita erat.
Sueton. Aug. 33. Appellationes urbanorum litigatorum.
Id. Cal. 16. Magistratibus liberam jurisdictio-
nem et sine sui (h. a. *Cæsaris*) appellatione concessit.
h. e. sine appellatione ad se. *Id. Ner.* 17. Cou-
tum — ut omnes appellationes a iudicibus ad senatum
ferrent. *Screvola Dig.* 40. 1. 24. Appellationem in-
terponere. *Ulp. ibid.* 13. inprobare. *Martian. ibid.*
6. admittere. *Ulp. ibid.* 5. 5. recipere.

APPELLATIVUS vel adpellativus, *a, um, adject.*
(appello). Apud Grammaticos appellativum nomen
est, quod commune est pluribus, ut *homo, virtus*:
cui opponitur proprium, quod uni tantum, ut *Plato,
Roma*. *Pseudo-Ascon.* ad *Cic.* 3. *Ferr.* 24. 63. p.
178. *Bair.* Jamfloreum cum dixisset, addidit *quem-
dam*, ut ostenderet, non appellativum nomen esse,
sed proprium. Adde *Charis.* 2. p. 126. et *Priscian.*
2. p. 578. *Putsch.*

APPELLATOR vel adpellator, *ois, m.* 3. qui ap-
pellat, hoc est — a) Vigente Rom. republica, qui in-
tercedebat, ut tribunus pleb. *Cic. 6. Ferr.* 65. 146.
Nihil ægrius factum est, quam ut manus ab illo ap-
pellatore abstinenter. — b) Sub Imperatoribus,
qui ad alium judicem appellabat. *Paul. Sent.* 5. 4.
18. Convictum iudici ab appellatoribus fieri non oportet.
Adde *Cod. Theod.* 11. 31. 3. ¶ *F. APPELLO*, *as* 7.

APPELLATORIUS vel adpellatorius, *a, um, adject.*
ad appellationem pertinens, quæ fit ad alium ju-
dicem, ut *Appellatoria tempora* apud *Ulp. Dig.* 49.
5. 5. § 5., h. e. intra quæ permittitur appellatio. Et
appellatori libelli apud *eumd.* *ibid.* 49. 1. 4. § 4. et
Cod. Theod. 11. 30. 2., de quibus ¶ *APOSTO-
LUS* 1.

APPELLATUS vel adpellatus, *a, um.* ¶ *F. APPEL-
LO*, *as*.

APPELLITO vel adpellito, *as, avi, atum, are, a.* 1.
frequentativum ab appellare. Part. *Appellitatus*.
Tac. 2. *Ann.* 65. Montem eum Cælium appellitatum
a Cælo Vibenna. *Gell.* 18. 9. in fin. Antiqui nostri
narrationes sermonesque Insectiones appellitaverunt.
Apul. de mag. 10. Hoccine est, quod appellitantes
dæmonium? *Paul. Diac.* p. 27. 1. *Müll.* Appelli-
tavis se appellasse. Adde *fragm. orat. Claudii Imp.*
apud *Grut. Inscript.* 502. *lin.* 22. col. 1.

APPELLO vel adpello, *as, avi, atum, are, a.* 1. Ra-
tione habita etym., appellare et appellere inter se
connectuntur ut *jugare* et *jungere*, alique hujusmo-
di; ac proinde appellare ad litteram est admoveo, ad
se pellere atque attrahere; unde factum est, ut signi-
ficaret nominare, vocare. — *Appellassis* pro *appella-
veris* dixit *Ter. Phorm.* 5. 1. 15. — Part. *Appellans*
9.; *Appellatus* 2.; *Appellaturus* 5.; *Appellandus* 1.
— Itaque appellare est alloqui, vocare, nominare;
quavis differat ab *alloqui, affari* et *compellare*, ut
infra dicemus in Homonym. (II. *parlare, chia-
mare, nominare*; Fr. *adresser la parole, apostro-
pher*; Hisp. *enderezar la palabra*; Germ. *anspre-
chen, anrufen oder anreden*; Angl. *to call, name*).

¶ 1. Generatim appellare est alloqui. — a) Viva vo-
ce, cum Accus. *Plaut. Curc.* 1. 2. 19. Censeo hæc
appellandum animum. Adde *eumd.* *Most.* 5. 1. 26. *Ter.
Heaut.* 4. 3. 22. Quo ore appellabo patrem? Adde
eumd. *Phorm.* 5. 9. 22. *Lucilius* apud *Non.* p. 238.
22. *Merc.* Cum mei me adeunt servuli, non domini
ego appellem meam? *Cic. 4. Acad.* (2. pr.) 5. 13.
Me autem nomine appellabat. *Id. Cæcil.* 26. 72.
Tum appellat libelli vultu hominem *Babius*, ut blan-
dissime potest: Quid tu, inquit, *Pete?* etc. *Cæs.* 5.
B. G. 33. Nulla in re salutis communi deerat, et in
appellandis cohortandisque militibus imperatoris et
in pugna militis officia præstabat. *Cl. id.* 7. *ibid.* 54. et
Sueton. Ner. 25. *Sall. Jug.* 22. *Atherbalis* appellandi
ropla non fuit. *Liv.* 1. 26. Flebiliter nomine spon-

sum mortuum appellat. *Ovid. 4. Met. 68.* primo si let illa, nec audeat Appellare virum virgo. — Hoc sensu pluribus jungitur Adverbis. *Cic. 2. Leg. agr. 24. 62.* Appellare aliquem asperius. *Plaut. Cas. 2. 3. 12.* blande. *Cic. 13. Phil. 2. 4.* comiter. *Sueton. Ner. 41.* populum coram. *Plaut. Bacch. 5. 2. 50.* illepidè aliquem. *Cres. 2. B. G. 25.* nomination. *Cic. 1. Orat. 56. 236.* nomine. *Id. pro leg. Manil. 5. 11.* legatos superbis. *Id. 5. Verr. 58. 134.* aliquem graviore verbo. — Hoc sensu interdum occurrit et absolute. *Plaut. Pœn. 5. 2. 22.* Adibo ad hosce atque appellabo Punice. *Id. Mil. glor. 2. 5. 9.* Ea videtur. Adeamus, appellemus. — b) Item est per litteras alloqui. *Cic. 15. Fam. 20. 2.* Quo tolerabilis feramus igitur desiderii tui, crebris nos litteris appellato. *Id. 2. ad Q. fr. 10. 1.* Tu vero, ut me et appelles et interpellas et obloquere et colloquere velim. — c) Interdum et de absente occurrit. *Cic. 1. Phil. 13. 31.* Tu autem, M. Antoni, absentem cuius appello, unum illum diem — non omnibus his mensibus — anteponis? — 2. Speciatim, cum Ablat. et præp. de, est alloqui ad consilium de aliqua re capiendum. *Plaut. Aulul. 2. 2. 22.* Paucis, Euclio, est quod te volo, de coniuncti re appellare meâ et tuâ. *Cic. 12. Fam. 28. 2.* Senatus sapius pro tua dignitate appellaretur, si absentibus eoss. unquam, nisi ad rem novam cogere. *Sueton. Cars. 34.* Appellatis de republ. patribus. — 3. Item speciatim est alloqui, ut aliquem ad crimen adducamus. — a) Cum Ablat. et præp. de. *Liv. 26. 38.* Appellare aliquem de proditiōne. *Val. Max. 6. 1. 7. et Quintil. 4. 2. 98.* aliquem aut aliquam de stupro. *Val. Max. 6. 1. 11.* stupri causa. — b) Eodem sensu absolute. *Seneca 2. Controv. 15. p. 199. Bip. et Ulp. Dig. 47. 10. 15. § 15. et 20. et 22.* Appellare aliquam. h. e. blanda oratione feminæ alicuius pudicitiam attentare. — 4. Sumitur etiam pro vocare, invocare, in auxilium rogare. — a) Absolute. *Pacuvius apud Cic. 1. Tusc. 44. 108.* Mater, te appello, quæ eam somno suspensam levas, neque te mihi miseret, surge et sepeli gnatum. *Cl. Cic. 2. Acad. (pr.) 27. 88. et Horat. 2. Sat. 3. 62. Cic. Quint. 21. 98.* Quem præter te appellet, habet neminem; tibi committit existimationem etc. *Id. ibid. 30. 94.* Qui deus appellandus est? cuius hominis fides imploranda? *Id. 7. Ferr. 72. 188.* Vos etiam atque etiam imploro et appello, sanctissimæ deæ, quæ etc. *Adde eumd. Mil. 37. 101. Id. Flacc. 2. 4.* Quem enim alium appellem? quem obtester? quem implorem? Senatumne? at is ipse auxilium petit a vobis etc. *Sall. Jug. 14.* Nunne vero exul patriâ — quo accedam aut quos appellem? *Adde eumd. ibid. 113.* — Interdum et vultu, ut apud *Cic. Flacc. 42. 506.* Qui etiam me intuetur, me vultu appellat, meam quoddammodo fens fidem implorat. — b) Addito sine per Subiunctivum et part. ut. *Nep. Att. 8.* Itaque appellatus est a C. Flavio — Atticus, ut ejus rei princeps esse vellet. — 5. Sumitur etiam pro debitorem sui debiti adinovere, et rem debitam repetere; sive id iudiciaria via fiat, sive alia quacumque ratione. — a) Absolute. *Cic. Quint. 12. 40.* Anno et sex mensibus vero cum tibi cōtine potestas hominis fuisset admonendi, verbum nullum facis: biennio jam confecto fere appellas. *Et ibid. § 41.* Cum cum cotidie videres, post biennium denique appellas. Dubitabitur, utrum sit probabilius — an ne appellaturum quidem biennio? Appellandi tempus non erat? *Id. 1. Att. 8. in fin.* Tulliola tuum munusculum flagitat, et me, ut sponsorem, appellat. *Id. 13. Att. 22.* Attributos quod appellas, valde probe. *Ad tribunos* quidam leg., sed minus recte: neque enim hoc loco de appellatione iudiciaria sermo est, sed de conventionē debitorum. *Adde eumd. 16. Fam. 24. 1. Seneca 1. Benef. 2.* Avarus exactor ad horam et diem appellat. h. e. præsumendo diem et horam solvendi. *Adde 4. ibid. 39. Alphius apud Colum. 1. R. R. 72.* Vel optima nomina non appellando fieri mala. *quæp. Tac. 6. Ann. 17.* Creditores in solidum appellabant. — b) Cum Ablat. et præp. de, aut sine præp. *Cic. 1. Phil. 20. 71.* Appellatus es de pecunia, quam pro domo — debebas. h. e. ut pecuniam solveres. *Adde Val. Max. 6. 1. 7. Quintil. 5. 13. 12.* Heres eras et pauper, et magnâ pecuniâ appellabar a creditoribus. — c) Cum Accus. rei. *Juvenal. 7. 158.* Mercedem appellas. Quid enim scio? et licetare appellare solum est cura et cultu illud sufficere ad fructum reddendum. *Plin. 16. Hist. nat. 33. 60. (142).* de cupressu. In Creta, quocumque in loco terram moverit quispiam, vi naturali hæc gignitur protius

nusque emicat: illa vero etiam non appellato solo ac sponte, maximeque in Idæis montibus — plurima etc. — 6. Sumitur interdum et pro in jus vocare. *Cic. 1. Off. 25. 99.* Cavendum est etiam, ut major pœna, quam culpa sit, et ne iisdem de causis alii plectantur, alii ne appellentur quidem. — 7. Hinc sæpe est verbum forense et ponitur generationi pro provocare ab uno ad alium iudicem: quamquam — a) Vigente Rom. republ. appellare et provocare inter se differabant; appellari enim dicebantur præsertim tribuni pleb. quoties contra senatum vel alios magistratus in auxilium rogabantur. (*V. APPELLATIO* 1.): atque hinc occurrit — Cum Accus. personæ. *Cic. Quint. 20. 93.* Tribuni igitur appellabantur. — Ille te, inquit, teneo. Non est istud iudicio pati, neque iudicio defendere. *Id. 7. Ferr. 65. 146.* Appellare prætorum. *Liv. 1. 40.* Cum regem appellarent. *Adde eumd. 8. 33. et 2. 55., et Plin. 1. Hist. nat. præfat. § 10.* De viro potente, qui in auxilium rogatur, dixit *Cic. 6. Ferr. 14. 35.* — Cum Ablat. rei et præp. de. *Cres. 3. B. C. 20. M. Caelius Rufus prætor, causa debitorum suscepta, — tribunal suum iuxta C. Trebonii prætoris urbani sellam collocavit; et si quis appellasset de æstimatione et de solutionibus, quæ per arbitrum fierent, — fore auxilio pollicebatur. — Addito a quo quis appellat. *Cic. Quint. 20. 64.* Cujus provocator a prætore tribunos appellare ausus sit. *Ad tribunos leg. quidam, sed invidis plerisque Criticis et optim. Codic. — b) Sub Imperatoribus, qui potestatis plenitudinem habebant, appellare proprie erat provocare ab uno ad alium iudicem. *Paul. Dig. 4. 4. 39.* Appellare ad imperatorem. *Ulp. ibid. 49. 1. 1. in fin. et Paul. ibid. 9. 1.* adversus aliquem. *Scævola ibid. 1. 28.* contra aliquem. *Modestin. ibid. 48. 2. 18.* adversus sententiam præstidit. *Paul. ibid. 49. 8. 3.* a sententia. *Quintil. 11. 1. 76.* ab aliquo. *Modestin. Dig. 49. 1. 19.* ex sententia aliqua. *Imp. Alex. Cod. 7. 16. 4.* de sententia iudicis. — 8. Quoniam quos alloquimur, eos nomine vocamus et verba proficimus; appellare est etiam litterarum potestatem voce et lingua assequi et suo sono pronunciare. *Cic. Brut. 35. 133.* Nam de sono vocis et suavitate appellandarum litterarum, noli expectare quid dicam. *Id. 2. Invent. 26. 78.* Is animadvertit sororem suam — sponsi nomen appellante identidem Curiatii cum genitro et laudentatione. — 9. Hinc est etiam persone aut rei mentionem facere. *Cic. Cæcin. 19. 54.* At utinam eodem iure in mediis, quæ in lege non appellantur. *Adde eumd. 3. Ferr. 60. 155. et Sect. 50. 108. Id. 1. Fam. 9. 20.* Iidem illi, quos sæpe significatione appello. h. e. designo, iudicio. — 10. Denique est etiam personam aut rem nomine vocare, nominare (quam verbi significationem *Forcellinus* primo loco posuerat); et occurrit — a) Absolute, addito aut omisso Ablat. nominis. *Plaut. Mil. glor. 2. 5. 24.* Quæ te intemperie tenent, qui me perperam perperlo appelles nomine? *Adde eumd. Amph. 2. 2. 181. Ter. Phorm. 5. 1. 15.* Ne me istud posthæc nomine appellassis. *Cic. 9. Fion. 22. 1.* Sed — placet Stoiris suo quoniam rem nomine appellare. *Plin. 37. Hist. nat. 11. 73. (190).* Colos appellavit chrysolithum aureum, chrysopasum herbaceum, mellis melichrota. — b) Sæpius cum duplici Accus. *Ter. Hec. 4. 4. 30.* Cum ex te esse taliquis, qui te appellaret patrem. *Cic. Amic. 2. 6.* Te sapientem et appellant et existimant. Tribuebat hoc modo M. Catoni: srimus L. Atilium apud patres nostros appellatum esse sapientem. *Id. 13. Phil. 10. 22.* O Spartace! quem enim te potius appelles? *Id. 5. Att. 17.* Appellare aliquem regem. *Fig. 5. En. 540.* aliquem victorem. *Adde Cic. 4. Tusc. 6. 12.; Cæs. 7. B. G. 4.; Nep. Eumen. 13. et Cat. 3.; Liv. 40. 9.; et Ovid. 9. Met. 228. Nep. Arist. 1.* Cognomine justus est appellatus. *Adde eumd. Phoc. 1. Cic. 6. Ferr. 1. 1.* Venio ad istius, quemadmodum ipse appellat, stadium; ut amici ejus, morbum et insaniam, ut Siculi, latrocinium. — c) Addita re, a qua quid nominatur per Ablat. et præp. ab, aut raro ex. *Cic. 2. de republ. 22. 40.* Cum locupletēs assiduus appellasset ab ære dando. *Adde eumd. 1. Legg. 6. 19. et Liv. 1. 17. Cic. 2. Tusc. 18. 43.* Appellata est enim ex viro victus. — NB. *Liv. 3. 44.* Virgini manum injectit, servâ suâ natam servamque appellata esse. h. e. affirmans. Sed ibi aliter est legendum. — Item apud *Nov. p. 238. 26. Merc.* luge non appellare, sed appellere. *V. APPELLO*, is i in lin.**

Homo nomen. Appellare, ut superius diximus § 1., generatim est verba facere alicui: differt tamen a ver-

bis alloqui, affari et compellere. Alloqui enim occurrit quoties de communi vitæ ratione hominumque inter se societate agitur, ut apud *Cic. Cluent. 61. 170.* Quem propter auihi importunitatem nemo recipere tecto, nemo audire, nemo alloqui, nemo aspicere vellet? — Affari proprium est amicorum, qui maxima benevolentia se invicem alloquantur, ut apud *Cic. Senect. 1. 1.* Licet enim mihi versibus eisdem affari te, Attice, quibus affatur Flaminium Ille vir etc. *Cl. eumd. Brut. 3. 13.* — Denique compellere est verba facere improbando, ut apud *Nep. Timol. 1.* Neque aspexit mater, quin eum fratricidam impiumque detestans compellaret.

APPELLO vel apello, pellis, pūli, pulsum, pelle-re, a. 3. (ad et pello). De præter. *Appulsi V. I. 1. Part. Appellens I. 2. b., Appulsus I. 2. a.; Appellendus I. 1.* — Appello proprie est ad locum aliquem pello, adduco (*It. spingere, condurre; Fr. pousser, conduire vers; Hisp. pujar, conducir hacia; Germ. etwas an etwas oder wohin treiben; Angl. to drive to or towards, cause to go.*

1.) Proprie. — 1. Generatim occurrit — a) Præcipue de gregibus. *Accius apud Cic. 1. Divinat. 22. 44.* Visum est in somnis pastorem ad me appellere pecus lanigerum eximia pulcritudine. *Varro 2. R. R. 2. 11.* Ovis ad bibendum appellant. *Id. ibid. 5. 15.* Armentum æstate ad aquam appellandum bis, hieme semel. *Ovid. 11. Met. 353.* Appellere ad littora juvenecos. *Ulp. Dig. 42. 19. 1.* Si quis quis habens pecoris appellendi, plura pecora appulserit, non in omnibus etc. Ita edit. *Torrentin. et al., Haloander cum al. habet appulerit. Id. ibid. 43. 13. 1. § 11.* Appellere pecus in flumen. Et absolute *Dig. 43. 21. 2.* jus appellendi. *De iure appellendi*, hoc est pecora ad aquam ducendi, de quo mentio fit *locc. cit. et alibi.* *V. Jctos. NB. Apud Ter. Andr. 4. 5. 12.* Haud auspicio hoc me appuli. *al. leg. attuli.* — b) De inanimatis, quæ tamen facile inveniuntur. *Lucret. 6. 750.* Palladis ad templum Tritonidis almæ, Quo nunquam pennis appellant corpora rauce Cornices. *Cæs. 1. D. C. 26.* Ibi turres — erigebat easque ad opera Cæsaris appellebat. *Manil. 5. 685.* Appellere fluctum ex æquore in aliquem locum. h. e. deducere, derivare. *Seneca 1. Controv. 2.* Age, si quis, ne negare posses, ferium appuli? h. e. gladium admovit, gladio minatus est. Et absolute *Lucilius apud Non. p. 238. 26. Merc.* Aggere in jaciendo si quo est vinis actis opus, primum id tant operam, ut quamprimum appellant. — 2. Speciatim, et quidem frequentissime usquepat in re nautica, et est applicare, admoveere: occurrit autem — a) Appellere navem, navigium, classem etc., etiam passive. — Addito loco, ad quem quis applicat, per Adverbia aut Accus. cum præp. ad vel in, aut per Dat. *Afranius apud Non. p. 238. 24. Merc.* Abi tu, appellant hoc ad molem nostram naviculam. *Cic. 3. Nat. D. 43. 83.* Cum ad Peloponnesum classem appulisset. *Id. 2. Phil. 11. 26.* Si ille ad eam ripam, quam constituerat, non ad contrariam naves appulisset. *Nep. Tharsyb. 4.* Cum prætor classem ad Ciliciam appulisset. *Liv. 8. 3.* Eo anno Alexandrum Epiri regem in Italiam classem appulisse constat. *Id. 28. 42.* In urbem sociorum classem appulsi. *Curt. 10. 1. 16.* Donec ad Euphratem appellerent classem. *Id. 6. 2. 24.* Contra Tyrii navigia — littori appellant. — Passive. *Cic. 13. Att. 21.* Cum ad villam nostram navis appelleretur. *Id. 7. Ferr. 33. 86.* Postea quam paulum proventa classis est et Parthorum quinto die denique appulsa. *Cæs. 2. B. C. 23.* Appulsa ad proximum littus trireme. *Nep. Milt. 4.* Classe ad Eubœam appulsa. *Liv. 9. 38.* Classis Romana cum appulsa Pompejos esset. *Adde 45. 5. Id. 30. 10.* Naves ita appulse ad muros. *Curt. 4. 3. 18.* Appulsaque sunt (navigia) littori, lacerata pleraque. *Tac. 4. Hist. 84.* Appulse littori naves. — Absolute. *Curt. 4. 2. 22.* Cum et removere et appellere scaphas in expedita esset. *Id. 9. 9. 12.* Hi contis navigia appellebant. *Id. 9. 10. 1.* Hinc adversum flumen subit classis et altero die appulsa est haud procul lacu falso. *Tac. 5. Hist. 21.* Appulse linternes. — b) Appellit aliquis. — Additis Ablat. classe, nave etc. *Cic. 3. Ferr. 18. 48.* Cum Persæ mille numero navium classe ad Delum appulissent. *Orell. leg. classem. Liv. 30. 10.* Sub occasum solis in portum classe appellere. *Sueton. Tit. 5.* Cum Puteolos — onerata nave appulisset. — Absolute. *Cæs. 3. B. C. 23.* Biduo et noctibus tribus in navigatione consumptis appulit ad eum locum etc. *Liv. 37. 21.* Inde Phocæam petentes ad insulam,

quam Bachium vocant, appulerunt. *Virg. 7. Æn. 30.* Cum primum Ausonius exercitus appulit oris. *Horat. 1. Sat. 5. 12.* Huc appelle: trecentos Ineris. *Sueton. Tib. 11.* Appellere ad Rhodum. *Jul. Faler. res gest. Alex. M. 1. 27. Hist.* Ita hominibus quoque et incolentibus et appellentibus urbem hanc fructuosissimam fore. Adde *Sueton. Ner. 27.* — c) *Appellitur aliquis.* — Aditio Abbat. *navigis* etc. *Cic. 7. Ferr. 56. 145.* Ut eos, qui essent appulsi navigis, interficere possent. — Absolute. *Cic. 7. Ferr. 28. 72.* Quorum alios — ex Hispania fugientes ad Siciliam appulso esse dicebat. *Vallej. 2. 107.* Ripæ suorum appulso est. — d) *Appellit navis.* *Sueton. Galb. 10.* Ac subinde Alexandrina navis Dertosam appulit. *Tac. 1.* omnia præp. quæ inest in ipso verbo, 2. *Ann. 24.* Sola Germanici triremis Chaucarum terram appulit. Adde *Caes. 4. ibid. 27.*

II.) Improprie et translate. § 1. Metaphorâ ductâ a super paragr. 1., appellere est aliquem invito animo adducere, ut aliquo se conferat. *Plaut. Rud. 4. 3. 104.* Quamquam ad ignotum arbitrum me appellis. *Virg. 3. Æn. 713.* Hinc me digressum vestris deus appulit oris. § 2. Metaphorâ ductâ a super. paragr. 2., hoc est a re nautica. Poetice *Virg. 1. Æn. 373.* Nos — Lybicus tempestas appulit oris. Et translate *Cic. Rab. perd. 9. 25.* Nec tuas unquam rationes ad eos scopulos appulisses, ad quos S. Titii afflicta naves videres. *Id. 2. Orat. 37. 154.* Valde hercule timide, tanquam ad aliquem libidinis scopulum, sic tuam mentem ad philosophiam appulisti. § 3. Hinc generaliter est cogere, adigere. *Plaut. Bacch. 3. 1. 11.* Quibus (flagitiis) patrem et me teque amicosque omnes affectas tuos ad probrum, damnum, flagitium appellere una et perdere. *Id. Asin. 3. 3. 43.* Appellere aliquem ad mortem. *Ter. Andr. prol. 1.* Poeta cum primum animum ad scribendum appulit. h. e. applicavit, adjunxit. *Id. ibid. 2. 6. 15.* Animum ad uxorem appulit. *Cic. 2. Orat. 37. 154.* Appellere mentem ad philosophiam.

APPENDEO vel adpendeo, es, etc. 2. (ad et pendeo).

I.) Proprie et active est idem quod appendo. *Apic. 8. 7. ad fin.* Exussas porcellum, et aptabis sicut enogratum, et ad sumum suspendes, et appendes, et quantum appendes, tantum sails in ollam mittis etc.

II.) Improprie et neutraliter. § 1. Est alteri rei adjungi, addi. *Cæ. Aurel. 2. Acut. 38.* Servant enim continentibus (moribus) appendentia. § 2. Est etiam pendere, sive in dubio esse. *Dig. 38. 17. 10. § 1.* Quando in pendenti est, an quædam personæ possint obstare matri, et casus tulerit, ut non inducerentur: matri jus integrum erit, quod medio tempore appenderit.

APPENDICIUM vel appendicium, ii, n. 2. (appendo) proprie est id quod alteri appenditur; sed occurrit tantum figurate, et quidem — a) Generaliter est appendicis, additamentum. *Hieronym. Ep. 10. ad Furiam.* Pedicellia sine comitibus et appendiciis suis, continentia et paritate, fidem sufficere non potest. — b) Specialiter dicitur id, quod alicui morbo accedit. *Cæ. Aurel. 4. Tard. 8.* At si passionibus (sermo est de lumbicis) fuerint appendicia, quæ sæpe generandorum animalium fuerunt causæ, erunt congrua hisdem passionibus adhibenda. Adde *eumd. 5. ibid. 4. 7.* APPENDIX II. 1.

APPENDICULA vel adpendicula, æ, f. 1. diminut. ab appendix. Occurrit figurate tantum, et est breve additamentum, corollarium, accessio. *Cic. Rab. Post. 4. 8.* Est enim hæc causa, quo ea pecunia pervenit, quasi quædam adpendicula causæ iudicæ atque damnatæ.

APPENDIUM vel adpendium, ii, n. 2. (appendo) pondus, quod reis ac debitoribus in sublimi sublati ad pedes suspendere solebant veteres. *Cassiod. 10. Variar. 27.* Appendia ipsa cruciatis debitoribus aliquando solvantur; ista autem (podagras) vincula, cum semel puterint illigare caplum, nesciunt in tota vita dissolvere. V. *Plauti loc. cit. in DEPENDO.*

APPENDIX vel appendix, iels, f. 3. (appendo). *Paul. Diac. p. 21. 6. Müll.* scribit olim *appendices* dictos esse ab antiquis, quos nunc *appendices* appellamus; ex quibus verbis colligi fortasse potest hanc vocem etiam masculino genere esse ferri: tametsi ejus rei nullum aliud exemplum adhuc vidimus. Proprie appendix est id quod alteri inherens pendet.

I.) Proprie raro admodum occurrit. *Apul. 8. Met. 22.* Sequæ in præstissimum putem, appendicem par-

vulum trahens, præcipitat. h. e. Infantulum secum trahens sibi annexum et appensum, ἀρπηκτα. *Id. 5. ibid. 24.* Psyche — statim resurgens ejus crure dextro manibus ambabus arrepto, sublimis evectiois appendix miseraunda etc. h. e. appensa Cupidini in altum volatu ascendend. Cf. *Plin.* in fine hujus vocis.

II.) Translate. § 1. Appendix est quod alii adjunctum est, additamentum, accessio (It. *appendice, giunta, aggiunta*; Fr. *appendice, accessoire*; Hisp. *appendice*; Germ. *der Anhang, das Anhängsel, die Beigabe*; Angl. *an addition, accession, appendage*). *Cic. apud Non. p. 42. 9. Merc.* Vidit enim, quod videndum fuit, appendicem animi esse corpus, nihilque esse in eo magnum. *Farro 1. R. R. 16. 1.* vocat *appendices fundi* ea, quæ sunt quidem extra fundum, sed tamen ad ipsum pertinent, ut regio vicina, quam videndum est, an sit infesta, necne; via, opta ne sit ad exportandum et importandum quæ opus sunt; oppida et viciniae, unde emere, aut ubi distrahere fundi fructus possis etc. *Id. 3. ibid. 9. 2.* vocat *appendicem* in tractatu De gallinis partem eam, in qua ostenditur ratio, quemadmodum saginatur. Quatuor enim in his animadvertenda esse docet, de emptione, de fetura, de oris et de pullis; hisce adijciendam appendicem, partem quintam, de his saginandis. *Liv. 9. 41.* Appendix belli Etrusci. *Id. 21. 5.* Carpelanorum cum appendicibus Oledum Varcæorunum centum millia fuere. h. e. cum auxiliariis. *Id. 39. 27.* Appendices majoris muneris. *Cæ. Aurel. 2. Tard. 8.* De iis tussiculis, quæ aliarum fuerint appendices passionum, singulatim scribentes docebitur. F. APPENDICIUM. *Apul. de mag. sub fin.* Has quoque appendices defensionis meæ ideoque necessarias, quia accusationi rependantur, attente audis. *Nazar. Paneg. 3.* Cuius cum divina virtus, et ejus misericordia comes, appendixque victoria urbem Romam afflicta ac plane jacentem excitavit, reeravit, erexit h. e. victoria, quæ virtutem semper subsequitur. *Appendices pluviae* quænam sint, F. in PENDIX. § 2. Est etiam genus spinæ, quæ *appendix* dicitur, quodiam hæcæ punicæ colore in ea *appendices* vocantur, ut *Plin. 24. Hist. nat. 13. 70. (114).* scribit. *Harduin.* putat esse eam, quam Galli vocant *aubépine* et vulgus officinarum *oxyacantham*: alii eam, quæ a Gallis dicitur *épine* — vinette et in officinis *Berberis dumeorum*. Cf. *Fæ. (Op. cit. vol. 3. p. 266. cf. p. 271.)* hæc exhibet synonymiam: *Ὠξυκάνθα*, non Dioscor. 1. 123., Galen. de Fac. simpl. et Spina appendix *Plin. 1. c.* sunt *Berberis vulgaris* L. Spec. plant. 471.

APPENDO vel adpendo, pendis, pendi, pensam, pendere, a. 3. (ad et pendo). Part. *Appendens* I. 2.; *Appensus* I. 1. et 2. Appendere significat ad aliquid pendere, hoc est suspendere (It. *appendere, sospendere*; Fr. *pendre, suspendre*; Hisp. *colgar, suspender*; Germ. *aufhängen*; Angl. *to weigh*).

I.) Proprie. § 1. Generatim raro admodum occurrit. *Venant. Fortun. 10. carm. 10. 42.* Rupes appensæ. Affert solet et *Ilud Cic. 5. Tusc. 21. 62.* Gladium e lacunari seta equina appensum demitti jussit. Sed plerique omnes leg. aptum. Item asserunt a multis Lexicographis hæc Plinii verba: Atque uvæ jam maturas ad solem appendere; quæ nos adhuc invenire non potuimus. § 2. Specialiter usurpatur pro suspendere in statera vel libras ad pondus rognoscendum (It. *pesare*; Fr. *peser*; Hisp. *pesar*; Germ. *zuwiegen*; Angl. *to weigh*). Occurrit autem — a) Absolute. *6. Ferr. 25. 56.* Aurificem jussit vocari in forum et palam appendit aurum. h. e. ad pondus dedit, ut *Farro 3. R. R. 17.* loquitur. *Id. 2. Phil. 38. 97.* Tanti acervi nummorum apud istum construuntur, ut jam appendantur, non numerentur pecuniæ. *Liv. 5. 49.* Nondum omni auro appenso. *Colum. 12. R. R. 3. 9.* Promis et celloribus aliquid appendentibus, aut metuentibus intervenire. *Plin. 9. Hist. nat. 55. 81. (171).* Sex milia numero murenarum moluo appendi. h. e. appensas moluo dedit. *Id. 33. ibid. 3. 13. (42).* Appendere asses. Adde *Cod. Theod. 12. 7. 1.* — b) Cum Dat. personæ. *Cic. Rosc. Am. 49. 144.* Si tibi optima fide sua omnia concessit, adnumeravit, appendit. *Ulp. Dig. 23. 3. 34.* Pater puellæ id aurum in doctem viro appendit.

II.) Translate occurrit de verbis etque opponitur adnumerare, ita ut *appendere verba* sit verba proferre non ratione habita quantitatis vel numeri, sed qualitatis vel ponderis. *Cic. de opt. gen. or. 5. 14.* In quibus non verba necesse habui reddere; sed genus omnium verborum vimque servari: non enim ea me

adnumerare lectori putavi oportere, sed tanquam appendere. F. ANNUMERO.

APPENSOR vel adpensor, ōris, m. 3. (appeodo) qui appendet, ponderator; sed occurrit figurate tantum. *Augustin. 3. contr. Crescon. Grammat. 73.* Callidus examinatore appensorque verborum. Adde *eumd. Tract. 20. in Johann. ad fin.*

APPENSUS vel adpensus, a, um. F. APPENDO. APPENSUS vel adpensus, us, m. 4. nomen verbale ab *appendo*. *Apul. de mundo.* Post lunam vero pars est, quæ sancti ætheris sinibus coercetur, cujus mensus et appensa distincta est naturæ mutabilis regio etc. *Oudendorp.* rectius legit: Post eam vero partem, quæ etc., cujus mensa appensaque distinctimus, est et naturæ immutabilis regio.

APPERTINEO vel adpertineo, es, etc, n. 2. idem quod pertinere, ad aliquam rem usque pertinere. *Innocent. de cas. litter. p. 221.* Goes. Modius sons ad ipsam adpertinet. Et p. 232. Aquam vivam habet et eidem adpertinet.

APPETENS vel adpetens, onis. F. APPETO. APPETENTER vel adpetenter, advrb. (appeto). Occurrit tantum translate et est cum appetentia magna aviditate (It. *con brama, avidamente*; Fr. *avidement*; Hisp. *codiciosamente*; Germ. *mit Verlangen oder Begierde*; Angl. *with eager desire*). *Cic. 1. Off. 10. 33.* Ut ne rapide quid agerent, ne appetenter. nec appetenter illi maluit, sed prior lectio, præcipue a recentioribus, quemadmodum et olim a *Forcellino*, præferitur. *Apul. 7. Met. 3.* Partes subreptas clanculo et prægustatas a se potiones offerbat hilaris; at illa sumebat appetenter.

APPETENTIA vel adpetentia, æ, f. 1. (appeto). Occurrit tantum translate, et est appetitio, cupiditas, desiderium (It. *appetenza, appetito, desiderio*; Fr. *appétit, désir, envie*; Hisp. *apetito, apatencia, anhelo*; Germ. *das Verlangen*; Angl. *appetency, eager desire*). Occurrit — a) Raro absolute. *Cic. 4. Tusc. 7. 15.* Lætitia profusam hilaritatem (efficit), libido effrenatam appetentiam. *Cæ. Aurel. 1. Acut. 14.* Optævi, quam nos appetentiam dicere poterimus. — b) Sæpius cum Genit. *Cic. 1. de republ. 2. 2.* Appetentia laudis et honestatis. *Plin. 20. Hist. nat. 17. 72. (188).* Appetentia ciborum. *Id. 19. ibid. 3. 34. (127).* Lactuce tibi appetentiam faciunt. *Id. 23. ibid. 1. 19. (32).* Liberalium artium appetentia. *Aurel. Vict. Ept. 15.* gloriæ. *Cæ. Aurel. 4. Tard. 9.* Veneris.

APPETIBILIS vel adpetibilis, e, adject. (appeto). Occurrit tantum translate, et est qui optari potest, expetibilis (It. *desiderabile*; Fr. *désirable*; Hisp. *deseable*; Germ. *verlangenswerth*; Angl. *desirable, appetible*). *Macrob. 1. Saturn. 1.* Sermones ut castitate integri, ita appetibiles venustate. *Apul. 2. Dogmat. Platon. 13.* Sollicitudinem et laborem appetibiles dicebat esse. *Cassiod. 10. Variar. 14.* Appetibilis gratæ pinguedo.

APPETISSO vel adpetisso, is, ere, a 3. (appeto) sollicite totisque viribus petere. *Accius apud Non. p. 237. 22. Merc.* Cur vetera tunc ex alio appetissis dissidia, Agamemno?

APPETITIO vel adpetitio, ōnis, f. 3. actus appetendi, hoc est

I.) Proprie actus tendendi et accedendi ad rem aliquam, ut prehendi et teneri possit. *Cic. 1. Divinat. 23. 46.* Nam cum dormienti ei sol ad pedes visus esset, ter eum scribit frustra appetivisse manibus, cum se convolvens non elaberetur et abiret, et magos dixisse — ex triplici appetitione solis triginta annos Cyrum regnatum vortendi.

II.) Translate et quidem sæpius est animi Impetus ad rem aliquam cupiendo tendentis, appetitus, cupiditas, et Græco vocabulo ὀρεξι respondet. *Cic. 4. Acad. (2. pr.) 8. 24.* Illud perspicuum est, constitui necesse esse inanim, quod sapientia, cum quid agere incipiat, sequatur: nam aliter appetitio (eam enim esse volumus ὀρεξι), qua ad agendum impellitur et id appetimus, quod est visum, moveri non potest. Adde *eumd. 3. Fin. 7. 23. et Top. 16. 62. Id. 2. Off. 5. 18.* Cohibere motus animi turbatos, quos Græci παθήματα appellant; appetitionesque, quas illi ὀρεξιας, obediunt efficere rationi. *Id. 3. Nat. D. 13. 32.* Nullum potest esse animal, in quo nun et appetitio sit et de clinatione naturalis. *Id. 1. ibid. 4. 13.* Hæc veri videntur cupiditatis adjuncta est appetitio quædam principatus. *Id. 3. ibid. 6. 30.* Detractio, aut appetitio alieni. Adde *Cod. Theod. 3. 16. 2. Seneca Ep. 124.*

Appetitionis et fugæ arbitrium. *Id. ibid.* 9. Appetitio societatis. *Cæc. Aurel. 2. Acut. 27.* Frigidus potus appetitio. — Pro appetentia ciborum, non absolute et speculatione sed ponitur ita ut ex orationis contextu hæc significatio innoscatur. *Gell. 16. 3.* Post imperatam ineluctabili, omnis ejus appetitio pristina elanguit. — Interdum occurrit et pro Græco vocabulo βούλησις ponitur. *Cic. 4. Tusc. 6. 12.* Id cum constanter prudenterque sit, ejusmodi appetitionem Stoici βούλησιν appellant, nos appellamus voluntatem.

APPETITOR vel adpetitor, ōis, m. 3. qui appetit adeoque delectatur aliqua re (*It. desidero, dilectante; Fr. qui désire, qui recherche passionnément; Hisp. deseoso; Germ. der nach etwas verlangt; Angl. one who desires eagerly.*) *Lamprid. Alex. Sev. 49.* Boni interminis appetitor fuit, et quidem puri. *Ammian. 25. 5.* Laudum etiam ex minimis rebus inemperans appetitor. *Cod. Theod. 9. 38. 6.* Vultuum minorum appetitor. *Arnob. 4. 14.* Incestorum appetitor.

APPETITUS vel adpetitus, a, um. *V. APPETO.*
APPETITUS vel adpetitus, us, m. 4. actus appetendi, hoc est

I.) Proprie actus invadendi, aggressio, h. r. *Am- mian. 30. 5.* R. statione proxima reprimebat barbaros appetitus.

II.) Translate est facultas partis inferioris animi, qua cupimus ea, quæ sunt naturæ accommodata, fugimus quæ sunt contra naturam; ideoque Græco vocabulo ὁρμη respondet. *Cic. 1. Off. 28. 101.* Duplex est enim vis animorum atque naturæ: una pars in appetitu posita est, quæ est ὁρμη Græce, quæ hominem huc et illuc rapit; altera in ratione, quæ docet et explanat, quid faciendum fugiendumve sit. Ita sit, ut ratio præsit, appetitus obtemperet. *Id. ibid.* Efficientium, ut appetitus rationi obediant. *Id. ibid.* Contrahere et sedare appetitus. *Id. 2. Nat. D. 12. 34.* Regere appetitus animi ratione. *Adde ibid. 47. 122. et 1. Divinat. 32. 70. Id. 1. Off. 30. 105.* Voluptatis appetitus dissimulare propter verecundiam. *Id. 1. Tusc. 6. 11.* Vehementior appetitus. *Pacat. Faneg. Theodos. 12.* Appetitus alienæ rei. *Capell. 1. p. 23.* Quos vitæ insignis elatio ingeniumque in appetitum cœlestem extulerit. h. e. in desiderium rerum cœlestium.

APPETO vel adpeto, ūs, ūvi vel ūi, ūtūm, tere, 3. (ad et peto). Part. *Appetens* sub A. et in fine; *Appetitus* sub B. I. 2. et II.; *Appetendus* sub B. II. — Appeto proprie est ad aliquid accedere conor: et est verbum A) intransitivum, aut B) transitivum.

A) Appetere, ut verbum intransitivum ¶ 1. Refertur ad tempus atque occurrit figurate tantum pro adventare, instare, prope esse: hæc autem significatione usurpatur tempus præsens et imperfectum solummodo apud alios scriptores præter Ciceronem. *Plaut. Most. 3. 1. 114.* Heu jam appetit meridia. *Id. Aulul. 1. 1. 36.* Quo pacto celem berillis filiae probrum, propinqua paritudo cui appetit. *Cæs. 6. B. G. 35.* Dies appetebat septimus, quem ad diem constituerat, etc. *Adde eumd. 7. ibid. 82. Liv. 5. 44.* Ubi nox appetit. *Adde eumd. 6. 38., 10. 20. et 41. 28. Tac. 4. Ann. 51.* Appetent jam luce. *Seneca Consol. ad Marc. 23. extr.* Appetit finis, ubi incrementa consumpta sunt. *Adde Curt. 8. 6. 16. et 10. 1. 30.; et Plin. 5. Ep. 1., et V. Drakenborg. ad Liv. 10. 20.* ¶ 2. Item jungitur Aversativo ratione præpositionis quæ in ipso inest, et de loco ponitur pro accedere. *Cic. 1. ad Brut. 2. 1.* Adeone copiis abundat, ut is, qui ex Asia fugere dicebatur, Europam appetere conetur? *Id. 2. Nat. D. 39. 100.* Mare terram appetens. *Liv. 1. 8.* Crescebat interim urbs munitionibus alia atque alla appetendo loca. *Sueton. Cæs. 42.* Quo libentius et ipsi Urbem incoherent et ceteri appetunt. *Tac. Agric. 10.* Dispecta est et Thule, quam haecenus nix et hiems appetebat. Et figurate *Liv. 5. 19.* Jam — Vejores fata appetebant. — Hinc

B) Ut verbum transitivum, occurrit

I.) Proprie. ¶ 1. Generatim est ad aliquid accedere prohendendi causa. *Cic. 1. Divinat. 23. 46.* Nam cum dormienti ei sol ad pedes visus esset, ter eum scribit frustra appetivisse manibus, cum se convolvens sol claberetur et abiret. *V. APPETITIO I. Id. 2. ibid. 41. 85.* Puer lactens cum Junone, Fortunæ in gremio sedens, manum appetens. *Adde eumd. 2. Nat. D. 31. 128. Plin. 7. Hist. nat. 53. 51. (183).* A. Mani. Torquatus oblit, dum in cena placentam appetere. *Adde Quintil. 11. 3. 121.* ¶ 2. Speciatim, de hominibus præcipue, occurrit cum in bonam, tum

in malam partem. — a) In bonam partem est ad aliquem accedere ejusque dexteram honoris vel benevolentiae causa arripere, etc. *Cic. Senect. 18. 63.* Hæc enim ipsa sunt honorabilia, quæ videntur levia atque communia, salutari, appeti, decedi, assurgi, deduci, etc. *Plin. 11. Hist. nat. 45. 103. (250).* Sicut dextra oculis aversa appetitur, in fide porrigitur etc. h. e. oscula ad dexteram diriguntur. — b) Sæpius in malam partem accipitur, et est aggredi, invadere. *Cic. Dom. 5. 13.* A quibus ille se lapidibus appetitur, etiam percussum esse dixit. *Id. apud Quintil. 5. 10. 69.* Cum Cottam appetisset, telum ei e manibus eripsum est. *Cæs. 2. B. C. 35.* Ubi ille — restitit, — humerum apertum gladio appetit. *Liv. 7. 26.* Sed quotiescumque certamen initum est, levans se alius os oculosque hostiis rostro et unguibus appetit ales. *Virg. 11. Æn. 277.* Appetere ferro corpora. *Ovid. 3. Art. am. 568.* genus ungue. *Plin. 10. Hist. nat. 3. 3. (9).* Aquila aquaticas aves appetit, mergentes se subinde, donec sopitas lassatasque rapiat. *Id. 8. ibid. 16. 17. (1).* Ungues nonnisi appetendo protendunt. h. e. non erorunt, nisi cum prædam invadunt. — Et figurate *Plaut. Cist. 2. 1. 8.* Ita me amor lassum animi ludificat, fugat, agit, appetit, rapiat, retinet. *Cic. Quint. 31. 98.* E fundo dejectus, ignominis omnibus appetitus. *Id. Rosc. Am. 11. 30.* Vltia alicujus ferro et insidiis appetita. *Adde eumd. Planc. 29. 71. Ulp. Dig. 38. 2. 14.* Appetere alicuius judicio. *Id. ibid. 48. 5. 27.* alicuius per columniam.

II.) Translate refertur ad animum, et significat vehementer petere ac velle, querere, cupere, optare; eique opponuntur *declinare, aspernari, refugere vel fugere*, quæ omnia V. Infra. Occurrit autem — a) De personis cum Accus. *Cic. Pis. 28. 68.* Non fugit ejus amicitiam, cum esset præsertim appetitus. *Id. apud Priscian. 8. p. 792. Putsch.* Qui habet, ultro appetitur; qui est pauper, aspernatur. *Liv. 7. 30.* Velle eum vobis amicum esse, qui vos appeteret. — b) Sæpius de rebus, etiam abstractis, et quidem — Cum Accus. tantum. *Cic. 3. Nat. D. 13. 33.* Præterea nullum potest esse animal, in quo non et appetitio sit et declinatio naturalis: appetuntur autem, quæ secundum naturam sunt, declinantur contraria: et omne animal appetit quædam, et fugit a quibusdam. *Id. 4. Tusc. 6. 13.* Ut bona naturæ appetimus, sic a malis naturæ declinamus. *Id. 1. Fin. 9. 30.* Voluptatem appetere, dolorem aspernari. *Adde eumd. 4. ibid. 14. 39. et 2. Legg. 21. 52.; Lucr. 5. 1278.; Sall. Cat. 14., et Nep. Pausan. 2. Cic. Rosc. Am. 18. 50.* Alios agros cupidissime appetere. *Phadr. 1. 4. 1. alienum. Cic. Rosc. com. 7. 21.* aliquid per avaritiam. *Id. Dom. 38. 101.* regnum. *Id. Leg. agr. 34. 93.* nomen consulis. *Id. 7. Ferr. 2. 5.* Item aliquam laudem ex aliqua re. *Id. Harusp. re. 4. 7.* Inimicitias non solum suscepit propter salutem meam, verum etiam appetivit. *Id. Mil. 36. 101.* Ego inimicitias potentium pro te appetivi. *Id. 3. Phil. 13. 33.* Quod agendum atque faciendum, idem non modo recusem, sed appetam etiam atque deposcam. *Sall. Jug. 14.* Appetere societatem alicujus. *Cæs. 1. B. G. 49.* amicitiam alicujus cupidissime. *Auct. B. Alex. 39.* Conditiones, quas rejecerit, rursus appetere. *Seneca Thyest. 471.* Nec abnuendum imperium, nec appetendum. *Sueton. Aug. 60.* Appetere hereditates. *Id. Ner. 2.* mortem timore. *Id. Cal. 11.* artes sceptas studiosissime. *Id. Rhet. 1. rhetoricam. Id. Aug. 76.* Secundarium panem et pisciculos minutas, caseum bubulum manu pressum, et ficos virides, biferas maxime, appetebat. *Martial. 9. 27.* Appetitur positio vilis olivæ lupi. — Addito interdum Dat. personæ, cui quid queritur. *Cic. 6. Verr. 54. 121.* In hac partitione ornatus non plus victoria Marcelli populo Rom. appetivit, quam humanitas Syracusanis reservavit. *Id. 2. Leg. agr. 23. 60.* Nihil sibi præcipue appetere. *Id. 3. Orat. 32. 128.* sibi aliquantum de præclarissimis artibus. — Cum Infinito. *Cic. 5. Fin. 20. 55.* Ut appetat animus agere semper aliquid, neque ulla conditione quietem sempiternam possit pati. *Stat. 1. Theb. 234.* gremium inestare parentis appetit. *Adde Pallad. 10. R. R. 13. 2. — AB. Appetere ad alicuius pro competere, hoc est pertinere, aut convenire. Pompon. Dig. 1. 2. 2. a med. Alioquin per se eorum scripta non talia extant, ut ea ad omnes adpetant. Ita Torrentin.; at Haloander edidit, ut ea omnes adpetant. — Hinc Part. præ.*

Appetens, entis, eadem occurrit significatio, hoc est translate, tamquam Adject., unde Conp. Appe-

tentior et Sup. Appetentissimus. — a) Absolute. Cic. 2. Leg. agr. 8. 20. Jubet Rullus, homo non cupidus, neque appetens, habere comitia Rullum. εἰς πόρεως. *Id. 2. Orat. 43. 182.* Animus gratus, non appetens, non avidus. — b) Sæpius cum Genit. personæ aut rei. *Cic. pro leg. Manil. 3. 7.* Quoniam semper appetentis gloriæ præter ceteras gentes atque avidi laudis fuisit. *Adde eumd. 2. Fin. 14. 45. Id. Amic. 14. 50.* Nihil est enim appetentius similitum sui, nec rapacius, quam natura. *Id. 2. Tusc. 24. 58.* Sumus enim natura — studiosissimi appetentissimi que honestatis. *Sall. Cat. 5.* Alieni appetens, sui profusus. *Id. Jug. 7.* Manu promptus et appetens gloriæ militaris. *Seneca Ep. 9.* Amicitiarum appetens. *Plin. 31. Hist. nat. 6. 36. (69).* Ægri appetentes vini. *Id. 12. ibid. 17. 37. (73).* Animal odoratorum fruticum appetentius. *Gell. 16. 3.* Appetens edendi. *Tac. 4. Hist. 6.* Famæ appetentior. *Plin. 7. Ep. 31.* Hunc hominem appetentissimum tui complectere, apprehende, immo et invita.

APPETO vel adpeto, ōis, m. 3. qui immodice appetit, qui aggreditur, prædo. *Lucilius* (aliis *Laber.*) apud *Non. p. 74. 8. Merc.* Diverticulis præditæ viæ alienum appetitibus.

APPIETAS, atis, f. 3. vox ficta a *Cic. 3. Fam. 7. 5.* ad significandam per jocum nobilitatem generis, quam Appius Claudius jactabat, et Ciceronem novum hominem contemnebat. Idem die de voce *Lentulitas*, quæ ibidem legitur. Verba *Cic.* sunt: Etiamne tu has ineptias, ullam Appietatem, aut Lentulitatem valere apud me plus, quam ornamenta virtutis existimas?

APPINGO vel adpingo, gis, gere, a. 3. (ad et pingo. Posset etiam deduci a *pango*, a quo est *compingo* et *impingo*. V. *Müller ad Paul. Diac. p. 8. 10.* in notis). Est pingendo addo.

I.) Proprie. — a) Cum Dat. *Horat. Art. P. 29.* Qui variare cupit rem prodigialiter unam, Delphinum silvis appingit, fluctibus agrum. — b) Absolute. *Fronto de eloq. 1. p. 29. ed. Niebh.* Ut colore vetustulum adpingeres. *Adde eumd. ibid. 2. p. 257. et de laud. neglig. 2. p. 371.*

II.) Translate est adscribere, addere. *Cic. 2. Att. 8. 2.* Epistolam superiorem resitue nobis, et appinge aliquid novi.

APPINGO vel adpingo, gis, gere, a. 3. (ad et pango) idem quod compingo, vel compingendo appendo. *Paul. Diac. p. 8. 10. Müll.* Antepagmenta valvarum ornamenta, quæ antis appinguntur, id est affiguntur.

APPIŌSCUS, a, um, adject. *Veget. 2. Veterin. 2.* et 10. scribit. appiosum fieri animal, cum noxius sanguis ejus cerebri membranam ex una parte pertundit et dolore nimio prægravat: ejus morbi signa esse, cum in præseprio incumbit, oculos tensos habet, micat auriculis, visus caliginem patitur, et in grym agitur, tamquam si ad molam esset. In quibusdam MSS. legitur *opiosus*. Cum vero etiam *opiosus* sit in libris antiquis, et jumentum hoc morbo affectum somnolentum sit, ab opio forte ita vocatum divinabat *Platnerus*, ejus conjectura probabilis videtur, ideoque a recentioribus plerisque omnibus recepta est.

APPISCOR vel adpiscor, aris, ātus sum, ari, dep. 1. (ad et piscari). Hanc vocem *Lauemb. Antiq.* affert tamquam translate usurpatam a *Lucilio* apud *Priscian.* Magnam inde appiscatus infamiam. In *Putschii* edit. locum nondum invenimus.

APPLARE. *V. APALARE.*

APPLAUDO vel adplaudo, dis, si, sum; dere, a. 3. *V. et APPLUDO* (ad et plaudo). Part. *Applausus* 1.

¶ 1. Proprie et generatim significat allicdere, seu collidere rem aliquam cum alia, ita ut sonitus edat. *Nemesian. 3. 33.* Applauditque manu multum caput. h. e. percutit. *Ovid. 4. Met. 352.* Ille cavis velox applauso corpore palmis Desilit in laudes. *Tibull. 2. 1. 66.* applauso tela sonant latere. *Sil. 11. 16. 357.* ipse asper, nec qui cervicis amaret Applausæ blandos sonitus. ¶ 2. Speciatim est verbum intransitivum, et significat manum, aut pedum, et vocis strepitum et plausu favorem ostendere. *Plaut. Pers. 5. 2. 13.* Agite, applaudamus. *Id. Pseud. 5. 2. 32.* Si vultis applaudere atque approbare hunc gregem et fabulam. In crastinum vos vocabo. *Id. Men. 5. 9. 100.* Valete et nobis clare applaudite. — Impersonaliter. *Cic. Sext. 54. 115.* Quid ego nunc dicam, quibus viris, aut cui generi civium maxime applaudatur. Nisi forte legendum plaudatur; quæ vox Ciceroni est magis usitata.

APPLAUSOR vel adplausor, ōis, m. 3. qui ap-

plaudit, seu manuum et vocis strepitu favorem ostendit. *Plin. Paneg.* 46. Populus ille, aliquando scenici imperatoris spectator et applausor.

APPLAUSUS vel adplausus, a, um. *V.* APPLAUDO.

APPLAUSUS vel adplausus, us, m. 4. (applaudo) collisio manuum, aut pedum cum sonitu, item vocis murmur ad favorem significandum. *Cic. 2. Divinat.* 35. 104. Noster Ennius, qui magno applausu loquitur, assentiente populo. *Alit, et recentiores plerique omnes leg. plausu, quæ vox Ciceroni est magis usitata.*

APPLECTO vel adplecto, is, ere. Vox a Lexico expungenda, occurrit enim tantummodo in *Not. Tir.* p. 107.

APPLEX vel adplex, is, comm. gen. 3. adject., cuius Compar. est *Applior*; a *plico*, as, eadem forma quæ *complex*: idem est ac applicatus, conjunctus, adherens. *Apul. 10. Met.* 22. Quoties nates recellebam, accedens toties nisu rabido et spinam prehensens meam, appllicore nexu inhærebat. *Quidam ex conjectura leg. applicatore; sed prior lectio constans est in libris. Ouderdorp. legendum putat appliciore, ut sit Comparativum ad applicitus.*

APPLICATIO vel applicatio, ōnis, f. 3. actus applicandi; sed occurrit translate tantum, et est — a) Animi adjunctio. *Cic. Amic.* 8. 27. A natura mihi videtur potius, quam ab indigentia orta amicitia, et applicatione magis animi cum quodam sensu amandi, quam cogitatione, quantum res illa utilitatis esset habitura. — Cum Dat. rei, cui animum adjungimus. *Cæc. Aurel.* 5. *Tand.* 11. in fin. Item præ ceteris vehementer, et major quam oportet, animi officiis sive curis applicatio: videmus enim ob has causas etiam studentium corpora fieri tenuiora. — b) In re civili jus applicationis vigeat inter Athenienses, apud quos si quis opulento ac potenti civi se applicuisset, hoc est in ejus se clientelam dedisset, ut ab eo defenderetur; isque intestato mortuus esset; poterat dives jure applicationis hereditatem defuncti clientis adire. *Hujus juris meminit Cic. 1. Orat.* 39. 177.

APPLICATUS vel applicatus, a, um. *V.* APPLICO.

APPLICITUS vel applicitus, a, um. *V.* APPLICO.

APPLICO vel adplico, plicas, pluravi et plicti, plicatum et plicium, plicare, a. 1. (ad et plico). — Formæ *applicavi* et *applicatum* apud antiquos omnes scriptores, nec non apud *Ciceronem* frequenter usurpantur: *applicui* et *applicum* apud posteriores tantum usaverunt ex communi fortasse loquendi ratione, ut docet *Zumpt.* ad *Cic. 4. Ferr.* 1. 2. et patet ex *Priscian.* 10. p. 860. *Putsch.* et *Gell.* 1. 7. in fin. — Part. *Applicans* I. 1.; *Applicatus* et *Applicitus* in omnibus ferme paragr.; *Applicandus* I. 1.; *Appliciturus* I. 2. — Applicare proprie est plicando adungere; unde et simpliciter adungere, admove (l. *attaccare*, *applicare*, *avvicinare*; Fr. *appliquer*, *attacher*; Hisp. *aplicar*, *allegar*; Germ. *anschlüssen*, *ansfügen*, *anheften*, *anbilden*; Angl. *to apply*, *bring near or in contact with*, *attach*, *unite*).

I.) Proprie. ¶ 1. Generatim ponitur de inanimis, et est admove, adungere, conjungere. Occurrit — a) Absolute. *Farro 2. R. R.* 7. 5. Qualis futurus sit equus et pullo conjectari potest, si caput habet non magnum, si oculus est nigris, naribus non angustis, auribus applicatis. h. e. brevibus et capiti adherentibus, non longis et dependentibus. *Liv.* 21. 28. Per stabilem ratem — acti in minorem applicatam transgressi sunt. *Catull.* 9. 9. Applicansque collum. *Plin.* 30. *Hist. nat.* 5. 14. (43). Stomachi dolorem sedant applicati sæpius. Adde *Colum.* 4. *R. R.* 6. 3., et 6. *ibid.* 12. 2. *Scavola Dig.* 32. l. 39. Domum meam cum orto applicito libertis meis concedi volo. Et figuratè *Virg.* 10. *Æn.* 536. applicare enseni capulo tenus. — b) Sæpius cum Dat. rei aut personæ, cui quid adjugetur. — Generatim. *Liv.* 23. 27. Dum corporibus applicantur armaque armis jungunt. *Id.* 26. 44. et *Curt.* 4. 2. 9. Applicare scalas mœnibus. *Ovid.* 3. *Fast.* 750. asellum ulmo. *Id.* 3. *Trist.* 9. 10. remos vadis. *Curt.* 9. 5. corpus stipiti. *Id.* 8. 2. 28. se stipiti arboris. *Id.* 8. 4. 14. Applicati arborum truncis. *Colum.* 4. *R. R.* 17. 2. Applicandæ propagines palis. *Id.* *ibid.* 22. 2. Applicitus truncus palus. *Id.* 3. *ibid.* 6. 18. Applicare vitem ulmo. *Quintil.* 1. 2. 26. Applicatæ vites arboribus. *Forcellinus* legebat *applicat.* *Justin.* 12. 9. 9. Se trunco applicat. *Peiron. Satyr.* 91. Applicitus parieti. — Speciatim de iis, quæ corpori apponuntur medicinæ causâ.

Plin. 30. *Hist. nat.* 7. 20. (64). Applicare catulos stomacho ac pectori. *Id.* 33. *ibid.* 4. 25. (84). Aurum applicatur vulneratis et infantibus. *Colum.* 6. *R. R.* 12. 2. Applicare linamenta corpori. — Item speciatim de regionibus, cuticulis etc., quæ sint contigua. *Liv.* 32. 30. Applicare castra flumini. *Id.* 33. 17. Leucas colli applicata. h. e. acclivis. *Plin.* 4. *Hist. nat.* 4. 5. (11). Applicata colli colonia. *Id.* 11. *ibid.* 37. 88. (217). Nervi applicati ossibus. *Plin.* 2. *Ep.* 17. a med. Applicatum est cubiculo hypocaustum perexiguum. — Denique hæc apud Poetas figurate occurrunt. *Horat.* 3. *Od.* 11. 8. Applicare aures alicui. h. e. benigne ejus preces excipere. *Id.* *carm. sæcul.* 71. aures amicus votis. *Ovid.* 4. *Fast.* 851. oscula feretro. *Virg.* 12. *Æn.* 303. aliquem terræ. h. e. prosternere. — c) Cum Accus. et præp. ad. *Cic.* 5. *Tusc.* 27. 77. Indorum sapientes cum ad flammam se applicaverunt, sine gemitu aduruntur. *Cæs.* 6. *B. G.* 27. Ad eas (arbores) se applicant, atque ita paulummodo reclinatæ quietem capiunt. Adde *Liv.* 27. 2. et *Curt.* 4. 3. *Ovid.* 5. *Met.* 160. Applicare humeros ad saxa. *Colum.* 11. *R. R.* 2. 19. Sarmenta egerere et ad sæpem applicare. *Sueton.* *Ner.* 25. sudarium ad os. — d) Cum Adverbis. *Ovid.* 1. *Fast.* 543. Ecce boves illuc Eritheidas applicat heros. h. e. ducit, appellit. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 2. 1. (2). Ubi gustatum applicat? *Plinius* hoc loco de minutissimis insectis loquitur, et applicare gustatum est sensum gustandi in aliqua parte corporis collocare. ¶ 2. Speciatim usurpatur in re nautica, et significat appellere, hoc est ad ripam aut litus adnovere: et dicitur tum de navibus, tum de ipsis hominibus navigantibus; occurrit scilicet — a) *Applicare navem, navigia, classem, ratem* etc. *Cic.* 2. *Invent.* 51. 153. Misericordia commoti navim ad eum (nausagum natantem) applicantur. *Cæs.* 3. *B. C.* 101. Applicatæ ad terram naves. *Liv.* 33. 17. Applicare naves ad Heracum. *Id.* 37. 12. ad fin. classem in Eritbræam. *Id.* 28. 17. naves terræ. Adde *Curt.* 4. 5. 21. et 9. 4. 14. Et *Ovid.* 7. *Met.* 223. de *Medea curru a draconibus advecta*. Applicare angues Creteis regionibus. — b) *Applicare* absolute, ita tamen ut Accusativus se aut navem subintelligatur. — De hominibus. *Liv.* 26. 44. Dum applicat, dum partem exponit scalas militesque etc. *Auct. B. Hisp.* 37. in fin. Applicare ad terram. *Justin.* 2. 4. 21. Cum Hercules ad litus Amazonum applicuit. Et *ibid.* 12. Quo applicituri erant, symbolus proponi curat. Et omissa præpositione, quæ inest in ipso verbo, *Ulp. Dig.* 1. 16. 4. Proconsuli necessitatem impositam, per mare Asiam applicare. Et figuratè *Ennius* apud *Cic.* 3. *Tusc.* 19. 44. Arce et urbe orba sum: quo accidam? quo applicem? h. e. quo confugiam? *Forcellinus* legebat *accedam*. — De navibus. *Liv.* 44. 32. Ut quocumque litore applicuisset naves hostium audissent. — c) *Applicari* passive de hominibus. *Ovid.* 3. *Met.* 598. Forte petens Delon Cææ telluris ad oras Applicor. *Id.* *Heroid.* 16. 126. Applicor in terras, Cebali nympha, tuas. Adde *ibid.* 7. 117. Et poetice *Virg.* 1. *Æn.* 616. quæ vis (te) immanibus applicat oris?

II.) Translate est adungere, conjungere, addere; et occurrit — a) *Applicare rem rei*, præcipue de abstractis. *Cic.* 2. *Fin.* 12. 37. Nihil esse ei (voluptatis) loci — ut ad bonestatem applicetur. h. e. cum honestate conjungatur. *Id.* 1. *Invent.* 25. 36. Studium est animi assidua et vehemens ad aliquam rem applicata, magna cum voluptate, occupatio. *Liv.* 31. 21. Applicare consilia fortunæ. *Martial.* 6. 28. unum annum bis scuis messibus. h. e. addere. *Quintil.* 4. 2. 117. de ornatu narrationis agens. In parvis rebus sit ille pressus et velut applicitus rei cultus. *Id.* 7. 3. 19. Applicare finitionem in rem. h. e. accommodare, aptare. *Id.* 5. 7. 27. priora sequentibus. *Id.* 7. 10. 17. verba verbis. h. e. apta complexione colligare. *Nazari. Paneg. ad Constantin.* 10. Pietas semper applicata prudentiæ. h. e. cum prudentia conjuncta. — Huc refertur potest et illud *Paul. Dig.* 34. 2. 9. Demonstratio muliebria neque vesti, neque mundo applicari potest. h. e. dici de mundo, aut veste. *V.* integr. loc. — b) *Applicare aliquid alicui.* *Plin.* 10. *Ep.* 66. Applicare alicui crimina. h. e. reumi aliquem lacere. *Paul. Dig.* 19. 2. 54. et 22. 1. 17. alicui usuras. h. e. usurarum solvendarum ovus alicui adungere. *Quintil.* 4. 1. 30. personis non pignora modo, sed propinquitates, amicitias etc. Et *Seneca 1. Benef.* 11. Lilius, conjuges, penates ceteraque, quæ usque ex animis sibi applicuit, ut ab illis, quam

a vita divelli gravius existimet. — c) *Applicare aliquem alicui rei*, hoc est præficere. *Colum.* 3. *R. R.* 10. 6. Applicare servum alicui officio. *Pompon. Dig.* 10. 2. 45. § 1. non idoneum servum rei communi. Et absolute *Justin.* 11. 15. 6. Applicito servo. h. e. ad interpretis officium addibito; *Forcellinus* vero interpretatus est admoto, ad se accessito. — Hinc et *applicare aliquem ad aliquid* et *ad aliquid applicatum esse*, quemadmodum apud *Ter. Andr.* 1. 2. 22. Ipsum animum ægrotum ad deteriorem partem plerumque applicant. Contra *Plaut. Trin.* 2. 1. 34. animum ad frugem. *Cic.* 4. *Fin.* 13. 34. Quid enim dicis omne animal — applicatum esse ad se diligendum? — quin potius ita dicis, omne animal applicatum esse ad id, quod in eo sit optimum. — d) *Se applicare* significat se adungere, se dedere, et occurrit — Raro absolute. *Plaut. Men.* 2. 2. 67. Post illa extemplo se applicant, agglutinant. Adde *Pacuvium* apud *Priscian.* 9. p. 860. *Putsch.* *Cic.* 2. *Invent.* 13. 43. Applicare se in itinere. h. e. comitem alicui se adungere. Adde eund. *Amic.* 9. 32. — Sæpius cum Accus. et præp. ad. — De personis, cum quibus quis conjungitur ratione civili, morali etc. *Ter. Andr.* 5. 4. 21. Ille egens applicat primum ad Chrysidis patrem se. *Id.* *Heaut.* 2. 4. 13. Hi se ad vos applicant. *Cic. Brut.* 91. 316. Me ad eundem — Molonem applicavi. h. e. audiendi et discendi causa. *Id.* 1. *Orat.* 39. 177. Applicare se ad aliquem quasi patrum. *V.* **APPLICATIO.** *Farro* apud *Priscian.* 9. p. 860. *Putsch.* Deinde ad Siculos se applicavit. *Cic.* 4. *Ferr.* 1. 2. Sicilia se ad amicitiam fidemque populi Romi applicavit. *Id.* 3. *Fam.* 11. 4. Applicare se ad ductum alicujus. *Id.* *Chuent.* 24. 46. ad familiaritatem alicujus. *Arist.* 12. Ut civitates Græciæ ad Atheniensium societatem se applicarent. — De re, cui quis se dat. *Cato* apud *Gell.* 11. 2. Si quis in ca re studebat aut sese ad convivia applicabat, grassator vocabatur. *Ter. Heaut.* prol. 23. Repente ad studium se applicasse hunc musicum. *Cic.* 1. *Off.* 32. 115. Ita que se alii ad philosophiam, alii ad jus civile, alii ad eloquentiam applicant. *Id.* 2. *Orat.* 13. 55. se ad scribendam historiam. *Id.* *Amic.* 14. 48. Applicare et adungere se ad virtutem. *Ulp. Dig.* 50. 6. 2. ad munera et honores. — NB. In loco *Martian. Dig.* 36. 1. 7. Morbo applicitus. fortasse inest mendum, et legendum *implicitus*, h. e. detentus.

APPLODO vel adplodo, dis, si, sum, dere, a. 3. tad et plodo pro plaudo; eodem modo quo *cada* pro *cauda* dicitur, *plostrum* pro *plaustrum*, et *lotus* pro *latus* etc.). Part. *Applosus*. Applodo idem est ac applaudo, sive ad aliquid pulso, alido; et occurrit — a) Absolute. *Hygin. Fab.* 126. Qui cum luctati essent, et Ulixes frum appllosisset. h. e. ad terram allosisset. *Lamprius. Etlogab.* 6. Serian appllosam frangere. *Paul. Diac.* p. 11. 1. *Müll.* Sunt, qui apludam sorbitionis liquidissimum potent genus, quod flatu deijciatur et quasi adplodatur. *Voss.* et *Müll.* ita leg.; alii applaudatur. *Applodere pedem*, hoc est pede terram pulsare, est apud *Hieronym.* *Ep.* 50. ad *Damnion.* 2. — b) Addito loco, ad quem quis applodit. *Apul.* 6. *Met.* 27. Incussis in eam (anum) posteriorum pedum calcibus protinus applodo terræ. Et 9. *ibid.* 8. Arreptis ejus pedibus utrisque, sublimem elatum terræ graviter applodit. *Alit utroque loco leg. applaudo.* *Spartian. Get.* 3. Ovum appllosam ad terram frangere. *V.* **APPLAUDO.**

APPLORO vel adploro, as, avi, atam, are. n. 3. (ad et ploro) idem ferme quod ploro, vel cum adploro et queror. — a) Cum Dat. *Horat.* *Epod.* 11. 12. Contraque lucrum nil valere candidum Propter ingenium querebatur appllorans tibi. — b) Absolute. *Seneca 4. Quæst. nat.* 2. ante med. Cum jam adploraveris mersosque credideris, longe ab eo, in quem ceciderat, loco navigant.

APPLUSUS vel adplusus, a, um. *V.* APPLODO.

APPLUDA. *V.* APPLUDA.

APPLUMBATUS vel adplumbatus, a, um, est part. præter. pass. ab inas. *applumbo*, plumbum conglutinatus. *Scibon. Comp.* 271. Vase operto et applumbato. *Paul. Dig.* 6. 1. 23. Non idem est in eo, quod applumbatum sit. *Ulp. ibid.* 47. 12. 2. Si statua neque applumbata fuerit, neque adfixa. *Id.* *ibid.* 19. 1. 17. Epistoma fistulis applumbata.

APPLUO vel adpluo, is, ere, n. 3. idem ferme quod pluo. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 16. 23. (56). Arundines, quanvis in palude prognatæ, non tamen sine imbre adulescunt, et alias ubicumque pisces in eadem aqua

assidui, si non adpluat, exanimantur. *Haradin.* ex omnibus libr. defendit scribendum esse si non adfluat, hoc est si nova subinde ac recens aqua non accedat: quam lectionem eum omnibus recentioribus retinuit et *Sillig.*

APPONO vel **adpono**, pōnīs, pōstū, pōsitū, pōnere, a. 3. (ad et pono). Præteritum *apposui* pro *apposui* antiquum est et leg. apud *Plaut. Mil. glor.* 3. 3. 30; quoniam admodum *apposuerunt* pro *apposuerunt* occurrit in *Apul.* apud *Priscian.* 10. p. 898. *Putsch.* V. **PONO**. — Part. *Appositus* in omnibus paragr. et in fin.; *Appositurus* et *Apponendus* 1. 2. — Appono est prope pono, admoveo, ante pono (It. *apporre*, *apressare*; Fr. *mettre auprès*, *apposer*; Hisp. *poner junto*; Germ. *etwas an etwas heranstellen*, *setzen oder legen*; Angl. *to place near, or by the side of*).

I.) Proprie. ¶ 1. Generatim ponitur de inanimis, et significat rem ita collocare, ut ad aliam pertineat: occurrit autem — a) Absolute. *Plaut. Pæn.* 4. 2. 35. *ayk.* At onus urget. *milrh.* At tu appone et respice ad me. *Ter. Heaut.* 1. 1. 37. At istos rastros interea tamen appone. h. e. hic depone. *Cic. 2. Invent.* 4. 14. Gladium propter appositum e vagina eduxit. *Id. 3. Ferr.* 55. 145. Omnes columnæ machina apposita dejectæ. Adde *eumd.* 1. *Divinat.* 36. 79. et *Liv.* 37. 5. — b) Addito termino, ubi quid apponitur. — Per Accus. et præp. ad. *Plaut. Men.* 2. 2. 55. Ire hercle melius est te intro atque accumbere, dum ego hæc appono ad Vulcani violentiam. h. e. ad ignem. *Cic. Pis.* 30. 7. Apponere notam ad malum verum. *Cælius* apud *Cic. 8. Fam.* 1. 4. manus ad os. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 28. 42. (103). Apposita aure ad glaciem. h. e. admota. — Per Dat. *Lucret.* 6. 1035. Aer omnibus est rebus circumdatus appositusque. Cf. *Seneca 2. Quæst. nat.* 6. Aer continuus terræ est, et sic appositus, ut statim ibi futurus sit, unde illa discessit. *Lucret.* 3. 374. Corporis atque animi primordia singula, privis Apposita, alternis variare et necesse membra. *Liv.* 34. 15. Statio portæ apposita. *Petron. Satyr.* 135. Cucumam foco apponere. *Quintil.* 1. 7. 2. syllabis apicem. *Juvenal.* 9. 98. candelam valvis. — Per locum generatim significatum. *Plaut. Most.* 1. 3. 50. Cedo aquam manibus, puer, appone hic mensulam. *Ter. Andr.* 4. 3. 10. Accipe a me hunc (puerum) ocius, atque ante nostram januam appone. *Forcellinus* putabat b. 1. *appondere* esse pro simplici *ponere*; *Pareus* vero in *Lex. Crit.* legendum censet *apone unico p.* et idem eas *ad deponere*. V. **APONO**. *Cic. 13. Fam.* 6. 2. Reliquis epistolis tantum faciam ut notam apponam eam, quæ mihi tecum convenit. *Proper.* 2. 9. 12. Et dominum lavit mœrens captiva cruentum Appositum flavis in Simoenta vadis. ¶ 2. Speciatim. — a) Sæpe est trilineare verbum, et significat inferre mensæ et convivis edendum vel potandum dare. *Plaut. Asin.* 5. 1. 2. Pueri, mensam apponite. Adde *eumd.* *Pers.* 3. 1. 26. *Id. Mil. glor.* 3. 1. 162. Quamquam appositum est ampliter. *Ter. Phorm.* 2. 2. 28. Cœna dubia apponitur. *Cic. 5. Tusc.* 32. 92. Abduxit legatos ad cœnam in Academiam: his apposuit tantum quod satis esset, nullo apparatu. *Id. 6. Ferr.* 22. 43. Is cœnam isti dabat apud villam in Tyndaritano. — Apposuit patellam, in qua sigilla erant egregia. *Id. ibid.* § 49. Cœnabat apud eum: argentum ille ceterum purum apposuerat. *Id. 6. Att.* 1. 13. Quid te in vasis sicilibus appositurum putem? *Id. 14. ibid.* 6. 13. et 21. 4. Apposita secunda mensa. Adde *Liv.* 1. 7. *Horat.* 2. *Sat.* 8. 68. ne panis adustus, Ne male conditum jus apponatur. *Id. ibid.* v. 17. vina apposita. *Virg.* 4. *Æn.* 602. Apponere aliquid mensæ. *Ovid.* 8. *Mét.* 570. Appositas mensas instruere. *Id. 5. Trist.* 3. 50. pocula apponere. *Id. 2. Amor.* 11. 49. apposito Lyæo. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 51. 78. (210). Apponere solidum aprum in epulis. *Sueton.* *Cal.* 37. convivis panem et obsonia. *Id. Galb.* 12. cœnam lautiorē. — b) Interdum occurrit et de ornamentis, quæ rei adduntur. *Ovid.* 3. *Amor.* 14. 10. meretrix Apposita populum submovet ante serâ. *Id. 3. Trist.* 1. 39. Cur tam appositâ velatur janua lauro. Adde *eumd.* *Heroid.* 7. 100. et 9. 60. — c) Denique sæpe de iis ponitur, quæ medicinæ causa corpori applicantur. *Plin.* 21. *Hist. nat.* 23. 94. (165). Et menstrua client (anemona) cum pitiana suauiter, aut vellere appositæ. *Sueton.* *Ner.* 49. Pannula ad vulnus apposita. *Cæli. Aurel.* 3. *Acut.* 5. Radendum caput totum et multis partibus ejus eucurbitæ similiter apponendæ.

II.) Translate. ¶ 1. Ponitur de rebus etiam abstractis, et est addere; quo sensu dixit *Plaut. Pseud.* 3. 2. 25. *de coquis.* Indunt coriandrum, fœniculum, allium, atrum olus; apponunt runcicem, brassicam, betam, bitum. *Id. Mil. glor.* 3. 3. 31. Ad tua præcepta de meo nihil his novum apposivi. *Id. Trin.* 4. 3. 18. Apponere laborem ad damnum. *Cic. 4. Tusc.* 18. 42. Qui enim vitii modum apponit, is partem suscipit vitiorum. h. e. qui vitia moderatur quidem, sed retinet, etc. *Horat.* 2. *Od.* 5. 14. et illi, quos tibi dempserit, Apponet annos. *Quintil.* 8. 6. 29. Epitheton, quod detracto eo, cui apponitur, valet pro nomine. *Gell.* 1. 13. Instructus fore arbitramur theomathium hoc, si exemplum quoque P. Crassi apposuerimus. — Interdum hoc sensu apponere conjungitur cum Dat., ex. c. *gratiæ vel lucro*, et est gratiæ vel lucri loco addere, habere. *Ter. Andr.* 2. 1. 31. Neutiquam officium liberi esse hominis puto, cum is nihil promeretur, postulare id gratiæ apponi sibi. *Horat.* 1. *Od.* 9. 14. Quem sors dierum cumque dabit, lucro Appone. ¶ 2. Ponitur et de personis ac significat dare, lateri addere, quo sensu dicitur et addere. V. **ADDO**. — a) Cum Accus. appositionis, addito aut omisso Dat. personæ. *Cic. Divinat.* in *Q. Cæcil.* 16. 51. Apponere alicui custodem alicui. *Liv.* 2. 18. Lartius moderator et magister consulis appositus. *Sueton.* *Aug.* 91. Apponere alicui alicui pro janitore. Adde *Tac.* 1. *Ann.* 6. et 2. *ibid.* 68. — b) Absolute. *Accius* apud *Priscian.* 6. p. 685. *Putsch.* Custodem assiduū Ioni apposuit virgini. *Cic. 2. Phil.* 11. 25. Apponere sibi prævaricatorem. h. e. sibi comparare et corrumpere ad colludendum. Adde *Nep. Dion.* 4. *Sueton.* *Claud.* 2. Appositus alicui prædicator. h. e. datus, ut doceat et observet. *Id. Aug.* 48. Apponere alicui rectorem. Adde *Tac.* 4. *Ann.* 60. — c) Eadem ratione apponere alicui est eum mittere, submittere, subornare ad aliquid faciendum. *Cic. 5. Ferr.* 42. 99. Appositus erat ab isto Venulejus quidam, qui emeret. *Id. 3. ibid.* 29. 74. et 7. *ibid.* 41. Apponere accusatorem alicui. *Id. 4. ibid.* 10. 26. calumniatores. *Id. 3. Off.* 15. 61. illicitatorem. *Id. 3. ibid.* 54. 141. mancipem. *Sueton.* *Claud.* 35. scrutatores saluatoribus. — Hinc

Appositus, a, um, part. præter pass. occurrit etiam adjectivè, unde Comp. *Appositor* et Sup. *Appositissimus* sub B. 2., et

A) Proprie est prope positus, ac raro absolute, sæpius cum Dat. occurrit præcipue de locis. *Ovid.* 4. *Mét.* 601. Donec in appositi memoris subiere latebras. *Curt.* 4. 1. 26. Apposita urbi regio. *Id. 10. 10. 4.* Appositæ Thraciæ Ponticæ gentes. *Plin.* 3. *Hist. nat.* 18. 22. (126). Decima regio Italiæ, Adriaticæ mari apposita. *Id. 12. ibid.* 1. 5. (9). Platanus itineri apposita h. e. viæ vicina. *Id. 37. ibid.* 8. 33. (110). C. l. l. is gemina nascitur in rupibus, leviter adhærens, nec ut agnata petris, sed ut apposita. *Tac.* 2. *Ann.* 7. Castellum Luppæ flumini appositum.

B.) Translate. ¶ 1. Appositus dicitur, qui inc linatus est ad aliquid, eique accedit et adhæret. *Cic. 2. Invent.* 54. 165. Fidentia contrarium est diffidentia, audacia non contrarium, sed appositum est ac propinquum. *Quintil.* 4. 3. 11. Judicis quoque noscenda natura est, juri magis, an æquo sit appositus. h. e. legum severitati, an æquitati magis accedat adhæreatque. Et *Seneca Ep.* 4. Parabile est, quod natura desiderat, et appositum: ad supervacanea sudatur. h. e. parabile et in promptu est. ¶ 2. Sæpius appositus ad aliquid dicitur qui positus est ad finem obtinendum; hinc pro apto, idoneo, accommodato; habetque hoc sensu suos gradus. Ad rein *Farro 1. R. R.* 7. 5. Nam ut alius (*ager*) est ad vitem appositus, alius ad frumentum, sic de ceteris alius ad aliam rem. Cf. *eumd.* 1. *ibid.* 23. 1. *Cic. 3. Ferr.* 11. 30. Menses milii tres cum cripuissetis ad agendum maxime appositos. *Id. 3. Att.* 14. Locus minime appositus ad tolerandam calumitatem. *Id. 7. 41. 107.* Homo bene appositus ad istius audaciam. *Id. 2. ad Q. Fr.* 2. 1. Appositum quiddam ad recordationem præteritæ memoriæ. *Id. 6. Ferr.* 57. 126. Operarius multo appositior ad deferenda, quam ad auferenda signa. *Id. 1. Invent.* 14. 19. Firmamentum est firmissima argumentatio defensoris et appositissima ad judicationem. *Farro 2. R. R.* 10. 4. Non omnis apta natio ad pecuariam: Galli appositissimi, maxime ad jumenta. *Id. 3. ibid.* 9. 9. Appositissimæ gallinæ ad partum sunt auniculæ, aut bimæ. *Id. 2. ibid.* 7. 5. Equus æger appositus ad medendum. — NB. Pro seposito et re-

posito affertur locus *Senec.* 4. *Benef.* 20. Si quis intelligit, adeo per hoc se nihil consecuturum, ut multa etiam ex appposito acquisitoque perdenda sint, num libens in detrimenta descendet? *Alii leg.* et quidem rectius reposito.

Appositum, i, n. 2. absolute est id quod alteri apponitur, seu adjungitur: et speciatim in re grammatica et rhetorica est verbum vel sententia, quæ alteri ad explicandum adjicitur, *ἐπιθετον*, adjectivus. *Quintil.* 8. 2. 10. Apposita, quæ epitheta dicuntur, ut *dulce mustum*, et *cum dentibus albis*, etc. *Id. 8. 6. 40.* Ornat enim *ἐπιθετον*, quod recte diximus *appositum*: a nonnullis sequens dicitur. Eo poetæ et frequentius et liberius utuntur etc. Et paulo post. Si dicas ille qui *Carthaginem* et *Numantiam* evertit, antonomasia est; si adjeceris *Scipio*, appositum. Adde *eumd.* 2. 14. 3. et 5. 10. 86.

APPORRECTUS vel **adporrectus**, a, um, part. præter. pass. ab inus. *apporrigo*, extensus, prope porrectus ad aliquid. *Ovid.* 2. *Mét.* 561. at intus Infantemque vident apporrectumque draconem.

APPORTATIO vel **adportatio**, ōnis, f. 3. actus apportandi. *Vitruv.* 2. 9. 16. Cujus materiei si esset facultas apportationibus ad urbem, maximæ haberentur in ædificiis utilitates. h. e. si hæc materies facile ad urbem afferri posset, etc.

APPORTATUS vel **adportatus**, a, um. V. voc. seq. **APPORTO** vel **adporto**, as, avi, atum, are, a. 1. (ad et porto). Part. *Apportans* et *Apportandus* 1. 1.; *Apportatus* 1. 2. — Apportare est onerosum aliquid aliquo advehere (It. *portare*; Fr. *apporter*, *amener*; Hisp. *traer, llevar*; Germ. *anfahren, herbeischaffen oder bringen*; Angl. *to bring, carry, conduct, convey*).

I.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu. *Cic. 3. Ferr.* 56. 147. Lapis aliquis cædendus et apportandus fuit machinâ suâ. *Id. 1. Off.* 42. 151. Mercatura multa undique apportans. *Id. pro M. Scauro.* Cistellis apportato columnas. *Farro 3. R. R.* 14. 4. Coeleæ, quæ de Illyrico apportantur. *Plin.* 35. *Hist. nat.* 6. 25. (43). Inducim apportatur ex India. Adde *eumd.* 7. *ibid.* 56. 57. (197). ¶ 2. Latiori sensu ponitur pro afferre. *Plaut. Stich.* 3. 1. 11. Quoniam re bene gestâ redisse me videt, magnasque apportasse divitiis domum. *Cic. 3. Ferr.* 21. 57. P. Servilius, quæ signa atque ornamenta ex urbe hostium capta, belli lege atque imperatorio jure sustulit, ea populo Rom. apportavit. *Id. 7. ibid.* 48. 127. In urbe nostra quod signum, quæ tabula picta est, quæ non ab hostibus victis capta atque apportata sit? Adde *Nep. Alcib.* 9. et *Sueton.* *Domit.* 6.

II.) Translate occurrit fere apud Comicos in magna animi commotione. *Plaut. Amph.* 3. 1. 5. Huc autem cum extemplo adventum apportio, illico Amphitruo fio. h. e. huc autem cum venio etc. Adde *eumd.* *Stich.* 2. 1. 23. et *Most.* 2. 2. 25. *Ter. Andr.* 1. 1. 46. Hei vereor ne quid Andria apportet mali. *Id. Heaut.* 4. 4. 25. Ille haud scit, paulum lucri quantum ei damni apportet. Adde *eumd.* *Phorm.* *prol.* 24. *Id. Adolph.* 5. 4. 2. Res, ætas, usus, semper aliquid apportet novi. *Cæcilius* apud *Cic. Senect.* 8. 25. Edepol senectus si nihil quidquam aliud viti apportet tecum, cum advenis, unum id sat est. *Lucret.* 5. 222. Anni tempora apportant inorbos. *Ter. Andr.* 3. 1. 18. Apportare nuntium alicui. *Id. ibid.* 5. 2. 17. Quidnam apportas? *Lucret.* 5. 101. Ubi insolitam rem apportet auribus ante.

APPOSCO vel **adposco**, is, ere, a. 3. idem ferre quod posco, vel ultra posco. *Ter. Heaut.* 4. 7. 10. Talenta dotis adposcent duo. *Horat.* 2. *Ep.* 2. 100. si plus apposcere visus.

APPÓSITE vel **adposite**, adverb. quod translate tantum occurrit (V. *Appositus* 2. in fine verbi **APPONO**) pro apte, accommodate (It. *acconciamente*; Fr. *convenablement*; Hisp. *convenientemente*; Germ. *auf für etwas geeignete oder passende Weise*; Angl. *fitly, conveniently*). — a) Cum Accus. et præp. ad. *Cic. 1. Invent.* 5. 6. Dicere apposite ad persuasionem. Et paulo post. Medici officium est curare ad sanandum apposite. Adde *Quintil.* 2. 15. 5. — b) Absolute. *Cic. 8. Att.* 7. Cetera apposite tibi mandabo. *Gell.* 2. 23. Præclare et appositè et facete scribere.

APPÓSITICIUS vel **adpositicius**, a, um, adject. qui appositus est. *Fragm. regular.* ex *Vel. Juris Cto a Schulting.* edit. in *Jurisprud. ante-Justin.* p. 803. Iuris civilis ut quid appositicius appellatur, et pluribus partibus constat.

APPOSITIO vel adpositio, ōnis, f. 3. actus apponendi, adjunctio.

I.) Proprie. *Cael. Aurel. 3. Acut. 5.* Appositio curculitae cum scarificatione. Et *Al. alibi* saepe.

II.) Translate est additio. *Cic. 1. Parad. 3.* Sed haec videri possunt obscuriora, cum sine appositione exemplorum lentius disputantur. *Al. leg.* appositione: *alii illa omnia verba sine appositione exemplorum expungenda censent ex multorum MSS. auctoritate. Acon. p. 23. 21. Baet.* Praesertim cum adjecterit illam appositionem et nomen intulerit alterum. *Quintil. 5. 11. 4.* Quo nomine et generaliter usi sunt in omni similium appositione. *V. et EPEXEGESIS. Lamprid. Commod. 5.* Criminis appositio.

APPOSITIVUS vel adpositivus, a, um, adject. qui aliis apponitur. *Priscian. 17. p. 1093. Putsch.* Ipse additivum vel appositivum (pronomen) dicitur. *Id. 18. p. 1115.* Hoc autem appositivum pronomen, id est ipse. *V. et ADDITIVUS.*

APPOSITUM vel adpositum, i, n. 2. *V. APPONO* in fin.

APPOSITUS vel adpositus, a, um. *V. APPONO.*

APPOSITUS vel adpositus, us, m. 4. actus apponendi: semper tamen occurrit in re medica et in Ablativo casu, extra quem exempla noudum vidimus. *Plin. 23. Hist. nat. 9. 82. (164).* Myrtidani vulvae prodest appositus, fottu, illitu. *Id. 24. ibid. 5. 13. (222).* Galbanum abortus non excentes trobit appositus, vel suffitu. Adde *eumd. 24. ibid. 6. 15. (24).* et *Arnob. 2. 67.*

APPOSTULO vel adpostulo, as, are, s. 1. (ad et postulo) est aliquid alicui petere. *Tertull. Monogam. 10.* Et pro anima ejus orat et refrigerium interim adpostulat ei.

APPOTUS vel adpotus, a, um, adject. (ad et potus) qui multum potavit, bene potus. *Plaut. Amph. 1. 1. 126.* Credo edepol solem dormire atque appotum probe. *Id. Curo. 2. 3. 75.* Postquam cœotati atque appoti, talos poscit, provocat me. Adde *eumd. Rud. 2. 7. 8.* et *Gell. 7. 7.*

APPRECIATUS vel adpreciatus. *V. voc. seq.*

APPRECIO vel adprecio vel adpretio, as, ōris, ātum, are, s. 1. (ad et precium vel pretium). 1. Est pretio aestimare. *Tertull. Resurr. carn. 20.* Appreciatus triginta argenteis. Adde *Fulgat. Interpr. Math. 27. 9.* Et acceperunt triginta argenteos, pretium appreciati. 2. Item attribuire, propriam sibi facere. *Tertull. Resurr. carn. 9.* Cujus passionis sibi appreciat.

APPRECOR vel adprecor, ōris, ōtus sum, ōri, dep. 1. (ad et precor) precem alicui adhibere; et fere dicitur de precationibus quæ diis fiunt. *Horat. 4. Od. 15. 28.* Rite deos prius apprecor. *Apul. 4. Met. 20.* Deam Noribus scitis et solutis adprecatur. *Id. 11. ibid. sub init.* Deam iacrimosam vultu sic adprecabar.

APPREHENDO vel adprehendo, dis, di, sum, dōre, a. 3. (ad et prehendō). Et *appendo* per contractionem usurpatur præcipue a Poetis. In nonnullis Codd. legitur et *apprehendo. V. PREHENDO.* — Part. *Apprehendens* et *Apprehensus* I. 1.; *Apprehendendus* II. 3. — Apprehendo est arripio, capio (It. prendere, pigliare, stringere; Fr. prendre, saisir; Hsp. tomar, coger o asir; Germ. angreifen, anfassen, ergreifen, fassen oder erfassen; Angl. to catch or lay hold of, take, seize).

I.) Proprie occurrit: — a) Generalit. *Plaut. Amph. 5. 1. 64.* Apprehendere oques manu. *Id. Rud. 4. 4. 27.* Si in mari reti apprehendi, qui tuum potius est, quam meum? *Ter. Phorm. 4. 7. 10.* Pone apprehendit pallio, resupinat. *Cic. 2. Nat. D. 47. 120.* Jam vero vites sic clariculis admalecua, tamquam manibus, apprehendunt atque ita se erigunt, ut animantes. *Id. 1. ibid. 20. 54.* Atomī — coherescunt inter se et alia alias apprehendentes continuantur. *Sueton. Claud. 15.* Pede apprehenso detinere aliquem. *Plin. 10. Hist. nat. 74. 95. (206).* Libat araneus se Oio in caput serpentis — tantæque vi morsu cerebrum apprehendit etc. Adde *eumd. 11. ibid. 24. 28. (84).* *Id. 32. ibid. 2. 6. (11).* Mordicus apprehendere aliquid. *Id. 20. ibid. 15. 57. (162).* Quantum apprehenderint tres digiti. *Stat. 3. Sila. 4. 43.* et apprensā traxisset forficem urna. Adde *Quintil. 1. 2. 26.* et *5. 10. 106.* — b) Specialit. est alicuius manum arripere vel totum hominem completi amoris gratia. *Sueton. Tib. 72.* Quod manum sibi osculandi causâ apprehendisset. *Plin. 1. Ep. 5.* Consensientia exterius apprehendit Cæciliam. Adde *Tac. 4. Ann. 8. Sil. II. 13. 653.* Et

nebulis similes animas apprehendere certat. — c) Item specialit. est hominem capere, captivum facere; aut in re militari regionem occupare, potiri. — De personis. *Cæcilius* apud *Gell. 15. 9.* Nam si sunt inimici possumi, fronte hilaro, corde tristi, quos neque ut apprehendas, neque ut mittas scias. *Gell. 5. 14. ad fin.* A militibus visus apprehensusque sum et ad domum deductus. *Ulp. Dig. 9. 2. 5.* Apprehendere furem. Et *ibid. 11. 4. 1. § 3.* fugitivum. Et *ibid. 49. 19. 8.* Ne tempus duplicetur, quo adprehensus in carcere fuerit. — De regionibus in re militari. *Cic. 10. Att. 8. 2.* Necesse est enim — aut trahi id bellum, aut istum, ut confidere videtur, apprehendere Hispanias. *Cæs. 3. B. C. 112.* Cæsar, hostibus in pugna occupatis militibusque expositis, Pharium apprehendit atque ibi præsidium posuit. — d) Denique et de cupiditatibus moribusque ponitur, quibus corrumpitur. *Cato R. R. 156.* Ubi libido venit nauseæ eamque apprehendit, decumbat purgetque se. *Cael. Aurel. 5. Tard. 1.* Siquidem passio apprehendit etiam spinas mæculos. Adde *Dig. 17. 1. 26. § 6.*

II.) Translate. 1. Jungitur abstractis et est potius. — a) Generalit. *Plin. 14. Hist. nat. 22. 28. (147).* Is enim ante eum avidissime apprehenderat hanc palmam. *Ulp. Dig. 13. 7. 11.* Apprehendere possessionem alicujus rei. *Pacat. Paneg. Theodos. 9.* homines beneficis. — b) Specialit. in oratione id apprehendi dicitur, quo tamquam præda pro causa nostra utimur. *Cic. Chuent. 19. 52.* Sed, ut quidquid ego apprehenderam, statim accusator extorquebat e manibus. *Quintil. 10. 2. 3.* Apprehendere aliquid com judicio. Adde *eumd. 6. 4. 18.* 2. Item est comprehendere, complecti. *Jul. Dig. 45. 1. 56.* Personam illi apprehendere. intellige in stipulatione. *Pompon. ibid. 28. 2. 10.* casum aliquem testamentum. Et *ibid. 44. 2. 14. § 2.* Omnes causas cum petitione apprehenduntur. *Cael. Aurel. 5. Tard. 4.* Una præceptio omnia apprehendere. 3. Apud senioris ævi scriptores est etiam intelligere, mente comprehendere. *Cael. Aurel. 3. Tard. 5.* Conventit igitur, cum primum corpus invaserit (aurigo), sive tardaverit et in superpositionem veniens fuerit apprehensa, eam adhibere curationem etc. *Id. 2. Acut. 37.* Cum cibandi tempus venerit, quod summa cum cautione erit apprehendendum. *h. e. observandam, animadvertendum.* Adde *eumd. 3. Acut. 15.* et *Tertull. advers. Valentian. 11.*

APPREHENSIBILIS vel adprehensibilis, e, adject. qui facile apprehendi potest: sed occurrit tantum translate apud senioris ævi scriptores et est qui mente facile percipitur et intelligitur. *Cael. Aurel. 3. Acut. 15.* Dehinc aliarum passionum causæ apprehensibiles sunt — ; letius autem passionis (causa) incomprehensibilis est. Adde *Tertull. advers. Valentian. 11.*

APPREHENSIO vel adprehensio, ōnis, f. 3. actus apprehendendi.

I.) Proprie. — a) Generalit. *Macrobi. 3. Saturn. 2.* in illud *Virg. 12. En. 201.* Tango aras; medios ignes etc. Eadem vim nominis ex apprehensione significat. — b) Specialit. in re medica (*V. APPREHENDO* I. d). *Cael. Aurel. 2. Acut. 10.* Vicina atque similis est lethargiæ passio, quam Græci καρτάληψον, nos apprehensionem vel oppressionem vocare poterimus. *Id. 4. Tard. 8.* Vocis amputatio (similis) lethargo — et apoplexiæ et epilepsiæ atque apprehensioi sensuum.

II.) Translate pro intellectione seu cognitione. *Cael. Aurel. 2. Acut. 28.* Soranus autem, cujus verissimas apprehensiones latino sermone describere laboramus, totum inquirat etc. Adde *eumd. 1. Acut. 8.* et *5. Tard. 4.*

APPREHENSUS vel adprehensus, a, um. *V. APPREHENDO.*

APPRENDO vel adprendo, dis, etc. *V. APPREHENDO.*

APPRENDO vel adprendo, as, are, s. 1. frequent. ab apprehendo. *Grat. Cyneget. 239.* Mandit (equus) humum, celsas adprendat narius auras. Confer *Virg. 1. G. 378.*

APPRESSUS vel adpressus, a, um. *V. APPRIMO.*

APPRETIO vel adprelo, as, etc. *V. APPRECIO.*

APPRIMĀ vel adprima, idem quod apprime: nomen adverbii vires positum a *Virg. 2. G. 134.* Flos apprima tenax: quemadmodum sera comantem narcissum, dixit *4. ibid. 122.*, et pede terram crebra ferit, *3. ibid. 500.* Its Servius ad *Virg. G. l. c. Pie-*

rius notat in aliquot codicibus legi *apprime*, quo casu ultima syllaba corrigitur poetica licentiâ, ut in *superne* factum est a *Lucret. 4. 440.* et ab *Horat. 2. Od. 20. 11.*, item *inferne* ab eodem *Lucret.* In his tamen locis nunc rectius legitur *superna* et *inferna*; quemadmodum, auctore et ipso *Forcellino*, in *silato Virg.* loco legendum est *ad prima* distinctis duobus vocibus, ut poeta verterit *Græcum ἐν τῇ πρώτῃ. V. AD et PRIMOS.*

APPRIME vel adprime, adverb. (ad et primus) ratione ad primum quomodocumque pertinente, bine in primis, valde, per quam (It. sopra ogni altra cosa, più che altro; Fr. principalement, avant tout; Hsp. principalmente; Germ. vorzüglich; Angl. above every thing else). — a) Apud optimos prosæ orationis scriptores jungitur fere Adjectivis. *Plaut. Rud. 3. 4. 3.* Tu es homo apprime probus. *Ter. Eun. 6. 5. 10.* Scis, fratrem ejus esse apprime nobillem? Adde *Plaut. Cist. 1. 2. 6. Ia. Andr. 1. 1. 34.* Id ego arbitror apprime in vita esse utilis. *Id. Hec. 2. 2. 5.* Apprime obsequens. *Varro 3. R. R. 2. 17. L. Albius*, homo, ut scitis, apprime doctus. *Nep. Att. 13.* Pari modo artifices ceteri — apprime boni. Adde *Gell. 7. 7.* et *Apul. de deo Socrati. 23.* — Cum superi. *Claudius Quadrigarius* apud *Gell. 7. 11.* Qui apprime summo genere gnatus erat. — *NB.* Apud *Cic. 3. Fin. 9. 32.* Id apprime recte dicitur. *legendum est a primo.* — b) Apud senioris ævi scriptores et cum Verbis. *Apul. de deo Socrati. 20.* Cur non apprime potuit Socrati oblingere? *A Forcellino* affertur etiam locus *Plaut. Trin. 2. 2. 92.*

APPRIMO vel adprimo, primis, pressi, pressum, primere, a. 3. (ad et premo). Part. *Appressus.* Apprime est idem ferme quod premo, sive rem contra rem aliam premo (It. comprimere; Fr. presser, serrer contre; Hsp. aprensar, prensar; Germ. andrücken; Angl. to press, bring near). Occurrit — a) Absolute. *Tac. 16. Ann. 15.* Hactenus manu servi usus ut Immotum pugionem extolleret, appressit dextram ejus juguloque occurrit. *Aust. Priapej. 82. 84.* Apprimere femur lubricum. *M. Aurelius* apud *Fronton. 5. ad M. Cæs. 5.* dentes. — b) Addito termino, cui quid apprimitur. — Per *Acras*, et præp. *ad. Plin. 26. Hist. nat. 1. 5. (7).* Apprimere carnes ad ossa. — Per *Dat. Plin. 24. Hist. nat. 9. 41. (65).* Virgam — sedare ventris dolorem asseverat impositam ita, ut tunica clatuque corpori apprimeretur. *Id. 3. ibid. 36. 54. (128).* Fetus rigentes apprimere pectori. *Tac. 2. Ann. 21.* Scutum pectori appressum.

APPRIMUS vel adprimus, a, um, adject. (ad et primus) proprie qui ad primum pertinet; unde longe primus, ceteris omnibus antefendus. *Livius Andronicus* apud *Gell. 7. 7.* Ibi denique vir summus apprimus Patroclus. Cf. *Gell. l. c.*

APPROBATIO vel adprobatio, ōnis, f. 3. approbandi actus, sive actus quo aliquid tamquam bonum, rectum, honestum etc. affirmamus, excipimus etc. (It. approvazione; Fr. approbation, consentement; Hsp. aprobacion; Germ. die Billigung, Gutheissung, Genehmigung; Angl. an approving, approbation). Occurrit autem A) ratione habita bonitatis approbantis, hoc est subjective; aut B) ratione habita rei quæ approbatur, hoc est objective, ut Scholasticis ajunt.

A) Ratione habita hominis approbantis, hoc est subjective. 1. Generalit. est actus, quo aliquid bonum, rectum etc. esse affirmamus et judicamus. *Cic. 2. Tusc. 1. 3.* Effectus eloquentiæ est audientium approbatio. *Id. 1. Off. 28. 89.* Movere approbationem alicujus. *Id. Orat. 71. 236.* Approbationes, admirationes, clamores, plausus movere. *Id. Brut. 49. 185.* Efficiatur autem ab oratore, necesse, ut il, qui audiunt, ita efficiantur, ut orator velit, vixi assensu et populari approbatione judicari solet. *Lic. 23. 23.* cxxxvii cum ingenti approbatione hominum in senatum lectis. *Catull. 45. 9.* Hoc ut dixit, *Amar.* sinistra ante, dextra sternuit approbationem. 2. Specialit. sumitur pro interna rei, quam agimus, persuasione. *Cic. 4. Acad. (2. pr.) 17. 52.* Ne vinolenti quidem, quæ faciunt, eadem approbatione, quæ sobrii dubitant, hæsitant, revocant se interdum hisque, quæ videntur, imbecillius assentiuntur. Adde *ibid. 12. 37.*

B) Ratione habita rei, quæ approbatur, hoc est objective, approbatio apud philosophos est pars argumentationis, per quam id, quod expositum est, rationibus firmatur (It. prova; Fr. preuve; Hsp. prueba; Germ. der Beweis der Richtigkeit; Angl. proof, confirmation). *Cic. 1. Invent. 36. 62.* Si quodam

in argumentatione satis est uti propositione et non oportet adjungere approbationem propositioni, quod autem in argumentatione infirma est propositio nisi adjuncta sit approbatio, separatim est quiddam a propositione approbatio. *Id. ibid.* Indigere approbatione, nihil valere siue approbatione. *Id. ibid.* § 64. et 65. Haec propositio indiget approbationis.

APPROBATOR vel adprobator, *ōis*, m. 3. qui approbat, comprobator (*It. approvatore*; *Fr. approbateur*; *Hisp. aprobador*; *Germ. der Billiger*; *Angl. an approver*). *Cic. 10. Att. 7. 2.* Quamvis non fueris suator et impulsor perfectionis meae, approbator certe fuisti. *Gell. 5. 21.* Quos subscriptores approbatoresque hujus verbi habemus.

APPROBATUS vel adprobatus, a, um. *F. APPROBO.*

APPRŌBE vel adprobe, adverb. (ad et probe) valde probe, rectissime ac vere. *Plaut. Trin. 4. 2. 115.* Mihi concederet, nisi me ille et ego illum nossem approve. *Adde Gell. 7. 7.*

APPRŌBO vel adprobo, as, āvi, ātum, are, a. 1. (ad et probo). *Part. Approbans, Approbat, et Approbaturus* sub A; *Approbandus* sub B. 2. — Approbare est aliquid tamquam bonum, rectum etc. affirmare, excipere, laudare, eique assentiri (*It. approvare*; *Fr. approuver*; *Hisp. aprobar*; *Germ. etwas gutheissen, genehmigen, billigen*; *Angl. to approve, commend*). Occurrit autem A) ratione habita hominis qui approbat, hoc est subjective; et B) ratione habita rei, quae approbatur, hoc est objective, ut Scholastici ajunt.

A) Ratione habita hominis approbantis, hoc est subjective. *Plaut. Amph. prol. 13.* Haec ut me vultis approbare, admittere, — illa huic facietis fabulae silentium etc. *Ter. Phorm. 4. 5. 12.* Non satis est tuum te officium fecisse, si non id fama approbat. *Cic. 3. ad Q. fr. 4. 2.* Ego vero meum consilium, si praesertim tu non improbas, vehementer approbo. *Id. 2. ibid. 1.* Approbare sententiam alicujus. *Id. 3. Fin. 8. 29.* Omnium assensu approbatus. *Id. Deiot. 11. 30.* Aliquid a tanta auctoritate approbatur. *Id. Pis. 3. 7.* Aliquid una voce et consensu approbare. *Id. Arch. 10. 24.* Aliquid magno clamore. *Id. 4. Acad. (2. pr.) 17. 53.* Falsa pro veris approbare. *Liv. 7. 37.* Legiones gramineam coronam obsidionalem, clamore donum approbantes, Decio imponunt. *Adde ibid. 41. Ovid. 1. Pont. 6. 62.* An verer, ne non approbet illa Gutes. *Curt. 6. 11. 29.* Approbatoque consilio in haec fides data est et accepta. *Plin. Paneg. 60.* In quo magis sis approbaturus etc. *Quintil. 6. 2. 18.* Virtutes etiam in litigatore approbare. — Interdum ponitur et de diis, qui rei bonae, honestae, rectae etc. suo numine favent. *Cic. 2. Fam. 15. 5.* Quod actum est, dii approbent! *Id. 1. ibid. 9. 19.* Dis hominibusque approbantibus. *Id. 7. ibid. 23. 2.* Facere aliquid Musis omnibus approbantibus. *Adde Curt. 10. 6. 9.*

B) Ratione habita rei, quae approbatur, hoc est objective. 1. Approbare est commendare, ostendere aliquid probum, vel probe factum. Illuc approbare opus alicui dicitur redemptor vel conductor, qui opus representat locatori ita factum, ut conventum erat, ideoque bonum, rectum. *Vitr. 9. praefat. 9. Schneid.* Is ad tempus opus manu factum subtiliter regi approbavit. *Adde Phaedr. 4. 24. et Paul. Dig. 19. 2. 24.* Et generatim *Plin. 11. Hist. nat. 42. 97. (240).* Duobus Alpes generibus (casei) pabula sua approbant. *Id. 34. ibid. 7. 18. (45).* Approbare satis artem suam. *Tac. Agric. 5.* Prima rudimenta alicui approbare. *Id. 15. Ann. 59.* Dum ipse majoribus, dum posteris mortem approbare. *Stat. 2. Silv. 6. 47.* Elin adit, primosque Jovi puer approbat annos. h. e. In certaminibus Olympicis Jovi offert eique gratos reddit. 2. Est etiam rationibus ostendere, argumentis confirmare, aut alia quacumque ratione demonstrare. Occurrit autem — a) Approbare aliquid vel alicui aliquid. *Cic. 1. Invent. 36. 62.* Quae propositio in se quiddam continet perspicuum, — hanc velle approbare et firmare nihil attinet. *Id. ibid. § 65.* Hoc autem, quia ipsum ex re perspicitur et verum esse intelligitur, nihil attinet approbari. *Plin. 7. Hist. nat. 56. 57. (193).* Approbare aliquid monumentis. *Id. 30. ibid. 13. 42. (122).* Ossa aequiem eundem approbant effectum. h. e. ostendunt et praestant. *Sueton. Aug. 46.* Iia, qui e plebe sibi filios filiasve approbant, singula numerorum millia dividebat. h. e. iis qui sibi ostendebant, se habere filios vel filias. *Id. Galb. 6.* Praesenti quoque Cajo talem et se et exercitum appro-

bavit. *Tac. 1. Ann. 44.* Approbare industriam et innocentiam alicujus. h. e. ostendere cum industriam et innocentem esse. *Id. 3. ibid. 12.* Vos oro, ne obiecta crimina pro probatis accipiat. *Id. Agric. 42.* Operam suam in approbando excusatione offerre. *Forcellinus* h. l. ad superior. paragr. retulit. *Adde Curt. 8. 1. 20;* et *Senec. 1. de Clem. 13. 4. et 5. Benef. 4. 1.* — b) Cum Infinito. *Plin. 9. Hist. nat. 57. 83. (175).* Motu denique corporum vivere eos approbant. h. e. ex motu corporum ostendunt eos vivere. *Sueton. Aug. 17.* Et quo magis degenerasse eum a civili more approbat. *Cael. Aurel. 4. Tard. 6.* Maxime cum meraca potio vexare nervos approbetur.

APPROBRAMENTUM. Falsa lectio. *F. OPPOBRAMENTUM.*

APPRŌBUS vel adprobus, a, um, adject. (ad et probus) valde probus, per quam probus. *Cæcilius* apud *Gell. 7. 7.* Hierocles hospes est mihi adolescens adprobus.

APPRŌMISSOR vel adpromissor, *ōis*, m. 3. (adpromitto) qui pro alio promittit, qualis est fidejussor. *Pompon. Dig. 45. 1. 5.* Satis acceptio est stipulatio, quæ ita obligat promissorem, ut adpromissores quoque ab eo accipiantur, idest qui idem promittant. *Ulp. ibid. 46. 3. 43.* In omnibus speciebus liberationum et accessiones liberantur, puta adpromissores, hypothecæ, pignora. *Cf. Paul. Diac. p. 15. S. Müll.*

APPRŌMITTO vel adpromitto, mitis, misi, misum, mittere, a. 3. (ad et promitto) ad alium accedo promittendo, pro alio promitto; et est verbum juris. *Cic. Rosc. Am. 9. 26.* Cum ille confirmaret sese nomen Sext. Rosci de tabulis exempturum, prædia vacua filio traditurum, cum id ita futurum T. Roscius Capito, qui in decem legatis erat, adpromitteret, crediderunt. *F. Klotz* ad h. l. *Id. 5. Att. 1.* De Oppio factum est, ut volui, et maxime quod pccc. adpromissisti. plerique omnes hoc loco leg. aperuisti ex constanti codicum fide. *V. APERIO II. 1. b.*

APPRŌNO vel adprono, as, are, a. 1. (ad et pronus) acclinare. *Apul. 1. Met. 19.* Opportus paululo planiore ripæ marginem, complicitus in genua approbat se. h. e. flexis genibus et prono corpore inclinat se.

APPRŌPERO vel adpropereo, as, āvi, ātum, are, 1. *Part. Approperatus* sub B. idem quod propereo, vel valde propereo, festino (*It. far presto, affrettare*; *Fr. hâter, accélérer*; *Hisp. apresurar*; *Germ. schleunigst machen*; *Angl. to make great haste, hasten*). Occurrit A) intransitivum, et B) activum.

A) Est verbum intransitivum; et usurpatur — a) Sæpius absolute. *Plaut. Trin. 4. 3. 3.* Adde gradum, appropera. *Ter. Andr. 3. 1. 16.* Postquam ante ostium me audivit stare, appropereat. h. e. aufugit. *Cic. 2. ad Q. fr. 10. 4.* Amabo te, advola — et adduc, si me amas, Marium. Sed approperate. *Id. 4. Att. 6. 4.* Eumque, ut approperet, adiortis. — b) Cum Accus. et præp. ad. *Cic. Mil. 17. 45.* Quem illem ille — nisi ad cogitatum facinus approperaret, numquam reliquisset. — c) Cum Infinito. *Ovid. 15. Met. 583.* portasque intrare patentes Appropera.

B) Ut verbum activum cum Accus. *Liv. 4. 9.* Cæptumque opus adeo approperatum est, ut sole orto etc. *Id. 27. 25.* Ita alidita Virtutis ædes approperato opere. *Id. 26. 15.* Quæ (res) summa ope approperata erat, ne impediri posset. *Tac. 16. Ann. 14.* Atque ille, hausto veneno, tarditatem ejus perosus, intercisus veius mortem approperavit. *Id. Dial. de orat. 87.* Approperare promissum.

APPRŌPINQUATIO vel adpropinquatio, *ōis*, f. 3. actus appropinquandi. *Cic. 5. Fin. 11. 32.* Augunt appropinquatione mortis confecti homines senectute. *Adde eumd. Senect. 19. 66.* M. Aurelius apud *Fronton. 5. ad M. Ces. 45.* Eo accedit appropinquatio partis Faustinae.

APPRŌPINQO vel adpropinquo, as, āvi, ātum, are, n. 1. (ad et propinquo). *Part. Appropinquans* I. 2. Est propinquo sio, accedo (*It. avvicinarsi*; *Fr. approcher, s'approcher*; *Hisp. acercarse*; *Germ. heran nahen, sich nähern, nahekommen*; *Angl. to draw nigh, approach, approximate*).

I.) Proprie. 1. Stricto sensu de loco dicitur; et occurrit — a) Absolute. *Nep. Eumen. 9.* Cum ex fumo castrorum ejus suspicio allata est ad Eumenem, hostem appropinquare. *Adde Curt. 4. 15. 5;* et *Sueton. Ner. 49.* — b) Addito termino, ad quem quis appropinquit — Per Accus. et præp. ad. *Cic. 4. Fin. 23. 64.* Propius fore eos quidem ad respiciendum,

qui ad summam aquam appropinquent. *Adde Nep. Timoth. 3;* *Liv. 40. 58;* et *Auct. B. Hisp. 2.* — Per Accus. et præp. in. *Auct. B. Hisp. 3.* Iniquum in locum appropinquare. — Per Accus. sine præp. *Auct. B. Hisp. 5.* Fluminis ripas appropinquantes coangustati præcipitabantur. — Per Dat. *Cæs. 2. B. G. 10. ad fin.* Quod Divitiacum atque Aeduos finibus Bellovacorum appropinquare cognoverunt. *Id. 4. ibid. 10.* Ubi (*Rhenus*) Oceano appropinquat. *Id. 7. ibid. 82.* Appropinquare munitionibus. *Sueton. Galb. 10.* castris. *Flor. 1. 13. 8.* mænibus urbis. — Etiam passive impersonaliter. *Cæs. 1. B. C. 79.* Cum ejusmodi locis esset appropinquatum. 2. Ponitur et de tempore. *Cic. 2. Fam. 6. 1.* Cum appropinquaretus adventus putaretur. *Adde eumd. 4. ibid. 6. 3,* et *Nep. Themist. 2. Cic. 2. Cat. 5. 11.* Quibus ego confido impendere satum aliquod — aut instare jam plane, aut certe jam appropinquare. *Id. 3. ad Q. fr. 8. 1.* Ejus rei maturitas neque dum venit, et tamen appropinquat. *Id. 4. Phil. 4. 10.* Illi pæna, nobis libertas appropinquat. *Id. 5. Fin. 11. 31.* Mors appropinquat. *Id. 1. Divinat. 30. 64.* Appropinquante morte. *Id. 3. Cat. 8. 19.* occasus Urbis. *Id. Cluent. 67. 192.* judicium. *Cæs. 3. B. C. 9.* Jamque hiems appropinquabat. *Nep. Eumen. 5.* Ver appropinquabat. *Liv. 5. 39. lux. Quintil. 8. 6. 22. nox. Justin. 31. 2. vesper.* II.) Translate. *Cic. 3. Fin. 14. 48.* Nec catulus ille, qui jam appropinquat, ut videat, plus cernit quam is, qui modo est natus. h. e. cui appropinquat cernendi tempus. *Cæs. 5. B. G. 44.* Centuriones, qui jam primis ordinibus appropinquabant. h. e. qui prope erant, ut primos militum gradus consequerentur.

APPRŌPIO vel adproprio, as, āvi, are, n. 1. (ad et propio a prope) prope accedo. *Coripp. 5. Johann. 370.* et appropians vitales invenit herbas. Hic autem *Petr. Mazzucchellius* haec adnotat: *Miror, Forcellinum* ad calcem sui Lexici inter verba barbara rejicisse verbum *appropio*, quamvis *propio*, minus usitatum ab antiquis scriptoribus, reliquisset. Sane apud ipsum *Vulgat. Interpr.* idem verbum adhuc superest duodicies usurpatum. *Sulpic. Sev. 3. Dial. 6.* Vidi quendam, appropriante Martino, in aera raptum. *Vulgat. Interpr. Exod. 3. 8.* Ne appropies, inquit, huc. *Id. 1. Machab. 11. 5.* Et appropriavit Judas.

APPRŌPRIATIO vel adpropriatio, *ōis*, f. 3. appropriandi actio. *Cael. Aurel. 2. Tard. 13.* Appropriatio ciborum. h. e. qua in succum et sanguinem cibi convertuntur. Alii minus recte leg. *appropriatio*, h. e. accessus. *F. voc. seq.*

APPRŌPRIO vel adproprio, as, āvi, ātum, are, a. 1. (ad et proprium) proprium facio, assimilo, et de cibis tantum occurrit. *Cael. Aurel. 4. Tard. 3.* Ad perferendum atque corpori appropriandum cibum sumptum. *Et ibid.* Ne venter debilitate seguior plurimu labore nisi, appropriando corpori quae sumpsit.

APPRŌXIMO vel adproximo, as, āvi, ātum, are, n. 1. (ad et proximus) accedo, quam maxime appropinquo. *Terull. advers. Jud. 11.* Approximavit vindicta civitatis. *Vulgat. Ital. Hierem. 23.* apud *Cyprian. de orat. dom. 5.* Ego Deo appproximans, et non Deus de longinquo.

APPEGNO vel adpugno, as, are, a. 1. (ad et pugno) a. 1. contra pugno, oppugno. *Tac. 4. Ann. 88.* Appugnare castra. *Id. 13. ibid. 15.* castellum.

APPULSUS vel adpulsus, a, um. *F. APPELLO*, is. **APPULSES** vel adpulsus, us, m. 4. est actus appellendi, h. e. aliquem aliquo agendi stimulo; et occurrit

I.) Proprie. 1. Generatim. De accessu peroris ad aquam bibendi causa, et de loco itemque jure appellendi peroris ad eum locum. *Ulp. Dig. 43. 19. 1.* Cum amplior numerus peroris ad aquam appelleretur, quam deceret appellere, posse universum pecus hupane prohiberi, quia junctum pecus ei perori, cui appulsus debeatur, totum corrumpat pecoris appulsu. *Adde ibid. 8. 3. 1. et 34. 1. 14. § 3. Apul. 6. Met. 15.* Saviu appulsu linguae blandientis longe mellitum. 2. Specialim in re navali usum habet, et est accessus, qui navio fit ad terram. *Liv. 27. 30.* Hostem portibus et littoribus appulsu arcere. *Tac. 2. Ann. 6.* Insula Batavorum, in quam convenirent, prædicta ob faciles appulsus. *Id. 3. ibid. 1.* Oppidum fidissimum appulsu.

II.) Translate de quocumque accessu. *Cic. 1. Nat. D. 10. 24.* Quod pars earum (regionum) appulsu solis exarsit, pars obrigerit nive pruinaque longinquo solis abscessu. *Id. 2. ibid. 56. 141.* Frigoris et cal-

ris appulsus sentire. Et active *Id.* 1. *ibid.* 30. 84. Tribus modis censet deorum appulsu homines somnari. *h. e.* diis accedentibus et rerum imagines immitentibus, sive deorum vi ac potentia.

APRA, æ, f. 1. *V. APER.*

APRARIUS, a, um, adject. ad apros pertinens. *Paul. Dig.* 33. 7. 22. Retia apraria et cetera, quæ venationis instrumento continebuntur. Adde *eumd.* 3. *Sent. tit.* 6. § 45.

APRICATIO, ònis, f. 3. (apricus) concessio ad solem in loco aprico animi relaxandi causa. *Cic.* 7. *Att.* 11. Unam mehercule tecum apricationem in illo Lucetino tuo sole malim, quam omnia istiusmodi regna. *Id. Senect.* 16. 57. Calescere apricatione vel igni. *Colum.* 8. *R. R.* 8. 4. Egredi ad apricationem.

APRICITAS, atis, f. 3. locus apricus (It. *luogo soletto*, *aprico*; Fr. *exposition au soleil*; *Hisp.* *exposition al sol*; Germ. *der sonnige Zustand*, *das Sonnige*; Angl. *a sunny-place*, *place in the sunshine*). *Plin.* 6. *Hist. nat.* 16. 18. (46). Regio Margiane apricitatis inclitæ. *Justin.* 36. 3. Apricitas naturalis ac perpetua tepidi aeris. *Colum.* 7. *R. R.* 4. 5. et 8. *ibid.* 15. 4. Apricitas diei. *h. e.* serenitas et calor.

APRICUS, i. *V. APRICULUS.*

APRICO, as, avi, ñum, are, a. 1. ¶ 1. Est apricum et soli expositum reddere. *Pallad.* 1. *R. R.* 38. 2. Sane ventis frigidioribus altus paries resistat, qui locum possit defensis sedibus apricare. ¶ 2. Hinc et calefacere, fovere. *Paulin.* *Notan. carm.* 13. ad *Cyther.* 311. Martinianum suscepit fraternitas, Tecto-que apricat et cibo.

APRICOR, aris, atus sum, ari, dep. 1. Part. *Apricans*. Apricari est in aprico loco esse, hoc est in loco soli exposito versari (It. *stare al sole*; Fr. *se tenir au soleil*; *Hisp.* *estar al sol*; Germ. *sich sonnen*, *der Sonne aussetzen*; Angl. *to bask in the sun*, *apricate*). *Cic.* 5. *Tusc.* 32. 92. Alexander offecerat Diogeni apricanti. *Varro* apud *Non.* p. 76. 15. *Merc.* Licet videre multos quotidie bieme in loco apricari. *Colum.* 8. *R. R.* 4. 6. Habere clausam (gallinam) oportet amplum vestibulum, quo prodeat et ubi apricetur. Adde *Plin.* 36. *Hist. nat.* 25. 60. (184).

APRICULUS et per synopen apriculus, i, m. 2. parvus aper. Est hoc nomine pisciculus quidam, ita dictus, quod quamdam cum terrestri apro habet similitudinem, Græce *χαμπακος*. *Apul.* *de mag.* 34. Quæsitus venandis apris piscis opriculus. *Ennius* apud *eumd.* *ibid.* 39. dixit apriculum per synopen metri causa, laudatque eum, qui apud Tarentum capitur. Cf. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 51. 112. (267).

APRICUS, a, um, adject. Comp. *Apricior* 1.; Sup. *Apricissimus* 2. — *Servius* ad *Virg.* 6. *Æn.* 312. vult esse ab a privativo et *πειρα* horror, frigus, quia loca soli exposita etiam per hiemem tepescunt; rectius tamen *Paul. Diac.* p. 2. 7. *Müll.*, quamvis idem quoque etymon afferat, tamen putat apricus esse per synopen pro *apericus* ab *apero*, hoc est aperto celo et soli expositus, cui opacus opponitur sub 1. (It. *aprico*, solatio, *esposto al sole*; Fr. *exposé au soleil*; *Hisp.* *expuesto al sol*; Germ. *offen und frei zur Aufnahme der Sonne*, *der Sonne ausgesetzt*; Angl. *sunny*, *exposed to the sun*). ¶ 1. Stricto sensu ponitur de locis, qui soli expositi sunt. *Cic.* *Partit. orat.* 10. 36. In locis et illa naturalia, plani ac montuosi, læves ac asperi, salubres ac pestilentes, opaci ac aprici. *Id.* 16. *Fam.* 18. Apricus hortus. *Liv.* 21. 37. et *Virg.* 9. *Ecl.* 49. colles. *Colum.* 11. *R. R.* 3. 24. Nonnulli hanc eandem (brassicam) locis apricio-ribus a Calend. Martii deponunt. *Id.* 6. *ibid.* 22. 2. Aprica biberna. *Horat.* 1. *Sat.* 8. 15. Aggere in aprico spatiosi. *Id.* 1. *Od.* 8. 3. et *Art. P.* 162; et *Tibull.* 1. 4. 15. Apricus campus. *Horat.* 1. *Od.* 26. 7. flores. *Id.* 1. *Ep.* 14. 30. pratium. *Id.* 3. *Od.* 18. 2. rura. *Virg.* 6. *Æn.* 312. terra. *Id.* 2. *G.* 522. Mitis apricus coquitur vindemia saxi. *Ovid.* 4. *Met.* 331. Aprica arbor. *Propert.* 4. 10. 18. Lare aprico castra frigida ferre. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 24. 34. (70). Aprici montium recessus. *Martial.* 1. 50. littora. ¶ 2. Ponitur interdum et de aeris statu pro sereno, calido. *Varro* 3. *R. R.* 6. 4. Præterea habere locum ante se, quo pastum exeant diebus apricis. *Colum.* 9. *R. R.* 14. 13. Apricissimæ die purgatis domiciliis. *Id.* 11. *ibid.* 3. 27. Apricus celi status. *Id.* 1. *ibid.* 5. 8. Edificium sinistrum soli et apricis latibus. *h. e.* ventis qui veniunt a meridionali parte. ¶ 3. Item de animalibus, quæ apricis locis gaudent. *Virg.* 5. *Æn.* 128. aprici statio gratissima incergis. *Pers.* 5. 179. Aprici senes. — Hinc

Apricum, i, n. 2. absolute substantivorum more, eodem sensu, occurrit

1) Proprie. *Colum.* 11. *R. R.* 3. 38. Rutam — mense Martio differre oportet in apricum. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 16. 28. (71). Amat (*buzus*) frigida, aprica. *Id.* 21. *ibid.* 7. 20. (43). Aprica Alpium.

2) Translate. *Horat.* 1. *Ep.* 6. 24. Quidquid sub terra est, in apricum proferet ætas. *h. e.* in lucem edet.

APRIFER, ra, rum, adject. qui apros fert, apris abundans. *Vet. Poeta* apud *Mar. Victorin.* 2. p. 2544. *Putsch.* Volat agile per aprifera (*scil.* loca), modo retulit ebria cibos.

APRILIS, e, adject. Aprilis mensis erat secundus anni mensis apud veteres Romanos; ita dictus quasi *aperilis* quod terram aperiat ad producendas herbas et fruges: vel quasi *aphrilis*, ab *απρὸς* spuma, quod Venus, cui sacer est, ex spuma maris orta dicitur ex quo et *Ἀπριδίτη* appellatur. *Ovid.* 4. *Fast.* 61. et seq., ut qui omnia ad deos refert, secundum tantummodo etymon probat: at *Varro* 6. *L. L.* 33. p. 86. *Müll.*, *Cincius* apud *Macro.* 1. *Saturn.* 12. et *Servius* ad *Virg.* 1. *G.* 43. et 117. primum, negantes nomen Veneris, ne sub Regibus quidem, apud Romanos vel Latinum vel Græcum fuisse; et ideo non potuisse mensem a Venere nominari; quorum sententia certe præferenda est: ac propterea rejiciendum etiam etymon, quod *Voss.* in *Etymol.* tertium ex *Jos. Scalig.* asserti, ab *aper*, eo enim mense porcus sacrificabatur. — Hic porro adjectivus de mense tantum occurrit, scilicet. — a) *Aprilis*, is subaudi mensis, vel mensis *Aprilis* usurpatur. *Cic.* 2. *Phil.* 39. 100. O præclaram illam percursorum tuam, mense Aprili atque Majo. *Horat.* 4. *Od.* 11. 15. Qui dies mensem Veneris marisæ Findit Aprilem. *Ovid.* 4. *Fast.* 901. Sex ubi, quæ restant, lucis Aprilis habebit. — b) *Aprilis*, e, est etiam ad Aprilem mensem pertinens. *Cic.* 3. *Fam.* 11. 1. Nonarum Aprilium. *Id.* 1. *ibid.* 9. 8. Nonis Aprilibus. *Id.* 2. ad *Brut.* 4. 1. Datis inane a. d. vi. Id. April. Sceptio litteris, eodem die tuas accepi Kal. April. *Ovid.* 4. *Fast.* 621. Occupat Aprilis Idus cognovine Victor Juppiter. — *NB.* De cognomine Rom. *V. ONOM.*

APRILIS, is. *V. voc.* præced. aub a.

APRINEUS, a, um, adject. idem quod aprinus. *Hygin.* *Fab.* 69. Aprinea pelle opertus. *al. leg.* aprina.

APRINUS, a, um, adject. ad aprum pertinens, aprugnus. *Lucilius* apud *Charis.* 1. p. 63. *Putsch.* Viscus aprinum. *MSS.* tamen *Codd.* leg. aprugnum. *Plin.* 28. *Hist. nat.* 16. 62. (221). Aprinum fel. *Id.* *ibid.* (§ 222). pulmo. *Id.* 28. *ibid.* 15. 80. (215). vesica. *Apic.* 8. 1. a. med. Aprina perna.

APROEGMENA. *V. PRODUCTUS.*

APRÓNIA, æ, f. 1. herba, quæ et bryonia dicitur. *Plin.* 23. *Hist. nat.* 1. 17. (27).

APROXIS, is, f. 3. herba, cujus radicem Pythagoras tradidit e longinquo ignes concipere. *Plin.* 24. *Hist. nat.* 17. 101. (158). Cf. *Fée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 295.) ad b. l. hæc ait: Dire ce qu'est l'aproxis n'est pas chose possible. Rien, eu histoire naturelle, ne peut être mis à côté du phénomène rapporté par Plin., si ce n'est pourtant la flamme aubite et passagère qui entoure la fraxinelle, *Dictamnus albus* L., quand, au moment de la floraison, on approche une lumière de cette plante. La capucine, *Tropeolum majus*, présente quelque chose de semblable, lorsqu'on approche une bougie allumée de ses fleurs. Enfin il y a des arbres à riches en huile essentielle, qu'ils pourraient s'enflammer avec presque autant de facilité que la naphthé.

APRUCO, ònis, f. 3. herba, alias saxifraga. *Apul.* *Herb.* 97.

APRUGINUS, a, um, adject. idem quod aprugnus. *Solin.* 32. Hippopotamus ungulis bifidis, aprugineis dentibus.

APRUGNA, æ, *V. voc.* seq.

APRUGNUS et interdum aprunus, a, um, adject. ad aprum pertinens. *Plaut.* *Pers.* 2. 5. 4. Aprugnum callum. Adde *eumd.* *Pæn.* 3. 2. 2. et *Calen.* apud *Plin.* 8. *Hist. nat.* 52. 78. (210). *V.* et *Lucilius* in *voc.* *APRINUS*. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 51. 78. (210). Aprugnus lumbus. *Id.* 28. *ibid.* 11. 47. (167). adeps. *Salmas.* ad *Spartian.* in *Æl. Vero* 5. et ad *Capitolin.* in *Max. Jun.* 2. affirmat in antiquis quibusdam *Codd.* etiam *aprunus* legi. — Hinc

Aprugna vel *apruna*, æ, f. 1. absolute substantivorum more est aprugna caro. *Edict. Dioclet.* p. 15.

Aprunæ Ital. p. I. X sedecim. *Capitolin.* l. c. Ut non nisi aprugnam, anates, grues et omnia captiva ederet.

APRUNA, æ, et) *V. voc.* præced.

APRUNUS, a, um.)

APRUNCULUS deminut. ab *aper*. Vox a *Lexico* expungenda; occurrit enim tantummodo in *Not. Tir.* p. 174.

APSINTHIATUS, **APSINTHITES**, **APSINTHIUM**. *V. ABSINTHIATUS*, **ABSINTHITES**, **ABSINTHIUM**.

APSI, idis. *V. ABSIS.*

APSYCTOS vel *apsyctus*, i, f. 2. (*ἄψυκτος*) gemina est nigra ac ponderosa, quæ exaltata igni dicitur septenis diebus calorem continere: ab a privativo et *ψυκτός* refrigeratus. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 10. 54. (148). *V. ABSYCTOS.*

APTATURA, æ, f. 1. actio aptandi. *Edict. Dioclet.* p. 20. Mulomedico tonsuræ et aptaturæ pedum in capite uno X sex. Hic videtur indicari actus, quo eorum vel jumentorum ungulæ resecantur ac pedes æquantur. *V. SOLEA.*

APTATUS, a, um. *V. APTO.*

APTE, adverb. (aptus). Comp. *Aptius* II., Sup. *Aptissime* I. et II. — Proprie significat conjuncte, connere, arcte (It. *unitamente*, *strettamente*; Fr. *solidement*, *étroitement*; *Hisp.* *estrechamente*; Germ. *genau angefügt oder abgepasst*; Angl. *closely*, *tightly*, *compactly*).

I.) Proprie. *Cic.* *Tim.* 5. Atque ita apte cohæret (*mundi corpus*), ut dissolvi nullo modo queat. *Id.* 3. *Fin.* 14. 46. Colurni laus est ad pedem apte convenire. *Liv.* 1. 34. Capiti apte reponere. Et figurate *Cic.* apud *Non.* p. 235. 18. *Merc.* Altera est nexa cum superiore et inde apteque pendens. *Id.* *Orat.* 44. 149. Collocabantur igitur verba, ut inter se quam aptissime cohæreant extrema cum primis.

II.) Translate sapius generatim sumitur pro accommodate, congruenter, apposite, convenienter: et occurrit — a) Absolute. *Cic.* 1. *Off.* 41. 146. Ex ceteris similibus facile judicabimus, quid eorum apte fiat, quid ab officio naturæque discrepet. *Id.* *ibid.* 1. 2. Quod est oratoris proprium apte, distincte, ornate dicere. *Id.* *Orat.* 44. Comprehenso numero et apte cadat. *Liv.* 4. 37. Primo prælio — non subsidio firmata acie, non equite apte locato, concursum est. *Ovid.* 1. *Amor.* 8. 88. Qui docent, apte quod tibi possit emi. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 16. 16. (46). Plures existimare oportere confid. (*setum apium*) floribus apte compositis et utiliter. *Id.* 2. *ibid.* 62. 62. (158). Qualia aptius suis referuntur locis. *Id.* 19. *ibid.* 5. 24. (69). Seruntur — parilibus tamen optissime (*curbitis*). *Quintil.* 12. 10. 26. Si quid exierit numeris aptius. *Martial.* 13. 26. Aptius hæc puero, quam tibi, dona dabis. — b) Cum Accus. et præp. ad. *Cic.* *Partit. orat.* 8. 30. Dicere aliquid ad tempus apte. *Id.* 1. *Orat.* 32. 144. Loqui ad rerum dignitatem apte. Adde *Liv.* 1. 10.

APTIFICO, as, Vox a *Lexico* expungenda; occurrit enim tantummodo in *Not. Tir.* p. 54.

APTITUDO, inis, f. 3. (aptus) habitus. *Boeth.* in *Porphyr.* 4. p. 90. Quamdam quodammodo aptitudinem inonstrat et ad faciendum aliquid vel non faciendum opportunitatem. Et de unitat. p. 985. Hic finis non accidit ex diversitate virtutis agentis, sed ex aptitudine materiæ suscipientis.

APTO, as, avi, ñum, are, a. 1. est frequentativum ab *apere*. — Part. *Aptans* I. 1.; *Aptatus* in omnibus paragr.; *Aptandus* II. — Aptare est aliquid re, aliquid convenienter jungere, accommodare (It. *adattare*, *accommodare*; Fr. *adapter*, *appliquer*, *attacher*; *Hisp.* *adaptar*, *acomodar*; Germ. *genau anfügen* oder *anpassen*; Angl. *to fit*, *adapt*, *accommodate*, *adjust*).

I.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu occurrit — a) Absolute. *Liv.* 5. 49. Suos in acervum conjicere sarcinas et arma aptare — jubet. Apud *eumd.* eodem sensu sæpissime occurrit in re militari, ut 10. 2., 22. 19. *Virg.* 11. *Æn.* 8. aptat rorantes sanguine cristas, Te- laque trunca viri. *Curt.* 9. 9. 12. Aptare remos. *Colum.* 12. *R. R.* 56. 2. Deinde sic aptatam tabulam superponit, ut usque ad suum — Intra cistam deprimi possit. Cum autem eam tabulam sic aptaveris, gravia pondera superponit. *Amian.* 23. 4. Testudo compingatur, axibus roborata longissimis, ferreis-que clavis aptata. *h. e.* colligata, compacta. *Quintil.* 10. 7. 23. Armamenta, vela aptare. *Sil.* *It.* 5. 166. Bellatore jubas aptante. — b) Ad illa re, qui quid

aptatur — Sæpius per Dat. *Liv.* 44. 34. Aptare arma corpori. *Cels.* 2. 11. Os cucurbitulæ corpori aptatur imprimi iurque donec inbarcat. *Virg.* 10. *Æn.* 131. Aptare nervo sagittas. *Id.* 7. *ibid.* 731. tela flagello. *Id.* 9. *ibid.* 364. aliquid humeris. h. e. imponere asportandi causa. *Horat. Epod.* 7. 2. enses dexteris. *Ovid.* 10. *Met.* 381. vincula collo. *Nemesian.* *Cyneg.* 90. crura cothurnis. *Sueton.* *Tib.* 73. anulum digito. *Seneca* 3. *Benef.* 25. anulum sibi. *Quintil.* 6. 1. 36. personam Herculis et cothurnos infantibus. *Dig.* 10. 4. 7. § 1. rotam vehiculo. — Per Accus. et præp. ad. *Ovid.* 1. *Amor.* 13. 14. Aptat et armiliteras miles ad arma manus. *Seneca Agam.* 425. Ad militares remus aptatur manus. h. e. miles ad remigandum se comparat. — Per præp. in et Ablat. loci, in quo quid aptatur. *Colum.* 8. *R. R.* 10. 2. Sed in eo transverberat perlicæ parietibus adversis aptantur. *Plin.* 36. *Hist. nat.* 22. 50. (170). Quæ ex eo lusa fuerint, in subterranea structura aptantur aptius. — Per Accus. et præp. in. *Frontin.* 4. *Strateg.* 1. 7. Cibaria militum in fasciculis aptata. ¶ 2. Latiori sensu est parare, præparare, instruere; et occurrit — a) Absolute. *Pomponius* apud *Non.* p. 234. 30. *Merc.* Hæus aptate, pueri, munde atque ampliter convivium. *Liv.* 21. 27. Janæ paratas aptatasque habet pedes lintres. *Virg.* 4. *Æn.* 289. Classem aptent taciti sociosque ad litora cogant. *Horat.* 2. *Sat.* 2. 110. metuensque futuri, In pace, ut sapiens, aptavit idonea bello. *Plin.* *Puneg.* 18. Arma, mania, viros aptent. *Sueton.* *Tib.* 65. Aptare naves. — b) Addito Ablat. rei, quæ quid instruitur. *Liv.* 9. 31. Aptare se armis. *Auct. B. Alex.* 1. oppidi partes testudinibus ac muscularis. *Virg.* 3. *Æn.* 472. classem velis. h. e., aiebat *Forcellinus* qui h. locum ad super. paragr. retulit, accommodare, ut vela facere possis; vel accommodare vela navibus, ut sit hypallage. *Id.* 8. *ibid.* 80. biremes remigio. *Ovid.* 11. *Met.* 456. pinum armanentis. — c) Addita re, cui quid instruitur et paratur — Fere per Dat. *Liv.* 22. 5. Ut vir ad arma capienda aptandaque pugne competeret animus. *Virg.* 10. *Æn.* 587. projecto dum pede lævo Aptat se pugnae. *Curt.* 6. 2. 16. Sarcinas itineri aptare. *Plin.* 28. *Hist. nat.* 13. 55. (197). Sanguis hircinus cibo aptatus. h. e. preparatus in cibum. *Id.* 35. *ibid.* 10. 36. (81). Tabula atque magnitudinis in machina, aptata picturæ. — Per Accus. et præp. ad. *Matth.* 7. 8. 8. Janique ad transeundum omnia aptaverant.

II.) Translate est accommodare, convenienter adiacere; et apud *Cicer.* occurrit tantummodo part. præter. pass. — a) Cum Accus. et præp. ad. *Cic.* 3. *Orat.* 40. 162. Non dixit cape, non pete —, sed rapit. Hoc verbum est ad id aptatum, quod ante dixerat, non licet. *Aulde Liv.* 33. 5. *Virg.* 10. *Æn.* 259. et *Senec. Ep.* 5. *Quintil.* 12. 2. 16. Aptare se ad primum velut aspectum orationis. *Id.* 10. 7. Aptatus ad præsens tempus. *Id.* 3. 8. 50. Ad quorum conditionem vitæ aptanda, quæ dicebantur, fuerunt. *Ulp.* *Dig.* 7. 9. 1. Hæc stipulatio ad fideicommissa etiam aptari debet. *Adde ibid.* 28. 2. 29. § 7. — b) Cum Dat. *Horat.* 1. *Ep.* 3. 12. fidibusque Latinis Flebanos aptare nodos studeat. *Id.* 2. *Od.* 12. 1. Nolis longa fore bella Numantia — mollibus Aptare citharæ nodis. Cf. *Propert.* 3. 3. 35. hæc carmina nervis Aptant. *Seneca Ep.* 59. In oratione pressa sunt omnia et rei aptata. *Colum.* 9. *R. R.* 14. 12. Qui (fasti) sunt aptati publicis sacrificiis. *Quintil.* 6. 5. 11. Aptare orationem locis, temporibus, personis. *Id.* 12. 10. 35. Aptare sententias vocibus. *Dig.* 5. 3. 20. § 6. Interpretationem verbis singulis. *Cæc.* *Aurel.* 4. *Tard.* 8. Quæ singula suis temporibus aptanda probamus.

APTOTA, Græci, n. (ἀπτοτά). Aptota nomina sunt quæ carent casibus, ut *fas, diris*: ab a privativo et πτωτο carlo, quia a prima sui positione non cadunt, ut ait *Diomed.* 1. p. 287. *Putsch.* et *Priscian.* 5. p. 669. *Putsch.* Cf. et *Donat. edit.* sec. p. 1749. *Putsch.*

APTÔTE, adverb. (ἀπτοτως) sine casuum inflexione (F. vocem præcedit). *Probus* grammat. ab *J. Mayo* edit. in *Class. Auct. T.* 5. p. 155. Litterarum nomina genere neutro aptote, et numero tantum singulari declinanda sunt.

APTUS, a, um. Comp. *Aptior* et *Sup. Aptissimus* II. 3. — Aptus proprie est part. præter. pass. a verbo *apere*, a quo id ducit et *Paul. Diac.* p. 18. 9. *Uall.* et *Non.* p. 234. 31. *Merc.*; *Servius* vero ad *Virg.* 4. *Æn.* 482. et 11. *ibid.* 202. ἀπὸ τοῦ ἀπτεσθαι, quod est annexi, connecti, quorum certe et a-

pere et aptus coniungenda sunt. Hinc aptus proprie est colligatus, vinctus, connexus, coherens (It. legato, attaccato, connesso; Fr. joint, attaché; Hisp. junto, juntado, atado; Germ. angeheftet, angabunden, angefügt, genau angepaßt, passend; Angl. fastened close, attached, connected, adhering tightly).

I.) Proprie. ¶ 1. Est colligatus, vinctus. *Ennius* apud *Festum* p. 187. 18. *Müll.* Veluti quando vinculis venatrica velox apta (canis) solet etc. *Lucret.* 5. 806. Crescebant inter terræ radicibus apti. ¶ 2. Speciatim est ita alteri rei adhaerens, ut inde pendeat; et occurrit cum Ablat. et præp. ex, aut sine præp. *Cic.* 2. *Tusc.* 21. 62. In hoc medio apparatu fulgentium gladium e lacuaria seta equinæ aptum demitti iussit, ut inspenderet illius beati cervicibus. *appensum* quidam leg., sed minus recte. *Id.* 5. *ibid.* 14. 40. Non satis optabilis est rudentibus apta fortuna. *Lucret.* 4. 830. Brachia tum porro validis ex apta lacertis. *Adde Gell.* 1. 15. Hinc *Augustin.* *Ep.* 5. 1. Aptum vero, cui ex adverso est inieptum, quasi religatum pendet aliunde, nec ex semetipso, sed ex eo, cui connectitur, iudicatur. ¶ 3. Item speciatim aptum dicitur, quidquid est per se artissime connectum compactumque. *Cic.* *Tin.* 5. Quæ ex conjunctione cælum ita aptum est, ut sub aspectum et tactum cadat. h. e. compactum et suis partibus colligatum. *Id.* *Orat.* 71. 235. Facilius est apta dissolvere, quam dissipata connectere. *Adde eund.* 2. *Nat. D.* 38. 97. *Lucret.* 6. 1065. inter se singulariter apta. *Id.* 5. 556. et 559. conjuncta atque uniter apta. *Adde Catull.* 28. 1.; et *Sall.* apud *Non.* p. 235. 15. *Merc. Gell.* 6. 2. Ex quibus apta connectas est. ¶ 4. Apud veteres et præcipue apud Poetas aptum additum Ablativo rei est, quidquid eâ re conjuncte constat, ac proxime generatim ornatum, quemadmodum vestis auro aliave materia contexta atque ornata. *Ennius* apud *Cic.* 3. *Off.* 29. 105. O Fides alma, apta piumis, et iusjurandum Jovis! h. e., ait *Forcellinus*, quæ pennæ seu alas affixas habet; et alludit ad levitatem hominum in fide servanda; vel ad morem pingendi alas multos deos. Fides autem pro dea a Romanis culta fuit. *Lucret.* 5. 1427. at nos nil lædit veste carere Purpureâ atque auro signisque rigentibus apta. — Hinc sæpe de cælo, quod tamquam vestimentum stellis distinctum Poetæ sibi representabant. *Ennius* apud *Macrobi.* 6. *Saturn.* 1. Cælum prospectis stellis fulgentibus aptum. *Id.* apud *eund.* *ibid.* Hæc non processit stellis ardentibus apta. *Lucret.* 6. 357. Aeternumque magis stellis fulgentibus apta. Conculcitur cæli domus. *Virg.* 4. *Æn.* 482. et 11. *ibid.* 202. atem torquet stellis fulgentibus aptum. Haud aliter *Farrus* apud *Non.* p. 235. 9. *Merc.* Ubi lucus opacus teneris fruticibus aptus. *NB.* Ad loc. *Virg.* nuper cit. *hæc Forcellinus* addebat: h. e. cælum, cui sunt affixæ stellæ et adnexæ. *stellisque micantibus æthera firmum* dicit *Lucret.* 5. 1204. eodem sensu. *Servius* exponit conjunctum, vicinum; nam *ærem* intelligit, non totum cælum, sed cæli cardines, circa quos cælum vertitur; in quibus nullæ sunt stellæ, sunt tamen iis vicinæ. *Monet Pier.* ad cit. 11. *Æn.* 202. in aliquot cordibus legisse *hæc* aptum cum aspiratione, vel quia sit ab ἀπτεσθαι, ut dictum est, vel quia ab ἀπτεσθαι, quæ significat accendere, inflammare. Quidam enim *ærem aptum stellis* interpretati sunt accensum colucentemque stellarum lumine. Sed aspirationem appropinquare, usus vetat et ratio. Nam *aptus*, ut ut e Græco descendat, Latiniissima vox est. ¶ 5. Denique aptus est qui convenienter alicui junctus est, accommodatus; et quamvis raro occurrat, de personis etiam dicitur. *Cic.* 1. *Orat.* 54. 231. Cæcæ apti ad pedem. *Tibull.* 1. 9. 69. aureque lacertos Vincit et Syrio predeat apta simo. Et figurate *Cic.* 2. *Orat.* 13. 56. Scriptor verbis aptus et pressus. h. e. qui verba rebus ita proprie ac stricte accommodat, ut nihil reducet.

II.) Translate. ¶ 1. Metaphorâ sumptâ a super. paragr. 2., aptus est ita alteri junctus et connexus, ut ab ipso pendeat. *Cic.* 5. *Tusc.* 12. 36. Nam cui viro ex se ipso apta sunt omnia, quæ ad beate vivere ducunt, nec suspensa aliorum aut bono casu aut contritorio pendere ex alterius eventis et errare coguntur, huic optime vivendi ratio comparata est. h. e. qui totus ex seipso pendet, neque rebus externis indiget. Expressit autem illud *Platonis* in *Epitaph.* Οὐτὸς γὰρ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ἀνέστηται πάντα τὰ πρὸς εὐδαιμονίαν πεποιητά etc. Eodem modo 2. *Parad.* 1. 7. locutus est. *Id.* 1. *Off.* 18. 60. Honestum, ex quo aptum est officium. h. e. a quo pendet officium. *Id.*

Cæcin. 18. 52. Non ex verbis aptum pendere jus etc. *quidam minus recte leg.* totum. *Id.* 1. *Legg.* 21. 56. Viti modicâ et aptâ virtute perfrui. *Adde eund.* 4. *Arad.* (2. pr.) 10. 31. 2. *Fin.* 14. 47., *Fat.* 15. 34. et 5. *Tusc.* 25. 70. ¶ 2. Metaphorâ sumptâ a super. paragr. 3., apta dicuntur, quæ per se artissime connexa sunt et compacta. *Ad rem Cic.* 1. *Off.* 35. 159. Nec vero histrionibus — concedendum est, ut iis hæc apta sint, nobis dissoluta. Scenicorum quidem mos tantam habet veterē disciplinā verecundiam, ut in scenam sine subligaculo prodeat nemo etc. *Id.* *Partit. orat.* 39. 137. Tanta series artis est et sic inter se sunt pleraque connexa et apta. *Id.* 4. *Fin.* 19. 53. Ordo rerum conservatus, et omnia inter se apta et connexa. *Id.* *Orat.* 70. 233. Videsne, ut ordine verborum paulum commutato eisdem verbis, stante sententiâ, ad nihilum omnia recidant, cum sint ex aptis dissoluta, aut si — redigas, efficiatur aptum illud, quod fuerit antea diffusum ac solutum. *Id.* 3. *Nat. D.* 1. 4. Multa dicere etiam si minus vera, tamen apta inter se et coherencia. *Adde eund.* *Orat.* 50. 168. et 68. 228., et *Brut.* 17. 68. ¶ 3. Metaphorâ sumptâ a super. paragr. 5., aptus sæpiissime sumitur pro accommodato, apposito, convenienti, idoneo: quæ significatione occurrit — a) Addita re, cui quis est accommodatus atque idoneus — Per Accus. et præp. ad. *Cic.* 2. *Nat. D.* 58. 136. Quæ (ossa) subjecta corpori mirabiles commissuras habent et ad stabilitatem aptas et ad artus finiendos accommodatas. *Id.* 3. *ibid.* 34. 83. Pallium laneum iniecit, cum id esse aptum ad omne anni tempus diceret. *Orell.* illud aptum omisit. *Id.* *Milon.* 20. 53. Videamus nunc id, quod caput est, locus ad insidias ille ipse — utri tandem fuerit aptior? *Id.* 1. *Tusc.* 3. 5. Aptus orator ad dicendum. *Id.* 4. *Ferr.* 54. 131. et 1. *Orat.* 22. 99. Natum aptumque esse ad aliquid. *Id.* de opt. gen. orat. 5. 14. Verba apta ad nostram consuetudinem. *Farrus* 1. *R. R.* 13. 3. Quæ identissima in aquam ad usum aptiora sunt. *Nep. Alcib.* 1. 2. Alcibiades — ad omnes res aptus consilique plenus. *Cæs.* 2. *B. C.* 37. Castra erant ad bellum duendum aptissima. *Liv.* 38. 23. Fornices in muro erant apti ad excurrendum. *Cels.* 3. 4. Dies quartus aptissimus esse consuevit in pluribus ad initium cibi. *Quintil.* 6. 3. 104. Urbanitas — apta ad delectandos movendosque homines. *Id.* 11. 3. 95. Digitus aptus ad disputandum. *Id.* 10. 1. 65. Aptior comedia ad oratores faciendos. — Per Accus. et præp. in. *Liv.* 38. 21. Et erant deprehensi genere pugnae, in quod minime apti sunt. *Ovid.* de Vertumno 11. *Met.* 765. formæ deus aptus in omnes. *Quintil.* 10. 3. 22. Aptissima in hoc memora silvæque. *Cels.* 5. 19. Emplastrum huic aptum. — Sæpius per Dat. *Ennius* 6. *Ann.* 11. Aptâ, dato signo, loca turtitis elephasitis explorant Numidae. *Cic.* 1. *Off.* 4. 13. Bæ quæ intelligitur, quod verum, singulare sincerumque sit, id esse naturæ hominis aptissimum. *Id.* *Brut.* 95. 326. Hæc autem — genera dicendi aptiora sunt adolescentibus. *Id.* 1. *Tusc.* 36. 57. Cum id non habes, quod tibi nec usu, nec naturâ sit aptum. *Id.* *Orat.* 22. 74. Aptum esse et consentaneum temporis et personæ. *Id.* *Brut.* 62. 223. Oratores aptissimi turbulentis concionibus. *Id.* 12. *Fam.* 30. O hominem, semper illum quidem mihi aptum, nunc vero etiam suavem! h. e. lucæ naturæ et ingenio accommodatus. *Nep. Att.* 16. Cum Q. Hortensio et M. Cicerone sic vixit, ut iudicare difficile sit cui fuerit aptissimus. (ubi Sup. pro Comp. positum est). Et *Horat.* 2. *Sat.* 5. 43. aptus amicis. *Liv.* 2. 23. Servilius, lenibus remediis aptior, concitatos animos flecti quam frangi putabat cum tutius, tum facilius esse. *Id.* 3. 27. Aptum agnere viæ. *Id.* 1. 45. dies sacrificio. *Virg.* 2. *G.* 234. Si deerunt, rarum pecotque et vitibus almis Aptius uber erit. *Horat.* 2. *Ep.* 2. 6. Verna ministeriis ad notus aptus heriles. *Id.* 1. *Od.* 7. 9. aptum Argos equis. *Id.* *Art. P.* 65. palus remis. *Ovid.* 1. *Art. am.* 44. Quærendo est oculis apta puella tuis. *Id.* 3. *ibid.* 122. ætas uioribus. *Id.* 2. *Amor.* 3. 21. anni lusbis. *Id.* 2. *Art. am.* 126. aquæ reuigio. *Id.* 1. *ibid.* 729. pallidus color amanti. *Id.* 14. *Met.* 25. ingenium aptius. *Id.* 3. *ibid.* 596. portus puppibus. *Id.* 2. *Pont.* 2. 69. tempus precibus. *Id.* *Heroid.* 15. 47. verba joco. *Propert.* 3. 22. 19. tellus armis. *Curt.* 7. 7. 32. Silvestre iter aptum insidiis tegendis fuit. *Id.* 3. 7. Illo aptior prælio. *Cels.* 4. 5. Vinum frigidum aptissimum est potui. *Id.* 2. 20. Aptus cibus stomacho. *Id.* 2. 32. papaver somno. *Id.* 2. 12. æper curationi. *Plin.* 12. *Hist. nat.* 7. 15. (31). Lycion

apertissimum medicinae, quod est spumosum. *Quintil.* 8. 6. 61. Aptum nomen orationis virtuti. *Id.* 9. 4. 128. peritos proamitis. *Id.* 4. 2. 63. virtus narratio-
ni. — Per verborum circumlocutionem, quae fit pro-
nomine relativo. *Cic. Amic.* 1. 4. Catonem induxi se-
nem disputantem, quia nulla videbatur aptior perso-
na, quae de illa aetate loqueretur, quam ejus qui etc.
Adde *Ovid. Heroid.* 3. 70. — Per Infinitum. *Tibull.*
1. 1. 63. apta (Circē) vel herbis, Aptaque vel cantu
veteres mutare figuras. *Ovid.* 1. *Amor.* 3. 20. Forma
papillarum quam fuit apta premi. *Id.* 2. *Fast.* 254.
de ficu. Non erat apta legi. Adde *eumd.* 1. *Art. am.*
10. — b) Absolute. *Cic.* 3. *Orat.* 53. 240. Nunc
quid aptum sit, hoc est, quid maxime deceat in ora-
tione, videamus. *Id. Senect.* 3. 9. Aptissima omnino
sunt — arma senectutis artes exercitationesque virtu-
tum. *Varro* 1. *R. R.* 13. 3. Cohortes in fundo ma-
gno duae optiores. *Liv.* 35. 19. Deinde melius esse
ratus et percunctari causam repentinæ alienationis et
purgare se tempore apto. *Id.* 10. 25. Profectus apto
exercitu et eo plus fiducia ac spei gerente; quod non
desiderata multitudo erat. aptus exercitus, ait *For-*
cellinus, quasi habilis, h. e. expeditus et regi facilis,
qualis est qui non ita multis militibus constat. *Horat.*
1. *Od.* 12. 43. Sæva paupertas, et avitus apto Cum
lare fundus. h. e. lar parvus et qui facile coli potest.
Tibull. 1. 7. 60. hic apti jungitur arte siles. *Ovid.*
2. *Met.* 498. Dumque feras sequitur, dum saltus e-
ligit aptos. *Id.* 4. *Fast.* 819. apta dies. *Plin.* 5.
Hist. nat. 24. 20. (83). Et de Euphrate hoc in loco
dixisse aptissimum fuerit. *Quintil.* 9. 3. 50. Apta fi-
gura. *Id.* 11. 3. 60. oratio. *Id.* 11. 3. 61. pronuncia-
tio. *Id.* 9. 4. 141. verbum.

APŪA, æ, f. i. genus piscis. *V. APHYA.* Incertæ
lectionis est *Catullus* locus 93. 7., quem ita legit *Jos.*
Scaliger: Et Volus! Anuales apuam porgerant ad ip-
sam: ubi apuam pisciculi genus interpretatur, quos
pisciculos muria conditos chartis ineptis amichebant,
ut et hodie fit: hoc enim falum est innoturum libro-
rum, ut ait in suis ad hunc locum *Commentariis Jo.*
Ant. Vulpis, qui tamen *Forsium* secutus legere et
scribere nalluit: Aduam morientur ad ipsum. *V. PA-*
DUA in *ONOM.*

APUD, prepositio quæ Accusativum regit. — *A-*
*pu*d occurrit in pervetustis Latine lingue monumentis,
cujusmodi sunt *Inscriptio L. Cornelii Scipionis*
Barbati in *Orell. Inscript.* 550., *Monum. An-*
tyr. et *Fast. Prænest.*: apud vero pro apud scri-
ptum legitur in aliquot Codicibus et Inscripti-
onibus recentioribus (*V. Orell. Inscript.* 4040., 4636.,
4859.); itaque apud est forma posterior, testibus an-
tiquis ipsis Grammaticis *M. Victorin.* p. 2457. et
Felto Longo p. 2231. *Putsch.*; quorum sententiam
nuperime confirmavit *Wagner* in *Orihogr. Fergil.*
vol. 5. p. 420. — Ratione habita etym., juxta *For-*
cellinum præp. apud recte deducitur ab ætæ Græ-
corum, quæ prepositio nexum et copulam indicat, et
particula de vel re: hinc ultima littera rejecta apud vel
aput exiit. Rectius tamen juxta recentiores pleros-
que omnes prepositio apud ratione habita etym. re-
ferenda est ad verbum apere (cf. Gr. ἀπέρω et sans.
dp, quod postremum significat arripere, prehendere),
hoc est conjungere, connectere; unde per syncope
facta est prepositio ad (*V. AD* in principio). Quan-
vis autem ab ipsis Latine lingue incunabilis præpo-
sitiones apud et ad promiscue adhibita putandæ sunt,
progressu tamen temporis atque usu factum est, ut a-
pu'd proximitatem vel conjunctionem tantummodo in
loco significaret, ad vero motum ad locum (*V. et*
Homonym. in fin.).

Illud etiam præmonendum, prepositionem apud
fere semper accusativum suum proxime antecedere,
sed interdum aut ante alia vocabula poni quæ cum
accusativo unum idemque constituent, aut inter plu-
ra vocabula interseri, aut encliticæ more accusativo
suo postponi. *Plaut. Epid.* 2. 2. 7. Apud nescio quam
fiduciam. *Tac.* 11. *Ann.* 8. ad fin. Bactrianos apud
campos castra contulit. *Id.* 4. *ibid.* 5. Misenum apud
et Ravennam. *Id.* 4. *ibid.* 5. Montem apud Erysum.
Id. 6. *ibid.* 31. Alpam apud Euphratis. *Varro* 6. *L.*
L. 78. p. 104. *Müll.* Sic item quæ sunt apud fabros,
factores, item alios apud. *Sueton. Domit.* 9. Qui an-
te quinquagenium proximum ærarium apud rependis-
sent. *Alti*, inter quos recentiores omnes, leg. apud
ærarium.

Itaque apud significat proximitatem in loco, pro-
pe, juxta (*It. appresso*; *Fr. près*; *Hisp. cerca, junto*;

Gerin. bei, an, neben; *Angl. at, close by, near*); et
usurpatur *A* de loco, et *B* de personis.

A De loco. ¶ 1. Stricta sensu apud loci proxi-
mitatem significat. — a) Generaliter usurpatur de iis,
quæ alicui loco vel rei proxima sunt aut eventum.
Novius apud *Priscian.* 10. p. 893. *Putsch.* Tibi
servi multi apud mensam adstant. *Cato R. R.* 46.
Fimo bubulo summam talem oblitio signumque a-
pu'd talem apponito. *Plaut. Amph.* 1. 1. 199. Quid
apud hæc ædes negoti est tibi? *Ter. Andr.* 1. 3. 17.
Navem is fregit apud Andrum insulam. *Turpilius* a-
pu'd *Non.* p. 522. 26. *Merc.* Utinam nunc apud ignem
aliquem magnum assidam. *Sisenna* apud *eumd.* p.
68. 65. Dum pristinum vinum apud ignem per sudo-
rem exhauserunt. *Cic.* apud *eumd.* p. 522. 30. Apud
quem (focum) sedens Samnitiū, quondam hostium,
tum jam clientium suorum, dona relegaverat. *Cæs.* 2.
B. G. 7. Paulisper apud oppidum morati. *Nep. Hann.*
2. Simul me ad aram adduxit, apud quam sacrificare
instituerat. *Virg.* 11. *Æn.* 288. Quidquid apud divæ
cessatum est mœnia Trojæ. — b) Speciatim jungitur
nominibus urbium, insularum, regionum, fluminum,
prope quæ res eveniunt. *Cic.* 5. *Fam.* 12. 5. Quem
chimi nostrum ille mortens apud Mantineam Epami-
nondas non cum quadam miseratione delectat? *Cæs.*
3. *B. C.* 57. Hæc cum in Achaja apud Dyrrachium
gereretur. *Nep. Pausan.* 1. Ilujus illustrissimum
est prælium apud Plateas. *Sail. Jug.* 20. Certum ra-
tus, quod ex amicis apud Nemaniam acceperat. *Cic.*
Arch. 9. 21. Incredibilis apud Tenedum pugna illa
navalis. *Nep. Them.* 3. Quo factum est, ut — ex ad-
versum Athenas apud Salaminiam classem suam con-
stituerent. *Cic.* 2. *Nat. D.* 2. 6. Quod præsentis sæ-
pe di vim suam declarant, ut et apud Regillum bello
Latinorum — in nostra arce Castor et Pollux ex equis
pugnare visi sunt. *Nep. Tim.* 2. Primum imperator
apud flumen Strymonia magnas copias Thracum fuga-
vit. — c) Item speciatim de locis, prope quæ impe-
ratores Romani castra, etiam ipsi in urbe moraren-
tur, locabant; ut apud *Cic.* 16. *Fam.* 3. 1. Nos apud
Alyziam, ex quo loco tibi litteras ante dederamus, u-
num diem commorati sumus. hæc item epistola da-
ta est Nonis Novembr. Alyziæ. *Id.* 15. *ibid.* 4. 8. A-
pu'd oppidum Cybistra rastro feci. *Id.* *ibid.* §. 9. Ca-
stra habuimus in radicibus Aniani apud Aras Alexan-
di quatuoriduum. — Hoc porro sensu apud urbem i-
dem est atque in urbe, ut apud *Tac.* 1. *Ann.* 5. Ne-
que satis compertum, spirantem adhuc Augustum a-
pu'd urbem Nolam, an exanimem repererit. *Id.* *ibid.*
9. et *Sueton. Aug.* 98. *diixerunt* Nola. — Huc et
illa referri possunt *Liv.* 28. 29. Hunc finem exitum-
que seditio militum accepta apud Sueronem habuit.
alii aliter leg., sed minus recte, conferunt enim *cap.*
24. *Æsop. lib.* *Plin. Paneg.* 35. Juvabat prospectare
statim a portu sparsa navigia, et apud illud ipsum mare
agere principi gratias. *Tac.* 1. *Ann.* 17. Sed apud
vestilium relictos alio vocabulo eosdem labores per-
ferre. ¶ 2. Latiori sensu apud antiquissimis tempo-
ribus, in certis dicendi formulis (cujusmodi sunt a-
pu'd emporium, apud forum, apud villam; et serio-
ri ætate apud ædem, apud rostra, apud ærarium
etc.) in vulgari tantum sermone, significavit rem esse
aut hominem versari in aliquo loco. *Plaut. Amph.* 4.
1. 4. Apud emporium, in mercato, in palaestra atque
in foro, in medicinis, in constrictis, apud omnes ædes
sacras sum defessus queritandæ nusquam inventi Nau-
cratem. *Ter. Andr.* 1. 5. 19. Præteritis modo mi
apud forum: Uxor tibi ducenda est, Pamphile, hodie,
inquit, para. *Id.* *ibid.* 2. 1. 2. Apud forum modo e-
dovo audiui. *Id.* *ibid.* 4. 4. 6. Quid turba est apud
forum? *Id.* *Adelph.* 4. 4. 1. *Cæs.* Ain' patrem hinc
abisse rus? *sva.* Jamdudum. *Cæs.* Dic sodes. *sva.*
Apud villam est. *Cic.* 6. *Ferr.* 22. 48. Is cenam isti
dabat apud villam in Tyndarismo. *V. Klotz* ad *Cic.*
Resc. Am. 15. 44. *Tac.* 15. *Ann.* 74. Ipse eum pu-
gionem apud Capitolium consecravit. *Id.* 4. *ibid.* 64.
Statuam — majores apud ædem matris deam con-
secravisse. *Id.* 16. *ibid.* 6. Apud rostra. *Id.* 3. *ibid.*
72. Apud theatrum Pompeii. *Sueton. Domit.* 9. A-
pu'd ærarium. — Hinc factum est, ut prepositio apud
eadem prorsus significatione, hoc est pro in, junde-
retur propriis locorum nominibus, raro admodum
Plauti et *Ciceronis*, sæpius *Taciti* ætate atque apud
seriores. *Plaut. Epid.* 2. 2. 65. Quin hodie allatæ la-
bellæ sunt ad eam de Stratippocæ, eum argentum
impersisse apud Thebas ab danista fenore. *alii aliter*
interpertantur, sed nimis acule. *Cic.* 2. *Legg.* 16.

40. Alexander in Cilicia deposuisse apud Solos in de-
lubro pecuniarum dicitur. *Id.* 6. *Att.* 7. 2. Frgo Lac-
diceæ quæstorem Messrinum expectare jussi, ut con-
fectas rationes lege Juliæ apud duas civitates possim
relinquere. *Tac.* 3. *Ann.* 11. Ita donum apud Antium
statuitur. *Id.* 6. *ibid.* 11. Augustus bellis civilibus
Cilnium Mæcenalem — cunctis apud Romam atque I-
taliæ præposuit. *Id.* 6. *ibid.* 20. Scientia Chaldeor-
um artis, ejus apiscendæ otium apud Rhodium ma-
gistrum Thrasylum habuit. *Id.* 4. *ibid.* 14. Nam ci-
vies Romanos templo Æsculapii induxerunt, cui jussu
regis Mithridatis apud cunctas Asiæ insulas et urbes
trucidarentur. *Id.* 12. *ibid.* 61. Sententiam militum
secuta patrum consilia, nec dubitatum est apud pro-
vincias. *Id.* 4. *ibid.* 13. Ut civitati Cibyriticæ apud
Asiam, Ægiensi apud Achajam — subveniretur remis-
sioni tribuit. *Id.* 1. *Hist.* 49. Dum vigeat ætas, lau-
de militari apud Germanias floruit. *Id.* 3. *Ann.* 15.
Adjutor Germanico datus, rebus apud Orientem ad-
ministrandis. *Sueton. Aug.* 92. Apud insulam Ca-
preas veteritinnæ illis denissos jam ad terram lan-
guentesque ramos convalescente adventu suo adeo laxa-
tus est, ut etc. *Id.* *Vesp.* 5. Apud Judæam Carmeli
dei oraculum consulente Ka confirmare sortes,
ut etc.

B De personis vel animantibus præp. apud cum
propriis, tum translate varios habet elegantiesque us-
us. ¶ 1. Generaliter significat proximitatem localem.
Plaut. Pen. 1. 2. 67. Ag. Mithphio, heus Mithphio, ubi
es? *Mithph.* Assum apud te, eecum. *Ter. Phorm.* 1.
1. 3. Erat ei de ratiuncula jampridem apud me reli-
quum parvillulum nummorum. *Accius* apud *Non.* p.
522. 32. *Merc.* Assum apud te, genitor. *Cic.* 2. *O-*
rat. 3. 12. Cum estiam tum in lecto Crassus esset et
apud eum Sulpicius sederet etc. ¶ 2. Speciatim apud
aliquem sæpe significat in ejus domo; et occurrit —
a) frequenter cum pronomine personæ. *Plaut. Au-*
lul. 2. 2. 66. Hic apud me hortam confodere jussi.
Ter. Heaut. 1. 1. 109. Nunc si est commodum, *Di-*
onysia hic sunt hodie, apud me sis volo. *Id.* *ibid.* 3.
1. 21. *Menend.* Ubi nam est, quæso? *Curem.* Apud me
hic domi. *Cic.* 1. *Orat.* 49. 214. Ille vero Scæurus,
quem non longe ruri apud se esse audio etc. *Id.* 13.
Fam. 69. Apud eum ego sic Ephesi fui, tanquam do-
mi meæ. *Id.* 1. *Att.* 8. 1. Apud te est, ut volumus.
Adde *eumd.* 4. *Att.* 10. 1., 5. *ibid.* 6. 1., 15. *ibid.*
3. 2. et alibi sæpe. *Varro* 3. *R. R.* 2. 7. Quem (as-
sum) mihi quadragesima milibus emptum ostendebat
apud te. *Cæs.* 4. *B. G.* 8. Quorum legati sint apud
se. *Nep. Eumen.* 12. Sese enim cum Eumene apud
eum non futuros. — Etiam si dominus absit. *Cic.* 15.
Att. 3. ad fin. Brutum apud me fuisse gaudeo: modo
et libenter fuerit et sat diu. — b) Cum propriis aut
communibus personarum nominibus. *Livius Andro-*
nicius apud *Priscian.* 6. p. 685. *Putsch.* Apud sym-
phiam Atlantis filiam Calypsonem. hoc est ex *Homer.*
4. *Odyss.* 557. Νύμφης ἐν πυράσσοι Καλυψίδος.
Cato apud *Charis.* 1. p. 117. *Putsch.* Tu otiosus
ambulas, quia apud regem fuisti, donecum ille tibi
interdixit rem capitalem. *Ter. Eun.* 5. 2. 1. Apud
Antiphonem uterque, mater et pater, quasi dedita o-
perâ, domi erant. *Cic.* 1. *Cat.* 4. 9. Fuisti igitur a-
pu'd Leccam illa nocte, Cælia. *Id.* 1. *Att.* 7. Apud
matrem recte est. Adde *eumd.* 1. *Fam.* 2. 3. et 4.
Att. 9. 2. *Nep. Att.* 10. Latebatque apud P. Volu-
mniū, cui paulo ante opem tulerat. — c) Inter-
dum jungitur et deorum nominibus, et significat in
eorum templis. *Tac.* 11. *Ann.* 27. Sacrificasse apud
deos. — Huc referri possunt et illa apud inferos, hinc
est in Erebo; et apud superos, hoc est in celo. *Cic.*
1. *Tusc.* 5. 40. Num te illa terrent, triceps apud in-
feros Cerberus, Cocyti fremitus, trajectio Arheran-
tis? *Veilej.* 2. 48. 2. Quam apud superos habuerat
magnitudinem, illibatam detulisset ad inferos. ¶ 3. I-
tem speciatim prepositio apud jungitur nominibus
populorum civitatumque, et significat inter, sive in
eorum re publica: hic autem sensus minime mutatur,
ciansi ratio temporis habeatur. *Monum. Scipion.* in
Orell. Inscript. 550. consol censor aditus quæ
fuit apud vos. *Cic.* 1. *Tusc.* 1. 3. Nam cum apud
Græcos antiquissimum e doctis genus sit poetarum —,
serius poeticam nos accepimus. *Cæs.* 1. *B. G.* Apud Hel-
vetios longe nobilissimum et ditissimum fuit Orgetorix.
Adde *eumd.* 1. *ibid.* 50. et 2. *ibid.* 2. *Nep. præfat.* Quæ
omnia apud nos parlim infamia, parlim humilia atque
ab honestate remota ponuntur. Contra ea pleraque no-
stris moribus sunt decora, quæ apud illos turpia pu-

tantur. *Cels.* 1. *præfat.* Apud Græcos aliquanto magis, quam in ceteris nationibus exulta est medicina. *Tac.* 4. *Ann.* 72. In aliis quoque nationibus arduum, apud Germanos difficilis tolerabatur. — Et ratione quoque habita temporis. *Ter. Eun.* 2. 15. Olim isti fuit generi quondam quæstus apud sæculum prius. *Cic. Mur.* 36. 75. Fuit eodem ex studio vir creditus apud patres nostros et honestus homo et nobilis Q. Tubero. Adde *eumd.* *Amic.* 2. 6., 2. *Off.* 24. 85. et 5. *Phil.* 17. 48. *Cels.* 3. *præfat.* 9. Apud antiquos quoque — fuit Petroni quidam etc. *Tac.* 2. *Ann.* 33. Aliam apud Fabricios, aliam apud Scipiones pecuniam. ¶ 4. Item apud usurpatum, cum sermo est de personis, quæ aliis subiectæ sunt, ut legati imperatoribus, discipuli doctoribus, etc. *Cic. Amic.* 20. 75. Si Lycomedem, apud quem erat educatus, — audire voluisset. *Nep. Att.* 6. Qui ne cum Q. quidem Cicerone voluerit ire in Asiam, cum apud eum legati locum obtinere posset. *Tac.* 2. *Hist.* 51. Ut legatione apud Cæcani et Valentemungeretur, minitantes orabant. *Sueton. Calig.* 24. Apud eodem magistros institutus. *Dig.* 37. 4. 6. § 4. Apud patrem adoptivum procreatus. ¶ 5. Item in locutionibus esse apud exercitum, habere aliquem apud exercitum, quæ significant in exercitu. *Cic.* 6. *Verr.* 22. 49. Eupolemo Calactio —, qui nunc apud exercitum cum L. Lucullo est, nun idem fecit? h. e. est in exercitu Luculli amicitia causa, vel discende militiæ, non militandi. *Nep. Hann.* 7. Quod Hannibalem — etiam nunc cum imperio apud exercitum haberet. *Plin.* 33. *Hist. nat.* 11. 50. (143). Pompejum Paulinum, quod xii pondo argenti habuisset apud exercitum. ¶ 6. Est etiam apud aliquem in ejus scriptis. *Cic.* 1. *Divinat.* 26. 55. Ut scriptum apud eundem Cælium est. *Id.* 5. *Fin.* 10. 28. Ut ille apud Terentium, qui etc. h. e. in comœdia Terentii. *Id.* 2. *Legg.* 26. 64. De sepulchris nihil est apud Solonem amplius. h. e. in legibus Solonis. Adde *eumd.* *Senect.* 22. 79., 1. *Off.* 9. 28., 1. *Divinat.* 24. 50. et 5. *Tusc.* 12. 34. *Ascon.* ad *Cic. Milon.* p. 49. 2. *Bait.* Ut legitimus apud Tironem libertum Ciceronis in libro tui de vita ejus. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 33. 39. (115). Aquas quoque — fertiliores ejus generis invenio apud auctores. — Raro admodum occurrunt de hominum rumoribus. *Tac. Agric.* 22. Apud quosdam acerbius in conviviis narrabatur. *Id.* 1. *Ann.* 9. Apud prudentes vltæ ejus varie extollebatur arguebaturque. ¶ 7. Sæpissime præpositio apud regit accusativum personæ jungiturque verbis loquendi, et significat coram aliquo vel ante aliquem. *Plaut. Amph.* 2. 1. 43. Miseriam istæc miseria est æervo bono, apud herum qui vera loquitur. *Ter. Heaut.* 3. 3. 13. Nemo est meorum amicorum hodie, apud quem expronere omnia mea occulta, Clitipho, audeam; apud alium prohibet dignitas, apud alium ipsius facti piget. *Cic.* 6. *Verr.* 22. 49. Tantum uniuscujusque de varia improbitate generis indicia apud vos et exempla profero. *Cæs.* 5. *B. G.* 27. Apud quos (*Romanos*) Ambiorix ad hunc modum locutus est. *Liv.* 7. 11. Consultibus in senatu et apud populum magnificæ collaudatis — dictaturæ abdicavit. — Reliqua fere omnia loquendi verba, quibus præp. apud jungitur, servato litterarum ordine, præ oculis ponimus. Accusare aliquem apud Amphitryonem *Cic.* 2. *Invent.* 23. 69. Contio apud milites *Cæs.* 1. *B. G.* 7. Defendere causam apud judicem *Cic. Cluent.* 27. 76. Dicere causam apud ceotum viros *Id.* 2. *Orat.* 23. 98. Dicere pro reo apud consilium *Id.* 5. *Phil.* 5. 12. Dicere causam apud regem *Nep. Phoc.* 3. Evomere apud aliquem virus acerbitalis suæ *Cic. Amic.* 23. 87. Gratias agere alicui apud aliquem *Cic. Sert.* 4. 9. Jactare aliquid apud aliquem *Tac.* 15. *Ann.* 3. Jurare apud quæstos urbanos *Val. Max.* 2. 3. Laudare aliquem apud alium *Cic.* 2. *Att.* 25. Loqui de se apud aliquem. h. e. per epistolas *Id.* 1. *ibid.* 3. Loqui apud populum *Id.* *Orat.* 1. 11. Mentiri apud aliquem *Plaut. Trin.* 1. 1. 24. et *Cic.* 2. *Orat.* 45. 189. Postulare apud prætoris *Dig.* 48. 19. 9. § 2. Proferri aliquid apud aliquem *Curt.* 7. 7. 24. Queri apud aliquem per litteras *Cic.* 5. *Att.* 21. Reuti facere aliquem apud judices *Id.* *Cluent.* 22. 59. Sermo est alicui apud aliquem *Id.* 2. *Legg.* 16. 41. Verba facere apud senatum *Id.* 4. *Verr.* 20. 48. ¶ 8. *Apud* præponitur et iis personis, quæ rei alicujus participes sunt eamque curant, ita ut *apud* aliquem significet quod attinet ad aliquem, vel etiam ab aliquo, quemadmodum apud *Plaut. Pseud.* 1. 5. 62. Cum apud te parum stet fides. *Ter. Phorm.* 5. 3. 27. Itum parvum mihi hodie esse apud te? *Cic.* 1.

Off. 11. 36. In quo tantopere apud nostros justitia culta est, ut etc. h. e. a nostris. *Liv.* 8. 8. Si apud principes quoque haud satis prospere esset pugnatum. Adde *eumd.* 24. 21., et 23. 43. ¶ 9. Hinc est aliquid apud aliquem, hoc est aliquid ab aliquo habetur, præcipue de abstractis occurrit. *Cic.* 2. *Legg.* 13. 33. Quæ (scientia) auguralis) mihi videtur apud majores fuisse dupliciter, ut ad reipubl. tempus nonnunquam, ad agendi consilium sæpissime pertineret. *Nep. Phoc.* 2. Cum apud eum summum esset imperium nopolis. *Sall. Cat.* 20. Itaque omnis gratia, potentia, honos, divitiæ apud illos sunt, aut ubi illi volunt; repulsas nobis reliquere. *Liv.* 22. 33. Par gloria apud Hannibalem hostesque Pænos erat. ¶ 10. Morali significatione apud aliquem idem est ac præ oculis alicujus, ex alicujus sententia. *Ter. Hec.* 4. 2. 8. Ut apud me præmium esse positum pietati scias. *Cic.* 2. *Att.* 19. Cosconio mortuo, sum in aliquo locum invitatus: id erat vocari in locum mortui: nihil me turpius apud homines fuisset. *Id.* 1. *Fam.* 9. Præmia apud me minimum valent. *Id.* 4. *Att.* 1. Consequi gratiam apud viros bonos. *Id.* *Rab. Post.* 14. 40. Sublivis apud naves Postumi nomen. *Nep. Con.* 2. Apud quem ut multum gratiæ valeret, multo labore multisque effectus periculis. *Sulpicius* apud *Cic.* 4. *Fam.* 5. Ea tute tibi subijce et apud animum proponit. *Sall. de ord. republ.* 2. Sic apud animum meum statuo. *Liv.* 34. 2. Atque ego sic statuere apud animum meum possum. *Id.* 2. 1. Quandoquidem est apud te virtuti honos. *Virg.* 4. *Æn.* 539. Et bene apud memores veteris stat gratia facti. *Curt.* 6. 7. 2. Dymnus modica apud regem auctoritatis et gratiæ. *Tac.* 2. *Hist.* 76. Satis clarus est apud timentem quisquis timetur. ¶ 11. Denique translate apud se esse est conpotem mentis esse, præseuli animo esse; et occurrit fere apud Comicos. *Plaut. Mil. glor.* 4. 8. 36. Obsecro, quem amplexa sum hominem? peril, summe apud me? *Ter. Andr.* 2. 4. 5. Proinde tu fac, apud te ut sis. *Id.* *ibid.* 5. 4. 34. Vix sum apud me; ita animus commotus et metu. *Id.* *Heaut.* 5. 1. 48. Præ iracundia non sum apud me. Adde *eumd.* *Hec.* 4. 4. 85. et *Phorm.* 1. 4. 26. *Petron. Satyr.* 129. Ex qua hora injuriam accepit, apud se non est.

In compositione præpositio apud nunquam invenitur (*V. Priscian.* 14. p. 989. *Putsch.*), sed semper ad tamquam brevior forma. *V. AD* in princip.

Homonym. In quo conveniant et in quo differant ad et apud, paucis jam diximus sub initium vocis AD. Hic tantum animadvertendum putamus, aliquid inter basce præpositiones interesse discriminis etiam cum proximitatem loci significant et promiscue usurpari posse videntur: ad enim significat ad locum locorum conjunctionem, apud vero propinquitatem solummodo. *Cic.* 15. *Fam.* 4. 4. Itaque in Cappadocia extrema non longe a Tauro apud oppidum Cybistræ castra feci. h. i. propinquitatem generalitè significat. *Id.* *ibid.* 2. 2. Itaque cum exercitu per Cappadociæ partem eam, quæ cum Cilicia continens est, iter feci, castraque ad Cybistræ, quod oppidum est ad montem Taurum, locavi. h. i. proximitatem, ne dicam eastrorum conjunctionem cum Cybistræ oppido speculatim significat. — Discrimen vero inter apud et penes jam ipsi veteres deflexerunt. *Ulpianus* enim ait *Dig.* 50. 16. 63. Penes te amplius est quam apud te. Nam apud te est, quod qualiter qualiter a te teneatur; penes te est, quod quodam modo possidetur. Et *Paul. Diac.* p. 22. *Müll.* Apud et penes in hoc differunt, quod alterum personam cum loco significat, alterum personam et dominium ac potestatem. *Nep. Them.* 7. Ad ephoros Lacedæmoniorum accessit, penes quos summum erat imperium, atque apud eos contendit falsa his esse delata etc. Inter se conferantur et duo *Cicer.* loca. *Brut.* 52. 152. Sic enim — existimo juris civilis magnum usum et apud Scævolum et apud multos fuisse. *Id.* *Orat.* 41. 142. Sin ea (eloquentia) non modo eos ornat, penes quos est, sed etiam universam rempubl., cur etc.

APULIA. Falsa lectio. *V. APPULIA* in ONOM.

APUS, ὄdis, f. 3. (ἀπός). Hoc nomine videntur aves, quæ et tysseli, ex genere hirundinum, ita dictæ ab a privativo, et πός, πόνος pes, quod careant usu pedum, seu potius quod pedes habeant ita parvos, ut videri vix possint. Nidificant in scopulis. Hæ sunt, quæ toto niari cernuntur, nec umquam tam longo nave tamque continuo cursu recedunt a terra, ut non circumvolitent eas apodes. Cetera genera residunt et

insistent: his quies, nisi in nido, nulla: aut pendent, aut jacent. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 39. 55. (144).

APUT. *V. APUD* in principio.

APYRÆNUM, i. *V.* voc. seq.

APYRÆNUS vel apyrinus, a, um, adject. ἀπύρηνος, qui caret nucleo; ab a privativo, et πυρην nucleus: et dicitur de pomis. Itaque apyrænum dicitur dulcis mali Punici genus, non quod nullos habeat nucleos seu grana, sed quod habeat minus lignosa et teneriora. *Colum.* 5. *H. R.* 10. 15. et *Arbor.* 23. 1. Apyrænus fructus mali Punici. — Hinc

Apyrænum vel apyrinum, i, n. 2. absolute substantivorum more; subauditur enim malum et speciatim malum Punicum, quemadmodum apud *Senec.* *Ep.* 85. Sic sapiens imperturbatus dicitur, quomodo apyrina dicuntur, non quibus nulla inest duritia granorum, sed quibus minor. *Plin.* 13. *Hist. nat.* 19. 34. (112). Divisit et in genera (mala Punica), apyrænum vocando, cui lignosus nucleus abest. *Cf. Id.* 23. *ibid.* 6. 57. (106). *Martial.* 13. 43. Lecta suburbanis mittuntur apyrina ramis.

APYRÆTUS, a, um, adject. ἀπύρετος, febri carens, ab a privativo et πυρετός febris. *Theod. Priscian.* 2. Si apyretus fuerint.

APYRINUS, a, um. *V. APYRÆNUS.*

APYROS, on, adject. ἀπύρος, hoc est qui ignem non est expertus; ab a privativo, et πῦρ ignis. Hinc apyrion sulphur est genus sulphuris, quod et vivum appellatur, et nascitur solidum, hoc est gleba (cetera enim liquore constant et conficiuntur oleo incocta), quo solum ex omnibus generibus medici utuntur. Hæc *Plin.* 35. *Hist. nat.* 15. 50. (175). A *Celso* Græcis litteris scribitur 5. 18. *Plin.* 21. *Hist. nat.* 11. 38. (66). Aurum apyrion. h. e. igne non excoctum.

APYRŌTOS, on, vel Latina terminatione apyrotus, adject. ἀπύροτος, hoc est non combustus. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 7. 25. (92). Apyrotæ carbunculi. *Cod. Bamberg.* legit acaustos. *V. ACAUSTOS.* *Klotz* recte putat, utrumque fortasse retinendum verbum, ita ut conjunctim legendum sit: Ob id a quibusdam acaustæ et apyrotæ vocati. *V. Theophr.* de lapid. § 33. et *Sillig.* ad b. 1.

AQ

AQUA, æ, f. 1. — Putant quidam primam syllabam produci in illo *Lucretii* 6. 551. Fit quoque ubi in magnas aquæ vastasque lacunas. *Foss.* tamen *Ety-mol.* censet aqua hic esse trisyllabum ea ratione, qua reliquus vel reliquus quadrisyllabum facit *Id.* 1. 550. et 2. 953., tamen utrobique alii aliter legunt. — Genitivus et Dativus aquæ pro aquæ et poetice et antiquus est, legiturque apud *Lucret.* 1. 454. ubi est Dativus, 2. 602., 3. 428. ubi Genitivus, et alibi sæpe; item apud *Cic. Prognost.*, quorum aliquot versus recitat 1. *Divinat.* 9. — Aqua est humor gelidus, unum ex quatuor elementis, ex quibus mundus constat, juxta *Lucret.* 1. 568., *Cic.* 1. *Acad.* (post.) 7. 26., *Vitruv.* 2. 2. 1. et *Plin.* 31. *Hist. nat.* 1. 1. (1). (It. acqua; Fr. eau; Hisp. agua; Germ. das Wasser; Angl. water). Occurrit autem A) generatim et B) speciatim.

A) Generatim.

I.) Proprie. — a) Sing. num. *Leg. XII. Tab.* in *Dig.* 40. 7. 21. 51. AQUA PLUVIA NOCET. *Ennius* 18. *Ann.* 1. terrai frugiferæ Contemnit fontes, quibus ex erugit aquæ vis. *Cato R. R.* 155. Per biemem aquam de agro depelli oportet. — Prima acutissime cuni pluvius est, tum maxime ab aqua periculum est. *Plaut. Most.* 1. 3. 150. Age, accumbere igitur. Cedo aquam manibus, puer. *Ter. Adelph.* 3. 3. 25. Congrum istum maximum in aqua sinito ludere. *Cic.* 3. ad *Q. fr.* 1. 2. § 3. Ego locum æstate umbrosiorem vidi nunquam, per multis locis aquam profluentem et eam uberem etc. *Id.* *ibid.* Ducere aquam per fundum alicujus. *Id.* 2. *Divinat.* 32. deducere ad utilitatem agri. *Id.* 2. *Nat.* D. 9. 25. trahere e puteo. *Id.* 3. *Ferr.* 26. 67. Perfundere alicuius aqua. *Cæs.* 7. *B. G.* 72. Fossam aquæ ex humine derivatæ implevit. *Varro* 1. *R. R.* 13. 3. Cohortes in fundo magno duæ aptiores, una ut interior compluvium habeat lacum, ubi saliat aqua etc. *Sall. Jug.* 98. Apud aquam Sullam cum equibus noctem agitare jubet. *Liv.* 1. 4. Pueros in profluentem aquam mitti jubet. *Horat.* 1. *Sat.* 1. 60. Haurire aquam. *V.*

truv. 2. 2. 1. Tbalcs quidem primum aquam putavit omnium rerum esse principium. — b) Plur. num. aquæ significant plures rivus vel fluvius una simul profluens, aut maximam aquæ præsentem pluviam copiam. *Liv.* 44. 31. Quod (flumen) ortum ex monte Scodro multis et aliis auctum aquis mari Adriatico infertur. Adde *eumd.* 5. 44., et *Plin.* 31. *Hist. nat.* 3. 27. (44). *Liv.* 30. 26. Annus insignis incendio ingenti — et aquarum magnitudine. *Id.* 24. 9. et 38. 28. Aquæ magnæ et ingentes eo anno fuerunt. — c) Jungitur pluribus, quibus definitur, Adjectivis; quæ litterarum ordine servato exhibentur. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 103. 106. (230). Aqua acicula. *Plaut. Trin.* 4. 2. 100. adversa. h. e. adverso flumine. *Plin.* 31. *Hist. nat.* 6. 32. (59). atuminata. *Id. ibid.* 2. 6. (10). albulæ. *Curt.* 9. 9. 6. et *Plin.* 31. *Hist. nat.* 3. 22. (36). amara. *Horat. Epod.* 5. 26. avernalis. *Plin.* 31. *Hist. nat.* 6. 32. (59). bituminata. *Cato R. R.* 73. bona. *Liv.* 4. 30. et 15. 2.; *Horat.* 3. *Od.* 10. 19. et *Colum.* 6. *R. R.* 22. 2. et alibi sæpe. cælestis vel celestes. h. e. pluviae. *Plin.* 31. *Hist. nat.* 3. 23. (40). calefacta. *Cic.* 2. *Nat. D.* 9. 25. et *Colum.* 7. *R. R.* 10. 5. calida. *Plin.* 31. *Hist. nat.* 2. 2. (4). calidæ. *Colum.* 6. *R. R.* 5. 2. candens. *Seneca Ep.* 86. et *Cæc. Aurel.* 2. *Tard.* 1. 3. cisternina. *Ovid.* 3. *Amor.* 6. 8. crassæ. *Colum.* 1. *R. R.* 2. 26. decocta. *Id. ibid.* 3. 2. deterrima. *Cato R. R.* 104. et 106. dulcis. h. e. marinæ opposita. *Plin.* 31. *Hist. nat.* 4. 29. (52). dulcor. *Virg.* 4. *G.* 61. dulces. *Plin.* 31. *Hist. nat.* 2. 2. (4). egelida. *Cæc. Aurel.* 2. *Acut.* 18. eliquata. *Colum.* 1. *R. R.* 5. 2. eximia. *Plin.* 28. *Hist. nat.* 16. 62. (226). ferraria. h. e. in qua ferrum ardens refrigeratum fuerit. *Seneca 3. Quæst. nat.* 2. ferratæ. h. e. ferri elementa in se habentes. *Colum.* 6. *R. R.* 22. 2. fluvialis. *Plin.* 31. *Hist. nat.* 3. 22. (37). fœtida. *Cels.* 2. 18. et *Colum.* 12. *R. R.* 9. 2. fontana. *Ovid. Heroid.* 21. 220. gelida. *Plin.* 31. *Hist. nat.* 3. 23. (40). frigida. *Ovid.* 2. *Fast.* 206. hibernæ. *Cæc. Aurel.* 2. *Tard.* 13. imbricalis. *Ovid.* 2. *Amor.* 15. 2. irriguæ. *Sall. Jug.* 94. jugis. *Plin.* 31. *Hist. nat.* 3. 21. (31). levissima. *Id. ibid.* 3. 28. (48). limosa. *Cato R. R.* 73. liquida. *Colum.* 1. *R. R.* 5. 2. manans. *Cato R. R.* 104., *Cic.* 1. *Att.* 16. et *Plin.* 2. *Hist. nat.* 103. 106. (224). marina vel marinæ. *Cato R. R.* 156., *Colum.* 12. *R. R.* 11. et *Plin.* 22. *Hist. nat.* 24. 51. (110). mulsa. *Cæc. Aurel.* 2. *Tard.* 7. naturalis. *Plin.* 31. *Hist. nat.* 3. 28. (47). nigra. *Id. ibid.* 6. 32. (59). nitrosa. *Gell.* 19. 5. nivalis. *Colum.* 1. *R. R.* 5. 3. palustris. *Id. ibid.* pestilens. *Plin.* 31. *Hist. nat.* 3. 21. (31) pigre. *Leg. XII. Tab. l. sup. c.*, *Cic. Mur.* 9. 22. et *Ovid.* 3. *Art. am.* 174. pluvia. *Ovid.* 8. *Met.* 335. et *Colum.* 1. *R. R.* 5. 2. pluvialis. *Horat.* 3. *Od.* 16. 29. pura. *Colum.* 1. *R. R.* 5. 2. putealis. *Id. ibid.* 26. 1. et *Plin.* 14. *Hist. nat.* 9. 11. (82). puteana. *Ulp. Dig.* 43. 19. 1. quotidiana. h. e. quæ quis quotidie uti potest. *Virg.* 6. *Æn.* 635. recene. *Varro* 3. *R. R.* 17. 8. rescis. *Horat.* 1. *Od.* 1. 22. sacra. *Colum.* 12. *R. R.* 21. 4. salsa. *Plin.* 31. *Hist. nat.* 3. 22. (36). salmacidæ. *Horat. Carm. sæcul.* 31. et *Colum.* 1. *R. R.* 5. 3. salubres. *Lucret.* 4. 213. serena. *Plin.* 31. *Hist. nat.* 3. 21. (31). stagnantes. *Cels.* 2. 29. teneræ, quam *Id.* 2. 30. opponit duræ. h. e. quæ tarde putrescit. *Ovid.* 8. *Met.* 684. tepidæ. *Horat.* 1. *Sat.* 1. 60. turbata. *Cic.* 5. *Tusc.* 34. 97. et *Plin.* 31. *Hist. nat.* 2. 8. (12). turbida. *Id. ibid.* 3. 21. (31). utiliores, utilissimæ. *Lucan.* 8. 698. vadosæ. *Plin.* 31. *Hist. nat.* 3. 22. (40). villosa. *Varro* 1. *R. R.* 11. viva. h. e. quæ et terra erumpit ac decurrit. — d) Jungitur et Substantivis. *Virg.* 1. *G.* 322. Agmen aquarum. *Cato R. R.* 158. Aliquid aquæ. *Horat. Art. P.* 17. Ambitus properantis aquæ. *Ovid.* 11. *Met.* 567. Arcus aquarum. *Id.* 15. *ibid.* 508. Cumulus aquarum. *Virg.* 4. *G.* 136. Cursus aquarum. *Lucret.* 1. 284. Decursus aquæ et montibus. *Inscript.* apud *Orell.* 4047. Digitus aquæ. *Ovid.* 9. *Met.* 17. Dominus aquarum. *Vitruv.* 7. 14. Aquæ ductor. *Cic.* 13. *Att.* 6. Ductus aquæ. *Id. Cæc.* 26. 74. Haustus aquæ. *Lucret.* 2. 197. Humor aquæ. *Ovid.* 11. *Met.* 730. Incursus aquarum. *Id. Heroid.* 16. 133. Limes aquarum. *Liv.* 30. 26. Magnitudo aquarum. *Virg.* 1. *Æn.* 109. Mons aquæ. *Id.* 4. *G.* 365. Motus aquarum. *Cic. Senect.* 19. 71. Multitudo aquæ. *Horat.* 1. *Ep.* 19. 5. Potor aquæ. *Colum.* 7. *R. R.* 10. 5. Potus aquæ. *Cic.* 2. *Nat. D.* 10. 27. Respiratio aquarum. *Ovid.* 13. *Met.* 656. Rex aquarum. *Horat.* 3. *Od.* 16. 29. et *Liv.* 5. 44. Rivus aquæ. *Plin.* 31. *Hist. nat.* 3.

22. (36). Salubritas aquæ. *Lucret.* 4. 212. Splendor aquæ. *Scribon. Compos.* 171. Timor aquæ. *Cic.* 2. *Nat. D.* 10. 27. Vapores aquarum.

II.) Translate seu figurate aqua occurrit in pluribus præcipue proverbii. — a) *Aspergere aquam* alicui dicitur, qui dicto vel facto timorem admittit: locutio proverbialis ducta ex eo, quod animo defectis offusa aqua succurri solet. *Plaut. Truc.* 2. 4. 15. Ah, aspersisti aquam! jam rediit animus. *V.* similem locum *Mil. glor.* 4. 8. 22. *V.* et *ASPERGO*. — b) *Bibere aquam servam* aut *liberam* dicitur, qui servus, aut liber est. *Ovid.* 1. *Amor.* 6. 25. sic unquam longa relevare catena, Nec tibi perpetuo serva bibatur aqua. *Petron. fragm. Tragar.* 71. Tamen, me salvo, cito aquam liberam gustabunt. — c) *Dare aquam* manibus occurrit de manuum lotionē, quæ ante cenam fiebat, apud *Plaut.* *Pers.* 5. 1. 17. et *Most.* 1. 3. 150. — d) *Aqua hæret* proverbium est de eo, qui in re difficili et impedita versatur et progredi nequit: ductum ab aqua, quæ obice opposito sistitur et stagnat, sive ea in clepsydra sit, sive in alio quopiam profuente. *Cic.* 5. *Off.* 33. 117. Dicit ille quidem multa multis locis, sed aqua hæret. *Id.* 3. *ad Q. fr.* 8. 2. In hac causa mihi aqua hæret. — e) *Aqua et ignis* sunt duo elementa, quæ humanam vitam maxime continent: unde *Cic. Amic.* 6. 22. Non aqua, non ignis, ut ajunt, pluribus locis utimur, quam amicitia. Adde *Lactant. Orig. error.* 10. — Hinc *aquam et ignem accipi*, dicebatur sponsa nuptiarum die, cum a sponso propriam in domum inluceretur: de quo more *V. Paul. Diac.* p. 2. 15. et 87. 11. *Müll.*; *Varron.* 5. *L. L.* 61. p. 24. *Müll.* et apud *Non.* p. 112. 26. et 182. 20. et 302. 5. *Merc.*; *Ovid.* 4. *Fast.* 791.; *Stat.* 1. *Silv.* 24.; *Varron.* apud *Servium* ad *Virg.* 4. *Æn.* 167.; et *Scævol. Dig.* 24. 1. 66. — Hinc etiam *aqua et igni interdicerē alicui* est in exilium pellere: quia sine his vivi non potest. *Cic.* 1. *Phil.* 9. 23. Leges, quæ jubent, ei qui de vi, itemque ei qui maiestatis damnatus sit, aqua et igni interdici. Adde *eumd.* 11. *Fam.* 1. 2. *Dom.* 18. 47. et 31. 82., *Cæs.* 6. *B. G.* 44. et *Fellej.* 2. 46. Unde etiam *aqua et ignis interdictio* apud *Cic. Dom.* 30. 78. et *Dig.* 48. 1. 2. § 1. *V.* et *Faulty Real - Encycl.* vol. 1. p. 658. *V.* etiam *INTERDICO* et *INTERDICTIO*. *Servius* vero ad *Virg.* 12. *Æn.* 119. scribit, quia aqua et ignis adhibentur in fœderibus incedendis, ideo iis, quos a nostro consorcio arcedere volumus, aqua et igni interdici. — d) *Jungere ignibus* aquas proverbiale de re, quæ fieri nequit, occurrit apud *Senec. Hippol.* 568. — e) *Aquam a pumice postulare* est ab eo quid petere, qui omnino caret. *Plaut. Pers.* 1. 1. 42. Nam tu aquam a pumice nunc postulas, qui ipsus sitiit. — f) *Aquam præbere* (*ὄδωρ παρέχειν* eodem sensu dixisse *Athen.* *Lib.* 4. notat *Lambinus*) est cenam dare: nam aquæ seu calidæ, seu frigidæ multus erat usus in cena, et qui convivium præbebat, idem et balneum exhibebat ante cibum, et aquam ablundis manibus etc. *Horat.* 1. *Sat.* 4. 87. E quibus unus amet (*al. avet*) quavis aspergere cunctos Præter eum qui præbet aquam. *Sunt qui ita legunt*: quavis aspergere cunctos, præter eum, qui præbet, aqua. *Et* aqua quavis aspergere exponunt, undecumque petito risu lacessere, *dictis perfundere*. Quo pertinet illud *Plaut. Cist.* 1. 1. 35. Nostro (*meretricum*) ordini palam blandiuntur (*matronæ*); clam, si occasio usquam est, aquam frigidam subdole suffundunt. h. e. hominum erga nos calidum amorem minuunt, veluti aquam frigidam suffundendo. — g) *Aquam frigidam suffundere*. *V.* paulo sup. sub f. — h) *In aqua scribere* (*κατ' ὕδατος γράφειν*. *Lucian.*) proverb. de re, quæ statim evanescit. *Catull.* 70. 3. *de inconstant. fem. amor.* cupido mulier quod dicit amanti, in vento et rapida scribere oportet aqua. — i) De rebus simillimis proverbiale est illud *Plaut. Mil. glor.* 2. 6. 70. Nam ex uno puteo similium nunquam potest aqua quæ sumi, quam hæc est atque ista hospita. *V. OVUM*. — l) *Aquam terramque petere* vel *postulare*, *γῆν καὶ ὕδωρ αἰτεῖν*, est dicendi ratio ab orientalibus populis accessita, quæ significat regionum dominium, sive populorum subjectionem petere, ad eoque bellum indicere. *Liv.* 35. 17. Persæ aquam terramque ab Lacedæmoniiis petierunt. Adde *Curt.* 5. 10. 8. — m) *Aquam dare* est concedere causidico tempus ad agendam causam. Metiebantur enim tempus dicendi clepsydra, quæ, paulatim effundendo aquam, horarum spatia significabat. *Plin.* 6. *Ep.* 2.

Equidem quoties iudico, quantum quis plurimum postulat aquæ, do. — Hinc *aquam perdere* dicuntur qui tempus agendæ causæ inutiliter consumunt. *Quintil.* 11. 3. 52. Vitium nimie tarditatis et difficultatem inveniendi statetur, et segnitia solvit animos, et (in quo est aliquid) temporibus prægnitis aquam perdit.

B) Speciatim. ¶ 1. Aqua est idem atque imber in illo *Cic.* 3. *Orat.* 46. 180. Nam cum esset habita ratio, quemadmodum ex utraque tecti parte aqua delaberetur, utilitatem templi fastigii dignitas consecuta est; ut, etiamsi in cælo statueretur, ubi imber esse non posset, nullam sine fastigio dignitatem habiturum fuisse videretur. — Apud Poetas præcipue aqua sæpe occurrit pro aqua pluvia. *Varro* apud *Non.* 46. 2. Nubes — aquam vomentes inferam mortalibus. *Horat.* 3. *Od.* 17. 12. aquæ nisi falkit augur Annosa cornix. Adde *Ovid.* 2. *Amor.* 6. 34., 3. *Fast.* 286. et 6. *ibid.* 198. ¶ 2. Interdum et pro mari ponitur. *Cic.* 5. *Verr.* 53. 192. Enna mediterranea est maxime. Coge, ut ad aquam tibi frumentum Ennenses metiantur. h. e. ad littus maris. *Ovid.* 2. *Pont.* 730. laborum; Quos ego sum terra, quos ego passus aqua. Adde *eumd.* 3. *Fast.* 586., et figurate 2. *ibid.* 863. ¶ 3. Pro lacu. *Cic.* 1. *Divinat.* 44. 100. Aqua Albana. ¶ 4. Pro fluvio. *Ovid.* 4. *Fast.* 84. Tusca aqua. h. e. Tiberis. ¶ 5. Sæpius de aqua deducta, sive de aquæ ductibus, ut apud *Cic. Cæcin.* 26. 74. et *Sueton.* *Aug.* 37. — Hinc *aqua data* et *aqua adhibita* distinguuntur a *Frontin.* *Aquæd.* 129. Et in his hortis, prædiis, locis, quorum hortorum, prædiorum, locorum dominis possessoribusve aqua data vel adhibita est, erit, saliat, distribuatur, dividatur. *Morcellus de stil. Inscript. Lat.* T. 1. p. 281. edit. *Palav.* inter *aquam datam* et *aquam adhibitam* hoc discrimen optime censet fuisse, ut *aqua data* ea diceretur quæ in privatorum fundos semper influeret, *aqua vero adhibita*, quæ nec quotidie, nec nisi aliquot boris derivari posset; aut, si quotidiana esset, quotidie quidem, ut ait *Ulp. Dig.* 43. 20. 1. æ quis uti posset, si vellet, quotidie tamen non duceretur. — Porro inter peculiare aquæductus, occurrunt *Aqua Alsetina*, *Anien vel Anio*, *Appia*, *Claudia*, *Cærulea*, *Crabra*, *Marcia vel Aufeja*, *Tepula*, *Virgo*: quas omnes *V.* suis locis in ONOM. ¶ 6. In plurali numero sæpe *ἄρῳ* aquæ dicuntur de Bais et thermis. *Cic. Planc.* 27. 63. Destitit stomachari, et me unum ex iis feci, qui ad aquas venissent. *Id.* 16. *Fam.* 24. 2. Puto, utrumque ad aquas. *M. Aurel.* apud *Fronton.* 1. *ad M. Cæs.* 1. Si ad aquas proficisceris, et quando, et nunc ut commodè agas, cito, oro, perscribere mihi. *Varro* 9. *L. L.* 68. 69. *Müll.* Aquæ calidæ. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 103. 106. (227). calidæ. *Seneca* 2. *Quæst. nat.* 25. medicatæ. *Martial.* 5. 1. salutaris. — Sæpius desinuntur per Adjectivum vel Genitivum; quarum præcipue sunt Aquæ *Albulæ*, *Apollinaris vel Styglanæ*, *Aponi*, *Augustæ*, *Aurellæ*, *Bajæ*, *Calidæ*, *Ciceroniæ*, *Convenarum*, *Cumanæ vel Bajæ*, *Cutiliæ*, *Mattiacæ*, *Patavinæ vel calidæ* *Patavinorum*, *Neptuniæ*, *Plisanæ vel calidæ* *Pisanorum*, *Regiæ Ions*, *Posidianæ*, *Puteolanæ*, *Segestanæ*, *Septem*, *Sextilæ*, *Scitiliæ*, *Sinuessanæ*, *Statiliæ vel Statellorum*, *Sullanæ*, *Tarbellæ*, *Tauri vel Tauri thermæ*, *Taurianæ*, *Tibullinæ*, *Vetuloniæ*. *V.* omni. suis locis in ONOM. ¶ 7. Aqua intercus est hydrops. *Plaut. Men.* 5. 4. 3. Num cum veteris, aut aqua intercus tenet? Adde *Cic.* 3. *Off.* 24. 92. et *Sueton.* *Ner.* 5. Dicitur etiam a *Cels.* 2. 1. et 2. 8. Aqua inter cutem. Et a *Plin.* 7. *Hist. nat.* 18. 18. (78). Aqua subter cutem fusa. Figurata *Lucilius* apud *Non.* p. 37. 2. Aquam in animo habere intercutem. ¶ 8. Dicitur et de lacrimis. *Propert.* 3. 6. 10. Illius ex oculis multa cadebat aqua. ¶ 9. Item de sidere, quod memorat *Cic. Arat.* 179. Hæ tenues stellæ perhibentur nomine Aquæ. *V. AQUARIUS* in fine 3. ¶ 10. Aqua pro baptismo utitur *Tertull. Baptism.* 26. Deinde Dominus post aquam segregatus in deserta quadraginta dierum jejunia emensus. — *N.B.* De urina intelligunt plerique illud *Petron. Satyr.* 94. Extra cellam processit, tamquam aquam peteret etc. Addunt et loca *Ovidii* 3. *Art. am.* 96. et 620., quæ tamen aliter explicanda putant *Heins.* ad *Ovid.* cit. 3. *Art. am.* 96. et alii.

AQUÆ, Arum. *V.* voc. præced. sub B. 6.

AQUEDUCTIO vel aquæ ductio, ōnis, f. 3. aquæ deductio, aquæductus. *Vitruv.* 7. 14. a *med.* (8. 6. 9. *Schneid.*). Vehemens splritus in aquæductione solet

nasci, ita ut etiam saxa perrumpat. *Ulp. Dig. 39. 3. 10.* Nihil interesse, utrum præcedat voluntas aquæductionem, an subsequatur.

AQUÆDUCTUS vel aquæ ductus, *us*, m. 4. significat ¶ 1. Aquarum deductionem, scilicet eam prædiorum servitutem, qua aliquo derivabatur aqua ad bibendum, aut ad irrigandum. *Cic. Cæcin. 26. 74.* Aquæ ductus, haustus, iter, actus. *h. e.* jus aquæ ducendæ ad agrum irrigandum, de quo etiam *Ulp. Dig. 8. 3. 1.* verba sunt. Adde *Aggen. Urb. p. 9.* *Goes. et Paul. Sent. 1. 17. 2.* ¶ 2. Item ponitur pro ipsa structura, qua aqua deducitur, sive ea subterranea sit per cuniculos, sive ex opere arcuato: cujus duplicis aquæductum generis antiquis usitati non una adhuc extant vestigia, Romæ præsertim. *Cic. 13. Att. 6. 1.* De aquæ ductu probe fecisti etc. *Vitruv. 8. 6. 1.* *Schneid. Ductus aquæ. Et ibid. § 3.* Aquarum ductus. *Plin. 16. Hist. nat. 42. 81. (224).* Pinus, picæ, alio ad aquarum ductus in tubos cavantur. Adde *Sueton. Claud. 20.* et *Inscript. apud Orell. 3695.* De aquæductibus urbis Romæ extat commentarius *Sexti Julii Frontini.*

AQUÆHAUSTUS, *us*, m. 4. *F. HAUSTUS*, *us*.

AQUÆLIBRATOR vel rectius *divisi n* aquæ liberator, *græc.* m. 3. architectus, qui aquarum fibramenta perquirat ad aquæductus faciendos. *Imp. Constantin. Cod. Theod. 13. 4. 2.* Aurifices, specularii, carpentarii, aquælibratores etc.

AQUÆLICUM vel aquilicium, *il*, n. 2. dicitur, cum aqua pluvialis remediis quibusdam elicitur, ut quondam si creditur, manali lapide in urbem ducto. Ita exponit *Paul. Diac. p. 2. 12. Müll.* Hinc aquilicium Jovi immolare apud *Tertull. Apolog. 40.* est vici-
tibus Jovi immolare ad impetrandam pluviam in siccitatibus. *Cf. K. O. Müll. die Etrusker. vol. 2. p. 340.*

AQUÆMĀNĀLIS, *e*, adject. (aqua et mano) ad aquam manandam, hoc est effundendam pertinens. *Varro apud Non. p. 547. 9. Merc.* aquæmanale esse ait urceolum, quo in trulleum aqua effunditur.

AQUÆMANILE. *F. AQUIMINALE* et **AQUIMINARIUM**.

AQUAGIUM, *il*, n. 2. quasi *aquæ agium*, ut ait *Paul. Diac. p. 2. 11. Müll.*, est idem ac aquæductus. *Pompon. Dig. 43. 20. 3. § 5.* Is, qui jus aquæ quotidianæ habet, vel fistulam in rivo ponere, vel al-
lud quodlibet facere potest; dummodo ne fundum domino, aut aquagium rivalibus deterius faciat. Eadem fere habet *ibid. 8. 3. 15.* Ex quibus locis colligi videtur, differre aquagium ab aquæductu, quod illud natura factum sit, hic manu et arte.

AQUALICULUM, *il*, n. 2. vel *scipius*

AQUALICULUS, *i*, m. 1. (aqua et elicio). Nentro gen. occurrit solummodo in *Edict. Dioclet. Ungellæ* quatuor, et aqualiculus pretio quo caro distrabitur. *h. e.* pellis aqualiculi. — Scripsere quidam *aqualiculus* proprie significare alveum, in quo poici sorbent; cui sententiæ proximè accedunt recentiores, qui affirmant aqualiculus esse vas ad aquam hauriendam. At *Forcellini* potior videbatur sententia *Causabon.* ad *Pers. loc. infra cit.* Ideo limum ventrem ita vocatum, quia inde urina, quemadmodum ex aquali aqua, effunditur. *F. et voc. seq.* — Ceterum occurrit tantum — a) Pro ventriculo hominis, equi, porci. *Seneca Ep. 90.* Cibum cum pervenit in ventrem, aqualiculi fervore concoquitur; tunc demum corpori accedit. *Veget. 1. Feterin. 40.* Primum venter esse, qui aqualiculus nominatur, totius corporis obtinet dominatum, in cuius capacitate cibum potioque miscetur. *Hieronym. 2. in Jovinian. 21.* Rubent buccæ, nitet cutis, comæ in occipitium frontemque tornantur, protensus est aqualiculus, Insurgunt humeri, turget guttur, et in obesitas faucibus vix suffocata verba promuntur. Pro ventriculo porci occurrit apud *Isid. 11. Orig. 1. 136. 1. Apic. 7. 7.* et *Scholias. Pers. ad 1. 57.* — b) Pro imo ventre, in quo sordes excrementaque corporis continentur. *Pers. ad 1. 57.* cum tibi, calve, Pinguis aqualiculus suspensus sesquipedæ extet.

AQUALICUS, *i*, n. 2. Idem ac *aqualiculus* qui illius est diminutivum, hoc est ventriculus. Et quidem pro ventriculo suis sumitur ab *Apic. 7. 7.*, quam plerique putant propriam esse tum *aqualici* (si modo hæc vox certa est: nam apud *Apicium* tutior lectio est *aqualiculus*), tum *aqualiculi* significationem.

AQUALIS, *e*, adject. ad aquam pertinens. Et conjectura legitur in *Farron. apud Non. p. 46. 2. Merc.* Nubes aqualis frigido velo leves Cæli cavernas aureas

subdlexerant, etc. *Sidon. 8. Ep. 6. a med.* Aqualis penna. *h. e.* submersio, qualem solent exequi marii-
mi homines, dum reum malo navis suspensum terque quaterque in aquam mergunt, usquedum pereat. — Hinc

AQUALIS, *is*, comm. gen. 3., subintelligitur urceus vel hama; et est vas, quo aqua manibus datur. *Cato apud Festum p. 169. 17. Müll.* Quotiens vidi — per-
tusos aqualis, matellas sine ansis. *Plaut. Curc. 2. 3. 33.* Datio isti seliam, ubi assidat, cito, et aequalem cum aqua? *h. e.* vas aquæ plenum, quæ exanimato offundatur, ut respiscat. *Id. Mil. glor. 3. 2. 29.* Aqualis bilibris. *h. e.* hama. Adde *Lucilius* apud *Charis. 1. p. 95. Putsch., Farron. 5. L. L. 119. p. 47. Müll.*, et *V. Aquarium* sub **AQUARIUS**.

AQUALIS, *is*. *F. voc. præced. in fin.*

AQUANUS, *a*, um, adject. qui est ex aqua. Occurrit apud *Tertull. de carne Christi 9.*: sed dubia omnino est lectio.

AQUARIOLUS, *i*, m. 2. diminut., qui aquam gerit. Sed ¶ 1. Peculiariter se appellati videntur ii, qui villissimum exhibebant meretricibus ministerium aggerendi ipsis aquam, qua Veneri operatæ lavarent (*Cf. Ovid. 3. Amor. 7. ad fin.*): multus enim fuit aquæ usus in lupanaribus, cum lavare totum corpus solerent, quo seditatem quoquo modo eluerent et ad alios excipiendo fierent paratiores. *Lamprid. Commod. 2. in fin.* Aquam gessit, ut lenonium minister; ut probis natum magis, quam ei loco cum crederes, ad quem fortuna proverenit. ¶ 2. Inde tractata est appellatio ad eos quoque, qui turpi amore meretricibus addicti essent; et ad eos, qui lenonia arte viros ad eas pertraherent. *Paul. Diac. p. 22. 12. Müll.* Aquarioli dicti sunt mulierum impudicarum sordidi asseclæ. Sic *Apul. de mag. p. 323. Elmh.* aquariolum uxoris vocat eum, qui uxori suæ lenonis officium præstabat, ut ex ejus adulterii ditior fieret. *Tertull. Apolog. 43.* Si qui forte vere de sterilitate Christianorum conqueri possint, primi erunt lenones, perductores, aquarioli. *F. BACAR.*

AQUARIUM, *il*. *F. voc. seq.*

AQUARIUS, *a*, um, adject. ad aquam pertinens. *Cato R. R. 13. 3.* Urceus aquarius. *Id. ibid. 11. 3.* et *Paul. Sent. 3. 7. a med.* Rota aquaria. *h. e.* ad aquam hauriendam. *Cato R. R. 11. 3.* Situlus aquarius. *h. e.* quo aqua hauritur. *Varro 5. L. L. 119. p. 47. Müll. et Dig. 33. 10. 3.* Vas aquarium. *Cic. Vatin. 5. 12.* Cum tibi magno elamore aquaria provincia sorte obtigisset. *h. e.* exportandarum et importandarum mercium in portu Ostiensi et Puteolano (*F. QUÆSTOR* et *NOTIALIS*), sive provincia Ostiensis: cur autem addat magno clamore, *Ep. 1. Antiqu. lection. c. 12.* rationem reddit. *Colum. 2. R. 8. 2.* et *11. ibid. 2. 82.*; *Pallad. 10. R. 2. p. Dig. 39. 3. 24. § 1.* Aquarii sulci. *h. e.* per quos aqua ex agro decurrit, qui et *elices* appellantur. *Pallad. 1. R. 42.* Si aquæ copia sit, fusuras balnearum debent pistrina suscipere, ut ibi formati aquariis molis, sine animalium vel hominum labore frumenta frangantur. *Plin. 18. Hist. nat. 28. 67. (261.)*, *34. ibid. 14. 41. (146).* et *36. 20. 38. (148).* Aquariæ cotæ. *h. e.* quæ in acuendo aqua perfunduntur. *Gell. 16. 11.* Paylli re aquaria defecti. *h. e.* aquæ inopia laborantes. — Hinc

Aquarius, *ii*, m. 2. absolute est ¶ 1. Servus qui aquam aggerit ad usus necessarios. *Juvenal. 6. 331.* venit conductus aquarius. *Hieronym. Ep. 108.* ad *Eustoch. epitaph. Paulæ 3. a med.* Gabonitas obdolos et insidias in aquarios lignariosque damnavit. ¶ 2. Item qui aquarum curam habet, aquarum architectus, aut qui quocumque modo aquis publicis curandis inservit. *Cælius* apud *Cic. 8. Fam. 6. 4.* Nisi ego cum tabernariis et aquariis pugnarem etc. Erat autem *Cælius*, cum hæc scriberet, ædilis. *Imp. Zeno Cod. 11. 42. 10.* Universos autem aquarios, vel aquarum custodes, quos hydrophyllæas nominant, qui omnium aquæductuum custodes deputati sunt etc. Adde *Frontin. Aquæduct. sæpe. Inscript. apud Orell. 3203.* AQUARIUS AQUÆ ANTONIS VETERIS. *Inscript. apud Henzen. 7186. COLLEGIVM AQVARIORVM.* ¶ 3. **Aquarius** est etiam nomen undecim signi in cælesti Zodiaco, qui Græcè ὕδρoς dicitur, hoc est aquam fundens, in quod sol mense Januario ingreditur: constat stellis quatuordecim, et figuratur ut puer urnam habens et aquam effundens, quam representant stellæ viginti quatuor: tamen si alii aliter numerant. Fabulantur poetæ hunc fulsæ Ganymedem, qui Jovis pin-

terna fuit, ob id meritum inter astra collocatum. Alii fingunt esse Deucalionem, quod eo regnante magnum aquarum diluvium fuit. Alii denique alia commenti sunt. *F. Hygin. 2. Astron. 29.* et *3. ibid. 23.*, *Servium ad Virg. 1. Æn. 28.* et *Philargyr. ad Virg. 3. G. 304. Horat. 1. Sat. 1. 36.* inversum contristat Aquarius annum. Adde *Cic. Arat.*, ubi sæpe *Aquari* in Genitivo usurpat pro *Aquarii* metri causa, v. 56., 172., 176., 179. et alibi. Adde *eumd. 2. Nat. D. 44. 112.*; *Farron. 1. R. R. 28. 1.*; *Ovid. 2. Fast. 457.*; *Manil. 4. 259.*, et *Plin. 18. Hist. nat. 26. 64. (235).*

Aquarium, *ii*, n. 2. absolute. ¶ 1. Est locus, in quo avari possunt tum homines, tum animalia. *Cato R. R. 1.* Operariorum copia siet, bonumque aquarium, oppidum validum prope siet. *Alii perperam leg. bonumque, ibique aquarium.* ¶ 2. Item vas ad aquam suendam. *Hygin. 3. Astron. 28.* Effusio aquæ cum aquario ipso etc. In quibusdam MSS. aquali legitur. *Plin. apud Charis. 1. p. 95. Putsch.* querit, *aquarium*, an *aqualium* dici debeat; et statuit *aquarium* rectius esse; dicitque, ut a *laterale laterarium*, *scutale scularium*, sic ab *aqualis aquarium*.

AQUATE, adverb. (aquantus) dilute. Occurrit *Comp. et Sup. Plin. Valer. 1. 10.* Cerotum temperare aquatius. *Cæli. Aurel. 1. Tard. 4.* Vinum aquatissime temperatum. *h. e.* multa aqua dilutum.

AQUATICUS, *a*, um, adject. generatim est ad aquam quomodocumque pertinens (*It. aquatico*; *Fr. aquatique*; *Hisp. aquatic*; *Germ. wasserartig, nach zum Wasser gehörrig*; *Angl. aquatic*). Speciatim est ¶ 1. Qui in aqua, vel circa aquam vivit, aut provenit. *Ovid. 9. Met. 341.* aquatica lotos. *Plin. 16. Hist. nat. 36. 64. (156).* frutices. *Id. ibid. 37. 67. (173).* arbores. *Id. 36. ibid. 40. 77. (209).* ligna. *Id. 8. ibid. 27. 41. (101).* et *10. 3. 8. (9).* aves. *Id. 11. ibid. 37. 47. (139).* corvi. ¶ 2. Ponitur etiam pro aquoso, humido. *Ovid. 2. Jlt. 853.* aquaticus Auster. *Plin. 18. Hist. nat. 11. 27. (105).* pavis. *h. e.* qui multa aqua subigitur. *F. et infra Aquaticus.* ¶ 3. **Aquaticus color** est aquæ similis. *Solin. 30. sub fin.* Hyacinthus aut violaceo diluitur, aut nullo obducitur, aut albicans in aquaticum elloquescit. — Hinc

Aquatica, *orum*, n. plur. 2. absolute sunt loca humida, aquosa. *Plin. 16. Hist. nat. 36. 66. (165).* In aquaticis natus calamus.

AQUATILIS, *e*, adject. generatim est ad aquam quomodocumque pertinens (*It. aquatico*; *acquatile*; *Fr. aquatique, qui vit dans l'eau*; *Hisp. aquatic*; *Germ. wasserartig, zum Wasser gehörrig*; *Angl. aquatic, aquatile*). Speciatim vero est ¶ 1. Qui in aqua, vel circa aquam vivit aut provenit. *Cic. 2. Nat. D. 60. 151.* Vescimur bestiis et terrenis et aquatilibus et volatilibus. Adde *eumd. 1. ibid. 73. 151.* et *2. 48. 124.* *Farron. 3. R. R. 3. 4.* Aquatile genus. *Vitruv. 1. 4. 7.* piscium natura. *Colum. 8. R. R. 17. 7.* pecus. *Id. 7. ibid. 9. 7.* silva. *Plin. 2. Hist. nat. 103. 106. (227).* musculi. *Id. 9. ibid. 32. 51. (101).* cochleæ. *Inscript. apud Murat. p. 1981. 15. dl. Cassiod. Instit. divin. litt. 30.* horologium. ¶ 2. Item aquatilis est aquæ naturam habens. *Farron. 1. R. R. 64. 1.* Aquatilis humor. *Cæli. Aurel. 5. Tard. 3. sub init.* Mictus tarditas, aut difficultas, aut in toto guttæ aquatiles, quas ὕδρoς vocant. *Plin. 19. Hist. nat. 12. 61. (186).* Sunt ærës sucoi saporosque cunilæ, origani; amari absinthii; aquatiles cucumeris, cucurbitæ, lactucæ. — Hinc

Aquatilia, *um*, n. plur. 3. absolute ¶ 1. Sunt ea omnia, quæ in aquis vivunt aut proveniunt, et præcipue animalia. *Plin. 31. Hist. nat. 1. 1. (1).* Aquatilia in medicis beneficiæ. Adde *eumd. 9. ibid. 8. 7. (23.)*, *12. 14. (40).* et *52. 77. (166).* ¶ 2. Item est morbus jumentorum. *Veget. 2. Feterin. 49. 1.* Si aquatilia in artibus vel in gambis fuerint. Adde *eumd. 1. ibid. 25. 6.* *Gesnerus* putat aquatilia esse quæ appellantur hydatides; in lemmate vocantur *ozæna*: fortasse sunt quæ Itali vocant *le gare*; *Germ. die Wassergallen.*

AQUATIO, *onis*, f. 3. actus aquandi, collectio et importatio et usus aquæ. ¶ 1. Proprie et stricto sensu. — a) Genesitum. *Cic. 3. Off. 14. 59.* Hic aquatio (est). *h. e.* aqua hauritur: hæc tamen lectio a quibusdam sollicitatur. *Lic. 41. 11.* Qui (amnis) — aquationem Istris præbebat. — b) Speciatim et sæpius est militare vocabulum. *Cæs. 4. B. G. 11.* Quatuor millibus passuum aquationis causa procedere.

A. Hisp. 8. Regio habens copiosam aquationem. *h. e.* aquarum copiam ad usum exercitus. *Auct. B. Afr.* 51. Aquatione longa et angusta uti. Adde *Liv.* 30. 29. et 44. 39. ¶ 2. Item est locus opportunus, quo iumenta ad bibendum aguntur. *Colum.* 7. *R. R.* 5. 2. Mutare pabula et aquationes totius regionis. *Plin.* 6. *Hist. nat.* 23. 26. (102). A Copto camelis iur, aquationum ratione mansionibus dispositis. ¶ 3. Aquatio dicitur etiam inundans aquarum copia, sive natura, sive arte facta. *Plin.* 32. *Hist. nat.* 7. 24. (76). Roma multas varietates per aquationes aeterni natescentes. *h. e.* ex pluvius aeternis. *Pallad.* 4. *R. R.* 17. 6. et 3. *ibid.* 19. 3. Salices aquationibus adjuvande. *h. e.* irrigationibus.

AQUATOR, oris, m. 3. (siquor) qui aquandi ministerium, praesertim in exercitu, facit. *Cæs.* 1. *B. C.* 73. Aquatores ab equitatu premi nostro. *Liv.* 41. 1. Ut idem aquatoribus esset praesidium.

AQUATUS, a, um, proprie est part. praeter. pass. ab *aquare*. Comp. *Aquator*, et Sup. *Aquatissimus* in omnibus paragr. — ¶ 1. Aquatus est aquam refectus, dilutus, liquidus; qui oppositur crassus, spissus, durus. *Seneca* 1. *Quest. nat.* 3. ad fin. Purpure eodem conchylio non in unum modum exit: Interest quomodo macerata sit; crassius medicamentum, an aquatius traxerit. *Pallad.* 4. *R. R.* 1. 1. Cum vites non aquato, sed spisso humore lacrimabant. *Id.* 1. *ibid.* 6. 9. Aquatus fructus oleorum. *Plin.* 28. *Hist. nat.* 9. 33. (124). Omne autem verum (lac) aquatius aestivo. *Gargil. de pom.* vol. 3. p. 423. *Ma.* Noces rotundae, viride adhuc aquatoris humoris, stypticæ et frigidae virtutis, stomacho aliquid vigoris adquirunt. *Scribon. Compos.* 35. Collyrium aquatum. *h. e.* maxime dilutum et fluidum. *Id.* *Compos.* 26. Collyrium aquatissimum. *Id.* *ibid.* Aquatus liquor ovi. *Id.* *Compos.* 42. Pastilli aquatores. *Cæ. Aurel.* 2. *Acut.* 32. et 35. Sudor aquatus. cui paulo post oppositur viscosus. *Id.* 4. *Tard.* 3. Multum lac, sed aquatum faciant (caprae). *Id.* 2. *Acut.* 32. Si tenerum etque atbulum et diffusum et plagues habuerit corpus et aquatum colore. *Theod. Priscian.* 1. 16. Tumor humorem aliquando pinguem, aliquando aquatorem mittens. ¶ 2. Aqua mitis. *Cæ. Aurel.* 1. *Tard.* 1. Quiddam vini aequali offerendum. *Hieronym.* *Epi.* 22. n. 40. Aquatius vinum bibimus. *Augustin.* 6. *Confess.* 2. Pollicem aquatam madidi nauseant. *Et mor.* Vinum aquatissimum.

AQUICELUS, i, seu potius *plum.* num. aquicellorum, m. 2. *Plin.* 15. *Hist. nat.* 10. 9. (36). scribit, nucleos piceos in melle decoctos *aquicelos* a Taurinis vocari.

AQUIDUCUS, a, um, adject. aquam ducens et exieans: quo vocabulo Graecum ὕδατος Latine reddidit *Cæ. Aurel.* 3. *Tard.* 8. a. med. Uti aquiducis medicamentibus, quæ Graeci hydr. goga vocaverunt.

AQUIFOLIA, æ, f. et) *V. voc. seq.*

AQUIFOLIUM, ii, n.)

AQUIFOLIUS, a, um, adject. (acus et folium). Scribitur et *agrifolius* (quia liex aquifolia *ἀγρία* aliquando vocatur a *Theophr.*), *acrifolius* et *acruifolius*: sed minus recte. — Aquifolius est folia aculeata habens, quasi *acutifolius*. Hinc liex *aquifolia* est ilicis genus folia aculeata habens et pungentia, quæ a scriptoribus modo inter frutes, modo inter arbores enumeratur, quia magna alibi, alibi parva provenit. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 6. 8. (19). duo ilicis genera facit, alterum foliis oleæ similibus, quod in Italia provenit; alterum foliis aculeatis, quod in provinciis nascitur, et aquifolia liex vocatur. Alii plura fecerunt genera: quos consule apud *Aldrovand.* et alios. — Est et alterum *aquifolice* ilicis genus, sed parvum, et fructu magis, quam arbori simile, facile in Hispania proveniens, ac ferens coctum tingendis lanis aptissimum, et ob id maxime pretiosum. *Id.* 16. *ibid.* 8. 12. (34). *Cato R. R.* 31. Vectes aquifolios (*h. e.* ex ilice aquifolia), iligneos, laurcos, ulmeos, facito, uti sient parati. Adde *Plin.* 16. *Hist. nat.* 43. 84. (230), ubi hæc eadem verba repetit. — De his duobus ilicis generibus, confer, si vis, el. *Fæ. Op. cit.* vol. 1. p. 291., ubi plura disserit. — Hinc

Aquifolia, æ, f. 1. absolute est eadem liex, de qua diximus. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 19. 30. (73). Montes amant aquifolia, buxus, liex, juniperus.

Aquifolium, ti, n. 2. absolute est eadem liex. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 25. 41. (98). Vere germinant aquifolium, terebinthus, piliurus. *Id.* *ibid.* 43. 84. (231). In laminis secantur buxum, palma, aquifolium, liex.

AQUIFUGA, æ, comm. gen. 1. qui aquas fugit, idque facit ex morbo, qui hydrophobia appellatur. *Cæ. Aurel.* 3. *Acut.* 15. Aquifugas cito interire. Adde *eumd.* 3. *ibid.* 9.

AQUIGENUS, a, um, adject. (aqua et gigno) in aquis natus. *Tertull.* 2. *advers. Marcion.* 12. Inter aquigena et terrigena animalia.

AQUILA, æ, f. 1. *Aquila* pro *Aquilæ* in Gentilivo sing. habet *Cic.* in *Arateis* 372. — Ratione habitata etymol. vox deducenda videtur ab *aquilus*, b. e. niger; unde *aquila*, scilicet *avis*, est avis nigri coloris: unde *Varro* 8. *L. L.* 7. p. 169. *Müll.* Aquila mas et femina. — Aquila est avis ex genere rapacium, maximis valens viribus, ceterarumque pugnacissima et generosissima (*Falco melanæetus* L.): ob id avium regina appellata (*V. Priscian.* 5. p. 659. *Putsch.*): acutissimo ut credidit visu prædita, adeoque furti acie, ut contra solem stare apertis oculis et ne conspiceret quidem dicitur: eo experimento pullos suos agnoscens et aversantes rejiciens, tanquam degeneres (*V. Lucan.* 9. 902. et *Claudian. præf. ad III. cons. Honor.*); quod alii non acumin, sed obtusa acie adscribendum putant. Multa de aquilis *Plin.* 10. *Hist. nat.* 3. 3. (6). et seqq.; ubi sex earum genera facit et naturas describit (*li. aquila; Fr. eagle; Hisp. aguila; Germ. der Adler; Angl. an eagle.*)

1.) Proprie. — a) De aquila generatim. *Cic.* 1. *Divinat.* 15. 26. Qui — aquilæ admodum volatu. *Horat.* 4. *Od.* 4. 31. nec impellem feroces Progenerant aquilæ columbanas. Adde *Cic.* 2. *Divinat.* 70. 144.; *Varron.* 3. *R. R.* 16. 4.; *Liv.* 1. 34.; *Virg.* 1. 1. *Æn.* 751.; et *Ovid.* 1. *Met.* 508. — b) A poësis dicitur Jovis ministra et armigera, quæ ei fulmina suggerit. *Plin.* loc. cit. scribit, ideo eam Jovis armigeram iudicari, quia nunquam fulmine lædatur (*V. et infra II. 4.*). *Cic.* 2. *Tusc.* 10. 24. Jovis satellites. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 3. 4. 15. et 5. 6. 18. Armigera Jovis. Adde *Hygin.* *Astron.* 2. 18. et *Servium* ad *Virg.* 1. *Æn.* 398. *Horat.* 4. *Od.* 4. 1. Qualem ministrum fulminis alitem etc. *V.* integrum locum. — c) *Aquilæ senectus* proverbio dicitur de senibus, qui magis bibaces sunt, quam edaces: dicitur enim aquila, cum ad senectutem pervenerit, quia superius rostrum adeo crescit, ut aduncis aperiri non queat, aliquando quidem solo prædæ sanguine nutriti, paulatim vero eo nutrimento non sufficiente, fame extingui, quod et *Plin.* scribit 10. *Hist. nat.* 3. 4. (14). Legitur hoc proverbium apud *Ter. Heaut.* 3. 2. 10., de quo *V. et Donat.* ad *h. l.* — Alio sensu dicitur *aquilæ senectus* de iis, qui etiam in senectute actiosi sunt et reipublicæ prosunt; quia aquila vel vetula generositatem retinet: et eodem sensu ob eandem rationem dicitur *æqui senectus*. Utrumque conjunxit *Auson. Profess.* 4. 22.

II.) Improperie et translate. ¶ 1. Quoniam in auguriis volatus aquilæ omnium prosperrimus a Romanis habitus est, factum est, ut aquilæ signum in exercitu ferre instituerent. Itaque priorum locum inter signa exercitus aquila obtinebat, quæ longæ infixa perticæ gustabatur, alis plerumque expansis, et in unguibus habens fulmina; fere etiam ex argento conflata. Singulæ legiones suam habebant aquilam, sub qua etiam socii tum in agmine, tum in acie stabant; et quamvis ex aliis etiam animalibus signa militaria essent, apro, lupi, sphinge etc., tamen aliquando obdacta ea fuerunt: quod primum omnium fecisse C. Marium, scribit *Plin.* 10. *Hist. nat.* 4. 5. (16), aquila semper retenta, el primarii signi loco habita. *V. Servium* ad *Virg.* 9. *Æn.* 554. *Eps. de milita Rom.* 4. *Dial.* 5., *Stewech.* ad l. 2. *Veget.* c. 6. et alios. Hinc *Veget. Milit.* 2. 6. Prima cohors suscepit aquilam, quæ præcipuum signum in Romano est semper exercitu et totius legionis insigne. — Hinc *aquila* et signa sæpe junguntur. *Lucan.* 1. 6. infestisque obvia signis. Singula, pares aquilas, et pila minantia pilis. Adde *eumd.* *ibid.* 241. et 7. 164.; *Gaium* apud *Cic.* 10. *Fam.* 30.; *Plin.* 13. *Hist. nat.* 3. 4. (23), et *Plin. Paneg.* 82. — Absolute. *Cic.* 1. *Cat.* 9. 24. A quo etiam aquilam illam argenteam — scirem esse præmissam. *Cæs.* 5. *B. G.* 37. Aquilam projicere. *Id.* 4. *ibid.* 25. Aquilam hostibus prodere. *Id.* 3. *B. C.* 54. Aquilam conservare, defendere. *Id.* 4. *B. G.* 25. Aquilam ferre decime legionis. *Ovid.* 5. *Fast.* 588. Aquilæ Romanæ singulæ. *Inscript.* apud *Henzen.* 5793. honorat *AQUILÆ* LEG. XXII. ¶ 2. Hinc per metonymiam aquilæ dicuntur ipsæ legiones. *Auct. B. Hisp.* 30. Erat acies tredecim aquilis constituta. *Cf. Plin.* 13. *Hist. nat.*

3. 4. (23). *Lucan.* 5. 238. victrices aquilas ferre alium in orbem. — Neque aliter ferme apud *Juvenal.* 14. 197. Ut locupletem aquilam tibi sexagesimus annus Alferat. *h. e.* honorem et commoda principii; cuius erat aquilam, legionis insigne, servare. *Cf. Plin.* 14. *Hist. nat.* 1. 3. (19). Centurionum in manu visus et optimo præmio tardos ordines ad leutas perducit aquilas. tardos scilicet ordines et lentas *aquilas* vorat, quia natura jam ætati centurionatus concedebatur.

¶ 3. *Tac.* 3. *Hist.* 71. memorat *aquilas sustinentes fastigium* Capitolii: et vel aquilas intelligit a ligno factas ornatas gratia, quibus templi fastigium innitebatur, vel certe multos ac trabes tabulatave ita disposita, ut vel aquilas, vel aquilarum alas aliqua ratione imitarentur: cujusmodi a Græcis *detoi* et *detoi-pata* appellantur, ut est apud *Pollucem* 1. 7. c. 27. *V. AETOMA.* ¶ 4. Est etiam signum celeste, quod memorant *Cic. Arat.* 372.; *Manil.* 1. 350. et 5. 486.; *Colum.* 2. *R. R.* 10. 17. et 11. *ibid.* 2. 45. et 53.; et *Plin.* 18. *Hist. nat.* 27. 67. (255). et 29. 60. (281). Hæc porro fabulantur Poetæ. Aquila non modo fulmina Jovi suggerere, sed etiam Ganymedem surreptum sublaturumque ad eum attulisse fingitur: ipsum quoque Jovem, ne a Saturno devoraretur, clam in Cretam delituisse, et adversus Gigantes præstanti in victoriæ augurium obvolasse telaque suppeditasse: ob quæ merita tandem in caelo collocata sit, et factum sidus novem, et secundum alios undecim stellis constans, quod capite caudam Delphini, cauda viam lacteam pæne perstringit, alis autem hinc æquatorem, inde tropicum Cancræ. Hæc plerique ex *Servio* ad *Virg.* 1. *Æn.* 398.: qui *ibid.* addit aliam de aquila fabulam: nempe fuisse quendam puerum formosissimum, nomine *Æarôs*, in Creta insula, Jovi valde carum, et a Junone ob zelytopyiam in avem sui nominis conversum (zēroç enim aquila est), et ab Jove tandem in caelum translatum. Aliam et *Hygin.* 2. *Astron.* 16. Meropem quendam Co insule regem, iunonem habuisse Ethemæam ex genere Nympharum. Hanc quia Dianam colere desisset, ab eo sagittis fusi ceptam, tandemque a Proserpina vivam ad Inferos abripam. Ejus desiderio Meropem mortem sibi consciscere voluisse: misertam Junonem, ejus corpus in aquilam convertisse et inter sidera collocasse: ne si hominis effigie eum collocaret, conjugis adhuc memoris ac desiderio affligeretur. Addit, puerum nullis diis, hanc fuisse aquilam, quæ Jovis jussu, socerum Veneris in Acheloo lavantis, ad Mercurium ejus amore captum, in Amphioptam detulerit: quem persequens Venus, ad eum pervenit: qui voti compos factus aquilam, cuius ope ad optata pervenerat, in caelum transiit. ¶ 5. Est etiam aquila genus piscis (*Hyia aquila* L.), de quo *Plin.* 9. *Hist. nat.* 24. 40. (78). — *NB.* De cognomine *V. ONOM.*

AQUILEGUS, a, um, adject. aquam legens seu colligens, ut *Notæ aquilegæ* apud *Tertull.* *Anim.* 33. sunt quæ stilis quibusdam aquam hauriebant et effundebant.

AQUILEGUS, i, m. 2. recentiori forma est idem qui *aquilex*. *Inscript.* apud *Gruter.* 94. 3. *ALEXIS AQUILEGVS* *V. s. L. M. Alia* apud *Murat.* 489. 4. *m. ALEXIS VESTIVVS AQUILEGVS*. Adde *Cassiod.* 3. *Varior.* ep. 53., ubi narrat, quæ industria hujusmodi homines ex Africa plerumque oriundi aquarum subterlatentem detegerent.

AQUILENTUS, a, um, adject. ab *aqua*, ut a *mustum* est *mustulentus*, a vinum *vinulentus*. *Varro* apud *Non.* p. 351. 27. *Merc. de luna*. Tum contremula, aquilenta, apud alta litum Oricis, ac reliquis nobilibus omnibus. *h. e.* pluviam inducens: vel marini humore conspersa, credebantur enim sol et luna marinis aquis tungi in ortu et occasu: vel rectius debent pluviam significantibus obducta. *V. Oehler* ad *Ter. Varron. Sat. Menipp. reliq.* p. 189. Etiam *Ciceroni* hæc vox tribuitur 2. *Nat. D.* 19. 30. Regio, quæ tum aquilenta est, tum australis. *Gruter.* eadem et *Gronov.* ita in multis optimæ notæ MSS. haberi testantur. Editi tamen libri *aquilentalis* exhibent, vel *aquilentalis*, ut *Orell.* Fortasse legendum *Aquilentia*; in qua voce idem fore est litterarum ductus ac in *aquilenta*.

AQUILEX, ædis, vel ægis et recentior forma *Teis*, m. 3. peritus scrutandi aquarum venas in usum pactorum et aqueductuum, quem *aquarum indagatorem* vocat *Colum.* 2. *R. R.* 2. 20., ita dictus ab *aquis* legendis, hoc est inquirendis. *Varro* apud *Non.* p. 89. 18. *Merc.* Tescus aquilex. *V. H. O. Müller* die

Etrusker vol. 2. p. 340. Plin. 26. Hist. nat. 6. 16. (30). Tussilago silvestris ubi nascitur, subesse aquas credunt; et hoc habent signum aquileges. Adde *Senec. 3. Quæst. nat. 15. et Plin. 10. Ep. 26.* — *Ilabet etiam aquilicis in obliquis casibus, ut dictum est; et hac ratione, sēbat Forcellinus, dicitur ab aquis elicientis;* quoniamque a legendis aquis rectissime dici potest, ita ut etymon nimis mutandum sit. *Aurel. Arcad. Dig. 50. 6. 6.* Aquilices, tubarii, cornuarii, arcuarii etc. Ita legitur in optimis editionibus *Haloandri, Torrentini* et aliis. *Budeus* reponendum putat *aquileges*. *Tertull. 3. advers. Marcion. 5.* Nec statim aquilecem et agricolam se Deus repromisit. *Gloss. Vet. Aquilices, oi tā ὑδαρῶν ἐργαζόμενοι, oi ἀνοχέτατοι, ποταμῆται, ὑδαρῶν τοι.* *Servius ad Virg. 1. G. 109.* Scrutatores vel reptores aquarum, aquilices dicuntur.

AQUILEX, *veis, V. voc. præced.*

AQUILICUM, *ii. V. AQUELICUM.*

AQUILIFER, *fēri, m. 2.* (aquila et fero) qui aquilam, qui est signum præcipuum legionis, in exercitu portat, qui, ut ait *Cæs. 4. B. G. 25.*, aquilam fert. *Id. 5. ibid. 37.* Cum aquilifer magna multitudine hostium premeretur, aquilam intra vallum projecit. *Adde eumd. 3. B. C. 64. Sueton. Aug. 10.* Aquilifero legionis suæ graviter saucio. *Adde Tac. 4. Hist. 25. Veget. 2. Milit. 7. Inscript. apud Orell. 3389. et 4729., et apud Henzen. 6681.*

AQUILIGER, *gēri, m. 2.* idem qui aquilifer. Habetur in quadam *Inscriptione* apud *Reines. cl. 8. n. 30.* *Quamvis ibi aliger legatur, aquiliger corrigendum esse, idem Reines. recte censet.*

AQUILINUS, *a, um, adject.* ad aquilam pertinens. *Plaut. Pseud. 3. 2. 63.* Aquilinae ungulae. *Apul. 2. Met. 2.* Aquilinus aspectus. *h. e. visus valde acutus. V. AQUILA.* — *NB.* Aquilinas pateras ex *Varro* ne affert. *Non. 15. 21. ed. vet., sed legendum culiginæ pateræ.*

AQUILIUS, *a, um, adject.* idem quod *aquilus*, a qua voce deducitur, hoc est fuscus, subniger. *Arnob. 3. 14.* Alios (deos effingitis) — pueros, aquilos, cæcios, rivos etc. Ita nonnulli edidit, ut, freti auctoritate *Gloss. Placidii*, *Di aquilii, inferi.* Aquilios antiqui nigros dicebant. *V. Oehler ad h. l. p. 136.* *Orellius* tamen cum *Forcellino* consensit atque edidit *aquilos*.

AQUILO, *ōnis, m. 3.* Ratione habita etym. *Paul. Diac. p. 22. 6. Müll.* Aquilo, ait, ventus a vehementissimo volatu ad instar aquilæ appellatur. Ab *aquilus* tamen, hoc est fuscus, subniger, quemadmodum et *aquila*, rectius deducitur, quippe *aquilo* nigras cælo, terræ, inique tempestates inducit. — *Aquilo* est ventus septentrionalis frigidissimus, qui Græco vocabulo *Boreas* appellatur (*V. Gell. 2. 22.*), et in ventorum rosa, uti ajunt, est inter Septentrionem et Solanum (*V. Vitruv. 1. 6. 5. Schneid.*); rectius tamen inter Septentrionem et ortum solstitialem contra Libotonum (*Nord – Drittel – Ost*), testibus *Seneca 5. Quæst. nat. 16. et Plin. 2. Hist. nat. 47. 46. (119).* — *a*) Latini Scriptores, et præsertim poætæ, eum cum Septentrionali vento sæpe confundunt; plurall quoque numero usurpant; quin et per synecdochm pro omni vento usurpant, qui vehementissimi status sit. *Accius apud Cic. Tusc. 28. 68. et apud Non. p. 348. 18. Merc.* Sub axe posita (ora) nil stellar scptem, unde horridus aquilonis stridor gelidas molitur nives. *Cic. 2. Nat. D. 10. 26.* Itaque et aquilonibus reliquisque frigoribus — durescit humor. *Virg. 4. En. 300.* Et mediis properas aquilonibus ire per altum. *Martial. 5. 9.* Centum me tetigere manus aquilone gelatæ. *Adde Nep. Milit. 1. Vitruv. 8. 2. 5. Schneid.; Liv. 36. 43. et 37. 12.; Virg. 3. G. 196.; Horat. 2. Ep. 201.; Ovid. 3. Trist. 10. 17.; Curt. 8. 9. 12.; Senec. 3. Quæst. nat. 18., et Plin. 2. Hist. nat. 47. 47. (123).* — *b*) Item Latini aquilonem nominantes, et septentrionalem plagam designant, ob vicinitatem et affectum similitudinem. *Cic. 6. Ferr. 48. 107.* Etenim prope est spelunca conversa ad aquilonem. *Adde eumd. 6. de republ. 22. 22.* — *c*) De Aquilone hæc a poetis enarrauit fabula, quæ et de Borea apud Græcos: Fuisse eum Orithyiae maritum, quam ex Græcia in Thraciam raperat, patrem Chionæ, itemque Zethæ et Calais. Cum Latonem ex Jove gravidam Python serpens Jænonis jussu persequeretur, Jupiter Aquilonis curæ eam commisit, qui statim sublatam puellam ad Neptunum pertulit, qui eam tutatus est. *Hygin. fab. 140. et Philargyr. ad Virg. 4. G. 464.*

Addit Servius ad Virg. 3. En. 209. Aquilonem seu Boream dedisse filiam Cleobulam nupti Phineo Thracum vel Arcadiæ regi, qui ea suscepit duos filios, quos postea, mortua matre, cum aliam duxisset uxorem, hujus falsa accusatione ambos obcecavit: quam nepotum injuriarum persequens Aquilo avus, Phineum pari cæcitatæ pœna affectit et ad Pelagias insulas detulit, appositus insuper Harpyiis, quæ cibos abriperent somnosque turbarent. Hæc omnia alii aliter narrant. *V. Cic. 1. Legg. 1. 3.; Melam 3. 5. 1.; Ovid. 7. Met. 3.; Val. Flacc. 4. 432.; et Senec. Med. 634.*

AQUILONALIS, *e. V. voc. seq.*

AQUILONARIS, *e, adject.* ad Aquilonem, seu Septentrionem pertinens. *Cic. 2. Nat. D. 19. 50.* Regio aquilonaris. ubi alii aquilenta; alii leg. aquilonalis. Certa tamen est lectio apud *Vitruv. 9. 4. 3. Schneid.* Piscis aquilonaris. *h. e.* alter piscium cælestium, qui septentrionem versus collocatus est. *Cf. Cic. Fragm. IV. 2. p. 580. Orell.*

AQUILONIGENA, *æ, m. et f. 1.* ab Aquilone genitus, hoc est in regionibus septentrionalibus natus; et est poetica septentrionalium populorum cognominatio. *Auson. Mosell. 407.* Aut Italum populos, aquilonigenasque Britannos.

AQUILONIUS, *a, um, adject.* ad Aquilonem pertinens; et sæpe pro septentrionali sumitur, ea ratione, quia in **AQUILO** dictum est. (*It. aquilonare, boreale; Fr. et Hisp. septentrional; Germ. nördlich; Angl. northern.*) Occurrit — *a*) Ratione habita venti aquilonis. *Varro apud Non. p. 139. 9. et 206. 21. Merc.* Aquilonia frigedo. *Colum. 11. R. R. 2. 24. et 63., et Plin. 18. Hist. nat. 36. 65. (237).* Aquilonius piscis. *V. AQUILONARIS.* *Plin. 17. Hist. nat. 2. 2. (12).* hiems. *h. e.* frigus ab aquilone vento inductus. *Id. 2. ibid. 49. 50. (133).* typhon. *Id. ibid. 97. 99. (215).* luna. *h. e.* versus septentrionem sita. *Id. 15. ibid. 19. 21. (81).* solum. *Id. 27. ibid. 13. 118. (144).* loca. *Cæli. Aurel. 2. Acut. 37.* Aquilonia pars. *h. e.* ea domus pars, quæ septentrionem spectat. *Capell. 8. p. 282.* Aquilonia signa. — *b*) Quod ad fabulas attinet, (*V. AQUILO* sub *c* in fin.) dixit *Propert. 1. 20. 25.* Aquilonia proles. *h. e.* Aquilonis filii Zethæ et Calais. *Adde Val. Flacc. 4. 462. et 501. Et Stat. 3. Theb. 432.* Ismarii, aquilouia pignora, fratres.

AQUILUS, *a, um, adject.* (unde *aquila* et *aquilo*) *Comp. Aquilior.* — *Aquilus* est fuscus, subniger (*It. fosco, bruno; Fr. brun, noirâtre; Hisp. moreno, bruno; Germ. schwarz oder dunkel; Angl. dark, dun.*) *Paul. Diac. p. 22. 2. Müll.* Aquilus color est fuscus et subniger, a quo aquila dicta esse videtur. — *Aquilus* autem color ab aqua est nominatus. Nam cum antiqui duos omnino naturales nossent, id est album et nigrum, intervenerit autem is quoque, qui ita neutri similis est, ut tamen ab utroque proprietatem trahat, potissimum ab aqua eum denominaverunt, cujus incertus est color. *Itanc Paul. Diac. notationem ridet alii, et ab aquila ducunt. Plaut. Pten. 5. 2. 152.* Statura baud magna, colore aquilo. *Glossar. apud Steph.* Aquilum, *μῆλον, ὡς Ἀκουλῆος.* *Varro apud Non. p. 503. 30. Merc.* Fluctu aquilo. *Sueton. Aug. 79.* Colorem inter aquilum candidumque. *Casaubon.* eum esse putat, qui est in iis, quos solis æstus torruit. *Capell. 2. p. 40.* Dii etiam, quos aquilos dicunt. *Apul. de deo Socrat. 10.* Atque ideo humectiores (aquæ) humilium meant, aquilore agmine, tractu signiore: sudis vero sublimior cursus, — cauo agmine, volatu pernicio. *alii tamen aliter leg.; plerique vulgati libri habent aquilo agmine. V. et AQUILICUS.*

AQUIMINALE, *is. n. 3. V. voc. seq.*

AQUIMINARIUM, *ii, n. 2.* genus aquarii vasis, quod inter escaria, et ea, quæ ad mensam pertinent, contineri, docet *Ulp. Dig. 34. 2. 19. § 12. et Pompon. ibid. fr. 21. § 2.* Videtur autem esse vas lavandis manibus aptum: ex quo *aquimannium* scribendum esse quidam censent, ab aqua scilicet et manare. Ideo autem inter escaria vasa enumeratur, quia ante et post mensam aqua manibus datur. *In edit. Digest. Haloandri et Torrentini* legitur *aquimanniarum* tum locis cit., tum *33. 10. 3.* Apud *Paul. Sent. 3. 6. § 56.* habetur *aquiminale*, item in aliis edit. apud *Dig. 33. 10. 3.* pro quo *Cujac.* cum aliis mallet *aquemanile.* *V. et AQUÆMANALIS.*

AQUIPEDUS, *V. ACCIPEDUS.*

AQUIPENSER, *V. ACIPENSER.*

AQUIPES, *V. AGIPES.*

AQUIVERGICUM, *ii, n. 2.* (aqua et vergo) locus depressus, in quem aqua ex editiore parte defluit. Legitur apud *Innocent. de Casis litter. p. 225. et 234. Goes.*

AQUO, *as, avi, atum, are, 1. Part.* *Aquans* sub *B.* — *Aquare* est aqua suffundere, irrigare. Occurrit autem

A) *Passive*, et significat aqua suffundi, repleri. *Plin. 18. Hist. nat. 17. 45. (162).* Quam diutissime aquari gaudet (solum), ut præpinguis et densa ubertas diluatur. *h. e.* crebros imbres bibere. Ita leg. *Harduin. et Sillig., alii aliter. Cl. AQUATUS.*

B) *Media* seu deponenti forma *Aquor, ari, atus* sum, ari, est verbum fre militare, quod significat aquam haurire et comportare in usum militum. *Cæs. 1. B. C. 78.* Preuebantur Afraniani pabulatione, aquabantur ægre. *Auct. B. G. 8. 40.* Oppidanorum multitudo aquatum unum in locum conveniebant. *Sall. Jug. 98.* Miles gregarius castris aquatum egresus. *Adde Liv. 22. 44., 31. 42. et 44. 40.* — *Commode* de apibus. *Virg. 4. G. 193.* Sed circum tutæ sub menibus urbis aquantur. *Plin. 11. Hist. nat. 18. 19. (61).* Apibus insidiantur aquantibus ranæ. *Adde Pallad. 5. R. R. 8. 1.*

AQUOSITAS, *ātis, f. 3.* nimia aquosi humoris copia. *Cæli. Aurel. 2. Acut. 35.* Si defectione fuerit stomachus affectus, fluor sequitur salivaram et bumecta aquositas et nausea.

AQUOSUS, *a, um, adject.* (aqua). *Comp. Aquosior* et *Sup. Aquosissimus* 1. ¶ 1. Proprie et stricto sensu est aquæ copiam habens. *Cato R. R. 34. et Plin. 18. Hist. nat. 17. 46. (163).* Aquosus ager. *Plin. ibid. aquosior. Cato R. R. 34.* Aquosissimus locus. *Id. ibid.* Aquosa terra. *Varro 1. R. R. 6. 6. locus. Liv. 9. 2. campus. Plin. 1. c. solum. Id. ibid. et Virg. 10. Ecl. 66.* hiems. *Virg. 8. En. 429. et Ovid. 4. Met. 622.* nubes. *Virg. 4. En. 52. et Propert. 2. 16. 51. Orion. Virg. 4. G. 234. et Ovid. 10. Met. 165.* piscis. *h. e.* signum cæleste. *Horat. 3. Od. 20. 18. Ida. Id. Epod. 16. 56.* Euris. *Ovid. Heroid. 3. 53.* Mater aquosa. *h. e.* Thetis. ¶ 2. Ponitur et de hydropse. *Horat. 2. Od. 2. 15.* Languor aquosus. *h. e.* morbus hydropis. ¶ 3. Latiori sensu est nitidus et pellucens velut aqua. *Propert. 4. 3. 52.* Crystallus aquosa. *Hinc Isid. 16. Orig. 13. 1.* scribit crystallum esse aquosi coloris. Vel *aquosum* dicit, quia revera crystallus ex aqua nivali, frigoribus vi concreta, fit, ut *Plin. 37. Hist. nat. 2. 10. (28).* docet.

AQUILA, *æ, f. 1.* deminut. pauca aqua. ¶ 1. Est minima aquæ quantitas. *Plaut. Curc. 1. 3. 3.* Suffundere aquulam. Et figurate *Id. Cist. 2. 3. 37.* Obsipat aquulam. *h. e.* recreat me, ut fit illi, qui animo defecti aqua adpersa recreantur. *V. AQUA II. a.* ¶ 2. Item est rivulus amarus. *Cic. 1. Orat. 7. 28.* Platanus, quæ mihi videtur non tam ipsa aquila, quæ describitur, quam Platonis oratione crevisse. Et metaphorâ sumptâ a natantibus. *Id. 2. ibid. 39. 162.* Ubi non seclusa aliqua aquila teneatur, sed unde universum flumen erumpat.

AR

AR, præp. ex *apor* vel *apur* facta per synecopen, quemadmodum ex *apud* facta est *ad*: ar itaque est idem quod *ad* apud veteres; sed postea obsolevit. *Plaut. Truc. 2. 2. 17.* Ar me advenias. *Alii aliter leg. V. AD* in principio.

In compositione semper locum habuit in verbo accessu aliisque. Plura enumerat verba *Priscian. 1. p. 559. Putsch.,* in quibus olim *ar* pro *ad* dicebatur, ut *arvenas, arventores, arvocatos, arfines, arvolare, arfari, pro advenas, adventores, etc.* Sic *arfuere*, *arfuisse* in *S. C.* de *Bacchanalib.* apud *Fabrett. Inscript. c. 6. p. 427.*; et *arvorsarius* in veteri *Tab. apud Gruter. 507. l. 15.*

ARA, *æ, f. 1.* *Varro* apud *Macrob. 3. Saturn. 2.* docet, prius *asas* dictas fuisse et commutatione litterarum factas esse *aras*, eo urodo, quo *Valesii* et *Fursii* dicti sunt prius, quos nunc *Valerios* et *Furios* dicimus: hinc *asa* occurrit in *Lege Numa* apud *Gell. 4. 3.* — Varias etymologi hujus vocis origines assignant, ut *Varro 5. L. L. 38. p. 15. Mull., Servius* ad *Virg. 2. En. 515., Isid. 5. Orig. 4., et alii: que*

omnia *Foss.* in *Etymol.* colligit. Certe videtur vox conjungenda esse cum Græca αἰψω *tollo*, *sustollo*; posset tamen deduci et ab *aggra* per syncopen, præcipue si alia forma *argera* admittatur (*V. Priscian.* 5. p. 559. *Putsch.*), eâ scilicet ratione, quâ *scala* a *scandela*, *mâla* a *mandela* per syncopen fiunt. — Ara est extractio, quæ ex saxis, terra, vel etiam lignis fit formâ quadratâ et superficiei planâ. Hoc autem sensu occurrit *A*) generatim, et *B*) speciatim.

A) Generatim. ¶ 1. Ponitur pro pira vel rogo ad mortuorum corpora cremanda. Ita enim interpretatur *Servius* illud *Virg.* 6. *Æn.* 177. aramque sepulcri Congerere arboribus caeloque educere certant. Cf. *Sil.* 11. 15. 388. *Ovid.* 3. *Trist.* 13. 21. funis arae. *Id.* 8. *Met.* 480. aræ sepulcrales. ¶ 2. Item dicitur de umis seu cippis sepulcralibus, quadrata forma extructis, quæ et signis distinguereantur. *Cic.* 14. *Phil.* 13. 34. Nec dispersis bustis humilis sepulcrâ crematos, sed contextos publicis operibus atque muneribus eâque extructione, quæ sit ad memoriam æternitatis ara virtutis. Adde *Virg.* 5. *Æn.* 48; *Curt.* 9. 3. 19; et *Sueton.* *Ner.* 50. ad fin. *Fabrettus* quoque *Inscript.* c. 2. p. 107. et 108. plures affert inscriptiones, in quibus ara ponitur pro urna seu cippo sepulcrali: quibus adde *Inscript.* apud *Orell.* 4521., 4522., 4826. ¶ 3. Item aræ dicebantur saxa seu scopuli inter Siciliam et Carthaginem mari extantes, qui hodie *Zowa-Moore* vel *Zimbra* vocantur: qua de re bæ *Forcellinus*: Aræ ab Italis Latine dicta sunt saxa et crepidines pelagi tranquillo quidem mari extantes, et quæ facile cerni possunt, at agitato fluctibus latentes et pæne invisibiles, in quas incurrentia navigia diffunduntur. *Virg.* 1. *Æn.* 112. Tres Notus abreptas in saxa latentia torquet: Saxa vocant Itali mediis quæ in fluctibus, aras (qui tamen postremus versus a pluribus Criticis, utpote glossæma, expungitur). *Varro* apud *Servium* ad *Virg.* l. c. Sciunt, periculose se navigare, ac verentur in pelago latentem insulam: quem locum vocant aras. *Servius* docet, dictas esse aras hujusmodi saxa sparsa inter Africam, Siciliam, Sardiniam et Italiam, quod ibi Afri et Romani frædus iniierunt, et fines imperii sui illic esse voluerunt. Addit, quosdam tradere, insulam fuisse iis locis (quod indicare videtur et *Varro* l. c.), quæ tandem superfuso mari latuerit, extantibus tantummodo quibusdam saxis, super quæ Penorum sacerdotes rem divinam facere soliti fuerint. Denique subdit putare alios, hujusmodi appellationem tractam esse a Græcis, qui βαρεῖς, hoc est aras, ea saxa vocant. Verum in his etiam vocabulum a propria et generali significatione minime recedere videtur: quod confirmant *Claudius Quadrigarius* apud *Servium* l. c. Apud aras, quæ vocabantur Neptuniæ. Et *Sisenna* apud *eumd.* l. c. Aræ propitiæ. Cf. et *Plin.* 5. *Hist. nat.* 7. 7. (42). et *V. EGIMURUS* in *ONOM.* ¶ 4. Ara dictus etiam fuit lapis terminalis. *Hygin.* *De limit. agror.* p. 19. *Goes.* Certis locis aras lapideas ponere.

B) Speciatim. ¶ 1. Ara, et magis definite ara sacra ut apud *Plaut.* *Aulul.* 4. 1. 20; sancta apud *Ovid.* 3. *Met.* 733; deum apud *Farron.* 5. *L. L.* 38. p. 15. *Müll.* est locus extructus sæpe quadrata forma, sacrorum seu victimarum immolandarum causa, quæ ab altari differebat ut genus a specie (*V.* quæ diximus in voce ALTARIA). — a) Generatim. *Lex Numæ* apud *Gell.* 4. 3. FELLEX ARAM JUVONIS NE TARGITO. *Ennius* apud *Cic.* 3. *Tusc.* 19. 45. Hæc omnia vidi inflammari, Priamo vi vitam evitari, Jovis aram sanguine turpari. *Cic.* 1. *Divinat.* 45. 101. Consecrare aram alicui deo. *Id.* *Dom.* 53. 136. Dedicare aram. *Id.* *Harusp. resp.* 13. 28. Detrahare sacerdotem ab ipsis aris et pulvinaribus. *Virg.* 4. *Æn.* 453. Impone dona aris turicrensis. *Id.* 2. *ibid.* 202. Mactare taurum ad aras. *Ovid.* 2. *Amor.* 13. 23. Darc tura aris fumosis. *Sueton.* *Aug.* 15. Extruere aram numini. *Tac.* 14. *Ann.* 30. Adolere aras cruore. Adde *Plaut.* *Mil. glor.* 2. 5. 1; *Ter. Andr.* 4. 3. 11; *Lucr.* 2. 417; *Nep. Ages.* 4. et *Timoth.* 2; *Liv.* 1. 7; *Virg.* 1. *Ecl.* 8; *Horat.* 4. *Od.* 11. 6; *Ovid. Heroid.* 7. 113. et 13. 112; *Curt.* 3. 12. 27; et *Senec. Agam.* 394. — b) Speciatim animadvertendum est, aras non solum in templis, sed etiam in viis ac plateis sub dio fuisse: cujus rei testimonium extat apud *Plaut.* *Aulul.* 4. 1. 20. et *Most.* 5. 1. 45., et apud *Tertull.* *Pall.* 5. (*V.* in fine). — c) Quin et in ædibus, præcipue potentiorum, aræ habebantur, testibus *Ennio* apud *Cic.* 3. *Tusc.* 19. 44. Cui nec aræ patriæ domi stant; fractæ et disjectæ jacent. Et *Plin.* *Puneg.* 68.

Domesticæ aræ focique. — Porro hæc dūs Penatibus sacrabantur: unde sæpissime occurrit formulæ aræ et foci, aræ ac foci, aræ atque foci, aræ foci, aræ focique; quæ domesticum altare et domum, ac proinde figurate religionem et domum, religionem et patriam significant (*V. Ernesti Clav. Cicer.*, et *G. A. B. Hertberg De diis Rom. Penatibus*, *Hal.* 1840. p. 64). *Plaut.* *Amph.* 1. 1. 74. Convenit, vici utri sint eo prælio, urbem, agrum, aras focos seque uti dederent. *Cic. Deiot.* 3. 8. Te ejus di Penates acceperunt, te amicum et placatum Deiotari regis aræ focique viderunt. Adde *eumd.* 8. *Phil.* 3. 8., *Dom.* 40. 106. et 56. 143., 2. *Phil.* 30. 75., 4. *Catil.* 11. 24. et *Sext.* 42. 90. — Et figurate. *Cic.* 3. *Nat. D.* 40. 95. Est mihi tecum pro aris ac focis certamen et pro deorum templis atque delubris. *Sall. Cat.* 52. Qui patriæ, parentibus, aris atque focis suis bellum parare. *Liv.* 5. 30. Ut qui meminissent, sibi pro aris focisque ac deum templis ac solo, in quo nati essent, dimicandum fore. — d) Mos erat præcantium et jurantium aras tenere manibus, ut notant etiam *Servius* ad illud *Virg.* 4. *Æn.* 219. et *Macrob.* 3. *Saturn.* 2; inde formulæ tangere aras et tenere aras quæ frequenter occurrunt. *Plaut. Rud.* 5. 2. 46. gn. Tange aram banc Veneris. *La.* Tango. gn. Per Venerem hanc jurandum est tibi. *Cic. Flacc.* 36. 90. Is, qui si aram tenens juraret, crederet nemo. Adde *Nep. Hann.* 2. *Virg.* 4. *Æn.* 219. Talibus orantem dictas arasque tenentem Audit omnipotens. *Id.* 12. *ibid.* 201. Tango aras, medios ignes et numina testor. — Hinc tactas aras rumpere apud *Propert.* 3. 19. 15. est juramentum violare tacta ara dictum. Alii fortasse rectius leg. pactas aras, b. a. pacta ante aras et interpositâ religione firmata. — e) Rei, et præsertim servi, ad aras confugientes, perflugium ibi habebant et asylum, ut inde sine piaculo abstrahi non possent. Quod si eos aliquando avelli necesse esset, ignis admovebatur. Sic enim eos non ab hominibus, sed a deo divelli existimabant. Ejus rei testes sunt formulæ apud *Plaut.* *Most.* 5. 1. 45. Ego interim hanc aram occupabo. Et *ibid.* v. 48. Ne occupassis obsecro aram. *Cic.* 3. *Nat. D.* 10. 25. Omnium talium rerum ratio reddenda est: quod vos cum facere non potestis, tamquam in aram, confugitis ad deum. Adde *eumd.* 1. *Tusc.* 35. 85. et *Nep. Pausan.* 4. ¶ 2. Hinc translate ara ponitur pro perflugio. *Ter. Heaut.* 5. 2. 22. Nemo accusat, Syre, te, nec tu aram tibi, nec precatorem pararis. *Cic.* 4. *Ferr.* 3. 8. Ut numquam ante hoc tempus ad aram legum præsidium vestrum publico consilio confugerint. h. e. ad tribunal prætoris et ad judices, qui leges servant et vindicant. *Id.* in *Senat.* 5. 11. Qui nisi in aram tribunatus confugisset, vim prætoris effugere non potuisset. Adde *eumd.* 7. *Ferr.* 48. 126. *Ovid. Heroid.* 1. 110. Tu citius venias portus et ara tuis. *Id.* 5. *Trist.* 6. 14. Quæ patuit, dextræ firma sit ara meæ. Adde 4. *ibid.* 5. 2. ¶ 3. Est etiam ara signum cæleste, quod et Græce Συμπριον vel Συμπαριον dicitur, situm ad australem plagam sub cauda Scorpii prope circulum antarcticum, constans stellis quatuor secundum *Hygin.* et secundum alios septem: quod aliis nominibus Turbulum et Sacrarium et Lar appellatur. Fabulantur esse illam aram, in qua sacra fecerunt dii et societas sanxerunt contra Titanas cælo bellum inferentes, extructam esse a Cyclopiis. *Cic. Arat.* 2. *Nat. D.* 44. 114. Inde Nepæ cernes propter fulgentis acumen Aram, quam statu permulcet spiritus Austris. Adde *eumd.* *Arat.* 446. et 457. et 3. *Nat. D.* 16. 40; *Ovid.* 2. *Met.* 139., et *Hygin. Astron.* 2. 39. et 3. 38. — NB. Aram pro area quidam putant usurpari a *Tertull.* *Pall.* 5. Soleo de qualibet margine vel ara medicinas moribus dicere. h. e. in viarum crepidinibus, vel areis seu plateis. Sed nihil prohibet, quin de ara proprie dicta intelligatur. Nam etiam in publicis viis et plateis aræ positæ erant, ut dictum est: et notat *Salmas.* ad b. l. Ilcuisse aliquando iis pro suggestu uti. Apud *Farron.* quoque aram pro area usurpari credunt nonnulli. *H. R.* 54. Uva, quæ descendat in aram, ut in carnarium ascendat. h. e. quæ in area siccat et siccata servetur in carnario ad edendum. At *Pontedera Opere post.* T. 1. p. 208. aram putat appellari locum in villa eminentem, qui sit palis in-quadratum constitutus et transversis perticulis alligatus, superposita crate storeave, in qua uva lecta disponitur, ut siccat, extride de caruaria suspenditur. Hinc *Id.* *Varro* 5. *L. L.* 38. p. 15. *Müll.* aram ab area deduci posse indicat; quare non est absurdum

aram pro area sumere. *Auson. Pompon.* pro ara legit area ex conjectura; quam lectionem retinuit et *Schneid.* — NB. Nonnulla sunt orbis terræ oppida, quæ ab aris ibi aliquando excitatis nomen acceperunt; quæ *V.* in *ONOM.*

ARABARCHES, æ. *V. ALABARCHES.*

ARABARCHIA, æ, f. 1. dignitas et officium arabarchæ, seu rectus alabarchæ, quam vocem Vide. *Impp. Gratian., Valentinian. et Theodos. Cod.* 4. 61. 9. Usurpationem totius licentiæ submovemus circa vectigal arabarchiæ per Ægyptum constitutum, nihilque super traductione animalium, quæ sine præbitione solita minime permittenda est, temerarie per licentiam vindicari concedimus. Tò arabarchiæ videtur esse glossæma in legem inductum: certe legendum saltem alabarchiæ.

ARABICARIA, æ, f. 1. quæ odores Arabicos vendit vel tractat. *Inscript.* apud *Mural.* 939. 9. AVRELIA VALERIA ARABICARIA V. S. F. h. e. voto soluto fecit.

ARABICE, adverb. Arabico more. *Plaut. fragm.* apud *Diomed.* 1. p. 378. *Putsch.* Facite, olant ædes Arabice. h. e. ex odoribus Arabicis, ut et *Paul. Diac.* p. 28. 10. *Müll.* exponit. *Solin.* 33. Arabice sacri vocantur.

ARABICUS, a, um, adject. qui est ex Arabia (*V.* in *ONOM.*) Hinc

Arabica, æ, f. 1. scilicet gemma. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 10. 54. (145). Arabica ebori similissima est: putant contra dolores nervorum prodesset habentibus. *Isid.* 16. *Orig.* 14. 15. Arabica ex patria dicta, ad spectu eburnea est.

ARABILIS, e, adject. qui arari potest. *Plin.* 17. *Hist. nat.* 5. 3. (41). Campus nullis, cum siccus est, arabilis tauris, post imbres vili asello.

ARACHIDNA, æ, f. 1. ἀράχιδνα, est planta, de qua hæc *Plin.* 21. *Hist. nat.* 10. 52. (89). Arachidna quidem et aracos cum habeant radices ramosas ac multiplices, nec folium, nec herbam ullam, aut quidquam aliud supra terram habent. *Sprengel* visa est esse *Lathyrus amphicarpos* L.; cl. vero *Fée Op. cit.* vol. 3. p. 55.) putat arachidnam *Plin.* deduci minime posse.

ARACHNE, es, f. 1. Ἀράχνη, nomen pæciæ Lydiæ, quæ cum de lanificio ausa fuisset cum Pallade certare, a victrice dea percussa radio in araneam est commutata. *Ovid.* 6. *Met. init.* et *Probus* ad *Virg.* 4. G. 246. Scribit *Plin.* 7. *Hist. nat.* 56. 57. (196). Arachnem linum et retia, filium ejus Clouteier fusos invenisse. *Suidas* docet, ἀράχνην filium esse et licium tenuissimum, et ἀράχνην, fem. gen. telam, seu texturam, masc. vero gen. pusillum animal, dictum, quod rara mollaque habeat vestigia: derivatur enim arachne ab Hebr. אַרְנַת texuit, vel ab ἀρα, apto, et ἀρα

vel ἀρα, lanugo, ita ut arachne ea sit, quæ adaptat fila instar lanuginis ténula. Hinc itaque a poetis fabulæ occasio sumpta est. Hæc præcipue ad etymon vocabulorum, quæ ab hoc derivata sunt. — Arachne est genus horologii solaris, cujus inventorem alii *Eudorum* astrologum fuisse tradunt, alii *Apollonium*, ut est apud *Vitr.* 9. 8. (9). 1. *Schneid.* Videtur autem ita appellatum esse, quia lineas habebat ita dispositas, ut araneorum telas in orbem textas referrent.

ARACHNÆUS, a, um, adject. ad Arachnen sive ad texendum pertinens. *Auct. Epithal. Laur. et Mar.* in *Anthol. Lat.* T. 2. p. 635. Serica arachneio densentur pectine texta.

ARACIA, æ, f. 1. genus est ficus albæ, pediculo miuimo, latissimæ, apud *Plin.* 15. *Hist. nat.* 18. 19. (70), ubi alii, et recentiores præcipue, leg. aratia, a Græco Ἀράτιος, quasi a quodam Arato denominata sit. Cl. *Fée Op. cit.* vol. 1. p. 247.) putat hanc ficum a *Plin.* memoratam eandem esse, quæ ἀπάρα et xapitia Theophr. in *Ath.* 3. 3., et quæ fortasse ficus sativa, fructu oblongo, albo, mellifluis Tourn. *Inst.* p. 652.

ARACOS, l, f. 1. ARACHIDNA. Juxta *Sprengel.* aracos est *Lathyrus tuberosus*, qua de re valde dubitat cl. *Fée Op. cit.* vol. 3. p. 53.

ARÆOSTYLOS, on. *V. DIASTYLOS.*

ARANEAE, æ, f. 1. ἀράχνη, voels etymon *V.* in ARACHNE. ¶ 1. Idem ac araneus (It. ragno; Fr. araignée; Hisp. araña; Germ. die Spinne; Angl. a spider). *Plaut. Stich.* 2. 2. 24. Ut operam omnem araneorum perdant, et texturam improbam, dejiciamque eorum omnes telas. *Virg.* 4. G. 247. aut invisâ

Minervae Laves in foribus suspendit aranea casses. *Ovid. 6. Met. 144.* de quo (ventre) tamen illa remittit Stamen, et antiquas exerceat aranea telas. *Val. Max. 7. 2. 11.* et *Juvenal. 14. 61.* Araneorum telas. *Plin. 11. Hist. nat. 24. 28.* et *Seneca Ep. 121. sub fin.* araneorum ejus in texendo describunt. § 2. Item aranei tela (i. e. tela di ragno, ragnatela; Fr. toile d'araignée; Hisp. telaraña; Germ. das Spinnwebgebe oder die Spinnweb; Angl. a spider's web, cobweb). *Plaut. Aulul. 1. 2. 6.* Ita inanilis sunt opidela (cedes) atque araneis. *Afranius apud Festum p. 359. 27. Mill.* Tamne arcula tua plena est araneorum? *Lucet. 4. 728.* Obvia cum veniunt, ut aranea bracteaque auri. *Ovid. 4. Met. 178.* non illud opus tenuissima vincant Siamha, non summa quae pendet aranea ligno. Adde *Catull. 13. 8.* Et figurate pro tenuissimis filamentis *Plin. 24. Hist. nat. 9. 37. (50).* Solis fructus ante maturitatem in araneam ablit. h. e. convertitur in tenuia filamenta, araneorum telis similia. *Cl. Id. 17. ibid. 24. 37. (229).* *Fronto Laud. negl. p. 329. ed. Mai.* Texendi aranea diligentiores esse, quam Penelepon ullani, aut Andromacham. *F. ARANEUM.*

ARANEANS, antis, particip. verbi aranea inusitatum. Figurata Araneantes fauces dictae sunt ab *Apul. 4. Met. p. 163. 34.* per quas diu dibus non transiit atque ob id quasi obductae sunt araneorum telis.

ARANEOLA, ae, f. 1. parva aranea animal. *Cic. 2. Nat. D. 46. 113.* Ut in araneolis aliae quasi rete tenent, ut si quid inhaeserit, conficiant; aliae ex inopinato observant, et si quid incidit, arripunt.

ARANEOLUS, li, m. 2. idem araneola. *Virg. Cul. 1. Lestinus, Octavi, gracili modulante Thalia, Alque, ut araneoli, tenuem formavimus orsum.* — *AE.* Hunc versum quidam referunt etiam inter fragmenta *Petronii.*

ARANEOSUS, a, um, adject. ad araneam pertinens. Hinc § 1. Est araneorum telae similis. *Plin. 11. Hist. nat. 19. 21. (55).* Araneosa filia. *Id. 24. ibid. 12. 66. (108).* Araneosa lanugine obducta folia. *Id. 21. ibid. 15. 51. (87).* Caulis araneosus in mandendo, cum coquus est. h. e. qui in minuta fila ablit. *Id. 29. ibid. 4. 27. (86).* Asterii vomitus araneosus. h. e. asterion vomere materiam similes araneorum filis. § 2. Item araneorum telis plenus. *Catull. 25. 3.* Situs araneosus. Et translate *Auct. Priap. 83. 20.* Araneosus obsidet fores situs. h. e. pador ex senectute, loquitur enim de pulchra mulieris vetula.

ARANEUM, li, n. 2. § 1. Est araneorum tela (ἀράνη). *Phaedr. 2. 8. 23.* Tollere haec aranea quantum est laboris? Adde *Plin. 11. Hist. nat. 24. 28. (84).* § 2. Item morbus vilium et olivarum, cum veniti tele araneosae involvant fructum et absument. *Plin. 17. Hist. nat. 24. 37. (229).*, qui morbus et graece ἀράνη appellatur.

ARANEUS, a, um, adject. ad animal araneum pertinens. *Plin. 18. Hist. nat. 17. 44. (156).* Phalangion bestiola aranei generis. *Id. 29. ibid. 4. 29. (86).* Lilia similis araneis textis. *Philargy. ad Virg. 4. G. 246.* Aranea virgo. h. e. Arachne. — *Mus araneus* genus est parvi muris, morsum venenatum habentis, quem Graeci μυράνην et μυράνην vocant; a μύς mus et γάνη mustela, quia ex mure et mustela nasci creditur. *Colum. 6. R. R. 17. 1.* Mus araneus, quem Graeci μυράνην appellant, quamvis exiguis dentibus, non exiguum pestem molitur. *Plin. 8. Hist. nat. 58. 83. (223).* In Italia muribus araneis venenatus est mortuus. Adde *eum. 29. ibid. 4. 27. (88. et 89).*

ARANEUS, li, m. 2. (ἀράνη) § 1. Est animal notum, tenentem telas in ar caplandas muscas, etc. (i. ragno; Fr. araignée; Hisp. araña; Germ. die Spinne; Angl. a spider). Ejus plura genera persequitur *Plin. 11. Hist. nat. 24.* et solertiam texendi concinne admodum describit. Adde *Senec. Ep. 121. sub fin.* Si Servio credimus ad *Virg. 4. G. 247.*, veteres animal ipsi musculino genere appellaverunt, hic araneus; recta vero, quae faciunt, feminino genere. *Lucet. 3. 334.* Nec nebula noctu, nec aranei tenuia fila Oliva sentimus. aranei hoc loco trisyllabum est per synmesin, quo pacto *Virg. 6. En. 240.* Ferrelique hominidum thalamus. *Catull. 23. 1.* Furi, cui nec cinex, neque araneus, neque ignis. *Seneca l. c.* Aranei textura. *Plin. 11. Hist. nat. 11. 28. (79).* Araneorum natura. § 2. Araneus etiam dicitur pteris quidam spinæ in dorso araneo muris, quem quidam eundem esse putant et draconem murinam; sed falsi eos ostendit *Harduin. ad Plin. 9. Hist. nat. 48.*

72. (155). ubi is de eo verba facit, ut et 32. *ibid. 11. 53. (145).* Est araneus idem ac draco, qui *Trachinus draco L.*, Italice dracena, Gallice la cive, Venetis varagno appellatur.

ARAPENNIS, is. *F. AREPENNIS.*

ARATER, tri, m. 2. pro aratrum occurrit, sed raro. *Hygin. de Limit. constit. p. 204. Goe.* Mensura territorii usque fieri debet secundum legem D. Augusti: quia *Falk et Arater* terit. Sic alibi.

ARATIA, ae, *F. ARACIA.*

ARATIO, onis, f. 3. (aro). Cf. Gr. ἀράνη. § 1. Abstracta est ipse arandi actus, ipsa agrorum per aratum cultura (i. arazione, aratura; Fr. labour, labourage; Hisp. labor, labranza; Germ. das Pflügen oder die Bearbeitung des Ackers durch den Pflug; Angl. agriculture, aration). *Cic. 5. Tusc. 21. 86.* Nam ut quaestiosa mercatura, fructuosa aratio dicitur. *Colum. 11. R. R. 2. 64.* Arationis iteratio. *Plin. 18. Hist. nat. 20. 49. (180).* Aratione per transversum latus oratio sequitur. § 2. Nonnumquam concreto, uti ajunt, sensu sumitur pro ipso arvo seu agro colto. Nam, ut recte inquit *Falla l. 4. Eleg. c. 2.* nomina, quae positionem habent in to, latius significare solent, nec actionem modo, sed rem etiam et corpus significant. *Plaut. Truc. 1. 2. 16.* Non arvis hic, sed pascuis est ager, si arationes habiturus, qui arari solent ad pueros ire melius est. aratio hic figurale est eadem ac ἀρουαία. *Colum. 1. praefat. 24.* Ut et segetum ar. ionumque perciperet usum. *Plin. 27. Hist. nat. 8. 36. (58).* de calsa herba. Nasclitur in arationibus. § 3. Specialim arationes dicebantur agri publici populi Romi, qui aratoribus colendi dabantur, impositis decumis. *Cic. 2. Phil. 39. 104.* Et quondam arationes agri Campani et Leontini in populi Romi patrimonio fructuose ferebantur. *Id. 5. Ferr. 98. 228.* Arationes omnes tota Sicilia desertas atque a dominis omnes relictas esse cognoscis. Adde *eum. 5. Tusc. 21. 86.* et *F. ARATOR.*

ARATIUNCULA, ae, f. 1. deminut. parva aratio, et occurrit concreto, uti ajunt, sensu tantummodo (*F. ARATIO* 2.) pro parvo agro arabili. *Plaut. Truc. 1. 2. 45.* Male vertit res pecuaria mihi apud vos: nunc vilissim mole habere aratiunculam pro copia hic apud vos, aratiuncula hic translate accipitur pro ἀρουαία.

ARATOR, oris, m. 3. (aro; Cf. et Gr. ἀράνη et ἀράνη) qui arat. (i. aratore; Fr. laboureur, cultivateur; Hisp. labrador; Germ. der Pflüger; Angl. a plougher). § 1. Generatim sumitur pro eo qui terram colit arando: et ponitur — a) De homine qui aratro terram scindit. *Cic. 3. Phil. 9. 22.* Magister ejus et oratore arator factus. *Virg. 3. Ecl. 42.* Tempora quae messor, quae curvus arator habet. *Plin. 18. Hist. nat. 19. 49. (178).* Arator nisi incurvus praevortetur. Adde *Colum. 1. R. R. 9. 3.* — b) Saepè apud Poetas arator latiori sensu pro agricola. *Lucet. 2. 1165.* Jamque repetit quassans grandis suspirat arator Crebrius in cassum magnum reddisse laborem. *Horat. 1. Od. 4. 3.* Ac neque jam stobilis gaudet pecus, aut arator igni. Adde *Virg. 4. G. 511.*; *Tibull. 2. 1. 5.*; et *Ovid. 7. Met. 538.* — c) Interdum per appositionem seu adjective et de animalibus ponitur arando apilis, ut apud *Hesiod. βούς ἀράτης*. *Ovid. 1. Fast. 698.* cedebat taurus arator equo. *Sueton. Tresp. 5.* Bos arator. § 2. Specialim aratores dicebantur non tam illi, qui arabant suum rus quam opulentis homines, et fere equestres omnis, qui maxime arationes habebant, publico arabili agro conducto: quibus opponebantur pecuarii (ut apud *Cic. 4. Ferr. 6. 17.* et *Font. 1. 2.*), qui scilicet publica populi Romi pasua conducebant. Videtur *Ph. Huschke* *Leber die Stelle des Varro von den Lienenm.* p. 9. not. 23., et *Alton ad Cic. Orationes* vol. 2. p. 745. Porro aratores *Cic. 2. leg. Agr. 31.* et saepè in *Ferrinis* laudat, utpote genus hominum honestissimum atque optimum. *Id. 5. Ferr. 55. 157.* Scribit *Metellus*, aratorum esse pecuniam. Hoc cum scribit, illud ostendit, dejectos, ejectos, fortunis omnibus expulso esse populi Romi socios atque amicos. Adde *3. Ferr. 37. 93.*, *4. 13. 32.*, *5. 20. 50.* et *50. 119.* et *51. 120.* et *98. 228.*; et *Sueton. Aug. 42. Inscript.* apud *Orell. 3308.* *ARATRYE PRINIS FLOCI VT DE AGRO PUBLICO ARATORIBUS CEDEPENT PASTORES.* § 3. Est etiam arator signum caeleste in sphaera barbarica (*F. SPHERA*) sub signo Virginis, quem *Orion* Aegyptii vocant, qui dicitur esse *Triptolemus*, qui primus fruges sere et arari usum homines docuisset. *Virg. 1. G. 19.*

ARATORIUS, a, um, adject. ad arandum perti-nens. *Paul. 3. Recept. 7. ante med.* Boves aratorii. Adde *Cod. Theod. 2. 30. 1. Imp. Constantin. Cod. 8. 17. 7.* Instrumentum aratorum. — Hinc

Aratoria, orum, n. 2. absolute sunt arva. *Cod. Theod. 9. 4. 27.* Quid in vineis, olivis, aratoriis, pascuis, silvis fuerit inventum.

ARATIO, as, ae, f. 1. est vox a *Plinio* efficta ad rusticum verbum arrare declarandum. *Plin. 16. Hist. nat. 20. 49. (182).* Salassi cum subjectos Alpibus depopularentur agros, panicum miliumque jam extrascens tentavere. Postquam respuebat natura, insarunt; at illae messes multiplicatae docuere quod nunc vocant arrare, id est aratrare, ut credo tunc dictum.

ARATRIFRAGIS vel aratrifrangis vel aratrifragus a *Plin. Valer. 1. 22. 54.* memoratur tanquam quaedam vernum species.

ARATRUM, i, n. 2. (aro, cf. Gr. ἀράνη). Alla forma ARATER vide suo loco. Est instrumentum, quo aratur, cujus inventor ab illis *Buzyges* Atheniensis, ab illis *Triptolemus* fuisse dicitur, ut apud *Plin. 7. Hist. nat. 56. 57. (199).* legitur; quocum confer *Virg. 1. G. 19.*, ubi *Servius* inter inventores etiam *Oslim* enumerat (i. aratro; Fr. charrue; Hisp. arado; Germ. der Pflug; Angl. a plough). De aratri forma apud veteres, videtur *Pauby Real-Encyclop. vol. 1. p. 665.* *Cato R. R. 5.* Aratra vomeresque facito uti bonos halicos. Adde *eum. ibid. 135.* *Lucet. 5. 210.* pressis terram proscindere aratris. Adde *1. 342. Cic. 2. Phil. 40.* Ut aratrum circumduceres; cujus vomere portam Capuae pene perstrinxisti. *Id. Hortens. apud Non. 4. 439. edit. vet.* Subigere terram aratris. *Id. 2. Nat. D. 63. 159.* Vires boum ad aratra extrahenda. Adde *eum. 5. Ferr. 55. 128.* et *Rosc. Am. 18. 50.* *Virg. 1. G. 98.* Percurrere terram aratro. Et *494.* Moliri terram aratro incurvo. Et *2. ibid. 513.* Dimovere terram aratro. *Id. 7. En. 539.* Aratro terram vertere. Adde *Horat. 1. Sat. 1. 28.*; *Tibull. 2. 1. 51.*; *Ovid. 2. Met. 281.* et *4. Fast. 810.*; *Curt. 7. 8. 17.*; *Colum. 2. R. R. 10. 33.* et *Quintil. 7. 8. 4.* — Veteres novam condidit urbem, locum manum designabant aratro, quod a vacca et tauro sub iugo junctis trahebatur, illud suspendendo, ubi portae locus futurus erat. Contra cuius evertere vellet, disiectis manibus, aratrum solo inducebant, ut nulla urbis imago relinqueretur: unde *Horat. 1. Od. 16. 20.* impiares aratrum muris. Cf. *Cato apud Isid. 15. Orig. 2. 3.*, *Seneca l. Clement. 26.* et *Servius ad Virg. 6. En. 765.* Hinc et *Propert. 3. 9. 41.* Mœnia cum Grajo Neptunia pressit aratro Victor Palladiae Igneus artis equus.

ARATUS, a, um, *F. ARO.*

ARATUS, a, um, adject. Graeca vox ἀράτης ab ἀράτης devotus; hinc devotus. *Inscript. apud Murat. 20. 3.* et *132. 3.* GRATIAS AGENTES NYMINI ET ARATIS RONYM. h. e. *Aesculapii et Hygie.*

ARATUS, us, m. 4. idem quod aratio, hoc est arandi actus. *Diuis Cr. 2. 41.* Utroque pars aratoi insistere, frumenta parare.

ARBILLA arvina, id est pinguedo corporis. *Paul. Diac. p. 20. 19. Mill.* Ad quae verba notat *Foss. Etymol.* in v. Aries, arbillam dictam esse pro arvillam (facile enim a in b vertitur, ut dicimus incho litterae b) et esse diminutivum ab arvina a ratione, qua ob arvina est ovillus, a suvina suillus. *V. ARVINA.* et *Mill. ad Paul. Diac. l. c.*

ARBITER, tri, m. 3. (compos. ex ar pro ad, et biter vel betere, quod significat ire). Ad litteram arbiter est qui, dum res accidit, advenit eamque inspicit, qui rei eventum adveniens adest, qui tamen ejusdem participes sit, ita ut sine partium studio consensu et testis rectus de re ipsa sententiam ferre possit. (*Forcellini* quoque temporibus etymologi volebant hanc esse primam et propriam huius vocis significationem: at *Lenep.* (cui *Forcellinus* proxime accedere visus est) *Analog. Ling. Gr. p. 273.* contendebat arbiter, et Graece ἀρβιτήρ esse ab inus. ἀρβη pro ἀρβη necto, compono. Hinc § 1. Arbiter extra rem iudicalem est inspector, spectator, ideoque consocius, testis, ita tamen ut et iudicare possit, cuiusmodi sunt spectatores theatri. — a) Saepissime absolute. *Plaut. Amph. prol. 15.* Ita huic facietis fabulae silentium, itaque aequi et iusti eritis omnes arbitri. h. e. fabulae spectatores iidemque iudices. *Id. Trin. 1. 2. 109.* Circumspice dum te, ne qui adstet arbiter. *Id. Capt. 2. 1. 18.* car. Unum exornat

vos suite nos. *LOR.* Quidam id est? *CAPT.* Ut sine
his arbitris atque vobis nobis delis locum loquendi.
Adde *ibid.* v. 27. *Id. Mil. glor.* 2. 2. 3. Mibi quidem
jam arbitri vicini sunt, meae quid fiat domi. *Cic.* 2.
Hevenn. 4. 7. Spes claudi quae fuerit, quaeritur ex
consiliis, arbitris, adiutoribus, liberis aut servis aut
utrisque. *Id.* 3. *Off.* 31. 112. Surrexit e lectulo, re-
tantisque arbitris, ad se adolescentem jussit venire.
Id. 15. *Att.* 16. Haec loca venusta sunt; addita certe,
et, si quid scribere velis, ab arbitris libera. Adde *Liv.*
2. 4. et 39. 11; et *Curt.* 5. 11. 4. et 6. 11. 12. *Cic.*
7. *Ferr.* 31. 80. Locus ab arbitris remotus. *Sall. Cat.*
20. Omnibus arbitris procul amotis. *Liv.* 1. 41. Ar-
bitros ejicere. *Id.* 1. 21. Sine arbitris. *Id.* 27. 28.,
Tac. 16. *Ann.* 11. et *Justin.* 21. 4., quocum cf.
Plaut. Cas. 1. 55. Agere aliquid sine arbitro. *Ovid.*
2. *Met.* 458. Procul est, ait, arbitro omnis. *Curt.* 4.
10. 32. Submotus arbitris. *Fronto Laud. fumi p.*
327. ed. *Mai.* Cogitavit Jovi et Junoni cubantibus nu-
bem ab arbitris obtulisse. *Fellej.* 2. 14. 3. Immunis
ab arbitris domus. *Quintil.* 10. 3. 22. Locus arbitris
liber. *Id. ibid.* 7. 16. Reformidare arbitros. — b)
Cum Genitivo. *Curt.* 3. 12. 16. Secretorum omnium
arbitro. *Id.* 6. 8. 11. Omnium arcanorum regis arbi-
ter. — c) Figurata de inanimitate. *Horat.* 1. *Ep.* 11.
25. nam si ratio et prudentia curas, Non locus effusi
late maris arbitro aufert. h. e. qui late prospectat ma-
re. ¶ Arbitro est qui inter litigantes sententiam
fert, litemque dirimit: quo sensu specialim — a) Ar-
bitro dicebatur quicumque privatus ex aequo et bono,
ut sibi videbatur, sententiam inter litigantes ferret ad
controversias componendas, sed omnino extra rem ju-
dicialē. *Cæs.* 3. *D. C.* 109. De his rebus cum age-
retur apud Cæsarem, isque maxime vellet pro com-
muni amico atque arbitro controversias regum com-
ponere. *Liv.* 2. 33. Huic interpreti arbitroque con-
cordiae civium (*Agrippae Menenio*), legato patrum
ad plebem, reductoris plebis Rom. in urbem sumptus
funeri defuit. — b) Saepius arbitro est judex non a
lege datus, sed ab iis qui litigant electus, qui totius
rei habet potestatem, ut de ea ex aequo et bono, ut
sibi videbatur, sententiam ferat: in quo differt a judi-
ce, qui judicat secundum leges et juris formulas; ar-
bitro vero et leges benigne interpretatur, et aequita-
tem magis sequitur, quam juris rigorem. Praeterea
judex ex officio causas judicat; arbitro, si velit, de-
tractare potest delatam causam. Quod postremum in-
telligendum est de iis, qui ab ipsis litigantibus eligun-
tur. Sunt enim arbitri, qui dabantur a praetore ex for-
mula legis, de quibus idem est dicendum ac de ceteris
judicibus. Habebant enim idem jus et potestatem
in causis cognoscendis: sed dicebantur *arbitri*, quia da-
bantur fere in causis bonae fidei, hoc est quae arbitra-
tu boni viri et ex aequo et bono aestimandae ac defi-
niendae suot: et in suis sententiis (quae ob id arbitria
appellantur) adscribebant formulas *ex fide bona*, vel
quantum aequitas melius sit dari etc., quibus signi-
ficatur, sententias eas non ex stricto jure, sed ex a-
equitate ratione proficisci. Causae autem, ad quas di-
guilicandas dabantur arbitri a praetore, erant familiae
heriscundae, communis dividuae, finium regun-
dorum, pro socio, tutelae, rei uxoriae, et aliae hujus-
modi, de quibus Jurisconsulti. *V. Proculum Dig.* 17.
2. 76. Ceterum multa de discrimine inter arbitrum et
judicem habent *Cic. Rosc. com.* 4., *Seneca 3. Benef.*
7. et *Paul. Diac.* p. 15. 1. *Müll. V.* et ARBITRIUM
2. *Leges XII. Tab.* apud *Festum p.* 273. 25. *Müll.*
SI QUID HORVM FVAT VNYM JVDICI ARBITROVE REGVE,
EVDI DIFFENSVS ESTO. *Eadem* apud *eumd.* p. 378.
27. SI VINDICIAM FALSAM TVLIT, STILITIS ET VINTICIA-
LYM PLAETOR AN ITROS TRES DATO, FORVM ARBITRIO
(REVS) FRYCVS DVLLIONE DAMNVN DECIDITO. *Plaut.*
Rud. 4. 3. 101. Ire ad arbitrum. *Et ibid.* v. 104. Ad
arbitrum aliquid appellere. *Ter. Heaut.* 3. 1. 93.
Simus et Crito vicini nostri hic ambigunt de finibus:
me cepere arbitrum. *Cic.* 1. *Off.* 10. 33. Dare arbi-
trum aliquibus de re aliqua. Adde *Ter. Ad. ph.* 1. 2.
43. et *Cæs.* 3. *B. C.* 1. *Cic. Rosc. com.* 4. 12. In a-
liquam rem arbitrum esse, adire ad arbitrum. *Id. i.*
Id. Arbitrum aliquid sumere. *Id. ibid.* § 13. Ad
arbitrum confugere. *Id. Caecin.* 7. 19. Postulare ar-
bitrum familiae heriscundae. *Id.* 3. *Off.* 16. 66. Ar-
bitrum aliquid adigere. *Id.* 13. *Fam.* 20. Ut aliquo
arbitro. *Id. Mar.* 12. 27. Jam illud mihi quidem mi-
ram videri solet tot homines, tam ingenuos, per tot
annos etiam nunc statere non potuisse, utrum diem
tertium an peritulum, judicem an arbitrum, rem an

litem dici oporteret, quae, ut recte monet *Klotz* ad b.
1., discrimen inter judicem et arbitrum minime au-
ferunt, sed ad sequentem formulam spectant, quae
JCTi uti solebant in diem tertium sive peritulum,
judicem arbitrumve postulo uti des, quam rem sive li-
tem dicere oportet. *Seneca 3. Benef.* 7. Judicem for-
mula includit, et certos, quos non excedat, terminos
ponit: arbitri libera et nullis adstricta vinculis religio
et detrabere aliquid potest, et adicere, et sententiam
suam, non prout lex aut justitia suadet, sed prout hu-
manitas et misericordia impulit, regere. *Paul. Dig.* 4.
8. 19. Compromittere in arbitrum. Adde *Quintil.* 11.
1. 43. ¶ 3. Hinc sumpta metaphorā arbitro dicitur
de quocumque judice. *Cic.* 3. *Tusc.* 41. 120. Quorum
controversiam solebat, tamquam honorarius arbitro,
judicare *Carneades*. Adde *eumd.* *Fat.* 17. 1. *Legg.*
20. 52. et 15. *Att.* 1. 2.; et *V. Klotz* ad *Cicer.* ora-
tiones vol. 2. p. 473. *Horat.* 3. *Od.* 20. 11. Arbitro
pugnae. *Ovid. Heroid.* 16. 69. de *Paride*. Arbitro es
formae: certamina siste dearum. *Stat.* 4. *Silv.* 9. 17.
Arbitro annonae. *Plin.* 5. *Hist. nat.* 27. 27. (97).
Taurum montem appellat innumerabilium gentium
arbitrum, hoc est tamquam finium regundorum ar-
bitrum, quia mularum gentium regiones determinat.
Martial. 7. 71. Sic palmam tibi de trigone nudo Un-
cta det favor arbitro coronae. h. e. favor, qui tam-
quam judex victoriam ludenti adjudicat. ¶ 4. Quia
vero arbitro totius rei, de qua judicat, facultatem et
arbitrium habet, ut *Paul. Diac.* p. 15. 1. *Müll.* lo-
quitur, nonnumquam accipitur pro domino, et qui de
re aliqua, ut libet, statuit et disponit: quae significa-
tione occurrit fere apud *Poetas*, in prosa vero oratio-
ne apud *Tacit.* solummodo. *Horat.* 1. *Od.* 3. 15. No-
tum ventum vocat arbitrum *Hadrii*. *Id.* 2. *ibid.* 7.
25. arbitrum bibendi appellat magistrum convivii et
moderatorem, qui legem bibendi convivi dabat.
Et *Ovid. Heroid.* 9. 45. dicit *Euristheum* arbitrum
irae *Junonis*, quia pro arbitrio imperabat *Herculi*, quae
Junonis iram expleret. *Id.* 5. *Trist.* 2. 47. Augu-
stum Cæsarem arbitrum imperii. *Et 3. Fast.* 73.
Mortem armorum arbitrum. Et *Seneca Herc. fur.*
582. Plutonem arbitrum mortis. *Tac.* 1. *Ann.* 26.
An praemia sub domitiis, pœnas sine arbitro esse? *Id.*
2. *ibid.* 73. Arbitro rerum. h. e. dominus. *Id.* 13.
ibid. 14. Arbitro regni. *Id.* 15. *ibid.* 24. Di poten-
tium populorum arbitri. *Inscript.* apud *Orell.* 1269.
Juppiter fatorum arbitro.

Homonym. De discrimine inter arbitrum et ju-
dicem dictum est superius 2. b.

ARBITERIUM, n, n. 2. idem ac arbitrium, hoc
est arbitrii judicium ac sententia. Ita legitur in *Pan-*
dictis Florentinis, ex quibus fideliter *Torrentinus*
exscripsit, *Dig.* 2. 8. 9., et 4. 8. 3. 7. 16. 19. et 21.,
et alibi: nec abhorret a Latina analogia, quemadmo-
dum enim ab adulter fit adulterium, ita et ab arbi-
tro arbitrium; tametsi in aliis editionibus arbitrium
restitutum sit. Porro arbitrium pro arbitrum sal-
tem vulgo usuisse confirmat *Inscript.* optimae no-
tae apud *Gruter.* 550. 1., et alia apud *Orell.* 4815.

ARBITRA, æ, f. 1. (arbitro) testis, conscia. *Ho-*
rat. Epod. 5. 50. O rebus meis Non infideles arbitrae
Nox et Diana. h. e. testes, consciae et simul praesides
rerum mearum. — Adjectivo more occurrit in *edict.*
Dioclet. praef. n. 1. Convenit prospicientibus ovis,
qui parentes sumus generis humani, arbitram rebus
intolerandis curam adinovere.

ARBITRALIS, e, adject. ad arbitrum pertinens.
Macrob. 7. *Saturn.* 1. Ut inter te et Vettium velut
arbitrali judicatione componam.

ARBITRANS, antis. *V. ARBITROR.*

ARBITRARIŌ, adverb. Occurrit translate tantum,
et est dubie (*V. vocem* seq. 2.). *Plaut. Poen.* 3. 5.
42. Nunc pol ego perii certo, non arbitratio.

ARBITRARIŪS, a, um, adject. ad arbitrum perti-
nens. ¶ 1. In re judiciali arbitrariū est quicquid
est apud arbitrum, ut ait *Paul. Diac.* p. 15. 15.
Müll. Arbitrariū, cum adhuc res apud arbitrum re-
ritur. *V. ARBITER 2. Ulp. Dig.* 13. 4. 2. Arbitra-
ria actio. h. e. quae ex arbitrio judicis pendet: quae,
nisi arbitrio judicis, is, quo cum agitur, actori satis-
faciat, condemnari debeat, ut *Justinian.* *Institut.*
1. 4. 6. exponit. Et dicitur etiam arbitraria actio,
cum in ea non restricte certum quid postulatur, sed
id tantum quod aequius melius iudici videbitur. *V.*
Ulp. qui accuratius de his disputant. *Papinian.*
Dig. 22. 1. 3. § 1. In his iudiciis, quae non sunt ar-
bitraria. — *NB.* Arbitraria communium parietum

apud *Vitruv.* 2. 8., juxta nonnullos, sunt iudicia de
pretio et valore communium parietis: tametsi aliū le-
gant arbitria, et quidem rectius. ¶ 2. Translate pon-
itur de his, quae a voluntate pendunt, quaeque pro-
pterea incerta sunt ac dubia. Hinc joculariter *Plaut.*
Amph. 1. 1. 221. Hoc quidem profecto certumst, non
est arbitrarium. *Gell.* 18. 10. ad fin. Motus in arte-
ria naturalis, non arbitrarius. *Capell.* 1. p. 19. Ter-
rarum partem fictor arbitrarius variabat. h. e. Ju-
piter. — *Macrob.* de differ. *Gr. Lat.* v. p. 2759.
Putsch. scribit verba, quae a Graecis προαίρεσις,
a Latinis arbitraria non absurde vocari possunt, quia
per ipsa significatur dispositionem seu amorem vel
arbitrium subesse nobis rei adhibere incertae, sed per
adjunctionem rei alterius exprimendae.

ARBITRATIO, ōnis, f. 3. (arbitro) idem quod
arbitratus. *Gell.* 13. 20. hanc vocem ponit tamquam
usitatam. Inquit enim: Hic allegatus et hic arbitratus
pro allegatione proque arbitratione dicuntur. *Imp.*
Valentinian. in lege agraria apud *Scriptor. Rei A-*
grar. p. 342. Goes. Artis hujus peritis omne commi-
simus sub fidei arbitratione iudicium. alii leg., sed
minus recte, arbitrio notione. Certa est lectio bu-
jus voc. in *Cod. Theod.* 2. 16. 4.

ARBITRATOR, ōnis, m. 3. (arbitro) idem qui ar-
bitro § 4., hoc est translate dominus et moderator.
Hinc pentapylon Jovis arbitratoris locus fuit Ro-
mae in regione decima, teste *P. Vici.* Sic et *Juppiter*
arbitrator in *Inscript.* apud *Gruter.* 7. 5. — *NB.* In-
script. apud *Gruter.* 1088. 7. *Manilius Aug.* libertus
Xanthus aeditus *Ed. Mart.* arbitrator. castrorum *P.*
R. lege: aeditus *Edis Martis* arbitratoris etc. At haec
Inscript. ex *Ligorio* est, et plura continet, quae spu-
riam esse ostendunt. Satis sit, quod *Manilius* dicitur
Aug. libertus, cum nullus *Augustus*, vel *Augusta* ex
ea gente fuerit, a quibus id nominis acciperet.

ARBITRATRIX, icis, f. 3. (arbitro) quae sum-
mam alicujus rei potestatem habet eamque regit, moder-
atrix (*V. ARBITER 4*). *Tertull.* 2. *advers. Mar-*
cion. 12. in fin. Justitia in Domino inventa est arbi-
tratrix operum ejus.

ARBITRATUS, a, um, *V. ARBITRO* et ARBI-
TROR.

ARBITRATUS, us, m. 4. (arbitro). Αρπαχῶς;
in *Inscript.* apud *Gruter.* 204. lin. 26., quae apud
Orell. est 3121. ARBITRATV GENIATIVUM. ubi scilicet
duplex est u ad longam syllabam significandam.
— Arbitratus pro arbitratus per metaplasma dem-
pta littera r dixisse *Poetas* testatur *Consent. de bar-*
bar. et metapl. ed. *A. G. Cramer.* 16. *Ennius:* Huic
statuam statui majorem abitrato Athenis. Sed de
his valde dubitandum. — Arbitratus est sententia,
voluntas, libitum (*It. voluntā, arbitrio, piacere; Fr.*
arbitrage, volonté, bon plaisir; Hisp. voluntad;
Germ. die freie Wille, die Willkür; Angl. will, o-
pinion, pleasure). Apud optimos quosque scriptores
in ablativo casu usurpatur. *Cato R. R.* 149. Si quid
dominus emptori damni dederit, vlti boni arbitratu
resolvetur. Adde *ibid.* 145. et 148. *Id. ibid.* 144.
Arbitratu domini. *Plaut. Asin.* 4. 1. 21. Tuus arbi-
tratus sit; comburas, si velis. *Id. Rud.* 5. 2. 68. Meus
arbitratus est, lingua quod juret mea. *Id. Amph.* 1.
1. 102. Dedunt se, divina humanaque omnia, urbem
et liberos in ditionem atque arbitratum cuncti *The-*
bano populo. *Id. Aulul.* 4. 4. 20. Agredum, excutedum
pallium. st. Tuo arbitratu. h. e. faciam quomodo tibi
placeat. Adde *eumd.* *Capt.* 3. 1. 34. Arbitratu tuo.
Cic. 1. *Invent.* 25. 35. In victu considerare oportet,
apud quos et quo more et ejus arbitratu sit educa-
tus. *Id.* 7. *Fam.* 1. 5. Vivere suo arbitratu. *Id.* 1.
Fin. 21. 72. Facere aliquid suo arbitratu. Adde *eumd.*
Amic. 1. 3.; *Sull. Jug.* 105.; *Liv.* 34. 44. et 38. 11.;
Sueton. *Aug.* 35. et *Tib.* 34.; et *Tac.* *dial.* de orat.
42. — *Inscript.* quae exstat in sepulcro C. Cestii a-
pud *Gruter.* 135. 2. OPVS ABSOLVTVM EX TESTAMEN-
TODIEBVS CCCXXV ARBITRATV PONTII F. F. CLA. MELAE
HEREDIS ET FORTI. L. CL. A. *Mai.* *Class. Auct.* T. 2.
p. 385., quia arbitria funeris sunt funeris impensae
(*V. ARBITRIUM 3. c.*), pual arbitratu Pontii he-
redis idem esse atque impensis Pontii heredis, non
pro libitu heredis, ut plerique omnes interpretantur.

ARBITRUM, n, n. 2. (arbitro). De alia hujus vo-
cis forma *V. ARBITER 1.* ¶ 1. Proprie, ut dixi-
mus in *ARBITER 1.*, arbitrium est testimonium, seu
praesentia alicujus, qui aliquid audit aut videt. *Seneca*
Hipp. 601. Lu locus ab omni liber arbitrio vacat.
Haec eadem leguntur apud *eumd.* *Herc. Cl.* 481.; sed

lubia sunt, nam et arbitro legere possumus. *Sever. Etn.* 195. Prohibent flammæ, custodiæque ignis illi operi est arcens aditus, divinaque rerum — cura sine arbitrio est. Adde *Grat. Cyneq.* 331. ¶ 2. Sæpius in re judiciali arbitrium est iudicium et sententia, quæ ab arbitro datur, sive a prætore, sive a litigantibus fuerit electus: *V. ARBITER* 2. Hinc res esse in arbitrio dicitur a *Pompon. Dig.* 10. 2. 47., quæ apud arbitrum disceptatur ejusque sententiam expectat. Et recipere aut suscipere arbitrium dicitur arbitri, qui causam suscepit dirimendam, apud *Ulp. Dig.* 4. 8. 9. et *Paul. ibid.* l. 4. et alibi. *Cic. Rosc. com.* 4. 10. Hic tu si amplius ns. nummo petisti, quam tibi debitum est, causam perdidisti, propterea quod aliud est iudicium, aliud est arbitrium. Iudicium est pecuniæ certæ, arbitrium incertæ. Ad iudicium hoc modo venimus, ut totam litem aut obtineamus, aut amittamus: ad arbitrium hoc animo adimus, ut neque nihil, neque tantum, quantum postulavimus, consequamur. *Id.* 3. *Off.* 17. 70. Q. Sævola summam vim esse dicebat in omnibus iis arbitriis, in quibus adderetur ex fide bona. *Id. ibid.* 15. 61. Reliquorum autem iudiciorum hæc verba maxime excellunt: in arbitrio rei utroque æquius melius etc. Adde *eumd.* *Top.* 17. 66. Et figurate *Seneca* 2. *Clement.* 7. Clementia liberum arbitrium habet: non sub formula, sed ex æquo et bono iudicat. Hinc formulæ: Adigere aliquem arbitrium. *V. ADIGO* II. Et arbitrium pro socio condemnari apud *Cic. Quint.* 3. 13., h. e. condemnari iudicio, quod dicitur pro socio, hoc est de societate, de quo *V. Dig.* l. 17. c. 2. Est autem concisa loquendi formula, a jure petita (*V. Klötz ad h. l. vol. 1. p. 367.*): tametsi alii mallet arbitrii, alii arbitrio, alii ad arbitrium; alii denique arbitrium tollendum putant, tamquam irrepperit ex glossmate. Iluc referri potest et illud *Horat.* 4. *Od.* 7. 21. Cum semel occideris et de te splendida Minos fecerit arbitria. ¶ 3. Ponitur etiam pro quocunque iudicio, quod a libera peniteat voluntate: et occurrit — a) Generatim. *Ter. Heaut. prol.* 25. Arbitrium vestrum, vestra existimatio valebit. *Cic.* 15. *Att.* 13. Orationem tibi nisi: ejus custodiendæ et proferendæ arbitrium tuum subaudi est. *Forcellinus* hunc *Cicer.* locum, et sequentia *Livii*, præter primum et *Curtii* ad paragraphum proximè posteriore retulit. *Liv.* 24. 45. Temporum oblitos homines in medio ardore belli, tamquam in pace, libera de quoque arbitria agere. *Id.* 37. 1. Permittere alicui liberum arbitrium de re aliqua. *Et* 32. 37. Liberum arbitrium pacis ac belli Quintio permisit. *Curt.* 6. 1. 19. Agere arbitrium alicujus rei. h. e. de ea pro voluntate statuere. — b) A personis transfertur interdum et ad res inanimas. *Cic.* 1. *Orat.* 23. 108. Nani si ars ita definitur — ex rebus penitus perspectis planeque cognitatis atque ab opinionibus arbitrio sejunctis scientiæque comprehensis, non mihi videtur ars oratoris esse ulla. *Horat.* *Art. P.* 71. si volet usus, Quem penes arbitrium est et jus et norma loquendi. *Gell.* 13. 20. Virgilius diversis in locis urbes et urbis dixit, arbitrio consilioque usus auris. — c) Specialim ponitur de solvendæ pecuniæ estimatione, quæ ab aliquo libere fit. *Nep. Con.* 4. Permisit ei, quem vellet, eligere ad dispensandam pecuniam. Id. arbitrium Conon negavit sui esse consilii, sed ipsius, qui optime suos nosse deberet. h. e. illud iudicium atque electionem. *Id. Arist.* 3. Ejus (*Aristidis*) arbitrio quadringenta et sexaginta talenta quodannis Delum sunt collata. *Liv.* 2. 9. Salis quoque vendendi arbitrium, quia impenso pretio venibat, in publicum omni sumptu adeptum privatis. — Hinc arbitria funeris sunt mercedes et pretia, quæ solvuntur vespilionibus aliisque ministris libitinariis pro funere. Et dicuntur arbitria, quia in locandis conducendisve funeribus solebat adhiberi arbitri, qui ea quanti locari conduce possent, spectatis facultatibus et dignitate defuncti, ex æquo et bono æstimaret: qua de re *Ulp.* *Dig.* 11. 7. 12. § 5. et alibi. *Cic. post red. in senat.* 7. 18. Nondum palam factum erat accidisse reipubl., cum tibi arbitria funeris solvabantur. Adde *eumd.* *Dom.* 37. 98. et *Pis.* 9. 21., et *V. Klötz ad Cic.* orationes vol. 3. p. 926. ¶ 4. Sæpe sumitur pro voluntate, arbitratu, facultate et libertate faciendi aliquid. *Cic. Rosc. Am.* 45. 131. Cujus (Jovis) autu et arbitrio cælum, terra marique reguntur. *Id. Orat.* 8. 24. Ad arbitrium et nutum alterius se fingere et accommodare. *Id.* 2. *Ferr.* 10. 30. Magnas accusatoris minas magnamque expectationem iudicii ad nostrum arbitrium lubidinemque eludemus. *Id.* 7.

ibid. 63. 164. Secundum arbitrium tuum testes dabo. *Id. Mur.* 9. 19. Vivere ad arbitrium aliorum, non ad suum. *Id.* 2. *Orat.* 16. 70. Mentis eorum, qui audiunt, ad arbitrium suum movere. *Id. Parad.* 5. 1. 33. Si servitus sit, sicut est, obedientia fracti animi atque objecti et arbitrio carentis suo, quis neget omnes leves, — omnes denique improbos esse servos? *Id.* 6. *Phil.* 2. 4. Quid enim ille unquam arbitrio suo fecit? *Cæs.* 1. *B. G.* 36. Populum Rom. victis non ad alterius præscriptum, sed ad suum arbitrium imperare consuesse. *Liv.* 37. 52. ad fin. et *Plin.* 29. *Hist. nat.* 3. 12. (33). Arbitrii mei est hoc facere. Adde *Nep. Alcib.* 7. et *Hamile.* 12. *Horat.* 3. *Od.* 2. 20. Nec sumit aut ponit secures Arbitrio popularis auræ. Adde *eumd.* *ibid.* 6. 39. *Ovid.* 4. *Met.* 223. Res, ait, arcana est: famulæ, discedite, neve Eripite arbitrium matri secreta loquendi. Adde *eumd.* 4. *Fust.* 818. et 5. *Trist.* 3. 17. *Seneca Ep.* 73. a med. Contigit illi pingue otium et arbitrium sui temporis. *Sueton. Claud.* 2. Alieni arbitrii esse. *Id. Tib.* 18. Nihil non de consilii sententia agit; semper alias sui arbitrii etc. *Tac.* 1. *Hist.* 46. Agere omnia a bitrio alterius. *Id.* 15. *Ann.* 17. in fin. Relinquere aliquem arbitrio suo. *Id.* 4. *Hist.* 62. Esse in arbitrio alicujus. *Id.* 6. *Ann.* 51. Obtinere arbitrium rei Romanæ. h. e. imperium, summam potestatem. — Hinc arbitria natalia apud *Grat. Cyneq.* 135. dicitur conditio cujusque soli, in quo planta crescit.

Homonym. In quo arbitrium differat a iudicio *V.* hanc vocem sub 2. et ARBITER 2.

ARBITRO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (arbitr). Parl. Arbitratus et Arbitrandus sub *B.* — Est antiquior forma, quam dinceps alia excepit, scilicet ARBITROR, quam vide infra quod ad significationem attinet. Arbitro enim fere occurrit pro iudicare, æstimare, arbitri sententiam ferre: raro *A)* active, sæpius *B)* passive.

A) Active. *Plaut. Stich.* 1. 2. 87. Probiore, credo, arbitrabant, si probis narraveris. *Cf. Non.* p. 470. 9. *Merc. Id.* *Pseud.* 4. 2. 57. Si te arbitrare dignum, missem tibi. *Plautina* exempla confirmat *Frugm. vatic. juris civil.* p. 42. de exco. teste *Mal. antiquiss. ex palimpsestis.* ed. *Mal.* (*Script. veter. T.* 3. p. 208.). Necessarium arbitravimus.

B) Passive. *Plaut. Epid.* 2. 82. Continuo arbitretur uxor tuo gnato. h. e. oculis velut queratur et prospiciatur; qua ratione prospicere alicui maritum dixit *Plin.* 1. *Ep.* 14.: vel eligatur deturque uxor filio tuo; ducta loquendi ratione a iudicibus, qui arbitrandum aliquid alicui adjudicant. *Cælius* apud *Priscian.* 8. p. 792. *Putsch.* Ex scriptis eorum, qui verbi arbitrantur. ὑπαρχαυβάζονται, existimantur, ut *Priscian.* c. ponit. *Cic.* 7. *Ferr.* 41. 166. Ut — cum ipse prædono socius arbitraretur, aliis conditionis crimen inferret. *V. Zumpt.* ad h. l. *Id. Mur.* 16. 34. Cujus expulsi et ejeti vita tanti æstimata est, ut, morte ejus nuntiata, denique bellum confectum arbitraretur. *Id.* 1. *Att.* 11. 2. Quod in epistola tua scriptum erat, me jam arbitrari designatum esse. *Gell.* 1. 13. Anceps quæstio et in utramque partem a prudentibus viris arbitrata. h. e. iudicata. *Ulp.* *Dig.* 4. 8. 27. § 4. Si quis litigatorum defuerit, quia per eum factum est, quo minus arbitretur. h. e. arbitri sententia feratur. *Et ibid.* 11. 7. 12. § 5. Sumptus funeris arbitrantur pro facultatibus vel dignitate defuncti. h. e. iudicis arbitrio æstimantur: *V. ARBITRUM* 3. c. in fin. *Et ibid.* 2. 15. 8. Modus autem pro ætate ejus, qui transigit, arbitrandus est.

ARBITROR, āris, ātus sum, āri, dep. 1. (arbitr). Arbitrari pro arbitrari dixit *Plaut. Aul.* 4. 1. 21. et alibi. — Part. Arbitrans et Arbitratus 4. b; Arbitraturus 1. — Arbitror ¶ 1. Est eventus adsum, testis et conscius sum, ausculto, speculo, observo (*V. ARBITER*). *Plaut. Aul.* 4. 1. 21. Hinc ego et hic et illic potero quid agant arbitrari. *Id. Capt.* 2. 1. 24. Secede hic procul, ne arbitri dicta nostra arbitrari queant. *Apul.* 4. *Met.* 21. Suspendit se fenestra, sagaciter prospecturus omnia, præsertim domus atque fortunæ arbitraturus. h. e. exploraturus. *Id.* 1. *ibid.* 7. Curiose arbitrari aliquid. ¶ 2. Hinc translate generatim est mente advertere, considerare, pendere. *Ter. Eun.* 5. 5. 9. Here, primum te arbitrari quod res est velim; quidquid hujus factum est, culpæ non factum meâ. *Gell.* 4. 11. Qui diligentius scitusque curiosa Empedoclis arbitrat sunt, χαίροντες hoc in loco testiculos significare dicunt. — Addito autem Dativo per-

sonæ est adjudicare, sed occurrit tantum in formula arbitrari fidem alicui, hoc est fidem habere; quæ locutio petita est ab arbitris, qui arbitrando, hoc est sententiam dicendo, aliquid alicui adjudicant. *Plaut. Bacch.* 3. 6. 41. Si pergis parvam (al. parum) mihi fidem arbitrari. *Apul. de mag.* Cui ego fidem arbitratus, causam morbi esse etc. ¶ 3. Specialim ponitur de arbitris iudicibus pro sententiam dare, iudicare: et occurrit — a) Absolute. *Dig.* 45. 1. 43. Si quis arbitratus, puta *Lucii Titii*, sibi restitui stipulatus est; deinde ipse stipulator moram fecerit quo minus arbitretur *Titius* etc. *Et mor.* Quid ergo, si ipse, qui arbitrari debuit, moram fecerit? Adde *ibid.* 4. 8. 3. § 3. — b) Addito Dat. personæ vel rei, cujus quis arbitri est. *Dig.* 35. 1. 6. Si is, cujus arbitrium est, non vivat, vel adesse non possit, aut rei (al. ei) arbitrari nolit. — c) Addita per Infinitum sententia, quæ fertur. *Scævola Dig.* 4. 8. 44. Si arbitro paritum non esset, in eo, quod utroque præsentie arbitratus esset, pœnam commissam. *Paul. ibid.* 6. 1. 35. Alioquin nec rem arbitrabitur *Judex* mihi restitui. Adde *ibid.* 38. 1. 30., 2. 15. 8., 48. 18. 7. et alibi. ¶ 4. Sæpius arbitror est censeo, existimo, sed validis, quoniam tantummodo subjectivis, uti ajunt, argumentis innixis. Itac significatione — a) Proprie Verbo arbitror uti solebant testes, illic erant aliquid deferrent; ea enim deferebant, quorum erant consilii et certi, quæque ipsi validis argumentis vera existimabant. *Cic. Font.* 9. 19. Credo hæc eadem Induciorum in testimonio tenuisse aut cogitavisse: qui primum illud verbum consideratissimum nostræ consuetudinis, ARBITROR, quo nos etiam tunc utimur, cum ea dicimus jurati, quæ comperta habemus, quæ ipsi vidimus, ex toto testimonio suo sustulit atque omnia se scire dixit. *Cf. eumd.* 4. *Acad.* (2. pr.) 47. 146. Sic apud *Liv.* 3. 13. extat testimonium *M. Volsii* per vocem arbitror conceptum. *Et* 4. 40. *C. Julius* trib. pleb. *Sext.* Tempulum excitat ad testimonium dicendum his verbis: *Sexte Tempiani*, quæro te, arbitrisne, *C.* Sempromum consulum aut in tempore pugnam iniisse, aut etc? *Cf. eumd.* *Liv.* 4. 41. — b) Hinc arbitror ad plurima translatus fuit, et est censeo, duco, compertum habeo. *Ennius* apud *Cic.* 2. *Off.* 18. 62. Benefacta male locata malefacta arbitror. *Cato* apud *Priscian.* 7. p. 750. *Putsch.* Nunc ergo arbitror oportere restitui, quo minus duobus milibus ducentis ærum equestrium. *Plaut. Amph.* 2. 1. 2. Scelesticissimum te arbitror. *Ter. Eun.* 1. 2. 30. r. Civenne? r. Arbitror: certum non scimus. *Cassius Hemina* apud *Plin.* 13. *Hist. nat.* 13. 27. (86). In eo lapide insuper libros impositos fuisse, propterea arbitrari eos non computruisse. *Cic.* 1. *Divinal.* 2. 4. Furoris divinationem Sibyllinis maxime versibus contineri arbitrati eorum decem interpretes delectos et civitatibus esse voluerunt. *Id.* 2. ad *Q. fr.* 1. Ego, quod ad me attinet (idemque arbitror ceteros) ideo taceo, quod etc. *Id.* 1. ad *Brut.* 2. Quinque cohortibus quid ænam facturum arbitratus est? Adde *eumd.* 1. *Tusc.* 4. 8. et 13. 30. et 14. 32. et 26. 65. et alibi sæpiissime. Hinc formula ut arbitror, quæ frequenter occurrit. *Cic. Cluent.* 63. 176. Tamen, ut arbitror, auctoritate advocatorum adducti in veritate manserunt. *Cæs.* 1. *B. G.* 2. Pro multitudine autem hominum et pro gloria belli atque fortitudinis angustus se fines habere arbitrabatur. *Id. ibid.* 4. Ut ille vetuli arbitrantur. *Sall. Jug.* 69. Ubi — Numidas equites vident, rursus Jugurtham arbitrati, cum magno gaudio obvii procedunt. *Nep. Alcib.* 9. Non satis tuta eadem loca sibi arbitrans. *Plin.* 14. *Hist. nat.* 1. 1. (4). Reges innueneri honore artium colebantur — immortalitatem sibi per illas prorogari arbitantes.

Homonym. *V. OPINOR* in fin.

ARBOR, ōris, f. 3. In recto casu Poetæ ad dignitatem dicuntur arbor, ut *Lucret.* 1. 677. et 6. 785.; *Virg.* 3. *Ecl.* 56. (*V. Wagner* ad b. l.) et 2. *G.* 57. et 3. *Æn.* 27. et alibi; *Ovid.* 2. *Met.* 212. et 4. *Fast.* 153.; et alii: tametsi arbor dixit *Horat.* *Epod.* 12. 20. et *Ovid.* 10. *Met.* 90. — In obliquo etiam casibus arbosem pro arborem dixisse olim veteres, testatur *Paul. Diac.* p. 15. 3. *Mail.* — Arbor significat plantas majores et solidiores, ut pinum, quercum, abietem, fraxinum et alias buxusmodi, quæ altius a terra exeunt, humo eriguntur, et ramos protendunt (ut ait *Cic.* 3. *Orat.* 46. 19. Quid in arboribus, in quibus non truncus, non rami, non folia sunt — nisi ad suam retinendam conservandamque naturam?), quæque ad plurimos durant annos; inter quas antiqui

et vitem recensabant, testibus *Plin. 16. Hist. nat. 1. 2. (9).* et *17. ibid. 1. 1. (7).* et *Dig. 47. 7. 3.*; quamvis *Colum. de arb. 1. 2.* vitem medium esse inter arborem et fructum affirmat (*It. albero*; *Fr. arbre*; *Hisp. arbol*; *Germ. Baum*; *Angl. a tree*).

I.) Proprie. — a) Generatim hoc nomen omnes prorsus complectitur arbores cum *frugiferas*, tum *silvestres*; quas omnes persequitur *Plin. a lib. 12. ad 17. Hist. nat.*, *frugiferas* autem præcipue *Scriptores Rei Rusticæ* ac præsertim *Colum. lib. 1. a cap. 3. ad 5.* et in libro de arboribus, nec non *Gargilius Martialis* de arboribus pomiferis ed. *Mai. (Class. Auct. T. 1. p. 387.)*: de arborum vero materia seu ligno ad opera faciendâ inter alios *Vitruv. 1. 9.* pluribus agit. — Quod ad Poetas attinet, plura arborum nomina collecta habes apud *Ovid. 10. Met. 90.* et *seqq.* et *Stat. 6. Theb. 98.*; aliquot apud *Virg. 6. En. 180.* et *Sil. It. 10. 531.* — *Ennius* apud *Cic. 1. Tusc. 28. 69.* Cælum nitescere, arbores frondescere, vites lætificæ pampinis pubescere. *Cato R. 32.* Vineas arboresque mature face ut incipias putare. — Arbores hoc modo putentur. *Cæcilius Statius* apud *Cic. 1. Tusc. 14. 31.* Serit arbores, quæ alteri sæculo prosient. *Cic. Senect. 17. 59.* Cum autem admiraretur *Lysander* et proceritates arborum et directos in quincuncem ordines etc. *Id. ibid.* Multæ etiam istarum arborum mea manu sunt satæ. *Id. 5. Fin. 14. 39.* Arbor novella et vetula. *Id. 2. Divinat. 14. 33.* Arbores cædere. *Id. 15. Att. 4.* Excisa arbor, non evulsa. *Horat. 2. Od. 14. 22.* neque barum quas colis arborum Te præter invisas cupressus Ulla brevem dominum sequetur. *Propert. 3. 21. 33.* Penthe non sævæ venantur in arbore *Bacchæ*. *h. e.* ad quam confugerat, ut se a *Baccharum* furore tutaretur, ut est apud *Theocrit. Idyll. 26. 10.*, vel ut earum sacra specularetur, ut est apud *Euripid. in Bacchis 1093.* Adde *Lucret. 6. 782.*; *Cæs. 6. B. G. 27.*; *Nep. Milt. 5.*; *Varron. 1. R. H. 4.*; *Virg. 3. Ecl. 56.*; *Tibull. 1. 5. 31.*; *Ovid. 4. Met. 15.*; *Curt. 6. 4. 3.*; *Colum. de arb. 1. 2.*; *Quintil. 8. 3. 76.*; et *Inscript. apud Orell. 961.* — b) Interdum definitur Gentivo specie, qui semper singularis est, etiamsi arbores plurali numero ponantur. *Cic. Flacc. 17. 41.*, *Colum. 5. R. H. 11. 11.* et *Pallad. 4. R. H. 10. 28.* Arbor fici. *Sueton. Aug. 94.* palmæ. *Id. Vesp. 5.* cupressus. *Pallad. 5. R. H. 5. 1.* citri. *Id. 3. ibid. 25. 4.* plri. *Id. 12. ibid. 7. 13.* pruni. *Id. 3. ibid. 25. 21.* cydonii. — *Varron. 1. R. H. 1. 7.* Arbores alni. *Liv. 24. 3.* Proceres abietis arbores. Occurrit tamen plur. num. apud *Colum. 11. R. H. 2. 59.* Arbores ficorum. — c) Interdum definitur etiam illius rei nomine, cui arbor est sacra. *Plin. 11. Hist. nat. 1. 2. (3).* Patula Jovis arbor. *h. e.* quereus. *Ovid. 1. Met. 106.* Arbor Phœbæ. *h. e.* iaurus. *Id. 3. Fast. 193.* Palladis. *h. e.* oliva. *Virg. 2. G. 66.* Arbor *Herculeæ*. *h. e.* *Herculis*, sive *populus*. — d) Denique ratione habita religionis, arbores infelices et damnatæ religione existimantur, quæ neque seruntur unquam, neque fructum ferunt, ut *Plin. 16. Hist. nat. 26. 45. (1).* docet. Earum aliquot enumerat *Macrobi. 2. Saturn. 16.* Hinc arbores felices a *Frontone* ad *Amic. 2. 6.* vocantur, quæ bacis et pons onustæ sunt.

II.) Impropræ, sive ratione habita materiei, quâ constat arbor, ejusque usus: de quibus hæc generatim *Plin. 12. Hist. nat. 1. 2. (4).* Mille præterea sunt usus earum (*arborum*), sine quibus vita degi non possit: arbores sulcamus maria terrasque admovemus, arbores exædificamus tecta: ex arbore et simulacra numinum fuere etc. — Hinc speciatim ¶ 1. Per synecdochen in torculari arbores dicuntur bini stipites erecti, et parvo intervallo ita juncti, ut preli linguam vel caput recipere possint. *Cato R. H. 18.* Inter duas arbores, quod loci supererit, robore expleto, eo plumbum infundito, superiorum partem arborum digitos sex altam facito sis. Adde *eumd. ibid. 12. Plin. 18. Hist. nat. 31. 74. (317).* Palis affixa arbori stella, a palis arborum attollente secum arbor. ¶ 2. Similiter dicitur de arbore mali. Cum Gentivo usus est *Virg. 5. En. 504.* Arbor mali. uli *Servius* advertit eodem modo locutum esse ac *8. En. 231.*, ubi montem *Aventini* dixit. — Absolute. *Lucan. 9. 332.* Arboribus cæsis flatum effudere prementem. *Sil. It. 3. 129.* penduntibus arbore nautis. Adde *Juvenal. 12. 30.* — In prosa oratione, seriore tantum ætatis scriptores dixerunt, ut *Plin. 9. Ep. 26.* Et *Paul. Sent. l. 2. t. 3.* Nave, vel arbore vi tempestatis amissa. Adde *Dig. 14. 2. 3.* ¶ 3. Item pro quacunque lignea materia.

Virg. 10. En. 207. centenâque arbore fluctus Verberat assurgens. *h. e.* centum remis. *Ovid. Heroid. 12. 8.* Phryxæam petit Pelias arbor ovem. *h. e.* navis. *Argo. Stat. 12. Theb. 769.* ferratâque arbore magnos Molitur jactus. *h. e.* hasta. ¶ 4. *Arbor infelix* significat etiam crux, seu capitis pœna (*V. supra 1. d.*). *Cic. Rabir. perd. 4. 13.* Tu, qui in campo Martio crucem ad civium supplicium defigi et constitui jubes. *Id. paulo post.* Tu libentissime commemoras ea verba (antiquæ scilicet damandi formulæ): CAPYT OBNYRITO, ARBORI INFELICI SVSPENDITO. Adde *Liv. 1. 26.*, et *V. B. G. Niebuhr, Röm. Gesch. vol. 1. p. 365.*; et *Klotz ad Cic. orationes vol. 2. p. 851.* ¶ 5. Denique per similitudinem arbor est etiam nomen marini piscis in Oceano Gaditano, quem in tantum dispansum esse brachiis, veluti ramis, scribit *Plin. 9. Hist. nat. 4. 3. (8).*; ut ex ea causa fretum nunquam intrasse credatur. Quo loco *Plin.* de marinis polyphis fabulose loquitur. — NB. De urbis nomine *V. ONOM.*

ARBORARIA, æ, f. 1. berba, aliter bedera nigra. *Apul. Herb. 98.*

ARBORARIUS, a, um, adject. ad arborem pertinens. *Cato R. H. 10.* et *11.*, et *Varron. 1. R. H. 22. 5.* Arborariæ falces. *h. e.* quibus arbores putantur. Hinc *Freund* recte putat apud *eumd. Varron. 5. L. 137. p. 53.* Müll. pro arboriæ legendum esse arborariæ. *Turquilius Priscus* apud *Macrobi. 2. Saturn. 16.* Ostentarium arborarium. *h. e.* liber, qui de externis arborum signis agit. *Plin. 30. Hist. nat. 16. 53. (47).* Picus arborarius. *h. e.* qui arbores rostro excavat. *Solin. 11.* et *23.* Arborarii proventus. *h. e.* lignorum proventus.

ARBORATOR, òris, m. 3. qui arbores putat, qui et frondator dicitur. *Plin. 18. Hist. nat. 33. 76. (330).* Frondem medio die arborator nœ cedito. Adde *Colum. 11. R. H. 1. 12.*

ARBORESCO, is, ere, n. 3. arbor fio, in arborem cresco. *Plin. 19. Hist. nat. 4. 22. (62).* In Arabia malvas septimo mense arborescere.

ARBORETUM, i, n. 2. idem quod arbutum. *Claudius Quadrigarius* apud *Gell. 17. 2.* Convalles et arboreta magna erant. *Gellius* addit arbutum celebratius. hoc est usitatus verbum esse.

ARBOREUS, a, um, adject. qui est arboris, ad arborem pertinens (*It. arboreo*; *Fr. d'arbre*; *Hisp. de arbol*; *Germ. zum Baum gehörig, baumartig*; *Angl. arboreous*). *Plin. 16. Hist. nat. 36. 65. (162).* Arundini Indicæ arborea amplitudo. *Id. 21. ibid. 15. 51. (87).* Arborea folia. *Id. 12. ibid. 4. 9. (20).* ebeni genus. *Virg. 1. G. 55.* et *Ovid. 4. Met. 125.* fetus. *h. e.* poma. *Propert. 3. 16. 28.* coma. *h. e.* frondes. *Ovid. 1. Met. 632.* frondes. *Id. 8. ibid. 379.* radix. *Id. 10. ibid. 129.* umbra. *Virg. 1. En. 194.* cervi cornibus arboreis. *h. e.* magnis et ramosis ad instar arborum. — NB. De loco *Varron. 5. L. L. 137. V. ARBORARIUS.*

ARBOS, òris, f. *V. ARBOR* sub latit.

ARBŌSEM, *V. ARBOR* sub init.

ARBUSCŪLA, æ, f. 1. deminut. ab arbor.

I.) Proprie est parva atque elegans arbor. *Varron. 3. R. H. 15. 1.* In eo arbusculas esse oportet, quæ ferunt glandem. *Colum. 5. R. H. 11. 13.* Arbuscula fici. *Id. ibid. 10. 7.* Transfere arbusculas. Adde *eumd. 5. ibid. 4. 1.* et *11. ibid. 2. 79.*; *Plin. 19. Hist. nat. 10. 58. (180).*; et *Plin. 1. Ep. 24.* et *2. ibid. 11.*

II.) Impropræ. ¶ 1. Arbuscula crinita, ob similitudinem, dicitur a *Plin. 11. Hist. nat. 37. 41. (121).* apex capitis pavonum. ¶ 2. Est etiam hoc nomine machina quædam lignea, seu potius machinæ pars, apud *Vitruv. 10. 14. (20).* 1. *Schneid.*, et est lignum seu trabecula erecta habens in imo cavitatē, eique insertam rotam cum suo axe, in summo foraminibus duo, per quæ trajiciuntur vectes versandi causa. Hujusmodi machinæ subjiunguntur testudinibus aliisque militariibus machinis, ad eas, cum opus fuerit, quoquoersus ducendas. Græce dicuntur ἀναγκαστὴς, hoc est curruum pedes, quia iis, tamquam pedibus, currus aliæque machinæ moventur. Figuras habes apud *Baldum* in *Lex. Vitruv.* et apud *Joann. Anton. Rusconi l. 10. de Architect. c. 20.* — NB. De nomine proprio *V. ONOM.*

ARBUSCULAR, hoc est locus arbusculis consitus. Vox a *Lexico* expungenda; occurrit enim tantummodo in *Not. Tir. p. 119.*

ARBUSTATUS, a, um, *V. ARBUSTO.*

ARBUSTIVUS, a, um, adject. ad arbores pertinens ratione habita vineæ colendæ. *Colum. 3. R. H. 13.*

6. Ex omni sive arbustivo, sive silvestri loco quem vineis destinaverimus, etc. *Heins.* et *Schneid. leg. arbusto.* — Hinc arbustiva vitis dicitur (ab eodem *Colum. 4. R. H. 1. 8.* et a *Pallad. 3. R. H. 10. 1.* et *13. 1.*), quæ arboribus applicatur, ut stare et crescere possit. Tria enim vitium genera enumerat *Colum. de arb. 4.* primum earum, quæ per se stant sine adminiculo; alterum earum, quæ humi projectæ rejuant; tertium earum, quæ arboribus alligatæ in sublimē proceunt. Hinc arbustiva positio apud *eumd. 4. R. H. 1. 6.* est, quâ vitis in altum educitur: cui opponitur positio humilis. Et mustum arbustum Amineum apud *eumd. 12. R. H. 41. 1.* quod ex aminea vite arbori alligata exprimitur. *Id. ibid. § 2.* Arbustivi Aminei urna.

ARBUSTO, as, are, a. 1. Part. *Arbustatus.* Est agrum arboribus consero, ad maritandas præcipue vites. *Plin. 17. Hist. nat. 23. 35. (201).* Transpadana Italia, præter supradictas, cornu, populo, tilia, acere orno, carpine, quercu arbustat agros. *Papyr. Rom. (a. 539.)* apud *Marini Pap. dipl. n. 114. lin. 11.* Culti optimi arbustati jugera viginti. Adde *ibid. n. 117. (a. 544.) lin. 4.*: quæ *Plinianum* verbum confirmant.

ARBUSTUM, i, n. 2. (arbor vel arbos: cf. et ARBORETUM) locus arboribus, non tamen altissimis consitus. ¶ 1. Est locus arboribus plenus natura, non arte; quâ significatione occurrit in plurali numero tantum apud Poetas pro ipsis arboribus. *Nævius* apud *Non. p. 323. 1.* *Merc.* Vos, qui regalis corporis custodias agitis, ite arbutum in frondiferos lucos, ingenio arbusta ubi nata sunt, non obsita. *Lucret. 1. 187.* E terraque exorta repente arbusta salirent. Adde *eumd. ibid. v. 352.* et *806.* *Virg. 1. Ecl. 40.* ipsi te fontes, ipsa hæc arbusta vocabant. Adde *eumd. 4. ibid. 2.* ¶ 2. Item est locus arboribus consitus hominum manu sive arte ad aliquem finem. *Cato R. 1. Vineæ est prima* — septimo silva cædua, octavo arbustum, nono glandaria silva. Adde *ibid. 7.* ¶ 3. Item speciatim est locus, in quo sunt arbores sustinendis vitibus aptæ. *Cato R. H. 7.* In eodem fundo suum quidquid conseri oportet, arbustoque vitem copulari. *Cic. Senect. 14. 54.* Nec vero scgetibus solum et pratis et vineis et arbustis res rusticæ lætæ sunt, sed etiam hortis et pomariis. *Plin. 7. Hist. nat. 23. 35. (199).* Nobilia vina non nisi in arbustis gigni, et in his quæ laudatiora summis, sicut uberiora lnis. *V. ibi plura de arbustis.* Adde *Liv. 22. 15.*; *Virg. 3. Ecl. 10.*; *Horat. 3. Od. 1. 9.*; *Senec. Ep. 86.*; *Colum. 5. R. H. 6. 37.* et *7. 1.* et *De arb. 1. 3.* — Figuratè expressa arbusto convicia dixit *Horat. 1. Sat. 7. 28.*, hoc est ex pectore expressa, feraci maledictorum. Ducitur allegoria a vindemiatoribus ac frondatoribus, qui dum vindemiæ aut frondationi sunt intenti, in prætereuntes viatores, veluti decussa ex arbore, congerere convicia solent et ab iis vicissim dicta lacerari.

ARBUSTUS, a, um, adject. (arbos). Comp. *Arbustior* 11. Arbustus est ad arborem quomodocumque pertinens.

I.) Proprie. ¶ 1. Arbustus est arboribus consitus. *Cic. 5. de republ. 2. 3.* Agri arvi et arusti et pascui. *Plin. 10. Hist. nat. 29. 41. (77).* Larius lacus, amœnus arbusto agro. *Colum. 3. R. H. 13. 6.* Arbustus sive silvestris locus. *V. ARBUSTIVUS.* ¶ 2. Item arbori applicatus. *Plin. 17. Hist. nat. 23. 35. (207).* Arbusta vitis. *h. e.* arbustiva, *V. ARBUSTIVUS.*

II.) Translate res arboribuses dixit *Tertull. 2. advers. Marcion. 29.*, hoc est feliciores et feraciores, sumptâ metaphorâ ab arbustis luxuriantibus: vel robustiores, validiores, quæque arbutis, non sarculis similes sunt. Quidam putant legendum *austeriores*; alii *arbutiores*.

ARBUTEUS, a, um, adject. qui est ex arbutu arbore. *Virg. 1. G. 166.* Arbutæ crates. *Id. 11. En. 65.* virgæ. *Ovid. 1. Met. 632.* frondes. *Id. ibid. 104.* fetus. *h. e.* fructus arbuti. *Stat. 1. Theb. 584.* clausa arbutel sub cortice libri Membra tepent. *h. e.*, ut ait *Forcellinus*, arboris, lignei.

ARBUTUM, i, n. 2. ¶ 1. Fructus arbuti arboris, qui et unedo dicitur (*It. corbezzola*; *Fr. arboise*; *Hisp. madroño, el fruto*; *Germ. Frucht des Erdbeerbaumes*; *Angl. the arbutie*). *Lucret. 5. 938.* quæ nunc hiberno tempore cernis Arbuta puniceo fieri natura colore. Adde *eumd. 5. 963.* *Virg. 1. G. 147.* cum jam glandes atque arbuta sacre Deficerent silvæ. Adde *eumd. 2. ibid. 520.*; et *Varron. 1. R. H. 2. 4.* ¶ 2. Pro ipsa arbore arbuti. *V. ARBUTUS* infra. (*It.*

corbezzolo; Fr. arbousier; Hisp. madroño, el arbol. Germ. die Meerkirsche; Angl. the arbutus-tree. Virg. 3. G. 300. jubeo frondentia capris Arbuta sufficere. Id. 4. ibid. 151. de arbut. pascuntur et arbuta passim Et glaucas salices etc. Rutil. 1. Itiner. 31. fontes si mittere vocem, Ipsaque si possent arbuta nostra loqui. Forcellinus in hoc Rutil. loco arbutum accepit pro quavis arbore per synecdochē; quod Zumpt. ad eumd. 1. negat.

ARBUTUS, i, f. 2. Eliamsi, ratione habita etymol., hæc vox conjungenda sit cum arbor vel arbor; numquam tamen pro quavis arbore usurpatur (V. ARBUTUM in fin.); arbutus enim est specialis arbor folio citro similis, sed raris frondibus, et non deciduis, cujus fructus arbutum et unedo vocatur (It. corbezzolo; Fr. arbousier; Hisp. madroño, el arbol; Germ. der Meerkirschen-oder Erdbeerbaum; Angl. the arbutus-tree). Virg. 2. G. 69. Insuperit vero ex fetu arbutus berrida. Ovid. 10. Met. 101. pomoque onerata rubenti Arbutus. Adde Virg. 3. Ecl. 82.; Horat. 1. Od. 1. 21. et 17. 5.; Colum. 7. R. R. 9. 6. et 8. ibid. 10. 4.; et Plin. 15. Hist. nat. 24. 28. (99). et 23. ibid. 8. 79. (151).

ARCA, æ, f. 1. In quadam Inscript. optimæ notæ apud Gruter. 1033. 8. legitur arka. — Ratione habita etymol. vox conjungenda est cum Gr. ἀρχα, cum Lat. arx et arceo, et cum Germ. sarg; cf. Varro 5. L. L. 128. p. 50. Müll. et 4. R. R. 28., et Döderlein Lat. Synon. vol. 6. p. 24. — Arca proprie et generatim dicitur quicquid hominibus aut rebus claudendis et custodiendis inservit.

1.) Proprie et quidem speciatim ¶ 1. Arce dicuntur loca secretiora et obscuriora, roboris atibus munita (V. ROBUR), vel in publico carcere ad reos custodiendos, vel etiam in privatis domibus ad coercendos servos. Cic. Mil. 22. 61. Servi subito arrepti in quæstionem, tamen separantur a ceteris et in arcas conjunguntur, ne quis cum his colloqui possit. Paul. Diac. p. 264. 12. Müll. Robus quoque in carcere dicitur is locus, quo præcipitur malefactorum genus, quod ante arcis robusteis (h. e. tabulis in modum arcæ compactis) includebatur. ¶ 2. Sumitur et pro loculo seu sarcophago. Cassius Hemina apud Plin. 13. Hist. nat. 13. 27. (85). Lapideum fuisse quadratum circiter in media arca vinctum candilis quoquo versus. Plin. loc. cit. Cn. Terentium scribam repastinantem offendisse arcam, in qua Numa situs fuisset. Adde Liv. 40. 29.; Val. Max. 1. 1. 12.; Aurel. Vict. Vir. illust. 42. in fin., et Inscript. apud Gruter. 482. 2. ¶ 3. Pro loculo, vel sandapila, in qua cadaver, præcipue pauperum, ad tempus reponitur, postmodum perpetuæ sepulturæ tradendum, est locus Caji. Dig. 11. 7. 7. § 1. Adde Horat. 1. Sat. 8. 9. et Lucan. 8. 736. ¶ 4. Item pro receptaculo, in quo aliquid custoditur. Cato R. R. 11. Arca vestiaria. h. e. in qua vestes reponuntur. Cf. Horat. 2. Sat. 3. 119. Cic. 2. Divinat. 41. 86. Ex illa olea arcam esse factam, eoque conditas sortes, quæ bodie Fortunæ molitur tolluntur. Cf. Sueton. Tib. 63. Cic. 2. Orat. 69. 279. Cum Cato percussus esset ab eo, qui arcani ferebat etc. h. e. eistam. Cf. Horat. 2. Sat. 7. 59., et Sueton. Cal. 59. ¶ 5. Quod ad artes attinet — a) Arca in organo hydraulico est conceptaculum aeris. Vitruv. 10. 8. (13). 1. Schneid. — b) Arca in tectis ædium videtur esse universa dispositio trabium, quæ tectum sustentant: referunt enim opercula arcarum sepulcrallum, quæ fastigiata in modum culminis tecti videntur. Ita Forcellinus interpretatur locum Vitruv. 6. 3. et 4. recentiores vero philologi, fortasse rectius, putant, arcam b. l. esse eam in tecto constructionem, quæ aquis pluvialis excipiendis atque in impluvium vel puteum demittendis inservit. — c) Præterea arca dicitur machina lignea ex trabibus tabulisque in modum arcæ compacta, sed sine fundo, quæ in aquas demittitur; ejusque medium spatium (exclusa haustoriis machinis aqua) congestis cæmentis aliisque materia impletur: qua ratione fundantur moles ad conclusiones portus munientesque contra impetum fluctuum. Vitruv. 5. 12. — d) Denique agrimensoriibus arca sunt limites quadrati in modum arcæ constructi. Hinc arca finialis, quadrifinialis, arca trifinii etc. apud Auctores Rei Agrar. p. 119., 221., 223., 271. Goes. et alibi passim. Alii tamen his in locis arcas sepulcrales intelligunt in agrorum finibus locatas, quæ terminorum vices supplere. ¶ 6. Speciatim omnino arca frequentissime usurpatur pro receptaculo nummorum, quod, teste Juvenal. 11. 26. et 14. 259., ferro

alioue metallo munebatur. Varro 5. L. L. 182. p. 70. Müll. Quod asses librales pondo erant, qui acceperant majorem numerum, non in arca ponebant, sed in aliqua cella stipabant. Horat. 1. Sat. 1. 66. nummos contemtor in arca. Juvenal. 11. 26. inter arcam et sacculum distinguit, ut illa sit locupletum, hic pauperum: Ignoras quantum serrata distet ab arca Sacculus. Adde eumd. 13. 74. — Hinc ex arca domoque vel domo ex arca sua solvere est præsentii pecunia et ex domo sua debitum solvere: cui oppositur ex mensæ scriptura vel de mensæ scriptura, scil. ex mensa argentariorum, qui in foro erant et pecuniam debitoribus sub prædiorum pignore dabant. Donatus ad illud Ter. Adelph. 2. 4. 13. Ego ad forum ibo, ut hunc absolvam; hæc habet: Tunc enim in foro, et de mensæ scriptura, magis, quam ex arca domoque vel cista pecunia numerabatur. Id. ad illud Ter. Phorm. 5. 7. 28. Sed transi, sodes, ad forum, atque illud mihi argentum rursus jube rescribi; hæc adnotat: Per scripturam, id est de mensæ scriptura dari, unde hodie additur chirographis: domo ex arca sua vel ex mensæ scriptura. Hinc Paul. Dig. 12. 1. 40. inil. Lecta est in auditorio Emillii Papiniani Præf. prætorio JClī cautio hujusmodi: Lucius Titius scripti me accepisse a Publio Mævio quindecim mutua numerata mihi de domo: et hæc quindecim proba recte dari Kal. futuris stipulatus est Publius Mævius, spondendi ego Lucius Titius. Seneca Ep. 26. § 7. Puta, me non dicere, unde sumptuos sim mutuum: scis cujus arca utar. Expecta pusillum, et de domo fiet numeratio: interim commodabit Epicurus, qui ait etc. Inscript. apud Murat. 1439. 7. AVRELIA VICTORINA QUÆ ENIT EX ARCA EX PROPRIO SVO. Papyrus apud Marin. Papi. diplom. n. 115. lin. 2. Auri solidi dati, numerati et traditi sunt domi ex arca vel ex sacculo suo, testibus presentibus etc. Hæc fere ex Marin. Papi. Diplom. p. 337. V. MENSA. — Quare

11.) Translate arca accipitur pro pecunia, et præcipue pro pecunia presentium cum privata, tum publica. — a) De privatorum pecunia. Cic. 1. Att. 9. 2. Quidquid ejusdem generis habebis, ne dubitaris mittere et arcæ nostræ confidito. Id. Parad. 6. 1. 44. Animus hominis dives, non arca appellari solet. Adde eumd. 2. ad Q. fr. 12. 5.; Catull. 23. 1., et Plin. 3. Ep. 19. Colum. 3. R. R. 3. 5. Arcam patrisfamilias exaurire. Id. 8. ibid. 8. 9. complere. Apul. 7. Met. 4. Communi arcæ conferre aliquid. — b) Scrio-ritate arca occurrit et pro pecunia publica seu fisco. Symmach. 10. Ep. 33. Cui fisco in tempore, quod præbendum fuerat, non haberet ex arca quæstoria. Cassiod. 2. Variar. ep. 24. Arca Vicarianæ sedis. Imppp. Valentin. Theodos. et Arcad. Cod. 12. 70. 4. et Imppp. Gratian. Valentinian. et Theodos. Cod. Theod. 8. 1. 12. Arca fiscalis. h. e. in quam pecunia publicorum tributorum infertur. Symmach. 10. Ep. 42. Arca vinaria. h. e. in qua sunt pecuniæ vectigales ex vino. Sic arca olearia et frumentaria apud Hermogenian. Dig. 50. 4. 1. § 2. et Imppp. Valentinian. Theodos. et Arcad. Cod. Theod. 12. 11. 2. Et arca pontificum Rom. in Inscript. apud Orell. 2145. et 4549. Neque aliter arcam Numinis dixit Prudent. aspi. aspi. 2. 122. publicam Ecclesiæ pecuniam intelligens. — NB. De urbis nomine V. ONOM.

ARCALIS, æ, adject. ad arcam pertinet. Arcalis tituli memorantur in Valentinian. Novell. Neque domum divinam etc. (inter Theodosian. tit. xxi.), opponunturque his, quos sacri vel privati aerarii partibus deputavit vêtustas.

ARCANE. V. voc. seq.

ARCANO, adverb. (arcanus). De Comp. et Sup. V. infra. Arcano est clam, occulte (It. segretamente; Fr. secrètement, en secret; Hisp. secretamente, o cultamente; Germ. auf verloschlossene oder heimliche Weise; Angl. secretly, privily). Plaut. Trin. 2. 4. 117. Arcano tibi ego hoc dico, non ille ex te sciat. Cic. 16. Att. 3. Hunc tu translatum in macrocollum, lege arcano convivis tuis. Ita legis videtur etiam Charis. 2. p. 173. et 179. Putsch. Att. perperam leg. lege in Arcano convivis tuis, h. e. in villa Quinti fratris, quæ Arcanum appellabatur, de qua V. ARCANUM in ONOM. Cæl. 1. B. C. 19. Arcanum cum familiaribus suis colloqui. — Arcane pro arcano, et inde arcanius, arcanisime non probatur ab eodem Charis. loc. cit. Nihilominus videtur arcanius usurpasset Colum., cujus hæc verba sunt 3. R. R. 2. 22. Sed de hac sententiâ, quamquam et ipse paulo ante idem censuerim, quid tamen arcanius

judicem, suo loco mox dicam. h. e. quale sit occultius judicium meum et nulli adhuc manifestatum.

ARCANUM, i, V. ARCANUS in fin.

ARCANUS, a, um, adject. Ratione habita etymol., vox conjungenda est cum arceo, arca et arx: unde et Paul. Diac. p. 16. 3. Müll. Arcani sermone significatio trahitur sive ab arce, quæ tutissima pars est urbis; sive a genere sacrificii, quod in arce fit ab auguribus, adeo remotum a notitia vulgari, ut ne literis quidem mandetur, sed per memoriam successorum celebretur; sive ab arca, in qua quæ clausa sunt, tuta manent, cujus ipsius origo ab arcendo pendet. Et Servius ad Virg. 1. Æn. 262. Arcana, secreta. Unde et arca et arx dicte quasi res secretæ, a quibus omnes arceantur. — Arcanus itaque est clausus, occultus, ignotus, tacendus, ita ab hominum oculis abditus, ut nemo ejusdem particeps sit (It. arcano, segreto, occulto, nascosto; Fr. caché, secret; Hisp. secreto, oculto, escondido; Germ. unzugänglich, geheim gehalten, geheim nissvoll oder geheim; Angl. close, secret, hidden). — a) Generatim. Cic. 2. Fin. 26. 85. At quicquid joca, seria, ut dicitur, quicquid arcana, quicquid occulta omnia. Terum optime: deinde etiam cum mediocri amico. Liv. 23. 22. Arcani quid sanctive ad sitendum. Virg. 4. Æn. 422. arcanos tibi credere sensus. Id. 6. ibid. 72. Arcana fata. Horat. 3. Od. 21. 14. arcantum consilium reterege. Adde Liv. 31. 18. Propert. 4. 8. 19. Arcana taberna. Ovid. 2. Amor. 15. 15. tabellæ. Id. 9. Met. 516. littora. Curt. 6. 10. 28. Arcantum et occultum scelus. Plin. Paneg. 49. Arcana cubilia. Tac. 2. Ann. 54. Arcanus fons. Id. 12. Ann. 47. fœdus. h. e. sacrum; sacra enim celari mos erat. Sueton. Tib. 43. libidines. Plin. 29. Hist. nat. 1. 8. (21). præcepta. Sil. It. 6. 173. lucus. Martial. 5. 84. populus. Id. 7. 27. garum. h. e. reconditum et exquisitum. — b) Speciatim da sacris dicitur, quæ scilicet religionis causa celantur; et de his quæ occultam et magicam atque adeo sacram vim habent. Il. 1. Epod. 5. 52.; Ovid. 10. Met. 436. et Heroid. 12. 79., et Tac. Germ. 18. Arcana sacra. Propert. 4. 7. 45. arcanas tollere sativas. Sil. It. 2. 427. arcantum libare cruorem. Stat. 2. Silv. 4. 92. arcanos iterat Cytherea liquores. Claudian. 3. Rapt. Pros. 402. arcano perfudit robora succo. Inscript. apud Orell. 2494. PONTIFICIS VOTIS ANNUNTII ROMANÆ REIP. ARCANAQVE VRBIS PRAESIDIA ANNUNT. Cf. Le sette cose fatali di Roma antica illustrate da F. Cancellieri. Roma 1812. in 8. — c) Hinc de ipsis pontificibus dicitur, quorum agitur mysteria. Horat. 3. Od. 2. 26. vetabo, qui Cereris sacrum Vulgarit arcana etc. — d) Raro admodum ponitur de personis, quæ aut occultæ sunt, aut suæ fidei commissæ religiose custodiunt. — De personis, quæ occultæ sunt. Arcanus dictus est Jupiter, quia infans arcano subductus patri Saturno eum vorare cupienti, Curetum diligentia servatus est, et ob id aliquando arcanis sacris cultus. Hoc cognomine is appellatus est Præneste. Inscript. apud Donat. p. xli. P. ACILIO P. F. MEN. PAVLO CYLTORIS JOVIS ARKANI. Adde aliam apud Fabrett. c. 5. n. 352. Cæsii Taur. vot. Fortun. Prænestin. 17. In Anthol. Burm. Fortunæ simulacra colens et Apollinis aras Arcanumque Jovem. Ovid. 1. Amor. 7. 10. Arcanæ deæ h. e. Furia, quæ ceteris omnibus occultæ, uni apparebat Orest. — De his, quæ sibi commissæ tegunt. Plaut. Trin. 2. 4. 154. sr. Cave sis dixeris, me tibi dixisse hoc. Ph. Dixisti arcano satis. Plin. 7. Hist. nat. 52. 53. (178). Pelit ut Pompejus ad se veniret, aut aliquem ex arcanis mitteret. h. e. ex his, qui fidei erant et arcana servabant. Quod vero quædam ridium. hab. a caris, rejicit Harduin. ex constanti MSS. auctoritate. Sil. It. 1. 140. Arcanum pectus. Similiter Ovid. Heroid. 9. 40. et Stat. 1. Silv. 3. 71. Arcana not.

Arcanum, i, n. 2. substantivorum more pro re arcana et tacenda occurrit — a) Raro absolute. Horat. 2. Sat. 1. 30. Arcana credere alicui. Curt. 6. 7. 3. Arcana et silenda afferre. Juvenal. 9. 116. prodere arcantum. Plin. Paneg. 23. proferre. Curt. 6. 10. tacere. Tac. 6. Ann. 21. Judicem arcani esse. — b) Sæpius cum Genit. Virg. 7. Æn. 123. Fatorum arcana volvere. Adde eumd. 1. ibid. 262. Horat. 1. Od. 28. 9. Jovis arcanis Minos admissus. Id. 1. Ep. 18. 37. Aliquos arcantum scrutari. Et ibid. commissum tegere. Curt. 4. 6. 5. Arcana regum mira fide celare. Quintil. 1. 12. 15. Arcana aliquorum perdiscere. Tac. 2. Ann. 36. Arcana imperii tentare. Id. 2. ibid. 59. Arcana dominationis. — Huc referri pot-

est et illud *Pallac. de insit.* 2. Si quid in arcaneo petoris umbra tegit.

Homonymy. Inter *arcanus* et *secretus* idem interest discernere, quod inter *celare*, *occultare* et *abdere*, *abscondere*. Namque *arcana*, quia clausa, per se latent; *secreta*, quia in oculis hominum versabantur, remota sive abdita sunt, ut latent. Præterea *arcana* habent fere semper in se aliquid sacri, religiosi et horrendi; *secreta* vero nihil ejusmodi habent, sed talia sunt quia in solitudine tractantur. *Tac.* 1. *Ann.* 6. Sallustius Crispus particeps secretorum — movit Liviam, ne arcana domus vulgarentur. *Id.* *Germ.* 40. Numen ipsum secreto facu abluunt. Servi midistrant. quos statim idem lacus haurit. Arcanus hinc terror sanctaque ignorantia, quid sit id quod tantum petitori videtur. *Plin.* *Paneg.* 34. Præluuit — secretas illas et arcanas ac sub te primum communes opes. *Curt.* 7. 7. 24. Arcana mea et secreta te prodente cognovit. *Apul.* 3. *Met.* p. 58. *Bip.* Arcana domine meae revelare secreta.

ARCARIUS, a, um, adj. ad arcem pertinens, qui ex arca promittit (V. ARCA 1. 6. et II.). *Cajus Instit.* l. 3. § 131. edit. a Goeschenio. Alia causa est eorum nominum, quæ arcaria vocantur; in his enim rerum, non litterarum obligatio consistit: quippe non aliter valent, quam si numerata sit pecunia; numeratio autem pecuniæ jure naturali facit obligationem: qua de causa recte dicemus, arcaria nomina nullam facere obligationem, sed obligationis factæ testimonium præbere. Unde proprie dicitur, arcariis nominibus etiam peregrinos obligari, quia non ipso nomine, sed numeratione pecuniæ obligantur, quod genus obligationis juris gentium est.

ARCARIUS, ii, m. 2. Arcarii dicuntur, qui accepta et expensa arcarum tractant, sive publica, sive privata sit arca (II. ministri alla cassa, cassieri; Fr. caissier, trésorier; Hisp. cazero; Germ. ein Cassenbeamter, Cassier; Angl. treasurer, cofferer). — a) De arcario fisci. *Lamprid.* *Alex. Sev.* 43. Arcarios instituit, qui de arca fisci ederent munera. *Fragm. Juris Antequin.* a Maio edita p. 38. Arcarii Cæsariani, qui in foro Trajani habent stationes, ex sacris constitutionibus multifariam emissis habent immunitatem. *Symmach.* 1. *Ep.* 62. Arcarius pontificalis. *Inscript.* apud *Orell.* 2821. Arcarius provincie Achajæ. Adde *Paul. Sent.* 3. 6. 72. — b) De iis, qui privatam domini pecuniam administrant. *Scævola Dig.* 40. 5. 41. § 17. Stibus arcarius, probante domino, nomina fecit etc. Adde *Inscript.* apud *Gruter.* 641. 7. 8, quæ apud *Orell.* est 3346.

ARCATRA, æ, f. 1. arcæ structura; et occurrit tantum pro limite agrorum, sive pro arca finali (V. ARCA 1. 5. d.). *Cassiod.* 3. *Varar.* 52. Miramur fuisse litigatum, quod aut terminis testibus, aut jugis montium, aut fluminum ripis, aut arcaturis constructis aliisque signis evidentibus constat esse definitum.

ARCATUS, V. ARQUATUS.

ARCEBION, ii, n. 2. quædam herba apud *Plin.* 22. *Hist. nat.* 21. 25. (11). Est et alia herba proprio nomine onchites, quam alii anchusam vocant, alii arcebion. V. ANCHUSA.

ARCELA seu potius

ARCELLA vitis. *Arcellam*, vel, ut alii edidere, *arcelam* inter vitium genera enumerat *Colum.* 3. *R.* 21. 3, quam quidam putant dictam esse tamquam diminutivum ab *arcera*, quod ramis sese curvantibus, in similitudinem arcera, disponi ab agricolis soleat. *Id.* *Colum.* *ibid.* 2. 27. et 7. 1. recenset itidem inter vites *arcellatam*; vel, ut in aliis editionibus legitur, *arcelatam*, seu *arcelacam*: quam dictam existimant pro *arculatam*. hoc est in modum arcus dispositam. Alii *arcellatam* exponunt arcella circumdatam, nempe quo radices terra tectiores et tutiores sint. Sane arcella seu arcela, et arcelata seu arceluca idem omnino vitis genus significare apud *Columellam* videntur: sed unde dictæ sint, et quam tandem vitem designent, definire est admodum difficile. *Schneider.* in omnibus *Colum.* loc. cit. leg. *arcelaca*.

ARCELLA, æ, f. 1. parva arca, arcula. *Paul. Diac.* p. 25. 3. *Müll.* Arca diminutivum facit *arculam* et *arcellam*, ut a porco *porculum* et *porcellum* etc. Hinc non semel legitur apud Rei Agrariæ Scriptores, qui tum *arcellam*, tum *arculam* inter varias limitum agrorum formas enumerant. *Frontin.* de *Colon.* p. 119. *Goes.* ad p. 260. et 308. V. ARCA 1. 5. d.

ARCELLARIUS, a, um, adj. Lapis ex Pichio apud *Begerum* in *Spicilegio Antiquit.* p. 103. Atri-

ensis arcellarius, fere idem ac topiarius. Arcellarii simpliciter non dicuntur, sed atrienses arcellarii. Hi ab arcellis dicti videntur, uti arcarii ab arcis.

ARCELLULA, æ, f. 1. diminutivum ab *arcella*: quo usi sunt veteres teste *Diomed.* 1. p. 313. *Putsch.* ARCEO, ces, cñl. cere, a. 2. Arceat pro arcuerat apud *Paulin.* *Petroc. de visit.* nep. 26. Me quoque submotum pietas arceat ab omni Officio. Sed potius legendum arcebat. Supinum arcium, et per syncopen arcum seu artum, quod ab arceo derivare volunt nonnulli, inter quos *Priscian.* p. 1265. *Putsch.*, non est in usu: nisi quod coerceo facit coercitum. De adjectivo autem artus, a, um, V. quæ suo loco dicemus. — Part. *Arcens* A. 1.; *Arcendus* A. II. — Ratione habita etym., *Forcellinus* deducit ab ἀρχή *propulsio*, quod idem significat ac ἐργω vel ἐργω *prohibeo*, veto ne aliquis accedat, removeo, defendo. Latius tamen vox conjungi potest cum Gr. ἀργω, ἐργω, et Lat. arca, carcer (cf. et Germ. ferkhen, pferchen). — Arcere itaque est continere. *Servius* ad *Virg.* 1. *Æn.* 31. Aliquando (arcel) significat et continet. *Enn.* Qui fulmine claro Omnia per sonitus arcel. id est continet. Et *Paul. Diac.* p. 15. 9. *Müll.* Arcere est continere. Unde et arcus in ædificiis dictus est, quia se ipse continet. Et *Placid.* in *Gloss.* p. 435. *Mai.* Arcet, tenent, custodiunt: unde coerere. — Hinc factum est, ut eadem ratione qua dicimus continere aquam ne ab alveo exeat, continere manus ab aliqua re aliaque bujusmodi, arcere quoque significaret prohibere, vetare ne aliquis accedat, removeo, defendere. Itaque

A) Arcere est

I.) Proprie continere. *Cic.* 2. *Nat. D.* 54. 136. Alvus arcel et continet, sive illud aridum sit, sive humidum, quod recipit. *Id.* 6. de *republ.* 17. 17. Quorum (orbium) unus est celestis, extimus, qui reliquos omnes complectitur, summus ipse deus, arcens et continens ceteros. *Id.* 2. *Nat. D.* 60. 152. Nos flumina arcemus, dirigimus, avertimus. h. e. ripis coeremus. — Huc pertinet et formula arcere aquam pluviam, hoc est impedire, ne e suo alveo exeat et vicini fundo noceat: qua de re *P. Jctos* in *Dig.* 39. tit. 3, qui est De aqua et aquæ pluvie arcendæ. Hinc ille locus *Cic. Muren.* 9. 22. Ille tenet et scit, ut bostium copias, tu, ut aquæ pluvie arceantur. Adde *eumd.* *Top.* 10. 43.

II.) Translate est coerere, in officio continere. Huc pertinet lepidus locus in illo *Plant. Mil. glor.* 5. 33. Si posthac prebendero ego te hic, arcebo testibus. h. e. coercebo, puniam testiculos tibi avellendo: simulque ludit in ambiguo; posset enim et hoc modo explicari: propulsabo te hinc testibus adhibitis, et donum meum ultra accedere prohibebo, tamquam ad alterum. *Cic. Harusp. resp.* 3. 4. Videbam illud scelus tam importunum, audaciam tam immanem adolescentis furentis — non posse arceri otii finibus: eruptum illud malum aliquando, si impunitum fuisset, ad perniciem civitatis. *Id.* 2. *Tusc.* 21. 48. Hos quidem, ut famulos, vinclis ac custodia arcemus. *Orellius* ex optimis codicibus arceamus omittit. *V.* et *NB.* in fine bujus vocis. *Paul. Diac.* p. 175. 3. *Müll.* Noverca dicitur, quam quis liberis sublati novam uxorem ducit arcendæ familiæ gratia. al. minus recte leg. augendæ, al. arcessendæ. *Cf. Festus* p. 174. 10. *Müll.*

B) Arcere est etiam, ut diximus sub init., prohibere, vetare, ne aliquis accedat, removeo, defendere, tum proprie, tum translate. Occurrit — 1.) Absolute, et ponitur — a) De hominibus. V. *Plant. Mil. glor.* 5. 33. superius sub A. II., et *Cic. Muren.* 9. 22. sub A. I. *Liv.* 8. 29. Prædam militibus, quod eos neque portæ, neque muri bostium arceant, concessit. *Virg.* 2. *Æn.* 405. Ad cælum tendens ardentia lumina frustra, Lumina: nam teneras arceant vincula palmas. h. e. vetabant, ne palmas ad cælum tenderet. *Horat.* 3. *Od.* 1. 1. Odi profanum vulgus et arceo. *Ovid.* 2. *Met.* 501. Ille — Nescius extimuit, propiusque accedere adventi Vulfifico fuerat fixurus pectora telo. Arcuit omnipotens pariterque ipsosque nefasque Sustulit. *Tac.* 2. *Ann.* 48. Ignitos et aliis offensos præcui arcebat. — b) De inanimis et abstractis. *Liv.* 3. 8. Arcere bellum. *Id.* 1. 40. contumelliam. *Id.* 26. 20. comineatus præsidii Romani. *Ovid.* 2. *Met.* 735. somnos. *Id.* 3. *Trist.* 10. 19. frigora pellibus et braciis satis *Plin.* 12. *Hist. nat.* 1. 5. (12). Platonis soleni æstate arcel, bieme admittit. *Tac. Dial. de orat.* 22. Arcere imbrem et

ventum. *Id.* 16. *Ann.* 10. mortem. h. e. medicamine. *Id.* 1. *ibid.* 39. vim extremam. *Id.* 4. *Hist.* 64. colloquia congressusque aliorum. *Fellej.* 2. 120. 6. arma. *Lucan.* 2. 295. furorem. — 2.) Addito termino, a quo quis vel qua res prohibetur et removetur. — a) Per Ablat. et præp. ab. *Cic.* 1. *Cal.* 13. 33. Tum tu, Jupiter —, hunc et hujus socios a tuis aria ceterisque templis, a tentis urbis ac mœnibus, a vita fortunisque civium omnium arcebis. *Id.* 11. *Phil.* 2. 4. Aliquem a progressu arcere. *Id.* 1. *Legg.* 14. 40. Si homines ab injuria pœna, non natura arcere deberet. *Id.* 1. *Off.* 34. 122. Adolescentia a libidinibus arcenda est. *Id.* *Parad.* 3. 2. § 23. Arcere homines ab improbitate. *Virg.* 4. *G.* 168. pecus a præsepibus. *Ovid.* 9. *Met.* 750. aliquem ab amplexu. *Id.* 6. *Fast.* 481. Quæ dea sit, quare famulas a lmine templi Arceat, (arcel enim), libaque torta petat. — b) Per Ablat. sine præpos. *Cic.* 5. *Phil.* 13. 37. Qui illum non ut consulem recepit, sed ut bostem arcelit Gallia. *Id.* 1. *ibid.* 40. 104. Non enim te dominus modo illis sedibus, sed quivis amicus arcelit. *Id.* 1. *Tusc.* 37. 89. Arcere aliquem reditu. *Id.* 2. *Legg.* 10. 25. Quid est, cur paupertatem deorum aditu arceamus? *Liv.* 3. populationes sociorum agro. *Id.* 7. 35. et 9. 24. aliquem ascensu. *Id.* 26. 20. aliquem agro. *Id.* 26. 25. aliquem aditu. *Id.* 28. 41. transitu bostes. *Virg.* 1. *Æn.* 31. aliquem longe Latio. *Ovid.* 4. *Met.* 647. externos finibus suis. *Fellej.* 2. 32. extr. aliquem rapinis. h. e. impedire ne rapinas faciat. *Tac.* 3. *Ann.* 23. aliquem aquâ et igni. *Sueton.* *Ner.* 46. Arceri progressu. — Interdum apud Poetas occurrit arcere aliquem aliqua re pro arcere aliquam rem ab aliquo, ut apud *Virg.* 8. *Æn.* 73. aliquem arcere periculis. *Horat.* 1. *Ep.* 8. 10. quempiam veterno funesto. h. e. veternum ab eo propulsare. *Id.* *Art. P.* 64. classes aquilonibus arcel. — c) Per Dat. ejus, cujus comendo aliquid arcelitur. *Virg.* 3. *G.* 155. Asilum Arcebis gravido pecori. — d) Per Infinitum, nunquam tamen ante *Ovidium*. *Ovid.* 3. *Pont.* 3. 56. Quam lex furivos arcel habere viros. *Id.* 3. *Met.* 88. pisgarnque sedere Cedendo arcebat, nec longius ire sinebat. *Stat.* 2. *Silv.* 1. 34. nec te lugere severus Arceo. *Id.* 1. *Theb.* 455. tecto cælum prohibere quis iste Arcuit? Adde *Sil.* 13. 341. et 5. 51., et *Senec. Hæropol.* 306. — In prosa oratione occurrit tantum apud *Tac.* 3. *Ann.* 72. Nec Augustus arcebat Taurum, Philippum, Balbum hostiles exuvias aut exundantes opes ornatum ad urbis et posterum gloriam conferre. — NB. Arcere visum est aliquando usurpari pro arcessere, accire. *Cic. Quinct.* 22. 71. Præstituenda horæ ad arbitrium nostrum: judex ipse arcebitur. arcessetur plerique habent; alii quidam inallent arcibitur ab arcio pro accio: priorem tamen lectionem recentiores cum *Orellio* tuerentur, judex ipse arcebitur, hoc est in officio continetur, coercebitur. *Müllerus* tamen putat rō arcebitur descendere ab arceo alve accio, quod in usu fuisse *Plautus* et *Diomedes* testantur, elisa vocali i, ut factum est in verbo arcesso: hæc autem in notis ad locum *Festi* p. 321. 21. Sagmina vocantur verbenæ, id est herbæ puræ, quia ex loco sancto arcebantur a consule prætorive, legatis proficiscentibus ad sedes faciendum bellumque iudicandum. h. e. arcessabantur: quod si corrigendum ait idem *Müllerus*, probabilibus *Huschkius* corrigi arcedantur, collato *Liv.* 30. 43. et 1. 24. *Paul. Diac.* p. 320. 3. *Müll.* eadem ferme habet quæ *Festus*.

ARCERA, æ, f. 1. ab arca deducitur, ut docent *Varro* 5. *L. L.* 140. p. 54. *Müll.*, *Gell.* 20. 1. et *Non.* p. 55. 2. *Merc.*, et significat plaustrum lectum undique ex tabulis, quasi arca quædam magna, quo vehiculi genere senes et ægroti cubantes relectantur. Ante lecticas in usu fuit, et his inventis postea desit. Cum ea adhiberi opus erat, stragula esse sterneretur. Hinc illud in *Leg. XII. Tab.* apud *Gell.* 20. 1. si morbus ævitasve vitium esit, qui in ijs vocabit, jumentum dato, si nolet, arcera nō sternerito. Adde *Farron.* l. c. *Id.* *Varro* apud *Non.* p. 55. 7. Vehabatur cum uxore vehiculo semel aut bis in anno, cum arceram, si non vellet, non sterneret. V. *Oehler* ad h. l. in *Varro. Sat. Menipp. reliq.* p. 135. *Id.* *Non.* *ibid.* testatur etiam *Cicronem* hoc vocabulo usum esse: nempe, addit *Furlanetto*, ex *Fragm. orat. pro Font.* 2. in *fin.* apud *Niebuhr.*, et apud *A. Mai.* in *Class. Auct.* T. 2. p. 367., cujus videbis notam ibidem subjectam. Sed locus est omnino dubius. *Servius* ad *Virg.* 1. *Æn.* 744. Arceram veteres vehiculum vocabant.

AR CERANEUS. V. AT TERRANEUS.

ARCESSITIO, ōnis, f. 3. idem ac arcessitus. Translatio pro morte usurpat *Cyprian. de mortalit. ad fin.* Cum arcessionis propria dies venerit, incunctanter et libenter ad Dominum, ipso vocante, veniamus.

ARCESSITOR, ōnis, m. 3. qui arcessit seu vocat. ¶ 1. Generatim. *Plin. 5. Ep. 6. in fin.* Alius ibi otium et pinguis eoque securus: nulla necessitas togæ, nemo arcessitor ex proximo. ¶ 2. Speciatim est qui accusat, sive in iudicio vocat. *Ammian. 29. 1. in fin.* Verba placentia arcessitori loqui.

ARCESSITUS, a, um, V. ARCESSO.

ARCESSITUS, us, m. 4. vocatus (It. *chiamata*, invito; Fr. *invitation de venir, appel*; Hisp. *cita ó llamamiento*; Germ. *das Herbeiholen oder Herberufen*; Angl. *a calling, sending for, inviting*). Extra Ablativum casum exempla nondum vidimus. *Plaut. Stich. 2. 3.* Salve: tuo arcessitu venio huc. *Cic. 1. Nat. D. 6. 15.* Cum ad eum ipsius rogatu arcessituque venissem. *Ammian. 31. 10.* Docet, arcessitu Valentis Gratianum mox signa moturum.

ARCESSO, is, ivi vel ii, itum, ere, a. 3. Infinitum arcessire et speciatim passive arcessiri occurrit apud optimos quoque Scriptores in prosa oratione, ut notantur *Heusinger in Observat. ant. p. 431., Oudendorp. ad Cas. 1. B. G. 3. alique.* — Legitur et arcesso in multis libris tum MSS., tum editis; defenditurque a nonnullis doctis viris. *Charis. 1. p. 227. Putsch. et Diomed. 1. p. 375.,* quos non pauci posterioris ætatis grammatici seculi sunt, ita distinguunt, ut arcesso vocare significet, arcesso accusare. Verum arcesso multo frivoliore habet argumenta: deducitur enim ab arcio pro accio, quod advocare significat, ex ad et cio (ar autem supra monuimus pro ad usurp. præterit in compositis). Quam etymologiam probant *Priscian. 1. p. 559. Putsch., Felius Longus p. 2232. ibid., Manut. loc. cit., Pier. ad Virg. 10. En. 11.,* et inter recentiores *Hagner in Orthogr. Virgil. p. 417. et R. Dietsch. ad Sall. Cat. 40. et Jug. 62. testantur.* Quod si in *Inscript. apud Fabric. p. 581. n. LXXXVII.,* quæ est apud *Orell. 4221. legimus: QVI BIXIT ANN. IIII. M. VIII. HIES V. ARCESSITVS AB ANGELIS VII. ID. JAN. in Fastis Prænestinis,* qui profecto majoris prælii sunt, legimus apud *Orell. Inscript. vol. II. p. 388. MATER. MAGNA. EX. LIBRIS. SIBYLLINIS. ARCESSITA. LOCVM. MYTAVIT.* etc. Quod vero discernim docuerunt *Charis. et Diomed.* nane nullum id est, cum passim arcessere et pro vocare et pro accusare usurpatum legatur; nam et qui accusat in iudicio vocat. Ex his itaque omnibus, necnon ex *Orell. et Kilot. ad Cic. 4. Tusc. 1. 2., Orell. ad Cic. 2. Off. 14. 51. et Zumpt. ad Cic. Ferr. p. 740. et 771.* facile colligere possumus, arcesso antiquiorem fuisse huius verbi formam, cujus loco deinde, præcipue apud ceteros Italiæ populos extra Urbem et Latium, arcesso dictum est. — Part. *Arcessens I. 1.; Arcessitus I. 1. et in fine; Arcessiturus et Arcessendus I. 1.* — Arcesso est advoco, adducendum seu afferendum curo (It. *chiamare, far venire*; Fr. *faire venir, appeler*; Hisp. *apelar, llamar*; Germ. *machen, dass Jemand herbei kommt, Jemanden herbei-herzu-oder herholen oder rufen lassen*; Angl. *to call, send for, invite, summon, fetch*).

1. Proprie. ¶ 1. Generatim ponitur de personis vel animalibus, et est advocare, adducendum curare. Occurrit — a) Absolute. *Plaut. Capt. 5. 4. 30.* Eamus intro, ut arcessitor faber. *Id. Rud. 4. 4. 12.* Abisti hinc herum arcessitum. *Adde eund. ibid. 5. 1. 28. et Cas. 3. 2. 69. Ter. Andr. 3. 3. 14.* Si in rem est utrique, arcessi jube. *Adde eund. Adelph. 3. 2. 56. Cæcilius Statius apud Cic. 4. Tusc. 32. 68.* Cuius in manu sit; quem esse dementem velit, — quem contra amari, quem expeti, quem arcessier. *Cic. 1. Ferr. 9. 25.* Siculi in eo sane liberos fuisse, qui quambrem arcesserentur eum intelligerent, non venisse. *Id. 1. Att. 18.* Te expectamus, te desideramus, te etiam arcessimus. *Id. 15. ibid. 13.* Qui nunciaret Bassum arcessi, Cassium expectari. *Cas. 1. B. G.*

31. Factum esse, ut ab Arvernibus Sequanisque Germani mercede arcesserentur. h. e. conducerentur. *Ad Nep. Dion. 2. et Sall. Cat. 40. Liv. 3. 45.* Placeat itaque, patrem arcessiri. *Id. ibid. 9. extr.* Consul extemplo arcessiti. *Id. 38. 30.* Jamdiu arcessentibus Ægiensibus. *Virg. 5. En. 746.* Extemplo socios primumque arcessit Aeceten. *Horat. 2. Sat. 3. 261.* Quo rediturus erat non arcessitus. *Adde Ovid. 15. Met. 640. Justin. 11. 10. in fin.* Arcessitis auxillis. — b) Addito termino, a quo quis arcessitur. *Plaut. Cas. 3. 4. 10.* Dixeras, tuam arcessituram esse hinc uxorem meam. *Cic. Rosc. Am. 18. 50.* Cum ab aratro arcessbantur qui consules fierent. *Id. 3. ad Q. fr. 1. 2.* Chilonem arcessiveram Venafro. *Cæs. 7. B. G. 33.* Arcessere auxilia a Verdingetorige. *Nep. Timol. 3.* Corintho colonos. *Sall. Jug. 43.* undique præsidia. *Val. Max. 8. 15. 3.* deum Pessinunte. *Ascon. p. 23. 4. Baît.* aliquem de exilio. *Plin. 29. Hist. nat. 1. 8. (18).* aliquem a Gadibus columnisque Herculis. *Colum. 6. R. R. 2. 13.* boves ex longinquo. — c) Addito termino, ad quem quis arcessitur. *Plaut. Cas. 3. 2. 1.* Ut properarem arcessere hanc ad me vicinam meam. *Id. Cist. 1. 1. 107.* Arcessere aliquam ad matrem. *Id. ibid. 1. 3. 48.* Jussit arcessi eam donum. *Ter. Hec. 2. 1. 109.* Arcessere aliquem ad rem divinam. *Id. Adelph. 5. 7. 6.* uxorem domum. *Id. Eun. 3. 5. 44.* virginem lavatum. *Cic. 2. Att. 20.* aliquem ad laboris societatem. *Id. Dom. 3. 7.* aliquem in senatum. *Id. post red. in sen. 11. 27.* Quo die nos comitiis centuriatis arcessivit in patriam. *Sall. Cat. 52.* arcessere aliquam gentem ad bellum. *Nep. Att. 21.* Agrippam generum ad se arcessiri jussit. *Adde Ter. Eun. 3. 3. 4. et Cic. 7. Ferr. 44. 114. Liv. 10. 47.* Inventum in libris, Æsculapium ab Epidaurio Romam arcessendum. *Quintil. 7. 3. 33.* Arcessere aliquem trans mare. — d) Utrumque terminum conjunxit *Plaut. Stich. 5. 3. 3.* Domo dudum huc arcessita sum. ¶ 2. Speciatim sæpe sumitur pro in iudicio vocare, et reum facere, accusare: quo sensu sequentes occurrunt dicendi modi: *judicio aliquem arcessere, nomine vel crimine alius rei arcessere, aut cum Genitivo absoluto capitulis, majestatis etc. Cic. Rabir. perduell. 9. 26.* Arcessere quempiam in summum capitulis periculum aliquo crimine. *Id. 2. Off. 14. 51.* Innocentem iudicio capitulis. *Id. 4. Ferr. 58. 142.* aliquem statua, um nomine. *Id. Flacc. 6. 14.* aliquem iudicio. *Id. Cat. 7. 16.* aliquem ambitus crimine. *Id. 4. Ferr. 46. 113.* aliquem magis invidioso crimine, quam vero. *Id. Dejot. 11. 30. et 2. Invent. 31. 97.* aliquem capitulis. *Sall. Jug. 37.* aliquem pecunie capite. h. e. accusare, quod pecunia se corrumpi siverit. *Sueton. Tib. 53.* aliquem veneni crimine. *Tac. 2. Ann. 50.* majestatis. *Id. 4. ibid. 29.* tumultus hostilis. Sic metaphorice *Nigidius apud Gell. 19. 14.* Græcos non tantæ insolitiæ arcesso etc.

II. Improperie et translate. ¶ 1. Arcessere ponitur de inanimis, et significat adsciscere, comparare. *Plaut. Bacch. 2. 3. 120.* Arcessere aurum. *Cic. 7. Fam. 23. 3.* Certiorum velim nunc facias ubi sluit, quando arcessantur, quo genere vectura. *Id. 7. Ferr. 18. 45.* Arcessere res transmarinas ex aliquo loco. *Id. 16. Att. 11. 4.* librum alicujus. *Sall. apud Priscian. 10. p. 902. Putsch. argentum mutuam. Horat. 1. Ep. 5. 6. vltum. Colum. 2. R. R. 16. 5.* Arcessita et advecta buniis. *Tac. 4. Hist. 71.* Arcessere tormenta et missilia tela. ¶ 2. Ponitur etiam cum de rebus non omnino materialibus, tum de abstractis; et est eas mutuas accipere, sibi adsciscere, comparare. *Ad rem Plaut. Amph. 1. 1. 171.* Illic homo a me sibi malam rem arcessit jumento suo. h. e. proverbialiter dictum pro: sua opera sibi ipsi calamitatem et damnum creat: Itali dicunt simili, non eadem sententia, *aguzzarsi il palo in sul ginocchio. Cic. 7. Ferr. 51. 115.* Sacra ab exteris nationibus adsciscere et arcessere. *Adde Liv. 10. 47. et Fastos Prænestinos sup. cit. Id. 4. Tusc. 1. 2.* Arcessere studia doctrinæ aliunde. *Id. 2. Orat. 27. 117.* A capite, quod velimus, arcessere, et unde omnia manant, videre. h. e. petere. *Id. Top. 9. 39.* Cum a genere ducitur argumentum, non erit necesse, id usque a capite arcessere. h. e. repetere. *Id. Brut. 97. 332.* Arcessere artes ex urbe aliqua. *Id. 1. ad Brut. 16. 4.* Aliquid ultro arcessere et attrahere. *Id. 3. Orat. 38. 156.* Translatione orationi splendoris aliquid arcessunt. h. e. argent, conciliant. V. *Arcessitus* in fin. *Liv. 21. 4.* Arcessere quietem molli strato aut silentio. *Virg. 10. En. 11.* tempus. *Horat. 2.*

Ep. 1. 168. e medio res. *Propert. 3. 15. 13.* Quod si, Bacche, tuis per servida tempora donis Arcessitus erit somnus in ossa mea. *Ovid. 2. Amor. 2. 37.* Arcessere ventos. *Curt. 3. 3. 2.* per somnum species imminentium rerum. *Id. 8. 13. 25.* gloriam ex periculo. *Id. 10. 5. 33.* honores divinos. h. e. querere, captare. *Cels. 3. 18.* somnum medicamentis. *Val. Max. 4. 7. 4.* causam sibi mortis. *Id. 9. 12. 8.* mortem. *Plin. 13. Hist. nat. 1. 1. (2).* Arcessita commendatio inuengit. *Quintil. 8. 3. 30.* Arcessere res extrinsecus. *Id. 2. 4. 31.* verbosissimos locos. *Id. 5. 11. 42.* aliquid aliunde. *Id. 10. 2. 27.* laudem. *Petron. Satyr. 37.* longe fabulas. — Hinc part. præter. pass.

Arcessitus, a, um, ut adjectivus translate occurrit si de oratione agatur, et est longe petitus, affectatus, de industria quesitus. *Cic. 2. Orat. 63. 256.* Etenim cavendum est, ne arcessitum dictum putetur. *Seneca 1. Controv. 6. p. 114. Bip.* Buteo longe arcessito colore usus est. *Quintil. 8. præfat. § 23.* Quia sunt optima minime arcessita. *Id. 2. 4. 3.* Arcessitæ descriptiones. *Id. 9. 3. 74.* Innatus, non arcessitus. *Et alibi sæpissime. Sueton. Claud. 21.* Ut — rogando ad hilaritatem homines provocaret — immixtis interdum frigidis et arcessitis jociis. *Petron. Satyr. 139.* Arcessito sermone lassare aliquem.

ARCEUTHINUS, a, um, adject. (ἀρκευθινός) ad juniperum pertinens, ex junipero ortus. *Interpr. Vulg. 2. Paralip. 2. 8.* Sed et ligna cedrina mitte mihi, et arceutina, et pinea de Libano.

ARCHÆUS, ō, um, adject. (ἀρχαῖος) antiquus. *Vet. Schol. ad Horat. 1. Sat. 4. 1.* Hi priini archæas comædies scriperunt: nempe Eupolis, Cratinus, Aristophanes. *Diomed. 1. p. 482. Putsch.* Satira est carmen apud Romanos, nunc quidem maledicum et ad carpenda hominum vitia archæas comædiæ character compositum, quale scripserunt Lucilius, Horatius et Persius.

ARCHAGATHION, ō, n. 2. ita appellatur emplastrum seu malagma ab Archagatho, medico Peloponnesiaco, quæ omnium primus Romam venit, teste *Plin. 29. Hist. nat. 1. 6. (12).* anno U. C. DXXXV. Ejus emplastri compositionem docet *Celsus 5. 19. § 27.* Hinc *Cæc. Aurel. 4. Tard. 1. a med.* Item malagmata adhibet (*Themison*) constructiva, ex quibus nunc plurimi laudant archagathion appellatum medicamen.

ARCHAÏCUS, a, um, adject. (ἀρχαῖος) antiquus. *Horat. 1. Ep. 5. 1.* Si potes archaici conviva recumbere lectis. h. e. humilis brevique forma, quæ antiquorum simplicitatem referat. Recentiores plerique omnes leg. *Archiacis*, idest ab Archia artifice sic vocatis. Hæc enim habet *Porphyr. ibid.* Archias breves lectos fecit, inde Archiaci dicti, sicut a Boeto Boetus dicimus.

ARCHAÏSMOS et Latina terminatione archaismus, i, m. 2. (ἀρχαϊσμός) antiquitas. Figura quæ veterum more, sed jam obsoleto, loquimur vel scribimus, ut illud *Ter. Eun. 4. 3. 7.* Nescio, quid absente nobis turbatum est domi. Est autem Græca vox, quæ Latinis litteris occurrit apud *Servium ad Virg. 1. En. 3. 2. ibid. 541.,* et alibi sæpe.

ARCHANGELICUS, a, um, adject. (ἀρχαγγελικός) ad archangelum pertinens. *Hieronym. in Isaiam 1. 7. c. 17. v. 13.* Archangelicum fastigium.

ARCHANGELUS, i, m. 2. (ἀρχάγγελος) angelorum princeps ab ἀρχή et ἄγγελος. *Hieronym. 1. Rufin. 6.* Archangelus non dicitur, nisi qui prior est angelorum. *Adde Tertull. advers. Valentianum. 19.*

ARCHE, es, f. 1. ἀρχή, hoc est principium. Unus est ex æonibus Valentini hæretici apud *Tertull. advers. Valentianum. 35.* — V. et ONOM.

ARCHEBŪLEUS vel archebulus, a, um, adject. ad Archebulum pertinens. *Archebuleum* vel *archebulum methum* denominatum est a quodam Archebulo poeta, non quod ipse invenerit, sed quod eo solo c. minis genere in suis poematis usus est. Nam et Stesichorus et Pindarus et Simonides promissæ adhibuerunt. Ejus autem metri tale ponit exemplum *Servius in Centim. p. 1822. Putsch.* Dea somnifera bona Curiculo relictæ. *V. Attil. Fortunatian. ibid. p. 2673.* Meminit etiam *Diomed. 3. p. 513. Putsch.*

ARCHEŌTA vel archiota, ō, m. 1. (ἀρχεώτης) archivii curam gerens. *Aræad. Dig. 50. 4. 18. § 10.* Hi quoque, qui custodes ædium, ut archeotæ, vel logographi, vel tabularii, etc.

ARCHETYPUS, a, um, adject. (ἀρχέτυπος) primigenius, s. i. primo ab ipso auctore factus, ab ἀρχή principium, et τυπος forma, imago; et occurrit seic

de scriptura, aut de signis et tabulis pictis. *Juvenal.* 2. 7. Et jubeat archetypos pluteum servare Ceanthas. h. e. tabulas quas ex ipso Ceanthe adhuc vivo expressas fuerant. *Marzial.* 7. 10. *archetypas nugas* dixit epigrammata sua propria manu scripta. *Id.* 12. 70. Sic tamquam tabulas scyphosque, Paule, Omnes archetypos habes amicos. h. e. uteris amictis tamquam tabulis, aut signis archetypis, quibus delectaris sine impensa. — Hinc

Archetypon vel Latina terminatione *archetypum*, f. n. 2. substantivorum more est exemplar, quod Fr. *Portin* appellatur. *Varro* 3. R. II. 5. 8. Dic alterum genus ornithonis, qui constitutus a te sub Casino fertur, in quo diceris longe vicissse archetypum inventoris nostri etc. *Plin.* 5. 10. Ut pictores pulcrum absolutamque faciem raro, nisi in pejus effingunt, ita ego ab hoc archetypo laboro et decido. *Macrobius* 7. *Saturn.* 14. Sic sit ut videatur imago archetypo suo grandior.

ARCHEZOSTIS, f. n. 3. (*ἀρχεζώστις*) planta eadem, quae vitis alba, sive ampeloleucas. *Plin.* 23. *Hist. nat.* 1. 16. (21).

ARCHIATER vel archiater vel Graeca terminatione archiater, i. m. 2. (*ἀρχιάτρος*), vox Graeca ab *ἀρχή* principatus vel ab *ἀρχων* princeps, et *ἰατρος* medicus. — Penultimam, sed minus recte, corripit *Paulin.* *Petrocr.* 2. 697. Miramur cito tam multa et tam magna videntes Archiatri fomenta pii, miremur et illam, Quam meruit medicus Christo medicantem medellam. — Varie autem hanc vocem exponunt eruditi. Alii putant archiatrum dici medicum principis, alii principem in arte medica, vel alicujus medicorum collegii primum et caput. Sane legenti *Cod. Theod.* 13. 3. 8. patet, non modo eos, qui principii in palatio inserviebant, sed et qui per urbem aegris curandam operam dabant, archiatros fuisse appellatos. Ceterum archiater sacri palatii non athen medicam solum exercebat, sed et iudiciorum potestatem habebat ad dirimendas controversias inter subjectos sibi medicos obortas; et ob id in magna erat estimatione ac dignitate. V. *Hieronymus* *Mercurial.* 1. 4. *variar. lection.* c. 1., ubi ex professo hae de re verba facit. Sed optime de archiatri dissert *Olivierius Marm.* *Pisaur.* p. 152., qui putat medicos fuisse appellatos qui medicinam suo periculo exercebant; archiatros vero, qui in municipiis et coloniis ab decurionibus electi salario publico honorabantur. Nuper *De archiatri* librum edidit *Lipsius* 1840 in *S. Goldhorn*. — Et his omnibus colligitur archiatrum fuisse principem seu primum sacri palatii medicum, qui imperatori curando operam dabat; ut patet ex *Cod. Theod.* 13. 3. 14., 13. 12. 16., 6. 16. 1. et 11. 18. 1.: — praeterea archiatros appellatos fuisse etiam illos, qui in municipiis et coloniis publice electi medicinam exercebant; quod patet ex *Inscript.* apud *Orell.* 3994. L. SPATIO L. P. STEL. SCRATORIO MANILIANO PRIMO CER. I. D. QQ. FILIO EQ. ROMANI ARCHIATRI BENXY. etc. Item ex alia apud *eund.* 4017. Item ex alia apud *Gruter.* 632. 4., quae est apud *Orell.* 4228. M. LIVIO CELSO TABULARIO SCHOLAE MEDICORUM M. LIVIVS EVTYCHVS ARCHIATROS etc. Alia *ibid.* 5. A. ACTIVS CALVS ARCHIATER S. ET JULIAN PRIMAIE CONIUGI INCOMPARABILI.

ARCHIATRIA, f. n. 1. (*ἀρχιάτρεα*) dignitas et officium archiatri. *Imp. Julian.* *Cod. Theod.* 13. 3. 8. § 2. Qui archiatrie ipsius dignitate dignus habeatur.

ARCHIATROS et **ARCHIATRI**, i. f. n. **ARCHIATER**.

ARCHIBOLCHUS, i. m. 2. (*ἀρχιβολχος*) princeps victimariorum, ab *ἀρχή* princeps et *βουχλος* bubulcus. Ita vocatus videtur primus inter sacerdotes Boechi, sub tauri forma interdum culti (V. *HEBON*), ut archigallus inter sacerdotes Cybeles. *Inscript.* apud *Gruter.* 27. 4., quae perlinet ad an. 376. a Chr. n., quaeque est apud *Orell.* 2335. VIRIVS EGNATIVVS PAVENTIVS — ARCHIBOLCHVS DEI LISZNI. Adde etiam anni ejusdem apud *eund.* 28. 2., quae est apud *Orell.* 2352. Aliam offert etiam *Odericus Dissert.* p. 131. 161. (quae est apud *Orell.* 2351.), quae multa habet de hoc sacerdote, sed tamen nihil inde extricabis ad firmandum vocis significationem.

ARCHIDIACONUS, i. m. 2. (*ἀρχιδιάκονος*) primarius inter diaconos. *Hieronymus* *Ep.* 61. ad *Pamach.* 4. et *Ep.* 85. ad *Evag.* et *Sidon.* 5. *Ep.* 25. — *Archidiacon* in recto usu dixi, sed minus recte, *Genant.* 3. de *vila S. Martini* 38. meti causa.

ARCHIEPISCOPUS, i. m. 2. (*ἀρχιεπίσκοπος*) primus episcopus. *In epist. Justinian* ad *Joann. summ.* *Pontif.* *Cod.* 1. 1. post. leg. 3. et alibi.

ARCHIEREUS, ei. m. 2. (*ἀρχιερεύς*) sacerdotum primarius. *Lamprid.* *Alex. Sever.* 28. in fin. Lacesiverent eum conviciolis Syrum archisynagogum eum vocantes et archiereae. *Inscript.* apud *Gruter.* 313. 8., quae est apud *Orell.* 2160. AVRELIO APOLAUSTO AVGG. LIABERTO — ARCHIERI SYNODI ET AVGG. etc. Adde alias *Inscript.* apud *Orell.* 2543. et 2627.

ARCHIEROSTA, f. n. 1. (*ἀρχιερωστής*) dignitas archierei. *Impp. Gratian., Valentinian. et Theodos.* *Cod. Theod.* 12. 12. 112. In consequenda archierostyna ille sit potior, qui patriae plura praesitit, nec tamen a temporum cultu observatione christianitatis abscesserit.

ARCHIFLAMEN, i. m. 3. primus inter flamines. Legitur in *Inscript.* non optimae notae apud *Murat.* 525. 4. Est autem vox hybrida ex Graeco *ἀρχων* et Latino *flamen*. Apud *Gruter.* 29. 12. dicitur *primus flamen*.

ARCHIGALLUS, i. m. 2. (*ἀρχιγάλλος*) primus inter sacerdotes Cybeles, qui Galli vocabantur. *Plin.* 35. *Hist. nat.* 10. 36. (70). Parrhasius pinxit et archigallum, quam picturam amavit Tiberius princeps. *Fragm. Juris Antejustinian.* edita ab *A. Mai.* p. 40. Item is, qui in porta pro salute Imperatoris sacrum facit et validationem archigalli, a tutelis excusatur. Adde *Firmic.* 3. *Mathes.* 6. et 7. *Servius* ad *Virg.* 9. *En.* 116. Archigalli Matris deum cultores. *Terenti.* *Apolog.* 25. Cum, M. Aurelio apud Sirmum reipublicae exemplo die xvi. Kal. April., archigallus ille sanctissimus die ix. Kal. eandem, quo sanguinem impurum laceris quoque castrando libabat, pro salute imperatoris Marci jam intercepti solita aequae imperia mandabat. *Inscript.* apud *Gruter.* 30. 2. (et 308. 7.), quae est apud *Orell.* 2320. C. CAMBRIVS CRESCENS ARCHIGALLVS MATRIS DEVM MAGNAE IDABAE. Alia apud *Henzen.* 6031. XX VATICINATIONE PYSONI IVLIANI ARCHIGALLI. Adde alias apud *Orell.* 2321. et 2325.

ARCHIGERON, onis, m. 3. (*ἀρχιγέρων*) princeps seniorum, ab *ἀρχων* princeps et *γέρων* senex; estque hae appellatio primarie ejusdem dignitatis in civitate. Legitur in *Cod. Justin.* 1. 1. t. 4. qui est De episc. audent.; et in *Cod. Theod.* 14. 27. 1.

ARCHIGUBERNUS, i. m. 2. (*ἀρχιγυβερνος*) nautarum praefectus, summus nauclerus. *Jabolen.* *Dig.* 36. 1. 48. Sejus archigubernus ex classe Britannica. *Hulaander* edidit *archigubernius*; quidam alii antiqui recte *archigubernulus*. In celebri edit. *Torrentini* legitur *archigubernus*. *Inscript.* apud *Orell.* 3634. V. vocem sequent.

ARCHIGYMNASTIUM, ii. n. 2. locus, in quo milites, aut athletae nudi exercebantur. *Inscript.* apud *Murat.* 796. 8. T. AVRELIO CANDIDO NAVARCHO ARCHIGYMN. BERN. CL. PRÆT. MISRN. Hic *Murath.* et *Rezonius* *Disquis.* *Plin.* 7. 1. p. 177. explicant *archigymnasium* verni classis Praetoriae *Miserensis*; at *Dorvillius* ad *Chariton.* p. 600. putat legendum *archigyberna* classis etc. (quod et *Orellius* placuit, qui eandem *Inscript.* retulit n. 3854.), quemadmodum in *Inscript.* apud *Martin.* *Iscriz.* *Alb.* p. 132. T. TITINIO JULIANO GYB. IIII. PORT. h. e. gyberno quadriere Fortuna. V. **ARCHIGUBERNUS**.

ARCHILOCHUS, a, um adject. (*ἀρχιλόχειος*) ad Archilochum poetam pertinens.

I.) Proprie. *Archilochium metrum* dicitur, quo Archilochus frequenter usus est. Ejus plura sunt genera, quae enumerant Grammatici, *Dionys.* 3. p. 509. et seqq., *Servius* in *Centim.* p. 1819. et 1820. ed. *Putsch.*, et alii. — *Archilochus* versus memoratur in *Phagm. Varron.* p. 314. *Bisp.*

II.) Translate ponitur pro maledico, contumelioso, conviciis pleno. *Cic.* 2. *Att.* 21. 4. Archilochia in illum (*Pompejum*) edicta Bibuli populo ita sunt jucunda, ut eum locum, ubi proponuntur, prae multitudine eorum, qui legunt, transire nequeant de Archilochio. Adde *eund.* 2. *ibid.* 20. 2. V. **ARCHILOCHUS** in **ONOM.**

ARCHIMAGISTRUS, i. m. 2. (*ἀρχιμαγιστρος*) princeps et magister coquorum, vel qui coquinae praestit; nam *μαγιστρος coquum* significat. *Juvenal.* 9. 108. Fiserunt pariter librarius archimagiri etc. *Sidon.* 2. *Ep.* 9. Studiis hisce dum nostrum singuli, cuique ut libuerat, occupabantur, ecce ab archimagistro adveniens, qui tempus instare curandi corpora moneret. *Inscript.* in *Giron.* *Arad.* T. 13. p. 587., quae est apud *Henzen.* 6302. T. AELIVS AVG. LIB. PRIMITIIVS ARCHIMAGISTVS. Idem *archimagirus* in *Inscript.* apud

Maff. Mus. Veron. 319. 3. appellatur *praepositus coquorum*, et apud *Gruter.* 580. 12. qui illius vice fungebatur; dicitur *vicarius supra coquos*.

ARCHIMANDRITA, a, m. 1. (*ἀρχιμανδρίτης*) praepositus monachorum, praefectus monasterii, quem nunc Syra voce abbatem appellant; ab *ἀρχή* principatus et *μανδρα claustrum, septum*. Nam monachi in conclusis domibus degunt sub uno capite et moderatore totius familiae. *Μανδρα* exponitur etiam spelunca: et monachi olim in speluncis et cavis montium habitabant. *Sidon.* 8. *Ep.* 14. Parsimonie salubris consequi affectans Memphis et Palaestinos archimandritas. Adde *Justinian.* in *epist. ad Joann. Pap.* *Cod. III. De summa Trinit.* etc. et *Julian.* *epist.* nov. 7. 32.

ARCHIMANDRITISSA, a, f. 1. eadem quae abbatissa. *Julian.* *epist.* nov. 7. 32.

ARCHIMIMA, a, f. 1. minarum princeps. *Inscript.* apud *Fabrell.* p. 707. n. 285., quae est apud *Orell.* 4760. CLAYDIAE HERMIONAE ARCHIMIMAE SVI TEMPORIS PRIMA. Adde etiam apud *Gruter.* 330. 4. ARCHIMIMA DIVINA. quae sine causa suspensum fuisse *Maffrejo A. C. L.* p. 320., affirmat *Orellius* in not. ad *Inscript.* 2619.

ARCHIMIMUS, i. m. 2. (*ἀρχιμῖμος*) mimorum, seu histrionum princeps. *Sueton.* *Vesp.* 19. Favo archimimus personam ejus terens, imitansque, ut est mos, facta ac dicta vivi. *Inscript.* apud *Gruter.* 1083. 6., quae est apud *Orell.* 2625. NOBILIS ARCHIMIMVS COMMVNIT MINOR, ADELPHVS. Adde *Dig.* 29. 1. 25. § 1. *Augustin.* de *civit. D.* 6. 10. et *Inscript.* apud *Orell.* 2608. et apud *Henzen.* 6186.

ARCHINAUTA, a, m. 1. nautarum primus. *Inscript.* apud *Murat.* 845. 4., quae est apud *Orell.* 3635. M. PORCIVS M. F. CLAYD. SATVLLINVS ARCHINAVT. CLAS. RAVE. IVIVS FECIT SIBI. Hanc tamen inscriptionem spuriam esse putat *Cardinali Dipl. imp.* p. 171. n. 81. Idemque putat *Orell.* in not. ad *Inscript.* 3635.

ARCHINEANISCUS, i. m. 2. (*ἀρχινεανίσκος*) Graeca vox ab *ἀρχή* principatus et *νεανίσκος* adolescens: quae significatur princeps juventutis. *Inscript.* apud *Gruter.* 331. 5., TS. CL. DOMINION SVGINIANO ARCHINEANISCO. FECIT CL. LABYRIA STO PATRI h. e. archineanisco Suciniano, seu magistro vel sacerdoti juvenum. Videtur hic fuisse primus ex sacerdotibus ejus ordinis, qui Suciniani sunt creati. V. **SUCINIANUS**, et cf. *Henzen.* in not. ad *Inscript.* 5973.

ARCHIOTA. V. **ARCHEOTA**.

ARCHIPRATA, a, m. 1. (*ἀρχιπράτης*) praedonum dux. *Cic.* 2. *Off.* 11. 40. Ille qui archiprata dicitur, nisi aequabiliter praedam disperdat, aut interficiat, aut relinquat. Adde *eund.* 1. *Ferr.* 25. 84.; *Liv.* 37. 11. et *Quintil.* 9. 4. 64.

ARCHIPRATICUS, a, um, adject. ad archipratam pertinens. Vox a Lexico expungenda; occurrit enim solummodo in *Not. Tyr.* p. 79.

ARCHIPRAGUSTATOR, oris, m. 3. praegustatorum primus. *Inscript.* apud *Gud.* 201. 5. c. octavivus c. l. ANTIOCHVS AVG. ARCHIPRAGYSTATOR ET ARCHITRICLINARCHVS H. S. E. Hanc inscriptionem merito suspectam habet *Martin.* *Frat. Arv.* p. 617.; eam enim putat *Gudio* suppositam fuisse, ut alias multas, a *Digorio* sublestae fidei viro. Hinc ab his vocibus *Archipragustator* et *Architriclinarchus* abstineendum.

ARCHIPRESBYTER, f. m. 2. (*ἀρχιπρεσβύτερ*) primus inter presbyteros. *Hieronymus* *Ep.* 4. ad *Husticium circa med.* Singuli ecclesiarum episcopi, singuli archipresbyteri, singuli archidiaconi etc.

ARCHISACERDOS, oris, m. 3. primus inter sacerdotes: vox hybrida. *Genant.* 2. *carm.* 13. 1. Cuius honorificum, patrum pater, archisacerdos.

ARCHISELLIUM, i. m. 2. (*ἀρχισέλλιον*) sunt vocabula a Lexico expungenda; occurrunt enim tantummodo in *Not. Tyr.* p. 163., 193. et 9.

ARCHISYNAGOGUS, i. m. 2. (*ἀρχισυναγωγός*) synagoga praefectus, primus inter sacerdotes Judaeorum. *Hadrian.* in *epist. ad Sereian.*, quam refert *Vopisc.* in *Saturn.* 8. Nemo illic archisynagogus Judaeorum, nemo Samaritanus, nemo Christianorum presbyter etc. Adde *Lamprid.* *Alex. Sever.* 28. in fin., et *Inipp.* *Arad.* et *Honor.* *Cod. Theod.* 16. 8. 13. et 14. *Inscript.* apud *Hommensen.* 3657., quae est apud *Henzen.* 6144. AELIVS LYDA ARCON ARCOSYNAGOGVS.

ARCHITECTA, æ, f. 1. quæ architecturæ arte valet. Translate occurrit apud *Plin.* 10. *Hist. nat.* 72. 91. (196). In quo vel præcipua architectæ naturæ vis. h. e. naturæ officis solertia. Ita legit ex MSS. et exponit *Harduin.*, atque inter recentiores *Sillig.* Alii leg. præcipua naturæ architecto, ut sit architectio, onis, f., hoc est architecturæ ars: alii architectatio. Sed, aibat *Forcellinus*, utraque vox vitanda est, donec certior occurrat auctoritas. Dubium *Plinii* locum quodammodo confirmat *Adhelmus* Anglus, scriptor sæculi septimi, in libro de *Septenario* ed. *Mai.* (*Class. Auct. T.* 5.). Illa proverbialis aula, cujus architecta et opifex sapientia.

ARCHITECTATIO, *V.* voc. præced.

ARCHITECTATUS, a, um, *V.* ARCHITECTOR, ari.

ARCHITECTICUS, a, um, adject. architectonicus. *Cassiod.* 3. *Varior.* 52. In astronomicis rebus et in musicis et in mechanicis et in architecticis aptam rationem ipsius disciplinæ (geometriæ) esse docuerunt.

ARCHITECTIO, *V.* ARCHITECTA.

ARCHITECTON, onis, m. 3. (ἀρχιτέκτων, ονός) idem ac architectus: sed architectus positionis Latine est, architecton Græcæ.

I.) Proprie. *Plaut. Most.* 3. 2. 73. Nam sibi taudasse hæc ait architectonem nescio quem, esse edificatam hæc sane bene. Adde *Varron.* apud *Non. p.* 87. 11. *Merc. Seneca Ep.* 90. Felix illud sæculum ante architectonas fuit. *Solin.* 32. ad fin. Quam metatus est Dinocrates architecton.

II.) Translate ponitur de homine astuto. *Plaut. Pæn.* 5. 2. 150. Me quoque dolis jam superat architectonem.

ARCHITECTONICE, es, f. 1. (ἀρχιτεκτονική) ars ædificandi, architectura. *Quintil.* 2. 21. 8. Aliæ quoque artes minores habent multiplicem materiam, velut architectonice. Namque ea in omnibus, quæ sunt ædificio utilia, versatur.

ARCHITECTONICUS, a, um, adject. (ἀρχιτεκτονικός) ad architectonice pertinens. *Vitruv.* 9. 1. (4). 1. *Schneid.* Rationes architectonicæ. *Sidon.* 8. *Ep.* 4. Parietes ad concinentiam architectonicam fabre locati. architectonicam quidam codices habent, sed minus recte. *Servius* ad *Virg.* 6. *Æn.* 43. Nam *Vitruvius*, qui de architectonica scripsit etc. h. e. de arte architectonica.

ARCHITECTOR, ari, atus sum, ari, dep. 1. (architectus). Part. *Architectatus* et *Architectandus* II. — Architector est adhibita architecturæ arte construo (It. architettare, fabricare; Fr. bâtir, édifier; Hisp. edificar, construir; Germ. etwas herstellen oder ausbauen; Angl. to construct, frame).

I.) Proprie. — a) Deponitum forma. *Cic.* 3. *Herenn.* 19. 32. Cogitatio quamvis regionem potest amplecti, et in ea situm loci cuiusdam ad suum arbitrium fabricari et architectari. *Vitruv.* 9. 1. (4). 2. *Schneid.* Naturalis potestas ita architectata est collocavit cardines etc. — b) Passiva significatio. *Nepp.* apud *Priscian.* 8. p. 792. *Putsch.* *Ædes* Martia est in circo Flaminio architectata ab Hermodoro Salaminio. *Vitruv.* 7. præfat. 17. Jovem Olympium architectandum Consensus suscepisse memoratur. h. e. templum Jovis Olympii construendum.

II.) Translate. *Cic.* 2. *Fin.* 16. 52. Architectari voluptates. h. e. comminisci, disponere, parare. Cf. id. 1. *ibid.* 10. 32.

ARCHITECTOR, oris, m. 3. idem quod architecton. Tribuitur a quibusdam *Plautis*: nos tamen nondum vidimus. At vidit *A. Maius*, qui ad *Jul. Valer. res gest. Alex. M.* 1. 23. p. 30., ubi ita legitur: Adhibitis aut architectoribus; hæc habet. Nota vocabulum architector, quod apud *Plaut.* *Most.* 3. 2. 73. legebat *Turnebus*. Hinc *Trid. Osann.* in *Nem. del. P. Instit. Archeol. T.* 1. p. 340., probata hujusmodi *Mari* annotatione, subiungit: Neque injuria utrumque locum *Maius* consuluisse, vocisque architector formam singularem propter ipsius insolentiam et codicum consensum defendisse videtur. In *Plauto* quamquam hodie architectonem legatur, tamen *Pareus* ab auctoritate plurium codicum insolentiorum alteram formam retinuit; eandem lectionem præterea vidi extare in libro *MS. Mostellaræ* Laurentiano optimæ notæ. Adde in *Amph. prol.* 4. 5. pro architectus, quod vulgatur, in nonnullis codicibus, quibus adice duos a me collatos, Parisiensem et Lonlinensem, pariter architector offendi. — Ceterum quomodo documque se res habeat, architector certa lectione

occurrit apud *Scholias* vet. MSS. *Mai.* ad *Stat.* 1. *Achill.* 89. Laomedon Trojam amplificare cupiens, architectores scrutatus est.

ARCHITECTORICUS, Falsa lectio. *V.* ARCHITECTONICUS.

ARCHITECTURA, æ, f. 1. (architectus). ¶ 1. Ut definitur a *Vitruv.* 1. 1. est scientia pluribus disciplinis et variis eruditionibus orata, cujus iudicio probantur omnia, quæ a ceteris artibus perficiuntur, opera. Ea nascitur ex fabrica et ratiocinatione. Id. *ibid.* 3. tres ejus enumerat partes, ædificationem, gnomonem, et machinationem (It. architettura; Fr. architecture; Hisp. arquitectura; Germ. die Baukunst; Angl. architecture). *Cic.* 1. *Off.* 42. 151. Quibus artibus aut prudentia major inest, aut non medioeris utilitas queritur, ut medicina, ut architectura etc. ¶ 2. Interdum ponitur pro subtili atque ingeniosa construendi arte. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 24. 28. (82). Specus ipsa quæ concameratur architecturâ!

ARCHITECTUS, i, m. 2. ἀρχιτέκτων, vox Græca ad Latinam positionem tractata, qua proprie significatur præfectus, seu princeps structorum; ab ἀρχι principatus et τέκτων faber, opifex, quod a τέκτο fabricor, struo. Itaque accipitur pro eo, qui architecturæ artem collet, et in ædificiis aliisque structis symmetriam, decorem ac distributionem omnino studio consecratur: qua de re multa a *Vitruv.* 1. 1. et 2. disputantur (It. architetto, proto, ingegnere; Fr. architecte; Hisp. arquitecto; Germ. der Baumeister im höheren Sinne, der Byunkünstler; Angl. builder, architect).

I.) Proprie. *Plaut. Mil. glor.* 3. 3. 45. Hoc cogitato, ubi probus est architectus, bene lineatam si semel cariuam collocavit, facile esse navem facere. *Cic.* 1. *Orat.* 14. 52. Philo architectus, qui Atheniensibus armamentarium ferit. Id. *Dom.* 18. 48. Uti isdem opem archi ectis. Adde eund. *Mil.* 27. 74.; *Varron.* 3. *H. R.* 17. 9.; *Vitruv.* 1. c.; *Senec. Ep.* 90.; *Colum.* 5. *R. R.* 1. 3.; *Plin.* 34. *Hist. nat.* 14. 42. (148). *Dig.* 11. 6. 7. § 3. et 50. 6. 6.; et *Inscript.* apud *Orcll.* 1145. et 2896. — Architecti apud Romanos plerumque parum ingeniosi habiti fuisse videntur. *Martial.* 5. 56. Si duri puer ingeni videret, Præconem facias, vel architectum. *V.* METALLICUS. — Architectus classis occurrit in *Inscript.* apud *Mommsen.* 7293. quæ est apud *Henzen.* 6886. — Architectus architecto invidet proverbium de iis, qui in eadem arte versantur, cujus similitudo æmulationem ac invidiam conciliare solet. Usurpavit hoc proverb. *Virg.*, ut in ejus vita refert *Donatus*.

II.) Translate ponitur pro auctore, machinatore, artifice alicujus rei. Ad rem *Plaut. Amph. prol.* 44. Quis benefactis meus pater, deorum regnator, architectus omnibus. *Cic.* 1. *Leg. agr.* 4. 11. Architecti legis. Id. *Rosc. Am.* 45. 132. Architectus omnium quæ sunt. Id. *Cluent.* 22. 66. Princeps atque architectus sceleris. Id. *Brut.* 31. 118. Stoici architecti pæne verborum. Id. 1. *Fin.* 10. 32. Inventor veritatis et quasi architectus beatæ vitæ *Epicurus*. *V.* et infra in *Homonym.* Apud de mag. 74. Omnium simulationum architectus.

Homonym. Architectus differt a fabro, quod faber solam ponit in construendo operam manuariam; architectus præterea consilium et dispositionem totius operis. *Plaut. Mil. glor.* 3. 3. 44. Adsunt fabri architectique haud imperiti. *Cic.* 9. *Fam.* 2. 5. Non deesse, si quis adhibere volet, non modo ut architectos, verum etiam ut fabros ad ædificandam rempublicam.

ARCHITRICLINIARCHUS, *V.* ARCHIPRÆGUSTATOR.

ARCHITRICLINIUM, ii. Vox a Lexico expungenda; occurrit enim tantummodo in *Not. Tir.* p. 162.

ARCHITRICLINUS, i, m. 2. idem ac tricliniarchus. *Hiernonym.* in *Isajam.* l. 1. c. 1. v. 23. Quod Dominus noster aquas in vinum vertit, et tale vinum, quod miretur architriclinus. Adde *Fulgat. Interpr. Johann.* 2. 9.

ARCHIVALIS, e, adject. ad archivum pertinens. *Papyr.* *Ravenn.* (a. 551.) apud *Marini Pap. Dipl.* n. 119. l. 78. Allegandi quoque archivalibus gestis ubi ubi, vel quandoque elegeritis, omnia nostra professione, damus, tribuimus et concedimus licentiam. h. e. gestis, quæ in archivio municipali servantur. Cf. *ibid.* *Papyr.* n. 80. col. 2. l. 3.

ARCHIVUM vel Archivum, i, n. 2. ἀρχίον, Græca vox, ab ἀρχι principatus: et significans primo ædes

magistratum, et regiam, et palatium, et judiciale forum: deinde locum, in quo tabulæ et acta publica asservantur, Latine tabularium; quia hujusmodi loca fere in principis, aut magistratum ædibus, et curia, aut iis vicina sunt. Posteriore hac significatione usurpatur a Latinis (It. archivio, cancelleria; Fr. archives; Hisp. archivo; Germ. das Archiv; Angl. the archives). *Ulp. Dig.* 48. 19. 9. § 6. Ne eo loci sedeant, quo in publico instrumenta deponuntur, archio forte vel grammatophylacio. Cf. *Paul. Sentent.* 4. 6. § 1. *Tertull. Apolog.* 19. Reseranda antiquissimarum gentium archiva. *Egyptiorum*, *Chaldæorum* etc. Id. 4. *advers. Marcion.* 7. De censu Augusti, quem testem fidelissimum Dominicæ Nativitatis Romana archiva custodiunt. *V.* ORTHOGRAPHUS. — Pro templo seu potius pro templi adyto, ubi congregabantur magistratus sacerdotum, accipi visum est a *Mela* 3. 8. 10. ut quidem *Is. Foss.* legit et exponit. Verba *Mela* sunt: Cum adolevit (*Phœnix*), ossa pristini corporis inclusa myrra *Ægyptum* exportat, atque in urbem, quam Solis appellant, fragrantibus archio busq; inferens, aese memorando funere consecrat. Alii pro archio legunt nardo. Recentiores plerique omnes priorem tuerentur lectionem et archium pro tabulario accipiunt.

ARCHOLEON, ontos, m. 3. genus quoddam leonum. *Capitolin. Gord.* III. c. 33. Fuerunt sub Gordiano Romæ elephantii xxxii, leones mansueti lx., archoleontes x., camelopardali x. etc. *Salmas.* legendum censet *argyleontes*, h. e. leones albos, ab ἀργός albus; *Jos.* vero *Scalig.* legit *argileontes*, h. e. leones feros, ab ἀργίος agrestis.

ARCHON, ontis, m. 3. ἀρχων summus post reges exactos principatus Athenis (quemadmodum etiam apud Abydenos, Aphrodienses, Byzantinos, Daldianos aliosque, quos recenset *Morisanus Inscript. Regin.* p. 53.) sicut suffes apud Carthaginienses, Romæ dictator. Fuerunt, teste *Suida*, archontes novem, quorum sex thesmothetæ, hoc est legislatores dicebantur, unus rex, unus polemarchus, et præter hos unus princeps collegii et præfectus, qui per excellentiam archon et hegemon et prytanis vocabatur, quod prytanibus præerat. Ut enim Romæ prætor iudicibus præerat, atque ideo iudex questionis et quæstor dictus est, ita hic summus archon Athenis, quod prytanibus iudicibus præerat, prytanis etiam dicebatur. Prytanes quinquaginta viri erant, qui deni singulis mensibus in orbem vicem mutabantur iulianbant.

I.) Proprie. *Cic.* *Fat.* 9. 19. Morietur Epicurus archonte Pitharato. *Fellrj.* 1. 2. 4. Codri filius Medon primus archon Athenis fuit. Et *ibid.* 8. 3. Tum Athenis perpetui archontes esse desierunt, cum fuisset ultimus Alcæon: cæperuntque in denos annos creari, quæ consuetudo in annos lxx. mansit: ac deinde annis commissa est magistratibus respública. Adde *Tertull.* 4. *advers. Marcion.* 42.

II.) Translate archontes dicuntur primarii et principales viri cujuscunque civitatis et populi. *Tertull.* 4. *advers. Marcion.* 42. Astiterunt reges terræ et archontes congregati sunt in unum adversus Dominum et adversus Christum ejus. Ita *Tertull.* ex *Psalm.* 2. 2., ubi apud *Fulgat. Interpr.* legitur principes, in textu vero Græco ἀρχοντες. Adde 5. *ibid.* 4. a med.

ARCI, *V.* ARCUS.

ARCIFINALIS, le, adject. Arcifinales et Arcifinii agri a scriptoribus Rei agrariæ appellantur, qui a populis bello victoribus occupantur, et ejectis privatis dominis, sive hostes ii sint, sive non, excoluntur: unde et occupatorii dicti sunt. Vocantur autem arcifinales et arcifinii, quia nullis propriis finibus continentur, sed quantum quisque excoluit, aut spe excolendi sibi reservavit, arcendo a finibus suis vicinum, arcifinalem dicit. Ita *Sicul. Flacc. de Condit. agror.* p. 3. *Gors.* Adde *Frontin. de Agror. qualitat.* *ibid.* p. 38., ubi vocem arcifinius Varroni attribuit, et *Aggen. Urbic.* p. 45. — Aliam hujus appellationis rationem tradit *Isid.* 15. *Orig.* 13. Arcifinium agrum dici, quia certis linearum mensuris non continetur, sed arcetur fines ejus objectis fluminum, montium, arborum. *Boeth.* 1. *Geometr.* p. 1209. Flexuosa linea est multiformis, velut arborum, aut fluminum ceterorumque signorum, in quorum similitudine arcifiniorum agrorum finitur extremis. — Arcifinio more possidere agrum apud *Ilygin. Limit. constit.* p. 160. est agrum habere non servatis antiquis suis ac legitimis terminis, sed prout occupare libuit, ut dictum est.

ARCIFINIUS, a, um, adject. idem quod arcifinalis. *V.* vocem præced.

ARCIO, is, ivi, a. 4. Idem quod *accio*, et *arcesso*: ab *ar* pro *ad*, et *cio*, is. *Cic.* 5. *Att.* 1. Tu invita mulieres, ego arcivero pueros. *Al. ieg.* accivero, ab *accio*, is. Adde *Liv.* 5. 8. in fin. cum eadem lectionis varietate. Recentiores in utroque loco malunt *accire*; quam vocem V.

ARCION, ii, n. 2. ἀρχέων, herba est quæ persolata latine dicitur. *Plin.* 25. *Hist. nat.* 9. 66. (113). Persolata, quam nemo ignorat; Græci vero arcion vocant.

ARCIPOTENS, entis, omn. gen. 3. adject. qui arcu potest, sagittandi peritus: epitheton Apollinis. *Val. Flacc.* 5. 17. Arcipotens adverte, precor, nunc depique Apollo. — In quodam epigrammate de Signis cælestibus, quod Virgilio tribui solet, legitur *arcipotens*, quod magis accedit ad analogiam. V. **ARCITENENS** 2.

ARCIRMA genus plaustrum est modici, quo homo gestari possit. *Paul. Diac.* p. 15. 11. *Müll.* Ad quem locum *Scalig.* scribit, videri fuisse modicum plaustrum, cuius hominis capax, quod a servis, non a iumentis traheretur; quale a *Petron.* vocatur *chiramaxium*. Idem *Scalig.* cum veteribus libris legebat *arcuma*: at *Voss.* *Etymol.* affirmabat in quodam MSS. leg. *arcirma*, et in *Gloss. Philox.* Arcirma a ἀρχή, hoc est parvum plaustrum: quod ita fuerit appellatum a parva figura. Nisi potius sit ab *arceo*, *arca*, *arcera*.

ARCISELLUM, ii. V. **ARTISELLUM**.

ARCITENENS vel *arquitēns*, entis, omn. gen. 3. adject. et substant. (arcus et teneo) est qui vel quæ arcum tenet, arcu ferit. ¶ 1. Est Apollinis et Dianæ epitheton, quod semper cum arcu et plectra pingere; et respondet Gr. τοξοφόρος. *Nævius* apud *Macrob.* 6. *Saturn.* 5. Deus pollens sagittis, inclutus arcitenens sanctusque Delphis prognatus, Pythius Apollo. Id. apud *eumd.* l. c. Arcitenens, pollens sagittis dea. *Accius* apud *Non.* p. 341. 25. *Merc.* Quod utinam me suis arcitenens telis mactasset dea. *Hostius* apud *Macrob.* l. c. Invictus Apollo, arcitenens Latio. *Ovid.* 1. *Met.* 441. deus arcitenens. — Et absolute pro Apolline *Virg.* 3. *Æn.* 75. Quam plus arcitenens oras et littora circum. *Arnob.* 1. 36. Arcitenentes Diana et Apollo. ¶ 2. Est etiam signum cæleste, hoc est Sagittarius, Gr. τοξευτήρ. *Cic.* *Arat.* 181. subeunt vestigia magni Arcitenentis etc. V. **SAGITTARIUS** et c. **ARCIPOTENS** in fin.

ARCIVA avis. V. **ARCUA**.

ARTATIO, ōnis, } V. **ARTATIO**, **ARTATUS**, a, um, } **TUS**, **ARTE**.

ARTICUS, a, um, adject. ἀρκτικός, ad Arctum, h. e. Ursam pertinens, quod est signum cæleste, in septentrionali plaga situm. Hinc *Circulus arcticus* est ad polum septentrionis: cui opponitur *antarcticus*, ἀνταρκτικός, positus in polo meridionali, et arctico recta oppositus. *Circulus arcticus* nobis, quibus splæra est obliqua et latitudo septentrionalis, conspicuus est; *antarcticus* non apparet. *Hygin.* 1. *Astron.* 6. *Circulus arcticus* appellatur, quod intra eum Arcti simulacra, ut inclusa, perspicuntur. Et paullo supra. *Circulus*, qui notius et antarticus appellatur. *Apul. de Mundo.* Vertex antarticus. *Capell.* 6. p. 193. *Antartice* terræ.

ARTIM, F. **ARTIM**.

ARTION, ii, n. 2. (ἀρτίον) *El. Iohanneau* ad *Plin.* T. 1. p. 357. edit. Paris. a. 1829. putat ita corrigendum: *Arctios*, ii, m. 2. — Est herba apud *Plin.* 27. *Hist. nat.* 5. 16. (33). Arcion aliqui arcetum vocant; similis est verbasco foliis, nisi quod hirsutiora sunt; caule longo, molli, semine cunini. *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 430.) hanc exhibet synonymiam: Ἀρτίον, οἱ δὲ ἀρτιόλον Dioscor. 4. 106. et Galen. de Fac. simpl. 6. 159. *Arctium* seu *arcturon* *Plin.* l. c. sunt *Verbascum ferrugineum* Ait. teste Spreng. (*Comm.* in Dioscor. 621.), vel *Celsia Arcturus* L. teste Honor. Bell. (ad *Clus.* p. 299).

ARTO, as, āvi, etc. V. **ARTO**, as.

ARCTOPHYLAX, ācis, n. 3. ἀρκτοφύλαξ, alio nomine Bootes, signum juxta majorem Ursam, quod ex viginti et tribus sideribus constat. Hic Arcas est Callistus Ursæ majoris filius, qui puer xv. annorum cum in venatione in matrem incidisset, jam jam occisurus, ipso momento a Jove una cum matre in cælum translatus fuisse fingitur. Alias fabulas ad hanc rem pertinentes V. apud *Hygin.* 2. *Astron.* 4. et apud *Servium* ad *Virg.* 1. G. 67. Dicitur autem *Arctophylax*, idest custos Ursarum, ab ἀρκτος *ursa*, et φύλαξ

custos. Nam in cælo ita situs est, ut non solum majoris, sed etiam minoris Ursæ curam gerere videatur. Dicitur quoque Bootes, seu Vociferans, quia et in cælo magna voce videtur vociferari. et in Ursam ferri. Denique dicitur Ductor hominum. Nam ut ex figura Ursæ major etiam Plaustrum majus. et Ursæ minor etiam Plaustrum minus dicitur, ita *Arctophylax* etiam bubulci nomen impositum est, quia est instar bubulci, qui currum sequitur. *Cic.* *Arat.* 96. et 2. *Nat. D.* 42. 109. *Arctophylax*, vulgo qui dicitur esse Bootes, Quod terrene quasi junctam præ se quatit Arcton. Adde *Manil.* 1. 215. — Pænultimam in obliquis produxisse creditur a nonnullis idem *Manil.* 1. 609. Permeat *Arctophylax* petens per membra Draconis. Sed *Voss.* 2. *Grammat.* 38. putat legendum *Arctophylacta*: a filii verum ipsum esse spurium.

ARCTOPHYLLUM, i, n. 2. ἀρκτοφύλλον, herba eadem ac cærefolium. *Apul. Herb.* 104.

ARCTOS, i, f. 2. Ἀρκτος, vox Græca, quæ ursum, vel ursam significat. — Interdum terminatione Latina *Arctus*, i, occurrere ajebat *Forcellinus*: sed recentiores optimis Codd. freti Græca tantum positione legi affirmant, unde *Accus. sing. Arcton*, *Nom. plur. Arctæ*.

1.) Proprie accipitur pro duobus signis cælestibus borealibus, quæ dicuntur *Arctæ*, vel Ursæ, item Septentriones, item Currus, vel Plaustra. Dicuntur Ursæ, quia Callisto in ursam mutata esse fingitur. Dicuntur Septentriones, quia ita hæc stellæ sitæ sunt, ut ternæ quæque proximæ inter se trigonum, seu triangulum efficiant: vel a bobus junctis. Triones enim, ut scribit *Varro*, rusticorum vocabulo boves vocabantur, quasi *terrones*, hoc est, idonei arandæ terræ et colendæ. Dicuntur Currus, vel Plaustra, ἀμαξαι, quia plaustris similia videntur. Nam ex septem stellis duæ pariter uno in loco sunt, quæ pro bobus accipiuntur, reliquæ quinque plaustrum figuram designant. *Ovid.* 3. *Fast.* 106. duas Arctos. Id. 3. *Met.* 45. geminas. —

Arctæ septentrionali polo innixæ videntur (unde apud *Ovid.* 2. *Met.* 132. junctæ aquilonibus Arctos), arctico circulo clausæ, et ita collocatæ, ut utraque resupinata alterius contegat caput, sed caput ejus, quæ superior est, ad caudam Inferioris contendat. Una dicitur Ursæ major, Plaustrum, vel Currus major, Septentrio major, Helice. Hæc Callisto fuisse fertur Lycaonis Arcadiæ regis filia, quæ studio venationis se Dianæ adjunxit, a qua mirifice amabatur; sed quodam die sola in silvis deprehensa a Jove compressa est, quod facinus cum aliquandiu celasset, tandem jussa cum ceteris virginibus lavari, tumore uteri crimine detecto, a Diana e choro expulsa est. Pæperit in silvis filium, qui Arcas est appellatus. Statim a partu a Junone in ursam mutata est. Cum xv. annos vitam feruam vixisset, quodam die in filium incidit, quo arcum intendente, a Jove et ursæ et filius inter sidera translatus sunt. Constat ex septem et viginti stellis. Hanc Græciæ populi in navigando observant. Fabulam narrat *Ovid.* 2. *Met.* 409. et 2. *Fast.* 155. — Altera dicitur Ursæ minor, Plaustrum, vel Currus minor, Septentrio minor, et Cynosura, idest, canis cauda. Hæc fuit Cynosura una ex illis Nymphis, quæ in Creta in monte Ida late caprimo Jovem aluerunt. Hoc merito et ipsa et sorores in cælum translate sunt prope polum borealem. Alii quod *Ovid.* de Callisto, id de Cynosura tradunt, alteramque cum altera confundunt. Cynosuram Sidonii in navigando aspiciunt. *Cic.* 2. *Nat. D.* 41. 105. Circum polum Arctæ duæ feruntur, numquam occidentes. Ex his altera apud Grajos Cynosura vocatur, altera dicitur esse Helice. *Pluræque edition.* hic habent Ἀρκτος Græce. Sed et apud *Germanic.* *Arat.* 25. et 62., legitur in recto casu plurali *Arctæ*, retenta Græca positione Ἀρκτοι; cui simile est *liræ* apud *Plantum.* V. **LIRG.** *Virg.* 1. G. 138. Pleiadas, Hyadas, claramque Lycaonis Arcton. Id. 6. *Æn.* 16. gelidas enavit ad Arctos. — Utrumque hoc sidus, quia intra circulum arcticum circa polum vertitur, (qui nobis est semper conspicuus) numquam occidit, sed singulis temporis horis supra nostrum horizontem visitur. Quæ res dedit locum fabulandi Poëtis, Junonem cum vidisset pellices suas in cælum fuisse translatas, impetrasse a Thety nutrice sua, ne unquam in ejus aquis tingerentur. Hæc *Servius* ad illud *Virg.* 1. G. 246. Arctos Oceani metuentes æquore tingi. *Ovid.* 2. *Fast.* 192. canamque rogat Saturnia Thety, Maenalian tactis ne lavet Arcton aquis. Id. 13. *Met.* 293. Arctos immunitis aquæ. Id. 1. *Trist.* 2. 29. sicca. — De iis quæ ad utramque Arcton pertinent, videsis et *Hygin.* 2. *Astron.* 1. et 2., et *Manil.* 1. 301. et seqq.

II.) Translate. ¶ 1. Arctos ponitur pro nocte, noctu enim apparet. *Propert.* 2. 18. 25. Jupiter Alcmenæ geminas requiebat Arctos. h. e. duas noctes per quamdam metalepsin, eo modo quo dictum quatuor lunas, hoc est quatuor menses. Adde *Claudian.* *Cons. Prob.* et *Olybr.* 22. ¶ 2. Item pro frigida umbra, quæ inest locis ad septentrionem spectantibus. *Horat.* 2. *Od.* 15. 14. nulla decempedis Metata privatis opacam Porticus excipiebat Arcton. ¶ 3. Interdum Arctos ponitur pro regione vel pro populis septentrionalibus. *Lucan.* 3. 74. Gallorum tantum populis Arctoque subacta. *Claudian.* *V. Cons. Honor.* 336. Atque indignantes in jura redegerat Arctos. Adde *eumd.* *Laud. Stilich.* 1. 296.

ARCTOVS, a, um, adject. (ἀρκτικός) ad arctos pertinens, septentrionalis (It. *settenzionale*; Fr. et *Hisp.* *septentrional*; Gerra. *nördlich*; Angl. *northern*). *Seneca* *Ædip.* 606. Arctos nives. Id. *Herc. Et.* 1107. et *Martial.* *Spectac.* 15. polus. *Seneca Herc. Et.* 1365. sedes. *Lucan.* 1. 53. orbis. Id. 10. 250. frigus. *Martial.* 5. 69. gens. Id. 10. 6. soles et sidera. *Capell.* 6. p. 143. conversio. h. e. septentrio.

ARCTURUS, i, m. 2. (ἀρκτοῦρος) est ¶ 1. Stella in signo Bootæ, et inter ejus crura posita, cujus ortus et occasus, juxta veteres, tetapestates faciebat. Oritur a canicula fere post diem quinquagesimum. *Cic.* 2. *Nat. D.* 42. 110. ex suo *carm.* *Arat.* (v. 99.). Huic (*Bootæ*) sulter præcordia fixa videtur Stellæ micans radiis Arcturus nomine claro. — In fabulis est fuisse Icarium patrem Erigones, qui cum a quibusdam pastoribus, quod eos multo vino inebriaverat, fuisset fustibus occisus, in cælum translatus sit. Ita *Hygin.* *fab.* 130. — Sæpe autem non tam pro stella in signo Bootæ, quam pro toto ipso Boote ponitur a Poëtis, qui ideo *Arcturus* dicitur, hoc est custos ursæ (ut dictum est in **ARCTOPHYLAX**) ab ἀρκτος *ursa* et οὐρος *custos*; ex quo intelligitur cur idem *Hygin.* *loc. cit.* Icarium scribat esse Arcturum, et 2. *Astron.* 4. esse Bootem. V. **ANTECANIS**. — *Plaut.* *Rud.* Arcturum inducit prologum facientem. *Virg.* 1. *Æn.* 744. Arcturum pluviasque Hyadas geminosque Triones. Adde *eumd.* 1. G. 204. *Horat.* 3. *Od.* 1. 27. Arcturi cadentis impetus. Adde *Colum.* 2. *R.* 10. 21., 9. *ibid.* 2. 78.; et *Plin.* 13. *Hist. nat.* 8. 16. (59). et 18. *ibid.* 31. 74. (311). — Pro ipso auctumni tempore, quo Arcturus oritur, accipi videtur in illo *Virg.* 1. G. 67. At si non fuerit tellus fecunda, sub ipsam Arcturum tenui sat erit suspendere sulco. ¶ 2. Est hoc nomine etiam herba, quæ alias arction dicitur. *Plin.* 27. *Hist. nat.* 5. 16. (33). V. **ARCTION**.

ARCTUM, i, n. et) V. **ARTUS**, a, um.

ARCTUS, a, um, adject.) V. **ARTUS**, a, um.

ARCURIUS, a, um, adject. ad arcus sagittarios pertinens. *Veget.* 2. *Milit.* 11. Habebant etiam fabricas scutarias, loricas, arcuarias, in quibus sagittæ, missilia, cassides omniaque armorum genera formabantur. V. **FABRICA**.

ARCURIUS, ii, m. 2. qui arcus sagittarios facit. *Aurel. Arcad. Dig.* 50. 6. 6. Tubarii, cornuarii, arcuarii.

ARCUTILIS, e, adject. arcuatur *Sidon.* 2. *Ep.* 2. In hiemale triclimum venit, quod arcutilli caminiq. sæpe ignis animatus pulla fuligine infecti.

ARCUTIM, adverb. in modum arcus. per arcus. *Festus* p. 352. 1. *Müll.* Vehementes projectiones sanguinis arcuatim fluentis. *Cl. Paul. Diac.* c. 353. 6. *Müll. Plin.* 29. *Hist. nat.* 6. 39. (136.). Millepeda animal est e vermibus terræ, pilosum, multis pedibus arcuatim repens. h. e. sinuatim et quosdam veluti arcus efficiendo dum reptat.

ARCUTIO, ōnis, f. 3. (arcuo) structio in arcum formata. *Frontin.* *Aqueduct.* 18. Trājicere aqueductus substructionibus et arcuationibus. Id. *ibid.* 121. Partes ductuum, quæ arcuationibus sustentantur.

ARCUTUS, a, um. V. **ARCUO** et **ARQUATUS**.

ARCUBALLISTA, æ, f. 1. genus quoddam minoris ballistræ, habentis inclusum arcum ligneum, ad jacienda missilia: nam quodam erant ballistræ, quæ non arcuato ligno, sed nervo, aut fune extenta, vel alia ratione jaciebant, ut videre est in figuris, quas *Lips.* 3. *Poliocet.* *Dial.* 3. exhibet. *Veget.* 2. *Milit.* 15. Erant fragularii, qui ad manuballistas vel arcuballistas dirigebant sagittas. Adde *eumd.* 4. *ibid.* 22.

ARCUBALLISTARIUS, ii, m. 2. miles qui arcuballistâ missilia jacit. *Veget.* 4. *Milit.* 21. Admotis turribus, funditores lapidibus, sagittarum jaculis, ma-

nuballistarii vel arcuballistarii sagittis e muris submovent hostes.

ARCUBII qui excubabant in arce. *Paul. Diac. p. 23. 6. Müll.* Vulgati libri legunt *arcubice*. *Gloss. I. sid.* *Arcubius* qui cubat in arce. *Voss.* derivat (*Etymol. in V. Arz*) ab *arx* et *cubare*; quod etymon et *Müllero* placuisse videtur, qui ad *Paul. Diac. l. c.* ait: Arcubii pro arcubiciis dici poterant, ut stipendium pro stipendio et similia. Contra *Döderlein. Latein. Synonym. vol. 2. p. 162.* *arcubice* dictum putat pro *accubice* ex ad et cubo.

ARCULA, æ, f. 1. deminut. parva arca in qua aliquid reponitur. Speciatim vero ponitur ¶ 1. Pro parvo sepulchro. *Inscript. apud Gruter. 1031. 4. P. MINACIO P. F. OCHIC. ALBINO P. MINACIO FRATRI CARISIMO ARCVLAM TIRYRTINAM* etc. Adde *Martian. Dig. 11. 7. 39.* ¶ 2. Pro receptaculo, in quo aliquid custoditur. *Colum. 12. R. H. 43. 5.* memorat fagineas arculas ad vestes servandas. ¶ 3. Quod ad artes attinet — a) Arcula ponitur de tabula pictorum. *Varro 3. R. R. 17. 4.* Pictores loculatas imagines habent arculas, ubi discolors sint ceræ. *Alti leg.* arculas eodem sensu. Ex *Tab. 3. T. 7. Mus. Borbon.*, in qua cerulit femina pingens Bacchum, patet, arculam non eandem esse cum Italorum *tavolozza*, sed potius cum ea, quam rectius *cassetta* Italico dixeris; quod autem nomine Latini *tavolozza* Italorum indicarent, hactenus incertum est. — b) In organo hydraulico est conceptaculum aeris, quod in Italia a multis dicitur *il sommiro*. *Vitruius. 10. 8. (13). 4. Schneid.* — c) In palæstris aliisque exercitiorum locis videntur fuisse arculæ, in quibus parata jacerent tela, jacula, hastæ, ut pharetræ sagittis continendis destinatae erant. Hinc translate *Quintil. 12. 3. 4.* Neque ego sum nostri moris ignarus oblitus eorum, qui ad arculas sedent et tela agentibus subministrant. h. e. suppellectil arma patronis causas agentibus. ¶ 4. Arcula ponitur et de nunniorum receptaculo. *Africanus apud Festum. p. 359. 27. Müll.* Tamne arcula tua plena est araneorum? Sic *Catull. 13. 7.* nam tui Catulli Plenus sacculus est araneorum. ¶ 5. Præcipue arcula ponitur pro parva atque eleganti capsula, quæ unguentis servandis et muliebri mundo inservit. *Plaut. Most. 1. 3. 90.* Cedo mihi speculum, et cum ornamentis arrulam. *Cic. 2. Off. 7. 25.* Perscrutari arculas muliebres. Et metaphorice *Id. 2. Att. 1. 1.* Meus autem liber totum Isocrati *μυροειδὴν* atque omnes ejus discipulorum arculas ac nonnihil etiam Aristotelis pigmenta consumpsit. h. e. arculas unguentarias ἀλλογοειδῆς.

ARCULA dicebatur avis, quæ in auspiciis vetabat aliquid fieri. *Paul. Diac. p. 16. 10. Müll.* Vox derivatur ab *arceo*. *Scalig.* pro *arcula* legit *arciva*, ex eadem origine. Sic enim haberi in *Vet. Gloss.* *Arceivus, εἰρητικός, κολητικός. h. e. arcens, vetaus.*

ARCULARIUS, ii, m. 2. qui arculas præsertim muliebres facit. *Plaut. Autul. 3. 5. 45.* Textores, limbolarii, arcularii ducuntur.

ARCULATA dicebantur circuli, qui ex farina iu sacrificiis fiebant. *Paul. Diac. p. 16. 6. Müll.* Certe ab arceatione, id est incurvatione hæc dicta sunt. *Sphæra apud Isid. 20. Orig. 2. 31. et sperita apud Caton. R. R. 82.* similia sunt placentarum genera, sed quæ ad rein sacrum non pertineant.

ARCULUS, i, m. (juxta *Forcellinum* vero Arculum, i, n.) 2. *Paul. Diac. p. 16. 6. Müll.* Arculum appellabant circulum, quem capiti imponebant ad sustinenda commodius vasa, quæ ad sacra publica capite portabantur. *Servius ad Virg. 4. Æn. 137.* videtur dixisse *arculum* pro *inarculo*. *V. INARCULUM.*

ARCULUS putabatur etiam deus, qui tutelam gerebat arcuum. *Paul. Diac. p. 16. 9. Müll.*

ARCUMA. V. ARCIRMA.

ARCUS, as, Ævi, Ætum, are, a. 1. (arcus). Part. *Arcuatus* in fin. — Arcuare est in modum arcus curvare. Occurrit tantum arcuari apud *Plin. 29. Hist. nat. 6. 39. (137).* Illam autem (*millepedem*) quæ non arcuatur, septa Græci vocant. h. e. quæ arcuatim non repit, ut paullo supra *Id.* loquitur. *V. ARCUMATIM.* — Hinc. Part. præter pass.

Arcuatus vel *arcuatus*, a, um, est in modum arcus curvatus, vel arcus et fornices habens. *Liv. 1. 21.* Ad id sacrum flammis bigis, curru arcuato vehi jussit. h. e. curru qui in modum arcus lectus erat. *Cf. Arnob. 2. 23.* Arcuata sellula. *Ovid. 11. Met. 500.* ile *Iride*, arcuatum curvamen. *Plin. 10. Ep. 46.* Perducere aquam arcuato opere. h. e. constru-

ctione, quæ arcubus insistat. Adde *Frontin. Aquæduct. 3. 33. Cæd. Aurel. 3. Acut. 17.* Egrotantes (in tormento) arcuati convolutique plicantur. Adde *eumd. ibid. 8.*

ARCUPOTENS. V. ARCIPOTENS.

ARCUS vel arcus, us, m. 4., vel i, m. 2. — In feminino genere dicit *Ennius* de *Iride* loquens apud *Priscian. 6. p. 712. Putsch.* — Genitivus sing. *arci* vel *arqui* apud *Lucret. 6. 526.*, et apud *Cic. 3. Nat. D. 20. 51.* — In Dativo plurali facit *arcubus*; nam *arcibus* est ab *arx*, *arcis*, ut *Priscian. 8. ad fin. et Diomed. 1. p. 285. Putsch.* docent, nulla tamen freti auctoritate. — Arcus est instrumentum ex ligno, aut alia materia, quod intento nervo incurvatur et remittitur ad jaciendas sagittas (li. arco; Fr. arc; Hisp. arco; Germ. der Bogen; Angl. a bow).

1.) Proprie. *Ennius* apud *Cic. 4. Acad. (2. pr.) 28. 89.* Intendit cernitque Apollo arcum auratum. *Plaut. Trin. 3. 2. 49.* Cum exemplo arcum mihi et pharetram et sagittas sumpsero. Adde *Ovid. 2. Met. 414. Cic. Senect. 11. 37.* Intantum enim animum tamquam arcum habebat. *Virg. 1. Æn. 318.* namque humeris habilem suspenderit arcum Venatrix. *Id. 11. ibid. 874.* latus. *Horat. A. P. 350.* Non semper feriet quodcumque minabitur arcus. *Ovid. 3. Amor. 3. 29.* Arcus flexibilis. *Et 1. ibid. 1. 24.* sinuosus. — Jungitur et aliis Verbis, quæ litterarum ordine subjiciuntur. *Virg. 5. Æn. 507.* Adducere arcum. *Horat. 4. Od. 6. 34.* Cohibere cervos arcu. *Ovid. 2. Art. am. 191. et 6. Met. 286.* Contendere arcum. *Virg. 1. Æn. 187.* Corripere arcum manu. *Id. 11. ibid. 654.* Dirigere spicula arcu. *Horat. 4. Od. 9. 18.* Dirigere tela arcu. *Pers. 3. 60.* Dirigere arcum in aliquem. *Plin. 9. Hist. nat. 8. 7. (21).* Emittere arcu sagittam. *Tac. 4. Ann. 28.* Expedire alimenta arcu. h. e. alimenta sibi venando comparare. *Ovid. 8. Met. 381.* Expellere arcu sagittam. *Seneca Herc. fur. 1197.* Flectere arcum. *Virg. 5. Æn. 500.* Incurvare arcum. *Id. 8. ibid. 704. et 9. ibid. 665.* *Cic. Sen. 7. 15.* *Curt. 3. 4.* et *Seneca Herc. Æl. 430.* Intendere arcum. *Ovid. 1. Amor. 1. 24.* Lunare arcum. *Stat. 5. Theb. 380.* Petere aliquem arcu. *Horat. 3. Od. 27. 67.* Remittere. *Ovid. 2. Met. 419. et Stat. 4. Silv. 4. 30.* Retendere. *Stat. 4. Silv. 2. 80.* Stringere aliquem arcu. *Horat. 2. Od. 10. 19.* Tendere arcum. *V. et V.B.* in fine hujus vocis.

11.) Translate ob similitudinem dicitur arcus quidquid ejusdem arcus formam præserat. Hinc ¶ 1. Arcus dicitur iris cælestis. *Ennius* apud *Priscian. 6. p. 712. Putsch.* Arcus ubi aspiciunt, mortalibus quæ perhibetur. *Lucret. 6. 526.* Tum color in nigris existit nubibus arqui. *Cic. 3. Nat. D. 20. 51.* Cur autem arci species non in deorum numero reputetur? Ita legunt plerique cum *Priscian. 6. p. 712. Putsch.* Quidam malunt *arqui*. *Id. ibid.* Arcus ipse ex nubibus efficitur quodam modo coloratus. *Liv. 30. 2.* Frasinone arcus solem tenui lineâ amplexus. Adde *eumd. 41. 21. Virg. 5. Æn. 88.* cum nubibus arcus Mille trahit varios adverso sole colores. Adde *eumd. 9. ibid. 15. et Ovid. 11. Met. 232. Virg. 1. G. 381.* et bibit ingens arcus. Adde *Propert. 3. 3. 54. et V. BIBO.* *Horat. A. P. 18.* pluvius arcus. scil. quia inter signa pluvie habetur, ut *Virg. loc. cit. docet. Tibull. 1. 4. 38.* imbrifer. *Plin. 18. Hist. nat. 35. 80. (353).* Arcus cum sunt duplices, pluvias nunciant, a pluvii serenitatem non perinde certam. *V. eumd. 2. ibid. 59. 60. (150).* et seq. et *Senec. 1. Quæst. nat. 5. et 6.*, ubi plura de hac re. *Plin. 12. Hist. nat. 34. 32. (110).* Arcus cælestis. *Colum. 10. R. H. 292.* siderex. ¶ 2. Primo figurate in rerum natura, deinde ex more in architectura arcus dicitur structura in modum arcus curvata. Hujusmodi sunt, qui a natura ipsa in antris formantur; qui substruuntur ad sustinendas aëdes aut pontes; qui ad aquæ ductus erigendos, ubi locus depressior est; et qui eriguntur clari alicujus triumphali causa, ideo *triumphales* appellati, quorum aliquot adhuc visantur Romæ et circa Urbem imperatoribus dicati ob insignes ab iis partis victorias. *Ovid. 3. Met. 29.* Et specus in medio — Effruius humilem lapidum compagibus arcum. *Id. ibid. 159.* nam pumice vivo Et levibus tophis nativum duxerat arcum. *Plin. 34. Hist. nat. 6. 12. (27).* Columnarum ratio erat, attolli supra petrae rotas mortales, quod et arcus significat novicio invento. *Sueton. Claud. 1.* Decernere alicui maiorem arcum cum tropæis. Adde *eumd. Ner. 25. et Domit. 13.*; *Tac. 2. Ann. 64. et 41. et 83.*; et *Plin. Paneg. 59. Juvenal. 3. 11.*

Substitit ad veteres arcus madidamque Capenam. *Cenotaph. Pisani. C. Cæsaris Augusti.* VTIQUE ARCVS CLEBERRIMO COLONIAE NOSTRAE LOCO CONSTITUTUS ORNATUS SPOLIIS DEVICTARVM AVT IN PIDFM RECEPTARVM AB EO GENTIVM: SYPER EVM STATVA PROBSTRI IPSIVS TRIUMPHALI ORNATV, CIRCAQVE RAM DVAE EQVESTRES INAVRTAE C. ET L. CAESARVM STATVAE PONANTVR. Adde *Inscript. apud Orell. 1025. et 1075. Lucan. 4. 15.* Sateus ingenti quem pons amplectitur arcu. *Inscript. apud Orell. 703. TI. CLAYDIVS. DVVSIT P. CAESAR. AVGVSTVS GERMANICVS. — ARCVS. DVCTVS AQVAE. VIRGINIS DISTVRBATO — A FVNDAMENTIS NOVOS FECIT. AC RESTITVIT.* ¶ 3. Item arcus dicitur et de lineis in arcum compositis. *Ovid. 2. Met. 129.* Nec tibi directos placeat via quinque per arcus. *Virg. 2. G. 36.* silvæ pressos propaginis arcus Expectant. h. e. ramos in terram dellexos propagandæ stirpis causa. Adde *Colum. 4. R. R. 29. 17. Ovid. 11. Met. 568.* Arcus aquarum. — Præcipue in arcum vel in arcus occurrit *Virg. 3. Æn. 533.* portus curvatur in arcum. *Propert. 4. 6. 25.* acies geminos lunarat in arcus. *Ovid. 3. Met. 42. de serpente in cursum concito.* Ille volubilibus squamosos nexibus orbes Torquet, et immensos saltu sinuatur in arcus. Adde *eumd. 14. ibid. 51. et Heroid. 2. 131.* ¶ 4. Arcus est etiam pars circuli apud Mathematicos. *Seneca 1. Quæst. nat. 10.* Coruam si divideris, arcus erit; si dixeris, virga. *Colum. 5. R. R. 2. 9.* Esto arcus, ejus basis habeat pedes sedecim. ¶ 5. Obscena metaphora ab arcu sagittario ducta usus est *Apul. 2. Met.* Arcum meum in ipse vigor attendit, et oppido firmido, ne nervus rigoris iniquitate rumpatur. — *V.B.* Arcus, aiebat *Forcellinus*, videtur esse instrumentum nobis ignotum, arcendis foribus aptum. *Horat. 3. Od. 27. 7.* hic ponite lucida Funalia, et vertes et arvus Oppositis foribus minaces. *Alti leg.* harpas; alio hamos. Recentiores, inter quos *Ritter*, priorem lectionem tuentur, et arcus proprie accipiunt, quas non ideo minaces dixit poeta, ut fores sagittis transigantur, quod fieri vix potest, sed ut servi et liberti limen obsidentes inde deturbentur.

ARDEA, æ, f. 1. (*Cf. Gr. ἐρδεις*) avis quædam in aquaticis et piscosis locis degens, et pisces ostracæque devorans (*li. aghirone, airone; Fr. héron; Hisp. garza real; Germ. der Reiher; Angl. a heron, or heron*). Ejus tria genera ponit *Plin. 10. Hist. nat. 60. 79. (164).* Primus est *leucos*, hoc est ardea alba, quæ Italice dicitur garza: alterum est *asterias*, hoc est ardea stellaris, ita dicta, quia sublimi volatu stellas petere videtur, secundum illud *Virg. 1. G. 364.* uctasque paludes Descriit atque altam supra volat ardea nubem: ubi *Servius* haud recte putat *ardeam* dictam esse, quasi arduam ab arduo volatu. Tertium genus est *pellos*, hoc est ardea cinerea, ita dicta a colore pennarum, a πῆλλος fuscus. Ipse autem *Plin.* tum hic, tum alibi *ardeolam* pro *ardeam* deminutivo vocabulo appellat: *ardeam* vero *18. Hist. nat. 35. 87. (363).* Adde *Virg. 7. Æn. 411.*

ARDELIO, ònis, ni. 3. homo iniquities et huc atque illic cursitans, omnia se scire prædictus, et omnibus negotiis se immiscens, nullum autem bene perficiens. Durant ab *ardela* pro *ardeola*, ut a *tabella* est *tabellio*, quod ardelio ejus avis more huc illuc volitet; alii, et quidem rectius, ab *arlando*, hoc est festinando, nam et hanc verbo *ardeo* translata notionem ipse *Non. 4. 16.* edit. vet. tribuit (*li. affannone, faccendiere, imbroglione; Fr. ardehon, qui fait l'empresse; Hisp. apresurado; Germ. ein geschäftiger Mussigganger; Angl. a busy-body, meddler, trifler*). *Phædr. 2. 5. 1.* Est ardelionum quædam Romæ natio Trepide concursans, occupata in otio, Gratis anhelans, multa agendo nihil agens, Sibi molesta et aliis odiosissima. *Martial. 2. 7.* Vis dicam, quid sis? magnus es ardelio. *V.* integrum epigramma, ut et *4. 70.*: utriusque enim loco ardelionis mores describuntur.

ARDELIANCVLUS, i, m. 2. deminut. ab ardelio. *Vet. Scholiast. ad Juvenal. 8. 144.* Galero fusco et horrido ardelianculo, quales sunt latrunculorum. Hæc *Furlanetto* in suis MSS.: sed pro *ardeliunculo* puto legendum esse *basileunculo*, quam vocem *V.*

ARDENS, entis. *V. ARDEO.*

ARDENTER, adverb. Comp. *Ardentius* et *Sup. Ardentissime* *li.* — Ardent est cum calore, flagrant (*li. ardentemente, non calore; Fr. ardemment, non ardeur; Hisp. ardentemente; Germ. auf brennende, feurige Weise; Angl. hotly, ardently, keenly*).

I.) Proprie. *Plin.* 12. *Hist. nat.* 19. 42. (93). Austros ibi tam ardentis flare. *alii*, inter quos Sillig., leg. ardentis.

II.) Translate est vehementer, cupide, valde. *Cic.* 4. *Tusc.* 17. 39. Ardens cupere aliquid. *Id.* 5. *ibid.* 6. 16. Gravius ardentiusque sitiens voluptates. *Sueton. Catig.* 25. Ardentius emare. *Plin.* 8. *Ep.* 10. Ardentius cupere libros. *Id.* 6. *ibid.* 4. et *Sueton. Domit.* 22. Ardentissime diligere.

ARDEO, es, arsi, arsum, ere, n. 2. Præteritum ardui pro arsi, quod legitur in quodam lapide apud *Gruter.* 121. non est facile usurpandum. Atqui habemus præteritum subijunct. arduerint in *Inscript.* apud *Marin. Frat. Arval.* n. 43., quæ est apud *Orell.* 961. QVOD ICTV FVLMINIS ARBORES SACRI LVCI ATTACTAS ARDUERINT. V. *eumd.* *Marin.* l. c. p. 659. Ratione habita elymi, conjungi potest cum verbo areo ita ut ardeo sit causativum. — Part. *Ardens* in omnibus paragr. et in fine; *Arsum* 1. 2.; *Arsumus* 1. 1. — Ardeo est idem ac flagro, conflagro, cremor (It. *ardere*, *bruciarsi*; Fr. *être en feu*, *brûler*; *Hisp. abrasar*; Germ. *brennen*, *entbrannt* oder in *Brand sein*; Angl. *to burn*, *be on fire*).

I.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu ponitur tum de iis quæ comburi possunt cum igne flagrant, tum de ipso igne accenso. *Cato R. R.* 130. Ita neque fumosa erunt (igna) et bene ardebunt. *Cic. Dom.* 24. 62. Domus ardebat in Palatio non fortuito, sed oblato incendio. *Id.* 1. *Divinat.* 53. 121. Caput arsisse Servio Tullio dormienti, quæ historia non prodidit? Cf. *Liv.* 1. 39. *Lucret.* 2. 593. Nam nullis succensa Jovis ardent sola terræ. *Id.* 3. 1077. tectis ardentibus auxilium ferre. *Liv.* 26. 27. Eodem tempore septem tabernæ — arsere. *Sall. Jug.* 61. Sudes, pila, præterea pice et sulphure lædam mixtam, ardentia mittere. *Virg.* 3. *G.* 490. impositis ardent altaria fbris. *Id.* 2. *En.* 311. jam proximus ardet Ucallegon. *Horat.* 1. *Sat.* 5. 71. ubi sedulus hospes Pæne arsit, macros turdos dum versat in igne. h. e. incendio ædium conflagravit. Et *ibid.* 8. 44. largior arserit ignis. *Id.* 1. *Ep.* 18. 84. paries proximus ardet. *Ovid.* 2. *Met.* 620. rogonique parari Sensit, et arsuos supremis ignibus arcus. *Id.* 2. *ibid.* 220. ardet Ætne. *Stat.* 8. *Theb.* 474. Igne tuo, Tbebane, rogon concedimus: arde. *Plin.* 12. *Hist. nat.* 14. 32. (65). Probatior (tus) candore — carbone, ut statim ardeat. *Tac.* 15. *Ann.* 50. Cum ardente domo per noctem huc illic cursaret incustoditus. ¶ 2. Latiori sensu ponitur de iis quæ comburi nequeunt, et significat magno calore præditum esse. *Liv.* 22. 1. Prænestæ ardentis lapides celo decidisse. *Virg.* 4. *G.* 425. Jam rapidus torrens sitiens Sirius Indos Ardebat. *Forcellinus* hæc addat: Videtur activa significatione usurpata pro comburere; *Servius* enim exponit *siccabat*: potest tamen Accusativus *sitiens* Indos referri ad Participium *torrens*. *Id.* 7. *En.* 142. nubes ardens. *Plin.* 12. *Hist. nat.* 19. 42. (93). Austros ibi tam ardentis flare. *alii* leg. ardent. *Justin.* 2. 1. 6. Cum aliæ terræ nimio fervore solis arderent. *Martial.* 14. 94. Aqua ardens. *V.* et in fine *Ardens*. — Huc referri potest et illud *Plin. Falerian.* 2. 9. Ovi duri medium arsum manducare. h. e. tostum.

II.) Translate. ¶ 1. Ob similitudinem ponitur de oculis, coloribus aliisque, quæ incant, splendent ac fulgore igni similem emittunt. *Plaut. Capt.* 3. 4. 62. Ardent oculi. Adde *Cic.* 7. *Verr.* 62. 161.; *Liv.* 7. 33. et *Virg.* 4. *G.* 451. *Cic.* 6. *Verr.* 68. 148. Cum spumas ageret, oculis arderet, voce maxima — clamaret. *Virg.* 4. *En.* 262. Tyrioque ardebat murice læna. *Id.* 11. *ibid.* 602. campique arnis sublimibus ardent. *Id.* 4. *G.* 93. Ardentis auro apes. Cf. *Colum.* 9. *R. R.* 3. 2. *Virg.* 10. *En.* 261. Clypeus ardens. ¶ 2. Item de iis, quæ in animalium membra inflammandi vim exerunt. *Lucret.* 6. 1179. Ardentia morbis lumina. *Id.* *ibid.* 1171. Ardentia morbo membra. *Id.* 3. 663. Ardens vulneris dolor. *Cic.* 2. *Fin.* 28. 93. Quos ille, — cum omnes artus ardere viderentur, cruciatus pertulit. *Id.* 5. *ibid.* 31. 94. Is cum arderet podagra doloribus. *Virg.* 3. *G.* 564. Ardentis papula. h. e. carni adurentes et exedentes. *Liv.* 44. 38. ad fin. Ardentibus siti faucibus. *Phædr.* 3. 16. 15. et *Claudian.* 1. *Huflin.* 104. Ardere siti. ¶ 3. Sæpiissime refertur ad animum, et dicitur de iis, qui cupiditate aliqua vehementi aguntur; et tum in bonum, tum in malam partem occurrit — a) Cum Ablat. *Plaut. Cas.* 5. 3. 1. Maximo ego ardeo flagitio. h. e. maximo scelere teneor et ejus invidia laboro. *Ter. A-*

delph. 3. 2. 12. Ardere iracundiâ. *Id.* *Eun.* 1. 1. 27. et *Liv.* 3. 44. amore. *Cic.* 4. *Verr.* 47. 116. Ardebat amore illius hospitæ. *Id.* 1. ad *Q. fr.* 2. 5. § 16. studio et amore alicujus. *Id.* 16. *Att.* 13. C. § 2. studio historiæ. *Id.* 3. *Orat.* 32. in fin. Græci ardentis bis studiis. *Id.* 2. *Legg.* 17. 43. Vidimus eos ardentem cum cupiditate, tum metu, tum conscientia. *Id.* 2. *Att.* 19. 5. Ardere dolore et ira. *Id.* 10. *ibid.* 4. 2. furore et scelere. Cf. *Liv.* 2. 29. *Cic.* 4. *Tusc.* 17. 37. desiderio alicujus rei. *Id.* 4. *Phil.* 2. 4. Antonius ardens odio vestri. Adde *Justin.* 8. 4. *Cic. Rosc. Am.* 51. Qui ardens avaritiâ feratur infestus in suos. *Id.* 2. ad *Q. fr.* 15. ad fin. Res ardet invidia. h. e. laborat. *Liv.* 5. 11. Cum arderet invidia patres et tribuni. *Plin.* 4. *Ep.* 11. Ardere infamiâ. *Varro* 3. *R. R.* 17. 9. curâ. *Liv.* 29. 6. cupiditate ulciscendi. *Flor.* 3. 11. in fin. cupiditate auri. *Seneca Herc. Cæt.* 370. Brevisque in illas arsit Alcides face. *Val. Max.* 9. 3. 8. Ardens indignatione. Similiter *Cic.* 6. *Att.* 5. 3. Cum arderet Syria bello. *Id.* 4. *Fam.* 1. 2. Orbem terrarum — ardere bello. *Liv.* 28. 24. in fin. Totam Hispaniam arsuram bello. *Virg.* 7. *En.* 644. quibus (Italia tellus) arserit armis. *Flor.* 3. 5. Ardet novis motibus Asia. *Liv.* 28. 24. in fin. Furor, quo nunc omnia ardent. Huc pertinet et illud *Cic. Mil.* 15. 39. Omnia tum denique in illum odia civium ardebant desiderio mei. — b) Absolute. *Cæcilius* apud *Cic. Cæli.* 16. 37. Nunc enim demum mihi animus ardet, nunc meum cor cumulat irâ. *Cic.* 3. *Orat.* 45. 188. Tantum est flumen — verborum, tam integræ sententiæ, ut mihi non solum tu incendere judicem, sed ipse ardere videaris. *Cæs.* 6. *B. G.* 34. Omnium animi ad ulciscendum ardebant. *Sall. Orat.* 1. ad *Cæs.* de republ. *ordin.* sub fin. Ad reprehendenda aliena facta aut dicta ardet omnibus animus. Adde *Liv.* 1. 46. *Sueton. Cæs.* 70. Ardente in Africa bello. *Virg.* 12. *En.* 3. ultro implicabilis ardet. *Id.* 10. *ibid.* 514. Ardens limitem agit ferro. *Ovid.* 6. *Met.* 609. ardet, et iram Non capit ipse suam. *Stat.* 4. *Theb.* 337. tunc bella tibi, ferrumque quod ardes, Ipsa dabo. — c) Sæpiissime a Poetis de vehementi alicujus rei vel hominis amore usurpatur, et pluribus quidem modis, scilicet — Cum Accus. rei et præp. in. *Virg.* 12. *En.* 71. Ardet in arma magis. *Tac.* 1. *Hist.* 43. Nominatim in cædem ejus ardentis. — Cum Infinito. *Virg.* 4. *En.* 281. Ardet abire fugâ. Adde 1. *ibid.* 514. et 11. *ibid.* 895. *Ovid.* 5. *Met.* 166. Nescit utro potius ruat; et rure ardet utroque. *Val. Flacc.* 6. 45. Nescius, heu! quanti thalamis ascendere monstri Arserit. — Cum Ablat. personæ et præp. in. *Ovid.* 8. *Met.* 50. merito deus arsit in illâ. Adde *eumd.* 9. *ibid.* 724. et *Heroid.* 4. 99. — Cum Ablat. sine præp. *Horat.* 2. *Od.* 4. 7. Arsit Atrides medio in triumpho Virgine raptâ. *Id.* 3. *ibid.* 9. 5. Donec non aliâ magis arsisit. *Bentley.* malebat *altam*. Adde *eumd.* *Epod.* 14. 9. *Sil. It.* 5. 15. Nympha ardens puero. — Cum Accus. personæ. *Virg.* 2. *Ecl.* 1. Fornosum pastor Corydon ardebat Alexin. *Horat.* 4. *Od.* 9. 13. comptos Arsit adulteri crines. *Gell.* 7. 8. Delphini pueros miris modis arserunt. — Absolute. *Ovid.* 8. *Met.* 62. Ex æquo captis ardebant mentibus ambo. *Id.* 14. *ibid.* 691. Miserere ardentis. h. e. amantis.

Ardens, entis, partic. præsentis. occurrit adjectivorum more, unde *Comp. Ardentior* et *Sup. Ardentissimus* in omnibus ferme paragr., iisdem significationibus, quibus Verbum ipsum, quocum singulæ conferantur paragr. Itaque

A) Proprie. ¶ 1. Ardens est qui flagrat, crematur. *Ennius* apud *Cic.* 4. *Acad.* (2. pr.) 28. 29. Circumstant cum ardentibus tædis. ¶ 2. Latiori sensu ponitur de iis, quæ calore maximo prædita sunt atque alia calefaciunt. *Tubero* apud *Gell.* 6. 4. Post, ubi erat visus sol ardentissimus, repente educebant. *Ovid.* 1. *Met.* 46. quinta (zona) est ardentior illis. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 47. 47. (123). Ardentissimum æstatis tempus. *Id.* 31. *ibid.* 3. 27. (45). Diei horæ ardentissimæ.

B) Translate. ¶ 1. Ob similitudinem de luce et coloribus usurpatur, et est valde splendens et ignem referens. *Plin.* 21. *Hist. nat.* 4. 10. (16). Ardentissimus color. ¶ 2. Item de iis, quæ in animalium membris vim comburendi exerunt. *Horat.* 2. *Od.* 11. 19. ardentis Falerii pocula. Adde *Martial.* 9. 75. *Plin.* 20. *Hist. nat.* 20. 81. (213). Ardens febris. *Id.* 27. *ibid.* 9. 46. (70). Cocco Gnidio color cocci, vis ardens. h. e. vis calefaciendi atque inflammandi. ¶ 3. Item de iis qui cupiditate aliqua vehementi aguntur,

— a) Absolute. *Cic.* 2. *Fin.* 19. 61. Mortem ardentiore studio petere. h. e. vehementiore. *Id.* 4. *Phil.* 5. 11. Ardens et erectus ad libertatem recuperandam. h. e. inflammatus desiderio. *Sull. Cat.* 5. Animus ardens in cupiditatibus. *Virg.* 6. *En.* 5. juvenum manus emicat ardens. *Flor.* 4. 2. 42. et 1. 8. 2. Ardentissimus dur. *Quintil.* 4. 2. 96. Ardentissimus amor. — b) Cum Genit. *Stat.* 1. *Theb.* 661. ardentem, tenuit reverentia, cædis Latoidem. — c) Speciatim apud Rhetores tum de oratione, tum de oratore dicitur, et est vehemens, concitatus. *Cic.* *Orat.* 38. 132. Ardens oratio. *Id.* *ibid.* 8. 27. Verbum ardens. *Id.* *ibid.* 28. 99. Orator ardens. *Id.* *Brut.* 22. 86. Ardentior in dicenda, sed tamen ex conjectura tantum vita legitur. *Id.* 14. *Att.* 10. ad fin. Ardentes in eum litteras ad me misit. V. *Ernesti Lex. techn. lat.* p. 27.

ARDEOLA, æ, f. 1. deminut. ab ardea (quam vocem V.) apud *Plin.* 10. *Hist. nat.* 60. 79. (164.) et 11. *ibid.* 37. 52. (140).

ARDESCO, is, ere, n. 3. (inchoat. ab ardeo). Part. *Ardescens* 1. 1. et 11. 3. — Ardesco est ardere incipio, ardens fio, ignem concipio.

I.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu ponitur de iis quæ comburi possunt cum ignem concipiunt et flagrare incipiunt. *Lucret.* 6. 895. Quæ cum conveniunt, aut in lædâ corpore adhaerent, Ardescunt facile extemplo. *Id.* *ibid.* 174. Omnia motu Percalæfacta vides ardescere. Adde *Ovid.* 1. *Met.* 254. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 3. 12. (51). Succinum rapacissimum ignium, et, si juxta fuerit, celerrime ardescens. ¶ 2. Latiori sensu ponitur de iis, quæ comburi nequeunt, sed magnum calorem concipiunt. *Plin.* 33. *Hist. nat.* 3. 13. (60). Præterea mirum, e paleâ citissime ardescere (aurum). h. e. calefieri.

II.) Translate. ¶ 1. Ob similitudinem dicuntur ardescere fulmina vel lumina, hoc est valde splendescere. *Ovid.* 11. *Met.* 523. Fulminis ardescunt ignibus undæ. — Similiter dicitur mucro gladii ardescere, cum ejus acies adeo vehementer acuitur, ut cædendo pæne urat. *Tac.* 15. *Ann.* 54. Pugionem vetustate obtusum asperari saxo, et in mucronem ardescere jussit. *Alii* leg. et mucronem ardescere jussit. Sic *Lucan.* 7. 139. Nec gladiis habuere fidem, nisi cotibus asper Exarsit mucro. ¶ 2. Interdum et de iis ponitur, quæ in animalia vim exerunt calefaciendi atque inflammandi. *Cæli Aureli.* 2. *Tard.* 14. Ardescunt febres. ¶ 3. Sæpius refertur ad animum, et est concitatus, inflammatus, fervere. Occurrit — a) Cum Ablat. *Lucret.* 4. 1083. ardescit dira cupidine pectus. *Id.* 5. 895. Ardescere Venere. *Virg.* 1. *En.* 717. Explei mentem nequit, ardescitque tuendo. *Ovid.* 12. *Met.* 240. ardescere cæde. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 45. 70. (181). Solus animalium eo stimulo ardescit. *Tac.* 3. *Ann.* 54. Eger et flagrans animus libidinibus ardescit. *Sil. It.* 11. 304. Ardescere Lyæo. — b) Absolute. *Virg.* 11. *En.* 607. Adventusque virum fremitusque ardescit equorum. h. e. augetur et urget. *Tac.* 5. *Hist.* 18. Ardescite pugna. *Id.* 16. *ibid.* 29. Voce, vultu, oculis ardescere. *Id.* 3. *Ann.* 17. Quæstus magis ardescabant. Adde *Lucan.* 5. 359. — c) Cum Accus. rei, in quam quis fertur, et præp. in. *Ovid.* 5. *Met.* 41. Tunc vero iudomus ardescit vulgus in iras. *Tac.* 11. *Ann.* 25. Ardescere in incestas nuptias. Adde *eumd.* 3. *ibid.* 17.

ARDIFER, fera, ferum, adject. Falsa lectio. *V.* voc. seq.

ARDIFETUS, a, um, adject. (ardere et fetus) ardore plenus. *Varro* apud *Non.* p. 243. 23. et 312. 3. *Merc.* Non videtis, unus ut parvulus Amor ardifet, lampade arida agat amantes æstuant. *Fulgat. lib.*, *Codicum auctoritate et ipso metro repugnante*, habent ardifera. *V. Oehler M. Terent. Fain. Sat. Menipp. relig.* p. 140.

ARDOR, oris, m. 3. (ardeo) vehemens calor et incendium (It. *ardore*, *incendio*, *calore*; Fr. *ardeur*, *chaleur*; *Hisp.* *ardor*, *calor intenso*; Germ. *das Entbranntsein*, *der Brand*, *die Gluth*; Angl. *heat*, *burning heat*, *fire*).

I.) Proprie. *Lucret.* 2. 212. et *Cic.* 6. *de republ.* 20. 21. Ardor solis. *Lucret.* 5. 587. Ignium. *Id.* *ibid.* 1092. flammarum. *Id.* *ibid.* 1098. flammæ fervidus. *Id.* *ibid.* 1251. flammæus. *Cic.* *Senect.* 15. 53. Vitis vestita pampinis nimio solis defendit ardore. *Id.* 2. *Divinat.* 19. 44. Nubium conflictu ardor expressus. *Id.* 3. *Cat.* 8. 18. Ardor cæli. *Id.* 2. *Nat. D.* 15. 41. celestis. *Id.* 4. *Acad.* (2. pr.) 37. 119. Fore

anquanco, ut omnis hic mundus ardore deflagret. *Id. Planc.* 40. 95. Domus ardore suo deflagratione ubi minatur. *Virg.* 3. *G.* 432. tellus ardore debescit. *Colum.* 16. *R. R.* 289. Sirius ardor.

II.) Translate. ¶ 1. Ob similitudinem ponitur de luce et similibus, pro fulgore et splendore. *Cic.* 1. *Divinat.* 11. 18. Concursusque graves stellarum ardore micantes. *Lucret.* 3. 289. Est etiam calor ille animo, quem aunit in ira, Cum fervescit et ex oculis micat acris ardor. *Cic.* 2. *Nat. D.* 42. 107. et *Quintil.* 12. 5. 5. Ardor oculorum. h. e. fulgor, indicium erecti et aeris animi. *Cic. Balb.* 21. 49. Ille imperatorius ardor oculorum. *Cic.* 1. *Divinat.* 37. 80. Ardor vultuum atque motuum. *Vellej.* 2. 35. oris. *Hygin.* 4. *Astron.* 14. Ardor offitit oculis. ¶ 2. Item de his, quæ combustionis dolore corpus afficiunt. *Plin.* 14. *Hist. nat.* 16. 18. (99). Refrigerare ardore corporum in morbis. *Id.* 23. *ibid.* 1. 3. (3). Ardore stomachi. *Cic. Aurel.* 4. *Tard.* 3. Ac si dolor occurrerit et singultus, ob ardorem atque sitim, fuoris utendum est. ¶ 3. Sæpiissime refertur ad animum, et ponitur pro impetu, vehementia, cupiditate. — a) Generatim. *Cic. Brut.* 24. 93. Ardor animi non semper adest; isque cum consecit, omnis illa vis et quasi flamma oratoris extinguitur. *Id.* 1. *Fin.* 13. 43. Omnium cupiditatem ardore restincto. *Id.* 1. *Orat.* 30. 134. et 1. *Off.* 15. 47. Ardor amoris. *Id. Car.* 31. 76. Cupiditas vincendi et ardor mentis ad gloriam. *Liv.* 6. 13. Vultum hostis ardore animi micantem, ferre non potuit. *Id.* 1. 53. Aliquid ardoris ad bellum armaque. *Id.* 22. 5. Ardor armorum. *Id.* 8. 16. et *Sueton.* *Oth.* 9. Ardor militum pugnam deponentium. Adde *Tac.* 2. *Ann.* 15. *Virg.* 4. *Æn.* 581. Idem omnes simul ardor habet. *Justin.* 3. 5. Injicere ardorem militibus. *Ovid.* 8. *Met.* 828. furit ardor edendi. h. e. immensa famas. — Huc pertinet et illud (ubi *Forcellinus* ex orationis contextu ardorem pro dolore accepit) *Lucret.* 3. 252. Sive voluptas est, sive est contrarius ardor. — Huc quoque referas et illud *Liv.* 34. 1. In medio ardore belli Punici. — b) Speciatim. Poetia ardor est amor. — Absolute. *Tibull.* 4. 12. 6. ardorem dissimulare suum. *Ovid.* 7. *Met.* 76. pulsus reciderat ardor. — Cum Genit. *Horat.* *Epod.* 11. 27. Sed alius ardor aut puellæ candidæ Aut teretis pueri longam renodantis comam. Adde *Ovid.* 9. *Met.* 104. et 140. — c) Immo per metonymiam ardor est ipsa mulier anata, qua significatione et ignis dicitur. *Ovid.* 2. *Fast.* 308. Hæc meus ardor erit. Adde *eumd.* 14. *Met.* 682. *Flor.* de *qualit.* vit. 12. In *Anthol.* *Burm.* Quando ponebam novellas arbores mali et piri, Cortici summæ notavi nomen ardoris mei.

ARDUITAS, atis, f. 3. (arduus) qualitas, qua locus est arduus et ascensu difficilis. *Farro* 2. *R. R.* 10. 3. Neque enim senes, neque pueri callium difficultatem ac montium arduitate atque asperitatem facile ferunt.

ARDUS, a, um, pro aridus. *V. ARIDUS.*

ARDŪS, a, um, adject. Gradus *Arduior* et *Arduissima* vetustæ voces sunt, quæ occurrunt apud *Caton.* V. infra I. 1. — Arduus est altus, acclivis et ascensu difficilis (lt. *arduo*, *malagevole* a salire; Fr. *haut*, *élevé*; Hisp. *alto*, *elevado*; Germ. *von jaher Höhe*, *steil*; Angl. *high*, *lofty*, *steep*).

1.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu ponitur de locis. *Ennius* apud *Cic.* 1. *Tusc.* 16. 37. Via alta atque ardua. *Id.* apud *Macrob.* 6. *Saturn.* 2. Ardua Pergama. *Cato* apud *Priscian.* 5. p. 600. *Putsch.* Quod iter longius arduusque erat a curia. *Id.* *ibid.* Asperitudo atque arduissimo aditu. *Cic.* 6. *Ferr.* 23. 51. Oppidum erat difficulti ascensu atque arduo. *Cæs.* 2. *B. G.* 33. Minime arduus ad munitionis ascensus. *Sall.* *Cat.* 7. Locus asper atque arduus. *Farro* 1. *R. R.* 18. 4. Ager confragosus atque arduus. *Liv.* 25. 13. Arduus ac difficultis ascensus. *Id.* 7. 34. Collis aditu arduus. *Id.* 44. 3. Via ardua et aspera et confragosa. *Ovid.* 2. *Met.* 63. Ardua via. *Id.* 1. *Fast.* 264. Arduus in valles clivus. *Id.* 1. *Met.* 316. mons. *Id.* 11. *ibid.* 150. arduus alto *Imolus* in ascensu. *Tac.* 2. *Ann.* 80. collis. *Id.* 30. *Hist.* 30. urbis moenia. V. *Arduum* in fin. ¶ 2. Latiori sensu, arduus ardu et fere apud Poetas, arduus est erectus, celsus, altus præcepse. *Virg.* 1. *G.* 240. Mundus ut ad Scythiam Ripæasque arduus arces Consurgit. *Horat.* 3. *Od.* 29. 10. arduæ nubes. *Ovid.* 1. *Met.* 151. æther. *Id.* *ibid.* 730. sidera. *Id.* 1. *Amor.* 14. 12. cedrus. *Virg.* 9. *Æn.* 53. de *Turno*. et campo æse arduus inferi. O.

vid. 4. *Trist.* 3. 74. Ardua per præceps gloria vadit iter. *Virg.* 3. *G.* 79; *Horat.* 1. *Sat.* 2. 89., et *Plin.* 10. *Hist.* nat. 21. 24. (48). Ardua cervix equi. *Sil.* 11. 11. 245. ardua colla. *Gell.* 4. 1. Ardua supercilia. h. e. elata et superbiam indicantia.

II.) Translate ponitur pro difficulti, periculoso, molesto, laborioso. *Cic. Orat.* 10. 33. Magnum opus omnino et arduum, Brute, conamur; sed nihil difficile amanti puto. *Id.* 3. *Tusc.* 34. 84. Magnum opus et difficile: quis negat? quid autem præclarum, non idem arduum? *Id.* 2. *Invent.* 54. 163. Rerum arduarum ac difficultium perpessio. *Id.* 1. *ibid.* 46. 86. Magna atque ardua cogitatio. *Id.* 1. *Legg.* 13. 38. Difficilis atque ardua seela Aristonis. *Sall.* *Cat.* 3. Ac mihi quidem — in primis arduum videtur res gestas scribere. *Gell.* ad hæc *Sall.* verba ita scribit 4. 13. Arduum *Salustius* non pro difficulti tantum, sed pro eo quoque ponit, quod Græci *δοσχερής* aut *χαλεπών* appellant, quod est tum difficile, tum molestum quoque et incommodum et intractabile. *Liv.* 8. 16. Corvus, quia id arduum factu erat, labore militum potius, quam periculo, peragere inceptum voluit. *Plin.* 2. *Hist.* nat. 46. 45. (117). Res ardua inventa. *Id.* 17. *ibid.* 4. 3. (28). Solum arduum opere, difficile cultu. *Id.* 8. *ibid.* 16. 21. (54). Capere eos (leones) ardui erat quondam operis. *Horat.* 2. *Od.* 3. 1. Equum memento rebus in arduis Servare mentem, non secus in bonis. h. e. in adversis. *Id.* 1. *ibid.* 3. 37. Nil mortalibus arduum est. alii leg. ardui. *Id.* 3. *ibid.* 24. 44. virtus ardua. *Ovid.* 2. *Art. am.* 537. Ardua molimur, sed nulla nisi ardua vincunt. *Curt.* 6. 6. 27. Cum et progredi arduum et reverti periculosum esset. *Seneca* 3. de *Ira* 12. Nihil est tam difficile et arduum, quod non humana mens vincat. *Id.* 3. *Quæst. nat.* 28. Nec id aquis arduum est. *Tac.* 1. *Hist.* 85. Arduus rerum omnium modus.

Arduum, i, n. 2. absolute substantivorum more ponitur, et

A) Proprie est locus arduus. — a) Absolute. *Lucret.* 1. 660. Ardua tum metuunt, emittunt vera via. *Liv.* 2. 65. Fixis in terram pilis, quo leviores ardua evaderent, cursu aubeunt. *Virg.* 3. *G.* 315. pascuntur — amantes ardua dumos. *Horat.* 2. *Od.* 19. 21. cum parentis regna per arduum Cohors Gigantum scandere impia. — b) Addito Genit. *Virg.* 5. *Æn.* 694. tonitruque tremiscunt Ardua terrarum et campi. *Ovid.* 8. *Met.* 693. ardua montis. *Tac.* 11. *Ann.* 9. Excidere ardua castellorum. h. e. castella in arduo loco sita. Cf. 2. *ibid.* 47. *Id.* 4. *Hist.* 79. Ardua Alpium.

B) Translate est difficultas. *Tac.* 12. *Ann.* 15. Ne fuit in arduo societas potentiam Romanam: versus rebellem Mithridatem ostentantibus.

ARE, sive sit per synecopen ex infinito *arere*, sive sit neut. gen. ex ious. Adject. aris, e, unde aridus, occurrit tantum in composito verbo *arefacio*, quod vide.

ARĒA vel interduum arĒa, æ, f. 1. Ratione habito etymii vox conjungenda est cum verbo *arere*: ait enim *Farro* 5. *L. L.* 38. p. 15. *Müll.* Ubi frumenta secta, ut terantur et arescant, a rēa. Propter horum similitudinem in urbe loca pura a rēa. Et *Servius* ad *Virg.* 1. *G.* 178. Sane area locus est vacuus aut natura, aut studio factus, ne quid inde edi nascive possit, quasi qui exaruerit. Adde *Paul.* *Diac.* p. 11. 6. *Müll.* Hinc

Itaque area generatim est locus vacuus et aridus; unde speciatim de pluribus dicitur, scilicet

1.) Proprie ¶ 1. Area est planities, in qua frumenta secta teruntur et arescant. *Cato* *R. R.* 91. et 129. *Colum.* 2. *R. R.* 20. et *Pallad.* 7. *R. R.* 1. arēa conficiendæ rationem docent. *Cic.* 5. *Ferr.* 8. 20. Ut neque in segtibus, neque in arēis, neque in borreis — grano uno possit arator — fraudare decurnam. Adde *eumd.* *ibid.* 14. 36; *Farron.* l. c. et 1. *R. R.* 50. et 51., et *Colum.* 1. *R. R.* 23. *Virg.* 1. *G.* 178. Area cum primis ingenti æquanda cylindro, Et ventenda nra. et creta solidanda tenaci. *Horat.* 1. *Od.* 1. 9. Hunc (juvat) si proprio condidit borreo Quidquid de Lybiis verterit arēis. *Id.* 1. *Sat.* 1. 45. Milia frumenti tua triverit area centum. Adde *Tibull.* 1. 5. 32. *Scævola* *Dig.* 34. 1. 15. Messium et arearum tempore. — Hinc apud *Vitruv.* 8. 3. 10. *Schneid.* Arēæ salinarum. h. e. in quibus sal collocatur ut arescat. ¶ 2. Ab hujus similitudine area dicitur locus in urbe purus, hoc est vacuus, in quo ædificari potest, et quod dirutis ædibus manet; unde *Florentin.* *Dig.* 50. 16. 211. Locus sine

ædificio in urbe area, rure autem ager appellatur. Adde *Farron.* l. c. sub init. hujus vocis. *Cato* *R. R.* 18. Arēam ubi facies. Pedes v. fundamenta alta facito, lata pedes vi. arēam etc. *Cic.* 2. ad *Q. fr.* 6. 2. A pueri ut discessi, in arēam tuam veni: res agebatur multis structoribus. *Id.* figurate 2. de *republic.* 11. 21. Nam princeps ille — arēam sibi sumpsit, in qua civitatem extrueret arbitrato suo. *Id.* 4. *Att.* 1. 7. Pontifices si sustulerint religionem, arēam præclaram habebimus. *Liv.* 1. 55. Ut libera a ceteris religionibus area esset tota Jovis templi. *Id.* 4. 16. Domum deinde, ut monumento area esset oppressæ nefariæ spei, dirui extemplo jussit. *Vitruv.* 1. 7. 1. *Schneid.* Divisis angiporis et plateis constitutis arearum electio ad opportunitatem — civitatis est explicanda ædibus sacris, foro reliquisque locis communibus. *Horat.* 1. *Ep.* 10. 13. ponendæ domo arēam quærere. *Sueton.* *Fesp.* 8. Vacuas areas occupare et ædificare. *Ulp.* *Dig.* 7. 4. 10. *Ædes* ad arēam redigere. h. e. solo æquare. *Inscript.* Pompeis reperta in urbis planitie, *Descriz. di Pompei Mus. Borbon.* T. 1. p. 14. M. TULLI M. F. AREA PRIVATA. ¶ 3. Item area dicitur locus vacuus inter urbana ædificia, cujusmodi sunt plateæ etc. *Liv.* 23. 3. Cum — consilium tam frequens plebis adesset, ut multitudinem area Capitolii vix caperet. *Sueton.* *Cal.* 22. Area Capitolina. *Gell.* 11. 10. Area Palatina. *Id.* 13. 24. Area fori. — In hujusmodi arēis, ut et in Campo Martio, fiebant aliquando a juvenibus ludicra certamina et exercitationes, eoque conveniebant otiosi homines spectandi et confabulandi causa. *Horat.* 1. *Od.* 9. 18. nunc et campus et arēæ Lenesque sub noctem susurri Composita repetantur horæ. Cf. loca *Ovidii* et *Martialis*, quæ afferuntur sub 11. ¶ 4. Præterea locus ipse vacuus relictus ante aut post optimum aedem, vel in medio earum, area dicitur. Hæc area a tribus partibus cingebatur amplis porticibus, ut ventenium turba consistere posset, antequam janua domus ingrederentur dominum sarnino mane salutaturi. Hæc area cum portibus et tabernis vestibulum appellabatur. In hæc arēis quadrigæ sæpe erant aeneæ, statuae equestres aut signa deorum; hinc area Apollinis, area Mercurii, Spei, Isidis etc: erant nempe quæ *Venetis campi* vocantur. *Plin.* 6. *Ep.* 20. Resedimus in area domus. Adde *eumd.* 7. *ibid.* 27. *Id.* 2. *ibid.* 17. Porticus in D litteræ similitudinem circumactæ, quibus parvula, sed festiva area includitur. *Ulp.* *Dig.* 43. 22. 1. Si area ab utraque parte ædium sit. *Cajus* *ibid.* 8. 2. 1. Avertere stillicidium in arēam vicini. Adde *Paul.* *ibid.* 1. 19. ¶ 5. Area sepulturarum apud *Tertull.* ad *Scapul.* 3. est locus in quo sunt sepulcra, cæmeterium. — Sic area pro loco rogi sumitur a *Siat.* 6. *Theb.* 37., et sensu eodem in plurimis *Inscriptionibus*, quas legere est apud *Marin.* *Inscriz.* *Alb.* p. 118. Item in *Inscript.* apud *Orell.*, 4400., 4511. et 4528. AREA ANTE SEPULCRUM. In *Cenotaph.* *Pis.* hæc habemus: VTIQVE LOCVS ARVD EAM AREAM, QVO EA STRVES CONGERANTVR, COMPONANTVR, PATEAT (VOQVOVERSVS PEDVS XL. En igitur area posita prope sepulcra pro usitino, seu loco quo strues lignorum in annuis parentaliis succensa congeriebatur. ¶ 6. Est etiam spatium borto, sive arboribus frugiferis inserviens. *Cic. Parad.* 6. 3. § 51. Si isti callidi rerum æstimatores prata et areas quasdam magno æstimant. — Hinc speciatim in bortis area dicitur spatium quadratum et oblongum, cetero solo altius, bene subactum et coæquatum, ubi semina jaciuntur; relictis circa semitis, per quas adiri commode possit. *Farro* 6. *L. L.* 64. p. 97. *Müll.* Oñtor disserit in areas sui cujusque generis res. *Colum.* 11. *R. R.* 3. 13. Humus refossa in areas dividitur, quæ tamen sic informandæ sunt, ut facile funcañtium manus ad dimidiã partem latitudinis earum perveniant. *Pallad.* 1. *R. R.* 34. Arēæ faciendæ sunt angustiores et longæ, ut etc. Adde *Plin.* 19. *Hist. nat.* 4. 20. (60). ¶ 7. Dicitur etiam area locus purgatus, in quo aucupes spargunt grana ad aves alliciendas. *Plaut.* *Asin.* 1. 3. 64. Aucupes quando concinnavit arēam, ofundit cibum: aves assuescunt. Et *ibid.* 67. Ades nobis area est, aucupes sum ego. ¶ 8. In cælo area dicitur circulus fulgoris, qui aliquando solem, lunam et alia etiam sidera circumnectit, qui et corona appellatur. *Seneca* 1. *Quæst. nat.* 2. Tales splendoris Græci areas (nempe *αλκωνας*; nam *αλως*, sive *αλως* arēam significat) vocare, quia fere terendis frugibus loca destituta sunt rotunda. ¶ 9. Dicitur etiam de spatii in Geometrarum figuris. *Quintil.* 1. 10. 43. Area quatuor lineis clausa. *Gell.* 1. 20. Planum est quod in duas

partes solum lineas habet, qua latum est et qua longum; qualia sunt triquetra et quadrata, quæ in arena fluunt, sine altitudine. h. e. in planitie. ¶ 10. Denique arena est morbus capitis, interdum et menti, cum summa ejus cuticula emoritur, pili primum extenuantur, deinde excidunt, et si locus is locus sit, sanguis exit liquidus et mali odoris. Hujus duo sunt genera, alterum quod alopecia dicitur, alterum quod ophiasis. Cels. 6. 4. Arenarum quoque duo genera sunt, etc. V. ibi reliqua. Sic autem dicitur, quod arenas quasdam, hoc est loca pilis nudata efficiat. Martialis 5. de quodam calva. Nudum est in medio caput, nec ullus in longa pilis arena volatur.

II.) Translate. Metaphorâ sumptâ a super. paragr. 4. Ovid. 3. Amor. 1. 25. capæ facta virorum: hæc animam, dicea, arena digna meo. h. e. materia meo ingenio apta. Hac ratione usurpatur etiam campus. Cf. Id. 4. Fast. 10. Martialis. 10. 24. Vitis tribus areis peractis. h. e. tribus vitæ spatilis, pueritia, juventute et senectute, ut Turneb. exponit. l. 30. c. 30. Eodem sensu explicatur a P. Scriber. Illud ejusdem. 7. 32. Per varias artes, omni quibus arena servit. h. e. omni hominum vitas. Alii per aream intelligunt spatium viginti quinque annorum, quemadmodum in arena Circi in ludis viginti quinque missus fessant, ut Varro apud Servium ad Virg. 3. G. 18. docet. Sed utroque Martialis loco alii sinter leg. (V. AUREUS), quamvis recentiores plerique nunc in priori loco aream legendum censent, quo sensu Turneb. exposuit.

AREALIS, e, adject. pertinens ad aream, in qua frumenta secta teruntur et crescent. Servius ad Illud Virg. 1. G. 186. et mystica vannus Tacchi, h. e. cribrum areale.

AREFACIO vel arfactio, factis, facti, factum, facere, anom. Arefacio per synecopen occurrit apud Catonem. V. infra. — Audaci transpositione divisit Lucet. 9. 962. Principio terram sol excoquit et facit are. — Part. Arefaciens et Arefactus; Pass. Arefacti. — Arefacio est aridum facio, siccum (l. asciugare, seccare; Fr. faire sécher, dessécher; Hisp. secar, desecar; Germ. trocken machen, trocknen; Angl. to dry, make dry). — a) Active. Calo R. R. 69. Postea amurcam eximito et arfactio: ubi arefit etc. Adde eumd. ibid. 123. et 157, et Lucet. l. c. Varro 5. L. L. 3. p. 15. Mili. Qui arefacti ardor est solis. Vitruv. 2. 1. 3. Schneid. Alii luteas glebas arefacientes struebant parietes. Gell. 12. 1. Istæ prodigiosæ mulieres fontem illum sanctissimum corporis arefacere et extinguere laborant. Adde Macrob. 5. Saturn. 9. — b) Passive. Plin. 32. Hist. nat. 7. 28. (32). Arefacti in fumo. Cels. 5. 27. 7. Pollum arefactum in duas portiones dividendum est. Plin. 13. Hist. nat. 22. 43. (125). Caulis arefactus. Id. 34. ibid. 13. 33. (133). Mora immatura in sole arefacta.

AREFACTUS, a, um, f. voc. præced.

AREFIO, as, factus sum, Gerl. V. AREFACIO.

ARENA, æ, f. 1. Scribitur et harena cum aspiratione: quasi descriptione adduntur Varro apud Servium ad Virg. 1. En. 172, Charis. 1. p. 80. et Fel. Long. Orthogr. p. 2238. Putsch., Probus ad Virg. 1. G. 70. et alii veteres Grammatici. Docent enim arenam esse ab arendo, at harenam ab harendo, quod in fabricis bareat. Et quidem Charis. l. c. scribit harenam gratius sonare. Nec desunt vetera monumenta, ut est apud Manut. Orthogr., apud Wagner Orthogr. Virg. p. 441. et apud Orelli. Inscript. 13. et 855. in quibus aspiratio addibetur. Nihilominus arena sine aspiratione eruditius magis placet, tum quod ea origo ab harendo levior sit et pæne futilis, tum quod consuetudo obtinuit, ut fere passim arena scriberetur: tametsi qui aspirationem addunt, damari jure non possunt. — Arena itaque est minutissimus pulvis, ab arendo et area (quatinvis prima syllaba corripiatur), quia caret omni humore et succo, unde et plurimum aquæ bibi (l. arena, sabbia; Fr. sable, terre; Hisp. arena; Germ. der Sand; Angl. sand, grit, gravel).

I.) Proprie. ¶ 1. Generatim. Arenæ tria sunt genera, ut Vitruv. 2. 5. 1. Schneid., Plin. 36. Hist. nat. 23. 54. (175). et Pallad. 1. R. R. 10. 1. docent, fossicia, fluvialitilis et marina. — De arenæ usu in ædificiis multa Plin. et Vitruv. l. cit. — a) Sing. num. Lucet. 6. 725. magnus congestus arenæ. Id. 2. 376., Virg. 1. G. 114. et Ovid. Heroid. 19. 201. Arena libula. Horat. 1. Od. 28. 1. numero carcat. Virg. 5. En. 374. fulva. Ovid. 2. Met. 577. mollis. Virg. 4. G. 291. nigra. h. e. nigra humo mixta. Ideo

que fertilis. Id. 1. ibid. 105. pluvius. Id. ibid. 189. sieta. Juvenat. 3. 55. tanti tibi non sit opacel Omnis arena Tagi, quodque in mare volvitur aurum. Seneca 2. Quæst. nat. 30. Aliquando Cambyses ad Ammonem misit exercitum, quem arena Austrum mota et more nivis incidens texit, deinde obruit. Et paullo ante. Arena aliquando multo igne abundavit, ingentem vim arenæ arentis effudit. — b) Plur. num. Horat. 3. Od. 4. 32. arentes. Plin. 4. Hist. nat. 21. 35. (115). sursum. Virg. 3. G. 350. torquens faventes linter arenas. Ovid. 2. Amor. 11. 47. molles. Colum. 2. R. H. 10. 15. pingues. Id. 1. ibid. præfat. 24. putrea. Ovid. 15. Met. 268. alicæ. Virg. 2. G. 232. summas æquebis arenas. Adde Val. Flacc. non semel, Sueton. Aug. 80., Petron. Fragm. et alios. Hæc idem coaceravimus, quia C. Cæsar in lib. de Analogia apud Gell. 19. 8. in plurali num. usurpari negavit. ¶ 2. Speciatim ponitur — a) Pro loco arenoso. Cic. 2. Leg. agr. 27. 71. Ut vero cum omnes urbes, — regna vendiderit, tum arenam aliquam aut paludæ emat, id vos potestis, quæso, concedere? Virg. 1. G. 70. sterilem exiguum ne deserat humor arenam. Huc pertinet et proverbium Arenæ mandare semina, hoc est oleum et operam perdere. Ovid. Heroid. 5. 115. Quid facis, Cænone? quid arenæ semina mandas? Non profectura litura bubus aras. — b) Pro desertis arenosis, fere plurali numero. Ovid. 4. Met. 617. Lybææ arenæ. Adde Propert. 4. 8. 83., Lucan. 2. 417. et Tac. 2. Ann. 61. — c) Denique pro littore aut portu. Virg. 1. En. 176. Egressi optatâ potiuntur Troes arenâ. Id. 5. ibid. 34. Et tandem læti notæ advertuntur arenæ. Id. 6. ibid. 316. Arcera aliquem arenâ. Ovid. 12. Met. 318. Phrygiæ potiri arenâ. Adde eumd. in plur. num. 11. ibid. 56. Lucan. 5. 697. Implangere aliquem arenas.

II.) Improprie. ¶ 1. Per metonymiam sumitur pro amphitheatro, aut circo, quia spargi arena solent, na qui exercebant aut pugnant, labantur. — a) Addito Gentil. Sueton. Ner. 53. et Tit. 8. Amphitheatri arena. — b) Absolute. Sueton. Aug. 43. Quodam — muneris die Parthorum obsides tunc primum missos per arenam mediam ad spectaculum induxit. Adde eumd. Tib. 72. Martialis. Spectac. 21. Quidquid in Orpheo Rhodope spectasse theatro dicitur, exhibuit, Cæsar, arena tibi. Juvenat. 4. 100. quod comminua ursus Figebat Numidas Albana nudus arena. Tac. 14. Ann. 14. Operas arenas promittere. h. e. ludos et pugnas in amphitheatro. Triphon. Dig. 11. 4. 6. Dare se in arenam. h. e. offerre ac ad pugnam cum bestis, aut cum gladiatoribus. — c) Interdum opponitur scenæ, hoc est theatro. Sueton. Tib. 35. Operam scenæ arenæque edere. Id. ibid. 30. Scenæ arenæque devotus. ¶ 2. Interdum pro illo, qui in amphitheatro exercentur; aut potius pro pugnis in ipso editis. Juvenat. 3. 34. Quodam libi cornicines et municipales arenas Perpetui comite. ¶ 3. Hæc ductâ metaphorâ dicitur de quocumque alio loco, in quo pugnat, aut quolibet exercitii genere luditur. Plin. 6. Ep. 12. Vectio Prisco quantum plurimum potero præstitam, præsertim in arena mea, hoc est apud centumviro. Flor. 4. 2. Prima civilis belli arena Italia fuit. Adde eumd. 3. 21. et Lucan. 6. 63.

ARENACEUS, a, um, adject. qui est ex arena, arenosus. Plin. 17. Hist. nat. 7. 4. (43). Terra argillacea, tofacea, arenacea. Id. 30. ibid. 15. 47. (136). Arenacea duritia. Id. 21. ibid. 16. 58. (98). Arenaceum semen. h. e. arenæ simile.

ARENARIA, æ, f. 1.) V. voc. seq.

ARENARIUM, ii, n. 2.)

ARENARIUS vel arenarius, a, um, adject. ad arenam pertinens. — Non limitanda licentia usus est, antequam ultimam breviano, Lucilius apud Nov. 1. 78. edit. vet. Concursus uti arenarius clareque quiritans. Sed ibidem inesse mendum videtur.

I.) Proprie. Arenarius lapis, quem Virg. 2. G. 348. bibulum vocat, est lapis foraminibus plenus, bauriendoque humori idoneus. Hæc Servius ad Virg. l. c.

II.) Improprie arenarius est ad amphitheatri arenam pertinens. Ammian. 20. 1. In modum aronaciæ feræ ad ultimam rabiem cavere. h. e. quæ in amphitheatro arena depugnat. Inscript. apud Hensen. 7209. COLL. VEXATOR. DERASIVÆ QVI MINISTERO ARENARIO VVAGANT. h. e. qui in amphitheatro pugnare solent. — Hinc

Arenarius, ii, n. 2. absolute.

A) Proprie. Primus numerorum arenarius apud Terull. Pull. 6. est arithmeticus, qui prima suppu-

tandi elementa paucior docet; quem ita appellari plerique volunt, quia in arena fingeat ductus numerorum, ceteræ delecticiæ loco. Salmas. scribit et eo dici arenarium, quia arenæ sunt aliquando φῆγορ, alve calculi, quibus olim ad computandum utebantur. V. A-BACUS 1. Alii aliter exponunt.

B) Improprie arenarius est qui in amphitheatro contra bestias pugnat, idem ac bestiaris; cujus generis homines Romæ contempti habebantur, ut patet ex Petron. Satyr. 126. Quædam femine sordibus calant: arenarius aliquas accendit, aut perusus pulvere multo, aut bistrio. Arcad. Dig. 23. 5. 21. Si ea rei condilio sit, ut arenarium testem, vel similem personam admittere cogamur. Adde ibid. 38. 1. 38., Firmic. 8. Astron. 10., Symmach. 5. Ep. 59., Capitolin. M. Aurel. 19., Terull. Spectac. 22. et Inscript. apud Orelli. 2773. In Inscript. apud eumd. 4063. occurrit Collegium arenariorum, quia tamen certo constet quinam arenariorum nomine sint intelligendi. Vitale in bin. Inscr. glad. p. 21. recte, ut ajebat cl. Furlanello, putat arenarios esse eosdem ac bestiaros. Ejusdem est sententiæ Labastus in not. ad Cavodon. Marm. Mod. p. 304. et in Fast. della Chies. T. 2. p. 482. At Muralorius ad Inscript. 511. 3., quæ est nuper allata ex Orelli., putat arenarios esse, qui aream ex fodinis in fabricarum usum effodiebant; et Zaccaria in Instit. lap. p. 48. eosdem ac gladiatores.

Arenaria, æ, f. 1. subaudi fodina, et

Arenarium, ii, n. 2. (quod tamen in plurali numero tantum occurrit) absolute est locus ubi arena fossicia effoditur. Cic. Cicer. 13. 37. In arenas quasdam extra portam Esquiliam perductus accidit. Varro 1. R. R. 2. 23. Neque lapidinas, neque arenas ad agriculturam pertinent. Vitruv. 2. 4. 2. Schneid. Si non erunt arenaria, unde fodiantur. Et ibid. 6. 5. Arenariæ fossicia.

ARENATIO, ois, f. 3. inductio arenati, hoc est calca arena mixta, in parietes. Vitruv. 7. 3. 9. ed. Schneid. Tectoria fundata arenaconis et marmoris soliditate.

ARENATUS, a, um, proprie est Participium præter. pass. a verbo arendre, et est arena mixta. Apud Catonem. R. R. 18. bis legitur calce arenato, h. e. eicæ mixto cum arena, nam calx etiam masculino genere usurpatur. V. CALX. Vet. Inscript. optimæ notæ apud Gruter. 207. QVAM LITA NOX ERVNT CALCE ARENATO, LITA POLITAQVE ET CALCE VDA DUBITATA RECTE FACITO. V. ARENO. — Hinc

Arenatum, i, n. 2. subaudi opus, absolute est calx arena mixta, qua in tectoriis parietum et pavimentis utimur, ut marmoreatum, i, n. pro opere marmoreato, et tabulatum, i, n. pro opere tabulato utuntur Latini arripiores. Vitruv. 7. 4. 3. Schneid. Pro arenato talata dirigator. Plin. 36. Hist. nat. 23. 55. (176). Tectorium quidem nisi ter arenato et bla marmoreato inductum est, non satis splendoris habet. Et mox. Arenatum inducere. V. ARENO.

ARENIFODINA, æ, f. 1. locus ubi arena effoditur, arenarium. Ulp. Dig. 7. 1. 13. § 5. Lapidinas, vel cretisolinas, vel arenifodinas instillere. Adde ibid. 24. 3. 7. § 14. Apud Farron. 5. L. L. 7. p. 4. Mili. dubia est lectio.

ARENIVAGUS, a, um, adject. (arena et vagor) qui per arenam, vel per arenosa deserta vagatur. Lucan. 9. 944. Vidit arenivagum surgens fugiensque Catonem.

ARENO, as, avi, atum, are, a. 1. Induca arenam cum calce mixtam in parietes. Hieronym. Anat. in Giorn. Arcad. T. 33. p. 333. putat vocabulum arenato, quod legitur tum in Inscript. in ARENATUS allata, tum bis apud Catonem. loc. ibid. cit., esse imperativum ex verbo areno, as.

ARENOSUS, a, um, adject. Comp. Arenosior et Sup. Arenosissimus. — Arenosus est arena abundans (l. arenoso; Fr. sablonneux; Hisp. arenoso; Germ. voll Sand, sandreich; Angl. sandy, arenose). Virg. 4. En. 257. Litus arenosum Libya. Ovid. 14. Met. 82. arenosa terra. Id. 1. ibid. 702. Lado. Vitruv. 2. 6. 5. Schneid. mater. Plin. 26. Hist. nat. 8. 52. (84). litora. Id. 36. ibid. 16. 25. (129). regio. Id. 23. ibid. 3. 36. (73). urina. Id. 33. ibid. 6. 33. (101). Laps scabrior et arenosior. Id. 27. ibid. 4. 5. (20). Ut quod sit arenosissimum subsidat. Plin. 2. Ep. 17. Arenosum iter. Pallad. 1. R. R. 5. 1. pulvis. Cæli Aurel. 2. Tard. 1. et Dig. 39. 2. 24. § 2. locus.

ARENS, os, V. AREO.

ARENULA, æ. f. i. *deinunt. ab arena, h. e. arena tenuissima. Plin. 30. Hist. nat. 3. 8. (24).* Arenulæ, quæ inveniuntur in cornibus cochlearum.

AREO, es, ū, ere, n. 2. Perfectum *aruit* occurrit tantummodo, sed pluries apud *Fulgat. Interpr.*, ut *Job. 7. 5. et 30. 30., Ps. 21. 16.* — Part. *Arens* sub h. — Areo est aridus sum, siccus et sine humore (h. e. *essere arido, secco; Fr. être sec, desséché; Blsp. estar seco, arido; Germ. trocken sein; Angl. to be dry, to grow dry or droughty*). — a) Hæc verbi tempora occurrunt præter Part. præter. *Cato R. R. 76.* In qualo, ubi arecant, tracta compositio; ubi arebunt, compositio pariter. *Id. ibid. 69.* Postea amuream eximto et arfacto; ubi arebit, cumque pridie in aquam infundito. *Plaut. Rud. 2. 6. 49.* Utinam fortuna nunc astatina uteretur, uti cum existerem aqua, arecant tamen. *Virg. 7. Ecl. 57. aret ager. Ovid. 2. Met. 211.* telus fissaque agit rimas et succis aret adimplis. *Id. 6. ibid. 355.* Et fauces arent, virque est via vocis in illis. *Id. 2. Art. am. 606.* Garrulus in media Tantalus aret aqua. — b) Part. præter. *arens* sapius occurrit. *Horat. 3. Od. 4.31. Arenæ arentis. Virg. 1. G. 109. arena. Sil. It. 10. 511.* arentique cruore Squalebat larba. *Virg. eodem sensu dixit concretos sanguine crines, 2. En. 277. Colum. 2. R. R. 21. 1. culmi. Liv. 44. 32.* arentibus siti faucibus. *Horat. Epod. 14. 4.* arente fauce trahere pocula. *Virg. 3. En. 350. Nuvius. Tac. 15. Ann. 42. loca. Ovid. 7. Met. 556. ora. Id. 14. ibid. 277.* prenti ore haurire. *Seneca Herc. fur. 319.* plaga. *Virg. 3. En. 350. rivus Xanthi. Id. 4. G. 268. rosæ. Id. 12. En. 522.* ignes inmissi in silvam arentem. *Ovid. Heroid. 4. 174.* arentem silvam levare unda. *Cf. Seneca Thyest. 5. Seneca 3. Benef. 8.* arentibus siti monstrare fontem.

AREOLA vel oriola, æ. f. i. *deinunt. ab are.* Areola habetur in *Pel. Inscript. apud Gruter. 580. 4. 1.* Est parva area, seu parvum spatium vacuum. *Plin. 2. Ep. 6.* Diata cingit areolam, quæ quatuor platani inumbratur. Adde cit. *Inscript. apud Gruter. 2.* Item est spatium quadratum in hortis, de quo *P. in AREA. 6. Colum. 10. R. R. 362.* Ter circum areolas et septem ducitur horti. *Id. 11. ibid. 30.* Scimna in areolas disserere. — *NE.* Apud *Varron. 3. R. R. 17. 4.* nonnulli legunt *areolas* pro tabulis quibus utuntur pictores ad ceras distictiores habendas; sed alii cum *Schneid. leg. arculas*, quod potius probandum.

AREOPAGITES vel Ariopagites, æ. m. 1. ἀρειοπαγίτης, iudex Areopagi. *Ennius apud Varron. 7. L. L. 18. p. 126. Müll.* Areopagites quidem dedere equum pugnam. *Cic. 5. Phil. 5. 14.* Si Lysides citatus iudex non responderit, excuseturque Areopagites esse. *Id. 1. Off. 22. 75.* Consilium Solonis, quo primum constituit Areopagites. *Id. Balb. 12. 30.* Vidi nostros chres Athenis in numero iudicum etque Areopagitarum. Adde *eumd. 1. Divinat. 25. 54. et 13. Fam. 1. 3.; Plin. 33. Hist. nat. 12. 55. (156). Macrobi. 7. Saturn. 1. et Servium ad Virg. 1. G. 18. — Ερειοπαγίτης Cic. 1. Att. 16. 5.* Clamare præclari Ariopagites, se non esse venturos nisi præsidio constituto.

AREOPAGITICUS vel Ariopagiticus, a, um, adject. ἀρειοπαγίτικος, ad Areopagitas pertinens. *Sidon. 9. Ep. 9.* Gymnasia Areopagitica. *Ennius apud Varron. 7. L. L. 10. p. 126. Müll.* Areopagiticam ea de re vocant petram. *Scalig. in Conjectan. ad Farr. l. h. huic locum legit; alii, inter quos Müller., aliter omnino: P. AREOPAGITES.*

AREOPAGUS vel Ariopagus, i. m. 2. ἀρειοπαγός, vel ἀρεός παγός vicus Athenarum, in quo iudicia exercebantur. Sed fere accipitur pro ipso templo et loco iudicii. Dicitur est ab Ἀρεός Mars, et παγός vicus, quasi vicus Martis, quia in eo vico Marti templum constitutum fuerat. Sed alii dicunt, Martem, cum Minervæ Neptuni filium, qui vim Alcibiæ filiae suæ infulerat, occidisset, a Neptuno homicidium reum factum esse, causaque a duodecim diis in illo vico cognita, sex sententiis fuisse absolutum: hoc fuisse Athenis primum capitis iudicium, exinde locum illum Areopagum capisse appellari. Ibi selecti iudices severissimi et sapientissimi graviores causas, præsertim capitales, in corrupta iustitia expediebant: eorumque erat lege ininvocabili, ut qui causam dicebat, promino uteretur, ne moveret affectus, aliaque persuadendi subdolas artes adhiberet, eo consilio, ne cui plus in misericordia, quam in causa, spei esset, et ne iudices a iusta sententia averterentur. Quam ob causam, ipsi

velamine ante se posito et fere noctu sententiam dabant, ut tantummodo facta cognoscerent, personas non viderent. Tacentes etiam iudicabant: ex quo natus est Græcum proverbium: Ἀπειπαγίται σιωποῦντες, Areopagita lectior, aut taciturnior. Ob hæc summa erat Areopagitarum auctoritas, ad quos ex omnibus orbis terræ partibus non solum homines, sed deos quoque accessisse disceptaturos, fabulati sunt poete. Neque solum capitalia iudicia, sed et graviora reipublicæ negotia eorum consilio administrabantur. *Cic. 2. Nat. D. 29. 74.* Atheniensium rempublicam consilio regi Areopagi. *Id. 1. Divin. 25. 34.* Sophocles ascendit in Areopagum. Adde *eumd. 1. de republ. 27. 43., Varron. 7. L. L. 19. p. 126. Müll. et Plin. 7. Hist. nat. 56. 57. (200). Seneca Tranquill. anim. 3. ad fin.* In qua civitate erat Areopagus, religiosissimum iudicium. *Juvenal. 9. 101.* Areopagum appellat curiam Martis. *Et Tacit. 2. Ann. 55. Arcum iudicium.* Multa de Areopago disputat *Augustin. 18. Civ. D. 10. — NE.* De syllabarum quantitate hæc addidit *Forcellinus.* Penultima dubia est quantitas. Et sane qui dicunt, Areopagum esse pagum, seu vicum Martis, producendam ajunt, quia prima in pagus productur a Græco παγός, Duce παγός fons, ut *Servius ad Virg. 2. G. 382.* docet. Verum alii multo rectius Areopagum interpretantur satum, seu rupem, aut collem Martis, quia curia Atheniensium, quæ erat Areopagus, in edito saxo sita erat: atque ita corripienda est penultima, quomodo corripitur prima in παγός (saxum seu collis) in illo *Homeri Odysse. ε. v. 405. Ἀλλ' ἀνταί προβλήτες ἔσαν, οὐκ ἄγεος τε, παγός τε.* Sed tamen observandum est, uoam eandemque esse originem vocis παγός apud Græcos et alterius pagus apud Latinos. *P. annotata ad voc. PAGUS.* Apud *Eurip. Iph. in Taur. v. 1470. vel 1483.* est versus iambicus: Καὶ πρὶν γ' Ἀρεοῖς ἐν παγός ἔνθαυ' ἔσας; ex quo apparet brevem esse penultimam in Areopago.

AREPENNIS vel arpenensis, is, m. 3. Gallica vox, qua significatur semijugerum, vel semijugeri mensura, ut *Colum. 3. R. R. 1. 6.* docet. *Isid. 15. Orig. 15. 4.* ab arando ductam putat, sed cum eam trib. Italiæ esse pronuntiet, *Colum.* vero Gallicam, absurdum videtur ejus originem a Latinis deducere: *Scalig.* putat, Latinam quidem vocem esse, sed frequentius a Gallis usurpatam. *P. Foss. Etymol. in Arependium.* Posterioribus temporibus et arpennum dicere et arripennius et arpennum: hinc Galli nunc vocant arpent. *Inscript. apud Orell. 4350. D. M. L. L. 18. p. 126. Müll.* Areopagites quidem dedere equum pugnam. *Cic. 5. Phil. 5. 14.* Si Lysides citatus iudex non responderit, excuseturque Areopagites esse. *Id. 1. Off. 22. 75.* Consilium Solonis, quo primum constituit Areopagites. *Id. Balb. 12. 30.* Vidi nostros chres Athenis in numero iudicum etque Areopagitarum. Adde *eumd. 1. Divinat. 25. 54. et 13. Fam. 1. 3.; Plin. 33. Hist. nat. 12. 55. (156). Macrobi. 7. Saturn. 1. et Servium ad Virg. 1. G. 18. — Ερειοπαγίτης Cic. 1. Att. 16. 5.* Clamare præclari Ariopagites, se non esse venturos nisi præsidio constituto.

ARESCO, is, ere, o. 3. ἀρῆσθαι, ab areo. Part. *Arecentis.* Areco est aridus fieri, arere incipio (It. *asciugarai, inaridire; Fr. se sécher, se dessécher; Blsp. secar, searse; Germ. trocken werden; Angl. to grow dry, to become dry*). *Cato R. R. 76.* In qualo, ubi arecant, — compositio; ubi arebunt, compositio pariter. *Plaut. Rud. 2. 7. 16.* Da mihi vestimentum aliquid aridum, dum mea arecent. *Cic. Partit. 17. 57.* Cito arebit lacrima, præsertim in alienis malis. Adde *eumd. 1. Invent. 56. 109. et apud Non. p. 450. 1. Merc. Tac. 13. Ann. 57.* Arecentis unda. et *ibid. 58.* Mortui ramalibus et arecentis tronco. *Plin. 8. Hist. nat. 38. 57. (137).* Lyncum humor glaciatur, arentique in gemmas carboniculis similes. Adde *Colum. 12. R. R. 14. et Quintil. 12. 10. 79.*

ARETALOGUS, i. m. 2. ἀρεταλόγος, placito loquens ad sui ostentationem et aliorum oblectationem. *Juvenal. 12. 15.* risum fortasse quibusdam Moverat, ut mendas aretalogos. *Sueton. Jug. 74.* Aut acroamata et histriones interponebat, ac frequentius aretalogos. Ad quem locum *Casaubonus:* Aretalogos censeo appellatos miseros philosophos, mera hominum mendicabula, sectæ fere Cynicæ, aut Stoicæ, qui cum scholam et serratores non haberent, convivia beatorum frequentabant, et Romulas saturas variis de virtute et villis disputationibus oblectabant. Alii aretalogos ajunt esse circulatorum quosdam, qui in compiliis nilum de suis pharacis pollicentur: vel fa-

bulosorum voluminum scriptores, ut *Amadisii*, et similia. *Salmas. in not. ad Vopisc. Aurel. 42.* enumerat inter varias mimosum species. *P. ETHOLOGUS.* Sed *Casauboni* sententiam confirmat *Porphyrius* ad *Blad. Horat. 1. Sat. 1. 120.* ne me Crispini serinia lippi Compilasse putes. ait enim: Crispinus philosophiæ (Stoicæ, teste *Acron.* ad *eumd. l.*) studiosus fuit. Idem et carmina scripsit, sed tam garrula, ut aretalogos diceretur. Contra *Bothius* ad *Pel. Lat. com. p. 205.* cum *Salmasio* sentit, et putat, mimos ideo aretalogos esse vocatos, quia multa falsa de suis virtutibus prædicarent, qualis *Plautinus* ille Pyrgopolinices et Terentianus Thraso. Hinc *Auson. Ep. 13.* Axiom Paulum rhetorem, quasi talis esset, Iraducere videtur, quem et aretalogum et poetam vocat, mimosque et carmina scripsisse et laudiorum cœnis delectatum passim innotuit.

AREFACIO, facis, faci, etc. *P. AREFACIO.* AREFERIA aqua, quæ inferis libabatur, dicta a ferendo, sive vas vini, quod sacris adhibebatur. *Paul. Diac. p. 11. 14. Müll.* ubi *Scalig.* notat, *areferiam* dici pro *adferiam*, ab *adferendo*, ea ratione, qua arcio pro accio seu adcio dictum est, ar adhibito pro ad. *Gloss. Philox.* Adferial, ὡς τὸ ἐπὶ νεκροῖς σπεύδοντων.

AREFUI, fulsti, etc. dixerunt veteres pro adfui, adfulsti, etc. *P. ASSUM.*

ARGEMA, æ, n. 3. morbus oculorum, cum parvum quoddam ulcus in medio circulo oculi nascitur, partem quidem aliquam candidi, partem etiam nigri comprehendens. Id extra iridem rubicundum, intra vero candidum apparet: ex quo et nomen traxit, scilicet ab ἀργός albus. *Plin. 28. Hist. nat. 11. 47. (108).* Fel caprinum cum vino contra albugines, et caliginis, et pterygia, et argema. *Id. 25. ibid. 13. 92. (144).* Anagallidis succus discutit argema rubens. Adde *eumd. 20. ibid. 5. 20. (40).* et *P. ALBUGO.*

ARGEMON, i, n. 2. ἀργεμών, herba est, quæ Latine lappa canaria dicitur, philanthropo non absimilis, quæ in usum medicinali adhibetur. *Plin. 24. Hist. nat. 19. 116. (176).* De synonymia *P. LAPP.*

ARGEMONE, es, i. 1. ἀργεμών, herba, quæ inguinæ a Latinis appellatur, quoniam inguinum morbis prodest, passim in vepribus nascens. Græcum hoc nomen ex eo uacta est, quod argema etiam et nuberat oculorum discutat. *Plin. 26. Hist. nat. 6. 50. (92).* De synonymia *P. INGUINALIS.*

ARGEMONIA, æ, f. i. herba est folia habens, qualia anemone, divisa apud modo, caput in cauliculo papaveris silvestris, item radicem; succum croci colore aerem et acutum. Nascitur et in arvis apud nos. Nostri tria genera ejus faciunt, et id demum probant, ejus radix ius redeat. Hæc *Plin. 25. Hist. nat. 9. 56. (102).* A *Cels. 5. 27. 10.* dicitur argimonia. *Marcell. Empir. 5.* Herba, quam Græci sarcocollam, nos argemoniam appellamus, si viridis erit trita etc. *Cf. Fec (Op. cit. vol. 3. p. 346.)* hanc exhibet synonymiam: Ἀργεμών Dioscor. 2. 208. et *Argemonia* *Plin. l. c.* sunt *Papaver Argemone* *L. Spec. plant. 725.*

ARGENNON argentum peracidum. *Paul. Diac. p. 14. 19. Müll.* Ad quæ verba recte monet *Scalig.* legendum esse argennon, argenteum, peracidum, hoc est vocem argennon significare argenteum, peracidum, a Græco ἀργεῖνος, quod ab ἀργός albus.

ARGENTABULUM, i, n. 2. bracteola seu scosa argentea, qua dapes, mensas, pavimenta, capillos etiam illuminare solebant ditiores Romani. *Petron. fragm. Tragur. 56.* Puer super hoc positus officium apophoreta recitavit: *Argentum sceleralum:* adlata est perna, supra quam argentabula erant posita. h. e. perna argentata; dictum autem argentum sceleralum joculariter, nam Græco σκαῖος est crus, seu perna. Italice proscitullo inargentata, aut argento impræscriptato. Ita locum, in quo *Coch. Tragur.* habet acitabula, resitendum et interpretandum putat *Fr. Orjotius in Opus. teller. di Bologna T. 1. p. 114.* In præfat. T. 5. la *Pittura d'Ercolano* offertur delineata et annotatibus illustratur perna ære ducti fabrefacta, ejus pars antica horologium striatentum continet et bractea argentea obducta est: id mirum in modum *Orjotii* conjecturam appropinquæ confirmat.

ARGENTACEUS, a, um, adject. idem quod argentarius. *Apic. 2. 2.* Amygdala lota ex creta argentacea, ut ad caudorem peducantur. *Alii leg. argentaria, et quidem rectius.*

ARGENTARIA, æ, f.

ARGENTARIUS, ii, n. 2.) *V. voc. seq.*

ARGENTARIUS, a, um, adject. ad argentum perti-
nens. ¶ 1. Ad argentum pertineus, quod metallum
ipsum significat. *Plin.* 33. *Hist. nat.* 5. 26. (86). et
33. *ibid.* 7. 36. (111). Argentaria metalla. *h. e.* ar-
gentifodinae. *Id.* 34. *ibid.* 9. 20. (97). et 17. 48. (160).
Plumbum argentarium. *h. e.* album et argento simile,
quale est stanni purgioris quoddam genus. *Id.* 17.
ibid. 8. 4. (45). et 35. *ibid.* 17. 58. (199)., et *Apic.*
2. 2. Creta argentaria. *h. e.* quæ nitorem argento red-
dit. *Jabolen. Dig.* 34. 2. 39. Argentarius faber. *h. e.*
qui circa argentum laborat et ex eo opera facit. *In-*
script. apud *Fabrett.* c. 4. n. 180., quæ est apud *O-*
rell. 7. FABER ARGENTARIUS. *Alia* apud *Murat.* 945.
5., quæ est apud *Orell.* 4147. ARGENTARIUS VASCU-
LARIUS. *Alia* apud *Murat.* 959. 3. NEGOTIATOR AR-
GENTARIUS VASCVLARIUS. ¶ 2. Ad argentum per-
tineus, quæ nummus seu pecunia significat. *Ca-*
to R. R. 2. Rationes putare argentariam, frumentar-
iam. *Plaut. Pseud.* 1. 13. 65. Argentaria inopia.
Id. Epid. 5. 2. 7. Argentaria opes. *Id. Pseud.*
1. 1. 103. Invenire alicui auxilium argentarium. *Id.*
Men. 2. 3. 26. Sunt meretrices omnes elecebræ ar-
gentaria. *h. e.* quæ pecuniam omnem amatorum eli-
ciunt et ad se trahunt. *Ter. Phorm.* 5. 7. 3. Argen-
tariam curam alicui adinere. *Liv.* 26. 11. Taberna
argentaria. *h. e.* in qua pecunia fenori datur. *Cl. Dig.*
18. 1. 32. *Ulp. Dig.* 2. 13. 4. Argentaria mensæ ex-
citor. *h. e.* argentarius, de quo mox. *Cajus ibid.* l.
10. Argentarias rationes edere. *Sueton. Vesp.* 1. Co-
actiones argentarias facere. *V. COACTIO. Scævola*
Dig. 40. 7. 40. ad fin. Argentarius coactor. *V. COA-*
CTOR, et *Cl. Inscript.* apud *Orell.* 32. 52. Et *alia*
apud *eumd.* 3226. HERCVLI AVG. SACRYM OFFICINATO-
RES ET NUMVULARI OFFICINARVM ARGENTARIARVM FA-
MILIAE MONETARI. *Inscript.* apud *Don.* cl. l. n. 97.
ARGENTARIA ET AVRARIA PONDERA. — Hinc

Argentarius, ii, m. 2. absolute. ¶ 1. Quod ar-
gentum significat iusum metallum, argentarius est qui la-
borat circa argentum et ex eo opera facit, sive ar-
gentarius faber. *Inscript.* apud *Marin.* *Frat. Arv.* p.
248. 1. DE BASILICA VASCVLARIA AVRARIO ET ARGEN-
TARIO. *Alia* apud *Murat.* 528. 1. EX CORPORE AVRA-
RIORVM ET ARGENTARIORVM. Hic *Marinius* loc. cit.
contendit sic legendum pro *pausariorum et argen-*
tariorum. Adde *Cod. Theod.* 13. 4. 2. ¶ 2. Quæ ar-
gentum significat nummus vel pecunia, argentarius
est is, qui in pecunia negotiatur et lucrum querit (*It.*
banchiere, *cambiatore*; *Fr.* *banquier*, *changeur*;
Hisp. *banquero*, *cambiador*; *Germ.* *Geldwechsler*,
Banchier; *Angl.* *a banker*, *money-changer*). Late
autem patet argentariorum professio. Nam li erant,
qui pecunias permutandis, aut fenori dandis lucrum
faciebant: item qui pecunias apud se depositas custo-
diebant, earumque rationes conficiebant, reddituri po-
stea dominis, lucro aliquo accepto. Duplici autem de
causa apud eos pecuniae deponerentur; aut sine fenore
propter fidem publicam, ut tutiore loco, quam iu
privatis ædibus, asservarentur, aut sub usuris ipsis
credebantur, quas deinde fenori collocabant. Præterea
etiam ad alios pertinentia negotia gerebant, fidejube-
bant, constituiebant: et si quis, verbi gratia, pecunias
fenori poneret, vel acciperet, emeret aliquid, vel ven-
deret, solveret, aut crederet, accedebat ad argenta-
rium, qui ejus contractus tabulas perscribebat, quod
hodie publici tabularii facere solent. Nam argentario-
rum codicibus et tabulis plurimum habebatur fidei:
ad quos probationis ergo decurrebatur. Ut enim lo-
quitur *Cajus Dig.* 2. 13. 10., eorum officium atque
ministerium publicam habet causam, atque adeo au-
toritatem. Hujus rei gratia multæ erant Romæ in fo-
ro argentariorum tabernæ publice constitutæ, ut com-
modum esset hominibus ex tota urbe eo convenienti-
bus, negotiorum suorum acta perscribere curare,
quæ argentarii apud se retinebant, quandocumque o-
pus esset, exhiberent, accepto tamen lucello, quod eis
ex lege præstitebatur. Ad has tabernas etiam auctio-
nes fieri solebant, quibus argentarii intererant. Deni-
que ille emendis vendendisque quibusdam rebus ope-
ram dabant, præsertim auri atque argenti speciebus,
nimis veteribus, vasis cælati, gemmisque et aliis, quæ
vel ipsi emebant, majore pretio distraxerunt, vel ab al-
iis vendenda sumebant, ut reservato sibi lucro aliquo,
pecuniam ex iis coactam dominis persolverent. Non
modo privatos, sed etiam Imperatores Romæ, vel in
municipiis sive coloniis argentariam per suos liberos

exercuisse, constat ex *Inscriptione* quam legis in-
fra in *V. COACTOR. Cf. Pauly Real-Encycl.* vol.
1. p. 715. et seqq. *Plaut. Aulul.* 3. 5. 53. Iur, pu-
tatur ratio cum argentario: bupransus miles astat, æs
censet dari. Ubi disputata est ratio cum argentario,
etiam plus ipso ultro debet argentario. Adde *eumd.*
Acin. 1. 1. 103. et 113. *Cic. Cæcin.* 6. 16. Fundus
addidit *Æbutio*: pecuniam argentario promittit. *Æ-*
butius. Et paullo post § 17. Se habere argentarii ta-
bulas, in quibus sibi expensa pecunia lata sit. *Sueton.*
Ner. 5. Argentarios pretiis rerum coemptarum frau-
dare. *Scævola Dig.* 46. 3. 88. Res vendendas per ar-
gentarios dedit: argentarii universum redactum ven-
ditionis solverunt. Adde *Formulam juris* apud *Cic.*
2. *Herenn.* 13. 19.; *Liv.* 7. 12.; *Senec. Controv.*
præfat. p. 66. *Bip.*; *Sueton. Aug.* 2., *Legem* apud
Quintil. 5. 10. 105.; *Quintil.* 11. 2. 24.; et *Dig.*
42. 1. 15. § 11.

Argentaria, æ, f. 1. absolute. ¶ 1. Subaudi fodina,
et est argenti fodina. *Liv.* 34. 21. Pacatâ provin-
ciæ vectigalia magna instituit ex ferrariis argentariis-
que. ¶ 2. Subaudi taberna vel mensa, et est ea in
qua quis in argento, seu in pecunia negotiatur et lu-
crum querit. *Plaut. Epid.* 2. 2. 13. Per omnem ur-
bem sum defessus quærere, per medicinas, per ton-
strinas, per myropolia et lauienas, circumque argen-
tarias. Adde *eumd. Truc.* 1. 1. 47. *Liv.* 26. 27. Plu-
ribus simul locis circa forum incendium ortum: eo-
dem tempore septem tabernæ, quæ postea quinque, et
argentariæ, quæ nunc novæ appellantur, arserunt. *no-*
vas argentarias dixit ad discrimen veterum, quas in
eodem foro *Tarquinius Priscus* extruxerat, de quibus
Plaut. Curc. 4. 1. 19. Sub Veteribus ibi sunt, qui
dant quique accipiunt fenore. Adde *Liv.* 9. 40. et 40.
51. ¶ 3. Subaudi negotiatio, hoc est ars et officium
argentarii, de quo *V. in Argentarius*, ii, 2. *Cic.* 7.
Ferr. 59. 155. et 3. *Off.* 14. 58. Argentarium facere.
Id. 7. *Ferr.* 64. 165. Rhegii argentariam maximam
facere. *Id. Cæcin.* 4. 10. M. Fulcinus, qui Romæ ar-
gentariam non ignobilem fecit. *Id. ibid.* § 11. Argen-
tariam dissolvere. *Ulp. Dig.* 2. 13. 4. § 2. facere, ex-
ercere. Et *ibid.* 5. 1. 19. § 1. administrare.

Argentarium, ii, n. 2. absolute, subaudi scrinium,
est locus, in quo argentea vasa reponuntur. *Ulp. Dig.*
34. 2. 19. § 8. Quod nou in argentario paterfamilias
ponere solebat.

ARGENTATUS, a, um. *V. ARGENTO.*

ARGENTEOLUS et argentiolus (sed minus recte),
a, um, adject. diminut. ab argenteus. *Plaut. Rud.*
4. 4. 125. Post est sicilicula argenteola et duæ con-
nexæ maniculæ. *Fronto de Orat.* 1. Laminæ inter-
dum argentiolæ in cloacis iuveniuntur: cave, ne cloa-
cas purgandas redinemus.

Argenteolus, i, m. 2. substantive. *Vet. Schol.* ad
Juvenal. 14. 291. In argenteolos, sive nummos. *Cl.*
ARGENTEUS in fin.

ARGENTEUS, a, um, adject. qui est ex argento,
vel argenti similitudinem præfert (*It.* *argenteo*; *Fr.*
d'argent; *Hisp.* *de plata*; *Germ.* *sübern*; *Angl.* *of*
silver).

I.) Proprie. ¶ 1. Argenteus dicitur qui est ex ar-
gento. *Livius Andronicus* apud *Non.* p. 544. 23.
Merc. Argenteum pulvrum. *Plaut. Pseud.* 1. 1. 98.
drachmæ. *Id. Truc.* 1. 1. 33. vasum. *Cic.* 6. *Ferr.*
1. 1. vas. *Horat.* 2. *Sat.* 7. 73., *Plin.* 33. *Hist. nat.*
3. 16. (53). et *Tac. Germ.* 5. vasa. *Cic.* 6. *Ferr.* 20.
42. eculei. *Id.* 1. *Cat.* 9. 24. aquila. *Plin.* 8. *Hist.*
nat. 5. 5. (12). phalaræ. *Id.* 37. *ibid.* 7. 31. (105).
bractæ. *Id.* 33. *ibid.* 12. 54. (151). statua. *Cl. Sueton.*
Claud. 21. Triton argenteus. *Plin.* 33. *Hist.*
nat. 3. 13. (47). nummus. *Id.* 19. *ibid.* 3. 15. (38).
denarius. *V.* et in fine *Argenteus* absolute. ¶ 2.
Præterea argenteus dicitur qui argenti colorem re-
fert, qui candidus et purus est æque atque argen-
tum. *Virg.* 8. *Æn.* 635. Argenteus anser. *Ovid.* 2.
Met. 536. niveis argentea pennis ales. *Id.* 10. *ibid.*
213. et *Heroid.* 21. 219., et *Plin.* 37. *Hist. nat.* 10.
54. (146). color. *Plin.* 2. *ibid.* 25. 22. (90). Fit et
candidus cometes argenteo crine. *Id.* 24. *ibid.* 19. 112.
(172). Herba flore argenteo. *Ovid.* 3. *Met.* 407. sons
nitidis argenteis undis. *De flumine ARGENTEO V.*
ONOM. *Plin.* 4. *Hist. nat.* 8. 15. (31). Argenteus
undæ.

II.) Translate. ¶ 1. Joculariter. *Plaut. Pseud.*
1. 1. 44. Revertite alicui salutem argenteam. *h. e.*
pecuniam. *Id. ibid.* 3. 103. Anicia tua facta est ar-
gentea. *h. e.* vendita est, argento permutata est.

Argenteus, i, m. 2. absolute, subaudi denarius.
Tac. Germ. 5. Numerus argenteorum facilius usui est
promiscua et villa mercantibus. *argenteus* valebat
primo decem asses, qui fere respondent triginta soli-
dis Venetis: deinde bello Punico secundo (*h. e.* ante
Chr. n. anno cccviii.) assibus duarum unciarum per-
cussis, valor argentei ad sexdecim asses ascendit. Ejus
nota fere bigæ et quadrigæ: inde bigati et quadrigati
dicti. *V. Plin.* 33. *Hist. nat.* 3. 13. (47)., et **DENA-**
RICIUS.

ARGENTIFEXTEREBRŌNIDES, æ, vel divinis vo-
cabus Argenti exterebrones, vox joculariter compo-
sita et ficta a *Plaut. Pers.* 4. 5. 21., significat eurti,
qui fraude et fallaciis argentum ab aliquo exterebrat,
seu elicit et extorquet. Sunt qui legunt *exterebroni-*
des, *h. e.* qui pecuniam in arcæ tenebris latere non
patitur, sed vel furatur, vel prodigie effusæque spargit.
Ita Gervil. et Lambin.: sed non æque placet.

ARGENTIFEX, ficiis, qui circa argentum elaborat
atque ex eo opera facit. *Varro 8. L. L.* 62. p. 158.
Müll. hanc vocem affert, innuitque non esse usu re-
ceptam: neque enim, ut *aureficem*, sic *argentificem*
dici.

ARGENTIFODINA vel diviseri argenti fodina, æ,
f. 1. (argentum et fodio). *Varro 8. L. L.* 62. p. 188.
Müll. Ubi fodiatur argentum, argenti fodina dicitur,
non, ubi fodiatur ferrum, ferrifodina. Adde *Vitruv.*
7. 7. 1. *Schneid.* et *Plin.* 33. *Hist. nat.* 6. 31.
(98). *Varro 1. R. R.* 2. 92. Quomodo exerceri
oporteat argenti fodinas. Adde *Fig.* 1. 13. § 5.

ARGENTO, as, avi, ætum, are, a. 1. Præterquam
apud *Paul. Sent.*, occurrit tantummodo Part. *Argen-*
tatus. — Argenteus est argento tegere vel ornare.

I.) Proprie. *Paul. Sent.* 5. 25. § 5. Qui æs inu-
raverit, argentaverit, falsi poena coeretur. *Liv.* 9. 40.
Argentati milites. *h. e.* habentes scuta argento orna-
ta. *Val. Max.* 2. 4. 6. choragias. *Albinovan.* 2. 65.
sandalia. *Lamprid.* *Elag.* 4. extr. sella. *Id. ibid.*
29. vehicula.

II.) Metaphorice et joculariter *Plaut. Pseud.* 1. 3.
78. Semper tu ad me cum argentata accedito quedi-
monia. *h. e.* querere mecum, sed simul argentum af-
fer.

ARGENTOSUS, a, um, adject. argento abundans,
plurimum argenti admittum habens. *Plin.* 33. *Hist.*
nat. 5. 29. (93). Ita ferruminatur aurum, quod ar-
gentosum vocant.

ARGENTUM, i, n. 2. Ratione bruta et —
conjugenda est cum *Gr.* ἀργός, quod signif-
icatur *album*, unde et ἀργύρεος — Argentum est
metallum post aurum pretiosissimum (ut ait *Horat.*
1. *Ep.* 1. 52. Villius argentum est auro, virtutibus
aurum), candidissimæ coloris; quod invenisse primum
Erichthonium Atheniensem scribit *Plin.* 7. *Hist.*
nat. 56. 57. (197)., vel, ut alii volunt, *Æacum*: *Cas-*
siodor. vero 4. *Varior.* *Ep.* 34. Indum Scythiæ re-
gem primo reperisse tradit (*It.* *argento*; *Fr.* *argent*;
Hisp. *plata*; *Germ.* *Silber*; *Angl.* *silver*). Animad-
vertendum tamen veteres argenti nomine et alia si-
gnificasse argenti metalla, quæ a *Plin.* 33. *Hist.*
nat. 6. 31. (95). recensentur. *Servius* ad *Virg.* 10.
Æn. 526. Quidam volunt, tria genera argenti vel au-
ri poetam complexum, signatum, factum, infectum.
Signatum est, quod in nummis; factum, quod in vasis
et sigis; infectum, quod in massis. Allato *Servii*
discrimine innuitur in seqq. paragraphis.

A) Argentum infectum. ¶ 1. Ponitur de argento
quod e terra effoditur. *Plin.* 33. *Hist. nat.* 6. 33
(101). Argenti metalla. *Id. ibid.* 6. 31. (95). Argenti
vena. De argenti fodina *V. ARGENTIFODINA. Plin.*
3. *Hist. nat.* 6. 35. (105). Argenti scoria. *Id.* 33.
ibid. 6. 35. (106). et 34. (102). Argenti scoria. *Id.*
ibid. 10. 44. (137). Argenti differentia. *Id. ibid.* Ar-
gentum candidum, rufum, nigrum. *Id.* 37. *ibid.* 10.
54 (144). Argenti nitor. *Id. ibid.* 4. 15. (2). Argenti
pallor. ¶ 2. Item de argento in massis, quod nondum
arte fuerit elaboratum. *Plaut. Mil. glor.* 4. 2. 73.
Argenti montes. *Liv.* 26. 47. et 37. 46., et *Dig.*
34. 2. 19. Argentum infectum. *Fædus* apud *Gell.* 6.
5. Argentum purum putum. *h. e.* purgatissimum. *Cæs.*
6. *B. G.* 28. Argento circumcludere cornua. ¶ 3.
Argentum trivium est genus quoddam metalli liquidi
(unde ab *Isid.* 16. *Orig.* 19. 2. appellatur *argentum*
liquidum), colore quidem argenteo similis, fluida vero
naturâ aquæ. Ejus duplex est genus, alterum nativum
seu fossorium, alterum factivum, quod ex minio extor-
quitur et *Hydargyrius* vocatur. *Plin.* 33. *Hist. nat.*

6. 32. (100). Est et lapis in his venis (argenti), ejus vomica liquoris æterni argentum vivum appellatur, venenum rerum omnium. Exest ac perumpit vasa, permanens tæbe dira. Omnia et innatant, præter aurum: Id unum ad se trahit etc. Hactenus *Plin.* Adde *Vitruv.* 7. 8. 1. *Schneid.* ¶ *Argentum lentum* est stannum cum ære fusum. *Virg.* 7. *Æn.* 634. Aut leves oreas lento ducunt argento.

B) *Argentum factum.* — a) Generatim. *Cic.* 7. *Verr.* 25. 62.; *Liv.* 26. 47., 34. 6. et 25. 52.; *Seneca* 1. *Benef.* 12. et *Dig.* 34. 2. 27. § 6. *Argentum factum.* h. e. vasa et alla instrumenta ex argento, quod *Valerian.* *Imp.* dixit apud *Trebell.* *Claud.* 14. *argentum* in opere. — b) Speciatim addito termino, quo ipsum opus dicitur. *Cic.* 6. *Verr.* 23. 52. et 5. *Tusc.* 21. 61. *Argentum cælatum.* h. e. signa et alla cæata ex argento. *Id.* 1. *Divinal.* 36. 79. Cælare aliquid argento. *Virg.* 9. *Æn.* 263. et 5. *ibid.* 267. Pocula perfecta argento. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 36. 66. (9). Tibias ex argento facere. — c) Sepe *argentum* absolute sumitur pro opere aliquo argenteo, ut sunt vasa ejus-cumque generis, aliæque instrumenta, quibus utimur, ex argento facta. *Plaut.* *Pseud.* 1. 2. 29. Tu *argentum* eluto, idem struito. *Cic.* 5. *Tusc.* 21. 62. Nec puleros illos ministratores aspiciat, nec plenum artis *argentum.* Adde *eumd.* 6. *Verr.* 14. 32. et 15. 33., *Lucret.* 2. 27. et *Virg.* 1. *Æn.* 644. *Horat.* 2. *Ep.* 2. 180. Gemmas, marmor, ebur, Tyrrhena sigilla, tabellæ, *Argentum*, vestes Gætulo munice tinctas Sunt qui non habeant. *Id.* 1. *Sat.* 4. 28. Illic capite argenti splendor, stupet *Albius* ære. Adde *eumd.* 1. *Ep.* 6. 17. et 16. 76. *Seneca* ad *Helv.* 11. *Argentum* antiquis nominibus artificum nobile. *Id.* *Tranquill.* *anim.* 1. *Argentum grave.* V. GRAVIS. *Plin.* 3. *Ep.* 1. Apponitur cœna — in argento puro et antiquo. h. e. in vasis argenteis non cælatis. Eodem sensu *Juvenal.* 9. 141. *Argentum purum.* *Ulp.* *Dig.* 34. 2. 20. *Argentum* escalarum. *Pompon.* *ibid.* 1. 22. pottorium. *Scaevola* *ibid.* 4. viatorum. *Id.* *ibid.* balnearum. Illic inter officia domus Augustæ enumeratur *servus ab argento* vel *ad argentum*, ut legitur in *Inscript.* apud *Gruter.* 582. 6. et 9., et 578. 5., et significat eum, qui argenteæ suppellectilis curam habet.

C) *Argentum signatum.* — a) Generatim. *Cic.* 7. *Verr.* 25. 62.; *Liv.* 26. 47., 34. 6. et 25. *Argentum signatum.* h. e. pecunia argentea, nummi ex argento. *Plaut.* *Pseud.* 1. 1. 95. Nummus argenti. *Id.* *Pers.* 4. 6. 1. Argenti probati minæ. *Ter.* *Phorm.* 5. 3. 6. Talentum argenti. *Liv.* 33. 37. *Argentum bigatum.* — b) Speciatim et quidem sæpiissime sumitur pro pecunia, itemque universim pro divitiis. Ideo autem Latini *argentum*, sæpius quam aurum, pro pecunia et divitiis sumunt, quia prius *argentum*, quam aurum habere, ut *Plin.* 33. *Hist. nat.* 3. 15. (51). docet; et mos fuit, ut populus Romanus viciis gentibus in tributo semper *argentum* Imperitaret, non aurum. Latinos imitantur Galli: Itali vero purum eo sensu usurant. *Plaut.* *Trin.* 2. 4. 16. ux. Nequaquam argenti ratio comparet tamen. sr. Ratio quidem hercle apparet, *argentum* *οἰζεται.* *Ter.* *Phorm.* 3. 3. 24. Quantum opus est tibi argenti? loquere. *Phædr.* Solæ triginta minæ. *Id.* *Adelph.* 5. 9. 20. *Argentum* sumere ab aliquo. *Id.* *ibid.* 4. 4. 18. solvere. *Id.* *ibid.* 3. 4. 43. numerare. *Id.* *Phorm.* 4. 4. 1. Emungere aliquem argento. *So.* apud *Senec.* *Ep.* 114. Exercitum argento fecit. u. e. pecunia paravit. *Liv.* 41. 6. Nihil inter se et argento parata mancipia interesse. *Id.* 34. 10. *Argentum* Oscense. *Id.* 45. 43. *Argentum* Illyrium. *Horat.* 1. *Ep.* 18. 23. Quem tenet argenti sitis importuna fanesque. *Id.* 1. *Sat.* 1. 86. cum tu argento post omnia ponas. — c) *Argentum ære solutum* dixit *Sall.* *Cat.* 33., cum nempe ex lege Valeria, lata ann. L. C. 668. a L. Valerio Flacco consule suscepto, de qua V. *Vellej.* 2. 33., debitoribus permisum est ut pro denario sestertium, hoc est pro asse quadrantem solverent. Ex quo patet, etiam sestertium æreum, non modo argenteum, in usu apud Romanos fuisse.

ARGESTES, is, m. 3. ἀργέστης (It. Ponente maestro, Gall. Nord ouest, Germ. Westnordwestwind) ventus spirans ab occidente solstitiali inter septentrionem et circulum, seu inter thraciam et zephyrum, recta contra eorum. Latine *corus* dicitur; Græce autem ἀργέστης, quia ἀργεστής etiam velocem significat. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 47. 46. (120). At juxta *Vitruv.* 1. 6. 10. *Schneid.* argestes est ventus, quem Franci vocant vent d'ouest un tiers sud-ouest: item-

que *Seneca* 5. *Quæst. nat.* 16. distinguit inter eorum et argestem, quia, inquit, cori violenta vis est et in unam partem rapax; argestes fere mollis est, et tam euntibus communis, quam redeuntibus. Hæc *Seneca* scribit contra *Plin.* loc. cit. et *Aristot.* 2. *Meteor.* 6., qui asserunt eorum et argestem unum eundemque ventum esse, et violentum ac sternacem spirare. Addimus et locum *Servii* (quamvis corruptus videatur) ad *Virg.* 8. *Æn.* 710. Quem (*Japyga*) Varro de Ora maritima argesten dicit, qui de occidente æstivo flat, hic in Apulia pestilens est.

ARGILLA, æ, f. 1. (ἀργίλλος, ex ἀργός albus) terra cretosa et tenax, quæ figill utuntur ad vasa faciendā (It. argilla, terra da stovigli; Fr. argile blanche, terre de potier; Hisp. arcilla ó argilla, comunemente greda; Germ. weisser Thon oder Töpfererde; Angl. white clay, potter's earth, argil). *Cic.* *Pis.* 25. 59. Quid cessat hic homulus, ex argilla et luto fictus *Epicurus*? *Cæs.* 5. *B. G.* 43. Glandes ferventes ex argilla fossili fundis jacere in casas. h. e. testas glandibus similes ex argilla fossili, qualis est, ex qua statuæ fictiles fiunt. *Forcellinus* pro fossili leg. fusili. *Virg.* 2. *G.* 180. Argilla tenuis. *Horat.* 2. *Ep.* 2. 8. argilla quidvis imitaberis uda. Adde *Colum.* 3. *R. R.* 11. 9.; *Plin.* 37. *Hist. nat.* 12. 43. (151); et *Pallad.* 5. *R. R.* 34. 3.

ARGILLACEUS, a, um, adj. qui ex argilla est, aut qui tenax est in modum argillæ. *Plin.* 17. *Hist. nat.* 7. 4. (43). Est enim alba terra argillacea, tofacea, arenacea.

ARGILLŌSUS, a, um, adj. ¶ 1. Est argilla abundana. *Varro* 1. *R. R.* 9. 2.; *Plin.* 31. *Hist. nat.* 3. 28. (47). et 12. *ibid.* 14. 30. (53). et *Pallad.* 2. *R. R.* 13. 4. Terra argillosa. *Colum.* *Arbor.* 17. Colles alici et argillosi. ¶ 2. Item argillæ colorem præseferens. *Cæc.* *Aurel.* 3. *Tard.* 5. (In ictericis) egestio albidā atque argillosa.

ARGITIS, is, f. 3. genus vitis albam ferentis uvam (ab ἀργός albus), vastam materiam, et breve latumque folium mittens, ejus fructum nisi maturum colligas, ad terram decidit et putrescit. *Colum.* 3. *R. R.* 2. 21. et *Isid.* 17. *Orig.* 5. 23. Cf. *Virg.* 2. *G.* 97. Sunt etiam *Ammilnæ* vitæ, fructissima vine, Tmolius assurgit quibus et rex ipse *Phænæus*, Argitisque minor.

ARGO, us, f. 3. Ἀργώ, prima navis fulsae dicitur, qua Jason una cum flore juventutis Græcæ in Colchidem navigavit, vellusque aureum a Medea aditus in Græciam reportavit; qua de re V. ONOM. A Minerva post peractam navigationem in cælum translata est, quod sua ope et consilio facta fuerat, et quod prima omnium percurrisset pelagus. Est autem sidus constans secundum *Hygin.* *fab.* 14. stellis tredecim, secundum alios quadraginta quinque, aut sexaginta tribus. Sitā est in parte australi post tropicum Capricorni, puppi prope Centaurum, prora tangens terga Canis majoris. *Cic.* *Arat.* 370. (126). At canis ad caudam serpens probabitur Argo. Adde *eumd.* 2. *Nat. D.* 44. 114. et 3. *ibid.* 16. 40. *Colum.* 11. *R. R.* 2. 24. Decimo Cal. Octobr. Argo navis occidit: tempestatem significat, interdum pluviam.

ARGOLICUS, a, um, adj. ad Argo pertinens, quā sidus significatur (V. voc. præced.). *Cic.* *Arat.* 522. inde pedes Canis, et simul ampliā Argolicā retinet crebro cum lumine Navem. — Ceterum V. ARGOLICUS in ONOM.

ARGONAUTÆ, arum, m. 1. ab Ἀργώ et ναύτης, heroes illi, qui cum Jasone Argo navem conscenderunt, de quibus V. ONOM. Ludit in hac voce *Martial.* ad Græca verba respiciens, quibus ἀργοναύτης etiam pigrum nautam significat, ab ἀργός ignavus, piger. Itaque sic claudii epigramma De pigris nautis 3. 67. At vos tam placidas vagi per undas Tota luditis otium carina. Non nautas puto vos, sed argonautas.

ARGUMENTABILIS, e, adj. ad argumentandum pertinens, qui demonstrari potest. *Boeth.* *Aristot.* *Analyt. prior.* 1. 27. p. 480. Manifestum nobis est, et quæ propositio facile, et quæ difficile argumentabilis est.

ARGUMENTĀLIS, e, adj. ad argumenta pertinens, quibus aliquid probatur. *Pseudo-Ascon.* ad *Cic.* *Divinal.* in *Verr.* 1. 2. p. 100. *Bait.* Narrationem in exordio multi admirantur ac reprehendunt, sed non recte. Est enim argumentalis narratio ad priorem divisionem. h. e. quæ continet argumenta et probationes prioris divisionis.

ARGUMENTĀLITER, adv. per argumenta et

probationes. *Aggen. Urbic. Commentar. in Frontin.* p. 64. *Goes.* Multa sunt, quæ generaliter pro veris observantur, multa quæ specialiter; quædam quæ argumentaliter, quædam conjecturaliter metiri artifices coguntur.

ARGUMENTATIO, ōnis, f. 1. (argumentor) probatio rei alicujus per argumenta (It. argomentazione, prova; Fr. argumentation; Hisp. argumentación; Germ. die Darlegung des Beweises, Beweisführung; Angl. argumentation, reasoning). Duo autem significat, ut *Cic.* docet 1. *Invent.* 40. 74., scilicet primo ipsum argumentum seu inventum aliquam in rem probabile, aut necessarium: deinde ejus inventi artificiosam explicationem et expositionem, quæ fit pluribus verbis et amplificatione. Sæpius tamen in secunda significatione adhibetur. *Cic.* *Partit.* 13. 45. Argumentatio est explicatio argumenti. *Id.* *Rosc. Am.* 35. 97. Etiamne in tam perspicuis rebus argumentatio quærenda est, aut conjectura capiendā? *Id.* 1. *Invent.* 32. 54. Concludere argumentationem. *Id.* 3. *Nat. D.* 4. 9. Perspicuitas argumentatione elevatur. *Id.* 5. *Fin.* 4. 9. Probabilis argumentatio. *Quintil.* 4. 2. 79. Num expositio hæc longior esse debeat et paullo verbosior præparatione et quibusdam argumentis: argumentis dico, non argumentatione. Adde *eumd.* 2. 17. 17., 3. 11. 9., 5. 8. 3. et 11. 2.

ARGUMENTĀTIVUS, a, um, adj. rei, qua de agitur, argumentum exponens. *Donat.* *fragm. de trag.* et *com. a med.* Prologi species quatuor sunt: συστατικός commendativus, quo fabula vel poeta commendatur; ἀναφορικός, relativus, quo aut adversario maledicta, aut gratiæ populo referuntur; ὑποθετικός, argumentativus, fabulæ argumentum exponens; μυστικός omnia hæc in se continens.

ARGUMENTĀTOR, ōris, m. 3. qui argumentis utitur. *Tertull.* *Anim.* 38. Aufferenda est enim argumentatoris occasio. *Id.* *Car. Christi* 24. Multiformes argumentatores.

ARGUMENTĀTRIX, icis, f. 3. quæ argumentis utitur. *Tertull.* *Spectac.* 2. Sapiens argumentatrix sibi videtur ignorantia humana.

ARGUMENTĀTUS, a, um, V. voc. seq.

ARGUMENTOR, ōris, itus sum, ari, dep. 1. Part. *Argumentatus* passiva significatione usus est *Aufustius* apud *Priscian.* 8. 792. *Putsch.* Omnia argumentata nomina, παραδέρτα. h. e. argumentis probata et firmata. — Ceterum argumentor est argumentis utor ad aliquid probandum, et ipsa argumenta latius explico. V. ARGUMENTATIO (It. argomentare, provare con argomenti; Fr. argumenter, raisonner, prouver; Hisp. argumentar, probar; Germ. zum Beweise sprechen oder etwas anführen; Angl. to argue, prove by argument). Occurrit — a) Absolute. *Cic.* 3. *Nat. D.* 4. 10. Affers hæc omnia argumenta cur di sint, remque meā sententiā minime dubiam argumentando dubiam facis. *Id.* *Brut.* 80. 277. In respondendo cum essem argumentatus, quantum res ferebat etc. Adde *eumd.* *Mil.* 16. 45., 13. *Att.* 29. 3. et 1. *Fin.* 9. 31.; et *Quintil.* 2. 4. 41 et 4. 2. 108. — b) Cum Ablat. et præp. de. *Cic.* 2. *Invent.* 44. 128. Argumentari de voluntate alicujus h. e. argumentis, vel conjecturis voluntatem alicujus ostendere. Adde *eumd.* 4. *Verr.* 48. 119. — c) Cum Ablat. re vel causa et præp. in. *Cic.* 3. *Nat. D.* 4. 9. Neque ego in causis, si quid est evidens, de qua inter omnes conveniat, argumentari soleo. *Id.* 4. *Herenn.* 35. 47. Quare, L. Cassi, si in causis testem argumentari et conjectura prosequi patieris etc. *Orell.* verba in causis omittit. Adde *Quintil.* 5. 12. 8. — d) Cum Accus. aliquid, aut illa, multa etc. hoc est aliquid pro argumento et probatione afferre. *Cic.* *Cluent.* 24. 64. Atque ego illa non argumentabor, quæ sunt gravia vehementer, eum corrupisse, qui in periculo fuerit, cum qui metuerit, cum qui etc. *Liv.* 33. 28. Multaque in eam partem probabiliter argumentatus — nunquam — facturum fuisse. *Colum.* 3. *R. R.* 10. 14. Nec ego abuerim hoc me instituisse argumentari. *Forcellinus* cum aliis leg. in hoc. — e) Cum Infinito. *Cic.* *Dom.* 9. 22. Cum etiam es argumentatus amoris hoc esse signum. — f) Sequenti particula relativa. *Cic.* 3. *Att.* 12. 1. Tu quidem sedulo argumentaris, quid sit sperandum. *Id.* 3. *Verr.* 57. 150. Quid argumentamur, quo pecunia pervenerit? fecit ipse iudicium. *Liv.* 39. 36. in fin. Ner, jure au injuriæ cæsi sint, argumentari refert.

ARGUMENTŌSUS, a, um, adj. ¶ 1. *Quintil.* 5. 10. 10. docet, argumentosum opus dici, quod est

numerosum, hoc est copiosum, multi ingenii multaeque opere ac inolis, et in quo perficiendo scriptor vel artifex multum insudaverit. ¶ 2. Argumentosus est etiam argumentis vel probatione abundans. *Sidon. 9. Ep. 9.* Scripseras gravia mature, profunda sollicite, dubia constanter, argumentosa disputatorie. *Id. Carm. 2. 175.* Argumentosus dat calia syllogismis. *Acron ad Horat. 2. Sat. 3. 70.* Nodosi. Scrupulosi, diligentis in accipendis cautionibus; vel argumentosi, qui multis vinculis teneat debiles. — *NB.* Quaedam veteres editiones tribuunt et *Livio 7. 2.*; reliquae omnes et MSS. abdicant.

ARGUMENTUM, i, n. 3. Secunda syllaba perperam corripitur in versu iambico a *Paulin. Nolan. Carm. 10. 94.* Namque argumentum multum est Pietatis, esse Christianum; et impij, Non esse Christo subditum. — Ratione habita etym, *argumentum* ab *arguo* deducitur, quasi *argumenon*; ac propterea argumentum generatim est quidquid narrando vel scribendo vel pingendo etc. proponimus atque ostendimus, ut ab aliis sensibus percipiatur vel mente intelligatur, iudicetur, teste ipso *Quintil. 5. 10. 9.* Hinc

A) Generatim argumentum est quidquid narrando, scribendo, pingendo etc. proponimus atque ostendimus. Itaque ¶ 1. Est ipsa rei expositio atque ostensio, sive oratione, sive alio quocumque modo fiat. *Ennius* Aesopi fabellam narrata haec addit apud *Gell. 2. 29. ad fin.* Hoc erit tibi argumentum semper in promptu situm, ne quid expectes amicos, quod tute agere possies. h. e. quae tibi narraui semper pra oculis habeas, ne etc. Recte monuit *Forcellinus*, male nonnulli hoc loco *argumentum* pro documento accepisse; additque conferenda esse loca *Phaedri 4. 10. et 15. et 5. 3.* (quibus addit 2. 7. et 4. 7.), ubi argumentum idem omnino est ac fabula. *Cic. 1. Invent. 19. 27.* Argumentum est ficta res, quae tamem fieri potuit. Huiusmodi apud Terentium: *Nam is postquam excessit ex ephebis, Sosia. Cf. eumd. 1. Herenn. 8. 13.; et Quintil. 2. 4.,* qui tres enumerat narrationum species: fabulam, argumentum, historiam; argumentum autem esse dicit, quod falsum, sed vero simile comediae fugiat. *Cic. Cat. 3. 8.* Quis est qui isti aetati non possit quam vellet petulenter, etiamsi sine ulla suspitione, at non sine argumento, maledicere? *Id. 2. Off. 23. 34.* Tabulae vero novae quid habent argumenti, nisi ut emas mea pecunia fandum? *Id. Cat. 29. 68.* Scire cupio, quid habeat argumenti ista manumissio? Addit *eumd. 4. Ferr. 47. 115. Id. Harusp. resp. 4. 8.* Cujus concionis primum universum argumentum sententiamque audite. *Liv. 3. 49.* Notam iudicii fabulam petitor, quippe apud ipsum auctorem argumenti, peragat. *Plin. 36. Hist. nat. 5. 4. (42).* Neque Sauron atque Batrachum obliterari convenit, qui fecere templa Octaviae porticibus inclusa. Negata inscriptione, hoc tamen alio loco et modo usurparunt. Sunt certe etiamnum in columnarum spiris insculptae nomina eorum argumentum (*al. insculpta nomina eorum argumenta*) lacerata atque rana. Scilicet lacerata Graeci *σαῦρον* vel *σαῦραν*, et ranam *βατραχόν* vocant. h. e. quod *Fraser* vocat *arme parlante*. *Sueton. Cal. 57.* Quo (*spectaculo*) argumenta inferiorum explicarentur. ¶ 2. Praeterea argumentum accipitur pro eo, quod narrando vel scribendo proponimus, h. e. pro materia omni ad scribendum destinata et de qua in aliquo opere tractatur, ut ait *Quintil. 5. 10. 9.* Et fabulae ad actus scenarum composita argumenta dicuntur, et orationum Ciceronis thema velut expositus *Padianus, Argumentum*, inquit, tale est. Et ipse Cicero ad Brutum ita scribit: Veritus fortasse, ne nos in Catonem nostrum transferamus illinc mali quid, etsi argumentum simile non erat. *Plaut. Trin. 3. 2. 81.* Hic agit magis ex argumento et versus meliores facit. *Id. Amph. prol. 51.* Argumentum tragicum. *Id. ibid. 96.* comediae. *Ter. Andr. prol. 5.* Nam in prologis scribundis operam obstitut, non qui argumentum narret etc. *Id. Adelph. prol. 22.* Argumentum fabulae. *Cic. 15. Att. 4. 3.* Sed et componendum argumentum est et scribendi tempus expectandum maturius. *Id. 10. ibid. 15. 2.* Dare alicui argumentum epistolae. *Id. Cat. 12. 35.* Mimorum argumenta. *Id. 1. Nat. D. 20. 58.* Tragici poetae cum explicare argumentum exitum non possunt, confugiunt ad deum. *Id. 2. ad Q. fr. 12. 1.* Scribendi argumentum habere. *Id. 15. Fam. 12.* Versari in uno argumento. *Id. 9. Att. 10. 1.* Nullo argumento proposito scribere. *Id. 1. ibid. 19. 1.* Quod nullam epistolam

ad te sino absque argumento ac sententia pervenire. *Id. Cat. 27. 64.* Velut haec tota fabella — quam est sine argumento? *Liv. 7. 2.* Qui (*Livius*) ab saturis ausus est primus argumenti fabulam serere. *Ovid. 5. Trist. 1. 10.* Sumque argumenti conditor ipse meus. *Quintil. 10. 1. 100.* Utinamque non inquinasset (*Africanus*) argumenta puerorum foedis amoribus. ¶ 3. Item pro imagine, quae fabellam vel historiam aliquam exhibet insculptam aut depictam. *Cic. 6. Ferr. 56. 124.* Ex ebore diligentissime perfecta argumenta erant in valvis: ea detrahenda curavit omnia. *Virg. 7. Aen. 701.* At levem clypeum sublati cornibus Io Auro insignibat, iam sellis obsita, iam hos; Argumentum ingens. *Ovid. 6. Met. 60.* Illic — vetus in tela deducitur argumentum. Addit *eumd. 13. ibid. 685.*; *Propert. 3. 9. 13.*; *Sueton. Tib. 44.* et *Ner. 12. Plin. 35. Hist. nat. 10. 36. (69).* Pinxit et demon Atheniensium argumentum quoque ingenioso.

B) Speciatim argumentum est ratio certa vel probabilis, indicium rei alicuius praestans, qua colligitur aliud per aliud, et id quod est dubium, per id quod dubium non est, confirmatur, ut *Quintil. 5. 10.* loquitur: vel, ut brevius desinit *Cic. Top. 2. 8.*, est ratio, quae rei dubiae facit fidem, hoc est id quo innititur ad aliud probandum. *Plaut. Rud. 3. 3. 84.* Quo argumentum socius non sum, et for sum, fac dum ex te sciam. *Id. Trin. 2. 4. 121.* Argumenta dicere alicui rei. *Zucret. 1. 403.* Multaque praeterea tibi possum commemorando Argumenta fidem dictis conradere nostris. *Cic. 3. Nat. D. 4. 9.* Multis argumentis, deos esse, docere voluisti. Et paulo post § 10. Affers omnia argumenta, cur di sint. *Id. 3. Cat. 5. 13.* Ac mihi quidem — eum illa certissima sunt visa argumenta atque indicia accleris, fabellae, signa, manus, denique uniuscuiusque confessio; tum multo illa certiora, color, oculi, vultus, tacturipias. *Id. 2. Ferr. 6. 17.* Quae res perit nobis argumentum indicioque patefacta est. *Id. 7. ibid. 19. 48.* Si argumentum est, Mamertinus pecunias tibi non dedisse, quia scriptum non habent; sit argumentum, tibi gratis constare navem, quia etc. *Id. 2. Phil. 16. 40.* Quod autem idem mentitum meam reprehendit, idem jocos, magno argumento est, me in utroque fuisse moderatum. Addit *eumd. 1. Nat. D. 1. 1. Id. Cluent. 41. 114.* Aliquid est satis magno argumento. *Id. 1. Divinat. 52. 119.* maximo. *Id. Brut. 78. 272.* Argumenta firma ad probandum. *Id. Cat. 9. 22.* Agere argumentis. *Id. 3. Tusc. 6. 13.* Adstringere breviter argumenta. *Id. 2. Orat. 40. 167.* Ducere argumenta ex conjunctis. *Id. 3. Fam. 4.* Exquirere aliquid argumentis. *Id. 1. Tusc. 36. 88.* Promere etiam atque etiam argumentum. *Id. 1. Orat. 49. 88.* Refellere aliquid argumentis. *Id. 1. Acad. (post.) 8. 32.* Uti argumentis ducibus ad probandum. *Liv. 3. 55.* Quod etsi jure non fiat, tamen argumentum esse, non haberi pro sacrosancto aedilem. *Plin. 2. Hist. nat. 42. 42. (111).* Argumento haud dubio confectari. *Id. 15. ibid. 3. 3. (12).* Argumentum est, quod nisi ante Favonium collectae, novas vires resument. *Id. ibid. 39. 40. (134).* In argumentum, quoniam ibi libertatem publicam meruisset. *Id. 10. ibid. 36. 52. (107).* Mares negantur anno diutius durare, argumentum, quia nulla — apparet nigritudo in rostro. *Juvenal. 9. 82.* Libris auctorum spargere gaudes Argumenta viri. h. e. liberos ex te natos. *Quintil. 3. 5. 10.* Testibus an argumentis major fides habenda? *Id. 3. 6. 103.* Colligere argumentis. *Id. 5. 12. 7.* Niti argumentis. *Id. ibid. § 8.* Querere iudicem argumentis. *Id. 2. 17. 34.* Solvere argumenta. *Sueton. Cal. 8.* Addit etiam pro argumento, aras ibi ostendi. *Tac. 2. Hist. 72.* Deserrimo quoque in argumentum fabulae assumpto. — *NB.* *Forcellinus* plura, ex his quae attulimus, loca singulari et prima distincti paragrapho, affirmans argumentum esse id, unde natura alicuius rei cognosci potest; signum, indicium, conjecturam; et praeter alia illud quoque asserat *Plin. 12. Hist. nat. 15. 35. (68).* Unguentarii (*myrrham*) digerunt haud difficulter odoris etque pinguedinis argumentis. h. e., aiebat *Forcell.* ex signis odoris aut pinguedinis diversa myrrhae genera distinguunt. Sed aequae recte sic interpretari possumus: argumentis sive odore atque pinguedine ductis. — Eadem ratione interpretari possumus et illa, quae idem *Forcell.* alia paragrapho complexus est arbitratus argumentum esse perspicuam similitudinem duarum rerum; in his enim est argumentum ex analogia ductum. Huiusmodi sunt loca *Plin. 22. Hist. nat. 15. 17. (39).* Ex argumento no-

men accepit scorpio herba. Semen enim habet ad similitudinem caudae scorpionis. *Id. 2. ibid. 4. 3. (9).* Caelum quidem haud dubie caeli argumento dicimus. h. e. quia est sideribus distinctum et veluti caelatum. *Id. 3. ibid. 8. 14. (87).* Ab hoc debescendi argumento Rhegium Graeci nomen dedere oppido. *Et ibid. 18. 20. (122).* Padum Ligurum lingua Bodincum vocant, quod significat fundo carentem: cui argumento adest oppidum vetusto nomine Bodincomagum.

Homo nym. *Argumentum*, qua significat causam sive id quo innititur ad aliquid probandum, differt a ratione seu ratiocinatione. *Cic. 2. Orat. 53. 214.* Argumentum ratio ipsa confirmat, quae simul atque emissae est, adhaerescit. h. e. inventum probabile ad persuadendum confirmat ratiocinatio. *Id. 2. Divinat. 11. 27.* Argumentis et rationibus docere aliquid. *Id. 4. Ferr. 47. 115.* Quod tandem habuit argumenti, aut rationis res, quamobrem etc.?

ARGUMINOS, i, f. 2. herba, aliter mercurialis. *J. pul. Herb. 82.*

ARGUO, ūis, ūi, ūim, ūere, a. 3. Supinum est *argutum*. Hinc *argutum* tri apud *Paul. Diac. p. 27. 3. Müll.* est in discrimen vocari, iacuari. — Reperitur tamen participium *arguiturus*, tamquam ab *argutum*. *Sall. apud Priscian. 10. p. 832. Putsch.* Quos adversum multi ex Bithyia volentes occurrere, falsum filium arguituri. — Part. *Arguens* in omnibus ferme paragraphis. — *Charis. 3. p. 221. et Diomed. 1. p. 376.* docent hoc verbum passivè sumptum mutari praeteritum a convincere: sed apud antiquos *argutus sum* legi. Hinc *Plaut. Amph. 3. 2. 2.* Illa me proberi, stupri, dedecoris a viro argutam meo! *Id. Pseud. 2. 4. 56.* Argutus malorum facinorum. *Plautus* hoc loco ludit in ambiguo vocabulo. — Ceterum *Argutus, a, um, adject. V.* suo loco. — Ratione habita etym, nonnulli deducebant ab *adgruo* vel *arguo*, idque, sed minus recte, confirmare putabant loco *Zucret. 6. 405.* (*V. sub 3. infra*): *Forcellinus* vero et recentioribus ferme omnibus (*V. Döderlein Latein. Synonym. vol. 5. p. 360.*) videtur esse ab *ἀργός* albus vel celer, quique ideo facile in oculos incurrit; seu potius ab *ἀργος*, quod ab *ἀργος* lucidus, ita ut *arguere* sit in luce collocare, manifestum reddere. Hinc ¶ 1. Arguo generatim est ostendo, demonstro rem aliter se habere, atque alii opinantur vel arbitrantur: hinc — a) Fere in malam partem accipitur. *Plaut. Bacch. 3. 3. 64.* Sic est, ut loquor. Quin ego, rum peribat, vidi, non ex auditu arguo. *Cf. Id. Mil. glor. 2. 5. 66. Cic. Parad. 1. 3. § 20.* Quod autem non licet, id hoc uno tenetur, si arguitur non licere. *Virg. 4. Aen. 13.* Degeneres animos timor arguit. *Horat. 1. Ep. 19. 6.* Laudibus arguitur vini vinosus Homerus. *Id. Epod. 11. 9.* Amentem languor et silentium Arguit. *Id. 1. Od. 13. 4.* Tum nec mens mihi, nec color Certa sede manent, humor et in genas furim labitur, arguens Quam lentis penitus macerer ignibus. *Curt. 6. 11. 5.* Eundem Jovis arguisse mendacium Alexandrum filium agnoscentis. *Sueton. de ill. Gramm. 1.* Nam quod nonnulli tradunt duos libros se litteris — ab eodem Ennio editos, jure arguit L. Cotta, non poetae, sed posterioris Enni esse. — b) Raro in bonam partem. *Ovid. 2. Fast. 395.* Si genus arguitur vultu —, Nescio quid vobis suspitor esse deum. *Id. 4. Trist. 3. 80.* Apparet virtus arguiturque malis. ¶ 2. Item arguere est aliquid tamquam falsum, erroneum, incertum demonstrare; et occurrit — a) De rebus et abstractis. *Liv. 35. 32.* Quas (*leges*) ne usus quidem longo tempore argueret. *Ovid. 15. Met. 73.* primusque animalia mensis Arguit impoi. *Sueton. Tib. 5.* Velut arguens rumorum de se temeritatem. — b) De personis. *Sueton. Cal. 8.* Plinium arguit ratio temporum. *Tac. 1. Ann. 12.* Ut sua confessione argueretur unum esse reipublicae corpus atque unus animo regendum. ¶ 3. Speciatim significat aliquem quasi manifestum reddere, hoc est accusare, reprehendere, ostendere aliquem rui esse, aliquid ei vitio et culpa vertere, sive id iudicialia ratione fiat, sive extra iudicium. Occurrit — a) Cum Accus. personae tantum. *Ennius apud Rufin. de figur. § 37.* Tu delinquis, ego arguo pro malefactis. *Plaut. Bacch. 4. 7. 10.* Tace. Nullus homo dicit: haec tabellae te arguit. *Cic. Rosc. Am. 41. 120.* Servo ipsos, quod ad me attinet, neque arguo, neque purgo. *Liv. 43. 5.* Si coram eum arguere vellent. *Ovid. 2. Trist. 3. 27.* Arguor immerito. *Felke. 2. 53. 4.* Quod adiecti, non ut arguerem, sed ne arguerer. *Quintil. 7. 1. 3.* Priusquam adversariam arguat. *Tac. 13.*

Ann. 51. Accendere et arguere conjuratos. — b) Cum Accus. rei tantum. *Plaut. Amph.* 3. 14. Quæ neque sunt facta, neque ego in me admisi. arguit. *Tucret.* 6. 404. In mare quæ porro mittit (*Juppiter fulmen*) ratione? quid undas Arguit et liquidam inoleum camposque natantes? h. e. Juppiter, fulmina in mare jaculando, videtur ipsas undas tanquam reas reprehendere? *Cic. Sull.* 28. 69. Id quod tu arguis. *Liv.* 1. 98. Nec ea culpa, quam arguo, omnium Albanorum est. *Vellej.* 2. 68. 4. Dum arguunt in eo regni voluntatem. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 12. 9. (54). In Luna veneficia arguente mortalitate. *Quintil.* 5. 7. 37. Venenum arguis. *Sueton. Cal.* 38. Arguebat et perperam editos census. *Id. ill. Gramm.* 22. Arguere solacium factum ab adversario. — c) Cum Accus. personæ et Genit. rei. *Plaut. Amph.* 3. 2. 1. Arguere aliquem probris, stupri, dedecoris. *Id. Pseud.* 2. 4. 56. malorum facinorum. *Cic. Rab. perd.* 9. 26. summi sceleris. *Id. Cæli.* 1. 1. facinoris. *Virg.* 11. *Æn.* 787. timoris. *Curt.* 10. 1. 29. avaritiæ, defectionis. *Adde Sueton. Cæs.* 53. *Aug.* 67. *Tib.* 49. *Claud.* 3. et *Oth.* 10.; et *Tac.* 3. *Ann.* 33. et 1. *Hist.* 46. — d) Cum Accus. personæ et Abl. rei. *Cic. 7. Ferr.* 18. 45. Arguere quempiam aliquo crimine. *Adde Nep. Pausan.* 3. — e) Cum Accus. personæ et Abl. rei præced. præp. de. *Cic. 2. Invent.* 11. 37. Argui de aliquo crimine. *Adde eumd. Rosc. Am.* 29. 82. — f) Cum dupliet Accus. personæ et rei occurrit apud *Fulgat. vet. ed. Mai. Proverb.* 28. 23. Qui arguit hominem vias suas, gratiam habebit magis quam qui adulatur. — g) Sequenti Infinito. *Cic. Rosc. Am.* 13. 37. Occidisse patrem Sex. Roscius arguitur. *Id. 2. Ferr.* 33. 85. Quod auctor illius Injuriae fuisse arguebatur. *Nep. Alcib.* 7. Nam corruptum a rege cypere Cymen noluisse arguebant. *Liv.* 30. 23. M. Valerius Lævinus — speculatoribus, non legatos venisse arguebat. *Adde eumd.* 9. 46. *Curt.* 6. 11. 35. Qui proximi sceleris particeps esse arguebatur. *Quintil.* 7. 2. 18. Qui arguitur fecisse. *Adde Ovid.* 13. *Met.* 297.; et *Sueton. Claud.* 16. *Ner.* 33. et *Galb.* 7. — h) Addito Participio, et interdum particulis quasi, ut etc. *Vellej.* 2. 33. 2. Cum neuter ab eo, quo arguebatur, mentitus argui posset. *Quintil.* 2. 4. 35. Qui non rite creatus tribunus arguebatur. *Id.* 9. 3. 67. Quod — quasi falsum arguitur. *Sueton. Ner.* 7. Britannicum fratrem ut subditivum — arguere constans est. *Justin.* 22. 3. Hunc ut dominum et tyrannum, illum ut proditorem arguentes.

ARGUTATIO, ōnia, f. 3. (argutus) acutus sonus vel streptus. *Catull.* 6. 11. Tremulique quassa lecti Argutatio inambulat loque. id est crepitantis lectuli quasi garrulitas.

ARGUTATOR, ōris, m. 3. (argutus) argutus sophibista; acutulus et minutus doctor, in disserendo tamen non impiger. *Gell.* 17. 5. in fin. Processisset autem argutatori isti fortasse an reprehensio, si etc.

ARGUTATRIX, telis, f. 3. quæ arguit, seu loquax est. *Paul. Diac.* p. 117. 1. *Müll.* Lingulæa genus pivei muller auguratrix. Corrigere argutatrix ex conjectura, clura Fruterli, quem et Müller. sequitur. *Hic Paul. Diac. respicit locum Plaut.* Cas. 2. 8. 61. Vin lingulacæ? et. Quid opus est, quando uxor domi est? Ea lingulacæ est nobis, nam nunquam tacet.

ARGUTE, adverb. (argutus). Comp. *Argutius*, Sup. *Argutissime*. Argute est acute (ac fere de latellectu ac mente usurpat, ideoque ingeniose, subtiliter, astute. *Cato apud Charis.* 2. p. 181. *Putsch.* Argute loqui. *Plaut. Trin.* 4. 2. 132. Argute obrepere. *Cic. Brut.* 14. 53. Acute argueque cunijicare aliquid. *Id. ibid.* 93. 322. Argute includere adversarium. *Id. Cæli.* 8. 10. Acute argueque respondere. *Id. Orat.* 28. 98. Callide argueque dicere. *Id. Brut.* 11. 42. Ut aliquid dicere possint argutus. *Id. Orat.* 2. 4. Argutissime disputare de rebus difficillimis. *Arnob.* 5. 34. Argutius fingere aliquid.

ARGUTIA, ō, et sæpius in plur. num. argutæ, arum, f. 1. (argutus). Juxta *Forcellinum* proprie dicitur de garrulitate soni, seu de subtili vocis varietate; sed cum argutæ sint ab argutus et arguo, rectius fortasse generatim significat rei aliquam representationem, quæ vividissimis fiat coloribus, ita ut in sensus atque animum plurimum possit. Ponitur autem 1. De iis, quæ sub sensus cadunt. *Cic. Orat.* 19. 58. Nulla mollitia cervicium, nullæ argutiæ digitorum, non ad numerum articulorum cadens. *V.* In ARGUTUS 1. similem ejusdem *Cic. locum*, et cf. *Quintil.* 11. 3. 122. *Id. Quintil. ibid.* § 181. In gestu

persequi omnes argutias. — Præcipue de ingeniosis inventis in artefactis; v. gr. in picturis. *Plin.* 35. *Hist. nat.* 10. 36. (67). Parrhasius primus symmetriam picturæ dedit, primus argutias vultus, elegantiam capilli etc. h. e. vin, leporem, gratiam: la galanteria del sembiante, inquit *Carolus Dati* in vitis *Pictor*. in vita Parrhasii n. 8. ubi ejus annotationes consule. *Id. ibid.* 10. 37. (117). Plurimæ præterea tales argutiæ facitissimi salis. h. e. minutissimæ res ingeniosæ ac maxima vi depictæ. *Id. 34. ibid.* 8. 19. (65). de *Lysippo*. Propriæ hujus videntur esse argutiæ operum, custodiæ in minutis quoque rebus. — Item de sono. *Colum.* 9. *R. R.* 5. 6. Cavæ rupis aut vallis argutiæ, quas Græci ῥυγὴς vocant. h. e. vehemens sonus. Et *Plin.* 10. *Hist. nat.* 29. 43. (85). de *lusciniis*. Sed hæc tantæ tamque artifices argutiæ a quindecim diebus paulatim desinunt. ¶ 2. Ponitur et de intellectu, atque est acumen in re aliquis subtiliter, ingeniose, astute verbis representanda, tum in bonam, tum in malam partem. — a) Plur. num. *Plaut. Bacch.* 1. 2. 19. Argutias contra aliquem exordiri. *Id. Most.* 1. 1. 2. Exi e culina foras, mastigia, qui mihi Inter patinas exhibes argutias. h. e. dietaria in me jacies; vel malthosios sermones et fallacias profers, ut *Non.* 4. 14. edit. vet. exponit. *Cic. Amic.* 13. 45. Omnia persequi argutiis suis. *Id. Brut.* 45. 168. Hujus orationes tantum argutiarum, tantum urbanitatis habent, ut etc. *Id. ibid.* Argutias in tragedias transferre. *Id. Orat.* 31. 110. Argutiæ et acumen Hyperididis. *Id. 1. Legg.* 2. 7. Loquacitas habet aliquid argutiarum. — b) Sing. num. *Fronto 1. ad Marc. Cæs.* 7. Inventionis argutia. *Gell.* 3. 1. Importuna atque audax argutia. *Id. 12.* 2. Levis et quasi diceax argutia. *Pallad. Instit. in præm.* 1. Scio, quod inclinet argutia famulorum. *Adde Apul.* 1. *Met.* 1.

ARGUTIOLA, æ, f. 1. deminut. parva aut brevis argutia; *V.* ARGUTIA 2. *Gell.* 9. 14. in fin. Non enim puto argutiolam istam recipiendam, ut die dictum quasi ex die existimemus. h. e. subtiliorem et acutiorem interpretationem. *Id. 2. 7.* Argutiola frivola et inanis. h. e. subtilis sententiola. *Adde eumd.* 18. 1.

ARGUTO, as, are, n. 1. (argutus) est aliquid acuto astuteque proloquendo representare. *Propert.* 1. 6. 7. Illa mihi totis argutat noctibus ignes (h. e. amorem), Et queritur nullos esse relicta deos. *V.* et voc. seq.

ARGUTOR, āris, ātus sum, āri, dep. 1. (argutus) est se acutum, promptum, celerem (ut *Servius* ad *Virg.* 4. *Ecl.* 34. docet), vivacem præbere; et occurrit — a) *Argutari pedibus*, hoc est subtile, ut exponit *Nonius* pedes celeriter movendo in arte solonia. *Titinnius* apud *Non.* p. 245. 30. *Merc.* Terra hæc est, non aqua, ubi tu solitus argutari pedibus, cretam dum compescis vestimentaque eluis. h. e. solonism facis. — b) *Sapius argutari verbis*, et est loquacem esse, loquendo obstrepere. — Absolute. *Ennius* apud *Non.* p. 245. 27. *Merc.* Exerce linguam, ut argutari possies. *Plaut.* apud *eumd.* p. 67. 1. Superaboque omnes argutando præfias. *Id. Amph.* 1. 1. 192. m. Ego tibi istam bodie scelestam compriam linguam. so. Haud potes: bene pudiceque asservatur. m. Pergin' argutari? *Nævius* apud *Non.* p. 245. 29. Quando ad ludos venit, alii cum tæsent, totum diem argutatur, quasi cicada. *Adde Petron. fragm. Tragur.* 46. *Burm.* — Cum Accus. *Lucilius* apud *Non.* p. 239. 15. Agite, fures, mendacia argutamin.

ARGUTCLUS, a, um, adject. deminut. ab argutus, et est subtile aliquid atque acutum ingeniosumque in se continens. *Cic. 13. Att.* 18. Ego interea admonitu tuo perfecti sane argutulos libros ad Varro nem. h. e. qui subtiles et acutas disputationes de rebus abstrusis continent: significat autem quatuor libros Academicorum. *Apul.* 1. *Met.* 20. Fotis famula forma scitula et moribus ludica et prorsus argutula. h. e. facete atque ingeniose loquat.

ARGUTUS, a, um, Comp. *Argutior* et Sup. *Argutissimus* 2. Argutus proprie est participium præter. pass. ab arguo, quod tamen jam inde ab antiquis temporibus adjective usurpatum fuit; et est acute, ingeniose vividique coloribus representatus, adeoque maximam habens vim, acer, penetrans. Ponitur autem 1. De iis, quæ maximam in sensus vim exerunt: hoc est — a) in oculis. *Cic. 3. Orat.* 59. 218. Manus autem minus arguta, digitis subsequens verba,

non exprimens. h. e. minus actiosa et mobilis, ut non singula verba, sed universam sententiam gestu declarat. Similiter *Gell.* 1. 5. Manus argutæ admodum et gestuosæ. *V.* ARGUTIA 4. *Cic.* 1. *Legg.* 9. 27. Oculi minus arguti, quemadmodum animo affecti simus, loquuntur. *Adde Ovid.* 3. *Amor.* 3. 9. *Id. Ovid.* 3. *ibid.* 2. 83. arguti ocelli. *Virg.* 3. *G.* 89. de motis equi generosi. illi ardua cervix, Argutumque caput, brevis alvus etc. h. e. ita apte compositum, ut equi generositatem vel primo aspectu satis ostendat. Tales autem solent esse qui breve caput habent. Unde *Servius* illud *argutum* interpretatur breve. *Pallad.* etiam 4. *R. R.* 13. 8. arguta corpora in pullis equinis eodem sensu dicit. Et *ibid.* § 2. Aures breves et argutæ. *Catull.* 68. 72. Arguta solea. h. e. bene aptata pecudi, ut equi pollicitudinem ostendat. Aliter ac *Forcellinus* et recentiores ferine omnes, *Fusianello* argutum h. i. pro stridente accepit, fretus loco *Hieronym.* *Ep.* 117. n. 7. Strider caligæ. — b) Ratione habita aurium, argutus dicitur, fere a Poetis, is, qui multum sonat, stridulus et canorus est. *Nævius* apud *Non.* p. 9. 24. *Merc.* Argutæ linguæ. *Virg.* 7. *Ecl.* 24. fistula. *Id.* 1. *G.* 294. et 7. *Æn.* 14. pecten. *Id.* 1. *G.* 143. serra. *Id.* 7. *Ecl.* 1. *Hex.* h. e. quæ vento agitata strepit. Sic 8. *ibid.* 22. nemus. *Id.* 1. *G.* 377. hirundo. *Id.* 9. *Ecl.* 36. giores. *Propert.* 1. 18. 30. aves. *Ovid.* 1. *Art.* am. 80. argutum forum. h. e. strepitu plenum propter voces contentionesque litigantium. *Sil.* II. 17. 18. et *Martial.* 11. 22. æs. *Colum.* 9. *R. R.* 5. in fin. vallis. *Id.* 10. *ibid.* 284. gramen. *Martial.* 11. 49. cicadæ. *Id.* 9. 35. passer. *Id.* 6. 89. Arguto pollice petere motellam. h. e. crepitante. — Hinc ponitur etiam de poetis et muscicis, ac Gr. ῥυγὴς respondet. *Horat.* 4. *Od.* 6. 25. Arguta Thalia. *Id.* 3. *ibid.* 14. 21. *Neara.* *Id.* 2. *Ep.* 2. 90. poetæ. *Martial.* 8. 73. Tibullus. — c) De iis, quæ olfactum vehementer afficiunt. *Plin.* 15. *Hist. nat.* 3. 4. (18). Odor in tenui argutior, et is tamen etiam in optimo brevis. h. e. acutior, acrior. — d) De iis, quæ gustatum venementer afficiunt. *Pallad.* 3. *R. R.* 25. 4. de pivo et 4. *ibid.* 10. 26. de ficu. Argutus sapor. h. e. acutus, acer, penetrans. ¶ 2. Ratione habita intellectus, — a) Argutum dicitur quidvis ita vivide ostenditur tantaque in luce collocatum est, ut facile percipitur. *Cic. 2. Domat.* 12. 29. Sunt enim qui vel argutissima hæc exta esse dicant. h. e. ad significandum aptissima. Sic *Propert.* 2. 2. 31. Aureus argutum sternuit omen amor (tametsi *Macrobius* pro argutum legit augustum. *V. STERNUTIO*). *Id. Propert.* 1. 18. 26. Argutus dolor. h. e. ingeniose simulatus. — Hinc argutæ litteræ dicuntur, in quibus minute significatur et ostenditur aliquid, et de re tota diligentissime quis fit certior; ita enim res ipsa vividissimis representatur coloribus. *Cic.* 6. *Att.* 5. Obvias mihi litteras quam argutissimas de omnibus rebus crebro mittas. Sic *Cælius* apud *Cic.* 8. *Fam.* 1. Quod tibi pollicitus sum, me omnes res urbanas diligentissime tibi perscripserim, datâ operâ paravi, qui sic omnia persequeretur, ut vercar, ne tibi nihil arguta hæc sciuitas videatur. — b) Item argutus est acutus, subtilis, quique est ingenio celer et promptus, ut rein aliquam propriis verbis ac coloribus celeriterque arguere, hoc est ostendere et subjicere oculis valeat; et dicitur tum de personis, tum de rebus et in bonam et in malam partem. *Plaut. Truc.* 2. 6. 13. Facunditas arguta. *Cic. Brut.* 17. 65. de *Catone*. Quis illo gravior in laudando? acerbior in vituperando? in sententiis argutior? in docendo edisserendoque subtilior? *Id. Pis.* 29. 70. Poema facit ita festivum, ita concinnum, ita elegans, nihil ut fieri possit argutius. *Id. Brut.* 70. 297. Argutus orator verbisque dulcis. *Id. Orat.* 12. 38. Arguti ambitus. *Id. Opt. gen. Or.* 2. 5. Argutæ sententiæ. *Id.* 2. *Orat.* 61. 250. Dicta argutissima. *Id. Brut.* 95. 325. Sententiosum et argutum dicendi genus. *Horat. Art.* P. 364. argutum judicis acumen. *Id.* 1. *Sat.* 10. 40. Arguta meretrix. *Id.* 1. *Ep.* 14. 42. calo. *Propert.* 1. 16. 16. blanditia. *Id.* 3. 20. 28. historia. *Quintil.* 7. 13. 11. cavillatrix. ut *Zumpt.* legit. *Martial.* 1. 1. libellus. *Stat.* 2. *Silo.* 1. 45. ora. *Gell.* 15. 30. Nugæ argutissimæ. — c) Hinc generatim et pro vafro, callido, astuto. *Vegel.* 3. *Milit.* 6. Fidelissimæ et argutissimæ milites. Huc pertinet et illud *Pallad.* 4. *L. R.* 11. 3. Boves arguti. Juxta *Forcellinum* huc pertinent et alia nonnulla paulo superius allata, et loca. *Plaut. Pseud.* 2. 4. 56., quem vide infra. ¶ 3. Argutus verbis est celeriter et sæpe loquens, loquax.

verbosus: cf. ARGUTOR sub b. *Plaut. Truc. 2. 6.* 12. Streui nilulo plus prosunt populo, quam arguti et cati. Facile sibi facunditatem virtus argutam iuvenit. Sine virtute argutum civem mihi habeam pro praefica. *Id. Trin. 1. 2. 162.* Nihil est profecto stultius, neque stolidius, neque mendacilogius, neque argutum magis, quam urbani assidui cives, quos scurras vorant. *Id. Pseud. 2. 4. 56.* ps. Equid argutus est? cu. malorum facinorum sapissimus. Ludit *Plaut.* in ambiguo. Cum enim interrogatio sit de loquaci et verboso (de astuto et vafro juxta *Forcellinum*), responsio indicat, accusatum saepe fuisse et reprehensum etc.

ARGYRANCHE, es, f. 1. (ἀργυράγχη) Græca vox ab ἀργύριον argentum, pecunia, et ἄγχω strangulo. Legitur apud *Gell. 11. 9. F. SYNANCHE.*

ARGYRASPIIS, idis, adject. (ἀργυράσπις). Apud *Lamprid. Alex. Sev. 50.* legitur et argyroaspides. Argiraspis est qui clypeum argenteis lamulis tectum habet, ab ἀργύριον argentum et ἀσπίς clypeus. — Hinc absolute *Argyraspides* dicebatur regia inlittom cohors, quæ argenteis clypeis utebatur. *Liv. 37. 40.* Ab eadem parte regia cohors erat: argyraspides a genere armorum appellabatur. Adde *Curt. 4. 13.* et *Justin. 12. 7. 6.*

ARGYRICUM, ii, n. 2. ἀργύριον: videtur idem esse ac argyritis apud *Pelagon. 1. Peter. 8.* Argyrii uncia tres.

ARGYRITES lapis fortasse legendum apud *Vergil. 1. Peter. 20. 2.* et *4. ibid. 12. 3.*

ARGYRITAS, idis, f. 3. ἀργυρίτης, hoc est argentea. Ita appellatur genus spumæ ex argento factæ, de qua *V. Plin. 33. Hist. nat. 6. 35.* (106).

ARGYROCÖRINTHIUS, a, um, adject. (ἀργυροκόρινθος) ex illo ære Corinthio factus, quod nitore argento quam proxime accedere *Plin. 34. Hist. nat. 2. 3. (6).* tradit. *Inscript. apud Gruter. 48. 1.*, quæ est apud *Orell. 1541.* SANCTISSIMO HERCVLI INVICTO CRATERAM ARGYROCÖRINTHIAN CVM BASI SYA ET HYPOBASI MARMOREA SYA PEGVNIA DONVM DEDERVNT etc.

ARGYRÖDÄMAS, antis, m. 3. (ἀργυρόδαμας) lapis adamanti similis, argenteo colore; ita dictus, quasi argenteus adamas. *Plin. 37. Hist. nat. 10. 54.* (144).

ARGYRÖPRÄTA, æ, m. 1. ἀργυροπράτης, hoc est qui argentum vendit, argentarius, ab ἀργύριον argentum et a themate verbi πρᾶττω vendo. Occurrit in *Justinian. Ep. nov. c. 118. § 500.*

ARGYROS, i, f. 2. herba, aliter mercurialis. *Apul. Herb. 82.*

ARGYRÖTOXUS, i, m. 2. (ἀργυρότοχος) argenteum arcu habens; ab ἀργύριον argentum et τόχος arcus: epithetum est Apollinis, qui arcu et sagittis armatus fingitur, et quia evadens per summum orbis ambitum, velut arcus quidam figuratur alba et argentea specie, ex quo arcu radii in nodum emicant sagittarum: quæ sunt verba *Macrobii 1. Saturn. 17. F. ARCIPOTES et ARCITENENS.*

ARRHYTHMATUS et) V. ARRHYTHMATUS

ARRHYTHMUS, a, um) et ARRHYTHMUS.

ARIADNA, æ, et Græca terminatione Ariadne, es, f. 1. Ἀριάδνη, filia Minos regis Cretæ ex Pasiphae uxore. Thesei amore capta, qui ab Atheniensibus ex fœdere cum Minoe in Cretam Minotauro devorandus missus fuerat, ei arma et filum dedit, ut labyrinthi vias signaret, et monstro interfecto incolomis evaderet. Victor Theseus cum Ariadna in patriam reversus est. Sed beneficii immemor abductum in Chium, seu Naxos insulam ibi deseruit. A Baccho in uxorem ducta est. Interea Bacchus in Indiæ expeditionem proficiscitur. Indis victis, inter ceteras captivas duxit in Græciam regis filiam præstantissimam Ariadne. Ariadne igitur etiam a Baccho relicta est (*V. Hygin. fab. 14. Catull. 64. 54. Ovid. 3. Art. am. 35. et Metam. 2. 7. 12.*). Cum in litore fletet, Bacchus eam in caelum transtulit, et coronam quamdam, quam Venus Ariadne fuerat largita, novem geminis ornatu astris intulit, geminasque in novem stellas transformavit. Atque hæc est Corona septentrionalis, vel Gnosia, sita in parte cæli septentrionali, inter Bootem et Herculem. *Cic. Arat. 73. Adde Propert. 3. 17. 8. Hygin. 2. Astron. 5.* Hæc (corona) existimatur Ariadne fuisse, a Libero patre inter sidera collocata. V. ibi plura hæc de re.

ARIADNEUS, a, um, adject. Ἀριάδναος, ad Ariadnam perticiens, quæ sidus significat. *Catull. 66. 60.* Ariadneæ tempora. *Ovid. 5. Fast. 346.* Bacchus atque flores. Baccho placuisse coronam, Ex Ariadneæ ad. 76. L. 347. potes. *Manil. 5. 21.* Ariadneæ corona.

ARIANIS, idis, f. 3. ἀριανής, herba ignei coloris, ejus tactu niagi tradunt ligna oleo peruncta accendi. Nascitur apud Arianos Scythicam gentem. *Plin. 24. Hist. nat. 17. 102. (162).* Juxta Cl. Fée (*Op. cit. vol. 3. p. 296.*) arianis fortasse est *Mespilus pizacantha* L.

ARIDĒ, adverb. Varro apud Non. p. 243. 23. Merc. Non videtis, unus ut parvulus Amor aridifeta lampade aride agit amantes æstuantem. h. e. urat, crucietque. Alii rectius leg. arida.

ARIDITAS, atis, f. 3. (aridus) siccitas vel humoris defectus (It. aridità, siccità; Fr. aridité, sécheresse; Hisp. aridez, sequedad; Germ. die Trockenheit, Dürre; Angl. dryness, drought, aridity).

1.) Proprie occurrit ¶ 1. Abstracte. *Plin. 11. Hist. nat. 35. 41. (117).* Omnem humorem absorbens ariditatem ampliat. *Id. ibid. 15. 29. (57).* Myrtus sicca usque in ariditatem in umbra. *Arnob. 2. 37.* Ad terram decident imbres, ariditatibus temperamenta latu. *Cal. Aurel. 2. Acut. 3.* Ariditas lingue. h. e. ex morbo. ¶ 2. Concreto, uti ajunt, sensu est ipsa res arida. *Pallad. 3. R. R. 21. 2.* Rosaria dolabrīs circumfodiuntur, et ariditas universa recidit. *Et ibid. 4.* Lenticula cum finii ariditate miscenda est. *Colum. 8.* Lenticula tradens 2. R. R. 10. circa med. Fimo arido permisceri debet. Simile est illud ejusd. *Pallad. ibid. 9. ad fin.* Si legatur maturitas cum acerbitate. h. e. matura uvæ cum acerbis.

II.) Improperie seu figurate pro eo, quod nutrimento caret, et exangue, exsuccum est, exile, dixit *Salvian. 1. Guber. Dei 1. et 2. F. ARIDUS II.*

ARIDULUS, a, um, adject. deminut. ab aridus. *Calull. 64. 316. de Parcis nentibus.* Laneaque aridulis hærebant morsa labellis.

ARIDUS, a, um, adject. (areo). Veteres aridus dixerunt per syncopen, ut *Lucilius*, ejus verba *V. infra 1. 1.*; et *Inscript. apud Gruter. 207.* Cæmentia arida. — Comp. *Aridior* et *Sup. Aridissimus I.* — Aridus est humore carens, atque ita præcipue ut ipsa res arida in minutissimas dissolvi queat particulas; unde differt a sicco, V. Homonym. in fine (It. arido, asciutto, secco; Fr. aride, desséché, sec; Hisp. arido, seco; Germ. trocken oder durre; Angl. dry, parched, dried up, thirsty, etc.).

I.) Proprie occurrit — a) Generatim. *Cato R. R. 31.* Fibulæ, unde fiant corbulæ, aridæ facie — ut in aquam conjiciantur. *Plaut. Rud. 2. 7. 15.* Da mihi vestimentū aliquid aridi, dum mea arescent. *Id. Rud. 3. 4. 59.* Fictis aridis victitare. *Lucilius apud Non. p. 74. 20.* Merc. Aridum, miserrimum atque infelix lignum sambucum vocant. *Lucet. 1. 809.* nisi nos cibis aridus et tener humor Adjacet. *Id. 2. 88.* Arida ligu. *Cic. Pis. 40. 97.* Ex illo — seminario trium phorum cum arida folia laureæ retulisses. *Id. Fat. 4. 7.* Locis exsiccatis atque aridi. *Virg. 1. En. 175.* Arida nutrimenta ignis. *Id. 1. G. 79.* solum. *Id. 1. ibid. 289.* prata. *Horat. 3. Od. 17. 13.* Dum potis, aridum Compose lignum. *Id. Epod. 17. 34.* aridus cinis. *Id. ibid. 5. 37.* jecur. *Id. 1. Od. 25. 19.* et *Colum. 7. R. R. 4. 2.* frondes. *Propert. 2. 13. 15.* pulvis. *Tibull. 1. 7. 26.* herba. *Ovid. Heroid. 5. 140.* Tu levior folliis tum cum sine pondere succi Mobilibus ventis arida facta volant. *Id. 14. Met. 510.* arva. *Id. 2. ibid. 238.* Libye. *Seneca 2. Quæst. nat. 52.* In arbore quod aridissimum est. *Plin. 33. Hist. nat. 4. 21. (68).* Montes Hispaniæ aridi sterilesque. *Id. 2. ibid. 65. 66. (166).* Terra arida et sicca. — b) Speciatim ponitur de aequalitate, calore, febris, silit etc. *Lucet. 4. 572.* Aridus calor. *Id. 3. 930.* et *6. 1175.* silit. *Virg. 3. G. 458.* Aridus et sicco terram spuit ore viator. h. e. siliens. Adde *eumd. 5. En. 200. Id. 3. G. 197.* nubila. h. e. quæ pluviam non effundunt. *Id. ibid. 458.* febris. h. e. quæ aridos et siliens facit. *Ovid. 10. Met. 663.* anbellitus. *Veget. 1. Veterin. 4.* et *11. morbus.* — c) Item speciatim ponitur de animalium membris pro macro, exili. *Horat. Epod. 8. 5.* Aridæ nates. *Id. 2. Od. 11. 6.* canities. *Ovid. 3. Art. am. 272.* crura. *Auct. Priap. 32.* Uvis aridor puella passis. cui opponitur quæ habet corpus solum et succi plenum, ut est apud *Ter. Eun. 2. 3. 26.* — d) Addito visu, aspectu, colore ponitur de ariditate, quæ oculis percipitur. *Plin. 12. Hist. nat. 16. 35. (89).* Myrrha Truglodytica aspectu aridor. *Id. 16. ibid. 17. 37. (76).* Ladanium visu aridum. *Id. 12. ibid. 26. 59. (129).* Arbor folio convoluta, arido colore. illud arido ad folio refertur, mihi vero ad colore, ut *Furlanetto* acceperat. — e) Denique de

sono et strepitu, qui proprius est lignorum aridorum cum franguntur. *Lucet. 6. 118.* Aridus unde aures terget sonus. *Virg. 1. G. 357.* aridus altis Montibus audiri fragor. *Non. p. 245.* Merc. interpretatur horificum, acutum: item *Servius ad Virg. 1. c.* exponit nimium; docet enim aridum sonitum esse, qualis ex aridis arboribus, cum franguntur, fieri solet: omne enim quod aridum est, cum frangi cæperit, nimium sonum efficere.

II.) Translate. ¶ 1. Aridus ponitur de vivendi ratione pro exiguo, tenui, misero. *Cic. Rosc. Am. 27. 75.* Aridus victus. *Id. Quinct. 30. 93.* Vita horrida atque arida. *Martial. 10. 75.* Sportula arida. *Id. ibid. 87.* Aridus cliens. h. e. pauper. — Huc *Forcellinus* referebat et illud *Plaut. Rud. 3. 4. 20.* Uvidas tu seuer si istas auas, huic arido argento est opus. *Non. p. 245. 6.* Merc. interpretatur purum, lucidum. Alias interpretationes ingeniose communiscit *Turneb. 1. 26. c. 2.* At præstat ita explicare: Si istas mulieres a me velis abducere, argentum, hoc est pecunia mihi pauperrimo danda est. Hucusque *Forcellinus.* At *Klotz* alique recentiores leg. huc arido argento est opus, atque accipiunt pro arida ipsa argenti natura, ut opponatur rō aridas mulieres. ¶ 2. Item pro præpareo, tenaci, avaro; nihil enim ab avaria, quemadmodum nulla humoris gutta ab aridis, exprimitur. *Plaut. Aulul. 2. 4. 18.* Pumex non æque est aridus, atque hic est senex. *Ter. Heaut. 3. 2. 15.* Habet patrem quemdam avldum, miserum atque aridum. ¶ 3. Sæpius occurrit de stilo seu scribendi et loquendi ratione, quæ succo, floribus ac vi caret. — a) De rebus. *Cic. 4. Herenn. 11. 16.* Aridum et exangue genus orationis. *Id. 2. Orat. 38. 59.* Genus sermonis non liquidum, non sumum ac profuens, sed exile, aridum, concisum ac minutum. *Quintil. 2. 4. 3.* Narrandi ratio arida prorsus atque jejuna. *Id. 4. 2. 46.* Aridum compendium. *Tac. Dial. de orat. 19.* Aridissimi libri. — b) De personis. — De doctoribus. *Seneca 5. Controv. 34.* Græcus rhetor ex arido factus. *Quintil. 2. 4. 8.* Magister aridus. *Id. 12. 10. 15.* Aridi et exsucci et exangues oratores. — De discipulis. *Sueton. ill. Gramm. 4.* Ne scilicet sicci omnino atque aridi pueri rhetoribus traderentur. Cf. *Quintil. 2. 8. 9.*

Arida, æ, f. 1. hoc est terra. *Fulgat. Interpr. Genes. 1. 9.* Dixit vero Deus. Congregatur aquæ, quæ sub cælo sunt, in locum unum, et appareat arida.

Aridum, i, n. 2. absolute dicitur de terra sicca, et opponitur mari aut flumini; sed tamen jungitur præpositioni. *Cars. 4. B. G. 24.* Fluctibus consistendum et cum hostibus erat pugnandum: cum illi aut ex arido, aut paululum in aquam progressi lita conjicerent. *Id. ibid. 29.* Subducere naves in aridum.

Homonym. Aridum differt a sicco et a torrido. Siccum enim est id, quod humore caret; aridum autem quod ita caret humore ut in minutissimas partes dissolvi possit; torridum denique quod exteriori aliquo ardore exiccat. *Plin. 12. Hist. nat. 12. 26. (46).* In his probatio una, ne sint fragilia et arida potius quam sicca folia. *Id. ibid. 15. 29. (57).* Myrtus sicca atque usque in ariditatem in umbra. Et figurate *Claudian. IV. Cons. Honor. 436.* Aret humus cassaque solo torrentur aridæ. — Hinc siccus et aridus sæpe junguntur, ut apud *Cic. Fat. 4. 7. Virg. 4. G. 98. Catull. 23. 62. Colum. 7. R. 4. 2. Plin. 2. Hist. nat. 65. 168. (166).*; quorum nonnulla *V. sup. sub I.* — Hinc etiam arida et torrida humidis, sicca vero madidis opponuntur. *Plaut. Rud. 2. 7. 15.* At vides me, ut sim ornatus vestimentis uvidis recipe me in tectum, da mihi vestimentū aliquid aridi. *Id. Pseud. 1. 2. 51.* Eo vos vestros panticques adeo madefacitis? cum ego hic sius siccus.

ARIENA, æ, f. 1. pami nomen, quo sapientes Iudæorum vivunt. *Plin. 12. Hist. nat. 6. 12. (24).* Cl. Fée (*Op. cit. vol. 3. p. 14.*) ait arborum, quæ hujusmodi pomum affert, definiri non posse; et sententia rejicit a C. Bauhin ac Sprengel probatas, qui eam bananam esse affirmant.

ARIES, etis, m. 3. Varro 5. L. L. 98. p. 38. Müll. docet Veteres pro arietem dixisse aren, ut *Forcellinus* ex opt. edit. affirmabat: sed rectius ibi legendum Græcis litteris ἀρῖς. — In obliquis casibus a Poetis metri causâ teriti syllaba produciuntur, vel cum secunda produciuntur per synæresin, ut prima produci possit. *V. loca Virg. 2. En. 491. et 12. ibid. 706.* infra cit. II. 2.; quibus adde *Stat. 2. Theb. 492.* Apparet aut

celsum crebra arietibus urbis Inclinare iatus. — Ratione habita etymi, vox conjungenda est cum Gr. ἀρίων, hoc est mos: aries enim est mas ovium, qui integer est et servatur ad generandam sobolem (It. montone; Fr. bélier, mâle de la brebis; Hisp. carnero, el macho de la oveja; Germ. der Widder, Schaafbock; Angl. a ram).

1.) Proprie. ¶ 1. Pontitur de animalis terrestri. — a) Generatim. Accius apud Cic. 1. Divinat. 22. 44. Pecus lanigerum eximla pulcritudine: Duos consanguineos arietes inde eligit. Varro 2. R. R. 1. 24. Scribere oportet in grege quot feminas habeat, quae parere possunt, quot arietes. Id. ibid. 2. 13. Arietes quibus sis usus ad feturam, etc. Virg. 3. Ecl. 95. ipae arietes etiam nunc vellera sircat. Adde Colum. 7. R. R. 2. 4. et 3. 1. De arietibus, qui mactabatur, V. SUBJICIO. — b) Speciatim occurrit et de Cofchileo aureo arietis. Ennius apud Cic. 2. Herenn. 22. 34. Argo, quae vecti Argivi delecti viri, Pctebant illam pellem insauratam arietis. Id. ibid. apud Eund. Orat. 49. 163. Auratus aries Colchorum. Adde Plaut. Bacch. 2. 3. 7. et Varro. 2. R. R. 1. 6. ¶ 2. Est etiam aries inter marinas belluas, teste Plin. 9. Hist. nat. 5. 4. (10). et 44. 67. (145). et 32. ibid. 11. 53. (144); accipit Claudian. Nupt. Honor. et Mar. 163.

II.) Improprè et traslato. ¶ 1. Per similitudinem aries est unum ex duodecim signis Zodiaci, primumque locum in eo occupans, quod cum sol ingreditur, hilemcom depellit, et tunc vere annum aperit. De hoc hujusmodi fbulam narrat Hygin. fab. 133. Liber cum in India aquam quaereret, nec inveniret, subito ex arena aries dicitur exstitisse, quo duce aqua inventa, petiit a Jove, ut eum arietem in astra referret. Id. 2. Astron. 20. scribit, putari illum arietem, qui Phrixum et Hellen per Hellepontum transiit: qui pelle aurea instructus fuisse dicitur, quae et tamen, antequam in caelum transferretur, detracta fuit et Colchis reposita. Sunt tamen qui dicunt, non arietem illum fuisse, sed insigne ac aemula aavis, quae Phrixus et Helle aavgarunt, ut ex Tacito 6. Ann. 34. colligitur. Porro ipsum sidus constat stellis tredecim, positumque est inter Pisces et Taurum. Cic. 1. Nat. 230. Exin confortis Aries cum cornibus haeret. Adde ibid. 244. et 535. Vitruv. 9. 3. 1. Schneid. Sol cum Arietis signum init. Manil. 2. 246. Ut Leo, et Arcitenens, Ariesque in cornua tortus. Adde Ovid. 10. Met. 165. ¶ 2. Item a similitudine aries dicta est machina bellica ad murna subruendos apta, eratque praelonga et praegravis trabs, ferrata altera extremitate, in modum saepe arietinis capitis, quae multa militum manu, magnis vi repetitisque ictibus in muros impacta, facile quantumvis crassas structuras diruebat. De ejus inventione et usu lege Vitruv. 10. 13. 1. Schneid., Steuech. ad Pagan. 4. Milit. 14. et Lips. 1. 3. Pliorcor. dial. 1. et l. 5. dial. 8., ubi variae arietis formae, exhibitae figuris, describuntur. Accuratam arietis descriptionem habes etiam apud Ammian. 23. 4. 8. Cic. 1. Off. 11. 35. Aries murum percussit. Cæs. 2. B. G. 32. Priusquam aries murum attigisset. Id. 7. ibid. 82. Ab arietis murum defendere. Aul. B. Alex. 1. 2. Arietis la aedificia immittere. Liv. 24. 12. Arietibus murum discutere. Virg. 2. En. 491. labat arietis crebro Janua, et emoti proumbunt cardine postes. Id. 12. ibid. 706. quique imos putsabant arietate muros. Adde Curt. 4. 3. et 8. 2., et Plin. 7. Hist. nat. 56. 57. (202). — Hinc Cassiod. 7. Variar. 6. vocat arbores mœnium importabiles arietes, quia tamquam machinae bellicae ipsa mœnia paulatim subruunt et evertunt. ¶ 3. Cæsar (4. B. G. 17.) in descriptione pontis sui super Rhenum effecit, publicas obliquas adactas tignis rectis poateme sustineatibus, pro arietis subjectas dicit, quia scilicet arietis in aliquem irruentis figuram imitari videbantur. Græcus etiam interpretes ἀρίων xpiou vertit. Alii minus recte legunt pro pariete. ¶ 4. Hinc translato Cic. Top. 17. 64. Jacere telum voluntatis est, ferire quem nolueris, fortunæ. Ex quo aries ille subjicitur in vestris actionibus: Si telum manu fugit magis, quam fecit. h. e. defensio, quae velut arietis adversarii accusationem evertit. — NB. Quod nonnulli afferunt ex Plaut. Pers. 1. 2. 22. Albo arietis aliena oppugnare bona; al. leg. albo rete. V. in ALBUS.

ARIETARIUS, a, um, adject. ad arietem pertinens. Vitruv. 10. 13. 2. Schneid. Testudo arietaria. h. e. quae tegitur machina bellica, aries dicta. Id. ibid. 6. Arietaria machina.

ARIETATIO, ōnis, f. 3. actus arietandi, concussio.

Seneca 5. Quæst. nat. 13. Nonnumquam calor, quem modo sol fecit, modo ipsa arietatio magnorum inter se corporum conglobationem nubis rumpit.

ARIETINUS, a, um, adject. ¶ 1. Est ad arietem pertinens. Cic. 3. Herenn. 20. 33. et Plin. 30. Hist. nat. 10. 27. (87). Arietini testiculi. Plin. 20. ibid. 4. 27. (88). ungula. Id. 30. ibid. 8. 22. (72). pulmo. Pallad. 4. 3. de ficu. cornua. Hygin. 2. Astron. 20. arietina cornua dixit de arietis sidere. ¶ 2. Item arietis almillis. Hinc Arietinum cicer est genus ciceria ita dicti, quia est arietino capiti simile. Plin. 18. Hist. nat. 12. 32. (124)., Petron. Satyr. 35. et Colum. 2. R. R. 10. 20., apud quem quidam leg. arietillum. Arietinum oraculum quid vocaverint veteres, intelligi potest ex Gell. 3. 3. Ex Freto, Plauti Comœdia, duos bos versus exscripsimus, ut historiam quaereremus oraculi arietalis. Nunc illud est, quod arietinum responsum magnis ludis dicitur: Perib, si non fecero; si faxo, vapulabo. Videtur autem oraculum seu responsum arietinum dictum fuisse, quemadmodum ceratinas dixit Quintil. 1. 10. 5., seu cornutas argumentationes Stoicorum, vel dilemmata, quasi arietes gemino cornu ferientes. Ad ambiguitatem tamen oraculi Jovis Ammonia, cornuti scilicet, respicere etiam posset bujusmodi effatum. Narrat enim Servius ad Virg. 4. En. 106. Jovi Ammoni templum et simulacrum cum capite arietino constitutum, quod ideo fingitur, quia satis ejus favoluta sunt responsa.

ARIETO, as, ōis, ōrum, are, 1. (aries). Mctri caasa arietat trisyllabum est per synæresin accuratè et tertie vocall (V. ARIES an init.) apud Virg. 11. En. 890., Sil. 11. 4. 149. et Val. Flacc. 6. 368. — Part. Arietatus sub B. — Arietare est arietis, sive animalis, sive bellicae machinae more incurere, impingere, percutere, et occurrit A) ut verbum neutrum, et B) activum.

A) Neutrum more usurpatur — a) Absolute. Seneca Ep. 107. Longam viam ingressus es; et labarior oportet et arietes et cadas et lasseri et exclames. — b) Cum Accus. et præp. in. Accius apud Cic. 1. Divinat. 22. 44. Aries cornibus constituit et in me arietat. Cf. Sil. 11. 4. 149. Virg. 11. En. 890. Arietare la portas. Seneca 2. de Ira 3. Aclis arietant iatere se. h. e. cum impetu concurrunt. Val. Flacc. 6. 368. In clipei orbem arietare. — c) Cum Ablat. et præp. in figurate Seneca Vita beat. 8. Arietare in aliqua re. h. e. incidere, incurere, offedere. Adde eumd. ad Marc. 10.

B) Active. Plaut. Truc. 2. 2. 1. Quis est, qui tam proterve aostas aedes arietat? Plin. 2. Hist. nat. 82. 84. (198). Innoxium cum concurrentia tecta contrario ictu arietant. Curt. 9. 7. 22. Arietare aliquem in terram. Seneca Ep. 56. Arietata later se arma. Id. 3. de Ira 4. Arietatos inter se dentes. Et sgorate Id. Tranquill. anim. 1. a med. Ubi aliquid animum, insolitum arietari, percussit. h. e. turbari, agitari, vexari.

ARIFICUS, a, um, adject. arefaciens, aridum reddens, exicans. Cæl. Aurel. 4. Tard. 1. Phlebotomia est arifica carnis et mollifica corporis. Quidam leg. rarifica.

ARILATOR, ōis. V. ARBILATOR.

ARINCA, æ, f. 1. Gallicum vocabulum, quo significatur frumentum quoddam genus, quod nunc a Gallis in Delphinatu appellatur riguel, ut ex Nic. Chorier. Harduinus docet. Plin. 18. Hist. nat. 8. 19. (81). Arinca Galliarum propria, copiosa et Italæ est. Et ibid. 10. 20. (92). Ex arinca dulcissimus panis: ipsa spissior quam far et major spica; eadem et poaderosior etc. Id. ibid. et 22. 25. 57. (121). docet, Græce olyran dici. Hæc descriptio in far adorem coavenire videtur, de quo Gesner. ad Colum. 2. R. R. 9. Sed cl. Fée (Op. cit. vol. 2. p. 124.) hæc ait: Quant à la plante nommée par Homère olyra, et qu'on a cru, à tort, être l'arinca de Plin, il paraît que c'est l'espèce de triticum connue sous le nom d'épautre. Nec multo post (pag. 120.) hanc exhibet synonymiam: Κριθὴ ἀρχαίη Hippocr. Morb. 3. 396.; Κριθὴ λευκή et per syncopea Κρι. Homer. Odys. 4. 41. et Iliad. E. 196. et Teophr. 8. 4.; Hordeum Catull. 35. et Colum. 2. R. R. 9.; Hordeum Plin. l. c. et Arinca?? Eiusdem, sunt Hordeum sativum L. Spec. plant. 125.

ARIOLA, æ, et

ARIOLATIO, ARIOLOR, ARIOLUS. V. HARIOLA, HARIOLATIO etc.

ARIPENNIS. V. AREPENNIS.

ARIS, ōdis, f. 3. (ἀρίς) herba apud Plin. 24. Hist. nat. 16. 94. (151). Est et aris, quæ in Ægypto nascitur, similis aro, minor tantum minoribusque foliis et utique radice, quæ tamen ollivæ grandis magnitudinem implet. Cf. Fée (Op. cit. vol. 3. p. 291.) hanc exhibet synonymiam: Ἀρισάρον Dioscor. 3. 198. et Aris Plin. l. c. et Oribsz. 2. sunt Arum Arisarum L. Spec. plant. 1370. Siliig. leg. Est et arisaros, quæ etc., quod probandum.

ARISTA, æ, f. 1. Ratione habita etymi, vox conjungi potest cum Gr. ἀρίων et ἀρίων, quæ idem significat et cum Gerio. ähre; Forcellinus vero deducebat ab areo. — Ceterum arista est extrema spicæ pars, quæ prima crescit, velut spinis seu aculeis constans, quibus frumentum ab avium mloorum morsu tuetur (It. resta; Fr. barbe ou pointe de l'épi; Hisp. aristas; Germ. die Aehrenspitze, Granne; Angl. the beard of corn, the awn). ¶ 1. Stricto sensu. Varro 1. R. R. 48. 1. Arista, quæ ut acus tenuis longa eminet et gluma, proinde ut grani theca sit gluma, et apex arista. Cic. Senect. 15. 51. Fundit frugem spici ordine structam et contris avium mloorum morsu munitur vallo aristarum. Virg. 7. En. 808. Illa vel intactæ segetis per summa volaret Gramina, nec teneras cursu læsisset aristas. Ovid. Heroid. 5. 111. Et minus est in te, quam summa pondus arista. Id. 4. Trist. 1. 57. Æstu numerare aristas. proverb. de re impossibili. Hieronym. Ep. 82. ad Theoph. 3. Super aristas gradit. proverb. de eo, qui gradum non figit, et sententiam certo aoi statuit: quia qui super aristas graditur, ne ab iis lædatur, pedem minime firmat. ¶ 2. Hinc quandoque accipitur pro spica ipsa, immo pro frumento. Virg. 1. G. 8. Liber et silva Ceres, vestro si munere tellus Chaoniam plngul glandem mutavit aristâ. Id. 4. Ecl. 28. Aristæ molles. Id. 1. G. 111. et Ovid. 1. Met. 110. gravidæ. Virg. 1. G. 348. maturæ. Item Ovid. 5. Fast. 357. maturis albescit messis aristas. Juvenal. 14. 147. virides. Val. Flacc. 7. 365. de spicis, quas Hecate colligit, validas scopulis effodit aristas. h. e. verbas aridas, inutiles ac silvestres. ¶ 3. Per metalepsin ponitur pro æstare vel anno. Virg. 1. Ecl. 70. Post aliquot mca regna videns mirabor aristas. Claudian. IV. Cons. Honor. 371. necdum decimas emensus aristas. ¶ 4. Latiori sensu dicitur etiam de spica aardi, ut est apud Plin. 12. Hist. nat. 12. 26. (1). Et Ovid. 15. Met. 398. casias et nardi lenis aristas. Stat. 5. Silv. 3. 43. odoratas nec Arabs decerpit aristas. — Et de aliis quoque plantis. Plin. 27. Hist. nat. 10. 63. (90). Holcus la saxis nascitur siccis; aristas habet in cacumine, tenui culmo, quale bordeum restibile. ¶ 5. Item pro ossiculis et spinis piscium. Auson. Mosell. 85. Squameus herbosus Caplio inter lucet areas, Viscere præ teacro fartim congestus aristis. Adde ibid. 119. et cl. Gr. ἀρίων. ¶ 8. Et de pilis corporis, qui, cum inhorrescimus, erigunt aristarum instar solent; ut ait Varro 6. L. L. 49. p. 91. Müll. In corpore pilli, ut arista in spica bordel, horrent. Pers. 3. 115. Alges, cum excurrit membris timor albus aristas. al. leg. excussit.

ARISTARCHEUS vel Aristarchus, a, um, adject. Ἀριστάρχιος, ad Aristarchum pertinens. — Hinc absolute Aristarchei, ōrum, m. plur. 2. qui Aristarchi more aliorum scripta et dicta carpunt. Varro 8. L. L. 63. p. 188. Müll. Relinquitur de casibus, in quo Aristarchi suos lateadunt aervos. Adde eumd. 10. ibid. 16. p. 242.

ARISTARCHIUS, i, m. 2. Ἀριστάρχιος, nomen grammatici Alexandrini, qui tantum sibi in Homeri poemate permisit, ut versus, quos vellet, velut suppositicios pertus ab Homeri familia submoveret, ut testatur Cic. 3. Fam. 11. 5. et 9. ibid. 10. 1.; et Varro 8. L. L. 68. et 9. ibid. 1. Müll. Ovid. 3. Pont. 9. 23. Corrigitur at res est tanto magis ardua, quanto Magnus Aristarcho major Homerus erst. — Hinc figurate Aristarchi vocantur alienorum scriptorum censors et critici severi, etiam in bonam partem. Cic. Pis. 36. 75. Quoniam te non Aristarchum, sed Phalarim grammaticum habemus, qui non notam apponas ad malum versus, aed poetam armis persequere. Id. 1. Att. 14. 3. Orationes meæ quarum tu Aristarchus es. Adde Horat. Art. P. 450. et V. O. NOM.

ARISTATUS, a, um, adject. aristam habens. Paul. Diac. p. 280. 9. Müll. Restibills ager dicitur, qui blennio continuo seritur farreo spico, id est aristato:

quod ne fiat, solent, qui prædia locant, excipere. *Far-* eo spico intelligere videtur omne genus seminis, quod arista habet, ut far, triticum, hordeum, ut vult *Salmas.*, quæ genera buncurem terræ valde exsurgunt, et agrum macrum reddunt. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 10. 20. (92). docet far in Ægypto sine arista nasci.

ARISTE, es, f. 1. est nomen gemmæ, aliter encardia, apud *Plin.* 37. *Hist. nat.* 10. 58. (159).

ARISTEREON, ònis, f. 3. ἀριστερεὶον, est species ex verbenacis apud *Plin.* 27. *Hist. nat.* 4. 6. (21). et *Apul. Herb.* 392. Juxta cl. *Fée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 426.) aristereon *Plin.* est *Verbena officinalis* L. *Spec. plant.* 29.

ARISTIDA. *V. HOLCUS.*

ARISTIFER, færa, færum, adject. aristas ferens. *Prudent.* 3. *Cathemer.* 51. Fundit opes ager ingenuas, Dives aristiferæ segetis.

ARISTIGER, gæra, gærum, adject. aristifer. *Inscript.* apud *Murat.* 30. 3. CERERI ALMÆ FRYGÆRÆ ARISTIGERÆ THESMOPHORÆ etc. Hanc tamen inscriptionem, qua sola nititur hujus vocis auctoritas, suspectissimam merito habet *Orell.* n. 1493.

ARISTOCRATIA, æ, f. 1. ἀριστοκρατία, optimatum principatus, cum scilicet respublica non unius, neque omnium, sed optimatum tantummodo prudentia, consilio et auctoritate geritur. Vox Græca est, et Græce usurpanda, ab ἀριστος optimus, et κρατος imperium vel κρατος imperium obtineo. Idem, quod ad usum attinet, dicendum de adject. Aristocraticus, ἀριστοκρατικός, et de adverb. Aristocratice, ἀριστοκρατικῶς.

ARISTOLOCHIA, æ, f. 1. (ἀριστολογία) herba est, cujus quatuor genera *Plin.* 25. *Hist. nat.* 8. 54. (95). enumerat: unum femine, tuberibus radicis rotundis, foliis inter malvani et bederani, nigrioribus mollioribusque: alterum masculæ, radice longa quatuor digitorum, baculi crassitudine: tertium longissimæ tenuitatis, vitis novellæ (sarmentis), cujus sit præcipua vis; quæ et clematidis vocatur: omnia colore buxo, caulibus parvis, flore purpureo, et ferentia bacculas parvas, ut caparis. Quartum genus, quæ et pistolochia dicitur, tenuior quam proxime dicta, densis radicis capillamentis, lunci plenioris crassitudine. Latine malum terræ appellatur; Græce autem idco aristolochia dicta est, quia optime opitulari creditur puerperis in partu: ab ἀριστος optimus, et λογος gravis, vel τὰ λόγια purgamenta partus. Habet præterea alios quamplurimos in medicina usus: *V. Plin.* l. c. Adjective *Cic.* 2. *Divinat.* 20. 47. Scamoneam aristolochiamque radicem. Adde eund. 1. *ibid.* 10. 16. Cl. *Fée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 345.) has exhibet synonymias. — I. Aristolochia rotunda. — Αἰριστολογία ὀθλεῖα στρογγυλή *Dioscor.* 3. 4.; Αἰριστολογία φύλλα κισσηντα περικλυμένοιο φέρουσα *Nic. de Ther.* v. 509; Aristolochia rotunda seu malum terræ *Plin.* l. c.; Venenum terræ *Piscat.*, Campanice teste *Plin.* et Aristolochia, malum terræ, absinthium rusticum *Dac.* teste *Apul.* sunt Aristolochia rotunda L. *Spec. plant.* 1364. — II. Aristolochia longa. — Αἰριστολογία ἄρρηνη, ἢ μακρά, ἢ δακτυλῆς *Dioscor.* 3. 5. et *Cæl. Aurel.* 3. *Tard.* 5.; Αἰριστολοδοδρόριζα, ἢ πικροδρόριζα Græcor. recent., et Aristolochia mascula radice *Plin.* l. c. sunt Aristolochia longa prima *Clus. Hist. pl. rar.* 4. 70. et Aristolochia longa L. *Spec. plant.* 1364. — III. Clematidis. — Αἰριστολογία κληματίτις *Dioscor.* 3. 6.; Αἰριστολογία? *Theophr.* 9. 13. 22.; et Aristolochia Clematidis seu cretica *Plin.* l. c. sunt Aristolochia Clematidis L., seu Aristolochia cretica, seu Bætica, viz a priore diversa. — IV. Pistolochia. — Aristolochia pistolochia, seu polyrrhizos *Plin.* l. c. est Aristolochia Pistolochia L. *Spec. plant.* 1364.

ARISTOPHANEUS vel Aristophānus, a, um, adject. Αἰριστοφάνειος, ad Aristophanem comicum poetam pertinens. *Cic. Orat.* 56. 190. Ita factus est anapæstus is, qui Aristophaneus nominatur. *V. ANAPÆSTUS.* Id. 3. ad *Q. fr.* 1. 6. § 19. Aristophaneus inodus. *Mar. Victorin.* 3. p. 2580. *Putsch.* Aristophani versus nuncupatur anapæstus, non quia conditor ejus Aristophanes fuit, nam et *Eschylus* et *Cratinus* priscae comædiæ scriptores eo usi sunt; sed quia plurimus in huc metro Aristophanes invenitur. *Servius in Centimetr.* p. 1818. *Putsch.* Aristophanium metrum.

ARISTOPHŌRUM vas, in quo prandium fertur, ut *discus.* *Paul. Diac.* p. 27. 15. *Müll.* h. e. ab ἀριστον prandium et φέρον fero.

ARISTŌSUS, a, um, adject. aristis abundans. *Venant.* 9. *Ep.* 3. ab hordeaceæ frugis aristosa cibaria fastidioso nimium deinde transire.

ARITHMETICA, æ et Græca positione arithmetice, es, f. 1. (ἀριθμητική) subaudi ars, nam revera adjectivum est: est scientia tractans de numeris et supputandi ratione, ab ἀριθμός numerus. *Seneca* *Ep.* 88. Numerare me docet arithmetica, et avaritiæ commodare digitos. *Filruv.* 1. 1. 4. *Schneid.* Per arithmeticon sumptus ædificiorum consummuntur, mensurarum rationes explicantur. *Plin.* 35. *Hist. nat.* 10. 36. (76). Omnibus litteris eruditus, præcipue arithmetica et geometria.

ARITHMETICUS, a, um, adject. (ἀριθμητικός) ad numeros pertinens, seu ad arithmeticon artem. *Filruv.* 10. 16. Nisi qui arithmetice rationibus numeros et multiplicationes habent notas. h. e. regulis arithmetice. *Schneider.* l. c. (10. 11. 1.) legit geometricis: sed cf. id. *Filruv.* in v. ARITHMETICA. — Hinc

Arithmetica, orum, τὰ ἀριθμητικά, Idem sunt ac scientia arithmetica. *Cic.* 14. *Att.* 12. 3. Homo remotus a dialecticis, in arithmetice satis exercitatus.

Arithmeticus, i, qui arithmeticon callet. *Inscript.* apud *Reines.* cl. 1. n. 2.

ARITHMUS, i, m. 2. ἀριθμός, Græca vox numerum significans. *Tertull.* 4. *advers. Marcion.* 23. et 28. appellat Arithmos eos libros Sacrae Scripturae, qui Latine Numeri inscribuntur.

ARITHRILLUS, idis, f. 3. herba eadem ac mercurialis apud *Apul. Herb.* 82.

ARITUDO, inis, f. 3. ariditas, siccitas. *Ennius* apud *Varron.* (minime vero ipse *Varro*, ut recte putavit et *Scalig.*) 5. *L. L.* 60. p. 24. et apud *Non.* p. 71. 21. *Merc.* Frigus calore atque humore aritudinem miscet. *Plaut. Rud.* 2. 6. 39. O scirpe, scirpe, laudo fortunas tuas, qui semper servas gloriam aritudinis. Adde *Varron.* 1. *R. R.* 12. 3. Aritudo corrigendum videtur et in loco *Varron.* apud *Non.* p. 199. 26. *Merc.*

ARMA, òrum, n. pl. 2. Armum pro armorum dixit *Pacuvius* apud *Cic. Orat.* 46. 155. et *Accius* apud *Non.* p. 495. 22. *Merc.*; sed *Cic.* l. c. improbat. — Ratione habita etym., *Paul. Diac.* p. 3. 18., quocum confer *Festum* p. 364. 30. *Müll.*, *Servius* ad *Virg.* 4. *En.* 495. et *Isid.* 18. *Orig.* 5. 2. derivant ab armus, eo quod arma vel bumeros tegunt, ut lorica et scutum, vel ab humeris pendent, ut gladius. *Varro* 5. *L. L.* 115. p. 45. *Müll.* deducti ab arcendo: proprie enim videtur significare ea quibus teguntur, ut lorica et scutum. Cl. *Alotz* putat hanc vocem fortasse derivatam esse ab obsoleto verbo aro, arē; ita ut generatim arma ab initio significarent quidquid manibus capitur et tractatur ad aliquid faciendum, sive ejuscumque artis apta instrumenta. *V. ARMA-MENTA, ARMARIUM et ARMO*, necnon ARTUS, us. Hinc

A) Generatim arma sunt ejuscumque artis instrumenta; tametsi hac significatione raro admodum occurrit et fere apud Poetas, qui ita hac voce utuntur, ut ad specialem ejusdem sensum alludere videantur. *Virg.* 1. *G.* 160. Dicendum et quæ sint duris agrestibus arma, Quæ sine nec potuerit seri, nec surgere messes. Similiter *Ovid.* 11. *Met.* 35. operisque relinquunt Arma sui, vacuosque jacent dispersa per agros Sarculaeque rastrique graves longique ligones. *Virg.* 1. *En.* 181. Tum Cererem corruptam undis Cerealiaque arma Expediunt. h. e. instrumenta paucis cunctiendi. Id. 5. *ibid.* 15. Colligere arma jubet validisque incumbere remis. h. e. vela, rudentes et alia ad naves pertinentia. Id. 6. *ibid.* 353. Navis spoliata armis. h. e. gubernaculo. Et *Cæs.* 3. *B. G.* 2. Naves omni genere armorum ornatasimæ. *Ovid.* 2. *Art. am.* 49. de *Icaro.* Tractabat ceramque puer pennasque renidens, Nescius hæc humeris arma parata suis. *Martial.* 14. 36. Tondendis hæc arma tibi sunt apta capillis.

B) Speciatim arma sunt instrumenta, quibus utuntur homines in bello, ut corpus adversus hostium ictus muniant, vel ut bostes lædant: unde *Cic. Cæcin.* 21. 60. Arma esse — alia ad tegendum, alia ad nocendum. Et 2. *Tusc.* 16. 37. Nam scutum, gladium, galeam, in onere nostri milites non plus numerant, quam humeros, lacertos, manus. Arma enim membra militis esse dicunt. Et *Nep. Iphicr.* 1. Nauque ille pedestria arma mutavit: cum aut illum imperatorem maximis clipeis, brevibus hastis, minutis gladiis uterentur etc. — Jam vero prioris generis sunt galea, lorica, cassis, ocreæ, arutum etc. (*V. Liv.* 1. 43.); secundi gladius, hasta, telum, sagitta etc. (*V. Festum* p. 364. 30. et *Paul. Diac.* p. 3. 13. *Müll.*, et *Servius* ad *Virg.* 8. *En.* 249. Itaque sæpius arma pro omni armorum genere usurpantur: nam ut docet *Caesar Dig.* 50. 16. 41. armorum appellatio non tantum utique scuta et gladios et galeas significat, sed et fustes et lapides (lt. arme, arm; Fr. armes; Hisp. armas; Germ. die Haffen; Angl. arms, armour). Quod si quando arma et tela junguntur aut opponuntur, telorum nomini speciatim significantur: cæjuscumque generis jacula quibus hostem aggredimur, arma vero cetera omnia ut dixit *Ennius* apud *Macrob.* 6. *Saturn.* 4. Arma rigent, horrescunt tela. *Sall. Cat.* 43. Armorum atque telorum portationibus — plus timoris quam periculi offerant. *Liv.* 1. 45. Agitatio anceps telorum armorumque. *Ovid.* 9. *Met.* 200. cui nec virtute resisti, Nec telis armisque potest. *Colum.* 12. *R. R.* 3. 1. Tuin jam seorsum arma ac tela reponebantur. *Tac. Germ.* 29. Velut tela atque arma.

C) Proprie. — a) Generatim. *Ennius* apud *Varron.* 6. *L. L.* 81. p. 106. *Müll.* Ter sub armis malim vitam cernere, quam semel modo parere. *Plaut. Amph.* 1. 4. 66. Telebæ ex oppido legiones educunt suas nimis pulcris armis præditas. *Ter. Eun.* 4. 7. 19. Omnia prius experiri, quam armis, sapientem decet. *Accius* apud *Non.* p. 261. 17. Nisi esset qui armis secum vellet cernere. *Cic. Cæcin.* 21. 61. Qui tamquam si arma militis inspicenda sint, ita probet armatum. *Cæs.* 1. *B. G.* 22. Id se e Gallicis armis atque insigibus cognovisse. *Sall. Jug.* 45. Miles cibum et arma portaret. *Liv.* 4. 25. Ubi primo statim concursu increpuere arma micantesque fulsere gladii etc. *Virg.* 10. *En.* 841. At Lausum socii exanimem super arma ferebant. *Curt.* 3. 2. 13. Viro viro, arma armis conserta sunt. *Albinov.* 1. 235. perit arma inter et enses. *Tac.* 11. *Ann.* 16. Armis equisque exercitus. h. e. tractandis cum armis, tum equis. — b)

Jungitur pluribus verbis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Cic.* 6. *Fam.* 2. 2. et *Nep. Chabr.* 4. Adjicere arma. *Virg.* 6. *En.* 184. Accingo armis. *Id.* 1. *ibid.* 478. Amittere arma. *Liv.* 8. 49. Aptare arma. *Cic. Rosc. Am.* 53. 153. et *Cæs.* 5. *B. G.* 26. Capere arma. *Virg.* 3. *En.* 234. Capessere. *Ennius* apud *Non.* p. 180. 7. *Merc.* et *Virg.* 12. *En.* 890. Certare armis. *Nep. Eumien.* 11. Conferre arma cum aliquo. *Liv.* 21. 1. Conficere arma inter se. *Cæs.* 1. *B. C.* 42. Conquiescere tota nocte sub armis. *Ennius* apud *Non.* p. 469. 26. *Merc.* et *Cic.* 7. *Att.* 6. Dare arma alicui. *Cæs.* 7. *B. G.* 6. Descendere ad arma. *Cic.* 7. *Att.* 3. et 6. Decernere, decedere armis. *Id.* 6. *Fam.* 2. Deponere arma. *Nep. Militiad.* 1. Dimicare armis cum aliquo. *Cic.* 8. *Phil.* 11. 33. Descedere ab armis. *Id.* 1. *Cat.* 3. 7. et 8. *Att.* 11., et *Cæs.* 1. *B. G.* 49. et 2. *ibid.* 3. Esse in armis. *Cic.* 2. *Tusc.* 16. 37. Expedire arma. *Virg.* 7. *En.* 235. Experiri aliquid bello et armis. *Nep. Ages.* 4., *Fellej.* 2. 87. 2. et *Virg.* 9. *En.* 57. Ferre arma contra vel adversus aliquem. *Cic.* 2. *Tusc.* 16. 37. et *Virg.* 5. *En.* 412. Gerere arma. *Plin.* 6. *Hist. nat.* 19. 22. (67). Habere L. millia peditum in armis. *Liv.* 30. 31. et *Ovid.* 14. *Met.* 798. Induere arma. *Virg.* 11. *En.* 83. Indui armis. *Nep. Hann.* 2. Inferre arma. *Virg.* 8. *En.* 80. Instruere aliquid armis. *Cic.* 8. *Fam.* 19. Ire ad arma. *Vulcat. And.* *Cass.* 6. Ludere armis. h. e. armis se exercere. *Cæs.* 1. *B. C.* 41. Morari sub armis. *Virg.* 2. *En.* 317. Mori in armis. *Auct. B. G.* 4. 85. Permacere in armis. *Cic.* 6. *Fam.* 2. 2. Ponere arma. *Id.* *P. S.* 21. 87. Præesse armis faciendis. *Liv.* 2. 10. Relinquere arma. *Ennius* apud *Macrob.* 6. *Saturn.* 1. Requiere arma. *Curt.* 4. 13. et *Seneca* *Ed.* 586. Stare in armis. *Fellej.* 2. 85. Submittere arma. *Cic.* 1. *Tusc.* 35. 86. Sumere arma. *Seneca* *Trag.* 775. Tractare arma. *Nep. Hamilc.* 1. et *Sueton. Vitell.* 10. Trudere arma. *Cic. Rabir. perduell.* 7. 21. Vocare ad arma. *Virg.* 9. *En.* 22. Vocare in arma. — c) Ad arma vox est indicantis ad arma capienda, ut addito verbo ait *Horat.* 1. *Od.* 33. 15. Ad arma cessantes ad arma Concitit imperiumque frangat. Absolute *Cæs.* 1. *B. C.* 69. Conclanatur ad arma, atque omnes copiae exeunt. *Liv.* 3. 15. Alternæ voces ad arma et hostes in urbe sunt audiebantur. *Sil.* 11. 113. dixit sine præp. Arma, arma! *V. Heins.* ad b. l.

11.) Imperio et translate ¶ 1. Sæpe arma ca-

piuntur pro bello et prælio. *Cic. 7. Att. 3.* Armorum exitus semper incerti. *Id. Milon. 4. 10.* Silent leges inter arma. *Id. 14. Fam. 5.* Res spectat ad arma. *Id. 6. Phil. 4. 11.* Propter æs alienum venire ad arma. *Id. 2. Fam. 16.* Arma civilia. *Liv. 9. 1.* Pia arma, quibus nulla nisi in armis relinquitur spes. *Id. 45. 3.* Denunciatione armorum terrere urbes. *Et ibid. 20.* Avocare aliquem ab armis. *Id. 9. 10.* Arma spectare et bellum. *Id. 3. 14.* Ab externis armis otium est. *Id. 7. 29.* Arma mota adversus aliquem. *Id. 21. 5.* Romana arma movebantur. *Id. 5. 35.* Pace potius quam armis. *Virg. 8. Æn. 114.* pacem huc fertis, an arma? *Id. 1. Æn. 1.* Arma virumque cano. *Id. 2. ibid. 337.* In flammis et in arma feror. *Id. ibid. 87.* Mittere aliquem in arma. *Id. 6. ibid. 612.* Sequi arma. *Id. ibid. 815.* Movere viros in arma. *Horat. 1. Ep. 19. 7.* Arma dicere. *Curt. 3. 6. 3.* Arma et acies in oculis erant. *Tac. 2. Hist. 1.* Aderant qui arma Vitellii bellumque affirmarent. *Fellej. 2. 57.* Principatum armis quæsitum, armis tenere. ¶ 2. Item arma ponuntur pro militibus vel armatis. *Liv. 41. 12.* Consuli nulla usquam apparuerunt arma. *Id. 22. 47.* Pugna levibus primum armis commissa. *h. e. militibus levis armaturæ. V. Drakenborg. ad Liv. 22. 37. Liv. 9. 9.* Romana arma. *h. e. exercitus. Id. 21. 26.* Locum armis obtinere. *Ovid. 6. Met. 424.* Auxiliaria arma. — Huc referri potest et illud *Hygin. Gromat. de Castr. metat.* qui arma inter castrensium munitionis genera enumerat; ait enim: Munio æstivalium observatur generibus quinque; fossa, vallo, cervolis, armis, agger. *Et paulo post.* Quoties cervoli desunt et est locus suspectior, armorum ordinibus quatuor castra muniantur, et per singulos ordines vigilæ crebrius ponuntur, et equites alterna vice castra circuire debent. Si in pacato, solummodo tuedæ disciplinæ causa unus ordo armorum sufficit, et vigiliæ rarior constituitur. ¶ 3. Translate arma dicuntur ea omnia, quibus utitur vel ad munendum, vel ad lædendum, seu quibus nititur et quorum fiducia aliquid agimus. Ad rem *Cic. 2. Tusc. 14. 33.* Sin lectus Vulcanis armis, id est fortitudine, resiste. — a) De brutis animalibus. *Virg. 12. Æn. 6.* Tunc demum movet arma leo. *Id. Cul. 176.* de serpente naturæ comparat arma. *Ovid. 15. Met. 471.* Horrificum contra Borean ovis arma ministrat. *h. e. vestes.* — b) De abstractis ratione habita hominum. *Cic. Brut. 2. 6.* Equidem angor animo non consilii, non ingenii, non auctoritatis armis egere rempubli., quæ didiceram tractare, quibusque me assuefeceram. Adde *eumd. ibid. 9. 37. Id. 1. Orat. 38. 172.* Armis prudentiæ defendere causas. *Id. Senect. 3. 9.* Apertissima sunt arma senectutis artes exercitationesque virtutum. *Id. Harusp. resp. 4. 7.* Arripere arma iudiciorum atque legum. *Virg. 2. Æn. 98.* hinc spargere voces In vulgum ambiguas et quærere conscius arma. *h. e. fraudes vel dolos, ut Servius exponit. Horat. 2. Sat. 3. 297.* Hæc inibi Stertinius, sapientum octavus, amico Arma dedit, posthac ne compellarer inultus. *Quintil. 5. 12. 21.* Arma eloquentiæ. *Id. 2. 16. 10.* facundia. *Id. 12. 2. 5.* rhetorum. *Petr. Satyr. 1.* Demosthenis. — Huc pertinet et illud *Cic. 2. Off. 24. 84.* Armis et castris tentata res est ab omni genere hominum. *h. e. omni conatu, ut viris eisque, remis velisque.* ¶ 4. Arma in obscuris usurpavit *Propert. 3. 18. 18., 4. 8. 58. et 1. 3. 16., et Ovid. 1. Art. Am. 702.* — *NB.* Arma sumi posse videntur pro insignibus nobilium domuum, quæ plerumque armis inculpta esse solent. Antiquus enim est mos ille figendi arma ante januas. *Virg. 1. Æn. 247.* Hic tamen ille urbem Palavi, sedesque locavit Teucrorum, et genti nomen dedit, armaque fixit Troia. *Id. 5. ibid. 360.* clypeum Danaïs de poste reflexum. Adde *Horat. 1. Ep. 1. 4.* Præterea *Tiraquell. de nobilit. c. 6. n. 19.* quatuor affert *Virgili* loca. *1. Æn. 187., 3. 469., 6. 507. et 10. 80.,* in quibus arma pro insignibus accipi posse putat. Sunt tamen ea loca ejusmodi, ut nihil inle certi conficiatur.

ARMAMAXA, æ, f. 1. genus lecticæ, seu sellæ gestatoriaræ undique clausæ, quæ apud Persas præcipue in usu fuit. *Curt. 3. 23.* Quideclm inde, quæ armamaxas appellant, sequebantur: in his erant liberi regis, et qui educabant eos. *Tertull. Spectac. 7.* Indicat etiam in sacris pompis armamaxas locum habuisse. — Quidam scribunt *harmamaxa*, eo quod Græce spiritu aspro notetur, ἀρμαμαξα. Alii sine aspiratione scribendum putant, ducuntque ab ἀμαξα, cursus, et ἀπιο, tollo, subreho, quod humeris homi-

num tollatur: tametsi alii docent nullis junctis trabi solitam.

ARMAMENTA, ōrum, n. pl. 2. (arma). Armamentum pro armamentorum dixit *Pacuvius* apud *Servium*; *V. infra sub. 2.* — Armamenta sunt collectio instrumentorum, vel instrumenta ipsa quibus in aliqua arte utimur; et occurrit ¶ 1. Generatim raro. *Plin. 18. Hist. nat. 11. 29. (112).* vocat armamenta pilum et pilam, quibus grana teruntur. Sic armamenta vinearum appellat pedamenta et vincula, quibus vites sustinentur. *Id. ibid. 21. 35. (152).* Denique armamenta ad inclusos cantus apud *eumd. 16. ibid. 36. 66. (170).* ubi de arundinibus loquitur ad tibias aptis, sunt ipsæ tibie, quæ sunt instrumenta, quibus sonus in iis inclusus variatur. Similiter armamenta sunt retia apud *Grat. Cynege. 48.* At pauper rigui custos Alabandicus horti Cannabias nutrit silvas, quæ commoda nostro Armamento operi. *h. e. retia venationi opportuna; ipse enim Plin. 19. Hist. nat. 9. 56. (174).* hæc ait: Optima Alabandica (cannabis) plagiarum præcipue usus. ¶ 2. Speciatim armamenta navium sunt remi, vela, ancora, rudentes, antennæ et alia, quibus navis instruitur. — a) Addito navium nomine. *Sueton. Aug. 17.* Navis, in qua vehebatur, fusa armamenta et gubernaculum diffractum. Adde *Plin. 19. Hist. nat. 1. 6. (25).* — b) Absolute. *Plaut. Merc. 1. 2. 62. cn.* Quid alia armamenta? ac. Salva et sana sunt. *Id. ibid. v. 80.* Complicare et componere armamenta. *Pacuvius* apud *Servium* ad *Virg. 1. Æn. 87.* Stridor armamentum. *Cic. Arat. 197.* Caute armamenta locare. *Liv. 21. 49.* tollere, demere. *h. e. vela et antennæ.* Similiter *Id. 33. 48.* collocare et aptare. *Id. 30. 39.* Spoliare naves armamentis. *Ovid. 11. Met. 456.* Aptarique suis pinum jubet armamentis. *Colum. 4. R. R. 3. 1.* Navigia instruere armamentis. Adde *Plin. 6. Hist. nat. 22. 24. (82).* Flor. 4. 2. 76. et *Id. 14. 2. 6.* — c) Interdum tamen vela armamentorum nomine non comprehenduntur. *Cæs. 3. B. G. 14.* Cum omnis Gallicis navibus spes in velis armamentisque consisteret. *Liv. 36. 44.* Vela contrahit, malosque inclinat, et simul armamenta componens opperitur Insequentes naves. *Seneca 6. Benef. 15.* Stringere vela, demittere armamenta.

ARMAMENTARIUM, ii, n. 2. (arma). *Varro 5. L. L. 128. p. 50. Müll.* ab arca deducit; ait enim: Arca, quod arceantur fures ab ea clausa. Armarium et armamentarium ab eadem origine, sed declinata aliter. Sed *V. ARMA.* — Armamentarium est repositorium armorum; et occurrit — a) De publico armorum repositorio, ad populum et milites, cum opus erat, in hostem instruendas. *Cic. Rabir. perduell. 7. 20.* Ex ædificiis armamentariisque publicis arma populo dare. Adde *eumd. 1. Orat. 14. 62.; Liv. 26. 43., 29. 35. et 31. 23., et Curt. 6. 7. 22. Seneca Tranquill. 3.* Qui armamentario præest. *Inscript. apud Fea, Var. di not. p. 87. c. VEDENIVS C. F. QVI MODERATVS ANTOI.... ARCHITECTVS ARMAMENT. IMP. H. E. ARMAMENTARII IMPERATORIS VESPASIANI, vel DOMITIANI: nisi forte legendum sit architectus armamentarius. V. voc. seq. Alia apud Orell. 975. IMP. CAESAR M. ANTONIVS GORDIANVS P. F. AVG. — PRINCIPIA ET ARMAMENTARIA CONLAPSA RESTITUIT. Item Cic. Harusp. resp. 14. 31. Armamentarium Telluris. *h. e. in æde Telluris.* Et figurate *Juvenal. 12. 82.* Addit et Herculeos arcus hastamque Minervæ, Quidquid habent telorum armamentaria cæli. — b) De armorum repositorio, quæ publicis ludis inserviebant. *Inscript. apud Orell. 2552. M. VLPIVS AVG. LIB. CALLISTVS PATER PRÆPOSITVS ARMAMENTARIO LVDI MAGNI.* — c) De repositorio armorum navallum, quale fuit illud, quod Athenis Philon ædificavit mille capax navium, ut apud *Plin. 7. Hist. nat. 37. 38. (125).* legitur; quale item amplissimum est illud, quod hodie Venetiis cernitur. *Cic. 1. Orat. 14. 62.* Philonem illum architectum, qui Atheniensibus armamentarium fecit, constat etc.*

ARMAMENTARIUS, a, um, adj. ad armamentarium pertinens, seu ad curam armorum. *Inscript. apud Gruter. 253. 5. TITO AELIO HADRIANO PIO TRIB. POT. COS. DES. II. SCRIBAE ARMAMENTARIJ POSUERUNT. Alia ibid. 100. 7. C. AQUILIUS C. F. CLA. MELA EX DECVRIA ARMAMENTARIA. Hæc Julia Concordiæ erat, ibi enim sagittæ, Veronæ scuta, Mantuæ lorice fiebant. Alia apud Mommsen. 4324., quæ est apud Hensen. 5162. M. ENIVS. V. F. MEN. VICETINVS. SCR. ASD. CVRVILIUM. ARMAMENTARIVS. DECVR. AQ. (h. e. Aquini) DECVRIO VICETINÆ etc.*

ARMARIOLUM, i, n. 2. deminut. ab armarium, parvum armarium. — a) De arca promptuarii. *Plaut. Truc. 1. 1. 33.* Aut empta ancilla, aut aliquod vasum argenteum, aut armariola Græca etc. — b) De repositorio librorum. *Stidon. 6. Ep. 16.* Per armariola et zothecas nostras non remanserunt digna prolata. Adde *Hieronym. 3. in Matth. 21.*

ARMARIUM, ii, n. 2. (arma); *V. et ARMAMENTARIUM* sub init.) capsula, arca, repositorium, quod altum ad parietes fere in atrio collocabatur, et in quo vasa, nummi, libri alique recondebantur, ut ait *Paul. Dig. 33. 10. 3.* Capsas et armaria librorum, aut vestium, aut armorum gratiâ parata (*It. armario, cassa, credenza; Fr. armoire pour serrer du linge, de l'argent etc.; Hisp. armario; Germ. ein Schrank; Angl. a chest, closet, study*). *Cato R. R. 11.* Armarium promptuarium. *Plaut. Epid. 2. 3. 3.* Armarium oclusum atque obsignatum. *Id. Capt. 4. 4. 10.* Recludere armarium. *Id. Men. 3. 3. 8.* Surripere aliquid ex armario. *Cic. Cluent. 64. 179.* Cum esset in ædibus armarium, in quo sciret esse nummorum aliquantum et auri, noctu armarii fundum exsecuit. *Id. 6. Ferr. 12. 27.* De armario auferre aliquid. *Id. Cæl. 21. 52.* Aurum ex armario promere. *Cf. Petron. Satyr. 29.* Grande armarium in angulo vidi, in cujus ædicula erant Lares argentei positi Venerisque signum marmoreum et pyxis aurea non pusilla. *Titruv. 7. præfat. 7.* Educere volumina ex armariis. *Vopisc. Tacit. 8.* Habet bibliotheca Ulpia in armario sexto librum etc. *Plin. 20. Hist. nat. 5. 32. (101)* Senectus anguium reposita in arcis armariis (h. e. vestium) lineas necat. *Hieronym. Ep. 22. ad Eustoch. n. 32.* Stipare armaria vestibus. — Armarium muricibus præfixum, in quo Attilium Regulum inclusum fuisse scribit *Gell. 6. 4.* fuit instrumentum in modum arcæ, habens infixos tribulos ferreos aculeos etc. — Armarium distegum inter loca sepulcralia recensetur in quadam *Inscript. apud Gruter. 383. 4.* et videtur fuisse cella condendis corporibus defunctorum comparata, vel potius ipsum monumentum in duas partes, velut in duas contignationes divisum. Hæc eadem *Inscript. est apud Orell. 4549.*

Ilomonym. Ex allato *Pauli* loco *Dig. 33. 10. 3.* armaria et capsæ differunt, in eo scilicet, quod capsæ plerumque parvæ sunt et mobiles; armaria etiam capaciora, et ædium parietibus interdum affiguntur, ut tolli non possint. — Item ex allato loco *Plin. arcæ et armaria* differunt, sed figurâ tantum, arcæ enim depressiores sunt et humi collocantur; armaria altiora, et plures in se velut arculas pluteosque continent.

ARMATIO, ōnis, f. 3. offertur, sed nullo confirmato exemplo, a *Priscian. de XII. vers. Æn. p. 1221. Putsch.* A participio armatus est armatio, armatura, quæ rem ipsam significat.

ARMATŪRA, æ, f. 1. (arma) habitus armorum, vel ipsa arma (*It. armatura; Fr. armure; Hisp. armadura; Germ. die Waffengattung; Angl. armature*). ¶ 1. Abstracte. *Cic. 7. Fam. 1.* Armatura varia peditatus et equitatus. *Id. 6. Att. 1.* Deiotarus habet cohortes nostræ armaturæ. *Cæs. 2. B. G. 10.* Numidæ levis armaturæ. ¶ 2. Concreto, uti ajunt, sensu armatura ponitur pro milite armato. Hinc levis armatura ponitur pro militibus leviter armatis, in quorum numero sunt ferentarii, sagittarii, funditores, ballistarii, ut *Veget. 2. Milit. 2.* docet. Hi enim missilia tantummodo leviora, brevesque parmas et gladios habent. *Cic. 10. Phil. 6. 14.* Nostræ sunt legiones, nostra levis armatura, noster equitatus. *Id. Brut. 37. 139.* Equites, pedites, levis armatura. Et figurate *Id. 2. Divinat. 10. 26.* Excursio levis armaturæ. Adde *Galban* apud *Cic. 10. Fam. 30; Nep. Datam. 8.; Liv. 32. 18., 28. 14. et 44. 2.; et in plur. num. Liv. 21. 53.; Curt. 6. 4. 15. et 6. 6. 21.; Sueton. Cæs. 66. et Flor. 4. 2. 49.* Contra armatura gravis sunt milites gravioribus armis utentes, ut sunt legionarii, quorum arma sunt scutum, ensis, pilum, verutum, præterea galea, lorica, ocreæ alique gravis ponderis. *Liv. 26. 5.* Magna parte impedimentorum relictis in Brutiis, et omni graviore armatura. *Meliores tamen Codd. leg. armatu.* Adde *Veget. loc. cit. 15.* ¶ 3. Etiam armatura absolute pro milite, vel cujusdam generis militibus ponitur; sed apud senioris ævi scriptores tantummodo. — a) Pro milite tantum armaturam dictam esse docuit *Borghesius, Inscriz. renane p. 6. et Ann. dell' Ist. Arch. 1839. Inscript. apud Henzen. 6794. C. JVL. MARINVS. ARA*

(h. e. Ara Agrippinensi Ubiorum) ARMATURA LEG. XIII. — b) Pro cuiusdam generis militibus. *Armaturæ duplæ* dicti sunt milites, qui binas aunos consequerentur, *simples*, qui singulas, ut legitur apud *Veget.* 2. 7., ubi per *armaturas* intelligit milites juniores levis armaturæ, ut colligitur ex *Eod.* 2. 15. et 17. et 3. 14., et observat *Stewech. Inscript.* apud *Murat.* 801. 8. D. M. L. CALPURNI TERTII VETERAN. LEG. II. L. CALPURNIUS ARMORIOS COMITATUS ARMATVRA LEG. EIVSDEM. Hinc tribuni armaturarum leguntur apud *Ammian.* 14. 11., et rectores armaturarum, 15. 4. Est tamen advertendum, non eandem esse apud *Ammian.* et apud *Veget.* armaturas. Nam *Vegetius* intelligit milites juniores exercitus leviter armatos, ut modo dictum est. *Ammian.* vero intelligit milites ex comitatu imperatoris (qualis nunc esse solet ille reggimento reale, aut la guardia del corpo), qui erant sub magistro officiorum, et dividebantur in armaturas juniores et seniores: videbanturque nomen habuisse ex eo, quod peculiari armaturæ insignioris genere armati essent. At ¶ 4. *Armaturæ* apud *Veget.* dicti sunt ex eo, quod armatura appellatur etiam ab *Eod.* *Veget.* 1. 13. et 2. 23. exercitum militare, quo hujusmodi milites militare artem a campiductoribus docentur. *Salmas. Commentar. ad Spartian. Hadrian.* 26. docet non omne militare exercitum armaturam dici, sed illud solummodo, cum milites omnes armati sub signis decurrerent in campo proluendum, et veræ pugnae simulacrum edunt: esse autem exercitum armorum cum singulis milites arma tractare discunt. De hac armatura multa disserit etiam *Fales.* ad *Ammian.* 14. 11. ¶ 5. Sed et *Sueton. Tit.* 8. appellat armaturam *Thracum* genus pugnae, quæ gladiatores illi pugnabant, qui Thracæ, seu Threces dicebantur. *Inscript.* apud *Avellino. Bullett. Archeol. Nap.* t. 1. p. 95. D. M. MACEDONI THR. TIRO. ALEXANDRI. BEN. MER. FEC. ARMATVRA THRECVN VNIVERSA. VIX. AN. XX. MEN. VIIII. DIE. XII.

ARMATUS, a, um. *V. ARMO.*

ARMATUS, us, m. 4. idem quod armatura: sed extra Ablativum casum exempla nondum vidimus. ¶ 1. Abstracte. *Liv.* 37. 40. Eodem armatu Cares et Cilices mille et quingenti. *Id.* 33. 3. ccc Apolloniæ haud dispari armatu. *Id.* 42. 55. Cretico armatu ad m. *Fronro princ. hist.* p. 341. Ne armatu quidem sustinendo adsuæti milites. ¶ 2. Concreto, ut ajunt, seu, pro militibus armatis (*V. ARMATVRA* 2.). *Liv.* 37. 41. Toto fere gravi armatu. h. e. omnibus gravis armaturæ milites. *Id.* 26. 5. Omni graviori armatu relicto. *al. leg.* armatura.

ARMENIACUS, a, um, adject. ad Armeniam pertinens (*V. ONOM.*). — Hinc

Armeniaca, æ, f. 1. subaudi arbor, ea est, quæ fructum *armeniacum* fert, de quo *V. paulo inf. Colum.* 11. R. 2. 98. Possunt etiam his diebus cerasi et tuberes et *armeniace* ceteræque arbores, quæ primæ florent, inseri comode.

Armeniaca, i, n. 2. subaudi malum, est fructus arboris Armeniacæ, ita appellatum quod ex Armenia primum advenerit, medius inter persicum et prunum. Osse enim ad prunum, carne ad persicum accedit: est etiam pruno rotundior, persico minor: nisi quod insitione cultus in majorem molem excrescit, et in quibusdam Italiæ locis baricocco appellatur. *Colum.* 5. R. 10. 19. Sorbi quoque et armeniaci et persici non minima est gratia. Adde *Plin.* 15. *Hist. nat.* 13. 12. (41). *Cl. Fée (Op. cit. vol. 1. p. 229.)* hæc ad rem: *Armeniaca (mala)*, la reine claudie? *Prunus claudiana.* *Lamrk. Encycl.*; à moins qu'on ne veuille penser qu'il s'agisse de l'abricot, bien différent de la prune, mais remarquable par son odeur suave.

ARMENIUS, a, um, adject. ad Armeniam pertinens (*V. ONOM.*). — Hinc

Armenium, ii, n. 2. absolute. ¶ 1. Subaudi pigmentum, et est genus pigmenti cærulei, quod ex quodam lapide fit ex Armenia advecto, ut *Plin.* 35. *Hist. nat.* 6. 12. (30). docet. *Furro* 3. R. 2. 4. Nuncubi vides hic citrum, aut aurum? num minium, aut armenium? Adde *Vitrur.* 7. 5. 8. Multa de hoc *Salmas. Exercitat. Plin.* ad *Solin.* p. 1152. ¶ 2. Subaudi malum, et est idem atque Armeniacum (*V. voc. præced.*). *Colum.* 10. R. R. 404. Armenisque et cereolis prunisque Damasci Stipantur calathi. *Palad.* 12. R. 7. ante med. Armenia prunis melius adherescunt. Adde *Gargil. Mart.* de arbor. pomif. p. 394. *Mai.*

ARMENTA, æ, *V. ARMENTUM.*

ARMENTALIS, le, adject. ad armentum pertinens. *Virg.* 11. *Æn.* 571. Armentalis equa. h. e. quæ inter armenta feturæ causa pascitur, ut *Servius* exponit. *Symmach.* 6. Ep. 17. Reliquias longæ ægritudinis armentali lacte depellere. *Prudent.* 7. *Cathemer.* 166. Armentales viri. h. e. qui armenta curant. *Id. Tetrastich.* 4. Armentale culmen. h. e. casa pastoralis. *Sidon.* 2. Ep. 2. a med. Canena armentalis æstulæ septiforis. h. e. qua pastores canunt. *Rutil. Itiner.* 436. Armentale pecus. Adde *Culturn.* 1. 29.

ARMENTARIUS, a, um, adject. ad armenta pertinens. *Solin.* 5. post. med. Unguentum medicum contra armentarios morbos. *Apul.* 7. *Met.* 8. Armentarius equiso. h. e. custos armenti equarum. *Armentarius*, ii, m. 2. absolute est armenti custos. *Lucret.* 6. 1250. Præterea jan pastor et armentarius omnis. *Varro* 2. R. R. 5. 18. Armentarium meum crebro, ut aliquid legat, curo. *Virg.* 3. G. 344. Armentarius Afer. — *Armentarius* cognomento dictus est Galerius Maximianus imperator, quia ortus erat ex parentibus agrariis, et pastor armentorum fuerat, ut est apud *Aurel. Vict. Epit.* 40.

ARMENTICIUS vel armentitius, a, um, adject. idem quod armentalis. *Varro* 2. R. R. 5. 16. Pecus armenticius sic contueudum, lactentes cum matribus ne cubent. *Id. ibid.* 10. 3. Greges armenticii et caprini, quibus rupes ac silvæ ad pabulandum cordi.

ARMENTIVS, a, um, adject. armentalis, armenticius. *Plin.* 28. *Hist. nat.* 17. 68. (232). Fini taurini maxime, sed et bubuli; de armentivis loquor, etc. Quidam leg. *armentinis*, sed minus recte. *Veget.* 1. *Veter.* 18. *Schneid.* Armentiva animalia vel domita integro anno a morbo intacta servari.

ARMENTOSUS, a, um, adject. armentis abundans. *Gell.* 11. 1. Italia armentosissima.

ARMENTUM, i, n. 2. Olin etiam armenta, æ, f. 1. usurpatum fuit, ut *Non.* et *Paul. Diac.* observant. *Livius Andronicus* apud *Non.* p. 190. 21. *Merc.* et apud *Servium* ad *Virg.* 3. *Æn.* 540. Tu pascere curvifrontes armentas soles. *Ennius* apud *Non.* l. c. et apud *Paul. Diac.* p. 4. 3. *Müll.* Ad armentas ipsius easdem. — *Verrius Flaccus*, quem sequitur *Varro* 5. L. L. 96. p. 37. *Müll.*, boves armenta vocari voluit, quasi armenta tertiâ litterâ sublatâ, quod eorum præcipue operâ in arandis agris utamur. Sed *Servius* ad *Virg.* 3. G. 49. et *Paul. Diac.* p. 4. 3. *Müll.* scribunt armentum proprie id genus pecoris dici, quod est idoneum ad opus armorum, ut sunt equi et boves: nam equis lo bellum curritur, elypei vero boum coriis armantur. Potest ab armis deduci, cum arma sint instrumenta, quibus aliqua in arte utimur; ita ut armenta sint animalia, quorum opera utimur. — Quidquid tamen sit de etymo, armentum est majorem bestiarum grex (It. bestiame grosso, armento; Fr. bestiaux, gros bétail; Hisp. ganado; Germ. das Grossvieh; Angl. large cattle). Occurrit — a) Sæpius ut nomen collectivum de grege equorum et boum, qui simul aluntur fetus et lactis caseique gratia; et quidem frequentius de grege boum. — In singulari numero baud saepe. *Liv.* 1. 7. Armentum præ se agere. *Virg.* 3. G. 71. Sortiri armento sobolem. *Horat.* 3. Od. 3. 40. Dum Priami Paradisque busto Insultet armentum. Adde *eumd.* 1. Ep. 8. 6.; et *Ovid.* 2. *Met.* 842., 8. *ibid.* 882. et 11. *ibid.* 348., et 2. *Fast.* 277. *Colum.* 7. R. R. 1. 2. Asellus tardius deficit, quam ullum aliud armentum. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 42. 66. (165). de equis. Amissa pareute in grege armenti. *Id.* 11. *ibid.* 49. 110. (263). Testes pecori armentoque ad crura decidunt. — In plurali numero sæpius. *Cic.* 7. *Att.* 7. Ut bos armenta, sic ego bonos viros sequar. *Id.* 3. *Phil.* 12. 81. Cædit grege armentorum reliquique pecoris, quodcumque nactus est. *Tac. Germ.* 21. Luitur homicidium certo armentorum ac pecorum numero. *Plin.* 2. Ep. 17. Multi greges ovium, multa ibi equorum boumque armenta. *Pompon. Dig.* 50. 16. 89. Boves nagis armentorum, quam jumentorum genere appellantur. — b) De boum grege tantummodo. *Liv.* 22. 17. Armenta accensis cornibus concitare. *Virg.* 2. G. 195. Armenta boum. *Ovid.* 5. *Met.* 165. Mugitus armentorum. *Id.* 15. *ibid.* 84. Quippe equus et pecudes armentaque gramine vivunt. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 45. (125). Cornua mobilia, ut aures, Prygix armentis. — c) De equorum grege tantummodo. *Virg.* 3. *Æn.* 540. Bello armantur equi: bellum hæc armenta minantur. Adde *Plin.* 8. *Hist. nat.* 42. 66. (165). supr. cit. — d) Aliquando

non ut collectivum, sed singulariter boves significat. — Generatim. *Varro* 2. R. R. 5. 7. Qui gregem armentorum emere vult. h. e. bubuli generis, scilicet vitulorum, juvencorum, boum. *Colum.* 3. R. R. 8. 3. Armentis sublimibus insignis Merania est, Liguria parvis: sed et Meraniæ bos humilis etc. Adde *eumd.* 6. *ibid.* 22. 2. et *Dig.* 10. 7. 89. — De singulis bouibus perraro ponitur. *Hygin. fab.* 118. Hecatombe Græce dicitur, cum centum armenta occiduntur. *Lactant. Placid. Narrat. fab. Ovid.* 1. 10. Quia speciosior ceteris armentis. — e) Interdum dicitur de gregibus aliorum animalium. *Virg.* 1. *Æn.* 188. tres littore cervos Prospicit errantes: bos tota armenta sequuntur. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 2. 2. (31). Armenta cynocephalorum. *Virg.* 4. G. 395. Armenta immania Neptuni. h. e. belluæ marinæ. — *NB.* De quocumque grege, etiam minuto, *Forcellinus* acceperat illud *Plin.* 8. *Hist. nat.* 16. 17. (44). Omnium, quos venatus, aucupia piscatusque alebant, quibusque vivaria, armenta, alvearia, piscinæ, aviaria in cura erant. *Armenta* tamen hoc loco generale nomen est, quod significat greges boum, equorum, ovium etc. *V. integrum locum.*

ARMICUSTOS, ōdis, m. 3. custos armorum (*V. CUSTOS*). *Inscript.* apud *Cardinali Dipl. imp.* p. 327. n. 614., quæ est apud *Mommsen.* 2680. d. IV. LIVS. DOLES. CONIVNX EX ARMICUSTODE. VETERAN.

ARMIDOCTOR, ōdis, m. 3. qui armorum tractandorum artem milites docet; qui et campiductor dicitur. *Salmas. annotation.* ad *Lamprid. Alex. Sev.* 53. hanc vocem ex conjectura tribuit *Vegetio* 1. 13., ubi sic legit: *Illo exercitii genere, quod armaturam vocant et ab armidoctoribus traditur.* Alii autem leg. a campiductoribus, alii a primis doctoribus, ut *Idem* testatur. *Not. Tyr.* 75. exhibent hanc vocem, sed nullius sunt auctoritatis.

ARMIFER, fēra, fērum, adject. ¶ 1. Qui arma fert, armatus, adeoque bellicosus. *Ovid.* 3. *Fast.* 681. de Marte. Armifer armiferæ correptus amore Minervæ Uror. *Id.* 14. *Met.* 475. et 4. *Trist.* 19. 13. Armifera Minerva. *Albinov. ad Liviam* 22. Dea armifera. h. e. Pallas. *Ovid.* 9. *Met.* 645. Armifera Leleges. *Id.* 2. *Art. am.* 5. Amyclæ. *Sil. It.* 4. 45. gentes. *Id.* 16. 76. Quirinus. Et figurate *Stat.* 1. *Silv.* 2. 96. Armiferos memorare labores. h. e. bellicosos. *Id.* 6. *Theb.* 831. iræ. ¶ 2. Qui arma fert seu gignit. *Seneca Med.* 468. Arvum armiferum. h. e. arma ferens: alibi dicitur ad deutes serpentis seminatios a Jasone, ex quibus armati homines exierunt.

ARMIGER, gēra, gērum, adject. *Armigerus* in recto singulari habetur in *Inscript.* non opt. notæ apud *Murat.* 824. 6., quæ est apud *Orell.* 3631. — Est qui arma gerit. Occurrit A) Adjective et B) Substantive.

A) Adjective. ¶ 1. Simpliciter pro eo, qui arma habet, et etiam pro bellicoso. *Accius* apud *Cic.* 7. *Fam.* 33. 1. Quod hæc pennigero, non armigero in corpore tela exercentur. *Propert.* 3. 3. 8. Et solitum armigeri ducite munus equi. *Sil. It.* 3. 87. Phæbamque armigerumque deum primamque: Dionem. h. e. Martem. *Id.* 10. 97. Armigera cohors. ¶ 2. *Armiger* sulcus dicitur a *Claudian.* I. *cons. Stilich.* 324. eodem sensu, quo *armiferum arvum* a *Seneca.* V. ARMIFER 2. ¶ 3. Sæpius armiger est, qui lanceam, scutum galeamque ferens armatum dominum in prælio sequitur: quod officium olim etiam a summis viris præstabatur. Nam *Patroclus* armiger *Achillis* fuit, *Achates* *Æneæ*. Adjective raro admodum occurrit *Plaut. Cas.* 2. 3. 39. Armiger servus. — Sæpiissime hoc sensu

B) Substantive. ¶ 1. Qui arma ferens dominum sequitur; *V. paulo sup.* 3. — a) Masc. gen. *Plaut. Merc.* 5. 2. 11. Egomet mihi comes, calator, equus, agaso, armiger. *Virg.* 9. *Æn.* 648. Hic Dardanio Anchisæ Armiger ante fuit fidusque ad Ilina custos. *Id.* 2. *ibid.* 477. Armiger Achillis. *Ovid.* 5. *Met.* 148. regis. *Id.* 12. *ibid.* 363. genitoris tui. In illo *Statius* 2. *Silv.* 2. 76. Armiger hac magni patet Hectoris: siquidrat promontorium Miseni, quod a Miseno ibi sepulto nomen habet; fuit autem *Misæus* olim armiger Hectoris, postea tubicen *Æneæ*. *V. Virg.* 6. *Æn.* a v. 164. *Virg.* 9. *Æn.* 564. et *Ovid.* 15. *Met.* 386. Armiger Jovis. h. e. aquila. — b) Fem. gen. *Ovid.* 3. *Met.* 165. de Diana. Nympharum tradidit uni Armigeræ jaculum phætretramque arcusque relictos. Adde 5. *ibid.* 619. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 3. 4. (15). Negant unquam solam hanc alitem (aquilam) fulmi-

ne exanimatam; Ideo armigeram Jovis consuetudo judicavit. *Id. 2. ibid. 55. 56. (146).* Aquilam, quæ ob hoc armigera bujus teli (*fulminis*) fingitur. ¶ 2. Figurata armiger dicitur, qui alicui cæce adhæret. *Cic. Dom. 5. 13.* Sergius armiger Catilinæ. ¶ 3. Interdum armigeri respondent Gr. δὲ ἀρμυροί, et sunt armati milites vel satellites ex regis vel principis comitatu. *Curt. 3. 12.* Ille cum paucis armigeris in tabernaculum pervenit. *Mox armatos dicit et satellites. Adde eumd. 4. 7. 21., 5. 4. 21. et 6. 8. 19.; et Sueton. Aug. 49.*

ARMILAUSA, æ, f. 1. (*ἀρμηλαῖος*). Legitur *armelausa* et *armilausia*. — Est vestis rubri plerumque coloris, militari sago similis, quæ armis superinduitur: ita dicta, quod ante atque retro divisa et aperta est, in armos tantum clausa, quasi *armiclausa*, ut *Isid. 19. Orig. 22. ad fin.* describit. *Paulin. Nolan. Ep. 17. (al. 13.).* 1. Quem primo monachali caligæ et veste mirati, cum præterea facie non minus, quam armilausa ruberet. *Id. Ep. 22. (al. 7.).* 1. Sibi ergo ille habere armilausam suam et suas caligas, etc. *Schol. Iust. Juvenal. ad 5. 143.* viridem thoracæ exponit *armilausam*.

ARMILLE. *V. ARMILLUM.*

ARMILLA, æ, f. 1. *Paul. Diac. p. 25. 7. Müll.* docet, putari dictam esse ab *armo*, quod antiqui humerum cum brachio armum vocabant: juxta *Priscian. p. 1220. Putsch.* etymon vocis est *arma*. — Armilla est ¶ 1. Brachiale, hoc est circulus, seu anulus ex auro, argento, aliave materia, quo brachia virorum et mulierum ornantur: et quo etiam milites olim virtutis causa ab imperatoribus donabantur. *Plin. scribit 33. Hist. nat. 2. 10. (37).* armillas datas fuisse tantum civibus Romanis, non vero externis. *Servus ad Virg. 8. Æn. 348.* putat armillis sinistra tantum brachia ornari solita (*It. maniglia, smaniglia, bracciuletto; Fr. bracelet; Illsp. brazalete, manilla; Germ. das Armband; Angl. a bracelet*). Occurrit — a) De virorum mulierumque ornamento. *Plaut. Men. 3. 3. 13.* Ubi illæ armillæ sunt, quas una dedi? *Plin. 28. Hist. nat. 4. 9. (41).* Pucri qui primus ceciderit dens — inclusus in armillam et assidue in brachio habitus muliebrium locorum dolores prohibet. *Id. ibid. 11. 47. (172).* Vulpium linguam habentes in armilla, hippituros negant. *Adde Dig. 34. 2. 25. § 10. — b) De regio ornatu. Nep. Datam. 3.* Ornavit etiam torquem et armillis aureis ceteroque regio cultu. — c) Sæpius de iis, quibus milites virtutis causa donabantur. *Claudius Quadrigarius apud Gell. 9. 13.* Torque atque armillis decoratus. *Adde Cic. apud Priscian. p. 1220. Putsch. Liv. 10. 44.* Quatuor centuriones manipulumque hastatorum armillis aureisque coronis donavit. *Adde Plin. 7. Hist. nat. 28. 39. (112).* ¶ 2. A similitudine dicuntur *armillæ* ferrei anuli parvi, quibus aliquid ad firmitatem cingitur. *Cato H. R. 21.* Armillas tui. facito, quas circum orbem indas, ne cupa et clavus contrantur intrinsecus. *Vatruv. 10. 2. 11. Schneid.* Ferreos enodaces ut subscudes in capitibus scaporum implumbavit, et armillas in materia ad enodaces circumdandos infixit. — *NB.* *Armilla petasonis* apud *Apicium 7. 9.* videtur esse caro armii, vel ut putat *Humbelberg*, pellis, quæ armo tanquam armilla inhaeret.

ARMILLATUS, a, um, adject. armillis ornatus. *Sueton. Ner. 30.* Armillata turba. *Id. Cal. 52.* Matuleatus et armillatus in publicum processit. *Propert. 4. 8. 24.* Armillati canes. *h. e.* vineti colla coloribus, quæ sunt armillis similes; vel vineti colla armillis diminuarum, ut alii interpretantur.

ARMILLUM, i, n. 2. genus est urceoli vinarii, ut *Varro apud Non. p. 547. 15. Merc.* interpretatur. *Paul. Diac. p. 2. 5. Müll.* addit adhibitum fuisse in sacris, docetque ita dictum, quod armo, hoc est humero deportetur. *Placidus Gloss. ed. Mai. (Class. Auct. T. 3. p. 432.).* Armillum vas vinarium. Hinc *anus ad armillum redit*: proverb. de iis, qui ad ingenium, ad notas artes et ad solita vitia revertuntur: anus enim in vinum valde propensus sunt. *Lucilius apud Non. p. 74. 13. Merc.* Hinc ad me, hinc licet anus rursus ad armillum. *Apul. 9. Met. 28.* Ad illa ad armillum revertit, et ad familiares feminarum artes accenditur. *Id. 6. ibid. 22.* Interea Cupido amore nimio peresus ad armillum redit. Hoc loco *armille* veteres editiones legebant et quidam ducunt ab *armis*, et interpretantur instrumentum, seu armamentarium versutiarum ac fraudum; sed perperam.

ARMILUSTRUM, ii, n. 2. Festum erat, ut ait

Paul. Diac. p. 19. 6. Müll., apud Romanos, quo res divinas armati faciebant, ac, dum sacrificarent, tubis caneant. Celebrabatur armorum et exercitus lustrandi et explandi causa a. d. xiv. Kal. Novembr., teste *Kalend. Mass. apud Orell. Inscript. vol. 2. p. 411. Varro 6. L. L. 22. p. 82. Müll.* Armilustrum ab eo quod in armilustrio armati sacra faciunt, nisi locus potius dicitur ab his; sed quod de his prius, ad ludendo aut lustrando, id est quod circum ibant ludentes ancilibus armati. *Varro dicit (ita Müll. ad b. l.)* sive locus armilustrum a die, sive dies a loco dictus sit, id, quod prius eo nomine fuerit, aut ab ludendo aut ab lustrando dictum esse. *V. voc. seq.*

ARMILUSTRUM, i, n. 2. locus, in quo armilustrum (*V. voc. præced.*) fiebat, qui erat in decima tertia Urbis regione, in ea enim apud *P. Vict. de regionibus Urbis Romæ* legitur vicus *Armilustri*, et in veteri monumento apud *Gruter. 250.*, quod est apud *Orell. Inscript. 5.* habetur *Vico Armilustri*. *Varro 5. L. L. 153. p. 59. Müll.* Armilustrum ab ambitu lustrum. *Adde Liv. 27. 37.*

ARMIPOTENS, entis, adject. omn. gen. qui armis et bello valde potest. Occurrit fere apud Poetas. *Lucret. 1. 33.* belli fera munera Mavors Armipotens regit. *Virg. 9. Æn. 717.* Armipotens Mars. *Id. 2. ibid. 425.* Divæ armipotens ad aram. *h. e. Palladis. Id. 6. ibid. 500.* Deiphobe armipotens, genus alto a sanguine Teucrium. *Stat. 3. Silv. 2. 20.* Ausonia armipotens. *Ulp. Dig. 50. 15. 1. Syria.*

ARMIPOTENTIA, æ, f. 1. virtus armorum et belli. *Ammian. 18. 5.* Armipotentia fretus successibusque magnificis.

ARMISONUS, a, um, adject. qui armis sonat, aut strepit. *Virg. 3. Æn. 544.* Pallas armisona. *Claudian. 3. Rapt. Proserp. 67.* Antrum armisonum.

ARMITA dicebatur virgo sacrificans, cui laceria togæ in humerum erat rejecta. *Paul. Diac. p. 4. 1. Müll. Scalig. leg. armata* (quam lectionem retinuit et *Forcellinus*) et ad hunc locum docet, virginem sacrificantem intelligendam esse maximam virginem Vestalem, quæ in veteribus nuptiis visitur sæpe habitu togæ pone rejectæ et disco libatorio dextra vinum inversens.

ARMO, as, avi, atum, are, a. 1. De etymo *V. ARMA*. — Part. *Armatus* in omnibus ferme paragr. et in fin.; *Armatus* I. a. — Armare est us omnibus instruere ac munire, quæ incepto alicui perficiendo inserviunt (*It. armare; Fr. équiper, armer, garnir; Hisp. guarnecer, armar; Germ. ausrüsten, waffnen, bewaffnen; Angl. to fit, strengthen, arm*).

1.) Proprie est militare et nauticum verbum, quod occurrit — a) Absolute. De terrestri exercitu vel navi. *Edictum prætor. in Dig. 43. 15.* Hominibus coactis armatisve. *Cic. Cæcin. 21. 59.* Armatos, si Latine loqui volumus, quos appellare vere possumus? opinor eos, qui scutis telisque parati ornatique sunt. *Id. ibid. 12. 33.* Multitudinem hominum cogere, armaré, instruere. *Id. ibid. 11. 33.* Convocati boniæ et armati. *Cæs. 1. B. C. 28.* Armare milites. *Sall. Jug. 13.* maximas copias. *Id. Cat. 56.* Ut quinque casus armaverat. *Nep. Ages. 3.* Quo studiosius armarentur. *Virg. 11. Æn. 682.* Agrestes sparum armat manus. *Id. 8. ibid. 397.* Armare Teucros. *Ovid. 13. Met. 214.* doceo quo simus alendi Armandive modo. *Id. 14. ibid. 464.* Armare viros. *Sil. 11. 7. 3.* Ausoniam. — De classe. *Cæs. 5. B. G. 1.* Armare naves. *Virg. 4. Æn. 299.* classem. *h. e.* armauentis instruere ad navigandum. *Id. 1. G. 255.* Armatæ classes. *Tac. 12. Ann. 26.* Armare titiemes. — b) Addito Ablat. rel. quæ quis armatur. *Pompejus apud Cic. 8. Att. 12. a. § 4.* Armare milites armis iis, quæ etc. *Liv. 9. 35.* telis, saxis. *Virg. 2. Æn. 395.* se spoliis. *h. e.* armis hostium interfectorum. *Id. 9. ibid. 678.* Armatus ferro. *Id. 4. ibid. 472.* Fabricia armata mater et serpentibus atris. *Propert. 2. 9. 9.* Manus armata sagittis. *Tibull. 1. 4. 8.* Armatus falce Priapus. *Ovid. 2. Met. 848.* dextra Jovis armata trisulcis ignibus. *Val. Flacc. 2. 182.* Armare manus ense. *Manil. 5. 657.* Armare pontum vinculis sequentem. *Curt. 3. 2.* Armati bipennibus levibusque scutis. *Id. 8. 13.* lanceis. *Plin. 8. Hist. nat. 25. 37. (89).* unguibus. *Id. 11. ibid. 37. 45. (128).* cornu. *Id. ibid. 28. 33. (96).* Apes armantur aculeis. — Huc pertinent et illa, quæ fere omnia intertransla retulit *Forcellinus. Cic. 2. Leg. agr. 32. 87.* Urbs armata muris. *Liv. 30. 9.* Armare pro-

pugnaculis muros. *Virg. 12. Æn. 856.* Sagitta armata felle veneni. *Id. 10. ibid. 14.* calamos veneno. *Et 9. ibid. 773.* ferrum veneno. *Justin. 12. 10. 2.* sagittas veneno. *Val. Flacc. 8. 302.* flammis unguine picis. *Martial. 14. 9.* thecam calanis. — c) Addito, in quem quis armetur, per Accus. et præp. in, contra. *Cic. Planc. 35. 86.* Armare servos in dominos. *Id. Mil. 25. 67.* totam rempublicam in hunc unum. *Id. ibid.* juvenentem contra alicujus impetum. *Liv. 3. 57.* Armare dextram patris in filiam. *Id. 4. 6.* consules in tribunos. — d) Addito fine, ad quem quis armatur, per Accus. et præp. in vel ad, aut per Dat. *Cic. 10. Fam. 23.* Armare manus in alicujus perniciem. *Virg. 7. Æn. 335.* Armare in prælia fratres. *Liv. 35. 32.* Asiam Europamque ad funestum bellum. *Virg. 3. Æn. 540.* equum bello.

II.) Translate ponitur pro munire, instruere ad contentiorem; et fere abstractis jungitur. — a) Absolute. *Cic. 2. Att. 22.* Si mihi periculum crearetur ab eo, quem ipse armasset, cum tribunum pl. fieri passus esset. *Velleg. 2. 49. 3.* Pompejum senatus auctoritas, Cæsarem militum armavit fiducia. — b) Addito Ablat. rei, quæ quis instruitur. *Cic. Dom. 1. 2.* Amentes ac perditos magistratus deorum religione armare. *Id. Mil. 1. 2.* temeritatem concitatæ multitudinis auctoritate publica. *Id. Cluent. 67. 191.* accusatore omnibus rebus. *Id. 1. Invent. 1. 1.* se eloquentia. *Id. Dom. 53.* Incredibili audacia armatus. *Nep. Dion. 8. 3.* Armare se imprudentia alicujus. *Liv. 2. 35.* plebem ira. *Id. 4. 13.* Armatus decreto consul. *Horat. Art. P. 79.* Archilochum proprio rabies armavit iambo. *Id. 1. Ep. 18. 16.* nugis armatus. *Ovid. 13. Met. 544.* Armare se ira. *Plin. 11. Hist. nat. 17. 17. (52).* Armatus majestate. *Sil. 11. 208.* Armatum fide pectus. *Id. 1. 188.* Mens armata dolis. *Id. 11. 186.* nulla nos Invida tanto Armavit natura bono. *Claudian. Cons. Prob. et Olybrii 91.* pulcherque severo Armatur terrore pudor. *Aurel. Vict. Vir. ill. 73.* Marius senatusconsulto armatus. *Cassiod. 8. Variar. 12. ante med.* Probatum est, quid utilitatis habeat moribus armata fecundia. — c) Addito, in quem quis instruitur, per Accus. et præp. in vel adversus. *Cic. 8. Att. 3. 3.* Aliquem in republ. alere, augere, armare. *Nep. Hann. 10.* Armare et exercere (*al. excitare*) regnum adversus Romanos. *Virg. 10. Æn. 398.* mixtus dolor et pudor armat in hostes. — d) Addito fine, ad quem quis instruitur, per Accus. et præp. ad vel in. *Cæcina apud Cic. 6. Fam. 7.* Te ad omnia summum atque excellens ingenium armavit. *Ovid. 7. Met. 347.* Armare aliquem in fata parentis. *Flor. 3. 12. 13.* Cupido dominandi Cæsarem et Pompejum furialibus in exitium reipubl. facibus armavit. *Id. 4. 2. 1.* in exitium suum. — Hinc Part. præter. pass.

Armatus, a, um, adjective quoque occurrit, unde *Comp. Armator* sub *B.*, *Sup. Armatissimus* sub *A.*

A) Proprie armatus est qui scutis telisque paratus est ornatusque, ut ait *Cic. Cæcin. 21. 60. V.* supra sub *I. a.* Accius apud *Non. p. 426. 2. Merc.* Stirps draconis armata. *Lucret. 2. 630.* Armata manus. *Curt. 7. 8.* Armata semper gens. *Seneca 5. Benef. 4.* Tam tibi par sum, quam multis armatissimis nudi aut leviter armati. *Edict. prætor. in Dig. 43. 15. 1.* Vi armata uti adversus aliquem. *Ulp. ibid. 47. 12. 3. ad fin.* Manu armata aggredi aliquem. — *Armatum concilium*, in quo consulari conveniunt ferro et armis instructi: qui mos fuit Gallorum, quoties de re gravissima ageretur, ut videre est apud *Cæs. 5. B. G. 54.* et *Liv. 21. 20.* — *Armata Venus* culta est a Lacedæmoniis, ut est apud *Quintil. 2. 4.* Estque de ea lepidum *Ausonii* epigramma 42. et 43. Causa bujus ritus editur a *Lactant. 1. 20. a med.*, quod cum Lacedæmonii Messenios obsiderent, et illi furtim deceptis obsessoribus egressi ad diripiendum Lacedæmonem occurrissent, a Spartanis mulieribus fusi fugatique sunt, et quæ sequuntur. Propter bujus facti memoriam ædem Veneri armatæ simulacrumque posuerunt. — *Armati anni* dicuntur, qui aguntur inter arma bellum gerendo. *Sil. 11. 591.* Ut longa imperia atque armatos proget annos. — *NB.* De armata virgine sacrificante *V. ARMITA*.

B) Translate est munitus, instructus ad contentiorem: ad rem *Cic. Marcell. 10. 31.* Qui armorum periculo liberatus, animum tamen retinet armatum. *Accius apud Non. p. 203. 18.* Cum animatus iero, satis armatus sum. *Cic. 7. Phil. 9. 26.* At vero excitati, erecti, parati, armati animis jam esse debemus.

Id. 1. *Tusc.* 32. 78. *Id.* igitur si acciderit, simus armati. *Augustin.* *Ep.* 15. 2. *ad fin.* Verumtamen illud maluerim aliquo modo militem, quam te isto modo armatorem.

ARMATUS, *i*, seu potius in plur. num. *Armatus*, *orum*, *m.* 2. absolute sunt homines armati, ut eos appellat *Cic.* *Cæcin.* 21. 60. et 22. 62. *Ennius* apud *Macrob.* 6. *Satur.* 2. Gravidus armatis equis. *Idem* apud *Non.* p. 335. 16. Armatos educere foras. *Nep.* *Dion.* 9. Navem armatis ornare. *Id.* *Militad.* 5. De rem milia armatorum. *Liv.* 37. 28. *ad fin.* Armatos in illiore exponere. Adde *eumd.* 42. 51. *Curt.* 9. 2. Agmen armatorum. *Sueton.* *Cæs.* 30. Armatos circumponere.

ARMON vel **armos**, *f.* 1. herba eadem, quæ armoracea apud *Plin.* 19. *Hist. nat.* 5. 26. (82).

ARMORACÆA vel **armoracia**, *æ*, *f.* 1. et **Armoracium**, *ii*, *n.* 2. genus raphani silvestris, fronde copiosius, quam corpore. *Plin.* 19. *Hist. nat.* 5. 26. (82), et 20. *ibid.* 4. 12. (22). armoracium appellat; *Colum.* 6. *R.* 17. 8. et 9. *ibid.* 4. 5., et *Pallad.* 4. *R.* 9. 5. et 11. *ibid.* 11. 4. armoraceum; *Colum.* 12. *R.* 9. 3. armoracium, ejusque rymæ condendæ rationem tradit. De synonymia *V. RAPHANUS*.

ARMOS, *V. ARMON*.

ARMUS, *i*, *m.* 2. proprie significat humeri commissuram cum brachio, ut ait *Paul.* *Diac.* p. 23. 7. *Müll.*; est enim ab ἀρμός compages (quocum *cl.* Germ. *arm*): sed accipitur pro ipso humero: quia usus obtinuit, ut *armus* de brutis animalibus, humerus de homine tantum dicalur (*It. spalla*; *Fr. épaule*; *Hisp. espáda*, *hombro*; *Ger. der Oberarm*, *die Schulter*; *Angl. the arm or shoulder*). Occurrit — a) Pro humero, vel latiori sensu pro brachio hominis, raro admodum apud veteres et apud Poetas. *Paul.* *Diac.* p. 4. 1. *Müll.* Legibus etiam sancitum est, ne pomum ex alieno legatur in armum, id est, quod humeri onus sit. ubi pomum in armum legere est tantum pomorum vim legere, ut in humeros tollenda sit, si asportare vellis. *Cl. Festum* p. 354. 32. *Müll.* *Virg.* 11. *Æn.* 644. latus huic hasta per artus Acta tremit, duplicatæ virum transfixa dolorum. *h. e.* per humeros. *Lucan.* 9. 831. Invaditque manum, quam protinus ille reiecto Ense ferit, totoque simul demittit ab armis. *h. e.* a brachio. *Manil.* 1. 802. matrisque sub armis Miles Agrippa suæ. *h. e.* cum adhuc esset sub ulnis matris suæ. — b) Sed tamen, ut diximus, fere de brutis animalibus usurpatur; namque de homine humerus dicitur. *Ovid.* 10. *Met.* 689. de Hippomene in leonem mutato. digitum curvantur in ungues: Ex humeris armis sunt. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 43. 98. (243). Solus homo bipes: uni jugulum, humeri; ceteris armis. *Cl. Servius* ad *Virg.* 11. *Æn.* 644. *Horat.* 2. *Sat.* 4. 44. Armi leperis. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 17. 23. (63). pantheræ. *Id.* 11. *ibid.* 40. 95. (234). elephantis. *Id.* *ibid.* 39. 94. (229). leonis. *Id.* 18. *ibid.* 17. 45. (158). talpæ. — In illo *Virgili* 6. *Æn.* 882. Seu spumantis equi foderit calcibus armos, ponuntur armis latiori sensu pro lateribus equi, quæ post anteriores ejus armos sunt; neque enim armis calcibus fodi solent. *Cl. Horat.* 1. *Sat.* 6. 106.

ARNA, *æ*, *f.* 1. vox Græca agnam significans; ab ἄρνα, ἄρνός, ὁ καὶ ὅς, agnus et agna. *Paul.* *Diac.* p. 20. 25. *Müll.* Arna caput agnæ caput. Alii leg. agni pro agnæ, inter quos *Müller*.

ARNACIS, *idis*, *f.* 3. (ἀρνάκις) genus vestis puerilis, fortasse ex pellibus agnalis, nom. ἄρνα, ἄρνός agnum significat. *Varro* apud *Non.* p. 543. 1. *Merc.*, ubi male *parnaxis* a quibusdam editum est. *Suidas* τὴν ἀρνάκιδα exponit pellis agniam una cum lana. Apud *Platon.* in *Sympos.* est genus calcementi ex agnalis pellibus.

ARNION, *ii*, *n.* 2. (ἄρνιον) herba eadem ac arno-glossa. *Apul.* *Herb.* 1.

ARNOGLOSSA, *æ*, *f.* 1. (ἀρνόγλωσσα) herba eadem ac plantago. *Apul.* *Herb.* 1. et *Cæth. Aurel.* 1. *Tard.* 1.

ARNUS, *i*, idem ac agnus, a Græco ἄρνα, ὄρνός, legitur a nonnullis in vetustissima quadam lege, quæ Numæ fuisse dicitur, apud *Gell.* 4. 3. his verbis. *Ἰννομὸν* *CRIMINOVS* *DEMISSIS* *ARNVM* *FEMINAM* *CARDITO*. alii tamen rectius legi. agnum. — *NB.* De Arno fluvio *V. ONOM*.

ARO, *as*, *avi*, *stum*, *are*, *a.* 1. a Græco ἀρω, ἀρώ, quod idem significat. — *Part.* *Arans* et *Araturus* *I.* 1.; *Arandus* *II.* 1. — Arare est terram aratro

scindere seminandi causa (*It. arare*; *Fr. labourer*; *Hisp. labrar*; *Germ. pflügen*; *Angl. to plough*).

I.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu occurrit cum de hominibus, tum de brutis. — a) Absolute. *Cato R. R.* 61. Bene, male, bene et tempestive arare. Adde *Plin.* 18. *Hist. nat.* 19. 49. (174). *Plaut. Merc.* 2. 3. 21. Arare mayelin quam sic amare. *Ter. Heaut.* 1. 1. 17. Numquam — tam vesperi domum revertor, quin te in fundo conspicer fodere, aut arare, aut aliquid ferre denique. *Cic. Senect.* 10. 56. Si quidem eranti *L.* Quintio Clorino nuntiaturum est etc. *Horat.* 1. *Ep.* 7. 87. bos est enectus arando. *Tibull.* 1. 10. 46. Duxit araturos sub juga curva boves. — b) Cum Accus. *Cato R. R.* 61.; *Cic.* 2. *Leg. agr.* 30. 66.; *Horat.* 2. *Sat.* 6. 11.; et *Ovid.* 7. *Met.* 122. Arare agrum. *Cic.* 2. *Divinat.* 23. 50. Cum terra araretur et solutus altius esset impressus. *Varro I. R. R.* 2. 16. Arare terram, serere arbores. Adde *Ovid.* 1. *Fast.* 703. *Colum.* 2. *R. R.* 4. 1. campum. *Virg.* 2. *G.* 244. Capum. *Propert.* 3. 5. 5. Campaniam. *Colum.* 5. *R. R.* 9. olivetum. ¶ 2. Latiori sensu usurpatur pro colere; et arare dicuntur, qui agros publicos colunt, de quibus *V.* quæ dicta sunt in *ARATOR*. *Cic.* 5. *Ferr.* 5. 11. Cives Romani, qui arant in Sicilia. *Id.* *ibid.* 47. 112. Non opinor quemquam minus esse professum, quam quantum arasset. *Horat.* *Epod.* 4. 13. Arat Falerni mille fundi jugera. Huc pertinet et illud *Sall.* *Cat.* 2. Quæ homines arant, navigant, ædificant, virtuti omnia parent. *h. e.* quidquid homines questus causa aggrediuntur sive agros colendo, sive mercatorum per maria exercendo, sive ædificis construendo, etc. — Aliiter *Cic.* 5. *Ferr.* 47. 113. Quod si fieri non potest, ut plus quam decem inedimna ex jugero ararent. *h. e.* agro colendo sibi acquirant: ubi tamen ex melioribus *MSS.* nunc legitur exararent. ¶ 3. Arare litius proverbium est operam perdere. *Ovid.* *Heroid.* 5. 16. et 5. *Trist.* 4. 48.

II.) Translate. ¶ 1. Poëticè transfertur ad navigationem. *Virg.* 2. *Æn.* 780. vastum maris æquor arandum. *Cl. eumd.* 3. *ibid.* 475. *Ovid.* 1. *Trist.* 2. 76. Latum mutandis meribus æquor aro. *Id.* 3. *ibid.* 12. 36. Arare aquas. ¶ 2. Item ad rugas. *Ovid.* 2. *Art.* am. 118. Et venient rugæ, quæ tibi corpus arant. ¶ 3. In re veterera. *Paul.* *Truc.* 1. 2. 48. pueros. *Id.* *Asin.* 5. 2. 24. alienum fundum. — *NB.* In illo *Tibull.* 1. 8. 16. Frigidus intonsus Taurus arat Cilicæ. *Brouckus.* censet arare positum esse pro distimulare, dividere, quia Taurus mons Cilicæ a Pamphiliis distimulat, ducta translatione a sulcis, quibus seculat arer et quodammodo dividitur. Alii tamen leg. alar.

AROMA, *itis*, *n.* 3. (ἄρωμα). In Dativo et Ablativo plur., ut alia multa similia, habet aromatis pro aromatibus apud *Apul.* loca infra cit. et apud *Capell.* 2. p. 373. et 461. — Aromata sunt quarundam herbarum fructus odoris et saporis gratissimi, quibus utimur vel ad fovendum ventriculum, vel ad appetentiam provocandam, ut sunt zinziber, piper, saccharum et similia, quæ vulgo species vocant. — a) In plur. num. *Colum.* 12. *R. R.* 20. 4. Aromata confusa et eribrata paulatim insperges. *Apul.* 4. *Florid.* n. 19. Membra omnia aromatis perspersa. In *Dig.* 7. 5. 11. occurrit Gen. aromatum. — b) In sing. num. *Prudent.* *perit.* *cris.* 72. Mollisque ephesus tinctus aromate. *Id.* *Apoltheos.* 826. Solus odor sparsi spiramen aromatis efflat. Adde *Martian.* *Dig.* 39. 4. 16. § 7.

AROMATARIUS, *ii*, *m.* 2. qui in aromatis negotiatur. *Inscript.* apud *Orell.* 114. L. APTENTIO L. V. ZMARAGO AROMAT. QVI VASCVLV DVLCTAR. CCC. IT. US. LX. TESTAM. BELG. C. STATILIO PRAGO AROMAT. CENERO SVO VT AGR. INOP. COL. BEL. LOR. PHARM. ET NYLS. S. PR. EROG. PLEBS VRBANA LOR. V. BENIGNISS. E. M. F. h. e. aromatario, qui vascula dulciorum ccc., Item *HS. LX.* testamento reliquit C. Statilio Prago aromatario, ut agris incolibus colonie feticis Lori pharmacæ et mulsom sine pretio erogaret, plebs urbana Lori viro benignissimo bene merenti fecit. *Alia* apud *Murat.* 511. 4. T. ANNEVS T. F. COL. PHILIPPVS MAGISTER QVINQVENV. collegii AROMATARIORUM.

AROMATICS, *a*, *um*, *adj.* (ἀρωματικός) ad aromata pertineans. *Spartian.* *Hadrian.* 19. In honorem socrus suæ aromatica populo donavit. *supple.* munera. *Sedul.* 5. 324. Cum munere matres Messis aromaticæ venere ad tumulum. *Cæth. Aurel.* 2. *Tard.* 1. Dehinc aromatics approbat potiones. — *NB.* Aromaticum, *i*, *n.* 2. absolute est collyrium ab *Oribasio*

p. 50. et *Ætio* p. 659. memorialum. *Tochôn cachets des oculistes* p. 17. Psoricum, aromaticum, crocoides. Sed hæc nullius in Latina lingua sunt auctoritatis.

AROMATITES, *æ*, *m.* 1. (ἀρωματίτης) proprie est quiddam aromatis coactat vel conditum est. Hinc ¶ 1. Subaudi lapis, et est gemma quedam, ita dicta ab odore et colore myrrhæ: quam quidam putant esse ambram. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 10. 54. (145). Aromatites et ipsa (subaudi gemma) in Arabia traditur signi etc. ¶ 2. Subaudi vinum, et est vinum odoramentis coactum. *Plin.* 14. *Hist. nat.* 16. 19. (107). Aromatitem loyenio facilitatem etc. *V. ibid.* rationem ejus conficiendi. *Id.* *ibid.* 13. 15. (92). Aromatite defectari. *V. ABROTONITES*.

AROMATIZO, *as*, *are*, *a.* 1. ἀρωματίζω, aromata spiro. Occurrit *Part. præf.* tantum apud *Fulgat. Interpr.* *Eccl.* 24. 20. Sicut cinnamomum et balsamum aromatizans odorem dedi.

ARON, *i*, *n.* 2. et

AROS, *i*, *m.* 2. genus bulbi in Egypto maxime proveniens, scillæ proximum amplitudine, foliis taphathi, caule recto duum cubitorum, baculi crassitudine, radice mollioris naturæ, quæ edatur et eruda. *Plin.* 19. *Hist. nat.* 5. 30. (96). et 24. *ibid.* 16. 91. (142); et *Cæth. Aurel.* 2. *Tard.* 14. *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 2. p. 318.) affirmat aron in locis *Plin.* cit. esse *Arum Colocasia*. *L. Spec. plant.* 1388., et *Plin.* *ibid.* in nonnullis errasse. Plura vide apud eumd. *Fée*, *Op. cit.* vol. 1. p. 114. § IX.

ARPAGIUS, *ii*, *m.* 2. pro *harpagius*, extrita, ut sæpe fit, aspiratio, raptus, ab ἀρπάγω raptio. Ita appellantur qui admodum juvenes moriuntur. *Inscriptio* apud *Martin.* *Frat. Arv.* p. 506. c. CORFONIVS EPATRODITVS CONFONIA MAXIMILLA FECERVNT FILIO SVO QVI VIXIT ANN. III. MESIBVS SEX MATER ET PATER ARPAGI VIVAS. h. e. rapti, tamen in æternum vivas. *Alia* apud *Mazoch.* de *Asia* p. 29. NYLTIS ANNIS VIVAT QVI DIXERIT ARPAGI TIBI TERRAM LEVEM.

ARQUATURA, idem ac arcuatio. Vox a *Lexico* expungenda; occurrit enim tantummodo in *Not. Tyr.* p. 163.

ARQUATUS vel **arctatus**, *a*, *um*, *adj.* (arcus. *V.* et *ARCUO*). Arquatus morbus idem est ac regius morbus, cum flava bilis per totum corpus et præcipue in oculis diffunditur et flavo colore inficit (*It. itterizia*; *Fr. jaunisse*; *Hisp. tircia*, *ictericia*; *Germ. die Gelbsucht*; *Angl. the jaundice*). Dicitur autem *arquatus*, quia virorem quodammodo argui Iridis imitatur, ut *Non.* 5. 14. edit. veter. putat. Hinc hodieque Neapoli hic morbus dicitur vulgo *solarato*. *Cels.* 3. 24. Equè notus est morbus, quem interdum arquatum, interdum regium nominant. *Colum.* 7. *R.* 5. 18. Velus urina remediò est etiam pecori arquato. *Al. leg.* arcuato eodem sensu. — Hinc

Arquatus, *i*, *m.* 2. absolute substantivorum more est, qui arquato morbo laborat. *Varro* apud *Non.* p. 35. 16. *Merc.* Ut arqualis et veterosus, quæ lutea non sunt, æque ut quæ sunt, lutea videntur, sic etc. Adde *Lucet.* 4. 333. *Plin.* 20. *Hist. nat.* 11. 41. (115). Semen apii datur et arqualis ex vino albo.

ARQUITENENS, *entis*. *V. ARCTENENS*.

ARQUITES arcu præstantes, qui nunc dicuntur sagittarii. *Paul.* *Diac.* p. 20. 16. *Müll.*

ARQUUS, *i* vel *us*. *V. ARBUS*.

ARRA, **ARRABO**, **ARRALIS**. *V. ARRA*, **ARRIABO**, **ARRIALIS**.

ARRECTARIUS vel **adrectarius**, *a*, *um*, *adj.* (ἀρρέτος) arrectus, ac proinde directus ad perpendicularum, cui contrarius est transversarius. *Petrus.* 7. 3. 11. Sin autem in craticulis tectoria erunt, facienda, quibus necesse est etiam in arrectariis et transversariis rimas fieri, etc. *h. e.* in tignis vel asseribus rectis et transversis, ex quibus craticuli parietes constant. Adde *eumd.* 2. 8. 20. *Schneid.*

ARRECTUS vel **adrectus**, *a*, *um*. *V. ARRIGO*.

ARREPO, *is*, etc. *V. ADREPO*.

ARREPTICIUS vel **adrepticus**, *a*, *um*, *adj.* (ἀρρίπιος) fanaticus, spiritu malo correptus. *Fel. Schoblast.* ad illud *Lucan.* 1. 695. Hæc ait, et lassu jacuit (matrona) defecta furor; adiungit: *Arrepticus*. *Cl. Fulgat. Interpr.* 1. *Reg.* 16. 23. Spiritibus Domui malis arripiebatur Saul. — Hinc a Scriptoribus Ecclesiasticis arrepticuli dicuntur harioli, conjectores, divini; hi enim malo spiritu seu daemonum correpti ducuntur. *Augustin.* 2. *Civ. Dei* 4. Veniebamus etiam nos aliquando adolescentes ad spectacula ludibriaque

sacrillegiorum; spectabamus arrepticius, audiebamus symphoniacos etc. h. e. hariosos, divinos; ut patet ex *Fulgat. Interp. Hierem.* 29. 26. Ut sis dux in domo Domini super omnem virum arrepticum et prophetantem. Cf. *ibid. Hierem.* 29. 8. et 21. 23.

ARREPTO, as, etc. *V. ADREPTO.*

ARREPTUS vel adreptus, a, um. *V. ARRIPIO.*

ARRIA vel arra, æ, f. 1. et

ARRHARO vel arrabo, Onis, m. 3. (ἀρραβών). Qui cum aspiratione scribunt, Græcæ scriptiōni adhaerent: docent enim *Ætymologi*, et quidem recte, *arrham* ipsam dictam esse per apocopen ab *arrhabo*, ἀρραβών, qui aspirationem exterunt, Latinam consuetudinem sequuntur, quā nomina externa ad Latinam declinationem traducta, Latinis etiam litteris scribi solent. — Est Hebræa vox ab ערר spondere,

fidei jubere, a quo עררי arrhabon: quam originem

si spectes, producenda est pœnultima. *Forcellinus* videtur distinguere inter *arrham* et *arrhabonem*, ita ut *arrha* sit quod dari solet ad confirmationem contractus, *arrhabonem* vero id quod pignoris loco alicui datur. Sed inter duo vocabula discrimen tantummodo temporis, non vero sensus, interfuisse testatur *Gell.* 17. 2. bisce verbis: Sed nunc arrhabo in sordidis verbis haberi captus: ac multo videtur rectius *arrha*; quamquam *arrha* quoque veteres sæpe dixerunt. — Ita que *arrha* vel *arrhabo* est id quod dari solet ad confirmationem contractus: atque insitula videtur in auctionibus, cum æris aliquantulum daretur, quia plaustra gravis æris eo veli incommodum esset. *Isid.* 5. *Orig.* 3. hæc habet: Interest in loquendi usu inter pignus et arrham: nam pignus est, quod datur propter rem creditam, quæ dum redditur, statim pignus aufertur: arrha vero est, quæ primum pro re bonæ fidei contractu empta datur, et postea completur; est enim arrha complenda, non auferenda; unde qui habet arrham, non reddit, sicut pignus, sed desiderat plenitudinem (It. *caparra*; Fr. *arrhes*, *gage*, à complete; Hisp. *arras*; Germ. *Aufgeld*, *Angeld*, *Daraufgabe*, *Kaufschilling*; Angl. *earnest money*).

1.) Proprie. — a) Arrhabo apud veteres. *Cato* (*Claud. Quadrigar. juxta Forcellinum*) apud *Gell.* 17. 2. Cum tantus arrhabo penes Samnites populi Rom. esset. Subdit *Gellius*: Arrhabonem dixit æcentos obsoles; et id maluit quam pignus dicere, quoniam vis hujus vocabuli in ea sententia gravior acclor-que est. Huc pertinet et ille periculosus, sed et figidiusculus locus *Stratiliaci servi* apud *Plaut. Truc.* 3. 2. 19. Tene hoc, tibi rationem habeto, mecum ut hanc noctem sles. Arr. Perit! rationem? quam esse dicam hanc belluam? Quin tu arrhabonem dicis? *str.* *Ar. facio lucri, ut Prænestinis conia est ciconia.* *Id. Must.* 3. 1. 114. *Ædes quanti destinat? ra. Taleutis magnus tollidem, quot ego et tu sumus; sed arrhaboni has dedit quadriginta minas.* *Id. Rud. prol.* 45. Minis triginta sibi puellam destinat, datque arrhabonem, et iurjurando alligat. *Id. Pen.* 5. 6. 22. Arrhabonem aliquid ferre. *Ter. Heaut.* 3. 42. Reliquit filiam adolescentulam: ea relicta huic arrhaboni est pro illo argeyto. — b) Arrba apud recentiores. *Plin.* 33. *Hist. nat.* 6. (28). Argumento est consuetudo vulgi ad sponsiones etiamnum anulo ostendente, tracta ab eo tempore, quo noudum erat arrba velocior. *Cajus Dig.* 18. 1. 33. Quod arrhæ nomine pro emptione datur, non eo pertinet, quasi sine arrha conventio nihil proficiat, sed ut evidentiis probari possit, convalesse de pretio. *Id. 3. Instit.* 139. et *Dig.* 18. 3. 6. Arrhæ nomine aliquid dare. *Dig.* 14. 3. 5. § 15. Arrhæ nomine aliquid accipere. *Id.* 18. 3. 8. Arrham perdere. *Capitolin. Maximin. jun.* 1. Mauerunt apud eum arrhæ regiæ. h. e. pignora sponsaliorum. *Cod.* 5. 1. 3. § 5. Arrhæ sponsaliorum nomine datæ. *Cod. Theod.* 3. 6. 1. Matrimonium arrhis obligare.

11.) Figurata est id, quod pignoris loco alicui datur. *Plaut. Mil. glor.* 4. 1. 11. Hunc arrhabonem auctoris primum a me accipe. *Plin.* 29. *Hist. nat.* 1. 8. (21). mortis arrham vocat id, quod veluti pignus pretii numerandi predictis datur, ut paullo post agrum quasi sanatus occidant.

ARRHĀLIS vel Arralis, e, adject. ad arrham pertinet. *Impp. Diocletian. et Maximian. Cod.* 4. 49. 3. Ex arrball pacto personalis dumtaxat actio paciscentibus præparatur.

ARRHENICUM, i, n. 2. idem ac arsenicum: nam et Græcè ἀρρήνικον et ἀρσενικόν idem sonant. *Plin.*

28. *Hist. nat.* 15. 60. (214). Vicia, quæ in eadem parte serpunt, jecur eorum combustum cum ebarta et arhenico sumat. *Harduin.* ita legendum docet ex quamplurimis libris editis et MSS.; atque hanc lectionem retinuit *Sillig.*

ARRHENOGONON, i, n. 2. ἀρρήνογονον, ita Græcè cognominatur satyrion herba, quasi inasculos generans, ab ἀρρην, ἀρρηνος masculus et γονν genitura; quia cujusdam satyri speciei semen testium simile est, ut *Theophrast.* l. 9. c. 19. prodidit. *Plin.* 26. *Hist. nat.* 10. 63. (99). *V. THELYGONON.*

ARRHĒTOS, ἀρρήτος, hoc est qui dici non potest, ab α privativo et ῥῆω dico: unus est ex æonibus Valentini hæretici. *Tertull. advers. Valentianum.* 35.

ARRHYTHMĀTUS, a, um, et

ARRHYTHMOS (vel Latina positione arrhythmus), on, adject. qui est sine rhythmo vel numero, ab α privativo et ῥυθμός numerus. *Capell.* 9. p. 328. Temporum, quæ ad numeros copulantur, alia sunt, quæ enrythmica (al. leg. enrythmia) tempora nominantur; alia, quæ arrhythmata, tertia, quæ rhythmoides perhibentur. — Arrhythmata sunt, quæ sibi nulla omnino lege consentiunt, ac sine certa ratione conjuncta sunt. *Kopp.* putat corrupte legi arrhythmata et legendum arrhythmia: cui et *Furlanetto* accessit in suis MSS. *Id. Capell.* 9. p. 327. Numeri genera sunt septem: — secundum de enumeratione verborum, quæ in numerum cadere non possunt, quæ rhythmoides, id est similia numeris judicantur, quæque tribus vocabulis discernuntur, hoc est enrythmon, arrhythmon, rhythmoides.

ARRHYTHMIA, æ, f. 1. ἀρρυθμία, h. e. dissonantia. *Mar. Victorin.* 1. p. 2485. *Putsch.* Coltus temporum communis est rhythmo et arrhythmia, unde, si apte congruent spatia, rhythmus faciunt; si contra, arrhythmiam.

ARRIDEO vel adrideo, ridēs, risi, risam, ridere, 2. (ad et rideo). Part. *Arridens* 1. 2. — Arrideo est ad aliquid rideo (It. *ridere*; Fr. *rire* a; Hisp. *reir*; Germ. *dazu lachen*; Angl. *smile upon*).

1.) Proprie. — a) Arridere dicitur qui ridet dum alius ridet, sive ridenti ridens ipse addit. *Horat. Art. P.* 101. Ut ridentibus arident, ita fleutibus adflent (al. adsunt) Humanis vultus. *Ovid.* 2. *Art. am.* 201. Riserit, aridide; si fletit, flere memento. *Id. 3. Met.* 45. Cum risi, aridides. — b) Arrideo est ad aliquid rideo, subrideo, et fere ridendo applaudo vel approbo; raro enim in malam partem occurrit. — 1.) In bonam partem. — a) Absolute. *Plaut. Truc.* 2. 1. 14. Oportet leuam probam arididere, quisquis veniat, blandeque alloqui. *Adde eumd. Capt.* 3. 26. *Cic. 6. de republ.* 12. 12. Leniter arididens *Sulp.* Quesso, inquit etc. *Id. 5. Tusc.* 20. 60. Hic cum quidam familiaris jocans dixisset: Huic quidem certe vitam tuam committis, arrisissetque adolescens, utrumque jussit interfici. *Adde eumd. 2. Orat.* 33. 145. et 58. 229., et 1. *Nat. D.* 7. 17.; *Quintil.* 10. 3. 14., et *Tac. Dial. de orat.* 14. ad fin. — b) Cum Dativum personæ, cui ridetur. *Ter. Adelph.* 5. 4. 10. Clemens, placidus, nulli lædere os, arididere omnibus. *Id. Eun.* 2. 2. 18. Hicce ego non paro me ut rideant, sed eis ultro aridideo, et eorum ingenia admior: quidquid dicunt, laudo etc. *Præcian.* 18. p. 1201. *Putsch.* minus recte exponit *irrideo*. *Liv.* 41. 20. Notis familiariter arididere. *Sil. It.* 1. 398. Cui sævum arididens. — c) Cum Accus. personæ. *Auct. Dirarum (Val. Cat.)* 108. Vos nunc alloquitur; vos nunc arididet oculis. *Passive. Cic. Opt. gen. Orat.* 4. 11. Cum aut non adhibeantur ad causas, aut adhibiti deridantur: nam si arididerentur, esset id ipsum Atticorum. — 2.) In malam partem cum Accus. rei. *Piso* apud *Gell.* 0. 9. ad fin. Cn. Flavius Anuli filius ædilis id arisist, h. e. ridendo id se nihili facere ostendit. *Cic. 1. Nat. D.* 28. 70. Video quid ariseris.

11.) Translate. — a) Ponitur de rebus, quæ nobis placent. — a) Cum Dativ. personæ. *Cic.* 13. *Att.* 21. 3. Inhibere illud tuum, quod valde mihi ariserat, vehementer displicet. *Horat.* 1. *Sat.* 10. 88. Quibus hæc, siut quacunque, arididere velim. — b) Absolute. *Plin.* 1. *Ep.* 23. Si modo ariserit pretium (agelli). — c) Poetis arididere dicuntur ea, quæ nobis fausta et prospera sunt. *Lucret.* 2. 32. Præsertim cum tempestas arididet etc. *Petron. Satyr.* 133. Et quandoque nihili fortunæ ariserit hora, Non sine bonore tuum patiar decus.

ARRIGO vel adrigo, rigis, rexi, rectum, rigere, a. 3. (ad et rego). Part. *Arrectus* in omnibus ferme pa-

ragr. et in fine. — Arrigo est erigo, dirigo, in rectum atque altum tollo (It. *drizzare in alto*, *levare*; Fr. *dresser*, *relevier*; Hisp. *erigir*, *elevur*; Germ. *aufoder emporrichten*; Angl. *to lift or set up*, *to raise*).

1.) Proprie. — a) Generalim. *Ennius* apud *Macrob.* 7. *Saturn.* 4. Arma arrigunt: borrescut tela. *Virg.* 10. *Æn.* 725. Gaudet, hians immane, comasque arrexit (leo). *Id.* 2. *ibid.* 280. Arrectæque horrore comæ. *Id.* 5. *ibid.* 426. Constitit in digitis extemplo arrectus uterque. *Id.* 10. *ibid.* 892. Tollit se arrectum quadrupes. *Id.* 2. *ibid.* 206. Anguim pectora arrecta inter fluctus. *Id.* 9. *ibid.* 754. Serpens arrectis horret squamis. *Martial.* 11. 62. 10. Arrigere linguam non potest. — b) Speciatim arrigere aures dicuntur ii, qui rei audiendæ animi sensusque intendunt; ducta loquendi ratione ab animalibus, quæ aures mobiles habent, ut ait *Ovid.* 15. *Met.* 516. arrectisque auribus borrent Quadrupedes. *Plaut. Rud.* 5. 2. 6. Suo hic mihi sermone arrexit aures. *Adde Ter. Andr.* 5. 4. 30. *Virg.* 1. *Æn.* 152. arrectisque auribus adstant. — c) Item speciatim habet obscenum sensum. — Active cum Accus. *Auct. Priap.* 82. extr. Et inquietus inguina arrigat tumor. *Martial.* 10. 55. Arrectus penis. *Auct. Priap.* 69. Arrectus procus. h. e. qui arrectum penem habet. — Absolute et neutrorum more. *Antonius* apud *Sueton.* Aug. 69. Arrigere in aliquam. *Martial.* 3. 76. Arrigis ad vetulas, fastidias, Basse, puellas. *Adde eumd.* 10. 91., 11. 46. etc.

11.) Translate occurrit arrigere aliquem, animum alicujus, cupidinem, spem alicujus, et significat animum addere, excitare. — a) Absolute. *Sall. Jug.* 86. Eos non paullum oratione sua Marius arrexerat. *Id. fragm. in Orat. Philippi contra Lepidum.* Etruria atque omnes reliquæ belli arrectæ. *Id. Cat.* 40. Vetus certamen animos eorum arrexit. *Id.* Jug. 91. Postquam plebis animos arrectos videt. *Et* 98. Consul animos paullulum arrectus. *Virg.* 12. *Æn.* 251. Arrexere animos Itali. *Id.* 1. *ibid.* 583. His animum arrecti dictis. *Id.* 5. *ibid.* 138. laudumque arrecta cupido. *Id.* 3. *G.* 105. Arrectæ spes juvenum. *Id.* 5. *Æn.* 643. meutes. *Id.* 11. *ibid.* 452. stimulis haud molibis iræ. — b) Addito fine, ad quem quis excitatur. — Per Accus. et præp. ad. *Sall. Cat.* 23. Suos hortando ad virtutem arrigere. *Liv.* 8. 37. Adeo — arrecti ad bellandum animi sunt. — Per subsequens relativum. *Tac.* 3. *Ann.* 11. Arrectæ omni civitate, quanta fides amicis Germanici, quæ fiducia reo etc. h. e. intenta et excitata adque admirata, quam parum fidei in amicis Germanici, quanta fiducia reo esset. — Part. præter pass.

Arrectus, a, um, adjective occurrit, unde *Comp. Arrectior*, et est arduus. *Liv.* 21. 35. ad fin. Pleraque Alpium ab Italia ut breviora, ita arrectiora sunt. *Quidam leg.* arrectiora. *Solin.* 14. Arrectiora saxa.

ARRILĀTOR vel arilator, ōris, m. 3. negotiator, mercator, qui empturiens data arra sibi postulat credit: ab arra ut *Scalig.* ad *Paul. Diac.* et *Voss. Etymol.* censent. *Paul. Diac.* p. 20. 12. *Müll.* Arilator, qui etiam corio appellatur, dictus videtur a voce Græcæ ἀρῖς tolle, quia sequitur merces, ex quibus quid cadens lucelli possit tollere. Sunt etiam qui ab ara derivant, propterea quod in *Gloss. vet.* etiam ἀρῖς expouitur: alii a deminutivo arula et scribunt arulatur. Legitur etiam arilator et arrulatur. Sed utut origo et scribeud' ratio dubia sit, vera certe esse videtur significatio, quam posuimus. Usus est hac voce *Labeus* apud *Gell.* 16. 7. *V. Voss. Etymol.*, et *Cavedoni* in *Bullett. Archeol. Nap.* an. v. p. 58. col. 1.

ARRIPĪDES vel adripides, is, m. 3. Vox per jocum composita patronymicorum more a *Plaut. Pers.* 4. 6. 23. Quod semel arripides, nunquam postea eripides. *Arripides* id dicuntur, qui aliena rapiunt por fraudem vel dolum.

ARRIPIO vel adripio, rīpis, rīpti, reptum, rīpere, a. 3. (ad et rapio). Part. *Arripens* et *Arrepturus* 11. 2.; *Arreptus* 1. 1. et 2. — Arripio est quasi ad me rapio, ideaque vi prehendo, cum impetu capio (It. *afferrare*, *piendere*, *tagliare*; Fr. *saisir* et *tirer a soi*; Hisp. *agarrar*, *asir*; Germ. *an sich reißen*, *aufgreifen*, *mit Hast an sich nehmen*, *erfassen*; Angl. *to take by force or violence*, *to catch or snatch at*).

1.) Proprie est vi rapere et ad se trahere. *Plaut. Curc.* 5. 1. 7. Ut eum eriperet, manum arripuit moricis. *Id. Rud.* 3. 4. 64. Arripere aliquem barba. *Id. Curc.* 2. 3. 79. Talos arripere, invadere *Hercu-*

lem, jactare basilicum. *Id. Capit. 4. 4. 7.* Arripere gladium. *Ter. Adelph. 3. 2. 18.* Sublimem medium arripere et capite pronom in terram statuerem. *Ad. Liv. 1. 48. Nep. Alcib. 10.* Hunc sequi se jubet, et id, quod in praesentia vestimentorum fuit, arripuit. *Liv. 6. 8.* Arripere aliquem manu. *Id. 3. 48.* cultum. *Id. 35. 36.* arma. *Virg. 9. Æn. 561.* simul arripit ipsum Pendentem, et magna muri cum parte revellit. *Horat. 1. Sat. 9. 4.* Arreptaque manu. *Ovid. 6. Met. 552.* Arreptamque coma, flexis post terga lacertis, Vincula pati cogit. *Id. 5. ibid. 64.* Arripere arcus. *Id. 13. ibid. 386.* ense. *Curt. 6. 9.* saxum. *Sueton. Galb. 20.* caput capillo. *Id. Ner. 26.* pileum vel galerum. *Plin. 35. Hist. nat. 10. 36. (81).* penicillum. *Tac. 3. Hist. 23.* scutum e strage.

II.) Improprie et translate. ¶ 1. Ponitur cum de personis, tum de locis, et significat prehendere, capere, occupare, quin tamen eadem ad nos trahamus. Hac porro significatione occurrit plurimis rationibus, scilicet — 1.) De personis — a) Generatim. *Plaut. Merc. 3. 3. 18.* Coquum aliquem arripere, prandium qui praecoquat. *Cic. 1. Orat. 34. 159.* Quae fortasse, quemcumque patremfamilias arripissetis ex aliquo circulo, eadem vobis percontantibus respondisset. *Nep. Them. 8.* Arripere filiam parvulam. *Liv. 6. 8.* equum. *Id. 34. 20.* Cohortes arreptas in urbem inducere. — b) Speciatim de carcere, rapina etc. *Liv. 2. 23.* Uno aut altero arrepto. quieturos alios. *Id. 3. 56.* Arripi a viatore. Et de militum irruptione. *Tac. 4. Hist. 17. ad fin.* Proinde arripere vacui occupatos, integri fessos. — c) Item speciatim pro rapere in jus accusando. *Cic. Planc. 22. 54.* Tu A. Plotium — in idem crimen vocando indicas, eum te arripuisse, a quo non sis rogatus. *Liv. 2. 54.* Consules abeunt magistratu arripere. *Sueton. Cæs. 23.* Statim quaestor ejus in praedictum aliquot criminibus arreptus est. ubi *Torrentius:* Elegans verbum, et quod aviditatem accusatoris exprimit. *Id. Vitell. 2.* Inter Sejani conscios arreptus. — NB. Quae addunt perique Lexicographi, arripere ad questionem, arripere in carcerem, arripere se foras, et similia, rectius ad verbum *Arripio* pertinent: tanctis non desunt qui etiam in his *arripio* defendunt. — d) Item extra iudicium ponitur pro maledictis, conviviis etc. carpere. *Horat. 2. Sat. 1. 69.* de Lucilio. Primores populi arripuit populumque tributum. h. e. delegit, sumpsit, quos versibus carperet. *Id. ibid. 3. 224.* Arripere Nomentanum. — e) Item de morbis, quibus afficimur. *Lucret. 6. 662.* existit sacer ignis et urit Quaeumque arripuit partem. *Cic. 2. Fin. 28. 93.* Nisi forte eum (dolorem) dicis, qui simul atque arripuit, interficit. Hinc *arrepus* apud *Veget. 3. Feter. 52.* est epilepsia correptus. — Huc refertur potest et illud *Justin. 11. 13.* Confectum curis Alexandrum somnus arripuit. — 2.) De locis est occupare, invadere. *Virg. 9. Æn. 13.* turbata arripere castra. *Id. 1. ibid. 531.* Arripere locum. *Id. 3. ibid. 477.* et 10. ibid. 298. terram velis. *Tac. 3. Hist. 91.* naves. h. e. capere et conscendere. ¶ 2. Translate sapsissime abstractis jungitur, et arripio est aliquid ita capio ac prehendo, ut id in mea sit potestate, penea me sit. — a) Generatim. *Plaut. Mil. glor. 2. 67.* Arripe opem auxiliumque ad hanc rem. *Ter. Eun. 3. 5. 23.* Submonui me Parmeno ibi servus, quod ego arripui. h. e. quod ego statim amplexus sum. *Cic. 3. Nat. D. 11. 28.* At enim quaerit apud Xenophontem Socrates unde animum arripuerimus, si nullus fuerit in mundo. *Id. 2. ibid. 65. 162.* Arripere aliquem ad reprehendendum. *Id. Dom. 5. 12.* causam aliquam ad incendia, eadem. rapinas. *Id. 5. Fam. 12.* causam totam et tempus. *Id. Flacc. 8. 19.* facultatem laedendi, quaecumque detur. *Id. Muren. 6. 13.* Arripere maledictum ex trivio. *Id. 3. Fin. 2. 4.* verba de foro. *Id. 1. Tusc. 46. 110.* similitudinem aliquam alicuius. *Id. 1. Orat. 39. 252.* vocem et gestum aliunde. *Id. ibid. 57. 242.* patrocinium aequitatis. *Id. Sext. 32. 69.* sibi cognomen ex aliorum imaginibus. *Liv. 35. 12. ad fin.* Et primam quamque occasionem recuperandi ea, quae bello amississent, arreptos. *Virg. 11. Æn. 459.* Arrepto tempore. h. e. occasione. *Auct. B. Hisp. 42.* Arripere sibi imperium. *Val. Max. 1. 5. 3.* omen. *Tac. 11. Ann. 54.* suspiciones. *Sueton. Rhet. 6.* Arripiente eo conditionem. — b) Speciatim refertur ad studia litterarum, et est res intellectus complecti ac cognoscere. *Cic. 2. Divinat. 11. 26.* Quod (genus divinandum) animus arripere, aut exciperet extrinsecus ex divinatione. *Id. Senect. 21. 78.* Quod jam pueri — ita celeriter res in-

numerabiles arripiant. *Id. Rosc. Com. 11. 31.* Arripere aliquid celeriter. *Id. Mur. 30. 62.* hoc iter. h. e. rationem vivendi. *Id. 7. Att. 13. ad fin.* Hoc sermone aliquo arrepto pro mandatis abusus est. *Id. Senect. 8. 26.* Avide arripere litteras Graecas. *Id. Mil. 4. 10.* legem ex natura ipsa. *Nep. Att. 3.* Litterarum studium etsi senior arripuerat, tamen etc.

ARRISIO vel adrisio, ōnis, f. 3. actus arrendendi, applausus risu factus. *Cic. 1. Herenn. 6. 10.* Interpellatio aut arrisio. *Cael. Aurel. 2. Acut. 37.* Ad omnia quaeque faciliis agrotantis arrisio.

ARRISOR vel adrisor, ōris, m. 3. qui arridet, qui ridendo approbat. *Seneca Ep. 27.* Stultorum divitum arrosor et, quod sequitur, arrior. h. e. adulator.

ARRŌDO vel adrodo, rōdis, rōsi, rōsum, rōdere, a. 3. (ad et rodo). Part. *Arrosus I.* — Arrodo est abrodo, circumrodo (h. rodere, morsecchiare; Fr. ronger autour; Hisp. roer; Germ. an-oder benagen; Angl. to gnaw, gnaw round).

I.) Proprie. *Plin. 35. Hist. nat. 11. 40. (137).* Piger — spartum torquens, quod assellus arrodit. *Id. 28. ibid. 18. 74. (242).* Sanguis equi arrodit carnes septem vi. *Id. 8. ibid. 57. 82. (221).* Mures, arrosis Lanuvii elipeis argenteis, Marsicum portendere bellum. *Id. 11. ibid. 30. 36. (109).* Formicae semina arrosa condunt. *Id. ibid. 37. 85. (213).* Sues spirantes a muribus arrosi. *Cod. Theod. 12. 7. 2. et 9. 22. 1.* Solidi arrosi. *Jul. Obseq. Prodig. 79.* Frusinoe aurum sacrum mures arrosurunt. Adde *Jul. Capitolin. in Anton. P. 7.*

II.) Translate. *Cic. Sext. 33. 72.* Ut illa ex vepreculis extracta nitedula rempubl. conaretur adrodere. *Symmach. 7. Ep. 6.* Lupus ecclesiasticas caules clandestino morsu arrodit.

ARRŌGANS vel adrogans, antis. V. ARROGO in fin.

ARRŌGANTER vel adroganter, adverb. (arrogans). Comp. *Arrogantius*, Sup. *Arrogantissime*. — Arroganter est cum arrogantia et superbia, scilicet more illorum, qui sibi temere atque insolenter tribuunt, quae non habeant (h. arrogantemente, superbamente; Fr. avec arrogance; Hisp. arrogantemente, soberbiamente; Germ. auf eine anmassende Art und Weise, mit Anmaassung und Stolz; Angl. proudly, haughtily, arrogantly). *Cic. 6. Att. 1.* Ad me autem, etiam cum rogat aliquid, contumaciter, arroganter, ἀποκωνήτως solet scribere. *Id. Ligar. 10. 30.* Arroganter petere aliquid. *Id. 1. ad Brut. 4.* Arroganter praedicare aliquid et ad arbitrium suum revocare. *Id. 2. Invent. 3. 10.* Temere atque arroganter assentiri alicui rei. *Id. 2. Orat. 83. 339. 1. Off. 1. 2., et Quintil. 4. 2. 86.* Aliquid arroganter dicere. *Cæs. 1. B. G. 40.* Arroganter facere. *Brutus apud Cic. 14. Fam. 13. 4.* Arroganter sustinere adversarios. *Tac. Agric. 16.* Arroganter consulere in deditis. *Plin. 36. Hist. nat. 10. 36. (71).* Insolentius et arrogantius uti gloria artis. *Gell. 9. 15.* Praefari arrogantius et elatius, quam decet. *Oros. 7. 25.* Arrogantissime excipere aliquem. *Et ibid. 35. in fin.* Arrogantissime praesumere. — NB. *Forcellinus* attulit et illud *Cic. Mur. 37. 78.* Nihil dicam arrogantius. quod esse potest et adjectivum.

ARRŌGĀTUS vel adrogatus, a, um. V. voc. seq. vitium, quo quis bona, quae non habet, sibi assumit (h. arroganza, superbia, pretensione temeraria; Fr. arrogance, fierté, dédain; Hisp. arrogancia, presunción; Germ. die Anmaassung, Präntension oder Dunkel, Heftigkeit; Angl. pride, haughtiness, presumption). Occurrit — a) Raro admodum cum Genitivo rei, quam sibi quis temere assumit. *Cic. Divinat. in Q. Cæcil. 11. 36.* Cum omnis arrogantia odiosa est, tum illa ingenii atque eloquentiae multo molestissima. — b) Sæpius absolute. *Cic. Cluent. 39. 109.* Grevius atque intolerabilis arrogantia. *Id. Mur. 24. 49.* Sermo plenus arrogantiae. *Id. Orat. 38. 132.* Extimescere crimen arrogantiae. *Id. 1. Herenn. 5. 8.* Laudare officium suum sine arrogantia. *Id. Brut. 81. 282.* Gravem esse sine arrogantia. *Id. 1. Herenn. 1. 1.* Assumere sibi aliquid inanis arrogantiae causa. *Id. 3. ad Q. fr. 6.* Ad arrogantiam minuendam dictum esse. *Id. Rosc. com. 2. 5.* Suum codicem testis loco recitare, arrogantiae est. *Id. 3. Nat. D. 10. 26.* Id autem putare quemquam hominem, nihil homine esse melius, summæ arrogantiae censet esse. *Cæs. 1. B. C. 85.* Pertinacia atque arrogantia. *Id. 1. B. G. 33.* Sumere tantam arrogantiam. *Id. ibid. 46.* Uti arrogantia. *Liv. 5. 8.* Huius arrogantiam pertinacia al-

terius aequabat. *Id. 37. 56. in fin.* Cessuros se potius arrogantiae Antipatri, quam causam turbandae pacis praebituros. *Forcellinus* hoc loco arrogantiam accepit pro pertinacia, obstinatione. *Quintil. 10. 3. 69.* Dejecto (capite) humilias, et supino arrogantia ostenditur. *Id. 4. 1. 33.* Laborare opinione arrogantiae. *Tac. 13. Ann. 2.* Arrogantia tristis. *Id. Agric. 42.* In arrogantiam compositus. Et *ibid. 9.* Etuere arrogantiam et avaritiam.

Homonym. Arrogantia differt a superbia, quia superbus turgescit iis bonis, quae re vera habet; arrogans temere et impudenter bona sibi vindicat, quae non habet. *Cic. 1. Off. 26. 90.* Superbiam, fastidium arrogantiamque fugiamus. *Id. 1. Invent. 54. 105.* Tertius decimus locus est, si cum Injuria contumelia juncta demonstratur, per quem locum in superbiam et arrogantiam odium concitatur. — Differt etiam ab insolentia, quae est ejus, qui affluentibus rebus et ardentem fortunam, cui non est assuetus, aequam mentem servare nescit, et licere sibi omnia putat; unde fit, ut arrogantia ex insolentia venire soleat, ut ait *Cic. 1. Invent. 28. 42.* Quid quaque ex re soleat evenire, considerandum est, hoc modo: Ex arrogantia odium, ex insolentia arrogantia.

ARRŌGĀTIO vel adrogatio, ōnis, f. 3. actus arrogandi. ¶ 1. Est actus assumendi adsciscendique aliquem in filium. Differt ab adoptione, quia adoptio est eorum, qui sub patria potestate sunt: arrogatio eorum, qui sunt sui juris. Illa per prætorem fit, hæc per populum comitiis curiatis: unde et nomen traxit, quia per populi rogationem fit. Ejus autem rogationis formula hæc est apud *Gell. 5. 19.* VELITIS, JURETIS, QUIRITES, VTI L. VALERIUS L. TITIO TAM JURE LEGEQUE FILIUS SIBI SINT, QVAM SI EX EO PATRE, MATREQUE FAMILIAS NATVS ESSIT; VTIQVE EI VITAE, NECQUE IN EO POTESTAS SIET, VTI PATRI ENDO FILIO EST: HÆC VTI DIXI, ITA VOS, QUIRITES, ROGŌ. Adde *M. Modest. Dig. 1. 7. 1.* ubi *Cajus* *ibid. 1. 7. 2.* alibi tradit rationem, cur arrogatio dicatur, nempe quia et is, qui arrogat, rogatur, id est interrogatur, an velit, eum qui arrogat, justum sibi filium esse; et is qui arrogatur, rogatur, an in id consentiat. *Id. vero addit in Instit. 1. ed. Goeschen. § 99.* Et quia populus rogatur, an id fieri jubeat. Ex quo patet, reipublicæ tempore veram arrogationem fieri solitam, cum populus rogabatur: sub principibus autem, quorum auctoritate ea fiebat, tertia hæc causa hujus nominis prætereunda foret. *Aurel. Vinct. Caesar. 2.* Tiberius in Augusti liberos e privigno redactus arrogatione. Cf. et *Cajus 1. Instit. 97. et 4. ibid. 77. et 78. et Ulpian. 8. 2.* — Translate a populo in principes reipublicæ administratione, hujus auctoritate arrogationes fieri ceptæ sunt, ut ex *Cajo in Dig. loc. cit.* et ex *Justin. in Instit. 1. tit. 11.* colligitur. ¶ 2. Pro arrogantia occurrit tantum in *Cod. Theod. 12. 1. 68.* Nimia ordinarii judicis arrogatio. Adde *ibid. 10. 4. 2.*

ARRŌGĀTOR vel adrogator, ōris, m. 3. qui aliquem sibi in filium arrogatione assumit. *Cajus Dig. 1. 7. 2.* Subjici potestati arrogatoris. Adde *eumd. 1. Instit. 107., Ulp. Dig. l. c. 19. et 22. et Modest. ibid. 40.*

ARRŌGĀTUS vel adrogatus, a, um. V. voc. seq. ARROGO vel adrogo, as, avi, atum, arc, a. 1. (ed et rogo). Part. *Arrogans* in fine; *Arrogatus* et *Arrogandus* 2. — Arrogo proprie et ad litteram est aliquid insuper rogo: unde ¶ 1. Stricto sensu cum duobus Accus., scilicet *arrogare aliquem aliquid*, quo modo et rogare, usurpatur. *Plaut. Rud. 5. 2. 45.* Accede dum huc: Venus hæc volo arroget te. *Nam. ut ait Turneb. l. 26. c. 2.,* in stipulatione est ad stipulator plerumque, ut in promissione adpromissor: stipulator rogat, ad stipulator adrogat: cujus vice Venus hoc loco fingitur, ad cujus aram initur pactum de reddendo vidulo accepta pecunia. ¶ 2. Item arrogare occurrit de personis, et est sibi attribuire propriumque facere per publicam rogationem. Hoc autem sensu occurrit — a) *Arrogare dictatorem consuli*, et est dictatorem creare et consuli inducere, ut in eum imperium habeat: quia etiam dictator per quamdam rogationis speciem a senatu aut a populo poscebatur, quamvis soli fere consuli eum dicere liceret. *Liv. 7. 25.* Cui unico consuli — dictatorem adrogari haud satis decorum visum est patribus. — b) Sæpius *arrogare aliquem* est in propriam familiam assumere, ea ratione, quæ in ARROGATIO 1. expli-

cala est. *Modestini. Dig. 1. 7. 1.* Adoptantur filii familiarum; arrogantur qui sui juris sunt. *Ulp. ibid. § 22.* Arrogare aliquem in locum filii. *Marcell. ibid. § 22.* Dare se arrogandum alicui. *Aurel. Vinct. Cels. 13.* Nerva Trajanum arrogatum accepit. *Marcell. Dig. 1. 7. 18.* Si arrogatus permansisset in statu suo. Adde *Capitolini. Antonin. 4. et Gell. 5. 19.* ubi hac de re plura. Ideo autem arrogare dicitur, qui aliquem in filium assumit, quia in comitiis curiatis rogatur, seu interrogatur populum, ut suam arrogationem approbet, ut *Gell. ibid.* docet, et diximus in ARROGATIO; vel quia is, qui assumitur, interrogatur an velit, ut ex *Cajo ibid.* docuimus. Porro ex iis, quæ adnotata sunt in ADOPTIO I., videtur ille qui arrogabatur, non mutasse plerumque nomen gentilicium, quemadmodum is qui adoptabatur. ¶ 3. Sæpiissime arrogare sibi aliquid est per temeritatem attribueret et vindicare sibi aliquid, assumere id, cui impar sis. *Cic. Rosc. Am. 32. 89.* Noo enim mihi tantum derogo, tametsi nihil arrego, ut te copiosius, quam me, putem posse dicere. *Id. Planc. 1. 3.* Quoniam mihi nun sumo tantum, neque arrego, iudices, ut Cn. Plancium — impunitatem consecutum putem. *Id. 4. Fam. 1. 2.* Ego tibi tantum tribuo, quantum mihi fortasse arrogo. *Id. Brut. 85. 291.* Arrogare sibi sapientiam. *Sall. Jug. 88.* Quod ex aliena virtute sibi arrogant, id mihi ex mea non concedunt. *Horat. 2. Sat. 4. 35.* Nec sibi cænarum quivis temere arroget artem. *Quintil. 11. 1. 20.* Dicendi facultatem magis illi detraxit, quam sibi arrogavit. *Id. proem. 1. 14.* Arrogare sibi nomen insolentissimum. *Id. 11. 1. 19.* eloquentiam immodice. *Tac. 1. Hist. 30.* sibi nobilitatem aut modestiam. ¶ 4. Arrogare aliquid alicui est tribuere vel afferre; et in bonam quoque partem accipitur. Hoc tamen sensu occurrit tantum apud *Horat. 4. Od. 14. 36.* Fortuna Laudemque et optatum peractis imperiis decus arrogavit. *Id. 2. Ep. 1. 35.* Scire velim chartis pretium quotus arroget annus. *Id. Art. P. 121.* Jura neget sibi nata, nihil non arroget armis. *h. e.* omnia in armorum vi posita esse putet.

Arrogans, antis, proprie est Part. præz., sed adjective quoque occurrit, unde Comp. **Arrogantior** et Sup. **Arrogantissimus.** Usurpatur autem quo sensu ARROGO 3.; itaque arrogans est, qui sibi tenere atque insolenter tribuit, quæ non habet. — a) Sæpiissime absolute. *Cic. 10. Phil. 9. 18.* Quorum —, si essent arrogantes, non possem ferre fastidium. *Id. Dom. 12. 33.* Quid est enim tam arrogans, quam de religione, de rebus divinis, cæremoniis, sacris, pontificum collegium docere conari? *Id. 3. Verr. 6. 15. et 60. 155.* Homines arrogantes. *Id. Fonte. 12. 26.* Induclomarus iste minax atque arrogans. *Id. 2. Orat. 39. 165.* Arrogans consilium. *Id. 5. Fam. 2. 4.* crudelitas. *Id. Sull. 8. 25.* dictum. *Id. Harusp. resp. 8. 16.* beneficiorum prædicatione. *Cæc. 3. B. C. 1.* Ne arrogans in præciendo populi beneficium videretur. *Tac. 1. Ann. 3.* Arrogans moderatio. *Quintil. 2. 4. 16.* de sa persuasio. *Id. 13. 3. 12.* Pigrizia arrogantiur. *Sueton. Cæsar. 79.* Factum arrogantius. *Quintil. Declam. 8. 9.* Persuasio arrogantissima. *Id. ibid. 7. 12.* Arrogantissime percussorum, evasisse te putabas. *Macrobi. 1. Saturn. 11.* Proverbum arrogantissimum. — b) Addito Dat. personæ. *Tac. 11. Ann. 21.* Adversus superiores tristi adulatione, arrogans iocundibus, inter pares dimellis.

ARRORO vel adroro, as, etc. V. ADRORO.

ARRÖSOR vel adrosor, öris, m. 3. qui arrodit; sed occurrit figurate tantum. *Seneca Ep. 27.* Stultoruo divitum arrosor. *h. e.* qui eorum bona obligurit. *Lips.* In quodam suo codice legebat abrasor eodem sensu.

ARRÖSUS vel adrosus, a, um. V. ARRODO.

ARRÖTANS vel adrotans, antis, particip. præz. ab inus. *arrotto*, circum torquens. Idem ac rotans. *Sidon. 6. Ep. 1.* Quis febrilis, arrotanti tactu pulsum distinguat incolumem? *h. e.* tactu incerto.

ARRUGIA, æ, f. 1. vox eorum propria, qui in aurifodinis operantur, qua significatur cuniculus subterraneus, ex quo effoditur aurum. *Plin. 33. Hist. nat. 4. 21. (70).* Arrugas id genus vocant: siduntque rhæ subito et opprimunt operatos. *Id. ibid.* Aurum arrugia questum non coquitur, sed statim suum est. *Id. Suppositis Aul. Plaut.* legitur arrogia.

ARRULÄTOR. V. ARRILATOR.

ARS, artis, f. 3. *Donatus ad Ter. Andr. 1. 1. 4.* et *Isid. 1. Orig. 1.* vocis etymon ab ἀρτή virtus deducunt; alii minus recte ab ἀρῶς utilitas, quod est

ab ἀρῶς necto, apto. — **Ars** est industria, solertia, atque adeo dexteritas in re aliquâ agendâ et perficendâ, usu fere quotidiano acquisita (*It. arte, destrezza; Fr. art, habilité; Hisp. arte, habilidad, destreza; Germ. Fähigkeit, Tüchtigkeit oder Kunst etwas zu thun oder zu behandeln; Angl. art, contrivance, skill, ability*). ¶ 1. Generatim est dexteritas in rebus agendis ac perficiendis, quæ quotidiano ferme usu cum sit acquisita, significat etiam consuetam vivendi agendique rationem. — a) In bonam partem. *Plaut. Trin. 1. 2. 34.* Nam si in te ægrotant artes antiquæ tuæ ac si demutant mores ingenium tuum —, omnibus amicis morbum tu incuties gravem. Adde *ibid. 2. 1. 3. Ter. Andr. 1. 3. 505.* Quid est, quod tibi mea ars (*h. e.* ars culinaria) efficere hoc possit amplius? *sic.* Nil istac opus est arte ad hanc rem, quam paro, sed iis, quæ semper in te intellexi sitas, fide et taciturnitate. *Id. Adelph. 4. 7. 21.* *Mic.* Ita vitas hominum, quasi si ludas tesseris: si illud, quod maxime opus est factu, non cadit, illud, quod cecidit forte, arte ut corrigas. *DEM.* Corrector. Nempe tuâ arte viginti minæ pro palatia periere. *Cic. 2. Fin. 34. 115.* Sed lustremus animo non has maximas artes, quibus qui carebant, inertes a maioribus nominabantur. Et Stoicorum sensu *Id. 6. Ferr. 37. 81.* Præcipue quod in his rebus pro mea parte versor, quorum ille princeps fuit, æquitate, industria, temperantia, defensione miserorum, odio improborum, quæ cognatio studiorum et artium propemodum non minus est conjuncta, quam ista, quæ vos delectamini, generis et nominis. *Id. pro leg. Manil. 13. 36.* Non enim bellandi virtus solum in summo ac perfecto iupatore quaerenda est, sed multæ sunt artes etiam hujus administræ comitesque virtutis. *Sall. Jug. 82.* Vir egregius in aliis artibus nimis mollior ægitudine patitur. *Id. Cat. 2.* Nam imperium facile his artibus retinetur, quibus luto partum est. *Id. ibid.* Bona ars. *Liv. 1. 39.* Juvenis exasit vere indolis regie, nec cum quaereretur gener Tarquinio, quisquam Romanæ juventutis ulla arte conferri potuit, filisquæ suam ei rex respondet. *Horat. 3. Od. 3. 9.* Hac arte Pollux et vagus Hercules Enisus (*al. inlucus*) arces attingit igneas. *h. e.* iustitia et constantia, sive fortitudine. *Id. 4. ibid. 15. 11.* emovitque culpam Et veteres revocavit artes. *Ovid. Rem. am. 713.* Nec solum faciem, mores quoque confer et artes. — b) In malam partem ponitur aut generatim pro vitis, aut sæpius pro calliditate, dolo, fraudibus, quo modo et Græci dolos τέχναι dicunt, ut ait *Servius ad Virg. 1. Æn. 657. Tac. 14. Ann. 57.* Tigellinus malas artes, quibus solis pollebat, gratiores ratus, si principem societate scelus obstringeret. *Id. Sall. Cat. 3. Plaut. Mil. glor. 2. 30.* Paret artem et disciplinam, obtineat colorem. *Ter. Heaut. 2. 3. 125.* Hac arte tractabat virum. *Liv. 4. 25.* Eorum (patrum) ambitione artibusque fieri, ut obsequium plebi sit ad honorem liter. *Id. 2. 51.* Capti eadem arte sunt, quæ ceperant Fabios. *Id. 3. 10.* Arte eludere libertatem populi Romanum. *Virg. 1. Æn. 657.* At Cytherea novas artes, nova pectore versat Consilia. *Id. 2. ibid. 152.* Ille dolis instructus arte Pelasga. *Ovid. 1. Art. am. 241.* Tunc aperit mentes ævo rarissima nostro Simplicitas, artes excutiente deo. *Id. Heroid. 12. 50.* Decipere aliquem arte. *Id. ibid. 17. 142.* Ludere aliquem arte. *Sueton. Vitell. 2.* Aliquem summis artibus ad aliquid pellicere. ¶ 2. Speciatim est dexteritas aliquid faciendi sive de re mechanica, sive de liberali disciplina agatur. — a) Generatim. *Cic. 3. Orat. 32. 127.* Eleus Hippia — gloriatus est — nihil esse ulla in arte rerum omnium, quod ipse nesciret; nec solui has artes, quibus liberales doctrinæ atque ingenue continerentur, geometriam, musicam, litterarum cognitionem et poetarum, atque illa, quæ de uaturis rerum, quæ de hominum moribus, quæ de rebus publicis dicerentur; sed anulum, quem haberet, pallium, quo amictus, socros, quibus indutus esset, se sua manu confecisse. *Id. 1. Off. 42. 150.* Opifices que omnes in sordida arte versantur: nec enim quidquam ingenium habere potest officio. Minimeque artes esse probandæ, quæ ministræ sunt voluptatum, ceterisq; lanit, coqui, factores, piscatores, ut ait Terentius. — Quibus autem artibus aut prudentia inajor inest, aut non mediocrius utilitas quaeritur, ut medicina, ut architectura, ut doctrina rerum honestarum, eæ sunt iis, quorum ordini conveniunt, honestæ. *Id. 1. Tusc. 18. 41.* Quam quisque novit artem, in hac se exerceat. — b) Hinc speciatim ponitur de villiori

bus et mechanicis artibus, quas *Cic. 3. Orat. 32. 128.* et 1. *Off. 42. 150.* sordidas; et *Arch. 5. 10.* humiles appellat. *V.* loca ejusdem *Cic.* paullo sup. cit. *Liv. 39. 6.* Tum coquus, vilissimum antiquis mancipium et æstimatione et usu, in pretio esse, et quod ministerium fuerat, assu haberi cepit. *Id. 22. 25.* Patrem lanium fuisse ferunt, ipsum insulorem mercis illoque hoc ipso in seilla ejus artis ministeria usum. *Ovid. 6. Met. 6.* Quam sibi lanificæ non cedere laudibus artis Audierat. *Plin. 18. Hist. nat. 24. 54. (197).* Artis quoque ejusdam est æqualiter spargere (*semina*). *Seneca Ep. 88.* et *Quintil. 3. 6. 18.* Ars vel artes ludicæ, quæ pariter viles atque inhonestæ a Romanis dicebantur. — Huc referri possunt et illa *Plaut. Capt. 3. 1. 9.* Ars parasitica. Et *Ter. Heaut. 2. 1. 14.* meretricia. — c) Item speciatim de artibus honestis et quæ magno sunt in pretio atque honore, quibus, ut ait *Cic. 3. Orat. 32. 127. l. c.*, liberales doctrinæ atque ingenue continentur. Hæ autem dicuntur a *Cic. 4. Fam. 3. 4.*; et *Ovid. 3. Fast. 6.*, 3. *Amor. 8. 1.* et 2. *Art. am. 121.* Artes ingenue. *Cic. 3. Fin. 2. 4.* elegantes et ingenue. *Cic. 1. Invent. 25. 35.* et *Plin. 14. Hist. nat. præfat. 1. (5).* liberales. *Ovid. 3. Trist. 7. 32.* bonæ. *Cic. 3. Fin. 34. 111.* et 7. *Fam. 3.*; et *Nep. Dion. 1.* et *Att. 12.* optimæ. *Cic. 1. Orat. 3. 9.* laudatæ. — Item dicuntur a *Cic. Brut. 1. 3.* leviores et 1. *Orat. 2. 6.* mediocres, quia et poësim et cetera, quæ ad oblectationem voluptatemque pertinent, complectuntur; et contra quæ humanæ vitæ aut reipublicæ utilitati consulunt, dicuntur ab eodem *Cic. Orat. 1. 4.* magnæ. 2. *Fin. 34. 112.* gravissimæ. Et 1. *Orat. 2. 6.* maximæ. — Porro per Adjectivos vel per Genitivos nominis substantivi plures harum artium significantur, quarum præcipuas, servato litterarum ordine, proponimus. *Ovid. 3. Trist. 3. 10.* Ars Apollinea. *h. e.* medicina. *Quintil. 2. 17. 33.* armorum. *Liv. 25. 40.* belli artes. *Plin. 9. Hist. nat. 8. 8. (28).* Arion etharædicæ artis. *h. e.* qui etharædicam artem callebat et profitebatur. *Tac. Agric. 39.* civiles. *h. e.* quibus domi et pacis tempore civilis vita excolitur, quibusque bellicæ opponuntur. *Cic. 1. Orat. 23. 107.* et *Quintil. 2. 17. 17.* dicendi. *Cic. 2. Orat. 38. 157.* bene disserendi. *h. e.* dialectica. *Quintil. 2. 11. 4.* eloquentiæ. *Cic. 3. Orat. 7. 26.* fingendi. *Plin. 7. Hist. nat. 39. 40. (128).* et 30. *ibid. 2. 6. (18).* ars grammatica. *Cic. Arch. 3. 5.* Græcæ artes ac disciplinæ. *Liv. 25. 40.* Græcarum artium opera. *Cic. 1. Fin. 13. 42.* ars gubernatoris. *Id. 1. Divinat. 14. 24.* et *Quintil. 2. 17. 33.* gubernandi. *Plaut. Most. 1. 2. 73.* gymnastica. *Quintil. 2. 17. 34.* imperatoria. *h. e.* imperandi. *Liv. 25. 19.* artes imperatoris. *h. e.* imperatoris propriæ. *Virg. 4. Æn. 493.* et *Ovid. 3. Amor. 7. 35.* magica. *Plin. 30. Hist. nat. 1. 1. (2).* mathematicæ artes. *Ovid. 2. Art. am. 735.* et *Plin. 25. Hist. nat. 2. 3. (6).* ars medendi. *Stat. 5. Silv. 1. 158.* medentium. *Ovid. Heroid. 5. 145.* medicæ artes. *Varro 5. L. L. 93. p. 36.* *Mull.* ars medicina. *Tac. 12. Ann. 2.* artes militares. *h. e.* quibus bellum administratur. *Liv. 25. 19.* artes militares. *h. e.* militum propriæ. *Ter. Hec. prol. act. 15. 38.* et *Phorm. prol. 18.* ars musica. *h. e.* poësis. *Plin. 2. Hist. nat. 25. 23. (93).* musica. *h. e.* quæ in sonis versatur. *Cic. 1. Orat. 23. 108.* et *Quintil. præfat. 17.* Ars oratoria vel oratoris. *Quintil. 2. 21. 11.* palæstrica. *Cic. 3. Orat. 7. 26.* ars ratioque picturæ. *Quintil. 3. 1. 1.* ars rhetorica. *Plin. 34. Hist. nat. 7. 16. (33).* et 36. *ibid. 5. 4.* (37). ars statuaria. *Quintil. 2. 3. 3.* ars tiliarum. *Liv. 9. 42.* artes urbanae. *h. e.* civiles (*V. sup.*), quibus militares opponuntur. *Cic. Senect. 3. 9.* artes exercitationesque virtutum. *Id. 5. Fin. 6. 18.* ars vivendi. *h. e.* philosophia. — d) Generali significatione jungitur et pluribus Verbis. *Cic. Cæli. 30. 72.* Deditum esse disciplinis iisque artibus etc. *Ovid. 1. Art. am. 459.* Discere artes. *Horat. 1. Ep. 14. 44.* Exercere artem. *Cic. Orat. 43. 147.* Faciliore artem aliquam. *Ovid. Heroid. 13. 364.* Instruere aliquem artem. *Cic. 2. Orat. 38. 157.* Tradere artem disserendi. *Ovid. 1. Amor. 15. 14.* Valere arte. *Cic. 1. Off. 42. 150.* Versari in arte aliqua. ¶ 3. Ars est etiam scientia stricto sensu, sive abstracta ipsarum artium præcepta, quæ Græco vocabulo τέχνη appellamus; adeoque præcepto, quæ dat certam viam rationemque faciendi aliquid. — a) Generatim. *Cic. 2. Orat. 7. 30.* Res mihi videtur esse faciliore præclara, arte mediocri. Ars enim earum rerum est, quæ sciuntur; oratoris autem

omnis actio opinionibus, non scientiâ, continetur. *Id. ibid.* 11. 44. Sed non omnia, quæcumque loquimur, mihi videntur ad artem et ad præcepta revocanda. *Id. 1. ibid.* 41. 186. Nihil est enim, quod ad artem redigi possit, nisi ille prius, qui illa tenet, quorum artem instituere vult, habeat illam scientiam, ut ex illis rebus, quarum ars nondum sit, artem efficere possit. Adde *ibid.* 20. 92. *Id.* 1. de republ. 2. 2. Nec vero habere virtutem satis est, quasi artem aliquam, nisi utare. Et ars quidem, cum eâ non utare, scientiâ tamen ipsa teneri potest; virtus in usu soli tota posita est. *Id. Orat.* 55. 183. Ita notatio naturæ et animadversio peperit artem. *Id.* 4. *Divinat.* 4. 10. Quod etsi ingenii præditi quidam dicendi copiam sine ratione consequuntur, ars tamen est dux certior, quam natura. Hic natura et ars, ut saepe alibi, opponuntur; quemadmodum et apud *Senec. Ep.* 90. Non enim dat natura virtutem, ars est bonum fieri. — b) Speciatim de certis artis principis ac præceptis. *Cic. 1. Herenn.* 2. 3. Ars est præceptio, quæ dat certam viam rationemque dicendi. *Cf. Id.* 1. ad *Q. fr.* 1. 9. Nos ea, quæ consecuti sumus, his studiis et artibus esse adeptos, quæ sint nobis Græciæ monumentis disciplinisque tradita. *Asper p.* 1725. *Putsch.* Ars est comprehensio præceptorum ad utilitatem usul accommodata per artificis sui exercitationem etc. — c) Item speciatim ars ponitur pro libris, in quibus aliqua ars traditur; et occurrit. — De rhetorica modo addito adject., modo absolute. *Cic. Top.* 8. 34. Itaque in aratoris artibus, questionis genere propositio, quot ejus formæ sint, subjungitur absolute. *h. e.* in præceptis artis oratoris. *Id.* 3. *Fin.* 1. 4. Ipsæ rhetorum artes, quæ sunt iotæ forenses et populares, verbis tamen in docendo quasi privati utuntur ac suis. *Id.* 1. *Invent.* 7. 9. et 4. *Fin.* 3. 7. Artem rhetoricam scribere. *Id.* 1. *Invent.* 6. 8. Neque eo dico, quod ejus (*Hermagoræ*) ars, quam edidit, mihi mendosissime scripsi videatur; nam satis in ea videtur ex antiquis artibus ingeniosæ et diligenter electas etc. Adde *eund.* 4. *Fin.* 3. 5. et 3. de republ. 4. 7. *Quintil.* 2. 13. 4. Hæc opinio nigrinem ab *Isocrate* (si tamen revera ars, quæ circumfertur, ejus est) duxit. Adde *eund.* 3. 1. 4. et *Juvenal.* 7. 177. — De libris, in quibus agitur de arte grammaticæ. *Servius ad Virg.* 1. *Æn.* 96. In artibus grammaticæ legimus superlativum gradum nonnisi genitivo jungi. *Id.* ad 1. *ibid.* 535. Sicut in artibus lectum est. *Id.* ad 7. *ibid.* 787. Legitur in arte, quod tam, magis passivum tantum jungantur. Sic *Phocæ ars p.* 1888. *Putsch.*, et *P. Cledonii ars p.* 1861. *Putsch.* ¶ 4. Item speciatim ars interdum ponitur pro exquisito artificio. *Cic. 5. Tusc.* 21. 62. Nec piceum artis argentum (*aspiciet*). *Virg.* 1. *Æn.* 639. Arte laborata vestes ostroque superbo. *Ovid. Heroid.* 3. 32. Et tripodas septem pondera et arte pares. *Martial.* 10. 47. Convictus facili, sine arte mensa. — Huc referri possunt et illa *Ovid.* 1. *Art. am.* 113. plausus tunc arte carebat. *h. e.* erat simplex et sincerus. Et 2. 506. Qui canit arte, cenat; qui bibit arte, bibit. *Cic. 4. Herenn.* 4. 7. Scribere ex arte. *Id.* 1. *Invent.* 6. 8. Dicere ex arte. *h. e.* artificiose. *Gell.* 3. 5. Capillus arte compositus. ¶ 5. Item de opere artis. *Virg.* 5. *Æn.* 358. Et clipeum efferris jussit, Didymæonis artes. *Horat.* 1. *Ep.* 8. 17. I nunc, argentum et marmor velus æraque et artes Suspice, cum gemmis Tyrios mirare colores. *Id.* 4. *Od.* 8. 5. divite me scilicet artium, Quas aut *Parthasius* protulit, aut *Scopas*. ¶ 6. Artes, tanquam personæ, pro Musis, quæ artium præsidēs sunt. *Phædrus* 3. *prol.* 18. In quo (*Jugo Pieria*) Tonanti sancta *Mnemosyne* Jovi, *Fecunda* novies, *Artium* peperit chorum.

ARSE VERSE averte ignem significat. Tuscorum enim lingua arse averte verse ignem constat appellari. Unde *Africanus* ait: *Inscribat aliqui in ostio arse verse*. *Hactenus Paul. Diac. p.* 18. 15. *Müll.* Unde in præteritis supersilio veterum, qui ad deprecandum incendium inscribebant in ostio id, quod ad eam rem faceret, ut testatur et *Plin.* 28. *Hist. nat.* 2. 4. (20). Etiam parietes incendiorum deprecationibus conscribantur. *Inscript.* apud *Orell.* 1384. ARSES VYSSA SETHLANE TEPHAL APS TERNYV PISEST ESTV. Quæ verba ita explicantur: Avertas ignem, *Vulcane*, victimarum carne post litemum piatus esto. vel: Ignem avertas, *Vulcane*, in cinerem redigens (qui) apud terminum piatus es. Porro *Ars* ab Hebr. ארס verit, et *Verse* ab ארס ignis, a quo, ut addi-

to digammale, sit *Festa* Romanorum dea, sic additorus *H* (quo *Tusca* vocabula redundant) sit *Versa* seu *Verse*. Hæc de re videsis *Orioli a. edit. di Etruria p.* 68.; *Ciampi de usu Lingue Latine p.* 8.; *Rosini Dissert. isag. p.* 14. n. 14.; et *Bothium in Poet. Lat. com. p.* 197.

ARSELLA, æ, f. 1. herba, alias argemonia. *Apul. Herb.* 31.

ARSENICUM, i, n. 2. ἀρσενικόν, succus est mineralis, pinguis, inflammabilis, compositus ex pinguedine sulphurea, hydrargyro et spiritu salis candido. Duplex est, candidum, proprie arsenicum; et flavum, quod auripigmentum dicitur. *Plin.* 34. *Hist. nat.* 18. 56. (178). F. ARRHENICUM, quod idem est, et AURIPIGMENTUM. Creditur dictum a mascula et præsentī vi, quam habet, hominis interficendi. Nam ἀρσενικός Græce masculinum significat.

ARSENOGONON, i, n. 2. ἀρσενόγονον, idem quod ARRHENOGONON, quam voc. *V. Plin.* 26. *Hist. nat.* 15. 91. (162).

ARSINEUM, i, n. 2. est ornamentum capitis mulieris, ut *Paul. Diac. p.* 20. 16. *Müll.* Interpretatur. *Cato* apud *Festum p.* 265. 1. *Müll.* Arsineæ, rete, diadema, coronas aureas etc. Ita leg. *Scalig.* et *Müll.*; alii arsinia; alii aliter.

ARSIS, ia, f. 3. ἀρσις, dicitur elevatio vocis, sicut *Scia* positio est, ut in voce arma, ar elevatio est, magis positio, ut docet *Diomed.* 3. p. 501. *Putsch.*, et *Donatus p.* 1738. *Putsch.* Est autem Græca vox ab ἀρσις tollo. *Diomed. l. c. p.* 471. Pes est poetice dictionis duarum ampliusve syllabarum cum certa temporum observatione modus, recipiens arsin et thesin, id est qui incipit sublatione, finitur positione. Adde *Terent. Maur. p.* 2412. *Putsch.*; *Capell.* 9. p. 328., et *Mar. Victorin.* 1. p. 2482. *Putsch.*

ARSURA, æ, f. 1. in temate *Apul. Herb.* 118. habetur: Ad arsuram stomachi. *h. e.* ad sitim sedandam. Donec illa afferatur hujus vocis auctoritas jure *Lalli* donodam non esse equidem arbitror, cum minime innoscat quisquam et ejus ætatis sit illius tematis auctor.

ARSUS, a, um. F. ARDEO.

ARTABA, æ, f. 1. (ἀρτάβη) mensura aridorum apud *Ægyptios*, quæ tribus modis Romanis et tertio unius parte constabat. *Rhem. Fann. de ponder.* 89. Est etiam teris, quas advena Nilus inundat, Artaba, cui superat modis pars tertia post tres; Namque decem modis explebit artaba tripler. Adde *Isid.* 15. *Orig.* 26.

ARTATIO vel artetio, ōnis, m. 3. actus artandi. *Farro 5. L. L.* 6. p. 3. *Müll.* scribit verborum veterum et novorum differentiam spectari ex varia litterarum commutatione, quam qui animadverit, facile posse scrutari verborum origines; commutari autem verba litterarum demptione aut additione, artatione aut commutatione etc. Artatio litterarum hoc loco, juxta *Forcellinum* qui hanc vocem ex vet. editionibus sumpsit, est, cum duæ litteræ in unam coalescant, ut cum pio quum, murus pro mærus. At *Müllerus* pro artatione legit attractione, et attractionem dici putat a *Farrone*, quam nos assimilationem vocamus.

ARTATUS, a, um. F. ARTO.

ARTE vel arte, adverb. (artus, a, um, ubi *V.* quæ dicuntur cum de etymo, tum de scribendi ratione). *Comp. Artus* et *Sup. Artissime* I. — Arte est stricte, conjunctim, ita ut rea rei admodum adhaereat; adeoque est etiam densalim (*It. strettamente, congiuntamente, densamente*; *Fr. étroitement, d'une manière serrée*; *Hisp. estrechamente*; *Germ. in enger Fügung, enge gefügt, zusammengepresst, eng, dicht, fest*; *Angl. straitly tightly, closely, strictly*).

I.) Proprie. *Plaut. Epid.* 5. 2. 29. Arte colligare manus. *Id. Stich.* 4. 2. 39. Arte accubare. *Cic. 2. Nat. D.* 9. 25. Calorem artus continere. *Id.* 1. *ibid.* 46. 103. Artus aliquam complecti. *Cæs. 7. B. G.* 23. Arte continere aliquid. *Sall. Jug.* 52. Actum arte statuere. *Id. Cat.* 59. Signa artus collocare. *Id. Jug.* 68. Pedes quam artissime ire jubet. *Horat. Epod.* 15. 5. Artus astringi atque hederæ. *Curt.* 8. 6. 14. Spiritus arte meat. *Id.* 4. 13. 34. Artus ire, stare. *Colum.* 2. *R. R.* 2. 22. Boves arte junctos habere. *Id.* 6. *ibid.* 2. 5. Boves arte ad stipes religare. *Plin.* 12. *Hist. nat.* 3. 7. (16). Artissime secare plantas. *Gell.* 10. 6. Artus pressiusque conficiari.

II.) Improprie et translata. ¶ 1. Figurata est

presse, anguste, vehementer. *Plaut. Asin.* 1. 1. 63. Arte contentique aliquem habere. *Id. Merc. prol.* 64. Arte cubitare aliquem. *Cic. 1. Divinat.* 28. 50. Arte et graviter dormire. *Id.* 2. *Invent.* 4. 14. Artus dormire. *Id. Parad.* 1. 4. Arte tenere aliquid accurateque defendere. *Id. Fat.* 14. 32. Artus astringere rationem. *Ovid.* 4. *Pont.* 12. 10. Arte appellare aliquem. *h. e.* penultimam brevem præferendo. *Vat. Max.* 2. 2. 8. Abstinentiam artissime constringere. ¶ 2. Translata. *Plin.* 6. *Ep.* 8. Arte diligere aliquem. *h. e.* ex corde, toto animo. *Id.* 2. *ibid.* 43. Arte et familiariter diligere aliquem.

ARTEMEDIUM, i, n. 2. herba, sicut dictamus. *Apul. Herb.* 62.

ARTEMISIA, æ, f. 1. absolute, dicta est herba quædam insignis, absinthii modo fruticosa, majoribus foliis plagiibusque. Ejus duo sunt generata alterum latioribus foliis; alterum tenuioribus et non nisi in maritimis nascens. Sunt qui in mediterraneis eodem nomine appellant, simplici caule, minutis foliis, floribus copiosis erumpentibus, cum ura maturarescit, odore non injuvendo, quam quidam botryon, alii ambrosiam vocant. *Plin.* 25. *Hist. nat.* 7. 36. (73). Artemisia uxor *Mausol* (de qua *V. ONOM.*) adoptavit herbam, quæ antea parthenis vocabatur. Sunt qui ab Artemide lithyia cognominatam putant, quoniam privatum medentur feminarum malis. *Cæli. Aurel.* 5. *Tord.* 2. Fumentum ex decoctione artemisiæ herba. Adde *Apul. Herb.* 10. *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 335.) ait a *Dioscor.* 3. 127, quatuor enumerari Artemisiæ, quarum synonymia hæc videtur. — I. Ἀρtemisia λεπτόφυλλος *Dioscor.* l. c. et Artemisia foliis tenuioribus *Plin.* l. c. sunt Artemisia campestris L. *Spec. plant.* 1185. — II. Ἀρtemisia πορὸδενος, εὐωδιστέρα *Dioscor.* l. c. et Artemisia simplici caule *Plin.* l. c. sunt Artemisia camphorata *Vill.* *Fl. dauph.* 3. 242. — III. Ἀρtemisia λεπτότερα ἔχουσα τὰ φύλλα *Dioscor.* l. c. est Artemisia pontica L. *Spec. plant.* 1187. — IV. Ἀρtemisia Hipp. in loc. var.; Ἀρtemisia πλατύτερα ἔχουσα τὰ φύλλα *Dioscor.* l. c. et Artemisia latioribus foliis *Plin.* l. c. sunt Artemisia chamæmelifolia *Vill.* *Fl. dauph.* 3. 1242.

ARTEMON vel artemon, ōnis, m. 3. (ἀρτέμων, ovog). *Lucil.* apud *Charis.* 1. p. 99. *Putsch.* et *Isid.* loc. infra cit. In recto casu singulari habent artemon; at *Labeo* loc. infra cit. habet artemon. ¶ 1. Est velum quoddam in navi, ab ἀρτάβη appendor, cuspis: sed quale illud sit, non satis luter eruditus constat. *Baysius de re navali p.* 121. putat esse velum majus, quod etiam Itali vocant artemone, et est in *Lexico Academicorum dello Crusca*. At *Scheffer. de milit. nav.* 5. l. 2. secutus *Isid.* 19. *Orig.* 3. tradit esse velum parvum, quod in seminitate navi supra majus velum appenditur, et dirigendæ potius navis causa, quam agendæ adhibetur. Hinc *Leabeonem* apud *Jabolen.* *Dig.* 50. 16. 242. docere, malum navis esse partem, artemonem non esse, quod artemon magis additamento, quam pars navis sit. Atque hæc videtur esse vera significatio hujus vocis: cui argumento sunt etiam ea, quæ *ibid.* *Labeo* addit. Inquit enim, ideo malum esse partem navis, quia sine eo pleræque naves sunt inutiliter: quod idem dicendum esset etiam de artemone, si esset velum majus, ut putat *Baysius*, quia sine hujusmodi velo navis non agitur: præsertim si loquamur de antiquorum navibus, quæ non erant tot velis instructæ, ut nunc sunt, navigandi arte ad summum perducta. — Sunt etiam qui putant, esse velum figuræ triangularis, quod ad puppim navis extenditur. Denique fuere qui artemonem malum ipsum navis interpretarentur. Sed vero propius, ut dixi, *Schefferus* accedit. ¶ 2. Præterea, artemon dicitur trochlea pluribus orbiculis instructa et in ima parte tractoriæ machinæ collocata, cui respondet altera in summo machinæ posita: per quæ trahuntur ductarii funes, qui manu hominum tracti, ingentia pondera facili negotio ad summum perducunt. Hujusmodi trochleas a *Dan. Barbaro* appellatam Italice pasteca, ab aliis calceas. *V. eum*, et *Ilascconium in architect. Vitruv.* ubi figuram exhibet. Hæc sensu est ad ἀρτάβη tollo, suspendo. *Vitruv.* 10. 2. 9. *Schneid.* In radice machinæ collocatur trochlea: eam *Greci* πιάτρυα, nostri artemonem appellant.

ARTENA. F. ARVENA.

ARTENATA. F. ATTERRANEA.

ARTIBLIA, æ, f. (ἀρτήβλια). Aliam formam neutr.

gen. Vide infra 1. sub d. ¶ 1. Arteria est ductus, seu canalis, per quem animal spiritum ore in pulmones trahendo et expellendo respirat: ab ἀρτ aer, et τρηειν servo, quia vitalem aerem servat (It. aspera arteria; Fr. la trachée-artère; Hisp. traquiarteria; Germ. Luftröhre; Angl. the gullet or wind-pipe). — a) Hæc dicitur aspera arteria, Gr. τραχὺς ἀρτηρία, quod interius inæqualis est et scabra. Cic. 2. Nat. D. 54. 136. Cum aspera arteria (sic enim a medicis appellatur) ostium habeat adjunctum linguae radicibus. Cels. 4. 1. Deinde duo itinera incipiunt: alterum asperam arteriam nominant, alterum stomachum. b) Absolute. Plin. 11. Hist. nat. 37. 66. (175). Arteria ad pulmonem atque cor pertinet. Et ibid. 51. 112. (267). Pulmone et arteria carere. Id. 20. ibid. 6. 22. (49). Porrum capitulum pulmonis et arteriæ vitia sonat. Id. 22. ibid. 25. 66. (136). Arteria exulcerata. Id. 27. ibid. 12. 105. (130). Arteriæ scabritia. Adde Gell. 17. 11. Scribon. Compos. 72. Exasperata arteria. Id. Compos. 74. Tumor arteriæ. Cael. Aurel. 2. Tard. 13. Ea pulmonis cannula, quam Græci arteriam vocant. Et ibid. 12. Ex arteria, hoc est pulmonis calamo. — c) Usurpatur sæpe in plurali numero, quia arteria in inferiore parte, qua pulmoni adnectitur, in plures dividitur ramos, quos βρόγχα Græci appellant: unde Cael. Aurel. 5. Tard. 10. Ad arteriam majorem, sive gutturis cannam, quam Græci βρόγχον appellant, facta eruptio spirationis ingerit difficultatem et tussiculam. Cic. 3. Herenn. 12. 21. Læduntur arteriæ, si acri clamore compleantur. Et mox. Arteriæ reticendo acquiescunt. Et mox. Vulnerantur arteriæ. Gell. 10. 26. Clamor per arterias, eper fauces gradienis (fauces sunt ostia superiora arteriarum). Sueton. Vitell. 2. Arterias et fauces fovet re. Id. Ner. 25. Adstante phonasco, qui moneret, parceret arteriis. Plin. 22. Hist. nat. 23. 48. (100). Arteriæ exasperatæ. — d) Reperitur etiam arteria, erum, neutr. gen. Lucr. 3. 529. Præterea radit vox fauces sæpe, facitque Asperiora foras gradiens arteria clamor. ¶ 2. Præterea sumitur arteria pro conceptuaculo spiritus vitalis sanguine admixti, quod sub vena per totum corpus diffunditur. Differt a vena, quia per hanc sanguis insluit in cor; per arteriam vero a corde in totum corpus diffuit: præterea vena quiescit est et immobilis; arteria micat, et pulsus indicat motum cordis. Differunt etiam in structura; de qua F. Anatomicos. Cic. 2. Nat. D. 55. 138. Sanguis per venas in omne corpus diffunditur, et spiritus per arterias. Et ibid. § 139. Venæ et arteriæ a corde tractæ et protectæ. Id. ibid. 9. 24. Jam vero venæ et arteriæ micare non desinunt quasi quodam igneo motu. Cels. 2. 10. Juncta est vena arteriis, his nervi. Et mox. Arteria incisa non coit, neque sanescit. Seneca 3. Quæst. nat. 15. In nostris corporibus et venæ sunt et arteriæ: illæ sanguinis, hæ spiritus receptacula. Plin. 11. Hist. nat. 37. 88. (219). Arteriarum pulsus citatus, aut tardus, etc. Quod vero mox subit, ibid. 89. (220). Arteriæ earent sensu: nam et sanguine; hoc dicit ex veterum quorundam medicorum opinione, quæ satis jam experientia confutata est. Verum diceret, si per arterias nervos intelligeret, qui sunt vera solius spiritus receptacula. Adde Gell. 18. 10.

ARTERIACE, es, f. 1. (ἀρτηριακή) medicamentum ad fovendam ac sanandam asperam arteriam, ut verbi gratia cum asperata est et vocem amisit, etc. Cels. 5. 25. n. 17. Arteriace vero hoc modo fit: cassiæ, iridis, cinnamoni, nordi p. 1. etc. Plin. 23. Hist. nat. 7. 71. (136). Fit ex pomo panchrestos sto matice, eadem arteriace appellata. Adde eumd. 20. ibid. 19. 79. (207), et Scribon. Compos. 74. et 75.

ARTERIACUS, a, um, adj. (ἀρτηριακός) ad asperam arteriam pertinens. Vitruv. 1. 6. 3. Schneid. Arteriace gravitudo. F. **ARTHRITIS**. — Arteriace medicamenta dicuntur, quæ tussim movent, et humorum in pectus labentium expulsionem irritant et adjuvant, Græce ἀρτηριακά dicta. Cael. Aurel. 2. Tard. 6. Adhibere medicamenta arteriaca. Pelagon. 28. 18. Confectio arteriæ.

ARTERIÆSIS, is, f. 3. idem quod raucedo. Isid. 4. Orig. 7. Raucedo est amputatio vocis. Hæc et arterias vocatur, eo quod vocem raucam et clausam reddat ab arteriarum injuria.

ARTERIOTOMIA, æ, f. 1. (ἀρτηριτομία) sectio arteriæ a medico facta sanguinis nutriendi causa; ab ἀρτηρία arteria, et τέμνω seco. (Cael. Aurel. 1.

Tard. 1. ad fin. Item arteriotomiam probant et usturam. Adde Theod. Priscian. 3. 2.

ARTHRÆSIS, is, f. 3. idem quod arthritis. Male corripuit pænulum Prudent. 1. περὶ στέφ. 495. Nodosa torquet quos podagra et arthresis.

ARTHRITICUS, a, um, adj. (ἀρθριτικός). ¶ 1. Generantur est ad articulem morbum pertinens. Cael. Aurel. 5. Tard. 2. Quidam medici arthriticam passionem genus vocant, podagricam vero speciem. ¶ 2. Item qui articuli morbo laborat. Cic. 9. Fam. 23. Non enim arbitror coquum etiam te arthriticum habere. Papinian. lib. 4. § 130. p. 263. Corp. Juris Ante Justin. si quando autem hujusmodi valetudo affirmetur, inspectio prætoris necessaria est. Sive autem quis arthriticus sit, sive orbes, et his similia excusantur. — Et absolute. Cael. Aurel. 5. Tard. 2. Arthriticis vero convenit etiam digitis ceram emolliendam dare.

ARTHRITIS, idis, f. 3. (ἀρθριτις) morbus articulorum, ex humore aliquo vitioso in artubus decumbente, cujus species sunt podagra, chiragra, ischias, et alia id genus: Græca vox ab ἀρθρον articulus, artus. Vitruv. 1. 6. 3. Schneid. Vitiæ autem sunt, quæ difficultur curantur, gravitudo, arthritis, tussis, pleuritis, phthisis. Doctissimus Morgagni in epist. ad Pohlenum Exerc. II. Vitruvian. p. 142. legendum censet gravitudo arteriæ, seu arteriarum, vocemque arthritis et a vestigiis codicum primæ editionis, et a Vitruvii sententia omnino ait recedere. Non enim arthritis locum habet inter vitia cetera, quæ hoc in loco a Vitruvio memorantur, quæque ad thoracem, pulmones, asperam arteriam, ad summum ad pituitariam membranam attinent. Arthretis primus dedit Jocundus in sua Vitruvii edit., quod postea in Arthritis commutatum est. Schneiderus habet gravitudo arteriaca. Viderint eruditi, quidnam retinendum sit. — Certa tamen est lectio hujus vocis apud Cael. Aurel. 5. Tard. 2. Podagra pedum tantummodo dolor est: arthritis vero etiam cunctorum articulorum, sive multorum. Et paullo post. Arthritis non illico podagra dici potest; siquidem genua vel manus tenens γονάρηα aut χερσάρηα dicitur, vel τετραάρηα si majores tenerit nervos.

ARTICULAMENTUM, i, n. 2. occurrit concreto tantum, uti ajunt, sensu, et est articulorum communisura. Scribon. Compos. 206. Ad laxatum omne et ejetum et repositum articulamentum bene facit. Id. ibid. 214. Contusa, vel incisa articulamenta. Et ibid. 263. Articulamentorum dolor.

ARTICULĀRIS, re, adj. ad articulos pertinens. ¶ 1. Articularis morbus vel passio est idem omnino ac arthritis. Plin. 20. Hist. nat. 17. 73. (195). Anisum lenit articulares morbos. Adde eumd. 21. ibid. 21. 89. (157). Sueton. Galb. 21. Manibus pedibusque articuli morbo distortissimis. Scribon. Compos. 101. Prodest ad articulem morbum, quem ἀρθριτιν vocant. Cael. Aurel. 5. Tard. 2. Sequitur autem passione articuli tentatus torpor. Adde Apul. 5. Met. 10. ¶ 2. Priscian. 12. p. 938. Putsch. appellat hic, hæc, hoc, pronomen articulare, quia articuli vice fungitur. F. **ARTICULARIUS** 2.

ARTICULĀRIUS, a, um, adj. idem ac articularis. ¶ 1. Est idem atque arthriticus. Cato R. R. 157. Articularium morbum purgat brassica. Plin. 23. Hist. nat. præfat. 3. (3). Folia vitium mitigant articulares morbos. Id. 25. ibid. 5. 22. (34). Helleborum nigrum medetur articularis morbis. Adde 22. ibid. 13. 15. (34). — Articularius, is, absolute dicitur, qui articulo morbo laborat. In suppositis Merat. Plauti, scena quæ incipit: Syra non redit. Nec podagricus, nec articularius est, quem rus ducunt pedes. ¶ 2. Articularia pronomina dicuntur a quibusdam Grammaticis hic, iste, quia more articulo cum nonnibus declinantur. Servius in artem secund. Donat. p. 1785. Putsch. et Priscian. 2. p. 374; in quibus tamen illud articularia rectius deducitur ab ARTICULARIS.

ARTICULĀTE, adverb. per articulos, membratim: sed occurrit figurate solummodo de sermone, et est distincte, clare. Gell. 5. 9. Eoque nisu et impetu spiritus vitium nodumque lingue rupit, plauque et articulate elocutus est. — NE. Cic. 6. Att. 5. in fin. Valebis igitur, et puellæ salutem articulate dices. Martius hic, Erat, inquit, Adhuc infans Attica, quæ neque satis integre proloqui, neque loquentem quiret intelligere, nisi articulate pronunciasses. At optimæ editiones habent Atticæ.

ARTICULĀTIM, adverb. per articulos, membratim (It. a membro a membro, a brano a brano; Fr. membre à membre, par morceaux; Hisp. miembro a miembro; Germ. glieder-oder stückweise; Angl. from joint to joint).

1.) Proprie. Vet. Avela apud Cic. 3. Nat. D. 26. 67. Membra obtruncare, et articulatim dividere. Ascon. argum. Milon. a med. p. 36. 12. Baît. Articulatim consecare aliquem. Et figurate Plaut. Epid. 3. 4. 52. Istic homo articulatim te concidit. Id. apud Gell. 3. 3. Alicui diem articulatim comminuere.

11.) Translate occurrit de oratione, et est distincte, seorsum, scilicet dividendo per capita juxta Logice regulas. Lucr. 4. 537. necesse est verba quoque ipsa Plene exaudiri, discernique articulatim. Cic. 1. Legg. 13. 36. Quæ fusa olim disputabantur ac libere, ea nunc articulatim distincteque dicuntur. Varro 10. L. L. 75. p. 261. Müll. Quod pleræque definitiones — non facile perspicuntur, nisi articulatim sint explicata.

ARTICULATIO, ōnis, f. 3. (articulo).

1.) Proprie. ¶ 1. In arboribus est, cum veluti per articulos, seu nodos crescent. Plin. 16. Hist. nat. 25. 41. (104). Tunc cernitur excrementum cacuminum articulo. Adde 17. ibid. 21. 35. (163). ¶ 2. Est etiam morbus vitium peculiaris, qui tribus de causis accidere solet: una vi tempestatum germinibus ablati; altera in supinum exicis; tertia cultura imperitia læsis. Omnes enim eorum injuriæ in articulis sentiuntur. Hæc Plin. 17. Hist. nat. 24. 37. (226).

11.) Translate occurrit de verborum pronunciatione seu vocis inflexione. Cael. Aurel. 1. Acut. 3. Lingua impedimentum atque locutionis inapprehensibilis articulo.

ARTICŪLO, as, avi, alium, are, a. 1. (articulus). Part. Articulus. — Articulo proprie est in articulos veluti divido vel efformo: sed occurrit translate tantum de voce, quæ in verba distinguitur et proferitur. Lucr. 4. 548. Hæc igitur penitus voces cum corpore nostro Exprimimus, rectoque foras emittimus ore. Mobilis articulat verborum dædala lingua. Apul. Florid. 2. 12. Articulare verba. Arnob. 3. 18. Labia habere cum dentibus, quorum insultu et mobilitate multijuga lingua sonos articulet et vocem in verba conformet. Id. 7. 9. Articulas voces expromere. Adde Augustin. 3. Doctrin. Christ. 29. Solin. 52. a med. Psittacus articulat verba penitus eloquitur. Cael. Aurel. 1. Acut. 3. Locutio non articulat, sed confusa. — Hinc articulata vox dicitur a Priscian. 1. p. 537. Putsch. quæ exit in verba et seusum aliquem ejus, qui loquitur, significat: sicut inarticulata quæ illi est contraria. Adde Isid. 4. Orig. 14. Cassiod. de orthogr. præfat. Vox articulata nos a pecoribus sequestrat: scribendi vero ratio ab imperitis dividit et confusis: ita perfectum hominem duo ista sibi vindicant ac defendunt.

ARTICŪLOSUS, a, um, adj. articulis plenus. 1.) Proprie. Plin. 24. Hist. nat. 16. 93. (159). Rarior articulosa. h. e. quæ plurimos habet nodos.

11.) Translate de oratione. Quintil. 4. 5. 24. Evitanda concisa nimium et velut articulosa partitio. h. e. in plurimos articulos et partes divisa.

ARTICŪLUS, i, m. 2. deminut. ab artus, us; id-eoque est proprie parvus artus, seu junctura unius ossis vel membri cum alio, nodus (It. articolo, giuntura, nodo; Fr. assemblage, jointure; Hisp. juntura; Germ. das kleine Glied oder Gefüge, die Gliederfügung oder das Gelenk; Angl. a small joint juncture or commissure).

1.) Proprie. ¶ 1. Speciatim et stricto sensu est parvus artus seu nodus vel junctura unius ossis vel membri cum alio in animalium corporibus, ut ait Plin. 11. Hist. nat. 37. 88. (217). Nervi — nodos corporum, qui vocantur articuli aliubi interventu, aliubi ambigui, aliubi transitu ligantes. Et ibid. 67. (177). Cervix articulo in nodis jungitur. Et ibid. 43. 99. (244). 99. Hominis digitus articulos habet ternos, pollex binos. Hinc — Cato R. R. 157. Hæc si uteris, omnes articulos poteris experiri. Cic. 1. Nat. D. 28. 79. Nævus in articulo pueri delectat Alcaum. Id. 1. Att. 5. et Cels. 5. 18. Dolores articulo. h. e. arthritici. Cf. Horat. 2. Sat. 7. 15. postquam illi justa ehiragra Contudit articulos. Et Pers. 5. 58. cum lapidosa chiragra Fregerit articulos. Cæs. 6. B. G. 27. Crura siue nodis articulisque habent (alces). Liv. 27. 49. Ipsi in articulo, quo jungitur capiti cervix. Ovid. 8. Met. 808. Auxerat articulos macies. h. e. in causa fuerat.

cur articuli magis eminent. *Seneca de Provid.* 6. Articulus ille, qui caput collumque connectit. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 63. 63. (158). Quot manus atteruntur, ut unus niteat articulus! *Id.* 8. *ibid.* 45. 70. (183). Articulus suffraginis. *Id.* 10. *ibid.* 37. 52. (109). Articuli alatum. *Id.* 8. *ibid.* 41. 63. (133). Summus caudæ articulus. *Petron. Satyr.* 96. Caput miserantis stricto acutoque articulo percussit. *h. e.* talitro. *Articulorum crepitus* apud *Senec.* 3. *Ira* 4. est Italice lo scroscio della nocca. V. CONTERO et INFRINGO. *Quintil.* 11. 3. 142. Medios articulos non transeuntibus anulis. *Id.* 2. 12. 2. Gladiatorem vehementis impetus excipit adversarii molli articulus. *h. e.* molitis flexus articulorum manus et corporis. — Hinc figurate *Id.* 11. 1. 70. Molli articulo tractare aliquem. *h. e.* cum leviter perstringere: quo sensu occurrit et *molli brachio oburgare aliquem*. V. BRACHIUM. Contra *Seneca* 2. *Benef.* 6. Presso articulo venit telum. — *Exactum ad articulum* dicitur id, quod opposito digiti articulo experimur, non leve et recte fabrefactum sit. Eodem sensu dicitur homo factus ad unguem. V. UNGUIS. *Inscript.* in ænea slatera Herculanæ reperta, edita a *Car. Rosinio Dissert. Isagog.* p. 55. tab. 8. TIBERIO CLAUDIO CASSARE AVGVSTO, VITELLIO III. CONSULIBUS (*h. e.* an. 47. a Chr. n.) EXACTA AD ARTICULUM CYRA AEDITIUM. Hæc nempe statera in ponderario Herculaniensi ad examen revocata fuit ab ædilibus num congrueret cum archetypo; Itali dicunt bollata. — NB. In illo *Cels.* 8. 19. *extr.* Potest tamen conditus articulus canaliculo aliquo contineri: articulus non est junctura, sed os, quod in junctura alteri ossi adnectitur; eodem vero sensu usurpatur etiam positiuum artus, quod *P.* 2. Per synecdochem, seu latiori sensu articuli et pro membris occurrunt. *Zucet.* 3. 697. salvas exsolvere sese (animas). Omnibus e nervis articuli articulisque. *Cic. Orat.* 18. 59. Nulla mollitia cervicium, nullæ argutiæ digitorum, non ad numerum articulus cadens. *Ovid.* 2. *Pont.* 3. 18. sollicitis supputat articulis. *h. e.* digitis. *Id. Heroid.* 11. 140. Litteraque articulo pressa tremente labat. Adde *Propert.* 2. 25. 80. et *Catull.* 69. 7. ¶ 3. Item speciatim in plantis articulus dicitur nodus qui subinde excrecit ad similitudinem articuli digitorum. *Cic. Senect.* 15. 53. de vitibus. Existit tamquam ad articulos sarmentorum ea, quæ gemma dicitur. *Plin.* 17. *Hist. nat.* 24. 37. (244). Aut in pedes, hoc est radices, irrumpit vis morbi; aut in articulos, hoc est cacuminum digitos. *Id.* 18. *ibid.* 24. 36. (88). Folia nervos callunice et articulos in superiore habent parte. *Id.* 18. *ibid.* 17. 45. (159). et *Colum.* 2. *R. H.* 12. 9. Seges it in articulum. *h. e.* cum genicula seu nodos culmi profert. ¶ 4. *Articulos montium* dixit *Plin.* 37. *Hist. nat.* 13. 77. (201). colles intelligens et clivos leuiter assurgentes, ad similitudinem articulorum in corpore. Verba *Plin.* sunt: Italia principatum naturæ obtinens, nemorum salubritate, montium articulis ferorum animalium.

II.) Translate. ¶ 1. Sæpe transfertur ad orationem: et est — a) Distinctorum verborum conjunctio, sive minima periodi pars. *Cic. A. Herenn.* 19. 26. Articulus dicitur cum singula verba intervallis distinguuntur cæsa oratione, hoc modo: Acrimonia, voce, vultu adversarios perterruisti; item: Inimicos invidia, injuriis, potentia, perfidia sustulisti. *Julian. Dig.* 36. 1. 27. Si detracto hoc articulo: Quisquis mihi heres erit, substitutus ita fuerit etc. — Hoc autem sensu articulus differt a membrò, quod pluribus constat articulis. *Cic. 3. Orat.* 48. 186. Continuatio verborum hæc soluta multo est aptior atque jucundior, si est articulis membrisque distincta, quam si continuata ac producta. *Quintil.* 13. 3. 51. Non solum in membris causæ, sed etiam in articulis esse aliquam pronunciandi varietatem. — b) Articuli sunt eæ orationis particulae, quæ a grammaticis conjunctionibus dicuntur. *Cic. 2. Orat.* 88. 359. Multa enim sunt verba, quæ quasi articuli connectunt membra orationis. *Id. A. Herenn.* 11. 17. Genus orationis fluctans et dissolutum, eo quod sine nervis et articulis fluctuat huc et illuc. — c) Item minimæ orationis partes dicuntur articuli. Sic *Varro* 8. *L. L.* 45. p. 182. *Müll.* articulos appellat hic, hæc et quis, quæ; et priorem quidem articulum finitum esse docet, posteriorem infinitum. Cf. *Priscian.* 2. p. 574. *Putsch. Pompon. Dig.* 35. 1. 4. Articulus *Tum* extremi quinquennii tempus significat. *Id. ibid.* 34. 2. 35. Articulus *Est* præsentis temporis demonstrationem continet. *Id. ibid.* 29. 5. 29. Hoc articulo *Qui-*

que omnes significantur. — d) Denique articulus peculiariter est *c, n, r* apud Græcos; Latini vero hoc sensu articulos non habent, teste *Quintil.* 1. 4. 19. Noster sermo articulus (*h. e. c, n, r*, etc.) non desiderat: ideoque in alias partes orationis sparguntur. *Priscian.* 5. p. 670. *Putsch.* Mille indeclinabile est — et barbara plurima; sed magis omnia. — In his ergo, id est carentibus declinatione finalium syllabarum, quæ monoptota nominamus, videntur casus fieri non vocis, sed significationis dumtaxat. Itaque articulis diversis utimur pro varietate significationis, necnon etiam structuræ rationem servamus, sicut in declinabilibus per sex casus. Hic *Seb. Ciampi* in *Acroasi de lingua Ital.* p. 34. putat, articulos esse idem ac significationes, quod postremum segna casi interpretatur; ideoque censet, *Prisciani* tempore vulgus Latinum labuisse usum articulorum, quemadmodum nunc Itali recentiores. Illum igitur consule, qui multa ibidem hæc de re docte disputavit. ¶ 2. Sæpe ad tempus transfertur, et — a) Sumitur pro momento temporis, et opportuna rei gerendæ hora. — Addito termino, quo articulus desinitur. *Plaut. Men.* 1. 2. 30. MEN. Non potuisti magis per tempus advenire, quam advenis. PEN. Ita ego soleo, commoditatis omnes articulos scio. *Cic. Quintil.* 5. 19. Tum iste, qui hunc in summas angustias adductum putaret, ut eum suis conditionibus in ipso articulo temporis astringeret, assem sese negat daturum. *Augustus* apud *Sueton. Claud.* 4. Nam semper æstuabimus, si de singulis articulis temporum deliberabimus. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 97. 99. (216). Nec tamen in ipsis, quos dixi, temporum articulis, sed paucis post diebus. *Id.* 18. *ibid.* 15. 59. (222). Illi cardines singulis articulis temporum dividuntur. *Curt.* 3. 5. 10. In quo me articulo rerum mearum fortuna deprehenderit, cernitis. *Arnob.* 7. 36. (al. 39). Ventum est ergo, dum loquimur, ad ipsam articulum causæ, ventum ad rei cardinem. *h. e.* ad id, in quo causa vertitur et de quo maxime agitur. — Absolute. *Ter. Adelph.* 2. 2. 21. Illud vide, ut in ipso articulo oppressit. *h. e.* in maxima temporis ac rerum opportunitate. *Cod. Justin.* 1. 34. 2. In articulo. *h. e.* hoc ipso temporis momento, statim, nulla mora interposita. — b) Item generatim pro brevi temporis parte. *Plin.* 17. *Hist. nat.* 2. 2. (11). Articulus austrinus. *h. e.* tempus, quo auster flat. *Id.* 18. *ibid.* 35. 79. (350). Octo articuli lunæ. ¶ 3. Denique transfertur et ad alia, quæ, in quosdam veluti articulos divisa, mente concipimus. — a) *Augustus* apud *Sueton. Claud.* 4. Quid est, quod dubitemus, quin per eosdem articulos et gradus producendus sit, per quos frater ejus productus sit? *h. e.* per eosdem honorum partes et gradus. — b) Apud senioris ævi scriptores, immo apud *JCIOS*, articuli sunt singula rerum capita. *Julian. Dig.* 1. 3. 12. Non possunt omnes articuli singulatim aut legibus, aut senatus consultis comprehendere. *h. e.* omnes ad unam facti species, quæ occurrere possunt. *Cajus* *ibid.* 1. 8. 1. Summa rerum divisio in duos articulos diducitur. *h. e.* capita, sectiones. *Papinian.* *ibid.* 1. 5. 9. In multis nostri juris articulis.

Homonym. Discrimen inter orationis articulum et membrum V. sub II. 1. a.

ARTIFEX, fctis, m. et f. 3. (ars et facio). Fem. gen. raro admodum occurrit. — Proprie est qui artem aliquam exercet; dictus ex eo, quod arte quidpiam faciat. Sumitur autem non solum pro eo, qui artem mechanicam exercet, sed etiam qui liberalem; ita ut bonis studiis ac disciplinis imbutus fuerit (1. artista, artefice; Fr. artiste, artisan, ouvrier; Hisp. artista, artesano; Germ. der Kunstmeister oder Künstler; Angl. an artificer, artist).

I.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu occurrit — a) Sine Genitivo rei, cuius quis est artifex. *Cic. 1. Fam.* 7. 7. Minime miramur te tuis ut egregium artificem præclaris operibus lætari. *Id.* 5. *ibid.* 12. 7. Illi artifices corporis simulacra ignotis nota faciebant. *Id. Mur.* 13. 29. Ut ajunt in Græcis artificibus eos aulæ esse, quicquid fieri non poterint. *Id. Quintil.* 25. 78. Cum artifex ejusmodi sit (*Q. Roscius*), ut solus dignus esse videatur, qui in scena spectetur. *Id. Arch.* 5. 10. et *Sueton. Ces.* 84. Artifices scenici. *h. e.* qui in scena fabulas agunt; qui et artifices absolute a *Plaut. Amph. prol.* 70.; *Liv.* 5. 1. 7. 2., 39. 22.; *Ovid.* 11. *Met.* 169.; et *Sueton. Ner.* 49. dicuntur. *Nep.* Att. 13. Erant in ea familia pueri litteratissimi, anagnostæ optimi et plurimi librarii: pari modo artifices ceteri, quos cultus domesticus deside-

rat, apprime boni. *Id. Chabr.* 1. Ex quo factum est, ut postea athletæ ceterique artifices bis statibus statutis ponendis uterentur, quibus victoriani essent adepti. *Liv.* 42. 3. Quia reponendarum (tegularum) nemo artifex inire rationem potuerit. *Virg.* 1. *Æn.* 455. Artificumque manus inter se operumque labores Miratur. *Curt.* 5. 1. 22. Non vates, sed etiam artifices cum fidibus sui generis ibant (post hos). *Seneca Ep.* 9. Artifex jucundus est pingere, quam pinxisse. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 53. 54. (186). Nec hoc gloriæ artificis (*h. e.* aurigæ) daretur. *Quintil.* 12. 10. 9 Phidias dis, quam hominibus efficiendis melior artifex. *Plin.* 1. *Ep.* 10. Ut de pictore, sculptore, fectore nisi artifex judicare non potest. *Gell.* 1. 5. Artifex rhetoricus. *h. e.* qui rhetoricam proficitur aliosque docet. *Petron. Satyr.* 109. Artifex peritus. *h. e.* auctus. — b) Addito Genitivo rei, cuius quis est artifex. *Cic.* 1. *Orat.* 6. 23. Græci dicendi artifices et doctores. *Liv.* 29. 35. Artifex tallium operum. *h. e.* tormentorum. *Quintil.* 5. 12. 21. Artifices statuorum. — Et figurate *Cic. Tym.* 2. Artifex mundi Deus. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 1. 1. (3). Artifex omnium natura. *Propert.* 1. 2. 8. Artifex formæ. *h. e.* qui artis suæ ornamentis pulcritudinem auget. ¶ 2. Quoniam artifex is habetur præcipue, qui suæ artis præcepta optime callet; ita ponitur sæpe pro perito, docto. — a) Cum Genitivo rei. *Sall. Jug.* 35. Homines talis negotii artifices. *Sueton. Tit.* 7. Quidam ex gratissimis delicatiorum tam artifices saltationis, ut mox scenam tenerent. *Id. Cal.* 32. Miles decollandi artifex. *Propert.* 2. 1. 60. Artifex morbi. *h. e.* sanandi morbi peritus. *Tac.* 12. *Ann.* 66. Locusta artifex veneni. — b) Absolute. *Cæc. Aurel.* 3. *Acut.* 15. Confundit arte turbat hæc passio non solum inertes, sed etiam artifices. — c) Occurrit et de brutis. *Artifex equus* est freno assuetus et magistri arte peritus vehendi. *Ovid.* 3. *Art. am.* 535. Sed neque vector equum, qui nuper sensit habenas, Comparibus frenis artificemque rogat.

II.) Translate. ¶ 1. Artifex dicitur qui ad rem aliquam agendam ceteris præstat dexteritatem. *Cic.* 7. *Verr.* 71. 183. Si qui sunt, qui — artifices ad corrumperendum judicium velint esse. *Id. Quintil.* 24. 77. Cum contra talem artificem (*Q. Hortensium*) dicitur essem. *Id.* 2. *Fyn.* 35. 115. Artifex callidus corruptum comparandorum. *Q. Cic. Petit. cons.* 12. 47. Cotta in aubitione artifex. *Liv.* 6. 38. Artifices tractandi animos plebis. Cf. *Quintil.* 11. 1. 53. Summus tractandorum animorum artifex. *h. e.* Cicero. *Ovid.* 1. *Art. am.* 656. Quam necis artifices arte perire sua. *Id.* 13. *Met.* 551. Artifex cædis. *Seneca Ep.* 9. faciendarum amicitiarum. *Plin.* 28. *Hist. nat.* 1. 2. (6). monstrorum. *Seneca Agam.* 975. sceleris infandi. *Tac.* 2. *Hist.* 86. serendæ in alios invidiæ. *Declam.* tributa *Quintil.* 10. 9. Artifex in lacrimas alieus. *h. e.* qui ingeniosus est, ut alicui luctum creet. ¶ 2. Absolute accipitur interdum in malam partem pro vafro, callido, astuto. *Ter. Phorm.* 2. 1. 29. O artificem probum. *Virg.* 2. *Æn.* 125. et mihi jam multi crudele caneant Artificis scelus. *Id.* 11. *ibid.* 406. Vel cum se pavidum contra mea,urgia fingit Artificis scelus. *h. e.* artifex sceleratus, quo pacto a *Plauto scelus viri* dictum est. ¶ 3. Interdum ponitur de inanimis, et est quod arte plenum est, quod artis præcepta exhibet vel callet. *Cic. Brut.* 25. 95. Artifex stilus. *Id. Orat.* 48. 161. Consuetudo tam artifex suscitatis. *Ovid.* 15. *Met.* 218.; *Propert.* 4. 2. 62.; et *Gell.* 12. 1. Manus artifices. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 16. 21. (35). Vir tam artificis ingenii. *Id.* 6. *ibid.* 30. 35. (187). Mobilitas ignea artifex ad formanda corpora. — Et cum Infinito. *Pers. prol.* 10. Magister artis ingenique largitor Venter, negas artifex sequi voces. ¶ 4. Hinc passive dicitur de eo, quod artificis elaboratum est. *Propert.* 2. 31. 8. Quatuor artifices vivida signa boves. *h. e.* summo artificio elaborata. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 29. 43. (85). de lusciniæ cantu. Tantæ tanque artifices argutiæ. *Id.* 12. *ibid.* 25. 54. (115). Manus librator artificis temperamento. *Id.* 8. *ibid.* 40. 61. (150). Artifex dimicatio. *Quintil.* 9. 4. 8. motus. *Pers.* 5. 40. vultus. *Solin.* 35. Artifici plaga vulnerare corticem.

ARTIFICIALIS, e, adject. arte constans, ab arte scientiaque profectus, εὐτεχνος, ut Græci ajunt; cui opponitur inartificialis, ἀτεχνος. *Quintil.* 5. 1. 1. Artificiales probationes. *h. e.* juxta artis regulas constitutæ ac prolatae. *Id.* 12. 8. 14. probationis genus. *Id.* 6. 4. 4. ratio. — Hinc

Artificialia, ium, n. 3. substantivorum more sunt

quæ ad artem pertinent. *Quintil.* 1. 8. 14. Artificialium commonere. *h. e.* vocabulorum artis.

ARTIFICIALITER, adverb. juxta artis præcepta, ut in artificialiter opponitur. *Quintil.* 2. 17. 42. Sed nec illa omittenda sunt, quæ in re alius se inartificialiter, alius artificialiter gerat.

ARTIFICIOLUM, i. Vox a Lexico expungenda; occurrit enim tantummodo in *Not. Tir.* p. 89.

ARTIFICIÖSE, adverb. Comp. *Artificiosius* et *Sup. Artificiosissime*. — Est juxta artis præcepta. *Cic.* 1. *Orat.* 41. 186. Qui illa artificiose digesta component. *Id.* 3. *Fin.* 9. 32. Artificiose dicere aliquid. *Id.* 3. *Nat. D.* 11. 27. ambulare. *Id.* 3. *Herenn.* 10. 17. commutare aliquid. *Id.* 2. *Nat. D.* 22. 57. Quodque in operibus nostrarum artium manus efficiat, id multo artificiosius naturam efficiere. *Id.* 4. *Herenn.* 4. 7. Artificiosissime facere aliquid.

ARTIFICIÖSUS, a, um, adject. Comp. *Artificiosior* 2., *Sup. Artificiosissimus* 1. — Generalim est ad artem sive artificium pertinens. Hinc 1. Est arte plenus, vim artis possidens, arte atque ingenio polens. *Cic.* 1. *Invent.* 35. 61. Rhetore elegantissimi atque artificiosissimi. *Id.* 2. *Nat. D.* 22. 57. Zeno ita naturam definit, ut eam dicat ignem esse artificiosum ad gignendum progredientem viâ. 2. Artificiosum dicitur id, quod artem requirit. *Cic.* 4. *Herenn.* 4. 7. Si artificiosum est intelligere, quæ sunt ex arte scripta, multo est artificiosius ipsum scribere ex arte. *Forcellinus* hunc *Cic.* locum ad superiorem paragr. retulit. *Id.* 2. *Nat. D.* 55. 138. Venæ toto corpore intertæ vim quamdam incredibilem artificiosi operis divinique testantur. *Id.* 2. *Fin.* 5. 15. Loqui de re obscura, ut physici, aut artificiosa, ut mathematici. *Adde Vitruv.* 9. 8. 2. *Schneid.* 3. Item arte constans, ab arte proveniens. *Cic.* 1. *Divinat.* 33. 72. Ea genera divinant non naturalia, sed artificiosa dicuntur. *Id.* 3. *Herenn.* 9. 17. Artificiosus ordo. *Id.* 2. *Id.* 10. 17. res. *Id.* 2. *Id.* 11. 19. dispositiones. *Id.* 2. *Id.* 16. 28. memoria. *Id.* 1. *Invent.* 5. 6. eloquentia. *Cf. Quintil.* 2. 17. 2.

ARTIFICIUM, n. 2. (ars et factio) generatim est id, in quo artifex versatur vel versatus est. Hinc 1. Est ars vel artis exercitatio, professio artificis (i. *arte, mestiere, esercizio di arte*; *Fr. art, état, profession, métier*; *Hisp. arte, profesion*; *Germ. die Kunstübung*; *Angl. art, artifice, workmanship*). Occurrit a) Sæpius de sordidis. *Cic.* 3. *Fin.* 2. 4. Atque ut omittam artes elegantes ingenuas, ne opifices quidem tueri sua artificia possent, nisi vocabulis uterentur nobis innotitis. *Id.* 4. *Acad.* (2. pr.) 47. 144. Quo enim spectat illud, cum artificia tolli queris, nisi ut opifices concitentur? *Id.* 1. *Off.* 42. 150. De artificibus et quæstibus qui liberales habendi, qui sordidi sint, hæc fere accepimus. *Id.* 7. *Ferr.* 25. 64. Aliquid formæ, ætatis artificique habere. *Id.* *Rosc. Am.* 17. 6. Artificium oblivisci (agri colendi) et studium deponere. Similiter *Seneca Ep.* 112. vocat artificium cultum vinearum et agrorum. *Cic.* 1. *Orat.* 28. 129. Tenue et leve artificium (scenico-rum). *Seneca 6. Benef.* 17. Sordidissimi artificii institor. *Quintil.* 2. 15. 25. Artificium coquorum, mangonum. *Martian.* *Dig.* 32. 1. 65. § 2. Scire plura artificia. *Et ibid.* Versari in artificio. *Callistrat. ibid.* 38. 1. 38. Exercere artificium. *Paul. ibid.* 6. 1. 31. Discere artificium aliquod. *Ulp. ibid.* 13. 7. 25. Instruere servos artificibus. — b) Raro de liberalibus. *Cic.* 7. *Fam.* 13. 2. Tantum metuo, ne artificium tuum (jurisconsulti) parum tibi prosit. *Id.* *Cluent.* 21. 57. Quod medicis nihil præter artificium, oratores atiam auctoritatem præstare debent. *Id.* *Rosc. Am.* 17. 49. Artificium accusatorum. *Cf. Plin.* 2. *Ep.* 14. 2. Est etiam idem ac scientia, industria, ingenium, quod adhibetur ab artifice in opere faciendo; ac propterea ponitur etiam pro ipso opere ingeniose perfecto. *Cic.* 6. *Ferr.* 33. 72. Simulacrum singulari opere artificisque perfectum. *Et ibid.* 21. 46. Omnis antiquo opere et summo artificio facta. — Et pro ipso opere. *Cic.* 6. *Ferr.* 21. 46. Ut intelligentis in homine intelligentiam fuisse, non avaritiam; artificii cupidum, non argenti fuisse. *h. e.* emblematis, quod de turibulo argenteo avulserat. *Id.* *ibid.* 59. 132. Ille ornatus, hæc opera atque artificia, signa, tabulæ pictæ, Græcos homines uniopere delectant. 3. Item generatim pro calliditate, arte, peritiâ, quæ quis utatur in re difficili agenda: quo sensu occurrit — a) De iis, quibus uti licet. *Cic.* 6. *Ferr.* 40. 87. Non possum disposite istum accusare, si cupiam: opus est non solum inge-

nio, verum etiam artificio quodam singulari. *Cf. eund.* 4. *Herenn.* 2. 3. et 4. *Acad.* (2. pr.) 27. 86. *Id.* *Cluent.* 21. 58. Verba gravissima ex intimo artificio deponere. *Cæs.* 7. *B. G.* 29. Non virtute, neque acie vicisse Romanos, sed artificio quodam et scientiâ oppugnationis. — b) De iis, quibus uti non licet; ac prout artificium est pro dolo, fallacia, mala arte. *Cæsar* apud *Cic.* 9. *Att.* 8. c. § 2. Quorum artificii effectum est, ut respublica in hunc statum proveniret. *Cic.* 1. *Orat.* 17. 74. Id ipsum, quod contra me locutus es, artificium quoddam es consecutus; ut et mihi, quæ ego vellem non esse oratoris, concederes, et ea ipsa etc. *Id.* 9. *Fam.* 16. 2. Non jam satis est consilio pugnare; artificium quoddam excogitandum est. *Id.* *Planc.* 9. 22. Vicinitas non assueta mendaciis, non fucata, non fallax, non erudita artificio simulationis. *Seneca Ep.* 112. Rebus, non artificibus philosophus. 4. Denique ponitur pro scientia, cuiuscumque rei, quæ ex arte ac studio provenit, disciplina, institutione, præceptione. *Cic.* 1. *Orat.* 32. 146. Non esse eloquentiam ex artificio, sed artificium ex eloquentia notum. *Id.* 2. *ibid.* 19. 83. Componere artificium de jure civili. *Id.* 2. *Herenn.* 31. 50. Artificium præceptorum. *Id.* 3. *ibid.* 16. 28. memoria.

ARTIFICIUS, a, um, adject. idem ac artificiosus. *Mar. Victorin.* 1. p. 1938. *Putsch.* Modulatio est continuati sermonia in jucundiorum dicendi rationem artificis flexus, et in delectabilem auditus formam conversus, asperitatis vitandæ gratiâ. *Lindemann.* ita edidit; ad *Putschius* perperam pro artificus habet artificis.

ARTIGRAPHUS, i, m. 2. qui artem grammaticam scripto libello docet: vox hybrida ex Latino ars et Græco γραφω scribo; quam usurpat *Servius* ad *Virg.* 1. *Æn.* 108. *Cassiod.* *Inst. div. litt.* 15., et *Boeth.* 2. *Geom.* p. 1220.

ARTIM vel artium pro arte quidam legunt apud *Cic.* 12. *Att.* 44., sed perperam; nani pro nec artium legendum *Carteja.*

ARTIO, is, ivi, itum, ire, a. 4. (artus, us). Part. *Artitus*, sed dubie lectionis. — Artio est arte immitto, adigo (i. *cacciar dentro strettamente*; *Fr. faire entrer de force*; *Hisp. hundir, ochar*; *Germ. fest einfügen*; *Angl. to drive in so as to fit tight*). Hæc vox usurpata fuisse videtur in vulgari tantum sermone. *Cato R. R.* 40. Surculum aridum, præacutum inter librum et stirpem artio primores digitos duos. *Et mox.* Surculum aridum, quem artiveras, eximito; eo artito surculum, quem inserere voles. *Et* 41. Duos surculos artio ad medullam. *Novius* apud *Non.* p. 505. 30. *Merc.* Artivit linguam in palatum. *Id.* apud *eund.* *ibid.* Artire matri interfeminia. *Prudent.* 1. *æpi arep.* 71. Nexibus manus utrasque flexus involvit rigor, Et chalybs artita colla gravis ambibit circulis. *Id. præf. Psychom.* 33. ruptis expeditis nexibus Artita bojis colla liber erigit. In utroque tamen *Prudentii loco alii rectius leg.* attrita.

ARTISELLIUM, n. 2. (artus, us, et sella) sella brachiata, quæ scilicet ramos utrumque in brachiorum modum eminentes habet. *Petrone. fragm. Tragar.* 75. *Burmamn.* Artisellum de suo paravit et duas trullas. *Forcellinus* cum aliis legebat *arcisellum* et accipiebat pro sella arcuata, vel ita formata, ut vossset et arcæ vicem præstare.

ARTITUS, bonis instructus artibus, ut *Paul. Diac.* p. 20. 14. *Müll.* exponit. *Gloss. Placidi* p. 435. *Mai.* Artitus, artibus edoctus. *Alia Gloss.* Artitus, πῶν τεχνος, δαδῆλος. Sunt tamen qui apud *Paul. Diac.* legunt bonis artibus; vel si artibus retineas, ab artus nihilominus deducendum existimant, non ab ars quia artus in Dativo plurali et artubus habet et artibus. Itaque artitum ajunt significare robustum. Hinc illud *Plauti Asin.* 3. 2. 19. Ubi sæpe causam dixeris, pendens adversus octo artitos, audaces viros, valentes virgatores. *Al. leg.* astutos. *Turneb.* 1. 24. c. 31. probat. artitos ab artibus, hoc est disciplinis, atque ita loqui *Plautum* dicit, quod ille in judicio se defenderit adversus disertos et eloquentes viros; sed simul ludere in ambiguo, cum virgatores subjungat. — *NB.* De partic. ab artire *V. ARTIO.*

ARTIUS, a, um, adject. Græca vox ἀρτιος, quæ significat integrum, perfectum, et, cum de numero agitur, significat parem; cui opponitur ἀρτιστος; imperfectus, impar. Latinis litteris occurrit apud *Capell.* 9. p. 321. Item alia (vocis spatia sunt) cobi-bentia (lege convenientia), alia discrepantia, tuncque alia enarmonia, alia chronica, alia diatonica; item

alia artia, alia perissa; sed prima æqualia, secunda excurrentia memorabo. *Grotius* ediderat artia, quod *Kopp.* ipso sensu jubente, in artia mutavit.

ARTO vel arcto, as, avi, atum, are, a. 1. (artua, a, um). Part. *Artans* 1., *Artatus* in omnibus paragra-phis. — Artare est stringere, constringere, in artum comprimere (i. *stringere, serrare, restringere*; *Fr. serrer fortement, lier étroitement*; *Hisp. atar, le-gar, cerrar*; *Germ. fest anfügen, festdrängen, zu-sammendrängen*; *Angl. to straiten, confine, draw tight or close, strain*).

1.) Proprie occurrit — a) Absolute. *Zucet.* 1. 569. primordia rerum condense conciliatu artare. *Colum.* 12. *R. R.* 43. 2. Transversos fustea spisse artare. *Cels.* 6. 18. Fasciæ artatæ. *Plin.* 17. *Hist. nat.* 23. 35. (209). Vitis contineri debet vimine, non artari. *Id.* 3. *ibid.* 6. 13. (83). Etiamnum angustias eas (maris) artantibus insulis parvis. *Martial.* 1. 2. Li-bri, quos artat brevis membrana tabellis. *h. e.* in artum colligatos continet. *Id.* 2. 90. Atrique immo-dicis artat imaginibus. *h. e.* occupando veluti artiora et angustiora facit. *Lucan.* 4. 370. Artare animam. *Id.* 9. 35. plagas artant carinæ. *Id.* 5. 234. Artatus pontus. *Stat.* 11. *Theb.* 39. vallum artatur denso fu-glentium examine. — b) Addita re, cui alia artatur. *Colum.* 10. *R. R.* 277. flores artare canistris. *Stat.* 4. *Theb.* 156. inexhaustis artantur tela pharetris. *Pal-lad.* 11. *R. R.* 8. 3. Artare foraminis taleam. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 10. 10. (30). Artare cancellos in rugas.

II.) Translate est angustioribus limitibus circum-scribere, imminuere. *Plaut. Capt.* 2. 2. 54. Fortuna bumana fingit artaque, ut lubet. *Liv.* 45. 56. In præ-miis, in honoribus omnia artata. *Vellej.* 2. 16. 5. Quod clarum fuit, artatum angustius temporum. *Id.* 2. 10. 2. Artata numero felicitas. *Id.* 2. 16. 2. Artati tem-poris spatium. *Martial.* 12. 5. labor. *Petrone. Satyr.* 85. Dies solemnus ludum artaverat. *h. e.* litterarium ludum angustioribus finibus circumscripserat. *Ulp. Dig.* 42. 1. 2. Artare, aut prorogare tempus. *Id.* *ibid.* 38. 9. 1. Artare aliquem. *h. e.* breve tempus ei præ-stituere. *Id.* *ibid.* 1. 11. 2. Artare se. *h. e.* ad tem-poris angustias se redigere. *Palat. Paneg. Theod.* 32. ad fin. Artare annonam. *h. e.* annonæ caritatem inducere.

ARTOCÖPOS vel } *V. ARTOPTA.*
ARTOCÖPUS, i, m. 2.

ARTOCREAS, asis, n. 2. edulium pane et carne constans: vox Græca ab ἀρτος panis, et κρεας caro. *Pers.* 6. 50. Oleum, artocreasque popello largior. *h. e.* epulum populo præbeo. Quidam putant, visce-rationem intelligi, in qua vero simile est, non solum carnem, sed et panem distribui solitum fuisse. Quod confirmat *Inscript.* apud *Amaduzzi* *Anecd. Rom.* T. 1. p. 464., quæ est apud *Orell.* 4937. DEDICATIONE ARTOCREA ΡΟΥΛΟ CYPRENSI DEDIT. Idipsum præ-cipue apparet ex his verbis *Vopisci* in *Aurelian.* 48. Statuerat, ut, quemadmodum oleum et panis et por-cina gratuita præberentur, ita etiam vinum populo Romano daretur. *Gloss. Philox.* Visceratio, ἀρ-τωκρεας.

ARTOLAGANUS, i, m. 2. ἀρτολάγανος, panis genus delicatissimi, quod cum pusillo vino, lacte, oleo, et pipere coquitur, ut *Athen.* 1. 3. c. 28. docet: ab ἀρτος panis, et λάγανον placenta. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 11. 27. (105). Panis varia genera, alias ab obsoniis appellati, ut ostrearii, alias a deliciis, ut artolagani; alias a festinatione, ut speustici. *Cic.* 9. *Fam.* 20. 2. Dediscendæ tibi sunt sportellæ et artola-gani tui. *NB.* Quidam putant artolaganos esse quas Itali dicimus fritelle, nempe pasta quasi liquida fritta nell'olio.

ARTOPTA, æ, f. 1. (ab ἀρτοπτας, ut *authepsa* ab ἀρτοπτης) vas, in quo panis coquitur, nec quisvis panis, sed lautior et delicatior: ab ἀρτος panis, et πτης coquo, asso. *Plaut. Aul.* 2. 9. 4. Ego hinc artoptam ex proximo utendam peto a Congrone. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 11. 28. (107). Artoptas jam *Plautus* appellat in fabula, quam *Aulularium* scripsit: magna ob id concentratione eruditior, an is versus poetæ sit illius. Quidam hoc *Plinii* loco perperam artoptam interpretantur de muliere panifica. *Juve-nal.* 5. 72. dextram cubitere memento: Salva sit ar-toptæ reverentia. *h. e.* verere artoptam in domini du-licias, velut in usum sacrum, comparatam, neque au-deas tangere panem in ea coctum: ubi præsertim Græcam appellationem *Juvenalis* irridet more suo. Ille tamen interpretes fere omnes artoptam dicunt

panis dispensatorem et custodem, quasi sit ἀρτοποιός, masc. gen. ab ἀρτος, et ὀρτομαι video. Sed neque satyrica urbanitas, neque consequentium verborum contextus patiuntur, ut a prima significatione recedamus. *Henninius* panem assum intelligit, quam explanationem sumpsit a *Ferrario Elect. l. 2. c. 10.* Verum panis hujusmodi non *artoptia*, sed *artopticius* dicitur, h. e. in artopta assatus, qua de re consulendi Graeci scriptores *Pollux l. 10. c. 25.* et *Athenaeus l. 3. c. 28.* Neque vero est praetermittendum in vet. edit. an. 1473. legi *artocopi* ab ἀρτος panis et κόπος, a κόπω seco, id est servi, qui secando et distribuendo panem praeparati erant. In supra allato *Juvenalis* loco legendum profecto est: *Salva sit artocopi reverentia*; primum quia omnes omnino codd. et principes editiones *artocopi* habent, ac reipsa servus erat distribuendo panem, ut alter secundis carnibus praepositus; tum etiam quia jam in versu praecedente panis siliginis bis verbis designatur: *Sed tener et niveus mollique siligine factus Servatur domino.* alioquin inutilis haec esset et inelegans ejusdem rei repetitio. Adde locum *Firmic. 8. Mathes. 20.* Decima octava pars Tauri si in boroscopio fuerit inventa, faciet artocopos, vel pistores.

ARTOPTICIUS, a, um, adj. *Artopticius panis* dicitur a *Plin. 18. Hist. nat. 11. 27. (105).* et *ibid. 9. 20. (88).* qui in artopta coquitur, sicut furnaceus, qui in furno. *V. Athen. l. 3. c. 28.*

ARTOTRŌGUS, i, m. 2. ἀρτοτρώγος, nomen est parasiti apud *Plaut. Mil. glor. 1. 1. 9.*, ab ἀρτος panis, et τρώγω rodo, comedo.

ARTOTYRITAE, arum, m. plur. 1. ἀρτοτυρίται dicti sunt haeretici quidam, qui panem et caseum ad altare offerrebant: ab ἀρτος panis, et τυρός caseus. *Augustinus de Haeresib. n. 28.*

ARTRARE. *V. ARATRARE.*

ARTŪA. *V. ARTUS, US.*

ARTŪATIM, adv. per artus, membratim. *Firmic. 7. Mathes. 1.* Intra viscera matris artuatim occisus.

ARTŪATUS, a, um, adj. artuatim dissectus, laniatus. *Firmic. 6. Mathes. 31. a med.* Ut sic artuatim visceris partibus, membra omnia crudelis artificii praesidio proferantur.

ARTUM, i. *V. voc. seq. in fine.*

ARTUS vel arctus, a, um, adj. Comp. *Artior* et *Sup. Artissimus* I. et II. — Notat *Pier. ad Virg. 1. Aen. 292.* in veteribus pane omnibus codicibus, non Virgilianis tantum, sed aliorum etiam auctorum, plerumque inveniri artus extrito c; quod ipsum docent alii permulti *Lambin., Dausg., Gronov.* apud *Drakenborg.* ad *Sil. It. 7. 280.* et *Brouckus.* ad *Tibull. 1. 5. 53.* Hanc ipsam scribendi rationem confirmat etymon, quod recentiores ferme omnes probant: veteres enim philologi volebant esse participium ab arceo, ea ratione quā a *farctio* *farctus*; recentiores autem rectius putant, esse participium ab *artus*, arce, ἀρτε, quod significat ligo, conjungo, constringo, quo ex fonte plura cum in Graecam, tum in Latinam linguam fluxere vocabula. — Itaque artus est colligatus, conjunctus, valde connexus, cui laxus opponitur, quemadmodum apud *Cic. Orat. 65. 320.* Nec tamen haec ita sunt arta et astrita, ut ea, cum velimus, laxare nequeamus. — Hinc generatim est constrictus, angustus (It. *stretto*, angusto, ristretto; Fr. *étroit*, serré, restreint; Hisp. *estrecho*, cerrado; Germ. *knapp*, enge, geschlossen, eingeschränkt, dicht; Anz. *strait*, tight, narrow, restrained).

I.) Proprie occurrit — a) De iis, quae naturā suā constringunt. *Cic. 3. Verr. 5. 13.* Artioribus vinculis teneri. *Id. 1. Off. 31. 111.* Vinculum ad astrigendam fidem artius. *Id. 6. Att. 2.* Artissima vincula amoris. *Id. 3. Off. 6. 28.* Artissimum societatis vinculum. *Virg. 1. Aen. 297.* arta compages. *Horat. 1. Ep. 10. 30.* toga. h. e. quae corpus constringit. *Tibull. 4. 1. 91.* frenum. *Ovid. 3. Fast. 306.* catena. *Id. 6. Met. 242.* nexus. — b) De locis angustis, vel ubi plurima inter se densa sunt et constricta. *Lucret. 6. 120.* Artae regiones. *Id. 1. 71.* claustra portarum. *Cæs. 7. B. G. 18.* Impedimenta sua in artiores silvas abdere. *Virg. 4. G. 297.* Art parietes. *Horat. 3. Od. 12. 11.* fruticetum. *Id. 1. Ep. 5. 29.* cavus. *Ovid. 1. Trist. 10. 47.* Symplegades. *Sueton. Ner. 46.* Artissimae tenebrae. *Curt. 3. 4. 2.* Artissimae fauces. *Id. 7. 11.* Artum os specus. *Id. 5. 3.* aditus. *Plin. 6. Hist. nat. 22. 24. (86).* Artissimus alveus.

Id. 18. ibid. 11. 29. (115). Cernere aliquid artiore cribro. *Seneca CEd. 277.* Artis dumis obsitum iter. *Mela 2. 7. 9.* Euboea, ubi artissima est. *Tac. 12. Ann. 63.* Artissimum inter Europam et Asiam divortium. *Ulp. Dig. 21. 1. 14. § 7.* Mulierem ita artam, ut mulier fieri non possit, sanam non videri constat. — c) De stipata hominum turba. *Horat. 1. Ep. 5. 29.* Artia convivia. h. e. in quibus multi sunt convivae et anguste accumbunt. *Id. 2. ibid. 1. 60.* Roma artio stipata theatro. *Tibull. 1. 2. 99.* turbā artā circumstare. *Stat. 11. Theb. 273.* Artia civibus urbs. *Lucan. 6. 108.* Artia obsidio.

II.) Translate. 1. Poniunt de iis quae non sunt laxa, sed vinculis praesertim moralibus homines tenent, ideoque severa sunt. *Lucret. 5. 1146.* leges artaeque jura. *Plin. 16. Hist. nat. 4. 5. (12).* leges. h. e. severae et servatae difficiles. *Curt. 3. 12. 14.* Artā propinquitate conjunctus. *Plin. 3. Ep. 11.* Artā familiaritate aliquem completi. — Huc refertur potest et illud *Cic. 6. de republ. 10. 10.* Artior somnus. h. e. magis profundus. 2. Item de iis, quae non sunt perfecta, integra, abundantia, ac proinde circumscripta, exigua. *Liv. 2. 34.* et *Tac. 4. Ann. 26.* Artū commeat. *Sueton. Tib. 8.* Artia annona. h. e. cara. *Curt. 3. 2. 15.* Tempora somni artiora, quam noctis. h. e. breviora. *Tac. 4. Ann. 58.* Artus comitatus. *Stat. 5. Silv. 3. 117.* quamquam fortuna (h. e. facultates) parentum Artior expensis. *Colum. 1. R. R. 5. 2.* Spes artior. *Liv. 39. 32.* Artior petitio. h. e. difficilis, ut *Forcellinus* exponit; alii vero accipiunt pro petitione, in qua quis suis desideriis nimis angustos fines ponit. 3. Denique artus est in angustias vel discrimen adductus, miser. *Horat. 2. Sat. 6. 82.* artum solvere hospitium animum. h. e. angustum, depressum, sollicitum. *Ovid. 3. Pont. 2. 25.* Rebus in artia ferre opem alicui. *Curt. 3. 18.* Omnia in dies artiora esse. *Tac. 3. Hist. 69.* Misso nuncio, qui circumsideri ipsos et, si subvenirentur, artas res nuntiaret. *Flor. 2. 6.* Tam artis afflictisque rebus. *Sil. It. 7. 280.* Artia fames urget.

Artum, i, n. 2. absolute substantivum more occurrit, semper tamen cum praepositionibus

A) Proprie, et significat locorum angustias. — a) In positivo. *Lucret. 6. 158.* frangitur in artum Concreti montes nimborum. *Liv. 2. 50.* Multiplicatis in artio ordinibus. *Id. 34. 15.* Suomet ipsi agmine in artio haerentes. *Lucan. 2. 613.* latus angustum jam se cogentis in artum Hesperiae. — b) In Comp. et *Sup. Curt. 7. 3. 7.* Structura latior ab imo, paulatim in artius cogitur. *Id. 5. 1. 14.* Montes paulatim in artius coeunt. *Id. 8. 2. 20.* Qua in artissimum cogitur (regio). — c) Figurata. *Horat. Art. P. 134.* nec desiliens imitator in artum, Unde pedem proferre pudor vetet. Cf. *συγκείμενος ἐς στένον* apud *Lucian. Hermot. 63. Plin. 8. Hist. nat. 16. 17. (45).* Quinquaginta ferme volumina collecta in artum. h. e. breviate, in epitomen redacta. *Id. Praefat. § 37.* in artum coacta rerum naturae majestas.

B) Translate artum est angusta et misera rerum conditio. *Liv. 26. 17.* Ne in artio res esset. *Ovid. 9. Met. 682.* Sollicitat precibus, ne spera sibi ponat in artio. *Claudian. B. Get. 97.* ne pejor in artio saeviret rabies. Et *ibid. 491.* Sed numquam Mavors adeo constrinxit in artum Res, Alarice, tuas.

ARTUS, us, m. 4. Dativus et Ablativus plur. juxta optimos Codices habent *artibus*, quamquam et *artibus* olim scripsisse colligimus ex *Vel. Long. de Orthogr. p. 2229.* et *Ter. Scauro p. 2260. Putsch.* Adde dicta in **ARTITUS**. — In singulari numero occurrit tantum apud *Lucan. 6. 754.* tunc omnis palpitat artus. Et apud *Val. Flacc. 4. 310.* qua primo cervix committitur artu. — Ceterum occurrit semper in plur. num. *artus, uum*. — Etiam haec *artua* in neutro genere, tamquam a singulari *artu*, usurpatum legitur a *Plaut. Men. 5. 2. 102.* Ita mihi imperas, ut ego hujus membra atque ossa atque artua comminuam illo scilicone. — Ratione habita etymi, vox deducenda est ab obsoleto *aro, arere*, ut dictum est in **ARTUS**, a, um, *sub trinit.*, unde et Graecum ἀρτος; quemadmodum ait et *Paul. Diac. p. 20. 17. Müll.* Artus ex Graeco appellantur, quos illi ἀρτα dicunt; sive artus dicti, quod membra membris artentur. Hinc — Artus sunt commissurae, quibus ossa et membra corporis junguntur: sed artus ferè dicuntur commissurae una simul cum ossibus et membris quatenus haec mobilia sunt; *V. Homonym.* in fin. (It. *articoli*, *nodi*, *giunture*; Fr. *articulations*,

jointures des os, *emboitures*; Hisp. *juntura*; Germ. *die Zusammenfügung oder das Gefüge*; Angl. *the joints, or commissures*).

I.) Proprie. 1. Stricto sensu. *Nævius 3. B. Pun. 7.* Sis Poinet contremiscunt artubus. *Ennius apud Cic. 1. Divinat. 20. 40.* Excita cum tremulis anus attulit artubus lumen. *V. Poeta apud Cic. 3. Nat. D. 26. 67.* Dam nati dissipatos artus captaret parens. *Cic. 2. Nat. D. 60. 150.* Digitorum enim contractio facilis facilisque porrectio propter molles commissuras et artus nullo in motu laborat. *Id. Brut. 60. 247.* Dolor artuum. *Id. 1. Orat. 26. 121.* Equidem — in me ipso saepissime experior, ut — tota mente atque omnibus artubus contremiscam. *Id. 2. Fin. 28. 93.* Quos ille — cum omnes artus ardere viderentur, cruciatus perferbat. *Virg. 3. G. 84.* Stare loco nescit, micat auribus et tremat artus. *Ovid. 3. Met. 40.* occupat artus Attonitos tremor. *Plin. 31. Hist. nat. 6. 37. (71).* Lusata corpora in artus redeunt. *Id. 11. ibid. 45. 101. (248).* Artus suffraginam. *Tac. 4. Hist. 31.* Artus elapsi in praezum. *Id. 13. Ann. 35.* Ambusti multorum artus vi frigoris. *Id. 13. Ann. 16.* Venum ita cunctos ejus artus pervasit, ut vox pariter et spiritus ejus raperetur. *Id. Agric. 11.* Rutilae Caledoniam habitantium comae, magni artus. *Id. ibid. 37.* Laceri artus. *Quintil. 6. praefat. § 2.* Artus moti loco. *Id. 8. 2. 20.* Suos artus morsu lacerare. *Scribon. Compos. 104.* Artus constringere. h. e. comprimendo perficere. *V. et Homonym.* in fine. 2. A Poetis interdum artus pro membris usurpatum, quia saepe solent ponere partem pro toto. *Lucret. 3. 130.* Est igitur calor ac ventus vitalis in ipso Corpore, qui nobis moribundus deserit artus. *Virg. 2. Aen. 173.* salsusque per artus Sudor iit. *Id. ibid. 253.* sopor fessos completur artus. *Id. 4. ibid. 385.* cum frigida mors animā seduserit artus, Omnibus umbra locis adero. *Ovid. 9. Met. 268.* ubi mortales Tyribus artus Exult. Adde eund. *Id. ibid. 250. Id. Heroid. 20. 117.* corrumpere febribus artus.

II.) Impropie. 1. Figurata artus dicuntur et de vitibus. *Plin. 14. Hist. nat. 1. 3. (13).* Stat per se vitis artus suos in se colligens. *Sill. leg. arcus.* 2. Translate ponitur de robore et fortitudine. *Q. Cic. Petit. cons. 10. 39.* Quas mobrem *ἔνχαρμους* illud teneto, nervos atque artus esse sapientiae non temere credere. scilicet ex Gr. ἀρτα ταυτα τῶν φρενῶν. Cf. *Cic. 1. Att. 10. 8. — NB.* *Phaedrus Append. fab. 4.* tribuit artus nodis et laqueis retis. At nihili facienda haec auctoritas; nam hujus Appendicis fabulae, ut jam constat, non sunt a *Phaedri* penu, sed a *Burmanno* ex antiquis codd., qui fabulas illas prosa oratione scriptas continebant, pro arbitrio numeris suis redditae ac magna ex parte interpolatae fuerunt.

Homonym. *Artus* differunt a *membris*: artus enim sunt commissurae, quibus ossa et membra corporis junguntur; membra vero sunt singulae animalis corporis partes inter se connexae artubus, qui in eorumdem extremitatibus existunt. *Seneca 2. Controv. 13.* Differebatur distortis manibus, emotis articulis: nondum in sua membra artus remittant. *Virg. 5. Aen. 422.* Et magnos membrorum artus magna ossa lacertosque Exult. — Hinc *artus* et *membra* saepe junguntur. *Lucret. 2. 282.* copia materialis Cogitur interdum flecti per membra, per artus. *Ovid. 1. Amor. 7. 53.* Et animas artus et membra tremantia vidi. *Val. Max. 7. 6. ext. 2.* Artus et membra trucidatorum corporum sibi suo gestantes. *Plin. Paneg. 52.* Cernere laceros artus, truncata membra. *Sueton. Cal. 28.* Membra et artus et viscera hominis tracta per vicos. *Gell. 20. 1.* Membra et artus inopis debitoris laniata distrahere. *Forcellinus* haec addebat: His et aliis in locis, in quibus artus et membra conjunguntur, non semper artus pro juncturis sumuntur, sed est quaedam Latini sermonis proprietates, quae saepe duae voces idem significantes jungi solent.

ARULA, ae, *V. ARVIX.*

ARULA, ae, f. 1. *deminut. ab ara*, parva ara. Hinc 1. Arae dicti sunt a Campanis, teste *Plin. 17. Hist. nat. 11. 15. (77).*, cumuli terrae adaggeratae circa ulmos, quia superficie plana breves bumilesque constabant. 2. Saepius occurrit in sacris, et est parva ara ad sacrificandum. *Cic. 6. Verr. 3. 5.* Ante bove deos erant arulae. *Jus Papinianum* apud *Macrobi. 3. Saturn. 11.* Mensae arulaeque eodem die, quo aedes ipsae, dedicari solent. *Inscript. optimae no-*

tæ apud Gruter. 62. 8. SILVANI ET HERCVLI SANCTISSIMIS DEIS SACRVM. ARVLAM A SOL. DE SYA IMPENDIA CAJVS DOMITIYVS MARCVS DONVM FECIT D. D. Arnob. 3. 24. Arule, pecorum sanguine delibutæ. Adde Tertull. 1. ad nat. 6. et Inscript. apud Orell. 1630.

ARULATOR. V. ARRILATOR.

ARULENSIS, e, adject. pertineus ad ignotum sodalicium in colonia Ostiensi, fortasse ab arula seu parva ara ita appellatum, quod sodales in minor alicujus ovinis ara facerent sacra. Inscript. apud Martin. Iscriz. Alb. p. 56. L. LICINIO L. FIL. PAL. HERODI SODALI ARULENSI. Alia apud Gruter. 398. 7. SODALIS ARV.....

ARUM. I. V. ARON.

ARUNCUS, i, m. 2. villus a caprarum mento dependens; a Græco ἀρύνος Dorice pro ἄρυνος. Hoc idem narrat Aristot. IX. 3. Plin. 8. Hist. nat. 50. 76 (204). Dependet omnium mento villus, quem aruncum vocant: hoc si quis apprehensum ex grege unam trahat, ceteræ stupentes spectant. V. SPIRILLUM.

ARUNDIFER vel harundifer, fēra, fērum, adject. ferens arundines, arundinibus coronatus. Ovid. 5. Fast. 637. Tibris arundiferum medio caput extulit alveo. V. ARUNDO sub A.

ARUNDINACEUS vel harundinaceus, a, um, adject. similis arundini. Plin. 18. Hist. nat. 7. 5. (58). Frumentis folium arundinaceum.

ARUNDINARIUS vel harundinarius, i, m. 2. negotiator calamarum, et eorum fortasse, quibus aut Cnidii, aut Memphisicis et Niloticis utebantur veteres ad scribendum: V. ARUNDO sub B. 11. Inscript. apud Reines. cl. 11. n. 27, quæ est apud Orell. 4199. A. AEMILIVS A. L. MCEPOR. HARVNDINARIVS. Ceterum Valchius ad eandem Inscript. in Act. Societ. Lat. Jen. T. 4. p. 57. Incertus hæret, num arundinarius sit negotiator fistularum, vel sagittarum, vel calamorum scriptoriorum, vel peticarum jugandis vitibus aut dimetiendis agris aptarum. Hagembuchi vero apud Orell. n. 4199. putat esse, qui arundines aut hamatas piscibus, aut viscatas avibus capiendis venundat. V. ARUNDO sub B. 4. et 5.

ARUNDINATIO vel harundinetum, ōnia, f. 3. suppositio arundinum ad ramos arborum futciendos. Varro 1. R. R. 8. 3. Canusini in arundinatione in ficis. Veteres editiones legebant arundulatione; Pontedera mitebat in harum jugatione; Schneiderus mcevit legere arundinatione, quod profecto probandum.

ARUNDINETUM vel harundinetum, i, n. 2. ¶ 1. Proprie est locus arundinibus consitus (It. canneto; Fr. lieu planté de roseaux; Hisp. cañaveral; Germ. das Rohricht; Angl. a place where reeds grow). Cato R. R. 6. Ibi cacumina populorum aërito et arundinetum. Id. ibid. 24. et Varro 1. R. R. 24. 1. Salicem Græcam circum arundinetum seri oportere. Plin. 10. Hist. nat. 8. 10. (23). Ex silvis et arundinetis exaltare aves. Adde eumd. ibid. 32. 47. (89); Colum. 4. R. R. 30. 3. et 32. 1.; Sueton. Ner. 48.; et Inscript. apud Fabrett. p. 324. n. LX., ubi legitur harundinetum. V. Inscript. apud Orell. 4401. ¶ 2. Arundinetum pro arundinibus dixit Capell. 9. p. 310. In carminis lepore Curam negat (Cupido) agittis, Teperumque arundinetum Nostrum in melos reliquit.

ARUNDINEUS vel harundineus, a, um, adject. ad arundinem quomodocumque pertineus. Hinc

I.) Propria — a) Qui est ex arundine. Virg. 10. Æn. 710. Arundinea silva. Id. 4. G. 265. et Colum. 9. R. R. 13. 7. canales. Colum. 2. R. R. 29. 10. cuculeoli. Plin. 8. Hist. nat. 32. 50. (117). paniculæ. Stat. 6. Theb. 174. ripæ. h. e. arundinibus consistæ. — b) Item arundini similis. Plin. 24. Hist. nat. 16. 93. (150). Dracontion radice arundinea. — Arundinea ficus apud Macrob. 2. Saturn. 16. est genus fici maculas habens arundinum foliis similes, ut est apud Plin. 15. Hist. nat. 18. 19. (70). Sunt qui apud Macrob. legendum putant hirundinea, ut sit eadem, quæ Chelidonia. Nam χελιδὼν hirundinea significat.

II.) Translate. Ovid. 4. Trist. 1. 12. Pastor arundinea carne mactet oves. h. e. sono fistulæ arundinea, sive sono campestris.

ARUNDINOSUS vel harundinosus, a, um, adject. arundinibus abundans. Catull. 36. 13. Quæque Ancona Cnidumque arundinosam Collis. Cf. Plin. 16. Hist. nat. 36. 64. (157).

ARUNDO vel harundo, inis, f. 3. Scriptionem cum aspiratione probat, præter Apul. de not. aspir. p. 91. Osann., Eutyches apud Cassiod. de Orthogr. 9. et Agrost. de Orthogr. p. 2272. Putsch., ubi ita

distinguit, ut arundo sit frutex ab ariditate dicta; harundo sagitta: sed hoc discrimen nullum est. Legitur cum aspiratione etiam in quodam veteri Calendario apud Gruter. p. 138. Monet Brisson. de verb. signif. l. 8. in Pandectis Florentinis modo cum aspiratione legi, modo sine. Ceterum recentioribus usitatione multo et probatur est ea scriptio, qua omnia aspiratione scribitur. — Vocis etymon quidam deducunt ab ἀρύνω impello, quippe quæ facillime a vento impellatur. — Arundo est aquaticus frutex in longam altitudinem excresecis, cortice lignoso et inarescente, fissili, præacuta semper acie, geniculatus, levi fastigio tenuatus in cacumine, crassiore paniculæ coma, radice vivaci et ipsa geniculata. Cetera, quæ ad accuratorem ejus descriptionem pertinent, apud Plin. 16. Hist. nat. 36. 64. legere poteris. In quo differat a calamo et a canna V. infra Homonym. (It. canna; Fr. roseau; Hisp. caña; Germ. das Rohr, Schilfrohr; Angl. a reed or cane). Sic autem rem totam complectemur, ut A) de arundine frutice, B) de arundinum usu dicamus.

A) De arundine frutice. De arundinum cultura, quarum in Italia præcipue plurimæ sunt species, multis disserunt Cato R. R. 6. et 47.; Varro 1. R. R. 24. 4.; Colum. 4. R. R. 32. 1. et de arbor. 29. 1. et Plin. 16. Hist. nat. 35. 67. (173). Cæs. 3. B. C. 58. Arundinum radices. Virg. 7. Ecl. 12. arundo tenera. Ovid. 13. Met. 891. viva et proceræ. Id. 2. Art. am. 77. tremula. — Quoniam vero arundines amant aquam, ita a Virg. 2. G. 414. fluviatiles dicuntur. Hinc etiam fluviorum dii plerumque arundine coronati finguntur. Virg. 10. Æn. 305. velatus arundine glauca Mincius. Adde eumd. 8. ibid. 31. Ovid. 9. Met. 2. cum sic Calydonius amnis Cæpit, inornatos redinitus arundine crines. Cf. eumd. 5. Fast. 637. — Cl. Fée (Op. cit. vol. 1. p. 391.) arundinum, quarum plura genera enumerat Plin. l. c., has exhibet synonymias. — a) Arundo latissimo sensu Plin. l. c. et Arundo vulgaris Ejusd. 24. Hist. nat. 11. 50. (85); ἄρουρα

Bibl. sacr.; Καλαμός φραγμίτης καὶ χαρᾶκις Theophr. Hist. plant. 4. 12.; Καλαμός φραγμίτης Dioscor. 1. 114. et Arundo Latinorum Poetarum sunt Arundo Phragmites L. Spec. plant. 120. — b) Arundo Rheni Bononiensis Plin. l. c. est Arundo micrantha Lamrk. Encycl. illustr. gen. 1. 196. 1087. — c) Donax Plin. l. c.; Δονὰξ Homer. Hymn. in Pan. 5. 15. pro fistula et Iliad. A. 584. pro sagitta; Καλαμός δοναξ καὶ σφινγὶς καὶ εὐνοχίας καὶ ἀνλητικός καὶ ζευγίτης Theophr. l. c.; Καλαμός δοναξ, καλαμός κύπριος καὶ σφινγίτης Dioscor. 1. 114., et Arundo Latinorum Poetarum, sive pro fistula, sive pro sagitta usurpetur, sunt Arundo donax L. Spec. plant. 120. — d) Arundo Epigeios Plin. l. c.; Καλαμός ἐπίγειος Theophr. Hist. plant. l. c. sunt Calamagrostis Epigeios Roth. Germ. 2. 1. 91. et Arundo Epigeios L. l. c. — e) Arundo, calamus sagittaria Plin. l. c.; Καλαμός τοξικός Theophr. l. c.; Καλαμός σαοτός Dioscor. l. c. sagittis opportuna et Arundo Poetarum sunt grandiores arundines pertinetes ad genera arundo, panicum et bambos. — f) Arundo arbor seu Indica Plin. l. c. et Καλαμός Ἰνδικὸς σακχαροφόρος Dioscor. 2. 104. sunt Bambos arundinacea Lamrk. Encycl. et Arundo arbor C. Bauh. Pin. 18.

B) Plurimos arundinum usus persequitur Plin. 16. Hist. nat. 36. 64. (156). et seqq. Nos vero ab agrestibus incipientes gradum faciemus ad domesticos, medicos et militares. Itaque ¶ 1. Arundinibus veteres usi sunt ad casas contegendas. Vitruv. 2. 1. 3. Schneid. Alii luteas glebas arefacientes, struebant parietes, vitandoque imbres et æstus, tegebant arundinibus et fronde. Plin. l. c. Tegulo earum (arundinum) domus suas septentrionales populi operiunt duranque ævis tecta alta; et in reliquo vero orbe et camaras texissimè suspendunt. Cf. Martial. 14. 38. — Hinc interdum et milites in castris, tabernacula non habentes, casas arundine textas sibi extraxerunt. Ixi. 35. 27. Cum ibi stativa essent et pauci tabernacula haberent, multitudo alia casas ex arundine textas fronde, quæ unibrum modo præberet, texissent etc. Adde eumd. 27. 3. ¶ 2. Varro 1. R. R. 8. docet arundine etiam vites fulciri, quod hodieque passim videre est in agro Romano. Cf. Cato R. R. 6. et Plin. 16. Hist. nat. 36. 67. (173). ¶ 3. Arundine aruminata usi sunt veteres ad fructus secandos, teste Colum. 12. R. R. 7. 4. Olus atrum et ferulani et fanniculum cum

legeris, sub tecto exponito, dum flavescat: deinde folia et corticem omnem coliculatorum detraxito. Caules si fuerint pollice crassiores, arundine serato et in duas partes dividito. Id. ibid. 14. 1. Mala et pira — in duas vel tres partes arundine vel osseo cuitello divisa in sole ponuntur. ¶ 4. Magnus fuit arundinis usus in piscatu (unde arundo piscatoria apud Plin. l. c. § 172.); nam hanc ex arundine lino appenso pisces captantur. Plaut. Rud. 2. 1. 5. Hic hanc atque hac arundines sunt nobis quæstu et cultu. Tibull. 2. 6. 23. Hæc laqueo volucres, hæc capiat arundine pisces. Adde Ovid. 2. Art. am. 247. Id. 13. Met. 923. moderari arundine limum. Id. 8. ibid. 856. moderari arundinis. ¶ 5. Item in aucupio (unde arundo aucupatoria apud Plin. l. c. § 172.); nam calamis visco illitis insidiæ avibus tenduntur. Allegorice Plaut. Bacch. 1. 1. 17. Duæ unum expetitis palumbem: perii, arundo alas verberat. Propert. 4. 2. 33. Cassibus impositis venor: sed arundine sumptâ Faunus plumosum sum deus aucupio. Petron. Satyr. 109. Tectis arundinibus tangere volucres. Adde eumd. ibid. 40.; et Martial. 14. 218. et 9. 55. ¶ 6. Pouitur sæpe a Poetis et pro pastoralis fistula, quia hæc ex arundine præcipue fiebat, teste Plin. 16. Hist. nat. 36. 66. (158). Tertia arundo est tibialis calami, quem auleti con diebant. Cf. Solin. 5. a med. Ovid. 1. Met. 683. junctisque caucando Vincere arundinibus servantia lumina tentat. Tibull. 2. 5. 31. Fistula, cui semper decrevit arundinis ordo. Ovid. 11. Met. 154. Et leve cerata modulator arundine carmen. Cf. Id. 1. Remed. am. 171. et Sil. It. 14. 472. Virg. 6. Ecl. 8. Silvestrem tenui mediabor arundine musam. Sueton. Cæs. 32. Arundine canere. — Et pro tibia occurrit apud Ovid. 6. Met. 384. Quem Tritoniæ Latous arundine victum Affecit pæna. ¶ 7. Arundine ludebant pueri. Horat. 2. Sat. 3. 248. Ludere par impar, equitare in arundine longa. ¶ 8. Arundine, tamquam baculo, usi sunt veteres ad pomiculum. Propert. 4. 7. 23. Nec crepuit baculus in propter arundine custos. Petron. Satyr. 154. Arundinem ab ostio rapuit iterumque nihil respondentem molavit: ac nisi primo lectu arundo quassata verberantis impetu minuisset, forsitan etiam bractia mea caputque fregisset. ¶ 9. Item arundo setis munita domui verrenæ inserviebat. Plaut. Stich. 2. 2. 23. Efferte huc scopas simulque arundinem, ut operam omnem arancorum perdam et texturam improbam. ¶ 10. Arundine utebantur textores ad fila discernenda. Ovid. 6. Met. 55. Tela jugo vincta est: stantem scernit arundo. ¶ 11. Etiam ad scribendum arundine usi sunt veteres. Nam chartam exarabant calamis acuminatis et atramento illitis. Pers. 3. 11. Inque manus chartæ nodosæque venit arundo: Tunc querimus, crasso calamo quod cœdeat humor etc. Martial. 1. 4. Neve notet lusus tristis arundo tuos. h. e. calamus severi scriptoris. Auson. Ep. 7. 49. Nec jam fissipedis per calami vias Grassetur Cnidia sulcus arundinis. Cnidiam arundinem dicit, quia ex arundine Cnidi insula probatissimi fiebant calami ad scribendum, ut Plin. loc. sæpius cit. docet. Hinc Martial. 9. 14. Adaliam arundinem dicit. V. ACIDALIVS. ¶ 12. Usus aliquos arundinum in medicina refert Plin. 17. Hist. nat. 28. 47. (267). et 24. ibid. 11. 50. (85). Ipse Cato R. R. 160. fissa arundine luxata ossa confirmari ait. Insignis vero est locus Sueton. Aug. 80. Coxendice et femore et crure sinistro non perinde valebat, ut sæpe etiam inde claudicaret: sed remedium habentem atque arundinum coufirmabatur. h. e. fasciarum et fulcrum arundinis. Ita legit et interpretatur Baumgarten Crusius adnotat. ad hunc locum, cum alii aliter legant et interpretentur. ¶ 13. Arundinibus primo nullis, postea ferro armatis in bellum multum usa est antiquitas, teste Plin. 16. Hist. nat. 36. 65. (159). Cf. et Ovid. 1. Met. 471. Hinc a Poetis per synecdochen arundo ponitur pro sagittis. Virg. 7. Æn. 499. actaque multo Perque ulerum sonitu perque illa venit arundo. Id. 4. ibid. 73. hæret lateri letalis arundo. Id. 5. ibid. 544. volucris arundo. Ovid. 5. Met. 384. Inque cor hamatâ percussit arundine Diem. Id. 10. ibid. 526. fuscus extanti distrinxit arundine pectus. Adde Sil. It. 5. 448. et 10. 261. ¶ 14. Occurrit et pro pertica mensorum. Fulgat. Interpr. Apocalyps. 21. 16. El mensus est civitatem de arundine aurea per stadia duodecim millia. Ad quæ respicit Prudent. Psychom. 826. Aurea plantitiem spalliis percurrit arundo Dimensis. ¶ 15. In illo Propert. 2. 20. 71. Jam licet et Stygia

seadeat sub arundine remex etc., quidam arundine cymbam Charontis significari putant; et alluisse Poetam ad ea quæ scribit *Plin. loc. cit.* et 7. *Hist. nat.* 2. 2. (21). de arundinibus Indictis, quas arboreæ magnitudinis esse dicit, singulaque earum internodia navigiorum vicem præstare: et 7. *ibid.* 56. 57. (206). naves in Nilo licet ex papyro, scirpo et arundine. Quo pertinet illud *Juvenal.* 5. 89. Canna Micipsarum proa subveit acuta. Alii intelligunt de arundinetis circa Stygem enatis, quod præstat: alii de pertica seu virga, qua porticulus remigibus signa dat: alii denique de tuguriolo arundinibus tecto, sub quo Charon consistere et cymbam subduceret.

Homonym. *Arundo* differt a *calamo* et a *canna*. *Calamus* enim non modo de arundine usurpatur, ut sit ipsius truncus internodiis distinctus, sed etiam de segete et arboribus; qua de re *V. Plin.* 16. *Hist. nat.* 36. 63. et 66. et *CALAMUS*. — *Canna* est et ipsa arundinis genus, sed minor graciliorque. *Ovid.* 8. *Mét.* 335. tenet ima lacuna Lenta salix, ulvæque leves, junctique palustres, Viminaque et longa parvæ sub arundine canna. *Colum.* 7. *R. H.* 9. 7. Radiculæ degeneris arundinis, quam vulgus cannam vocat. *Id.* 4. *ibid.* 32. 3. Ea est autem arundineti senectus, cum vel exaruit situ, vel ita densatum est, ut gracilis et canna similis arundo prodeat.

ARUNDULATIO vel arundulatio, ōnis. f. 3. *V. ARUNDINATIO*.

ARŪRA, æ, f. 1. ἀρούρα, vox Græca, qua significatur ager satus, vel ipsa seges, ab ἀρού αρο. *Caper de Orthogr.* p. 2246. *Putsch.* Filicem ita credo dictam, quod sit minus felix arura. *Marcell. Empir.* 8. ante med. Laceratæ, quæ in segetibus morantur, quas Græci aruras vocant.

ARUSPEX, ARUSPICA, ARUSPĪCINA, ARUSPICĪUM. *V. HARUSPEX, HARUSPICA, HARUSPICINA, HARUSPICĪUM*.

ARŪTENA, æ, f. *V. ARYTENA*.

ARVA, æ, f. *V. ARVUS*.

ARVALIS, le, adject. ad arvum pertinens. *Arvales Fratres* (quos *Plin.* 18. *Hist. nat.* 2. 2. (6). *arvorum sacerdotes* appellat) dicit sunt, qui sacra publica faciunt, propterea ut fruges ferant arva, quemadmodum *Varro* 5. *L. L.* 85. p. 33. *Müll.* docet. Cf. *Masurius Sabinus* apud *Gell.* 6. 7. Fuit autem collegium duodecim sacerdotum institutum a Romulo, qui nutrici suæ Accæ Laurentiæ, quod ipsa ex duodecim filiis maribus unum morte amiserat, in illius locum sese filium dedit, sequæ et ceteros ejus filios *Fratres Arvales* appellavit. *Marinius* in *præfat.* p. XVII. ad *Fratr. Arv.* putat hos quartum locum occupasse inter majora collegia sacerdotum; sed *Borghesi* in *Dec. num.* 7. oss. 7. p. 25. id negat probatque Arvales nunquam inter majora collegia annumeratos fuisse. Gestabant pro insigni specieam coronam vitæ alba illigatam, eorumque honor nonnisi vita fiebat, et exules etiam comitabantur, ut apud *Plin. loc. superius cit.* Verosimile videtur duodecim semper numero fuisse, licet in *Inscriptionibus*, quæ de iis supersunt, modo quinque, modo sex, modo octo, ad summum novem, nunquam plures numerentur. In demortui locum cooptabatur novus *Frater Arvalis* a collegio in æde Concordiæ in Capitolio, aut in Regia congregato, et quidem per suffragia, præmissa quadam precatione cooptationis; aliquoties tamen renunciabatur ab imperatoribus per tabellas, quæ Fratribus Arvalibus mittebantur in hæc verba: TI. CLAUDIVS CAESAR AVGVSTVS FRATRIBVS ARVALIBVS COLLEGIS SVIS SALVTEM. IN LOCVM N. N. FRATREM ARVALEM COLLEGAM VOVIS NOMINO N. N. Collegii præses vocabatur magister, qui annuus erat, licet iterum et tertio idem munus obire potuerit. Eligebatur in die secunda festi Deæ Diæ, h. e. XIV. vel IV. Kal. Jun. in loco ejusdem Deæ; magisterium vero inibat XVI. Kal. proximi Januarii, quo die scilicet celebrabantur Saturnalia. Magistri vice, quoties hic valetudine aliave causa impeditus adesse non poterat, fungebatur unus ex Fratribus Arvalibus, qui promagister dicebatur. Eadem die tamen flamen eligebatur, qui annuus idem erat: hujus vicem agebat proflamen. Erat etiam qui prætoris nomine in quibusdam sacris operabatur: sed nuper cl. *G. Henzen.* in *Bullett. dell'Istit. Archæol.* ann. 1851. p. 190. Fratribus Arvalibus falso prætorum tribui demonstravit. Sacrorum ministri erant pueri quatuor, patrum et matrum, ingenui, et senatorum filii qui quidem sacrificiis adstant modo prætextati, modo riciniati. Erat etiam æ-

dituus, qui et a sacris Fratrum Arvalium vocabatur; erant præterea calatores, publici, h. e. servi, commentarienses et scriba. Fratres igitur Arvales quotannis celebrabant scribicum Deæ Diæ, quæ quidem Ceres fuisse videtur. Id per triduum fiebat, nempe XVI. XIV. et XIII., vel VI. IV. et III. Kal. Jun. Indicebatur vero populo hujusmodi festum primis anni diebus in Capitolio, in pronæ ædis Concordiæ a collegii magistro, qui lautis prius manibus, et velato capite, sub divo columine, h. e. sub atrii fastigio, contra orientem hæc pronunciabat: QVOD BONVM, FAVSTVM, FELIX, FORTVNATVM SALVTAREQVE SIT IMPERATORI, CONJVGI EIVS, TOTIQVE DOMVI EORVM, POPVLO ROMANO, QVIRITIBVS, FRATRIBVSQVE ARVALIBVS NIHILQVE, SACRIFICIVM SOLEMNE DEAE DIÆ HOC ANNO ERIT ANTE DIEM XVI. KAL. JUNIAS DOMI; XIV. KAL. JUNIAS IN LYCO ET DOMI; XIII. KAL. JUNIAS DOMI CONSVMMABITVR. Animadvertendum porro est, hoc festum modo XVI. XIV. et XIII., modo vero VI. IV. et III. Kal. Junias celebratum fuisse; qua veno de causa, incomptum adhuc est. Primo die Romæ in domo magistri, aut promagistri, vel in Palatio in templo Augusti Fratres Arvales prima luce sumptis prætextis et coronis spiceis vittatis sacrificium Deæ Diæ concipiebant ture et vino tantum, Deam unguentabant, fruges aridas et virides, h. e. spicas novas illuc illatas, panesque laureatos tangebant, iterum Deam unguentabant, deinde in cathedris consedebant prætextati, ibique prætextis positisi ad balneum se se conferebant; post meridiem a balneo iterum in cathedris consedebant. mox lotis manibus cœnatoria alba accipiebant, et in tricliniis discumbant; post epulas prætextas recipiebant, et super toralibus segmentis discumbentes ture et vino faciebant, ministrantibus pueris prætextatis, et per eosdem et publicos ad aram perferebant libatas fruges, et unguenta et coronas accipiebant, et facibus accensis cum mentellicanis, h. e. canistris, in quibus erant fruges, tangebant, quas per calatores domum quisque suam cum rosis mittebant. Deinde belliariorum secunda mensa afferebatur et dividebatur inter præsentem sacerdotem et ministros, sportulas etiam accipiebant singuli sacerdotes denarios C., pueri vero XXV., divisisque rosis feliciter clamabant, domumque redibant. XIV. autem vel IV. Kal. Junias in lucum Deæ Diæ ad V. ab Urbe lapidem via Campana conveniebant prima luce, ibique magister ad aram duas porcillas, quæ piaculars vocabantur, immolabat luci coequidit et operis faciendi gratia; mox vacca alba, quæ honoraria appellatur, ad foculum immolata, in tetrastyle, h. e. in portico quadrata, in subselliis marmoreis una cum sacerdotibus consedebant, tum reversus ad aram reddebat extas porcillares antea elixas et ex haruspicina rite inspectas: item in Circo, in foculo, argenteo cespite ornato, extam vaccinam rediebat, et in tetrastylum reversus in codice cavebat, h. e. nomeu suum in libro ad hoc posito scribebat, quo constaret se ibi adfuisse et sacrum fecisse, mox prætextam deponebat, et in papilionem suum redibat. Post meridiem sacerdotes prætextati conveniebant in tetrastylum, et in subselliis consedebant, cavebantque se adfuisse et sacrum fecisse, et positisi prætextis porcillas piaculars et sanguinem earum epulabantur; tum sumptis iterum prætextis, capite velato, vittis spiceis coronati lucum escendebant, submoto prius per publicos populo, ibique per magistrum vel promagistrum et flaminem immolabant agnam optimam, et hostiæ litationem inspiciebant. Perfecto sacrificio, omnes ture et vino faciebant, deinde reversi in ædem in mensa sacrum instaurabant ollis, et ante ædem in cespite magister tantum et flamen sacrificabant. Item foras ad aram reversi dabant thesauros (quidnam hi fuerint, ignoratur); item magister et flamen scyphos argenteos cum sinupuis et acerris ferentes ture et vino faciebant, et ante ostium stabant; tunc duo ex eorum collegio cum publicis ad fruges petendas a populo prospectante discendebant, et reversi easdem dextera dabant, læva recipiebant, deinde ad alterutrum sibi reddebant, publicisque tradebant; iterum in ædem intrabant, et ollas, in quibus exta coqui solebant, precabantur, et ostiis apertis per elivum jacebant; deinde in subselliis marmoreis consedebant, et panes laureatos, et alia quedam per publicos partiebantur, et spiceis coronis, quibus redimitti erant, ante aram projectis, Deas iterum unguentabant, h. e. Deam Diam, et Junonem Diæ (quæ fuisse videtur ejus filia Proserpina), deinde ædes claudabatur, omnibus præ-

ter sacerdotes foras egressis. Tunc Fratres Arvales, intus clausi succinctique, libellis acceptis, carmen tripodant, h. e. saltando concinebant, in verba hæc:

(ter) ENOS LASES JVVATE.

(ter) NEVE LVERVE MARMAR SINS INCVRRERE IN PLEORIS.

(ter) SATVR FVRERE MARS LIMEN SALL, STA BERBER.

(ter) SEMVNIS ALTERNEI ADVOCAPIT CONOTOS.

(ter) ENOS MARMOR JVVATO.

(quinquies) TRIVMPE.

Post tripodationem, signo dato, et ostiis apertis, publici ingrediebantur, et libellos e manibus sacerdotum recipiebant. Mox novus anni sequentis magister et flamen eligebantur, deinde prætextis positisi in tetrastyle discumbentes epulabantur apud magistrum, h. e. in papilione magistri, ibique post epulas, sportulas, coronas convivales et bellaria inter se partiebantur. Porro aliquantisper ibidem commorati, ad Circum, qui in loco Deæ Diæ erat, progrediebantur, et unus ex quatuor pueris ingenuis patrum et matrum aut prætextatus aut riciniatus, soleatus coronatusque, populo prius submoto, supra carceres escendebat, signumque cum mappa alba mittebat bigis, quadrigis et desultoribus, iis ludis præsidente uno ex Fratribus Arvalibus, et victores palmis et coronis argenteis honorabantur. Quibus peractis vespere jam adventante Romam redibant, et in domo magistri ea omnia peragebant, quæ primo die fecerant, cœna tantum excepta, nam hæc in loco celebrata fuerat. Tertio tandem et ultimo festi die, h. e. XIII. vel III. Kal. Junias in domum magistri ad consummandum Deæ Diæ sacrificium conveniebant, eaque omnia instaurabant, quos primo die peregerant. — *Cajet. Marinus* videtur addubitare, num reapse Fratres Arvales ambarvale sacrum facerent: etenim veteres scriptores, qui Arvales memorant, nunquam eos ambarvale fecisse affirmant, quique ambarvale sacrum nominant, nullam Arvalium Fratrum mentionem faciunt. Præterea certum omnino est, ambarvale quotannis facultatum ad agros suovetaurilibus lustrandos, basque hostias ter circum novas fruges perferri solitas, unde ambarvalis et lustrationis nomen; sed nihil horum agebat in hisce sacris arvalibus, et suovetaurilia ab Arvalibus immolabantur ad lucum duntaxat lustrandum. Putat igitur, eodem ferme tempore, quo festum Deæ Diæ publice, ambarvale sacrum a singulis patribusfamilias in arvis suis privatim celebratum fuisse, in eoque carmen cantari consuevisse ab arvali diversum. Carn vero minime liceret in lucum Deæ Diæ ferrum inferre, sacrificium piacularie fiebat ut a Diis operandi venia impetraretur; nec tamen ideo totum Arvalium collegium, sed calatores tantum et ceteri ministri in lucum sese conferebant. In hujusmodi sacrificio immolabatur porca et aqua opima, ob ferrum scilicet illatum scripturæ et sculpturæ marmoris causa; opere autem perfecto, aliud huic simile sacrificium fiebat, quod appellabatur ob ferrum elatum. Constat ex *Inscriptionibus* in lucum ivisse Fratres Arvales vel ad festum Deæ Diæ peragendum, vel ad insculpenda in marmore collegii acta, vel ad eruendam sicum, quæ in fastigio ædis Deæ Diæ innata erat, æderique reficiendum, vel ad expandias et erucandas arbores attactas a fulmine, aut vetustate collapsas, et ad reficiendos temporales luci aras. Ad hæc duo postrema, causa operis inchoandi, piacularum fiebat suovetaurilibus majoribus, h. e. hostiis adultis, non lactentibus, deinde alia hostiæ, in variis luci locis, pluribus Dies Deabusque immolabantur. Nempe Arvales ante ostium ædis Deæ Diæ eidem immolabant boves feminas II., Jano patre arietes II., Jovi verveces II., altilaneos, Marti arietes altilaneos II., Junoni Deæ Diæ (h. e. Proserpinæ) oves II., Deo sive Deæ oves II., Virginibus Divis oves II., Famulis Divis verveces II., Laribus verveces II., horum Matri oves II., Deo sive Deæ, in cujus tutela erat lucus locusque, oves II., Fonti verveces II., Deo Summano (h. e. Plutoni, cum ageretur de fulminibus nocturnis) verveces II., Floræ oves II., Vestæ oves II., Vestæ Matri oves II., Adolendæ, Commolendæ vel Coingendæ, et Defetundæ (quæ quidem Deæ ipsæmet sunt) oves II., deinde ante Cæsareum, sacellum scilicet imperatoribus eorumque uxoris et filii sacrum, totidem verveces, quot ipsi numero erant, quibus peractis licebat ferro uti in loco vel in æde Deæ Diæ, perfectoque opere eadem reficiebantur iisdem hostiis immolatis, ut prius factum fuerat opere nondum inchoato. Hæc erant, quorum causa in lucum sese conferebant Fratres Arvales. —

Romæ vero conveniebant plerumque in Capitolio, ibique aut in æda Dæi Opis, aut in pronao ædis Concordiæ, aut apud aram Providentiæ, modo ante cellam Junonis reginæ; aliquando in Regiam in via sacra, modo ante domum Domitianam, aut in Palatium in æde nova, modo in templum Divis Imperatoribus dicatum, præter domum magistrî, de qua supra diximus. Hæc in loca conveniebant, ut festum Dæi Dæi indicerent, ut referrent quidquid accidisset in ejusdem Dæi iuoc, ut collegas cooptarent, ut votivis ludis adessent, ut vota nuncuparent ob salutem, securitatem et incolumitatem Imperatoris, ob ejus natalem, consulatum, itum et reditum in urbem, quod Pater patriæ fuisset appellatus, quod filium adoptasset, quod uxorem creandorum liberorum causa duxisset, ob Augustæ partum et incolumitatem ejusque consecrationem, ob detecta nefaria consilia contra Imperatorem, ad honorandam memoriam Cn. Domitii Aenobarbi, ob restitutionem et dedicationem Capitolii ab Tito Imperatore habitam, ac tandem ob solemnia vota, quæ concipiebantur quotannis III. Non. Januar. propter felicitatem Domus Augustæ. Tunc vero maximo religionis apparatu, præeunte prætoribus, fiebat precatio Jovi, Junoni, Minervæ et aliquoties etiam Dæi Salutis. — Dii, quibus sacrificabant hisce in festis Fratres Arvales, sunt Jupiter, Juno, Minerva, publica Salus, Salus Augusti, Populi R., Deorum Providentia, Concordia, Fecunditas, Felicitas, Spes, Fortuna duels, Dii Penates, Lar vialis, Genius Imperatoris, Juno Augusta, Divus Augustus, Diva Augusta, Divus Claudius. Diis maribus bovem, raro taurum; feminis vaccam, at quandoque geminam ualque hostiam immolabant. — Collegium Fratrum Arvalium permansisse constat ex Inscriptionibus usque ad Gordiani tempora, h. e. circiter ad an. Chr. 235. Num vixerit postea, ignoratur; varo tamen similia est, ad an. Chr. circiter 400. desisse una cum reliquis gentilibus sacerdotum collegiis. — Hæc ex opera *Cajetani Maritini*, cui titulus: *Degli Atti e Monumenti de' Fratelli Arvali scolpiti già in tavole di marmo, ed ora raccolti, descritti e commentati. Roma, 1795. Tom. 2. in 4.* — Hinc plurimas ausumpsit Inscriptiones *Orelli*, quibus nuper alias addidit *Henzen*: quarum omnium indicem subjicimus: *Fratres Arvales* 800., 807., 840., 858., 903., 1170., 2268., 2366., 3042., 3382. et 3851. apud *Orelli*, 6485. et 7419. apud *Henzen*. *Magister Fratrum Arvalium* 961., 1798., 1812., 2265., 2269., 2426. et 2537. apud *Orelli*. *Promagister Fr. Arv.* in Inscript. 2271. et 5054. apud *Orelli*. *Flamen Fr. Arv.* ibid. *Prætor Fr. Arv.* 2204. *Acta Fr. Arv.* 947., 961., 1798., 1812., 2265. et 2271. et 5054. apud *Orelli*, et 7419. apud *Henzen*. *Carmen Fr. Arv.* 5054. *Circus Fr. Arv.* 2271. *Coronæ spicæ* 2270. *Prætextæ Fr. Arv.* 2270. et 2271. *Vota nuncupata a Fr. Arvalibus pro salute (adoptioe?) Neronis* 7419. apud *Henzen*.

ARVEHO, vēbis, vxi, vectum, vēhere, a. 1. idem ac arveho, ar enim olim pro ad dictum est, V. AD sub init. *Cato R. R.* 138. Boves feriis conjungere licet. Hoc licet facera: arvebant ligna, fabalia, frumentum. Et 135. Trapedum ubi arvectum erit, ubi stantes, ibi et commodato.

ARVIGA, æ, f. 1. aries, qui hostia immolatur. *Varro* 5. *L. L.* 98. p. 38. *Müll.* Aries quod eum dicebant apiv veteres, nostri arviga, hinc arvignus. Et paullo post. In hostiis eum dicunt arvigm (libri habent arvigem), quæ cornua habeat etc. *Foss. Etymol.* la voce Aries putat arviga esse Accusativum Græcæ positionis a Nominativo arviz, et Latinum Accusativum esse arvigm, qui, ut notavimus, paullo post occurrit in ipsius *Varronis* libris. *Paul. Diac.* p. 100. 6. *Müll.* scribit harviga, et de ea sic loquitur. Harviga dicebatur hostia, cujus adherentia inspiciebantur exta. *Donatus ad Ter. Phorm.* 4. 4. 28. habet haruga, et interpretatur hostiam ab hara, in qua concluditur et servatur; nisi forte mendosa ea lectio est. *Vel. Long. in Orthogr.* p. 2233. *Putsch.* habet ariuga. *Scalig. la Conjectan.* ad *Varr.* l. c. putat legendum aringa, quod tamen librorum consensu refellitur.

ARVIGNUS, a, um, adject. ad arietem hostiam pertinens. *Varro* 5. *L. L.* 98. p. 38. *Müll.* V. vocem præced.

ARVINA, æ, f. 1. significat, ut interpretatur *Sueton.* in lib. de *Vitiis* corpor. apud *Servium* ad *Virg.* 7. *Æn.* 627., durum, plugue, quod est inter cutem et

viscus, h. e. inter cutem et carnem. Alii pro larido accipiunt, quod est pingue sultum; unde et generatim pro pinguedine accipitur. *Virg. l. c.* et clipeos et spicula lucida tergent Arvina pingui. *Pterius* monet in quodam cod. legi arbina; ex qua ortum est diminutivum arvilla, quod occurrit apud *Paul. Diac.* p. 20. 19. *Müll.* Arvilla arvina, id est pinguedo corporis. *Aloys. Lanzius, Saggio di Ling. Etr.* T. 2. p. 678., putat, arvinam esse adipem cujuscumque victimæ, sebum vero ruminantium tantum, ut ait *Nonius* 5. 22. edit. vet.; arvinam vero appellari, quod victimis cæsis apertis aperet, h. e. trahitur, interposito nempe digammate v. ἀρῶν, inde arvio, arvignus. At *Müllerus* ad *Paul. Diac.* l. c. hæc habet: Siculorum vocabulum fuisse docuit *Scalig.* collato *Hesychio* v. ἀρῶν κρεας, Σικελοί. Ac vix dubito equidem, quin illud arvio, id est arvlum, vel plurali numero ἀρῶν, quod in monumentis Umbriis diis in sacrificio offertur, adipem, πῖον δῖμον, significet, qui in aris adolebatur. Hæc certe interpretatio formularum, quæ ibi leguntur, structuræ melius convenit, quam ea, quam *Grotefendius* proposuit, de arviga. Hactenus *Müll.* Ceterum arvina est pinguedo apud *Placidum* in *Gloss.* p. 428. *Mai.*; et in *Glossar. Labb.* p. 201. ἄρῶν ἀνὸς σαρκὸς et ὀστέων, vel arbina, quod ibid. p. 200. ὀστέων, id est arumla, explicatur. Eodem referendum quod legitur in *Gloss. Isid.* Arvnullis adipibus. *Prudent.* 7. *Cathemer.* 9. Arvina putrem ne resudans crapulam, Obstrangulæ mentis ingenium premat. *Sidon.* 8. Ep. 14. Estuans turgidi ventris arvina. *Cyprian.* Ep. 1. Impletur in succum clavis fortioribus corpus et arvina toris membrorum moles robusta pinguescit. — NB. De Arvina agnomine V. ONOM.

ARVINOLA, æ, f. 1. deminut. ab arvina. *Vulgat. Interpr. Lexic.* 8. 16. Renunculos cum arvinulis adnilevit super altare. V. et vocem præced.

ARVIX, igit. F. ARVIGA.

ARVOCITAT sæpe advocat. *Paul. Diac.* p. 27. 8. *Müll.* V. ad sub init. et AR.

ARVUM, l. n. 2. V. vocem seq.

ARVUS, a, um, adject. pro arvus ab aro, ut cædus a cædo, rigus a rigo etc., teste ipso *Varrone* 5. *L. L.* 39. p. 16. *Müll.* Ager arvus et arationes ab arando. — Arvus est idem ac aratus vel arabilis (It. arato o arativo; Fr. propre au labourage, arable; Hisp. laborado, fructifero; Germ. gepflügt oder zum Pflügen bestimmt; Angl. arable). Figurete *Plaut. Truc.* 1. 2. 47. Non arvus hic, sed pascuus est ager. *Cic.* 5. de republ. 2. 3. Ob eas causas agri arvi et arvisti ad pascui, lati atque uberes designabantur, qui esseat regii, quique cohererent sine regum epe et labore, ut eos nulla privati negotii cura a populorum rebus abduceret. *Isid.* 15. Orig. 13. Omnis ager, ut *Varro* docet, quadrifariam dividitur. Aut enim arvus est ager, id est sationalis; aut consitus, id est aptus arboribus; aut pascuus, qui herbis tantum et animalibus vacat; aut florens, in quo sunt borti apibus congruentes et floribus. Adde *Servium* ad *Virg.* 1. G. in præm. — Hinc

Arva, æ, f. 1. subaudi terra, absolute est campus aratus vel arabilis. *Nævius* apud *Non.* p. 192. 30. *Merc.* Quaque incedunt, omnes arvas obtulerunt. *Pacuvius* apud *eumd.* l. c. Postquam calamitas plures annos arvas calvitur.

Arvum, i, n. 2., subaudi solum, absolute stricto sensu significabat campum aratum, necdum satum, ut ait *Varro* 1. *R. R.* 29. 1. Seges dicitur, quod aratum, satum est; arvum, quod aratum, necdum satum est. Cf. *Paul. Diac.* p. 25. 12. *Müll.* Sed brevi factum, ut latiori polleret significatione et acciperetur pro agro, sive si aratus satusve, aut consitus fuerit, sive non; atque interdum opponeretur pascuis, interdum vineis et olivetis, quæ duo postrema deinde complexum est, quia et ipsis aratione opus est.

A) Proprie. *Livius Andronicus* apud *Festum* p. 181. 21. *Müll.* Celsoque ocri arvaque putria et mare magnum. *Ennius* apud *Cic.* *Orat.* 49. 163. Frugifera et ferta arva Asia tenet. *Lucret.* 5. 932. Nec robustus erui moderator aratri Quisquam, nec scibat ferro molirier arva. *Id.* 2. 211. Conserere arva. *Cic.* 1. *Nat. D.* 44. 122. Prata et arva et pecudum greges diliguntur isto modo, quod fructus ex eis capiuntur. *Varro* 1. *R. R.* 7. 2. Majores nostri ex arvo æque magno, sed male consito, et minus multum et minus boam faciebant vinum et frumentum. *Sall.* *Jug.* 95. Nuntida pabulo pecoris, magis quam arvo

student. *Liv.* 2. 14. Convector ex propinquo se fertilibus Etruriæ arvis commeatu. *Virg.* 1. G. 82. mutatis requiescent fertibus arva. *Id.* 5. *Ecl.* 33. et *Horat.* 3. *Od.* 4. 15. Arvum pingue. *Virg.* 2. G. 353. buleas siti findit canis æstifer arva. *Id.* 1. *ibid.* 125. Subigere arva. *Id.* 2. *ibid.* 263. optima putri Arva solo. *Id.* 1. *ibid.* 21. Arva tueri. *Id.* *ibid.* 95. juvare. *Id.* *ibid.* 99. Imperare arvis. *Id.* *ibid.* 507. squalent abductis arva colonis. *Id.* *ibid.* 316. cum flavis messorum Induceret arvis Agricola. *Forcellinus* hoc in loco arva per metonymiam pro segete accepit. *Horat.* 1. *Ep.* 16. 2. Ne perconteris, fundus meus, optime Quincti, Arvo pascat herum, an bacis opulenter oli-væ. *Ovid.* 1. *Art. am.* 401. Nec semper credenda Car-es fallacibus arvis. *Id.* 7. *Met.* 129. Arvum fetum. *Id.* 4. *Pont.* 15. 7. fertile. *Id.* 2. *ibid.* 5. 33. sterile. *Id.* 3. *Fast.* 151. Arva olivifera. *Id.* 15. *Met.* 125. Renovare arvum. *Quintil.* 1. 12. 7. Ne arva simul et vineta — colant. *Sueton. Domit.* 7. Existimans nimio vinearum studio negligi arva. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 2. 2. (6). Arvorum sacerdotes. h. e. Fratres Arvales. *Sil.* *It.* 7. 207. Arva uvifera. al. leg. vitifera; al. vinifera. B) Improprie et translate. 1) Eleganter transfertur ad muliebrem naturam, quemadmodum et Græcum ἀρῶνα. *Lucret.* 4. 1100. ut muliebria conserat arva. *Virg.* 3. G. 135. de equa. Genitale arvum. 2) Latiori sensu per synecdochen a Poetis ponitur pro regione, terra. *Lucret.* 2. 1158. Haud — enim mortalia sæcla superne Aurea de cælo demisit funks in arva. *Adde eumd.* 3. 786. et 5. 923. *Virg.* 5. *Æn.* 702. Sicutisne resideret arvis — Italasne capesseret oras. *Id.* 2. *ibid.* 209. Fit sonitus spumante salo jamque arva tenebant (angues). h. e. litus, ut monet *Servius* ad b. l. *Id.* 6. *ibid.* 744. de *Elysiis*. læta arva. *Ovid.* 12. *Met.* 209. Penia arva. *Id.* 14. *ibid.* 348. *Circæa*. *Propert.* 4. 9. 19. arva boaria. h. e. in quibus prius boves morabantur. — Et sing. num. *Ovid.* 4. *Pont.* 7. 3. Aspicis, en, prases, quali jaceamus in arvo. — Figurete *Arva Neptunia* pro mari posuit *Virg.* 8. *Æn.* 695. eo modo, quo 6. *ibid.* 724. campos liquentes.

ARX, arclis, f. 3. Dicta est, auctoribus *Varrone* 5. *L. L.* 151. p. 58. *Müll.*, *Priscian.* p. 1264. *Putsch.*, *Servio* ad *Virg.* 1. *Æn.* 20. et *Isid.* 15. Orig. 2. 32., ab arcendo, quod is sit locus munilissimus urbis, a quo facillime possit acceri hostis: sed fortasse verior est vocis notatio, quam *Gesnerus* protulit, per metathesin ab ἀρξ, ἀρξα, ἀρξος, unde et ἀρξόπολις, nam propria et primaria ejus notio est summus et excelsus locus, cacumen, vertex (It. altezza, cima; Fr. lieu élevé; Hisp. altura, eminencia; Germ. die höchste Spitze, der Höhepunkt, die äußerste Höhe; Angl. a lofty place, height, steep, top or summit of a hill).

L) Proprie. 1) Generatim ponitur de altitudine et vertice montium et cælorum. *Virg.* 1. *Æn.* 56. celsa sedet Æolus arce Scæptra tenens. *Id.* 2. G. 534. rerum facta est pulcherrima Roma Septemque una sibi muro circumdedit arces. h. e. septem colles. *Id.* 1. *ibid.* 240. Mundus ut ad Scythiam Riphæasque arduas arces Consurgit. *Id.* 4. *ibid.* 461. serunt Rho-dopeæ arces. *Id.* 3. *Æn.* 291. Arces æria Phæacum. *Id.* 1. *ibid.* 250. Nos tua progenies, cæli quibus annuis arces. *Horat.* 3. *Od.* 3. 9. Hac arte Pollux et vagus Hercules Enisus arces attigit igneas. *Ovid.* 1. *Met.* 467. Impiger umbrosa Parnassi constitit arce. *Id.* 5. *Trist.* 3. 19. Arces ætheriæ. *Id.* 3. *Amor.* 10. 21. Sidere mundi arx. *Id.* 1. *Met.* 27. et 163. Summa arx. *Val. Flacc.* 3. 565. Jam pater umbrosis Tiry-nthius arcibus ornos Depulerat. *Sil.* *It.* 3. 469. Primus in expertas adiit Tiry-nthius arces. h. e. Alpium cacumina. *Stat.* 1. *Theb.* 114. abrupta qua plurimus arce Cithæron Occurrit cælo. *Petrone. Satyr.* 116. Ex quo (monte) haud procul impositum arce sublimi oppidum cernimus. 2) Speciatim est pars munitionis urbis, eadem omnino atque ἀρξόπολις apud Græcos, quia fere in editorio loco construi solebat, vel in ipsa urbe, vel prope: hinc interdum et urbi opponitur. Neque audiendum est *Solin.*, qui c. 1. docet, arcem ab Arcadibus esse appellatam, quod in ia editis montium jugis habitaverint. — a) Generatim. *Ennius* apud *Cic.* 1. *Tusc.* 14. 44. Arce et urbe orba sum: quo accidam? quo applicem? *Plaut. Bacch.* 4. 8. 59. Illa autem in arcem hinc abiit ædem visere Minervæ. *Ter. Hec.* 5. 3. 3. Dum expecto in arce Calli-domidem. *Accius* apud *Non.* p. 357. 20. *Mere.* Omnes qui arcem astuqua æcolunt. *Cic.* 2. *Orat.*

67. 273. Cum Tarento amisso arcem tamen Livius retinisset. *Id. Pis. 34. 84.* Cum oppido desperasset, munire arcem coegerunt. *Cæs. 3. B. C. 66.* Ita minora castellata, inclusa majoribus, castelli atque arcis locum obtinebant. *Id. Pelop. 1.* Arcem oppidi occupare. *Id. Timol. 3.* Munire arcem ad urbem obsidendam. *Liv. 1. 33.* Arx Romanæ. *Virg. 2. G. 172. et 4. Æn. 234.* Arces Romanæ. h. e. Roma una cum suis munitioribus. — b) Romæ arx erat in colle Capitolino. *Liv. 6. 20.* Arx Capitolina. *Cf. Tac. 3. Hist. 78.* — Arx tamen differrebat a Capitolio, unde hæc duo sæpe junguntur, ut apud *Cic. 4. Cat. 9. 18. et 7. Ferr. 72. 184.; Liv. 2. 7. 3. 18. et 5. 47.; et Gell. 5. 12.* — Præsertim cum de auguriis accipiendis sermo est, de arce Capitolina intelligendi sunt Latini scriptores. *Cic. 3. Off. 16. 66.* Cum in arce augurium acturi essent augures. *Liv. 1. 18.* Numa deductus in arcem, in lapide ad meridiem versus consedit. *Id. ibid. 24.* Facialis ex arce graminis herbam puram attulit. *V. AUGURACULUM.* — c) *Arces sacræ* sunt templa apud *Horat. 1. Od. 2. 3.* ruente Dexterâ sacras jaculatus arces Terruit Urbem (pater). nisi malis intelligere Capitolium, quod et Forcellino magis probandum videbatur. *Cf. Ovid. 3. Amor. 3. 35.* Jupiter ipse suos luos jaculatus et arces. — Porro templa et arx sæpe junguntur. *Virg. 2. Æn. 319.* Panthus Othryades, arcis Phæbique sacerdos. *Cic. Parad. proem. § 5.* Non est enim, ut in arce ponti possit, quasi illa Minerva Phidias. *Nep. Them. 2.* Arcem sacerdotibus — tradunt, reliquum oppidum relinquunt. — Huc referri potest *Inscript. apud Fabrett. p. 116. n. 297. P. ABLIO P. F. PAL. TIRONI SALIO ARCIS ALBANÆ. Alia apud Marin. Frat. Arv. p. 663.* SEVERÆ VIRGINI VESTALI MAXIMÆ ARCIS ALBANÆ. — d) Arcem absolute pro urbe Roma dixit *Prudent. 1. in Symmach. 4.* — Pro urbe vel oppido generatim Forcellinus affirmabat dixisse *Horat. Art. P. 398.* Amphion Thebanæ conditor arcis. — e) Interdum arx significat sedem regis vel tyranni. *Lucret. 5. 1107.* Condere cæperunt urbes arcemque locare Præsidium reges ipsi sibi. Adde *Plin. 4. Hist. nat. 11. 18. (47).* *V. infra sub II. 4.*

II.) Traoslate. ¶ 1. Metaphorâ sumptâ a super. paragr. 1., arx est fastigium, apex, et quidquid est summum in re qualibet. Hoc tamen sensu occurrit tantum apud argenteæ vel posterioris ætatis Scriptores. *Seneca Oedip. 185.* tum vapor ipsam Corporis arcem flammeus urit. h. e. caput, quia ceteris membris altius est, ibique tamquam in arce omnia sensuum organa natura collocavit: nnde at *Claudian. IV. Cons. Honor. 234.* hanc (animam) alta capitis fundavit in arce. Porro hæc videntur hausta a *Cic. 1. Tusc. 10. 20.* Plato triplicem finxit animam, cujus principatum, id est rationem, in capite sicut in arce posuit. *Stat. 2. Silv. 2. 131.* celsa mentis ab arce Despicis errantes. *Sil. It. 13. 770.* quæ te via, fare, superbum Ad decus et summas laudum pervaserit arces. *Lucan. 7. 593.* Attingere arcem juris. h. e. summum Imperium tenere. *Plin. 35. Hist. nat. 10. 36. (101).* Ut apparet a quibus initiis ad arcem ostentationis opera sua pervenissent. *Quintil. 12. 11. 28.* Cicerone arcem tenente eloquentiæ. *Tac. Dial. Geor. 10.* Cum natura tua in ipsam arcem eloquentiæ ferat. *Sidon. 2. Carm. 173.* Platonis ingenium, quod in arce fuit. *Priscian. Præfat. Grammat.* Arcem musicæ possidere. ¶ 2. Metaphorâ ductâ a super. paragr. 2. a., arx ponitur de loco, qui munitione et potentia ceteris antecellit, unde præsidium opemque petere licet, et quo, ut in tutum, perferere. — a) Fere proprie. *Cic. Pis. 5. 11.* Cui (latroni) templum illud fuit, te consule, arx civium perditorum, receptaculum veterum Catullæ militum, castellum forensis latrocinii etc. *Id. 4. Cat. 6. 11.* Videor mihi hanc urbem videre, lucem orbis terrarum atque arcem oppidum gentium etc. *Id. 1. Leg. agr. 6. 18.* Templum Jovis optimi maximi atque hæc arx omnium gentium. *Id. post red. in senat. 1. 2.* Arx omnium terrarum (curia). *Id. Ligar. 7. 22.* Africa omnium provinciarum arx, nata ad bellum contra hanc urbem gerendum. *Liv. 7. 29.* Arcem ipsam finitumorum, Campanos, adorti. *Id. 22. 32.* Caput atque arx Italiæ urbs Romana. *Id. 1. 55.* Arx imperii caputque rerum. *Id. 37. 18.* Ad caput arcemque regni oppugnandam. *Id. 33. 14.* Urbem pro arce habere adversus Græciæ civitates. — b) Improprie. *Cic. Divinat. in Q. Cæcili. 5. 18.* Hanc habent arcem (socii, legem repetundarum). *Id. Sull. 28. 79.* Munite communem arcem

honorum, obstruite perfugia improborum. *Id. Cluent. 57. 156.* Constituere præsidia defensionis in arce legis. *Id. 1. Divinat. 6. 10.* Arcem Stoicorum defendere. *Id. 1. Fam. 9. 8.* Invadere in arcem causæ. h. e. aggredi ad infirmandum id, quo maxime causa adversarii nitatur. *Liv. 6. 37.* Tribunicium auxilium et provocatio duæ arcis libertatis tuendæ. *Id. 7. 34.* Arx spei salutisque. *Id. 7. 11.* Arx belli Gallici. *Id. 28. 42.* Caput atque arx totius belli. *Tac. 3. Hist. 13.* Arx commeatuum classis. *Id. 14. Ann. 31.* Arx æternæ dominationis. ¶ 3. Arcem ex cloaca facere proverbium, h. e. rem abjectam verbis nimis extollere et amplificare. Habetur apud *Cic. Planc. 40. 95.* ¶ 4. Metaphorâ sumptâ a super. paragr. 2. sub e, arx ponitur pro sede potentis, vis, tyrannidis. *Seneca 4. Controv. 27.; Quintil. 7. 4. 22. et Tertull. Apol. 4. 4.* — Hinc arx est ipsa violenta dominatio. *Seneca Thyest. 342.* Nescitis, cupidil ardem, regnum quo jaceat loco. Adde *Lucan. 7. 594. et 8. 489.*

ARYTÆNA vel arutena et per syncope arutena, æ, f. i. est vas ab hauriendo sic appellatum, ut ait *Paul. Diac. p. 21. 3. Müll.* Arytænā sive arutēnam vas ab hauriendo sic appellabant. Est nempe ab ἀρῦτω haurio, a quo ἀρῦταινα, quam inter vasa balnearia Pollux l. 7. c. 33. et l. 10. c. 17. enumerat. Quidam putant esse speciem matule. In *Gloss. Philox.* dicitur esse vas in sacrificiis adhibitum. Apud *Lucil.* teste *Charis. 1. p. 95.* Putsch. legitur arutena (Arutenaque aequalis) Latino more Græcam v in u vertendi. *Scolig. ad Paul. Diac. l. c. arutena* legendum censet.

ARYTHMATUS, a, nm, et) V. ARRYTHMATUS
ARYTHMOS vel arhythmus) et ARRYTHMOS.

AS

AS, assis, m. 3. Recentioris ævi scriptores in recto casu singulari dixerunt assis pro as, ut *Donatus ad Ter. Phorm. 1. 1. 9.* et vetus *Persii Scholiastes ad 2. 59.* — As est a Græco ἄς unus, pro quo *Dores* et *Sienci* dixerunt αἰς, Tarentini ἱς; adeoque as significat unitatem sine qua nullus est numerus, nulla est certa mensura: hanc autem cum recentioribus etymologiam præferendam esse censemus; quamvis *Varro 5. L. L. 169. p. 66. Müll.* doceat as esse ab æs extrita altera diphtongi vocali (It. la unità; Fr. l'unité; Hsp. la unidad; Germ. der Einer oder die Einheit; Angl. the unity). Ad rem totam expediamus A) primum de asse generatim, deinde B) speciatim dicemus.

A) Generatim. ¶ 1. As erat unitas ad rem quamlibet metiendam, ponderandam, pretio æstimandam. — a) As, ut docet *Varro 5. L. L. 169. p. 66. Müll.*, ita numerabatur: A a vel assepondium, h. e. 1. Dupondius vel dupondium, h. e. 2. asses. Tressis, h. e. 3. asses. Quadressis (sed dubia lectione), h. e. 4. asses. Quinquessis, h. e. 5. asses. Sexis, h. e. 6. asses. Septissis, h. e. 7. asses. Octussis, h. e. 8. asses. Nonussis, h. e. 9. asses. Decussis, h. e. 10. asses. Bicessis, h. e. 20. asses. Tricessis, h. e. 30. asses. Reliqua conveniunt proportionem usque ad Centnssis, h. e. 100. asses; quo majus æris proprium vocabulum non est. — Nihil tamen obstant, quominus hæc eadem aliter efferrentur; pro tressis enim tres asses dixit *Varro* apud *Non. p. 531. 10. Merc.* — b) Porro partes assis pondus libræ habebat sunt duodecim, quot scilicet sunt uncia: enumeranturque ab *Ulp. Dig. 28. 5. 48.* ita: Uncia, h. e. duodecima pars assis. = 1/12. Sextans, h. e. sexta pars assis, nempe uncia duæ = 2/12 = 1/6. Quadrans, h. e. quarta pars assis, nempe tres uncia, quæ quater ductæ efficiunt duodecim = 3/12 = 1/4. Triens, h. e. tertia pars assis quatuor habens un-

cias, quia quatuor ter ductæ duodecim faciunt = 4/12 = 1/3.

Quincunx, h. e. quinque uncia, seu sextans cum quadrante = 5/12.

Semis vel semissis, h. e. quasi semi as seu dimidia pars assis = 6/12 = 1/2.

Septunx, h. e. septem uncia, seu quadrans cum triente = 7/12.

Bes vel bessis, h. e. bels seu binæ partes assis, octo uncias significat = 8/12 = 2/3.

Dodrans, h. e. novem uncia seu terni quadrantes, quibus deest quadrans ut as sit = 9/12 = 3/4.

Dextans, h. e. decem uncia seu quini sextantes, quibus deest sextans ut as sit = 10/12 = 5/6.

Deunx, h. e. undecim uncia, quibus deest uncia ut as sit = 11/12.

— c) Ipsa quoque uncia dividitur in partes minores, quæ sunt

Sem uncia = 1/2 uncia = 1/24 assis.

Duella = 1/3 uncia = 1/36 assis.

Sicilicus = 1/4 uncia = 1/48 assis.

Sextula = 1/6 uncia = 1/72 assis.

Drachma = 1/8 uncia = 1/96 assis.

Scripulum = 1/24 uncia = 1/288 assis. Hæc de re V. præcipue *Colum. 5. R. R. 1. 8.* — d) Mathematice præsertim Pythagorici, qui senarium numerum omnium perfectissimum esse dicunt, eundem vocant assem, et in sex partes dividunt, ut est apud *Vitruv. 3. 1. 6.*, quarum nomina hæc sunt: sextans, triens, semissis, bes, quincunx, uncia. Uncia respondet sextans, quia est sexta pars assis: triens duo significat, et est tertia pars: semissis est assis dimidium, hoc est tres: bes est quatuor, hoc est duæ tertie assis partes: quincunx sunt quinque. Supra sex si addas unitatem, appellant ἑξακτον, ab ἐνι supra, et ἑκτος sextus: si addas duo, tertiarium, Græce ἐκτῆριον, ab ἐνι supra, et τριτος tertius, quia est tertia pars supra sex, seu assem: si addas tria, sesquialterum, Græce ἡμιόλιον, ab ἡμισι dimidium, et ἄλλος totus, quia est integer as cum dimidia parte: si addas quatuor, appellant bes alterum, Græce ἐνδύμιον, ab ἐνι supra, et διμοιον, quod significat duas partes totius in tres divisi: quatuor autem addita ad assem continent assem et duas ejus partes: quod si as si addas quinque, eum numerum dicunt quincunx alterum, Græce ἐκπενταμόριον, ab ἐνι supra, πέντε quinque, et μοῖρα portio, pars: denique διπλασία appellant senarium senario, seu assem assi additum, hoc est numerum perfectum duplicatum, a διπλοῦς duplex. *Vitruvius* autem hæc omnia enarrans assem pro unitate sumit, dum inquit: Cum ad supputationem crescat, supra sex adjecto asse, ἑξακτον. Quod (addebat *Forcellinus*) illorum opinio nem probat, quæ putant as esse a Græco ἄς unus. Nos hoc loco hæc addidimus, non quod quidquam faciant ad Latinum sermonem, quia Latini assem semper in duodecim secant partes, ut dictum est; sed ut hæc ipsa conjunctim explicata habeantur, quæ deinceps iterum occurrunt, fere omnia suis locis.

¶ 2. Porro hujusmodi as libralis cum aulis paribus accipitur frequenter pro toto aliquo quod in partes duodecim dividi possit; et — a) Præcipue pro hereditate. *Ulp. Dig. 28. 5. 13. § 1.* Paterfamilias distribuere hereditatem in tot partes potest, in quot voluerit, sed solemnibus assis distributio in duodecim uncias fit. Et *Papinian. ibid. l. 66.* Asse nominatum dato, vel duodecim uncias distributis, residua portio non invenitur. Hinc *Quintil. 7. 1. 20.* Ex asse heres, h. e. cui omnia defuncti bona relicta sunt. *Plin. 5. Ep. 5.* Instituire aliquem heredem ex asse. *Martial. 7. 66.* Relinquere aliquem heredem ex asse. *Ulp. Dig. 36. 3. 3.* Debere legatum ex asse vel ex parte. *Martian. ibid. 34. 9. 2.* Auferre hereditatem ex asse. — His opponuntur seqq. *Cic. Cæcin. 6. 17.* Facere aliquem heredem ex dodrante et semuncia, ex duobus sextulis. *Sueton. Cæs. 83.* Instituire heredes ex dodrante, ex quadrante. *Ulp. Dig. 28. 5. 13. § 3.* Ex semisse heredem scriptum esse. *Papinian. ibid. 28. 5. 48.* Assis residuum accipere. — b) In re agraria as accipitur pariter pro toto, sive est idem ac jugerum, ut docet *Colum. 5. R. R. 1. 13.* Jugerum (efficit) pedes viginti octo millia et octingentes, hoc est as, in quo sunt scripula cccxxxviii. *Plin. 18. Hist. nat. 19. 49. (178).* Justum est prosciendi sulco dorantali jugerum uno die, iterari sesquijugerum, si sit facilis solum, si minus, prosciendi semissem, iterari assem. *Modestinus. Dig. 20. 6. 9.* Vendere fundum in

assem. h. e. in totum, in integrum: cui opponitur illa *Jukan. Dig.* 21. 2. 39. Bessem fundi emere ab aliquo. *Paul. ibid.* 6. 1. 8. Quadrans et semissis fundi. — c) Pro pede plurima usurpat *Colum.*, scilicet 5. *R. R.* 3. 2. His utrisque summis semper singulos asses adiecto. Adde *ibid.* § 3., 4. et 5. — d) Accipitur etiam aa cum sola partibus pro certo quodam plenoque pondere, quale est libra, ut *Fannius Ponder.* v. 41. et *Auson. in Eclogar. de rat. lib.* 10. docent. *Ovid. Medicam. fac.* 55. Par erui mensura decem madesat ab ovis, Sed cumulent libras hordea nuda duas. Et quæ prima cadunt vivaci cornua cervo, Contere: in hæc solidi sexta face assis cat. — e) Illic illæ dicendi rationes, quæ tum proprie, tum translate occurrunt: scilicet — In assem, hoc est in totum, in integrum, in solidum. *Colum.* 3. *R. R.* 3. 8. Fit tum in assem consummatum pretium scelerum xxx. millium. Adde *ibid.* § 9. *Sævola Dig.* 39. 5. 35. Quæsitum est, utrum in assem Sticho actio detur eorumdem nominum, quæ in peculio habuit, an utrisque heredibus pro portionibus hereditariis. *Ulp. ibid.* 36. 4. 5. Satisfare in assem. *Id. ibid.* 42. 7. 1. Si non in assenti, in aliquid tamen satisfacere creditoribus. — In asse eodem sensu dixit *Colum.* 2. *R. R.* 12. 7. Ut sit in asse autumalia satio modiorum cct. *Forcellinus* legebat in assem. *Id. ibid.* § 9. Sic in asse sunt octo mensea et dies decem. — Ex asse, hoc est omnino, prorsus, universim. *Macer. Dig.* 2. 8. 15. Ex asse, aut ex parte possidere aliquid. *Sidon. 2. Ep.* 1. Ut sanguinem fortunæque miserorum, quas ille ibi ex parte propinaverat, hic ex asse misceret. *Id. 6. Ep.* 12. Metiri ex asse vota alicujus. *Id. 8. ibid.* 6. circa med. Rem ex asse cognoscere. *Id. 2. ibid.* 2. Ex asse turbatus. *Id. 9. ibid.* 14. Ex asse vegetus.

b) Speciatim as — a) Significat pecuniam ex ære factam (*V. Faron. 5. L. L.* 169. p. 66. *Müll.*), quas usi sunt Romani prioribus quidem temporibus rudi, postea signata: illa appendebatur libra (unde as libralis apud *Plin.* 33. *Hist. nat.* 3. 13. (42). et asses librali apud *Festum* p. 347. 16. *Müll.*) ita ut tot dicerentur asses, quot essent librarum æris (unde emere per æs et libram, de quo *V. in Mancipium*), hæc numerabatur. Duravit illa uaque ad tempora Servii Tullii, qui primus, teste *Plin. loc. cit.* et *Faron. 2. R. R.* 1. 9., assem ad certam figuram et magnitudinem conformavit, et signavit nota pecudum (ovis, aut bovis, aut verveis, aut suis) unde et pecunia dicta: habuitque librarum pondus (unde æs grave; *V. GRAVIS*) usque ad bellum Punicum primum: quo tempore immutatum est, et constitutum ut asses sextantali pondere, hoc est duarum unciarum ferirentur, detractis a libra quinque partibus: atque ita ex libra una æris, quæ prius unicum assem efficiat, sex asses cusi sunt. Hanc denominationem *Festus in Sextantarii* p. 347. 13. *Müll.* (asses sextantarii) factam esse ait bello Punico secundo, *Plin. loc. cit.* § 44. (asses sextantarii pondere) primo: quod verius est. Mutata etiam fuit prior nota, et ex altera parte Janus geminus, ex altera rostrum navis impressum. Deinde bello Punico secundo A. U. 536, Q. Fabio Max. dictatore, iterum immutatum est assis pondus, detracta uncia: itaque ex una libra æris asses duodecim, uncia pondere cusi sunt (*Plin. loc. cit.* § 45. hos vocat asses unciales). Denique circa A. U. 563. L. Cornelio Scipione, C. Laelio Nepote coss. lege lata a C. Papirio Carbone trib. pleb. statutum est, ut asses, qui unciales erant, semunciales fierent, quorum mentio fit *Plin. loc. cit.* § 46.; atque hac ratione ex una æris libra asses vigintiquatuor fererent. Quod assis pondus etiam sub Imperatoribus, Plinii tempore, multoque etiam post duravit. Hæc ponderis assium immutationes factæ sunt ob inopiam pecuniæ, quæ respublica laborabat: ideoque detracto assis pondere, mansit semper idem pretium, quod ad Venetæ pecuniæ valorem redactum, fere valet duos solidos, vel Romanam monetam, quæ bajocco dicitur.

— b) Minores hujusce assis partes hæc numerabantur: Uncia, h. e. duodecima pars = 1/12 assis. Sextans, h. e. undecima pars = 1/16 assis. Quadrans, et posterioribus temporibus teruncius (*Plin. loc. cit.* § 45.), h. e. tres unciae seu quarta pars = 1/4 assis. Triens, h. e. quatuor unciae = 1/3 assis. Quincunx, h. e. quinque unciae = 5/12 assis. Semis, h. e. sex unciae = 1/2 assis.

Dodrans, h. e. novem unciae = 3/4 assis. — c) Iis, quæ attulimus, hæc pertinent. *Cic.* 2. *Off.* 17. 58. Ne M. quidem Sejo vltio datum est, quod in caritate annonæ asse modium populo dedit. *Varro apud Non.* p. 531. 10. *Merc.* Nubentes veteri lege Romana asses tres ad maritum venientes solebant ferre etc. scilicet, ut postea id. *Varro* narrat, horum alterum ipsi marito dabant, alterum in pede habentes in foco Larium familiarium ponebant, tertium in sacrificio tenebant et mox in compito vicinali donabant. *Plin.* 19. *Hist. nat.* 4. 10. (54). Cibus uno asse venalis. *Id.* 12. *ibid.* 23. 49. (107). Ammoniaci optimo pretium in libras asses xl. *Id.* 33. *ibid.* 13. 57. (163). Lomentum quinis assibus æstimatum. *Gell.* 20. 1. Crumena assium plena. *Plin.* 10. *Ep.* 62. Duodenis assibus debere. h. e. pecuniam mutuum ex usura centesima accipere. — d) As accipitur etiam pro minima argenti seu pecuniæ quantitate, pro minimo pretio. *Cato apud Senec. Ep.* 94. Quod non opus est, asse carum est. *Cic. Quinct.* 5. 17. Tum iste vir optimus — assem sese negat daturum, nisi prius etc. *Id. Rosc. com.* 17. 49. Dic hæc cecidisse, qui assem nullum dedit. *Catull.* 5. 3. Rumoresque senum severiorum Omnes unius æstimemus assis. h. e. vili pretio. *Sic Id.* 42. 13. Non assis facere aliquid. h. e. nihil æstimare. *Horat.* 1. *Sat.* 1. 43. Quod si comminuas, vilem redigatur ad assem. Quo pertinet et illud *Assem habes, assem valeas*, proverb. apud *Petron. fragm. Tragur.* 77. *Burm.*, quo significatur tantum fieri homines, quantum possident divitiarum. *Horat.* 2. *Ep.* 2. 27. omnia perdere ad assem. *Plin.* 1. *Ep.* 15. Reddere impendium ad assem. — Hinc ab asse quæsitus est ex parvo ære pluries seposito sibi conquisitus. *Inscript.* apud *Murat.* 2023. 7. et apud *Fabretti.* p. 408. n. 331. V. F. Q. MINICIUS FABER AB ASSE QVAESITVM VI. VIR. AVG. RECVIE (h. e. requie) ET MEMORIAE DIVYRNAE LOLLIAE SEVERAE VXORI. P. MINICIUS MARNYRIS QVAM HEGIT (h. e. marmoris curam egit). IN FR. P. L. IN AG. P. L. Ex his patet, Q. Minicius Fabrum cognomine et professione, sevirum Augustalem, ex artis suæ compendio, utpote qui in ipso lapide representatur dolabra rotam fabricans, monumentum fecisse Lollia Severæ et Flaviae Priscæ uxoris suis, Fæstæ filia et tribus filiis suis, quibus Marci, Salvilli et Messoris cognomen fuit; atque hujus marmoris, quod titulum sepulcri præfert, curam egisse, post mortem Quirit. Minicii, quemdam Publium Minicium qui illius affinis et heres fuisse videtur; huic autem monumento concessum esse terræ spatium quaquaversus quadratum pedum quinquaginta. *Alia apud Gruter.* 652. 1. VIRIA L. L. CHRESTA NON. FECIT SIBI ET SVIS ET C. RVSTICO C. L. THALASSO FILIO ET VIRIAE Q. L. CALYBENI LIBERTAE LENAE AB ASSE QVAESITVM LYCRO SYO SINE FRAYDE ALIORVM. H. M. H. X. S. Vides itaque, Vibiam Chrestam Lucii liberti monumentum fecisse sibi et suis, nempe C. Rustio Thalasso Caji liberti, filio suo, et Vibia Calybeni Caje (h. e. auz) libertæ, quæ, quamdiu ipsa artem meretriciam exerceret, lenonium operam eidem sedulo præstiterit, ideoque ab ea libertate donata fuerit; addit autem, hoc monumentum sibi ab asse quæsitum, h. e. ex mercede meretricia, quæ puerumque asse constabat, (ut habetur apud *Martial.* 1. 104. Asse elcer tepidum constat, et asse Venus. Et 2. 53. Si plebeja Venus gemino tibi jungitur asse.); adiect etiam id ipsum ex lucro tantum suo et sine fraude seu damno aliorum a se factum fuisse; tandem jubet, ut illud heredes suum minime sequatur, sibi soli et filio suo Thalasso et Calybeni lenæ et libertæ suæ reservetur. *V. CALYBA.* — e) *Assem elephantum* porrigere proverbialis locutio ab Augusto usurpata in quemdam militem, qui libellum ei supplicem sed admodum timide porrexerat. Elephantum enim, ut narrat *Plin.* 8. *Hist. nat.* 5. 5. (14), ita aliquando circabantur, ut stipem a populo oblatam proboscide exciperent, quam tamen, qui dabant, non sine timore aliquo et trepidatione porrigebant. Referunt hoc proverbium *Sueton.* Aug. 53., *Quintil.* 6. 3. 59. et *Macrob.* 2. *Saturn.* 4 — Huc referri potest et illud *Plin.* 2. *Ep.* 20. Assem para et accipe auream fabularum. h. e. prænium: et videtur alludere ad circulatores, qui assis mercede fabellas populo venditabant. — f) *As* et *as publicus* ponitur pro tributo aut vectigali apud *Imp. Honor.* et *Theodos.* Cod. Theod. 11. 28. 12. et *Cassiod.* 12. *Varian.* Ep. 10. — g) *As ligneus* dicitur operculum ligneum assis figura formatum. *Veget.* 5. 13. 1. *Schneid.* Si sanguis inter-

dum nimis per venam, cum percussa fuerit et claudi non potuerit, erumpit, remedium est stercus ipsius animalis superponere fluentibus venis, aut si perseveraverit, urere cauterio subtiliter, ne nervi lædantur. Floccum etiam competentem oleo tinctum vena admovento: etiam assem ligneum in vena, qua sanguis profuit, ponis et ligas; præsens est remedium. *Gesner.* asserculum interpretatur, sed minus recte; intelligitur enim nummus ex simili loco *Hippiat.* p. 42. ἀρδευμα αὐτοῦ τοῦ ἡππου ταῖς ρεῦσαις φλεβὶν ἐπιτίθεται. — ἡ νοῦμον ξυλινον ποιήσας ἐπὶ τῇ αἰμορροῦσιν φλεβὶ ἐπιτίθει:

ASA, æ, f. 1. idem quod ara. *V. ARA* in principio.

ASARON, i, n. 2. ἀσάρων, Græca positione occurrit apud *Plin.* 21. *Hist. nat.* 6. 16. (30). et *Veget.* 6. *Veter.* 13. 3. Latina positione est asarum. *V. ASARUM.*

ASAROTICUS, a, um, adject. asaroti opere elaboratus, tessellatus. *Sidon. carm.* 23. 56. aureasque portas Extornas asaroticis lapillis.

ASAROTUS, on, adject. et Latina positione

ASAROTUM, i, n. 2. ἀσάρωτον, genus pavimenti tessellati, hoc est parvis lapillis varii coloris strati: Græca vox, et per se adjectivum. *Plin.* 36. *Hist. nat.* 25. 60. (184). Pavimenta originem apud Græcos habent elaborata arte, picturæ ratione, donec lithostrota expulserunt eam. Celeberrimum fuit in hoc genere Sosus, qui Pergami stravit quem vocant asaroton æcon, quoniam purgamenta cæne in pavimento, quæque everri solent, veluti relicta, fecerat parvis et testulis, tinctisque in varios colores. Mirabilis ibi columba bibens, et aquam unibra capitis infuscans. Apricantur aliæ, et abentes sese in canthari labro. Hactenus *Plin.* Dictum est autem asarotum ab α privativo, et αἰσῶν verro, scopis purgo, quoniam in hujusmodi pavimento, quasi purgamenta cæne remansissent humi, sic erant depicta et expressa. Hinc

Asarota, orum, n. 2. absolute dixit *Stat.* 1. *Silv.* 3. 54. Splendor ab alto Desilius, et nitidum referentes acra testæ Monstrare solum, varias ubi picta per artes Gaudet humus, superatque novis asarota figuris. Alii minus recte hunc locum verant; at *Vicent. Mus. Pio-Clem. T.* 7. p. 228. edit. *Mediol.* ita legendum probat; additque, ea verba, testæ referentes acra nitidum, significare fenestras vitro clausas aut lapide speculari; deinde poetam affirmasse humum pictam, seu musivum opus superare novis exquisitisque figuris mirabile illud asarotum Pergami a Plinio laudatum.

ASARUM, i, n. 2. ἀσάρων, teste *Plin.* 12. *Hist.* 13. 27. (47). herba folia habens similia bederae, rotundiora tamen et molliora, florem purpureum, radicem Gallici nardi, semen acinosum, saporis calidi et vinosi. Aliqui nardum silvestre vocant, quia nardi vim habet. *Id.* 21. *ibid.* 6. 16. (30). dicit ideo asarum vocari, quia in coronas non additur; nempe ab α privativo et αἰσῶν, quod etiam ornare exponitur. Adde *Cal. Aurel.* 3. *Tard.* 5. *Emil. Macer* 46. 34. Sic asari succum colatum trade bibendum. *Plin.* postremo loco, et *Veget.* 6. *Veterin.* 13. 3. Græca positione asaron usurpant. *Cl. Fée (Op. cit. vol. 1. p. 27.)* putat Asarum Plin. esse Asarum europæum recentiorum; negat vero idipsum bis in anno florere. *Cf. id. Fée Op. cit. vol. 3. p. 17. et seqq., et V. BACCHAR* et *VULGAGO.*

ASBESTINUM, i, n. 2. (ἀσβεστόν) subintellige linum, dicitur genus quoddam lini, quod igne non absumitur: ab α privativo et σβέννυμι extinguo, consumo. *Plin.* 19. *Hist. nat.* 1. 4. (20). Inventum jam est etiam, quod ignibus non absumeretur. Vivum id vocant; ardentemque in focis conviviorum ex eo vidimus inappas, sordibus exustis splendescens igni magis, quam possent aquis. Regum inde fenebres tonica, corporis favillam ab reliquo separant cinere. Nasitur in desertis adustisque sole Indiæ, ubi non cadunt imbres, inter diras serpentes, assuescitque vivere ardendo, rarum inventu, difficile textu propter breviteratem. Rufus de cetero colos, splendescit igni. Cum inventum est, æquat pretia excellentium margaritarum. Vocatur a Græcis asbestinum, ex argumento naturæ. Hæc *Plinius*. Videtur idem vocari et amiantus, quam *V.* videmus. Multa de asbestino habet *Cl. Fée (Op. cit. vol. 2. p. 269. et seqq.)*, quæ videmus. Unum tantummodo hic adnotamus: *Plinius* videtur putare asbestinum esse plantam, ait enim nascitur: contra *Fée* sine ulla dubitatione affirmat asbestinum

inter gemmas esse recensendum, et silice, magnesia, calce atque alumine constare.

ASBESTOS, i, m. 2. (ἀσβεστος) subaudi lapis, nomen gemmae apud *Plin.* 37. *Hist. nat.* 10. 54. (146), que in Arcadia montibus invenitur, coloris ferrei; ita dicta, ut docent *Solin.* 7. *ant. med.* et *Augustin.* 21. *Civ. Dei* 7., quia semel accensa nequit extingui: ab a privativo et σβεννυμι estingua. Est autem idem atque amiantus teste ipso *Plin.* l. c. — *VB.* De cognomine *F.* ONOM.

ASCALABOTES, æ, m. 1. ἀσκαλαβώτης, animal ex genere stellionum, in Italia non nascens, plenus lentiginosis maculis, et stridore acerbum habens. *Plin.* 29. *Hist. nat.* 4. 28. (90). Latine dicitur *Stellio*, quam vocem *F.* Est *Lacerta Gecko* L.

ASCALIA, æ, f. 1. ἀσκαλία, est inferior pars cæci seu cardui sativi, hoc est clivus cardunculi, quæ vulgo cæui inservit. *Plin.* 21. *Hist. nat.* 16. 57. (97).

ASCALPO, is, ere, a. 3. (ad et scalpo) scabere, fricare. Occurrit tantum Part. præp. apud *Apul.* 6. *Met.* 9. Ascalpens aurem dexteram.

ASCARIDA, æ, i. vel Græca positione ascaris, idos, 3. (ἀσκαρίς, ἰδος, ἡ) est lumbricorum genus, quod memorat *Cæc. Aurel.* 4. *Tard.* 8. Hæc est lumbricorum significatio: sed ob curationem in his, quos ascaridas vocamus (lege vocamus, nulla enim ascaris est ascaridum mentio), si tumor in loogaone fuerit constitutus, oportet injectionem olei adhibere. *Id.* *ibid.* 9. Etiam a Clodio historia curationis data ascaridarum esse perspicitur, quos de lumbricis scribentes vermiculos esse docuimus loogaonis in partibus natos.

ASCAULES, æ, m. 1. (juxta *Forcellinum* ascaules, is, m. 3.) ἀσκαυλῆς, tibicen, latine *utricularius*, qui tibia utri inserta intalque sonat, ab ἀσκάς uiter et αὐλὸς tibia. *Martial.* 10. 3. 8. credis hoc, Prisce, voce ut loquatur Psittacus colurnicis, Et concupiscat esse Canus ascaules? Canus fuit chorales nobilissimus tempore Galbae, cujus meminit *Id.* *Martial.* 3. 5. et *Sueton.* *Galb.* 12. *Id.* *Sueton.* *Ner.* 54. hujusmodi arctetum vocat *utriculariam*, nempe artem.

ASCENDENS vel adscendens, entis. *F.* ASCENDO.

ASCENDIBILIS vel adscendibilis, e, adject. qui ascendi potest. *Pomponius in armor. judicio.* Tum præ se portant ascendibilem semitam, quam scalam vocant. Ita refert *Zachari.* seu *Ulat.* vel *Scholast.* *Statii* ad 10. *Theb.* 841., quem penes hujusce rei sit fides. Videntur autem verba illa, quam scalam vocant, ab alio adjecta esse explicandi gratia.

ASCENDO vel ascendo, secendis, secendi, scensum, secendere, 3. (ad et secando). Part. Ascendens l. a., et in fine; Ascensus et Ascensurus l. c.; Ascendendus l. b. — Ascendo est sursum sive ad aliquid editum scando (l. ascendere, salire, montare; Fr. monter sur, gravir, escalader; Hisp. ascender, montar; Germ. aufsteigen oder hinaufsteigen; Angl. to ascend, mount, climb).

I.) Proprie ponitur de persona aut re, quæ se moventes sursum scandunt: et occurrit — a) Absolute *Cæs.* 1. *B. C.* 79. Quod ex locis superioribus, qui antecesserant, desper ascendentes protegebant. *Liv.* 5. 47. Tum vigiles ejus loci, qua fessellerat ascendens hostis, citati. *Colum.* 6. *R. R.* 37. 10. Ascendens admissarius. *Martial.* 11. 99. Sedes in alto tu licet tribunali Et e rurali jura gentibus reddas: Ascendet illa basiator atque illa. *Dig.* 47. 2. 54. § 4. Scala ad ascendendum. *Plin.* 10. 13. 3. Ascendens machina. h. e. quæ occulto quodam artificio et expeditis machinationibus in sublime crescit; cujus usus præripue erat in oppugnationibus urbium. — b) Addito termino, in quem quis ascendit — Per Accus. et præp. in. *Plaut. Merc.* 2. 1. 35. Ascendere in lembum. *Cic.* 2. *Orat.* 24. 190. Lex peregrinum vetat in murum ascendere. *Id.* 15. *Fam.* 4. 8. Ascendere in Amonum. *Id.* 15. *Fam.* 4. Ascendere in oppidum. *Id.* 1. *Att.* 16. 12. in castella. *Id.* *Fatin.* 14. 34. et *Liv.* 2. 28. in tribunal. *Cic.* 4. *Att.* 2. 3. et *Liv.* 3. 49. in concionem. *Cic. Senect.* 10. 34. in equum. *Id. Amic.* 23. 88. et *Mil.* 35. 97. in caelum. *Nep. Alcib.* 4. in trinemem. *Id. Theb.* 8. et *Epam.* 4. in navem. *Liv.* 10. 7. in Capitolium. *Virg.* 2. *Æn.* 192. in urbem. *Ovid.* 11. *Met.* 518. in celli plagas. *Curt.* 4. 4. 10. in turrem. *Id.* 3. 8. 23. in jugum montis. — Raro per Accus. et præp. ad. *Liv.* 42. 38. Ascendere ad Gitanas Epiri oppidum decem milia ab mari. *Sall. Cat.* 55. ad lævam paulatim. — Com

nominiibus propriis locorum per Accus. sine præp. *Liv.* 41. 22. Ascendere Delphos. — Per Adverbia localia. *Ovid.* 8. *Met.* 17. Saepè illuc solita est ascendere filia Nisi. Adde *eund.* 11. 394. *Id.* 7. *ibid.* 220. Quo simul ascendit. Adde *Flor.* 4. 12. 4. — Per Dativum. *Sil.* l. 13. 181. Tunc saepeus imber Ingruit et summis ascendunt turribus bastæ. — c) Saepè locus, qui ascenditur, ponitur in Accus., et tunc verbum est activum, et occurrit etiam forma passiva. *Ter. Adelph.* 4. 5. 69. et *Phædr.* 4. 21. 9. Ascendere narem. *Lucret.* 6. 469. montes. *Id.* 5. 1300. eurrum. *Cf. Sueton. Tib.* 2. Ascenso simul cultu. *Cic.* 1. *Divinat.* 28. 58. Adversam ripam equo ascendere. *Cæs.* 1. *B. G.* 21. jugum montis. *Id.* 1. *ibid.* 79. Si mons erat ascendendus. Adde *Javenal.* 1. 82. et *Flor.* 4. 12. 49. *Cæs.* 7. *B. G.* 27. et *Quintil.* 4. 4. 4. murum. *Liv.* 23. 14. et *Sueton. Cæs.* 61. equum. *Virg.* 8. *Æn.* 507. stralis ascendere muros. *Id.* 1. *ibid.* 419. collem. *Propert.* 4. 3. 63. Ne, preor, ascensis tanti sit gloria Bactris. h. e. ne tanti aestimes partem gloriam ob subacta Bactra. *Id.* 4. 10. 3. ascendere magnum iter. *Tibull.* 4. 1. 12. Deus ascensurus Olympum. *Plin.* 3. 3. Ascendere primum gradum dextro pede. *Curt.* 8. 10. 13. verticem montis. *Sueton. Cæs.* 37. Capitolium. *Plin.* 36. *Hist. nat.* 13. 19. (88). Canacua clivis excelsa; porticus quoque ascendunt nonagenis gradibus. *Forcellinus* ita ferme legebat. *Siliig.* vero, mellorum codicum auctoritate et collato *Id.* 15. *Orig.* 2. 36., legit descenduntur. *Manil.* 2. 853. Tarda supinalum lassatis viribus arcum Ascendens. *Figurate Val. Flacc.* 6. 45. Ascendere thalamum. h. e. matrimonium intrare.

II.) Translate. — a) Absolute. *Cic.* 3. *Orat.* 61. 227. Hinc gradualim ascendere vocem utile et suave est. *Id.* *Brut.* 81. 281. Quæ si ille audire voluisset, maxima rum gratia — ad summam amplitudinem pervenisset, ascendens gradibus magistratum, ut pater ejus fecerat. *Brutus* apud *Cic.* l. ad *Brut.* 4. 4. Itaque timeo de consulatione, ne Cæsar tuus altius se ascendisse putet tuis decretis, quam iode, si consul factus sit, descendendum. *Plin. Paneg.* 58. An consularis viri triumphalisque filius, cum tertio consul creatur, ascendit? *Quintil.* 8. 4. 26. Nam, idemsi non per gradus ascendant (verba ac sententia idem significantes), tamen veluti acervo quodam allevantur. *Cæc. Aurel.* 3. *Acut.* 6. Ascendente passione atque erumpente, distento dura et durities partium fit. — b) Addito termino, quo quis ascendit. — Per Accus. et præp. in. *Cic.* *Orat.* 36. 125. Ornatus ille admirabilis, propter quem ascendit in tantum honorem eloquentia. *Curt.* 9. 8. 24. In quam (fortunam) postea ascendit. *Velley.* 2. 70. 4. Nisi in id ascendisset, e quo infra se et Cæsarem videret et tempore. *Id.* 1. 17. 6. Mature, quod summo studio petilum est, ascendit in summum. — Per Accus. et præp. ad. *Cic. Partit. orat.* 4. 12. Ascendere a minoribus ad majora. cui *ibid.* opponitur A majoribus ad minora delabi. *Id.* *Brut.* 68. 241. ad honores. *Lucret.* 2. 137. Sic a principis ascendit motus et exit Paullum nostros ad sensus. *Curt.* 7. 1. 28. Ascendere ad gradum aliquem amicitia. *Quintil.* 12. 10. 67. ad fortiora. cui *ibid.* opponitur Ad tenuiora demitti. *Plin. Paneg.* 61. propius ad aliquid. — Per Accus. et præp. super vel supra. *Velley.* 2. 53. 3. In id evecti, super quod ascendi non potest. *Tac. Germ.* 25. Ascendere super ingenuos et super nobiles. *Id.* *Dial. de orat.* 7. supra præturas et tribunatus et consulatus. — c) Cum Accus. absoluto, tanquam verbum activum. *Cic. Muren.* 27. 55. Ascendere unum gradum dignitatis. *Id.* 2. *Off.* 18. 62. Non ut ne affligantur, sed ut altiores gradum ascendant. *al. leg.* ad altiores. *Id.* *Cluent.* 55. 150. Ascendere summum locum civitatis. *Forcellinus* ex vet. libris legebat in summum locum etc. *Plin.* 3. *Ep.* 2. Altissimum gradum. — Hinc

Ascendentes, tum, m. 3. absolute dicuntur a Jctis in linea consanguinitatis parentes et majores, a quibus procreati sumus; sicut descendentes, qui a nobis nati sunt. *Paul. Dig.* 23. 2. 68. Incestum committit, qui ex gradu ascendit vel descendit uxorem duxerit. Adde *Cod. Theod.* 3. 13. 3.

ASCENSIBILIS vel adscensibilis, e, adject. qui ascendi potest. *Cæc. Aurel.* 3. *Tard.* 1. Si egrotantes ascensibilis itinere gradiuntur.

ASCENSIO vel adscensio, ōnis, f. 3. ascendendi actus (l. salimento, ascens; Fr. action de monter, montée; Hisp. el acto de ascender, montada; Germ.

die Handlung des Aufsteigens, das Auf- oder Hinaufsteigen; Angl. the act of ascending, an ascent).

I.) Proprie. *Plant. Rud.* 3. 1. 6. Ad birundinum nidum visa est simia, ascensionem ut faceret, admollier. *Plin.* 9. 1. 5. *Schneid. desideribus.* Per gradum ascensionem percurrere.

II.) Translate. *Cic. Brut.* 36. 137. Quorum (oratorum) quæ fuerit ascensio et quam in omnibus rebus difficultis optimi perfectio atque absolutio etc. h. e. profectus, progressus. *Alit leg.* ascensio.

ASCENSOR vel adscensor, ōris, m. 3. qui ascendit. *Hieronym.* 1. in *Rufin.* in fin. Ascensor montis Domitii.

ASCENSUS vel adscensus, a, um. *F.* ASCENDO.

ASCENSUS vel adscensus, us, m. 4. significat tum actum ascendendi, tum ipsum locum quo ascenditur (l. ascens, salita; Fr. action de monter, montée; Hisp. el acto de ascender, montada; Germ. das Herauf- oder Hinaufsteigen; der Auf- oder Hinaufgang; Angl. the act of ascending, an ascent).

I.) Proprie. ¶ 1. Abstracte est ascendendi actus et occurrit — a) Absolute. *Cæs.* 5. *B. G.* 32. Ascensu prohibere aliquem. *Liv.* 25. 36. Hosti aditum ascensumque difficilem præbere. *Id.* 36. 24. Scalis ascensum tentare. *Id.* 27. 18. Plantium crepidio haud facilius in ascensum ambibat. *Id.* *ibid.* Molloris ascensum viam iovenire. *Virg.* 2. *Æn.* 303. summi fastigia tecti Ascensu supero. *Claudian.* 111. cons. *Honor.* 46. Ascensu vincere montes. *Eumen. Paneg.* ad *Constantin.* 19. Quod superat ascensu, extendis corporibus æquabant. *Cæc. Aurel.* 4. *Tard.* 8. Praefatio vero ex matrice cum ascensu matricis efficitur, quem Græci ἀναδορῆν vocant. *Ascensus siderum* apud *Plin.* 29. *Hist. nat.* 4. 15. (59). est eorum exortus et elevatio supra nostrum horizontem, vel cum versus arcticum polum elevatur. *Siliig.* vero pro ascensu legit assensu. — b) Cum Genit., aut cum præpositione. *Cic. Dom.* 21. 54. Repellere aliquem ab aditu atque ascensu templi. *Colum.* 6. *R. R.* 37. 10. Sui tergoris ascensum minori quadropedi præbere. *Plin.* 29. *Hist. nat.* 4. 14. (57). Gallorum in Capitolium ascensus. ¶ 2. Concreto, uti ajunt, sensu ascensus est ipse locus, quo ascenditur. *Cic.* 6. *Ferr.* 23. 51. Ipse in oppidum accedere nolu, quod erat difficili ascensu atque arduo. *Id.* 1. *Orat.* 61. 261. Inambulans atque assensu ingrediens arduus. *Cæs.* 1. *B. G.* 21. Qualis esset natura montis et qualis in circuitu ascensus, qui cognoscerent misit. *Id.* 7. *ibid.* 50. Milites alio ascensu militare. *Liv.* 9. 24. Hoc quidem ascensu vel tres armati quamlibet multitudinem arceverint. *Id.* 41. 27. Gradibus ascensum ab Iberi in emporium facere. *Id.* 5. 47. Saxum ascensu æquo. *Auct. B. G.* 8. 14. Tantus colis ascensus. *Ovid.* 11. *Met.* 159. Nam freta prospiciens late riget arduus altit Tmolus in ascensu. *Virg.* 5. 6. 2. *Schneid.* Cunel spectaculorum in theatro ita dividantur, ut anguli trigonorum — dirigant ascensus scalasque inter cuneos ad primam præinclinationem.

II.) Translate. ¶ 1. Abstracte. *Cic.* 3. *Legg.* 3. 7. Ollisque ad honores ampliores gradum is primus ascensus esto. *Id.* *Harusp. resp.* 20. 43. Hic primus est aditus ad popularem jactationem atque ascensus. ¶ 2. Concreto, uti ajunt, sensu. *Cic. Planc.* 25. 60. In virtute multi sunt ascensus.

ASCENSUS, a, um, adject. ἀσκητικός, qui laibus et tecto caret. *Eunod.* 9. *Ep.* 20. Scilis, pro ascitis a quo venit retributo, si juventur. *ascitis* pro *ascens* scribitur ex vulgi pronuntiatione. Porro *Eunod.* commendat cientes patrono eorum, qui domo sua per vim ejecti fuerant.

ASCETERIUM, ii, n. 2. ἀσκητήριον. Ascleria sunt loca, in quæ secedunt homines divinarum rerum contemplationi addicti, ab ἀσκήω exercere, quod ibi in piis exercitationibus occupantur. Quidam putant eandem esse ac monasteria, sed manifesto distinguuntur in *Cod. Justinian.* 1. 3. 33. et 41.

ASCETRIA, æ, f. 1. ἀσκητρία. Ascetriae sunt mulieres Deo dicatae, et divinarum rerum contemplationi addictae, atque ob id a ceterorum hominum cætu solitaria vitam degentes: ita dicta ab ἀσκήω exercere, quia in divinis exercitationibus occupantur. Harum fit mentio in *Novell. Constitut.* 123. *Justin.*

ASCHETOS, i, m. 2. ἀσχητος, nomen est equi apud *Stat.* 6. *Theb.* 524., ita dicti a velocitate et im-

petu: ab α privativo et *σχω* habeo, retineo; ita ut proprie sit qui retineri nequit, impotens.

ASCIA, æ, f. 1. Ratione habita etymol., videtur esse ab *ἀσχω* securis; vel ab assula vel ab asse, eo quod ea assulas eximit vel asses secundo exæquat. — Ascias generatim significat quodcumque instrumentum findendo, secando, fodiendo, evellendo, percutiendo idoneum. Speciatim vero ¶ 1. Raro admodum ascia occurrat pro instrumento ferreo, similis dolabræ, quo utuntur rustici terræ fodiendæ, herbis evellendis, radicibus extirpandis (It. *zappetto*, *piccone*; Fr. *houe*, *pioche*; Hisp. *azada*; Germ. *die Hacke*; Angl. *a spade*, *hoe*, *adz*). Pallad. 1. R. H. 43. 3. Secures simplices vel dolabræ; sarculos vel simplices, vel bicones; vel ascias in aversa parte referentes rastros. Murator. mallet rostrum. Mazzochius rejicit: at nihil mutandum. ¶ 2. Sæpius est instrumentum ferreum, quo utuntur fabri lignarii ad ligna dolanda et polienda, ferum habens latum et incurvum, manubriumque breve, ita ut tractari una manu possit: quod inventum fuisse a Dædalo Plin. 7. Hist. nat. 56. 57. (198). scribit: licet alii alium inventorem assignent. Ejus figura visitur in vet. lapide apud Gruter. 644. 2. et alibi; item apud Murat. Inscript. 534. (It. *asce*, *ascia*; Fr. *hache*, *hachette*; Hisp. *hacha*, *segar*; Germ. *die Axt*; Angl. *a chip-axe*, *hatchet*). Lex XII. Tabul. apud Cic. 2. Legg. 23. 59. ROGVM ASCIA NE POLITO. Plin. 16. Hist. nat. 40. 76. (207). Tilia cistissime ascias retundit. Cf. loca Vitruvii et Pallad. in seq. paragr. allata — Hinc Asciam suis cruribus illidere, proverb. apud Apul. 3. Met. 6. de iis, in quorum pernicio vertitur si quid moliantur, quod pariter Itali dicunt: *darsi della scure sul piè*. Sic Petron. fragm. Tragur. 74. Burmann. Ipse mihi asciam in crus impegi. ¶ 3. Item instrumentum, quo utuntur fabri cementarii in calce maceranda, rutrum. Est autem ejusmodi fere figuræ cum illo fabri lignarii, nisi quod longius manubrium habet et aciem obtusorem. Vitruv. 7. 2. 2. Sumatur ascia, et quemadmodum materia dolatur, sic calx in lacu macerata ascietur: si ad asciam offenderint calculi, non erit temperata, etc. Pallad. 1. R. R. 14. Ascias calcem, quasi lignum dolabis. — Videtur etiam esse ferramentum lapidicidarum ad saxa polienda. Hieronym. Ep. 106. in fin. *Ἀσκήριον* pro quo Latinus asciam vertit, nos genus ferramenti interpretamur, quo lapides dolantur. Huc enim pertinere putantur lapides plurimi inscriptionum sepulchralium, in quibus aut ascia depicta est, aut adjecta verba sub ascia posuit, ut apud Gruter. 760. 3., aut consummatum hoc opus sub ascia est, ut apud Reines. cl. 6. n. 112., aut ad asciam dedicatum posuerunt, ut apud Gud. 237. 6., aut, hoc sax. sub asc. ded. est, ut apud Gruter. 709. 5., aut denique, quod frequentissimum est in Gallicis monumentis, præsertim Lugdunensibus et vicinis, sub ascia dedicavit, vel per notas S. A. D. Postrema hæc formula hucusque valde torsit eruditior ingenia: variasque ejus interpretationes commenti sunt. Alex. Symmachus Mazzochius edita epistola sane longa, in qua xxx. et amplius doctorum virorum interpretationes recitat, suam adjicit, et dedicare ait esse usui tradere, encenari: quod fit cum primum sepulchro cadaver inferitur (tunc enim religiosum esse incipit ut Marit. Dig. 1. 8. 6. et Gallus Aelius apud Festum in Religiosus docent). Asciam, qua significat instrumentum fabrum cementariorum, per metonymiam sumi pro ipsa muri structura et fabrica: quam sententiam recentiores ferme omnes teneant, inter quos Hieronym. Amati in Dissert. dell' Acad. Archeol. di Roma T. 1. p. 104., Guarini Comment. XV. p. 3. 42., et Cavedoni Marm. Mod. p. 127. Itaque sub ascia dedicare esse sub ipsa sepulchri structura, h. e. statim ac perfectum est, vel cum parum abesset, ut perliceretur (V. Plin. 6. Ep. 10.), usui traditum esse, cadavere vel cineribus eo illatis. Quod legitur in Inscript. apud Murat. 537. 3. SE VIVO AB ASCIA FECIT MONIMENTVM MYRO CINCTVM: ab ascia esse a primo ascie usu, cum fundamenta substruuntur, seu ab initio structuræ. (Contra vero quod legitur in lap. apud Maff. Mus. Ver. 166. 1. A SOLO ET AB ASCIA; Ipse Maffejus significari vult a principio constructionis ad finem). Pergit Mazzochius, similia esse sub ascia posuit apud Gruter., et consummatum sub ascia est; item ad asciam dedicatum posuerunt: quæ supra indicavimus. Quoties vero in hujusmodi lapidib. alius est qui sepulchrum posuit, alius qui dedicavit. ut apud Gruter. 631. 7. DIVITIA DO-

MITIOLA CONJUGI KARISSIMO PONENDVM CVRAVIT, ET FILII SVB ASCIA DEDICAVERVNT: sententiam esse, positum quidem fuisse a Divitia sepulchrum, sed a filiis cadavere patris eo statim condito dedicatum. Si quando legatur aliquis vivus sibi sub ascia dedicavisse, ut apud Gruter. 646. 14. et 991. 4. et apud Spon. Antiquit. Lugdun. 4. p. m. 60., sic intelligendum, ut vivus monumentum extruxerit, et statim post moriens illatus sit, epigraphæ ab alio posita. Si quaeratur, cur in Lugdunensib. potissimum inscriptionib. asciam mentio fiat, respondet Mazzochius nusquam magis, quam in ea provincia sepulchra violari consuevisse, vel diruendo, vel inarando, vel alienum mortuum inferendo, præsertim si vel imperfecta essent, vel vacua, et nondum usurpata. Itaque et asciam appingere, et formulam adscribere morem fuisse, ut sciretur, eum locum jam esse religiosum, ac proinde non violandum. Extempus haberi ejus rei apud Sidon. 3. Ep. 12. NB. Allatæ Inscriptiones plerasque omnes nuper collegit Orell. n. 249., 4464., 4465., 4466., 4467., 4468. etc. — Muratorius in fine T. 1. Inscription. Thezaur., omnium qui hæc de re scripserit, hoc est Aldi Manutii, Reinesii, Fabretti, Mazzochii, Maffej et Mabillonii conjecturas refert, et sibi non placere fatetur: suam autem profert. Cum enim ascia figura, quæ in lapidibus appingitur, sæpe ligonis, aut securiculæ formam referat, ait, putare se, illud sub ascia continere hortationem et preces ad posteros, ut locum sepulchri purgatum servant, nec sinant stirpibus, herbis, vepribus horrescere et impediri. Hoc pluribus copiose confirmat, quæ ibi legenda prostant. — Alia ratione Jac. Facciolatus magister meus hæc intelligenda putat. Nam S. C. et decreto pontificum cautum erat, ut postquam mortui cadaver, aut cineres in sepulchrum illati essent, liceret nemini locum illum religiosum factum attingere, aut mutare, nisi a præside provincie venia peteretur, et ad collegium pontificum referretur. Id cum provincialibus Roma longe dissitis perincommodum esset, asciam sculperis et formulam apponebant, ut significarent, ædificatum quidem esse sepulchrum et usui traditum; sed non exædificatum, et extrema manu politum, et adhuc sub ascia positum, quod liceret domino aut heredibus mutare aliquid, addere, ampliare, aut transferre, tamquam inchoatum tantomodo et imperfectum. — Morcellus, qui rem hanc postremo attigit, de Stilo Inscript. Latin. T. 2. p. 76. edit. Pat., item jam direptam existimat a Maffejo, cujus opinionem probat, ac per eam formulam sub ascia dedicavit nihil aliud significari ait, quam novum intactumque addidit, sive ab ascia statim tribuit, assignavit. Hanc autem explicationem novo exemplo confirmat. Citat enim radulam aeneam Musei Kircheriani, quam templi donarium fuisse putat, et in qua legitur sua ASCIA P., per quæ verba significari putat, instrumentum ante dictum, quam quisquam uteretur. Ex hoc autem exemplo illud etiam se didicisse addit, asciam pro quocumque instrumento accipi, quo opus quodlibet perficeretur.

ASCIA, ðrum, n. plur. 2. subaudi loca, *ἀσξια*, duntaxat ea, in quibus nullæ sunt solis umbræ, quod contingit cum sol est in meridie, et vertici incolentium imminet, ut fit sub torrida zona statim anni temporibus. Græca vox ab α privativo et *οξία* umbra. Legitur apud Plin. 2. Hist. nat. 73. 75. (185).

ASCIO, as, are, a. 1. ascia dolare, cum de ascia lignaria sermo est: item calcem subigere, cum de ascia cementariorum fabrum loquimur. V. locum Vitruv. in ASCIA 3.

ASCIOCLA, æ, f. 1. parva ascia. Ibid. 19. Orig. 19. Ascias ab astulis dicta, quas a ligno eximit; diminutivum nomen est asciola. Hæc vox legitur etiam in Not. Tir. p. 193.

ASCISCO vel adscisco, sciscis, selvi, scitum, sciscere, a. 3. (ad et scisco). Adscisci per syncope pro adscivisti usurpat Fronto ad Verum Imp. Ep. 1. — Animadvertendum est Præteritum ascivi et Supinum ascitum et Participium ascitus esse repetenda a verbo ascio vel adscio, cum ascisco caret Præteritum et Supinum, quod usu venit omnibus verbis in seo desinentibus, quippe quæ Jonice stentant, ut colligitur ex Gell. 6. 15.; ea vero a Grammaticis vocantur inchoativa, ut a labo labasco, a serveo fervesco, a dormio dormisco: idem obinet in lingua Græca, in qua verba in *οξω* finita defectiva sunt, hoc est nullum habent tempus præter Præsens et Imperfectum in omnibus modis. — Part. Asciscens sub B.; Ascitus sub A. et B.; Asciturus sub A. b.; Asciscendus sub A.

et B. — Ascisco est aliunde assumo, adjungo, arcesso, recipio; et vim habet approbantis et ad se recipientis, scisco enim est probare, sancire, constituere (It. *prendere*, *ammettere*, *ricevere*, *approvare*; Fr. *prendre avec soi*, *recevoir*, *admettre*; Hisp. *tomar*, *recibir*, *admitir*; Germ. *annehmen*; Angl. *to take*, *receive*, *admit*, *approve*). Servata eadem significatione occurrit A) de personis, et B) de rebus.

A) De personis occurrit fere in jure civili de iis, quos alicujus rei, juris, societatis etc. participes facimus. — a) Absolute. Cic. Arch. 2. 4. Perficiam —, ut hunc — non modo non segregandum, cum sit civis, a numero civium, verum etiam si non esset, putatis asciscendum fuisse. Id. Balb. 11. 27. Ascisci ab aliqua civitate. Id. Tusc. 10. 23. Asciscere manus Muleiberi. h. e. in auxilium sibi ad opus perficiendum. Id. 6. Verr. 10. 21. sibi oppidum. h. e. societatem cum ipso linire. Id. 2. de republ. 13. 25. alienigenam sibi regem. Lucret. 5. 88. dominos acres. Auct. B. G. 8. 30. Etulibus omnium civitatum ascitis. Sall. Cat. 25. Eâ tempestate plurimos cujusque generis homines ascivisse dicitur. Ovid. 4. Pont. 9. 127. Tu certe acis hæc, superis ascite, videsque, Cæsar. Tac. 4. Ann. 57. Precibus uxoris Tiberio Germanicum, sibi Tiberium asciscere. Id. 2. Hist. 5. in fin. Asciscere tribunos centurionesque et vulgus militum. Id. 2. ibid. 8. militum multos. — b) Cum Accus. appositionis. Cic. Balb. 13. 30. Asciscere aliquem civem. Id. Pis. 11. 25. aliquem patronum. Id. Amic. 14. 50. binos sibi quasi propinquitates conjunctos et naturâ. Cæs. 1. B. G. 5. et 3. ibid. 9., et Sall. Cat. 48. aliquos sibi socios. Auct. B. Alex. 52. aliquem ducem. Virg. 11. Æn. 472., Liv. 21. 2. et Tac. 1. Hist. 59. in fin. aliquem generum. Plin. Paneg. 7. aliquem filium. Sueton. Tib. 23. aliquem successorem. — c) Addito ordine in quem, aut fine propter quem quis asciscitur — Per Accus. et præp. in. Liv. 6. 40. Ascitus in civitatem et patres. Tac. 11. Ann. 24. Asciscere aliquem in civitatem Romanam et in familias patriciorum. Curt. 4. 13. 28. aliquem in societatem. Id. 7. 5. 21. in societatem rei. Id. 6. 9. in societatem facinoris. Tac. 1. Hist. 25. in conscientiam facinoris. Id. 1. Ann. 60. in commilitum. Id. 11. ibid. 24. in numerum patriciorum. Id. 2. Hist. 53. in senatum. Inscript. apud Marin. Fratr. Arv. p. 530., quæ est apud Orell. 799. et 3048. in ORDINEM EQVIT. ROMAN. ADSCIVVS. Inscript. apud Maff. Mus. Ver. p. 379. 8. MARCO SALONIO A TIB. CLAVDIO CAESARE AVGVSTO GERMANICO CENSORE ADLECTO IN SENATVM ET INTER TRIBVNICIOS RELATO AB EODEM ADSCITO IN NVMERVM SALIORVM SALONIA MATER FILIO PIENTISSIMO VIVA FECIT. Ita legenda hæc Inscriptio, quæ mutila habetur apud Maff. loc. cit., quæque integra a. 1827. Vicetia extabat apud Arnaldum Tonieri. Justin. 38. 8. Asciscere virginem in matrimonium. Sueton. Claud. 39. Asciturus in nomen familiæ suæ Neronem. Id. Galb. 17. Ascitus testamento in bona et nomen. Tac. 1. Hist. 15. Asciscere sobolem aliorum in penates suos. Id. 1. Ann. 37. in cognomentum alicujus Imperatores. — Per Accus. et præp. inter. Tac. Agric. 9. Asciscere aliquem inter patricios. — Per Accus. et præp. ad. Cic. 2. Cat. 4. 8. Asciscere aliquem ad incredibile scelus fœdus. Liv. 4. 31. voluntarios ad spem prædæ.

B) De rebus — a) Generatim ponitur de iis, quæ aliunde assumimus ac recipimus. Cic. Balb. 8. 21. Ut cum jussisset populus Romanus aliqui, si id ascivissent socii populi ac Latini, ut tum lege eadem is populus teneretur. Et mox. Innumerabiles aliæ leges sunt latæ: quas Latini voluerunt, asciverunt. Id. 2. Legg. 8. 20. Asciscere effata fatidicorum et vatium. Id. 7. Verr. 72. 187. Sacra a Græcis ascita et accepta tueri. Id. Harusp. resp. 13. 27. Sacra ex Phrygia ascita. Id. Brut. 57. 209. Asciscere aliquam consuetudinem. Id. Orat. 8. 25. aptum suis auribus dictionis genus. Nep. Att. 3. Amittit civitatem Romanam alia ascita. h. e. acquisita vel accepta. Liv. 1. 20. Peregrinos ritus asciscendo. Ovid. 15. Met. 625. Coroniden (h. e. Esculapii cultum) sacris Romulæ urbis asciscere. Horat. 2. Ep. 2. 119. Asciscere nova (verba), quæ genitor produxerit usus. Colum. R. R. præfat. § 25. banc quasi agriculturæ partem. Quintil. 8. 3. 73. aliquid similitudinis gratiâ. Id. 8. 6. 3. Translatio recte ascita. Id. 9. 4. 58. Varietas gratiâ compositionis ascita. Priscian. 18. p. 1136. Putsch. Verba eosdem casus asciscencia. — b) Speciatim de iis ponitur, quæ facile recipiuntur, quia recta sunt et minimo pretio.

Cic. 4. Acad. (2. pr.) 40. 25. Tu vero ista ne asci-
veris, neve fueris commenticiis rebus assensus. *h. e.*
ne admiseris, probaveris, credideris. *Id. 2. ibid. 45.*
138. Ne — aliquid asciscam et comprem in cogitum.
Id. 3. Fin. 5. 17. Quæ prima sunt ascita natu-
ræ. *Et mox.* Eas igitur (*rerum cognitiones*) ipsas per
se asciscendas arbitramur. *Id. 1. Legg. 14. 31.* Sic
ab errore mentis, tamquam salutem aliquid, asciscitur
(*voluptas*). Juxta *Alotz* huc pertinet et illud
Grat. Cyneq. 16. Ascivere tuo comites sub nomine
divæ. *h. e.* ascivere hanc vitam, quæ verba in prio-
ribus versibus habentur: *Furlanetto* in suis MSS.
putat legendum sub nomine et verbum ascivere neu-
trum more usurpationis affirmat: alii interpretan-
tur ascivere se tibi comites: alii alia: — c) Item
speciatim de iis occurrit, quæ quis injuriâ sibi arro-
gat. *Cic. Dom. 36. 59.* Asciscendæ laudis causâ. *Id.*
1. Orat. 19. 89. Asciscere sibi prudentiam. *Brutus*
apud *Cic. 1. ad Brut. 16. 6.* sibi tyranni nomen. *Liv.*
4. 25. Imperium. *Id. 33. 31.* regium nomen. *Tac. 14.*
Ann. 52. sibi eloquentiæ laudem. — d) Item de iis
quæ propria non sunt, sed acquisita atque aliunde
petita; quod sensu occurrit præcipue Part. præter.
pass. adjectivorum more. *Nep. Att. 4.* Tanta erat
suavitas sermone Latini, ut appareret in eo nativum
quemdam leporem esse, non asciscere. *h. e.* non aliunde
aut ab arte, aut a consuetudine acceptum, sed a
natura. *Ovid. 6. Fast. 172.* alitque cibus, quibus
ante solebat; Nec petit ascitas luxuriosa dapes. *h. e.*
longe petitas. *Curt. 10. 3. 6.* Geniti alicui, non asciti
militis. *Stat. 1. Silv. 1. 23.* Ascita proles. *h. e.* in
adoptionem recepta.

ASCITÆ, ærum, m. 1. hæretici quidam. *V. in ASCODROGITE. V. et ONOM.*

ASCITES, æ, m. 1. ἀσκήσις, species hydropsis, cum
humoris aquosi copia in membrana abdominis inte-
rioris, velut in utro quodam, continetur. Græca vox ab
ἀσκήσῃ utris. *Cæli. Aurel. 3. Tard. 8.* et *Plin. Valer.*
3. 12. Celsus enim 3. 21. Græcis littera scribit.

ASCITUS vel adscitus, a, um. *V. ASCISCO.*

ASCITUS vel adscitus, us, m. 4. asciscendi actus.
Cic. 5. Fin. 7. 17. Voluptatis alii primum appetitum
putant, et primam depulsionem doloris: alii censent
primum adscitum, non dolere, et primum declinatum
dolorem. *Atiq. leg. primum adscitum doloris vacuitatem.*
Sed incerta omnino est lectio (*V. Madvig ad h. l.*); et locum, sicut attulimus, restituit ex Codd. *Goe-
renzianus.*

ASCIUS, a, um. *V. ASCIA, orum.*

ASCLEPIADÆUS vel Asclepiadiæus, a, um, adject.
Ἀσκληπιάδης, ad Asclepiadem pertinens. *Asclepiadeum*
metrum dictum est ab Asclepiade poeta Græco,
qui fuit discipulus Isocratis, et aliquot tragedias
scripsit; atque hoc metrum vel invenit, vel frequen-
tavit. Tale est illud *Horatii 1. Od. 1. 1.* Mæcenas atavis
edite regibus. *Diomed. 3. p. 508. Putsch.* — *Asclepiadeus*
absolute, b. e. versus, dixit *Sidon. 9. Ep. 13.* sub init. *Poëcia*, et *Horatiana* incude forma-
tos Asclepiadeos tibi quospiam transmittam.

ASCLEPIADICUS, a, um, adject. idem ac Asclepiadeus,
ut *Asclepiadicum metrum* apud *Mar. Victorin. 1. p. 2494. Putsch.*

ASCLEPIAS, ædis, f. 3. ἀσκληπιάς, herba est folia
hederæ habens, ramos longos, radices numerosas,
tenues, odoratas; floris virus grave, semen securidacæ;
nascitur in montibus. *Plin. 27. Hist. nat. 5. 18. (35).*
Cl. Fée (Op. cit. vol. 3. p. 431.) ait qualitates a *Pli-
nio* allatas minime sufficere ad herbam hanc definiendam.
Sed si quid audendum, hanc exhibet synonymiam:
Aσκληπιάς Dioscor. 3. 106; *Κισσίων*, οὐ δὲ
κισσόφυλον Græcor., et Dioscor. in notis; et *Asclepias*
Plin. 1. c. suntne *Asclepias Vincetoxicum* L. *Spec. plant. 314?*

ASCLEPIODOTON, i, n. 2. ἀσκληπιόδοτον, me-
dicamentum præstantissimum et exquisita arte compo-
situm, præsentissimum ægro remedium, tamquam si
ab ipso Æsculapio datum sit: ab Ἀσκληπιοσ Asclepius,
seu Æsculapius, et δίδωμι do. Gentiles ita appellabant
ea medicamenta, quibus sumptis statim con-
valescebant. Legitur apud *Tertull. Apolog. 23.* Iste
ipse Æsculapius medicinarum demonstrator, alia die
moriturus Socordio et Thbanatio et Asclepiodoto vitæ
subministrat, nisi se demonem confessus fuerit
Christiano mentiri non audens, ibidem illius Christi-
ani procacissimè sanguinem fundit. — Sed locum
Tertulliani attentius legendi apparebit, Asclepiodo-
tum non pharmaci, sed hominis nomen esse ab Æscu-

lapii in vitam revocati. Si tamen cum *Forcellino* vel-
lis esse pharmacum quoddam, cur non ille *Socor-
dium* et *Thbanatium* suis loca posuit et interpreta-
tus est, cum non minus, quam Asclepiodoton, pro
pharmacis debeant agnoscere?

ASCLEPION, ii, n. 2. panacis herbae genus sic dic-
tum, quod Asclepius seu Æsculapius filiam suam
Panaceam appellavit. *Plin. 25. Hist. nat. 4. 11. (30).*
Cl. Fée (Op. cit. vol. 3. p. 325.) hanc exhibet syno-
nymiam: Πανάκας ἀσκληπείων Theophr. Hist. plant.
9. 12. et Dioscor. 3. 56., et *Panax Asclepion* *Plin.*
1. c. sunt *Laserpitium lursutum* Lamrk. Fl. fr. 3. p.
648. et *Panax Gouan.* III. 13.

ASCODROGITE, ærum, m. plur. 1. hæretici quidam,
qui in suis ecclesiis utrem inflatum ponebant
et coopertum venerantur, circaque eum lascivientia
more bacchantium discurrebant, quorum mentio fit
in *Cod. Theod. 16. 5. 65.* et in *Cod. 1. 5. 18.*: et illa
appellati sunt ab ἀσκήσῃ uter; unde et *Ascitæ* dicun-
tur, ut est apud *Augustin. Hæres. 62.*

ASCOPERA, æ, f. 1. sacculus coriaceus in modum
utris factus, quo viator pedes necessaria utensilia se-
cum portat; sicut hippopæra dicitur, qua viator eques
utitur. Græca vox ἀσκηπέρα, ab ἀσκήσῃ uter et πέρα
pera. *Sueton. Ner. 45.* Ascopera collo deligata.

ASCRIBO vel ascribo, scribis, scripsi, scriptum,
scribere, a. 3. (ad et scribo). Part. *Ascriptus* in omni-
bus ferme paragr.: *Ascripturus* I. 1.; *Ascribendus*
II. — Ascribere proprie significat scribendo addere,
ascribere (It. aggiungere scrivendo, sottoscrivere;
Fr. ajouter en écrivant, écrire en sus; Hisp. añadir
escribiendo; Germ. dazuschreiben, zus.hreiben,
schreibend hinzufügen; Angl. to annex by
writing, add to a writing, subscribe).

1.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu est scripta alia
verba ascribendo audere vel marmorì aliæ rei verba
subscribere. Itaque occurrit — a) Generatim de
iis, quæ scribendo adduntur aliis jam scriptis. — *Ab-
solute.* *Cic. 3. Att. 5. 8.* Terentia — et te et sororem
tuam et matrem maxime diligit salutemque tibi plu-
rimam ascribit. *Id. 5. ibid. 20. 9.* Alexis, quod mihi
toties salutem ascribit, est gratum. *Id. 1. Divinat.*
16. 29. Illud minime auguris, quod ascripsit, ob eam
causam populum Romanum calamitatem maximam
cepisse! *Id. 2. Leg. agr. 20. 53. P. SERVILIUS RVLLVS*
TRIB. PLEB. DECEMVIR S. D. CN. POMPEIO CN. P. Non
credo ascriptum esse MAGNO. *Id. 5. Verr. 66. 154.*
Hoc quidem non reprehendo, quod ascribit AGGENVS.
Plin. 25. Hist. nat. 6. 26. (62). Herba Mithridatis
ipsius manu ascripta. *h. e.* addita catalogo aliarum
berbarum et descripta. — In illo *Phædr. 4. 10. 7.*
Tamen, scelestè, spiritu culpam luea, Olim cum ad-
scriptus venerit pœnæ dies. *adscriptus* est scriptus
a fati, fatalis, definitus, præscriptus. — Addito in
quo quid ascribitur per Ablat. aut Accus. et præp. in,
aut per Dat. *Cic. 3. ad Q. fr. 1. 3.* Antiquior dies
in tuis erat ascripta littera, quam in Cæsaris. *Id. 3.*
Att. 23. Ascribere diem in epistola. *Id. Cæcin. 33.*
95. Nam nisi esset, hoc in omnibus legibus non ascri-
beretur. *Id. ibid. paullo ante.* Hoc tibi respondeo,
ascripsisse eundem Sullam in eadem legem: Si quid
jus non esset etc. *Id. Dom. 44. 116.* Non est ausus
suum nomen emptioni illi ascribere: posuit scilicet
Scatonem illum etc. *Id. Balb. 8. 20.* Ascribere pœ-
nam fœderibus: *Liv. 39. 42.* notam motis senatus. *h. e.*
infamiae notam addere. *Curt. 4. 1. 7.* sibi regis titu-
lum, nec eundem alterius nomini. *Sueton. Galb. 2.*
statuatur titulus se pronepotem Q. Catuli. *Quintil. 1.*
7. 17. litteram a dativis casibus in ultima parte. — b)
Speciatim, cum sermo est de testamentis, ascribere
aliquid alicui est pro aliquo legatum addere testa-
mento. *Plin. 4. Ep. 10.* Sabinam — servo sic ascrip-
sisse legatum: *Modesto, quem liberum esse jussi.*
Sueton. Ner. 17. Cautum — ne quis alieni testamenti
scriptor sibi legatum ascribat. *Cl. Dig. 48. 10. 4.*
Falso sibi legatum ascribi curare. *Sueton. Vitell. 14.*
Liberus coheres alteri ascriptus. — Huc pertinent
et illa, quæ pariter testamentis addebantur. *Cic. Cluent.*
12. 34. Ascribere aliquem tutorem alicui.
Dig. 27. 1. 32. Cujus filium faceret heredem, eum
tutorem liberis non ascripsit. — c) Denique ponitur
et de iis, quæ alicui monumento inscribuntur, sive
scribendo adduntur, cum Dativ. aut Accus. et præp.
ad. Phædr. 5. prol. 6. Ascribere marmorì Praxite-
lem. *h. e.* Praxitelis nomen. *Sueton. Aug. 12. in fin.*
aliquid tumulo. *Id. Ner. 45.* columnis. *Id. Aug. 70.*
ad statuam alicujus. ¶ 2. Latiori significatione ascri-

bi dicuntur illi, qui alicui alibi annumerantur; unde
generatim usurpat *Sueton. Tib. 51.* Ascribere ali-
quem albo, et *Ner. 21.* in albo: et figurate *Horat. 3.*
Od. 3. 35. et ascribi (*Romulum*) quietis Ordini-
bus patiar deorum. Speciatim vero — a) Ponitur de
iis, qui non origine, sed allectione in civitatem asci-
suntur et occurrunt cum Dat., cum Ablat. et præpos.
in, aut Accus. et præpos. in. *Cic. Arch. 4. 8.* Ar-
chias Heracliam ascriptum. *Et paullo post.* Legati
hunc ascriptum Heraclensem dicunt. *Lex apud eumd.*
ibid. § 7. Ascribere aliquem fœderatis civitatibus. *Id.*
ibid. 5. 10. In civitatibus alia ascriptum esse. *Id.*
ibid. 4. 6. Ascribere aliquem in civitatem. — b)
Item ascribere est homines in coloniam mittendos ali-
cul agro attribuire et veteribus colonis addere, ut
Paul. Diac. p. 14. 11. Müll. docet. Liv. 8. 14. In
agrum senatorum coloni missi, quibus ascriptis spe-
ciem antiquæ frequentiae Vellitræ receperunt. Et An-
tium nova colonia missa cum eo, ut Antiatibus per-
mitteretur si et ipsi ascribi coloni vellent. *Id. 31. 49.*
Colonus Venusiam ascribere. *Id. 32. 7.* Colonosque
eo trecentos ascripserunt. *Id. 35. 9.* Tertia pars agri
dempta est, quo postea, si vellent, novos colonos
ascribere possent. Adde *eumd. 33. 24.* et 38., et 34.
42. Tac. 14. Ann. 27. Veterani Tarentum et Antium
ascripti. — c) Item ascribi dicebantur et milites qui
aut militiæ nomen cum darent ejusdem quoque onera
suscepant (ut apud *Tac. 2. Hist. 94.* Urbanæ mili-
tiæ ascribi); aut inermes, qui succederent armatis mi-
litibus, si quis eorum deperisset, et legionum nume-
rum supplement, de quibus *V. ASCRIPATIVUS*; aut
denique extra ordinem et ita ascebantur, ut com-
modis fruerentur, labore carerent, ut apud *Lamprid.*
Alex. Sev. 15. Jurejurando deinde se constrinxit, ne
quem ascriptum haberet, ne annonis rempublicam
gravaret. — Huc pertinent et illa *Phædr. 4. 17. 16.*
Ascribere legatos. Et *Cic. Flacc. 30. 74.* rebus tuto-
rem. ¶ 3. Latissimè sensu sumitur pro adjungere,
annumerare, addere; et occurrit cum Accus. et præp.
ad aut in, cum Ablat. et præp. in, aut sæpius cum
Dat. *Cic. 1. ad Q. fr. 1. 5.* Si quem forte tui cognosti
amantorem, hunc ad tuum numerum libenter ascri-
bito. *Id. 3. Off. 10. 45.* Ascribere aliquem tertium
ad amicitiam. *Id. 2. Orat. 66. 264.* Ad hoc genus
ascribuntur narrationes apologorum. *Id. Rabir. Post.*
1. 1. Ascribat ad iudicium suum meam sententiam.
Id. 2. Phil. 13. 33. Tu vero ascribe me talem in
numerum. *Lucret. 4. 1183.* Ascriptum esse in amore.
Cic. 5. Tusc. 22. 63. Ascribere aliquem tertium qui-
busdam. *Id. pro leg. Manil. 19. 58.* aliquem comi-
tem alicui belli. *Id. Opt. gen. orat. 6. 16.* alicujus sen-
tentiam suæ. *Horat. 1. Ep. 19. 4.* poetæ Satyris Fau-
nistique. *Curt. 6. 2. 13.* Scythas Asiæ. *Plin. 2. Hist.*
nat. 7. 5. (18). aliquem nominibus. *Id. 13. ibid. 22.*
42. (122). ferulam arborum generi. *Quintil. 12. 5.*
3. affectum vitia. *Tac. Germ. 46.* Peucinatorum (al.
Fennorum) nationes Germanis an Sarmatia ascribam,
dubito. *Id. Dial. de orat. 17.* aliquem antiquis tem-
poribus.

II.) Improprie ascribere ponitur pro attribuire,
imputare. *Cic. 1. Invent. 49. 91.* Quare hoc incontra-
dum Scipioni ascribendum videtur. *Id. 3. Nat. D.*
37. 89. Bonos exitus ascribere et attribuire diis im-
mortalibus. *Al. aliter. leg.;* Orenius pro ascribere
leg. arripere. *Plin. 25. Hist. nat. 4. 11. (30).* Pana-
ces diis inventoribus ascriptum. *Id. 10. ibid. 5. 6.*
(18). Jovi aquila ascribitur. *Pacat. Paneg. Theod.*
8. Bellicæ rei gloriam fortunæ ascribere. *Claudian.*
1. Cons. Stilich. 79. nec si quid iners atque imple-
turba Audeat, ascribis juveni. *Papir. Just. Inj. 49.*
1. 21. Ascribere alicui damnum. Juxta *Alotz* huc
pertinet et illud *Phædr. 4. 2. 5.* Qui, facere quæ non
possunt, verbis elevant, Ascribere hoc debent exem-
plum sibi. *h. e.* sibi attribuire. *Schefferus* autem pu-
tat verbum ex re nummularia desumptum: solebant
enim, ait ille, creditores apud mensarium summam
jubere transcribi in suas tabulas et hoc proprie ascri-
bere, idemque est ac accipere velut ex debito et suum
facere.

ASCRIPTICIUS vel adscripticius, a, um, adject.
ascriptus, ascitus, annumeratus, allectus. — a) Ascrip-
ticius quivis oppositum originario. *Cic. 3. Nat. D.*
15. 39. Quos quasi novos et ascripticios cives in cæ-
lum receptos putant. — De ascripticiis militibus *V.*
ASCRIPATIVUS. — b) *Ascripticii servi*, seu coloni
dicuntur, qui alicui agro colendo ascripti et attributi
sunt, ut ei agro adhærescant, et quasi ipsius prædii

pars sint, bonaque omnia agri domino acquirant: differuntque ab originariis, qui ibi nati sunt et ab ipsa nativitate ei colendo additi. *Impp. Valentinian. Valens et Gratian. Codd. 11. 47. 6. Ibid. 3. 38. 10.* Ascripticiae conditionis servi, colon. *Ibid. 1. 3. 37.* Ascripticii agricolae.

ASCRIPTIO vel adscriptio, ōnis, f. 3. — a) Adiectio in scriptura; et occurrit conereto, uti ajunt, sensu. *Cic. Cæcin. 33. 95.* Declarat ista ascriptio, esse aliquid, etc. *Dixerat autem antea, aseripsisse Sullam in eadem legem: Si quid jus non esset, rogari etc.* — b) *Cælius Aurelianus* in *præfat. Acut.* ait, Asclepiadi ascriptiones idem esse ac partitiones seu scriptiones, seu verba ab appellationibus, hoc est nominibus ipsis, effecta; ut puta, *φῶνις* est appellatio, *φῶνις* est ascriptio. Addit ascriptiones Græce vocari categoriæ, appellationes autem prosegore.

ASCRIPTIVUS vel adscriptivus, a, um, adj. idem quod ascripticius, ascriptus, allectus. *Ascriptivi* milites dicti sunt, qui olim ascribebantur inermes, qui succederent armatis militibus, si quis eorum deperisset, et legionum numerum supplerent (II. *superannumerario*; Fr. *surnuméraire*; Hsp. *supernumerario*; Germ. *neu oder überzählig e. ngetragen*; Angl. *supernumeraries*). Ita *Varro 7. L. L. 56. p. 142. Müll.* ad illud *Plauti Men. 1. 3. 1.* Extra numerum es mihi. *p. 8.* Idem Istuc aliis ascriptivis ad legionem fieri solet. *Paul. Diac. p. 14. 13. Müll.* hos eosdem appellat ascripticios, quos et accensos, et velatos, et ferentarios, et rorarios appellatos fuisse, docet. Quamquam ferentarii, et rorarii ab his distincti fuisse videntur. — *Lamprid. Alex. Sev. 15. et Trebell. Poll. in xxx. Tyrann. 18.* et vacantes et ascripticios appellant milites supernumerarios, ad commodum solum participanda inter milites relatos.

ASCRIPTOR vel ascriptor, ōris, m. 3. qui ascribit, subscriptor: et translate qui aliquid approbat, faveatque. Nam qui ascribit, approbat id, cui subscribit. *Cic. Dom. 19. 49.* Ille novicius Ligur, venalis ascriptor et subscriptor tuus. *Id. post red. in senat. 4. 9.* Dubitatis, quo animo fuerit in me conservando futurus, eum in restituendo auctorem fuisse ascriptoremque videatis? *Et ibid. 10. 46.* Non modo salutis defensor, verum etiam ascriptor dignitatis meæ. *Hottomann.* monet, his duobus posterioribus. *Cic.* locis tangi morem in senatu servari solitum, ut senatus-consultis apponerentur eorum nomina, quorum de sententia facta essent. *Klotz* vero ad *Cic. Oratones* vol. 3. p. 930. rectius putat in superioribus locis tangi morem in legibus ferendis seu proponendis solitum, ut legis auctori suum nomen ascriberent, qui eidem favebant; quod patet ex eodem *Cic. 2. leg. Agr. 9. 22.* Collegas suos ascriptores legis agrariæ non repudiabatis.

ASCRIPTUS vel adscriptus, a, um, V. **ASCRIBO**. **ASCYROIDES**, is, n. 3. *ἀσχροειδής*, herba ascyro similis, majores tamen ramos habens, ferulaceos, omnino rubentes, capitula parva, lutea, semenque in caliculis pusillum, nigrum, resinum. *Plin. 27. Hist. nat. 5. 20. (37).* Cl. *Fée* (*Op. cit. vol. 3. p. 433.*) inter ascyron et ascyroides nullum interesse discrimen putat; hanc enim exhibet, etsi aliqua cum dubitatione, synonymiam: *Ἀσχυρόν, οἷ δὲ ἀσχροειδής, οἷ δὲ ἀσχροειδής* Dioscor. 3. 172. et Orib. 11. 191. et *Ascyron* et ascyroides *Plin. l. c.* sunt *Hypericum Androsæmum* L. Spec. plant. 1102.

ASCYRON, i, n. 2. *ἀσχυρόν*, herba quæ et *androsæmon* appellatur. *Plin. 27. Hist. nat. 4. 10. (26).* V. **ANDROSÆMON**.

ASELLA, æ, f. 1. deminut. ab asina, ut asellus ab asinus; parva asina. *Ovid. 3. Art. am. 290.* Ut rudis ad scabram turpis asella molam. — NB. De cognomine V. **ONOM**.

ASELLULUS, i, m. 2. deminut. ab asellus, quod est deminut. ab asinus. *Arnob. 3. 16.* Si aselluli, canes, porci hominum aliquid saperent.

ASELLUS, i, m. 2. deminut. ab asinus, parvus asinus (II. *asinello*; Fr. *petit âne*, *ânon*; Hsp. *asnillo*, *borriquillo*; Germ. *ein Eselchen*, *kleiner Esel*; Angl. *an ass-colt*, a little or young ass).

I.) Proprie. Asellus est domesticum animal omnibus notum. *Plaut. Aulul. 2. 51.* In mentem venit te bovem esso et me asellum. *Cic. 1. Att. 16. 12.* Asellus onustus auro. *Varro 2. R. R. 6. 5.* Aselli dosuaril. h. e. qui onera portant. *Virg. 1. G. 273.* Sæpe oleo tardi costas agitator aselli, Vilibus aut onerat pomis. *Horat. 1. Sat. 9. 20.* Demitto auricular, ut

iniquæ mentis asellus Cum gravius dorso subit onus. *Ovid. 2. Amor. 7. 15.* Asellus auritus. *Id. 14. Met. 179.* lente gradiens. *Id. 4. ibid. 27.* pandus. *Colum. 7. R. R. 1. 1.* villis vulgarisque. *Plin. 17. Hist. nat. 5. 3. (41).* villis. — Apud *Petron. Satyr. 31.* asellus Corinthius cum bisaccio in promulsidari positus non est vas, aut ampورا aurita, sed vere asellus ex ære Corinthio factus, et ad ornamentum luxumque in mensa positus, ut saniores docent interpretes. — *Narrare fabellam asello surdo* proverbialiter dixit *Horat. 2. Ep. 1. 199.* et est rem narrare iis, qui ne auribus quidem, nedum mente quidquam percipiunt. — *Asellus in via cum lassus fuerit, diverticula querit* proverbialiter dixit *Hieronym. Ep. 107. ad Iovinianum n. 10.* et sensus est, a nimio labore et fatigatione abstinendum, ne pertæsi omnia deponamus.

II.) Impropie. 1. Obsceno sensu bipes asellus dicitur de homine magnis conditionibus instructo. *Juvenal. 9. 92.* atque alium bipedem sibi querit asellum. *Hieronym. Ep. 27. n. 3.* Verum revertimur ad nostros bipedes asellos. — Idem obscenus sensus latet et in illo, quod proverbii modo legitur apud *Petron. Satyr. 24.* Post asellum diaria non sumo. h. e. post pretiosum et delicatum cibum non comedo villam. — Eodem ferme sensu pro corpore humano ad libidinem prono dixit *id. Hieronym. Vit. S. Hilarion.* Ego, aselle, faciam ut non calcitres, nec te hordeo alam, sed paleis; fame te conficiam et sitis gravi onerabo junodere; per æstus ludagabo et frigora, ut cibum potius quam lasciviam cogites. 2. Asellus est etiam nomen piscis marini, ita dicti, quod sit colore cineris, ut *Varro* docet 5. L. L. 77. p. 31. *Müll.* Ejus duo genera docet esse *Plin. 9. Hist. nat. 17. 18. (61).*, alterum quod appellatur callariis, mole mihi, alterum *bacchus* dictus, qui non nisi in alto capitur. Hujus magnum pretium fuit apud antiquos post acipenserem et lupum, ut *Nepos et Laberius* apud *Plin. ibid.* tradidere. *Harduin.* eorum opinione rejicit, qui putant asellum eundem esse ac *merluce* Gallorum. Nec minus fortasse errant, qui eum faciunt, qui ab *Italis nasello* dicitur. *Ovid. Halieut. 131.* Et tam deformi non dignus nomine asellus. Adde *Cic. Aulul. 1. Turd. 1.* 3. Præterea est asellus nomen duarum stellarum in signo Cancr. Juppiter enim bello adversus gigantes edixit, ut omnes dii sibi opem ferrent. Adfuerunt Satyri quoque et Sylvani asinis insidentes, qui, cum in conspectu hostium essent, consternati sunt, eoque perstreperere tumultu, ut gigantes metu perterriti diffugerent. Asini ergo princeps causa victoria diis fuerunt. Hoc merito a Jove inter sidera collocati sunt. Etigium inter has duas stellas spatium nubecula occupat, quam *Præscipia* dicunt. Porro hanc fabulam narrat *Hygin. 2. Astron. 23.*, ubi etiam addit aliam de iisdem hoc modo. Bacchus furore objecto a Junone cum fugeret per Thesprotiam, ad Jovis Dodonæi templum tendens, pervenit ad paludem quandam, quam duorum asellorum ope feliciter transvectus, eos inter astra collocavit (Fr. etiam *Lactant. 1. 21.*). *Plin. 18. Hist. nat. 35. 80. (353).* Sunt in signo Cancr diuæ stellæ parvæ, Aselli appellatæ, exiguum inter illas spatium obtinente nubecula, quam *Præscipia* appellant. Hæc cum sereno celo apparere desierit, atrox hiems sequitur. — NB. Nonnulli asellum accipiunt pro furca, pertica, fulcro alicui rei sustinendæ, in illo *Pallad. 1. R. R. 18. 2.* Cupas — asellis altioribus impositas — possumus collocare. *Schneider.* leg. *basellis*; sed in notis hæc addit: Fluctuat lectio inter *asellis* et hanc senilatinam formam *basellis*: asellos tamen in hoc usu aliunde ignoramus. — De Asello nomine proprio V. **ONOM**.

ASEMUS, a, um, adj. *ἀσμος*. Asemæ tunicæ sunt tunicæ simplices, nullamque purpuram intextam, nullum clavum assutum habentes; ab α privativo, et σμα signum, nota. *Lamprid. Alex. Sev. 33. in fin.* Chlamydes hirtas Severi et tunicas asemas, vel tacrocheras, ex purpura non magnâ, ad usum revocavit suum.

ASENA, æ, f. 1. pro arena dixisse veteres colligimus ex *Varron. 7. L. L. 27. p. 130. Müll.*

ASIA, æ, f. 1. Secale, quod est genus frumenti, Taurini sub Alpibus asiam vocant, teste *Plin. 18. Hist. nat. 16. 40. (141).* Cl. *Fée* (*Op. cit. vol. 2. p. 167.*) hanc exhibet synonymiam: *Τύζα* Theophr. Hist. plant. 8. 1. et 2. et 4.; *Βριζα* Galen. de Fac. alim. 1. 312.; *Σικαζα* Græcor. recentior.; *Siligo* Colum. 2. R. R. 6. 9. teste *Sprengel*, et *Secale et asia* *Plin. l.*

c. sunt *Secale cereale* L. Spec. plant. 121. De hac vero synonymia Idem *Fée* vehementer dubitat quod ad asiam attinet. V. L. c. — NB. De Asia nomine proprio V. **ONOM**.

ASIÆNE adverb. asianò more. *Quintil. 12. 10. 17.* Neque Attice pressi, neque Asiae sunt abundant.

ASIÆNUS, a, um, adj. ad Asiam pertinens, V. **ONOM**. Generali significatione *Quintil. 8. proem. 17., 9. 4. 103.* et 12. 10. 16. *asianus* appellat eos, qui dicendi genus *Asiaticum* sequuntur. V. **ASIATICUS** infra.

ASIARCHIA, æ, m. 1. *ἀσιάρχια*, qui asiarchiæ dignitate decoratus est: occurrit apud *Impp. Honor. et Theodos. Cod. Theod. 15. 9. 2.* Item in *Inscript.* apud *Henzen. 6156.* CA. DOTTIO DOTTI MARCELLINI FIL. SER. FLAVIANCO PATR. COL. FLAM. DIVIR VIR II. QQ. MYNER. II. ET AGONOTHE. PERP. CERTAM. QQ. TALANT. (h. e. munerario iterum et agonothetæ perpetuo certaminis taliantri) **ASIARCH. TEMPL. SPLEND. CIVIT. EPHESES.** (h. e. asiarchæ templorum splendidissimæ civitatis Ephesi) EX LIBERAL. SYA ELECT. AGONOTHE. PERP. AB IMP. DIVO MARCO CERTAM. SACR. HADRIANUM (h. e. certamen sacrum Hadrianum, ἀγὼν ἐπὶ τοῦ Ἀδριανέων) EPHESI POSTVL. POPVLO OB MERIT. EIVS VIC. GERMALVS.

ASIARCHIA, æ, f. 1. *ἀσιάρχια*, supremum Asiæ sacerdotum annuum, et omnium sacrorum, ludorum, spectaculorum certaminumque publicorum presidatus; quæ dignitas nonnisi opulentissimis et nobilissimis viris concedi solebat, propterea quod sumptuosissima erat et magno splendore administranda. Occurrit hæc vox in *Dig. 27. 1. 6. § 14.*, et 50. 5. 8. pr. Ceterum V. vocem præced. et *Eckel. D. N. V. T. 4. p. 207.*

ASIATICUS, a, um, adj. ad Asiam pertinens. V. **ONOM**. II. c.

Asiatica, orum, n. plur. 2. sunt mala ex Asia, quæ *Plin. 15. Hist. nat. 12. 11. (39).* appellat *Asiatica persica*. C. lum. 10. R. R. 412. Frigoribus pigro veniunt Asiatica fetu.

Asiatici oratores dicuntur a *Cic. Brut. 13. 51.* et *Opt. gen. orat. 3. 8.*, et ab *Cæsare Augusto* apud *Sueton. Aug. 86.*, qui genus dicendi tumidum nimisque redundans sequuntur, quod *Asiaticum* genus ab eodem *Cic.* appellatur *Brut. 95. 325.* Nam cum Asianorum ingenia inaniora esse solcant, ut est apud *Liv. 45. 23.*, ut eloquentia et Piræce evecta est, et tota Asia peregrinari cepit, facile fuit, ut se exterius oblineret moribus, omnemque illam salubritatem Atticæ dictionis, quasi sanitatem, perderet et in ubertatem verborum nimis luxuriantem degeneraret. *Quintil. 12. 10. 16.* Antiqua quidem illa divisio inter Asianos et Atticos fuit, cum bi pressi et integri, contra inflati illi et inanes haberentur; et in his nihil superflueret, illis iudicium maxime ac modus deesset. — Porro *Asiaticum dicendi genus* duplex fuit: unum sententiosum et argutum, sententis non tam gravibus et severis, quam concinnis et venustis: alterum non tam sententiosis frequentatum, quam verbis voluere atque incitatum, qualis Ciceronis temporis Asia tota fuit, nec flumine aolum orationis, sed etiam exornato et faceto genere verborum. Cf. *Cic. Brut. 95. 325.*

ASIDA, æ, f. 1. Hebraica vox אֲסִידָא vel אֲסִידָא,

quam et Septuaginta *ἀσδα* verterunt. *Vulgat. ital. ed. Mai. Hierem. 8. 7.* Asida in calo cognovit tempus suum. *Hieronym.* vertit *milvus*: alii alia; V. *Interpp.*

ASILUS, i, m. 2. genus muscæ gregibus infestissimæ, quam aculeum in ore habere *Plin. 11. Hist. nat. 28. 34. (440).* tradit (II. *assillo*; Fr. *taon*; Hsp. *tabano*; Germ. *die Bremse*; Angl. *a horse-fly*, *gad-fly*). *Virg. 3. G. 146.* Est locus Silari circa ilicibusque virentem Plurimus Alburnum volitans, cui nomen asilo Romanum est, æstrum Graji vertere vocantes: Asper, acerba sonans, quo tota exterita silvis Diffugiunt armenta, etc. *Nigidius* apud *Philargyr. ad Virg. l. c.* Asilus est musca varia tabanus (forte legendum vulgo tabanus), bubus maxime nocens. Hic apud Græcos prius myops vocabatur: postea magnitudine inconfmodi æstrum appellatur. Adde *Philargyr., Servium et Probum* ad *Virg. l. c.* Ceterum *Seneca Ep. 58.* docet, hanc vocem suo tempore desisse usurpari tanquam nimis antiquam: quod et *Plin. loc. cit.* significat, ubi asilo nominato, sive tabanum,

inquit, dici placet. Ex quibus patet asilum fuisse vocem propriam rusticorum et eorum qui in historia naturali versabantur.

ASINA, æ, f. 1. femina asini (It. *asina*; Fr. *ânesse*; Hisp. *borrica*; Germ. *die Eselin*; Angl. *a she-ass*). *Varro 2. R. R. 8. 1.* Ex equo et asina fit binus. Adde *Colum. 6. R. R. 37. 4.*; *Plin. 8. Hist. nat. 44. 69.* (171). et locum infra cit.; et *Pallad. 1. R. R. 35. 16. Paul. Dig. 33. 7. 18.* Asina molendinaria. — In Dativo et Ablativo plurali habet asinis magis Latine, quam asinibus. Nam, ut docent grammatici, nomina feminina primum declinationis in iis casibus desinunt in is: sic filiis rectius dicitur quatuor filiabus, equis quam equabus, libertis quam libertabus. *Plin. 11. Hist. nat. 40. 95.* (233). Mammæ asinis a fetu dolent. — Hoc intellige (addidit, nec tamen recte, cl. *Furlanetto*; nulla enim auctoritate confirmat) cum aut epithetum, aut ipsa verborum constructio satis per se genus indicat, nec ullam parit ambiguitatem. Nam ad distinctionem adhibendam et vitandam ambiguitatem licet aliquando hac positione in *abus* uti. Et sic legimus *filiabus, equabus, libertabus* etc. *V.* suis locis. — *NB.* De cognomine. *V. ONOM.*

ASINALIS, e, adject. asinarius. *Apul. 4. Met. 3.* Asinali verecundia ductus.

ASINARIUS, a, um, adject. ad asinum pertinens. *Cato R. R. 10.* Molas asinarias duas, trusaliles unas. *h. e.* quæ ab asinis versantur. Adde *eum.* *ibid. 11.* — *Asinaria* herba vocatur in *Gloss. Philox.* rhododaphne, quæ et rhododendron dicitur, Italice nunc *oleandro*; ejus autem appellationis causa repetenda est ex eo, quod ejus flos, qui rosa laurea vocatur, letalis est cuncto pecori, ac præcipue asinis, si comederint, ut habes apud *Apul. 4. Met. p. 240.* *Oudendorp. V. et Isid. 17. Orig. 7. 54.* — *Apul. 7. Met. 8.* Mulierem putantes asinariam (*h. e.* quæ asinos pascit et agit), concedebant liberos abitus. — Hinc

Asinarius, ii, m. 2. absolute ¶ 1. Est qui asinos pascit, custodit et agit. *Cato R. R. 10.* et *i. 1.*, et *Varro 1. R. R. 18. 1.* Bubulcum, asinarium, subulcum. Adde *Sueton. Aug. 87. Inscript.* apud *Mommsen. 391.*, quæ est apud *Henzen. 7208. T. METRO. POTITO VIXIT. ANN. XVII. COLL. MVL. ET ASINAR. h. e.* collegium mulionum et asinariorum. Porro hæc Inscript. reperta est Potentillæ in fundamentis antiquæ ædiculæ S. Stephani, circum quam ædiculam muliones et asinarii Potentillæ in anniversario Sancti mulos asinosque circumagere consueverunt usu antiquissimo necdum abolito. ¶ 2. *Asinarius* per convicium dicuntur Christiani apud *Tertull. Apolog. 16.* et *advers. Gent. 11.* crimine, ut ibi ostenditur, ab Judæis tracto, qui adorare caput asinum falso credebantur, vulgata nempe a *Tac. 5. Hist. 4. fabula.* *Tertull. Apolog. 16.* Hoc forsitan improbandum, quod inter cultores omnium pecudum bestiarumque asinarii tantum sumus.

Asinaria, æ, f. 1. subaudi *fabula*, inscribitur una ex *Plauti* Comædiis, quia in ea memoratur pecunia ex asinorum venditione collecta. *Varro 7. L. L. 79. p. 150. Müll.* — *NB.* De Asinaria via. *V. ONOM.*

ASININUS, a, um, adject. ad asinum pertinens (It. *asinino*; Fr. *relatif à l'âne, d'âne*; Hisp. *asino*; Germ. *vom Esel herrührend*; Angl. *asinine*). *Varro 2. R. R. 8. 2.* Asininus pullus. *Id. ibid.*, *Plin. 28. Hist. nat. 14. 58.* (204), et *Cel. Aurel. 3. Acut. 8. lac. Varro 2. R. R. 38. 2.* stercus. *Plin. 8. Hist. nat. 21. 30.* (72). pilus. *Id. 17. ibid. 9. 6.* (54). fimum. *Id. 28. ibid. 17. 67.* (230). carnes. *Fulgent. 3. Mythol. 9. aures.* — *Asinina* pruna cognominata sunt a vilitate, ut docet *Plin. 15. Hist. nat. 13. 12.* (41). sunt enim sine gustu, iisque rustici saginare suos solent. Juxta cl. *Fée* (*Op. cit. vol. 1. p. 229.*) *Pruna asinina* *Plin. 1. c.* sunt *Prunus asinaria* var. *γ* *L.* et *Pruna asinina* *Trag. 1020.*

ASINIVENTIDA. *V. CALYBA.*

ASINUS, i, m. 2. jumentum equo simile in multis, minus tamen et deformius, pilo longiore et horridiore, prælongis auriculis insignique tarditate; sed idem laboris omnium patientissimum (It. *asino*; Fr. *âne*; Hisp. *asno, borrico*; Germ. *der Fiel*; Angl. *an ass*).

1.) Proprie. — a) Inter multa asinorum genera celebres fuere apud veteres Arcadici (*V. ARCADIA*) et Reatinii, ut *Plin. docet 8. Hist. nat. 43. 68.* (167), ubi plura etiam de horum cultura, quemadmodum apud *Varron. 2. R. R. 6. 1.* et *Colum. 7. R. R. 1. 1.* *Paul. Aulul. 2. 2. 56.* Hoc magnum est periculum me-

ab asinis ad boves transcendere. *Cato R. R. 10.* Asini ornati elitellarii. *Id. ibid. 11.* Asini plostarii II, asinus molarius. *Cic. 2. Nat. D. 64. 159.* Mulorum utilitates et asinorum, quæ certe ad hominum usum paratæ sunt. *African. Dig. 32. l. 58.* et *Ulp. ibid. 33. 7. 12.* Asinus machinarius. *V. MACHINARIUS.* — b) Hoc animal Priapo sacrum est, eique immolabatur, seu quia hostis est inimicus; avidissime enim olera appetit, et areolas nullo discrimine proculcat: seu quia olim dicitur cum Priapo de conditionis magnitudine certasse, victusque pœnas morte dedisse, ut *Hygin. 2. Astron. 23.* narrat; tametsi *Lactant. 1. 21.* victum fuisse ipsum Priapum asserit: seu tandem quia ruditu eundem Priapum detexerit, cum Vestæ dormienti insidiaretur, ut apud *Ovid. 6. Fast. 320.* legitur. *Id. ibid. 345.* Lampsacos hoc animal solita est mactare Priapo: Apta asini flammis indicis exta damus. Hoc tamen distichon eruditique plerique *Onitæ* abjudicant, sed minus recte. — c) Per convicium dicitur de homine stulto, stupido, tardo, duro. *Plaut. Pseud. 1. 2. 4.* Neque ego homines magis asinos unquam vidi. *Ter. Heaut. 5. 1. 3.* In me quidvis harum rerum convenit, quæ sunt dicta in stultum: caudet, stipes, asinus, plumbeus. *Cic. Pis. 30. 73.* Quid nunc te, asine, litteras doceam? non opus est verbis, sed fustibus. *Cic. 4. Att. 5. 3.* Scio te voluisse, et me asinum germanum fuisse. *h. e.* stupidum, qui quæ suasisti, non feci, nec salutaria esse intellexi. *Cl. Ter. Eun. 3. 5. 49.* Tum equidem istuc eo tuum impudens videre nimium vellem: Qui esset status, flabellulum tenere te asinum tantum. *V. Eum. Eun. 3. 5. 50.* — d) *Asinus* ad lyram, *ὄνος λύρας*, subaudi *ἀκροατής*, proverbium de homine hebetē et ad litteras minime apto. Ductum est ex eo, quod cum plerique animalia lyrae sono delectari quodammodo videantur, solus asinus nihil prorsus eo movetur: sumptumque est ex *Varron.*, qui quondam a suis satyris *ὄνος λύρας* inscripsit. *Gell. 3. 16.* refert fragmentum ex alia ejusdem satyra, quæ inscribitur *Testamentum*, his verbis: *Si filii erunt ὄνοι λύρας, exheredes sunt.* *Hieronym. Ep. 27. ad Marcellam 1.* Asino lyra superflue canit. — e) In illo *Catull. 97. 10.* Et non pistrino traditur atque asino: asinum volunt multi significare metam molendinariam, quæ a Græcis quoque *ὄνος* dicitur. In his est *Fulpius*, qui locum præclare illustrat. — f) *Asinus albus* de homine maledico, qui aliorum scripta carpit, dixit *Quintil. 6. 3. 57.* — g) Qui asinum non potest, stratum cædit, Italice *chi non può battere il cavallo, batte la sella*, proverb. apud *Petron. fragm. Tragur. 45.* *Burmamn. de lia*, qui cum non possunt verum injuriæ acceptæ auctorem ulcisci, in debiliorem et innocentem sæviunt. — h) *Asinus* in tegulis apud *Eum. ibid. 63.* videtur esse proverbium de re nova, insolita, stupenda ac prodigiosa.

II.) Improprie asinus significat corpus humanum ad libidinem proclive. *Paulin. Nolan. carm. 21. 617.* Sic fortis anima mortificans asinum suum. *V. ASELUS II. 1.*

ASINUSCA, genus est quoddam uvæ parvi pretii, nec aspectu gratæ. *Plin. 14. Hist. nat. 3. 4.* (42). et *Macrobi. 2. Saturn. 16. Cl. Fée* (*Op. cit. vol. 1. p. 165.*) hæc habet: Aurat'ion donne à ce raisin dédaigné cette éphithète comme méprisante? *Plin.* dicit que l'uvæ asinusca n'est point estimée. *Daléchamp* veut, au contraire, que ce raisin soit nommé asinusca à cause de sa couleur grisâtre qui rappelle la nuance de couleur du poil de l'âne.

ASIO, ōnis, m. 3. genus avis, seu potius noctuæ, de quo ita *Plin. 10. Hist. nat. 23. 33.* (68). Otus bubone minor est, noctuis major, auribus plumeis eminentibus: unde et nomen illi (nempe ab οὖς, ὠτός auris); quidam Latine asionem vocant: imitatrix alias avis ac parasita, et quodam genere saltatrix. *Id. 29. ibid. 6. 38.* (117). Asio nocturnum est genus, quibus pluma aurium modo mirat.

ASMA, atis, n. 3. *ἀσμα*, Græca vox, quæ cantilenam significat. *Mar. Victorin. 3. p. 256.* *Putsch.* Videt subjectum metron sapphico hendecasyllabo et per ordinem ejusdem asmatum similes clausulas haberi. Et *4. p. 2610. ibid.* Accepta semel asmatum structione. Et *p. 2616. ibid.* Monostrophæ vocantur hæc asmata. Et *p. 2618. ibid.* Per totum autem asma diligentia poetica id observatum est.

ASOLEUCUS, a, um, adject. *ἀσολεύκος*, non vitiosus, ab *α* privat. et *σολεύκος* barbarus. *Caper de Orthogr. 2245.* *Putsch.* Sic militis puer Galearius

recte dicitur, nam Galearia solæcismus; non est puer galearia; ac sic rite voces puer est galearius, hic asoleucus. lege asoleucus; et *V. GALEARIUS* et *GALEARIA*.

ASOMATUS, a, um, adject. *ἀσώματος*, incorporeus: Græca vox ab *α* privativo et *σῶμα* corpus. Legitur apud *Capell. 3. init.*

ASOTIA, æ, f. 1. prodigalitas, luxus, incontinentia in sumptibus, *ἀσῳτία* et *ἀσῳτία*. *V. ASOTUS.* *Gell. 10. 17.* Est persona divitis avari et parci, sumptum plurimum asotiamque adolescentis viri deplorantis. *Veteres edit. Græce habent ἀσῳτιαν.* *Id. 19. 9.* Ut in tali asotia atque nequitia artium vince-retis.

ASOTUS, a, um, adject. *ἀσῳτος*, incontinens in sumptibus voluptatum parandarum causa, luxus et gæneæ studio perditus, nepos. Vox Græca ab *α* privativo et *σῶς* servo, salvum et incolumem reddo. Est enim *ἀσῳτος* ὁ δὲ αὐτὸν ἀπολλύμενος, ut interpretatur *Aristoteles l. 4. de Morib. c. 1.*, hoc est qui per se suæque opera perit. *Cic. 2. Fin. 7. 22.* et *8. 23.* non semel hanc vocem Latine usurpat et, qui sint asoti, demonstrat. *Id. 3. Nat. D. 31. 77.* asotis opponit acerbos, hoc est eos, qui voluptatem omnem etiam honestam excludunt, et acerbam quodammodo tristemetque vitam vivunt.

ASPALATHUS, i, m. 2. *ἀσπάλθος*, spina candida, in Ægypto nascent, magnitudine arboris modicæ, flore rosæ, ejus radix ob odoris suavitatem in unguentis expetitur. *Plin. 12. Hist. nat. 24. 52.* (110). Ex hac sit etiam oleum, ut *Id. 15. ibid. 7. 7.* (30). docet. Uxi sunt etiam ad condicendum vinum aromatiten, teste *Eod. 14. ibid. 16. 18.* (107). — Alius ab hoc videtur esse frutex eodem nomine appellatus, quem describit *Id. l. 24. c. 13.*, et in Nisyro et Rhodiorum insulis nasci tradit. Fortasse est is, quem nunc lignum Rhodium appellant. Cl. vero *Fée* (*Op. cit. vol. 1. p. 51.*) nullum putat interesse discrimen inter aspalathum Ægyptium et Rhodium, atque hanc exhibet synonymiam: *Ἀσπάλθος* Dioscor. I. 23. et *Aspalathus* *Plin.* in omnibus locis super. cit. sunt *Lignum Rhodianum* *Offic.* bois de Rhodes, et abusive nunc bois de roses, *Convolvulus scoparius* *L. Spec. plant. 135.*

ASPALAX, æcis, f. 3. inter herbas bortenses enumerat *Plin. 19. Hist. nat. 5. 31.*; sed quæ ea sit, incompertum esse notat *Harduinus*. Cl. vero *Fée* (*Op. cit. vol. 2. p. 318.*) cum *Harduino* consentit, atque inter cetera hoc addit, hujusmodi herbam enumerari etiam a *Theophr. Hist. plant. 7. 2. ἀσπάλαις*.

ASPARAGUS, i, m. 2. (*ἀσπάραγος* vel *ἀσπαραγός*). Latine quoque, sicut Græce, scribitur *asphragus*, et ita legitur apud *Apul. Herb. 84.* — Apud *Non. 204. 25. Merc.* in verbis *Varron.*, quæ ibi recitat, legitur *spargagus*; quod, nisi mendum est ut *Forcellinus* putavit, certe vocabulum fuit vulgari sermone corruptum. — Ceterum asparagus (a particula *a* intensiva et *σπαρσσω* lacerare, quia ejus caulis terram lacerat ut surgat, vel quod trahitur e terra antequam maturescat) herba est fœntuli folio, nudum caulem, seu turionem prius emittens, quam folia parvis baccis et, cum maturuerint, rufis: ejus duplex est genus, silvestre alterum, quæ et *corruda* dicitur; alterum hortense. ¶ 1. Stricto sensu. *Cato R. R. 6.* Ibi corrudam serito, ut asparagi fiant. *Id. ibid. 161.* *Schneid.* Asparagus quomodo seratur etc. *Varro 1. R. R. 23. 5.* Umbrosis locis aliæ aras, ut corrudam, quod ita petit asparagus. Adde *eum.* apud *Non. l. superius c. Colum. 10. R. R. 246. F.* baccæ asparagi spinosa proslit herba. Adde *eum.* *ibid. 3. 45. Plin. 19. Hist. nat. 8. 42.* (147). Omnium hortensiorum laudatissima cura asparagus. *V.* ibi plura de his. *Id. ibid. 4. 19.* (54). Silvestres fecerat natura corrudas, ut quisque decerneret passim: ecce atiles spectantur asparagi. *Juvenal. 11. 69.* et montani Asparagi, posito quos legit villicia fuso. — *Velocius quam asparagi coquantur*, proverb. ad exprimendam festinatæ rei velocitatem. Augustus Cæsar frequenter eo utebatur, ut narrat *Sueton. Aug. 87.* — Cl. *Fée* (*Op. cit. vol. 2. p. 344.*) hanc de asparago hortensi exhibet synonymiam: *Ἀσπαραγός* *Galen. 1. c.* et *Dioscor. 2. 142.*, et *Asparagus* *Plin., Juvenal.,* et *Latinorum* *ll. cc.* sunt *Asparagus officinalis* *L. Spec. plant. 448.* — De asparago silvestri *V. CORRUDA.* ¶ 2. Latiori sensu asparagi nomine Latini, haud aliter ac Græci, intelligunt quoscumque teneros caules ad fructus aut seminis productionem

crescentes, ut docet *Galen. 1. 2. Aliment. facult. c. 58. Hinc Plin. 23. Hist. nat. 1. 17. (27). Vitis nigra seu bryoniae asparagos Diocles prætulit veris asparagis in cibo, urinæ ciendæ. Id. 21. ibid. 15. 54. (91). In totum spina est asparagus, scorpio: nullum enim folium habet.*

ASPARGO vel *adspergo*, *sparginis*, etc. *V. ASPERG*-*GO*, *spergnis*, etc.

ASPECTABILIS vel *adspectabilis*, *e*, *adject.* (*aspecto*). *Comp. Aspectabilior* 2. Est qui videri potest: unde ¶ 1. Qui sub aspectum cadit, visibilis. *Cic. Tim. 4. Deus animal unum, aspectabile, in quo omnia animalia continerentur, effecit. Et paullo post. Corporeum autem et aspectabile, itemque tractabile necesse est esse, quod natum est. ¶ 2. Item dignus qui aspietur. Apul. de Mag. 14. An tu ignores, nihil esse aspectabilius homini nato, quam formam suam?*

ASPECTAMEN vel *adspectamen*, *onis*, *n. 3.* Idem ac *aspectus*. *Claud. Mamert. de statu anim. 2. 12. a med. Sunt hæc omnia genti mortalium vel convenientia usui, vel jucunda aspectamini? Al. leg. expectamini eodem sensu.*

ASPECTIO vel *adspectio*, *onis*, *f. 3.* actus aspiciendi. *Festus p. 333. 9. Müll. Spectio in auguralibus ponitur pro aspersione.*

ASPECTO vel *adspecto*, *as*, *avi*, *atum*, *are*, *a. 1.* *frequent. ab aspicio.* — *Part. Aspectsus* 1. — *Aspecto* est sæpe, attente ac diligenter specto atque intueor; admirator, stupens atque attentus intueor.

I.) *Proprie. Ennius 10. Ann. 21. Aspectabat virtutem legionis suspectans. Id. apud Cic. 3. Tusc. 18. 39. Hiccinne iste ille Telsma, modo quem gloria ad cælum extulit? quem aspectabant? cuius ob nos Graji obvertebant aua? Plaut. Amph. 1. 1. 114. Cælum aspectare. Id. Most. 4. 3. 32. Quæso edepol buc me aspecta et responde mihi. Id. Epid. 5. 1. 16. Estne ut tibi dixi? aspecta. Id. Amph. 4. 2. 8. Quid me aspectas, stollide? Ter. Eun. 3. 5. 11. Saline sanus? Quid me aspectas? Cic. Plowd. 42. 101. Quid me aspectas, quid mea pronissa repetis? quid meam fidem imploras? Lucret. 3. 75. Macerat invidia, ante oculos illum esse potentem, illum aspectari clari qui incedit honore. Forcellinus hunc Lucret. locum singularem paragr. distinxerat, ibique aspectare acceperat pro suspicere, admirari. Virg. 3. G. 228. Et stabula aspectans regis excessit avitis. Id. 10. Æn. 251. Aspectare auperam convera. Id. 6. ibid. 185. silvam immensam. Stat. 3. Theb. 82. Nunc crucis ora tyranni, Nunc ferrum aspectans.*

II.) *Improprie occurrit* — a) De abstractis, et est animum intendere, advertere. *Tac. 1. Ann. 4. Omnes, exultant æqualitate, iussa principis aspectare. h. e. diligenter attendere.* — b) De locis, e quibus regio aliqua videri potest. *Virg. 1. Æn. 420. collem, qui plurimus urbi imminet, adversas aspectat desuper arces. Tac. 12. Ann. 32. Mare, quod Hiberniam insulam aspectat.*

ASPECTUS vel *adspectus*, *a*, *nm.* *V. ASPICIO.*

ASPECTUS vel *adpectus*, *us*, *m. 4.* (*aspicio*). Olim *aspectus*, *uis*, declinatum est; unde, extritā s, Genitivus *aspectui*, pro quo *aspecti* bis dixit Accius apud Non. p. 485. 21. *Merc.* et apud Priscian. 6. p. 712. *Putsch.* — In Dat. *aspectu* pro *aspectui* dixit Virg. 6. Æn. 465., quæ ratione *anu* pro *anui*, *conubitu* pro *conubitu*, *ornatu* pro *ornatu* usurpatum legitur, ut *Gell. 4. 16.* et *Non. 9. 15.* edit. veter. adnotarunt. Hls adde *jussu*, *nulu*, *venatu*, *manu*, *victu* etc., quæ *V.* suis locis. Sic enim olim a multis declinabantur huiusmodi nomina. — Ceterum *aspectus* occurrit A) *Active*, et B) *Passive*.

A) *Active.* ¶ 1. *Aspectus* est aspiciendi actus, sive actus quo aliquid oculis intuemur: et occurrit — a) *Absolute.* *Cic. 7. Att. 3. 1. E quibus (litteris tuis) primo aspectu voluptatem cepi, quod erat a te ipso scriptæ. Id. 2. Nat. D. 35. 90. Primo aspectu in animum quiddam se putat videre. Id. Brut. 54. 200. Uno aspectu. Et figurate Id. 4. Acad. (2. pr.) 11. 35. Quod cuique occurrit et primo quasi aspectu probabile videtur. Item figurate Quintil. 10. 2. 16. Ad primum velut aspectum orationis. Virg. 1. Æn. 617. Obstupuit primo aspectu Sidonia Dido, Casu deinde viri tanto. Tac. 15. Ann. 61. in fin. Vocitamen et aspectui peperit. h. e. ab ejus præsentia et conspectu abstulit. — b) *Addito Genitivo* aut alio vocabulo ad *aspectum* ipsum definiendum; et tunc *aspectus* accipi etiam potest pro præsentia, conspe-*

ctu. *Cic. 1. Cat. 7. 17. Carere aspectu civium. Et ibid. Hominum aspectum præsentiamque vitare. Id. Sull. 26. 74. Hominum aspectum lucemque vitare. Id. Harusp. resp. 5. 8. Violare sacra Bonæ Deæ aspectu virili. Virg. 9. Æn. 657. Mortales medio aspectu sermone reliquit. Id. 6. ibid. 465. Siste gradum, teque aspectu ne subtrahe nostro. Seneca Hippol. 734. Fugere aspectum alicujus. Tac. 16. Ann. 23. in fin. Exuere aspectum alicujus rei. h. e. se subtrahere alicujus rei aspectui. Id. 3. ibid. 59. Gravari aspectu civium. Id. 13. ibid. 16. Veseli in aspectu propinquorum. Id. 5. Hist. 17. Esse in aspectu. Aurel. Vict. Cæsar. 21. Dare se aspectui alicujus. ¶ 2. Item ipsa oculorum in aliquid intentio seu conversio. *Cic. 2. Nat. D. 57. 141. Naturis lubricis oculis fecit et mobiles, ut et declinarent et aspectum quo velint facile inverterent. Id. Prov. consul. 16. 36. Refere aspectum in curiam. Id. 3. Herenn. 15. 27. Aspectu scri uti. ¶ 3. Item ipsa videndi vis seu facultas, videndi sensus, visus. *Ennius apud Cic. 4. Acad. (2. pr.) 17. 52. Sed mihi neutiquam cor consentit cum oculorum aspectu. Cic. Tim. 4. 9. Sub aspectu tactumque cadere. Id. 2. Orat. 87. 358. Venire sub aspectum. Id. 1. Off. 4. 14. Aspectus sentiri. Id. Arch. 6. 13. Proferre aliquid in aspectum et lucem. h. e. in publicum edere. Id. 2. Orat. 87. 357. Res ab aspectus iudicio remotæ. Id. 1. Tusc. 30. 73. Amittere aspectum. ¶ 4. Item totum illud spatium, quo usque oculorum acies intendi potest, Græce *ὀπίσθω*. *Cic. 1. Divinat. 44. 92. Illi orbis, qui cælum quasi medium dividunt et aspectum nostrum definiunt, qui a Græcis ὀπίσθωτες nominantur, a nobis finientes rectissime nominari possunt. Cf. Plin. 2. Hist. nat. 54. 55. (143). In sexdecim partes cælum in eo aspectu divisere Tusci. Silig. vero leg. respectu. Cic. 6. Ferr. 52. 117. Et portus habet prope in ædificatione aspectuque urbis inclusos. Et figurate Q. Cic. Petit. cons. 1. 1. Ut ea, quæ in re dispersæ et infinita viderentur esse, ratione et distributione sub uno aspectu ponerentur.****

B) *Passive* *aspectus* est alicujus rei visio et præsentia: et ponitur ¶ 1. Pro ipsa rei alicujus visione tantummodo, pro re ipsa, quæ se offert aspicienda. *Cic. 4. Fam. 9. 3. Nec eam (patriam) diligere minus debes, quod deformior est, sed miserer potius, nec eam multis claris viris orbatam privare etiam aspectu tuo. Id. 6. Ferr. 62. 139. Quod posteaquam dixi, tantus est gemitus factus aspectu atque commemoratione etc. Nep. Iphicr. 3. Fuit autem et animo magno et corpore imperatoriæque formæ, ut ipso aspectu cuius injiceret admirationem sui. Curt. 4. 4. 5. Utrisque lætus fuit aspectus belluarum. Id. 8. 14. 12. Regis aspectus. Id. 3. 9. 10. Funditorum aspectu terribili milites. Plin. 2. Hist. nat. 68. 68. (172). Aspectus siderum. h. e. eorum apparentia et præsentia: aspiciere enim nos videntur, cum a nobis conspiciuntur. Id. 11. ibid. 52. 114. (274). Aspectus morum. h. e. signa et indicia in vultu et ore alicujus, ex quibus ejus mores licet cognoscere. — Hinc ad *aspectum* vel *aspectu* sunt dicendi modi, qui passim occurrunt. *Cic. 6. Ferr. 62. 117. Situs urbis præclarus ad aspectum. Horat. 1. Sat. 8. 26. Sagana et Canidia horrendæ aspectu. Plin. 11. Hist. nat. 18. 19. (47). Apes horridæ aspectu. Id. 13. ibid. 22. 40. (93). Cortex tristis aspectu. Id. 34. ibid. 3. 6. (17). Fædus aspectu. (Nisi malsis bis et aliis huiusmodi locis aspectu pro supino accipere). ¶ 2. Item pro rei specie et figura. *Accius apud Non. p. 485. 21. Merc. Abducite intro: nam mihi misertitudine commovit animum excelsæ aspecti dignitas. Pacuvius apud Cic. 2. Divinat. 64. 133. Quadrupes — cervicæ anguina, aspectu truci. Cic. ibid. 63. 158. Pomorum jucundus non gustatus solum, sed odoratus etiam et aspectus. Id. 2. Phil. 29. 73. Aspectus miserabilis suctionis. Cæsar. 5. B. G. 14. Horridiore aspectu esse in pugna. Plin. 8. Hist. nat. 42. 64. (162). Bucephalus torvo aspectu. Id. ibid. 45. 70. (184). Tauris generositas in aspectu. Id. 9. ibid. 9. 11. (35). Tristitia aspectus. Id. 35. ibid. 10. 37. (83). Urbes pingere blandissimo aspectu. Id. 31. ibid. 2. 20. (61). Columnæ aspectu discolori. Id. 24. ibid. 19. 113. (234). Herba aspectu roris marini. Id. 37. ibid. 7. 25. (76). Carbunculi aspectus nigrioris. Id. 10. ibid. 40. 56. (132). Caprimulgi grandioris merulæ aspectu. Quintil. 6. 3. 26. Aspectus et habitus oris non inurbus. Tac. 14. Ann. 10. Vultu et aspectu exterere legiones. Id.***

ibid. 32. Oceanus cruento aspectu. Gell. 14. 4. Aspectu vehementi et formidabili esse.

ASPELLO vel *abspello*, *pellis*, *pili*, *pulsio*, *pelle*, *re*, *a. 3.* (*sb*, *abs* et *pello*). *Part. Aspellens* II. *Abspulsus* affert *Corn. Fronto de different. vocabul.*, sed nullo confirmat Latini Scriptoris exemplo. — *Aspello* est repellere, arceo, removeo (*It. cacciar via, rimuovere*; *Fr. chasser, éloigner*; *Hisp. echar fuera, apartar*; *Germ. fort-hinweg-davon-treiben*; *Angl. to drive away, remove, banish*).

I.) *Proprie. Plaut. Merc. 1. 2. 5. Simul autem plenissime eos, qui adversum eunt, aspellito, detrude, deturba in viam. Id. Amph. 3. 4. 17. Aspellere virum inde.*

II.) *Translate. Plaut. Trin. 3. 2. 46. Ille qui aspellit, compellit; ille qui consuadet, vetat. Id. Capt. 3. 3. 4. Aspellere alicui metum. Cic. vertens a Græco versus Æschili 2. Tusc. 10. 25. Sed longe a leto numine aspellor Jovis. Macrobi. 1. Saturn. 17. Apollinem aspellentem mala intelligis.*

ASPENDIOS, *is*, *f. 2.* *ἀσπενδιος*, genus vitis, ex qua libare sris vinum nefas putabant: unde et nomen habuit, nempe ab a privativo et *σπένδω* libo. Ferunt etiam eam nec ab alite ulla attingi. Hæc *Plin. 14. Hist. nat. 18. 22. (117).*

ASPER, *era*, *erum*, *adject.* — *Aspra* et *asprum* per syncope dixerunt *Ennius* spud *Apul. de mag. 39.*, *Virg. 2. Æn. 379.* et *Pallad. Insit. 67. Cf. ASPRETUM, ASPRITUDO* etc. — *Comp. Asperior* et *Sup. Asperimus* 1. 2. a. — *Forcellinus* hæc de etymo: *Proprie* dici videtur de loco saxi, sentibus et squisore obstituto, partesque inæquales et salebrosas habente, atque adeo ad culturam inepto. Græci enim agricolæ huiusmodi loca *ἀσπεριος* appellabant, ut *Jul. Scalig. docet apud Voss. Etymol.*, ab a privativo et *σπερμι* semine. Hoc sensu *Cic. Partit. orat. 10. 36. In locis autem et illa naturalia, maritima, remoti a mari; plana, in montuosis; læves, an asperi; salubres, an pestilentes etc. Döderlein vero (Latein. Synon. vol. 6. p. 29.) rectius fortasse putat *asperum* deducendum esse ab *ἀσπερ* reluctor, resisto; quippe hæc vox, ut ipse *Forcellinus* addidit, universim accipitur pro omni eo, quod inæqualitate superficiei et scabritie tactum lædit eique reluctatur ac resistit (*It. aspro, ruvido*; *Fr. âpre au toucher, rude, raboteux, pointu*; *Hisp. aspero, escabroso, fragoso*; *Germ. rauh, nicht glatt*; *Angl. rough, rugged, harsh*).*

I.) *Proprie.* ¶ 1. *Stricto sensu asperum* est id quod inæqualitate superficiei et scabritie tactum lædit; cui opponitur *lævis*, ut apud *Cic. loco super cit.*, et apud *Lucret. 2. 471. Et quod mixta putes magis aspera levibus esse Principiis etc. Occurrit autem* — a) *De locis. Ennius apud Cic. 1. Tusc. 44. 107; Pacuvius apud Mar. Victorin. 2. p. 2522. Putsch; Lucret. 4. 116; Cic. 2. Tusc. 10. 23. et Ovid. 6. Met. 76. Aspera saxa. Cic. 12. Att. 15. Silva densa et aspera. Cæsar. 5. B. C. 43. et Quintil. 12. 9. 2. colles. Sall. Cat. 57. montes. Id. ib. 59. rupes. Id. ib. 3., et *Horat. Epod. 5. 76. loca. Sall. Jug. 94. ascensus. Liv. 25. 36. solum. Curt. 8. 11. 7. ripæ. Id. 7. 11. 14. seditus. Id. 8. 9. 8. os. h. e. aditus. Lucan. 1. 42. Leucas.* — b) *De aliis, quæ tactum lædunt. Ennius apud Apul. de mag. 39. Aspra ostrea. Cic. 2. Nat. D. 54. 136. et Cels. 4. 1. Arteria aspera. Græce ἀσπερία τραχέα. Lucret. 6. 1149. lingua aspera tactu. Virg. 3. G. 508. et Ovid. 7. Met. 556. lingua aspers. Cf. Lucan. 4. 325. ora squamosis aspera linguis. Virg. 10. Ecl. 49. glacies. Horat. 2. Od. 20. 9. pelles. Colum. 12. R. R. 46. 1. et Scribon. Compos. 180. linteum. Pallad. Insit. 67. velamen. Plin. 17. Hist. nat. 7. 4. (43). terra. Ovid. 3. Art. am. 223. lapis. Martialis. 6. 13. manus. Id. 11. 87. Leniat ut fauces medicus, quas aspera vexat Assidue tussis.* — c) *Item de iis quæ acuti sunt, et ad pungendum aut cædendum apta. Virg. 2. Æn. 379. aspris sentibus anguem promere. Id. 3. Ecl. 89. Rupis asper. Id. 1. G. 152. de zizantiis. silva. Tibull. 1. 9. 32. nec amplexus aspera barba terit. Cf. Horat. Epod. 5. 27. Asperi capilli. Lucan. 7. 139. Nec gladiis habuere fidem, nisi cotibus asper Exarsit mucro.* — d) *Item a Poetis ponitur, ut a Græcis τραχύς, de argenteis, aureis etc. vasis alisque, quæ habent signa extantia et quæ iisdem superficiei inæqualem reddunt. Virg. 5. Æn. 267. et 9. ibid. 263. pocula argenteo perfecta atque aspera signis. Ovid. 12. Met. 235. crater signis extantibus asper. Id. 13. ibid. 700. inaurato crater asper acantho. Propert. 2. 6. 17. po-**

cula aspera. *Seneca Hippol.* 899. parvis asperum singulis ebur. *Val. Flacc.* 5. 578. balteus asper. *Sil. It.* 11. 279. aspera pondera caelati auri. *Id.* 2. 431. aspera signis Spartana cohors. *Claudian.* 2. *Laud. Stilich.* 89. cingula bacels aspera. — c) Hinc *aspermus* dicitur, qui bene percussus est et alte expressas notas habet, quales sunt recentior cusi et qui manibus hominum nondum detriti sunt, totumque pondus suum retinent. *Sueton. Ner.* 44. Exegit ingenti fastidio et acerbitate nummum asperum, argentum pustulatum etc. *Pers.* 3. 69. Quis modus argenti, quid fas optare, quid asper utile nummus habet? *Seneca Ep.* 19. Nec voles, quod debeo, nisi in aspero et probo accipere. ¶ 2. Latiori sensu aspera dicuntur quae non tactum solummodo, verum etiam ceteros hominis aensu laedunt; quibus *lenta* opponuntur: quia significatione occurrunt — a) Generatim de his, quae sensus laedunt quaeque propterea, ut ait *Forcellinus*, periculosa sunt, infesta, molesta: ac praecipue de mari procelloso, de anni tempestatibus ac celi temperie. *Ennius apud Macrob.* 6. *Saturn.* 2. Et Neptunus saevus undis asperis pausam dedit. *Liv.* 37. 16. Nec ante hostium portus in salo stare poterant aspero mari et nocte imminente. *Virg.* 6. *En.* 351. maria aspera iuro Non ullum pro me tantum cepisse timorem. *Ovid.* 3. *Fast.* 580. Asperior quovis equore frater erat. *Id.* 11. *Met.* 490. Aspera crescit hiems omnique e parva feroces Bella gerunt venti. *Lucr.* 6. 133. aspera nubila. *Sall. Jug.* 37. hiems. *Fellej.* 2. 113. 3. Asperiorum hiemis initio. *Justin.* 2. 1. Asperum caelum. *Tac. Germ.* 2. Germania aspera caelo. — b) Speciatim dicitur de saporibus: est autem proprie *asper* sapor, qui terreum gustum reddit, ut docet *Jul. Scalig. ad l. 2. Theophr. de causis plant.* c. 18. Quo pertinet fortasse illud *Plauti Capt.* 1. 2. 85. Asper meus victus sane est. *PAB.* Sentes ne esitas? *HE.* Terrestria caena est, multis oleribus etc. Ubi et tenuem esse suam caenam significat, et ex natis terrae herbis paratam. Rectius tamen *asper* dicitur quicunque sapor palatum offendit. *Cato R. R.* 157. Haec (*brassica*) est aspera et natura bona ad curationem. *Ter. Heaut.* 3. 1. 49. Asperum, pater, hoc est (*vinum*): aliud lenius sodes vide. *Cic.* 2. *Fin.* 12. 36. Quid iudicant sensus? Dulce amarum, lene asperum, prope longe, stare movere. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 100. 104. (287). Asper sapor maris. *Id.* 19. *ibid.* 6. 34. (95). Allium asperi saporis: quo plures nuclei fuere, eo asperius. *Id.* 12. *ibid.* 7. 14. (48). Asperum piper. *Id.* 25. *ibid.* 13. 101. (253). Herba asperissimi gustus. *Id.* 20. *ibid.* 9. 39. (79). Acetum quam asperissimum. — c) Item de odoribus insuavis et nimis acerbis. *Plin.* 27. *Hist. nat.* 8. 41. (92). Herba odoris asperi. — d) Item de sonis. *Cic.* 3. *Orat.* 56. 216. Lene asperum (vocis genus), contractum diffusum. *Quintil.* 8. 3. 17. Verba etiam ipso auditu aspera. *Id.* 11. 3. 15. Lenis et aspera vox. *h. e.* quae inaequalis et rudis ex asperatis faucibus emittitur. *Id.* *ibid.* § 63. In ira et aspera et densa vox. — *Aspera littera* dicitur *r* ab *Ovid.* 5. *Fast.* 481. eique *lenis littera*, scilicet *l*, opponitur. *Quintil.* 9. 4. 37. Consonantes asperiores. *Id.* *ibid.* § 34. Vocales asperiores. — *Asper spiritus* dicitur a Grammaticis, qui syllabam sonum vehementiorem et asperiores quodammodo reddit, et in Graecis vocibus apingi solet figurā parvæ *r*: cui contrarius est *lenis*, cuius nota est *l* inversa. *Priscian.* 2. p. 572. *Putsch.* — Hinc figurate apud Rhetores *aspera oratio* dicitur, quae non fluit et praefracta est, salebrosa, inculta. *Cic.* *Orat.* 5. 20. Aspera, tristis, horrida oratio, neque perfecta, neque conclusa. cui *ibid.* opponitur *levis* et structa et terminata. *Seneca Ep.* 114. Compositio praefracta et aspera. *Quintil.* 9. 4. 142. Compositio dura et aspera.

11.) Translate ponitur de hominibus, bellis et rebus praecipue abstractis. ¶ 1. De hominum vivendi agendique ratione, et de belluarum indole ac natura, *asper* ponitur pro immiti, duro, intractabili, fero, saevo, crudeli. — a) De hominum vivendi agendique ratione. *Cic.* 4. *Fin.* 28. 78. Horridiores evadunt (*Stoici*), asperiores, duriores et oratione et verbis. *Id.* *Planc.* 16. 40. Eodemque adjungas, quos naturā putes asperos atque omnibus iniquos. *Id.* *Muren.* 29. 60. Doctrina non moderata nec mitis, sed paullo asperior et durior. *Sall. Jug.* 18. Gæthi et Libyes asperi incultique. *Liv.* 22. 59. Patres vestros asperiores illos ad conditionem pacis, legatos tamen — *Tarentum* misisse. *Id.* 39. 40. Asperi animi esse. *Virg.*

5. *En.* 730. gens aspera cultu. *Id.* 1. *ibid.* 279. aspera Juno. *Id.* 2. *ibid.* 96. odia aspera. *Horat. Art. P.* 163. juvenis monitoribus asper. *Id.* 2. *Sat.* 6. 82. (*hospes*) asper et attentus quæstus. *Tibull.* 1. 5. 1. Asper eram et bene discidium me ferre loquebar. *Ovid.* 13. *Met.* 830. acrior igni (*Galatea*), Asperior tribulis, feta trunculentior ursæ. *Quintil.* 4. 1. 17. Mores asperi, lene, jucundi. — b) De belluarum natura. *Cf. Horat. Epod.* 6. 11. infra sub 2. *Virg.* 3. *G.* 57. Bos aspera cornu. *Cf. Pallad.* 4. *R. R.* 12. 4. Asper bos mansueto conjungitur. *Virg.* 4. *G.* 245. asper crabro. *Id.* 3. *ibid.* 434. anguis asper siti atque exterritus æstu. *Horat.* 3. *Od.* 2. 10. asperum tactu leonem. *Id.* 1. *ibid.* 23. 9. aspera tigris. *Tibull.* 1. 6. 20. Aspera turba canum. *Ovid.* 11. *Met.* 402. lupus dulcedine sanguinis asper. — Cum *Inbuitio*. *Sil. It.* 3. 387. de equo. Asper frenâ pati aut jussis parere magistri. ¶ 2. Item de hominibus ponitur pro acri, mordaci, maledico. *Cic. Brut.* 34. 129. Licinius asper, maledicus, genere toto paullo fervidior. *Id.* *Planc.* 14. 33. Facetis asperioribus perstringere aliquid. *Cf. Tac.* 15. *Ann.* 68. Asperis facetis illisus. *Horat. Epod.* 6. 11. Cave, cave; namque in malos asperimus Parata tollo cornua. *Tibull.* 4. 4. 14. Dicere verba aspera in aliquem. *Ovid.* 2. *Pont.* 6. 8. Aspera verba. Adde *Quintil.* 8. 3. 17. *Curt.* 7. 1. 22. Si — aliqua vox asperior esset accepta. ¶ 3. Item pro aevero, acri, forti, cui opponitur remissus, mollis, effeminatus. *Virg.* 1. *En.* 14. Carthago — dives opum studiisque asperiora belli. *Justin.* 2. 3. Gens laboribus et bellis aspera. *Seneca Med.* 87. Virgo aspera. *h. e.* Diana virilibus severisque studiis dedita et muliebres artes aversata. Eodem modo *aspera* dicitur *Canilla* a *Virg.* 11. *En.* 664. Sic asperiora studia apud *Horat.* 3. *Od.* 24. 53. opponuntur pravis elementis Cupidinis. *Virg.* 8. *En.* 318. Venustus asper. *Liv.* 3. 40. Asperior sententia. *Fellej.* 1. 10. Aspera censura. *Quintil.* 4. 3. 9. lex. *Sil. It.* 7. 51. virtus. — Huc refertur potest et illud *Virg.* 8. *En.* 364. Aude, hospes, contemnere opes, et te quoque dignum Finge deo, rebusque veni non asper egenis. *Forcellinus* h. i. asperum pro asperatore ac fastidiente accepit. ¶ 4. Item de rebus praecipue abstractis ponitur pro difficili, colomitoso. *Cic. Balb.* 9. 22. In periculis et asperis temporibus. *Id.* 1. *Off.* 23. 80. Res asperæ. *Id.* *Rosc.* com. 4. 11. Asperum est aliquid in iudicio. *S. Cat.* 10. Dubias atque asperas res tolerare. Adde *eund.* *ibid.* 52. et *Jug.* 7. *Id.* *Jug.* 103. Asperum negotium. *Id.* *Cat.* 21. Mala res, spes multo asperior. *Id.* *Jug.* 41. Asperius acerbiorque otium. *Id.* *ibid.* 48. Bellum asperissimum. *Liv.* 45. 36. Militia horridior asperiorque. *Horat.* 2. *Ep.* 1. 7. Aspera bella. *Virg.* 1. *En.* 295. Aspera tunc positus mitescent sæcula bellis. *Id.* 11. *ibid.* 623. et 12. 124. pugna. *Id.* 6. *ibid.* 883. fata. *Quintil.* 11. 1. 3. causæ. *Id.* 6. 4. 4. dimicatio. ¶ 5. Dicitur praeterea asperum generatim quicquid grave est, et molestiam ac fastidium creat. *Val. Flacc.* 5. 489. aspera regum juga perpeti. *Pompon.* *Dig.* 1. 2. 2. Dominatio nimia atque aspera. — NB. De cognomine *V. ONOM.* *Asperum*, i. n. 2. substantivorum more occurrit.

A) Proprie — a) De locis, fere in plur. num. *Curt.* 7. 11. 16. Per aspera (*saxorum*) enixis duriora restabant et crescere altitudo petrae videbatur. *Plin.* 3. *Hist. nat.* 5. 9. (53). et *Quintil.* 6. 1. 52. Aspera et confragosa. *h. e.* loca. *Sueton.* *Tib.* 60. A tergo insulae per aspera et devia crepere. *Id.* *Tit.* 8. In asperissima insularum devehi. — b) De maris procella. *Tac.* 4. *Ann.* 6. Maris asperis obviam ire. *Id.* 3. *ibid.* 5. Asperiorum hiemis.

B) Translate aspera sunt res adversæ. *Sall. Jug.* 89. Majora et magis aspera aggredi. *Horat.* 1. *Ep.* 2. 21. aspera multa perferre. *Propert.* 1. 18. 13. aspera multa alicui debere.

ASPERATIO, *onis*, f. 3. actus asperandi, exasperatio. *Macrob.* 7. *Saturn.* 12. sub fin. Calor sensum occupat, et gustatum linguæ fervor interperdit: ideo ex asperatione oris præventa suavitas excluditur. *Hecentiores ferme omnes conjunctim leg. exasperatione.* Certa tamen lectione, sed translate, occurrit apud *Cæc. Aurel.* 2. *Acut.* 7. (*Membranas capitis*) jugiter exiure, sine dubio asperatio passionis est.

ASPERATUS, *a*, um. *V. ASPERO.*

ASPERE, *adv.* (asper). Comp. *Asperius* et *Sep. Asperius* II. Proprie est inaequaliter.

1.) Proprie raro admodum occurrit de sono. *Cic.* 3. *Orat.* 12. 45. Sono ipso vocis ita recto et simplici

est, ut nihil ostentationis — afferre videatur: ex quo sic locutum esse ejus patrem iudico, sic majores; non aspere, — non vaste, non rustice, non huice, sed presse et æqualiter et leniter. *Quintil.* 1. 1. 37. Syllabæ aspere coeunt.

II.) Translate est dure, severe, rigide, acerbe. *Cic.* 1. *Fam.* 5. 6. Aspere et acerbe accusare aliquem. *Id.* 2. *ad Q. fr.* 6. § 1. Aspere tractare aliquem. *Id.* 1. *Orat.* 53. 227. Aspere et vehementer loqui. *Id.* *ibid.* Asperius loqui aliquid. *Id.* 2. *Att.* 22. 5. Asperime loqui in aliquem. *Id.* *Planc.* 13. 33. Aspere et ferociter et libere dicta. *Id.* 9. *Att.* 15. Asperius scribere de aliquo, quam etc. Adde *Quintil.* 6. 3. 28., 8. 3. 40. et 11. 3. 23. *Liv.* 3. 50. Aspere agere aliquid. *Tac.* 4. *Ann.* 31. Aspere accipere aliquid. *Seneca 3. Ira* 37. Asperime pati aliquid. *Fellej.* 2. 7. Asperime servire in aliquem.

ASPERGO vel adaspergo vel aspargo, *onis*, f. 3. *Asparginæ* pro *asperginæ* legitur a *Callistrat.* *Dig.* 14. 2. 4. in edit. *Torrentini*, quod et in loco *Virg.* infra cit. legit *Vel. Long. Orthogr.* p. 2234. *Putsch.* et *Non.* p. 405. 5. *Merc.* et plures exhibent Codices (cf. tamen *Wagner ad Virg.* loc. infra cit. et in *Orthogr. Virg.* p. 381.) Idem et alii adstruunt in *Tertull.* *advers. Jud.* 6. et alibi ex quibusdam MSS. — *Priscian.* 5. p. 658. *Putsch.* docet, antiquissimos etiam in masculino genere usurpasse. — Ceterum aspergo est aspersio (It. *lo spruzzare*; Fr. *aspersion*, *arrosement*; Hisp. *aspersión*, *regadío ú regadura*; Germ. *das Aspritzen*; Angl. *a sprinkling with water*, *besprinkling*).

1.) Proprie. ¶ 1. Abstracte. — a) Generatim. — Absolute. *Ovid.* 3. *Met.* 86. Sanguis virides asperginæ tinxerat herbas. *Id.* 1. *ibid.* 572. Impluere asperginæ silvas. *Id.* 3. *ibid.* 683. Multa asperginæ rorare. *Plin.* 36. *Hist. nat.* 22. 48. (167). Asperginæ et gelu pruiniisque rumpi. *Dig.* 14. 2. 4. § 2. Asperginæ res deteriores factæ. — Addito Genitivo. *Ovid.* 7. *Met.* 108. Asperginæ equarum ignem concipere. *Peiron.* *Satyr.* 102. Nec aquæ asperginem imposituram aliquam corpori maculam. *Plin.* 5. *Ep.* 17. *Buxus* —, quamquam longinqua asperginæ maris, inarescit. — b) Speciatim de parietibus. *Cato R. R.* 125. Delatare parietes ne aspergo noceat, neque laures cava faciant. *Schneiderus* tamen *culculio* legendum pro *aspergo* probat. *Fritrov.* 5. 11. 1. *Schneid.* Ut — non possit aspergo in interiorē partem pervenire. *Plin.* 22. *Hist. nat.* 21. 30. (63). Trichomanes umbras petras parietumque asperginæ aequitur. *h. e.* nascitur in parietibus aquæ guttis aspersis et humectibus. ¶ 2. Concreto, uti ajunt, sensu est res ipsa quæ alii aspergitur, stilla aut gutta aspersa. *Lucret.* 6. 522. Hic, ubi sol radiis — Adversâ fulsit nimborum asperginæ, contra. *Virg.* 3. *En.* 534. Objectæ salsa spumant asparginæ cautea. *Ovid.* 14. *Met.* 796. Flammiifera gemini fumant asperginæ postes. *Id.* 4. *ibid.* 729. Mardescere asperginæ. *Id.* *ibid.* 125. asperginæ cædi. In atram verti faciem.

II.) Translate. *Fronto 2. ad Am.* 6. a *med.* Infamæ aspergo inquinat simul multos e dedecorat. *Prudent.* *Apotheos.* 1005. Fraude carens, omni culparum asperginæ liber.

ASPERGO et aspargo vel adaspergo, *spersis*, *spersi*, *spersum*, *spargere*, *a*, 3. (ad et *spargo*). — De forma *aspargo*, quæ occurrit apud *Marcell. Empir.* 36.; vide quæ dicta sunt sub initium vocis præced. — Part. *Aspersus* in omnibus ferme paragr. — Aspergo est: respergo, conspergo, perfundo (It. *lo spruzzare*, *lo spruzzolare*, *aspergere*; Fr. *arroser*, *asperger*; Hisp. *regar*, *rociar*, *ruciar*; Germ. *anspritzen*, *ansprengen*, *anstreuen*; Angl. *to sprinkle*, *besprinkle*, *bedew*, *asperse*).

1.) Proprie — a) Occurrit cum Accusativo rei, quæ aspergitur, ut puta cum *Accus. guttæ*, *aquæ*, etc. — Absolute. *Plaut. Bacch.* 2. 3. 13. et *Truc.* 2. 4. 15. Aspergere aquam (proverbialiter hoc dicit, *V. AQUA*). *Lucret.* 1. 713. virus ab undis. *Cic.* 1. *Divinat.* 13. 23. Pigmenta temere aspersa in tabula. *Forcellinus* putabat hoc in loco et duobus proxime sequentibus allisque apud alios *aspergere* esse idem ac *spargere*. *Propert.* 1. 12. 16. Aspersæ lacrimæ. *Sueton.* *Jug.* 18. Aspersi flores. *Pallad.* 4. *R. R.* 10. 37. Aspergere pini semen. *Quintil.* 6. 3. 19. salem. *Id.* 9. 3. 4. condimentum. Et figurate *Claudian. Conq. Honor.* *VI.* 175. alas. *h. e.* extendere. — Addita re, cui aliquid aspergitur, per Dat., aut per Adverbum, aut per Ablat. et præp. *super*. *Cic. Cluent.* 26. 76. Aspergere gut-

tam bulbo (hic festive jocular Cic. in nominibus *Guttæ* et *Bulbi*. V. integrum locum). *Virg.* 3. *G.* 419. Aspergere virus pecori. h. e. pecora viru inficere. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 38. 57. (130). corpus adustum leontophoni aliis caribus. *Id.* 12. *ibid.* 8. 18. (34). Liquor aspersus oculis. *Id.* 18. *ibid.* 26. 63. (233). glandem bubus. h. e. dare. *Scribon. Compos.* 54. semen carbonibus. *Virg.* 4. *G.* 62. Hue tu jussos asperge saporibus, Trita melisphylla et cerintha ignobile gramen. *Scribon. Compos.* 47. Aspergere aliquid super aliqua re. — *v.* Occurrit etiam cum Accusativo personæ aut rei, cui aliquid aspergitur, et quidem — Absolute. *Propert.* 4. 11. 34. Aspergere comes. *Scribon. Compos.* 207. aliquid minutatim. *Quintil.* 6. 3. 90. Aspersus ab equo suo. — Adlita re, qua aliquid aspergitur, per Ablativum. *Plaut. Epid.* 4. 1. 28. Guttulâ alicui pectus aspergere (et hoc proverbialiter dicit. Cf. AQUA). *Lucret.* 3. 20. sedes nimidis. *Cic.* 3. *Nat. D.* 36. 88. aram sanguine. *Ovid.* 5. *Met.* 40. et *Curt.* 8. 7. 5. mensas sanguine. *Colum.* 12. *R. H.* 53. 2. carnem minuto et trito sale. *Plin.* 15. *Hist. nat.* 6. 6. (21). olivam sale. *Liv.* 41. 13. Aspersa vacca semine. *Horat.* 1. *Ep.* 11. 12. imbre lutoque aspersus. *Curt.* 8. 1. Aspersus sanguine. *Fronto p.* 100. ed. *Mai.* Paullulum pluviae aspersi sumus. — Et figurate *Juvenal.* 5. 104. Tiberinus (piscis) aspersus maculis. Cf. *Claudian. Bell. Gild.* 494. Ora licet maculis asperserit occiduos sol. *Mela* 1. 18. 2. Mons parvis urbibus aspersus. *Seneca Herc. Fur.* 135. Aspersa die dumeta. h. e. illustrata.

II.) Translate est leviter immiscere, furtim addere, participem facere; et fere in malam partem. — a) Occurrit aspergere aliquid. — *Cic.* 2. *Fam.* 16. 7. Ille aspersi, ut scires me tamen in stomacho solere ridere. h. e. addidi epistolæ, immiscui, leviter attigi. — Cum Accus. rei et Dat. personæ. *Cic. Vatin.* 17. 41. Clarissimo viro nonnullam laudatione sua labeculam aspersis. *Id.* 6. *ibid.* 15. Aspergere labem dignitati alicujus. Cf. *Ulp. Dig.* 37. 14. 17. notam alicui. *Cic.* 2. *ad Q. fr.* 10. 2. alicui aliquid molestiæ. *Id. Cæcin.* 6. 17. alicui sextulam. h. e. de hereditate. *V. SEXTULA.* *Id. Orat.* 26. 87. sales orationi. *Id. Mur.* 31. 66. conlata et facilitatem gravitati et severitati. *Quintil.* 8. 3. 25. auctoritatem vetustatis arti inimitabilem. — Cum Ablat. *Cic. Balb.* 25. 56. Aliquid in omni parte orationis suæ arti aspergere. — b) Occurrit etiam aspergere aliquid aut aliquid aliquæ re, et fere in malam partem. — Addito Ablat. *Cic. Planc.* 12. 30. Ille tu vitæ splendorem maculis aspersis istis? *Id.* 2. *Orat.* 59. 241. Aspergere incendioneis genus facietiarum. *Id. Cæc.* 10. 23. Aspersus suspitione, aut infamia. *Nepos Alcib.* 3. et *Sueton. Ner.* 3. infamia. *Liv.* 23. 30. Aspergere aliquem suspitione. *Curt.* 10. 10. 18. Rumor aspergit aliquem. — Illic *Cic.* 4. *Herenn.* 49. 63. Aspergere aliquem linguâ. h. e. conviciis insectari. *Id.* 6. *Fam.* 6. 9. Eodem fonte se hausturum intelligit laudes suas, e quo sit leviter aspersus. Sic *Horat.* 1. *Sat.* 4. 87. aqua quavis aspergere cunctos. *V. AQUA* II. a. — Illic aspergere aures alicujus gemitu, nimis longe petita translatione, dixit *Val. Max.* 3. 3. ext. 1. pro obstrepere auribus gemitu. Similiter *Aspersum* esse auditione alicujus rei, est ea esse leviter imbutum. *Gell.* 13. 19. Etiamsi hunc M. Catonem, quis fuerit, ignoras, auditiuncula tamen quadam de Catonis familia aspersus es.

ASPERITAS, f. 3. (asper) inæqualitas superficiei, quæ tactum lædit; cui contraria est levitas (It. asprezza, rurezza; Fr. aspérité, inégale; Hisp. desabimiento, asperidad; Germ. die Rauheit oder Rauhigkeit; Angl. roughness, ruggedness, harshness).

I.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu ponitur de rebus, quæ inæqualitate superficiei tactum lædunt. — a) Generatim. *Cic.* 2. *Nat. D.* 39. 98. et *Curt.* 6. 4. 5. Asperitates saxonum. *Vitruv.* 2. 3. 1. Schneid. Asperitas luti. *Id.* 2. 4. 1. arenæ. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 79. (201). Asperitas denticulata ventris. *Id.* 11. *ibid.* 37. 64. (172). Asperitas inbricata linguæ. *Gell.* 2. 6. Asperitas squamarum. — b) Speciatim de iis, quæ arte ficta habent signa extantia ideoque superficiem inæqualem. *Plin.* 33. *Hist. nat.* 11. 49. (139). Vasa anaglypta in asperitate quæ excisa. aspera signis dixit *Virg.* 9. *Æn.* 263. — c) Item speciatim de locis inæqualibus, salebrosis et aditu difficilibus. *Cic.* 9. *Phil.* 1. 2. et *Liv.* 43. 21. Asperitas viarum. *Sall. Jug.* 78. et *Liv.* 32. 12. in fin. Oppidan locorum

rum asperitate muniti. *Quintil.* 2. 13. 3. Si collibus, silvis, asperitate alia prohibebitur. — d) Item speciatim de faucium raucedine et respirationis gravitate. *Plin.* 30. *Hist. nat.* 4. 11. (32). Lenire asperitatem faucium. *Id.* 22. *ibid.* 24. 51. (111). Asperitatem auminæ mitigare succo dulciore. Et absolute *Id.* 27. *ibid.* 12. 105. (130). Bibitur rhacomæ contra asperitates. *Sillig* hæc onnuit. Similiter *Seneca Ep.* 61. 7. *Fick.* Asperitas oculorum. h. e. oculi phlogosi laborantes. ¶ 2. Latiori sensu ponitur de iis, quæ non tactum, sed ceteros lædunt sensus. — a) Generatim. *Ovid.* 4. *Pont.* 4. 22. et *ibid.* 14. 36. Asperitas iniqua loci. h. e. regionis horror. *Sall. Jug.* 17. et *Curt.* 7. 3. 6. locorum. *Ovid.* 4. *Fast.* 88. frigoris. *Tac. Agric.* 12. frigorum. *Id.* 4. *Ann.* 56. hiemis. *Forcellinus* hæc omnia translate accepit. — b) Speciatim de saporibus, qui palatum insuavitate offendunt; cui opponitur lenitas. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 35. 58. (120). Asperitas acetii. *Id.* 12. *ibid.* 9. 20. (37). Asperitas aquarum. h. e. salitudo. *Id.* 14. *ibid.* 19. 21. (120). Mitigare asperitatem vini. *Id.* 12. *ibid.* 10. 21. (38). pini. — c) Item speciatim de iis, quæ auditum lædunt; cui opponitur levior. *Lucret.* 4. 533. Asperitas vocis. *Tac. Germ.* 3. vocis. — d) De iis, quæ visum lædunt. *Vitruv.* 7. 5. 5. Schneid. Cum aspectus ejus scenæ propter asperitatem eblandiretur omnium visus. h. e. propterea quod lumina et umbræ ita erant disposita, ut pulchre inter sese viderentur contendere; Italice *pel contrasto del chiaroscuro.* *Id.* 3. 3. 9. Schneid. Ut aspectus propter asperitatem intercolumniorum haberet auctoritatem. h. e. Italice: *acciocchè la vista si rendesse con maestà pel dirotto che incontrasi negli intercolumnii.*

II.) Translate. ¶ 1. Sæpe refertur — a) Generatim ad animum et ad mores, qui inurbani sint ac rudes. *Cic. Amic.* 23. 87. Si quis asperitate ea est et immanitate naturæ, congressus ut hominum fugiat atque oderit. *Cic.* 4. *Fin.* 28. 79. Stoicorum tristitia atque asperitas. *Nep. Att.* 5. Habebat avunculum difficilem natura, cujus scilicet asperitatem veritus est, ut etc. *Horat.* 1. *Ep.* 18. 6. Asperitas agrestis et incontinna gravisque. *Id.* 2. *ibid.* 1. 129. Asperitatis et invidiæ corrector et ira. *Ovid.* 9. *Met.* 752. Asperitas patris. *Id.* 1. *Pont.* 6. 8. artibus ingenuis Pectora mollescent asperitasque fugit. *Id.* 2. *Art. am.* 140. Asperitas odium sævæque verba movent. *Vellej.* 2. 89. 4. Senatus sine asperitate, nec sine severitate lectus. *Val. Max.* 5. 8. 1. Patres tragicæ asperitatis, cui opponuntur patres comicæ lenitatis. — b) Speciatim apud rhetores ponitur de oratione. *Cic.* 2. *Orat.* 53. 212. Nulla est temperatio oratio, quam illa, in qua asperitas contentiosis oratoris ipsius humanitate conditur. *Id.* *ibid.* 15. 64. Genus orationis — cum lenitate quadam æquabili profluens sine hac judiciali asperitate et sine sententiarum forensibus aculeis. *Ovid.* 14. *Met.* 526. Asperitas verborum. Adde *Quintil.* 1. 5. 42., 2. 5. 8. et alibi sæpe. — c) Item speciatim de belluarum immanitate occurrit in *Dig.* 9. 1. 1. § 5. ¶ 2. Ponitur et de temporum locorumque difficultate. *Cic.* 1. *Orat.* 1. 3. In his vel asperitatibus rerum, vel angustiis temporis. *Sall. Jug.* 21. Asperitas belli. *Id.* *ibid.* 78. Supervadere omnes asperitates. *Tac.* 1. *Ann.* 44. Asperitas remedii. *Dig.* 48. 18. 15. § 1. questionis.

ASPERITER, adverb. idem quod aspere. *Nævius* apud *Non. p.* 513. 24. *Merc.* Ubi tu nequaquam cubares asperiter. *Plautus* quoque usus est, teste *Priscian.* 15. p. 1010. *Putsch.*

ASPERITUDO, inis, f. 3. idem quod asperitas. *V. ASPERITUDO.*

I.) Proprie. *Tertull. Pœnit.* 11. Asperitudo sacri et horror cineris.

II.) Translate. *Apul.* 1. *Met.* 2. Asperitudinem fabularum lepida jucunditas levigabit.

ASPERNABILIS, e, adj. (aspernor). Comp. *Aspernabilior*. — Est dignus quem asperneris, contemnendus, contemptibilis (It. sprezzabile; Fr. méprisable; Hisp. despreciable; Germ. verwerflich, verächtlich; Angl. contemptible). Accius apud *Non. p.* 179. 33. *Merc.* Facere aliquem aspernabilem. *Gell.* 10. 8. sub fin. Cognitio aspernabilis et insuavis. Adde *eumd.* 11. 3. et 20. 1.; *Capitolin. Max. et Balb.* 6.; et *Arnob.* 6. 17. *Augustin. Mor. Manich.* 8. Quid stercore aspernabilis?

ASPERNAMENTUM, i, n. 2. aspernatio, contemptus. *Tertull.* 4. *advers. Marcion.* 14. et *Pudic.* 8. Aspernamentum habere aliquid. *Moss. et Romm. LL.*

Collatio 5. § 1. Qui manserit cum masculo mansionem muliebri aspernamentum est, ambo moriantur. *Idem* aliis verbis habetur in *Levit.* 20. 13.

ASPERNANTER, adverb. (aspernor). Comp. *Aspernantius*. Est contemptum (It. con disprezzo; Fr. avec mépris; Hisp. con menosprecio; Germ. mit Hohn, Verachtung und Hinderstreben; Angl. contemptuously). *Ammian.* 31. 4. Quæ res aspernantur a nostris inter initia ipsa accepta est. *Sidon.* 7. *Ep.* 2. Ilud aspernantur resolutari. *Augustin.* 4. *Mus.* 9. Illos pedes aspernantius poetæ, soluta libentius assumit oratio.

ASPERNATIO, ōnis, f. 3. actus aspernandi et rejiciendi (It. ributtamento, rigettamento; Fr. mépris, dédain; Hisp. menosprecio; Germ. die Vonsichweisung, Verachtung, Verschmähung; Angl. a despising, disdain). *Cic.* 4. *Tusc.* 14. 32. Animorum omnes morbi et perturbationes ex aspernatione rationis eveniunt. *Seneca Ep.* 121. ad fin. Naturales a contrariis aspernationes sunt.

ASPERNATOR, ōris, m. 3. qui aspernatur et rejicit (It. disprezzatore, rigettatore; Fr. qui méprise, qui dédaigne; Hisp. menospreciador; Germ. der Verächter; Angl. a despiser, scorner). *Tertull.* 4. *advers. Marcion.* 15. Divitum aspernator, mendicorum advocator. *Ambros.* 4. in cap. 4. *Lucæ post med.* Aspernator enim Dominus invidorum est. *Servius* ad *Virg.* 8. *Æn.* 365. Non asper; non aspernator, i. e. fastidiosus.

ASPERNATUS, a, um. *V. ASPERNOR.*

ASPERNO, as, *V. ASPERNOR.*

ASPERNOR, āris, ātus sum, āri (a vel ab et sperno: *Forcellinus* vero ex ad et sperno compositum affirmat, quasi valde aut prorsus sperno, sæpe enim ad in compositione auget). Part. *Aspernans* sub A 2.; *Aspernatur* sub A 1. et B; *Aspernaturus* sub A 2.; *Aspernandus* sub B. — Aspernor est nutando a me removeo, rejicio, respuo, aversor, fugio (It. rigettare, ributtare, ricusare; Fr. écarter, éloigner, repousser, rejeter; Hisp. alejar, repujar; Germ. von sich weisen, zurückweisen, verwerfen; Angl. to turn away from, reject, avoid, suhn, spurn). Occurrit autem A) ut verbum deponens, et B) ut verbum passivum, quasi ab asperno.

A) Ut verbum deponens. ¶ 1. Stricto sensu occurrit, addito Ablat. loci aut personæ, a quibus aliquid removemus. *Cic. Cluent.* 68. 194. Cujus ego furorem atque crudelitatem deos immortales a suis aris atque templis aspernatos esse confido. *Id. Rosc. Am.* 53. 153. Ilane vero (proscriptionem) — nisi a vobis rejicitis et aspernaminis, videte etc. ¶ 2. Latiori sensu cum Accus. tantum personæ aut rei est continere, negligere, despiciere, aversari. — a) Addito, ut diximus, Accus. *Ter. Phorm.* 2. 3. 23. Numquam tam graves inimicitias caperem in vestram familiam, quam is aspernatur nunc tam illiberaliter. *Id. Pis.* 20. 45. Nemo — eivis est —, qui vos non oculis fugiat, auribus respuat, animo aspernetur. *Id.* 3. *Orat.* 25. 99. Gustatus, quod valde dulce est, aspernatur ac respuit. Adde *eumd.* *Fat.* 20. 47. *Id.* 2. *Fin.* 10. 31. Animal appetit voluptatem, aspernatur dolorem. *Id.* 2. *Orat.* 37. 154. Philosophiam hæc civitas aspernata nunquam est. *Id. Rabin. Post.* 16. 44. Virtutem non modo non aspernari ac refutare, sed complecti et augere. *Id.* 6. *Ferr.* 51. 113. Aspernari, contemnere, negligere querimonias alicujus. *Id.* 5. *Tusc.* 32. 91. et 4. *Fum.* 9. 4. Aspernari liberalitatem alicujus. *Id.* 7. *Att.* 16. litteras alicujus. *Id. Cluent.* 16. 47. sermonem alicujus. *Id. Sext.* 13. 30. preces. *Id.* 4. *Acad.* (2. pr.) 63. 148. sententiam alicujus. *Id.* 15. *Att.* 12. frumentariam rem. *Id. Cæc.* 17. 42. oculis pulcritudinem. *Id. Pis. fragm.* 1. colore liso patriam, oratione genus, moribus nomen. *Id.* 3. *de republ.* 22. 33. naturam hominis. *Varro* 2. *R. R.* 4. 13. Quod matres aspernantur (porcos). *M. Brutus* apud *Cic.* 1. *ad Brut.* 17. 4. Servitutem, honorificam modo, non aspernatur. *Nepos Miltiad.* 1. Is cum talem conditionem aspernaretur. *Sall. Cat.* 3. Quæ (vitia) tametsi animus aspernabatur etc. *Liv.* 8. 28. Postquam aspernabantur flagitium aures. *Id.* 4. 45. Aspernari curam urbis ut ingratam. *Id.* 6. 4. et *Curt.* 10. 2. Imperium. *Id.* 8. 13. pacem. *Id.* 7. 3. placamina iræ. *Virg.* 3. *G.* 393. vocantem. *Id.* 1. *ibid.* 228. curam lentis. *Phædr.* 5. 4. 4. reliquias hordel. *Propert.* 2. 10. 41. Interea cave sis nos aspernata sepultos. *Curt.* 5. 10. 6. Si — proditorem aspernatus esset. *Vellej.* 2. 65. 1. Si Cæsar ejus asper-

narcitur concordiam. *Quintil.* 8. 3. 33. Quæ cur tantopere aspernemur? *Id.* 12. 11. 27. Aspernari laudem. *Sueton. Fesp.* 8. aliquem nutu. *Id. Ner.* 48. panem. *Id. Cæs.* 53. oleum. *Justin.* 39. 1. 5. regem. *Tac. 3. Hist.* 80. Aspernante militie conditiones pacis. *Id.* 1. *Ann.* 27. Aspernari flagitia militum. *Id.* 13. *ibid.* 27. legatos. *Id.* 11. *ibid.* 10. militiam longam. *Id.* 2. *Hist.* 52. ramorem falsum. *Jul. Valer. res gest. Alex. M.* 2. 6. Vultusque ipsos nostros religione præteritæ consuetudinis minime aspernatorum. — b) Cum Infinito. *Tac. 4. Ann.* 40. Quod pati dedecus et validissimum quemque militie nostræ dare aspernabatur. *Stat.* 1. *Silv.* 2. 105. Illa refert vultu non aspernata rogari. — c) Onisio Accus., qui tamen facile ex præcedentibus subaudiatur. *Cic.* 15. *Fam.* 10. 1. Peto a te illud, quod scellum factum est, non aspernante, ut confido, senatu, ut — senatusconsultum — faciendum cures. *Liv.* 1. 23. Haud aspernatus Tullus — in aciem educit. Adde *eumd.* 21. 38. et *Tac. 3. Hist.* 68.

d) Ut verbum passivum, quasi ab asperno, asperuari est despic, contemni, rejici. *Cic.* apud *Priscian.* 8. p. 792. *Putsch.* Qui habet, ultro appetitur; qui est pauper, aspernatur. *Id.* 15. *Fam.* 16. 2. Hanc habent rationem, ut non nimis concupiscendus honos, sed tamen, si deferatur a senatu, minime aspernandus esse videatur. *Virg.* 11. *En.* 106. haud aspernanda præcantes. *Auct. B. Afr.* 93. 3. Postquam — intellexit — regem vagum ab suisque desertum ab omnibus aspernari. *Liv.* 34. 40. Quem Quinctius aspernatum excedere castris jussit. *Al. leg.* aspernatum. Adde 11. 22. *extr.* dubia pariter lectione. *Arnob.* 5. 23. Aspernatum sumit atque ebibit potionem. *Dictys Cret.* 4. Aspernatum certamen.

ASPERO, as, avi, atum, are, a. 1. (asper). Part. *Asperatus* in omnibus paragr., et etiam forma *Aspiratus* I. 1. et 2.; *Asperandus* I. 3. — Aspero est asperum facio, superficiem, quæ plana est, inæqualitate reddo (It. *rendere aspro, ruvido, scabroso*; Fr. *rendre âpre, raboteux*; Hisp. *hacer aspero, escabroso*; Germ. *eine Sache rauh, uneben, holperig machen*; Angl. *to make rough or harsh, to roughen*).

1.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu. *Varro* 1. *R. R.* 52. 1. Tribunal lit et tabula lapideus aut ferro asperato. *Colum.* 8. *R. R.* 3. 6. Asperatilli paulum formati gradibus asperantur, ne sint advolantibus lubrici. *Cels.* 6. 8. 26. Specillo asperato cadere palpebras. *Plin.* 29. *Hist. nat.* 6. 34. (106). Alopecias folio ficulneo asperate. h. e. perfricatas. *Cl. Sil. It.* 4. 776. Asperat hæc sedata genus etc. *Pallad.* 1. *R. R.* 11. 2. Asperati parietes. *Sidon.* 2. *Carm.* 418. Hic domus aurora, rutilo crastante metallo, Bacorum præfert leves asperata lapillos. *Prudent.* 14. *ap. Oepr.* 275. Minervæ pectus asperare hydrys. h. e. asperum atque horribile facere. — Huc pertinet et illud *Varron.* 3. *R. R.* 16. 20. Asperantur apes propter laborem. h. e. ex morbo contrahuntur, horridæ sunt et macescunt; sicuti e contrario nitidæ sunt, cum optime valent. *Cl. Pallad.* 7. *R. R.* 7. 2. — Item illud *Pallad.* 3. *R. R.* 31. 2. Limon dysentericæ passionis medicabiliter asperare. h. e. duriorem adeoque asperum reddere; cui contrarium est levare, unde *Levitas* instituitur. ¶ 2. *LEVITAS.* ¶ 2. Hinc significat etiam acere. *Tac.* 15. *Ann.* 54. Pugione vetustate obtusum saxo asperere. *Id. Germ.* 40. Sagittas inopitæ ferri asperant ossibus. *Lucan.* 7. 801. Abrupta saxa asperare. *Sidon.* 4. *Ep.* 8. Lima asperata pollicem aliquid. ¶ 3. Laetiori sensu ponitur, quæ cum sensibus aspera sive inæqualia redduntur, simul incitantur et vehementiora sunt. *Virg.* 3. *En.* 285. Et glacialis hiems aquilonibus asperat undas. h. e. mare ante quietum et planum, mollis undis miscet et procellosum reddit. Adde *Val. Flacc.* 2. 435. et *Lucan.* 8. 195. *Val. Flacc.* 3. 368. Sirius asperat ignes. h. e. vehementiores facit et molestiores colores accendit. — Huc pertinet et illud *Quintil.* 9. 4. 31. Asperandæ compositionis (in oratione) gradus. h. e. minus aequaliter, ideoque vehementiorem compositionem reddendo.

II.) Translate est acerbare, irritare, augere, heuere. *Tac.* 1. *Ann.* 72. Munc — asperare carmina lacertis auctoribus vulgata in sævitiam etc. *Id.* 2. *ibid.* 29. in fin. Ne lesare, hunc asperare crimina videretur. h. e. atrociora facere. *Id.* 3. *ibid.* 12. Asperare juvenem contumacia et certandibus. *Id.* 2. *Hist.* 48. iram victoris. *Id.* 3. *Hist.* 38. Vitellius asperatus. *Id.* *ibid.* 82. Asperatus prælio miles. *Stat.* 1. *Theb.* 137.

Asperat indomitos præceps discordia fratres. *Jul. Valer. res gest. Alex. M.* 3. 64. Asperare indignationem.

ASPERIO vel adpersio, ònis, f. 3. actus aspergendi (It. *asperione*; Fr. *asperion, arrosemment*; Hisp. *asperion, regadio*; Germ. *das Hin-oder Anspritzen*; Angl. *a sprinkling, besprinkling*). *Cic.* 1. *Divinat.* 13. 23. Nam etiam Veneris Coæ pulcritudinem effugit posse asperione fortuita putas? *Id.* 2. *Legg.* 10. 24. Asperio aquæ. Adde *Macro.* 3. *Saturn.* 1.

ASPERUS vel adpersus, us, m. 4. aspersio. Extra Ablativum casum exempla nondum vidimus. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 37. 56. (135). Calidæ aquæ aspersu. *Id.* 11. *ibid.* 53. 115. (279). olei. *Id.* 13. *ibid.* 12. 26. (82). aceti. *Id.* 14. *ibid.* 20. 25. (124). picis.

ASPERUGO, ugionis, f. 3. herba lappaginis, sive lappæ canariæ similis, asperioribus tamen foliis. *Plin.* 26. *Hist. nat.* 10. 65. (102). *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 407.) hæc habet: Uoc borraginée est depuis longtemps en possession de représenter nominale l'asperugo des anciens; c'est l'asperugo procumbens de Linne; mais cette désignation, quoique fort ancienne, est fautive. — On voit évidemment, par la comparaison qui en est faite avec le lappago et le mollugo, qu'il doit être question d'une rubiacée, et non d'une borraginée; les plantes de cette famille ont un port tout-à-fait différent.

ASPHALTION, is, n. 2. ἀσφαλτίων, trifolium majore folio, ita dictum ab odore gravi et bituminoso, asphalti simile, ut *Colum.* 6. *R. R.* 17. 2. docet. *Plin.* 21. *Hist. nat.* 9. 30. (54). *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 34.) hæc exhibet synonymiam: Τριφύλλον, δέφυλλον, μινυανθές, ἀσφαλτίων Dioscor. 3. 123. (non Theophr.). Μινυανθές Schol. de Nicand. in Theriac. v. 522.; Trifolium acutum, seu asphaltion et Trifolium simonianum *Colum.* 1. c.; Μινυανθές, asphaltion, oxytriphylion *Plin.* 1. c. sunt *Psoralea bituminosa* L. *Spec. plant.* 1075.

ASPHALTUS, i, m. 2. ἀσφαλτος, bitumen. *Pe-lagon. Felerin.* 6. circa med. Sandoracæ uncia una et asphalti una.

ASPHODELUS, i, m. 2. ἀσφodelος. Apud *Pallad.* 1. *R. R.* 37. 2. legitur et *asphodibus*. Est herba, alio nomine anthericon dicitur, cum sermo est de spica ejus florentes. Ejus duæ sunt species, sexu discretæ: marem obicem nominant, feminam hastulam regiam, quod, dum foret, regi scæptri effigiem referat. *Plin.* 21. *Hist. nat.* 17. 68. (108). de eo plura, et 22. *ibid.* 22. 32. (67). enumerat varios ejus usus in medicina. Ejus flores albi in spicæ formam dispositi, fragrantissimo odore præditi (hinc eos *Hesych.* ἀλκομας vocat) albus gratissimi, *Colum.* 9. *R. R.* 4. 4. Alimon etiam dicitur quia antiquitus Græci tuberibus hujus plantæ vescantur, dictus etiam a *Plutarch.* *Conviv. VII.* *Sapientum* ἀλμος et ἀλφος, quod ea planta Eumenedes vitam protraxerit. Male igitur eos carpit *Plin.* 22. *Hist. nat.* 22. 33. (73). qui alimon eandem plantam esse putaverint ac asphodelum. Hinc Græci gratissimis his tuberibus nec mortuorum manes post mortem carere posse autumabant; conique fama esset, Hispaniam, quæ manes post mortem exciperet, hoc cibo imperitis abundare, orta esse videtur fabula de prætis asphodeli in Hade sive in Inferno occurrentibus. Hinc etiam *Plin.* 21. *Hist. nat.* 17. 68. (108). narrat, asphodelum ante portas villarum satum esse remedium contra veneficiorum noxas. *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 71.) hæc exhibet synonymiam: Ἀσφodelος Hesiod. *Op. et dies* v. 40., *Hom.* *Odys.* 11. 539. et aliis locis. *Theophr.* *Hist. plant.* 7. 12., *Pythag.* in *Plin.*, *Hipp.* de *Ulc.* 882., *Nicand.* *Theriac.* v. 73. et Ἀσφodelός *Ejusd.* v. 535., *Theocr.* *Idyl.* 6. 68. et 52., *Callim.* *Hymn.* v. 493., *Athen.* 1. 11. p. 462., *Dioscor.* 2. 199. (non *Galen.*); *Flos* Ἀσφodelός vocatur; *Geop.* c. 19. 5. et 7., *Pausan.* 10. 38.; Ἀσφodelός *Hesych.* col. 1325.; Ἀσφodelός *Græc.* recent.; *Asphodelus* *Colum.* et *Plin.* locis cit.; et *Asphodelus* *Pallad.* 1. c., *Apul.* 32. et *Scribon.* *Compos.* 154. sunt *Asphodelus ramosus* L. *Spec. plant.* 111.

ASPHODILUS, i, m. 2. *V. vee.* præced. sub init. ASPICIO vel aspicio, spicis, speis, spectrum, aspiciere, a. 3. (ad et specio). *Aspexit* pro aspexerit videtur dixisse *Plaut.* *Asin.* 4. 1. 25., cujus verba *V. infra* sub I. 1. — Part. *Aspiciens* I. 1. c.; *Aspectus* I. 2. c.; *Aspiciendus* II. 2.

— Aspicio proprie est visum vel oculos in rem aliquam verito, intueor, video (It. *guardare, mirare, vedere*; Fr. *regarder, porter sa vue, ses regards sur quelque chose*; Hisp. *mirar, ver*; Germ. *den Blick auf etwas richten, hinblicken, anblicken*; Angl. *to look at, behold, see*).

1.) Proprie. ¶ 1. Generatim occurrit. — a) Absolute. *Plaut.* *Mil. glor.* 4. 6. 2. Ad lavam videtur, aspicio limis oculis, ne ille nos se videre sentiat. *Ter. Eun.* 5. 1. 22. Vide, amabo, si non, cum aspicias, os impudens videtur. Adde *eumd.* *Heaut.* 4. 1. 43. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 55. (152). Cancri in obliquum aspiciunt. — b) Addito termino, ad quem visus advertitur per Accus. et præp. ad aut per Adverbia loci. *Plaut.* *Cist.* 4. 2. 25. Hoc age, ad terram aspice et dispice. *Id. Capt.* 3. 4. 38. Quæso, hercle, agedum, aspice ad me. *Epigramma Pacuvii* apud *Gell.* 1. 24. Adolescentes, tamen etsi properas, hæc le saxum rogat, utel ad se aspicias. *Cic. Harusp. resp.* 1. 2. et *Varro* 1. *R. R.* 2. 26. Aspiciere ad aliquem. *Plaut. Merc.* 5. 2. 38. ad sinistram. — *Plaut. Amph.* 2. 2. 146. Age, aspice huc, sis, nunc jam. *Ter. Andr.* 2. 2. 28. Accessi: intro aspici. — c) Cum Accusativo tantum. *Ennius* apud *Cic.* 2. *Nat. D.* 2. 4. Aspice hoc sublime candens. *Id.* apud *Varron.* 7. *L. L.* 6. p. 120. *Müll.* Aspiciere templum Cereis ad lavam. *Plaut. Asin.* 4. 1. 25. Si quem alium aspexit, cæca continuo siet. *Id. Pseud.* 1. 2. 9. Aspiciere faciem alioque. *Id. Most.* 5. 1. 55. Surge, aspice dum contra me. *Id. Amph.* 2. 2. 118. Sosia, age, me huc aspice. *Pacuvius* apud *Non.* p. 470. 20. *Merc.* Cum neque me aspiciere æquales dignarent meæ. *Cic. Sull.* 27. 74. Aspiciet ipsum, contumeliosi os. *Id.* 3. *Cat.* 5. 13. Furim nonnumquam inter se aspiciant. *Id.* 2. *Phil.* 30. 76. At etiam aspiciet me, et quidem, ut videris, iratus. *Id.* 2. *Tusc.* 19. 23. Aspiciere aliquem vinctum. *Nep. Epam.* 8. Quos (*Lacedæmonios*) ante se imperatorem oemo Bæotiorum ausus fuit aspiciere in acie. *Liv.* 9. 7. Ut nemo eorum forum aut publicum aspiciere vellet. *Virg.* 4. *En.* 372. Nec Saturnius hæc oculis patet aspici æquis. *Ovid.* 4. *Met.* 464. rursus ab illo Sisyphean aspiciens. *Id.* 3. *Fast.* 184. Aspice de canno straminebus domum. *Sueton.* *Aug.* 16. Rectis oculis aciem aspiciere. *Claudian.* 1. *Impl. Pros.* 238. cupidus non aspectura sorores. — Huc pertinent et illa, quæ figuratè occurrunt apud *Cic.* 3. *Att.* 7. Odi celebratam, fugio homines, lucem aspiciere vix possum. Et alio sensu *Id. Rosc. Am.* 22. 63. Ut propter quos hanc suavissimam lucem aspexerit, eos indignissime luce privari. Adde *eumd.* 2. *Divinat.* 33. 96. et *Brut.* 3. 12. ¶ 2. Speciatim aspiciere, quem admodum et aspectare, est mirando vèrendoque intueri. *Nepos Chabr.* 4. Chabrias privatus omnes, qui in magistratu erant, auctoritate antebat, eumque magis milites, quam qui præerant, aspiciabant. *Tac. Agric.* 40. in fin. Ut plerique viso aspectoque Agricolæ, quærenter famam, pauci interpretarentur. Part. præter. aspectus occurrit et apud *Sidon.* 8. *Ep.* 14. ¶ 3. Item specialim, cum sermo est de diis aut principibus inter homines, aspiciere est benevolentiam significare. *Virg.* 2. *En.* 689. Jupiter omnipotens, precibus si ceteris ullis, Aspice nos hoc tantum et, si pietate mererur, Ita deinde auxilium. *Inscript.* in *Bollett. dell' Ist. Arch.* a. 1836. p. 152. IN OMNIBUS NOS AQVO SINCEROQ. ANIMO ASPICERE AC FOVERE DIGNETVR. ¶ 4. Item sæpe est animadvertere (It. *avvedersi, accorgersi*; Fr. *apercevoir, remarquer*; Hisp. *advertir, notar*; Germ. *auf eine Person oder Sache sie blicken und sie erblicken, ihrer ansichtig werden*; Angl. *to perceive*). *Plaut. Amph.* 1. 1. 164. Perii, si me aspexerit. *Ter. Andr.* 1. 1. 91. Fortè unam aspicio adolescentulam. Adde *eumd.* *Eun.* 1. 2. 4. et *Adelph.* 3. 3. 19. *Cic.* 1. *Divinat.* 33. 73. Subito exaudivit hinnium, respective, et equum alacrem lætus aspexit. *Horat.* 1. *Ep.* 7. 90. Quem simul aspexit scabrum intonsuque Philippum etc. *Ovid.* 2. *Met.* 443. Aspiet hæc visamque vocat. — Et cum Infinito. *Ter. Hec.* 3. 3. 7. Postquam me aspexerit ancillæ advenisse, illico omnes simul lætæ exclamant.

II.) Translate. ¶ 1. Ponitur de situ rerum inanimatarum. *Colum.* 8. *R. R.* 8. 2. Sed in edito fieri tabulatum oportet, quod aspiciat hibernum meridiem. Adde *Plin.* 5. *Ep.* 6., et *Tac. Agric.* 24. et *Germ.* 5. ¶ 2. Aspiciere est etiam oculis aliquid intueri, ut id animo inspicimus atque observemus. *Ter. Her.* 3. 3. 16. Postquam aspexit, o facinus indignum, in-

quam, etc. *Cic. 2. Ferr. 20. 43.* Dilue sane crimen hoc Calidianum, dum ego tabulas aspicere possim. *Liv. 42. 37.* Marcio et Acilio Epirus et Thessalia circumundæ assignantur: inde Bæotiam atque Eubœam aspicere iussit. *Id. 32. 5.* Cum situm omnem regionis aspexisset. *Id. 42. 67.* In Bæotia res aspiciendæ. Adde *eumd. 42. 5. et 42. 42. Id. 26. 51.* Nunc operibus aspiciendis operam dabat. *Ovid. 6. Met. 14.* Aspiciere opus admirabile. ¶ 2. Item est mente atque animo inspicere, considerare. — a) Cum. Accus. tantum. *Cic. 3. Orat. 31. 124.* Neque tanta tamen est in rebus obscuritas, ut eas non penitus acri vir ingenio rernat, si modo aspexerit. *Id. 1. ibid. 35. 161.* Tantus cursus verborum fuit et sic evolavit oratio, ut ejus vim et imitationem aspexerim, vestigia Ingressumque vix viderim. — Sic modo in oratione Crassi divitias atque ornamenta ejus ingenii — perspeti, sed ea contemplari cum cuperem, vix aspiciendi potestas fuit. *Ovid. 6. Fast. 29.* Si genus aspiciatur. Adde *eumd. 5. Met. 190. Seneca Med. 82.* Si forma velit aspici. *Id. 6. Provid. 3.* Quos pro felicibus aspiciatis. *Tac. 14. Ann. 82.* Quia malorum facinororum ministri quasi exprobrantes aspiciuntur. — b) Sequentibus Relativis. *Horat. 1. Ep. 18. 76.* Qualem commendas, etiam atque etiam aspice. h. e. inspicere, considera. Adde *eumd. 1. ibid. 7. 96. et 2. ibid. 2. 92. Ovid. 7. Met. 70.* quin aspice, quantum Aggrediare nefas. *Albinov. 1. 345.* Quid deceat Drusi matrem, matremque Neronis, Aspice: quo surgas, aspice, mane toro.

ASPILATES, æ, m. 1. ἀσπίδατος, gemma ignei coloris, quam Democritus tradit in Arabia gigni et in avium quarundam nido inveniri, eamque ex caneli pillo splendentis alligatam malo illorum mederi. Est et altera eodem nomine, argentei coloris, lymphaticis utilis. Utriusque meminit *Plin. 37. Hist. nat. 10. 54. (146).* Sillig. vero legit *aspisatim*.

ASPIRAMEN vel adspiramen, inia, n. 3. status, motus aeris ad aliquem locum flantis.

1.) Proprie. *Cassiod. de anim. 9. circa med.* Odo-ratus diversos odores assumens, vim redolentium corporum, quasi quodam invisibili fumo narium suscepto, competenter aspiamine perpendit.

II.) Translate. *Val. Flacc. 6. 465.* Da, precor, artificis blanda aspiaminis formæ Ornatusque tuos. h. e. blandam formæ venustatem.

ASPIRATIO vel adspiratio, ðnis, f. 3. actus aspi-randi.

1.) Proprie. ¶ 1. Generatim est actus flandi ad aliquem locum, item motus aeris ad aliquem locum flantis, adeoque vis, quam idem actus et motus in res exerunt. *Cic. 2. Nat. D. 33. 83.* Animantes autem aspiratione aeris sustentantur. *Cf. Cael. Aurel. 2. Tard. 13.* Æqualis actus ordinata aspiratio (in homine). *Cic. 1. Divinat. 57. 130.* Pingue et concretum esse cælum, ut ejus aspiratio gravis et pestilens futura sit. *Id. 1. ibid. 38. 79.* Et sunt partes agrorum aliæ pestilentes, aliæ salubres; aliæ quæ acuta ingenia gligant, aliæ quæ retusa: quæ omnia flunt et ex cæli varietate et ex disparili aspiratione terrarum. h. e. exhalatione. *Lactant. 7. 3. in fin. et 4.* Aspiratio ventorum. ¶ 2. Speciatim a Grammaticis aspiratio dicitur littera h, quæ syllaba vehementiore et quodammodo aspirore sono pronuntiatur; item ejusmodi pronuntiatio. *Cic. Orat. 48. 160.* Ego ipse cum seirem ita majores locutos esse, ut nusquam nisi in vocali aspiratione uterentur, loquebar sic, ut *pulcos* — *Cartaginem* dicerem. *Quintil. 1. 4. 9.* Nota aspirationis. *Id. ibid. 5. 6.* Inter varias barbarismi species *aspirationem* enumerat, ut si quis, verbi gratia, *chommoda* et *hinsidias* diceret pro *commoda* et *insidias*, ut ille anod *Catull. carm. 84.* Adde *eumd. 1. 6. 21. et 6. 3. 55. et 12. 10. 57.* *Servius ad Virg. 8. Æn. 330.* Amabant majores, ubi aspiratio erat, sponere, ut *ἐπὶ δὲ ἑπτεῖν*, vel h, ut *Ἐλέην Ἥλενα*. Adde *eumd. ad Virg. 3. G. 223.*

II.) Translate est favor. *Amian. 15. 2.* Superni numinis aspiratio. — Ilinc apud auctores Christianos est inspiratio seu gratia divina. *Cassiod. 11. Variar. 2. ad fin.* Novit divinitas magna præstare. Ipsa retundat invidios, ipsa nobis faciat cives cælesti aspiratione gratissimos.

ASPIRO vel adspiro, as, avi, ðtum, are, 1. (ad et spiro). Part. *Aspirans* A. 1. 1. — Spiro est afflo, spiritum emitto ad aliquem locum (It. *soffiare*, *spirare*; Fr. *souffler vers ou sur*; Hisp. *soplar hácia*; Germ. *an-oder zuhauchen*, *an-oder zuwehen*, *an-oder zublase*; Angl. *to breathe or blow upon any*

thing). Occurrit A) ut verbum intransitivum, et B) ut transitivum.

A) Ut verbum intransitivum.

1.) Proprie. ¶ 1. Generatim et stricto sensu occurrit — a) Absolute. *Cic. 2. Nat. D. 55. 136.* Qui (*pulmones*) tum se contrahunt aspirantes (h. e. internum aerem emittentes), tum respiratu dilatant. *Catull. 68. 62.* Hic velut — nautis Lenius aspirans aura secunda venit. *Virg. 1. Æn. 698.* ubi mollis amarus illum Floribus et dulci aspirans complexitur umbra. *Id. 7. ibid. 8.* Aspirant auræ in noctem. h. e. nato secundo spirant. *Plin. 13. Hist. nat. 22. 43. (124).* Si minima aspi-ret aura, Intumescent corpora. — b) Cum Accus. et præp. ad. *Farro 1. R. R. 57. 1.* Ad quæ (*granaria*) nulla aura humida ex propinquis locis aspi-ret. *Cels. 2. 17.* Curiose vestimentis involvendus est, ut ne ad eum (*ægro-tum*) frigus aspi-ret. *Horat. Art. P. 202.* Tibia — tenuis simplexque foramine paucos Aspirare et adesse choris erat utilis etc. h. e. sono suo tonum præbere choris, sive bi-strionibus in scæna agentibus, qui ad tibiam fabulas recitabant, ideoque eos adjuvare. *Forcellinus* hunc locum retulit ad II. 1. proxime seqq. ¶ 2. Speciatim apud Grammaticos significat syllabam vehementiore sono et quodammodo aspirore pronuntiare; item spiritum asperum appingere. *Nigidius* apud *Gell. 13. 6. 3.* Rusticus fit sermo, si aspires perperam. *Quintil. 1. 5. 20.* Diu servatum, ne consonantibus aspiraretur, ut *Gracilis* et *triumphis*. *Id. ibid. 4. 14.* Græce aspirare solet p.

II.) Translate. ¶ 1. Ponitur pro favere, ductum a ventis secundo flatu spirantibus. — a) Absolute. *Cic. 4. Herenn. 35. 45.* Magno se prædicat auxilio fuisse, quia paullulum in rebus difficillimis aspiravit. h. e. paullulum auxilium afflavit. *Curt. 3. 8. 20.* Qua fortuna aspirante res tam prospere gesserat. Adde *eumd. 4. 14. 19.* — b) Cum Dat. *Virg. 2. Æn. 385.* Aspirat primo fortuna labori. *Id. 9. ibid. 525.* Vos o Calliope, precor, aspirate canenti. *Tibull. 2. 1. 35.* Huc ades aspiraque mihi. Adde *eumd. 2. 3. 71. Ovid. 1. Met. 3. Di cæptis — Aspirate meis. Val. Maz. 3. 8. ext. 2.* Casus pravo consilio propitius aspirat. ¶ 2. Sæpissime sumitur pro accedere; quæ loquendi ratio ab iis ducitur, qui insequentes spiritu suo proximos afflant, ut *Servius* ad *Virg. 12. Æn. 352.* docet. Inest tamen vis quedam major, quam in *accedo*, et voluntatem vel conatum quemdam seu cupiditatem significat tendentis ad rem aliquam, ut docet *Pseudo-Ascon. ad Cic. Divinat. in Ferr. 5. 20.* Accedere est proximum fieri, aspirare in eam partem, qua quid quæsitum est, vultum et oculos ac spiritum oris advertere. — a) Absolute. *Cic. Cæcin. 14. 39.* Cum mihi ante occurrit, ne non modo intrare, verum etiam aspicere, aut aspirare possim. *Colum. 8. R. R. 14. 9.* Ne coluber, ne vipera felisque, aut etiam mustela possit aspirare. — b) Cum Accus. et præp. ad. *Lucilius* apud *Non. p. 288. 31. Merc.* Has e fenestris in caput dejiciam, qui propius ad ostium aspiraverint. *Cic. 5. Tusc. 9. 27.* Occupavi, inquit, te fortuna, atque cepl, omnesque aditus tuos interclusi, ut ad me aspirare non posses. *Id. 7. Fam. 10.* Subinvideo tibi, ultro te etiam accessitum ab eo, ad quem ceteri propter occupationem aspirare non possunt. *Id. Pis. 5. 11.* Erat domus mea civitate omni referta, cum tu non modo ad eum Ciceronem, quem etc., numquam aspirasti, sed etc. *Id. Brut. 21. 84.* Ex bellica laude aspirare ad Africanum nemo potest. *Id. 3. Ferr. 54. 142.* Quid enim quisquam ad meam pecuniam me invito aspirat? quid accedit? *Id. Divinat. in Ferr. 5. 20.* Quisquam tam impudens reperietur, qui ad alienam causam invitis iis, quorum negotium est, accedere aut aspirare audeat? *Dig. 3. 1. 1. § 5.* Aspirare ad novum magistratum. *Cod. Theod. 1. 9. 1. ad scholam.* — Etiam de inanitis. *Cic. Orat. 41. 140.* Sed hæc — ad eam laudem, quam volumus, aspirare non possunt. *Gell. 14. 3. ad fin.* Postea ex alieno certamine ad eos quoque ipsos contagium certationis aspirat. — c) Cum Accus. et præp. in. *Cic. Sull. 18. 52.* Quis tum dicat, in campum aspirasse Sullam? *Id. 3. Ferr. 31. 76.* Quando autem homo tanta luxuria atque desidia, nisi februario mense aspirabit in curiam? — d) Cum Adverbis loci. *Cic. 7. Ferr. 37. 97.* Quo neque Carthaginiensium gloriosissimæ classes — unquam aspirare potuerunt. Adde *eumd. 5. Tusc. 5. 13.* — e) Cum Dat. *Virg. 12. Æn. 352.* nec quis aspirat Achilles. *Val. Flacc. 7. 564.* sed non incendia Colchis Aspirare sinit.

B) Ut verbum transitivum.

1.) Proprie. — a) Cum Accus. rei et Dat. personæ. *Virg. 5. Æn. 606.* Irim de cælo misit — Saturnia Juno filiacum ad classem ventosque aspirat eunt. — b) Cum Accus. et Ablat. *Lucret. apud Quintil. 3. 1. 4.* prius ora pocula circum Aspirant mollis dulci flavoque liquore. — c) Absolute et passive. *Solin. 22.* Insula aspiratur freto Gallico.

II.) Translate est inspirare, infundere. Ad rem declarandam *Amian. 19. 6.* Aspiravit auram quamdam salutis fortuna. *Virg. 8. Æn. 373.* dictis divinum aspi-rat amorem. h. e., ut *Servius* exponit, dictis addit venustatem, ut amabilius sua audiat oratio. *Quintil. 4. proem. 5.* Ut quantum nobis expectationis adjecit, tantum ingenii aspi-ret.

ASPID, Idis, f. 3. ἀσπίς. *Aspida* et *aspidas* Accusativi sunt Græcæ positionis. — Est genus serpentis parvi, tardo motu hebetique visu præditi, sed cujus morsus præsentissimum venenum habet, et per torporem ac somnum inducit mortem, ut *Plin. 29. Hist. nat. 4. 18. (65).* docet (It. *aspide*; Fr. *aspic*; Hisp. *aspid*; Germ. *die Natter*; Angl. *an asp*). ¶ 1. Stricto sensu. *Cic. Rabir. Post. 9. 23.* Demetrium, aspide ad corpus admota, vita esse privatum. *Id. 3. Nat. D. 19. 47.* Boves igitur et equos, aspidas, crocodilos, in deorum numero reponemus. Adde *eumd. 2. Fin. 18. 59. Lucan. 9. 701.* *Aspida* somniferam tumida cervice levavit. Adde *Val. Flacc. 4. 418.* — Plura sunt aspidum genera, de quibus *Solin. 27. circa med.*, ut *dipsas*, ita dicta quia siti necat, *hypnale*, quia somno; *plyas*, quia venenum inspuat, etc. — *Aspis* a vipera mutuatur venenum prov. *Tertull. 3. adv. Marcion. 8.* Desinat nunc hæreticus a Judæo, aspis, quod ajunt, a vipera mutuari venenum. ¶ 2. Latiori sensu hæc vox Græce etiam scutum significat, et hoc sensu addibetur a *Justiniano novell. Constitut. 85. sub fin.* — NB. Pro curvatura, aut fornice, V. in ABSIS. — De Aspide oppido et insula V. ONOM.

ASPISÆTIS, is, V. ASPILATES.

ASPLENON vel asplenium, i, n. 2. ἀσπληνον, herba est folio multa habens trientalia, radicem limosam, et cavernosam sicut filicis, candidam, hirsutam, caule, flore et semine carens; nasciturque in petris, et parietibus opacis et humidis. Hujus foliorum in aceto decocto, per dies quadraginta poto, lienem absumi ajunt: unde et nomen traxit. (ab a privativo, et σπλήν lien.) *Plin. 27. Hist. nat. 5. 17. (34).* V. etiam *Vitruv. 1. 4. 10. et Cael. Aurel. 3. Tard. 4. V. et vocem seq. Cl. Fæ (Op. cit. vol. 3. p. 431.)* hanc exhibet synonymiam: *Ἡμύσιον* Theophr. *Hist. plant. 9. 19.*; *Ἀσπληνον*, οἱ δὲ σπλήνιον, οἱ δὲ ἡμύσιον *Dioscor. 3. 152.*; *Σχορπίδι* Græcor. recent.; *Asplenion hemion* *Plin. l. c.* et *Calcifraga* *Scribon. Compos. 150.* sunt *Asplenium Ceterach* L. *Spec. plant. 1538.*

ASPLENOS, i, f. 2. pro *asplenon* dixit *Istid. 17. Orig. 9. 87.*

ASPORTATIO, ðnis, f. 3. actus asportandi. *Cic. 6. Ferr. 49. 110.* His signis pulcritudo periculo, amplitudo salutis fuit, quod eorum demolitio atque asportatio perdifficilis videbatur.

ASPORTATUS, a, um. V. vocem seq.

ASPORTO, as, avi, ðtum, are, a. 1. (abs et porto, teste ipso *Priscian. 2. p. 371. Putsch.* asporto pro absporto. V. et A, AB, ABS in fine de compositione). — *Asportari* porage pro *asportari* occurrit apud *Plaut.*, ut infra. — Part. *Asportatus* et *Asportandus*. — *Asportare* est abducere, avehere; præcipue si curru aut navi id fiat. (It. *portar via*, *condur via*; Fr. *emporter*, *transporter*; Hisp. *alzar*, *llevar*, *transportar*; Germ. *weg-oder fortschaffen*, *weg-oder fort-führen*; Angl. *to carry off or away*). *Plaut. Merc. 2. 3. 19.* Atque illam abstrahat, trans mare bine venum asportet. *Id. Rud. prol. 67.* Quoniam video virginem asportari. *Ter. Phorm. 3. 3. 18.* Quoquo hinc asportabitur terrarum, certum est persequi. *Cic. 6. Ferr. 49. 110.* Hoc (*simulacrum*) e signo Cereris avellendum asportandumque curavit. *Id. 3. ibid. 20. 53.* Signa plaustris eveda et asportata. *Id. Divinat. in Ferr. 9. 28.* Non te ex Sicilia litteras in Verrem deportare velle arbitrantur, sed asportare (h. e. furtim subducere) te velle ex Sicilia litteras suscipiantur. *Id. Parad. 1. 1. 8.* Cum ceteri ita fugerent, ut multa de suis rebus secum asportarent. *Nepos Themist. 2.* Sua omnia, quæ moveri poterant, partim Salamina, partim Trezena asportant. *Liv. 2. 4.* Quibus (*vehiculis*) regum asportarent res. *Id. 24. 26.* Alexandriam ad virum uxorem, ad pa-

trēm filias asportare. — NB. Apud *Virg. 2. Aen. 778.* nec te hinc comitem asportare Creusam Fas, aut ille sint etc. *asportare* est falsa lectio, quā *Servius* innotum auctoritate innidit; omnes enim Codices aliter legunt: quā de re *V. Wagner* ad h. l.

ASPRATILIS, a, adj. asper, asperam habens superficiem. Hinc *aspratilis terminus* est ex lapide non percolato apud *Var. Auct. Limit. p. 305. Goes.* Sic *aspratilis petra*, *ibid. p. 228.* — Speciatim *aspratiles pisces* dicuntur, qui asperas squamas habent. *Plin. Falor. 3., 8., 10., 25., 36. et 41. Edict. Dioclet. p. 13.* Piscis aspratilis marini Ital. p. 1. X. viginti quatuor, piscis secundi Ital. p. 1. X. aedecim. *Hi manifesti sunt pisces majores, qui propterea asperiores habent squamas et spinas.*

ASPRATUS. *V. ASPERO.*

ASPREDO, *inis*, f. 3. aspritudo, asperitas, seu faucium morbus, qui Graece *σπραγίτης*. *Cels. 5. 28. n. 2.* Aspreline quadam et magnitudine sua. Ita in plerisque opt. editionib. princeps a. 1478., Grypbiana, Almelov. et al. Sunt tamen qui ex quibusd. MSS. reponebant malum *aspritudo*.

ASPRETUM, *ti*, n. 2. locus asper, inaequalis, difficilis, saxis, aut spinulis impeditus. *Liv. 9. 24.* Saxa erant et temere jacentia, ut sit in aspreis, et de industria etiam, quo locus tuilor esset, ab oppidanis congesta. *Id. 35. 28.* Tabernacula statuere in aspreis, et inaequali solo, ad finem erat. Adde *eumd. 9. 35., 27. 19. et 38. 15. ad fin. Grat. Cynege. 241.* Aspreis mediis qua clauditur orbi.

ASPRIO, *onis*, m. 3. monetæ species, cujus mentio est in *Papyr. n. 80.* quæ pertinet ad a. a Chr. n. DLXXV. apud *Marin. Pap. ant. p. 124.* Sagma valente asprione aureo uno.

ASPRITUDO, *inis*, f. 3. idem quod asperitudo, a qua voce per syncope hanc facta est. Occurrit apud Medicos tantum de corporis membris, quæ morbo aliquo aspera sunt. *Cels. 5. 28. n. 15.* Nam modo circa totum corpus partemve aspritudinem quædam fit, similis illi pustulis etc. *Pleraque optimæ edit. leg. aspreto. Id. 6. 6. n. 26.* Extenuare aspritudinem oculorum. *Et mox.* Ex aspritudine lippitudo fit atque ipsam deinde aspritudinem auget. Adde *Scribon. Compos. 32., 33. et 35. Cels. 7. 23.* Aspritudo linguæ. *Scribon. Compos. 26. et 36.* palpebrarum. *Id. Compos. 113.* Cum ungui nulla pateat aspritudo.

ASPUO vel *adspuo*, *is*, ere, n. 3. (ad et spuo) est spere versus aliquem vel in aliquid. *Plin. 28. Hist. nat. 4. 7. (39).* Nos si — illa credamus rite fieri —, si dormiens spectetur infans, a nutrice ternâ (*precatio*ne) adspuo.

ASSA, *drum*. *V. ASSUS*, a, um.

ASSAMENTA, *drum*, n. plur. 2. *Plin. 16. Hist. nat. 40. 77. (240).* Rigorem fortissime servat ulmus: ob id cardinibus assamentisque portarum utilissima, quoniam minime torquetur: permittenda tantum sic, ut cacumen ab inferiora sit cardine, radix superior. *h. e. tabulis sectilibus.* Ita habetur in omnibus fere *Plin.* editionibus etiam antiquis a. 1470. et 1472. At ille antiquior a. 1469. habet *crassamentis*, quod et in omnibus MSS. suis legi testatur *Harduinus*. Sunt autem *crassamenta* hoc loco crassiora tigna directa et transversa, quibus foris munitur. Multo autem aptius coheret hæc vox, et significatio cum ceteris *Plinii* verbis, quam *assamenta*. Hæc *Forcellinus*; ad *Schneider.* in *Ind. Scriptor. R. R.* in *Assis* probat legendum *azamentisque*. *h. e. axibus*: hi cardinem superiorem et inferiorem extantem habebant, qui liminis superioris et inferioris foraminis velut axis currus modiolis rotæ iosebatur in eoque vertebatur. Id colligitur ex loco similis *Teophr. Hist. pl. 4. 5. c. 4.*, quem *Plinius* respexit. Vides igitur, amandandas esse variantes lectiones hic a *Forcellino* allatas. Contra vero hanc *Furlanetti* sententiam *Silbii* lectionem *Harduini* tuetur. — Sunt etiam *Assamenta* quedam poematum genera. *V. ASSO.*

ASSARATUM. *V. ASSIRATUM.*

ASSARIUS, a, um, adj. *Cato R. R. 132. 2.* Daps Jovi assaria pecunia, urna vini Jovi casta. Ita legendum probat *Pontedera Op. post. T. 1. p. 283.*, nempe *assaria pecunia* ea dicitur, quæ as pendet, *h. e. fibrilis*, ab *asse*. *Alii minus recte legunt*: Daps Jovi assir a pecu in urna vini. *Rectius tamen legendum*: Daps Jovi assaria pecunia. *h. e. dapes pecuniæ assatæ vel assandæ.*

ASSARIUS, *ti*, m. 2. ab antiquis dicebatur pro *as*, ut docet *Favro 8. L. L. 71. p. 191. Müll. et Cha-*

ris. 1. p. 58. Putsch., qui addit subaudiri *nummus*. Ex *Farrone* autem colligitur, in usu fuisse, ut in genitivo plurali *assarium* diceretur pro *assariorum*, ut *Equum publicum mille assarium*.

ASSATURA, *æ*, f. 1. Occurrit concreto tantum, uti ajunt, sensu, et significat cibos non elixos, sed asatos, sive li tostati sint, sive frisi. Ita enim exponere videtur *Salmas.* ad *Illud Vopisci in Aurel. 49.* Convivium de assaturis maxime fuit. Adde *Apicium 7. 5. Vet. Scholiast. ad Pers. 2. 43.* Solet etiam porcina eodem genere condita servari, aut ad assaturarum jura.

ASSATUS, a, um. *V. ASSO.*

ASSECLA vel *adsecla*, et *assēcula* vel *adsecula*, *æ*, m. 1. *Charis. 1. p. 37. Putsch.* docet *asseclam* esse communis generis; nullo tamen allato exemplo confirmat. — *Assecla* est *assectator*, comes, ab *assequendo* dictus, et significat eum, qui alicuius commodi spe alterum sequitur, et dicitur plerumque in contemptu (*It. seguitatore, partigiano; Fr. suivan, sectateur; Hisp. sigufiendo, seguaz; Germ. der Anhänger, Partigänger; Angl. a mean attendant, slave, menial*). *Cic. apud Ascon. p. 79. 17. Bait.* Pauci præterea assessorales eorum atque assēculæ subsequuntur. *Id. 6. Att. 3. 6.* Qui — potentissimorum hominum contumaciam numquam tulerim, ferrem huius assēculæ. *Id. Sert. 64. 138.* Cum hæc optima lex et ab illo socero ejus et ab hoc assēcula negligatur. *Id. 2. Divinat. 37. 79.* Cum et tetrarchiam eripuisse et assēclæ Pergameno nescio cui dedisset. *Id. 3. Ferr. 25. 65.* Assēclæ legatorum. *Id. 5. ibid. 12. 30.* Assēculæ Verris. *Nepos Att. 6.* Assēclæ prætoris. *Auct. Declam. in Sall. 8.* Omnium mensurarum assēcla. *Juvenal. 9. 48.* Vos humilis assēculæ vos indulgentis umquam etc. *Quidam leg. adseclæ pænultima longa.*

Homonym. *Fronto p. 2193. Putsch.* docet, comitem esse proprie qui in itinere alterum sequitur; *sodalem* esse nomen adolescentiæ; *assectam* qui sequitur potentiores: Ita comitem esse tutum; *sodalem* amicum; *assectam* officiosum. Hæc tamen discrimina non semper vera sunt.

ASSECO vel *adseco*, *secus, sēcūl, sectum, sēcure*, a. 1. (ad et seco). Occurrit tantum Part. *Assectus* et est aliquo versus sectus. *Ammian. 31. 8.* Assecto ore. *h. e. facie unguibus secta.* Alii tamen leg. *assecto*, *ali objecto*: sed minus recte.

ASSECTATIO vel *adsectatio*, *onis*, f. 3. actus assectandi (*It. accompagnamento, corteggio; Fr. action d'accompagner, cortège; Hisp. acompañamiento, cortejo; Germ. das aufmerksame Nachgehen; Angl. an attending, waiting on, or accompanying*). ¶ 1. Dicitur fere de comitate, qui officii causa alicui præstatur. *Cic. Mur. 34. 70.* Homines tenues unum habent in nostrum ordinem aut promerendi, aut proferendi beneficii locum, hanc in nostris petitionibus operam atque associationem. *Q. Cic. Petil. cons. 9. 34.* Et quoniam associationis mentio facta est, id quoque curandum est, ut quotidiana ejusque generis et ordinis et statūs utare. ¶ 2. Dicitur et de rebus, pro observatione, animadversione; qui enim alterum assectatur, observandi et adnotandi occasionem habet. *Plin. 2. Hist. nat. 20. 18. (32).* Latet plerosque, magna celi asseclatione comperit a principibus doctrinæ viris superiorum trium siderum ignes esse, qui etc.

ASSECTOR vel *adsector*, *oris*, m. 3. qui assectatur et comitem se præbet (*It. seguitatore, compagno, corteggiatore; Fr. celui qui accompagne; Hisp. acompañador, cortejador; Germ. der aufmerksame und unablässige Nachgänger; Angl. an attendant, follower*). Speciatim — a) in rationibus politis assector est qui alteri comitem amicumque se præbet officii atque interdum utilitatis causa. *Cic. 4. Ferr. 11. 29.* Cum ab eo quidam vetus assector et ex numero amicorum non impetraret, uli etc. *Id. Enib. 27. 62.* Cum ducibus ipsis, non cum comitatu assectoribusque colligant. *Q. Cic. Petil. cons. 9. 34.* Huius autem rei (assectationis) tres sunt partes: una salutarum cum domum veniunt; altera deduciorum; tertia assectorum. *Id. paulo post.* Assidua assectorum copia. Adde *Quintil. 1. 5. 8., et Plin. 3. Ep. 11. et 8. ibid. 23.* — b) Cum de doctoribus sermo est, assector est discipulus, aut qui alterius dogmata probat atque amplectitur. *Plin. 24. Hist. nat. 17. 102. (167).* Apollodorus assector Democriti. *Id. 20. ibid. 14. 57. (160).* Porci Latronis clari inter magistros dicendi assectorum. *Gell. 5. 10.* Auditor

assectorumque Protegoræ. Hinc etiam dixit *Plin. 8. Hist. nat. 17. 21. (59).* et *18. ibid. 28. 68. (274).* Assector sapientiæ alicujus. *Id. 29. ibid. 1. 5. (8).* eloquentiæ alicujus. — c) Deoque ponitur et de illis, qui rem aliquam assequi conantur. *Plin. 9. Hist. nat. 42. 66. (142).* Assector daplis canes. *Seneca Tranquill. 1.* Assector comesque patrimoniorum pereundum populus.

ASSECTOR vel *adsector*, *sectaris*, *sectatus* sum, *sectari*, 1. (ad et sector) assidua frequentia sequi (*It. accompagnare, corteggiare; Fr. accompagner, suivre, faire cortège; Hisp. acompañar, cortejar; Germ. einer Person unablässig nachgehen, sich ihr begleitend anschliessen; Angl. to follow after, attend, wait upon, accompany*). Occurrit A) Deponentium forma, et B) Passive.

A) Deponentium forma.

1) Proprie. ¶ 1. Generalim cum Accusativo personæ aut etiam absolute est aliquem assidua frequentia sequi. *Horat. 1. Sat. 9. 6.* Cum assectaretur: Num quid vis? occupo. *Tac. 2. Hist. 93.* Omnisque ioseioris Germaniæ miles Valentem assectabatur. *Id. 6. Ann. 19.* Assectari putrefacta corpora, dum in Tiberim traherentur. — *Assectari feminam* aut puerum *præteritum* apud *Cic. dicitur* is, qui tactus frequenter sequitur: ideoque Injuriarum tenetur, quia assidua frequentia quasi præbet nonnullam infamiam, aut potius quia assidua frequentia assectatos ad inhonestam allicere putabatur. Ita *Ulp. Dig. 47. 10. 15. § 19. et 22., et Cujus 3. Instit. 230.* ¶ 2. Speciatim assectari dicitur, qui alteri se reverentem comitem amicumque præbet alicuius incepti causa. *Cic. 1. Orat. 56. 239.* Cum adilitatem P. Crassus peteret, eumque major natu, etiam consularis, Ser. Galba assectaretur. *Sueton. Cæs. 19.* Omnibus officiis Cn. Pompejum assectatus est. *Q. Cic. Petil. cons. 8. 33.* Studia adolescentulorum in suffragando, in obsecundo, in nuntiando, in assectando etc. *Plin. 33. Hist. nat. 12. 54. (152).* Cum Arellum Fuscum celebritate assectarentur adolescentium scholæ. Adde *Plin. 2. Ep. 14. et Tac. Dial. de orat. 2.*

II.) Translate cum abstractis occurrit apud sequioris ævi Scriptores tantummodo. *Hygin. 3. Fab. 232. ed. Mai.* Venationem exsecrans, agriculturam assectatus est. *Augustin. Ep. 112. 5. in fin.* Multum enim minor, si eo usque progrediuntur, qui existimant Impios visuros Deum —, ut eos et mundo corde esse, et pacem et sanctificationem cum omnibus assectari asseverent.

B) Passive. *Ennius* apud *Priscian. 8. p. 792. Putsch.* Assectari se omnes cupiunt. *ἀσσεκασθῆναι. Alpheus Philologus ibid.* Themistocles cum a formoso assectaretur. — NB. *Paul. Diac. p. 2. 10. Müll.* Assectata femina vel in bonam partem dicitur, velut honorata; vel in malam, quasi ad extremum periculum adducta. *Jos. Scalig. testatur*, in vet. editionibus haberi *affectata*, et ita prorsus legendum esse: adducitque in hanc rem locum *Plaut. Rud. 2. 4. 4.* Accipiam hospitio, si nox venis, item ut affectatam. Ita nimirum ea verba emendanda esse censet, quæ alii aliter ediderunt. Est enim is locus ex *u* Interpretum. *V. Taubmann.* Ad *Müller* pro *affectata* aut *assectata* legit *affecta*.

ASSECTUS vel *adsectus*, a, um. *V. ASSECO.*

ASSECLULA vel *adsecula*, *æ*, f. *V. ASSECLA.*

ASSECUTOR vel *adsecutor*, *oris*, m. 3. qui assequitur, comes. *Capell. 9. p. 306.* Himeros Cupidinis assecutor.

ASSECUTUS vel *adsecutus*, a, um. *V. ASSECUTOR.*

ASSEDO vel *adseco*, *onis*, m. 3. idem quod assessor. Hanc vocem affert *Non. p. 62. 23. Merc.*, sed nullo confirmat Latini scriptoris testimonio.

ASSEFOLIUM, *ti*, n. 2. herba alio nomina gramin dicta et Graece agrostis. *Apul. Herb. 77.*

ASSELLO vel *adsello*, *as*, *V. voc. seq. in fin.*

ASSELLOR vel *adsellor*, *aris*, *atus* sur, *ari*, dep. 1. (ad et sella) ad sellam familiaricam ire alvi exoneranda causa. *Veget. 1. Peter. 12.* Deinde sale et mele mixtis in aquam infundes, ut assellandi apgeat voluntatem. *Id. 3. ibid. 3.* Si jumentum assellatum fuerit sanguinem. *Id. 1. ibid. 50.* Si multum stercuris assellatus ediderit. Adde *eumd. 2. ibid. 22., et 5. ibid. 9. et 44. et 56.; et Theod. Priscian. 4. 1. et alibi.* — *Assello* active legitur in cod. quodam *Corbejense*, cujus meminit *Schneider.*, apud *Veget. 5. Peter. 44. et 56.* tantum.

ASSENESCO vel **adsenesco**, *escis, escere*, n. 3. (ad et senesco) senex fio. *Tertull. Exhort. ad castit.* 13. Feminae Cereris, cui sponte abdicato matrimonio adsenescunt.

ASSENSIO vel **adsensio**, *ōis*, f. 3. actus assentiendi, assensus, approbatio (It. *assenso*, *approvazione*; Fr. *assentiment*, *adhésion*; Hisp. *adhesión*; Germ. *die Beistimmung*, *Beipflichtung*; Angl. *the act of assenting or approving, assent*). ¶ 1. Generatim. *Cic. Brut.* 30. 114. Genus orationis exile, nec satis populari assensionibus accommodatum. *Id. ibid.* 84. 290. Cum surgit is, qui dicturus sit, significatur a corona silentium: deinde crebrae assensiones, multae admirationes. *Id. Mil.* 5. 12. Universi ordinis assensiones. *Id. 1. Invent.* 31. 51. Inductio est oratio, quae rebus non dubiis capiat assensionem ejus, quicum instituta est: quibus assensionibus facit, ut illi dubia quidem res, propter similitudinem earum rerum quibus assensit, probetur. *Seneca Ep.* 7. 9. Plurimum assensio. *Quintil.* 6. 3. 73. simulata. *Plin.* 3. *Ep.* 4. clarissima senatus. *Id. 4. ibid.* 12. Assensio et laus. ¶ 2. Speciatim ab Academicis philosophis assensio dicitur actus, quo quis rerum sensibilibus perceptione percipit, easdem approbat; quam Graeci *συγκατάθεσις* vocant, teste *Cic. 4. Acad.* (2. pr.) 12. 37. Vitae in ipsam esse potestate, nec peccare quicquam nisi assensione. *Id. Fat.* 18. 42. Assensio non potest fieri, nisi commota viso. *Adde eund.* *ibid.* 17. 40., 19. 43. et alibi. *Id. 1. Nat. D.* 1. 1. A rebus incertis assensionem colligere. *Id. 4. Acad.* (2. pr.) 18. 59. Assensionis retentio.

ASSENSOR vel **adsensor**, *ōis*, m. 3. qui assentitur, approbator (It. *chi consente*, *chi approva*; Fr. *approbateur*; Hisp. *aprobador*; Germ. *der Beipflichter*, *oder Beistimmer*; Angl. *one who assents*). *Cic. 6. Fam.* 21. 1. Quotidie commemorabam te unum in tanto exercitu mihi fuisse assensorem et me tibi. *Id. 3. Herenn.* 23. 38. Non omnes habere assensores. *Val. Max.* 6. 3. 6. Assensor vinclitae. *Seneca Hippol.* 1207. Tuque semper, genitor, irae faciliis assensor meae. *h. e.* vota a me irato facta exaudis.

ASSENSUS vel **adsensus**, *a*, um. *F. ASSENTIO.*

ASSENSUS vel **adsensus**, *us*, m. 4. assentiendi actus, consensus. ¶ 1. Abstracte occurrit apud Academicos philosophos tantum; et est actus, quo quis rerum sensibilibus perceptione percipit, easdem approbat. Cf. **ASSENSIO** 2. *Cic. 4. Acad.* (2. pr.) 18. 57. Assensum retinere. *Id. ibid.* § 59. tollere. *Id. ibid.* 29. 94. colligere a rebus certis et illustribus. *Id. ibid.* 33. 107. Se ab assensu retinere. *Id. ibid.* 34. 108. Ohsistere opinionibus, assensus lubricos sustinere. *Id. 3. Fin.* 9. 31. Assensus suos firme sustinere. ¶ 2. Saepius occurrit concreto, uti aperiens, et est approbatio, quae plausu, voce aliove modo fit. *Cic. 2. Nat. D.* 2. 4. Quod si ita esset, qui potuisset assensu omnium dicere Ennius? *Aspic* hoc subline candens etc. *Id. Brut.* 49. 185. Vulgi assensus et populari approbatione judicari solet. *Liv.* 3. 74. Ingens assensus alacritasque cuncta approbantium. *Id. 5. 9.* Omnium assensu comprobata oratio. *Id. 8. 5.* Assensu populi excepta vox consulis. *Adde Curt.* 5. 9. 2. *Liv.* 32. 22. Murmur aliorum cum assensu. *Id. 27. 51. L. Veturius* planius omnia, quae acta erant (in pugna et victoria) exposuit cum ingenti assensu, postremo etiam clamore universae concionis, cum vi gaudium animis caperent. *Forcellinus* hunc locum singulari paragr. distinguit; affirmavit enim assensum esse cum non tam approbandi, quam gaudendi sensus exprimitur. *Virg.* 10. *Æn.* 57. Tremere assensu vario. *Ovid.* 1. *Met.* 244. Dicta Jovis pars voce probant — alii partes assensibus implent. *Id. 8. ibid.* 605. Concitare assensibus undas. *Plin. Paneg.* 71. Jam quo assensu senatus, quo gaudii exceptum est etc. *Tac.* 14. *Ann.* 12. Brevis assensus. *Id. 15. ibid.* 22. Assensu sententiam celebrare. *Sueton. Aug.* 68. Assensu maximo comprobare aliquid. *Adde eund.* *Tib.* 45. ¶ 3. Ad sonorum consensum transtulit *Virg.* 7. *Æn.* 615. Aereque assensu conspirant cornua iuuro. *h. e.* quasi approbantia ardorem cantuum ad pugnam. Et de Echo *Id. 3. G.* 45. Et vox assensu nemorum ingeminata remugit. *Adde Claudian. VI. Cons. Hon.* 615.

ASSENTATIO vel **adsentatio**, *ōis*, f. 3. actus assentiendi, hoc est assentiendi, assensus (It. *assenso*; Fr. *consentement*, *approbation*; Hisp. *consentimiento*; Germ. *die entschiedene Beistimmung*, *oder Beipflichtung*; Angl. *the act of assenting, consen-*

ting). ¶ 1. Raro est assentiendi actus, in quo nihil inest mali. *Fellej.* 2. 128. 3. Qui M. Tullio tantum tribuere, ut pane assentatione sua, quibus vellet, principatus conciliaret. *h. e.* modo ipse assentiret, seu commendatione, favore, suffragio. *Petr. Satyr.* 17. Tacentibus adhuc nobis et ad neutram partem assentationem fluctantibus. *Quintil. leg.* assensionem. *Impr. Arcad. et Honor. Cod. Theod.* 10. 3. 5. Si cui adversus praecepta hujus sanctionis veniendi alitum assentatione praestiterit. ¶ 2. Saepius sumitur pro blando assensu, quo aliquis alterius gratiam captat, blandis mendariis et sermone ad gratiam composito (It. *lusingheria*, *piacenteria*, *adulazione*; Fr. *flatterie*, *adulation*; Hisp. *lisonja*, *adulación*; Germ. *die Beistimmung des Schmeichlers*, *die Schmeichelei*; Angl. *flattery*, *adulation*, *wheedling*). *Plaut. Bacch.* 3. 3. 7. Ilei mihi — istae illum perdidit assentatio. *Cic. Amic.* 24. 89. Assentatio vitiorum adiutrix procul amoveatur. *Id. ibid.* 25. 91. Nullam in amicitia pestem esse majorem, quam adulatorem, blanditiam, assentationem. *Id. ibid.* § 94. Callina assentatione capere aliquem. *Id. ibid.* 26. 99. Assentatio faceta parasitorum. *Id. 13. Att.* 28. 2. turpis. *Id. 1. ad Q. fr.* 1. 5. § 16. Graeci diuturna servitute ad nimiam assentationem eruditi. *Id. Cluent.* 13. 36. Blanditiis et assentationibus immergere se penitus in consuetudinem alicujus. *Liv.* 24. 6. Inflatus assentationibus. *Curt.* 8. 5. 6. Quorum (regum) opes saepius assentatio, quam hostis evertit. *Tac.* 1. *Hist.* 15. Assentatio erga quemcumque principem sine affectu peragitur. *Plin. Paneg.* 85. Cujus (amicitiae) in locum migraverant assentationes, blanditiae et peior odio amoris assentatio. *Fellej.* 2. 102. 3. Vitia assentatione alere.

Homonym. In quo assentatio differat ab adulatione, *F. ADULATIO* in fin.

ASSENTATIONCULA vel **adsentationcula**, *a*, f. 1. diminut. parva assentatio, quo sensu haec vox paragr. 2. accipitur. *Plaut. Stich.* 1. 3. 75. Assentationculae et perjuratiunculae parasitivae. *Cic. 5. Fam.* 12. 6. Ac non vereor, ne assentationcula quadam aucupari tuam gratiam videar.

ASSENTATOR vel **adsentator**, *ōis*, m. 3. qui assentit. ¶ 1. Raro pro assensore ponitur. *Fronto de ep. am.* 2. p. 221. ed. *Mai.* Potius duxi infrequens amicis esse, quam frequens assentator. *Nisi forte haec referenda sint ad paragr. infer.* *Tertull. advers. Hermog.* 10. Etsi non auctor, sed assentator mali invenitur Deus. *h. e.* qui malum non quidem vult, sed permittit. ¶ 2. Saepius sumitur pro adulatore, qui ad gratiam captandam alteri in omnia assentitur. *Cic. Amic.* 26. 98. Semper enim assentator id, quod is, cuius ad voluntatem loquitur, vult esse magnum. *Id. ibid.* § 97. et 1. *Off.* 26. 91. Patere aures assentatoribus. *Id. 1. Off.* 14. 42. Assentatores perniciosi. *Id. 5. Fam.* 12. 6. Aliquem assentatorem arbitrari. *Id. Cæcin.* 5. 14. Assentator mulierum. *Gulielmus* inclinabat in assentator, ut notat *Gruter. Horat. Art. P.* 420. Assentatores jubet ad lucrum ire poeta. *Fellej.* 2. 83. 1. Cum fuisset humillimus assentator reginae et infra servos eliens. — In politicis etiam rationibus. *Cic. Amic.* 25. 95. Concio — judicare solet, quid intersit inter popularem, id est assentatorem et levem civem, et inter constantem, severum et gravem. *Adde eund.* 2. *Off.* 18. 63.

ASSENTATORIE vel **adsentatorie**, *advrb.* cum assentatione, adulatorum ratione. *Cic. 2. ad Q. fr.* 15. B. § 3. Dubitare te non assentatorie, sed fraterne velle.

ASSENTATRIX vel **adsentatrix**, *icis*, f. 3. quae assentatur, adulatrix. *Plaut. Most.* 1. 3. 109. Nunc assentatrix scelestia est; dudum adversatrix erat.

ASSENTIA vel **adsentia**, *a*, f. 1. idem atque assensio. *Lactant. Placid. Gloss.* apud *A. Mai.* in *Class. Auct. T.* 3. p. 429. Adsentia, assentationes. id est consensio: ut si quis tibi de aliqua re dicat, et tu illi adsentias, ipse res adsentia nuncupatur.

ASSENTIO vel **adsentio**, *sentis*, *sentis*, *seco*, am. sentire, 4. (ad et sentio). Part. *Assensus* 2. — Part. vero praesens *Assentans* ad **ASSENTIOR** referendum putavimus. — Assentire est consentire, approbare; in prosa tamen oratione usitatio fuit forma deponens *assentior*, teste *Farron.* apud *Gell.* 2. 25. Sentior nemo dicit et id per se nihil est; assentior tamen fere omnes dicunt. Si sena unus assentio in senatu dicebat et cum portio multi secuti, neque ta-

men vincere consuetudinem potuerunt. Cf. *Quintil.* 1. 5. 13. et *Diomed.* 1. p. 377. *Putsch.* (It. *assentire*, *acconsentire*, *approvare*; Fr. *approuver*, *donner son assentiment*; Hisp. *aprobar*, *consentir*; Germ. *beistimmen*, *oder beipflichten*; Angl. *to assent*, *consent*, *approve*). ¶ 1. Generatim occurrit — a) Absolute. *Plaut. Rud.* 4. 3. 36. Assentio. *Acrius* apud *Non.* p. 469. 18. Assensit sileus. *Pomponius* apud *eund.* l. c. Omnes una assentiant. *Cic. 2. Att.* 1. 8. Censuit hoc Cato: assensit senatus. *Auct. B. Ap.* 85. Quorum enim partem assentire — intellexisset. *Ovid.* 9. *Met.* 259. Assensere dei. *Adde 14. ibid.* 592. *Curt.* 5. 12. 3. Datus vultu assentibat. *Sueton. Tesp.* 6. Assensere curti. *Tac.* 5. *Hist.* 3. Assensere, atque munus ignari etc. *Pallad.* 12. *R. R.* 7. 19. Si assensuerit humor. — b) Cum Dativo personae. *Cic. 2. ad Q. fr.* 1. 2. Pridipius assensit Lentulo. *Id. 9. Att.* 9. 1. Assentio tibi, ut in Formiano potissimum commoret. *Id. 5. Fam.* 2. 9. Sedens iis assensit, qui mihi lenissime sentire visi sunt. Et impersonaliter *Id. 1. ibid.* 2. 1. Quatenus de religione dicebat, — Bibulum assensum est. *Liv.* 1. 54. Cum de aliis rebus assentire se veteribus Gabinis diceret. De alio *Liv.* loco 41. 24. *F. ASSENTIOR* 1. b. *Ovid.* 3. *Met.* 406. assensit precibus Rhamnusia iustis. *Curt.* 4. 12. 7. Omnes fere Parmenioni assentiebant. *Quintil.* 9. 3. 49. Iuveni qui et hoc vocaret *παραγοι*: cui non assentio. — c) Cum Accus. rei et Dat. personae, aut cum Accus. tantum, sed per Pronomina aut similes particulas, et significat alicui quid ad rem aliquam attinet, consentire. *Plaut. Amph.* 2. 2. 193. Mihi quoque assunt testes, qui illud, quod ego dicam assentiant. *Gell.* 6. 5. Hoc ergo assentimus. Cf. et paragr. seq. ¶ 2. Speciatim ab Academicis philosophis assentire dicitur, qui rerum sensibilibus delectatione percipit, easdem consentit. *Cic. 4. Acad.* (2. pr.) 31. 99. Multa sequitur (sapientis) probabilia, non comprehensa, neque percepta, neque assensu. — *NB.* Assentire pro assentari dicitur *Liv.* 1. 36. (Assensere viri) affirmavit *Forcellinus*.

ASSENTIOR vel **adsentior**, *sentis*, *sentis*, *seco*, am. sentire, dep. 4. Part. *Assentians* 1. et *Assensus* 2. — Idem quod assentio, sed magis usitatum, teste *Farron.* *V. ASSENTIO* sub init. (It. *assentire*, *acconsentire*; Fr. *approuver*, *donner son assentiment*; Hisp. *aprobar*, *consentir*; Germ. *beistimmen*, *beipflichten*; Angl. *to assent*, *consent*, *approve*). ¶ 1. Generatim est alicujus opinionis seu sententiae adhaerere; et occurrit — a) Absolute. *Cic.* apud *Priscian.* 8. p. 801. *Putsch.* In quibus assentior sollicitam et periculosam iustitiam non esse sapientis. *Id. 2. Divinat.* 50. 104. Ennius, qui maximo plausu loquitur assentiente populo. *Sueton. Cass.* 80. Ne assentiri necesse esset. *Tac.* 14. *Ann.* 48. Ceteris inde assentientibus. — b) Cum Dativo. *Lucilius* apud *Priscian.* 8. p. 801. *Putsch.* Assensus sum homini. *Cic. 1. Fam.* 1. 3. Mihi assentiuntur omnes consulares praeter Servilium — et Afranium, qui assentitur Volcatio. Et ibid. Advertebant Pompeii familiares assentiri Volcatio. *al. leg.* assentire. *Id. 1. Orat.* 49. 214. Assentiri alicui maxime de rebus. *Id. 7. Att.* 13. alicui de Vennonianis rebus. *Id. 16. ibid.* 15. 3. valde alicui in aliqua re. *al. aliter leg.* *Id. 1. Orat.* 24. 110. vehementer alicui. *Id. 3. Nat. D.* 25. 65. iis, quae dicta sunt, vehementer. *Id. 1. Tusc.* 12. 28. famae. *Id. 10. Fam.* 16. Sententiae assentiri ad unum. *Farro 2. R. R.* 3. 10. Quibus assentiri putant id, quod usuerit Gaberio equiti Rom. *Sall. Cat.* 52. Postquam Caesar dicendi finem fecit, ceteri verbo alius alii varie assentiebantur. *Liv.* 41. 24. *sub fin.* Cum idem huic orationi, qui litteris regis assensi erant, assentirentur. Quidam pro assensi erant legebant assentierant; qui error ortus est ex prava scriptioe litterae t et conjunctione vocum. *Id. 25. 30.* Omnes assensu sunt partibus dividendis. *Curt.* 7. 2. 3. At haec eloquio universa concio assensa est. *Quintil.* 9. 3. 99. Ita iis, quae ab auctoribus claris traduntur —, non assentio. — c) Cum Infinito. *Cic. 14. Att.* 19. 1. Assentiri alicui esse aliquid. — d) Sequente particula ut. *Cic. 2. Legg.* 5. 11. Assentiri alicui, ut aliquid sit. — e) Cum Accusativo rei, qui fere Pronomen est, et Dativo personae, aut cum Accus. tantum; et significat alicui assentiri quod attinet ad rem aliquam. *Cic. 1. Orat.* 9. 35. Cetera, inquit, assentior Crasso. *Id. ibid.* 20. 91. Quorum ego alterum illi facile assentiar nihil me dubitare. *Id. ibid.* 28. 126. It. 1 vero — valde tibi assentior. *Id. 2. ibid.* 16. 227. Quo

re tibi — utrumque assentior. *Id.* 4. *Acad.* (2. pr.) 21. 68. Cum tam vitiosum esse constet assentiri quidquam aut falsum aut incognitum. *Id.* 3. *Nat. D.* 25. 64. Non habeo autem quid tibi assentiar. ¶ 2. Speciatim apud Academicos philosophos assentiri dicitur is, qui rerum sensibilibus perceptione percussus, eisdem consentit; quo sensu occurrit eum *Dat. Cic.* 4. *Acad.* (2. pr.) 21. 67. Si ulli rei sapiens assentietur umquam, aliquando etiam opinabitur: nulli igitur rei assentietur. Adde *eumd.* *ibid.* 20. 66.

ASSENTOR vel **adcentor**, *aris*, *atus* sum, *ari*, *dep.* 1. Part. *Assentans* 2. Est intensivum ab *assentior* ideoque significat totis viribus atque omnino assentiri. ¶ 1. Generatim. *Plaut. Most.* 1. 3. 89. Nunc ne ejus causa vapulem, tibi potius assentabor. *Quidam leg.* assentiar. Cf. *Amph.* 2. 2. 71. *Vellej.* 2. 48. 1. Iis, qui a Cæsare dimittendis exercitus evaderebant, assentabatur; iis, qui ab ipso quoque, adversabatur. *Terull. Exhortat. ad castit.* 4. Cui ergo consilio assentabimur? Et de assentatione per manus data *Quintil.* 11. 3. 102. Cæsim manus lenior promittit et assentatur, citator hortatur. ¶ 2. Speciatim, sapius et elegantius sunitur pro ad voluntatem et gratiam loqui, assensum dare alicui in omnibus, obsequendi et placendi causa, adulari (It. *piangere*, *lusingare*, *adulare*; Fr. *donner toujours raison*, *flatter*; Hsp. *lisonjeur*, *alabar*; Germ. *Jemandem in Allem und mit voller Selbstverleugnung beipflichten*; Angl. *to fawn upon*, *flatter*). Occurrit — a) Absolute, aut cum *Dat.* personæ. *Ter. Adelph.* 2. 4. 5. Vereor coram in os te laudare amplius, ne id assentanti magis, quam qui habeam gratum, facere existimes. *Id.* *Eun.* 3. 2. 37. Nam qui huic animum assentari iudicaveris. *Cic. Amic.* 26. 99. Quippe qui etiam adversando saepe assentetur et litigare se simulans blanditur. *Id.* 9. *Fam.* 12. 1. Nisi forte (*Bajæ nostræ*) te amant et tibi assentantur. *Curt.* 8. 8. 21. Callisthenes — haudquamquam aule aut assentantium accommodatus ingenio. *Justin.* 12. 6. Rerum suarum magnitudinem extollere cælo tenus cepit, assentante majore convivari parte. — b) Cum *Accus.* *Ter. Eun.* 2. 2. 20. Negat quis, nego: ait, ajo: postremo imperavi egomet mihi, omnia assentari. Hoc eodem sensu occurrit *ipsum sibi assentari*, h. e. ipsum sibi indulgere, se ipsum decipere. *Ter. Adelph.* 5. 9. 31. Assentando atque indulgendo et largiendo. *Cic.* 3. *Fam.* 11. 2. Mihi ipse assentor fortasse, cum ea esse in me lingo. *Id.* 4. *Acad.* (2. pr.) 14. 45. Ut nihil nobis assentati esse videamur. Adde *eumd.* *Amic.* 26. 97.

ASSEPTUM vel **adseptum**, 1, n. 2. Idem quod septum, septimentum. *Adsepta Coptica* appellat *Apul.* 2. *Met.* 6. septimenta ab hirundinibus facta adversus Nil aquas inundantes, ut est apud *Plin.* 10. *Hist. nat.* 33. 49. (94). Alii legunt rectius *ailoperta*.

ASSEQUELA vel **adsequela**, *æ*, f. 1. id quod sequitur. *Mar. Victorin.* p. 2500. *Putsch.* Nam neque per se versus lixameter sine sequente pentametro elegiacum metrum implebit; neque in epodis singuli versus sine clausulis suis et assequelis audiri poterunt *etwödi*.

ASSEQUOR vel **adsequor**, *séquëris*, *sēcütus* vel *sequitus* sum, *séqui*, *dep.* 3. (ad et sequor). Part. *Assequens* II.; *Assecutus* I. a. — Assequor est ad eum, quem sequor, pervenio, consequor (It. *giungere*, *arrivare*, *raggiungere*; Fr. *poursuivre*, *parvenir à*, *atteindre*, *attraper*; Hsp. *alcanzar*, *conseguir*; Germ. *nachkommen*, *einholen*, *erreichen*; Angl. *to come up with*, *reach*, *join*, *arrive at*, *find*).

1.) Proprie de loco ponitur — a) Absolute. *Plaut.* apud *Varron.* 6. *L. L.* 73. p. 102. *Müll.* Nunc sequere, assequere (h. e. insequere, pone sequere) Polybadisce, ineam spem cupio consequi. *Ter. Phorm.* 5. 8. 89. Assequere ac retine, dum ego huc servos revoco. *Liv.* 24. 20. In Bruttios raptum, ne Gracchus assequeretur, concessit. *Id.* 28. 16. Adeo citato agmine ducti sunt, ut si viâ rectâ vestigia sequentes isent, baud dubie assecutori fuerint. Adde *eumd.* 38. 8. et *Tac.* 3. *Hist.* 66. — b) Cum *Accusativo*. *Cic.* 3. *Att.* 5. Si enim es Romæ, jam ue assequi non potes; sin es in viâ, cum eris me assecutus, coram ageamus. Et figurate *Id.* 1. *Tusc.* 39. 94. Nonne modo pueros, modo adolescentes, in cursu a tergo insequens, nec opinantes assecuta est senectus? *Curt.* 3. 12. 1. Rex diu Darium persequendo fatigatus, postea quam et nox appetebat et eum assequendi spes non erat etc. *Id.* 4. 10. 11. Assequi agnien refugientium.

Id. 5. 13. 15. veliculum Darii. *Tac.* 2. *Ann.* 75. Pisonem — apud Cum insulam nuncios assequitur, excessisse Germanicum. Adde *Vellej.* 2. 59. 3.

II.) Translate. ¶ 1. Generatim assequi dicitur personam aut rem, quam tamquam exemplar ante oculos habemus, ut eam teneamus et exæquemus. *Cic.* 1. *Legg.* 2. 7. Eum tamen velle dimittaxit imitari (videatur), quem si assequi posset, aliquantum ab optimo tamen abesset. *Id.* 1. *Fam.* 4. 3. Qui si vitam pro tua dignitate profundam, nullam partem videor tuorum meritorum assecutus. *Id.* 6. *ibid.* 4. 5. Quæ cum faciam, benevolentiam tuam erga me imitabor, merita non assequar. *Id.* *Harusp. resp.* 9. 18. Ut satis superque prudentes sint, qui illorum prudentiam non dicam assequi, sed quanta fuerit perspicere possint. *Id.* 3. *Herenn.* 20. 28. Ut longitudo aut plenitudo harum multitudinum alterius assequatur et exæquet. *Quintil.* 10. 2. 16. Cum iis felicissime cessit imitatio, verbis atque numeris sunt non multum differentes, vim dicendi atque inventionis non assequuntur. *Plin.* 4. *Ep.* 8. Alicujus ingenium aliqua ex parte assequi. ¶ 2. Speciatim ac sapius assequi ponitur de fine, ad quem tendimus et conamur, et est illum obtinere. — a) Cum *Accus.* rei. *Cic.* 1. *Off.* 31. 110. Neque enim attinet naturæ repugnare, nec quidquam sequi, quod assequi non queas. *Id.* 1. *Fam.* 7. 10. Quæ ne per populum quidem sine seditione se assequi arbitrantur. *Id.* *Pis.* 1. 2. Assequi magistratus omnes sine repulsa. Adde *Sall. Jug.* 4. *Cic. Planc.* 25. 60. gradus honorum. *Id.* 1. *Orat.* 30. 134. nihil egregium sine studio. *Id.* *ibid.* § 135. aliquid precibus, insidando, speculando. *Id.* *ibid.* 29. 132. aliquid in dicendo. *Id.* *Planc.* 37. 90. immortalitatem. *Id.* 2. *Nat. D.* 19. 50. maturitatem. Huc pertinet et illud ejusdem *Cic.* 3. *Ferr.* 57. 149. Quid ergo? Rabonius istam diem quomodo assequetur? *Pseudo-Asconius* explicat, *quomodo accurret ad diem?* quæ scilicet operi cuidam faciendo erat præstituta. *Sall. Cat.* 5. Ilic — libido maxima invaserat reipubl. capiundæ, neque id quibus modis assequeretur, dum sibi regnum pararet, quidquam pensi habebat. *Curt.* 5. 10. 7. Itaque quod non poterant vi, fraude assequi tentant. *Id.* 4. 6. 3. Assequi regnum. *Quintil.* 10. 1. 87. In iis, per quæ nomen assecutus. *Id.* 2. 16. 19. Tantum laudis et gloriæ assequi etc. — b) Sequente part. ut vel *ne*. *Cic.* 1. *Brut.* 15. 1. Quibus igitur litteris tam accurate scriptis assequi possum, subtilius ut explicem, quæ gerantur, quam tibi is exponet? *Id.* *Rosc. Am.* 34. 95. Qua in re nihil aliud assequeris, nisi ut ab omnibus audacia tua cognoscatur. *Justin.* 2. 4. Assecutus virtute, ne signiores viris feminas habere Scythæ viderentur. Adde *Quintil.* 8. 3. 3., 10. 1. 10. et 11. 1. 85. ¶ 3. Item speciatim assequi aliquid animo, cogitatione, conjectura, suspitione etc., aut absolute assequi aliquid ponitur pro intelligere, percipere. *Cæcilius* apud *Gell.* 20. 1. Obscuritates non assignemus culpæ scribentium, sed inscientiæ non assequentium. *Cic.* 4. *Ferr.* 73. 181. Ac ne forte — omnia ita condita fuisse atque ita abdite latuisse videantur, ut hæc diligentia — nihil eorum investigare, nihil assequi potuerit. *Forcellinus* passive legebat cum vet. edition. *hæc diligentia* — investigari; variantem tamen lectionem afferebat. *Id.* 2. *Invent.* 47. 139. Eâ re legis scriptorem — judices certæ ætate præditos constituisse, ut essent, non qui scriptum suum recitarent —, sed qui cogitatione assequi possent et voluntatem interpretari. *quidam leg.* cogitationem. *Id.* 7. *Att.* 13. A. § 4. Reliquum est, ut et quid agatur — explores scribasque ad me, et quid ipse conjecturâ assequare. *Id.* 5. *Ferr.* 86. 200. Hæc quam sint gravia, — credo vos — ex vestris rebus rusticis conjecturâ assequi posse. *Id.* 8. *Att.* 11. D. § 5. Nam suspitione assequi non potui. *Curt.* 4. 16. 10. Quis tot ludibria fortunæ — aut animo assequi queat, aut complecti? *Gell.* 3. 1. Quid istuc sit, videor ferme assequi.

ASSER, *ëris*, m. 3. Ratione habita etymi hæc vox conjungi potest cum v. *axis* et *assis*; unde legitur aliquando antiquæ scripturæ *axeres* pro *asser*. — Asser est medium aliquid inter trabem et palum, seu est tignum parvum integrum vel fissum. a. columnæ similitudinem habens semperque arte elaboratum (It. *stangone*, *pancone*; Fr. *ais*, *solive*, *chevron*, *pieu*; Hsp. *tabla*, *viga*, *cabrio*; Germ. *Bohle*, *Sparren*, *Stange*, *Latte*; Angl. *a pole* or *piece of wood*, *a small beam*, *pale*). ¶ 1. Generatim. *Plaut. Aulul.* 2. 6. 8. **STAPH.** Ligna hic apud nos nulla sunt. **STOB.** Sunt asseres? **STAPH.** Sunt pol. **STOB.** Sunt igitur

ligna, ne quæras foris. **STAPH.** Quid — cænæne causâ — nos nostras aedes postulas comburere? *Quidam in hoc Plaut. loco asseres pro tabulis accipiendos esse putant, sed perperam ut ipse aînotavit Forcellinus. Idem dicendum de loco Vitruv. 4. 2. 1. infra allato: apud Colum. vero 6. R. R. 19. pro asseribus legendum est axibus. Paul. Diac. quidem p. 16. 11. Müll. asseres tabulas esse censet: scribit enim ita dictos esse, quod assideant parieti trabibusque; quod etymon non quilibet stomachus facile concoquet. Cæs. 2. B. C. 2. Asseres pedum XII. cuspidibus præfixi — in terra defigebantur. *Liv.* 44. 5. Longi duo validi asseres ex inferiore parte in terra defigebantur: in eos transversim incumbentes tigni injungebantur. *Id.* 30. 10. Asseres ferreo unco præfixi: harpagones vocant. *Id.* 38. 5. Asseribus falcatis de tergere pinnas murorum. *Vitruv.* 4. 2. 1. Supra cantherios templa; deinde insuper super tegulas asseres ita prominentes (*ponuntur*), ut parietes projecturis eorum tegantur. *Id.* 7. 3. 1. Asseres directi disponantur — et hi maxime cupressini. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 33. 60. (141). Utraque (*cupressus*) immititur in perlicas asseresque. *Tac.* 4. *Hist.* 30. Eduerant Batavi turrim duplici tabulato, quam prætoriaræ portæ propinquæ promoti contra validi asseres et incussæ trabes perfregere. *Inscript.* apud *Gruter.* 207. 2. **MAECYLLAS** INASSERATO ASSEIBVS ABIEGNEIS SECTILIBVS CRASSIS QVOQVE VERSVS VNCHS QVATVOR. ¶ 2. Speciatim ponitur pro vectibus, quibus lecticæ gestantur. *Juvenal.* 7. 132. Perque forum juvenes longo premit asserē Medos. Adde *eumd.* 3. 245.; *Sueton. Cal.* 58. et *Martial.* 9. 23. 9.*

ASSERCULUM, i, n. 2. *deminut. ab asser*, parvus asser. *Cato R. R.* 152. Facito scopas virgeas ulmeas aridas, in asserculo alligato. *Id.* *ibid.* 12. Caplstra V., assercula V.

ASSERCULUS, i, m. 2. *deminut. ab asser*, parvus asser. *Colum.* 12. *R. R.* 30. 4. Asserculus inter se distantes semipedalibus spatiis supra solum positus et cannas diligenter spisse textas injecto. *Id.* 8. *ibid.* 3. 6. Ascensus avibus ad tabulata datur junctis portis modicis asserculis.

ASSERO vel **adsero**, *sëris*, *sërii*, *sertum*, *sëre*. a. 3. (ad et sero, qua jungere etnectere significat). Part. *Asserens* sub A. 1. a; *Assertus* sub A. 1. b. et in fin.; *Asserturus*, *Asserendus* sub B. 2. — Asserere proprie est adungere, annexere: sed occurrit juridico tantum sensu, quo *asserere aliquem manu* est prehendere et ad se trahere; et dicitur de cognatis vel iis qui dominium in aliquem sibi tribuebant, quique aliquem in liberalem ex servitute vindicabant, quia is, qui aliquem ex servo liberum facere volebat, eum manu prehensum ad se adungebat manique capiti ejus imposita liberum esse aiebat: qua de re V. *Varron.* 6. *L. L.* 64. p. 98. *Müll.* Occurrit autem A) hoc, quo diximus, juridico sensu; et B) extra jus generatim.

A) Juridico sensu ¶ 1. Occurrit de libertatis pronuntiatione — a) Absolute *asserere aliquem liberati causâ manu*, vel *liberati manu*, vel *manu*, vel *asserere aliquem in liberali causâ*, vel denique *asserere aliquem*. *Plaut. Pæn.* 4. 2. 83. Manu cas asserat suas populares liberali causâ. *Id.* *ibid.* 5. 2. 142. Manuque liberali causâ ambas asseras, quasi fili et tuæ sint ambæ. *Ter. Adelph.* 2. 1. 33. Neque vendendam censo, quæ libera est, nam ego liberali illam assero causâ manu. Ubi *Donatus*: Ordo est: Ego, liberali causâ, manu assero: et sunt verba juris: a quibus etiam assertores dicuntur indices libertatis. — *Plaut. Curc.* 5. 2. 38. Si quisquam hanc liberali asseruisset manu. — *Id.* *Pæn.* 5. 6. 11. Neminem venire, qui istam assereret manu. Huc refr. illud ejusdem *Rud.* 4. 3. 33. Plures cum capio, si quidem cepti, mei sunt; habeo pro meis: nec manu asseruntur, neque illinc partem quisquam postulat. h. e. nec quisquam est qui suos esse deat et manu ad se trahat. *Forcellinus* huc referebat et loc. *Martial.* 1. 16. 8., quem infra § 3. invenies. *Plaut. Pers.* 1. 3. 83. Continuo tu illam a lenone asserito manu. — *Cic. Flacc.* 17. 40. Cum in causa liberali eum, qui asseratur, cognatum suum esse diceret, non crederetur. — *Ovid.* 3. *Amor.* 11. 3. Scilicet asserui jam me fugique catenas. *alii leg.* rupique. *Quintil.* 4. 2. 45. Parasitus ter abdicatum a divite filium et absolutum: tamquam suum filium asserit. *Sueton. Vesp.* 3. Ingenium et civem Romanam — pronuntiatam patre asserente. Adde *eumd.* *de illustr. Gramm.* 21. — b) Additis in liberta-

tem, in ingenuitatem, ingenuitati etc. *Farro* 6. *L. L.* 64. p. 98. *Müll.* Hinc asserere manu in libertatem, cum prendimus. *Liv.* 3. 43. In his, quæ asserantur in libertatem. *Sueton. Vitell.* 10. Quoscumque liberos in libertatem assererent. *Id. Aug.* 74. Excepto Mena, sed asserto in ingenuitatem. *Ulp.* *Dig.* 47. 10. 11. § 9. Qui servus dicitur sequæ asserit in libertatem. *Masur. Sabin.* *ibid.* 40. 14. 2. § 1. Qui se ex libertate ingenuitati asserunt. ¶ 2. Occurrit etiam de domini seu proprietatis pronuntiatione, sed hac tantum formula asserere aliquem in servitutem, hoc est in servitutem repere. *Liv.* 3. 44. M. Claudius clienti negotium dedit (*Appian.*) ut virginem in servitutem assereret. Adde *eund.* 34. 18. et 35. 16. *Sueton. Tib.* 2. Claudius Appian virginem ingenuam — in servitutem asserere coactus.

B) Extra jus generaliter est sibi arrogare, assumere. *Hinc* ¶ 1. Pro ad adjungere, addicere, vindicare, sive in facere. — a) Absolute. *Ovid.* 1. *Met.* 452. Tu fac: nescio quos esto contentus amores irritare tuâ, nec laudes asserere nostras. *Martial.* 1. 16. 9. Gaudia non remeant, sed fugitiva volant. Hæc utraque manu complexuque assero toto. — b) Cum Dativo, scilicet asserere aliquem alicui loco vel rei, et sepius asserere aliquem sibi vel alicui. *Ovid.* 1. *Met.* 761. At tu — Ede nonni tanti generis meque asserere cælo. h. e. meam originem e cælo ductam polam fac, confirma. *Plin.* 1. *Ep.* 3. Quin tu humiles et sordidos curas aliis mandas; et ipse te in alto isto pinguique seccas studiis asseris? h. e. addicis, das. *Curt.* 10. 10. 14. Asserere omnia ab altero data sibi. *Val. Mar.* 8. 14. 4. totam sibi laudem alicujus rei. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 43. 44. (137.) sibi cognomen Felicis. *Quintil.* 12. 1. 20. sibi nomen sapientis. *Id.* 9. 3. 64. Sed hæc adeo sunt vulgaris, ut sibi artem figurarum asserere non possint. *Sueton. Oth.* 9. Asserere sibi dominationem. *Id. Cal.* 22. sibi maiestatem divinam ex aliquo re. *Justin.* 44. 3. Gallæ Græciam sibi originem asserunt. *Seneca Constant.* *sup.* 10. Hæc non dego sentire sapientem: nec enim lapidis illi duritiam ferre asserimus. h. e. assignamus, tribuimus. — c) Cum Accusativo appositionis. *Curt.* 6. 1. 42. Ad ultimum Jovis, quem patrem sibi Alexander assereret, oraculum eludens. — Et sine Dat. *Fellej.* 2. 60. 1. Sed asserbant salutaria reipub. terrarumque orbis fata conditorem conservatoremque Romani nominis. *Val. Mar.* 4. 4. 4. Quos pericula reipub. imperatores asserbant, angustias rei familiaris bubulcos fieri cogebant. ¶ 2. Item pro vindicare, tueri, defendere, vel ut manu capiendū et tenendū. — a) Absolute. *Sueton. Cæs.* 16. In asserenda digitate. *Id. Claud.* 10. Consules Capitolium occupant, asserturi communem libertatem. *Quintil.* 6. 5. 8. Asserere libertatem reipub. *Id. Declam.* 5. 6. aliquid lo aliquid per iustas auxiliorum vires. h. e. tueri et a calamitate vindicare. *V. locum.* *Flor.* 1. 11. Latini quoque Tarquinius asserbant. *Id.* 3. 16. Saturninus Gracchanas leges asserere non destitit. *Id. ibid.* 17. Asserere senatum. Et *ibid.* 20. Pudorem Romanum Crassus asseruit. *Lucan.* 3. 56. Asserere urbes. *Martial.* 14. 142. Hoc locale tuas asserat auriculas. h. e. fovcat et audiendis malis carminibus liberet. *Id.* 11. 99. Non te cucullis asseret caput tectum. h. e. tutum a basilis non reddit. — b) Ad Ablat. rei, a qua aliquem teneatur, liberamus, eripimus. *Plin.* 2. *Ep.* 10. Habe ante oculos mortalitatem, a qua asserere te hoc uno monimento potes. *Id.* 3. *ibid.* 5. Asserere aliquem ab injuria obliuiois. ¶ 3. Denique asserere ponitur pro aliquid tamquam verum affirmare, verum esse contendere, ideoque dicere, affirmare: hoc tamen sensu occurrit apud argenteæ et præcipue sequioris ætatis Scriptores. — a) Cum Accus. rei tantum. *Martial.* 10. 83. 5. Non hæc Colchidos asserit furorem, Diel prandia nec refert Thyestæ. h. e. non narrat et quodammodo approbat. — b) Cum Acc. et latine. *Plin.* 20. *Hist. nat.* 9. 34. (89.) Epicharmus testium et gentiliū malis banc utilissimè imponit asserit. Sed dubia est lectio. *Tac.* 2. *Ann.* 83. Asseruit Tiberius, solitum paremque ceteris (clypeum) dicatorem. *Seneca* 7. *Controv.* 1. ad fin. Quod Possenum non probat, asserens minus verecundum esse etc. *Quintil.* *Declam.* 7. 6. Non vacat asserere quæ fixeris, cum vix prodest et verum lateri. *Pallad.* 2. *H. H.* 3. 3. Quæ terra si tunc aretor, asseritur per triumfū sterilibus fieri. Adde *Feg.* 1. *Peter.* 17. 4. et 5., et 5. *ibid.* 25. 1.; *Arnob.* 1. 32., *Aurel. Vict. Cæsar.* 21. aliosque. *V.* et *Asserum* infra. — NB.

Asseri solent pro hac notione alia, etiam meliorum Scriptorum, exempla, ut *Cic.* 3. *Off.* 13. 55. Qui proseribunt villam (si ipsi asserunt) bene ædificatam. Sed vetus editio sine loco et anno allæque longe optimæ, inter quas *Orell.*, non habent, ut ipsi asserunt. Leguntur tamen in his a. 1477. Huic addunt *Fel. Poetam* apud *eundem* 2. *Orat.* 59., *Caton.* in quodam fragm., *Farron.* 4. *L. L.* 10. edit. vet., *Plaut. Rud.* 3. 3. 3., *Cic.* 4. *Herenn.* 46., *Cæs.* 3. *B. C.* 15., *Justin.* 38. 2. et alios: quibus omnibus locis ita dubia est lectio, ut etiam probabilior ea videatur, quæ assero excludit: quæ de re multa *Cellar.* et uterque *Borrich.*, qui miras hæc de re lites excitant. — A Part. præter pass.

Assertum, i. n. 2. substantivum more pro affirmatione seu confirmatione et probatione dixit *Capell.* 6. p. 195. Terram in medio mundi incommutabilem stare, multiplicibus monstratur assertis. *Id. ibid.* p. 98. Memorans hanc admodum sobriam a nullo posse, cum asseria protulerit, derideri.

ASSERO vel adséro, séris, sévi, situm, sérere, a. 3. (ad et sero, quæ seminare significat.) Part. *Ad-situs*. — Est juxta sero (It. *seminare* o *piantare* da *presso*; Fr. *semier* ou *planter* à côté; Hisp. *sembrar* ó *plantar cerca*; Germ. *zu etwas einzuflanzen*; Angl. *to sow, plant, sow near*). *Cato R. R.* 32. Arbores factio ut bene maritæ sint vitesque uti salis multæ asserantur. *Farro* 4. *R. R.* 26. Neque propter olus asserunt vites, quod hæc inter se inimica. *Id. ibid.* 16. 6. Vitis adsita ad olus. *Catull.* 61. 108. Adsita arbores. *Horat.* 2. *Ep.* 2. 170. populus adsita certis limidibus. Adde *Dig.* 7. 1. 7. § 3. *Auct. Priap.* 52. 7. Non mala trançis asserenda Picenis. *Alii rectius leg. inserenda*.

ASSERTIO vel adseritio, ônis, f. 3. proprie est asserendi, sive adjungendi et annexendi actio, sed occurrit tantum

A) Significatione juridica et est actio qua quis servum in libertatem vindicat, liberum esse pronunciat, vindicatione in libertatem, *καταπόσις*, ut est in *Fel. Gloss. Cf. Priscian.* 18. p. 1208. *Putsch.* *Trajanus* apud *Plin.* 10. *Ep.* 72. Ideo nec assertionem denegandum his, qui in libertatem vindicabuntur, puto. *Quintil.* 3. 6. 57. Sine liber qui est in asserione. *Id.* 5. 2. 1. Aut cum de eadem causa pronuntiatum est, ut in reis deportatis, et asseritione secunda et partibus sententiarum. *Assertio secunda*, quam memorat etiam 11. 1. 78., est iudicium secundum, in quo de libertate alicujus agitur. Libet enim in hujusmodi causis provocacionem facere etque iterum iudicio agere. *Sueton. Domit.* 8. Se perussorū asseritionibus accommodare. *Cf. Fragm. Fabii juris* § 324. et *Cod. Theod.* 4. 8. 8. et 6. 4. 16.

B) Extra jus, apud senioris ævi Scriptores est affirmatio. *Arnob.* 1. 32. Cum in eadem culpa sit et assertio talis rei et abnegatio refutatoris increduli. *Id.* 4. 21. O deorum assertio religiosa! h. e. ratio probandi deos esse. *Cæsar. Aurel.* 1. *Acut.* 8. Singulorum iudicium atque asseritionem pertracantes, expugnabimus libris, quos de passionum causis scribimus. *Cod. Theod.* 16. 1. 3. Trinitatis ordo, personarum assertio. *Capell.* 2. p. 80. Atque assertio nostri. h. e. quem nobis vindicamus. *Id. ibid.* p. 43. de sole. Deos atque assertio dylum. — NB. Ciceronem quoque asserunt quidam 1. *Acad. (post.)* 12. 45. et 3. *ibid.* 12.; sed ibi legendum est assensio.

ASSERTOR vel adsertor, ôris, m. 3. proprie est qui asserit, sive adjungit et annexit: sed occurrit

A) Juridico sensu. ¶ 1. Est qui aliquem ex servitute in libertatem asserit, vindex libertatis, ut ait *Donatus* ad *Ter. Adelph.* 2. 1. 40. (V. ASSERO sub A. 1. a.). Et *Asconius* p. 63. 21. *Bait.* Cumque interim quendam civem idem Metellus, servum suum esse contendens, vi arripisset ac verberibus affecisset, Curio assertorem ei comparavit. Adde *Cajum* 4. *Instit.* 14., *Paul. Sent.* 5. 1. § 5., et *Cod.* 7. 17. 2. ¶ 2. Item qui in servitutem trahit. *Livius* 3. 44. et 45. appellat assertorem puelle et virginis M. Claudium, qui Virginii filiam, quasi servam suam, repetebat.

B) Generaliter extra jus ponitur pro liberatore, vindice, defensore. — a) Ita ut ad juridicum sensum allusio fiat. *Seneca* *Ep.* 13. Catoni gladium assertorem libertatis extorquet. *Plin.* 20. *Hist. nat.* 14. 57. (160.) Paulo ante Julium vindicem assertorem illum a Nerone libertatis. *Sueton. Cæs.* 80. Populo detrectante dominionem atque assertores flagitante.

Martial. 1. 53. 4. de libellis suis. Si de servitio gravi querantur, Assertor venias satisque præstes etc. Adde *Lucan.* 4. 214. et *Ovid. Remed.* am. 78. — b) Nulla ad juridicum sensum allusione facta. *Sueton. Tib.* 2. Claudius omnes assertores dignitatibus ac potentie patriciorum semper fuisse. *Id. Galb.* 8. Assertorem humano generi ducemque se accommodare. *Quintil.* 1. 6. 39. Verba a velustate repetita non solum magnos assertores habent, sed etc. *Martial.* 1. 25. Qui loquitur Curios assertoresque Camillos. *Tac.* 2. *Hist.* 61. Assertor Gallæ. *Macrob.* 7. *Saturn.* 4. Assertor questionis. h. e. qui de re, quæ ambigitur, perite et docte disputare et definire potest, et veritatis quodammodo assertor esse. *Hieronym.* in *Isaiam* 1. 16. c. 38. v. 8. Non ergo præcipit, ne exigat unusquisque quod debitum est, maxime quod iuste dedit et iuste repetit; alioquin tribuniciæ esset seditionis assertor. h. e. approbaret populi Romani seditionem, qua tribuni plebis facti sunt. *Id.* 1. advers. *Justinian.* a. 48. Epicurus voluptatis assertor. *Eutrop.* 4. 16. Viliabus assertor contra Romanos Hispania. h. e. vindex. *Cod. Theod.* 16. 6. 4. § 2. Dogmaticis catholici assertor. In nummo Galbæ apud *Eckhel.* *D. N. V.* T. 6. p. 298. Mars adsertor. In alio *ibid.* Hercules adsertor.

ASSERTORIUS vel adsertorius, a, um, adject. ad assertionem juridicam pertinens, ut *assertoria lites* apud *Imp. Justinian.* *Cod.* 7. 17. 1., h. e. in quibus de asserenda alicujus libertate agitur.

ASSERTUM vel adsertum, i. et } V. ASSERO
ASSERTUS vel adsertus, a, um. } primo loco.
ASSERVATUS vel adservatus, a, um. V. ASSERVO.

ASSERVIO vel adservio, servis, servire, n. 4. (ad et servio). Occurrit translata, et est opulari, auxilium afferre. *Cic.* 2. *Tusc.* 24. 86. Quid? qui volent exclamare majus — toto corpore atque omnibus unguibus, ut dicatur, contentioni vocis asserviant. *V. Alotz* ad h. l. in additione. *ss. Leipzig* 1843. p. 107.

ASSERVO vel adservo, servas, servavi, servatum, servare, a. 1. (ad et servo). Part. *Asservatus* 1. et 2., *Asservandus* 3. — Asservo est idem quod servo, custodire, nisi quod ad augeat significationem (It. *tenere chiuso, guardare, custodire*; Fr. *observer, garder de près, surveiller*; Hisp. *guardar, conservar*; Germ. *aufbewahren, aufheben*; Angl. *to take care of, watch over, keep*). ¶ 1. Stricto sensu ponitur de corporali custodia, quæ personas alicui in loco servamus ac ne abeat delinamus. *Plaut. Bacch.* 4. 28. Asservare aliquem vinculo domi. *Ter. Andr.* 5. 2. 24. et *Cic.* apud *Quintil.* 5. 3. 29. aliquem vinculo. *Cic.* 1. *Cat.* 6. 19. Ut domi meæ te asservarem, rogasti. *Id.* 5. *Ferr.* 22. 55. Imperat, domi res iudicetur, hominem ut asservent. *Id.* 7. *ibid.* 30. 77. Asservare aliquem liberis custodiis. *Liv.* 8. 20. aliquem in carcere. *Id.* 40. 23. Aliquem dissimulat. *Curt.* 4. 1. 4 captivos diligenter custodiam. ¶ 2. Item stricto sensu ponitur de rebus inanimis, quas aliquo modo incorruptas servamus, conservamus. *Plaut. Merc.* 2. 75. Asservare aliquod. *Cic. Arch.* 5. 9. Cum Appii tabulæ negligenter asservatæ dicerentur. *Liv.* 5. 40. Sacra fidei custodiæ asservat locus. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 16. 16. (75.) Asservare corpora mortuorum in conditorio. *Id. ibid.* 56. 57. (198.) ignem in ferula. *Id.* 9. *ibid.* 15. 18. (48.) thynnos sale. *Id. ibid.* 25. 45. (80.) Placis in sale asservatos. ¶ 3. Latiori sensu est observare, speculari, oculis custodire; et occurrit — a) De personis. *Plaut. Capt.* 1. 2. 5. Sinito ambulare, si foris, si intus volent (capthi); sed ut asserventur magna diligentia. h. e. dummodo intentis oculis observentur. *Id. Rud.* 3. 4. 72. Hunc quoque asserva ipsum, ne quo abiat. *Ter. Heaut.* 3. 3. 32. Aique nunc, here, hic tibi asservandus est. *Cic.* 10. *Att.* 16. 2. Consilium nostrum spero vacuum periculo fore. Nam et dissimulabimus (etsi, ut opinor, acerrime asservabimur), et quæ quidem consilio provideri poterunt, cavebuntur. *Schätz.* ita legit pro asservabimus, quod locum occupabat. *Id. ibid.* 18. 1. Mirifice tranquillitatis — majori impedimento fuerunt, quam custodia, quibus asservor. *Catull.* 17. 16. Et puella tenellulo delicatior hædo; Asservada nigeritius diligentius ovis. — b) De rebus inanimis. *Cæs.* 1. *B. C.* 24. Asservare portas murosque. *Curt.* 8. 7. 2. Arce, quæ quasi negligenter asservata erat, occupata. — c) Figurata *Cic. Cæcin.* 27. 73. Quod (jux) si non modo oppressum, sed etiam desertum aut negligentius asservatum erit.

ASSESSIO vel **adseccio**, ōnis, f. 3. actus assidendi seu sedendi et commorandi apud aliquem. — a) Generatim. *Cic. 11. Fam. 27. 4.* Oblitum ne me putas, quia celeritate meo Tarento advolaris? quæ tua fuerit assessio, oratio, confirmatio animi mei fracti communium miseriarum metu? — b) Speciatim in iure est assessoris officium. *Cod. 1. 51. 14. pr. § 1.*

ASSESSOR vel **adsector**, ōris, m. 3. proprie est qui assidet, sive qui juxta alium sedet. — a) Generatim. *Cic. 1. Divinat. 43. 95.* Lacedæmonii regibus suis augurum assessorem dederunt. — b) Speciatim in iure est qui ab habente judicandam potestatem assumitur in consilium, ut sibi in causarum cognitione, in libellis, edictis, decretis, epistolis assideat et laborum partem sustineat. *Seneca Tranquill. anim. 3. ante med.* An ille plus præstat, qui — prætor urbanus audentibus assessoris verba pronunciat? *Sueton. Galb. 14.* Cornelius Laco ex assessore præfectus prætori. Adde *Dig. l. 1. t. 22.* qui est *De officio assessoris*, et *Cod. Theod. 1. 12.* Videsis et *Pauli's Real-Encycl. T. 1. p. 872.*

ASSESSORIUS vel **adsectorius**, a, um, adject. ad assessorem pertinens, sed speciatim tantum in iure. *Ulp. Dig. 47. 10. 5. § 8.* Sabinus in assessorio ait etc. h. e. in libro *De officio assessoris*. *Ibid. 2. 14. 12.* Puteolanus lib. I. assessoriorum scribit etc.

ASSESSURA vel **adsectoria**, æ f. 1. officium assessoris. *Ulp. Dig. 50. 14. 3. pr.*

ASSIDEO vel **adseccus**, a, um, *V. ASSIDEO.*

ASSIDUS vel **adseccus**, us, m. 4. actus assidendi, sive juxta aliquem sedendi. *Propert. 4. 11. 49.* Quælibet (alii leg. Quam libet) austeras de me ferat urna tabellas: Turpior assessor non erit ulla meo. h. e. nulli feniuræ, quicum assidere mihi concessum fuerit, dedecori ero.

ASSESTRIX vel **adsestrix**, icis, f. 3. quæ assidet. *Afranius apud Non. p. 73. 29.* Merc. Dimittit assestrem, me ad scse-vocat. Adde *eumd. Non. p. 150. 29.* Merc. Est autem assestrix eadem quæ obsestrix, quia puerperæ assidet. Ita interpretatur *Scalig. in Conjectan. ad Varro. p. m. 78.*; at *Bothe in Fragm. poet. scæp. p. 173.* conciliatricem intelligit. *Fulgat. Interpr. Sap. 9. 4.* Da mihi sedium tuarum assestrem sapientiam. In textu Græco legitur *πάρεδρος*, ut suspicari liceat, hic assestrem esse pro assestrem.

ASSEVERANTER vel **adseveranter**, adverb. Comp. *Asseverantius*. — Est cum asseveratione, affirmate, scilicet non per jocum, sed severe et ex animo (*It. seriamente, asseverantemente*; Fr. *très-sérieusement, positivement*; Hisp. *seriamente, positivamente*; Germ. *ernstlich, mit ernstlicher Belheuerung*; Angl. *positively, confidently, assuredly*). *Cic. 15. Att. 19. 2.* Status scripsit ad me, locutum secum esse Q. Cicero cum valde asseveranter, se hæc ferre non posse. *Id. 4. Acad. (2. pr.) 19. 61.* Hæc Antonius fere et Alexandriæ tum, et multis annis post, multo etiani asseverantius in Syria etc.

ASSEVERATÉ vel **adseverate**, adverb. Idem quod asseveranter. *Gell. 7. 5.* Polus bistrio tragædiæ poetarum nobilium scite atque asseverate actitavit. h. e. eleganter, audacter ac fidenter, quod est illorum, qui ea, quæ recitant, probe intelligunt et ex animo pronunciant. *Apul. de Mag. 25.* Alicui crimina asseverate obiectare.

ASSEVERATIO vel **adseveratio**, ōnis, f. 3. actus asseverandi, scilicet ¶ 1. Est severitatis species. *Tac. 4. Ann. 19.* Igitur multa asseveratione, quasi aut legibus cum Silio ageretur, aut Varro consul, aut illud respublica esset, coguntur patres. h. e. multam severitatem præferendo. *Id. 2. ibid. 31.* Asseveratione eadem peragere accusationem. *Id. 4. ibid. 42.* Magna asseveratione niti. *Id. 6. ibid. 2.* Asseveratione multâ censere. *Fronto Laud. fum.* Summa in hoc genere orationis virtus est asseveratio. ¶ 2. Speciatim, cum de sermone agitur, asseveratio est affirmatio severa, quæ scilicet ex animo fit. *Cic. 43. Att. 23. 3.* Omni tibi asseveratione affirmo, quod mihi credas velim, majori offensionis esse — possessiunculas meas. *Id. 1. Herenn. 3. 4.* Confirmatio est nostrorum argumentorum expositio cum asseveratione. *Quintil. 4. 2. 94.* Cum — quorundam probatio sola sit in asseveratione et constantia. *Id. 11. 3. 2.* Nulla probatio tam firma est, ut non perdat vires suas, nisi adjuvetur asseveratione dicentis. h. e. acri confidentique pronuntiatione, cujusmodi est illorum, qui dicunt ex animo. *Plin. Paneg. 67.* Quæ enim illa gravitas sen-

tentiarum, quam in affectata veritas verborum, quæ asseveratio in voce, quæ affirmatio in vultu! *Tac. 4. Ann. 52.* Scuta asseveratione Cæsaris, qua suo iure disertum cum appellavit. — Cum Accus. et Infinito. *Id. Tac. 4. Ann. 15.* Adeo ut procurator Asiæ — causam dixerit, magna cum asseveratione principis, non se juxta nisi in servitia et pecuniis familiaribus dedisse. ¶ 3. Item speciatim a Grammaticis quibusdam dicta est asseveratio particula orationis exprimens vehementem affectum et intentionem, atque adeo affirmationem dicentis, ut *heu* vel *cheu*. *Quintil. 1. 4. 20.* Adjectivebant et asseverationem, ut *heu*.

ASSEVERO vel **adsevero**, as, avi, âtum, arc, a. 1. (ad et severus). Part. *Asseverans* 2. c. — ¶ 1. Proprie est severum reddere. Apud *Apul.* non semel hoc sensu reperitur. Nam *asseverare frontem* dixit 3. et 8. *Met.*, hoc est capere, ad severitatem componere. ¶ 2. Speciatim in agendo et loquendo est constanter serioque agere et affirmare, eique *jocari* opponitur. — a) Absolute. *Cic. Brut. 85. 293.* Bella ironia, si jocaremur; sin asseveramus, vide, ne religio nobis tam adhibenda sit, quam si testimonium diceremus. Passive impersonaliter *Id. 4. Ferr. 10. 26.* Quæ est ista defensio? Utrum asseveratur in hoc, an tentatur? *Quintil. 9. 3. 59.* Nisi quod frequentius asseverat, quam eludit. — b) Cum Ablat. et præp. de. *Cic. Brut. 57. 208.* Quemadmodum adversarius de quaque re asseveret. *Id. Orat. 71. 208.* Neque hoc meum iudicium, de quo tantopere hoc libro asseveravi, umquam affirmabo esse verius etc. Adde *eumd. 4. Acad. (2. pr.) 11. 25.* — c) Cum Accus. rei, quæ serio affirmatur. *Plaut. Mil. glor. 3. 1. 163.* Sed iidem homines nunquam dicunt, quamquam appositum est ampliter: Jube illud dcmi; tolle banc patinam; remove pernam — neminem eorum hæc asseverare audias. h. e. serio dicere et, velle se, ostendere. *Cic. 10. Att. 14. 3.* Unum illud firmissime asseverabat — in exilium se iturum. *Colum. 9. R. R. 13. 3.* Illud — ipse non expertus asseverare non audeat. *Tac. 14. Ann. 16.* Ut contraria asseverantium discordiæ eruerentur. *Id. 3. Hist. 22.* Ordinem agminis disieci per iram ac tenebras asseverare non ausim. h. e. affirmate dicere, qualis fuerit ordo agminis. — Hinc ponitur et de iis, quæ non verbis, sed re ipsa serio affirmamus atque ostendimus. *Tac. 13. Ann. 18.* Nec defuere qui arguerent viros gravitatem asseverantes. h. e. affectante, ostentantes, præ se ferentes. *Id. Agric. 11.* Namque rutilæ — comæ, magni artus Germanicam originem asseverant. h. e. confirmant. *Forcellinus* hunc locum singulari paragr. distinxit. — d) Cum Accus. et Infinito. *Cic. Cluent. 26. 72.* Pulcre asseverat se ab Oppianico destitutum. Adde 4. *Ferr. 25. 61.*; *Colum. 5. R. R. 1. 1.*; *Plin. 12. Hist. nat. 18. 41.* (183); *Sueton. Vesp. 5.*; *Tac. 4. Ann. 55.* et 4. *Hist. 49.*, aliosque.

ASSIBILO vel **adsibilo**, as, are, 1. (ad et sibilum) per vicem alicui sibilare (*It. sibilare*; Fr. *adresser des sifflements à, répondre en sifflant*; Hisp. *silbar, chiflar hácia*; Germ. *zuzischen*; Angl. *to hiss, hiss at, whistle*). Occurrit autem

A) Neutrum more. — a) Absolute. *Auson. Mosell. 258.* Aura crepat motoque assibilat aere ventus. — b) Cum Dat. *Claudian. Nupt. Honor. et Mar. 68.* Et platani platani alioque assibilat alnus. Adde *eumd. II. Rapt. Pros. 225.*

B) Active. *Stat. 5. Theb. 578.* Implorantem animam dominis assibilat aris (serpens).

ASSICCATUS vel **adseccatus**, a, um, *V. ASSICCO.*

ASSICCESCO vel **adseccesco**, is, ere, n. 3. (ad et siccesco) simul vel prorsus siccesco. *Colum. 12. R. R. 9. 1.* Caules — expressos in cratibus pandere, dum assiccescant. Cf. *eumd. 2. ibid. 9. 18.*, variant. tamen lect.

ASSICCO vel **adsicco**, as, avi, âtum, arc, a. 1. (ad et sicco). Part. *Assiccatus*. — Est idem quod sicco, vel probe sicco; nam ad vim verbo addit. *Seneca Ep. 85.* Repetitur et per assiccata viscera recens dimittitur sanguis. *Id. Consol. ad Polyb. 26.* Assiccare lacrimas. *Colum. 12. R. R. 15. 5.* Tum rursus in sole assiccant (ficus), et ita in vasis recondunt. *Id. ibid. 16. 3.* Uvam passam foliis ficulis involvere et assiccare. Et *ibid. 15. 5.* Assiccare aliquid in sole. *Id. Arbor. 28.* Semen in umbra assiccare. *Id. 1. ibid. 6. 22.* Plurimum refert non assiccato succo finum vires continere. *Id. 12. ibid. 9. 2.* Fascioli assiccati. *Id. 4. ibid. 19. 2.* Qui (venti) nebulam et rorem pestiferum celeriter assiccant.

ASSICULUS, l. *V. AXICULUS.*

ASSIDARIUS, *V. ESSEDARIUS.*

ASSIDELÆ mensæ vocantur, ad quas sedentes flamines sacra faciunt. *Paul. Diac. p. 19. 12. Müll.*

ASSIDEO vel **adsideo**, sidos, sēdi, sessum, sidere, n. 2. (ad et sedeo). Juxta *Forcellinum* in Præterito et Supino *assideo* frequentius in usu est, quam *assido*: quidam recentiores aliter putant. Nos omnia præterita hæc retulimus. — Part. *Assidens* l. 1.; *Assensus* l. 4. — *Assidco* est prope sedeo, juxta aliquem sedendo moror (*It. sedere appresso*; Fr. *être assis auprès*; Hisp. *asentarse junto*; Germ. *bei einer Person oder Sache sitzen oder sitzend sich aufhalten*; Angl. *to sit, sit downe, sit near or by the side of*).

I) Proprie. ¶ 1. Generatim occurrit modo absolute, modo addito termino, quem prope assidenus. *Plaut. Rud. 2. 6. 48.* Ut fortunati sunt fabri ferrarii, qui apud carbones assident, semper calant. *Id. Bacch. 3. 3. 28.* Assidere in sella. *Cic. Brut. 55. 200.* Intelligens dicendi exstimator non assidens et attente audiens, sed uno aspectu et præteritis de oratore sæpe judicat. *Id. Rosc. Am. 22. 60.* Peroravit aliquando: assedit: surrexi ego. *Id. 2. Divinat. 3. 8.* Tum in bibliotheca, quæ in Lyren est, assedimus. *Id. 1. Orat. 22. 102.* Assidere in schola. *Id. 2. Fin. 18. 59.* Si scieris — aspidem occulte latere uspiam et velle aliquem imprudenter super eam assidere. *Sall. Jug. 11.* Sed Hiempsal — dextera Adberbalem assedit. *Liv. 9. 46.* Consensu nobilium adolescentium, qui ibi assidebant. *Horat. Epod. 5. 92.* Nocturnus occurram furor — Et iniquitatis assidens præcordiis Pavore homines auferam. *Ovid. 3. Fast. 45.* Assidet inde Jovi, Jovis est fidissima custos (majestas). *Curt. 10. 3. 20.* Assidebat ei altera ex neptibus. *Sueton. Aug. 64.* Neque cœnavit una, nisi ut in lmo lecto (nepotes) assiderent. *Id. Ner. 53.* Assidere humi. *Quintil. 8. 4. 21.* Senes et prudentissimi et Priamo assident. *Aurel. Vict. Cæsar. 10.* Se utrumque assidere jussit. h. e. apud se sedere. ¶ 2. Speciatim *assidere* vel *assidere alicui* est adesse, officii, custodiæ, auxilii, consilii causa assidere, præsto esse. Occurrit — a) De iis qui ægris operam præstant interdum absolute, sæpius cum Dat., raro cum Accus. — Absolute. *Horat. 1. Sat. 1. 81.* Si — alius casus lecto te afflixit, habes qui Assideat, fomenta paret, medicum roget etc. *Propert. 4. 3. 41.* Assidet una soror. *Tac. Agric. 45.* Assidente amantissima uxore. — Cum Dat. *Liv. 21. 53.* Hæc assidens ægro collegæ, hæc in prætorin concionabundus agere. *Ovid. Heroid. 20. 137.* Ille manus castas effingit et assidet ægro. *Curt. 10. 6. 17.* Neque enim unum assedis morienti. Adde *eumd. 9. 8. 25.* *Seneca Ep. 9.* Non ad hoc —, ut habeat qui sibi ægro assideat —, sed ut habeat aliquem, qui ipse ægro assideat. Adde *eumd. 4. Controv. 25.* *Plin. 7. Ep. 19.* Angit me Fannix valetudo. Contraxit hanc dum assidet Junix Virgini. *Tac. Agric. 45.* Mihi filiaque augeat molestiam, quod assidere valetudini, fovere deficientem — non contigit. Adde *eumd. 6. Ann. 26.* — Cum Accus. *Apul. 8. Met. 11.* Quasi parentem assideret ægrotum. Adde 1. *ibid. 22.* — b) Item de iis, qui præsto sunt ad auxilium et tamen in periculis. Ad rem *Horat. Epod. 1. 19.* Ut assidens impluvibus pullis avis Serpentum altissus timent. *Cic. 7. Ferr. 43. 111.* Morte propositâ cum lacrimans in carcere mater noctes diesque assideret. h. e. sedendo maneret. *Id. Planc. 11. 28.* Qui (principes civitatum Macedonix) — hujus repentino periculo commoti huic assident, pro hoc laborant. — c) Item de iis, qui alicui in fungendo officio inservit. *Cic. Pis. 32. 80.* Cum (Cn. Pompejus) — P. Lentulo consuli auctori salutis meæ frequens assideret. — d) Hinc ponitur pro fungi officio assessoris. Ad rem *Sueton. Tib. 33.* Magistratibus pro tribunali cognoscentibus plerumque se (Tiberius) offerebat consilium assidebatque juxtim vel ex adverso. *Tac. 1. Ann. 75.* Judicis assidere. *Assidere* absolute eodem sensu usurpatum legitur a *Tac. 2. Ann. 57.*, et a *Paul. Martian. Papin. JClis in Dig. 1. 22. 1. 2.*, 3., 4., 6. et alibi. ¶ 3. Item speciatim *assidere alicui* res est assiduum esse in re aliqua, ei operam dare. *Seneca Ep. 72.* Omnia alia negligenda sunt, ut huic (philosophicæ) assideamus, cui nullum tempus satis magnum est. *Plin. 3. Ep. 5. ad fin.* Assidere totâ vitâ litteris. *Id. Paneg. 81.* gubernaculis. ¶ 4. Usurpatur etiam de diuturna exercitibus aliquo in loco mansione, ac præcipue pro obsidere. — a) De diuturna exercitibus

aliquo in loco mansione. Tac. 3. Hist. 35. Ceterum assidere sepulchris urbis vulnis noxia tabo bonus baud illi permisit. Adde eumd. 13. Ann. 24. et 25. — b) Pro obsidere occurrit absolute, sed Dat., aut cum Accus. — Absolute. Liv. 26. 29. Sed assidendo diutius artorem annonam scilicet, quam hosti faciebat. Tac. 2. Hist. 22. Ne irrisus ac aanus isdem castris assideret. — Cum Dativo. Liv. 23. 19. Gracchus assidens tantum Casilino — nihil movebat. Id. 21. 25. Intactis muris assidere. Curt. 4. 3. 1. Ne segnitè assideri omni urbi videretur. Plin. Paneg. 12. An audient qui sciant te assedissero ferocissimis populis etr.? h. e. castris prope positos eos compressisse. Virg. Cir. 268. Ille, vides, nostris qui manibus assidet hostis? — Cum Accus. etiam passive. Sall. apud Priscian. 8. p. 830. Putech. Anisumque assidere sine praeliis audiebat. Virg. 11. En. 304. cum muros assidet hostis. Tac. 6. Ann. 43. Assidere castellum. Gell. 7. 1. Assidebat oppugnabatque oppidum. Val. Flacc. 5. 538. tempore — quo me gravis assidet hostis. Sil. It. 12. 453. Assessor Capuæ muros. h. e. obsidione cinctos. Al. leg. obsessos: sed nihil mutandum. Id. 9. 623. ut qui castella per altos Oppugnat munita locos atque assidet arces. Quidam leg. obsidet: Hein. vero et alii assidet scriber tuentur ex MSS. et quibusdam etiam editis libris. — Forcellinus addebat et Liv. 26. 22. Vix dum requiesce aures a strepitu et tumultu hostili, quo paucos ante menses assederint prope montia Romana. Alii tamen aliter legunt.

II.) Translate. Horat. 1. Ep. 5. 13. Porcos ob heredis curam nimiumque severus Assidet insano. h. e. insano est similis, perinde ac in eodem gradu vel ordine sederet.

ASSIDO vel assido, stidis, sēdi, sessum, sidere, n. 3. Idem omnino quod Assideo et ejusdem usus: nisi quod in Præterito et Supino assideo, juxta Forcellinum, frequentius in usu est, ut in Assideo sub init. diximus. Occurrit autem modo absolute, modo addito termino in quo quis assidet. Plaut. Stich. 1. 2. 35. Asside hic poter. An. Non sedeo isle: vos sedete. Forcellinus legebat asside; sed rectius asside legendum. Id. Rud. 3. 3. 26. Assidite hic in ara. Id. Bacch. 3. 3. 28. In sella apud magistrum assidera. Ter. Heaut. 1. 1. 72. Assido: occurrunt servi, soccos detrahunt. Cato R. R. 157. 11. Eo mulier assidet. Varro 3. R. R. 16. 6. Nulla apum assidet in loco inquinato. Adde eumd. 3. ibid. 5. 3. Cic. 1. Acad. (post.) 4. 14. Et simul assidamus, inquam, si videtur.

ASSIDUE vel assidue, adverb. (assiduus). Sup. Assiduissime. — Est idem ac continenter, non intermisce, sæpiissime, usque (It. assiduamente, costantemente, sempre; Fr. assidument, continuellement; Hsp. continuamente, incessantemente; Germ. fortwährend, beständig, fleissig, immer, sehr oft; Angl. constantly, perpetually, assiduously). Ter. Adelph. prol. 6. Homines nobiles cum adjuvare assidueque una scribere. Id. Heaut. prol. 29. Assidue aliquid egere. Id. Hec. 2. 1. 20. Assidue esse alicubi. Id. ibid. 3. 1. 53. excedere alicquem. Cic. 1. Divinat. 34. 74. Gallos gollinaceos sic assidue cantare cepisse, ut nihil intermitterent. Id. 5. Fam. 15. Litteras, quibus assidue utor. Id. Mil. 64. 93. Assidue audire aliquid. Id. 4. Herenn. 56. 69. Frequenter et assidue consequi aliquid. Id. Brut. 91. 316. Assiduissime mecum fuit Dionysius. Senatusconsultum apud Frontin. Aqueduct. p. 104. VT SALIENTES PVBLICI QVAM ASSIDVSSIME AQVAM IN VSYM PORTV EVADERENT. Id. apud eumd. ibid. p. 252. SALIENTES (aque) ASSIDVSSIME INTERDVI ET NOCTV. Q. Cic. Petil. cons. 13. 50. Assidue ac diligenter petere. Virg. 2. Ecl. 4. Assidue veniebat. Plin. 24. Hist. nat. 1. 1. (3). Innumera præterea etia, quæ suis locis dicuntur assidue. h. e. diligenter et pluribus verbis. Id. 11. ibid. 53. 115. (277). Assidue recens. h. e. semper. Sueton. Aug. 74. Assidue convlari. Id. ibid. 91. frequentare eodem. Id. Cal. 52. gestare aliquem ornatum. Inscript. apud Gruet. 950. 8. deffere alicquem.

ASSIDUITAS vel assiduitas, stis, f. 3. (assiduus) est frequens præsentia, adeoque perseverantia et diligentia continua in re aliqua. Occurrit ¶ 1. De personis; et — a) Speculativum dicitur de frequentipræsentia ejus, qui aliquem honoris et officii causa assuetatur, eique frequens assidet, ut asserit et clientes solent: Item amicorum, qui candidatos in petitionibus comitantur iisque præsentia sua favorem conciliant. Cic. Planc. 11. 27. Qualem hunc putent, assiduitate testimonioque declarant. Adde eumd. Sext. 3. 6. Id. Deiot. 15. 42. Præbere assiduitatem alicui. Id. 1. ad Q. fr. 3. 8. Summa simulatione amoris summaque assiduitate quotidiana aliquem insidiosissime tractare. Q. Cic. Petil. cons. 1. 3. Quotidiana amicorum assiduitas et frequentia. Id. ibid. 13. 50. Hominum inibihi voluntas, adulescentulorum frequentia, eorum, qui abs te defensi sunt, assiduitas, ex municipiis multitudo eorum, quos tua causa venisse appareat. Sueton. Tib. 10. Ut vitato assiduitatis fastidio auctoritatem absentia tueretur. — b) Item de eo, qui magistratus honoresque petitoris quotidie in foro comparet, et ob oculos versatur nullique officio deest. Cic. Mur. 9. 21. Assiduitatis et operum harum quotidianarum putat esse consulatum. — Primum ista nostra assiduitas — nescis quantum interdum afferat hominibus fastidii, quantum satietatis. Id. 3. Ferr. 39. 101. Nisi forte dubium est, quomodo iste prætor factus sit: homo scilicet aut industria, aut opera probata, aut frugalitatis existimatione præclara, aut denique, id quod levissimum est, assiduitate. Id. Planc. 27. 67. Assiduitate valere. Q. Cic. Petil. cons. 11. 41. Dicendum de illa altera petitionis parte, quæ in populari ratione versatur: ea desiderat nomenclationem, blanditiam, assiduitatem, benignitatem, rumorem. V. quæ ibi paullo post sequuntur. — c) Item de perseverantia et diligentia continua, qua quis in officio suo versatur. Cic. 12. Att. 32. 2. Medici assiduitas, et tota domus in omni genere diligens. Id. 2. ibid. 15. 4. Terentia pergrata est assiduitas tua et diligentia in controversia Molybana. Id. 7. Fam. 6. 1. Assiduitate et virtute consequi aliquid. Id. Rosc. Am. 51. 149. Assiduitate, consilio, auctoritate, diligentia perficere aliquid. Id. 1. Fin. 15. 49. Nec patientia, nec assiduitas, nec vigilia, nec industria, nec fortitudo. Quidam, inter quos et Forcellinus, legébant assiduitates. ¶ 2. Ponitur et de actibus, et est eorumdem perseverantia, frequentia, crebra repetitio. Cic. 2. Nat. D. 38. 96. Sed assiduitate quotidiana et consuetudine oculorum assuescunt animi, neque admirantur, neque requirunt rationes earum rerum, quas semper vident. Id. 1. Acad. (post.) 5. 20. Assiduitas exercitationis. Id. 16. Att. 5. 2. Commutatus est totus et scriptis meis quibusdam, et assiduitate orationis, et præceptis. Id. 1. Invent. 3. 4. Assiduitas dicendi. Id. 2. Off. 21. 74. Assiduitas bellorum. h. e. frequentia. Id. Rosc. Am. 53. 154. molestiarum. Id. 16. Fam. 25. epistolarum. Id. 4. Herenn. 12. 18. Vitare ejusdem verbi assiduitatem nimiam. h. e. crebram repetitionem. Sueton. Aug. 43. Assiduitas spectaculorum. Tac. Dial. de orat. 5. conuberni. Cod. Theod. 7. 1. 3. laborum.

ASSIDUO vel assiduus, as, sylv, atum, are, a. 1. assidue ac diligenter facere. Vulgat. Interpr. Eccli. 30. 1. (Item Vulgat. Ital. ed. Mas. ibid.). Qui diligit filium suum, assiduus illi flagella.

ASSIDUO vel assidue, adverb. idem quod assidue. Plaut. Mil. glor. 1. 1. 50. Dum talem facies, qualem adhuc, assiduus edes. Id. Truc. 2. 4. 67. Postidea ego tota tecum usque ero assiduus. Id. Cist. 1. 3. 37. Assiduus alicui rei operam dare. Id. Most. 4. 2. 60. perpetare. Plin. 26. Hist. nat. 3. 8. (16). querere aliquid. Dig. 40. 4. 44. adesse.

ASSIDUUS vel assiduus, a, um, adject. Comp. Assiduior sub A. 1.; Sup. Assiduissimus sub A. 2. Est A) qui jugiter adest alicui rei, et B) locuples.

A) Assiduus est qui adest alicui rei, frequens, diligens: et ab assum vel adsum derivat Varro 7. L. 99. p. 158. Müll. Itaque qui adest assiduus. Rectius tamen ab assido deduct Paul. Diac. p. 9. 9. Müll. Assiduus dicitur, qui in ea re, quam frequenter agit, quasi consedisso videatur. (It. assidue, continuo, incessabile; Fr. qui est ou se tient continuellement quelque part, assidue, permanent, constant; Hsp. asiduo, continuo; Germ. der irgendwo feststet und fleissig da ist; beständig ist oder verweilt; Angl. assiduous, continual, incessant, unremitting). ¶ 1. Ponitur de hominibus aliisque animalibus. — a) Generatim. Cato R. R. 144. Assiduus homines x præbeto, II partes strictorum præbeto. Plaut. Trin. 1. 2. 165. scurras definit urbanos assiduos cives, intelligentes eos, qui per fora urbis assidue vagantur, omnia otiosorum hominum concubilia frequentant, omnium sermonibus assunt, et sese immiscent, vera et falsa excipientes narrantesque. Cic. Rosc. Am. 7. 18. Cum hic assiduus in prædiis esset. Id. ibid. 18. 51. Ignosci

oportere ei homini, qui se fateatur esse rusticum, cum rure assiduus semper vixerit. Id. 2. Orat. 39. 162. Ego autem, si quem nunc plane rudem institui ad dicendum velim, his potius tradam (magistris) assiduus uno opere eandem incudem diem noctemque tundentibus. Id. 4. Att. 8. B. § 3. Audiri, Romæ esse hominem, et fuisse assiduum. Id. Cael. 4. 10. Fuit assiduus mecum prætere me. Id. Cæcin. 22. 63. Homines assiduus ac domestici. Id. Rosc. Am. 24. 67. Hæ sunt impiis assidue domesticæque Furie. Id. ibid. 16. 47. Assiduus agricolæ. Id. Brut. 5. 18. Flagitator non ille quidem molestus, sed assiduus tamen et acer. Id. 1. Verr. 12. 36. Assiduus accusator. Id. Senect. 16. 56. Bonus et assiduus dominus. Varro 2. R. R. 9. 16. Villaticus gregi satis esse duo (canes), marem et feminatam; ita enim sunt assiduiores. Id. 2. ibid. 10. 6. Quæ (mulieres) — cibaria pastoribus expediunt eosque assiduiores faciant. Liv. 34. 9. Cujus (portæ) assiduus custos semper aliquis ex magistratibus erat. Id. 1. 20. Flamen Jovi assiduus. Id. 2. 48. Vejens hostis assiduus magis, quam gravis. Propert. 2. 9. 16. Assiduusque meo sanguine bella gerit, h. e. assidue. Ovid. 6. Met. 219. Planus erat — campus Assiduus pulsatus equis. Velleg. 1. 9. 6. Quam sit assidue eminentis fortunæ comes invidia —, etiam hoc colligi potest. Quintil. 1. 3. 14. Si assiduus studiorum exactor astiterit. Sueton. Tib. 11. Cum circa scholas — assiduus esset. Pallad. 1. R. R. 29. 3. Alio rostra phasionorum debebis assiduus perficere. — b) Speculativum assidui dicuntur, qui candidatis assunt officii causa eisque assuetatione sua favorem conciliant. Q. Cic. Petil. cons. 9. 37. Qui per ætatem ac negotium poterunt, ipsi tecum ut assidui sint. V. ASSIDUITAS 1. b. ¶ 2. Ponitur et de actibus, qui somnia perseverantia et crebra repetitione fiunt. Plaut. Asin. 2. 4. 22. Quia triduo hoc unum modo foro operam assiduam dedi obiens. Adde Varro. 7. L. L. 99. Müll. et Lucret. 4. 971. Cic. 13. Att. 16. 1. Ita magnos et assiduus imbres habebamus. Adde Lucret. 5. 342. Id. 3. Orat. 15. 58. Labor assiduus et quotidianus. Adde Martial. Spectac. 1. Cic. 1. Orat. 33. 150. Assidue ac diligens scriptura. Id. 3. Ferr. 39. 101. Assidue commemoratio. Id. 13. Att. 12. 3. cursus. Id. Cuent. 6. 16. et Dom. 23. 59. Netus. Id. Planc. 8. 21. frequentia. Id. 4. Fam. 7. lacrimæ. Id. 1. Fin. 12. 41. recordatio. Id. Pis. 26. 64. Quotidiana, assidue urbanaque vita. Plancus apud Cic. 10. Fam. 21. 7. Qui ex labore in febriculam incidit assiduam et suis molestam. Nepos Hannib. 4. 3. Namque Hannibal — assidua patris obstinationibus eo est perductus, ut etc. Liv. 4. 49. Duo assidue bella insequens annus habuisset. Id. 4. 25. Assidue conciones. Id. 4. 21. deorum cura. Lucret. 1. 993. assidue motu res quæque geruntur. Adde Ovid. 15. Met. 179. Virg. 2. G. 149. Hic ver assiduam atque alienis mentibus æstas. Id. 7. En. 12. Assiduus cantos. Id. 9. ibid. 245. venatus. Horat. Epod. 15. 13. Non feret assiduus potiori te dare noctes. Tibull. 1. 1. 6. Dum meus assidue luceat igne focus. Propert. 3. 9. 56. assidue lingua sepulta mero. Id. 2. 18. 14. Assidue libido. Id. 1. 19. 24. ruinæ. Id. 2. 1. 68. aqua. Ovid. 2. Met. 70. assidue raptur vertigine calum. Id. 1. ibid. 66. contraria tellus Nobilibus assiduus pluvioque madescit ab Austro. Id. 3. Trist. 2. 28. Assiduum frigus. Id. 1. Pont. 4. 14. fructus. Id. 2. Met. 486. gemitus. Velleg. 2. 109. 2. Assiduus adversus finitimos bellis exercendo majori — operi præparabat. Quintil. 10. 5. 14. Assidue contentum asperitate. Id. 1. 1. 13. Assidue consuetudo. Id. 2. 13. 15. lectio. Id. ibid. § 25. studium. Sueton. Aug. 71. Vasa aurea assiduissimi usus. Id. Vesp. 8. Assiduus barbarorum incursum. Id. Claud. 16. sterilitates. Plin. 15. Hist. nat. 21. 23. (85). Sorborum genus assiduum proventus. h. e. semper uberum proveniens. Tac. 5. Hist. 11. Assidue damna. Id. Agric. 43. adulationes. Id. Dial. de orat. 38. tranquillitas. Juvenal. 5. 98. Relibus assiduus penitus scrutante melleo. Claudian. Cons. Mall. et Theod. 58. Assidui honores.

B) Olim ponebatur etiam pro locuplete, ita tamen ut proletario opponeretur, juxta populi Rom. divisionem a Servio Tullio factam, ut infra dicemus; et ita usurpatum invenitur in leg. XII. Tabul., ut refert Gell. 16. 10. ASSIDVO VINDEZ ASSIDVOS ESTO — PROLETARIO QVOIQVIS VOLET VINDEZ ESTO. Cic. Top. 2. 40. Cum lex assidue vindicem assiduam esse jubeat, locupletem jubet locupletem. Locuples enim est assiduus,

ut ait *Ælius*, appellatus ab asse dando (*h. e. lex XII. Tabular.*; nam *Ælia Sentia*, quod additur in plerisque editionibus, glossema est.) *Cicero* his verbis tum notationem vocis ostendit, tum notationem. Est enim ab assibus landis, ut *Gell. loc. cit.*, *Quintil.* 5. 10. 55., et *Charis.* 1. p. 58. *Putsch.*, *Isid.* 10. *Orig.* 17. et *Paul. Diac.* p. 9. 10. *Müll.* adnotant: quoniam, neque immerito, aliter sentiant *Farro 2. L. L. 89. p. 158. Müll.* et *Ferrus Flaccus* apud *Paul. Diac.* p. 9. 9. *Müll.* Recte igitur proletarius et assiduus opponuntur, quia assiduus divites, proletarii pauperes erant. Hoc sensu usurpavit etiam *Plaut. Amph.* 1. 1. 14. Hoc magis miser est divitis servus: noctesque diesque assiduus salis superque est, quo facto aut dicto adest opus, quietus ne sis. *Farro* apud *Non.* p. 67. 23. *Merc.* Quibus erant pecuniæ satis locupletes, assiduus, contrarios proletarios. — Huc pertinet illud *Paul. Diac.* l. c. docentis, *assiduus militem* dictum esse existimari, qui sumptu proprio militabat. Translate *Gell.* 19. 8. ad fin. *Classicus* assiduusque aliquis scriptor, non proletarius. *h. e. notæ auctoritatis*, non e vulgo. Volunt autem *Gell.* et *Charis.* l. c. hanc esse primam propriamque significationem; ab ea alios, quos posuimus, derivari; nec unquam *assiduus*, sed *assiduus* scribendum esse. Verba *Charistii* sunt: *Assiduus* quidam per *d* scribunt, quasi sit a *sedendo* figuratum: sed errant. Nam cum a *Servio Tullio* populus in quinque classes esset divites, ut tributum, prout quisque possideret, inferret; ditiores, qui asses dabant, *assidui* dicti sunt: et quoniam soli in negotiis publicis frequentes aderant, eos, qui frequentes assunt, *assiduus* ab assibus dixerunt. Hactenus *Charistius*, cujus sententiæ suffragatur locus *Cic.* 2. de *republica*. (edente *A. Hajo*) 22. 40. *Servius* verbis ac nominibus ipsis fuit diligens, qui cum locupletes assiduus appellasset ab ære dando, eos, qui aut non plus mille quingentum aëris, aut omnino nihil in suum censum præter caput attulissent, proletarios nominavit. — Nihilominus *assiduus* passim legitur tum in MSS. tum in editis lib. et in vet. inscript. optimæ notæ apud *Grut.* 484. 6. et 950. 8., tum etiam in cod. palimpsesto *Cic. de Rep. l. c.* Quin et *assiduus* scriptum vidisse se testatur *Pier.* ad 2. *Ecl.* 4. in aliquot *Vergil. cod.*, tametsi et ipse fatetur per duplex *ss* scribi. Concludendum itaque (ait *Forcellinus*, sed minus recte) *assiduus* scribendum, cum de eo loquimur, qui assem dat; *assiduus* vel *adviduus* cum de eo, qui addidet.

ASSIGNATIO vel *adsignatio*, ōnis, f. 3. actus assignandi (It. *assegnamento*, *assegnazione*; Fr. *assignation*; Hisp. *asignacion*, *constitucion*; Germ. *die Anweisung*; Angl. *an assignment*, *assignment*). Occurrit — a) Generationi, et est actus quo quid alicui attribuitur. *Ulp. Dig.* 38. 4. 1. Sed et si exheredato filio liberum in quis assignaverit, valet assignatio. Adde *ibid.* 48. 10. 22. § 8. et *F. ASSIGNO* I. 2. *Ibid.* 43. 20. 1. § 43. Assignatio aq. *Cod. Theod.* 4. 8. 3. *peculii. Inscript.* apud *Gruter.* 1. 6. L. *vestitoris zelotus* post assignationem aedis fortynæ *senatus paterne* *synagoga* *synagoga* *D. D.* — b) Speciatim de agris, qui colonis attribuantur. *Cic.* 13. *Fam.* 8. 2. *Cæsar* *Sullanas* venditiones et assignationes ratas esse velit, quo firmiores existimentur suæ. *Id.* 2. *Leg. agr.* 30. 81. 4. *Phil.* 4. 9. et 6. *Ibid.* 5. 14. Assignatio agrorum. *Val. Max.* 4. 3. 7. Popularis assignationis modus.

ASSIGNATOR vel *adsignator*, ōris, m. 3. qui aliquid alicui assignat seu attribuit. *Ulp. Dig.* 38. 4. 3. § 1. Preferri filio nepotem assignatoris.

ASSIGNATUS vel *adsignatus*, a, um. *F. ASSIGNO*.

ASSIGNIFICO vel *adsignifico*, as, are, a. 1. (ad et significo) idem fere quod significo, ostendo. *Farro 2. R. R.* 11. 10. Olim tonsores non fuisse, adsignificat antiquorum statum, quod etc. *Cf. eund.* 2. *Ibid.* 1. 10. *Id.* apud *Gell.* 10. 1. Aliud est quarto prætorum fieri et quartum; quod quarto locum adsignificat et tres ante factos, quartum tempus adsignificat et tertium factum.

ASSIGNO vel *adsigno*, as, avi, ōtum, are, a. 1. (ad et signo). Part. *Assignans* I. 1.; *Assignatus* I. 2.; *Assignaturus* II. 1.; *Assignandus* II. 2. — Assigno proprie et stricto sensu est obsequio, sigillum alicui rei imprimi (It. *sigillare*; Fr. *sceller*, *signer*; Hisp. *sellar*; Germ. *untersiegeln*; Angl. *to seal*); teltori autem sensu est signo aliquo vel nota quacunque alicui alicui attribuire, dare (It. *assegnare*, at-

tribuire; Fr. *assigner*, *attribuer*; Hisp. *asignar*, *atribuir*; Germ. *etwas Jemandem anweisen*; Angl. *to assign*, *appoint*, *allot*).

I.) Proprie. § 1. Stricto sensu est obsequio, sigillum imprimere. *Pers.* 5. 81. Assigna, Marce, tabellas. *Scaevola Dig.* 26. 8. 20. Præsentem tutorem, sed non assignante instrumento divisionis. *Paul. ibid.* 45. 1. 126. § 2. Scripsi coram subscrubente et assignante domino. Adde *Inscript.* apud *Gruter.* 995. 9. § 2. Latiore sensu est signo aliquo vel nota quacunque alicui alicui ex jure attribuire, dare: et occurrit — a) Generationi. *Cic. Dom.* 44. 116. Inferiorem medium partem assignavit non suæ genti Fontejæ, sed Clodij, quam reliquit. *Id.* 3. *Att.* 19. 3. Mithique ex agro tuo lanum assigns, quantum meo corpore occupari potest. *Id.* 5. *Verr.* 25. 61. Hoc quoque attendite, apparitores a prætoris assignatione habuisse decumanum. *Id.* *Pis.* 36. 88. Quid? per tuum servulum ordines assignatos? *Id.* 42. 33. Quem cuique ordinem assignari et republi. esset, cum assignare. *Id.* 5. 7. Quibus census equester erat, equi publici non erant assignati. *Nec multo post.* Equiti certus numerus aris est assignatus. *Id.* 5. 22. Juvenibus deportandam Romam regnum Junonem assignare. *Id.* 42. 33. in fin. Assignare alicui ordinem aliquem in militia. *Curt.* 5. 5. jumenta aliquibus. *Scaevola Dig.* 20. 4. 32. Assignati ei servi culturae necessarii. *Ulp. Dig.* 38. 4. 1. pr. alicui libertum. (*Is titulus totus est de assignandis liberis*). Assignare libertum apud *JCtos* est testificari, ejus ex liberis libertum eum esse quis voluit, ut *Modest.* *Dig.* 50. 16. 107. exponit. *Ulp. ibid.* 28. 2. 15 Assignare alicui patrem adulterum. In nummo *Trasani* apud *Eckhel.* *D. N. V. T.* 6. p. 439. Regna assignata. — b) Speciatim dicitur sæpius de agris, qui suis limitibus signati, hoc est divisi et definiti alicui tribuuntur. *Cic.* 5. *Phil.* 19. 53. Uti consules rationem agri habeant, qui sine injuria privatorum dividi possit; isque militibus ita daretur, assignaretur, ut quibus militibus amplissime dati, assignati essent, etc. *Id.* 3. *leg. Agr.* 3. 12. recitans *legem Rutili*. Quæ post Marium et Carbonem *cons. publice data*, assignata, vendita, concessa sunt. *Cl. 1. ibid.* 6. 17. *Id.* 2. *Phil.* 17. 43. Assignare duo millia jugerum campi *Leontini rhetori*. *Id.* 11. *Fam.* 20. 3. agros legionibus. *Liv.* 26. 21. urbem agrumque colonis. Adde *eund.* 21. 25. et *V. Sicul. Flacc.* p. 18. *Goesii*, ubi multa de divisiis et assignatis agris. Hinc figurate *Horat.* 2. *Ep.* 1. 7. aspera bella (*heroes*) Component, agros assignant, oppida condunt. § 3. Hinc latissimo sensu est juris ratione tradere, aliusque curæ committere. *Modest.* *Dig.* 18. 1. 62. Res aversione emptæ ad periculum emptoris pertinebit, etiam si assignata non sit. *Ulp. ibid.* 4. 9. 1. § 8. Receipt autem saluum fore, utrum si in navem res missæ ei assignatæ sunt, an etsi non sint assignatæ, hoc tamen ipso, quod in navem missæ sunt, receptæ videantur? *Justin.* 14. 4. ad fin. Eumne assignari custodibus præcepit. *Id.* 13. 4. Alicui curam castrorum assignare.

II.) Impropropie. § 1. Metaphorâ sumptâ a super. paragr. 1., est statuere, destinare: occurrit autem — a) Assignare aliquid alicui, hoc est aliquid ei constituere ac destinare. *Cic.* 6. de *republica* 15. 15. Ne munus humanum assignatum a deo defugisse videamini. *Curt.* 4. 11. 21. Id quicunque habiturum, quod proximæ laetis assignatura fortuna. *Cels.* 3. 18. Alii corporis affectus, qui certis partibus assignari possunt. *Colum.* 12. *R. R.* 2. 6. Unumquodque facilius consideratur cum est assignatum suo loco. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 50. 72. (141). Quibus (*animalibus*) rerum natura celum assignaverat. *Quintil.* 9. 4. 96. *Pæon*, cui clausulam assignant. *h. e. cui locum dant in clausulis*. *Id.* 13. 10. 14. Cuique rei sua nominibus assignare. *Tac.* 2. *Hist.* 60. Transfugæ — imperium assignabant? *Id.* *Germ.* 13. alicui dignationem principis. — b) Assignare alicui alicui rei, hoc est alicui alicui rei destinare. *Cic.* apud *Colum.* 12. *R. R.* præfat. § 5. Et quoniam hunc sexum custodiæ et diligentie assignaverat. *Quintil.* 10. 3. 1. Cui sententiæ personam *L. Crassi* — assignando iudicium suum cum illius auctoritate conjunxit. *Tac. Dial. de orat.* 36. Assignatæ etiam domibus inimicitie. § 2. Translate est imputare, tribuere, ascribere, causam in aliquem transferre, seu culpæ, seu laudi vertatur. *Cic.* 10. *Att.* 4. 6. Quoquo modo — se res habebis, nihil assignabis nec patro, nec patri. *Id.* 19. 74. Hæc si minus apta videntur huius sermoui, Brute,

Attico assigna. *h. e. id Attico culpæ verte*. *Id.* *Rabir. Post.* 10. 27. Nec — vero id homini tum quisquam, sed tempori assignandum putavit. *Id.* 1. ad *Q. fr.* 4. 1. Ne improbitatē et sceleris meo potius, quam imprudentiæ miserique assignes. *Id.* 6. *Fam.* 7. 3. Quidquid detrahas, aut infirmatū, aut invidiā assignare. *Id.* 7. *Verr.* 50. 131. Culpæ fortunam (*al. leg.*, sed minus recte, culpam fortunam) assignare, calamitatem crimini dare. *Plancus* apud *Cic.* 10. *Fam.* 18. 2. Hoc omne assignatum iri aut pertinaciæ meæ aut timori videbam. *Liv.* 28. 42. Patere nos omnia — tuo consilio assignare. *Id.* 35. 34. Unus amentiam civitati assignare. *Nigidius* apud *Gell.* 4. 9. Ea res vitio assignabatur. *Vellej.* 2. 38. Cypri devictæ nulli assignanda gloria est. *Plin.* 25. *Hist. nat.* 4. 8. (26). Inventionem ejus (herbæ) *Mercurio* assignat (*Homerus*). *Quintil.* 5. 13. 53. Hominum vitia rebus assignare. *Id.* 11. 1. 23. Modo id virtutis senatus, modo providentiæ deorum immortalitatem assignat. *Tac. Germ.* 14. Assignare fortia facta gloriæ principis. *Id.* 2. *Hist.* 60. Pleraque fortuita fraudi suæ assignantes. *Gell.* 11. 9. Gloriæ quoque hoc sibi assignavit. § 3. Metaphorâ sumptâ a super. paragr. 3. assignare est committere, tradere. *Seneca Ep.* 110. Sive assignat sumus (*h. e. suo quisque deo in custodiam traditi*), sive neglecti et fortunæ dati. *Plin.* 6. *Ep.* 23. Mire concupisco bonos juvenes ostendere foro, assignare fortunam. Hinc *Quintil.* 9. 4. 29. Sæpe est vehemens aliquis sensus in verbo: quod si in media parte sententiæ latet, transiri intentione et obscurari circumiacentibus solet; in clausula possum assignator auditori et ingitur. *h. e. injicitur et veluti obsequando imprimatur, sive in manus velut traditur ut attentius animadvertatur*.

ASSILIO vel *adssilio*, ōnis, ōsilis, ōsillum, ōsille, n. 4. (ad et silio). — Præteritum *assili* pro *assilius*, quod teste *Prisciano* 10. p. 906. *Putsch.* analogiæ repugnat, in MSS. Codicibus fere nunquam occurrit: *V. Jahnz.* ad *Ovid.* 11. *Met.* 526. — Part. *Assiliens* I. — *Assilio* est ad aliquid salio, saliendo accedo (*Il. saltare verso, o sopra qualche cosa, accostarsi saltando*; Fr. *sauter*, *s'élaner sur*; Hisp. *saltar*, *brincar cerca*; Germ. *an etwas heran-oder hinauf-oder herbeispringen*; Angl. *to leap or jump, towards or upon any thing*).

I.) Proprie occurrit — a) Absolute. *Ovid.* 3. *Fast.* 591. Assiliunt fluctus imoque a gurgite pontus vertitur. *Id.* 5. *ibid.* 641. Sæpe puellares subdaxit ab æquore plantas Et meluit tactus assilientis aq. Adde *eund.* 6. *Met.* 107. *Id.* 1. *Trist.* 10. 7. Assilientia æquora. *Colum.* 6. *R. R.* 27. 9. Assilientem admissarium calibus perturbat. *Curt.* 9. 7. 21. Antequam ille hastam transferret in dextram, assiliit et stipite medium eam fregit. Adde *Sil. It.* 18. 63. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 42. 67. (143). Torpedo — cornicula — ex erit, assilientes pisciculos atrehens, donec tam prope accedat, ut assiliat. *Tac.* 4. *Hist.* 77. Pars mundi, alii viam inter Mosellamque flumen, tam improvisi assiliere, ut etc. *Val. Flacc.* 1. 257. Ut puer ad notas erectum Pelea voces vidit, et ingenti tendentem brachia passu, Assiliit caraque diu cervice pendit. *Sil. It.* 4. 313. Undique nidi assilunt frenis. *Id.* 15. 695. Assiliit, auditio Iristis clamore rutilæ, Hasdrubal etc. — b) Addito termino, cui quis assiliit. — Sæpius cum *Dal.* *Ovid.* 11. *Met.* 526. milos Cum sæpe assiliit defensæ mœnibus urbis. *Sil. It.* 7. 700. Alipedem planta curram premit atque volanti Assiliit a tergo. — Cum *Arcus*. et præp. in. *Sil. It.* 10. 2. Ceu fera, quæ, telis circumcingentibus, ultro Assiliit in ferrum. — Cum *Arcus* absolute. *Stat.* 5. *Theb.* 56. Innumeris (*insulis*), quas spumifer assiliit Egeon.

II.) Translate est ab una re ad aliam quam rursus me gradum facere. *Cic.* 2. *Orat.* 53. 213. Neque assilendum statim est ad aliud genus orationis. *Seneca* 5. *Controvers. præfat.* Primo liberent assilii (ad ea studia), velut optimam vitæ meæ partem reducturus. **ASSIMILANTER** vel *adsimilanter*. *F. ASSIMILANTER*.

ASSIMILATIO vel *adsimilatio*. *F. ASSIMILATIO.*

ASSIMILATUS vel *adsimilatus*, a, um. *F. ASSIMULO*.

ASSIMILIS vel *adsimilis*, e, adject. (ad et similis) idem quod similis, vel valde similis (It. *simile*; Fr. *semblable*; Hisp. *semeja*, *semejable*; Germ. *ähnlich*, *vergleichbar*; Angl. *like*, *similar*). Occurrit — a)

Absolute. *Zueret*. 2. 493. Inde sequetur assimilatio etc. Adde *eumd.* 4. 426. — b) Addito termino, cui quid est simile. — Per Genit. *Plaut. Merc.* 3. 12. Quasi tu nunquam quidquam assimile huius facti feceris. *Zueret*. 4. 312. Flexura assimilis lateris nostri. *Ovid.* 1. *Trist.* 5. 27. Assimilemque sui fecit. — Saepius per Dat. *Cic.* 2. *Nat. D.* 55. 136. In pulmonibus inest raritas quaedam et assimilis spongii mollitudo. *Virg.* 6. *Æn.* 602. cadentique imminet assimilis (silex). *Ovid.* 2. *Pont.* 2. 85. Fratribus assimilis. *Plin.* 24. *Hist. nat.* 8. 36. (34). Juniperus cedro assimilis. *Sueton. Ner.* 1. Capillus aëri assimilis. *Id. Galb.* 18. Sonnis assimilis mugitui. *Id. Vesp.* 7. Assimilis Vespasiano imago. — Sequenti quasi. *Plaut. Truc.* 2. 7. 12. Nam hoc assimile est quasi de fluvio qui equam derivat sibi.

ASSIMILITER vel adsimiliter, adverb. (adsimilis) similiter, vel prorsus similiter. *Plaut. Bacch.* 4. 9. 27. Assimiliter nū hodie oblitit.

ASSIMILIO vel adsimilo, *V.* ASSIMULO.

ASSIMILANTER vel adsimulante, vel assimilante et adsimilante, adverb. De descriptione *V.* ASSIMULO. — Est cum similitudine, per analogiam. *Agilius* apud *Non.* p. 40. 25. *Merc.* Sunt etiam assimilante dicta hec: *canatim, suatim, levatim*, quæ ab animalibus sumuntur.

ASSIMULATICIUS vel adsimulaticius, a, um, adject. (assimulo) ident ac assimilatus, non verus, sed fictus. *Inppp. Gratian.* *Valentinian.* et *Theodos. Cœl. Theod.* 6. 22. 5. Qui insignibus consularium emundatis atque assimilatis vestuntur.

ASSIMULATIO vel adsimulatio, vel assimilatio et adsimilatio, ōnis, f. 3. (assimulo). De scribendi ratione *V.* ASSIMULO. — Est similitudo, seu potius artus faciendi vel reddendi aliquid alteri simile. ¶ 1. Proprie et stricto sensu. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 49. 109. (262). Mulierum paucis prodigiis assimilatio, sicut hermaphroditis utriusque sexus. ¶ 2. Latiori sensu Rhetores appellant *assimilationem* eam licentiam speciem, quæ astutine ratione comparatur, cum aut ita obijungunt eos, qui aulint, quo modo ipsi se cupiunt obijungi, aut id quod scimus facile omnes audituros, dicimus nos timere quomodo accipiant, sed tamen veritate commoveri, ut nihil secius dicamus. *V. Cic.* 4. *Hervenn.* 37. 50. et quæ ibid. sequuntur. ¶ 3. Item est comparatio, sive actus duos res inter se componendi. *Col.* 2. 18. (19). 24. et cf. *Col. Theod.* 16. 2. 18.

ASSIMULATOR vel adsimulator, ōris, m. 3. qui assimilatur, fingit ut alius deceptat. *Donatus ad Ter.* *Ambr.* 1. 2. 4. Nemo in diversis actibus semper levis est, nisi forte fictus assimilator et callidus.

ASSIMULATUS vel adsimulatus, a, um. *V.* voc. senj.

ASSIMULO vel adsimulo, vel assimilo et adsimilo, as, avi, ātum, arr, a. 1. (ad et simulo a similis). *Assimilo* et *assimulo* unum idemque sunt; Latini enim, præcipue prisca temporibus, in pluribus vocibus i vel u sine ullo discrimine usurpabant, ut *maximus* et *maximus*, *proximus* et *proximus* etc. *Dionet. vrrō* 1. p. 362. *Putsch.* *assimulo* scribemum esse contendit; blenque analogia fretus prolavit et *Friend in John's Jahrb.* 1. 7. p. 284. et in suo *Lexico*. — *Assimularier* pro assimilavi dixit *Ter. Andr.* 3. 2. 20. Eho an tute intellexisti hoc assimularier. Part. *Assimulans* 2.; *Assimulatus* in omnibus paragr. *Assimulans* 2. — Assimulo est rem rei similem facio vel reddo (*Id. far simile, assomigliare*; Fr. *faire semblable, assimiler*; Hisp. *hacer semeja*; Germ. *ähnlich oder vergleichbar machen*; Angl. *to make like, to assimilate*). ¶ 1. Proprie et stricto sensu est rem rei similem facere, rem aliquam ita imitari, ut cum eadem maxime sit similitudo. — a) Absolute. *Cic.* 4. *Fam.* 77. 189. Litteræ lituræque omnes assimilatur, expresse, de tabulis in libros transferuntur. *Ovid.* 15. *Met.* 412. Prolium (*chamædæon*) assimilatur tactu quoscunque enchyres. Cf. *Clamian. corni.* de *Hystrice* 5. os longius illi Assimulat porcum. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 30. 44. (105). Multa præterea mira traduntur, sed maxime sermonem humanum — assimilare (*hyenas*) nonneque aliquis addidit. *Quintil.* 7. 10. 9. Percepta simul imitandi ratione, assimilabit (*pieter*) quidquid accipit. *Id.* 9. 2. 31. Sermones hominum assimilatos dicere *διδάσκει*; maluit. *Tac. Germ.* 9. Nec colibere paritibus deus, neque in ullam humani oris speciem assimilare. — b) Cum Dat., præcipue Part.

præter pass. *Zueret*. 2. 914. Linquitur, ut totis animalibus assimilatur. *Id. ibid.* 980. principia totis mortalibus assimilata. *Id.* 6. 189. Montibus assimilata nubila. *Plin.* 3. *Hist. nat.* 6. 6. (43). Est ergo folio maxime querno assimilata (*Italia*). *Id.* 37. *ibid.* 10. 66. (179). Philoginos — ochræ Atticæ assimilata invenitur in Egypto. *Tac.* 11. *Ann.* 11. Fabulosa et externis miraculis assimilata. — c) Part. præter. cum Accus. *Virg.* 12. *Æn.* 224. formam assimilata Camerti. ¶ 2. Latiori sensu est oratione vel mente rem rei similem facere, ideoque rem cum re componere, conferre, comparare. — a) Absolute. *Cic.* 1. *Invent.* 28. 42. Simile autem ex specie comparabili aut ex conferenda atque assimilanda natura iudicatur. *Sueton. Tib.* 57. Quam (*naturam*) Theodoros Gadareus et perspersisse primus sagaciter et assimilasse optissime visus est. — b) Cum Dat. *Ovid.* 1. *Trist.* 5. 28. Grandia si parvis assimilare licet. *Id.* 5. *Met.* 6. Inque repentinos convivia versa tumultus Assimulare freto possis. *Tac.* 1. *Ann.* 28. Suis laboribus deflectionem sideris assimilans. *Id. Agric.* 10. Formam totius Britanniae — oblongæ scutulæ vel bipenni assimilare. ¶ 3. Item est simulare, fingere ad decipiendum: et occurrit — a) Cum Accus. rei. *Ter. Andr.* 1. 1. 141. Nunc tuum est officium, has bene ut assimilares nuptias. *Nepos Eumen.* 9. Ut — assimilata castrorum consuetudine suspicionem iniecerit hostibus etc. *Virg.* 10. *Æn.* 636. Tum dea — clypeumque iubeas Divini assimilare capitis. *Ovid.* 14. *Met.* 655. Imitans harulo, positis per tempora canis, Assimulavit aum. *Tac.* 4. *Ann.* 8. Igitur Sejanus — deligit venenum, quo paulatim irrepente fortuitus morbus assimilaretur. *Adde eumd.* 4. *ibid.* 59. *Sil.* 11. 7. 136. retroque abitu fletosque timores Assimulat. — b) Absolute, præcipue Part. *assimulatus*, cui verus opponitur. *Ter. Phorm.* 1. 4. 33. Quid si assimulo? satin est? *Cic. Cluent.* 13. 36. Assimulata familiaritas. *Id. Cœl.* 6. 14. Species quædam virtutis assimilatur. *Liv.* 26. 19. Multa alia cijsulem generis, alia vera, alia assimilata. *Quintil.* 10. 2. 12. Materia vera, assimilata. *Id.* 9. 1. 27. Assimulatus et arte compositus. *Tac.* 16. *Ann.* 17. Assimulatur litteræ. — c) Cum duplici Accus. *Plaut. Epid.* 3. 3. 40. Ego illic me autem sic assimilabam quasi stolidum, cum hardum me faciebant. *Ter. Heaut.* 5. 1. 15. Assimulare se latum. *Id. Phorm.* 1. 2. 78. se paternum amicum. *Paul. Sentent.* 5. 21. 1. se dei plenus. — d) Cum Accus. et Infinito. *Plaut. Men.* 5. 2. 79. Ego me assimilum insanire, ut illos a me absterream? *Id. Truc.* 2. 5. 19. Quæ ne gravidum esse assimilavi militi Babylonio. *Id. Mil. glor.* 2. 1. 74. Verum alia esse assimilabitur. *Adde eumd.* *ibid.* 3. 1. 196. *Pen.* 3. 1. 57 et *Truc.* 2. 4. 86. et 2. 5. 11. *Ter. Andr.* 1. 5. 20. Hinc ab dextera venire me assimilabo. *Adde eumd.* *ibid.* 2. 3. 117. *Id.* 2. 1. 38. *Phorm.* 5. 7. 10 — e) Cum Infinito tantum. *Plaut. Cist.* 1. 1. 98. Assimulare amare oportet: nam si ames, extempulo melius illi multo, quam ames, consulas, quam rei tue. *Pacurius* apud *Cic.* 3. *Off.* 26. 98. Furere assimilare, ne coiret, institit (*Ulysses*). — f) Sequenti quasi. *Plaut. Epid.* 2. 2. 11. Atque assimilabo quasi per urbem totam hominem quævisset. *Adde eumd.* *Pen.* 3. 2. 23. et *Stich.* 1. 2. 27. *Ter. Eun.* 3. 2. 8. Adibo, atque assimilabo quasi nunc exeam.

ASSIPERE (vel adsipere) et præsipere dicebant antiqui, sicut nos nunquam modo dicimus ab æquo iniquum, ab querendo inquirere. *Paul. Diac.* p. 21. 11. *Müll.*

ASSINUS, a, um, adject. idem ac assus. *Cato R. R.* 157. Ubi esse voluit, eum assum ilato. Ita legit *Pontederia* *Op. post.* p. 291, nam improbat ipso *Schneider*. pro *assum ilato*, fretus auctoritate codicum, qui habent *assum* prisca scribendi ratione unico s, quumadmodum ex *juncus* est *juncinus*.

ASSIPONDIIUM, ii, n. 2. juxta *Forrellinum*; verum juxta *Forrellinum*.

ASSIPONDIIUS, a, um, adject. (as et pondus) assis, hoc est libra pondus: as enim habuit a principio libræ pondus. *Favio* 5. *L. L.* 169. p. 66. *Müll.* Dupondius a duobus ponderibus, quod unum pondus assipondium dicebatur; id ideo, quod as erat libræ pondus.

ASSIR. *V.* voc. seq.

ASSIRATUM apud antiquos dicebatur genus quoddam potionis ex vino et sanguine temperatum, quod Latini prisca sanguinem *assir* vocarent. *Paul. Diac.*

p. 16. 12. *Müll.* Alii leg. *assaratum*, et in *Vet. Glossar.* legitur *Asser aipa*, pro *assir*, ut *Scalig.* refert. *Foss.* tamen in *Etymol.* reponit *assir*, additque *assaratum* esse adjectivum et subintelligi vinum. Porro ipsum *assir* usurpatum fuisse putat a *Catone R. R.* 132., quem locum in *V. ASSARIUS*, a, um, attulimus.

ASSIS vel axis, is, f. 3. In multis optimis codicibus eorum auctorum, quos inferius afferemus, habetur *axis* pro *assis*. — Apud *Cæsar.* et *Gell.* quædam editiones habent *axeribus*, et apud *Pallad.* *axeres*: quod *Scalig.* ad *Paul. Diac.* in *Asseres* antiquæ declinandi rationis esse existimat. Veteres enim, sicut suis *sarris*, *Jovis Joveris*, *bovis boveris*; ita *axis axeris* declinasse. Neque putet aliquis *axeres* esse a recto *axer* pro *asser*: nam *asser* non tabulam sectilem, sed tignum seu tigillum significat, ut suo loco dictum est. — Ceterum *assis* est tabula sectilis, vel lignum dissectum planum aut quadratum (*Id. asse, tavola*; Fr. *ais, planche*; Hisp. *tabla, el madero cortado delgadamente*; Germ. *das Bret, die Bohle oder Pfoste*; Angl. *a board, plank*). *Cæs.* 1. *B. C.* 9. Supra ea tigna directo transversas trabes iniecerunt, easque assibus religaverunt. *Vitruv.* 7. 1. 2. Ne commisceantur asses æsculini quernis. *Varro* 1. *R. R.* 52. 1. Ex dentatis assibus. *Colum.* 6. *R. R.* 30. 2. Assibus roboris cincta stabula. *Id. ibid.* 19. 1. Roboreis assibus compingere solum. *Plin.* 36. *Hist. nat.* 25. 62. (187). Pavimentum quernis assibus contabulare. *Id.* 26. *ibid.* 11. 74. (121). Mandragoræ radix secatur in asses, ut cucumis. *Harduin.* ita hoc loco legendum censeat; eandemque lectionem tuetur et *Silg.* *Zucan.* 3. 455. Stellatis assibus aggerem erigere. *Adde Sil.* 11. 13. 109. *Pallad.* 1. *R. R.* 9. 2. Ut asses quernæ cum æsculeis non misceantur. *Gell.* 2. 12. Leges Solonis assibus ligneis incisæ.

ASSIS, is pro *As* in recto casu. *V.* AS sub init.

ASSISTO vel adisto, sistis, stiti, sistere, n. 3. (ad et sisto). Præteritum astiti commune est cum *asto*, eadem fere significatione. — Part. *Assistens* in omnibus paragr. — Assisto est prope seu ad aliquid sto, sisto me proximum, adsto (*Id. stare o stare appresso*; Fr. *se mettre, se placer, s'arrêter auprès*; Hisp. *estar junto*; Germ. *sich an etwas hinstellen und dort zu stehen kommen oder stehen bleiben*; Angl. *to stand, stand near, by, or by the side of*). ¶ 1. Generationi occurrit — a) Absolute. *Plaut. Most.* 4. 2. 2. Mane tu atque assiste illico. *Cic. reuens carmen Sophoclis* 2. *Tusc.* 9. 21. Accede, nate, assiste, miserandum aspice Exisecratum corpus. *Id.* 3. *Fin.* 16. 54. Ita jacere talum, ut rectus assistat. *Zueret.* 2. 359. completque querelis Frondiferum nemus, assistens. *Ovid.* 7. *Met.* 640. Ac se tollere humo rectoque assistere truncos. *h. e.* stare erecto corpore. *Id.* 13. *ibid.* 125. donec Lærtius heros Assitit. *Plin.* 36. *Hist. nat.* 10. 25. (127). Ut propius venit, assistit (*ferri materia*). — b) Addito termino, cui quis assistit. — Per Adverbium aut Propositiones. *Plaut. Pseud.* 1. 3. 23. Psenidole, assiste altiussecus atque onera hunc maledictis. *Adde eumd.* *Merc.* 5. 4. 16. *Id. Pseud.* 1. 2. 23. Assistite omnes contra me, et quæ loquor, advertite animum. *Cic.* 2. *Legg.* 4. 10. Ut contra omnes hostium cupias in ponte unus assisteret. *Ter. Adelph.* 2. 1. 15. Ille propter hunc assiste. *Sall. Cat.* 59. Propter aquilam assistere. *Virg.* 10. *Æn.* 490. Quem Tarnus super assistens. *Sueton. Vitell.* 9. Assistere alicui supra humerum et deinde in capite. *Cæs.* 6. *B. G.* 17. Assistere in publico in conspectu patris. *Cic.* 3. *Ferr.* 26. 66. Assistere ad fores. — Per Dat. *Zueret.* 1. 964. Nec refert quibus assistas regionibus. *Horat.* 1. *Sat.* 6. 113. vespertinumque pererit Saepæ forum: assisto divinis: inde domum me etc. *Ovid.* 5. *Fast.* 457. Umbra cruenta Remi visa est assistere lecto. Et 1. *ibid.* 631. Si quis amas ritus veteres, assiste precanti. *Tac.* 13. *Ann.* 4. Consulium tribunibus Italia et publicæ provinciæ assistunt. *h. e.* comparant jura accepturi. — Per Accus. sine præpos., quæ inest in ipso verbo. *Fal. Flacc.* 5. 640. Quantus ibi deus experire, nec illas Astiteris impune trabes. *Stat.* 3. *Theb.* 296. soli cui tanta potestas Divorumque hominumque metis occurrere telis Injunt, et mediis quavis in caele frequentes Illos assistere equos. ¶ 2. Speciatim in re militari assistere est idem quod consistere, sive contra stare. *Tac.* 2. *Ann.* 16. Ut ordo — assisteret. *Adde eumd.* 2. *ibid.* 17. et 19.: 2. *Hist.* 80. 3. *ibid.* 82. et alibi sæpe. ¶ 3. Item assistere dicitur, qui

publicis negotiis et rebus interest, quin tamen eorumdem particeps sit: quò sensu occurrit Part. præf. *assistentes*. Quintil. 9. 2. 76. Quanto minus aut ipsi, in quos dicimus, aut iudices, aut assistentes oderint hanc maledicendi lasciviam etc. *Id.* 2. 12. 6. Assistentium aures permulcere. *Id.* 11. 1. 68. In quibus vel iudici, vel etiam assistentibus ratio nostræ moderationis probari debet. ¶ 4. Item ponitur pro adesse optulandi gratia. — a) Generalit. Sueton. Domit. 17. Puer assistens curæ Larium cubiculi. Tac. 3. Hist. 31. Assistere deprecatorum causam. Quintil. 1. 2. 12. Neque enim ediscenti, scribenti, cogitanti præceptor assistat. *Id.* 1. 3. 14. Assiduam studiorum exactorem assistere. Adde eund. 1. 11. 14. — b) Specialit. ponitur pro adesse alicui in iudicio patrocinandi causa. Plin. 7. Ep. 6. Assistebam Varenò jam tantum, ut amicus, et tacere decernerem. Adde eund. 10. *ibid.* 85., *Ulp. Dig.* 6. 1. 54., et *Cod.* 5. 44. 1. et 8. 45. 21.

ASSISTRIX vel adistrix, f. *ASSISTRIX*.

ASSITUS vel aditus, a, um, *ASSERO*.

ASSITUS vel aditus, a, um, *adject.* (ad et situs) prope positus vel locatus. Auson. Mosell. 335. Atria protis assita. Apul. 1. Flor. 2. p. 161. *Hildebr. min.* Proxima assita cernere.

ASSO, as, avi, atum, are a. 1. (assus). Part. *Assatus* et *Assandus*. — ASSO est assum coquo (It. *arrostitire*; Fr. *faire rôtir*; Hisp. *asar*; Germ. *braten*; Angl. *to roast, broil*). Apul. 2. Met. 9. Cum paratus sim super istum ignem porrectos assari. Apic. 2. 1. Assore jecur porciqum. *Cels. Aurel.* 4. *Tard.* 1. Pumex assatus. *Id.* *ibid.* 3. Otorum vitella, quæ sint carbonibus assata. *Id.* *ibid.* Quæ singula erunt postea apte coquenda, aut mediocriter assanda, ne igneosa fiant et digestioni officiant. Adde eund. 3. *ibid.* 2. — NB. Assare etiam dicuntur tibiales, cum canunt tibia, culla aliorum voce admixta. Poetæ quoque assare dicebantur, cum in unum solum hominem poema condebant. Et illa poemata dicta sunt *assamenta*, ut est maxima pars silvarum Statii, et olim Saliorum fuit. Erant enim *assamenta* Janualia, Junonia, Minervia; præva poemata, et carmina in singulos eos deos conscripta. Hæc omnia docet Scalig. in *Conjectan. ad Varr.* 6. L. L. p. 78. edit. vet., additque in illo Ennii apud Varr. loc. cit. *Subulo finitimas propter astabat aquas; pro astabat legi posse assabat*. V. AXAMENTA, et AXARE. — Denique assare esse tabulis legere, contabulare, docent plerique Lexicographi, afferuntque *Vitruv.* 7. 1. *Cum assatum fuerit* etc., sed ibi passim legitur *coassatum*, vel *coassatum* etiam in vetustis exemplaribus, quæ vidimus.

ASSOCIATUS vel adsociatus, a, um, *ASSOCIARE*.

ASSOCIETAS vel adsocietas, atis, f. 3. (associus) est idem ferme quod societas. *Cod. Theod.* 13. 5. 14. § 2. Naviculariorum, ex fide, nobis nomina, loca, substantiam nunciantur, brevibus duplici ratione conscriptis: quot videlicet de veteribus, quæque sint et quales recentii adsocietate decet.

ASSOCIUS vel adsocius, as, avi, atum, are, a. 1. (ad et socius). Part. *Associatus* et *Associandus* I. — Est in socium adscire, socium adungere (It. *associare*; Fr. *associer*; Hisp. *asociar*; Germ. *beigesellen*; Angl. *to associate*).

I.) Proprie. *Aurel. Arcad. Dig.* 1. 1. 11. 1. pr. Cum dictatores magistros equitum sibi eligerent, qui associati principali cura militum gratia etc. *Cassiod.* 8. *Varian.* 12. ante med. Talis associandus fuit, qui parum in suis studiis non haberet.

II.) Figurato est jungere, annectere. *Pallad. de insit.* 71. Punicæ non alios unquam dignata saporis Mala, nec externis associata comis. h. e. quæ in pium vel oliam arborem inseri nequeunt. *Stat.* 3. *Theb.* 452. juxtaque Amythæus crenis Jam senior, sed mento virens, Phæboque Melampus Associat passus. h. e. jungit gradum. Isti autem in his verbis allegoria: V. integrum locum. *Cicilian.* B. *Git.* 480. ipsique rudentes Expediunt, et vela legunt, et cornu summis Associant malis. h. e. annectunt.

ASSOCIUS vel adsocius, a, um, *adject.* (ad et socius) idem quod socius, vel similis. *Cassiod.* 3. *Varian.* 47. Salamandra subtile ac parvam animal, lubricis lumbicis associum. *Capell.* 4. p. 94. Nil normale putans, nil fuit associum.

ASSOLEO vel adsoleo, siles, sēlere, a. 2. (ad et solus) idem fere quod soleo, nisi quod prepositio

ad vim quamdam addit significationi (It. *solere, esser solito*; Fr. *avoir coutume*; Hisp. *haber costumbre*; Germ. *bei irdend etwas gewöhnlich sein oder zu geschehen pflegen*; Angl. *to be accustomed or in the habit of, to be wont*). Occurrit A) Personaliter et B) Impersonaliter.

A) Personaliter usurpantur *assolet* et *assolent* tantum. *Plant. Pers.* 5. 1. 7. Statuite hic lectulos: ponite hic quæ assolent. *Id.* *Epid.* 1. 1. 5. xp. Venire solum gaudere tria. Quid ceterum? xp. Quod eo assolent, cæna tibi dabitur. *Ter. Andr.* 3. 2. 1. Adhuc, Archilis, quæ assolent quæque oportet signa esse ad salutem, omnia huic esse video. *Cic. 2. Invent.* 42. 122. In testamento ita scriptum: Si mihi filius gentis unus pluresve, is mihi heres esto. Deinde quæ assolent. h. e. quæ addi solent in testamentis. *Liv.* 5. 53. in fin. Comitibus centuriatis — ubi auspicio, nisi ubi assolent, fieri possunt? *Id.* 40. 54. ad fin. Cum multa assolent veritas præbere vestigia sui.

B) Impersonaliter. *Cic. 2. Nat. D.* 4. 10. Græchus ad senatum rettulit: senatus, quos assoleret, referendum censuit. *Al. rectius cum Orell. leg.* quos ad soleret. *Liv.* 34. 44. Ludosque magnos — tantâ pecuniâ; quantâ assoleret, facendos. — Sæpius usurpatur formula ut *assolet*, hoc est ut fieri solet, ut fit. *Cic. 2. Phil.* 33. 82. Prima classis vocatur: remanentur: deinde, ut assolent, suffragia. *Id.* *Amic.* 2. 7. Cum in hortos Bruti commentandi causa, ut assolent, venissemus. Adde eund. 2. *Legg.* 9. 21.; *Liv.* 1. 28., 37. 14. et alibi sæpe; *Sueton. Vesp.* 7.; et *Tac.* 1. *Ann.* 24., 3. *ibid.* 1. et alibi.

ASSOLO vel adsolo, as, avi, atum, are, a. 1. (ad et solum) solo aquare. *Tartull.* 1. *adv. Nation.* 10. Sæpe censors inconsulto populo (deum) adsolaverunt. Certe Liberum patrem consules tota Italia eliminaverunt. h. e. solo del templum æquaverunt; alii vero, minus recte, sic interpretantur: solum et sine cultu esse deum jusserunt. *Id.* *ibid.* ad fin. Majestatis fastigium adsolant. h. e. solo allidunt. Adde eund. *Apolog.* 15.

ASSONO vel adsono, as, are, 1. (ad et sono) alteri sonare, sonando respondere: occurrit

A) Neutrorum more cum Dat. *Ovid.* 3. *Met.* 507. Planxerunt Dryades, plangentibus assonat Echo. Adde *Pers.* 1. 102.

B) Active. *Apul.* 11. *Met.* 7. Ut canoræ æuleæ concentus suaves adsonarent. h. e. canerent, ederent.

ASSUCTUS vel aductus, a, um, *ASSUGO*.

ASSUDASCO vel adsudasco, F. voc. seq.

ASSUDASSO vel adsudasso, is, ere, n. 3. (intensivum ab ad et sudare) valde sudare. *Plant. Cas.* 2. 8. 9. Stimulus eo hunc sum tibi: eo dico, corculum assudassit jam ex metu. (*Juvenal.* eadem ratione 1. sub fin. rubet auditor, cui frigida mens est Crinipibus: tacita sudant præcordia culpa). *Alii leg.* assudassit, ut sit ab assudasco; vel assudescebat ab assudesco. *Alii vero*, quia ex metu frigus potius oritur et tremor, mallent corculum assutascebat jam ex metu, quod præstat.

ASSUDESCO vel adsudesco, is, ere, n. 3. (inchoant. ab ad et sudare) sudare incipio. *Varr.* 5. L. L. 109. p. 43. *Müll.* Dictum assum, quod ab igni assudescebat. V. et voc. præced.

ASSUEFACIO vel aduefacio, fies, feci, factum, ficiere, a. 3. (assuesco et lacio). Part. *Assuefactus*. — *Assuefactio* passiva, cum Genitivo Græcorum more. *Euclides* apud *Non.* 1. 172. edit. vet. Publicanorum rerum assuefactam, ut scripturarius. Sed non solum dubia, verum etiam rejicienda est hæc lectio; namque *Id.* Non. aliter hæc verba refert 4. 315. *ibid.* Publicanus vero ut Asiae famam scripturarius etc. — *Assuefactio* est assuetum reddo, usu doceo (It. *assuefare, arvezzare*; Fr. *accoutumer, habitude*; Hisp. *acostumbar, arvezar*; Germ. *machen, das Jemand an etwas gewöhnt, ihn an etwas gewöhnen*; Angl. *to accustom, habituate, inure, use to a thing*). Occurrit — a) Cum Ablativo. *Cic. 3. Orat.* 10. 39. Quorum sermones assuefacti qui erunt, ne cupientes quidem poterant loqui nisi Latine. *Id.* *Brut.* 59. 213. Puro sermone assuefacta domus. *Id.* 2. *Cat.* 5. 9. Stuporose ac scelerum exercitatione assuefactus. *Cas.* 4. E. G. 1. A pueris nullo officio aut disciplina assuefacti. *Id.* 1. D. C. 44. Genere quodam pugnæ assuefacti. *Id.* *Max.* 8. 7. *extern.* 15. Themistocles — Persico sermone se assuefecit. *Al. leg.* sermoni: hunc *Hunder in Rhein. Mus. Jahrg.* 3. p. 285. enisset in locis omnibus hucusque citatis Bathum pro Ab-

tivo restituendum esse; aliter vero cum plurisque sententiis *Haase* ad *Reisig's Vorlesungen* p. 700. — b) Cum Dativo. *Liv.* 24. 48. Operi alisque justis militaribus assuefacere. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 43. 60. (121). Corvus sermoni assuefactus. *Tac. Dial. de orat.* 29. Nec probitate, nec modestiæ parvulus, sed lascivie et libertati assuefacere. *Id.* 12. *Ann.* 5. Luxu aut voluptatibus assuefactus. *Frontin.* 4. 2. 4. disciplina. — c) Cum Ablativo vel Dativo; id enim definiti negat. *Cic. 4. Fam.* 13. 3. Orbis iis rebus omnibus, quibus et natura me et voluntas et consuetudo assuefecerat. *Id.* *Brut.* 2. 7. Quæ (arma) tractare didiceram quibusque me assuefeceram. *Val. Max.* 4. 6. *extern.* 1. Assuefacere equo se et armis. *Quintil.* 11. 2. 42. manus ponderibus plumbis. *Id.* 10. 5. 17. inanibus se simulacris. *Sueton.* Aug. 84. filium et nepotes lanificio. — d) Cum Accus. et præp. ad. *Liv.* 3. 52. in fin. Nec suo sanguine ad supplicia patrum plebem assuefaciant. — e) Cum Infinito. *Cic. Prov. cons.* 13. 33. Ceteras (nationes) — imperio populi Rom. parere assuefecit. *Cas.* 6. B. G. 24. Paullatim assuefacti superari multisque victi præliis. *Id.* 4. *ibid.* 2. Equosque eodem remanere vestigio assuefaciant. *Liv.* 22. 12. Assuefacere militem nimis fortis sum pœnitere. *Curt.* 5. 2. 19. nepes conficere vestem.

ASSUESCO vel aduesco, suescis, suevi, suetum, suescere, 3. (ad et suesco). *Assuetus* quatuor syllabarum per diæresin occurrit apud *Plaut.* 3. *prol.* 14. V. infra. — *Assuerit* pro *assueverit* dixit *Horat.* 1. *Sat.* 2. 109.; *assuerant* pro *assueverant* *Ovid.* 8. *Met.* 335. et *Sueton.* Aug. 49.; *assuescit* pro *assueverit* *Liv.* 5. 6.; quæ omnia V. infra. — Part. *Assuefactus* sub B et in fine; *Assuescendus* sub A. — *Assuesco* est verbum A) intransitivum et B) transitivum.

A) *Assuesco*, inquit verbum intransitivum, est usu aliquid disco, assuesco sic (It. *assuefarsi, arvezzarsi*; Fr. *s'accoutumer, s'habituer à*; Hisp. *acostumbrarse*; Germ. *sich an eine Person oder Sache gewöhnen oder sich etwas angewöhnen*; Angl. *to accustom one's self, be in the habit of, inure one's self*). Occurrit — a) Absolute. *Cic. 2. Nat. D.* 28. 96. Sed assiduitate quotidianâ et consuetudine oculorum assuescunt animi, neque admittuntur, neque requirunt rationes etc. *Id.* 4. *Acad.* (2. pr.) 18. 57. Sic tu internoscens (geminos), si assueveris. *Id.* 9. *Fam.* 22. 5. Ego servo et servulo (sic enim assuevi) Platonis verecundiam. Adde *Cels.* 1. 3. — b) Cum Ablativo. *Liv.* 31. 35. Genus pœnæ, quo assueverant. *Flor.* 4. 12. 17. Ille barbarus (populus) et signis militaribus et disciplinâ, armis etiam Romanis assueverat. — c) Cum Dativo. *Liv.* 38. 34. Disciplinâ Lycurgi, cuius per LXX. annos assueverant, sublata. *Propert.* 3. 4. 6. Assuescent Latio Parthia tropæa Jovi. *Curt.* 6. 5. 23. Cui et Darius fuerat assuefactus, et cum Alexander assuevit. h. e. consuetudinem libidinis habuit. *Cels.* 8. 10. ad fin. De ligando cogit os assuescere vetustæ scilicet. *Quintil.* 2. 5. 6. Assuescere pronuntiandi. *Id.* 1. 1. 29. mori. *Id.* 11. 1. 83. bellis magis quam patri. *Sueton.* Aug. 38. reipublicæ. *Tac. Agric.* 21. Per voluptates quieti et otio assuescere. — Et passivè impersonaliter. *Liv.* 2. 1. Caritis ipsius soli, cui longo tempore assueverat. — d) Cum Ablativo vel Dativo; id enim definiti nequit. *Liv.* 1. 19. Assuescere legibus. *Ovid.* 3. *Trist.* 3. 7. quibus. *Caup.* 7. 12. 2. amiris. *Quintil.* 2. 7. 3. optimis rebus. *Id.* 10. 1. 59. Optimis (scriptoribus) assuefactum est. — e) Cum Arcus. et præp. ad vel in. *Cas.* 8. B. G. 28. Eri assuescere ad homines et mansueti, ne parvuli quidem exempti, possunt. *Quintil.* 2. 4. 17. In hoc assuescere. *Forcellinus* pro *Abd.* accepit. — f) Cum Infinito. *Cic.* 5. *Fin.* 2. 5. Ad fluctum ajunt declamare solitum Demosthenem, ut fremitum assuesceret voce vincere. *Liv.* 5. 6. Quicquid tribunos plebs loquitur —, assuescit audire. *Fig.* 1. G. 42. votis jam nunc assuescere vocari. Adde eund. 8. *En.* 517. *Ovid.* 8. *Met.* 335. Quæ se demittere rivi Assuecunt pluvialis aquæ. *Id.* 2. *Trist.* 504. Assuescunt oculi nulla pudenda pati. Adde eund. 3. *Pont.* 1. 91. *Fell.* 2. 33. Lucillum Pompejus Xersem togatum vocare assueverat. h. e. solebat. *Sueton.* Aug. 49. Cohortes circa finitima oppida dimittere assuecunt. *Quintil.* 1. 2. 18. Puer assuescat a tenero non reformidare homines. Adde eund. 1. 9. 5. — g) Cum Accusativo rei per hypallagen. *Fig.* 6. *En.* 833. Ne, pueri, ne tanta animis assuescite bella, pro ne assuescite animos tanti bellis. *Cf. Liv.* 21. 33. Galli juxta assueti luvæ ac devæ.

B) Active pro assuefacere occurrit interdum apud Poetas, et praecipue apud seculis ævi Scriptores, ita tamen, addit *Forcellinus*, ut semper verbum aliquod subintelligatur. *Horat.* 1. Sat. 2. 109. qui Pluribus assuevit mentem corpusque superbum. *Vellej.* 2. 79. 1. Edificandis navibus, contrabendoque militi ac remigi navalibusque assuecundo certaminibus atque exercitationibus praefectus est M. Agrippa. *Lucan.* 5. 776. Adde quod assueciscis fati tantumque dolorem — me ferre doces. *V. Priscian.* 8. p. 798. *Putsch.* Stat. 4. Theb. 655. et Icarus Rhodopen assueverat umbrā. *V. ICARUS* in ONOM. *Flor.* 4. 12. 43. Armenios — in hoc unum aervituti genus Pompejus assueverat, ut rectores a nobis acciperent. *Phaedr.* 4. 7. 7. Omne adsuavi ferrum quæ (lima) corrodere. *Prudent.* 1. in *Symmach.* 541. remque Quirini Assuecit superno pollere in sæcula regno. — Hinc Part. præter. pass.

Assuetus, a, um, est etiam adject., unde Comp. *Assuetior* 1. c.; et occurrit ¶ 1. De hominibus aut ceteris animalibus, et est assuefactus, suetus. — a) Cum Ablat. *Cic.* 3. Orat. 15. 58. Homines labore assiduo et quotidiano assueti. *Liv.* 21. 16. Hannibale duce acerrimo assuetus. *Virg.* 7. *Æn.* 745. Gens assueta multo venatu nemorum. *Ovid.* 13. *Met.* 554. Prædæ amore assuetus. *Curt.* 5. 12. 9. Assueti custodia ejus. Adde *eumd.* 3. 9. 4. *Id.* 6. 3. 8. Tot gentes alterius imperio ac nomine assuetæ. *Seneca* 1. *Contron.* 2. Piratæ crudeles et humano sanguine assueti. *Flor.* 1. 4. 7. Aves assuetæ sanguine et præda. *Justin.* 31. 1. 8. Immoderata licentia militari assuetus. *Fronto* pr. *Hist. fragm.* 2. Ne armati quidem assueti assueti. — b) Cum Dat. *Virg.* 7. *Æn.* 490. mensæque assuetus herili. *Curt.* 10. 5. 8. Corporis custodia. *Vellej.* 2. 117. bellicæ militiæ. — c) Cum Ablativo vel Dativo; id enim definiri nequit. *Cic.* *Planc.* 0. 22. Vleinitas non assueta mendaciis. *Liv.* 22. 18. Hispanorum cohors assuetior montibus. *Virg.* 7. *Æn.* 33. Assuetæ ripis volucres et fluminis alveo. *Curt.* 4. 7. 31. Assuetus regio imperio. *Quintil.* 11. 3. 26. Assueta gymnasiis et oleo corpora. *Lucan.* 8. 452. sceptris. — d) Cum Accus. et præp. ad vel in. *Sall.* apud *Priscian.* 6. p. 707. *Putsch.* Male assuetus ad omnes vis controversiarum. *Seneca* *Troad.* 152. Manus assuetæ ad scæptra. *Liv.* 24. 5. Jam inde a puero in omnia familiaria jura assuetus. *Al. leg.* assumptus. *Cf. Flor.* 4. 12. 43. et *Quintil.* 2. 4. 17. — e) Cum Genitivo. *Liv.* 38. 17. Romani Gallici tumultus assueti. — f) Cum Infinito. *Liv.* 23. 40. Assuetus facile vinci. *Virg.* 9. *Æn.* 514. Assueti longo munro defendere bello. *Horat.* 2. Sat. 2. 11. Assuetos græcarum. *Curt.* 3. 10. 9. et 4. 6. 3. rapto vivere. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 30. 48. (91). Polypos assuetus exire e mari. *Sueton.* *Domit.* 15. Assuetus clare lætam sortem. ¶ 2. Ponitur et de rebus pro solito, siue pro eo cui quis assuevit. a) Addito termino rei, cui quis assuevit, sere per Dat. *Liv.* 5. 54. Assueta oculis regio. *Id.* 25. 17. Motus corporum cuique genti assueti. *Vellej.* 2. 120. Assuetam sibi causam suscipit. *Seneca* *Troad.* 1067. Turris assueta Priamo. h. e. quam Priamus sæpe scandere solebat. *Stat.* 6. Theb. 707. Gestamen assuetum dextræ. — b) Absolute. *Liv.* 25. 9. Assueta portula. *Propert.* 1. 1. 36. amor. *Id.* 2. 2. 12. Jugum. *Phaedr.* 3. prol. 14. otium des corpori, ut assuetam fortius præstes vicem. *Cels.* 1. 3. Sumere cibum assueti leviorum. *Ovid.* 1. *Pont.* 5. 36. Tempus et assuetæ ponere in arte juvat. *Id.* 11. *Met.* 600. Assuetus yltus. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 43. 68. (169). Nec nisi assuetos potant fontes. *Sil.* 11. 7. 312. Assueti belli de more. *Ulp. Dig.* 40. 2. 15. Solis fervor non assuetus.

Assuetum, i, n. 2. absolute, id quod solitum est; ed in Ablat. tantum occurrit adverbii more. *Ovid.* *Heroid.* 6. 72. Longius assueti lumina nostra vident. *Stat.* 12. Theb. 306. assueti propior premat orbita terras.

ASSUETUDO vel adsuetudo, inis, f. 3. (assuetus) consuetudo, habitus (It. *assuefazione*, uso, abitudine, Fr. *habitude*, *accoutumance*; Hisp. *habitud*, *costumbre*; Germ. *die Gewöhnung* an etwas, *die Angewöhnung* von etwas; Angl. an *accustoming*, *inuring*, *custom*, *habit*, *use*). *Varro* 9. *L. L.* 20. p. 203. *Mill.* Amor assuetudinis ad nova vestimenta traducit. *Liv.* 25. 26. Assuetudine mali effraverant animos. *Id.* 27. 18. Assuetudo succedendi. *Id.* 27. 39. Duodecim annorum assuetudine perulis Alpihus fartis. *Id.* 26. 4. Assuetudo quotidiana. *Ovid.* 10. *Met.* 173.

longaque alit assuetudine flammæ. *Id.* 2. *Art. am.* 345. nihil assuetudine majus. *Tac.* 2. *Hist.* 62. De generatib. a labore ac virtute miles assuetudine voluptatum et contemptu ducis. *Id.* 13. *Ann.* 46. Nero assuetudine Actes devinctus. h. e. turpi consuetudine libidinis causa. *Id.* 1. *Ann.* 11. Tiberio, seu naturæ sive assuetudine, suspensa semper et obscura verba. *Gell.* 11. 18. Assuetudo furandi.

ASSUETUS vel adsuetus, a, um. *V. ASSUESCO* in fin.

ASSUGO vel adsgo, sūgis, sūxi, suctum, sūgere, a. 3. (ad et pargo) idem ferme quod sugo. Occurrit Part. *Assuctus* apud *Lucret.* 4. 1190. Tenet assuctis humectans oscula labris.

ASSŪLA, æ, f. 1. in locis *Plin.* infra citatis 16. *Hist. nat.* 11. 22. (54). et 29. *ibid.* 2. 0. (34). legitur astula pro assula in editionib. princip. a. 1469, 1470. et 1472., ut in MSS. quos *Haradin.* habuit.

V. ASTULA sub init. — Assula est segmentum, seu fragmentum, quod e ligno aut asse, aut marmore, aut alia materia in longitudinem disseccatur, teste *Paul.* *Diac.* p. 84. 16. *Müll.* Fomites sunt assulæ ex arboribus, dum caduntur, excussæ. — Pari modo assula, quæ sunt securibus excussæ. Et *Servius* in *Virg.* 1. *Æn.* 176. Sane fomites sunt assulæ, quæ ab arboribus cadunt, quando inciduntur, quod foveant ignem. (It. *scheggia*, *scheggiuola*; Fr. *rognure*, *copeau*, *ais*, *planchette*; Hisp. *cercenadura*, *acortadizo*, *relazo*; Germ. *Span*; Angl. *a thin board or lath*, *a panel*, *shingle*, *a chip* or *thin piece of wood*). Occurrit. — a) De fragmento ligni. *Plaut.* *Merc.* 1. 2. 20. At etiam cesso foribus facere bisce assulas? h. e. fores in fragmenta comminere. *Id.* *Most.* 2. 2. 23. Pultando pedibus pane confregi assulas. *Quidam* assulas pro parvis assibus acceperunt; sed plerique rectius leg. cum *Taubm.* hasce ambas: subaudi forres. *Catull.* 17. 1. O Colonia, quæ cupis ponte ludere longo, Et salire paratum habes; sed vereris inepta Crura ponticuli assulis stantis in redivivis etc. Ita plerique leg. cum *Vossio*: alii pro assulis stantis in redivivis leg. assulitantis, irredivivus. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 15. 18. (48). *Melandrya* vocantur, cæcis quercus assulis similima. *Id.* 16. *ibid.* 11. 22. (54). Flos erudus resinæ cum multa assula tenui brevique avulsus. *Id.* 29. *ibid.* 2. 9. (34). Assulis lædæ subjectis. — b) De fragmento lapidis. *Vitruv.* 7. 6. 1. Cæmentæ marmoreæ, sive assulæ dicuntur, quæ marmorarii ex operibus deiciunt. — c) Singularis est locus *Furti Bibaculi* apud *Sueton.* *Gramm.* 11. Si quis forte mei domum Catonis (*Valerii*), depictas minio assulas (videt) etc. *Forcellinus* assulas pro parvis assibus accepit; alii pro tecto ex assibus; alii denique pro ipsa domo, quæ tota ex ligni fragmentis sive assulis constaret, quod præstat. — d) De eiborum fragmentis translate dixit *Apic.* 2. 1.

ASSULATIM, adverb. per assulas, per fragmenta, minutatim (It. *a schegge*, in bricioli; Fr. *par fragments*, en morceaux; Hisp. en pedaz; Germ. *splitterweise*, in kleinen Stückchen oder Spänen; Angl. in shivers or splinters). *Plaut.* *Capit.* 4. 2. 52. Aperite hasce ambas fores, priusquam pultando vel assulatim foribus exitum affero. *Id.* *Merc.* 5. 2. 105. Securim capiam ancipitem, atque hunc senem exossabo, dein dedolabo assulatim viscera. — Huc fortasse referendus et locus *Nævii* vel *Lævii* apud *Non.* p. 72. 24. *Merc.*

ASSULITANS vel adsulitans, antis, particip. ab inus. assulito pro assulto. Legebatur apud *Catull.* 17. 1., quem locum attulimus paulo supra in ASSULA: sed lectio, nisi falsa, certe est omnino dubia.

ASSŪLOSE, adverb. idem quod assulatim. *Plin.* 12. *Hist. nat.* 22. 48. (105). Calamus, qui assulose potius, quam raphani modo frangitur. h. e. in multis assulas.

ASSULTUM vel adsaltum, adverb. (assultus) per saltus, saltando (It. *a salti*, saltellando; Fr. en sautant, en bondissant, par bonds; Hisp. saltando, a saltitos, a brincos; Germ. auf-oder empor-springend; Angl. by bounds, jumps, or leaps). *Plin.* 11. *Hist. nat.* 24. 28. (79). Phalaugia assultim ingreditur.

ASSULTO vel adsalto, æs, ævi, ætum, are, m. 1. (v. intensivum ab assilio). Part. *Assultans* in omnib. paragr. — Assulto est totis viribus vel magno impetu saltans accedo (It. saltare con forza verso qualche luogo, assaltare; Fr. sauter, s'élaner vivement sur, assaillir; Hisp. saltar, acometer, atacar; Germ.

mit aller Gewalt heran-oder empor-springen; Angl. to jump or leap towards any place, to jump upon, assault, attack). Occurrit ¶ 1. Generation. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 83. 85. (199). Duo montes inter se concurrunt crepitu maximo assultantes. *Id.* 9. *ibid.* 42. 66. (142). Assultant illi (pisciculi) protinus. *Id.* 8. *ibid.* 40. 61. (150). Canis assultans contraque belluam exurgens. *Tac.* 11. *Ann.* 31. Feminæ — assultabant ut — Bacchæ. ¶ 2. Speciatim adhibetur in re bellica de equite vel pedite in hostem currentibus: et occurrit — a) Absolute. *Tac.* 12. *Ann.* 35. Hi telis assultantes, bi conferto gradu. *Id.* 13. *ibid.* 40. Assultare ex diverso Tiridates. *Id.* 4. *Hist.* 22. Assultante per campos equite. — b) Addito cui quis assultat — Per Dat. *Tac.* 2. *Ann.* 12. Tertiâ vigiliâ assultatatum est castris. *Sil.* 11. 7. 401. Jam cernes Libicum hunc vallo assultare leonem. *Tac.* *Agric.* 26. Assultare tergis pugnantium. — Per Accus. *Tac.* 1. *Ann.* 51. Assultare latera et frontem exercitus. *Stat.* 11. Theb. 243. Portarumque moras frenis assultat et bastis.

ASSULTUS vel adsaltus, us, m. 4. assultandi actus: occurrit in re bellica; *V. ASSULTO* 2. *Virg.* 5. *Æn.* 441. Nunc hos, nunc illos adsaltu, omnemque pererrat Arte locum, et variis assultibus irritus urget. *Tac.* 2. *Ann.* 21. Assultibus et velocitate corporum uti in prælio.

ASSUM vel adsum, ades, adfui vel affui, adfuturum vel affuturum esse et adfore vel affore, adesse, (ad et sum). Ratione habita orthographiæ hæc animadvertenda sunt. Sequentes post præpositionem, d raro in s mutatur; quamquam antiquissimis saltem temporibus vulgo proferebatur *assum*, *assim* etc. pro *adsum*, *adsum*: quod patet ex frigido illo joco *Plaut.* *Pæn.* 1. 2. 67. ac. Miophil ubi es? m. *Assum* apud te eccum. ac. Ego, elixus sis volo. Sic *assiem*, *es*, et pro *adsiem* etc. legitur apud *eumd.* *Pseud.* 4. 1. 16. et 4. 7. 13. Verum cum post præpositionem sequitur f, sæpe d in f mutatur: itaque passim legitur *adfui* et *affui*, *adfore* et *affore*, *adfuturus* et *affuturus*; quod verbo *adsum* non est concessum propter amphibologiam. Præterea veteres dixerant *arfui*, *arfuisse*, *arfuturum* pro *adfui* etc., ut legitur in *Senatusconsulto da Bacchan.* Vide etiam AD sub init. Denique in eodem *Senatusconsulto* occurrit *adesent* pro *adessent*. — Ratione habita formæ sive conjugationis, a veteribus ac præsertim a Comicis *adsiem*, *ies*, iet etc. dictum est pro *adsum*, *is*, etc.: ut a *Plaut.* *Pseud.* 4. 1. 16. et 4. 7. 13.; et a *Ter. Phorm.* 1. 3. 83. et *Adelph.* 4. 4. 10.; quæ loca, saltem aliqua, infra afferuntur. Præterea *adforem*, *es*, et imperfectum est conjunctivi modi pro *addessem*, *es*, et; ut apud *Virg.* 1. *Æn.* 576. *V. infra.* Denique *adfore* futurum est infiniti pro *adfuturum* et apud *Cic.* 9. *Fam.* 26. 2. Non mehercule suspicatus sum illam affore. *V. alia* et *infra.* — *Adesum* *V. supra* sub loco. — Participium Præsentis nullum est: Futuri *Adfuturus*, ut apud *Cic.* 1. *Legg.* 19. 52. Quam diu adfuturus sint, certum sciri nullo modo potest. *V. et infra.* — Ceterum *adsum* est præsens sum; eique semper *adsum* opponitur, ut apud *Cic.* 5. *Att.* 18. 2. Hæc igitur, si es Romæ; sin abes, aut etiam si ades, hæc negotia sic se habent. Et apud *eumd.* *Amic.* 7. 23. Quocirca (*amici*) et absentes adsum et egentes abundant (It. *esser presente o da presso a qualche cosa*; Fr. *être présent*, *être près de quelque chose*; Hisp. *estar presente*, *estar cerca*, *al lado*, *junto*; Germ. *bei einer Person oder Sache amwesend*, *zugegen*, *da sein*; Angl. *to be present*, *on the spot*, *at hand*, *to be here*).

I.) Proprie et stricto sensu. ¶ 1. Ponitur de personis. — a) Absolute. *Ennius* apud *Cic.* 4. *Acad.* (2. pr.) 16. 51. Visus Homerus adesse poeta. *Senatusconsultum de Bacchan.* v. 5. DVM. NE. MINVS. SENATORIBVS. C. ADESINT. *Plaut.* *Rud.* 4. 4. 6. Quoniam ego adsum, faciet nemo injuriam. *Id.* *Amph.* 1. 1. 48. Nam cum pugnabam maxime, ego fugiebam maxime: verum, quasi adfuissim, tamen simulabo atque audita eloquar. *Ter. And.* 1. 1. 1. Vos istæ intro auferite, alio: Soria, adesum: paucis te volo. h. e. hic mauet. *Cic.* 2. *Orat.* 10. 41. Nam Crassus heri, cum vos, Catule et Cæsar, non adessetis, poscit brevis etc. *Cæs.* 1. *B. G.* 32. Hæc oratione a Divitiaco habita, omnes, qui aderant, magno fletu a Cæsare petere ceperunt etc. *Nepos.* *Att.* 3. Quam diu adfui, ne qua sibi statua poneretur, restitit: absens prohibere non potuit. *Varro* 7. *L. L.* 99. p. 156.

Müll. Itaque qui adest, assiduus. *Liv.* 2. 10. Cum hostes adessent, pro se quisque in urbem ex agris demigrant. *Virg.* 1. *Æn.* 574. Atque utinam rex ipse Noto compulsus eodem Adforet Æneas. *Curt.* 4. 16. 8. Quippe hostem jam adfore nunciabatur. *Seneca Ep.* 53. (*Philosophia*) ordinaria est, domina est, adest et jubet. *Quintil.* 12. 3. 3. Si forte peritus juris non aderit. *Sueton. Cæs.* 36. Quem (*Pharmacem*) — intra quintum, quem adfuerat, diem — una profligavit acie. — b) Additis per Adverbia vel adjectiva (ut *præsentem*, *præsto*, *coram*, *ante oculos*, *frequentem*, *multum adesse*), quibus præsentia ipsa vehementius rectiusque definitur. *Plaut. Most.* 5. 427. Si quidem pol me quæris, assum præsens præsentia tibi. *Ter. Adelph.* 3. 3. 39. Non quia ades præsens, dico hoc. *Cic. Dom.* 15. 39. Adest præsens vir singulari virtute — *M. Bibulus Cæs.* 7. *B. G.* 62. Ut ipsum Cæsarem — præsentem adesse existimarent. — *Ter. Eun.* 5. 8. 20. Pæ. Sed ubi est frater? cæ. Præsto adest. *Adde Cic. 4. Ferr.* 27. 65. et *Curt.* 7. 1. 4. — *Cic.* 15. *Fam.* 16. 1. Fit enim nescio qui, ut quasi coram adesse videare, cum scribo aliquid ad te. *Id.* 5. *Att.* 18. Video enim te, et quasi coram adsis etc. *Virg.* 1. *Æn.* 595. coram, quem quæritis, adsum Troius Æneas. *Curt.* 8. 10. 1. Ipsum coram adesse cernique. — *Virg.* 2. *Æn.* 270. In somnis ecce ante oculos mestissimus Hector Visus adesse mihi. *Adde Ovid.* 7. *Met.* 635. — *Ter. Andr.* 1. 1. 80. Ibi tum filius cum illis — una aderat frequens. *Cic. Cluent.* 19. 54. Aderat frequens, advocat, omni studio — pugnabat. *Adde Liv.* 45. 35. — *Sall. Jug.* 96. In operibus, in agmine multus adesse. *Adde Tac.* 4. *Ann.* 55. — c) Addito loco, ubi quis adest, per Adverbia, ut *hic*, *domi* etc.; vel per præpos. *apud*, *ad*, *in*; vel per Dat. — Per Adverbia loci. *Plaut. Epid.* 2. 2. 74. Nam ille quidem aut jam hic aderit, credo hercle, aut jam adest. *Id. Amph.* 1. 3. 47. Prius ego tuâ opinione hic adero. *Ter. Andr.* 4. 2. 32. Jam inquam hic adero. *Id. Heaut.* 3. 1. 93. Continuo hic adsum. *Id. Adelph.* 3. 1. 4. Geta hic non adest. *Id. Eun.* 3. 2. 54. Domi adsitis, facite. — Per præpos. *apud*, *ad*, *in*. *Plaut. Amph.* 2. 1. 27. Et apud te assum Sosia idem. *Id. ibid.* 2. 1. 29. Domi aum, et apud te assum. *Id. Pæn.* 1. 2. 67. Assum apud te eccum. — *Id. Amph.* 1. 3. 6. Sed ubi summus imperator non adest ad exercitum. *Cic.* 1. *Divinat.* 27. 57. Petere, ut mane ad portam adesset. — *Plaut. Amph.* 1. 1. 284. Nec quisquam alius affuit in tabernaculo. *Ter. Eun.* 2. 3. 76. Aderit una in unis ædibus. *Id. Andr.* 4. 4. 31. Dis pol babeo gratias, cum in pariundo aliquot affuerunt liberæ. *Cic.* 7. *Att.* 15. 2. Sed tamen ait in senatu se adesse velle. — Per Dat. *Ter. Eun.* 4. 7. 41. Quin redeamus: jam hæc tibi aderit supplicans ultro. *Cic. Sull.* 4. 12. Omnes hi, quos vides huic adesse. *Virg.* 2. *Æn.* 330. Porti adesse. ¶ 2. Ponitur etiam de rebus inanimis et de abstractis, ac præcipue de externis rationibus, de vario corporis aut animæ statu, ac demum de tempore; semperque significat esse apud aliquam personam aut rem. — a) Generatim de rebus inanimis et de abstractis. *Plaut. Amph.* 2. 2. 21. Omnia adsunt bona, quem penes est virtus. *Ter. Eun.* 3. 2. 11. Ubi sis dona adsunt tibi a Phædria. *Cic.* 1. *Off.* 4. 11. Quod hæc (*bellua*) — ad id solum, quod adest quodque præsens est, se accommodat. *Id.* 1. *Fin.* 17. 55. Nam corpore nihil, nisi præsens et quod adest, sentire possumus. *Horat.* 3. *Od.* 29. 32. Quod adest, memento componere æquus. *Id.* 2. *Sat.* 6. 13. Si, quod adest, gratum juvat. *Ovid.* 1. *Met.* 560. de laurea corona. Tu ducibus Latii aderis, cum læta triumphum Vox canet. *Horat.* 1. *Od.* 15. 9. Quantus sudor adest equis. *Liv.* 29. 10. Majorem multo victoriam, quam cujus ex spoliis dona portant, adesse. *Quintil.* 11. 3. 40. Cui aderit lateris firmitas. — b) Speciatim de externis rationibus ac vario corporis aut animæ statu. *Plaut. Cas.* 3. 3. 8. Rogitare oportet prius et percontari assitne animus ei uerne assit, quem advocet: si negat adesse, exanimatum amittat domum. *Cic. Liv.* 9. 13. Suus cuique — animus adhortator aderat. *Ter. Andr.* 4. 1. 6. In denegando modo quis pudor paullulum adest, post ubi etc. *Lucret.* 5. 1404. Et vigilantibus huic aderant solatia somno. *Cic.* 2. *Fin.* 30. 96. Tanti autem morbi aderant vesicæ et viscerum, ut etc. *Virg.* 10. *Æn.* 547. vim adfore verbo Crediderant. *Vellej.* 2. 61. Vis ad resistendum nulli aderat. *Quintil.* 2. 5. 23. Cui multa virtus adest. *Id.* 7. 10. 14. Cum omnia cœnerint, natura, doctrina,

studium. *Tac.* 14. *Ann.* 63. Illis robur ætatis adfuerat. *Cic. Amic.* 24. 89. In obsequio autem — comitas assit, assentatio — procul amoveatur. *Virg.* 2. *Ecl.* 68. Quis enim modus adsit amor? *Horat.* 1. *Sat.* 3. 117. adsit Regula, peccatis quæ penas irroget æquas. *Id.* 2. *ibid.* 2. 28. cocto num adest honor idem? *Ovid.* 6. *Met.* 18. tantus decor affuit arti. *Id.* 5. *ibid.* 400. Tantoque simplicitas puerilibus affuit anois. *Tibull.* 1. 4. 13. Hic, quia fortis adest audacia, cepit: at illi Virgineus teneris stat pudor ante genas. *Id.* 4. 5. 6. Si tibi de nobis minus ignis adest. *Sueton. Cal.* 32. Animum remittenti eodem sævitia aderat. *Tac.* 3. *Ann.* 33. Si licentia adsit. — c) Item speciatim de temporis rationibus. *Plaut. Bacch.* 3. 3. 14. Jam aderit tempus, cum sese etiam ipse oderit. *Cf. Ter. Hec.* 4. 1. 28. At pol jam aderit tempus, se quoque etiam cum oderit. *Plaut. Capt.* 2. 3. 63. Nunc adest occasio benefacta cumulare. *Ter. Andr.* 1. 1. 125. Prope adest, cum alieno more vivendum eat mihi. *Id. Adelph.* 4. 4. 11. Rogito, Pamphila quid agat, jamne partus adsiet. *Cf. Ovid.* 9. *Met.* 674. cum jam partus adesset. *Cic. Quincl.* 14. 47. Quæ mebercule omnia — adesse atque impendere videntur, neque vitari ullo modo posse. *Lucret.* 1. 179. Dum tempestates adsunt. *Virg.* 4. *Ecl.* 48. Aggredere o magnos, aderit jam tempus, honores. *Cf. Ovid.* 1. *Met.* 256. Esse quoque in fati reminiscitur affore tempus, Quo etc. *Catull.* 62. 1. Vesper adest, juvenes. *Liv.* 3. 13. Aderat judicio dies. *Virg.* 9. *Æn.* 107. Ergo aderat promissa dies. *Ovid.* 12. *Met.* 150. Festa dies aderat. *Id.* 9. *ibid.* 285. cum jam natalis adesset Herculis. *Id.* 8. *ibid.* 63. Prima quies aderat. *Tibull.* 2. 3. 46. Negligat hibernas piscis adesse minas. *Liv.* 2. 29. Adest ingens seditio. *Id.* 3. 10. Ingens aderat certamen. *Cf. Curt.* 4. 11. 24. Dimissi nunciant adesse certamen. *Liv.* 5. 1. In armis erat tanta ira odioque, ut victis finem adesse appareret. *Cf. Curt.* 7. 7. 19. Si jam adest meæ vitæ finis. *Liv.* 2. 55. Apparebat omne discrimen adesse. — *NB.* Nonnulli, inter quos *Forcellinus*, arbitrati sunt, adesse interdum poni pro simplici esse; afferbantque loca *Plaut. Amph.* 2. 1. 29. et 2. 2. 21., *Cic.* 2. *Fin.* 30. 96., et *Vellej.* 2. 61., quæ et nos superius retulimus: sed et in his etiam, si recte penduntur, adesse significat esse apud aliquem, prope esse.

11.) Latiori sensu, verbum adesse, quavis semper significat præsentem esse, prope esse, esse apud aliquam personam aut rem, tamen ex præcedentibus aut consequentibus, quibus jungitur, factum est, ut alias præterea significationes sibi vindicasse videatur; quæ facile ad tres redigi possunt: scilicet A) adesse ponitur pro venire; B) adesse significat non solum præsentia, sed opera etiam et consilio præsto esse; denique C) occurrit formula adesse animo, hoc est tota mentis acie ac vi.

A) Adesse ponitur et pro venire. — a) Generatim. — Addito termino, a quo aut etiam ad quem quis advenit. *Ennius* apud *Cic.* 1. *Tusc.* 16. 37. Adsum atque advenio Acherunte vix viâ altâ atque arduâ per speluncas saxis structas asperis. *Ovid.* 2. *Met.* 513. Quæritis, etheriis quare regina deorum Sedibus buc assim? *Cic.* 11. *Att.* 15. 1. Hi autem ex Africa jam affuturi videntur. *Virg.* 11. *Æn.* 100. Jamque oratores aderant ex urbe Latina. *Id.* 8. *ibid.* 637. Galli per dumos aderant. Et cum Accus. sine præpos. *Apul.* 2. *Met.* 10. Sed prima face cubiculum tuum adero. *Id.* 5. *ibid.* 5. Scopulum istum protinus aderunt. — b) Speciatim adesse, adeste, huc ades formulæ sunt invitantis et ad se vocantis. *Ter. Andr.* 2. 2. 7. Dave, ades, resiste. *Id. Hec.* 3. 5. 60. Philippe, ades, audi paucis. *Catull.* 62. 5. Hymen, ades. *Virg.* 2. *Ecl.* 45. Huc ades, o formose puer. *Id.* 7. *ibid.* 9. Huc ades, o Melibæe. *Adde Ovid.* 8. *Met.* 598. — Illic pertinet et formula ecce adest, ut apud *Ovid.* 2. *Met.* 497. Ecce Arcas adest.

B) Adesse significat non solum præsentia, sed opera etiam et consilio præsto esse. ¶ 1. Generatim significat agentem in promptu esse. — a) Absolute. *Cic.* 2. *Cat.* 9. 19. Primum omnium me ipsum vigilare, adesse, providere reipubl. *Flor.* 3. 5. 6. Aderat, instabat, sævitia quasi virtute utebatur. — b) Sæpius actio ipsa rectius definitur. — Per Adjectiva. *Sall. Cat.* 52. Jam omnes feroces aderunt. *Id.* *Jug.* 50. Numidæ — infensi adesse atque instare. *Liv.* 25. 34. Massiniussa assidue dies noctesque infensus aderat. — Per Præpositiones aut per Casus absolutos. *Sall. Jug.* 94. Quod omnes, sicut aliis diebus, adversus

hostes aderant. *Tac.* 4. *Ann.* 25. Simulque cæptus dies et concentu tubarum ac truci clamore aderant semisomni in barbaros. *Id.* *ibid.* 72. Rapti qui tributo aderant milites et patibulo affixi. *h. e.* qui tributo exigendo præsto erant. — Per Infinitum. *Sil. It.* 9. 532. Non Teucros delere aderam. ¶ 2. Speciatim adesse dicitur, qui quacumque ratione aliis opitulatur: et occurrit — a) De diis, qui adesse dicuntur, cum homines defendunt ac tuentur. — Additis, e quibus deos ipsos propitios esse constat. *Virg.* 1. *G.* 18. Adsit, o Tegeæe, favens. *Id.* 4. *Æn.* 578. Adsit o placidusque juves. *Tibull.* 1. 7. 49. Huc ades et centum ludos Geniumque choreis Concelebra. *Id.* 1. 5. 21. frugumque aderit mea Delia custos. — Raro absolute. *Ovid.* 7. *Met.* 198. Dique omnea nemorum dique omnes noctis adeste. — Sæpius cum Dat. personæ aut rei, cui deus opitulatur. *Liv.* 1. 9. Satis scio origini Romanæ deos adfuisse. *Id.* 3. 25. Nostrisque et nunc querelis adsint (di) et mox armis. *Id.* 5. 51. Tam evidens nomen hac tempestate rebus Romanis adfuit. *Horat. Epod.* 5. 5. Si vocata partibus Lucina veris adfuit. *Id.* 3. *Od.* 27. 66. Aderat querenti Perfidum ridens Venus. — Interdum tamen occurrit et de diis iratis atque infensis. *Ovid.* 4. *Trist.* 1. 46. Ille nec iratos sensit adesse deos. *Curt.* 7. 5. 25. Ille deos sul sceleris ultores adesse confessus. *Val. Flacc.* 4. 34. sævæque aderunt tua numina matris. — b) Item adesse dicitur imperator, dux, socius, custos etc. qui aliis in prælio, periculis etc. auxiliatur: et occurrit fere cum Dat. *Cæs.* 7. *B. G.* 62. Ipse dux hostium — suis aderat atque eos hortabatur. *Nepos Pelop.* 4. Omnibus præterea periculis adfuit. *Sall. Jug.* 14. Quod in familia nostra fuit, præstitit, ut in omnibus bellis adesset vobis. *Id.* *ibid.* 85. Egomet in agmine, in prælio consultor idem et socius periculi vobiscum adero. *Liv.* 8. 7. Aderunt in tempore (*consules* et *exercitus consulares*) et cum illis aderit Juppiter ipse. *Horat.* 1. *Sat.* 6. 82. Ipse mihi — custos aderat (*pater*). *Vellej.* 2. 85. 2. Cæsar ei parti destinatus, in quam a fortuna vocaretur, ubique aderat. — c) Item adesse dicitur, qui publicis comitibus, comitiis aliisque similibus interest eorumque particeps est: et occurrit — Addito, cui quis interest, per aliquam particulam aut præpos. *Senatusconsultum de Bacchan.* Adesse cum aliquo consulat. *Cato R. R.* 83. Mulier ad eam rem divinam ne adsit. *Liv.* 45. 25. Adesse ad suffragium. *Ter. Hec.* 3. 3. 49. Hanc minime est opus in hac re adesse. — Interdum absolute. *Ter. Adelph.* 3. 1. 3. Jam nunc times, quasi nusquam adfueris, numquam tute pepereris. — Sæpius cum Dat. *Cic.* 1. *Att.* 10. 6. Adesse comitis. *Liv.* 7. 26. et *Curt.* 9. 5. 21. pugna. *Curt.* 6. 6. 19. funeri. *Id.* 8. 5. 14. sermoni alieuius. *Sueton. Tib.* 61. convivio. *Id.* *Aug.* 45. spectaculo. *Id.* *Tib.* 62. quaestioni. *Tac.* 4. *Ann.* 55. senatui. — Hinc adesse scribendo dicuntur, qui adsunt, cum publice aliquod decretum perscribunt. Hinc narrat *Lamprid. Elagab.* 4. Matrem suam in senatum rogari jussit; quæ cum venisset, vocata ad consulum subsellia, scribendo adfuit, id est senatusconsulti conficiendi testis. *Scribendo adfuerunt* est formula, quæ initio apponi solet. *Senatusconsultum de Bacchan.* sc. *ARP.* (*h. e.* arfuerunt pro adfuerunt) *M. CLAUDI.* etc. *Adde Cennophia Pisana* apud *Noris. Senatusconsultum* apud *Cic.* 8. *Fam.* 8. 5. scribis. *APFVERUNT* L. DOMITIUS etc. *Adde eund.* *ibid.* § 6. 3. *Orat.* 2. 5. 15. *Fam.* 6. 2., 7. *Att.* 1. 7. et post red. in senat. 4. 8. *Id.* 12. *Fam.* 29. 2. Adesse alicui senatusconsulto scribendo. *Id.* *Flacc.* 18. 43. decreto scribendo. Ex his aliisque quamplurimis locis tum apud Latæos Scriptores, tum in Inscriptionibus colligitur, eos potissimum scribendo adfuisse, quorum intererat maxime decretum illud, quod perscribatur. Plerumque duo tantum aderant, licet quandoque etiam plures; nam quinque adsunt scribendo decreto in *Inscript.* apud *Murat.* 571. 2. *At Imp. Arcad. et Honor. Cod. Theod.* 12. 1. 151. *Municipalia gesta* non aliter fieri volumus, quam trium principum præsentia excepto magistratu et exceptore publico: semperque hic numerus in actorum testificatione servetur. Aliquando qui scribendo adessent, sorte durebantur, ut in *Inscript.* apud *Orell.* 2263. *M. MACBIO BASSO L. RAGONIO QUINTIANO COS.* (*h. e.* ann. a Chr. n. cclxxx. x) *K. JVNIS CYMIS IN TEMPIO DIVI VESPASIANI IN ORDINE DECVRIONVM, QVEM M. MALLONIUS FVNDANVS ET Q. CLAVDIVS ACILIANVS PRAEFECTI COGERANT, SCRIBENDO SORTE DVCTI ADFVERVNT COELIVS PANNYCHIVS,*

CVRTIVS VOLIVOS, CONSIDIUS FELICIANVS: REFERENTI-
BVS PRAEFECTIS etc. Quandoque etiam cuncti scribendo
aderant, quo plus auctoritatis accederet decretis, ut
Cic. *Harusp. resp.* 7. 13. Cum omnes lidem scriben-
do adessent. *Inscripti.* apud *Reines. cl.* 7. n. 15.
SCRIBENDO ADEVERE CVRTII. Alia apud *Visc. Mon.*
Gab. p. 81. edit. *Mediolan.* SCRIBENDO ADPVIT UNI-
VERSVS ORDO. Hinc si quando adfuerunt tantummodo
scribitur in decretis municipalibus, ita significatur
omnes adfuisse. *V. Minervii Lap. Napol.* p. 45—
51., qui statuit plerumque tres scribendo adfuisse. —
d) Item adesse dicitur, qui personae alicuius vices facit,
eamque defendit ac tuetur. Cic. 6. *Fam.* 14. 3. Ego tamen tuis rebus sic adero, ut difficillimis. *Id.* 2.
Phil. 37. 95. Semper enim absentis adfui Deiotaro.
Liv. 6. 38. Dictator intercessionem adero. *Ovid.* 4.
Pont. 9. 97. Hoc facit, ut misero faveant adsintque
Tomitae. — e) Hinc adesse vel adesse alicui in
consilio dicuntur illi, qui iudicet aut quaestori apud
Romanos, aut magistratui generatim apud alios popu-
los adstant consulendi. Cic. *Quinct.* 25. 79. Quod
abs te, C. Aquili, et a vobis, qui adestis in consilio,
quæso, ut diligenter attendatis. Cf. *ibid.* 1. 4. *Nepos*
Eumen. 1. Urique autem in consilio semper adfuit.
Id. *Dion.* 1. Aderat in magnis rebus ejusque consilio
multum movebatur tyrannus. ¶ 3. Hinc in jure
Romano formulæ adesse alicui rei, in aliqua causa,
ad defendendam causam, vel etiam absolute
adesse; quæ dicebantur de advocato aut patrono, qui
elientis causam defendebant eique præsidio erant. —
a) Generatim. *Ter. Eun.* 4. 6. 26. Volo ego adesse
hic advocatos nobis in turba hac. *Id.* *Phorm.* 2. 1.
82. Inde ibo ad forum atque aliquot mihi amicos ad-
vocabo, ad banc rem qui adsint. *Id.* *ibid.* 2. 1. 36.
Hic in noxia est, ille ad defendendam causam adest.
Cic. *Quinct.* 8. 30. Recusabant, qui aderant tum
Quinctio. *Id.* *Senect.* 11. 38. Adsum amicis, venio
in senatum frequens. *Id.* 4. *Verr.* 29. 74. Negat se
quemquam retinere eorum, qui Petillio vellent adesse.
Id. 2. *Phil.* 29. 81. Adfuerunt, inquit, Catilinæ, il-
lumque laudabant, defendebant amicum, aderant
supplic. — At ille non adfuit alio in iudicio, quum
adessent ceteri. *Id.* *Rosc. Am.* 1. 1. Quos videtis
adesse in hac causa. *Cælius* apud *Quintil.* 11. 1. 51.
Qui ad rem agendam adsunt. *Liv.* 3. 14. Benigne sa-
lutare, alloqui plebis homines, domum invitare, adesse
in foro etc. *Ovid.* 3. *Art. am.* 531. Jus qui profitebitur
adit. *Id.* *Remed. am.* 663. Forte aderam juveni:
dominam lectica tenebat etc. Jamque vadaturus etc.
Seneca 5. *Benef.* 8. Nemo, quamvis pro se dixerit,
adfuisse sibi dicitur. *Quintil.* 6. 1. 17. Qui patri ad-
fuisse. *Id.* 4. 1. 19. Adfuisse Ciceronem tali causæ.
Plin. 1. *Ep.* 5. Aderam Arionillæ, Timonis uxori,
rogatu Aruleni Rustici. *Id.* 5. *ibid.* 4. Adesse alicui
gratis. *Id.* sex millibus nummum. *Sueton.* *Aug.* 56.
Affuit et clientibus, ut sentario culdam, — qui postu-
labatur injuriarum. *Tac.* 3. *Ann.* 11. Pisoni patro-
nos petenti M. Lepidus —, Livenejus Regulus adfuerunt.
— b) Additis adversariis per præpos. contra vel
adversus. Cic. 1. *Att.* 1. Rogavit me Cæcilius, ut
adessem contra Satrium. *Sueton.* *Claud.* 38. Quod
ille adversus privatum se intemperantius adfuisse.
Quintil. 6. 3. 32. Contra quem iudicio liberall ad-
erat. *Plin.* 1. *Ep.* 7. Nec fidel, nec constantiæ no-
stræ — convenit adesse contra provinciam, quam tot
officiis — devinxerim. — c) Et figurate. *Liv.* 8. 31.
Adessent in sua causa omnium patrociniari
terre. *Et.* 65. 65. (162). Cui sententiæ adest Dicæ-
archus — regum curâ perimens montes. *Id.* 18. *ibid.*
1. 1. (1). Qua in parte primum omnium patrociniari
terre et adesse cunctorum parenti juvat. *Quintil.*
12. 1. 26. In pecuniariis quaestionibus veritati contra
calumniam aderit. ¶ 4. Item speciatim in iudicio
vel ad iudicium adesse vel absolute adesse est com-
parare in iudicio ad causam agendam et sese defen-
dendum. *Cato* post *Priscian.* vol. 1. p. 462. ed
Krehl. Veneficil postridie jussisti adesse in diem,
ea die non ausi (h. e. non sum ausus) recusare. Cic.
3. *Verr.* 1. 1. Hanc opinionem populi Rom. fuisse,
C. Verrem altera actione responsurum non esse, ne-
que ad iudicium adfuturum. — quod iste certe statu-
rat ac deliberaverat non adesse. *Et ibid.* § 2. Nam
si iste id fecisset, quod prius statuerat, ut non ades-
set. *Id.* *Dom.* 21. 54. Quum eos, qui — verba de sa-
lute mea fecerant, adesse jussisti eorumque advoca-
tionem manibus, ferro, lapidibus discussisti. *Id.* *ibid.*
18. 46. Qui urque adesse sit jussus, neque citatus,

neque accusatus. *Vellej.* 2. 10. 1. Qui (censores) —
Lepidum Æmiliū augurē — adesse jusserunt. —
Hinc interdum etiam adesse in iudicio dicitur, qui
alterum accusat. Cic. 6. *Verr.* 51. 113. Sin autem
ea non reddidisset, tum ut in iudicio adessent. *V.*
Zumpt. ad h. l. ¶ 5. Denique adesse ad aliquid
significat præsto esse ad id faciendum aut patiendum.
Cic. 9. *Fam.* 25. 2. Nunc ades ad imperandum vel
ad parendum potius. *Tac.* 3. *Hist.* 55. Sed vulgus
ad magnitudinem beneficiorum aderat.

C) Formula adesse animo ponitur. ¶ 1. Pro at-
tente advertere. *Cic. Sull.* 11. 33. Adestote omnes
aonimis, qui adestis corporibus, quorum ego frequen-
tiâ magnopere lætor: erigite mentes aures vestras.
Id. *Cæcin.* 10. 30. Verumtamen is testis, ut facile
intelligeretis eum non adfuisse animo —, sed tantisper
de aliquo reo cogitasse. *Id.* 8. *Phil.* 10. 30. Summa
laus consularium, vigilare, adesse animo, etc. ¶ 2.
Item pro animo forti esse, non timere, præsentis ani-
mo esse. Cic. 6. *de republ.* 10. 10. Quem ut agnovi,
equidem eborruvi: sed ille, ades, inquit, animo et
omitte timorem, Scipio, et quæ dicam, trade memo-
riæ. *Id.* *Mil.* 2. 4. Quamobrem adeste animis, judi-
ces, et timorem, si quem habetis, deponite.

ASSUM, i, n. 2. V. ASSUS, a, um.

ASSUMENTUM vel adsummentum, i, n. 2. (assuo)
id quod assuitur. *Interpr. Vulg. Marc.* 2. 21. Nemo
assumentum panni rudis assuit vestimento veteri;
alioquin aufert supplementum novum a veteri, et ma-
jor scissura fit.

ASSUMO vel adsumo, sumis, sumpsi, sumptum,
sumere, a. 3. (ad et sumo). Pro assumptus scribitur
et assumtus; sic emtus, promptus et alia id genus:
qua de re plura *Dausquius* in *Emtum*. — Part. *As-*
sumptus in omnibus fere paragr.; *Assumendus* 2.
— Assumo est A) ad me sumo, capio (It. prendere,
assumere; Fr. prendre avec soi ou pour soi; Hisp.
tomar, coger ó asir; Germ. etwas annehmen, an
sich oder zu etwas hinzunehmen; Angl. to take,
take to one's self, assume). Item B) est insuper su-
mere, addendo sumere.

A) Est ad me sumo, capio; et

I) Proprie stricto sensu de rebus inanims ponitur,
quas ad nos ipsi sumimus. — a) Generatim. *Ovid.*
8. *Art. am.* 141. Alterius crines humero jactentur
utroque: Talis es assumptâ, Phæbe canore, lyrâ. Cf.
Tac. 14. *Ann.* 20. Quid superesse, nisi ut corpora
quæque nudent et cæstus assumant? *Ovid.* 11. *Met.*
789. utque novas numbris assumperat alas, Subvo-
lat. *Id.* 15. *ibid.* 383. felus Melliferarum apium sine
membris corpora nasci Et serosque pedes serasque
assumere pennas. — b) Speciatim occurrit de iis,
quæ corpora naturæ ipsius viribus propria sibi red-
dunt iisque aluntur. *Lucret.* 2. 1124. Plura sibi as-
sumunt quam de se corpora militant. *Id.* 4. 1087.
Nam cibus atque humor membris assumitur intus. Cf.
Cels. 3. 21. *Ovid.* 7. *Met.* 79. Ut solet a ventis ali-
menta assumere (favilla). — c) Hinc a Medicis as-
sumi dicuntur cibi et medicamenta. *Cels.* 1. 3. Assu-
mere cibum bis die. *Id.* *ibid.* Assumere per cibos et
potiones maxime dulcia et pingua. *Id.* 3. 15. aquam
calidam. *Id.* 5. 27. n. 17. Si fungos inutiles quis as-
sumpsit. *Scribon. Compos.* 200. Assumere medica-
menta.

II.) Sæpius improprie ¶ 1. Ponitur 1.) de homi-
nibus et 2.) de rebus, ac præcipue de abstractis. —
1.) Assumere aliquem est aliquem socium, admini-
strum, consocium, participem sibi adungere ad finem
aliquem obtinendum. Occurrit — a) Absolute. Cic.
10. *Att.* 12. 6. Legiones etiam bas, quas in Italia as-
sumpsit, alienissimas esse video. *Liv.* 37. 17. Rhodii
— Eumene etiam rege assumpto — pervicerunt, ut etc.
Curt. 3. 1. 24. Ipse assumptis, qui ex Macedonia nu-
per advenerant, Cappadociam petit. — b) Cum addi-
to qualis quis assumatur. *Sall. Jug.* 29. Socius et ad-
minister omnium consiliorum assumitur Scaurus.
Liv. 21. 49. Socios assumere. *Id.* 2. 4. Præterea et
nobiles aliquot adolescentes consilii assumpti. *Horat.*
1. *Sat.* 6. 51. Assumere aliquem amicum. *Sueton.*
Tib. 65. Nam primo, ut a se per speciem honoris di-
mitteret, collegam sibi assumpsit in quinto consulatu.
Plin. 3. *Ep.* 11. Ut a C. Musonio — gener assumeretur.
Id. *Paneg.* 7. et 8. Assumere aliquem sibi filium.
h. e. adoptare. *Id.* *ibid.* 83. uxorem. *Tac.* 12. *Ann.*
5. conjugem. — c) Addito in quod quis assumitur
per præp. in et Accus. *Liv.* 2. 4. Assumere aliquem
in societatem consilii. *Id.* 2. 22. Herucos in societa-

tem armorum. *Justin.* 10. 1. 5. in societatem facino-
ris. *Plin.* 3. *Ep.* 19. in consilium rei familiaris. *Id.*
Paneg. 7. in laborum curarumque consortium. *Vellej.*
2. 32. 4. præclaros viros in id bellum. *Plin.* 8. *Ep.* 18.
aliquem in nomen. h. e. adoptare. *Tac.* 1. *Ann.* 8. ali-
quem in familiam nomenque. *Justin.* 2. 4. aliquam
in matrimonium. — 2.) De rebus, ac præsertim de
abstractis assumere aliquid est id veluti ad se trahere
et sibi adungere ad aliquem finem; et occurrit modo
absolute, modo addito ad quid aliquid assumitur. Cic.
7. *Fam.* 25. 2. Atque equidem jam aliquantum etiam
noctis assumo. *Id.* *Orat.* 62. 109. Genus autem hoc
orationis neque totum assumendum est ad causas for-
enses, neque omnino repudiandum. *Id.* 2. *ibid.* 39.
163. Assumere aliquid foris ad probandum, vel refe-
lendū. *Id.* *Top.* 2. 8. Assumere locos extrinsecus.
Quintil. 10. 2. 25. vim Casaris, asperitatem Cælii
in quibusdam locis. *Id.* 7. 4. 7. auxilia extrinsecus.
Id. 2. 18. 3. ex ceteris artibus multum. *Id.* 5. 11. 5.
aliquid ad ornamentum. *Id.* 10. 2. 11. aliquid in ex-
emplum. h. e. ad imitandum. *Plin.* *Paneg.* 8. homi-
num iudicia in consilium. *Tac.* 15. *Ann.* 54. uxoris
consilium. — Huc pertinet et illud *Quintil.* 10. 1.
121. Tanta verborum, etiam quæ assumpta sunt, pro-
prietas. h. e. apud Rhetores verba extrinsecus petita,
aliunde mutuata. *V. Spalding* ad b. l. Hinc in re
Grammatica assumpta verba dicuntur adjectiva, ut a
Cic. *Partit. orat.* 7. 23. ¶ 2. Item assumere aliquid
est suum propriumque facere, sibi tribuere. — a) Gene-
ratim. Cic. 3. *Off.* 5. 23. Cui (legi divinæ) parere
qui velit —, numquam committet, ut alienum appetat
et id, quod alteri detraxerit, sibi assumat. *Id.* *Mur.*
14. 31. Assumere sibi laudem ex Asiæ nomine. *Id.*
Balb. 24. 55. Sacra Cereris assumpta de Græcia.
Ovid. 13. *Met.* 286. Fecimus ut vires assumeret Acis
avitas. *Id.* 3. *ibid.* 705. Assumere pugnam amorem.
Id. 5. *ibid.* 421. robora. *Curt.* 9. 7. 3. Qui (Athe-
nodorus) regis quoque nomen assumpserat. *Id.* 9. 8.
23. Assumere nihil ex fastu regio. *Vellej.* 2. 27. 5.
Occiso enim demum eo, Felicis nomen assumpsit. *Id.*
1. 11. 1. Assumptis regi insignibus. *Tac.* 2. *Hist.*
90. Abnuentique nomen Augusti expressere ut assu-
meret. *Id.* 15. *Ann.* 71. Assumere sibi conservatoris
nomen. *Id.* *Agric.* 3. Nec spem, modo ac votum se-
curitas publica, sed ipsius voti fiduciam ac robur as-
sumperit. — b) Speciatim apud philosophos assu-
mere est ἀσπεῖν Græcorum. h. e. eligere, cui repellere
opponitur. Cic. 1. *Fin.* 10. 33. Omnis voluptas assu-
menda est, omnis dolor repellendus. — c) Sæpius
est sibi arrogare, etiam injuriâ. Cic. 1. *Off.* 1. 2. 9.
id mihi assumo, videor id meo jure quodammodo vin-
dicare. *Id.* *Planc.* 23. 56. Ut eorum reprehensionem
vostre prudentiæ assumere, meæ modestiæ re-
mittere debeat. *Id.* *Sull.* 30. 85. Dico illud, quod in
his causis conjurationis non auctoritati assumam, sed
pudori meo. *Id.* 1. *Fam.* 9. 17. Neque vero ego mihi
postea quidquam assumpsi, neque bodie assumo, quod
quemquam jure possit offendere. *Id.* 1. *Herenn.* 1.
1. Assumere sibi aliquid inanis arrogantiae causa. *Liv.*
1. 54. Ipse idemdem belli auctor esse, in eo sibi
præcipuum prudentiam assumere. *Ovid.* 3. *Met.* 558.
Assumptumque patrem commentaque sacra fateri. h.
e. adscitum et fictum.

B) Assumere est aliquid insuper sumere; qui sen-
sus clarius patere debet ex præcedentibus. ¶ 1. Ge-
neratim. *Horat.* 1. *Ep.* 5. 28. Butram tibi Septicium-
que et nisi cæna prior — Sabinum detinet, assumam.
Cic. 3. *Nat. D.* 36. 87. Cum dis gratias egimus, tum
nihil nostræ laudi assumptum arbitramur. *Id.* 1.
Orat. 50. 217. Ut in aliqua arte et facultate excellens
aliam quoque artem sibi assumperit. *Id.* 1. *ibid.* 37.
170. Assumere dicendi copiam. Hinc ¶ 2. Speciatim
in argumentationibus assumi dicitur id, quod in
Scholis mediis terminis argumenti appellatur, quia
ad id, quod de agitur, probandum assumitur. Cic. 2.
Divinat. 52. 107. Assumit autem Cratippus hoc mo-
do: Sunt autem innumerabiles etc. Adde eumd. *ibid.*
53. 109. et 1. *Invent.* 36. 63., et V. ASSUMPTIO
sub B.

ASSUMPTIO vel adsumptio, ōnis, f. 3. actus assu-
mendi: occurrit improprie tantummodo, scilicet

A) Quod assumere est ad se sumere, capere, ¶ 1.
Assumptio est actus, quo aliquid agendum suscipimus.
Pallad. 1. *R. R.* 6. 12. Assumptio cultura. scilicet
qua quis agros colendos suscipit. ¶ 2. Item est
actus, quo quis aliquid sibi tribuit et arrogat. — a)
Generatim. *Dig.* 50. 1. 6. pr. Assumptio originis, quæ

non est. *Cod. Theod.* 9. 35. 1. Palatini nominis assumptio. *Id.* 16. 5. 5. sacerdotalia. — b) Speciatim apud philosophos est electio (*V. ASSUMO* sub A. II. 3.). *Cic.* 3. *Fin.* 5. 18. Artes propter se assumendas putamus, quia est in his aliquid dignum assumptione.

B) Quā assumere est insuper sumere, ¶ 1. *Assumptio* in argumentationibus dicitur minor propositio, quæ ad id, quo de agitur, probandum assumitur, ut ex *Cic.* 1. *Invent.* 37. 64., *Quintil.* 5. 14. 5. et *Isid.* 2. *Orig.* 9. 2. colligitur. ¶ 2. Item est adjectum, seu quod scripturæ adjicitur. *Martian.* *Dig.* 28. 5. 46. § 3. Si in patre, vel patria, vel alia simili assumptione falsum scriptum est, dum de eo, qui demonstratus sit, constet, insitutio valet.

ASSUMPTIVĒ vel adsumptive, adverb. *Capell.* 5. p. 147. ubi de constitutione causæ assumptiva dixerit. *V. voc. seq.* Sed *Kopp* rectius legit *assumptivæ*; ideoque hæc vox omnino rejicienda.

ASSUMPTIVUS vel adsumptivus, a, um, adj. qui assumitur; sed occurrit apud Rhetores tantum, et est idem qui Græce προσηγορικός. Constitutio juridicialis assumptiva est ea probationum pars, in qua ratio externa ad defensionem recte facti, vel ad accusationem male facti assumenda est, ut *Ann.* Milo recte Clodium occidit, qui vitæ suæ insidiatus est. *Cic.* 1. *Invent.* 11. 15. Constitutio juridicialis in duas distribuitur partes, absolutam et assumptivam. Absoluta est, quæ ipsa in se continet juris et injuriæ questionem. Assumptiva est, quæ ipsa ex se uilibi firmi dat ad recusationem; foris autem aliquid defensionis assumit. Cf. *eumd.* 2. *ibid.* 24. 71. *Id.* 1. *Herenn.* 14. 24. Assumptiva juridicialis constitutionis pars. *Quintil.* 7. 4. 7. Alterum defensionis genus, in quo factum per se improbabile, assumptis extrinsecus auxiliis tuemur: id vocant προσηγορικὴν. Latini hoc quoque non ad verbum transferunt: assumptiva enim dicitur causa. Adde *Capell.* 5. p. 146. et *Isid.* 2. *Orig.* 5. 5.

ASSUMPTOR vel adsumptor, oris, m. 3. qui aliquid assumit. Improprie occurrit apud *Ennod.* *Dict.* 1. sub *init.* Non enim debet notari velut avaræ laudis assumptor, apud quem res obnoxia pudoris stimulis adacta completur.

ASSUMPTUS vel adsumptus, a, um. *V. ASSUMO.*

ASSUMPTUS vel adsumptus, us, m. 4. idem ac assumptio. *Boeth.* in *Porphy.* 1. p. 56. Qui vero id in divisionibus et abstractionibus atque assumptibus ab his rebus, in quibus sunt, efficit, falsus non est.

ASSŪO vel adsuō, sūs, sūere, a. 3. (ad et suo) insuper suo, suendo addo: occurrit figurate tantum apud *Horat.* *Art. P.* 14. Inceptis gravibus plerumque et magna professa Purpurea, late qui splendeat, unus et alter Assuitur pannus.

ASSŪRA, æ, f. 1. *Varro* 3. *R. R.* 9. Ego quæ requiro sarsuræ, assuræ, membra de palumbis, de gallinis, dic sodes, Merula. Ita habetur in multis editionibus, et ita legit *Turneb.* l. 24. c. 22., et *assuram* interpretatur assiduitatem et diligentiam in nutriendo, curando, habendo: nam assus nutrices dici, quod fere semper assint iis, quos nutriunt, nec vel exiguo divellantur, ut *Non.* p. 57. *Merc.* interpretatur. *Sarsuram* a sarcendo deduci ait; et sensum esse: peto, ut sarcias et expleas membra omnia, quæ ad hanc nutritionem pertinent. In editione principe a. 1472. legitur: Egoque requiro farturæ a surs membra de palumbis. De gallinis, etc. Alii alia comminiscuntur. Videtur *Victorio* desperatus locus, item *Schneidero*. Recentiores plerique leg. *arsuræ*, quod præstat. *V. ARSUBA.*

ASSURGO vel adsurgo, surgis, surrexi, surrectum, surgere, n. 3. (ad eturgo). Part. *Assurgens* I. 1. — Assurgo est sursum erigor, rectus extollo (It. *levarsi in piedi, alzarsi*; Fr. *se lever*; Hisp. *levantarse, ponerse en pie*; Germ. *sich auferen emporrichten, erheben, aufstehen*; Angl. *to rise, rise up*).

I.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu ponitur de hominibus et brutis animantibus. — a) Generatim. *Cic.* *Client.* 69. 196. Quæ dum laudatio recitatur, vos, quæso, qui cum attulistis, assurgite. *Liv.* 3. 24. et *Tac.* 2. *Hist.* 99. Ex quo semel fuerit æger, non modo visum, sed ne assurrexisse quidem ex morbo. *Liv.* 21. 36. Manibus in assurgendo se adjuvare. *Id.* 4. 10. Assurgentem ibi regem umbone resupinat. *Virg.* 10. *Æn.* 797. Jamque assurgentis dextra (h. e. dextram attollentis) plagamque ferentis *Æneæ* subit mucronem. *Id.* 11. *ibid.* 253. quantus in clipeum assurgat, quo turbine torqueat hastam. *Cat.* 4. 6. 16. Ille assurgere supplicem — jussit. *Quintil.* 11. 3. 135.

Ad singulas sententiarum causas assurgentes. *Id.* 2. 9. Assurgendi exultandique in laudando licentia. *Val. Flacc.* 3. 476. intortis assurgens arduus ludis. *Claudian.* *Epithal. Pallad. et Celer.* 29. Mollibus assurgit stratis. *Al. leg.* exurgit. — b) Speciatim assurgere est ad conspectum alicujus surgere honoris causa: et occurrit forma activa, passive impersonaliter, et passive quoque, fere cum Dat. personæ. — Activa formā. *Piso* apud *Gell.* 6. 9. In conclave postquam introivit —, assurgere ei nemo voluit. *Cic.* *Pis.* 12. 26. An — quisquam in curiam venienti assurrexit? *Sall.* apud *Non.* 4. 5. edit. vet. Assurgere de sella alicui. *Al. rectius leg.* surgere. *Virg.* 6. *Ecl.* 66. Utque viro Phœbi chorus assurrexerit omnis. *Sueton.* *Cæs.* 78. Quidam putant retentum a Cornelio Balbo cum conaretur assurgere, alii — etiam admonentem C. Trebatium, ut assurgeret, minus familiari vultu respexisse. *Ovid.* 3. *Amor.* 2. 53. Ruricolæ Cereali teneroque assurgite Baccho. *Stat.* 2. *Theb.* 60. Assurgere numinis honori. — Passive impersonaliter. *Cic.* 1. *Invent.* 30. 48. Ut majoribus natu assurgatur. *Liv.* 9. 46. Cum — assurrectum ei non esset. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 4. 5. (13). Ludos ineunti semper assurgi, etiam ad senatum, in more est. *Sueton.* *Aug.* 56. Eisdem prætextatis adhuc assurrectum ab universis in theatro. — Passive assurgi per figuram ζεύγματος dictum est a *Cic.* *Senect.* 18. 63. Hæc enim ipsa sunt bonorabilia — salutari, appeti, decedi, assurgi, deduci, etc. assurgi enim non eadem ratione efferi potest, quæ salutare, appetere et alia, quæ activa sunt. Aliter *Sueton.* *Vesp.* 13. Demetrium — neque assurgere, neque salutare se dignantem. — c) Hinc figurate pro cedere, primas dare. *Virg.* 6. *G.* 98. Sunt et amminæ vites, firmissima vina, Tmolius assurgit quibus et rex ipse Phœnæus. ¶ 2. Latiori sensu ponitur et de rebus inanimis pro extolli, crescere. — a) De plantis. *Plin.* 13. *Hist. nat.* 22. 42. (123). Ferula assurgens in altitudinem. Adde *Claudian.* *Nupt. Honor.* et *Mar.* 244. — b) De montibus et collibus. *Liv.* 22. 4. Paullo latior patebat campus, inde colles assurgent. *Colum.* 2. *R. R.* 2. 1. Collis elementer et molliter assurgens. *Tac.* 13. *Ann.* 38. Colles elementer assurgentes. *Id.* 4. *Hist.* 23. Pars castrorum in collem leniter assurgens. *Plin.* 4. *Hist. nat.* 12. 22. (66). Delos assurgit Cynthio monte. *Id.* 2. *ibid.* 65. (162.). Haud ignaro quoddam Alpium vertices longo tractu nec breviori quinquaginta millibus passuum assurgere. *Id.* 36. *ibid.* 12. 17. (80). Pyramis assurgit trecentis sexaginta tribus pedibus. — c) De ædificiis atque aliis, quæ extruuntur. *Virg.* 4. *Æn.* 86. Non capta assurgunt turres. h. e. non extruuntur. *Id.* 3. *G.* 334. Sed jacet aggeribus niveis informis et alto Terra gelu late septemque assurgit in ulnas. *Id.* *ibid.* 109. Assurgere in auras. — d) De astris, quæ oriuntur. *Virg.* 1. *Æn.* 539. subito assurgens fluctu nimboſus Orion. *Val. Flacc.* 5. 566. Assurgens nox aurea. — e) Denique de aliis, quæ naturā suā crescunt et attolluntur. *Cels.* 2. 8. Tumores oriuntur, deinde desinunt, deinde rursus assurgunt. *Cæc.* *Aurel.* 3. *Acut.* 20. Pulsus assurgens manifestior fit.

II.) Translate occurrit — a) De affectuum vehementia atque impetu. *Virg.* 10. *Æn.* 95. nunc sera querelis Non justis assurgis. *Id.* 12. *ibid.* 494. Tum vero assurgunt iræ. *Flor.* 3. 1. Assurgere iu ultionem. — b) De animi sublimitate. *Stat.* 10. *Theb.* 227. Gaudet in adversis animoque assurgit Adrastus. *Quintil.* 1. 8. 5. Interim sublimitate heroici carminis animus assurgat. — c) De ingenii sublimitate. *Quintil.* 10. 1. 52. Raro assurgit Hesiodus. h. e. raro utitur sublimi dicendi stilo. *Id.* 10. 2. 22. Nec comædia in cothurnos assurgit. — d) De honorum sublimitate. *Vellej.* 2. 51. 3. Assurgere iu triumphum et pontificatum.

ASSUS, a, um, adj. *Varro* 5. *L. L.* 109. p. 43. *Müll.* dictum putat, quod ab igne assudesceat. *Non.* p. 77. 2. *Merc.* docet, ideo assos dici cibos igni tostos, quia sunt sine pigmento saporis alieni et solo suo sapore conditi; assus enim etiam solum significat. Alii derivant ab ardeo, quasi arsum. Sed recentiores rectius putant esse ab ἀσῶ, idem ac ἀσῶν halo, torreo, ut sit quasi aridus; unde et arere derivant: hinc — Assus est aridus, siccus, arsus (It. *arido, secco*; Fr. *aride, sec*; Hisp. *arido, seco*; Germ. *trocken, gedörrt*; Angl. *dry*).

I.) Proprie. ¶ 1. De cibis ponitur, qui sine aqua aliove humore igni coquuntur; hinc assus est igni to-

stus, eique elixus opponitur, ut *Varro* 5. *L. L.* 109. p. 43. *Müll.* docet (It. *arrostito*; Fr. *rôti*; Hisp. *asado*; Germ. *gebraten oder geröstet*; Angl. *roasted, broiled, toasted*). Occurrit — a) Adjective. *Plaut.* *Most.* 5. 1. 66. Ne faxis: nam elixus esse, quam assus soleo suavior. Cf. *eumd.* *Pæn.* 1. 2. 67. *Id.* *Curc.* 2. 3. 88. Assa bubula. *Varro* 1. c. et *Cels.* 2. 30. Assa caro. *Cels.* 2. 18. Res eadem magis alit iurulenta, quam assa; magis assa, quam friza. *Horat.* 2. *Sat.* 2. 51. Assi mergi. *Plin.* 30. *Hist. nat.* 15. 51. (145). Assus pulmo (*vulpis*) præsumptua. *Scribon.* *Compos.* 221. Assa ova. — b) Hinc assum, i, absolute substantivorum more. *Cic.* 9. *Fam.* 20. 1. Integram famem ad ovum assero. Itaque usque ad assum vitulinum opera perducitur. *Horat.* 2. *Sat.* 2. 73. simul assis Miscueris elixa. ¶ 2. Ponitur et de sudationibus ac balneis. Hinc — a) Assus sol dicitur sol siccus, hoc est sine unctione adhibitis. *Cic.* 12. *Att.* 6. 2. Pro isto asso sole, quo tu abusus es in nostro pratulo, a te nitidum solem unctumque repetemus. h. e. tu in nostro pratulo siccus ad solem ambulasti, neque antea lavisti, aut unxisti corpus: nos non contenti erimus uno et sicco sole, sed prius lavari et ungi volumus. Veteres enim solebant uncti nudum corpus ad solem exponere; idque maxime ad præsidium valetudinis. — b) Assus humor apud *Varron.* 5. *L. L.* 109. *Müll.* est humor, qui uno tantum calore producitur. — c) Assæ sudationes dicuntur a *Celso* 3. 27., quæ solo et sicco calore eliciuntur; et opponuntur iis, quæ balneo fiunt, ut ipse exponit 2. 17. Græci ξηρούς ἰδρωτάς appellant. Hinc locus vel cella, in qua bujismodi sudor elicitur, assum appellatur. *Cic.* 3. *ad Q. fr.* 1. 1. § 2. In balneariis assa in alterum apodyterii angulum promovi, propterea quod ita erant posita, ut eorum vaporarium esset subjectum cubiculis. *Gloss. vet.* Assa cella, ἀποδυτήριον. *Seneca* *Ep.* 51. sudatorium appellat, in quod siccus vapor corpora exusturus includitur. — d) Assi lapides sunt sicci, hoc est sine cemento, quibus maceria construitur, quæ ab Italis dicitur macia, muriccia. *Servius* ad *Virg.* 2. *G.* 417.

II.) Improprie. ¶ 1. Assa nutrix dicitur sicca, hoc est quæ lac non præbet infantibus, sed solum diligentiam et munditiam adhibet, ut docet *Fel. Scholiastes* ad illud *Juvenal.* 14. 208. Hoc monstrant vetulæ pueris reptantibus assæ. Sic enim is ibi legit, cum in vulgatis etiam antiquis editionibus habetur pueris poscentibus assem. Ipse *Non.* p. 57. *Merc.* ratione tantum habita etymii assam nutricem aliter interpretatur: nempe ita dictam putat quod assit infantibus, ut supra in ASSURA dictum est. *Fronto* ad *Antonin.* *Imp.* 1. *Ep.* 5. Assæ nutrices est infantes magis diligere, quam adultum: succensere etiam pubertati stulta nutrix solet, puerum de gremio sibi abductum et campo aut foro traditum. *Inscript.* apud *Mural.* 1512. 6. VOLVMNARI DYNAMIDI VOLVMNIA C. F. PROCVLA NVTRICI ASSAE ET LIB. V. A. CV. h. e. et libertæ. Vixit annos CV. ¶ 2. Hinc assus etiam solum significat; quæ notio ex eo fortasse ducta est, quod cibi assil solo suo conduuntur sapore, si ne pigmento saporis alieni, ut *Non.* p. 77. 2. *Merc.* loquitur. Hinc assa vox dicitur sola vox, hoc est ore tantummodo prolata, non adhibiti. aliis vocibus tibiæ, aut alterius musici instrumenti, ut *Non.* loc. nuper cit. docet. *Varro* apud *eumd.* *ibid.* In conviviis pueri modesti, ut cantarent carmina antiqua, in quibus laudes erant majorum, et assa voce et cum tibiæ. *Id.* (aut *Cato*) *ibid.* Melos alterum in cantibus est bipartitum, unum quod est in assa voce, alterum quod vocant organicon. *Pseudo-Ascon.* ad *Cic.* *Divinat.* in *Cæcil.* 17. 55. Cani remigibus celeuma per symphoniacos solebat et per assam vocem, id est ore prolata et, ut in Argo navi, per citharam. — Simili ratione assæ tibiæ dicuntur, quæ solæ adhibentur sine voce hominis. *Servius* ad *Virg.* 2. *G.* 417. Assæ tibiæ dicuntur, quibus canitur sine chori voce. *Paul.* *Diac.* p. 29. 12. *Müll.* Assa dicebantur cantus tibiærum, quæ mutila esse videntur.

ASSUSPIRO vel adaspiro, as, are, n. 1. (ad et suspiro) idem fere quod suspiro sine suspirando respondere. Occurrit Part. præ. *Assuspirans* tantum apud *Apul.* 4. *Mel.* 25. Sic assuspirans altius infat. Et *ibid.* 27. Tunc flentibus ejus assuspirans anus.

ASSYRIUS, a, uni, adj. ad Assyriam pertinens; *V. ONOM.* Generatim pro orientali occurrit apud *Avien.* *Descript. orb.* 534. Assyrius axis. *V. Vernsdorf* ad h. l.

AST. V. AT.

ASTA, æ. V. HASTA.

ASTABILIS vel adstabilis, e, adject. qui astat. Vox a Lexico expungenda; occurrit enim tantummodo in Not. Tir. p. 49.

ASTACUS, i, m. 2. ἀστᾶκος, genus cancri marini, fluviatili canero valde similis, sed majore tamen mole, colore violaceo exsaturato et ad nigrum accedente, maculisque variis cæruleis, rubris, candidis asperso. Non unum est astacorum genus: sed Plinius marini tantum meminit 9. Hist. nat. 31. 51. (97), ut Haradin. adnotat. Adde Isid. 12. Orig. 8. 9. — NB. De Astaco nomine proprio V. ONOM.

ASTANS vel adstans, autis. V. ASTO.

ASTAPHIS, idis, f. 3. ἀσταφίς ¶ 1. Græcâ voce est uva passa. Plin. 23. Hist. nat. 1. 12. (12). Uva passa, quam astaphida vocant, stomachum — tentaret, nisi etc. ¶ 2. Astaphis agria, ἀσταφίς ἀγρία, eadem quæ uva taminia seu staphis apud Plin. ibid. 13. (17). V. STAPHIS. Cl. Fée. (Op. cit. vol. 3. p. 168. et 169. putat vocabulum astaphis Attice prolatum esse pro staphis, idemque significare; atque hanc exhibet synonymiam: Σταφίς ἀγρία Hippocr. Nat. mul. 584. et Dioscor. 4. 156; ἀστᾶφισ Græcor.; Staphis et Astaphis agria Plin. locc. cit. sunt Herba pituitaria, abusive Uva taminia, Staphisagria C. Bacch. pin. 324. et Delphinium Staphisagria L. Spec. plant. 750.

ASTATOR vel adstator, oris, m. 3. qui astat, adest, seu præstat. Inscript. apud Fabrett. c. 3. n. 297. IHS SANCTO NYMINI DEO MAGNO LIBERO PATRI ET ADSTATORI ET CONSERVATORI HVJVS COLL. (h. e. collegii) VELABRESIVM.

ASTISMUS, i, m. 2. ἀστισμός, Latine urbanitas, est tropus multiplex numerosæque virtutis. Nam astismus putatur quicquid rustica simplicitate caret et facta satis urbanitate exponitur, ab astu urbis, vel ἀστικός urbanus, ut illud Virg. 3. Ecl. 90. Qui Baviu nân odit, aniet tua carmina, Mævi. Aliud hujus schematis exemplum offert Diomed. 2. p. 458. Putsch. Adde Charis. 4. p. 247. ibid. Scribitur et Astismus: sed utcumque scribas, Græca vox est et Græce usurpanda; licet Latinis litteris legatur apud Servium ad Virg. 2. Æn. 547.

ASTER, oris, m. 3. est Græca vox ἀστὴρ stellam significans, atque ¶ 1. Hoc sensu Latine legitur apud Macrobi. 1. Somn. Scip. 14. ¶ 2. Est etiam, cognomento Atticus, herba cauliculum habens foliis oblongis duobus, aut tribus, in cacumine capitula stellæ modo radiata, unde et nomen traxit. Prodest ad inguinum tumores: unde et bubonion a βουβών inguen et tumor inguinis; et Latino vocabulo inguinalis herba appellatur. Plin. 27. Hist. nat. 5. 19. (36). et Apul. Herb. 60. Cl. Fée. (Op. cit. vol. 3. p. 433.) hanc exhibet synonymiam: ἀστὴρ ἀττικός Dioscor. 4. 120.; βουβώνιον Galen. de fac. simpl. med. 6. 79.; ἀστέρας Ζωρύνθ.; Amellus Colum. 9. R. R. 120.; Aster et Bubonion Plin. loc. cit.; et Asterion, Astericon, Aster alticus, Bubonion hyphthalmon, Herba inguinalis Apul. loc. cit. sunt Aster Amellus L. Spec. plant. 1226. ¶ 3. Aster, cognomine Samius, genus est terræ Samiæ, de qua Plin. 35. Hist. nat. 16. 53. (194).

ASTERIA, æ, f. 1. nomen geminæ, quæ inclusam lucem pupillæ modo quandam continet, ac transfluit cum inclinatione, velut intus ambulante ex alio atque alio loco reddens, eandemque contraria soli regrens candicantes radios: unde noineu inveniit, nempe ab ἀστὴρ stella vel scintillans radius (Itali vocant girasole; Germani das Katzenauge). Plin. 37. Hist. nat. 9. 47. (131). Eadem dicitur et ASTERITES, quam vocem V. sub 2. — NB. De Asteria nom. pr. V. ONOM.

ASTERIACE, es, f. 1. a Celso 5. 14. enumeratur inter ea medicamenta stinipicia, quæ carnem alunt et ulcus impellunt. Videtur autem intelligere ipsum asterem Samium, cui eandem vim tribuit Galen. Compos. pharmac. secundum loc. l. 7. c. 4.; at hoc in loco variant eodd., hinc Targa censet, fortasse legendum erythace pro asteriace.

ASTERIAS, æ, m. 1. ἀστερίας, genus est ardeolarum, de quo diximus in ARDEA, et ejus meminit Plin. 10. Hist. nat. 69. 79. (164).

ASTERICON, i, n. 2. idem quod Aster apud Apul. Herb. 60. V. ASTER 2.

ASTERICUM, i, n. 2. ἀστέρικον, herba a Latinis urceolaris dicta (fortasse quia tergenis urceis apta

sit) folio similis ocimo, nigrior tantum, nasciturque in tegulis parietinisque: Latine perdicium dicitur. Plin. 22. Hist. nat. 17. 20. (43). Cl. Fée. (Op. cit. vol. 3. p. 111.) ait astericum esse unum idemque cum helzine, hoc est parietaria, de qua Plinius agit lib. 21. Hæc de re idem Fée plura exhibet ibid. p. 109. et 110.

ASTERION, ii, n. 2. ἀστερίον. ¶ 1. Est genus phalangii, subnigro colore virgulis albis intertexto, cujus morsus genua labefactat. Plin. 29. Hist. nat. 4. 27. (86). ¶ 2. Asterion est etiam herba eadem quæ aster apud Apul. Herb. 60. V. ASTER 2. — NB. De nomine proprio V. ONOM.

ASTERISCUS, i, m. 2. ἀστερίσκος, parva stella. Sumitur pro notula in modum parvæ stellæ sic * formata, quæ in libris ad distinctionem aliquam appingi solet. Isid. 1. Orig. 21. docet, asteriscum apponi in iis locis, in quibus aliquid deest. Hieronym. 2. in Rufin. 8. Omnia veteris instrumenti volumina obeliscis asteriscisque distinguere. Augustin. Ep. 10. ad Hieronym. 2. Asteriscus notasti quæ in Hebræo sunt et in Græco desunt; obeliscis autem quæ in Græco inveniuntur et in Hebræo non sunt. V. STELLULA.

ASTERITES, æ, m. 1. ἀστερίτης. ¶ 1. Est genus basilisci stellatam cutem habentis, qui quidquid viderit, arefacere et occidere dicitur. Apul. Herb. 128. ¶ 2. Est etiam gemma eadem quæ Asteria apud Isid. 16. Orig. 10. 3.; quam Capell. vocat Astriten 1. p. 19. et Plin. 37. Hist. nat. 9. 47. (131). Asteriam. V. ASTERIA. Legitur et apud Mythogr. Vatic. p. 203. 5. et 27., et p. 204. 12. Bcd.

ASTERNO vel adsterno, sternis, stravi, stratum, sternere, a. 3. (ad et sterno). Part. Astratus I. et II. — Est juxta sterno.

1.) Proprie. Ovid. 2. Met. 342. Non audierum misera Phætona querelas Nocte dieque vocant adsternuntque sepulcro. Juven. 1. 13. Cetera nam foribus plebes astrata rogabat.

II.) Translate astratus est allectus, adscriptus. Fét. Scholiast. in Juvenal. 16. 8. Quicumque non est astratus ad militiam, non audent injuriam referre militanti. h. e. allectus, adscriptus, ut exponit D. A. G. Cramerius qui edidit.

ASTHMATICUS, a, um, adject. ἀσθματικός, qui suspirio, seu difficultate spirandi laborat, quæ Græce ἀσθμα dicitur (de qua Cels. 4. 4. n. 2). Plin. 20. Hist. nat. 21. 84. (230). Asthmaticis ac dysentericis in vino bibendum dedit. Id. 26. ibid. 7. 19. (34). Hyscopum asthmaticis. Adde Theod. 12. et Priscian. 3. V. ANHELATOR.

ASTICUS, a, um, adject. V. ASTYCUS.

ASTIFER. V. HASTIFER.

ASTIPULATIO vel astipulatio, ōnis, f. 3. actus astipulandi, sive alicui stipulanti et spondenti quidquam accedendi simulque stipulandi. At occurrit translate tantum, et est actus, quo quis alteri omnino assentitur ejusque opinionem approbat et confirmat, assensio atque affirmatio. Plin. 29. Hist. nat. 9. 5. (10). Videbamus senes consulares usque in ostentationem rigentes. Qua de re extat etiam Annæi Senecæ astipulatio. Quintil. 11. 3. 175. Annon hæc missellus et pauperculus summissa atque contracta, fortis et vehemens et latro erecta et concitata voce dicenda sunt? Accedit enim vis et proprietas rebus tali astipulatione: quæ nisi adsit, aliud vox, aliud animus ostendat. h. e. affirmatione et vi vocis remissæ, aut contentæ. Cod. Theod. 12. 1. 177. Incorrupta ordinis astipulatio. h. e. assensio.

ASTIPULATOR vel astipulator, oris, m. 3. qui alteri stipulanti et spondenti quippiam accedit et simul cum eo astipulatur, quo pacta et conventa firmiora sint; estque valde similis fidejussori.

1.) Proprie. Cajus 3. Instit. 110. ed. Göschen. Possumus ad id, quod stipulamur, alium adhibere, qui idem stipuletur, quem vulgo astipulatorem vocamus. Id. ibid. 117. Astipulatorem fere tunc solum adhibemus, cum ita stipulamur, ut aliquid post mortem nostram detur quod stipulando nihil agimus. Adhibetur autem astipulator, ut is post mortem nostram agat: qui, si quid fuerit consecutus, de restituendo eo mandati iudicio heredi tenetur. Adde eund. ibid. § 112., 114., 215. et alibi. Auct. Ep. ad Octavianum sub fin. Esse quemdam, cujus avus fuerit argentarius, astipulator pater; uterque vero precarium quæstium fecerit, etc. Designari videntur hoc loco ii, qui in foro ad argentariorum tabernas assistebant, et mercede aliqua accepta, aliorum contractus sua asti-

pulatione et fide firmabant. — Hinc in iudiciis astipulator dicitur, qui actori aut reo vadimonii facti vel constituti, vel etiam alterius cuiuspiam forensis actionis testis accedit, et simul cum eo adpromittit seu stipulatur. Cic. Quintil. 18. 58. Litteræ P. Quintilii, testes tot — cum astipulatore tuo comparabuntur? Id. Pis. 9. 18. Qui isto non modo propugnatore, tutorem se, sed advocato aut astipulatore, paratorem fore putaret.

II.) Translate est qui alteri omnino assentitur ejusque opinionem approbat et confirmat. Cic. 4. Acad. (2. pr.) 21. 69. Illud falsum esse et Stoici dicunt et eorum astipulator Antiochus. Val. Max. 7. 1. 2. Dum astipulatorem vanæ opiniois Deum balere concupiscit. Adde Sidon. 1. Ep. 9. et 64.

ASTIPULATUS vel astipulatus, us, m. 4. idem quod astipulatio, pariterque translate tantum occurrit et in sexto casu sing. Plin. 7. Hist. nat. 47. 48. (152). Consecratus est oraculi jussu et Jovis deorum summi astipulatu.

ASTIPULO vel astipulo, as, are, a. 1. idem quod astipulor; sed translate tantum occurrit apud Jul. Valer. res gest. Alex. M. 1. 23. ed. Mai. Quæso, ut istud astipulare presentii mihi, ut filio, præstes. h. e. adpromittere: nisi forte mendosa sit lectio.

ASTIPULOR vel astipulor, aris, atus sum, ari, dep. 1. (ad et stipulor) alicui stipulanti et spondenti quidquam accedo simulque stipulor.

1.) Proprie. Aelius Gallus apud Festum p. 273. 20. Müll. Reus stipulando est idem qui stipulator dicitur, quippe suo nomine ab altero quibus pepulatus est (hæc mendosa sunt), non la qui alteri astipulatus est. Cajus 3. Instit. 112. ed. Göschen. Si verbi gratia ego ita stipulatus sim: Darl spondes? astipulator sic astipulari potest: Idem fide tua promittis? vel, Idem fidejubes? vel contra. Idem minus astipulari potest, plus non potest.

II.) Translate est omnino assentior, alterius sententiam approbo et confirmo. Liv. 39. 5. Astipulari irato consuli. Plin. 7. Hist. nat. 48. 49. (154). Helianicus (prodit) quosdam in Ætulia cc. annos exple-re: cui astipulatur Damastes, memorans Pictorem etiam ccc. vixisse. Adde Cod. Theod. 6. 22. 1. et 7. 2. 1.

ASTITUO vel adstituo, stituis, stitui, stitutus, stituisse, a. 3. (ad et statuo). Part. Astitutus. — Astituere est statuere seu collocare apud aliquid (It. collocare, porre appresso; Fr. mettre, placer auprès; Hisp. poner, colocar junto; Germ. wohn anstellen, hinstellen; Angl. to place, place or set near). Occurrit — a) Absolute. Plaut. Capt. 4. 2. 66. Jubeo an non jubes astitui aulas, patinas elui? Id. Cas. 5. 2. 49. Continuo in genua astituo pectus mihi pedibus percuit. — b) Addito termino, ubi quis astituitur. Cic. 3. Herenn. 20. 33. Astituere reum ad lectum egroti. Apul. 9. Met. 11. Die sequenti molæ inatutinus astituor. Id. 3. ibid. 2. Ejusque tribunal astituor.

ASTITUTUS vel adstitutus, a, um. V. ASTITUO.

ASTO vel adsto, stas, stiti, stare, n. 1. (ad et sto). Perf. astiti commune habet cum assisto. — Astari pro adsteterint legitur apud Paul. Diac. p. 26. 3. Müll.; qui, ut recte monuerat Scalig., corrupta verba Adstas sent staturunt, ita ex optimis Codd. restituit. — Part. Astans I. a. — Astari passive Sall. apud Non. 14. 11. edit. vet. Postquam ea sarcinis paludamenta astari et delectæ cohortes intelligi capere. astari hic fortasse positum est pro astitui, collocari; sed tunc locus depravatus videtur. In editionib. princip. a. 1476. et 1480. legitur obstari. Alii etiam aliter leg. — Asto est idem ferme quod sto, vel prope aut præsens sto, assisto (It. stare ritho in piedi, stare appresso o presente; Fr. être ou se tenir debout auprès, être present, être là; Hisp. estar derecho, estar presente; Germ. irgendwo in aufrechter Stellung sich befinden, da stehen; Angl. to stand, take one's stand, stand by or near).

1.) Proprie occurrit — a) Absolute. Plaut. Pseud. 3. 2. 74. Si iste ibit, ito: stabit, astato simul. Id. ibid. 1. 4. 1. Postquam illinc hic abiit, tu astas solus, Pseudole. Id. Epid. 1. 1. 61. Abeo. Eriv. Asta: abire hinc non sinam. Id. Bacch. 5. 2. 15. Sic sine astent. Id. Cist. 2. 3. 53. Adolescent, asta atque audi. Id. Amph. 2. 2. 116. Tute istic, etiam astante hoc Sosia, audivisti tu me narrare hæc hodie? Id. Most. 1. 4. 11. Cave ne cadas: asta. Id. Capt. 3. 4. 10. Tu subsultas: ego miser vii asto præformidine. Ter. Phorm. 5. 6. 27. Ad fores suspensio

gradu ire perrexi; accessi, astiti, animam compressi, aurem admovi. *Id. ibid.* 4. 3. 2. Sed patrum video cum patre astantem. *Cic. post. red. in senat.* 10. 25. Astante (*h. e.* praesente stante) atque audiente Italia tota. *Id. Harusp. resp.* 6. 12. Maxima frequentia — civium astante. *Cf. Tac.* 3. *Ann.* 14. Inter aliena servitia et tot astantium visu. *Liv.* 3. 22. Cum ad id spectator pugnae additisset eques. *Virg.* 2. *En.* 302. Excutor somno — atque arrectis auribus asto. *Id.* 3. *G.* 545. attoniti squamis astantibus hydri. *h. e.* erectis, birtis. *Id.* 3. *En.* 123. Hoste vacare domos sedesque adstare relictas. Adde *eumd.* 12. *ibid.* 93. *Plin.* 34. *Hist. nat.* 8. 19. (53). Pbidas — fecit et ex chore aequae Minervam Athenis, quae est in Parthenone astans. *h. e.* erecta, pedibus stans. — *b)* Addito termino, ad quem quis astat. — Per praepositiones. *Ennius* apud *Festum* p. 309. 5. *Müll.* Subulo quondam marinas propter astabat plagas. *Plaut. Truc.* 1. 2. 72. Astare ante ostium. *Id. Men.* 4. 3. 2. ante aedes. *Lucret.* 1. 63. ante aras. *Virg.* 3. *En.* 150. ante oculos. *Id. ibid.* 194. Cum mibi caeruleus supra caput astitit imber. *Id.* 4. *ibid.* 702. Iris supra caput astitit. *Cic. Arch.* 10. 24. Cum Alexander in Sigaeo ad Achillis tumulum astitisset. Adde *Lucret.* 9. 972. *Plaut. Cas.* 5. 2. 41. Astare in genua. *Ovid.* 3. *Met.* 487. in latus obliquum. *Sueton.* *Tib.* 32. et *Oth.* 3. pro foribus. *Cic.* 4. *Cat.* 2. 3. in conspectu allicjus. *Ovid. Heroid.* 14. 89. et *Tac.* 2. *Ann.* 9. in ripa. *Tac.* 14. *Ann.* 14. apud templa. *Seneca Herc. fur.* 356. iuxta praesides deos. — Per Dativum aut Ablat. sine praep., aut per Adverbia loc. *Plaut. Capt.* 3. 5. 6. Ut confideret mibi contra astitit. *Cf. Virg.* 3. *En.* 194. *Ter. Heaut.* 5. 2. 7. Hic patrem astare ajebas? *Virg.* 7. *En.* 181. Astare vestibulo. *Id.* 12. *ibid.* 93. mediis aedibus. *Id. ibid.* 133. portis sublimibus. *Sueton.* *Tib.* 61. et *Martial.* 8. 56. 13. mensae. *Tac.* 12. *Ann.* 36. tribunali. *Id.* 15. *ibid.* 37. Crepidinibus suagni lupanaria astabant. *Stat.* 9. *Theb.* 606. tum linine divae Astitit et tali nequidquam voce precatur. *Sil.* 11. 17. 646. curru. *Id.* 17. 478. Astare praesentem alicui. — Per Accus. sine praep.: nam *Priscian.* 18. p. 1181. *Putsch.* docet Latine dici Astitit illum lacum, et illo, et circa illum. Hinc *Plin. Paneg.* 23. Occurrentium populus te quoque, te immo maxime astabat. *Cf.* et *ASSISTO*.

II.) Translate. ¶ 1. Asto est adsum, praesto sum, opitutor; quod ex orationis contextu patet. *Plaut. Amph.* 3. 4. 10. Amanti supparasitor, hortor, asto, admotheo, gaudeo. *Id. Cas.* 3. 3. 4. Contrivi diem, dum adsto advocatus cuidam cogoato meo. ¶ 2. Figurate. *Lucret.* 3. 1092. finis vitae mortalibus astat. — *Ennius* apud *Cic.* 3. *Tusc.* 19. 44. Vidi ego te, astante ope barbarica. *h. e.* manente, vigente, incolute; siue Priami dum regna manebant, ut *Virg.* 2. *En.* 22. loquitur.

ASTOMACHETUS, a, um, adj. ἀστομάχης, ab α privativo, et τρομάχος stomachus, stomachi vitio, et translate animi aegritudine carens. *Inscript.* apud *Grut.* 750. 14. P. AELIO CLEEM CODDIA HELPIS CONIUGI BENE MERENTI, QUI VIXIT ANNIS XC. ASTOMACHETVS. Alia apud *Reines.* cl. 12. n. 124. RVIT HIC VITAE NITVDVS, CVLTO (leg. cultu) DECORATVS, FORMAS (leg. forma) SPECIOSVS, QVI ET ASTOMACHETVS. Similis sententia est illa *Inscript.* apud *Oeder.* *Syllog.* p. 181. ΦΑ. Καλημέρα ἀμειπτος πρός τόν ἀνδρα ἀστομάχης βιωσάσα. *h. e.* sine bile, quod frequens legitur in *Inscript.* Latinis.

ASTRABA, a, f. 1. ἀστράβη, Graeca vox. In *Gloss.* *Isid.* exponitur tabella, ubi pedes requiescunt. In *Gloss.* etiam *Lat. Gr.* legitur: *Astrama*, ασπίς υποπόδιον: ubi *Salmas.* not. ad *Spartian.* in *Carac.* 7. *Voss.* *Etymol.* et alii emendant *astraba*; et putat *Salmas.* intelligi gradus ligneos, vel ferreos, quibus in equum ascenditur; aut lignum illud in epiphippiis, quod sessor manu tenet. Ita enim exponitur ab *Hesychio*, et in magno *Etymologico* ἀστράβη τὸ ἐπὶ τῶν ἵππων τιθέμενον ξύλον, ὃ κρατοῦσιν οἱ καθεζόμενοι. Significat etiam clitellos, quae asinis vel mulis imponuntur ad vebenda onera: item quodvis iumentum clitellos ferens (ut ex eodem *Hesychio* constat), quod *dossuarium* et *clitelarium* Latine dicitur. Ducitur ab α privativo et στρίβω verto, torqueo, quia clitella onus, aut equitem regit, ne labatur. Hinc *Astraba*, et Latine *Clitelaria* inscripta est una ex fabulis *Plauti* perditis, cuius aliquot solum fragmenta ad nos pervenire. *Probus* in vita *Virgilii* (si modo aliquis est ei habenda fides) docet, *astrabam*

esse vebiculum quoddam (*V. et Voc. seq.*); et ideo a *Plauto* inscriptam fuisse eo nomine fabulam, quia in ea mulieres in ejusmodi vebiculis induxit. *Gell.* 11. 7. et *Non.* p. 69. 33. *Merc.* dubitant, an ea comedia inter genulnas *Plauti* referenda sit: *Varro* 6. *L. L.* 73. et 7. *ibid.* 66. *Müll.* et *Festus* p. 306. 2. *Müll.* non dubitant.

ASTRABICOS, a, on, vel

ASTRABICUS, a, um, adj. ad astrabam pertineus. *Probus* in vita *Virg.* sub init. Hoc idem carmen (*bucolicum* in sacris *Dianae Caryatidis*) astrabicon dictum est a forma sedilis, quo adrecti fuerant qui illa cantaturi erant.

ASTREA, a, f. 1. iustitiae antistita vel dea, uae qua *V. ONOM.* Est bujus deae signum io celesti Zodiaco, quod et *Libra* appellatur. *V. LIBRA.* *Lucan.* 9. 534. aut *Aries* donat sua tempora *Librae*, Aut *Astraea* jubet lentos descendere *Pisces*.

ASTRAGALIZONTES, um, m. plur. 3. ἀστραγαλιζόντες, hoc est astragalus, seu talis ludentes; ab ἀστραγαλίζω talis ludo. Ita appellabatur signum a Policleto factum duorum puerorum talis ludentium: quo opere nullum absolutius plerique iudicant: *Plin.* 34. *Hist. nat.* 8. 19. (55).

ASTRAGALUS, li, m. et Astragalum, i, n. 2. De genere bujus nom. *V. sub fin. paragr.* 1. Ἀστράγαλος, Graeca vox signifiens talum pedis tum in homine, tum in animalibus. Item talum lusorium. Habet etiam alias notiones: sed tum istae, tum aliae Graecorum sunt. Usurpat Latine ¶ 1. A *Vitruvio* pro membro architecturae, quod figura astragalum imitatur: habetque locum in basibus columnarum, io superciliis, in coronis, et alibi. *Vitruv.* 3. 5. 3. *Schneid.* Astragali faciendi sunt octavae partis troebilli. *Id.* 4. 6. 2. In hyperthyro scalpendum est cymalum, astragalum Lesbium sima sculptura. *Schneid.* et hoc loco astragalum masc. gen. profert: et porro recentiores philologi putant *astragalum* Lesbium esse membrum, quod anuli formam praesertit atque ex insculptis fructibus constat. ¶ 2. Est etiam *astragalus* herba, quae folia habet longa incisuris multis, et obliqua circa radices, caules tres aut quatuor foliorum plenos, florem hyacinthi, radices villosas, implicatas, rubras, praeduras. Nascitur in petrosis, apricis et iisdem nivaltibus. *Plin.* 26. *Hist. nat.* 8. 29. (46). *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 391.) hanc exhibet synonymiam: Ἀστράγαλος Dioscor. 4. 62. et *Astragalus* *Plin.* loc. cit. sunt *Lathyrus tuberosus* L. *Spec. plant.* 1033.

ASTRALIS, le, adj. ad astra pertineus, astricus. *Avien. Phaenomen.* 609. Seu nox astraes adeolet cum caerulea flammis. *Augustin.* *Civ. Dei* 5. 7. extr. Falae et noxae opinioes de astralibus fatiis. — *NB.* De cognom. *V. ONOM.*

ASTRANGULATUS. *V. ASTRANGULO.*

ASTRANGULO vel adstrangulo, as, avi, sūm, are, a. 1. (ad et strangulo) Idem fere quod strangulo: occurrit autem tantummodo Part. *Astrangulatus* apud *Minuc.* *Fel.* 1. 30. Fillos astrangulos elidere.

ASTRAPÉ, es, f. 1. ἀστραπή, Graeca vox fulgetrum significans: nomen est tabulae, in qua Apelles fulgetrum pinxit. *Plin.* 35. *Hist. nat.* 10. 36. (96). Pinxit et quae pingi non possunt, tonitrua fulgetraque: Bronten, Astrapen, Ceraunobolion appellant.

ASTRAPIAS, a, m. 1. ἀστραπίας, gemma nigri, aut cyanei coloris, discurrentibus et medio fulminis radiis: unde et nomen habet; ab ἀστραπή fulgetrum. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 11. 73. (189).

ASTRAPLECTUS, a, um, adj. ἀστραπῆκτης, hoc est fulgetro seu fulgore ictus; ab ἀστραπή fulgetrum et πῆκτος percussus, ferio. *Seneca* 1. *Quaest. nat.* 15. Ab bis (fulgoribus) tecta videmus lecta sine fulmine, quae astraplecta Graeci vocant.

ASTRATUS vel adstratus, a, um. *V. ASTERNO.*

ASTREANS, antis, adj. radios lucemque astri iostar emittens. Vox est pene monstrosa a *Capell.* usurpata 8. p. 273. *Astreans* *Uranie*. At probabilis est *Grotii* conjectura, (quam secutus est et *Horp.*) qui ex *Cod. Basil.* legeodum putat: *Astraeamque aut Uranien* certe *Libysam* apparuisse rati. Hic enim in editionibus legitur: *Astreantemque Uranien*.

ASTREPO vel adstrepo, strēpis, strēpūi, strēpitum, strēpere, 3. (ad et strepo) apud aliquem strepo vel sioul strepo (*It. fare strepito*; *Fr. faire du bruit auprès*; *Hisp. retumbar, resonar cerca*; *Germ. dabei oder dazw. rauschen oder ein Geräusch machen*; *Angl. to make a noise*). Est verbum *A)* Intransitivum et *B)* Transitivum.

A) Ut verbum intransitivum occurrit — *a)* Aliolute. *Seneca Hippol.* 1022. totum mare Immugit, omnes undique scopuli astrepunt. *Tac.* 1. *Ann.* 18. Astrebat vulgus diversis incitantibus: bi verberum notas, illi cantium, plurimū detrita tegmina et nudum corpus exprobrantes. *Id.* 2. *Hist.* 90. Vulgus, solitas adulationes edoctum, clamore et vocibus astrebat. *h. e.* applaudebat. — *b)* Cum Dat. personae, et est strepitu ac murmure assentiri et applaudere. *Tac.* 11. *Ann.* 17. Astrebat huic clare vulgus. *Id.* 34. 34. Hae diceoti astrepere vulgus. — *c)* Cum Accus. *Plin. Paneg.* 26. Plerique irrius precibus surdas principis aures astreabant.

B) Ut transitivum *astrepere aliquid* est murmure et clamore dicere, aut repetere. *Tac.* 4. *Hist.* 49. Magna voce, laeta Pisoni omnia, tanquam principū, conlaudare; obvios et aubites rei miraculo attonitos, ut eadem astrepent, hortari.

ASTRICTE vel adstricto, adverb. (astrictus). Comp. *Astrictus*. — Est idem atque arcte, stricte, strictim (*It. strettamente*; *Fr. d'une manière étroite*; *Hisp. estrechamente*; *Germ. angezogen, knapp*; *Angl. closely, strictly*). Sed translate tantum occurrit de oratione. *Cic.* 3. *Orat.* 48. 184. Illud assentior Theophrasto, qui putat, orationem, quae quidem sit polita, atque facta quodammodo, non astricte, sed remissius numerosam esse oportere, *h. e.* non stricte ligatam numeris, ut versus. *Plin.* 3. *Ep.* 18. ad fin. Cum ea polius, quae pressius et astrictius, quam illa, quae hilarius et quasi exsultantius scripsi, possint videri, etc. *Senec. Ep.* 8. sub fin. Alienum est omne, quidquid optando venit. Hunc versus a te dici non paulo melius et astrictius memini. Non est tuum, fortuna quod fecit tuum. *h. e.* pressius, *It. con un parlar più stretto*. *Plin.* 1. *Ep.* 20. Noo minus non servat modum, qui infra rem, quam qui supra; qui astrictius, quam qui effusius dicit. *Quintil.* 10. 1. 106. Densior ille, hic copiosior: ille concludit astrictius, hic latius.

ASTRICTIO vel adstrictio, ōnis, f. 3. actus astrigendi: sed translate tantum occurrit. ¶ 1. De lia ponitur, quae suot acerbi gustus. *Plin.* 27. *Hist. nat.* 10. 59. (83). Herba odoris tetri, gustus amari cum astrictione. *h. e.* cum vi astrigendi. ¶ 2. Est etiam acuedni actus in *Cod.* 1. 4. 3. ¶ 3. Item coactio. *Cal. Aurel.* 3. *Acut.* 15. Non novam esse passionem plurimū dixerunt, sed ob adstrictionem probandae novae passionis, ajunt neminem veterum hanc memorasse passionem. *h. e.* ne novam passionem probare cogentur: plerique alii tamen adstrictionem pro difcultate accipiunt.

ASTRICTORIUS vel adstrictorius, a, um, adj. astrigendi vim habens. *Plin.* 24. *Hist. nat.* 13. 71. (117). Palliuri folia astrictorium vim habent.

ASTRICTUS vel adstrictus, a, um. *V. ASTRINGO.*

ASTRICUS, a, um, adj. ἀστικός, ad astra pertineus. *Varro* apud *Non.* p. 135. 27. *Merc.* Astrica corona. *Id. ibid.* p. 374. 14. Repente noctia circiter meridiem Cum pictus aer fervidis late ignibus Caeli choreas astricas ostenderet, etc. *Id. ibid.* p. 451. 8. Choreas astricas. *Graeca terminatione dixit*, χορεία ἀστική. *V. Oehler.* in *M. T. Farron. Sat. Menipp.* relig. p. 156.

ASTRIDO vel adstrido, stridis, stridere, ō. 3. (ad et strido) idem quod strido, vel prope aut in aliquem strido. Occurrit Part. *Astridens* tantummodo apud *Stat.* 11. *Theb.* 494. de *Tisiphone* premit astridentibus hydri, Inteatque facies.

ASTRIFER, a, um, adj. poet. (astrum et fero). ¶ 1. Est qui astra fert. *Stat.* 8. *Theb.* 83. astriferque inclinat Juppiter axes. *Val. Flacc.* 6. 752. Nox simul astriferas profert mortalibus umbras. *h. e.* quae stellas afferunt. *Capell.* 9. p. 301. Astrifer thalamus. *h. e.* caelestis. ¶ 2. Item qui io astra translatus est. *Martial.* 8. 28. Quem (*Timavum*) prius astrifero Cyllarus ore bibit. *h. e.* ore, quod postea una cum Castore luter astra positum fuit, seu quod modo astra sustinet.

ASTRIFICO, as, are, a. 1. astra facio. Occurrit Part. *Astrificans* tantum apud *Capell.* 6. p. 191. Haec mundo assimilem atopuit Trinacria tellus, Archimedeas astrificante manu.

ASTRIFICUS, a, um, adj. astra faciens. *Capell.* 2. init. Sed purum astrificus caelum scandeat habentis Nox, revocans mero fulgutia sidera *Phaebo*. *Id.* 6. p. 191. Astrificum pepulum.

ASTRIGER, a, um, adj. poet. astra gerens,

astrifer. *Stat. 10. Theb.* 828. astrigeros Capaneus tollendus in axes. *Claudian. B. Get.* 245. astrigera senior cum conjugē Cepheus. *h. e. Cassiopea. Solin. fragm. in Anthol. Lat. T. 2. p. 385. Barm.* tibi primum candidus æther Astrigeram faciem nitido genuavit Olympo. *Capell. 1. p. 22.* Ni nostra, astrigeri (*h. e. dii*), nota benignitas etc. *Id. 2. p. 44.* Astrigerrumque sacro sub nomine noscere cælum.

ASTRILOQUUS, a, um, adject. qui de astris loquitur. *Capell. 8. p. 273.* Villique astriloque præfers commenta puellæ. *h. e. astrogonite.*

ASTRILCUCUS, a, um, adject. lucens ut astrum, vel inter astra fulgens. *Capell. 9. init. p. 302.* Ruricolæ omnes, curritique fluctigenæ, quamplures etiam astriluci assensere divi.

ASTRINGO vel adstringo, stringis, stringi, stringitur, stringere, a, 3. (ad et stringo). Part. *Astringens* 1. 2.; *Astringus* in omnibus fere parat. et in lin.; *Astringendus* 11. 1. — Astringo est idem quod stringo, vel valde stringo, vel juxta aut ad aliquid stringo, arte ligo (*It. stringere, legare stretto; Fr. serrec, astreindre, lier; Hisp. atar, legar, estrechar; Germ. straff anziehen; Aul. to bind close or straitly, to tie, fasten, gird, straiten, tighten, clinch.*)

1.) Proprie. *¶ 1.* Stringo sensu ponitur de iis, quæ vinculo aliquo arte inter se colligantur. — a)

Alcoholate. *Plaut. Capt. 3. 5. 9.* Astringite isti, sultis, vehementer manus. *Cic. Tim. 4.* Sed vinculum id est apertissimum — quod ex se atque ex iis, quæ astringit, quam maxime unum efficit. *Horat. Epod. 15. 5.* Artus atque hederæ proceræ astringitur illex. *Ovid. 11. Met. 76.* Plangitur (*capta avis*) ac trepidans astringit vincula notu. *Curt. 3. 1. 15.* Notabile erat jugum adstrictum compulsiis nodis in semetipsos implicatis et celantibus nexu. Et *ibid. § 17.* Quippe serie vinctulorum ita astringit, ut etc. *Cels. 5. 26. n. 24.* Fasria sic deliganda est, ut et continet, nec astringat.

Severa 3. Ita 16. 1. Sic laqueos fera dum jactat, astringit. *Colum. 5. R. R. 6. 17.* Arboris autem perpetua cultura est; — quidquid frondis enatum fuerit, alternis annis aut ferro amputare, aut astringere, ne nimia umbra viti noceat. *Forcellinus* hunc locum ad seq. parat. retulit, et astringere pro contrahere, in angustum cogere accepit. *Lucan. 2. 362.* Balteus laud fluxus gemmis astringit anictus. *Ovid. 3. Art. am. 146.* Astringe comæ. *Astringere flumen porte* pro jungere dixit *Sil. 11. 13. 765.* — b) Astringo termino, ad quem quis astringitur. *Plaut. Bacch. 4. 7. 25.* Abducite hunc intro, atque astringite ad columnam fortiter. *Cic. 6. Ferr. 42. 92.* Quis est hic, qui ad statum astringit esse?

¶ 2. Latiori sensu et generatim est, quocumque modo colligare, obturare, claudere, contrahere, in angustum cogere, ideoque et arare humoresque dissipare. *Virg. 1. G. 91.* Seu durat magis et vena astringit biantes (*terres*). Ne lenius pluvie etc. *Horat. 3. Od. 8. 10.* Corticem astringit pice dimovere. *Cf. Curt. 5. 1. 29.* Cortici laterulo speris structi sunt: totum opus bitundine astringitur. *Horat. 2. Ep. 1. 174.* Socors astringitur. *Ovid. 2. Amor. 15. 2.* Astringens digitos orbe minore tuos. *Id. 3. ibid. 1. 50.* Limen astringitur. *h. e. janua obserta et custodita. Id. 4. Fast. 929.* Conatusque aliquis vagina educere ferrum Astringitur longæ sentiet esse morâ. *Id. 1. Art. am. 361.* Pectora astringit dolore. *Curt. 4. 8. 8.* Astringit crepidis pedes. *Id. 3. 13.* Astringit vestes. *Tac. 4. Ann. 70.* Quantum astringit faucibus niti poterat, claudens. *Lucan. 8. 67.* Astringere complexibus artus. *Cf. Petron. Satyr. 9. extr.* toto pectore aliquem. *h. e. arte completi. Quintil. 11. 3. 81.* Astringere, aut diducere labra. *Seneca Ep. 106.* frontem. *h. e. contrahere. Adde Martial. 11. 40. Quintil. 8. 3. 10.* Equus, cujus astringita sunt ilia. *Id. Proam. 8. 19.* Astringitur corpus. *Id. 11. 3. 160.* Vultum superciliis astringere. *Cels. 2. 2.* Astringit tempora. *¶ 3.* Specialim a Medicis astringere dicuntur ea, quæ alvum sistunt. *Ad rem Cic. 2. Nat. D. 54. 136.* Equæ (*alvus*) tum astringitur, tum relaxatur, atque omne, quod accepit, cogit et confundit. *Cels. 1. 3.* Alvum astringit labor, sedile, etc. — Contra solvit aucta ambulatione et esca. *Adde eumd. 2. 30. Cael. Aurel. 4. Tard. 3.* Item decoctione corticis pini — aut ejuslibet materiæ vehementius astringentis. *Id. 1. ibid. 1.* Suro quolibet admixto, qui sine reperçu valeat astringere. *V. et Astringit in fin. ¶ 4.* Item specialim astringere dicuntur ea, quæ sunt acerbæ gustus, qualia sunt poma immatura et acida, quæ dentes et linguam quodammodo stringunt

et ligant. *Plin. 17. Hist. nat. 10. 60. (85).* Ea (*radix glycyssides*) gustu astringit. *Id. 29. ibid. 2. 9. (34).* Mutantes aquam, donec linguam astringat leniter, nec mordcat. *h. e. vellicet, leniter titillet. Id. 27. ibid. 12. 96. (121).* Polygala palmi altitudinem petit, in caule summo foliis lenticulæ, gustu astricto. *h. e. astringente, acerbis.* — Huc pertinet et illud ejusdem *Plin. 36. ibid. 26. 65. (190).*, ubi dicuntur arenæ Beli amnis astringi morsu marino, cum undis maris alluuntur, et salis acrimoniam ac mordacitatem inbibunt. Huc quoque referri potest et illud *Scribon. Compos. 256.* Malagina, quod confirmat partem et astringit. *h. e. siccit atque humores depascit. ¶ 5.* Item specialim dicitur etiam de frigore, quia contrahit et cogit. *Ovid. 9. Met. 222.* nivibus quoque molle rotatis Astringi — corpus. *Id. 3. Pont. 3. 20.* Et coit astrictis barbarus Ister aquis. *h. e. gelu contractis. Id. 3. Trist. 4. 8.* Astricto terra perusta gelu. *Curt. 7. 3. 13.* Quæ (*corporea*) — vis frigoris ita astringebat, ut rursus ad consurgendum cuncti non possent. *Id. 8. 4. 6.* Imbrem vis frigoris concreto gelu astringerat. *Lucan. 5. 436.* Stat iners Scythias astringens Bosphoros undas. *Id. 6. 750.* Astrictus eruo. *h. e. concretus. ¶ 6.* Hinc ponitur etiam pro refrigerare. *Plin. 5. Ep. 6.* Si natare tepidius velis, in area piscina est; in proximo puteus, ex quo possis rursus astringi, si punitat teporis. *Al. perperam leg. abstergi. Martial. 1. 50. 11.* remissum corpus astringas brevi Salone, qui ferum gelat. Astringor hac significatione eleganter habet in præterito astringi pro astrictus sum; ea ratione, quæ laxi dicimus pro lautus sum, et alia. Ita enim consuetudo oblinuit. *Hæc Tacro apud Gell. 2. 25. ¶ 7.* Denique astringi color dicitur a *Plin. 9. Hist. nat. 38. 62. (135).* qui minus splendidus sit et quodammodo pressior: cui contrarium est exaltari.

11.) Translate. *¶ 1.* Generatim de moralibus vinculis ponitur, quibus cum aliis jungimur, et per quæ morali coactione tenemur et ad aliquid adigimur. *Ad rem Cic. 3. Off. 31. 111.* Nullum enim vinculum ad astringendam fidem jurejurando majores artius esse voluerunt. Et *Id. Prov. cons. 14. 34.* Sed tamen una atque altera ætas vel metu, vel spe, vel pœna, vel premiis, vel amnis, vel legibus potest totam Galliam semperternis vinculis astringere. *Cf. Quintil. 5. 10. 101.* Hæc autem significatione occurrit. — a) Generatim. *Plaut. Trin. 3. 2. 73.* Ubi affinitatem inter nos nostram astringeris. *Ter. Eun. 1. 2. 23.* Hæc lege tibi nunc astringo fidem. *Cic. Ocat. 65. 220.* Nec tamen hæc ita sunt orta atque astringita, ut ea, cum velimus, laxare nequeamus. *Id. 10. Att. 6.* Pater nimis indulgens, quidquid ego astringi, relaxat. *Sall. Jug. 73.* Omnes res exqui solitis, quæ Jugurthæ fesso aut majoribus astricto superaverant. *h. e. majoribus negotiis detento. Liv. 39. 1.* Inops regio, quæ parvum astringit milites. *Lucræ. 4. 1180.* Astringitur esse in amore. *Ovid. Heroid. 20. 27.* Te mihi compositis — Astringit verbis ingeniosus amor. *h. e. subdidit, obnoxio reddidit. Curt. 6. 8. 12.* Nicolmachum religione quoque deorum astrictum, conscientiam suam exonerare properasse. — b) Sæpius addito, quo quis astringitur, per Ablat. aut interdu, quod idem est, per Genit. *Cic. Planc. 30. 74.* Hujus tanti officii servitutem astringam testimonio scemperno. *h. e. obligabo, confirmabo. Id. Pis. 13. 30.* Quorum mens oppressa præmio, lingua astringit mercede. *Id. Quinct. 5. 19.* Astringere aliquem suis conditionibus. *Id. Brut. 10. 40.* disciplinam legibus. *Id. 1. ad Q. fr. 1. 3: § 11.* aliquem legibus. *Id. Cuent. 57. 155.* Lege et quæstione astringi. *Id. 3. Orat. 44. 173.* Orationem numeris astringere. *Id. 1. Nat. D. 7. 18.* Nulla necessitate astringitur. *Id. 6. Ferr. 42. 90.* Religio devinctus atque astrictus. *Ita legit Orell.; al. minus recte religioni vinctus et astrictus. Id. 2. Legg. 19. 48.* Sacris astringi. *h. e. teneri lege de sacris familiæ servandis. Id. 4. Phil. 4. 9.* Astringere se scelere. *Id. Sext. 50. 109.* Scelere astringi. *Id. Sull. 29. 82.* Tanto scelere astrictis boniniis stanturunt niti auxilii ferre oportere. *Adde Pis. 39. in fin., ubi alii leg. obstrictus. Quintil. 2. 2. 4.* Astringere mores disciplinæ severitate. *Val. Max. 2. 10. 8.* Exiguam patrimonium, astricti contentiâ mores. *Flor. 4. 12.* Astringere hostes obsidibus. *h. e. datis acceptisque obsidibus obnoxios tenere. Ulp. Dig. 50. 6. 2. et Arcad. ibid. 4. l. 18.* Astringi. *h. e. obligari ad munera præstanda. — Interdu et per Genitivum, quod idem est; namque aut ponitur Græcorum*

more, aut est antiqua Dativi forma ut *furti pro furto. Sic Plaut. Rud. 4. 7. 34.* Astringere se et alium furti. *Adde eumd. Pæn. 3. 4. 27. et Cf. Ter. Eun. 4. 7. 39. — c)* Item addito, ad quod quis astringitur, fere per Accus. et præp. in vel ad. *Ovid. Heroid. 16. 319.* Astringere se in sacra jura. *Quintil. 2. 16. 9.* se ad servitutem juris. *Id. 7. 3. 16.* se ad certa verba. *Sueton. Aug. 40.* milites ad certam stipendiorum formulam. *Id. Tib. 18.* Committatus ad certam formulam astrictus. *Plin. 7. Ep. 1. in fin.* Astringi ad temperantiam. *Sueton. Cæs. 84.* Astringere se jurejurando pro salute alicujus. *¶ 2.* Specialim apud Rhetores astringere est paucis colligere, breviter dicere. *Cic. 3. Fusc. 6. 13.* Breviter astringere argumenta. *Id. Fat. 14. 32.* Artius astringi ratio non potest. *Quintil. 10. 4. 1.* Humilia extollere (*in oratione*), luxuriantia astringere. *Id. 3. 4. 4.* Rem tam late fusam tam breviter astringere. *V. Astrictus in fin. — Hinc Part. præter. pass.*

Astrictus vel *adstrictus*, a, um, omnibus, quibus verbum, significationibus occurrit; sed adjectivorum quoque more usurpatur, unde *Comp. Astrictior.*

A) Proprie apud Medicos *alvus astricta* est quæ difficillime potest exonerari. *Cels. 1. 3.* Alvus fusior aut astrictior. *Id. 3. 6.* Corpus astrictum. *Id. 1. præfat. Genus morbi astrictum. Cael. Aurel. 1. Tard. 1.* Venter nimis astrictus.

B) Translate. — 1.) Astrictus est in sumptibus parcus. *Propert. 2. 18. 73.* nec poseet garrula, quæ te Astrictus plorete sæpe dedisse pater. *Adde Cic. 3. Fam. 8., ubi tamen plerique leg. restrictus. Tac. 3. Ann. 55.* Præcipuus astricti moris auctor Vespasianus fuit. *h. e. parsimonius. Justin. 44. 2.* Astricta parsimonia. — 2.) Apud Rhetores *astricta oratio* est brevis. *Cic. Brut. 90. 109.* Dialectica quasi contracta et astricta eloquentia putanda est. *Id. ibid. 25. 94.* Simplex quidem L. Mummius et antiquus; Spurius autem nihil ille quidem orator, sed tamen astrictior; fuit enim doctus ex disciplina Stoicorum. *Id. 1. Orat. 16. 70.* Est finitimus oratori poeta, numeris astrictior, verborum autem licentia liberior. *Id. ibid. 60. 254.* Histrio astrictus certa quodam numerorum moderatione et pedum. *Id. Brut. 95. 327.* Comprehensio verborum astricta et perfecta exercitatione. *Quintil. 8. 6. 61.* Astrictior circuitus eloquenti.

ASTRIOS, ii, f. 2. subaudi *gemma*, ἀστέριος, gemma est candida, inquit *Plin. 37. Hist. nat. 9. 49. (132).* crystallo propinqua, in India nascens, et in Pallenens littoribus: intus a centro seu stella lucet fulgore lunæ plenæ. Quidam causam nominis tradunt, quod astris apposita fulgorem rapiat ac regeat. *Id. 16. Orig. 13. 7.* Astrios ex India est, crystallo propinqua, etc.

ASTRISONUS, a, um, adject. *Capell. 9. p. 308.* Astrisonus Juppiter. *h. e. qui volvendo astra sonum edit.*

ASTRITES, æ, m. 1. ἀστέρις, gemma siderum fulgorem referens. *Capell. 1. p. 19. V. ASTERTES 2.*

ASTRŌARCHĒ, es, f. 1. ἀστροάρχη, *h. e. astrorum princeps:* sic a Phœnicibus dicta est dea, quæ ab Afris Urania seu Cælestis dicitur, nempe Venus. *Capell. 8. p. 273.* ubi alii aliter leg.

ASTRŌBŌLOS, i, f. 2. gemma esse dicitur oculis piscium similis, candida luce in sole radians. *Plin. 37. Hist. nat. 9. 50. (133).*

ASTRŌCYON, ynus, m. 3. ἀστροκύων, ab ἀστρον stella et κύων canis. *Vet. Scholiast. ad Germanic. Acat. 352.* Canis Icaril, qui ululans ante pedem pendens Virginis mortuus est, astrocyon nominatur, quod nos canis stellam dicimus.

ASTRŌILES, æ, m. 1. ἀστροίτης, gemma est celebrata miris laudibus a magis. *Plin. 37. Hist. nat. 9. 49. (133).*

ASTRŌLOGĪA, æ, f. 1. ἀστρολογία, scientia tractans de natura et motu astrorum, quæ et *astronomia* dicitur. Aliqui ita distinguunt, ut *astronomia* sit, quæ de motu astrorum disserit; *astrologia*, quæ influxum siderum spectat, et ex astris prædicat futura contingentia circa vitam et fortunam hominum. Hinc *Hieronym. 1. advers. Pelagian. 8.* tanquam duas diversas artes enumerat. Sed tamen fere *¶ 1.* Latini scriptores *astrologiæ* nomine utramque complexi sunt. *Cic. 2. Divinat. 42. 87.* Eudoxus Platonis auditor, in astrologia facile princeps. (Hujus meminit etiam *Petron. Satyr. 88.*) *Id. 1. Orat. 16. 69.* Ignarus astrologiæ. *Adde 1. Offic. 6. 19. et 1. de republ.*

14. 22. *Varro* 2. *R. R.* 17. Quas Capras etiam astrologia in caelum recepit, non longe ab Tauro. Adde *Colum.* 1. *R. R.* 4. 5.; *Plin.* 7. *Hist. nat.* 56. 57. (203.), et *Quintil.* 2. 18. 1. Astrologiae inventori dicitur fuisse Atlas Libyae filius: alii Aegyptiis eam inventionem tribuunt, alii Assyriis, et Belu Babiloniae regi. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 56. 57. (203.) et 6. *ibid.* 26. 30. (121). *Inscript.* apud *Rosmin.* *Stor. di. Milano* T. 4. p. 466. M. VALERIUS MAXIMUS SACERDOS D. S. T. M. (h. e. Dei Solis Iovis Mithrae) STUDIOSVS ASTROLOGIAE SIBI ET SEVERAE AFRICAE FORTI H. M. H. N. S. (h. e. hoc monumentum heredem non sequitur). — Item libri de astrologia tractantes. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 25. 57. (313). Occasum malitium Vergiliorum Hesiodus (nam hujus quoque nomine exstat Astrologia) tradidit fieri, cum etc. ¶ 2. Item oris, quae indurum siderum spectat, et ex astris praedicta futura contingunt, ut apud *Hieronym.* l. c. sub init.

ASTROLÓGICUS, a, um, adject. ἀστρολογικός, ad astrologiam pertinens. *Boeth.* *Cons. Philos.* 2. *pros.* 7. Omnem terrae ambitum, sicut astrologicis demonstrationibus accepit, ad caeli spatium, puncti constat obtinere rationem.

ASTROLÓGUS, i, m. 2. ἀστρολόγος, qui astrologiae scientiam habet. ¶ 1. Qui de natura et motu astrorum disserit. *Ennius* apud *Cic.* 1. *de republ.* 18. 30. Astrologorum signa in caelo, quid sit, observat etc. *Cic.* 4. *Verr.* 2. 129. Iste novus astrologus, qui non tam caeli rationem, quam caeli argenti duceret. Adde *eumd.* 1. *Divinat.* 42. 88.; *Varro* 2. *R. R.* 1. 7., et 3. 7., et apud *Non.* p. 82. 32. *Merc.*; et *Colum.* 11. *R. R.* 1. 31. — Hercules astrologus dictus est, quod eo die se flammis injecti, quo futura erat obscuratio solis, inquit *Paul. Diac.* p. 100. 14. *Müll.*; vel potius quod astrologiae peritus fuit, quantum eum doctum fuisse ab Atlante Servius tradit ad *Virg.* 1. *En.* 745. Unde et pro ipso caelum sustinuisse fingitur. ¶ 2. Item qui indurum siderum spectat, et ex astris praedicta futura contingunt circa vitam et fortunam hominum. *Ennius* apud *Cic.* 1. *Divinat.* 58. 132. Non habeo nauti Marsum augurem, Non vicinus haecuspites, non de circlo astrologos etc. *Cic.* 1. *Divinat.* 6. 12. Augurum aut astrologorum praedictio. *Id.* 6. *Fam.* 6. 7. Ut augures et astrologi solent. Adde *eumd.* 1. *Divinat.* 58. 85. et 2. *ibid.* 42. 88.; *Sueton.* *Ner.* 36. et *Juvenal.* 6. 554.

ASTRONÓMIA, a, f. 1. ἀστρονομία, scientia quae ex ratione motus siderum aliquid colligit, et ad usum vitae transfert: v. g. ad rationem temporis, dierum, mensium, anni constituendum; Item ad navigationem, etc. Graeca vox, ut et astrologia: sed astronomia Latini scriptores parcius usi sunt. *Petrone.* *Satyr.* 88. Ubi est dialectica? ubi astronomia? ubi sapientiae consiliosissima via? *Seneca* *Ep.* 95. Scito, vel placita, quae in geometria et in astronomia inventes. Adde *Augustin.* 18. *Civ. Dei* 39. et *Macrob.* 2. *Sonn. Scip.* 4.

ASTRONÓMICUS, a, um, vel potius astronomica, ōn, n. plur. adject. ad astronomiam pertinens, ἀστρονομικός. *Astronomicón* est liber vel opus de astronomia tractans. Ita inscribitur *Manilii* poema: quemadmodum *Poëticón astronomicon libri II* inscribitur *Hygini* opus.

ASTRONÓMUS, i, m. 2. ἀστρονόμος, astronomiae peritus. *Firmic.* 5. *Mathes.* 13. Faciet divinos sortilegos, astronomos. Adde *ibid.* 15.

ASTRÓSUS, a, um, adject. infelix. *Isid.* 10. *Orig.* 13. Astrosus, ab astro dictus, quasi malo sidere patius. Cf. *Id.* in *Gloss.* Astrosus, infortunatus.

ASTRUCTIO vel adstructio, ōis, f. 3. ¶ 1. Est actus astringendi: sed translate tantum occurrit. *Capell.* 5. p. 149. Illa autem ratio ex oratoris plerumque astructione colligitur. h. e. ex probationibus, quas orator addit. *Id.* 9. p. 314. Bene modulandi solertia, quae rhythmicis et melicis astructionibus continetur. h. e. compositionibus musicis. *Augustin.* *Ep.* 254. 4. Hoc non est docere, sed id, quod perverse sentitur, sine ulla documentorum astructione proponere. *Capell.* 6. p. 200. Cum rotundum telluris orbem astructione superior ratione monstravit. ¶ 2. Significat etiam recorporationem. *Cal. Aurel.* 3. *Tard.* 8. § 137. Pluribus autem astructionibus corporum aspernatis solius detrahendi humoris intentione traducti, nunquam modo id perficiendum crediderunt.

ASTRUCTOR vel adstructor, ōis, m. 3. qui astruit; sed translate tantum occurrit. *Venant.* 2. *de vita Mari.* ad fin. Asseritor validus, superans fora, iura,

logatos, Nobilis astructor, facundus concionator. h. e. argumetorum ac rationum inventor ingeniosus ad probanda ea, de quibus dicit.

ASTRUM, i, n. 2. ἀστρον, Graeca vox, quae proprie significat sidus, h. e. constellationem, seu signum pluribus stellis constans (ab ἀστρον stella, cui opponitur), sicut aster unam stellam significat; et ita saepe usurpatur a Graecis, ut *Macrob.* 1. *Sonn. Scip.* 14. docet: F. SIDUS (l. costellazione, segno celeste); *Fr.* astre, constellation; *Hisp.* constelacion; *Ger.* das Gestirn, Sternbild; *Angl.* a constellation).

1.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu est constellatio. *Virg.* 1. *G.* 231. orbem Per duodena regit mundi sol aureus astra. *Id.* *ibid.* 218. averso cedens Canis occidit astro. *Marshall.* 8. 21. Astrum Ledaum. h. e. sidus Castoris et Pollucis. *Id.* *ibid.* 55. Herculeum astrum. h. e. signum Leonis. Adde *Manil.* 3. 318., 2. 686. et alibi saepe. ¶ 2. Latiori sensu ac sapientius ponitur pro stella, quia stella et proprium habet nomen, et per se ipsa caeleste signum efficit. *Cic.* 1. *Tusc.* 25. 62. Et astra suspensissimum, tum ea, quae sunt innoxia oculis locis, tum illa non re, sed vocabulo errantia. *Id.* 2. *Nat. D.* 46. 117. In aethere astra volvantur. *Id.* *ibid.* 7. 19. Cursus astrorum dispares. *Id.* 1. *Divinat.* 41. 91. Antecellere cognitione astrorum. Adde *eumd.* 7. *Verr.* 10. 27. et *Tym.* 12. *Virg.* 9. *Ech.* 47. Ecce Dionaei processit Caesaris astrum. *Servius* ad h. l.: Sane astrum Graeci dicit; nam stellam debuit dicere. *Virg.* 8. *En.* 580. Astrorum ignes. *Id.* 4. *ibid.* 352. Astra ignea. *Id.* 5. *ibid.* 838. aetheris delapsus ab astris. *Horat.* 3. *Od.* 21. 24. Iugal astra Phaeobus. — *Forcellinus* hac refert et illa, quae rectas fortasse ad superiorem paragi. pertineant, *Horat.* 2. *Ep.* 187. Natale astrum. h. e. sub quo quemque nasci credidit antiquitas; quod inquirere unicuique vel faciles vel duos mores, prosperam vel adversam afferre sortem putabat. *Id.* 2. *Od.* 17. 21. Utrumque nostrum incredibili modo Consedit astrum. *Petrone.* *Satyr.* 44. Malo astro natum esse. — De sole et luna. *Cic.* 6. *de republ.* 22. 24. Homines annum tantummodo solis, id est unus astrum reditu metiuntur. *Censorin.* *de die Nat.* 23. Babylonii a solis exortu ad exortum ejusdem astra diem statuerunt. astra diem in quibusdam codicibus desunt. — In illo *Stat.* 1. *Silo.* 1. 97. Ibi in amplexus uatus fraterque poterque Et soror; una locum cervix dedit omnibus astris: astra ponuntur pro hominibus inter deos relatis; alioquin *Stat.* ad Julium Caesarem, post cuius mortem stella crinita, quae per aliquot dies in caelo apparuit, ejus anima esse in astrum conversa credita est, ut narrat *Suetonius* in ejus vite fine.

II.) Figurate. ¶ 1. Astra ponuntur ad maximam loci altitudinem significandam. *Virg.* 2. *En.* 460. turris educta sub astra. *Id.* 3. *ibid.* 557. Ter spumant elisam et rostantia vidimus astra. *Ovid.* 1. *Met.* 316. Mons ibi verticibus petit arduus astra duobus. ¶ 2. Item ponuntur ad maximam famae celebratissimeque altitudinem significandam, quia scilicet praclaros antiquitatis viros in astra conversos fabulati sunt Poetae. *Cic.* 2. *Att.* 23. 1. Tollere in astra laudes alicujus. *Id.* 2. *ibid.* 21. 4. Ex astris decidere. h. e. et maximo honoris famaeque gradu. *Virg.* 5. *Ecl.* 52. Daphnin ad astra feremus. *Id.* 9. *En.* 641. sic ille ad astra. h. e. in caelum ascendit. Cf. *Seneca* *Ep.* 73. et *Stat.* 1. *Silo.* 1. 97., qui postremus locus sub l. 2. relatus est. *Horat.* 2. *Sat.* 7. 29. absentem rusticum urbem Tollit ad astra. *Id.* 4. *Od.* 2. 23. Educere aliquem in astra. h. e. laudibus in caelum ferre et aeterna fama donare. *Ovid.* 9. *Met.* 272. et 15. *ibid.* 846. Inferre aliquem astris.

ASTRUO vel adstruo, struis, strui, structum, struere, a. 3. (ad et struo). Part. *Astructus* II. — Astruo est in altitudinem struo, et etiam juxta struo, prope struo (l. fabbricare in alto o appresso; *Fr.* bâtir en haut ou auprès; *Hisp.* edificar, construir arriba o junto; *Ger.* aufsober emporbauen, dazuofer darübenbauen; *Angl.* to build near).

I.) Proprie. ¶ 1. Astruere est in altitudinem struere. *Ces.* 2. *B. C.* 9. Haec insuper conglutinationem, quantum lectum plateae ac vinearum passum est, laterculo astruxerunt. h. e. laterculo in altum extruere munierunt. Et figurate *Fustian.* 23. 3. Sicut ante secunda fortuna Italiae Siciliamq. imperium et tot de Romanis victorias astruxerat; ita nunc adversa destruxit quae cumulaverat etc. ¶ 2. Item juxta vel prope struo, struendo addo; cum *Dat.* *Colum.* 1. 12.

II. 5. 10. Astruere recens aedificium veteri. *Plin.* 9. *Ep.* 7. ad fin. Hae mihi causae utrique (villae) quae desant astruendi.

II.) Translate. ¶ 1. Saepissime sumitur pro fingendo addere, superaddere: et occurrit — a) Astruere aliquid alicui rei. — Generalit. *Ovid.* 2. *Art. am.* 119. Jam molire animom, qui daret, et astrue formae. quidam leg. formam. *Velley.* 2. 55. 2. aliquid gloriae alicujus. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 35. 58. (119). aliquid magnificentiae alicujus. *Plin.* 3. *Ep.* 2. aliquid dignitati alicujus. *Id.* 4. *ibid.* 17. famae alirujus. *Id.* *Paneg.* 74. felicitati alicujus. — Speciatim de iis quae dictis adduntur. *Plin.* *Paneg.* 35. Astruere aliquid edicto alterius. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 6. 6. (17). his aliquid. *Id.* 12. *ibid.* 18. 41. (83). Periti rerum astruxerunt, non ferre tantum annuo fetu etc. Ita habetur in editionibus antiquis a. 1470. et 1472., et in omnibus MSS., quos vidit *Harduinus*: in editione a. 1469. et in aliis fere omnibus etiam recentioribus legitur asseverant. Hanc tamen notionem asfirmandi, ut *Forcellinus* ajebat, seu potius addendi aliquid iis quae affirmata sunt, recte defendere possumus, eamque huic verbo tribuunt *Agroetius Orithogr.* p. 2268. *Putsch.* et *Beda* *ibid.* p. 2334. — Eodem ferme sensu Astruere sibi aliquid est asfirmare, imaginando superaddere. *Quintil.* 8. 3. 63. An quisquam tam procul a concipiendis imaginibus rerum abest, ut cum illa in Verrem legit (*Cic.* 7. *Verr.* 33.): Stetit soleatus pretor populi Romani cum pallio purpureo tunicaque talari, muliercula nixus in littore, non solum ipsum os intueri videatur et locum et habitum, sed quendam etiam ex iis, quae dicta non sunt, sibi ipse astruat? — Item absolute Astruere alicui rei, ut apud *Sil.* 1. 4. 8. Astruit auditis, docilis per inaniam rerum Pascere rumorem vulgi, pavor. Adde *Tac.* *Agric.* 4. *Apul.* 11. *Met.* 23. Ad istum modum fusi prebuis et astructis lamentationibus. *Scribon.* *Compos.* 227. Cumulare et astruere medicamentum. — b) Item Astruere aliquid alicui, ut apud *Plin.* *Paneg.* 46. Astruere laudem alrui. *Tac.* 1. *Hist.* 78. nobilitatem ac decus alicui. ¶ 2. In oratione est etiam alrui, quae e. aliis superaddere. *Velley.* 1. 17. 2. Ut Livium quoque primum elati astraui? h. e. agnoveres. *Marshall.* 3. 20. 4. An quae Neroni falsus astruit scriptor? h. e. attribuit. ¶ 3. Astruere aliquem alicui rei est eum effingere, subornare, instruere. *Caet.* 10. 1. 27. Namque gentis ejusdem levissimos falsis criminibus astruunt, monitos, tum demum ea deferre, cum ipse justisset.

ASTU vel asty, nomen est neutrum indeclinabile (*V. Priscian.* 15. p. 1012. *Putsch.*) a Graeco ἀστυ, eos, τό, urbs, v. in u. multa ex Latinorum consuetudine (quamquam et asty interdum, servatis Graecis litteris, legitur) et dicitur per antonomasiam de urbe Athenarum, quoniam modum urbis de Alcaandria apud eosdem Graecos, et urbs apud Latinos de Romae tametsi proprie Astu pars Athenarum fuit, cui Acropolis opponitur. *Aecius* apud *Non.* 357. 14. *Merc.* Omnes qui arcem astuque necolunt cives. *Virg.* *Eun.* 5. 6. 17. An in astu venit? *Cic.* 2. *Legg.* 2. 5. Ut astra Attici priusquam Thescus eosdem migrare ex agris, et in asta, quod appellatur, omnes se conferre jussit etc. *Nep.* *Themist.* 4. Xerxes, Thermopylis expugnatis, protinus accessit astu, ibique, nullis defendentibus, incendio deleuit. *Id.* *Atrid.* 6. Postquam astu venit. *Vitruv.* 8. 3. Ea in asty, et ad portum Pyraeum ducti sunt salientes. *Id.* 7. *Praefat.* sub fin. In asty, sed casu ablat.

ASTULA, a, f. 1. Idem omnino quod astula, quam vocem vide. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 11. 21. (54). Flos resinae cum molla astula tenni brevique avulsus. et *ibid.* 12. 23. (57). Nec corpori ipsi (piceae) pareat, quoniam astula in fructu est. h. e. etiam astula piceae abscissa utilitatem habet. Ita posterius hoc *Plinii* loco habetur in MSS. omnibus, quos vidit *Harduin.*, et utroque in editionib. princip. a. 1469. 1470. et 1472., nisi quod in his addita aspiratione hastula editum est. Alii quidam astula nunt. Eadem varietas lectionis est apud *Celsum* 5. 20. n. 35. Eadem offensa etiam in filicis astula est. *Casaubon.* enim hanc veram lectionem esse ait: at *Almeiden.* credidit in filice est: multo rectius. Legitur praeterea astula apud *Paulin.* *Nolan.* *Carm.* 25. in natal. *Fel.* 10. 137. vicit brevis astula flammam. (*Voss.* *Etymol.* legit astula). Et *Ep.* 31. (al. 11.) In segmento pene atomi astulae brevis. Et *Plin.* *Vater.* 1. 36. Tardus pingues in astulas concides. — *Isid.* 17. *Orig.* 6. scri-

bit, astulam a tollendo esse nuncupatam, quasi *abstulam*. Sed *Voss. Etymol.* docet *astulam* pro *assulam* ea ratione dictam esse a Latinis, qua *pultare* pro *pulsare*, *aggreus* pro *aggressus*, et similia. — *NB.* De astula regia *V.* in *HASTULA*.

ASTULOSUS, a, um, adject. ut *resina astulosa* apud *Marcell. Empir. Medicam. sub fin.*, ubi fortasse intelligit resinam ex astulis picæ, de qua *Plin.* 16. *Hist. nat.* 12. 23. (54), cuius verba in voce superiori retulimus.

ASTUPEO vel *adstupro*, es, vi, ere, n. 2. (ad et *stupro*) idem quod *stupro*, vel valde *stupro*, vel ad aliquam rem *stupro* (It. *stupirst*; Fr. *s'étonner*; *Hisp. asombrar*; Germ. *bei etwas stannen*; Angl. *to be amazed at*). Occurrit — a) Cum *Dat. Ovid.* 3. *Met.* 418. *Astupet* ipse sibi. *Seneca Tranquill.* 8. Non te pudet quisquis divitiis *astupes*? *Stat.* 3. *Theb.* 405. cui fida manus proceresque socerque *Astupet* oranti. — b) Absolute de rebus inanitis. *Stat.* 2. *Theb.* 13. Tum steriles luctu, possessaque Manibus arva, Et ferrugineum nemus *astupet*, ipsaque tellus Miratur patuisse retro.

ASTUR, ūris, m. 3. genus avis, quem Itali dicunt *terzuola* et *astore*, Fr. *astour*, Germ. ein *Habicht-art*, Angl. a hawk or buzzard, ex accipitrum genere, cuius formam naturamque *Aldrovand.* l. 5. *Ornithol.* c. 1. describit; et putat derivari a Græco *ἀστυρ*, *Asurm.* 5. *Mathes.* 7. sub fin. Accipitres, falcones, astures, aquilas alere. — *NB.* De Asture nom. pr. *V.* ONOM.

ASTURCO, ōnis, m. 3. equus ab Asturibus Hispaniæ gentē, unde venit, appellatus, molli et glomerato alternantium erurum passu incedens, et sessorem non surrectiis, atque ob id magno in pretio habitus. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 42. 67. (166). In Hispania Gallaica gens est, et Asturica: equini generis, (hi sunt quos thei-dones vocamus, miuori forma appellatos asturcones) gignunt, quibus non vulgaris in cursu gradus, sed molliis alterno crurum explicatu glomeratio etc. *Martial.* 14. 199. cui titulus est *Asturco*. Hic brevis, ad numerum rapidos qui colligit ungues, Venit ab auliferis gentibus Astur equus. *Sil.* It. 3. 336. Aut in concussu glomerat vestigia dorso, Aut molli pacata celer rapit esseda collo. *Cic.* 4. *Herenn.* 50. 63. Asturconi locus ante ostium suum datur. *Seneca Ep.* 87. Non omnibus obesis mannis et asturconibus et tolutariis præferres unum illum equum ab ipso Catone defictum? Adde *Sueton. Ner.* 46., *Veget.* 2. *Veter.* 28. 38. et *V. Schneider.* ad b. l. — Etiam de aliis, qui totum, ac molliiter gradum glomerant, *asturco* dicitur. Hinc *asturconem Macedonicum* legimus apud *Petron. Satyr.* 86., tametsi illi ibi aliter lectionem mutare conati sunt. *V. Varior.* notas in *Petronio Burmanni.*

ASTUS, a, nm. *V.* ASTUTUS.

ASTUS, us, m. 4. Origo, ut ait *Paul. Diac.* p. 6. 3. *Müll.*, est a Græco *ἀστυ* urbs, quia qui in urbibus versantur assidue, cautiore et acutiores esse videntur, quam qui in agris et pagis degunt. Itaque astus est calliditas, astutia (It. *astuzia*, *accortezza*, *furberia*; Fr. *adresse*, *ruse*, *fourberie*; *Hisp.* *destreza*, *astucia*; Germ. *die Schlaueheit*, *Gewandtheit*, *List*; Angl. *craft*, *subtily*, *cunning*, *knavery*). Usurpatur — a) Sæpiissime a Poetis antiquis in Absluto singulari et quodammodo adverbialiter. *Plaut. Capt.* 2. 1. 26: Doli non doli sunt, nisi astu colas. *Id. Pæn. prol.* 111. Docte atque astu aliquid querere. Adde *eumd.* *ibid.* 5. 4. 53., *Epid.* 4. 1. 19. et *Trin.* 4. 2. 123. *Ter. Andr.* 1. 3. 3. et *Phorm.* 1. 4. 5. Astu providere aliquid. *Id. Eun.* 5. 4. 2. Astu rem tractare. *Virg.* 11. *Æn.* 704. Consilio versare dolos Ingressus et astu. Adde *eumd.* 10. *ibid.* 522. — b) Posteriores usi sunt etiam in prosa oratione, in Abl. sing. in recto et quarto casu plurali, interdum et cum adiectivis. *Liv.* 35. 14. Perplexum Punico astu responsum. *Id.* 42. 47. Astu magis, quam vera virtute. *Seneca Troad.* 527. Callidos astus nectere. *Id. ibid.* 618. Astus, fraudes, dolos advocare. *Tac.* 2. *Ann.* 20. Astus hostium in perniciem ipsis vertebat. *Id.* 12. *ibid.* 45. Nil tam ignavum barbaris, quam machinamenta et astus oppugnationum. *Id.* 2. *ibid.* 61. Astu aggredi aliquem. *Id.* 5. *Hist.* 17. Astu ducis. *Id.* 14. *ibid.* 2. Libertæ astu disjectum. *Quintil.* 9. 1. 20. Astu carere. *Val. Flacc.* 2. 555. Acris astus. *Id.* 5. 222. Exequi astus. *Sil.* It. 16. 32. Non ars, aut astus belli, vel dextera deerat. *Id.* 7. 744. Astus exuere. *Gell.* 11. 18. Firmare animum ad astus insidiarum.

Petron. Satyr. 97. Ulixem astu similimo vicit. — *Ciceroni* quoque tribuerunt quidam *3. Off.* 16. 68. Non placuisse majoribus nostris astus. Sed ibi passim ac rectius legitur astutos. — *NB.* De nom. pr. *V.* ONOM.

ASTUTĒ, adverb. (astutus) Comp. *Astutius* et Sup. *Astutissime*. — Astute est callide; versute (It. *astutamente*; Fr. *avec ruse*, *adroitement*; *Hisp.* *astutamente*; Germ. *auf listig*, *schlaue Art*; Angl. *craftily*, *shily*, *cunningly*). *Plaut. Epid.* 2. 2. 96. Astute comminisci aliquid. *Id. Most.* 5. 1. 21. Docte atque astute captare. *Id. Rud.* 4. 7. 14. Consulte, docte atque astute cavere. *Ter. Andr.* 1. 2. 13. Id. vultu, nos — oscitantes opprimi — astute. *Id. Eun.* 3. 3. 3. Astute labefactare aliquem. *Id. Phorm.* 5. 8. 75. Satis astute aggredi aliquem. *Cic.* 1. ad *Q. fr.* 2. 1. Nihil enim nec temere dicere, nec astute retinere debeo. *Id.* 10. *Att.* 6. 1. Astute nihil agere. *Martius* apud *Cic.* 11. *Fam.* 28. 3. Astute agere. *Varro* 9. *L. L.* 1. *Müll.* Sed ne astutius videar posuisse etc. *Gell.* 18. 4. ad fin. Levia inaniqua pro gravibus et veris astutissime componere. *Lactant.* 1. 22. Astutissime excogitare.

ASTUTIA, æ, f. 1. (astutus) calliditas et solertia, qua rem nostram provide prudenenter agimus, ideoque esse potest aut urbana, qua nocemus nemini, aut perverso ingenio in inventendis dolis et fallaciis (It. *astuzia*, *furberia*; Fr. *astuce*, *adresse*; *Hisp.* *astucia*, *destreza*; Germ. *die Schlaueheit*, *Verschlagenheit*, *Listigkeit*, *List*; Angl. *craftiness*, *archness*). Occurrit — a) Fere in singul. numero. *Plaut. Capt.* 2. 1. 59. Inest spes nobis in hac astutia. *Id. ibid.* 3. 4. 7. Astutiam atrocem sibi reperire. *Id. ibid.* 3. 3. 15. Macinarii corde astutiam aliquam. *Id. Epid.* 3. 2. 27. et *Mil. glor.* 2. 82. Instituire astutiam. *Ter. Andr.* 4. 3. 8. Nunc opus est tuā mihi ad hanc rem expromptā malitiā atque astutiā. *Id. Heaut.* 4. 3. 32. Vim tantam in se et potestatem habere tantæ astutiæ. *Pacuvius* apud *Cic.* 5. *Fin.* 11. 31. Quibus (feris) abest ad præcavendum intelligendi astutia. h. e. acumen, perspicacia, ut interpretatur *Forcellinus*, qui b. l. singulari peragr. distinguit. *Cic. Cluent.* 65. 163. Quod si aut confidens astutia, aut callida esset audacia, vix ullo obstiti modo posset. *Id.* 3. *Fam.* 10. 9. Quæ tamen ego omnia in repetenda (al. expetenda) amicitia tua non astutia quadam, sed aliqua potius sapientia secutus sum. *Forcellinus* b. l. astutiam pro urbana quadam calliditate et solertia accepit, eundemque singul. paragr. distinguit. — b) Interdum et in numero plur. *Plaut. Mil. glor.* 2. 2. 78. In regione astutiarum mearum te induco. *Id. Epid.* 3. 2. 39. Permeditatus dolis astutisque onustus. Adde *Ter. Andr.* 3. 4. 25. *Cic.* 3. *Off.* 17. 68. Aliter leges, aliter philosophi tollunt astutias.

Homonym. *Astutia* differt ab *astu*, ut *actus* ab *habitu*; *astutia* enim habitum significat, *astus* actum.

ASTUTULUS, a, om. adject. diminut. ab *astutus*. *Apul.* 6. *Met.* p. 184. *Em.* Nec tamen astutulæ anus mûlvino oculos effugere potul. *V.* STULTULUS.

ASTUTUS, a, um, adject. Est vox ab *astus* formata, ut *fortuitus*, *gratuitus* etc., per syncopei ut *versutus*, *cinctutus* etc. Comp. *Astutior*; Sup. *Astutissimus*. — Astutus primo significat urbane callidum; solertem, sagacem, et quod in rem suam est diligentissime providentem: scilicet ab *ἀστυ* urbs; nam in urbe degentes sagaciores cautioreque esse solent, quam qui in agris, ut ex *Paul. Diac.* in *Astus* sub init. diximus. (Quod in eodem *Paul. Diac.* legitur *Astutus*, arte lutus, ne ipsi quidem *Vossio* placet). Sæpius tamen in malam partem accipitur pro versuto, malitioso, ad decipiendum alios ingenioso, doli machinandi perito (It. *astuto*, *accorto*, *furbo*; Fr. *adroit*, *ruse*, *astucieux*; *Hisp.* *astuto*; Germ. *schlau*, *verschlagen*, *listig*; Angl. *cunning*, *crafty*, *sagacious*, *arch*, *sly*). *Plaut. Amph.* 1. 1. 112. Malus, callidus, astutus admodum. *Id. Cas.* 5. 1. 6. Nec fallaciam astutiorum ullus fecit poeta. *Id. Asin.* 3. 2. 19. Astuti viri. *Ter. Heaut.* 5. 1. 1. Ego me non tam astutum, neque ita perspicacem esse, id scio. Adde *eumd.* *ibid.* 2. 1. 10. et *Adelph.* 2. 2. 13. *Cic. Orat.* 19. 64. Oratio philosophorum nihil iratum habet, nihil invidum, nihil atrox, nihil mirabile, nihil astutum. *Id.* 2. *Verr.* 11. 34. Ita fiet, ut tua ista ratio existimetur astuta; meum hoc consilium necessarium. *Pseudo-Ascon.* *ibid.* *Astuta*, urbana, etenim urbs *ἀστυ* dicitur. *Cic. Mur.* 4. 8. Labores, per quos præ-

mia ceperis, cum adeptus sis, depouere, esset hominis et astuti et ingrati. *Id.* 3. *Off.* 13. 57. Hoc celandi genus est hominis non aperti, non simplicis, non ingenui, non iusti, non viri boni; versuti potius, obscuri, astuti, fallacis, malitiosi, callidi, veteratoris, valri. Adde *eumd.* *ibid.* 16. 68. *Id.* 3. *Fam.* 8. 6. Quod si quis me astutiorum fingit. *Horat.* 1. *Sat.* 3. 62. pro bene sano et non incauto fictum astutumque vocamus. *Id.* 2. *ibid.* 3. 186. Astuta vulpes. *Propert.* 3. 9. 54. Partiborū astutæ tela remissa fugæ. *Plin.* 36. *Hist. nat.* 26. 66. (192). Ut est astuta et ingeniosa solertia. *Quintil.* 9. 3. 65. Cum te pro astuto sapientem appelles. *Tac. Germ.* 22. Gens non astuta, nec callida. *Gell.* 5. 10. Consilium astutum capere. *Martial.* 12. 89. 4. Homo solers et astutus. *Augustin.* *Serm.* 17. de sanctis 4. Astutissimus adversarius. *Id.* 21. *Civ. Dei* 6. Astutissima calliditas. — *NB.* Adjective *astus*, a, um pro astutus. *Accius* apud *Non.* p. 16. 16. *Merc.* Nisi ut asta ingenium lingua laudem. *Plaut. Pæn.* 5. 4. 80. Misera timeo, quid hoc sit negotii: mea soror ista stupida est sine animo asto. Ita *Cujacius* refert hæc duo loca ad lib. 1. de *Feud.* tit. 2.; sed aliter res se habet. Rectius enim alii plerique optimi Codicis auctoritate freti priore quidem loco legunt *astu* pro *asta*; posteriore autem sic: *Misera timeo quid hoc sit negotii, mea soror: ita stupida sine animo asto; ut asto vel adsto sit verbum.* Addunt alii et illud ejusdem *Plauti Truc.* 4. 4. 39. Næ istum ecaster bodie astis confertum fallacis: subaudi dimittam: sed alii leg. astutis; et sane recte, id enim et versus postulat.

ASTY. *V.* ASTU.

ASTYCUS vel *asticus*, a, um, adject. *ἀστυκός*, al *asty*, seu *astu*, hoc est urbem Athenarum pertinens. Hinc *astyci* ludī ludī videntur fuisse, quos Athenienses in honorem Bacchi in urbe instituerant. *Jul. Scalig.* 5. *Emend. temp.* scribit, fuisse ludos scenicos. Ad eorum imitationem etiam Caligula Syracusis *astycos ludos* edidisse legitur apud *Sueton.* in *ejus Vita* 20., ubi alii leg. *asticos* æque recte; nam et *ἀστυκός* Græce scribitur. Quidam eod. habent *Aticos*, alii *Acticos*: quidam etiam *hasticos*, quod quidam interpretantur ludos militares, in quibus simulacro quodam pugnae basis luderetur, quemadmodum in gladiatoris gladio dimicabatur. Alii denique *iselasicos* reponendum putant, quod unice probandum *Forcellino* videbatur; at recentiores nihil mutandum esse censent.

ASTYLIS. *V.* infra ASTYTIS.

ASTYNOMUS, i, m. 2. *ἀστυνόμος*, censor urbis, ædilis: ab *ἀστυ* urbs et *νόμος* lex. *Inscript.* apud *Romanelli Topogr. Napol.* t. 1. p. 360. et apud *Orell.* 3802. AGATHOSTRETI AEGINENSI SACR. CYRAT. QVOD MINERVAM PER ANNOS QVADRAGINTA SANCTE COLVERIT, TEMPLVM CORONIS ORNAVERIT, JYXTA ARAM ASTYNONI VELIKENSIS....

ASTYSMUS, i, m. 2. urbanitas sine iracundia (ab *ἀστυ*, urbs). Ita *Isid.* 1. *Orig.* 37.; nisi forte hic reponendum sit *asteismus*, quam vocem *V.*

ASTYTIS, idis, f. 3. *ἀστυρίς*, ita appellata ab α privativo et *στυ* arrigo, quia Veneri refragatur, genus lactuæ rotundæ minima radice, latiss. foliis. *Plin.* 19. *Hist. nat.* 8. 38. (127). ubi alii leg. *astylis*: sed *astitis* defenditur ab *Haraduno* auctoritate *Eustathii* ad *Iliad.* x, itemque a *Sillig.* qui Græcis litteris edidit. *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 2. p. 335.) hæc ait: *L'astyris* est une sorte de gui, nommé par Théophraste (*de Causis* 3. 16.) *στυρίς*. *V.* et EUNUCHION.

ASYLA, æ, f. 1. berba est Latine *ferus oculus* dicta. *Plin.* 25. *Hist. nat.* 13. 92. (145). *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 363.) hæc ait: *Pline* a vraisemblablement mal compilé quelques auteurs contemporains; peut-être cet auteur disait-il que, quand les animaux avaient été piqués par la mouche asyle, *asylus*, ils en cherchaient aussitôt le remède dans l'*anagallis*.

ASYLUM, i, n. 2. *ἀσylum*, templum, aliunde quivis locus inviolabilis, consecrationis lege tutus, ad quem confugientes sine summo periculo avelli non poterant: ab α privativo et *συλᾶν* spolio, rapio: vel quasi *asylon*, ab α privat. et *συγ* traho, quod inde extrahi neminem fas esset, ut *Servius* docet ad *Virg.* 2. *Æn.* 761. — Asylum primum Athenis sibi constituerunt Hercules posterius, veriti vim eorum, qui ab illo fuerant vexati, ut *Serv.* scribit loc. cit. Alii a Cadmo primum Thebis apertum fuisse putant. Deligebantur autem ad hoc templa præcipue, et luci propter religionem, quæ talia loca magis verenda reddit et tuta. Tale fuit tem-

plum et locus Apollinis in Delo insula, ea religione et iure sanctum, quo sunt templa, quae asyla Graeci appellant, ut Liv. 35. 51. loquitur. — Graecos imitatus Romulus, et ipse asylum in ipso urbis primordio Romae constituit, inter Capitolium et arcem, loco densis arboribus septo; quo ex finitimis populis turba omnis, sine discrimine, liber, an servus esset, avida rerum novarum perfluit; idque primum ad ceptam magnitudinem roboris fuit, ut Liv. 1. 8. narrat: idem vero capit Juvenal. 8. 272. Et tamen ut longe repetas longeque revolvas Nomen, ab infami gentem deductis asylo. — Confuentes in asylo rei a legibus tui erant; neque abstrahi inde poterant, ne loci sanctitas violaretur.

L) Proprie. Tacit. 4. Ann. 60. Crebrescebat Graecas per urbes licentia atque impunitas asyla statuendi: complebantur templa pessimis servitorum: eodem subsidio obarati adversum creditores, suspectique capitalium criminum receptabantur. Liv. 1. 8. Aperire asylo. Cic. 3. Ferr. 33. 85. Confugere in asylo. Virg. 2. Aen. 761. Iunonis asylo. Id. 8. ibid. 342. Iucum asylo referre. Tac. 3. Hist. 71. Locus asyli. Gell. 6. 2. ad fin. Perfugient ad fani necessitatem tamquam in aliquo asylo.

II) Translate est ¶ 1. Domicilium. Lucan. 1. 97. Exiguam dominos commisit asylo. h. e. parva urbis commisit in praedia Romulum et Remum: est tamen allusio ad asylo per eos constitutum. V. COMMITTO. ¶ 2. Est etiam tutum perfugium. Auct. de Fortun. viciss. 93. ed. Wernsdorff. Credite, quis fidem Fortuna videtur asylo. Non erit hoc (ab leg. haec), non fuit illo mihi. Ael. Lamprid. Sever. 2. Qui Papinianum juris asylo et doctrinae legalis thesaurum — occidit.

ASYMBOLUS; a, um, adject. ἀσύβολος, qui symbolum non dedit, hoc est nullo collato pretio una cum aliis convivio adest, quem Horat. 4. Od. 12. 23. vocat *immanem*: ab a privativo et σύβολος, vel σύμβολη collatio, collecta, quae fit a singulis ad communes dapes. Ter. Phorm. 2. 2. 25. Te ne asymbolum venire, unctum atque lautum a balneis, otiosum ab animo? Adde Gell. 6. 13.

ASYNDETE, adverb. ἀσυνδέτως, sine copula. Pompejus grammaticus Comment. art. Donat. sect. 28. p. 377. Hic rei contrarius est ille tropus asyndetus. Dicunt asyndete, tropum faciunt.

ASYNDETEUS, a, um, vel asyndetes, on, adject. ἀσυνδέτος, hoc est non colligatus. ¶ 1. Asyndeton, absolute neutrorum more apud Grammaticos est figura (Latine dissolutio) qua, demptis conjunctionibus, dissoluta plura dicuntur, ut Cic. ait Orat. 39. 135. Talis est illa apud eund. 4. Herenn. 30. 41. Gere morem parenti, parce cognatis, obsequere amicis, obtempera legibus. Et apud Quintil. 9. 3. 42. Qui indicabantur, eos vocari, custodiri, ad senatum adduci iussi: in senatu sunt positi etc. Asyndeton est ab a privat et σύνδετος colligatus, a σύνδεω stipul ligo. Alii leg. Asyntheton ab a privativo et σύνδετος, compositus, coagmentatus, a συντίθημι compono, coniungo. Quamquam asyntheton hoc schema recte dici, negat Foss. 5. Instit. Orat. 2. Latinis litteris occurrat apud Diomed. p. 440. Putsch. et Jul. Ruffin. de schem. lex. 18. p. 252. Frotsch. Ceterum Graecis litteris legitur. — Dicitur praeterea ἀσυνδέτος a Charis. 4. p. 250. Putsch. cum pluralis dictio singulari verbo concluditur, ut in illo Virg. 1. Aen. 20. hic illius arma, hic currus fuit. Debit enim dicere fuerint. ¶ 2. Asyndetus Mercurius apud Sardon. 8. Ep. 11. est astrologorum propria vox, quibus signum aliquod asyndetum dicitur, cum nulla ratione aut aspectu rem alio signo jungitur.

ASYNDETES, a, um, adject. ἀσυνδέτης, incompositus. Capell. 9. p. 321. Irspatilis alia sunt composita, alia disjuncta atque asynheta: composita sunt, quae per ordinem currunt; incomposita, quae ex diversis sibi invicem copulantur. V. vocem praeced. 3.

ASYNTRÖPHON, i, n. 2. quoddam rudis sensus. Japil. Herb. 87.

ASYSTATOS, a, um, adject. ἀστάτος instabilis, ab a privat et σύνστασις, constitutus. Lactant. 3. 6. Arceles introduxit genus philosophiae ἀστατον, quod Latine instabile, sive inconstans possumus dicere. Id paulo post. Quod in scholis proponi solet in asystati generis exemplum.

AT

AT vel est, conjunctio adversativa. — a) Ratione habita scriptio, olim at et ad promiscue scribebatur et usurpabatur ob affinitatem, quam littera t et d inter se habent: idque observasse se non in codicibus solum, sed etiam in antiquis monumentis testatur Pierius ad illud Virg. 4. Aen. 1. At regina gravi: ubi Ad regina in antiquo codice legisse se ait; et in illo 3. Aen. 371. meque ad tua limina, scriptum esse at tua limina. Sic atque pro atque legitur in antiq. Inscript. Quae scribendi ratio etiam tempore Quintilianum vigeat, ut colligitur ex ejus verbis 1. 7. sub finit. Sed Grammatici eam postea legem steterunt, ut praeposito per d, ad; conjunctio per t, at scriberetur. Quae lex ita paullatim receptissimo usu firmata est, ut nequaquam sit ab ea recedendum. — b) Ast (quod fortasse librariorum inscitia vel oscitantia saepe in ad mutatum est) occurrit non modo apud antiquissimos quosque, ut in Lege Servii Tullii apud Festum p. 230. 15. Müll., in Lege XII. Tabul. apud Cic. 2. Legg. 24. 60. et apud Festum p. 162. 18. Müll., in Ennio apud Non. p. 516. 16. Merc., Plaut. Capt. 3. 5. 25. et Trin. 1. 2. 37., in Formula apud Liv. 10. 19., atque in Legis formula apud Cic. 3. Legg. 3. 9. et alibi; verum etiam interdum in familiari sermone occurrit, ut apud Cic. 1. Att. 16. 16. et 6. ibid. 5. 2.; saepius tamen apud Poetas, ut Cic. in Prognosticis apud Priscian. 16. p. 1034. et 18. p. 1170. Putsch., Lucret. 5. 515. et alibi, Virg. 3. Aen. 330. et alibi, Horat. 1. Sat. 6. 125., Ovid. 6. Met. 685. et alibi Val. Flacc. 8. 255. et alibi, Sil. 12. 9. 161., 10. 548. et alibi. Cf. Hand. Tursell. I. p. 417. — 451. — NB. Alios, praeter inferias alatos, hujus conjunctionis usus refert Charis. 1. p. 204. Putsch., ubi scribit se in Glossis antiquitatum reperisse, usurpatam fuisse pro atque, ac, ergo, tamen, cum; sed nullo hac exemplo confirmat. — c) Particula at naturae suae in principis debet collocari; a Poetis tamen interdum per scientiam alicui vocabulo postponitur. Virg. 7. Ecl. 67. Saepius at si me, Lydia formose, revisas. Id. 3. G. 331. Aestibus at medullis umbrosam exquirere vallonem. Horat. 1. Sat. 2. 47. Tulor at quanto merx est in classe secunda. Id. ibid. 8. 37. Mentior at si quid, merdis caput iniquiter albis Corymbor. Propert. 1. 6. 22. Semper at armatae cura fuit patriae. Val. Flacc. 8. 255. Gramineis ast inde toris discumbitur. Stat. 4. Theb. 116. Major at inde est. — d) Saepae cum apud Poetas, tum apud oratores elegans hujus particulae repetitio occurrit. Cic. 2. Fam. 15. 4. Puerum, inquis? at quæstorem, at nobilem adolescentem, at omnium fere exemplo. Id. 5. Ferr. 4. 8. Si non virtute, non pudicitia, at sermone, at litteris, at humanitate delectamini. Id. 10. Att. 12. 4. At semel? At una in re? Virg. 2. G. 467. At securo quies, at latis olia fundis, at filigida Tempe etc. Horat. 1. Sat. 3. 32. at est bonus, at tibi amicus, at ingenium ingens etc. Adde Ovid. 3. Amor. 7. 1. — e) Ratione habita originis, ab ἀτάρ (quod eandem fere habet significationem) derivari putat Foss. Etymol. in Ad. Recentiores vero philologi rectius censent at esse pro ait, et ast pro ais tu (quemadmodum an pro ain, hoc est aisne, V. AN sub init.), ac primo quidem particulas at vel ast usurpatas fuisse tamquam adversativas ad ea significanda quae ab aliis obicerentur, ita ut at esset pro ait ille, ast pro ais tu. Et sane pierisque in locis pro at rectissime reponi potest ait vel inquit ille, et apud Horat. 1. Sat. 1. 49. Veli die, quid referat intra Naturae fines viventi, jugera centum An mille arel? At suave est ex magno tollere acerco. Ubi etque recta poeta dicere poterat: Suave est, inquit, ex magno tollere acerco: quemadmodum et 1. ibid. 4. 73. dixit: Nec recito cuiquam nisi amicis, idque coactus; Non ubi vis coramque quibustibet. — Eade-re gaudes, inquit, et hoc studio praeus facis. Progressu vero temporis atque usu factum est, ut non modo particula at cum additis inquit et inquit conjungeretur (ut in Bruto apud Cic. 1. ad Brut. 4. 2. At hoc ipsum, inquit, inique facis, qui appelles. Et in Cic. Parad. 5. 2. At sumos, inquit, civitatis principes.); verum etiam usurparetur, quin alterius personae aliquid obicerentis ratio haberetur (ut apud Cic. 2. Phil. 9. 21. At ego suasi. Scilicet is animus erat

Milonis, ut prodesset reipublicae sine suatore non posset. — At laetatus sum. Quid? ergo in tanta laetitia etc.); ideoque generaliter adhiberetur ad oppositionem vel objectionem significandam, licet haec ipsa sibi faciat qui loquitur (It. ma; Fr. mais; Hisp. pero, mas; Germ. allein, aber, doch, dagegen; Angl. but, yet). Itaque at vel ast est semper conjunctio adversativa; et

1.) Proprio ac stricto sensu usurpator cum obiectio interseritur, hoc est aliqua praecedentibus adversantia subduntur, sive ab aliis allata poterant, sive a vobis ipsis proferantur: et cum anteoccupationi, tum subjectioni servit: et occurrit — 1.) Interdum cum et alii et nos adversamur. Plaut. Epid. 5. 2. 24. At mihi magis lubet solum te rogare. etc. At nihil scies. Cic. 2. Fin. 27. 88. Dempta colim aeternitate nihil beatior Jupiter, quam Epicurus; uterque enim summo bono fruatur, id est voluptate. — At enim hic etiam dolore. — At eum nihil facit. Id. Senect. 11. 25. At multi ita sunt imbecilli senes, ut nullum officii — minus exequi possint. — At id quidem non proprium senectutis vitium est, sed commune valetudinis. — 2.) Saepius at occurrit, cum aliquis unus tantum adversatur praecedentibus. Plaut. Epid. 1. 1. 30. etc. Edepol, facinus improbum. etc. At jam ante alii fecerunt idem. Adde eund. Bacch. 1. 1. 41. et 68. et alibi. Ter. Andr. 1. 2. 6. Var. Qui (herus) — nunquam cuiquam nostrum verbum fecit, neque id aegre tulit. etc. At nunc faciet, neque, ut opinor, sine tuo magno malo. Cic. 7. Att. 11. 3. «Non est, inquit, in partibus respublici». At in aris et focis. Id. Mil. 6. 15. Quid porro querendum est? factumne sit? At constat. A quo? at patet. Id. 3. Ferr. 55. 143. Quid ita? ne viduolum opus foret? at erat probatio tua. Ne parum locuples esset? at erat, et esset amplius, si velles. Id. 6. Fam. 6. 10. Numquam, nisi honorificentissime Pompejum appellat (Caesar). — At in ejus persona multa fecit asperius. — Armorum ista et victoriae sunt facta, non Caesaris. — At nas quemadmodum est complexus? Id. 1. Catil. 11. 28. Quid tandem impedit te mos ne majorum? At persaepe etiam privati in hac republica perniciosos cives morte multaverunt. An leges? At nunquam in hac urbe etc. Adde eund. 2. Divinat. 29. 62. Sall. Cat. 31. An quia lex Porcia vetat? At aliae leges etiam cum demum civibus — exitum permitti jubent. Nep. Phoc. 4. Is cum haerens dixisset: O quam indigna perpetueris! illic ille: At non inopio, inquit. Horat. 1. Sat. 6. 49. At Novius collega gradu post me sedet uno. — 3.) Jungitur eleganter aliis particulis, quae vim augent, et sunt enim, etiam, vero, pol, edepol, hercle; aut quibuscumque verbis, ut credo, puto etc. — a) At enim occurrit quoties propositionem adversativam ad rem praesentem referimus eique tamquam fundamentum iuxtam esse volumus. Plaut. Pann. 5. 4. 25. vox. Quid est? quid vis? credis. etc. At enim volo hoc agas. etc. At enim ego istuc. Adde eund. Trin. 3. 2. 77. et Most. 3. 3. 19. Ter. Phorm. 3. 2. 2. Audi quod dicam. etc. At enim tandem jura audire cadem milites. Adde eund. Heaut. 1. 1. 20. et 4. 3. 21., et Adelp. 2. 1. 14. Cic. 1. Off. 40. 144. Irena Pericles. cum casu formosus puer praeteriret dixissetque Sophocles: O puerum pulcrum, Pericle! At enim praetorem, Sophocle, decet non solum manus, sed etiam oculos abstinentes habere. Id. 3. Orat. 12. 47. Id si feceris, multa hic hostia vitia ponemus. At enim non sine meo periculo, Crassus inquit, possum, Sulpici, te reprehendere. Adde eund. ibid. 49. 187. et Mil. 6. 15. Id. 2. Phil. 2. 3. At enim te in disciplinam meam tradideras (sic enim dixisti), domum meam ventituras. Nae tu si id fecisses, melius famae consulisses. Cic. 21. 18. At enim eo fodere, quod cum Hasdrubale letum est, Sagaritum excipiunt. Adde eund. 4. 4. et alibi saepe, et Curt. 6. 9. 16. — Sequentes quoque interrogatione. Plaut. Pseud. 2. 2. 45. Si dare vis mihi, magis erit solum, quam ipsi dederis. Ha. At enim scin quid est? reddere hoc, non perdere herus me misit. Cic. Divinat. in Q. Caelio. 4. 15. At enim cur a me potissimum hoc auxilium petiverunt? Sall. Cat. 51. At enim quis reprehendet, quod in parricidas reipubl. decretum est? Liv. 6. 15. At enim quid ita solus ego civium curam ago? Id. 3. 19. ad fin. At enim divinis humanisque obfuit sceleribus legem vos hoc anno periclituros dicistis? — b) At etiam servit fere admirationi, quod aliquid ceteris accesserit. Plaut. Capt. 3. 4. 31. At etiam, furriter, male mihi loqui audes? Id. Trin. 4. 2. 149. At etiam maledicis? Ad-

de eumd. *Asin.* 5. 2. 73., *Capt.* 2. 3. 98., *Rud.* 3. 4. 6. et *Mil. glor.* 4. 4. 6. *Id. Amph.* 1. 1. 218. At mentiris etiam etc. *Ter. Andr.* 4. 5. 13. At etiam rogas? *Cic.* 2. *Phil.* 30. 76. At etiam aspicias me, et, ut videris, iratus. *Id. ibid.* 34. 86. Quid indignus, quam vivere cum, qui Imposuerit diademum? — At etiam ascribi iussit in fastis, C. Cæsari dictatori Antonium cons. populi jussu regnum detulisse. Adde eumd. 1. *Nat. D.* 41. 115., 7. *Ferr.* 30. 77. et 2. *Cat.* 6. 12. — c) At vero affirmationi servit. *Cic.* 2. *Phil.* 15. 38. At vero Cn. Pompeji voluntatem a me alienabat oratio mea. An ille quemquam plus dilexit etc. *Id. Rosc.* Am. 40. 116. At vero T. Roscius non unum rei pecuniarum socium scilicet. — d) At pol, at edepol, at hercle, at hercule etc. affirmationi pariter inserviunt. *Plaut. Amph.* 1. 1. 220. Non edepol volo proleto. *MERC.* At pol proleto ingratis. Adde eumd. *Capt.* 3. 4. 64. et *Cns.* 2. 3. 15. *Id. Pæn.* 3. 1. 68. At edepol nos tibi in lumbos linguam atque oculos in solum (deciderimus). *Liv.* 34. 31. At hercle in ea controversia, quæ de Argis est, superior sum. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 50. 51. (160). At hercules reliquis omnibus per singulas membrorum partes — certis persister cator remeant boris. Adde eumd. 29. *ibid.* 0. 39. (142.), et *Tac.* 1. *Ann.* 3. et 3. *ibid.* 54. — e) Interdum verba quædam interseuerunt, ut credo, puto, quibus proposito adversativa quodammodo lenitur et per hypothesin proferri videtur. *Cic. Deiot.* 6. 16. At, credo, hæc homo inconsultus et temerarius non videbat. *Ovid.* 2. *Met.* 566. At, puto, non nilro nec quidquam tale rogantem Me petiit. Adde eumd. 3. *ibid.* 266. et 11. *ibid.* 425., et *Virg.* 7. *Æn.* 287.

II.) Particula ut usurpatur etiam, cum quis vehementiori animi motu percussus, ex abrupto ab una ad aliam rem prorsus diversam et priori adversantem auditores rapit: ideoque — 1.) At inservit exclamationi, quæ fiat ob stuporem, indignationem vel dolorem, aut lætitiæ quoque sed raro. *Plaut. Aulul.* 1. 1. 13. At ut scelestas sola secum mormurat! *Id. Mil. glor.* 2. 4. 46. At, Sceledre, quæso, ut ad id exemplum somnium quam simile somniavi! *Id. ibid.* 3. 1. 21. At hoc ne facinus miserrimi mæcerat, meum cor corpusque cruciat! *Id. Rud.* 1. 2. 80. Ejecit alteram. At in vado est: jam facile enabit. *Id. Bacch.* 4. 2. 12. Ninnis iracunde. *Pl.* At scin', quam iracundus siem? *Id. Amph.* 1. 1. 20. At scin' quomodo? faciam ego hodie te superbum, nisi hinc abis. *Id. Trin.* 5. 2. 63. At jam posthæc temperabo. *Cic. Senect.* 9. 27. Qui cum jam senex esset — aspexisse læcetos suos dicitur Ilacrimasque dixisse: At bi quidem mortui jam sunt! *Id. 9. Fam.* 20. 2. Habuisses enim non hospitem, sed contubernalem. At quem virum! *Id. Cluent.* 70. 199. Horum omnium studium — una mater oppugnat. At quæ mater! *Id. ibid.* 49. 136. At quid est decretum? quam juste! quam sapienter! quam diligenter! *Id. 6. Vetr.* 10. 22. Etiam erat inimica improborum (Mamertina civitas), quæ C. Cætonis, illius qui consul fuit, impedimenta retinuit. At ejus hominis? clarissimi ac potentissimi etc. *Id. 3. ibid.* 46. 118. At per deos immortales, quid est, quod de hoc dici possit? *Id. Mil.* 17. 45. Vidit necesse esse Miloni proficisci illo ipso die; itaque anteverit: at quo die? *Sall. Cat.* 40. Postquam illos videt queri de avaritia magistratum, accusare senatum —, miseris suis rancidum mortem expectare: At ego, inquit, volui — rationem ostendam, qua tanta ista mala elfugias. *Hornt. Epod.* 5. 1. At, o deorum quidquid in cælo regit terras et humanum genus, quid iste fert tumultus? *Ovid.* 3. *Amor.* 7. 1. At non formosa est, at non bene culta puella, At, puto, non votis sæpe petita meis! *Stat.* 2. *Silv.* 4. 11. At tibi quanta domus rutila testudine fulgens! — Interdum sequente interrogatione, additur etiam, quo vis auctur. *Ter. Fun.* 4. 4. 1. Exi, scelestæ, foras. At etiam restitas, fugitive? — 2.) Sæpe inservit exhortationi atque ammonitioni, præcipue addito pronome secundæ personæ. *Plaut. Merc.* 5. 4. 53. Satis habeo: at quæso hercle etiam vide. *Id. Capt.* 3. 5. 89. At unum hoc quæso, si huc relitit Philocrates, ut mihi ejus facias conveniendi copiam. *Id. Pseud.* 1. 1. 30. *CAL.* Non adest. rs. At tu cta! *Id. Merc.* 1. 2. 16. At tu edepol sume lætitiæ atque absterge sudorem tibi! *Cic.* 7. *Fam.* 24. 2. At vide quid succenscat. *Id. Dom.* 44. 115. At videte hominis intolerabilem audaciam cum projecta quadam et effrenata cupiditate. *Liv.* 1. 12. At tu, pater deum hominumque, huc saltem arce

hostes. *Catull.* 8. 19. At tu, Catulle, destinatus obdura. *Id.* 1. 7. At tu, natalis, multos celebrande per annos, Candidior semper candidiorque veni. *Virg.* 8. *Æn.* 572. At vos, o superi, et divum tu maxime rector Juppiter, Arcadii, quæso, miserescite regis Et patrias audite preces. *Horat.* 2. *Sat.* 2. 40. At vos, præsentis Austri, coquite borum obsonia. *Id.* 1. *Od.* 28. 23. At tu, nauta, vagæ n. parce malignos arenæ. *Tibull.* 1. 2. 89. At, tu, qui lætus rides mala nostra, caveto Mox tibi. *Ovid.* 12. *Met.* 367. At inferias, juvenum gratissime Crantor, Accipe. *Id. Rem.* am. 371. At tu, quicumque es —, Si sapias, ad numeros exige quidque suos. — 3.) Interdum usurpatur — n) Cum quis bona precatur. *Plaut. Pers.* 4. 3. 18. At tibi di beneficiant omnes! *Id. Men.* 5. 7. 32. At tibi di, adolescens quisquis es, faciant bene! *Tibull.* 1. 7. 55. At tibi succrescat proles etc. *Apul.* 3. *Met.* 16. At mi scelus istud depellant cæcites. — b) Cum quis execratur matakque imprecatur. *Plaut. Most.* 1. 1. 37. At te Juppiter dique omnes perdant! *Ter. Hec.* 1. 2. 59. At te di deaque perduint cum isto odio, Læbes. *Id. Eun.* 3. 1. 41. At te di perdant. *Id. Andr.* 4. 1. 42. At tibi di dignum factis exitium duint. *Catull.* 3. 13. At vobis male sit, malæ tenebræ Orci. *Virg.* 2. *Æn.* 535. At tibi pro scelere, exclamat, pru talibus ausis, Di — persolvant grates dignas et præmia reddant Debita. *Justin.* 14. 4. 10. At vos, ait, devota capita, respiciat di perjuriorum vindices.

III.) At servit etiam transitioni, ideoque usurpatur cum in oratione ab una ad alias res gradum facimus, quæ tamen res non per objectionem proferuntur, sed tantummodo præcedentibus quomodocumque adversantur. — 1.) Generatim. *Ennius* apud *Cic.* 1. *Divinat.* 48. 107. Hinc Remus auspicio se devovet atque secundam Solus avem servat. At Romulus pulcher in alto Quærit Aventino, servans quosque altivo lantium. *Cic. Arnt.* 364. Hic fugit, ictus Horrificos metuens rostri lembudibus acuti. Nam Canis infesto æquitur vestigia cursu — Curriculum nunquam defesso corpore sedans. At Canis ad caudam serpens prolabitur Argo etc. *Cæs.* 5. *B. G.* 3. In ea civitate duo de principatu inter se contendebant, Induciomarus et Cingetorix: ex quibus alter simul atque de Cæsaris legionemque adventu cognitum est, ad eum venit, se suosque omnes in officio futuros — confirmavit, quæque in Treviris gererentur ostendit. At Induciomarus equitatum peditatumque cogere, iisque, qui per ætatem in armis esse non poterant, in silvam Arduennam abdids — bellum parare instituit. Adde eumd. 6. *ibid.* 40. et 2. *B. C.* 7. *Cels.* 5. 17. Ubi facta sunt, quæ separatim fieri debuerunt, in unum omnia miscentur. At pastilli hæc ratio est. Adde *Curt.* 3. 8. 3.; et *Tac.* 1. *Ann.* 38., 4. *ibid.* 13. et alibi sæpe. *Virg.* 1. *Æn.* 689. Paret Amor dictis caræ genitricis et alas Exult, et gressu gaudens iucedit Iuli. At Venus Ascanio placidam per membra quietem Irrigat etc. *Id.* 1. *ibid.* 305. At pius Aneas per noctem plurima volvens etc. Adde eumd. 1. *ibid.* 657., 4. *ibid.* 1., 296., 393., 504., et alibi. — 2.) A Poetis sæpe usurpatur, quoties transitio fit ad rem prorsus aduibrabilem, aut quam auditorum animi jam diu expectabant. *Virg.* 2. *Æn.* 225. At gemini lapsu delubra ad summa dracones Effugiunt etc. *Id. ibid.* 486. At domus interior genitu miserorumque tumultu Misceatur etc. *Id. ibid.* 559. At me tum primum sævus circumstetit horror. *Id.* 3. *ibid.* 225. At subitæ horribilo lapsu de montibus adsunt Flappyæ. *Tibull.* 2. 5. 33. At qua Velabri regio patet, ire solebat Exiguus pulsâ per vada linter aquâ. Adde *Fal. Flacc.* 8. 252. et *Stat.* 1. *Silv.* 1. 46. — 3.) Item a Poetis præsertim usurpatur, cum in plurium rerum enumeratione auditorum animos ad aliquam præcipue attentos reddere volunt. *Virg.* 1. *G.* 56. Nonne vides, croceos ut Tmolus odors, India nitit eburi, molles sua tura Sabæi, At Chalybes nudi ferum, virosque Pontus Castorea, Eliadum palmas Epitros equarum? *Id.* 2. *ibid.* 446. Viminibus salices secundæ, frondibus ulmi, At myrtus validis bastilibus et bona bello cornus. *Sueton. Domit.* 4. In circo, ubi — prælium etiam duplex equestre ac pedestre commissit, at in amphitheatro navale quoque. — Hinc *Servius* ad *Virg.* 7. *Æn.* 363. et 9. *ibid.* 144. docet aliquando at non tam conjunctionis vim habere, quam incipiendi at ad ornatum pertinere. Hinc *Forcellinus* affirmat *Apul.* sæpe at enim usurpare pro autem, ut 9. *Met.* At enim casulæ parvulæ conterminos agros magnos possidebat vicinus dives.

IV.) Sæpe ut usurpatur ad oppositionem significan-

dam; et occurrit aut ipsa una tantum particula, aut cum aliis conjuncta. — 1.) Una tantum particula ut. *Plaut. Capt.* 3. 5. 251. Si ego hic peribo, ast ille. ut dixit, non redit, at erit mihi hoc factum mortuo memorabile. *Ter. Adelph.* 4. 5. 53. Jam id peccatum primum magni, magnum, at humanum. *Cato R. R. præfat.* § 3. Mercatoreum autem strenuum studiosumque rei quærendæ existimo, verum, ut supra dixi, periculosum et calamitosum. At ex agricolis et viri fortissimi et milites strenuissimi gignuntur. *Cic.* 14. *Phil.* 12. 32. Brevis a natura nobis vita data est: at memoria bene redditæ vitæ sempiterna. *Id.* 9. *Att.* 10. 3. Nefarius Hippas —, qui in Marathonis pugna cecidit, arma contra patriam ferens. At Sulla, at Marius, at Cinna recte, immo jure fortasse. *Id.* 1. *Off.* 11. 35. Majores nostri Tusculanos, Æquos — in civitatem etiam acceperunt: at Carthaginem et Numantiam funditus sustulerunt. *Cæs.* 7. *B. G.* 80. Item ex reliquis partibus nostri cedentes usque in castra insecti sui colligendi facultatem non dederunt. At ii, qui ab Alesia processerant, mæsti prope victoriâ desperatâ se in oppidum receperunt. *Id.* 2. *B. C.* 7. Quæ omnes (naves) ceteriorem Hispaniam petiverunt: at ex reliquis una præmissa Massiliam etc. *Sall. Cat.* 52. Postquam Cæsar dicendi finem fecit, ceteri verbo alius alii varie assentiebantur: at M. Porcius Cato — hujuscemodi orationem habuit. *Nepos præfat.* 4. Neque enim Cimoni fuit turpe — sororem germanam habere in matrimonio. — At id quidem nostris moribus nefas dicitur. *Virg.* 6. *Æn.* 541. Dextera (vin) quæ Odis magni sub mœnia tendit; ffue iter Elysium nobis: at læva malorum Exerct pœnas et ad impla Tartara onittit. — 2.) Jungitur et aliis particulis, quæ oppositionem confirmant. — a) At contra, ut apud *Cic.* 7. *Ferr.* 26. 66. Equando igitur isto fructu quisquam caruit, ut videre piratam captum non liceret? At contra, quacumque iter fecit, hoc jucundissimum spectaculum omnibus victorum captorumque hostium præbebat. *Sall. Cat.* 12. Verum illi detubra deorum pietate, domos suas gloriâ decorabant: — at bi contra ignavissimi homines — omnia ea sociis adimere etc. Adde *Lucret.* 1. 367. et 2. 235.; *Ovid.* 2. *Art. nm.* 603.; *Quintil.* 2. 15. 11. et 8. 6. 33.; et *Tac.* 4. *Ann.* 28. — b) At e contrario apud *Nepot. Eumen.* 1. Apud nos — mercenarii scribæ existimantur: at apud illos e contrario nemo ad id officium admittitur etc. Adde *Colum.* 11. *R. R.* 3. 44. — c) At vero, at enim vero, ut apud *Cic.* 2. *Off.* 23. 80. Quid? nostros Gracchos — nonne agraria contentiones perdidierunt? At vero Aratus Sicyonius jure laudatur, qui etc. *Id. Marcell.* 4. Nihil est opere, aut manu lactum, quod aliquando non consumat vetustas. At vero hæc tua justitia et lenitas animi florescet quotidie magis. Adde eumd. 2. *Off.* 20. 70., 1. *Fin.* 10. 33. et 5. *Att.* 11. 1. *Liv.* 5. 9. Io quam sententiam cum pedibus iretur, ceteri tribuni militum nihil contra dicere: at enim vero Sergius Virginusque — primo deprecari ignominiam, deinde etc. — d) At tamen, ut apud *Ter. Andr.* 4. 1. 12. At tamen ubi fides, si roges, nil pudet. Adde eumd. *ibid.* 4. 2. 28. et *F. TAMIEN.*

V.) Particula at etiam pro snitem usurpatur, ac propterea objicendi atque opponendi vim etiam tum retinet. Hoc autem sensu occurrit — 1.) Post propositionem, quæ simpliciter concedit. *Plaut. Pseud.* 1. 3. 95. Nolo victimas: at minimis me exis placari volo. *Ter. Andr.* 4. 1. 55. Parum procedit quod ago: at facio sedulo. *Id. Adelph.* 2. 1. 7. Leno sum, at ita, ut usquam fuit fide quisquam optima. *Cic.* 4. *Acnd.* (2. pr.) 18. 56. Non cognoscebantur foris, at domi: non ab alienis, at a suis. *Id.* 2. *Phil.* 5. 12. Non placet M. Antonio consutus meus: at placuit P. Servilio. *Id.* 4. *Ferr.* 43. 106. Cognitorem adscribit Sthenio. quem? cognatum aliquem aut propinquum? non. Thermitanum aliquem, honestum hominem ac nobilem? oe id quiddam. At Siculum, in quo aliquis splendor dignitasque esset? minime. — 2.) Post propositionem, quæ sub conditione concedit. *Cato R. R.* 2. Si non eo die, at postridie. *Plaut. Bacch.* 2. 3. 131. Si illi sunt virgæ ruri, at mihi tergum domi est. *Cic.* 7. *Ferr.* 27. 69. Si minus supplicio affici, at custodiri oportebat. *Id.* 5. *ibid.* 85. 195. Neque enim est fere quidquam — quin ejus facti, si non bonum, at aliquam rationem afferre soleant. *Id. Mil.* 34. 93. Si mihi republ. bona frui non licuerit, at carebo mala. *Id. Quintil.* 31. 97. Obsecravit — ut aliquando aliquam, si non propinquitatis, at ætatis suæ, si oon ho-

minis, at humanitatis rationem haberet. Adde eumd. *Dom.* 50. 129., 9. *Fam.* 6. 3. et *Cael.* 3. 8. *Cæs.* 6. *Z. G.* 40. Et si pars aliqua circumventa ceciderit, at reliquos servari posse confident. *Liv.* 1. 40. Si tua re subtilia consilia torpent, at tu mea sequere. *Id.* 3. 17. Si vos urbis — nulla cura tangit, at vos veremini deos vestros. Adde eumd. 9. 1. et 10. 26. *Catull.* 30. 9. Si tu oblitus es, at di meminerunt, meministi Fides. *Virg.* 1. *Æn.* 542. Si genus humanum et mortalia tenuit arma, At sperate deos memores fandi atque nefandi. Adde eumd. 4. *ibid.* 615., 6. *ibid.* 406. et 4. *G.* 206. et 239. — 3.) Interdum alii particulis jungitur et majorem vim acquirit: hinc — a) *At saltem*, ut apud *Plaut. Merc.* 3. 4. 52. At saltem hominibus faciem exquireres. *Curt.* 3. 8. 2. Si id consilium damoaret, at ille divideret saltem copias innumerabiles. — b) *At certe*, ut apud *Cels.* 2. 15. Si ne id quidem est, at certe uni pedi tecti falsicimenlum subiciendum est. *Sueton. Cal.* 12. Etsi non de perfecto, at certe de cogitato quondam parricidio professum. Adde *Quintil.* 12. 11. 31. — c) *At tamen*, ut apud *Ter. Eun.* 5. 2. 26. Nam si ego digna hac contumelia sum maxime, at tu indignus, qui faceres, tamen. *Cic.* 3. *Orat.* 4. 11. Atque ei, etsi nequaquam parem illius ingenio, at pro nostro tamen studio meritam gratiam debitamque referamus.

VI.) *At*, inquit *Festus* (scilicet *Paul. Diac.* p. 13. 1. *Müll.*) notat etiam rerum differentiam, ut cum dicimus: *Scipio est bellator*; at *M. Cato orator*: quia ratione vim disjunctivae et habere videtur. Hucusque *Forcellinus*. Sed, quavis at pro et usurpi videatur atque orationis continuationi inserviat, semper tamen oppositionem significat, quae nisi in rebus ipsis, certe inest in ipsis orationis membrorumque ordine ac dispositione, ita ut at sit pro aliunde, altera ex parte. — a) Generalim. *Lex Servii Tullii apud Festum* p. 230. 15. *Müll.* si parentem puer venisset, at ille puerhasset, puer dicitur parentem sacer esto. *Leg. XII. Tabul.* apud *Cic.* 2. *Legg.* 24. 60. NEVE AVRYM ADITO. QVOI AVRO VINOTI DENTES ESUNT, AST IN CTM ILLO SEPELIRE VERBE SE FRAYDE ESTO. *Formula* apud *Liv.* 10. 18. BELLONA, SI HODIE NOBIS VICTORIAM DVS, AST EGO TENPLYM TIBI VOVERO. *Cic.* 1. *Tusc.* 44. 105. Ergo hic velleit, ut quidem sibi videtur; at illa sicut acerbissimam rem maret. — b) Saepius occurrit cum quis alteri respondens inducitur. *Cic.* 1. *Phil.* 5. 12. Misi pro amicitia, qui hoc ei diceret. At ille, vobis audientibus, cum fabris se domum meam venturum esse dixit. *Nepos Att.* 8. Itaque appellatus est a C. Flavio — Atticus, ut ejus rei princeps esse vellet. At ille — respondit etc. *Curt.* 3. 2. 11. At ille, et suae sortis et regiae superbiae oblitus: Verum, inquit, et tu etc. *Catull.* 45. 10. At Acme — Sic, inquit, mea vita etc. — c) Apud Poetas at ille hoc ratione non raro occurrit. *Horat.* 1. *Sat.* 5. 58. O tua cornu Nil foret exsecto frons, inquit, quid faceres, cum Sic mutilatus tu ministras? At illi fœda cicatrix Setosam laevi frontem turpaverat oris. *Propert.* 4. 7. 11. Spirantesque animos et vocem misit. at illi Pollicibus fragiles increpuere manus. *Cl. Hand. Tursell.* 1. p. 422. et seqq.

ATABULUS, i, m. 2. ventus Apuliae peculiaris, frigidissimus, qui si navis circa brumam, omnia exurit arefaciens, ut oculis postea solibus recreari possint, ut ait *Plin.* 17. *Hist. nat.* 24. 37. (232). Videtur derivari posse ab ἀτμ δαμνν and βέλλω infero, quia satis perniciosum affert. Hunc *Cels.* 2. 22. vocat *Horatianum*, quia ejus meminit *Horat.* 1. *Sat.* 5. 77. Incipit ex illo montes Apuliae notas ostentare mihi, quos torret Atabulus, et quos etc. Fortasse inest fuit ac Japyx, de quo *Id.* 1. *Od.* 3. 4. *F. SCIRON*; et cf. *Seneca* 5. *Quaest. nat.* 17. et *Quintil.* 8. 2. 13. *ATTAGEN.* *V. ATTAGEN.*

ATANUVIUM. *V. ATHANUVIUM.*

ATAT vel atlat vel atlat, unde et atlat conjunctim (quæque in infra allatis aliisque *Plauti* locis), interjectio, quæ constat at reperta particula at quæque propterea etiam at at scribitur. Hinc est interjectio adversativa, ideoque, quavis variis affectibus serviat, est tamen semper aliquid de Improvisio deprehendens, aut rem diu non cognitam tandem intelligentis. — a) Generalim. *Plaut. Cas.* 2. 7. 11. Atlat concedam hac: audio aperiri fores. *Forcellinus* hoc in loco atlat simpliciter adversativum esse ait. *Id. Aulul.* 4. 8. 12. Atlat senem eorum ipsum. *Id. Truc.* 2. 7. 21. Atlat, eorum adest propinquus. *Id. Cas.* 3. 4. 29. Atlat, quid illuc clamoris, obsecro, in nostro domo est?

Adde eumd. *Pæn.* 4. 1. 5. *Id. Curc.* 3. 19. Atat, quem querebam. *Id. Pers.* 4. 7. 12. Atat oblitus sum intus dudum edicere. Adde eumd. *Curc.* 4. 4. 27. et *Cist.* 4. 2. 34. *Ter. Andr.* 1. 1. 98. Atat hoc illud est; hinc illa lacrimae, haec illa est misericordia. *Id. Eun.* 4. 5. 1. Atat data hercle verba mihi sunt. *Cato apud Frontin.* p. 149. *Mai.* Atat, noli, noli scribere, inquam, istud vult audire. — b) Interdum est timentis. *Plaut. Aulul.* 3. 1. 8. Atat, perii hercle ego miser. *Ter. Eun.* 4. 6. 17. Militem secum ad te quantas copias adducere? Atat. h. e. sed timeo vehementer. Adde eumd. *Phorm.* 5. 8. 70.; et *V. Hand. Tursell.* 1. p. 451. et seq. — *NE.* Huc pertinent et duæ sequentes interjectiones.

ATATTATÆ, interjectio, eadem quæ atat. *Nævius* apud *Charis.* 2. p. 213. *Putsch.* Atattatæ cave cadas, amabo. *Forcellinus* libentius legeret at attate vel attate scilicet modo.

ATATTATATTATÆ, interjectio, eadem quæ atat. *Nævius* apud *Charis.* 2. p. 214. *Putsch.*, ubi at attate vel attate scilicet modo emendandum *Forcellinus* videbatur.

ATAVIA, æ, f. 1. (atavus) abavi vel abavæ mater, tam ex parte paterna, quam materna; cui respondet adnepitis. *Cajus Dig.* 38. 10. 1. § 7. et *Paul. fragm.* 10. § 16., et *Paul. 4. Sentent.* 11. 5. (II. bisarcavolo, quarta nonna; Fr. quatrième aïeule; *Hisp.* quarta ahuela; Germ. die Mutter des Ururgrossvaters oder der Ururgrossmutter; Angl. a fourth grandmother).

ATAVOS vel

ATAVUS, i, m. 2. *Paul. Diac.* p. 13. 18. *Müll.* scribit atavum dici, quia atla est avi (at. minus recte tata est avi; at. tata est abavi), id est pater seu potius avus avi, ut pueri usurpare solent. Sed hoc etymon ineptum *Forcellinus* videtur, cum atavus sit pro avavus, ex ad nempe et avus; ut adnepos ex ad et nepos. — Ceterum atavus est abavi vel abavæ pater tam ex parte paterna, quam materna; cui respondet adnepos, ut docuit *Cajus Dig.* 38. 10. 1. § 7. et *Paul. fragm.* 10. § 16., *Id. Paul. 4. Sentent.* 11. § 5., et *Isid.* 9. *Orig.* 5. 9. et 6. 23. et 25. (II. bisarcavolo, quarto avo; Fr. quatrième aïeul; *Hisp.* quarto ahuelo; Germ. der Vater des Ururgrossvaters, der Urältervater; Angl. a fourth grandfather). 1. Proprie et stricto sensu. *Plaut. Pers.* 1. 2. 5. Pater, avos (h. e. avus, et sic deinceps), proavos, abavos, atavos, tritavos. *Cic. Cael.* 14. 33. Non patrem tuum videros, non patruum, non avum, proavum, atavum audieras consules fuisse? — *NE.* Nonnulli pro abavo sumebant apud *Fellej.* 1. 2. Duces recuperandi imperii fuere Temenus, Cresphantes, Aristodemus, quorum atavus (*Hercules*) fuerat. At illicet scribendum esse abavos, quod habent recentiores editiones. 2. Latiori sensu universim dicitur de majoribus. *Ter. Phorm.* 2. 3. 48. Primus esse memoriter progeniem vestram usque ab ovo atque atavo proferens. *Virg.* 7. *Æn.* 7. Turnus avis atavisque potens. *Ovid.* 1. *Amor.* 8. 17. Evocat antiqui proavos atavosque sepulcris. *Inscript.* apud *Orell.* 1140. A PROAVIS ATAVISQ. Alia apud eumd. 3164. ab ATAVIS PATRONYS. — Hinc adjective atavi reges apud *Virg.* 7. *Æn.* 474.; et apud *Horat.* 1. *Od.* 1. 1. Mæcenas atavis editæ regibus. *Colum.* 1. *R. R. præfat.* § 19. Veteres illi Sabini atavique Romani.

ATELLANICUS, a, um, adject. ad Atellanam fabulas pertineus. *Sueton. Tib.* 45. Atellanicum exodum. *Petron. fragm. Tragar.* 68. *Bunmann.* Atellanici versus. *V. ATELLANUS.*

ATELLANOLUS, a, um, deminut. ab Atellanus. *M. Aurel.* apud *Front.* 2. ad *M. Cæs.* 3. Sed cum leges sexaginta inibi sint et Novianæ, et Atellanolæ (h. e. fabulæ), et Scipionis orationculæ, ne tu numerum nimis exparesces.

ATELLANUS, a, um, idem quod Atellanicus. *Cic.* 2. *Divinat.* 10. 25. Atellanus versus. *Macrob.* 1. *Saturn.* 10. Atellania ars. Utrouque loco quidam leg. Atellanicus. *V.* vocem sequent.

ATELLANUS, a, um, adject. ad Atellam oppidum pertinens, de quo *V. ONOM.* — Quidam scribunt Atellanum duplici t, sed minus recte. — Hinc Atellana, æ, f. 1. absolute (subaudi fabula), genus est poematis maxime jocosum et ridiculum, ideo ita appellatum, tum quia primo et diu Atellanis fabellis, hoc est ab Atellanis poetis, consertum fuit, ut *Liv.* 7. docet; tum quia Oseorum dialectus in eo servabatur; tum demum quia qui illud pcebant, Ose-

more personati inducebantur. Atella autem Oseorum urbs fuit. Hujusmodi fabulæ agebantur fere in fine comediæ, aut tragediæ (unde et *Exodia* dicebantur) ad exhibendos animos affectu aliquo vehementi turbatos, quemadmodum a Græcis Satyræ, et ab Italis nunc ea, quæ *Intermezzi* appellamus. *V. Diomed.* 3. p. 487. *Putsch.* *Cic.* 9. *Fam.* 10. 7. Atellanam introducere. *Al. leg.* Atellanum, ut infra in Atellanis. *Varro* 7. *L. L.* 29., 84. et 95. *Müll.* In Atellanis. *Liv.* 7. 2. Atellanarum actores. *Juvenal.* 6. 71. Urbicus exodii risum movet Atellanæ. *Sueton. Ner.* 39. Ilistrio Atellanarum. *Id. Cal.* 27. Atellanæ poetæ. *Gell.* 17. 2. Novius in Atellana, quæ Parcos inscripta est. *Id.* 12. 10. Pomponii fabula Atellana est, quæ ita inscripta est *Æditumus*. De Atellanis earumque exodiis consule *Vincenium De Muro* in *Disser.* delle favole Atellane in *Mem. della Società Pontaniana* T. 1. p. 61. 92.

Atellanus, i, m. 2. Atellanæ fabulæ actor. *Sueton. Galb.* 13. Atellanis notissimum canticum exorsis. *Adde Festum* p. 217. 23. *Müll.*; *Val. Mar.* 2. 4. 4.; et *Quintil.* 6. 3. 47. *Cic.* 3. *Fam.* 16. 7. Nunc venio ad jocaliones tuas, cum tu secundum *Cenno*ma *Arcli*, non, ut olim solebat, Atellanum, sed ut nunc sit minimum introduxisti. (Verum, ut superius monuimus, recentiores cum *Orellio* leg. Atellanum pro Atellanum). Hoc *Ciceronis* loco laqueum discernit inter Atellanas et *Mimos*. Nimirum *Mimi* fabulæ erant Latinae, sed valde lascivæ et dicacissimæ: contra Atellanæ modestiores multo, et vetusta rudique ac severa elegantia scriptæ. Præterea *Mimos* agebant histriones, Atellanas sibi Romana juvenus restituit, nec ab histrionibus polli passæ est, ut *Liv.* loc. sup. cit. scribit. Id quidem locum habuisse videtur prisris temporibus, quibus *Livius* scribebat; al ex loco *Sueton. Ner.* 39. superius cit. sub Atellana, æ, constat, Imperante Nerone, histriones etiam Atellanas actitasse. *V.* plura apud *Manut.* in *cl. Cic.* loc. *Hieronym.* *Ep.* 147. n. 3. Quod nec *mimos* fingere, nec scurræ ludere, nec Atellanus possit effari. Et universim de Atellanis fabulis consule *Foss. Institution. poetic.* l. 2. c. 35.; *Ed. Munk De fabulis Atellanis, Lips.* 1840.; et *Kloiz Handb. der latein. Litt.-Gesch.* P. 1. p. 224. — Adjective dixit *Tertull.* *Specul.* 17. Atellanus gesticulator.

ATER, atra, atrum, adject. Comp. *Atrior* leg. tantummodo apud *Plaut. Pæn.* 5. 5. 11. et *Lactant.* 5. 3.; Superl. nusquam occurrit. — Ratione habita etym., hæc vox conjungi potest cum αἴθρῳ uro, torreo, uode αἴθρῳ, αἴθρῳ etc. — Ater est niger æque ac res tota vel usta, (unde proprie differt a nigro, *V. Homonym.* in fine), niger ut carbo (quemadmodum ait *Ter. Adelph.* 5. 3. 63. Tam excoctam reddam atque atram, ut carbo est), vel niger ut *Æthiops* (quemadmodum ait *Plaut. Pæn.* 5. 5. 11. Ita reptabo (illam) atritæ, atrior multo at siet, quam *Ægyptii*) (It. atro, oscuro; Fr. noir, sombre; *Hisp.* negro, obscuro; Germ. schwarz, gebrannt, dunkel, finster; Angl. black, coal-black, sable, dark, brown).

1.) Proprie. — a) Interdum albo opponitur. *Plaut. Men.* 5. 5. 17. Album an atrum vinum potas. *Adde Cato.* *R. R.* 157. *Cic.* 5. *Tusc.* 39. 114. Democritus, lumbinibus amissis, alba scilicet et atra discernere non poterat. — Hinc proverbium: Ignorare, nescire, utrum albus ac ater aliquis sit, h. e. hominem prorsus non noscere. *Catull.* 92., quorum cf. *Quintil.* 11. 1. 38., *Cic.* 2. *Phil.* 18. 41. et *Apul. de Mag.* 10. *V. ALBUS* 1. — Aliquando et nubo opponitur, sed eadem significatione, ut atris lapillis apud *Ovid.* 15. *Met.* 42., quorum cf. *ibid.* v. 45. — b) Saepius absolute occurrit, ita tamen ut ex ipsis orationis contextu innotescat, quo gradu ipse ater color sit accipiendus. Nomias, quibuscum jungitur, servato litterarum ordine subijciuntur. *Virg.* 12. *Æn.* 450. agmen. h. e. pulveris nube coopertum, ut *Servius* *ibid.* exponit. *Plaut. Capt.* 3. 4. 64. et *Cic.* 3. *Tusc.* 5. 11. hills. Cf. *Paul. Diac.* p. 29. 7. *Müll.* *Sil.* It. 1. 419. cæde atra perfusus. (Frequentior Poetæ sanguinem vel cruorem atrum vocant, prædipsum illud, quod in caedibus effunditur). *Ovid.* 15. *Met.* 45. calculus. *Virg.* 11. *Æn.* 36. caligo. *Ter. Phorm.* 4. 4. 25. canis. *Ovid.* 1. *Amor.* 14. 9. capillus. *Horat.* 2. *Od.* 14. 17. Coccyus. *Ovid.* 4. *Met.* 185., et *Plin.* 30. *Hist. nat.* 2. 6. (16). color. *Catull.* 108. 5. gutture atro corvus. *Horat.* *Epod.* 17. 31. cruor. *Id.* *ibid.* 8. 3. dens. *Sil.* It. 6. 107. Eridanus ater stragibus. *Lucret.* 6. 1146. et *Sil.* It. 6. 198. fauces. *Id.*

ATHLON, l. n. 2. ἄθλον, Græca vox, qua significatur præmiū certaminis, quod victori datur: item aliquando labor, quod perferit quis in certamine. — a) Sæpius in plur. numero usurpat, ut a *Varion.* apud *Non.* p. 528. 3. et p. 82. 32. *Merc.* Item a *Nanil.* 3., 162., 172., 193., etc. ubi apud *Astronolos athla* sunt opera, res, labores, studia, certamina et quicumque casus in vita humana possunt contingere; quorum duodecim classes fecerunt *Astrologi* et singulis signis celestibus assignarunt. *Hygini. Fab.* 30. *Herculis athla* XII, ab *Eurystheo* imperata. *Ampel.* 2. Sunt qui dicant (*geminos esse*) *Herculem* et *Theseum*, quod similia athla sint adepti. — b) In singulari numero legitur *athlon* apud *Hygini. Fab.* 91. In athlo funebri, quod ei fiebat. *Forcellinus* masc. gen. accipiat. — c) In fem. gen. *Petron. fragm. Tragic.* 57. in *fin. Burmaen.* Et habebam in domo, qui mihi pedem apponerent hac illac: tamen enatavi. Ille est vera athla. *Plerique* tamen leg. Ille sunt vera athla. *Vetus Scholiast.* ad *Virg.* 3. *G.* 4. ed. *Mat.* (Class. Auct. T. 7). Rex argivorum *Herculi* athlas XII. imperavit. ubi tamen mendum inesse potest. — d) *Athla* fori translate dicuntur concidiorum conlationes. *Vet. Poeta* in *Athol. Lat.* n.

T. 1. p. 628. *Burm.* Cor post athla fori togæque pompam, Verso ei munere dignitatis, optas Admissarius esse, quam patronus?

ATHLOS, 1. m. 2. *ATHLON* sub b.

ATHLOSUS vel athrosus, 1. m. 2. *ἀθροισμός*, figura est, qua plures sensus breviter expedit in unum locum coarctantur; ab *ἀθροισμός* congrege, congero: ut in illo *Cic.* 3. *Cat. inst.* Rempubliam, Quirites, vitamque omnium vestrorum, bonas, fortunas, conjuges liberosque vestros, atque hoc domicilium clarissimi imperii, et quæ sequuntur. Est autem Græca vox et Græce usurpanda.

ATINIUS, a, um, adject. ad Alinium pertinens, de quo *P. ONOM.* — Atinia dicitur etiam species ulmi, forsasse a quodam Atinio. Ulmorum cum duo sint genera, gallicum et vernaculum, illud *atinia*, hoc nostras dicitur. Atinia lætior et procerior est, quam nostras; uberiores etiam frondes emittit et bubus gratiore. Fructum ferri rariorem, quam nostras, et inter frondes lætissimam; adeo ut quidam sterilem eam, neque ullam ferre samerem putaverint. *Colum.* 5. *R. R.* 6. 2. et 9. (ubi *atiniam ulmum* adjectivum appellat) et de arborib. 16.; et *Plin.* 16. *Hist. nat.* 17. 29. (72), ubi absolute *atiniam* dicit.

ATIZOES, es, f. 1. (subaudi *gemina*), aut juxta alios, ATIZOES, æ, m. 1. *ἀτίζων*, gemma argentea nitore fulgens, magnitudine trium digitorum, ad lentis colæ figuram, odoris jucundi. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 10. 54. (147).

ATLANTIÆDES, um, f. plur. 3. *Ἀτλαντίδες*, eadem, quæ Atlantides, seu Plejades. *Sil.* 16. 136. Aurora obscuro tergebat nubila cæli, Vixque Atlantidum rubeferat ora sororum. *P.* voc. seq.

ATLANTIDES, idum, f. plur. 3. *Ἀτλαντίδες*, filiae Atlantis (*P. ATLAS* et ATLANTIS in *ONOM.*). Atlas duas uxores habuit, Plejone et Æthiam sorores, filias Oceani et Tethys, ut alii malunt Deucalionis. Ex Plejone septem filias genuit, Electram, Aleynonem, Celano, Mijam, Asteropem, Taygetem, Merope, ex Æthra filium suscepit nomine Hyanthem, et septem filias, Ambrosiam, Endoram, Pasitheim, Coronidem, Plexauridem, Pytho, Tychem. Omnes a Jove honoribus cælestibus dignatæ sunt. Illæ, quæ ex Plejone Atlantii natæ sunt, posite fuere ante genus Tauri, et Plejades atque Vergilæ dicuntur: quæ ex Æthra, in Tauri capite collocatæ sunt, pariter in ore, partim juxta cornua, et dicuntur Hyades et Sicalæ. *Vitruv.* 6. 7. 6. *Schneid.* et *Hygin.* *Fab.* 192. et 2. *Astron.* 21. Hinc *Virg.* 1. *G.* 221. Ante tibi Eos Atlantides abscondantur. *Servius* et *Probus* movent, intelligi hoc loco Plejades seu Vergilias. Adde *Colum.* 10. *R. R.* 54. *P.* alia huc pertinentia in HYADES et PLEJADES.

ATLANTION, ii, o. 2. nomen est extremæ colli vertebrae, dorso proximæ, ita dictæ tum quia sustinet reliquas colli vertebrae, tum quia in ferendis dorso oneribus plurimum laborat, ad similitudinem Atlantis, qui cælum homeris sustinere dicitur. *Plin.* 29. *Hist. nat.* 8. 27. (99). Hunc spinæ articulum, siue nodum, atlantion vocant: est autem primus.

ATLANTIS, idis, f. 3. adject. ad Atlanteum pertinens, *P. ONOM.* Absolute *Fal. Flacc.* 2. 72. Jamque sub Eos dubios Atlantidis ignes Albet ager. *h. e.* Luciferi, quam plerique stellam Veneris dicunt, quidam autem fabulantur dictam esse ab Hespero Atlantis fratre. *P. HESPERUS* et sup. ATLANTIDES.

ATLAS, antis, m. 3. Iapeti filius ex Clymene (de quo *P. ONOM.*), qui in montem mutatus, cælum sustinere dicitur. Hinc per metonymiam dicitur de bonæ magnæ staturæ. *Juvenal.* 8. 32. Nanum ejusdam Atlanta vocamus, Æthiopem Cycnum, pravam extormentum puellam Europen. *Atlanta* Accusativus est Græcæ positionis pro *Atlante*.

ATNEPOS, idis. *P. ADNEPOS.*

ATNEPTIS, is. *P. ADNEPTIS.*

ATOCION vel atocum, ii, n. 2. *ἀτόκιον*, medicamentum, quod feminarium conceptus impedit, et sterilitatem induit; ab *α* privativo et *τόκος* partus: atque per se adjectivum. *Plin.* 29. *Hist. nat.* 4. 27. (85). Vis ea annua est; quam solam ex omni aloccio ulisse fas sit. subaudi medicamentum.

ATOMUS, um, vel atomos, on, adject. *ἄτομος*, qui sectionem non recipit, indivisus; ab *α* privativo et *τέμνω* dividio. Hinc tus atomum apud *Plin.* 12. *Hist. nat.* 14. 32. (62). est genus quoddam turis, quod sectionem passum non est, indivisum, integrum. *Paulin. Nolan.* *Ep.* 31. (at. 11.). In segmento pene atomo astulae brevis. — Hinc

Atomus vel *atomos*, i, f. 2. absolute (subaudi *pars, particula*, aut *substantia*, aut aliquid simile). Est corpusculum minutissimum, quod sectionem non recipit. *Democritus* excogitavit innumerabilia quædam individua corpuscula, quæ atomos appellavit, quædam lœvia, alia aspera, rotunda alia, partim angulata, curvata quædam, et quasi adunca, quæ huc et illic casu et temere in inani concursarent, et aliquando cohererent inter se, et aliis alia apprehenderentur continuantur: ex his mundum et omnes mundi partes factas esse, et omnia fieri, quæ in mundo gignuntur: motum atomorum æternum esse; omnia necessitate fieri, ne ab atomis naturalis motus avellendus sit. Hunc et *Epicurus* secutus est. Refellit *Lactant.* mox citandus. *Cic.* 1. *Fin.* 17. 19. Ille atomos, quas appellat, idest corpora individua etc. *Id.* 1. *Nat. D.* 20. 54. In hac immensitate infinita vis volitat atomorum, quæ, intersecto inani, coherescunt tamen inter se, et alia alia apprehendentes continuantur. *Id.* *Fat.* 11. 24. De ipsa atomo dici potest etc. Adde *eumd.* 1. *Acad. (post.)* 2. 6. et 1. *Nat. D.* 24. 68. *Vitruv.* 2. 2. 1. *Democritus* atomos, quos nostri insectabilia corpora vocaverunt. *Lactant.* *Ira Dei* 10. *Lucretius* quasi oblitus atomorum, quos asserebat. *Cæc. Aurel.* 1. *Acut.* 14. Primordia namque corporis primo (*Asclepiades*) constitutural atomos, corpora intellectu sensa etc. Adde *Isid.* 13. *Orig.* 2. 1., et *Servius* ad *Virg.* 6. *Æn.* 746. et 6. *Ecl.* 31. *Paulin. Nolan.* *carm.* 20. *Nat. 7. S. Fel.* 277. Nec minime perferre (*in oculo*) atomum duramus arenæ.

Atomum, i, n. 2. hoc est momentum temporis; sed occurrit tantum adverbial. *in atomo*, Græc. *ἐν ἀτόμῳ*. *Tertull.* *Resurr. carnis.* 42. et 51. ex 1. *Corinth.* 15. et 3. *advers. Marcion.* 24. In atomo, in momentaneo motu oculi.

ATQUE et ac — a) De quantitate pluribus disserit *Probus* 1. p. 82. *Lindemann.* — b) Ratione habita scriptiois, primo videntur antiquissimi scripsisse *adque*, constat enim ex ad et que, haud aliter atque *absque*, *deque*, *susque*: *P. Gell.* 10. 29. Hinc *adque* occurrit non modo in Inscriptionibus, ut apud *Orell.* 642., 1052., 1077., 3300. 4040.; verum etiam in antiquissimis Codd. MSS., ut notat *A. Mai.* ad *Cic.* 1. *de republ.* 7. p. 24. edit. 2.: quæquam tum in hisdem Inscriptionibus, tum in MSS. Codicibus atque sæpius occurrit. Progressu enim temporis factum est, ut nulla habita etymii ratione, sed usu tantummodo, quomodo penes arbitrium est et jus et norma loquendi ac scribendi, propter frequentem mutationem litteræ d in t et t in d, atque pro *adque* scriberetur. Hinc in *Inscript.* apud *Orell.* 4040. semel *adque*, quater autem atque legitur. Hoc de re *P.* et *A. Mai.* l. c. et *Peyron.* *M. T. Cic. orationum fragm.* p. 197.; et *P.* in hoc Lexico D et T. — c) Quod attinet ad scribendam particulam atque et ac, illud est animadvertendum, ac per elisionem vulgo familiarem, ex atque factam esse. Sequentem namque vocalem pro atque veteres dicebant aliquid; sed cum sequente consonante atqu' durum aliquid et asperum sonaret, pro atqu' per consonantem litterarum assimilationem dicebant acc et deinde æc. Hinc patet, cur et in Inscriptionibus et in optimis Codicibus atque occurrit ante omnes voces, siue a vocali, siue a consonante incipientes; et e contrario ac occurrit ante voces a consonante tantummodo incipientes. Sic *Inscript.* apud *Orell.* 540. atque inferni. *Ibid.* 558. atque ingenium. *Cenotaph. Pisan.* *ibid.* 642. ac tum demum. — adque exinde. *Ibid.* 643. ac similivum. — ac tam improvisæ — RELATA atque CONDITA. — JVS ac VOLUNTATE. Et in eademque *Inscript.* apud *eumd.* *Orell.* 1440. OPERIS ac FACTIS. — AMPLISSIMVS atque GLANSSIMVS. atque OMNEM. — FERACTA atque PERFECTA. — ac SENATORIAM. ac PER SOC. — ac SI. — atque HOC. — PROCREAVIT atque FORMAVIT. — ac VOLUNTATE. Fate-mur equidem aliquando occurrere et ac sequente vocali, ut in *Inscript.* apud *Orell.* 199. ac in *Agvæ*, nec non in *Cn. Pompejo* apud *Cic.* 8. *Att.* 12. A. § 4., *Vitruv.* 3. 1. 5., *Varron.* 2. *R. R.* 8. 2. et *Plin.* 8. *Hist. nat.* 33. 53. (125); quem usum defendit *Müllerus* ad *Varron.* 9. *L. L.* 9. p. 199.; sed et hæc exempla tam paucis numero sunt, ut fere nihil babeant auctoritatis, et librariorum oscitantia et incertitia facillime fieri possunt, ut quod prius atque scribebatur, in ac mutaretur. — d) Ratione habita etymii, atque, ut diximus, videtur esse pro *adque* teste ipso *Gell.* 10. 29. et *Apul. de Orthogr.* p. 132. *Mai.*, ideoque constat ex ad et que, Proprie igitur significat et insuper,

et præterea, ad hæc, item: quæ significatio patet etiam ex loco *Ennii*, ubi atque atque repetitum adverbii modo occurrit, apud *Gell.* 10. 29. Atque atque accedit muros Romana juvenus. *h. e.* Romana juvenus ad muros magis magisque accedit. Ipse *Gell.* l. c. ait: *Atque*, gemina si fiat, augeat intenditque rem, de qua agitur. *Nonius* tamen, sed minus recte, p. 530. 3. *Merc.* in loco *Ennii* interpretatur *festine*, *intrepidanter* (*It. e. inoltre*, *e. oltracciò*; *Fr. et. de plus*, et même; *Hisp. y, y de mas*; *Germ. und dazu*, unde *darar*; *Angl. and, and besides, over and above*, moreover).

1.) Proprie. ¶ 1. *Atque* vel *ac* usurpantur, cum rem, quæ accidit, non simpliciter accidere significamus, sed eadem aliquid insuper addi. — 1.) In oratione continuata. — a) Nullo prorsus addito. *Plaut. Amph.* 1. 1. 131. Credo edepol equidem dormire Solem atque appotum probe. *Ter. Eun.* 3. 5. 43. Ego illud vero ita feci ac lubens. *Id. Heaut.* 4. 5. 15. Faciam boni tibi aliquid pro ista re ac lubens quidem. *Plaut. Bacch.* 5. 2. 67. Isne tu huc mecum iuliro, atque ut eis delicta ignoscas? *Ter. Andr.* 1. 5. 64. Propere, atque audia? verbum unum cave de nuptiis. *Id. Adelph.* 2. 1. 31. Mitte ista atque ad rem redi. *Cic.* 1. *Legg.* 10. 28. Di immortales! quam tu longe juris principia repetis, atque ita, ut ego — facile patiar te hunc diem vel totum in isto sermone consumere. *Id.* 1. *Off.* 44. 157. Atque ut apium examina — cum congregabilia natura sint, fingunt favos; sic homines, ac multo etiam magis natura congregati, adhibent agendi cogitandique solertiam. *Cæs.* 1. *B. C.* 50. Quod ex totis ripis in unum atque angustum locum tela jaciebantur. *Sall. Jug.* 92. Deinde multis locis potius, ac plerisque exercitu incremento, allam rem aggereditur. *Id. ibid.* 95. Sulla — litteris Græcis atque Latiosis juxta, atque doctissime, eruditus. *Sueton. Ner.* 10. Omnes ordines subinde ac memoriter salutavit. *Cels.* 7. 23. Urgent enim febres ardentes et vomitus; præter hæc ingens sitis et linguæ aspriludo. — Atque neque assumi facile cibis, neque confineri potest. *Leo Targa* in ostraque editione habet *Ac neque*. — b) Interdum jungitur Pronominibus *hic*, *idem*, *is*, *eo* etc., quæ vim augent. *Cic.* 1. *Att.* 14. 1. Sed tamen disuadebat, ut huic vir tantulæ epistolæ tempus haberem, atque id ereptum e summis occupationibus. *Id.* 5. *ibid.* 12. 1. Negotium magnum est navigare, atque id mense Quincill. alii omittunt. *Id.* 1. *Fam.* 2. 2. Multi rogabantur, atque id ipsum consiliis invitis. *Cæs.* 1. *B. C.* 17. Maximis deficiis tribus atque eis præcæcis. Adde 2. *ibid.* 2. *Id.* 3. *ibid.* 70. Angulis portis atque his a Caesaris militibus occupatis. Adde *eumd.* 5. *B. C.* 15. *Id.* *ibid.* 18. Flumen omnino loco pedibus atque hoc ægre transiri potest. *Id.* *ibid.* 1. Paula facit humiliores (naves), quam quibus in nostro mari ut consuevimus, atque id eo magis, quod etc. *Cels.* 1. 2. Cursus ambulatio atque hæc non ulique plana. — 2.) In dialogis. — a) Nullo prorsus addito. *Plaut. Pseud.* 2. 4. 49. vs. Ecquid habet is homo aced in pector? *cn.* Atque acidissimi. *Id. Bacch.* 3. 6. 9. *Plin.* Nam quæ adveolenti ægritudine objecta est? *xn.* Atque acerruma. *Id. Mil. glor.* 2. 3. 66. *Pa.* Nempe tu istis eis esse herilem concubina? *so.* Atque arguo, eam me vides osculante hic intus cum alieno viro. *Id. Bacch.* 3. 6. 40. Qui duæ? *p.* Atque ambas sorores. *Ter. Eun.* 5. 3. 6. *Pyrr.* Amabo, quid ait? cognoscite? *cn.* Ac memoriter. *Id. Pharm.* 5. 3. 7. *Dem.* Bina quæ? *NAYS.* Ac rebus villioribus multo tamen talentis bina. — b) Addito quidem, quo vis augetur. *Plaut. Epid.* 1. 1. 28. *ra.* Pol illa ad hostes transigerunt. *er.* Armiane? *te.* Atque quidem cito. *Id. Mil. glor.* 2. 4. 15. *Paul.* Tu me vidisti? *scet.* Atque his oculis quidem. *Cic.* 2. *Legg.* 5. 12. *m.* Quo si civitas careat — id estas numerandum la bonis? *p.* Ac marinis quidem. ¶ 2. *Atque* vel *ac* vim habet intensivam pro et immo, et quidem, et præcipue, et in primis, et adeo. — a) Sine addito. *Cic. Orat.* 16. 52. Rem difficilem, di immortales! atque omnium difficillimam. *Id.* 5. *Tusc.* 13. 45. Hebet ingenio atque vultu. *Id.* 3. *Legg.* 14. 34. Pauli enim atque admodum pauci. *Id.* 1. *Cat.* 5. 11. Magna dis immortalibus habenda est gratia atque huic ipsi Jovi Statori etc. *Id.* 4. *ibid.* 9. 18. Ex plurimis periculis et insidiis atque ex media morte. *Sall. Cat.* 52. Alii intra mœnia atque in sinu urbis sunt hostes. — b) Addito adeo vel adeo etiam. *Plaut. Truc.* 2. 4. 6. Vapulo hercle ego omne atque adeo male. *Id. Curc.* 2. 3. 54.

Respondit milid paucis verbis atque adeo fideliter, quod tibi est, item sibi esse, magnam argenti inopiam. *Ter. Hee. 3. 37.* Ut clam veniat partus patrem atque adeo omnes. *Cic. 1. Cat. 2. 5.* Duceinque hostium intra manū atque adeo in senatu videntur. *Id. Planc. 19. 48.* Insuper, posco atque adeo flagito crimen. *Id. 5. Ferr. 50. 118.* Quo id iure atque adeo quo id potius more fecisti? *Id. 15. Att. 13.* Quod ad te antea atque adeo prius scripsi. *Id. Divinat. in Q. Cæcil. 21. 68.* Hoc institui atque adeo institutum referri ac renovari moleste ferunt. *Liv. 10. 5.* Non petentem atque adeo etiam absentem creatum credere quidam. *Ailde Furron. apud Non. p. 110. 6. Merc.* — c) Adlito etiam vel interdum quoque. *Ter. Adelph. 2. 2. 1.* Cupide accipiat favo atque etiam bene dicitur esse actum. *Id. ibid. 4. 5. 28.* Factum a vobis duriter inhumiliterque atque etiam, si est, pater, dicendum aperte, illiberaliter. *Cic. Divinat. in Q. Cæcil. 3. 8.* Quod asperius antea populo videri solebat, — id jam populare atque etiam plausibile factum est. *Id. 6. Fam. 22.* Hæc quamquam nihilo meliora sunt nunc atque etiam multo desperiora. *Sall. Cat. 52.* Misereantini, censeo —, atque etiam armatos dimittitis. *Liv. 3. 46.* Ne Virgino comitatus dent, atque etiam in custodia habeant. *Liv. 44. 22.* In omnibus circulis, atque etiam, si dis placet, in conviviis sunt qui exeritum in Macedonia ducant. *Quintil. 4. 2. 73.* Quorum pater vivit, atque etiam liberi adest. *Cels. 5. 28. n. 17.* Oriuntur in pedibus et manibus, atque ungues quoque infestant.

11.) Sequitur propria hujus particula vis innuitur, et tunc atque vel ac est conjunctio copulativa, quæ scilicet in oratione subsequente cum antecedentibus connotat; ita tamen, ut atque vel ac huc eidem conjunctioni plus roboris addat quam et, ideoque sit pro et quoque, haud minus quam, haud aliter quam. Ita ex gr. *Ter. Eun. 1. 1. 11.* Etiam atque etiam hoc cogita. *Cic. Divinat. in Q. Cæcil. 14. 46.* Invidiam vili modo: etiam atque etiam considera. *Sall. Jug. 60.* Unæ atque alteræ scalæ. *h. e. unæ et alteræ quoque. Id. Cat. 30.* Omnia honesta atque inhonesta. *h. e. honesta pariter et inhonesta, honesta non minus quam inhonesta. Liv. 21. 4.* Caloris ac frigoris patientia par. *h. e. caloris haud aliter quam frigoris.* — Hæc autem particula naturā suā, initio propositionis vel membri est collocanda: Poetæ tamen per licentiam interdum alibi collocant. *Ennius apud Serrum ad Virg. 8. Æn. 361.* verba atque obsecra profatur. *Lucret. 3. 530.* Scinditur atque enim natura etc. *Horat. 1. Sat. 6. 111.* Millibus atque etiam etc. *Id. ibid. 7. 42.* Animosum atque inter Achillem. *Id. ibid. 4. 107.* Cum me hortaretur, parce, frugaliter atque Vixerem tui contentus etc. *Id. ibid. 6. 65.* Atqui si viliis melioribus ac mea paucis Mendosa est natura. — ¶ 1. Atque vel ac — a) Coniungunt singula vocabula vel orationis articulos. *Nerius apud Priscian. 6. p. 679.* Putsch, magnique Atlantes, Rhinoceros atque Porcupines, filii Terras. *Id. apud Paul. Dinc. p. 320. 4. Null.* Sequas atque verbenas sagmola sumpserunt. *Ennius apud Cic. 3. Tusc. 26. 63.* Cupido eripit miseram nunc me proloquo celo atque terræ Medei miserias. *Id. apud Non. p. 112. 2. Merc.* Fortunatim, feliciter ac bene vortat. *Id. apud Macrob. 6. Saturn. 1.* divum pater atque hominum rex. *Id. Annal. 3. 13.* Deque totundis aëres latus atque oppida cepit. *Id. apud Non. p. 505. 19. Merc.* Id ego æquum ac ius fecisse expulso atque eloquar. *Cato apud Gell. 7. 3.* Seruolæ res lætitiā transversum triveler solent ac recte consulendo atque intelligendo. *Id. apud Festum p. 282. 27. Null.* Servum receptum sectari atque flagitare virum jubet. *Id. apud Gell. 13. 17.* Sepe audivi inter os atque offam multa intervenire posse, verum vero inter offam atque herbam, ibi vero longum intervallum est. *Plant. Amph. 1. 1. 40. Id. 1.* et virtute virtutum atque expugnatum oppidum est, imperio atque auspicio heri mei Amphibruonius maxime; præda atque aëro aureaque affectu populares suos. *Id. Bacch. 2. 3. 114.* Deos atque amicos it sapientiam ad forum. *Ter. Andr. 1. 1. 35.* Sic vita est: facile omnes perferre ac pati. Et ibid. v. 47. Primum hæc pulvere vitam, parce ac duriter ærebat. *Id. Eun. 1. 2. 95.* Unam istuc verbum ex animo ac vere dices. *Id. ibid. v. 67.* Ut suis restitutum ac reddam. *Cic. 15. Att. 11. 2.* Quod ita rempubl. geris ac gessisti. *Id. Divinat. in Q. Cæcil. 1. 2.* Quare nunc populati atque vexati cuncti ad me publice sæpe venerunt. *Id. ibid. 2. 4.* Qui opem a

me atque auxilium petissent. *Id. 2. Ferr. 20. 54.* Id quoque (sanum) a te nudatum ac spoliatum esse, ex ipsa Diana, quod habebat auri, detractum atque ablatum esse dico. *Id. ibid. 21. 56.* Oppida pacata sociorum atque amicorum diripienda ac vexanda curasti. *Cæs. 1. B. G. 1.* Propterea quod a cultu atque humanitate provinciæ longissime absunt, minimeque ad eos mercatores sæpe commeant, atque ea, quæ ad effeminandos animos pertinent, important. *Id. 1. ibid. 12. Id (flumen) Helvetii ratibus ac litribus junctis transibant. Nepos præfat. 3.* Ili si didicerint non eadem omnibus esse honesta atque turpia. *Sall. Cat. 20.* Nobiles atque ignobiles. *Liv. 6. 41.* Bello ac pace. *Horat. 1. Ep. 16. 32.* Vir bonus et prudens dici delector ego ac tu. *Virg. 1. G. 209.* Et medium luci atque unbris jam dividit orbem. — b) Quoniam atque et sono est plenior et majori vi copulativa, veteres, ac præcipue Cato, in prosa oratione ad quamdam amplificationem eodem atque repetito vel maxime delectati sunt; quod in postero optimi oratores ac poetæ sunt imitati. *Cato apud Gell. 7. 3.* Scio solere plerisque hominibus in rebus secundis atque prolixis atque prosperis animum excellere atque superbiam atque ferociam augescere atque crescere. *Id. apud Festum p. 242. 20. Mill.* Dicere possum quibus villæ atque ædes ædificatæ atque expositæ maximo opere citro atque chore atque pavimentis Pœnicis stent. *Id. Fronto 2. ad M. Cæs. 16.* Ego tibi de patrono meo M. Porcio gratias ago, quod eum crebro lectitas: tu mihi de C. Crispo timeo ut unquam gratias agere possis. Nam uni M. Porcio me dedicavi atque respondi atque delegavi. Hoc etiam ipsum atque unde putas? Ex ipso furor. *V. Meyer. Fragm. orat. Rom. p. 105. edit. Turic. 2. Plant. Amph. 1. 1. 4.* Apud emporium atque in niacello, in palestra atque in foro. *Cic. 5. Ferr. 82. 189.* Ex hujusmodi principio atque ex liberalitate atque accommodatione magistratum consuetudo æstimationis introducta est. atque ex in quibus. *Codd. desunt et Orell. delenda videtur. Id. 1. Fam. 5. 8.* Dignitatem tuam in virtute atque in rebus gestis tuis atque in tua gravitate positam existimare. *Id. 3. Legg. 9. 20.* Atque ut C. Flaminius atque ea, quæ jam prisca videntur, propter vetustatem relinquamus. *Catull. 68. 152.* Hæc atque illa dies, atque alia atque alia. *Virg. 4. G. 461.* Nerunt Rhodopææ arees atque Gætæ atque Hebrus et Actias Orithyia. *Id. 5. Lel. 22.* Atque deos atque astra vocat crudelia mater. — Item ferme valet et de ac, quævis breviori sit forma et minori sono: illud tamen animadvertendum, quod ac vel atque vocabula ætius conjungunt, quam et, quæ postrema particula accessionem potius quam conjunctionem significat. *Cic. 1. Tusc. 40. 95.* Totamque vim bene vivendi in animi robore ac magnitudine et in omnium rerum humanarum contemplatione ac despicenda et in omni virtute ponamus. *Id. Mil. 10. 28.* Magno et impedito et muliebri ac delicato ancillarum puerorumque comitatu. *Id. 3. Off. 1. 1.* Magnifica vero vox et magno viro ac sapiente digna. *Id. 1. Orat. 10. 184.* Illecegitur — ignorantem, erectum et celsum, alacri et prompto ore atque vultu huc atque illuc intuentem vazarum cum magna cæterva toto foro, præsidium dicentibus atque opem amicus et prope cunctis civibus lucem ingenii et consilii sui porrigentem atque tendentem, nomine in primis flagitiosum putandum est? — c) Atque vel ac usurpat etiam aliquando loco particulae nec, seu post particulam negativam. *Cato apud Fronton. p. 149.* Numquam ego argentum pro vino congiario inter apparitores atque amicos meos disidi: neque eos malo publico divites feci. *Cic. Quint. 6. 26.* Nullum esse officium tum sanctum atque solenne, quod non avaritia comminueret atque violare soleat. *Id. ibid. 1. 5.* Profecto nihil est jam sanctum atque sincerum in civitate. *al. leg. neque sincerum. Cæs. 4. B. G. 1.* Sic neque agricultura, nec ratio atque usus belli intermittitur. *Horat. 1. Sat. 6. 68.* Si neque avaritiam neque sordes ac mala lustra Objiciet vere quisquam nihil. *Marcell. 11. 33.* Nec puer nati smilior, nulla est ancilla, nec infans, Nec serps, nec clavis, nec canis atque calix. — ¶ 2. Atque vel ac sæpius conjungit inter se orationis sententias, et — a) Similiter est copulativa. *Ennius apud Cic. 1. Divinat. 48. 108.* Sic exprobat populus atque ora truchat. *Id. apud eund. Brut. 15. 58.* Qui tum vivebant homines atque ævum agitabant. *Cato apud Gell. 10. 3.* Jussit vestimenta detraxit (decemur) atque fletu cædi. *Id. apud Fronton. p. 194. edit. Rom.* Si quis strigæ fecerat, denobam honeste — at-

que in concione verbis multis laudabam. *Id. apud Rufinian. de fig. p. 204.* Communem rem agi putate ac vos huic rei prepositos esse. *Plant. Amph. 1. 1. 18.* Verum quasi adfuerim tamen simulabo atque audita eloquar. *Id. Bacch. 1. 2. 29.* Tace, atque sequere, Lyde, me. *Id. ibid. 1. 2. 39.* Omittit, Lyde, ac cave malo. *Id. ibid. 3. 3. 103.* Nam jam domum ibo, atque aliquid surripiam patri. *Ter. Andr. prol. 13.* Quæ convenire, in Andriam ex Perinthia fatetur transulisse atque usum pro suis. *Id. isti vituperant factum atque in eo disputant, contaminari non deere fabulas. Id. Adelph. 4. 3. 15.* Se nunc reprehendi tamen, ne quid de fratre garrulæ illi dicerem ac fieret palam. *Cic. 1. Fam. 9. 23.* Abhorrent enim (libi) a communibus præceptis, atque omnem antiquorum Aristoteliam et Isocratiam rationem oratoriam complectuntur. *Id. 1. Tusc. 49. 117.* Quæ cum ita sint, magni tamen eloquentiæ est utendum, atque ita velut superiore et loco concionandum, ut etc. *Cæs. 1. B. G. 3.* Qui eo tempore principatum in civitate obtinebat ac maxime plebi acceptus erat. *Id. 1. ibid. 33.* Qui — in provinciam exirent atque inde in Italiam contenderent. *Sall. Cat. 20.* Catilina — in auditam partem ædium secedit, atque ibi — orationem hujusmodi habuit. *Nipos Mill. 2.* Nam — summa æquitate res constituit, atque ipse ibidem manere decrevit. *Liv. 22. 6.* Quæ Punicâ religione servata fides ab Hannibale est, atque in vincula omnes conjecit. — Interdum et fere per anacoluthum neque — ac sibi invicem respondent. *Sueton. Vesp. 12.* Medioeritatem pristinarum neque dissimulavit unquam ac frequenter etiam præ se tulit. *Tac. Agric. 10.* Naturæ Oceani atque æstus neque quæreret hujus operis est ac multo retulere. — b) Ratio hæc particula est adversativa et ponitur pro tamen, quocum interdum jungitur. *Ter. Andr. 1. 3. 20.* Milii quidem berde non fit verisimile; atque ipsis commentum placet. *Donatus quoque ad h. l. ait atque esse pro tamen. Id. ibid. 3. 2. 44.* Non impulit me, hæc nunc omnino ut crederem; atque haud scio, an quæ dixit sint vera omnia. *Id. ibid. 5. 1. 32.* Et nescio quid tibi sum oblitus hodie, ac volui dicere. *Cic. 3. Off. 11. 48.* Cysyllum quendam — lapidibus cooperuerunt: atque ille utilitatem sequi videbatur. *Id. 3. Orat. 10. 35.* Etenim videmus ex eodem quasi ludo — exisse discipulos dissimiles inter se, ac tamen laudandos. *Id. Pis. 1. 3.* Sed nihil comparandi causa loquar: ac tamen ea, quæ sunt longissime disjuncta, comprehendam. — c) Sæpe propositioni negativæ et aliquando etiam affirmativæ propositio affirmativa conjungitur per particulam atque vel ac, quæ ponitur pro et potius, quocum interdum jungitur. *Cic. Mur. 34. 72.* Ipsi denique non dicere pro nobis, non spondere, non vocare domum suam possunt, atque hæc a nobis petunt omnia. *Id. 3. Orat. 33. 132.* Et nemo genus universum complecteretur, atque ut alios aliam sibi partem, in qua elaboraret, seponeret. *Id. Orat. 31. 112.* Illud tamen — mendacimus, nihil nos præcipuum causa dicturos, atque ita potius acturos etc. *Id. 2. Orat. 18. 74.* Qui nunquam sententias de moribus judicium — extorsimus, ac potius — tantum, quantum ipsi patiebantur, accepimus. *Id. 1. Legg. 6. 18.* Non est ita, Quinte, ac potius ignorantia juris litigiosa est, quam scientia. *Id. 1. Fam. 1. 1.* Ego omni officio, ac potius pietate erga te ceteris satisfacio omnibus. *Id. 3. Att. 15.* Si quid in te peccavi, ac potius quoniam peccavi. — d) Sæpe propositioni affirmativæ negativa subditur per particulam atque vel ac, quæ haud raro est pro et immo non, et non potius, cui aliquando jungitur. *Ter. Heaut. 4. 4. 6.* Decipiam, ac non veridam. *Cic. 1. Legg. 20. 54.* Perparvam vero controversiam dicis, ac non eam, quæ difframat omnia. *Id. 1. Att. 16.* Nemo erat, qui illum reum, ac non milles condemnatum arbitraretur. *Liv. 8. 27.* Tarentini — velut destituti, ac non qui ipsi destituiscent, inerepare Palæopolitanos. — Atque non sæpius occurrit apud Plin. majorem, ut 27. *Hist. nat. 9. 55. (78).* Filix singularis, atque non fruticosus. Et 7. *ibid. 25. 26. (91).* Concremasset ex optima ude, atque non legisse. *Id. 29. ibid. 2. 9. (29).* Ceu vero id certum esset atque non fabulosum. Adde 22. *ibid. 24. 50. (108).* 31. *ibid. 7. 39. (74).* et alibi. — Ac non occurrit præcipue post particulam conditionalem. *Ter. Eun. 1. 2. 29.* Si fidem habeat se iri præpositum tibi apud me, ac non id metuat etc. *Cic. 1. Legg. 20. 54.* Probe quidem sentis, si re ac non verbis dissiderent. *Id. 2. Ferr. 31. 80.* Si quam Rubrius injuriam suo nomine ac non impulsu tuo — fecisset. *Id. Dom. 50.*

128. Si illa lex est, ac non vox sceleris et crudelitatis tuae. *Id. Rosc. Am.* 33. 92. Quasi nunc id agatur, quis — occiderit, ac non hoc queratur etc. Adde *eumd.* 5. *Ferr.* 30. 72. et 47. 113., 2. *Nat. D.* 6. 17., 3. *Fam.* 2. 2., 2. *Leg. agr.* 37. 101. et alibi. — Addito *potius*. *Cic. 2. Cat.* 6. 12. Quis denique ita asperit ut perditur civem, ac non potius ut importunissimum hostem? *Id.* 5. *Ferr.* 79. 163. Quasiobrem enim scriba deducit, ac non potius mullo? — e) Particula *atque* vel ac sapissime temporis quoque rationem significat, ita ut uno eodemque hoc et illud fiat, ac propterea punitur pro tum, *statim, continuo, illico, celeriter*, quemadmodum illud *Virg.* 1. *G.* 201., quod inferius attulimus, interpretantur *Servius, Gell.* 10. 29. et *Non.* 12. 44. ed. vet. *Plaut. Capt.* 3. 1. 19. Salveo, inquam, quo iurus una, inquam, ad prandium? atque illi tarent. *Id. Most.* 2. 2. 55. Abimus omnes cubitum, condormivimus, lucernam forte oblitus fueram extinguere: atque ille exclamat derепente maiumum. *Id. Epid.* 2. 2. 33. Cum ad portum venio, atque ego illam illic video praestolari. *Id. Bacch.* 2. 3. 44. Forte ut assedi in stega, dum circumspecto ibi, atque ego lembum conspicio longum, strigore maleficum, exornari. *Id. Most.* 5. 1. 9. Quem (*senatum*) cum convocavi, atque illi me e senatu segregant. *Id. Merc.* 2. 3. 47. Nunc si dico ut res est, atque illum mihi me emisse indico; quemadmodum existimet me? Atque illam abstrahat, trans mare hic venum asportet. *Id. ibid.* 2. 1. 32. Postquam hic id, quod volui transigi, atque ego conspicio navem ex Rhodo. *Ter. Andr.* 4. 1. 16. Ingeram mala multa? atque aliquis dicat: Nil promoveris. Multum: molestus certe ei fuero. *Forcellinus* affirmavit h. l. atque servire praecupationi. *Cic. 4. Herenn.* 29. 39. In me quidquid libet, statuite, dicite, atque obtemperabo. *Id. Cluent.* 28. 75. Summa omnium expectatio, quidnam sententiae ferant leves ac nummarii iudices: atque illi omnes sine ulla dubitatione condemnant. *Liv.* 26. 30. a med. Ille Quincium incautum hasta transigit: ille atque praecipit cum armis prociidit ante proram. *Virg.* 1. *G.* 201. Non aliter quam qui adverso vix flumine lembum Remigis subigit, si brachia forte remisit, Atque illum in praecipit prono rapti alveus amni. *Stat.* 9. *Theb.* 481. Dixerat atque illi sese dros obtulit ultro. *Id.* 2. *ibid.* 26. Illos ut caeco recubans in limine sensit Cerberos, atque omnes caput subrexit hiatus. *Tac.* 1. *Hist.* 82. Tum Otho ingredit castra ausus; atque illum tribuni centuriones circumstant. *Id.* 3. *ibid.* 17. Firmati inter se densis ordinibus excipiunt Vitellianos temere effusos: atque illi consternantur. — f) *Atque* vel raro admodum ac connectit etiam periodos et majores orationis partes, et praeter hanc conjunctionem significat ea quae sequuntur magni esse ponderis. — a) Generatim. *Cato apud Gell.* 7. 3. Non Rhodienses modo id noluerat, sed multos populos atque multas nationes idem noluisse arbitror. Atque haud scio an partim eorum fuerint, qui etc. *Plaut. Amph.* 1. 3. 47. Nunc te nox, quae nunc manisti, mihito, ut cedas diei, ut mortalis illecebras luce clara et candida. Atque quanto nox fuit longior hac proxima, tanto brevior dies ut fiat faciam etc. *Cic.* 6. *Ferr.* 39. 65. Ille praetoris accessus nuncio rem demonstrat: negat ullo modo fieri posse. Atque haec (nilil enim praetermittendum de istius impudentia videtur) agebantur in conventu palam, de sella ac de loco superiore. *Cas.* 4. *B. G.* 2. Quod ubi Caesar animum advertit, naves longas — paulum removeri — iussit, quae res magno usui nostris fuit. Nam — reverterunt. Atque nostris nihilibus cunctantibus — qui dectinae legionis agillam ferebat contestatus deos, ut ea res legioni feliciter eveniret: Desilite, inquit, commilitones etc. *Nepos Lys.* 4. Atque hoc loco non est praeterendum factum Pharnabazi satrapis regis. *Liv.* 5. 21. Atque ille dies caede hostium ac direptione urbis opulentissime est consumptus. — b) Specialim usurpatur, cum aliquid magna vi affirmamus, aut optamus, aut etiam cum exclamamus. — Cum affirmamus est fere pro certe, sane. *Plaut. Stich.* 4. 2. 4. Sed videone ego Pamphilippum cum fratre Epignomo? atque is est. *Id. Truc.* 1. 2. 24. Diniarchus illic est? atque is est. *Ter. Eun.* 4. 6. 19. an. Apoge, sis. Egon forniculosus? omo est homium, qui vivit, minus. tu. Atque ita opust. *Plaut. Bacch.* 1. 1. 53. Atque ecastor apud hunc fluvium aliquid perdendum est tibi. *Forcellinus* b. l. pro atque acerbabat, ut apud *eumd.* *Cas.* 2. 6. 12.: haec tamen exempla, albat, non ita clara sunt, ut rem conficiant. *Id. Curc.* 4. 4. 13. At-

que edepol. *Cic. pro leg. Manil.* 1. 3. Atque illud in primis mihi latandum iure esse video, quod etc. *Id.* 1. *Tusc.* 21. 46. Atque ea profecto etc. — *Atque* utinam occurrit apud *Cic. Orat.* 7. 22., *Brut.* 17. 63. et 19. 75., et 3. *de republ.* 5. 3.; *Liv.* 21. 42.; *Virg.* 10. *Ecl.* 35.; *Propert.* 2. 9. 47., aliosque. — *Atque* eccum est exclamantis apud *Ter. Andr.* 3. 3. 48., *Eun.* 3. 2. 2. et *Hec.* 4. 1. 3. — c) Item eadem particula inserit ceteri narrationis continuationi et cum adeo conjungitur. *Ter. Andr.* 3. 3. 52. Atque adeo in ipso tempore eccum ipsum obviam. *Id. Eun.* 3. 4. 42. Atque adeo autem cur non egomet intro? *Cic.* 4. *Ferr.* 1. 2. Atque adeo, antequam — dico, pauca mihi videntur esse de provincia dignitate dicenda. — d) Usurpatur etiam, cum allicus rei causam dicendam aggredimur, aut comparisonem aliquam instituiamus. *Cic. pro leg. Manil.* 8. 20. Atque ut omnes intelligant, me L. Lucullo tantum impetere laudis, quantum fortis viro etc. — dico etc. Adde *eumd.* *Cluent.* 14. 43. *Id.* 3. *Phil.* 9. 24. Ac ne sine causa videretur editisse etc. Adde *eumd.* 2. *Orat.* 46. 191., 2. *Fin.* 35. 118. et 5. *Fam.* 12. 30.; *Horat.* 1. *Ep.* 1. 13. et 2. *ibid.* 1. 208., aliosque. — In comparationibus atque ut occurrit apud *Cic.* 2. *Off.* 5. 16.: ac veluti vel ac veluti apud *Catull.* 68. 63.; *Virg.* 1. *En.* 148., 2. *ibid.* 626. et alibi saepe; *Horat.* 3. *Od.* 28. 6.; *Ful. Flacc.* 6. 664., aliosque. — e) In transitionibus ad generalia vel universalia, addito fere *omnis, omnino, saepe* etc. *Cic.* 3. *Orat.* 59. 223. Atque in his omnibus, quae sunt actionis, inest quaedam vis a natura data. Adde *eumd.* *Orat.* 59. 200., 2. *Orat.* 64. 237. et *Senect.* 14. 50.; *Cels.* 5. 8. et 3. 3.; et *Quintil.* 10. 2. 2. — f) Item in transitionibus ad particularia: unde ac primum, ac primo, atque vel ac quidem saepe occurrunt. *Cic.* 2. *Orat.* 7. 27. Atque id primum in poetis cerni licet. *Id.* 1. *de republ.* 21. 42. Atque horum trium generum quodvis etc. *Id.* 1. *Orat.* 2. 4. Ac mihi repetenda est veteris ejusdem memoriae non sane satis explicata recordatio. *Nepos Ages.* 7. Atque in hoc illud in primis fuit admirabile etc. — *Ac primum* occurrit apud *Cic.* 1. *Orat.* 23. 107., *pro leg. Manil.* 13. 36., *Orat.* 23. 75. et 44. 149.; et *Cels.* 5. 28. — *Ac primo* occurrit apud *Cic.* 3. *Orat.* 16. 61. — Addito *quidem*. *Cic.* 1. *Orat.* 4. 14. Ac primo quidem totius generis ignari. *Id.* 3. *ibid.* 10. 38. Atque eorum quidem, quae duo prima dixi, rationem non arbitror expectari a me puri dilucidique sermonis. *Id.* *ibid.* 26. 117. Atque cae quidem disceptationes etc. — g) Item in transitionibus ad rem aliquam novam, unde particulae atque junguntur etiam, quoque. *Plaut. Pseud.* 1. 3. 133. Atque occidi quoque, potius quam cibum praestiberem. *Id. Amph. prol.* 30. Atque ego quoque etiam — contigione mei patris metuo malum. *Cic.* *Orat.* 40. 139. Atque alias etiam dicendi virtutes sequitur. *Id.* 2. *Orat.* 61. 151. Atque hoc etiam animadvertendum, non esse omnia ridicula faceta. *Id.* 2. *Nat. D.* 12. 32. Atque ex hoc quoque intelligi poterit etc. Adde *eumd.* 1. *Off.* 26. 90., 2. *Nat. D.* 11. 30.; *Cels.* 2. 3. et 3. 22.; et *Colum.* 2. *R. R.* 2. 3. et 13. 3. — h) Item cum orator ad propria sententiam preferendam transit; et quidem aliquando additur. *Cato apud Gell.* 7. 3. Atque ego quidem arbitror Rhodienses noluisse etc. *Cic. Balb.* 2. 3. Ac mihi quidem hoc dignum rei videtur. *Id. Sext.* 2. 3. Atque ego sic stitui, iudices. Adde *eumd.* 3. *Cat.* 2. 3., *Brut.* 49. 181., 4. *Acad.* (2. pr.) 2. 5.; *Sall. Cat.* 51.; *Liv.* 21. 43. et *Quintil.* 10. 2. 20. — i) Si quando transitio fit ad ea, quae antecedentibus minime respondent, homo quodammodo adversatur, particulae atque additur tamen. *Cato apud Gell.* 7. 3. Atque Rhodienses tamen Persen publice numquam adjuvere. *Cic.* 3. *Off.* 33. 118. Atque in his tamen tribus generibus, quoquo modo possent, non inaequaliter tergiversantur. *Id.* 6. *Ferr.* 24. 43. Ac tamen, ut posset dicere se emisse, Archegatho imperat, ut etc. *Id. Prov. cons.* 13. 38. Ac tamen his sententiis Piso in provincia permanebit.

III.) Particula *atque* vel ac a prima propriae significatione magis magisque aberrat ac recedit, quoties ad compositionis rationem significandam usurpatur; quemadmodum ex. gr. apud *Plaut. Mil. glor.* 4. 6. 36. Si parem sapientiam hic habet ac formam. Et *Nepos* apud *Non.* p. 211. 4. Convenit, regnum simul atque locos habere. Et *Tac. Agric.* 35. In speciem simul ac terrore. Haec — a) Ponitur pro atque atque vel sicut, quavis raro, nulla antecedente com-

parationis particula. *Plaut. Bacch.* 3. 6. 20. Sicut est hic, quem esse amicum ratus sum atque ipsum sum mihi. *Id. Cas.* 4. 4. 21. Nebula haud mollis est atque cutis hujus est. *C. Cassius* apud *Cic.* 12. *Fam.* 13. 1. Neque enim omnium iudicio malim me a te commendari, quam ipse tuo iudicio digne ac merore commendatus esse. *Auct. Priapeor.* 32. 7. Quae saeco caret atque putris pumex. *Solin.* 22. sub fin. Gagates lapis atrilui calefactus appileta dedinet, atque succinum. *Paul. Dig.* 2. 4. 4. § 3. Conditionem inesse stipulationi, atque si hoc expressum fuisset. Adde *ibid.* 19. 2. 54. pr. et 23. 3. 75. *Inscript.* apud *Orell.* 4047. vt — commodis. *Physicis* ac si *DECURIO FRYE-RETRA*. — b) Saepius ponitur post plura vocabula, quae similitudinem vel dissimilitudinem, aequitatem vel discrimen, accessionem vel recessionem significant; quaeque servato litterarum ordine exhibemus. — *Aequae atque* vel ac, ut apud *Plaut. Bacch.* 2. 2. 38. Quam ego fabulam aequae ac me ipsum amo. *Cic.* 13. *Fam.* 69. 1. Me colit aequae atque illum ipsum patronum suum. Adde *Plaut. Aut.* 2. 4. 18.; *Ter. Andr.* 4. 2. 19. et *Phorm.* 1. 2. 43.; *Cic.* 2. *Fam.* 2., 1. *Fin.* 20. 67., *Amic.* 6. 22., *Brut.* 71. 248., 3. *Nat. D.* 10. 45. et 1. *Divinat.* 22. 45.; et *Tac.* 4. *Hist.* 5. — *Aequae ac* si, ut apud *Cic.* 13. *Fam.* 43. 3. Egnatii absentis rem ut tacere aequae a te peto, ac si mea negotia essent. Adde *eumd.* 2. *Herenn.* 13. 19.; *Nepos. Eumen.* 5.; *Liv.* 10. 7. et 44. 22.; et *Colum.* 9. *R. R.* 5. 2. — *Equis atque*, ut apud *Plaut. Trin.* 2. 4. 92. Aequo mendicis atque ille opulentissimus censetur censu ad Acherontem mortuus. *Cic.* 5. *Ferr.* 19. 49. Cum equum partem tibi sumperis, atque populo Romano dederis. Adde *Cas.* 2. *B. C.* 15. et *Liv.* 39. 37. — *Alia atque*, ut apud *Nep. Them.* 6. Hoc tonge alio spectabat atque videri volebant. — *Aliorsum atque*, ut apud *Ter. Eun.* 1. 2. 2. Aliorsum atque ego feci. — *Aliter atque*, ut apud *Cic.* 2. *Fam.* 3. 2. Aliter atque ostenderam facio. Adde *Ter. Heaut.* 2. 3. 23., *Adelp.* 4. 3. 6. et *Phorm.* 3. 2. 45.; *Cic.* 16. *Att.* 13. et 4. *Fin.* 22. 60.; *Nepos. Hamil.* 2. et sequente subjunctivo *Cic.* 6. *Att.* 3. et *Mil.* 9. 23. et *Nepos. Alib.* 2. — *Aliter atque* ut, ut apud *Cic.* 3. *Ferr.* 46. 119. Quod iste aliter, atque ut edixerat, decrevisset. (ut hic redundat, agbat *Forcellinus*). Adde *eumd.* 3. *Tusc.* 39. 73. et 2. *Att.* 18. 2. — *Non vel nec aliter ut* si, ut apud *Cic.* 13. *Att.* 51. 1.; *Colum.* 2. *R. R.* 14. 8.; *Sueton. Oth.* 6.; et *Dig.* 47. 10. 17. § 9. — *Aliter atque* si, ut in *Dig.* 9. 2. 32. § 1. et 21. 1. 43. § 5. — *Alius atque*, ut apud *Plaut. Pseud.* 4. 7. 35. Illi sunt alio ingenio atque tu. *Cic.* 2. *Legg.* 7. 17. In aliis rebus aliisque sententiis versaris, atque ille. Adde *Ter. Andr.* 3. 3. 13.; *Cic. Cat.* 28. 67. et 3. *Orat.* 33. 203.; *Cas.* 3. *B. G.* 9.; *Nepos. Hann.* 2. aliosque. — *Alius modi atque*, ut apud *Cic.* 2. *Invent.* 6. 21.; et *Cas.* apud *Piscian.* 6. p. 694. *Putsch.* — *Consimilis atque*, ut apud *Plaut. Bacch.* 3. 3. 56. Haud consimili ingenio atque ille est, qui etc. Adde *eumd.* *Amph.* 1. 1. 287. — *Contra atque*, ut apud *Cic.* 3. *Cat.* 8. 20. Simulacrum Jovis — contra atque ante fuerat ad orientem convertere. Adde *eumd.* *Sull.* 24. 69. et 6. *Ferr.* 6. 11.; *Cas.* 4. *B. G.* 13.; *Farron.* 1. *R. R.* 7. 6.; *Sall. Cat.* 60.; et *Quintil.* 9. 2. 45. — *Contrarius atque*, ut apud *Cic.* 6. *de republ.* 17. Orbis qui versantur contrario motu, atque caelum. Adde *eumd.* 3. *Ferr.* 46. 120. — *Non dissimilis atque*, ut apud *Cic.* 2. *Att.* 3. Quod non est dissimile, atque ire in Sotonium aut Antium. — *Non dissimilis ac* si occurrit apud *Liv.* 5. 5. — *Item atque* vel ac, ut apud *Caton. R. R.* 48. Pomarium sentiarium ad eundem modum atque oleaginum facto. *Ter. Heaut.* 2. 3. 24. Animus erga te idem ac fuit. *Cic.* 2. *Invent.* 23. 70. In hunc argumentationis ex hisdem locis sumende sunt, atque in causam negotiorum. — *Item ac* si, ut apud *Cic.* *Sull.* 18. 51. At accusat C. Corneli filius, idemque valere debet ac si pater iniuriaret. — *Ita atque*, ut apud *Plaut. Merc.* 3. 1. 34. Ita edepol deperit te, atque hodie primum vidi. h. e. simul atque, statim ut. — *Item atque*, ut apud *Farron.* 10. *L. L.* 74. p. 250. *Mil.* Analogia non item ea definenda, quae dirigitur ad naturam verborum, atque illa, quae ad usum loquendi. h. e. non eodem modo atque illa, quae etc. Adde *eumd.* 2. *R. R.* 7. 15. — *Iuxta atque*, ut apud *Liv.* 28. 29. Trucidant inermes iuxta atque armatos. Adde *Sall. Cat.* 37. et *Jug.* 95.; et *V. Drahenborg.* ad *Lie.* 1. 54. — *Iuxta ac* si occurrit apud *Cig.* post red. in sen. 8. 20.;

et Sall. Jug. 45. — Par atque, ut apud Nepot. Datam. 3. Psirum, atque illos, imperio esse jussit. Adde Plaut. Mil. glor. 4. 6. 36.; Cic. 3. Nat. D. 1. 3.; Cæs. 1. B. G. 28.; et Nepot. Hann. 5. — Pariter atque, ut apud Plaut. Men. 5. 1. 52. Ecce pariter hoc, atque alias res soles. Adde Ter. Adelph. 5. 8. 34.; Cic. Parad. 6. 2.; Sall. Jug. 113.; Liv. 2. 33.; et Quintil. 12. 2. 28. — Pariter ac si occurrit apud Sall. Jug. 46. — Perinde atque, ut apud Pompon. Dig. 26. 7. 61. Perinde haberi debet, atque ipse definiisset. Adde Cic. 16. Att. 5.; Cæs. 3. B. C. 60.; et Liv. 5. 42. et 7. 3. — Perinde ac si, ut apud Cic. Rosc. com. 5. 15. et Partit. oral. 24. 84. — Pro eo ac, ut apud Cic. 4. Cat. 2. 3. Debeo sperare omnes deos —, pro eo mihi ac mereor, relatuus esse gratiam. Adde Sulpicius apud Cic. 4. Fam. 5. et Dig. 28. 1. 22. § 4. — Pro eo ac si occurrit apud Cic. 1. Invent. 32. 54. — Proinde atque, ut apud Plaut. Trin. 3. 2. 33. Et tibi nunc, proinde ac merere, summas habeo gratias. Adde Cic. 5. Tusc. 2. 6. et Lucr. 3. 1048. — Proinde ac si occurrit apud Cic. 3. Att. 13. 1. et Cæs. 3. B. C. 1. — Proxime atque, ut apud Cic. 9. Fam. 13. 2. Non possum ego non aut proxime atque ille, aut etiam aequale laborare. — Secus atque, ut apud Cic. Orat. 14. 43. Dicendum aliquanto secus, atque in tradenda arte dici solet. Adde eumd. 3. Oral. 30. 119. — Non secus atque sapius occurrit, ut apud Cic. 2. Oral. 6. 24. et Planc. 1. 3.; et Horat. Art. P. 149. — Non secus ac si occurrit apud Cic. Mur. 4. 10. et 3. Fam. 5. 4. — Numquam secus ac si apud Ter. Hec. 2. 3. 5. — Haud secus ac si apud Sall. Jug. 97.; et Virg. 3. Æn. 236. — Similis atque, ut apud Cic. 5. Ferr. 13. 193. Aliquid ab isto simile, atque a ceteris esse factum. Adde Ter. Phorm. prol. 38.; Cic. Rabir. perd. 5. 14.; Liv. 6. 28.; et Colum. 5. R. R. 7. 3. — Similiter atque, ut apud Cic. 1. Phil. 4. 9. Neque vero illum similiter, atque ipse eram, commotum esse vidi. — Similiter ac si occurrit apud Cic. 3. Nat. D. 3. 8. — Simillime ac, ut apud Cic. 1. Leg. Agr. 4. 13. — Talis atque, ut apud Ter. Phorm. 5. 8. 30. Faxo tall eum mactatum, atque hic est, infortunio. Adde Cic. Vatin. 4. 10. — Totidem atque, ut apud Nepot. Miltiad. 7. Ut eum totidem navibus, atque erat profectus, Athenas rediret. — c) Ad proximam superiorem paragraphum sub b referendus sunt et sequentia, quavis in his ratio æquitas sit discerni minus clare patet. Plaut. Amph. 1. 1. 118. Neque se luna quoquam mutat, atque uti exorta est semel. h. e. neque alibi est, quam ubi erat prius. Id. Mil. glor. 3. 1. 168. Haud centesimam partem dixi atque, etiam rei si sit, possim expromere. Id. ibid. 4. 3. 37. Numquam videtur demutare, atque ego dixi. — d) Eadem ferme est ratio, cum duo temporis momenta per particulam atque vel ac conjunguntur; unde sæpiissime occurrit simul ac vel simul atque, ut apud Plaut. Asin. 2. 4. 73.; Cic. 4. Acad. (2. pr.) 66. 51. et Quintil. 5. 19.; Cæs. 5. B. G. 3.; Virg. 4. Æn. 8.; Horat. 1. Sat. 1. 67.; aliosque: P. S. MUL. — Sic principio atque occurrit apud Plaut. Merc. 1. 1. 40.; et etiam atque in Dig. 16. 1. 24. et 21. 1. 25. § 8. — e) Apud Poetas et in familiari sermone, quemadmodum apud Comicos, ponitur atque vel ac etiam post comparativa, haud aliter atque atque apud Græcos. — Vetera tamen nonnulli post negotiationem usi sunt. Plaut. Merc. 5. 2. 56. Amicior mihi nullus vivit atque is est. Id. Cas. 5. 1. 7. Nec fallaciam astutiorum ullus fecit poeta, atque ut hæc est fabre facta a nobis. Ter. Andr. 4. 2. 15. Non Apollinis magis verum atque hoc responsum est. Catull. 61. 176. Illi non minus ac tibi pectore uritur intimo flamma. Virg. 3. Æn. 561. Haud minus ac jussi faciunt. Horat. 1. Sat. 1. 46. Non tuus hoc caplet venter plus ac meus. al. leg. quam. Id. 1. ibid. 2. 23. Ita ut pater ille — non ac pejus cruciaverit atque hic. — Post affirmationem. Horat. Epod. 15. 5. Artus atque hederæ procera astringitur illex. Id. 1. Sat. 5. 5. altus ac nos precinctis unum (iter). Adde eumd. 1. ibid. 6. 130. Sueton. Cæs. 14. Sententiam — velut gravius, atque ipse sensisset, acceptam.

ATQUI, conjunctio adversativa. — Olim scribebant et adqui. Vide D. et T. — Propria hujusce conjunctionis forma est atqui, ut testatur ipse Caper de Orthogr. p. 2241. Putsch.: at occurrit etiam atquin, quod nisi ubique est error librarii, ut est reapse in Plaut. Rud. 3. 4. 55.; Flor. 4. 2.; et Ulp. Dig. 1. 14. 3.; a serioribus per euphemiam factum esse vide-

tur, ut apud Lactant. Mort. persecut. 23. Atquin homo impius misertus est illis. Tertull. Apolog. 2. Atquin invenimus inquisitionem quoque in nos prohibitam. Adde eumd. ibid. 8. et 41. et Patient. 3., in quibus tamen mendum esse videtur; et Prudent. Proem. Cathermer. 34. — Ratione habita etynii, atqui componitur ex at et qui pro quo seu quo, haud aliter ac Græcum ἀλλὰ τοι est pro ἄλλα τινι: hinc atqui est al aliquo modo, al aliqua ratione (V. Lindemann. Spec. IV. de advrb. Lat. p. 4.; Hlotz ad Cic. 5. Tusc. 10. 28., 18. 53. et 20. 57.; et Hand. Tursell. I. p. 513.); ideoque est attamen, et tamen, sed enim (lt. ma, ma pure, e pure; Fr. cependant, pourtant; Hisp. no obstante; Germ. allein oder aber gewissermaassen, aber doch, aber in der That; Angl. but, but yet, and yet, however). Occurrit 1. Propria et stricto sensu in dialogis, cum quis alteri adversatur. Plaut. Bacch. 4. 7. 26. Nunc quam auferes hinc aurum. CHRYS. Atqui ultro jam dabis. Id. Pers. 4. 4. 30. Salvus sis adolescens. s. si quidem hanc vendidero pretio suo. 70. Atqui aut hoc tempore vendas pulcre, aut alio non potes. Hoc loco nonnulli atqui videbatur accipiendi pro certe, profecto; posse tamen et aliter explicari, ipse Forcellinus monuit. Id. Rud. 3. 4. 14. 1. 4. 1. Cum istoc primum, qui te novit, disputa. LAR. Tecum ego. TRACH. Atqui tecum agendum est. Id. ibid. v. 55. Atqui, quia velas, utramque jam mecum abducam. Hoc loco quidam pro ideo acceperunt: sed Forcellinus affirmavit posse et aliter explicari. Ter. Phorm. 1. 4. 26. ANT. Non sum apud me. GET. Atqui opus est nunc cum maxime, ut sis. Antipho. Id. Eun. 5. 4. 31. PARM. Nescio. PYTH. Atqui sic inventast. Id. Heaut. 4. 4. 7. Atqui tu hanc joculari credis? Faciet, nisi caveo. Adde eumd. Eun. 5. 1. 9. et Adelph. 5. 5. 5. Cic. 1. Tusc. 7. 11. A. Quis enim non in ejusmodi causa? aut quid negotii est hæc poetarum et pictorum portenta convincere? M. Atqui pleni libri sunt contra ista ipsa disserentium philosophorum. Id. 4. ibid. 4. 8. A. Prorsus non arbitror. M. Atqui, si ista perturbare animum sapientis non potest, nulla poterit. Id. 1. Oral. 36. 167. Ego vero istos, inquit —, non modo oratoris nomine, sed ne foro quidem dignos putarim. Atqui non defuit illis patronis, inquit Crassus, eloquentis. Id. Senect. 17. 59. Tum dixisse, mirari se solertiam ejus, a quo essent illa dimensa atque descripta: et el Cypri respondisse: Atqui ego omnia ista sum dimensus. Et addita ironia Id. 3. de republ. 5. 8. Atqui id tibi, inquit Lælius, verendum est —, ne sic etiam sentire videare. Liv. 8. 9. Decio caput jecitoris — cæsum haruspex dicitur ostendisse, alioqui acceptam dis hostiam esse. Manlius egregie lissae. Atqui bene habet, inquit Decius, si ab collega litatum est. Horat. 1. Sat. 9. 52. Magnum narras, vix credibile! — Atqui sic habet. Plin. 15. Hist. nat. 18. 20. (75). Cum inter omnes recentem esse constaret (pomum): Atqui tertium, inquit, ante diem selote decerptam Carthagine. Sueton. Vesp. 23. Et illo negante: Atqui, inquit, et lotio est. 22. Usurpator etiam extra dialogos in oratione perpetua: — a) Generatim cum quis alterum sibi loquentem fugit, atque ipse deinde ejusdem sententiæ adversatur, ut revera Cic. 8. Att. 3. 6. O rem, inquit, difficilem et inexplicabilem. Atqui explicanda est. Plaut. Asin. 3. 3. 79. Quam vero indignum visum est! Atqui pol hodie non feres, ni genus confricantur. Ter. Eun. 4. 6. 2. Credo equidem illum jam adfuturum, ut illum a me eripiat: sine veniat. Atqui, si illum digito attingerit uno, oculi illico effodientur. Cic. 5. Tusc. 20. 57. Qua pueritidine urbeni, quibus autem opibus præditam servitute oppressam tenuit civitatem! Atqui de hoc homine s bonis auctoribus sic scriptum accepimus, summam luisse ejus in vlcu temperantiam etc. Id. Scet. 36. 78. Cum omnia vi et armis egeris, accuses eum, qui se præsidio univertit, nou ut te oppugnet, sed ut vitam suam posset defendere? Atqui ne ex eo quidem tempore id egit Sextius etc. Id. Arch. 8. 18. Hunc ego non diligan? — non omni ratione defendendum putem? Atqui sic a summis hominibus eruditissimisque accepimus etc. Forcellinus in h. loco et in illo Milton. 4. 9. (Atqui si tempus est ullum jure hominis necandi, quæ ulla sunt; certe illud est etc.) agebat atqui continuationi orationis servire non secus quam atque et atque etiam, sed vi quadam majore. Id. 7. Att. 7. 1. Illud — non adscribis: et tibi gratias egit. Atqui certe ille agere debuit. Id. 4. Ferr. 50. 144. Modum statuarum haberi nullum placet? Atqui

habeatur necesse est. Adde eumd. 2. Nat. D. 7. 18. — Hinc interdum servit et præoccupationi, ut in illo Cic. Brut. 83. 287. Atqui eæ sunt notæ optinæ. Credo: sed nimia vetustas etc. — b) Eleganter adhibetur in assumptionibus, sive in propositione minore argumentationis. Cic. Parad. 3. 1. § 21. Quod si virtutes pares sunt inter se, paria esse etiam vitia necesse est. Atqui pares esse virtutes — facillime potest perspicui. Adde eumd. ibid. § 22. et 1. Fin. 18. 58. et 2. ibid. 2. 5. Id. 3. Tusc. 7. 14. Qui fortis est, idem est fidens. — Qui autem est fidens, is profecto non extimescit. — Atqui in quem cadit ægritudo, in eundem timor. — Ita fit, ut fortitudo ægritudo repugnet. Adde eumd. 5. ibid. 14. 40. et Senect. 19. 66.

ATQUIN. P. ATQUI sub init.

ATRACTYLIS, idis, f. 3. ἀτράκτυλῖς, herba est alio nomine cnicos silvestris, in Ægypto maxime proveniens, contra venenata animalia maxime utilis, itemque adversus fungos. Nomen habet ex eo, quod caule ejus rigido antiquæ mulieres ad colus faciendas utebantur; ab ἀτράκτος colus. Plin. 21. Hist. nat. 15. 53. (90). et ibid. 32. 107. (184). Sed Plinius perperam confudit cnicum cum atractylide. Theophr. Hist. Pl. 1. 6. c. 4. narrat, cnici agrestis caule feminas usas pro fuso involvendo subtemini: διὸ καὶ πηνὶος ἐνίαι τῶν ἀρχαίων ἐχρόντο γυναικῶν. Dioscorides vero l. 3. c. 107. narrat, alias usas atractylide ad fusos statinim (ἀτράκτους). Male porro Plinius πηνὶος accepit pro colo, cum reapse significet filum subteminis fuso involutum, ac etiam fuso ipsum, qui alveolo includitur; ἀτράκτος vero est fuso quo statinim nentur. Cl. Fée (Op. cit. vol. 3. p. 58.) hanc atractylidis exhibet synonymiam: I.) Ατράκτυλῖς ἢ φῶνος Theophr. 6. 4.; Κνίκος ἀρχαία quorundam, præcipue Galen. de Simpl. facul. 6. p. 161.; Cnicos silvestre sive cnicos multus Plin. l. c. sunt Carthamus multissimus L. Spec. plant. 1164. et Carduncellus multissimus Decand. 3004. — II.) Ἀκροφά Theophr. Hist. plant. 6. 4.; Ατράκτυλῖς Dioscor. 3. 107., et Cnicos silvestre et hirautum Plin. l. c. sunt Centaurea lanata seu benedicta Decand. 3058. et 3059.

ATRAMENTARIUM, li, n. 2. vas illud, quod atramentum scriptorium continet. Interpr. Vulg. Ezech. 9. 2. Vir unus in medio eorum vestitus erat lineis, et atramentarium scriptoris ad renes ejus. Gloss. Philox. Atramentarium. Caper de verb. dub. p. 2247. Putsch. Atramentarium, non atramentale, ut lignarium, armarium.

ATRAMENTUM, i, n. 2. (ater) succus seu liquor atrii coloris, quicumque sit naturâ aut hominum arte paratum, ut docet Plin. 36. Hist. nat. 6. 25. (41). Hinc 1. Generatim. Plaut. Most. 1. 3. 102. sca. Unâ operâ ebur atramento candefacere postules. PHIL. Lepide dictum de atramento atque ebore, euepæ! Illud unâ operâ ebur atramento candefacere postulas proverbium est de eo, qui in re aliqua operam perdit, et contra potius quam optat, rem evenire facit. Huic affine est Laterem laves. Cic. 2. Nat. D. 50. 127. Aliæ fuga se, aliæ occultatione tutantur; atramenti effusione sepæ, torpore torpedines. Cl. Plin. 9. Hist. nat. 19. 45. (84.), 9. ibid. 51. 74. (163). et 11. ibid. 3. 2. (8). Horat. 2. Ep. 1. 235. veluti tractata nolam labemque remittunt Atramenta. Proverbial. Lactant. 5. 3. ad fin. Cui (scilicet Anaxagoræ) nives atramentum fuerunt. 2. Speciatim atramentum triplex est, librarium seu scriptorium, sutorium et tectorium. — a) A librarium est quo utimur in scribendo. Scripsere veteres calamo et atramento in libris arborum, in lineis pannis, in papyro: stilo autem in tabulis ceratis, aliquando etiam in plumbeis lamellis. Plin. 27. Hist. nat. 7. 28. (52). Atramentum librarium ex diluto ejus (absinthii) temperatum litteras a musculis tuerit. — Occurrit etiam aliquando ita, ut ex ipsius orationis contextu atramentum, quo de agitur, librarium esse constet: quemadmodum apud Vitruv. 7. 10. 2.; et Plin. 35. Hist. nat. 6. 25. (43). — Sapius absolute. Cato apud Rufinian. de fig. 6. p. 227. Calamo et atramento militare. Cic. 2. ad Q. fr. 15. B. § 1. Calamo et atramento temperato, charta etiam dentata res agitur. Petron. Satyr. 102. Eumolpus, tamquam litterarum studiosus, utique atramentum habet. Hujus atramenti meminit Capell. 3. p. 49. In quo medicamine et cera fago illita et gallarum gummeosque commixtio et Niloticæ fruticis collema notabantur. h. e. in quo erat tabula fagina cerâ illita, et atramentum ex gallis et gummi, et Niloticæ papyri; nulla autem mentio est chalcanthi, quia, ut affirmat

Hinkelmann. T. 7. p. 16. et 222. edit. Pragens. — *b)* *A. Sutorium* est, quo sutores utuntur in corlis tingendis. Est autem duplex, fossile et facticium. Illud dicitur Italice *ritrilo*. Est enim, ut *Plin.* docet 34. *Hist. nat.* 12. 32. (123). colore caeruleo, perquam spectabili nitore; utrumque esse creditur: diluendo sit atramentum tingendis corlis. Facticium fit pluribus modis: habetque utrumque varios usus in medicina, sed maxime fossile. *V. Plin. l. c. et 20. ibid.* 12. 48. (123); *Cels.* 6. 8.; et *Scribon. Compos.* 228. et 230. ubi absolute ponitur. *Cip. 9. Fam.* 21. 3. Peter ejus accusatus a M. Antonio atramento absolutus putatur. *Αλγοπερκός*; loquitur; nam sutorio atramento, hoc est vendito sumpto, morte voluntaria a iudicio liberatus fuit. — *c)* *A. tectorium*, quod et pictorium dici potest, adhibetur parietibus illinendis et incrustandis: cujus conficiendi rationem *Vitruv.* 7. 10. 1. (qui et absolute usurpat 7. 4. 4.) docet, nempe ex fulgine collecta, ex resina aut pice exusta, vel ex carbonibus cum glutino tritis, vel denique ex vini faece arefacta et in fornace erecta ad glutino trita: quae etiam *Plin.* 35. *Hist. nat.* 6. 25. (43). refert. Hoc utuntur etiam pictores. *Id. ibid.* 10. 36. (97). narrat, Apellem consuevisse illinere opera sua absoluta atramento ita tenui, ut idipsum repercutiens claritates colorum excideret, custodireque a pulvere et sordibus; ad manum intuenti demum appareret. Hoc *Carolus Dati* in *vitis Pictor.* vertit *vernice*. — Huc pertinet et atramentum Indicum (quod *Forcellinus* inter colores, Italice *indago*, enumeravit); de quo haec *Plin.* 35. *Hist. nat.* 6. 25. (42). Apportatur et (atrumen) Indicum ex India, inexploratae adhuc inventionis mihi. *Id. ibid.* 6. 27. (48). Indicum ex India venit, arundinum spumae adhaerescens limo; com teritur, nigrum: at in diluendo mixturam purpureae caruleaeque mirabilem reddit.

ATRATUS, a, um, part. praeter. pass. ab *atrare* (quod ab *ater*), ut *Varro S. L. L.* 18. *Müll.* docet: hinc atro colore infectus (It. *fatto nero*, *annerito*; Fr. *rendu noir*, *noirci*; Hisp. *negrecido*; Germ. *geschwärzt*; Angl. *blackened*). Occurrit autem 1. Generaliter. *Propert.* 3. 3. 56. Solis et atratis luxerit orbis equis. *h. e.* obscuris, alludit enim ad eclipses solares. — Apud *Cic.* 1. *Divinat.* 43. 98. Quid, quod Cuius Atratus sanguine fluxit? *Atratus* est nomen proprium ejusdem fluenti apud Romanos; cf. *eumd.* 2. *ibid.* 27. 58.: *Forcellinus* vero *atratus* pro adjectivo hoc in loco acceperat. 2. Speciatim et saepius atratus est atris seu pullis vestibus indutus, ut fit in luctu ob aliquis mortem. *Cic. Fatin.* 12. 30. et 13. 31. Cedo, quis unquam cenerit atratus? *Tac.* 3. *Ann.* 2. Atrata plebs, irascens equites. Adde *Sueton. Ner.* 47. et *Galb.* 18.; et *Macrob.* 3. *Satur.* 15.

ATRIARIUS, ii, m. 2. servus atrii custos, idem qui *atriensis*; quamvis juxta *Forcellinum* sit qui opera mediantini fungitur, atque adeo vilioris officii sit, quam *atriensis*. *Ulp. Dig.* 4. 9. 1. § 5. et 7. 1. 15. § 1., et *Inscript.* apud *Henzen.* 6445.

ATRICAPILLUS, a, um, adject. (ater et capillus) atris capillis habens. *Atricapillus* aves sunt ex genere ficedularum, colore penarum cinereo, excepto capite, quod habent nigrum; haec et *melanocoryphi*, sumpto a Graecis vocabulo, appellantur: *μελανοκίρφα*, a *μελαν* caput et *κίρφα* niger. *Paul. Diac.* p. 124. 15. *Müll.* Sed *Plin.* 10. *Hist. nat.* 20. 44. (86). docet hujusmodi aves ficedulas vocari auctum; aliis temporibus *melanocoryphos*.

ATRICOLOR, oris, adject. qui est atrii coloris. *Ovid.* 11. *Met.* 611. Plumens, atricolor, pullo velamine tectus. al. *atiter leg.* *Plin.* 2. *Hist. nat.* 7. 5. (17). Alios esse grandiores semperque canos; alios juvenes atque pueros, atricolores, aligeros, claudos. *Harduin.* edidit *atri coloris* ex MSS. suis omnibus; quod et *Silius* retinuit. *Auson.* 7. *Ep.* 52. Cadmi filiolis atricoluribus. *h. e.* luteris atramento depictis.

ATRIENSIS, se, adject. ad atrium pertinens. *Atriensis* servus, et absolute *Atriensis*, est, cui atrii, seu potius totius domus custodia demandata est: *V. Farron. S. L. L.* 61. *Müll.* Erat is inter servilia honoratior, qui aliquod etiam imperium in alios servos habebat, ut colligitur ex *Plaut. Asin.* multis in locis. Custodiebat quidem atrium, et observabat, ne quid ex imaginibus, stenuatibus ac reteris, quae in atrio reperti solent, deperiret; supellectilem aedium exponbat, simulque, atrium ut mundum ac nitidum esset, curabat: sed et alia honoratiora munia aliquando ex-

sequebatur, quae ad actores pertinere solent, vendebat, emebat servabatque pecuniam domini, exigebat a debitoribus, etc.: cui aliquo modo respondet is, quem Itali dicimus *maestro di casa*. *V. Plaut. loc. cit.* praesertim a. 2. sc. 2. et 4. et *Poen.* 5. 4. Illuc *Cic.* 5. *Parad.* 2. Ut in magna familia sunt alii laetiores, et sibi videntur, servi, sed tamen servi, atrienses ac topiarii, etc. *Et paulo post.* Si Munimius aliquem isorum videret matellionem Co-intilium cupidissime tractantem, utrum illum civem excellentem, an atriensem diligentem putaret? Adde *eumd.* *Pis.* 27. 67.; *Plin.* 3. *Ep.* 10.; *Sueton. Cal.* 57. et *Petron. Satyr.* 29. 53. et 72. — De atriensibus rusticis villae *Colum.* 12. *R. R.* 3. 9. Insistere atriensibus, ut supellectilem exponant (al. *exponant*), et ferramenta deterga nitidant, atque rubigine liberentur, etc. *Phaedr.* 2. 5. 11. Ex atriensibus unus atriensibus, cui unica ab humeris linteae Pelusia erat distracta, cirris dependentibus, Alveolo cepit lignum conspergere Humum aestuantem etc.

ATRIOLUM, i, n. 2. *deminut.* parvum atrium. *Cic.* 1. *Att.* 10. 3. Typos tibi mando, quos in tectorio atrioli possim includere. *Id.* 3. ad *Q. Fr.* 1. 1. § 2. Quo loco in porticu te scribere ajunt, ut atriolum fiat, mihi, ut est, magis placebat. Neque enim salis loci esse videbatur atrio: neque fere solet nisi in his aedificiis fieri, in quibus est atrium majus: nec habere poterat adjuncta cubacula et ejusmodi membra. *Inscript.* apud *Orell.* 4509. D. M. AELIAE DIONYSIAE CONIUGIS KARISSIMAE P. AEL. AVGG. LII. CHRYSANTHYUS FECIT ET SIBI LIB. LIBERTASYOS, POSTERISQUE EORUM. ITEM HORTIVAE MACERIA CUNCTVM CVM MONIMENTIS ET DIETA MEMORIVM V. ET ATRIOLO.

ATRIPLEX, plicis, n. 3. cf. Gr. *ἀτρίπλεξ*, genus oleis, quod octavo die, postquam satum est, nascitur flexa radice, in multa primum veluti capillamenta erumpens, mox folia emittens brassicae similia, florem aureum, semen vero foliaceum al. latum: duplex est, salvum et silvestre: coelum estur salvum, ut olus molle. Haec ex *Plin.* 19. *Hist. nat.* 6. 31. (99). et *ibid.* 7. 35. (117). et 20. *ibid.* 20. 83. (219), ubi etiam variis ejus usus in medicina refert: Item 27. *ibid.* 8. 43. 66., ubi Græco vocabulo *chrysolachanum* appellat. *h. e.* olus aureum: a *χρῶμα* olus, et *χρῶμα* aurum, propter colorem aureum foris. *Colum.* 10. *R. R.* 377. Et gravis atriplex consurgit longa phaselus, *h. e.* longa thea foliacea in modum phaseli plena seminibus. *Id.* 11. *ibid.* 3. 42. Chærophylum, itemque olus atriplex, quod Græci vocant *ἀτρίπλεξ*. Adde *Pallad.* 5. *R. R.* 3. — Feminino genere. *Cæd. Aurel.* 2. *Tard.* 7. Atriplex, quam Græci *ἀνδρόπλεξ* (lege *ἀτρίπλεξ*) vocant. Adde *eumd.* 5. *ibid.* 10. *Emil. Macer. cap. de Atriplex.* Atriplex citum com nitro etc. — Masc. gen. *Plin. Valer.* 4. 7. Atriplex crudus, sive coctus, impositus etc. — *Paul. Diac.* p. 29. 3. *Müll.* ponit atriplexum: et antiquiorem vocem esse, quam *atriplex*, affirmat. *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 2. p. 438.) hanc exhibet synonymiam: *ἀτρίπλεξ* Theoph. *Hist. plant.* 7. 1.; *ἀτρίπλεξ* *χρῶμα* *χρῶμα* Dioscor. 2. 145.; *Atriplex* *Colum.* et *Plin.* II. cc. et *Adriplex* *Cæd. Aurel.* 5. *Tard.* 11. sunt *Atriplex hortensis* L. *Spec. plant.* 1493.

ATRIPLEXUM, i, n. 2. herba, quae nunc atriplex dicitur. *Paul. Diac.* p. 29. 3. *Müll.*

ATRITAS, atis, f. 3. ater color, nigredo. *Plaut. Pen.* 5. 5. 11. Ita replebo atritate, atrior et multo siet, quam Aegyptii. Adde *Paul. Diac.* p. 28. 19. *Müll.*

ATRITUS, us, est vocabulum a *Farron. S. L. L.* 61. *Müll.* confictum et inprobatum pro *atriensis*. Si ab aede et tuendo aedius est; cur ab atrio et tuendo non atritus sit potius, quam *atriensis*?

ATRIUM, ii, n. 2. locus intra aedes (ita dictum, ut *Varro S. L. L.* 161. *Müll.*, quocum *cf. Paul. Diac.* p. 13. 11. *Müll.*, putat, ab Atrialibus Tusciae populis, unde ejus exemplum sumptum: et unde etiam Græcum *αἶθρον*, *V. W. A. Becker, Gall.* vol. 1. p. 84.) in quem universi tecti pluvia collecta incidit, porticibus cinctus, sed arcam habens sub dio patentem, in quam exterior ac major aedium janua inferet.

A) Ponitur de privatorum domibus. 1. Græci, teste *Vitruv.* 6. 16., atria non habebant, sed ab janua introeuntes litora faciebant latitudinibus non spatiois, et ex una parte equilla, ex altera cellas ostiaris consuebant etc. At Romanorum aedes (ditiorum

et nobiliorum intellige: *V. Vitruv.* 6. 8.) ita dispositae erant, ut ante januam esset vestibulum, (quod quidam perperam cum atrio confundunt, ut *Gell.* 16. 5. monet; nam vestibulum extra aedes est, atrium intrat): post januam vero atrium continens arcam vel quadratam, vel rotundam, vel ad quadratam figuram: circa eam erant vel porticus tectae, columnisque fultae, loquacibus ornatae, vel etiam alae aedificii vicem porticus praebentes (*V. Vitruv.* l. c., *Val. Max.* 5. 8. 2., *Senecam 3. Benef.* 28. 1. et *Quintil.* 11. 2. 20.); in quibus solebant servare imagines majorum suis armariis conditas (*V. Ascon. ad Cic. Mil.* 5. 13., *Val. Max.* l. c.; *Plin.* 35. *Hist. nat.* 2. 2. (6). et *Juvenal.* 8. 19.), item tabulas pictas, signa atqueque pretiosam supellectilem et ostentui servientem, necnon armarium pecuniae (*V. Servium ad Virg.* 1. *Æn.* 730. et 9. *ibid.* 648.). Antiquissimis saltem temporibus in atrio tota versabatur familia ibique culinam habebat et cenabat (teste *Catonem* apud *Servium* ad *Virg.* 1. *Æn.* 726.); in atrio materfamilias cum ancillis feminas artes ac praecipue lanificum exercebat (*V. Ascon. l. c.* et *Arnob.* 2. 77.); in atrio erat et lectus genialis, qui et lectus *adversus* dicebatur quod e regione januae sisteretur (*V. Propert.* 4. 11. 85. ibique interpretes, et *Ascon. l. c.*); in atrio excipiebantur amici (*V. Val. Max. l. c.*); in atrio clientes patronum salutatur: mane conveniebant (*V. Horat.* 1. *Ep.* 5. 31. et *Juvenal.* 7. 7. et 90.). Majorum imaginibus, signis, aliisque pretiosis supellectili servandis totique atrio custodiendo praeter servus, qui inde *atriensis* vel *atriarius* appellabatur. Atrium itaque representabat eam aedium nobiliorum partem, quae nunc in monasteriis Itali vocant *obitorio*, in ejus mediu arcam erat *cavedium* appellata. *V. CAVEDIUM*. — Neque vero putandum est, omnes Romanorum aedes atrium habuisse: diversae enim, ut et nunc, architecturae ratione aliae atque aliae stabant: hinc *Plin.* 2. *Ep.* 17. Laurentinum suum describens, alia ratione et atrium attribuit. Illud certum est, antiquissimis tamen poribus Romanorum atrium fuisse simplex et frugi postea vero, ac praecipue inde ab extremis respublicis, ornatu regio decoratum fuit, quoniam ibidem cives visuri atque allocuturi excipiebantur (*V. Ascon. ad Cic. Scaur.* p. 27. 4. *Bail.*, *Plin.* 34. *Hist. nat.* 8. 19. (55). et 35. *ibid.* 2. 2. (6).). Illic *Plin.* 5. *Ep.* 6. Atrium ex more majorem. *Id.* 2. *ibid.* 17. Atrium frugi, nec lamen sordidum. Adde *Plin.* 35. *Hist. nat.* 2. 2. (6). Et contra *Virg.* 2. *Æn.* 483. Apparet domus intra ciuitatibus longa patens. *Id.* 1. *ibid.* 725. atria ampla. *Id.* 4. *ibid.* 665. ampla. *Ovid.* 14. *Met.* 260. Excipiunt famulae perque atria maiore tecta Ad dominam ducunt. *h. e.* per porticus atrii. Adde *eumd.* 5. *ibid.* 5. *Juvenal.* 8. 19. Totum licet veteres excoerent undique cetera Atria. *Vitruv.* 6. 5. 2. *Schneid.* Atria regalia, alia. *Varro* apud *Non.* p. 370. 12. *Merc.* Atria divitis Crassi. *Cic.* 3. ad *Q. fr.* 1. 1. § 2. Majus atrium. *Seneca Ep.* 55. latum. *Horat.* 3. *Od.* 1. 46. Atrium novo ritu moliri. 2. Hinc figurate pro loco ornatissimo. *Ovid.* 1. *Met.* 172. decorum Atria nobilium. *Stat.* 1. *Theb.* 197. Atria caeli. *Ovid.* 13. *Met.* 968. atria Circus. 3. Per synecdochen accipitur et pro totis aedibus. *Ovid.* 16. *Heroid.* 184. Nec capient Phrygiis atria nostra nurus.

B) De atris aedium publicarum. — *a)* Erant et templis sua atria. Cato apud *Festum* p. 241. 13. *Müll.*; *Cic.* 4. *Att.* 16. 14. et *Mil.* 2. 59.; *Liv.* 25. 7., 43. 16. et 45. 15.; *Sueton. Aug.* 29.; *Tac.* 1. *Hist.* 31.; et *Inscript.* apud *Orell.* 1154. Atrium Libertatis, quod *Ovid.* 3. *Trist.* 1. 72. et 4. *Fast.* 624. dicitur atria libertatis. *Plin.* 7. *Ep.* 19. et *Servius* ad *Virg.* 7. *Æn.* 153. Atrium Vestae. Idem quod dicitur a *Liv.* 26. 27. et 27. 11. Atrium regium; et ab *Ovid.* 6. *Fast.* 283. atria Vestae. — *b)* Item atrium erat alius aedificii, in quo scholas celebratas legimus. *V. Atilic.* in *Lexic. Antiq.* *Liv.* 39. 44. Atrium Manium, Titium. *Id.* 24. 19. Atrium publicum in Capitolio. *Servius* ad *Virg.* 11. *Æn.* 233. Atrium Poetili, Fasti Praenest. apud *Orell.* *Inscript.* vol. 2. p. 356. Atrium sutorium. — *c)* Deoique memorari debet atrium auctionarium, locus nempe publicis auctionibus attributus. *Cic.* 1. *leg. Agr.* 3. 7. At hoc etiam nequissimi homines, consumptis patrimonii, faciunt, ut in atris auctionariis potius, quam in trivis aut in compitis auctionentur. *Id. Quintil.* 3. 16. et 6. 25. Atria Clinia. — Praeterea Romae, alibi etiam hujusmodi atria fuerunt; ac tale apud Cu-

ranos cives suos hestestamento jussit T. Pompullius et Inscript, quae refert *Morcellus Op. Epigraph. T. 1. p. 228.*, quae est apud *Orelli. 3439. T. 1. POMPULIUS L. F. LAPPA EX TESTAMENTO ATROXIM AVCTIONARIUM FIERI ET MERCYRIUM AUCTVSTVM SACRVM PONTI JVSSEIT ARBITRATV EPAPHVRAE LIBERTI.*

ATROCITAS, *ātis*, f. 3. (atrox) est abstracta qualitas personae aut rei, quae eadem est aspera, inimicitia inhumana, crudelis, quaque alteri ad perniciem usque nocere conatur; cui apud *Tac. 12. Ann. 32.* opponitur *clementia* (II. atrocitas, durezza, crudeltà; Fr. atrocité, cruauté; Hisp. atrocidad; Germ. das unheilvolle, gefahrdrohende, rauhe Wesen, die unlängbare Gefährlichkeit, die starre, unbeugsame Härte und Strenge; Angl. cruelty, atrocity, barbarity). Occurrit — a) Fere in numero singulari. — Absolute. *Cic. 4. Acad. (2. pr.) 44. 136.* Atrocitas quidem ista tua quomodo in veterem Academiam irruerit, nescio, quod scilicet sapientis animus nullo affectu debeat commoveri. *Quintil. 6. 1. 15.* Atrocitas crescit ex his, quid facium sit, a quo, in quem etc. — Sapius cum Genitivo. *Cic. 4. Cat. 6. 11.* Ego, quod io hac causa vehementior sum, non atrocitate animi moveor (quis enim est me mitior?). sed singulari quadam humanitate et misericordia. *Id. Quintil. 16. 32. et 6. Ferr. 40. 87.*; et *Quintil. 6. 1. 32.* Atrocitas rei. *Cic. 2. Invent. 16. 51. facit. Id. 2. Herenn. 6. 9. peccat. Id. 1. ad Q. fr. 2. 2. § 6.* invidiosa verborum. *Sall. Cat. 22.*; et *Curt. 8. 1. 50. et 3. 15. sceleris. Curt. 10. 1. 6. criminum. Colum. 8. R. 17. 10.* Atrocitas maris obiectu crepidulis frangitur. *Quintil. 7. 1. 37.* Atrocitas formularum. *Sueton. Cal. 12. facinoris. Id. Domit. 11. paenae. Id. Tib. 48.* Mitigare atrocitatem temporum. *Id. Cal. 6.* Atrocitas insequendum temporum. *Id. ibid. 29.* Immanissima facia augere atrocitatem verborum. *Id. ibid. 48.* Consilium nefandae atrocitatis. *Tac. 4. Ann. 13.* Atrocitas morum. h. e. asperitas. — b) In plurali numero *Apul. 10. Met. 28.* Crudelissimae mulieris cunctis atrocitatibus diligenter expositis. — NB. De atrocitate in iure Romano *V. Aitio ad Cic. orat. vol. 1. p. 476., 457. et 460.*

ATROCITER, adverb. (atrox). Comp. *Atrocior*; Sup. *Atrocissime*. — Est crudeliter, saepe, graviter, aspere, ita ut alteri perniciem afferatur (II. atrocement, crudelmente, aspramente; Fr. cruellement, violemment; Hisp. cruelmente; Germ. auf unheilvolle, gefahr- und verderbenbringende Art, auf rauhe und harte Weise; Angl. cruelly, fiercely, atrociously). *Cic. 7. Ferr. 62. 159.* Nimis atrociter minitari alicui. *Id. Orat. 18. 56.* Contenta voce atrociter dicere, et submissa leniter. *Cf. Gell. 10. 3.* Haec M. Tullius atrociter, graviter, copiose atque misceat est. *Id. 13. 24.* Unam eandemque rem pluribus verbis vehementer atque atrociter dicere. *Cic. Mil. 8. 21.* Legem atrociter ferre. h. e. legem ferre plenam severitatis et atrocitatis. *Id. Rosc. Am. 53. 154.* Atrociter ut aliquid. *Id. 2. ad Q. fr. 16. 2.* De ambulu cum atrocissime ageretur in senatu multos dies, quod ita essent progressi candidati consulares, ut non esset ferendum. *Sall. Jug. 41.* Seditioibus tribuniciis atrociter agitare rempubl. *Liv. 3. 9.* Atrociter invehi in aliquem. *Sueton. Tib. 59.* Multa facere atrociter. *Id. ibid. 58.* Leges atrocissime exercere. *Tac. 13. Ann. 19.* Atrociter deferre crimen. *Id. 1. Hist. 2.* Atrociter servare. *Id. 2. ibid. 56.* Gravius et atrocius afflicti. *Id. 1. ibid. 23.* Labores Minerum, inopia commeatum, duritia imperii atrocis accipiebantur. h. e. iniquiore animo.

ATROPHIA, *ātis*, f. 1. *ἀτροφία*, morbus est ex deflectione nutrimenti proveniens, cum corpus ex cibo non siliur, et naturaliter semper aliquibus decedentibus, nullis vero in eorum locum subcipientibus, summa mades oritur, et nisi occurrat, tollit. Ita *Cels. 3. 22.*, sed ipsa voce Graece ulitur; (quae ab α privativo et τροφω nutriri); Latino autem generali vocabulo talein vocat. At Latine atrophiam usurpat more suo *Cael. Aurel. 3. Tard. 14. et 9. ibid. 7.*; et *Theod. Priscian. 2. 11. F. SYNTAXIS.*

ATROPHUS, um, adject. *ἀτροφος*. — a) Quoniam atrophia aliquando in aliqua tantummodo corporis parte contingit, atrophia dicuntur membra tali vitio laborantia. *Plin. 22. Hist. nat. 23. 73. (131).* Erum istum corrigi villa jocularis, tenesmon, et, quae cibum non sentiant, atrophia appellata. *Id. 27. ibid. 8. 40. (63).* Atrophia carnosiora facere. — b) Hinc atrophii dicuntur qui atrophia laborant. *Plin.*

28. Hist. nat. 9. 33. (129). Lac bibitur ab imbecillitate vires recolligentibus, quos atrophos vocant. *Id. 31. ibid. 10. 43. (122).* In balneis uti solio nitri prodest atrophis, opisthotonis, tatanis.

ATROX, *ātis*, m. 3. *αίτρος*, ater color. *Gell. 2. 26.* Rubidus autem est rufus, atrore et nigrore multo mixtus. *Alii leg. rectius rufus atrior et nigrore multo iungitur.*

ATROTUS, um, adject. *ἀτρωτος*, invulnerabilis: vox Graeca ab α privativo et τρωατος vulnero. *Hygin. Fab. 28.* Alii auctores dicunt, Neptuni et Iphimedes filios fuisse atrotos. *Id. Fab. 30.* Leonem atrotum necare.

ATROX, *ātis*, omnia. gen. 3. adject. Comp. *Atrocior*; Superl. *Atrocissimus*. — Ratione habita etymi haec *Forcellinus*: Proprie crudum significat, ut *Festus* (h. e. *Paul. Dian.*) et *Non. p. 76. 6. Merc.* docent. Est enim origine Graeca, ab α privativo et τρογυ edo, a quo sit *ἀτρωγύ*, *έγος crudus*, esui ineptus. *Necius* apud *Non. l. c.* Simul atrocitas porricerent exta ministratores. Recentiores tamen philologi rectius deducunt ab ater, ut *ferox* a *ferus*, velox a *velox*; et syllaba ox pro oculus ab *ωξ* deducit *Döderlein Lat. Synon. vol. 1. p. 38.*; quomvis bujus vocis significatio non semper appareat. Itaque atrox proprie est qui atro obscuroque est aspectu; ac propterea crudelis, saevus, immanis, noxius, periculosus, adeoque rigidus, horridus, asper, horrendus, fustisus: quae omnia *Forcellinus* pluribus paragi. distinxit (II. atroce, crudele, fiero, nocere, severo, aspro; Fr. affreux, farouche, sauvage, terrible, cruel, atrace; Hisp. atro-, espantoso, feroz, cruel; Germ. gefahrdrohend, unheilschwanger, verderbenkündend, schreckhaft, grässlich, arg, hartnäckig und trotzig; Angl. savage, atrocious, fierce, barbarous, cruel). Occurrit — a) Absolute. *Plaut. Capt. 3. 4. 7.* Atrocem astutiam reperire. h. e. audacem et animo atroci ac timoris experti dignam. *Ter. Heaut. 3. 3. 17.* Incredibilis res atque atrox. *Pacuvius* apud *Cic. 2. Herenn. 23. 86.* Atrox fortuna. *Cic. Rosc. Am. 22. 62.* Res scelestas, atrox, nefaria. *Id. Caelin. 13. 37.* Res tam insignis tamque atrox. *Id. ibid. 13. 36.* Res atrocissima. *Id. Marcell. 7. 21.* Atrocissima suspicio. *Id. 2. Orat. 49. 204.* Admiscere hanc generi orationis vehementi atque atroci illud alterum lenitatis et mansuetudinis. h. e. acri, aspero. *Cf. Plin. 27. Hist. nat. 2. 2. (4).* Atrox peroratio. Et *Petron. Satyr. 4.* Verba atroci stilo effodere. h. e. valde censorio et nihil indulgente. V. etiam **ATROCITER**. *Cic. 9. Fam. 25. 3.* Repente percussus est atrocissimis litteris, in quibus scriptum erat etc. h. e. acerbissimis, fustissimis. *Sall. Jug. 5.* Bellum magnum et atrox. *Id. Cat. 30.* Itaque quod plerumque in atroci negotio solet, senatus decrevit, darent operam consules, ne quid republica detrimenti caperet. h. e. in re magni momenti, metusque et periculi plena. *Liv. 39. 49.* Facinus saevum atque atrox. *Id. 2. 60.* Atrox discordia. *Id. 3. 1. certamen. Id. ibid. 11. ingenium. Id. 24. 16.* Atrocior caedes. *Virg. 1. G. 408.* Atrox inimicus. *Horat. 2. Od. 1. 23.* Et cuncta terrarum subacta Praeter atrocem animum Catonis. h. e. severum, rigidum et constantem usque ad necem. *Cf. Sil. It. 6. 378. de M. Atilio Regulo.* Atrox illa fides. *Horat. 3. Od. 13.* Flagrantis atrox hora rancitiae. h. e. vehemens, molesta. *Cf. Claudian. 2. in II. Cons. Stilich. 460.* nec brachia Caerul' Urat atrox aestas. *Ovid. 9. Met. 274.* Atrox odium. *Cels. 1. praefat. circa med. Atrocissima pestis. Felleg. 2. 119.* Atrocissima calumnia. *Plin. 18. Hist. nat. 33. 80. (353).* Atrox hiems. h. e. rigida, horrida. *Id. 8. ibid. 21. 30. (74).* Atrocissimi tauri silvestres. *Quintil. 11. 3. 73.* Atrox Medea. *Id. 6. 3. 31.* causa. *Id. 8. 4. 19.* Res atrocissima. *Fal. Flacc. 9. 662.* nec credere falsos Audeat atrox vultus. h. e. ejus qui obfirmat animum contra amorem. *Plin. Paneg. 53.* Atrocissima effigies savissimi domini. *Sil. It. 9. 486.* Gradus atrox. *Tac. 4. Ann. 45.* facinus. *Id. 11. ibid. 31.* tempestas. *Id. 2. Hist. 99.* Atrocibus undique nunciis exterritus. *Id. 1. ibid. 54.* rumor. *Id. 2. ibid. 54.* Atroci mendacio universos percussit, affirmans etc. *Id. 3. ibid. 39.* invidia. *Id. 3. Ann. 64.* valetudo. h. e. gravis et periculosus morbus. *Gell. 20. 1.* Atrocior injuria. *Flor. 3. 2.* Atrox caelum. perculso ingenia. *Id. 4. 2. 3. § 1.* Vis atrox. *F. ATROCITAS* in fin. — b) Cum praep. ad et Accus. terminis, quo alicujus atrocitas perveire potest. *Plin. 9. Hist. nat. 30. 43. (90).* Animal atrox ad conficiendum hominem. — c) Cum Ablat. causae, quae quis

est atrox. *Tac. 14. Ann. 61.* Poppaea semper odio, tum et metu atrox. *Id. 16. ibid. 10.* Filia longo dolore atrox. h. e. quae longo dolore tristem et quodammodo horrendum vultum, trucesque atque paene ferros mores induit. *Id. 4. ibid. 50.* Nox nimbo atrox. — d) Cum Genitivo Graeca constructione. *Tac. 12. Ann. 22.* Atrox odii Agrippina ac Loliae infensa.

ATRUSCA, *ātis*, f. 1. genus quoddam est uvae apud *Macrobi. 2. Saturn. 16.*

ATTA, *ātis*, m. 1.

A) dicitur, docente *Paul. Dian. p. 12. 9. Müll.*, qui propter vitium crurum sui pedum summis plantis insistit, et attingit magis terram, quam ambulet. *Foss. Etymol.* putat esse Sabianum vocem, et derivari ab *αττω subsilio, subsulto*, quia qui pedum plantis laborat, stare loco nescit, sed semper quasi subsilii. Hinc nonnullis cognomen adhaesit, de quo *V. ONOM.*

B) Est praeterea attae vox, quae iuniores pro reverentia senes compellant, quasi patris aut avi eos nomine honorantes. Hoc quoque docet *Paul. Dian. p. 12. 11. et p. 13. 18. Müll.* Est autem Graeca vox *αττα, πάτερ*, quae usus est *Hom.* non semel. Habent autem quendam inter se affinitatem *atta* et *tata*, quae etiam patrem appellant. *Eustath. ad Iliad. 1. 603. τὸ αττα γάρ τις φασὶ Θεράκων αὐτῶν αὐτῶν, προσφώνημα ἐν ἧν τινος νεώτερου εἰς πρὸς τρεῖς.* Quem ad locum sic *Schol. Ven. Villos. τὸ αττα προσφώνημα ἐστὶ πρὸς τρεῖς ἀμειψάσθαι.*

ATTACEO, *ēs*, ere, Idem fere quod *taceo*. Creditur a nonnullis *Cicero* hoc verbum usurpasse *Flacc. 25. 61.* Licet hoc nobis, si oblivisci non possumus, attacere. *Sed rectius multo leges ad tacere.*

ATTACTUS vel *adactus*, *ātis*, m. 4. (*attingo*) Idem fere quod *tactus*; sed extra *Abbatium* casum exempla viximus. *Varro 2. R. 5. 8.* Corium attactu non asperum ac durum. *Virg. 7. Aen. 349.* de angue. Ille inter vestes et levia pectora toros Voluitur attactu nullo salisque furentem. *Pallad. 1. R. 35. 11.* Frequenti attactu. *Paul. Rec. Sentent. 1. 21. § 12.* Neque iuxta monumentum, neque supra monumentum habundandi jus est; attactu enim conversationis humanae piaculum admittitur. *Seren. Sammon. 50. 930.* Horridus (*cimex*) attactu, sed gustu commodus apto. *Ackermann. leg. et edidit attactu.*

ATTACUS, *ātis*, m. 2. *ατταχός*, est quoddam genus locustae, apud *Interpr. Vulgat. Levit. 11. 23.*

ATTAGEN, *ātis*, m. 3. et

ATTAGENA, *ātis*, f. 1. *ατταγήνη*. Nonnulli scribunt et unico t, sed minus recte. Avis est, quam quidam putant appellari ab Italis *francolino*, a Gallis *gallinotte de bois*, a Germanis *das Haselhuhn*, ab Anglis *a heath-cock, or wood-cock*, hoc est gallinam silvestrem; quae est *Tetrao francolinus* Linn. Quidam etiam *bonosam* dicunt. Fuit autem in ciborum delictis, et Ionicis maxime celebratus est. vocis alias, caplus vero obmutescens, ut *Plin. 10. Hist. nat. 48. 68. (133).* scribit. — a) Masc. gen. *Horat. Epod. 2. 53.* Non Afra avis descendat in ventrem meum Non Attagen Ionicus. *Cael. Aurel. 2. Acut. 37.* Carnis etiam quiddam, sed neque indigestibilis, neque difficilis —, sed ejus, quae sit et digestio facilis et corporis densabilis ac nutritibilis et sufficiens levamento fortitudinis extinctae, ut sunt pulli coturnarum, attagene, quorum omnium pectora magis offerenda. — b) Fem. gen. *Varro* apud *Gell. 7. 16. Martial. 2. 37. 3.* Communeque duobus attagenum. *Adde eund. 13. 61. 2. Cael. Aurel. 2. Tard. 13.* Item volantiam non pinguiam, ut sunt pectora turdorum, — item coturnarum, aut attagenarum, aut perdicum.

ATTAGUS, *ātis*, m. 2. *ατταγός*, lingua Phrygum. *Anth. 5. 6., ubi alii leg. atagus. F. Petav. ad Julian. or. vol. 5. p. 89.*

ATTALICUS, *ātis*, um, adject. ad Attalum ditissimum Pergami regem pertinens, de quo *V. ONOM.* Hinc — a) Ratione habita divitiarum, Attalicus est amplissimus atque opulentissimus. *Horat. 1. Od. 1. 11.* Gaudenter patris fudere sarculo Agros Attalici conditionibus Numquam dimoveas ut trabe Cypria Mirloium pavidus nauta seculi mare. *Tertull. Jejun. 13.* sub fin. Attalica divitia. — b) Attalica autem Attalica vestes sunt quibus aurum intertextum est; id enim Attalum invenisse tradit *Plin. loco infra cit. Cic. 6. Ferr. 12. 27.* Attalicae peripetasmata. *Propert. 2. 32. 12. et Sil. It. 14. 659.* aulica. *Id. 3. 18. 19.* vestes. *Plin. 35. Hist. nat. 15. 21. (115).* vestis. *Propert. 2. 13. 22.* torus. *Id. 4. 3. 24.* tori. — Hinc

Attalica, orum, a. plur. 2. absolute sunt vestimenta vel aulæ auro intexta. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 48. 74. (196). Aurum intexere in eadem Asia invenit Attalus, unde nomen Attalicas. Adde *eumd.* 33. *ibid.* 3. 19. (63). *Inscript.* apud *Orell.* 48. M. VALERIUS MESSALLA CORVINUS, P. RYTILIUS LEPVS — D. MARIVS NIGER HEREDIS C. CESTI — EX EA PECTINA QVAM PRO SVIS PARTISVS RECEPERVNT EX VENDITIONE ATTALICORVM QVÆ EIS PER EDICTVM AEDILIS IN SEPVLCHVM C. CESTI EX TESTAMENTO SVIS INTERRE NON LICVIT. Hæc Inscriptio erat in basibus, quibus olim statua C. Cestii imposita erat.

ATTAMEN, conjunctio. *V.* AT et TAMEN.

ATTAMINO vel attamino, as, avi, atum, are, a. 1. (ad et tamino seu tegminare, quod a tangere) proprie est attingere; sed occurrit translate tantum pro sumere quod non licet, contaminare, polluere, corrumpere. *Capitolin. Gordian.* 27. Civitates integras suis civibus redderet, ita ut nihil, quod ad eorum fortunas pertineret, attaminaret. *Justin.* 21. 3. Attaminare virginem. *Impp. Gratian., Valens et Theodos. Cod. Theod.* 3. 1. 5. Attaminare aliquem sacramentis Judaicis. *Augustin.* *Ep.* 59. 2. ex *Vet. Ital. Vulgat.* *Paul.* 2. *Coloss.* 21. Quod enim scriptum est: Ne tetigeritis, ne gustaveritis, ne attaminaveritis; tamquam præceptum putatur Apostoli, nescio quid tangere, gustare, attaminare prohibentis. — De verbis dicit *Aurel. Vict. Cæsar.* 16. Attaminare facta et consulta alicujus imprudentiâ.

ATTAT. *V.* ATAT.

ATTATÊ vel attatê, *attatai*, Interjectio eodem fere usus habens, quos atat: itaque est jam intelligere incipientis et ob id quodammodo admirantis. *Plaut.* *Epid.* 3. 4. 21. Attate: nunc demum scio ego hunc, qui sit. *Id. Merc.* 2. 3. 31. Attatel mens pater hic quidem est: ibo, alloquar. *at alii aliter leg.* *Id. Cas.* 3. 1. 14. Attatel credendus tu homo es: nimias delicias facis. *hoc loco habet aliquid militantis.* *V. Charis.* 2. p. 214. *Putsch.*

ATTEGIA, æ, f. i. casa, tugurium. Vox Arab.; nam *طبخي* tetendit, unde *الطبخية* tentorium.

Juvénal. 14. 196. Diræ Maurorum attegias, castella Brigantum. *Inscript.* apud *Gruter.* 54. 11., quæ est apud *Orell.* 1396. DEO MERCURIO ATTEGIAM TEGVLICIAM COMPOSITAM SEVERINVS SATVLLINVS (*leg.* Catullinus) c. v. ex voto posuit L. L. M. At *Marini Pap. dipl.* p. 321. c. 2. uanc Inscriptionem spuriam cæcè putat.

ATTEGRARE (vel attegrare) est vinum in sacrificiis augere. Integrare enim et attegrare minus factum est in statum redigere. *Paul. Diac.* p. 12. 3. *Müll.*

ATTELÂBUS, i, m. 2. *αττελαβος* et *αττελαβος*, ab *αττε* subsidio, locustorum minimum genus, sine penis, quod cum pice Martio peculiares gerere inimicitias, scribit *Plin.* 29. *Hist. nat.* 4. 29. (92).

ATTEMPÉRÂTE vel adtemperate, adverb. accomodate. *Ter. Andr.* 5. 4. 13. Itane adtemperate venit hodie in ipsis nuptiis, ut veniret antebac nuptiarum? h. e. ita temperando et disponendo adventum suum, ut adesset in ipso nuptiarum articulo.

ATTEMPÉRÂTUS vel adtemperatus, a, um. *V.* ATTEMPEO.

ATTEMPÉRÎES vel adtemperies, i, f. 5. (attempero) modus, moderatio. *Cod. Theod.* 9. 3. 2.

ATTEMPEO vel attempero, as, avi, atum, are, a. 1. (ad et tempero). Part. *Attemperatus*. — Est accommodare, optare, disponere. *Vitruv.* 10. 7. (al. 12.) 2. *Schneid.* de *Ctesibia machina*. Supra calidum panula, ut infundibulum inversum, est attemperata. *Seneca Ep.* 30. Sic gladiator tota pugna timidissimus jugulum adversario præstat et errantem gladium sibi attemperat. h. e. accommodat, ultro corpus vulneri obijciens et aptaus: quod facere cogebantur gladiatores victi, si ita populus jussisset, ut docet *Lips.* 2. *Saturn.* c. 22.

ATTEMPTO vel adtempto, as, avi, etc. *V.* AT-TENTO.

ATTENDO vel attendo, tendis, tendi et raro itendi, tentum, tendere, a. 3. (ad et tendo). Part. *Attendens* II. et II. 2.; *Attentus* I. et in fin.; *Attendendus* II. 2. — Proprie est intendere, extendendo, valde tendo (II. *stendere, distendere*; Fr. *tendre, diriger vers*; Hisp. *tender, extender*; Germ. *anspannen, hinstrecken, spannend oder streckend wohin richten*; Angl. *to stretch, stretch towards, extend*).

I.) Proprie de laaninis ponitur. — a) Absolute. *Accius* apud *Non.* p. 238. 10. *Merc.* Simul aurem attendo, ut quirem exaudire amplius. *Apul.* 2. *Met.* 16. Arcum meum et ipse vigor attendit. — b) Addito quid quid attenditur. *Hygin.* 3. *Astron.* 20. Taurus genu defigere ad terram videtur, caput eodem habens attentum. *Quintil.* 11. 2. 20. Hoc enim est non inutile attendere signa ad eos, qui excidunt, sensus, ancoram — si de nave dicendum esset etc. *Apul.* 11. *Met.* 13. Cælo manus attendentes testantur. *Id.* 6. *ibid.* 11. Videtur illud nemus, quod fluvio præterfluente ripisque longis attenditur? h. e. ad flumen usque pertinet. *Id.* 4. *ibid.* 8. Ante fores exigui tramites vice structi parietis attenduntur.

II.) Translate ad animum. ¶ 1. *Animum* vel *animos attendere* est intendere, advertere, convertere, applicare animum ad aliquid, attentum esse. — a) Absolute. *Ter. Eun.* prol. 44. Date operam, cum silentio animum attendite, ut pernoscatis quid sibi Eunuchus velit. Adde *eumd.* *Phorm.* 5. 6. 28. *Cic.* 3. *Off.* 8. 35. Si, cum animum attenderis, turpitudinem videas. *Id.* 2. *Ferr.* 10. 28. Quo tempore igitur aurea judex erigeret animumque attenderet? — b) Addito quo quis animum attendit. — Per Accus. et præp. *ad. Pacuvius* apud *Non.* p. 258. 15. *Merc.* Cum animum attendo ad querendum, quid sit. *Cic.* 2. *Leg. Agr.* 15. 38. Attendite animos ad ea, quæ consequuntur. *Nepos Alcib.* 5. Attendere animum ad cavendum. — Per Dativum. *Lucilius* apud *Non.* p. 238. 13. *Merc.* Animum attendere dietis. *Id.* *ibid.* p. 238. 11. animos dictis. — Per relativum. *Ter. Phorm.* prol. 25. Nunc quid velim animum attendite. *Id.* 10. 4. Indet peritos linguæ attendere animum, pastorum sermo agresti an urbano propior esset.

¶ 2. *Attendere* (et semel *attendere animo* apud *Apul. Florida.* 1. n. 9. Quid istud sit, animo attendatis: diligenter et accuratius disputabo.) usurpat pro attendere animum. — a) Absolute. *Ter. Hec.* 2. 2. 25. Nam postquam attendi magis. *Cic.* 4. *Tusc.* 32. 68. Hæc lætitia quam turpis sit satis est diligenter attendere penitus videre. *Id. Orat.* 13. 50. Non æque, quid dicant, nisi admodum attendi intelligo. Adde *eumd.* *Partit. orat.* 35. 121. *Id. Plane.* 41. 98. Audi, audi, atque attende, Laterensis, ut scias, quid ego Plancio debeam. *Id. Mil.* 9. 23. Rem gestam vobis dum breviter expono, queso, diligenter attendite. *Id.* 15. *Att.* 26. 4. Attendere bene. *Juvénal.* 11. 16. Interius. *Quintil.* 8. 3. 5. magis. — b) Cum Accus. personæ aut rei. *Cic. Sull.* 11. 33. Erigite mentes auresque vestras, et me dicentem attendite. *Id.* 3. *Ferr.* 10. 27. Quis nos magnopere attendit unquam in hoc genere causarum? *Id.* *Fin.* 12. 40. Attendere aliquem studiosus. *Id.* 5. *ibid.* 3. 7. aliquem satis belle. *Id. Orat.* 56. 189. semetipsos. *Id. Arch.* 8. 18. aliquem diligenter in aliquo genere dicendi. *Id. Rabir. Post.* 6. 14. Attendere primum verum legis. Et passive *Id.* 3. *Orat.* 50. 192. Nam versus æque prima et media et extrema pars attenditur. *Id.* 2. *Phil.* 12. 30. Sed stuporem hominis attendite. *Id.* 7. *Ferr.* 37. 148. Aliquid neque attendere, neque intelligere. *Id.* 2. *Orat.* 63. 256. Attendere et aucupari verba. *Id.* 4. *Fam.* 13. 4. Curare attendereque aliquid. *Sall. Jug.* 93. Suorum et hostium res pariter attendere. Adde *Stat.* 12. *Theb.* 230. *Quintil.* 4. 1. 74. aliquid diligenter. *Lucan.* 8. 622. Secula Romanos nunquam tacitura labores Attendant. *Aurel. Vict. Epitom.* 48. Annunciarum sollicitus attendere. *Cæli. Aurel.* 2. *Acut.* 2. Attendendam etiam consuetudinem ajunt. — c) Cum Accus. et Infinito, aut Relativo. *Cic.* 4. *Acad.* (2. pr.) 34. 111. Non attendere, superius illud ea re a se esse concessum. *Ter. Hec.* prol. alt. 20. Nunc quid petam, meâ causâ æque animo attendite. *Cic.* 2. *Fam.* 7. 5. Si paulo diligentius — Athenodori, Sardonis filius, quid de his rebus dicat, attenderis. *Id. Sull.* 11. 33. Attende jam, quam ego defugiam etc. Adde *eumd.* *Quinct.* 20. 63. et 4. *Acad.* (2. pr.) 17. 33. *Phædr.* 2. 1. 1. Attende, cur neque cupidis debas. Adde *Sall. Cat.* 53. et *Juvénal.* 10. 251. *Ascon.* in *Cic. pro Scæuro* 3. ed. *Mai.* Quo autem casu acciderit — neque perspicere potui et attendendum esse valde poto. — d) Apud senioris ævi scriptores occurrit etiam cum Dativo personæ aut rei. *Plin. Paneg.* 65. Jurat in legem attendentibus diis: nam cui magis, quam Cæsari attendant? *Id.* 7. *Ep.* 26. Attendere sermonibus malignis. *Sall. It.* 8. 591. nullo attendente deorum Vitis tunc vestris. ¶ 3. Attendere ponitur aliquando et pro cogito. asse-

qui conor, quero, contendo. — a) Cum Accus. *Cic.* 1. *Orat.* 85. 100. Quid est, Cotta? inquit, quid lætetur? Nihilne vobis in mentem venit, quod præterea ab Crasso requisitis? Jammo id hercule, inquit, ipsum attendo. *Non.* 2. 20. *edit. vet.* Interpretatur cogito, nec absurde. — b) Cum Infinito. *Accius* apud *Non.* p. 238. 19. *Merc.* Paer, ne attenderis petere a me, id quod nefas sit concedi tibi. *Pomponius* apud *eumd.* *ibid.* v. 17. Quid futurum est, si pol ego hanc discere artem attendam? — c) Cum Ablat. et præp. *de.* *Cic. Partit. orat.* 24. 84. Et cum de necessitate attendemus, etsi aliquid non necessarium videbitur, videndum tamen erit, quam sit magnam. *Id.* 12. *Phil.* 11. 26. Attimus tamen erit sollicitus, ut nihil possit de officis legationis attendere. — d) Cum Dat. rei pro incumbere, operam dare, adeoque coadi assequi. *Sueton. Cal.* 53. Attendere minimum eruditioni, eloquentiæ plurimum. *Id. Galb.* 5. iud. *Id. Ner.* 56. extispicio. — Hinc Part. præter. pass.

Attentus vel attentus, a, um, adjective quoque usurpatur, unde Comp. *Attentior* 1. et 2., Superl. *Attentissimus* 1.: sed translate (propria significatione Part. *Attentus* videtur supra sub I.): tantum. — 1.) Significat intentum, diligentem, excitatum ad aliquid, intellectuales vires in aliquid intentas habentem. *Ter. Andr.* 2. 1. 3. Ut animos in spe atque in timore usque antebac attentus fuit. *Zucrel.* 6. 921. Quo magis attentas aures animumque reposito. *Cl. Horat.* 2. *Sat.* 4. 19. Verba per attentam non ibunt Cæsaris aurem. *Cic.* 1. *Off.* 37. 131. Si animos attentos ad decoris conservationem tenemus. *Id.* 1. *Fin.* 17. 57. Acri animo et attento intueri aliquid. *Id. Orat.* 58. 197. Animis attentis admirari aliquid. *Id.* 3. *Orat.* 5. 17. Acerrime atque attentissima cogitatio. *Id.* 3. *Orat.* 79. 323. et 2. *ibid.* 19. 82.; et *Quintil.* 4. 1. 33. Attentum facere judicem. *Cic.* 3. *Nat. D.* 1. 1. Se attentum audirem præbere. *Id.* 1. *Herenn.* 4. 7. Auditores attentos facere. *Quintil.* 4. 5. 21. Index ceras nos nostrum attention. *Val. Max.* 6. 9. ert. 1. Attento studio facere aliquid. *Id.* 2. 2. 7. Attentissimâ curâ aliquid examinare. *Id.* 4. 3. 9. Attenta disciplina majorum. — 2.) Ponitur et de animi intensione, quâ quis aliquid assequi contendit et conatur, ac speculatione de eo qui rei augendæ et lucro studet, parcus, frugi. *Ter. Adelph.* 5. 3. 48. Attentiores sumus ad rem omnes (*in senectute*), quam sat est. *Id.* *ibid.* 3. 8. 31. Nihilum ad rem in senecta attendi sumus. *Cic.* 9. *Ferr.* 48. 126. Qui in re advenit et hereditariis tam diligens, tam attentus esset. *Id.* 9. *Fam.* 16. 7. Tam enim, cum rem habebas, quæsticulos te faciebat attentorem. *Id.* *Quinct.* 3. 11. Quincius ceterarum rerum paternam et prudens et attentus. *Id. Rose. Am.* 15. 44. Attenta vita et rusticana. *Horat.* 2. *Sat.* 6. 82. Asper et attentus quæstilis. *Id.* 1. *Ep.* 7. 91. durus nimis attentusque videris. *Val. Max.* 2. 5. 5. Antiqui attenti continentia.

ATTENTATIO vel attentatio vel attemptatio, ðnis, f. 3. actus attentandi, tentatio, tentamentum. *Symmach.* 6. *Ep.* 9. Iamvis attentatio comprimatur. Adde *Cod. Theod.* 10. 3. 5. et 15. 2. 36.

ATTENTATUS vel attentatus vel attemptatus, a, um. *V.* ATTENTIO.

ATTENTE vel attente, adverb. (attentus). Comp. *Attentius*, Sup. *Attentissime*. — Occurrit translate tantum, et est attentio animo, magna diligentia magisque studio (II. *attentamente, con attenzione*; Fr. *attentivement, avec attention*; Hisp. *atentadamente*; Germ. *aufmerksam, in Spannung, mit Anstrengung*; Angl. *attentively, deliberately, diligently*). *Ter. Heaut.* 1. 1. 14. Attente officio servorum fungi. *Cic. Brut.* 54. 200. Assidens et attente audiens. Adde *eumd.* 16. *Fam.* 4. 14., *Dom.* 12. 32. et *Cæli.* 11. 25. *Id.* *Cluent.* 23. 63. Ut numquam benignius et attentius quemquam audiam putem. *Id.* 1. *Orat.* 61. 259. Attentissime audire aliquem. *Id.* 7. *Fam.* 19. Attente legere aliquid. *Id.* 5. *Fin.* 2. 4. Acrius et attentius cogitare. *Sall. Cat.* 58. Attentius agere aliquid. *Horat.* 2. *Ep.* 4. 197. Spectare aliquid attentius. *Plin.* 3. *Ep.* 16. Attentius aliquem custodire. *Gell.* 4. 15. Parum attente dicere.

ATTENTIO vel attentio, ðnis, f. 3. (attendo) ¶ 1. Est intentio animi ad aliquid. *Cic.* 2. *Orat.* 35. 150. Cura, attentio animi, cogitatio. Absolute eodem sensu occurrit apud *Quintil.* 4. 1. 34. ¶ 2. Pro iudicio vel indicatione, iuxta interpretes, dicit *Cæli. Aurel.* 2. *Tard.* 12. In exterioribus attentionem recentis vulneris iudicamus.

ATTENTO vel **adtentio** vel **attempio**, as, avi, atum, are, a. 1. (ad et tentio). Part. *Attentatus* II. — Proprie est tollis viribus summoque conatu aliquid tendere vel intendere (II. *tendere* o *distendere* con *tulla* forza; Fr. *tendre* ou *étendre* avec force; Hisp. *tender*, *extender*, *extender* con fuerza; Germ. *mit aller Anstrengung oder Gewalt spannen*; Angl. *to stretch, stretch towards, extend*).

1.) Proprie occurrit tantum apud *Claudian*. 3. *Rapt. Pros.* 217. Attentare arcum digitis. h. e. tendere ad dactendum.

II.) Translate est tento, pertento, experior si obtinere possim. ¶ 1. Sepius in malam partem accipitur, et est personam aut rem aggredi et circumvenire ad corrumpendum ac damna inferenda. *Pacuvius* apud *Non.* p. 322. 18. *Merc.* Quam aggritudo insolens mentem attentat inani? *Cic.* 4. *Ferr.* 54. 135. Omentum inimicus diligenter cognoscere, colloqui, attentare. *Id.* *Sext.* 4. 9. Quam urbem (*Capuam*) propter plurimas belli opportunitates illa impia et seclerata manu attentari suspicabamur. h. e. suspicabamur *Capuam* circumveniri et corrumpi ad suam perditionem. *Id.* *post red. ad Quir.* 7. 17. Quia suam classem populi intellige suffragio ferentis, quam corrumpere quidam comati fuerant. *Id.* *Orat.* 61. 208. Cum is est auditor, qui non vereatur, ne compositae orationis insidias sua fides attentetur. *Id.* *Harusp. resp.* 8. 16. Attentare aliquid linguā. *Horat.* 2. *Ep.* 2. 23. Si tamen attentas mecum faciliā iura. h. e. labefactare et convellere comitis. *Phaedr.* 5. 2. 4. Cedo, inquit, illi: jam curabo sentiat (*labro*) Quos attentat. *Colum.* 7. *R. R.* 12. 7. Primum est non attentari; secundum est lacessitum fortiter et perseveranter vindicare. *Fal. Flacc.* 4. 11. Tum precibus, tum ne lacrimis et supplice dextra Attentare veto. *Fal. Max.* 7. 8. 3. Attentare testamentum alicuius. *Id.* 9. 1. 9. Nefarie attentare patrias pœnas dare. *Tac.* 13. *Ann.* 25. Attentare aliquem vel. *Stat.* 4. *Theb.* 71. aliquem bello. h. e. aggredi, belli fortunam cum eo experiri. *Ulp. Dig.* 12. 6. 23. § 1. sententiam iudicis. *Paul.* *ibid.* 47. 10. 10. publicitatem. *Ulp.* *ibid.* 47. 11. 6. Attentare et vexare annum. h. e. leri causa conari casidorem facere. *Apul. de Mig.* 59. Heluo ex crapula attentatur. h. e. in se habet. *Id.* *ibid.* Attentari morbo. h. e. invadit. ¶ 2. Aliquando et generaliter usurpatur pro incipere, experiri; et de oratione proprie. *Cic.* 3. *Orat.* 28. 110. Sed neque vin, neque naturam ejus, nec partes, nec genera proponunt: ut praeteriri omnino fuerit satius, quam attentatum deseri. *Liv.* 23. 15. Consensus attentate defectionis. *Fal. Max.* 5. 3. 5. Ruinam ejus majorem esse, quam ut manu tua attentari debeat, mœnini. h. e. quam ut ageretur ad eam verbis explicandam debeam. *Quintil.* 12. 8. 11. Argumentorum locos singulos attentare. *Tac. Dial. de Orat.* 22. de *Cicerone*. Primus erudit orationem; locusque letioris attentavit, et quasdam sententias invenit. h. e. tentavit in orationem inducere etque his ornare.

ATTENTUS vel **adtentus**, a, um, part. praeter. pass. ab **ATTENDO**, quam vocem *F.*

ATTENTUS vel **adtentus**, a, um, part. praeter. pass. ab **ATTENDO**, quam vocem *F.*

ATTENTUS vel **adtentus**, as, avi, atum, are, a. 1. (ad et tentio). Part. *Attentatus* II. — Proprie est tollis viribus summoque conatu aliquid tendere vel intendere (II. *tendere* o *distendere* con *tulla* forza; Fr. *tendre* ou *étendre* avec force; Hisp. *tender*, *extender*, *extender* con fuerza; Germ. *mit aller Anstrengung oder Gewalt spannen*; Angl. *to stretch, stretch towards, extend*).

1.) Proprie occurrit tantum apud *Claudian*. 3. *Rapt. Pros.* 217. Attentare arcum digitis. h. e. tendere ad dactendum.

II.) Translate est tento, pertento, experior si obtinere possim. ¶ 1. Sepius in malam partem accipitur, et est personam aut rem aggredi et circumvenire ad corrumpendum ac damna inferenda. *Pacuvius* apud *Non.* p. 322. 18. *Merc.* Quam aggritudo insolens mentem attentat inani? *Cic.* 4. *Ferr.* 54. 135. Omentum inimicus diligenter cognoscere, colloqui, attentare. *Id.* *Sext.* 4. 9. Quam urbem (*Capuam*) propter plurimas belli opportunitates illa impia et seclerata manu attentari suspicabamur. h. e. suspicabamur *Capuam* circumveniri et corrumpi ad suam perditionem. *Id.* *post red. ad Quir.* 7. 17. Quia suam classem populi intellige suffragio ferentis, quam corrumpere quidam comati fuerant. *Id.* *Orat.* 61. 208. Cum is est auditor, qui non vereatur, ne compositae orationis insidias sua fides attentetur. *Id.* *Harusp. resp.* 8. 16. Attentare aliquid linguā. *Horat.* 2. *Ep.* 2. 23. Si tamen attentas mecum faciliā iura. h. e. labefactare et convellere comitis. *Phaedr.* 5. 2. 4. Cedo, inquit, illi: jam curabo sentiat (*labro*) Quos attentat. *Colum.* 7. *R. R.* 12. 7. Primum est non attentari; secundum est lacessitum fortiter et perseveranter vindicare. *Fal. Flacc.* 4. 11. Tum precibus, tum ne lacrimis et supplice dextra Attentare veto. *Fal. Max.* 7. 8. 3. Attentare testamentum alicuius. *Id.* 9. 1. 9. Nefarie attentare patrias pœnas dare. *Tac.* 13. *Ann.* 25. Attentare aliquem vel. *Stat.* 4. *Theb.* 71. aliquem bello. h. e. aggredi, belli fortunam cum eo experiri. *Ulp. Dig.* 12. 6. 23. § 1. sententiam iudicis. *Paul.* *ibid.* 47. 10. 10. publicitatem. *Ulp.* *ibid.* 47. 11. 6. Attentare et vexare annum. h. e. leri causa conari casidorem facere. *Apul. de Mig.* 59. Heluo ex crapula attentatur. h. e. in se habet. *Id.* *ibid.* Attentari morbo. h. e. invadit. ¶ 2. Aliquando et generaliter usurpatur pro incipere, experiri; et de oratione proprie. *Cic.* 3. *Orat.* 28. 110. Sed neque vin, neque naturam ejus, nec partes, nec genera proponunt: ut praeteriri omnino fuerit satius, quam attentatum deseri. *Liv.* 23. 15. Consensus attentate defectionis. *Fal. Max.* 5. 3. 5. Ruinam ejus majorem esse, quam ut manu tua attentari debeat, mœnini. h. e. quam ut ageretur ad eam verbis explicandam debeam. *Quintil.* 12. 8. 11. Argumentorum locos singulos attentare. *Tac. Dial. de Orat.* 22. de *Cicerone*. Primus erudit orationem; locusque letioris attentavit, et quasdam sententias invenit. h. e. tentavit in orationem inducere etque his ornare.

ATTENTUS vel **adtentus**, a, um, part. praeter. pass. ab **ATTENDO**, quam vocem *F.*

ATTENDU vel **adtenno**, as, avi, atum, are, a. 1. (ad et tenuis). Part. *Attenuatus* I. 1. *Attenuatus* in omnibus paragr. et in fin. — Attenuare est tenuem facere, extenuare, deminuerere (It. *assottigliare, estenuare, diminuire*; Fr. *amincir, amoindrir, diminuer, atténuer*; Hisp. *apocar, disminuir, minorar, menguar*; Germ. *dünn oder fein machen, verdünnen, abschwächen, kleiner oder geringer machen*; Angl. *to lessen, diminish, thin, reduce, attenuate*).

1.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu ea inanima dicuntur attenuari, quibus quocumque modo partes aliquae detrahantur. *Lucet.* 1. 319. tum portas propter aena Signa manus dextras ostendunt attenuari Saep salutantum lactu. *Catull.* 64. 41. Non salt attenuat frondatorum arboris umbram. *Liv.* 22. 1. Sortes sua sponte lattenatae. Adde *eumd.* 21. 62. et *V. Aeschyl.* ad *h. i.* vol. 3. p. 267. *Colum.* 11. *R. R.* 2. 7. Attenuare vepres. *Id.* 3. *ibid.* 17. 2. Attenuata cacumina sagitta. *Plin.* 21. *Hist. nat.* 6. 16. (30). Foliorum exilitas attenuata usque in fila. *Id.* 36. *ibid.* 6. 9. (53). Ita serae attenuantur crustae. *Id.* 11. *ibid.* 37. 65. (172). Lingua imbricatæ asperitatis, attenuans lambendo cutem hominis. *Martial.* 14. 104. Attenuare nives norunt et lineae nostra. h. e. percolare et liquare. ¶ 2. Latiori sensu et quidem sepius attenuari dicuntur ea omnia, quae cum magna sint, labore, vigiliis vel alia quocumque ratione minuantur. *Cic. pro leg. Manil.* 11. 30. Quod bellum expectatione ejus (*Cn. Pompei*) attenuatum atque imminutum est. *Ces.* 3. *B. C.* 89. Legio praeterea attenuata. *Augustus* apud *Sueton.* *Tib.* 21. Attenuatum esse convulsione laborum. *Liv.* 39. 49. Diutino morbo viribus admodum attenuatis. *Ovid.* 1. *Art. am.* 735. Attenuant juvenum vigilata corpora noctes. *Id.* 3. *Met.* 489. attenuatus amore. *Id.* 8. *ibid.* 843. et 4. *Pont.* 5. 38. Attenuare opes. *Plin.* 5. *Hist. nat.* 2. 1. (17). Provicina attenuata bellis.

II.) Translate. — a) Generatim. *Horat.* 1. *Od.* 34. 12. valet ima summis Mutare, et insignem attenuat deus Obscura promens. *Ovid.* 4. *Trist.* 1. 16. et 6. 18. Attenuare curas. *Albinus.* ad *Liv.* 342. lucius. — b) Specialim de oratione. *Cic.* 3. *Herenn.* 3. 6. Attenuare aliquid dicendo. cui *ibid.* opponitur amplificare. — Hinc Part. praeter. pass.

Attenuatus, a, um, adjective quoque usurpatur, unde Sup. *Attenuatissimus* sub *A.*

A) Proprie, sed latiori sensu, ut superius diximus 1. 2. — a) Generatim. *Cic.* 4. *Herenn.* 41. 53. Fortuna rei familiaris attenuatissima. — b) Specialim de voce, cujus sonus redditur acutissimus. *Cic.* 3. *Herenn.* 14. 24. Paullulum attenuata voce uti. *Id.* *ibid.* 12. 21. Acuta atque attenuata nimis acclamatione.

B) Translate ponitur de oratione simplici, demissa, humilis, levis; cui opponitur sublata, magnifica, ampla. *Cic.* 4. *Herenn.* 8. 11. Attenuata (oratio) est, quae demissa est usque ad utilitissimam puri sermonis consuetudinem. *Id.* *Brut.* 82. 283. Oratio nimia religione attenuata. *Id.* 4. *Herenn.* 10. 15. Attenuata verborum constructio. *Id.* *ibid.* 11. 16. Attenuatum orationis genus. *F. ATTENUATIO.*

ATTENUINO vel **adtenno**, as, avi, atum, are, a. 1. (ad et termino) definire, finibus vel limitibus circumscribere. *Arnob.* 3. 13. Deos humano filo attenuare.

ATTERO vel **adtero**, tēris, trivi vel tūri, tritum, vel tēritum, tēre, a. 3. (ad et tero). Praeter. *atruisse* pro *atruisse* occurrit apud *Tibull.* loco infra cit. 1. 2; ubi quidam *attenuasse* reponunt; sed praeteritum *terui* pro *trivi* agnosci etiam *Fel. Long.* *Orthogr.* p. 234. *Putsch.*, quamvis falcetur, *trivi* magis ex consuetudine esse. — Part. *Attritus* pro *atritus* legitur in quibusdam codicibus. MSS. apud *Tac.* 1. *Hist.* 10. Mor attritis opibus. *alii passim hab. attritis.* — Part. *Atterens* I. 1. et 2; *Atritus* in fin. — Attero proprie est rem aliquam ad illam tero, attrito (II. *fregare a qualche cosa*; Fr. *frotter contre*; Hisp. *flotar, estregar*; Germ. *etwas reibend wohn bringen*; Angl. *to rub against or upon*).

1.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu est rem aliquam ad illam tero. — a) Absolute. *Horat.* 2. *Od.* 19. 30. Corberus — leniter atterens eadum. — b) Ad-dito, cui quid alteritur. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 74. 95. (204). Asinus spinetis se scabendi causa atterens. *Id.* 9. *ibid.* 51. 74. (161). Atterere se scrofulis. ¶ 2. Hinc est etiam utendo et terendo minuere et consumere. *Plaut.* *Pers.* 4. 9. 11. Tuam ego causā, caru-tex, cuiquam mortali libero aures atteram? scilicet

alludit ad morem antestandi, *F. ANTESTOR.* *Aug.* 4. *G.* 11. aut errans bucula campo Decutit rorem et surgentes atterat herbas. *Forcellinus* interpretatur proterere, calcare, frangere. *Tibull.* 1. 4. 48. Nec te penitus duros subisse labores, Aut opere insuetas atteruisse manus. *F.* sub init. hujus voc. *Propert.* 4. 3. 23. num teneros urit lorica lacertos? Num gravis imbelles atterit hasta manus? *Colum.* 11. *R. R.* 2. 16. Ne — tumentes gemmae laedantur et oculi atterantur. *Id.* 5. *ibid.* 6. 12. Demissum palmitum inferior atteret et fructum decutiet. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 63. (159). Quot manus atteruntur, ut unus niteat articulus. scilicet in geminis anulorum elaborandis. *Id.* 9. *ibid.* 35. 56. (112). Conchyliis et purpuras omnis hora atterit. h. e. omnibus horis homines conchyliatas vestes et purpuras induunt et consumunt. *Id.* 7. *ibid.* 16. 15. (70). Dentes usu atteruntur. *Id.* 28. *ibid.* 15. 61. (218). Femina atteri adurique equitatu notum est. *Id.* 8. *ibid.* 5. 5. (11). de *elephantis*. Amem transituri minimos praemiunt, ne, majorum ingressu atterente alveum, crescat gurgilis altitudo. *Cels.* 1. *Prasut.* Alii atteri cibum in ventre contendunt: alii putrescere. — NB. Ille sensu sapissime occurrit Part. *Atritus*: V. in fin.

II.) Translate est imminuere, attenuare, infirmare. *Sall. Jug.* 5. Quo (*belto Punico secundo*) — Hannibal — Italia opes attriverat. *Id.* *ibid.* 81. Postquam utrinque legiones, item classes saepe fusa, et alteri alteros aliquantum attriverant. *Id.* *ibid.* 85. Pars exercitus attrita est. *Id.* *Cat.* 16. Attrere famam atque pudorem alicuius. *Curt.* 4. 6. 31. Namque praeterea etiam secundis atterebantur copia. *Flor.* 3. 5. Attrita vires validissimi regni. *Quintil.* 8. *proem.* § 2. Eo tempore, quo praecipue alenda ingenia atque indulgentia quadam nutrienda sunt, asperiorum tractatu rerum atteruntur. *Id.* 10. 1. 27. Velat attrita quolidiano actu lorensi ingenia, optine laetum rerum blanditia reparantur. *Tac.* 1. *Hist.* 89. Quae (*belli incommoda*) motu vindictis haud perinde plebem attriverant. *Id.* *Germ.* 29. Nec publicanus attrit (*Germanos*). *Juvenal.* 16. 50. Nec res attritor longo suffamine litis. — Saep hoc sensu usurpatur Part. praeter. pass.

Attritus, a, um, adjective quoque usurpatur, unde Comp. *Attritior* sub *A.* 2.

A) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu est ad aliam rem tritos, confictus. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 107. 111. (239). Attrita inter se ligna. *Sillig.* vero legit: *Attritque* inter se ligni. ¶ 2. Sepius est attenuatus, usu deterior latus, consumptus, imminutus, ut fit in iis, quae assidua tractatione paulatim minuantur et consumuntur. — a) Generalim. *Cic.* 6. *Ferr.* 43. 94. Mentum ac rictum simulacri paulo attritus, quod in precibus non solum id venerat, verum etiam osculari solent. *Aug.* 8. *Ecl.* 17. Et gravis attrita pendebat cantharus ansa. *Id.* 1. *G.* 46. soleo attritus vomer. *Catull.* 6. 10. Attritus pulvis. *Propert.* 4. 5. 50. manus. *Ovid. Heroid.* 18. 133. Jam patet attritus solitarum limes aquarum. Non aliter, nulla quam via pressa rota. h. e. calcatus, prostratus. *Id.* 2. *Met.* 456. attritus versabat rixus arenas. h. e. contritus, minutus. *Plin.* 33. *Hist. nat.* 12. 55. (157). Usage attrita caelature, ne figura discerni possit. *Martial.* 10. 72. Attrita labella. *Id.* 14. 125. Attrita veniet sporula saepe loga. *Ita editt. omnes: sed legendum omnino A trita etc.* *Juvenal.* 6. 108. Attritus galea. *Id.* 8. 16. tenerum attritus pumice lumbum. *Peiron. Satyr.* 126. Facies mediceanque attrita. *Id.* *ibid.* 81. Libidinis mutis attriti amatores. *F. TERO.* — b) Specialim Medici attrita membra appellant, quae ex frictione et pressione eroduntur fractaque cute vulnerant. *Plin.* 24. *Hist. nat.* 7. 28. (43). Mastice leuisci medetur et attritis partibus. — Hinc et absolute attrita, b. e. membra. *Plin.* 30. *Hist. nat.* 8. 22. (70). Attritis medetur cinis inuris silvatici cum melle. *Id.* 20. *ibid.* 5. 20. (39). Capae attrita sanant. — c) Figurata attrita fons est perfricta, invocanda. *Juvenal.* 13. 242, quando recepit Ejectum semel attrita de fronte pudorem?

B) Translate est imminutus, debilitatus, fractus.

— a) Generalim. *Plin.* 6. *Hist. nat.* 29. 35. (82). Attrita bellis Aethiopia. *Sueton. Aug.* 40. Attritum patrimonium. *Id.* *Calb.* 3. facillates. *Tac.* 2. *Hist.* 56. Attrite Italiae res. *Id.* 3. *ibid.* 50. Attrita regno bello. *Sil.* 6. 304. Africa attrita opes. *Id.* 12. 63 Sic ductor fessas luxu attritasque secundis Erigere et vertis tentabat sistere mentes. h. e. animos abjectos

et luminata virtutis. *Petr. Satyr.* 116. Altitra bellis frequentibus opes. *Id. ibid.* 133. Altitra rebus egenus. — *By* Specialis de oratione. *Tac. Dial. de orat.* 8. Calvus orator exangvis et altitus. *Cic. Brut.* 82. 283. Altit attenuatus.

Altitra, orum, absolute. *V. sup.* *Altitus* sub *A.* 2. b.

ATTERRANEUS vel *adterraneus*, a, um, *adject.* (ad et terra). *Adterranea* fulmina dicuntur a *Seneca* 2. *Quaest. nat.* 49, quae in inclusio sunt. Quo loco mire variant codices. Alii enim habent *artencata*, alii *atercata*, *atterlanta*, *attercanta*: quae verborum monstra sunt. Sunt qui putant legendum esse *attegiana* ab *attiga*: sunt qui *arceranea* ab *arvera*, quae est genus plastris undique tectum: sunt denique qui *ateranea* malunt, ab *ater*, scilicet a nigro colore. At prius *adterranea* praestat, nam a terra interdum fulmina exillire constat, ut probavit *Scip. Maffei* in opere, cui titulus: *Della formazione dei fulmini*, Verona 1747. 4.º

ATTERTIARIUS vel *adtertiarius*, a, um, *adject.* (ad et tertius). *V. EPITRITUS.*

ATTERTIATUS vel *adtertius*, a, um, *partic.* ab inus. *attertio*, as. *Plin. Faler.* 1. 29. Lidiu attertiatum. *h. e.* ad tertias usque decoretum.

ATTETATIO vel *adtestatio*, *onis*, f. 3. actus attestandi, testimonium. *Macrob.* 2. *Somm. Scip.* 9. Sed describi hoc nostra attestatio non debuit, cuius situs nobis incognitus perseverat. *Trebell.* xxx. *Tyrann.* 30. de *Zenobia*. Hec se attestatio defendit. Adde *Cod. Theod.* 6. 27. 4, et alibi; et *Theod. Priscian.* 3. 16.

ATTESTATOR vel *adtestator*, *oris*, m. 3. qui attestatur. *Plin.* 6. *Ep.* 17. Quis uno te reverentior huius operis, quis benignior attestator? Ita legitur in quibusdam antiq. codicibus teste *Grutero*: sed plerique alii habent *estimator*, quod praestat.

ATTESTATUS vel *adtestatus*, a, um. *V. voc. seq.*

ATTESTOR vel *adtestor*, *aris*, *as* sum, *ari*, *dep.* 1. (ad et testor). *Part. Attestans et Attestatus.* —

Attestor est testimonium do, testimonio suum, testimonio comprobo (i. e. attestare, fere testimonianza; *Fr.* attester, prouver; *Hisp.* attestar, testificar; *Ger.* dazu bezeugen, bescheinigen; *Angl.* to bear witness, to attest). Occurrit raro. *Phaedr.* 1. 10. 3. Hoc attestator brevis Isopi fabula. *Plin. praefat. Hist. nat.* § 10. Scipio hoc attestabatur, vel inimico iudici se probari posse. *Gell.* 4. 12. M. Cato id saepe numero attestatus est. *Capell.* 6. p. 199. Attestante Artemidoro assertionibus meis. *Attestata fulgura* vel *fulmina* dicuntur, quae prioribus consentiunt, hoc est quae iterato sunt et significationem priorum attestantur et comprobant. *Seneca* 2. *Quaest. nat.* 49; et *Paul. Diac.* p. 12. 5. *Müll.* Haud aliter videtur hunc vocem usurpare *Cael. Aurel.* 2. *Acul.* 10. Calatepobis autem pulvis major, sed plenus atque celer et vehemens invenitur, polpebrarum attestante distantia. *h. e.* quasi teste adiuncte. *Id. ibid.* 3. Expriore etiam quae loquatur non valeat (*agger*) nullo corporis attestante defectu: manus impatienter extendat, attestante tremore atque membrorum saltu. *Id.* 2. *Tard.* 13. Ac si etiam intra distanti tempus fuerit attestata parium gravado, vel dolor etc. *h. e.* apparuerit, adfuerit. — *N.B.* Apud *Cic. Mil.* 25. in fin. Te, Magne, tamen attestaretur (*h. e.* in testem vocaret); et apud *Paul. Recept. Sentent.* l. 2. tit. 27. Attestando vicinus alii rectius leg. antestari. — Item plerique cum *Orellio* aliter leg. apud *Cic. Sull.* 29. 82. Attestante memoria omnium, neminem esse etc. — Significatione passiva *attestatus* est testimonio comprobatus. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 43. 60. (121). Reddatur et corvis sua gratia, indignatione quoque populi Romani attestata, non solum consensu. Ita habetur in multis editionibus, etiam princip. a. 1470. et 1472. Sed antiquior a. 1469. habet testata, atque ita etiam edidit *Harduin.* et nuperrime *Sillig.*

ATTEXO vel *adtexo*, *textis*, *texti*, *textum*, *texere*, a, 3. (ad et texo). *Part. Attextus* I. et II. — *Attexo* est idem fere quod *texo*, vel *texendo* adque (i. e. tessere insieme; *Fr.* tisser contre, garnir d'un tissu; *Hisp.* tejer junto; *Ger.* anflechten oder weben; *Angl.* to weave, add by weaving).

I.) Proprie. *Caes.* 5. *D. G.* 40. Turres contabilantur, pinnae loricaeque et cratibus attextantur. *Apul.* 14. *Met.* 8. Alius — attetis capite crinibus — feminum muniebatur.

II.) Translate est arele addere atque conjungere.

Cic. 2. de republ. 4. 9. Ita barbarorum agris quasi attexta quaedam videtur ora esse Graeciae. *Id. Tim.* 11. in fin. Vos autem ad id, quod erit immortalis, partem attextilote mortalem. *Parro* 2. *R. R.* 3. 2. Nos interea secundum actum de maioribus attexamus. *Apul.* 5. *Met.* 6. Exordio sermonis huius quam colores fallacias attexamus.

ATTIS, *idis*, f. 3. *adject.* *Ἀττις*, Atticam, seu Atheniensem significat. *V. ONOM.* — Hinc substantivum per metonymiam. § 1. Est luscina avis, in quam *Philomela* Pandionis Atheniensium regis filia versa est. *Martial.* 1. 54. 9. Sic ubi multissima fervet sacer attidis locus. § 2. Item hirundo, quia in hircundinem mutata dicitur Progne soror *Philomela*. *Martial.* 5. 67. Hibernos poterent solito cum more recessus Attidis, in nidis una remansit avis.

ATTICE, *es*, f. 1. *adject.* *Ἀττική*, genus est ochrae, seu siliis, ceterorum generum involutissimum, quod in argenti-fodinis Atticae regionis olim inveniebatur. *Cels.* 5. 18. n. 19. Miscetur ochra, quae Attice nominatur, cum duabus partibus similis. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 10. 66. (179). ochram Atticam dixit, et 33. *ibid.* 12. 56. (158). sil Atticum.

ATTICE, *adverb.* Atticorum more; sed de oratorum genere tantum occurrit. *V. ATTICUS.* *Cic. Brut.* 84. 290. Ita fiet, ut non omnes, qui Attice, iidem bene; sed ut omnes qui bene, iidem etiam Attice dicant. Adde *eund.* *Opt. gen. or.* 3. 8. et 4. 11; et *Quintil.* 12. 10. 22. *Id. Quintil.* 8. 1. 2. Attice loqui. *Id.* 12. 10. 18. Attice pressus orator.

ATTICISMUS, *i*, m. 2. *Ἀττικισμός*, proprietas et elegantia Attici sermonis. *Quintil.* 6. 3. 107. Qualis sapientia Atticis illis redolens Athenarum proprium saporem. *Cic.* 4. *Att.* 17. Graece usurpat. Et fortasse etiam apud *Quintil.* Graece *Ἀττικισμός* legendum est. Nam optime quaedam editio. etiam anni 1471. habent *Atticisimos* Graeca positione: hinc et recentiores hanc vocem Graecis litteris exhibent.

ATTICISSO, *as*, *are*, n. 1. *Ἀττικίζω*. Scribitur et *attico*: *V. BADIZO*. Atticisso est Atticos imitor, Atticorum more ago. *Plaut. Men. prol.* 12. Atque adeo hoc argumentum graecissat, tamen non atticissat, verum siccicissat. *h. e.* non proponitur Attica verborum elegantia. *Apul. Florid.* 4. n. 18. ad fin. Quamvis optime Latine possit (*Persius*), tamen hodie yobis atticissabit. *h. e.* Graece loquetur.

ATTICURGES, *es*, *gen. is*, *adject.* *Ἀττικουργής*, Attico opere seu modo factus: Graeca dictio ab *ἐργον* opus et *Ἀττικός* Atticus. In architectura atticurges dicitur illud opus, quod Attica ratione est perfectum. Attici enim, licet Corinthii aedificandi ratione uterentur, habebant tamen aliquid peculiare, quo a Corinthiis differabant. Hinc Atticas columnas quaternis angulis pari laterum intervallo *Plin.* 36. *Hist. nat.* 23. 56. (179). memorat. *Vitrub.* 3. 3. 2. Altitudo ejus (columnae), si Atticurges erit, ita dividitur etc. *Et mox.* Altitudo, uti Atticurgis. *Id.* 4. 6. 1. Genera thyromaton sunt Doricum, Jonicum, Atticurges. *Et post.* Atticurges iidem rationibus perficiuntur.

ATTICUS, a, um, *adject.* *Ἀττικός*, ad Atticam et ad Albanas pertinens: *V. ONOM.* — Attica provinciae caput erat Athenae, sedes quondam ac regnum optimarum artium, ac praesertim puri sermonis et eloquentiae. Hinc genus dicendi Atticum, quod erat medium inter Asiaticum et Laconicum, hoc est neque nimis luscum, neque nimis pressum, sed prudens, acutum, sincerum, solidum, sanum. *Plaut. Pers.* 3. 1. 66. Dabantur dotis tibi sexcenti logi; atque Attici omnes; nullum Sicolu etc. *Albidus* ad Graeca verba, quae purgatissima et nitidissima in Attica lingua erant. *Ter. Eur.* 5. 8. 63. Attica elegantia. *Cic. Brut.* 17. 67. Attica subtilitas; Atticum dicendi genus. *Martial.* 8. 20. Lepore tinctos Attico sales narrat. (*Hinc* *Id.* 4. 87. Si vis auribus Attici probari. *Et Cic. Orat.* 9. 27. Atticorum aures teretes et religiose. *Et Virg. in carm.* apud *Quintil.* 8. 3. 28. Attica febris. *h. e.* frigidus, exsiccatus, et insulsius sermo. *Et* perstringit malum rhetoricum, qui Atticus videri voluit, sed frustra. *V. Heynii* adnot. ad *Virg. Catal.* 2.). *Quintil.* 12. 10. 19. Atticus sapor. — Hinc apud Rhetores etiam Romanos divisio inter Atticum et Asiaticum dicendi genus, quam explicitis verbis memorat *Quintil.* 12. 10. 16. *Et Cic. Opt. gen. or.* 3. 8. Illos potius indicuntur, qui in corrupta sanitate sunt, (quod est proprium Atticorum), quam eos, quorum vitiosa abundantia est, quales Asia multos tulit. *Id. Orat.* 26. 40. Quidquid est salum aut salubre

in oratione, id proprium Atticorum est. *Quintil.* 13. 10. 14. Et antiqua quidem illa divisio inter Asianos et Atticos fuit, cum bi pressi et integri, contra indoli illi et inanes haberentur. *Et mox.* Attici limati et erantur etc. *V. ibi*: et *Cic. Orat.* 7. 23. et 23. 75., *Opt. gen. or.* 3. 7., 2. *Tusc.* 1. 3. et *Brut.* 82. 284., ubi multa cum de stilo seu dicendi genere Attico, tum de Attici oratoribus.

ATTIGO vel *adtigo*, *tgis*, *tgere*, a. 3. (ad et antiquo logo pro tongo). In *Turpilio* apud *Non.* p. 75. 30. *Merc.* legitur: *Ne me attiga*; unde nonnulli arbitrati sunt esse et allam huius verbi formam, scilicet *attiga*, *attigare*, 1.; sed *Turpilli* lectio nimis incerta est, tum quia *Nonius* *ibid.* usque tantummodo formam *attigo*, *attigere* probat, tum quia illud *attiga* mendum esse potest pro *attigas*. — Ceterum attigo est idem quod attingo (*It.* toccare; *Fr.* toucher; *Hisp.* tocar; *Ger.* anrühren, berühren; *Angl.* to touch, lay hands on). *Plaut. Asin.* 2. 2. 106. Hercle vero tu cavebis ne me attigas: si me tagis, ne hodie malo cum auspicio nomen commulaveris. *Id. Bacch.* 3. 3. 41. Ne attigas puerum ista causa. Adde *eund.* *Epid.* 5. 2. 58. et *Truc.* 2. 2. 21. *Id. Most.* 2. 2. 37. Edes ne attigatis. *Alti leg.* attigite, sed minus recte, priorem enim lectionem probat ipse *Diomed.* 1. p. 378. *Putsch.* Adde *Ter. Andr.* 4. 4. 50.; *Pacuvium* apud *Non.* p. 248. 5. *Merc.* et apud *Diomed.* 1. p. 378. *Putsch.* et *Accium* apud *Non.* p. 75. 32. *Merc.* — *N.B.* Nonnulli addunt et locum *Propert.* 1. 17. in fin. Si quando vestras habens Amor attigit undas etc. Sed illud attigit est praeteritum ab attingo.

ATTIGUUS vel *attiguus*, a, um, *adject.* (attingo) contiguus, proximus (*It.* contiguo, vicino; *Fr.* contigu, voisin, attenant; *Hisp.* contiguo, vecino; *Ger.* anstossend, angrenzend; *Angl.* bordering upon, touching, contiguous). *Apul.* 4. *Met.* 12. Attigua domus. *Id. ibid.* 28. regiones. *Id.* 6. *ibid.* 12. nemus. Adde *Aggen. Urb.* p. 68. *Paulin. Nolan.* in *Nat. carm.* 15. 291. Ut facile attiguo posset decerpere ramo Natum sponte cibum.

ATTILLO vel *adtillo*, *as*, *are*, n. 1. (ad et antiquo tillo, unde titillo) idem ac titillo. *Jul. Faler. res gest. Alex. M.* ed. *Mai.* 3. 41. Quae dicta cum ex natura hominis meum quoque animum attillarent.

ATTILUS, *i*, m. 2. piscis est ingens, Padi fluminis proprius, inertia pinguescens ad mille aliquando libras, catenato caplus bano, nec nisi humi jugis extractus. *Ita Plin.* 9. *Hist. nat.* 15. 17. (44). Hic piscis (*Scipenser huso* L.), quem Veneti vulgo *capese* (*V. ICHTHYOCOLLA*), Padi accolae *ladano* seu *ladano* appellant, similis est illi, quem Itali *stortione* vocant, sed est rostro acutior.

ATTINÆ vel *adtinæ*, *arum*, f. plur. 1. termini agrorum facti ex lapidibus in speciem maderiae congestis, ut describit *Siculus Flacc.* de *Conditi. agror.* p. 4. et 6. *Goes.*; ubi idem *Goes.* et *Rigalt.* in *Glossis* docent, dictas esse ab *attinendo*, quod ii lapides se mutuo suo ipso pondere attineant. Adde *Rigalt.* locum *Palladii* 6. *R. R.* 3. Si lapidosus ager fuerit, per maderias saxorum attina collectas et purgari poterit et muniri. Sed editi libri, quos vidimus, habent saxorum turba collecta.

ATTINCTUS vel *adinctus*, a, um. *V. ATTINGDO.*

ATTINEO vel *adtinco*, *tinco*, *tinui*, *tentum*, *tinere*, 2. (ad et teneo). *Part. Attinentis* sub *A.* 2.; *Attinentis* sub *A.* 3. — Est verbum *A)* activum, et *B)* neutrum.

A) Active. Attineo est teneo, detineo, ad alquem locum teneo (*It.* tenere, trattenere; *Fr.* tenir près, retenir, arrêter; *Hisp.* tener, retener; *Ger.* anhalten, fest — oder aufhalten oder überhaupt halten; *Angl.* to hold, keep, keep hold of, detain). Illud vero animadvertendum putamus, active hoc verbo omnium usos esse optimos Latinos Scriptores, *Tarentium*, *Ciceronem*, *Cassarem*, etc.; sed idipsu in familiari tantum sermone usuisse, a quo cum veteres Poetae, tum quoque nimis antiquitatis studiosos, ut *Sallustius*, *Tacitus*, *Fronto* mutati sunt. — Quod diximus significatione occurrit proprie et improprie. § 1. Stricto sensu de rebus inanimatis. *Plaut. Men.* 5. 1. 29. Ac mihi negabas dudum surripuisse te, nunc eandem (*pallam*) autem oculos attines, nunc te pudes? *h. e.* eandem pallam hic tenes et habes ante meos oculos. *Id. Capt.* 2. 2. 16. Nunc senex est in constricta. nunc jam cultros attinet. *h. e.* tonsor cultros et admovet. *Id. Truc.* 4. 3. 63. Reus solutus

causam dicit: testes victos attines. *Tac. 6. Ann. 17.* Inopia rei nummariae, quia signatum argentum fisco vel aërio attinebatur. *h. e. custodiebatur, servabatur. Id. 2. ibid. 52.* Lectos et armatos viros castris attinere. *Id. 8. ibid. 19.* aliquem carcere. *Id. 3. ibid. 36.* aliquem publicè custodiā. *Id. 6. ibid. 23.* Attineri in palatio. ¶ 2. Specialim attinere impedimentum quoque significationem in se continet. *Plaut. Men. 4. 2. 20.* Sicut me hodie nimis sollicitum cliens quidam habuit, neque quod volui agere quidquam licitum est, ita me attinuit, ita me detinuit. *Sall. Jug. 116.* Sed ego comperio Borchum magis Punica fide — simul Romanos et Numidam spe pacis attinuisse. *Id. or. Phil. 16.* Mancas in sententia et retineas arma, te hortor, ne prolatandis seditionibus inquit ipse nos in sollicitudine attineas. *Tac. 1. Ann. 35.* Etiamque ferrum deferbat in pectus, ut proximi premit dextram vel attinuisent. *Ad eund. 2. ibid. 10. Id. 6. ibid. 27.* Attinere aliquem, ne pergat. *Id. 2. ibid. 14. in fin.* Delecta omnes copiae forent, ut victorem exercitum attinuisset obscurum noctis. *Id. 13. Ann. 50.* Attinere impetum alicujus. *Et ibid. 53.* Ne tamen segnem militem attineret, ille inchoatum aggerem absoluit. *Id. 15. ibid. 24.* Attineri religione. *Id. 1. ibid. 50.* discordia. *Id. 14. ibid. 56.* Rarus per urbem, quasi valetudine infensa aut sapientia studiosi attinebatur. *Apul. 9. Met. 16.* Licet forensi regilio officiator noster attentus feris nobis fecerit. *Id. 7. ibid. 6.* Milia vero per diem laboriosæ machinæ attento furfures apponbat. *Forcellinus* in hisce duobus *Apul. loc.* interpretatur *detinuit, occupatum*, et ab *attinere* deducit: nam rarius ab *attendo* deducendum. ¶ 3. Item specialim et possessionis significationem complectitur. *Vet. Poeta apud Cic. Orat. 47. 157.* Quam eora sintque, post carento intelligunt, Quamque attinendi natiui dominatus sient. *Tac. 4. Ann. 5.* Et Thraciam Rheometales — ripamque Danubii legionum duas in Pannonia, dute in Messia attinent. — Et figurate. *Plaut. Bacch. 2. 2. 3.* Ita me valat amore vincitque attines. *Id. Mil. glor. 4. 8. 17.* Forma lajus, mores, virtus animum attinere hic tuum. *Fronto 1. ad M. Cars. 6.* Sed me Cæsaris oratio unis ungulis attinet.

B) Neutrumque more attinere est pertinere, pertinere, pervenire, extendi; et occurrere.

1.) Proprie. *Curt. 6. 2. 13.* Qui in Europa sunt (Scythia), a Iavo Thracia latere ad Barysthenem atque inde ad Tanaim, alium attinent, recta plagâ attinent.

II.) Improperie occurrit impersonaliter, in tertia persona tantum singularis et aliquando etiam pluralis numeri, et significat pertinere, e re esse, interesse, opus esse, usuquale. — a) Cum Accus. et prop. ad. *Cato apud Gell. 7. 3.* Rhodenses superbos esse reputant. — Sin. sunt superbi. Quid id ad nos attinet? *Plaut. Burch. 2. 52.* Negotium hoc ad me attinet. *Id. Men. 1. 2. 36.* Sed quid ista pueri ad me attinuit? *Id. Pers. 4. 2. 27.* vo. Hæ (tabellæ) quid ad me? to. Immo ad te attinent et tua referunt. *Id. Pern. 3. 3. 26.* Facite dictum, sed quid istuc ad me attinet? *Id. Rud. 3. 1. 19.* Nunc quomodo ad rem dicam hoc attinere somnium? *Id. Most. 1. 3. 4.* Quid ea messis attinet ad meam levationem? *Ter. Heaut. 1. 1. 23.* Chrono, tantumne ab re tuast oti illi, aliena ut curæ esque quæ ubi ad te attinent? *Id. Eun. 4. 6. 6.* Sin tu, turbam hunc propter te esse factam; et adeo ad te attinere hanc orationem rem? *Id. Andr. 1. 2. 16.* Compericham, nihil ad Pamphilum quicquam attinere. *Adde eund. Adelph. 2. 1. 32.* et alibi. *Cic. 4. Fin. 14. 38.* Cetera, quæ ad colendam vitam attinebunt. *Lucret. 3. 864.* Et nunc nil ad nos de nobis attinet, ante Qui fuimus. *Horat. 2. Sat. 2. 27.* Iamquam ad rem attineat, quidquam. *Val. Max. 2. 1. 14.* In his, quæ ad custodiam religionis attinent. *Forcellinus* hunc locum legebat sine præpos. — Scilicet eleganter inseritur orationi formula *quod attinet ad*, hoc est quod pertinet ad, ratione habita alicujus rei aut personæ. *Plaut. Pern. 5. 4. 8.* Certo enim, quod quidem ad nos duas attinuit, pulcre pacisque potentes, soror, fuimus. *Ter. Phorm. 3. 1. 16.* Et aiebat, de ejus consilio sese velle fecere, quod ad hanc rem attineat. *Cic. 5. Att. 17.* Sic lo provincia nos gerimus, quod ad abstinentiam attinet, ut nullus teruncius insumatur lo quicumque. *Id. 1. Fam. 2. 4.* Quod ad populariorem rationem attinet, id videmus consecuti, ut etc. *Id. 4. Terr. 5. 15.* Vobis alia loco, ut se tota res habeat, quod ad com civitatem attinet, demonstra-

bitur. *Id. Rosc. Am. 41. 120.* Servos ipsos, quod ad me attinet, neque arguo, neque purgo. *Liv. 42. 10.* Nec quidquam rei publicæ acturos, præterquam quod ad provinciarum administrationem attineret. *Curt. 10. 1. 34.* Quod ad me attinet, ipse hoc bustum antea non videram. — b) Absolte occurrit *attinet attingit* vel *attinet cum Infinito*, et fere cum particula negativa; et significat interest, opus est, e re est. — Attinet aliquid simpliciter. *Cic. 12. Att. 18.* Ea re non venit, quia nihil attinuit. *Id. 1. Herenn. 1. 1.* Nam illi — ea conquiescent, quæ nihil attinebant. *Cf. Horat. 1. Od. 10. 12. Quintil. 10. 1. 105.* Neque enim attinet. — Attinet cum Infinito verbi neutri, aut pass. *Cic. 4. Fin. 22. 60.* Sin autem eos non probabat; quid attinuit cum his, quibus re concinebat, verbis discrepare? *Liv. 23. 13.* Nec victoribus milui attinere puto. *Cf. Horat. Epod. 4. 17. Curt. 5. 11.* Dici plura non attinet. *Colum. 2. R. R. 21. 6.* Sin protinus usui destinantur (frumenta), nihil attinet repolari. *Plin. 17. Hist. nat. 11. 16. (83).* Non quisisset idem, si attineret meridiam celli partem signare in cortice. *Quintil. 2. 15. 37.* Omnes persequi neque attinet, neque possum. — Attinet cum Infinito et Accus. Ipsi Infinito, qui a nonnullis accipitur pro accusativo sine præpos. *Cic. 3. Herenn. 11. 20.* Quapropter de magnitudine vocis — nihil nos attinet commonere, nisi al. etc. *Id. Quintil. 19. 60.* Neque enim quisquam divinare poterat, neque quemquam attinebat id recusare.

ATINGO vel adtingo, tingis, tigi, tactum, tingere, a. 3. (ad et tango). Est et alia forma minus usitata ATINGO, de quo *V. suo loco.* — *Paul. Diac. p. 26. 13.* *Müll.* ait *attinge* vel *attinge* pro *attingam* olim dictum esse: ex emendatione vero *Scalig.* et *Lips.* *attingem* pro *attingam*. *V. Müll.* ad b. 1. — Part. *Attingens* I. 1. c.; *Attingens* I. 2. c. — Illud initio statim animadvertendum putamus, hoc verbum usurpatum fuisse cum Accusativo absoluto; raro tamen a Poetis cum Accus. et præpos. ad (*V. sub II. 2.*), aut cum Dat. in Inscript. (*V. sub I. 2. c.*). Ceterum attingo est idem fere quod tango, contingo (*II. toccare; Fr. toucher; a. touchen; Hsp. tocar; Germ. anrühren; Angl. to touch gently, come in contact with, reach, gain*).

1.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu occurrit de his, quæ physica et simpliciter tanguntur. — a) Generatim. *Poncius Licinius apud Gell. 19. 9.* Si digito attingo, iocendum silvam simul omnem. *Vet. Poeta apud Cic. 1. Tusc. 5. 10.* Mento summam aquam attingere. *Lucret. 4. 625.* ubi leviter sunt manantia corpora succi, Suaviter attingunt etc. *Cic. Cæcin. 17. 49.* Potestne detrudi quisquam, qui non attingitur? *Id. 2. Legg. 3. 6.* Nec enim ullum hoc frigidius flumen attingi, cum ad multa accesserim, ut vix pede tentare id possim. *Id. 2. Att. 1. 7.* Attingere caelum digito. *Cæs. 2. B. G. 32.* Prius quam aries murum attingisset. *Nepos Eumen. 5.* Prioribus pedibus terram attingere. *Liv. 28. 27.* Inventus ea tamquam vulnera attingo. *Propert. 1. 17. 27.* Si quando vestras labens Amor attingit ondas. *Nonnulli minus recte illud attingit accipitur pro præsentis attingo.* *Sueton. Aug. 5.* Attingere solum nascentem. *Quintil. 1. 2. 7.* Si terram attingerint (pueri), et manibus utrimque sustinentium pendunt. *Tac. 6. Ann. 50.* Manum complexus pulsam venarum attingit (medicus). *Seneca Thyest. 886.* Attingere superbo vertice potum. *Gell. 14. 6.* aliquem manu. — b) Specialim ponitur de his, qui in locum aliquem perveniunt. *Cic. 1. ad Q. fr. 1. 8. § 24.* Ut primum Asiam attingisti. *Cæs. 4. B. G. 23.* Ipse horâ diei circiter quartâ cum primis navibus Britanniam attingit. *Nepos Dian. 5.* Post diem tertium, quam Siciliam attingerat. *Catull. 64. 75.* ferrox quo ex tempore Theseus Egressus curvis et litioribus Piræi Attingit Injusti regis Gortynia regna. *Quid. 2. Met. 415.* Miles erat Phæbes, nec Mænalon attingit ulla Gratiar hæc Trivia. *Curt. 7. 8. 16.* Quid nobis tecum est? Numquam terram tuam attingimus. *Tac. 4. Ann. 43.* Postquam saltuosos locos attingerat. — Huc referri possunt et illa, quæ de vore occurrunt. *Manil. 1. 326.* ceperat Orpheus Omnie, quod attingerat cantu. *Val. Flacc. 2. 452.* vox attingit aures. *Atti leg. accidit.* *Claudiam. B. Gel. 412.* et qua sonus attingit aërem. — c) Item specialim attingere dicuntur, qui sunt alteri conformes. *Cic. 15. Fam. 4. 4.* Per Cappadociæ regionem eam, quæ Ciliciam attingeret. *Id. 16. 38.* Macedonia, quæ tantis barbarorum gentibus attingitur. *Id. 2. Nat. D. 54. 135.* Utraque ex

parte fonsillas attingeos, palato extremo terminatur. *Cæs. 2. B. G. 15.* Eorum fines Nervii attingebant. *Id. 1. ibid. 1.* Attingit etiam (una pars) ab Sequanis et Helvetiis flumen Rhenum. *Inscript. apud Morcell. Op. Epigraph. T. 2. p. 201. edit. Palav.* quæ pertinet ad a. Chr. 110. et est apud Orell. 3314. ITEM COLLEGIA QUAE ATTINGUNT EIDEM FORO. ¶ 2. Latiori sensu attingere complectitur etiam significationem laudendi, quocumque modo id fiat. — a) Generationem ac præcipue de his, quæ ad furandum attinguntur. *Ter. Adelph. 2. 1. 24.* SANN. Tetigin tui quidquam? AESCH. Si attingisses, ferres infortunium. *Cic. 2. Fam. 17. 4.* De præda mea teruncium nec attigit, nec tacturus est quisquam. *Id. 6. Att. 9. 2.* Procura — Precianam hereditatem prorsus ille ne attingat. *Nepos Thrasyl. 2.* Nil attigit nisi arma, quorum indigebat. — b) De his, quæ ad esum tanguntur. *Cic. Rosc. Am. 26. 71.* Noluerunt feris corpus obicere, ne desilis quoque, quæ tantum scelus attingissent, immanioribus uteremur. *Virg. 5. Ecl. 26.* nulla neque snum Libavil quadrupes, nec grampis attingit herbam. *Tac. 4. Ann. 54.* Atque illa — multos attingere cibos. — c) De adversis, quæ accidunt. *Plaut. Cas. 5. 2. 30.* Nisi quidquid erat calamitas profecto attingerat numquam. *h. e. grandis numquam ierant.* *Inscript. apud Marin. Fratr. Arv. 43.* quæ est apud Orell. 961. QVOD... ICTV EULMINIS ARBORES ATTRACTAE ARDVERINT. *Festus p. 333. Müll.* Sacellum altarium fulmine. *Id. p. 193. 5. Müll.* Obstinuit Cloatius et Atilius Silio esse ajunt violatum attractumque de caelo. *Sil. It. 11. 147.* Stare inter prælia nullis Attractum telis. — d) De his, qui aliorum corpora pulsant, ut ait *Quintil. 8. 4. 1.* Contraque eum, qui pulsavit, attingisse — (per minuendi speciem) dicimus. *Ter. Phorm. 2. 3. 91.* Si tu illam attingeris secus quam dignum est liberam. *Id. Eun. 4. 6. 2.* Atqui si illam digito attingerit uno, oculi illico effodiantur. *Cic. 5. Tusc. 19. 55.* Lælius, si digito quem attingisset, penas dedisset. — e) Item generatim pro laedere ponitur. *Sall. Jug. 101.* Sulla, quem primum hostes attingerant. *Liv. 8. 29.* Quos (populos), si Vestinus attingeretur, omnes habendos hostes. — f) Denique attingere, si sermo est de mulieribus, est rem cum ipsis habere. *Ter. Hec. 1. 2. 61.* Nocte illâ primâ virginem non attingit. *Adde eund. Phorm. 5. 9. 29.; Catull. 67. 20.; et Tibull. 1. 6. 53.*

II.) Translate. ¶ 1. Attingere dicuntur ea, quæ ad nos simpliciter perveniendo et accedendo, nos ipsos quodammodo tangunt atque afficiunt. *Plaut. Bacch. 2. 2. 19.* Ego ut, quod ab illo me attingisset nuncius, non impetratum id advenienti ei redderem. *Forcellinus* putabat hunc locum pertinere ad dicendi sui commemorandi significationem (*V. infra sub 3. b.*); hæc tamen addebatur: nisi malis sic exponere: nuncius ab illo veniens ad me pervenisset ac nuntiasset. Simili ratione *Id. ibid. 3. 5. 3.* Si a me tetigit nuncius etc. *Lambinus* tamen legi attulisset. *Id. Merc. 1. 1. 20.* Hæc — quemquam attingit, magno atque solido mactat infortunio. *Cic. 3. Fam. 10. 10.* Quo studio providi, ne quæ me illius temporis invidia attingeret. *Cf. Liv. 27. 11.* Erant perpauci, quos ea infamia attingeret. *Cic. 3. Fin. 5. 16.* Id ita esse sic probant, quod antequam voluptas aut dolor attingerit, salutaria appellat parvi etc. *Id. 1. Nat. D. 9. 22.* Laboremne fugiebat? si iste nec attingit deum, nec erat ullus. *Id. 1. Tusc. 33. 91.* In quo quid potest esse mali, cum mors nec ad vivos pertineat, nec ad mortuos? alteri nulli sunt, alteros non attingit. *Cf. Apul. de Mag. 100.* Ne si quid eam humanitas attingisset. *h. e. si mortua fuisset: quod Cic. dixit: Si quid mihi humanitas accidisset. V. ACCIDO II. B. 3. b. Cic. 9. Att. 11. a. § 2.* Si qua de Pompejo nostro tuendo — cura te attingit. *h. e. afficit.* *Lucret. 3. 935.* Nec desiderium nostri nos attingit ullum. ¶ 2. Sumitur etiam pro assequi, attinere, pertinere, conjunctionem aliquam cum alio habere. *Plaut. Merc. 1. 1. 32.* Quæ nihil attingunt ad rem, nec sunt usui. *Cic. 2. Legg. 1. 3.* Nimirum me alia quoque causa delectat, quæ te non attingit. *Id. 1. Off. 6. 18.* Primus ille (locus), qui in veri cognitione consistit, maxime naturam attingit humanam. *Id. 2. ibid. 20. 72.* Partim ejusmodi sunt, ut ad universos clives pertineant, partim singulos ut attingant. *Id. 2. Orat. 39. 163.* Ab eo, quod rem attingit, plures sunt argumentorum sedes. *Id. 5. Fin. 9. 24.* Cum animal —, quatenus quidquid se attingat ad seque pertineat, perspicere cepit. *Id. 2. Legg. 5. 13.* Multa perniciose, multa pestifera seiscuntur in

populis, quæ non magis legis nomen attingunt, quam si etc. h. e. quæ populi scita non magis legis nomine appellari possunt et inter leges adnumerari, quam etc. *Id. 3. Nat. D. 25. 64.* Attingere aliquid suspitione. h. e. suspitione assequi, conjicere. *Cf. Plaut. Truc. 1. 4. 11.* Ut planiloqua est! paucis ut rem ipsam attingit! *Idem eodem sensu alibi dixit* acu rem tangere: *Forcellinus* h. l. ad proximè infer. paragr. retulit sub *b. Colum. 1. R. R. 8. 3.* Attingere senectutem. h. e. senescere. *Propert. 1. 19. 9.* Attingere gaudia. h. e. frui. *Sil. It. 8. 295.* Sed genus aduonum superis summumque per altos Attingebat avos cælum. *Cic. 7. Ferr. 32. 53.* Segestana et Centuripina civitas, quæ cum offensis, fide, velustate, tum etiam cognatione populi Rom. nomen attingunt. *Id. 4. ibid. 10. 27.* Attingere aliquem rogatione, effinitione, necessitudine aliq. *Id. 1. ad Q. fr. 1. 1. § 6.* Summa necessitudine attingere aliquem. *Adde eund. 13. Fam. 7. 4. Plin. 7. Ep. 24.* Attingere aliquem sanguine. *¶ 3.* Item est aliquid aggredi in eoque suas facultates expromere et expendi. Hinc — a) Generatim est alicui rei operam dare, in eam incumbere, eam tentare. *Cic. 1. ad Q. fr. 1. 6. § 17.* Quæ res ad officium imperii tui — pertinebunt, de his rebus ne quid attingat (servus). h. e. ab his rebus servus omnino amoveatur. *Id. Cæl. 12. 28.* Attingere aliquod genus vitæ extremis digitis. *Id. 1. Orat. 19. 87.* philosophia studia ne primoribus quidem labris. *Id. ibid. 18. 82.* Egomet, qui sero ac leviter Græcas litteras attingissem. *Id. 2. Orat. 1. 1.* Lucium Græssum non plus attingis doctrinæ, quam quantum prima illa institutione potuisset. *Id. 2. Att. 1. 1.* Strictim attingere aliquem librum. *Id. Sert. 31. 68.* aliquam partem sceleris Glodiosi. *Id. Orat. 13. 41.* et *Arch. 8. 17.* Attingere orationes. *Id. 2. Att. 22. 3.* republicam. h. e. reipublicæ administrandæ se dare. *Id. 5. Fam. 8. 3.* et *Mur. 9. 21.* forum. h. e. in forum ad agendum accedere. *Id. 2. leg. Agr. 12. 30.* rem militarem. *Id. 9. Att. 11. 4. § 2.* non ullam partem belli. *Nepos Att. 18.* Attingit quoque poeticon. *Liv. 3. 19.* Latinos, ne pro se quidem ipsis — attingere arma passus sumus. *Sall. Jug. 47.* Stant non prius bellum attingere. *Ovid. 2. Art. am. 701.* Attingere Veherem seram. *Sueton. Ner. 52.* Liberales disciplinas omnes fere puer attingit. *Id. Aug. 85.* Poeticam summam attingere. *Id. de illustr. Gramm. 9.* studia non leviter. *Id. Cat. 43.* militiam rerum bellicas. *Id. Tib. 13.* aliquam partem curamve reipubl. *Plin. Hist. nat. præfat. § 17.* Attingere volumina. *Id. ibid. § 22.* Plerique ex his, quos attingi. h. e. ex his scriptoribus, a quibus delibavi, quæ in meam historiam conferrem. — b) Speciatim dicitur de his, qui dicens aut scribendo de aliqua re agunt, et significant breviter commemorare, paucis tractare. *Cic. Rosc. Am. 28. 59.* Quem (*Chrysogonum*) simul atque attingi, statim homo se crexit. *Id. 2. Orat. 49. 201.* Aliquid breviter perstringere atque attingere. *Id. Arch. 11. 28.* Res gestas verbis attingere atque inchoare. *Id. 2. Fam. 4.* Scriberem plura, nisi etc.; et hoc quiddam attingi, non feci inludmandi tui causa, sed etc. *Nepos Pelop. 1.* Quod vereor, si res explicare incipiam, ne — historiam videar scribere; si tantummodo summas attingero, ne etc. *Sall. Jug. 17.* Res postulare videtur, — eas gentes, quibuscum nobis bellum aut — amicitia fuit, attingere. *Liv. 23. 27.* Invitos ea, tamquam vulnera, attingo: sed nisi tacta tractataque separari non possunt. *Lucret. 3. 252;* *Quintil. 10. 1. 44.* et *Pacat. Paneg. Theodos. 8.* Attingere aliquid summam. *Catull. 39. 13.* aut Transpadanos, ut meos quoque attingam. *Plin. 2. Hist. nat. 12. 9. (55).* Attingere aliquid breviter atque capitulatum. *Sueton. Galb. 3.* Aliquid breviter. *Quintil. 7. 3. 92.* Aliquid leviter in transitu. *Tac. 1. Ann. 35.* Ut seditionem attingit. h. e. ut de seditione verba facere cepit. *Gell. 14. 1.* Attingere aliquid oratione.

ATTINGUO vel attingo vel attingo, tingens, tingens, tactum, tingere, a. 3. (ad et tinguo vel tingo). Occurrit tantum Part. præter. pass. attingens, hoc est inluctus, madefactus. *Veget. 1. Feter. 11. 7.* Post hæc melle, butyro, axungia, salibus et picula, offis pro æqua omnium portione confectis, succo pisanæ ac passo involuvis attingunt animal replebis.

ATTITULO vel attitulo, as, avi, atum, are, a. 1. (ad et titulus) titulum addo. *Gennad. de vir. illustr. 13.* Prudentius composuit et libellos, quos Græca appellatione attitulavit ἀποτίτλων, ἀποτίτλων, ἀποτίτλων, id est de divinitate, de concupiscentia ani-

mæ, de origine peccatorum. *Cassiod. 9. Hist. Eccl. 40.* Theophrastus quidam Cappadox fecit libros, quos de exercitio mentis attitulavit. *Adde eund. 10. ibid. 11.*

ATTOLLENTIA vel attollementia, æ, f. l. (attollo) superbia. *Vet. Scholiast. ad Lucan. 1. 82.* Ut quatinus concorditer et sine attollementia (*Romani*) se haberent, crescerent et starent; quando vero discordare et superbiere cepissent, omniino eaderent.

ATTOLERO vel attolero, as, are, a. 1. (ad et tollero) sustinero, sustollo. *Apul. 2. Met. 4.* Atria pulcherrima, columnis quadrifariam per singulos angulos stantibus, attollebant statuas palmaris dææ. h. e. Victorias. *Alii minus recte leg. attollebant. Hildebr. min. attollebant.*

ATTOLLO vel attollo, tollis, tollere, a. 3. (ad et tollio). Præteritum attuli et Supinum attatum *V.* in AFFERO. Attollo autem mutatur sustuli a sustollo. — Part. Attollens l. a. et d. et II. 2. a. — Initio statim animadvertendum pulamus, optimos talis aures Scriptores in prosa oratione hanc vocem de industria vitasse, ut plerisque videtur. — Attollo est erigo, sustollo, sursum fero (l. levare, alzare; Fr. lever, hauser, soulever; Hisp. alzar, elevar; Germ. emporheben, in die Höhe heben, aufheben, erheben; Angl. to lift or raise up, to raise, elevate).

l.) Proprie. — a) Generatim. *Plaut. Cas. 4. 4. 1.* Sensus super attolle limen pedes, nova nuptu. *Id. Cas. 2. 8. 5.* Signa propius attollere. *Ter. Eun. 4. 6. 31.* Attolle pallium. *Liv. 10. 36.* Inter hæc consuli, manus ad cælum attollens, — templum Jovi Statori vovet. *Virg. 4. G. 217.* Et sæpe (apes) attollunt humeris (regem). *Horat. 1. Ep. 17. 58.* Nec semel irrisus trivis attollere curat Fracto crure pinnam. *Propert. 1. 15. 87.* Et contra magnam potes hos (ocellos) attollere solem? *Ovid. 7. Met. 847.* corpusque meo mihi carius olis Mollibus attollo. *Id. 9. ibid. 387.* Attollere parvum natum. *Cels. 1. præfat.* Tum, requirunt etiam quare venæ nostræ modo submittant se, modo attollant. *Plin. 34. Hist. nat. 6. 12. (27).* Columnarum ratio erat, attolli supra ceteros mortales. *Id. 11. ibid. 38. 95. (232).* Attollere partus suos. *Quintil. 11. 3. 174.* Pueros attollere, propinquos producere (in peroratione). — b) Speciatim et sæpius ponitur de corporis membris, quæ sursum movemus. *Ovid. 5. Met. 503.* et *Haliut. 70;* et *Sil. It. 2. 314.* Attollere caput. Et figurate *Liv. 6. 18.* Ut caput attollere Romanæ plebes possit. *Ovid. 2. Met. 418.* Attollere oculos humo. Et figurate *Id. 8. ibid. 603.* sed non attollere contra Sustinet hæc oculos. Et *Liv. 6. 16.* Nec adversus dictatorem vim aut tribuni plebis aut ipsa plebs attollere oculos aut bisserere audebant. *Cf. Curt. 6. 9. 32.* Tum dicere jussus Philotas — non attollere oculos, non bisserere audebat. *Ovid. 4. Met. 144.* Attollere vultus jacentes. *Id. 10. ibid. 293.* timidum ad lumina lumen. *Virg. 1. En. 358.* ora pallida. *Sil. It. 1. 508.* lumina celo. *Plin. 9. Hist. nat. 47. 43. (103).* cornu e mari. *Quintil. 11. 3. 78.* Attollere aut demittere frontem. *Adde Sil. It. 3. 105.* *Id. 11. 3. 115.* Manus summittere, attollere. *Id. 11. 3. 125.* Attollere pedem. *Sil. It. 16. 445.* mollia crura. — c) Eodem sensu occurrit sæpe attollere se vel attolli mediocrum forma. *Liv. 8. 7.* Attollere se a gravi casu. *Virg. 4. En. 690.* Ter sese attollens cubitoque innixa levavit. *Id. 10. ibid. 856.* Attollere se in femur. *Id. 9. ibid. 714.* Missent se maria et nigra attolluntur arena. *Ovid. 4. Met. 721.* modo se sublimis in auras Attollit, modo subdit aquis. *Id. 2. ibid. 822.* Attollere se recto trunco. *Sil. It. 15. 352.* sese in equos. *Tac. 5. Hist. 6.* Periti imperitque nandi perinde attolluntur. *Cf. Id. ibid. 14.* Germanos flumibus suctos levitas armorum et corporum proceritas attollit. — d) Item, præcipue apud Poetas, ponitur de rebus inanimatis, quæ altiores sunt, ejusmodi sunt ædificia, flumina, plantas, loca etc. *Virg. 2. En. 185.* Hanc tamen immensam Calchas attollere molem Roboribus textis celoque educere jussit. *Id. 3. ibid. 134.* arcem attollere testis. *Id. 5. ibid. 629.* malos attollere. — *Tac. 6. Ann. 37.* Euphrates nulla imbrium vi sponte et in immensum attollit. *Id. Agric. 10.* Mare ventis attollitur. — *Plin. 21. Hist. nat. 11. 35. (62).* Nyctegretum (herbam) inter paucos miratus est Democritus — nec a terra se attolentem etc. *Adde eund. 24. ibid. 10. 49. (82).* — *Virg. 3. En. 552.* attollit se diva Læonia contra. ubi Servius: quia appropinquantibus montes surgere videntur. *Cf. Sil. It. 15. 214.* lux — Sensum attolletat

propius subeantibus arces Urbis. h. e. lux in causa erat ut, quo propius urbi accedebant, eo majores ejusdem arces viderentur. *Plin. 5. Hist. nat. 1. 1. (6).* E mediis arenis hunc (*Atlantem*) in cælum attolli prodiderunt. *Id. ibid. 29. 31. (115).* Attollitur (*Ephesus*) monte Pione. *Id. 12. ibid. 14. 30. (53).* Attolluntur colles alti. *Id. 4. ibid. 6. 10. (22).* Regio attollitur in montes lxxvi. *Siliig. vero leg. extollitur. Id. 36. ibid. 5. 4. (30).* Attollitur (opus) in altitudinem xxv cubitis. *Tac. 5. Hist. 11.* Turres — in lx pedes attollebantur.

II.) Translate. *¶ 1.* Attollere est erigendo producere. *Virg. 2. En. 381.* Serpens attollens iras. h. e. quia et corpus attollit dum irascitur. Similiter *Colum. 5. R. R. 2. 1. de serpente.* Attollere nūnas. *Quintil. 11. 3. 65.* Attollere vocem. *Adde eund. 1. 81.* ubi etiam summittere opponitur. *Id. 10. 5. 4.* orationem. *¶ 2.* Item est nūngnam altumque facere. — a) Generalim. *Virg. 12. En. 4.* Attollere animos. *Plin. Paneg. 44.* Rectos ac vividos animos non contondere ac deprimere, sed fovere et attollere. *Adde Sil. It. 1. 105.* *Auct. declam. in Cic. 2.* Attollere alieni animos. h. e. animam superbia replere. *Liv. 22. 26.* Attollere animos ad spem consutatus. *Id. 21. 58.* Se ex aliqua strage attollere et levare. *Quintil. 1. 2. 18.* Attollere mentem. *Propert. 4. 6. 51.* Frangit et attollit vires in mille causa. *Plin. Paneg. 14.* Attollere campum alacritate, discursu, pulvere. *Tac. 4. Hist. 52.* rempubl. bello armisque. *Id. 3. Ann. 72.* aliquem insignibus triumphis. *Id. 4. Hist. 59.* aliquem ordinibus aliis et præmiis. *Virg. 4. En. 49.* Punicæ se quantis attollet gloriæ rebus! *Sil. It. 13. 224.* se attollere facto. *Id. 1. 613.* facta animosa viros attollunt. *Id. 13. 301.* socius voce attollere. h. e. erigere, animam addere. *Cæt. Aurel. 1. Acut. 11.* Si se corporis fortitudo attollere ceperit. — b) Speciatim ponitur de oratione, qua aliquid amplificatur. *Lucan. 7. 11.* Attollere suum factis ad sidera nomen Vocibus. *Cels. 5. 26.* Histricis est parvam rem attollere. *Vellej. 2. 65.* Quanto Ciceronis studio Brutus Cassiusque attollerunt. *Quintil. 8. 6. 68.* Res per similitudinem attollimus, aut per comparationem etc. *Id. 12. 7. 6.* Attollere minores contra dignitatem. *Tac. 4. Hist. 70.* famam alieujus rei. *Id. 3. ibid. 37.* aliquem adulationibus. *Id. 15. Ann. 33.* cuncta herimous. *Id. Agric. 25.* sua facta, suos rarus. — *NB.* Forcellinus addebat et sequentia: Pro auferre antiquum est. *Pacuv. apud Non. 4. 35.* edit. vet. Custodite istum vos, ne cum quis attollat, neve attingat. *Id. ibid.* Pro imperio agendum est: quis vetat, quisve attollat? *Grotius*, ut refert *Fossius*, legendum putat: Pro imperio agendum est: nequis attollat, veta: qua ratione multo clarior est sententia. At, juxta recentiores, hæc aliter legenda sunt ac potius referenda ad verbum AFFSTOLLO, quod *V.* suo loco.

ATTONDEO vel attondeo, tondeo, tãtondi vel tondi, tonsum, tondere, a. 2. (ad et tondeo). In præterito attotondi habere potest, quemadmodum detondeo et detondi fecit et detolondi teste *Priscian. 9. p. 868.* *Putsch.* Itaque attotonde per syncopen pro attotondisse legitur in *Catal. Virg. carm. 8. 9. de Sabino.* Ubi isto post Sabinus, ante Quinctio bidente dicit attotonde (comata colla) forchæ. *Alii tamen leg. attondisse. Scalig.* et conjectura etiam aliter, sed attotonde metrum postulat. — Attondi pro attonderi dixit *Feget. 2. Peter. 28. 36.* — Part. Attondens, Attonsus et Attonsurus l. — Attondeo est idem fere quod tondeo, circum tondeo, rado, resco, recido (l. tosare, tagliare; Fr. tondre, raser; Hisp. esquil-lar; Germ. anscheeren, beschneiden oder bescheeren; Angl. to clip, shear, shave close).

l.) Proprie. — a) Stricto sensu. *Virg. 2. G. 406.* et curvo Saturni dente relicta Persequitur vitem, attondens, fingitque putando. *Id. 10. Ecl. 7.* Dum tenera attondent simæ virgulta capellæ. *Adde eund. loco super. cit. Cels. 4. 5.* Caput attonsum habere. *Scribon. Compos. 10.* Attondere ad eutem. *Veget. 2. Peter. 28. 36.* setas. *Lucan. 6. 84.* Arva attonsa. h. e. herbis nudata. *Auson. Mos. 203.* Attonsa prata. — b) Sæpe est barbam radere, sed figurate tantum occurrit. *Plaut. Capt. 2. 2. 10.* Nunc senex est in tunstrina, nunc jam cultros attinget. — Sed utrum strictissime attonsum dicam esse, an per pectinem, oculo: verum, si frugi est, usque admittit probè. h. e. circumveniet et per fraudem argentum auferet. Similiter *Id. Bacch. 5. 1. 9.* Is nie usque attondit doctis dolis. Item *Id.* jocular in ambiguo *ibid. 5. 2.*

7. Attensæ hæc quidem ambæ usque sunt (oves). *Id. Epid. 2. 3.* 5. Quod pol ego metuo, si senex restituerit, ne ulmos parasitos faciat, quæ usque attondeant. *h. e.* ne virgas ulmeas paret, quæ tergum meum, ut parasiti alienas mensas solent, attondeant et occidant.

II.) Translate. *Vet. Poeta apud Cic. 5. Tusc. 17. 40.* Consilii nostris laus est attensa Laconum. *h. e.* imminuta, aut acies: quod ex Græco mutuatum est: *ἡ μετρώσις βουλαῖς Σπάρτην μὲν ἐκείρατο δόξαν.*

ATTONITE vel attonite, adverb. (attonitus). *Plin. 30. Hist. nat. 1. 4. (13).* Britannia hodieque eam (magis) attonite celebrat lantis cæmonibus, ut etc. *h. e.* ad stuporem usque superstitiosa et defixa.

ATTONITUS vel attonitus, a, um. *V. ATTONO.* ATTONITUS vel attonitus, as, m. 4. (attono) stupor. *Venant. 8. Carm. 6. 133.* Bis duodena senum concursat gloria vatum Attonitus, sensu plaudere, voce, manu. *Nisi forte mendum sit, ibique legendum Attonio vel potius Attonii.*

ATTONO vel attono, lōnās, tōnī, tōnīlūm, tōnāre, a. 1. (ad et tono). — Part. *Attonitus* in fine. — Proprie est tonitru quater aut affare. *Mæcenat apud Senec. Ep. 19.* Ipsa altitudo attonat summa. *h. e.*, ut ipsemet *Seneca ibid.* exponit, attonita habet summa. Allegorie autem illud dicit, magnam fortunam magnis casibus expulsum esse et in magno metu versari. — Item est stupidum reddere haud aliter quam qui corpore ac mente rigescit ex casu vicini fulminis, a quo affatus sit et pene tactus et sonitu tonitruum stupescit, ut *Seneca 2. Quæst. nat. 27.* et *Servius ad Virg. 3. Æn. 172.* docent. Quo sensu hoc verbum effectum esse videtur iuxta Græcum *ἐμβροχτάν*; apud Latinos enim tunc tantum occurrit, cum jam Latina lingua græcissabat. *Ovid. 3. Met. 531.* Quis furor, angustior, proles Mavortia, vestras Attonit mentes? *Id. Heroid. 4. 49.* Aut quas semidæ Dryades Faunisque bicernes Numine contactas attonnere suo. — Sæpius occurrit Part. præter. pass.

Attonitus vel attonitus, a, um, quod usurpatur. *A.) Proprie.* *Curr. 8. 4. 2.* Erat prope continuus ræli frigor, et passim cadentium fulminum species viscebat, attonitisque auribus stupens agmen. *Petron. Satyr. 101.* Intremui post hoc fulmen attonitus.

B.) Translate. *¶ 1.* Generatim dicitur de eo, qui ex quacunque causa stupet et mente percellitur, ut ex morbo, ex metu, ex admiratione alicujus rei, ex subitō aliquo casu, etc.: unde *Cels. 3. 26.* Attonitus quoque raro videmus, quorum et corpus et mens stupet. Fit luculentum sem fulminis, interdum morbo; hunc *ἀνταρξία* Græci appellant. Occurrit — a) Addito, quo quis attonitus est — Fere per Ablat. *Liv. 3. 68. in fin.* Nisi — hunc belli terrorem, quo nunc vos attoniti estis, transulero. *Id. 1. 47.* Attonitus novitate ac miraculo. *Id. 7. 36.* nocturno pavore. *Id. 39. 15.* rino, strépibus clamoribusque nocturnis. *Virg. 3. Æn. 172.* Talibus attonitus visis ac voce deorum. *Id. 5. ibid. 639.* monstis. *Ovid. 8. Met. 682.* Attoniti novitate pavent. *Id. 7. ibid. 614.* turbine rerum. *Curr. 5. 10. 13.* Sed attonitus mortis simul et desperatione tabernaculo se inclusit. *Tac. 4. Hist. 49.* Attonitus subito rei miræ. *Athinas ad Liv. 1. 85.* Vidimus attonitum fraterna morte Neronem. — Per Genit. Græcorum more. *Sil. It. 6. 231.* omnis nuchel attonitus serpentis equus. — b) Absolute. *Liv. 10. 20.* Et magna pars integris corporibus attoniti considerant. *Virg. 5. Æn. 529.* Attonitis hæere animis. *Ovid. 5. Met. 510.* Mater ad nuditas stupuit, reu saxæ, voces, Attonitæque diu similis fuit. *Curr. 8. 2. 3.* Vigiles attoniti et stupentibus similes proci stabant. *Seneca Troad. 442.* Mentis attonitæ stupor. *Quintil. 11. 3. 73.* Ut sit in tragedia attonitus Ajax. *Sueton. Cass. 28.* Attonitis jam omnibus. — c) Tribuitur aliquando et rebus inanimatis portice ac per translationem. *Virg. 6. Æn. 53.* Attonitæ magna ora domus. *h. e.* stupendæ et attonitis facientis. Loquitur de entro, ubi Sibylla responsa dabat. *Val. Flacc. 1. 45.* attonitæ maris solœmia uenisse. *h. e.* coarctis ubi attonitis. *Sil. It. 4. 7.* Attonitæ arces. *Martial. 8. 30.* de Scævola. attonito regnet in igne manus. *¶ 2.* Attoniti edam sunt, qui nomine affati dicuntur, quales sunt vates, Bæchæ et Iuysmodi. *Virg. 7. Æn. 380.* Attonitæ Bæcho matres. *Cl. Stat. 5. Sil. 1. 116.* primi cui jus venerabilis thyrsi Bæchæ et attonitæ tribuit vexilla cæteræ. *Horat. 3. Od. 19. 13.* Qui Mænas amat Iuguræ, Tenuis ter epythos attonitus petet Yates. *Plin. 29. Hist. nat. 1. 8. (28).* Contra attonitas quorundam persuasiones, qui prodire,

nisi pretiosa, non putant. *h. e.* persuasiones eorum, qui res pretiosas, velut attoniti admirantes, eas solum prodire putant, ut *Porcellinus* interpretatur: est aut, iuxta recentiores, persuasiones religiosæ quasi stupore in animis infixæ. *V. ATTONITE. ¶ 3.* Hinc interdum accipitur pro furenti, turbato, incitato. *Petron. Satyr. 82.* Attonito vultu efferratoque nō aliud, quam cædem et sanguinem cogito. *Albinus ad Liv. 1. 317.* Quo raperis lanata comas, sinisque furenti Quo ruis? attonita quid petis ora manu?

ATTONSUS vel adtonsus, a, um. *V. ATTONDEO.*

ATTORQUEO vel attorqueo, torques, torquere, a. 2. (ad et torqueo) idem fere quod torqueo. Occurrit Part. præter. tantummodo apud *Virg. 9. Æn. 52.* En, ait, et jaculum attorquens emittit in auras. *Alii minus recte leg. attorqueus.*

ATTORREO vel attorreo, torres, torrere, a. 2. (ad et torreo) idem fere quod torreo, asso. *Apic. 4. 2.* Attorrene nuces. *Id. 7. 5.* Attorrene aliquid in cibano.

ATTRACTIO vel attractio, ōnis, f. 3. (attraho) contractio.

I.) Proprie. *Pallad. 5. R. R. 4. 3.* Recenter lecta ponia si guttis vini veteris perfundas, efficitur, ne ea rugarum deformet attractio. *h. e.* rugarum se invicem expungant contractio.

II.) Translate. *Varro 5. L. L. 6. p. 3. Müll.* Litterarum attractio. *h. e.* assimilatio, quæ scilicet altera littera alteram ad se quodammodo attrahit. — *NB.* De loco *Quintil. 1. 4. 20. V. ATTRACTATIO.*

ATTRACTIVUS vel attractivus, a, um, adject. qui attrahendi vim habet. *Cassiod. 10. Variar. 29. a med.* Exteriori attractivâ virtute libera sunt. Adde *eund. de anim. 6.*

ATTRACTORUS vel attractorius, a, um, adject. attrahendi vim habens. *Emil. Hæc 4. 19. de sulphure.* Virtus est ejus, ut dicunt, extenuatrix, Et diaphoretica, simul attractoria, calida.

ATTRACTUS vel attractus, a, um. *V. ATTRAHO.*

ATTRACTUS vel attractus, us, m. 4. actus attrahendi. Occurrit Ablativus tantummodo. *Sammon. 50. 931.* cimec Horridus attracti, sed gustu commodus apto. *Alii rectius leg. attractu cum Humelbergio. Dictys Cret. 5. 11.* Ima rotis suspenderat, scilicet quo attractu motus facilius foret.

ATTRAHIO vel adtraho, trahis, traxi, tractum, trahere, a. 3. (ad et traho). Part. *Attrahens* I. b.; *Attractus* I. b. et in fin. — Attraho est ad me traho, adduco (I. *trahere a se, attrahere*; Fr. *tirer à soi, attirer*; Hsp. *trair, atraer, traer hacia si*; Germ. *anziehen, an sich ziehen*; Angl. *to draw, draw towards, attract*).

I.) Proprie ponitur — a) De personis. *Cic. 5. Ferr. 25. 61.* Adducitur a Veneris atque adeo attrahitur Lollus. *Liv. 29. 9. ad fin.* Plemitius impotens traxit — tribunos attrahi ad se jussit. *Ovid. 3. Met. 563.* Ite, ducemque Attrahite huc victum. *Martial. 6. 66.* 6. Attraxit prope se manu negantem (puellam). *Apul. 9. Met. 6.* Complicitis pedibus in superinis cœnaculum attractus. — b) De rebus. *Virg. 3. G. 505.* attractus ab alto spiritus gemito gravis. *Ovid. Remed. am. 397.* Attrahere Iora. *Id. ibid. 435.* arcus contentus. *Cels. 6. 8.* Spiritu succum (per nases) attrahere. *Id. 7. 29.* Uneus frontis infleitur, deinde attractus infimem educit. *Seneca 3. de Ira 38. in fin.* Catoni cum in frontem-mediam, quantum poterat attraxit piugui saliva, impulsisset Lentulus. *Id. 6. Benef. 7.* Vultus tuus colligit rugas et attrahit frontem. *V. Attractus* in fin. *Plin. 11. Hist. nat. 37. 72. (185).* Animam attrahere ac reddere. *h. e.* respirare, scilicet inspirare et explare. *Id. 30. ibid. 16. 25. (129).* Lapis magnus attrahens ferrum.

II.) Translate est adducere, advocare, ut ait *Cic. Amic. 14. 50.* Nihil esse, quod ad se rem ullam tam afficiat et tam attrahat, quam ad amicitiam similitudo. — a) De personis. *Cic. 7. Fam. 10. 4.* Nihil nobis duobus est stultius me, qui te non Romain attraham; te, qui non hæc advoles. *Id. 10. Att. 1. 3.* Te ipsum me putare attraham iri, si de pace agatur. *Id. 4. Ferr. 1. 1.* Recepti enim causam Siciliæ: ea me ad hoc negotium provincia attraxit. *Virg. 11. Æn. 250.* Qui bellum intulerat, quæ causa attraxerit Argos. *Ovid. 14. Met. 63.* Sed quos fugit, attrahit una. *Id. 5. ibid. 93.* Aliqua in partes attrahere. *Id. 3. Fast. 839.* novos discipulos. — b) De rebus. *Brutus apud Cic. 1. ad Brut. 17. 4.* Id ipsum, quod veraris, ultra arcessere et attrahere (malum). *Val. Max. 7. 2. ext.*

10. Attrahere benevolentiam alicujus largitione ad se. *Seneca 4. Controv. 25.* convivium in forum, an forum in convivium. — Hinc Part. præter. pass.

Attractus, a, um, est etiam adject., unde Comp. *Attractor* apud *Senec. 4. Benef. 31.* Cum Pullionis attractorem vidisset frontem.

ATTRECTATIO vel adrectatio, ōnis, f. 3. actus attrahendi, contractio, palpatio (I. *il toccare, palpare, maneggiare*; Fr. *atouchement, manient*; Hsp. *tocamiento, manesco*; Germ. *die Antastung oder Berührung*; Angl. *a touching, feeling, handling*).

I.) Proprie. *Gell. 11. 18.* Furtum sine ulla quoque attractione fieri posse, sola mente atque animo, ut furtum fiat, annitente. *Pallad. 4. R. R. 12. 1.* da bobus demandis. Cum teneri fuerint, frequentat manus attractione mansuecant. *Lamprid. Elagab. 12.* Exoletoz attractione et tactu præcipue gaudebat. *Apul. de deo Socrat. Dii* nulla attractione nostra contaminantur. — Addunt quidam et locum *M. Senec. 4. Controv. 25. a med.* ubi alii tractionem legunt, alii tractionem.

II.) Translate in re grammatica attractio est vocali formæ, quæ multa simul contracta et congregata significantur (unde alii in loco *Quintil. infra* affata legunt attractionem); vel, ut alii putant, attractio est vocali formæ, quæ utitur, cum singulas res aut manu aut mente quasi apprehendimus et contractamus. *Quintil. 1. 4. 20.* Adjiciebant (*Grammatici quidam*) et asseverationem, ut *heuz*, et attractionem, ut *fasceatim*: quæ mihi non approbantur. *Fasceatim* significat per multos fascies, ut est apud *Charis. 2. p. 166.* *Putsch;* vel, ut alii putant, per multas fascias, legunt enim *fasciatim*. *V. Spalding ad h. 1.*

ATTRECTATUS vel adrectatus, a, um. *V. ATTRECTO.*

ATTRECTATUS vel adrectatus, us, m. 4. attractio. *Pacuvius apud Cic. 2. Tusc. 21. 50.* jam jam militie: nam attractu et quassu sævum amplificantis dolorem.

ATTRECTO vel adrecto, as, avi, atum, are, a. 1. (ad et tracto). In multis Codicibus *Liv. 5. 32.* et *Virg. 2. Æn. 719.* teste *Pierio* legitur et attractare et adtractare *V. Wagner. Orthogr. Virg. p. 381* — Part. *Attractus* et *Attractus* I. — Attracto est manibus tracto, tango, contracto (I. *toccare, maneggiare, palpare*; Fr. *toucher, manier*; Hsp. *tocar, manosear, tentar*; Germ. *antastend berühren, antasten*; Angl. *to touch, touch gently, feel, handle*).

I.) Proprie. — a) Generatim, sed figurate *Cic. Planc. 12. 29.* Facilis est illa occasio et blanditia popularis; aspiciat, non attrahat, procul apparet non exultat, non in manus sumitur. *M. Aurel. apud Fronton. ad M. Cas. 1. 1.* Neque me fortuna similis ipsum pedem, quantum sine incommodo fieri posset, attrahere sensim. *h. e.* pedem arthritide egrotantem leniter contrahere. — b) Sæpe de his, quæ indecore tanguntur. *Plaut. Rud. 2. 4. 6.* Sed quid ais, mea lepida, hilara. av. Aba, nimium familiariter me attrahetis. *Cic. Cels. 8. 20.* Fore qui disceret, uxores suas a cœna redeuntes attractatas esse a Cælio. *Cl. Sueton. Ner. 26.* *Cic. Harusp. resp. 13. 26.* Contaminatis manibus attrahere libros. *Liv. 5. 22.* Quod id signum — attrahere non esset solitius. *Virg. 2. Æn. 718.* Me — attrahere nefas (sacra patriosque penates), donec me Iumine vivo Abluero. *Curr. 10. 10. 13.* Ubi jusque esset mortuibus attrahere eam. *Tac. 1. Ann. 62.* Attrahere feralia. *Apul. de Mundo.* Indecore attrahens comicus cuncta. — c) Item de his quæ furandi aut rapiendi causæ tanguntur, *Sabinus Jctus apud Gell. 11. 18.* Qui alienam rem attrahat, cum id se invito domino facere judicare deberet, furti tenetur. *Gell. ibid.* Res furti facienda causæ attractatæ. — Hinc et absolute. *Liv. 31. 4.* Attrahere regis gazas. *Id. 28. 24.* insignia summi imperii, facies securæque. *Flor. 3. 5. 3.* Causam belli præterderat, attrahere terminos suos a Nicomede Bithynico. *h. e.* violari, invadi. *Tac. 3. Ann. 52.* Indecore, attrahere aliquid quod non obineretur. *h. e.* tenare, aggredi. *Forcellinus* hunc *Tac.* locum inter translate retulit.

II.) Translate est attingere. *Nazar. Paneg. Constant. 3.* Attrahere virtutes alicujus. Adde *Poet. Paneg. Theodos. 47.*

ATTREMO vel autremo, trēmīs, trēmire, n. 3. (ad et tremo) idem quod tremo, ad alicujus vocem

contremisco. *Stat. 8. Theb. 80. de Plutone*. Dixerat: atque illi jamdudum regia tristis Attremit oranti, evaque, et quæ desuper urget, Nutabat tellus. *Sidon. 6. Ep. 1.* Cum censuræ tuæ attremit etiam turba collegit.

ATTREPIDO vel adtrepido, as, are, n. 1. (ad et trepido) idem fere quod trepido. *Plaut. Poen. 3. 1. 41.* Attrepidate saltem: nam vos appropere hanc postulo. h. e. senili et trepido gradu, ut potestis, festinate.

ATTRIBULO vel adtribulo, as, avi, alom, are, a. 1. (ad et tribulo) tribulo terere. Occurrit tantum Part. *Attributus* apud *Emil. Macr. 4. 6.* Folliculus bene titulus et attribulatus.

ATTRIBUO vel adtribuo, tribuis, tribui, tributum, tribuere, a. 3. (ad et tribuo). Part. *Attributus* et *Attribuendus* I. — *Attribuo* occurrit in prosa tantum oratione, et est idem fere quod tribuo, do, assigno, ascribo (It. *attribuire, consegnare, assegnare, dare*; Fr. *assigner, allouer, donner, appliquer*; Hisp. *asignar, atribuir*; Germ. *zuerteilen, zuweisen, zutheilen* oder *zu ordnen*; Angl. *to attribute, assign, bestow, give, ascribe*).

I.) Proprie. — a) Generalim. *Cic. 12. Att. 28.* Et velim aliquando — Leontulum puerum visas eique de mancipiis, quæ libi videbatur, attribuis. *Id. ibid. 30.* Pueros attribue ei, quot et quos videbitur. *Id. 2. Cat. 3. 6.* Attribue alicui Apuliam. *Id. 1. ad Q. fr. 1. 11.* Insulæ, quæ erant sub Sella Rhodiis attribulæ. *Cæs. 1. B. C. 14.* Gladiatores libertati confirmat, eisque equos attribuit. *Id. 1. ibid. 24.* Attribue servis equos. *Id. 7. B. G. 31.* Nostri — ut cuique erat locus attributus, ad munitionem accedunt. *Sall. Jug. 90.* Pecus — equitibus auxiliariis agendum attribuit. *Liv. 1. 20.* Pontificem ex patribus legere, eique sacra omnia exscripta assignataque attribuit. *Id. 26. 49.* Attribue curam alicujus rei alicui. *Id. 24. 21.* juvenutem presidio alicujus loci. *Gran. Licinian. p. 31. ed. Pertz.* Antiochi Epiphanis regnum senatus filio Antiochi, Antiocho puero, attribuit. *Curt. 5. 5. 21.* Consenserunt petendum esse a rege, ut aliquam ipsa attribueret sedem. *Id. 8. 8.* Attribue alicui agrum. *Id. 9. 7.* coloniam. *Id. 10. 1.* regnum. *Id. 6. 2.* salpatriam. *Tac. 2. Ann. 25.* Cum — loca (tribunorum) clientibus suis — attribueret. *Plin. 2. Hist. nat. 8. 6. (28).* Sidera singulis attributa nobis. — b) Specialim attribui dicuntur populi aut urbes, quæ proprium forum non habent, sed alteri urbi adjunguntur, ut inde jura petant, eoque accedant ad tributa solvenda et alia subeunda munia publice imposita. *Plin. 3. Hist. nat. 20. 24. (134).* Campani compluresque similes nullius attribui municipiis. *Et ibid.* Nec sunt subjectæ Cottianæ civitates: item attributæ municipiis lege Pompeja. Adde *Liv. 1. 43.* — c) Item specialim attribui pecunia dicebatur, quæ publice alicui numerabatur in usus publicos insuenda: verbi gratia, quæ a questoribus assignabatur præsidiis in provincias euntibus, ut ex ea viatici impensas solverent, stipendium darent militibus, aliisque provincie usibus inservirent; item ea, quæ dabatur redemptoribus, quibus opus aliquod publicum faciendum locabatur etc. Cf. et ASSIGNO. Occurrit — Cum Dat. personæ. *Cic. 9. Phil. 7. 16.* Consules statuam faciendam: quoque locaverint, tantam pecuniam redemptori solvendam attribuendamque eurent. *Id. 14. ibid. 14. 33.* Monumentum quam amplissimum faciendum erant: questores ad eam rem pecuniam dare, attribuire, solvere jubent. Adde *Liv. 40. 46. in fin. Cic. Pis. 35. 86.* Nonne his centies et octogies, quod quasi vasarii nomine in venditione mei capitis adscriperas, ex tario tibi attributum, Romæ in questu reliquisti? — Absolute. *Id. 3. Ferr. 13. 34.* Questor ex senatusconsulto providam sortitus est: pecunia attributa, numerata est: prolectus est questor in provinciam: venit in Galliam expectatus ad exercitum consularem cum pecunia. *P. Pseudo-Ascon. ibid., et adde Liv. 40. 51. V. Attributionem in fine.* — Cum Dat. rei. *Liv. 39. 44.* His rebus omnibus terni in millia æris attribuerentur. *Sueton. Tit. 8.* Bona oppressorum restitutioni afflictorum civitatum attribuerent. — Transfertur etiam a rebus publicis ad privatas; et significat dare alicui pecuniam alteri solvendam. *Cic. 13. Att. 2.* Faberius si venerit, videbis, ut tantum attribuiatur, si modo attribuiatur, quantum debetur. — Denique occurrit etiam *attribuere alicui*, scilicet, assignare alicui debitorum suos, qui pecuniam eidem solvant. *Cic. 13. Att. 22.* Attributiones

quod appellas, valde proba. h. e. quod exis a debitoribus meis, quos ego tibi assignavi, ut pecuniam mihi debitam tibi solverent, bene facis. Quidam vet. cod. habent *ad tribunos quod appellas*: quæ lectio non videtur hic locum habere. *Inscript. in vet. Tab. æn. apud Murat. 582. a med. QVI EAM VIAM QUENDAM REDEMERIT, TANTAE PECUNIAE ETM BOSVE ATTRIBUITO SINE DOLO MALO: SI IS, QVI ATTRIBUTVS ERIT, EAM PECUNIAM ... ET, CVI ATTRIBUTVS ERIT, NON SOLVET, etc.*

II.) Translate. ¶ 1. Jungitur cum abstractis et est addere, adiacere. Occurrit — a) Cum Accus. et præp. ad, et significat insuper addere. *Cic. 3. Tusc. 30. 73.* Nunc illud satis est, non attribuire ad amissionem amicum miseriam nostram, ne illos plus quam ipsi velint, si sentiant, plus certe quam nosmet ipsos, diligamus. *Cicero* hoc in loco hortatur homines, ne amicum morte plus æquo contristentur. — b) Cum Dat. personæ, et significat eidem qualitatem aliquam addere. *Cic. Rosc. Am. 4. 9.* Timor, quem mihi natura pudoris meus attribuit. *Id. Font. 6. 12.* Attribuire auctoritatem cupido. *Id. 1. Invent. 52. 99.* Attribuire alicui legi, loco, urbi, monumento orationem, h. e. loquentem inducere. *Caull. 22. 20.* suum cuique errorem. *Quintil. 12. 10. 40.* verbis officium. — Hic in re Grammatica *attributa alicui rei* sunt, quæ ad ejus rei naturam vel circumstantias aliquo modo pertinent, et *adjuncta* etiam appellantur, quæ scilicet de re aliqua prædicantur. *Cic. 1. Invent. 24. 34.* Omnes res argumentando confirmantur aut ex eo quod personis, aut ex eo quod negotiis est attributum. Ac personis has res attributas petamus, nomen, naturam, victum, fortunam, habitum, affectionem, studia, consilia, facta, casus, orationes. *Et ibid. 26. 37.* Negotiis autem quæ sunt attributa, partim sunt continentia cum ipso negotio etc. Huc pertinet illud *Gell. 4. 1. in fin.* Massurius Sabinus etiam quod jumentorum causa apparatus esset, quibus dominis uteretur, pecori attributum dicit. h. e. ad penus pertinere, pecoris nomine contineri. ¶ 2. Item est aliquod culpæ aut laudi alicui dare. *Cic. Senect. 1. 3.* Qui (Cato) si eruditus videbatur disputare, quam consuevit ipse in libris suis, attribuito Græcis litteris. *Id. 3. Nat. D. 37. 69.* Attribuire bonos exitus dis immortalibus. *Id. 7. Ferr. 41. 105.* alicui causam calamitatis. *Id. ibid. 51. 134.* culpam. *Id. 2. Att. 1. 10.* quod aliquid — fit alicui. Adde *eumd. 2. Orat. 3. 14. Id. 2. Fam. 17.* sibi soli, quod est commune cum alio. — Hinc

Attributum, i, n. 2. substantivorum more occurrit pro pecunia ex ærario in reipublicæ usus insuenda alicui data. Hinc *Varro 5. L. L. 181. p. 70. Mül.* docet attributum dictum esse æs, quod erat assignatum tribunis ærariis, ut militi in stipendium daretur.

ATTRIBUTIO vel adtributio, ōnis, f. 3. actus assignandi, assignatio, datio (It. *assegnazione*; Fr. *action d'assigner*; Hisp. *asignacion*; Germ. *die Zuertheilung*; Angl. *an attribute*).

I.) Proprie. — a) Generalim pro rebuslibet rei assignatione. *Apul. de Mundo 38.* Græci Fatum ποῖνα vocant, quod ex partibus consistit. Hinc *vepene*, quod unicuique attribuit sua sit adscripta. h. e. sue sortis cuilibet facta sit assignatio. — b) Specialim adhibetur in re pecuniaria, et significat assignationem pecuniarum, quæ fit alicui, ut alteri inde solvatur, ac præcipue si agatur de publico ærario. *Cic. 16. Fam. 24. 1.* De attributione conficis: de representatione videbis. *Id. 15. Att. 13. 5.* Scripsit ad me, sese de attributione omnia summa fecisse. *Id. 16. ibid. 1. 6.* Ait enim, attributionem in idus (supple esse dilatum), se autem urgeri acriter. Adde *ibid. 3. 5.*

II.) Translate occurrit in re Grammatica tantum, et est idem ac prædicatum vel adjunctum, circumstantia, et quicquid rem aliquam vel antecedit, vel comitatur, vel consequitur. *Cic. 1. Invent. 26. 38.* Ex his etiam attributionibus, sacer an prophanus, publicus an privatus, alienus an ipsius, de quo agitur, locus sit an fuerit. *Id. integr. loc. et 2. ibid. 13. 42.*

ATTRIBUTUM vel adtributum, i, n. 2. et

ATTRIBUTUS vel adtributus, a, um. Part.

ATTRITIO vel adustio, ōnis, f. 3. actus atterendi. ¶ 1. Est contritio, in minutas particulæ fractio. *Lauprid. Elagab. 19.* Rosatum ab illis acceptum pinearum etiam attritione odoratus reddidit. h. e. pineas etiam in ipso atterens. ¶ 2. Item frictio. *Ca-*

pell. 3. p. 50. Lima scabros dentes levi sensu attritione purgare.

ATTRITUS vel adtritus, a, um. *P. ATTERO.*

ATTRITUS vel adtritus, us, m. 4. actus atterendi; et occurrit ¶ 1. Abstracte. *Plin. 8. Hist. nat. 52. 78. (213).* Sues inducentes attrito arborum coslas. *Id. 9. ibid. 45. 68. (147).* Pisces attritu petreæ scalpentes prurium. *Id. 16. ibid. 40. 77. (208).* Teritur lignum ligno ignemque concipit attritu. *Id. 37. ibid. 3. 11. (43).* Succinus pineus in attritu odor. Adde *Senec. 3. de Ira 4. Nemesian. Cyneget. 224.* Tunc virosa tibi summes multumque domabis Castorea, attritu silicis lentescere cogens. *Plin. 11. Hist. nat. 37. 61. (162).* Attritu subligere cibum. *Forcellinus* hoc in loco attritum accipit pro contritione, in minutas particulæ fractione: potest tamen æque accipi priori significatione. ¶ 2. Concreto, uti ajunt, sensu a Medicis attritus dicitur ea pars corporis, quæ, erosa cute ex pressione aut afflictione, vulneratur; unde *Plin. 33. Hist. nat. 6. 35. (105).* Ulcera ex attritu facta. *Id. 28. ibid. 16. 62. (222).* Urina asini attritus calcamentorum sonat. *Id. 26. ibid. 8. 58. (90).* Sedis vltia et attritus ceferrime sanat plantago.

ATTÜBERNÄLIS vel adtubernalis vel etiam attubernalis, is, m. 3. qui in domo lignea habitat, sive habitator tabernæ. *Paul. Diac. p. 12. 6. Müll.* Adtubernalis habitator continuæ tabernæ, quod genus domicilii antiquissimum Romanis fuisse testimonia sunt extera gentes, quæ adhuc tabulatilis habitant vtilicis, unde etiam tecta castrensia, quamvis pellibus contegantur, lobernacula tamen dicuntur.

ATTÜBUS. *P. ATYPUS.*

ATTÜLO vel adtulo, tülis, tülere, a. 3. (ad et tulo) idem quod assero: antiquum et obsoletum verbum, a quo tantummodo præteritum *attuli* in usu nunc est, de quo *P. in AFFERO*.

I.) Proprie. *Neuvius* (al. *Norius*) apud *Diomed. 1. p. 376. Putsch.* Dotem ad nos nullum attulat.

II.) Translate. *Pacuvius* apud *eumd. ibid. p. 378. Putsch.* Custodite hunc vos, ne quis vim attulat, neve attigat. *Plerique alii, sed minus recte, leg. cum Nonio p. 246. 3.* Merr. ne eum quis attollat.

ATTÜNDO vel attundo, tündis, tündi, tündum, tundere, a. 3. (ad et tundo) idem fere quod tundo. Occurrit tantum Part. *Attusus* apud *Fest. 3. Faler. 2. 4. Schneid.* Vtilio lumborum imedetur homina seminis brassicæ cum sextario potentillæ attusa ex aqua frigida etc.

ATTÜRATIO vel adturatio, ōnis, f. 3. (ad et turis) turis astio. *Gloss. Philox. Atturatio, ὑβρανοκατα, Sogita.*

ATTÜSUS vel attusus, a, um. *P. ATTUNDO.*

ATYPUS, um, adject. ατύπος, qui lingua vtilio laborat, ita ut sonos verbarum indistinctos confusosque exprimat, propterea quod debilitate ac torpore quodam lingua non bene feriat palatum, ut articulate proferat, vel quia ejus verba non distincte et expresse aërem feriant, ut intelligi clare et tamen ab altero seorsum exaudiri possint. Græca vox ab α privativa et τυπω ferio, pulso (It. *balbo, scilinguato*; Fr. *qui n'articule pas distinctement, bégue*; Hisp. *lartamado, balbuciente*; Germa. *der minder deutlich oder artikultirt spricht*; Angl. *stuttering, stammering*). *Cælius Sabinus* apud *Gell. 4. 2.* Balbus autem et atypus vtiliosus magis, quam morbosus sunt. *Ulp. Dig. 21. 1. 10. § 5.* Quæsitum est, an balbus et blesus et atypus isque qui tardius loquitur, et rarus et vtilis sanus sit? et opinor eos sanos esse. — *NB.* Pro atypus scribitur *attubus* conversa Græca v in u Latine, et geminata, quamvis minus recte, consonante, ac p in b (quæ sunt valde affines litteræ) mutato. Hinc vel. *Gloss. Attubus πορδαλογ. Ascon. 23. Ep. 9.* Canus, comosus, hispidus, trux, attubus. *Attubus* olim in plerisque libris legebatur; sed emendavit *Scaliger. in Lection. Ascon. 2. 9.* Etiam in locis allatis *Gellii* et *Dig.* aliter atque aliter habetur in quibusdam codicib. Nam et *atrophus* et *atrophus* et *aphthicus* et *alphicus* etc. legitur vel ex librariorum errore, vel ex quorundam conjectura. Verum atypus et verior est et in meliorib. lib. constantior.

AU est
A) Diphthongus Latina, quæ conferri potest cum Græca *au*, unde *αὐρα* aura, *θησαυρος* thesaurus

etc.; quæque — a) Unum idemque est cum *av*, quam sæpe mutatur, ut in *caveo* et *cautum*, *navita* et *navita*, *auceps* pro *aviceps* et *Cauneas* pro *cave ne eas* (V. Cic. 2. *Divinat.* 40. 84. et litteras U et V in hoc Lexico). Aut — b) *Av* est pro ab atque in duobus solummodo verbis componendis locum habet, *aufero* et *aufugio*: nam *abfero* et *abfugio* turpe visum est veteribus, ut Cic. docet *Orat.* 47. 158., quæ de re etiam *Quintil.* 1. 5. 69. et *Gell.* 15. 3. verba fecerunt: V. AUTUMO sub init., Cf. *Schneider Lat. Gramm.* 1. 1. p. 364., et V. A, AB, ABS in hoc Lexico in fin. de Compositione. — Ceterum diphthongus *au* ut celerius efferretur, præcipue in familiaris sermone et in vocabulis derivatis ac propterea longioribus, mutata est in *o*; sic dicitur *Claudius* et *Clodius*, *plaustrum* et *plostrum*, *caudex* et *collex* aliæque sexcenta, sic *caulis* et *colis*, atque inde *coliculus*. V. *Festum* p. 182. 14. *Müll.*, et *Sueton. Fesp.* 22.

B) *Av* vel *hau* et *ahu* est etiam interjectio, quam *Priscian.* sub fin. lib. 15. enumerat inter eas, quas ipse vocat sonituum illitteratorum imitationes, ut sunt *haha*, *heu*, *ohe* et similia. Variis animi affectibus exprimendis idonea est: sed generatim videtur admirantis ac stupentis propria. *Plaut.* *Cist.* 3. 15. *Hau*, voluisti istuc severum facere? *Id.* *Stich.* 1. 3. 104. *Hau*, nulla tibi lingua est, quæ quidem dicat: *Dato.* *Ter. Eun.* 4. 3. 14. *Au*, obsecro, mea Pythias, quod istuc nam monstrum fuit? — *Forcellinus* tamen ita distinxerat: — a) Est conternat animi. *Ter. Andr.* 4. 4. 12. *Dicitur* n'es quod rogo? *my.* *Au.* *Id.* *Eun.* 5. 2. 60. *Au*, tace, obsecro. Adde *ibid.* 4. 4. 13. Ita autem ubique exponit *Donatus*, et a Græcis *ὦ* dici eodem sensu docet. — b) Item abominantis vel avertentis. *Id.* *Phorm.* 5. 1. 27. Quid? duasne la uxores habet? *so.* *Au*, obsecro: unam ille quidem hanc solam. *Id.* *ibid.* 5. 3. 20. *Au*, obsecro, vide, ne in cognatione pecces. — c) Item admonentis cum indignatione et increpatione. *Plaut.* *Mil. glor.* 2. 2. 62. Vigila: tibi ego dico: aut feriatu ne sis. *Al. aliter.* *leg.* — d) Item appellantis et exultantis. *Afranius* apud *Charis.* 2. p. 214. *Putsch.* *Au*, mi homo, immo edepol vos supremum meum concelebratis diem. Ceterum V. *Hand.* *Tursell.* 1. p. 524. et seq. — NB. Quod addunt quidam ex *Plaut.* *Merc.* 2. 2. 3. *Au* tergo meo. *leg. al. plerique* Væ tergo meo.

AUCELLA et aucilla, æ, f. 1. deminut. duplicatum ab *avis*, unde *avicula* et *avicella*, parva avis. *Aucella* legitur a quibusdam apud *Apic.* 4. 5., 5. 3. et 8. 7., ubi alii reponunt *avicella*; quos reprehendit inter alios *Elmenhorstius*, qui apud *Apul.* quoque 9. *Met.* 33. *aucillam* defendit ex quibusdam MSS. et ex auctoritate *Papiae* et *Vet. Glossæ*. Etiam *Oudendorp.* p. 656. edidit *aucilla*. *Præcæus* tamen male edidit *aucilla* p. 200., quem et alii sequuntur. Ut ut se res habeat, neque *aucella* aut *aucilla*, neque *avicella* voces sunt, quas adamare *Latinus* scriptor debeat et propter eas vadimonium deserere. Certe *Varro* 8. *L. L.* 79. *Müll.* negat *avicellam* in consuetudine Latina esse.

AUCEO, es, ere, a. 2. attente observo, idem atque aucupo. *Capell.* 2. p. 46. *Zeno* aucubat feminam providentem. At *Kopp* rectius legit *ducebat*; ideoque verbum *auceo* a *Lexico expungendum* est.

AUCEPS, aucēps, m. 3. (est pro *aviceps* ab *avis* et *capio*). *Fel. Long.* *Orthogr.* p. 2235. *Putsch.* malit *aucipis* dici in Genit. quam *aucupis*: sed consuetudo contra obtinuit. — Est avium venator (It. *uccellatore*; Fr. *oiseleur*; Hisp. *pazarero*; Germ. *der Vogeljäger*; Angl. *a bird-catcher, fowler*).

1.) Proprie. ¶ 1. Est qui aves venatur et capit. *Plaut.* *Trin.* 2. 4. 7. *Ollitores*, *myrpolæ*, *auceps*. *Varro* apud *Non.* p. 25. 9. *Merc.* Cohortes coquorum atque aucupum. *Horat.* *Art. P.* 458. Si veluti merulis intentus decidit aucēps In puteum foveamve etc. *Ovid.* 3. *Art. am.* 669. Non avis aucupibus monstrat qua parte petatur. Adde *eumd.* 1. *ibid.* 47. et *Colum.* 8. *R. R.* 10. 1. *Pacat. Paneg. Theod.* 14. Ut taceam, infanti sæpe dilecto scriptis in provinciis aucupes, ductasque sub signis venatorum cohortes militasse convulsis. ¶ 2. Item qui aves vendit. *Horat.* 2. *Sat.* 3. 227. *pomarius*, aucēps, Unguentarius ac Tusci turba impia vici. h. e. *Romæ* in vico Tusco prope forum.

II.) Translate dicitur de eo, qui nimis diligenter aliquid quærit et captat. *Plaut.* *Mil. glor.* 4. 1. 9. Circumspicito dum: ne quis aucēps nostro hic sermo-

ni siet. Cf. *eumd.* *Stich.* 1. 2. 45. *Cic.* 1. *Orat.* 55. 237. *Legulejus* quidam acutus, præco actionum, cantor formularum, aucēps syllabarum. *Id.* apud *Augustin.* 3. *contra Acad.* 67. Peritissimus aucēps voluptatum. V. AUCCUPOR.

AUCETA sæpe aucta. *Paul. Diac.* p. 25. 15. *Müll.* *Foss. Etymol.* in *Augeo* conjicit legendum esse auctata: quod sanc confirmat *codex MSS.*, in quo legitur *avata*.

AUCILLA. V. AUCELLA.

AUCTARIUM, n. 2. (augeo) quod supra mensuram aut pondus justum adjicitur, ut exponit *Paul. Diac.* p. 14. 17. *Müll. Plaut. Merc.* 2. 4. 22. Tanti quanti poscit, vin' tanti illam emi? *ch.* *Auctarium* adjicito, vel mille nummum plus quam poscet.

AUCTĒ, adverb. (augeo) multum, valde. De positivo nondum exempla vidimus. De comparativo *Apul.* 4. *Met.* 7. Puella auctius ejulans sese et assiduus singultibus illa quatiens. Ita *Elmenhorst.* p. 153. At *Præcæus* p. 80. cum aliis recte auctius. Addunt quidam locum *Horat.* 2. *Sat.* 6. 3. auctius atque *Di melius fecere*: sed hoc loco est adjectivum.

AUCTIFER, fēra, fērum, adject. (auctus et fero; auctus autem est ab augeo pro gigno) produciens, ferax. *Cic.* ex *Græco Homeri* apud *Augustin.* 5. *Civ. Dei* 8. Tales sunt hominum mentes, quali pater ipse Juppiter auctiferas lustravit lumine terras. h. e. mentes hominum tali lumine vigent et cognoscunt, quale Juppiter terris infudit, unde sunt orti. Versus hos ex *Odys.* 1. 18. v. 135. memorat *Aristot.* 1. 3. *Anim.* c. 3., ubi agit de mentis humanæ cognitione. Credibile est autem a *Cicer.* translato fuisse in libros *Academicos*, qui desiderantur, cum *philosophi* hujus sententiam referret. Porro auctiferas terras dixit, ut responderet voci *ἐμψύχων* terrestres, quam *Homerus* eo loco tribuit hominibus.

AUCTIFICO, ficas, ficare, a. 1. (auctum et facio) auctiorem facio, augeo, augifico. *Arnob.* 7. 17. *usurpat in re sacrificali pro mactare*. Cibis novis auctificatis deos, nidoribusque cobonestatis et succis. Et *ibid.* Viscera taurorum, quibus bonor a vobis auctificatur deorum. Et *ibid.* 27. Hoccine ergo superas honorat et auctificat digulatas? V. AUCEO.

AUCTIFICUS, a, um, adject. (auctum et facio) augens. *Lucret.* 2. 571. Nec porro genitales auctificæ Motus perpetuo possunt servare creata. h. e. motus, quibus corpora alimentorum accessione augentur.

AUCTIO, ōis, f. 3. (augeo) actus augendi, augmentum (It. *accrescimento*; Fr. *augmentation*, *accroissement*; Hisp. *aumentacion*, *acrecientamiento*; Germ. *die Vermehrung oder Zunahme*; Angl. *the act of adding to, increasing, or enlarging*). Occurrit ¶ 1. Stricto et generali sensu admodum raro; pro *Græcæ αὐχνοῖς* *Paul. Diac.* p. 17. 17. *Müll.* *Αὐχνοῖς*, quod nos dicimus rerum crescentium auctionem. *Tac. Agric.* 19. Frumenti et tributorum auctionem æqualitate numerum mollire, circumcisis, quæ in quantum reperta, ipso tributo gravius tolerabantur. h. e. augmentum frumenti ex tributo præstandi. Alii intelligunt venditionem publicam. Alii, inter quos *Forcellinus*, mallent legere *exactionem*. *Macrobi.* 1. *Saturn.* 14. Modo auctio, modo retractio dierum proveniebat. ¶ 2. Speciatim ac sæpius sumitur pro publica venditione rerum privatarum, in qua proposito pretio addicitur res ei, qui id pretium plus ceteris augeat (It. *incanto*; Fr. *enchère, encan*; Hisp. *puja, almoneda*; Germ. *die Versteigerung, der Verkauf durch Aufstrich*; Angl. *an auction, public sale*). Indicebatur autem per præconem, ut plures ad licitandum convenirent. Hoc sensu occurrit — a) Abstracte. *Plaut. Men.* 5. 9. 94. Vis concludamari, auctionem fore? quo die? *m. sv.* Die septimi. *MES.* Auctio fiet *Menarchi* mane saue septimi. Veniunt servi, supellex, fundi, ædes; omnia veniunt, quiqui licebat præsentii pecunia. Veniit uxor quoque etiam, si quis emptor venerit. *Cic. Quinct.* 4. 15. Auctionem *Narbone* se facturum esse proseribit. Adde *eumd.* 6. *Ferr.* 6. 11. et 12. *Att.* 3. 2., et *Auct. B. Afr.* 97. *Plaut. Stich.* 1. 3. 42. Auctionem prædicare. *Cic. Cæcin.* 5. 13. et 1. *leg. Agr.* 3. 7. constituere. *Id. Rosc. Am.* 3. 32. Bona alicujus, auctione constituta, vendere. *Id.* 13. *Att.* 37. Auctionem proseribere. *Id.* 13. *ibid.* 13. proferre. *Id.* 2. *Phil.* 29. 74. prohibere. *Id.* 13. *Att.* 14. Auctionis diem obire. *Id.* *Cæcin.* 5. 13. et *Apul.* 9. *Met.* 5. Auctio hereditaria. *Liv.* 2. 14. Auctio fortunæ regie. *Plin.* 29. *Hist. nat.* 4. 30. (96). Vendere aliquid in auctio-

ne. *Pseudo-Ascon.* ad *Cic.* 3. *Ferr.* 20. Vendere bona alicujus auctione. *Sueton. Cæs.* 50. Prædia ex auctionibus bastæ addicere alicui. *Id.* *Cal.* 39. Sedere in auctione. h. e. in loco, ubi auctio fit. *Quintil.* 6. 3. 99. Auctionem proponere. *Id.* 11. 2. 24. dimittere. *Paul. Dig.* 41. 5. 2. Emere aliquid ex auctione. — b) Concreto, uti ajunt, sensu auctio significat res ipsas, quæ publice proposito pretio venduntur. *Cic. Quinct.* 5. 19. Vendere auctionem. V. *Moltz* ad h. l.

AUCTIONĀLIS, e, adject. ad auctionem pertinens. Hinc absolute *Auctionalia*, ium, n. plur. 3. est actio legitima, qua alicujus bona auctioni subijcienda vulgantur. *Dig.* 27. 3. 1. § 3. Alii rectius leg. *Actionalia*.

AUCTIONĀRIUS, a, um, adject. ad auctionem pertinens. *Cic.* 1. *leg. Agr.* 3. 7. Ut in atrii auctionariis, potius quam in triviis aut in compitis auctionentur. h. e. in atriis, in quibus auctiones fieri soleant. *Inscript.* apud *Orell.* 3439. T. POMPVILLVS L. F. LAPPA — EX TESTAMENTO ATRIUM AUCTIONARIUM FIRRI ET MERCVRIVM AVGVSTVM SACRVM POMI IVSSIT. V. ATRIUM. *Cic.* 2. *Cat.* 8. 18. Proferre tabulas auctionarias. h. e. in quibus alicujus bona auctioni subijcienda perscribuntur.

AUCTIONOR, āris, ātus sum, āri, dep. 1. (auctio). Part. *Auctionans* sub A. — Est auctionem facio, auctionem vendo, auctioni subijcio (It. *mettere o vendere all'incanto, incantare*; Fr. *faire une vente à l'encan*; Hisp. *almonedar*; Germ. *eine Versteigerung halten*; Angl. *to sell by auction, put up to public sale*). Occurrit

A) Ut verbum intransitivum. *Cic.* 1. *leg. Agr.* 3. 7. Ut in atriis — potius quam in triviis auctionentur. *Id.* 2. *ibid.* 20. 62. Ponite ante oculos vestros *Rullum* in Ponto — bastā positā cum suis formosis finto-ribus auctionantem. *Id.* *Quinct.* 4. 16. *Sext.* *Nævius* hominem multis verbis deterret ne auctionetur. *Id.* *ibid.* 6. 23. Aut se auctionatum esse in Gallia. *Id.* *Deiot.* 9. 25. Quo tum erga te rex animo fuit? qui auctionatus sit, seque expoliare maluerit, quam tibi pecuniam non subministrare. Adde *eumd.* 2. *Phil.* 29. 73. *Cæs.* 3. *B. C.* 20. Difficultas auctionandi.

B) Ut verbum transitivum. *Pseudo-Ascon.* ad *Cic.* 3. *Ferr.* 23. 61. p. 177. *Bait.* *Sectores* sunt, qui spem lucri sui secuti, bona condemnatorum semel auctionabantur. h. e. auctione emebant.

AUCTITO, as, are, a. 1. frequentativum ab aucto; h. e. totis viribus aliquid augere conor.

I.) Proprie. *Tac.* 6. *Ann.* 16. Fenore auctitare pecunias.

II.) Translate est magnificare, amplificare. *Arnob.* 7. 13. Sacris numinum potentiam auctitare. *Forcellinus* vero hoc loco speciatim acceperat in re sacrificali, eadem significatione qua AUCTIFICO, quod V.

AUCTIUNCULA, æ, f. 1. parva auctio. *Gloss. Isid.* *Aunicula* (lege *auctiuncula*) auctio minor supra fundum. *Furlanetto* addebat et *Not. Tir.* p. 94.

AUCTO, as, are, a. 1. frequentativum ab augeo, h. e. vehementer augere, tota vi augere. *Plaut. Amph. prol.* 4. Ut res rationesque vestrorum omnium bene expedire vultis — bonoque atque amplo auctare perpetuo lucro. *Lucret.* 1. 50. Unde omnes natura creet res, auctet aliatque. *Catull.* 67. 2. Salve teque bonâ Juppiter auctet ope. Cf. *Paul. Diac.* p. 25. 15. *Müll.* V. AUCEA.

AUCTOR, ōris, comm. gen. 3. nomen verbate ab auctum sapino verbi augeo; quare rectissime per et scribitur, non per t simplex, aut th. Sunt enim qui auctor scribi volunt, et vel ab audeo deducunt, vel ab aveo, vel ab αὐτορῶς per syncope vel ab αὐτός, quia a se ipse pendet et ab eo rursus alii pendunt. Alii malunt auctor cum aspiratione, et derivant ab αὐστῶρες. Verum ea omnium probabilissima etymologia est, qua, ut diximus, ab augeo deducitur, et auctor per et scribitur: quam scriptionem probant *Charis.* 1. p. 30. *Putsch.*, *Apul. gramm.* p. 134. ed. *Mai.* (Auctor per .c. ante .t., nomen primitivum communis generis), *Dion. Cass.* 55. 1.; ac præterea *Faler. Prob.* in *Cathol.*, *Isid.*, *Foss.* in *Etymol.*, *Manut.*, *Dausq.*, *Cellar.* in *Orthograph.*, *Pier.* ad *Virg.* 12. *En.* 159. et alii. Sed omni exceptione majus est testimonium veterum monumentorum et lapidum, quorum plurimos afferunt lidem *Manut.*, *Dausq.* et *Pier.* itemque *Gruiter*; quibus addendum *Cenolaphum Pisan.* C. *Cæsar.* v. 41., et nupius *Comm. di. apud Eckhel.* D. N. F. T. 7. p. 118., et *codex Fingit. Motheus.* et *Pandectæ Florent.* teste

Torrentino in editione *Digest.*; in quibus omnibus auctor constanter legitur, ut jam nihil certius in Latina orthographia esse videatur. Nam quod obijciunt quidam in *Notis Rom. Valerii Probi* legi *Aut.* *toritas*, non est is libellus ita ab omni errorum et depravationis suspicione liber, ut certam auctoritatem facere possit. — Quod ad genera attinet, auctor — a) Apud optimos quosque scriptores occurrit cum nominibus generis feminini. *Cic. 1. Divinat. 15. 27.* Sibi quae eas aves, quibus auctoribus officium et fidem secutus esset, bene consuluisset. *Liv. 40. 4.* Et auctor mortis instabat (*femina*). *Virg. 12. En. 159.* Auctor ego audendi (*Junio*). *Ovid. 5. Fast. 192.* Optima tu proprii nominis auctor eris. *Id. 8. Met. 108.* meritorum auctor relictus. *Id. Heroid. 15. 3.* auctoris nomina Sappho. *Seneca Med. 979.* ipsa (*Medea*) auctor sceleris horrendi. *Justin. 7. 1.* Regni auctores (*capreae*). — b) Jungitur et abstractis. *Plaut. Trin. 1. 2. 70.* Id ita esse ut credas, rem tibi auctorem dabo. *Cic. 5. Ferr. 19. 49.* Hæc vos autem — ita audistis, ut auctorem rumorem haberetis sermonemque omnium. *Liv. 7. 40.* Omnis ira et spe fallacibus auctoribus. *Ovid. Heroid. 14. 109.* quorum mihi cana senectus Auctor. — c) Item dicitur de rebus inanitis. *Ammian. 22. 15.* appellat *albeum auctorem* eum, per quem totus decurrit annis, et ex quo in aliis minores canales aquæ derivantur. — d) Denique jungitur interdum et nominibus neutris generis. *Cic. 1. Orat. 45. 198.* Qui, cum ingenio sibi auctore dignitatem peperissent, perfecterunt, ut in respondendo jure auctoritate plus etiam, quam ipso ingenio valerent. *Virg. 10. En. 67.* Italiam petiit satis auctoribus. — Hæc autem omnia hic congerenda esse putavimus, ut uno intuitu perciperentur; quamvis horum nonnulla etiam inferius afferemus. — Quod ad significationem attinet, hoc vocabulum latissime patet ratione habita rei, ad quam refertur: sed generatim auctor dicitur et est quicumque rem aliquam auct, hoc est eadem incrementum, vim, robur, firmitudinem ac stabilitatem præbet. Porro latissima hæc significatio ad quatuor summa capita redigi potest; auctor enim I.) ratione habita rerum corporearum, est qui gignit ac producit; II.) ratione habita rerum, famæ, opinionum, sententiarum, est qui aliquid dicit, nunciat, testatur, affirmat; III.) ratione habita rerum gerendarum inceptique alicujus, est is, cujus auctoritate aut imperio, item consilio, opera, impulsu, suasu, vel etiam periculo aut exemplo aliquid fit, uno verbo, qui aliquo modo causa est aliquid faciendi; IV.) denique ratione civili est qui juxta leges aliquid per se aut pro aliis agit.

I.) Ratione habita rerum corporearum, auctor est qui gignit ac producit: et occurrit — a) Generatim. *Virg. 1. G. 26.* et te maximus orbis Auctorem frugum tempestatumque potentem accipiat. *Id. 9. En. 748.* et *Ovid. 5. Met. 133.* et 8. *ibid. 417.* Auctor vulneris. *Virg. 9. En. 421.*; *Ovid. 8. Met. 349.* et *Sil. It. 4. 486.* tell. *Ovid. 3. Met. 329.* plage. *Sil. It. 9. 105.* cæci ictus. *Ovid. 1. Fast. 439.* clamoris. *Id. 4. Met. 257.* lucis Apollo. — Huc et illa pertinent *Ovid. 10. Met. 199.* Auctor funeris. *Id. 8. ibid. 449.* et 9. *ibid. 214.* necis. *Id. 8. ibid. 493.* mortis. *Id. 1. Art. am. 704.* stupri. *Id. 2. Met. 88.* 5. *ibid. 657.* 7. *ibid. 117.* 11. *ibid. 125.* muneris. *Id. 10. ibid. 214.* honoris. *Id. 8. ibid. 108.* meritorum. Sic *Tertull. 5. advers. Marcion. 8.* Christus viri auctor. h. e. creator. Sic *Julianum* imperatorem senatus Rom. alloquens, auctorem ejus *Constantium* fratrem patruelem vocat, qui cum *Cæsarem* dixerat, ut est apud *Ammian. 21. 10.*; qui 16. 17. apparitoris auctorem dicit eum, qui apparitorem creavit. Quo pertinet illud *Auson. Cæsar. epigr. 23.* Principis hic custos, sumptum pro principe ferrum Vertit in auctorem cæde *Macrinus* iners. — b) Speciatim est qui aliquid ædificavit vel urbem aliquam condidit, aut artem aliquam reperit, aut rem aliquam instituit vel fecit primus. *Liv. 4. 20.* Prope sacrilegium ratus sum, Cossos spoliis suorum *Cæsarem*, ipsius templi auctorem, subtrahere testem. *Virg. 8. En. 134.* Dardanus Iliacæ primus pater urbis et auctor. h. e. conditor. *Id. 3. G. 36.* Trojæ *Cynthius* auctor. *Id. 8. En. 269.* primusque *Potitius* auctor. scilicet sacri in honorem *Herculis* institutor. *Id. 12. ibid. 405.* nihil auctor *Apollo* Subvenit. scilicet medicinæ inventor. Cf. *Cels. præfat.* Primoque medendi scientia sapientie pars habebatur, ut et morborum curatio et rerum naturæ contemplatio sub iisdem auctoribus nata sit. *Tibull.*

4. 2. 13. Nec prosunt elegi, nec carminis auctor *Apollo*. Cf. *Ovid. 6. Fast. 709.* Sum tamen inventrix auctorque ego carminis hujus. Et *Id. 7. Met. 148.* agis Carminibus grates et dis auctoribus horum. *Propert. 4. 6. 43.* murorum *Romulus* auctor. *Ovid. 15. Met. 9.* Graja quis Italicis auctor posuisset in oris *Mænna* querenti sic et senioribus unus *Rettulit*. *Id. 1. Art. am. 72.* porticus auctor. *Vellej. 1. 8.* Certamen — *Olympiorum* initium habuit auctoremque *Ipbitem* *Elium*. *Plin. 36. Hist. nat. 15. 24. (118).* Quid enim miretur quisque in hoc (*amphitheatro M. Scauri*) primum? Inventorem an inventum? artificem an auctorem? auctorem aliquem hoc excogitare an suscipere? parere au jubere? *Id. præfat. § 27.* Quo apparet summam artis securitatem auctori placuisse. *Id. 34. ibid. 8. 19. (93).* Statua auctoris inerti. *Id. ibid. 7. 18. (45).* Auctor statuæ et tabulæ pictæ. *Id. 22. ibid. 2. 3. (5).* Auctores imperii *Romani* conditoresque. *Lucan. 9. 661.* *Mercurius* — auctor citbaræ liquidæque palæstræ. — c) Item speciatim is a quo gens aliqua originem duxit, progenitor. *Cic. 4. Tusc. 1. 2. L. Brutus* — præclarus auctor nobilitatis suæ. *Virg. 4. En. 375.* Nec tibi diva parens, generis nec *Dardanus* auctor. *Id. 7. ibid. 49.* isque parentem Te, *Saturne*, refert, tu sanguinis ultimus auctor. *Horat. 3. Od. 17. 5.* Auctore ab illo ducit originem, Qui etc. Cf. 1. *ibid. 2. 36. Ovid. Heroid. 10. 131.* Nec pater est *Ægeus*, nec tu *Pittheidos* *Æthræ* Filius; auctores saxa fretumque tui. *Id. 4. Met. 040.*; et *Sueton. Vit. 2.* Auctor generis. *Ovid. 3. Fast. 157.* propaginis tantæ. Et absolute *Id. 6. Met. 172.* Mihi *Tantalus* auctor. *Curt. 4. 7. 8.* Quem (*Jovem*) generis sui auctorem — aut credebatur esse, aut credi volebat. *Sueton. Claud. 25.* Ilienses *Romanæ* gentis auctores. *Id. Ner. 1.* Auctor originis. *Colum. 6. R. R. 27. 1.* Quibus cordi est educatio generis equini, maxime convenit providere auctorem industriæ et pabuli copiam.

II.) Ratione habita rumoris, famæ, opinionum, sententiarum, auctor est qui aliquid dicit, nunciat, testatur et affirmat. ¶ 1. Generatim auctor est qui ruuori, famæ, sententiæ vim ac certitudinem addit, qui rei affirmatæ vadimonium quoddammodo præstat. *Plaut. Trin. 1. 2. 70.* Id ita esse ut credas, rem tibi auctorem dabo. *Cic. Plane. 23. 57.* Sed si quid sine capite manabit, aut quid erit ejusmodi, ut non extet auctor: qui audierit, aut ita negligens vobis esse videbitur, ut, unde audierit, oblitus sit; aut ita levem habebit auctorem, ut memoria dignum non putarit; hujus illa vox vulgaris: *Audivi*, ne quid innocentiori reo noceat, oramus. *Id. 12. Fam. 4.* Fama nuntiabat te esse in *Syria*: auctor erat nemo. *Id. 5. Verr. 19. 49.* Hæc vos autem — ita audistis, ut auctorem rumorem haberetis sermonemque omnium. *Id. 14. Att. 8.* Sibi insidias fieri: se id certis auctoribus comperisset. *Id. 3. ibid. 11.* Quidam boni nuncii, non optimis tamen auctoribus. *Id. 10. Att. 12.* Non credo, ut est luculentus auctor. *Cæs. 2. B. C. 38.* His auctoribus (*per fugis oppidanis*) temere credens consilium commutat. *Liv. 5. 5. ad fin.* Sed auctorem levem, nec satis fidem super tanta re patres rati decrevere etc. *Id. 1. 16.* Auctor gravis rei magna. *Id. 2. 1.* Auctor vani sermonis. — Et cum Infinito *Liv. 10. 14.* Ab *Sutrio* auctores, concilia de pace haberi. — Huc et illa pertinent, in quibus auctor est idem ac nuncius. *Ovid. 2. Amor. 6. 34.* aquæ pluviae græculus auctor. Cf. *Virg. 1. G. 432. Propert. 4. 3. 32.* auctores lucis aves. h. e. galli gallinacei. *Seneca Herc. fur. 1071.* futuri pessimus auctor *Somnus*. *Pallad. 1. R. R. 6. 1.* Auctor incertus bonitatis terræ color. ¶ 2. Speciatim, ratione habita litterarum scientiarumque, auctor est — a) Qui alicujus rei tamquam exemplar habetur. *Ter. Andr. prol. 18.* Qui cum hunc accusant, *Nævium*, *Plautum*, *Ennium* accusant, quos hic noster auctores habet. *Cic. 5. Verr. 93. 216.* Dicitur potius, quoniam habes auctorem idoneum, quod *Antonius* — fecerit, id istum per trilegium fecisse, et istius innocentiam *M. Antonii* facto atque auctoritate defendito. *Id. 2. Orat. 71. 290.* Non enim vereor, ne quis me in isto genere leviorum putet, quoniam quidem tu *Fabricius* mihi auctores et *Africanos*, *Maximos*, *Catonem*, *Lepidos* protulisti. *Id. 1. Tusc. 12. 26.* Auctoribus quidem ad istam sententiam, quam vis obtinere, uti optimis possumus. *Id. 1. Acad. (post) 1. 26.* Audebimus ergo — novis verbis uti, te auctore, si necesse erit. *Id. 7. Att. 3. 10.* *Cæcilius* malus auctor latuitatis. *Id. 4. Acad. (2. pr.) 2. 5.* Auctor litterarum Græcarum, philosophiæ. *Id. Orat.*

3. 10. Dicendi gravissimus auctor et magister *Plato*. *Id. 4. Fin. 16. 44.* Cato omnium virtutum auctor. *Varro 3. R. R. 16. 10.* Auctorem aliquem in re aliqua habere. — b) Item est ductor, magister. *Cic. 2. Off. 2. 8.* Quamquam in antiquissima — philosophia, *Craippo* auctore, versaris. *Id. 4. Acad. (2. pr.) 32. 102.* Explicavi paulo ante, *Cilomacho* auctore, quomodo ista *Carnes* diceret. *Id. Orat. 57. 196.* Quoniam optimus auctor ita censet. — c) Item qui rem aliquam investigat ac scrutatur. *Horat. 1. Od. 28. 14.* non sordidus auctor *Nature* verique. *Vellej. 2. 26. 2.* Divini humanique juris auctor celeberrimus. *Gell. 2. 10. et Dig. 19. 1. 39.* Juris civilis auctor. *Cajus 2. Instit. 37.* Diversæ scholæ auctores. ¶ 3. Item speciatim, ratione habita rerum gestarum vel sententiarum, quæ scriptis mandata sunt, auctor est — a) Qui rem aliquam affirmat ejusdemque quasi vadem se assistit. *Cic. 3. Off. 28. 97.* Nam apud *Homerum* optimum auctorem talis de *Ulixæ* nulla suspicio est. *Id. 12. Att. 18. 1.* Etenim habeo nonnullos ex his, quos nunc lectito, auctores, qui dicant fieri id oportere. — b) Sæpius auctor usurpatur de historiæ scriptoribus, bi enim rerum a se narratarum fidem faciunt. *Cic. Brut. 11. 44.* Ego cautius posthæc historiam attingam, te audiente, quem rerum Rom. auctorem laudare possum religiosissimum. Cf. *Tac. 3. Ann. 30.* *Sallustius* rerum Rom. florentissimus auctor. Et *id. ibid. 3.* Auctores rerum. *Cic. Brut. 12. 47.* Locuplies auctor scripsit *Thucydides*. *Id. 3. Off. 32. 113.* *Polybius* bonus auctor in primis. *Nepos Them. 10.* Sed nos potissimum *Thucydidem* auctorem probamus. *Liv. 2. 8.* Apud quosdam veteres auctores non invenio *Lucretium* consulem. *Id. 4. 20.* Libri lintel, quos *Mæcer Licinius* citat identidem auctores. *Id. 25. 11.* In diversum auctores trahunt. *Id. 29. 27.* Discrepat inter auctores. *Tac. 3. Hist. 29.* Inter omnes auctores constat. — c) Item generatim auctor dicitur quicumque scriptor alienius sententiæ veluti sponsor ac fidejussor sit. *Cic. 1. Divinat. 19. 37.* Collegis innumera bilia oracula *Chrysippus*, nec ullum sine locupletie auctore atque teste. *Id. Opt. gen. or. 6. 17.* Quem (*Isocratem*) divinus auctor *Plato* — admirabiliter in *Phædro* laudari fecit ab *Socrate*. *Id. Mur. 14. 30.* Ut ait ingeniosus poeta et auctor valde bonus. *Seneca Tranquill. anim. 9.* Multo satius est paucis te auctoribus tradere, quam errare per multos. — Hoc sensu occurrit et cum Infinito. *Liv. 4. 26.* Sunt qui male pugnatum ab his coss. In *Algidio* auctores sint. *Id. 2. 48. ad fin.* Auctores aumus, tutam majestatem *Romani* nominis fore. h. e. vobis pollicemur, vos certos facimus ejusdemque rei fidem in nobis ipsi recipimus, tutam etc. Adde *eund. 8. 20. Plin. 11. Hist. nat. 21. 24. (73).* Auctores sunt, ter novenis punctis interfecti hominem. h. e. scribunt, tradunt. *Id. 7. ibid. 43. 44. (135).* Quamquam *Masurius* auctor est, hic in triumpho ductum. *Sueton. Aug. 94.* Auctor est *Julius Marathus* — prodigium *Romæ* factum publice. *Tac. 3. Hist. 51.* Celeberrimos auctores habeo, tantam victoribus irreverentiam fuisse etc. Adde *eund. 13. Ann. 20.* — d) Denique cum Genitivo, aut cum aliis additis, quibus id facile innotescat, auctor est qui librum aliquem in lucem edidit, scriptor: quamquam proprie auctor et scriptor inter se differant. *F. Homonym. in fine sub I. Horat. A. P. 45.* Hoc amet, hoc spernat promissi carminis auctor. *Ovid. 5. Trist. 1. 68.* ulli nec scripta fuerunt *Nostra* nisi auctori perniciosa suo. *Quintil. 8. 6. 27.* Auctor carminum. *Id. 10. 1. 66.* Auctores comædiæ. *Id. 10. 1. 93.* elegiæ. *Id. 12. 10. 2.* Suos hæc operum genera ut auctores, sic etiam amatores habent. *Sueton. Aug. 89.* Utriusque linguae auctores evolere. *Id. Cæs. 56.* *Bruti Alexandrini* *Africæ* et *Hispaniensis* incertus auctor. *Id. Aug. 31.* Quidquid fatidicorum librorum *Græci* Latini generis, nullis vel parum idoneis auctoribus, vulgo ferebatur. *Id. Domit. 8.* Scripta famosa aboluit — non sine auctorum ignominia. *Id. Aug. 70.* Sine auctore notissimi versus. *Id. Gramm. 8.* Evulgare libros nomine auctoris. — NB. Huc referri possent et illa, in quibus auctor est artis alicujus inventor, ut superius diximus sub I. b., artis enim inventor est etiam ejusdem defensor ac sponsor.

III.) Ratione habita rerum gerendarum inceptorumque auctor est qui hortatur, fovet, consilia dat, adjuvat, consentit, vel etiam qui rem ipsam curat, veluti dux agit, aut tuetur. ¶ 1. Generatim significat eum, cujus consilio, opera, impulsu, suasu, vel etiam periculo aut exemplo aliquid fit: et occurrit

— a) Absolute, praecipue in formula auctore aliquo facere aliquid, hoc est aliquid facere alicujus causa, imperio, periculo, etc. *Plaut. Stich.* 4. 2. 23. Non me quidem faciet auctore, hodie ut illum decipiat. *Ter. Eun.* 5. 7. 12. An penitebat fragili, te auctore quod fecisset adolescens? *Cic. 3. Orat.* 14. 54. Quare omnes istos me auctore decideratque contempnit. *Id.* 14. *Att.* 9. 1. Sed tamen ea ratio edificandi laitur, consiliario quidem et auctore Vestorio. *Cic. 1. B.* 26. Auctore aique agente eo. *Liv.* 9. 14. Auctoribus dis, ut videlicet, ad rem gerendam proficiscimur. *Id.* 2. 2. Res tuas tibi non solum reddunt cives tui auctore me. *Sueton. Aug.* 81. Auctore Antonio Musa. *Tac.* 4. *Hist.* 81. Auctore rodem deo. — b) Adhito, cujus quis est auctor. — Sapissime per Gentium. *Cic. 11. Fam.* 27. 8. Non auspicandi belli gravissimum auctorem fuisse. *Id.* 12. *Ibid.* 2. Auctorem esse alicujus interficiendi. *Id.* post red. ad *Quir.* 6. 1. Non solum ad me confirmandum vos cohortati sunt, sed etiam rerum mearum gestarum auctores, testes, laudatores fuerunt. *Id.* *Dom.* 14. 38. Auctores comitorum centuriatorum et curiatorum. *Id.* 1. *Orat.* 48. 211. Reipubl. rector et consilii publici auctor. *Id.* *Dalb.* 2. 4. Facti auctor et praedicator. *Id.* 8. *Att.* 2. Auctor reipubl. ac dux. *Id.* *Harrusp. resp.* 9. 13. Religionum colendarum auctores et magistri. *Nepos Pelop.* 3. Cadmeae occupandas auctores. *Cic. 5. B.* 33. Auctor profectiois. *Liv.* 41. 18. et *Ovid.* 5. *Met.* 8. belli. *Liv.* 45. 31. Criminum auctores delatoresque. *Id.* 9. 20. Auctor pacis per omnem Apuliam populo Rom. praestande. *Virg.* 12. *Aen.* 130. de Junone. Auctor ego audendi. *Ovid.* 3. *Met.* 18. vlt. *Curt.* 8. 6. 23. Auctores scelesti consilii. *Id.* 6. 34. et 10. 1. 8. defectorum. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 50. 83. (184). spei. *Veilej.* 1. 13. Doctrinae auctor et admirator. *Id.* 2. 10. praefari facinoris. *Tac.* 6. *Ann.* 31. mittendi nuncios. — Per Dativum. *Ter. Adelph.* 4. 5. 37. Auctor his rebus quis est? *Cic. 8. Att.* 3. Ille legibus Caecilii Metelli per vim et contra auspicia ferendis auctor. — Per Accusativum. *Id.* *Dom.* 12. 30. Ille tibi gravissimus auctor ad instituendam, dilectissimus socius ad comparandam, fortissimus adiutor ad rem perficiendam fuit. — Per Ablat. et praep. in. *Cic.* post red. in sen. 4. 9. Cum in restituendo auctorem fuisse adscriptoremque videtis. — c) Speciatim auctorem officii esse significat alicui in re aliqua consilia dare, consiliorum suorum auctoritate aliquid ad aliquid hortari vel etiam impellere; qua significatio auctor a suatore differt. *F.* Homonym. in fine sub 2. Occurrit autem — a) Raro absolute. *Tac.* 3. *Hist.* 74. Furens miles adest nullo duce: sibi quisque auctor. — b) Saepius adhito, ad quod aliquem hortamur. — Per Accusativum, hoc est fere per Pronominum quid, id etc.; additis aliquando etiam respiciendum pluribus verbis. *Plaut. Fem.* 1. 3. 1. Quid mihi nunc es auctor, Mihi? autum. Ut in verbis auctor auctorem facias. *Id.* *Mil. glori.* 4. 3. 1. Quid mihi nunc es auctor, ut faciam de concubina? *Id.* *Pseud.* 1. 3. 2. Quid mihi es auctor, hunc ut mittam? *Id.* *Ibid.* 4. 7. 70. Quid mihi nunc es auctor, siue? *Ter. Adelph.* 5. 8. 16. Idne esis auctores mihi? *Cic. 6. Fam.* 8. 2. Quibus (litteris) a me consilium petis, quid sim tibi auctor, in Scellane subsidias, an ut — proficiscere? — Per participium ut vel ne. *Plaut. Stich.* 4. 2. 71. Mihi auctores ita sunt amici, ut vos abducam hinc domum. Adde eund. lucis paulo sup. cit. *Cic.* 15. *Att.* 5. 2. Mihi quoque, ut absint, vehementer auctor sum, ut eie. *Brutus* apud *Cic.* 1. ad *Brut.* 11. 2. Nam illi ita sentiunt de republ. magnopere auctor fui, ne differret tempus petitionis suae. *Sueton. Galb.* 10. Auctor singulari universisque conspirandis simul, et ut — communem causam jurent. Et omissio *Dal. personae* *Cic.* 15. *Att.* 11. 1. Sed auctor idem sum, ut te urbi committas. *Liv.* 3. 41. Auctoribus, qui astant, ut sequeretur. — Per Infinitivum. *Atticus* apud *Cic.* 9. *Att.* 10. 5. Ego quidem tibi non sum auctor, si Pompejus Italiam relinquat, te quoque proficere. *Ovid.* 10. *Met.* 83. Ille etiam Thracum populis fuit auctor anorem in teneros transferre mares. — Per Dativ. personae et Genit. rei. *Cic.* 9. *Att.* 11. 1. § 2. Qui et illi (Pompejo) semper et statim, cum primum potui, pacts auctor fui. *Liv.* 44. 16. Pacis semper auctor regi fuerat. *Id.* 7. 23. Auctor patribus scribendi alterius exercitus. *Sueton. Fesp.* 11. Auctor fuit senatus decretum. — Per Dativ. personae et Accus. rei cum praep. ad. *Cic.* 9. *Att.* 11. 1.

§ 2. Eo tempore non modo ipse auctor dignitatis tueri, verum etiam ceteris auctor ad te adjuvandum. — Per Dativ. personae et Ablat. rei cum praep. de. *Cic.* 11. *Att.* 6. Auctorem esse alicui de re aliqua. — IV.) In re civili. — 1. Auctor legis vel senatusconsulti — a) Dicitur is, qui legem fert vel in causa fuit ear senatusconsultum factum sit. *Liv.* 6. 36. Quorum legum auctor fuerat, eorum suasorem se laud dubium ferebat. *Id.* 24. 43. Auctore Fabio cos. h. e. iusta cujus relationem factum est senatusconsultum. *Ovid.* 15. *Met.* 104. leges capitis iustissimus auctor Imposuit. *Id.* 15. *Ibid.* 833. auctor ad civilia vertet Jura suum legesque feret iustissimus auctor. *Veilej.* 2. 23. 2. Valerius Flaccus, turpissimae legis auctor. *Quintil.* 1. 10. 15. Lyeurgus durissimam Lacedaemonis legum auctor. — b) Item qui de lege aut senatusconsulto faciendo referi, id proponit, vel auctoritate sua atque oratione tuetur ac suadet. *Cic.* *Flacc.* 7. 15. Quae scisceret plebs, aut quae populus jaberet, summa concione, distributis partibus, — auditis auctoribus, re multis dies promulgata et cognita, juberi vetarique (maiores) voluerunt. *V. Aliaz* ad h. i. *Id.* *Brut.* 37. 106. Multarum legum aut auctor aut dissuasor. Adde eund. *Dom.* 30. 80., 2. leg. Agr. 5. 12., 1. *Att.* 19. 4. et 3. *Legg.* 16. 37.; *Sueton.* *Cic.* 5. et *Orh.* 8.; et *Tac.* 1. *Ann.* 39. *Liv.* 37. 47. Ut colonias dux deducerentur, retulit; et auctore eo patres consueverunt. Huc pertinet et illud *Cic.* *Sezt.* 50. 107. Productus est ab eo Cn. Pompejus, qui se non solum auctorem meae salutis, sed etiam supplicem populo Romano exhibuit. — c) Hinc in senatu dicebantur patres auctores fieri, cum legem aliquam a populo sciscendam in senatu proponebant et approbabant (ex quo dicta est *senatus auctoritas*). *Cic.* *Brut.* 14. 55. M. Curius cum de plebe consules non accipiebant, patres ante auctores fieri coegit. *Liv.* 8. 12. Ut legum, quae comitiis centuriatis fererentur, ante initium suffragium patres auctores fierent. *Id.* 1. 17. Patres deinde, si dignum crearent, auctores fierent. Adde eund. 1. 22., et 2. 54. et 56. — 2. In re judiciali auctor saepe dicitur ille, in quo est princeps consilium et iudicia facit, alque auctoritas alicujus rei facienda; ad quem pertinet approbare interventu et voluntate sua rem aliquam vel suo nomine, vel alterius qui ea facultate caret. — a) Generalim. *Cic.* *Flacc.* 15. 36. Praclarus auctor suae civitatis. h. e., qui pro sua civitate negotia gerebat atque agebat. Et *Ibid.* 22. 53. Si hunc auctorem Trahanis doloris sui, si hunc custodem litterarum, si hunc testem injuria, si hunc auctorem querelarum etc. *Id.* *Planc.* 13. 22. Auctor societatis. *Id.* 4. *Cat.* 5. 9. Auctor et cognitor sententiae. *Id.* *Mur.* 2. 3. Is potissimum consul, qui consulem declaravit, auctor beneficii populi Rom. defensorque periculi esse debet. *Id.* *Dom.* 29. 77. Cum hoc juris a majoribus proditum sit, ut nemo civis Romanus aut libertatem, aut civitatem possit amittere, nisi ipse auctor factus sit. *Id.* *mor.* Te esse interrogatum, auctor ne esses, ut in te P. Pontejus vitae velique potestatem haberet, ut in filio. *Paul.* *Dig.* 26. 8. 3. Etiam si non interrogatus tutor, auctor fiat, valet auctoritas ejus, cum se probare dicit illi, quod agitur: hoc est enim auctorem fieri. *Ulp.* *Ibid.* 1. Regula juris civilis est, in rem suam auctorem tutorem fieri non posse. *V. plura huc pertinentia toto eo titulo.* — b) Hinc speciatim habet locum in venditionibus et alienationibus. Nam qui aliquam rem emit, aut alio quocumque legitimo jure acquirit, auctoritatem seu jus domini super ea re sibi comparat; et qui eam rem ut trahit, auctor dicitur; est itaque idem ac venditor, seu alienator. Hae etiam ratione auctor ac augendo apte descendit: nam qui dat alteri quidpiam, eum auget ea re et ditorem facit. *Cic.* *Caecin.* 10. 27. P. Caecilius auctor fundi. *Id.* 7. *Ferr.* 22. 56. Se id quod a malo auctore emisset, dilatus obtinere non posse. *Stravola Dig.* 19. 452. § 3. Quero, an pila, quae ab auctore dimittitur conjuncta erat, ad emptorem quoque jure emptiois pertinet. — Hujusmodi auctor dicitur auctor primus: nam est etiam auctor secundus, qui subjectionem facit pro evictione rei ab altero vendite. *Ulp.* *Dig.* 21. 2. 4. An is, qui mancipium vendidit, debeat subjectionem ab evictione dare, quem vulgo auctorem secundum vocant. — Eodem sensu auctor etiam absolute dicitur. *Plaut. Curc.* 4. 2. 10. de lenonibus. Alienus mancipatus, alienos manumittitis alienisque imperatis: nec vobis auctor ullus est, nec vosmet estis ulli. Adde eund. *Epil.*

3. 2. 21. — c) Denique auctor dicitur tutor et curator pupillorum et femporum, qui auctoritate et consensu suo illorum acta approbat et rata esse confirmat. *Cic.* *Caecin.* 25. 73. Deberi viro dotem, quam (mulier) nullo auctore dixisset. Et *Ibid.* § 72. Quod mulier sine tutore auctore promiserit. Cf. eund. *Top.* 11. 48. *Liv.* 34. 2. Maiores nostri nullam ne privatam quidem rem agere feminas sine auctore voluerunt: in manu esse parentum, fratrum, virorum. Hinc apud *Cic.* *Cluent.* 5. 14. Nuptiarum auctores. Cf. *Ter. Adelph.* 4. 5. 38. *Ulp.* *Dig.* 26. 8. (qui est de auctoritate et consensu tutorum et curatorum) 5. Pupillus obligari tutore, eo auctore, non potest. — AB. Juxta nonnullos auctor rerum non solum significat scriptorem rerum, ut supra dictum est, sed etiam eum, qui res gessit. *Sail.* *Cat.* 3. Tamen si haudquaquam par gloria sequatur scriptorem et auctorem rerum. Alii tamen leg. auctorem. — *Salmas.* in *Commentar.* ad *Trebell. Gallien.* 12. docet, auctorem aliquando significare etiam eum, qui operam suam locat, et se auctorat ad pugnandum cum bestis: affertque locum *Firmici* his verbis: *Faciet auctores, audaces, periculosos.* Et alio loco: *Faciet sceleratos, reos facinorum, auctores vel torores.* — Auctor summarum male legitur in quibusdam edition. *Sueton. Domit.* 11.; namque ibi legendum est *Actor summarum*. *V. ACTOR II. 7.*

Homonym. Auctor differt 1.) a scriptore; 2.) a suatore.

1.) Auctor (*V.* supra sub II. 3. d.) differt a scriptore; scriptor enim est is qui aliquid verbis narravit vel protulit eoque chartis mandavit; auctor, qui sua scripta edidit eaque sua fide tucur, ut patet ex *Cic.* 5. *Tusc.* 20. 57. Atqui de hoc homine a bonis auctoribus sic scriptum accepimus etc. *V. Aliaz* ad h. i. *Liv.* 8. 40. Nec quisquam aequalis temporibus illis scriptor extat, quo satis certo auctore stetur. *Quintil.* 3. 1. 7. Est infinita dissensio auctorum — adicientibus ad ea, quae invenissent, scriptoribus.

2.) Auctor (*V.* supra sub III. 2.) et suator in eo differunt, quod suator consilium solummodo et hortationem addit; auctor vero addit auctoritatem, et aliquando etiam imperium. Hinc in suatore solum quid dicat, attenditur; in auctore dignitas quoque ac potestas. *Cic.* 3. *Off.* 30. 109. Atque hujus dedicationis ipse Postumius suator et auctor fuit. *Liv.* 6. 38. Fabius quoque — quarum legum auctor fuerat, eorum suasorem se haud dubium ferebat. *Sueton. Tib.* 27. Adulationes adeo adversatus est, ut etc. Alium dicentem *sacras ejus occupationes*, et rursus alium *auctore eo senatum se adfuisse*; verba mutare, et pro auctore suasorem, pro sacris laboribus dicere cogit.

AUCTORAMENTUM, i. n. 2. Auctorari est, se alicui ex contractu, mercede pacta, obligare: hinc auctoramentum est. — 1. Contractus et nexus quo quis se, mercede pacta, ad aliquid obligat; cujusmodi est obligatio mercenarius, item contractus gladiatorum qui se ludo addicebant; atque ipse nex, quo se niles obligabat ad stipendia faciendi. *Cic.* 1. *Off.* 42. 150. Inliberates autem et sordidi quastus mercenarietum omnium, quorum opera, non quorum artes emanant. Est enim illis ipsa merces auctoramentum servitulis. *Seneca Ep.* 37. Illius turpissimum auctoramentum verba sunt: *Uti, vinciri ferroque necari.* *Petron.* quoque *Satyr.* 117. hoc idem refert. *Cod. Theod.* 9. 35. 1. Auctoramentum militum. *Servilius* ad *Ulp.* 11. *Aen.* 558. *Ipse pater famulum voreo*; bene ipse pater, quia auctoramentum potestatem nisi patres non habent. — 2. Item est ipsa merces, qua quis se ad aliquid obligat; ac proinde accipitur pro quocumque praemio aut commodo. *Sueton. Tib.* 7. Manus gladiatorum dedit, radiatis quoque quibusdam revocatis auctoramento centum milium. *Seneca 4. Benef.* 37. Subinde ex praeda aliquid rei (militi) virtutis causa donaverat, et hostium venalis animae crebris auctoramentis acerbendebat. *Veilej.* 2. 28. 3. de *Sullanum proscriptio*. Ut jugulari civis Rom. publice contumelietur auctoramentum; plurimumque haberet, qui plurimos interemisset; neque occisi hostis, quam civis, uberius fuit praemium; foretque quicquid merces mortis suae. *Id.* 2. 66. 3. Auctoramento fanchi ad alicujus necem irritare. *Tertull. Apolog.* 39. Parast affectum cenae ad gloriam famulanda libertatis, sub auctoramento ventris inter contumelias saginandi. — Et figurate. *Seneca Ep.* 69. Nullum sine auctura-

mento malum est: avaritia pecuniam promittit; luxuria voluptates; ambitio purpuream et pluviam. Adde eund. 2. *Ira* 13. 2. *Apul. de Mag. Merces* et auctoramentum impudentia. *Eumen. Poneg. ad Constant.* 12. Auctoramentum discriminis.

AUCTORATICIUS, a, um, adject. Vox a Lexico expungenda; occurrit enim tantummodo in *Not. Tyr.* p. 70.

AUCTORATIO, ōnis, f. 3. (auctore) famulandi sive aliquid praestandi obligatio, aut venditio; et spectatio ea, qua gladiatores ludo se addicebant. Sed praeter *Acronem Scholiast.* *Horat.* ad 2. *Sat.* 7. 59. et *Glossas Isid.* nullum aliud, quod sciam, scriptorem Latinum auctorem habet.

AUCTORATUS, a, um, *F.* AUCTORO.

AUCTORITAS, ōis, f. 3. (auctor). De orthographia V. in **AUCTOR** sub *ſuit*. — Haec vox occurrit in prosa tantum oratione: et generaliter significat eam qualitatem, qua persona aut res aliqua maxima pollet potestate ac legitima facultate; vi, potentia, pondere ac momento valet. Occurrit autem *A*) stricto et *B*) laxiori sensu.

A) Stricto sensu auctoritas est I.) ius ac dominium, fidejussio, fides; II.) hortatio, consilium, pondus, quibus aliquis valet ad aliquid faciendum; III.) sententia atque decretum; IV.) facultas ad aliquid faciendum.

I.) Omnino proprie. ¶ 1. Auctoritas est ius et dominium super re aliqua legitime acquisita, seu ipsius domini validitas. *Leg. XII. Tabul.* apud *Cic.* 1. *Off.* 13. 37. *ADVERSUS HOSTEM ALTERA AUCTORITAS* (scito). h. e. adversus peregrinum, ita ut is contra civem Rom. usucapere non possit, sed rei dominium penes hunc perpetuo sit. *Lex Aeterna* apud *Gell.* 17. 7. *QUOD SVPERIUM EST, EJUS REI AETERNA AUCTORITAS ESTO.* h. e. aeternum dominium sit apud dominum, ita ut ab eo, qui surripuit, usucapi numquam possit, ut *Paul.* *Dig.* 41. 3. 4. exponit. *Cl.* et *Cajus* 2. *Instit.* 6. 2. — In posterum, ipsa usucapio sive ius ob usurpatione manens dicebatur *usus et auctoritas*, ut est apud *Cic.* *Caecin.* 19. 54. *Lex usum et auctoritatem fundi jubet esse biennium.* Vel etiam simpliciter *auctoritas*, ut apud *eund.* *Harusp. resp.* 7. 14. Habere aliquid jure hereditario, jure auctoritatis, jure mancipii, jure nexi h. e. jure ex legitima usucapione acquisito. *Id.* *Caecin.* 26. 74. *Aque ductus, haustus, iter, actus a patre; sed rata auctoritas harum rerum omnium a jure civili sumitur.* *Scaevola Dig.* 13. 7. 43. *Exhibere instrumentum auctoritatis.* h. e. legitimae possessionis. — Huc pertinet et *Illud Paul.* 2. *Sentent.* 17. *Venditor si ejus rei, quam vendiderit, dominum non sit, pretio accepto, auctoritatis manebit obnoxius.* *Hic auctoritas sumitur pro fidejussione seu praestatione periculi in possessionis jure.* *Cl.* *Fragm. Falc.* § 16. ¶ 2. Cum agitur de rumoribus, opinionibus, sententiis, testimoniis atque aliis hujusmodi, auctoritas significat ea omnia, quibus aliquis fide dignus habetur: sed quavis cum fide saepe jungatur, ut apud *Cic.* 2. *Divinat.* 55. 113. et 2. *Off.* 9. 34. et apud *Quintil.* 12. 5. 7. 12. 9. 12. et alibi; tamen ab ipsa differt. *Plaut. Trin.* 1. 2. 80. *Quod si exquiratur usque ab stirpe auctoritas, unde quidque auctorum dicant etc.* h. e. si queratur, quis primus fuerit auctor rei quae narratur, et quantum fidem habeat. *Cic.* *Flacc.* 22. 53. *Desinant putare auctoritatem esse in eo testimonio, cujus auctor inventus est nemo.* *Id.* 3. *Fam.* 12. 1. *Auctoritas testimonii tui.* *Id.* *Priv. cons.* 20. 47. *Auctoritas decretorum vestrorum.* *Id.* 1. *Divinat.* 17. 33. *auspicioorum.* *Id.* 2. *ibid.* 59. 123. *summorum.* *Id.* *Arch.* 5. 9. *Publicarum tabularum auctoritatem obtinere.* *Id.* 2. *Divinat.* 55. 113. *Auctoritatem et fidem comioentis rebus adungere.* *Id.* *Fontej.* 6. 12. *Auctoritatem testi attribueret.* *Id.* *Top.* 10. 73. *Ad faciendam fidem auctoritas queritur.* Sed auctoritatem aut natam aut tempus affert. Naturae auctoritas in virtute inest maxime. In tempore multa sunt, quae afferant auctoritatem, ingenium, opes, aetas, fortuna, ars, usus etc. *Id.* 2. *Divinat.* 31. 110. *Quid habet auctoritatis furor iste, quem divinum putatis?* *Id.* *Sull.* 3. 10. *Defensionem auctoritatem tribuere.* *Curt.* 6. 10. 35. *Num ullam auctoritatem ejus litteras habuerunt?* *Sueton. Cal.* 8. *Publici instrumenti auctoritas.* *Quintil.* 10. 1. 111. Jam in omnibus, quae dicuntur (*Cicero*), tanta auctoritas adest, ut discoscire pudeat. *Id.* 5. 7. 32. *Auferre te-*

stibus auctoritatem. *Id.* 11. 3. 67. *Auctoritas verbis deest.* — Et de rebus inanibus. *Seneca* 2. *Quaest. nat.* 39. *Fulmen auctoritatis est, ubi post rem factam venit, quam futuram bono malove significat.* — Hinc etiam speciatim et concreto, uti ajunt, sensu auctoritas est insa subscriptio alicujus, qui rem a se subscriptam affirmat ac tuetur. Hinc a *Cic.* 3. *Orat.* 2. 5. et a *Caelio* apud *Cic.* 8. *Fam.* 8. 4. *Auctoritatis perscriptae, scilicet, subscriptiones eorum, quae a seculo decreta fuerunt.* ¶ 3. Cum agitur de scientiis, artibus, moribus, consuetudinibus et similibus, auctoritas est id, quo quis alicujus rei auctor fuit, eam instituit ac propria existimatione firmavit fovitque: hinc auctoritas et cum exemplo conjungitur, ut apud *Cic.* *Sub.* 13. 31. *Cujus (Romuli) auctoritate et exemplo nuncquam est intermissa — communicatio civilis.* *Id.* 1. *Invent.* 28. 43. *Ejus facti qui sint principes et inventores, qui denique auctoritatis ejus et inventionis comprobatores et emulii.* Adde *eund.* 1. *ibid.* 53. 101. *Id.* 3. *Nat. D.* 38. 91. *Utrum poetae Stoicos depravari, an Stoici poetas dederint auctoritatem, non facile dixerim.* *Id.* 1. *Divinat.* 1. 2. *Principio Assyrii, ut ab ultimis auctoritatem repetam, trajectory motusque stellarum observaverunt.* *Id.* 5. *Ferr.* 19. 43. *Quod — duriora edicta interposuerit, omnium superiorum auctoritatem repudiavit.* *Id.* *Harusp. resp.* 21. 45. *Ut — eo fecisse auctore se diceret, cujus auctoritatis neminem posset penitere.* *Id.* *Cluent.* 51. 140. et 2. *Fm.* 13. 39. *Cas.* 1. *B. C.* 35. *Curt.* 7. 6. 14. et *Quintil.* 3. 6. 80. *Auctoritatem alicujus sequi.* *Cic.* 5. *Ferr.* 93. 216. *Alicujus facto atque auctoritate aliquid defendere.* *Id.* 7. *ibid.* 32. 85. *Majorum auctoritas.* *Id.* 1. *Legg.* 13. 36. *Alloium auctoritati parere.* *Id.* 3. *Nat. D.* 4. 9. *Auctoritates contemnere, ratione pugnare.* *Curt.* 8. 5. 18. *Scilicet ego et tu, Cleo, deos factus! a nobis divinitatis suae auctoritatem accepturus est rex!* *Quintil.* 1. 6. 11. *Praeter auctoritatem oratorum atque historicorum, analogia quoque dictam tueri.* *Priscian.* 8. p. 838. *Pulsch.* *Nec incongruum vel absonum mihi videtur posse verba quoque ex his ipsis (nominibus) ad similitudinem eorum, quibus usa est auctoritas, proferre.* h. e. quibus usi sunt auctores Latini. — Etiam speciatim in jura. *Cic.* 1. *Orat.* 39. 180. *Nam destitit uterque nostrum in ea causa, in auctoritatibus, in exemplis, in testamentorum formis, hoc est in medio jure civili versari?* *Dig.* 1. 3. 38. *Consuetudo, aut rerum perpetuo similiter judicatarum auctoritas.* *Cl.* *ibid.* *fr.* 36. *Cod.* 8. 53. 2. *Usus longavi auctoritas.* ¶ 4. Cum agitur de inceptis, consiliis, vel actibus, auctoritas est id quod res ipsas validas ac ratas facit, hinc est consensus, favor, exhortatio, opera ad aliquid agendum. — a) Generaliter. *Plaut. Pen.* 1. 1. 17. *Ac. Si tibi lubido est aut voluptas, sino: suspende, vino, verbera, auctor sum, sino.* *M.* Si auctoritatem postea defugeris, ubi dissolutus tu eris, ego pendeam. *Cl.* *Ter. Eun.* 2. 3. 98. *Jubeo, ego, atque impero: numquam defugiam auctoritatem.* h. e. numquam negabo vel recusabo me auctorem esse hujus rei: quidam, minus recte, verba illa *numquam defugiam auctoritatem*, alteri personae, nempe servo respondeo tribuunt, et exponunt *numquam recusabo obtemperare.* Et *Cic.* *Sull.* 11. 33. *Attende jam, quam ego defugiam auctoritatem consulas mei.* *Ter. Hec. prol.* *alt.* 39. *Facite, ut vestra auctoritas mea auctoritatis fautori adjutricque sit.* *Cic.* 3. *Ferr.* 42. 107. *Jure, legibus, auctoritate omnium, qui consulebantur, testimonium P. Annius fecerat.* *Id.* 8. *Att.* 10. 10. *Scribis Peduceo quoque nostro probari, quod quierim, cujus auctoritas multum apud te valet.* *Id.* *Harusp. resp.* 0. 18. *Auctoritates rerum gerendarum.* h. e. auguria; *cl.* *Fal. Har.* 1. 1. 1. *Id.* *Sull.* 13. 37. *Auctoritates principum colligere.* h. e. nomina eorum, qui fidem faciant et rei vades quodammodo se eiant. *Cas.* 1. *B. G.* 3. *His rebus adducti et auctoritate Orgetorici permoti.* *Nepos Pelop.* 3. *Belio Peloponnesio hujus consilio atque auctoritate Albeniensis bellum Syracusanis indicere.* *Liv.* 38. 3. *Ut per auctoritatem civitatum eorum suae preces nuper repudiate faciliorem aditum ad senatum haberent.* — b) Speciatim in jure auctoritas est ea, qua tutor pro pupillo aliquid legitime agens id validum ratumque facit. *Julian.* *Dig.* 26. 7. 17. *Interponere auctoritatem tutoris.* *Ulpian.* *ibid.* 1. *Tutores pro his, qui supra septimum annum aetatis sunt, auctoritatem praestant.* *Id.* *ibid.* 8. 1. *Accommodare auctoritatem pupillae.* et 1. 2. *Intervenit auctoritas tutoris.* — Inter officia domus Augustae fuit

servus ab auctoritate, h. e. qui facultatem habebat a domino transigendi aliquid. *Inscript.* apud *Gruter.* 590. 7. et 8. *EPAPHRODITO AVG. LIB. TEPHIA AB AUCTORITA. RATON. HEREDIT. GERNORUS IN Thesaur. Ling. et Erud. Rom.* putat servum ab auctoritate appellatum fuisse, qui ad fidem faciendam tabulis quibusdam et ad signandum adhibebatur. At *Marin. Frat. Arn.* p. 522. neutrum probat. *Orellio* vero *Inscript.* 2895. servus sive libertus ad auctoritatem vel ab auctoritate is fuisse videtur, qui tabulas ac chirographa accepti et expensi, minutarum praesertim summarum, vice domini ipsius signaret; et Italica, ipse ait, commodissime comparat *colui che ha la procura di una casa.* Nam tunc quoque molestiae opulentissimos quosque sese subtraxisse, omnino est consentaneum. ¶ 5. Saepius auctoritas est opinio, sententia, cujus quis auctor est; hinc interdum et cum sententia conjungitur, ut apud *Cic.* *pro leg. Manil.* 26. 50. *Id.* *infra* sub b. — a) Generaliter. *Cic.* *Cluent.* 50. 139. *Errat vehementer, si quis in orationibus nostris auctoritates nostras consignatas se habere arbitratur.* *Id.* *Caecin.* 18. 51. *Si ad verba rem deflectere velimus, consilium autem eorum, qui scripserunt, et rationem et auctoritatem relinquamus.* *Id.* *ibid.* § 52. *Non ex verbis aptum pendere ius, sed verba servare hominum consilii et auctoritatis.* *Id.* 6. *Fam.* 1. 5. *Dolebamque pills et gladiis, non consiliis neque auctoritatibus nostris de jure publico disceptari.* *Id.* 1. *ibid.* 7. 4. *Quare ea, quae scribam, sic habeto, me cum illo re saepe communicata de illius ad te sententia atque auctoritate scribere.* — Per metonymiam ponitur et de sententia scriptis prolata. *Cic.* *Caec.* 22. 65. *Ipsius jurat religionem auctoritatemque percipite atque omnia diligenter testimonii verba cognoscite.* *Recta L. Lucejji testimonium.* — b) Speciatim ponitur de alicujus sententia in senatu aut in iudiciis prolata. *Cic.* *pro leg. Manil.* 17. 51. *At enim — Q. Catulus itemque — Q. Hortensius ab hac ratione dissentient, quorum ego auctoritatem apud vos multis locis plurimum valuisse et valere oportere confiteor; sed in hac causa tametsi cognoscitis auctoritates contrarias virorum fortissimorum et clarissimorum, tamen omissis auctoritatibus ipsa re ac ratione exquirere possumus veritatem.* *Id.* *ibid.* 20. 59. *Reliquum est, ut de Q. Catuli auctoritate et sententia dicendum esse videatur.* *Id.* 4. *Ferr.* 44. 109. *Quod illi iudices multo in leviori causa statuerunt, vos id statere in gravissima causa, praesertim auctoritate jam confirmata, dubitatis?* *Hinc Impp. Honor., Theodos. et Constant. Cod. Theod.* 2. 27. 1. *Auctoritatem postibus debitoris affigere.* — c) Item de populi aut civitatum voluntate verbis prolata. *Cic.* *pro leg. Manil.* 22. 63. *Quare videant, ne sit periculum — Illorum auctoritatem de Cn. Pompeji dignitate a vobis comprobato semper esse, vestrum ab illis de eodem homine iudicium populi quae Romanorum auctoritatem improbari, praesertim cum jam suo jure populus Romanus hoc hominem suam auctoritatem — possit defendere.* *Id.* *ibid.* § 64. *Aliquando isti principes et sibi et ceteris populi Rom. universi auctoritati parendum esse fateantur.* *Vellej.* 2. 82. 3. et 2. 91. 2. et *Dig.* 1. 2. 2. § 4. *Auctoritas publica.* — Per metonymiam ponitur et de populi vel civitatum voluntate scriptis mandata. *Cic.* 2. *Ferr.* 3. 7. *Videt etiam tot — ab amicissimis civitatibus legationes cum publicis auctoritatibus testimoniisque convenisse.* *Id.* 5. *ibid.* 82. 146. *Nihil potius valere in iudiciis conjecturam —, nihil virorum bonorum testimonium, nihil civitatum auctoritates ac litteras.* — d) Item de collegiorum aut aliorum, qui publicis muneribus funguntur, sententia, cujusmodi sunt sacerdotes, augures, censores etc. *Cic.* 2. *Legg.* 10. 48. *Haec jura pontificum auctoritate consecrata sunt, ut de morte patrisfamilias sacrorum memoria occideret, illis essent ea adjuncta, ad quos ejusdem morte pecunia venerit.* Adde *eund.* *Harusp. resp.* 7. 14. *Cluent.* 42. 117. et *Dom.* 45. 117.; et *Liv.* 34. 44. — e) Saepius tamen occurrit *senatus auctoritas*, hoc est communis senatorum sententia, quae maxime habebatur: occurrit autem — Modo generaliter. *Cic.* 3. *Legg.* 12. 28. *Cum potestas in populo, auctoritas in senatu sit.* *Id.* *Sent.* 65. 137. *Senatum recipi custodem, praesidem, propugnatorem collocaverunt: hujus auctoritate aut magistratus et quasi ministri gravissimi consilii esse voluerunt.* — Modo ponitur pro senatus sententia vel decreto per suffragia lato, sed generali significatione, ita ut interdum *senatus auctoritas* et *senatusconsultum* idem fer-

me significant; hinc id, quod a Liv. 39. 18. appellatur *senatusconsultum de Bacchanalibus*, a Cic. 2. *Legg.* 15. 37. *senatus vetus auctoritas* dicitur. Cic. *Phil.* 21. 45. Auctoritatem *senatus*, jussa populi Rom. vendere. *Id.* 3. *Off.* 30. 109. Sine auctoritate *senatus* fasces facere. *Id.* *Phil.* 2. 4. Interpositam *senatus* auctoritatem sustinere. *Id.* *ibid.* 2. 5. Provincia *senatus* auctoritate exercitu at pecunia instructa. *Liv.* 26. 2. Imperium non ex populi jussu, non ex auctoritate patrum datum. *Id.* 7. 31. Ex auctoritate *senatus* respondere. — Hinc etiam *senatusconsulti auctoritas*, quod per litteras s. c. a. occurrit apud Cic. 8. *Fam.* 8. 5. — Modo denique *senatus auctoritas* vocabatur decretum a *senatu* factum, cui aliqua deesset conditio, quominus *senatusconsultum* legitimum esset, hoc est cui tribonus aliquis interessisset. Cic. 8. *Fam.* 8. 8. Si quis *senatusconsulto* interessisset, auctoritas perscriberetur. *Cf. ibid.* § 6. et 7., et 1. *ibid.* 2. 4. *Id.* 5. *Att.* 2. 3. De his rebus — *senatus auctoritas* gravissima interessit, cui cum Cato et Caninius interessissent, tamen est perscripta. *Fam.* ad te missam esse arbitror. *Liv.* 4. 57. Si quis intercedat *senatusconsulto*, auctoritate se fure contentum. *V. SENATUSCONSULTUM.* ¶ 6. Item auctoritas est potestas seu facultas faciendi aliquid, quae legitime tributa sit. Cic. 4. *Ferr.* 49. 121. Qui habet imperium a populo Rom., auctoritatem legum dantiarum ab *senatu*. *Id.* 3. *Nat. D.* 35. 85. Invisita in hoc loco versatur uratur: videtur enim auctoritatem afferre peccandi. *Id.* 8. *Phil.* 8. 23. *Senatus* enim faciem secum attulerat auctoritatemque populi Rom. *Id.* 7. *Ferr.* 39. 152. Tantum sibi auctoritatis in requiri. *Id.* *Liv.* 26. 21. et 42. 21. Tribuni plebis ex auctoritate *senatus* ad populum tulerunt, ut etc. *Fellej.* 2. 125. 5. Cum ei — auctoritas quae sentiebat obtinendi superesset. Hinc apud Cic. 1. *Att.* 19. 2. Legatos cum auctoritate mittere (h. e. plena praedictis potestate libere faciendi quae vellet) *opponitur* Legatos cum mandatis mittere, h. e. definitis ac certis quibusdam facultatibus praedictis. ¶ 7. Hinc auctoritas est etiam potentia, jussum, imperium. Cic. *pro leg. Manil.* 18. 55. Omnes *socios* in ultimis oris auctoritate nostri imperii salvos prestare poteramus. *Id.* 10. *Fam.* 28. 31. Ad alienius auctoritatem se conferre. *Id.* 3. *Phil.* 3. 7. Persequi alicuius auctoritatem. h. e. alicuius jussu sequi eique obtemperare. Eodem sensu *Liv.* 3. 11. Nec ante moverunt de sententia consulens, quam tribuni se in auctoritate patrum futuros case polliciti sunt. *Id.* *eum d.* 4. 26. *Id.* 9. 14. Se in auctoritate Tarentinorum nancere. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 17. 17. (53). Satellites licetresque assidui custodes auctoritatis.

II.) Latius sensu auctoritas ponitur pro existimatione, pondere, momento, dignitate personae aut rei alicujus: et occurrit ¶ 1. De personis pro existimatione, quae quis apud alios valet ac pollet. — a) Generalitatis. Cic. *Senect.* 18. 62. Non cani, nec rugae repente auctoritatem arripere possunt, sed honeste acta superior aetas fructus auctoritatis capiti ipsa extremos. *Cas.* 1. *D. G.* 17. Esse nonnullos, quorum auctoritas apud plebem plurimum valet, qui privatim plus possint, quam ipsi magistratus. *Nepos* *Milt.* 8. Sed in *Miltiade* erat — magna auctoritas apud omnes civitates. *Liv.* 1. 7. Evander tunc ex — auctoritate magis quam imperio regerat loca. *Curt.* 6. 8. 7. Patrem ejus Parmenionem, tanti ducem exercitus et inveterata apud milites tuos auctoritate, haud multum infra magnitudinis tuae fastigium positum etc. *Fellej.* 2. 32. 1. Digna est memoria Q. Catuli cum auctoritas, tum reverentia. *Fal. Maz.* 2. 9. 3. Et poterat inhiberi respectu consularis, quem is gesserat, atque auctoritate fratris ejus viri clarissimi T. Flamini. *Plin.* 25. *Hist. nat.* 2. 5. (9). Cui (Antonio Castori) summa auctoritas erat in ea parte nostro aeo. *Sueton.* *Cas.* 11. Quorum (optimatum) auctoritatem ut — invicem diminueret, tropaeum C. Marci — restituit. — b) Haec significatio auctoritas occurrit in plurimis dicendi rationibus, quarum praecipuas hic exhibemus. Cic. 1. *Off.* 1. 1. Summa auctoritas et doctoria et urbis. *Id.* *Senect.* 18. 64. Praemia auctoritatis. *Id.* 2. *Orat.* 37. 151. Auctoritate gravior. *Nepos* *Timoth.* 3. Auctoritati majorum natu cedere. *Cic. Rosc. Am.* 1. 2. Summa auctoritas est in aliquo. *Curt.* 8. 12. 13. Eminent auctoritas in aliquo. *Plin.* 35. *Hist. nat.* 10. 37. (120). Esse in auctoritate. Cic. 1. *Divinat.* 30. 62. Vincere aliquem auctoritate. *Nepos* *Chabr.* 4. Auctoritate omnes anteire. *Cas.* 2. *B. C.* 14. Prae-

stare auctoritate inter aliquos. *Nepos* *Dion.* 3. Auctoritate multum apud aliquem posse. Cic. 6. *Fam.* 6. 13. et *Nepos* *Con.* 2. Valere apud aliquem auctoritate. Cic. *pro leg. Manil.* 16. 46. Valet alicuius auctoritas apud aliquem. *Id.* *ibid.* 15. 43. Valet auctoritas in aliqua re multum. *Id.* *Amic.* 13. 44. Adhibere auctoritatem ad aliquid faciendum. *Id.* *Top.* 19. 73. et 3. *Nat. D.* 35. 85. Afferre auctoritatem. *Id.* 3. *Nat. D.* 38. 91. dare. *Cas.* 2. *B. C.* 14. Amplificare auctoritatem alicuius apud omnes. *Id.* 1. *B. C.* 32. Attribuere auctoritatem domi. *Nepos* *Con.* 5. Constituire sibi magnam auctoritatem inter aliquos aliquare. Cic. 1. *Fam.* 7. 2. Defendere auctoritatem alicuius. *Quintil.* 11. 1. 88. Detrahare alicui auctoritatem. Cic. *pro leg. Manil.* 15. 43. Facere auctoritatem. h. e. parere. *Id.* 4. *Fam.* 13. 2. Florere auctoritate. *Tac.* 4. *Ann.* 35. Gillsit auctoritas. Cic. *Flacc.* 25. 61. et 11. *Phil.* 10. 26. Habere auctoritatem apud aliquem. *Id.* 2. *Orat.* 37. 156. Imminuere auctoritatem alicuius. *Id.* 4. *Acad.* (2. pr.) 22. 69. Levare auctoritatem. *Id.* *Senect.* 11. 37. Tenere auctoritatem. *Quintil.* 11. 3. 184. Perdere auctoritatem. *Cf. eum d.* 12. 11. 3. Cic. *Flacc.* 6. 14. et 7. 17., *Sext.* 31. 87. et 3. *Ferr.* 48. 126. Sua auctoritas. h. e. ratio ac reverentia aut habita. — c) Hinc etiam Cic. 2. *Divinat.* 67. 139. Nec cognovi quenquam, qui majore auctoritate nihil diceret. *Id.* 2. *Leg. Agr.* 17. 44. Tenui auctoritate homo. *Id.* 3. *Off.* 29. 105. Maximam auctoritatem philosophi. *Curt.* 6. 7. 2. Dymnus modice apud regem auctoritatis. — d) Denique abstractum pro concreto auctoritas est vir auctoritate praeditus. Cic. *Deiot.* 11. 30. Nam ista corruptela servi, si non modo impunita fuerit, sed etiam a tanta auctoritate approbata. *Id.* *Marcell.* 3. 10. Parietes — bujus curiae tibi gratias agere gestunt, quod brevi tempore futura sit illa auctoritas in his — aedibus. *Cf. Id.* 12. *Phil.* 9. 23. Scimusne igitur — quibus in locis nunc sit Lentonis Caeseni septemvralis auctoritas? — Hinc apud aetioria aevi scriptores qui maxime dignitatibus publicisque muneribus exercebat, auctoritas vocabatur. *Cod. Theod.* 5. 13. 7. et alibi. Auctoritas tua. *V. Dirksen Manuale* p. 89. ¶ 2. Ponitur et de rebus, et quidem saepius intellectuall ratione pro pondere ac momento, quod habent res legitime, sapienter ac prudenter constitutae, ut sunt leges, decreta *senatus*, responsa prudentum, res praeciae gestae, sententiae clarorum virorum etc. Cic. 1. *Orat.* 43. 194. Et docerem — auctoritate nuntique legum domitas habere libidines. *Id.* *ibid.* 44. 195. Bibliothecas meretricule omnium philosophorum unus mihi videtur XII. Tabularum libellus — et auctoritatis pondere et utilitatis uberitate superare. *Id.* *Flacc.* 4. 9. Totiusque hujusce rei quae sit vis, quae auctoritas, quod pondus ignorant. *Id.* 2. *Legg.* 7. 18. Quo plus auctoritatis habeant antiquiora (verba). *Cf. Dolabella* apud Cic. 9. *Fam.* 9. 3. Et meas tamen preces apud eum non molimur auctoritatis habituras puto. Cic. 1. *Divinat.* 18. 34. Auctoritas vetustatis. *Id.* 3. *Off.* 50. 109. honestatis. *Id.* 1. *Fam.* 7. 2. officii major. *Id.* *pro leg. Manil.* 1. 1. loci. *Id.* *Orat.* 34. 120. orationis. *Id.* 1. *Acad.* (post.) 9. 33. veteris Academie. *Quintil.* 1. 6. 39. antiquitatis. *Id.* 10. 1. 102. historiae. *Plin.* 25. *Hist. nat.* 1. 1. (2). Et neminem docere in auctoritatem scientiae est. h. e. existimationem ac pondus acquirat scientiae. *Cf. Sueton.* *Claud.* 30. ¶ 3. Item de rebus materiali ratione, sed raro, ponitur pro pretio. *Varro* 2. *R. R.* 5. 3. Nam bos in pecuaria maxima debet esse auctoritate. *Vitruv.* 3. 3. 6. *Schneid.* Sic enim habebit et figuratioris aspectum venustum — et circa celum ambulatio auctoritatem. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 10. 54. (139). Achatas magna fuit in auctoritate, nunc in nulla. *Id.* *ibid.* 2. 11. (30). Eandemque haec omnia, quam geminae, auctoritatem obtinent. *Id.* 9. *ibid.* 17. 28. (61). Auctoritas praecipua lupi psci. *Id.* 8. *ibid.* 43. 68. (170). Auctoritas saporis. *Id.* 13. *ibid.* 1. 2. (4). unguentorum. *Pallad.* 8. *R. R.* 7. 6. dulcis niellus. *Inscript.* apud *Maff. Mus. Fer.* 147. 2. SI MAJOR AVCTORITAS PATRIMONII MEI FVISSET, AMPLIOR TITVLO TE PROSECVTVS FVISSEN, FVISSE PATR. h. e. majores facultates et redditus. Hinc apud *Vitruv.* 1. *praefat.* 2. publicorum aedificiorum auctoritates sunt aedificiorum rationes ita apte dispositae, ut auctoritatem dare et pro exemplo alia esse possint.

AUCTORO, as, avi, itum, arc, a. 1. (auctor). De scribendi ratione *V.* in AUCTOR sub init. Part. *Auctoratus* in omnibus ferme paragr. Occurrit A) generalitatem, et B) speciatim.

A) Generalitatem auctorare est auctorem facere, qui scilicet alicujus rei fidem ac periculum in se recipiat. Hinc ¶ 1. De personis, passivae tantum, auctorari idem est atque auctorem fieri, sive auctoritatem: accommodare et interponere. *Pompon. Dig.* 26. 8. 4. Si tutor auctoretur, cui administratio tutelae concessa non est, id ratum a praetore haberi non debet. *Ulp.* *ibid.* 27. 6. 9. Dandum actionem adversus eum, qui dolo malo adhibuit, ut alius auctoraretur inscius. *Id.* *habetur utroque loco in optimis editionib.* *Torrentiul.* *Holoandri* et al. ¶ 2. De rebus occurrit figurate tantum apud *Tertull.* *Cor. mil.* 2. Observatio satis auctorata consensus patrocinio. h. e. satis auctoritatis habens, satis comprobata et authentica facta.

B) Speciatim ac saepius significat vendere, alicui addicere pretio accepto: ab auctor qua venditorem significat. Hinc auctorare se dicebantur, qui mercede pacta addicebant se alicui rei faciendae, quemadmodum gladiatores ludo et pugnae: quo perinet id, quod legitur in *Gloss. Philox.* Αὐταίρετος, εἰς δούλον (corrigere λέουδον) εἰαυτὸν βιάλλων. Auctoratus, ὁ πρὸς τὸ σὺνδρον πρᾶσθαι, ὁ ἐστὶν ὁ μονάρχος. Usurpatur autem 1.) Active. — a) Proprie. *Quintil.* in *argum. Declam.* 302. Quidam, ut patrem sepeliret, auctoravit se. et in ipsa *Declam.* Illum majores prohibuerunt theatro, quod utilitate, qui gula se auctorasset. *Tertull.* 1. ad *Nation.* 18. Non vite amore gladii vos ad lanistas auctoratis, sed etc. *Id.* ad *Martyr.* 5. Jam et ad ignes quidam ae auctoraverunt, ut certum spatium in tunica ardente conficerent. *V. TUNICA.* — b) Figurata auctorare sibi mortem est mortem quasi mercede sibi quærere et accersere. *Fellej.* 2. 30. 1. Romani certam victoriam, partibus suis excidium, sibi turpissimam mortem pessimo auctoravit facinore. 2.) Passivae occurrit tantum Part. praeter. pass. auctoratus, h. e. venditus, mercede conductus et addictus, alteri pacta mercede obligatus. — a) Proprie. Generalit. *Fal. Maz.* 6. 9. 8. Ultimam inopiam suam auctorato sociis offendo sustentare. *Plin.* 14. *Hist. nat.* 1. 3. (10). Vendimur auctoratos. *Quintil.* *Declam.* 302. Auctoratus ad sepeliendum patrem. — Speciatim auctorati dicuntur gladiatores, qui se ludo vendiderunt, ut docet *Aeron Scholiast.* *Horat.* ad *Illud* 2. *Sat.* 7. 58. Quid refert, uti virgis ferroque necari Auctoratus eas? etc. *Seneca Apocolocynt.* Proximo munere inter novos auctoratos, ferulis vapulare placet. *Cf. Apul.* 2. *Met.* p. 125. *Elmenh.* Hic auctoratus ad custodiam mortis tui fidenter accessit. *Inscript.* apud *Donat.* 275. 9., quae est apud *Orell.* 4404. ΜΥΝΙCΙPΙΟΥC CΙΝΓΥΛΙC ΙCΟΛΕΙCΙΟΥC ΛΟCΑ CΕΠΥΛΤΥΡΑC ΔΕ CΥΑ CΕCΥΝΙΑ (Orellius legit c. s. r. h. e. centum sua pecunia) DAT EXTRA AVCTORATEC ET QVEI SIBI LAQVEO MANVS ATTVLISSENT ET QVEI QVAESTVM CΠΡΑCVM ΠΡΟCΦΕCΤVC ΕCCΕCΤ. h. e. gladiatori-bus, suimetipsis interfectores lenonibusque. Apud *Reines.* cl. 7. n. 20. legitur mendose auctoritateis. Hinc *Plin.* 30. *Hist. nat.* 15. 24. (117). Postremo jam de discendentibus tabulis et cornibus in se cocuntibus faciebat amphitheatrum et gladiatorum spectacula edebat, ipsum magis auctoratum populum Romi circumferens. — b) Metaphorice. *Liv.* 36. 10. Et pignore velut auctoratum sibi proditorum ratus est. *Manil.* 6. 340. Atque auctoratos in tertia jura minuitros.

AUCTOROR, aris, itus sum, ari, dep. 1. Idem quod auctorare, b. e. vendere, addicere, alteri mercede pacta obligare. *Apul.* 9. *Met.* p. 225. *Elmenh.* Mulier excreanda metallo pudicillam suam protinus auctorata est. *Tertull.* ad *Scapul.* 1. Ut etiam animas nostras auctorati in has pugnas accedamus.

AUCTRIX, tris, f. 3. Docent Grammatici *Charis.* 1. p. 29. et 30. *Putsch.*, *Vater.* *Prob. in Cathol.* p. 1452. et *Servius* ad *Virg.* 12. *En.* 159. vocem auctrix esse femininum ad auctor, quo ab augeo descendit, ut auctrix divitiarum, auctrix patrimonii: at cum auctor allunde derivatur et significat eum, qui causa est, principium, aut impulsor alicujus rei faciendae, non habere femininum, sed esse communis generis, ut allatis exemplis in voce AUCTOR sub init. ostendimus. Rectius tamen inter philologos constat, auctrix esse femininum ab auctor a senioris tantum aevi scriptoribus usurpatum. ¶ 1. Auctrix est quae aliquid gignit ac producit, ejusque causa est. *Tertull.* advers. *Hermogenian.* 5. Materia auctrix universitatis. *Id.* *Antin.* 37. Auctrix opinionum istarum Magica. *Id.* advers. *Marcion.* 10. Anima auctrix operum carnis. *Id.* *Spectac.* 18. Comediae seclerum et libidi-

nam auctrices. auctrices possis hic intelligere etiam, quae augent et fovent scelera. *Scotopius* mallet auctrices. ¶ 2. Item in iure civili est quae vendidit vel dedidit. *Impm. Dioclet. et Maximian. Cod. 8. 45. 16.* Nam super pretio evictae portionis non eum, qui donatum civilerit, sed auctricem conveniri consequens est.

AUCTUM, *i*, n. 2. augmentum, auctus. *Gell. 20. 8.* Caepe aulum olerum omnium contra lunam aucta atque damna vices minuendi et augendi habet contrarias. *Quidam MS. Codex, et fortasse rectius, habet augmenta.* In illo *Livii 27. 26. in fin.* Auctum etiam visum in capite, nec id sane baruspicl placuisse, etc. *auctum*, ait *Forcellinus*, significat incrementum visum in capite iocundioris, ut colligitur etiam ex *Pal. Maz. 1. 6. 9.* ubi de hac eadem re verba faciens, narrat, duplex iocundior caput in ea hostia fuisse. Adde *Lucan. 1. 627.* Sed utroque loco auctum potest esse Accusati, ab auctus, us, aut fortasse etiam Part. praeter. pass.

AUCTUM vocabatur spatium circi, quod super definitum modum victoriae adiungitur. *Paul. Diac. p. 14. 17. Mill.*

AUCTUMNAL, *F.* voc. acq. sub inlt.

AUCTUMNALIS vel autumnalis, *e*, adject. Auctumnol neut. gen. pro autumnale, eadem ratione, qua animal, capitul etc. dixit *Varro* iuxta *Plinium* apud *Charis. 1. p. 94. Putsch.* Equinoctium auctumnal — Auctumnalis est ad auctumnum pertinens (*It. autumnale; Fr. d'automne; Hisp. autumnal; Germ. herbstlich; Angl. autumnal*). *Varro 1. R. 28. 2., Liv. 31. 47. et Plin. 2. Hist. nat. 97. 98. (215).* Autumnale equinoctium. *Varro 1. R. 28. 1. dlea. Id. 1. ibid. 39. 1. tempus. Cic. Arat. 235. lumen. Propert. 4. 2. 15. pruna. Ovid. 8. Met. 685. et 13. ibid. 816. corna. Colum. 7. R. 3. 11. agnus. Id. 4. ibid. 9. ad fin. petatio. Plin. 37. Hist. nat. 8. 97. (116). cellum. Id. 19. ibid. 3. 13. (37). Imbres. Id. 15. ibid. 15. 16. (54). pra. Id. 21. ibid. 4. 10. (10). rosa.*

AUCTUMNAT vel autumnat. *F.* **AUCTUMNO**.

AUCTUMNASCIT vel autumnascit. *F.* voc. seq.

AUCTUMNESCIT vel autumnascit, excebat, ere, n. 3. auctumnus inclpl. *Capell. 6. p. 198.* Cum hic ver pubescent florentibus pratis, illic edonita estas temporibus auctumnascit. *Al. leg. autumnascit.*

AUCTUMNITAS vel autumnitas, *alis*, *f*, 3. ad litteram est auctumni conditio: hinc ¶ 1. Est auctumnal tempus. *Cato R. R. 155.* Prima auctumnitate cum pluvius est (*h. e. mons, ut ait Schneiderus*), tum maxime ob aquae periculum est. *Id. ibid. 5.* Circum oleas auctumnitate oblaqueato. *Varro apud Non. p. 71. 15. et p. 193. 19. Merc.* Quod auctumnitas in anni tetrachordo praeterierat. *Arnob. 2. 74.* Estas atque auctumnitas. ¶ 2. Item auctumni proventus. *Varro apud Non. p. 71. 17. Merc.* (ut legit *Scalig.* in *Conjectan. ad Varron. p. 47.*) Caepe hanc caducam Liberi mollem dapem De fronde Bromiae auctumnitatis evidem. *Arnob. 1. 21.* Ex olivis atque vineis plenam faciant auctumnitatem fundi. Adde *Symmach. 3. 23.*

AUCTUMNO vel autumnno, *as*, *arc*, n. 1. dies autumnales facere, auctumnum inducere. *Plin. 2. Hist. nat. 47. 47. (124).* Corus auctumnat. *Id. ibid. 50. 51. (136).* Mobilior aer miltiore hieme et aestate nimboza semper quodammodo vernal vel auctumnat.

AUCTUMNUM vel autumnum, *i*, n. 2. fortasse ab initio fuit adiectivum neut. gen., cui subaudiendum est tempus; idem quod auctumnus. *Varro apud Non. p. 71. 20. Merc.* Etiesia diutius et uberius flaverant et auctumnum ventosum fuerat. *Charis. quoque 1. p. 21. Putsch.* auctumnum neutro genere agnoscit. *Tertull. Resurr. carn. 12. ante med.* Revolvuntur et hiemes et aestates et verna et auctumnno.

AUCTUMNUS vel autumnus, *a*, um, adject. ad auctumnum pertinens, auctumnalis (*It. autumnale; Fr. relatif à l'automne; d'automne; Hisp. autumnal; Germ. herbstlich; Angl. autumnal*). *Cato R. R. 3.* Auctumnus imber. *Al. leg. auctumol. Ovid. 3. Met. 720.* frondes auctumno frigore tacta. *Manil. 2. 269.* Auctumna sidera. *Id. 2. 425.* tempus. *Plin. 19. Hist. nat. 6. 33. (108).* equinoctium. *Gell. 19. 6.* tempestas. *Juson. Idyll. 8. 10.* pruina. Adde *Cod. Theod. 2. 8. 2.*

AUCTUMNUS vel autumnus, *i*, m. 2. Est vocabulum compositum ex auctus annus (eadem ratione qua sollemnis pro sollemnis a solco et annus), quasi

adultus annus, vel quod, auctore *Paul. Diac. p. 23. 11. Mill.*, eo tempore maxime augerentur hominum opes, rocatibus agrorum fructibus. Hinc ratione habita etymol scribendum est auctumnus: verum usus obtinuit, ut sine e scriberetur; quod et *Scalig.* ad *Paul. Diac. 1. c. et Dausq. lo Orthogr.* approbat. — Auctumnus est uocm ex quatuor anni temporibus, medium inter aestatem et hiemem, quo tempore vindemiae et maioris partis frugum collectio fit. Incipit, secundum veteres Latinos agricolas et teste *Tabula Caesaris Dictatoris, III.* (vel VI. aut VII. iuxta *Forcellinum* *Id. Augusti, occasu Fideiulae, ut Varro 1. R. 28. 1., Colum. 11. R. 2. 57. et 83., et Plin. 18. Hist. nat. 28. 68. (171).* docent: desinit cum occasu Vergillarum, nempe IV. Id. Novembris, ideoque diebus LXXXI. constat. (*It. autumnno; Fr. Automne; Hisp. otoño; Germ. der Herbst; Angl. autumn*).

1.) Proprie. *Cato R. R. 5.* Per auctumnum evebito (stercus). *Id. ibid. 5.* Auctumni imber. *Al. leg. auctumnus. Cic. Partit. Orat. 11. 37.* Illa, quae temporis quasi naturam notant, ut hiems, ver, aestas, auctumnus. *Cas. 3. B. C. 67.* Multos auctumni pestilentia in Italia consumpsit. *Id. ibid. 2. et Horat. 2. Sat. 6. 19.* Auctumnus gravis. *Varro 1. R. 27. 3.* Auctumno siccis tempestatibus vindemiae ac silvas excoli comodissime. Adde *eumd. 6. L. 2. 9. Mill. Lucret. 1. 169.* Praeterea cur vere rosas, frumenta colore, Vites auctumno fundi evadente videmus? *Virg. 1. G. 311.* Quid tempestates auctumni et sidera dicam? Adde *eumd. 4. ibid. 134. et 143. Id. 3. ibid. 479.* Auctumni aestus. *Id. 2. ibid. 321.* Auctumni frigora. *Id. 2. ibid. 5.* Pomphreus auctumnus. *Horat. 2. Od. 5. 11.* Distinguit auctumnus sacero Purpureo variis colore. *Id. 4. ibid. 7. 11.* Pomifer auctumnus fruges effudit. *Ovid. 2. Met. 29.* Auctumnae calcatis sordibus visis. *Id. 15. ibid. 120.* matura. *Juvenal. 4. 56.* letifer, scilicet quia eo tempore solent morbi ingravescere. *Cf. Cels. 2. 1.* Auctumnus plures opprimit. *Ovid. 2. Art. am. 315.* sub auctumno. *Al. leg. inter quos et Forcellinus, sub auctumnno. Tac. 11. Ann. 31.* Adulco auctumno. *Id. ibid. 4. vergente. Id. 5. Hist. 23.* Flexu auctumni. *Plin. 11. Hist. nat. 36. 43. (120).* Insecta auctumno moriuntur. *Id. ibid. 29. 35. (101).* Locustae pariant auctumni tempore. — In plurali numero. *Horat. 2. Od. 14. 15.* per auctumnos noxentem Corporibus melampus Austrum. *Ovid. 1. Met. 117.* Inaequales auctumni. *h. e. qui modo serenos et calidos dies, modo pluvios et gelidos habent. Id. 3. ibid. 326.* Septem auctumni. *h. e. septem anni per metalepsin.*

II.) Per metonymiam ponitur pro fructibus auctumni; *F.* **AUCTUMNITAS** 2. *Marital. 3. 58. 7.* Et multa fragat testa scribis auctumnalis. *h. e. vino veteri.*

AUCTUS, *a*, um. *F.* **AUGEO**.

AUCTUS, *us*, m. 4. (augco) id quo aliquid augetur, augmentum, teste *Varron. 5. L. L. 90. Mill.* Auxilium appellatum ab aucto, quum accesserant ei, qui adjumento essent, alienigenae. *Cf. Sueton. Aug. 7.* (*It. accrescimento, aumento; Fr. accroissement, augmentation, crue; Hisp. acrecentamiento, aumento; Germ. die Mehrung, Zunahme, das Wachsthum, die Vergrößerung; Angl. increase, augmentation*).

1.) Proprie. *Lucret. 2. 1120.* Nam quaecumque vides hilarem grandescere ad auctum (corpora). *Id. ibid. 482.* Infinitus corporis auctus. Adde *eumd. 5. 1170. Liv. 29. 27.* Eaue vos (divi divaque) bene juvenis, bonis auctibus auxilia. *Cf. Fronto de fer. Als. (edente Iteum Mai) p. 208. ad fin.* Quid majores vestri, qui rempublicam et imperium Romanum magnis auctibus auerant? *Liv. 4. 2.* Maxime semper auctibus crescere. *Fellej. 2. 129.* Magni etiam terroris bellum Africum et quotidiano auctu majus — brevi sepultum est. *Seneca Ep. 38.* Quod (semen) quavis sit exiguum — vires suas explicat et ex minimo in maximos auctus diffunditur. *Plin. 2. Hist. nat. 19. 17. (81).* Bis permulatis spatiis in auctum diel. *Id. 4. ibid. 12. 24. (280).* Danubius immenso aquarum auctu, *Tac. 1. Hist. 8.* Tiberis auctus. *Id. 2. Ann. 33.* Auctu imperii adolevisse etiam privatas opes. — Et apud Poetas abstractum pro concreto. *Lucret. 6. 166.* caetera si quem Anclipid videas ferro procul arboris auctum. *h. e. hysam arborem adultam et grandem. Lucan. 9. 797.* distanti corporis auctum. *h. e. tumorem corporis ventoso inflati.*

II.) Figurete. *Fellej. 2. 40. 4.* Hujus viri fastigium tantis auctibus fortuna extulit. *Tac. 4. Hist. 28. At*

Civilium Immensis auctibus universa Germania extol-lebat. *Seren. Sarnnon. 81. 1062.* Vel quicumque tuo carperit lividus aucto. *h. e. tua ostilitate.*

AUCUPADUNDUS, *a*, um, adject. attente aucupans, captans. Occurrit translate tantum apud *Tertull. Anim. 39.* Spiritus nequam ab ipsa etiam naturalis Janus animas aucupabundos.

AUCUPALIS, *e*, adject. ad aucupium pertinens. *Paul. Diac. p. 21. 5. Mill.* A mltia perlicae aucupales.

AUCUPATIO, *ois*, *f*, 3. actus aucupandi. Item ipsa praeda aucupio pars. *Quintil. Declam. 13. 8.* Multa, quae libera fuerant, transeunt in jus occupantium, sicut venatio et aucupatio. *Al. leg. occupatio sed minus recte.*

AUCUPATIVUS, *a*, uni, adject. ad aucupium pertinens. Hinc

Aucupativa, *ae*, *f*, 1. absolute est ars ipsa aucupandi. Translate *Boeth. Aristot. Elench. Sophist. 1. 10. p. 742.* Qui glorie gratia, quae in divitiis est, sophisticata sunt; nam sophisticata est pecuniarum quaedam aucupativa ab apparente sapientia.

AUCUPATOR, *ois*, m. 3. qui aucupatur, aucups. Occurrit translate tantum et est captator. *Boeth. Aristot. Elench. Sophist. 1. 2. p. 734.* Est enim sophistica apprens sapientia, non existens autem; et sophista pecuniarum aucupator ab apparente sapientia, et non existente.

AUCUPATORIUS, *a*, um, adject. ad aucupium aptus, aucupio inserviens. *Plin. 16. Hist. nat. 36. 66. (160).* de calamis aquaticis. Cum anno permansit inundatio, praedant in aucupatorium quoque amplitudinem. *h. e. adeo crassescant, ut possint aucupio quoque inservire. Id. ibid. (172).* Aucupatoria arundo. *Marital. in lemmate epigr. 218. l. 14.* Calami aucupatorii.

AUCUPATUS, *a*, um. *F.* **AUCUPO**.

AUCUPATUS, *us*, m. 4. Idem quod aucupatio. *Capitolin. Anton. philos. 4.* Amavit pugilatum, luctamina et cursum et aucupatus.

AUCUPEX, *icis*, pro aucups, et

AUCUPIAMEN, *inis*, pro aucupium, sunt vocabula in Lexico expungenda; occurrunt enim tantummodo in *Not. Tir. p. 151.*

AUCUPIUM, *ii*, n. 2. (aucups) avium captatio (*It. uccellazione, uccellanda; Fr. chasse aux oiseaux, oisellerie; Hisp. oficio de cazar; Germ. das Aufstellen auf Vogel, das Vogelstellen oder der Vogelfang; Angl. bird-catching, fowling*).

1.) Proprie. ¶ 1. Abstracte est aucupandi actus vel exercitatio. *Cic. 2. Fin. 8. 23.* Piscatu, aucupio, venatione. *Id. Senec. 16. 56.* Aucupium atque venatio. *Id. 5. Fin. 11. 32.* Propagare vitam aucupio. ¶ 2. Abstractum pro concreto, est — a) Aucupandi instrumenta. *Propert. 4. 2. 34.* arundine sumptis Faunus plumoso sum deus aucupio. *Pallad. 13. R. 6. 2.* Tendere aucupium. *Id. 10. ibid. 12.* Parare aucupium noctum. — b) Item sumitur et pro ipsa praeda, quae aucupio capitur. *Catull. 114. 3.* Aucupia omne genus. *Cels. 2. 26.* Minkna in dabo si ex venatione, aucupio, piscibus, pomis etc. *Seneca Prov. 3.* In ventrem suum longinqui littoris pisces et peregrina aucupia congerit.

II.) Translate aucupium est actus vel ars aliquid attente captandi. *Paul. Mil. glor. 4. 1. 43.* Vident tu illam oculis venaturam facere atque aucupium auribus? *h. e. attente subaustulare aliorum sermones. Ter. Eun. 2. 2. 16.* Hoc novum est aucupium. *h. e. oova ratio parandi sibi alimenta et cetera adjumenta vitae. Cic. Orat. 58. 97.* Sic puerum animadvertetur delectationis aucupium et quadrandae orationis industria. *h. e. studium detectandi alios oratione elaborata. Adde eumd. ibid. 25. 84. Id. Caelin. 23. 65.* Aucupia verborum. *h. e. subtilium verborum captationes, quibus JCH in rebus definiendis uti solent. Catum. 1. R. R. praefat. 9.* Mercebarii saluatoris mendosissimum aucupium. *Id. 3. ibid. 2. 31.* Aucupium nomenclationis. *h. e. studium et inquisitum vocabulorum, quibus singulae res appellantur. Hinc Capell. 5. p. 165.* Nec indecore Virgilius vitandae humilitatis aucupio (*h. e. studio*) lychnos pro lucernis ait. scilicet 1. *En. 726.* dependent lychni laquearibus aureis.

AUCUPO, *as*, *avi*, *stum*, *arc* n. 1. (aucups). Est antiquissima verbi forma, quae Augusteo ayo lo desuetudinem abiit, teste ipso *Servio* ad *Virg. 1. G. 184.* Veteres populo, munero, aucupo, lucto dicebant; nos addita r littera pronunciamus. — Part. *Aucupa-*

tus sub fin. — Aucupo est aves capto: sed translate tantum occurrit pro attente observare, capere, studiosè quærere. — a) Absolute. *Plaut. Men.* 4. 1. 12. Huc concedamus, ex insidiis aucupo. *Id. Truc.* 5. 72. Lepide mecator aucupavi. *Aucupus* apud *Non. p.* 467. 19. *Merc.* Ego me extollo in abietem, alte ex tuto prospectans aucupo. — b) Cum Accus. rel. *Ennius* apud *Non. l. c.* Fructus verborum aures aucupant. *Plaut. Most.* 2. 2. 42. Circumspice dum, num quis est, sermonem nostrum qui aucupet. Cf. *Seneca Herc. Cel.* 483. Circumspice aegidum, ne quis arcana aucupet. *Pacuvius* apud *Non. l. c.* Dein omnes partes prospectum aucupo. *Aucupus* apud *eumd.* *ibid.* Num in consilio id reges Argivon aucupant, id quærent. *Titinius* apud *eumd.* *ibid.* Id ego aucupavi, plenas aures adfero. — c) Cum Accus. personæ. *Plaut. Mil. glor.* 4. 2. 5. Qui aucupet me quid agam. — d) Cum Relativo tantum. *Plaut. Asin.* 5. 2. 31. Aucupemus ex insidiis clauculum, quem rem gerant. — e) Passive. *Lactant.* 5. 22. Multa, quæ ad religionem pertinent, divulgata ac per rumorem vicissim aucupata discurrunt.

AUCUPOR, *ris*, *atus* sum, *ari*, dep. 1. idem quod aucupo, sed frequentioris usus apud Augustei ævi scriptores. V. AUCUPO sub init. — Part. *Aucupans* et *Aucupaturus* II. — Aucupor est aves capto (It. *uccellare*; Fr. *chasser aux oiseaux*; Hsp. *cazar páxaros*; Germ. *sich Vögel zu erhaschen suchen, vogelstellen*; Angl. *to go a fowling*).

I.) Proprie. — a) Stricto sensu. *Varro l. R. R.* 23. 5. Alio loco ut seras ac rolas silvam cæduam, alio ubi aucupere. *Cajus Dig.* 41. 1. 3. § 1. In alienum fundum venandi aucupandive gratia ingredi. Adde *ibid.* 47. 10. 13 § 7. — b) Latiori sensu. *Colum.* 3. *R. R.* 8. 8. Aucupari examina apum.

II.) Translate est captare, consecretari, quærere, observare. — a) Raro admodum absolute. *Plaut. Rud.* 4. 4. 49. Viden, scelestus ut aucupatur. — b) Sæpius cum Accus. *Cic. 6. Att.* 8. 2. Nos longis navibus tranquillitatem aucupaturi eramus. *Id. Orat.* 14. 59. Atqui — non ego utilitatem aliquam ad dicendum aucupans horum libros et nonnullos alios, sed delectationis causa — legere soleo. *Id. Orat.* 19. 63. Delectationem aliquam dicendo aucupari. *Id. Pis.* 24. 57. Inanem aucupari rumorem et omnes umbras etiam falsæ gloriæ consecretari. *Id. 3. Legg.* 16. 35. Aucupans omnes rumusculos populari ratione. *Id. Cluent.* 38. 105. Aucupari rumusculos Imperitorum hominum. *Id. 2. Orat.* 7. 30. errores hominum. *Id. 5. Fam.* 12. 6. gratiam alicujus assentatione quadam. *Id. Flocc.* 37. 92. alicujus imbecillitatem epistolis. *Id. Rosc. Am.* 3. 22. Observare occupationem alicujus et aucupari tempus. *Id. 1. Verr.* 3. 9. Omnia colligere et aucupari. *Id. 2. Fin.* 22. 71. opinionem. Cf. *eumd.* 2. *Orat.* 7. 30. *Id. Sext.* 56. 119. ex omni genere orationem, et omnes undique flosculos capere. *Id. 1. Herenn.* 13. 23. similitudinem quamdam ab aliis legibus. *Id. Cæcin.* 18. 52. verba inter se. *Id. 2. Orat.* 63. 253. Attendere et aucupari verba. *Id. ibid.* 14. 59. utilitatem aliquam ad dicendum. *Varro* apud *Non. p.* 325. 10. Vosque in theatro, qui voluptatem auribus huc aucupatum concurratistis domo, adeste. *Auct. B. Afr.* 58. Legiones cohortatus signo dato accessum hostium aucupabatur. *Id. 3.* Aucupari occasionem. *Ovid. Herod.* 13. 107. Aucupor in lecto incendens cælibe somnos. *Sueton. Aug.* 86. voces remouit. *Plin.* 33. *Hist. nat.* 2. 8. (32). Dum juvenalem famam apud principem popularium penis aucupatur. *Id. 1. ibid. præfat.* § 30. Aucupari sibi famam obtractatione alienæ scientiæ. *Flor.* 3. 13. 1. Studium populi ac favorem agrariis, frumentariis legibus aucupabatur. *Justin.* 29. 4. Aucupari absentiam alicujus. *Seneca Phædr.* 361. verba rumoris vagi. *Cod. Theod.* 7. 20. 11. popularem plausum alienis spoliationibus.

AUDACIA, æ, f. 1. (audeo) animi securitas, qua quis malum neque futurum timet, neque præsens horrescit (It. *ardire, ardimiento, audacia*; Fr. *audace, courage, hardiesse*; Hsp. *audacia, ardimiento*; Germ. *Kühnheit, Keckheit, Verwegenheit*; Angl. *boldness, courage, intrepidity, audacity*). ¶ 1. Interdum accipitur in bonam partem, et est fiducia vel animus ad omnia paratus. *Sall. Cat.* 52. 17. Majores nostri, P. C., neque consilli, neque audacie unquam eguere. *Id. ibid.* 52. 2. Quanta cujusque animo audacia naturæ aut moribus inest, tanta in bello patere solet. Adde *eumd.* *ibid.* 9. et *Jug.* 94. *Liv.* 1. 12. Et alia Romana acies audaciæ regis accensa fundit Sa-

binos. *Id.* 25. 38. Non enim frangere audaciam vestram, sed differre in majorem gloriam atque opportunitatem volui. Adde *eumd.* 2. 10. *Propert.* 2. 8. 9. Quod si deficient vires, audacia certe Laus erit: in magnis et voluisse, sat est. *Curt.* 8. 11. 11. Vir audaciæ promptæ conversus ad corporis custodes sequi se jubet. *Tac.* 4. *Hist.* 49. Unam in audacia spem salutis. *Id. Agric.* 11. Audacia in deprecandis periculis. Adde *Justin. præfat.*, et 2. 9., et 12. ad fin. ¶ 2. Sæpius in malam partem; et quidem — a) Audacia est temeritas, imprudentia, nimia licentia. *Cic. Deiot.* 8. 25. Vide quid licentiæ, Cæsar, nobis tua liberalitas det, vel potius audaciæ. *Plin.* 1. *Hist. nat. præfat.* § 4. Itaque cum ceteris in venerationem tui pateant omnia illa, nobis ad colendum te familiaris audacia sola superest. *Sueton. Gramm.* 19. in fin. Vitare obscuritatem Sallustii et audaciam in translationibus. — b) Item audacia est immanis temeritas, impudens petulantia: ut ait *Cic.* 1. *Off.* 19. 63. Animus paratus ad periculum si sua cupiditate, non utilitate communi impellitur, audaciæ potius nomen habet, non fortitudinis. Et 2. *Invent.* 54. 165. Audacia non contrarium (*fidentiæ*), sed appositum ac proprium, et tamen vitium. — Singulari num. *Plaut. Amph.* 1. 1. 215. Ne tu istic hodie malo tuo compositis membris adventisti, audaciæ columen, consutis doliis. Adde *eumd.* *Men.* 5. 1. 13. *Ter. Andr.* 1. 3. 21. Audire eorum est operæ pretium audaciam. *Id. Heaut.* 3. 2. 72. O hominis impudentem audaciam! *Id. Phorm.* 5. 7. 84. Affectum esse audacia. *Cic. 4. Verr.* 30. 74. Homo incredibili importunitate et audacia. *Id. Dom.* 55. 141. Incredibili armatus audacia. Adde *ibid.* 45. 116. et 55. 140. *Id. Flacc.* 15. 35. Audacia atque impudentia fretus. *Id. Cluent.* 65. 183. Audacia callida. *Id. 13. Phil.* 5. 10. immanis ad omne facinus. *Id. Cluent.* 65. 184. Abundare audaciæ. *Id. Cæcin.* 1. 2. Audaciæ cedere. *Id. 10. Phil.* 5. 11. Furentis hominis conatum atque audaciam comprimere. *Id. 13. ibid.* 13. 29. Contendere et frangere audaciam alicujus. Adde *Quintil.* 2. 16. 7. *Sall. Jug.* 14. Audacia intoleranda. *Liv.* 44. 4. pertinax. *Id.* 28. 22. vecors. *Ovid.* 3. *Trist.* 9. 17. Ingens. *Curt.* 6. 11. 2. Stolidâ audaciâ ferocem esse. *Id.* 8. 13. Temeritate atque audacia insignem esse. *Tac.* 1. *Ann.* 57. Audaciâ promptus. *Id. 3. Hist.* 66. Accingi in audaciam. — In plurali numero fere significat actiones audaces ac temerarias. V. *Caton.* apud *Paul. Diac.* p. 27. 6. *Müll. Cic.* 2. *Cat.* 5. 10. Non enim jam sunt mediocres hominum libidines, non inbumas audaciæ ac tolerantia. *Id. Sull.* 27. 70. Quantas audacias, quam incredibiles furores etc. *Id. 5. Verr.* 89. 208. Istorum audacias ac libidines rescere. *Cod. Vatican.* habet audaciam. *Id. 9. Att.* 7. 5. Libidines, audacias, sumptus sustinere. Adde *Tac.* 1. *Ann.* 74.

AUDACITER, adverb. Per synecopen ab *audaciter* factum est *audacter*, ejusdem omnino significationis, sed multo usitatius. — Comp. *Audacius* et Sup. *Audacissime* in fin. sub c et d. — *Audaciter* vel *audacter* est cum audacia, *fidenter*, *ardiose* (It. *audacemente, arditamente*; Fr. *audacieusement, hardiment*; Hsp. *atrevidamente, osadamente*; Germ. *aus Kühne, verwegen oder dreist*; *Weise*; Angl. *boldly, confidently, courageously*). Occurrit tum in bonam, tum in malam partem. — a) *Audaciter* pro *audacter* ex analogia, aureo quoque Latine lingue ævo usurpasse Scriptores, testatur *Quintil.* 1. 6. 17., qui præterea reprehendit quorundam molestissimum diligentie perversitatem, ut *audaciter* potius dicant, quam *audacter*, licet omnes oratores aliud sequantur. *Cic. Rosc. Am.* 36. 104. Multa scelerate, multa audaciter, multa improbe fecisti. Ita legit *Priscian.* 15. p. 1014. *Putsch.*, item *Gruter.*, Græci, et alii ex optim. Codicibus. Alii *audacter* reponunt. *Id. Fontej.* 1. 1. *Audaciter* aliquid dicere. *Id. Cat.* 6. 13. et *Sall.* apud *Priscian.* l. c. vivere. *Liv.* 22. 25. ferre de re aliqua. *Alii leg.* *audacter*. Adde *eumd.* 40. 55. *Seneca 3. Contror.* 20. dicere. *Id. Prov.* 4. spectare aliquid. — b) *Audaciter* est usitatius. *Plaut. Capt.* 3. 4. 93. *Audacter* aliquid dicere. *Id. Amph.* 2. 2. 207. juvare. *Id. Mil. glor.* 3. 2. 33. loqui. *Ter. Phorm.* *prol.* 11. laedere. *Id. Heaut.* 1. 1. 6. *Audacter* et familiariter monere aliquem. *Cic. Rosc. Am.* 11. 31. Libenter, audacter libereque dicere aliquid. *Id. 2. Fin.* 9. 28. *Audacter* defendere aliquid. *Id. 15. Fam.* 2. 6. deferre aliquid. *Id. 4. Acad. (pr. 2.)* 25. 81. respondere alicui. *Id. 4. Verr.* 54. 134. Callide,

audacter, impudenter facere aliquid. *Id. Brut.* 68. 241. Magis audacter, quam parate ad dicendum venire. *Lucr.* 2. 48. *Audacter* versari inter aliquos. *Cæs.* 4. *B. G.* 24. tela conjicere. *Id. 1. B. C.* 1. *Audacter* ac fortiter dicere. *Liv.* 9. 34. *Audacter* dictatorem creare. *Id. 44.* 4. committere aliquid. *Catull.* 55. 16. edere. *Ovid. Heroid.* 21. 195. blandiri. — c) Compar. *Plaut. Capt.* 2. 2. 98. Concedere filium suum alicui audacius. *Cic. Orat.* 60. 202. Poetæ transferunt verba tum crebrius, tum etiam audacius. *Id. ibid.* 8. 26. *Audacius* exultare. *Cæs.* 1. *B. G.* 15. subsistere. *Id. 1. ibid.* 18. Liberior atque audacius dicere. *Nepos Epam.* 9. *Audacius* instare hostibus. (*Quintil.* 9. 2. 42. imaginari. — d) Superl. *Ter. Phorm.* 3. 3. 28. *Audacissime* oneris quilibet impone. *Cæs.* 2. *B. G.* 10. *Audacissime* transire. *Id. 5. ibid.* 15. præsumere. *Auct. B. Afr.* 6. concurrere. *Liv.* 30. 30. ineludere omnia.

AUDACTER, V. AUDACITER.

AUDACULUS, n, um, deminut. ab *audax*; teste ipso *Paul. Diac.* p. 27. 7. *Müll.* *Audax* diminutivum facti *audaculus*. *Gell.* 5. 21. *Audaculus* reprehensor verborum. *Id.* 15. 3. *Rabula* *audaculus*. *Firmic. præfat.* *Audacula* nimis pollicitatio.

AUDAX, *avis*, adject. (audeo) — Comp. *Audacius* et Superl. *Audacissimus* 1. — *Audax* est confidens, audens, præstitus animo ad pericula etiam sponte obvianda parato (It. *audace, ardito, franco, animoso*; Fr. *audacieux, hardi*; Hsp. *audaz, atrevido*; Germ. *zum Hagen geneigt, bereit und entschlossen*; Angl. *bold, confident, resolute, audacious*). Occurrit tum in bonam, tum in malam partem. ¶ 1. De personis. — a) Absolute. — Primo quidem ac generaliter *audax* est fidens ac promptus ad aliquid faciendum cum imprudentia quoque ac periculo, quin tamen hoc vocabulum per se aliquid injuriæ habeat. *Plaut. Amph.* 1. 1. 1. Qui me alter est audacior homo, aut qui confidencior? *Id. ibid.* 2. 2. 207. Quæ non deliquit, deest audacem esse, confidenter pro se et proterve loqui. *Cic. Rosc. Am.* 1. 2. Quid ergo? *audacissimus* ego ex omnibus? *Nepos Dion.* 9. Adolescentes quosdam eligit cum *audacissimos*, tum viribus maximis. *Catull.* 50. 18. Nunc *audax* cave sis, præcesque nostras, Oramus, cave despicias, ocelle. *Horat.* 2. *Ep.* 1. 182. Sæpe etiam *audacem* fugat hoc terretque portum. *Tibull.* 4. 1. 98. Jam simul *audacis* venit certamina Martis. *Ovid.* 4. *Met.* 96. *Audacem* faciebat amor. *Id.* 13. *ibid.* 196. Mittor ad Iliacos auxiliorum orator ad arces. — Speciatim in familiaribus sermone a prisca inde temporibus usurpatum est hoc idem vocabulum ad injuriam in aliquem profereudam. *Ter. Andr.* 4. 4. 30. O hominem *audacem*. *Id. Eun.* 4. 4. 14. O scelestum atque *audacem* hominem. *Id. ibid.* 5. 4. 26. Rogitas, *audacissime*? Hinc *Cic.* 1. *Invent.* 3. 4. *Temerarii* atque *audaces* homines. *Id. 1. Fin.* 18. 61. *Petulantia*, *audaces*, *protervi*. *Id.* 2. ad *Q. fr.* 4. 1. *Homo* *petulans* et *audax*. *Id. Flacc.* 20. 48. *Homo* *audacissimus* pertimuit. Eodem teste 14. *Phil.* 3. 7. In consuetudine foemini *improbos* et *audaces* appellabant eos, qui ejiciebant vicinos, qui testamenta subdicebant, qui adulescentulos circumscirebant. *Nepos Lysand.* 1. *Fæliosus* *audax*que. *Horat.* 1. *Od.* 3. 25. *Audax* *lapeti* genus. *Id.* 2. *Sat.* 3. 165. *Ambitiosus* et *audax*. *Tibull.* 1. 10. 35. *Audax* *Cerberus*. — b) Addito, ad quod quis *audax* est. — Per Accus. et præp. ad. *Cic.* 2. *Cat.* 5. 9. *Paulo* ad facinus *audacior*. — Per Infinitum. *Horat.* 1. *Od.* 3. 25. *Audax* omnia perpeti. *Propert.* 4. 5. 13. *Audax* cantatæ leges *Impunire* *Luna*. Adde *Senec. Herc. Fur.* 547.; *Lucan.* 7. 246.; et *Sil.* 11. 1. 409. et 3. 321. — c) Addita qua re quis *audax* est. — Per Ablat. *Virg.* 5. *Æn.* 67. viribus *audax*. *Id.* 4. *G.* 565. *Audax* juvenis. *Sil.* 11. 44. 417. irâ. *Stat.* 19. *Theb.* 495. *audax* animis *Spartana* juvenis. *Al. leg.* animi. *Quintil.* 10. 1. 96. *Audax* verbis. — Per Genit., *Guerra* constructione. *Stat.* 3. *Silu.* 2. 64. et 5. *ibid.* 3. 135. *Audax* ingenii. *Claudian.* 11. *Hapt. Pros.* 4. *Audax* animi. ¶ 2. Occurrit et de inceptis, aut hominum conditionibus, aut de abstractis; et est — a) In hominum partem, animo plenus, pericula spernens. *Liv.* 35. 35. Consilium temerarium magis, quam *audax*. *Id.* 26. 38. Res *audacior*. *Virg.* 1. *G.* 40. Da *facilem* *cursum* atque *audacibus* *annæ* *corptis*. *Horat.* 2. *Ep.* 2. 51. *Audax* *paupertas*. *Id.* 4. *Od.* 2. 10. *Audaces* *ditthyrambi*. *Ovid. Heroid.* 11. 40. *manus*. *Id.* 8. *Met.* 223. *volatus*. *Plin.* 28. *Hist. nat.* 4. 7. (35). *Spes* *audacior*. *Quintil.* 10. 1. 104. *Audaces* *sententia*

Id. 8. 6. 11. hyperbole. *Id.* 10. 5. 4. Verba poetica libertate audaciora. *Stat.* 5. *Silv.* 3. 48. aeriam educere molem Cyclopium scopulos ultra atque audacia sava Pyramidum. *h. e.* audaci conata extracta. *Claudian.* 111. *Cons. Honor.* 56. Fregit Hyperboreas venis audacibus undas. — *b)* In maiori parte. *Ter. Andr.* 2. 3. 27. *Eun.* 4. 3. 2. et *Phorm.* 1. 3. 4. Audax facinus. *Sall. Cat.* 5. animus. *Virg.* 11. *Æn.* 812. factum. *Seneca Agamemn.* 13. Impium atque audax caput.

AUDENS, entis. *F.* AUDEO.

AUDENTER, adverb. (audéo). Comp. *Audentius*. — Est fidenter, intrepide, audacter (It. *arditamente*, francamente; Fr. *hardiment*, résolument; Hisp. *atrevidamente*, libremente; Germ. *auf Kühne*, verwegene Art und Weise; Angl. *boldly*, bravely). *Scævola Dig.* 28. 2. 29. § 14. Nisi (quod audenter licet) possis dicere, etc. *Ulp. ibid.* 5. 4. 1. § 5. Non audenter lameo ducitur. *Tac.* 13. *Ann.* 40. Audentius progredi. *Id.* 4. *ibid.* 63. Audentius onerare aliquem. *Id.* 2. *Hist.* 78. Audentius circumstistere. *Id.* *Dial.* de orat. 18. Agere aliquid fortius et audentius. Adde *Quintil.* 8. 3. 27.

AUDENTIA, æ, f. i. (audéo) animi fidentia, audacia (It. *ardire*, animosità; Fr. *hardiesse*, courage, résolution; Hisp. *atrevidamiento*, animo, ardimiento; Germ. *die Bereitwilligkeit zum Wogen*, Herzhaftigkeit, Kühnheit; Angl. *boldness*, confidence, spirit). *Nonius p.* 431. *b.* *Merc.* recte docet, audentiam in bonam partem sumi et esse fortitudinis: audaciam plerumque in malam accipi et esse temeritatis. Occurrit apud Scriptores argenteis ætatis tantummodo. *Tac.* 15. *Ann.* 53. Tribuni et centuriones, ut quisque audentia habuisset, accurrerent. *Id.* *Germ.* 34. Nec defuit audentia Druso Germanico, sed obstiit Oceanus. Adde *eumd.* *ibid.* 21. Et figurat *Plin.* 8. *Ep.* 4. Si datur Homero et mollia verba et Græca ad lenitatem versus contrahere, extendere, inbellere; cur tibi similis audentia negatur?

AUDEO, es, ausi, sed sæpius ausus sum, ausum, ere, 2. Olim habuit in præterito ausi. *Cato* apud *Priscian.* 9. p. 868. *Putsch.* Non ausi recusare. — Hinc *ausim*, is, it (quod ex *ausurim* per synecopen esse videtur) frequenter usurpatur. Et sane *ausim* occurrit apud *Plaut.* *Poen.* 5. 6. 21.; *Ter. Eun.* 5. 2. 45. et 65.; *Cic. Brut.* 5. 18. (ubi tamen nonnulli Codd. MSS. legunt: *Non ausus sim. Cf. Ter. Andr.* 1. 2. 32.); *Lucret.* 2. 178. et 5. 197.; *Liv. Proem.*; *Virg.* 3. *Ecl.* 32. et 2. *G.* 89.; *Tibull.* 4. 1. 193.; *Propert.* 2. 5. 24. et 2. 19. 21.; *Ovid.* 2. *Amor.* 4. 1.; *Quintil.* 6. 3. 11. et 4. 2. 28.; *Plin.* 4. *Ep.* 4. *ut fin.*; *Tac. Agric.* 47. *Ausis* occurrit in *Socio* apud *Non.* 4. 62. *Merc.*; *Lucret.* 2. 981. et 4. 511.; et *Paul. Diac.* p. 27. 5. *Nüll.* *Ausit* occurrit apud *Plaut.* *Bacch.* 4. 4. 47.; *Caecil.* 61. 65. et 68. 28.; *Liv.* 5. 3. *ad fin.*; et *Ovid.* 6. *Met.* 465. *Ausint* occurrit apud *Stat.* 11. *Theb.* 126. — Ipsam vero *ausurim* usurpatum legitur ab Auctore eujusdam carminis de *Passione Domini* (quod quidam *Lactantio* tribuunt) v. 68. Efficient ne spe captatus inani Mobilis occidit Fortuna fide rebus Ausuris, aut vitæ sperare fugacibus annis. *Cellarius* tamen edidit ausis. — Part. *Audens* in fin.; *Ausus*, *Ausus* et *Audentis* sub a. — Ratione habita etym. *audéo* conjungi potest cum *aveo* et *audis*; significat enim maxima cupiditate aliquid conari, Audentem esse ad aliquid faciendum (It. *ardire*, *arrischarsi*, *imprendere con coraggio e risolutezza*; Fr. *oser*, *entreprendre*, *teuter avec hardiesse* et *courage*; Hisp. *osar*, *atreverse*, *abalanzarse*; Germ. *wagen, sich unterfangen, mit Kühnheit und Entschlossenheit unternehmen*; Angl. *to dare*, *adventure*, *attempt*, *endeavour*). Usurpatur — a) Cum *Aceus*, rei. *Ennius* apud *Cic.* 6. *Att.* 2. 8. Ausus es hoc ex ore tuo. *hic tamen* videtur verbum aliquod subaudiendum: *Forcellinus* autem putat audere aliquid idem esse atque aggredi, tentare, conari facere: eique videtur ellipsis esse, ut subintelligendum sit *facere*, aut *aggredi*, aut aliquid simile. *Ter. Eun.* 5. 4. 37. Quâ audacia tantum facinus audet? *Cæs.* 2. *D. G.* 8. Quotidie — quid nostri auderent, sollicitationibus periclitabatur. *Liv.* 3. 2. Desperatio audere ultima et experiri cogit. *Id.* 26. 40. Exules obtrahit, capitata ausi plerique. *Id.* 23. 14. Capitalem fraudem ausi. *Virg.* 3. *Ecl.* 16. Quid domini feriant, audet cum talia fures? *Id.* 12. *Æn.* 814. pro vita noxia. *Ovid.* 1. *Met.* 199. Confremere omnes studiisque ardentibus ausum Tolia deposcunt. *Id.* 13.

ibid. 244. eadem. *Id.* 3. *Trist.* 9. 15. multa ostenda manu. *Sil.* 1. 6. 269. magna. *Fellej.* 2. 47. 1. Quantas (res) audere vit hominis, perficere pæne nullius nisi foret. *Quintil.* 1. 5. 32. Audentes plus quam possunt. *Id.* 7. 4. 22. aliquid novi sceleris. *Id.* 2. 4. 6. Andet hac actas plura et inveniat et inventis gaudet. *hic* transferitur ad orationem et scriptiorem: quemadmodum et 2. 4. 14. Audere aliquid licentius et lætius. *Id.* 3. 8. 45. rem sceleratissimam. *Tac.* 3. *Hist.* 76. Machinas etiam, insolitum sibi, ausi. *h. e.* aggressi machinis oppugnationis uti. *Id.* 4. *ibid.* 15. Multa hostilia ausus. *Id.* 2. *Ann.* 12. Ausuros hostes castrorum oppugnationem. *Id.* 12. *ibid.* 28. Obvius hostis et aciem ausus. *Id.* *ibid.* 55. vim aliqui et in aliquem. *Id.* 2. *ibid.* 40. penam alicujus. *Id.* *ibid.* 62. ultionem. *Id.* 1. *Hist.* 55. Nihil ultra fremitum et minas ausum legiones. *Justin.* 5. 9. Audendum aliquid pro patria etiam cum periculo ratus. — Hinc passive, et passiva itidem significatione ipsa participia *ausus* et *audendus*. *Liv.* 39. 8. Multa dolo, plerumque per vim audebantur. *Id.* 23. 9. Audentur infanda, si non perniciem nobis cum scelere afferunt. *Id.* 35. 35. Agenda res est audendaque. *Vellej.* 2. 56. *sub fin.* Antonius omnibus audendis paratissimus. *Sueton. Domit.* 14. Ne bano quidem exemplo audendum esse patroni necem. *Tac.* 3. *Ann.* 67. Defensionem sui deseruit, ausis ad Cæsarem codicillis, quibus invidiam et preces miscebat. *Apul. Florid.* 7. Multa sublimia facinora vel belli ausa vel domi provisa. — *b)* Sæpius, immo de more, cum infinito. *Ennius* 7. *Ann.* 6. Nos ausi resorare (fores). *Cato* apud *Priscian.* 9. p. 868. *Putsch.* Non ausi recusare. *Plaut. Men.* 1. 2. 40. Equid aude de tuo istuc addere. *Quidam* putant hoc loco audere esse pro velle. Adde *eumd.* *ibid.* 4. 3. 23. *Id.* *Truc.* 4. 3. 44. Lapidem soni; commovere me miser non audeo. *Quidam* putant hoc loco audere esse pro posse. *Ter. Andr.* 3. 2. 25. Itaque hercle nil jam multare audeo. Adde *eumd.* *ibid.* 3. 5. 7. *Heaut.* 5. 1. 80. et *Phorm.* 5. 1. 31. *Cic. pro lege Manil.* 9. 25. Mithridates tantum victus efflicere potuit, quantum incolumis nunquam est ausus optare. Adde *eumd.* *ibid.* 5. 12. *Id.* *Lig.* 3. 8. Vide, quæso, Tubero, ut qui de meo facto non dubitem dicere, de Ligarii non audeam confiteri. Adde *eumd.* 3. *Fin.* 28. 84. *Brut.* 5. 18. et alibi sæpe. *Brutus* ad *Cic.* 1. *ad Brut.* 16. 1. Verba tua recognosce, et aude negare, scriventis istas esse preces. *Lucret.* 1. 68. Primum Grajus homo mortales tollere contra Est oculos ausus primusque obsistere contra. Adde *eumd.* 2. 1030. Et cum passivo de rebus humanis *Id.* 6. 1070. Vitigini lætices in aqual fontibus audent Miseri, cum plex neque et gravis et leve olivum. *h. e.* possunt. *Sall. Cat.* 6. Qui pulsi loco cedere ausi erant. *Liv.* 9. 17. Nihil aliud quam bene ausus vana contemnere. *Id.* *Proem.* Nec si scilicet, dicere ausim. *Caecil.* 81. 6. quem tu præponere nobis Audes. *Horat.* 2. *Ep.* 2. 148. Quod quæso plura parasti, Tanto plura petis, nulline tæterius audes. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 1. 1. (3). Furor est, mensuram ejus (mundi) animo quondam agillasse atque prodere ausos. *Quintil.* 1. 5. 9. Quod eodem nomine appellare non audeat. — c) Seniel occurrit præcedente particula negativa et subsequente quin cum Coniunctivo. *Plaut. Asin.* 1. 1. 11. Ma me obstinate aggressus, ut non audeam proferro, percuatent qui promam omnia. — d) Occurrit etiam sine addito, et significat magno animo esse ad rem aliquam, tentare, conari, periclitari. — Absolute; Ita tantum, ut aliquid subintelligatur. *Cic.* 3. *Orat.* 25. 94. Hos vero novos magistros nihil intelligebam posse docere, nisi ut auderent. *Sall. fragm. Hist.* 4. 12. Gerl. Audendo et fallendo et bella ex bellis serendo magni facti (Romani). *Liv.* 21. 40. Ne nunc illi, quia audent, sed quia necesse est, pugnaturi sunt. *Virg.* 9. *Æn.* 320. Euryale, audendum dextra. *Id.* 12. *ibid.* 159. Auctor ega audendi. *Horat.* 2. *Ep.* 1. 168. Nam spirat, tragicum satis et felicitate audeat. *Quintil.* 1. 5. 72. Audendum tamen. Adde *eumd.* 8. 3. 35. et 12. 6. 3. *Tac.* 4. *Hist.* 49. Sed duo itinera audendi, seu malit etc. — Interdum aliquid jungitur per præpositiones vel adverbia. *Nepos Militad.* 4. Id si factum esset, et civibus animum accessurum —, et hostes eadem re fore tardiores, si animadverterent, audere adversus se tam exiguis copiis. *Forcellinus* cum veteribus edidit. legebat *auderi tam exiguis copiis dimittere*; sed *dimittere* esse glossam ostendit *Motz*, *Jahrb. für Philol. und Pädag.* T. 46. p. 60. *Virg.* 2. *Æn.* 349. Quos ubi confertos audere in prælia vidi, lucipio

super his. *Tac.* 2. *Hist.* 25. Modica silva adhærebat, unde rursus ausi, promptissimos interficere. *Id.* 5. *ibid.* 11. Iudei sub ipsis struxere aciem, rebus secundis longius ausuri, et, si pellerentur, parato perfugio. *Id.* 4. *Ann.* 59. Velle id populum Romi; cupere exercitus, neque ausurum contra Sejanum, qui nunc — insultet. *Id.* 2. *Hist.* 71. Pedanius Costa omittitur, ingratus principi, ut adversus Neronem ausus, et Virgilii extimator. — Hinc Part. præes.

Audentis, entis, adjectivorum quoque more usurpatur, unde Comp. *Audentior* et Sup. *Audentissimus*. Fere in bonam partem accipitur. *Virg.* 4. *Æn.* 284. Audentes fortuna juvat. *Ovid.* 10. *Met.* 586. Audentes deus ipse juvat. Adde *eumd.* 1. *Art am.* 608. et 2. *Fast.* 780. *Virg.* 6. *Æn.* 95. Tu ne cede malis, sed contra audentior ito. *Tac.* 14. *Ann.* 58. Nil gravius audent quam ignavo patendum esse. *Id.* *Agric.* 33. Audentissimus quisque miles. *Gell.* 7. 2. Hannibal ille audentissimus atque fortissimus. — Et figurat. *Val. Flacc.* 4. 284. Spes audentior. *Quintil.* 12. 10. 23. *Æschines* latior et audentior et excelsior. *Tac. Dial. de orat.* 14. Oratio facta et audentior, poterat, quam oratorum similior. *Id.* 2. *Hist.* 2. Syriam audentioribus spaliis petere. — In malam partem. *Pacat. Paneg. Theodos.* 35. Tanto ceteris satellitibus audentior, quanto etc.

Ausum, i. Vide suo loco.

AUDIIBILIS, e, adject. qui audiri potest. *Boeth.* *Arist. Top.* 1. 13. p. 870. Similiter et candidum in corpore quidem color, in voce autem bene audibile. Adde *Theod. Priscian.* p. 316. ed. *A. Manul.* Et *Priscian.* 4. p. 632. *Putsch.* Quæ vere (nomina denominativa) a verbis secundæ vel tertiæ vel quartæ conjugationis nascuntur, si habeant antepenultimam i, tam quoque corripunt, ut doceo *docibilis*, utilis *utilibilis*, sentio *sensibilis*, audio *audibilis*. At *Quicherat* alique antepenultimam in Lexico suo producant.

AUDIENS, entis. *F.* AUDIO.

AUDIENTIA, æ, f. i. audiendi actus, attentio in audiendo. § 1. Generalim. *Audientiam* facere est: silentium audiendi causa indicere, silentium auditorum et attentionem conciliare. *Plaut. Pæn.* prol. 11. Exurge, præco, hac populo audientiam. *h. e.* fac, o, populus, audire possit. *Cic.* 4. *Horat.* 55. 65. In præco fidebat audientiam. *Liv.* 43. 16. Audientiam facere præconem iussit. *Cic. Divinat.* in *Verr.* 13. 42. Audientiam orationi nec impolititas illius factura est. *Id.* *Senect.* 9. 28. Facit persæpe ipsa subi audientiam disertæ senis compta et munda oratio. *Id.* 2. *Orat.* 80. 325. Audientia fit aliquid. *Apul.* 3. *Met.* 14. Audientiam tribuere alicui. § 2. Specialim accipitur pro auditione et cognitione causarum, quæ sit ab habente jurisdictionem. *Cod.* 7. 23. 1. Ad primam legum audientiam venire. Et 2. 13. 1. Inter litigatores audientiam tuam impetiri debetis. Et 3. 13. 2. Præbere audientiam deceptorum negotiorum. Adde *tit.* 4. *lib.* 1., qui est *De episcopali audientia*, hoc est de iis, de quibus cognoscere ad episcopos pertinet. *Imp. Arcad. et Honor. Cod. Theod.* (edente *Fenclio*) 1. 5. 13. Ad audientiam viri illustis civitatis sacri ararii ferro ubratu dirigatur. *Auct. Declam.* cui *Titulus*: *Tribunus Marianus* 9. Au enim erat ad audientiam admittendus? § 3. Sentitur etiam pro quacunque auditione. *Arab.* 3. 29. Jaues, quæ in carcellis antepositis precibus, et vixis vobis pander deorum ad audientiam creditis. *Id.* 6. 4. Ita quoque convenit audientiam dominum nulli esse elusam singule. Adde *eumd.* 5. 29. *Id.* 1. 29. Utam daretur, in unius speciem conationis toto urbe contranto, oratione hac uti et in humani generis audientia collocari. *Forcellinus* videbatur hoc loco audientia ad ipsam auditorum coronam transferri. § 4. Sic dicitur ipse audiendi facultas. *Prudent.* 10. *apud* *et ap.* 954. Suis fruentiam reddere audientiam. § 5. Denique, quo modo dicto *audientem* esse alicui est et obtemperare, dicto *audientia* est obedienda. *Fulg.* *Ital.* edente *Mai.* 1. *Rep.* 13. 22. Quia dicto audientia melior est quam sacrificium, et audientia mandatorum quam adeps.

AUDIO, is, tvi vel ti, itum, ire, a. 4. In Præterito et audiri habet et audit, ut dictum est: sic in aliis temporibus ab eo nascentibus modo e retinet, modo abijcit. Quamquam *audiebam*, *audirissen*, *audierim*, *audieris*, *audieris* magis apud veteres in usu fuerunt, ut monet *Quintil.* 1. 6. 17. et eam secutus *Dioned.* 1. p. 349. *Putsch.* Hinc *auditi* pro *auditi*

apud *Propert.* 4. 9. 39. Quis facta Herculeæ non audit fortia clava? — Futurum *audio* pro *audiam* dixit *Ennius* apud *Non.* p. 506. 1. *Merc.* Et audibis pro *audies* dixerunt *Id. Ennius* apud *Non.* l. c.; *Plaut. Capt.* 3. 4. 86. et *Pæn.* 1. 2. 97.; *Cæcilius Statius* apud *Gell.* 7. 17. in fin. et apud *Non.* l. c. V. *Struve, Ueber die latein. Declinat. und Conjug.* p. 152. — *Audiant* pro *audiebant* occurrit apud *Catull.* 84. 8. *Audiant* eadem hæc leniter et leviter. *Audibat* pro *audiebat* apud *Ovid. Heroid.* 14. 36. Et tamen audibam, quodque verebatur, erat. — Part. *Audiens* sub *B.* 1. et in fine; *Auditus* sub *A.* 1. b. et in fine; *Auditurus* sub *B.* 3.; *Audiendus* sub *B.* 1. — Ratione habita etym. vox conjungenda est cum *auris*, Græce *αὐρῆς*, et in dialecto Lacedæmonia *αὐρῆς*; quod et ipse *Parro* 6. *L. L.* 83. *Müll.* docet: Latini enim, præcipue antiqui, sæpe *r* in *d*, et *d* in *r* verterunt, ut in *arfuisse* pro *adfuisse*, *arbitr* pro *adbitr* etc. *F. AD* et *AR.* Alii nimis recte deducunt ab *αὐδῆν* vox, quam vocem effingunt ab *αὐω* clamo, unde ipsi et *αὐδω* et *αὐδῶ* sibi fingunt. — *Audire* est auribus sentio, percipio (*It. udire, ascoltare; Fr. ouïr, écouter; Hisp. oír, escuchar; Germ. hören; Angl. to hear, hearken*).

A) Generatim. ¶ 1. Stricto sensu *audio* est auribus scntio, percipio: et occurrit — *a*) Absolute. — *Audire* est vim seu facultatem audiendi habere. *Cato R.* 15. 7. Auribus si parum audies, terito cum vino brassicam, succum exprimito, in aurem intro tepidum instillato: cito te intelliges plus audire. *Cic. 6. de republ.* 18. 19. Ea gens, quæ illum locum accollit, propter magnitudinem sonitus sensu audiendi caret. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 79. 89. (193). Pisces quidem auditus nec membra habent nec foramina; audire tamen eos palam est. *Id. ibid.* 89. 88. (191). Liquidius audire. *Id. ibid.* 70. 89. (193). Clarissime audire. — Item est aures præbere alicui. *Ennius* apud *Non.* p. 506. 1. More antiquo *audio* atque aures tibi contra dabo. *Vetus Poeta* apud *Farron.* 6. *L. L.* 83. p. 107. *Müll.* *Audire*, ausculto. *Ter. Phorm.* 3. 21. *Phædr.* Dorin, audi, obsecro. *DOR.* Non audio. *Phædr.* Parumper. *Id. ibid.* 1. 3. 7. Non potius essem: fuisset tum illis mihi ægre aliquot dies: at non quotidiana cura hæc angeret animum. *Phædr.* *Audire*. Hic est quædam ironia, ut *Donat.* monet. Hinc *audisne vel audin?*, *audi, audite* etc. frequentissime occurrunt. *Plaut. Epid.* 3. 3. 19. Atque audin? *Ter. Heaut.* 2. 3. 2. Mulier tibi adest, audin Clinia? Adde *eumd.* *Andr.* 5. 2. 24. *Id. Adiph.* 2. 1. 30. Audi, si vis, nunc jam. *Id. Hecyr.* 3. 7. 60. Philippe ades, audi paucis. *Id. Eun.* 5. 8. 37. Prius audite paucis. *Liv.* 1. 32. Audi, Jupiter, inquit, audite, fines —, audiat fas. — Interdum per ellipsin omittitur *id*, de quo sermo est, quodque facile subauditur. *Ter. Andr.* 1. 4. 1. Audivi. Archylis, jam dudum, Lesbiam adduci jubes. *Id. ibid.* 3. 2. 31. Audivi et credo. *Id. Eun.* 3. 1. 32. Plus milies audivi. *Cic. 1. Att.* 1. 25. In quo, ut audio, magnum odium Pompeii suscepisti. *Liv.* 45. 22. Ut audimus. — *b*) *Adalto*, quod auditur. — Per Accusativum rei: *Ennius* apud *Non.* p. 506. 1. *Merc.* a. Quo nunc me ducis? b. Ubi molarum strepitum audis maximum. *Plaut. Pæn.* 1. 2. 97. Jam numquam audibis verba tot tam suavia. *Ter. Andr.* 1. 5. 5. Miseram me, quod verbum audio? *Titus* apud *Macro.* 2. *Saturn.* 12. Ubi reddit (*iudez*), ait se omnia audivisse, tabulas poscit. *Cic. 2. Orat.* 70. 285. Potest etiam fieri, inquit, ut omnia, quod te audisse dicis, numquam audieris. *Id. 9. Att.* 3. 2. Ille confidebat, et eo magis, quod audita naviculariis hominis liberalitas esset. *Lucr.* 2. 580. neque noctem aurora secuta est, quæ non audierit mistos mugitibus ægris Ploratus. *Cæs.* 4. *B. G.* 5. Est autem hoc Gallicæ consuetudinis, ut — quod quisque eorum de quoque re audierit aut cognoverit, querent. *Id. 3. ibid.* 27. Hæc audita pugna, maxima pars Aquitane sesc Crasso dedit. *Liv.* 42. 52. Auditis hostium copiis, respicerent suum ipsi exercitum. *Ovid. Heroid.* 4. 106. Et tenuis tellus audit utrumque mare. — Adjecto et alio Accusativo appositionis. *Cic. 9. Fam.* 10. 11. Te enim, ut spero, propediem censorum audierimus. *Liv.* 6. 2. Tantum Camillus auditus imperator terroris intulerat. — Per Accusativum personæ, quam, vel cuius vocem auditu percipimus. *Ter. Eun.* 5. 8. 30. Quem ego hic audio? *Id. Phorm.* 2. 3. 84. Egon tuam expetam amicitiam? aut te visum aut auditum velim? *Quintil.* 11. 3. 7. Quid si ipsum audissetis? — Per Accusat. cum Infinito. *Plaut. Epid.* 2. 2. 64. Post ubi illas audivi loqui. *Ter. A-*

delph. 2. 2. 2. Quid istuc est, quod te audio nescio quid concertasse. *Id. ibid.* 4. 2. 19. Laudarie te audit libenter. *Cic. Mur.* 28. 58. Sæpe hoc majores antu dicere solvunt. *Id. Pis.* 28. 68. Audisti profecto dici, philosophos Epitruos omnes res — voluptate metiri. Adde *ibid.* 8. 69. *Liv.* 28. 26. Cum ex obviis auditum, postero die omnem exercitum — proficisci. *Horat.* 1. *Od.* 2. 21. Audiet cives acuisse ferrum. *Petr.* *Satyr.* 104. extr. *Audire*, non libere cuiquam in nave neque unguis, neque capillos deponere. *Hinc* apud *Historicos absolute occurrit auditu*, h. e. re audita, vel postquam auditum est. *Sall.* apud *Priscian.* 18. p. 1130. *Putsch.* *Audire*, Q. Marcium in Ciliciam tendere. *Liv.* 28. 7. *Audire*, Machanidam territum refugisse Lacedæmonem. *Tac.* 4. *Ann.* 7. *Audire*, venisse nuntium. *Et Passive cum Nominativo et Infinito*; ut apud *Cic.* 5. *Att.* 18. 1. Bibulus nondum audiebatur esse in Syria. *Tac.* 4. *Ann.* 23. Missis levibus copiis, quæ ex longinquo in majus audiebantur. — Per Accusativum cum Participio. *Cic. 2. Fin.* 28. 90. Idque Socratem — audio dicentem. *Nepos Att.* 17. Quomodo ipsum vere gloriantem audierim in funere matris suæ (*Atticum*) — se numquam etc. *Id. Timol.* 4. Ut neque eum querentem quisquam audierit. *Catull.* 9. 6. audiamque Hiberum Narrantem loca, facta, nationes. *Liv.* 45. 25. Nec ob id quemquam fulminis ictum audimus. — Per periphrasin, eleganter huic verbo subjecta particula cum *aut dum*. *Cic. Dom.* 35. 93. Quis unquam audivit, cum ego de me nisi coactus ac necessario dicerem? *Sueton. Domit.* 4. *Audire* est certe, dum ex eo querit. — Per Ablat. et præp. *de*, ita ut *audire de aliquo* vel *de re aliqua* sit sermonem de aliquo vel de re aliqua audire. *Ter. A-* *delph.* 3. 4. 25. Videlicet de psalteria hac audivit. *Cic. 3. Ferr.* 20. 53. De quo (*Aspendio*) sæpe audistis *id*, quod est Græcis hominibus in proverbio etc. *Id. Senect.* 23. 83. Neque eos solum convenire aveau, quos ipse cognovi, sed illos etiam de quibus audivi. *Id. 4. Acad.* (2. pr.) 2. 4. Delectabatur mirifice lectione librorum, de quibus audiebat. *Id. 7. Att.* 21. 1. De malis nostris tu prius audis, quam nos. *Nepos Eumen.* 9. 5. Credit de suo adventu esse auditum. — Contra *audire in aliquem* est turpia, inhonesta, indecora etc. de aliquo audire. *Cic. 2. Orat.* 70. 285. Cum læsisset testis Silus Pisonem, quod se in eum audisse dixerat. *h. e.* se audisse de crimine in eum illato. Dixerat enim Silus, se audisse, qui affirmarent, Pisonem revera crimen illud admisisse, de quo accusabatur. Itaque elegans ellipsis in bis inesse *Forcellini* videbatur. — *c*) *Addita persona*, a qua sive a cuius ore aliquid auditur. — Per Ablat. et præp. *ab*, quoties significare volumus, unde aliquid basimus. *Cic. Senect.* 13. 43. Sæpe audivi a maioribus natu, qui se porro pueros a senibus audisse dicebant, mirari solitum C. Fabricium, quod — audisset a Thessalo Cineas esse quemdam Athenis etc. *Nepos Themist.* 7. A quibus cum audisset, non multum superesse munitiois etc. *Sueton. Claud.* 15. Illud quoque a maioribus natu audiebant etc. — Per Ablat. et præp. *de*, quum significare volumus, a quo audivimus ea, quæ tanquam nostra proferimus. *Cic. 3. Orat.* 33. 133. Equidem sæpe hoc audivi de patre et de socio meo. *Id. 3. Off.* 19. 77. Fimbriam consularem audiebam de patre nostro puer judicem — fuisse. *Id. Brut.* 26. 100. Audivi ista de maioribus natu. — Per Ablat. et præp. *ex*, quum significare volumus personam, ex cuius ore aliquid audivimus. *Ter. Andr.* 2. 1. 2. Apud forum modo e Davo audivi. *Id. 1. Off.* 30. 109. Audivi ex maioribus natu hoc idem fuisse in P. Scipione Nasica. *Id. 2. Orat.* 33. 134. Ex eo audivi, cum diceret, sibi certum esse, etc. *Id. 5. Att.* 17. Tamen etsi hoc te ex aliis audire malo. Adde *Liv.* 28. 26. *Quintil.* 1. 2. 7. Nos docuimus, ex nobis audierunt. — Per Adverbia *inde, unde*, etc. *Cic. 2. Orat.* 70. 285. Potest fieri, inquit, Sile, ut is, unde te audisse dicis, iratus diceret. ¶ 2. Interdum *audire* ponitur etiam pro videre, oculis percipere; quam sensum, ut ita dicam, mutationem in nonnullis commode locum habere potest. *Cic. 3. Fam.* 11. 1. Tamen eadem filia letiora fecerunt mihi tuæ litteræ, non solum quia planius loquebantur et uberius quam vulgi sermo, sed etiam quia magis videbat tibi gratulari, cum de te ex te ipso audiebam. *Cælius* apud *Cic.* 8. *Fam.* 11. 4. Denique malo in hanc partem errare, ut, quæ non desideres, audias, quam quidquam, quod opus, prætermittatur (*in commentario rerum urbanarum*). *Virg.* 2. *Æn.* 705. et jam per mœnia clarior ignis au-

ditur. *Cic. 3. ad Q. fr.* 1. 4. § 1. Rescripsi epistolæ maximæ: audi nunc de minuscule. *Id. 9. Att.* 10. Audi igitur ad omnes (*epistolas*). V. *AUDITOR*. ¶ 3. Hinc ponitur et pro subintelligi, subaudiri. *Quintil.* 8. 6. 24. Ut Vulcanum pro igne vulgo audimus. *Id. 9. 3. 58.* Cum subtratum verbum aliquid satis ex ceteris intelligitur, ut *Cælius* in Antonium: *Stupere gaudio Græcus*. Simul enim auditur *cæpit*. *Id. 8. 5. 12.* *Eras dignus, ut haberes integram manum*. Sic enim auditur, ut depugnaret. V. *SUBAUDIO*. ¶ 4. Hinc etiam, et quidem sæpe, bene, male, minus commode audire est bonam vel malam existimationem habere, laudari vel vituperari, quemadmodum apud Græcos *καλῶς, ἢ κακῶς ἀκούειν*. Bene et male audire simul junxit *Cic. 6. Att.* 1. 2. Hæc nonnulli amici Appii ridicule interpretantur, qui me idcirco putant bene audire velle, ut ille male audiat. — Bene audire occurrit apud *Ter. Phorm.* *prol.* 21. Benedicis si certasset, audisset bene. *Cic. 1. Legg.* 19. 50. Innocentes ergo et verecundi sunt, ut bene audiant et rumorem bonum colligant. *Id. 3. Fin.* 17. 57. Esse hominis ingenui et liberaliter educati, velle bene audire a parentibus, a propinquis, a bonis etiam viris. — Male audire occurrit apud *Ter. Hec.* 4. 2. 24. Sine me, obsecro, hoc effugere vulgus, quod male audit, mulierum. Adde *eumd.* *Phorm.* 2. 3. 12. Et fasset Cicero in ambiguo ludens 5. *Tusc.* 40. 116. Erat surdaster M. Crassus; sed aliud molestius, quod male audire, etiam si, ut mihi videbatur, injuria. Adde *Nep. Dion.* 7. 3.; et *Quintil.* 12. 10. 13. — Minus commode audire dixit *Cic. 5. Ferr.* 58. 134. Quod illorum culpa se minus commode audire arbitrantur. — Denique male audire in aliqua muliere est turpem consuetudinem cum eadem habere apud *Macro.* 2. *Saturn.* 2. Cf. *Quintil. Declam.* 377. ¶ 5. Interdum audire est dici, appellari, perhiberi; ea ratione, qua Græci *ἀνέειν* vel *ἀνέειν* pro λέγει usurpant. *Horat.* 1. *Ep.* 7. 38. Sæpe verecundum laudasti rexque paterque Audisti coram. *Id. ibid.* 16. 17. Tu recte vivis, si curas esse quod audis. Et cum Vocat. *Id. 2. Sat.* 6. 20. Matutine pater, seu Jane libentius audis. Et cum Infinito. *Catull.* 68. 111. Quod quondam cæsis montis fodisse medullis Audit falsipareus Amphitryoniades.

B) Speciatim. ¶ 1. Audire dicuntur tum qui in concione adsunt dum orator causam agit, vel testimonia, litteræ aliaque ejusmodi publice leguntur; tum præcipue iudices, qui de causa cognoscunt. — *a*) De iis, quæ in concione publice recitantur. *Cic. 3. Ferr.* 5. 14. Audietur a populo Rom. vir primarius, eques Rom., L. Flavius. *Id. 6. ibid.* 24. 53. Ca. Lentulus Marcellinus dissuasit, sicut ipsum dicere audistis. *Id. Divinat.* in *Ferr.* 12. 39. Perficiendum est, si quid agere aut proficere vis, ut homines te non solum audiant, verum etiam libenter studioseque audiant. *Id. Cluent.* 23. 63. Etsi a vobis sic audior, ut numquam benignius neque attentius quemquam auditum putem. *Id. 2. ad Q. fr.* 1. 1. Egit (*Lupus*) causam agri Campani satis accurate. Auditis est magno silentio. *Liv.* 10. 45. Litteræ consulum ingenti lætitia et in curia et in concione audite. *Id. 5. 6.* Auctores signa relinquendi et deserendi castra non uni aut alteri militi, sed universis exercitiis palam in concione audiuntur. Adeo quidquid tribunus plebis loquitur iudices, qui de causa cognoscunt. *Cæs.* 3. *B. C.* 1. Quæ iudicia, aliis audientibus iudicibus, aliis sententiam ferentibus, singulis diebus erant perfecta. *Cic. Flacc.* 39. 98. Nemo illorum iudicum clarissimis viris accusantibus audiendum sibi de ambitu putavit. *Virg.* 6. *Æn.* 567. de *Rhadamanto*. Castigatque auditque dolos subigitque fateri. *Seneca* 2. *Benef.* 12. Audire de capite alicujus. *Sueton. Domit.* 11. Servum nequissimum audire. *h. e.* interrogare de crimine ad iudicium ferendum. *Id.* *Id.* hac ratione sæpe usurpant. — Hinc etiam *audiri* vel *non audiri* debere, *audientis* vel *non audientis* esse dicitur ab iisdem *Id.* *Id.* qui aliquid apud iudicem postulavit, offert, agit, quod vel justum vel injustum sit. Exempla passim habentur in *Digestis*, ut ex *Papiniano* 28. 6. 10. ex *Paul.* 39. 21. 18. et 4. 24. et alibi. Sic non facile apud iudicem audiri apud *eumd.* *Paul.* *Dig.* 11. 3. 14. in fin. ¶ 2. Item audire dicuntur discipuli, qui scholam alicujus frequentant. *Cic. 1. Off.* 1. 1. Quamquam te, Marce fili, annum jam audientem Cratippum — abundare oportet præceptis institutisque philosophiæ. *Id. 1. Nat. D.* 14. 37. Cle-

antibus autem, qui Zenonem audivi. *Id. Fat. 2. 4.* Ponere aliquid, ad quod audiam, si tibi non est molestum, volo. *h. e.* de quo te disputantem et ad illud pertinentia disserentem audiam. *Id. 1. Tusc. 4. 7.* Ponere jubebam, de quo quis audire vellet: ad id aut sedens aut ambulans disputabam. *Id. Fat. 2. 4.* Aliquem audire in rhetorici. Adde *eumd. ibid. et 1. Tusc. 4. 8. Quintil. 12. 6. 7.* Audire aliquem Romae. *Id. 1. 10. 4. geometrem. Sueton. Tib. 32.* aliquem extra ordinem. *F. AUDITIO ET AUDITOR.* ¶ 3. Cum sermo est de precibus, votis etc., audire est exaudire, locum precibus dare. — a) Generaliter. *Cæs. 2. B. C. 42.* Curio, ubi perterritis omnibus neque cohortationes suas, neque preces audiri intelligit etc. — b) Sæpius de precibus, quæ diis fundebantur. *Cic. 1. ad Q. fr. 3. 9.* Quod precarer deos, nisi meas preces audire desissent. *Id. Pis. 19. 43.* In quo di immortales meas preces audiverunt. *Liv. 1. 12.* Veluti seosisset auditis preces. *Virg. 9. Æn. 65.* Audite, et cæli genitor de parte serena intonuit lævum. *Horat. 4. Od. 13. 1.* Audivere, Lyce, di mea vota. *Id. 3. ibid. 22. 3.* puellas. *Tibull. 3. 3. 28.* Audiat aversa non meus aure deus. *Ovid. 5. Fast. 684.* Non auditori numina magna Jovis. *Id. 1. Amor. 6. 27.* orantem. ¶ 4. Similiter audire est assentiri, obsequi, obedire (nam et *obedit* *h. e.* audio est). — a) Proprie ponitur de personis. *Cic. 1. Tusc. 26. 65.* Nec Homerus audio, qui Ganymedem ab diis raptum ait propter formam. *Forcellinus* recte accepit pro *assentiri*, *approbare*; adjectivum illud ejusd. *Cic. pro Marcell. 8. 25.* Sæpe venit ad aures meas, te istud nimis crebro dicere, satis te tibi vixisse: credo; sed tum id audirem, si tibi soli viveres. At in postremo hoc loco *audire* posset accipi generali significatione. *Cic. 7. Att. 1. 2.* Ac vellem a principio te audisse amicissima momentem. *Id. 13. Phil. 3. 6.* Næ regn sapientiam istam, quamvis sit erudita, non audiam. *Id. 1. Orat. 15. 68.* Si me audiet. *Id. 1. Nat. D. 20. 55.* Tanta imbueremur superstitione, si vos audire vellemus, ut etc. *Id. 1. Tusc. 38. 92.* Si fabulas audire volumus. *Id. 2. Fam. 7. 2.* Te audi, tibi obtempera. *Liv. 9. 9.* Si me auditis. *Horat. 1. Od. 13. 13.* Si me satis audias. — Hinc illa formula *audio*, hoc est concedo. *Cic. Rosc. Am. 18. 52.* «Immo vero, inquit, est. Nam istum exheredare in animo habebat». Audio: nunc dicis aliquid, quod ad rem pertinet. Adde *eumd. 4. Ferr. 59. 144.* et 5. *ibid. 27. 69.* et addita particula negativa *Ter. Andr. 5. 2. 22.* et *Cic. 5. Ferr. 34. 79.* — Participo audiens adjectivum Genitivus. *Plaut. Truc. 1. 2. 25.* Tibi servo atque audens sum imperii. — b) In hac parendi significatione tribuitur figurate rebus inanimatis, sed fere apud Poetas. *Virg. 1. G. 514.* Fertor equis auriga, neque audit currus habenas. Cf. *Claudian. Cons. Mart. Theod. 184.* Desidis auriga non audit verbera currus. *Ovid. 5. Met. 381.* de mille sagittis Unam seposuit, sed qua nec aculior ulla, Nec minus incerta est, nec quæ magis audiat aream. Adde *Senec. Herc. Cl. 975.* et *Lucan. 3. 594.* et 9. 634. *Stat. 5. Theb. 412.* clavamque audire negantem Lassat agens Tiphys. *Plin. 16. Hist. 43. 83.* (428). Nec coherent sibi similia natura, ut si quis lapidem linguamque conjungat. Certum maxime audit sorbus, carpinus, buxus, postea tilia, *h. e.* admittit, et glutino accedente facile adheret. — c) Eodem sensu occurrit et cum Dativo: per zeugma in *Pacuvio* apud *Cic. 4. Divinat. 57. 131.* Nam istis — magis audiendum, quam auscultandum censeo. *Apul. de Mag. 83.* Improbis ac nefario homini — ne auscultarent, sibi potius audirent. *Fetus Vulg. Ital. ed. Mat. Exod. 15. 26.* Si audieris præceptis ejus, ex *Græco* ἐὼν ἐνωριστῇ ταῖς ἐντολαῖς αὐτοῦ. — d) Hinc formula *dicto audientem esse*, hoc est aliquid verbis seu præceptis obtemperare: et occurrit — Modo simpliciter *dicto audientem esse*, quemadmodum apud *Plaut. Pers. 3. 1. 71.* Dicto sum audiens. *Id. Asin. 3. 1. 40.* Audiens dicto filia. *Cic. Deiot. 8. 23.* Qui dicto audientes in tanta re non fuissent. *Cæs. 1. B. G. 39.* Nonnulli etiam Cæsari renunciant — non fore dicto audientes milites. — Modo, immo sapius, additur et *Dat. personæ*, cui quis obtemperat. *Cato R. R. 142.* Villicus domino dicto audiens sit. *Cic. 3. Ferr. 44. 114.* Si habes, qui te audiat: si potest tibi dicto audiens esse quisquam. *Id. 7. ibid. 32. 85.* Quorum opera Syracusani populi dicto audientes sunt, eos Syracusani dicto audientes esse jussisti. Adde *eumd. 8. ibid. 12. 27.* *Nepos Agésil. 4.* Audiens dicto fuit jussis magistratu.

tuum. *Id. Lysand. 1.* Quod dicto audientes imperatoribus suis non erant. Adde *eumd. Iphicr. 2. Liv. 5. 3.* Nec plebs nobis dicto audiens atque obediens sit. Adde *eumd. 1. 41., 4. 26., 29. 20.* et alibi. Putarunt quidam dici etiam *alicujus dicto audientem esse*, afferentes illud *Nep. Datam. 2.* *Is regis dicto audientes non erat.* Sed plerique alii legunt regi. — Hinc

Audiens, entis, part. pres. omnibus verbi significationibus occurrit, eaque præcipue, quam sub *B. 4. 3.* retulimus. — Specialiter porro et absolute ponitur pro auditore. *Cic. Brut. 23. 89.* Ad animos audientium permovendos. *Id. Orat. 17. 35.* Audientis animum movere. *Id. Brut. 80. 279.* Animos audientium inflammare. *Liv. 21. 10.* Assensus audientium. *Quintil. 1. 10. 25.* Movere audientium affectus. — Hinc apud Scriptores ecclesiasticos est idem ac catechumenus. *Tertull. Penit. 6.* An alius est indinctus (*h. e.* baptizatus) Christus, alius audientibus? — Sup. *Audientissimus* est in fragm. *Inscript. apud Don. cl. 6. n. 194.*

Auditus, a, um, part. præter., cujus exempla superius attulimus: quibus addi possunt illa *Cic. Balb. 6.* Cujus audita virtus dubitationi locum non daret, hujus præsens, experta atque perspecta obrectatorum voce lædatur? Et *Tac. 5. Ann. 10.* Auditum id Popæo Sabino. — Adjective quoque occurrit, præcipue præcedente particula negativa. *Horat. 3. Od. 1. 2.* Carmina non prius audita. *F. INAUDITUS.* — Hinc

Auditum, i, absolute usurpat pro re ipsa audita, pro fama vel rumore. *Plaut. Bacch. 3. 3. 65.* Quin ego, cum peribat, vidi, non ex auditu arguo. *Id. Merc. 5. 2. 62.* Vidisti? an ex auditu pueritas? *Quidam* utroque *Plauti* loco minus recte leg. auditu. *Cic. 1. Off. 10. 33.* Si verum est Labeonem (nihil enim præter auditum habeo) arbitrum Nolanis a senatu datam. *Forcellinus* hac loco *auditum* putat esse Accus. masc. gen. ab *Auditus*, us: recentiores philologi aliter sentiunt. *Veilej. 2. 25. 3.* Ut post victoriam auditio fuerit crudelior.

AUDITAVI sæpe audiui. *Paul. Diac. p. 28. 15.* *Müll.*; ubi *Scalig.* monet male in quibusdam libris legi *audivitavi*.

AUDITIŌ, ōnis, f. 3. actus audiendi (It. *Fudire*, audizione, audita; Fr. *action d'entendre*, audition; Hisp. *el acto de oír*, audientia; Germ. *das Hören*; Angl. *the act of hearing*, a hearing). ¶ 1. Stricto sensu est ipse auditus vel audiendi sensus, itemque actus. — a) Absolute. *Apul. Dogm. Plat. Auditionem serie naturæ participem, aeris nuncius percipere sonores.* — b) Relative cum Genitivo. *Cic. 5. Fin. 15. 42.* Fabellarum auditione ducti. *Id. 2. Orat. 30. 131.* Audito et cogitatio, cui *ibid. opponitur* usus. *Forcellinus* hunc *Cic.* locum refert ad poster. par. 4. *Quintil. 10. 1. 10.* Lento atque auditio. Adde *eumd. 2. 2. 11.* ¶ 2. Specialiter ponitur pro fama vel rumore. *Cic. 6. Ferr. 46. 102.* Quid ergo? hoc solum auditione expetere cepit, cum id ipse non vidisset? *Id. 2. Nat. D. 37. 95.* Famā et auditione accipere aliquid. ¶ 3. Item per metonymiam ponitur universim pro quacunque re, quæ auditur. *Cic. Plane. 23. 46.* Ne fideis audicionibus, ne disseminato dispersoque sermoni fortunas innocuorum subficiendas potestis. *Cæs. 4. B. G. 5.* His rumoribus atque audicionibus permoti. *Id. 7. ibid. 42.* Levem audicionem habere pro re comperta. *Cælius* apud *Cic. 8. Fam. 1.* Romam cum venissem, ne tenuissimam quidem audicionem de ea re accepi. *Quintil. 5. 7. 5.* Genus testimoniorum de audicionibus. *Tac. 4. Ann. 11.* Falsas audiciones depellere. ¶ 4. Item sumitur pro auditione magistrorum in scholis; atque hinc per metonymiam pro acroasi seu ipsa disputatione, quæ a magistro fit. *V. sup. sub 1. b. Seneca Suas. 3. p. 25. Bip.* Ab auditione alienus ventre. *Plin. 26. Hist. nat. 2. 8. (12).* Sedere in scholis audicioni operatos gratius erat, quam etc. *Gell. 14. 1.* Egressus ex auditione proprie adnotavi etc. *Id. 19. 18.* Obire audiciones. *Id. 18. 2.* Easdem audiciones eosdemque doctores colere. *Id. 20. 5.* Illas vero *ἑξῆς* *ἑξῆς* audiciones exercitumque dicendi eodem in loco vesperi faciebat. *F. ACROASIS.*

AUDITIŪCULA, æ, f. 1. diminut. ab *auditiō*, brevis auditiō, seu doctrina, quam quis audiendo didicit. *Gell. 13. 19.* Auditiuacula quadam de Catonis familia aspersus es.

AUDITO, as, avi, are. *F. AUDITAVI.*

AUDITOR, ōris, m. 3. qui audit, audiens (It. *udi-*

lore; Fr. *auditeur*; Hisp. *oidor*; Germ. *der etwas hört*; Angl. *a hearer*, auditor). ¶ 1. Stricto sensu qui aliquid auribus percipit. *Cic. Dom. 24. 64.* Quod illi ne auditores quidem sue gloriæ, ego etiam spectator meæ laudis esse potuissem. *Id. 3. Nat. D. 1. 2.* Præbere se auditorem attentum alicui. *Id. 16. Att. 2. in fin.* Bonos auditores nactus. *Id. 1. Nat. D. 7. 17.* Nolo existimes, me adiutorem huic venisse, sed auditorem. *παρορκαζία.* *Forcellinus* hunc locum ad poster. paragr. 3. retulit. *Id. Orat. 35. 122.* Conciliare, aut erigere auditorem. *Id. ibid. 8. 24.* Auditorum prudentia. *Quintil. 4. 1. 5.* Auditorem præparare. Adde *Sueton. Aug. 38.* et *Juvenal. 1. 1.* — Hinc in *Cicer.* *Disp. Tusc.* aliisque dialogis a. occurrit pro *Auditor*. *V. A. sub II. 2.* ¶ 2. Et qui librum legit, auditor quodammodo dici potest. *F. AUDIO* sub *A. 1. d. Varro 6. L. L. 1. p. 72. Müll.* Atque si qua erunt ex diverso genere adjuncta, potius cognationi verborum, quam auditori calemantis geremus morem. ¶ 3. Item discipulus. *Cic. 5. Fin. 19. 54.* Ptolemæus Teophrasti auditor. *Id. 1. Nat. D. 14. 38.* Perseus Zenonis auditor. *Id. Brut. 51. 191.* Habere aliquem auditorem. *Forcellinus* hunc locum ad super. paragr. 1. retulit. Adde *Cic. 2. Divinat. 42. 87.* et *Ovid. 4. Pont. 2. 35.* *Seneca 4. Controv. 25. ad fin.* Initio contumelia causa a deridentibus discipuli Latronis auditores vocabantur: deinde in usu verbum esse cepit et promiscue poni pro discipulo auditor. ¶ 4. Item iudex qui causam cognoscit. *Cod. Theod. 11. 31. 7. et 9.*

AUDITORIŌ, ōis, m. 2. proprie est adject. gen. neutr. absolute usurpat, et subauditur *edificium*: hinc est locus, in quem conveniunt homines alicujus audiendi causa. Ponitur autem ¶ 1. De magistrorum scholis. *Quintil. 2. 11. 3.* Cujus rei gratia plenum sit auditorium. *Id. 10. 1. 35.* Non eandem esse conditionem litium ac disputationum, fori et auditorii, præceptorum et periculorum. Adde *eumd. 2. 21. 21.* *Sueton. Tib. 11.* Cum circa scholas et auditoria professorum assiduas esset. Adde *eumd. Aug. 85. et Claud. 41. Tac. Dial. de Orat. 9.* Auditorium extruere. ¶ 2. De locis, in quibus causæ aguntur; ac præcipue in quibus sedent iudices, cum causas audiant. *Tac. Dial. de Orat. 34.* Auditorium (*h. e.* Forum) semper plenum, semper novum. Adde *Quintil. 10. 1. 79.* *Paul. Dig. 42. 1. 54.* Qui ad majus auditorium vocatus est, si item inchoatum deseruit, contumax non videtur. *h. e.* ad majus tribunal. *Id. ibid. 49. 9. 1.* Non oportet per alium causam agi, sed ipsum adesse auditorio debere sciendum est. ¶ 3. Spectaculum de loco, in quo Imperatores causas et preces audiebant. *Ulp. Dig. 4. 1. 18. § 1.* Auditorium principis. Adde *ibid. 4. 3. 41. et 12. 1. 40. pr.; et Cod. Theod. 11. 30. 44.* ¶ 4. Per metonymiam auditorium ponitur pro auditorum turba, concione. *Plin. 4. Ep. 7.* Super, adhibito ingenti auditorio, librum de vita ejus recitavit. *Apul. de Mag. Mox auditorium misso.*

AUDITORIUS, a, um, adject. ad audiendum pertineus. *Cæli. Aurel. 2. Tard. 3.* Sensuales aurium viæ, sive auditoriæ cavernæ, quas *Græci* ἀκουστικὴν τῶπος appellant. Adde *Theod. Priscian. p. 315. ed. A. Manit.*

AUDITUS, a, um. *F. AUDIO.*

AUDITUS, us, m. 4. audiendi sensus et actus (It. *l'udito*, *Fudire*; Fr. *l'ouïe*; Hisp. *oído*; Germ. *das Hören* oder *das Gehör*; Angl. *the faculty of hearing*). ¶ 1. Stricto sensu est ipse audiendi sensus. *Cic. 2. Herenn. 3. 8.* Aspectu, auditu, tactu, odoratu, gustatu. *Id. 2. Nat. D. 57. 144.* Auditus autem semper patet: ejus enim sensu etiam dormientes egemus. *Plin. 8. Hist. nat. 32. 50. (114).* Cervi cum eretere aures acerrimi auditus. *Id. 10. ibid. 70. 89. (193).* Foramina auditus. *Id. 23. ibid. 4. 42. (85).* Auditus gravitatem discutere. *Id. 24. ibid. 11. 50. (87).* Obvendere auditum. — In plurali numero *Apul. Dogm. Plat. 1. 1.* Auditus hominum deorumque multos. ¶ 2. Item audiendi actus, auditio. *Cic. Marcell. 4. 12.* Vereor, ut hoc, quod dicam, perinde intelligi auditu possit, atque ipse cogitans sentio. *Quintil. 8. 2. 6.* Non auditu, sed intellectu aliquid perperdere. *Id. 8. 3. 17.* Verba etiam ipso auditu aspera. *Id. 11. 3. 40.* Vox ad auditum accommodata. *Tac. 4. Ann. 69.* Quoniam modo ea plurium auditu acciperentur. *h. e.* a pluribus audirentur. *Id. 2. Hist. 59.* Brevis

auditu quamvis magna transibat, impar curis gravioribus. *Cod. Theod.* 12. 12. 10. Suo auditui aliquid reservare. *Forcellinus* huc retulit et locum *Cic.* 1. *Off.* 10. 33., quem Vide in voc. AUDIO in fin. sub *Auditum*, i. ¶ 3. Per metonymiam ponitur pro his, quæ audiuntur, sive pro fama, rumore. *Tac.* 1. *Hist.* 76. Prior auditus. *Nonnulli*, minus recte, huc referunt illa *Plaut.* *Bacch.* 3. 3. 65. et *Merc.* 5. 2. 62.; quæ Vide in voc. AUDIO in fin. sub *Auditum*, i. ¶ 4. Item, per metonymiam auditus dicitur ipsa doctrina, quæ traditur auditoribus. *Lucan.* 10. 180. si *Cecropium* sua sacra *Platonem* Majores docuere tui, quis dignior unquam *Hoc* fuit auditu?

AUFERO, auferens, abstulit, ablatus, auferre, a. anom. (ex *au* pro *ab*, de quo *V. A.* AB, ABS in fine de Compositione, et *fero*: Cf. *Gr. ἀνορέω*). — Part. *Auferens* 1. 2.; *Ablatus* 11. 1.; *Ablaturus* 111. 3.; *Auferendus* 11. 2. — Aufero est tollo, adimo, detraho, abduco (11. *tolgere*, *portare* *viam*; *Fr. emporter*, *emmener*; *Hisp. alzar*, *llevar*; *Germ. weg-fort-devontragen*; *Angl. to take or bear away*, *carry off*). Plures hujusce verbi significationes ad quatuor commode redigi possunt: auferre enim est 1.) Amovere, asportare, rem aut personam a loco, ubi ipsa est, ad alium ferre; 11.) Abripere, rapere, per vim ferre; 111.) Eximere, subducere, ac præcipue de medio tollere; 1V.) Per vim consequi, extorquere.

I.) Auferre est amovere, asportare; et quidem ¶ 1. Proprie et stricto sensu est rem aut personam a loco, ubi ipsa est, ad alium ferre; et occurrit modo absolute, modo addito unde aut quo aliquid auferitur. *Plaut. Amph.* 1. 1. 206. Auferere, non abibis, si ego fustem sumpsero. *Id. Aulul.* 3. 6. 46. Auferre aulam in sanum. *Id. Asin.* 2. 4. 18. stercus ab Janua. *Id. Men.* 4. 2. 63. Aufer manum. h. e. abscine manum, ne tangas. *Id. Amph.* 2. 2. 175. Auferre mensam. *Id. Men.* 4. 3. 16. Tibi habe, aufer, utere. *Id. Mil. glor.* 3. 1. 165. Remove, abi, aufer. *Ter. And.* 1. 1. 1. Vos istæc intro auferite, abite. *Id. ibid.* 3. 6. 15. Propere accesse, hinc qui auferant eam. *Ælium* apud *Cic. Quintil.* 27. 84. Quod non poterunt recte custodire, id auferre et abducere licet. *Cic.* 7. *Ferr.* 11. 28. Itaque erant exitus ejusmodi, ut alius inter manus et convivio tanquam e prælio auferretur, alius tanquam occisus relinqueretur. *Id.* 2. *Fin.* 8. 22. Asofi, qui in mensam vomant, et qui de conviviis auferantur. *Id. Orat.* 8. 27. Quis eum ferret? aut quis potius non juberet auferri? *Id. Rosc. Am.* 8. 23. Auferre multa domum suam. *Id.* 2. *Orat.* 66. 265. Auferre pecuniam in ventrem. h. e. in ventrem insuam. *Id. Lucr.* 5. 460. multos serum levis (*æther*) abstulit ignes. *Liv.* 3. 13. Inter manus domum ablatus. Cum Ablat. sine prepositis. *Phædr.* 1. 8. Ingratas es, inquit, ore quæ nostro caput incolome abstuleris, et mercedem postules. *Plin.* 31. *Hist. nat.* 2. 13. (16). Si auferatur a conspectu templi. *Id.* 16. *ibid.* 30. 32. (124). Arbor non auferit solum. *Tac. Agric.* 31. Hi per delectus alibi servituri auferuntur. — Hinc auferendi casus apud Grammaticos est Ablativus. *V. Foss.* 1. 3. de *Gramm.* c. 45. ¶ 2. Figurata, præcipue apud *Geographos*, terram terræ auferre est separare. *Plin.* 4. *Hist. nat.* 12. 24. (75). Mare septem stadium intervallo Europam auferens Asia. h. e. ab Asia separans. *Id.* 6. *ibid.* 9. 9. (25). Armenia Euphrate annue auferitur Cappadociæ. *Id.* 6. *ibid.* 29. 31. (177). Sunt et qui ulteriore rham Æthiopiam auferant annectantque Africa. ¶ 3. Auferre se in familiari sermone frequenter occurrit, et est abire, amovere se, abripere se. *Plaut. Rud.* 4. 3. 93. Te obsecro hercle, aufer te modo. *Id. Asin.* 2. 4. 63. Aufer te domum, abscede hinc, molestus ne sis. *Ter. Phorm.* 3. 3. 26. Aufer te hinc. *Virg.* 4. *Æn.* 389. seque ex oculis avertit et auferit. *Nil. It.* 12. 739. oculis sese abstulit. *Id. eumd.* 2. 173.

11.) Auferre est arripere, capere, quo sensu passive sæpius occurrit. ¶ 1. Proprie de inanibus, quæ per vim abrepta alio feruntur. *Liv.* 29. 27. Venio — celeriter et conspectu terræ ablatus sunt. *Id.* 35. 21. In agris passim inundatis pecua ablata, villarum strages facta est. *Virg.* 3. *Æn.* 256. Dixit et in silvâ pennis ablata refugit. *Id.* 11. *ibid.* 867. Opus ad ætherei pennis auferitur Olympum. *Id.* *ibid.* 713. conversis fugax auferitur halienis. *Propert.* 1. 8. 14. Cum tibi protractas auferet unda rates. *Ovid.* 1. *Met.* 75. Ne te citus auferat axis. *Id.* 9. *ibid.* 592. Auferor in scopulos. *Curt.* 8. 13. 16. Qui effugerant hostem, aut impetu annis ablatus sunt, aut vorticibus impliciti.

Plin. 10. *Hist. nat.* 12. 16. (35). Bubo volat nunquam quo libuit, sed transversus auferitur. *Quintil.* 12. *Proem.* Auferri in altum. h. e. provehi: ductum a navigantibus. *Flor.* 2. 6. Hannibalem aut satum Urbis, aut ipsius mens mala in diversum abstulerunt. h. e. post Cannensem pugnam ab Urbe recedere coegerunt. *Tac.* 4. *Ann.* 73. Milites — pavore fugientium auferbantur. *Sil. It.* 10. 72. mediosque auferitur in hostes. *Id. ibid.* 280. Auferre equum calcariibus. h. e. subducere, alio agere. *Id.* 6. 257. Equus arce regendi ablatus. *Id. ibid.* 57. Silvæ ablatus h. e. per silvas dispersi. ¶ 2. Translate ponitur de personis, quæ ad aliquid agendum quasi per vim se abripi patiuntur, vel re aliqua nimium alliciuntur: ad rem *Quintil.* 10. 7. 23. Id potius, quam se inani verborum torrenti dare quasi tempestatibus quo volent auferendum. *Cic.* 2. *Fam.* 7. 1. Hortor, ut omnia gubernes et moderere prudentia tua, ne te auferant aliorum consilia. h. e. transversum agant et a recta sententia dimoveant. *Cælius* apud *Cic.* 8. *Eam.* 17. 1. Nam mihi sentio bonam mortem iracundia et amore ablata. *Liv.* 35. 40. Abstulerunt me velut de spatio Græcæ res innixtæ Romanis. *Horat.* 1. *Sat.* 5. 83. puellam Ad mediam noctem expecto; somnus tamen auferit intentum Veneri. *Ovid. Remed. am.* 343. Auferim cultu: gemmis auroque teguntur omnia. h. e. allicimur ad amandas puellas ab earum cultu et decipimur. *Id. Heroid.* 6. 131. o demens Colchibus ablate venenis. *Curt.* 7. 2. 4. Quem inter equites tormentis Philotæ conturbatos alienus terror abstulerat. *Plin.* 36. *Hist. nat.* 15. 24. (115). Auferit animum et digredi cogit contemplatio. *Id.* 27. *ibid.* 13. 120. (146). Quæ contemplatio auferit rursus nos ad ipsorum animalium naturas. h. e. rapit, trahit. *Id.* 28. *ibid.* 1. 1. (1). Auferre aliquid transversum. h. e. vi et impetu quodam ab instituto deducere. *Quintil.* 8. 3. 5. Admiratione auferri. *Id.* 4. 5. 6. Auditorem ab intentione auferre.

111.) Auferre est eximere, subducere ad aliquem finem. ¶ 1. Raro admodum de iis occurrit, quæ defendendi et custodiendi causa alio transferimus. *Liv.* 5. 39. Flaminem sacerdotemque Vestales sacra publica a cæde, ab incendiis procul auferre. *Plin.* 6. *Ep.* 20. Non moratus ultra propitius se effusus cursu periculo auferitur. *Flor.* 1. 3. 5. Sed abstulit virtus pericidam. ¶ 2. Interdum est subducere tegendi obscurandique causa. *Sil. It.* 9. 326. cælumque et sidera pensans Abstulit — nos. Sic figurata in illo *Corn. Severi in fragm. de morte Cicer.* apud *Senec. Suasor.* 7. sed enim abstulit omnes, Tanquam sola foret, rapiti Ciceronis imago. auferre est tegere, obscurare, ita perstringere oculos, ut ad alia non advertant. ¶ 3. Sæpius est per vim abripere ad damnum vel etiam ad noceri, de medio tollere. — a) Hinc eleganter ipsa mors auferre dicitur: et auferre cum tollere aliquando conjungitur. *Favro* apud *Non.* p. 407. 9. et 422. 22. *Merc.* Num quis patrem decem annorum natus non modo auferit, sed tollit nisi veneno? *Lucret.* 6. 825. Reliquias vitæ membris ex omnibus auferit. *Catull.* 3. 15. Tam bellum mihi passerem abstulisti (*malæ tenebræ*). *Liv.* 7. 8. Quidquid binc vel illinc communis Mars belli auferit. *Horat.* 2. *Od.* 16. 29. Abstulit clarum cita mors Achilleum. *Id. eumd.* *Epod.* 5. 66. et 1. *Sat.* 9. 31. *Ovid.* 8. *Met.* 710. Et quoniam concordies egimus annos, Auferat hora duos cadem. *Ailde* 15. *ibid.* 157. *Id.* 9. *ibid.* 263. Interea quodcumque fuit populabile flammæ, Mulciber abstulerat. *Id.* 14. *ibid.* 575. *Vellej.* 2. 55. in fin. Labienum Varumque acies abstulit. *Flor.* 3. 17. 9. Drusum — matura — mors abstulit. — b) Generatim. *Plaut. Amph.* 2. 1. 53. Formam una cum nomine auferre. *Cic.* 3. *ad Q. fr.* 4. 2. auriculum mordicus. *Liv.* 23. 45. et *Virg.* 9. *Æn.* 332. alicui caput. Cf. *Pers.* 1. 100. Et raptum vitulo caput ablata superbo. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 30. 53. (123). Auferre arbori cacumen. ¶ 4. Hinc translate et cum abstractis sæpius occurrit pro adimere, detrabere et quandoque impedire. *Cic.* 2. *Ferr.* 10. 31. Hi ludi dies quindecim auferunt. Cf. *Ovid. Remed. am.* 538. Illa tibi noctes auferat, illa dies. *Cic.* 2. *Ferr.* 7. 20. Id sum assecutus —, ut alter dies amicis istius ac defensoribus non modo spem victoriæ, sed etiam voluntatem defensionis auferret. *Id.* 7. *ibid.* 45. 118. Ne cum sensu doloris aliquo aut cruciatu spiritus el auferatur? *Id.* 3. *Off.* 2. 10. Oris enim pulcritudo (*in Coa Venere Apellis*) reliqui corporis imitando spem auferbat. *Id. Juvic.* 23. 87. Auferit solitudo fructum voluptatum

omnium. *Liv.* 28. 29. Auferat omnia irrita oblivio, si potest. *Horat.* 2. *Od.* 16. 15. somnos timor aut cupido Sordidus auferit. *Id. eumd.* *Epod.* 5. 96. *Curt.* 4. 15. 32. Sed prospectum oculorum nubes pulveris, quæ ad cælum ferebatur, abstulerat. — Pluribus aliis jungitur nominibus, quorum præcipue, servato litterarum ordine, exhibentur. *Quintil.* 5. 7. 32. Auctoritatem alicui auferre. *Plin.* 6. *Hist. nat.* 29. 35. (181). auditum alicui. *Horat.* 1. *Ep.* 11. 26. curas. *Tibull.* 3. 6. 3. dolore medicando. *Auct. D. Alex.* 7. dubitationem. *Vellej.* 2. 66. 4. famam gloriamque alicui. *Plin.* 23. *Hist. nat.* 1. 6. (10). fastidium. *Liv.* 3. 12. fervorem et audaciam. *Quintil.* 6. 5. 9. fidem alicui. *Flor.* 3. 10. 3. fugam alicui. h. e. impedire, ne fugiat. *Plin.* 14. *Hist. nat.* 22. 28. (147). gloriam alicui. *Quintil.* 6. 5. 9. gratiam alicui. *Curt.* 4. 16. iter fugientibus. *Quintil.* 4. 5. 6. iudicium cognoscenti. *Virg.* 13. *Æn.* 316. metum. *Tac.* 3. *Ann.* 85. misericordiam. *Sil. It.* 2. 634. necem parentis *Pono.* *Quintil.* 10. 1. 72. nomen. *Plaut. Amph.* 2. 1. 80. obsequia. *Ovid.* 6. *Met.* 617. pudorem. *Cels.* 1. 9. somnum. *Catull.* 68. 19. et *Horat.* 3. *Od.* 12. 6. studium. *Curt.* 9. 9. usum oculorum, aurium. *Ovid. Heroid.* 21. 187. et *Quintil.* 9. 2. 105. vitam. ¶ 5. Interdum in modo Imperativo auferre est omittere, linquere, ab aliqua re desistere. — a) Cum Accus. *Plaut. Aulul.* 4. 4. 11. Cavillam aufer: non ego nunc nugæ ago. *Id. Curc.* 2. 1. 30. Aufer istæc, quæso, atque hoc responde, quod rogo. *Id. Pers.* 5. 2. 19. Jurgium binc auferas. *Truc.* 4. 4. 8. Aufer nugæ. *Ter. Phorm.* 5. 6. 17. Quin tu hinc pollicitationes aufer. *Id. ibid.* 1. 4. 47. Aufer mi oportet: quin tu, quod faciam, impera. h. e. omittit illud oportet. *Accius* apud *Non.* p. 227. 31. *Merc.* Proinde istæc tua aufer tercula atque animum iratum comprime. *Lucret.* 3. 967. Aufer abhinc lacrimas — et compesce querelas. *Phædr.* 3. 6. 8. Quapropter aufer frivolum insolentiam. — b) Cum Infinito. *Horat.* 2. *Sat.* 7. 43. Aufer me vultu terrere. — c) Absolute. *Ter. Adelph.* 5. 8. 14. Insanis? aufer. h. e. cessa, desiste: *Donatus* vero interpretatur: aufer vel te, vel inaniqu; aut pro eo, quod est abi, ut sit aufer te. Quam interpretationem ipse *Forcellinus* probasse videtur.

1V.) Denique auferre est etiam per vim consequi, extorquere. ¶ 1. Generaliter est aliquid tollere suumque facere. *Ter. Eun.* prol. 26. Personam parasiti ex aliqua fabula auferre. *Cic.* 13. *Att.* 13. 1. Totam Academiæ a viris nobilissimis auferre transferreque ad sodalem. *Id.* 3. *Orat.* 1. 4. Auferre pigroia. *Id.* 7. *Att.* 21. 2. pecuniam de sanctiore sario. *Ailde* 6. *ibid.* 1. 7. ¶ 2. Speciatim est furtim aut per vim aliena rapere. *Plaut. Bacch.* 4. 4. 11. Qui duas, tres viuas auferunt suis heris. *Id. Aulul.* 4. 4. 7. xv. Verherabillissime etiam rogatas, non fur, sed trifur? *Id.* Nihil equidem tibi abstuli. xv. At illud, quod tibi abstuleras, cedo. *Ter. Eun.* 4. 3. 18. Etiam huiusmodi suspicio aliquid domo abeuntem abstulisse. *Turpilius* apud *Non.* p. 422. 20. *Merc.* Simul circumspicit: ubi præter se neminem videt esse, tollit, auferit. *Cic.* 1. *ad Q. fr.* 1. 7. § 21. Cogebantur Sullani homines, quæ per vim et metum abstulerant, reddere. *Id. Divinat. in Ferr.* 5. 19. Quod auri, quod argenti, quod ornamentorum in meis urbibus, sedibus, delubris fuit —, id mihi tu, C. Verres, eripuisti atque abstulisti. *Id.* 6. *ibid.* 16. 35. Ab hoc abaci vasa omnia abstulit. *Id. eumd.* 6. *ibid.* 12. 29., 14. 32., 20. 42. et 43., et alibi sæpe. *Nepos Alcib.* 9. Qui ex, quæ oportuerat, abstulerunt. *Liv.* 7. 18. Ablato post a plebe consulatu. *Id.* 6. 41. Auspicia a patribus auferit. *Id.* 23. 5. Ut quod a nobis ablatus sit, in Italia tamen imperium inaneat. ¶ 3. Hinc est etiam magno conatu ac per vim aliquid ab aliquo impetrare, consequi, obtinere, sæpius quoque extorquere: qua significatione occurrit — a) Sæpius cum Accus. *Plaut. Aulul.* 4. 8. 15. Ut illud, quod me oras, impetratum ab eo auferrem. *Id. Curc.* 3. 58. Tu arbitrato, dum auferam abs te id quod peto. *Id. Pseud.* 4. 7. 127. De improbis viris auferri præmium et prædâ decet. *Id. Pseud.* 1. 5. 71. Equas viginti minas per sycophantiam atque per dolos doctos paritas ut auferas a me? *Id. Epid.* 2. 2. 9. Auferre argentum ab aliquo. *Id. Rud. prol.* 20. item. h. e. item vincere. *Ter. Phorm.* 5. 8. 62. Hicne ut a nobis tantum hoc argenti auferat? *Cic. Rosc. Am.* 4. 12. Quis unquam ad arbitrum quantum petiit, tantum abstulit? *Id. Quinct.* 5. 20. Quinctius a Scapulis paucos dies auferit. *Id. ibid.* 9. 32. Ad talem tamen virum

venienti, unde eo plus opis auferret, quo minus attulisset gratiae. *Id.* 16. *Att.* 16. a. § 5. Verba fecimus pro Buthrotis liberalissimum decretum abstulimus. *Id.* 1. *Orat.* 56. 239. Responsum auferre ab aliquo. *Id.* 8. *Fam.* 12. 3. diploma. *Id.* *Mil.* 23. 63. gloriam secum sempiternam. *Id.* *ibid.* 25. 95. alieuius occasiones, studia, sermone secum. *Horat.* 2. *Ep.* 1. 56. Aufert Pacuvius doceri famam senis, Accus alii. *Sueton.* de *ill. Grammat.* 17. Proposita, non solum materiā, quam scriberet, sed et pramio, quod victor auferat. — b) Sequentie particula ut. *Cic.* 4. *Ferr.* 59. 145. Verum quoties et quot nominibus a Syracusanis statuas auferes? ut in foro starent, abstulisti; ut in curia, coegisti. — c) Cum Accus. et Infinito. *Cic.* 3. *Ferr.* 8. 21. Quis est in populo Rom., qui hoc non ex priore Actione abstulerit, omnium ante damnatorum scelera, furta, flagitia — vix cum huius parva parte aequari conferreque posse? h. e. non didicerit, cognoverit. *Asconius*: pro certo habuerit, persuasum sibi crederet. — d) Denique auferri dicuntur etiam ea, sive bona, sive mala sint, quae ab aliis persuadendo consequimur. *Plaut.* *Most.* 4. 1. 22. Bene merens hoc pretium inde abstuli, ita abii foras. Et ioculariter *Id.* *Plautus* de eo, qui malum aliquod reportat, *Amph.* 1. 1. 298. Si me irritassis, lumbifragium hinc auferes. *Id.* *Asin.* 4. 2. 7. Suspensas potius me, quam tacita haec auferas. h. e. obtineas, ut haec a me taceantur. *Ter.* *Andr.* 3. 5. 4. Ego pretium ob stultitiam fero; sed inultum id nunquam a me auferet. *Id.* *Adelph.* 3. 4. 8. Ni facient, quae illos æquum est, haud sic auferent.

AUFUGIO, fugi, fūgi, fūgere, 3. (ex *au* pro *ab*, de quo *V. A.*, *AB*, *ABS* in fin. de Compositione, et fugio). — Part. *Aufugiens* sub *b*. — Aufugio est alio fugio, diffugio, abscedo (It. *fuggire*, *fuggire* altrove o via, scampare; Fr. *s'enfuir*, *s'échapper*; Hsp. *huir*, *escaparse*, *acogerse*; Germ. *fort-davon-fliehen*, *wegfliehen*; Angl. *to flee* or *run away*, *fly from*, *shun*). Occurrit — a) Absolute seu neutrorum more; saepe addito, unde vel quo quis aufugit. *Plaut.* *Autul.* 1. 2. 16. Tum aquam aufugisse dico, si quis petet. *Id.* *Men.* 5. 3. 5. Ne me indiretis, quā platea aufugerim. *Id.* *Capt.* 4. 2. 95. Aufugere domo. *Id.* *Mil. glor.* 2. 6. 98. Jam aliquo aufugiam. *Id.* *Pseud.* 4. 3. 14. Aufugere exulatum. *Ter.* *Hec.* 3. 4. 10. Denique hercie aufugerim potius quam redeam. *Q. Catulus* apud *Gell.* 19. 19. Aufugit mihi animus. *Cic.* 13. *Fam.* 73. 3. Cum multos liberos surripuisset, aufugit. *Id.* 1. *ad Q. fr.* 2. 4. § 14. Praeterea *Aesopi* — Licinius servus tibi notus aufugit. *Liv.* 1. 55. Jam aliquantum spatii ex eo loco, ubi pugnalum est, aufugere. *Apul.* de *Mag.* ad fin. Aufugere ad aliquem, h. e. confugere; si tamen via est lectio. — b) Cum Accus. rei aut personae, a qua quis aufugit. *Cic.* 2. *Nat. D.* 43. 111. Andromeda aufugiens aspectum moesta parentis. *Al. leg.* haud fugiens; *al.* Andromeda fugiens. *Propert.* 1. 9. 30. Quisquis es, assidue aufuge blanditias. *Al. leg.* effuge; *al.* ab fuge. *Petron.* *Satyr.* 81. Aufugi iudiciura. *Al. leg.* effugi; *al.* an fuge. *Hygin.* *Fab.* 258. Quae sol, nō pollueretur, aufugit. *Impp. Arcad.* et *Honor.* *Cod.* 3. 23. 1. Ab his — quos aufugit, comprehensus.

AUGENTER, adverb. pro valde usurpatur a *Frontin.* 2. *Limit.* p. 308. *Goes.*; ubi tamen alii, et quidem rectius, aliter legunt.

AUGEO, augere, auxi, auctum, augere, 2. Ratione habita etymi et Gr. *αὐξάνω*, cuius thema videtur fuisse *loua*, *αὐξία*, eadem significatione qua Lat. *augere*; et si via etiam Germ. *wachsen*. — *Auxim*, is, et olim dictum est pro *augeam*, as, at Coniunctivi praesentis, vel rectius, ut alii volunt, pro *auzerim*, is, et per syncope. *V. infra Vet. Formulam* apud *Liv.* 29. 27. sub *B.* 1. 2. b. — Part. *Augens* sub *B.* 1. 1.; *Auctus* sub *A.* et *B.* 1. 2.; *Aucturus* sub *B.* 1. 2. a.; *Augendus* sub *B.* 1. 3. a. — Augeo *A*) Neutrorum more ponitur pro crescere; *B*) Active autem augeo est majus facio, amplifico, crescere facio.

A) Neutrorum more augere est crescere, sed antiquitatem redolet. *Cato* apud *Gell.* 18. 12. Eodem conveniunt complures et agro accessitavere: ea res oram auxit. h. e. crevit. *Sall. fragm.* 1. *Hist. in orat. Philipp.* contra *Lepid.* Ignoscendo populi Rom. magnitudinem auxisse (dicebant). *auxisse* videtur esse praeter. perf. ab *augesco*. *Lucret.* 2. 163. Usque adeo praeterit seipsa augentque labores. at *Aubia* est lectio. Nonnulli, inter quos *Forcellinus*, huc referunt illud *Catull.* 64. 324. O decus eximium magis virtutibus

augens, et pro *auctus* accipiunt: sed *augens* active hoc in loco usurpatur: *V. Integr. loc.* Idem dicendum est et de loco *Plin.* 36. *Hist. nat.* 15. 54. (122)., ubi *auxere* pariter active usurpatur. Denique dubia est lectio in loco *Tac.* 4. *Ann.* 41.; de quo *V. Orell.* ad h. l.

B) Active augere est majus facio, amplifico, crescere facio (It. *accrescere*, *aumentare*, *amplificare*; Fr. *augmenter*, *accroître*, *grossir*; Hsp. *aumentar*, *acrecer*, *ampliar*; Germ. *das Gedeihen*, *Wachsthum* oder *die Zunahme einer Sache befördern*; Angl. *to increase*, *augment*, *amplify*, *magnify*, *enlarge*).

1.) Proprie. — t. Stricto sensu est alicui rei naturale incrementum ac prosperitatem praebere et acquirere. *Pacuvius* apud *Cic.* 1. *Divinat.* 57. 131. Quidquid est hoc, omnia animat, format, alit, auget, creat, repetit recipitque in sese omnia etc. *Cic.* 2. *Nat. D.* 39. 101. Tum autem concretas in nubes cogitur (aer), humoremque colligens terram auget imbris. *Id.* *Harusp. resp.* 27. 57. Eodem tempore suscipimur in lucem et hoc caelesti spiritui augemur. *Id.* *Arat.* 358. Nam quorum stirpes tellus amplexa prehendit, illae augens animā vitali flamine nutrit. *Lucret.* 1. 222. reductura (animalia genus) daedala tellus Unde alit, atque auget, generatim pabula praebet? Adde *eum.* 1. 852. *Id.* 5. 323. Nam quodcumque alias ex se res auget alique, Demum debet, recreari, cum recipit res. *Forcellinus* in hoc loco accepti pro gigneret. *Id.* 2. 1158. Quae (pabula) nunc vix nostro grandescunt aucta labore. *Plin.* 23. *Hist. nat.* 1. 23. (41). Corpus augere volentibus — confidit inter cibos bibere. *Id.* 10. *ibid.* 33. 49. (95). Annis auctus. — 2. Latiori sensu augere aliquid est majus facere, amplificare: et occurrit — a) Absolute. *Plaut.* *Amph.* 1. 1. 156. Metuo ne numerum augeam illum. *Ter.* *Adelph.* 2. 1. 65. Si augeam aut etiam adiutor sim ejus iracundiae. *Cic.* 1. *Fin.* 11. 38. Omni autem privatione doloris putat Epicurus terminari summum voluptatem, ut postea variā voluptas distinguere possit, augeri amplificareque non possit. *Id.* *Brut.* 76. 266. Sileamus de istis, ne augeamus dolorem. *Id.* *Cat.* 19. 44. Vitium ventris et gutturis non minuitetas, sed auget. *Cæs.* 3. *B. C.* 64. Quodcumque addebatur subsidio, id corruptum timore fugientium terrorem et periculum augebat. *Nepos* *Thrasarb.* 2. Neque lamen pro opinione *Thrasarb.* aucta sunt opes. *Sall. Jug.* 20. Ceterum qua pergebat —, praedas agere, suis animum, hostibus terrorem augere. *Liv.* 3. 6. Et auxere vim morbi terrore populioponia pectoribus agrestibusque in urbem acceptis. *Id.* 23. 60. Quae apud vos oculis scdm. *Horat.* 1. *Ep.* 7. 74. Nunc i, rem strepens auge. *Ovid.* *A. Pont.* 15. 28. Augetur remis cursus enclis aquae. *Curt.* 4. 7. 30. Rerumque gestarum famam, dum augere vult appellatione, corrumpit. *Plin.* 12. *Hist. nat.* 19. 42. (85). His commentis augentes ferum pretia. *Quintil.* 1. 2. 30. A laude crescit et Impetu augetur animus. *Plin.* 6. *Ep.* 3. Quibus ego, ut augeam meam culpam, ita respondeo. *Tac.* 12. *Ann.* 14. Nondum satis aucto exercitu. — Huc perlinet et desiderantis formula *augeat tibi Jupiter annos*; quae solemniter fuit acclamatio populi Rom. Imperatoribus suis. *Ovid.* 1. *Fast.* 613. Augere Imperium nostri ducis, augeat annos. *Tertull.* *Apolog.* 35. De nostris annis tibi Jupiter augeat annos. *Inscript.* apud *Marini.* *Frat. Arval.* p. 651. Saepe de nostris annis augeat tibi Jupiter annos. — Jungitur praeterea pluribus Substantivis, quorum praecipua servato litterarum ordine exhibemus. *Tac.* 3. *Ann.* 25. erarium augere. *Quintil.* 1. 2. 26. affectus. *Cic.* 10. *Att.* 14. 3. animam alicuius. h. e. animum addere. *Ct. Stat.* 10. *Theb.* 23. animos. h. e. sumere animos et fiduciam. *Ovid.* 8. *Met.* 807. articulos. h. e. ita facere, ut articuli facilius aliorum oculos in se converterent. *Sueton.* *Tib.* 10. auctoritatem alicuius. *Cic.* *Amic.* 9. 39. benevolentiam auget consuetudo. *Sueton.* *Ner.* 3. classera. *Cic.* 10. *Fam.* 11. et *Fellej.* 2. 130. dignitatem alicuius. *Cic.* 11. *Att.* 22. dolorem alicui. *Ovid.* *Heroid.* 3. 30. Auxerunt blandae grandia dona preces. h. e. donis additis sunt preces, quo plus illi valeret. *Quintil.* 1. 11. 13. et 2. 1. 9. eloquentiam. *Liv.* 1. 44. Esquilias. *Cic.* 1. *Off.* 34. 123. excitationes animi. *Tibull.* 2. 7. 55. facta parentis. *Quintil.* 2. 16. 18. et 10. 7. 17. facultatem orandi, dicendi. *Liv.* 1. 39. familiaritatem. *Curt.* 8. 10. formidinem. *Cic.* 4. *Cat.* 9. 19. fortunae auctae exaggerataeque. *Sueton.* *Aug.* 21. gloriam.

Plin. 11. *Hist. nat.* 42. 97. (241). gratiam casei fumo. *Silius* vero pro *augere* hoc loco legit *acuere*. *Ter.* *Adelph.* *prol.* 25. industriam poetarum ad scribendum. *Curt.* 9. 4. incendiam. *Liv.* 10. 48. et *Tac.* 12. *Ann.* 8. invidiam. *Sueton.* *Cæs.* 65. iter. *Id.* *Cal.* 17. laetiam. *Cæs.* 2. *D. C.* 31. licentiam alicui. *Cic.* 1. *Fat.* 1. linguam. h. e. novis vocabulis ditare. *Nepos* *Phoc.* 1. luxuriam augere atereque. *Curt.* 6. 1. malum. *Cic.* *Brut.* 1. 2. et *Flacc.* 12. 29. molestiam. *Ter.* *Hec.* 3. 1. 54. morbum. *Cic.* *Orat.* 17. 54. minus cumulatus. *Nepos* *Ages.* 6. *Liv.* 1. 7. et *Sueton.* *Aug.* 37. numerum. *Ovid.* 2. *Fast.* 630. opes per scelus. *Cæs.* 5. *B. G.* 57. opinionem. *Quintil.* 8. 3. 21. orationem. *Plaut.* *Most.* 4. 1. 2. pecuniam ex paulillo. *Nepos* *Att.* 12. possessiones suas. *Ter.* *Heaut.* 4. 5. 49. rem bene. *Cic.* *Rabir.* *Post.* 2. 3. et *Horat.* 1. *Ep.* 16. 68. rem. *Nepos* *Dion.* 3. similitudinem alicuius. *Curt.* 9. 3. speciem. *Cæs.* 2. *B. C.* 31. et *Curt.* 6. 1. spem. *Ter.* *Eun.* 3. 1. 46. *Cic.* 6. *Ferr.* 15. 33. et *Sueton.* *Tit.* 5. suspicionem. *Curt.* 10. 5. terrorem. *Cic.* 10. *Att.* 14. 2. timorem. *Sueton.* *Vesp.* 16. tributa provinciae. *Ovid.* 5. *Met.* 301. turbam volucrum. *Cæs.* 1. *B. C.* 35. vectigalia belli. *Propert.* 3. 7. 32. vias fortunae. *Lucret.* 6. 342. *Ovid.* 9. *Met.* 787. et *Stat.* 6. *Theb.* 937. vires. *Sueton.* *Claud.* 33. vocem. — b) Additio per Ablativum quo quid augetur. *Vetus precatiois formula* apud *Liv.* 29. 27. Divi divaeque, vos precor, quosque, uti quae in meo imperio geruntur, ea vos omnia bene juvetis, bonis auctibus auxiliis. *Cf. Fronto* *Per.* *Als.* p. 208. ed. *Mai.* *Cic.* 13. *Fam.* 62. in fin. Ita magnam beneficium tuum magno cumulo auxeris. *Id.* 5. *Tusc.* 1. 4. Augere omnia adversa, cum venientia metu, tum maiore praesentia. *Id.* *Rosc.* *Am.* 18. 50. rempubl. et agris et artibus et actionibus. *Lucret.* 5. 122. partem lunae ignibus. *Nepos* *Dion.* 1. divitias a patre relictis mueribus tyranni. *Id.* *Timoth.* 1. gloriam a patre acceptam virtutibus. *Id.* 2. officium alia liberalitate. *Sall.* *Cat.* 6. rem aliquorum civibus, moribus, agris. *Tac.* 15. *Ann.* 9. naves luribus. *Id.* 2. *ibid.* 6. Naves — augebantur avaritia militum in speciem ac terrorem. — c) Additio quo usque aliquid augetur per Accus. et prep. *ad* vel *in*. *Liv.* 29. 25. Augere ad immensam multitudinis speciem. *Id.* 29. 3. aliquid in majus. *Plin.* 20. *Hist. nat.* 21. 84. (227). Feminarum aviditates augere ad infinitum. *Id.* 36. *ibid.* 15. 24. (122). Numerum augere ad infinitum. *Tac.* 5. *Hist.* 2. cognomentum in barbaram. *Id.* 3. *Ann.* 56. aliquid in falsum. *Id.* 2. *ibid.* 82. in deterius. — Augere est etiam verbum sacrorum. Itaque augere aram est aliquid arae imponere sacrificii causa. *Plaut.* *Merc.* 4. 1. 11. Aliquid cedo, qui hanc vicini nostri aram augeam. *Sic Virg.* 9. *En.* 407. Si qua tuis unquam pro me pater Iuratus aris dona tulit, si qua ipse meis venalibus auxit. *Id.* 8. *ibid.* 284. 11. *ibid.* 50. et alibi, eadem ratione *cumulare* aras dixit. *Arnobius* quoque hoc sensu usus est vocibus *auctifico*, *augmen* et *augmentum*. Huc etiam referuntur *Mactio* et *Mactus*. Quod vero addi solet ex *Sueton.* *Aug.* 96. augere hostias; eo loco solum significat augere et multiplicare hostiarum numerum. — 3. Item latiori sensu augere aliquid est promovere, fovere, instruere, o. nare, rem aliquam ei adiacere, qua instructior, major, clarius, honoratior fit: et occurrit — a) Absolute. *Plaut.* *Men.* 3. 3. 27. Di me equilem omnes adjuvant, augent, astant. h. e. provehant ad ea quae opto, competentem vel faciant. Adde *eum.* *Epid.* 2. 2. 8. *Cic.* 2. *Off.* 6. 21. Quaecumque — homines homini tribuunt ad eum augendum atque honestiorem, aut benevolentiae gratia faciunt etc. *Id.* 7. *Fam.* 17. Te augendum atque ornandum putavi. *Nepos* *Phoc.* 2. Auctus adiutusque a Demosthene. h. e. promotus. *Sall.* *Jug.* 86. Quod ab eo genere celebratus auctusque erat. *Sueton.* *Claud.* 12. In semet augendo parvus atque civilis. h. e. in recipiendis honoribus. — b) Additio quo quis instruitur atque ornatur. *Vetus Poeta* apud *Cic.* 2. *Fin.* 4. 14. Tantā laetitia auctus sum, ut nihil constet. *Cic.* 11. *Phil.* 14. 37. Eos non tueri solum, sed etiam augere commodis debeo. *Id.* 2. *leg. Agr.* 26. 68. Augere atque divitiis. *Id.* *Cluent.* 15. 45. Mulier aucta pecunia. *Id.* 1. *Off.* 1. 1. Quorum alter ta scientia augere potest, altera exemplis. *Id.* 14. *Phil.* 6. 16. Idem dies me celeberrimis populi Rom. gratulatione auxit. *Id.* *Senect.* 6. 17. Senectus consilio, auctoritate, sententia augetur. *Id.* *Harusp. resp.* 26. 58. et 9. *Phil.* 6. 15.; et *Sueton.* *Cæs.* 52. Augere aliquem

honore. Cf. *Horat.* 1. Sat. 6. 11.; *Ovid.* 2. *Trist.* 9. 23.; *Tac.* 6. *Ann.* 8.; et *Plin.* 3. *Ep.* 8. aliquem honoribus. *Id.* 1. *Acad.* (post.) 6. 26. cives suos copiam rerum. *Id.* 7. *Ferr.* 31. 80. praeda auctus. *Id.* *Rosc. Am.* 3. 8. spoliis ornatus auctusque. *Id.* 1. *ad Brut.* 1. 1. Auctus beneficio. *Plaut.* *Truc.* 2. 6. 35.; *Seneca* *Ced.* 881.; et *Tac.* 3. *Ann.* 29. Auctus liberis. *Cic.* 1. *Att.* 2. 1. Filiolo auctus. Cf. *Tac. Agric.* 6. *Glioli.* *Catull.* 64. 25. Teque adeo eximie laedis felicitibus aucto. *Nepos Timoth.* 1. Ille cives suos agris atque urbibus augeri maluit, quam id sumere. *Auct.* *B. Afr.* 34. Cæsar duplici lætitia ac voluptate uno tempore auctus. *Curt.* 5. 7. 12. His copiis auctus (rex) Darii persequi statuit. *Tac.* 12. *Ann.* 26. Augetur Agrippina cognomen Augustæ. *Id.* 1. *ibid.* 3. Privignos imperatoris nominibus augere. *Id.* 13. *ibid.* 18. Augere largitione potissimos amicorum. *Id.* 3. *ibid.* 8. aliquem liberalitate. *Id.* 4. *ibid.* 66. Civilis societate Agrippinensium auctus. *Id.* 2. *ibid.* 14. Auctus omine. *h. e.* animo confirmatus ob faustum omen. — Huc pertinet et illud *Lucan.* 8. 250. Auctus opes. *h. e.* opibus: Græca dictio. — Huc referri possunt et illa *Lucret.* 3. 627. et 631. Certe ut opinor eam (animam) faciundum est sensibus auctam. *Id.* *Catull.* 64. 165. quæ (auræ) nullis sensibus auctæ Nec missas audire queunt, nec reddere voces. — c) A Comitiis interdum in malam partem usurpatur. *Plaut.* *Stich.* 1. 4. 47. Scio atque in cogitando mæore augeror. *Ter.* *Heaut.* 4. 1. 15. Ergo herus damno auctus est. *h. e.* damnum passus, damno affectus est.

Id. Translate augere aliquid significat verbis amplificare. *Cic.* *Orat.* 36. 125. Alteram (pono) in augendis amplificandisque rebus, quæ ab eisdem ἀυξήσις est nominata. *Id.* 2. *Off.* 20. 70. Neque vero verbis auct munus suum —, sed etiam extenuat. *Id.* 1. *Orat.* 21. 94. Eum statuebam eloquentem, qui mirabilis et magnificentissimus augere posset atque ornare quæ vellet. *Id.* *Partit. orat.* 6. 22. Cum aut augendi alterius, aut minuendi sui causâ alia dici ab oratore, alia existimari videntur. *Id.* *Brut.* 12. 47. Rem augere laudando, vituperando rursus affligere. *Id.* 2. *Herenn.* 6. 9. Augere atrocitatem peccati. *Id.* 1. *Invent.* 50. 94. hostium vim et copiam et felicitatem. *Quintil.* 8. 6. 75. Naturâ est omnibus augendi res vel minuendi cupiditas insita. *Id.* 8. 4. 9. Augere quod est infra. *Plin.* *Paneg.* 38. Augeo principis munus, cum ostendo etc. — Hinc Part. præter. pass.

Auctus, a, um, adjective quoque usurpatur, unde *Comp. Auctior*, et *Superl. Auctissimus* etsi perraro. *Plaut.* *Capt.* 4. 2. 2. Egritudo auctior. *Lucret.* 3. 451. Auctior animi vis. *h. e.* firmitior, validior ad agendum. *Liv.* 3. 68. Re fortunæque auctior. *Id.* 4. 2. Auctior et amplior majestas. *Id.* 25. 16. Res Romana in dies melior atque auctior. *Horat.* 2. *Sat.* 6. 3. auctius atque Di melius fecere. *Trebell.* *Gallien.* 18. Etiam equos et currum fieri jusserrat pro qualitate statuæ atque in auctissima base poni. *h. e.* amplissima. Ita enim legendum docte monet *Salmas.* Vulgo legitur *arctissima*.

AUGESCO, is, ere, n. 3. *inchoativum* ab augere. Part. *Augescens* 1. et 2. — Est augeri incipio, cresco (It. *crescere*, *incominciare* a *crescere* ed *aumentarsi*; Fr. *commencer* à *croître*, *croître*, *grandir*; Hisp. *comenzar* à *crecer*, *crecer*, *aumentarse*; Germ. *zu wachsen* oder *größer zu werden anfangen*; Angl. *to increase*, *grow greater*). ¶ 1. Stricto sensu de his ponitur, quæ alimentis a natura præbitis sibi adjec-tis augentur et crescut. *Cic.* *Senect.* 15. 53. Quæ (uva) et succo terræ et calore solis augescens primo est peracerba gustatu. *Id.* 2. *Nat.* D. 10. 26. Quibus (rationibus) doceri possit —, ea (semina) temperatione caloris et oriri et augescere. *Id.* *ibid.* 19. 50. Animantes aluntur et augescunt. *Lucret.* 2. 1109. Unde mare et terræ possent augescere. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 54. 118. (283). Augescunt corpora dulcibus atque pingui-bus et potu; minuuntur siccis et aridis frigidisque ac siti. *Tac. Agric.* 3. Ut corpora lente augescunt, cito extinguuntur. *Id.* 2. *Hist.* 34. Augescente lumine. ¶ 2. Latiori sensu usurpatur de omnibus, quæ incrementum ac vim majorem accipiunt. *Nævius* apud *Priscian.* 5. p. 647. *Putsch.* Fames acer augescit hostilibus. *Ennius* apud *Gell.* 3. 17. Qui rem Romanam Latiumque augescere voltis. *Ter.* *Heaut.* 3. 1. 14. Mibi quidem quotidie augescit magis de filio ægritudo. *Lucret.* 2. 76. Augescunt aliæ gentes, aliæ minuuntur. *Sall.* *Jug.* 38. in fin. Jugurthæ — animi augescunt. *Liv.* 27. 17. Cum hostium res tantis augescere

incrementis cerneret. Adde *Tac.* 5. *Hist.* 4. *Plin.* 3. *Ep.* 37. Augescunt vitia. *Tac.* 4. *Hist.* 61. Augescente superstitione. *Id.* *ibid.* 1. Augescente licentia.

AUGIFICO, as, are, a. 1. (augere et facio) idem ferme quod augere. *Ennius* apud *Non.* p. 76. 1. *Merc.* Quid sit? sedilio tabetne, an numeros augificat suos? *Alii minus recte leg.* Quid sit sedilio? tabesne etc?

AUGINOS, i, f. 2. herba, communiori vocabulo hyoscyamos appellata; ita dicta a splendore floris, ab αὐγῇ splendor. *Apul.* *Herb.* 4.

AUGITES, æ, m. vel. f. f. αὐγίτης, nomen ejusdam gemmæ; ita dicta a splendore; nam αὐγῇ splendorem significat. *Plin.* 37. *Hist.* nat. 10. 54. (147).

AUGMEN, inis, n. 3. (pro *augumen* vel *augimen* ab *augere*) augmentum, incrementum. Occurrit tantum apud *Lucret.* 6. 607. Augmen æquoris. *Id.* 5. 1306. Addere alicui augmen. *Id.* *ibid.* 680. cum noctes augmina sumunt. *Id.* 3. 269. perfectum corporis augmen. *h. e.* moles corporis. Adde *eumd.* 1. 428. et 72. et 495. — In sacris augmen pro nomine libi, quo in sacrificiis ara augetur, dixit. *Arnob.* 7. 24.

AUGMENTATIO, ōnis, f. 3. augmentandi actus, incrementum. *Boeth.* *Aristot.* *Top.* 4. 2. p. 657. Si enim ambulatio neque augmentationem, neque diminutionem, neque alios motus participet, manifestum est, quoniam lationem participat.

AUGMENTATOR, ōris, m. 3. qui augmentat. *Cassiod.* 8. *Variar.* 22. Hunc proventus sui auctorem meruit, ut nos augmentatores dignissime reperiret.

AUGMENTATUS, a, um, *V. voc.* seq.

AUGMENTO, as, are, a. 1. Part. *Augmentatus*. — Est augmentum do, augro. *Firmic.* 5. *Mathes.* 6. Ut thesauros suos augmentent. Adde *Cod.* 1. 27. 2. § 5. Et *Cassiod.* 9. *Variar.* 40. Subrahimus pecuniæ, quod augmentetur gloriæ. *Boeth.* 2. *Geom.* p. 1214. Quorum (laterum) si unum per se augmentatum excreverit septingentorum et octoginta quatuor summa consurget. *h. e.* multiplicatum.

AUGMENTUM, i, n. 2. In locis *Varron.* et *Pallad.* infra citatis, item apud *Ulp.* *Dig.* 26. 7. 8. ad fin. legitur et *augmentum*. In quibusdam libris apud *Arnob.* 7. 25. legitur et *augmentum*, quod tamen mendum esse videtur. — *Augmentum* est incrementum (It. *aumento*, *accrescimento*; Fr. *augmentation*, *accroissement*; Hisp. *aumentacion*; Germ. *das Wachsthum*, *die Zunahme*; Angl. *increase*, *augment*, *increment*). Occurrit. — a) Generatim. *Plin.* 37. *Hist.* nat. 6. 21. (81). Alii summo fulgoris augmento colores pigmentorum æquavere. *Pallad.* 13. *R. R.* 6. 1. Augmentum luncæ. *Dig.* 23. 3. 31. § 4. dotis. *Id.* 33. 7. 5. pr. Mediū temporis augmenta. *Id.* 30. l. 8. Augmentum fundi. *Id.* 2. 13. 8. Augmentum aut diminutio. *Apul.* *Dugm.* *Plat.* 1. Multiplicatis augmentis. *Claudian.* *IV. Cons. Honor.* 495. Impia continui cessant augmenta tributi. *Cel.* *Aurel.* 2. *Tard.* 13. Si corpus viderimus augmenta carnis accepisse. *Id.* 1. *Acut.* 6. Quomodo phrenetici aliqui augmento passiois in lethargiam — devenerint. — In re sacra augmentum est illa animalis hostiæ pars, quæ speciatim offertur, seu qua aræ augetur. *Varro* 5. *L.* 112. p. 44. *Müll.* et *Arnob.* 7. 25.

AUGUR, tris, comm. gen. 3. Ratione habita etymi, testibus *Paul.* *Diac.* p. 2. 1. *Müll.* et *Servio* ad *Virg.* 5. *Æn.* 523. augur est ab avis et gero; quam vocabuli compositionem veteres confirmasse videntur, qui *auger* et *augeratus* pro *augur* et *auguratus* scribebant, ut docet *Priscian.* 1. p. 554. *Putsch.* adde, quod cum *augur* et *ausper* junguntur, *augur* generatim, *ausper* autem speciatim usurpatur, *V. Non.* p. 429. 26. *Merc.* — Ceterum

Id. Proprie augur masc. gen. est qui auctoritate publica sacras aves alit, custodit atque observat, et ex his futura divinât. Multus fuit augurum et usus et honores apud Romanos, præsertim post insigne illud experimentum auguralis scientiæ ab Accio Navio datum, de quo *Liv.* 1. 36. Nam tanta inde sacerdotio augurum accessit auctoritas, ut ubi postea belli domique Romani gererent, nisi prius per augures deorum voluntatem explorasset. Augures initio tres fuerunt, creati a Romulo (*Cic.* *Vatin.* 8. 20. et 2. *Divinat.* 38. 80.) at *Liv.* 4. 4. et *Flor.* 1. 2. a Numa institutos fuisse affirmant; quæ quingue autem a Numa creati (*Cic.* 2. *de republ.* 14. 26.); deinde anno U. C. cccciv., teste *Liv.* 10. 6., novem fuerunt; tandem a Sulla iidem quindecim numero (*Liv.* *Epit.* 89.). Cæsar, teste *Dione* l. 42. c. 51., uno addito, augurum collegium ampliavit; Augustus, eodem teste l. 51., quotquot vel-

et, ut adderet, a senatu obtinuit. Eorum officium erat deorum mentem ex avibus explorare: de prodigiis, somniis, oraculis responsa dare: quæ ad expiationes prociationesque prodigiorum pertinebant, curare, edicere, vatum libros exponere et alia, quæ in lege augurali apud *Cic.* 2. *Legg.* 8. et 9. leguntur. Tanta autem fides eorum dictis habebatur, ut si quid affirmarent a diis non probari, id agere summa esset religio. Itaque comitia eorum monitis, præliaque (si eundem in hostes esset, non vero si aggressus hostis repellendus) in aliud tempus differebantur; abdicabant se magistratus, etiam summi, si vitio creatos dixissent, etc. *V. Cic.* l. c. cap. 12. § 31. Si quis iis non parisset, capitale erat. Sacerdotium numquam amittebant, tamen iudicio aliquo damnati fuissent; sed usque ad mortem retinebant. Utebantur assidue trabea, gestabantur coronam in capite. Augurium capturi in loco puro sub mediam noctem, sereno cælo stantes, ac lituo templum seu circulum in cælo designantes, tamdiu expectabant, donec aves a dextra, aut sinistra advolantes aut adderent, aut velarent. *V. Rosin.* l. 3. c. 8. et 9., *Pitisc.* in *Lexic. Antiq. Rom.*, et alios. *Cic.* 2. *Phil.* 32. 81. Augures nuntiationem solum habent; magistratus etiam speculationem. *Id.* *ibid.* 33. 83. Confecto negotio bonus augur alio die, inquit. Adde *eumd.* 2. *Divinat.* 4. 10., *Brut.* 1. 1. 3. *Fam.* 10. 9. et 13. *Phil.* 5. 12.; *Varron.* 3. *R. R.* 3. 5. et 7. 1., et 6. *L. L.* 64. *Müll.*; *Festum* p. 261. 27. *Müll.*, aliosque. *Inscript.* apud *Avellino Bullett.* *Arch. Napol.* anno 4.º p. 74. Augur publicus populi Rom. Quiritium. — Augures etiam in coloniis et municipiis erant decem numero. *Cic.* 2. *Leg. Agr.* 35. 96. Huc (*Capuam*) isti decemviri cum quingentis colonorum ex lege Rulli deduxerint, centum decuriones, decem augures, sex pontifices constituerint. Præterea *Barthol.* *Dorghesi* in *Giorn. Arcad.* T. 3. p. 61. probat, augures fuisse etiam Fabrateria, Spoleti, Brundisii, et alibi; et *Aldini Lap.* *Ticin.* p. 100. etiam Ticini, nunc Pavia; et *De Minicis* in *Annal. dell' Istit. archeol.* T. II. a. 1839. p. 60. etiam Phaleriæ in Piceno; et *Orelli Inscript.* 2183. etiam Tridenti.

11.) Improprie est communis generis, ut *Prob.* in *Cathol.* p. 145b. *Putsch.* et *Phocas* *ibid.* 1695. docent; et dicitur augur quicumque rem aliquam divinât. — a) Masc. gen. *Accius* apud *Gell.* 14. 1. et apud *Non.* p. 95. 8. *Merc.* Nihil credo auguribus, qui aures verbis divitant alienis, suas ut auro locupletent domos. *Horat.* 1. *Od.* 2. 32. Augur Apollo. *Id.* *Carm. sæcul.* 61. Phæbus. *Id.* 3. *Od.* 16. 11. Augur Argivus. *h. e.* Amphiaræus. *Propert.* 2. 21. 3. Dodonæ verior. *Ovid.* 12. *Met.* 19. augur veri providus Thestorides. *h. e.* Calchas. *Id.* 3. *Anor.* 5. 31. nocturnæ imaginis augur. *h. e.* nocturni visi, seu somnii interpretes. *Stat.* 3. *Theb.* 5. Pessimus in dubiis augur timor. — b) Fem. gen. *Horat.* 3. *Od.* 17. 12. aquæ augur annosa cornix. *Stat.* 9. *Theb.* 629. simque augur cassa futuri.

AUGURA pro *auguria*, ut sit a recto *augurum*, i, n. 2. usurpavit *Accius* apud *Non.* p. 488. 3. *Merc.* Ejus verba ita leguntur ex emendatione *Fossii* et *Merc.* Pro certo arbitrator sortis (*h. e.* sortes), oracula, adytus, augura. At *Bothe* legendum putat *oracula adytus, augurum*.

AUGURACULUM appellabant antiqui, quam nos arcem dicimus, quod ibi augures publice auspiciarent. *Paul.* *Diac.* p. 18. 14. *Müll.* V. *ARX*, et *TURACULUM*.

AUGURALE, is, *V. voc.* seq.

AUGURALS, e, adject. ad augures seu ad auguria pertinens. *Cic.* 1. *Divinat.* 33. 72. et 3. *Fam.* 11. 3. Augurales libri. *h. e.* qui de augurum arte tractant. *Id.* *Brut.* 77. 267. Auguralis juris peritus. *Id.* 7. *Fam.* 26. 2. et *Varro* 3. *R. R.* 6. 6. Auguralis cæna. *h. e.* quæ dabatur ab augure, quo primum die eam dignitatem suscipiebat. *V. ADITALIS.* *Liv.* 10. 7. Insignia auguralia. *Sueton.* *Claud.* 4. et *Gramm.* 12. verbum. *Capell.* 1. p. 11. Augurales alites. *h. e.* cynci. *Servius* ad *Virg.* 9. *Ecl.* 15. disciplina. *Id.* ad 3. *Æn.* 117. et 265. species. *Id.* 4. *ibid.* 262. amictus. *Id.* 1. *ibid.* 338. Auguralis avis et Augurales Commentarii. — Hinc *Augurals*, is, n. 3. absolute. ¶ 1. Apud *Senec.* *Tranquill.* 11. a med. ponitur *augurale* pro insignibus augurum; et præcipue pro lituo, quod est clarissimum auguratus insigne, inquit *Cic.* 1. *Divinat.* 17. 30. ¶ 2. *Tac.* 2. *Ann.* 13. Nocte cæpta, egressus augurali, per occulta et vigilibus ignara etc.

Id. 15. ibid. 30. Structam ante augurale oram subdita face accendit. *Augurale* est locus in castris prope praetorium, vel potius ipsius praetorii pars dextra, ubi imperator auspicia captabat. Nisi malis per *augurale* totum ipsum praetorium significari, ut ab ea parte, quae sanctior erat, et auspiciis (quae solius erant imperatoris) dicata, denominatum sit. Hinc *Quintil. 8. 2. 8.* Cum res communis pluribus, in uno aliquo habet nomen exitium: ut carmen funebre proprie *nenia*, et tabernaculum ductu *augurale*. Alii male leg. *augustale*. *V. Orell. ad Tac. 2. Ann. 13. et AUGURATORIUM.*

AUGURATIO, ōis, f. 3. actus augurandi, auspiciam. *Cic. 2. Divinat. 30. 65.* Quae tandem ista auguratio est ex passeribus? *Zaccant. 2. 16.* Forum inventa sunt astrologia et haruspicia et auguratio. *h. e. disciplina auguralis.*

AUGURATIO, adverb. capto augurio, auspicio. *Augurato* aliquid agere est capto prius rite augurio et diis approbantibus. *Liv. 1. 18.* Sicut Romulus augurato in urbe condenda regnum adeptus est. *Sueton. Aug. 7.* Aliquid augurato consecrare.

AUGURATOR, ōis, m. 3. qui auguratur, qui rem aliquam divinat. *Coll. Legum Mos. et Rom. 15. 1. 2.* Non invenitur in te augurator, nec inspector avium, nec maleficus aut incantator.

AUGURATORIUM, ii, n. 2. locus seu aedificium augurii capiendis destinatum. *Inscripti. apud Gruter. 128. 4.* quae est apud *Orell. 2286.* IMP. TRAIANUS HADRIANUS COS. III. AUGURATORIIUM DELAPS. A SOLO PE.... Fortasse est illud idem *auguratorium*, quod a *P. Victore de regionibus Lib. R.* in regione decima ponitur. — In castris auguratorium erat idem atque augurale. *Lipsius ad Tac. 2. Ann. 13.* affert locum *Hygini*, a *Schellio* emendatum ad *Hygini. Gromat. p. 52. et p. 5. col. 1. ed. Schel.* Aris institutis in formam partis imae, auguratorium parte dextra praetorii ad viam principalem adponemus, ut dux in eo augurium recte capere possit: parte laeva tribunal statuitur, ut augurio accepto insuper ascendat et exercitum felici auspicio adloquatur.

AUGURATRIX, icis, f. 3. quae auguratur. *Paul. Diae. p. 117. l. Müll.* Lingulae genus piscis, vel mulier auguratrix. *Quidam leg. garrulatrix: at corrigendum argutatrix ex Müll.,* quem *V. ad h. l. V. et ARGUTATRIX.* Certa est lectio *Hieronymi.* in *Isaj. 16. 57.* Quod verbum Hebraicum מַגִּידָה, nos

juxta Symmachum in *auguratricem* vertimus, quod scilicet semper Jerusalem, quae est mater audientium, idololatricae dedita fuerit.

AUGURATUS, a, um: *V. AUGURO et AUGUROR.*

AUGURATUS, us, m. 4. ¶ 1. Est dignitas et officium auguris. *Cic. 1. Divinat. 17. 30.* Lituus iste vester, quod clarissimum est insigne auguratus, *V. hac de re Borghesi Dec. 7. ass. 7. p. 24. et Cavedoni Append. not. 66. Cic. ibid. § 32.* Scientia auguratus. *Id. Fatim. 8. 22.* Auguratus aliquis. *Tac. 1. Ann. 62. ad fin.* Augurato praeditus. *Plin. 4. Ep. 8.* Auguratum accipere. *Inscripti. apud Jo. Labus, Ara antica in Hainburgo p. 5. T. FL. T. P. SERG. PROBVS OB HONOREM AVGVRAVS T. FL. PROBI FIL. SVT.* ¶ 2. Item augurium, praedictio. *Tertull. Anim. 26.*

AUGURIALIS, e, adject. ad auguria pertineus. *Apul. de nol. asp. § 8.* Augurialis avis.

AUGURIONALIS, e, adject. Vox a Lexico expungenda; occurrit eum tantummodo in *Not. Tir. p. 92. et 70.*

AUGURICUM, ii, n. 2. De forma *augura* pro *auguria* *V. loco suo.* — Augurium proprie atque ad litteram est sacramentum avium educatio, animadversio atque ex illis rerum salutarum divinatio; unde *Plin. 7. Hist. nat. 56. 57. (203).* Auguria ex avibus Invenit Car, a quo Caria appellata: adjecti ex ceteris animalibus Orpheus. — Deinde factum est, ut ipsam auguris actionem et dignitatem significaret. Hinc

I. Proprie. ¶ 1. Stricto sensu est signum et divinatio rei futurae; et proprie ea, quae sit ex avium volatu, pastu, tripudio: latiore autem significatione ea, quae fulminibus, fulguribus, tonitribus, item ex ceteris animalibus aliisque rerum signis capitur. His enim creditum est deorum voluntatem circa actiones humanas significari: quod ita in hominum animis inhaesit, ut auguria adhuc observarent consules anno a Chr. n. cccclv. *V. PULLARIUS.* Ex volatu avium capiebant Romani augurium prosperum quidem, si a sini-

stra parte auguris advolassent, adversum autem, si dextera (*V. OSCEN, PRÆPES et ALES*). Ita ex fulmine laevo laetum, ex dextero triste augurium esse putabant (*V. LAEVUS et SINISTER*). Si pulli avide pascerentur, felicia portendi; si contra, adversa existimabant (*V. TRIPUDIUM*). Similiter a laeva vel dextera parte celi auditum tonitruum, occursum quadripedis cujuspiam ominosum aut ita inter felicia vel infelicia auguria habebantur. *V. Rosin. l. 3. Antiq. Rom. c. 9.*, ubi plura de his. — Sæpe *augurium* et *auspicium* junguntur, differunt enim inter se: *V. Homonym in fine et exempla ibidem allata;* quibus adde *Cic. 1. Divinat. 15. 28.* Multa auguria, multa auspicia — negligentia collegii amissa plane et deserta sunt. *Liv. 26. 41.* Idem auguriis auspiciisque et per nocturnos etiam visus omnia laeta ac prospera portendunt. — Sæpiissime *augurium* tantum occurrit. *Cic. 3. Off. 16. 66.* Cum in arce augurium augures acturi essent. Adde *eumd. 1. Divinat. 17. 32;* et *Cl. Farro. 6. L. L. 42. p. 89. Müll.* Augures augurium agere dicuntur, cum in eo plura dicant, quam faciunt. *Cic. 1. Divinat. 47. 105.* Augurium addubitare. *Id. ibid. detantare. Id. ibid.; Festus p. 161. 21. Müll.; Sueton. Aug. 31;* et *Tac. 12. Ann. 23.* Augurium salutis. *V. SALUS. Cic. 2. Divinat. 3. 9.* Disciplina augurii. *Liv. 1. 34. et 10. 40;* et *Val. Flacc. 1. 161.* Augurium accipere. *Liv. 10. 7;* et *Sueton. Aug. 95.* capere. *Liv. 1. 7.* nundare. *Id. ibid.* Venit in illi augurium. *Id. 1. 8.* Augurio imperium portendere. *Virg. 3. En. 89. et 703;* et *Ovid. 3. Trist. 1. 38.* Augurium alicui dare. *Virg. 5. En. 7. Iste. Sueton. Vit. 18.* Augurium factum. *Flor. 1. 5. 3.* Experiri aliquid augurio. *Tac. Agric. 44.* Augurio voluisse ominari aliquid. *Plin. 9. Hist. nat. 16. 23. (56).* Augurium natura. *Id. 28. ibid. 6. 10. (68).* volutudinis ex urina. *Val. Flacc. 6. 720.* ioane. ¶ 2. Latiori sensu sumitur pro munere ac dignitate auguris, seu potius pro ipsa augurii scientia. *Virg. 12. En. 393.* acri quondam cui captus amore Ipse suas artes, sua munera laetus Apollo, Augurium eliharumque dabat celeresque sagittas, suas artes dixit, quia Apollo auguriorum deus et augurum praeses habitus est, ut *Servius ad Virg. 3. En. 20.* docet. Etiam *Hygin. augurium alicui dare* hoc sensu dixit *Fab. 19. Virg. 9. En. 328. de Rhamnete augure.* Sed non augurio potuit depellere pestem. *Flor. 1. 5.* Accius Navius, vir summus augurio. ¶ 3. Item pro interpretatione augurii. *Ovid. 1. Met. 395.* Conjugis augurio quamquam Titania mota est. ¶ 4. Item pro ipso praesagio. *Plin. 21. Hist. nat. 10. 31. (56).* Thyrium augurium mellis est.

II. Impropre sumitur pro quocumque iudicio, divinatione, praesensione rei futurae. *Cic. 10. Att. 8.* Auguria quoque me incitant quodam spe non dubia, non hæc collegii nostri ab Appio, sed illa Platonis de tyrannis. *Id. 1. Tusc. 15. 33.* Sed nescio quomodo inhaeret in mentibus quasi sæculorum quoddam augurium futurorum. *Id. 6. Fam. 6.* Constitui apud te auctoritatem augurii et divinationis mea. *Id. 2. Phil. 35. 89.* O mea frustra semper verissima auguria rerum futurarum! *Ovid. Heroid. 17. 234.* Fallitur augurio spes bona sæpe suo.

Homonym. Inter *augurium* et *auspicium* non unum tradit solet discrimen. Quidam ducent *augurium* esse, quod ex avium garritu seu cantu capitur; *auspicium*, quod ex avium pastu aut volatu. Sed nulla profecto hæc differentia est. Nam utraque vox passim de utroque dicitur a scriptoribus. *Servius ad Virg. 3. En. 398.* tradit hoc interesse, quod *augurium* et petitur et certis avibus ostenditur; *auspicium* qualibet avi demonstratur et non petitur: hoc ipsum tamen speciem augurii esse. *Id. ad 3. ibid. 20.* *auspicia* aut esse omnium rerum, *auguria* certarum. Nam *auspicari* cuiusvis etiam peregre licere; *auguria* agere, nisi in patriis sedibus, non licere. Hinc putarunt alii illud statui posse, ut *augurium* diceretur, quod in urbe capitur; *auspicium*, quod in agro. Denique *Non. p. 429. 26. Merc.* scribit *auspicium* esse avium inspectionem et quod ex volatu avium significetur et verbis; *augurium* autem rerum omnium conjecturas prudenter ac diligenter amplecti. Fortasse undam aliquod horum discriminum verum est (licet nullum sit perpetuum). Nam aliquando hæc duæ voces a scriptoribus, tamquam inter se diversæ, adhibentur. *Cic. 1. Divinat. 47. 105.* Quibus nulla videbatur in auguriis aut auspiciis praesensio, sed scientia veritatis futurae. *Farro 7. L. L. 8. Müll.* Dictum templum locus augurii aut auspicii causa quibus-

dam conceptis verbis finitus. *Ennius apud Cic. 1. Divinat. 48. 107.* Curantes magna cum cura, corruptantes regni, dant operam simul auspicio augurioque. (Adde loca superiora allata sub l. 1. init.). Cui dixit *Plaut. Asin. 2. 1. 15.* Quantum ex augurio auspicii intelligo; per *augurium* interpretationem auspicii intellexit, ea ratione, qua *Ovid.* supra allatus. Possis etiam hoc nudo interpretari: quantum intelligo ex augurio, quod ex avium inspectione capi; nam *auspicium* proprie spectantem avium significat. Hæc *Forcellinus*: ex quibus certe inferre nobis licet, inter *augurium* et *auspicium* id interesse discriminis, quod *augurium* est genus, cuius *auspicium* est species.

AUGURIUS, a, um, adject. ad augures pertineus. *Jus augurium* est augurandi scientia. *Cic. 3. Fam. 9. 3.* Cognitionem juris augurii consequi cupio. Adde *eumd. Senect. 4. 12.* Et *Gell. præfat. 13.* Parenta remotiora super augurio jure et pontificio. *Aulu. eumd. Gell. 6. 6.*

AUGURO, as, avi, atum, are, 1. Part. *Auguralis.* *I. 6.* — Auguro est augurium capio, augurium ago et ex eo futura prædico.

I. Proprie. — a) Active. *Cic. 2. Legg. 8. 21.* Sacerdotesque vineta virgetaque et sanctem populi agerant. — b) Passive. *Accius apud Cic. 1. Divinat. 22. 45.* Nam quod — præpotens, pulcherrime auguratum est, rem Romanam publicam summam fore. *L. Casar apud Priscian. 8. p. 791. Putsch.* Ceræque res auguratur. *οὐνοκρονοῦνται. Cic. Fatim. 10. 24.* In castris, in illo, inquam, augurato templo ac loco etc. *h. e.* de quo augurium rite capium est. *Cl. Liv. 8. 5. Id. Liv. 5. 54.* Augurato locum liberare. *V. AUGURATIO*, quod adverbii more usurpatur.

II. Translate est aliquid diligenter animadvertere, indeque divinare, conficere, præsentire: et occurrit — a) Absolute. *Plaut. Cist. 4. 2. 26.* Hoc age, ad terram aspice et disce, oculis investigans æstote augura. *h. e.* circumspecte diligenter in omnem partem, ut augures faciunt, cum augurium ex avibus volentibus expectant. *Accius apud Non. p. 469. 3. Merc.* Si satis recte aut verè ratione auguram. *Cic. apud Non. l. c.* Cui quidem utnam vere, fideliter, animade ante auguraverim. — b) Cum *Accus.* *Ennius apud Non. l. c.* Hoc ego tibi dico et conjecturæ auguro. *Accius apud Non. l. c.* Alique ex conjecturæ auguro. *Virg. 7. En. 273.* hunc illum pascere fata, et reor, et (si quid veri inens augural) opto. *Val. Flacc. 3. 335.* sed quis non prima refellat Monstra deum, longosque sibi non auguret annos? — c) Cum *Ablat.* et *præp. de*, aut cum relativo. *Pacuvius apud Non. l. c.* Propremodum animus conjecturæ de errore ejus augurat. *Cic. apud Non. l. c.* Præsentit animus et augurat quodam modo, quæ futura sit suavis.

Homonym. Inter *auguro* et *auguror* ponit *Servius ad Virg. 7. En. 273.* hoc discrimen ex *Plinio in lib. dub. serm.*, quod *auguro* dicamus, cum praesagio mentis futura colligimus; *auguror* vero, cum futura veris captamus auguriis. Sed tum ex modo citatis exemplis, tum ex illis, quæ in voce sequendū afferimus, satis apparet, id aut verum, aut perpetuum non esse. Illud tamen certum est *auguror* usitatum fuisse, quam *auguro*.

AUGUROR, aris, atus sum, arl, Dep. 1. *V. Homonym in fine vocis præced.* — Part. *Augurans et Augurandus I. a.* — Auguror proprie est augurium ago et ex eo futura prædico.

I. Proprie occurrit — a) Cum *Accus. rel. Ctr. 1. Divinat. 32. 72.* Ut apud Homerum Calchas, qui ex passerum numero belli Trojani annos auguratus est. *Id. 2. Nat. D. 64. 160.* Quamquam aves quasdam rerum augurandarum causâ esse natas putamus. *Plin. 6. Hist. nat. 30. 35. (192).* Motu ejus (canis) Imperia augurantes. — b) Absolute. *Cic. 1. Divinat. 15. 27.* Ille mihi videtur igitur vere augurari. *Id. ibid. 41. 90.* Et in Persis augurantur et divinant Magi. *Cl. eumd. 6. Fam. 6. 7. Curt. 3. 3. 5.* Quidam contra augurabantur etc. *Sueton. Oth. 7.* In augurando. *Id. Gramm. 1.* Augurandi disciplina.

II. Translate est quovis modo futura prædicere, conficere, ominari, existimare, fiddicare; hoc tamen verbum majorem quamdam ac peculiarem præsefert vim, quam *susplicari, opinari, conjecturâ assequi* et similia. Ad rem *Cic. 6. Fam. 6. 7.* Nunc igitur ex alitis involatu, nec e cantu sinistro oscinis —, nec ex tripudiis solistinis aut sonivis tibi auguror; sed ha-

hec alia signa, quae observem etc. Occurrit — a) Cum Accus. rel. Cic. 1. *Tusc.* 40. 96. Augurari alicui mortem. *Id.* 1. *Divinat.* 30. 84. Animi futura augurantur. *Id.* *Orat.* 13. 41. Augurari aliquid de aliquo. *Curt.* 4. 10. 10. falsa per metum. *Id.* 10. 5. 13. bella civilia mentibus. *Id.* 4. 13. 25. vultu alienius ioterito spem victoriae. *Tac. Germ.* 3. futurae pugnae formam ipso cantu. *Id.* 1. *Hist.* 50. Vespasianum et arma Orientis. — b) Cum Ablat. et prap. *de*, cum Accus. et Infinito, aut cum relativo. *Caesar* apud Cic. 9. *Att.* 16. 2. Recte auguraris de me (bene enim tibi cogitus sum), nihil a me abesse longius crudelitate. *Cic.* 4. *Ferr.* 6. 18. Cum ex nomine istius, quid ille in provincia facturus esset, perdidit ille homines augurabantur. *Id.* *Amic.* 12. 41. De C. autem Gracchi tribunatu quid expectem non lubet augurari. *Curt.* 9. 9. 2. Quam placidum amnis os, quam patiens longum haviu esset, anceps et caeca aestimatio augurabatur. *Ovid.* 3. *Pont.* 4. 79. Ut desint vires, tamen est laudanda voluntas: Hic ego contentos auguror esse deos. Adde *eum.* 4. *ibid.* 9. 133. *Curt.* 4. 4. 4. Macedones iter faciendo operi monstrasse eam augurabantur. — c) Absolute, sive cum Accus. quantitas tantum. *Cic. Mur.* 31. 65. Quantum ego opinione auguror. *Id.* 1. *Orat.* 21. 95. Ego enim, quantum conjectura auguror, non despero, fore etc.

AUGUSTA, æ, l. 1. Ex quo Romani Imperatores honoris causa Augusti nominari capere, eorum quoque uxores Augustae dictae sunt: cuius rei testimonia in nummis et lapidibus passim extant. Neque solum uxores, sed et matres aliquando, filiae, sorores, etc., ut videre est apud Tac. 1. *Ann.* 8. 4. *ibid.* 8. et 16. 12. *ibid.* 26. 15. *ibid.* 23. et 2. *Hist.* 99. *Sueton.* *Cal.* 10. et *Claud.* 3. et 11.; *Plin.* *Paneg.* 84. alioque. — NB. Multae etiam urbes Augustae vocatae sunt, de quibus V. ONOM.

AUGUSTALE, is, n. 3. tabernaculum ducti in castris. Legunt nonnulli apud *Quintil.* 8. 2. 8., ubi tamen alii rectius augurale reponi malunt. V. AUGURALIS in fin.

AUGUSTALES, ium. V. AUGUSTALIS, sub c, d et e.

AUGUSTALIA, ñrum. V. AUGUSTALIS, sub b. AUGUSTALIÄNUS, a, um, adject. ad Praefectum Augustalem in Aegypto pertinentem. *Imp. Theodos.* et *Valentinian.* *Cod. Theod.* 11. 5. 3. Augustalianum officium. Et *ibid.* 24. 6. pr. Augustalianum iudicium.

AUGUSTALICIUS, a, um, adject. qui augustalitate jani functus; ut quinquennialibus, qui quinquennialitate, mulicibus, qui aedilitate functus est. *Inscript.* apud *Fabrett.* c. 6. n. 163. OB QVARNI DEDICATIONEM HEREDES EX TESTAMENTO EIVS DECVRIONIBVS SINGVLIS X IIII, AVGVSTALICIS X III, PLEBEI INTRA MVRYM HABITANTIBVS X II, LIBERIS OMNIY EORVM DIMIDIY DEDERVNT. Lapis habet augustalicis pro augustalicis, gemino scilicet l ex more veterum Latinorum in unum contracto; hic vero augustalicus illud significat, qui augustalitate fungebatur, tum etiam qui fundus jam fuerat.

AUGUSTALIS, e, adject. ad Augustum pertitens. — a) Generalit. *Cod.* 2. 47. 3. Augustalis majestas. *Veget.* 2. *Milit.* 7. Augustales milites. h. e. milites ab Augusto ordinarii iuocati. V. AUGUSTANUS et AUGUSTIANUS. — b) Specialit. Augustales iudi, qui memorantur a Tac. 1. *Ann.* 15. et 54., erat iudi in honorem Augusti instituti, qui in vet. quodam Calendario apud *Gruter.* 133. et apud *Orell.* *Inscript.* vol. 2. p. 411. die 12. Octobris Augustalia absolute appelluntur. Sed duplex fuit festum in honorem Augusti institutum, quod Augustalia dicebatur. Etenim Augustalia pro reditu Augusti ex Asia instituta fuerunt ann. V. C. dccxxv. celebranda quotannis IV. Id. Octobr., ut refert *Dion.* l. 54. c. 10. Hinc *Kalend. Maffæor.* iv. Id. Oct. Augustalia. *Kalend. Ametern.* IV. Id. Oct. Iudi in circo, feriae ex S. C., q. e. d. (h. e. quod ea die) Imp. Cas. Aug. ex transmarinis provinciis urbem intravit, atque Fort. Reduct constit. h. e. constituta est. *Inscript.* apud *Gruter.* 11. 2. p. qvintiliys sex. f. TARVS PONTIF. COS. (scilicet anno dccxlii.) LVDOVS POTIVOS PRO REDITV IMP. CAESARIS DIVI F. AVGVSTI JOVI OPTIMO MAXIMO FECIT CVA TI. CLAVDIO NEMONE CONLEGA EX S. C. *Alia* apud *eund.* 11. 1. TI. CLAVDIVS TI. F. NERO PONTIFEX COS. ITERVM (scilicet anno dccxlvii.) IMP. ITERVM LVDOVS AVGVSTVS PRO REDITV IMP. CAESARIS DIVI F. AVGVSTI PONTIFICIS MAXIMI JOVI OPTIMO MAXIMO FECIT LX S. C. At anno dccxlvii., quo defunctus est Augu-

stus, ut ait Tac. 1. *Ann.* 15., Tribuni plebei petiverunt, ut proprio sumptu ederent ludos, qui de nomine Augusti fastis additi, Augustales nominarentur. Eadem vero narrat *Dion.* l. 56. c. 46. Augustalia autem pro ostali Augusti, quae celebrabantur XIV. Kal. Oct., instituta fuerunt anno dccxlii., ut refert *Dion.* l. 54. c. 34. *Kalend. vero Maffæor.* XIV. K. Oct. FI. D. Augusti natalis, Iudi circenses. *Kalend. Pincian.* XIV. E. Oct. Iudi ex S. C., quod is dies Imp. Caesar. natalis est. *Ord.* 4. *Pont.* 9. 115. Pontis me tellus, quantis hac possumus ora, Natalem Iudis scit celebrare dei. *Sueton.* *Aug.* 57. Equites Romani natalem ejus sponte atque consensu ludu semper celebrarunt. Ex *Inscript.* apud *Gruter.* 11. 1. et 2. nuper allatis apparet, consules his ludis praesae solitos fuisse; sed ex loco Tac. 1. *Ann.* 15. supra allato anno dccxlvii. statutum est, ut ludis natalicis consules quidem, ludis vero pro reditu tribuni plebis iidem praesentent. — c) Item Sodales Augustales erant sacerdotes viginti et unus a Tiberio instituti, quibus postea quatuor supra numerum adjecti, qui sacra curarent in honorem Augusti inter deos relati: hi collegium constituebant: haec ex Tac. 1. *Ann.* 54. et 3. *ibid.* 64.; et *Sueton.* *Claud.* 6. et *Galb.* 8. Cf. etiam *Inscript.* b. *Mommsen in Bergk's und Cäsar's Zeitschrift.* 1845. *Tac.* 2. *Ann.* 83. Sacerdotes Augustales appellat; et 2. *Hist.* 95. et 3. *Ann.* 64., nequid *Colum.* 11. *R. R.* 1. 2. absolute Augustales. In loco laqueo *Colum.* a nonnullis Augustalis pro cognominis accipitur. Hi Augustales adjecti sunt quatuor collegis summis. V. *Borghesi Dec.* 7. oss. 7. p. 25. Bucranium est eorum symbolum, quod iidem sedem suam, ubi templum gentis Bovillae, habebant. — d) Item Augustales, ium, m. plur. In coloniis quoque ac municipiis Augustallum collegia instituta fuere ad eundem finem: in quibus sex primo nominati, *Seviri Augustales* dicebantur, creabanturque a decurionibus. Postea cum ad multo plures excrevisset, in plura collegia partiti sunt, nempe juvenum ac seniorum, quibus distincti VI. Viri praerant. De his mentio fit in *Petron.* *Satyr.* 30. et in quamplurimis antiquis *Inscript.* pilonibus (V. *Orell.* *Inscript.* 3939., 3959. aliasque), quarum nullas offert *Morinus* in *Cenotaph. Pis.* *dissertat.* 1. et 6.; ubi etiam refellit eorum opinionem, qui Augustales fuisse magistratus, non sacerdotes arbitrati sunt. V. ibi plura erudite disputata. At constat, Augustales primo fuisse institutos in municipiis et colonis, uti Romae, in honorem Augusti, et sacris eidem faciendis praefectos; mox progressu temporis medios fuisse (ut Romae equites inter senatum et populum) inter decuriones et plebem, et novum ordinem civium ex his constitutum, ideoque etiam ipsos equestrem ordinem fuisse appellatos. Id patet ex *Inscript.* apud *Gruter.* 431. 1. SEX. LIVIVS SEX. F. GALERIA MARINVS CVRATOR CIVIVM ROMANORVM PROVINCIÆ LYGDVNIENSIS, QVAESTOR, IVVIALIS. ORNAMENTIS SVFFRAGIO SANCTISSIMI ORDINIS HONORATVS, IVIV DESIGNATVS EX POSTVLTATIONE POPVLI EX HONOREM PERFEVTV PONTIFICATVS DAT, CVIVS DOMI DEDICATIONE DECVRIONIBVS X. V. ORDINI EQVESTRI IIIII. VIRIS AVGVSTALIBVS NEGOTIATORIBVS VINARIA X. IIII., ET OMNIBVS CORPORIBVS LYGDVNI LICITE COEVNTIBVS X II., ITVM LVDOVS CIRCENSES DEDIT. L. D. D. D. — e) Ab his omnino diversi fuerunt sacerdotes Augustales, quorum collegium ex liberis constabat atque ab ipso Augusto institutum fuit, ut Larium ac Penatium sacra compitalia curaret, testibus *Porphyr.* et *Acron.* ad *Horat.* 2. *Sat.* 3. 281. — f) Denique Praefectus Augustalis dictus est Praefectus Aegypti, quia, lege ab Augusto lata, datum est ei imperium ad similitudinem proconsulis, ut *Ulp.* loquitur *Dig.* 1. 1. 17. qui est *De Officio Praefecti Augustalis.* Qua de re extat etiam testimonium Tac. 12. *Ann.* 60. Hic idem vir spectabilis Augustalis vocatur *Cod.* 10. 31. 57. et 59. — NB. De cognomine V. ONOM.

AUGUSTALITAS, atis, f. 3. Est — a) Dignitas sacerdotis augustalis ut Larium honorem instituit: V. AUGUSTALIS sub d. *Inscript.* apud *Gruter.* 215. 2. Subire onus augustalitatis. Et *ibid.* 354. 7. Decernere alicui honorem augustalitatis. Cf. *Orell.* *Inscript.* 1838., 3213. et 3678.; quibus adde *Inscript.* apud *Henzen.* 5269., 5776. et 6604. — b) Dignitas est etiam Augustalis dignitas praefecti Aegypti. Ita enim accipienda videtur in *Cod. Theod.* 13. 11. 11. V. AUGUSTALIS sub f.

AUGUSTANEUS, a, um, adject. Augustenus. Legitur apud *Far.* *Aust. Limit.* p. 265. ed. *Goes.*

AUGUSTÄNUS, a, um, adject. ad Augustum pertitens. Tac. 14. *Ann.* 15. de Nerone. Tunc primum conscripti sunt equites Romani, cognomento Augustianorum, etate ac robore conspici, etc. Videntur hi iidem fuisse, qui memorantur a *Sueton.* *Ner.* 20. V. AUGUSTIANUS in fin. — Ceterum V. ONOM.

AUGUSTÄTUS, a, um. V. AUGUSTO. AUGUSTE, adverb. Comp. *Augustus.* — Est rite, augurato, sancte, religioso (li. religiosamente, piamente, santamente; Fr. saintement, religieusement; Hisp. santamente, religiosamente; Germ. auf hehre, ehrfurchtsvolle, feierliche Weise; Angl. venerably, with religious awe). Cic. 2. *Nat.* D. 24. 62. Liber, quem nostri majores auguste sancteque cum Cerere et Libera consecraverunt. Et 3. *ibid.* 21. 53. Deos omnes auguste sancteque venerari. *Id.* *Brut.* 21. 83. Non quod de religione dici possit augustus.

AUGUSTEÄNUS, a, um, adject. ad Augustum pertitens. *Frontin.* *Colo.* p. 140. *Goes.* Ager limitibus Augusteänis pro parte assignatus. V. vocem seq.

AUGUSTEUS, a, um, adject. ad Augustum pertitens. *Sueton.* *Claud.* 11. Curram elephantorum Augusteo similem decerpendum curavit. *Al. leg.* Augusti; recentiores codicum auctoritate freti leg. Augustino. *Frontin.* *Colo.* p. 149., 121. et 122. *Goes.* Augustei termini h. e. rotundi ad modum columnae, ita dicti, quia Augustus eos recessit, ut in *Gloss. Rigalt.* exponitur. *Id.* *ibid.* p. 121. Ager lege Augustea assignatus. *Id.* 6. *Orig.* 10. 2. Charia Augustea. h. e. regia. *Id.* 18. *ibid.* 5. 4. Marmor Augusteum. *Faustin.* *Corvi* in *Pietr.* ant. p. 159. docet, hoc marmor nunc Romae vulgo appellari verde ranoecchia endato; de quo iterum haec *Plin.* 36. *Hist. nat.* 7. 11. (55). Augusteum marmor in Aegypto Augusti primum principatu repertum: Differentia ejus ab ephelite, cum sit illud serpentium maculis simile, Augusteum undatum crispum in verticos. V. AUGUSTUS, a, um, sub B. — NB. De Augusteo V. ONOM.

AUGUSTIÄNUS, a, um, adject. Augustanus. *Frontin.* *Colo.* p. 1., 106. et 139. *Goes.* Augustianorum bellum. *Inscript.* apud *Gruter.* 599. 7. PRAEPOSITVS VEL-RIORVM DOMVS AVGVSTIANAE. Ita *Gruter.* et *Gudius* in ipso lapide Augustianae se vidisse testatur, ut et in alio in quo habetur PRAEPOSITVS OPTIGIBVS DOMVS AVGVSTIANAE. — Hinc Augustiani, orum, absolute, subaudi equites. *Sueton.* *Ner.* 25. Sequentibus curram ovantium ritu plausoribus, Augustianos militesque se triumphum ejus claudantibus. V. tamen AUGUSTANUS.

AUGUSTINES, a, um, adject. ad Augustum pertitens. *Sueton.* *Claud.* 11. Augustinus currus. *Al. leg.* Augusteus, quam vocem V. — NB. Ceterum V. ONOM.

AUGUSTO, as, avi, atum, are, a. 1. Parl. Augustatus 2. — Est ¶ 1. Augustum ac venerabilem reddo, glorifico. *Amob.* 6. 16. Jamdudum istos videretis deos, quos exterior levitas lenocinio fulgoris augustat, lamidum nodulum esse crates etc. ¶ 2. Item est consecrare. In *Papiriano Jure* apud *Macro.* 3. *Satur.* 11. In templo Junonis Populoniae augustata mensa, est. h. e. dedicata, consecrata et veluti augusta facta. Ita legit cum aliis quibusdam *Tur.* *neb.* l. 18. c. 4.; sed plerique alii augusta-

AUGUSTUS, a, um, adject., quod ab augere (vel ab avium gestu gustare, quibus auguria captantur, ut *Sueton.* *Aug.* 7. docet) derivatur, habet Comp. Augustior et Sup. Augustissimus 2.; et ¶ 1. Proprie dictur de loro, aliave re aut persona augurali, sacris, religiosis, sanctis, ut monet ipse *Dio Cass.* 53. 116. Ἀλλά - Αὐγουστος, ὡς καὶ πλείον τε ἡ κατὰ ἀνθρώπους ἢ ἐκκλησίαν πάντα γὰρ τὰ ἐντιμωτάτα καὶ τὰ ἱερωτάτα αὐγουστα καλεῖται. Et *Ovid.* 1. *Fast.* 608. Sancta vocant augusta patres: augusta vocantur Tempia, sacerdotum rite dicata manu. Hujus et augurium dependet origine verbi; Et quodcumque sua Juppiter augeat ope (li. augusto, venerabile, sacro; Fr. auguste, vénérable, saint; Hisp. augusto, venerable, santo; Germ. hehr, hoch, erhaben, heilig, Ehrfurcht einflössend, ehrwürdig; Angl. august, venerable, sacred). *Ennius* apud *Varron.* 3. *R. R.* 1. 2. Augusto augurio postquam inclita condita Roma est. augustum augurium, ait *Forcellinus*, potest etiam exponi magnum et propitium, quo quis bono aliquo augeatur. *Accius* apud *Non.* p. 206. 1. et 357. 15. *Merc.* Ut omnes omnibus faustis augustum adhibeant faventiam, ore obscena dicta segregeat. h. e. religiosam. *Cic. Dom.* 53. 137. Ara con-

secreta in loco augusto. Cf. *Paul. Diac.* p. 1. 17. *Müll. Id. 1. Nat. D.* 42. 119. Eleusis sancta illa et augusta. *Forcellinus* ad proxime poster. paragr. relucit. *Liv.* 38. 13. Augustum Janum. *Id.* 1. 29. et 42. 3. templum. *Virg.* 7. *Æn.* 153. Augusta ad mentia regis. h. e. augurio consecrata, ut et *Servius* exponit. *Plin. Paneg.* 52. Arce augustiores. ¶ 2. Generatim ponitur pro venerabili, magno, maiestate pleno, quales sunt religiosae res et sacrae; ita tamen ut in ipso aliquid sacri et religiosi inesse significetur. *Cic.* 5. *Tusc.* 13. 37. Ex hoc Platonis quasi quodam sancto angustaque fonte nostra omnis manabit oratio. *Liv. praefat.* § 5. Miscendo humana divinis primordia urbium augustiora facere. *Id.* 1. 8. Cum cetero habili se augustiorem, tum maxime litteraribus duodecim sumptis fecit. *Virg.* 7. *Æn.* 170. Tectum augustum, ingens, centum sublime columnis. *Id.* 4. *G.* 228. Sedes apum augusta. h. e. nobilis et quasi maiestatis plena, ut *Servius* explicat. Nam: Esse apibus partem divinae mentis, et haustus *Ætherios*, dixere quidam, ut *ibid.* 220. habetur. *Ovid.* 9. *Mel.* 279. de *Hercule* inter deos relato. majorque videri cepit, et augusta fieri gravitate verendus. *Sueton. Ner.* 4. Juvenor gemini augustiore forma. *Plin. Paneg.* 60. Augustissimum tribunal consulum. *Stat.* 4. *Silv.* 8. 20. Ausoniae pater augustissimus urbis. — Hinc

Augustus, s, m. 2. Primo quidem *Augustus* honoris causa appellatus est a senatu Cajus Julius Caesar Octavianus post devictos triumphatosque undique Rom. Imperii hostes, clauso Jani templo, firmataque per orbem pace A. U. 717., ipso VII., M. Vipsanio Agrippa III. cess., cum, quibusdam consentibus, Romanum appellari oportere, quasi et ipsum conditorem Urbis, praevalluisse Munatii Planci sententia, ut *Augustus* potius vocaretur, non tantum novo, sed etiam ampliore cognomine, ut ait *Sueton.* in *eius Vita* 7., ut scilicet iam tum, dum colit terras, ipso nomine ac titulo conservaretur (Graece *αὐστράτος*), ut ait *Flor.* 4. 12. in *fin.*, et *ut* καὶ πλεονάζοντες, *ut* καὶ ἀντιπαραστήσαντες, *ut* est apud *Dion.* l. 53. c. 16.; quibus cum cf. *Ovid.* 1. *Fast.* 807. Quo die *Augustus* sit appellatus statui. *Jo. Labus Decur. Bris.* p. 20., nempe xvi. Kal. Febr. ann. U. C. dccxxvi. — Eius deinde successores et ipsi *Augusti* sunt appellati eorumque uxores *Augustae* (*Ovid.* 15. *Mel.* 868. et 4. *Fast.* 676.; et *Vellej.* 2. 91. 1.): quin crescente adulatione iam inde a Probo perpetui *Augusti* vel semper *Augusti*, ut est apud *Auct. Paneg. ad Maximian.* et *Constantin.* cap. 1., et apud *Symmach.* 2. *Ep.* 30. — Hinc

Augustus, a, um, novum derivatum adject. ¶ 1. Est ad Caesarem Augustum Octavianum pertinens. — a) Generatim. *Ovid.* 2. *Pont.* 5. 18. et *Vellej.* 2. 126. *Augusta* pax. h. e. ab Augusto parata. *Ovid.* 15. *Mel.* 869. caput. *Id.* 2. *Pont.* 2. 76. domus. *Id.* 1. *Fast.* 590. nomen. *Id.* 1. *Pont.* 2. 117. aures. *Id.* 4. *ibid.* 5. 10. forum. h. e. ab Augusto adiectum in regione Urbis octava, cum eide Martis ultoris, ul est apud *Sueton.* in *eius Vita* 29., quod forum inter magnifica Urbis opera *Plin.* 36. *Hist. nat.* 15. 24. (102). recenset. *Ovid.* 3. *Trist.* 8. 13. Augustum nomen. *Id.* 1. *Mel.* 562. postes. — b) Speciatim mensis Sextilis in ejusdem Octaviani honorem *Augustus* dictus est, quia eo mense primum consulatum inierat, tres triumphos in Urbem intulerat, Ægyptum in dilectionem populi Rom. redegerat, hincque imposuerat bellis civilibus, ut est in ipsa senatusconsulto hac de re lato, quod a *Macrob.* 1. *Saturn.* 12. ad *fin.* refertur. Cf. *Sueton.* *Aug.* 31. Hoc porro factum esse narrat *Censorin.* de die nat. 22. anno U. C. dccxlvi. ante Chr. n. viii. Adjective. *Juvenal.* 3. 9. Augusto recitantes mense poetas. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 47. 47. (123). Ante calendas Augustas. Adde *Colum.* 11. *R.* 2. et *Inscript.* apud *Gruter.* 731. 3. *Martial.* 12. 68. Augustis reddit idibus Disna. — c) Item speciatim *Augusta* aqua dicta est, quam Augustus in supplementum Marcæ perduxit, et in ipsam Marciam immisit, ut est apud *Frontin.* *Aqueduct.* 12. et in *Roman.* *Ancy.* apud *Gruter.* 232. — Alia est *Augusta* aqua ab eodem Romam perducta, quae ex Alstetino lacu concipiebatur. *Frontin.* *ibid.* 11. *V. AL-SIETINUS* in ONOM. — d) *Via Augusta*, ab auctore nominata, in Faliscis fuisse dicitur, et per Anianum in Flaminiam dedusse. *V. ANNIA* in ONOM. — e) Præterea *Augustum* dictum est genus marmoris sub Augusto in Ægypto repertum. *Plin.* 36. *Hist. nat.* 7. 11. (55). Idem marmor ab *Isid.* 16.

Orig. 5. 4. appellatur *Augusteum*. *V. TIBERIUS*, s, um. — e) Denique inter varia seiorum genera augustas enumerat *Macrob.* 2. *Saturn.* 16., et fortasse intelligit ficos virides biferas, quas Augustus maxime appetebat, ut narrat *Sueton.* in *eius Vita* 76. ¶ 2. Item est ad Imperatores Romanos pertinens, imperialis. — a) Generatim. *Martial.* 7. 39. Augusta aula. h. e. Domitiani. — b) Speciatim apud *Plin.* 15. *Hist. nat.* 30. 39. (129). et 17. *ibid.* 10. 11. (60). dicitur *augusta laurus*, quæ amplissima est et arbor et folio, bacis gustata quonque non asperis: regia etiam id id appellata. — c) Item speciatim *augusta charta* vocata est ea, quæ, officio Romam translata, lota ibi diligentius et retractata est; tenuior aliquamdiu principatum, docet sub Claudio melior excogitata est. Antea hieratica dicebatur, religiosis tantum voluminibus dicata. *Plin.* 13. *Hist. nat.* 12. 23. (74). — d) Præterea *Historia Augusta* est historia Augustorum. *Vopisc.* Tac. 10. Cornelius Tacitus scriptor historiarum Augustarum.

AULA, æ, f. 1.

A) A veteribus aula pro olla dicebatur, teste ipso *Paul. Diac.* p. 23. 13. *Müll.*, facile enim au in o longum vertebatur, ut a caudex codex, a plaustrum plastrum, etc. *V. AU.* Est itaque vas illud, quod posteriori ævi scriptores ollam dixerunt (ll. *pentola*, *pingualla*; Fr. pot. *marmite*; *Hisp.* *vasija*, *olla*; Germ. *der Topf*; Angl. *a pot*). *Cato R. R.* 80. Postea in aulam locat et aquam puram, coquantque. *Id.* *ibid.* 52. In aulis præparare. *Id.* *ibid.* 81. Aula aenea. *Id.* *ibid.* 85. nova. *Plaut. Curc.* 2. 3. 89. Poculum grande, aula magna. *Id.* *Cas.* 4. 1. 16. Aulam pervortunt, igoem restinguunt aqua. *Id.* *Capt.* 1. 1. 21. et apud *Non.* p. 543. B. *Merc.* Frangere aulas in caput. Adde eund. in *Aulul.* sæpe.

B) Aula, (cujus Genitivus Græci moris *aulai*, diphthongo soluta per diæresin, occurrit apud *Virg.* *V.* infra sub 3. et cf. *Quintil.* 1. 7. 18.) Græce *αὐλή*, est etiam idem quod Latine cohors vel chors (ll. *corte*, *corille*; Fr. *cour d'une maison*; *Hisp.* *corte*; Germ. *der Hof oder das Gehöfte*; Angl. *a hall*, *court-yard*). ¶ 1. Est spatium illud terre sub dio, sepius fere munitum, circa villas. *Horat.* 1. *Ep.* 2. 66. venaticus, ex quo Tempore cervipam pellem lauravit in aula, Militat in silvis catulos. *Propert.* 3. 11. 39. vacuum pastoris in aulam Dux aries saturas ipse reduxit oves. — Hinc ponitur et de caveis, quæ viminibus contextæ animalibus custodiendis inserviunt. *Petron.* *Satyr.* 119. Tigris aurata gradiens vectator in aula. h. e. in cavea. *V.* locum et *Burmanni* notas. *Græti* quoque in *Cyneg.* 167. aulam vocat septum, ubi custodiuntur canes venatici. — Hinc generaliter aulæ etiam dicuntur, si Servio credimus ad *Virg.* 9. *Æn.* 60.; septa in sarris ædibus et in tribunalibus, quæ turbas prohibent. ¶ 2. Aula in Græcorum ædificiis est idem quod atrium, seu locus sub dio in ædibus. Docet enim *Vitruv.* 6. 7. 5. *Schneid.* ubi de eorum ædificiis disserit, messalas dici itinera inter eorum peristylla et hospitalia, quod inter duas aulas media sunt interposita, hoc est per quas ab uno ad aliud atrium transitur. *Forcellinus* hac referebat illud *Virg.* 3. *Æn.* 353., quod proximo inferiori paragr. exhibemus. Huc potius pertinet illud *Horat.* 1. *Ep.* 1. 57. lectus genialis in aula est. h. e. in atrio. *V. ATRIUM*. ¶ 3. Hinc speciatim, quia domus principum atpote amplior ceteris, plures aulas seu alia habere solet, factum est, ut aulæ nomine a Latinis appellaretur. *Virg.* 3. *Æn.* 353. Illos porticibus rex accipiebat in amplis: Aulæ in medio libabatur pocula Barchi. *Horat.* 2. *Od.* 10. 8. tutus caret obsolet Sordibus tecti, caret invidenda Sobrius aulâ. *Id.* 4. *ibid.* 6. 18. Aula læta Priami. *Id.* *ibid.* 14. 36. vacua. Adde *Propert.* 4. 4. 55. *Seneca* 2. *Tra* 33. Barissimam rem in aula consequi, senectutera. *Lucan.* 8. 494. exeat aulâ Qui volet esse pius. *Seneca Octav.* 219. Aula alta. *Id.* *Troad.* 772. regalis. *Id.* *Hippot.* 931. sublimis. *Martial.* 5. 6. sanctorum. Hinc aula regia erat locus in scenæ medio ceteris oratior, qui regum (præsertim in tragicis) domicilium referebat. *Vitruv.* 5. 6. 8. *Schneid.* Græci βασιλείων diceunt el οίκον ὑδούχων. — Hinc poetæ aulæ dicuntur etiam deorum domicilia. *Horat.* 3. *Od.* 11. 16. Cessit immonis ubi blandienti Janitor aula. h. e. Cerberus regis Plutonis domus rustus. Cf. eund. 2. *ibid.* 18. 30.; *Propert.* 4. 11. 5., et *αὐλὴν νεκρῶν* apud *Euripid.* *Virg.* 1. *Æn.* 144. Illa se jactet in aula Æolus et clauso ventorum carcere regnet. *Quidam*

putant antrum hac voce significari, quemadmodum apud *Sil.* *It.* 6. 216. Jamque ubi feralium strepitu circumtonat aulam etc., ubi sermo est de antro, in quo immanis serpens degebat. Verum aplius dicemus aulam *Æoli* ejus regiam esse, ubi ventis imperat; aulam serpentis locum, in quo cædibus et veneno quodommodo regnat. — *Virgilius* aulam vocat etiam sedem et cellam regis apud. 4. *G.* 201. Ipsæ regem parvosque Quirites Sufficiunt, aulæque et cerea regna rebusgunt. ¶ 4. Hinc per melonymium aula dicuntur ipsi principum ac regum servi et ministri. *Cic.* 15. *Fam.* 4. 6. Ut — sine lumullo ac sine armis, omni auctoritate aulæ committit, regnum tum dignitate obtineret (rex). *Horat.* 1. *Od.* 29. 7. puer ex aula. *Pal. Flocc.* 7. 102. Infida aula. Adde *Curt.* 8. 8. 21. *Tac.* 2. *Ann.* 43. Divisa et discors aula erat, laciis in Drusum aut Germanicum studis. *Id.* 6. *ibid.* 43. Aulæ et novo rege poltri. *Id.* 9. *Hist.* 13. ad *fin.* Pons in eum aula. *Sueton.* *Aer.* 6. Esse inter laubria aula.

AULÆA, æ, f. 1. idem quod aulæum. *Curt.* 3. 5. Cum post aulæam, quæ lertus obduerat, staret etc. At *Oudendorp.* ad *Apul.* 5. *Mel.* p. 356. ex probabili conjectura scribendum putat. Post aulæa quæ lertis obduerat.

AULÆUM, i, n. 2. αὐλαία. Usurpatur potius in plurali numero, quam in singulari. — Aulæum ¶ 1. Generatim est velum intertium et picturatum, quo parietes ædium teguntur, lert et meosæ intertuntur, peripetasma, peristroma: ita dictum, quod illo aulæ ornari solent (ll. *arazzo*, *toppetto*, *cortinaggio*; Fr. *tapis*, *rideau*, *draperies*; *Hisp.* *tapis*, *cortina*; Germ. *der Vorhang oder Behang*, *Ueberhang*, *Teppich*, *die Tapisserie*; Angl. *arras*, *tapestry*, *hangings*, *painted curtains*). *Servius* ad *Virg.* 3. *G.* 25. et 1. *Æn.* 697. docet, aulæa dicta esse a Latinis ab sola Attali regis, in qua primum hujusmodi vela inventa sunt, cum ejus hereditatem populus Romanus addit; quod etiam *Farro* indicat apud *Non.* p. 537. 15. *Merc.* Quod ex hereditate Attalica aulæa, chlamydes, pallæ aureæ. *Virg.* 1. *Æn.* 701. Cum venit, aulæis jam se reges superbis Andræ composuit sponda. *Horat.* 2. *Sat.* 8. 54. Aulæa suspensa. Adde eund. 3. *Od.* 29. 14. *Propert.* 2. 23. 45. Porticus solæis nubilis Attalæis. *Curt.* 9. 15. Lectis circumdare aulæa, purpuræ auroque fulgentia. Adde eund. 8. 7. 15. et 8. 5. 21. ¶ 2. Speciatim ponitur et de sipario, quo scena abtegebatur, quodque initio falulæ demittebatur, in fine vero tollebatur. *Cic.* *Col.* 27. 53. Dinde scabellia concrepant, aulæum tollitur. *Virg.* 3. *G.* 25. Vel aere-na ut versis discedat frontibus, atque Purpurea iactati tollant aulæa Britanni. *Phædr.* 5. 7. 23. Aulæo misso. *Horat.* *Art. P.* 154. Si plausoris eges aulæa manentis etc. *Id.* 2. *Ep.* 189. Quittur aut plures aulæ premuntur in horas. h. e. demittuntur. *Ovid.* 3. *Mel.* 111. ubi tolluntur festis aulæ theatris. h. e. remouentur. *Juvenal.* 14. 262. ergo omnia Floræ Et Cereris licet et Cybeles aulæa relinquas. h. e. ludos, Floralia, Cerealia etc. Adde eund. 6. 67.; et *Am-mian.* 16. 6. et 26. 6. ¶ 3. Poetice per metaphoram ponitur de toga lata et sinuosa. *Juvenal.* 10. 38. et pictæ Sarrana ferentem Et humeris aulæa togæ. Cf. *Cic.* 2. *Cal.* 10. 22., et *V. VELUM*.

AULAR, aris, n. 3. aulæ vel alterius vasis operculum. *Farro* 3. *R. R.* 15. 2. Cum aular impositum est in doliis, sunt pingues. Ita *Scalig.* ex conjectura emendat; nam edit. fere omnes habent cum *cur-mulatum*: at *Pontedera* legit cum *affatum* positum est.

AULAX, acis, f. 3. αὐλαξ, *αὐλαξ*, Græce est sulcus, qui aratro fit in agro. *Auson.* *Ep.* 10. 9. Et si Pierias pæliur litare sorores, Nunquam ipse torquet aulacæ. *Aulacæ* Accusativus est Græcæ positionis, et in plurimis optimis editionibus Græce legitur. Certior est lectio apud *Peget.* 1. *Veterin.* 58. sub *fin.*, hoc est 2. *ibid.* 28. 38. *Schneid.* In sicco aequalique solo digeritur creta ad similitudinem stadii, quod sulcibus asperius sit. Et *moz.* In quo spatio cum equus frequentissime exerceri cæperit, in illas aulacæa necessario offendi et ungulis impingit. *Veteres* editiones utrobique legebant aulis, icis, masc. gen.; at *Schneider.* aular reposuit, Græcam vocis αὐλαξ derivationem secutus. — NB. De cognomine *V. ONOM*.

AULÉTES, æ, m. 1. αὐλητής, idem ac *libicen*; ab αὐλὴς *tibia*. Legunt auldam perperam apud *Cic.* *Mur.* 12. 29. et *Rabir. Post.* 10. 28. *V. AULEDUS* et *Altoz* ad loc. cil. *Rabir. Post.* — NB. De cognomine *V. ONOM*.

quam est apud *Henzen*. 7218. DE BASILICA VASCVLA-
RIA AURARIO ET ARGENTARIO. ¶ 2. Item qui tributa
exigebat. *Novell. Valent. III. 2. 35. 1. § 3.*

Auraria, æ, f. i. absolute est ¶ 1. Femina in
auro negotiatio, vel aurifex. *Inscript. apud Murat.*
964. 1. quæ est apud *Orell.* 4148. MARCIA T. F. SE-
VERA AURARIA ET MARGANTARIA DE VIA SACRA. ¶ 2.
Item est aurifodina, fodina enim subauditur. *Tac.* 6.
Ann. 19. Publicare aurarias alienigenis. Adde *Inscript.*
apud *Orell.* 3235., 1284. aliasque. ¶ 3. Denique est
etiam idem quod *aurarius canon* in *Cod. Theod.* 12.
6. 29., ut superius diximus sub AURARIUS, a, um
in fin.

Aurarium, ii, n. 2. absolute, est locus, in quo au-
raria vasa reponuntur. *V. Argentarium.* Est tamen
vox Lexico expungenda, occurrit enim tantummodo
in *Not. Tyr.* p. 126.

AURARICUS, ii, m. 2. est fautor, si *Servio* credi-
mus ad *Virg.* 6. *Æn.* 817., ducta appellatione ab auro
populari.

AURATA, æ, f. i. Scribitur et *orata*, au in o con-
verso, teste *Festo* p. 182. 13. *Müll.* — Est piscis ita
dictus, quia aurata habet supercilia, *Sparus aurata*
L.: quem tamen quidam negant eum esse, quem nos
Itali *orata* dicimus (Fr. *dorado*; Hisp. *dorado*, *dora-*
da; Germ. *die Goldforelle*; Angl. *a giltthead or dor-*
ry). *Cels.* 2. 18. et 23.; *Plin.* 9. *Hist. nat.* 16. 25.
56., et *Martial.* 13. 90. Scribit idem *Plin.* 32. *ibid.*
5. 16. (43), his, qui mel venenatum comederint, auri-
tam pro antidoto esse. — *NB.* De cognomine Ro-
mano *V. ONOM.*

AURATILIS, e, adject. aureum colorem habens.
Solin. 13. ad fin. Mares punctillis ad gratiam interlu-
centibus auratilis pulvisculus variat.

AURATOR, oris, m. 3. qui aurum io rem aliquam
inducit. *Gloss.*

AURATURA, æ, f. i. inductio auri in rem aliquam.
Quintil. 8. 6. 28. Quia ope est nisi pars auratura.
Al. leg. aurata. *Vetus Inscript.* apud *Gruter.* 583.
4. M. VLPIO AVG. LIB. DIONYSIO QVI FVIT AB AYRYTA-
RIIS etc.

AURATUS, a, um. *V. AUREO.*

AUREA, æ, f. i. frenum. *Paul. Diac.* p. 27. 4.
Müll. Aureas dicebant frenos, quibus eorumque aures
relegantur. *Id. Paul.* hoc confirmat in voce *Au-*
reæ p. 8. 12. *Müll.*; ubi addit *oreas* seu *orias* di-
ctas, quibus eorumque ora coercerantur. Nonnullis vi-
dentur aurea et *oria* eum et idem esse, et eo modo
dicti, quo *plaustrum plostrum, caudæ codex* et si-
milis, ut adnotavit *Salmas.* ad *Popisc. Carin.* 19.
Nemo enim fortasse putet, frenos eorumque auribus
unquam inditos; et constat antiquitus auribus equos
regi solitos, ut postea freno in os indito. *V. AURIGA.*

AUREATUS, a, um, adject. *Sidon. Carm.* 9. 396.
In castris hederæ ter aureatus. h. e. decoratus, ornatus.

AUREAX auriga. *Paul. Diac.* p. 6. 12. *Müll.* In
Gloss. Philox. exponitur *innatris*, quæ vox et de
equite, et interdum eam de equo ipso dicitur. In
Gloss. Isid. Aureax, equus solitarius. *V. AURIGA*
et CELES. *Aureax*, acis declinatur in *Thesaur.*
N. Latinitat. ab *A. Mai* edito in *Class. Auct. T.*
8. p. 18.

AUREOLUS, a, um, adject. deminut. ab aureus.

I.) Proprie. ¶ 1. Est auro constans. *Plaut. Epid.*
5. 1. 34. Aureolus anellus. *Id. Rud.* 4. 4. 122. ensi-
culus. *Catull.* 2. 12. malum. ¶ 2. Item auro orna-
tus. *Lucilius* apud *Non.* p. 553. 2. *Merc.* Aureolus
cinctus. *Prudent.* 9. *psæpi cæpæ.* 196. Tecta corusca
super rutilant De laquearibus aureolis. ¶ 3. Item
auri colorem referens. *Varro* 3. *R. R.* 9. 4. Galli sa-
laces, laceriosi, rubenti crista, rostro brevi, collo va-
rio, aut aureolo. (quod ex auro flavum dixit *Colum.*
8. *R. R.* 2. 10.) *Id. Colum.* 9. *ibid.* 3. 2. Aureolus
color.

II.) Translate ponitur pro formoso, pulcro, eximio,
præstanti. *Cic.* 4. *Acad.* (2. pr.) 44. 135. Est enim
non magnus, verum aureolus et ad verbum ediscen-
do libellus. *Id.* 3. *Nat. D.* 17. 43. Aureola orationu-
cula. *Catull.* 61. 166. Transfer omne cum bono Li-
men aureolos pedes.

Aureolus, i, m. 2. absolute (subaudi *nummus*)
idem est atque *aureus*, licet deminutivum ab eo sit.
Martial. 12. 36. 3. Aureoli manu crepantes. Adde
eumd. 5. 19. 14. — *NB.* De nomine proprio *V.*
ONOM.

AURESCO, is, ere. n. 3. inchoat., aureum colorem
sumo. *Varro* 7. *L. Z.* 3. p. 152. *Müll.* Aurora di-

citur ante solis ortum, ab eo, quod ab igne solis tum
aureo aer aurescit.

AUREUS, a, um, adject. Etiam *aurius* pro *aureus*
legitur in *Inscript.* apud *Gor. Inscr. Etr. T. 1. p.*
335. EYMOLPVVS CAESARIS A SYPELLECTILE DOMVS AV-
RIAE. scilicet domus aureæ *Neronis*, de qua *Sueton.*
Ner. 31. — *Aureas, aureos, aureâ, aureô* etc. in
principio aut in fine versuum duabus tantum syllabis
per synæzesis effluuntur, apud *Virg.* 1. *Æn.* 701. ei
7. *ibid.* 190., apud *Ovid.* 7. *Met.* 151. aliosque. —
Aureus est qui est ex auro (It. d'oro, aureo; Fr. d'or,
en or; Hisp. de oro; Germ. golden, aus oder von
Gold; Angl. of gold, golden).

I.) Proprie. ¶ 1. Qui ex auro constat. *Ovid.* 2.
Met. 107. Aureus axis erat; temo aureus, aurea sum-
ma Curvatura rotæ, radiorum argenteus ordo. — a)
Generalim hac significatione pluribus jungitur nomi-
nibus, quorum præcipua, servato litterarum ordine,
exhibemus. *Cic.* 5. *Ferr.* 80. 185. et 10. *Fam.* 32.
2.; *Plin.* 8. *Hist. nat.* 1. 4. (11), et *Sueton. Cass.*
39. anulus. *Plin.* 33. *Hist. nat.* 1. 3. (7). arma. *Curt.*
9. 1. baculus. *Plaut. Rud.* 4. 4. 127. et *Plin.* 33.
Hist. nat. 1. 4. (10). bulla. *Nepos Hann.* 7. corona.
V. et infra. *Virg.* 4. *Æn.* 139. stula. *Lucret.* 2.
1155. funis. *Ter. Eun.* 3. 5. 37. imber. *Lucret.* 5.
33. et *Varro* 2. *R. R.* 1. 6. mâla Hesperidum. *Id.*
ibid. pelles. *Ovid.* 11. *Met.* 87. Pactolus. *Cf. Varro*
apud *Non.* p. 243. 20. *Merc.* Pactolus aureas undas
habens. *Plaut. Amph.* 1. 1. 104. et 263. patera. *Cic.*
6. *Ferr.* 24. 54. pocula. *Id. ibid.* scaphia. *Lucret.* 2.
24. simulacra. *Virg.* 1. *Æn.* 701. sponda. *Plaut.*
Amph. prol. 144. torulus. *Nepos Pausan.* 1. tripus.
Cic. 6. *Ferr.* 24. 54. var. *Curt.* 10. 1. et *Plin.* 33.
Hist. nat. 1. 4. (12). vasa. *Virg.* 7. *Æn.* 190. virga.
Ovid. 11. *Met.* 42. vira. — b) Specialim *aureus*
nummus, et absolute *aureus*, i, es. pecunia ex auro.
Plin. 33. *Hist. nat.* 3. 13. (47). Aureus nummus
post annum LXXI. percussus est, quam argenteus
(nempe an. U. C. 547. M. Livio Salinatore, C. Clau-
dio Nerone coss.), ita ut scrupulum valeret vicenis ses-
tertis, quod effecti (lucris) in libras, ratione sestertio-
rum qui tunc erant, sestertios noningentos. Post hæc
(nempe intra annos U. C. 700. et 705., ut probavit
*Letronne Considérations sur l'évaluation des mon-
naies Grecq. et Rom.* p. 76.) placuit *SS.* xi. signari
ex auri libris: paulatimque pondus immoluerunt pri-
ncipes; minutissime Nero (corrigere vero) ad xlv. h. e.
ad quintam et quadragesimam partem librae. Ex quo
Plin. loco patet, an. U. C. 547., ante Chr. 207., Ro-
mæ primum nummos aureos percussos fuisse pondere
scrupulari, qui, licet auri scrupulum tunc Romæ vulgo
quaternis denariis, sive sestertiis sedecim valeret, ut
affirmat *Id.* 19. *Hist. nat.* 1. 4. (21). Quaternis de-
nariis scrupula byssi permutata quondam aut auri,
reperi; tamen vicenis sestertiis permutabantur;
ac proinde, cum auri libra scrupulis CCLXXXVIII. con-
stet, his quater in se ductis fit summa sestertiorum
occlii, quibus si demperis sestertios occlii. in mone-
tæ cadende manipulum insuemedos, reliqui erunt
sestertiis noningenti, quos lucri fecit respublica in si-
gulas auri libras. Ubi vero nummi signati sunt numero
xx. (nempe sestertiorum), duplaret xxx., et tripla-
ret lx., ratione habita ad scrupulare pondus; verum
intra spætiem temporis, quod est inter an. 700. et 705.
U. C., nummi aurei xl. tantum percussi sunt ex si-
gulis libris, quemadmodum ex eisdem denariis argenteis
LXXXIV.; deinde subsecuti imperatores ita eorum pon-
dus paulatim immoluerunt, ut *Plin.* tempore, nem-
pe Vespasiano imperante, xlv. ex singulis libris per-
cutterentur. Hinc aureus nummus viginti quinque dra-
chmis argenteis constabat. *Cic.* 12. *Phil.* 8. 20. Cum
aquilæ primpilli nummos aureos daret, de meis bonis
se dare dixit. *Sueton.* Cal. 42. Super aureorum acer-
vos voluit. *Id. Domit.* 7. Addidit et quantum sti-
pendium militi, aureos terpos. Adde locum *Lucretii*
paullo inf. allatum. (Hinc aureus sumitur pro nume-
ro xlv. in illo *Martial.* 10. 24. vitæ tribus aureis
peractis. h. e. annis LXXXV. ætatis completis. Alii tamen
aliter explicant. *V. ARKA.*) Aureus nummus di-
citur etiam *denarius aureus*. *Petrus. Salyr.* 33. Pro
calculis albis ac nigris aureos argenteosque habebant
denarios. *Plin.* 34. *Hist. nat.* 7. 17. (37). Lysippum
solum ex manipulo cuiusque signi denarios seponere
aureos singulos. *Id.* 37. *ibid.* 1. 3. (6). Indicatus
sex aurois denariis smaragdus. *Id.* 33. *ibid.* 3. 13.
(42). *denarius* ex auro dixit. Atque *Harduin.* af-
firmat, *denarium aureum* idem omnino esse ac num-

mus aureum. Alii vero *denarium aureum* ideo ap-
pellatum recte putant, quod apud Græcos drachmam
unam auri (h. e. aureum) decem argenteis valeret, ut
constat ex *Liv.* 39. 11. Pro argento si aurum dare mal-
lent, darent convenit, dum pro argenteis decem au-
reus unus valeret. Plura de his *V. apud Gronov. de*
Pecun. Veter., Sperling., Holoman. et præcipue
apud *Letronne Considérations sur l'évaluation des mon-
naies Grecq. et Rom.* — c) Aurea corona apud
Romanos donabantur milites, qui in acie streoue pu-
gnando victores fuissent. *Liv.* 7. 37. Consul P. De-
clum, præter militaria alia dona, aureâ coronâ et cen-
tum bobus eximioque uno albo opimo auratis corni-
bus donat. *Inscript.* apud *Murat.* 310. 1., quæ est
apud *Orell.* 363. DONATO SALLIO DACICO DENIS MILITA-
RIBVS CORONA MYRAI VALERBI GLASSICA AUREA. ¶ 2.

Est etiam aureus idem ac ioauratus, auro ornatus:
hinc *Quintil.* 8. 6. 28. Cum aurata tecta aurea (di-
co), pusillum a vero discedo, quia non est nisi pars
auratura. *Cf. Sueton. Aug.* 52. *Nævius* apud *Probum*
ad *Virg.* 6. *Ecl.* Vicinia aurea pulcra. *Lic.* 2. *Phil.*
34. 86.; *Nepos Eumen.* 7. et *Propert.* 4. 1. 5. sella.
Virg. 8. *Æn.* 347. Capitolia. *Id.* 1. *ibid.* 492. cingula.
Horat. Epod. 9. 21. currus. *Propert.* 4. 15. templa.
Curt. 8. 9. 24. lectica. ¶ 3. Item auri colorem
habens, seu colorem, qui oculos perstringit. *Ennius*
apud *Cic.* 1. *Divinal.* 48. 108. simul aureus exoritur
sol. *Cf. Varro.* 7. *L. Z.* 83. p. 152. *Müll.* *Lucret.*
5. 462. Aurea lumina solis. *Id.* 6. 205. liquidi color
aureus ignis. *Varro* apud *Non.* p. 46. 2. *Merc.* celi
cavernæ. *Catull.* 61. 99. et *Ovid.* 12. *Met.* 395. co-
ma. *Virg.* 8. *Æn.* 659. cesaries. *Id.* 3. *Ecl.* 71. mâ-
la. h. e. poma ea, quæ vulgo aurantia dicimus, ut
quidam putant. *Id.* 1. *G.* 481. et *Ovid.* 2. *Met.* 722.
Phæbe. *Virg.* 1. *G.* 232. sol. *Id.* 2. *Æn.* 488. sidera
Horat. Epod. 17. 41. sidus. *Manil.* 5. 379. olor.
h. e. oloris signum in cælo. *Ovid.* 10. *Met.* 448. luna.
Id. 12. *ibid.* 395.; *Plin.* 37. *Hist. nat.* 5. 20. (76).
et *Gell.* 2. 26. color. *Val. Flacc.* 5. 566. nox. h. e.
stellis refulgens. *Martial.* 3. 80. turtur. h. e. pinguis:
pinguedo enim aureum colorem refert.

II.) Translate ponitur pro eximio, pulcherrimo,
optimo; sicut aurum est optimum et præstantissimum
metallorum. *Lucret.* 3. 12. Dicta aurea. *Cic. Ross.*
Am. 43. 124. nomen Chrysogoni. *εἰρηνοχόος* dictum.
Virg. 10. *Æn.* 16. et *Ovid.* 10. *Met.* 277. Venus.
Virg. 4. *Ecl.* 9. gens. *Id.* 6. *Æn.* 794. et 8. *ibid.*
324.; et *Ovid.* 2. *Art. am.* 277. sæcula. *Horat.*
Epod. 16. 64. tempus. *Cf. Albinus.* 2. 23. Sic illi vi-
dere, quibus fuit aurea Virgo. h. e. Astræa. Et *Ovid.*
1. *Met.* 89. ætas. *Horat.* 1. *Ep.* 12. 28. Copia. *Id.*
1. *Od.* 5. 9. Qui nunc te fruitur credulus aureâ. Cui
semper vacuum, semper amabilem Sperat. h. e. cre-
dens, te esse moribus aureis et fide stabili. *Id.* 2. *ibid.*
10. 5. Aurea mediocritas. *Id.* 4. *ibid.* 2. 23. mores.
Tibull. 1. 7. 64. (al. 1. 6. 58.) iras aurea vincit anus.
h. e. optima, et quæ auro contra non est cara, ut
Plaut. Epid. 3. 3. 30. loquitur. *Ovid.* 2. *Amor.* 18.
38. Aureus Amor. *Martial.* 11. 80. litus. h. e. pul-
crum, amatum. *Colum.* 6. *R. R.* 14. 5. medicamen-
tum. — Hinc

Aureus, i, m. 2. absolute ponitur pro auro num-
mo seu denario. *V. sup.* sub I. 1. b.

AURICHALCUM, i, n. 2. *V. ORICHALCUM.*

AURICHALCUS, a, um. *V. ORICHALCUS.*

AURICILLA vel oricilla, æ, f. i. deminut. duplic.
ab auris. *Catull.* 25. 1. mollior cuniculi capillo, Vel
anseris medullula, vel imula oricilla. h. e. ima parte
auriculæ, quæ mollissima est. Ita legit et interpreta-
tur *Scalig.* *V. AURICULA* 2. Est autem *oricilla* di-
ctum pro *auricilla*, eo modo quo *auricularius* et
oricularius, plaustrum et plostrum, caudæ et co-
der etc. dicuntur. Recentiores tamen apud *Catull.*
leg. *auricilla*.

AURICOCTOR, oris, m. 3. Potest et divisim legi
auri coctor. Est faber qui igne aurum purgat. *Inscri-*
pt. apud *Murat.* 976. 8. ΣΕΛΤΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΑΥΡΟ-
CΤΟΝ. *Gloss. Philox.* Auricoctor χρυσόκτητης.

AURICOLOB, oris, adject. m. et f. 3. aureum co-
lorem habens. *Juven.* 1. in *Evang. de bapt. Chr.*
339. Scinditur auricolæ cæli septemplex ætæra.

AURICOMANS, antis, adject. m. et f. 3. comam
habens auri coloris. *Auson.* 6. *Edyl.* 11. En cro-
cus auricomans et murice pictus Adonis.

AURICOMUS, a, um, adject. auricomans. *Virg.* 6.
Æn. 141. Auricomi fetus arboris. h. e. ramus aureus.
Sil. 11. 3. 608. Batavus auricomus. *Val. Flacc.* 4.

92. Sol auricomus. *Capell.* 1. p. 6. Hinc Apollo vocatur auricomus; nam solis augustum caput radiis perfusum circumactumque flammantibus velut auratam casarum rutili verticis imitatur.

AURICULA vel *oricula*, æ, f. 1. *deminut. ab auris.* — *Oricula* dictum est ut *oricularius* pro *auricularius*, *plostrum* pro *plastrum* etc. *Trogus* apud *Plin.* 11. *Hist. nat.* 52. 114. (276). *Oriculus* manentis loquacitatis et stultitiae nota est. *Festus* p. 182. 15. *Müll.* Aurum rustici eorum dicebant, ut auriculas oriculas. ¶ 1. Auricula ponitur deminutive pro aure. *Cic.* 4. *Heicenn.* 10. 14. Cui etiam nunc paedagogi lites ad auriculas versarentur. *Zueret.* 4. 595. Humanum genus est avidum nimis auricularum, h. e. cupidus audiendi. Adde *Horat.* 1. *Sat.* 9. 50.; *Trogum* apud *Plin.* 1. c.; ipsi *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 50. (136). aliosque. ¶ 2. Sæpius speciatim sumitur, ac fere per contemptum, pro exteriori auris parte. Huc pertinet proverbium *auricula infima mollior* de homine valde remisso ac leni in agendo, non acri, non iracundo. *Cic.* 2. *ad Q. fr.* 15. 4. Tu quemadmodum me censēs oportere esse in republica et in nostris inimicitiis; ita et esse et fore auriculā infimā scito molliorem. Apud *Ammian.* 28. 12. usurpatur de eo, qui levis est ingenii et valde molliis. Huc etiam pertinet, quod attulimus ex *Catullo* in *AURICULA*, ubi *imula oricilla mollior* dicitur homo molliis ingenii et effeminati. *Plaut.* *Asin.* 3. 3. 78. et *Pæn.* 1. 2. 163. Sine te prendam auriculis, siue dem saviūm. *Cic.* 3. *ad Q. fr.* 4. 2. Auriculam alicui mordicus auferre. *Horat.* 1. *Sat.* 9. 77. Opponere auriculam. *Id.* 2. *ibid.* 5. 32. Auriculæ molles. *Id.* 1. *Ep.* 2. 53. collecti sorde dolentes. *Id.* 1. *ibid.* 8. 16. Præceptum auriculis instillare. *Sueton.* *Aug.* 69. Auriculæ rubentes. *Martial.* 3. 28. Garrere alicui in auriculam. *Pers.* 2. 29. qua tu mercede deorum Emeris auriculas. h. e. obtinueris, ut tibi faciles aures diti præberent. — *NB.* De cognomine *V. ONOM.*

AURICULĀRIS, e, adject. ad aures pertinens, vel aures habens. *Cod.* 10. 50. 2. Morbus auricularis. *Al. leg.* articularis. Certa est lectio apud *Cæsar.* *Aurel.* 2. *Tard.* 1. Otico elystere, quem non auricularem dicere poterimus, h. e. aures habens. *V. voc. seq.*

AURICULĀRIS vel *oricularius*, a, um, adject. auriculas habens, vel ad aures pertinens. *Cels.* Clyster oricularius. *V. AURICULARIS.* *Id.* 7. 30. Auricularium specillum. *Ulp.* *Dig.* 50. 13. 1. § 3. Medici, qui alicujus partis corporis, vel certi doloris sanitatem pollicentur, ut puta, si auricularis, si listulæ, si dentium. *Inscript.* apud *Orell.* 4227. T. AETIVS AMINTAS AVG. LIB. MENICVS AVRICVLARIVS. *V. et ORICULARIUS.* — Hinc

Auricularius, ii, m. 2. absolute, qui est a consiliis. *Fulg.* *Interpr.* 2. *Reg.* 23. 23. Feritque cum sibi David auricularium a secreto.

AURIFER, fra, ferum, adject. aurum ferens, aut producens. *Cic.* 2. *Tusc.* 9. 22. vertens *Sophoclem.* *Aurifera* arbor. h. e. aurea poma ferens in hortis Hesperidum. Adde *Sil.* 1. 4. 639. *Tibull.* 3. 2. 29. *Lydius* aurifer animis. h. e. Partulus. *Cf. Catull.* 29. 19. *Ovid.* 1. *Amor.* 15. 34. Tapis aurifer. *Cf. Sil.* 1. 16. 25. Aurifera arva. h. e. Hispania, in qua Tagus aurifer. *Et Plin.* 4. *Hist. nat.* 22. 35. (115). Tagus auriferis arenis celebratur. *Id.* 5. *ibid.* 1. 1. (4). Auriferum nemus. *Flor.* 4. 12. 60. Natura regionis aurifera.

AURIFEX, Ieis, m. 3. (aurum et fario) — In *Inscript.* apud *Gruter.* 639. 1. scriptum est aurufex. — Est faber aurarius. *Plaut.* *Aulul.* 3. 3. 34. Stat fillo, phrygio, aurifex, lanarius. Adde *eumd.* *Men.* 3. 3. 2. *Cic.* 6. *Verr.* 25. 66. Cum vellet sibi annulum facere, aurificem jussit vocari, et ei palam aurum appendit. *Id.* 2. *Orat.* 38. 159. Quæ non annihiles statera, sed quamdam populari trutina examinantur. Adde *Varron.* 8. *L. L.* 68. *Müll.*; *Caj.* *Inst. Comment.* 3. 146.; *Plin.* 35. *Hist. nat.* 3. 29. (63); et *Quintil.* 9. 2. 61. *Inscript.* apud *Gruter.* 258. 7., quæ est apud *Orell.* 4149. Collegium aurificum.

AURIFICUS, a, um, adject. (aurum et fario) deauratus. *Inscript.* apud *Gruter.* 67. 2. T. TIVIVS ZOTIVVS VI. VIR AVGVSTAL. LIBERVN PATHEM CVM REVDINCYLO AVRFICO ET TVRSO ET CANTHARO ARCENTIS R. II. S. (h. e. pondo bilibri, semisse et duabus uncis) TESTAMENTO RONI IVSSIT. Hanc vero *Inscript.*, cuius unius auctoritas nititur hoc vocabulum, pro spuria habet *Orell.* n. 1484.

AURIFLŪS, a, um, adject. auro fluens. *Prudent.*

2. *advers.* *Symmach.* 604. Quos Tagns aurifluus, quos magnus inundat Iberus.

AURIFODĪNA vel auri fodina, æ, f. 1. locus ubi aurum effoditur. *Plin.* 33. *Hist. nat.* 4. 21. (74). Lex censoria Victimarum aurifodinas in Verecensi agro. Adde *Dig.* 3. 4. 1. pr. et alibi. *V. aurifodine* descriptionem apud *Cassiod.* 9. *Varior.* 3.

AURIFOSSOR, ōris, m. 3. qui aurum fodit. *Cassiod.* 9. *Hist. Eccl.* 15. Persæ aurifossos, quos a Romanis ad mercedem acceperant, reddere contemnebant.

AURIFUR, ōris, m. 3. qui aurum furatur. *Plaut.* *Pæn.* 5. 5. 55. Et nūhi hic aurifur est. *Alti.* et quidē rectius, divisim scribunt auri fur.

AURIGA vel origa, æ, comm. gen. 1. Etymon vocis repetendum ab *aurere* vel *orare*, quæ ab *auris*, et *ago*; nam primi homines, antequam frenum equorum ori indarent, equos auribus huc illic ductabant, inde appellati centauri ἀνὸρ τοῦ χερσὶν τὰ ἀρῶν. *V. CENTAURUS* et *AUREA*. Itaque auriga est qui equos habena regit, præcipue in curru sedens (It. *cocchiere*, *palafreniere*; Fr. *conducteur de char*, *cocher*, *palfrenier*; Ilisp. *cochero*, *palafrenero*; Germ. *der Zügelführer*, *der Lenker*, *der Pferdenlenker*, *Haugenlenker*; Angl. *a charioteer*, *a horseman*).

1.) Proprie. ¶ 1. Est qui equos habena regit. — a) Generationem in mase. et fem. gēh. qui equos habena regit in curru sedens. *Virg.* 12. *Æn.* 24. in faciem soror conversa Metisei Aurigæ, curruque et equos et lora regebat. *Id.* *ibid.* 918. Nec currus usquam videt aurigamque sororem. *Cf. Priscian.* initio lib. 6. *Horat.* 1. *Od.* 15. 24. Sthenelus sciens Pugnæ, siue opus est imperitare equis, Non auriga piger. *Ovid.* 2. *Met.* 327. Phaeton currus auriga paterni. *Id.* 3. *Amor.* 12. 37. hunc eundem absolute aurigam vocat. — b) Speciatim aurigæ dicti sunt, qui in ludis Romanorum equis seu curribus insidentes cursu certabant. Cujus rei summum erat studium fervensque vincendi contentio: ipsaque aurigandi ars magna diligentia addiscebatur: victores summis honoribus afficiebantur, non secus ac qui apud Græcos Olympia viceissent. Quatuor autem erant in Circo aurigarum factiones a colore vestis, quo earum aurigæ utebantur, appellatæ, *Prasina*, *Feneta*, *Russata*, *Albata*; quibus Domitianus duas addidit, *Auratum* et *Purpuream*, ut *Sueton.* narrat in ejus *Vita* 7. *V. FACTIO*. *Cic.* apud *Non.* p. 292. 32. *Merc.* Ut auriga inductus e curru trahitur, operitur, lanatur, eliditur. *Cf. Cæs.* 4. *B. G.* 33. *Virg.* 1. *G.* 514. Fertur equis auriga, neque audit currus habenas. *Horat.* 1. *Sat.* 1. 115. Instat equis Auriga suos vincentibus, illum Præteritum temens extremos inter euntē. *Sueton.* *Cal.* 54. Sed et aliorum generum artes studiosissime et diversissimas exercebat. Traxit aurigæ idem cantor atque saltator. *Inscript.* apud *Reines.* cl. 5. n. 26. M. AVRELIVS MOLLICIVS TATIANVS NATONE VERNA QVI VIXIT ANNOS XX. M. VIII. D. VII. QVI VICIT PALMAS N. CXXXIII. SIC IN RVSSO LXXXIX. IN PRASINO XXXII. IN VENEVO N. V. IN ALBO N. VII. FRÆNIA XXX. *V. OVUM*. — *NB.* Adjective affertur *Tertull.* *Spectac.* 9. Merito et aurigis coloribus Idololatriæ vestierunt. — c) Aliquando sumitur pro equite, qui solitarius equum insidet et regit. *Auct. Paneg. ad Pison.* 49. Sic auriga solet ferventia Thessalus ora Mobilibus frenis in aperto flectere campo, Qui modo non solum rapido permittit habenas Quadrupedi, sed calce citat etc. — d) Aurigæ sunt etiam agones et curatores equorum, ut et *Servius* adnotavit ad locum *Virg.* mox citandum. *Varro* 2. *R. R.* 8. 4. Eodem tempore, quo — ut (equi) ineant equas, per origes curamus. *Virg.* 12. *Æn.* 85. Circumstant propere aurigæ, manibusque lacessunt Pectora plausa cavis, et colla comantia pectunt. ¶ 2. Est etiam auriga signum cæleste, Græco nomine νῆριος, constans stellis, secundum *Hygin.* XI., secundum alios XIV., secundum alios XXVII. aut XXXI., quarum præcipua est in sinistro ejus humero et capella appellatur; deinde duæ in sinistra manu, quas hædæ vocant. Situm est in Lactea via, inter Perseum et Geminus, dextrum pedem habens super sinistram Tauri cornu. Fabulantur esse Erichthonium, qui primus quadrigas invenisse fertur, et ob id fingitur lora teorns et verber: *V. Hygin.* 3. *Astron.* 12. *Cic.* 2. *Nat. D.* 43. 110. ex *Avat.* Auriga Sub læva Geminorum obductus parte ferretur. *Colum.* 11. *R. R.* 2. 73. Quarto non. Octobr. Auriga occidit mane. Adde *Filstr.* 9. 4. 2. *Schneid.* ¶ 3.

De gubernatore navis. *Ovid.* 1. *Trist.* 14. 16. Aurigam video vela dedisse rati.

II. Translate est qui alios regit. *Colum.* 11. *R. R.* 2. 9. Velat auriga retrixque membrorum animia. *Cf. Prudent.* *Psychom.* 411. de *Zucurie*. fertur resupina reductis Necquidquam loris aurica.

AURIGABUNDUS, a, um, adject. qui sæpe aut vehementer aurigatur. *Supplem. Jul. Valer.* ed. *Nai.* in *Spicil.* T. 8. p. 519. Imperiosis motibus aurigabundus huc atque aliter circumducit.

AURIGALIS, e, adject. ad aurigam pertinens. *Edict.* *Dioclet.* p. 26. Corrigiam aurigalem. X. duobus.

AURIGANS, antis, est aut A) ab *aurigare*, aut B) ab *auro*.

A) Si est ab *aurigare*, proprie est ejus Part. præsen. quod et absolute occurrit pro auriga, qui currus et equos habentis regit. *Jul. Valer. res gest. Alex. M.* 1. 43. Perfectum est, ut brevi omnis ille curruum numerus teneretur una equis et aurigantibus fixis. *Auct. Itiner. Alex. M.* 24. Sensim in latera demissi aditum quidem transiit dabant, utrumque tamen equos; bigas, aurigantesque facile confixerunt. *V. et AURIGO*, as.

B) Si ab *auro*, aurigans vel aurugans est auro collucens. *Jul. Valer. res gest. Alex. M.* ed. *Nai.* 3. 36. (al. 1. 58.). Aque quoque aurigantem colorem.

AURIGĀRIS, ii, m. 2. *Sueton.* *Ner.* 5. Mercede palmarum aurigarios fraudare. *Torrentius* suspicatur, significari hoc loco non ipsos aurigas, sed eorum ministros, nimirum qui orandi instruendique eos curam gerebant, ut *auriga* apud *Virg.* 12. *Æn.* 85.; quam sententiam recentiores philologi plerique omnes tuerentur. At *Forcellinus* ait aurigarios esse qui in circo aurigatur, afferque præterea *Inscript.* apud *Donat.* 225. 3., quæ est apud *Orell.* 2596. q. VIVIVS VOLSCIVS PROC. COLLEG. AVRIGARIVM IIII. FACT. Hæc tamen *Inscriptio* ab *Henzen.* in *Indice spuria* habetur.

AURIGĀTIO, ōnis, f. 3. actus aurigandi. *Sueton.* *Ner.* 35. Ex aurigatione sero reversus. Et generaliter *Gell.* 7. 8. Delphici amantis et pueri non abhorrentis consuetudines, lusus, gestationes, aurigationes.

AURIGĀTOR, ōris, m. 3. — a) Est qui aurigat. *Inscript.* apud *Gruter.* 340. 3. M. VIPIANO EROTI AVRIGATORI etc. Alia apud *Reines.* cl. 10. n. 12. COLLEGIVM AVRIGATORVM. — b) Item Auriga, sidus caeleste. *Avien.* *Phænomen.* *Aral.* 405. Aurigatoreni par sit quoque cura videre.

AURIGENA, æ, comm. gen. 1. ex auro genitus, auri filius. *Ovid.* 5. *Met.* 250. Hactenus aurigenæ comitent Tritonia fratri etc. h. e. Perseo filio Danaes, quam Juppiter inubris aurei figurâ delapsus matrem fecisse dicitur. Adde *Sidon.* *Carmin.* 6. 14.

AURIGER, gæra, gærum, adject. idem quod aurifer. *Cic.* vertens quædam *Homeri* carmina 2. *Divin.* 30. 63. Aurigeris divum placantes nomina tauris. h. e. aurata habentibus cornua, ut in victimis orandis mos fuit. *Val. Flacc.* 8. 110. Aurigera arbor. h. e. in qua suspensum erat vellus aureum.

AURIGINEUS, a, um. *V. AURUGINEUS.*

AURIGINOSUS, a, um. *V. AURUGINOSUS.*

AURIGO, as, avi, alum, are, a. 1. et raro

AURIGOR, ōris, ātus sum, ari, dep. 1. Part. *Aurigans* I. et II.; *Aurigaturus* I. — Est currum et equos rego præcipue in Circensibus.

1.) Proprie. *Plin.* 33. *Hist. nat.* 5. 27. (90). Visum est Neronis principis spectaculis arenam circi chrysocolle sterni, cum ipse concolori panno aurigaturus esset. *Sueton.* *Ner.* 24. Aurigavit quoque plurifariam: Olympiis vero etiam decemjugem. Adde *eumd.* *ibid.* 4., 22. et 53. *Cal.* 18. et 54., et *Fitell.* 4. et 17. *V. et AURIGANS* suo loco. *Macrob.* *De diff. Gr. Lat. verbi* p. 2757. *Putsch.* Qui enim Olympiacæ palmæ desiderium habuit, domi residens ipse, certatum equos suos cum aurigante filio misit etc.

II.) Translate est regere, moderari. *Varro* apud *Non.* p. 70. 17. *Herc.* Asse vinum, asse pulmentarium, sed eo quo natura aurigatur, non necessitas. h. e. moderatur ac regit, ut et *Non.* exponit. Alii leg. sed *edas quo natura* etc. Alii sed *ita quo* etc. *Muretus Var. Lect.* l. 7. c. 5. forsasse sagacius ita legit: Sed *ead quo natura aurigatur necessitudo*. Ceterum hic unus est locus, in quo *aurigari* deponentium formā occurrat. *Gell.* 14. 1. Si homines nihil sua sponte faciunt, sed ducentibus stellis et aurigantibus.

AURIGO, inis. *V. AURUGO.*

AURIGOR, ōris, etc. *V. AURIGO*, as.

AURILEGULUS, i, m. 2. Occurrit et *auri legulus* divisim metri causa apud *Paulin. Nolan. Carm.* 17. ad *Nicet.* 262. — Est qui aurum legit. Dicitur *aurilegulus*, qui aurum inter arenas, ubi abundabat, scrutabatur; item generatim quicumque in metallis auri effodiendi causalaborant. *Imp. Valent. et Theodos. Cod.* 11. 6. 5. et *Cod. Theod.* 11. 19. 9. Et *Paulin. Nolan. l. c.* Callidos auri legulos in aurum veris, et Bessos imitatis ipse, E quibus visum fodiente verbo *Eruis aurum*.

AURIPIGMENTUM, i, n. 2. genus est arsenici flavum colorem et auro similem habentis, quo pictores quæque utuntur. Ex eo aurum fieri posse, parvi tamen ponderis, *Plin.* 33. *Hist. nat.* 4. 22. (79). docet. *Plin.* 7. 7. 5. Auripigmentum, quod *ἀρσενικόν* Græce dicitur, foditur in Ponto. Adde *Cels.* 5. 5. *Cæli. Aurel.* 4. *Tard.* 3. Erit tentandum multo tempore simplicibus usi injectionibus, hoc est his quæ sine calce, quam *ἀρσενικόν* vocant, vel auripigmentum, quod arsenicon appellant, conficiuntur.

AURIS, is, f. 3. et in plur. nom. Aures, ium. — Antiqui pro *auris* scribebant *ausis*. — Ratione habita etymii, quibusdam dicta videtur ab *aura*, quam in audiendo recipit. *Lactant.* vero *De opif. Dei* 8. Auribus est inditum nomen a vocibus hauriendis, unde *Virg.* 4. *Æn.* 359. *Vocemque his auribus hausi*, aut quia vocem ipsam Græci *αὐδή* vocant ab auditu, per immutationem litterarum *audes* velut *audes* sunt nominata. At potius *auris* ducenda ab *aud*; *auris*, quæ Lacedæmon dialecto pro *aud* efferebatur, quæque magis accedit ad antiquorum formam *ausis*. Adde quod *αἰσά* apud *Suidam* et *Hesych.* sunt lepores, qui nempe *auris* vocantur. *F. AURITUS*. — Auris est membrum duplex in capite animalis utrinque positum, quo sonus et voces percipiuntur (*It. orecchia, orecchio*; Fr. *oreille*; Hisp. *oreja*; Germ. *das Ohr*; Angl. *the ear*).

1.) Proprie. — a) Generatim. *Cato R. R.* 157. Auribus si parum audies, terito cum vino brassicam, succum exprimito, in aurem intro tepidum instillato. Adde *Plaut. Pseud.* 1. 5. 54. *Ter. Hec.* 3. 5. 32. Sermo accessit ad aures meas. *Cic. 2. Nat. D.* 56. 141. Et aures, cum sonum percipere debeant, qui natura in sublime fertur, recte in alitis corporum partibus collocatae sunt. Adde *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 50. (136). *Auris rimosa* apud *Horat.* 2. *Sat.* 6. 46. opponitur *tuta* apud *eund.* 1. *Od.* 27. 18. — b) Hæc eadem significatione pluribus jungitur verbis, quorum præcipua servato litterarum ordine præ oculis positum. *Plaut. Trin.* 4. 1. 9. *Ter. Hec.* 3. 3. 3. *Cic. 1. Orat.* 50. 313. et 8. *Phil.* 10. 23. et *Nepos Timol.* 2. Accipere aliquid auribus. *h. e.* audire. *Cf. Plin.* 4. *Ep.* 19. Excipere aliquid avidissimis auribus. *Plaut. Cas.* 2. 8. 41. Adhibere aures aliquo. *Lucret.* 1. 45. Adhibere vacuas aures ad aliquid. Adde *Cic. Arch.* 3. 5., sed alia ratione. *Tac.* 11. *Ann.* 32. Adire aures aliquis. *h. e.* convenire aliquando causa. *Ter. Phorm.* 5. 8. 29. et *Cic. 2. Orat.* 36. 153. Admovere aures. *Cic. fragm. Acad.* apud *Augustin.* 3. *contr. Acad.* 7. Admovere aures huc et illuc. *Propert.* 1. 1. 37. Advertere aures monitas. *Lucret.* 5. 183. Allicere. *Cf. capere paullo inf.* *Horat.* 3. *Od.* 11. 3. et *Carm. sec.* 71. Applicare aures. *Ter. Andr.* 5. 4. 30. Arrigere aures. *h. e.* ad audiendum attente. Adde *Virg.* 1. *Æn.* 156. *Accius* apud *Non. p.* 233. 10. *Merc.* et *Horat.* 2. *Sat.* 1. 19. Attendere aurem. *Plaut. Pers.* 4. 9. 11. Attendere aures alieni. *Tibull.* 3. 3. 28. Avertere aurem. *Cic. Orat.* 51. 176. Capere aures. *h. e.* delectare, tenere, jucunda auditu proferendo. Adde *Phædr.* 2. *prol.* 8. *Cf. Ovid. Met.* 271. *Cic. 4. Tusc.* 1. 2. Claudere aures ad voces. *Id. Amic.* 24. 90. aliqui rei. *Horat.* 1. *Ep.* 1. 40.; *Ovid.* 5. *Trist.* 12. 53. et *Seneca Hippol.* 600. Commodare aurem aliqui rei. *Ennius* apud *Non. p.* 506. 1. *Merc.*; *Cic. 1. All.* 4.; *Seneca Hippol.* 413. et *Val. Flacc.* 7. 419. Dare aures aliqui. *h. e.* præbere se auditorum. *Sic Cic. Arch.* 10. 26. Dedere aures aliqui. *Catull.* 63. 14. Dividere alio mentes, alio aures. *Cic. Suth.* 11. 33. Erigere aures. *h. e.* attente audire. *Cic. 2. Orat.* 84. 344. Ferire aures. *Sic legunt quidam: alii, inter quos Orellius, aliter. Sueton.* *Cat.* 15. Aures habere aliqui. *h. e.* præbere. *Tac.* 4. *Hist.* 7. Imbuere aures honestis sermonibus. *Id.* 1. *ibid.* 90. Implere aures populi. *Cic. 2. Orat.* 5. 19. Inculcare se auribus aliquis. *Id. Amic.* 25. 96. Influeri in aures aliquis. *Ovid.* 5. *Met.* 561. et *Quintil.* 12. 10. 52. Melicere aures aliquis. *Plaut.*

Cist. 1. 1. 120. Obtundere aures. *Ter. Phorm.* 5. 9. 41. Oggannire ad aures. *Cic. Orat.* 44. 150. Offendere aures. *Curt.* 4. 10. a. *med.* Parcere auribus alienis. *h. e.* reticendo ea, quæ auditu gravis essent. *Cic. Amic.* 26. 97. Patefacere aures suas aliqui. *Id.* 1. ad *Q. fr.* 1. 8. § 25. et 14. *Phil.* 7. 20. Patent aures aliqui rei. *Id.* 3. *Fam.* 26. ad aliquid. *Nepos Miltiad.* 3. et *Ovid.* 2. *Art. am.* 449. Pervenit aliquid ad aures aliquis. *Liv.* 38. 53. et 40. 8.; et *Ovid.* 3. *Met.* 692. Præbere aures. *Horat.* 1. *Sat.* 1. 22.; *Propert.* 2. 21. 15.; *Ovid.* 7. *Met.* 821.; *Sueton.* *Cal.* 22. et *Plin.* 2. *Ep.* 14. Præbere aurem. *Martial.* 11. 25. Præstare aurem aliqui. *Fellej.* 2. 130. Queri apud aures deorum. *Cæs.* 2. *B. C.* 27. Servire auribus aliquis. *h. e.* loqui ad voluntatem, adulari. Et eodem sensu *Trebon.* apud *Cic.* 12. *Fam.* 16. 1. Noli putare, mi Cicero, me hoc auribus tuis dare. *Ter. Heaut.* 2. 3. 89. Surdas reddere aures aliqui. *Cf. alio sensu Tac.* 3. *Hist.* 67. Aures surdæ ad fortia consilia. *Plaut. Poen.* 1. 3. 25. Tundere aures. *Tac.* 4. *Ann.* 69. Vitare aures. *h. e.* colloquia hominum. — c) In aurem, in aure, ad aurem dicere aliquid est secreto et submissa voce aliquem alloqui. *Horat.* 1. *Sat.* 9. 9. In aurem Dicere nescio quid puero. *Cic.* apud *Macro.* 3. *Saturn.* 12. In aurem Pontius: Scipio, inquit, vide quid agas. *Id.* 2. *Fin.* 21. 69. Admovere aliquem ad aurem. *Juvenal.* 11. 59. politan Coram aliis dicem puero, sed in aure placentis. Adde *Martial.* 1. 90. — d) Aurem vellere admonendi causa. *Virg.* 6. *Ecl.* 3. Cum canerem reges et prælia, Cynthius auresm Vellit et admonuit etc. Sic aurem pervellere apud *Senec.* 4. *Benef.* 38. et *Ep.* 94. Est enim, ut ait *Plin.* 11. *Hist. nat.* 45. 103. (231.), in aure ima memoria locus, quem tangentes antestamur. *F. ANTESTOR*. — e) Dormire in utramvis aurem, *ἐν ἀποστέρα τῇ αὐτῇ καθεύδων*, proverbio de summa aliquis securitate. *Ter. Heaut.* 2. 3. 100. Ademptum tibi jam facio omnem melum, in aurem utramvis otiose ut dormias. *Plaut.* dixit eodem sensu joculariter, in utramvis oculum conquiscescere. *Pseud.* 1. 1. 121. Eodem sensu *Plin.* 4. *Ep.* 21. Nihil est, quod in dexteram aurem fiducia mei dormias. *dexteram aurem* dixit, quia nobilior est et quia in eam partem dormire ætius et commodius homines solent. — f) Item proverbio tenere auribus lupum apud *Ter. Phorm.* 3. 2. 21. de eo dicitur, qui aliquid nec retinere, nec amittere vult. Græcum proverbium, ait *Donatus* ad h. l. τῶν ὁρών ἔχει τὸν λύκον, *οὐτ' ἄγερν, οὐτ' ἀφίεται διαφυλάττει*. Id. explicat ipse *Ter.* v. 22. Nam neque quo amittam a me invenio, neque uti retineam scio. — g) Denique frangere aures, quod solebant facere ephebis magistri, sive exercitores in gymnasio. *Martial.* 7. 32. At juvenes alios fracta colit aure magister. — h) Aures regie. *V. OTACUSTA*.

II.) Translate. — 1. Aures sumuntur pro judicio, quod fit de rebus auditis, præcipue in re literaria: ad rem *Cic. Cluent.* 24. 66. Dicere aliquid, quod sit dignum auribus aliquis. *h. e.* dignum quod audiat. Hinc *Id. Orat.* 44. 150. Superbissimum aurium judicium. *Id.* *ibid.* 9. 27. Atticorum aures teretes et religiose. *Cf. eund.* de *Opt. gen. orat.* 4. 11. *Id. Brut.* 32. 124. Hæc oratio puerilis est locis multis: de amore, de tormentis, de ramore loci sane inanes; verumtamen nondum tritis nostrorum hominum auribus, nec erudita civitate tolerabiles. *Gell.* 13. 19. Arbitrio consilioque auris us. *Cf. Horat.* *Art. P.* 386, si quid tamen olim Scripseris, in Meti descendat iudicis aures Et patris et nostras. Et *Martial.* 6. 1. Tergere libellum aure diligenti. — 2. Per similitudinem aures in atrio sunt duo asses circa vomerem utrinque aplati, quibus sulcus lateris fit et lira seu porca clatior. *Virg.* 1. *G.* 172. Binae aures, duplici aptantur dentalia dorso. *Pallad.* 1. *R. R.* 43. 1. atrata ita facta appellat auria, et locis planis apta esse dicit. Nam his sola celsiore sulco attulsi contra stationes humoris libent.

AURISCALPIUM, i, n. 2. (auris et scalpo) instrumentum, quo scalpuntur et purgantur aures. *Martial.* 14. 23. cui titulus Auriscapulum. Si tibi morosa purgigine verminat auris, Arma damus tantis apta libidibus. *F. Nas. Borbon.* *T.* 9. *lav.* 15. n. 18. — Hoc instrumento utebantur etiam chirurgi ad easdem fere res, ad quas specillo. *Scribon. Compos.* 41. ad aurium dolorem. Inficere medicamentum per lamam et auriscapulum. *Id.* *ibid.* 230. Uvam nimis jacentem sine periculo per auriscapulum læva involutum perunciam etc. Et *ibid.* 228. ad hæmorrhoidas. Sensum

tentare auriscapulo averso; quam partem *κατασκαπὸς* Græci vocant.

AURITULUS, a, um, adject. *diminut. ab auritus*. Occurrit tantum *Auritulus*, i, m. 2. absolute pro asello. *Phædr.* 1. 11. 6. hic auritulus Clamorem subito totis tollit viribus. *At. Atter leg.*, at nihil mutandum: *quamquam* A. Mai., *Class. Auct.* T. 3. p. 310., auriculos legendum contendat: sed consule Schwabe ad *Phædr.* T. 1. excurs. VII. ad lib. 1. 11. 6.

AURITUS, a, um, adject. proprie est auribus præditos, munitus (*It. orecchiuto*; Fr. *qui a des oreilles*; Hisp. *orejudo*, Germ. *gehört, mit Ohren begabt*; Angl. *having long or large ears*).

1.) Proprie ac generatim de his ponitur, quæ auribus, *h. e.* instrumento vel sensu ad audiendum apto prædita sunt, ut docet *Plin.* *Diac.* p. 8. 14. *Müll.* Hinc speciatim — 1. Ratione habita exteriorum auditus partium, de animalibus ponitur, quæ magnas habent aures. *Afranius* apud *Macro.* 6. *Saturn.* 5. ex persona Priapi: Nam; quod vulgo prædicant aurito me parente natum, non ita est. *h. e.* lepore patre natum, fortasse quia Priapus *pulpamentum* quæere dicitur, ut est apud *Ter. Eun.* 3. 1. 36. Possis tamen auritum parentem interpretari asinum, ut creditus sit Priapus asini filius esse propter ingens peculium. *Virg.* 1. *G.* 308. Auritosque sequi lepores. *Ovid.* 2. *Amor.* 7. 15. Auritus asellus. *Martial.* 7. 86. 1. glaucopis. *Apul.* 4. *Met.* p. 151. canes. — Hinc absolute *Auritus*, i, m. 2. pro lepore dixit *Avien. Phænom.* *Arat.* 788. — 2. Ratione habita internæ auditionis, active auribus ponitur pro auribus aliquid percipiente, auribus attento, audiente. *Plaut. Truc.* 2. 6. 8. Pluris est oculatus testis unius, quam auriti decem. *auritus testis* est, qui de re audita testimonium dicit. *Id. Mil. glor.* 3. 1. 14. Ne quis nostro consilio venator adsit cum auritis plagis. *h. e.* auribus, tamquam rebus, venas et aucupans dicta nostra. *Id. Asin. prol.* 4. Fac jam tu, præco, nunc omnem auritum populam. *Horat.* 1. *Od.* 12. 11. de Orpheo. auritas fidibus canoris Ducere querens. *h. e.* sensum audiendi habentes. *Cf. Servius* ad *Virg.* 1. *G.* 308. *Sidon. Carm.* 16. 4. de *Amphione*. auritos erexit carmine muros. — 3. Item ratione habita internæ auditionis, sed passive, auritus est auribus exceptus, auditus. *Prudent. Apotheos.* 835. Auritæ leges. *Forcellinus* pariter interpretatur auribus exceptus, sed addit: vel verbis et voce prolatis et intimatis.

II.) Impropric. — 1. Auritus dicitur ad similitudinem aurium factus. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 49. 70. (133). Gryphes auritæ aduncitate rostri. *Auria aurata* quid sint apud *Pallad.* 1. *R. R.* 43. 1. *F. AURIS II.* *Auritus*, i, m. 2. *F. supra* sub I. 1. in fin.

AURIVOMUS, a, um, adject. (aurum et vomo), ut *Cassius aurivoma* apud *Sil.* *Il.* 4. 518., *h. e.* cassis aurea fulgorem emittens. Alii leg. *auricoma*; alii *medus Aurivoma*.

AURO, as, avi, atom, are, a. 1. — Part. *Auratus*. — Auro est auro obduro, in auro (*It. indorare*; Fr. *dorer*; Hisp. *dorar*; Germ. *zu Gold machen, mit Gold belegen oder vergolden*; Angl. *to gild, overlay with gold*). *Tertull.* *Cor. Mil.* 12. Illic auratur lamæque, unguentis delibatur. *At. Atter leg.* Agnoscent hoc verbum etiam *Priscian.* 8. p. 828. *Putsch.*, nullum vero offert exemplum. — Sæpiissime tamen occurrit Part. præter. pass.

Auratus, a, um, etiam adjective usurpatum, unde *Comp. Aurator* sub 1. — 1. Est auro obductus, inauratus; et universim auro ornatus. *Cic. post red. in Senat.* 11. 27. Auratus currus. *Id. Parad.* 8. 3. 49. tecta in villis. *Lucret.* 2. 28. templa. *Liv.* 9. 40. milites. *h. e.* scuts habentes auro cæciata. *Id.* 43. 30. legiones. *Id.* 4. 16. bos. *Id.* 7. 39. cornua. *Virg.* 12. *Æn.* 536. tempora. *h. e.* tecta galæ auratæ. *Tibull.* 3. 3. 16. trabes. *Propert.* 3. 3. 14. et *Ovid.* 8. *Met.* 15. Iyra. *Propert.* 3. 11. 57. Auratos lacertos gere. *Ovid.* 2. *Art. am.* 299. Aurata est; ipso tibi sit pretiosior auro. *h. e.* indute vestibus auro interitis. *Id.* 2. *Fast.* 310. Auratus sinus. *Id.* 8. *Met.* 448. vestes. *Id.* 14. *ibid.* 263. amictus. *Id.* 1. *ibid.* 470. telum. *Curt.* 4. 7. navigium. *Id.* 8. 9. columna; *Juvenal.* 6. 122. de *Messalina*. Ium nuda papillis Causit auratis. *h. e.* monili aureo collum et mamillas ornata. *Stat.* 7. *Theb.* 661. Aurata cassis. *Tertull.* *Idolol.* 6. in fin. Sagittatorem et auratorem et majorem hostium cædere. — 2. Interdum est idem atque aureus. *Lucret.* 6. 812. Aurata metalla. *Catull.* 64. 5. Auratum opulentes Colchis avertere pellem. *h. e.* vellus

aureum arietis Phryxii. *Ovid. 5. Met. 52.* ornabant aurata monilia collum. *Claudian. II. Cons. Stilich. 226.* Auratos Rhodii imbres, nascente Minerva, indulsisse Jovein perhibent. — Illic pertinet et illud *Plin. 37. Hist. nat. 10. 66. (179).* Gemma nunc sanguineis, nunc auratis guttis. *Forcellinus* singulari paragr. h. l. distinguit atque auratum accepit pro aureum colorem habente.

AURO, onis, m. 3. abrotonum. *Plin. 17. Hist. nat. 24. 37. (239).* Nec viscum prodest et cytisis, nec auro, quod halimon Græci vocant. *Harduin.* legendum probat: et cytisis necatur eo, quod etc. *Sillig.* lectionem *Harulini* retinuit.

AUROCLAVATUS vel *divisim* auro clavatus, a, um, adject. aureis clavis ornatus, ut *Auroclavate* vestes apud *Popp. Tacit. 11.*; et *Auroclavata* tunica apud *eumd. Bonos. 15.*

AUROCLAVUS, a, um, adject. aureis clavis ornatus. *Scholast. Juvenal. ad Sat. 6. 482. ed. Cramer.*

AURORA, æ, f. 1. (aurum) initium dici, quo aer ab igne solis tum aureo aurescit, ut ait *Varro 7. L. L. 83. p. 152. Müll.* At argute magis, quam vere *Caedoni Append. ad Sagg. p. 144. in nota:* Aurora ab αὐράς ὥρα. — Est autem vox fere poetica (*It. aurora*; *Fr. aureore*; *Hisp. aurora*; *Germ. die Morgenröthe*; *der Tagesanbruch*, *der früher Morgen*; *Angl. the dawn*).

1.) Proprie. — a) De aurora in rerum natura. *Plaut. Pien. 1. 2. 8.* Nos usque ab aurora ad hoc quod dici est numquam concessimus. *Accius apud Varro. 7. L. L. 83. Müll.* Jamque auroram rutilare procul cerno. *Cic. 1. Divinat. 8. 14.* Cum primum gelidos rores aurora renitit. *Adde Lucet. 2. 143. Liv. 1. 7. Hercules*, ad primam auroram somno excitus etc. *Virg. 3. En. 521.* Jamque rubescebat stellis aurora fugatis. *Adde Maccenat apud Quintil. 9. 4. 28. et Ovid. Heroid. 19. 195. Plin. 11. Hist. nat. 12. 12. (30).* Prima aurora folia arborum melle rosida invenitur. — b) In fabulis Aurora, Græce Ἥως, est filia Hyperionis et Æthere seu Thæe, vel ut alii volunt, Titani et Terræ, uxor Tithoni filii Laomedontis (*Servius ad Virg. 1. En. 489.* fratrem Laomedontis fuisse dicit), quem, extimia ejus pulcritudine capta, rapuisse dicitur, et ex eo suscepisse filium Memnonem, qui postea ad Priamum missus auxilii causa, belli Trojani tempore, quamvis esset armis a Vulcano factis munitus, ab Achille occisus fuit; quem mater delfere quotidie matutino rore dicitur. Porro Tithonus cum diu vixisset, jam decrepitu in eadem conversus traditur. Dicitur etiam Aurora amasse Cephalum (*V. CEPHALUS in ONOM.*): Astræum quoque, nuntium ex Titanibus, ex quo ventos genuit, Argestem, Zephyrum, Boream et Notum. Quadrigis seu bigis roscis vehi fingitur, quas albi equi trahunt: et pro semptro facem aut lampada habere. *Virg. 4. En. 585.* Tithoni croceum linquens Aurora cubile. *Id. 6. ibid. 535.* roscis Aurora quadrigis etc. *Id. 7. ibid. 26.* Aurora in roscis fellebat lutea bigis. *Adde Ovid. 1. Fast. 461. et 7. Met. 703.*

II.) Improprie. — 1.) Ponitur pro regione orientali. *Ovid. 1. Met. 61.* Eurus ad auroram Nabathæque regna recessit. *Adde Claudian. Laud. Sren. Reg. 116.* — 2.) Item pro populo Orientis. *A Forcellino citatur Ovid. 5. Fast. 160.*; at locum minime invenit. *Claudian. I. Cons. Stilich. 154.* totam pater undique secum Moverat Auroram. *Adde Siliom. carm. 2. 432.*

AUROSUS, is, ere, n. 3. auroræ in modum fulgeo. *Adelheba. de Virginit. 30.* Cum Evangelii splendor auroresceret. *Seil est vox a Lexico expungenda;* *Anglus enim Adelichmus vixit sæculo septimo post Chr. n. ad finem vergente; obiit enim ann. post Chr. n. 709.*

AUROSUS, a, um, adject. aureum colorem habens, auro similis. *Pallad. 1. R. H. 5. 1.* Aurosus pulvis. *Lampid. Elagab. 31. in fin. arena. Feget. 3. Feter. 17. 1. color.*

AURIGANS, antis. *V. AURIGANS sub B.*

AURIGINEUS vel *aurigineus*, a, um, adject. aurugine colorem habens. *Cal. Aurel. 2. Taid. 11.* In dextera parte præcordiorum dolor cum colore aurugineo sequitur eos, qui ex jecore fluunt.

AURIGINO vel *aurigino*, as, ore, n. 1. aurugine laboro. *Tertull. Anim. 17.* Qui redundantia fellis aurugineant, amara sunt omnia.

AURUGINOSUS vel *auriginosus*, a, um, adject. qui aurugine laborat. *Apul. de Orthogr. p. 137. ed. Mai.*

Auruginosus, cui color et oculi virentes. *Gloss. Isid.* *Auruginosus*, arquatus. *Utrobique tamen legitur auriginosus.* Item apud *Marcell. Empir. 22. ante med. legitur auriginosus.*

AURIGO vel *aurigo*, Inis, f. 3. (aurum) inorbus regius, seu arquatus; ita dictus a colore auri, quo æger inficitur, flava bile ad cutem sese effundente (*It. itterizia*; *Fr. jaunisse*; *Hisp. tircia*, *ictericia*; *Germ. die Gelbsucht*; *Angl. the jaundice*). *Ferro* hac voce usus est, si credimus *Isidoro*, cujus hæc sunt verba 4. Orig. 8. 13. Auruginem vero Varro appellari ait a pallore auri. *auriginem* hoc loco alii legunt. *Scribon. Compos. 110.* Aurugo, quam quidam regium, quidam arquatam morbum vocant. *Adde ibid. 127. Apul. Herb. 85.* Herba Sabina auruginem discitit. *Adde Cael. Aurel. 3. Tard. 5. et Fulg. Interpr. Jerem. 30. 6.*

AURULA, æ, f. 1. deminut. ab aura. Occurrit improprie tantum. *Tertull. Anim. 28.* Quid si defecta jam traditionis superstitis aliquas famæ aurulas hausit? *Hieronym. Ep. 34. ad Marcellam n. 3.* Græcarum quoque litterarum quamdam aurulam ceperat. *Alii leg. auram.*

AURULENTUS, a, um, adject. aureum colorem habens. *Prudent. 6. nepi stez. 49.* Bracteolas trabibus sublevit, ut omnis aurulenta Lux esset intus, ceu jubar sub ortu.

AURUM, i, n. 2. Sabini dicebant *ausum* teste *Paul. Diac. p. 9. 3. Müll.*: rustici vero Latini *orum*, ut *oricola* pro *auricula*, teste *Festo p. 182. 15. Müll.* — Ratione habita etymii, hæc vox conjungenda videtur cum Græca ἄραυρος, quæ constare videtur ex αἰσῆρα a rad. ἴσσω pono, et antiquo vocabulo αὔρος aurum; quod deducunt, ut *auram*, ab αὔω, αὔω accendo, splendeo, fulgeo. — Ceterum aurum est metallum omnium pretiosissimum, colore flavum, quod unum nihil igne deperit, quin immo quo sapius arsit, proficit ad bonitatem. Ob id enim maxime præcipuam gratiam huic materiam esse *Plin. 33. Hist. nat. 3. 19. (58).* scribit. *Cassiod. 4. Variar. 34.* Primi dicuntur aurum. Eacus, argentum Indus rex Scythiæ reperisse, et humano usui summa laude tradidisse (*It. oro*; *Fr. or*; *Hisp. oro*; *Germ. das Gold*; *Angl. gold*).

1.) Proprie distinguitur a Latinis A) in aurum naturale vel infectum; B) in aurum factum vel calatum; C) et in aurum signatum, h. e. pecuniam.

A) Aurum naturale aut in fodinis invenitur, aut a fodinis erutum in laminas elaborandum conflatur. — a) De auro, quod in fodinis quæritur et invenitur, multis disserit *Plin. 33. Hist. nat. 4. 21. (66).* *Lucret. 6. 808.* Venas auri sequi. *Cic. 2. Nat. D. 60. 151.* Nos æris, argenti, auri venas penitus abditas invenimus. *Id. 9. Fam. 16.* Quasi aurum igni, sic benevolentia fidelis periculo aliquo perspicui potest. *Ovid. 3. Amor. 8. 53. et Plin. 33. Hist. nat. præf. 2. (1).* Aurum erucere terræ. *Ovid. 3. Art. am. 123.* Aurum terræ subducere. *Plin. 33. Hist. nat. 4. 21. (78).* Auri fodina. *Id. ibid. (66).* Aurum Indicum. *Id. ibid. (68. et 88).* canalicium seu canalicium. *Id. ibid. (66).* absolutius. *Id. ibid. (77).* summi. *Al. leg. sudum. Id. ibid. (79).* excellens. *Id. ibid. (69).* Auri scoria. *Id. ibid. (67. et 77).* Aurum quærere. *Id. ibid. (73).* fodere. *Id. ibid. (67).* Indicum auri. *Sil. 1. 1. 233.* Concolor auro. h. e. pallidus. — b) Aurum quod a fodinis erutum in laminas elaborandum conflatur a Latinis dicebatur etiam *aurum infectum*, ut a *Liv. 34. 52.*, *Virg. 10. En. 528.*, et *Dig. 34. 2. 27. § 4. Lex XII. Tabul. apud Cic. 2. Legg. 24. 60.* (quod auro dentes vincti essent. *Narrus apud Isid. 19. Orig. 22. 20.* Pulcrumque ex auro vestemque citrosam. *Ter. Phorm. 1. 2. 18.* Montes auri polliceri. proverb., quod nos Itali dicimus *promettere mari e monti et promettere Roma e Toma.* *Cic. 6. Ferr. 1. 1.* Aliquid ex auro facere. *Liv. 7. 10.* Auro celare aliquid. *Virg. 6. En. 32.* Effingere aliquid in auro. *Plin. 33. Hist. nat. 3. 19. (63).* Aurum nere ac texere. *Id. ibid.* Aurum intexere Attalicis. *Ovid. 6. Met. 166.* intexere vestibus. *Id. 3. Art. am. 131.* insuere vestibus.

B) Aurum, ex quo constabant, simulacra, muliebria ornamenta, vasa aliisque hujusmodi, dicitur generatim *aurum factum* a *Liv. 34. 6. et 52.*; *Virg. 10. En. 528.*; *Plin. 33. Hist. nat. 3. 15. (51).*, et *Dig. 34. 2. 27. § 4.*: speciatim vero dicitur *aurum calatum* a *Cic. 5. Tusc. 21. 61.* Hinc — a) Generatim. *Inscript. apud Gruet. 582. 9.*, quæ est apud *Orell.*

2897. M. VLPIO ERIDANO AVG. L. AS AVRO ESCARIO PRAEPOSITO. h. e. servo qui aureæ suppellectilis ad mensam adhibendæ curam habebat. *Inscript. apud Gruet. 582. 5.* PHILETAERO AVG. LIB. PRAEPOS. AB AVRO GEMMATO. *Adde Inscript. apud Don. cl. 17. n. 17.*, *Stat. 3. Silv. 4. 94.*, et *Martial. 14. 109. Plin. 33. Hist. nat. 3. 19. (63).* Aurum textile. h. e. quod in fia minutum vestibus interebatur. *Cf. Virg. 3. En. 483.* picturatas auri subtegmine vestes. *Et Horat. 4. Od. 9. 14.* et aurum vestibus illitum. *Mirata. — b)* Speciatim ponitur pro monilibus, inauribus, anulis, ceterisque hujusmodi ex auro ornamentis præcipue muliebribus. *Cato apud Gell. 11. 18.* Fures privatorum furtorum in nervo atque in compellibus atatem agunt, fures publici in auro atque in purpura. *Cf. Plaut. Aulul. 3. 5. 26. Id. Plaut. Most. 1. 3. 124.* Agredum contempla aurum et pallam. *Ter. Eun. 4. 1. 13.* Interea aurum sibi clam mulier demit, dat militi ut auferam. *Id. Heaut. 3. 1. 43.* Ancillæ onerata veste atque auro. *Adde eumd. ibid. 2. 3. 7. et 47. Liv. 34. 7.* Cum insignes eas esse (vident) auro et purpura. *Virg. 4. En. 138.* crines nodantur in aurum. *Id. e. veluti retiolum, quod colligit comas, quæ Græce κροβύλη dicitur, ut Servius exponit. Id. 9. ibid. 163.* Purpurei cristis juvenes auroque roriscis. *Adde eumd. 5. ibid. 132. Ovid. 14. Met. 394.* Fibula quod fuerat vestemque inmoderat aurum. *Juvenal. 1. 28.* Ventilet æstivum digitis sudantibus aurum. h. e. anulum. *Curt. 3. 2. 12.* Nil et purpura aurumque (exercitus). *Plin. 33. Hist. nat. 1. 5. (15).* Cum auro pugnare. h. e. armis auro ornatis. *Id. ibid. 3. 12. (39).* Aurum pedibus gestare. — c) Item speciatim ponitur pro iis omnibus, quæ ex auro conflata domum ornabant, et mensæ ac suppellectili inserviebant. *Lucret. 2. 27.* Nec domus argento fulget auroque renidet. *Adde Liv. 41. 20. et Ovid. 2. Met. 1. Cic. 5. Tusc. 21. 64.* Abacosque complures ornavit argento auroque celato. h. e. vasis argenteis et aureis. *Cf. Curt. 8. 8. 9. Virg. 2. G. 192.* qualem (laticem) pateris libamus et auro. *V. Heyne ad h. l. Adde eumd. 1. En. 743.* *Ovid. 6. Met. 483.*, et *Senec. Hippol. 519. Stat. 5. Theb. 188.* Vacuare aurum mero. h. e. poculum. *Id. 3. Silv. 4. 2.* Aurum coronatum. h. e. paxis aliunde aureum vas. *Adde ibid. 11. — d)* Item pro habentis vel freno aureis. *Virg. 5. En. 817.* Jungit equos auro genitor. *Id. 7. ibid. 279.* fulvum mandant (equi) sub dentibus aurum. — e) Denique et de auro vellere dixit *Ovid. 7. Met. 155.* et auro heros Æsonius politur. *Adde Val. Flacc. 1. 290.*

C) Aurum et pro pecunia ponitur, diciturque *aurum signatum* a *Liv. 40. 43.*; *Plin. 33. Hist. nat. 3. 13. (42).*, et *Dig. 34. 2. 27. § 4.* — a) Generatim. *Plaut. Aulul. 4. 2. 4.* et 10. Aul. onusta auri. *Id. Epid. 3. 3. 30.* Non carui (servus) auro contra. *Adde eumd. Rud. 5. 3. 53. et F. CONTRA. Cic. 12. Att. 6.* Vide quæro, ne qua lacuna sit in auro. *Adde eumd. Flacc. 28. 69. Id. 3. Att. 16.* Asellus onustus auro. *Id. Cluent. 64. 179.* Auri quinque pondo. *Id. Flacc. 28. 68.* Auri pondo centum. *Liv. 34. 46.* Auri pondo mille quadringenta. *Horat. 1. Ep. 2. 47.* Auri acervus. *Tac. 1. Ann. 16.* Aurum et opes præcipue bellorum causæ. — b) Absolute aurum et pro rerum pretio ponitur, præcipue si de ingenti pondere agitur. *Liv. 1. 11.* Virgineum auro corrumpit Tatiis. *Virg. 3. En. 56.* quid non immortalia pectora cogis Auri sacra fames? *Horat. 2. Sat. 2. 23.* quia venat auro Rara avis. *Id. 2. Od. 18. 36.* Auro captus. *Cf. Virg. 1. En. 349.* Amore auri cæcus. *Propert. 3. 11. (al. 13.) 48.* Aurum omnes, victa jam pietate, colunt. Auro pulsa fides, auro venalia jura, Aurum lex sequitur etc. *Spartian. Sever. 12.* Cum magnam partem auri per Gallias, per Hispanias, per Italian imperator fecisset etc. *Cassiod. 9. Variar. 3. de auri fodinis.* Aurum siquidem per bella quærere, nefas est; per maria, periculum; per falsitates, opprobrium; in sua vero natura, justitia. — c) Speciatim aurum calatum apud *Liv. 45. 40.* et *Curt. 8. 7. 11.* est pecunia bello tamquam præda capta. — d) Item speciatim aurum coronatum dicebatur, quod stante Rep. Rom. coronæ aureæ loco a provinciis dabatur duobus exercituum triumphantibus; seu pecunia, quam provinciales conferbant, prætextu coronæ inde faciendæ. Mos enim fuerat primum, ut provinciales, socii amique populi Rom. imperatori suo victori coronas e lauro mittent gratulationis ergo; mox ex capite ex auro fieri; deinde missa pecunia eo titulo. Hujusmodi autem coronæ in triumpho præferebantur. Ca-

jus rei exempla habemus apud *Cic. Pis.* 37. 90., 1. *Leg. Agr.* 4. 12. et 2. *ibid.* 22.; *Liv.* 38. 37. et 39. 7.; et in lapide *Ancyran* Augusti Cæsaris apud *Gruter.* 230. 4. ATRI CORONARIUM PONDO TRIGINTA ET QVINGENTIS NILLIA MVNCIPIIS ET COLONIS ITALIAE CONFERTIBUS AD TRIUMPHOS MEOS QVINTVM CONSVL RENUSI ET POSTEA QVOTIESQVQVE IMPERATOR APPELLATVS SVM ATRIUM CORONARIVM NON ACCEPI. Adde *Gell.* 5. 6. Procedente tempore, quod erat muneris, in tributum transit atque exigi ceptum est. De hoc auro coronario multa disputat *Eckel. D. N. V. T.* 7. p. 6. et seqq. Cf. *Franc. et Zumpt in Mon. Ancyrr.* Aug. p. 74. Quod vero docet *Servius* ad *Virg.* 8. *Æn.* 121. dictum esse coronarium, quod a victis gentibus imperatori dabatur propter concessam impunitatem, de suis temporibus intelligendus est, quibus mutata ratione rei publicae, hoc quoque mutari potuit. Quamquam nihil prohibet, quin utrumque coronarium diceretur, et quod a provincialibus sociisque, et quod a victis conferebatur. — d) Item aurum Judaicum erat pecunia, quam Iudei in Romano imperio degentes ad publicum ararium in Hierosolymorum templo constitutum quotannis mittebant. *Cic. Flacc.* 28. 86. — e) Item aurum Tolosanum proverbio dictum est de re exiliosa et habenti funesta: eadem ratione qua *equus Sejanus*. Narrat *Justin.* 32. 3. Gallos Tectosagos, cum in Asia gradem vine auti sacrilega praeda collegissent, reversos in antiquam patriam Tolosam, pestifera lue fuisse comprehensos, nec ante solutos, quam illud aurum, monitu baruspicum, in Tolosensem lacum mergerent. Id postea Q. *Servilius Cæpio* consul R. expiscari jussit, excidiumque sui atque exercitus sibi ipse molitus est. Romanos vero insecutus esse Cimbricus tumultus, velut ultor illius pecuniae. Fuisse argenti pondo centum decem millia, auri quinque decies centum millia. Adde *Gell.* 3. 9. Meminit et *Cic.* 3. *Nat. D.* 30. 74. — f) De auro macerato *V. COMICES*. — g) De nummo ex auro *V. AUREUS* I. sub d.

II.) Translate. ¶ 1. Aurum ponitur pro splendore, fulgore, qualis ab auro emicat, itemque pro colore auri. *Ovid.* 9. *Met.* 688. cum spicis nitido flaventibus auro. *Id.* 3. *ibid.* 32. angui cristis praeignis et auro. *Val. Flacc.* 5. 369. saevo cum nox accenditur puro Luciferas crinita faces. ¶ 2. Et pro aurea aetate. *Horat.* 4. *Od.* 2. 39. quamvis redeant in aurum Tempora prisca. Adde *Ovid.* 1. *Met.* 114. et 15. *ibid.* 260. et *V. ÆTAS*.

ASCAURIPEDA, æ, f. 1. Est falsa lectio apud *Furron.* 7. *L. L.* 65. *Müll. F. ASCAURIPEDA*.

AUSCULOR, aris, etc. *V. OSCULOR*.

AUSCULTATIO, ōnis, f. 3. actus auscultandi. ¶ 1. Est actus audiendi, et aliena dicta ex insidiis occupandi apud *Senec. Tranquill.* 12. Illud deterrimum vitium auscultatio et publicorum secretorumque inquisitio. ¶ 2. Item actus auscultandi et dictis alienis parandi. *Plaut. Rud.* 2. 6. 18. Quid mihi scelesto tibi erat auscultatio?

AUSCULTATOR, ōris, m. 3. qui auscultat. ¶ 1. Est auditor, qui aliquem dicentem audit. *Cic. Partit. orat.* 3. 10. Causa auditorum genere distinguitur: nam aut auscultator est modo, qui audit: aut disceptor, id est rei sententiae moderator. ¶ 2. Item qui obtemperat. *Apul.* 7. *Met.* 16. Pastor mandati domini serus auscultator.

AUSCULTATUS, us, m. 4. auscultatio, auditio. *Apul.* 6. *Met.* 13. Nec auscultatu paritendo diligenter instructa. *Fulgent. Continent.* *Virgil.* Quae mensurabilibus stipendiiis grammatici distrahunt puerilibus auscultatibus.

AUSCULTO, as, āvi, ātum, are, a. 1. ab aus pro aus, cū h. e. ausis vel auris (*V. AURIS* sub init.) et colo, colito, culto; ad litteram aures ad audiendum parare. — Part. *Auscultans* 2. — Ausculto est generaliter auribus accipio; et plus est quam audire, ut infra dicemus 2. sub init. (II. *uñre, ascoltare*; Fr. *écouter, entendre*; Hisp. *eschuchar*; Germ. *auf seine Person oder Sache hören*; Angl. *to listen, ear*).

¶ 1. Ausculto est otiose audio ut quae dicuntur intelligam; hinc auscultare est etiam clam atque ex insidiis aliorum sermones excipere; et occurrit — a) Absolute. — Activa forma. *Cato* apud *Gell.* 1. 13. Ita est cupidus orationis, ut conducat qui auscultet. *Plaut. Stich.* 4. 1. 40. Ausculto atque animum adverto sedulo. Adde *eumd.* *Trin.* 3. 3. 50. et *Truc.* 2. 4. 46. *Ter. Andr.* 3. 3. 4. sim. Ausculto paucis, et quid te ego velim et quod tu queris scies. cn. Aus-

culto: loquere quid velis. *Id. Adelph.* 5. 3. 20. Ausculto paucis, nisi molestumst, *Demea*. *Pomponius* apud *Non.* p. 246. 15. *Merc.* Atque auscultare dicere, si nescis loqui. *Horat.* 2. *Sat.* 7. 1. Jamdudum ausculto et cupiens tibi dicere servus *Pauca* reformido. — Et pro clam atque ex insidiis aliorum sermones excipere. *Plaut. Truc.* 1. 2. 1. Ad fores auscultato atque serva has aedes (*Forcellinus* alitque auscultate atque asservate aedes), ne quis adventor gravior abeat, quam adveniat. *Africanus* apud *Non.* p. 246. 17. *Merc.* Videt ludos: hinc auscultavi procul. *Nonius* exponit spectari; vereor ut satis apte: al. leg. *huic auscultavi*. — Passive impersonaliter. *Colum.* 8. *R. R.* 5. 14. Die undevigesimo animadvertat, an pulli rostellis ova pertuderint, et auscultetur, si pipiant. — b) Construitur — Cum Accus. personae. *Plaut. Aulul.* 3. 5. 22. Ita me di amabant, ut ego hunc ausculto lubens. *Id. Pen.* 4. 2. 19. Nimis eum ausculto libens. Adde *Africanus* apud *Non.* p. 246. 14. *Merc.* *Catull.* 67. 39. Auscultare populum. — Cum Accus. rei. *Plaut. Merc.* 2. 4. 9. Omnia ego istaec auscultavi ab ostio. *Id. Pseud.* 1. 5. 12. Auscultare crimina. h. e. audire et fidem habere criminibus de aliquo delatis. Adde *Ter. Heaut.* 4. 5. 23. et *Fronton. Arion.* § 3. — Cum Relativo pron. *Plaut. Curc.* 2. 2. 20. Hinc auscultemus quid agat. *Id. Pen.* 4. 1. 6. Quid habeat sermonis, auscultabo. h. e. audiam clam atque ex insidiis. ¶ 2. Saepo plus est quam audire; significat enim non solum auribus accipere, sed etiam fidem habere dictis alienis, etque aliquid praecipienti aut monenti obtemperare, obsequi; ut docet ipse *Varro* 6. *L. L.* 83. *Müll.* Ab audiendo etiam auscultare derivatum, quod hi auscultare dicuntur, qui auditis parent, a quo dictum poetæ: *Audito, ausculto*. Haec significatione occurrit — a) Cum Accus. personae aut rei. *Cato* apud *Gell.* 1. 15. Itaque auditis, non auscultatis, lamquam pharmacopolam: nam ejus verba audiuntur, verum et se nemo committit, si aeger est. *Plaut. Trin.* 3. 2. 36. Nisi me auscultas, atque hoc, ut dico, facis. *Cæcilius* apud *Non.* p. 246. 13. *Merc.* Audire Ignoti quod imperat soleo, non auscultare. — b) Cum Dat. personae, et est obtemperare. *Ennius* apud *Non.* p. 246. 11. *Merc.* Mihi auscultate, nate, pueros cremari jube. *Cato R. R.* 5. Cui jussus siet, auscultet. *Plaut. Curc.* 2. 1. 8. Si recte facias, Phaedrome, auscultes mihi atque istam exturbes ex animo agredientem. Adde *eumd.* *Bacch.* 4. 8. 14. et *Asin.* 1. 1. 50. *Ter. Adelph.* 5. 8. 12. Quid? tu autem huic, asine, auscultas? Adde *eumd.* *Andr.* 1. 3. 4. et *Heaut.* 3. 3. 24. *Pacuvius* apud *Cic.* 1. *Divinat.* 57. 132. Nam istis, qui linguam avium intelligunt, magis audiendum, quam auscultandum censeo. *V.* et *Non.* p. 246. 10. *Merc.* *Cic. Ross. Am.* 38. 104. Mihi auscultate: vide ne tibi desis. *Inter. Aspet. Itiner.* *Alex. M.* 28. ed. *Mai.* Quibus auscultans. — c) Absolute, sed passive impersonaliter tantum. *Plaut. Merc.* 2. 3. 127. Ad portum ne bilas, dico jam tibi. cn. Auscultabitur.

AUSCULI, is, it etc. *V. AUDEO*.

ASPEX, icis, comm. gen. 3. est quasi avispez ab ares et spicio, qui spiciendis, hoc est spectandis avibus, ex eorum volatu, cantu aut pastu deorum voluntatem interpretatur, res futuras praedicat ac praecipue ad magnum aliquod inceptum aggrediendum aut omittendum hortatur atque auctor est.

I.) Proprie raro admodum occurrit: cujus rei causa videtur afferri a *Plutarch.* *Quaest. Rom.* 72. Τούτ' ἐπ' οἰωνοῖς ἱερῆς ἀσπίδας ποτέρον ἀνδρῶν δὲ νῦν καλοῦσιν. — a) De hominibus, qui auspicia captant. *Cic.* 2. *Att.* 7. 2. Si — b) Item id commovet et latoribus et auspiciis legis curiatæ. h. e. et Cæsari qui legem tulit, et Pompejo qui pro ea ferenda de caelo servavit. Et figurate *Horat.* 3. *Od.* 27. 8. ego cui timebo Providus ausper — Oscinem corvum prece suscitabo Solis ab ortu. — b) Item de avibus, quae auspicia praebent. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 21. 24. (49). De gallis *gallinaceis*. Hi magistratus nostros quotidie regunt: hi fasces Romanos impellunt, aut retinent: jubent acies, aut prohibent, victoriorum omnium toto orbe partiarum auspices.

II.) Improperie ausper generaliter est, qui omnibus recte ac mature pensis de re aliqua magni ponderis judicium effert, eamque laetam ac felicem futuram pollicetur, ideoque auctor est, ut eadem fiat. Speciatim vero ¶ 1. In nuptiis ausper est conciliator ex parte viri (sicut *promissa* ex parte mulieris), cujus ductu et consiliis matrimonium contrahitur, quique adest dum

dos adnumeratur, tabulae nuptiales conficiuntur, et cetera conjugii solemnia celebrantur. Quod ex eo ductum est, quia apud antiquos non solum publice, sed etiam private nihil gerebatur, nisi auspicio prius sumpto: quo ex more etiam nuptias auspices interponuntur; qui quamvis auspicia petere desierint, ipsa tamen nomine veteris consuetudinis vestigia usurpant, ut *Val. Max.* 2. 1. 1. loquitur. Hoc idem docent etiam *Cic.* 1. *Divinat.* 16. 28. et *Servius* ad *Virg.* 1. *Æn.* 346. Hujusmodi ausper dicitur Graece *παράσποντος*. *Plaut. Cas. prol.* 85. Argentum si quis dederit — ultro ibit nuptum, non manebit auspices. *Cic. Cluent.* 5. 14. Nubit genero socrus nullis auspiciis etc. Adde *Liv.* 42. 12. *Sueton. Claud.* 26. Messolinam C. Sillio auspsisse, dote inter auspices consignata. Adde *Tac.* 11. *Ann.* 27. et 15. *ibid.* 37.; *Juvenal.* 10. 336.; *Lucan.* 2. 731.; et denique *Claudian.* 1. in *Rufin.* 83., ubi in feminino genere usurpat, loquitur enim de Megara, qua auspice nuptiae celebratae sunt inter *Cedipum* et illius matrem *Jocestam*, et inter *Thyesten* et illius filiam *Pelopeam*. ¶ 2. Item occurrit saepe in formula auspice aliquo, praecipue deo, aliquid facere, et significat diis bona quasi auspicia dantibus ac faventibus, diis auxilium pollicentibus, faventibus bonoque omine constans nostros secundantibus. *Virg.* 3. *Æn.* 19. Sacra Dionae matri divigae ferebam Auspiciis ceptorum operum. *Id.* 4. *ibid.* 43. Dis equidem auspiciis reor et Junone secunda etc. *Horat.* 1. *Ep.* 3. 13. fidibusne Latinis Thebanos optare modos studet auspice Musa? *Id.* 1. *Od.* 7. 27. Nū desperandum Teucro duce et auspice Teucro. *Forcellinus* hoc in loco auspice accepit pro auctore et principe alienius rei faciendae; ductum a more Romanorum, apud quos soli magistratus summi, et in bello summius imperator auspicia captabant et habere auspicia dicebantur: *V. AUSPICUM* I. *Ovid.* 1. *Fest.* 615. Auspiciusque deis tanti cognominis heres, Omne auspicat, quo pater orbis, quos. *Id.* *ibid.* 26. te auspice. h. e. te, Cæsar Germanice. *Stat.* 2. *Silv.* 2. 39. Auspice Phæbo. ¶ 3. Hinc apud senioris ævi scriptores ausper dicitur, qui alienius rei initium praebet, eamque faustam laetamque portendit: et occurrit — a) Cum Genit. *Eumen. Paneg.* ad *Constant.* 3. O Colendæ Matris, sicut olim annorum volentium, Ita nunc æternorum auspices imperatorum! *Pacat. Paneg.* ad *Theodos.* 3. Ille felicitatis publicae ausper dies. — b) Absolute. *Claudian.* *IV. Cons. Honor.* 610. Auspice mox laetum sonuit clamore tribunal. *Id.* *VI. Cons. Honor.* 653. Ausper victoria. *Id.* in *ep. ad Serenam* 51. Ausper purpura. — *VB.* De cognomine *V. ONOM*.

Homonym. In quo *ausper* differat ab *augure*, vide in fine *V. AUGURIUM*.

AUSPICABILIS, e, adject. bonum praebens auspiciū, vel cujus auspiciū optabile est. *Arnob.* 4. 7. Cujus horrenti fascino vestras inequitare matronas et auspicabile ducitis et optatis. Adde *eumd.* 7. 32.

AUSPICABILIS, e, adject. ad auspiciū pertinens, vel potius qui auspiciū praebet. *Plin.* 32. *Hist. nat.* 4. 1. (4). Res est enim auspiciis pisciculus. h. e. unde auspiciū peti potest. *Mamert. Paneg.* ad *Marim.* 6. Primus consulatus tui auspiciis dies. *V. AUSPICOR* II. a. Hinc *auspicalis lapis* dicitur qui primus auspicii causa statuitur in fundamentis alienius operis iuchandi. *Inscript.* apud *Gruter.* 39. 5. LAPIS AUSPICABILIS SACER Q. CAECILIO METELLO FONT. MAX. SOLLEMNI CVM PRECATIONE PALAM POPULO ROMANO CONJECTVS IN FVNDAMENTA PORTICVS MISERVAE AVENTINENSIS. De hoc ritu *V. Tac.* 4. *Hist.* 53. Idem mos auspiciali aedificii confusus fuit et apud Græcos; hoc enim probat *Létronne Recueil des Inscr. de l'Égypt.* T. 1. p. 6. afferendo epigraphen Græcam in lamina aurea punctim insculptam, quae reperta est Canopi, reposita inter duos lateres sub Ptolemæo Evergete. Ceterum initium Inscriptionis hic allata ita legit *Orell.* 44. Lapis auspicalis sub etc.; eaque illi suspectissima habetur, ut et *Maffeo Art. crit. lap.* p. 376., licet proba et sincera videretur *Yorist et Morello*, qui postremum eadem fore hujus lapidis verba in sua inscriptione usurpat *De stili inscr.* Lat. T. 2. p. 20. — *VB.* De cognomine *V. ONOM*.

AUSPICALITER, adverb. auspiciato, auspicio prius capto. *Hygin. Limit. constit.* p. 153. *Goes.* Posita auspicaliter groma.

AUSPICATO, proprie est Ablat. absol. abs. ab *auspicatus*, a, um, quod ab *auspicari*; sed occurrit adverbialiter tantum, unde *Comp. Auspicatus* II. —

Auspicio proprie est capitis auspicii, augurato, avibus servatis.

I.) Proprie. Cic. 1. *Divinat.* 2. 3. Romulus non solum auspicio urbem condidisse, sed ipse etiam optimus augur fuisse traditur. *Ad eund.* 2. de republ. 20. 51.; *Liv.* 5. 52. et 28. 28.; et *Tac.* 3. *Hist.* 72. Cic. 1. *Divinat.* 16. 28. Nihil unquam gerere, nisi auspicio. Adde *Liv.* 1. 36. Cic. 2. *Divinat.* 38. 76. Auspicio tem bellum administrare. *Id.* *Mur.* 1. 1. aliquem consulere renunciare. *Liv.* 6. 41. magistratum creare. *Id.* 5. 38. etiam instruere. *Tac.* 1. *Hist.* 84. aliquid insinuare.

II.) Improperie, quia quod capitis prius auspiciis fit, feliciter evenire creditur, hinc et pro feliciter, prospere ponitur. *Plaut.* *Pers.* 4. 4. 56. Vide ut ingredere auspicio. *Ter.* *Andr.* 4. 5. 12. Haud auspicio huc me appuli. Cic. 3. *Ferr.* 40. 104. Qui auspicio a Chelidone surrexisset. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 9. 7. (47). Auspiciis enecta parente gignuntur. *Id.* 3. *ibid.* 11. 16. (103). Auspiciis nutuato nomen.

AUSPICATUS, a, um. V. AUSPICOR.

AUSPICATUS, us, m. 4. idem atque auspicium. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 18. 20. (46). Pici Martio cognomine insignes et in auspiciu magni. Ita *Harduin.* et *Sillig.*; alii leg. *auspiciis*. Cic. 2. de republ. 29. 59. 51. In ea re publica, quam auspiciu Romulus condiderit. Ita *Cod.* a prima manu, mox factum *auspicato*; quæ lectio melior, ut observat *A. Mai.*, qui et sic edidit; sed et illa haud prorsus absurda.

AUSPICUM, ii, n. 2. *Auspiciis* trisyllab. pro *auspiciis* usus est *Capell.* 1. p. 23. in *carm.* Junguntur paribus, nam decet, auspiciis. Latini enim veteres litteram i nunquam geminabant — Auspicium (quasi *auspicium*, a spiciendis seu aspiciendis avibus) est avium observatio, et ex earum volatu, cantu, palatu etc. prædictio futurorum. Credebant enim voluntatem deorum per huiusmodi signa hominibus manifestari. Quomodo differat ab *augurio*, in ea voce dictum est. Occurrit A) Abstracte, et B) Concreto, uti ajunt, sensu.

A) Abstracte.

1.) Proprie. ¶ 1. Generaliter est, ut diximus, avium observatio et ex earum volatu, cantu, etc. futurorum prædictio: quod *Plin.* 7. *Hist. nat.* 56. 57. (203). *auspicium* avium appellat. *Nævius* apud *Non.* p. 468. 27. *Merc.* Verum prætor adventu, auspiciat auspiciu prosperum. *Ennius* apud *Cic.* 1. *Divinat.* 48. 107. Dant (*Romulus* et *Remus*) operam simul auspicio augurioque. Illic *Remus* auspicio se devotum atque secundum Solus avem servat. Adde *Formulam* apud *Cic.* 2. *Divinat.* 34. 71. et *Cic.* 1. *ibid.* 47. 105.; *Liv.* 6. 41.; et *Plin.* 1. c. *Ennius* apud *Cic.* 1. *Divinat.* 48. 108. Auspicio stabilire aliquid. *Cic.* 2. *Divinat.* 34. 72. Adhibere aliquem in auspiciu. *Id.* 2. *leg. Agr.* 12. 31. Comitibus auspiciu causâ adumbrata. *Id.* *Valin.* 6. 15. et *Liv.* 6. 41. Auspiciis condere urbem. *Cic.* *Mur.* 1. 1. Auspiciis consecrare aliquid. *Id.* *Valin.* 8. 20. Auspicio dissolvere. *Id.* 1. *Nat. D.* 44. 122. Præesse auspiciis. *Id.* 2. *Divinat.* 33. 71. Auspicio uti. *Liv.* 10. 40. Pullarium in auspiciu mittere. *Id.* 8. 34. Auspiciis observare. *Id.* 4. 2. Auspiciu perturbationem afferre. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 57. 82. (223). Dirimere auspiciu. ¶ 2. Speciatim *Auspiciu* habere dicuntur, qui auspiciu captandorum jus habent. Illi autem apud Romanos fuisse omnes urbani magistratus, secundum illud *Cic.* 3. *Legg.* 3. 10. OMNES MAGISTRATUS AUSPICUM JUDICIUMQUE HABENT. Cf. *Liv.* 4. 6. Sed in militia unus imperator auspiciu habebat. V. AUGURATORIUM. Nam legati alique Imperatori subiecti, licet aliquando rem militarem administrarent, non tamen suis, sed imperatoris auspiciis omnia gerere dicebantur. Neque vero minor inde laus Imperatoribus ipsis contingebat, quod vel morbo vel publica alia causa impediti ab exercitu abfuisset. Credebatur enim ab his ipsis felix rei eventus provenisse, quibus deorum voluntatem per auspiciu occupari, et ornatum, quæ vel per se, vel per alios gessissent, approbationem quodammodo obtinere contigisset. Hinc quibus aliquid pro se gerendum mandasset, suos ipsi deos tradere dicebantur, ut est apud *Horat.* 4. *Od.* 14. 33. et apud *Ovid.* 2. *Trist.* 173. Hinc — a) Si ipsi per se gessissent, ductu et auspiciis suis vel imperio et auspiciis suis gessisse dicebantur; si per alios, auspiciis tantum. *Plaut.* *Anph.* 1. 1. 41. Gessit reipublicam ductu, imperio, auspicio suo. Cf. *ibid.* v. 45. et 2. 2. 26., et figurate *Id.* *Epid.* 3. 2. 45. Velut

Inscript. apud *Liv.* 41. 28. TIB. SEMPRONIUS URACCHI CONSULIS IMPERIO AUSPICIOQUE LEGIO EXERCITUSQUE POPULI R. SARDINIAM SVBEGIT. Cf. *Liv.* 41. 17. et 8. 31. Alia apud *Plin.* 3. *Hist. nat.* 20. 24. (136). SVS DVORV AVSPICVSQVE GENTES ALPINA SVB IMPERIV FOF. ROM. REDACTAE. *Horat.* 2. *Ep.* 1. 253. tuisque (*Auguste*) Auspiciis totum confecta duella per orbem. h. e. bella adversum Germanos et Pannonios Drusi et Tiberii ductu confecta. *Curt.* 6. 3. 2. Alia ductu meo, alia imperio auspicioque perdomui. Cf. *Vellej.* 2. 40. 1. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 67. 67. (157). Septemtrionalis Oceanus majore ex parte navigatus est auspiciis D. Augusti. scilicet ductu Drusi, aut Tiberii. *Sueton.* *Aug.* 21. Domuit partim ductu, partim auspiciis suis Cantabrum etc. *Tac.* 2. *Ann.* 41. Recepta signa ductu Germanici, auspiciis Tiberii. Cf. *Liv.* 7. 40.; *Ovid.* 15. *Met.* 822.; *Vellej.* 2. 115. 3. et 2. 229. 4.; et *Plin.* 7. *Hist. nat.* 43. 45. (140). — b) Hinc saepe imperium auspiciuque junguntur, namque unum idemque, h. e. summam rei militaris significat. *Liv.* 23. 27. Imperium auspiciuque ad aliquem deferre. *Curt.* 9. 6. 9. Auspiciu atque imperium aliquis sequi. — Hinc

II.) Improperie. ¶ 1. Auspiciu sumitur pro potestate, jure, imperio. *Virg.* 4. *En.* 102. Commuam hunc ergo populum regamus Auspiciis. Servius interpretatur æquali potestate; et ductum ait a comitiis, in quibus iisdem auspiciis creati, licet non simul crearentur, parem tamen habebant honorem: unde et consules pares sunt, cum necesse esset, ut unus prior crearetur. ¶ 2. Aliquando etiam sumitur pro privato cuiusque arbitrio ac potestate. *Virg.* 4. *En.* 240. Mo si fata meis paterentur ducere vitam Auspiciis, et sponte meos componere curas, etc.

B) Concreto, uti ajunt, sensu.

1.) Proprie auspiciu est augurium ex quacunque re capium. *Plaut.* *Epid.* 2. 2. 2. Liquido exeo foras auspicio, avi sinistra. *Id.* *Stich.* 3. 2. 6. Auspicio optimo exivi foras: mustela mihi abstulit præter pedes. *Id.* *Men.* 5. 9. 88. Auspiciu melius. *Id.* *Aulul.* 3. 2. 33. et *Cic.* *Vatin.* 16. 39. malum. *Cic.* *Senect.* 4. 11. Augurque cum esset dicere ausus est, optimis auspiciis ea geri, quæ pro reipubl. salute gererentur; quæ contra rempubl. fierent, contra auspicia fieri. *Id.* 2. *Divinat.* 18. 43. Fulmen omnibus rebus optimum auspiciu habemus, si sinistrum fuerit. V. LÆVUS. *Id.* 1. *Att.* 16. 13. Legem bono auspicio hominem claudum promulgare. *Id.* 1. *Divinat.* 16. 29. Ementiri auspiciu. Cf. *Liv.* 10. 40. mentiri. *Cic.* 2. *Divinat.* 36. 77. Auspiciu iuge. Cf. *Paul.* *Diac.* p. 104. 1. *Müll.* *Cic.* *Prov. cons.* 10. 45. Salvis auspiciis. *Id.* 2. *Divinat.* 38. 80. Cur aliis a lava, aliis a dextera datum est avibus, ut ratum auspiciu facere possint? *facere auspiciu* dicuntur ea, ex quibus auspiciu capitur. Cf. *Liv.* 1. 34.; et *Horat.* 1. *Ep.* 1. 55. cui si vitiosa libido Fecerit auspiciu etc. h. e. si cum incitavit et, velut avis, auspiciu latum obtulerit. *Liv.* 8. 34. Auspiciu dubia. *Id.* 8. 36. incerta. *Caull.* 45. 19. Ab auspicio bono proficisci. *Horat.* 4. *Od.* 14. 16. Auspiciu secunda. *Propert.* 1. 3. 28. vanum. *Ovid.* 3. *Pont.* 1. 160. favens. *Id.* 1. *Fast.* 219. utile. *Sueton.* *Ner.* 41. Frivolo auspicio mente recreata, cum annotasset insculptum monumento etc. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 12. 30. (119). Fabam et frugibus referre auspiciu causa. *Tac.* 2. *Ann.* 14. Addecentibus auspiciis. *Justin.* 1. 10. 8. Felix auspiciu equus domino primus emisit. *Id.* 18. 5. 16. Auspiciu fructuosæ terræ. *Stat.* 11. *Theb.* 340. Auspiciu infelix. — De variis auspiciu generibus *caduce*, *jugi*, *pædestri* etc. V. suis locis.

II.) Translate auspiciu est initium, exordium. *Justin.* 26. 2. 2. Auspiciu belli a patricio incipere. *Id.* 27. 1. Auspiciu regni a patricio capere. *Stat.* 5. *Silo.* 2. 8. Quid si militiam jam te, puer incite, primæ Clara rudimenta et castrorum dulce vocaret Auspiciu? *Capell.* 8. p. 280. Atque ita eorum (*cohorum*) primus, qui ab æquinoctiali parte sumit auspiciu, etc.

AUSPICO, as, avi, atum, are, 1. Part. *Auspiciatus* vide in fine vocis AUSPICOR. — Auspicio est auspiciu rapio, avium inspectionem facio ad divinando futura. Occurrit semper propria significatio, translate enim *auspicari* usurpatur. — a) Absolute. *Cato* apud *Festum* p. 234. 30. *Müll.* Domi cum *auspicamus*, honorem me deum immortalium velim habuisse. *Cæcilius* apud *Non.* p. 468. 26. *Merc.* Ut magistratus publice cum *auspiciat*. *Atta* apud *Non.*

1. c. Atque ut *auspicietis*. — b) Cum Dat. rei, propter quem *auspicamus*. *Plaut.* *Pers.* 4. 6. 7. Lucro faciendo ego *auspicavi* in hunc diem. h. e. auspiciu cepi pro lucro faciendo. *Id.* *Aud.* 3. 4. 12. Non hodie isti rei *auspicavi*, ut cum fureifero fabuler. *Tabula censoria* apud *Varron.* 6. L. L. 86. *Müll.* Ubi nocta in templum censura *auspicaverit* etc. V. *Müll.* ad h. l. Similiter *Gell.* 13. 14. Urbis condendæ gratia *auspicare*. *Id.* 3. 2. *Auspiciare* super aliqua re. — c) Cum Accus. rei, in quam tamquam auspiciu offendimus. *Nævius* apud *Non.* p. 468. 27. *Merc.* Verum prætor adventu, *auspicat* auspiciu prosperum. *Plaut.* *Stich.* 2. 3. 46. Eam (*mustelam*) *auspicavi* ego in re capitali mea. V. *Auspiciatus* in fine v. seq.

AUSPICOR, aris, aus sum, ar, dep. 1. Part. *Auspiciens* 1. et II.; *Auspiciandus* II.; *Auspiciatus* II. et in fin. — Auspicio est auspiciu capio, avium inspectionem facio ad divinando futura.

1.) Proprie et stricto sensu occurrit absolute tantum. — a) De hominibus, qui auspiciu sumunt. *Cic.* 2. *Nat. D.* 4. 11. Quod cum pomerium transferret, in redeundo — *auspicari* esset oblitus. *Id.* 1. *Divinat.* 35. 73. Cum tripudio *auspicaretur*, pullarius diem prælii committendi differerebat. *Ad eund.* 1. *ibid.* 36. 77. et 2. *ibid.* 34. 72. *Liv.* 4. 6. Quod *auspicari* tamquam diis immortalibus invisi negarent posse. *Id.* 27. 16. Fæbio *auspicanti* aves non addidere. *Ad eund.* 6. 41. et *Sueton.* *Ner.* 46. — b) De rebus, quæ auspiciu faciunt. *Hygin.* 2. *Astron.* 16. *Sacrificanti* et aquila *auspicatur*.

II.) Improperie. Quoniam ad aliquam magni momenti rem aggrediendam incipiendamque auspiciu sumebantur; factum est, ut *auspicari* aliquid vel etiam absolute *auspicari* significaret incipere, inchoare, aggredi. — a) Absolute. Credebant velores, ea prospere toto anno successura, quæ ipso anni initio, hoc est Kal. Jan., inchoassent. Quare eo die suam quisque artem leviter et tantum boni omnis causa tractare solebant: id cum facerent, *auspicari* dicebantur, isque dies *auspiciatus* vocabatur. *Colum.* 11. *R. R.* 2. 98. Per hos quoque dies abstinent terrenis operibus religiosiores agricolæ, ita tamen ut ipsis Kal. Januariis *auspicandi* causâ omne genus operis instaurant, ceterum differant terrenam molitionem usque in proximas Idus. V. *Senec.* *Ep.* 83. et *Ovid.* 1. *Fast.* 165. et seqq., ubi hoc idem discrete tradit. — Sed et aliis temporibus, cum novi aliquid inchoandum erat, prima die delibare aliquid solebant auspiciu causâ, ut primo die initi magistratus, et huiusmodi. *Tac.* 4. *Ann.* 37. Feriarum Latinarum diebus præfectus Urbis Drusus *auspicandi* gratiâ tribunal ingressus est. *Plin.* 3. *Ep.* 5. Lucubrare a Vulcanalibus incipiebant, non *auspicandi* causâ, sed student. h. e. non leviter et auspiciu tantum causâ, sed etc. *Colum.* 3. *R. R.* 1. 1. Nihil enim prohibet nos — de hisdem rebus dicturos celeberrimi carminis *auspicari* principio. Et *Solin.* 52. Ab Emodi montibus *auspicatur* India. h. e. incipit. — b) Cum Accus. *Vellej.* 2. 101. 3. Quem militia gradum ante sub patre tuo, M. Vinici, et P. Sisto *auspicatus* in Thracia Macedoniæque — perhor. *Seneca* *Ep.* 47. Senatorium per militiam *auspicantes* gradum. h. e. ad senatorium ordinem per militiam gradus accedentes et ex ea velut auspiciu capientes ad eum oblinendum. *Plin.* 7. *Hist. nat.* præfat. § 8. *Auspiciari* vitam a suppliciis. Adde *Colum.* 11. *R. R.* 2. 3. *Sueton.* *Ner.* 37. In *auspicando* opere Isthmi. *Forcellinus* interpretatur est in *auspicando* auspicio pro Isthmo inchoando. *Id.* *Aug.* 38. *Auspiciari* militiam. *Id.* *Ner.* 7. jurisdictionem. — c) Cum Infinito. *Seneca* *Ep.* 83. Qui anno novo quemadmodum legere, scribere, dicere aliquid, sic *auspicabar* in Virginem (*aquam*) desilire. *Plin.* 31. *Hist. nat.* 3. 24. (11). Primus eam (*aquam*) in urbem ducere *auspicatus* est Ancus Marcius. *Sueton.* *Ner.* 22. *Auspiciatus* est cantare. Adde *Tac.* *Dial. de orat.* 11. — Hinc *Fort.* præter. pass.

Auspiciatus, a, um adjective quoque usurpatur, vnde *Comp.* *Auspiciator* et *Sup.* *Auspiciatissimus* sub 2. ¶ 1. Stricto sensu est idem atque auguratus, capto auspicio rite factus aut consecratus. *Cic.* *Robin.* *perduell.* 4. 11. Quid in campo Martio, *auspicato* in loco, crucem ad civium supplicium deligi jubes. *Liv.* 26. 2. *Auspiciata* comitia. *Horat.* 3. *Od.* 6. 9. Jam bis Moneses et Pacori manus Non *auspicatos* contudit impetus Nostros. V. *Cic.* 1. *Divinat.* 16. Cf. AUSPICATO. ¶ 2. Generaliter ponitur pro fausto, felici et boni omnis; talia enim esse credebantur, quæ capiti rite auspiciis sebant. tamquam a diis approbata.

Catull. 45. 25. Quis illos homines beatiores Vidit? quis Venerem auspicallorem? h. e. amorem feliciorum. *Fellej.* 2. 79. 2. Auspicatis omnibus ducere uorem. *Iustin.* 4. 5. 3. Neque in bello male auspicato amplius perseverandum. *Id.* 18. 5. 16. Urbs toto orbe auspicalissima. *Plin.* 13. *Hist. nat.* 22. 38. (118). Auspicator arbor. *Quintil.* 10. 1. 85. Auspicatissimum exordium dare. *Tac. Germ.* 11. Auspicatissimum initium rebus gerendis. Adde *Plin.* 10. *Ep.* 28. et *V. AUSPICATO*.

AUSTELLUS, i, m. 2. *deinunt.* ab auster, parvus Auster, lenis, lenis. *Lucilius* apud *Non.* p. 98. 22. *Merc.* Rex Cato ille duos ventos, Austrum atque Aquilonem Novisse aiebat solos se, demagis istos Ex nimbo Austellos, nec nosse putare necesse.

AUSTER, ra, rum. *V. AUSTERUS* sub init.

AUSTER, stri, m. 2. Elymion vocis *V. in AUSTERUS* sub init. — Est ventus meridionalis humidus et validus, Græco vocabulo Notus dictus; cui contrarius est a septentrione spirans Septentrio seu Aparctias (It. *Ostro*, vento di mezzodi; Fr. *vent du sud, du midi*; Hisp. *ostro*; Germ. *der Südwind*; Angl. *the South wind*).

1.) Proprie. — a) Generatione de hoc vento pluribus disserunt *Plur.* 1. 6. 4. *Schneid.*; *Seneca* 5. *Quæst. nat.* 18. et *Plin.* 18. *Hist. nat.* 34. 77. (338). et *ibid.* 35. 78. (343). *Macroh.* vero 2. *Somn.* Scip. 5. docet, hunc ventum natura quidem frigidum esse, sed quia per calida Africæ loca ad nos permeat, calidum fieri. *Cato R. R.* 31. Sine vento Austro. *Et mor.* Vento Austro caveto ne quam materiem, neve vinum tractes. *Ennius* apud *Macroh.* 6. *Saturn.* 2. cum spiritus Austri imbricior Aquilone — fluctus extollere certant. *Lucilius* apud *Non.* *V. in AUSTELLUS*. *Cic.* 16. *Att.* 7. 1. Reiectus som Austro vehementi ad eandem Leucopetram *Cæs.* 3. *B. C.* 26. Nacti Austrum naves solvant. *Lucret.* 5. 744. Altitonans Voltumnus et Auster fulminea polles. — b) Multis jungitur adjectivis (praesertim apud Poetas), quorum praecipua servato litterarum ordine exhibemus. *Horat.* 2. *Ep.* 2. 202. Adversis Austris. *Ovid.* 2. *Mel.* 853. aequatius. *Virg.* 5. *Æn.* 784. aspirans. *Id.* 3. *ibid.* 70. crepitans. *Id.* 5. *ibid.* 696. densi. *Id.* 4. *G.* 261. et *Propert.* 2. 20. 36. frigidus. *Virg.* 1. *Æn.* 55. furens. *Tibull.* 1. 1. 41. hibernus. *Virg.* 1. *G.* 462. humidus. *Plaut. Merc.* 5. 2. 35. imbricus. *Virg.* 3. *Æn.* 70. lenis. *Seneca Med.* 588. nebulosus. *Virg.* 3. *G.* 278. nigerrimus. *Horat.* 2. *Od.* 14. 16. nocens corporibus. *Ovid.* 11. *Met.* 683. nubilus. *Horat.* 2. *Sat.* 6. 18. plumbeus. *Ovid.* 7. *Mel.* 532. pluvius. *Virg.* 1. *Æn.* 540. proceres. *Seneca Hippol.* 21. tepides. *Horat.* 1. *Ep.* 11. 15. validus. — c) Animadvertendum est a *Virgilio* interdum proi pro quolibet vento, ut 1. *Æn.* 51.; quod Poetis est familiare. — d) *Floribus Austrum et liquidis immittere fontibus apros*; proverbialis locutio apud *Virg.* 2. *Ecl.* 58. de eo, qui ipse sibi malum creat: nam Auster ob violentiam datus et nimium humorem flores corrumpit, apri fontes caeno perturbant. Cf. *Stat.* 3. *Silo.* 3. 129. — e) Apud Poetas Auster interdum tanquam deus representatur, cuius Athenis erat simulacrum juvenili specie decorum urnam gerens super ventorum turrim inversam. *Met.* 1. 8. 1. Rupes quaedam Austro sacra.

1.) Improprie aliquando ponitur pro regionibus ad meridiem sitis. *Cic.* 6. *de republ.* 20. 22. Quis in reliquis orientis aut obeuntis solis ultimis aut Aquilonis Austrive partibus tuum nomen audiet? Adde *Varron.* 9. *L. L.* 23. *Müll. Plin.* 2. *Hist. nat.* 9. 6. (43). Luca nunc in Aquilonem elata, nunc in Austros dejecta.

AUSTERĀLIS, is, f. 3. herba eadem quæ sisymbrium apud *Apul. Herb.* 105.

AUSTĒRE, adverb. *αὐστέρως*. Comp. *Austerius*. — Occurrit figurate tantum, et est severe, duriter. *Cic. Mur.* 35. 74. At enim agit mecum austere et Stoice *Cato Fulgat. Interpr.* 2. *Machab.* 14. 30. Austerius agere cum aliquo.

AUSTĒRITAS, atis, f. 3. est abstracta qualitas, quæ aliquid est aliquantisper acerbum et ingratum: *V. AUSTERUS* sub init. (It. *austerità*, *asprezza*; Fr. *âpreté*, *dureté*; Hisp. *asperidad*, *desabrimiento*; Germ. *die Herbheit* oder *Rauhheit*; Angl. *harshness*, *roughness*, *sourness*).

1.) Proprie. — a) Ponitur de saporibus. *Colum.* 11. *R. R.* 2. 68. Quaedam genera uvarum nunquam dulcedinem capiunt propter austeritatem nimiam.

Plin. 14. *Hist. nat.* 2. 4. (24). et *ibid.* 6. 8. (65). Austeritas vini. *Id.* 19. *ibid.* 6. 32. (103). capæ. *Id.* 14. *ibid.* 1. 3. (17). picis. *Gargil. de re hort.* 1. 3. ed. *A. A. Scotti.* Eadem (*cydonea*) Dioscorides et diuretica existimat austeritatis beneficio. *Psallid.* 1. *Id.* R. 35. 11. Austeritate fugare serpentes. h. e. re aliqua sapore austera. *Id.* 1. *ibid.* 33. 8. Aqua lupulorum psiloltri austeritibus juncta. — b) Item ratione habita visus, ponitur de coloribus. *Plin.* 35. *Hist. nat.* 10. 36. (97). Ne colorum claritas colorum aciem offenderet et eadem res nimis floridis coloribus austeritatem occulte daret. *Id.* 9. *ibid.* 38. 62. (134). Buccinum pelagio admodum alligatur, nimbique ejus nigritie del austeritatem illum nitoremque, qui queritur, coeci. h. e. quamdam saturitatem coloris. Adde *eumd.* 37. *ibid.* 5. 17. (65). et 5. 18. (67).

II. Translate de hominibus ponitur, et est severitas, nimia gravitas, triste ac durum ingenium. *Quintil.* 2. 2. 5. de praepatore. Non austeritas ejus tristis, non dissoluta sit comitas. Adde *Plin.* 2. *Ep.* 5., ubi austeritati opponitur remissio frontis.

AUSTĒRULUS, a, um, adject. *deinunt.* ab austero. *Apul. Florid.* 4. 29. Cratera muscae dulcis, dialectice austerula.

AUSTĒRUS, a, um, adject. *Auster* in recto singulari apud *Scribon. Compos.* 188. Aconiti gustus est: auster alque subamarus. *At fortasse ibi mendum est, ut adnotavit Jo. Rhodius.* Quamquam dicit et *Cassiod.* *Complex.* ad 1. Petr. 6. Servos commonet obedire dominis suis, non tantum placidis, sed etiam qui videntur austeres. — Comp. *Austerior* I. et II.; *Sup. Austerrimus* I., *Austerrimus* II. — Austerus est ab *αὐστέρως*, quod fortasse ab *αἰὼς σίκο*, *crefacio*; hinc *Auster* apud Latinos est ventus urens: consuetudine vero Latina vox facta; et dicitur praecipue de saporibus, non quidem acerbis et ingratis, sed linguam tamen adstringentibus et contrahentibus; qualis est gustus meri vini, sed non dulcis, et sapor pomorum, quæ nondum plenam maturitatem consecuta, sunt tamen satis matura. Huic opponitur sapor lenis. (It. *aspro*, *lazzo*, *austero*; Fr. *âpre*, *rude*, *dur*; Hisp. *aspero*, *acervo*, *violento*; Germ. *herbe*, *sireng*, *rauh*; Angl. *harsh*, *severe*, *austere*).

1.) Proprie. — a) Praecipue, ut diximus, ponitur de saporibus. *Cato R. R.* 126. et *Cels.* 3. 24. Vinum nigrum austero. *Colum.* 3. *R. R.* 2. 10. Vinum austerius. Cf. *eumd.* 12. *ibid.* 39. 2. et *Scribon. Compos.* 342. Vinum austerissimum. *Quintil.* 2. 4. 9. Musta austera. *Plin.* 25. *Hist. nat.* 5. 20. (45). Herba austero sapore. *Colum.* 12. *R. R.* 12. 2. Austerior gustus. Huic referri potest et illud *Cæl. Aurel.* 3. *Acut.* 4. Dehinc austero fumo ægros implendos existimat, quo sæpe etiam sani praefractione afficiuntur. Fortasse austerus fumus est densus; ideoque hæc aptius ad e referenda. — b) Dicitur etiam de odoribus. *Plin.* 12. *Hist. nat.* 25. 54. (120). Balsami succus debet esse lenis, non subacidus: odore tantum austero. — c) Item de coloribus: est autem *austerus color* qui saturior est et lucet obscurius; cui opponitur floridus et eximie fulgens. *Plin.* 35. *Hist. nat.* 6. 12. (30). Sunt autem colores austeri aut floridi. — Et per metonymiam *Id.* *ibid.* 11. 40. (134). Athenion pictor et austerior colore et in austeritate jucundior. Item de statuaria ratione *Id.* 34. *ibid.* 8. 19. (66). de *Eulhyrate Lysippi filio et discipulo*. Quamquam is constantiori patris polius æmulatus, quam elegantiam, austero maluit genere, quam jucundum placere.

II. Translate. — a) Ponitur de moribus hominum pro severo, rigido, gravi; et quidem in utramque partem. *Cic. Pis.* 29. 71. Si fuisset in discipulo comparando meliore fortuna, fortasse austerior et gravior esse potuisset. *Id.* 3. *Orat.* 25. 98. Austeri. h. e. qui de rebus severe judicant. *Id.* *Cæl.* 14. 33. Austero more ac modo agere cum aliquo. *Propert.* 3. 14. 24. Austerus vir. *Quintil.* 11. 3. 74. Senes austeri ac mitres. *Messala Corvinus* de progen. *Aug.* 5. Austerissimus rex. — b) Dicitur etiam de rebus, praecipue abstractis, quæ tristia sunt, gravia, molestia. *Propert.* 4. 11. 49. Quolibet austero da me ferat urna tabellas. *Horat.* 2. *Sat.* 2. 12. Austerus labor. *Plin.* 24. *Hist. nat.* 7. 28. (43). Eger omnem austero curatorem recusans. — c) Item ponitur de genere dicendi graviore et minus voluptatis habente. *Horat. Art. P.* 342. Celsi prætereunt austera poemata Rhamnus. *Cic.* 3. *Orat.* 26. 103. Ita sit nobis ornatus et suavis orator, ut suavitatem habeat austero et solitam, non

dulcem atque decoctam. *Quintil.* 9. 4. 128. Austera periodus.

AUSTĒRALIS, e, adject. ad Austrum pertinens, meridionalis (It. *australe*, *meridionale*; Fr. *austral*, *méridional*; Hisp. *austral*; Germ. *zum Südwind gehörig*, *südlich*; Angl. *southern*). *Cic. Fragm.* p. 389. ed. *Orell.* Australis aris. *Id.* 6. *de republ.* 20. 21. cingulus. *Id.* 1. *Tusc.* 28. 68. ora. *Id.* 2. *Nat. D.* 19. 50. regio. *Ovid.* 4. *Pont.* 4. 1. nimbi. *Id.* 2. *Mel.* 132. et *Seneca Herc. Oet.* 1104. polus. *Claudian. Eutrop.* 1. 403. annus. *Capell.* 8. p. 276. circulus.

AUSTĒRIFER, fera, ferum, adject. australes flatus vel pluvias ferens. *Sil.* 11. 12. 2. austrifero nebulosam vertice frontem Inmittis condebat hiems.

AUSTĒRINALIS, e, adject. idem atque australis. *Sicul. Flacc.* p. 26. *Goes.* Limites diagonales, montani, austrinales.

AUSTĒRINUS, a, um, adject. australis. *Virg.* 2. *G.* 271. Austrini calores. h. e. calores solis meridiani. *Colum.* 11. *R. R.* 2. 37. et *Plin.* 17. *Hist. nat.* 2. 2. (12). dies. *Plin.* 17. *Hist. nat.* 2. 2. (11). flatus. *Id.* 2. *ibid.* 47. 47. (123). tempus. h. e. quo Auster flat et humidus sunt dies. *Id.* 16. *ibid.* 28. 46. (109). celum. *Id.* 17. *ibid.* 24. 37. (239). pluviae. *Cæl. Aurel.* 3. *Acut.* 11. aer. *Colum.* 11. *R. R.* 2. 63. Quarto Non. Septemb. piscis austrinus desinit occidere. h. e. alter ex piscibus caelestibus, qui ad australem polum versus est. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 68. 68. (172). Austrinus vertex. h. e. polus australis. — *Uine*

Austrina, orum, n. plur. 2. absolute pro locis ad meridiem conversis. *Plin.* 6. *Hist. nat.* 34. 39. (213). Austrina Cypro. *Et ibid.* (214). Sardiniae. *Et ibid.* (215). Cappadociae.

AUSTROAFRICUS, i, m. 2. ventus est Africo et Austro utrimque junctus, ut *Isid.* 13. *Orig.* 11. 7. doret; qui ita est appellatus a seriis tantum avi scriptoribus; antea eodem Græca appellatione dicebatur Libonotus: ut patet ex *Plin.* 2. *Hist. nat.* 47. 46. (120). Inter Liba et Notos, compositum ex utroque, medium inter meridiem et biberum occidentem, Libonotus. *Seneca* 5. *Quæst. nat.* 16. extr. A meridiano ex Euronotus est: deinde Notus, Latine Auster: deinde Libonotus, qui apud nos sine nomine est. *Alti hic leg.* Leuconotus. Contra *Fetus Lepis* apud *Gruter.* 137. *Διόγοντος*, *Austroafricus*.

AUSTRONOTUS, a, um, adject. idem quod australis. *Isid.* 3. *Orig.* 33. 1. Sphaeræ motus unus boreus, alter australis, qui nunquam videtur, et austro-notus dicitur. *Id.* *ibid.* 37. et 13. *ibid.* 5. 5. Polus australis, qui austro-notus dicitur. *Alti leg.* austronotus, i, absolute pro ipso polo australi; sed minus recte.

AUSUM, i, n. 2. (audeo) factum quod quis aggredi audeat, tum in bonam, tum in malam partem. Est autem vox fere poetica, nempe *Servius* ad *Virg.* 2. *Æn.* 535. in prosa dici posse negat, et ad *eumd.* 12. *Æn.* 351. neminem ante Virgilium usurpasse affirmat. (It. *attentato*, *impresa audita*; Fr. *entreprise hardie*; Hisp. *acto atrevido*; Germ. *das Wagniss*, *Wagstück*; Angl. *an attempt*, *enterprise*). *Virg.* 2. *Æn.* 535. At tibi pro scelere, exclamat, pro talibus ausis Di persolvant grates dignas. Adde *eumd.* 12. *ibid.* 351. *Id.* 9. *ibid.* 281. Fortia ausa. *Id.* 6. *ibid.* 624. Ausi omnes immane nefas ausoque potiti. *Forcellinus* accepit auso pro Ablat. Part. præter. ausus, a, um passiva significatione usurpati. Sed cf. *Ovid.* 11. *Mel.* 242. Potiri auso. *Id.* *Ovid.* 2. *ibid.* 328. magnis excidere ausis. *Id.* 1. *Art. am.* 379. Indulgere ausis. *Id.* 9. *Mel.* 620. ausorum semper memor esse meorum. *Id.* *Heroid.* 14. 49. Ausa crudelia. *Id.* 11. *Mel.* 14. furialis. *Sil.* 11. 11. 368. compom memorabilis ausi. *Stat.* 4. *Theb.* 368. magnique fuit mihi luscus ausi. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 108. 112. (247). Ausum improbum. *Tac.* 13. *Ann.* 47. Ausi nullius capax natura. *Aurel. Vict. Cæsar.* 3. Comprime ausa.

AUSUS, a, um. *V. AUDEO*.

AUSUS, us, m. 4. idem quod ausum. *Fal. Flacc.* 3. 613. Jamque moræ Impatiens, cunctantes increpat ausus, Tiphys. Cum *Fal. Flaccus* pluries usurpet vocem ausum, i, verosimile non est hic tantum adhibuisse ausus, ut: ad hæc, quid sibi velit cunctantes ausus, nescio. Videtur igitur optine conjecisse *Harlesium* heic legendum ausus. *Fal. Max.* 4. 7. 5. Pari insolite amicitia ausu. *Peiron. Satyr.* 123. et 134. Insolito ausu. *Impp. Leo et Anthemius Cod.* 1. 2. 14. Qui prætervo ausu ecclesiastica prædia acquirere tentant.

AUT, particula disjunctiva vel separativa, qua scilicet duo propositionis membra, vel duas etiam integras propositiones, fere semper alteram alteri oppositam disjungimus (It. o, ovvero, o veramente; Fr. ou, ou bien; Hisp. ó; Germ. oder; Angl. or, or else, eithe). — Initio statim animadvertendum putamus, bonae particulae naturā suā primum sibi in oratione locum vindicare; sed tamen aliquando apud Poetas per licentiam secundo loco, scilicet post aliquod aliud vocabulum fuisse positam. *Tibull.* 1. 3. 18. Saturni aut sacram me tenuisse diem. *Propert.* 3. 21. 29. Persequar aut studium linguæ etc. *Lucan.* 2. 362. Balteus aut fluxus gemmis adstrinxit amictus etc. — Contra in prosa oratione, apud optimos etiam Scriptores, interdum ut aut et si aut ibi occurrunt, ubi rectius vocabulorum ordo aut ut, aut si postulare videtur. *Cic. Orat.* 43. 149. Collocabuntur igitur verba, ut aut inter se aptissime cohaerant extrema cum primis —, aut ut forma ipsa concinnitasque verborum conficiat orbi suum, aut ut comprehensio etc. *Liv.* 2. 27. Postulabant, ut aut referret ad senatum, aut ut auxilio esset consul civibus suis. *Cic.* 2. *Fin.* 5. 15. Quod duobus modis sine reprehensione fit, si aut de industria facias —, aut cum rerum obscuritas, non verborum, facit ut etc. Adde *eumd.* 4. *Acad.* (pr. 2.) 17. 53.; et *V. Hand. Tursell.* 1. p. 554. et *Madrig.* ad *Cic. Fin.* l. c. p. 162. — Ceterum totam rem, ut rectius expedire possimus, ad quatuor summa capita redigendam censemus: namque particula aut in oratione I. aut semel occurrit; aut II. bis vel pluries occurrit, ita ut altera aut alteri respondeat; aut III. aliis particulis, ut puta neque, vel etc., respondet; aut denique cum aliis particulis, ut puta certe, etiam etc., arte coniungitur.

I.) Sæpe particula aut ¶ 1. Semel tantum occurrit. — a) Quoties duæ rerum notiones vel duæ propositiones recta sibi invicem opponuntur. *Cato R. R.* 6. Qui locus crassus erit aut nebulosior, ibi Aminæum majus aut Murgentinum — serito. *Plaut. Most.* 4. 37. Nam nisi hinc hodie emigravit aut heri, certo solo hic habitare. *Id. Pseud.* 4. 2. 38. Nam necesse bodie Sicyoni me esse, aut cras mortem exsequi. *Ter. Andr.* 1. 1. 56. Observabam mane illo rum servulos venientes aut abeuntes. Adde *eumd.* *Phorm.* 2. 1. 46. *Cic.* 1. *Tusc.* 7. 14. Id ergo est pronuntiandum, quod est verum aut falsum. *Cæs.* 1. *B. G.* 13. Se ita a patribus — suis didicisse, ut magis virtute quam dolo contenderent aut insidiis niterentur. Quare ne committeret, ut is locus, ubi constitissent, ex calamitate populi Romani et interfectione exercitus nomen caperet aut memoriam proderet. *Sall. Jug.* 31. Existimabilis, qualis illa pax aut dedictio sit. *Nepos præfat.* 1. Cum relatum legent, quis musicam docuerit Epaminondam, aut in ejus virtutibus commemorari, saltasse eum commode. *Liv.* 6. 18. Audendum est aliquid universis, aut omnia singulis patiendum. *Liv.* 21. 43. Hic vincendum aut moriendum, milites. *Curt.* 9. 2. 34. Ego hic a vobis desperata victoriæ aut bonestæ mortis locum inveniam. — b) Particula aut interdum usurpat etiam si nulla sit in rerum notionibus recta oppositio; immo cum qui loquitur unum pro altero sine ulla differentia accipit vel accipiendum esse putet. *Cato R. R.* 6. Hoc genus oleæ in xxy aut in xxx pedes conserito. *Cic.* 3. *Off.* 5. 21. Si enim sic erimus affecti, ut propter suum quisque emolumentum spoliēt ut violet alterum etc. Adde *eumd.* *Amic.* 12. 41., 1. *Tusc.* 17. 38. et alibi. — c) Si particula aut subjicitur alicui particulae negativæ, omnia orationis membra vel propositiones, quæ ab eadem aut pendent, negativæ sunt accipiendæ. *Plaut. Most.* 1. 2. 43. Sibi que aut materiæ ne parcent. *Cic. Amic.* 18. 65. Neque vero qui — consentit, fidus aut stabilis potest esse. h. e. qui consentit, neque fidus, neque stabilis potest esse. Adde *Cæs.* 1. *B. G.* 31.; *Nepot. Att.* 14.; *Sall. Jug.* 13.; *Liv.* 3. 16.; *Tac.* 13. *Ann.* 39. *V. infra* sub II. c. — d) Hinc factum est, ut particula aut sæpe pro aliquo posita sit. *Cic.* 2. *Divinat.* 7. 18. et 19. Si enim scit. certe illud eveniet: sin certe eveniet, nulla fortuna est: est autem fortuna: rerum igitur fortuitarum nulla præsensio est. Aut si negas esse fortunam —; muta definitionem divinationis, quam dicebas præsensio nem esse rerum fortuitarum. *Virg.* 10. *Æn.* 630. Nunc manet insontem gravis exitus, aut ego veri Vana feror. *Propert.* 4. 1. 75. Certa feram certis auctoribus: aut equi vates Nescius ærasta signa movere pila. *Al. leg.* baud, quod minus elegans est. *Ovid.* 10.

Met. 50. de *Orpheo* et *Eurydice*. Hanc simul et legem Rhodopeius accipit heros, Ne flectat retro sua lumina, donec Avernas Exierit valles; aut irrita dona futura. *Id.* 18. *Heroid.* 189. Aut ego non novi, quam sit temerarius, aut me in freta non cautum tunc quoque mittit Amor. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 70. 71. (179). Neque enim mundus hoc polo excelsiore se attollit; aut undique cernerentur hæc sidera. *Id.* 19. *ibid.* 5. 30. (96). Effoditur bulbi ante ver; aut deteriores illico fiunt. Adde *Lucret.* 1. 1010.; *Quintil.* 2. 17. 9.; et *Tertull.* *Orat.* 13. — e) Particula aut locum habet etiam in interrogationibus, et — Modo duas interrogationes ita coniungit, ut unum quodammodo efficiat, et videtur esse dubitativa ac pro an posita. *Plaut. Aulul.* 2. 6. 10. Quid, impurate, — cœnæ causā, aut tuæ mercedis gratiā nos nostras ædes postulas comburere? Adde *eumd.* *Men.* 4. 2. 56. *Ter. Andr.* 1. 5. 1. Hoccinest humanum factum aut inceptum? *Cic. Brut.* 44. 162. Erit, inquit Brutus, aut jam est iste, quem expectas? *Id. Rosc. Am.* 21. 59. Quæsitivum ille, aut ille defensurus esset? Adde *eumd.* *Parad.* 1. 3. § 15. et *Orat.* 8. 27.; et *Farrap.* 3. *R. R.* 2. 14. *Plin. Paneg.* 84. Dubitare cogatur, utrum sit efficacius ad recte vivendum bene institui, aut felicitas nasci. *Quintil.* tamen 1. 5. 49. monet minus recte hac ratione adhiberi. — Modo, immo sæpius particula aut usurpat, cum plures fiunt interrogationes eaque completæ. *Plaut. Most.* 2. 2. 47. Quid istuc est, scelestè? aut quis id fecit? Cedo. Adde *eumd.* *Amph.* 1. 1. 1. *Cic.* 1. *Tusc.* 6. 10. Quis enim non in ejusmodi causā? aut quid negotii est hæc poetarum et pictorum portenta convincere? *Cæs.* 1. *B. G.* 40. Quod si furore atque amenia impulsus bellum intulisset, quid tandem vereretur? aut cur de sua virtute, aut de ipsius diligentia desperaret? ¶ 2. Interdum particula aut repetitur, ea tamen de causa, quia non duæ tantum res vel orationis membra sibi invicem opponuntur, sed plura; ita ut eandem prorsus habeat vim, quam habet cum semel tantum occurrit, nisi adesset multarum rerum enumeratio. *Cato R. R.* 1. Oppidum validum prope siet, aut mare, aut amnis, — aut via bona celebrisque. *Plaut. Bacch.* 1. 1. 48. Si apud te venat de subito prandium, aut potatio forte, aut cœna etc. *Ter. Heaut.* 1. 1. 15. Neque tam vesperi domum revortor, quin te in fundo conspicer fodere, aut arare, aut aliquid ferre denique. *Cic.* 1. *Tusc.* 26. 65. Non enim ambrosia deos, aut nectare, aut Juventate pocula niistrante lætari arbitror.

II.) Particula aut bis vel pluries occurrit, ita ut altera alteri respondeat. — a) Cum bis occurrit, eadem prorsus vi pollet, ac si semel usurparetur: repetitur tamen, præcipue in orationis conclusione, quoties aliorum animis aliquid altius imprimendum curamus. *Plaut. Amph.* 2. 2. 156. Aut pol hæc præstigiatrix multo mulier maxima est, aut pateram hic inesse oportet. *Ter. Andr.* 3. 1. 3. Utinam aut hic surdus, aut hæc muta facta sit. *Cic.* 1. *Tusc.* 1. 1. Sed meum semper iudicium fuit, omnia nostros aut invenisse per se sapientius quam Græcos, aut accepta ab illis fecisse meliora. *Id.* 4. *Acad.* (2. pr.) 30. 96. Quod ita effabimur: aut vivet cras *Hermachus*, aut non vivet, cum dialectici sic statuunt, omne, quod ita disjunctum sit, quasi aut etiam aut non, non modo verum esse, sed etiam necessarium. *Id. Senect.* 23. 82. Non multo melius fuisset otiosam ætatem et quietam sine ullo aut labore, aut contentione traducere? *Cæs.* 1. *B. G.* 1. Cum aut suis finibus eos prohibent, aut ipsi in eorum finibus bellum gerunt. *Horat.* *A. P.* 333. Aut prodesse volunt, aut delectare poetæ. — Huc pertinent etiam illa, in quibus particula aut bis occurrit non modo in propositionibus præcipuis, sed insuper in aliis orationis membris, quæ præcedenti particulae aut subjiciuntur. *Cic.* 1. *Orat.* 9. 5. Cetera, inquit, assentior Crasso, ne aut de C. Lælii soceri mei, aut de hejus generi aut arte aut gloria detrahām. *Id. Pis.* 39. 94. Res ipsa et reipubl. tempus aut me ipsum, quod nolum, aut alium quempiam aut invitabit aut dehortabitur. *Id.* *Amic.* 27. 77. Sin autem aut morum aut studiorum commutatio quædam — facta erit, aut in reipubl. partibus dissensio intercesserit. *Id. Sull.* 19. 54. Quid ergo indicat, aut quid afferat aut ipse Cornelius aut vos, qui ab eo hæc mandata deferis? — b) Particula aut etiam ter et pluries repetitur. *Ter. Andr.* 1. 1. 29. Ut animum ad aliquod studium adiungant. aut equos alere, aut canes ad venandum, aut ad philosophos. Adde *eumd.* *Heaut.* 1.

1. 34. et *Adelph.* 1. 1. 7. *Cic. Partit. orat.* 14. 50. Alii autem aut naturā corporis, aut consuetudine dolendi, aut metu supplicii ac mortis vim tormentorum pertulerunt. Adde *eumd.* *ibid.* § 52. et 1. *Off.* 9. 20.; et *Liv.* 8. 16. — c) Si particula aut etiam repetita alicui negativæ particulae subjicitur, omnia, quæ ab eadem aut pendent, negativæ sunt accipiendæ, ut superius quoque diximus sub I. c. *Ter. Adelph.* 1. 1. 11. Ne aut ille aliserit, aut uspiam ceciderit, aut perfrigerit aliquid. *Cic.* 1. *Cat.* 6. 15. Neque enim sunt aut obscura, aut non multo commissa postea. Adde *eumd.* 1. *Off.* 20. 66. et 2. *Orat.* 43. 189. *Curt.* 4. 15. 28. Nec aut Persæ aut Macedones dubitare, quin ipse rex esset occisus. — d) Eadem prorsus ratione particula aut repetitur etiam in interrogationibus. *Cic.* 4. *Acad.* (2. pr.) 7. 22. Quomodo aut geometres cernere ea potest, quæ aut nulla sunt, aut internosci a falsis non possunt; aut is, qui fidibus utitur, explere numeros et conficere versus? Adde *eumd.* *Rosc. Am.* 40. 118., 1. *Orat.* 9. 37. et 1. *Nat. D.* 43. 121.

III.) Particula aut proprie alteri aut respondere debet: quod si aliis interdum particulis, ut puta neque, vel etc., respondet, id aut non est ita reapse, sed tantum ita esse videtur, aut solummodo apud senioris ævi Poetas occurrit. — a) Interdum neque et aut sibi invicem respondent. *Lucan.* 1. 286. Nunc neque te longi remeantem pompa triumphi Excipit, aut sacras poseunt Capitolia laurus. *Stat.* 1. *Silv.* 4. 66. Nam neque plebejam, aut dextro sine nomine cretam Servo animam. — Hæc autem sumpta videntur a quibusdam prosæ orationis locis, in quibus tamen res aliter se habet, particula enim aut particula neque non respondet, ut apud *Cic.* 2. *Fam.* 19. 1. Sed neque unde, nec quo die data essent (litteræ tuæ), aut quo tempore te expectarem, significabant: nec is, qui attulerat, a te accepterat, ut ex eo scirem, quo ex loco aut quo tempore essent data. Adde *Sall. Jug.* 18. et *Liv.* 1. 18. — Apud Poetas vero ne sæpius neque repetatur, ad varietatem aut infertur et proximo neque subjicitur. *Horat.* 3. *Od.* 23. 5. Nec pestilentem sentiet Africum Fecunda vitis, nec sterilem seges Rubiginem, aut dulces alumni Pomifero grave tempus anno. Adde *eumd.* 3. *ibid.* 12. 1.; 1. *Sat.* 9. 31., et 2. *Sat.* 1. 15. et 2. 22.; et *Virg.* 4. *Æn.* 339. et 300. — b) Interdum particulae aut respondent particulae vel. *Tac.* 2. *Hist.* 76. Ne contra Caji quidem, aut Claudii vel Neronis domum exurgimus. *Forcellinus* hunc offert locum, quem tamen recte et aliter interpretari possumus. *V.* quæ paullo infra huic paragrafo annotantur. *Martial.* 3. 3. 3. Ipsam crede deani verbis tibi dicere nostris: Aut aperi faciem, vel tunicata lava. *Id.* 4. 77. 6. Aut appone dapes, Vare, vel aufer opes. Apud *Ovid.* 1. *Met.* 546. pro aut plerique omnes legunt aut. — Ceterum *Martialis* hanc formam videtur ab aliquibus antiquiorum Scriptorum locis sumpsisse, in quibus tamen aut et vel nullo modo sibi invicem respondent: ut apud *Plaut.* *Amic.* 3. 1. 19. Quoties te vetui Argyrippum filium Demæneti compellare aut contrectare, colloquere aut contui. *Horat.* *Epod.* 9. 33. Capaciore affert buc, puer, sphyphos, Et Chia vina aut Lesbica, Vel quod fluentem naseam coerceat Metire nobis Cæcubum. Adde *Ovid.* 15. *Met.* 600.: *Sil. It.* 16. 32. et *Tac. Dial.* de orat. 28. Alia ratione dixit *Propert.* 3. 21. 25. Illic vel studiis animum emendare Platonis Incipiam, aut hortis, docte Epicure, tuis. *Cf. eumd.* 2. 2. 6., et *V. Hand. Tursell.* 1. p. 549. — c) Aliquando particulae aut nihil omnino in oratione respondet per anacoluthum. *Cic.* 4. *Fin.* 28. 77. Quasi vero aut concedatur et eadem imbecillitate et inconstantia L. Tubulum fuisse, quæ — P. Scævola; et quasi nihil intersit, ubi aut nihil intersit unusquisque secutura putaret. *Cf. eumd.* *Brut.* 14. 53., *Orat.* 69. 229. et 1. *Off.* 3. 9. *Lucret.* 6. 716. Is rigat Egyptum medium per sæpe calorem, Aut quia sunt æstate aquiliones ostia contra. Est quoque, ut possit etc. *Quintil.* 5. 13. 28. Aut pluribus propositionibus junctis — Interim per partes dissolvitur. Apud *eumd.* 3. 6. 41. particula aut ponitur secundo loco. *V. Hand. Tursell.* 1. p. 546.; *Madrig. Excurs.* ad *Cic. Fin.* l. c. p. 806., et *Ellendt.* ad *Cic. Brut.* 14. 53. — d) Ad dicit *Diomedes* 1. sub fin. (quorum confer *Priscian.* 18. p. 1170. *Putz.* h.) aliquando aut esse deminutivum, ut in illo *Virg.* 1. *Æn.* 73. Incute vim ventis submersasque obrue puppes. Aut age diversa. Petit enim Juno primum quod gravior est, deinde quod minus.

hinc aut est pro aut saltem. Verum hoc minime a particula aut, sed ab ipso orationis contextu intelligitur; et locus ad n. I. referendus est. — Aliquando comminativam, ut *Id. Virg. 7. Ecl. 21. Nymphæ, noster amor, Libethrides, aut mihi carmen, Quale meo Codro, concedite: proxima Phœbi Versibus illa facti: aut si non possumus omnes, hic argula sacra pendebit fistula pinu.* At hoc pariter ab orationis contextu pendet, minime vero a particula aut; et locus ad n. II. referendus. — Aliquando conjunctivam pro et, atque, ut *Virg. 1. G. 410. Tum liquidas corvi presso ter gutture voces Aut quater ingemio: proterque quaterque.* Sed hoc quoque ad n. I. referri potest: præterea aliqui Codd. leg. *Atque ter ingeminant.*

IV.) Particula aut jungitur aliquando aliis particulis, quibuscum arte coheret; scilicet — a) Jungitur adverbio certe, b. e. aut saltem; quo fit, ut quæ sequuntur majori præ antecedentibus vi ac magis defendite propugnentur. — Aliquando particula aut semel tantum occurrit. *Cels. 1. 2. Exercitationis autem plerumque finis esse debet sudor, aut certe lassitudo.* Adde *eumd. 5. 26.; et Quintil. 10. 4. 4., 10. 3. 32., 9. 2. 94. et 9. 3. 60.* — Aliquando aut repetitur. *Cic. Orat. 3. 11. Ac video hanc primam ingressione meam — aut reprobationis aliquid, aut certe admirationis esse habituram.* Adde *eumd. Top. 17. 64. et Brut. 73. 254.; Dolabell. apud Cic. 9. Fam. 9. 2.; Liv. 2. 1.; Propert. 3. 21. 29.; et Quintil. 9. 1. 11. et 10. 1. 4.* — b) Aut etiam cum junguntur, sequentia quodammodo augentur. — Interdum aut semel tantum occurrit. *Cic. 1. Fam. 9. 16. Quod de illo acceperunt, aut etiam suspicabantur.* *Id. Orat. 3. 12. Si modo sim, aut etiam quicumque sim.* Adde *eumd. 1. Orat. 17. 76.; Lucret. 1. 1007.; Cels. 4. 18.; et Quintil. 7. 9. 3.* — Interdum repetitur. *Cic. 5. Tusc. 18. 54. Quid ergo aut hunc prohibet, aut etiam Xenocratem etc.* *Id. 1. Off. 9. 28. Nam aut inimizias, aut laborem, aut sumptus suscipere nolunt, aut etiam negligentia — impediuntur.* Adde *eumd. 4. Att. 1. et Partit. orat. 14. 51.* — c) Aut vero usurpatur præsertim ironie. *Cic. 6. Ferr. 35. 78. Quem tibi aut hominem, invitis dis immortalibus, aut vero deum, tantis eorum religionibus violatis, auxilio futurum putas?* Adde *eumd. 1. Orat. 9. 36.* — d) Aut ne — quidem arctissime interdum junguntur. *Cic. 3. Att. 22. Ego jam aut rem, aut ne spem quidem exspecto.* — e) Aut denique si jungantur, infirmiora præ antecedentibus sequuntur atque oratio crescit. *Cic. Arch. 6. 12. Tot annos ego vivo, iudices, ut ab nullius unquam me tempore aut commodo aut otium meum abstraxerit, aut voluptas avocarit, aut denique somnus retardarit.* Adde *Ter. Heaut. 1. 1. 15.; Cælius apud Quintil. 11. 1. 51.; et Cæs. 2. B. G. 33.* — f) Aut quidem quoque junguntur; quæ de *P. QUIDEM.*

Homonym. Particula aut differt a 1.) vel seu ve, et 2.) a sive

1.) Particula aut in eo differt a vel seu ve, quod aut duo vel plura separat ac disjungit, quæ sibi invicem recta opponuntur, aut certe sunt reapse diversa inter se; contra vel seu ve duo vel plura disjungit, quæ naturâ suâ neque sibi invicem opponuntur, nec reapse inter se diversa sunt, sed quæ auditori ita proponuntur, ut hoc vel illud pro lubitu sibi sumere possit. *Cic. Senect. 16. 57. Ubi enim potest illa ætas aut callescere vel applicatione melius vel igni, aut vicissim umbris aquis ve refrigerari salubrius?* *Id. 1. Orat. 12. 53. Quid enim nascit maximam vim existerat oratoris in hominum mentibus vel ad iram aut ad odium aut ad dolorem incitandis, vel ab hisce lisdem permotionibus ad lenitatem misericordiamque revocandis?* *Id. Orat. 1. 4. Nam in poetis non Homero soli locus est aut Archiloco aut Sophocli aut Pindaro, sed horum vel secundis vel etiam infra secundos.* *Id. 3. Tusc. 19. 44. Hæc Epicuro confidenda sunt, aut ea, quæ dixi, tollenda de libro, vel totus liber potius abieciendus.*

2.) Particula sive naturâ suâ ab aut distinguitur; namque differentiam volat non rerum, sed vocabulorum tantummodo; et si quando rerum differentiam notat, ea sunt ejusmodi, ut in negotio de quo sermo est, nihil intersit, utrum una sit vel altera. *Cic. 8. Att. 3. 3. Quid perturbatius hoc ab urbe discessu, sive potius turpissimâ fugâ?* *Cæs. 1. B. G. 12. Ita sive casu sive consilio deorum immortalium — ea (civitas) princeps pœnas persolvit.*

AUTACHATES, æ, m. 1. gemma, quæ pro achate est, melioribus grata, quod cum uritur, myrrham redollet. *Plin. 37. Hist. nat. 10. 54. (139). Atti leg. antachates; quæ vox occurrit etiam apud Theod. Priscian. p. 3155. ed. Manit.*

AUTEM, est conjunctio adversativa. — Ratione habita ælym, videtur Accusativus ab autæ, unde etiam Græce αὐτὲ ἰτερον, autem. — Euclitice naturam præsefert, ne propterea semper postponitur uni, interdum etiam pluribus verbis, ut docet ipsa *Quintil. 1. 5. 39.* — Ceterum autem est particula mollior adversativa, ideoque differt ab at vel ast, sed, vero: *V. Homonym. infra (It. ma, poi, d'altronde; Fr. mais, d'une autre part, cependant; Hisp. pero, mas, de otra parte; Germ. dagegen, aber, andererseits; Angl. but, yet, nevertheless, however).* Hæc particula occurrit I.) cum absolute duo inter se mollior opponuntur; II.) cum præcedentibus aliis, leviter quidem adversanda, adduntur; III.) denique cum aliis particulis hæc jungitur.

I.) Particula autem usurpatur, cum absolute duo inter se mollior opponuntur; et tunc hæc particulæ ad verborum proximæ collocatorum significationem auditorum attentio advocatur. Hoc autem pacto occurrit apud antiquissimos fere Scriptores — a) In propositione simpliciter affirmativa. *Plaut. Truc. 5. 10. Puero opus est cibum, opus est matri autem quæ puero lavit. h. e. ex hac parte puero opus est cibum, ex alia vero opus est et matri, quæ etc.* *Id. Cas. prol. 27. Ratione utuntur: ludis poscent neminem, secundum ludos reddent autem nemini.* *Id. Bacch. 4. 9. 136. I, fer filio, ego ad forum autem hinc ibo.* *Id. Capt. 3. 4. 121. Illi servum se adsumulabat, hic sese autem liberum.* *Id. Most. 3. 2. 94. Vehit hic citellas, vehit hic autem alter senex.* *Id. Amph. prol. 143. Ego has habeo hic usque in pelao pinulas, tum meo patri autem torulus inerat aureus sub pelaso.* *Ter. Phorm. 4. 4. 27. Interdixit barlotus; haruspex vetuit ante brumam autem novi negotii incipere.* *Forcellinus* in aliquot horum locorum autem pro etiam accepit. — b) Præcipue locum habet in interrogationibus. *Plaut. Pæn. 5. 5. 27. Quid tibi negotii autem est cum istac?* Adde *eumd. ibid. 5. 6. 7. Ter. Heaut. 2. 3. 10. Quæ res te sollicitat autem?* Adde *eumd. Phorm. 4. 2. 11. et Adelph. 2. 1. 31. Cic. Cuent. 60. 167. Per quem porro datum venenum? unde sumptum? Quæ deinde interceptio poculi? Cur non de integro autem datum?* *Id. 5. Ferr. 89. 203. Vultis autem istorum audacias ac libidines aliqua ex parte rescere? Desinit dubitare etc.* *Virg. 2. Æn. 101. Sed quid ego hæc autem nequidquam ingrata revolve?* *Servius* in hoc loco putat autem abundare. *Cf. Ter. Eun. 5. 4. 42. Atque adeo autem cur non egomet intro?*

II.) Sæpius particula autem continuanda orationi inseritur, atque usurpatur cura præcedentibus aliis, leniter quidem adversantia, adduntur. ¶ 1. In propositione simpliciter affirmativa. — a) Generatim. *Cato R. R. præfat. § 2. Et virum bonum cum laudabant, ita laudabant, bonum agricolam bonumque colonum: amplissime laudari existimabatur, qui ita laudabatur. Mercatorem autem strenuum studiosumque rei quærendæ existimo, verum — periculosum et calamitosum.* *Plaut. Cist. 1. 1. 69. Si quid est quod dolet, dolet; si autem non est, tamen hoc hic dolet.* *Ter. Andr. 1. 5. 33. Laborat e dolore, atque hoc misera sollicita est, diem quia olim in hunc sunt constituta nuptias. Tum autem hoc timet, ne deeras se.* *Cic. 1. Tusc. 24. 49. Ut enim rationem Plato nullum afferret — ipsa auctoritate me frangeret; tot autem rationes attulit, ut velle ceteris, sibi certe persuasisse videntur.* *Id. 1. Orat. 16. 70. Est enim finitimus oratori poeta, numeris adstrictior paulo, verborum autem licentia liberior; multis vero orandi generibus socius ac pæne par.* *Id. 2. Divinat. 55. 115. Cræsus hostium vim se perversurum putavit; perversit autem summi.* *Id. Cæcin. 6. 16. Cum pecunia Cassennæ debere; eam porro in præditi collocari maxime expediret; essent autem præditi, quæ mulieri maxime convenirent; ea venirent etc.* *Id. 3. ad Q. fr. 1. 1. ad fin. Subgrande cubiculum autem valde probavi.* *Cæs. 1. B. G. 37. Legati ab Æduis et a Trevis veniebant: Æduli questum, quod Harudes — fines eorum popularentur —, Trevis autem, pagos centum Suevorum ad ripas Rheni concessisse etc.* *Nepos Att. 4. Secum habuit (Sulla) Pomponium, captus adolescentis et humanitate et doctrina. Sic enim Græce loqueba-*

tur, ut Athenis natus videretur. Tanta autem suavitatis erat sermone Latinæ, ut appareret, in eo nativum quemdam leporem esse, non ascitam. Adde *Salp. Cat. 19. Liv. 1. 44.; Curt. 3. 1. 19.; Senec. Ep. 2. aliosque.* — Hinc nihil mirum si ante particulam autem non unum tantummodo, sed plura quoque verba ponantur, quæ per se unum aliquid efficiant ac significant; ut apud *Cic. Brut. 79. 275. quæ ex se acriter autem illud, quod multis locis in jurisconsultorum includitur formulæ, id ubi esse videbat.* *Id. 2. Off. 1. 4. Nihil agere autem cum animus non posset.* *Id. Orat. 28. 98. Modus ille autem, quem modicum et temperatum voco.* *Id. 1. Tusc. 46. 110. Non possum autem dicere.* *Id. 4. ibid. 14. 32. Inter acutos autem et inter habetes interest.* — Id præcipua accidit, si verbum substantivum occurrit. *Cic. 2. Nat. D. 25. 65. Vincit autem a Jove.* *Id. 2. Legg. 7. 16. Utiles esse autem opiniones has.* *Id. 2. Fin. 7. 21. Id est autem malum.* — Denique nihil mirum, si hæc particula etiam sæpius occurrit; quod fit præcipue in oratione temperata. *Cic. 4. Tusc. 6. 13. Quæ autem sine ratione et cum examinatione humiliter atque fracta, nominetur metus: est igitur metus a ratione aversa cautio. Præsentis autem mali sapientis affectio nulla est: stulta autem ægritudo est eo etc.* Adde *eumd. 4. ibid. 8. 17. et 9. 81., 5. ibid. 16. 47. et 3. ibid. 17. 59.* — b) Specialim hæc particula sæpiissime occurrit in narrationi us, quodlibet orationem a pluribus, de quibus disserimus, in re aliqua peculiari cognoscat et concludimus; eodem pacto, quo Græci utuntur particula δὲ. Cato autem *H. Meyer. in Fragm. Orat. Rom. p. 65. ed. 2. Aquam Adieci in sacrarium inferre oportebat. Non minus autem xv. milia Anien abest.* *Cic. 1. Tusc. 45. 108. In Byrcania plebs publicos alii cases, optimates domesticos. Nobile autem genus eorum illud scimus esse.* Adde *Nepot. Att. 1. et Curt. 4. 6. Cæs. 3. B. C. 9. Oppidum oppugnare instituit. Est autem oppidum et loci naturæ et collo munitum. Sed celeriter — clives Romæ — sese manebant.* — Hinc usurpatur etiam in parenthesis instituendo. *Cic. 3. Fin. 7. 24. Quæ autem nos aut rectè aut recte facta dicamus, si placet (illi autem appellantur κατὰ λόγον), omnes numerus virtutis continent.* Adde *eumd. Amic. 7. 24.; et Liv. 6. 1. et 7. 41.* — Usurpatur pariter, si oratio cogitur in vocabulo aliquo prius prolatum. *Cic. Pis. 38. 94. Admoneri me satis est. Admoneri autem nemo alius, nisi respublicæ, tempus.* — c) Item specialim adhibetur in assumptione syllogismi. *Cic. Top. 14. 56. Aut hoc, ut illud: non autem hoc: illud igitur.* *Id. ibid. 2. 9. Jus civile est æquitas constituta his, qui ejusdem civitatis sunt, ad res suas obtinendas; ejus autem æquitatis utilis est cognitio. Utilis est ergo juris civilis scientia.* Adde *eumd. 1. Legg. 8. 25., 3. Fin. 20. 65., et 2. Nat. D. 30. 77.* — d) Item specialim in plurium rerum enumeratione, particula autem additur — Aut rei, quæ præcedenti opponitur quomodocumque, ut ipsa eadem emineat; quemadmodum apud *Plaut. Men. 3. 3. 9. Aut, se obligasse' cras fractum Æsulpio, Apollini autem brachium.* Adde *eumd. Most. 3. 2. 91. Cic. 1. Acad. (post.) 4. 17. Speusippum sororis filium Plato philosophiæ quasi heredem reliquit. — hos autem præstantissimæ studio et doctrinæ etc.* — Aut, si de tempore agitur, ei parti additur, quæ majoris momenti esse videtur. *Cic. 2. Nat. D. 22. 58. Primum, ut mundas quam aptissimus sit ad permanendum; deinde, ut nulla re egeat; maxime autem, ut in eo extrema pulcritudo sit.* Adde *eumd. Mur. 13. 29.* — Pariter jungitur adverbis post, postea, porro, tum, etc. *Plaut. Cist. 2. 1. 49. Postea autem cum primo loci cras nisi ambo occidero.* *Id. Men. 3. 2. 85. Post autem illic hircus alius, qui etc.* *Salp. Cat. 47. Porro autem antius erat, quid facto opus esset.* *Ter. Heaut. 2. 1. 14. Tum autem, ex amicis inimici ut sint nobis affines, facis.* Adde *Plaut. Merc. 2. 1. 95., Autul. 1. 1. 33., Capt. 4. 2. 38. et Cist. 1. 5. 25.; Ter. Adelph. 3. 3. 65. et Eun. 5. 5. 63.; Cic. 1. Legg. 5. 15. et 2. Divinat. 23. 51. aliosque.* — e) Item specialim autem additur Pronominibus — Sive hæc eadem Pronomina sibi invicem opponuntur; ut apud *Plaut. Men. 2. 1. 43. Tu magnus amator mulierum es, Messenio: ego autem homo iracundus, animi perditus.* Adde *eumd. Bacch. 4. 8. 58.* — Sive generatim tantummodo eaque lenis admodum fiat oppositio. *Cic. 1. Tusc. 24. 59. Ego autem majore etiam quodam modo memoriam admior.* Adde *eumd. 1. ibid. 46. 111., 4. Fam. 14. 1., 9. Phil. 1.*

3., et *Orat.* 3. 12. et 19. 68.; et *Liv.* 21. 18. — Si re oppositio locum habeat in dialogis. *Plant. Rud.* 3. 4. 24. *LA.* Tu, senex, si istas amas hunc avido argento est opus. *DAS.* Hæc autem Veneri complacuerunt. *LA.* Hæbet, si argentum dabit. *Forcellinus* h. 1. accepit pro at, atqui. *Cic. Amic.* 7. 24. *LAEL.* Hæc tunc mihi videor de amicitia quid sentire potuisse dicere: si qua præterea sunt — ab his, si videbitur, qui ista disputant, queritote. *FANN.* Nos autem a te potius: quoniam etc. *Madrig.* juxta nonnullos *Codd.* leg. nos vero. *V. Hand. Tursell.* 1. p. 574. ¶ 2. In interrogantibus. — a) Generatim cum præcedenti propositioni alteram, etsi leniter adversabilem, addimus. *Plant. Pers.* 3. 1. 11. Cur ego sine te sum? cur autem tu sine me es? Adde *eumd.* *Capt.* 3. 4. 24. et *Epid.* 2. 2. 95. *Ter. Eun.* 3. 2. 21. Quid tu vis, Gæthio? — Quid tu autem, Thraso? Adde *eumd.* *Phorm.* 3. 2. 18. et *Hecyr.* 1. 4. 14. *Cic. Cuent.* 60. 107. Quid unquam Avilius in se admisit, ut hoc tantum ab eo facinus non abhorreere videatur? Quid autem magnopere Ovipianum metuebat? Adde *eumd.* 2. *Divinat.* 74. 146. — b) Speciatim cum orationem in re aliqua peculiari cogimus et concludimus. Ita apud *Plant.*, postquam alter se deum esse iactavit, alter contra ita interrogat. *Asin.* 3. 3. 127. Quæ tu autem nomen deum? *Cic. Pis.* 37. 91. Arsinocem, Stratum, Neapactinum — nobilissimas atque plurimas civitates ab hostibus esse captas. Quibus autem hostibus? Adde *eumd.* *Mur.* 33. 68.; *Sall. Cat.* 54. et *Phil.* 3. 10. 11. — c) Item speciatim in interrogantibus servit correctio. *Cic. Habir. Post.* 5. 10. Num quis testis Postumum appellavit? Testis autem? Num accusator? *Id.* 5. *Att.* 13. Quid in republ. fuit? Est autem? Immo vero etiam quid futurum sit, perscribere ad me nuntiavit. Adde *eumd.* 6. *ibid.* 2. et 7. 1. *Liv.* 21. 44. Parum est, quod Sicilia advenit, nisi adiunctum etiam Hispaniam: et, si inde cressero, in Africam transire: transire autem dico? duos consules etc. Adde *Plin. Paneg.* 28. — Aliquando tamen omittitur. *Cic.* 12. *Att.* 43. Sed ferendus tibi in hoc meus error: ferendus? Immo vero etiam adiuvandus. — In dialogis quoque eadem particula eadem ratione occurrit. *Plant. Rud.* 1. 3. 70. Metuo credere reus. Credere autem? Adde *Ter. Eun.* 4. 7. 28. *Adelph.* 5. 8. 11. et *Hecyr.* 1. 2. 25. ¶ 3. Interdum usurpat etiam in propositione, quæ admirandis est. *Plant. Stich.* 1. 3. 68. Quot potiones misisti? quot autem prandia? *Cic.* 4. *Tusc.* 2. 5. Quam brevi tempore quot et quoti poetæ, qui autem oratores excellunt? Adde *eumd.* 5. *ibid.* 20. 57. — Hinc aliquando Interjectionibus jungitur. *Plant. Amph.* 3. 2. 18. *etc.* Ita iugilem meum est, huiusmodi semper oia sum obtulerit. *WIR.* Heia autem infans. *Id.* *Men.* 5. 2. 34. Ecce autem litigium. Adde *eumd.* *Most.* 3. 1. 131. *Ter. Adelph.* 1. 2. 72. Spergham jam defuisse adulescentiam; gaudere: ecce autem de integro etc. Adde *eumd.* *Phorm.* 2. 1. 34. et *Eun.* 2. 3. 6.; *Cic.* 1. *Ferr.* 6. 17.; *Cluent.* 3. 14.; et de republ. *Cic.* 55. et 1. *Fin.* 18. 61.; *Virg.* 2. *Æn.* 203. aliosque.

III. Particula autem aliis interdum particulis jungitur; unde occurrit — a) At vel ast autem, sed autem; quæ vide infra in *Homonym.* — b) Atque adeo autem, quæ vide supra sub I. in fin. — c) Et autem, quæ — Aut simpliciter jungitur, ut significat et et contrario, ut apud *Plant. Truc.* 4. 3. 64. Solvite istas, agite, abite, tu domum et tu autem domum. *Lucr.* 1. 1093. Quia corpus iuani, et quod iuane autem est, finiri corpore regit. — Aut inseriunt orationi in re aliqua singulari cogende. *Seneca Ep.* 58. 12. In rebus, inquit, maiora quædam sunt, quædam non sunt. Et hæc autem, quæ non sunt, rerum natura complectitur. Adde *Plin.* 15. *Hist. nat.* 22. 24. (91). et 6. *ibid.* 27. 50. (114). — d) Et autem — et; ita ut et et sibi invicem respondeant, autem ad præcedentia referatur; simulque sumptæ significant hæc aliter quam, tanquam, ut apud *Phil.* 15. *Hist. nat.* 12. 13. (42). Et hæc autem et persia et ceria et silvestria — usque ad alia nascentia ætatem sibi prorogant. *Sueton. Aug.* 73. Et forensia autem et caveos etc. Adde *eumd.* *Fesp.* 22.; *Quintil.* 1. 4. 36. et *Gell.* 10. 24. — e) Et — et... autem, quæ significant tam ex hac parte, quam ex illa; ut apud *Phil. glor.* 4. 4. 13. Facile istuc quidem est, si et illa vult et ille autem capit. *Id.* *Poen.* 4. 2. 49. Et adire lubet humiliter: et autem nimis eum ausculto libens. Adde *eumd.* *ibid.* 4. 2. 105. —

f) Neque — autem; ut apud *Plant. Autul.* *prol.* 30. Illa illum nescit, neque compressam autem pater. Adde *Cels.* 2. 17. — g) Nec vel neque — neque autem; ut apud *Cic.* 5. *Pom.* 12. 6. Neque enim in is es, qui, qui sis, nescis. Neque autem ego sum ita demens, ut etc. Adde *Lucr.* 3. 822., 5. 368. et 6. 179.; et *Apul. Florid.* 9. — h) Neque autem — neque; ita ut neque neque sibi invicem respondeant, autem ad præcedentia referatur. *Cels.* 3. 23. Neque sorbitiones autem his — neque caro — convenit. Adde *eumd.* 7. 9.; *Senec. Ep.* 89.; et *Quintil.* 4. 1. 60. et 6. 3. 31. — i) Autem etiam, hoc est sed etiam, contra etiam; ut apud *Cic.* 1. *Fin.* 18. 61. Ecce autem alii nuntii et angusti —, alii autem etiam amatoris levitatibus dediti. Adde *Cels.* 4. 4.

Homonym. Particula autem differt a particulis at vel ast, et sed. Namque at vel ast, ut suo loco diximus, objectioni atque oppositioni directæ atque omnino inserviunt; sed plura sibi adversantia dividit ac secerit: contra autem est tantum mollior adversativa, ideoque at et sed quandoque jungitur. *Cic.* apud *Priscian.* 18. p. 1170. *Putich.* Ast autem leni quæ candet Iunio Phatna. *Plant. Rud.* 2. 5. 15. Sed autem, quid si hanc line absterit quispiam sacram urnam Veneris? Cf. *eumd.* *Truc.* 2. 3. 14.; *Ter. Phorm.* 2. 3. 14. et *Virg.* 2. *Æn.* 101. — Præterea autem differt etiam a vero; particula enim vero animi persuasionem significat ideoque semper aliquid affirmat, sed autem nullam prorsus animi persuasionem significat, sed eo tantummodo tendit, ut alterum e regione alterius ponat. Denique, si quis velit, anterior advertat ad illud *Cicer.* in quo variae in sunt ejusmodi particulae variis rationibus usurpatæ. 1. *Tusc.* 3. 5. At contra oratore celeriter complexi sumus, nec cum primo eruditum, aptum tam ad dicendum; post autem eruditum. Nam Galbam, Africanum, Lælium doctos fuisse traditum est, studiosum autem eum, qui his ætate antebat, Catonem: post, vero Lepidum, Carbonem, Græcios: inde ita magnos nostram ad astatum, ut non multum aut nihil omnino Græcis cederetur.

AUTHENERUM, i, n. 2. αὐθενερων, h. e. medicina vel pharmaca quotidiana. *Inscript.* apud *Orell.* 4234. *V. MONEMIRUM.*

AUTHENTA, re, m. f. αὐθεντης, Græca vox, quæ significat dominus, qui per arbitrio quidlibet agere potest, nec ab illo alio pendet: item auctor, qui refragari nemo potest. *Fulgent.* *Continent.* *Virgil.* de *Virgilio.* O vatium Latioris authentæ ita ne tuum ingenium clarissimum, etc?

AUTHENTICUS, a, um, adject. αὐθεντικός. Apud *JCTos authenticum* dicitur, quod auctoritatem indubitatam et legitimam habet, qualia sunt instrumenta, quæ vulgo dirimus originalia. *Ulp. Dig.* 10. 2. 4. Recedem enim exemplum debere dare, tabulas vero authenticas ipsum tenere. *Id.* *ibid.* 29. 3. 12. Testamentum authenticum. *Id.* *ibid.* 10. 2. 3. rationes. *Cod.* 1. 23. 3. rescripta. *Pelagon.* 30. 10. Oculare authenticum, faciens ad magnam lippitudinem. — Hinc

Authenticum, i, m. 2. absolute ponitur pro instrumento vel libro authentico. *Paul. Dig.* 22. 4. 2. Quinque a fisco convenitur, non ex indice et exemplo aliorum scripturæ, sed ex authentico conveniendus est. *Tertull.* *Monog.* 11. Sciamus, non sic esse in Græco publicum.

Authentici, gram, m. plur. 2. absolute, sunt vel libri, vel Scriptores. S. Scripturæ utriusque Testamenti, *Salvato* 2. *Ep.* 9. et *Claud. Mamert.* 1. de statu animæ, 2. et 2. *ibid.* 9. in fin.

AUTHEPSA, re, f. i. αὐτέψα, res duas habens fundos, in quorum superiore ponitur aqua cum his cibis, qui coquendi sunt; in inferiore ignis, qui ita inclusus majorem vim habet ac minima impensa rem conficit; ita dictum ab αὐτός ipse et ἐψω coquo, elizo, quia ipsum per se coquit, fuculi simul et vasis vicem præstans. *Cic. Rosc. Am.* 48. 133. Domus referta vasis Corinthiis et Deliacis, in quibus est authepsa illa, quam tanto pretio nuper mercatus est, ut qui prætercuntes pretium enumerari audiebant, fundum venire arbitrorer. *Lamprid.* *Elagab.* 19. Primus authepsas argentæas habuit. *Id.* hic aliter leg. V. hoc de vase C. A. Böttiger Sabina. T. 2. p. 30.

AUTHOR, et

AUTHORITAS cum derivatis. *V. AUCTOR, AUCTORITAS.*

AUTOCHTHONES, um, m. plur. 3. αὐτόχθονες,

populi in ipsa terra seu regione orti, quam incolant, non aliunde advecti; quales esse se prædicabant Athenienses, de quibus ita loquitur *Justin.* 2. 6. Soli, præterquam incrementa, etiam origine gloriantur: quippe non advenerunt, neque passim collucta populi coluvies originem urbi dedit, sed eodem innati solo, quod incolunt; et quæ illis sedes, eadem origo est. *Tac. Germ.* 2. etiam Germanos hujusmodi fuisse dicit. Est autem Græca vox ab αὐτός ipse et χθών terra. *Apul.* 11. *Met.* p. 259. Autochthonos Attici Cecropiam Minervam nominant. *V. CICADA.*

AUTOGÉNĒS, e, adject. αὐτογενής, per se nascentis. *Apul. Herb.* 65. Narcissus a Græcis dicitur anhydros, autogenis.

AUTOGRAPHS, a, um, adject. αὐτογράφος, proprie alicujus manu scriptus, non aliunde descriptus: vox Græca ab αὐτός ipse et γράφω scribo. *Sueton. Aug.* 71. Autographa quadam epistola, Carnavi, aut, in Tiberi, etc. *Et ibid.* 87. Litteræ ipsius autographæ ostentant. — Hinc

Autographum, i, n. 2. absolute, quod *Gell.* 9. 14. idiographum librum appellat. *Symmach.* 3. *Ep.* 11. Vetustatis exemplum de autographo tuo sumere.

AUTOMATARIUM, ii, n. 2. opus ex automato constans, machina ita perfecta ut per se ipsa moveatur. *Paul. Dig.* 30. l. 41. ad fin. Sed et automalaria et canthari, per quos aquæ salum, poterunt legari. *Forcellinus* adjectivo accepit automataria et sub-auxilii opera.

AUTOMATĀRĪUS, a, um, adject. ad automaton pertineus. Hinc automatarius faber, qui automata facit. *Inscript.* apud *Gruter.* 642. 5. et *Fabretti.* c. 10. n. 385. G. CÆCILIO SATYRINO FABRO AUTOMATARIO P. DUMITIUS MAXIMUS ANICO. *Inscript.* apud *Murat.* 935. 8., quæ est apud *Orell.* 4150. AUTOMATARIUS XEPSEIDARIUS. *V. CLEPSIDARIUS.*

AUTOMĀTŌPŌŒŒTUS, a, um, adject. αὐτοματοποιός, automatorum ad instar lactus, qui per se ipse movetur. *Vitruv.* 9. 8. 4. *Schneid.* Machinæ automatoportæ. In multis *Codd.* occurrit Græcis litteris.

AUTOMĀTUS, a, um vel automatos, on, adject. qui per se movetur, spontaneus (*V.* etymon infra sub Automatum). *Petron. Fragm.* 50. *Burmann.* Plautum post hoc automatum familia dedit. *Servius* ad *Virg.* 1. *Æn.* 724. Automata Venus. h. e. quæ sponte adfuit favique Alexidi et Melibææ, de quorum nuptiis historiam tibi narrat. *V. EPIDĒTIA.* — *NE.* De nomine servili *V. ONOM.* — Hinc

Automatum vel automaton, i, n. 2. absolute, αὐτοματόν, quod ab αὐτός ipse et ινus, ινός mœro, unde ἰσχυρός vehementer cupio. ¶ 1. Est machina ita artificiose contexta, ut dispositis intus ingeniosis rationibus, ipsa sua sponte moveri videatur, qualia sunt horologia et alia id genus machinæ versatiles. *Sueton. Claud.* 34. Si automaton, vel pegma, vel quid tale aliud perum cessisset. *Quædam optimæ editiones habent Græce αὐτοματόν.* ¶ 2. Item motus ad instar automati. Obscuro sensu *Petron.* *Satyr.* 140. Dum frater sororis suæ automata per clostellum miratur. h. e. motus sororis, quæ, cum ab alio extorretur, per se vibratur surgere.

AUTOPTORACTOR, ōis, m. 3. αὐτοπτοράκτωρ, qui aliquid per se gignit aut perficit. *Cod. Theod.* 11. 1. 31. et 11. 22. 4.

AUTOPYROS vel autopiras, i, m. 2. panis ciliarius, hoc est factus ex farina, cui nihil, aut sane parum admodum furfuris dampnum sit, ut *Cels.* 2. 18. docet: ubi tamen Græce utitur. Est enim ab αὐτός ipse et πυρός triticum. Latine legitur apud *Plin.* 22. *Hist. nat.* 25. 68. (138). et apud *Petron. Fragm. Tragar.* 66. *Burmann.* Et *Cæc. Anri.* 5. *Tard.* 11. Panem damus frigillum, fermentatum, autopyrum: est enim minus nutiens, et magis si fuerit veteratus.

AUTOR cum derivatis. *V. AUCTOR.*

AUTUMNĀLIS, AUTUMNASCIT, AUTUMNĪTAS etc. *V. AUTUMNALIS* etc.

AUTUMO, as, ōis, atum, are, a. 4. *Nigidius* apud *Gell.* 15. 3. docuit factum esse ex ab et aestumo seu aestimo: quod *Gellius* improbat. *Koss.* putat derivari ab antiquo et obsoleto auquo, quod videtur significasse, ad agendum aliquem meo consilio et auctoritate impellere; vel ab auctor eliso e, ut autumnare proprie sit auctorem esse. Recentiores philologi, lurasse rectius, putant derivari ab aŋo, ut negumare a nego. — Illud autem animadvertendum hoc verbum saepe a *Plauto* fuisse usurpatum, sed in posterum ita

raro, ut ejusdem usus tolerabilis a *Quintil.* fuerit iudicatus 8. 3. 26. juxta *Spalding.* lertioem, alii eodem ibid. aliter legunt. — Ceterum ¶ 1. Autumare est aliquid affirmando dicere, narrare; ac proinde opponitur verbo *negare*, ut apud *Ter. Heaut. prol.* 18. Factum hic esse id non negat, et deinde factum autumat. Adde *Plaut. Pseud.* 4. 1. 20. Occurrit — a) Cum Accus. *Plaut. Men.* 3. 2. 7. Res plurimas pessimas affert, quas si autumare omnes, nimis longus sermo sit. *Id. Trin.* 2. 2. 43. Ob eam rem hac, pater, autumavi, quia etc. *Id. Capt.* 4. 2. 111. Iterum natus videor, si vera autumas. Adde *Pacuvium* apud *Non.* p. 237. 3. *Merc.* — b) Cum Accus. et Infinito. *Plaut. Amph.* 1. 1. 150. Quatuor viros sopori se dedisse autumat. *Id. Pseud.* 4. 2. 28. Quem hanc misisse ad me autumas? Adde *Luciliam* apud *Non.* l. c. et *Catull.* 44. 2. — c) Passive cum Nomina. *Plaut. Poen.* 1. 2. 31. Soror, cogita, amabo, item nos perhiberi, quasi falso maritalia esse autumantur etc. — d) Cum duplici Accus. *Horat.* 2. *Sat.* 3. 43. Quem mala stultitia et quaecumque inscitia veri Cæcum agit, insanum Chrysippi porticus et græx Autumat. Adde *Fellej.* 1. 6. 4. — e) Absolute. *Apul. de Mag.* p. 276. Ut Plato autumat. h. e. affirmat, affirmando dicit, sive putat, namque ¶ 2. Autumare est etiam mente affirmare, sive censere, judicare, putare, quia mente sic censemus et judicamus, ut verbis affirmantes dicimus ac narramus: quo sensu *autumare* opponitur verbo *dicere* in *Fet. Poeta* apud *Cic. Orat.* 49. 166. Bene quam meriti esse autumas, diis male mereri. *V.* apud *eund.* *Cic. Top.* 13. 55. — *Nonius* 237. 11. *Merc.* pro sperare positum esse ait in illo altero *Pacuvii* loco: *Aul. hic est, aut hic aifore actulum autumo*: sed commodius ad hanc putandi notionem trahitur, et *Nonius* totam potius sententiam interpretatus esse videtur.

AUXESIS, is, f. 3. αὐξήσις, Græca vox et Græce usurpanda, quæ significat augmentum, incrementum. Sumitur a rhetoribus pro parte orationis, in qua amplificamus et dicendo augemus rem aliquam, hucusque *Forcellinus*. Latine tamen litteris legitur apud *Servium* ad *Virg.* 9. *Æn.* 705. Unde apparet, aut a Luciano ad auxesio illius, qui occidendus fuerat, esse dictum; etc. — *NE.* De nomine pr. *V.* ONOM.

AUXILIABUNDUS, a, um, adject. qui auxiliatur, vel ad auxilium ferendum intentus. *Apul. de Deo Socrat.* Hinc illa Virgiliana Juturna, quæ mediis milibus auxiliabunda fratri conversatur.

AUXILIARIS, e, adject. qui auxilium fert, vel ad auxilium ferendum aptus (It. *ajutativo*, *soccorrevole*, *ausiliario*; Fr. *qui secourt*, *ausiliaire*; Hsp. *el que soccorre*, *auxiliar*; Germ. *hülffreich*, *helfend*, *Hülfe bringend*; Angl. *assisting*, *aiding*, *auxiliary*). Occurrit ¶ 1. Generalit. — a) Absolute. *Ovid.* 9. *Met.* 698. de *Lucina*. Dea sum auxiliaris opemque *Esorata* fero. *Id.* 7. *ibid.* 137. Neve parum valeant a se data gramina, cæcumen *Auxiliaria* canit. *Id.* 1. *ibid.* 275. Auxiliare *bonæ*. *Id.* 6. *ibid.* 427. arma. *Lucan.* 6. 523. nomen. *Seneca* 2. *Quæst.* lat. 49. ad fin. solmina. h. e. quæ sunt advocata, seu advocatum bono ventunt. — b) Aditio cui quis auxiliatur. *Ovid.* 4. *Met.* 334. Cum frustra resonant æra auxiliaria *luæ*, h. e. *luæ* eclipsi laborantis. Cf. *eund.* *Medic. fac.* 41. *Plin.* 23. *Hist. nat.* 4. 40. (32). Oteum auxiliare lethargicis. *Id.* 23. *ibid.* 2. 4. (31). Carmen auxiliare *lustralis* membris. *Id.* 23. *ibid.* 1. 11. (14). Acetum auxiliare contra eadem vim habet. ¶ 2. Speciatim *auxiliares milites* in exercitu sunt, qui ab sociis et federatis gentibus in auxilium militantur. *Cæs.* 1. *B. C.* 63. et *Tac.* 12. *Ann.* 39. Auxiliare cohortes. *Tac.* 1. *ibid.* 39. equites. *Id.* 11. *ibid.* 18. *Gonarius* dux auxiliaris et diu meritis. *V. Orell.* ad h. l. et v. AUXILIUM. — Hinc

Auxiliares, tum, m. plur. 3. absolute fidem milites dicuntur. *Cæs.* 3. *B. G.* 25. Auxiliares, quibus ad pugnam non multum *Cnssus* confidebat. Adde *eund.* 1. *B. C.* 78. *Liv.* 30. 34. Auxiliares terga dant repente. *Fellej.* 2. 112. Legiones nostræ auxiliaresque. Adde *Tac. Agric.* 18. *Justin.* 2. 9. 9. et *Paul. Diac.* p. 17. 16. *Müll.*

AUXILIARIUS, a, um, adject. idem quod auxiliaris. ¶ 1. Generalit. *Plaut. Truc.* 2. 1. 6. Magis adeo et consiliarius hic amicus est, quam auxiliaris. h. e. consiliis verbisque magis quam opera cum adiuvat. ¶ 2. Speciatim *auxiliarius milites*, qui in auxilium ad exercitum accedunt. *V.* AUXILIUM. *Cic. Pro. cons.* 7. 15. Res in Sicilia a proproatore una

cohorte auxiliariæ gesta. *Auct. B. Alex.* 62. Auxiliariæ cohortes. *Sall. Jug.* 50. equites. *Asinius Pollio* apud *Cic.* 10. *Fam.* 32. ad fin. Militem non modo legionarium, sed ne auxiliarium quidem ullum quocumque misit. *Liv.* 40. 40. Auxiliarii milites.

Auxiliarii, ōrum, m. plur. 2. absolute ¶ 1. Sunt milites auxiliares. *Interpr. Fulg.* *Judith* 3. 8. Assumpsit sibi auxiliarios. ¶ 2. Auxiliarii *Ostiensis* in *Inscript.* apud *Gruter.* 398. 7. et in *alia* 1077., et in *alia* apud *Fea Viagg.* ad *Ostia* p. 47. sunt iidem ac levamentarii, quam vocem vide suo loco.

AUXILIATIO, ōnis, f. 3. auxilium. Usurpatur a *Non.* p. 385. 6. *Merc.* Est etiam qui legit apud *Liv.* 2. 33. Quibus auxiliatio adversus consules esset. Sed plerique omnes *auxilii latio*.

AUXILIATOR, ōris, m. 3. qui auxiliatur. *Quintil.* 12. 3. 2. Litigantium auxiliator. *Tac.* 6. *Ann.* 37. Ornosades *Tiberio* auxiliator. *Stat.* 3. *Silv.* 4. 23. de *Æsculapio*. maximus agris Auxiliator adest. *Petr.* *Satyr.* 89. in *carmine*. Infirmus auxiliator.

AUXILIATRIX, icis, f. 3. quæ auxiliatur. *Cassiod.* 2. *Ep.* 40. Auxiliatrix gratia. *Lactant.* *Plac.* 2. *sub.* 113. ed. *Mai.* in *Class. Auct. T.* 3. p. 126. Virtus, auxiliatrix sapientia, omnes terrores vincit.

AUXILIATUS, a, um. *V.* AUXILIO.

AUXILIATUS, us, m. 4. idem quod auxilium. *Lucret.* 5. 1038. Alitum porro genus alis omne videmus *Fidere* et a penulis tremulum petere auxilium.

AUXILIO, as, ōvi, ōrum, are, 1. idem quod auxiliator. — a) Activa forma. *C. Gracchus* apud *Dionys.* 1. p. 395. *Putsch.* Quibus ego primus quomodo auxilium? Adde *Priscian.* 8. p. 797. *Putsch.* — b) Passive occurrit *Part. Auxiliatus*, qui auxilium accepit. *Lucilius* apud *Priscian.* 8. p. 791. et 11. p. 927. *Putsch.* A me auxiliatus si est. *Vitr.* 5. 8. 2. *Schneid.* Vox ab imis auxiliata, cum incremento scandens, ingreditur ad aures.

AUXILIOR, ōris, ōvis sum, ari, dep. 1. *Part. Auxilians* et *Auxiliatus* 1. — Auxilior est auxilium dō, opem fero (It. *ajutare*, *soccorrere*; Fr. *aider*, *secourir*, *assister*; Hsp. *ayudar*, *asistir*, *socorrer*; Germ. *zu Hülfe kommen*, *helfen*; Angl. *to assist*, *help*, *aid*, *succour*, *abel*). Occurrit ¶ 1. Generalit. tum de personis, tum de rebus. *Plaut. Trin.* 2. 2. 96. Neque commodius illo pacto ei poteris auxiliari. est consueti *paragoge* pro auxiliari. *Ter. Heaut.* 5. 1. 50. Noone id flagitium est, te aliis consilium dare, tibi non posse auxiliari? Adde *eund.* *Adelph.* 5. 4. 9. *Cic.* 4. *Herenn.* 27. 37. Nihil Numantinis vires corporis auxiliata, sunt. *Id.* 5. *Fam.* 4. 2. Si mihi neque magistratum, neque senatum, neque populum auxiliari liceat. *Cæs.* 7. *B. G.* 50. ad fin. Conaquis auxiliari suis, frustra, inquit, mea vitæ subvenire conamini. *Id.* 4. *ibid.* 29. Neque ulla nostris facultas auxiliandi dabatur. *Sall. Jug.* 26. Neque mihi patris mei beneficia, neque vestra decreta auxiliari. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 8. 9. (22). Columba contra naturam accipit auxiliantes sibi. ¶ 2. Speciatim ponitur de auxilio in medicina. *Ovid.* 1. *Pont.* 3. 23. Tollere nodosum nescit medicina podagram, Nec formulatis auxiliatur aquis. *Plin.* 13. *Hist. nat.* 22. 43. (125). Ferulam quibusdam morbis auxiliari dicunt medici. *Id.* 27. *ibid.* 12. 98. (124). Phalangis flore vel semine auxiliantur contra scorpionum ictus. *Id.* 23. *ibid.* 1. 26. (53). In pestilentia magnam vim auxiliandi habere.

AUXILIUM, ii, n. 2. In illo *Horat.* *Epod.* 1. 24. non ut adsit, auxilii *Latura* plus presentibus, *auxilii* pro *auxilii* dictum est, contractis per synæresim duabus vocalibus, metri causa. Sic *oti* pro *otii* dixit *Virg.* 4. *G.* 364. et *peculi* pro *peculii* 1. *Ecl.* 33. — *Auxilium* est ab *augeo*, ut docet ipse *Varro* 5. *L. L.* 90. *Müll.*: ac propterea est quidquid alteri adiicitur ad opem eidem ferendam, adjumentum, subsidium (It. *ajuto*, *soccorso*; Fr. *secours*, *aide*, *assistance*; Hsp. *ayuda*, *asistencia*, *auxilio*; Germ. *die Unterstützung*, *Hülfeleistung*, *Hülfe*, *der Beistand*; Angl. *assistance*, *help*, *succour*). Occurrit ¶ 1. Generalit. tum abstracte, tum concreto, ut *ajunt*, sensu; et est quidquid adjuvat et opitulatur, persona aut res, quæ subsidio est. — a) *Ennius* apud *Cic.* 3. *Tusc.* 19. 44. Quid petam præsidii aut erequar? quoque nunc auxilio exili aut fugâ fretus sim? *Plaut. Pseud.* 1. 1. 103. Spero aliquid hodie me — tibi inventurum esse auxilium argentarium. *Pacuvius* apud *Non.* p. 262. 31. *Merc.* Unde exoritur? quo præsidio fretus? auxiliis

quibus? *Cic. Planc.* 35. 86. Dixisti enim, non auxilium, sed me auxilio defuisse: ego vero fateor mehercule, quod viderim mihi auxilium non deesse, idcirco me illi auxilio peperisse. *Id. Rosc. Am.* 40. 16. Auxilium sibi se putat adiunxisse, qui rem cum altero communicavit. *Cæs.* 3. *B. G.* 15. Reperire auxilium alicui rei. *Nepos Militiad.* 4. Auxilio alicuius facere aliquid. *Sall. Jug.* 57. Noctis auxilio *Integri* abeunt. *Liv.* 27. 5. *extr.* Est mihi plus auxilii in te, quam in illo. *Id.* 4. 37. Civitas ultima experientis auxilia dictatorem disisset. *Id.* 2. 33. Auxilii latio. *Al. leg.* Auxilialio, quam vocem *V.* suo loco. *Sueton.* *Aug.* 10. Contrahere milites in auxilium rei publicæ. *Id. Cæs.* 54. Emendare pecuniam in auxilium æris alieni. *Quintil.* 7. 4. 13. Auxilia liberorum. Adde *Curt.* 4. 3. 19. — b) Jungitur pluribus verbis, quorum præcipua servato litterarum ordine exhibemus. *Ter. Adelph.* 3. 2. 2. Afferre oibis auxilii. *Plaut. Mil. glor.* 2. 2. 65. Arripere opem auxiliumque ad aliquid. *Cic. Pis.* 9. 19. Convertere auxilium ad perniciem alicuius. *Virg.* 2. *Æn.* 684. Dare auxilium. *Liv.* 30. 32. Et tandem supremum auxilium. *Ovid.* 13. *Met.* 71. Egere auxilio. *Cic. Pis.* 9. 19. et *Virg.* 9. *Æn.* 129. Eripere auxilium alicui. Cf. *Sueton.* *Cæs.* 60. Eripere alicui auxilium fugæ. *Plaut. Curc.* 2. 2. 17. Esse auxilium alicui. *Ennius* apud *Non.* p. 111. 16. *Merc.*, *Plaut. Poen.* 5. 3. 18., *Ter. Heaut.* 5. 2. 39., *Nepos Militiad.* 5., *Horat.* 1. *Sat.* 4. 141., et *Ovid.* 13. *Met.* 90. Esse auxilio alicui. *Ter. Andr.* 2. 1. 19. Expetere auxilium. *Ennius* apud *Cic.* 2. *Acad. (scilicet)* 28. 89., *Plaut. Stich.* 2. 2. 5., *Ter. Adelph.* 2. 1. 1., *Cic.* 4. *Ferr.* 3. 9., *Cæs.* 1. *B. G.* 13., *Lucret.* 3. 1077., *Liv.* 8. 35., *Horat.* *Epod.* 1. 21., *Ovid.* 2. *Met.* 580. et *Quintil.* 3. 8. 12. Ferre auxilium alicui personæ aut rei. *Ter. Andr.* 1. 1. 115. vitæ alicuius. *Cic.* 2. *Cal.* 9. 19. alicui contra aliquid. *Virg.* 4. *Æn.* 617. Implorare auxilium. *Tac.* 15. *Ann.* 59. Invocare auxilia libertati. *Cic. Balb.* 9. 23. Juvare aliquem auxilio laboris et commeatu. *Nepos Timol.* 1. Militi auxilio alicui. *Cic. Mur.* 30. 83. Orbati auxilio. *Id. Orat.* 41. 141. et *Nepos Militiad.* 4. Petere auxilium ab aliquo. *Cic.* 10. *Att.* 5. salutis suæ. Cf. *Ovid.* 3. *Met.* 178. et *Juvenal.* 15. 150. *Quintil.* 10. 7. 1. Polliceri in publicum auxilia. *Ovid.* 13. *Met.* 325. Promittere. *Cic.* 3. *Tusc.* 19. 44., *Propert.* 1. 1. 26. et *Ovid.* 1. *Met.* 368. Quærere. *Ovid.* 7. *Met.* 90. Rogare. *Id.* *ibid.* 507. Sumere. *Nepos Timoth.* 1. Proficisci auxilio alicui. *Id. Thasyrb.* 3. Venire auxilio. *Virg.* 5. *Æn.* 222. Vocare aliquem auxilio. *Quintil.* 6. 5. 9. Ut auxilio legis. — c) Interdum auxilium significat ea omnia, per quæ quis defectus posset seipsum erigere. *Liv.* 31. 36. Auxilia elephantorum. *Id.* 31. 33. Magna auxilia detrahere alicui. *Tybul.* 1. 8. 53. magica. *Quintil.* 7. 4. 7. assumere extrinsecus. — d) De re omnino corporea dixit *Ovid.* 3. *Art.* *Am.* 259., ubi ait: navis gubernatorem auxilii suis assidere. h. e. gubernaculo alisque iustrummentis, in quibus est auxilium contra tempestates, hoc perit et illud *Apul.* 11. *Met.* 8. Antistes manibus ambabus gerebat altaria, idest auxilia, quibus nomen dedit proprium deæ summatis (*Isidis*) auxiliaris providentia. *V.* PASTORIOR. ¶ 2. Speciatim ac sæpe dicitur de ope et remedio, quod ex medicina adhibetur morbis; ut ex *Cels.* 2. 9. disimus. *Id.* *ibid.* 11. in fin. Nec posse vehementi malo nisi æque vehementi auxilio succurrere. *Id. Præfat.* 1. sub init. Auxilia adversæ valetudinis. *Id.* 5. 26. n. 21. Auxilium adversus profusionem sanguinis. *Id.* 4. 22. Valentissimum auxilium. *Plin.* 25. *Hist. nat.* 3. 6. (20). Reperta auxilio est herba, quæ vocatur Britannica. ¶ 3. Item speciatim *auxilia* plur. num. in re militari sunt — a) Generalit. militares vires et copia. *Cæs.* 3. *B. C.* 106. Sed *Cæsar* confusus fama rerum gestarum infirmis auxillis proficisci non dubitaverat. *Justin.* 6. Astyges contractis undique auxiliis ipse in *Persas* proficiscitur. Adde *Flor.* 2. 8. — b) Præcipue ac sæpius *auxilia* sunt milites sociorum et federatorum, qui augendæ virium et opis ferendæ causa ad exercitum se adiungunt. Tales erant in Romano exercitu pedites et equites sociorum et Latini nominis, qui levis armaturæ loco habebantur, oblinebantque in acie proprium ordinem extra legiones: *V.* hac de re *Cic. Parad.* 6. 1. § 45., *Sueton.* *Aug.* 49. et *Veget.* 2. de re *Milit.* 2. Interdum tamen auxilia a sociis distinguuntur, et *auxiliorum* nomine significantur milites exterarum nationum; sociorum vero Latini nominis et Italici. *V.* *Lips.* l. 1. *Milit. Rom. Dial.* 7. et in

Antlect., et alios. Porro nonnulli putant, hanc esse primam et propriam hujus vocis significationem; *auxilia* enim dicta esse ab *augendo*, quod augenti exercitum et vires ejus, ad quem accedunt, ut *Farro* 5. *L. L.* 90. *Müll.* et *Paul. Diac.* p. 17. 16. *Müll.* tradiderunt. Ceterum legitur passim hac significatione apud Latinos scriptores, praesertim historicos. Figurale *Plaut. Epid.* 5. 2. 10. Duodecim dis plus, plus quam in caelo est deorum immortalium, mihi nunc auxilio adjuvatores sunt et mecum militent. Quidquid ego malefecer, auxilio mihi et suppellex sunt domi. *Cl. Lucr.* 5. 1442. *Cic. Parad.* 6. 1. § 45. Tueri sex legiones, et magni equitum ac pedum auxilia. *Id. Reg.* 8. 22. et *Sall. Jug.* 7. Mittit auxilia alicui. *Cic.* 15. *Fam.* 4. 3. Comparare auxilia. *Cæs.* 3. *B. G.* 24. Duplici acie instructa, auxiliis in medium aciem conjecit. *Id. ibid.* 9. in fin. Auxilia ex Britannia accersere. *Cl. Sall. Jug.* 39. *Sall. Jug.* 8. Auxilia dimittere. *Liv.* 2. 34. Longinquis auxiliis indigere. Adde *Nepot. Hannib.* 2. et *Auct. B. Afr.* 5. *Virg.* 8. *Æn.* 8. Cogere auxilia. *Sueton. Aug.* 49. Legiones et auxilia provinciarum distribuere. — c) In sing. num. *Ovid.* 11. *Met.* 356. colloque infusa meriti, militat ut auxilium sine se, verbisque precatur et lacrimis. § 4. Apud veteres *Auxillum* deus fuit, quemadmodum Solus, Fides, Victoria etc. Hunc deum *Plautus* prologum facientem inducit *Cist.* 1. 3. 6. hisce quoque verbis: Nam mihi est Auxilium nomen. *Inscript. Mutinae* reperta a. 1846., *V. Bollett. di Arch.* a. 1846. p. 29. ATILIA SYNTACHE PRO T. ATILIO PAVLO AVXILLIS V. S. L. M.

AUXILLA olla parvula. *Paul. Diac.* p. 24. 17.

Müll. F. AULA sub A.

AUXIM, is, it, etc. *F. AUGEO* sub Iuit.

AV

AVA, æ, f. 1. eadem quæ avia, patris vel matris nem mater. *Venant.* 8. *carm.* 18. 8. Inter avam et neptem tu mediator agas.

AVARE, advb. (avarus). Comp. *Avarius* et Sup. *Avarissime*. Avare est avide, tenaciter, sordide. *Ter. Heaut.* prol. 48. Si nunquam avare pretium statui arti mee. *Cic.* 3. *Off.* 8. 37. Nihil avare, nihil iniuste esse faciendum. *Nepos Lysand.* 4. Multa crudeliter avareque ferre. *Liv.* 21. 1. Superbe avareque impetare victis. Adde *Curt.* 4. 7. 1. *Liv.* 43. 4. Crudelius avariusque bellare. *Colum.* 1. *R. R.* 7. 1. Avarius exigere a colonis opus, quam pensiones. *Seneca Const. Sap.* 32. Moras suas avarissime servare.

AVARITIE, advb. Apud antiquos occurrit pro avare, hoc est avide. *Claudius Quadrigarius* apud *Non.* p. 510. 21. Merc. Crudeliter illi, nos misericorditer; avoriter illi, nos largiter. Adde *Caton.* apud *eum.* l. c. *Plaut. Rud.* 4. 7. 12. Avariter poscere escam. *Id. Curc.* 1. 2. 35. Ingurgitare la se merum avoriter.

AVARITIA, æ, f. 1. (avarus) aviditas, immodica vel alienius cupiditas (li. avidità, desiderio smoderato; Fr. cupidité, avarice, désir insatiable; Hisp. concupiscencia, deseo, avaricia; Germ. die Gier oder das leidenschaftliche Verlangen, womit man nach etwas trachtet; Angl. greedy desire, covetousness, avarice). Occurrit § 1. Generatim eum Genit. rei, quæ vehementer appellatur. *Plaut. Rud.* 4. 7. 12. Si quis avidus poscit escam avoriter, decipitur in transenna avoritilla sua. *Cui.* l. 9. 2. 9. Avaritia gloriæ. *Seneca Const. Sap.* 12. Pueris talorum necumque avaritia est; Viris argenti aurique et urbium. § 2. Specialim absolute est immodica habendi seu divitiarum cupiditas. — a) Usurpatur fere in sing. num. *Ter. Phorm.* 2. 3. 12. Vide avaritia quid facit. *Cic.* 4. *Tusc.* 11. 26. Est autem avaritia opinatio vehemens de pecunia, quasi petenda sit, inhærens et penitus insita. *Id.* 4. *Herenn.* 25. 35. Avaritia est injuriosa appetitio alienorum. *Id.* 2. *Orat.* 40. 171. Avaritiam si tollere velis, mater ejus est tollenda luxuries. *Id. Rosc. Am.* 31. 88. Homo ardens avaritiâ. *Id.* 3. *Fin.* 11. 36. Quis uoquam luit avaritia tam ardent, ut etc. *Id. Dom.* 23. 60. Omnium fortunæ spe et avaritia devorare. *Id.* 4. *Ferr.* 54. 134. Avaritiâ blante atque imminente esse. *Id.* 2. *Off.* 22. 77. Avaritiâ perire. *Sall. Jug.* 82. Cæcus avaritiâ. Et *ibid.* 83. Avaritia profunda. Adde *eum.* *Cat.* 3.; *Nepot. Lysand.* 4. et *Liv. præfat.* § 11. *Morat.* 1. *Sat.* 4. 26. Ob avari-

ritiam laborare. Adde *Curt.* 3. 11. 26., *Plin.* 33. *Hist. nat. præfat.* 2. (4)., et *Quintil.* 9. 3. 89. *Sueton. Cal.* 39. Avaritiæ aliquem increpare. *Tac. Agric.* 30. Extere avaritiâ. — b) In plur. cum. *Cic.* 4. *Fin.* 27. 75. Nec enim, omnes avaritias, si æque avaritias esse dixerimus, sequetur, ut etiam æquas eas dicamus.

AVARITIES, æ, f. 5. idem atque avaritia. *Zucet.* 3. 59. Denique avaritiles et honoram cæca cupido, Quæ miseris homines cogunt transcendere fines Juris. Adde *Claudian.* *III. Cons. Honor.* 185.

AVARUS, a, um, adject. *Avarum* mulierum pro avararum est apud *Plaut. Truc.* 2. 8. 9.; ubi tamen est qui aliter legit, et quidem rectius. — Comp. *Avarior* et *Superior*. *Avarissimus* 2. — Avarus est ab *aveo*, ut docet ipse *Gell.* 10. 5., ubi *Nigidius* specialim, sed minus recte, ait avarum ita dictum esse quasi avidum æris; itaque avarus est avidus, rei alicujus immodice appetens (li. avido, avaro; Fr. cupide, avide, avare; Hisp. avido, codicioso, avaro; Germ. gierig oder leidenschaftlich nach etwas verlan-gend; Angl. covetous, greedy, avaricious). Occurrit § 1. Generatim est eujuscumque rei avidus, et usurpatur cum Genit. *Horat. Art. P.* 323. Grajis ingenium, Grajis dedit ore rotundo Musa loqui, præter laudem nullius avaris. *Id.* 2. *Ep.* 1. 79. animus laudis avarus. *Tac.* 1. *Hist.* 47. Publicæ pecuniæ avarus. *Claudian.* *B. Get.* 606. miles cædis avarus. § 2. Sæpius specialim et absolute usurpatur, et est avidus pecuniæ, ælium appetens, tenax, sordidus. — a) Ad-dito Substant. *Ter. Heaut.* prol. 39. Avarus leno. *Id. Eun.* 5. 4. 5. et *Catull.* 110. 7. meretrix. *Cic.* 2. *Orat.* 66. 208. Memo avarus et furax. *Id.* 5. *Ferr.* 82. 190. Avariores magistratus. *Id.* 3. *ibid.* 37. 94. Homo avarissime et spurcissime. Adde *Gell.* 5. 5. *Virg.* 1. *G.* 47. Avarus agricola. *Horat. Epod.* 1. 33. *Chremes.* *Id.* 2. *Ep.* 2. 157. Viveret in terris te si quis avarior uno. *Ovid.* 13. *Met.* 4. 34. Avaris animus. — b) Usurpatur et substantivorum more absolute. *Horat.* 1. *Ep.* 2. 56. Semper avarus eges. *Cl. Avaro tam deest quod habet, quam quod non habet, vixit apud Quintil.* 8. 5. 6. et *Hieronym.* 153. ad *Paulin.* in fin. Adde *Horat.* 2. *Ep.* 2. 194.; *Quintil.* 3. 7. 28. Pro avaro parcum. *Cl. Claudian.* *VI. Cons. Honor.* 8. vigil avarus. *Tibull.* 3. 1. 7. avaræ. h. e. avidæ amicæ. § 3. Tribuitur et rebus inanimis, nec non abstractis, sed præcipue apud Poetas. *Virg.* 2. *G.* 492. Avarus Acheron. *Id.* 3. *Æn.* 44. Heu fuge crudeles terras, fuge litus avatum. h. e. ubi habitant avari homines. *Horat.* 3. *Od.* 29. 61. mare. *Id.* 1. *Ep.* 15. 32. Quidquid quæsierat, ventri donabat avaro. *Id.* 4. *Od.* 9. 37. Avaro fraus. *Id.* *ibid.* 41. 25. spes. *Propert.* 2. 21. 56. Iguis. *Ovid.* 4. *Trist.* 10. 53. Nec avara Tibullio Tempus amicitia fida dedere mea. *Id.* 2. *Amor.* 6. 39. Avara maous. *Id.* 11. *Met.* 208. Trois. *Colum.* 3. *R. R.* 2. 25. vitis. *Plin.* *Paneg.* 41. adulationes. *Martial.* 5. 38. Avara lex factorum. *Id.* 5. 29. nec avaræ verna colastæ. h. e. in qua servi venales magno pretio emuntur. *Id.* 3. 58. Nec avara servat craslinas dapes mensa. *Claudian.* *I. in Rufin.* 165. Avarus intulit. *Id.* *I. Rapt. Pros.* 21. opes.

AVÈ. *F. AVEO.*

AVECTUS, a, um. *F. voc. seq.*

AVEHO, vēhis, vexti, vectum, vēhere, a. 1. (ab et veho). Haud raro in MSS. Codicibus legitur abrevi et abvectus pro avehi et avectus apud *Plaut. Men.* 5. 9. 56. et *Virg.* 1. *Æn.* 516., ut et ipse *Pierius* ad h. *Virg.* 1. testatur. — *Avecti* pro *avectis* dixit *Plaut.*, cujus verba vide sub A. — Part. *Avectus* in omnibus ferme partib.; *Avecturus* sub A. — Aveho est oportio, abduco, curro, equis aut nave aliquam aut aliquid ab aliquo loco ad alium veho (li. portare o condur via; Fr. emmener, emporter, transporter; Hisp. llevar, traer á otra parte; Germ. fortfahren, fortführen, fortschaffen; Angl. to carry off or away). Occurrit A) Active, et B) Forma passiva, sed more verborum mediourum apud Græcos.

A) Active. Usurpatur — a) Absolute. *Plaut. Rud.* 3. 8. 22. PLEVS. Rogas? quine archabonem a me acceptis ob mulierem, et eam hinc avehi. *Læm.* Non avehi. PLEVS. Cur ægas? *Læm.* Quis pul provehi; avehere non quivi miser. *Ter. Adelph.* 4. 5. 19. Avehere secum virglocum. *Virg.* 2. *Æn.* 178. nuncenque reducent, Quod pelago et curvis secum avehere carinis. *Id.* 11. *ibid.* 205. Avecta corpora. *Sueton. Cæs.* 71. Avehere aliquem ferticâ sud. *Pal. Flacc.*

1. 783. leves umbras. *Tac.* 6. *Ann.* 34. Jason post avectam Medeam etc. *Justin.* 20. 2. Obtenoque quod petebant, haud serus læti, quam si deos ipsos secum avecturi essent. — b) Addito unde quis avehitur. *Plaut. Bacch.* 4. 1. 2. Amicam secum avehi ex Samo. *Id. Men.* 5. 9. 56. Avehere aliquem a patrio. *Id. Mil. glor.* 2. 1. 38. Ubi amicum berilem Athenis avectam scio. — c) Addito quo quis avehitur, etiam per Accus. sine præpos. *Plaut. Men.* prol. 27. Avehere aliquem ad marcatum. *Liv.* 5. 51. sub fin. Sacra, avecta in finitimas urbes, amplexibus ab hostium oculis. *Id.* 45. 33. Avehere aliquid domum. *Sueton. Cæs.* 66. Nave impositos quocumque venio in quas-cunque terras avehere. *Id. Tit.* 8. in asperissimas Insulzum. *Tac.* 5. *Hist.* 3. in alias terras. *Stat.* 6. *Theb.* 188. juvenem duras avehit pastor ad aras. *Sil.* 11. 4. 319. Tyrias alas retro. — Sine præp. *Liv.* 31. 43. a med. Equiles mercede conductos Egyptum avehi. *Virg.* 1. *Æn.* 516. penitusque alias aveherat oras. — Et figurate *Sil.* 1. 17. 383. Aliquem instanti leto avehere.

B) Passiva forma, sed more verborum mediourum apud Græcos, avehar, avectus sum, avehi est equo vel navi alio discedere, recedere. *Liv.* 27. 16. Cum citato equo ex prælio avectus esset. *Id.* 9. 27. Avehi a suis. *Virg.* 2. *Æn.* 43. Creditis avectos hostes? *Sil.* 11. 6. 239. victorque catervas Longius avectas præmebat.

AVELLANA, æ, f. 1. parvæ nucleis genus, molli barba protecta, putamen habentis et nucleum solidæ rotunditatis, et in medio nucleo intus germen, velut umbilicem. Ita *Plin.* 15. *Hist. nat.* 22. 24. (88). describit. Sunt etiam Avellanæ putamine et nucleis oblongo et ex crasso in acutum desinente. *Auct. Priapeor.* 51. Nucem longam, quam vocant Avellanam. — *Macrob.* 2. *Saturn.* 14. docet avellanam esse fructum arboris, quæ dicitur corylos, quod et *Servius* admittit ad *Ibid.* *Virg.* 2. *G.* 63. Plantæ et dorcæ coryli nascuntur etc. Sed *Harford.* ad loc. *Plin. cit.* et *Dalcamp.* in not. ad *Hist. plant. Theophrast.* id negant, asserentes Avellanæ, quam coryli, specialius nomen esse. — Porro avellana, ut *Plin.* *ibid.* scribit, primum dicta est Abellina ab Abellino Campaniæ oppido (de quo *Id.* *Plin.* 3. *Hist. nat.* 5. 9. (63). verba facit), ubi abundat. *Servius* autem loc. cit. tradit dictam esse ab Avellano altero ejusdem Campaniæ oppido: quod est idem ab Abella apud *Virg.* 7. *Æn.* 740. et *Avella* apud *Sil.* 11. 8. 543. ut est in quibusdam libris. Dicta est etiam Prænestina, teste *Macrob.* loc. cit. Hinc, natio quædam hominum circa Prænestinum agrum *Carsitani* vocati sunt ἀπὸ τῶν καρπίων. *Plin.* tamen 17. *Hist. nat.* 13. 21. (97). Avellanas nucleas a Prænestinis distinguit. Appellatur etiam Pontica nux, quia in Asiam Græciamque ex Ponto advenit, ut *Plin.* l. c. 15. *Hist. nat.* 22. 24. (88). narrat. — Ceterum hæc vox adjectiva est, et dictam arborem aut ejus fructum significat: usurpatur autem — Addito nucleis nomine. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 30. 53. (120). Quædam arbores sunt fructuosi generis, ut palarus, myrtus, item nux Avellana. Adde *Caton.* *R. R.* 8. el. 133.; *Colum.* 5. *R. R.* 10. 14.; *Macrob.* 2. *Saturn.* 14. et *Scribon. Compos.* 167., ubi legitur nux Abellana. — Interdum absolute ponitur et nux intelligitur, ut apud *Plin.* 37. *Hist. nat.* 4. 15. (56). Avellanæ nucleus. Adde *eum.* l. c. 16. *ibid.* 30. 53. (120). *Gargil. de pom.* ed. *Mat.* in *Class. Auct.* T. 3. p. 423. Avellanæ Prænestinæ stringunt. — Cl. *Fée* ad *Plin.* 15. *Hist. nat.* 22. 24. (88). (in *Op. cit.* vol. 1. p. 256.) hæc habet de nucleis Avellanis: Voici ce que l'on peut donner de plus exact sur la synonymie du noisetier: Καρύα δασαία Hipp. Morb. 3. 49.; Έκα-χλωρικὴ καρύα Theophr. 3. 15.; Καρύα ποικίλη et Αστροκαρύα Dioscor. 1. 180.; Prænestinæ nucleas *Macrob.* *Saturn.*; Coryli Avellanæ *Virg.* 3. *G.* 65., 299. et alibi; Nucleas Avellanæ *Catull.* 8. et *Plin.* l. c. et alibi sunt Corylus Avellana L. Syst. 1417. His addit et sequentia: Le noisetier franc à fruits ronds, dont *Plin.* parle au commencement de ce paragraphe, est la variété désignée par *Willdenow.* *Spec.* 4. 470., sous le nom de *Corylus Avellana maxima*. *Theophrast.* parle de deux variétés de ce fruit, l'une ronde et l'autre oblongue. Cette dernière est rapportée par *Sprengel.* *Hist. Rei herb.* 1. 103., au *Corylus tubulosa* Willd. *Spec.* 4. 470.

AVELLO, vellis, velli vel vulsi vel volsi, vulsum vel volsum, vellere, a. 1. (ab et vello). Perfectum raro

jungendi Futurum Infinitum cum verbo *possum* per archaismom. *Cic. 9. Alt. 2. a. § 1.* Contra igitur? Dii, inquit, averruncent. *Liv. 8. 6.* Plurimū averruncemur deum iræ victimas cædi. *Id. 10. 23.* Eo anno prodigia multa fuerunt, quorum averruncandorum causâ supplicationes in biduum senatus decrevit. *Arnob. 1. 32.* Hæc procul a nobis, ut dicitur, averruncetur amentia.

AVERRUNCUS, i, m. 2. qui mala depellit, avertit, areet: sed occurrit specialim tantummodo, non aliter atque ἀποτρέπων apud Græcos, et averruncus dicebatur a Latinis deus malorum depulsor. *Farru 7. L. 10. Mill. A.* vertendo, averruncare: ut deus, qui his rebus præest, averruncus. Itaque ab eo precari solent, ut pericula avertat. *Gell. 12. in fin.* In istis autem diis, quos placari oportet, uti mala a nobis, vel a frugibus natis amoveantur, Averruncus quoque habetur et Robigus.

AVERSABILIS, e, adj. dignus quem aversemur, fugiendus, abominandus. *Lucret. 5. 380.* Scelus aversabile. *Quidam leg.* aversabile; sed minus recte. *Arnob. 7. 42.* Aversabilis fœditas.

AVERSATIO, ōis, f. 3. actus aversandi, recusatio, fastidium. *Seneca Tranquill. anim. 2. a. mod.* Aversatio alienorum proressum et suorum desperationem. *Quintil. 8. 3. 65.* Mihi cernere videor et ileformes utriusque blanditias, et eorum, qui aderant, tacillam aversationem ac timidam reverendum.

AVERSATRIX, tris, f. 3. quæ aversatur atque odit. *Tertull. Anim. 51.* Non reliquiis coimæ adulatrix, sed crudelitatis aversatrix.

AVERSATUS, a, um. *F. AVERSOR.*

AVERSIM, adv. avertendo. *Ci. Mamert. de statu anim. 1. 25.* Duabus partibus lineis sive aversim positis, sive a capite contingentibus figura non claudatur. *Al. leg.* aversim, h. e. ex adverso, et fortasse rectius: *F. ADVERSIM.*

AVERSIO, ōis, f. 3. actus avertendi: et occurrit 1.) Proprie. — a) Stricto sensu. *Auct. B. Hisp. 22.* Ex aversione legatos jugularunt. h. e. legatos a tergo aggressi jugularunt: alii locum aliter legunt; et *Forcellinus* accipit pro animo averso, odio. — b)

Specialim est actus removendi rem aliquam a loco suo. *Cæc. Aurel. 1. Tard. 1.* Affectandam igitur corporis laxationem, non aversionem materiam ejus dicimus. hæc explicantur itis, quæ *ibid. paulo superius* habentur: Synopsis addidit ultimis membrorum partibus, sive summis articulis, ob avertendum materiam. *Ci. Tit. 1. Tard. 4.* Facilius est enim imminendum aversionem, quam præsentium depulsionem facere. — c) Item specialim apud *J. C.* aversione, vel per aversionem emere vel vendere est aliquid simul et acervallim uno pretio emere vel vendere, sive illud sit unius tantum generis, v. gr. vinum in multa quantitate; sive plurium generum, ut supellex alique, instrumenta domus et hujusmodi: quod facere solebant sectares, qui, ut ait *Pseudo-Ascon.* in *Cic. 3. Ferr. 23. extr.*, bona condemnatorum semel auctionabantur, proque his pecunias pensabant singulis; ac postea pro compendio suo singulas quasque res pecunia populo venditabant. De hac re multa *Cajus Dig. 18. 1. 33.* Videtur autem *Hotomani* hac notione aversio non ab avertendo, sed ab avertendo deduci: quia omnia simul uno tempore quasi averriculo avertuntur. Sed utriusque verbi notatio una eademque est: Ideoque fortasse putandum est, per aversionem significare rebus ipsis non aspectis atque attente consideratis, sed quasi a tergo tantummodo visis ac propterea, quæcumque demum eæ sint, sine ullo discrimine emptis vel venditis. *Modest. Dig. 18. 1. 62. § 2.* Res aversione emptæ, vel si non dolo venditoris factum sit, ad periculum emptoris pertinet. *Ulp. ibid. 6. 4. § 2.* Vino per aversionem vendito finis custodiæ est avenendi tempus. — Item aversione vel per aversionem locare vel conducere aliquid est ita locare vel conducere, ut non per partes vel mensuras, sed universim locetur vel conducatur. Verbi gratia si novem amphorum duorum nullum aversione conduxisti, pro duobus millibus pretium debes: al pro numero impusitum amphorum necesse constituta est, contra se habet; nam pro tot amphoris pretium debes, quot portasti, inquit *Labeo Dig. 14. 9. 10. § 2. ex Paulo.* Simili ratione opus aliquod aversione conductum, donec approbatur, conductoris periculo est. Quod vero ita conductum sit, ut in pedes mensurave præstetur, antequam conductoris periculo eat, quatenus admodum non sit. Ita *Forten. ibid.*

19. 2. 36. Sic *Ulp. ibid. 14. 1. 1.* Navem a domino per aversionem conducere. — Sunt qui has locutiones ita explicant, ut aversione vendere vel locare dicatur is, qui rei venditæ vel locatæ periculum omne a se in emptorem vel conductorem avertit: et aversione emere vel conducere, qui rei emptæ vel conductæ periculum omne in se suscipit. Sed eodem recidit. Nam qui in universum aliquid vendit vel locat, nullum ejus rei periculum præstare solet: et qui ita emit, in se recipere consuevit. Sunt etiam qui aversionem malunt, ut aversione emere significet emere aliquid eo jure, ut omois ejus rei fructus in ementis commodum vertantur. Alique in hunc sensum trahunt locum *Tertull. 2. advers. Marcion. 13.* quem tamen alii aliter explicant. Sed in optim. edition. *Digest. Torrentini, Haloandri et alii aversio, non aversio* constanter legitur.

II.) Translative. 1. Est hoc nomen figura Rhetorum, quæ a proposita questione abscedit audientem, ut in illo *Virg. 4. Æn. 425.* Non ego cum Danais Trojanam excludere gentem Aulide juravi. Est hoc sehemina species quadam apostrophæ, et fit multis et variis figuris, rum aut aliud expectasse nos, aut majus aliquid stimulis simulamus, aut plures videri posse ignorantibus, quate est præcedium pro Cælio. Hæc ex *Quintil. 9. 2. 39.* Adde *Aquilam Rom. 9. p. 192. Frotsch. § 2.* Apud serioris ævi Scriptores transferuntur etiam ad animum, qui a re aliqua abhorret. *Arnob. 7. 25.* Aversionibus stomachorum dii laborant, et ad expellenda fastidia rerum varietas quaritur, ut modo bis assa, modo cruda ponantur, semel rocta modo et semicruda. *Forcellinus* recte accepit pro fastidio; et disjunct ab his quæ sequuntur. *Dictys B. Trojan. 4. 18.* Non metu mortis se pariam odeserere, sed decorem coactum aversione. h. e. animo averso, odio.

AVERSOR vel avorsor, ari, atus sum, ari, dep. 1. (ab et verto seu verso). *Parl. Aversans sub a; Aversatus sub b et d; Aversandus sub d.* — Averso est vultum alio vorto et fastidium aut indignationem significo; ideoque generatim refugio, recuso, abominor. (II. voltarsi in altra parte e mostrare aversione, ricusare, aborrire; Fr. se détourner en repoussant, en dédaignant; Hisp. salear rempujando, desdendiendo; Germ. sich mit aller Gewalt von einer Person oder Sache abzuwenden streben, besonders sich aus Schaam, Unwillen, Verachtung von ihr abwenden, sie zurück-oder von sich weisen, sie nicht anerkennen; Angl. to turn from in disgust, refuse, decline, shun, avoid, abhor). Occurrit — a) Absolute. *Plaut. Trin. 3. 2. 1.* Sta illico, noli avorsari, neque te occultassis mihi. *Cic. 4. Ferr. 76 187.* Quarere inepinus de Carpinatio, quisnam esset is Verrullus; hæcra homo, aversari, rubere. *Al. leg.* aversari; al., inter quos et *Zumpt.*, versari. *Id. Cluent. 63. 177.* Aversari advocati et jam vix ferre posse. *Quintil. 11. 3. 113.* Aversantes in lævam partem velut propelleris manus. — b) Cum Accus. personæ aut rei. — Cum Accus. pers. *Liv. 8. 7.* Extemplo illum aversatus. *Id. 36. 31.* principes Syracusanorum. *Ovid. 2. Pont. 3. 5.* afflictum non aversatus amicum. *Id. 1. Met. 478. et 14. ibid. 672.* Aversari petentes. *Id. 10. ibid. 394.* rogatam. *Curt. 4. 7. 31.* immortalitatem affectatam contempnens. *Id. 10. 5. 14.* neptem nepotemque. *Tac. Dial. de orat. 20.* dicentem: Et cum duplici Accus. *Liv. 3. 50.* aliquem ut parricidam liberum. *Curt. 8. 7. 13.* Philippum patrem. — Cum Accus. rei. *Liv. 3. 12. in fin.* Aversari preces. *Ovid. 1. Fast. 5.* honorem. *Id. 3. Amor. 11. 38.* criminosa. *Curt. 6. 7. 10.* scelus. *Id. 5. 3. 14.* facinus. *Id. 8. 6. 23.* et toto donum. *Id. 8. 10. 2.* imperium. h. e. detractare. *Quintil. 11. 3. 70.* aliquid vultu. *Sueton. Tib. 27.* adulationes. *Id. Vesp. 2.* latum clavum. *Tac. 14. Ann. 51.* aspectum alicujus. *Id. 6. ibid. 26.* sermonem. *Plin. Paneg. 46.* effeminatas artes. — c) Cum Infinito. *Auct. B. Hisp. 14. in fin.* Prælium facere aversatus. — d) Passive occurrunt *Part. Aversatus apud Aurel. Vict. Epitom. 28.* Petulantius cæchuantem vultu notare aversato. Et *Aversandus apud Cyprian. Ep. 1. 12.* Sed ne nos videamur eligere fortasse pejora, et studio destruendi ea ex oculis tuos ducere, quorum tristis atque aversandus aspectus oro et vultus conscientie melioris offendet etc. *Augustin. Ep. 112. 21.* Istos omni modo aversandos censeo.

AVERSOR, ōis, m. 3. qui aliquid avertit et intercipit. *Cic. 7. Ferr. 58. 151.* Verres aversor pecunie publicæ.

AVERSUS, a, um. *F. AVERTO.*

AVERTA, e, l. 1. ἀποτρέψ (ab ἀτρέψω suspenda) pera, mantica, quæ equo imponitur in itinere. Ita *Acron ad Horat. 1. Sat. 6. 106.* interpretatur. Videbatur autem *Forcellino* laide nomen sumpsisse, quod in aversa, seu posteriore equi parte ferri solet: at rectius ab alata Græca voce ἀτρέψ hæc nota fuisse videtur, ut *Acron* ab ἀτρέψ. Ceterum etiamnum apud villicos in Sabina et Campania dicitur verta sarculus sive pera ex linco grossiore, in qua panis durus et obsonia reponuntur. (It. valigia; Fr. sac, valise; Hisp. balsa, maleta; Germ. der Mantelsack; Angl. the cloak-bag). *Imp. Leo Cod. 12. 51. (at. 50)* qui est *De cursu publico*, 12. Sexaginta libras sella cum frenis, sexaginta libidem averta non transcat. In *Cod. Theodos. 8. 5. 47. § 1.* hæc eadem verba habentur. *Impp. Valentinian., Theodos. et Arcad. ibid. l. 48.* Sint præterea duo palatii proscutores singulorum rhedarum, cum tribus servis, habentes quinquagenarium librarum avertas, etc. *Edict. Dioclet. p. 24.* Avertæ primæ formæ mille quingentis. Ex quibus satis liquet, perperam a *Bud.* in *Annotation. poster. in Pandect. acipit avertam* pro loro latiore, quod per terga equi excurrit, sub alis ejus succinctum: et ab *Accursio* et *Alciato* pro pectorali equi, vel ornamento, quo habena ligatur. *F. ZABERNA.*

AVERTARIUS, ii, m. 2. subaudi equus, est qui in ferendis avertis seu manibus in itinere assumitur. *Impp. Valentinian. et Valens Cod. Theod. 8. 5. 22. § 1.* Ut paribipum, vel avertarium nullus accipiat, ois etc.

AVERTENS, entis, part. pres. ab avertō, ubi videtur. Hinc avertentes dii sunt, qui præsum dicunt avertendis et propulsandis, qui et *Avertunt* dicuntur. *Tarquitius Priscus apud Macrobi. 2. Saturn. 16.* Arbores quæ inferum deorum avertentiumque in tutela sunt.

AVERTO vel avorto, vertis, verti, versum, vertere, a. 3. (ab et verto). Antiqui efferbant et scribebant avorto, quæ scribendi ratio adhuc in aliquot MSS. occurrit; sed paulatim abili in leniorem avertō, ut docet *Quintil. 12. 10. 32.* — *Parl. Avertens l. f.; Aversus l. e. et in fin.; Aversurus l. 2. b.; Avertendus l. 2. a.* — Avertō est ab uno in aliam partem vorto, abduco, removeo; cui contrarium est advorto (It. volgere ad altra parte, allontanare, divertire, distogliere; Fr. tourner d'un autre côté, détourner, éloigner; Hisp. volver, dar vuelta, alejar; Germ. ab-oder wegwenden, ab-oder wegkehren, wenden; Angl. to turn off or away, avert, withdraw, remove).

I.) Proprio et stricto sensu avertere est personam aut rem aliquam alio vertere, eandem scilicet alio dirigendo: et occurrit — a) Absolute. *Cic. 5. Phil. 14. 38.* Cum Antonio diadema Cassari imponente, se avertit (*Lepidus*). *Id. Balb. 5. 11.* Remove oculos et se totum avertere. *Id. 3. Orat. 59. 221.* Theophrastus quidem, Theiscum quemdam, dixit, actorem aversum solum esse dicere, qui lo agendo contuens aliquid, pronuntiaret. h. e. solum esse pronuntiare, quasi populo dorsum obverteret. *Id. 2. Nat. D. 60. 162.* Flumina arcere, dirigere, avertere. Adde *Cæs. 3. B. C. 49. et Auct. B. G. 8. 40. Cæs. 5. B. G. 44.* Avertit hic casus vaginam. *Id. 7. ibid. 22.* Avertere falces laqueis. *Nepos Hann. 11.* puppes. *Liv. 41. 11.* Annem novo alio avertit. *Id. 23. 28.* Avertere oculos aliojuss. *Ovid. 5. Met. 170.* vultum. — b) Ad-dito, unde quid avertitur, per Ablat. cum præp., per Ablat. sine præp., et interdum etiam per Dat. *Cic. 2. Nat. D. 56. 141.* Avertere aliquid ab oculis nariibusque alicujus. *Cæs. 1. B. G. 16.* iter ab Arate. *Id. 3. B. C. 21. in fin.* sese eo itinere. Adde 3. *ibid. 79.* *Lucret. 4. 1268.* atque locis avertit semicula letum. *Sall. Cat. 58.* arma ab obvertibus. *Virg. 4. Æn. 339.* se ex oculis avertit et aufert. *Id. 1. ibid. 42.* Nec posse Itali Teacorum avertere regem. *Ovid. 15. Met. 586.* faciem a manibus urbis. *Colum. 6. R. R. 37. 10.* Ne femina admissorio ascendenti avertire se possit. h. e. vertere se a suo loco contra admissarium. *Propert. 3. 23. 9.* Quod mihi non patrui poterat avertire amici. h. e. a me avellere. *Val. Flacc. 3. 491.* Avertire aliquem alicui. h. e. abducere. — c) Addito, quo quid avertitur, per Accus. cum aut sine præp. *Plaut. Amph. 3. 2. 15.* Te volo, utor, colloqui: quoniam te avortisti! etc. Ita ingenium meum est: inimicos semper ora sum obtulerit. *Liv. 1. 50.* Averti omnes ad Tarquinium salutandum. *Id. 6. 23.* Averti

in ea in castra. *Id.* 21. 49. naves in freum. *Virg.* 1. *Æn.* 478. equos in castra. *Id.* 4. *ibid.* 106. regnum Libyæ obs. — d) Additis simul, unde et quo quid avertitur. *Plaut. Rud.* 1. 2. 78. Ab saxo avertit fluctus ad litus scopiam. *Liv.* 2. 5. A ceteris — consulis liberi omnium in se averterant oculos. *Cf. eumd.* 4. 20., et *Cic.* 2. *de republ.* 35. 60. — e) Passiva forma, sed more verborum mediocum apud Græcos, *avertit* occurrit — De persona, quæ se alio vertit. *Virg.* 6. *Æn.* 469. Illa solo fides oculis aversa tenebat. *Quintil.* 11. 3. 127. Averti a iudicibus. *Stat.* 2. *Silv.* 1. 7. Odisti que thelyn surdæque averteris aure. *h. e.* audire recusare. *Gell.* 1. 8. Tali — magnitudine lectus expavidusque Dimosthenes avertitur. — Item occurrit *averti* aliquid de rebus, quas fastidimus, et idem ferme est quod *aversari*, quam vocem *V. Virg.* 3. *G.* 489. Equos fontes avertitur. *h. e.* avertit se et fontes fastidit. Adde *Stat.* 6. *Theb.* 192. *Petron. Satyr.* 121. Mitis turba decem terras exosa furentes Deserit, atque hominum damnatum avertitur aguen. — f) Nonnumquam avertere usurpatur sine casu, more neutrorum et significatione passiva; ita tamen ut Accusativus aliquis facile subintelligatur. *Plaut. Mil. glur.* 2. 2. 48. Noce autem avertit nixus levia etc. Adde *eumd.* *ibid.* 4. 2. 83. *Virg.* 1. *Æn.* 406. Dixit et avertens roscâ cervicem refulsit. *h. e.* avertens se. *Id.* *ibid.* 108. tum prora avertit et undis dat latus. *Gell.* 4. 19. Id cum dixisset, avertit et ire in Capitolium cepit. Adde *Sil.* *Id.* 15. 387. et *Sever. Æn.* 150.

II.) Latiori sensu et improprie. ¶ 1. Avertere generaliter est rem aut personam alicunde removere vel repellere atque alio dirigere ac vertere. *Cic.* 2. *de republ.* 35. 50. Censores multis dicendis vim amentorum a privatis in publicum averterant. *Id.* 3. *Nat. D.* 8. 19. Avertere orationem. *h. e.* rem, de qua loquimur, omittere atque ad aliam transire. *Liv.* 23. 22. Magonem cum classe in Hispaniam. *Id.* 6. 20. preces ab hominibus ad deos. *Id.* 3. 24. certamen ab lege in disceptationem committitur. *Curt.* 4. 6. 9. aliquid a sensu alicujus. *Cels.* 5. 27. locum materiarum per catapultinam. *Quintil.* 9. 4. 35. impetum a potioribus. ¶ 2. Spectatim ponitur — a) Sæpissime in re militari pro repellere. *Cic. Cæcin.* 12. 33. Aliqua armis repellere, fugare, avertere. *Id.* 1. *ad Brut.* 3. 1. Avertere Antiochum ab urbe. *Id.* *ibid.* 15. 7. Aliqua a cervicibus alicujus. *Cæc.* 6. *B. G.* 42. barbaros ab ipso vallo portisque. *Liv.* 22. 10. classem hostium in fugam. *supple.* a prælio, ait Forcellinus. *in his enim et similibus subintelligitur semper Ablativus aliquis.* *Id.* 34. 15. dissipatos in fugam. *Id.* 7. 18. primo quoque impetu hostem. *Quintil.* 12. 1. 39. grassatorem ab homine occidendo. — Et absolute. *Sall. Jug.* 107. Boethius statim avertitur. *h. e.* fugatur. *Liv.* 9. 10. Mille acres, graviore etiam — avertit avertitque. Adde *Virg.* 11. *Æn.* 703. — b) Item ponitur de periculis, malis, culpis, morbis etc., quæ repelluntur. Hinc generatim. *Cic.* 6. *Phil.* 7. 18. Avertere conatus alicujus a republica. *Id.* 4. *ibid.* 1. 3. foreum alicujus a perniciæ repulsi. *Id.* 1. *Nat. D.* 36. 101. pestem ab aliquo. *Liv.* 31. 7. Aversuri bellum. *Id.* 1. 38. Avertere notam ab aliquo in auctorem delicti. *Id.* 31. 11. culpam omnem in fraudem Carthaginiensium. *Cf. Quintil.* 11. 1. 65. culpam in alium. *h. e.* a se avertere et in alium transferre. *Id.* 7. 2. 10. crimen in alium. *Virg.* 4. *Æn.* 394. coras dictis. *Sueton. Claud.* 29. Ad avertendum transferendumque periculum. *Id.* *Oth.* 3. suspicionem. *Tac.* 15. *Ann.* 45. a se invicem. *Horat.* 2. *Ep.* 1. 136. morbos. *Id.* 1. *Sat.* 5. 14. ranæque palustres avertant somnos. — Hinc speciatim *Dii omen avertant*, formula deprecantis malum omen. *Cic.* 12. *Fam.* 6. Qui si conservatus erit, vicinus: sin (quod id omen avertant) omnis omnium cursus est ad vos, etc. *Id.* 4. *Phil.* 4. 10. Quibus M. Antonius (o di immortales avertite et detestamini, quæso, hoc omen) urbem se divisum esse promittit. Adde *eumd.* 11. *ibid.* 5. 11. et *Virg.* 3. *Æn.* 265. Hinc absolute *dii avertentes et avertunt*: V. **AVERTENS** et **AVERRUNCUS** suo loco. ¶ 3. Item speciatim avertere pecuniam aut rem hujusmodi aliam, est intervertere, intercipere, auferre; cf. **AVERSIO** sub 1. c. *Cic.* 3. *Ferr.* 4. 11. Reperiuntur, quibus probemus, istum in quaestura pecuniam publicam, Carboni consuli datam, avertisse. Adde *Liv.* 6. 14. et *Tac.* 1. *Hist.* 53. *Cic.* 12. *Fam.* 26. 2. Ne patiari, Brutum Torium, ut adhuc scilicet, hereditatem Turiannam avertere. *Cf.* 13. *ibid.* 28. 2. *Id.* 5. *Ferr.* 19. 40. Avertere aliquid donum suum. *Id.* *ibid.* 69.

163. magnam framenti numerum a republ. *Cæs.* 3. *B. G.* 59. Stipendium equitum fraudabant et prædam omnem domum avertebant. *Liv.* 37. 8. exir. Ingentem prædam intra paucos dies averterunt. Adde *eumd.* 1. 7. *Virg.* 10. *Æn.* 78. Avertere prædas. *Id.* 8. *ibid.* 206. tauros a stabulis. *Catull.* 64. 5. Auratam optantes Colchis avertere pellem. *Horat.* 2. *Sat.* 4. 37. carâ pisces avertere mensâ. *Dig.* 47. 20. § 1. merces. *Id.* 15. 1. 21. pecuniam. — Huc pertinet *oneris averti actio* apud J. Cios: et dicitur ea, quæ datur adversus nautam, cujus in nave onus seu sarcina aliqua ejus culpa interversa ac surrepta sit. *Athen.* *Dig.* 19. 2. 31. An ceteri pro sua parte frumenti cum nauta agere possent oneris averti actione etc. ¶ 4. Item avertere aliquid vel alicujus animum, mentem, cogitationem, orationem etc. ab aliqua re est alicujus animum vel facultates ab eo, quod agit, avocare. *Plaut. Amph.* 3. 2. 45. Avertere aliquid ab impudicis dilectis. *Cic.* 16. *Att.* 7. 5. aliquid ab infamia. *Id.* *Amic.* 1. 5. animum parumper ab aliquo. *Id.* *Orat.* 40. 138. animum ab eo, quod agitur. *Id.* 6. *Fam.* 1. 1. cogitationem a miseris. *Id.* *Sezt.* 31. 67. mentem alicujus a defensione alterius. *Id.* *Mur.* 21. 43. opinionem populi a spe adipiscendi. *Id.* 8. *Att.* 15. se totum a sermone alicujus. *Liv.* 23. 18. aliquid ab incepto. *Id.* 1. 28. animum a certamine. *Id.* 9. 24. animum a spe recuperandæ arcis. *Id.* 25. 38. animum ab assiduo mærore. *Id.* 36. 7. In universi belli cogitationem oratione avertere. *Curt.* 10. 9. 1. aliquid ab ordine. *Id.* 8. 13. 18. oculos hostium a custodia alicujus opportunitatis. *Quintil.* 6. 3. 1. animum ab intentione rerum. *Sueton. Ner.* 52. aliquid a philosophia. — Et absolute. *Liv.* 40. 57. in fin. Romanis avertis in Dacastarum bellum, recuperaturum se quæ amisisset. *Id.* 43. 18. Ne quid, averso se in Romanum bellum, periculi subesset. ¶ 5. Item avertere aliquid vel alicujus animum, mentem etc. ab aliquo, ab aliqua societate etc. est alienare. *Cic.* 9. *Att.* 10. Avertere aliquid ab amore. *Id.* 10. *Phil.* 3. 6. Legiones a C. Antonii scelere avertere et ad rempubl. sua auctoritate tradere. *Cæs.* 1. *B. G.* 20. Quæ ex re futuro, ut totius Gallia animi a se averterent. Adde *Nepot. Alcib.* 4.; *Liv.* 7. 5. et *Curt.* 10. 2. 19. *Cæs.* 1. *B. C.* 4. Avertere se totum ab amicitia alicujus. *Id.* 3. *ibid.* 79. civitates ab alicujus amicitia. *Sall.* *Jug.* 89. oppida ab hostibus. *Id.* *ibid.* 119. animum popularium. *Id.* in *fragm. Epist. Mithrid.* ad *Arsac.* aliquid per dolum concessionem alicujus rei. *Catull.* 64. 407. mentem deorum aliter. — Huc pertinent et illa *Virg.* 8. *Ecl.* 96. Sacris magis avertere sensus sanos alicujus. *h. e.* incantamentis a sanitate mutare, pervertere. *Quintil.* 6. 1. 7. Sic a vero iudicio averti. *Stat.* 7. *Theb.* 110. animumque avertere veris. Adde *eumd.* 4. *ibid.* 92. *Petron. Satyr.* 110. Libidine averti usque ad furorem. *h. e.* præ libidine a recto et honesto discedere usque ad furorem. — Hinc Part. præter. pass.

Aversus, a, um, adjective quoque occurrit; unde Comp. *Aversior* et Sup. *Aversissimus* sub *B. b.*

A) Proprie stricto sensu ut verbum usurpatur hoc Participium. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 80. 82. (193). Aversus lunium cursus. *Id.* 4. *ibid.* 12. 26. (89). sol. *h. e.* qui jam occidit. — Adjective *aversus* est qui in posteriorem partem versus est; cui opponitur *adversus*, ut apud *Cic.* 2. *Orat.* 63. 256. Si tu et adversus et aversus impudicus es. Item apud *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 47. (131). Ab aversa parte. cui opponitur a priori. Occurrit autem — a) Absolute. *Plaut. Rud.* 1. 2. 27. Sed dextroversum aversa il in malam crucem. *Galba* apud *Cic.* 10. *Fam.* 30. 3. Aversos equites aggredi. *Cæs.* 1. *B. G.* 26. Aversum hostem videre. *Id.* 2. *ibid.* 26. Aversos ab hoste circumveniri. *Nepos. Dalem.* 11. Aversum ferro transigere. *Liv.* 33. 8. et *Curt.* 4. 15. 21. Aliquis aversos cadere. *Liv.* 1. 27. Aversum hostem invadere. *Id.* 1. 7. Aversos boves in speluncam trahere. Adde *Preper.* 4. 9. 12. *Curt.* 4. 15. 22. Averso alicui instare. *Farro* 2. *R. R.* 2. 11. Averso sole perus agere. *Virg.* 6. *Æn.* 224. subjertam more parentum Aversi tenere facem. *Ovid. Heroid.* 12. 63., *Juvenal.* 6. 475. et *Murial.* 11. 43. Aversum vel aversam facere. *Cf. Capitolin. Albin.* 11. Aversa Venus. V. **VENUS**. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 38. 54. (130). Ursi arborem aversi derepunt. *Id.* 11. *ibid.* 43. 103. (250). et 28. *ibid.* 4. 11. (45). Aversa manus. *h. e.* inversa. *Val. Flacc.* 4. 332. averso siccabat voluera castra. *Quintil.* 11. 3. 104. Averso pollice. *Martial.* 8. 62. Scribere in charta aversa. *h. e.*

in tergo, ut ait *Juvenal.* 1. 6. — b) Constructur — Cum præp. ab et Ablat., ut Participium. *Cic.* 15. *Fam.* 4. Cum viderem copias a Cappadocia aversas. *h. e.* quæ terga vertentem Cappadociæ et ab ea discesserant. — Adjective. *Virg.* 4. *G.* 423. juvenem in latebris aversum a lumine Nymphæ Collocat. *Curt.* 4. 10. Aversa ab hoste porta. *Id.* 5. 3. Aversum ab urbe iter. *Colum.* 12. *R. R.* 4. 4. Locus a sole aversus. *Id.* *ibid.* 52. 13. Status cæli maxime a frigidis ventis aversus. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 14. 11. (38). Aversa a sole cornua. — Cum aliis præp. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 2. 2. (11). Homines aversis post crura plantis. *Id.* 36. *ibid.* 15. 24. (117). Theatra duo inter se aversa. *h. e.* a postica parte se respicientia. — Cum Dat. *Colum.* 4. *R. R.* 22. 8. Soli aversa vallis. *Al. malunt legere sole.* *Tac.* 1. *Ann.* 66. Aversa hosti porta.

B. Translate significat alienum, abhorrentem, iratum, inimicum, contrarium. — a) Raro admodum occurrit de animi facultatibus a negotio, in quo versantur, remotis. *Cæs.* 2. *B. C.* 12. Milites aversi a bellu. *Liv.* 2. 8. in fin. Aversus a proposito. *h. e.* digressus, seu omittens id, quod agebat. — b) Sæpissime ponitur de animi sententia, studio, propensione. — Cum præp. ab et Ablat. *Cic.* 4. *Tusc.* 15. 34. Motus aversi a ratione et inimicissimi mentis. *Id.* 3. *Cal.* 9. 21. Aversus a vero. *Id.* *Arch.* 9. 20. a Musis. *Id.* 11. *Att.* 5. 4. Quintus aversissimus a me animo — fuit. *Brutus* apud *Cic.* 1. *ad Brut.* 16. 2. Di aversi a salute populi Romani. *Liv.* 37. 7. Vir a comitate aversus. *Colum.* 11. *R. R.* 1. 4. a veneris amoribus. *Id.* 12. *ibid.* 1. 2. a conubio uxoris. *Al. omittunt præp.*, inter quos et Forcellinus. *Quintil.* 5. 12. 19. Aversa ab opere suo providentia. *Seneca. Ep.* 50. Aversissimus ab istis prodigiis sum. *Scribon. Compos.* 186. Aversus ab omni esca stomachus. — Cum Ablat. sine præp. *Horat.* 2. *Sat.* 3. 107. Aversus metaturis. *Id.* 2. *Od.* 4. 19. Aversa luero. *F.* et *Colum.* paullo sup. aliam. — Cum Dat. *Tac.* 14. *Ann.* 26. Quosque nobis aversos animi cognoverant. animi est Genit. more Græc., al. tamen leg. animis. — Absolute. *Liv.* 7. 3. Velut aversi jam dis spernantibusque placamina ira. *Id.* 24. 26. Aversis auribus animisque. *Thull.* 3. 3. 28. Aversa aure audire. *Virg.* 2. *Æn.* 170. fractæ vires, aversa dea mens. *Id.* 12. *ibid.* 617. Aversa voluntas. *Horat.* 1. *Sat.* 5. 29. aversos componere amicos. *Curt.* 9. 2. 20. Aversi animi. *Tac.* 4. *Hist.* 80. animus. *Seneca* 2. *de Ira* 24. Vultus aversior. *Petron. Satyr.* 141. Stomachus aversus. *h. e.* cibum fastidius. — Hinc

Aversum, i, n. 2. absolute substantivorum more usurpatur, sed fere cum aliqua præpos. — a) Raro admodum in num. sing. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 45. 101. (218). Suffragium aris in aversum. *Id.* *ibid.* 47. 107. (256). Circumagere collum in aversum. — b) Sæpius in plur. num. *Liv.* 5. 29. Libernam per aversa urbis fugam dare. *Id.* 37. 26. Circumagere ab urbe ad aversa insula. *Vellej.* 2. 63. Per aversa castrorum. *Plin.* 4. *Hist. nat.* 11. 18. (41). Obstinere aversa montis. *Id.* 37. *ibid.* 8. 33. (110). Nasci post aversa India. *h. e.* ultimas et longinquiores regiones Indiæ.

AVIA, æ, f. 1. (avis) est

A) Patris vel matris incæ mater (L. *avola*, nonna; Fr. *grand-mère*, aïeule; Hisp. *abuela*; Germ. *die Grossmutter*; Angl. *a grandmother*). *Dig.* 38. 10. 10. § 13. Avia tam paternâ, quam maternâ. Adde *ibid.* 50. 16. 51. *Plaut. Truc.* 4. 3. 34. Matres duas habet et avias duas. *Curt.* 3. 11. 25. Anus avia. — Metonymice, Pers. 5. 92. Dum veteres avias tibi de pulmone revello. *h. e.* inveteratos et diu conceptos animo opiniones, quas vel ab avia puer didicisse videri potes.

B) Est hami nomen cujusdam herbæ. *Colum.* 6. *R. R.* 1. 6. ex Celso. Herba, quæ vocatur avia, cum sole trita et imposita. *Feget.* hîdem utitur verbis 4. *Peter.* 14. 2. et 15. 4. — Si divinare quis velit, non absurde dicere possit, aviam esse eandem ac *senecionem*, quam ita appellavit Lulius, quod vere canescat, et ob id ipsum Græci *ἡσυχόχορον*. Juvat hanc conjecturam *Apul. Herb.* 74., ubi tradit, senecionis flores a Græcis *πάρπαρος* vocari, a nobis aros dici posse. *Pontedera Antiq. Græc. Latine* p. 512. *avian* apud *Colum.* dictam putat errore librarii, quæ apud *Plin.* 22. *Hist. nat.* 14. 16. (37). *laminia* seu *laminium* appellatur. At *Schneiderus* neutrum probat.

AVIARIUM, ii, n. 2. (ab avis, ut docet ipse *Varro* 8. *L. L.* 54. *Müll.*) locus in quo aves versantur et degunt. — a) De avium cubilibus in silvis. *Virg.* 2.

G. 430. Sanguineis locusta rubent aviaris haecis. Adde *Servium* ad *h. l.* et *Isid.* 17. Orig. 6. 9. — b) Bap-
pius est locus conclusus, in quo aves alites custodiun-
tur et aluntur; de quo multa *Varro* 3. *R. R.* 3. 7. et
5. 1. et seq., ubi docet hoc nomine primum signifi-
catum esse eam villam parlem, quae et gallinis et colum-
bis alendis assignata erat; postea ita dictum esse lo-
cum, in quo alebantur delicatior aves, ut turdi, pa-
rones et huiusmodi ad luxum cenarum. Cf. *eumd.* 1.
ibid. 58. 2. *Colum.* vero 8. *R. R.* 1. 3. tradit, *aviaria*
appellari etiam piscinas, in quibus nantes volucres
servantur, ut anates, anseres; quamvis haec loca pro-
prium insuper nomen habeant. *Cic.* 3. *ad Q. fr.* 1. 1.
§ 1. Nihil ei restabat praeter balnearia et ambulationem
et aviarum. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 50. 72. (141).
Aviaria primum instituta inclusis omnium generum avi-
bus. *M. Lanius Strabo*, equestis ordinis, Brundisii.
Eadem narrat *Varro* 3. *R. R.* 5.

AVIARIUS, a, um, adject. ad aves pertinens. *Var-
ro* 3. *R. R.* 5. 13. Pro pariete rate aviarum est ob-
jectum.

AVIARIUS, vi, m. 2. qui aviarum curam gerit. *Colum.*
8. *R. R.* 3. 4. de gallinariis. Aviarus subinde
debet speculari aut incubantis, aut parturientis fe-
tus. Adde *eumd.* 8. *ibid.* 5. 14. et 11. 12. *Inscript.*
apud *Murat.* 971. 6., quae est apud *Orell.* 2866.
FRISCUS L. VARII AVIARIUS AVIARIUS. h.
e. qui avia curat et facit, qui et *factor avium* di-
ctus est.

AVIATICUS, a, um, adject. ad avium et aviam
pertinens. *Consultat. vet. Jcti* a Schelling in *Juris-
prud. ante-justin.* edita p. 822. Luce clarius con-
stitit patefactum, circa nepotem munus aviatricum per-
petua liberalitate mansurum. *Respons. Papiani*, tit.
22. Sciendum tamen, donationes tam aviatricas, quam
nuptiales gestorum solemniter allegatione firmandas. *V.
Ducang. Lex. med. et inf. Latinit.*

AVICELLA, F. AUCELLA, et voc. beq.

AVICELLA, ae, f. 1. diminut. ab avis, parva
avis. *Farronis* tempore haec vox nondum usquevenerat;
ipse enim ait *L. L.* 70. *Müll.* Item minima in
quibusdam non sunt, ut avis, avicula, avicella.
Gell. 2. 29. Avicula nidulus. *Apul.* 11. *Met.* p. 260.
Avicula canora. *Cael.* *Aurel.* 1. *Tard.* 1. 1. Dabimus
(arguunt) et aviculas, ut suat turdi etc. — NB.
Quidam putarunt esse etiam diminutivum ab avia,
affertentes illud *Cic.* *Flacc.* 36. extr. Festus filius
aviculae malitiae suspiciosae etc. Sed ibi legendum est
avicula.

AVICULARIUS, vi, m. 2. Idem quod aviarius, apud
Apic. 8. 7.

AVIDE, adverb. (avidus). Comp. *Avidius*, Superl.
Avidissime. — *Avide* est cum aviditate, cupido (It.
avidamente, bramosamente; Fr. avidement; Hsp.
codiciosamente; Germ. mit leidenschaftlichem Ver-
langen, auf hastige oder gierige Art und Wei-
se; Angl. eagerly, earnestly, ravenously). *Ennius*
apud *Farron.* 6. *L. L.* 83. *Müll.* Jamdudum ab Judis
animus atque aures avide expectantes nondum.
Cic. 12. *Att.* 41. 2. Avide sum affectus de fano. h. e.
vehementer cupio, ut sapum fiat. *Id.* *Senect.* 8. 20.
Graecos litteras sic avide arripui, quasi diuturnam sit-
tim explere cupiens. *Id.* *ibid.* 20. 72. Avide appetere
aliquid. *Id.* 12. *Fam.* 4. 2. et 16. *Att.* 10. 2. Avide
expectare aliquid. *Id.* 14. *Phil.* 1. 1. Avidissime ex-
pectare aliquid. *Lucret.* 4. 1102. Avide affigere cor-
pus. *Liv.* 28. 27. Avide credere aliquid. *Id.* 2. 6. se
offerre certaminis. *Id.* 34. 15. Extra ordinem avidus
procurrere. *Id.* 23. 18. Avidius immergere se in vo-
luptates. *Id.* 41. 2. Vino ciboque corpora avidius
onerare. *Horat.* 1. *Sat.* 6. 127. Avide prandere.
Ovid. 3. *Art. am.* 659. edere. *Curt.* 7. 5. 8. haurire
humorem. *Id.* 3. 6. 17. Avidius intueri aliquem. *Id.*
4. 16. 29. persequi. *Sueton.* *Tib.* 59. Avide bibere.
Id. *Cal.* 18. Hilarius et avidius vesci. *Plin.* 17. *Hist.*
nat. 2. 2. (12). Avide esurire. *Id.* 5. *ibid.* 1. 1. (4).
Avidissime credere aliquid. *Id.* 14. *ibid.* 22. 28.
(147). Avidissime apprehendere pelnam. *Petron.*
Satyr. 111. Avide replere se cibo. *Id.* *ibid.* 22. Avid-
ius riseri.

AVIDITAS, atis, f. 3. (avidus). In plur. num. oc-
currit apud *Plin.* 11. *Hist. nat.* 6. 5. (15). Alveum
illudum amarioribus succis contra allarum bestiolarum
aviditates. Adde *eumd.* 20. *ibid.* 21. 84. (227), quem
locum in fine hujus vocis attulimus. — Aviditas est
cupiditas, desiderium (It. avidità, brama, voglia ar-
dente; Fr. désir vif, avidité; Hsp. golosina, deseo

desreglado; Germ. die Hast, Gier, Begierde; Angl.
ardent desire, eagerness, avidity). Occurrit — a)
Generativum atque relative, h. e. addita re, in quam
cupiditas fertur, — Per Genit. *Cic.* *Senect.* 14. 46.
Seneptus mihi sermonis aviditatem auxit, potioris et
cibi sustulit. *Id.* 3. *Pin.* 2. 7. Inexhausta aviditas le-
gendis. *Id.* 1. *ad Q. fr.* 1. 16. § 45. Infinita aviditas
gloriae me tenet. *Id.* *Parad.* 6. 1. § 43. Aviditas pec-
uniae. *Liv.* 31. 48. rapiendi per occasionem triumphis.
Plin. 12. *Hist. nat.* 14. 32. (61). diripiendi. *Tac.* 1.
Hist. 52. Imperandi. *Id.* 3. *ibid.* 16. navandae operae.
— Per Accus. et praepos. ad. *Plin.* 20. *Hist. nat.* 16.
65. (173). Aviditas ad ribos. *Id.* 17. *ibid.* 18. 30.
(134). ad coltus. — b) Speciatim atque absolute;
ita tamen ut ab ipso orationis contextu ejusmodi sit
aviditas, quae de agitur, pateat. — Ponitur pro nimis
pecuniae aviditate. *Plaut.* *Merc. prol.* 29. Inhabere etiam
aviditas, desidia, injuria. *Cic.* 2. *Off.* 11. 38. Ad
divitias plerique inflammata aviditate rapiuntur. Adde
eumd. 5. *Phil.* 7. 20.; *Liv.* 28. 38. et *Tac.* 1. *Ann.*
63. Hoc pertinet et illud ejusdem *Tac.* 2. *Hist.* 93.
Aviditas heremio. — Item pro appetentia cibi; de
qua *Cels.* *praefat.* p. 8. 13. *Rit.* *Plin.* 23. *Hist. nat.*
1. 7. (12). Uvae in ollis servatae et os et stomachum
et aviditatem exsiliat. Adde 31. *ibid.* 9. 45. (98).
Id. 23. *ibid.* 8. 75. (144). Amygdalae aviditatem in-
citant. *Id.* 20. *ibid.* 7. 28. (64). Lactuca in cibis avi-
ditatem incitat inhibetque eadem. — Item pro domi-
nandi cupiditate. *Curt.* 7. 8. 12. Si dii habitum cor-
poris tui avidi ad animi parem esse voluissent; orbis
te non caperet; altera manu Orientem, altera Occiden-
tem contingeret. — Denique et pro appetitu venereo.
Plin. 20. *Hist. nat.* 21. 84. (227). Adeo malvae Ve-
neri nascuntur, ut semen unguiculis aspersum genitali
feminarum aviditates augere ad infantum Xenocrates
tradat.

AVIDITER, adverb. avide. *Valerius Antias* apud
Arnob. 5. 4. Invadere aviditer pocula. *Apul.* 4. *Met.*
7. Merum ventri aviditer ingurgitare.

AVIDUS, a, um, adject. (aveo). Comp. *Avidior* et
Sup. *Avidissimus* sub *A. a.* — Avidus est cupulus
(quamquam haec inter se differant, ut infra dicemus
in Homonym.), vehementer appetens (It. avido,
bramoso, voglioso; Fr. qui désire, avide; Hsp. avi-
do, codicioso; Germ. gierig, hastig aufsetuas, lei-
denschaftlich verlangen nach etwas; Angl. eager,
earnest, ardent in the pursuit of, desirous, greedy).
Occurrit A) Relative et B) Absolute.

A) Relative, hoc est addita re, cujus quis est avi-
dus. — a) Cum Genit. Pluribus jungitur nominibus,
quorum praecipua, servato litterarum ordine, exhibe-
mus, Comparativum et Superlativum ad finem sub-
jicientes. *Ovid.* 1. *Met.* 161. Avidus belli. *Sall.* *Jug.*
35. belli gerendi. *Cic.* 3. *Phil.* 1. 2. eelerhatis. *Curt.*
4. 16. 23. certaminis. *Ter.* *Eun.* 5. 4. 16. cbl. *Curt.*
5. 1. 19. cognoscendi regem. *Id.* 4. 8. 3. cognoscendae
velutatis. *Sall.* *Jug.* 15. divitiarum. Cf. *Ovid.* 1.
Trist. 2. 75. divitias sine fine parandi. *Horat.* *A. P.*
172. futuri. *Curt.* 4. 7. 29. gloriae. *Sall.* *Jug.* 15.
honoris. *Cic.* pro *leg. Manil.* 3. 7. laudis. *Horat.* 1.
Od. 18. 11. libidinum. *Sall.* apud *Servium* ad *Virg.*
9. *Aen.* 343. malefandi. *Plin.* 12. *Hist. nat.* 1. 5.
(12). novitatis. Cf. *Liv.* 1. 8. novorum rerum. *Id.* 8.
30. et 39. 50. paenae. *Sall.* *Jug.* 15. potentiae. *Tac.*
13. *Ann.* 6. sermonum. *Cic.* 3. *Phil.* 1. 2. victoriae.
Ovid. 10. *Met.* 57. videndi. *Justin.* 9. 8. vini. *Cic.*
Senect. 12. 39. voluptatis corporis. — Comp. *Cic.* 9.
Fam. 14. 2. Avidior gloriae. *Sall.* *fragm.* 4. *Hist.*
30. properandi. *Ovid.* 1. *Met.* 161. caedis. — Superl.
Cic. *Marcell.* 3. 26. Avidissimus gloriae. *Sall.* in
orat. *Coll.* p. 167. 17. ad *Orell.* private gratiae. —
b) Cum Infinito. *Ovid.* 10. *Met.* 472. avidus cogno-
scere amantem. *Id.* 5. 10. 75. committere. *Plin.* 7.
Hist. nat. 55. 56. (189). Avidus nunquam desinere.
Lucan. 6. 696. Et Chaos inane auras avidum confon-
dere mundos. — c) Cum praep. ad aut in et Accus.
aut Ablat. *Ter.* *Eun.* 1. 2. 51. Ejus frater aliquantum
ad res est avidior. *Liv.* 22. 21. Hispanorum inquieti
avidoque in novas res ingenia. *Id.* 5. 20. Avidae in
direptiones manus. *Tac.* 2. *Hist.* 56. Avidus in omne
tas et nefas. *Cic.* 5. *Phil.* 8. 22. Avidus in pecuniis
locupletum. — d) Cum Dat., aut cum Genit. rei,
qua quis est avidus. *Tac.* 1. *Hist.* 7. Servorum manus
subtilis avidae. *Lucret.* 4. 595. Humanum genus est
avidum nimis auricularum.

B) Saepo etiam absolute ponitur, ita tamen ut ex
ipso orationis contextu, cujus rei quis sit avidus, pa-

teat. — 1) Generativum. *Cic.* *Orat.* 29. 104. Avidae
et capaces aures. h. e. avidae audiendi. Cf. *Ovid.* 3.
Pont. 9. 19. Avidis auribus captare aliquid. *Catull.*
66. 83. Avidus amor. *Horat.* 3. *Od.* 2. 9. spiritus.
Id. 3. *ibid.* 4. 53. Vulcanus. *Ovid.* 7. *Met.* 143. am-
plexus. *Id.* 3. *Trist.* 11. 58. cor. *Id.* *Heroid.* 9. 161.
pectus. *Id.* 1. *Trist.* 11. 31. rapina. *Curt.* 6. 9. 11.
spes regni. *Id.* 5. 7. 4. Rex quoque fuit avidior, quam
patientior. *Plin.* 14. *Hist. nat.* 22. 28. (141) Avidi
oculi. *Tac.* 1. *Ann.* 51. legiones. — 2) Speciatim.
— a) Ponitur pro nimis cupido pecuniae. — Adje-
ctive. *Plaut.* *Pers.* 2. 3. 14. Triparcos homines, ve-
tules, avidos. *Id.* *Pseud.* 5. 2. 24. Novi: me dices
avidum esse. *Id.* *Trin.* 4. 1. 6. Avidis moribus esse.
Id. *Aulul. prol.* 9. Avidio ingenio. esse. *Ter.* *Heaut.*
3. 2. 15. Sed habet patrem quemdam avidum, mise-
rum atque eridum. *Cic.* 2. *Orat.* 43. 82. Animus
gratus, non appetens, non avidus. *Lucret.* 3. 71. Di-
vites conduplicant avidi. *Horat.* 2. *Sat.* 3. 151. He-
res avidus. *Id.* 4. *Od.* 7. 19. Avidae manus heredis.
Id. 1. *ibid.* 28. 18. Avidi nautae. *Curt.* 5. 1. 6. Gens
avidissima. — Substantivorum more. *Cic.* *Rosc. com.*
7. 21. Callidum imperitum, liberalis avidum fraudavit.
— b) Item avidus est cibi vinique appetens. *Ho-
rat.* 1. *Sat.* 5. 75. Avidi convivae. Adde *eumd.* 3.
Od. 23. 4. *Ovid.* 11. *Met.* 123. avido dapes convellere
dente. — c) Hinc a Poetis avidae dicuntur et-
iam ferre cibi et sanguinis appetentes. *Ovid.* *Heroid.*
9. 37. leones. *Id.* 1. *Trist.* 1. 75. lupus. *Id.* 4. *Met.*
724. morsus. *Lucan.* 6. 487. tigris. — d) Item a
Poetis avida dicuntur ea omnia, quae in rerum natura
alia corripunt et quodammodo vorare videntur. *Lu-
cret.* 1. 1030. et *Horat.* 1. *Od.* 28. 18. Avidum mare.
Lucret. 6. 1236. morbus. *Tibull.* 1. 3. 4. morbus
mortalis. *Ovid.* 14. *Met.* 75. Charybdis. *Id.* *Heroid.* 4.
15. et 9. *Met.* 234. ignis. *Id.* 9. *Met.* 172. flammae.
— e) Denique in illo *Lucret.* 5. 201. quantum celli
tegit impetus laeas, inde avidam partem montes sil-
vaeque ferarum Possedere etc. avidam partem inter-
pretari possumus vastam, ingentem, quia avidus ma-
gis appetit: nisi malis esse hypallagen, et avidam
partem dici, hoc est avide occupatam. Ad. leg. *attam*,
al. *habitant*. Similiter apud *eumd.* 2. 1084. et 5.
471. avidum complexum aetheris intelligunt non-
nulli vastum, ingentem.

Homonym. *Avidus* et *cupidus* inter se differunt.
Cupidus enim est qui aliquid vehementer optat seque
voti competentem futurum confidit; *avidus* vero est qui
temere et festina ardoris impetu in optata fertur ac
rapiunt; idemque *cupidus* interiori animi affectum,
avidus exteriori corporis actum potius significat.
Cic. *Senect.* 8. 26. Graecos litteras sic avide arripui,
quasi diuturnam sitim explere cupiens. Cf. *Tac.*
1. *Hist.* 7. Servorum manus subtilis avidae et tam-
quam apud senem festinantes.

AVILLAS agnus recentis partus. Haec *Paul.* *Diac.*
p. 14. 7. *Müll.* At *Forcellinus* legendum putavit
avillas, quod pro *ovillas* esse ajebat: ductum enim
videbatur ab *ovae*, quasi *avillas* sit pro *avillas*.

AVIPES, edis, comm. gen. idem atque alipes, qui
pedibus velocibus instar avis alis praeditus est. *Sere-
nus* apud *Capell.* 5. p. 169. Peritavi (corrigere perit,
ab) avipedis animala leporis. Eundem versum pro-
celeusmaticum adducunt, omisso auctoris nomine,
Terentian. p. 2415. et *Victorin.* bis p. 2346. et p.
2595. *Putsch.* Alii perperam legunt *alipedis*.

AVIS, is, f. 3. In Ablativo singulari potest avi vel
ave dici sine reprehensione, ut *Varro* 8. *L. L.* 66.
Müll., *Priscian.* 7. p. 785. *Putsch.* et *Rhem.* *Pa-
læmon.* p. 1374. *Putsch.* docent: quamquam *Chavis*.
1. p. 96. *Putsch.* id negare videatur. *Ovid.* 2. *Amor.*
6. 62. Ora fuerit mihi plus ave docta loqui. — Ratione
habita etymol. conjungenda est haec vox cum Gr. *avē*
avida et *avipis* sibi, sibi iusto *Döderlein.* *Latinit.*
Synonym. T. 6. p. 33.; sed juxta *Fulanellum* cum
Hebr. *אֵפֶן* oph, volucer. — Ceterum avis est volu-

cris omnis, quae ovo parit et pennis praedita est: Itaque
hoc nomine veniunt etiam gallinae, anates, anseres:
hinc *Paul.* *Dig.* 32. l. 63. docet. avibus legalis, anse-
res, phasianos et gallinas et aviaria deberi. Unus *Var-
ro* 3. *R. R.* 16. 3. apes aves appellat. Differunt autem
inter se avis, volucris et alas, ut infra dicemus in
Homonym. (It. *augello*; Fr. *oiseau*; Hsp. *ave*, *pa-
zaro*; Germ. *der Vogel*; Angl. *a bird*, *fozt*). Occur-
rit: 1) Generationis. — a) De avium natura variis-
que generibus, itemque de variis avium volandi ratio-

nibus fusc et curiose agit *Plin.* 10. *Hist. nat.* 1. 1. (1). et seqq. De avium, præcipue domesticarum, cultura disserit *Varro* 3. *R. R.* 3. et seqq. et *Colum.* 8. *R. R.* 1. et seqq. — b) *Plaut. Capt.* 1. 2. 7. Liber captivus avis feta consilium est. *Cic.* 2. *Nat. D.* 70. 144. de aquila. Ista enim avi volat nulla vebementius. *Virg.* 3. *G.* 328. Avia dum resonant avibus virgulta canoris. Adde *Cic.* 4. *Herenn.* 21. 29. *Horat. Art. P.* 13. Serpentes avibus gementur, tigris agni. *Id.* 1. *Ep.* 3. 19. Grex avium. *Id.* 3. *Od.* 1. 20. Avium cantus. *Lucret.* 5. 1378. et *Quintil.* 1. 6. 37. Avium voces. *Quintil.* 5. 9. 16. Conventus avium. — c) Pluribus jungitur Adjectivis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibemus. *Ovid.* 1. *Art. am.* 26. Avis aeris. *Horat. Epod.* 2. 53. Alra. *Liv.* 5. 6. æstiva. *Propert.* 1. 18. 30. arguta. *Virg.* 2. *G.* 320. candida. *Ovid.* 1. *Amor.* 3. 22. fluminea. *Virg.* 12. *Æn.* 248. littoreæ. *Plaut. Rud.* 3. 4. 65. magnæ. *Ovid.* 2. *Met.* 564. noctis avis. h. e. noctua. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 25. 36. (73). perennes, semestres, trimestres. *Horat.* 4. *Od.* 4. 2. vagæ. *Propert.* 3. 11. 32. varia. h. e. variis coloribus prædita. — d) *Alba* avis proverb. de re admodum rara et fansta. Pauca enim eo colore aves sunt. *Cic.* 7. *Fam.* 28. 2. Quasi avem albam videntur bene sentientem civem videre. *V. ALBUS* I. 1. — e) In illo *Plaut. Pæn.* 5. 2. 15. Sed quam illæ est avis, quæ buc cum tunica advenit? avis dicitur tunicatus homo, et in tunica habens manicas alarum Instat. ¶ 2. Speciatim de avibus; — a) Quæ præcipuum habebant in auguriis locum. *Nævius* apud *Probum* ad *Virg.* 6. *Ecl.* 31. Postquam avem aspexit templo Anchises. *Ennius* apud *Cic.* 1. *Divinat.* 48. 107. Hinc Remus auspicio se devovet atque secundam solus avem servat. Adde *Cic.* 2. *Nat. D.* 64. 160.; *Liv.* 1. 12.; *Ovid.* 4. *Fast.* 814. aliosque. Hinc — b) *Bona*, *secunda* etc. avis pro bono omine, *aversa*, *mala* etc. pro malo ponitur. *Plaut. Cas.* 3. 4. 26. Quæ non ego hunc amorem mihi esse avi dicam datum. *Id.* *Epid.* 2. 2. 2. Avi sinistra exire. *Vetus Poeta* apud *Cic.* 1. *Divinat.* 16. 29. Adversâ avi solvere. *Liv.* 6. 12. Dii, qui secundis avibus in prælium miserint. *Horat.* 1. *Od.* 15. 5. Malâ ducis avi domum etc. *Tibull.* 2. 2. 21. Hac avi. *Ovid.* 1. *Fast.* 513. Este bonis avibus visi natoque patrique. *Id.* 5. *Met.* 147. Falsâ avi. *Id.* 2. *Amor.* 6. 52. Obscenæ aves. *Claudian.* in *Eutrop.* 2. 230. Dira avis. ¶ 3. Avis est etiam signum cæleste, scilicet aquila. *Cic.* 2. *Nat. D.* 44. 112. Inde est ales Avis lato sub tegmine cæli.

Homonym. *Volucres*, *aves* et *alites* differant. *Volucres* enim appellantur omnia prorsus animalia, quæ volant, ac propterea vespæ quoque, muscæ, papilioes et cetera hujusmodi, volucres sunt etiam ipsa, haud aliter quam gallinæ, anates etc.; *aves* vero, ut diximus, sunt volucres omnes, quæ ova pariunt et pennis præditæ sunt; *alites* (h. e. quæ alis eunt) speciatim a poetis et in re augurali dicuntur aves majores, ut aquila, et illæ a quibus auspicia capiebantur, qua postrema significatione *alites* opponuntur oscines quippe in alitibus volatus, in oscinibus cantus et tripudium observabatur. *Ovid.* 3. *Art. am.* 410. Jovis in multas devolat ales aves. *Horat.* 4. *Od.* 4. 1. Qualem ministrum fulminis alitem, Cui rex decorum regnum in aves vagas permisit etc. *Virg.* 12. *Æn.* 247. volans rubra fulvus Jovis ales in æthra Littoreas agitabat aves. *Cic.* 2. *Nat. D.* 64. 160. Aves quasdam et alites et oscines, ut nostri augures appellant, rerum augurandarum causa esse natas putamus. Cf. *eumd.* 1. *Divinat.* 53. 120. et 6. *Fam.* 6.

AVISPEX, ispicis, qui aves inspicit auguriis captandis. *V. EXTISPICIUS.*

AVITE, adverb. ab avo. *V. PATRICE.* *Tertull.* *advers. Valentinian.* 39. Dominus Jesus filius hominis avite pronuntiatus. *Alti* tamen aliter legunt et quidem rectius.

AVITIUM, ii, n. 2. grex avium, quemadmodum servitium servorum turbam significat. *Apul. Florid.* sub fin. Tam pulcra ales, quæ ex omni avilio longe præcellit.

AVITUS, a, um, adject. (avus) qui ab avis et majoribus nostris ad nos pervenit, ad avos majoresque pertinet (It. degli avi, avito; Fr. du grand-père, des aïeux; Hisp. de pabuelo; Germ. vom Grossvater herührend, grossväterlich; Angl. relating to a grandfather or other ancestor). Occurrit — a) Fere de hominibus. *Cic.* 2. *leg. Agr.* 30. 82. Paternæ atque

avitæ possessiones. *Id. Cæcin.* 14. 34. Bona paternæ et avitæ. *Id.* 1. *Ferr.* 5. 13. Res patrila et avila. *Id.* 1. *Tusc.* 19. 45. Patria atque avita philosophia. *V. Klotz* ad b. 1. *Id.* 13. *Fam.* 34. Avitum mihi hospitium est cum Lyone. *Id. pro leg. Manil.* 8. 12. et *Liv.* 1. 15. Avitum regnum. *Varro* apud *Non.* p. 161. 5. *Merc.* Avitus ac patritus mos. *Liv.* 1. 6. Avitum malum regni cupido. *Catull.* 68. 121. et 25. 8. Avitæ divitiæ. *Propert.* 2. 19. 23. Sanguine avito nobilis. *Id.* 4. 11. 29. Avita tropæa. *Virg.* 7. *Æn.* 169. et *Ovid.* 6. *Met.* 650. solium. *Horat.* 1. *Od.* 12. 43. fundus. *Id.* 1. *ibid.* 37. 6. cellæ. *Ovid.* 6. *Met.* 239. aviti nominis beres. *Id.* 1. *Fast.* 43. Avitæ umbræ. *Id.* 2. *Art. am.* 696. merum. h. e. vetus, quasi ab avis conditum. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 35. 58. (117). spes. *Justin.* 1. 1. gentium mos. *Tac.* 2. *Ann.* 38. nobilitas. — b) De brutis animalibus. *Colum.* 6. *R. R.* 37. 4. Ubi asinæ et onagro natus admittitur equæ, quidquid ex eo provenit, paternam formam et modestiam, fortitudinem celeritatemque avitam refert. *Id. ibid.* § 7. Avitus color. — *NB.* De cognomine *V. ONOM.*

AVIUS, a, um, adject. (ab et via) qui est sine via vel a via remotus (It. senza strada o lontano dalla strada, che fuorvia; Fr. éloigné du chemin, écarté, détourné; Hisp. apartado del camino; Germ. vom Wege ab liegend oder befindlich, vom Wege seitwärts oder abseits liegend oder sich befindend; Angl. without way or passage, devious, unfrequented).

I.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu occurrit de loco, qui est sine via vel a via remotus. *Plaut. Aulul.* 4. 6. 8. Avius lucus. *Lucret.* 1. 925. et 4. 1. loca. *Id.* 2. 144. et 5. 1385. nemora. *Sall. Jug.* 58. Nocturnis et aviis itineribus Metellum sequitur. Cf. *Sueton. Aug.* 96. *Liv.* 9. 19. Avia commeatibus loca. *Virg.* 3. *G.* 328. Avia tum resonant avibus virgulta canoris. *Horat.* 1. *Od.* 23. 2. et *Curt.* 9. 4. 25. Avii montes. *Curt.* 4. 16. 14. lacuna. *Velleg.* 2. 55. 4. solitudines. *Stat.* 4. *Silv.* 3. 73. valles. ¶ 2. Latiori sensu ponitur de persona quæ a via recedit. *Virg.* 12. *Æn.* 480. volat avia longe (Juturna). Cf. *eumd.* 11. *ibid.* 810. Continuo in montes sese avius abdidit altos, Occiso pastore, lupus. — Hinc

II.) Translate. ¶ 1. Avius dicitur qui a recto rationis, virtutis etc. tramite aberrat. *Lucret.* 2. 81. Avius a vera longe ratione vagaris. Adde 2. 229. et 740. *Id.* 3. 464. Quin etiam morbis in corporis avius errat Sæpe animus: dementat enim delirare fatur. *Sil. It.* 12. 493. Init nunc avia cæpto Consilia. h. e. quæ a cæpto abducunt. ¶ 2. Hinc avius est inusitatus apud *Terentium*. 135. p. 2386. *Putsch.* Y quam memorant, vocibus avia est Latinis. — Hinc

Avium, ii, n. 2. substantivorum more usurpatur pro locis avibus. — a) Raro admodum in num. sing. *Cic.* 4. *Herenn.* 21. 29. Avium duicedo ducit ad avium. Cf. *Quintil.* 9. 3. 70. — b) Sæpius in plur. num. — Absolute. *Virg.* 2. *Æn.* 736. namque avia cursu Dum sequor et nota excedo regione viarum etc. *Ovid.* 1. *Met.* 701. et 2. *ibid.* 305. per avia. *Tac.* 6. *Ann.* 21. Per avia ac derupta præire. *Val. Flacc.* 5. 475. horrenda avia. *Sil. It.* 12. 352. latebrosa. — Cum Genit. *Ovid.* 1. *Met.* 479. avia nemorum. *Velleg.* 2. 75. 3. Per avia itinere vitare militum gladia. *Tac.* 4. *Hist.* 70. Avia Belgarum circumire. *Id.* 13. *Ann.* 37. Avia Armeniæ. *Id.* 2. *ibid.* 15. Oceani. *Et ibid.* 68. saltuum.

AVOCAMENTUM, i, n. 2. (avoco) id, quo ab aliqua re avocamur et abstrahimur. *Plin.* 8. *Ep.* 23. Omnia mihi studia, omnes curas, omnia avocamenta exemit, excussit, eripuit dolor. *Et ibid.* 5. Admittere avocamenta doloris. Adde *eumd.* *Paneg.* 82. et *Apul. de Mag.*

AVOCATIO, ōnis, f. 3. (avoco) actus avocandi et abstrahendi ab aliqua re, qua animus detinetur. *Cic.* 3. *Tusc.* 15. 33. Levationem ægritudinis in duabus rebus ponit, avocatione a cogitata molestia et revocatione ad contemplandas voluptates. *Seneca Ep.* 56. ante med. Quæ me sine avocatione circumstrepunt. h. e. quin mei attentio animi vel parumper imminuat.

AVOCATOR, ōris, m. 3. qui avocat. *Tertull.* *Carn. Christ.* 5. in fin. Nec mortuorum suscitator, sed vivorum avocator.

AVOCATRIX, icis, f. 3. quæ avocat. *Tertull.* *Anim.* 1. Vis perniciosissima, omnis veritatis avocatrix.

AVOCATUS, a, um. *V. vnc. aeq.*

AVOCO, as, avi, atum, are, a. 1. (ab et voco). Part. *Avocans* II. 1. b.; *Avocatus* I. b. et II. 1. c.; *Avocandus* II. 1. b. — Avoco proprie est aliquid a loco aliquo revoco (It. chiamare altrove; Fr. rappeler, éloigner par la parole; Hisp. llamar hácia; Germ. ab-fort-oder weg-rufen; Angl. to call off or away, call aside).

I.) Proprie et attrito aenau occurrit a) Addito unde quis avocatur. *Messala* apud *Gell.* 13. 15. Consul ab omnibus magistratibus et comitatum et concionem avocare potest. h. e. concionem abducere a magistratu, qui eam advocavit. *Id. ibid.* sub fin. Nec avocare alius alii posset, si concionem habere vellet. *Trajanus* apud *Plin.* 10. *Ep.* 31. Avocare milites a signis. *Petron. Satyr.* 72. canem cibo. — b) Addito, quo quis avocatur. *Liv.* 3. 63. Avocare senatam in prætoria Flaminia. *Id.* 1. 6. pubem Albanam in arcem. *Id.* 4. 61. Pars tribunorum ad Volscum avocata bellum.

II.) Impropr. ¶ 1. In plurimis usurpatur dicendi rationibus atque abstractis sæpissime jungitur; et significat aliquid a re, in qua versatur vel qua detinetur, abstrahere, abducere, avertere. — a) Addito unde quis avocatur, per Ablat. et præp. ab. *Cic.* 2. *Phil.* 10. 22. Nihil prætermisi, quin Pompejum a Cæsaris conjunctione avocarem. *Id. Rosc. Am.* 32. 90. Quos jam ætas a prællis avocabat. *Id.* 2. *Phil.* 45. 115. Ne metus quidem te a foedissimis factis potest avocare. *Id. Arch.* 6. 12. Avocare aliquem ab alicujus tempore aut commodo. *Id.* 3. *Tusc.* 16. 35. a contumidis malis. *Id.* 2. *Legg.* 4. 9. Vocare aliquem ad recte facta et avocare e peccatis. *Id. Fat.* 5. 11. a vitiis. *Id. Harusp. resp.* 9. 18. Detertere atque avocare animos a religione. *Id. Balb.* 26. 59. aliquem a certamine et contentione. *Id.* 1. *Acad. (post.)* 4. 15. Avocare philosophiam a rebus occultis et ab ipsa natura involutis, et ad vitam communem adducere. *Id. Orat.* 14. 45. Avocare controversiam a propriis personis et temporibus. Adde *Quintil.* 3. 5. 15. *Cic.* 1. *Acad. (post.)* 49. 111. Avocare se a corpore. Cf. *Servius* apud *Cic.* 4. *Fam.* 5. 5. animam ac cogitationem a rebus. — Et absolute sine Accus. *Cic.* *Senect.* 5. 15. Senectus avocatur a rebus agendis. *Id.* 1. *Fin.* 1. 2. Avocare a philosophia otio. — *Tepos Epam.* 5. Avocare aliquem a bello. *At. leg.* revocare. *Quintil.* 10. 3. 23. aliquem ab intentione operis destinati. *Sueton. Aug.* 40. plebem a negotiis. — b) Addito, quo quis avocatur. *Liv.* 37. 9. Ad Antiochum multitudinis animos avocantibus. *aliquot MSS. Cod. leg.* advocantibus. *Seneca Ep.* 56. ante med. Animum cogo sibi intentum esse, nec avocari ad externa. *Quintil.* 6. 4. 20. Avocandus iudex in aliam questionem. — c) Absolute est animi attentionem alio flectere, animum relaxare. *Seneca Ep.* 56. ante med. Magis mihi vox avocare videtur, quam crepitus. *Plin.* 9. *Ep.* 2. Quæ (negotia) alium et avocant animum et comminuunt. Adde *ibid.* 36. *Seneca Consol. ad Pol.* 36. sub fin. Luctum suum intempestivis avocare lusuibus. *Arnob.* 7. 8. Parvuli pusiones, ut abstineant ploratibus, passercolis, pupulis, equineolis, panes accipiunt, quibus avocare se possunt. ¶ 2. Item est rem aliquam alio asportare, abducere, auferre. *Quintil.* 9. 1. 10. Avocare arma. Similiter avocare aquam alicujus cuniculo vel fossâ apud *Paul. Dig.* 39. 2. 26. est ab una in aliam partem derivare et abducere. Ita enim ibi legitur in opt. editioni. *Torren.* Nam *Haloander* habet *avocare*. Neque aliter *avocare* possessionem est revocare, recipere, auferre ab aliquo. *Scævola Dig.* 22. 3. 6. Ut partem ejus, quod in fraudem datum esset, posset avocare. *Pompon. ibid.* 19. 1. 3. pr. Avocare possessionem. Adde *ibid.* 12. 6. 15. § 1. *Paul. Dig.* 35. 2. 1. a med. Si legatarius possessionem nactus est et non potest avocari ei res, etc. Hinc ¶ 3. Avocare factum alicujus est revocare, efficere ut factum non sit. *Ulp. Dig.* 39. 5. 6.

AVOLO, as, avi, atum, are, n. 1. (ab et volo). Scribitur etiam *avolo* et *avolo*: *V. Paul. Diac.* p. 26. 2. *Mull.* Hinc facilius factum, ut librorum errore in MSS. Codicibus legatur *avolo* pro *avolo*, ut apud *Cic.* 2. *Tusc.* 10. 24. et 2. *Fin.* 32. 106.; *Liv.* 1. 57.; *Virg.* 11. *Æn.* 712. aliosque. — Part. *Avolans* I. — Avolo est volando fugio, evolo; et proprie ponitur de volucris (It. volar via; Fr. s'envoler; Hisp. volarse; Germ. fortfliegen, sich fliegend fortbewegen; Angl. to fly away).

I.) Proprie. Cic. 2. Tusc. 10. 24. Sublime avolans (aquila) Pinnatâ caudâ nostrum adulat sanguinem. Al. leg. avolans. V. sub init. hujus vocis. Adde Catull. 66. 55. et Sueton. Galb. 18. in fin. Cujus Dig. 41. 1. 5. § 5. Pavones, qui ex consuetudine avolare et revolare solent.

II.) Translate est celeriter fugere; et occurrit — a) De personis. Cic. 9. Att. 10. 3. Experiar certe, ut hinc avoleam. Id. 1. Tusc. 43. 103. de mortuis. Illic avolare. Virg. 12. Æn. 712. avolat ipse, Ilud mora, conversisque fugai aufertur habentis. Liv. 1. 57. Citatis equis avolant Romam. Id. 3. 61. Avolat deinde ad equites. Utrouque loc. al. advolant. Utrouque lectio proba. V. sub init. hujus vocis. — b) De abstractis. Cic. 2. Fin. 32. 106. Fluit voluptas corporis et prima quæque avolat.

AVOLSIO, ōnis, } V. AVULSIO, AVULSOR, AVOLSOR, ōris, } AVULSUS. AVOLSOR, a, um, } AVULSUS. AVONCULUS, i. V. AVUNCULUS. AVORSUS, a, um, } V. AVERSUS et AVER- AVORTO, vortis, etc. } TO. AVOS, i. V. AVUS.

AVULSIO vel avolsio, ōnis, f. 3. avellendi actus (It. staccamento, strappata; Fr. action d'arracher; Hisp. el acto de urrarcar; Germ. die Abreisung, Absenkung; Angl. a plucking off, tearing away).

I. Proprie. Inter sex modos, quos enumerat Plin. 17. Hist. nat. 10. 9. (58), quibus arbores et plantæ per artem proveniunt, unus est avulsio, qua stolones una cum fibris et radiculis e stirpe vel corpore arboris absciuntur, et sulcis seu scrobibus mandantur. Id. ibid. 13. 21. (98). Sabina herba propagine seritur et avulsione. Virg. de hac avulsione intelligendus est 2. G. 23. Ille plantas tenero abscondens de corpore matrum Dejussit sulcis.

II.) Tragale. Cyprian. lib. de mortalit. 13. Sit de uore, de liberis, de excedentibus caris funebribus et tristis avulsio.

AVULSOR vel avolsor, ōris, m. 3. qui avellit. Plin. 9. Hist. nat. 45. 69. (168). de spongia. Intellectum inesse his apparet, quia ubi avulsorem sentire, contracta multo difficilius abstrahuntur.

AVULSUS vel avulsus, a, um. V. AVELLO.

AVUNCULUS vel avunculus, i, m. 2. Avunculus legitur in duobus lapidib. apud Maff. Mus. Fer. p. 308. 10. et 310. 7. et in alio apud Murat. 1441. 6. — Est deminut. ab avus; et proprie est minor avus, parvus avus, testibus Paul. Diac. p. 14. 1. Müll. et Isid. 9. Orig. 6. 17. Est vox ita vulgaris et familiaris, ut Servius ad Virg. 3. Æn. 343. eam improbet, tamquam sublimi oratione et epico poemate indignam. — Quamvis autem avunculus proprie sit parvus avus; familiari tamen usu factum est, ut avunculus sit matris meæ frater, ut docet Dig. 38. 10. 10. § 14 (nam patris mei frater patruus appellatur): porro dictus videtur avunculus, quasi minor avus, quia nifus habet auctoritatis in filios sororis, quam avus in nepotes (It. zio materno; Fr. oncle maternel; Hisp. tio materno; Germ. der Mutter Bruder; Angl. a maternal uncle). ¶ 1. Proprie et stricto sensu. Cic. 2. Orat. 84. 341. P. Tubero Africanum avunculum laudans. Adde eumd. 3. Fin. 2. 6.; Virg. 3. Æn. 343.; Plin. 5. Ep. 8. et 6. ibid. 20.; et Dig. 1. sup. c. ¶ 2. Avunculus magnus est frater aviæ, ut Cajus Dig. 38. 10. 1. et Paul. ibid. 38. 10. 10. § 15. docent. Cic. Brut. 62. 222. M. Drusus tuus magnus avunculus. Quamquam avunculus magnus etiam avunculus absolute dicitur a Sueton. Aug. 8. et 10. et 68. Et contra interdum Latini scriptores ponunt avunculum majorem pro avunculo magno, hoc est pro fratre aviæ, non pro aviæ. Sic Sueton. Claud. 3. Augustum vocat avunculum majorem Claudii. Erat autem Augustus frater Octaviæ, ex qua nata est Antonia minor Claudii mater. Eadem ratione C. Julius Cæsar dictator ab eodem Sueton. Aug. 7. et Vellej. 2. 59. 3. dicitur avunculus major Augusti, licet esset tantummodo avunculus magnus, nempe frater Juliæ minoris, quæ fuit mater Atiæ, ex qua Augustus genitus est. ¶ 3. Avunculus major est frater proaviæ, qui et proavunculus dicitur, ut Paul. et Cajus in Dig. 11. cit. docent. Avunculus absolute pro avunculo majore usurpatur a Tac. 4. Ann. 78. V. et paragr. præced. ¶ 4. Avunculus maximus est frater abaviæ, qui et abavunculus nominatur. Paul. in Dig. loc. cit. ¶ 5. Accipitur aliquando avunculus latiore

significatione pro marito sororis matris meæ. Sic enim adhibetur a Seneca Consol. ad Helv. 17.

AVUS vel avos, i, m. 2. Avum pro avorum habet Stat. 3. Theb. 560. — Ratione habita etymi, vox conjungi potest cum Hebr. אבא Abba, pater. — Avus est

patris, vel matris meæ pater, ut Paul. Dig. 38. 10. 10. (It. avolo, avo, nonno; Fr. grand-père; Hisp. abuelo; Germ. der Grossvater; Angl. a grandfather or grandsire). ¶ 1. Proprie et stricto sensu. Plaut. Pers. 1. 2. 5. Pater, avos (h. e. avus), proavos, abavos, atavos, tritavos. Post tritavos carent proprio nomine et appellantur majores. Ter. Phorm. 2. 3. 48. Progeniem usque ab avo et atavo proferens. Cic. Mur. 7. 15. Et proavus L. Murenæ et avus prætores fuerunt. Adde eumd. Cæcl. 14. 34. et Dig. 38. 10. 1. Sueton. Tib. 7. et Cajus 3. Instit. 71. Avus maternus. Ulp. 6. 2., et Paul. 4. Sentent. 8. § 10. et 11. § 2. Avus paternus. ¶ 2. Interdum latiori significatione avos dicunt Poetæ quoscumque majores, sive consanguinei sint, sive non. — a) De hominibus. Horat. 1. Sat. 6. 3. Nec quod avus tibi maternus fuit atque paternus, Olim qui magnis legionibus imperitarent. Forcellinus hunc locum ad super. paragr. retulit. Ovid. Heroid. 16. 173. Plejada, si quæras in nostra gente, Jovemque Invenies: medios ut taceamus avos. Id. 4. Pont. 8. 17. equites ab origine prima Usque per immensos inveniemur avos. Id. 2. Fast. 30. Hoc apud intonsos nomen habebat avos. Id. 1. Pont. 9. 39. Clarum nomen avorum. Seneca Herc. fur. 339. Nobilis avi. Albinov. 2. 4. Longius annoso vivere dignus avo. h. e. homine sene. — b) De apibus. Virg. 4. G. 209. Stat fortuna domus et avi numerantur avorum.

AX

AXAMENTA dicebantur carmina Saliaria, quæ a Saliis sacerdotibus canebantur, in universos semones composita. Nam in deos singulos versus facti a nominibus eorum appellabantur, ut Januli, Junonii, Minervii. Hæc Paul. Diac. p. 3. 6. Müll. Gloss. Cyrill. Axamenta, ἀξίματα ἐπὶ θυγατρὶ Ἡρακλέους. Legitur et assamenta. Contraria Paulo Diac. docuit Jos. Scalig. in Conjectan. ad Varron., nempe assamenta fuisse carmina in unum solum hominem condita, etc. Ejus verba V. in ASSO, as. V. et ASSAMENTA et AXARE.

AXARE nominare. Paul. Diac. p. 8. 9. Müll. Sed ibi fortasse legendum est anazare. Legitur et assare. Ah hoc videtur duci axamenta, fortasse quia in iis nominabantur illi, de quibus ea carmina composita erant. Scaliger tamen, quem sequitur Voss. in Etymol., axamenta seu assamenta ideo dicta putat, quia ea carmina in axibus seu assibus, hoc est tabulis describebantur, quemadmodum Solonis leges ab Atheniensibus (V. AXON). Quia enim legitime concepta erant illa carmina, propterea non minus edisciebantur a Saliis, quam a Legulejis actiones et juris formulæ: et Cicero ait a pueris prætextatis carmen Saliare, tamquam legitimis formulas, disci solitum. Hæc Scalig.

AXE agglomerati universi stantes, id est cohortibus aut legionibus. Paul. Diac. p. 25. 18. Müll. Ilud axe quid sit, nemo interpretum docet; nec vero expedire facile est. Hæc Forcellinus: at Müller. ad Paul. l. c. hæc habet: Explicatio a verbis id est incipit. Itaque hæc omnia et scriptore quodam, puto e poeta tragico ducta sunt, qui ea versu qualitrato potuit comprehendere. Axem, militare esse vocabulum, quod genus acti significet, alii videntur: similiter Virg. 12. Æn. 458. densi cuneis se quisque opactis Agglomerat.

AXEARIUS, ii, m. 2. qui axibus fabricandis artificium exerceat, vel qui axes vendit. Inscript. apud Murat. 977. 7., quæ est apud Orell. 4151. M. SERGIUS M. L. EYTYCHVS AXEARIVS SIBI ET M. SERGIO M. L. PHILOCALO AXARIO PATRONO. Forcellinus, quamquam in lapide sit axearius, putabat legendum axiarius.

AXEDO, ōnis, 3. videtur esse idem, quod axis vel assereulus, forni rotundâ ad operiendum. Marcell. Empir. 33. sub fin. Ebucumque minxerit, supra lotum ejus obicem, id est axedonem ex usu æges.

AXIARIUS. V. AXEARIUS.

AXICIA, æ, f. 1. forfex, qua tondentur capilli. Videtur dicta esse a secundo; nam seco in compositis mutat aliquando e in i, ut exsico pro exseco apud Plaut. Rud. 1. 2. 34., et prosico pro proseco apud eumd. Pæn. a. 2. v. 8. Itaque a seco sit adscico seu assico, a quo assicia, quæ paulatim in axiciam transiit cognatione litterarum. Plaut. Curc. 4. 4. 21. At ita meæ volsellæ, pecten, speculum, calamistrum meum bene me amassint, meaque axicia linteumque extersit. Pro axicia quidam leg. exicia vel exicia eodem sensu, ut sit ab exseco seu exsico, as, quod verbum certe est in usu, non item assico. Lambinus de suo reposuit exculia, exponens parvam scopam, qua excutitur pulvis e vestibus. Sed ejus conjectura minus placet Fossio Etymol. in Prosecta, et aliis.

AXICULUS vel assiculus, i, m. 2. deminut. ab axis vel assis. Hinc ¶ 1. Est parvus axis, circa quem aliquid vertitur. Vitruv. 10. 9. 2. Schneid. Tympanum versatile, in cultro collocatum, et in axiculo conclusum. Id. 10. 15. 4. Schneid. Axiculi ex torno facti duo, e quibus funes religati retinebant arietem. Forcellinus hunc postremum locum ad seq. paragr. retulit, et interpretatus est trabeculam, vectem, palum. ¶ 2. Item parva tabula sectilis. Colum. 6. R. R. 19. 2. Ut velut in caveam quadrupes possit induci, nec exire alia parte prohibentibus axiculis. Forcellinus etiam in hoc loco axiculum accepit pro trabecula, vecte, palo. Ammian. 16. 8. Dionysius ædem, ubi cubitare solebat, aliâ circumdedit fossâ, eamque ponte solubili superstravit; cujus disjectos asseres et axiculos secum in somnum abiens transferabat. Id. 21. 2. Axiculis, quois orbis (h. e. scutum) erat compaginatus, in vanum excussis, ansa remanserat sola.

AXIES mulieres sive dii dicebantur una agentes. Paul. Diac. p. 3. 4. Müll. Sed legendum est Axites mulieres sive viri etc., ut Scalig., Foss. l. 5. Grammat. c. 41. et Müll. l. c. docent. Axites autem est ab axim antiquæ dicto pro egerim, ut Paul. Diac. ibid. tradit.

AXILLA, æ, f. 1. locus sub brachiis concavus, ubi enascuntur pili. Vox obsoleta, pro qua alam Latini elegantiae causa usurpant, ab ea per syncopen factam. Cic. Orat. 45. 153. Quomodo enim vester axilla, ala factus est, nisi foga litteræ vastioris? quam litteram etiam e maxillis, et laxillis, et vezillo, et pazillo, consuetudo elegans Latini sermonis evellit. — NB. De cognomine V. ONOM.

AXIM pro egerim. V. AGO sub init.

AXINOMANTIA, æ, f. 1. ἀξινόμαντεια, divinatio, quæ per secures et asias fit; ab ἀξίνη ascia, securis, et μαντεια divinatio. Plin. enim 30. Hist. nat. 2. 5. (14). species magices seu divinationis enumerat per aquam, acrem, lucernas, pelves, secures, etc. Id. 36. ibid. 19. 34. (142). Hoc dicuntur uti magi in ea, quam vocant axinomantiam. Salmas. in Solin. legit caustimomantiam, hoc est divinationem per ea, quæ uri possunt, a καυσμός. Putabant enim magi, si aliquid, quod facile comburi solet, in ignem injectum peruri nequiret, significare id eventurum quod quis in votis haberet. Plerique tamen optimi Codd. exhibent axinomantiam, atque ita edidit etiam Stillg.

AXIOMA, atis, n. 3. ἀξίωμα, Græca vox, quæ Latine pronuntiatur, enunciatio, enunciatum, effatum a Cic.; profatum, proloquium a Varron., verbum etiam a Ter. Eun. 1. 2. 95. teste Donato appellatur: est autem oratio seu propositio, aut dictum absolutum aliquam sententiam complectens, quam necesse est aut veram, aut falsam esse, ut si dicam: Scriptio Numantiam delevit; Neque bonum voluptas est, neque malum. Ejus varia genera faciunt dialectici, de quibus Gell. 16. 8. et Apul. Dogm. Plat. 3. seu De syllog. categor. Hæc vox Græce occurrit apud Cic. 1. Tusc. 7. 14. et alibi. Nihil licenter præulitimam syllabam corrigit Capeit. 4. p. 94. et scholium præstruit axioma. — NB. Dicitur etiam ἀξίωμα in disciplinis effatum verum per se et clarum, nec ulla indigens probatione, quod vulgo principium vocant, quale est illud: Quæ eadem sunt æqualia, inter se quoque æqualia esse necesse est. Hæc tamen significatione numquam occurrit apud Latinos scriptores.

AXIS vel assis, is, m. 3. ἄξων, ab agendo dictum. De descriptione V. in ASSIS. — Axis est res quæcumque, circa quam alia res vertitur (It. perno, stelo, asse; Fr. essieu, axe; Hisp. eze; Germ. die Achse, Welle, Hülpe; Angl. the axletree on which a

wheel turns). Tria tamen præcipue significat, scilicet.

A) Axis est id, circa quod alia res vertitur. ¶ 1. Generatim. *Vitruv.* 9. 8. 8. *Schneid.* Tympano medio axis versatilis est inclusus; inque eo axe mollis catena est involuta etc. *Id.* 10. 7. 1. ubi describit machinam Ctesibicam ad extollendam aquam, appellat axem epistomium, vel potius tabellum, quæ epistomii vicem reddente obtulatur os, seu naris canalibus aquam effluentibus. Ejus verba sunt hæc: In quo catino fiant axes, in superioribus naribus fistularum, coagmentatione subtili collocati, qui præobturantes foramina narium, non possunt exire id, quod spiritu in catinum fuerit expressum. *Id.* 3. 5. 7. Axes volutarum ne crassiores sint, quam oculi magnitudo. *V.* Interpretes. Adde *Stat.* 1. *Theb.* 346. Jam claustra rigentis *Æolæ* percussa sonant, etc. venti transversa frementes confligunt, axemque emoto cardine vellunt. h. e. ferrum illud, in quo januæ cardo vertitur: *V.* ASSA-MENTA. Adde *Axe* loco suo. ¶ 2. Speciatim est lignum illud teres, circa quod rota currus vertitur. *Cato R. R.* 97. Amuræ decotâ axem unguito. *Cf. Plin.* 15. *Hist. nat.* 8. 8. (34). *Liv.* 37. 41. Ab axis rotarum (quadrigæ) utrimque binæ deligabantur faces. *Virg.* 3. *F.* 172. valido nitens sub pondere faginus axis iustrepit. *Id. ibid.* 107. fervidus axis. *Ovid.* 2. *Met.* 317. temone revulsus Axis. *Id.* 2. *ibid.* 75. Axis citus. *Juvenal.* 1. 60. citatus. Adde *Martial.* 2. 77. *Veget.* 3. *Veterin.* 47. Impulsa axium vel rotarum in Circo vel in aliis locis varietate casuum animalium crura franguntur, aut coram, aut articuli. ¶ 3. Per synecdochē a Poetis accipitur pro ipso curru. — a) Sæpius in num. sing. *Ovid.* 4. *Heroid.* 160. de sole. Purpureo tepidum qui movet axe diem. *Id.* 2. *Met.* 59. In ignifero axe (solis) consistere. *Id.* 1. *Amor.* 13. 2. prunosus (*Auroræ*) axis. *Propert.* 3. 13. spoliis onerato Cæsaris axe. *Seneca Herc. Cl.* 1442. Phœbeus axis. *Sil. It.* 10. 360. Sinaare axem. *Et ibid.* 407. propellere. Adde *Val. Flacc.* 5. 431. — b) Interdum et in plur. num. *Ovid.* 4. *Met.* 632. qui solis anhelis Equora subdit equis et fessos excipit axes. Adde *eumd.* 2. *ibid.* 148. *Juvenal.* 4. 117. Dignus Ariolus qui mendicaret ad axes. hoc loco sunt qui putant significare cliyum, montem, locum editum, ducta fortasse significatione a polo septentrionali, qui nobis sublimis est et proprie axis dicitur: sed axes rectius alii exponunt curru et rhedas illac transeuntes. Aliter etiam explicandus locus *Claudian.*, quem vide in paragr. 6.: apud *Propertium* vero 4. 1. 125. Scandentisque axis consurgit vertice murus. alii rectius leg. arcis. — c) De cælesti signo, quod et Boötis curru dicitur, axis occurrit apud *Varron.* 7. *L. L.* 74. *Müll.* ¶ 4. Item speciatim axis dicitur linea imaginaria, quæ ab uno cæli cardine seu polo, per centrum terræ transiens, in alterum terminatur: circa quam universa mundi machinis circumvolvi dicitur. Simili ratione tribuitur aliis minoribus sphaeris, seu circulis in ipso cælo contextis. Omnes enim circa proprium axem verti dicuntur. *Cic.* 4. *Acad.* (2. pr.). 39. 123. Terra circum axem se summa celeritate convertit et torquet. *Id.* 1. *Nat. D.* 20. 52. Mundus versatur circum axem cæli admirabili celeritate. Adde *eumd.* *Tim.* 10. 32. et *Manil.* 1. 286. *Lucret.* 6. 1106. Axis mundi. *Lucan.* 4. 333. Axis Caucris. h. e. Tropici Cancri. *Sever. Aetn.* 231. de luna et sole. Hæc brevior cur bissoens cita pervolvitur axes, Annuus ille meet. h. e. duodecim signa Zodiaci. ¶ 5. Hinc per metonymiam accipitur pro ipso polo, seu cardine cæli, ubi axis insurgit. — a) Per axes itaque intelligitur uterque polus arcticus et antarcticus. *Vitruv.* 6. 1. 4. *Schneid.* Meridianus axis. *Lucan.* 7. 422. Te geminum Titan procedere vidit in axem. *Id.* 8. 175. Axis innociduus, gemina clarissimus Arcto. *Id.* 9. 876. Inous in adversos axes. — b) Interdum etiam axem, aut cum addito, aut absolute, dicimus polum arcticum, quia is a nobis semper cernitur, cum alter sub terra lateat. *Accius* apud *Cic.* 1. *Tusc.* 28. 68. Globum terræ duabus oris habitabilem: quarum altera, quam nos incolimus, sub axe posita; altera australis ignota nobis. Adde *Lucret.* 6. 721. *Virg.* 2. *G.* 270. qua parte calores Austrinos tolerit, qua terga obvertit axi. Adde *eumd.* 3. *ibid.* 351. *Ovid.* 4. *Pont.* 7. 1. Missus est Eurinus quondam, Vestalis, ad undas. Ut positus reddas jura sub axe locis. Adde *Manil.* 4. 589. et *Val. Flacc.* 5. 517. ¶ 6. Hinc aliquando accipitur pro aliqua cæli plaga, regione, climata. *Chid.* 1. *Trist.* 8. 41. Axis boreus. h. e. regio se-

ptemtrionalis. *Id.* 4. *Met.* 214., *Lucan.* 3. 359. et *Sil. It.* 1. 130. Hesperius axis. h. e. Occidens, vel Hispania. *Plin.* 27. *Hist. nat.* 1. 1. (2). Erustus sideribus axis. h. e. zona torrida. *Seneca Herc. Cl.* 1184. Scythicus axis. *Val. Flacc.* 5. 204. nivalis. *Claudian.* *Cons. Mall. Theod.* in proem. 16. Contulit alternis Pythius axis aves. h. e. mons Parnassi, ut nonnulli volunt; sed alii commodius interpretantur oram, regionem. ¶ 7. Frequenter sumitur et pro toto cælo. *Virg.* 4. *Æn.* 482. maximus Atlas Axem buinero torquet stellis ardentibus aptum. *Ovid.* 1. *Trist.* 2. 46. Ætherius axis. *Stat.* 5. *Theb.* 86. serenus. *Id.* 10. *ibid.* 758. in terras supero demissus ab axe. — Hinc sub ætheris axe aliquando est sub dio, sub aere aperto. *Virg.* 2. *Æn.* 612. Ædibus in mediis nudoque sub ætheris axe. *Id.* 8. *ibid.* 28. in ripa gelidique sub ætheris axe.

B) Axis vel potius assis est etiam trabs, palus, tabula: hinc axis stellatus significat rotam radiatam, cui bumi posita agger seu turris latericia inædificatur, quæ, phalangis suppositis, urbis expugnandæ mœnibus admovetur: cujus fabricandæ rationem docet *Cæs.* 2. *B. C.* 9. et 10. *Lucan.* 3. 455. Stellatis axibus agger erigitur, geminasque æquantes mœnia turres accipit: hæc nullo fixerunt robore terram, sed per iter longum cussa (al. cursu) repere latent. *Sil. It.* 13. 109. Hic lateris intertus stellatis axibus agger. h. e. agger, sive turris tum in basi, tum in lateribus tignis cancellatis in stellæ modum dispositis colligabatur. — NB. Alias bujus vocabuli significationes *V.* in ASSIS.

C) Axis, is, f., nomen est fœræ in India, huiusmodi pelle, pluribus candidioribusque maculis. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 21. 31. (76).

AXITES mulieres sive viri dicebantur una agentes. *Paul. Diac.* p. 3. 4. *Müll.* V. AXIES.

AXITIO, ōnis, f. 3. conspiratio, factio. *Macid. Gloss.* ed. *Mai.* p. 433. Ad exitiarum (corrigere ex *Reg. Cod.* 7644. Axitionum), conspirationum, factionum. Hæc recte conjecit *Müll.* in *Fest.* edit. p. 383.

AXITIŌSUS, a, um, adject. est qui una cum aliis negotium aliquod agit ac tractat, ab ago, ut docet ipse *Varro* 7. *L. L.* 66. *Müll.*, qui axitiosum aut idem significare, quod factiosus. *Plautus* (apud *eumd.* *ibid.*) in *Astraba*: Axitiosæ annuum caram e villi concinunt viris. *Idem* in *Sitellitro*: Mulier es, uxor. — Cuius vis? — Ego novi, scio axitiosam. *Claudius*: Axitiosæ demonstrari consupplicatrices. *Paul. Diac.* p. 3. 3. *Müll.* Axitiosi factiosius dicebantur, cum plures una quid agerent, sacerantque; ab antiquo axit pro egerit. *V.* UXORCULO.

AXON, ōnis, m. 3. ἄξων, proprie est Græca forma pro Latina axis, et speciatim tantum occurrit; scilicet. ¶ 1. Axon in horologiis solaribus est linea πρὸς ὁρᾶς posita radio æquinoctiali, ita dicta a mathematicis ad similitudinem axis cælestis. *Vitruv.* 9. 7. (al. 8.) 3. *Schneid.* ¶ 2. Item unum ex membris ballistæ in modum axis rotæ formatum. *Vitruv.* 10. 11. (al. 17.) 7. *Schneid.* ¶ 3. Axones sunt axes, seu tabulae, in quibus descriptæ erant leges Solonis, ut *Gell.* 2. 12. docet. Atque ob id ipsæ leges axones dicuntur ab *Ammiano* 16. 5. 1. — NB. De flumine *V.* ONOM.

AXUNGIA, æ, f. 1. adeps suillus inveteratus, ita dictus ab ungendis axibus, ut *Plin.* 28. *Hist. nat.* 9. 37. (141). docet, quia eo perunguntur curruum axes, ut rotæ facilius vertantur. Græci quoque recentiores ἄξωγγιαν et ὀξωγγιον appellant sumpto a Latinis vocabulo, ut *Plin.* *ibid.* testatur; ubi varios ejus usus in medicina percenset (It. sugna, sugnaccio; Fr. aronge, grasse pour les essieux; Hisp. axundia, unlo; Germ. Achsen-oder Wagenschmiere, Theer oder Fett; Angl. swine's grease). *Plin.* 26. *Hist. nat.* 10. 43. (156). Axungism cum calce tusam admovere. Adde *Pallad.* 1. *R. R.* 17. 3.; et *Veget.* 4. *Veterin.* 10. 3. et 12. 9. *Edict. Dioclet.* p. 24. Axungia Ital. P. unum $\frac{1}{2}$ duodecim. — Est autem et axungia caprina, cujus meminit *Veget.* 4. *Veterin.* 10. 2.

AZ

AZANIE nuces pineæ dicuntur, quæ, si non decerpantur in tempore, se ipsæ in arbore dividunt. Estque hæc Græca vox ab ἄζανω arefio, quia longio-

re mora in arbore aridiores facit debescant. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 28. 44. (107).

AZŌNI dī (ἄζωνοι) dicuntur, qui certas in cælis zonas seu sphaeras non habent, ut habent Juppiter, Venus, Mars, Saturnus etc.; ab a privativo et ζώνη zona. *Capell.* 1. p. 17. Et cunctis igitur cæli regionibus advocatis diis, ceteri, quos azones vocant, ipso commone Cylleo convocantur. *Servius* ad *Virg.* 12. *Æn.* 118. Dii communes sunt, qui ἄζωνοι dicuntur, id est, qui cæli certas non habent partes, sed generaliter a cunctis coluntur; ubique enim eos esse manifestum est; ut mater deum, cujus potestas in omnibus zonis est et cum omnibus est communis. *V.* COMMUNIS.

AZYMUS, a, um, adject. ἄζυμος, non fermentatus; ab a privativo et ζύμη fermentum; et dicitur de pane. *Scribon. Compos.* 133. Cibos assæ carnis dare cum pane azyzo. — Azymon, i, m. 2. Græca positione dictum est pro azyzum, et absolute neutrorum more positum est pro pane azyzo. *Prudent. Apotheos.* 421. Lascivire eboris, similisignis azymon esse, Cum fermentati turgescant crimine mures. In voce azymon penultimus correpta est: Græci tamen producere, ut *Nicanor.* in *Ἀλεξίφαρμ.* v. 521. Μη μὲν δὴ ζύμωμα κακὸν χθονὸς ἀνέρα κηδοί. Quare si quis Latine proferret longa penultimus, haberet quod se tueretur, nam *Prudentius* malus habendus proso-die auctor. Quamquam itidem corripit *Paulin. Nolan. carm.* 21. 650. In veritatis azyms. Et *carm.* 23. 45. inde fugæ memures etiam nunc azyma sumunt.

DE LITTERA B

B, b est

A) Secunda littera Latini alphabeti; et quidem multa, quæ non in sonum suum, sed in sonum e litteræ folitur et offertur be, ut docet *Terentian.* p. 2387. *Putsch.*; quocum cf. *Enigm.* in *Sympos. Lactant.* n. 42. — a) Ipsa et scriptio et sonus litteræ Græcæ βῆτα omnino respondet: *V. L. L. Schneider ausfuhr.* Gr. d. Lat. Sprach. T. 1. c. 216. et seqq. Gerit virtutem et potestatem mediam inter p et ph. Quare nos ob litterarum affinitatem dictiones Græcas traducere nonnumquam p et ph in b convertimus, ut πῆζος bucus, ἀμφω ambo. Et e contrario, quod illi β scribunt, nos cum ph traducimus, ut Σφαιρικός triumphus. — Immo in ipsis vocabulis mere Latinis interdum b mutatur in f, quæ littera apud Latinos est ferme una eademque cum ph, ut in afuulo pro abfuulo, in af pro ab (*V. A.* AB, ABS sub init.). — b) B sæpe transit in v, cujus rei exempla multa habentur in veteribus inscriptionibus etiam probæ ætatis. Hinc ababus pro abavus, abe pro ave, baxit pro vixit, curbatus pro curvatus, et alia sexcenta apud *Gruter.*, *Reines.* et *Orell.* V. eorum Indices; et *Pier.* ad *Virg.* 7. *Æn.* 627. His adde habeo pro aveo apud *Cic.* 1. *Tusc.* 8. ad fin. ex optimis MSS. Codicib. — Sæpius vero in derivatis v transit in b; sic a movi est mobilis, a novi nobilis, aliaque huiusmodi. — c) B respondet etiam syllabæ du; unde duis et bis, duellum et bellum, et cetera huiusmodi unum ideinque sunt. — d) Quod attinet ad composita, b in præpositione ab in duobus tantum verbis mutatur in v, aufero et aufugio, ut advertit *Cic.* *Orat.* 47. 158. (*V. A.* AB, ABS in fine, et AU). In aliis transit etiam in c, ut occurro; in f, ut sufficio; in g, ut rugero; in i, ut summitto; in p, ut suppono, nubnupsi, etc.

E) B est etiam inter notas præcipue lapidum inscriptionum, et significat — a) Bene, ut in *Inscript.* apud *Orell.* 99. s. m. h. e. bene merens. *Id.* 255. s. m. p. h. e. bene merenti posuit. *Id.* 2437. s. d. s. m. h. e. bene de se meritis. *Id.* 4816. s. v. v. h. e. bene vale, vale! — b) Bonus, ut in *Inscript.* apud *Orell.* 1524., 2427. et 2822. B. n. h. e. bona des. *Id.* 1136. et 3385. s. m. h. e. bonæ memoriæ. *Id.* 5033. s. m. h. e. bonâ mente. *Id.* 1102., 1112. et 5055. s. m. p. n. h. e. bono rei publ. nat. *Valer. Prob.* p. 1499. *Putsch.* g. v. c. h. e. bonâ fide contrarium. *Notæ ex Pappi gloss.* p. 1641. ed. *Putsch.* s. p. h. e. bona paternæ. — c) Beneficiarius, ut in *Inscript.* apud *Orell.* 3489. et 1650. s. vel sr. h. e. beneficiarius. *Id.* 3486. s. b. h. e. beneficiarii.

Ibid. 1806. n. cos. h. e. beneficiarius consulis. — d) *Balbus*, ut docet *Valer. Prob.* p. 1499. *Putsch.* — NB. Si quis plura velit, consulat *Grammat.* ed. *Putsch.* p. 1499., 1543., 1586., 1642. et 1667.; et *Inscript. Orell.* vol. 2. p. 454. et seqq.

BA

BA, interjectio avertentis, aut fastidientis. *Plaut. Asin.* 1. 1. 24.; ubi plerique omnes leg. ah. Certe tamen lectione ba dixit *Asper jun.* p. 1736. ed. *Putsch.*

BABĒ vel βᾱῖ, Græce βαβαί, παπαί, est interjectio admirantis, plaudentis et approbantis (It. capperi! Fr. oh! ah! fort bien!; Hisp. o! ah!; Germ. potz tausend, ei der tausend; Angl. o! strange! wonderful! rare!) — a) *Babæ* occurrit apud *Plaut. Pers.* 5. 2. 25. Hui! babæ! basilice te intulisti et facete. *Id. Pseud.* 1. 3. 130. ca. Fur. ba. babæ. ps. fugitive. ba. bombax. ca. fraus populi. ba. planissime. Adde *eumd.* *Stich.* 5. 7. 3., ubi babæ, tatæ, papæ sunt voces hilariter ludentium, saltantium atque invicem plaudentium. Adde et *Petron. Satyr.* 37. — b) *Papæ* occurrit apud *Plaut. Bacch.* 2. 2. 29. Et rogas? Immo unice unum plurimi pendit. ch. papæ! Adde *eumd.* *Epid.* 1. 1. 52., *Men.* 5. 5. 20., *Rud.* 5. 2. 33., *Stich.* 3. 1. 24. et *Truc.* 2. 6. 26.; et *Ter. Eun.* 2. 1. 23. et 2. 4. 48.

BABECALUS vel babaculus, i, m. 2. Est vox a Græco βαβαί; hinc Latine in *Gloss. Philoxeni* legitur babit gloriator, et babiger, baburris (al. baburus) in *Gloss. Isid.* et 10. *Orig.* 31., unde recte derivatur babeculus vel babaculus Campana fortasse pronunciatione. Itali dicunt babaccio, babbione; quæ omnia stultum, ineptum, nugatorem denotant. Frustra itaque sunt, qui lectionem sollicitant. Eiusdem originis est babulus, quam *P.* infra. *Arnob.* 4. 22. Pellibus atque ancillis delectatus inpatientiam suam spargebat passim, ut babeculi adolescentes solent. *Petron. fragm. Tragar.* 67. *Burm.* Videtis, inquit, mulieris compedes? Sic nos babeculi despoliamur. Adde *eumd.* *ibid.* 37. in fin. Recentes tamen nonnulli pro babeculus ubique legunt bibaculus, quam vocem *P.*

BABULUS, i, m. 2. stultus, ineptus. *Apul.* 4. *Met.* 14. Tunc e re nata subtile consilium ego et iste babulus tale comminiscimur. *Alii* leg. baburris vel baburris eadem significatione.

BABURRIS, stultus, ineptus. *Isid.* 10. *Orig.* 31. et in *Gloss. P.* et BABULUS.

BABYLONICUS, a, um, adject. ad Babyloniam pertinens: *P.* ONOM. — Hinc

Babylonicum, i, et frequentius *Babylonica*, o, um, n. 2. absolute sunt vestes Babylonica arte pictæ: quippe Babyloniorum inventum fuit (teste *Plin.* 8. *Hist. nat.* 48. 74. (196.)) et subtiliter exulta ars in vestibus texendo figuras expriment, non secus ac pictores in tabulis punicillo. Hinc *Babylonica peristromata* apud *Plaut. Stich.* 2. 3. 54.; et *Babylonica picta superbe texta* apud *Martial.* 8. 28. 17. Ceterum absolute legitur sing. num. in *P. Syro mimogr.* apud *Petron. Satyr.* 55. Plumato anictus aureo Babylonico. *Al. leg.* auleo pro aureo. Et plur. num. *Lucret.* 4. 1023. Cum *Babylonica* magnifico splendore rigantur. *Ulp. Dig.* 34. 2. 26. § 3. Stragula et *Babylonica*, quæ equis insterni solent. *Malouder* edidit *Babylonicas*, ut sit femininum pluralis numeri. Ceterum bæc ad rem *Tertull.* *Habit. Mulier.* 1. Si Milesii oves tonderent, et Seres nerent, et Tyri tingent, et Phryges insurrent, et Babylonii intexerent. Unde patet, Babylonios solitos fuisse vestes variis coloribus et auro intexere, Phryges acu easdem ornare.

BACA, æ, *P.* BACCA.

BACALIA, } *P.* BACCALIA, BACCALIS, etc.

BACAR vas vinarium simile bacroni. *Paul. Diac.* p. 312. *Müll. Scalig.* docet scribendum esse *baccar* duplici cc. Nam legi in *Gloss. Isid.* *Baccarium*, vas aquarium. In *Gloss. tamen Philox.* *Bacar*, εἶδος ἀγρευίου. Adde βῆχος, βῆχιν, βῆχιδιον idem significare quod poculum, Italice *bicchiere*. Hinc est in *Gloss. Philoxeni* *Bacario*, πορροδίακος, h. e. meretricibus aquam infundens. *P.* AQUARIOLUS.

BACCA, æ, f. 1. Scribitur et *baca*, unico c. Putant autem nonnulli, sed minus recte, *baccam* scribi cum fructum arboris significat; *bacam* vero, cum unionem. Allis semper *baca* scribi placet. Sed et *bacca* optima scriptura est: immo frequentius in libris reperitur et est consuetudine usitatior; occurrit enim in MSS. *Codd. Caton., Cic., Virg., Horat.* aliorumque. *P.* et *Wagner De Orthogr. Virgil.* p. 418. — *Bacca* est nomen generale, quo significantur minores ac rotundiores fructus arborum, præsertim silvestrium, ut oleæ, lauri, corni, myrti, platani etc., item quarundam herbarum, ut byssopi, ebulli etc. (It. *bacca*, *coccola*, *orbacca*; Fr. *baie*, *menu fruit*; Hisp. *baya*, *baca*; Germ. *die Beere*; Angl. *a berry*).

1.) Proprie. — a) Generalim. *Cato R. R.* 101. Virgas murtas si viles cum bacis servare. *Vet. Poeta* apud *Cic.* 1. *Tusc.* 28. 69. et 3. *Orat.* 38. 154. Rami *baccarum* ubertate incurvescere. *Cic.* 1. *Tusc.* 14. 31. Arbores seret diligens agricola, quarum aspiciet *baccam* ipse numquam. Adde *Lucret.* 5. 1362. et *Virg.* 1. *G.* 305. *Cic.* 2. *Nat. D.* 51. 127. Semen inclusum est in intima parte earum *baccarum*, quæ ex quaque stirpe funduntur. *Id.* 1. *Divinat.* 51. 116. et *Senect.* 2. 5. Fruges terræ *baccæque* arborum. *Id.* 1. *Legg.* 8. 25. Fruges atque *baccæ*. *Ovid.* 10. *Met.* 98. *baccis* caerulea *Tinus*. — b) Jungitur pluribus adjectivis vel arborum nominibus, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibemus. *Ovid.* 14. *Met.* 525. *Amaræ* *baccæ* (oleastri). *Id.* 11. *ibid.* 234. *bicolores* (myrti). *Plin.* 24. *Hist. nat.* 5. 11. (19). *cedri*. *Id.* 16. *ibid.* 27. 50. (116). *cupressi*. *Id.* 32. *ibid.* 2. 11. (22). *euraili*. *Virg.* 10. *Ecl.* 27. *ebulli*. *Stil.* 15. 535. *felices*. *Colum.* 8. *R. R.* 10. 4. *hederaceæ*. *Plin.* 26. *Hist. nat.* 11. 70. (114). et 12. 76. (124). *byssopi*. *Id.* 12. *ibid.* 7. 14. (28). *juniperi*. *Virg.* 1. *G.* 306. *lauri*. *Virg.* 8. 3. 13. *Schneid.* *piperis*. *Plin.* 15. *Hist. nat.* 7. 7. (29). *platani*. — c) Speciatim dicitur de *bacca* oleæ, quia est omnium utilissima hominibus. — Interdum addito arboris nomine. *Cic.* 2. *Divinat.* 6. 16. *Agricola*, cum *oleæ* videt, *baccam* quoque se visurum putat. *Horat.* 2. *Sat.* 4. 69. et 1. *Ep.* 10. 2. et *Ovid.* 6. *Met.* 81. *Bacca* *olivæ*. — Interdum absolute, ita tamen ut ex ipso orationis contextu oleam significari pateat. *Horat.* 2. *Od.* 6. 14. ubi non *Hymetto* *Mella* decedunt viridique certat *Bacca* *Venafro*. *Virg.* 2. *G.* 519. teritur *Sicyonia* *bacca* *trapetis*. *Ovid.* 4. *Pont.* 15. 10. Quot *Sicyon* *baccas*, quot parit *Hybla* *favos*. *Id.* 8. *Met.* 665. *bicolor* *bacca* *Mincervæ*. Adde *eumd.* 13. *ibid.* 653. et *Martial.* 13. 101.

11.) Inproprie per similitudinem dicitur de variis rebus *baccæ* vel globuli figuram habentibus: scilicet 1. Pro unionibus aut gemmis. *Virg.* *Cul.* 66. *Indi* *conchea* *bacca* *maris*. *Horat.* 2. *Sat.* 3. 241. *Filius* *Æsopi* detractam ex aure *Metellæ* — aceto *Diluit* insignem *baccam*. Adde *eumd.* *Epod.* 8. 14. *Ovid.* 10. *Met.* 116. *pariesque* ex vere nitebant *Auribus* in geminis circum cava tempora *baccæ*. Adde *eumd.* *ibid.* 265. *Petron.* *Satyr.* 55. *Indica* *bacca*. 2. Similiter vinculorum nodi et catenarum anuli *baccæ* dicuntur. *Prudent.* 1. *pepi* *crep.* 46. *Carcer* *illigata* *doris* *colla* *baccis* *impedit*. *Id.* *Psychom. proem.* 33. *Artia* *baccis* *colla* *liber* *erigit*. *bojis* *utroque* *loco* *alii* *legunt*. 3. Item caprini stercoris *baccam* globuli. *Pallad.* 2. *R. R.* 14. 3. Si caprini stercoris *baccam* subula subtiliter excavaveris et in ea semen *lactucæ* immiseris.

BACCALIA vel bacalia, æ, f. 1. *Plin.* 15. *Hist. nat.* 30. 39. (129). scribit *baccaliam* appellari a nonnullis lauri illud genus, quod vulgatissimum est *baccarumque* fertilissimum. *P.* vocem seq.

BACCALIS vel bacalis, e, adject. *baccas* ferens, ut *baccalis laurus* apud *Plin.* 17. *Hist. nat.* 10. 11. (60.); quam 15. *ibid.* 30. 39. (129). appellavit *baccaliam*, nempe laurum feminam, quæ *baccas* fert, seu *Cypria*; non triumphalem, vel *Delphicam*, quæ mas est ideoque sterilis.

BACCALUSIA vel bacalusia, æ, f. 1. vox composita a *bacca* et *lusia*, hoc est *bacca* quæ per lulum comedi solet. Erat fortasse carica, præcipue Thebaica, quam otiosi convivæ comedeabant, ut hodie edimus ciceris virides, qui vulgari sermone Italice *spassapensieri* appellantur. *Petron. fragm. Tragar.* 41. Postquam itaque omnes *bacalusias* consumpsi, duravi interrogare etc. *Burm.* *habet* *babaculusias*; at *Cod. Tragar.* *diserte* *bacalusias*. Hæc deponuntur ex *Francisco Orioli* in *Opusc. Letter.* di *Bologna* T. 4. p. 65., qui putat id nominis impositum principio quidem veris dumtaxat *baccis*, postea latius usurpatum fuisse ad

indicandos edules fructus omnigenos, quorum usus in epulorum paupis erat, ne scilicet, dum carnes scindebantur, oliarentur maxillæ.

BACCAR, aris, n. 3. et

BACCARIS, is, f. 3. βᾱκκαρίς. Scribitur etiam *baccar* et *baccaris* cum aspiratione. Nam apud Græcos quoque et βᾱκκαρίς apud *Hesych.* et βᾱκκαρίς apud *Dioscor.* legitur. 1. Est herba alio nomine *nardum rusticum*, radice tantum odorata, ex qua ab antiquis unguenta fiebant: odorem habet *cinnamomum* proximum, provenitque gracili solo, nec humido. Usum habet in coronationibus. Creditur etiam habere vim contra fascinationes. Quidam vulgo appellant *chirothecas* *D. Mariæ* teste *Ruelio*, alii *Digitalium*. *Sprengelius* putat esse *Valerianam celticam* *Linn.* *Plin.* 12. *Hist. nat.* 12. 26. (45). *Baccaris* vocatur *nardum rusticum*. *Id.* 21. *ibid.* 6. 16. (30). *Combretum procerius*, quam *baccar*. *Virg.* 7. *Ecl.* 27. *baccare* *frontem* *Cingite*, ne vati noceat mala lingua futuro. Adde *Curt.* 3. 10. 14. *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 20.) hanc exhibet synonymiam, tametsi non sine aliqua dubitatione: βᾱκκαρ vel βᾱκκαρίς *Dioscor.* 3. 51., *Hipp.* de *Nat. mul. text.* 6. p. 362., *Galen.* in *Interpr. voc.* *Hipp.* p. 88., *Athen.* *Dipnosoph.* 15. 16., *Arist.* in *fab.* 15. 16.; *Baccaris* vel *Bacchar* *Virg.* et *Plin.* loc. cit. et *Nardum rusticum* *Plin.* l. c. sunt *Digitalis purpurea* *L.* *Spec. plant.* 866. 2. Est et alia herba hoc nomine, quam Græci *asarum* vocant. *P.* *ASARUM*. Hanc rectius, quam priorem, *nardum rusticum* appellari posse docet *Plin.* 21. *Hist. nat.* 6. 16. (30).

BACCATUS vel bacatus, a, um, adject. *baccas* habens, *baccis* præditus. Occurrit translate tantum (*P.* *BACCA* II. 1.): hinc *Monile baccatum* apud *Virg.* 1. *Æn.* 659. et *Sil.* II. 8. 134. est *margaritis* conserutum. Adde *Lamprid.* *Alex. Sev.* 41.

BACCHA, æ, f. 1. tria diversa significat: scilicet

A) *Baccha* et *Græca* (terminatione *Bacche*, es, βᾱκκα) (quæ vox Græce furore percitum significat) appellatur mulier *Bacchi* sacra celebrans. Conveniebant enim statim temporibus, hoc est singulis trienniis, mulieres (maxime in Thracia et Thebis) thysis pro hasta armatæ, vitæis et *hederaceis* ramis caput coronatæ, cervinæque pelle ad sinistram latum pendente amictæ, ut est apud *Ovid.* 6. *Met.* 591., discurrerantque passis capillis per vias furem more, validis ululatibus adstreperes et *Bacchi* laudes canentes; et si quos obvios habuissent, thysis cædentes. Vagabantur per agros, nemora et montes, in quibus sacra *Bacchi* cæsis victimis perficiebant. Huiusmodi comitulum habuisse dicebatur is deus, cum ad expeditionem Indicam proficisceretur: unde legimus apud *Varron.* 7. *L. L.* 87. *Müll.* Liber, quoque comites *Bacchæ*. Immiserat enim iis ejusmodi furem, quo hostibus terribiles, licet feminæ, videri possent. Quem ipsum furem, quæ illud sacrum celebrabant, omnibus insipientis animi signis imitari studebant: adeo ut aliquando ipsæ sibi brachia pectusque crebris vulneribus perfoderent, ut ex *Ovid.* 4. *Trist.* 1. 41. et *Val. Flacc.* 3. 20. colligitur. *Plaut. Amph.* 2. 2. 71. *Bacchæ* *bacchanti* si velis adversari, ex insana insanio rem facies: feriet sepius: si obsequare, una resolvable plaga. *Proverbium* de eo, qui furenti obistere velit. Adde *Senatuscons. de Bacchan.* *Cic.* 7. *Fam.* 23. 2. *Bacchas* istas (h. e. *Baccharum* signa) cum *Musis* *Metelli* comparas? *Liv.* 39. 13. *Matronas* *Baccharum* habitu crinibus sparsis cum ardentibus facibus decurrere ad *Tiberim*. *Horat.* 3. *Od.* 25. 140. *Naiadum* *potens* *Baccharumque*, *valentium* *Proceras* *manibus* *vertere* *fraxinos*! Adde *Propert.* 3. 21. 31. *Ovid.* 10. *Heroid.* 48. *Qualis* *ab* *Oggio* *conceita* *Baccha* *deo*. *Id.* 9. *Met.* 640. *Ismariæ* *celebrant* *repetita* *tricornia* *Bacchæ*. *Id.* 4. *Trist.* 1. 41. *Utque* *suum* *Bacche* *non* *sentit* *sauia* *vultus* *Dum* *stupet* *Edonis* *exulata* *jugis*. *Al. leg.* *Bacchis*. Adde *eumd.* 4. *Met.* 25. et 6. *ibid.* 587. *Lucan.* 5. 74. *Delphica* *Thebanæ* *referunt* *trietrica* *Bacchæ*. — Hinc *Initiare aliquam Bacchis* apud *Liv.* 39. 9. et 10. et 14. est *initiare* *sacris* *Bacchanalium*, quibus *Bacchæ* *sacerdotes* *præerant*. — Hinc etiam *Baccham* pro muliere furiosa dixit *Plaut.* *Bacch.* 3. 1. 4. *Bacchides*, non *Bacchides*, sed *Bacchæ* sunt acerrimæ. Cf. *eumd.* *ibid.* 1. 1. 19.

B) *Baccha* dicebatur vinum in Hispaniis, teste *Varron.* 7. *L. L.* 87. *Müll.* Et vinum in Hispania *bacche*.

C) Denique *baccha* est etiam aper femina. *Inscript.* apud *Phil.* a *Turre Monum.* *Vet. Antiq.* p. 392.

BACCHABUNDUS, a, um, adject. bacchant, Baccharum more agens. ¶ 1. Est vino et comissationibus deditus, hilaris epula amens. *Curt.* 9. 10. 17. Hoc modo per dies septem bacchabundum agmen incessit. ¶ 2. Item clamaus, obstrepens Baccharum more. *Apul. de Mag.* p. 326. 8. *Hildebr. min.* In medio fori bacchabundus.

BACCHANALIS, is, n. 3. Cl. Græc. Βακχυσίος. In antiquis monumentis occurrit etiam unico c. ¶ 1. Est locus, quo Baccha conveniunt sacra factura. *Plaut. Aulul.* 3. 1. 3. Ad Bacchas veni in Bacchanal. *Et ibid.* v. 8. Aperit Bacchanal. *Senatuscons. de Bacchan.* *BACCHANAL HABERE.* *Ibid.* *BACCHANALIA DISMOTA SIENI.* *Cl. Liv.* 39. 18. Omnia Bacchanalia Roma et per totam Italiam diruere. ¶ 2. Item ipsum Bacchi sacrum. *Plaut. Mil. glor.* 3. 2. 44. Vos in cella vinaria Bacchanal facitis. *Id. Bacch.* 1. 1. 19. Quia, Bacchis, Bacchas metuo et Bacchanal tuum. *Id. in supposit.* *Amph. scena, quæ incipit* Tus me mactes? v. 12. Bacchanal te exercuisse oportuit senex. h. e. Bacchi sacris adfuisse atque ibi in furorem actum esse. — Hæc tamen significatione, teste *Sail.* apud *Non.* p. 489. 25. *Merc.*, rectius et frequentius usurpatur in num. plurali. *V. voc. seq.*

BACCHANALIA, Tum et Yorum, n. quibus de formis *V.* in SATURNALIA.

D. Proprie. *Bacchanalia*, Gr. Βακχεύματα, sunt festa et sacra in honorem Bacchi: quibus initiati, præter insanos ritus, omnibus se vitis pollebant, quæ fuscæ persequitur *Liv.* 39. 9. et seqq., ubi narrat de his sacris Romæ detectis et abolitis, tempore anno U. C. 568, ante Chr. n. 186., Sp. Postumio et Q. Marcio cons. *Cic. 2. Legg.* 15. 37. Quo in genere severitatem majorem sciatu vetus auctoritas de Bacchanalibus, et consulum, exercitui adhibito, quæstio animadversioque declarat. *Sail.* apud *Non.* p. 489. 25. *Merc.* Exaudituque sonus Bacchanaliorum. *Liv.* 39. 41. Reliquas Bacchanalium quæstionis cum omni execratus est cura. *Tac.* 2. *Hist.* 68. Apud Vitellium omnia indisposita, temulentia, pervigiliis ac Bacchanalibus, quam disciplinæ et castrii propiora.

II.) Translate vivere bacchanalia est dissolute ac luxuriose vitam agere. *Juvenal.* 2. 3. Qui Curios simulat et bacchanalia vivunt.

BACCHANALIS, e, adject. ad Bacchanalia pertinet. *Val. Max.* 1. 3. 1. Bacchanalium sacrorum mos. *Macrobi.* 1. *Saturn.* 4. Bacchanale festum. *Aurel. Vict. Cæsar.* 3. et *Epil.* 5. Bacchanalis ebrietas. *Al. minus recte leg. torus.*

BACCHANS, antis. *V. BACCHOR.*

BACCHAR, aris, n. et ¶ *V. BACCAR.*

BACCHARIS, is, f.

BACCHATIM adverb. Bacchantium more. *Apul.* 1. *Met.* p. 108. Quin igitur, inquit, soror, hunc primum bacchatim discerpimus?

BACCHATIO, ōnis, f. 3. (barchor). Est

I.) Proprie bacchantium ludus et furor. *Hygin.* *Fab.* 4. 8.

II.) Translate est luxuriandi actus Bacchantium more. *Cic.* 3. *Verr.* 12. 33. Nocturnæ bacchationes ac vigiliæ.

BACCHATUS, a, um, *V. BACCHOR.*

BACCHÆUS, a, um, adject. Βακχυσίος. Legitur et *Bacchæus*, et est ad Bacchum pertinens. *V. ONOM.* — Item est ad Bacchas pertinens. *Stat.* 1. *Theb.* 328. Ogygis ululata furoribus antra Deserit et pingues Bacchæos sanguine colles. h. e. fuso a Bacchantibus cum Penthea discerpere.

BACCHIAGUS, a, um, adject. qui pedibus bacchis constat. *Terentiam.* p. 2607. *Putsch.* Hoc metrum chorambicum est, quod pars bacchiacum vocant. *Y. Santen.* ad h. l. p. 360. *Mar. Victorin.* p. 2583. *Putsch.* Instruendi sane sumus, nonnumquam chorambo, si res exegerit, isambicam basin immisceri, quod genus bacchiacum musici dicunt: exemplo erit versus ille: Cui reserata mugtunt carea templa mundi.

BACCHICUS, a, um, adject. Βακχυσίος, ad Bacchum pertinens. *V. ONOM.* — *Bacchicum metrum* est tale: *Lactare, baccare præcinge frontem.* Hoc mihi videtur magis ad prosam convenire. Et sane multis pedibus in oratione utimur. Hæc *Diomed.* 3. p. 513. *Putsch.*

BACCHILIDIUM melrum constat dimetro hypercatalecto, ut *Floribus corona teatitur.* *Servius in Centimetr.* p. 1819. *Putsch.*

BACCHIS, idis, f. 3. mulier Bacchi sacerdos. *Ovid.*

4. *Trist.* 1. 41. Utque saum Bacchis non sentit saucia valnus, etc. *Quidam rectius leg. Baccha.* — *V. et ONOM.*

BACCHISŌNUS, a, um, adject. Bacchum sonans, *Bacchicus.* *Paulin. Nolan. Nat. XI. S. Fel. ed. Murat.* 281. Evoc bacchisonum fractis imitantur anbelli Vocibus.

BACCHIUS, a, um, adject. Βακχυσίος, ad Bacchum pertinens. *V. ONOM.* — *Bacchius pes vel bacchius* absolute est pes metricus trisyllabus, constans prima brevi et duabus longis, ut *Catonæ.* Ita *Donat.* p. 1739. *Putsch.*, *Quintil.* 9. 4. 82. et *Pseudo-Ascon.* ad *Cic. Divinat. in Verr.* 7, ubi illam *Ciceronis* clausulam *cujus ego causa laboro* ex spondeo et duobus bacchis constare docet. Alii contra definiunt, quod constet duabus longis et brevi, ut *Romanus.* Ita *Terentian.* apud *Putsch.* p. 2414. et *Atil. Fortunatian.* *ibid.* p. 2687. Sed satius est definire cum *Fal. Probo* p. 1401. *bacchium a brevi* eundem esse atque *antibacchium*; *bacchium vero a longa* fuisse a *Terentiano* vocatum simpliciter *bacchium*. Dietus est autem *bacchius*, quia præcipue in his canticis, in quibus laudatur Bacchus, locum habebat; vel quia aptissimus erat saltationibus Baccharum. Idem pes dicitur etiam *partimbus*, quam vocem *V.*

BACCHŌ, as, are, n. 1. idem quod *bacchor*, sed minus usitatum. *Commodian.* 32. 7. Aure licet censeantur, bacchor aulica semper.

BACCHOR, aris, ōnis sum, ari, dep. 1. Βακχυσίος. — Part. *Baccharis* 1. a. et II. b.; *Baccharius* 1. c. — Proprie significat Bacchi sacris operam dare Baccharum ritu, furere Baccharum more.

I.) Proprie occurrit — a) Intransitive. *Plaut. Amph.* 2. 2. 71. Bacchæ bacchanti si velis adversari, ex insana insaniorum facies. *Horat.* 2. *Od.* 7. 26. non ego sanus Bacchibor Edonis: recepto Dulce mihi furere est amico. *Forcellinus* hoc loco accepit pro furere, impotenter se gerere in aliqua re, iniquit ferri, more Baccharum. *Plin.* 3. *Hist. nat.* 1. 3. (8). Lusum Liberi Patris, aut Lysam cum eo bacchantem nomen dedisse Lusitanis. *Tertull.* *Pall.* 4. a. med. Dignus quidem, ut bacchantibus indumentis aliquid subintraret, cymbalo incessit. h. e. Bacchantium indumentis ornatus. — Hinc *Bacchantes*, um vel tum, f. 3. absolute sunt ipse Bacchæ. *Ovid.* 3. *Met.* 702. Vadit, ubi electus facienda ad sacra Cithæron Cantibus et clara Bacchantum voce sonabat. *Curt.* 8. 10. 15. Ut passim hederæ ac vitium folia decerpere, reddimique fronde toto memore similes Bacchantibus vagarentur. *Id.* 9. 10. 24. Bacchantium lusus. — b) Transitive. *Catull.* 64. 61. et 255. Bacchari evhoe. h. e. bacchando evhoe iuculare. — c) Passive, præcipuo Part. præter. *bacchatus* haud aliter atque Gr. Βακχυσίος, dicitur de loco, in quo Bacchi festa celebrata sint. *Virg.* 2. *G.* 497. et virginibus bacchata Læcis Taygeta. *Id.* 3. *Æn.* 125. Bacchata jugis Naxos. *Val. Flacc.* 3. 20. Dindyma sanguineis famulum bacchata læcis. *Santra* apud *Non.* p. 78. 28. *Merc.* Ita obsoletum sono furenter ab omni parte bacchatur nemus. *Forcellinus* h. l. accepit pro violentis commoveri et concuti. *Claudian.* 1. *Rapt. Pros.* 206. Ululatus Ide Bacchatur. — De persona nonnulli legunt apud *Propert.* 3. 15. 1. Nunc, o Bacche, tuis humiles advolvitur aris: Ba mihi bacchato vela secunda, pater. *Sed al. melius leg. pacato.*

II.) Translate, generaliter est furere, impotenter se gerere in aliqua re, impeto ferri violentisque commoveri et concuti, more Baccharum: speciatim vero populi — a) De personis earumque inceptis. *Cic.* 1. *Cat.* 10. 26. Hic in qua lætitia perfrueret quibus gaudiis exultabis! quanta in voluptate bacchaberet! *Id.* 4. *ibid.* 6. 11. Bacchari in caede. *Id.* *Orat.* 28. ad fin. Furere apud sanos et quasi inter sobrios bacchari violentus videtur. *Lucret.* 5. 821. atque animal prope certo tempore ludit Omne, quod in magnis bacchatur motibus passim. *Virg.* 4. *Æn.* 300. Sevit inops animi, totamque incenso per urbem Bacchatur. *Id.* *ibid.* v. 660. concussam bacchatur fama per urbem. *Colum.* 10. *R. R.* 197. Nunc amor ad colius properat, nunc spiritus orbis Bacchatur Veneri, stimulisque Cupidinis actus est. *Sueton.* *Cal.* 56. Ita bacchantem (h. e. sævientem) atque grassantem non defuit plerisque animus adori. *Claudian.* *B. Gel.* 155. cum vilis Spartacus omne Per latus Italia ferro bacchatus et igni. *Id.* 2. *Laud. Stilich.* 213. Ense bacchari. *Cassiod.* 3. *Variar.* 20. Prætorii præfectos bacchari non est in humilis lætione permissus. — Eleganter dicitur

de actione et oratione oratoris nimis ardentis. *Cic. Brut.* 80. 276. Quod eos, quorum altior oratio actioque esset ardentior, furere et bacchari arbitraretur. Adde *Quintil.* 12. 10. 73. — Item de his, qui divino furore intus agi dicuntur, ejusmodi sunt *Sybillæ*, vates, poetæ. *Virg.* 6. *Æn.* 77. At Phœbi nondum patescit insaniis in antro Bacchatur vates, magnum si pectore possit Excussisse deum. *Stat.* 1. *Silo.* 2. 257. totum similes junctæque Camenæ, Stella mihi, multumque pares bacchatur ad aras. Eadem significatione cum *Accus.* rei dixit *Juvenal.* 6. 636. Grande Sophocleo carmen bacchatur hlatu. — b) Ponitur et de elementis, et est furere magno cum strepitu ac sibilu. *Plaut. Mil. glor.* 3. 2. 43. Ubi bacchatur aula, casabant ead. *Al. leg. hama.* *Horat.* 1. *Od.* 25. 11. Thracius ventus bacchans, h. e. vehementius flans ac sibilans. *Ovid.* 1. *Trist.* 2. 29. gelidus sicca Boreas bacchatur ab Arcto. *Val. Flacc.* 6. 632. velut hiberno promptus ab arcu Imber agens scopulas, nemorumque operumque ruinas; Donec ab ingenti bacchatus vertice montis Frangitur.

BACCHUS, i, m. 2.

A) Βακχος, filius Jovis et Semelæ, qui vitium colendarum rationem mortales docuisse dicitur: ex quo vini repertor et præsens habitus est; *V.* plura in *ONOM.* Itaque cum vini deus haberetur, teste *Cic.* 2. *Nat. D.* 23. 69. et 3. *Orat.* 42. 167., factum est ut per metonymiam ¶ 1. Poneretur pro vitibus. *Virg.* 2. *G.* 112. apertos Bacchus amat colles; aquilonem et frigora taxit. *Horat.* 2. *Od.* 6. 19. et amicus Aulon fertili Baccho. Adde *Colum.* 10. *R. R.* 38. *Manil.* 5. 238. Et te, Bacche, tuas nubentem junget ad ulmos. *Lucan.* 9. 433. ora vicina perusti Ætheris exurit messes et pulvere Bacchum Enecat. ¶ 2. Sapissime pro vino. *Lucret.* 2. 322. Bacchi cum flos evanuit. *Virg.* 2. *G.* 142. Bacchi humor. *Et Ovid.* *Remed. am.* 803. Bacchi munus. *Et Colum.* 10. *R. R.* 302. Bacchi merum. — Minc sæpius absolute. *Virg.* 5. *Æl.* 60. Et melle in piffisularans convivis Baccho. *Id.* 1. *G.* 344. Cal ta lacte favos et mû di hinc Baccho. Adde *euand.* 4. *ibid.* 101. et 279. *Horat.* 3. *Od.* 16. 34. Nec Læstrygonia Bacchus in amphora Languescit mihi. Adde *Tibull.* 3. 6. 5.; *Ovid.* 13. *Met.* 639. 4. *ibid.* 753. 6. *ibid.* 488. 7. *ibid.* 246. et 450; *Senec. Herc. fur.* 691. et *Val. Flacc.* 2. 60.

B) Bacchus est etiam nomen piscis cujusdam marini, qui non nisi in alto capitur, ideoque pretium habet: alio nomine *myxon* dicitur. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 17. 28. (61). 32. *Tibull.* 7. 25. (77). et 11. 53. (145).

BACCIFER vel *bacifer*, færa, færum, adject. baccas ferens. — a) Generaliter. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 10. 20. (50). *Taxus bacifera.* *Seneca Oedip.* 414. *Hedera bacifera.* — b) Speciatim est ferax olivæ, quæ sæpe absolute *bacca* dicitur. *Ovid.* 2. *Amor.* 16. 8. *Bacifera Pallas.* *Sil. It.* 3. 596. *Bellatrix gens bacifero nutrita Sabino.*

BACCINA, æ, f. 1. herba, quæ a baccis ita videtur appellari, atque alio nomine *Apollinaris* dicitur. *Apul. Herb.* 22.

BACCULA vel *bacula*, æ, f. 1. diminut. a *bacca*, parva *bacca*. *Plin.* 25. *Hist. nat.* 8. 54. (96). Ferunt bacculas parvas, ut capparit. *Arnob.* 1. 6. Pomisatque aliis bacculis sustentatur. Adde *euand.* 2. 21. et 1. 2.

BACCHŌLUS, a, um, adject. stilulus, forte a Græco Βακχῆος, quod ab *Hesych.* exponitur etiam *δὲντρος*: cf. et *Germ. Faseln.* Hac voce utebatur *Augustus* testa *Sueton.* in *ejus Vita* 87., ubi alii minus recte leg. *baleolum*, alii *baculum*. *Juxta Forcellinum* est diminut. a *bacca*, quod certe inusitatum est; unde *Italicum baggæo, uomo inetto e scipito.*

BACIBALLUM vel *baciballum*, i, n. 2. vox composita ex *baca*, quæ significat gemmam pretiosam, et Βακχῆος jacio. Dicitur translate de puella amata, quæ *Gallice bijanx*, *Italice gioiello* dici posset. *Petron. Fragm.* *Tragur.* 61. *Burmman.* Noventis Mellissam Tarentinam, pulcherrimura baciballum. Ita interpretatur *Franc. Oriolius Opusc. Letter. Bologn.* p. 223., itaque habet *Cod. Tragur.*, quod perperam alii aliter efferunt. Haud tamen spernenda est lectio *baciballum*, quam nonnulli tuerentur, quaque ferme idem significaretur, hoc est puella quæ basia suaviter jactat.

BACIFER, a, um. *V. BACCIFER.*

BACILLUM, i, n. 2. diminut. a *baculo*, parvus baculus, virga (It. *bastoncello*, *bacchetta*; Fr. *pelit bâton*, *baguette*; Hsp. *varilla*, *bagueta*; Germ. *ein kleiner Stab*, *Stöckchen* oder *Stäbchen*; Angl. *a little staff*, *stick*, *baton*). Occurrit — a) Genera-

lin. Cic. 2. Fin. 11. 33. Bacillum aliud est inflexum et incurvatum de industria, aliud ita natum. Adde eumd. 1. Divinat. 17. 30. Apud Varron. 1. R. R. 50. 2. bacillum ligneum incurvum, in quo sit extremo serrula ferrea, est idem ac merga, instrumentum scilicet metendū spici. Hic quædam editiones habent perperam *batillum*, sed *Schneiderus* probavit *bacillum* repositum. V. MERGÆ. Juvenal. 3. 27. pedibus me Porto meis, nullo dextram subeunte bacillo.

b) Speciatim bacilla sæpe dicuntur virgæ lictorum. Cic. 7. Ferr. 64. 142. Sex lictores eum circumstant valentissimi, cædunt acerrime virgis: denique proximus lictor, converso bacillo, oculos misero lundere vehementissime capit. Id. 2. leg. Agr. 34. 93. Anteabant lictores non cum bacillis, sed, ut hic prætoribus anteeunt, cum fascibus duobus. h. e. non cum solis bacillis sine securibus, sed cum duobus fascibus virgarum, cum quibus securæ colligatæ erant. Orellius tamen utrobique pro bacillo repositit baculum. — NB. De loco Vitruv. 2. 4. 3. V. BACULUM in fine.

BACILLUS, i, m. 2. pro bacillum legitur apud Isid. 20. Orig. 13. A baculo bacillus per diminutionem.

BACRIONEM dicebant genus vasis longioris manubrii: hoc alii trullam appellant. Paul. Diac. p. 31. 1. Müll. Al. leg. Baccionem; al. Batrionem. Videtur autem esse idem, quod in Gloss. dicitur Baccario; et in Gloss. Isid. legitur Baccarium.

BACTROPERITA, æ, m. 1. βακτροπήρις, qui baculum et peram gestat, et dicitur de philosophis Cynicis, qui contemptores sæculi et omnia pro nihilo ducentes, cellarium secum vehabant, ut loquitur Hieronym. 1. in Matth. 10. 10. Græca vox est a βακτρον baculus et πέρα pera, saccus. Ibi enim legitur: Nolite possidere peram in via, neque virgani. h. e. baculum.

BACULUM, i, n. 2. De recentiori forma baculus vide suo loco. — Ratione habita etymy vox est coniungenda cum Græca βακτρον, unde et βακτρία; quæ a βαζω vel inuit. βαω eo, vado; nam viatores olim baculo semper uti sunt, præcipue homines agrestes et pastores. — Ceterum baculum generatim est idem, quod scipio, virga, fustis (lt. bastone; Fr. bâton; Hisp. baston; Germ. Stab, Stock; Angl. a staff, stick, baton). Occurrit — a) Pro lictorum virga apud Cic. 7. Ferr. 54. 142. et 2. leg. Agr. 34. 93; ubi alii legunt bacillum: V. BACILLUM. — b) Pro quocumque scipione, viatorum præcipue ac pastorum. Liv. 1. 18. Baculum sine nodo aduncum. Id. 1. 54. Baculo decutere aliquid. Cf. Colum. 2. R. R. 20. 4. Baculis excutere aliquid. Adde Plin. 30. Hist. nat. 14. 44. (129). Cels. 8. 20. Ilabenas ad valida bacula deligare. Ovid. 8. Met. 218. et 14. ibid. 655. Inuit baculo. Id. 8. ibid. 693. Levare membra baculo. Id. 6. ibid. 27. Sustinere artus baculo. Id. 15. ibid. 655. Baculum agreste. Id. 2. ibid. 681. silvestre. Sil. 11. 13. 334. pastorale. — c) Item pro accepto. Sueton. Ner. 24. In tragico quodam actu cum elepsium baculum resumpsisset. Flor. 4. 11. Aureum in manu baculum, ad latus acinaces, purpurea vealis, diadema, etc. Adde eumd. 3. 19., et Curt. 9. 1. 30. — d) Ponitur etiam pro instrumento ferreo, quo utuntur tectorii operis artifices, quod Itali vocant mazzuola, mazzapicchio. Vitruv. 2. 4. 3. Schneid. Arena fluviatica propter macritatem, uti Signinum, baculorum subactionibus in tectorio recipit soliditatem. Id. 7. 3. 7. Sed et baculorum subactionibus fundatæ soliditates. Alii utrobique legunt bacillorum; alii vero liaculorum, quod præstat. V. LIACULUM.

BACULUS, i, m. 2. est recentior ac minus usitata forma pro baculum; eadem autem significatione. Ovid. 1. Fast. 177. Incumbens baculo, quem dextra gerebat. Adde eumd. 2. Met. 789. Apul. 7. Met. 16. Baculo, quem gerebat, oberherans. — Pera et baculus fuere velut insignia Cynicorum philosophorum. His enim solum instructi divitiarum contemptum præ se ferebant. Apul. de Mag. p. 288. Hoc Diogeni et Antistheni pera et baculus, quod regibus diadema. Auson. Epigr. 53. Pera, polenta, tribon, baculus, scyphus, arto suppellex ista fuit Cynici. Adde Martial. 4. 63. et V. BACTROPERITA. — NB. De cognominibus V. ONOM.

BADIUS, a, um, adject. Badius est a βαίς, quæ in Gloss. est palma, seu palmæ ramus, spadix; quæ et βαίς et βαίον; unde Serrius ad Virg. 3. G. 82.

Spadices, quos phœnicibus vocant, pressos, myrteos; ipsi sunt badii. Vox tamen non Græcæ originis est, sed Ægyptiacæ; nam apud Ægyptios, ut probat Jablonskii Opusc. T. 1. p. 48., bai ramum palmæ significat. — Ceterum badius est color rubeus cum exuberantia et splendore; qui dicitur etiam phœniceus, et spadix (lt. di color bajo; Fr. brun, châtain, marron; Hisp. moreno, castaño; Germ. braungelb; Angl. of a brown, bay, or chestnut colour). Occurrit de brutis animalibus tantum. Farro apud Non. p. 80. 2. Merc. Equi colore dispares ita dati, hic badius, iste gilvus, ille murinus. Grat. Cynege. 536. de canibus venaticis. optima nigri Crura illi, badiosque legunt in pectore crines. Adde Pallad. 4. R. R. 13.

BADITIS, idis, f. 3. herbarum nomen, cuius appellationis origo latet. Marcell. Empir. 33. ad fin. Herba est, quæ Græcæ nympha, Latine clava Herculis, Gallice baditis appellatur: ejus radix contunditur et ex aceto edenda datur puero per continuos decem dies: mirandum in modum fiet euouchus.

BADIZO, as, are, n. 1. Badiζω, Græcum verbum, quod ire, incedere, ambulare significat. Plaut. Asin. 3. 3. 116. Denam herede jam de hordeo, totum ni badizas. — Scribi potest et badisso, quemadmodum et patrisso pro patrizo dicitur, et atticisso pro atticizo; sic lachanisso, scidisso, bettisso, obrussa, et alia. Sæpe enim Latini, teste Priscian. 1. p. 452. Putsch., Græcum ζ in duos ss vertere solent. Quod si Isidoro habenda fides est 1. Orig. 4., fuit hic scribendi modus apud antiquos usque ad Augusti tempora. Quare utraque scriptio probabilis est, immo vero probabilior quæ duplex ss adhibet; nam z Græca littera est, non Latina.

BÆTICATUS, a, um, adject. indutus vestibus ex lana provinciae Bæticae. Ibi enim oves lauam ferebant coloris rutili valde grati et satis se sine alia tinctura commendandis. Martial. 1. 97. Et Bæticatus et leucophaëatus.

BÆTULI vel betuli gemmæ, Gr. βαῖτολοι, dicebantur gemmæ quædam ex lapidibus fulmine ictis, vel una cum fulmine in terram delapsis. Plin. 37. Hist. nat. 9. 11. (135). Sotaceus et alia duo genera facit ceraunia gemmæ, nigrae rubentisque, ac similes eas esse securibus; his, quæ nigrae sunt et rotundæ, urbes expugnari et classes, easque betulos vocari; quæ vero longæ sunt, ceraunias. Ita legunt atque interpretantur recentiores philologi: V. Pauly's Real-Encycl. Vol. 1. p. 1044. At Forcellinus aliter et legebat et interpretabatur: V. BÆTYLUS in ONOM.

BAGAUDA vel Bacauda, æ, m. 1. Vox Gallica, agrestem et latronem significans. Hujusmodi enim hominum magna manus, ductibus Eliano Amandoque, temporibus Diocletiani cepit in Gallia rapius et cædibus grassari, populatissime late agris, plerasque etiam urbes tentare; quos Maximianus iniqua ciade fudit, ut est apud Aurel. Vict. Cæsar. 39. et Eutrop. 9. 20. — Hæc vox ab aliis aliter effertur: nam et Baganda, et Baucanda, et Bagoda, et Vocanda legitur. Sed nihil hæc ad Latinam linguam.

BAGAUDICUS, a, um, adject. ad Bagaudas pertineus. Eumen. pro restaur. schol. 4. Civitas latrocinio Bagaudicæ rebellionis obsessa.

BAGŌAS, æ, m. 1. vel

BAGŌUS, i, m. 2. Βαγῶας et Βαγῶας, vox Persica, spadonem femininum, vel gynæcei custodem significans, ut ait Plin. 13. Hist. nat. 4. 9. (41.), ubi legitur Bagou in Genitivo singulari retenta Græca positione τῶ Βαγῶου, hisce verbis: Babylonem natæ (palnæ) uno in horto Bagou: ita enim vocant spadones, qui apud eos etiam regnare. Quintil. 5. 12. 21. Statuorum artifices pictoresque nunquam in hunc inciderunt errorem, ut Bagou, aut Megabyzum aliquem in exemplum operis sumerent. V. Spalding. ad b. 1. Erant autem hujusmodi seminare, qui ingenio quoque puellis custodes apponebantur, teste Ovid. 2. Amor. 2. 1. Quem penes est dominam servandi cura, Bagoe.

BAJÆ, ærum, f. plur. 1.

A) Græcæ βαῖαι, oppidum Campaniæ littorale, inter Cumam et Puteolos, cum portu: locus celebris ameno situ, et aquis calidis tum ad voluptatem, tum ad morbos sanandos accommodatissimis; de quo V. plura in ONOM. — Hinc quibuscumque aliis balneis calidis, et locis amenis ac voluptariis, item lacubus, quos privatim ditiores in hortis suis habere solebant deliciarum causa, Bajarum nomen aliquando datum est. Cic. Cæl. 15. 35. Accusatores quidem lubidines,

amores, adulteria, Bajas, actas, convivia, commissationes, cantus, symphonias, navigia jactant. Id. ibid. 16. 38. Cujus in hortos, domum, Bajas jure suo lubidines omnium commicarent. Cf. Tibull. 3. 5. 3.; et V. Zell Bajæ, ein römisch. Badeort, Ferienschr. 1. p. 145., et A. W. Becher Gallus 1. p. 133.

B) Bajæ etiam dicuntur folia palmarum, ab Ægyptia voce, ut ostendit Jablonskii in Lex. Ægypt., unde etiam Græcis βαῖς vocatur ramus palmæ. Hieronym. 2. in Jovinian. 13. Ægypti sacerdotibus cubile de foliis palmarum, quas hajas vocant, coelestem erat.

BAJONULA. V. BAJULONA.

BĀJŪLĀTŌRIUS, a, um, adject. ad bajulandum aptus. Cæl. Aurel. 1. Acut. 11. Ut sella bajulatoria leniter atque mediocriter moveantur. Id. ibid. 15. Sufficiens erit molus bajulatoria sessione addibitus.

BĀJŪLO, as, are, 1. Est pro baculo, ab eodem themate a quo baculum, quemadmodum et Græcum βακτάζω fero, porto. — Part. Bajulans I. b. — Bajulare est proprio corpore, vel propriis humeris ferre (lt. portare; Fr. porter; Hisp. llevar, traer; Germ. mit den Schultern tragen; Angl. to bear or carry as a porter).

I. Proprie occurrit — a) Absolute et est bajuli officium præstare. Plaut. Asin. 3. 3. 70. Ego bajulabo: tu, ut decet domium, ante me ito inanis. Adde eumd. Merc. 3. 1. 10. — b) Cum Accus., et est proprio corpore ferre. Phædr. 3. 20. Asinus bajulans sarcinas. Quintil. 6. 1. 47. Ego te bajulare non possum. Cælius Dig. 50. 16. 235. pr. Aliquid corpore suo bajulare.

II.) Translate. Cod. Theod. 5. 15. 3. Adjectionem debiti alieni bajulare.

BĀJŪLŌNA, æ, f. 1. Isid. 20. Orig. 11. Bajulona est lectus, qui in itinere bajulatur, a bajulando, id est deportando. Al. leg. bajonula.

BAJŪLUS, a, um, adject. V. Cyprian. loc. cit. in VITEUS.

BĀJŪLUS, i, m. 2. Legitur et bajulus. De etymo V. BAJULO. — Bajulus proprie est qui corpore portat, Græcè ἀγχοφόρος; teste Gell. 5. 3. Vecturas onerum corpore suo facilitavisse: quod genus Græci βακτάζοντας vocant; Latine bajulos appellamus. (lt. facchino, bastaggio; Fr. portefair, journalier; Hisp. braceror, ganapan; Germ. den Last-träger; Angl. a carrier, porter). Occurrit ¶ 1. Generalitatem et omnino proprie. Plaut. Pæn. 5. 6. 17. Sume hinc quidlibet. Collo rem solvam jam omnibus, quasi bajulus. Cæcin. apud Cic. 2. Orat. 10. 40. Remex aut bajulus. Cic. 3. Parad. 2. Utrum bonis est querendum, quid bajuli atque operarii, an quid homines doctissimi senserint. Id. Brut. 73. 257. Operarii, aut bajuli. Cf. Paul. Diac. p. 35. 8. Müll. Bajolos dicebant antiqui, quos nunc dicimus operarios. Unde adhuc bajolari dicitur. ¶ 2. Speciatim apud senioris ævi scriptores bajulus dictus est etiam tabularius, qui litteras ad aliquem deferret. Hieronym. Ep. 6. ad Julian. n. 1. Objurgatus de silentio litterarum dicam: Sæpe scripsi, sed negligentia bajulorum fuit? Id. Ep. 15. ad Damas. n. 5. Et ne forte obscuritas loci, in quo dego, fallat bajulos litterarum, ad Evagrium, quem optime nosti, dignare scripta transmittere. Adde Cod. Theod. 2. 27. 1. § 2. ¶ 3. Item speciatim bajuli dicti sunt vespillones, ut docet Fulgent. De prisc. serm. n. 2. Hinc Sidon. 3. Ep. 12. Ut locum auderent corporum bajuli rastris funebribus impiare. Ammian. 14. 7. Ejulans bajulorum prætorum. Adde Augustin. Ep. 19. ad Hieronym. 2.

BĀLĒNA, æ, f. 1., a Græco βάλαινα teste Paul. Diac. p. 31. 4. Müll., est piscis, seu potius bellua marina ingentis magnitudinis, quæ pilos in cute habet, et vivum animal, non ova parit, fetusque suos mammis nutrit, ut Plin. 9. Hist. nat. 8. 7. (21). et ibid. 13. 15. (41). et 11. ibid. 40. 95. (235). tradit. (lt. balena; Fr. baleine; Hisp. ballena; Germ. der Wallfisch; Angl. a huge fish). Juvenal. 10. 14. Quanto delphinis balæna Britannica major. Adde Plaut. Rud. 2. 6. 61.; Ovid. 2. Met. 9.; et Auson. Mos. 144. — NB. De sidere celesti V. in CETE.

BALÆNARIUS, a, um, adject. ex balæna factus. Petron. Satyr. 21. Quartilla balænarum tenens virgam atque succincta jussit infelicibus dari missionem. Hic Petronius meretricem inducit, quæ domi suæ virgam ex balæna cartilagine factam manu tenens, et tunica tantum ad poplite usque succincta, more palæstrici doctoris aut lanista, adolescentibus

illactenus Veneris palaestra defatigatis a voluptaria pugna missionem dat. *Alti perperam leg. balanatam, vel balenatiam.*

BALANATUS, a, um, adject. unguento balanino perfusus. *Pers.* 4. 37. cum maxillis balanatum gau- sapie pectas etc. *V. MAXILLA.*

BALANINUS, a, um, adject. βαλάνινος, qui est ex balano. *Plin.* 13. *Hist. nat.* 1. 2. (8). Balaninum oleum. *V. BALANUS.*

BALANITES, æ, m. 1. βαλάνιτης, dicitur lapis, seu gemma a figura glandis. Hujusmodi gemmarum duo sunt genera apud *Plin.* 37. *Hist. nat.* 10. 55. (149), nempe subvirides, et Corinthii æris similitudine; illæ Copto, hæc ex Troglodytia venientes, secante medias flammae venia.

BALANITIS, idis, f. 3. balani, seu glandis figuram referens. Hinc *balanitis castanea*, quæ rotundior et oblonga est et glandi similis. *Plin.* 15. *Hist. nat.* 23. 25. (93).

BALANS, antis. *V. BALO* sub I.

BALANUS, i, f. 2. Occurrit etiam masculino genere, sed raro, scilicet apud *Plin.* 13. *Hist. nat.* 4. 9. (42). et 15. *ibid.* 23. 25. (93), et *Metell.* apud *Macrob.* 2. *Saturn.* 9. — Balanus est Græca vox βαλάνος idem significans, quod glans Latine (*It. ghianda*; Fr. gland; Hisp. bellota; Germ. Eichel; Angl. a sort of mast or acorn). Itaque 1. Generatim occurrit de arborum fructu, quæ glandes ferunt. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 6. 8. (21). de quercu. Probatur et ea, cujus in balano, utrimque ex longitudine, extrema lapidescit duitia. *Id.* 17. *ibid.* 20. 34. (151). de æsculo. Nascitur e balano, sed nonnisi æsculi. Adde *eumd.* 13. *ibid.* 4. 9. (42). — Idem *Plin.* 26. *ibid.* 8. 34. (54). tribuit chamæcisso balanum, quam alias acinum, alias baccam dixit. 2. Balani quoque aliquando dicuntur genera quædam castanearum excellentioris magnitudinis, quæ Italice vulgo marroni dicuntur. *Plin.* 15. *Hist. nat.* 23. 25. (93). 3. Speciatim balanus dicitur, et ejus specus myrobalanus, glans cujusdam arboris simile héliotropio folium habentis, et fructum magnitudine nucis Avellanæ. Est æ plurium generum, ut apud *Plin.* 12. *Hist. nat.* 21. 46. (100). videre est: succumque, seu oleum habet grati odoris, quod unguentarii et cortice premunt. *Horat.* 3. *Od.* 29. 4. Pressa tuis balanus capillis. At fallitur *Plinius*, cum l. c. affirmat, balanum esse ex arbore foliis héliotropio similibus, ita et sibi minime constat, cum 23. *ibid.* 5. 52. (98). ait, myrobalanum esse fructum ex palma Ægyptia. *Myrobalanus* enim est *Phyllanthus Emblica* L., quom Itali mirabolani vocant, quæque nascitur in *Cochinchina*. Cl. *Fée* (*Op. cit.* vol. 1. p. 46.) ad *Plin.* 12. *Hist. nat.* 31. 46. (100). hanc exhibet synonymiam: Βαλάνος δένδρον Theophr. 4. 2.; βαλάνος μυρεψική Bioscor. 4. 160.; *Balanus myrpesica* Cord. Hist.; *Glans anguentaria* C. B. 402.; *Moringa oleifera* Lamrk. Encycl. 1. 398. et *Hyperanthera* Forsk. sunt *Myrobalanus* Plinii. — Medici etiam nucleum tuiunt, effusa paulatim aqua calida, et tum eo, tum oleo ex cortice expresso ad varios morbos utuntur. *Plin.* 22. *Hist. nat.* 20. 23. (49). de radice anchusæ. Batur et ad renum dolores drachma ejus potui in vino; aut, si febris sit, in decocto balani. *Id.* 23. *ibid.* 8. 74. (143). Nuclei nucis pineæ bilem pellunt, poti ex balanorum decocto. — Arbor quoque balanum ferens vocatur balanus ab eodem *Plin.* 13. *ibid.* 9. 17. (61).

4. Item speciatim balanus est medicamentum rotundum et oblongum, glandis figura, quod in anum immittitur alvi subducendæ causa. *Plin.* 20. *Hist. nat.* 5. 20. (43). Cephæ ventrem molliunt, suppositæ pro balanis. *Id.* 26. *ibid.* 8. 34. (54). Solvit alvum cyclo- minos ex aqua pota, aut balanis subditis. Adde *eumd.* 24. *ibid.* 6. 21. (31). *Cæl. Aurel.* 3. *Acut.* 16. Alii collyria ex ipso (*helleboro*) facientes, quæ appellave- runt balanos, podici supponunt. Adde *eumd.* 2. *ibid.* 12. et 3. *ibid.* 8. et 16. et 17. 5. Balanus est etiam genus piscis marini ita dicti, quia quernæe glandis figuram refert, ut docent *Colum.* 8. *R. H.* 16. 7. et *Plin.* 32. *Hist. nat.* 11. 53. (145). Ab ichthyogra- phis refertur inter testacea: estque non unus gene- ris: nam *Metellus* apud *Macrob.* 2. *Saturn.* 9. des- cribens pontificalem cœnam, enumerat inter alia pa- tinam ostrearum, peloridum, balanos nigros, bala- nos albos, etc. *Plaut.* quoque in *Rud.* 2. 1. 8. inter testacea recenset. *V. CHAMA.* 6. Balanus dicitur etiam glans virilis, quam et Itali nunc ghianda vo- cant, a *Marcell.* *Empir.* 33. ad fin.

BALATRO, ōnis, m. 3. vox incertæ signifi- cationis; varie enim a variis explicatur. Illud certum est dici de villibus, nugatoriis, nequam, perditis homini- bus, quales sunt scurræ, decoctores, parasiti et hujus- modi popelli sex. *Horat.* 1. *Sat.* 2. 2. Mendici, mimæ, balatrones, hoc genus omne Mæstum ac sollicitum est cantoris morte Tigelli. *Fopisc. Carin.* 21. Ne patrimonium sua, proscripsi legitimis heredibus, nimis et balatronibus deputaret. *Paul. Diac.* p. 34. 4. *Mith.* docet, olim balatrones et bleates dictas esse bullas luti ex itineribus, aut quod de calceamentorum soleis eradit. *Fetus Horatii Scholiast.* tradit luxu- riosis et perditos homines balatrones esse appellatos a Servilio Balatrone, qui luxu perditam vitam duxit (de quo multa *Id.* *Horat.* 2. *Sat.* 8.). Sed veri simili- us ipsum Servillum ita cognominatum fuisse a lu- xuria vivendi, non balatronibus nomen dedisse. Idem addit, legi etiam baratrones, quod bona sua devorando, quasi in barathrum mittant: item blaterones a blatiendo, quia hujusmodi homines vaniloqui sunt. Sed profecto balatrones et blaterones longe diversa nomina sunt. Usurpat hanc vocem etiam *Varro* pro convicio leniter et jocose mordentis, potius quam acerbe pungentis. Ejus verba sunt 2. *R. R.* 5. 1. Cum alius eum salutasset, alius conviciatus esset, qui tam serm venisset ad constitutum: Videbo jam vos, inquit, balatrones, et buc afferam meum corium et flagra.

BALATUS, us, m. 4. vox ovium et caprarum (*It. belamento*; Fr. bêlement; Hisp. balido; Germ. das Blöken oder Möckern; Angl. a bleating). *Lucret.* 2. 36. tremulis cum vocibus hædi Cornigeras norunt matres, ænique petuli Balatum pecudes. *Virg.* 9. *Æn.* 62. tuti sub matribus agui Balatum exercent. Adde *eumd.* 3. *G.* 554.; et *Ovid.* 7. *Met.* 319., et 7. *ibid.* 540. ubi in plur. numero usurpat. *Plin.* 20. *Hist. nat.* 14. 55. (156). Pulegium gustatum a pecore caprisque balatum concitat. *Auson.* 76. *Epigr.* 3. Caprigenumque genus — balatu assimilas. Adde *Stat.* 10. *Theb.* 46. *Marmertin. jun. Gratiar. act.* 10. Leta camporum balatu, hinnitus, mugitibus perscena.

BALAUSTINUS, a, um, adject. *V.* vocem seq.

BALAUSTIUM, ii, n. 2. βαλαύστιον, flos mali Punice seu granatæ (*It. fiore del pomo granato*; Fr. fleur de grenadier; Hisp. flor de granato; Germ. d. Blüthe des wilden Granatbaumes; Angl. the flower or the pomegranate). *Plin.* 13. *Hist. nat.* 19. 34. (113). Flos balauustum vocatur, et medicinis idoneus et tingendis vestibus, quarum color inde nomen accepit. Quod *Plin.* dixit: Quorum color inde nomen accepit, putant quidam Lexicographi, probari posse adjectivum balaustinus, a, um, ut scilicet color balaustinus sit; id tamen nullo auctore confir- mant. — Græci scriptores, ut *Harduin.* notat, balau- stium dicunt esse florem mali Punice silvestris, non domesticæ: *Plin.* promiscue et silvestris et domesti- cæ, tum loc. cit., tum 23. *Hist. nat.* 6. 60. (112). *Columella* tamen Græcos sequi videtur, sterile cogno- minans 10. *R. R.* 297. Carpite narcissique comas steri- lisque balasti. *balastii* dixit pro *balaustiti*, ut peculi pro peculi, auxili pro auxili, etc. per synæ- resim. *Balaustiti* mentio fit et a *Scribon.* *Compos.* 85. et 112.; et a *Veget.* 3. *Veter.* 16. 1. *Schneid.*

BALBE, adverb. proprie est balbutiendo.

1.) Proprie. *Lucret.* 5. 1021. Vocibus et gestu cum balbe significarent.

II.) Translate est obscure, involute, implicite. *Varro* apud *Non.* p. 80. 7. *Merc.* Præterquam duobus in primis scriptum est balbe, spectare velit potius etc. Sunt qui illud balbe omittunt.

BALBUS, a, um, adject. Ratione habita etymi, bal- bus a balando dictus videtur: est autem blæsus, hoc est qui propter hæsitantiam linguæ verba profert in- articulata et indistincta; quales sunt qui r litteram exprimere non possunt, sed pro ea l dicunt: porro balbo opponitur planus, ut apud *Cic.* primo loco infra cit. (*It. balbo, scilinguato*; Fr. qui balbutie, qui bégue, bégue; Hisp. tartamudo, balbuciente; Germ. stammelnd oder stotternd, mit der Zunge anstossend und abgerissen sprechend; Angl. stammering, stuttering, lisping). *Cic.* 1. *Orat.* 61. 260. Demosthenes cum ita balbus esset, ut ejus ipsius ar- tis, cui studebat, primam litteram non posset dicere, perfecti meditando, ut nemo planius eo locutus puta- retur. Adde *eumd.* 2. *Fam.* 10. 7.; et *Lucret.* 4. 1160. *Horat.* 2. *Ep.* 1. 126. Os tenerum pueri bal- bumque. *Id.* 1. *ibid.* 20. 18. et *Dig.* 21. 1. 10. § 5.

Balba senectus. *Horat.* 2. *Sat.* 3. 274. et *Tibull.* 2. 5. 94. Balba verba. h. e. balbe prolata. *Pers.* 1. 33. Balba de nare loqui. h. e. ita vocem per nares loquen- do emittere, ut difficiliter sermo intelligatur. *V. HIL- LUS.* — *Balbus melius balbi verba cognoscit*, pro- verbium apud *Hieronym.* *Ep.* 50. ad *Domnion.* 4., quod significat, barbæ loquentem melius intelligi a barbaro, quam ab ullo alio. — *NB.* Ex hoc linguæ vitio orta sunt Romana cognomina *Balbus* (qui oc- currit in gente *Amipia, Atia, Cornelia, Octavia et Thoria*), *Balbinus, Balbilius, Balbutius* etc., quæ omnia videsis loco suo in ONOM.

BALBŪTIO, is, ire, 4. (balbus). Part. *Balbutiens* II. a. et b. — Balbutio est ambigue pronuncio, inar- ticulata verba profero, teste *Non.* p. 80. 13. *Merc.* (*It. balbettare, scilinguare*; Fr. balbutier, bégayer; Hisp. tartamudear; Germ. stammelnd oder stottern; Angl. to statter, stammer, lisp).

I.) Proprie occurrit — a) Absolute. *Cels.* 5. 26. 31. Balbutiendo vix sensus suos explicare. *Cod.* 15. 6. 23. Lingua balbutit. De avibus baud recte canenti- bus dixit *Plin.* 10. *Hist. nat.* 29. 42. (80). Merula canit æstate, bieme balbutit. παταγέι, καὶ ψέγγε- ται Σοφωβώδες, dixit *Aristot.* l. 9. *Hist. animal.* c. 49. — b) Cum Accus., et est aliquid balbutiendo proferre vel nominare. *Horat.* 1. *Sat.* 3. 48. Balbutit Scaurum prave sultum male talis.

II.) Translate est obscure loquor, aut inepte disse- ro. — a) Absolute. *Cic.* 5. *Tusc.* 26. 75. Academici balbutire desinant aliquando, aperteque et clara voce audeant dicere, etc. *Id.* 1. *Nat. D.* 3. 5. Epicurus balbutiens de natura deorum. — b) Cum Accus. *Cic.* 4. *Acad.* (2. pr.) 45. 137. Stoicus perpaucæ bal- butiens.

BALINEA. *V. BALINEÆ* et **BALINEUM**.

BALINEÆ et per synopen balneæ, ærum, f. plur. 1. — Sunt qui putant pænultimam producendam esse. Bucunt enim a Græco βαλανεῖον, quod idem signifi- cat. Quæ origo si vera est, Latini alteram diphtongo- gi vocalem extriverunt. — Ceterum balineæ sunt balneæ (*It. bagni*; Fr. bains; Hisp. baños; Germ. d. Bad, d. Baderanstalt; Angl. baths). 1. Fere ba- linearum nomine veniunt balneæ publicæ: nam quæ, ut *Varro* docet 8. *L. L.* 48. et 9. *ibid.* 68. *Mill.*, publicæ balneæ duobus constant ædificiis, in quo- rum altero viri, in altero mulieres lavabant. Idæo balineas in plurali dicere consueverunt. Aliquando tamen vitio corruptorum temporum mulieres cum viris lavasse legimus: quam licentiam multi princi- pes severis legibus coercuerunt. *Hadrianus* enim la- vacra pro senibus separavit, teste *Spartian.* *Hadrian.* 18. *Alex.* Severus balneæ mixtæ Romæ exhi- beri prohibuit, quod quidem jam ante prohibitum *Elagabalus* fieri permisisset. *Lamprid.* *Alex.* Sev. 24. — a) Balneæ occurrunt apud *Plaut.* *Asin.* 2. 2. 90., *Most.* 3. 2. 68., *Rud.* 2. 3. 51., *Trin.* 2. 4. 5. et alibi; *Ter. Phorm.* 2. 2. 25.; *Cæcilium* apud *Non.* p. 194. 12. *Merc.* *Cic.* *Cæc.* 25. 62. Constitutum fa- ctum esse cum servis, ut venirent ad balneas Senias. Et *ibid.* 26. 62. Cur enim balneas publicas potissi- mum constituerat? *Id.* *Rosc.* *Am.* 7. 18. Occiditur ad balneas Palatinas rediens a cœna Sext. Roscius. Adde *eumd.* *Cluent.* 55. 141. et 2. *Orat.* 55. 223.; *Varron.* 1. *R. R.* 55. 4.; *Vitruv.* 6. 5. 1. *Schneid.*; *Liv.* 23. 7.; *Quintil.* 1. 6. 44.; *Sueton.* *Ner.* 35.; *Gell.* 10. 3.; et *Inscript.* apud *Orell.* 3772. — b) Balineæ occurrunt in *Kal. Prænestin.* apud *Orell.* *Inscript.* vol. 2. p. 358.; apud *Sueton.* *Ner.* 31. et apud *Plin.* 9. *Hist. nat.* 34. 79. (168). Ut qui primas pensiles invenierit balineas. *V.* et quæ infra § 2. et 3. dicuntur. — c) Balneæ in singulis numero occurrunt in *Inscript.* apud *Reines.* cl. 11. n. 115. L. PAVLY'S L. L. AVGVS A BALNEA CUSTOS H. S. E. L. PAVLY ME- LAMPO MYLIO. balneæ hic privatum balneum signifi- cat. 2. Bicutur etiam de balneis privatis. *Plin.* 13. *Hist. nat.* 3. 4. (22). Spurgi parietes balnearum unguento. *Id.* 33. *ibid.* 12. 54. (153). Stratas argento mulierum balneas. 3. Nonnumquam ponuntur pro ipsa lavatione in balineis. *Plin.* 23. *Hist. nat.* 19. 77. (218). Cavetur pridiana balinea. *Id.* 20. *ibid.* 14. 57. (160). Cuminum morbo regio in vino alio a balineis datur. Adde *eumd.* 13. *ibid.* 13. 30. (99). et 24. *ibid.* 19. 118. (181).

BALINEARIUS, a, um, adject. ad balineas perti- nens, ut *Balinearius locus* in *Inscript.* apud *Gru- ter.* 171. 8.

BALINEUM et per synopen balneum, æ, n. 2.

βαλανεῖον. — Etiam *Balineaum*, Græca scilicet po-
altione, scriptum fuisse videtur pro mendoso *balin-*
gum in *Inscript.* apud *Gruter.* 73. 5. VIRIVS LVPVS
BALINGIVM VI IGNIS EXYSTVM RESTITVIT. Hæc autem
Inscriptio pertinet ad tempora Septimii Severi et Ca-
racallæ, nam in alia apud *eumd.* 191. 3. Virius Lupus
dicitur eorum imperatorum legatus pro prætore. —
De quantitate penultimæ *V.* in *BALINEÆ* sub init.
— *Balnea* in plur. numero apud antiquissimos Lati-
nos minime nŕuvenit, teste *Varron.* 8. *L. L.* 48. et
9. 68. *Müll.*; sed inde ab Augusti ævo propter dacty-
lum a Poetis frequenter usurpari, ac deinde paulatim
in prosa quoque oratione recipi cœpit. Præterea *Id.*
ibid. docet, *balneas* vel *balineas* dici ad significandas
publicas lavationes, ut supra in *BALINEÆ* dictum
est. *Balneum* autem privatam lavationem notat. Ve-
rum banc consuetudinem poetæ non servant, apud
quos balnea et de publicis et de privatis usurpantur.
— Ceterum *balineum* erat locus, in quo sanitatis,
aut voluptatis causa, simul et abstergerent sordes,
corpora lavare veteres consueverunt. Hujus ædificii
plures erant cellæ: *frigidaria*, *tepidaria* et *caldaria*
ad lavandum: aqua ita disposita, ut ex *frigidaria* in
tepidarium influeret, ubi modico igne calefiebat; inde
majore addito calore in *caldariam*: item *assa cella*,
vehementius calefacta, ac sine aqua ad sudandum:
apodyterium, ubi vestes deponabant: *unctuarium*
seu *unctorium*, ubi ungebantur: præterea *sphæristeri-*
um, ubi pilæ lusu se exercebant etc. Quæ omnia
V. suis locis. In cellis ad lavandum destinatis erant
vel *labra* aquam continentia, vel *alvei*, in quos per
gradus descendebatur; ibique solum erat sedendi
causa. Plura de balneis *V.* apud *Mercurial.* *De art.*
gymn. 1. 1. c. 10.; *Ferrar.* in *Dissertat. de baln.*;
Pitisc. in *Lex. Antiquil.*; *Vitruv.* 5. 10., et alios
(*It. bagni*; *Fr. bain*; *Hisp. baño*; *Germ. d. Bad*;
Angl. baths). ¶ 1. Proprie et stricto sensu ponitur
de loco, in quo corpora lavare veteres consueve-
runt. — a) *Balneum* occurrit apud *Cic.* 14. *Fam.*
20. Labrum si in balneo non est, ut sit. Adde *eumd.*
2. *Att.* 3. ad fin., ubi tamen alii leg. *balneum*. *Id.*
15. *fam.* 13. 5. Cum e balneo exissem. *Augustus*
apud *Sueton.* *Aug.* 76. In balneo manducare ali-
quid. *Plin.* 32. *Hist. nat.* 10. 38. (115). Egredi e
balneo. *Id.* 36. *ibid.* 15. 24. (122). Gratuita præ-
bita balinea ceutum aseptuaginta. *Plin.* 2. *Ep.* 17. Ba-
linei cella *frigidaria*. Et *ibid.* Balinea meritoria tria.
Adde *eumd.* 1. *ibid.* 3., 5. *ibid.* 6. et 7. *ibid.* 1.; et
Inscript. apud *Orell.* 3324. et 4328. — b) *Bal-*
neum occurrit apud *Cic.* 13. *Att.* 52. 1. Inde ambu-
lavit in litore (*Cæsar*). Post horam viii. in balneum.
Horat. 1. *Ep.* 1. 91. mutat cœnacula, lectos, Balnea,
tonsores. Adde *eumd.* 1. *ibid.* 11. 13. et 14. 15.; et
Ovid. 3. *Art. am.* 640. *Colum.* 1. *R. R.* 6. 19. Bal-
nea rustica. Cf. *Martial.* 12. 50. Baphonias, plata-
nos, ac aerias cyparissos, Et non unius balnea solus
habes. Adde *eumd.* 9. 20. et *Juvenal.* 1. 143. *Fal-*
Max. 9. 1. Balnea pensilia. *Seneca Ep.* 90. Su-
apensura balnearum. *Servus a balneis* fuit inter offi-
cia domus Augustæ. *Inscript.* apud *Spon.* *Miscell.*
p. 213. — c) Reperitur etiam *balineus* gen. masc.,
nisi forte mendum sit. *Inscript.* apud *Marin.* *Frat.*
Arval. 532. IN PRÆDIIS AVELLÆ FAVSTINIANÆ BA-
LINEVS LAVAT MORE VIBICO ET ONNIS HYNANTIS
PRÆSTATVR. ¶ 2. Nonnumquam per metonymiam
balnea ponuntur pro ipsa lavatione in balneis. — a)
Balneum occurrit apud *Liv.* 23. 18. Somnus — et
vlum et epulæ et scorta balineaque et otium — ita
enervaverunt corpora, etc. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 53. 54.
A balneo reverti. Adde *eumd.* 28. *ibid.* 19. 77.
(248); et *Plin.* 2. *Ep.* 8., 3. *ibid.* 14. et 7. *ibid.* 26.
— Sæpius occurrit in formula a *balneo*, ut apud
Plin. 22. *Hist. nat.* 22. 43. (87); aut a *balineis*, ut
apud *eumd.* 13. *Hist. nat.* 15. 30. (99). et 20. *ibid.*
14. 57. (160). — b) *Balneum* occurrit apud *Cels.* 1.
6. Continua balnea. *Horat.* *Art. P.* 298. Vitare bal-
nea. *Inscript.* apud *Orell.* 4816. BALNEA, VINA, VE-
NVS. ¶ 3. *Balneum Venerum* *V.* VENERELS.

Homonym. Differunt *balnea* a *thermis*. Nam
thermæ sunt loca aquis sponte calentibus instructa,
ut in Aponi fonte et in Bafis; vel etiam subjecto igne
calefacta ad lavandum et sudandum, a *θερμός* cali-
dus: in *balneis* autem sunt etiam *frigidaria* cellæ,
quæ *thermarum* nomine venire non possunt. (Ali-
quando tamen *balneum* pro cella *frigidaria*, et *ther-*
inæ pro *caldaria* unius ejusdemque balnei sumitur.
Lege *Martial.* 9. 70. de balneo *Tuccæ*; ubi hac ra-

tlone usurpari videntur). Præterea *balnea* et publica
et privata sunt: *thermæ* non nisi publicæ. Interdum
tamen promiscue usurpantur: *V.* *THERMÆ*.

BALINÆ, ærum. Alia forma pro *BALINEÆ*,
quam voc. *V.*

BALIOLUS, a, um, adject. deminut. qui colore
fusco est. *Plaut. Pæn.* 5. 5. 22. Non pudet puellam
amplari baliolum in media via? *Plaut.* hoc loco
Afrum hominem alloquitur: Afri enim fuscii coloris
sunt. Est autem *baliolus* ab inus. *balius* pro *badius*,
ut *Poss.* in *Etymol.* docet. Porro *badius* color licet
splendoris aliqui habeat, ad fuscum tamen accedit.
At *Bothe* hic legit *alliolum*, nempe allium olentem,
nam idem homo infra v. 34. dicitur *plenior allii ul-*
picique, quam Romani remiges. Ceterum quidam
balium dicunt esse colorem tritici: qui sane a *badio*
non longissime recedit.

BALIS, is et *juxta* *Forcell.* *Idis*, f. 3. *βαλῖς*. Est
Græcum nomen ejusdam herbæ, de qua *Plin.* 25.
Hist. nat. 2. 5. (14). Xanthus historiarius scriptor
in prima earum tradit, occisum draconis catulum re-
vocatum ad vitam a parente herba, quam *balin* nomi-
nat: eademque *Thylonem*, quem draco occiderat, re-
stitutum salutem.

BALISTA cum derivatis, *V.* *BALLISTA*.

BALITANS, antis, particip. frequentat. a *balans*.
Plaut. Bacch. 5. 2. 5. Pastor barum dormit, cum
bæ eunt sic a pecu balitantes. *Pterique* alii leg. *pali-*
tantes, quod præstat.

BALLATIO, ōnis, f. 3. *βαλλισμός*, ballandi actus,
saltatio. *Gloss. Isid.* Choreis, ballationibus.

BALLATOR, ōris, m. 3. qui ballat, a verbo *βαλ-*
la, jacio nempe corpus. Sic vero vocati sodales, seu
cultores *Cybeles*, qui etiam *gallantes* appellantur a
Varrone (*V. GALLO*), quia Galli, sive eivati erant.
Hinc *Lamprid.* *Elagab.* 7. Jactavit caput inter præci-
aos fanaticos, et genitalia sibi devinxit, et omnia fecit,
quæ Galli facere solent. Et *Augustin.* 7. *Civ. Dei* 24.
Itane tympanum, turres, Galli, jactatio insana mem-
brorum vitam cuiquam pollicentur æternam? Hi etiam
fanatici vocabantur. *V.* *FANATICUS*. *Inscript.*
apud *Murat.* 185. 4., quæ est apud *Orell.* 2237. T.
FLAVIO CITTYRSO (lege ex *Margarino*, *Inscript.* *Bas-*
il. S. *Pauli* p. 52. n. 570. c. F. TYRVSO) PATRONO
SODALES BALLATORES CYBELÆ BENEMERENTI FECE-
RUNT. *Orellius* n. 2337. ex *Saxio* pro mendoso *Cit-*
turso legit c. F. TYRVSO.

BALLATRIX, icis, f. 3. quæ ballat. Vox a *Lexico*
expurgenda; occurrit enim tantummodo in *Not. Tir.*
p. 151.

BALLEMATIA, æ, f. 1. actus ballandi. *Isid.* 3.
Orig. 22. Cymbala dicta; quia cum ballematia simul
percutiuntur. Ita enim Græci dicunt cymbala ballem-
matica.

BALLEMATIUS, a, um, adject. ad saltationes
pertinens. *V.* voc. præced.

BALLISTA vel *balista*, æ, f. 1. — *Balista* unico
i occurrit in veteribus MSS. et in *Inscriptionibus*, ut
in *Inscript.* apud *Orell.* 4066.: sed duplici u-
torem esse scripturam affirmavit *Forcellinus*. —
Legitur et *balistra* in *Vet. Gloss.*, quam scripturam
Lips. Poliorcet. l. 3. dial. 3. præ aliis probare vide-
tur: tametsi consuetudo r extrivit. — Ceterum *bal-*
ista, a *βαλδω* jacio, est militaris machina, qua in-
gentia saxa mirabili impetu torquentur (*It. spingar-*
da, *balestra* a *bolzoni*, *balista*; *Fr. baliste*; *Hisp.*
honda; *Germ. d. Schleuder-oder Wurfwaŕfe*, d.
grössere Wurfwerk; *Angl. a sort of cross-bow*).

¶ 1. Be *ballista* stricto aensu accepta *V.* multa apud
Ammian. 23. 4., ubi totam machinam diligenter de-
scribit; *Vitruv.* 10. 10. 6. et 11. 1. et 11. 9. *Schneid.*;
Lips. Poliorcet. l. 3. dial. 2. et 3.; et *Slewech.* in
Commentar. ad Veget. 4. *R. M.* 22., ubi etiam figu-
ras exhibent. — In quo autem *ballista* differat a *ca-*
tapulta, *V.* Homonym. in fin. — *Plaut. Capt.* 4.
2. 17. Meus est *ballista* pugnus, cubitus *catapulta* est
mibi, bumerus aries. *Lucilius* apud *Non.* p. 555. 25.
Merc. *Ballistæ* centenariæ. h. e. quæ jaciunt saxa
pondo librarum centum. *Sisenna* apud *Non.* l. c. ta-
lentariæ. h. e. quæ jaciunt saxa pondo librarum quin-
quaginta. *Cic.* 2. *Tusc.* 24. 57. *Ballistæ* lapidum et
reliqua tormenta telorum eo graviores emissiones ha-
bent, quo sunt contenta atque adducta vehementius.
Adde *Liv.* 21. 11. et 24. 40.; et *Vitruv.* 10. 16. 1.
Schneid. Tac. 4. *Hist.* 23. Excussa *ballistis* saxa:
Sil. It. 1. 334. adductis *atridula* nervis *Phocæis* effun-
dit vastos *ballista* molares. ¶ 2. Interdum *ballista*

sumitur pro ipso telo, quod *ballista* jactitur. *Plaut.*
Trin. 3. 2. 42. Ita est amor: *ballista* ut jactitur: nihil
sic celere est, neque volat. — Hinc translate *Id.*
Plaut. Pæn. 1. 1. 73. Cui jam infortunii intentia *bal-*
lista est probe. *Id. Bacch.* 4. 4. 58. De ducentis num-
mis primum intendam *ballistam* in senem. — *NB.*
De *Ballista* nom. propr. *V.* *ONOM.*

Homonym. *Ballista* differt a *catapulta*; *balli-*
stā enim ingentia saxa, *catapultā* tela et grandiores
sagittæ jaciuntur. *Tac.* 12. *Ann.* 56. *Catapultas*
ballistasque tendere. *Gell.* 6. 3. *Ballistis* atque
catapultis oppugnare. *Vitruv.* quoque hanc differ-
entiam agnosci debens 10. 15. *catapultas*, quibus
sagittæ, et *ibid.* *ballistas*, quibus saxa emittuntur. —
Nihilominus non raro promiscue usurpantur, *ballista*
quæ sagittas et alia id genus tela majora, *catapulta*
quæ saxa emittit. *Cæs.* 2. *B. C.* 2. Asseres cuspidi-
bus præfixi atque hi maximis *ballistis* missi. *Id.*
ibid. 9. Ne saxa ex *catapultis* latericium discute-
rent. *Lucan.* 3. 464. lancea tenso *ballistæ* turbine
rapta. *Id.* 2. 686. *ballista* multifidas jaculata faces.
Sidon. Carm. 22. 123. stridentes torquet *catapul-*
ta molares.

BALLISTARIUM vel *balistarium*, ii, *V.* voc. seq.
BALLISTARIUS, a, um, adject. — In *Glossis* le-
gitur et *ballistrarius*. — *Ballistrarius* est ad *ballistas*
pertinens. — Hinc

Ballistrarius vel *balistrarius*, ii, m. 2. substanti-
vorum more. ¶ 1. *Ballistrarii* sunt artifices, qui
ballistas faciunt. *Tarrunt. Patern. Dig.* 50. 6. 6.
Naupegi, *ballistrarii*, *specularii*, *fabri* etc. *Inscript.*
apud *Reines.* cl. 10. n. 6., quæ est apud *Orell.*
4066. COLLEGIUM BALISTRARIORVM ET FERRARIORVM.
¶ 2. *Veget.* 2. *Milit.* 2. recenset *ballistrarios* cum fe-
rentariis, sagittariis, funditoribus, qui omnes sunt le-
vis armaturæ milites. Fuere autem ii, qui seriori ævo
minoribus *ballistis* missilia jaciebant; quos *Id.* 4. 21.
manuballistrarios vel *arcuballistrarios* appellat. *Am-*
mian. 16. 2. Et ne qua interveniret mora, adhibitis
cataphractariis solis et *ballistrariis*, *Aulosidorum* per-
venit. In *Gloss.* legitur *Ballistrarii* οὐρανὸν ἔχοντες.

Ballistrarium vel *balistrarium*, ii, n. 2. substanti-
vorum more est locus, in quo *ballistæ* servantur.
Plaut. Pæn. 1. 1. 73. Cui jam infortunii intexta
ballista est probe, quam ego haud multo post mittam
et *ballistrario*. *Lips. Poliorcet.* l. 3. dial. 2. legit *bal-*
listarium, et interpretatur ipsam machinam; *balli-*
stram autem *intendam* id quod emittitur.

BALLISTEA vel *balistea*, ōrum, n. plur. 2. salta-
tiones, vel potius carmina in saltationibus canenda.
Vox est origine Græca, a *βαλδίζω* salio, quod a
βαλδω jacio, jacto. Nam saltantes τὰς χεῖρας *βαλ-*
δίζουσιν, h. e. manus jaciunt. *Vopisc. Aurel.* 6. Adeo
ut etiam *ballistea* pueri et saltationucula in *Aurelia-*
num tales componerent, quibus diebus festis militari-
ter saltarent: Mille, mille, mille, mille, mille, mille
decollavimus etc.

BALLISTERIUM. *V.* *BALLISTARIUS*.

BALLISTRA vel *balistra*, et

BALLISTRARIUS. *V.* *BALLISTA* et *BALLISTA-*
RIUS.

BALLO, as, are, n. 1. *βαλλω*: *V.* *BALLATOR*.
Est choreas ducere. *Augustin. Serm.* 215. Bavidico
more ballare, et saltare paganorum observatione.

BALLŌTE, es, f. 1. *βαλλώτη*, herba fruticosa, an-
gulosus caulis nigris, hirsutis foliis vestientibus, ma-
joribus quam porri et nigrioribus, graveolentibus. Vis
ejus efficax adversus canis morsus, ad condylomata,
etc. Alio nomine *porrum nigrum* et *marrubium*
nigrum dicitur. *Plin.* 27. *Hist. nat.* 8. 30. (831). De
synonymia *V.* *MARRUBIUM*.

BALLŪCA vel *bālura*, æ, f. 1. In *Cod. Theod.* 10.
19. 3. et 4. occurrit tamquam recentior forma vocis
sequentis, quam *V.*

BALLUX vel *bālux*, ōis, f. 3. Videtur esse Hispani-
ca vox. — Dicta est et *bāluka*. — *Ballux* est arena
aurosa, seu minula auri ramenta terræ mixta et non-
dum excocta. *Plin.* 33. *Hist. nat.* 4. 21. (77). Pala-
cras Hispani, alii palacranas: iidem quod minutum
est balucem vocant. *Imp. Valentin.* et *Valens Cod.*
11. 6. 1. Octones scrupulos in *balluca*, quæ Græce
χρυσάμμος appellatur, exsolvere. Adde *ibid.* 2. Quæ
referuntur etiam *Cod. Theod.* 10. 19. 3. et 4. *Mar-*
tial. 12. 57. Illinc *ballucis* malleator Hispanæ. *Ju-*
stin. 44. 1. de Hispania. Amnes plerique etiam di-
vites auro, quod in balucibus vehunt. Ita *Turneb.* in
loco *Martial.* legendum putat *Ann. 56. Advers.* c. 26.

et *Salmas. in Exercit. Plin. in loco Justini*. Nam passim in editis habetur *paludis* et *paludibus*. Et quod pertinet ad *Martial.*, quidem eum loqui putant de lino et sætado, quod in paludosis Hispaniæ locis æritur, et maceratum siccatumque fuste in saxo confringitur. Locus *Martialis* integer est: Illinc paludis malleator Hispanæ Tritum nitenti fuste macerat saxum. Magis tamen placet prior lectio: nam malleator ad metalla et monetam refertur in *Inscript.* apud *Gruter.* 1070. 1., neque ad lini artifices apte referri potest. Huc fortasse spectat locus desperatissimus *M. Aurel.* apud *Fronton.* 5. ad *M. Cæs. Ep.* 23. *Ἀνδραγόσος ὁμοειδὲς* videtur mihi, quod plane baluceis, qualein petieram. *A. Maius* et ipse nihil inde extricat et prodigiosam corruptionem vocat, quam eruditiss emendandæ propono.

BALNEÆ, ærum. V. BALINEÆ.

BALNEÆRIS, e, adject. ad balneas pertineus. *Paul. Dig.* 34. 2. 33. § 7. fr. 40. § 1. Balneare argentum. h. e. vasa et suppellex argentea, qua in balneis utebantur. *Charis.* 1. p. 59. *Putsch.* urceus, solea. *Lamprid. Alex. Sev.* 42. vestis. h. e. tunica, vel alia quæpiam, qua a balneo exire solebant sine toga. *Spartian.* 17. jocus. — Hinc *Balnearia, ium*, absolute, subaudi instrumenta. *Apul.* 3. *Met.* Milo, jussis balnearibus adsequi, produci me ad lavacrum proximum. h. e. balnearum instrumentis, nempe ampullis, oleo, strigilibus, lintels, etc.

Balneare absolute est vectigal quod pro lavatione solvebatur. *Gloss. Isid.* Captura, deceptio, vel locus piscosus; et ubi sedet actuarii, qui balneare exigit.

BALNEÆRIUS, a, um, adject. idem quod balnearis. *Catull.* 33. 1. O furum optime balneariorum. h. e. qui ad balneas stabant, et lavantium vestes depositas subripiebant, de quibus est titulus 17. *De furibus balneariis* inscriptus l. 47. *Paul. ibid.* 3. In furto balneario deprehensus. *Martian.* *ibid.* 33. 7. 13. § 1. fr. 17. § 2. Instrumentum balnearium. — Hinc

Balnearia, orum, absolute, subaudi cubacula, sunt locus balneis destinatus, atque adeo ipsum balneum. *Cic.* 3. ad *Q. fr.* 1. 1. Nihil ei restabat præter balnearia et ambulationem et aviarium. *Et paullo post.* In balneariis assa in alterum apodyteri angulum promovi. Adde *eumd.* 13. *Att.* 29. 2. *Seneca* 4. *Quæst. nat.* 9. Minora balnearia et minora miliaria citius calefiunt. Adde *eumd.* *Tranquill.* 9.; *Colum.* 1. *R.* 6. 2.; et *Dig.* 8. 2. 13. pr.

BALNEÆTICUM, i, n. 2. pretium, quod pro lavatione in balneis meritoris solvitur. Usus est *Vet. Scholiast.* *Juvenal.* ad 2. 152., sed parvam admodum eamque valde incertam auctoritatem habet.

BALNEÆTOB, ōris, m. 3. — Potest etiam balnearior feminino genere efferrī, si vera est *Servii* doctrina. Is enim ad *Virg.* 12. *Æn.* 159. docet, nomina in tor, si a verbo descendant, habere femininum in trix, ut lector lectrix, doctor doctrix: si a verbo non descendant, utroque genere usurpari posse, ut hic et hæc senator, hic et hæc balnearior. Fatemur tamen balneariæ usurpari a *Petronio*. Cf. *Probus* p. 1452. *Putsch.* — Balnearior est qui balnei curam habet, ejusque usum præbet advenientibus. *Plaut. Pæn.* 3. 9. Faciam, ubi tu laveris, ibi ut balnearior faciat unguentariam. Adde *eumd.* *Truc.* 2. 3. 4. *Cic. Cæl.* 26. 62. Nisi forte mulier potens quadrantaria illa permutatione familiaris facta erat balneariori. Adde *eumd.* 13. *Phil.* 12. 36.; *Plin.* 18. *Hist. nat.* 17. 44. (156); *Dig.* 3. 2. 4. § 2., 7. 1. 15. § 1. et 19. 2. 30. § 1. *Inscript.* apud *Fabrett.* c. 2. n. 67. Faber balnearior. — Figurata *Plaut. Rud.* 2. 6. 43. Edepol, Neptune, es balnearior frigidus.

BALNEÆTORIUS, a, um, adject. balnearius. *Paul.* 3. *Sentent.* 6. 65. Instrumentum balneariorum. *Martian.* *Dig.* 33. 7. 17. § 1. fr. 17. § 2. Instrumento balneario legato, dictum est, balneariorem sic instrumento contineri balneario etc. Ita legitur apud *Torrentin.* At Haloander habet balneario etiam primo loco.

BALNEÆTRIX, tris, f. 3. quæ balneas curat. Usus est hac voce *Petron.*, teste *Servio* ad *Virg.* 12. *Æn.* 159. V. BALNEATOR sub init.

BALNEOLÆ, ærum, f. plur. 1. deminut. parvæ balneæ. *Cicero* apud *Non.* p. 194. 13. *Merc.* Primus balneolus suspendi, inclusit pisces. *Plerique alii tamen leg.* balneola. *Augustin.* 3. contra *Acad.* 4. Certe vel istæ balneolæ aliquam decoris gymnasiolorum faciunt recordationem.

TOM. I.

BALNEOLUM, i, n. 2. deminut., parvum balneum. *Seneca Ep.* 86. Balneolum angustum, tenebrososum, ex consuetudine antiqua. *Juvenal.* 7. 4. Balneolum Gabiis, Romæ conducere furnos. Adde locum *Cic.* in voce præced. allatum.

BALNEUM, i. V. BALINEUM.

BALŌ, as, āvi, ālum, are, n. 1. Particip. BALANS I. — Verbum exprimens vocem ovium: pro quo et belo dicitur (minus tamen frequenter), quod ad eam vocem propius accedit. Oves enim clamando bee dicunt. Hinc *Varro* 2. *R. R.* 1. 7. Oves enim sua voce (*Græci*) appellantur μῆλα. Nec multo secus nostri ab eadem voce, sed alia littera (vox earum non me, sed bee sonare videtur) ovis belare vocem efferentes dicunt, extrita littera, uti in multis. Ita hunc locum refinxit *Pontedera Oper. post. T.* 1. p. 219. probante *Schneidero*, cum antea in editionibus aliter legere (It. belare; Fr. bëler; Hisp. balar; Germ. bäh schreien oder blöken; Angl. to bleat).

1.) Proprie. *Plaut. Bacch.* 5. 2. 19. Oves ætate credo esse mutas: ne balant quidem, cum a pecu cetero absunt. *Ovid.* 4. *Fast.* 740. Factaque fumanti sulphure balat ovis. *Quintil.* 1. 5. 72. Jam ne balare quidem, aut hinnire fortiter diceremus, nisi iudicio vetustatis niterentur. — Hinc sæpe occurrit apud Poetas Part. balans. *Ennius* apud *Cic.* 1. *Divinat.* 21. 42. Balantes hostiæ. *Phædr.* 3. 15. 1. agnus. *Juvenal.* 13. 233. pecus. — Et substantive balantes sunt ipse oves. *Lucret.* 2. 369. Balantum pecudes. *Id.* 6. 1131. Egri balantes. *Virg.* 1. *G.* 272. Balantum gregem fluvio mersare salubri. *Id.* 3. *ibid.* 457. ima dolor balantum lapsus ad ossa.

II.) Translate ponitur et de hominibus, et est ¶ 1. Blaterare. *Varro* 2. *R. R.* 3. 1. Quoniam satis balasti, inquit, o Faustule noster, accipe a me de capellis, et quemadmodum oportet breviter dicere, disce. Festive *Varro* et locutum illum esse de ovibus indicat, et nimis multa dixisse, et quasi blaterasse, lepide arguit. V. *Cavedoni, Sagg. num.* p. 170. in not. ¶ 2. Item balare dicitur, qui absurda dicit et more pecudis stulte loquitur. *Arnob.* 3. 39. Si novenarius numerus cognomen Novensilium ducit, Cornificius balare convincitur. *Alii tamen leg.* labare.

BALSAMÆUS, a, um, adject. ad balsamum pertineus. *Auct. carm. de Phœnice* 118. Unguine balsameo myrrhaque et ture soluto Condit, et in formam conglobat ore pio.

BALSAMINUS, a, um, adject. βαλσαμίνος, balsamo constans. *Plin.* 23. *Hist. nat.* 4. 47. (92). Balsamium (subaudi oleum) longe pretiosissimum omnium, contra omnes serpentes efficac.

BALSAMODES, is, adject. βαλσαμώδης: Balsamodes casia apud *Plin.* 12. *Hist. nat.* 19. 43. (97). est quædam casia species, ab odore balsami ita appellata, amara gustu, atque utilis in medicinis.

BALSAMUM, i, n. 2. βαλσαμον. Proprie est vox Hebraica, composita ex בַּשָּׁן princeps et יָסָן o-

leum, conjunctim baal-semen, quasi oleorum princeps vel rex. — Ceterum balsamum ¶ 1. Est succus ejusdam arbusculæ, quæ in Judæa solum nascitur, viti similior, quam myrto, cujus tria genera: alterum tenui et capillacea coma, quod vocant eutheriston: alterum scabro aspectu, incurvum, fruticosum, odoratus, quod trachy appellant: tertium, quod dicunt eumeces, reliquis procerius, lævi cortice. Semen fert vino proximum gustu, colore rufum, nec sine pingui. Ramum crassiorem habet, quam myrtus. Folium proximum rutæ, perpetua coma. Malleolis seri dicitur, et implet colles vinearum modo: tondeturque similiter fruticans, ac rastris nitescit. Ex ejus cortice ita leviter inciso, nihil ut ultra eum lædatur, (aliter epim emoritur) succus mæsat, quem opobalsamum vocant, suavissimis eximæ, principatum inter unguenta obtinens, multi quoque usus in medicina. Fit autem incisio vel vitro, vel lapide, vel ossis cultellis, quoniam ferro lædi vitalia odit. Ipsa quoque sarmenta in merce sunt: coquantur enim in unguentis, vocaturque xylobalsamum qui inde exprimitur liquor. Præcipua autem gratia lacrimæ (opobalsamo), secunda semini (carpobalsamo), tertia corticis, minima ligno (xylobalsamo). Hæc ex *Plin.* 12. *Hist. nat.* 25. 54. (111). et *Solin.* 35., apud quos plura de hac re videsis. V. et *Theophr.* *Hist. plant.* l. 9. c. 6. et *Dioscor.* l. 1. c. 18. Fere autem hac voce ipse succus significatur. *Plin.* 13. *Hist. nat.* 1. 2. (11). Unguentum appellatum megalium ex oleo balanino, balsamo,

calamo, junco, xylobalsamo, casia, resina. Adde *Ju- stin.* 36. 3. — Apud Poetas occurrit in plur. numero, ut apud *Virg.* 2. *G.* 119. Quid tibi odorato referam sudantia ligno Balsamaque etc. *Martial.* 3. 63. Balsama qui semper, cinnama semper olet. ¶ 2. Ipsa etiam arbor balsamum dicitur. *Plin.* 13. *Hist. nat.* 1. 2. (8). Semen balsami. Adde *eumd.* 12. *ibid.* 25. 54. (111). *Tac.* 5. *Hist.* 6. Balsamum modica arbor: ut quisque ramus intumuit, si ferri vim adhibeas, paven- ventenæ etc. Adde *Servium* ad *Virg.* l. c. — NB. Oleum balsamum dixit *Apul.* quasi vox adjectiva sit, 10. *Mel.* De stanneo vasculo multo sese perungit oleo balsamo. Nisi forte mendum sit pro balsameo.

BALTRARIUS, ii, m. 2. qui balteos facit. *Inscript.* apud *Reines.* cl. 8. n. 69., quæ est apud *Orell.* 3501. M. CRITONIVS M. F. APOLLONIVS MILES EX ARMAMENTARIO ATGVSTORYM BALTRARIUS FECIT SIBI ET SVIS LIBERIS. *Spon. Miscell. antiq.* p. 253. intelligit eum, qui in armamentario Augustorum balteis curaodis præerat, sive lis conservandis, sive subministrandis, sive resarciendis vel ornandis incumbere. Sic cassidarius ex armamentario Cæsaris Domitiani, qui eandem curam circa cassides gerebat, ut docet alia *Inscript.* apud *eumd.* *Spon.* p. 254.

BALTEATUS, a, um, adject. cinctus, cinctutua. *Capell.* 5. *init.* Pectus exquisitissimis gemmarum coloribus balteatum. *Al. legunt* subbalteatum; quod idem est.

BALTEŌ, as, are, a. 1. *Gloss. Isid.* Balteat cingit.

BALTEŌLUS, i, m. 2. deminut., parvus balteus. *Capitolin. Maximin.* 2. Propositis præmiis argenteis, idest armillis, torquibus et balteolis.

BALTEUM vel baltheum, i, n. 2. et

BALTEUS vel baltheus, i, m. 2. — Dysillabum facit *Auct. epitom. Iliad.* 632. Accipit insignem vario cælamine balteum. — Quod discrimen tradit *Plin.* apud *Charis.* 1. p. 59. *Putsch.* inter balteus et balteum, ut ille vinculum significet, hoc lora ad ligandum, subtilius profecto est quam verius, ut et *Voss.* censet l. 3. *Grammat.* c. 36. — *Forcellinus* putat hanc vocem rectius scribi sine aspiratione, cum Latine sit, vel saltem longissima consuetudine Latine sita. Sic enim optime scribitur sitba. stibba, caritas Latinis litteris, licet, si earum originem species, styria, sylva, charitas scribendum sit. Voces enim externæ si Latine diu usurpentur, Latino etiam more scribi plerumque solent. Adde, si etymon mox afferendum admiseris, nullum esse aspirationi locum. — In singulari numero fere est generis masculini, in plurali vero communis, auctore ipso *Servio* ad *Virg.* 10. *Æn.* 494.; etsi usitatus sit baltea, quam baltei. Sed tamen *Vitruv.* 3. 3., *Tac.* 1. *Hist.* 57. et *Plin.* 33. *Hist. nat.* 12. 54. (152). balteos dicit, ubi tamen *Sillig.* ex optimorum codicum auctoritate baltea legit. — Ratione habita etymi, *Varro* apud *Charisium* 1. p. 59. *Putsch.* tradit, esse Tuscum vocabulum; at *Id.* 5. *L. L.* 116. *Müll.* docet ex eo dici, quod balteum est: ejus verba V. Infra sub I. Juxta *Forcellinum* fortasse est a βάλλω injicio, cujus præter. passivus βαλταται. — Ceterum balteus generaliter est cingulum (It. cintola, ciarpa; Fr. ceinture; Hisp. ceñidor, cinta; Germ. d. Gurt oder d. Gürtel; Angl. a girdle, sash).

1. Proprie et stricto sensu. — a) Fere dicitur de cingulo militari, quod aliquando ab humero dextro sub sinistram brachium descendens, transversum pectus cingit, sæpius tamen medium hominem amittit zonæ modo; e corio plerumque factum, et bulis æreis argenteisque aut auratis distinctum, a quo arma dependunt, teste *Varron.* 5. *L. L.* 116. *Müll.* Balteum, quod cingulum e corio habebant buliarum, balteum dictum. Accius apud *Non.* 194. 9. *Merc.* Auctoribus manuleos, baltea, machæras. *Varro* apud *Non.* l. c. Tragica vlocula baltea sunt. *Livius* apud *Non.* l. c. Auratæ vaginæ aurata baltea illis erant. *Cæs.* 5. *B. G.* 44. Transfigitur scutum Pulfool et verutum in balteo defigitur. *Virg.* 5. *Æn.* 313. Alter Amazoniam pharetram pleosque sagittis Threicidis, lato quam circumplectitur auro Balteus, et tereti subnectit fibula gemma. *Id.* 12. *ibid.* 941. infelix humero cum apparuit alto Balteus, et notis fulserunt cingula bulis. *Id.* *ibid.* 273. teritur quæ subtilis alvo Balteus, et laterum juncturas fibula uordest. *Propert.* 4. 10. 22. Præbebant cæsi baltea lenta boves. V. infra sub d. *Val. Flacc.* 5. 579. quem balteus asper Subligat. Adde *Plin.* 33. *Hist. nat.* 12. 54. (152); *Tac.* 1. *Hist.*

54

57.; Quintil. 11. 3. 140.; Senec. Herc. fur. 7.; Pers. 4. 44.; et Sil. It. 10. 181. — b) Raro et de mulierum cingulo dicitur. Ovid. 9. Met. 191. Thermodontiaci caelatus balteus auro. h. e. Hippolytae reginae Anaxionum ad Thermodonta Il. habitantium. Lucan. 2. 361. de Marcia Catonis uxore. Balteus aut fluxus gemmis adstrinxit amictus. Colla monile decens. Adde Martial. 14. 297. ubi de Veneris cesto usurpat. — c) Claudian. Epigr. 21. et Apul. 10. Met. balteum dixere zonam, qua eplippia equorum dorso adstringuntur; vel potius lorum pectorale, quod bullis ornari solet. — d) Translate baltea sunt verbera loreis cingulis, seu generatim loris iussula, apud Juvenal. 9. 111. quod enim dubitant componere crimen In dominos? quoties rumoribus ulescunt Baltea? — e) Plin. 16. Hist. nat. 37. 68. (174). de salicibus. In proceritatem magnam emittunt jugis vinearum perticas, pariuntque balteo corticis vincula. h. e. cortice in baltei modum secto in longas tenias, et vicularum usum præbente.

II.) Improprie apud artifices. ¶ 1. In opere pistorio balteus est id. quo chigitur placenta, seu est ipsum illius solum replicatum. Cato R. R. 76. de placenta facienda. Indito mellis boni P. IV. 5., id una bene commisceto cum caseo. Postea in tabula pura balteum ponito, folia laurea uncta supponito, placentam fingito. Adde ibid. 78. ¶ 2. Apud Astronomos est Zodiacus. Manil. 1. 677. Sed nilet ingentis stellatus balteus orbe. Adde 3. 361. ¶ 3. Apud Vitruv. 3. 3. 7. baltei pulvinorum in capitulo Ionico sunt veluti funes, aut cingula, quibus volutarum pulvini terminantur, et veluti ligantur, Italice cordonì vel cinte. ¶ 4. A Tertull. Spectac. 3. dicuntur baltei in theatris, quas præcinctiones appellat Vitruv. 5. 3., et Græco vocabulo diazonata ibid. 6. 7. Schneid., nempe quasi transversa cingula; erantque latiores areolæ cum altiore gradu totum amplitheatrum ambientes, quibus aliquot graduum ordines ab aliis separabantur. V. plura apud Lips. de Amphith. c. 13., ubi et figuram exhibet. Quod vero Tertull. loc. cit. cardines balteorum dixit, videtur intelligere ipsarum præcinctio-num fores, per quas in ipsos balteos spectatori ingrediebantur. De hoc theatri balteo est etiam locus Calpurnii Ecl. 7. 47., quem V. Consule etiam Maff. Fer. illustr. par. 4. l. 2. c. 8.

BALUX. V. BALLUX et BALLUCA.

BAMBALIO, òmis, m. 3. vocabulum est ignominiosæ appellacionis, usurpatum a Cic. 3. Phil. 6. 16. Tuæ conjugis Bambalio quidam pater, homo nullo numero: nihil illo contemptius, qui propter hæsitantiam linguae stuporemque cordis cognonem ex contumelia traxit. Adde eund. 2. ibid. 36. 90. In his autem Cic. loquitur de M. Fulvio Bambalione Fulviæ M. Antonii uxoris patre, de quo plura Garaton. in annot. ad hunc locum. Est autem bambalio a Græco βαμβάλειν vel βαμβάλλειν, quæ apud Hesych. significat tremere labiis aut dentibus; quod facere videntur ii, qui ore tumultuantur, balbutiunt et hæsitantes loquuntur. Illud etiam huc pertinere potest, quod in eodem Hesych. legitur, βαμβάλλον apud Phryges significare τὸ αἰδοῖν.

BAMBATÆ. Apud Colum. ita in libris paucis legitur 12. R. R. 34. quod de areto scyllitico inscribitur. Qui scylliticum acetum facere volunt, decem bambatæ in tres amphoras musti mitis etc.: sed locus plane corruptus est et vox bambatæ monstro similis. Emendandus itaque, et assumptis aliquot verbis (quæ perperam divulsa sunt) ex sine capitis præcedentis, legendum. Alii hoc ipsam scyllæ pondus, quod supra dixi, in aceti duas urnas adjiciunt, et per XL. dies inesse patiuntur, qui scylliticum acetum facere volunt.

De Embannate. Cap. 34.

In tres amphoras musti mitis aceti acris congiuntur etc. Ita recte præter alios Hieronym. Mercurial. l. 1. variar. lection. c. 14., quidquid ingeniose magis, quam vere, ut bambatæ vocem defenderet, commentus sit Turneb. l. 17. Advers. c. 13. Vide Jo. Bapt. Morgagni epist. 4. in Auct. R. R. § 1., ubi rem totam luculenter exequitur. Idem probat Pontedera Op. post. T. 2. p. 251.

BAMPLUS, l. m. 2. Fulgent. de prisco serm. n. 44. Celocem dicunt genus naviculæ modicum, quod banaplum dicitur. Alii rectius leg. lembum.

BANCHUS vel baneus, l. m. 2. piscis genus, cujus mentio est apud Cael. Aurel. 2. Acut. 37. Item ex unari inullus, squillas, baneos, acus, labraces. Quidam

etiam banchus legere malunt apud Plin. 32. Hist. nat. 9. 32. (102). et ibid. 11. 53. (145), ubi tamen editio Harduini et Sillig. habet bacchus; quod fortasse reponendum in loco cit. Cael. Aurel. V. BACCHUS sub B.

BANNANCA vitis memoratur a Plin. 14. Hist. nat. 3. 4. (37), et fallax esse dicitur, hoc est luerti proventus. Unde autem nomen duxit, adhuc est incomptum.

BAPHIE, es. V. voc. seq. in fin.

BAPHIUM vel baphius, ñ, n. 2. βαφίον, tinctorum officina, eorum præcipue, qui murice et fuce tingunt (It. tintoria; Fr. teinturerie; Hisp. tintoreria; Germ. Farberet; Angl. a dye-house). Lamprid. Alex. Sev. 40. Purpura, quæ vulgo Probiana dicitur, ideoque quod Aurelius Probus baphiis præpositus id genus muricis reperisset. Imp. Theod. et Valentin. Cod. 11. 8. 5. et Cod. Theod. 10. 20. 18. Ad baphia Phœnices ad certum tempus mitti præcipimus. Cod. Theod. 11. 28. 3. Publicani etiam et telonarii, præpositi thesaurorum atque baphiorum etc. Inscript. apud Carl. Antich. Ital. T. 3. p. XIV., quæ est apud Orell. 4272. q. c. PETRONIO M. C. PETRONII F. VI. VIRO AVGVSTALI PROCURATORI BAPHII CISSAE HISTRIAE ET COLLECII PYRAPHNATORUM CISSÆSIUM HISTRIAE PATRONO T. CORNELIVS CHRYSOMALVS PYRAPHNARIVS AVGVSTI LIBERTVS. Adde Servium ad Virg. 4. G. 335. — NB. In loco Lampridii citato alii leg. baphis præpositus, hoc est tinctoria seu tingendi lanis præpositus; βαφῆ enim tinctorum seu colorum significat: sed ex aliis allatis locis et inscriptione apparet baphiis esse retinendum.

BAPHIUS, ei, m. 2. dissyll. βαφύς, tinctor, et præcipue qui murice tingit, a βαφω tingo. Imp. Constantin. Cod. 11. 7. 2. Baphi et gynaeciarii. Alii leg. baphii et gynaecii, quod præstat.

BAPTÆ, ærum, m. plur. 1. βαπται, fuerunt Athenis molles et effeminati sacerdotes Cotytus impudiciæ deæ, cui nocturna sacra faciebant omni petulantis licentiæ et prodigiosarum libidinum genere lascivientes, non secus atque in Bacchaulibus Romæ deprebensis Baccæ. In bos Eupolis Græcus poeta comædiani scripsit, βαπται inscriptionem, in qua omnia eorum flagitia depinxit: quam ob causam ab ipsis in mare præcipitatus est, vel, ut tradit Vet. Scholiast. Juvenal., ab Alcibiade necatus est, quod eum præcipue perstrinxerat. Dicitur sunt a βαπτω tingo, quia mulierum instar faciem fuce tingebant. Juvenal. 2. 92. Cecropiam soliti Baptæ lassare Cotyto. Ille supercilium madida fuligine tectum Obliqua producit aen, pingitque trementes Attolles oculos etc.

BAPTES, æ, m. 1. gemma est colore veluti artificiali tineta, mollis alioqui, odore excellens. Plin. 37. Hist. nat. 10. 54. (149).

BAPTISMA, ætis, n. 3. βαπτισμα. ¶ 1. Proprie et generatim est ablutio, a βαπτίζω mergo, abluo. Prudent. Psychom. 103. Expiat ergo acieni fluviali docta lavacro Victicem veltreix, aboleus baptismate labem Hostilis juguli. ¶ 2. Speciatim per excellentiam ita appellatur primum novæ Legis sacramentum, quo per externam corporis abluentionem significatur et efficitur interior ablutio animæ a sordibus peccatorum. Cod. Theod. 16. 6. 2. pr., Tertull. Bapt. 1., Augustin., Hieronym. et alii. De ritu baptismatis consule Tertull. Cor. mil. 3. ante med.

BAPTISMUM, i, n. 2. apud Scriptores Ecclesiasticos est idem quod baptisma, quia primum novæ Legis sacramentum significat. Tertull. Bapt. 15. Quoniam unus Dominus, et unum baptismum, et una Ecclesia in cælis. Cusp. Schop. in not. ad Tertull. legit baptismum. Augustin. Serm. 36. de Temp. a med. Quale est hoc baptismum, ubi purior est fonte ille, qui mergitur?

BAPTISMUS, i, m. 2. βαπτισμός, idem quod baptismum. Cod. Theod. 16. 6. 1. et Scriptores Eccl.

BAPTISTA, æ, m. 1. βαπτιστής, qui abluit et baptizat. Ita per excellentiam dictus est D. Joannes Christi præcursor, tum quia baptizare instituit, tum quia Christum ejus sacramenti auctorem baptizavit. Sedul. 2. De op. Pasch. 143. Hunc baptista potens ut vidit ab omne Joannes.

BAPTISTERIUM, ii, n. 2. βαπτιστήριον. ¶ 1. Proprie et generatim erat ampla piscina prope cellam balinei frigidariam ad natandum. Plin. 2. Ep. 17. Balinei cella frigidaria, spatiosa et effusa, ejus in contrariis parietibus duo baptisteria velut ejecta sinuatur abunde capacia, si inare in proximo cogites.

Id. 5. ibid. 6. Cella frigidaria, in qua baptisterium amplum atque opacum. Sidon. 2. Ep. 1. Huic basilicæ appendix piscina forisuec, seu, si græcari malis, baptisterium ab oriente connectitur, quod viginti circiter modiorum millia capit. ¶ 2. Speciatim apud Ecclesiasticos Scriptores est locus, in quo baptismi sacramentum solemniter ritu administratur. Sidon. 4. Ep. 15. Nani baptisterium, quod olim fabricabamini, scribitis jam posse consecrari. Hinc originem habuerunt li Baptisteri di Firenze, di Pisa, di Cremona, quæ adhuc remanent. V. Lupi Antonmaria Dissert. 1., ubi plurima habes de baptisteriis christianis.

BAPTIZATIO, òmis, f. 3. baptizandi actus. Ambros. Serm. de Temp. 17. p. 22. Baptizatio Christi.

BAPTIZATOR, òris, m. 3. qui baptizat. Tertull. Bapt. 12. Joannes baptizator. Adde Augustin. Ep. 23. a med.

BAPTIZATUS, a, uni. V. voc. seq.

BAPTIZO, as, avi, alunt, are, a. 1. βαπτίζω. — Part. Baptizatus 2. — ¶ 1. Proprie et generatim est in aquam immergere, aquâ aspergere, abluere. Theod. Priscian. 1. 21. Vultus ex aceto baptizare. ¶ 2. Speciatim apud Ecclesiasticos Scriptores est baptismi sacramentum administrare. Augustin. Ep. 23. Parvuli baptizati. Adde Tertull., Hieronym. et alios.

BARATHRO, ònis, m. 3. homo insatiabilissimus atque avidissimus, qui omnia in ventrem tamquam in barathrum congerit et absumit. Lucret. 3. 968. Ausser abhinc lacrimas, barathro, et compesce querelas. Ita Lambinus. Alii leg. barde, alii barathre, V. BARATHRUS. Adde dicta in voce BALATRONES.

BARATHRUM, i, n. 2. βάραθρον, Græca vox, qua significatur locus in altissimam profunditatem depressus, qualis fuit Athenis profunda vorago, in quam noxios morti damnatos præcipitabant, ut Suidas docet. Latini scriptores ita appellant locum omnem profundum et præcipientem, unde evadere difficile est (It. baratro, abisso, profundia immensa; Fr. abime, gouffre, profondeur; Hisp. abismo, profundidad; Germ. d. Erd- oder Meeresschlund, Abgrund, d. Schlucht, bodenlose Tiefe; Angl. a deep pit, gulph, abyss).

I.) Proprie. — a) Generatim. Vitruv. 10. 16. 11. Schneid. Quibus locis fossa non poterat fieri intra murum, barathrum longitudine et amplitudine, uti piscinam, fecerunt etc. Plaut. Bacch. 1. 2. 41. O barathrum ubi nunc es? ut ego te usurpem libens! Adde eund. Rud. 2. 7. 12., et Lucret. 3. 979. Forcellinus in duobus Plauti locis nuper cit. barathrum pro Inferis accepit. Lucret. 6. 606. Ferri in barathrum. Catull. 68. 108. Abruptum barathrum. Id. ibid. 117. amor altior barathro. Virg. 3. Æn. 420. Dextrum Seylla latus, lævum implacata Charybdis Obsidet, atque hinc barathri ter gurgite vastos Sorbet in abruptum fluctus. Horat. 2. Sat. 3. 166. quid enim differt, barathro ne Dones quidquid habes, an numquam utare paratis? h. e. in profundissimam voraginem, unde nihil redire potest, projicias: Forcellinus translate hæc accepit atque ita interpretatus est: In ventrem congeras, absumas, perdas. Sil. It. 9. 497. se postquam Ætnæ mersit candente barathro. Adde Val. Flacc. 2. 192. — In plurali numero apud Phædr. fab. 30. edit. a Jannellio. O sortem miseram, ductam de barathris, ait. Ille loquitur papilio ad vespam: barathri nempe sunt folliculi, quibus bombyces, antequam papilionis fiant, sese includunt. Ceterum versus ille pene totus est ex conjectura Jannellii, quod codex ibi pluribus scatet lituris. — b) Speciatim dicitur de inferorum locis. Virg. 8. Æn. 245. superque immane barathrum Cernatur, trepidentque immissio lumine Manes. Val. Flacc. 2. 86. pœna barathri. Claudian. 1. Rapt. Pros. 37. fœrale barathrum.

II.) Translate. ¶ 1. Barathrum dicitur insatiabilis venter vel stomachus. Plaut. Curc. 1. 2. 29. Age, effunde hoc cito in barathrum. h. e. in ventrem: est enim sermo de anu bibacissima. Horat. 1. Ep. 13. 31. Pernicies et tempestas barathrumque macelli. Martial. 1. 88. Extremo ructus cum venit a barathro. h. e. ab imo stomacho. ¶ 2. Apud Martial. 3. 81. barathrum femineum est τὸ αἰδοῖν.

BARATHRUS, i, m. 2. βάραθρος, homo nullius pretii, abjectus, vilissimus, ruinâ et barathro dignus. Lucret. 3. 967. Ausser abhinc lacrimas, barathre, et compesce querelas. V. Forbiger ad h. l. Alii leg. barde, alii barathro.

BARUA, æ, f. 1. Cf. Germ. bart. Juxta nonnullos

fortasse est a *παρὰ* seu *παρὰ* maxilla, mox *παρὰ*-*Εδ*, tum *παρὰ*, ac tandem, mutato *π* in *β*, barba. — *Servius* ad *Virg.* 3. G. 311. et *Fel. Long.* in *Orthogr.* p. 2243. *Putsch.* docent *barbam* in singulari numero dici de hominibus, in plurali vero de brutis animalibus: quod sane discrimen aut falsum est, aut certe non perpetuum. Nam ipse *Virg.* 3. G. 366. de hominibus *impezas barbas* dixit, ut et *Charis.* observavit 1. p. 74. *Putsch.* (licet *Servius* aliter explicare malit), cui adde *Sev. Ec. Herc. Cel.* 1753., *Sil.* II. 13. 310., *Plin.* 9. *Hist. nat.* 30. 48. (93.), *Apul.* 4. *Met.* p. 156., et *Petron.* *Satyr.* 99., ubi *barbas* horrentes uni tantum: nautæ attribuit. Contra in singulari de pluribus etiam *hircis barbam* dixit *Plin.* 28. *Hist. nat.* 13. 56. (198). — Ceterum barba sunt pili in facie, ac præcipue in mento hominis; quamquam et de brutis animalibus dicitur (It. *barba*; Fr. *barbe*; Hisp. *barba*; Germ. *d. Bart*; Angl. *a beard*).

1.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu occurrit de hominibus tantum. — a) Generalim. *Plaut.* *Bacch.* 5. 1. 15. Cano capite atque alba barba. *Sisenna* apud *Non.* p. 130. 8. *Merc.* Barba immissa et intonso capillo. *Cic.* 2. *leg. Agr.* 5. 13. Capillatio, quam ante, barbæque majore. *Id.* 4. *Verr.* 25. 62. Maximâ barbâ et capillo. *Nepos.* *Datam.* 3. Capillo longo barbæque promissâ. Adde *Liv.* 2. 23. et 5. 41. — b) Jungitur pluribus Adjectivis. *Plin.* 1. *Ep.* 10. cana. *Plaut.* *Pseud.* 4. 2. 12. birquina. quod est in convitiis; *Plauti verba sunt*: Heus tu, qui cum birquina astas barba. *Ovid.* 13. *Met.* 766. hirsuta. *Cic.* *Cel.* 14. 33. et *Virg.* 4. *Æn.* 25. horrida. *Petron.* *Satyr.* 99. horrentes. *Virg.* 3. *Æn.* 593., *Ovid.* 12. *Met.* 351. et *Quintil.* 12. 3. 12. immissa. *Virg.* 3. G. 366. *impezas.* *Ovid.* 12. *Met.* 395. incipientes. *Virg.* 12. *Æn.* 300. ingens. *Plin.* 6. *Hist. nat.* 28. 32. (162). intonsa. *Ovid.* 15. *Met.* 656. longa. *Varro* 2. *R. R.* 11. 10. magna. *Gell.* 9. 2. porrecta ad pubem usque. *Seneca Hippol.* 648., *Sueton.* *Ner.* 12. et *Juvenal.* 8. 166. prima. *Virg.* 8. *Ecl.* 34. proluxa. *Id.* 10. *Æn.* 838. propexa in pectore. *Ovid.* 1. *Fast.* 259. propexam ad pectora. *Virg.* 2. *Æn.* 277. squales. — c) Jungitur et pluribus Verbis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, subjicimus. — Neutr. *Virg.* 1. *Ecl.* 29. cedit barba tondenti. *Lucret.* 6. 945. crecit. *Lucan.* 2. 376. increcit genis. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 4. 3. (36). provenit. — Activ. *Plin.* 6. *Hist. nat.* 28. 32. (162). abrader barbam. *Lamprid.* *Elogab.* 31. a med. accurare psilothro. *Ovid.* 15. *Met.* 656. deducere dextrâ casariem barbæ. *Lucret.* 5. 673. et *Dig.* 47. 10. 15. § 27. demittere mâlis. *Seneca* 1. *Quest. nat.* 17. depectere prominentem. *Lamprid.* *Elogab.* 31. extr. facere novacula. h. e. radere, quod et Itali dicunt *far la barba*. *Petron.* *Satyr.* 102. figurare peregrinâ ratione. *Ovid.* 1. *Fast.* 259. mulcere manu. *Horat.* 2. *Sat.* 3. 35. pascere. *Id.* *Art. P.* 298., et *Sueton.* *Calig.* 5. et 10. et *Ner.* 12. ponere. *Liv.* 6. 16. et *Tac.* 2. *Ann.* 31. promittere. *Sueton.* *Aug.* 79. et *Cæs.* 47. *Gell.* 3. 4. et *Plin.* 7. *Hist. nat.* 59. 59. (211). radere. *Gell.* 3. 4. rasitare. *Ovid.* 13. *Met.* 767. recidere. *Id.* 1. *Art. am.* 518. rescare. *Tac.* *Germ.* 31. summittere. *Cic.* 5. *Tusc.* 20. 58. tondere. — d) Speciatim aurea barba ornari solebant decorum statum, quos maxime colere quis volebat. Ea enim re valde his gratificari credebant. *Cic.* 3. *Nat. D.* 34. 83. Idemque *Esculapii Epidauri (simulacri)* barbam auram demî jussit. *Pers.* 2. 56. nam fratres inter athenos, Somnia puita qui purgatissima mittunt, Præcipui suoto; sitque illis aurea barba. *Petron.* *Fragm. Tragur.* 58. *Burmans.* Aut ego nie non novi, aut non deridebis, licet barbam auream habeas. h. e. deus sis: vel ditissimus et potentissimus. Hinc Italorum proverbium *fare la barba d'oro*. — e) Apud *Juvenal.* 16. 31. dicitur aliquis dignus esse barba et capillis majorem, qui probis est moribus et antiquis. Prisci enim homines, qui castigatissimis moribus fuisse dicuntur, neque barbam, neque capillum tondere consueverunt. Primi enim tonsores in Italia fuisse dicuntur post an. U. C. CCCCLIV., ut *Varro* 2. *R. R.* sub fin. et ex eo *Plin.* 7. *Hist. nat.* 59. 59. (211). narrat: quo tempore ex Sicilia in Italiam venerunt tonsores; primusque omnium radii quotidie instituit Africanus sequens, ut *Plin.* ibid. tradit. Inde mos inductus, ut viri raderent, adolescentes alerent. Hinc barbatuli juvenes apud *Cic.* 1. *Att.* 14. — Cæterum primam barbam solebant Romani, ut primum totondissent, diis consecrare, præsertim Apollini, Jovi et Veneri. Fere autem id liebat circa vigesi-

num secundum ætatis annum (comam enim aliquot annis ante id tempus detondere atque itidem diis dicare mos fuit), eratque ille dies solemniss ac lætus, et celebrabatur coacto consanguineorum atque affinium cœtu, convivis missisque ultro citroque muneribus etc., tamquam alter natalis dies. Videbantur enim quodammodo pueritiam exuere et ad virilem statum transire. *Sueton.* *Ner.* 12. Barbam primam posuit, conditamque in auream pyxidem et pretiosissimis margaritis adornatam Jovi Capitolino consecravit. *Juvenal.* 3. 186. Ille metit barbam: crinem hic deponit amati: Plena domus libis venalibus. Adde *Petron.* *Satyr.* 29. — Contra barbam plenam habere est barbam omnem emississe perfectæque ætatis esse. *Spartian.* *Antonin.* 10. Nulli vitem, nisi robusto et bonæ famæ daret, nec tribunum, nisi plena barba, faceret. — Barbam vero a feminis radi interdictum esse a *Legg.* XII. Tab. narrat *Plin.* 1. e. in *GENA*. — f) Barba et pallium fuere velut insignia philosophorum, præsertim Stoicorum, quibus se commendare populo et verendos reddere studebant, vultu ipso habituque morum severitatem gravitatemque præ se ferentes. Hinc de quodam, qui se philosophum ementiebatur, *Gell.* 9. 2. Video barbam et pallium: philosophum nondum video. *Quintil.* 11. 1. 34. Philosophiam ex professu ostentantibus parum decori sunt plerique orationis ornatus. Verba exquisitoria non conveniunt barbæ illi atque tristitiæ. *Horat.* 2. *Sat.* 3. 34. sapientem pascere barbam. h. e. Stoicum philosophum profiteri. Adde *Lactant.* 3. 25. — g) Barbam alicui vellere, τὸν πάγων τὴν αὐτὴν τὴν, atrox injuria inagnumque ludibrium est. *Horat.* 1. *Sat.* 3. 133.; *Pers.* 1. 133. et 2. 28. ¶ 2. Latiori sensu dicitur etiam barba de brutis animalibus, quæ vel villos habent a mento pendentes, vel aliquid barbæ simile. *Horat.* 1. *Sat.* 8. 42., ubi de veneficiis agit Canidie et Saganæ, lupis quoque barbam tribuit; et videtur significare partem rostri inferiorem, vel totum rostrum, parte pro toto accepta. *Plin.* 12. *Hist. nat.* 17. 37. (74). Barbæ lircorum. *Id.* 26. *ibid.* 8. 30. (47). caprarum. *Id.* 30. *ibid.* 11. 29. (97). gallinaceorum. *Id.* 9. *ibid.* 17. 30. (64). Multi barba gemina insigniuntur inferiori labro. *Id.* *ibid.* 30. 48. (93). Polyporum barbæ. h. e. crines, cirri, flagella barbæ modo e capite pendunt.

II.) Translate. Barba dicitur de summis arborum ramulis seu tenuioribus foliis extremis, de lanugine in plantis, et similibus. *Plin.* 17. *Hist. nat.* 23. 35. (202). Rami a projectu digitorum modo subrigi, tonsilli in his tenuium quoque virgultorum barba, ne olumbrent. *Id.* 15. *ibid.* 22. 24. (89). Ponticas nubes mollis protegit barba.

BARBARA, æ. f. 1. genus emplastrî, de quo *Scribon.* *Compos.* 207. *Forcellinus* accepit neutr. gen. *V. BARBARUS* in fine.

BARBARĒ, adverb. (barbarus) βαρβαρικῶς. βαρβαρικῶς. ¶ 1. Græca significatione est more vel ritu exterarum gentium, non Græce. *Plaut.* *Asin. prol.* 10. Huic nomen Græce est Onagos fabulæ: Demophilus scripsit, Marcia vortit barbare. h. e. Latine. *Id.* *Trin. prol.* 19. Philemo scripsit, Plautus vortit barbare. ¶ 2. Latina significatione est non Romane, sed exterorum more, atque adeo aspero agrestique modo: et refertur tum ad sermonem, tum ad mores. *Cic.* 2. *Tusc.* 4. 12. Si grammaticum se professus quispiam, barbare loquatur. Adde *Quintil.* 1. 5. 9. *Id.* 1. 6. 45. Barbare exclamare. *Horat.* 1. *Od.* 13. 14. Barbare lædens oscula.

BARBARI, òrum. *V. BARBARUS*.

BARBARIĀ, æ. f. 1. In recto casu sing. num. dicitur etiam barbaries, quemadmodum et in Accus. barbariem. — Barbaria generatim est et dicitur quidquid externum est. Hinc

A) Ratione habita gentis, barbaria dicitur omnis externa regio; item gentes ibidem incolentes. ¶ 1. Græca significatione, est omnis externa regio non Græca, ideoque antiquis temporibus etiam Italia dicebatur barbaria. *Plaut.* *Poen.* 3. 2. 21. Macerato hoc pingues sunt auro in barbaria boves. h. e. in Italia; est enim Græcus homo, qui ibi loquitur. Adde *eumd.* apud *Festum* p. 372. 27. *Müll.* *Cic.* 5. *Vin.* 4. 11. Omnium fere civitatum non Græciæ solum, sed etiam barbariæ ab Aristotele mores, instituta, disciplinas — cognovimus. Adde *eumd.* 5. *Tusc.* 27. 77., de republ. 3. 5., 1. *Nat. D.* 29. 81. et 2. *ibid.* 50. 126. *Horat.* 1. *Ep.* 2. 7. Græcia barbariæ lento collisa duello. h. e. Phrygiæ. Adde *Curt.* 6. 3. 3. et *Justin.*

9. 5. ¶ 2. Latina significatione, barbaria est omnis externa regio præter Græciam et Italiam. *Cic.* 2. *Fin.* 15. 49. A quo (philosopho) non solum Græciæ et Italia, sed etiam omnis barbaria commota est. Adde *eumd.* 3. *Cat.* 10. 25. Ab eodem *Fontej.* 16. 34. dicitur de Galliis; et 2. *Nat. D.* 34. 88. de Scythia et Britannia; a *Val. Max.* 5. 5. 3. de Germania. *Ovid.* 15. *Met.* 829. Quid tibi barbariem gentesque ab utroque jacentes Oceano numerem? *Lucan.* 8. 812. Adde subactam Barbariem gentesque vagas. *Tertull.* *advers. Judæos* 7. et *Virgin.* vel. 2. hoc aensu in plur. numero usurpavit.

B) Latiori sensu occurrit de re quacunque aspera, inculta, agresti; et speciatim — a) De vitio sermonis. *Cic.* *Brut.* 74. 258. Sed omnes tum fere, qui nec extra urbem hanc vixerant, nec eos aliqua barbaries domestica infuscaverat, recte loquebantur. *Id.* 1. *Orat.* 26. 118. Si multitudo litium, si varietas causarum, si hæc turba et barbaria forensis dat locum vel vitiosissimis oratoribus. h. e. turba illitterata et barbaria. — b) Item de barbaris ac feris moribus. *Cic.* *Balb.* 19. 43. Inveteratum barbariam ex Gaditanorum moribus disciplinaque delere. *Liv.* 30. 28. Cum Syphace incondita barbariæ rege. *Ovid.* 2. *Art. am.* 551. Oscula vir dederat (memini) suos; oscula questus Sum data: barbaric noster abundat amor. h. e. feritate quadam et nimia zelotypia. *Id.* 3. *Trist.* 9. 7. Inhumana barbaria. *Quintil.* 11. 3. 69. Capite præduro ac rigente barbaria quædam mentis ostenditur. *Cf. Petron.* *Satyr.* 68. *Flor.* 4. 12. de *Sarmatis*. Tanta barbaries est, ut pacem non intelligant. — c) De rusticitate, ignorantia, aut stultitia. *Ovid.* 3. *Amor.* 8. 3. Ingenium quondam fuerat pretiosius auro: At nunc barbaries grandis habere nihil. *Justin.* 43. 4. Ab his igitur Galli et usum vitæ cultioris, deposita et mansuetas barbaria, et agorum cultus didicerunt.

BARBARICA, æ. *V. BARBARICUS* sub A. 2.

BARBARICARIUS, ii, m. 2. Barbaricarii sunt iidem qui Phrygiones. hoc est textores artificesque barbaricæ vestis, exprimentes et auro et colorata filis hominum formas, et diversorum animalium et specierum imitatum subtilitate variatam. Ita *Dion.* ad *Jul.* *Virg.* 11. *Æn.* 777. Pictos ac tantis et barbaris tegmina crurum. Ubi *Servius* quoque de textura Phrygionum intelligit. *V. BARBARICUS* A. 1. a. *Inscript.* apud *Murat.* 971. 5., quæ est apud *Orell.* 4152. HERMES BARBARICARIUS MINISTROR. h. e. qui vestes barbaricas servabat. Legitur præterea in *Cod. Justin.* 12. 24. 7. § 1. et in *Cod. Theod.* 10. 22. 1., ubi barbaricarii sunt, qui aurum argentumve operibus illiant.

BARBARICE, adverb. (barbaricus) βαρβαρικῶς, Barbarorum, non Græco aut latino more. *Capitolin.* *Vit.* 10. Barba prop: barbarice demissa.

BARBARICUM, i. *V. voc. seq. in fin.*

BARBARICUS, a, um, adject. βαρβαρικός, qui externus est, non nostras. Hinc

A) Ratione habita gentis, qui alius est gentis, et quidem ¶ 1. Græca significatione qui Græcus non est: et speciatim ponitur — a) Pro Phrygio. *Ennius* apud *Cic.* 5. *Tusc.* 19. 44. O pater, o patria, o Priami domus! Vidi ego te, astantem ope barbarica, Teetis cælati etc. h. e. dum staret regnum Phrygiæ incolome. *Virg.* 2. *Æn.* 504. Barbarico postes anro spoliisque superbis. Ubi *Servius*: aut multo, quia Barbari copia magis quam elegantia student: aut a Barbaris capto: aut vere barbaro. id est Phrygio; nam et *Homerus* Phrygas Barbaros appellat. *Cf. Lucret.* 2. 499. Barbarica vestes. h. e. Phrygio more pictæ. *Seneca Herc. fur.* 475. Auro decorum syma barbarico. *Ovid.* 5. *Met.* 567. Barbarica tela. *Id.* *Heroid.* 3. 1. Quam legis, a rapta Briseide littera venit: Vix bene barbarica Græca nota manu. h. e. Phrygiæ Briseidis. *Plin.* 36. *Hist. nat.* 25. 61. (185). pavimenta. *Forcellinus* h. l. ait: Quia nempe ab exteris regionibus in Italiam primum invecta fuerint. At pro Phrygiis esse intelligenda conjicimus ex *Ennio* apud *Cic.* 3. *Tusc.* 19. 44. *Apul.* 10. *Met.* amica. — b) Item barbaricus est Asiaticus vel Orientalis. *Virg.* 8. *Æn.* 685. Hinc ope barbarica variisque Antonius armis. h. e. Orientalium nationum exercitu contra Romanos bellum ferens. *Vitruv.* 1. 1. 6. *Schneid.* Barbarica vestis ornatus. h. e. Persicus. *Prudent.* *Apotheos.* 211. Barbarici sinus. h. e. vestes Babylonicae. — c) Item est Latinus vel Romanus. *Plaut.* *Capt.* 4. 2. 104. Quid tu per barbaricas urbes juras? h. e. Latinas: Græcus enim ibi homo loquitur. *Id.* *Capt.* 2. 3.

32. Barbaricā lege jus suum persequi. *h. e. Romanā. Id. Cas. 3. 6. 19.* Barbarico ritu esse. *h. e. edere. V. BARBARUS. ¶ 2.* Latina significatione barbaricus est externus, hoc est non Græcus, nec Romanus. *Sall. orat. 1. ad Cas. De republ. ordin. 3. extr.* Neque barbarico ritu cæde cædem, sanguine sanguinem expiandum. *Sueton. Claud. 47.* Barbarica nomina. *h. e. Germanica. Plin. 15. Hist. nat. 15. 16. (36). pyra. Id. 21. ibid. 6. 18. (29).* errasse eos dicit, qui baccharis radicem barbaricam appellaverit, quia nempe in Italia non proveniret, sed solummodo in externis regionibus: ita enim ibi interpretatur *Harduin*; quamquam *Salmas* in *Exercit. Plin. p. 1068.* aliter legendum putat, sed minus recte. *Lucan. 1. 476.* barbaricæ Cæsaris alæ. *Sil. It. 15. 693. cor. Ammian. 18. 2. sermo. Feget. 4. Feterin. 7. equi. De sphæra barbarica V. SPHÆRA.*

B) Ratione habita cultus, barbaricus est rudis, incultus, ferus. *Claudian. 2. Eutrop. 226.* Barbarica vita. *h. e.* Barbarorum similis et plena feritatis. *Cf. Flor. 3. 3.* Barbarica soliditas. Hinc barbarica silva ab agricolis dicebatur, quæ consenuia erat, et aut nulla, aut ceteri levi cultura colebatur. *Colum. 11. R. II. 2. 83.* Silvam si quis barbaricam, id est consenuiam velit facere. — Hinc

Barbaricum, i, n. 2. absolute substantivorum nomine. ¶ 1. Subaudi solum, et est externa regio non subiecta Romanis. *Ammian. 18. 2.* Visus in barbarico niles. *Eutrop. 9. 4.* Uterque in barbarico interfecit. *Spartian. Sever. 47.* Milites expeditionis tempore sic disposuit, ut in mansionibus annonas acciperent, nec portare cibaria XVII. dierum, nisi in barbarico. ¶ 2. *Barbaricum* appellatur clamor exercitus, videlicet quod eo genere Barbari utuntur. Hæc *Paul. Diac. p. 31. 10. Müll.* Hic clamor barbaritus etiam appellatur barbaro vocabulo, ut infra in *BARRITUS* dicemus. ¶ 3. Denique barbaricum adverbii more, tanquam *Aecus*, pro barbarice ponitur. *Sil. It. 12. 418.* Barbaricum atque inimicæ gemens.

BARBARIES. V. BARBARIA.

BARBARISMUS, i, m. 2. βαρβαρισμός (Græca vox, Latino sermo rusticus teste *Gell. 13. 6.*) vitium orationis, quod fit in singulis verbis: nam si in plurium verborum constructione fiat, solæcismus dicitur. Fit autem pluribus modis, ut cum peregrinam et barbaram vocem usurpamus; vel utimur quidem vocibus Latinis, sed eos corruptimus declinatione aut conjugatione, ut si *legebo* dicamus pro *legam*, vel *carmini* pro *cavimini*; vel pronuntiatione, longam v. gr. pro brevi proferendo; vel scriptione, ut si adspirationem adscribamus, ubi locum non habet; vel denique alio quopiam modo verba invertamus: qua de re plura Grammatici. *V. Quintil. 1. 5. 5.; Charis. 4. init.; Diomed. 2. p. 446. Putsch.* et alios. *Cic. 4. Herenn. 12. 17.* Barbarismus est, cum verbum aliquod vitiose effertur. *Fronton. 2. ad M. Cas. 1. ad fin. ed. Mai.* Epistulam matris tuæ scripti, quæ mea impudentia est, Græce, eanique epistolæ ad te scriptæ implevit. Tu prior lege; et si quis iussit barbarismus, ut qui a Græcis literis recentior es, corrige. *Sidon. de eo, qui sermonis Germanici notitiam facillime amittit, ita 5. Ep. 5.* Te præserte formidet facere linguæ barbarus barbarismus. Adde *Gell. 5. 20. Martial. 6. 17.* Cinnam, Cinnamæ, te jubet vocari: Non est hic rogo, Cinnam barbarismus? *Gell. 13. 6.* hæc animadvertit: Id vocabulum quod dicitur vulgo barbarismus, qui ante divi Augusti ætatem pure atque integre locuti sunt, an dixerint, nondum equidem inveni. — Potest etiam ad animi naturam referri: et quemadmodum barbarum dicimus, qui est incultus ac feris moribus, ita barbarismus pro feritate et barbarie usurpare licet. *Quintil. enim loc. cit., ubi barbarismi genera enumerat, Alterum, inquit, genus barbarismi accipimus, quod fit animi natura, ut is a quo insolenter quid, aut nimaciter, aut crudeliter dictum sit, barbære locutus existimetur. Sidon. 9. Ep. 3.* Quidam barbarismus est rorum sermo juvenilis et animus afflictus. — Denique si qui apud Poetas inveniuntur barbarismi, schematismos, schemata, metasismos appellari docent *Quintil. 1. 8., Charis. 4. it. et Diomed. 2. p. 446. et 449. Putsch. V. MEAPLASMUS.*

BARBARIUM, as, are, n. 1. βαρβαρίζω, barbariloquor. *Boeth. Aristot. Elench. sophist. 1. 3. p. 4.* Hoc autem est facere secundum locutionem, barizare ex oratione.

BARRAROLEXIS, is, f. 3. βαρβαρόλεξις, vitium est orationis barbarismo simile: in eo tamen differens, quod barbarismus fit in nostra loquela, inquit *Charis. 4. init.*, βαρβαρόλεξις in peregrina, hoc est, ut *Isid. 1. Orig. 31. 2.* explicat, barbarismus in verbo Latino fit dum corrumpitur; quando autem barbæra verba Latinis eloquiis inseruntur, βαρβαρόλεξις dicitur. Refertur autem inter figuras orationis; ac tales sunt gaza et magalia apud *Virgil.*

BARBARUM, i, f. voc. seq. In fin.

BARBARUS, a, um, adject. βαρβαρός. — *Barbarum* pro barbarorum in Genitivo plur. dixit *Phædr. 4. 6. 11.* In pernecio Grajum et Barbarum. — Comp. *Barbarior* sub *B.* — Ratione habita etymol., est a Græca voce allata, quæ, ut *uirrurr* apud Germanos, initio fuit onomatopœica βαρβαρ, ficta ab Atheniensibus, cum exteris irridere vellent, quod eorum sermo vernaculus inconcinuus videretur, et quod loqui Græce volentes, difficulter, duriter asperque Græca sonarent: *V. Ovid. 5. Trist. 10. 37.* et *Strabon. 14. p. 455.* Hinc generatim barbarus est externus, non nostras (It. forestiere, straniero; Fr. étranger; Itisp. extraño, extrangero; Germ. ausländisch, fremd; Angl. extraneous, foreign).

A) Ratione habita gentis occurrit etiam substantivorum more, præcipue in numero plur. et ¶ 1. Græca significatione, barbari erant omnes externæ gentes, præter Græcos; præcipue quod nulli præter ipsos viderentur elegantior loqui; nam πᾶς μὴ Ἕλλην βαρβαρός ut est apud *Servium ad Virg. 2. Æn. 504.* — *a)* Generatim. *Cato* apud *Plin. 29. Hist. nat. 1. 7. 14.* Jurarunt inter se (Græci) barbaros necare omnes medicinā. — Nos quoque dicitant barbaros et spurcios nos, quam alios Opicos, appellatione sædant. *Cf. Cic. 1. de republ. 37. 58. Plaut. Rud. 2. 7. 25.* Barbarum hospitem mihi in ædes: nihil moror, sat litium est. *Cic. 2. Tusc. 8. 20. Sophoclem vertens.* Non Græci vls, non barbæra ulla inimitas est. *Nepos Eumen. 3. Ut* — his persuaderet se contra quosdam barbaros proficisci. Adde *Ovid. 5. Trist. 10. 37.; Phædr. 4. 6. 11.* sub init. cit.; *Curt. 5. 5. 19. et 3. 7. 3.; et Senec. 3. de Ira 2. 2. Tac. 3. Ann. 33.* Tam inter Græcos, quam inter barbaros potens. — *b)* Speciatim est Latinus vel Romanus. Et sane apud *Plaut.*, qui in suis fabulis plerumque Græcos homines loquentes inducit, legitur *Barbaria* pro Italia, et *Barbaricæ urbes* pro Italicis. *Sic Mil. glor. 2. 2. 56.*, ubi poetam barbarum memorat, Nævium Latinum poetam intelligit. *Cf. Paul. Diac. p. 36. 2. Müll. Id. Plaut. Bacch. 1. 2. 15. I.* stultior tu es barbaro Potitio. Et *Stich. 1. 3. 40.* Hæc vella suligunt me, mores ut barbaros discam, atque ut faciam præconis compendium: itaque auctionem prædicem, ipse venum. *h. e.* mores omnino inusitatos in Græcia et peregrinos, qualis est, ut qui præconem agit et auctionem facit, ipse se vendat. — Hinc barbari casus dicuntur, qui terminationem habent tantum Latinam, non vero Græcam. *Cic. Orat. 48. 160.* Et cum *Phrygum* et *Phrygius* dicendum esset, absurdum erat aut tantum barbaris casibus Græcam litteram adhibere, aut recto casu solum Græce loqui; nunc tamen et *Phryges* et *Phrygum* aurium causa didimus. *Gesnerus in Thesaur. L. L. in V. Casus* censet, Ciceronem vocasse casus barbaros *Phrygum* et *Phrygius*, quod eos Latini cum Græcis communes non habent; *Phryx* enim et *Phryges* casus recti, etiam Græci sunt, in his igitur Græce litteræ *ph* et *y* ferri possunt; ergo, ait *Cicero*, cur non eadem retineri possint etiam in barbaris casibus *Phrygum* et *Phrygius*, aurium scilicet causa? — *c)* Item de incolis Asiæ minoris; hinc barbarus est *Lydus* vel *Phrygius*. *Plaut. Curc. 1. 2. 60.* Persuli gerite amanti mihi morem: fite meâ causâ Lydi barbari. *V. LYDUS* in *ONOM. Lucet. 4. 346.* Barbæra teba. *Catull. 64. 264.* illia. *Fig. 11. Æn. 777.* Pictas ac tunicas et barbæra tegmina crurum. *V. BARBARICUS* sub *A. 1. b. Horat. Epod. 9. 5.* Sonante mixtum tibiis carmen lyra, Ilac Doriū, illis barbarum. *Ovid. 14. Met. 103.* prora. *Nepos Trasyl. 4.* Aspidios dicit barbaros. — *d)* Item Persæ. *Nepos Mill. 7.* Ut insulas, quæ barbaros adjuverant, bello persequeretur. Adde *eum. Arist. 2. et Ages. 17.; et Curt. 1. 11. 16.* Sic *Nepos Themist. 4.* barbarum dicit Xersem; et *Conon. 4.* Pharnabazum; et *Ages. 3.* Tissaphernem. — *e)* Denique *Curt. 4. 6. 16.* barbaros dicit Arabas; *Nepos Mill. 2.* Thracios; *Curt. 6. 5. 29.* Amazones. ¶ 2. Latini quoque bar-

baras dixerunt omnes externas gentes, Græcis exceptis (*V. Seneca 3. de Ira 2. 2.*) Græcis enim hunc honorem habere propter culturam litterarum, legum et artium, quas ab iis acceperant. Ita porro alias gentes appellarunt, non ob eam solum rationem, quod externæ essent, sed tum propter asperiores sermonem, tum propter rudia ingenia, stultitiam, ignorantiam litterarum, agrestem duramque vivendi rationem. Tribuitur autem non solum hominibus, sed etiam rebus ac locis ipsis. — *a)* Generatim. *Cic. 2. Tusc. 22. 46.* Cum pueros Lacedæmone, adolescentes Olympiæ, barbaros in arena videris excipientes gravissimas plagas etc. *Id. 2. Nat. D. 4. 11.* An vos Tusci ac barbari auspiciū populi Romani jus tenetis? Adde *eum. 11. Att. 7. 3., Lucet. 5. 37. et Liv. 6. 42.* Hinc Latini barbaros dixere eos omnes, qui Romano imperio subiecti non essent: qua ratione etiam Itali in Gallia comata, in Liguriis etc. interdum significabantur. Cujus rei testimonia occurrunt non modo apud *Cic. et Liv. loc. cit.*, sed etiam apud *Flor. et Ammian.*, item in *libb. Dig. et Cod. Justin.*, ut est apud *Brisson. de U. S. Cic. Fontej. 11. 23. de Gallicis.* Barbarus atque immanis terror verborum. *Horat. 1. Od. 35. 11.* te profugis Scythæ Urbesque gentesque et Latium feroc Regumque matres barbarorum Et purpurei metuunt tyranni. *Plin. 11. Hist. nat. 37. 45. (126).* Urorum cornibus barbari septemtrionales potant. *Id. 8. ibid. 27. 41. (99).* Pantheras perficata carne aconito barbari venantur. Adde *eum. 13. ibid. 15. 30. (99).* *Tac. Germ. 18.* Barbarorum soli prope Germani singulis utribus contenti. — *b)* Speciatim de Indis. *Cic. 2. Tusc. 22. 52.* Calanus Indus, inductus ac barbarus — sua voluntate vivus combustus est. *Horat. 2. Od. 19. 17.* Mare barbarum. — *c)* Seniori ævo de Germanis occurrit, ut apud *Sueton. Aug. 21. et Tib. 9. Tac. 1. Ann. 61.* Barbære aræ. *h. e. a* barbaris extractæ. *Trebell. XXX. Tyrann. 23. de Saturnino.* Victoriæ barbære. *h. e. de barbaris reportata. Al.* tamen aliter leg.

B) Ratione habita cultus, barbarus est rudis, incultus, ferus, sævus: ad rem *Cic. 6. Ferr. 30. 112.* Neque tam barbari linguæ et natione illi, quam tu naturâ et moribus. Et *Fellej. 2. 108.* 2. Marobolus — natione magis, quam ratione barbarus. *Plaut. Bacch. 1. 2. 13. O Lyde*, es barbarus, quem sapere nimio censui plus quam Ibalem. *Cic. 5. Ferr. 9. 23.* Ut Apronius, qui aliis inhumanus ac barbarus, isti uni commodus ac disertus videretur. *Id. Fontej. 10. 21.* Quis enim ignorat eos usque ad hanc diem retinere illam inhumanam ac barbaram consuetudinem hominum immolandum? *Id. Marcell. 3. 8.* Gentes immanitate barbære. *Id. Id. 9. 20.* Servi agrestes et barbari. *Virg. 1. Æn. 539.* patria tam barbæra. *Horat. 1. Od. 27. 2.* mores. *Id. Epod. 5. 61.* Medea. *Id. 4. Od. 12. 7.* Iubidines. *Ovid. 3. Pont. 2. 78.* Sacra suo facio barbariora loco. *Id. ibid. 2. 100.* barbæra corda. *Id. 14. Met. 579.* igitur. *Curt. 5. 5. litteræ. Plin. 12. Hist. nat. 16. 35. (69).* Species mirræ sordida et barbæra. *Quintil. 2. 11. 7.* Et servi et barbæri. *Id. 1. 6. 30.* Barbæra ab enudatis discernere. *Petron. Satyr. 96.* Rabiosa et barbæra voce perorare.

Barbarum, i, n. 2. absolute. ¶ 1. Substantivorum more est genus emplastri, de quo *Cels. 5. 19. n. 1.* et *ibid. 26. n. 23. a med. et Scribon. Compos. 207. V. BARBARA.* ¶ 2. In barbarum est in morem barbarorum. *Tac. 6. Ann. 42.* Civitas non in barbarum corrupta, sed conditoris Seleuci retinens. *Id. 5. Hist. 2.* Accolas Idæos, aucto in barbarum cognomento, Judæos vocitari.

BARBATORIA, æ, f. 1. barbære recisio. *Barbatoriam* facere apud *Petron. fragm. Tragur. 73.* *Burmamn.* est primam barbam ponere, quod solemnî ritu fieri solebat, ut in *BARBA* 1. d. dictum est. Verba *Petronii* sunt: Amici, inquit, hodie servus meus barbatoriam fecit. Itaque usque in lucem cænemus.

BARBATULUS, a, um, adject. deminut. a barbatus. Est qui barbæ florem habet, sive barbam non magnam sed elegantem. Occurrit ¶ 1. De hominibus, ac præcipue de iis, qui florem barbæ habebant in extrema genarum parte prope aures, quem Itali vocant li pizzi delle guance, Fr. échantillons. Ita vero *Barptol. Borghesius Dissert. della gente Arria p. 67.* et seqq. Romæ vocatos fuisse probat adolescentem, qui ornatus gratia barbulam illam circa genas alebant, quam etiamnum gerere solent nostri juvenes venerci nepotuli, donec ad plenam virilitatem pervenerint. quamque maturiores annis tandem deponunt.

Cic. 1. Att. 14. 5. Concursabant barbatuli juvenes, totus ille grex Catilinæ. *Id. ibid. 16. 11.* Ut nostri isti commissatores conjurationis, barbatuli juvenes, illum (*Pumpejum*) in sermonibus Cnæum Ciceronem appellent. *Porc. Latr. in Catil. 20.* Ut tu homo recens severitate illarum (*Iegum*) cum barbatulis tuis abotereris. *V. Senecæ locum cit. in INTERVELLO.* *Hieronym. Ep. 117.* ad matr. et fil. n. 6. Dabit tibi barbatulus quilibet manum, sustentabit lassam, et pressis digitis aut tentabitur, aut tentabit. *Et n. 10.* An tu negligens, dissoluta, contempnita, quæ annos nata xxv. adolescentem necdum bene barbatulum ita brachitis tuis, quasi cassisbus, includis? *V. BARBULA 1.* *¶ 2.* De piscibus. *Cic. 5. Parad. 2.* Barbatulus mullos de piscina. *V. BARBULA 2.*

BARBATUS, a, um, adj. barbam habens (*It. barbato, barbuto; Fr. barbu; Hsp. barbon, barbado; Germ. mit einem Bart versehen, bärtig; Angl. having a beard; bearded.*)

I.) Proprie. *¶ 1.* Stricto sensu ponitur de hominibus. — a) Generalim, et barbato imberbis opponitur. *Cic. 1. Nat. D. 30. 83.* Juppiter barbatus, Apollo imberbis. *Cf. 1. ibid. 36. 190. Id. 2. Cat. 10. 22.* Juvenes aut imberbes aut beos barbati. — b) Speciatim dicitur de antiquis hominibus, quia veteres nec capillum tendere, nec barbam radere solebant. *V. BARBA 1.* *Id. Cic. Mur. 12. 26.* Hæc jam tum apud illos barbatus ridicula, credo, dicebantur. *Id. Sext. 8. 19.* Unum aliquem ex barbatis illis, exemplum imperii veteris, imagoem antiquitatis intuleri. *Id. Cæc. 14. 33.* Aliquis mihi ab inferis excitandus est ex barbatis illis, non hac barbula, qua ista delectatur, sed illa horrida, quam in statuis antiquis et imaginibus videmus. Adde *eumd. 4. Fin. 23. 62.* *Juvenal. 4. 103.* facile est barbato imponere regi. *h. e. stulto, aut minus astuto, simplici ac rudi: tales enim prius illi fuerunt.* — c) Item speciatim barbatus dicitur qui adultus perfectæque ætatis est. *Plaut. Cas. 2. 8. 25.* Solet hic barbatus sane sectari senes. *Horat. 2. Sat. 3. 248.* Ludere par impar, equitare in arundine longa si quem delectet barbatus, amentia vorset. Adde *Juvenal. 6. 16. et 13. 56.* — d) Item de philosophis, qui barbam alero solebant. *Pers. 4. 1.* barbatus hæc crede magistrum Dicere, sorbitio tollit quem dira cicuta. *h. e. Socratem.* Adde *Juvenal. 14. 12.* — Hoc sensu barbatus etiam substantively occurrit. *Martial. 14. 81.* Ne mendica ferat barbati prandia nudi, Bormiat et tetrico cum caeoe pera rogat. *h. e. philosophi Cynici.* *Petron. fragm. Tragic. 40.* *Burmann.* Non ille Carpus accessit, sed barbatus ingens fasciis cruralibus alligatus. — e) Item est technica vox de eorum imaginibus barbam habentibus. Sic de *Fortuna barbata*, *h. e. viri barbati specie culta, cujus ædiculum fuisse Romæ in II. regione affirmat Panvinus, extat figura et vet. Inscrip. apud Spon. Miscell. p. 104. et apud Murat. p. 81.* Hujusmodi nomen fuisse Jovem hoc titulo veneratum, apparet ex *Augustin. 4. Civ. Dei 11.* Ipse Juppiter sit et Fortuna barbata, quæ adultus barba induit; quos honorare noluerunt, ut hoc quaecumque nomen saltem masculinum deum, vel a barba Barbatum, sicut a nodis Nodotum, vel certe non Fortunam, sed quia barbas habet, Fortunum nominarent. Servius ad *Virg. 2. Æn. 632. et Macrobi. 3. Saturn. 8.* Barbata Venus. *¶ 2.* De brutis animalibus. *Cic. 2. Att. 1. 7.* Si molli barbati sint, qui ad manum accedant. *Catull. 19. 16.* Barbatus blacus. *Plin. 10. Hist. nat. 3. 3. 11.* inter varias aquilarum species enumerat etiam barbatus, quem a Tuscis ossifragam appellari ait. — *Phædr. 4. 8. 10.* absolute barbatus pro linceo posuit.

II.) Translate. *Barbata nux* dicitur a *Plin. 19. Hist. nat. 1. 2. (14).* quæ lanugine, seu barba, tegitur. *Martial. 14. 84.* Ne toga barbatus faciat vel pænula liberos. *h. e. assiduo attritu liberos villosos reddat, dum sicut gestantur.*

Barbatus, i, m. 2. absolute. *V. supra sub. I. 1. d. et 2.* — De cognom. Romano *V. ONOM.*

BARBIGER, gēra, gērum, adj. (barbam et gero) qui barbam fert; et dicitur fere de rapris. *Zueret. 5. 998.* Barbigeræ pecudes. *Id. 6. 970.* capellæ.

BARBIO, is, ivi, ire, n. 4. barbam emitto. *Theod. Priscian. 4. 2.* Eunuchi barbare non possunt, quia semen non emittunt. *Et mox.* Neque mulieres barbare possunt: quamquam enim semen emittere videantur, non tamen ita emissionis tempore, ut viri, moventur, quo possit cūis fieri laxamentum.

BARBITIUM, ii, n. 2. idem ac barba. *Apul. 5. Met. p. 162.* Juvenis lanoso barbitio genas inumbrans. *Id. 11. ibid. p. 260.* Hircino barbitio philosophum fingere.

BARBITOS, i, m. et f.; et **BARBITON**, i, n. 2. *κάλι ἢ βάρβιτος* et *βάρβιτον* v. *Acens.* sing. est barbiton; Voc. sing. *barbite*; in plur. num. est neut. gen. *barbita*. — Est genus music instrumenti multas chordas habentis (nam *Theocritus* appellat *πλύχρον*) et graviorem edentis sonum; unde et *βάρβιτον* dicitur, ut *Poll. 1. 4. c. 9.* dicitur, a *βάρβις* gravis, et *μάτος*, quæ vox tum *flum*, tum *fides* seu nervos significat. A Latinis Poëtis pro lyra sumitur, præcipue cum castu conjuncta: cumque Græca vox sit, libenter Græca positione effertur. *Horat. 1. Od. 1. 34.* nec Polyhymnia Lesbæum refugit tendere barbiton. *Id. 1. ibid. 32. 3.* æge die Latinum, barbite, carmen. *Id. 3. ibid. 26. 3.* defunctumque bello Barbiton hic paries habebit. *Ovid. Heroid. 15. 7.* Flendus amor meus est: elegia debile carmen. Non fecit ad lærimas barbitos ulla meas. *Auson. Epigr. 44. ad Philomus. Grammat.* Hoc genere et chordas et plectra et barbita conde. *Claudian. procem. ad Epithal. in nuptiis Honor. et Mar. 9.* Terpsichore faciem lascivo pollice movit barbiton. *Capell. p. 13.* Barbiton aurataque chely a doris fidibus personare.

BARBULA, æ, f. 1. deminut. a barba, exigua barba, qualem Romæ ætænoti adolescentes: *V. BARBATULUS 1.*

I.) Proprie de hominibus ponitur. *Cic. Cæc. 14. 33.* Aliquis ex barb. is illis, non hac barbula, qua ista delectatur, sed illa horrida etc.

II.) Translate de plantis. *Plin. 21. Hist. nat. 8. 25. (49).* Bellio flos pastillicantibus quinquagenis quindis barbulis coronatur. *Id. 27. ibid. 11. 74. (98).* Gerit juxta inia singulas veluti barbula. — *NB.* De cognomine *V. ONOM.*

BARBULUS, i, m. 2. piscis, quem Istri vulgo vocant *mimora*, Veneti improprie *dentale*, et est *Gadus barbatus* L. *Gloss. Philor. Φάγρος ἰχθύς*, dentatus, barbulus, puellus, dente.

BARBUS, i, m. 2. piscis fluvialis et marinus, idem qui mulus, vel ex multorum genere (unde *barbatus* mullos dixit *Cic. 2. Att. 1. 7.*); ita appellatus, quia veluti barba gemina insignitur in labris, et est *Cyprinus barbatus* L. (*It. pesce barba, triglia; Fr. barbeau; Hsp. barbo; Germ. die Barbe; Angl. a barbel, mullet.*) *Auson. Mosell. 94.* Liberior laxos exercebat, barbe, catatus. *Et ibid. 134.* Propeque jubas imitatus gobio barbi. — *NB.* De cognomine *V. ONOM.*

BARCA, æ, f. 1. Est fortasse a *βάρος* pondus; hinc inus. *βάρω* fero, et præter. perf. *βάρωκα*: *V. BARIS.* Genus parvi navigii, phaselo aut scaphæ simile, et vendendis meribus aptum. Scribit *Isid. 19. Orig. 1. 19.* barca esse, quæ cuncta navis commercia ad litus portat; eamque in pelago, propter nimias undas, in navis ipsa vehi. Sed barca in Latina lingua vox est recentioris ævi. *Paulin. Nolan. carm. 21. (al. 13.) 95. ad Cyther.* Ut mox salubri barca præsidio foret Puppi superstes obrutæ. — De nomine pr. *V. ONOM.*

BARCARIUS, ii, m. 2. qui in bareis militat. *Notit. dignit. utriusque Imper. p. 65.* Barcariorum classis præfectus. Adde n. 63.

BARDAÏCUS, a, um, adj. *Juvenal. 16. 13.* Bardaicus judex datur hæc punire volenti Calceus, et grandes magna ad subcella suræ. *h. e. miles habens calceum Bardaicum et grandes suras datur judex, etc.* Est autem *Bardaicus* vox deducta a *Bardæis*, qui fuerit populi Illyrici; apud quos fortasse militares illi calcei vel inventi sunt, vel in magno usu fuerunt. Hinc *Bardaicus* absolute pro Bardaico calceo posuit *Martial. inter ea, quæ inali sunt odoris, enumerans, 4. 4.* Lossi bardaicus quod evocati. — Sunt qui aliter verba *Juvenal.* interpretantur, nempe ut *Bardaicus* ad judicem referatur, non ad calceum. Quæ ratione *Bardaicus judex* esse dicitur miles cucullo amictus, quæ vestis est militaris vilior a Bardæis itidem denominata, et alto nomine *bardocucullus* dicta. Hinc *Bardaicus cucullus* legitur apud *Capitulin. Pertin. 8.*, ubi multa *Salmas.* in hanc rem. Similiter apud *Martial.* exponunt *bardaicum* non calceum, sed *bardocucullum*, qui diu a milite gestatus, et sudore perfusus, satis habet tetri odoris. Itaque *Liburnici cuculli*, qui apud *eumd. Martial.* leguntur in lemmate *epigr. 139. lib. 14.*, idem esse videntur qui

Bardaici. Nam et Liburnia in Illyrico est. — Plura qui volet ad hæc loca, quæ varie præterea a varils exponuntur, ipsos adeat eorum interpretes. — Sunt qui ubique legunt *Bardiacus*, eodem tamen sensu: sed *Bardaicus*, magis placet eidem *Salmas.*, *Gruter.* et aliis, quia ut ab *Achæus* sit *Achæicus*, sic a *Bardæus* vel *Bardæus* (ul mallet legi *Salmasius*) sit *Bardaicus*.

BARDÆICUS, i, m. 2. *V. voc. præced.*

BARDI, ōrum, m. plur. 2. apud Gallos dicti sunt, qui poetice studiosi erant, et carminibus celebrabant laudes virorum fortium, magnò ob id a suis in honore habiti, ut *Paul. Diaz. p. 34. 11.* *Müll. et Suid. L. 14.* tradunt. Est autem hæc appellatio non gentis, aut loci, sed sectæ, seu ordinis. Trium enim hominum genera apud Gallos honestissima fuisse, docent *Suidas, Diodor. Sic. 1. 5. c. 31.* et *Strabo L. 14*; nempe *Euhages*, qui sacrificiis, et præterea contemplandæ naturæ operam dabant (*V. EUHAGES*); *Druidas*, qui præter hanc philosophiam de moribus etiam disceptabant; et *Bardos*. *Lucan. 1. 447.* Vos quoque qui fortes animas, belloque peremptas Laudibus in longum vates dimittitis ævum, Plurima securi ludistis carmina *Bardi. Ammian. 15. 9.* Per hæc loca viguere studia laudabilium doctrinarum, inchoata per *Bardos*, et *Euhages*, et *Druidas*. Et *Bardi* quidem fortia virorum illustrium facta herodeis composita versibus cum dulcibus lyre modulis cantabant: *Euhages* vero scrutantes seriem et sublimia nature pandere conabantur: inter hos *Druidæ* ingenis celsiores, ut auctoritas *Pythagoræ* decrevit, sodaliciis adstricti consortiis, quæstionibus occultarum rerum altarium erecti sunt, et despectantes humanam pronuntiabant animas immortales. Ille *Falesius* ex auctoritate *Athenæi, Appianæ*, etc., ostendit solitos fuisse *Bardos* castra sequi, et regum ac ditionum mentes, veluti parasitos et sturges, connectari, carmina in eos laudem plena, et convivium in hostes ludendo, quibus se commendabant.

BARDIACUS, *V. BARDAÏCUS.*

BARDITUS, *V. BARRITUS.*

BARDOCUCULLUS, i, m. 2. genus vestis e villore ac villosa panno, quæ cucullum, seu tegmen capitis assutum habet, quo utebantur rusticis, milites et servi villores pluvio tempore, et in ea etiam, si opus esset, cubabant. Sunt qui putant non vestem, sed solum capitis tegmen significari. Quod probari vultur illo *Juvenal. 8. 145.* Tempora Sautonico velas adoperta cucullo; ubi *bardocucullum* procul dubio designat, quemadmodum et ejusdem *Schollast. h. l.* affirmat. Aptius tamen pro tota veste sumitur tegmen capitis habente. Fiebant hujusmodi vestes præcipue in Gallia apud *Santones* et *Lingones*; putantque nonnulli denominatas esse a *Bardis*, de quibus dictum est in *J. BARDI*, ōrum: alii tradunt dictas esse a *Bardæis* populis Illyrici, et esse easdem, quas *Capitolin. Pertin. 8.* appellat *cucullus Bardaicus*. *V. BARDAÏCUS.* Videtur esse vestis eadem, qua modo uluntur Venetiis piscatores et nautæ, quæque *cappotto* appellatur; eademque fortasse *palla Gallica* dicitur a *Martial. 1. 93.* Dimidiisque nates Gallica palla legit. *Strabo L. 4.* *Οἱ Βάραι ἀντὶ γυμνασίου ὀρεγνύσιν ὀρεγνύσιν ὀρεγνύσιν μέγας αἰδοῖαν, καὶ γυμνασίου.* *Martial. 14. 128.* Gallia Sautonico vestit te bardocucullo. Cereopithecorum pænula nuper erat. *Id. 1. 54.* Sic interpositus villo contaminat uncto Urbica Lingonibus Tyrranthina bardocucullus.

BARDUS, a, um, adj. Comp. *Bardior*. — Vox a *βάρος*, facta metathesi, ut in superl. *βάρωτος*, quemadmodum *Non. p. 10. 3. Herc. et Paul. Diaz. p. 34. 9.* *Müll.* docent. Quapropter initio *bardus* erat tardus, deinde qui tardus est ingenio, hebes, stolidus, stupidus, stultus. *Plaut. Bacch. 5. 1. 2.* Stulti, stolidi, fatui, fungi, bardi, blenni, butirocoi. *Id. Pers. 2. 1. 2.* Barda est rustica mulier. Adde *eumd. Epid. 3. 3. 39.* *Cic. Fat. 5. 10.* Zopyrus stupidum esse Socratem dixit et bardum. Adde *Pers. 2. 1. et Cæcil. Stat. apud Non. L. c. Terull. advers. Hermog. 36.* Pictor te bardior non est. *Capell. 6. p. 214.* Thraciæ lucolæ bardi.

BARDUS, i, *V. BARDI.*

BARGINÆ vel *barginia* homo villosæ gentis. *Fel. Long. p. 2245.* *Putsch. et Glossar.*

BARGUS, i, m. 2. est nomen ejusdam pisciculi, qui definitur acquil. *Adamantius apud Fel. Long. p. 2299.* *Putsch.*

BARINULÆ, ōrum, m. plur. 1. sunt scrutatores et repertoires aquarum, qui usitato vocabulo *aqu-*

lices dicuntur. Legitur apud Serv. ad 1. G. 109. Sed est tamen dubiæ admodum auctoritatis.

BARRIPPE, es. *V. BAROPTENUS*.

BARIS, idis, et Græca positione idos, f. 3. *barca*, βαρκη, genus navis apud Ægyptios, quod contis propellitur, magnorum quidem ponderum capax, sed Nilo tamen solummodo, non mari idoneum. *Propert.* hoc nomine appellat naves, quibus Cleopatra cum Antonio contra Augustum pugnavit: non quod revera barides fuerint; nam maximas eas fuisse et munitissimas, nec contis, sed pluribus remorum ordinibus actas, ex *Floro* 4. 11. constat: sed ad irridentas Ægyptiorum opes, qui cum fortissima atque invicta Romanorum classe concurrere ausi fuerint. Locus *Propertii* est 3. 9. 41. Ausa Jovi nostro latrantem opponere Anubim, Et Tiberim Nili cogere ferre minas. Romanamque tubam crepitantem pellere sistro, Baridos et contis rostra Liburna sequi. — De vocis etymo, nam Ægyptia, an Persica ea sit, disputat *Sturzius de dialecto Maced.* et *Alex.* p. 89., quem videlicet.

BARITUS, *V. BARRITUS*.

BARO, ōnis, m. 3. vox est contumeliæ, et significat stultum, bardum, fatuum, hebetem. Legitur non semel apud *Cic.* 2. *Fin.* 23. 77. Hæc cum loqueris, nos barones stupemus. 2. *Divin.* 70. 144. Huic equidem Anilpho, baro, inquit, te victum esse non vides? Quidam leg. tu vero, inquit, quod *Victorius* valde improbat. 9. *Fam.* 26. 3. Ille baro te putabat quæsiturum, unum cælum esset, an innumerabilia. *Al.* leg. ille vero. Quidam ille non: sed a *Victor. Manut.* et aliis rejicitur. 5. *Att.* 11. 6. Apud Patronem et reliquos barones te in maxima gratia posui. *Pers.* 5. 138. eheu, Baro regustatum digito terebrare salinum. Contentur perages, si vivere cum Jove tendis. Adde *Petron. fragm. Tragur.* 53. et 63. *Burmamn.* — Sunt qui in omnibus huius exemplis pro baro reponunt varo vel varro, eadem tamen manente sententia: nam *l* et *v* sæpissime commutantur, ut initio hujus litteræ diximus. *Varo* enim vel varro significat stultum non doctum, prædum atque enodem: a quo *valium* dictum est. Recte itaque varo seu baro pro hebeti ac stolido usurpatur, cum etiam *stipes* eleganter cum sensum habeat. Posset etiam deduci a *vara*, quæ lignum, aut perlicam significat. *Fetus Persii Scholiast.* docet, barones seu varones Gallorum linguis dici servos militum, qui utique stultissimi sunt, servi videlicet stultorum. Hoc sensu *Hirt. B. Alex.* 53. Concurritur ad Cassium defendendum: semper enim barones compluresque evocatos cum telis secum habere consueverat. *Al.* leg. Berones. *V. BERONES*. Recte tamen hæc vox deducitur a βαρύς et βαρύς, ut *BARIDUS*, quam voc. *V.* — Quidam scripserunt *baronem* fuisse mulierem philosophiæ studiosam, et ab ea hanc convicii appellationem ortam esse. Sed ridet hoc *Gruter.* in notis ad 5. *Att.* 11., rejicit etiam *Foss.* in *Etymol.* — Porro quod in quibusdam *Gloss.* exponeretur baro, ανήρ et vir fortis in laboribus, putatur quidam, *baronem* vocabulum esse dignitatis et honoris, quæ ratione hodieque apud Germanos usurpatur: *Ciceronem* autem ac *Pers.* per ironiam aut jocum locutos fuisse: sed hæc significatio ad corruptæ Latine linguæ ætatem referenda est. *V. Du Fresne in Glossario.* — *NE.* De cognomine *V. ONOM.*

BAROPTENUS, gemma est nigri coloris, sanguineis et albis notis: alio nomine *barippe* dicta. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 10. 55. (150).

BAROSUS, i, m. 2. *Et Gloss. Philox.* βαρύς, σαρβός, stultus, mulierosus, mollis. *Inscript.* apud *Marin.* *Inscriz.* *Alb.* p. 12. Barosus 7. *Ret. Tir. h. e.* centurio rellatorum tiro.

BARRIGENÆ, ærum, f. plur. 1. antistites quædam in Sena, nunc *Sein*, insula maris Britannici, de quibus sic *Meia* 3. 6. Sena in Britannico mari, Osismicis adversâ littoribus, Gallicæ cuminis oraculo insignis est; cujus antistites perpetua virginitate sanctæ numero novem esse traduntur; *Barrigenas* vocant, putantque ingentis singularibus præditas, maria ac ventos concitare carminibus, sequi, in quæ velint animalia, vertere, sanare quæ apud alios insanabilia sunt, scire ventura et prædicare: sed non nisi deditas navigantibus, et in id tantum, ut se consulerent. *Alii* leg. *Gallicenas*, quod præstat. Has vero virgines *Fopisc. Aurelian.* 44. vocat *Gallicanas Druidas*.

BARRINUS, a, um, adject. ad harrum, seu elephantem pertineus. *Sidon.* 3. *Ep.* 13. Gerit aures immanitate harrinas.

BARRIO, is, ire, n. 4. verbum exprimens vocem

horrorum, seu elephantorum, ut *Paul. Diac.* p. 30. 7. *Müll.* docet. *Spartian.* *Gel.* 5. Elephantum harrunt, ranæ coarant, equi harrunt. Adde *Auct. carm. de pithom.* 53. et *Glossar.*

BARRITUS, us, m. 4. ¶ 1. Verbum exprimens vocem harr, seu elephantum, quam *Plin.* 11. *Hist. nat.* 51. 112. (269). similem esse ait tubarum rauritatem. *Apul. Florid.* n. 16. Taurorum mugitus, elephantorum barritus, equorum hinnitus. *Isid.* 12. *Orig.* 2. 14. Elephas apud Indos a voce harrus vocatur, unde et vox ejus barritus dicitur, et dentes ebur. ¶ 2. Est præterea clamor ingens et inconditus, quem edere solent milites ipso pugnae initio ad terrendos hostes. *Veget.* 3. *Milit.* 18. Clamor autem, quem barritum vocant, prius non debet atolli, quam acies utraque se junxerit. *Ammian.* 16. 12. Cornui et bracci barritum civere vel maximum: qui clamor ipso fervore certaminum a tenui susurro exoriens, paulatimque adulescens, ritu extollitur fluctuum caustibus illisiorum. *Id.* 26. 7. in fin. Pro terrifico fremitu, quem Barbari dicunt barritum. — Et postremo hoc loco apparet barritum non esse Latinam vocem, sed barbaram: quod confirmatur 31. 7., ubi tradit, Romanos clamorem edidisse, quem gentilitate appellant barritum, hoc est lingua gentium, seu Barbarorum. Quod vero ibidem subdit: *Barbari vero majorum laudes clamoribus stridebant inconditis*, explicat illud idem, quod de Germanis narrat *Tacit.* ita loquens *Germ.* 3. Sunt illis hæc quoque carmina, quorum relatu, quem barritum vocant, accendunt animos, futuræque pugnae fortunam ipso cantu augurantur. *Lips.* hoc loco legi mallet *baritus* unico r. Putat enim Germanicam vocem esse, a verbo *beren* seu *baeren*, quod clamare significat. Alii leg. *barditum*, derivantque a *Bardis*, qui apud Gallos sequi exercitum et versus canere solebant (*V. BARDI*); sed minus recte.

BARRUS, i, m. 2. elephantus. *Gloss. Philox.* Ελέφας, elephantus, harrus. Ita etiam exponitur a *Cassiod.* *Orthogr.* 5. ex *Adamant. Mart.* et ab *Acrone* ac *Porphyr.* ad illud *Horat. Epod.* 12. 1. Quid tibi vis, mulier, nigris dignissima barris? Ubi *Horat.* vel revera elephantos intelligit; vel potius, ut placet *Turnebo* l. 14. c. 30., *Torrentino*, et aliis, significat sordidos, deformes ac volentes amatores, quibus libidinosi illa anus digna esse videbatur. *V. BARRITUS* 1. Adde *Servitium* ad *Virg.* 1. *Æn.* 592., et *Isid.* 12. *Orig.* 2. 14. *Barrus* legendus est etiam apud *Plut.* *Valer. res gest. Alex.* 3. 31. *Mal.* — Hæc vox non est Latina, sed barbarâ, ab *Afris*, aut *Indis* petita, quemadmodum barbarum est animal, cujus appellatio est. *Fossius* tamen more suo a Græcis, vel ab Hebræis ducere conatur. Coniungi tamen potest cum *Germ. bär* et cum *Gr. βῆρ* fera — *NE.* De cognomine *V. ONOM.*

BARYCE, *V. voc. seq.*

BARYCEPHALUS, a, um, adject. βαρύκεφαλος. *Baryce* et *barycephalus* ædes dicuntur a *Vitruv.* 3. 5. *Schneid.* quæ sunt aræostyle, quæ cum raris habeant columnas, non possunt in magnam altitudinem atolli, ne pondere ipso fatiscant: itaque humiles sunt et latæ. Ductæ sunt ex vocis a βαρύς gravis, et κεφαλή caput, quia ejusmodi ædes, quasi graviores sint, non ascendunt, neque caput extollunt: ducta fortasse similitudine a brutis animalibus, quæ quo crassius graviusque caput habent, eo in terram propiora ingrediuntur. Eadem hujusmodi Itali nunc vocant baracca, olim Romæ plebs baraca; nam Dorica dialectus, quam imitatus sunt Latini, v. sæpissime in a mutat, teste *Theophrasto* *Eid.* 15. v. 88. ἐκκαίσεσθαι ἀπαντα. *V. Schneid.* ad *Vitruv.* l. c.

BARYPICRON, i, n. 2. βαρύπικρον, cognominatur a Græcis absinthium, propter gravem amaritatem, a βαρύς gravis et πικρός amarus. *Apul. Herb.* 100.

BARYTHON, ōnis, m. 3. βαρύθων, herba, quæ alias herba Sabina vocatur. *Apul. Herb.* 85.

BARYTONUS, a, um, adject. βαρύτωνος, qui est gravis toni. *Priscian.* 8. p. 838. *Putsch.* Videmur in præterito perfecto plerumque barytona quoque Græcorum imitari in commutatione consonantium. Adde *Macrobi.* p. 190. *Eicheus.*

BASALTES, is, m. 3. basalte, marmor Ægyptium, de quo *Plin.* 36. *Hist. nat.* 7. 11. (7). Invenit eadem Ægyptus in Æthiopia, quem vocant basalten, ferrei coloris atque duritiæ. Unde et nomen ei dedit Hebr. ברזל, *barzel*, ferrum significat, unde primum

barzalten, dein *basalten* derivatum videtur: Æthiopicis vero *basal* dicitur. *Cl. Isid.* 16. *Orig.* 5. 6.

BASANITES, æ, m. 1. Basanites Lapis, βαζανίτης λίθος, *paragone* (a βαζανός, quod idem significat) est lapis Lydius, cujus tactu aurum argentumque exploratur. *Plin.* 36. *Hist. nat.* 20. 38. (147). et *ibid.* 22. 43. (157). et *cf. Isid.* 16. *Orig.* 4. 36.

BASCAUDA, æ, f. 1. vas Anglicum, in quo escæ ponebantur, aut calices et cavabos lavabantur, ut est apud *Fet. Scholast.* ad illud *Juvenal.* 12. 46. Adde et bascaudas, et mille caruria etc. — Ipsa quoque vox Britannica est, ut indicat *Martial.* 14. 99. Barbara de pictis venit bascauda Britannis: Sed me jam mavult dicere Roma suam. Anglice est basket.

BASELLA, æ, f. 1. diminut. a basi, parva basis. *Pallad.* l. 1. *R. R.* 18. 2. de cella vinaria. Medium spatium cupis deputabitur, quæ ne ambituâ prohibeant, basellis altioribus impositas, etc. *Al.* minus recte leg. asellis. *V. ASELLUS*.

BASIATIO, ōnis, f. 3. actus basiandi. Occurrit concreto tantum, uti ajunt, sensu. *Catull.* 7. 1. Quæris, quot mihi basiationes, etc. Adde *Martial.* 7. 95. ad fin. et 2. 23. 4.

BASIATOR, ōris, m. 3. qui basiat. *Martial.* 11. 98. 1. Effugere non est, Bassæ, basiatores. Adde *ibid.* v. 13. et 16.

BASIATUS, u, um. *V. BASIO*.

BASICULA, æ, f. 1. parva basis. Vox a *Lexico* expungenda; occurrit enim tantummodo in *Not. Tir.* p. 163.

BASILIA, ōrum, n. plur. 2. τὰ βασίλεια, hoc est regia, ad reges spectantia. *Tertull.* 4. *advers. Marcion.* 14. Sic et retro in Basilis, Anna mater Samuelis, etc. h. e. in libris S. Scripturæ, qui Regum inscribuntur.

BASILICA, æ, f. 1. βασιλική, vox Græca est, quæ proprie domum regiam significat, a βασιλεύς rex. Est autem per se adjectivum, et subintelligitur Græcæ, σπῆδ, Latine domus. — Scribitur etiam basilice, e. *Inscript.* apud *Marin.* 158. 1. OS CVMVS DEDICATIO NEM DEDIT DECVRIONIBVS. III. CVM OFFICIO BASILICES. — Licetor ob metri necessitatem primam syllabam produxit *Paulin.* *Nolan. carm.* 25. 35. Basilicis hæc juncta tribus palet area cunctis. ¶ 1. Quia vero regum sedes ampliores esse solent atque ornatiores, Latini æque ac Græci basilicas appellaverunt; sedes publicas spatiosis membris (quæ Itali dicunt æde) et ambulationibus instructis porticibusque amplis sæpe circumdast: quarum multæ in Foris Urbis Romæ diversis temporibus extructæ fuerunt, et eorum, qui extruxerant, nominibus appellatæ. Ceterum alia hujus vocabuli ratio quærenda est ab ea, quam attulit *Forcellinus*. Etenim basilicarum usus antiquior Athenis, quam Romæ fuit, ideoque Latini idem nomen mutuati sunt a Græcis, qui βασιλικὸν σπῆδον vocabant porticum, in qua secundus ex archontibus, βασιλεὺς appellatus, jus dicebat in causis impietatis et homicidii. *V. Pausan.* l. 1. c. 3. et *Hesych.* in βασιλικὸν σπῆδον. Porro prior basilica Porcia Romæ ædificata est anno U. C. DCLXXIII. M. Porcio Catone et C. Valerio Flacco censoribus, ut narrat *Liv.* 39. 44. Ea vero combusta est incendio, quod ex funere P. Clodii excitatum fuit, ut habetur apud *Ascon.* in *argum. Milon.* Etenim *Liv.* 26. 27. affirmat, anno U. C. DCLXV. Marcellus et Lævinus consulibus, tunc basilicas nondum Romæ fuisse. Omnium postrema fuit basilica, quam *Mærenius* ædificavit, ut legitur apud *Aur. Victor.* in *Cæs.* 40., quamque deinceps ob merita Constantini M. patres sacrare et Constantinianam appellaverunt. Basilicæ faciendæ rationem pluribus docet *Vitruv.* 5. 1. 5. *Schneid.*, ex quo earum forma, quæ Romæ fuerit, facile colligere licet. Erant autem hujusmodi ædificia ad populi commodum facta, ut haberet, quo convenire posset, ab aeris injuriis munitis et negotia sua sub tecto agere. Nam in basilicis plura judiciorum genera exercebantur, v. gr. Centumviralis, ut ex *Quintil.* 12. 5. 6. et ex *Plin.* 2. *Ep.* 14. et 6. *ibid.* 33. apparet. Tribunos etiam plebis in basilica Porcia jus dixisse, testatur *Plutarch.* in *Cat. min.* Præterea conveniebant eo negotiatores vendendi emendive causa, mercesque suas venales proponebant, ut ex *Paul. Dig.* 34. 2. 33. colligitur. *Cic.* 7. *Ferr.* 58. 153. Forum plenum et basilicas istorum hominum videamus. *Eum.* d. 6. *ibid.* 3. 6., 4. *Att.* 16. 14. et *Mur.* 34. 70.; *Senec. Controv.* 4. *proem.* 3. de *Ira* 33. et *Brev. vitæ* 11.; *Petron. Satyr.* 57.; et *Apul. de Mag.* p. 320. *Varro* 6. *L. L.* 4. p. 73.

Müll. Basilica Emilia et Fulvia. *Plin.* 35. *Hist. nat.* 3. 4. (13). Emilia. *Quintil.* 12. 5. 6. et *Sueton. Cal.* 37. Julia. *Varro* 5. *L. L.* 156. p. 61. Müll. *Optimia. Plin.* 36. *Hist. nat.* 15. 24. (102). *Pauli. Liv.* 39. 44. et *Ascon. ad Cic. Milon.* p. 34. *Enst.* Porcia. *Sueton. Aug.* 29. Capi et Lucii. — Hinc de loco, quo magna hominum multitudo congregetur, dicitur *Cic.* 2. *Att.* 14. 2. Basilicam habeo. non viliam. frequenter Formianorum. h. e. adeo frequentes ad me accedunt Formiani, ut non in villa mea esset, sed in publica basilica videar. ¶ 2. Accipitur aliquando pro parte adis ampla, columnis ornata, aut pro porticu, in qua ambulare et spatium licet. *Capitulum. Gordian.* 32. Villa Gordianorum Praenestina. durant columnas in tetrastyle habens: in qua basilicæ centenariæ tres. h. e. centum pedum longitudinis. *Inscript.* apud *Fabrett.* p. 704. n. 252. RESPVBLICA POPVLSQVE CORINTHENSIS SACELLVM LYCEVM YETVSTATE DILAPSVM ADJECTIS BASILICIS SVA PECVNIA RESTITVT DECRETO DECVRIONVM. h. e. adjectis porticibus ad sacelli ipsius latera, vel e regione extractis. — Hinc etiam locus tecto ac porticibus instructus ad equestres exercitationes aptus. *Inscript.* apud *Henzen.* 6736. IMP. CAES. M. AVRELIO SEVERO ALEXANDRO PIO FEL. AVG. PONT. MAXIMO TRIB. POT. COS. P. P. COH. I. AEL. HISPANORVM M. EQ. DEVOTA NYMNI MAJESTATIQUE EJVS (quod) BASILICAM EQUESTREM EXERCITATORIAM JAM PRIDEM A SOLO COEPTAM AEDIFICAVIT CONSUMMAVITQVE. — Apud *Pallad.* 1. *R.* 18. 2. pro basilica legendum esse *basella* (quam voc. *V.*), plerique omnes putant. ¶ 3. Apud Christianos scriptores basilica dicitur aedes sacra augustior et celebrior. *Sulpic. Sever.* 2. *Hist. sac.* 33. de *Helena Constantini matre.* Mox usa regi viribus, basilicam in loco Dominicæ passionis et resurrectionis et ascensionis constituit. *Id. ibid.* 38. In basilica martyrum, extra oppidum sita. ¶ 4. *Hieronym.* *Ep.* 60. ad *Heliodor.* n. 12. appellat basilicas Ecclesie minora sacella, seu ædificia in ipsa Ecclesia posita: quam significationem confirmat *Inscript.* apud *Henzen.* 7373. C. NONIVS FLAVIANVS PLYRIMIS ANNIS ORATIONIBVS PETITVS NATVS VIXIT ANNO VNO M. XI. IN CVJVS HONORE BASILICA HAEC A PARENTIBVS ADQVISITA CONTECTAQVE EST.

BASILICE, adverb. βασιλικῶς, more regis, regie, magnifice. *Plaut. Pers.* 4. 2. 1. Euge euge, exornatus basilice! Tiarâ ornatum lepide condecorat tuum. *Id. ibid.* 1. 29. Basilice agito cleutheria. *Et* 5. 2. 25. Hui! babæ! basilice te intulisti et facete! h. e. regio quasi fastu. Et per ironiam *Id. Epid.* 1. 1. 34. Dii immortales, ut ego interii basilicæ! h. e. omnino, funditus, magna ruina perii: nam reges si quando adversa utantur fortuna, de magno statu decidunt.

BASILICE, es. *V.* BASILICA et BASILICON.

BASILICIVS, ii, m. 2. qui oliandi causa sub basilica Romæ moratur, oliator, otiosus, ut *Glossar.* explicant. Cf. SUBBASILICANUS.

BASILICON, i, n. 2. uomen collyrii cujusdam Euepididis apud *Cels.* 6. 6. n. 31., quod ad oculos scabros mire facit. — Apud *Scribon. Compos.* 210. est basilicon emplastrum nigrum Tryphonis, quod facit ad contusa, ad canis morsus, ad furunculos, etc. Hoc ab eodem *Compos.* 238. appellatur *basilice*, es.

BASILICULA, æ, f. 1. parva basilica, seu aedes sacra. *Paulin. Nolan. ep.* 32. ad *Sever.* n. 17. Basiliculam consecrare. *Aleim. Ep.* 6. sub init. Istud, quod de oratoriis vel basiliculis privatis interrogasti, perinde ut de ecclesiis eorum (hæreticorum) difficile definitur.

BASILICUM, i, n. 2. *F.* voc. seq. sub b.

BASILICUS, a, um, adject. βασιλικός, regalis, splendidus, magnificus. — a) Generatim. *Plaut. Pseud.* 1. 5. 43. Statum vide hominis, Callipho, quasi basilicuni. Ca. Bene confidenterque adstutisse intellego. *Id. Capt.* 4. 2. 31. Basilicas edietiones atque imperiosas habet. *Id. Pers.* 1. 1. 52. Veni, vires mecum: basilico accipere victu. *Id. Trin.* 4. 3. 23. Basilica hinc quidem facinora ineptat loqui. *Id. Rud.* 2. 4. 18. At ego basilicus sum, quem nisi oras, guttam non ferres. h. e. ditissimus sum. — b) Apud *Eum.* *Epid.* 2. 2. 48. refertur basilicum inter varia vestimentorum nomina: et certe significat vestem quamdam magnificentem et plane regalem. — c) In ludo talorum basilicus absolute dicitur iactus qui est omnium fortunatissimus, et victoriam dat: et videtur esse idem, qui *Venerius. Id. Curs.* 2. 3. 79. Talos arripio: invoco aliam meam nutricem Herculem: iacto basilic-

um. — d) Basilica dicitur a Dyrrachinis vitis, quam Hispani coccolobin vocant, rariorem ferens uvam, æstus austrosque tolerantem; capiti inimica, copia largam. Suntque ejus duo genera: unum oblongo acino, alterum rotundo. *Plin.* 14. *Hist. nat.* 2. 4. (30); *Colum.* 3. *R. R.* 2. 19. et 28., et *ibid.* 9. 1. *Isid.* 17. *Orig.* 5. 22. uva. — e) Tradit idem *Plin.* 15. *Hist. nat.* 22. 24. (87). Inter nucum juglandium genera, quod optimum est, basilicon appellari. *Macrob.* 2. *Saturn.* 14. docet ipsam juglandem a Græcis basilicam vocari. — f) Apud *Petron. Satyr.* 57. Neapolis dicitur colonia basilica, b. e. colonia Augusta, quam bonoris denominationem civitatibus senatus Romanus concedere solebat. *V. Dionem.* l. 54. c. 23.

BASILICUS, i, m. 2. *F.* voc. præced. sub c.

BASILISCA, æ, f. 1. herba est, Latino vocabulo regula dicta, in illis locis nascens, ubi fuerit serpens basiliscus, et vim antidoti contra ejus venenum habens. Est autem similis rutæ, foliis oblongioribus, angustis, asperis et nigrioribus, radice pedis ursini simili, flore coloris aurei simul et crocei, lacteque auro similis chelidonie. *Apul. Herb.* 128.

BASILISCUS, i, m. 2. βασιλίσκος, genus serpentis, in Cyrenaica Africa regione præcipue nascentis duodecim non amplius digitorum magnitudine, candida in capite macula, ut quodam diademate. Sibilo omnes fugat serpentes: nec serui multiplices, ut reliquæ serpentes, corpus impellit, sed celsus et erectus in medio incedens: uocat frutices, non contactus modo, verum etiam afflatos: exurit herbas, rumpit saxa. Hæc *Plin.* 8. *Hist. nat.* 24. 33. (78), et est *Lacerta basiliscus* L. Sed *Apul. Herb.* 128. tria basiliscorum genera enumerat, quorum primus est totus aurei coloris, et afflatu nocet: alter stellatus, nocetque solo visu: tertius coloris sanguinei, ut minium, capite tamen aureo; et quidquid viderit vel tetigerit, defluere facit, ut si animal tangat, ossa sola remaneant, carnae in talem resoluta. — Dicitur autem basiliscus, h. e. parvus rex: id enim sonat Græca vox. Hinc a quibusdam regulus Latine dicitur. *Lucan.* 9. 725. late sibi submovet omne vulgus, et in vacua regnat basiliscus arena. Adde *ibid.* 828. Cf. et *Solin.* 27. — *NB.* De cognomine *V. ONOM.*

BASILICUM, ii, n. 2. βασιλειον, hoc est res qualibet magnifica et regalis.

1.) Proprie. Est ornamentum capitis, quod regi vel regibus convenit. *Inscript.* apud *Murat.* 139. 1., quæ est apud *Orell.* 2510. ISIDI FABIA L. F. FABIANA AVIA IN HONOREM AVITAE NEPTIS ORNAMENTA IN BASILIO VINO ET MARGARITA N. VI. ZMARAGDI DVO CYLINDRI N. VII. GEMMA CARBYNCLVS GEMMA HYACINTHVS GEMMAE CRYSTALLINAE DVAE. — *NB.* Cum nulla confirmetur auctoritate, a Lexico expungendum est memoratum a *Forcellino* collyrium, quod basilicon vocat *Galenus de compos. pharm.* sec. loc. p. 156. *Tochôn, cachets des oculistes* p. 72. C. Julii Flori basilium ad chermosin.

II.) Translate puella appellatur basilium Floræ, quæ nempe in pueritia oblit. *Inscript.* apud *Maff. Mus. Veron.* 293. 2. LICINIAE Q. F. LAMPETIAE BASILIO FLORE C. MUSSIUS CHRYSOCIVS ET AVRELIA SOTERIS NVTRITORES LACTANTE. Item basilium puer in *Inscript.* Aquilejensi apud *Murat.* 1134. 2. T. AQUILEJENSIS STRATONICVS SIDI ET NYMISIO TIBERIO BASILEO FILIO PISSINO QVI VIXIT ANN. XXXVI. M. V. D. XIX.

BASIO, as, avi, atum, are, a. 1. Part. *Basiatum* et *Basianus*. — Juxta *Forcellinum* etymon est ab inus. Basio pro βαίων premo; at rectius fortasse est verbum per onomatopœiam fictum, exprimens sonum, qui basiano editur. — Basiare est basium dare, osculari; et dicitur tum de officiosis, tum præcipue de impudicis osculis: est tamen verbum minus, ut ita dicam, civile quam osculari, et potius magis quam oratorium (It. baciare; Fr. baisier, donner des baisers; Hisp. besar; Germ. küssen oder abküssen; Angl. to kiss). Occurrit — a) Cum Accus. personæ aut rei. *Catull.* 8. 18. Quem basiabis? cui labella mordebis? *Martial.* 1. 95. Basiana non es. *Id.* 7. 95. Audes tu tamen osculo nivali Omnes obvios hinc et hinc tenere, Et totam, Line, basiare Romam. Adde 11. 98., ubi morem basianti obvios acerrime detestatur. *Id.* 12. 59. Hinc sutor modo pelle basiat. *Petron. Satyr.* 18. Basiare aliquem spissius. *Et ibid.* 135. Semel iterumque basiare aliquem. — b) Cum duobus Accus. *Catull.* 7. 9. Basiare aliquam multa basia. Et similiter *Id.* 48. 1. Basiare oculos alienius usque ad millia trecenta.

BASIOLUM, i, n. 2. diminut. a basio, parvum basium. *Petron. Satyr.* 85. Aliquot basiolis invadere aliquem. Adde *Apul.* 10. *Met.* p. 248.

BASIS, is, f. 3. βάσις. *Faler. Prob.* in *Cathol.* p. 1472. *Putsch.* docet etiam basidis in Genitivo dici posse: nullum tamen affert exemplum. Accus. num. sing. est basim et interdum basin; Ablat. est basi: in *Inscript.* tantum occurrit Accus. basem et Ablat. base, ut apud *Gruter.* 52. 2. et 63. 3., et *Reines.* in *Append.* n. 3. Sed tamen Accus. basidem occurrit apud *Venant.* 8. *Ep.* post *carm.* 17. Ut causa universalis Ecclesiæ talem vos habens basidem, ut nullus ventorum turbo succellinas possit illic etc. In Ablat. vero etiam baside habet *Inscript.* apud *Gruter.* 16. 14. i. o. m. VENVSTIVS SYM. (h. e. summarum scil. magister, vel summus magister ex sententia *Astellina Opusc.* T. 3. p. 53.) SIGNVM LARVM CVLTORIS. CVM BASIDE D. D. Nisi forte legendum sit CVM BASI D. D. D. — Nimis licenter primam syllabam produxit *Corippus*, cujus locum vide in *CAPITOLLUM*. — Basis a Græca voce allata (quæ fortasse a βάσις incedo, ingredior, quæ basis est veluti pes, quo animal sustinetur et ingreditur) apud Latinos est vox artium propria, et significat fulcrum et veluti pedem, qui a fundamento consurgit, et columbas, statuas aliaque hujusmodi sustinet; immo proprie est idem ac fundamentum. (It. base, basamento, sostegno; Fr. base, fondement, assise; Hisp. basa, fundamento; Germ. d. Trift oder Fusstritt; Angl. the base, a foundation). Occurrit ¶ 1. De quacunque fabrica. — a) Generatim. *Cic.* 3. ad *Q. fr.* 1. 2. 53. Topiarium laudavi: ita omnia convestit hedera, quæ basim villæ, qua intercolumnia ambulationis. basim villæ appellat immā parietum partem, quæ super substructionem a solo emergit. Hoc referri potest et illud *Cæt. Aurel.* 1. *Acut.* 8. Aliqui igitur cerebrum pati dicerunt; aliis ejus fundum sive basim, quam nos sessionem dicere poterimus. — b) Speciatim ac sæpius ponitur de monumentis, statuis etc. *Cic.* 4. *Verr.* 63. 154. Videmus in basi statuarum marinis litteris incisum. Adde *eum.* d. *ibid.* 66. 160. 6. *ibid.* 34. 74. et 9. *Phil.* 7. 16. *Ovid.* 3. *Pont.* 2. 52. Quoque minus dubites, stat basis orba deâ. Adde *Phædr.* 2. *epil.* 2. *Vitruv.* 10. 2. 13. *Schneid.* *Plin.* 17. *Hist. nat.* 25. 38. (244); *Sueton. Vesp.* 23.; et *Inscript.* apud *Orell.* 49. *Cic. Pis.* 38. 92. Basis tropæorum. *Id.* 5. *Tusc.* 23. 66. Basis columellæ. — Cum de columnis sermo est, basis duo significare potest, tum ipsum stylobatē, quo sensu intelligenda est in allato *Ciceronis* exemplo 5. *Tusc.*; tum ipsas spiras, quæ scopis columnæ subjunguntur et stylobatē impouuntur, quod docet *Philand.* ad *Vitruv.* 4. 1. 6. *Schneid.*, quæ ratione usurpatur a *Paul. Diac.* p. 331. 7. Müll. et a *Servio* ad *Virg.* 2. *Æn.* 217. Quod vero *Id.* *Vitruv.* loc. cit. basim scapi appellavit et paulo post basi spiram supposuerunt etc., utroque loco basis intelligenda est de ima parte ipsius scapi, quæ ideo basis dicitur, quia est inferior columnæ pars. — c) De basibus vasorum *V.* dicta in *ABAX*. — d) *Metiri aliquem cum sua basi* proverbiali locutione est prava mensura metiri. Nam si statuas magnitudinem scire volens, metiendo basim quoque comprehendas, justo major illa videbitur. Eleganter hoc proverbio utitur *Seneca Ep.* 76. sub fin. ¶ 2. Apud Mathematicos basis trianguli aut alius figuræ, est ima pars, quæ triangulum aut alia figura sedet. *Cic.* 2. *Nat. D.* 49. 125. Basis autem trianguli, quam grues efficiunt, ea tamquam a puppiventis adjuvatur. Cf. *Colum.* 3. *R. R.* 13. 12. *Id.* *Colum.* 5. *ibid.* 2. 9. Esto arcus, cujus basis habeat pedes sexdecim. ¶ 3. Radix alicujus verbi derivati est ipsa vox simplex, unde illud derivatur; eaque basis dicitur a Grammaticis, ut a *Varron.* apud *Non.* p. 79. 33. *Merc.* ¶ 4. Apud Rhetores basis est id, quo narratio aliqua incipit, ut patet ex *Donat.* ad *Ter. Eun.* 1. 2. 36. ¶ 5. In re metrica basis est duorum pedum conjunctio. *Mar. Victorin.* p. 2489. *Putsch.* ¶ 6. Denique in re veterinaria, bases animalium sunt pedum plantæ. *Veget.* 1. *Peterin.* 25. 6. et *ibid.* 26. 1. *Schneid.*

BASIUM, ii, n. 2. (basio) osculum, suavius; et usurpatu sæpiissime de osculo venereo et impuro; interdum tamen et de officioso (It. bacio; Fr. baisier; Hisp. beso; Germ. d. Kuss; Angl. a kiss). *Catull.* 16. 12. Multa millia basiorum. *Id.* 7. 9. Basia multa basiare aliquam. *Id.* 7. 12. Basia malâ fascinare linuam. *Id.* 99. 16. Basia surripere alicui. *Id.* 5. 7.:

Martial. 2. 20. et 11. 99.; et *Petron. Satyr.* 110. Basium dare alicui. *Phaedr.* 5. 7. 28. et *Juvenal.* 4. 118. Jactare basia. *Martial.* 12. 55. Blandiri alicui longo basio. *Id.* 11. 98. Nuptiale basium. *Petron. Satyr.* 31. Spississima basia alicui impingere. *Id.* *ibid.* 24. Disterrere aliquem basili. *Et ibid.* 23. Conspicere aliquem basio immundissimo.

Homonym. *Donatus ad Ter. Eun.* 3. 2. 3. ita distinguit, ut *basium* sit pudici affectus, *osculum* officii, *suavium* libidinis. *Servius* vero ad *Virg.* 1. *En.* 260. scribit, quosdam docere, *osculum* filiis dari, uxori *basium*, scorto *suavium*. Sed hæc discrimina vera non sunt: *V.* allata superius, et *OSCULUM* et *SUAVIUM*.

BASTAGA, vel minus recte *Bastagia*, æ, f. 1. vox a Græco βασταγω, hoc est porto, bajulo, veho, deducta, quæ significat onus, sarcinam, βασταγή: sumitur in *Cod. Justinian.* pro munere et officio transvehendi jumentis res publicas aut principis de uno in alium locum. *Imp. Arcad. et Honor. Cod.* 12. 58. 3. Jubemus eos non ad sollicitudinem *bastagæ*, non ad functionem naviculariam devocandos. *Al. leg. bastagiæ.* Adde *Cod. Theod.* 3. 4. 11.

BASTAGARIUS, ii, m. 2. qui *bastagis*, hoc est oneribus transvehendis præest. *Imp. Valentin. et Valens Cod.* 11. 7. 4. Quintum animal *bastagariis* pro reportatione præbeatur. Adde *Cod. Theod.* 10. 20. 11.

BASTERNA, æ, f. 1. genus lecticæ muliebris, lecticæ, binos assere utrimque prominentes *bentis*, quæ a duobus jumentis gestatur. *Incertus Poeta in Anthol. lat.* 1. 3. *epigr.* 183. Aurea matronas claudit *basterna* pudicas, Quæ radians patulum gestat utrimque latus. Hanc geminus portat duplici sub robore burdo, Provehit et modico pendula septa gradu. Provisum est caute, ne per loca publica pergens, Fucetur visis casta marita viris. *Pallad.* 7. *R. R.* 2. 3. A tergo vehiculi duo brevissimi temones figurantur, velut amites *basternarum*. *Lamprid. Elagab.* 21. Eunuchos pro apophoretis dedit: dedit quadrigas, equos stratos, mulos, *basternas* et rhedas. Adde *Ammian.* 14. 6. et *Hieronym. Ep.* 22. ad *Eustoch.* n. 16, ubi caveas *basternarum* appellat: quia hujusmodi vehicula undique clausa erant et tecta, in caveæ modum. *Salmas. in commentar. ad loc. Lamprid. cit.* multa disserit de hac voce, et derivari putat a *Βαστός*, quod significari ait quiddam ferendo est: unde et βασταγω ortum esse. — Aliquando virorum etiam usui fuit, ut colligitur ex *Symmacho*, cujus verba vide in voce sequenti. — De discrimine inter *lecticam* et *basternam* multa disputat Jo. *Christoph. Strodtmannus* in *Act. Soc. Lat. Jen.* T. 2. p. 53. et seq.

BASTERIARIUS, ii, m. 2. auriga mulorum *basternam* ferentium. *Symmach.* 6. *Ep.* 15. Itaque fratrem vestrum continuo ad vos opto dimittere, cui *basteriarios* mox præbere dignemini, ut festinationi ejus jumentorum admiralibus adjuvetur.

BAT, *Charis.* 2. p. 213. *Putsch. ex Cæsello Vindece* docet, esse sonum cornicinis litum ex ore eximentis. Usurpat *Plaut. Pseud.* 1. 3. 6., sed pro sono vocis, qua irridet alterum, qui at pronunciaverat. Verba *Plauti* sunt: rs. Potin' aliam rem ut cures? ca. at. ps. bat. ca. crucior. rs. cor dura.

BATALARIUS, a, um, adject. qui cum sonitu percutit, ut *battallum* barbare, Italice *battaglio*; a βαταλος effeminatus, quod a βατεύω ineo. *Vet. Scholiast. ad Juvenal.* 7. 134. Stalaria purpura: hæc habet: Illecebrosa. *Ennius*: Et melior navis, quam quæ stalaria portat; id est, multisonalis, quæ vulgo dicitur *bataria*.

BATHRUM, i, n. 2. Græca vox βαδρον, hoc est scamnum, fundamentum, basis. *Inscript.* apud *Henzen.* 7365. VESTIBVLVM ET AMBITVS MONVMENTI (se-pulcr.) A BATHRO CLATRO. INTRA LORICAM QVÆ SPEC-STAT IN MERID. AD VIAM MVNITAM LONG. P. XXII.

LAT. P. LV. ET A BATHRO CLATRO. A PARTE DEXT. ET SINIST. ET A POST. (h. e. postico) ONNVM ANGLOR. III. LAT. P. QVINOS DENOS.

BATIA, æ, f. 1. βατις, piscis genus, cujus fel auribus est utilissimum. *Plin.* 32. *Hist. nat.* 7. 25. (77).

BATIACA. *V. BATIOLA*.

BATILLUM vel *vatillum*, i, n. 2., et apud *Marcell. Empir.* 27. a. med. *batillus*, i, m. 2. — Dicitur *batillum* et *vatillum*; sunt enim valde affines b et v; ut dictum est initio hujus litteræ. — Ratione habita etymi, vox conjungi potest cum Gr. πασθη et Germ. spaten, eadem significatione. Probabilis autem

videtur deminutivum a vas, baud aliter ac *vasculum*. — Ceterum *batillum* generatim est instrumentum ferreum ad palæ similitudinem (It. *paletta*, *badile*, *pala*; Fr. *pelle*; Hisp. *pala*; Germ. d. *Schaufel*; Angl. a shovel or spade). Speciatim ¶ 1. In re agraria et in arvi fodinis est instrumentum, quod utuntur ad purgandum et egerendum, ad ignem circumferendum, vel in foco miscendum etc. *Varro* 3. *R. R.* 6. 5. de *pavonibus*. Utrumque locum purum esse volunt hæc volucres. Itaque pastorem earum cum *batillo* circumferre oportet ac sterces tollere. *Plin.* 33. *Hist. nat.* 8. 44. (127). *Batillis* ferreis candentibus ramento imposito, quod candidum permaneat probatur. Adde *eumd.* 34. *ibid.* 11. 26. (112). *Trebell. Claud.* 14. Ligni quotidiani pondo mille: cotillum quotidiana *batilla* quatuor. *Marcell. Empir.* 27. a. med. Deinde super *batillum* candentem defundes et coques. — *Juxta Forcellinum* fuit etiam hoc nomine lignum incurvum et *batilli* forma, in extremo habens serrulam ferream, quæ comprehendens spicarum fascem desecat, et simenta stantia relinquit, ut postea subsecuntur. Eo *Picentes* olim usi sunt. *Varro* 1. *R. R.* 50. At hic *Schneiderus* probat legendum, ut in quibusdam edit. et codd., *batillum*. ¶ 2. *Horat.* 1. *Sat.* 5. 35. de *Aufidio Lusco*, qui *Fundis prætor* erat. insani ridentes præmia scribæ, Præteriam et latum clavum prunæque *vatillum*. Ridet *Horat.* *Aufidii* insaniam, qui sibi prætori a *Fundanis* præferri jubebat *foeculum* in *batillo*, ad instar virorum principum, quibus ejusmodi ignis prælatus summæ potestatis et auctoritatis index erat. Quidam hoc loco docent, jus fuisse hujusmodi prætoribus prunas et publicis balneis in usum culinæ accipere. Alii putant, *vatillum* fuisse *vasculum ferreum*, in quo pro felici hospitum adventu accensis odoribus, Jovi hospitati sacra fiebant. Postremam hanc sententiam plerique omnes recentiores philologi defendunt; cum iisque convenire videtur et *Ritter*, qui hæc habet: In prunæ *vatillo* tura adolebantur auspiciandæ jurisdictionis causa.

BATIOLA, æ, f. 1. genus poculi. *Plaut. fragm.* apud *Non.* p. 545. 20. *Merc.* *Batiolam* auream octo pondo habebat. *Id. Stich.* 5. 4. 11. Quibus divitiæ domi sunt, scaphio, et cantharis, *batiolis* bibunt: at nos nostro Samiolo potorio tamen vivimus. — *Al. leg. batioca* pro *batiola*, ut est in *Gloss. Isid.*, ubi habetur: *batioca, patera*. Alii mallent *batiaca*, propterea quod apud *Athen.* 1. 11. c. 10. βατιαχη et βατιαχικον inter poculorum genera enumeratur, et magnum esse, letum, auribusque patulis, significatur. Apud *Arnob.* quoque 2. 23. alii *batiaca* leg., alii *batiola*; alii etiam omittunt. Sunt et qui scribant *batiola* duplici ti.

BATIS, idis, f. 3. βατις, genus piscis marini, alio nomine *raja*; ita dictum a similitudine rubi, quem βατον Græci vocant. Est enim aculeis aspera, præcipue in cauda. Ejus meminit *Plin.* 32. *Hist. nat.* 11. 53. (145), ubi tamen *Sillig.* legit *batia*.

BATIS vel *battis*, is, f. 3. est genus herbæ, quam in duo genera dividit *Plin.* 21. *Hist. nat.* 15. 50. (86). maritimam et hortensiam: hanc quidam Gallicum asparagum nominant; illam portulacam sativam, cujus species quædam est *crethmos*, de quo *V.* suo loco. *Colum.* 12. *R. R.* 7. 2. Flos nepetæ et lapsaræ et *batis*. *Id. ibid.* 13. 2. Olus cordum, quod quidam sativum *batim* vocant. *Plin.* 21. *Hist. nat.* 27. 101. (174). *batim* vim habere ad emolliendam alvum: et adversus podagram docet. *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 21.) ait *batim* maritimam juxta nonnullos esse *Cithimum maritimum* L., juxta vero alios esse *Atriplicem Halymum*; atque addit *Batim* hortensem sive *Asparagum Gallicum* juxta nonnullos esse *Portulacam oleraceam* L. — Apud *Isid.* 19. *Orig.* 21. est *batis* inter vestes sacerdotales, nempe linea feminalia usque ad genus pertingentia: at ibi rectius legitur *baddim* seu *baddim* ab Hebr. בדרים linea feminalia.

BATRACHION, ii, *V. BATRACHIUM*.

BATRACHITES, æ, m. 1. βατραχίτης, gemma ita dicta a similitudine ranæ, quæ Græce βατραχίς dicitur. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 10. 55: (149). et *Isid.* 16. *Orig.* 4. 20.

BATRACHIUM et Græca positione *Batrachion*, ii, n. 2. βατραχίον, herba Latino vocabulo *ranunculus* appellata, (βατραχος enim ranam significat) et videtur ideo appellari, quia iis plerumque locis nascitur, ubi ranæ degere solent) cujus quatuor genera

enumerat *Plin.* 25. *Hist. nat.* 13. 109. (172). Unum pinguioribus, quam coriandri, foliis, et ad latitudinem matvæ accedentibus, colore livido, caule alto, gracili, radice alba: nascens in limitibus humidis et opacis. Alterum genus foliosius, pluribus foliorum incisuris, altis caulibus. Tertium minimum omnium, gravi odore, flore aureo. Quartum simile huic, flore luteo. Omnibus vis caustica, si cruda folia imponantur, pusulasque, ut ignis, faciunt. Ideo ad lepras et psoras eis utuntur, etc. Hæc *Plin.*, pergens deinde varios ejus usus in medicina describere. *V.* etiam *Scribon. Compos.* 174. et *Apul. Herb.* 8. et 9. *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 372.) hanc exhibet synonymiam: I. βατραχίον Hippocr. de nat. mul. 570.; βατραχίον κορίον φυλλοις, ἀνδρος ὑπὸ λευκῶν Dioscor. 2. 206.; Ἀγριο σέλινον Cypriot. recent.; *Ranunculus coriandri foliis* *Plin.* l. c. et *Strumea* herba Latinor. teste *Plin.* l. c. sunt *Ranunculus asiaticus* L. *Spec. plant.* 777.

II. βατραχίον χρωδίστηρον Dioscor. l. c.; Σαρδωνία Ejusd. 6. 4.; *Herba sardoa* *Virg.* 7. *Ecl.* 41.; *Ranunculus alter* *Plin.* l. c.: *Apiastrum* Ejusd. 20. 45.; *Scelerata* herba Græci *batrachion*, alii *rhuse-linum*, alii *selinum agrium*, idem *apium risus*, idem *apiastellum* *Apul. Herb.* 8. sunt *Ranunculus Philonotis* Retz obsv. DC. Fl. frang. 4649. et *Ranunculus sardus* Crantz. Fl. austr. p. 111. — III. βατραχίον τρίτον μικρόν χρωδίστηρον Dioscor. l. c.; Φουδάκιον Arcad. recent.; Ζοχαδόχορτον Attic.; βατραχίον ἢ χρωδίστηρον Pseudo-Democr. in Geopon. 12. 6.; *Ranunculus minimus* *Plin.* l. c. et *Ranunculus tertius* *Apul. Herb.* 8. sunt *Ranunculus muricatus* L. *Spec. plant.* 780. — IV. βατραχίον τέταρτον, ἀνδρος γαλακτικῶν Dioscor. l. c. et *Ranunculus quartus floreus luteo* *Plin.* l. c. (*lacteo secund. P. Hard.*) sunt *Ranunculus aquatilis* L. *Spec. plant.* 781.

BATRACHUS, i, m. 2. genus piscis marini, inter aculeatos recensitum a *Plin.* 32. *Hist. nat.* 11. 53. (145). Nomen habet a similitudine ranæ, quæ Græce βατραχίς. — *N.B.* De nomine pr. *V. ONOM.*

BATTALIA, tom. *V. BATTUALIA*.

BATTOLÓGIA, æ, f. 1. βαττολογία, Græca vox: vitium est orationis, quo idem verbum, vel eadem sententia sine causa iteratur. Dicta est a quodam *Batto* inepto poeta, qui, ut legitur apud *Suid.*, longos hymnos condidit, et inaniter loquacitatis plenos, idem sæpe repetens, et farciens potius, quam componens. Hæc eadem dicitur etiam *tautologia* Græca vox utraque adhibetur a Grammaticis. De *battologia*, et *Batto*, tum et de *Battaro* inde derivato, multa docte disserit *Fernsdorff* ad *Poet. Lat. min.* T. 3. p. XLVIII. et seqq.

BATTŪLIA, quæ vulgo *battalia* dicuntur, exercitationes militum vel gladiatorum significant. Inde etiam *battuatores* τοὺς βαττωτάς dici puto. *Adamantius* apud *Cassiod.* c. 2300. *Putsch. Charis.* 1. p. 20. *Putsch.* et *Grammat. incert.* p. 99. *Eishenf.* *Battualia*, αἱ γυμνασίαι τῶν μονομαχῶν.

BATTŪTOR, ōris. *V. voc. præced.*

BATTŪO. *V. voc. seq.*

BATŪO vel *battuo*, is, ti, ere, 3. *Forcellinus* duplici ita, ceteri unico scribendum putant: *V. BATTUALIA*. — Part. *Batuens* sub b. — Hæc vox in rustico sermone usu venit et raro admodum a Latinis scriptoribus adhibetur: significat idem, quod *Fr. battre*, h. e. concidere, verberare, contundere (It. *battere*, *percuotere*; Fr. *battre*; Hisp. *sacudir*; Germ. *klopfen*, *stossen* oder *schlagen*; Angl. *to strike*). Occurrit — a) Cum Accus. *Nævius* apud *Fulgent.* p. 562. 33. *Merc.* *Latera* sculponeis *battuere*. *Plaut. Cas.* 2. 8. 61. qui, quæso, potius quam sculponeas, quibus *battuatur* tibi os, senet nequissime. Apud *Marcell. Empir.* 36. *battuere* est contundere in mortario; et apud *Apic.* 4. 2. n. 108. est contundere carnem, ut facilius meliusque coquatur. — *Battuere* *ulcera* pro comprimere, arte stringere, exponi solet in illo *Plin.* 31. *Hist. nat.* 9. 45. (104). Sal imposuere *crocodilorum* morsibus ex aceto in linteolis, ita ut *battuenter* antebac *ulcera*. *Harduin.* *tamen* ex conjectura aliter legendum putat. *Sillig.* tamen *battuenter* retinuit. — b) Absolute dicitur de iis, qui veliandi causa pugnant armisque se invicem verberant. *Sueton. Cal.* 54. *Battuere* pugnatoriis armis, aurigabat etc. *Et ibid.* 32. *Mirmillonem* e ludo *rudibus* secum *battuenter* et sponte prostratum confodit *ferrea* sica. — *Habet* *præterea* obscenum sensum, idemque valet, quod

βατευω; a quo etiam derivari *Voss. in Elymol.* existimat. *Cic. 9. Fam. 22. 4.* Batuit, inquit, impudenter, depsi multo impudentius.

BATUS, i. *¶ 1.* Batus genus herbæ, inquit *Paul. Diac. p. 30. 15. Müll.* Fortasse eadem est ac *batis*: vel significat rubum, sentem, qui Græce *βατος* dicitur. *Gloss. Philox.* Batum, *παρσεν*, h. e. portum. *Gloss. Isid.* Batus, genus oleis. *¶ 2.* Apud Hebræos est mensuræ genus, h. e. decima pars circi, quia decem bati corum faciunt, ut habetur apud *Hieronymum*. in *Isaj. l. 2. c. 5. v. 10.*, ubi locum *Ezech. 45. 14.* explicat. *Auct. gromat. p. 324. Goes.* Batus (*mensura aridorum*) constat modis duobus totidemque sextarilis. Duo bati metretam faciunt, qui sunt sextaril centum.

BAUBOR, aris, ari, dep. *1.* *βαύω*, latrare: verbuni exprimens vocem canum, qui latrantes *bau bau* proferunt: quia ratione etiam Græcum *βαύω* formatum est. *Lucr. 5. 1070.* Et cum deserti baubantur in ædibus.

BAUBARI, Differunt *baubari* et *latrare*. Latrant canes cum irati sunt: baubantur sine ira, sed potius cum queruntur: quod ex ipso *Lucr. 5. 1070.* colligitur. *V. ibid. 1058. et seqq. Vet. Scholiast. Theocr. ad Edyll. 6.* docet, *ὕλακτεν*, quod est latrare, proprie dici de canibus jam adultis: *βαύειν*, quod est *baubari*, catulorum.

BAUCALIS, is, m. *3.* *βαυκαλῆς*, vas fictile ad aquam et vinum refrigerandum: est vox Alexandrina, unde recentiorum Italorum boccale derivatum est. Eaque per onomatopœiam ficta videtur, a sonitu nempe liquidorum, quæ, dum per angustum vasorum os delabuntur, *bau bau* iterare solent. *V. Cassiani loc. cit. in Gillo.*

BAXEA, æ, et sæpius plur. num. baxeæ, ærum, f. *1.* Legitur et *baxa*. — Est genus calceamenti crepidis simile, quo philosophi potissimum uti sunt. *Plaut. Men. 2. 3. 40.* Peniculus, qui extergitur baxeæ. *Apul. 2. Met. p. 127.* Linteis amiculis intectus, pedesque palmis baxeis indutus. *Id. ibid. 11. p. 260.* Qui pallio baculoque, et baxeis et circino barbitro philosophum fingeret. *Id. Florid. n. 9.* Vestem de texitina emere, baxeas de sutrina præstinare. — In singulari numero *Tertull. Pall. 4.* Si philosophus in purpura, cer non in baxeæ Tyria calcare, etc. Adde *Idiot. 8. et cf. Isid. 19. Orig. 34. 6. et 13.* — Videtur orta esse a Græco *πάξ*, quod *Hesych.* interpretatur *ὑποδήμα εὐποδῆτον*, hoc est calceamentum, quod facile indui potest.

BAXEARIUS vel *Baxtarius*, ii, m. *2.* qui baxeas conficit. *Inscripti. apud Marin. Frat. Arv. p. 12.* COLLEGIUM FABRUM SOLIARIUM BAXIARIUM. h. e. solariorum baxeartorum.

BD

BELLIUM, ii, n. *2.* Græca vox *βέλλιον*, ut docet ipse *Priscian. 1. p. 564. Putsch.* — *A. Marcell. Empir. 19.* dicitur et *bedella*, quam voc. *V.* — *¶ 1.* Est arbor nigra, magnitudine oleæ, folii roboris, fructu et natura caprifici, exsudans odoratum gummi, quod habet magnum usum in unguentis. *Plin. 12. Hist. nat. 9. 19. (35). et Isid. 17. Orig. 8. 6. ¶ 2.* Item unguentum, quod ex bdellii gummi fit. *Veget. 6. Veterin. 14. 1. et 5.* Bdellium Arabicum. — Et figurate pro re carissima et gratissima *Plaut. Curc. 1. 2. 6.* Tu mihi stacte, tu cinnamomum, tu rosa, tu crocinum et casia es, tu bdellium. — *Cl. Fée (Op. cit. vol. 1. p. 20)* ait, bdellium *Plin.* aliorumque antiquorum esse unum idemque cum bdellio, cujus commercium et bodie nobis est.

BELLIUS, a, um, adj. ad bdellium pertinens. *Fulgat. interpr. Num. 11. 7.* Erat autem man quasi semen coriandri, coloris bdellii. At nihil obstat, quominus *τὸ bdellii sit Genit. a bdellium.*

BE

BEATE, adverb. (beatus). Comp. *Beatius* et *Sup. Beatissime*. — Est feliciter, sine ulla calamitate, ita ut contenti simus (*It. beatamente, felicemente*; *Fr. heureusement*; *Hisp. dichosamente*; *Germ. auf glückselige Art, auf glückliche Weise, auf voll-*

kommen zufriedienstellende Art; *Angl. happily*). *Cic. 1. Acad. (post.) 9. 33. 2. Fin. 27. 86. 2. Tusc. 12. 29. et 2. Divinat. 1. 2.* Beate vivere. *Id. 1. Parad. 3.* Profecto nihil est aliud bene et beate vivere, nisi honeste et recte vivere. *Id. xai xalως ζῆν. Catull. 14. 10.* Non est mi male, sed bene ac beate. *Seneca Ep. 92.* Rectius vivat oportet, ut beatus vivat. *Id. Consol. ad Helv. 9.* Beatissime vivens. — In plausibus beate significat feliciter, prospero successu. *Marital. 2. 27.* Effete, graviter, cito, naviter, euge, beate. — Figurate. *Seneca procem. 5. contron. de Albucio declamatore.* Locum beate implebat. h. e. nihil ei deerat ad implendam orationem, et causam perorandam.

BEATIFICO, as, are, a. *1.* *¶ 1.* Est beatum facio, beo. *Augustin. 14. Trinit. 14. et 8. Genes. ad lit. 12. ¶ 2.* Item beatum puto. *Cassiod. 1. Hist. Eccl. 1. a med.* Cunctis militibus ad illius poculi claritatem inbiantibus, et beatificantibus (*Theodosium*), qui esset bibitorum.

BEATIFICUS, a, um, adj. qui beatum facit. *Apul. 1. Doct. Plat. Deus beatus et beatificus.* Adde *Augustin. 2. Confess. 5.*

BEATITAS, atis, f. *3.* beatitudo, felicitas, beata vita. *Cic. 1. Nat. D. 34. 95.* vocabula beatitatis, et beatitudinis omnino quidem dura esse ait, verumtamen usu putat posse molliori: quod et *Quintil. 8. 3. 32.* adnotat. *Macrob. 1. Somn. Scip. 9.* Ad beatitatem pervenire. *Apul. 2. Doct. Plat. Virtutes, quarum beatitas fructus est.*

BEATITUDO, mis, f. *3.* *¶ 1.* Est beata vita, felicitas. *Judicium Cic. et Quintil. de hac voce V. in voce præced.* *Petr. fragm. Tragur. 38. Burmann.* Vides tot cultitas? nulla non aut conchyliatum, aut coccineum tomentum habet: tanta est animi beatitudo. h. e. divitiæ: nam et beatus sæpe pro divite ponitur. *Al. leg.* Tanta est homini beatitudo. *Apul. 6. Met. Vitæ totius beatitudo.* *Nazar. Paneg. ad Constant. 33.* Cumulatissima urbis beatitudo. *Mamertin. Gratian. act. ad Julian. 23.* Beatitudo præstantior. *Imp. Constantin. Cod. 12. 47. 1.* Augere beatitudinem militum. h. e. commodam vitæ. Adde *Cod. Theod. 7. 20. 2. pr. ¶ 2.* Sequioris Latinitatis tempore beatitudo fuit blanda et reverens appellatio episcoporum, ac præcipue summi pontificis Romani, cui nunc soli propria est. *Cassiod. 3. Variar. 37.* ad *Petr. episc.* Si in alienis causis beatitudinem vestram convenit adhiberi. *Hieronym. Ep. 15. n. 5.* ad *Damasum pap.* Quamobrem obtestor beatitudinem tuam, ut nihil epistolis tuis sive tacendarum, sive dicendarum hypostaseon detur auctoritas. *V. SANCTITAS.*

BEATULUS, a, um, adj. deminut. a beatus. *Pers. 3. 103.* tandemque beatulus alto Compositus lecto, crassisque lutatis amomis, etc.

BEATUS, a, um, *V.* in fine v. *BEO.*

BEBER, *V.* CASTOR.

BEBRA, æ, f. *1.* genus pili, aut hastæ, qua Barbari utuntur, et binas, ac ternas in præliis portant: quod teli genus prorsus hoc tempore ignotum esse, docet *Stewech. in commentar. ad Veget. 1. Milit. 20.*, ubi hæc vox legitur.

BEBRINUS, a, um, adj. ad castorem seu fiberem pertinens. *Vet. Scholiast. ad Juvenal. 12. 34.* Bebrinæ pelies.

BEBRUS, i, m. *2.* idem qui fiber. Hæc vox nullum habet alium auctorem Latinum præter *Vet. Scholiast. Juvenal. ad 12. 34.*

BECCUS, i, m. *2.* syllaba prima latiore sono prolata *Italice becco*, *Gallice bec*, *Gallica vox*, rostrum galli gallinæ signifiens, quo cognovine appellatus fuit Antonius Primus, qui Vitellium oppressit. *Sueton. Vitell. 18.* Antonius Primus Tolosæ natus, cui cognomen in pueritia Becco fuerat: id valet gallinæ rostrum. — Item significat hircum, syllaba prima breviori sono pronuntiata. *Inscripti. apud Amoretti Viagg. ai tre laghi p. 90.* virum fecit becco moccosis filius sis; ET VTILLÆ VELCATI filia vxori, ET FRONTO filio, ET GRACÆ LYONIS filia vxori, ET MASCO filio, ET PRIMÆ OCTAVII filia vxori, ET SEXTO filio. Hic lapis, qui bodieque Mediolani extat, apud *Gruter. 838. 9.* habet *Vecco pro Becco* (facile enim v in b mutatur); eademque in fronte insculptus est hircus, qui nomini *Becco* ex consuetudine respondet: quemadmodum apud *Gruter. 624. 2.* inscriptio *T. Statilii Apri aprum, et apud Morell. Fam. Rom. nummus Q. Voconii Vituli vitulum habet.* Adde *Pana-*

pastorum Deum, qui hircipes fuit, eodem nomine fuisse apud Phrygas appellatum. *Tertull. 1. ad nation. 8.* Prima loquela Bekkos renunciata est: interpretatio ejus Panis apud Phrygas nomen est.

BECHICUS, a, um, adj. *βήχης*, tussicularis. *Cæli. Aurel. 1. Acut. 17. ante med.* Potandos dicit ægrotantes tussiculari medicamento, quod bechicum appellatur.

BECHION, ii, n. *2.* *βήχιον*, herba eadem quæ *tussilago*: a *βήξ*, *βήχης*, tussis, quia tussim sedat. *Plin. 26. Hist. nat. 6. 16. (30).* — De hujus herbæ synonymia. *V. TUSSILAGO.*

BEDELLA, æ, f. *1.* videtur idem esse ac *bdellium*. *Marcell. Empir. 19.* Balsama, peucedanum, spicam, crocum, atque bedellam.

BEE, vox ovium balantium. *Varro 2. R. R. 1. 7. V. BALO.*

BELA, ōrum, oves, antiquo nomine. *Varro R. R. 1. 7.* Græci appellantur *μῆλα*. Nec multo secus nostri ab eadem voce, sed ab alia littera, *bela* vocantur: non enim *mee*, sed *bee* sonare videntur oves vocem efferentes; a quo *bellare* dicunt, extrita littera, ut in multis.

BELBA, æ. *V. BELLUA.*

BELBUS, i, m. *2.* idem atque *hyæna*. *Capitolin. Gordian. 33.* Fuerunt sub Gordiano Romæ elephantini XXXII, alces X., tigres X., leones LX., leopardi XXX., belbi, id est hyænæ X. *Al. leg. belbi, item hyænæ, X.* quia ratione essent belbi byænis dissimiles. *Salmas.* primam lectionem tuetur, docetque *belbos* dictos esse pro *beluos* (facile enim u in b mutatur), *beluos* autem pro *beluas*, eo modo quo *luscinius* et *lusciniæ* dicitur, *simius* et *simia*, etc. Porro *beluas* pro *hyænæ* usurpasse videtur *Arnob. 7. 16.* Cur non et canes; ursos et vulpes, camelos et beluas et leones? Ubi alii leg. *benuas* eodem sensu: alii *belbus*, ut sit *belba*, æ, f. quod præstat. *Gloss. Philox. Yauva, ζῶον, bellua.* Scribe *belva*, seu *belba*.

BELLANS, antis. *V. BELLO.*

BELLARIA, ōrum, n. plur. *2.* cupediarum omne genus, poma, nuces, cibi saccharo aut melle conditi, aliaque hujusmodi irritamenta gulæ: qualia sunt, quæ secundis mensis inferri solent. Videntur autem illa appellari, quia *bella* sunt, hoc est gulæ valde grata, jucundaque stomacho, præsertim si solidioribus cibis satur jam sit. *Hinc bellissimas res dixit eodem sensu Ter. Adelph. 4. 2. 51.*, ut *Donatus* adnotavit: et *pulcralia* appellavit *Cato* apud *Fest. in Pulcralibus*. Eademque ratione Græci *ωπαία* dixerunt cupedias, ut *Scalig. ad Fest. in Etymol.* docent: *ωπαίος* enim etiam pulcrum significat. *Varro* apud *Gell. 13. 11.* Bellaria ea maxime sunt inellita, quæ mellita non sunt. *πέμματα* enim cum *πέφει* societas infida. *Plaut. Truc. 2. 5. 27.* Fer huc verbenam mihi, tus et bellaria. *Sueton. Ner. 25.* Incedenti passim victimæ cæsa, sparsæ pro vias identidem croci, ingestæque aves ac lemnisci et bellaria. *Stat. 1. Silv. 8. 10.* Bellaria adorea. — Adde *Gell. loc. cit.* etiam vina dulciora hoc nomine significata olim fuisse, dictaque esse *Liberi bellaria*: ejusque rei exempla in antiquioribus comedii inveniri: quod ab eo exscripsit *Macrob. 2. Saturn. 8.*

BELLARIUM et *bellaria* res aptas bellis appellabant. Ita *Paul. Diac. p. 35. 10. Müll. Scaliger* autem putat legendum: *Bellarium et Bellaria res bellas appellabant*; et significari cupedias secundæ mensæ. Alii leg. *res aptas epulis appellabant*, eodem sensu. *V. vocem præced.*

BELLATOR, ōris, m. *3.* (bello). Apud veteres erat et alia forma *duellator*, quæ occurrit apud *Plaut. Capt. prol. 68.* — Bellator est qui bello est aptus, bellicosus, pugnax, qui intimo ac vehementi ipsius animi ardore in bella fertur, ac proinde differt a *milite*, quem ipsa respublica ad bella legit; bellator itaque est etiam beros, vir bello illustris, animosus strenuusque pugnator (*It. guerriero, combattitore, eroe*; *Fr. guerrier, combattant, héros*; *Hisp. guerrero, heroe*; *Germ. wer Krieg führt, d. Krieger, Kriegsheld, wackerer oder mutiger Streiter*; *Angl. a warrior, a hero*). Occurrit *¶ 1.* Absolute, tamquam naturæ suæ substantivum. *Plaut. Truc. 2. 7. 54.* Si tu ad legionem bellator clues, at ego in culina Ares. Adde eund. *ibid. 3. 2. 97. et 2. 7. 68.*, *Mil. glor. 4. 2. 85.*, *Curc. 4. 3. 21.*, *Bacch. 4. 9. 3.*, *Epid. 3. 4. 56.* *Id.* figurate pro acri potatore *Men. 1. 3. 5.* In eo uterque pro lho potabimus, Uter ibi melior bellator erit inventus cantharo. *Cic. 4. Tusc. 24. 53.* Quis est,

qui aut bellatori, aut imperatori, aut oratori quærat aliquid, neque eos existimet sine rabie quidquam fortiter facere posse? Adde eumd. 4. *ibid.* 19. 43. 8. *Att.* 12. 4. et *Balb.* 23. 54. *Liv.* 7. 26. ad fin. Nec Graeci terra, nec Romanus mari bellator erat. Adde eumd. 1. 39. 8. 8. 9. 1. *Curt.* 9. 8. 23. *Vellej.* 2. 25. 3. *Quintil.* 3. 7. 12. *Tac.* 1. *Ann.* 67. et *Juvenal.* 8. 10. et 13. 168. — De calculis, quibus in ludo utebantur, *Ovid.* 3. *Art.* am. 359. Bellatorque suo premissis sine compare bellat. *Æmulus.* ¶ 2. A Poetis tamquam adjectivum nominibus jungitur. — a) Interdum cum nomine personæ. *Virg.* 12. *Æn.* 614. Bellator Turnus. *Id.* 9. *ibid.* 7. 21. Bellatorque animos deus incidit. h. e. Mars. — b) Sæpiissime de equo. *Virg.* 2. *G.* 145. 10. *Æn.* 891. et 11. *ibid.* 89. *Ovid.* 15. *Met.* 368. et 2. *Fast.* 12. *Val. Flacc.* 2. 385. Bellator equus. — Et absolute *Juvenal.* 7. 126. ipse feroci Bellatore sedens curvatum hastile minatur. — Huc referri potest et illud *Stat.* 12. *Theb.* 603. Bellator taurus. — c) Raro admodum de rebus ad pugnam aptis. *Sil.* 11. 13. 376. Bellator ensis. *Stat.* 8. *Theb.* 378. canopus. h. e. ubi prælia fiunt. *V. VENATOR.* — De nomine pr. *V. ONOM.*

BELLATÓRIUS, a, um, adject. ad bellandum pertinet. *Plin.* 7. *Ep.* 9. Sed non ideo semper pugnam hunc et quasi bellatorum stilum usasserim. *Ammian.* 23. 5. Bellatoria jumenta.

BELLATRIX, f, f. 3. (bellator) bello et pugna apta, bellicosa, pugnax, heroïna: *V. BELLATOR* Occurrit — ¶ 1. Absolute apud *Virg.* tantum 1. *Æn.* 497. Bellatrix. h. e. Penthesilea. — ¶ 2. Sæpius nominibus tamquam adjectivum jungitur, ut figurate apud *Cic.* 4. *Tusc.* 24. 54. Bellatrix iracundia. — Frequentius a Poetis usurpatur. *Ovid.* 1. *Trist.* 5. 76. Bellatrix diva. h. e. Pallas. *Id.* 8. *Met.* 364. Minerva. *Id.* 1. *Trist.* 2. 321. Roma. *Stat.* 6. *Theb.* 262. cohors. *Flor.* 2. 6. 38. Hispania. *Sil.* 11. 9. 576. bellua. h. e. elephas. — Raro de inaninis. *Stat.* 7. *Theb.* 57. bellatricesque eorinæ. *Et Val. Flacc.* 7. 612. Bellatrix glæba. h. e. quæ armatos viros emittit. *V. VENATOR.*

BELLATŪLUS, a, um, adject. diminut. quasi a bellatus, idem ac bellulus: et adhibetur in blanditiis. *Plaut.* *Cas.* 4. 28. Bella bellatula. Sunt qui aliter legi mallent. In *Inscript.* apud *Grut.* 350. 4. Bellatula est nomen propr. mulieris. *Et ibid.* 943. 3. cognomen.

BELLAX, æcis, adject. bellicosus. *Lucan.* 4. 406. Illic bellaci confinis gente Curetun. Cf. *Priscian.* 12. p. 1263. *Putsch.*

BELLĒR, adverb. Sup. *Bellissime* sub a et e. — *Belle* est diminut. dictum a bene, ut docet *Paul. Diac.* p. 36. 4. *Müll.* Differt tamen aliquo modo a bene, quia *belle* commodum, venustatem et convenientiam significat; bene omnimodam perfectionem in genere quolibet: præterea adverbium *belle* externam rerum formam, bene autem internam eorum indolem naturamque spectat: Itaque *belle* significat aliquid inius, quam bene: *V. loca Cic.* sub f in fine, et *Martial.* 10. 46. sub d. — Ceterum *belle* est apte, commode, scite, eleganter, venuste, jucunde. — a) Generalit. *Plaut.* *Truc.* 2. 2. 35. Quia istas bucras tam belle purpurissatas habes. h. e. tam venuste. *Cic.* 3. ad *Q. Fr.* 1. 1. Aquam belle sane fluentem vidi. *Id.* 5. *Fin.* 2. 6. Belle aliquem attendere. *Id.* 1. *Att.* 1. in fin. *Hermathena* belle posita. h. e. venuste. *Id.* 16. *ibid.* 34. Prædiola belle ædificata. *Id.* 16. *Fam.* 9. Inde Coryram bellissime navigavimus. h. e. percommodè. *Id.* 7. *Att.* 2. Ita belle nobis flavit leuissimus ventus. h. e. tam apte. *Id.* 14. *Fam.* 14. Modo ut hæc vobis loca tenere liceat, bellissime vel mecum, vel in vobris prædiis esse poteritis. h. e. percommodè. *Id.* 4. *Att.* 16. Dices tu: ergo hæc quo modo fers? Belle mehercule: et in eo use valde amo. h. e. æquo animo, sine ulla cura et sollicitudine. *Id.* 5. *ibid.* 10. Persuasum est omnibus, servendum esse famæ meæ: belle adhuc. h. e. hucusque bene. *Id.* 13. *ibid.* 33. 4. Horum ego vix attigi pænuulam: tamen remanserunt; erciditque belle. h. e. opportune. *Id.* 12. *ibid.* 37. Belle venit aliquid in mentem. *Id.* 2. *Divin.* 34. 66. Hæc non tam mirabilia sunt, quam conjecta belle. h. e. ingenuose. *Id.* 6. *Att.* 1. 22. Epistola belle scripta. *Id.* *ibid.* § 25. Hæc te volui *παρρησιασθαι*: snius enim ambo belle curiosi. h. e. scite diligentes in aliorum negotiis perscrutandis. *Et* 12. *ibid.* 37. Attica belle se habet. Cf. *Dulabella* apud *Cic.* 9. *Fam.* 9. Terentia inius belle habuit. *Id.* 14.

Att. 16. Belle est alicui. *Et* 7. *Fam.* 18. Sed ut ad epistolas tuas redeam, cætera helle, illud miror etc. *Scirbon.* *Compos.* 136. Purgat belle chamaelea. h. e. sine incommodo. *Id.* *ibid.* 150. Calcitrata ad calculosos belle facit. h. e. prodest. *Seneca* 1. *Benef.* 2. 10. Belle facere ad verbum. *P. Syrus.* apud *Gell.* 17. 14. Pars beneficii est. quod petitur si belle neges. h. e. cum venustate et gratia. Cf. *Q. Cic. Petit. consul.* 11. ad fin. et *Seneca* 3. *Controv. præfat.* *Quintil.* 6. 3. 100. Uti belle contumellis. h. e. ad rem. *Id.* *ibid.* 48. Verba, quæ belle respondent. — b) *Belle tractare*, et *belle tangere* aliquam apud *Plaut.* *Cus.* 4. 4. 25. et *Rud.* 2. 4. 12. est molliter, placide, et blandiendo contrectare et tangere. *Lucret.* 1. 637. Aures belle tractare. — c) *Belle ire* est pedetentim, placidèque ingredi, molli quadam gravitate incedere. *Plaut.* *Asin.* 3. 3. 86. I sane bella belle. *Id.* *Curc.* 4. 2. 35. Sequere istum bella belle. — d) *Belle facere* aliquid interdum non tam significat bene facere, quam venuste, scite, eleganter et ad speciem jucunde. *Martial.* 2. 7. Causas agis, Attale. belle. *Et* *Componis* belle mimus, epigrammata belle. Sic Belle cantare, belle saltare, *ibid.* V. integrum epigramma. Huc pertinet illud *Ejusd.* 10. 46. Omnia vis belle, Matlio, dicere: dic aliquando Et bene: dic neutrum: dic aliquando male. Apud *Cic.* quoque *Quint.* 30. 93. *belle dicere* hoc sensu legitur. — e) *Belle* nonnumquam idem est ac facete, salsè et simul apposite. *Martial.* 5. 78. Narrator belle quidam dixisse, Marulle, qui te ferre oleum dixit in auriculam. *Seneca præf.* 3. *Excerpt. controvers.* Declamat tam male, ut videar belle optasse, cum dixi: Numquam surgas. *Et paullo post.* Id quod bellissime Cæusinus ajebat, etc. — f) Est etiam vox plaudentium recitantibus. *Pers.* 1. 43. Sed recti sineque, extremumque esse recuso Euge tuum et belle: nam belle hoc excute totum, etc. *Cic.* 3. *Orat.* 26. 101. Quare bene et præclare, quamvis nobis sæpe dicatur: *belle et festive*, nimium sæpe nolo. *benè et præclare* refertur ad orationem gravem et perfectam; *belle et festive* ad dulcem et floridam.

Homonym. In quo *belle* differat a *bene*, vide sub init. hujus voc.

BELLICŌSUS, a, um, adject. Comp. *Bellicosior* et *Sup. Bellicosissimus* sub a. — Proprie est valde bellicus; et occurrit — a) De personis, et est ad bella gerenda aptus, bellica virtute valens. *Porcius Licinius* apud *Gell.* 17. 21. Gens bellicosa. *Cic. Prov. cons.* 13. 33. Gentes barbaræ et bellicose. Adde eumd. 5. *Fam.* 11. *Cæs.* 1. *B. G.* 10. *Nepot. Hann.* 10. *Sall. Jug.* 18. *Curt.* 6. 4. 16. *Quintil.* 1. 10. 20. et *Sueton. Grammat.* 1. *Cæs.* 3. *B. G.* et *Nepot. Hamile.* 4. Bellicosissima gens. Idem Superl. occurrit et apud *Cic. pro lege Manil.* 10. 28. *Cæs.* 1. *B. C.* 85. *Curt.* 5. 6. 17. *Horat.* 3. *Od.* 3. 57. Sed bellicosus Iac Quiritibus Ilac lege dico. Adde 2. 11. 1. *Liv.* 37. 8. Gallogræci bellicosiores ea tempestate erant. — b) De rebus. *Liv.* 10. 9. Bellicosus annus. h. e. bellis plenus, cui *imbellis* annus opponitur apud eumd. 9. 1. *Id.* 9. 6. in fin. Cepisse eos non Roman, sicut ante Gallos, sed quod multo bellicosius fuerit, Romanum virtutem ferociamque. h. e. quod magis bellica virtutem ostenderit.

BELLICREPAM SALTATIONEM dicebant quando cum armis saltabant: quod a Romulo institutum est, ne similes pateretur, quod fecerat ipse, cum a ludis Sabinorum virgines rapuit. *Paul. Diac.* p. 35. 3. *Müll.*

BELLICUM, i. *V. voc.* seq. in fin.

BELLICUS, a, um, adject. Antiquior forma *duellicus* occurrit apud *Plaut.* *Epid.* 3. 4. 14. et *Lucret.* 2. 661. — *Bellicus* est ad bellum pertinens (It. militare, di guerra, bellico; Fr. relatif à la guerre, de guerre; Hisp. guerrero; Germ. zum Kriege gehörend, den Krieg betreffend; Angl. relating to war). Jungitur pluribus substantivis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, subjungimus. *Liv.* 1. 32. carmonia. *Flor.* 4. 12. 58. certamina. *Vellej.* 2. 38. 3. civitas. h. e. quæ in bello versatur, vel bellicosa. *Paul. Diac.* p. 23. 8. *Müll.* columna. h. e. quæ Romæ posita erat ante templum Bellonæ, et super quam hastam jacebant bellum indicturi. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 4. 4. (10). coronæ. h. e. quæ in bello dantur victoribus. *Ovid.* 2. *Met.* 752. et 3. *Fast.* 814. dea. h. e. Pallas. *Id.* 2. *Fast.* 468. deus. h. e. Romulus. *Cic.* 2. *Nat. D.* 64. 161. disciplina. *Propert.* 4. 4. 14. et *Lucret.* 2. 661. equus. *Tac.* 1. *Ann.* 52. gloria. *Ovid.* 2. *Anor.* 3. 8. hasta. *Liv.* 30. 5. ignis. *Cic.* 2. *Legg.* 18. 45. insignia. *Id.* 3.

Off. 29. 107. jus. *Id.* *Brut.* 21. 84. *Cæs.* 6. *B. G.* 24. et *Seneca Troad.* 769. Inus. *Quintil.* 8. 4. 20. laudes. *Cic. Balb.* 20. 47. legationes. *Ovid.* 3. *Fast.* 1. Mars. *Legg. XII. Tabul.* apud *Cic.* 2. *Legg.* 24. 60. mors. h. e. in bello obita. *Propert.* 2. 15. 43. navis. *Flor.* 3. 8. 1. nomina. h. e. bello parata, ut *Africanus*, *Macedonicus*, *Creticus* etc. *Claudian.* *Laud.* *Seren.* 196. nubes. *Ovid.* 5. *Met.* 46. Pallas. *Cic.* 2. *Divinat.* 38. 76. *Horat.* 4. *Od.* 3. 6. *Sueton.* *Cal.* 43. res. *Tibull.* 2. 3. 40. rostra. *Ovid.* 3. *Met.* 703. tubicen. *Propert.* 3. 14. 13. turma. *Quintil.* 1. 10. 48. usus. *Ovid.* 4. *Met.* 754. virgo. *Cic. Mur.* 10. 22. *Nepos.* *Ages.* 4. et *Plin.* 33. *Hist. nat.* 1. 4. (9). virtus. — Hinc

Bellicum, i, n. 2., subaudi signum, absolute dicitur sonus tubæ ad arma vocans.

I.) Proprie occurrit tantum *bellicum canere*, hoc est milites tubæ cantu ad bellum et prælia animare. *Cic. Mur.* 14. 30. Simul atque aliquis motus novus bellicum canere cepit. *Liv.* 35. 18. A Macedonia Philippum, ubi primum bellicum cani audisset, arma capturum. *Justin.* 12. 15. 11. Bellicum canere inter aliquos. Adde *Apul. de mundo.*

II.) Translate est verbis, quasi bellicā tubā, excitare atque inflammare. *Cic. Orat.* 12. 39. Thucydides incitator ferit, et de bellicis rebus canit etiam quidammodo bellicum. Adde eumd. 7. *Phil.* 1. 3. et *Quintil.* 9. 4. 11. et 10. 1. 33.

BELLIFER, a, um, adject. belliger, bellicosus. *Claudian.* 1. *Eutrop.* 429. quid belliferam communibus urunt Italiam maculis? etc.

BELLIFICOR, æris, ætus sum, ari, dep. 1. idem quod gratificor, belle alicui facio, belle eum aliquo ago. *Carl.* apud *Cic.* 8. *Fam.* 10. Quare tibi suadeo, quicumque est istis status rerum, diligenter et caute perscribas, ne aut bellicosus alicui dicaris, aut aliquid, quod referret scire, reticuisse. *Felificatus* leg. plerique alii, et quidem rectius.

BELLIGER, gëra, gërum, adject. (bellum et gero) qui bellum gerit, bellicus, bellicosus (It. guerresco, guerriero, bellicosus; Fr. guerrier; Hisp. guerrero; Germ. kriegführend, mit Krieg umgehend, kriegerrisch; Angl. warlike). Occurrit — a) De hominibus aliisque animantibus. *Ovid.* 3. *Trist.* 11. 43. Belligeræ gentes. *Sil.* 11. 1. 38. Hannibal. *Id.* 3. 124. viris ignobile letum Belligeris in pace mori. *Stat.* 12. *Theb.* 717. Belligeræ acies. *Id.* 1. *Achill.* 504. nomen. *Sil.* 11. 567. fera. h. e. elephas, qui et armatos gerit et in acie pugnat. — b) De inaninis et abstractis. *Ovid.* 3. *Met.* 534. Belliger ensis. *Id.* 2. *Art. am.* 717. manus. *Val. Flacc.* 5. 617. labores. *Sil.* 11. 3. 162. mens. *Id.* 8. 261. ars. *Id.* 1. 434. currus. *Id.* 17. 491. avis. *Id.* 13. 362. æs. h. e. tuba. *Id.* 7. 292. ritus. *Martial.* 5. 25. hasta.

BELLIGERATOR, òris, m. 3. bellator, bellicosus. *Arien. Perieg.* 55. Belligatores nutrit tellus Ari-maspa. Adde eumd. *ibid.* 583. *Fenat.* 3. *De vita Martinis.* 370. Belligeratori valeat ne femina jungi.

BELLIGERO, æs, avi, ætum, are, n. 1. (bellum et gero). Part. *Belligerans* I. — Deponentis forma certe occurrit tantum apud *Hygin.* *Fab.* 274. in fin. Belus Neptuni filius gladio belligeratus est. — Ceterum est idem quod bellum gerere, sed est verbum antiquum et quadam vehementiori vi pollet (It. guerreggiare, far guerra; Fr. faire la guerre, guerroyer; Hisp. guerrear, hacer guerra; Germ. Krieg führen; Angl. to wage war, carry on war).

I.) Proprie. *Ennius* apud *Cic.* 1. *Off.* 12. 38. Nec cauponantes bellum, sed belligerantes, Ferro, non auro, vitam cernamus ultrique. *Vet. Poeta* apud *Quintil.* 9. 4. 30. Belligerare pot' meridum. *Plaut. Capt. prol.* 24. Postquam belligerant Ætoli cum aliis. Adde eumd. *Truc.* 2. 7. 67. *Cic. Fontej.* 12. 26. Excitandus nobis erit ab inferis C. Marius, qui Iuditionario isti par in belligerando esse possit. *Liv.* 21. 16. Cum Gallis tumultuatum verius quam belligeratum. *Tac.* 4. *Ann.* 46. Belligerare adversum accolas. Adde eumd. 3. *ibid.* 73. et 2. *ibid.* 5. et *Sueton.* *Aug.* 94. — Apud *Cæs.* 6. *B. G.* 22. dubia est lectio.

II.) Translate. *Plaut. Truc.* 1. 2. 80. Isti, qui cum gentis suis belligerant, pariproni. *Cic. post red. ad Quir.* 8. 19. Belligerare cum fortuna. *V. Alotz* ad h. l.

BELLIGEROR, æris, ætus sum, ari. *V. voc.* præced. sub init.

BELLIO, ònis, m. 3. flos pratensis, lutei coloris, pastillicantibus quinquagenis quinque barbulis, ut est: apud *Plin.* 21. *Hist. nat.* 8. 25. (49). Cf. *Fie Op.*

cit. vol. 3. p. 3.) ait, bellionem juxta nonnullos esse *Chrysanthemum segetum*, juxta quosdam vero *Caltham palustrem*: porro addit, hujusce floris aliorumque in eodem capite memoratorum nomina, ipso *Plinio* idem affirmante, esse nimium incerta. — *NE*. De cognomine *F. ONOM.*

BELLIPOTENS, entis, adject. in bello potens. *Ennius* apud *Cic.* 2. *Divin.* 56. 116. stolidum genus. *Eaciarum* Bellipotentis sunt magi, quam sapientipotentis. *Virg.* 11. *En.* 8. tibi magne tropæum Bellipotentis. *h. e.* Mars. *Stat.* 1. *Silv.* 4. 33. captivæque tela Bellipotentis (accipit). *Id.* 2. *Theb.* 715. Diva Bellipotentis. *h. e.* Pallas. Adde *Val. Flacc.* 1. 529.

BELLUS, idis, f. 3. herba in pratis nascent, flore albo, aliquatenus rubente. *Plin.* 26. *Hist. nat.* 3. 13. (26). et *Apul. Herb.* 57. *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 384.) minime absolum arbitrat, bellidem *Plin.* esse *Bellidem perennem* L., quæ passim viget in Europa, quamque Græci ignorasse videntur.

BELLISONUS, a, um, adject. bella sonans. *Paulin.* *Nolan.* *Natal. S. Felicitis* 8. *carm.* 23. sub fin. Sic modo bellisono venientes flumine pugnas De nostris avertit locis.

BELLITUDINEM, sicut magnitudinem *Verrius* dixit. *Paul. Diac.* p. 35. 11. *Müll.*

BELLO, as, avi, atum, are, n. 1. — Part. *Bellans* sub a; *Bellaturus* sub c. — Deponentis forma semel tantum occurrit apud *Virg.*, cujus verba *F.* sub f. — Bellare proprie dicitur de duobus gentibus vel partibus, quæ inter se inimicitia et armis contendunt, et est in bello versari, bellum facere, inchoare et perficere (*It. guerreggiare*; *Fr. faire la guerre*; *Hisp. guerrear*, *hacer guerra*; *Germ. kriegem*, *Krieg beginnen*; *Angl. to war*, *wage or carry on war*). Occurrit — a) Absolute. *Cic. pro lege Manil.* 12. 32. Fuit proprium populi Rom. longe a domo bellare. *Nepos* *Cons.* 2. Cum Agesiolum bellatum misisset in Asiam. *Id. Hannib.* 3. Bellandi causam reperire. *Id. Hann.* 2. Cupiditate bellandi incendere aliquem. *Cæs.* 1. *E. G.* 2. Homines bellandi cupidi. *Auct. B. Afr.* 61. Gaudium bellantibus fortuna tribuere non decrevit. Adde *Nepot. Them.* 5. et *Epam.* 8.; et *Liv.* 9. 18., 40. 47. et 42. 59. *Horat.* 3. *Od.* 2. Matrona bellantis tyranni. *Id. Carm. sæcul.* 51. Imperet bellante prior, jacentem Lenis in hostem. *Ovid.* 3. *Art. am.* 359. Bellatorque sua prensus sine compare bellat. Adde *eumd.* 5. *Mel.* 101. et *Quintil.* 10. 1. 114. *Tac.* 2. *Hist.* 45. Non ad pugnam, sed ad bellandum proficisci. *Id.* 12. *Ann.* 62. Bellare de aliqua re. *Id.* 1. *Hist.* 89. in unius sollicitudinem aut decus. *Plin.* 5. *Hist. nat.* 1. 1. (11). Romana arma primum Claudio principe in Mauritania bellavere. *Sil. It.* 5. 100. Astu bellare. — b) Impersonaliter. *Tac.* 1. *Hist.* 1. Postquam bellatum est apud Actium. Adde *Liv.* 6. 31. et 42. 29. 26., 43. 4. et 44. 29. — c) Cum præpos. aliqua et nomine alterius partis, quorum bellatur. Præpositiones, servato litterarum ordine, subjiciuntur. *Nepos Them.* 9., et *Liv.* 7. 29. et 44. 29. adversum vel adversus aliquem bellare. *Liv.* 9. 42. pro aliquo adversus aliquem. *Val. Flacc.* 6. 373. contra aliquem. *Cic.* 6. *Ferr.* 33. 72. Cum illa civitas cum Pensis suo nomine ac sua sponte bellaret. Adde *eumd.* *Arch.* 11. 27. et *Senect.* 2. 5. *Nepos Hann.* 1. Bellare animo cum aliquo. Adde *eumd.* *Tim.* 2.; *Liv.* 6. 42., 9. 41. et 10. 30.; et *Curt.* 8. 12. 12. *Claudian.* 1. *Cons. Stilich.* 321. Messis cum proprio mox bellatura colono. *Curt.* 9. 4. 15. inter se bellare. — d) Poëtice cum Dativo. *Sil. It.* 9. 503. et bellare maniplis Jussa bellatur raliæ. Adde *eumd.* 16. 565. *Stat.* 8. *Theb.* 305. citius me fulmina contra (Infandum) ruere et magno bellare parenti Aspicat. — e) Cum Accus. bellum, quo modo et Græce πολεμὸν πόλεμιν. *Liv.* 8. 39. in fin. Hoc bellum a consulis bellatum est. *Est qui legit debellatum; sed minus recte. Fronto Princip.* *Hist.* Bella igitur duo maxima a duobus maximis imperatoribus adversum Parthos nostra memoria pari eventu bellata contendere inter sese perant. — f) Apud Poetas occurrit cum Ablat. armorum, et significat pugnare, potius quam bellum gerere. *Virg.* 11. *En.* 660. et pietis bellantur Amazones armis. *Sil. It.* 2. 235. Bellare ense. *Id.* 8. 498. manu. *Stat.* 6. *Theb.* 829. rastu.

BELLONARIA, se, f. 1. dicta est herba solanum, sive solata, quia ea utebantur olim in bello ad tingendas cuspides: vel potius quia eam adhibebant Bellonarii, potantes ejus auxilio facilius se vaticinatos. *Apul. Herb.* 74.

BELLONARIUM, ōrum, m. plur. 2. sacerdotes Bellonæ. Hi statis temporibus (præsertim IX. cal. April. qui dicebatur dies sanguinis, teste *Trebell. Claud.* 4.) sacra ei faciebant, œstroque perciti, quem ab ipsa dea sibi immitti credebant, cultris humeros et brachia sua secabant, proprio cruore se aliosque aspergentes: quo tempore futura etiam vaticinabantur. Cujus rei meminere *Juvenal.* 4. 123., *Lucan.* 1. 565., *Tertull.* *Apolog.* 9., *Lactant.* 1. 21. et alii. Apud *Lamprid.* *Commod.* 9. legitur, Commodum ex studio crudelitatis præcepisse, ut Bellonæ servientes vere execerent brachia. Et quo intelligimus, pierumque ficta et simulata fuisse tantum vulnera Bellonariorum. Ipsa vox Bellonarii legitur apud *Aeronem* vel *Horat.* *Schol.* ad 2. *Sat.* 3. 223., ut est in ejus edit. *Basili.* apud *Valentin. Curion.* 1527. 8. p. 685. et *Schol.* *Juvenal.* 6. 105. Ceterum videsis adnotat. *Heynii* ad *Tibull.* 1. 6. 43. et *Jablonsk. opusc.* T. 2. p. 285.

BELLONE, es, f. 1. quæ legitur apud *Hygin.* *fab.* 274. et prima acum invenisse dicitur, videtur esse eadem, quæ Bellona. Sed forsasse legendum est Bellone, a Græco βελώνη, quod acum significat. Unde et piscis quidam, qui acus Latine dicitur, Græce belone appellatur, ut est apud *Plin.* 9. *Hist. nat.* 51. 76. (166). *F. ACUS*, i.

BELLOR, aris, *F.* in BELLO, sub init.

BELLŌSUS, a, um, adject. idem quod bellicosus. *Cæcil.* apud *Non.* p. 80. 33. *Merc.* Tantum bellum suscitare conari adversarios contra bellosum genus.

BELLŪA vel bellua, æ, f. 1. — Juxta *Forcellinum* rectius scribitur duplii *ll*; ita enim frequentius legitur, placetque *Manut.* et *Cellar.* Confirmatur auctoritate *Paul. Diac.* qui bellum a belluis ductum putat. Si unico scribatur, prima corripit potest. *Varron* apud *Non.* 3. 69. edit. vel. Quid dubitatis, utrum nunc sitis cercopithecus, An colubra, an bellua? Hucusque *Forcellinus* at apud *Varron.*, si sana est lectio, nunc potius bellæ pro belluæ legendum? — Ratione habita etymi, hæc vox conjungi potest cum *Germ. bull.* — Ceterum bellua proprie dicitur de bruto animali, præcipue immani et formidabili, ut sunt leones, elephanti, tigres, apri, item pisces majores, ut balenæ, delphini, phocæ et hujusmodi (*It. bestia, belva*; *Fr. animal, bête*; *Hisp. animal, bestia*; *Germ. das Thier*; *Angl. a beast*).

1.) Proprie. ¶ 1. Generatim de quocumque bruto animali. *Plaut.* *Aul.* 3. 6. 26. Quo quidem agno sat scio magis curiosam nusquam esse ullam belluam. *Cic.* 2. *Nat. D.* 11. 29. In homine mentem, in bellua quiddam simile mentis. Adde *eumd.* 1. *ibid.* 27. 7., 2. *ibid.* 47. 122. et 3. *ibid.* 16. 40.; et *Zucret.* 4. 141. *Cic.* 1. *Off.* 30. 105. Pecudes reliquæque belluæ. *Id.* 2. *ibid.* 5. 16. Multitudo belluarum. *Id.* 2. *Nat. D.* 39. 99. Immanitas belluarum. *Id.* 2. *Divin.* 20. 45. Altrix bellua. *h. e.* lupa, quæ Romulum et Remum aluisse dicitur. *Id.* 1. *Acad.* (2. pr.) 34. 108. Fera et immanis bellua. *Id.* 4. *Tusc.* 20. 11. tætra et immanis. *Horat.* 1. *Od.* 12. 23. sævæ. *Id.* 2. *Sat.* 3. 115. ingens. ¶ 2. Specialim, ita tamen ut id ex totius orationis contextu innoscatur, dicitur — a) De elephant. *Ter. Eun.* 3. 1. 25. Eone es ferax, quia habes imperium in belluas? *Cic.* 1. *Nat. D.* 35. 97. Elephantio belluarum nulla prudentior. Adde *eumd.* 2. de republ. 40. 57. et 7. *Fam.* 1. 4.; *Curt.* 8. 14. 33. et alibi sæpe; *Sil. It.* 11. 543. et *Flor.* 1. 18. 10. Sic *Ovid.* 4. *Trist.* 6. 7. Inda bellua. *Juvenal.* 10. 158. Gætula. — b) De hyæna. *Arnob.* 7. 16. *F. BENA.* — c) De immanibus ferocibusque bestis cum terrestribus, tum marinis. *Cic.* 2. *Nat. D.* 39. 100. In mari quot genera quamque disparia partim submersarum, partim fluitantium et immanium belluarum, partim ad sata nativis testis inhaerentium! Adde *Curt.* 9. 10. 10. et *Tac. Germ.* 17. Hinc de immanibus feris, quæ ante diluvium extiterunt *Sueton.* *Aug.* 72. in fin. Immanium belluarum ferarumque membra prægraudia. — d) Denique de monstris, quæ commentis sunt præsertim Poetæ. *Cic.* 1. *Divin.* 24. 49. Tum visam belluam vastam et immanem, circumspicantem serpentes, quacumque incederet, omnia arbusta, virgulta, tesqua pervertere. *Id.* 29. 17. de *Scylla*. Bestia et bellua immanis. *Virg.* 6. *En.* 287. bellua Lerne. *Horat.* 2. *Od.* 13. 34. centiceps.

II.) Translate. ¶ 1. Adhibetur in conviciis ad nutandum hominum imprudentem, stultum, sæpe etiam audacem ac talem, qui foræ sit similis. *Plaut.*

Trin. 4. 2. 112. Næ tu edepol me arbitrare belluam, qui quidem non novisse possim, quicum ætatem exegerim. Cf. *eumd.* *Most.* 3. 1. 78. *Id.* *Rud.* 2. 6. 59. Impurata bellua. *Ter. Phorm.* 4. 2. 11. Sed quid peritui autem bellua? *h. e.* stultus et insipiens ego. Adde *eumd.* *Eun.* 4. 4. 36. *Cic.* 7. *Ferr.* 42. 109. Sed quid ego hospitii jura in hac tam immani bellua commemoro? *Id.* *Pis.* 1. 1. Jam ne vides, bellua, jam ne sentis, quæ sit hominum querela frontis tuæ? *Id.* 3. *Legg.* 9. 22. Impura bellua. Adde *eumd.* *Harusp.* resp. 3. 5. et 8. *Phil.* 4. 13. *Liv.* 7. 10. Si tu permittis, volo ego illi belluæ ostendere, me ex ea familia ortum, quæ etc. ¶ 2. Raro de abstractis occurrit: ad rem *Cic.* 4. *Acad.* (2. pr.) 34. 108. Quod, ut feram et immanem belluam, sic ex animis nostris assensionem — extraxisset. *Sall. Orat.* 2. ad *Cæs.* de republ. ordin. 54. Ceterum avaritia bellua fera, immanis, intoleranda est. *Sueton.* *Tib.* 21. Principatum recusavit, adhortantes amicos increpans, ut ignaros, quanta bellua esset imperium.

BELLŪALIS vel bellualis, le, adject. belluinus. *Macrob.* 5. *Saturn.* 11. Educatio bellualis et aspera.

BELLŪATUS vel belluatus, a, um, adject. *Plaut.* *Pseud.* 1. 2. 14. Alexandrina belluata conchyliata tapetia. *h. e.* belluarum imaginibus picta. *F. BELLUTUS* et *POLYMITUS*.

BELLŪILIS vel belluilis, le, adject. idem ac belluinus; sed occurrit Accusativus tantum neutr. gen. adverbii inore. *Jul. Valer. Res gest. Alex. M.* (edente *A. Maio*) 3. 88. Ac prorsus belluile sævientes. *Gloss. Philox.* Belluile, *Σειρώδες*.

BELLŪINUS vel belluinus, a, um, adject. ad belluas pertinens, bellua similis. *Gell.* 19. 2. Qui ista belluinis voluptatibus sese dederunt. *Prudent.* 7. *Cathermer.* 114. Belluinæ fauces.

BELLŪLE, adverb. deminut. a belle. *Apul.* 11. *Met.* sub fin. Liberali deum providentia jam suspendiis forensibus bellule fotus. *Id.* 10. *ibid.* Bellule suffarcinatus. *Id.* 5. *ibid.* in fin. Etatem portat bellule. *Plautus* quoque hac voce usus est, teste *Paul. Diac.* p. 36. 4. *Müll.*

BELLŪLUS, a, um, adject. pulchellus: deminut. a bellus. *Plaut.* *Mil. glor.* 4. 1. 42. Edepol hæc quidem bellula est. Adde *eumd.* *Pæn.* 1. 2. 134. *Id.* *Cas.* 4. 4. 22. Edepol papillam bellulam, bei misero mihi! *Inscript.* apud *Murat.* 1514. 3. BELLULE CRESCERE PYER.

BELLUM, i, n. 2. Olim duellum dictum est, ut est apud *Paul. Diac.* p. 66. 17., quorum et *Cic.* *Orat.* 45. 153., *Varron.* 5. *L. L.* 73. et 7. *ibid.* 49. *Müll.* et *Quintil.* 1. 4. 15.; et nimirum ratione, quia duis factum est bis, a duorum bonum, a Duellona Bellona. — Putat *Paul. Diac.* l. c. ductum esse a belluis, quia earum propria est dissensio. Alii tradere bellum dictum esse quia sit iniuium bellum. Sed hæc levia sunt. Illud potius statuendum est bellum vel duellum ductum esse a duo, quia scilicet bellum est dissensio duorum populorum, qui propterea arma sibi mutuo inferunt (*It. guerra*; *Fr. guerre*; *Hisp. guerra*; *Germ. d. Krieg*; *Angl. war*).

1.) Proprie. ¶ 1. Generatim bellum, ut diximus, est duorum populorum vel partium dissensio, cum arma sibi mutuo inferunt; eique re. ta opponitur pax, ut apud *Ter. Eun.* 1. 1. 16. Bellum, pax rursum. *Cic.* *Balb.* 6. 15. Belli jure atque pacis. *Sall. Cat.* 3. Vel bello vel pace clarum fieri. *Liv.* 1. 1. Animus vel bello vel paci paratus. — Hæc autem significatio — a) Occurrit generatim. *Nævius* apud *Macrob.* 6. *Saturn.* 5. Silvicolæ homines bellicque incertes. *Ennius* apud *Horat.* 1. *Sat.* 4. 60. Postquam discordia tætra Belli ferratos postes portasque refregit. Cf. *Porphyr.* ad *Horat.* l. c. et *Servium* ad *Virg.* 7. *En.* 622. *Calo* apud *Festum* p. 182. 6. *Müll.* Propter id bellum cepit Clælius per. *Albanus.* *Plaut.* *Amph.* 1. 1. 55. Si sine vi et sine bello velint rapta et raptos tradere. *Ter. Heaut.* 1. 1. 59. Atque ibi simul rem et gloriam armis belli reperi. *Cic.* *pro leg. Manil.* 2. 6. Quibus (vectigalibus) amissis et pacis ornamenta et subsidia belli requiretis. *Id.* 5. *Ferr.* 18. 47. Hæc terræ, in quibus bellum acerbum diuturnumque versatum est. *Nepos Datam.* 1. Vir manu fortis et bello strenuus. *Id.* *Epam.* 5. Bello exercitatus. — b) Jungitur pluribus Adjectivis — Ex generica belli natura petitis. *Ovid.* 7. 646. Bella acris. *Horat.* 2. *Ep.* 1. 7. aspera. *Cic.* 9. *Att.* 10. crudelissimum et maximum. *Sueton.* *Cæs.* 35. difficillimum. *Cic.* *Balb.* 2. durissimum. *Id.* *pro leg. Manil.* 2. 4.

grave et periculosum. *Id. ibid.* 19. 58. maritimum. *Id. ibid.* 10. 28. navale. *Liv.* 24. 48. pedestria. *Cic.* 8. *Att.* 14. 28. pestiferum. *Id.* 1. *Divinat.* 47. 105. triste ac turbulentum. — Item saepius Adjectivis ex natione petitis, quacum bellum agitur. *Cic.* 7. *Att.* 13. et *pro leg. Manil.* 10. 28. Bellum civile. *Nepos Att.* 7. Caesarianum civile bellum. *Cæs.* 5. *B. G.* 9. domesticum. *Cic.* 2. *Cat.* 13. 28. intestinum ac domesticum. quibus opponuntur apud *eumd.* 5. *Fam.* 12. 2. hostilia externaque bella. *Cf. Quintil.* 8. 3. 78. *Cic. Senect.* 4. 12. domestica bella et externa. *Id. pro leg. Manil.* 10. 28. servile. *Liv. Epit.* 71. et *Plin.* 2. *Hist. nat.* 83. 85. (199). soriale. *Cic. pro leg. Manil.* 10. 18. Africanum, Transalpinum, Hispaniense. *Ascon. in Cornel.* p. 68. *Bait.* et *Plin.* 35. *Hist. nat.* 11. 40. (144). Illicum. *Horat. Epist.* 9. 23. et *Plin.* 9. *Hist. nat.* 35. 59. (123). Jugurthinum. *Cic.* 2. *leg. Agr.* 33. 90. Marsicum. *Id.* 6. *Att.* 1. 3. Parthicum. *Id.* 1. *Off.* 24. 84. Peloponnesiacum. *Id. ibid.* 11. 37. Persicum. *Id. Mur.* 39. 84. et *Varro* 1. *B. R.* 10. 2. Punicum. *Sueton. Vitell.* 1. Samniticum. *Horat.* 1. *Ep.* 2. 1. Trojanum. *Cic.* 1. *Divinat.* 44. 100. et *Liv.* 4. 58. Veiens. — c) Jungitur et pluribus Verbis, quorum principia, servato litterarum ordine, exhibemus. *Liv.* 21. 6. *Horat.* 1. *Sat.* 3. 104. *Curt.* 10. 8. 18. et *Tac.* 4. *Hist.* 32. Abstinere bello. *Liv.* 8. 19. Abstinere bellum ab aliquo. *Id.* 2. 16. jus belli ab aliquo. *Tac.* 4. *Hist.* 1. Arcendere. *Cic. pro leg. Manil.* 20. 61. Administrare bellum eum aliquo. *h. e.* contra aliquem. *Cæs.* 1. *B. C.* 25. *Nepos Chabr.* 2. *Liv.* 10. 24. et *Fellej.* 2. 61. Administrare. *Liv.* 10. 38. Adornare. *Cæs.* 3. *B. G.* 28. *Nepos Hann.* 8. *Ovid.* 1. *Art. am.* 182. *Curt.* 4. 10. 29. *Mela* 1. 16. 1. Agere. *Plancus* apud *Cic.* 10. *Fam.* 23. 1. *Liv.* 31. 15. et *Curt.* 7. 7. 16. Alere. *Cic. pro leg. Manil.* 12. 35. *Nepos Alcib.* 3. et *Liv.* 6. 21. Apparare. *Cic.* 4. *Fam.* 1. 2. et 6. *Att.* 5. 3. et *Liv.* 28. 24. Ardere bello. *Cic. pro leg. Manil.* 11. 30. attenuare bellum. *Liv.* 8. 29. Bellare bellum. *Ennius* apud *Cic.* 1. *Off.* 12. 38. Belligerare bellum. *Cic.* 7. *Ferr.* 8. 20. et 9. *Fam.* 13. Commovere tumultum aut bellum. *Id.* 3. *Phil.* 1. 1. *Nepos Ages.* 2. et *Liv.* 2. 29. Comparare. *Pollio* apud *Cic.* 10. *Fam.* 33. 3. et *Nepos Hamilt.* 1. Componere. *Cic.* 15. *Fam.* 4. 6. *Auct. B. G.* 22. *Nepos Hann.* 4. et *Liv.* 5. 5. Concitare. *Cic.* 6. *de republ.* 11. 11. et *Prov. cons.* 8. 19. *Cæs.* 1. *B. G.* 54. *Sall.* *Cat.* 51. et *Liv.* 21. 40. Conducere. *h. e.* finire. *Cæs.* 7. *B. G.* 67. et *Virg.* 4. *Æn.* 108. Contendere bello cum aliquo. *Liv.* 24. 42. in fin. Contrahere bellum alicui eum aliquo. *Cf. Lucret.* 2. 575. *Cic.* 11. *Phil.* 8. 18. Dare alicui bellum. *h. e.* belli gerendi facultatem atque imperium trahere: eodem sensu *Id. ibid.* Deferre bellum ad aliquem. *Liv.* 41. 7. Decernere bellum. *Cic. Amic.* 3. 11. et *Nepos Alcib.* 8. Delere. *Cic. Senect.* 6. 18. 1. *Off.* 11. 36. et 12. *Fam.* 24. Demneiare. *Nepos Chabr.* 2. Devincere insulam bello. *Cic.* 7. *Fam.* 3. 2. *Cæs.* 1. *B. G.* 38. et 2. *B. C.* 18. et *Nepos Alcib.* 8. Ducere. *h. e.* in longum trahere. *Plaut. Amph.* 1. 1. 35. Est bellum alicui eum aliquo. *Cic. Ligur.* 1. 3. *Liv.* 40. 58. et *Fellej.* 2. 104. 2. Exardescit bellum. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 26. 27. (96). Extinguere bellum civile. *Cic.* 10. *Fam.* 25. 1. Extinguere reliquias belli. *Cato* apud *Non.* p. 64. 18. *Meic.* *Cic.* 3. *Ferr.* 31. 79. et 3. *Cat.* 9. 22. *Nepos Dion.* 4. et *Ages.* 2. *Liv.* 1. 32. et *Tac.* 3. *Ann.* 18. Facere bellum alicui. et absolute *Cæs.* 3. *B. G.* 29. *Cic.* 7. *Ferr.* 8. 18. et *Invantius* apud *Senec.* *Ep.* 114. Facere bellum. *Ter. Andr.* 5. 4. 32. Fugere. *Cic. Balb.* 20. 47. *Cæs.* 1. *B. G.* 41. et *Sall. Jug.* 46. Gerere bellum vel bella. *Liv.* 5. 5. gerere molliiter et per dilationes. *Seneca Suasor.* 5. gerere prospere. *Cato* apud *Rufin.* p. 199. gerere epistolis. *Nepos Chabr.* 3. gerere adversus aliquem cum aliquo. *Cic. Sert.* 2. 4. et 1. *Divinat.* 46. 103. gerere cum aliquo. *Cæs.* 1. *B. G.* 1. gerere continenter cum aliquo. *Cic.* 1. *de republ.* 16. gerere inter se summa contentione. *Nepos Lys.* 1. gerere in aliquem. *Cic.* 5. *Phil.* 10. 26. Gubernare. *Seneca Suasor.* 5. Illudere. *Cic.* 2. *leg. Agr.* 6. 14. habere cum aliquo. *Quintil.* 12. 1. 43. Immori bellum. *Cic.* 6. *Att.* 2. 6. Inpendit bellum ab aliquo. *Id. Prov. cons.* 8. 19. Inclinare bellum. *Id.* 3. *Ferr.* 31. 79. et 1. *Off.* 11. 36. et *Liv.* 1. 32. Intellere alicui. *Cic.* 9. *Att.* 1. 3. *Nepos Reg.* 1. *Virg.* 3. *Æn.* 248. Inferre alicui terra marique. *Plaut. Truc.* 5. 42. obsecro tamen sensu: Intire bellum. *Cic.* 11. *Phil.* 10. 24. Instat bellum. *Id.* 2. *leg. Agr.* 28. 77. Instruere

bellum. *Id. pro leg. Manil.* 9. 23. Lacessere aliquem bello. *Virg.* 1. *G.* 509. et *Horat.* 4. *Od.* 1. 2. Movere bellum. *Liv.* 5. 52. et *Tac.* 2. *Ann.* 34. Obire bellum. *Liv.* 21. 8. Oboritur bellum. *Cic.* 9. *Att.* 13. *Cæs.* 3. *B. G.* 9. *Nepos Hann.* 2. *Sall. Jug.* 75. *Ovid.* 7. *Met.* 456. et *Quintil.* 12. 3. 5. Parare bellum. *Nepos Alcib.* 9. parare alicui. *Liv.* 3. 24. et 26. 1. Perficere. *Nepos Con.* 4. Persequi aliquem bello. *Cæs.* 5. *B. G.* 1. persequi civitate bello. *Virg.* 3. *Æn.* 603. Petere aliquem bello. *Cæs.* 4. *B. G.* 1. Premere aliquem bello. *Liv.* 9. 37. Profligare bellum. *Cic.* 11. *Fam.* 9. Redintegrare bellum. *Id. ibid.* 14. Brumscitur bellum. *Id.* 12. *ibid.* 8. Renovare bellum. *Nepos Datan.* 8. in fin. Stilare bellum. *Liv.* 21. 10. Strere bella ex bellis. *Lucret.* 4. 465. et *Nepos Hann.* 3. Subizere aliquem bello. *Sall. Jug.* 83. *Liv.* 1. 42. et 38. 19. et *Tac.* 2. *Ann.* 4. Sumere bellum. *Liv.* 42. 47. Superare aliquem bello. *Cic. Sert.* 27. 58. superare aliquem magna belli contentione. *Id.* 10. *Att.* 8. *Sall. Jug.* 23. et *Liv.* 9. 27. Trahere bellum. *h. e.* in longum trahere. — Iluc referri possunt et illa, quae poetis sapere videntur, bellum navigare, ascendere etc. *Cic. pro leg. Manil.* 12. 34. Quam erlentur, Pompejo dure, belli impetus navigavit. *Flor.* 2. 2. Rergulo duce jam in Africam navigabat bellum. *Id. ibid.* Serpente latius bello. *Id.* 4. 12. Alpes et nives, qui bellum non posset ascendere. — d) In bello (cui opponitur in pace) est tempore belli, dum bellum agitur. *Ter. Adelph.* prob. 20. In bello, in otio, in negotio. *Cic.* 9. *Fam.* 5. 2. Magis illos, qui in bello periderunt. *Id.* 12. *ibid.* 10. 2. Ut fit in bello. *Nepos Thinsyb.* 2. Nihil in bello oportere contineri. *Sall. Cat.* 9. et *Liv.* 5. 52. in bello — in pace. — Item absolute bello, *h. e.* tempore belli, cui opponitur domi, *h. e.* tempore pacis. *Cic.* 2. *Off.* 5. 16. bello, domi. *Liv.* 1. 34. ad fin. Notitiamque eam brevi in familiaris amicitiae adduxerat jura, ut publicis pariter ac privatis consiliis bello domique interesset. *Drakenb.* mavult legere belli. *Id.* 9. 26. sub fin. Post res tot domi belloque gestas. — Saepius tamen Ablat. bello absolute occurrit eodem sensu, si cum aliquo Adjectivo vel Genitivo jungatur. *Porcius Licinius* apud *Gell.* 17. 21. Pannico bello secundo. *Cic.* 2. *Nat. D.* 2. 6. Ut apud Regillum, bello Latinorum, eum Postumius cum Octavio Manlio praelio dimicaret. *Id.* 1. *Divinat.* 44. 100. Veienti bello, cum lacus Albanus prater modum crevisset. *Id. ibid.* § 99. Marsio bello. *Id.* 7. *Ferr.* 47. 124. Omnibus Punicis siliensibusque bellis. *Sall. Cat.* 32. Bello Gallien. *Liv.* 10. 24. Romano bello. *Id.* 10. 28. et *Fal. Mar.* 1. 7. 3. Bello Latino. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 57. 58. (118). Bellis Cimbricis. — Item saepe occurrit antiqua Ablativi forma belli, quae per synopen facta est a bello *pro bello* (*V. Klotz in d. Zeitschr. f. die Alterthum. v. Jahrg.* 1835. p. 742. ad *Cic.* 1. *Tusc.* 22. 51.): saepius vero si cum domi, cui opponitur, jungatur. *Cic.* 2. *de republ.* 32. Magne res temporibus illis — belli gerebantur. *Id.* 2. *Off.* 24. 85. Praeterea quibuscumque rebus vel belli, vel domi poterunt, rempublicam augeant. Adde *eumd.* *Brut.* 73. 258. *Sall. Jug.* 45. Paucorum arbitrio belli domique agitantur. Adde *Plaut. Capt. prob.* 68.; et *Liv.* 1. 36. 3. 19. 3. 43. 9. 34. 2. 50. 3. 63. ¶ 2. Bellum tanquam persona vel deus occurrit apud *Virg.* 6. *Æn.* 279. *Cf. Ennius* apud *Horat.* 1. *Sat.* 4. 60. ¶ 3. Speciatim aliquando bellum pro praelio ponitur: *P. Homonym.* in fine hujus vocis sub a. ¶ 4. Item de iis rebus, quibus bellum geritur. *Ovid.* 12. *Met.* 24. Permanet Aoniis Nereus violentus in undis, Bellaque non transfert. *Meius.* mavult legi relique; fatetur tamen in omnibus libris bella haberi. Iluc trahi potest illud *Sil.* 11. 7. 472. Sed victa fera bella decet veteres per aquor etc. *h. e.* arma et milites. *Stat.* 9. *Theb.* 490. quid faciat bellis obsessus et undis? *h. e.* armis et hostibus.

II.) Translate bellum ponitur pro discordia, dissensione, inimicitia, odio, animo hostili. *Cic.* 2. *Nat. D.* 49. 125. Milvo est quoddam bellum quasi naturale cum corvo. *Id.* 12. *Fam.* 22. Bellum gerimus, sed non pari conditione, contra arma verbis. *Id.* 2. *leg. Agr.* 6. 14. Bellum necro quod habet suspectum tribunatus cum consulo. *Id.* *Sull.* 9. 28. Suscipere aeternum bellum cum improbis. *Id.* *Dom.* 23. 60. Inferre bellum parietibus, tectis, columnis ac postibus alicuius. *Cic. Deiot.* 11. 30. Indicare bellum propinquo, omnibus familiis. *Id.* 2. *Orat.* 37. 155. philosophice. *Horat.* 1. *Sat.* 5. 7. ventri. *Liv.* 3. 25. Falsum testem justo ac pio bello persequatur.

Homonym. Bellum differt a) a praelio et b) a tumultu.

a) Differt a praelio, quod bellum significat totum illud tempus, quo homines sunt in armis, etiamsi cesset a conflictu: praelium vero est, cum acies utriusque congregantur; itaque praelium belli pars est. *Lucilius* apud *Non.* p. 437. 15. *Merc.* Ut populus Rom. victus vi et superatus praeliis saepe est multis, bello vero nunquam, in quo sunt omnia. *Cic.* 2. *Nat. D.* 28. 70. Nec vero diu bellis praeliisque caruerunt. *Id.* *Orat.* 9. 30. Thucydides et bella narrat et praelia. *Liv.* 30. 35. in fin. Hannibal fassus in curia est, non praelio modo se, sed bello victum. Adde *eumd.* 9. 18.; *Virg.* 11. *Æn.* 541.; et *Tac.* 12. *Ann.* 39. et *German.* 30. — Aliquando tamen bellum pro praelio, seu pro dissensione et contentione, non inter populos, sed inter singulos homines ponitur. *Varro* 7. *L. L.* 58. *Müll.* Rorarii dicti ab rore, qui bellum committant ante, ideo quod anteorat quam pluit. *Cf. Frontin.* 1. 11. 2. *Liv.* 22. 51. Hannibali victori cum — suaderent, ut tanto perfunctus bello — quietem et Ipse sumeret et fessis daret militibus. *Virg.* 2. *Æn.* 439. Ille vero ingentem pugnam, ceu cetera nusquam Bella forent etc. *Justin.* 2. 12. Artemisia inter primos duces bellum accerrime ciebat. Adde *Horat.* 1. *Sat.* 7. 16.; *Ovid.* *Heroid.* 1. 69.; *Lucan.* 4. 43.; *Stat.* 3. *Theb.* 668.; *Flor.* 3. 5. 11.; et *Justin.* 18. 1. in fin. et 24. 8. Huc referri potest et illud *Liv.* ubi, uti *Forcellinus* ait, bellum est pro oppugnatione, 21. 8. Itaque acius de integro obortum est bellum. *V. integr.* locum. Illud tamen non est praeterendum, in his omnibus locis bellum non proprie praelium vel pugnam, sed aliquid aliud significare, ut recte adnotarunt *Drakenborg.* ad *Liv.* 3. 61. et *Dietsch.* ad *Sall.* *Cat.* 9. — Aliquando vicissim praelium pro bello ponitur. *Liv.* 31. 2. Consultatio de Macedonico bello integra ad consules, qui in praelio cum Boijs erant, rejecta est. *Petrus.* *Suty.* 89. Decenne praelium. *h. e.* bellum Trojanum. Adde *Justin.* 3. 6. In his vero praelium latiori quidem significatione, sed tamen propria usurpatur.

b) Bellum differt et a tumultu eadem ratione, qua generale differt a particulari, solum ab insolito; haec enim ait *Cic.* 8. *Phil.* 1. 2. Belli nomen ponendum in sententia quidam non putabant, tumultum appellare malebant, ignari non modo rerum, sed etiam verborum. Potest enim esse bellum sine tumultu, tumultus esse sine bello non potest. Quid est aliud tumultus, nisi perturbatio tanta, ut major timor (ul. tumor) oriarur, unde etiam nomen inactum est tumultus? Itaque majores nostri tumultum italicum, quod erat domesticus, tumultum Gallicum, quod erat Italiae finitimus, praeterea nallum (tumultum) nominabant. Gravius autem esse tumultum, quam bellum, hinc intelligi licet, quod bello variationes valent, tumultu non valent. Haec *Cic.*, qui 5. *Phil.* 12. 31. Rem, inquit, administrandi arbitror sine ulla mora et confestim gerendam (censeo); tumultum decerni, justitium edici, sacra sumi dico oportere, delectum haberi subitis vacationibus in Urbe et in Italia. Hisce verbis Cicero omnia tumultus signa expressit, quibus apparet, omnia in tumultu praepropere administrari publice privatimque solita, cum bellum urgens et quasi muris imminens solennes actus non admitteret.

BELLUOSUS vel belluosus, a, um, adject. belluis abundans. *Horat.* 4. *Od.* 14. 47. belluosus qui remotis Obstrepi Oceanus Britannis. Adde *Avien.* *Ora marit.* 204.

BELLUS, a, um, adject. — Comp. *Bellior* 2.; *Sup. Bellissimus* 1. et 2. diminutive factum a bonus (quod pro bonus, unde bene et benignus, *V. Foss.* in *Etymol.*), ut docet *Priscian.* 1. p. 556. et 3. sub fin. *Putsch.*, quocum confer *Plaut. Capt.* 5. 2. 3. et *Martial.* 1. 10. — Itaque bella dicitur res vel persona quae in conditione tam bona versatur, ut externa sua specie grata sit, placeat animumque delectet; ac propterea bellus generatim est aptus, commodus, appositus, congruus, idoneus (*It. bello, alto, confacevole, proprio, comodo; Fr. gentil, joli, charmant, convenable; Hisp. hermoso, bello, agradable, conve-nible; Germ. ganz schön, ganz köstlich, allerliebste, ganz nett oder gefällig; Angl. pretty, charming, handsome, nice, spruce, trim*). ¶ 1. Generatim ponitur de rebus, quae externa specie oculis gratae sunt ac pulcherrime animumque delectant, ut patet ex *Farron.* 8. *L. Z.* 31. p. 177. *Müll.* Quovis si

tientis peccatum homini idoneam, humanitati nisi bellum, parum. — a) Generatim. *Id. ibid.* Non solum vasa ad victum habita, ha, sed etiam agura bella. h. e. affabre facta. *Plaut. Bacch. 4. 4. 73.* Nimis hic bellus atque ut esse maxime optabam locus. *Varro apud Non. p. 248. 19. Merc.* Socius est hostibus, socius bellum ille geris, ut bella omnia damnum auferas. h. e. quidquid est boni et pulchri. *Lucilius apud Non. p. 248. 9. Merc.* Etatem istuc tibi latuam, et bellum, si hoc bellum putas. *Catull. 3. 14.* Mala tenebrae Orci, omnia bella devoratis. *Cic. 5. Att. 17. 3.* Dum in aestivis nos essemus, illum pueris locum esse bellissimum diximus. *Id. 13. ibid. 20. 2.* Theatrum quidem sane bellum habuisti. h. e. locum et occasionem commodam. *Id. 2. de republ. 40. 67.* Est tibi ex eis ipsis, qui adsunt, bella copia. *Id. 4. Att. 16. 10.* Recordor enim quam bella paulisper nobis gubernantibus civitas fuerit. h. e. quam tranquillitas et jucundus reipublicae status. *Id. 10. ibid. 44. 2.* Ille potius conquire de Hispania, de Massilia: quae quidem salis bella Servius affert. *Id. 15. ibid. 11. 4.* Bella est hujus juris quinquennii licentia. h. e. mihi admodum placet et comoda est. *Id. 1. Orat. 60. 255.* Subsidiium bellissimum existimo esse senectuti otium. *Id. 4. Att. 6. 4.* Epistola valde bella. h. e. quae scite scripta est et apposite ad impetrandum. *Horat. 1. Sat. 4. 114.* deprepsi non bella est fama Treboni. h. e. nec bona, nec commoda. *Martial. 2. 7.* Historias bellas, carmina bella facis. h. e. carmina in speciem elegantia et ingeniosa. *Petron. Satyr. 25.* Occasio bellissima. — b) Speciatim bellis cibi dicuntur, qui suaves et delicati sunt: ex qua notione bellariorum nomen ortum est. *Ter. Adelph. 4. 2. 51.* Ego jam — aequum quidquid, quod quidem erit bellissimum, carpani. *Colum. 12. R. R. 19. 2.* Vinum bellissimum. — c) Item speciatim bellum est cum infolio occurrat pro commodum est, utile, jucundum est. *Cic. 9. Fam. 2. 3.* Mihi jam pridem venit in mentem, bellum esse aliquo exire, ut ea, quae agebantur hic quaque dicebantur, nec viderem, nec audirem. *Id. 1. Orat. 58. 247.* Etiam sine cognitione juris, quam sit bellum cavere malum, scire possumus. *Id. 13. Att. 49. in fin.* Est bellum aliquem libenter odisse. *Add. Cod. 6. 35. 11.* ¶ 2. Speciatim ponitur de personis, quae externa specie, externisque actibus ac moribus placent; ideoque bella puella est quae corporis pulchritudine inquit; et bellus homo dicitur, qui lepulus est, facetus, festivus, urbanus, blandus, suavis. Hinc speciatim — a) Refertur ad pulchritudinem corporis. *Plaut. Asin. 3. 3. 84.* Nimis bella es atque amabilis. *Id. ibid. v. 86.* I sane bella bella. *Id. Rud. 2. 5. 6.* Accipe aquam, mea tu bella. *Cic. 6. Att. 4. 3.* Pilius et puella Caecilia bellissimae salutem dicet. *Catull. 8. 16.* Quis nunc te adhibet? cui videberis bella? *Id. 69. 8. et 78. 4.* *Ovid. 1. Amor. 9. 6. et Martial. 1. 65.* Bella puella. *Id. Martial. 2. 87.* Dicis amore tui bellas ardere puellas. *Id. Catull. 76. 4.* Bellus puer. *Varro apud Non. p. 248. 17. Merc.* Quid enim est, quod homo masculus libentius videre debeat, quam bellam uxorem? — b) Bellus quoque est qui bene se habet, et sano corpore ac mente hilari esse. *Cic. 16. Fam. 18. 1.* Fac bellus revertare. *Add. Plaut. Curc. 1. 1. 20.* Hinc belle habere, hoc est valere. *V. BELLE.* — c) Saepius refertur ad mores, et est lepulus, urbanus, elegans. *Plaut. Capt. 5. 2. 3.* Fui ego bellus, lepulus; bonus vir nunquam, neque frugis bonus. *Id. eund. Curc. 1. 1. 20.* Bellissimum hercle vidi et taciturnissimum (ostium). *Id. Bacch. 2. 3. 111.* Rospes bellus. *Cic. 14. Fam. 7. 3.* Cicerone bellissimus tibi salutem plurimam dicit. *Id. 2. Fin. 31. 102.* Haec non possum dicere, non esse hominis et belli et humani; sapientis vero nullo modo. *Id. 7. Fam. 18. 2.* Homo bellus. h. e. Franc. *galant homme.* *Id. 1. Att. 1. 4.* Durius accipere hoc mihi visus est, quam homines bellis solent. *Add. Varro. apud Non. p. 248. 10. Merc.; Catull. 24. 7. et Martial. 3. 63.* *Catull. 22. 9.* Haec cum legas tu, bellus ille et urbanus Sullenus unus caprimulgus aut fessor cursus videtur. *Varro apud Non. p. 176. 20. Merc.* Omnes videmur nobis esse belli, festivi, saperdae cum simus campo. *Id. ibid. p. 77. 30.* Venio nunc ad alterum genus testamenti, quod dicitur *φωρεω*, in quo Graeci belliores, quam Romani nostri. h. e. meliores, ut ipse Non. exponit, sive rectius elegantiores, urbaniores. Jocus est illo *Martial. 1. 10.* Bellus homo et magnus vis idem Colla videri: Sed qui bellus homo est, Colla, pusillus homo est. bellus enim rum sit deminu-

tivum a bonus, ut dictum est, diminutiva autem de rebus parvis dicantur, non potest idem et bellus et magnus esse. — d) Interdum bellus dicitur, qui amoribus deditus est. *Plaut. Merc. 4. 5. 10.* Tuus pater bellissimus amicum adduxit intro in aedes. *Id. ibid. 4. 1. 22.* Ilam esse amicam tui viri bellissimi. *Add. Catull. 78. 3.*

BELLŪTUS vel belutus, bestia similis. *Paul. Diac. p. 34. 13.* Müll. Suspicatur *Voss. in Etymol.* legendum esse bellutus. Ad potius idem est ac vellutus, qui nempe ob pilorum densitatem ac prolixitatem bellus similis est. *V. VELLUTUS.*

BELLŪS vel bellus, a, um, adj. bellinus. Legitur tom in *Gloss. Isid.*, tum apud *Augustin. Gram. c. de particip. p. 2012.* *Putsch.*, cujus haec sunt verba: Nam ubi geminata u littera nominativus est, nomen est, non participium, ut *fatuus*, *ingenuus*, *arduus*, *carduus*, *exiguus*, *bellus*, ut *Cicero* dixit.

BĒLO, as, avi, atom, are, n. 1. Idem quod bala. *V. locum Varro in v. BALO.*

BĒLŌACOS vel bēlōēscos, herba, alias dictamus. *Apul. Herb. 62.*

BĒLŌNE. *V. BELLONE.*

BĒLŪA cum derivatis. *V. BELLUA.*

BĒLUS, i. *V. ONOM.* — Est gemma *Beli oculus* dicta, quam vulgo *felis oculus* appellant, albicanti colore pupillam cingens nigram, et e medio aureo fulgore lucentem. *Phin. 37. Hist. nat. 10. 55. (149).*

BĒNĒ, adverb. Comp. *Mellus* et *Sup. Optime* sub *A* in omnibus ferre paragr. — *Bene* est ab antiquo et obsoleto *benus*, quod pro bonus usus fuisse veteres, tradunt etymologi (*V. BELLUS* sub init.); quemadmodum et *homo* pro *homo* et *Apello* pro *Apollō* dixerat. Latissime autem patet ejus vis et significatio; dicitur enim de omnibus iis rebus, quae aliquo modo bona sunt: itaque *bene* est recte, probe, apte, commode, convenienter, ad rem, decenter; et quae recta opponitur male, ut apud *Varro. 1. R. R. 6. 1.* (*It. bene, convenientemente, attamente; Fr. bien, juste, à propos, convenablement; Hisp. bien, à propósito, convenientemente; Germ. wohl, gule, tüchtig, gehörig, ordentlich; Angl. well, aptly, conveniently*). Jungitur autem *A* Verbis, et aliquando *B* Adjectivis vel Adverbis.

A Jungitur Verbis. ¶ 1. Generatim. — a) *Cato R. R. 157.* Brassicam macerato bene, postea in aulam conficito, deservefacito bene. Ubi certa crit bene, aquam defundito: eo addito oleum bene et — pollinem polestae. Postea ferve bene facito. *Add. eund. ibid. 1. et 3. Id. ibid. 1.* De domo homo colono bonoque edificatore melius emetur. *Id. ibid. 7.* Eae (*oleae*) optime conduntur, vel virides in maria vel in lentisco contusae. *Ennius apud Cic. 3. Orat. 42. 168.* At Romanus homo, tamen est res bene gesta est, Corde suo trepidat. *Id. apud Festum p. 352. 18.* *Müll.* Topper quam nemo melius scit. *Plaut. Capt. 4. 2. 120. neg.* Cura quam optime potes. *neg.* Bene ambula et redambula. *Ter. Eun. 5. 2. 43.* Ita me di bene ament! *Id. Heaut. 3. 1. 95.* Aliena ut melius videant et didicent, quam sua. *Id. Phorm. 1. 3. 1.* Qui mi consulam optime veli esse. *Cic. 3. Off. 13. 56.* Villa bona beneque edificata. *Id. 4. Fam. 13. 7.* Sed haec tu melius vel optime omnium. *Cms. 1. B. G. 45.* Neque suum — consuetudinem pati, ulli optime merentes socios desereret. *Nepos Att. 13.* Neque tamen non in primis bene habitavit. *Sall. Cat. 3.* Pulcrum est bene facere reipublicae, etiam bene dicere haud absurdum est. — b) Hinc adverbium bene aliis pluribus jungitur Verbis, quorum praecipua servato litterarum ordine exhibemus; ejusdemque adverbii significatio ex ipsa Verborum conjunctione facillius clariusque innotescit. *Plaut. Pseud. 2. 3. 18.* Bene accidit aliquid. *Cato R. R. 3.* Bene adificatam habere villam rusticam. *Cf. Cic. 3. Off. 13. 56. Cic. 5. Fin. 9. 24.* Optime affectum animal. *Id. Senect. 3. 9. et Seneca Ep. 77. ad fin.* Bene acta vita. *Varro apud Non. p. 201. 7.* Bene animatum esse. *Cic. 6. Fam. 6.* melius. *Cato R. R. 130.* Bene ardebunt (*igna*). *Ter. Andr. 1. 1. 141.* Bene assimulare aliquid. *Id. Heaut. 4. 5. 50.* augere rem. *Figul. 9. Ech. 67. et Quintil. 10. 1. 91.* Melius canere. *Ter. Andr. 1. 1. 105.* Bene celare aliquid. *Lucilius apud Cic. 2. Fin. 8. 24.* *Catull. 13. 1. et Horat. 1. Ep. 6. 56.* conare. *Cic. 9. Att. 19.* cognitum esse. *Id. 13. Fam. 28. in fin. et 2. Off. 20. 70.* collocare beneficium. *Varro 1. R. R. 1. 2. et Cic.*

Senec. 16. 57. colere agrum, fundum. *Cic. 3. ad Q. fr. 1. 4. § 12.* comitalum esse. *Lucilius apud Cic. 13. Att. 52. 1.* coquere, condire aliquid. *Plaut. Pseud. 4. 7. 34.* curare etatem suam. *Horat. 1. Ep. 4. 15.* eutem. *Quintil. 12. 8. 4.* discere causam. *Ter. Andr. 1. 1. 105.* dissimulare aliquid. *Cato R. R. 141.* et *Cic. 5. Fam. 6. 2.* evenit aliquid. *Cic. apud Macrob. 2. Saturn. 2. 3.* ferre atatem. *Horat. 3. Od. 27. 74.* ferre magnam fortunam. *Cic. Rosc. com. 11. 32. et Quint. 19. 62.* gerere negotium suum. *Ennius apud Cic. 3. Orat. 42. 168.* *Ter. Adelph. 5. 4. 12. et Virg. 9. Aen. 157.* gerere rem. *Plaut. Autul. 2. 8. 2. et Mil. glor. 3. 1. 127.* Habet bene aliquis. *Id. Epid. 5. 2. 31.* *Ter. Phorm. 2. 2. 82.* *Cic. Mur. 6. 14. et Liv. 6. 35.* Habet bene aliquid. *Cic. 11. Att. 7. 4.* Melius se habere. *Id. 4. Fin. 14. 38.* optime. *Id. 14. Att. 15.* Incipit res melius ire. *Plaut. Most. 4. 3. 42. et Pers. 5. 1. 4.* Bene juvare aliquem. *Liv. 6. 23.* Vis bene juvenilibus. *Plaut. Truc. 2. 1. 16.* Bene loqui lingua. *Ovid. 8. Met. 525.* Melius lugra. *Cic. 1. Off. 43. 149.* *Planc. 23. 80. et Brut. 72. 253.* Bene mereri de aliqua re. *Virg. 4. Aen. 317.* de aliquo. Absolute *Seneca 1. Benef. 1. 9.* Bene mereri. *Liv. 9. 3.* Bene meri. *Lucet. 2. 7.* munire aliquid. *Cic. Rosc. Am. 20. 57. et 2. Acad. (pr.) 6. 16.* *Horat. 1. Sat. 9. 22. et Quintil. 12. 9. 19.* Bene nosse aliquem vel aliquid. *Virg. 6. Aen. 849.* Melius orare causas. *Ter. Phorm. 5. 3. 5.* Bene parere aliquid. *Cato apud Cic. 2. Off. 23. 89.* Bene pascere. *Ter. Adelph. 3. 4. 70.* Bene praecipere aliquid. *Id. ibid. 5. 6. 9.* Bene praecedat aliquid. *Id. ibid. 2. 4. 47.* promerere. *Id. Heaut. 4. 1. 25.* Bene prospicere aliquid. *Horat. 1. Sat. 10. 47.* Melius scribere. *Quintil. 10. 3. 3.* Optime scribi ceris. *Cic. 1. Off. 11. 149.* Bene sentire de aliqua re. *Ter. Adelph. 5. 4. 1.* Bene subducere rationem. *Id. ibid. 2. 4. 25.* Bene succedere aliquid. *Plaut. Trin. 1. 2. 14. et Plin. 5. 6. 21. et Cic. 15. Att. 1.* Bene valere. *Ovid. 3. Trist. 8. 33.* melius. *Cic. 2. Fin. 13. 43.* optime. *Plaut. Pseud. 4. 3. 7. et Ter. Heaut. 5. 2. 6.* Bene velle alicui. *Id. Eun. prol. 7.* Bene vertere comedias. *Cic. Fat. 15.* Visior bene vestitus. *Nepos Cim. 4.* Minus bene vestitus. *Id. Hann. 4.* Non bene uti oculis. — c) Jungitur eleganter cum aliis Adverbis, quae similem habent significationem. *Ennius apud Non. p. 112. 2. Merc.* Vobis — res fortunatum, feliciter ac bene vortunt. *Plaut. Pseud. 4. 5. 106.* Evenit bene ac feliciter. *Id. Amph. 1. 1. 193.* Bene pudiceque asservare linguam. *Id. Pseud. 1. 5. 106.* Bene atque amice dicere. *Id. Most. 3. 2. 129.* Bene benigneque facere. *Id. Cas. 5. 1. 1.* Bene et commode accipere aliquem. *Ter. Eun. 5. 9. 53.* Accipit homo meum melius prorsus neque prolixius. *Id. Andr. 1. 5. 39.* Bene et pudice doctum atque eductum ingenuum. *Cic. 5. Phil. 15. 40.* Respublica et bene et feliciter gesta. *Add. Liv. 28. 9. Cic. 3. Nat. D. 34. 83.* Bene planeque percipere. *Sall. Cat. 55.* Bene et compositu disserere. *Phin. initio Paneg.* Bene ac sapienter majores instituerunt. ¶ 2. Speciatim Bene jungitur etiam aliis Verbis, quae singulis paragraphis, servatu tanquam litterarum ordine, exhibentur, unde peculiares quaedam dicendi rationes animadvertione dignae. — Bene agere cum aliquo, bene agitur inter aliquos vel cum aliquo etc. est — a) Agere ex jure et equitate. *Cic. Quinct. 25. 79.* Bene agis. — b) Item est negotia pertractare. *Fetus formula apud Cic. 3. Off. 17. 70.* UT INTER BONOS REBE AGIER OPORTET ET SINE FRAUDATIONE. *V. AGO* III. 2.º C. 3. — c) Item generaliter tractare aliquem. *Val. Max. 6. 3. ext. 3.* Bene egissent Athenienses cum Miltiade, si etc. *Cic. 5. Fam. 18.* Ut optime cum eo actum videatur, si etc. *V. AGO* III. 2.º C. 3. e. ¶ 3. Bene audire est bonam famam habere. *Ter. Phorm. prol. 21.* Benedicis si certasset audisset bene. *Cic. 1. Legg. 19. 50.* Ut bene audiant et rumore bonum colligant. *V. plura in AUDIO* sub *A. 4.* ¶ 4. Bene credere dicitur qui credendo non decipitur. *Liv. 1. 50.* Quod si sui bene crediderint cives —, credere et Latinos debere. *Add. Dig. 17. 1. 12. § 13. et 22. 3. 25. § 1.* ¶ 5. Bene dicere significat — a) Recto dicere atque affirmare. *Plaut. Curc. 4. 2. 27.* Indignis si male dicitur, male dictum id esse dico; verum si dignis dicitur, bene dictum est meo quidem animo. *Ter. Adelph. 5. 8. 36.* Quod tu, Micio, bene et sapienter dixi dudum. *Id. ibid. 3. 2. 52.* Quid istuc? accedo, ut melius dicas. *Horat. 1. Ep. 2. 4.* Qui quid sit pulcrum — *Planius*

ne melius Chrysippo et Crantore dicit. Et omisso verbo per ellipsin *Nepos Thrasyl.* 4. Bene ergo Pittacus ille — cum Mitylenae multa millia iugerum ei agri munera darent, Nolite, ora vos, inquit, id mihi dare etc. *Cf. Quintil.* 10. 1. 56.; 3. 8. 25. et 9. 2. 91. — b) Item significat ornate dicere, quod oratoris est praecipue. *Cic. 1. Orat.* 6. 21. Professio bene dicendi. Adde *ibid.* 2. 5. *Id. 1. ibid.* 26. 119. Qui optime dicunt. *Quintil.* 10. 1. 19. Optime dicta. — c) Item bene dicere absolute in formulis bene dice (h. e. benedic) et bene dicite, haud aliter atque Graeca εὖ φημι et εὖ φημίς, est bona verba dicere et boni ominis; quod et *Bona verba quæso* dicebant. *Plaut. Autul.* 4. 10. 37. Bono animo es et bene dice. *Id. Cas.* 2. 5. 37. Quid si sors aliter, quam volēs, evenit? sr. Bene dice! dis sum fretus, deos sperabimus. *Id. Asin.* 3. 3. 155. Heja, bene dicite: ite intro cito, valete. — d) *Benedico* est etiam bene de aliquo loquor, laudo: *V. BENEDICO* loco suo. ¶ 6. Bene emere aut vendere est ita emere aut vendere, ut magnum inde emolumentum capiamus, *Fr. a bon marchè.* *Plaut. Pers.* 4. 4. 38. sa. Vin' bene emere? do. Vin' tu pulcre vendere? *Cf. Cic. 1. Att.* 13. 6. et 12. *ibid.* 23. 3. et apud *Sueton. Cas.* 50. *Plaut. Curc.* 4. 2. 34. Quid stulta ploras? ne time, bene hercle vendidi ego te. *Cic. 3. Off.* 12. 51. Velle quam optime vendere. *V. MALE* et *PULCRE*. ¶ 7. Bene esse. — a) Bene est interdum significat bonum est, bene se res habet. *Plaut. Bacch.* 3. 4. 3. Illum exoptavit potius, habeat: optime est. Adde *eumd.* *ibid.* 4. 6. 13., *Cas.* 5. 2. 44. et *Trin.* 1. 2. 14.; et *Cic. 14. Fam.* 55. *Horat.* 2. Sat. 6. 4. auctius atque Di melius fecere: bene est; nihil amplius oro. — b) Bene est, melius est, optime est, est formula, quæ externa alicuius conditio felix esse significatur. Hinc *Cic. sæpe in principis epistolar.* Si valeas, bene est, ego valeo. *Pacuvius* apud *Cic. 5. Tusc.* 37. 108. Patria est est ubicumque est bene. — Absolute. *Plaut. Truc.* 1. 2. 87. Iuino edepol melius jam credo fore, ubi te videbit. *Afranius* apud *Priscian.* p. 504. *Putsch.* Cum salvos venis meliusque est, gratulor dis. *Ter. Adelph.* 5. 5. 3. *dem.* Quid sit? quid agitur? *syn.* Recte. *dem.* Optime est. — Cum Dativo personæ, quæ in felici conditione versatur. *Ennius* apud *Cic. 3. Nat. D.* 32. 79. Nam si curent, bene bonis sit, male malis, quod nunc abest. *Plaut. Curc.* 4. 2. 31. Quæso ut hanc cures, bene ut isti sit. *Id. Pseud.* 4. 7. 36. Qui neque tibi bene esse patere, et illis, quibus est, invades. Adde *eumd.* *Men.* 4. 2. 39. *Id. Most.* 3. 2. 21. Melius hoc anno mihi non fuit domi. *Ter. Adelph.* 1. 1. 9. Tibi bene esse soli, sibi cum sit male. Adde *eumd.* *Phorm.* 1. 2. 101. *Id. Andr.* 2. 5. 15. Verum illud verbum est, omnes sibi melius malte esse, quam alteri. *Afranius* apud *Charis.* p. 185. *Putsch.* Nemini nimium bene est. *Cic. Parad.* 2. § 19. Ut improbo et stulto et incerti nemini bene esse potest, sic bonus vir et fortis et sapiens misere esse non potest. *Horat.* 1. Ep. 1. 88. jurat, bene solis esse maritla. Adde *eumd.* 3. Od. 16. 44. et *Catull.* 23. 15. — Rara admodum cum Dativo rei, quæ in melius procedit. *Plaut. Cist.* 1. 1. 75. Bono animo es: erit isti morbo melius. — Eodem sensu occurrit *Fit alicui melius*, ut apud *Cic. 1. Tusc.* 35. 86. Factum est melius. h. e. convaleuit, nunc a morbo bene se habet. — Cum Dat. personæ et Ablat. rei, cuius causa alicui bene est; quam dicendi rationem *Forcellinus* accepit pro abundare. *Plaut. Cas.* 2. 3. 37. Ubi illi bene sit ligno, aqua calidâ, cibo, vestimentis etc. *Horat.* 2. Sat. 2. 120. Bene erat, non piscibus urbe petitis, Sed pullo atque hædo. — c) Bene sum personaliter est idem ac bene vivo. *Plaut. Men.* 3. 2. 20. Minore nusquam bene fuit dispendio. *Id. Truc.* 4. 2. 28. De eo nunc bene sumus tuâ virtute. ¶ 8. Ex locutione bene esse factum est, ut, omisso verbo per ellipsin bene vel optime usurparetur — a) Eadem omnino significatione, qua bene vel optime est. *Cic. 2. Legg.* 11. 28. Bene vero, quod Mens, Pietas, Virtus, Fides consecratur. *Id. 2. ad Q. fr.* 9. 2. Si perficiunt, optime. — b) Speciatim in plausibus et acclamationibus. *Cic. 3. Orat.* 26. 101. Quare bene et præclare quamvis nobis sæpe dicatur, belle et festive nimium sæpe uolo. *V. BELLE* sub f. Eodem sensu, sed *εὖ φημίς* *Ter. Andr.* 5. 2. 7. — c) Item in precationibus et omnibus, quæ a bibentibus fieri solent, cum Dat. aut cum Accus. — Cum Dat. *Plaut. Pers.* 5. 1. 20. Bene mihi, bene vobis, bene amicæ meæ. Adde *Ovid.* 1. *Art. am.* 601. — Cum Accus. perinde ac si bene te esse aut

valere jubeo diceretur. *Plaut. Stich.* 5. 4. 27. Bene vos, bene nos, bene te, bene me, bene nostrum etiam Stephanium! Adde *Tibull.* 2. 1. 31. *Ovid.* 2. *Fast.* 636. Parca precaturæ sumite vina manus, Et buce nos, patriæ, bene te, pater, optime Caesar, Dicite: suffuso sint rata verba mero. ¶ 9. Bene facere — a) Est aliquid recte ac probe facere, et occurrit modo cum Accus. modo absolute. — Cum Accus. *Afranius* apud *Macrob.* 6. *Saturn.* 1. Quodque me non melius posse facere credidi. *Cic. 2. Orat.* 20. 86. Alterum, vel non facere, quod non optime possis, vel facere, quod non pessime facias, bumautatis. *Quintil.* 1. 12. 9. Qui in sua quidque arte optime faciant. — Sæpius absolute. *Plaut. Amph.* 1. 1. 201. Bene facit: quia nos eramus peregre, tutatust domi. *Ter. Andr.* 1. 1. 78. O factum bene! Adde *eumd.* *ibid.* 5. 6. 11. *Id. Hecyr.* 3. 5. 6. Bene facit, te advenisse, Pamphile. *Cic. 1. Att.* 24. 1. Bene fecit Silius, qui transegerit. Adde *Horat.* 2. Sat. 6. 3. — b) Bene facis vel fecisti, facitis vel fecistis, factum est etc. sunt approbantis, laudantis et gratias agentis. *Plaut. Most.* 3. 2. 129. Bere benigneque arbitror te facere. *Ter. Eun.* 5. 9. 61. Bene fecisti: gratiam habeo maximam. *Id. ibid.* 1. 2. 106. Merito te amo. *rit.* Bene facis. Ubi *Donatus*: in consuetudinem venit, bene facis et bene fecisti non judicantis esse, sed gratias agentis. Adde *Ter. Adelph.* 2. 8. 22.; *Cic. 1. Acad.* (post.) 7. 25. et 3. *Fin.* 4. 16.; et *Liv.* 6. 18. — c) Bene facere dicuntur etiam medicamenta, quæ prosunt et sanant. *Cato R. R.* 157. Id bene faciet et mali nihil sinet in corpore consistere, et alvum bonam faciet. *Scribon. Compos.* 1. Ad capitis dolorem bene facit scrypyllum. Adde *ibid.* 5., 9., 13., 41., 42. etc., ubi etiam benefacit junctis vocibus scriptum legitur. — d) Bene facere alicui, aliquid alicui, vel etiam absolute bene facere *Fi.* in BENEFACIO loco suo. ¶ 10. Bene habere. — a) Bene est male habere alicuius est tractare. *Plaut. Men.* 5. 2. 50. et 4. 1. 11. *V. HABEO*. — b) Bene habere absolute dicitur qui bene vivit, bene se tractat. *Plaut. Mil. glor.* 3. 1. 129. Huic homini dignum est divitiis esse, qui et rem servat, et qui bona habet, suisque amicis vult bene. *Id. Autul.* 2. 8. 2. Ut bene haberem filia nuptiis. — c) Item Bene habemus est bene nobiscum agitur, res nobis bene procedunt. *Cic. 2. Att.* 8. Bene habemus: nos, si in bis spes est, opinor, aliud agamus. et est hoc loco ironia. — d) Hinc illud *Ter. Phorm.* 2. 3. 82. Bene habent tibi principia. h. e. succedunt. — e) Hinc bene vel optime habet sæpe occurrit pro bene vel optime est. *Plaut. Pseud.* 4. 1. 24. Ornatus hic satis me concedet? *pseud.* Optime habet. *Cic. Mur.* 6. 14. Bene habet: jacta sunt fundamenta defensionis. *Liv.* 8. 6. Bene habet: di pium movete bellum. *Juvenal.* 10. 72. bene habet: nil plus interrogo. *Stat.* 11. *Theb.* 557. bene habet: non irrita vovi. ¶ 11. Bene vertere aliquid vel absolute bene vertere est formula deprecantis, ut res bene succedat. *Plaut. Autul.* 4. 10. 58. Quæ res tibi et gnatae tuæ bene feliciterque vortat. *Ter. Eun.* 2. 3. 97. Di vortant bene! *Liv.* 34. 34. Bene vertat, inquit, obsideamus Lacedæmonem. *Virg.* 9. *Ecl.* 6. quod nec bene vertat. ¶ 12. Bene vivere est feliciter vivere. *Ter. Hec.* 3. 5. 11. Vixit, dum vixit bene. *Cic. 5. Tusc.* 5. 12. Potes igitur — quem bene fœtare, eum negare beate vivere? *Horat.* 2. Od. 16. 13. Vivitur parvo bene. Adde *eumd.* 1. Ep. 6. 25. et *V. BEATE*. ¶ 13. Interdum bene ita jungitur nonnullis Verbis, ut actio aut qualitas, verbis iisdem significata, bona rectaque affirmetur. *Ter. Andr.* 2. 3. 36. Bene mones. h. e. jure mones, admonito tua justa est. *Id. Eun.* 5. 3. 7. et *Cic. 13. Att.* 33. 2. Bene narras. h. e. bonum est quod narras. *Ter. Hecyr.* 4. 4. 20. Bene nuncias. h. e. quæ nuncias, bona sunt. *Id. Eun.* 4. 7. 43. Bene putas. h. e. opinio tua recta est. *Plaut. Men.* 2. 3. 30. Bene vocas. h. e. quod me incitas, bonum est. *Plaut. Pter.* 1. 2. 147. Bene promittis. h. e. large, liberaliter. *Cf. Cic. 2. Divinat.* 17. 38. Quæ autem inconstantia deorum, ut prunis minentur extis, bene promittant secundis? h. e. prospere. *Sall. Cat.* 42. Ceteros adeant, bene polliceantur. *Cic. Deiot.* 14. 38. Jubes enim bene sperare et bono esse animo. h. e. bonam spem animo concipere, multa sperare. *Plin.* 17. *Hist. nat.* 9. 6. (51). De nostris moribus bene sperare est. *Ovid. Heroid.* 2. 61. melius sperare. ¶ 14. Cum sermo est de rerum mensura, bene idem est atque abundanter, quantum satis est. *Plaut. Men.*

1. 2. 12. Lanam, aurum, vestem bene præbere. h. e. large, abundanter. *Cato R. R.* 157. Oleum bene addere. Huc pertinet et illud *Ovid.* 12. *Met.* 616. parvam quod non bene compleat urnam. h. e. non omnino, non plene. Et illud *ejusd.* 5. *Fast.* 277. Vix bene desieram. h. e. vix omnia omnino verba protuleram. Adde *eumd.* 2. *Met.* 47. et 3. *ibid.* 14. ¶ 15. Si adverbium bene ac præcipue ejusdem Superl. optime, jungitur Verbis adesse, advenire, offerre se alicui, videre aliquem, idem est atque opportune, ad rem. *Ter. Eun.* 5. 2. 66. Adest optime ipse frater. Adde *eumd.* *Andr.* 4. 2. 3. et 2. 1. 35. *Id. Hecyr.* 2. 2. 4. Davum optime video.

B) Adverbium bene jungitur etiam Adjectivis atque aliis Adverbiis, ut quæ per Adjectiva ipsa et Adverbia significantur, in bonam partem accipiuntur; ex gr. bene sanus: hinc bene est valde. — a) Cum Adjectivis. *Cato R. R.* 3. Si oletum bonum beneque frequens cultumque erit. *Ennius* apud *Porphy.* ad *Horat.* 3. Od. 24. 50. Accipe daque fidem fidusque feri bene formam. *Plaut. Capt.* 5. 2. 13. Bene morigerus fuit puer. *Id.* apud *Varron.* 7. *L. L.* 77. *Mull.* Inde hic bene potus primo crepusculo. Adde *Cic.* 7. *Fam.* 22. *Cic.* 5. *ibid.* 12. Qui semel lines verecundia transierit, cum bene et naviter oportet esse impudentem. *Id. 2. Orat.* 88. 361. Sermo bene — longus. *Id. Divinat.* in *Ferr.* 15. 48. In clamando bene robustus atque exercitatus. *Id. 2. Fin.* 29. 94. Dolor bene longinquus. *Id. 14. Att.* 7. Litteræ bene longæ. *Id. Brut.* 21. 81. Antiquitatis bene peritus. *Pollio* apud *Cic.* 10. *Fam.* 33. 4. Inermes bene multi. *Auct. B. Hisp.* 4. Bene magna multitudo. *Id.* 13. Bene magna pars muri. *Id.* 12. Bene magnam tempus. Et *ibid.* Bene multa vulnera. *Liv.* 28. 44. Bene totus a perfidia. *Horat.* 1. Sat. 9. 44. Paucorum hominum et mentis bene sanæ. *Id. 1. Ep.* 6. 25. Bene notus. *Id. ibid.* v. 38. Bene nummatus. — In hujusmodi formulis adverbium bene tam recte cum Adjectivo cohaeret, ut neque ipsis præpositionibus inde disjungatur. *Cic. Mur.* 33. 69. Cum bene magna caterva. *Horat.* 1. Sat. 3. 61. pro bene sano. — Interdum tamen apud Poetas adverbium bene post adjectivum occurrit. *Lucret.* 5. 706. pleno bene lumine. — Denique aliquando inter adverbium bene et adjectivum aliquid interseritur, quod in causa est, cur ipsius adverbii vis minuat. *Ennius* apud *Cic.* 2. *Divinat.* 39. 82. Cum tonuit lævum bene tempestate serenâ. *Cic. 6. Phil.* 7. 18. Itaque senatum bene suâ sponte firmum firmiore vestra auctoritate fecistis. *Id. 2. Tusc.* 19. 44. Bene plane magnus mihi quidem videtur (dolor), sed tamen non summus. ubi *to plane* adverbio bene vini addit. *Horat.* 2. Od. 12. 15. et bene mutuis fidum pectus amoribus. — b) Cum Adverbiis. *Ennius* apud *Gell.* 12. 4. Qui cum bene sæpe libenter mensam sermonesque suos rerumque suarum comiter imperit. *Cic. 4. Verr.* 70. 169. Bene penitus. *Id. 2. Orat.* 64. 259. Bene ante lucem. *Id. 4. Att.* 9. 2., 10. *ibid.* 16. 1. et 14. *ibid.* 18. 1. Bene mane. *Auct. B. Hisp.* 25. Bene longe.

BENEDICE, adverb. bonis et lenibus verbis. *Plaut. Asin.* 1. 3. 54. Cum illiciebas me ad te blande ac benedicere.

BENEDICO et rectius divisim bene dico, eis, xi, ctum, cere, 3. Part. *Benedicens*, *Benedictus* et *Benedicendus* sub B.

A) *Benedicere* divisim vocibus occurrit apud optimi ævi scriptores, et est bene de aliquo loqui, laudare; eique opponitur male dicere ut apud *Plaut. Rud.* 32. 25., et *Q. Metellum Numidicum* apud *Gell.* 6. 11. — a) Absolute. *Ter. Adelph.* 5. 4. 11. Omnes bene dicunt, amant. *Horat.* 2. Ep. 1. 155. Ad bene dicendum delectandumque redacti. — b) Cum Dativo sæpius, aut inter se, interjectis etiam aliis verbis. *Plaut. Mil. glor.* 4. 8. 31. Omnes bene valete et vivite: bene, quæso, inter vos dicatis et mihi absenti tamen. *Id. Rud.* 3. 2. 26. Bene equidem tibi dico, qui te digna ut evocant, precor. Adde *Q. Metellum Numidicum* l. c. *Cic. Sext.* 52. 110. Cui bene dixit unquam bono? bene dixit? immo quem fortem et bonum civem non petulantissime est inseratus? *Ovid.* 5. *Trist.* 9. 9. Nec tibi cessaret doctus bene dicere lector. *V. Benedictum* in fine hujus vocis. — *VB.* Ceterum *V. BENE* sub A. 5.

B) Apud inferioris ævi Scriptores, et Ecclesiasticos præcipue, raro admodum occurrit cum Dativo, ut apud *Vulgat. Interpr. Ps.* 112. 2.; sed fere cum Accusativo personæ aut rei, et junctum scribitur. ¶ 1.

Benedicere Deum aut aliquem est laudare. *Apul. Trismeg. sub fin.* Restat hoc solum nobis, ut benedictos Deum orantesque ad eorum corporis redeamus. *Id. ibid.* Nomen nunc, quo solus Deus benedicendus. *Tertull. Orat.* 3. Benedici Deum omni tempore condecet ob debitam memoriam beneficiorum ejus. *Inscript.* apud *Gruter.* 875. 3. HIC SUPER OSSA CINERESQUE TVOS BENEDICTA QUIESCIT. — *NE.* Sunt qui putant cum Accusativo legi apud *Tertull.* 2. 1. 31. Sed bene Messalam sua quisque ad pocula dicat. Sed illud bene Messalam formula est bene precantis, in computationibus usurpata. *V. BENE* sub *A.* 5. ¶ 2. Benedicere aliquid est consecrare, sanctum reddere. *Lactant.* 7. 14. Perfectis operibus, requievit die septimo cumque bene dixit. *Sulpic. Sever. De vita S. Martini dial.* 2. c. 2. Cum altarium benediceret. *Tertull. Martyr.* 1. Benedicti martyres. *Hieronym. Vit. Hilarton.* a med. Orem benedictum. ¶ 3. Item est salutare. *Tertull. advers. Marcion.* 4. 24. Quemcumque conveneris in via, ne benedixeris cum, id est, ne salutareris. *V. BENEDICTIO* 4. — Hinc

Benedicta, ce, f. i. ¶ 1. *Benedicta* herba dicitur ab *Apul. Herb.* 61., quæ *lagopus* et *leporinus* pes appellatur. ¶ 2. *Benedicta* est etiam nomen dignitatis sive gradus in sacris Mithracis. *Inscript.* apud *Donat.* 79. 1. CLAYDIA JANVARIA BENEDICTA SACRORUM HIC SITA EST. *V. Le Bas, Restitution des Inscript. Gr. et Lat. de Cagliari* p. 2.

Benedictum, i, n. 2. ¶ 1. Generatim est quidquid recte, prudenter, aut ornate dictum est. *Cic. Brut.* 93. 322. Qui philosophiam complexus esset matrem omnium bene factorum beneque dictorum. *Pompon. Dig.* 1. 2. 2. ad fin. Cascellii scripta non erant, nisi unus liber Bene dictorum. *V. BENE* sub *A.* 5. *Bacchius* in *Hist. Jur. Rom.* l. 2. c. 1. § 49. In ejus libri titulo *Benedicta* explicat de responsis facietis et urbanis, quoniam bona dicta jam ab *Ennio* (teste *Cic. Orat.* 54.) de salibus et joris (bons mots) usurpata erant, ut simpliciter dicta (*V. Pontanus ad Macrob.* 2. *Saturn.* 1.); quam *Bacchi* sententiam secutus est et *Wachert* in opere, cui titulus *Poetiarum Latin. Hostii, Lexii etc. reliquæ.* Lipsie 1830. p. 115. ¶ 2. Speciatim significat bona verba, laudem; et maledictio opponitur. *Plaut. Curc.* 4. 2. 27. Indignis si male dicitur, maledictum id esse dico: verum si dignis dicitur, benedictum est meo quidem animo. *Id. Pers.* 4. 3. 24. Benedictis tuis benefacta sores meæ auxilium expostulant. *Cf. Ter. Phorm. prol.* 21. ¶ 3. Item speciatim a Scripioribus Ecclesiasticis ponitur pro benedictione. *Paulin. Nolan. Ep.* 43. c. 4. Ut fides, quæ sterilis fuerat benedictio Domipi, fieret arida maledictio.

BENEDICTA, æ, f. voc. præced. in fin. *BENEDICTIO*, ōis, f. 3. actus benedicendi. Occurrit apud Inferioris ævi Scriptores, præsertim Ecclesiasticos, et ¶ 1. Cum sermo est de Deo, est præconium, laus. *Apul. Trismeg.* Deus ab hominibus laudem præconis benedictionibusque celebratur. *Apud Tertull. Testim. anim.* 2. ¶ 2. Quomodo apud Grecos εὐλογία dumtaxat aliquando significat, ita apud Christianos Scriptores benedictio. *Sulpic. Sever. De vita S. Martini dial.* 2. c. 12. Dicens, benedictionem illius minime respondam, quæ etc. ¶ 3. Denique per metonymiam, quomodo eadem εὐλογία aliquando sumitur pro re benedicta et consecrata, ita et benedictio. Hinc *Paulin. Nolan. Ep.* 31. p. 8. benedictionem crucis vocat frustum sanctæ crucis pro sacra reliqua observatum. ¶ 4. Item est mutua salutatio. *Tertull. advers. Marcion.* 4. 24. Quæ est enim inter vias benedictio, nisi ex occurso mutua salutatio?

BENEDICTUM, i, f. *BENEDICO* in fin. *BENEDICTUS*, a, um, f. *BENEDICO*. *BENEFACIO* et rectius dixerim bene facio, facis, feci, factum, facere, 3. Part. *Beneficiens* 2. et *Benefactus* 1. ¶ 1. Generatim est recte facere vel agere. *Sall. Jug.* 85. Mili — bene facere jam ex consuetudine in naturam venit. *Gell.* 5. 3. Cum ingenium benefaciendi habeas. *Cic. Tim.* 13. Nisi quatenus ipse (humanus animus vel homo) benefactus (h. e. recte et sapienter factus), suâ culpâ sibi aliquid miseræ quæret. *At. leg.* beneficiis sua culpa: at beneficio suo, h. e. culpa sua. — *NE.* De hac significatione aliusque, quæ hic omittuntur, *V. BENE* sub *A.* 9. ¶ 2. Speciatim est boni aliquid facere bene mereri, beneficium conferre: quæ significatione est verbum usitatissimum; et occurrit — a) Absolute. *Seneca*

1. *Benef.* 7. 1. Si beneficia in rebus, non in ipsa benefaciendi voluntate consistenter. *Id.* 2. *ibid.* 10. 2. Benefaciendi animus. *Id.* 1. *ibid.* 2. 12. Magnitudo benefaciendi. — b) Sæpius occurrit benefacere aliquid alicui, aut cum Dat. tantum personæ. *Plaut. Pæn.* 3. 3. 22. Mulo si quid bene facias, id beneficium interit. *Id. Trin.* 5. 2. 4. Si quid amicum erga bene fecit. *Id. ibid.* 2. 2. 67. Bene si amicus feceris, ne pigeat fecisse. *Id. Mith. glor.* 5. 27. et *Pers.* 4. 3. 18. Di tibi benefaciant. *Ter. Adelph.* 5. 8. 25. Bene nos aliquid facere illi decet. Adde eund. *Heccyr.* 5. 7. 19. *Cic. l. Invent.* 55. 189. Quod ab his, a quibus minime convenit, male tractatur, propinquis, amicis, quibus bene fecerimus. *Sall. Cat.* 3. Benefacere reipublicæ. *Liv.* 36. 35. ingratis. — c) Passive. *Plaut. Capt.* 2. 108. Quod banis bene sit beneficium. — Hinc

Benefactum, i, n. 2. substantivorum more usurpatur, fere in plurali numero. ¶ 1. Generatim est recte, prudenter, honeste, fortiter factum. *Plaut. Trin.* 2. 2. 41. Benefacta beneficiis aliis perlegito, ne peripuant. *Cic. 2. Tusc.* 26. 64. Omnia enim benefacta in luce se collocari volunt. *Id. Senect.* 3. 9. Conscientia bene actæ vitæ nullorumque benefactorum recordatio. *Sall. Jug.* 87. Benefacta mea reipublicæ procedunt. *Marius* ipse loquitur. *Id. Fragm.* 1. 19. p. 221. *Gerl.* Genit. *Emiliæ* benefacta extollere. *Liv.* 25. 31. Non plura — benefacta *Hieronis*, quam — malefacta eorum etc. *Id.* 45. 24. Priorum nostrorum benefactorum cumulus. *Id.* 37. 1. Veteribus benefactis nova pensare malefacta. *Virg.* 3. *G.* 525. Quid labor aut benefacta jvant? *Propert.* 2. 1. 24. Cimbrorumque minas et benefacta *Mari.* *Ovid.* 15. *Met.* 850. Benefacta nati (*Augusti*). *Quintil.* 3. 7. 13. Benefactis gloriâ parere. *Plin.* 1. *Ep.* 8. Benefacta sua verbis adornare. ¶ 2. Speciatim pro beneficiis ponitur. *Ennius* apud *Cic.* 2. *Off.* 18. 62. Benefacta male locata malefacta arbitror. *Plaut. Capt.* 5. 1. 20. Pro benefactis ejus uti ei prædium possim reddere. *Id. ibid.* 2. 3. 63. Nunc adest occasio benefacta cumulare.

BENEFACTIO, ōis, f. 3. actus benefaciendi, beneficium. *Tertull.* 4. *contr. Marcion.* 12. sub fin. ipsum sabbati diem benedictionem patris a primordio sanctum, benefactione sua efficit sanctiorem.

BENEFACITOR, ōis, m. 3. qui benefacti. *Coripp. Lavd. Anastas.* *Quest.* 19. fons maximus aulæ Communis benefactor herus. Adde eund. *Laud. Justin.* 1. 314.

BENEFACTUM, i, et *BENEFACTUS*, a, um, f. *BENEFACIO*. *BENEFICE*, adverb. cum beneficentia, benigne. *Gell.* 17. 5. ad fin. Benefice liberaliterque facere.

BENEFICENTIA, æ, f. 1. Est vocabulum, quod abstracte tantum et in philosophica dicendi ratione occurrit, pro benignitate, liberalitate, propensione ad benefaciendum et bene merendum: cui maleficientia opponitur apud *Lactant.* de *ira Dei* 1. (1. Beneficentia; Fr. bienfaisance; Hisp. beneficencia; Germ. die Gütthätigkeit, Wohthätigkeit; Angl. kindness). *Cic.* 1. *Off.* 7. 20. Hule (justitiæ) conjuncta beneficentia, quæ eandem vel benignitatem, vel liberalitatem appellari licet. (*Beneficentia* hoc loco legitur in quibusdam MSS.; est enim a beneficiens ea ratione, quæ ab efficiens efficientia fit, et a despicienti despicientia. Consuetudo tamen in beneficentia medium t extrivit: recte enim deducitur a beneficus). *Id.* 1. *Nat. D.* 43. 122. Quid enim est melius, aut quid præstantius bonitate et beneficentia? *Id.* 1. *Off.* 14. 42. et 2. *ibid.* 15. 52. Beneficentia ac liberalitas. *Id.* 2. *Orat.* 84. 343. Comitatus ac beneficentia. *Id.* 2. *Off.* 15. 52. Consuetudo beneficentia. *Seneca Ep.* 90. Beneficentia augebat ornatuque subiectos. *Tac.* 12. *Ann.* 20. Ut beneficentia adversus aliquem. — *NE.* Apud *Cic.* 1. *Fam.* 7. 9. pro beneficentia, quod exhibent MSS. codices, recte beneficiis legitur.

BENEFICIALIS, e, adject. idem ac beneficus. *Cassiod.* 2. *Varior.* 30. Beneficentem esse principem licet; nec intra regulas constituit potest munificentia regalis arctari. *Id. ibid.* 39. Quæ (balnea) ideo Apud Græcâ lingua beneficialis nominavit antiquitas, ut eousam tanti remedi ager cognosceret, cum de tali nomine dubium non haberet. *Id.* 11. *ibid.* 40. a med. Cognosce, quoniam beneficialis sit bona conversatio.

BENEFICIARIUS, a, um, adject. ad beneficium

pertinens. *Seneca Ep.* 90. Res beneficiaria. h. e. quæ beneficiis seu peculiari aliquo favore constat. — Hinc

Beneficiarius, ii, m. 2. qui beneficium accepit: sed speciatim tantum occurrit in re militari. In milita enim beneficiarii dicuntur, qui ad militarem aliquem gradum aut commodum beneficio tribunt, prætoris, proconsulis, aut consulis alteriusve magistratus promoti sunt. *Cæs.* 1. *B. C.* 75. Petrejus (qui legatus Pompeii erat) cum prætoris cohorte barbarisque equitibus, beneficiariis suis, quos suæ custodiæ causa habere consueverat, inprovviso ad vallum advolat. *Veget.* 2. *Milit.* 7. 10. Beneficiarii ab eo appellati, quod promoveantur beneficio tribunorum. *Inscript.* apud *Gruter.* 525. 3., quæ est apud *Orell.* 182. L. ATTIDIO FELICI D. F. COS. etc. h. e. beneficiario consulis. *Alia ibid.* 130. 5., apud *Orell.* 920. T. ELIVS VERANVS B. P. PROC. h. e. beneficiarius proconsulis. *Alia ibid.* 555. 4. apud *Orell.* 1394. L. OCTAVIVS L. F. POB. MANCELLIVS BENEFICIARIVS PRÆTOR etc. *Id.* 383. 5. C. COXILIO ANICIO MIL. CON. II. FR. SING. TRIS. SPE BENEFICIAR. etc. h. e. qui tribunus promissus, eum se promoturum. — Dicebantur etiam beneficiarii, qui militaris numeris vacationem præmii loco acceptant, ut est apud *Paul. Diac.* p. 33. 5. *Milit.* De quibus intelligendum quidam putant illud *Cæs.* 3. *B. C.* 88. Cohortes evocatorum circiter duæ, quæ ex beneficiariis superiorum exercituum ad eum conveniant. In loco *Pauli* citato uli legitur: Beneficiarii dicebantur milites, qui vacabant muneris beneficio; sententia obscura videtur *Lipsio De milit. Rom.* l. 5. *dial.* 6. Quare legendum putat, qui vacabant muneribus, beneficio (quin potius lege munere, ductis beneficio). Dicit autem, duo fuisse immunitatis genera in militia: unum eorum, qui ex lege et more ab opere faciendo vacabant, ut tribuni, centuriones, equites, veterani, evocati: alterum eorum, qui beneficio imperatorum eam immunitatem obtinebant, quos beneficiarios hoc loco *Paulus* vocat. — Hujusmodi beneficiarii militibus varia officia posterioribus temporibus assignata fuisse leguntur. Nam et exhibitio cursus publici, et vectigalium exactio, rerum conquisitio, et alia id genus munera his demandabantur, ut est apud *Tertull. Pug. in persecut.* 13., *Cod. Theod.* 8. 4. 7. et *Spartian. Hadrian.* 2., ubi f. quæ adnotavit *Salmas.* — Præter milites, qui muneris vacationem acceptant, dicti sunt etiam, ut aliquibus placet, beneficiarii quicumque magistratibus et curatoribus negotiorum publicorum apparebant, quo sensu vox hæc nihil militare sonat. Huc vero colligi videtur ex his, quæ scribit *Plin.* ad *Trajan.* 10. *Ep.* 36. Maximus libertus et procurator tuus, Domine, præter decem beneficiarios, quos assignari a me Gemellino, optimo viro, jussisti, sibi quoque confirmari necessarios esse milites. *Plinius* enim de *Firbio Gemellino* loquitur procuratore Augusti ad comparationem frumentorum; quo in munere a *Martino* ejusdem Augusti liberto adjuvabatur, ut apparet ex *Trajan* responso ejusd. *lib. Ep.* 37. Verum hoc etiam in loco beneficiarii milites, h. e. milites, qui a munere vacabant, intelligi possunt, quibus, ut didimus, alia aique alia hujusmodi officia posterioribus temporibus demandata sunt; videturque proinde hoc verbum ad eos semper referri, quibus stipendia dabantur vel ob hestiores in militia locum, in quo alioquin beneficio essent, vel ob exactam de more ac secundum leges militiam, vel ob immunitatem a militiæ muneribus imperatorum dono acceptam.

BENEFICIOSUS, a, um, adject. beneficia elargiens. Vox a *Lexico* expungenda; occurrit enim tantummodo in *Not. Tir.* p. 56.

BENEFICIUM, ii, m. 2. (bene et facio). Occurrit I.) Abstracte, et II.) Concreto, uti ajunt, sensu.

I.) Abstracte beneficium est bona rectaque actio, benevola actio facientis quod alteri proli; eique maleficium opponitur. *Cato R. R.* 5. Si villicus passus erit familiam male facere, dominus impune ne sinat esse: pro beneficio gratiam ferat, ut aliis recte facere liceat. *Ter. Eun.* 1. 2. 69. Cupio aliquos parare amicos beneficio meo. *Id. Phorm.* 2. 2. 21. Et sapient meâ sententiâ, pro maleficio si beneficium summum noluit reddere. *Cf. Sall. Jug.* 31.; et *Liv.* 5. 3. et 37. 1. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 7. 5. (14). de *Democrito*. Innumeros quidem credere (deos) alique etiam ex vitis hominum, ut — *Pænam* et *Beneficium*, majorem ad sociam accedit. — Præcipue vero beneficium est benevola actio dantis aliquid liberaliter juvandi

causa: qua significatione beneficium ab officio et a ministerio differre sic statuit *Seneca* 3. *Benef.* 18. Sunt qui ita distinguunt, quædam beneficia esse, quædam ministeria. Beneficium esse, quod alienus det; alienus est, qui potuit sine reprehensione cessare: officium esse filii, uxoris et earum personarum, quas necessitudo suscitavit et ferre opem jubet: ministerium esse servi, quem conditio sua eo loco posuit, ut nihil eorum, quæ præstat, imputet superiori. — Hinc sæpius occurrit

II.) Concreto, uti ajunt, sensu, et est benefactum, munus, meritum (It. *benefizio*; Fr. *bienfait*, *service*; Hisp. *Wohlthat*; Germ. *Wohlthat*, *Vergünstigung*, d. *Ferdienst*; Angl. *a kindness*). Usurpatur autem A) Generalim, et B) Speciatim.

A) Generalim. § 1. Beneficium est meritum vel alicujus opera laudabiliter in alium impensa, alicujus favor et gratia, quæ quis aliquid utilitatis consequitur. *Plaut. Trin.* 3. 2. 12. Nullum beneficium duco id, quod, cui facias, non placet. *Ter. Andr.* 5. 1. 5. Ut beneficium verbis irritum dudum, nunc re comprobet. *Id. Andr.* 1. 1. 17. Inimemur beneficii. *Cic. Planc.* 33. 81. Equidem nihil tantum proprium hominis existimo, quam non modo beneficium, sed etiam benevolentie significatione alligari; nihil porro tam inhumanum, quam committere, ut beneficium non dicam indignum, sed victus esse videare. *Nepos Att.* 11. Idem immortalis memoriam percepta retinebat beneficia; quæ autem ipse tribuerat, tandem meminerat, quod ille gratis erat, qui acceperat. — Jungitur pluribus verbis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibemus. *Ter. Adelph.* 2. 3. 1. *Cic. 2. Off.* 20. 69. *Nepos Att.* 1. mox cit. et *Seneca 1. Benef.* 1. Accipere beneficium ab aliquo. *Ter. Adelph.* 1. 1. 47. Adjungere sibi aliquem beneficium. *Cic. 1. leg. Agr.* 4. 3. et 10. *Fam.* 14. Afficere aliquem beneficium. *Id. 13. Fam.* 62. in fin. Augere beneficium magno cumulo. *Cic. 2. Off.* 20. 69. Collocare beneficia. *Seneca 1. Benef.* 1. 1. male collocare. *Cic. 2. Off.* 20. 70. collocare apud aliquem. *Cic. Planc.* 33. 82. Complecti aliquem beneficium. *Id. 5. Ferr.* 83. 191. Concedere alicui aliquid pro beneficium et gratiam. *Id. ibid.* 48. 115. Concedere alicui aliquid beneficii gratiæque causa. *Sueton. Galb.* 14. Concedere beneficium. *Cic. 1. Off.* 14. 45. Conferre beneficia in aliquem. *Nepos Datam.* 10. Contineri mutuis beneficiis. *Cic. 1. Off.* 15. 43. et 2. *ibid.* 20. 69. 13. *Fam.* 8. et 14. *Att.* 15. Dare beneficium alicui. *Seneca 1. Benef.* 1. 1. Dare beneficia. *Cælius* apud *Cic. 8. Fam.* 8. 1. Dare alicui aliquid pro beneficio. *Cælius* apud *Cic. 8. Fam.* 12. *Seneca 1. Benef.* 1. 3. et *Petron. Satyr.* 126. Debere beneficia. *Cic. 1. Off.* 15. 45. Deferre beneficia. *Id. 4. Ferr.* 11. 29. Deferre alicui aliquid in beneficii loco. h. e. tribuere alicui aliquid beneficii nomine. *Seneca 1. Benef.* 2. 1. Effundere beneficia in vulgus. *Gell.* 7. 20. Facere petitum beneficium. *Cic. Amic.* 9. 31. et *Seneca 1. Benef.* 1. 10. Fenerare beneficium. *Ter. Phorm.* 3. 2. 8. Feneratum pulcre beneficium. *Cic. 7. Ferr.* 21. 53. Fingere beneficium trabali clavo. *Id. 16. Fam.* 4. Habere aliquid pro beneficio. *Seneca 1. Controv.* 1. Habere beneficium alicujus. *Cic. 5. Ferr.* 48. 115. Impetrare aliquid in summo beneficio. h. e. per summam gratiam. *Seneca 1. Benef.* 1. 3. Infutari beneficia. *Poeta* apud *eumd.* 1. *Benef.* 2. 1. Largiri beneficia in vulgus. *Plaut. Capt.* 5. 1. 14. Munerare beneficia alicui. *Cic. 4. Cat.* 10. 22. Obligare aliquem beneficio in perpetuum. *Id. Dom.* 45. 118. Obstringere aliquem beneficium. *Curt.* 6. 8. Odisse beneficia quædam. *Cic. post red. ad Quir.* 5. 12. Ornare aliquem maximis beneficiis. *Ter. Eun.* 5. 2. 32. Parare sibi beneficium solidum. *Nepos Att.* 11. Percipere beneficia. *Seneca 1. Benef.* 1. 1. et *Quintil.* 12. 7. 12. Perire beneficium. *Cic. 5. Ferr.* 48. 114. Petere aliquid in beneficii loco. *Id. 4. Cat.* 10. 22. Placare aliquem beneficium. *Cic. 13. Fam.* 26. 4. Ponere beneficium bene apud aliquem. *Seneca 1. Benef.* 1. 2. Projicere magis, quam dare beneficia. *Cic. Mur.* 34. 70. Promerere aut proferre beneficia. *Seneca 1. Benef.* 1. 11. Recipere beneficium. *Ter. Phorm.* 3. 3. 5. et *Seneca 1. Benef.* 1. 1. Reddere beneficium. *Liv.* 1. 7. ad fin. Relinquere aliquid in beneficio. *Cic. post red. ad Quir.* 9. 22. Remunerari beneficium. *Seneca 1. Benef.* 1. 3. Repetere beneficia. *Cic. post red. in sen.* 9. 24. Respondere beneficiis. *Nepos Att.* 11. Retinere memoria beneficia. *Cælius* apud *Cic. 8. Fam.* 12. 1. Salvere. *Plin.* 3. *Ep.* 4. Subvertere.

Cic. 2. Fam. 5. Sustinere alicujus in se innumera-bilia beneficia. *Nepos Att.* 11. 5. *Curt.* 7. 8. 26. et *Seneca 1. Benef.* 1. 2. Tribuere alicui. *Cic. Cæl.* 3. 7. Tueri suum erga aliquem beneficium. *Id. 3. Nat. D.* 28. 70. Uti perverse deorum beneficio. *Sall. Jug.* 9. Vincere aliquem beneficiis. § 2. Aliquando beneficium est favor seu gratia, quæ pendet a rerum adjunctis; quâ significatione occurrit fere *Ablat. beneficium*, h. e. per beneficium, per auxilium, ope. *Ter. Heaut.* 2. 4. 12. Vobis cum uno semel ubi ætatem agere decretumst viro, cujus mos maxime est consimilis vestrum, bi se ad vos applicant: hoc beneficium utrique ab utroque vero devincimini. h. e. tali pacto, tali modo vobis favente. *Cic. 2. leg. Agr.* 23. 61. Beneficio isto legis — nihil utitur. *Id. 11. Fam.* 22. Nobilissimum adolescentem beneficium tuo esse salvum. *Id. 1. ad Q. fr.* 1. 1. 6. Nostri consulatus beneficio se incolomes fortunas habere arbitrantur. *Cæs.* 1. *B. G.* 53. Sortium beneficio se esse incoleum. *Auct. B. G.* 8. 20. Silvarum beneficium. *Plancus* apud *Cic. 10. Fam.* 4. 2. Fortunæ beneficium. *Curt.* 8. 10. 18. Quis neget eximiam quoque gloriam sapientis fortunæ, quam virtutis esse beneficium? *Quintil.* 3. 1. 9. Gorgias Leontinus beneficium longissime ætatis cum multis simul floruit. *Id. 2. 11. 2. et 5. 10. 121.* Beneficio ingenii. *Tac. Dial. de orat.* 8. eloquentiæ. *Paul.* 3. *Sentent.* 4. 8. et *Cajus* 3. *Instit.* 122. Beneficio legis Cornelie. Adde *Dig.* 20. 2. 48. § 1. et *Cod. Theod.* 8. 18. 9. pr. § 3. Apud senioris ævi Scriptores beneficium ponitur pro causa, occasione, culpa; quod per quamdam ironiam dictum putabat *Forcellinus*, sed cf. *GRATIA* et *Gr. xapiv.* *Ulp. Dig.* 39. 2. 40. § 1. Consequens est dicere detrimentum hoc, quod beneficio ejus contigit, ipsum sarcire debere. *Id. ibid.* 47. 2. 47. pr. Res quæ beneficio furis absuit. — Huc pertinere quidam putant *Inscript.* apud *Gruter.* 687. 5. MATER MISEIA ET IN LVCTV AETERNALI BENEFICIO NOVERCÆ. Sed verius est beneficium scriptum esse pro *beneficio*: nam sæpe b et v in lapidib. commutantur. *Orellius* tamen *Inscript.* 4604. hoc postremum improbatur, et beneficium accipiendum putat pro vitio, culpa.

B) Speciatim. § 1. Apud Romanos beneficium ponitur pro jure et facultate promovendi seu eligendi aliquem ad aliquod munus: item pro ipsa promotione seu electione: hæc enim populi Romani benevolentia seu favore fiebant. *Cic. pro leg. Manil.* 24. 69. Quidquid hoc beneficium populi Romani atque hac potestate prætoris — possum. *Id. Amic.* 25. 96. Meministis quam popularis lex de sacerdotibus C. Licinii Crassi videbatur: cooptatio enim collegiorum ad populi beneficium transferrebat. *Id. 2. Phil.* 36. 91. Ne qua post idus Martias immunitatis tabula, neve cuius beneficii figeretur. Adde *eumd. Mur.* 1. 2. et 7. *Ferr.* 70. 180. *Cæs.* 1. *B. C.* 9. et *Sall. Jug.* 31. *Liv.* 9. 30. Ut tribuni XVI. a populo crearentur, quæ antea dictatorum et consulum ferme fuerant beneficia. § 2. Est etiam militaris vox, et — a) Significat promotionem ad aliquem militie gradum, vel commodum, quod qui adepti essent, beneficiarii dicti sunt. Ideo autem beneficium vocatur, quia ex gratuita promotionis benignitate provenit: nam si virtute sua quis ad altiores ascendat gradus, minus proprie beneficium id dicitur. *Auct. B. Afr.* 54. Cum ordines in meo exercitu beneficio, non virtute consecuti, ita vos gesseritis etc. Cf. *Val. Max.* 4. 7. 5. *Sueton. Tib.* 12. Venit etiam in suspicionem per quosdam beneficii sui centuriones. h. e. per quosdam, quos ipse, tamquam sibi devinctissimos, centuriones creaverat. *Tac.* 1. *Hist.* 25. Primores militum, per beneficia Nymphidii, ut suspectes stimulant. *Id. 4. ibid.* 48. Equatus inter duos beneficiorum numerus. — b) Præterea beneficium dicitur opera laudabiliter impensa in rem publicam ab eo, qui duci vel legato in provincia præsto fuisse diligenterque inscripsisset. Ipse autem dux vel legatus in Urbem reversus bene meritorum nomina deferre ad ærarium solebat tum honoris, tum commendationis causa, ut prodesset illis aliquando quod publicæ rei adjuutores fuissent. *Cic. 5. Fam.* 20. Quod scribis de beneficiis, scito, a me et tribunis militares et præfectos et contubernales duntaxat meos delatos esse. Cf. *eumd. Arch.* 5. 11. Et in beneficiis ad ærarium delatus est a L. Lucullo prætor et consul. *V. Hæbitz* ad h. l. *T. 1.* p. 685. et *T. 3.* p. 1066. et v. *ÆRARUM.* § 3. Beneficium sæpe apud *ICtos* accipitur pro privilegio aut jure. *Sueton. Claud.* 16. et *Dig.* 49. 8. 1. § 2. Beneficium liberarum. *Tripho-*

nin. Dig. 48. 5. 42. anulorum. *Ulp. ibid.* 29. 1. 3. Qui voluit jure communi testari, statim beneficio militari renunciavit. *Modestinus. ibid.* 3. 3. 18. Beneficium religionis. — Hinc liber beneficiorum, cujus meminit *Hygin.* *Limit. constit.* p. 193. *Goess.*, erat, in quo perscripti erant agri beneficium principis concessi, aut assignati colonis. Hic liber dictus est etiam beneficium. *Arca.* *Aug. inter var. auctor.* *De limitib.* *ibid.* p. 260. Qui beneficium nostrum legerit, hoc observet etc. Huc pertinet *servus a commentariis beneficiorum* in *Inscript.* apud *Gruter.* 578. 1., qui commentarii non solum quot agros princeps concessisset, sed alia quæcumque largitus esset, continere poterant. § 4. Facere aliquid beneficii sui est aliquid ita administrare et distribuere, ut tamquam beneficium ab aliis accipiat. *Sueton. Claud.* 23. Commeatus a senatu peti solitos beneficii sui fecit. *Justin.* 13. 14. Reversus inde inter principes provincias dividit, simul ut et removeret æmulos et munus imperii beneficii sui faceret. — Et figurate *Seneca 3. Benef.* 18. 4. Adeo quidem dominis servi beneficia possunt dare, ut ipsos sæpe beneficii sui fecerint. *Quintil.* 10. 2. 6. Sed nihil habebimus, nisi beneficii alieni.

BENEFICUS, a, um, adject. (bene et facio). Cui-dam Grammatico apud *Vel. Long. Orthogr.* p. 2235. *Putsch.* placebat, ut *beneficus* per i scriberetur: sed hoc consuetudo repudiavit. — Gradus essent beneficiorum (quod nusquam occurrit) et *Beneficissimus*, quod *V. infra.* Usitata tamen sunt *Beneficentior* et *Beneficentissimus* ab inusitato *beneficiens*, extrita i littera, quæ tamen legitur in quibusdam MSS. cum *Cic.*, tum *Senecæ* loc. inferius allatis. — *Beneficus* est qui bene alicui facit, benignus, liberalis (It. *benefico*, liberale: Fr. *bienfaisant*; Hisp. *benefico*; Germ. *gut-oder wohlthätig*; Angl. *beneficent*). *Cato* apud *Priscian.* 3. p. 603. *Putsch.* De Ptolemæo rege optimo et beneficissimum. *Plaut. Epid.* 1. 2. 14. Nani quid te igitur retulit beneficium esse oratione, si ad rem auxilium emortuumst? *Cic. 1. Legg.* 18. 40. Ubi enim *beneficus*, si nemo alterius causa benigne facit? *Id. 1. Off.* 14. 42. Qui gratificatur cuipiam quod obsit, non beneficii, neque liberales, sed perniciosi assentatores judicandi suot. *Id. Mil.* 8. 20. *Beneficus*, solutarius, manusuetus civis. *Id. 2. Divinat.* 49. 102. Di benefici generique hominum amici. Adde *eumd.* 9. *Amic.* 31. et cf. *Gell.* 17. 5. *Cic. 2. Off.* 9. 32. Benefica voluntas. *Id. Amic.* 14. 51. Liberatissimum esse et beneficentissimum. Adde *eumd.* 2. *Nat. D.* 25. 64. *Seneca 2. Benef.* 34. 4. Benefica actio. *Id. 1. ibid.* 4. 5. Beneficentior gratiorque adversus bene merentes.

BENEFICIO, f. s. factum, fieri. *V. BENEFACIO.*

BENEMERENS }
BENEMEREO } *V. MERO.*
BENEMERITUS }

BENEOLENS et rectius divisim bene olens, entis, part. a bene et oleo, qui bene olet. *Virg.* 2. *Ecl.* 48. Narcissum et florem jugit bene olentis aesthi. *Propert.* 3. 15. 27. per medium bene olenti lumine Naxon.

BENEPLACEO, es, cti, citum, cere, n. 2. Part. *Beneplacens* et *Beneplacitus*. — Beneplacere est multum placere. *Fulgat. Interpr.* 1. *Cor.* 16. 2. Quod ei beneplacuerit. *Id. Rom.* 12. 2. Voluntas Dei bona et beneplacens. *Id. Eccli.* 24. 21. Non sunt beneplacitæ subsannationes injustorum. — Hinc *Beneplacitum*, i, n. 2. absolute substantivorum more est id quod beneplacet. *Fulgat. Interpr. Ephes.* 1. 9. Secundum beneplacitum ejus.

BENEPLACITUM, i, et

BENEPLACITUS, a, um } *V. voc. præced.*

BENESUADUS et rectius divisim bene suadus, a, um, adject. qui bona suadet. *Apul. Apolog.* Pauperis habitu secuta, cultu simplex, consilio bene suada. *Paulin. Nolan. carm.* 1. 142. ed. *Mai.* (*Class. Auct.* *T.* 3. p. 375.). sit pietas, sit bene suadus amor.

BENEVALENS et rectius divisim bene valens, entis, part. qui bene valet. *Augustus* apud *Gell.* 15. 7. Quem spero lætum et bene valentem celebrasse quartum et sexagesimum natalem meum. *Al. leg.* benevolentem. Sed nantem hujus vocis auctoritatem obfirmat *Inscript.* apud *Gruter.* 546. 3. SECUNDIA SERVATA SIBI ET JULIIS ALPINO ET ALPINE PILIIS BENEVALENTIUS C. h. e. faciendum curavi.

BENEVOLE vel benivole, adverb. De ratione scribendi *V. in BENEVOLUS*. — Sup. *Benevolentissimus*. — Benevole est cum benevolentie, amice (It. *af-*

feluosamente, amorevolmente; Fr. avec bienveillance, affectueusement; Hsp. afectuosamente, amorosamente; Germ. mit Wohlwollen oder wohlwollender Gesinnung; Angl. benevolently, kindly). *Cic. 1. Fin. 10. 34.* Amice et benevole erga aliquem aliquid facere. *Id. 13. Fam. 21. 2.* Fideiiter benevoleque praesto esse alicui. *Id. Amic. 24. 38.* Benevole sit aliquid. *Seneca 2. Benef. 35. 1.* Aliquid benevole exipere. *Augustin. Ep. 64. ad Aurel.* Benevolentissime accipere. Adde eund. *Ep. 28. ad Hieronym.*

BENEVOLENS vel benivolens, entis, adject. (bene et volo). De ratione scribendi *V. in BENEVOLUS*. — Comp. *Benevolentior 1.*, et Sup. *Benevolentissimus 1.* et *2.* — *Benevolens* occurrit apud antiquissimos tantum Scriptores; qui eulin Augusti tempore floruerunt, pro benevolens usurparunt benevolus; sed tamen a benevolens retinuerunt gradus *Benevolentior* et *Benevolentissimus*. — *Benevolens* est qui bene vult alicui (It. affectuoso, amorevole; Fr. bienveillant, favorable; Hsp. benevoloso; Germ. wohlwollend; Angl. benevolent, wellmeaning, kind). Occurrit *¶ 1.* Adjective. — a) Absolute. *Plaut. Pseud. 2. 4. 7.* Benevolens homo. *Id. Bacch. 3. 3. 71.* sodalis. *Id. Merc. 5. 2. 46.* Amicus multum benevolens. *Id. Mil. glor. 4. 8. 41.* Ita cum dls benevolentibus. h. e. propitiis. *Id. Epid. 1. 1. 72.* Benevolentem cum benevolente perire. *Cic. 13. Fam. 60.* Benevolentior, quam semper fui, esse non possum. *Sueton. Tit. 8.* Titus benevolentissimus natura. — b) Cum Dat., aut cum Accus. et praep. inter. *Plaut. Truc. 2. 2. 61.* At pol hero benevolens ut is est suo! (Est qui hoc loco legit benevolentis, sed minus recte). *Id. Bacch. 3. 6. 24.* Qui is est? *Arx.* Benevolens vivit tibi. *Id. Cist. 1. 1. 25.* Benevolentes inter se. *¶ 2.* More substantivi. *Plaut. Cist. 2. 3. 42.* Se quamdam sbebat mulierem suam benevolentem convenire. *Id. Trin. 1. 2. 8.* et *5. 2. 24.* Tuus benevolens. *Id. Capt. 2. 3. 30.* Alius benevolens. *Id. Most. 1. 3. 38.* et *Trin. 5. 2. 53.* Amicus et benevolens. *Ter. Phorm. 1. 4. 47.* Neque benevolens, neque notus, neque cognatus. *Cic. 5. Fam. 16. in fin.* Fungi officio benevolentissimi atque amicissimi.

BENEVOLENTIA vel benivolentia, ae, f. 1. (benevolens). De ratione scribendi *V. in BENEVOLUS*. — *Benevolentia* est benevolus animus, amor, caritas (It. benevolenza, affetto, amorevolezza; Fr. bienveillance, bonté, affection; Hsp. benevolencia, amor; Germ. das Wohlwollen; Angl. benevolence, goodwill, kindness). *¶ 1.* Proprie et generalit. *Ter. Heaut. 1. 1. 63.* Putavit me et aetate et benevolentia plus scire et providere, quam se ipsum sibi. *Cic. 2. Off. 9. 32.* Ac primum de illis tribus, quae ante diti, benevolentiae praecepta videamus, quae quidem beneficiis capitur maxime, secundo autem loco voluntate beneficii benevolentia movetur, eilam si res forte non suppetit. *Cf. eund. 1. Fam. 9. Id. post red. ad Quir. 10. 24.* Colere memoriam beneficii benevolentia sempiterna. *Id. 2. Off. 6. 23.* Fideiis benevolentia. — Jungitur pluribus Verbis, quorum praecipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Quintil. 3. 8. 7.* Acquirere benevolentiam. *Cic. Sext. 3. 6.* Adimere alicui benevolentiam. *Id. Mur. 20. 41.* Adjungere sibi benevolentiam boninum aliqua re. *Id. 2. Off. 14. 48.* Allicere animos multitudinis ad benevolentiam. *Id. 1. ad Herenn. 4. 6.* Capere benevolentiam. *Id. ibid. 5. 8.* Captare ab aliqua re benevolentiam. *Id. ibid. 6.* Colligere benevolentiam. *Id. 2. Off. 15. 54.* Comparare. *Id. 8. Fam. 14. 1.* Complecti aliquem benevolentia. *Id. 2. Orat. 43. 182.* Conciliare benevolentiam. *Id. ibid. 43.* Conciliare aliquem ad benevolentiam erga aliquem. *Id. 10. Fam. 5.* Conferre benevolentiam erga aliquem. *Id. Amic. 8. 26.* Coniungere benevolentiam. *Id. 2. Off. 15. 53.* Consecrari largitione. *Id. 5. Att. 18.* Consentire ad benevolentiam erga aliquem. *Nepos Datam. 5.* Consequi magnam alicujus benevolentiam. *Cic. 3. Fam. 7.* Conservare. *Quintil. 4. 1. 6.* Ducere ab aliqua re. *Cic. 10. Fam. 20.* et *Sueton. Cal. 3.* Esse benevolentia singulari in aliquem. *Sueton. Aug. 66.* Exigere mutuum ab amicis. *Cic. 1. Fam. 7.* Experiri fidem et benevolentiam alicujus erga se. *Id. 2. Off. 6. 21.* Facere aliquid benevolentiae gratia. *Id. 1. ibid. 15. 47.* Habere benevolentiam erga aliquem. *Quintil. 12. 7. 12.* Mutui usque benevolentia. *Nepos Dion. 5.* Mutuum benevolentia imperium. *Cic. 1. Fam. 7. et 9. ibid. 16.* Perspicere alicujus benevolentiam erga se. *Quintil. 4. 1. 25.* Potere benevolentiam judicis. *Cic.*

4. Fam. 11. Praestare alicui singularem benevolentiam. *Nepos Att. 5.* et *20.* Retinere alicujus benevolentiam. *Id. Timoth. 3.* Tenere aliquid benevolentia. — In illo *Cic. Orat. 1. 1.* Quod quoniam me saepius rnas, aggrediar, non tam perfidendi spe, quam experiendi voluntate. Malo enim, cum studio tuo sim obsecutus, desiderari a te prudentiam meam, quam, si id non fecerim, benevolentiam. *Forcellinus* benevolentiam accepit pro satisfaciendi desiderio. *¶ 2.* Apud *JClos*, cum sermo est de Caesare vel principe, benevolentia ponitur pro benignitate, clemencia. *Marcian. Dig. 29. 2. 52. pr.* Interponere se suam benevolentiam, divus Plus rescripsit, et si filiusfamilias adierit, perinde habeatur atque si paterfamilias adisset. Adde *ibid. 28. 5. 62. pr. Justinian. 2. Institution. tit. 20. a. med.* Quod plerique prudentiam contra benevolentiam introducebant. h. e. aequitatem et benignam juris interpretationem. *¶ 3.* Concreto, uli ajunt, sensu et quidem in plur. num. benevolentiae sunt benevolentiae, favoris et gratiae actus. *Spartian. Caracall. 1.* Non ille in filieris tardus, non in benevolentis signis. *Arnob. 6. 2.* Individuas cunctis benevolentias exhibere.

Homonym. Inter benevolentiam, caritatem et amorem quid differat, diximus in *V. AMOR*.

BENEVOLENTUS. V. BENEVOLENS 1.

BENEVOLUS vel benivolus, a, um, adject. (bene et volo). *Benevolus, benevolentia* etc. rectius scribatur, an *benivolus, benivolentia*, difficultas disruptum controversia est. *Eutyches* apud *Putsch. p. 2152.*, *Beda ibid. p. 2331.*, *Isid. 12. Orig. 1.* et *10. ibid. 26.*, *Lips.*, *Foss.*, et *Dausquius*, quibus adde *Ouden-dorp* ad *Sueton. Aug. 66.*, malunt i in secunda vocali, confirmantque tum auctoritate multorum vel libror., *Pandect. Florent. et Inscription. apud Gruter. 443. 8.* ubi *benivolentiae*, et *6. 51.* ubi *benivolentibus* legitur (quibus adde *Inscript. apud Orell. 4040*); tum ratione, quia in compositionibus verborum tere e in i mutatur. Sed quia vox bene in aliis compositis e retinet, ut in *beneficium, benedico*, videtur omnino consuetudo adhuc recepta retineri posse; quae *Cellarii*, praeter alios, sententia est. — Comp. et Sup. gradus sunt a **BENEVOLENS**, quam vocem *V.* Ceterum *benevolus* pro antiquo *benevolens* aurea aetate usuevit, et est amicus, animo in aliquem propensus (It. benevolo, affectuoso, amorevole; Fr. bienveillant, favorable; Hsp. benevoloso, bien intencionado; Germ. wohlwollend; Angl. benevolent, wellmeaning, amicable). Occurrit — a) Absolute. *Cic. 2. Ferr. 8. 23.* Benevolus animo facere aliquid. *Id. 2. Orat. 70. 322.* Benevolos efficere, apud quos agitur. Adde eund. *1. Invent. 15. 20.* et *Quintil. 3. 7. 24.* *Cic. 1. Herenn. 4. 7.* Benevolus auditor. Adde *Quintil. 4. 1. 5.* et *10. 1. 48.* *Val. Max. 6. 8. 7.* Benevolus studio facere aliquid. *Seneca 1. Benef. 6. 1.* Benevole actio. — b) Cum Accus. et praep. erga, aut saepius cum Dat. *Plaut. Capt. 2. 2. 100.* Benevolam esse erga aliquem. *Ter. Hec. 5. 1. 35.* Reddere aliquem sibi facilem et benevolam. *Cic. 2. Orat. 19. 80.* Ut eum, qui audit, benevolam nobis faciamus et docilem et attentum. *Id. Cluent. 63. 176.* Illum servum et sibi benevolam esse et patri fuisse arbitrabatur. Adde eund. *2. Invent. 53. 161.*

BENIGNE, adverb. (benignus). Comp. *Benignius 1.*, *2.* et *5.*; Sup. *Benignissime 3.* et *5.* — *Benigne* est liberaliter, comiter, benedice, libenti et propenso animo, quod proprium est ejus, qui ex corde facit plus quam ex jure aut officio debeat; eique opponitur *maligne*, quod proprium est ejus, qui injuria et iniuria agit (It. benignamente, cortesemente, liberalmente, volenterosamente; Fr. avec bienveillance, amitié, bonté; Hsp. benignamente, liberalmente; Germ. aus freundliche, gütige, theilnehmende, bereitwillige oder zuvorkommende Art und Weise; Angl. kindly, amably, courteously, liberally). *¶ 1.* Generalit. *Cato R. R. 4. in fin.* et *Cic. Flacc. 23. 53.* Benigne aliquem defendere. *Plaut. Aulul. 1. 2. 36.* Benignius salutare aliquem. *Cic. 13. Phil. 2. 4.* Salutare benigne, comiter appellare. Adde *Sall. Jug. 101.* *Cic. Balb. 16. 36.* Benigne, non gravatam monstrare. *Id. 3. Att. 4. et Val. Max. 1. 8. 2.* Benigne invitare. *Cic. Cluent. 3. 8.* Benigne attentaeque audire. *Cf. Sueton. Aug. 89.* Benigne et patienter audire. *Et Liv. 1. 0.* Benigne audire aliquem. *Sall. Jug. 11.* et *Liv. 27. 4.* Benigne respondere. *Sall. Jug. 121.* habere aliquem. *Liv. 1. 23.* et *2. 35.*; et *Tac. 1. Ann. 57.* Blande et benigne excipere aliquem.

Liv. 1. 28. Benigne alloqui. *Cf. Curt. 8. 6. 19.* Benignus alloqui. *Liv. 3. 26.* Plebs benigne arma cepit. h. e. libenter. *Catull. 67. 3.* Benigne servire alicui. *Horat. 1. Ep. 17. 11.* Benignius tractare se. *Plin. 33. Hist. nat. 11. 50.* (143). Benigne vivere inter se. h. e. se invicem libenter juvando. *Val. Max. praefat.* Benigne fovere aliquem. *¶ 2.* Speciatim *benigne* facere est tractare aliquem amice, comiter, liberaliter, maxima cum facilitate ac gratia eique benefacere: et occurrit — a) Modo absolute, ut apud *Plaut. Cist. 1. 1. 108.*; *Ter. Adelph. 5. 4. 24.*; *Cic. 1. Legg. 18. 49.* et *2. Off. 15. 53.*; *Catull. 72. 3.*; *Seneca 5. Benef. 19.*; et *Gell. 17. 5.* — b) Modo rum Dativi personae, ut apud *Cic. 1. Invent. 55. 109.* et *13. Fam. 67.*; *Liv. 4. 14.* et *28. 39.* — Passive *benigne* fit alicui occurrit apud *Cic. 1. Off. 14. 42.* et *2. ibid. 15. 52.* *¶ 3.* Item speciatim, quoties jungitur verbis, quae rerum mensuram quomodocumque significant, *benigne* est idem atque abundanter: ut apud *Horat. 1. Ep. 16. 8.* si rubicunda benigne Corna vepres et pruna ferant. h. e. abundanter, feraciter. *Ter. Hecyr. 5. 2. 2.* Quod apus sit, benigne praebatur. Adde *Plaut. Cure. 4. 2. 37.* et *Plin. 5. Hist. nat. 31. 36.* (133). *Cic. 1. Ferr. 11. 33.* Benignissime communicare aliquid cura aliquo. *Sall. Jug. 68.* Benigne ostendere praedam. *Liv. 9. 31.* praedam concedere. *Id. ibid. 32.* comitatus advehere. *Id. 45. 44.* Ades benigne aliquem recipiunt. *Horat. 1. Od. 9. 6.* atque benignus Deprome quadrum Sabina, O Thaliarche, merum dicta. h. e. largius. (Contra *Liv. 39. 9.* Maligne omnia praebentibus suis. h. e. pariter, illiberaliter). *Plin. 31. Hist. nat. 2. 2. (4).* Aque emicant benigne passimque in pirinibus terris. h. e. abundanter et in utilitatem telluris. *Mela 3. 6. 5.* Benignius alere. *V. BENE.* — Hinc in formulis *benigne polliceri, promittere* etc. *benigne* est idem atque amice, libenti animo. *Cic. 4. Fam. 13. 3.* et *Liv. 6. 6.* Benigne polliceri. *Cic. 4. Ferr. 4. 12.* Benignissime promittere. *V. BENE. 1. 13.* *¶ 4.* Item *benigne* dicitur vel absolute *benigne* — a) In responsionibus est gratias agentis pro benignitate et comitate. *Plaut. Truc. 1. 2. 27.* as. Peregre cum advenis, cena delur. *Id.* Benigne dicit. h. e. gratias tibi ago. *Ter. Phorm. 5. 9. 62.* At ego ecassor possit tibi, quod potero, et quae voles, faciamque et dicam. *Id.* Benigne dicit. — b) Recusantes etiam cum gratiarum actione oblatum beneficium, hac formale eleganter utuntur. *Horat. 1. Ep. 7. 60.* die Ad cenam veniat. non sane credere Mena: Mirari secum tacitus. quid multa? *benigne* Respondet. Negat ille mihi? etc. Et *ibid. v. 15.* vescere sodes. Jam satis est, at in quantum vis tolle. *benigne.* *Cf. Cic. 5. Ferr. 85. 196.* Benigne ac liberaliter. *V. BENE. A. v. b.* *¶ 5.* Denique apud *JClos* benigne pro ex aequo et bono, seu clementer: cf. **BENEVOLENTIA 3.** *Paul. Dig. 50. 17. 155.* In penoibus causis benignus interpretandum est. *Id. 44. 7. 1. § 13.* accipere aliquid. *Id. 37. 14. 4.* Benignissime describere.

BENIGNITAS, ais, f. 3. (benignus). *¶ 1.* Generalit. est optima animi indoles, animi bonitas, facilitas comitasque, qua quis inclinat ad orstandum plus quam ex jure aut officio debeat (It. benignità, inclinazione a far servizio; Fr. bienveillance, bonté, services; Hsp. benevolencia, buena voluntad; Germ. die Güte, Güte, oder Gutmüthigkeit, Herzensgüte, Zuvoorkommenheit; Angl. kindness, bounty, inclination to oblige). *Plaut. Merc. prol. 15.* Si advertendum ad animum adest benignitas. *Ter. Andr. 5. 1. 7.* Modus benignitatis. *Cic. Sext. 13. 31.* Etsi me attentissimis animis summa cum benignitate auditis. *Id. Dom. 14. 32.* Vestra in me audiendi benignitas. *Id. Caelin. 3. 9.* Nimiae vestrae benignitatis paremus, si alia ratione jus nostrum recuperare possemus. *Id. 3. Ferr. 83. 191.* Qui benignitate adducti, per beneficium et gratiam civitatibus concesserunt, ut etc. *Id. Rosc. com. 12. 33.* Nunc, Beum immortalium benignitate, omnium fortunae sunt certae. *Tac. 2. Hist. 30.* Benignitas animi. *Plin. 8. Ep. 12.* Magna benignitate auditoria frequentare. *V. et Homonym. in fin.* *¶ 2.* Speciatim cum agitur de ope ferenda, benignitas est animi bonitas, qua quis ad alios subveniendum inclinat, alacritas in subveniendo, adeoque beneficentia et liberalitas. *Plaut. Truc. 1. 2. 80.* Non istae mea benignitas docuit te fabulari, sed isti — paripromi. Et in num. plur. *Id. Stich. 4. 2. 53.* Vides ut annona est gravis! Vides benignitatis hominum ut perire et prothymia! *Ter. Eun. 1. 2. 83.* Num so-

lus ille dona dat? num ubi meam benignitatem sensit in te claudier? V. *Donat.* ad b. l. *Cic.* 2. *Off.* 15. 52. Largitio, quæ sit ex re familiari, fontem ipsum benignitatis exhaurit. Ita benignitate benignitas tollitur. *Id.* 1. *ibid.* 14. 24. Videndum, ne major benignitas sit, quam facultates. *Id.* 2. *Nat. D.* 53. 131. Quanta benignitas nature, quod tam multa ad vespendum gignit! *Id.* 4. *Att.* 2. in fin. Amicorum benignitas exhausta. *Id.* 1. *Off.* 16. 50. Plurimum benignitatis in aliquem conferre. *Nepos Timoth.* 2. Benignitatis memoria. *Liv.* 9. 42. Volentius prædæ erat largitor et benignitatem per se gratam comitate adjuvabat. *Horat.* *Epod.* 1. 31. Salis superque me benignitas tua ditavit. *Augustus* apud *Sueton.* *Aug.* 71. Benignitas mea me ad cælestem gloriam efferat. *Curt.* 10. 1. Benignitas eximia in regni. *Id.* 10. 5. in amicis. *Seneca fragm.* p. 102. ed. *Niebhur.* Sic properabat benignitas ejus, sic irascebatur. ¶ 3. Item speciatim apud Ictos benignitas est gratia, clementia. *Martian.* *Diag.* 48. 19. 11. In gravius prenis severitatem legum cum aliquo temperamento benignitatis subsequi. Adde *ibid.* 1. 3. 25.

Homonym. Si stricta significatione accipiantur, ajebat *Forcellinus*, differunt inter se *liberalitas* et *benignitas*. Nam *liberalitas* versatur tammodo in largitione, *benignitas* significat inclinationem ad benefaciendum quocunque modo possumus. Differunt etiam a comitate: hæc enim consistit in blandis ac benevolis verbis; illæ in re et factis. *Cic.* 5. *Fin.* 23. 65. Justitia, cui adjunctæ sunt pietas, bonitas, liberalitas, *benignitas*, comitas.

BENIGNITER, adverb. idem quod *benigne*. *Titinius* apud *Non.* p. 510. 13. *Merc.* Niniūm te patronari ceuso benigniter. Cf. *Priscian.* 15. p. 1010. *Putsch.*

BENIGNUS, a, um, adject. ex *bene* et *gigno* vel *gno*, ut ait etiam *Paul.* *Diac.* p. 33. 7. *Müll.* Hinc id litteram *benignus* est qui specie sua vel natura bonus est; cui recta opponitur *malignus*. — Comp. *Benignior* 1. 2.; Sup. *Benignissimus* 1. 2. — Ceterum *benignus* dicitur, qui tali est cordis bonitate, facilitate, comitate, ut proclivis sit ad præstandum plus quam quod ex jure aut officio debeat; hinc ponitur pro facili, comi, humano, æquo (It. *benigno*, *inclinato* a *far* servigio; Fr. *bon*, *doux*, *affectueux*, *bien-éillant*; Hisp. *benigno*, *bien intencionado*; Germ. *gütig*, *zuverlässig*, *mild*; Angl. *kind*, *amicable*, *disposed to oblige*). ¶ 1. Generatim, ut diximus, *benignus* est facilis, comis, humanus. — a) Absolute. *Ter. Phorm.* 5. 2. 2. Dum nimium dici nos bonos studentes et benignos. Adde *eumd.* *Hec.* 5. 3. 39. *Cic. Balb.* 16. 36. Comes, benigni, faciles, suaves homines esse dicuntur. *Id.* 2. *Off.* 14. 48. Oratione benigna multitudinis animos ad benevolentiam allicere. *Propert.* 1. 10. 24. et 13. 42. Verba benigna. *Liv.* 21. 19. Verba benigniora. *Id.* 30. 14. Benigno vultu excipere aliquem. Adde *eumd.* 9. 6. et 28. 26. *Horat.* 1. *Ep.* 11. 20. vultum servat fortuna benignum. *Id.* 4. *Od.* 4. 71. Quas et benigno numine Juppiter defendit. *Id.* *ibid.* 2. 52. Benigni divi. *Seneca fragm.* ed. *Niebhur.* p. 102. Cogitationibus pessimis facies benignissimas obducitur. *Plin. Hist. nat. proæm.* § 41. Est enim benignum et plenum ingenii pudoris fateri, per quos profeceris. *Id.* 35. *ibid.* 2. 2. (11). Benignissimum Inventum. *Forcellinus* pro beneficiatissimo accepit. *Gell.* 7. 3. Benevolos benignosque sibi auditores parare. — b) Cum Accus. aut Abl. et præp. in. *Ter. Hec.* 3. 5. 22. Fideli animo et benigno in aliquem esse. *Plin.* 35. *Hist. nat.* 10. 36. (87). Apelles et in æmulis benignus. ¶ 2. Speciatim *benignus* est idem fere ac *liberalis*; nisi quod *benignus* est is, qui ad quocunque modo juvandum propensus est, latiusque patet, cum *liberalis* in largiendo tantummodo spectetur. — a) Absolute. *Cic.* 1. *Legg.* 18. 48. Quid? liberalitas gratuita est an mercenaria? si sine præmio benigna est, gratuita; si cum mercede, conductæ nec est dubium, quin is, qui liberalis benignusque dicitur, officium, non fructum sequatur. *Id.* 1. *ad Brut.* 15. 8. Sed nescio quo modo facilius in timore benigni, quam in victoria grati reperiantur. *Id.* 1. *Nat. D.* 45. 123. Homines benefici et benigni. *Id.* 1. *Off.* 14. 44. Qui benigniores volunt esse, quam res patitur. *Id.* 6. *Verr.* 3. 6. Ut aliquo ad commodandum benigno. *Seneca 7. Benef.* 14. 1. Ille benignissimus, qui dicat: Mitte hanc de pectore curam. — b) Cum Accus. et præp. erga, aut cum Dat. personæ. *Plaut. Rud.* 5. 3. 33. Beni-

gnam esse erga aliquem. *Id. Trin.* 3. 3. 12. et *Pers.* 4. 4. 34.; et *Horat.* 3. 29. 52. alicui. *Plaut. Trin.* 2. 4. 58. Benigniores esse alicui. — c) In illo *Plaut. Truc.* 1. 1. 20. Atque est benignus potius, quam frugi bonæ. *benignus* est reprehendens, ac propterea in malam partem sumitur pro prodigo. — d) Cum Genitivo Græca constructione, seu potius antiquissima Ablativi forma. *Horat.* 2. Sat. 3. 3. vini somnique benignus. h. e. vino et somno large indulgens. ¶ 3. Item speciatim ponitur de rebus pro largo, abundanti, copioso, feraci, fertili. — a) De inanimitis. *Tibull.* 3. 3. 6. Et magnas messes terra benigna daret. *Horat.* 1. *Od.* 17. 15. hinc tibi copia Manabit ad plenum benigno Ruris honorem opulenta cornu. *Id. Epod.* 17. 66. Egens benignæ Tantalus semper dapis. *Ovid.* 1. *Amor.* 10. 56. Benignus ager. *Id.* 5. *Fast.* 174. præda. *Liv.* 42. 38. Benigna materies gratias agendi. *Seneca 2. Ira* 1. 1. Benignior materia. *Id. de Constant.* 18. pr. Materia risu benignissima. *Mela proæm.* Longa magis, quam benigna materies. h. e. quæ dicendo facile excoli et facunde tractari possit. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 1. 1. (1). Quæque alia præter arbores aut fructus benigna tellure proveniunt. — b) Aliquando et de animo ponitur pro divite, copioso. *Horat.* 2. *Od.* 18. 10. ingenii benigna vena. *Id.* 1. *Ep.* 5. 11. Estimam sermone benigno tendere notem. *Forcellinus* in hoc postremo *Horat.* loco benignum pro jucundo, grato accepit. ¶ 4. Item interdum pro fausto, felici. *Stat.* 5. *Silv.* 1. 108. Benignus dies. *Id.* 10. *Theb.* 116. nox. ¶ 5. Apud Ictos benignus est clemens, ex æquo bonoque, non ex summo jure. *Ulp. Dig.* 39. 5. 16. Dominium ad liberos benigna interpretatione pertinere dixi. h. e. ex æquitate. *Id.* *ibid.* 32. l. 5. Fideicommissum valere, benignum est. *Papinian.* *ibid.* 37. 6. 8. Benignior sententia. *Cajus ibid.* 36. 1. 10. Benignus est, intelligi tunc translatus videri actiones. V. **BENIGNITAS** 3.

BENNA linguâ Gallicâ genus vehiculi appellatur, unde vocantur combenones eadem bennæ sedentes. *Paul. Diac.* p. 32. 14. *Müll.* Addit *Voss.* in *Etymol.* bodieque a Gallis et Belgis vocari benne, vel potius banne (ut et a rusticis nostris bena) corbem, ci-stam, item vehiculum vimineum quadratum, duabus rotis volubile. Legitur apud *Caton. R. R.* 23. ubi enumerat, quæ ad vindemiam opus sunt. In *Edit. Jensoniana* 1472. habetur hoc loco *mænæ* pro *benæ*, quod mire placet *Auson. Poppæ* et *Pontederæ*, atque adeo *Schneidero*, qui ita eodemque curavit.

BEO, as, avi, âtum, are, 1. Part. *Beatus* in fin. — Ratione habita etymî, hæc habet *Ulp. Dig.* 50. 16. 49. Naturaliter bona ex eo dicuntur, quod beati, hoc est beatos faciunt: beare est prodesse. Sed beo rectius conjungitur cum themate *feo*, unde *femina*, *fetus*; nisi quod beo, haud aliter quam *felix* a *feo*, de animo tantummodo dicitur: itaque beare est animum lætitia afficere (It. *beare*, *far beato*; Fr. *rendre heureux*; Hisp. *hacer dichoso*, *feliz*; Germ. *glücklich machen*, *beglücken*, *erfreuen*; Angl. *to make happy*, *bliss*).

1.) Proprie occurrît — a) Absolute et est solari, recreare. *Plaut. Amph.* 2. 2. 12. Hoc me beat saltem, quod perduelles vicit, et domum laudis compos revenit: id solatio est. *Id. Capt.* 1. 2. 34. Neque unquam quidquam me juvat, quod edo domi: foris aliquantillum etiam quod gusto, id beat. — Hinc in familiari sermone formula *beas*, h. e. id me juvat, ut apud *Plaut. Asin.* 2. 2. 66. *Ter. Andr.* 1. 1. 78. O factum bene! beasti: metui a Chryside. beasti responsum est audientis bonum sonum. Sic *Id. Eun.* 2. 2. 46. Sex ego te totos Parmeno hos menses quicquam reddam: erquid beo te? h. e. afferro ne tibi lætum ac jucundum nuncium, ac tale prorsus, ut recreeris, et beatus ac felix tibi videaris? — b) Cum Accus. personæ et Ablat. rei, et est lætum et felicem reddere. *Horat.* 2. *Od.* 3. 6. Scu te in remoto gramine per dies Festos reclinatam bearis interiore nota Falerni. *Id.* 4. *ibid.* 8. 29. Carlo Musa beat (illos). *Id.* 1. *Ep.* 18. 75. Beare aliquem munere.

11.) Translate. Quia divitiæ maxime omnium recreare hominemque felicem reddere putantur, accipitur etiam pro ditare; eademque ratione *beatus* (F. infra) pro divite ponitur. *Horat.* 2. *Ep.* 2. 121. Faudet opes latiumque beabit divite linguâ. — Sæpius occurrit Part. præter. pass.

Beatus, a, um, quod Adjectivorum more usurpatur; unde Comp. *Beatior* et Sup. *Beatissimus* in omnibus ferme paragr.

A) Proprie. *Beatus* generatim est felix, nullo malo pressus, cui bene est ab omni parte, teste *Cic.* 5. *Tusc.* 10. 28. Neque ulla alia huic verbo, cum beatum dicimus, subjecta notio est, nisi, secretis malis omnibus, cumalata bonorum complexio (It. *beato*, *felice*; Fr. *heureux*, *fortuné*; Hisp. *dichoso*, *feliz*; Germ. *beglückt*, *glücklich* oder *glücklich*; Angl. *happy*, *blessed*). ¶ 1. Generatim — 1.) De personis earumque rationibus. — a) Absolute. *Ter. Phorm.* 1. 3. 18. *Beatus*, ni unum hoc desit. *Africanus* apud *Non.* p. 517. 17. *Merc.* Quam beatæ scænicæ videntur mihi mulieres. *Cic.* 5. *Tusc.* 8. 23. Qui beatus est, non intelligo, quid requirat, ut sit beator. Si est enim quod desit, ne beatus quidem est. Cf. *Catull.* 45. 26. *Cic.* 5. *Tusc.* 6. 16. Illi beati, quos nulli metus terrent. *Id. Amic.* 7. 23. Illorum beata mors videtur. horum vita laudabilis. *Id.* 6. *de republ.* 13. 13. Beatum sempiterno ævo frui. *Id.* 5. *Fin.* 28. 84. Beatum, inquit. Etiam beatissimum. *Id.* 1. *Acad. (post.)* 6. 22. et 4. *ibid.* (2. pr.) 43. 134. Vita beatissima. *Id.* 2. *Fin.* 13. 41. 5. *Tusc.* 5. 13. et 1. *Acad. (post.)* 6. 22.; et *Nepos* apud *Lactant.* 3. 15. 10. Vita beata. *Cic.* 6. *Fam.* 12. 4. Victor beatus. *Virg.* 1. *Æn.* 94. O terque quaterque beati Quis ante ora patrum etc. *Horat.* *Epod.* 2. 1. Beatus ille, qui procul negotiis etc. *Id.* 2. *Od.* 2. 18. Beatorum numero eximere aliquem. *Ovid.* 3. *Met.* 136. dicique beatus Ante obitum nemio supremaque funera debet. *Id.* 7. *ibid.* 797. Beatum tempus. *Tac. Agric.* 44. Sæculum beatissimum. *Quintil.* 12. 11. 12. Vita honesta beataque. — b) Addita re, qua quis est beatus, fere per Ablat. *Horat.* 2. *Sat.* 6. 74. Divitiis homines an sint virtute beati. *Id.* 2. *Ep.* 1. 139. Agricola præci fortes parvoque beati. h. e. contenti et felices. *Id.* *ibid.* 2. 108. quidquid scripsere beati. *Catull.* 22. 15. neque idem unquam æque est beatus ac poema cum scribit. *Stat.* 4. *Silv.* 3. 158. Omni laudum cumulo beatus. — 2.) Item de inanimitis et abstractis, quæ aut per se felicia sunt, aut alios felices reddunt. *Cic.* 1. *ad Q. fr.* 1. 10. § 29. Plato tum denique fore beatas respublicas putavit si etc. *Id.* 5. *Fam.* 21. 3. Beata civitas et libera. *Liv.* 24. 18. Status reipubl. fortunatior beatorumque. *Catull.* 23. 24. Comoda beata. *Id.* 65. 14. Ne amplius a misero dona beata petas. h. e. carmina consolatoria, quibus a tristitia animi tum liberet. *Virg.* 6. *Æn.* 638. amœna vireta Fortunatorum nemorum sedesque beatas. *Horat.* 2. *Od.* 16. 28. Nilil est ab omni Parte beatum. *Id.* 1. *Ep.* 10. 14. Novistine locum potiorum rure beato? *Id.* 2. *Od.* 6. 21. Beata arces. *Martial.* 9. 12. nertar. ¶ 2. Speciatim quia divites omnium felicissimi videntur, quod in divitiis omnia vitæ comoda constare videntur, *beatus* sæpe pro divite ponitur; ut ait *Varro* 4. *L. L.* 7. *Müll.* Dives a Divo, qui, ut Deus, nihil indigere videtur: beatus, qui multa bona possidet. Cf. *Plaut. Curc.* 3. 1. et seqq. et *Pæn.* 1. 2. 90.; et *Cic.* 2. *Nat. D.* 37. 95. — a) De personis. *Cic.* 1. *Att.* 19. 6. Beati homines. *Id.* 2. *Invent.* 1. 1. Crotoniatæ cum primis beati. *Nepos Ages.* 8. Ut eorum ornatus non modo in his regem neminem significaret, sed hominis non beatissimi suspicionem præberet. *Catull.* 10. 17. Unum beatiorem se facere. *Horat.* 3. *Od.* 9. 4. Persarum rege beator. *Id.* *ibid.* 7. 8. Thynæ merce beatus. *Id.* 2. *Sat.* 8. 1. Nasidienî cena beati. *Id.* 2. *Od.* 4. 13. Nescias, an te genitrum beati Phyllidis flavæ decorent parentes. beati hoc loco *nobiles* significare quibusdam videtur. *Juvenal.* 1. 39. vetulæ vesira beata. — b) De inanimitis et abstractis. *Cic.* 3. *Nat. D.* 33. 81. Civitas opulentissima et beatissima. *Propert.* 2. 16. 25. Munera beata. *Horat.* 3. *Od.* 29. 11. mitte mirari beatæ Funium et opes strepitumque Romæ. *Id.* 1. *ibid.* 29. 1. Beate Arabum gazæ. *Id.* *Epod.* 16. 41. arva, beata Petamur arva. *Ovid.* 12. *Heroid.* 24. Regna beata. *Id.* *ibid.* 16. 175. Ora beator. *Id.* 1. *Amor.* 15. 34. aurifici ripa beata Tagi. *Id.* 2. *Pont.* 8. 5. Argentum felix omnique beatus auro. h. e. pretiosius. *Id.* 4. *ibid.* 8. 33. urbes. *Plin.* 5. *Hist. nat.* 11. 12. (65). Arabia beate cognominis inclita. *Martial.* 9. 76. Idem beatus lautus extruit thermas. h. e. sumptuosas. *Stat.* 1. *Silv.* 5. 44. Opes beata.

B) Translate. ¶ 1. Ponitur pro affluent, abundantia. *Quintil.* 10. 1. 19. Immortalis ingenii beatissima ubertas. *Id.* *ibid.* § 61. Beatissima rerum verborumque copia. *Id.* 11. 3. 40. Ornata est pronuntiatio, cui suffragatur vox facilis, magna, beata (h. e. plena, abundans), flexibilis, firma, dulcis, durabilis,

clara, pura. ¶ 2. Apud senioris aevi Scriptores aliquando beati dicuntur mortui, ut Graece *μακαρίζοντες*; idque *ἐν εὐφημῳ* ad evitandum mali omnis vocabulum. *Ammian.* 25. 3. Anatolium quaesivit Officiorum magistrum: quem cum beatum fuisse Salustius respondisset praefectus, intellexit occisum. *V. FELIX.* Huc quidam trahunt etiam illud *Horat.* *Epod.* 8. 11. Esto beata: funus atque imagines Ducant triumphales tuum. *Plerique tamen accipiunt pro nobili genere nata ornatque magnifice.* — Aliter omnino apud Christianos Scriptores beatus memoria vir dicitur, qui pie vita functus est. *Hieronym.* *Ep.* 24. ad *Marcell.* laud. *Asellae* et *Ep.* 76. ad *Abigam.* ¶ 3. Item apud Christianos Scriptores beatissimus dicitur, quicumque praecipua aliquid Ecclesiastica dignitate eminet, ac praecipue Romanus pontifex. *Cassiod.* 8. *Fortit.* 24. Ad beatissimi papae iudicium prius conveniendi audiendus aliquis ad clerum pertineat. Adde *Cod.* 1. 4. 13. pr.; *Julian.* *Epit.* nov. c. 7. § 31., c. 51. § 193. et c. 52. § 194. *V. BEATITUDO* 2. — Hinc

Beatum i., n. 2. absolute substantivorum more idem est quod beatus. *Cic.* 5. *Fin.* 28. 84. In qua (virtute) sit ipsum etiam beatum. Adde *eum.* 5. *Tusc.* 15. 45. et *cf. Seneca Quaesit. nat. praefat.*

BERBECINUS. *V. VERVEGINUS.*

BERBECULUS, i, m. 2. parvus berber. *Petron.* *fragm.* *Tragur.* 37. et 67. *Burmann.* et *Arnob.* 4. 22.; sed utroque loco incerta est lectio. *V. DABECALUS.*

BERBEX pro *Fervez* legitur apud *Petron.* *fragm.* *Tragur.* 57. *Burmann.* Apud *Fopisc. Aurelian.* in fin. legitur *berbicum* in accusativo pro *berbecem* in quodam optimo cod., ut adnotavit *Salmas.*

BERENICE, es, f. 1. *Βερενίκη*. Legitur et *Berenice*, ut Graece *Βερενίκη*. Utraque autem scribendi ratio suos habet auctores, ut videre est apud *Dausq. in Orthogr.*, qui eo inclinare videtur, ut *Beronicen* praefert. *Berenice* videtur esse *Βερενίκη*, victoriam referens. Sed *Beronice* scribitur etiam cognomen Ulpiæ in *Inscript.* apud *Gruter* 926. 12. — *Berenice* fuit Ptolemæi Philadelphi et Arsinoës filia, quæ Ptolemæo Evergetæ fratri nupsit. (At *E. Q. Viscontius Iconogr. Gr.* t. 3. p. 320. edit. *Mediol.* probat, hanc *Beronicen* fuisse filiam Mago, fratris Ptolemæi Philadelphi, regisque Cyrenarum, et Apamæ uxoris ejus quæ Ptolemæo Evergetæ fratri patruelli nupsit.) Hæc cum Ptolemæus expeditionem in Asiam suscepisset, vovit, se comam sibi detonsuram, qua nihil pulchrius unquam visum est, Venerique dicaturam, si incolumis reverteretur. Igitur Ptolemæo reverso *Berenice* abscissos crines tulit in templum Veneris. Cum postridie coma non apparuisset, ægre id ferente rege, Conon mathematicus regis gratiam per adulationem optans, inter sidera collocatam affirmavit, septem ei signa vacuas ad caudam leonis ostendens stellas, in quas *Berenice* comam mutatam asserebat. Hæc et alia etiam narrat *Hygin.* 2. *Astron.* 24. Extat etiam de hac *Berenice* coma elegans *Catulli* carmen, n. 66. — Etiam *Plin.* 2. *Hist. nat.* 70. 71. (385). memorat *crinem Berenices*, sed comam stellam esse dicat, quam Italia non videt, procul dubio aliam a coma *Berenices* intelligit, ut et *Harduin.* adnotavit. — *NB.* Ceterum *V. ONOM.*

BERINUS. *V. CERINUS.*

BERNA, pro *verna* scribi voluit *Cassiodor.* et *Beda De orthogr.* p. 2299. et 2330. *Putsch.*, quando significat domi genitum, *verna* vero a *vere*, ut *verna* tempora. Sed contra est consuetudo. Ceterum legitur in *Inscript.* apud *Fabretti* p. 651. n. 437. *M. TITICIVS DAPUNVS BERNIS SVIS* B. M. F. Ita vero lapidem insculptum latelur *Petrus del-Signore, Marmi Riccard.* p. 315., qui etiamnum Florentie exstat.

BERULA, æ, f. 1. herba quedam apud *Marcell.* *Empir.* 56. ad med. Appones herbam, quæ in aquæ jugis decursu nascitur, quam Latine berulam, Graece cardaminem vocant.

BERYLLUS vel

BERYLLUS, i, m. 2. *βήρυλλος*. Primam corripuit *Prudent.* *Psychom.* 855. Hinc sibi sapphirum sociaverat, inde beryllum. — Beryllus est gemma, seu lapidis pretiosus nomen. Beryllorum multa genera *Plin.* 37. *Hist. nat.* 5. 20. (76). et *seq.* enumerat. Probabilissimus dicit esse, qui colore viriditatem puri maris imitatur: proximos qui vocantur chrysoberylli, et sunt paulo pallidiores, sed in aureum colorem exeunte fulgore. Vide ibi reliqua. *Id.* *ibid.* India berillos gi-

gnit, raro alibi repertos. Et *ibid.* Indi et alias quidem gemmas adulterare repperunt, sed praecipue beryllos. *Juvenal.* 5. 37. ipse capaces Heliadum crustas, et inaequales beryllo Virro tenet phialas. h. e. beryllo undique inserto asperas. *Propert.* 4. 7. 9. Et solitum digito beryllon adederat ignis, beryllon Accusativus est Graecæ positionis pro beryllum. Adde *Dig.* 39. 4. 16. § 7.; *Solin.* 53. et *Isid.* 16. *Orig.* 7. 6. — *NB.* De nomine pr. *V. ONOM.*

BES, bessis, m. 3. In recto casu sing. occurrit et bessis, quamvis raro, ut apud *Paul.* *Diac.* p. 33. 1. *Müll.*, *Cod. Theod.* 9. 42. 8. § 1., et *Priscian.* de ponder. p. 1348. *Putsch.* — De hujus vocabuli etymologia hæc habet *Farro* 5. *L. L.* 172. *Müll.*, ubi de assis partibus verba facit: Reliqua obscuriora, quod a diminutione; et ea, quæ diminuantur, illa sunt, ut extremas syllabas habent, quæ a duodecim una dempta, deunt: dextans dempto sextante; dordans dempto quadrante, bes, ut olim des, dempto triente. *Paul.* *Diac.* l. c. Docet bes dictum esse, quod bis triens sit: sed ineptam et durum esse ajunt *Voss.* et *Scalig.*, qui priorem *Varronis* probant. Tertium etymon ponit *Voss.*, quod dicitur ab obsoleto des, quasi de asse, quia partes assis (quas *V.* in AS) usque ad septimam nominantur ab unciarum additione et augmento, reliqua deinceps detrahendo ab asse appellationem trahunt, ut et etiam in alatis verbis *Varronis*. Alii denique afferunt quartam, quod bes confiatum sit ex bis et as, quia ex tribus assis partibus, quæ sunt trientes, duas continet: quod etymon sane probandum ex ipsius *Varronis* verbis, namque ex duo et as ab antiquis confiatum est *dues* seu *des*, quod deinceps transit in bes, ut *duellum* in *bellum*, aliaque hujusmodi. — Bes itaque est pars assis duos trientes significans, h. e. 2/3, sive octo uncias, h. e. 8/12; ac enim in duodecim uncias dividitur; cfr. verba *Varronis* superius allata. Et *Paul.* *Diac.* l. c. Bessis octo sunt unciae, triens quatuor. *Al. leg.* trientis pro triens. Bessis porro pretium representat nummus æreus gentis Cassiæ apud *Barp. Borghesium Decad.* num. 4. oss. 7., in cujus parte antica est *Bacchi* caput hedera et corymbis coronatum, in postica rostrum pavis, in utraque vero parte visitur S., b. e. nota bessis, quæ docemur hujusmodi nummum bessem voluisse, quemadmodum in alio ejusdem gentis nummo apud *Eckhel.* *D. N. V. T.* 5. p. 168. S: est nota dodrantis. ¶ 1. Apud Latinos bes, sive agitur de pondere, sive de mensura, sive de ratione alia quacunque, significat duas tertias partes totius alicujus, adhibita ea proportione, quæ est octavi numeri ad duodecimam. *Cic.* 4. *Att.* 15. 7. Fenus ex triente Idibus Quint., factum erat bessibus. *Manil.* 3. 367. Bisque novem (annos), Nemese, debis bessumque sub illis. h. e. 18. annos et menses octo. *Colum.* 5. *R. R.* 1. 11. Partes duo tertie (partis) pedes decem novem millia et ducentos (efficit), hoc est bes, in quo sunt scripula cxxii, scilicet ac constat ex 288. scripulis. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 11. 26. (102). In binis semodios farinæ satis esse bessem fermenti. *Scribon. Compos.* 157. Cere pondo libram et trientem, magnatis pondo bessem. *Id.* *Compos.* 126. Bes sextarii. h. e. octo cyathorum mensura. *Plin.* 7. *Ep.* 24. Heres ex besse. *Procul.* *Dig.* 17. 2. 76. Ut ex triente socius esses, ego ex besse. *Ulpian.* *ibid.* 1. 42. Exsolvere bessem pretii. *Julian.* *ibid.* 21. 2. 39. § 2. Bessem fundi emere. *Cod. Theod.* 9. 42. 8. § 1. Bessis patrimonii. *Capell.* 8. p. 292. Luna circuit totum signiferum diebus viginti septem et besse, h. e. et horis octo, quæ sunt partes duæ tertie unius diei. — Hinc bes alterum Latine computandi ratione est ac cum duobus trientibus, h. e. unæ viginti, sive 1 8/12. *Festus* p. 363. 31. *Müll.* Qua consuetudine hodieque utimur, cum lignum bes alterum dicimus, id est pedem et bessem latitudinis habens. ¶ 2. Per metonymiam, cum bes sit, ut diximus, pars assis duos trientes significans, h. e. 8/12, absolute pro octo usurpavit *Marital.* 11. 36. Quincunces, et sex cyathos, bessemque bibamus, *Caius* ut *bat.* *Julius* et *Proculus.* h. e. bibamus quinque, sex et octo cyathos: totidem enim suot litteræ in illis nominibus *Caius*, *Julius*, *Proculus.* *V. BIDO.* ¶ 3. Apud Mathematicos, Graeca computandi ratione, cum numerus perfectus sive as, hoc est unitas accipitur pro senario numero, bes est *διπορος*, nampe quatuor significat. *Vitruv.* 3. 1. 6. *Schneid.* *V. AS* A. 1. d. Hinc bes alterum est as cum besse, h. e. si senarius numerus pro asse sumatur, bes filius erit quaternarius; addito igitur ad sex

hoc besse, orientur decem, et denarius relatus ad senarium erit bes alterum. *Vitruv.* l. c. Duabus partibus additis et decussis facto, bes alterum sit, quem *ἑκδομικρον* vocitant.

BESSALIS, le, adject. a bes, bessis deductum. *Vitruv.* 5. 10. 2. et 7. 4. 2. *Schneid.* Latereculis bessalibus pilæ struantur. h. e. octo unciarum, seu pollicum. Pedis enim mensura in duodecim uncias, seu pollices dividitur. Adde locum *Peironii*, qui affertur in *v. BETALIS*. ubi *bessalis* metaphorice accipitur. *Marital.* 8. 71. Bessalis scutula. h. e. vas octo unciarum capax.

BESSICILICUS, i, m. 2. Hæc habet *Macrian.* de asse § 58. Undecias hac nota scribas $\times S =$ appellesque *bessicilicus*, nam bessicilici totiens (h. e. sedecies) undeciaris efficiunt.

BESTIA, æ, f. 1. generatim significat animalia ratione carentia, et homini opponitur (It. bestia; Fr. bête; Hisp. bestia; Germ. d. Thier; Angl. a beast). ¶ 1. Generatim ponitur de quibuscunque brutis animalibus: *V. Cic.* 1. *Tusc.* 10. 21., 2. *Nat. D.* 11. 31. et 2. *leg. Agr.* 4. 9. a) Stricto sensu. *Id.* 5. *Tusc.* 13. 38. Natura alias bestias nantes, aquarum incolae esse voluit; alias volucres caelo frul libero; serpentes quasdam, quasdam esse gradientes; earum ipsarum partim solivagas, partim congregatas; immanes alias, quasdam autem ciores; nonnullas abditas terræque tertas. *Id.* *Amic.* 21. 81. Hoc apparet in bestiis volucris, nantibus, agrestibus, clearibus, feris. *Id.* 2. *Nat. D.* 48. 124. Bestiæ aqualis. inter quas *ibid.* enumerat etiam testudines. *Id.* 1. *Fin.* 21. 71. et *Liv.* 7. 4. mutæ. *Cic.* 2. *Herenn.* 19. 29. fera. Sic *Nepos Datam.* 3. Fera bestiam captam ducere. Adde *Liv.* 26. 13. *Cic.* 1. *Divinat.* 7. 13. Herbarum genera et radicem ad morsus bestiarum. *Id.* *Rosc.* Am. 20. 56. Canes, tametsi bestia sunt, tamen etc. Sic *Plaut.* *Pæn.* 5. 2. 75. bestiam de serpente dixit; et *Id.* *Cist.* 4. 2. 62. de involuulo: atque ita *Auct. B. Afr.* 72. et *Liv.* 33. 9. vocaverant elephantos; et *Sueton.* *Aug.* 69. dixit asinum. — b) Neque aliter in conviciis de homine *Plaut. Bacch.* 1. 1. 21. Mala tu es bestia. Adde *eum.* *Pæn.* 5. 3. 13. — c) Pro malo hirci odore dixit *Catull.* 69. 8. ¶ 2. Speciatim dicitur de animalibus, quæ naturæ fera sunt et hominibus noxia, ut *Ulp.* *Dig.* 3. 1. 1. et *ibid.* 9. 1. 1. docet, ut ursi, leones, apri, tigres, item canes feri, serpentes venenati, aranei et hujusmodi alia, quæ aliquo modo in hominem sæviunt: illa vero, quæ per se quidem fera sunt, sed domari tamen possunt, ut cameli, elephantii, quadrupedum aut pecudum nomine, postquam domita sunt, contineri possunt, et *Idem* tradit *cit. lib.* 9., quamquam in *lib. regular.* *tit. De dominio et acquisitionib.* rer. camelos et elefantos bestiarum numero esse affirmat, h. e. vocabulum generatim accipiendo, non vero speciatim. Cf. hac de re et *Plin.* 10. *Hist. nat.* 1. 1. (1). et *Isid.* 12. *Orig.* 2. 1. — Hinc vocabulum bestia ferme occurrit de feris, quæ apud Romanos in ludis pugabant. *Cic.* 7. *Fam.* 1. 3. Cum homo imbecillis a valentissima bestia laniatur. Cf. *Liv.* 44. 9. et *Senec.* 2. *Benef.* 19. 1. *Cic.* *Pis.* 36. 89. Populari illi sacerdoti serceos ad bestias amicos sociosque misisti. h. e. qui cum bestiis depugnarent in ludis: *V. BESTIARIUS.* *Asinius Pollio* apud *Cic.* 10. *Fam.* 32. 3. Bestiis cives Romanos obficere. *Sueton.* *Cal.* 27. et *Claud.* 14. Condemnare aliquem ad bestias. h. e. ut ab illis laceretur. *Gell.* 5. 14. et *Modestin.* *Dig.* 48. 8. 11. Dare aliquem ad bestias. h. e. cum bestiis committere depugnandi causa. *Gell.* *ibid.* Servus ad pugnam bestiarum datus. *Modestin.* *ibid.* Tradere aliquem ad bestias depugnandas. *Dig.* 49. 13. 6. Bestiarum damnatio. *Tertull.* *Apol.* 46. et *Resurr. carn.* 16. Pronunciare ad bestias. ¶ 3. Pro sidere, cui nomen *lupus*, bestia occurrit apud *Vitruv.* 9. 5. 1. *Schneid.* — *NB.* De cognomine *V. ONOM.*

Homonyma. *Jura Forcellinum* differt bestia a bellua, quod in hac magnitudinem, in illa feritatem spectatur. Quod tamen speciatim tantummodo verum est.

BESTIALIS, e, adject. ad bestias pertinet, animalis, belluinus (It. bestiale; Fr. et Hisp. bestial; Germ. thierisch; Angl. of a beast, bestial).

1) Proprie. *Prudent.* 7. *Cathemer.* 133. Impexa villis virgo bestialibus.

II.) Translate. *Sidon.* 4. *Ep.* 1. Bestialium rigidarumque nationum corda cernea.

BESTIARIUS, a, um, adject. ad bestias pertinet.

Seneca Ep. 70. Jam ego istam virtutem habere tam multa exempla in ludo bestiarum, quam in ducibus belli civilis ostendam. *h. e.* in ludo, in quo homines cum bestijs depugnant. Adde *eum.* *ibid.* paullo post. — *Ilin*

BESTIARIUS, *ii*, absolute, qui cum bestiis pugnat. Duplex fuit bestiarii genus: alterum eorum, qui mercede conduebantur, ut cum bestiis pugnarent, vel ipsi ultro virium et virtutis ostentandae causa in arena cum bestiis congredebantur, populi oblectandi causa. Alii certis utebantur armis, quibus bestias confunderent, quarum lamen ictibus ita expositi erant, ut matius esset virtutis locus: itaque victores si evasissent, premio et laude afficiebantur. Eorum pugna *venatio*, ipsi etiam venatores dicti sunt. Alterum genus erat eorum, qui ob admissa scelera damnabantur vel bestias, ut ab his lacrerentur: hi plerumque inermes contra ens prodire rogebantur, nonnunquam etiam colligati his discedendi obijciuntur, ut ex *Tertull. Pudic. 22.* colligitur. *Cic. Sen. 64.* 135. *Prædara* utilitas: natus leo, ducens bestiarii. Majus molli dictum, in quo explicando *Munatius* atque *Abravus* brassam laboraverant, ita enudeat *Pet. Scholast.* ab *A. Mai.* editus in *Class. Auct. T. 2. p. 158.* Cum *Valerius* invidiam sibi magnam conflasset de apparatu gladiatorum, simulaverat se bestiarios potius habere, quam gladiatores, et unum gladiatorum confitebatur, cui nomen *Leonis* fuit. Ille igitur astutiam *M. Tullius* irridens, unum leonem dicit, ducens bestiarius, id est venator; sine dubio volens intelligi, hanc manum gladiatorum seditionis causa comparatam. *Id. 2. ad P. Fr. 6.* 5. *Vindex* gladiatorum et bestiarii. Adde *eum.* *Val. 17.* 40.; *Senec. 2. Benef. 19.*; *Sueton. Claud. 34.*; et *Tertull. Apolog. 9.* ubi de bestiariis secundum generis mentio fit. De variis bestiarii generibus eorumque artificibus in bestiarii certamine utilis, consule *Cassiod. 5. Varior. 42.*

BESTIOLA, *a*, *f.* 1. diminut. a bestia, parva bestia; et dicitur de quibusvisque minutis animalibus. *Cic. 2. Nat. D. 48.* 129. Sic dissimulatis bestiolis committitur illius quæritur. Adde *eum.* 1. *Tusc. 39.* 94. 110. *Parron. 1. R. R. 12.* 2. et *Senec. Ep. 70. Plin. 2. Hist. nat. 25.* 81. (163). Leguminibus inasculum bestiola venerat. *Id. 18.* *ibid.* 17. 64. (156). Bestiola aranei generis. Adde 11. *ibid.* G. 7. (15). et 19. *ibid.* 10. 57. (177).

BESTIUS, *a*, *um*, adj. idem ac bestialis, bellicus. *Commodian. 34.* 17. Sic sic quasi besties erras.

BETA, *a*, *f.* 1. genus oleis, quod minutum hortensiorum levissimum esse *Plin. scribit 19. Hist. nat. 8.* 40. (132), simpliciter et carnosa radice, foliis viridibus et succulentis, caule candido. Ejus duo sunt genera, vernum et autumnale, a temporibus salus: quamquam et Junio seritur. Graeci distinguunt in nigrum et candidum s. Gemina quoque et natura, oleis, hoc est brassicæ. (male *Cæd. Aurel. 1. Turd. 1.* Oleum betæ) et butiri capite ipso radice resiliens: species summa in latitudine, quæ adjuvat inpositu lapillo latiore, aut testa fictili, quo pondere pressa beta in latum adeo folia extendit, ut nulli alii hortensiorum latitudo major contingat. In hinc enim aliquando pedes expanitur. De betæ cultura, præter *Plin. l. c.*, agit *Colum. 11. R. R. 3.* 18. (1. bietola; *Fr. bette*; *Hisp. ocalga legumbre*; *Germ. Mangold* oder *Bette*; *Angl. the beet*). *Plaut. Pseud. 3.* 2. 26. Apponunt ruminem, brassicam, betam, bitum. *Cic. 7. Fam. 26.* Ita ego, qui me ostreis et muranis facile abstinebam, a beta et a malva deceptus sum. *Able Catull. 67.* 21. *Colum. 10.* 251. folia viridis, pede candida beta. *Able ibid. v. 326. Martialis 13.* 13. Ubi sapient satum, laborum prandia, betæ, etc. *fatuae* dicuntur, quæ per se luscida sunt, nisi probe condantur. *Id. 3.* 47. *Plin. 20.* *Hist. nat. 8.* 27. (69). ubi varios betæ in medicina usus recenset.

BETA, *f.* 1. diminut. nomen secundæ Græcorum litteræ, *βῆτα*.

1.) Proprie. *Jenat. 14.* 209. Hoc discunt omnes ante alpha et beta puellæ. — Declinatur aliquando beta, *a*. *Ascon. Technopagn. cap. de lit. monosyll.* Diphthongum betæ monosyllabon Italicum B. — Etymologi putant, betam herbam ita esse appellatam, quod rjus semen, cum taret, figuram Græcæ B referat. Paulo aliter *Colum. 10.* 251. Nomen tum Graeco, cum littera proxima primæ, Pingitur in reza docti mucrone iungitur. Sic et buxo pingui ferrate cuspidis icu

Deprimitur folio viridis, pede candida beta. — Latini efferebant hanc litteram Bæ tantum. *Sympos. Enigm. 42.* Tota vocor Græce, sed non sum sola Latine.

11.) Translate ponitur pro secundo, ut alpha pro primo: *V. ALPIA. Martialis 3.* 26. beta togatorum. **BETACEUS**, *a*, *um*, adj. ad betam herbam pertinens. *Varro 1. R. R. 2.* 27. Quemadmodum pedes betaceos seri oporteat.

BETACEUS, *i*, *m.* 2. *Charis. 1.* p. 24. *Putsch. et 2.* p. 128., item *Priscian. 3.* in fin. docent dici substantivè hic betaceus, *i*; eademque ratione a malva hic malvaceus, *i*; et *ιμοχορδοειδής*, hoc est diminutive, dici pro parva beta, aut malva. *Apic. 3.* 2. Facies betaceorum fascies, etc. Et innox eandem vocem repetit, et *Varronem* citat. Hæc autem sunt verba *Apicii* citantis *Varronem*: Betaceos *Varronis* (varrobetaceos), sed nigros roques. Videntur verba unius inclusa insitula esse, atque si betacei indicari, qui a *Varrone* citantur sub 1. *Arnob. 4.* p. 133. Cur enim Deus presit melli uni tantummodo, non scis (lege vitis), betaceis, quibus? *At. male leg. betis. Turneb. 1.* 11. c. 3. putat, cum betaceus absolute dicitur, subintelligi pes: qua ratione betaceus potest diminutive vox dici, quia beta integrum herbam significat: betaceus autem pes solum caulem, vel radicem: quam sententiam plerique recentiores sequuntur, et confirmant loco *Plin. 1.* Ep. 15.

BETALIS, *le*, adj. betaceus. *Petr. fragm. Tiagar. 58.* *Burm. Longe* tibi sit cornula ista betalis. *h. e.* molli et diffusa, qualis est beta. Alii rectius leg. *bessalis*, hoc est vilis et parvi pretii.

BETIS, *ia*, *f.* 3. herba eadem ac beta. *Seren. Sammon. 56.* 1019. Carica, vel betis lento cum melle jugatur. — *NE.* De nomine fluvij *V. BETIS* in ONOM.

BETISSO vel *Bëtzo*, *as*, *are*, *n.* 1. a beta, pro languore usurpare solitus est *Augustinus*, teste *Sueton. in ejus Vita 87.* Beta enim tenerissima ac molliissimum caulem et folia habet. Quo perlinet illud *Catull. 67.* 21. Languidior tenera cui pendens sicula beta, etc. — De ratione scribendi *V. in BADIZO.*

BETO, *is*, *ere*, *n.* 3. Ratione habita etymij conjungitur cum *βῆτα*, *βάρειν*. At si sana est lectio *Lucil. apud Pel. Long. Putsch.*, ut legendum sit *abbire* et *abbire* (*V. ABBIRE*), beta vel bito essent *sympentativa* a bito, quod derivari potuit a Græco *βίσις* eo, themate *βῆ*, unde bito haud aliter quam *vita*. — Ceterum — a) *Beto* est item quod eo, ambulo. *Pacuvius apud Non. p. 77.* 21. *Merc.* Vos hinc defensum patriam foras betite. *Id. ibid.* Si ire conor, prohibet betere. *Varro apud eum. ibid.* Multos foras betere jussit. — b) Est etiam *Bito*, *is*, *ere*, *sen-*

su. Plaut. Merc. 2. 3. 127. Ad portum ne bitas, dico jam tibi. *Id. Cure. 1.* 2. 52. Qui me in terra neque fortunatus erit, si illa ad me bitet? *Id. Pseud. 1.* 3. 23. Livel ne, obsecro, bitere, an non licet? *rs. vati manta.* Ita legendum censet *Zips. epistolic. quest. 1.* 1. ep. 14., alii vivere retinent, quod est in codicib. passim. Adde *Stich. 4.* 2. 28., ubi *Pareus* legit *ebito*, *h. e.* exco. — c) Etiam *Bitio*, *is*, *ere*, usurpatum fuisse videtur, a quo *Bitiensis*, hoc est assidue peregrinantis, apud *Paul. Diac. p. 35.* 7. *Bith.* Ita monet *Scalig. ad Paul. Diac.* Sed cum nullum aliud suppetat hujus conjugationis argumentum, non est ea facile usurpanda.

BETONICA et *Vetonica* seu *Vettonica*, *a*, *f.* 1. herba de qua *Plin. 25.* *Hist. nat. 8.* 46. (84). *Vettones* in Hispania (vincere) eam, quæ *vettonica* dicitur in Gallia. In Italia autem serratula, a Græcis *restros* aut *psychotrophon*, ante cunctas laudatissima. Exit anguloso caule cubitorum duum, et radice spargens folia fere lapathi, serrata, semine purpureo. Folia siccantur in farinam plurimos ad usus. Fit vinum ex ea, et acetum stomacho et claritati oculorum. Tantumque gloriæ habet, ut domus, in qua sala sit, iuta existimetur a piarulis omnibus. Hæc *Plin.*, qui aliis in locis passim infinitos prope ejus usus in medicina refert, ut betum sit apud Italos proverbio locus: *over pin viti, che la bettonica. Seren. Sammon. 14.* 202. *Vettonie* mangus siccabit lumina succus. — Ad descriptionem quod attinet, rectius *vettonica* scribitur, cum sit a *Vettonibus*: reperitur tamen et *vetonica*; et, propter similitudinem litterarum *B* et *V*, etiam *betonica*. — Extat de ea libellus *Antonij Musæ*, qui Augusti medicus fuit, nomen præferens: indignus tamen ea reate, in qua Latina lingua maxime floruit. *Cl. Fec (Op. ed. vol. 3. p. 310.)* hanc exhibet synony-

miam: *Κρότος καὶ ψυχότροφον, Τυμαίων οὐαρτοκιν Dioscor. 4.* 1.; *Vettonica, serratula, cesbrys psychotrophon Plin. 1. c.* et *Βετονικη Græcor. recent.* sunt *Betonica Alopecuros L. Spec. plant. 811.*

BETULA vel *BETULLA*, *a*, *f.* 1. arbor Gallica lentissima, mirabilis candore, atque tenuitate: ex qua olim consulares fascies plerumque fiebant. Eadem circulis flexilis, item corbum costis, hoc est crassioribus et firmioribus viminibus, quibus reliqui, quæ tenniora sunt et subliora, firmantur atque pectuntur. *Betonica* quoque ex ea Gallie excoquant. *Plin. 16.* *Hist. nat. 18.* 30. (75). et 37. 69. (176). *Cl. Fec (Op. ed. vol. 1. p. 338.)* hanc exhibet synonymiam *Σημωδα*? *Theophr. 3.* 14. et *Betula* vel *Betulla Plin. 1. c.* sunt *Betula alba L. Spec. plant. 13p3.*

BETULUS, *V. BÆTULUS.*

BI

11 occurrit in compositionibus pro bis. *V. BIS.*
BILEON vinum. *V. BION.*

BLEOTHANATOS, *V. ANORUS*, et *DIOTHANATOS.*

BIARCHIA, *a*, *f.* 1. *βίαρχια*, officium biarchi. *Inper. Constantin. Cod. 1.* 31. 1. Ad biarchiam nemo suffragio perveniat.

BIARCHUS, *i*, *m.* 2. *βίαρχος*, militaris gradus est ejus, qui commensibus comparandis præest: a *βίος* victus, *annonæ*, et *ἀρχος* præfectus. *Hieronym. advers. Joann. Hierosol. n. 10.* Ante pulnicerius, deinde senecur, ducenarius, biarchus, circitor, eques, deinde tiro. *Imp. Leo Cod. 14.* 20. 3. Biarchorum nomen meritoriumque. Adde *ibid.* 12. 20. 3. et 1. 27. 2. § 20. *Inscript. apud Henzen. 6734.* FL. IOVINVS EX PP (h. e. et *Præposito*) MILITVM HISTRICORVM ET. FL. PAYLVS BIARCHVS PATER. ET. FILIVS. DOMINVS A. FVNDAMENTIS ITSEVRVAT. FIBRICANT. *Henzen. ibidem* annotat, biarchorum tertium gradum inter agentes in rebus fuisse: cf. *Cod. 3. de agent. in reb. 12.* 20.; et § 20. de off. *Pr. Afr. 1.* 27., et *Gothofred. ad Cod. Theod. 6.* 27. 7.

BIBACULUS, *a*, *um*, adj. diminut. a bibax, aliquantum proclivis ad bibendum. Ita cognominati sunt quidam apud Romanos, quod poculis delectarentur, ut *M. Furius*, quem inter grammaticos *Sueton.* referre videtur de *Gramm. 4.* et inter poetas *Quintil. 10.* 1. 96. enumerat: de quo *Plin. Proem. 1.* *Hist. nat. § 4.* Ut qui bibaculus erat, et vocabatur. Nonnulli leg. et apud *Arnob. 4.* 22. pro *BABÆCALUS*, quam voc. *V.* — *NE.* De cognomine *V.* ONOM.

BIBARIUS, *a*, *um*, adj. qui bibendo aptus est. Hinc *bibarius*, *orum*, *n.* plur. en onani, quibus amantes et homines in bibendo utuntur, ut *cibarius* sunt ea, quibus utuntur in cibo. *Nat. Tir. p. 169.* Bibit, bibaria, bibulus. *At hæc omnia a Lexico expungenda.*

BIBAX, *acis*, *rum*, *gen.* 3. adj. bibendi avidus. *Gell. 3.* 12. Bibendi avidum *P. Nigidius* in commentariis grammaticis bibacem et bibosum dicit. Bibacem egn, ut edacem, a plerisque aliis dictum lego: bibosum dictum etiam nusquam reperi, nisi apud *Labrum. Hec Gellius.*

BIBER, vox indeclinabilis, quæ ab infinito *bibere* mutilata videtur, et significat potum. Hinc dare alicui biber, *h. e.* potum ei præbere. *Tillemius apud Charis. 1.* p. 99. *Putsch.* Date illi biber: iracunda hæc est. *Fannius 8. Ann. ibid.* Jubeat biber dari. Adde *Calon. Origin. ibid.*

BIBERIUS pro *Tiberius* joculariter dictus est *Tiberius Nero* imperator ob nimiam vini aviditatem. Appellabatur enim *Biberius* *Caldius Nero* pro *Tiberius Claudius Nero*, ut est apud *Sueton. in ejus Vita 42.*

BIBESIA, *a*, *f.* 1. *Festus* in *Peredia p. 214.* 28. *Müll. Peredius* et *Bibesiam* *Plautus* finxit sui consuetudine, cum intelligi voluit cupiditatem edendi et bibendi. *Plauti* locus est *Cure. a.* 3. v. 74., ubi *Curculio* ridicule refert inter varia provinciarum et populorum nomina has etiam voces, quasi et ipsæ provincie sint. Pro *bibesita* legitur passim *peribesia*, sed minus recte. *V. PEREDIA.*

BIBILIS, *le*, adj. qui bibi potest. *Cæd. Aurel. 2.* *Acut. 11.* ad fin. Cibum datus varium atque hi bitem, ut ovum sordile, etc.

BIBIO, ōnis, m. 3. ¶ 1. Est parva musca, quæ in vino nascitur. *Isid.* 12. *Orig.* 8. 16. Bibiones sunt, qui in vino nascuntur, quos vulgo mustones a musto appellant, unde et *Afranius*: Ad me cum spectas, fabularique incipis, Ex ore in oculos tuos bibiones involant. *Salmas.* ad *Spartian.* in *Hadrian.* 16. legit *bibones*, et interpretatur culices; at culicæ genus est, cuius species est bibio ex vino natus. ¶ 2. *Bibiones* legitur etiam apud *Plin.* 1. *Hist. nat.* in indice l. 10. n. 69., sed ibi significat vitiones, hoc est minores græves, ut est apud *Eum.* 10. *ibid.* 49. 69. (135).

BIBITOR, ōnis, m. 3. qui bibiti. *Sidon.* 1. *Ep.* 8. Quem utique raro bibitor Araricus inspererim.

BIBITUS, a, um, particip. *V.* BIBO.

BIBLINUS, a, um, adject. *βιβλίανος*, qui est ex biblo, seu papyro, ut epistolæ biblinæ, apud *Hieronym.* *Ep.* 51. n. 1. b. e. papyraceæ. *V.* hic interpretes.

BIBLIOPOLA, læ, m. 1. *βιβλιοπωλῆς*. *Bybliopola* Græca positio legitur in *Inscript.* *V.* la ōn. — Bibliopola est librorum venditor: Græca vox a *βιβλίον* liber, et *πωλεῖν* vendō (H. librario; Fr. *libraire*; Hsp. *librero*; Germ. *Buchhändler*; Angl. *a bookseller*). *Plin.* 9. *Ep.* 11. Bibliopolas Lugduni esse non putabam. Adde *eum.* 1. *ibid.* 2. *Martial.* 4. 72. Exigis, ut donem nostros tibi, Quincte, libellos: Non habeo, sed habet bibliopola Thyrrhion. *Inscript.* apud *Fabrett.* c. 10. n. 386., quæ est apud *Orell.* 4154. m. *ΥΠΕΙΣ* AVG. LIB. ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΒΥΒΛΙΟΠΟΛΑ *P.* 8. ET S. De ratione scribendi vide vocem sequent. sub init.

BIBLIOTHECA, æ, f. 1. *βιβλιοθήκη*, Græca vox a *βιβλίον* liber et *θήκη* repositorium. — Dicitur etiam *bibliotheca*, æs positio Græca; et Accus. *bibliothecen* occurrit apud *Cic.* 13. *Fam.* 77. 3.; Ablat. in *Inscript.* apud *Gruter.* 584. 2. *ALEXIO CAESARIS* AVG. AB *ΒΥΒΛΙΟΤΗΚΗΣ*. — Quod vero *bydliotheca*, quemadmodum *bydliotheca* in pluribus seriis avi *Inscript.*, per Græcam v. scribitur, ex eo factum est, quia clausa, ex qua libri constabant, ea papyro olim fiebat: papyrum autem Græci *βιβλίον* vocant, eodemque vocabulo *librum* significat. Quia tamen consuetudo obdura, ut etiam *βιβλος* (et quidem sæpius) per v. scriberetur, etiam Latine *bibliotheca* ex eadem consuetudine scribi consuevit. Quare ea scribendi ratio, quæ y adhibet, neque improbari omnino potest, neque sane contra consuetudinem passim imitanda videtur. — Ceterum, testibus *Isid.* 15. *Orig.* 5. 5., *Paul.* *Diac.* p. 34. 6. *Müll.* et *Dig.* 32. 3. 52. § 8., *bibliotheca* dicitur et de loco, in quo libri studiorum causa asservantur, et de armario seu pluteo, in quo libri ponuntur, et demum de ipsa librorum multitudine: quæ omnia locis mox citandis confirmantur. *Cic.* 1. *Att.* 10. 4. *Bibliothecam* tuam cave cuicumque despondeas, quamvis acrem amatorem inveneris. *Id.* 7. *Fam.* 28. 2. Adbere se in *bibliothecam*. *Id.* 13. *ibid.* 77. 3. *Dionysius* servus meus, qui meam *bibliothecam* multorum numerorum tractavit, cum multis libros surripisset, auferit. *Id.* 1. *Att.* 7. Conscire *bibliothecam* alieni. *Id.* 2. *Divinat.* 3. 8. Assidere in *bibliotheca*. *Id.* 4. *Att.* 10. 1. Pasci *bibliotheca* alienus. *Id.* 1. *Orat.* 34. 195. *Bibliothecas* omnium philosophorum superare. Adde *ibid.* c. 57. § 245. *Id.* 3. *ad Q. fr.* 4. 5. *Bibliothecam* supplere. *Id.* 3. *Vin.* 2. 7. E *bibliotheca* alienius libris uti. *Vitruv.* 7. præfat. § 7. *Schneid.* Supra *bibliothecam* constituere aliquem. *Id.* *ibid.* § 4. *Bibliothecam* instituere. Adde *eum.* 1. 2. 7. et 6. 4. 1. *Sueton.* *Aug.* 56. in *fin.* et *Gramm.* 22. ordinare. *Id.* *Gramm.* 21. Præesse *bibliothecæ*. *Id.* *Aug.* 29. *Bibliotheca* Latina Græcæque. *Quintil.* 11. 3. 4. Ut, quibus (poetis) nullus est in *bibliothecis* locus, sit etiam frequens in theatris. *Id.* 10. 1. 104. *Bibliothecas* excutere. *Id.* 10. 1. 57. Indirem ex *bibliotheca* sumere. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 30. 31. (115). *M. Varro* in *bibliotheca*, quæ prima in orbe ab *Asinio Pollione* ex manubis publicata Romana est, omnis viventis posita imago est. *Id.* *proem.* 1. *Hist. nat.* narrat, *Biodorum*, Græcum scriptorem, historiam suam *βιβλιοθήκην* inscripisse. *Plin.* 2. *Ep.* 17. Pariet ejus in *bibliothecæ* speciem armarium insertum est. *Paul.* *Dig.* 30. l. 41. *Bibliothecæ* partibus inherentes. Adde *Ulp.* *ibid.* 32. l. 50. a *med.* — *Servus a bibliotheca* est, qui *bibliothecæ* custodiendæ et curandæ præpositus est. *Inscript.* apud *Gruter.* 584. 8., quæ est apud *Orell.* 41. *ANTIOCHYS* TI. CLAUDII CAESARIS A *BIBLIOTHECA* LATINA *POLLIONIS*. Et apud *Gruter.* 584. 4., apud *Orell.* 40. *ULIENAE* MEDICI A *BIBLIOTHECIS*. Adde alias apud *Gruter.* 584. 7., 576. 9. et 578. 3.; et apud *Orell.* 1172.

Inscript. apud *Maff.* *Gall. antiq.* p. 188. *PROG. BIBLIOTHECAR. GRÆC. ET LATIN.*

BIBLIOTHECÁLIS, le, adject. ad *bibliothecam* pertinet. *Sidon.* 8. *Ep.* 4. Theauris *bibliothecalibus* large refertus. h. e. simpla *bibliotheca* instructus. *Capell.* 2. p. 55. *Bibliothecalis* copia.

BIBLIOTHECÁRIUS, ri, m. 2. *bibliothecæ* custos, a *bibliotheca*. *M. Aur.* apud *Fronton.* ad *M. Cos.* 4. 5. *Tiberianus* *bibliothecarius* tibi subigendus. De hac *bibliotheca* *Tiberianus* mentio est apud *Gell.* 13. 19. Adde *Gloss.* *Isid.* *Bibliothecarius*, qui codices secat (corrige servat).

BIBLIOTHECULA, læ, f. 1. parva *bibliotheca*. *Symmach.* 4. *Ep.* 18. Sume *ephemeridem* C. *Cæsaris* decreptam *bibliotheculæ* meæ, ut tibi muneri mitteretur.

BIBLIS. *V.* *BYBLIS*.

BIBLOS vel **BIBLUS**, i, f. 2. *βιβλος*, papyrus, ex qua charta primum facta est. Ita enim significat Græca vox allata. *Lucan.* 3. 223. *Noridum* fluminae *Memphitis* contere *biblos* *Noverat*. *fluminae biblos* dixit, quia papyrus in palustribus *Ægypti* locis circa Nilum nascitur, ut *Plin.* 13. *Hist. nat.* 11. 22. (71). docet. Per metonymiam. *Sedul.* 1. 6. *Plurima* *Niliacis* tradunt mendacia *biblis*. h. e. litteris mandant. — Quod vero *biblus* scribitur, non *byblus*, ut est in Græca voce, id consuetudini tribuendum est. *V.* dicta in *BIBLIOTHECA* sup. init.

BIBO, bibis, bibi, bibitum; bibere, 3. Part. *Bibens* 1. *B.* c.; *Bibulus* et *Bibiturus* 1. *B.* a.; *Bibendus* 11. Illud tamen advertendum, part. *Bibitus* et *Bibiturus* seriorum tantum ævo usuenisse; optimi enim scriptores pro *bibitus* dixerunt *potus*, ut *Ovid.* 15. *Met.* 334. Nocte nocent potæ, sine poxa luce bibuntur. — *Bibo* est verbum per onomatopœiam effectum, quod coniungi potest cum *Gr. τῖνεν* et sententia ipsius *Varron.* 6. *L. L.* 84. *Müll.* — Significat autem potum ore assumere, et ponitur cum de hominibus, tum de brutis animalibus (H. *bere*, Fr. *boire*; Hsp. *beber*; Germ. *trinken*; Angl. *to drink*).

1.) Proprie occurrit A) neutrorum more siye absolute, et B) cum Accus.

A) Neutrorum more siye absolute. — a) Generatim. *Plaut.* *Stich.* 5. 4. 27. Bibe, si bibis. formula hortantis alium, ut sine mora bibat: cui similis est illa Ita, si tibi, apud *eum.* *Poen.* 5. 4. 67. *Id.* *Stich.* 5. 4. 38. Bibere pro summa. h. e. totum haurire poculum usque ad fundum. *Forcellino* vero est strenue bibere, tanquam pro ultima vice potaturi simus; sed idem ipse addit, alios aliter explicare. *Ter.* *Phorm.* 2. 2. 28. Prior libas, prior decumbas. *Cic.* 5. *Tusc.* 34. 97. *Darius* in fuga cum aquam turbidam bibisset, negavit unquam se bibisse jucundus. Numquam videlicet sitiens biberet. *Id.* 13. *Att.* 52. 1. Edere et bibere *ἀδελφῶν* et *jucunde*. *Horat.* 2. *Od.* 7. 25. quem *Venus* arbitrum dicit bibendi? *Id.* 2. *Sat.* 8. 34. Bibere *danno*. *Ovid.* 2. *Amor.* 506. qui bibit, arte bibit. *Id.* 3. *Fast.* 274. Bibere exiguis haustibus. *Id.* *ibid.* v. 532. ad nuncrum. *Seneca* *Ep.* 122. Post prandium aut cenam bibere, vulgare est. Et paullo ante. Jejunum bibere. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 34. 52. (105). Proprium — turturum, com bibant, colla non resupinare largeque bibere jumentorum modo. *Id.* *ibid.* 46. 63. (129). Suetu, morsa bibere. *Juvenal.* 1. 49. ab octavâ (horâ). *Dig.* 19. 1. 11. § 4. Qui jumenta vendidit, solet ita promittere: *εἴσω, πιῶν, ὡρὸν*. — b) Speciatim impersonaliter. *Horat.* 1. *Od.* 37. 1. Nunc est bibendum. *Cic.* 3. *Ferr.* 26. 66. Discumbatur: sit sermo inter eos, et levitatio, ut Græco more biberetur. Adde *eum.* 2. *Phil.* 41. 104. Ceterum bibere Græco more est merum cyathis libare, salutando deus primum, deinde amicis nominatum, et ad singula nomina bibendo, ut *Ascon.* exponit ad *Cic.* 3. *Ferr.* l. c. Sed et illud Græci moris erat, præsertim apud *Atthenienses*, ut minoribus primo poculis biberent, deinde, ut sit, majoribus, postquam invalescentibus animis invicem ad bibendum provocabant. Solebant enim alter alterum propinando nominare: qui toties responderi cogeatur, eodemque poculo paria facere. — c) Item speciatim addito, unde potus sumitur. *Propert.* 2. 20. 32. Bibere ex una aqua. *Id.* 4. 14. ex fonte. Cf. *Martial.* 12. 11. ob sone. *Propert.* 3. 3. 26. e gemma. h. e. poculo ex gemma facto. *Virg.* 2. *G.* 506. gemma. *Varus* apud *Macrob.* 6. *Satur.* 1. a *med.* ex solido auro. *Juvenal.* 2. 93. vitreo Priapo. *Id.* 12. 47. cæcata. *Plin.* 33. *Hist. nat.* præfat. 2. (5). per obscenitates. *Id.* 7.

ibid. 2. 2. (12). ossibus humanorum caput. *Flor.* 3. 4. 2. in ossibus caput. *Dig.* 34. 2. 21. in argento poterio. — d) *Dare bibere*, bibere ministrare sunt formulae ex vulgari sermone depreptæ. *Cato* *R. R.* 89. Meridie bibere dato. *Plaut.* *Pers.* 5. 2. 40. Bibere da usque plenis cantharis. Adde *Ter.* *Andr.* 3. 2. 4. *Liv.* 40. 47. Ut bibere sibi juberet dari. In hac formula occurrit etiam biber dare: *V.* *BIBER* loco suo. *Cic.* 1. *Tusc.* 26. 65. Ut Jovi bibere ministraret. Adde *Caton.* *R. R.* 103.

B) Cum Accus. rei, quæ bibitur. — a) Generatim. *Cato* *R. R.* 156. Si voles in convivio multura bibere —: bibesque quantum volas. *Id.* apud *Gell.* 10. 23.; *Plaut.* *Pers.* 2. 1. 3.; *Ter.* *Eun.* 4. 5. 1.; *Ovid.* 12. *Met.* 322. et *Plin.* 14. *Hist. nat.* 13. 14. (89). Bibere vinum. *Cic.* 5. *Tusc.* 34. 97. aquam. *Id.* 11. *Phil.* 5. 10. sanguinem. *Horat.* *Epod.* 9. 1. *Cæcubum*. *Id.* 1. *Od.* 20. 10. uvam prelo domitam. *Id.* 2. *Sat.* 2. 16. uetula *Falerne* diluta. *Id.* 3. *Od.* 3. 12. nectar. *Id.* 1. *Ep.* 2. 24. et *Tibull.* 1. 3. 50. pocula. *Ovid.* 3. *Pont.* 5. 18.; *Curt.* 8. 13. et *Quintil.* 6. 3. 93. aquas. *Ovid.* 3. *Amor.* 10. 22. et 9. *Met.* 377. lac. *Fronto* *Fer.* *Als.* p. 141. mulsum. *Quintil.* 7. 2. 17. potumum. *Id.* 8. 5. 31. venenum. *Curt.* 6. 10. medicamentum. *Scribon.* *Compos.* 180. cantharidas. *Id.* *ibid.* 103. ephemerum. *Martial.* 11. 36. 7. sex cyathos. *Apul.* 2. *Met.* post init. eandem nutriceam. h. e. lac a nutrice sugere. *Emil.* *Macer.* c. de porro. Communis pueri succus lacti nutrici. Et bibitus tussine fertur sepiare velustum. *Plin.* *Valer.* 2. 18. Equi lingua inveterata. ex vino bibita valet. *Cæc.* *Aurel.* 4. *Tara.* 3. Tunc post bibitio lac nullum potum sumere debent egredientes. *Hieronym.* in *Isay.* l. 5. c. 25. v. 8. Viatum, quod se Dominus rum sanctis suis in regno Patris sui bibiturum esse promisit. — b) Addito, unde potus sumitur. *Propert.* 1. 14. 2. Bibere vina Mentoreo opere. *Seneca* *Thyest.* 433. venenum in auro. *Juvenal.* 10. 25. aconiti scitibus. — c) Bibere nomen affertur. In bilioribus conviviis mos fuit, ut compositores amicorum et amicarum nomina proferrent, ac tot haurirent pocula, quot litteris ea constabant. *Martial.* 8. 51. Ut jugulum curas, nomen utrumque bibam. *Id.* 1. 71. *Nævia* sex cyathis, septem *Justina* bibatur. Quinque *Lycas*, *Lyde* quatuor, *Ida* tribus. Adde *eum.* 9. 94. et 11. 36. *V. QUINCUNX* et *SEPTUNX*. — d) Bibere mandata est pro nimio potu oblivisci quod mandatum fuerat. *Plaut.* *Pers.* 2. 1. 3. Quanquam ego vinum bibo, at mandata non consuevi simul bibere una. *V.* similis locum apud *eum.* *Amph.* 2. 1. 84. — e) Potire bibere flumen vel aquam aliquam dicuntur illi, qui si fluvium vel aquæ appositam regionem involunt. *Virg.* 7. *Æn.* 715. Qui *Tiberim* *Fabarchaque* bibunt, quos frigida misit *Nursia* etc. *Id.* 1. *Ecl.* 64. Ante, pererratibus amorum sinitibus exut *Aut* *Alarim* *Parthos* bibet *aut* *Germania* *Tigrim*. *Horat.* 4. *Od.* 15. 24. qui prolium Danubium bibunt. Adde *eum.* 3. *ibid.* 10. 1. et 1. *Ep.* 18. 105. *Lucan.* 8. 213. populosque bibentes *Euphratem*.

II.) Translata. ¶ 1. *Aut bibat, aut abeat, ἢ πῖναι, ἢ ἀνδρῖ*, jocosa lex in conviviis Græcorum, qua jubebantur convivæ omnes ei, qui nadinperator erat, (quem *Horat.* 2. *Od.* 7. 25. arbitrum bibendi appellat) parere, et singuli aliorum in bibendo conditionem subire. Transiit autem in proverbium, quo admonemur, ut aut tempori locoque nos accommodemus, aut hominum consuetudinem fugiamus. *Cic.* 5. *Tusc.* 41. 118. Mihi quidem in vita servanda videtur illa lex, quæ in Græcorum conviviis obtinebat: aut bibat, inquit, aut abeat. Et recte: aut enim fructus aliquis pariter cum aliis voluptate potandi; aut, ne sobrius in violentiam vinolentorum incidat, ante discedet: sic injurias fortune, quas ferre nequeas, defugiendo relinquas. — ¶ 2. Bibere etiam dicuntur inanitus, quæ humorem hauriunt et ad se trahunt. — a) Generatim. *Cato* *R. R.* 100. Id si feceris, metreta oleum non bibet. Cf. *COMBIBO*. *Horat.* 2. *Od.* 8. 11. *Amphora* fumum bibere instituta. *V.* *PUMARUM*. *Quintil.* 11. 3. 23. Notis — fuligo lampadationum bibenda. — b) Speciatim arvens calidis bibere dicitur. Veteres enim vulgo credebant, *Iridum* deum in terram cornibus aquam haurire e mari et fontibus, quam postea in altum sublatam per nubes effunderet. Hinc inter varia pluvie signa *Virg.* enumerat, cum bibat ingens arcus, 1. *G.* 380. Adde *Propert.* 3. 5. 32. et *Stat.* 9. *Theb.* 405. Hinc festivo *Plaut.* de ano

cubitorum. *Plin.* 20. *Hist. nat.* 23. 94. (253). Meum foliis uncto simile, et caule aliquando bicubitali.

BICUBITUS, a, um, adject. bicubitalis. *Apul. Herb.* 72. Herba ramulis tenuibus, bicubitis, etc.

BIDENS, entis, (bis et dens) qui duos habet dentes. — Nulla prorsus habita significationis ratioe, Abbat. sing. est *bidente* et *bidentil*, testibus *Lucret.* 5. 207., *Pomponio* apud *Gell.* 16. 6., *Tibull.* 2. 3. 6. et *Plin.* 17. *Hist. nat.* 21. 35. (159); Genit. autem plur. num. est *bidentium* et *bidentum*, testibus *Horat.* 3. *Od.* 23. 14. et *Ovid.* 15. *Mel.* 575. — Occurrit A) Adjective, et B) Substantive.

A) Adjective. ¶ 1. Stricto sensu. *Auct. Priapeor.* 83. Bidens amica, Romuli senis memor. h. e. anus, cui duo tantum supersunt dentes. *Pomponius* apud *Gell.* 16. 6. Mars, tibi voveo, me facturum, si unquam redierit, bidentil verre. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 54. 77. (206). Bidentes hostiae. Adde *Hygin.* apud *Gell.* l. c. et *V. infra* sub B. 2. *Paul. Diac.* p. 35. 2. *Müll.* hos. ¶ 2. Latiori sensu ponitur de his omnibus, quae duobus unctis, tamquam dentibus, instructa sunt. *Virg. Catal.* 8. Bidentis forfex. *F. ATTONDEO.* *Id. Cir.* 213. ferroque manus armata bidentil. h. e. forfice. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 56. 57. (209). Ancoram (invenit) *Eupalamus*: eandem bidentem *Anacharsis*. — Hinc

B) Substantivum more ¶ 1. *Bidens*, entis, m. 3. absolute est instrumentum rusticum ferreum, duobus velut dentibus ex una parte instructum, aptumque ad terram fodendam (ll. *sarchio, marra*; *Fr. espèce de houe, hoyau à deux dents*; *Hisp. azada, azadon de hierro con dos dientes*; *Germ. zweizackige Hacke oder Karst*; *Angl. a sort of hoe or drag, to break up clods with*). *Lucret.* 5. 207. valido bidentil ingemere. *Virg.* 2. *G.* 400. glabraque versis Aeternum frangenda bidentibus. *Id.* 2. *ibid.* 355. duros facere bidentes. Adde *Colum.* 4. *R. R.* 17. 3. *Tibull.* 2. 3. 6. Versarem valido pingue bidente solum. *Id.* 1. 10. 51. bideas vomerque. *Ovid.* 4. *Fast.* 927. Sarcula nunc durusque bidens et vomer aduncus, Ruris opes, nitcant. *Colum.* 1. *R. R.* 14. 1. Bidentibus soli terga convertere. *Plin.* 17. *Hist. nat.* 21. 35. (159). Bidente pastinare solum vineae. *Juvenal.* 3. 128. bidentis arans. h. e. agricultura studiosus. *Pallad.* 1. *R. R.* 43. Bidentes cuprei. Adde *Dig.* 33. 7. 8. pr. ¶ 2. Præterea *bidens*, entis, f. 3. (quæ ab antiquis dicebatur et *duidens*, teste *Paul. Diac.* p. 66. 6. *Müll.*) est ovis hima, apta ad sacrificium. Fere enim dicitur de ove, quæ in hostiam eligitur. Ratio autem hujus appellationis est, vel quia duorum annorum ætas in hujusmodi pecore requiritur; quod neque majores, neque minores licebat hostias dare, ut *Servius* ad *Virg.* 4. *Æn.* 57. docet: itaque dicta est (si *Servius* et *Nigidius* apud *Gell.* 16. 6. et *Macrob.* 6. *Satur.* 9. credimus) primo *biden-nis*, d littera immissa, quasi *biennis* a *bis* et *annus*; tum longo usu loquendi corrupta vox est, et ex *biden-ni* facta *bidens*. Vel potius appellata est *bidens* a *bis* et *dens*, quia oportet, ut ovis, quæ hostia est, habeat dentes octo, et in his duos ceteris eminentiores, qui nonnisi circa biennium apparere solent, per quos apparet ex minore ætate in majorem transcendisse: quæ sententia est *Julii Hygini* apud *Gell.* loc. cit.; *Servii* tum loc. cit., tum ad 6. *Æn.* 39., *Isidori* 12. *Orig.* 1., et *Paul. Diac.* p. 4. 17. *Müll.* (cujus hæc sunt verba: *Ambidens*, sive *bidens* ovis appellabatur, quæ superioribus et inferioribus est dentibus. Cf. *Nigidius* apud *Non.* p. 53. 26. *Merc.*); probaturque a *Scalig.* in *Conjectan.* ad *Farron.* p. 45. et a *Voss.* in *Etymol.* Quod enim putarent nonnulli, *bidentes* esse, quæ duos tantum dentes habeant, absurdum et falsum est, rideturque a *Gell.* loc. cit., *Macrob.* 6. *Satur.* 9. et *Non.* loc. cit. *Virg.* 4. *Æn.* 57. mactant lectas de more bidentes *Legiferæ* *Cereri*. *Id.* 1. *ibid.* 93. Centum lanigeras mactabat rite bidentes. *Id.* 12. *ibid.* 170. intonsamque bidentem *Attulit*, admovitque perus *Aggravibus* aris. *Horat.* 3. *Od.* 23. 14. Tentare multa cæde bidentium *beos*. *Liberius* apud *Non.* p. 3. 25. *Merc.* Bidentes facere. *Ovid.* 10. *Mel.* 227. *Amathusiæ* bidentes. *Id.* 15. *ibid.* 575. mactatarum exta bidentum consulare. Hinc *Plin.* (superius cit. sub A. 1.) 8. *Hist. nat.* 51. 77. (206). *Coruncanis* ruinales hostias, donec bidentes fierent, puras negavit. — Illud etiam animadvertendum, quod *Nigidius* loc. cit. scripsit, non solas oves, sed omnes himas hostias *bidentes* vocari. Quo pertinet illud *Pomponii* super. cit. sub

A. 1. — Dicitur interdum *bidens* generatim de quacunque ove et extra sacrificium. *Phaedr.* 1. 17. *Bidens* jacentem in fovea prospexit lupum.

BIDENTAL, alia, n. 3. (bidentis). *Paul. Diac.* p. 33. 10. *Müll.* Bidental dicebant quoddam templum, quod in eo bidentibus sacrificaretur. *Id.* Minora templa sunt ab anguribus, cum loca aliqua tabulis, aut linteis septantur, ne uno amplius ostio pateant. Ergo per *Paulum Diac.* omnia minora templa quibuscunque diis sacra, in quorum medio ara est ad bidentes sacrificandas, bidentalia dici videntur. *C. Rosinius Dissert. Isagog. Tab.* 18. mutilam inscriptionem (quæ est apud *Orell.* 2483.), sed probabili conjectura a se suppletam affert, quæ reperta est prope duo ædificia, quorum alterum parvi templi formam referebat comella, alterum duplex, cujus bina septa uno aditu patebant, et aram mediam solidam ac cubicam, minime vero putealia, sive aras cylindricas pertusas, habebant. *Inscriptio* vero talis est: D. M. CAESIVS DAPHNVS duo bidentAL NYCHERIAL, ET vetustam ARDEM GENI STABIAE. labantibus MARJORIB. VEXATA PROVIDE RESERVIT. At *Guarini, Comment.* VII. p. 29. ann. 1830. iterum edit, probabili conjectura proponit legendum *Augustal.* pro duo bidental. Et recte: nam si conferatur *Nigidius* apud *Non.* p. 53. 27. *Merc.*, et quæ scripti est vir *K. O. Müller.* de *Etruscis* T. 2. p. 170. et sequi, bidental nihil aliud est, nisi templum illud, quod sepimenti loco circa puteal, sive aram fulguritam statuebatur, idque ad aliorum templorum discrimen triste et epigramma appellabatur. *Horat. Art. P.* 471. Minterit in patrios cineres, an triste bidental Moverit incestas. *Pers.* 2. 27. Triste jaces locis evitandumque bidental. *Apul.* de *Deo Socrati*. Tuscorum plaqueia, fulguritorum bidentalia. *Sidon. Carm.* 9. 189. Nec, quæ fulmine Tuscus explato, Septum numina quærit ad bidental. Idem *Rosinius ibid.* *Tab.* 19. et 20. habet figuram bidentalis Pompejis effossi, quod puteal medium, et templum rotundum octo columnarum sine tecto, sed epistylis tantum ornatum habebat, cum inscriptione Ovis linteis eratata quæ Latine ita sonat: Nitres ter meddix tulticus septo conclusit.

BIDENTALIS, le, adject. *Sacerdotes bidentales* dicti sunt, qui *Herculi* et fortasse etiam aliis *Semonibus*, b. e. diis minorum gentium, erant sacri, quibus minora templa, bidentalia appellata, statuebantur: bi in securum redacti fuerant. *Inscript.* apud *Gruter.* 96. 5. SEMONI SANCO DEO FIDIO SACRYM SEX. POMPEJVS SP. F. COL. NYSSIANVS QVINQVENNALIS DECVR. BIDENTALIS DONVM DEDIT. Et *ibid.* 6. SANCTO SANCO SEMONI DEO FIDIO SACRYM DECVRIA SACERDOTVM BIDENTALIVM RECIPERATIS VECTIGALIVS.

BIDENTATIO, ōnis, f. 3. agrorum cultura, quæ bidente fit. *Gloss. Y.* BIDENS II. A.

BIDUANCULUS, a, um, adject. Videtur esse diminutivum a *BIDUANUS*; quid tamen significet, eruditus definiendum relinquo. *Mar. Victorin.* 1. p. 2468. *Putsch.* ra. quoties prætorum significare vultis, nolite interponere, ne fiat *populus Romanus*: nec composita, qualis sunt *levianima, biduancula, tardigrada*; hæc enim sunt specie et significatione unum.

BIDUANUS, a, um, adject. bidui tempus habens. *Alcim. Ep.* 70. Præsentia domui patris, gloria vestra biduanæ occupatione detentus aliquatenus portitorem tardius ordinavi.

BIDUUM, ūi, n. 2. (bis et dies). Primam syllabam licenter producit *Sever. Sancti.* 18. Et, longus peperit quæ labor omnibus vitæ temporibus, perdit biduo. — Biduum est duorum dierum tempus (ll. *spazio di due giorni*; *Fr. espace de deux jours*; *Hisp. espacio de dos dias*; *Germ. die Zeit von zwei Tagen*; *Angl. the period of two days*). Occurrit — a) Generatim. *Cato R. R.* 96. Sinito biduum aut triduum coescent (oves). *Ter. Eun.* 1. 2. 110. In hoc biduum *Thais* vale. *Id. Andr.* 2. 6. 9. Similitudo bidui aut tridui. *Cic.* 2. *Nat. D.* 38. 96. Tantæ tenebræ tuidimæ regiones obscuravisse dicuntur, ut per biduum nemo hominem homo agnosceret. *Id.* 4. *Ferr.* 32. 129. Biduum eximere ex mense, biduo mensem longiorem facere. *Id.* 4. *Att.* 3. Concio biduo nulla. *Id.* 2. *Orat.* 38. 96., *Liv.* 30. 8. et *Quintil. proæm.* § 7. Per biduum, Adde *Cres.* 6. B. G. 7. *Nepos Hann.* 6. Biduo et duabus noctibus *Hadrumetum* pervenit. *Id.* *Att.* 22. Cum biduum cibo se abstinuisset. *Liv.* 10. 23. Supplicationes in biduum decretae. *Id.* 27. 24. Cum senatus biduum ad considerandum tempus

peteret. *biduum* per appositionem temporis adficiat. *Sueton.* *Cæs.* 34. et *Aug.* 10. Post biduum. *Id.* *Cæs.* 16. Biduo post. *Id.* *Cah.* 19. Biduo continent. *Amian.* 30. 1. Biduum et binoctium. *Dig.* 50. 16. 217. § 1. In biduo. — b) Speciatim occurrit in locorum distantias definiendis. *Cic.* 8. *Att.* 14. In his locis, quæ a Brundisio absunt propius, quam tu, biduum, aut triduum. *Plancus* apud *Cic.* 10. *Fam.* 17. 1. Ventidius bidui spatio abest ab eo. *Plin.* 6. *Hist. nat.* 28. 33. (163). Bidui navigatio. — Hæc significatione occurrit et *bidui*, hoc est antiq. bidui pro biduo. *Cic.* 5. *Att.* 16. 4. Castra, quæ aberant bidui. *Id.* *ibid.* 17. 1. Castra, a quibus aberant bidui.

BIENNALIS, le, adject. biennium durans. *Cod. Theod.* 11. 20. 4. § 1. Biennalis pensio. *Id.* 12. 43. 3. culpa. *Justinian.* *Cod.* 5. 37. 27. meta.

BIENNIS, ne, adject. (bis et annus) duorum annorum. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 82. 84. (108). Cum quidem annuo et bienni spatio duraverint. *Al. leg. biennii*. Ita enim habent tres editiones princip. A. 1469. 1470. et 1472. *Aldus*, et alii. *Harduin.* cum aliis quibusdam edidit annuo et biennio spatio. At *Sueton.* *Galb.* 15. Bienni spatio determinatur senatoria et equestria officia. Alii tamen leg. biennii spatio. Ceterum vox biennii assentur etiam a *Beda* De orthogr. p. 2331. *Putsch.*; et *Nigidius* apud *Gell.* 16. 6. docet, bidentes primo dictas biennes, d littera immissa, quasi biennes.

BIENNIVM, ūi, n. 2. (bis et annus) duorum annorum tempus, sicut triennium trium (ll. *spazio di due anni*; *Fr. espace, laps de deux ans*; *Hisp. espacio de dos años*; *Germ. ein Zweijahr, zwei Jahre als Zeitraum*; *Angl. the space of two years*). *Cato R. R.* 133. Ubi biennium erit, ramum tenerum infra præcidit. *Plaut. Bacch.* 3. 2. 4. Hoc factum est ferme abhinc biennium. *Id.* *ibid.* 2. 1. 1. Biennio postquam hinc abiit. *Id.* *Merc.* 3. 1. 35. Jam bienniali est, cum mecum rem caput habere. *Ter. Heu.* 1. 2. 12. Biennium ibi perpetuum misera illum tult. *Cic.* 5. *Phil.* 3. 7. Tribuni plebis tulerunt de provinciis contra acta *Cæsaris*, ille biennii, iste sexennii. Adde *Cæs.* 1. B. G. 3. *Liv.* 5. 14. Comitia biennio habita. *Colum.* 3. *R. R.* 9. 6. Intra tempus biennii. *Quintil.* 1. 12. 9. Intra biennium. *Sueton.* *Aug.* 26. Biennio post. *Id.* *Gell.* 7. Biennio provinciam obtinere. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 21. 24. (73). Biennio durare.

BIENNIVS, a, um. *F. BIENNIS.*

BIFARIUS, is, f. 3. idem ac *biremis*. Vox a *Lerico* expungenda; occurrit enim tantummodo in *Not. Tir.* p. 177.

BIFARIAM, adverb. Proprie est Accusativi forma a *bifarius* et subauditur nomen partem. — *Bifariam* est idem ac *bipartito* (ll. *in due luoghi o parti*; *Fr. vers deux côtes, en deux parties*; *Hisp. hacia dos partes*; *Germ. zweifach, nach zwei Seiten, auf zwei Seiten*; *Angl. in two places or parts, into two parts*).

1) Proprie occurrit de loco. *Plaut. Aulul.* 2. 4. 3. Ut dispartirem obsonium hic *bifariam*. *Cic.* 3. *Tusc.* 11. 24. *Bifariam* quatuor perturbationes æqualiter distributæ sunt. *Id.* *Tim.* 9. *Quam* (inflectionem) *bifariam* contrarie simul procedentia efficebant. *Varro* 2. *R. R.* 4. 14. Annus divisus *bifariam*. Adde *Liv.* 25. 32. et 41. 19.; *Ascon.* p. 29. 3. *Bait.*; et *Paul. Putsch.* p. 33. 12. *Müll.* *Liv.* 10. 21. a *med.* Jam castra *bifariam* facta esse, quia unus locus capere tantam multitudinem non possit. *Id.* 3. 23. in *fin.* *Bifariam* coss. ingressi hostium fines. *Id.* 3. 63. Gemina victoria duobus *bifariam* præliis parva. *Messala* apud *Gell.* 13. 15. *Bifariam* cum populo agi non potest. *Forcellinus* h. l. *bifariam* pro duobus modis, vel duabus vicibus accepit. *Sueton.* *Aug.* 100. *Bifariam* laudatus est: pro æde D. *Julii* a *Tiberio* et pro rostris veteribus a *Druso*.

1.) Figurata est duobus modis, dupliciter. *Apul. Dogm. Plat.* 3. ad *fin.* Quoniam utraque acceptio *bifariam* tollitur. *Modestin.* *Dig.* 38. 10. 4. § 2. Cognationis substantia *bifariam* apud Romanos intelligitur: nam quædam cognationes jure civili, quædam naturali continentur.

BIFARIE, adverb. idem ac *bifariam*. *Cassiod.* de orat. 1. ad *fin.* Qualitas *bifarie* dividitur in ea pronomina, quæ vocantur finita.

BIFARIUS, a, um, adject. duorum partium, vel duorum generum, duplex: est a *dispartis*, mutata littera s in r, ex consuetudine Latinorum. *F. litteram*

R. *Apul.* 3. *Dogm. Plat.* 3. Ut bifaria sit sublatia illatio. Al. leg. *bisariam*. *Ammian.* 18. 4. Ratione bifaria. Adde *Commodian. Instruct.* 24.

BIFAX, difax διπρόσωπος. Gloss. Lat. Gr.

BIFER, fēra, fērum, adject. (bis et fero: cf. Gr. διφόρος). Rectus casus singularis rectius est *bifer*, quam *biferus*. Nam composita a fero frequentius hoc modo desinunt, *æstifer*, *anguisfer*, *armifer*, *falciifer*, *furcifer*, *letifer*, *pestifer* et alia. Quamquam et *biferus* defendi potest, cum *mortiferus* et *pestiferus* apud *Cels.* legantur 2. 6. et 4. 2. n. 2. — Ceterum *bifer* est qui bis in anno fructum fert, et occurrit — a) Stricto sensu de plantis. *Virg.* 4. *G.* 149. biferique rosaria *Pæsti*. *Cato R. R.* 7. Biferæ arbores. *Varro* 1. *R. R.* 7. 7. Malus bifera in agro Consentino, vites biferæ apud mare Smyrnæ. Adde *Plin.* 16. *Hist. nat.* 27. 50. (115). *Cato R. R.* 10. et *Plin.* 13. *Hist. nat.* 22. 41. (121). et 16. *ibid.* 27. 50. (114). Ficus biferæ. h. e. arbores fici bis ferentes. *Sueton. Aug.* 76. Caseum bubulum et ficos virides biferas maxime appetebat. h. e. fructus arborum fici biferarum. *Solin.* 8. Bifera violaria. — b) *Manil.* 4. 230. signum sagittarii vocat *biferum* Centauri corpus, quia constat equina et humana forma.

BIFESTUS, a, um, adject. a bis et festus. *Prudent.* 12. *nepti oreph.* 66. festum SS. Petri et Pauli vocat diem *bifestum*.

BIFIDATUS, a, um, adject. idem ac bifidus. *Plin.* 13. *Hist. nat.* 4. 6. (30). Folia cultrato mucrone, lateribus in sese bifidis.

BIFIDUS, a, um, adject. (bis et findo) in duas partes fissus, seu divisus. *Ovid.* 14. *Met.* 303. setæque cadunt, bifidosque relinquit Rima pedes. *Colum.* 4. *R. R.* 33. 4. radices. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 65. (171). Lacertis lingua bifida et pilosa. *Id.* 17. *ibid.* 20. 34. (150). Bifida atirps. *Id.* 16. *ibid.* 39. 76. (195). Bifidi venarum cursus. *Val. Flacc.* 1. 570. In bifidum discessit iter.

BIFILUM, i, n. 2. duplex filum. Affertur a *Servio* ad illud *Virg.* 12. *Æn.* 375. *bilicem* lorica: sed nullo confirmatur Latini scriptoris exemplo.

BIFISSUS, a, um, adject. (bis et findo) idem ac bifidus. *Solin.* 52. 36. Sunt præterea (in India) boves solidis ungulis nec bifissia.

BIFORIS, re, adject. (bis et furis) binas habens fores, seu valvas. ¶ 1. Stricto sensu. *Ovid.* 2. *Mét.* 4. Bifores valvæ. *Id.* 3. *Pont.* 3. 5. Nox erat, et bifores intrabat luna fenestras. — Item duo habens foramina, seu portas. *Solin.* 2. ad fin. Nidos moluntur bifori accessu. *Apul. Dogm. Plat.* 1. Nares, quarum bifori via odor cum spiritu comæat. *Servius* ad *Virg.* 9. *Æn.* 618. Bifores tibiæ. — Hinc ¶ 2. Latiori sensu biforis est qui a duobus foraminibus exit, h. e. qui duos habet sonos diversos. *Virg.* 9. *Æn.* 617. O vere Phrygiæ, neque enim Phryges: ite per alta Dindyma, ubi assuetis biforem dat tibia cantum. ubi *Servius*: bisonum, imparem. Et servavit eis tibiaram sonorum, idest Phryglarum naturam. Tibiæ autem serrate dicuntur, quæ sunt parces, et æquales habent cavernas; non Phrygiæ, quæ et impares sunt, et inæquales habent cavernas. Ergo *biforem*, dissonum, dissimilem: non enim sunt pari modulatione compositæ. Ut cum sit *Varro*, 'Tibia Phrygia dextra unum foramen habet, sinistra duo, quorum unum acutum sonum diabet, alterum gravem. Hæc *Servius. Stat.* 4. *Theb.* 698. Etæque, tympanaque, et bilorem reticere tumultum loquerat.

BIFORMATUS, a, um, adject. idem ac biformis. *Cic.* vertens aliquot versus ex *Sophocle* 2. *Tusc.* 8. 20. non biformato impetu Centaurus, lectus corpori infixit meo. V. *Klotz.* ad h. l.

BIFORMIS, e, adject. (bis et forma) duas habens formas. *Virg.* 6. *Æn.* 25. mixtumque genus prolesque biformis, Minotaurum adest. *Id.* *ibid.* 286. Centauri in foribus stabulant Scyllæque biformes. *Horat.* 2. *Od.* 30. 3. Non uisitata, nec tenui ferar Penna biformis per liquidum æthera Vates. h. e. et cygnus et vates. *Ovid.* 2. *Met.* 664. Biformis pater. h. e. Chiron Centaurus. *Id.* 9. *ibid.* 121. Nessus. *Id.* 12. *ibid.* 457. Odites. *Id.* 8. *ibid.* 156. monstrum. *Id.* 2. *Amor.* 12. 19. populus. *Id.* 1. *Fast.* 89. Janus. *Colum.* 10. *R. R.* 427. Panes. *Tac.* 12. *Ann.* 64. hominum partus. *Justin.* 2. 6. Ceropros. *Manethon. Genethl. Maximian.* 3. sub init. Biformium bella monstrorum. h. e. Gigantum. V. et *BICEPS*.

BIFORUS, a, um, adject. idem ac biforis, hoc est binas habens fores, seu valvas. *Filipp.* 4. 6. ad fin.

ipsaque forium ornamenta non sunt cerosirola, neque bifora, sed valvata.

BIFRONS, ontis, adject. duas habens frontes. *Virg.* 7. *Æn.* 180. Saturnusque senex, Janique bifrontis imago. Adde 12. *ibid.* 198.

BIFURCUM, i, n. 2. (bis et furca) locus bifariam divisus. *Auct. de limit.* p. 270. *Goes.* Si B in termino inveneris, bifurcum ostendit, aut trivium significat.

BIFURCUS, a, um, adject. duas habens cuspides, seu acumina. *Liv.* 33. 5. ad fin. Bifurci valli. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 30. 53. (122). Bifurcæ arbores. *Colum.* 3. *R. R.* 18. 16. Pastinum vocant agricolæ ferramentum bifurcum. *Ovid.* 12. *Met.* 442. Ramus bifurcus. — Hinc

Bifurcum, i, n. 2. absolute substantivorum more de iis dicitur, quæ furcarum modo inter se junguntur. *Colum.* 4. 24. Vocatur focaneus palmes, qui solet in bifurco medius prospere. *Veget.* 3. *Peter.* 40. 2. *Schneid.* Duæ autem venæ a capite descendunt, et conveniunt se sub maxillis usque ad gulam; ne bifurcum tangas, et jumentum occidas. Et *Petron. Satyr.* 62. Mihi sudor per bifurcum volabat. h. e. per femora et crura, quæ in homine furcam assimulant, seu potius per inferiorem maxilliarum partem usque ad gulam.

BIGA, æ, f. 1. Ratione habita etymi est vocabulum per synocpen factum a *bijuga* (V. *BIJUGUS*); ideoque longam habet priorē syllabam. V. *Fronton. loc. cit.* in *QUADRIGA*. — Apud Auguste ævi Scriptores usurpatur in plur. num. hinc *Varro* 9. *L. L.* 2. *Müll.* negat usurpari in singulari numero: ratio enim exigit, ut quæ pluribus constant, plurali tantum dicantur. Io sing. tamen num. occurrit apud argentei ævi Scriptores: V. sub c. — Biga est duo equi ad currum juncti sub uno jugo, vel etiam duo alterius generis animalia, sive currus duorum equorum, a parte postica apertus, quo fere utebantur antiqui in Circo seu stadio ad spectaculum percurrendo aut etiam in publicis supplicationibus; quemque Phryges invenisse tradit *Plin.* 7. *Hist. nat.* 56. 57. (202). Bigas prima junxit Phrygum natio: quadrigas Erichthonius. — a) Generaliter in plur. num. *Varro* joculariter *bigas cornutas* dixit duo boves aratores, quos ad aratrum junxerat Triptolemus qui frumenti sementem mortale docuit, apud *Non.* p. 164 23. *Merc.* Dum in agro studiosius ruror, aspicio Triptoleum sculponcatum bigas sequi cornutas. *Catull.* 55. 29. Rhesi niveæ citæque bigæ. *Virg.* 5. *Æn.* 721. Et nox atra polum bigis subvecta tenebat. *Id.* 7. *ibid.* 26. Aurora in rosels fulgebat lutea bigis. *Id.* 12. *ibid.* 164. bigis it Turnus in albis. *Id.* 2. *ibid.* 272. Hector raptatus bigis. *Lucan.* 1. 78. Agitare bigas. *Seneca Hippol.* 312. Bigæ nocturnæ Lunæ. Cf. *Isid.* 18. *Orig.* 36. 1. *Val. Flacc.* 2. 295. Bigæ soporiferæ Dianæ. *Stat.* 12. *Theb.* 297. lunares. *Id.* 6. *ibid.* 688. anhelæ. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 10. 57. (158). Bigis vehi. *Inscript.* apud *Orell.* 2545. Bigas statuere alicui. — b) Bigæ fuerunt etiam nota argenti seu pecuniæ, teste *Plin.* 33. *Hist. nat.* 3. 13. (46). V. *BIGATÆ*. — c) In sing. num. *Sueton. Tib.* 26. Unius bigæ adjectione. *Tac.* 1. *Hist.* 86. Omissas habenas bigæ, cui Victoria institerat. *Stat.* 3. *Silv.* 4. 46. olciniaque jubet considere biga. Adde *eumd.* 1. *Theb.* 338.; *Senec. Herc. Cl.* 1520; *Plin.* 34. *Hist. nat.* 8. 19. (89). et 35. *ibid.* 11. 40. (141); et *Inscript.* apud *Gruter.* 352. 1. et 440. 1., et apud *Orell.* 2545. et alibi. — d) Accipitur interdum et pro ipsis equis. *Symmach.* 6. *Ep.* 40. Bigarum ferocia. h. e. equorum bigis junctorum. — e) *Pigras bigas* vocat duas syllabas longas pedis apondei *Sidon.* 9. *Ep.* *Pigras* que bigas et quaterna tempora spondeus addat.

BIGANUS, a, um, adject. Hybrida vox a bis et γαμῆν; idem ac digamus. *Isid.* 9. *Orig.* 1. 15.

BIGARIUS, i, m. 2. qui bigam agit. *Inscript.* apud *Murat.* 621. 2. FLORVS EGO HIC JACOBO QVONDAM BIGARIVS INFANS, QVI CITO DVVM CVRRV CAPIO, CITO DECIDO AD VNBRAS. Ita legit *Car. Fea* ex MS. *Chigiano T.* 4. p. 300. operum *Jo. Aloys. Bianconi* edit. *Mediol.* — Item bigarum artifex. *Arnob.* 2. 38. Bigarii, salinatores, unguentarii, aurifices. At rectius leg. *cybiarii*.

BIGATUS, a, um, adject. *Bigatus nummus*, et *bigatus* absolute est, qui bigæ notam impressam habet. Idem appellatus etiam fuit *quinquessis* et *Victorialis*. V. has voces suo loco. *Plin.* 33. *Hist. nat.* 3. 13. (46). Nota argenti fuisse bigæ atque quadrigæ: et inde bigati quadrigatique dicti. Cf. *Paul. Diac.* p.

98. 3. *Müll. Liv.* 23. 15. in fin. Læto juveni bigatos quingentos quæstorem numerare jubet. *Tacit. Germ.* 5. Pecuniam probant veterem, et diu notam, ferratos bigatosque. — *Argentum bigatum* est pecunia argentea cum nota bigæ. *Liv.* 33. 23. Æris translata ducenta et quinquaginta quatuor millia, argenti bigati quinquaginta tria millia.

BIGEMMIS, e, adject. duas habens gemmas. ¶ 1. Dicitur de arboribus. *Colum.* 5. *R. R.* 5. 11. Pro custodibus autem bigemmes reseces fiant. ¶ 2. Ponitur et de petra. *Valerian. in epist.* apud *Trebell. Claud.* 14. Balteum inauratum unum, anulum bigemmem unciale, etc. *Al. leg.* bigemmem.

BIGENER vel *bigenus* a, um, adject. *δύγενής*, qui est duorum generum. *Paul. Diac.* p. 33. 14. *Müll.* Bigenera animalia dicuntur ex diverso genere nata, ut leopardus ex leone et panthera, mulus ex equa et asino. *Varro* 2. *R. R.* 8. 1. Nam muli et bini bigeneri atque insiticii, non suo genere ab radicibus.

BIGERRIGA seu *Bigerica* vestis est ex vilis, crasso panno et villosa: ita dicta a *Bigeris* populis, qui ea maxime usi sunt adversus frigora et nives Pyrenæas. *Sulp. Sever. Dial.* 2. c. 1. A proximis tabernis bigerricam vestem, brevemque atque hispidam, quinque comparatam argenteis rapit. *Venant.* 3. *De vita S. Martini* 49. Induit sancto hirsuta bigerrica palli. In *Gloss. Isid.* legitur: *Bigerra*, vestis gusa, vel villata. Ubi *Salmas.* in not. ad *Capitolin.* in *Pertin.* 8. docet, *bigerram* corrupte dici pro *bicirram*, hoc est utrimque cirros seu villos habentem, *δύπαλον*. Pro *gusa* *Faustin.* *Arevalo* legendum monet *rufa*.

BIGNÆ (h. e. *bigenæ*) geminæ dicuntur, quia bis unâ die natae sunt. *Paul. Diac.* p. 33. 13. *Müll.*

BIGRADUM διπράζιον. Gloss. Gr. Lat.

BIGUS, a, um, adject. per synocpen a *bijugus* fictum. *Bigi* equi sunt duo equi uno jugo ad currum juncti. *Manil.* 5. 3. Quadrigis et Phæbus equis, et *Delia* bigis (meant).

BIJUGIS, e, adject. Prior syllaba brevis est, quia olim Latini *biugis* scribebant; nunquam enim *ti* sic geminabant. — *Bijugis* est idem ac *bijugus*; ut *bijuges equi*, h. e. duo equi uno jugo ad currum juncti; et *bijugis currus*, h. e. currus tractus a duobus equis uno jugo junctis.

I) Proprie. *Virg.* 3. *G.* 91. Martis equi *bijuges*. *Ovid.* 4. *Met.* 24. tu *bijugum* pictis insignia frenis Colla pretais lyncum. *Sueton. Cal.* 19. Coimæavit quadrigario habitu curriculoque *bijugi* famosorum equorum.

II) Translate. *Claudian. Cons. Prob. et Olybr.* 233. Atque uno *bijuges* tolli de limine fascēs. h. e. una de dom- consulibus fratribus simul procedentibus duodecim lictores alius post alium uno ordine præcessisse.

BIJUGUS, a, um, adject. (bis et jugum). Sic *Bijugi equi*, *leones* etc. sunt duo equi, *leones* etc. uno jugo ad currum juncti. *Virg.* 10. *Æn.* 253. *bijugique* ad frena *leones*. Adde *Lucret.* 2. 602. *Lucret.* 5. 1298. *bijugo* curru belli tentare pericla. h. e. curru, quem duo equi uno jugo juncti trahunt. *Virg.* 5. *Æn.* 144. Non tam præcipientes *bijugo* certamine campum Corripere ruuntque effusi carcere currus. h. e. certamen, quod in Circo editur curribus *bijugis*. *Val. Flacc.* 7. 218. quæ te *bijugis* serpentibus egit *Hinc* fuga? *Marital.* 1. 13. 8. *Bijugi* equi. *Stat.* 2. *Theb.* 723. quæ te *bijugo* temone frementem Interemeratun volucer rapit axis equarum. Adde *Sil.* 11. 2. 82. — Hinc

Bijugi, *gram*, m. 2. absolute sunt duo equi uno jugo ad currum juncti. *Virg.* 10. *Æn.* 586. ut pronus pendens in verbera telo Admonuit *bijugos*. *Id.* *ibid.* 299. *bijugis* fugiens *Rhæteus*. Et *ibid.* 453. Desiluit Turnus *bijugis*. h. e. curru a *bijugis* tracto.

Bijugum, i, o. 2. absolute pro curru, quem duo equi uno jugo juncti trahunt, legit *Web.* in illo *Lucret.* 5. 1298. quem superius attulimus.

BILAMNA, æ, f. 1. (bis et lamna?) quid hujusmodi vox significet, eruditus inquirendum relinquo. *Var. auct. de limit.* p. 261. *Goes.* Constitimus in bilamnis et olivastellum, in ipsis bilamnis fossam fecimus.

BILANX, ancis, comm. gen. adject., libra duas habens lances. *Capell.* 2. p. 42. Sine bilance libra.

BILBIO, is, n. 4. verbum est factum a similitudine sonitus, qui fit in vase. *Paul. Diac.* p. 34. 5. *Müll.*

Bilbit factum a similitudine sonitus, qui fit in vase. Navius: *Bilbit anaphora*, inquit.

BILBIS. F. BILLIS.

BILIBRA, æ, f. 1. duarum librarum pondus. *Liv.* 4. 15. Bilibris farris sperasse libertatem se civium suorum emisit. *Al. leg. bilibre*, ut sit *Bilibre*, is, n. F. *SELIBRA*. De bilibra *F. Secchi, Campione* p. 25.

BILIBRIS, e, adject. — a) Mensuram continens duarum librarum. *Plaut. Mil. glo.* 3. 2. 30. Aqualis bilibris. *Horat.* 2. *Sat.* 2. 61. oleum cornu ipse bilibri caulibus instillat. — b) Item pondus habens duarum librarum. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 11. 26 (103). Bilibres offic. *Martial.* 3. 45. mullus. — Hinc

Bilibris, is, f. 3. absolute est pars vel portio duarum librarum pondus habens. *Veget.* 3. *Feter.* 6. et 10.

BILINGUIS, e, adject. (bis et lingua) qui duas habet linguas.

I.) Proprie. Joculariter *Plaut.* de mutuo osculanti-bus. *Pseud.* 5. 1. 14. Ubi amans complexus est aman-tem, ubi labra ad labra adjungit, ubi alter alterum bilingui manifeste inter se præbendunt. *h. e. μανδα-λωτος* *F. PROSERPO*. Figuræ *Varro* apud *Non.* p. 229. 24. *Merc.* Bilingues tibie. *h. e.* quibus duæ lin-gulæ sunt. *Al. leg. bilinguæ* quasi a *bilinguus*, a, um; se l. minus recte.

II.) Translate. ¶ 1. Bilinguis est duarum lingua-rum peritus. *Paul. Diac.* p. 35. 5. *Müll. Bilingues* *Bruttus* Ennius dixit, quod Bruttii ad Osce et Græ-ce loqui soliti sint. *Cf. Lucil.* apud *Porphyr.* ad *Ho-rat.* 1. *Sat.* 10. 29. Corvinus patriis intermiscere peti-ta Verba feris malis Caiusini more bilinguis. *Curt.* 7. 5. 20. Sed jam bilingues erant, paulatim a dome-stico extenuque sermone degeneres. — *NB.* De bilin-guis *Inscriptionibus* egit *Cl. Biagi in Monum. Gr. et Lat.* p. 123. 154. ¶ 2. Præterea bilinguis est ambiguus, qui duplici modo intelligi potest, ut apud *Arnob.* 5. p. 228. Bilingues fabulæ. *h. e.* alle-gorice. — Hinc ferè in malam partem accipitur, et est qui subdole loquitur et fide parum sincera, frau-dulentus, fallax. Ad rem *Plaut. Truc.* 4. 3. 6. Edico prius, ne duplices habeatis linguas, ne ego bilingues vos necem. *Id. Pers.* 2. 4. 28. Tamquam proserpens bestia est bilinguis et scelestus. *Virg.* 1. *Æn.* 665. Quippe domum timet ambiguum Tyriosque bilingues. *Phædr.* 2. 4. 25. Quantum homo bilinguis sæpe con-cinnat mali. *Firmic.* 1. *Astron.* 1. Bilingues Afro-rum animi. *Sil. It.* 16. 15. 7. socii. *Claudian.* *B.* *Tild.* 284. insidiæ.

BILIOSUS, a, um, adject. bile abundans. *Cels.* 2. 8. Nihil plus adversus surditatem, quam biliosa elvus, potest. *Id. ibid.* 6. Sputum biliosum et purulentum. *Id.* 1. 3. Vomitus utilis plenis et biliosis omnibus. *Cf. Isid.* 10. *Orig.* 30. *Scribon. Compos.* 186. Bi-liosa regere.

BILIS, is, f. 3. Originalis Ablativi forma *bilei* apud veteres transit in *bili*, quemadmodum apud *Plaut.* *Amph.* 2. 2. 95., *Lucret.* 4. 665. et *Cic.* 3. *Tusc.* 5. 11.; deinde vero in aliam *bile*, quæ occurrit apud *Horat.* 1. *Od.* 13. 4., *Plin.* 22. *Hist. nat.* 20. 28. (49). et *Petron. Satyr.* 124. 2. — Ratione habita etym. *bilis* conjungi potest cum *fel* (eodem modo, quod *beare* cum *felix*, *F. BEO*), nisi quod *fel* signifi-cat potius liliiosi humoris vesicam seu vas, *bilis* au-tem ejusdem humoris effusionem. — Itaque *bilis* no-men est commune duobus humani corporis humoribus, quorum alter, qui calidus est et siccus, ab aureo colore *flava bilis* appellatur, præcipuum in vasis hepatis sedem habens; alter qui frigidus est, *atra bilis*: quamvis uterque sæpius *bilis* absolute dicitur. Sed plures præterea a medicis recensentur *bilis* colores, prout ex morbo aliqua causa varie tingitur: hinc *Cels.* 7. 18. Nonnulli quam stomachus quoque affectus primum rosam bilem per os reddit, deinde viridem, quibusdam etiam nigram. (*It. bile*; *Fr. bile*; *Hisp. hiel*, *bile*; *Germ. d. Galle*, *d. Gallenruss*; *Angl. bile*). ¶ 1. Generalim. — a) De quacunque bile. *Cato R. R.* 156. Tantum bilis pituitaque ejiciet. *Lucret.* 4. 665. Quippe ubi cui febris bili superante co-rta est. *Cic.* 4. *Tusc.* 10. 23. Cum — pituita redun-dat aut bilis, in corpore morbi — nascuntur. *Adde eumd.* 1. *ibid.* 24. 56., *Colum.* 6. *R. R.* 30. 8. *Cic.* 2. *Nat. D.* 55. 137. Secernere bilem a cibo. *Horat.* *Art. P.* 302. Purgare bilem. *Id.* 2. *Ep.* 2. 137. Ex-pellere bilem heliobero. *Colum.* 7. *R. R.* 5. 18. cu-rare. *Plin.* 23. *Hist. nat.* 8. 74. (142). Nuclei nucis bilem pellunt. *Id.* 27. *ibid.* 4. 10. (27). *Androsæmon*

bilem trahit. *Id. ibid.* 12. 93. (119). Peplis semine bilis detrahatur. — b) *Bilis suffusa* vel *bilis suffu-sio* est regius morbus, et *bile suffusus* dicitur, qui regio morbo laborat, bile flava exundante et ad cutem effusa, ictericus. *Seneca Ep.* 95. Luridæ bilis suffu-sio. *Plin.* 22. *Hist. nat.* 21. 26. (54). Anthemisi in-flationes, jocinerum vitia, bilem suffusam sanat. *Id. ibid.* 20. 23. (49). Datur anchusæ radix et bile suffu-sis. — c) *Biles* in plur. numero cum dicuntur, non modo utraque bilis atra et flava intelligitur, verum etiam eorumdem morbus significatur. *Plin.* 20. *Hist. nat.* 9. 34. (84). Biles trahere brassicam non per-coctam putant. *Id.* 26. *ibid.* 8. 46. (73). Biles extra-here vomitione. *Scribon. Compos.* 136. Biles purga-re. ¶ 2. Speciatim *bilis* absolute sæpe ponitur pro ira aut indignatione, quia accendendis et concitandis spiritibus inservit. *Plaut. Bacch.* 3. 6. 8. Non placet mihi ceno, quæ bilem movet. *Id. in suppos. Amph. scæna:* Dii vestram fidem, v. 40. Vetus est adagium: Fames et mora bilem in nasum coniecit. *Cic.* 2. *Att.* 7. 2. Si, ut scribis, bilem id commovet. *Horat.* 2. *Sat.* 3. 140. maledicit utrique, vocando Hanc furiam, huic aliud, jussit quod splendida bilis. *Id.* 1. *Od.* 13. 4. Fervens difficili bile tumet jecur. *Id.* 1. *Sat.* 9. 66. mentum jecur urit bilis. *Id.* 1. *Ep.* 19. 20. Movere bilem alicui. *Adde eumd.* *Epod.* 11. 16. et *Juvenal.* 15. 15. *Sueton. Tib.* 59. Quasi — non tam ex animi sententia, quam bile et stomacho fingerentur. *Plin.* 4. *Ep.* 11. Cui sententiæ tantum bilis, tantum amaritudinis inest, ut etc. *h. e.* ea sententia adeo plena est indignationis, etc. *Seneca 2. Ira.* 25. Bilem habere. *h. e.* Irasci, moveri ad iracundiam. *Adde eumd.* *Id.* 53. *Pers.* 3. 9. turgescit vitrea bilis: *Findor. Id.* 4. 6. commota fervet plebecula bile. *Juvenal.* 5. 159. Effundere bilem. *Adde eumd.* 13. 143.; et *Martial.* 5. 26. *Inscript.* apud *Gruter.* 787. 2. et 1040. 3. q. CAVIUS SEVERVS AVTILLIÆ PRIMITIVÆ CONJUGI SVÆ DYLCESSINÆ CVM QVA VIXIT ANNIS XX. SINE BILE. *h. e.* astomachus. ¶ 3. Item speciatim *atra bilis* vel *nigra bilis*, Græce *μελαγχολία*, ponitur interdum pro furore, quia furoris causa est. *Plaut. Amph.* 2. 2. 95. *Amph.* Delicat mulier. sos. Atræ bili percita est. *Cf. eumd. Capt.* 3. 4. 64. *Seneca Ep.* 94. Bilis nigra caecata est, ipsa furoris causa remouenda. — De *μελαγχολία* tantum. *Cic.* 3. *Tusc.* 5. 11. Quem nos furorem, *μελαγχολία* illi (*Græci*) vocant. Quasi vero atra bili solum mens, ac non sæpe vel iracundia graviore, vel timore, vel dolore moveatur. *Adde Far-ro.* apud *Non.* p. 356. 16. et *Scribon. Compos.* 104.

BILIX, icis, adject. (bis et licium) duobus constans licis. *Isid.* 19. *Orig.* 22. 23. Trilicis vestis a tribus licis quia est simplex et bilix. *Bilicem lorica* cum dixit *Virg.* 12. *Æn.* 375. duplicem lorica significavit, hoc est duplici textura munitam ducta similitudine a pannis, quæ duplici licio contexta spissiora sunt et firmiora. Nisi malis intelligere lorica munitam duplici textura. Nam veteribus hujusmodi munimenta corporis in usu fuerunt. Itaque lorice linteæ mentio fit a *Sueton. Galb.* 19., *Liv.* 4. 20., *Sil. It.* 9. 587. et *Nep. Iphicr.* 1., qui narrat, Iphicratem genus loricarum mutasse, et pro ferreis atque æneis linteas militibus dedisse, quod expeditores essent ad pugnam. Docet autem *Casaubon.* ad *loc. cit. Sueton.*, hujusmodi linteas loricas fieri consuevisse ex lino, quod aceto, vel vino austero cum sale maceratum esset, deinde ita probe coactum et multoties complicatum (vel in funiculos contortum) ut crassitiem et soliditatem acquireret, et contra aciem ferri posset resistere. Plura hac de re *F. apud Lips. Milit. Rom.* l. 3. *dial.* 6. At *Heynius* ad *Virg. loc. cit.* putat potius fuisse contextam ex binis licis, seu florum ordi-nibus, linceis, aut æneis; bracteolis nempe, catenulis, squamis, quemadmodum idem *Virg.* 6. *Æn.* 467. vocat lorica trilicem eonsertam barnis auroque.

BILLIS apud Afros appellatur semen humanum humi profusum. *Paul. Diac.* p. 34. 1. *Müll.*, ubi *Scalig.* ad *Priap.* p. m. 461. legit *bilbis*, aut *bilbil*.

At *بال*, Arabice, et *בלל*, Hebraice signifi-cat *madefecit*, unde vox *billis*, non *bilbis* ducta vi-detur. — *NB.* De Billi nom. pr. *F. ONOM.*

BILONGUS, a, um, adject. qui duas habet syllabas longas. *Mur. Fictoria. Art. Gramm.* 1. p. 2486. *Putsch.* Brevi syllabæ loco, quæ sit unius temporis, ponatur: bilongæ autem syllabæ loco, quæ sit tempo-rum duum.

BILUSTRIS, e, adject. (bis et lustrum) duo lustra durans, hoc est decem annos. *Ovid.* 2. *Amor.* 12. 9. Pergama cum caderent bello superata bilustri. *Adde Sidor. carn.* 23. 299.

BILYCHNIS, e, adject. *δελυνος*, (bis et lychnos) duos habens lychnos. *Petron. Satyr.* 30. Etiam lu-cerna bilychuis de camera pendebat. *Adde vet. Testa-ment.* apud *Gruter.* 215. 2., quod est *Inscript.* apud *Orell.* 36. 78. COMPARARI VOLO CANDELABRA ET LY-CERNAS BILYCHNES.

BIMAMMIS, a, um, adject. *Bimammæ viles*, de quibus *Plin.* 14. *Hist. nat.* 3. 4. (40.), ita dictæ sunt, quia geminas semper uvas ferunt, quæ crassitu-dine mammas æmulantur, colore autem purpureæ sunt. Eadem *bumasti* etiam appellantur, et *bumam-mæ*. V.

BIMARIS, re, adject. (bis et mare) duo habens maria.

I.) Proprie. *Bimaris* dicitur Corinthus, quia cum in parte septentrionali Peloponnesi sita sit, ab occi-dente Ionium mare prospectat, ab oriente mare Græ-cum, seu *Egeum*. *Horat.* 1. *Od.* 7. 2. bimarlave Co-rinthi Mœnia. *Adde Ovid.* 5. *Met.* 407. *Id.* 12. *He-roid.* 27. Hic Ephyræ bimarem etc. *Ephyræ* est Co-rinthus. *Id.* 7. *Met.* 407. bimarem pacaverat Isthmon. *h. e.* Isthmum Corinthismum, qui a duobus illis mari-bus alluitur. *Adde eumd.* 6. *ibid.* 410. *Auson. Ep.* 24. 69. bimaris Pyrenæus.

II.) Translate *bimaris morbus* dicitur libido eor-um, qui simul patibici et draul sunt. *Auson. Epigr.* 131. bimarem nisi quod patientia morbum Appetit: et tergo femina, pube vir es.

BIMARITUS, i, m. 2. (bis et maritus) qui duas habet uxores. Est vocabulum, quod ab alio effectum, refertur a *Cic. Planc.* 12. 30. Jactis adulteris, quæ nemo non modo nomine, sed ne suspicione quidem possit agnoscere: bimaritum appellas, ut verba etiam lingas, non solum crimina. Eo utitur tantum *Hiero-nym.* 1. *advers. Jovinian.* n. 49. Legant, nullum sa-cerdotem digamum, nullum flaminem bimaritum.

BIMATER, tris, m. 3. *διμήτωρ*, qui duas habet matres: cujusmodi dicitur esse Bacchus, qui a Semele genitus, et ab Jove in lucem editus fingitur. *Ovid.* 4. *Met.* 11. Bacchumque vocant, Bromiumque, Lyæum-que, Ignigenamque, autumque iterum, aolomque bi-matrem. *Adde Hygin. Fab.* 167. — *Bimater* occurrit in *Anthol. Lat.* T. 1. p. 11. *Burmamn.* Seme-leie Bacche, Thyrstiteus, bimater, trieterice, Ny-sie, Liber.

BIMATUS, us, m. 4. (bimus) duorum annorum ætas. *Varro 2. R. R.* 5. 17. Vitulos castrare non oportet ante bimatum. *Colum.* 7. *R. R.* 4. 4. Cum bimatum expleverint. *Id.* 7. *ibid.* 3. 6. Post bimatum. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 30. 48. (93). Bimatu non longius vita. *Id.* 11. *ibid.* 21. 24. (73). Bimatum non transi-re. *Id.* 9. *ibid.* 30. 48. (89). Polypl ultra bimatum non vivunt.

BIMEMBRIS, e, adject. (bis et membrum) dupli-cia habens membra: et fere de Centauris dicitur, quia supra humana, infra equina specie fingebantur. *Cor-nificius* apud *Macrob.* 6. *Saturn.* 5. Centauros fo-dere bimembres. *Adde Sil. It.* 3. 4. *Ovid. Heroid.* 9. 99. forma bimembris. *Juvenal.* 13. 64. Egregium sanctumque vrum si cerno, bimembri Hoc monstrum puero, vel mirandis sub aratro Piscibus Invenitis et fetæ comparo mulæ. *Vetus Poeta Anthol. Lat.* T. 2. p. 59. *Burmamn.* Monstrum femine bimem-bre sexus. *h. e.* hermaphroditus. — Hinc

Bimembris absolute ¶ 1. In plur. num. sunt Centauri. *Virg.* 8. *Æn.* 293. Nubigenæ bimembres. *Ovid.* 15. *Met.* 283. Illic lavere bimembres Vulnura. *Adde eumd.* 12. *ibid.* 240. et 404.; et *Stat.* 12. *Theb.* 554. ¶ 2. Item Minotaurus. *Auct. carn.* in *Anthol. Lat.* T. 1. p. 668. *Burmamn.* Obsequitur (*Pasiphae*) votis, et procreat, beu nefas! bimem-brem.

BIMENSIS, is, m. 3. duorum mensium tempus. *Liv.* 45. 15. Ut ad sarta tecta exigenda anni et bi-mensis tempus prorogaretur.

BIMENSTRUUS, a, um, adject. idem quod bime-stris. *Gloss. Cyrill.*

BIMESTRIS, e, adject. (bis et mensis) duos men-ses durans. *Plancius* apud *Cic.* 10. *Fam.* 24. *ad fin.* Consulatus bimestris. *Liv.* 9. 43. Bimestre stipen-dium. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 7. 12. (70). Trilicium bi-mestre. *h. e.* quod intra duos menses scribitur et meti-tur. — Sextus casus et in e et in i desinit. *Horat.* 3.

Od. 17. 15. eras Genium mero Curabis et porco bimetrici. Ovid. 6. Fast. 158. Estaque de porca cruda bimestre tenet.

BIMETER, tra, trum, adject. *δίμετρος*, duobus metris constans: vox hybrida, ex Latino *bis*, et Græco *μετρον* confecta. *Dimeter* autem (quam *P.* suo loco) idem significans, tota Græca est. *Sidon.* 9. *Ep.* 13. *Litteræ binetræ. h. e.* in quibus duo genera carminum insunt, eujusmodi est ejusdem libri decima tertia. *Id. ibid.* 13. *Bimetra* quod arte texens.

BIMULUS, a, um, adject. *deminit.* a *binus*, qui duos annos ætatis habet. Proprie de his dicitur, teste *Falla Eleganti.* l. 1. c. 5., quæ post eam ætatem adhuc incrementum possunt accipere. Exempli grat., puer proprie *binulus* dicitur; hos, aut canis non ita. *Catull.* 17. 12. Nec sapit pueri instar binuli. Adde *Sueton.* *Cal.* 8.

BIMUS, a, um, adject. Vox est facta per syncopein a *bicannus* (unde *bī* longa est), *n* in *m* mutata, quo modo solennis in *solemnis* transit: non enim probandum videtur etymon a *bis* et *hiems*, quod affert *Eutyches* apud *Cassiod.* de orthogr. 9. — *Binus* dicitur, qui est duorum annorum (*It. dī due anni*; *Fr. de deux ans*; *Hisp. de dos años*; *Germ. zwei-jährig*, *zwei Jahre alt*, *von zwei Jahren*; *Angl. of two years*). *Cato R. R.* 17. *Bimæ* naves. *Farro* 2. *R. R.* 5. 12. Taurum unum anniculum, alterum binum. *Id. ibid.* 1. 13. vares. *Plancus* apud *Cic.* 10. *Fam.* 24. 3. In castris Bruti una veterana legio, altera binna octo trionum. *Cic.* 3. *Fam.* 8. 9. Hortensium roges, ut si unquam mea causa quidquam aut sensit, aut fecit, de hac quoque sententia binna recedat. *h. e.* qua agitur de prorogando militi imperio provincæ ad biennium. *Forcellinus* hunc locum inter translati recensuit. *Horat.* 1. *Od.* 19. 13. *Binum* merum. *Ovid.* 3. *Trist.* 10. 16. *nix.* *Id.* 4. *Pont.* 9. 63. *Binus* honor. *h. e.* consulatus. *At. minus* recte leg. *binus.* *Plin.* 18. *Hist. nat.* 24. 34. (195). Semen optimum annentum, binum deterius, trinum pessimum, ultra sterile. *Id.* 17. *ibid.* 14. 24. (105) *Binii* sureuli. *Id.* 35. *ibid.* 14. 49. (170). Latereis adificiis non nisi binos probant. *Pallad.* 3. *R. R.* 25. *Binæ* plantæ. *Martial.* 12. 32. pensio. *h. e.* pensio duorum annorum jam transactorum. *Pompon.* *Dig.* 32. 6. *Estimatio* binna usufructus. *h. e.* qua æstimator quanti sit duorum annorum usufructus. *Ulp.* *ibid.* 33. 1. 3. Legatum relictum binna ille. *F. DIES.*

BINARIUS, a, um, adject. (*binus*) duo continens. *Exempli.* *Alex. Sev.* 39. Fornas binarias, ternarias, et quaternarias resolvit præcepit. *h. e.* typos omnium, qui binis aureis valebant, aut ternis, aut quaternis.

BINI, æ, a. *P. BINUS*.

BINUS, ñis, m. 3. numerus binarius, et dicitur de duobus punctis, quæ in Jactu tesseraum existunt. *Isid.* 18. *Orig.* 65. Jactus quisque apud Iusores veteres a numero vocabatur, ut unio, binto, trio, quatio, quibio, senio. *P. SENIO*.

BINOCTIUM, ii, n. 2. duorum noctium tempus. *Tacit.* 3. *Ann.* 71. Plusquam binoctium abesse. *Amian.* 30. 1. Biduum et binoctium.

BINOMINIS, e, adject. m. et f. (*bis* et nomen) duo habens nomina. *Quintus.* *Ovid.* 1. *Pont.* 8. 11. urbs ripæ vicina binominis Istri. *h. e.* qui et *Danubius* dicitur. *Id.* 16. 417. fortuna binominis Iri. *h. e.* qui et *Araxes* est appellatus. *Id.* 14. *Met.* 609. sub Ascanii ditione binominis. *h. e.* qui et *Iulus* vocabatur. — Rectus casus *binominis* probatur auctoritate *Servii* ad *Virg.* 6. *Æn.* 382., et analogia adjectivi regnominis. Adde auctoritatem *Paul. Diac.*, cujus hæc sunt verba, p. 36. 1. *Müll.* *Binominis*, cui geminum est nomen, ut *Noma* *Pomptilius*, *Thilus* *Hostilius*. *At. leg-bant* *Binominis*; *at* *Scalig.* volebat legi *binominis*.

BINOMIUS. Falsa lectio; *f.* voc. præced.

BINEBUS, a, um, adject. (*bis* et nullo) dignus. *Cassiod.* 9. *Hist. Eccl.* 38. ad fin. *Novatian* circa Phrysiam binebus non recipit.

BINUS, a, um, adject. factum a *bis*; neque enim audiendus *Priscianus*, qui 4. p. 627. *Pulach.* et 17. p. 1039. *ibid.* putat *binus* esse pro *binus*. — Proprie ac stricto sensu *binus* est qui dupliciter est; occurrat autem *A* raro admodum in num. sing., *B* sæpiissime et naturæ quidem suæ in num. plur.

A In num. sing. ponitur pro duplici. *Lucret.* 4. 450. Binæque per totas sedes geminare supplex. *Id.* 5. 977. Sed neque Centauri fuerunt, nec tempore in

ullo Esse quæst duplici natura et corpore bino. *Ex alienigenis* membris comparta potestas. — Quod ex *Ovid.* quidam huic addunt, 4. *Pont.* 9. 63. Inque domino binus conspicietur honor. *binus* multo rectius alii plerique reponunt. — Pro duplici *Lucret.* dixit etiam in num. plur. 4. 550. ad vileantur Omnia, quæ tulimur, fieri tum bina tuendo, Bina lucernarum fluerentia lumina flammis. *F.* infra sub *B.* 1. in fin.

B Sæpiissime naturæ suæ usurpat in num. plur., tamquam *numeralis distributivum*, et significat duo (*It. due*; *Fr. deux*; *Hisp. dos*; *Germ. je zwei, allem. zwei*; *Angl. two*). — Illud tamen animadvertendum pro *Genitivo binorum* qui nusquam occurrat, usurpari *binum*, quo utitur *Sisenna* apud *Non.* p. 80. 4. *Merc.*; *Sall.* apud *eund.* p. 532. 2.; *Plin.* 31. *Hist. nat.* 6. 31. (87). et 35. *ibid.* 9. 14. (60); et *Scribon.* *Compos.* 8. ¶ 1. Generatim. *Cato R. R.* 18. Aut binas (*trabeculas*) pro singulis eo supponit. Adde *eund.* *ibid.* 19. *Ter. Phorm.* 5. 3. 6. Nam ea his prædiis talenta argenti bina statim capiebat. *Id.* *Bina*, quæso? *navis*. Ac rebus vilioribus multo tamen talenta bina. *Cic.* 4. *Ferr.* 53. 133. Describat censores binos in singulas civitates. *Id.* 2. *leg. Agr.* 31. 85. Unicuique binos pedes assignare. *Id.* 7. *Fam.* 1. Venationes binæ per dies quinque. Adde *eund.* 7. *Att.* 14. 2. *Cæs.* 1. *B. C.* 25. in fin. In quarta quæque earum turres binorum tabularum excitabat. *Nepos Hann.* 7. Carthagine quolannis annui bini reges creabantur. Adde *Sall.* *Cat.* 6. *Liv.* 3. 69. Bini senatores singulis cohortibus præpositi. *Virg.* 2. *Ecl.* 42. Bina die siccant ovis ubera. *Sall.* apud *Non.* p. 555. 2. *Merc.* Verutum pedum binum. *Plin.* 31. *Hist. nat.* 6. 31. (57). Crassitudo binam digitorum. — Et in neutro genere absolute sine addito. *Lucret.* 1. 533. Nam neque collidi — posse videtur Quidquam, nec frangi, nec sudi in bina secando. Adde *eund.* in loco cit. sub *A.* *Cic.* 2. *Nat. D.* 18. 49. Quæ, si bis bina quot essent, didicisset Epicurus, certe non diceret. *Ovid.* 3. *Art. am.* 764. nec que sint singula, bina vide. ¶ 2. Specialim pro numero cardinali duo, jungitur fere cum nominibus, quæ singulari numero carent: hinc *Servius* ad *Virg.* 8. *Æn.* 108. narrat *Ciceronem* per epistolam culpasse filium, quod dixisset *Piræci* duas litteras pro binas contra epistolas duas dixi, non binas, quia litteræ pro epistola numeri tantum pluralis sunt. Item jungitur cum his, quæ numerum aut mensuram significant. *Cic.* 6. *Att.* 1. 9. Credo, te binas meas litteras accepisse, una a *Pindemisso*, altera a *Laodicea*. Adde *eund.* 19. *Fam.* 15. 1. *Id.* 12. *Phil.* 11. 27. Pompejus — cum *P. Vettio* *Seatone* duce *Marsorum* inter bina castra collocutus sit. Adde *Fall.* *Mar.* 1. 6. 2. *Cic.* pro leg. *Marit.* 4. 9. Binæ hostium cupie. *Id.* 4. *Ferr.* 52. 130. Inter binos ludos. *Id.* 5. *ibid.* 70. 105. Fenerari binis centesimis. *h. e.* ita ut pro quaque centesima sit usufructus duorum. *P. CENTESIMUS.* *Liv.* 1. 10. in fin. Bina spolia. *Sueton.* *Oth.* 10. Bini codicilli. *Sisenna* apud *Non.* p. 80. 4. *Merc.* Ad binum millium saucis utrimque fartis. *Plin.* 38. *Hist. nat.* 9. 14. (69). Alii duo (*obelisci*) sunt quadragenum binum millium. *Quintill.* 6. 3. 77. Bina millia passuum ambulare. *Martial.* 12. 53. Quater bini munni. *h. e.* octo. *Scribon.* *Compos.* 8. Salis, nitri, mellis, aceli, singulorum *P. binum*. ¶ 3. Item specialim ponitur, quoties agitur de personis aut rebus, quæ cum ejusdem sint generis vel speciei ac sibi simillima sint, simul sumpta enim aliquid efficiunt, quo sensu *It.* dicunt *un paio*; *Fr. paire, couple*; *Hisp. un par*; *Germ. ein Paar*; *Angl. a pair, brace*. *Cato R. R.* 18. Bini stipites. *Plant.* *Pers.* 2. 5. 16. Boves bini hic sunt. *Cic.* 6. *Ferr.* 14. 32. Binos scyphos habebant: judeo prami utrosque. *Id.* 6. *Att.* 1. 9. Quibus de rebus propter casum navigandi, per binos tabellarios misi Romam litteras. *h. e.* per duos tabellarios, qui eadem nuntiarent. Adde *eund.* 10. *Fam.* 33. 3. *Id.* 3. *Orat.* 51. 198. Itaque illi veteres, cum circuitum et quasi orbem verborum unificare non possent, terna, aut bina, aut nonnulli singula etiam verba dicbant etc. *Virg.* 1. *G.* 172. Bina aures. *Id.* 3. *Ecl.* 30. fetus. *Id.* 1. *Æn.* 317. Bina manu lato crispans hastidii ferro. *Servius* ad *Ilud* 1. *Æn.* 317. duplices tenentes ad sidera palmas: *duplices* duas dicebant, ut hoc loco; et *binos* duos; et utrosque pro utrumque. Rursus *Virg.* 8. *Æn.* 468. Bina frena. *Ovid.* *Rem. am.* 441. binas amicas habere. ¶ 4. In *Illo* *Cic.* 9. *Fam.* 22. 3. Cum loquimur terni, nihil *Anglii* dicimus: at cum bini, obsecrum est etc. ambiguum est in voce *binii*, quæ

potest etiam esse imperativum *binii*: a *binis* *liberis* *aperiam* etc.

BIŒCOLŪTA, æ, m. 1. *Βιὸκολυτῆς*, officialis præpositus violentiis cobibendis: cujus intentio sit apud *Justinian.* *Novell. constitut.* 143. Est autem Græca vox a *βία* vis, *violentia*, et *κόλῳ* prohibeo.

BIONIAS. *P. BRYONIA*.

BION, i, m. 2. *βίον*, *h. e.* vita. *Bion*, genus quoddam vini celeberrimum apud Græcos, et ad plurimos valetudinis usus excocti, quos recenset *Plin.* 23. *Hist. nat.* 1. 26. (53). Ejus autem conficiendi rationem docet 14. *ibid.* 8. 10. (77). Videtur ita appellatum a *βίος* vita, quoniam valetudini tuendæ utilissimum creditum est. A *Dioscor.* 1. 5. c. 12. vocatur *βίος ὑπεραισθητός*, quia sit ex uva paullo ante maturitatem decerpita, et sole acri siccata per triduum, quanto die expressa, dein in cadis soje inveterata. — Sunt qui legunt *Bæon*, sunt qui *Abion*, sed contra omnes libros tum MSS. tum editos, *Harduino* teste: cujus lectionem sequitur *Sillig.*

BIŒTHANŒTES, a, um, adject. *βιὸθανῶτης*, violenta morte occumbens: a *βία* violentia et *θανῶτης* mors. *Lamprid.* *Elagab.* 33. Prædictum eidem erat a sacerdotibus Syris, biethanatum se sularum. *Firmic.* 3. *Mathes.* 14. in fin. Damari, ac biethanates interire. Adde *eund.* 4. 1. *Servius* ad *Virg.* 4. *Æn.* 386. Dicunt Phisici biethanatorum animas non recipi in originem suam nisi vagantes legitimum tempus sibi compleverint; quod poete ad sepulcrum transferunt, ut (6. *Æn.* 329). Centum errant annos. Hoc ergo nunc dicit Dido: Occisus me ante diem sum etc. — Apud *Tertull.* *Anim.* 57. *Biethanatus* legitur eodem sensu, nempe a *βίος* *violentus*: addidit *Tertull.* esse proprium magicæ artis vocabulum. Magi enim inter varias de hominum vita prædictiones *βιὸθανῶτας* ponebant. — *Biethanatum* perperam *Isid.* 10. *Orig.* interpretatur *bis mortuum*: putat enim constatum esse a Latino *bis*. Ad editio *Aperat* habet *vi mortuum*, quod retinendum. — Aliiter est interpretandus locus *Commodian.* 14. 8. Sece de nobis, qui sunt biethanati facti. *h. e.* qui, peracto vite curriculo, præcitantur in mortem æternam; cum e contrario Christiani de morte ad vitam vocantur immortalem.

BIŒTICUS, a, um, adject. *βιὸτικῆς*, ad vitam pertinens: Græca vox a *βίος* vita. Hinc *bioticum metrum*, de quo ita *Diomed.* sub *init.* l. 3. Metrum tripliciter auditur, nam aut *βιὸτικόν* est, aut *μετρικόν*, aut commune. *Bioticum metrum* est, quod in usibus est conversationis humanæ. Adde *Mar. Victorin.* 1. *Art. Gramm.* p. 2494. *Putschii.* Eadem ratione *Servius* bioticos epilogos in fin. 3. *Æn.* (v. 718). vocat, in quibus *Virgilius* posuit res in vita evenire solitas. — *NE.* De cognomine *P. ONOM.*

BIPALIUM, ii, n. 2. (*bis* et *pala*). Semel tantum occurrit *Accus.* num. sing. apud *Colum.*; ceterum *Ablat.* num. sing. tantummodo. — *Bipalium* est instrumentum rusticum ferreum, palæ instar latum, et ligneo oblongo manubrio præfixum, ad terram versantem et solidandam (*It. vanga, vanghetto, badile*; *Fr. bêche, houche*; *Hisp. pala de hierro*; *Germ. d. Doppelspatenstich oder das Hapfen d. Gärtner*; *Angl. ar mattock, or pick — are with two bills, a hoe*). *Cato R. R.* 45. Locus bipalio subactus siet. *Cf. Colum.* 2. *R. R.* 5. 3. Agrum bipalio subigere. *Cato R. R.* 6.; *Farro* 1. *R. R.* 37. 5. et *Colum.* *Arbor.* 1. 5. Terram bipalio vertere. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 26. 62. (230). Solum senariis bipalio præparare. *Liv.* 3. 26. Fossam siccans bipalio immitis. *Colum.* 11. *R. R.* 1. 17. Solum ad bipalium defodere. *Id.* *ibid.* 3. non longe ab *init.* Ubi copia est rigandi, satis erit non alte bipalio, id est minus quam duos pedes, ferramento novale converti. — *Cf. Furlanetto* ait, bipalium etiam dici mensuram aliquam seu modum fossionis, non ipsum instrumentum fossioni aptum. Ex locis mox citatis, sic ille, et *Colum.* 3. *R. R.* 5. et 11. *ibid.* 2. et *Arb.* 1. 5. apparet, bipalium esse mensuram duorum pedum semis: altum vero bipalium esse plus quam duorum pedum semis. *P. SEXTIUS.* — *Plin.* 17. *Hist. nat.* 21. 33. (150). Solum opicum bidente pastinari debet: ternos pedes bipalio alto. *Plin.* hoc loco non bipalio, sed ipsius dentis ferramentum intelligit, fortasse quia bidentes aliquando ita fieri solent, ut ex una parte ferrum palæ instar expansum lateant, ex altera in duos dentes seu cornua divisum. *F. Klotz.* in *Archiv. f. Phil. und*

Päd. T. 1. p. 320. Bipalidis simplicis figuram exhibet marmor apud *Fabrett. c. 8. n. 1x.*

BIPALMIS, e, adject. duorum palmarum mensuram habens. *Varro 3. R. 7. 4.* Tabulae bipalmes. *Liv. 42. 65.* Spiculum bipalme.

BIPALMIS, a, um, adject. idem ac bipalmis. *Apul. Herb. 7.* Thyrsi bipalmi.

BIPARTIUS vel bipartitus, tris, tus sum, tri, dep. 4. (bis et partio). Part. Bipartitus. — Exempla omnia continent verbum hoc inter deponenda recensendum esse, significatione mediorum apud Græcos, minime vero inter activa, quod putabat *Forcellinus*. — Bipartitus est in duas partes dividit (It. *dividersi in due*; Fr. *se diviser, se partager en deux parts*; Hisp. *dividirse en dos partes*; Germ. *sich in zwei Theile scheiden oder trennen*; Angl. *to divide into two parts*). *Colum. 11. R. 2. 36.* XI. Kalendas Majas ver bipartitur. Plerumque occurrit Part. præter. *Cic. 2. Cat. 2. 5.* Atque ibi in proximis villis ita bipartiti fuerunt, ut Tiberis inter eos et pons interesset. *Id. Top. 32. 85.* Bipartitum orationis genus. *Varro 5. L. 17. Mith.* Bipartita divisio. *Id. apud Non. p. 77.* 7. *Merc.* Bipartitum melos. *Colum. 11. R. 2. 5.* VI. Kalendas Febr. Leonis quæ est in pectore clara stella occidit; nonnumquam significatur hiems bipartita. *Id. 1. 5. Hist. nat. 8. 8. (43).* Bipertiti Ethiopes.

BIPARTITE, adverb. idem ac bipartito. *Boeth. Aristot. Topic. 6. 3. p. 709.* Ut parum numerum definit, qui bipartite secantur: nam et bipartite sumptum est a duobus, quæ paria sunt.

BIPARTITO, quis, e, 3. (bipartio) divisio alicujus rei in duas partes. *Simplian. p. 82.* Goes. Omne genus controuersiarum ex quadam materiali bipartitione generatur: constat autem hæc bipartitio aut in fine, aut in loco.

BIPARTITO vel bipertito, adverb. (bipartio) in duas partes. *Cic. Flacc. 14. 32.* Classis bipartito distributa. *Id. 2. Invent. 29. 86.* Id. sit bipartito. *Cæs. 1. B. G. 25.* Romani conversa signa bipartito intulerunt. *Id. 5. 32.* Collorare insidias bipartito in silvis. *Liv. 40. 32.* Equites bipartito in aliquos emittere. *Ovid. Rem. am. 443.* Secta bipartito cum mens discurrat utroque. *h. e. diducta et ad duo intentata.*

BIPARTITUS vel bipertitus, a, um. *V. BIPARTIOR.*

BIPATENS, entis, particip. ab inusit. *bipateo*, qui duobus partibus aperitur, vel qui habet duos aditus. *Virg. 2. En. 330.* portis alii bipatentibus adsunt. *Id. 10. ibid. 5.* Considunt lectis bipatentibus. Ubi *Servius*: Physice dixit: nam cælum patet ab ortu et occasu. Est autem sermo Ennianus, tractus ab ostiis, quæ ab utraque parte aperiantur: unde et modo *bipatentibus* apertis intelligimus, quod intrantibus et exeuntibus pateant. Vel potius *geminatæ* intelligendæ sunt, ut Verone adhuc extant, duplices enim portæ sunt sibi invicem proximæ, ex quarum una editus in orbem, ex altera exitus pateret. Ita erant portæ Scævæ in urbe Troja.

BIPEDA, æ, f. 1. (bis et pes) lapidis, vel later quadratus, aut oblongus, lineam pedum mensura, quo pavimenta sterni solent. *Pallad. 1. R. 19. 1.* Solum omne bipedis sternatur, vel minoribus laterculis, quos suffuso testaceo pavimento debemus imprimere. *Et ibid. 40. 2.* Aream bipedis sternere. *Et ibid. 40. 5.* Bipedas constituas ferreis ancoris colligatas. *Id. 6. ibid. 11. 2.* Antequam rudis siccetur, bipedas, quæ per omnia latera canaliculos habeant digitales, jungemus, ita ut calce viva ex oleo temperata bipedarum ranales, qui inter se connectendi sunt, impleatur, etc. Loquitur hic *Palladius* de pavimentis, quæ sub dio liant: descripsit autem a *Vitrui. 1. 7. 5.*, qui, quas *Palladius* bipedas, bipedales tegulas appellat. *Bipedæ* vox legitur etiam in inscriptione coctilis lateris apud *Fabrett. p. 511. n. 150.*

BIPEDALIS, e, adject. (bis et pes) mensuram habens duorum pedum. *Cato R. R. 14.* Clathri in fenestras bipedales. *Cic. 1. Fin. 6. 20.* Sol bipedalis, at nuna rectius hic legitur pedalis. *Cæs. 2. B. C. 10.* Musculum ex materia bipedali ferre instituerunt. *Id. 1. B. G. 17.* Bipedales trabes. *Vitrui. 1. 7. 5.* tegulae. *Horat. 2. Sat. 3. 308.* modulus. *Colum. 8. R. H. 3. 7.* latitudo. *Plin. 16. Hist. nat. 12. 23. (57).* hiatus.

Bipedale, is, n. 3. absolute usurpatum, est later duorum pedum longus. *Sueton. Aug. 43.* Bipedali minor. *Inscript. apud Fabrett. p. 509. n. 39. c. APTILII AFRICUS EX THEODIS CAESARIS BIPEDALE DOLIARE.*

BIPEDANÆUS et bipedanus, a, um, adject. idem ac bipedalis. *Plin. 17. Hist. nat. 20. 32. (143).* Populus alba scribit bipedaneo pastinato. *Colum. 4. R. 1. 1.* Altitudo bipedanea. *Et ibid. 30. 5.* Spatium bipedaneum. *Id. 5. ibid. 5. 2. et 11. ibid. 2. 23.* latitudo. *Id. 4. ibid. 1. 2. scrobs. Id. 2. ibid. 2. 21.* Bipedana humus. Ita editum est ab *Aldo, Commelino, Grypho*, atque etiam *Jenson. a. 1472.* At *Schneid.* legit bipedanea.

BIPENNIFER, færa, ferum, adject. bipennem ferens. *Ovid. 8. Met. 391.* Bipennifer Arcas. *Id. 4. ibid. 22.* bipenniferumque Lycurgum. Adde *eum. 5. Trist. 3. 39.*

BIPENNIS, e, adject. (bis et penoa vel pinna) qui binas utrimque alas habet.

I.) Proprie. *Varro apud Non. p. 79. 15. Merc.* Bipennis passerculus. *V. infra BIPINNIS. Plin. 11. Hist. nat. 27. 33. (96).* Nullum insectum, cui aculeus in alvo, bipenne est.

II.) Figurate bipennis est utrimque aciem habens; a bis et pinna, quæ rem etiam acuminatam significat, ut *Quintil. 1. 4. 12.* docet. Sic *Isid. 19. Orig. 19. 11.* Bipennis dicitur, quod ex utraque parte habeat acutam aciem, quasi duas penas. Pennum autem antiqui acutum dicebant: unde et avium penne, quæ aculeæ. Adde *eum. 11. ibid. 1. 46.* Sed tamen translatus est a penna vel pinna. Hoc autem sensu occurrit A) Adjective et B) Substantivum more.

A) Adjective. *Varro apud Non. p. 79. 19. Merc.* Ferens ferream humero bipennem securim. *Virg. 11. En. 135.* ferro sonat icta bipenni Fraxinus.

B) Bipennis, is, f. 3. (hoc est securis testate *Priscian. 5. p. 652. Putsch.*) absolute substantivum more, significat securim utrimque cædentem, vel etiam punctum et casum teste *Veget. 4. de re milit. in fin.* Hæc autem significatione Accus. num. sing. est *bipennem*, sed *bipennim* dixit *Ovid. 8. Met. 768.*; Ablat. est *bipenne*, sed *bipenni* dixit *Tibull. 1. 7. 53.* ubi pro navacula sed culro usurpat. *Virg. 2. En. 479.* Ipse inter primos correpta dura bipenni Limina perrumpit. Adde *ibid. v. 627. Id. 5. ibid. 307.* cælatamque argento ferre bipennem. *Id. 11. ibid. 651.* valida bipennis. *Horat. 4. Od. 4. 57.* Duris ut ille tanga bipennibus. *Ovid. 12. Met. 671.* Thermodonliacæ cadere bipenni. *Phædr. 4. 6. 7.* Thessalæ bipenni concideret. *Seneca Hercl. Celi. 798.* Impressa fugax taurus bipenni vulnus et telum ferens. *Plin. 8. Hist. nat. 8. 8. (26).* Alterum poplitum dextra cecidit præcutâ bipenni. *Tac. Agric. 10.* Formam totius Britannicæ — oblongæ scutulæ vel bipenni assimulavere. *Sil. 11. 16. 264.* Viciatque admotæ stabat subjecta bipenni. *Petron. Satyr. 89.* Bipenni latera pertentare.

BIPENSILIS, le, adject. (bis et pensilis). *Varro apud Non. p. 99. 24. Merc.* Bie pensiles forcipes, dentatæque. *h. e.* quæ cum duo manubria habeant, utraque suspendi possunt.

BIPERTIOR cum derivatis. *V. BIPARTIOR.*

BIPES, pëdis, adject. (bis et pes). Ultimam corripuit *Auson.*, cuius verba vide infra. — Bipes est qui duos habet pedes (It. *bipede*; Fr. *à deux pieds*; bipède; Hisp. *en dos pies*; Germ. *zweifüssig*; Angl. *with two feet, two-footed*). *Virg. 4. G. 380.* Et juncto bipedum curru metitur equorum. *V. EQUUS. Plin. 10. Hist. nat. 65. 85. (187).* Egyptii mures bipedes ambulant. *h. e.* duobus tantum pedibus. *Quintil. 5. 10. 61.* Animal genus, mortale species, terrerum vel bipes differens. *Auson. Eidyll. 11. 39.* Qui bipes et quadrupes foret et tripes, omnia solus. *Marital. 12. 32.* Bipes mensa. *Juvenal. 9. 92.* Bipes asellus. *h. e.* homo stultus.

Bipedes, dum, plur. absolute substantivum more de hominibus dicitur in contemptum. *Cic. Dom. 19. 48.* Omnia non solum bipedum, sed etiam quadrupedum impurissimus. *Modestus apud Plin. 1. Ep. 5.* Regulus omnium bipedum nequissimus. Adde *Lamprid. Alex. Sev. 9. et Apul. 4. Met.*

BIPINNA, æ. *V. BIPINNA.*

BIPINNIS, e, adject. est idem quod bipennis, hoc est qui binas utrimque alas habet. *Varro apud Non. p. 79. 17. Merc.* ut ciconiæ, Quarum bipinnes fulminis plumas vapores percussit alte. *V. Oehler M. Ter. Varron. Sat. Menipp. reliq. p. 157.*, qui bipinnis legit et cum voc. *fulminis* conjungit.

BIPLEX, duplex, διπλός. Gloss. Græc. Lat.

BIPRORUS, a, um, adject. (bis et prora) qui duas habet proras. *Plin. 6. Hist. nat. 22. 24. (82).* me-

morat naves utrimque proram habentes, quarum usus in angustiis fretis et canalibus, ut si revertendum sit, utrimque possint procedere. *Hygin. fab. 188.* Tam primum dicitur Minerva navem fecisse biproram, in qua Danae profugeret. Adde *fab. 277. in fin.*

BIREMIS, e, adject. (bis et remus) duos remos habens, vel duos remorum ordines. Priori modo intelligendum est illud *Horat. 3. Od. 29. 62.* Tunc me biremis præsidio scaphæ, etc. Neque enim scapha duplicem remorum ordinem capere potest. Item illud *Liv. 24. 40.* Lembis biremibus centum viginti flumine adverso subvectus. *Al. leg.* levibus biremibus. *Bayssius ex Appiano docet*, biremes leves easdem esse ac Liburnicas. *V. DECEMREMIS.* — His adde biremis absolute in illo *Lucani* (ut monet *Scheffer. De milit. nav. l. 2. c. 2.) 8. 562.* non longa vecta biremi Appulerat scelerata manus. Hanc enim eandem mox 565. *parvam ratem* appellat, *Et ibid. 611. alium*: quin *Plutarch. in Pomp. animad.* hoc est scapham, cymbam, lembum fuisse narrat. Adde *10. 56.*, ubi quæ *parvam biremem* vocat, *Plutarch. in Cæs. alexand. moxipov* nominat, quod est navigiolum, magnitudine lembum, aut etiam scapham non excedens. — Hinc

Biremis, is, f. 3. subaudi *navis*, est 1. Navis duos remos habens. *V. locum Lucani paullo superius alatum.* 2. Item ac quidem sæpius navis major, duobus remorum ordinibus instructa, mari trajiciendo, itemque agendis bellis idoneam (Cf. *Isid. 19. Orig. 1.*), quam Erythraeos primum invenisse *Plin. 7. Hist. nat. 56. 57. (207).* scribit. *Cic. 7. Verr. 20. 51.* Quid censitis in hoc fœdere faciundo voluisse Mamerlinos impendere laboris, operæ, pecuniæ, ne hæc biremis adscriberetur etc. *Cæs. 3. B. C. 40.* Quatuor biremes, subjectis scutulis, impulsas vectibus transduxit. *Virg. 1. En. 185.* Anthes si quem Jactatum vento vilebat Phrygiæque biremes. Adde *eum. 2. ibid. 799. et 8. ibid. 79. Tac. 5. Hist. 23.* Complect quod biremium, quæque simplici ordine agebantur. Adde *Sueton. Cæs. 39. Aug. 16. et Cal. 15.*

BIROTUS, a, um, adject. (bis et rota) duos habens rotas. *Non. p. 86. 30. Merc.* Cisium vehiculi biroti genus. — Hinc

Birotæ, æ, f. 1. absolute (subaudi *rhedæ*, aut aliquid simile). *Imp. Constantius Cod. Theod. 8. 3. 5. § 1.* Rhedæ mille pondo tantummodo superponi, biretæ ducenta, veredo triginta: non enim ampliora onera perpeti videntur. Octo mulæ junguntur ad rhedam, æstivo videlicet tempore, hiemali decem: birotis trinas sufficere judicavimus. Adde *ibid. 6. 29. 2. § 2.* — In genit. plurali *birotum* pro *birotarum*. *Id. 8. 5. 9.* Nec passim rhedarum tractorias, vel exceptiones birotum faciat. *V. BIRODIUM.*

BIRRUS, a, um, adject. (birrós). Scribitur et *byrrus*, quod est Græcis *Lilleris* innuere; item *byrrus* Græco v in u Latium converso. *Hieronym. vero de Prato ad Sulpic. Sev. T. 1. p. 361.* putat, birrum esse appellatum quasi *bicirrum*, quod utrimque villosus, idemque ac amphibolus fuerit. *V. ibid.* multa hæc de re disputata. — Ceterum *birrus*, quem admodum et Gr. *birrós*, significat rufus. Quare lacernum birrum, quod et *Actis S. Cypriani* affert *Salmas. ad Vespisc. Carin. 20.*, significat lacernam rufam. *Lacernum* autem pro *lacerna*, cadente latinitate, aliquando dictum est. — Hinc

Birrus, i, m. 2. absolute est genus vestis, vel lacernæ simile, vel idem omnino ac lacerna, quod aliis vestibus superinducitur, et pro toga gestatur: a Græco *birrós rufus*, quia fere isto colore fuit: in quo differi a lacerna, quæ certum colorem non habuit. Quemadmodum autem lacernæ materia alia aliis pretiosior fuerunt, ita birri, alii nempe lanæ, alii serici. Celebres fuere *Atrebatii*, qui ab *Atrebatibus* conficiebantur, et *Canusini* ex Canusina lana, quorum meminit *Vespisc. Carin. 20.*, ubi multa adnotavit *Salmas. V. Eliam Ferrar. De re vestiar.* Hujus vestis mentio est etiam in *Edict. Diocl. p. 20.* Pro birro qualitas primæ... pro birro qualitas secundæ &c. quinquaginta. Adde *Cod. Theod. 14. 10. 1. § 1.*

Birrum, i, neutro genere absolute eodem sensu dixit *Augustin. in Sermon. 1. de vila et moribus Cleric.*, qui est 49. *De divers.*

BIS, adverb. Bis syllabam naturâ suâ corrigit *Ovid. 1. Fast. 693.* Trilicæos felus passuraque farra his igitur Hordeaque ingenti fenore reddat ager. — Ratione habita elymi, est ab antiquo *duis*, ut *Cic. docet Orat. 45. 153.* Ut duellum bellum et duis bis. Cf.

Paul. Diac. p. 66. 15. Müll., et Græc. δίω, δίς. — *Bis* occurit A) de numero, et B) de modo.

A) *Bis* proprie occurrit de numero, et significat duobus vicibus; ideoque usurpatur, quoties volumus significare eandem actionem duabus vicibus factam esse (II. *due volte*; Fr. *deux fois*; Hisp. *dos veces*; Germ. *zweimal*; Angl. *twice*). ¶ 1. Generalim. Cato *R. R.* 37. Frumenta face bis sarias runcesque arenamque desringsas. *Ter. Phorm.* 2. 3. 58. Bis iudicium adipiscer. *Cic.* 3. ad *Q. fr.* 8. 6. Ludos apparat magnificentissimos; stulte bis terque non postulatus. *Id.* 9. *Fam.* 16. De quo mihi scripseras bis eodem exemplo. *Id.* 5. *Ferr.* 77. 179. Non semel, sed bis. *Nepos Thrac.* 2. Hanc (*Munychiam*) bis tyranni oppugnare sunt adorti. *Virg.* 6. *Æn.* 32. Bis conatus erat casus offingere in auro, Bis patris ceciderat manus. *Horat. A. P.* 439. melius te posse negares, Bis terque expertum frustra. *Ovid. Heroid.* 6. 36. Ille tibi bisque æstas bisque caducit hiems. *Quintil.* 10. 5. 7. Bis ac sepius. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 39. 63. (137). Dibapha lunc dicebatur, quia bis tineta esset. ¶ 2. Specialim occurrit in formula bis consulem esse; a) Stricto sensu differt ab iterum; etenim bis consul est qui duos consulatus gessit, quia bis refertur ad numerum; iterum consul est, qui secundum consulatum gerit, quia iterum refertur ad tempus. *Cic. A. Acad.* (2. pr.) 5. 13. C. Flaminius, qui legem agrariam tribunus plebis tulit, et postea bis consul factus sit. *Id. Amic.* 11. 33. Bis una consules. *Addo Liv.* 23. 30. et 31. et 34., et 25. 5. *Sueton. Ner.* 35. Messalina Tauri bis consulis abnepot. *Cic.* 1. *Divinat.* 35. 77. Bello Punico secundo nomen C. Flaminius consul iterum neglexit signa rerum futurarum magna cum clade reipublicæ? *Val. Max.* una loco utramque notionem complexus est, 4. 1. 3. M. Rutilius Censorius iterum censor creatus ad concionem populum vocatum, quam potuit gravissima oratione corripuit, quod eam potestatem bis sibi delulisset. — b) Latiori sensu bis pro iterum ponitur in illo *Marzial.* 10. 48. De Numentina vini sine fece lagena, Quæ bis Frontino consule prima fuit. *Addo Collat. Legg. Mos. et Rom.* 1. § 11. ¶ 3. Item specialim saepe jungitur cum aliis vocabulis numerum significantibus, hoc est — a) Cum Numer. Distribuit. *Cic.* 2. *Nat. D.* 18. 46. Si bis Lina quot esset diluisset Epicurus. *h. e.* quatuor. *Lucret.* 5. 1299. Bis biul. *Virg.* 2. *Æn.* 126.; *Ovid.* 3. *Fast.* 124. et *Marzial.* 10. 73. Bis quinti. *Virg.* 2. *Ecl.* 46. Bis scilicet. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 39. 54. (127). bis septem. *Ovid.* 5. *Met.* 50. bis octoni. *Virg.* 1. *Æn.* 381.; *Propert.* 2. 9. 3. et *Marzial.* 9. 78. bis deni. *Marzial.* 12. 67. bis quinquagenti. — b) Cum Adverbis numeral. *Auct. B. Afr.* 90. et *Liv.* 38. 55. Bis nullies. quæ dicendi formula constans est. *Addo Val. Max.* 3. 7. 1. — c) Cum Numer. Cardinal., præcipue apud Poetas. *Ovid.* 13. *Met.* 642. bis duo. *Horat. Epod.* 4. 8. bis tres. *Al. leg. ter.* *Ovid.* 12. *Met.* 15. bis quatuor. *Horat.* 2. *Ep.* 1. 24. et *Ovid.* 8. *Met.* 500. bis quinque. *Varro apud Probum* ad *Virg.* 6. *Ecl.* 31.; *Virg.* 11. *Æn.* 9. et *Ovid.* 6. *Met.* 72. bis sex. *Virg.* 1. *Æn.* 71. et *Ovid.* 11. *Met.* 302. bis septem. *Ovid.* 14. *Met.* 253. bis novem. *Id.* 5. *ibid.* 208. bis centum. *Lucret.* 4. 409. et *Horat. Epod.* 9. 17. bis mille. ¶ 4. Item jungitur Adjectivis quantitatis estimationem significantibus, eujusmodi sunt tanto, tantum, minus etc. *Plaut. Amph.* 3. 2. 62. bis tanto amici sunt inter se quam prius. Eadem ratione *Men.* 4. 3. 6. et *Merc.* 2. 2. 28. locutus est. *Varro 3. R. R.* 2. 15. bis tantum reddit ea pars vilæ, quam tuus fundus. *Virg.* 6. *Æn.* 578. Tantalus ipse bis patet in præcepis tantum tenditque sub umbras, Quotus ad ætherium celi suspectus Olympum. *Gell.* 12. 6. Bis minus. *Cf. Marzial.* 4. 37. Trecenta debet Titius, hoc bis Albinus. ¶ 5. Item addito tempore, quo quid bis fit. — a) De more apud optimos Scriptores cum præp. in. Cato *R. R.* 26. et 87. et 89.; *Cic.* 5. *Tusc.* 33. 100.; *Liv.* 44. 16.; et *Cels.* 7. 4. 4. Bis in die. *Varro 2. R. R.* 11. 8. Quidam oves lirtas in anno bis tondent. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 18. 19. (59). et *Sueton. Aug.* 35. Bis in mense. — b) Apud Poetas et alios etiam in prosa oratione occurrit Abl. sine præp. *Virg.* 3. *Ecl.* 34.; *Horat.* 4. *Od.* 1. 25.; *Tibull.* 1. 3. 31.; *Cels.* 1. 1. et 8. et 3. 27. 2.; et *Plin.* 10. *Hist. nat.* 53. 74. (116). bis die. *Quintil.* 9. 2. 34. bis eodem die. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 73. 75. (184). bis anno. ¶ 6. Item additis Adverbis Numeral. definitis, ut semel — iterum, primo —

secundo etc. *Cic. Dom.* 52. 134. Audierat ex illo se a me bis salutem accepisse, separatim semel. Iterum cum universis. *Addo Sueton. Cæs.* 36., *Aug.* 25., *Tib.* 6. et *Claud.* 6. *Id. Aug.* 17. Tempestate in transpectu bis conflictatus: primo inter promontoria Peloponnesi atque Elolias, rursus circa montes Ceraunios. *Addo eund.* *ibid.* 22. et 28., et *Tib.* 48. ¶ 7. Item *Bis* ad eundem (supple lapidem offendere), quæ omnia habes in *Auson. Ep.* 11.) ex Gr. Δίς πρὸς τὸν αὐτὸν λίθον ἐκσπένου λίθου, proverb. apud *Cic.* de his, qui in eadem re bis errant. 10. *Fam.* 20. 2. Culpa enim illa: *Bis* ad eundem, videri reprehensa proverbio est. ¶ 8. Denique *Bis* pueri senes, *δὲς παῖδας ὁ γέροντες* unum est ex illis proverbialibus dictis, quibus *Varro* Saturas suas inscripsit; et dicitur de his, qui etiam procreta ætate puerilia consecretantur, vel de senibus puerorum more desipiscenlibus.

B) *Bis* ponitur etiam de modo, et significat duplici modo, duplici ratione. *Plaut. Truc.* 1. 1. 26. Bis perit amator, ab re atque animo simul. *Ter. Hec.* 3. 2. 8. Nam qui amat cum odio ipso est, bis facere stulte duco: laborem inanem ipso caput, et illi molestiam offert. *Cic.* 7. *Ferr.* 23. 59. Ita in una civitate bis improbus fuisti, cum ei remisisti quod non oportebat, et accepisti quod non licebat. *Id.* 8. *Phil.* 4. 12. Bis falleris. *P. Syrus v.* 321. Inopi beneficium bis dai, qui dat celeriter. *Marzial.* 3. 6. Dies bis celebranda. *Id.* 6. 27. Bis vicinas. — Hinc bis cineta mulier est, quæ duplici zona utitur una nempe ad mammas, alia ad ventrem. *Auson. Epigr.* 39. 4. Nec bis cineta Diana placet, nec nuda Cythere. Hinc *Claudian. Rapt. Pros.* 2. 33. Crispator gemio vestis Gortynia clucit.

In compositione. *Bis*, quemadmodum et Gr. δίς, ultimam litteram fere semper amittit, atque i brevis est, ut in *biceps*, *bicens* etc.: nativam autem significationem relinquit de significat semper duo; sic *biceps* est duo capita habens.

BISACCIUM, n, n. 2. (bis et saccus) duplex saccus, seu mantica. *Petrus. Satyr.* 31. In promissilibus aetulis erat Corinthus cum bisacco positus, qui habebat olivas in altera parte albas, in altera ulgras.

BISACRUS, a, um, adjct. utrimque acutus, ut bisacrus gladius. *Augustin.* 12. *Confess.* 14. — At rectius diviti scribitur *bis acutus*.

BISENARIUS, a, um, adjct. idem ac ducentarius, qui nempe ducenta seu bis centena milia nummum stipendii nomine accipiebat pro exigendis redditibus publicis aut fisci principis; Latine enim tam ducentum, quam bis centum usurpatur. *F. DULENARIUS. Inscript.* apud *Guarin.* *Comment.* 12. p. 28. p. (corrigere q.) ANNUNTIATIO P. (corrigere q.) P. VOL. SYSTO Q. ALID. PAT. COL. QUIDO ET PORREVS LYN. AG. ROGATO BISE. STYT. HEREDITAT. h. e. curam agente Rogato bisenario stationis hereditationis. Hæc clarissimus *Fasteneto* in *Append.* At idem doctissimus vir in notis MSS. ait, bisenarius esse vocabulum a Latino expurgendum, namque ex *Gervasio, Due Iscria. Sipont.* p. 33. postrema verba ita legenda sunt: CYN. AG... GATO BISE. STAT. HEREDITATI. curam agente Rogato fisci stationis hereditationis.

BISELLIARIUS, ii, m. 2. qui honorem biselli est consecutus. *Inscript.* apud *Gruter.* 1699. 2. C. FLAVIO VI. VIRO AVGVSTALI BISELLARIO HONORATO ORNAMENTIS DECVRIONALIBVS POPVLVS ABELLINVS, etc. *Addo aliam ibid.* 1103. 6. *Cf. Inscript.* apud *Orell.* 4045., 4047. et 3921.

BISELLIATUS, us, m. 4. dignitas illius, qui honorem biselli est consecutus. *Inscript.* apud *Mural.* 481. 3., quæ est apud *Orell.* 4043. M. SENIVS (lege SENIO) CRISPINO C. V. DVMBVS HONORIBVS IN R. P. SYNTRO QUIDO ET VNIERSVS PORREVS OB MERITA ET LABORES EIVS HONOREM BISELLIATVS ET ORNAMENTA DECVRIONATVS GRATVITA OBLERVAT.

BISELLIUM, ii, n. 2. sella picealis, latior, et duorum capax, quarvis unus tantum in ea sederet. Accipitur pro sella splendida atque honesta, et honoris causa procleris viris concessa suita, atque Augustalium in municipiis et coloniis propria, et publice in ea sederet, in ludis, in theatro, in foro, in curia, ea ratione, quæ Romanis magistratibus sella curulis, cui similitudo erat. *Varro 5. L. L.* 128. Müll. Ab sedendo appellatum sedes, sedile, sella, deinde ab his subsellium. Ut subsipere, quod non plane sapit, sic quod non plane erat sella, subsellium dicitur: ubi in ejusmodi duo bisellium dicitur. *Macellus Varro.* Ejus forma et mensura innatescit ex marmoræ eurytomido

Pompejis in suburbio inter reliqua sepulchralia monumenta an. 1812. reperto, isto pedes Parisiacos tres, alto unum, cum parvo suppedaneo, sine anconibus et reclinatorio. Id affabre delineatum exhibuit *F. Mazois* in opere, cui titulus: *Les ruines de Pompéi. P. 1. Tab. 24.* Supra his hæc legitur *Inscriptio*, quæ est apud *Orell.* 4044. C. CALVENTIO QUIETO AVGVSTALICIVIC OB MYNIPICENT. DECVRIONVM DECRETIS ET PORREVS CONSEV (ἀρχαιὸς pro consensu) BISELLI HONOR DATVS EST. Alia (quæ pertinet ad an. a Chr. n. 26.) apud *Fabrett.* c. 3. n. 324., quæ est apud *Orell.* 4046. CENTVMVIRE MVNICIPII AVGVSTI VIDENTIS ROMAE IN ARDEM VENERIS GENETRACIS CVM CONVENISSENT, PLACVIT VNIVERSIS PERMITTI C. JULIO DIVI AVGVSTI LIBERTO GELOTI HONOREM IVSTISSIMVM DEGERNI, VT AVGVSTALIVM NVMERIO HABEATVR, AQVE AC SI EO HONORE VIVS SIT, LICEATQVE EI OMNIBVS SPECTACVLIS MVNIPCIO NOSTRO BISELLIO PROPRIO INTER AVGVSTALES CONSIDERS etc. Alia apud *Gruter.* 475. 3., quæ est apud *Orell.* 4047. C. TITIO CHRESIMO AVGVSTALII NVIC ORDO DECVRIONVM HONOREM BISELLI ET TITIO CHRESIMO FILIO NVIS OB MERITA PATRIS HONOREM DECVRIONATVS GRATVITVM DECEVIT. *Addo aliam apud Fabrett.* c. 3. n. 604. Q. LARGENTIVS CHRESIMVS OB HONOREM BISELLI IIS. I. N. REL P. PISANOR. DEDIT. Quia vero hæc inscriptiones ad Augustales tantum pertinent, putat *Fabrettus*, non absurde conjici posse, honorem biselli fuisse proprium Augustalibus, non quod omnibus Augustalibus communiter daretur, sed his, qui in eadem Augustalitate honoratiores et digniores essent. Sed pollor est eorum sententia, qui putant, bisellium eorum decurionum proprium fuisse, qui maximo in municipiis suis magistratu functi essent, et ejusdem usum ex privilegio quibusdam etiam Augustalibus concessum fuisse.

BISETA, porca dicitur, cujus a cervice setæ bifariam dividuntur, cum jam esse incipit major sex mensium. *Paul. Diac.* p. 33. 12. Müll.

BISEXTILIS, le, adjct. qui duos sextarios continet. *Marcell. Empir.* 15. Manipulum tenerum utlicæ vispitæ in ollam rodem bisextilem cum aqua miltres. — Sunt qui scribunt *bisextilem*.

BISEXTIUM, ii, n. 2. duplex sextarius. Vox a Latino expurgenda; occurrit enim tantummodo in *Nat. Tit.* p. 147.

BISOLIS, le, adjct. (bis et solea) binas soleas habens. *Edict. Dioclet.* p. 20. Gallicæ virilis rusticanae bisolis par. N octoginta, Gallicæ virilis monosolis par. N quinquaginta. *F. VISOLUS.*

BISEXTUS, a, um, adjct. *Bisextus* unico a scribendum docet *Heusingerus* in *Observ. antibar.*, ideoque primam syllabam corripiendam, ut in *Biseta*, *Bisellium*, *Bisulcus*. — *Bisextus* est dies intercalaris, qui quarto quoque anno mense Februario inseritur post diem viginti quartum: a bis et sextus, quia bis, hoc est duobus diebus continuus, nempe 24. et 25., sexto calendis Martias dictus, duos dies pro uno computantes. *Ulp. Dig.* 4. 4. 3. § 3. Proinde et si bisexto natus est (sive priore, sive posteriore die) Celsus scribit nihil referre: nam id viduum pro uno die habetur, et posterior dies Calendarum intercalatur. *F. tamen Danieli, Numism. Capuan.* p. 106, qui hos jurisconsultos hallucinatos fuisse censet. *Addo Celsum Dig.* 50. 16. 98. pr. — *Bisextus annus* est, in quo dies ille intercalaris inseritur. *Augustin. Ep.* 119. ad *Januar.* 7. Non plantem hoc anno viceani, quia bisextus est. *V. Macrobi.* 1. *Satur.* 14. — Hinc *Bisextum*, i, n. 2. *Censorin. de die nat.* 20. Dies unus intercalatur, quod bisextum vocatur. *Amian.* 26. 1. Bisextum vitans Februarii mensis lunc illucescens.

BISOMUS locus, et Bisomum, Trisonius, Quadrisonius, aut Tetrasomus, sepulchrum duo, tria, quatuor corpora continens: vel in duas, tres, quatuor partes, seu membra divisum: a bis, etc. et *σῶμα corpus*. Voces sunt partim hybridæ, h. e. ex Latino et Græco conflatae; et omnes partim Latinae: quæ leguntur apud *Helnes*. In quibusdam Christianis et sequioris ævi lapidibus, et 2. 40. 43. 116. et 437. Sic vas disomum apud *De Vila, Antiquit. Benevent.* cl. 9. n. 2. *Cf. Inscript.* apud *Orell.* 8.

BISON, ontis, m. et f. 3. βῖσων, bos ferus cervi figura, cujus a media fronte inter aures unum cornu existit excelcius, magisque directum his, quæ nobis nota sunt, cornibus; ab ejus summo rami quam late diffunduntur. Eadem est femina, marisque natura; eadem forma, magnitudoque cornuum. Ita leuco la-

muen nomine *Cæs. 6. B. G. 26.* describit. *Plin.* inter alia ferorum hominum genera, quæ in silvis Germanorum nascuntur, recenset *bisones fubatos*, 8. *Hist. nat. 16. 18. (38).* Et *Seneca Hippol. 63.* villosos appellat. *Solin. 20.* selosa illis colla tribuit, et horridas jubas. *Martial. Spectac. 23.* Ibi cessit atrox bubalus, atque bison. — Est quibusdam *Cervus tarandus L.* idemque ac rheno apud *Cæs. 6. B. G. 21. F. RHENO.* Ceterum recentiores Historiæ naturalis scriptores in ea sunt sententia, ut bison, Italice *bisonte*, sit animal e bovm genere, et a *Plinio* loc. cit. *Aristotelem Hist. Nat. l. 9. c. 41.* seculo *bonasus* appellatus fuerit, ideoque sit *Bos bison L.*

BISONUS, a, um, adject. duplicem habens sonum. *Servius* ad illud *Virg. 9. Æn. 618.* *biforem dat tibia cantum*, exponit *bisonum*, *imparem.*

BISPELLIO, onis, m. 3. versutus, versipellis, fraudulentus, quasi duas habens pelles. *Marcell. Dig. 47. 3. 72.* Num et si *bispellionem*, aut alias turpem dederit hominem, idem sit. — Dicitur et *vispellio*. Facile enim *b* in *v* mutatur, ut dictum est initio hujus litteræ. *Macrian. Dig. 36. 1. 7.* Sed et salutis et dignitatis ratio habenda erit. Quid enim si morbo *vispellitus* Alexandriam iussus sit adire, vel nomen *vispellionis* testatoris ferre? *Ulp. ibid. 21. 2. 31.* Si ita quis stipulanti spondeat sanum esse, furem non esse, *vispellionem* non esse, et a *Plinio* loc. cit. *Aristotelem* in *edit. Torrentini*: at *Haloander* ubique reponit *vispellio*; nisi quod postremo loco monet ab aliis legi *versipellem*. Mallet *Holotianus* ubique reponi *bispellio*: *bispellionem* autem ideo reijciendum putat, quia *vispelliones* liberos homines fuisse constat; in aliis autem exemplis de servis sermo est. — In *vet. Glossar. bispelliones* exponuntur *vispelliones*, a *bis* pallis, quia lugubres vestes suis superinducebant, cum ad offerenda cadavera admovebantur.

BISQUINI et rectius *divisim bis quinti*, æ, a, adject. decem. *Coripp. 6. Johann. 370.* *bisquinos* Africanus ignes Auserat, ignivogis exurens cuncta procellis.

BISSENUM, a, ura, adject. bis senus. *Anton. Monosyll. Etyl. 12.* *Bissenas* partes quis continet æquipares? as. *Prudent. 12. Cathemer. 192.* *Bissenas* fratrum semina. — In singulari numero *Stat. 3. Theb. 574.* *Bissenos* premit ora die. — Frequentius ac rectius *divisim* scribitur: *F. BIS et SENUS.*

BISSEXTILIS, le. *F. BISEXTILIS.*
BISSEXTUS et rectius *divisim bis sextus*, a, um, adject. duodecimus. *Bissexus* honos apud *Stat. 4. Silv. 1. 9.* est consulatus, in quo bis sex victores cum fascibus præferuntur. — Ceterum *F. supra BISEXTUS.*

BISULCLINGUA, æ, m. 1. linguam habens bisulcam, et translate qui duplici lingua loquitur, fraudulentus. *Plaut. Pœn. 5. 2. 72.* Mercie esse te oportet et sycophantam et subdolum, qui huc advenisti nos captatum, migdillys, bisulclingua, quasi proserpens bestia. *F. BILINGUIS.*

BISULCUS, a, um, adject. (bis et sulcus) bifidus, in duas partes divisus, quasi duplicem habens sulcum. — a) Generatim. *Pacuvius* apud *Non. p. 506. 17.* *Merc.* Lingue bisulcæ jactu crispo fulgere. *Al. minus recte leg.* Lingue bisulcis (*perinde ac si rectus casus sit bisulcis*, e) actu crispo fulgere. *Ovid. 9. Met. 65.* Lingue bisulcæ. *Colum. Arb. 26. 3.* sureuli. *Plin. 9. Hist. nat. 29. 46. (85).* cauda. *Id. 11. ibid. 26. 34. (97).* Cornua bisulcis dentata forcipibus. — b) Speciatim ponitur de bifidis pedum ungulis, quibus animalia quædam prædita sunt. *Lucret. 2. 356.* Bisulci pedes. *Ovid. 7. Met. 113.* pes. Adde *Plin. 11. Hist. nat. 45. 105. (254).* *Farro* apud *Non. p. 353. 18.* et p. 488. 6. *Merc.* ungule. *Plin. 8. Hist. nat. 21. 30. (73).* et 10. *ibid. 1. 1. (1).* ungula. *Solin. 31.* Animal bisulco vestigio. — Hinc

Bisulcum, i, et sæpius in plur. num. *Bisulca*, crum, n. absolute discurit bruta animalia, quæ bifidas habent pedum ungulas, quibus opponuntur *solidipedes*. *Plin. 11. Hist. nat. 37. 83. (212).* Cornigera sevo pinguescent, bisulca adipi. *Id. 10. ibid. 65. 84. (184).* Contra naturam solidipedum aut bisulcorum. Adde *eumd. 11. ibid. 46. 166. (255).*

Bisulcum, i, n. 2. absolute est forfex tonsoria. *Terull. Pœnit. 11.* Cedo pulverem dentibus eliminandis, et bisulcum aliquid ferri vel æris ungulis repastinandi.

BISULTOR, oris, m. 3. Martis cognomen, a bis ulciscendo. Augustus enim, cum Brutum et Cassium

vicisset, et signa a Parthis recepit, Marti templum dedicavit, quem *Bisultorem* cognominavit, quod primum C. Cæsaribus, deinde Crassorum M. patris et P. filii necem ultus esset. *Ovid. 5. Fast. 595.* Rite deo templumque datum, nomenque Bisultor. *Al. leg. bis ultum.* Ex melliorib. lib. *bis ulto* reposuit *Heinsius.* Hanc *Heinsii* conjecturam confirmat *Fugginius* ad *Ferr. Flacc. Fast. p. 119.*

BISYLLABUS, a, um, adject. *δισύλλαβος*, duas habens syllabas. *Farro 9. L. L. 91. Müll.* Sic *socer*, *macer*, quod in transitu fiat ab altero trisyllabum *socer*; ab altero bisyllabum *macer*.

BITEMPORIS, e, adject. qui est duorum temporum, atque ita dicitur vocalis, quæ est brevis et longi temporis. *Priscian. 7. p. 753. Putsch.* Latini autem omnes vocales bitempores, id est *διγένοιες* habentes, ad gentivum respicientes etc. Male apud *Putsch.* legitur *bitemporeas*, ut *Krehl.* ostendit.

BITHYMUM Mei dicitur, quod ex utriusque thymi emigdi et nigri floribus apes conficiunt. *Plin. 17. Hist. nat. 15. 15. (38).* Alium mei non sit, quod bithymum est, sed oculis et ulceribus optissimum existimatur. *Harduinus*, quod in nullo MS. hæc verba exulare comperit, spuria et suppositicia esse iudicavit, et in sua editione omisit; quem secutus est *Sillig.*

BITIENSES dicuntur, qui peregrinantur assidue. *Paul. Diac. p. 35. 7. Müll. Al. leg. Bitientes. F. BETO.*

BITO. F. BETO.

BITO dictæ sunt feminae in Scythia, *ἰσκόποι*, hoc est singulis in oculis binas pupillas habentes: a *bis* et *tueor*. Legit hanc vocem *Salmas. 3. exercitat. Plin.* in *Solin. 1.* et in *Plin. 7. Hist. nat. 2. 2. (17).*, sed utroque loco alii aliter.

BITUMEN, inis, n. 3. Videtur esse a *πίττα* *πίττα*, quia ei simile est, quasi *πίττα*; unica autem littera *t* scribitur, quia vetustissimi Latini, et etiam vulgares homines eujusque nationis, unica semper consonanti, tum scribendo, tum loquendo utebantur, et etiam nunc utuntur. — Ceterum bitumen est limus pinguis et sulphureus, lentus tamen ac tenax, qualis in Asphaltide lacu Judææ, et qui oleacei liquoris specie gignitur in Agragantino fonte Siciliæ (It. *bitume*; Fr. *bitume*; Hsp. *betun*; Germ. *Endpech*; Angl. *bitumen*). Bitumine abundans est supra ceteras Assyriæ et Chaldaeorum regio; adeo ut etiam ea terra emergat pluribus locis: quod crebris fulminibus in ea loca incidentibus tribuendum putat *Servius* ad illud *Virg. 9. Ecl. 82.* et fragiles incende bituminæ lauros. (Nam *bitumen* hoc loco interpretatur divinum ignem, qualis est fulminum, quæ ab Jove immittuntur.) Unde Semiramis Babylonis muros bitumine pro arena et calce struasse dicitur, ut est apud *Justin. 1. 2. 7.* et *Virg. 8. 3. 1.* *Schneid.* De varis bituminum generibus, deque eorum usu in medicina multa disserit *Plin. 35. Hist. nat. 15. 51. (179).* et 5. *ibid. 16. 15. (72).*; et speciatim de bitumine lacus Judææ *Tacit. 5. Hist. 7.* Bitumen memorant *Lucret. 6. 806.*; *Virg. 3. G. 431.*; *Horat. Epod. 5. 82.*; *Ovid. 9. Met. 660.*; *Curt. 4. 3. 2.*; *Cels. 3. 27. 2.*; *Val. Flacc. 3. 124.*; aliique. — *Bituminis*, quod igni admodum arderet (facile autem accenditur, quod sulphur habet admixtum) usus erat in sacris, quæ incantamentum et veneficium, aut expiationis causa diis inferis fiebant: quod nigra illa flamma delectari eos crederent, et quod purificationibus aptissima est. Huc pertinet locus allatus *Virg. 8. Ecl. 82.* Sic *Claudiam. VI. Cons. Honor. 334.* Lustralem sic rite faciem, cui lumen odorum Sulphure caruleo nigroque bitumine lumal, Circum membra rotat doctus purganda sacerdos.

BITUMINATUS, a, um, adject. bitumine mistus. *Plin. 31. Hist. nat. 6. 32. (59).* Est utilis aqua bituminata, ut nitrosa, libendo atque purgationibus.

BITUMINEUS, a, um, adject. bitumine mistus. *Ovid. 15. Met. 350.* de *Æneæ* ignibus. Sive bituminæ rapiunt incendia vires.

BITUMINOSUS, a, um, adject. bituminæ abundans. *Virg. 8. 3. 4. Schneid.* Cum per bituminosam terram vis erumpit aqua. *Id. ibid. § 9.* Bituminosi fontes.

BITURUS, i, m. 2. quasi *biturus*, hoc est duplicem habens caudam; a *bis* et *bitur* cauda. *Plin. 39. Hist. nat. 15. 52. (146).* M. Cicero tradit, animalia bituros vocari, qui viles in Campania erodant. — Quidam *bytarus* scripsere; at minus recte.

BIVERTEX, icis, omni. gen. adject. qui binos ver-

tices habet; et solet esse epithetum Parnassi, ejus duo juga sunt, Helicon et Cytheron. *Stat. 1. Theb. 628.* Dellus insuigit, summiq; biverticis umbra Parnassi residents etc. *Sidon. in Carm. epist. 15. l. 9.* Montemque victor ipse per biverticem.

BIVIRA, æ, f. 1. quæ vidua cum esset, alteri nupsit, cui *univira* opponitur. *Farro* apud *Non. p. 79. 21. Merc.* Ad *biviram* venio.

BIVUM, n. *F. voc. seq. in fine.*

BIVUS, a, um, adject. (*bis* et *via*) qui duas habet vias. *Virg. 11. Æn. 516.* Ut *bivias* armato obsidam milite fauces. *Val. Flacc. 5. 395.* *Bivil* calles. — *Dit bivil, bivii, quadrivii* in *Inscript.* apud *Gruter. 84. 5.* et 1015. 1. (*cf. Inscript.* apud *Orell. 2105.*) sunt *biviorum*, *triviorum* et *quadriviorum* præsidem similes his, qui *Viales* et *Semitales* appellantur. — Hinc

Bivii, orum, m. plur. absolute dicuntur iidem biviorum dii in *Inscript.* apud *Orell. 389.* et 2104.

Bivium, n, n. 2. dicitur locus ubi duæ viæ concurrunt.

I.) Proprie. *Virg. 9. Æn. 238.* Qui potest in *bivio* portæ. Adde *Plin. 6. Hist. nat. 28. 32. (144).* Nonnulli hanc vocem leg. et apud *Liv. 38. 45.*; sed ibi dubia est lectio.

II.) Translate. *Farro 1. R. R. 18. 7.* *Bivium* enim nobis ad culturam dedit natura, experientiam et imitationem. Et *ibid. 55. 4.* Olea, ut ura, per idem *bivium* reddit in villam: alia ad cibum eligitur, alia ut eliquescat. *Ovid. Rom. ann. 486.* Ut tuus in *bivio* distinetur amor.

BIXIT, pro *vixit* legitur in *vet. Inscript.* apud *Gruter. 307. 6.* et alibi. *F. initium hujus litteræ.*

BL

BLACTERO, as, are, n. 1. verbum est exprimens vocem arietis. *Arct. Carm. Phileon. 56.* *Blacterat* hinc aries, et pia balat ovis. *Foss. in Etymol. in V. Blaterones* putat legendum esse *braterat* et quodam MS. *Al. leg. blateral.* Sed *blaterare* proprium est canclorum, ut docet *Paul. Diac.*; et *blactero* ratione etymol. conjungi potest cum Gr. *βλακτίζω*.

BLÆSUS, a, um, adject. Græca *βλαστός*, quæ distortum significat: at *blæsus* Latine ad linguam tantummodo refertur, et est qui linguam impeditam habet, et aliquam litteram, ut *R*, pronunciare non potest, vel in pronunciationem aliquam litteram excludit, vel male proferi (It. *scaltignato*, *boholtante*; Fr. *bègue*, qui *balbutie*; Hsp. *tartamudo*, *balbuciente*; Germ. *blispind*, undeutlich redend; Angl. *stammering*, *lisp*, *stuttering*). Hanc vocis pronunciationem puella delicatioris affectabant *Orillii* ætate, ut ipse innotit *C. Art. am. 294. Juvenal. 15. 48.* *Blæsis* atque mero utabantur. *Martial. 10. 65.* Os *blæsum*, tibi, debilisque lingua est. *Ovid. 3. Art. am. 294.* *Blæsa* lingua. *Id. 2. Amor. 6. 24.* de *psittaco*. Reddebas *blæso* iam bene verba sonu. — Ab hoc vitio factum est cognomen Romanum in gente *Sempronii*, ut C. *Sempronius Blæsus* in *Fasis* Capitol. apud *Gruter. 292.* Ceterum *F. ONOM.*

Homonym. *Blæsus*, *balbus* et *atypus* inter se aliquantum differunt. Hæc enim habentur apud *Ulp. Dig. 21. 1. 10. § 5.* Quæsitum est, an *balbus* et *blæsus* et *atypus* isque qui tardius loquitur, et *varus* et *valius* sanus sit? *Balbus* itaque est, qui propter *basitaniam* linguæ verba omnia laborans proferit; *blæsus*, qui linguam impeditam habet et aliquam litteram pronunciare non potest; *atypus*, qui verba minus recte articulat.

BLANDĒ, adverb. (*Blantus*). *Comp. Blandius* et *Sup. Blandissime*. — *Blande* idem est ac *blatando*, suaviter, placide, comiter; et fere de oratione usurpatur (It. *lusinghevolemente*, *piacevolmente*, *carezzevolmente*; Fr. *d'une manière flautteuse*, *caressante*, *agréable*; Hsp. *con lisonja*, con caricia; Germ. *auf eine sich anschmiegende, grüßigle, liebkosende oder schönthuende Art und Weise*; Angl. *kindly*, *courteously*, *soothingly*). *Namius* apud *Non. p. 335. 2.* et 471. 7. *Merc.* *Blande* et dote percontat. *Plaut. Amph. 1. 3. 9.* Observato quam *blande* mulieri palpabitur. *Id. Truc. 1. 2. 60.* et *Cic. 2. Off. 14. 48.* *Blande* appellare aliquem. *Plaut. Pœn. 3. 3. 73.* compellare aliquem. *Ter. Adelph. 5. 4. 23.* *Blande* dicere. *Afranius* apud *Non. p. 515. 30. Merc.*

Quam peregrinace, quam benigne, quam cito, quam blande, quam materno vivis pectore! *Lucret.* 2. 320. Et satiati agni ludunt blandeque coruscant. *Al. leg.* coniscunt. *Id.* 5. 1368. fructusque feros mansuere terrâ Cernebant indulgendo blandeque colendo. *h. e.* paulatim et molli cultura. *Id.* 5. 1066. Blande lamhere lingua. *Cic.* 16. *Att.* 2. 2. Sed sinabo te, mi Attilie —, videsne quam blande! *Id. Rosc. Am.* 16. 49. Blande et concinne rogare. *Id.* 1. *Orat.* 24. 112. Petere aliquid blandius. *Id. Cluent.* 26. 72. Appellare aliquem blandissime. *Liv.* 1. 22. Excipere aliquem hospitio blande ac benigne. *Cælius* apud *Quintil.* 4. 2. 124. Blandius ad aurem invocare. *Horat.* 1. *Od.* 24. 13. Moderari fidem blandius Orpheo. *Ovid.* 1. *Art. am.* 273. Blande tentare aliquem. *Sueton. Cal.* 32. querere. *Quintil.* 1. *Declam.* 13. Suspensa manu blande flectere cardinem sonantem. *h. e.* placide ac lente.

BLANDICELLUS, a, um, adject. deminut. dupl. a blandus. *Paul. Diac.* p. 35. 9. *Müll.* Blandicella verba.

BLANDICŪLE, adverb. deminut. a blande. *Apul.* 10. *Met.* 22. Blandicule respondere.

BLANDIDICUS, a, um, adject. qui blanda verba dicit, blandiloquus. *Plaut. Pæn.* 1. 1. 10. Nuoc mihi blandidicus es: heri in tergo meo tres facile corios contrivisti bubulos.

BLANDIFICUS, a, um, adject. blandum faciens. *Copell.* 9. p. 301. Blandificaque libens stringere corda fac.

BLANDIFLŪUS, a, um, adject. blande et suaviter fluens. *Venant.* 3. *carm.* 12. ad fin. Blandifluus stupidis induxit collibus uvas. *Id.* 11. *carm.* 10. v. 10. Blandifluus odor.

BLANDILOQUENS, entis, particip. verbi inusit. blandiloquor, qui blande loquitur, blandidicus. *La-bertus* apud *Macrob.* 2. *Saturn.* 7. Viri excellentis mente clemente edita Subiussa placide blandiloquens oratio.

BLANDILOQUENTIA, æ, f. 1. blandus sermo, suavia verba. *Ennius* apud *Cic.* 3. *Nat. D.* 25. 61. Nam ut ego illis supplicarem tantâ blandiloquentiâ?

BLANDILOQUENTŪLUS, a, um, adject. deminut. a blandiloquens. *Plaut. Trin.* 2. 1. 13. Amor ab re consultit blandiloquentulus, harpago, mendax, avarus.

BLANDILOQUŪM, n, n. 2. blandiloquentia. *Augustin.* *Ep.* 19. ad *Hieronym.* 4. Insidiosus blandiloquium.

BLANDILOQUUS, a, um, adject. blandiloquens, blandidicus. *Plaut. Bacch.* 5. 2. 54. Ut blandiloqua est! hei mihi, metuo. *Seneca. Agamemn.* 289. Quid voce blandiloqua inala consilia dictas?

BLANDIMENTUM, i, n. 2. actus blandiendi, seu ejus qui molliter contrectando et palpaudo alicui adulatur eique placere studet, illecebræ (It. *lusinghe*, *carezze*; Fr. *flatterie*, *caresses*; Hisp. *lisonja*, *caricias*; Germ. *Reiz-oder Schmeichelmittel*, *Annehmlichkeit*; Angl. an *allurement*, *blandishment*, *charm*).

A) In singulari numero raro admodum occurrit. *Plin.* 17. *Hist. nat.* 13. 21. (98). Hoc blandimento impetratis radicibus etc. *h. e.* hac blanda cultura. *Tac.* 14. *Ann.* 4. Blandimento sublevavit metum. *Cæ. Aurel.* 1. *Tard.* 1. Erit igitur locandus ægrotans, si totum caput doluerit, supinus; si autem ex parte, ex parte quæ patitur. Mitigatur enim quodam blandimento straminum pars in dolore constituta.

B) In plurali numero sæpius usurpatur; et quidem ¶ 1. Generalit. *Cic. Cæl.* 17. 41. Multa nobis blandimenta natura ipsa genuit, quibus sopita virtus coniverit interdum. *Id.* 1. *de republ.* 1. 1. Blandimenta voluptatis. *Liv.* 2. 9. Multa blandimenta plebi per id tempus ab seorsu data; annonæ in primis habita cura. *Cf. Plin.* 26. *Hist. nat.* 3. 8. (14). *Id. Plin.* 7. *ibid.* 16. 15. (71). Blandimenta fortune. *Tac.* 15. *Ann.* 64. et 2. *Hist.* 53. vitæ. *Pallad.* 10. *R. R.* 17. æstivi coloris. *Veget.* 1. *Veter.* 56. 37. vecturæ. — Blandimenta in cibis sunt condimenta. *Petron. Satyr.* 141. Aliqua invenientes blandimenta, quibus saporem mutemus. *Cic. Germ.* 23. Sine apparatu, sine blandimentis expellunt famem. ¶ 2. Specialit ponitur de orationis illecebris. *Plaut. Rud.* 2. 6. 23. Pessum dedisti me blandimentis tuis. *Id. Truc.* 2. 2. 63. Mutare aliquem blandimentis. *Cic.* 5. *Tusc.* 31. 87. Sequetur igitur vel ad supplicium beata vita virtutem, nec enim minimis blandimentis corruptam deseret. *Ovid.* 2. *Met.* 815. Jactare blandimenta et preces.

Plin. 2. *Ep.* 19. Captus blandimentis. *Tac.* 13. *Ann.* 13. Aggredi aliquem per blandimenta. *Id.* 1. *Hist.* 74. Muliebribus blandimentis infectæ epistolæ. *Id.* 12. *Ann.* 64. Devincere aliquem blandimentis.

BLANDIOR, Iris, itus sum, Iri, dep. 4. (blandus). Part. *Blandiens* 1. 1. et II.; *Blanditus* passiva significatione in fine. — Blandior est molliter contrectando et palpaudo alicui adulator et placere studeo (It. *lusingare*, *accarezzare*; Fr. *flatter*, *caresser*; Hisp. *lisonjear*, *acariciar*; Germ. einer Person zu Gefallen handeln und reizen, schmeicheln mit Worten und Geberden; Angl. to soothe, caress, please, compliment, fawn upon, wheedle, flatter).

1.) Proprie occurrit de personis vel animalibus quibuscumque. ¶ 1. Generalit. — a) Absolute. *Cic. Amic.* 26. 99. Nec enim facillime agnoscitur (callidus), quippe qui etiam adversando sæpe assentetur et litigare se simulans blandiatur. *Horat.* 3. *Od.* 11. 15. Cessit immanis tibi blandienti Janitor aulae Cerberus. *Ovid.* 10. *Met.* 416. Et modo blanditur, modo si non conscia fiat, Terret. *Id. Heroid.* 21. 195. Et minus audacter blanditur, et oscula rara Accipit. Adde *eumd.* 1. *Amor.* 8. 103. et 9. *Met.* 569, et *Senec. Octav.* 368. *Plin.* 26. *Hist. nat.* 3. 7. (12). Oratione blandiens. Adde *eumd.* 18. *ibid.* 17. 21. (89); *Quintil.* 11. 3. 63. et *Justin.* 1. 4. 12. — b) Cum Dativo personæ, cui quis blanditur. *Plaut. Cist.* 1. 1. 35. Nostro ordini palam blandiuntur: clam, si occasio usquam est, aquam frigidam subdole suffundunt. *Cic.* 2. *ad Q. fr.* 12. 2. De Commageno rege, quod rem totam discusseram, mirifice mihi et per se et per Pomponium blanditur Appius. Adde *Liv.* 21. 1. *Cic.* 1. *Orat.* 20. 90. Blandiri et suppliciter insinuare alicui. *Ovid.* 4. *Met.* 531. Venus sic patruo blandita suo est. *h. e.* blande rogavit. Adde *eumd.* 6. *ibid.* 440. et 14. *ibid.* 705. *Id.* 2. *Art. am.* 527. Postibus et duræ præbibus blandire puellæ. *Al. rectius* supplex blandire puellæ. Adde *eumd.* 1. *Amor.* 6. 15. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 42. 59. (120). Blandiri avibus cibo. *Id.* 34. *ibid.* 8. 19. (88). Infans blandiens matri mortuæ. *Id.* 10. *ibid.* 37. 52. (109). Columbæ blandiuntur inter se. *Plin.* 1. *Ep.* 2. in fin. Blandiri auribus alicuius. ¶ 2. Specialit blandiri sibi est in sua causa sibi aliquid vani persuadere, sibi indulgere. *Ulp. Dig.* 26. 7. 3. § 2. Blandiuntur enim sibi qui putant honorarios tutores omnino non teneri etc. Huc pertinet illud *Ovid.* 2. *Amor.* 11. 53. Omnia pro veris credam, sint facta licebit: Cur ego non volis blandiar ipse meis?

II.) Translate ponitur de inanitis et abstractis, quæ grata et jucunda videntur ac nos quoddammodo alliciunt atque invitant. *Cic.* 4. *Acad.* (2. pr.) 45. 139. Video quam suaviter voluptas sensibus nostris blanditur. *P. Syrus* v. 226. Fortuna cum blanditur, captatum venit. *Cf. Tac.* 2. *Hist.* 12. Blanditur captis fortuna. *h. e.* favet captis et ad ulteriora tentanda invitat. *Cf. et Seneca Octav.* 378. *Ovid.* 10. *Met.* 555. Opportuna sua blanditur populus umbræ. *Cels.* 5. 28. 2. a med. Imponendo lenia medicamenta, quæ quasi blandiuntur. *Plin.* 13. *Hist. nat.* 9. 17. (60). Pomi suavitas blanditur. *Id.* 31. *ibid.* 2. 19. (27). Quædam aquæ blandiuntur aspectu. *Quintil.* 14. *Declam.* 4. Levior est calamitas, qui blanditur aliquid de voluptate lætitiæ. *Id.* 4. 1. 53. Si aliqua sententia blandiatur. Adde *eumd.* 4. 2. 90., 8. 5. 22. et 10. 4. 2. *Sueton. Ner.* 20. Blandiente profectu, prodire in scenam concupivit. *h. e.* invitante. *Tac.* 5. *Hist.* 4. Blandiente inertiæ. *Id. Agric.* 16. Vitia blandientiæ. — NB. Cum Accusativo legunt nonnulli apud *Colum.* 7. *R. R.* 5. Lac caprinum infusum tantum valet, ut et blandiatur igneam sævitiam. At *Gesnerus* et *Schneiderus* pro et blandiatur, ut est in antiquis editionibus, repouunt eblandiatur. — Hinc

Blanditus, a, um, part. præter. ¶ 1. Passiva significatione. *Ferrius* apud *Priscian.* 8. p. 792. *Putsch.* Blanditusque labor molli curabitur arte. *xo-laxer-zeig*, ut idem *Priscian.* exponit. *Cf. Seneca Hipp.* 134. Blandiendo duce nutritivum malum. ¶ 2. Interdum transit in nomen, et ponitur pro grato, jucundo et alliciendi. *Propert.* 4. 6. 72. Blanditæque fluant per mea colla comæ. *Forcellinus* cum aliis ita legebat; at *Hertzberg* fortasse rectius: Blanditiæque fluant per mea colla rosæ. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 23. 33. (67). Hanc initio blandita peregrinatione avidè profectam, penitentia in volatu, cum labore scilicet, subit.

BLANDITER, adverb. idem quod blande. *Plant.*

Pseud. 5. 2. 3. Magis cogito, sæviter, blanditerne alloquar. *Id. Asin.* 1. 3. 69. Compellare blanditer. *Titinius* apud *Priscian.* 15. p. 1010. *Putsch.* et apud *Yon.* p. 510. 6. et 256. 15. *Merc.* Cum aliqua blanditer comparare colloquia.

BLANDITIA, æ, f. 1. actus blandiendi, adulatio, illecebra (It. *carezze*, *lusinghe*, *moine*; Fr. *caresses*, *flatterie*, *cajolerie*; Hisp. *lisonja*, *caricias*; Germ. das sich anschmiegende, schmeichelnde, liebkosende Hesen, d. Schönthun, das unbedingte Hingebung; Angl. a soothing, caressing, alluring).

¶ 1. In singulari numero usurpatur potius abstracte. *Plaut. Truc.* 2. 7. 19. Velut meretrix nieum herum miserum sua blanditiâ intolit in pauperiem. *Id. Bacch.* 1. 1. 16. Viscus inerus vestra est blanditia. *Cic. Amic.* 25. 91. Sic habendum est, nullam in amicitia esse pestem majorem, quam adulationem, blanditiâ, assentionem. Adde *eumd.* apud *Yon.* p. 194. 27. *Merc.*; et *Q. Cic. Pet. cons.* 11. 41. *Cic. Planc.* 12. 29. Ila occuratio et blanditiâ popularis. *Propert.* 1. 16. 16. Argutâ referens carmina blanditiâ. *Quintil.* 10. 1. 27. Rerum talium blanditiâ. ¶ 2. Sæpius usurpatur in plurali numero et concretâ potius significatione. *Plaut. Pæn.* 1. 1. 8. Tuæ blanditiæ mihi sunt, quod dici solet, gerræ germanæ. Adde *eumd.* *Truc.* 1. 1. 7. *Ter. Hec.* 1. 1. 10. Nemo illorum quisquam scito ad te venit, quia ita paret se, abs te ut blanditiis suis quam minimo pretio ut voluptatem explicat. *Lucret.* 5. 1017. puerique parentum Blanditiis facile ingenium fregere superbum. *Cic.* 5. *Ferr.* 26. 65. Tantum apud te quæstus Apronii, tantum ejus sermo iniquatissimus et blanditiæ flagitiosæ valuerunt. *Id. Amic.* 17. 64. Benevolentiam civium blanditiis et assentione colligere. *Id.* 1. *Att.* 19. 9. Suis blanditiis ab aliquo nummularum aliquid exprimere. *Id.* 3. *Off.* 18. 74. Hereditates inaltiosis blanditiis querere. *Id. Cluent.* 13. 36. Se blanditiis atque assentionibus in alicuius consuetudinem penitus immergere. *Id.* 1. *ad Q. fr.* 2. 2. Elici blanditiis ad judicium. *Id.* 1. *Fin.* 10. 33. Blanditiis voluptatum delinquit. *Liv.* 1. 9. Accedebant blanditiæ virorum factum purgantium cupiditate atque amore. *Id.* 24. 4. Circumsessus dies noctesque muliebribus blanditiis. *Id.* 30. 7. Blanditiis satis potentibus ad animum amantis. *Tibull.* 1. 1. 86., et *Ovid. Heroid.* 13. 153. et 3. *Amor.* 7. 11. Blanditiis dicere alicui. *h. e.* blanda verba. *Tibull.* 1. 2. 91. Blanditiis tremulâ componere voce. *Propert.* 3. 13. 33. Emere blanditiis oscula. *Ovid.* 6. *Met.* 631. Blanditiis admove. *Id. ibid.* 685. Nihil agitur blanditiis. *Id.* 10. *ibid.* 259. Blanditiis adhibere. *Id.* 1. *Art. am.* 480. legere. *Id.* 2. *Amor.* 19. 17. parare. *Id. Heroid.* 17. 91. Fleeti et capi blanditiis. *Id.* 6. *Met.* 626. Blanditiæ pueriles. *Id.* 1. *Amor.* 4. 66. Blanditiæ taceant. *Sueton. Ner.* 34. Dicere niquid per blanditiæ. *h. e.* blandiendo. Adde *eumd.* *Aug.* 53.; *Senec.* 4. *Quæst. nat.* 1. et *Plin.* 8. *Hist. nat.* 5. 5. (14). *Tac.* 1. *Ann.* 15. Adulatio, blanditiæ. *Id.* 14. *ibid.* 56. Velare odium fallacibus blanditiis. *Id.* 2. *Hist.* 59. ver-nihilus.

BLANDITIÆ, æ, f. 5. idem ac blanditiâ. *Apul.* 9. *Met.* 28. Talis sermonis blanditiæ cavillatum deducebat etc.

BLANDITIM, adverb. blande, blanditer. *Lucret.* 2. 173. Ut res per Veneris blanditiis sæcla propagent. *Al. leg.* blanditum, sed minus recte.

BLANDITOR, Gris, m. 3. qui blanditur, assentator. *Auct. Itin. Alex. M.* (edente *A. Maio*) 90. Qui epulo accubabat una blanditoribus regis.

BLANDITES, a, um. V. **BLANDIOR**.

BLANDITUS, us, m. 4. blanditiâ. Quidam hanc vocem leg. in illo *Lucret.* 2. 173. Ut res per Veneris blanditum sæcla propagent. Sed plerique omnes leg. blanditum.

BLANDŪLUS, a, um, adject. deminut. a blandus. *Hadrian.* *Imp.* in *carm.* apud *Spartian.* in *ejus Vita* 25. Animula vagabunda, blandula. *Hosios*, comesque corporis. — NB. De cognomine V. **ONOM.**

BLANDUM adverbii more. V. voc. seq. in fin.

BLANDUS, a, um, adject. Comp. *Blandior* sub A; Sup. *Blandissimus* sub B. — Ratione habita etymici *cf. Germ. blenden*. — Blandus est placens, gratus, suavis, lenis, alliciens, interdum etiam qui pollet arte persuadendi et impetrandi (It. *carezzevole*, *lusinghiero*, *piacevole*, *persuadente*; Fr. *caressant*, *flatteur*, *insinuant*; Hisp. *halagueño*, *caricoso*, *lisonjero*; Germ. *schönthuend*, *gefällig* sich darhuc-

tend, schmeichlerisch, liebkosend, bisw. gefällig, nachgiebig oder auch schönredend oder zu überreden bemüht; Angl. kind, gentle, soothing, flattering.) ¶ 1. De personis et brutis animalibus ponitur — a) Absolute. *Plaut. Cas. 2. 3. 55.* Tu eum orato: ego autem orabo villicum. Jam hic erit; uone experiemur uter nostrum sit blandior. Adde *ibid. 3. 21. Ter. Hec. 5. 4. 24.* Ut unus omnium homo te vivat nusquam quisquam blandior. *Lucet. 4. 997.* raturum blanda propago. *Cic. 12. Att. 5. 4.* Scilicet mihi esse blandum; itaque minus aliquando dico, quam sentio. Adde *eumd. 12. ibid. 3. 1. Id. Amic. 25. 95.* Amicus blandus, cui opponitur verus *Id. 3. Ferr. 9. 25.* Filius blandus et graciosus. *Id. 2. Off. 10. 37.* Voluptates blandissimæ dominæ. *Nepo. Alcib. 1.* Affabilis, blandus, temporibus callidissimus inserviens. Adde *Ovid. 2. Art. am. 411.*; *Quinti. 9. 4. 133.*, *11. 1. 30.* et *11. 3. 72.*; et *Val. Flacc. 7. 123. Propert. 2. 3. 16.* Blandus amator. *Virg. 2. G. 496.* canes. *Horat. 1. Sat. 1. 23.* doctores. *Ovid. 2. Amor. 2. 34.* puella. *Id. Rem. am. 11. puer. Id. 1. Amor. 15. 17.* meretrix. *Claudian. 1. Rapt. Pros. 209.* blandasque leones submisere juba. *Id. IV. Cons. Honor. 163.* Blandi angues. *Id. ibid. 604.* irent blandæ sub vincula tigres. — b) Cum addito: scilicet — Addita persona, cui quis blandus est, fere per Dat. *Plaut. Aulul. 2. 2. 19.* Nemini credo, qui large blandus dives pauperi. *Cic. 12. Att. 3. 1.* Unum te puto minus blandum esse, quam me, et, si uterque nostrum est aliquando adversus aliquem, inter nos certe nunquam sumus. *Liv. 34. 2.* An blandiores (femine) in publico, quam in privato, et alienis an privatis estis? Adde *Quintil. 6. proem. 8.* — Addita per Infinitum re, quæ blanditiis obtinetur. *Horat. 1. Od. 12. 11.* de *Orpheo.* Blandum et auritas fidibus canoris Duceere querens. Adde *Stat. 5. Theb. 456.* — Addito quo quis est blandus seu pollet: per Genit. *Stat. 2. Achill. 236.* blandusque preceum compellat Ulixes. Per Accus. Græco more. *Id. 9. Theb. 155.* Blanda genas vocemque. Per Ablat. *Horat. 2. Ep. 1. 134.* Poscit opem choros — Cælestes implorat aquas doctæ prece blandus. *Stat. 11. Theb. 104.* blandamque precatu Antigone timeo, ne etc. ¶ 2. Ponitur etiam de inanimis et abstractis. — a) Absolute. *Ennius* apud *Cic. 1. Divinat. 20. 41.* Quamquam multa manus ad cæli cæcula templa Tendebam lacrimans et blanda voce vocabam. Adde *Lucret. 6. 1243.*; *Virg. 1. Æn. 670.*; et *Plin. Paneg. 25. Cic. 7. Phil. 9. 26.* Blandâ aut supplicii oratione falli. *Plin. 9. Hist. nat. 8. 9. (32).* Saltu, quod alias est blandissimum bis, nullus conatur evadere. *Sueton. Tib. 27.* Si quid blandius de se diceretur. — Jungitur pluribus nominibus, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Quintil. 7. 4. 27.* Actio blanda. *Ovid. 1. Pont. 5. 46.* Alea. h. e. quæ delectat. *Lucet. 1. 20.* et *Ovid. 1. Trist. 3. 49.* Amor. *Propert. 4. 1. 137.* Arma Veneris. *Ovid. 4. Met. 344.* Aquarum blandarum temperies. *Id. 1. Art. am. 362.* Arte blanda subit Venus. *Plin. 35. Hist. nat. 10. 57. (117).* Aspectus blandissimus. h. e. pulcherrimus. *Val. Flacc. 6. 4. 47.* Aspiramina blanda. *Ovid. 15. Heroid. 27.* Carmina blandissima. *Id. 14. Met. 258.* Caudæ blandæ. *Id. 3. Fast. 221.* Clamor. *Plin. 37. Hist. nat. 9. 40. (122).* Color aspectu leniter blandus. *Id. 2. ibid. 18. 16. (79).* Color lunæ. *Seneca Octav. 158.* Doli. *Claudian. Cons. Prob. et Olybr. 191.* Luctus blandi. h. e. tranquillii. *Id. Epithal. Pallad. et Celer. 1.* Frigore blando quesitus somnus. *Virg. 5. Æn. 827.* Gaudia. *Val. Flacc. 4. 353.* Ignes. h. e. amores. *Virg. 3. G. 127.* Labori blando (h. e. grato) superesse. *Ovid. 2. Met. 100.* Lacertis blandis tenere colla alicujus. *Virg. 3. G. 185.* Iudibus blandis gaudere. *Ovid. Heroid. 15. 55.* et *Val. Flacc. 8. 63.* Lingua. *Lucret. 2. 846.* Liquor blandus amaracini. h. e. suavem spirans odorem. *Stat. 3. Silv. 5. 9.* Littora blandissima. h. e. amœnissima. *Ovid. 2. Met. 691.* Manu blanda sedurare aliquem. *Cod. Theod. 10. 10. 12. § 1.* Ministerium. *Sabin. 1. Ep. 36.* Modi. *Seneca Octav. 84.* Obscurum. *Liv. 23. 18.* Otium consuetudine in dies blandius. *Plin. 11. Hist. nat. 37. 54. (145).* Oruli blandi. *Petron. Satyr. 126.* Oratio blandissima. *Ovid. 13. Met. 555.* et *Val. Flacc. 8. 36.* Os blandum. *Colum. 7. R. II. 3. 20.* Pabula. *Val. Flacc. 2. 317.* Pocula. *Horat. Art. P. 335.* Prece blandâ ducere aliquem. *Tibull. 3. 4. 75.* Querelas adhibere blandas. *Ovid. 3. Fast. 19.* et *Stat. 2. Silv. 2. 111.* Quies. *Ovid. 2. Art.*

am. 334. Sedulitas. *Seneca Troad. 1071.* Sinu blando fovere aliquem. *Ovid. 1. Fast. 157.* de venio tempore. Soles blandi. *Id. Rem. am. 232.* Sonis blandis precari. Adde *Manil. 2. 147. Plin. 12. Hist. nat. 1. 2. (4).* Succu blandiores. h. e. mitiores et suaviores. *Ovid. 14. Met. 787.* Tabellæ blandæ. *Tibull. 3. 3. 2.* Tura blanda. h. e. quibus dii placantur. *Ovid. 1. Art. am. 455.* Verba. *Cic. 4. Tusc. 3. 6.* et *2. Off. 10. 37.*; *Lucret. 4. 1258.* et *Ovid. 2. Art. am. 477.* Voluptas. — b) Addita persona, cui quid blandum est, per Dat. *Plin. 1. Hist. nat. præfat. § 12.* Res blanda legentibus. *Stat. 10. Theb. 836.* blandæ superum mortalibus iræ. — NB. De cognomine. V. ONOM. — Hinc

Blandum adverbialiter positum pro blande. *Martial. 14. 203.* Tam tremulum erissat, tam blandum prurit. *Capell. 8. p. 270.* Blandum stertens. *Id. 9. p. 306.* Te blandum Venus docens solabitur. *Petron. Satyr. 127.* Delectata illa risit tam blandum, ut etc.

BLAPSIGONIA, æ, f. 1. βλαψιγονία, morbus est apum, cum prolem non generant ad familiam propagandam: Græca vox a βλάπτω lædo, et γονεῖα futura: et Latine legitur apud *Plin. 11. Hist. nat. 19. 20. (64).*

BLASPHEMABILIS, le, adject. dignus conviciis et vituperationibus. *Tertull. Cult. fem. 12.* Quanto blasphemabile est, si, quæ sacerdotes pudicitia dictimini, impudicorum ritu procedatis cultæ?

BLASPHEMATIO, ōnis, f. 3. βλασφημία, convici-um, probrium, vituperatio. *Tertull. Cult. fem. 12.* Optemus ne justæ blasphemationis causa simus.

BLASPHEMIA, iæ, f. 1. βλασφημία, convici-um, obrectatio, dictum lædens famam: a βλάπτω lædo, et φησὶν fama. *Hieronym. Ep. 62. n. 2.*, et *Augustin. Verb. Dom. serm. 11. c. 14.* et *15.* et *2. Mor. Manich. 10.*, quo posteriore loco intelligit tum quod in Deum, tum quod in homines convicium dicitur: licet aliqui sæpius dicatur de eo, quod in Deum ingeritur. — *Prudent.* neutro genere extulit blasphemium in *Psychom. 715.* Non tulit ulterius capti blasphemiam monstrum Virtutum regina Fides.

BLASPHEMIUM, ii, n. 2. V. BLASPHEMIA in fin.

BLASPHEMO, as, avi, ætum, are, a. 1. βλασφημεῖν, convicium in aliquem dico, alterius famam dictis lædo. *Prudent. Apoth. 415.*, et *Augustin. Tract. 27. in Joann. ad fin.* Inter illos malos, qui blasphemant Christum. *Tertull. advers. Jud. 13.* ad fin. Nomen Domini per ipsos blasphemaretur. Adde *Hieronym. Ep. 61. n. 4.*

BLASPHEMIUS, a, um, adject. βλασφημος, qui dictis alterius famam lædit. *Prudent. 1. περὶ σταβ. 75.* Blasphemus satelles. Adde *Tertull. Resurr. carn. 26.* ubi substantive usurpat.

BLATEAS bullas luti ex itineribus aut quod calcamentorum soleis eraditur, appellabant. *Paul. Diac. p. 34. 4. Müll.*

BLATERATUS, a, um. V. BLATERO.

BLATERATUS, us, m. 4. actus blaterandi, stulta loquacitas, ineptus sermo. *Sidon. 9. Epist. 11. in fin.* Redeamus ad causam, super ejus abundante blateratu piceor, ut etc. *Capell. 9. in fin.* Jurgis caninos blateratus pendere. ubi licenter primam produxit.

BLATERO, as, avi, ætum, are, 1. Sunt qui blattero scribunt duplici it, sed invito Horatio qui primam corripuit, et *Dausq. in Orthogr. Capell.* tamen licenter primam produxit. V. BLATERATUS, us. — Part. *Blaterans* et *Blateratus*. — Ratione habita etymi, nonnullis videtur esse a Gr. βλάζω, ἀλόξω, h. e. stultus, hebes, stupidus: aliis a blatio, is, quod eandem habet significationem; et quidem rectius, cum utraque vox facta sit per onomatopœiam a sono naturali (Cf. Germ. plappern); unde, teste *Paul. Diac. p. 34. 2. Müll.*, canelli, cum vocem edunt, blaterare dicuntur, et apud *Sidon. 2. Epist. 2. post med. rancæ.* Quidam etiam tribuunt arietis: V. BLACTERO. — Ceterum blaterare est vox conicorum aut irridentium propria et significat stulte et percipide loqui, inani loquacitate obtundere (It. ciarlare, chiacchiere; Fr. bavarder, babiller; Hisp. charar, char, baladroncar; Germ. schwatzen, schwafeln, schwatzen; Angl. to babble, talk idly, bawl, blatter). Occurrit — a) Absolute. *Plaut. apud Non. p. 44. 15. Merc.* Ubi tu es, quæ blaterasti jam vicinis omnibus? *Cæcilius apud eumd. p. 79.* 2. Desine blaterare: nihil agit in amore Inermus. *Nonius* exponit blaterare hoc loco esse confingere per mendaciam. Ita et in loco

Afrani sub b. *Pacuvius* apud *Fulgent. de prisco sermone* p. 561. 17. *Merc.* Ni ego te blaterantem aspicere, his nuncium induissem. *Fulgent. l. c.* docet blaterare esse verba trepidantia metu balbutire: at ad unam eandemque notionem et hic *Pacuvii* locus reduci potest. *Afranius* apud *Non. p. 78. 32. Merc.* Quid est istuc te blaterare atque obsequi? *Varro* apud *eumd. p. 40. 2.* Quid est? quid blateras? quid rabis? *Al. leg. latras. Horat. 2. Sat. 7. 35.* equis Aulii? cum magno blateras clamore furis? *Terentian. v. 110. p. 2386. Putsch.* Ut quivero, versu blaterabo sotadeo. — b) Cum Accus. *Afranius* apud *Non. p. 78. 32. Merc.* Illud memento, ne quod in primis blateres. V. supra sub a. *Gell. 1. 15.* Homines stulta et immodica blaterantes. *Apul. Florid. 9.* Incondita et vitiosa verba blaterare. *Id. 10. Met. At ego perspicies malum istum verberonem blaterantem atque inconcinne causantem etc. Id. 4. ibid.* His et similibus blateratis. Adde *eumd. 8. ibid. Id de Magia.* Quæ etsi ab his futiliter blaterata etc.

BLATERO, ōnis, m. 3. stulte loquax, immoderate ac temere in verba profusus, levis, futilis et importunus locutor. *Gell. 1. 15.* Neque minus insigniter veteres nostri hoc genus homines in verba projectos, locutulejos et blaterones et lingulacas dixerunt.

BLATIO vel blatio, is, ire, n. 4. idem quod blatero. Vox per onomatopœiam efficta: V. BLATERO sub init. *Plaut. Amph. 2. 1. 79.* Qui, makum, intelligere quisquam potis est? ita nugas blatis. Adde *Curr. a. 3. v. 82.*, ubi blattis legitur. *Id. Epid. 3. 1. 13.* Aliquid blattis. Cf. *Non. p. 44. 11. Merc.*

BLATTA, æ, f. 1. duo plene diversa significat; scilicet

A) Blatta insectum est nauseosum, ædique odoris, in humidis locis nascent, lucisque inimicum, scarabæo gryllove simile: ejus tria genera *Plin. 29. Hist. nat. 6. 39. (139).* et seqq. enumerat, alias molles, quas in oleo decortas, verrucis efficaciter illini ajunt: alterum genus *mylæcon* dictum (a μύλη mola, et οἶκος domus) circa molas fere nascent: tertium genus et odoris tædio invisum, exacata elune: has autem omnes varios habere in medicina usus, tradit *Virg. 4. G. 242.* nam sæpe favos ignotus addedit Stelio, lucifugis congesta cubilia blattis. Adde *Colum. v. R. R. 7. 5.* et *Plin. 11. Hist. nat. 28. 34. (99).* — Est ex his ea blatta, quæ vestes chartasque erodit, *Horat. 2. Sat. 3. 118.* cui stragula vestis Blattarum et tinearum epulæ, putrescat in arca. *Martial. 14. 37.* Constrictos nisi des mihi libellos, Admittam tinea trucesque blattas. Hinc proverbium *Labeii* apud *Non. p. 545. 26. Merc.* Amore cecidi, tamquam blatta in pelvim. *Schneiderus* adnotat, et *Varron. p. 379.* mallet legere *Amorem* invidi. Adde *Pallad. 1. R. R. 37. 4.* apud *Plin. 25. Hist. nat. 9. 60. (108).*

B) Blatta, apud seculoris avi scriptores, accipitur pro panno colore purpure. Cujus appellationis eam esse rationem putat *Foss. in Etymol.*, quod purpureus color illi coloris similis est, quod apprehensa blatta manum hominis tingit. *Turneb. vero l. 28. Adversar. c. 33. in fin.* docet, blattam non purpuræ, sed cocci colorem esse: blattas enim esse viridiculos, qui e cocci granis rubentes erumpunt, eorumque erare floridissimum inlicitur color. Sed blattam et coccum diversos colores esse, satis ostendit illud *Lamprid. Elagab. 33.* Paraverat iunces blatta, et sericeo et corco intorios, etc. *Salmas. in Adnotat. ad Topisc. in Aurelian. 46.* tradit, idro blattam pro purpura accipi, quia aliquando sanguinis concretii bullam significat: unde in *Gloss.* legitur: Blatta, ἐρυθρὸς ἀπυρετός. Purpuræ autem color ille laudatissimus est, qui sanguinem concretum refert, nigrians aspectu, idemque respectu refulgens, ut *Plin. 9. Hist. nat. 38. 62. (135).* docet. Quæ sententia ceteris præferenda videtur. Hæc vero de re præcipue consulendus est *Pasqual. Anatus*, qui in opere, cui titulus *De restitut. purpurar.* c. 18., probabili conjectura arguit, Latinos seculoris ætatis rostrum concha purpuraræ primum, et postea ipsam concham nomine blattæ donasse, ei mox nomen ipsam blattæ et purpuræ a conchæ blattis et purpuris ad purpureos ipsos colores, qui ex illis efficerentur, significandos transduxisse. Immo etiam putat, blattam fuisse appellatam ipsam purpuram, quia concha purpuraria rostro suo reliquis conchas ita pertundere soleat, ut eas devoret, ideo a βλάπτω percuto, lædo, ita nuncupatam fuisse. *Imppp. Gratian. Valentin. et Theod. Cod. 4. 40. 1.* Purpura, quæ blatta, vel oxyblatta, vel hyacinthina dicitur. *Impp.*

Theodos. et Valentinian. Cod. Theod. 10. 20. 18. Trecentas libras blattarum serie. Sidon. Carm. 5. 48. Pontus castoreus, blattam Tyrus, ara Corinthus, Sardinia argentum deferit. Adde Cassiod. 1. Variar. 2. Eodem dicitur et BLATTEA, quam vocem V. suo loco.

BLATTARIUS, a, um, adject. ad blattam insectum pertinens. Hinc Blattarie batrachia dicuntur, quae tenebrosae sunt, quia blattae in humidis locis, et praecipue in balneis nascuntur, et tenebras amant, ut Plin. 11. Hist. nat. 28. 34. (99). tradit. Seneca Ep. 86. At nunc blattaria vocant balnea, si qua non ita aptata sunt, ut totius diei antem fenestris amplissimis recipiant. — Blattaria herba est verbasco similis, foliis minus candidis, cauliculis pluribus, flore luteo: sic appellata, quia abjecta blattas in se contrahit. Plin. 25. Hist. nat. 9. 60. (108). Juxta nonnullos herba blattaria est Phlomis Lychnitis. Sed tamen refragante cl. Fée (Op. cit. vol. 3. p. 349.), quem videsis.

BLATTEA, a, f. 1. est idem ac blatta, hoc est purpura. Fenian. 2. Carm. 3. 19. Serica cui niveis agnata est blattae telis.

BLATTEUS, a, um, adject. blattae, hoc est purpureae colorem habens. Fopisc. Aurelian. 46. Concessit, ut blattae matrone tunicas haberent. Eutrop. 7. 9. de Neron. Retibus aureis piscabatur, quae blattis funibus extraheret. Sueton. Ner. 30. hanc eandem rem narrans fures purpuram coccoque nexos appellat.

BLATTIARIUS seu blattarius, ū, m. 2. qui scripum purpureo colore tingit. Imp. Constantin. Cod. Theod. 13. 4. 2. Fusores, blattarii, tessellarii. An leg. bractearii, quod probandum videtur.

BLATTIFER, ū, m. adject. blattam, hoc est purpuram ferens. Sidon. Carm. 1. 9. ep. 16. Blattifer senatus.

BLATTOSERICUS, a, um, adject. serico textus, et purpura tinctus. Fopisc. Aurelian. 45. Cum ab eo uxor sua peleret, ut pallio blattoserico uteretur. Ita legit Salmas. ex veteri edit. Al. blattico serico: Adde Imppp. Arcad., Honor. et Theodos. Cod. Theod. 1. 20. 18., ubi pro blattoserico si leg. blattae sericeae. — Eodem sensu legitur sericoblattus in Cod. Theod. 10. 20. 13. et in Cod. Justin. 11. 7. 10.

BLECHNON, ū, n. 2. βλάχων, herba quidam, de qua Plin. 27. Hist. nat. 9. 55. (78). Pteris Graeci vocant. alii blechnon, ejus ex una radice complures exeunt. Alieci. Cl. Fée (Op. cit. vol. 3. p. 449.) hanc exhibet synonymiam: βλάχων Nicand. de Ther. v. 30.; βλάχων Phan. in Athen. 2.; Πέρης, οὗ δὲ βλάχων, οὗ δὲ πολύρρητον Dioscor. 4. 186.; Pteris seu blechnon Plin. l. c. et Asia? Cels. apud Colum. 6. R. R. 14. sunt Polypodium Filix mas L. Spec. plant. 1351.

BLECHON, onis m. 3. βλάχων, herba, ejus meminit Plin. 20. Hist. nat. 14. 55. (156). Pulegium gustatum a pecore caprisque balatum concitat. Unde quidam Graeci littera mutata blechnon vocaverunt. De synonymia V. PULEGIUM.

BLENNIUS, ū, m. 2. pisciculus quidam marinus, ejus meminit Plin. 32. Hist. nat. 9. 32. (102). Ceterum Plinius locas in omnibus editionibus, praeter Harduini, habet blennius, quod magis verosimile: nam ab Athen. l. 8. c. 10. hic idem pisciculus vocatur βλάνας, ab Oppian. vero βλάνας, fuisse a βλάνα mucus, quia mucosus est. Al. Codex Bamb. habet blennius; et in Ind. lib. 1. p. 108. Sillig. legitur blennia.

BLENNUS, a, um, adject. stultus, stupidus, ignavus vocatur. Videtur esse a Graeco βλάνα mucus, qui per naves emittitur: nam stupidi et ignavi homines sordidi etiam esse solent et mucos madentes. At potius est a Gr. βλάνας, quod idem fere significat. Plaut. Bacch. 5. l. 2. Stultus, stolidus, fatuus, fungus, bardus, blennus, bucones. Paul. Diac. p. 35. 14. Müll. Blennus stultus esse, Plautus indicat, qui ait: Stultus etc. — Dentes blenni sunt stupidi, rubiginosi, et tanquam mucosa illuvie oberti. Tales habere se dentes ait forficulus lite diu esurians apud Plaut. Curc. 2. 3. 39. Os amarum habeo, dentes blennos; lippient fauces fame. Alii rectius leg. plenos.

BLITEUS, a, um, adject. insulsus, fatuus, stultus: a blitum, ut exponit ipse Non. p. 30. 24. Merc. Plaut. Truc. 4. 4. 1. Blitea et lutea est meretrix, nisi quae seipit in viro ad rem suam. Laberius apud Non. p. 80. 26. Merc. Blitea blitea.

BLITUM, ū, n. 2. βλίτον, genus est oleris insipidi gustus, celerissime nascentis, radice flexa, plurimis capil-

lamenti, semine adeo abundans, ut ejus defectione per multos annos ipsum se reparat, ut etiam si velis, vis possit aboleri, ut Pallad. 4. R. R. 9. 17. loquitur, ubi male blitus vulgo legitur. Plaut. Pseud. 3. 2. 26. Apponunt ramiem, brassicam, betam, blitum. Farro apud Non. p. 550. 15. Merc. Empedocles natos homines ex terra ait, ut blitum. Plin. 20. Hist. nat. 22. 93. (254). Blitum juncus videtur, ac sine sapore, aut acrimonia ulla. Pallad. loc. cit. Hoc mensur blitum scribit solo qualicumque, sed cultu. Adde Paul. Diac. p. 34. 8. Müll. Non. p. 90. 24. Merc. et Isid. 17. Orig. 10. 15. Cl. Fée (Op. cit. vol. 2. p. 454.) hanc exhibet synonymiam: βλίτον Hipp. Affect. 506., Theoph. Hist. plant. 1. 9., Dioscor. 2. 113. et Apollon. apud Galen. 2. 1.; βλίτον μακρόν εἶναι δὲ καὶ λάρναρον Aristoph. Scholiast.; Blitum Menand. testa Plin.; Blitum insipidum. Plin. l. c.; Blitea lutea Plaut. Truc. 4. 4. 1. et Blitum Pallad. l. c. sunt Blitum capitatum L. Spec. plant. 7.

BO

BŌA, a, f. 1. In quibusdam codicibus, apud Plin. 28. Hist. nat. 13. 75. (244). et 30. ibid. 15. 47. (138). et apud Paul. Diac. scriptum est bora. ¶ 1. Boa vel boza genus est serpentis aquatilis, in salum magnitudinem crescentis, adeo ut in unius Claudio principe occisi alio integer infans inventus sit, testib. Plin. 8. Hist. nat. 14. 14. (37). et Solin. 2., qui ideo hoc nomine appellari scribunt, quod boum lacte mire delectetur. Adhuc enim vaccis, easque exsugit usque ad sanguinem. Alii ita dictum putant, quod qui ejus morsu liti sunt, boum instar fæde turgescant. Adde Plin. 30. Hist. nat. 15. 47. (138). et Paul. Diac. p. 30. 13. Müll. Hieronym. in Vita Hilarion. n. 30. tradit, boas dici, quia tam grandes evadunt, ut boves gliscere soleant. Salmastio in Solin. p. 87. hec omnia fabulosa videntur. Docet autem, boam esse a Graeco βὼς, pro quo Aëolus βὼγξ dixit, unde boa facium essa. Porro βὼγξ idem est ac βύγξ, hoc est urinator, a βύω seu βύω subeo. In Gloss. quibusdam vel. boa eodem est, quae natia. ¶ 2. Plin. 24. Hist. nat. 8. 35. (53). docet, boam appellari morbum popularum cum rubent corpora: quod confirmat 26. ibid. 11. 73. (120). Id. vero 28. ibid. 18. 75. (244). scribit, ita vocari hunc morbum, quia boum simo sanatur. De boa qua morbum significat, intelligendum est illud Lucili apud Festum p. 360. 21. Müll. Inguen ne existat, papula, tamen, ne boa noxat. Adde Paul. Diac. p. 30. 13. Müll.

BOARIUS, a, um, adject. βοαρῖος, ad boves pertinens. Inscript. apud Gruter. 265. 2. sub Scvero Imp., quae est apud Orell. 113. Negotiantes boarii. — Forum boarium Romae fuit in regione octava prope Circum maximum, partem Velabri continens: quo loco nunc esse creditur Aedes S. Georgii in Velabro. Dictum est boarium, quia ibi boves vendebantur, ut Paul. Diac. p. 30. 5. Müll. docet, quod confirmat Nardini Roma ant. T. 2. p. 257.; vel quia in eo positum erat signum bovis ex ære Aeginetico, ut Plin. narrat 34. Hist. nat. 2. 5. (10). Hinc Ovid. 6. Fast. 477. Pontibus et magno juncta est celeberrima Circo Area, quae posito de bove nomen habet. Vel tandem quia eo loco Hercules quondam boves suus, Caco interempto, ad pasendum dimiserat, ut innuere videtur Propert. 4. 9., ubi v. 19. arva boaria appellat. Liv. 21. 62. In foro boario bovem in tertium conglutinationem sua sponte scandisse. Adde Farron. 5. L. L. 146. Müll.; Liv. 33. 27. et 35. 40.; Fal. Maz. 1. 6. 5. et 2. 4. 7.; et Tac. 12. Ann. 25. Cl. H. A. Becker. röm. Alterth. P. 1. p. 473. et seqq. — Lappa boaria herba est apud Plin. 26. Hist. nat. 11. 66. (103). Cl. Fée (Op. cit. vol. 3. p. 408.) hanc ait: On ne sait à quelle plante rattacher ce lappa boaria; peut-être est-ce la même chose que le lappa rapporté, avec assez de vraisemblance, au Galium Aparine L.

BOATIM, ū, m. 4. (boō) mugitus, clamor, βόημα. Apul. 3. Met. Praeconis amplo boatu citatus accusator. Auson. Eidyll. 20. 20. Melpomene tragico prolebat inestri boatu. Capell. 2. p. 24. Fama Jovis magno dum complet tecla boatu.

BOBSEQUA. F. BUBSEQUA.

BOCAS piscis genus est a boando, idest vorem

emittendo appellatus. Paul. Diac. p. 30. 6. Müll. Quidam leg. Boca. Videtur autem esse idem qui boz dicitur a Plin. 32. Hist. nat. 11. 53. (145). tergum habens pictum, Graece βῶξ, et βῶγξ, et βῶγξ ἀπὸ τῆς βῶγξ, hoc est a voce, quam edit: item βῶγξ ab oculis praegrandibus. Rondeletius tradit in Gallia Narbonensi appellari bogue. F. BOX.

BODONES, ū, m. sunt termini agrarii quoddam genus. Paul. Sentent. lib. 5. tit. 22. Qui terminus effodiunt, vel exarant, arborescunt terminales evolvunt, vel qui convellunt bodones etc. Videntur idem esse ac bodones, bodontini et bodontones: quae voces leguntur apud auctores rei agrariae. Faust. et Faler. apud Gues. p. 306. In latinitate vero, ubi rariore terminos constituit, monticellos plantavimus de terra, quos bodontinos appellavimus. — Sunt tamen hoc cadentis latinitatis voces.

BOEOTARCHES, ū, m. 1. Βοιωτάρχης, h. e. Boeotiarum princeps: nomen supremi magistratus apud Boeotos. Liv. 33. 27. et 42. 43.

BOETHIEMA, ū, n. 3. βοήθημα, auxilium, auxiliare medicamentum. Capell. 2. p. 27. Quam (Phronesia) cum virgo conspiceret, ad eam accurrens honorandumque pectus exosculans, preparatorum boethematum consciam fecit. Ita pro poematum legendum monent Grotius et Kopp. ex Codicum etiam auctoritate.

BOETHUNTES, ū, m. plur. 3. βοήθοντες, accurrentes cum clamore ad auxilium ferendum; titulus fuit comediae Sert. Turpillii poetae, ejus meminit Non. p. 23. 5. Merc. Turpillius Boethuntibus: Non ego hoc per sagam pretio conducam, ut vulgo solent. Adde ibid. p. 179. 24.

BOETHUS, ū, m. 2. βοήθος, adjutor, auxiliator. Speciatim ita appellantur adjutores scribarum. Impp. Theod. et Valentin. Cod. 10. 69. 4. Boethi, logistae. — N.B. De cognomine V. ONOM.

BOJAE, ū, m. plur. 4. Recte putant etymologi bojas dici, quia a βοας bubulus; et proprie significare vinculum collis ex corio bubulo lactum, quo mororum colla adstringuntur. Plaut. Asin. 3. 2. 5. Nervos, catenas, carceres, nummilia, pedicas, bojas. Prudent. praef. Psychom. 34. Altrita bojis colla. Hieronym. 5. in Hierem. n. 27. Fac tibi vincula et catenas, sive κλίστρος, qui Hebraice appellantur mothol, et sermone vulgari bojas vocant. — Bojus est, Bojam terit dictum est jocosae a Plauto de quodam servo compedito. Ejus verba, obsceno sensu intelligenda sunt Capl. 4. 2. 107. etc. Stalagmus ejus erat tunc nationis cum hinc abibat? ut. Siculus. ex. at nunc Siculus non est: Bojus est, Bojam terit: liberorum quorundorum causa ei, credo, uxor data est. h. e. nunc est in vinculis, boja constrictus. Ludit autem in ambiguo. Videtur enim velle dicere, utrorum cum ex Bojorum gente duxisset. Cui simile est illud, Gallum subigere, dictum a quodam saturo apud Marrob. 2. Saturn. 2.

BOLEBION, ū, n. 2. βολέβιον, vox Graeca quoddam fimum bubulum, medicinae usibus inserviens significans. Plin. 28. Hist. nat. 17. 63. (232). Fiml iaurini, sed et bubuli, (de armeniensibus loquor) quod bolibion vocant, cinis, etc. F. IMBULITIO.

BOLETAR, ū, n. 3. vasis genus, in quo boleti apponebantur; sed usurpatum est pro quolibet escario vase. Martial. 14. 101., cui titulus Boletaria. Cum mihi boleti dederit tam nobile nomen, Protolomus (pudet heu!) servio esculentis. Trebell. Claud. 17. Boletar hauleticum argenteum librarum XX. Salmast. putat ideo hauleticum dici, quia αἰμα, hoc est piscatorem haberet insculptum. In vet. editionib. quibusdam legitur boletar: facile enim b in v transit, ut diximus initio hujus litterae. Sunt qui legendum putant boletar hauleticum, et exponunt rete, aut quidpiam simile ad pisces capiendos. Ceterum boletar legitur etiam apud Apic. 2. 1., 5. 2. et 8. 7., et ubique vas escarium seu culinarium significat.

BOLETUS, ū, m. 2. βολέτης, genus fungi omnium optatum, sed simul maxime periculosum, ut qui facillime venenum attrahit, ut Plin. 22. Hist. nat. 22. 46. (92). ostendit. Dicitur est a βῶλος, vel qua glebam significat, quia figura sua globosa rotunda glebulae similis est; vel quia rubricum significat propter colorem. Plaut. Curc. 5. 2. 13. Quin tu is in malam crucem cum boletis, cum bulbis. Adde Tac. 12. Ann. 67. Martial. 3. 60. Sunt ibi boleti: fungos ego sumo sullos. — Nascentur primo tuberis figura, quam vestram dicant, colore albo; intus est boletus rubri coloris, seu in ovo est luteum. Ipsa quoque tunda boleti

adhuc infantis gratiam habet in cibis. Bolito nascente ea rumpitur; mox incrementum in pediculi corpus assumitur. Hæc ex *Plin. loc. cit.* — Hoc fungorum genere Claudius imperator, Agrippina fraude sublatum dicitur: quam rem tamquam certam narrat *Plin. loc. cit., Martialis. l. 21., Juvenalis. 5. 147.* et alii; ut dubiam affert *Sueton. Claud. 44.* — In magno pretio tale cibi genus olim fuit. *Martialis. 13. 48.* Argentum autem aurum facile est lætamine togamque Mittere; boletos mittere difficile est. — *Cl. Fée (Op. cit. vol. 3. p. 136.)* hanc exhibet synonymiam: *Boletus Juvenalis, Martialis, Sueton. et Plin. II. cit. est Agarici volucae Auct. recent., præcipue Agarici aurantiacus Bull. et A. Pseudo-agaricus Bull. t. 122.*

BOLIMUS. F. BULIMUS.

BOLIS, idis, f. 3. βολίς, Græca vox, quæ significat missilem hastam, seu jaculum: a βάλω jacio. Hinc *bolides* dicuntur cælestes faces, totæ ardentes, et longum limitem trahentes. *Plin. 2. Hist. nat. 26. 25. (96.)*

BOLITES, æ, m. 1. βολίτης, vocatur ab Asiatis radix lychnidis herbæ. *Plin. 21. Hist. nat. 26. 98. (171.)*

BOLÆ, ðn, m. 2. βῶλοι, gemmæ aut, quæ nimbo cadere dicuntur, glabæ similitudine, unde et appellatæ sunt, a βάλω enim significant *glabæ. Plin. 37. Hist. nat. 10. 55. (150.)*

BOLONÆ, ærum, m. plur. 1. *Arnob. 2. 38.* Cybarios, salinatos, bolonas, unguentarios, etc. *Donat. ad illud Ter. Eun. 2. 2. 26. Ceteri, lantii, coqui, etc. Ceteri, qui cete, idest magnos pisces venditant, et bolonas exercent. Muretus docet bolonas exercere dici eos, qui solent non singulos pisces, sed universos retis jactus simul vendere: a βόλος retis jactus; quod a βάλω jacio. Ceterum bolonas in hoc *Donati* loco femin. gen. prelatum videtur. In *Gloss. Isid.* Bolonæ dicuntur, qui diversa genera piscium emunt. In *Gloss. Philox.* bolonæ exponuntur μεταπραταί, παληκαπηλοι, hoc est qui emunt, ut postea vendant. — In quibusdam *Arnob. codicib.* legitur volones: sed facile b in v transit, ut dictum est initio hujus litteræ.*

BOLUS, i, m. 2. βόλος, Græca vox, quæ jactum significat: a βάλω jacio. Latine sumitur

1. Proprie. 1. Aliquando pro jactu talorum. *Plaut. Rud. 2. 3. 29.* O Neptune lepide salve, nec te aleator ullus est sapientior. Profecto nimis lepide jectisti bolum. *Id. Curc. 5. 2. 12.* Si vis tribus bolis, vel in chlamydem. *Auson. Professor. 1. 26.* Enumerare bolos. 2. Item pro jactu retis, et pro piscibus, qui uno retis jactu capiuntur. Ad banc item notionem pertinet locus *Plauti Rud. 2. 3. 29.* in § 1. allatus. *Sueton. Rhét. 1.* Adolescentes urbani litus ingressi piscatores trahentes rete adierunt, et pepigerunt, bolum quoties emerent.

II. Translate accipitur pro præda aut lucro. *Plaut. Pers. 4. 1. 106.* Satin ut memini libertatis, dabit hæc tibi grandes bolos. Adde *eumd. Truc. 4. 2. 12. Ter. Heaut. 4. 2. 6.* Crucior bolum tantum mi ereptum tam desubito et faucibus. *Farro 3. R. R. 14. 5.* Cochleæ magnum bolum deferunt eris. *Id. 3. ibid. 2. 16.* Sed ut ad hunc bolum pervenias, opus erit tibi aut epulum aut triumphus alicujus etc. — Hinc *lungere, multare* etc. *aliquem bolo* est circumvenire, decipere, damno afficere, sive prædam et lucrum ab ipso exprimere; ducta fortasse translatione a piscatoribus, qui rete jaciendo pisces decipiunt et capiunt. *Plaut. Pæn. prol. 101.* Quia amare cernit, tangere hominem vult bolo. *Id. Truc. 4. 3. 70.* Verum hoc ego te multabo bolo: sex talenta magna a dote demam pro ista inscitia. Adde *eumd. ibid. 1. 1. 10. Lucilius apud Non. p. 36. 49. Merc.* In me illis spem esse oronem, quovis posse me emungi bolo.

BOLUS, i, m. 2. βόλος. *Paul. Diac. p. 35. 14. Müll.* Bolulus genus farcimilis propter coexionem a bolis sic appellatur. h. e. a glabæ similitudine, nam Gr. βόλος est glæba. Ita saltem videtur.

BOMBALUM, i, n. 2. instrumentum musicum, quo bombus editur. *Auct. Epithal. Laur. et Mar. 61. In Anthol. Lat. T. 2. p. 636. Burmann.* Cymbala, bombalium, cornus et fistula, alstrum, Quæque pererratas inspirant carmina voces. *Bambalium* hic mendose pro *bombalium* legitur.

BOMBAX! Interjectio est hominis læte, vel cum admiratione approbantis, vel etiam negligentiis et contemptis. *Plaut. Pseud. 1. 3. 131. Fur. B. babæ. P. fugitiva. B. bombax. P. frans populi. a. planissime. —*

Etiam Græci hoc habent adverbium βομβᾶξ, a quibus mutuatus est *Plautus*. Legitur enim apud *Aristoph. in Thesmophoriaz. v. 46.* ubi vim habet irridentis et contemptus.

BOMBICO, as, are, n. 1. Part. *Bombicans.* — Bombico est bombum edo, idem ac bombito. De harpa usurpat *Feniant. præfat. lib. 1. a. med.* Ubi mihi tantummodo valebat raucum gemere, quod caotare; apud quos (barbaros) nihil dispar erat aut stridor anseris, aut canor oloris; sola sæpe bombicans, barbaros leudos harpa relidebat, ut inter illos egomet non musicus poeta, sed muricus, deroso flore carminis, poema non canerem, sed garrire, quo residentes auditores inter acerne pocula salute bibentes insana, Baccho iudice, debaccharent. Hucusque cl. *Furlanetto*. At illud *bombicans* potest esse falsa lectio pro *bombitans*.

BOMBICUM, i, n. 2. bombus, clamor. *Feniant. 4. de Vita Martini 450.* Intolerabilem per inania bombica jactans.

BOMBILO. F. BOMBITO.

BOMBINATOR. F. BOMBITATOR.

BOMBITATIO. F. BOMBIZATIO.

BOMBITATOR, ðris, m. 3. qui bombum edit Instar apum. *Capell. 9. p. 336.* Ipsoque dum bombitatore flosculo. h. e. qui ex apibus circum volitantibus bombum edere videtur. In editionib. passim legitur perperam dudum bombinatore flosculo. Cl. *Furlanetto* placebat *bombizatore* (V. BOMBIZATIO), ut ex ejus MSS. patet.

BOMBITO, as, are, o. 1. βομβῶ, bombum edere, quod est apum. *Auctor. carm. Philom. 36.* Bombitat ore legens munera mellis apis. Ita enim legendum, non *bombilat*, ut monuit *Giphanius* ad *Lucret. 2. 1114.* In voce *Perfice*, et *Voss.* in *Etymol.* In *Bombus*.

BOMBIZATIO, ðnis, f. 3. *Paul. Diac. p. 30. 2. Müll.* Bombizatio est sonus apium, ab ipso sonitu dictus, ut magis boum, binnitus equorum. Ita pro *bombitatio* edidit *Müllerus*, quasi ab inusitato *bombizo*.

BOMBIZATOR. F. BOMBITATOR.

BOMBUS, i, m. 2. βόμβος, Græca vox a sono ficta. Dicitur de quocumque sonitu rauco et profundo; hinc de pedum sono, de tubarum cantu, de murmure apum, de clamore plaudentis turbe. *Fortunatian. in Diarctic.* Verbum enim cum dicimus —, prima ejus syllaba verum significat, secunda sonum; hoc enim voluit esse *bum*. Unde Ennius sonum pedum bombum pedum dixit. Cf. *Ennius 8. Ann. 51. Lucret. 4. 545.* Cum tuba depresso graviter sub murmure mugit Et revocat raucum retro cita barbara bombum. *Ferro 3. R. R. 16. 32.* Et apibus conjecturam capiunt, si Intus faciunt bombum. *Catull. 64. 263.* Multi raucisonis effabant cornua bombis. Adde *Pers. 1. 99. Capell. 2. p. 34.* Ut Musarum cantus aliquando bombis tympani obtusior redderetur. *Servius ad Virg. 7. Æn. 23.* Organorum bombi. *Sueton. Ner. 20.* narrat, tria plausuum genera edi solita ab adolescentibus, quos ut sibi caotanti acclamarent, Nero delegat, vocata fuisse bombos, et imbrices, et testas. Bombi autem fuisse videntur cum eadem vox ab omnibus simul magna voce his terque repetebatur: imbrices plausum significabant ad similitudinem pluvie super tegulas crepitantis obstrepentem: testæ ideo fortasse dictum est tertium plausuum genus, quod testarum collisarum crepitus similem sonum edebat. Hæc ex *Casaub. ad Sueton.*

BOMBIZINATOR, ðris, m. 3. *Gloss. Isid.* Bombycinatores purpuram facientes.

BOMBICINO, as, are, f. 3. *Gloss. Isid.* Bombycinare purpuram facere.

BOMBICINUS, a, um, adject. (bombyx) qui est ex bombyce; ideoque differt a serico: F. BOMBYX et SEBICUS. *Plin. 11. Hist. nat. 22. 26. (76.)* Bombycina vestis. *Id. 24. ibid. 12. 66. (108.)* vestes. *Juvenal. 6. 258.* Hæ sunt, quæ tenui sudant in cyclade, quarum Delicias et panniculus bombycinus erit. *Martialis. 14. 24.* Tenuia ne madidos violet bombycina crines. *Apul. 8. Met. 27.* Bombycinæ mitellæ. *Paul. Sentent. l. 3. t. 7. a. med.* Veste legata, ea cadunt, quæ ex lana et lino texta sunt, item serica et bombycina. *Ulp. Dig. 34. 2. 24. § 1.* Vestimentorum sunt omnia lanea, lineaque, vel serica, vel bombycina. — Hinc

Bombycinum, i, n. 2. absolute est vestis aerica apud *Isid. 19. Orig. 22. 13.* — Et sæpius *bombycina, orum*, plur. num., ut apud *Martialis. 11. 50.* Nunc

furtiva lucri feri bombycina posant. Adde *eumd. 8. 68.*

BOMBICINUS, a, um, adject. βομβικινός. *Bombycinæ arundines* apud *Plin. 16. Hist. nat. 36. 66. (586.)* dicuntur, quæ lanugine bombycis simili obductæ sunt. At rectius *arundines bombycinæ* sunt illæ, quæ formandis avenis inserviunt, βομβυξ enim est avena, tibia. Alii putant Nominativum esse *bombycinæ*, et Gen. *bombycinæ* masc. gen., innox loco *Theophr. 4. Hist. plant. 12. βομβυξίας κάλαμος.*

BOMBYLIS, i, m. 2. βομβυλίος. V. in voce sequent. § 1. in fin.

BOMBYX, ðcis, m. 3. βομβυξ. Fem. gen. occurrat apud *Tertull. Pall. 3. (V. infra sub 1.)* et apud *Plin. 11. Hist. nat. 23. 27. (78.)* (V. infra sub 2.). — 1. Primo ita appellatur insectum quoddam ex vesparum genere, in Assyria proveniens, majus tamen, quam vespa. Nomen habet a bombo, quem apum instar edit. Nidum luto fingit aulis specie, applicatum lapidi, tanta duritie, ut apiculis perforari vix possit. In eo ceram largius, quam apes, facit; deinde majorem vermiculum. *Plin. 11. Hist. nat. 22. 25. (75.)*

— Secundo *bombyx* dicitur aliud insectum e grandiore nascentis vermiculo, et gemina protendente cornua. Hoc primum eruca fit; deinde quod vocatur *bombylius* (al. leg. *bombylis*) ex eo necydalis; ex hoc in sex mensibus bombyx. Telam araneorum modo textit ad vestem luxumque seminarum; quæ bombycina appellatur. Hujusmodi telam redordiri, rursusque texere prima invenit in Coe insula mulier Pamphila, Latoi filia. *Plin. loc. cit.* Vide tamen, quæ in fine hujus paragraphi dicuntur. — Etiam in Coe insula bombycas nasci traditur ex floribus cupressi, terebinthi, fraxini, et quercus imbre decussis et putrefactis. Fieri autem primo papilionis parvos nudosque: mox frigorumpatentia villis inborrescere, et adversum hiemem tunicas sibi inaurare densas, pedum asperitate radendo lanuginem fullorum. Hanc ab iisdem cogi ungulum carnatione, mox trahi inter ramos, et tenuari ceu pectine: postea apprehensam corpori involvi nido seu folliculo volubili. Tum ab homine tolli, fictibusque vasis tepore et fursurum esca nutrir; atque ita subnasci sui generis plumas, quibus vestitos ad alia pensa dimittit. Eam vero lanuginem nidi forma coactam aqua macerari, ut lentescat, mox in fila ternari junceo fuso: inde vestes confici. *Plin. ibid. 23. 27. (18)* — Ex his satis apparet, quod nunc habemus bombyces (It. *bachi da seta, bigattoli, cavalieri*; Fr. *ver à soie*; Hsp. *gusano de seda*; Germ. *d. Seidenwurm*; Angl. *silkworm*), alterius quidem speciei esse ab his, quos *Plinius* memorat, similes tamen, ut eadem omnibus appellatio aptissime tribui possit. Putat nihilominus *Salmasius* ad *Tertull. Pall. 3.*, nec absurde, bombyces *Plini* eosdem omnino fuisse cum nostris, sed *Plinium*, cum apud falsum quendam scriptorem eam invenisset descriptionem, quam attulimus, sine delectu arripuisse, quod verum esse putaverit. *Salmasii* porro sententiam recentiores plerique omnes amplecti sunt; quippe ipsam confirmant loca *Martialis. 8. 33. 16., Servii ad Virg. 2. G. 121; Isid. 12. Orig. 5. 8. et 19. ibid. 27. 3.* nec non *Tertull.,* qui *bombycem* femin. gen. usurpat *Pall. 3.* Prorsus haud latet, bombycem, quæ per aerem aliquando araneorum more etc. (V. et *SCOPE*). Hinc *bombylius* apud *Plin. 11. Hist. nat. 22. 26. (76.)* est ipse bombyx in altero suæ metamorphoseos stadio, *Aristotele* auctore. 2. Sæpius *bombyx* sumitur pro veste ex bombyce, vel pro ipsa bombycis lanugine. *Propert. 2. 2. 25.* Nec si qua Arabio locet bombyce puella. *Arabum bombycem* appellat, quia in Arabia felici bombycinæ vestes optime texebantur. *Lucere* autem puella dicitur, quia ex bombyce fiebant vestes pellucidæ et visum transmittentes: itaque ditiores feminæ et luxul deditæ utebantur; quod et *Plin.* adnotavit 11. *Hist. nat. 22. 26. (429.)*, queriturque *Seneca Ep. 90. et 7. Benef. 9.* nihil in illo, quo defendi corpus, aut denique pudor possit. *Martialis. 8. 68.* Feminæum lucet sic per bombycinæ corpus. — *Bombyx* cum pro lanugine, aut veste bombycina ponitur, etiam feminino genere effertur. *Plin. 11. Hist. nat. 23. 27. (78.)* Assyria tamen bombyce adhuc feminis cedimus. — Lis est inter eruditos non levis, ntrum aerica et bombycina antiquorum idem sint vestis genus, an diversum. Distinctio esse putat *Lips.* in *Excurs. I. ad Tacit. 2. Ann.*: bombycina enim e verme, serica ex arborum lana fuisse. Distinguit etiam *Paul. Sentent. l. 3. t.*

7. a med. illis verbis: Veste legata, ea cedunt, quæ ex lana et lino texta sunt, item serica et bombycina. Cui adde Ulp. Dig. 34. 2. 24. Contra Salmas. in exercitat. Plin. ad Solin. 24., in adnotationib. ad Tertull. Pall. 3. et ad Vopisc. Aurelian. 45. pluribus ostendit, sericum et bombycinum eandem omnino rem esse. Quod enim Seres, a quibus sericum denominatum est, lanuginem arborum depetere dicuntur tum a Virg. 2. G. 121., tum a Plin. 6. Hist. nat. 17. 20. (54.). et aliis, eam ipsam lanuginem nihil aliud esse, quam telam ac texturam bombycum, quos in ramis arborum texere idem Plin. tradit, ut supra dictum est. Re itaque hæc duo idem esse, nomine tamen distincta, quia sericum dictum sit, quod a Seribus terebatur; bombycinum, quod in Cæa insula. Salmasio adstipulantur Isid. 19. Orig. 27. 5. et Servius ad loc. Virg. cit., eaque sententia vero propior videtur. — Ex his autem omnibus omnino apparet, sero admodum Romanos Italosque ceteros, omnesque Occidentis regiones cognovisse, quale esset bombycinum opus, quid serica materies. Putabant enim lanuginem esse, quæ ex arborum frondibus depetere, quemadmodum mollis illa et alba lana, quam gossypion dicunt, nos vero cotone. Virg. 2. G. 121. Vellerique ut foliis depertant tenula Serea. Plin. 6. Hist. nat. 17. 20. (54.). Seres lanielo silvarum nobiles perflusam aqua depetentes frondium canitilem. Ammian., qui vixit sæculo Christi IV. sub Constantio proximique imperatoribus usque ad Theodosii tempora, 23. 6. Apud Seres silvæ subluccidæ, a quibus arborum fetus aquarum adspersibus crebris velut quædam vellera mollientes, ex lanugine et liquore mixtam subtilitatem tenerissimam pectunt, nentesque subtegmina conficiunt sericum. Tradit vero Zonaras Annal. I. 14. c. 9., imperante Justiniano, h. e. circa dimidium sæculi VI., ova bombycum a Monachis quibusdam ex India in Græciam translata fuisse, ac tunc primum apud nos integrum animalium opus, totumque sericum artificium innotuisse. Isid. 19. Orig. 27. 5. Sericum dictum, quia id Seres primi miserunt. Vermiculæ enim ibi nasci perhibentur, a quibus hæc circum arbores fila ducuntur. Vermes autem ipsi Græce βόμυξ; nominantur. Hæc de re legenda omnino est adnotatio Camilli Silvestri ad v. 66. sat. 2. Juvenalis, ubi pluribus verbis et firmissimis argumentis ostendit, sericum multo nobilius fuisse bombyce, quippe quod respondet illi filo, quod nos orsojo, bombycem vero illi materiem quam bavella, bavelline aut capecciole nominamus. ¶ 3. Aliquando accipitur pro quavis tenuiore ac molliore lanugine. Plin. 19. Hist. nat. 1. 2. (14.) de frutice ferente gossypium. Parvus est, similemque barbata nuce deferit fructum, cujus ex interiore bombyce lanugo netaur.

BOMISCUS, i, m. 2. βωμίσκος, parva ara. Boeth. 2. Arithm. 25. p. 1033. Quidam hoc bomiscos vocant, id est quasdam arulas, quæ in Ionica Græciæ regione hoc modo formatae fuerunt, ut neque altitudo latitudo, neque hæc longitudini conveniret.

BOMONICÆ, ærum, m. plur. 1. βωμονικαί, a βωμός ara, et vixæ vinco, ita appellati Lacedæmones pueri impuberes, qui super aram Dianæ sive Artemis Orthiæ impositi contendebant de sustinendis verberibus, donec ex eorum corpore sanguis efflueret, qui instar esset sacrificii. Hygin. fab. 261. Ad Laconas Diana translata est, ubi sacrificii consuetudo adolescentum verberibus servabatur, qui vocabantur bomonice, quia aris superpositi contendebant, qui plura posset verbera sustinere. Hæc eadem leguntur apud Servium ad Virg. 2. Æn. 116. Adde Lactant. ad Stat. 8. Theb. 437., ubi tamen Græce scribit. Plaut. Capt. 3. 1. 12. plagipatidas appellat. V. SPARTANUS in ONOM., et consule Fr. Thiersch Epochen d. bildenden Kunst p. 72.

BONA, ðrum. V. Bonum in ðne voc. BONUS.

BONASUS, i, m. 2. βόνασος et βόνασος, fera esse traditur in Pæonia nascentis juba equina, cetera tauro similis, cornibus tamen ita in se flexis, ut sint inepta pugnae: quapropter fuga sibi auxiliari, finem in ea reddens, interdum et trium iugerum longitudine, cujus contactus insequentes, ut ignis aliquis, amburat. Hæc Plin. 8. Hist. nat. 15. 16., (368.), cui similia habet Solin. 40., ubi al. male leg. Bonacus et Bonnacus, quæ mutata ab Aristot. Hist. Anim. I. 9. c. 45. V. BISON 2.

BONE, adverb. idem ac bene, καλῶς. Lucret. 2. 7. Sed nil dulcius est, bone quam munita tenere. Id. 4. 573. Quæ bone cum vidcas, etc. Id. 6. 936. bone

confirmata atque locata. Ita Gifan. edidit ex quibusd. vet. codicib., addens etiam a Sosipatr. Charis. hoc adverbium probari. Alii passim bene reposuerunt, et quidem rectius.

BONILŌQUUM, ii, n. 2. illecebra. Cassiod. 1. Hist. Eccl. 14. ante med. Abripere quosdam eorum ad postem propriam per boniloquia festinant.

BONTAS, atis, f. 3. est abstracta qualitas personæ vel rei, quæ in bona conditione versatur, sive in conditione naturæ suæ admodum conveniente (It. bontà; Fr. bonté; Hisp. bondad; Germ. die Güte, gute Beschaffenheit oder d. gute Zustand einer Person od. Sache; Angl. goodness). ¶ 1. Ponitur de inaninis et abstractis. — a) De inaninis. Lucret. 5. 1245. Bonitas terræ. Cic. 2. leg. Agr. 16. 42. et Cæs. 1. B. G. 26. Bonitas agrorum. Cic. 2. leg. Agr. 28. 76. agri et oppidi. Id. Rosc. Am. 7. 20. et Dig. 50. 16. 86. prædiorum. Phædr. 6. 4. aquæ. Plin. 14. Hist. nat. 4. 6. (55). vini. Id. 11. ibid. 14. 14. (33). mellis. Id. 13. ibid. 9. 17. (61). Materies Persicæ arboris bonitate, firmitudine nihil differens a ioto. Id. 37. ibid. 8. 37. (116). Bonitates gemmarum distinguere. Id. 34. ibid. 12. 32. (125). Atramentum quantum colore, tantum bonitate deterius. Id. 33. ibid. 3. 19. (59). Aurum, quo sæpius arsit, proficit ad bonitatem. Id. 13. ibid. 12. 23. (76). Charta pondere, non bonitate venalis. Id. 12. ibid. 19. 42. (91). Præcipua bonitas virgultorum. Id. ibid. 13. 28. (46). Secunda bonitas amomi. Adde Dig. 45. 1. 75. § 2. Pompon. Dig. 12. 1. 3. Mutuum eadem bonitate solvatur, quæ datum est. — b) De abstractis. Cic. Dom. 22. 57. An eam causam probare non poteram, cujus tanta bonitas est, ut ea ipsa — etiam me absente probavit? h. e. causa quæ justa est, et facile probari ac defendi potest. Id. Orat. 49. 164. Bonitate potius nostrorum verborum utamur, quam splendore Græcorum. Id. 3. Off. 3. 14. Bonitas ingenii. Id. 1. ibid. 32. 116. Nonnulli sive felicitate quadam, sive bonitate naturæ, sive parentum disciplina rectam vitæ consecuti sunt viam. Adde eumd. post red. in sen. 10. 25. Id. Orat. 18. 59. voris. Quintil. 5. 10. 75. sapientiæ. ¶ 2. Sæpius refertur ad hominum animos et mores, et est probitas, honestas, virtus, integritas, cui fraus opponitur apud Cic. 3. Nat. D. 30. 75. Cic. Dom. 42. 110. Vir singulari bonitate et modestia præditus. Id. Quinct. 17. 54. Si recte vestram bonitatem atque prudentiam cognovi. Adde eumd. 3. leg. Agr. 13. et 3. Fin. 20. 66. Id. 3. Off. 19. 77. Bonitatem aliquis laudare. Id. 13. Fam. 4. Commendare aliquid fidei, iustitiæ et bonitati alicujus. Id. 2. Orat. 64. 342. Bonitas et moderatio. Nepos Timol. 5. Hominis excellens bonitas. Id. Militiad. 8. Non erat enim vi consecutus — eamque potestatem bonitate retinuerat. Ovid. 4. Trist. 5. 27. Bonitas perennis. Adde Quintil. 12. 1. 24., et 6. 2. 16. ¶ 3. Item de hominibus spectatim sumitur pro benignitate, liberalitate, clementia: et occurrit. — a) Absolute. Ter. Phorm. prol. 33. Quem actoris virtus nobis restituit locum bonitasque vestra adiutans atque æquanimitas. Cic. Ligari. 12. 37. Nihil est tam populare, quam bonitas; nulla de virtutibus tuis plurimis nec admirabilior nec gratior misericordiæ est. Adde eumd. Rosc. com. 7. 26. Id. 1. Nat. D. 43. 122. Quid enim est melius, aut quid præstantius bonitate et beneficiis? Id. Rosc. com. 10. 27. Homo liberalis et dissolutus et bonitate affluens. Id. 3. Nat. D. 34. 84. Uti bonitate deorum. Nepos Att. 21. Multas hereditates nullâ aliâ re, quam bonitate est consecutus. Adde eumd. ibid. 9. et Ovid. 1. Pont. 6. 46. Phædr. 3. 15. 18. Facit parentes bonitas, non necessitas. Seneca Ep. 79. Nec bonitas est, pessimis esse meliores. Tac. 1. Hist. 52. Et Vitellius apud severos bunilis. Id. comitatem bonitatemque faventes vocabant etc. — b) Addito, erga quem bonitas adhibetur. Plaut. Capt. 2. 1. 54. et Cic. 2. Nat. D. 23. 60. Bonitas alicujus erga aliquem. Hinc pertinet et illud Cic. Partit. orat. 22. 78. Iustitia erga deos, religio; erga parentes, pietas, vulgo autem bonitas; creditis in rebus, fides nominatur. — NB. De nomine pr. V. ONOM.

BŌNUM, i, f. voc. seq. in fin.

BŌNUS, a, um, adject. Antiqui pro bonus dicebant duonus (unde bonus factum est qua ratione a duellum bellum, etc.) teste Festo p. 105. 30. Mill. et 352. 23., quocum cf. Paul. Diac. p. 67. 1. — Comp. Melior (quod a Gr. μάλλων derivari videtur) et Sup. est Optimus, fortasse ab optatissimus per syncopen, (qui gradus in omnibus ferre potage. exhi-

bentur), docentibus Varrone 8. L. L. 75. Mull. et Priscian. 3. p. 601. Putsch.: hinc Cic. Parad. 1. 3. § 14. Quidquamne bonum est, quod non cum, qui id possidet, meliorem facit? Id. Opt. gen. orat. 2. 6. Si quidem, quod omnes laudes habet, id est optimum. Ulp. Dig. 45. 1. 75. Si quis ita stipulatus sit, vini boni amphoras centum, incertum videtur stipulari, quia bono mellus inveniri potest, quod ipsum quoque bonum est: at cum optimum quis stipulatur, id stipulari intelligitur, cujus bonitas principalem gradum bonitatis habet: quæ res efficit, ut ea appellatio certi significativa sit. — Ceterum latissime patet ejus vis, ut significatio; dicitur enim non solum de hominibus, sed de omnibus rebus, quæ absoluta sunt, perfecta, convenientia naturæ, et quæ gratiam, voluptatem, utilitatem, commoditatem aliquam habent (It. buono; Fr. bon; Hisp. bueno; Germ. gut; Angl. good). Ut vero hæc ad summa capita redigamus, de hoc adjectivo agemus I.) qua externam, II.) qua internam significat bonitatem.

I.) Bonus, qua externam significat bonitatem, ¶ 1. Generatim ponitur de rebus physicis et physica ratione consideratis. — Hoc sensu pluribus jungitur Nominibus, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibentur: in fine vero adduntur peculiaris nonnulla atque animadversione digna. Plaut. Most. 1. 2. 26. Edes bonæ. Ter. Heaut. 1. 1. 12. Ager melior. Cato R. R. 136. Ager optimus. Cæs. 1. B. G. 31. Ager optimus totius Galliæ. Cato R. R. 114., 156. et 157. Aivus bona. Id. ibid. 73. Aqua. Propert. 2. 33. 28. Aquæ. Cato R. R. 1. Aquarium. Id. ibid. 135. Aratra. Id. ibid. 4. Bubilia. Id. ibid. 1. Celum. Sueton. Cal. 33. Cervix. Catull. 13. 3. Cæna. Varro 3. R. R. 7. 10., Lucret. 2. 416. et Ovid. 2. Amor. 7. 9. Color. Plin. 7. Hist. nat. 6. 5. (41). Color melior. Cato R. R. 135. Coris bona. Plaut. Truc. 2. 1. 14. Dentes. Cic. apud Quintil. 6. 3. 69. Dextra bona, sinistra mala. Seneca Vit. beat. 22. Dies. Cato R. R. 53. Fœnum optimum. Id. ibid. 135. Fiscina. Ter. Andr. 1. 1. 92. et 2. 5. 17. et Heaut. 3. 2. 13., et Horat. 2. Sat. 7. 52. Forma bona. Catull. 34. 19. Fruges. Cato R. R. 4. Fundus melior. Horat. Art. P. 66. Ker melius. Cato R. R. 135. Juga optima. Id. ibid. 96. Lana melior. Id. ibid. 38. Lapis bonus. Id. ibid. 1. Locus bonus. Id. ibid. 34. Lupulum. Id. ibid. 70. Mel. Plin. 2. Ep. 20. Mors bona. h. e. levis, dulcis. Ter. Eun. 2. 3. 24. Natura. Ennius apud Scholiast. Juvenal. 7. 130. Navis melior. Cic. 2. Off. 23. 91. Nummi boni, quibus ibid. opponuntur adulterini. Propert. 2. 28. 12. Oculi. Cato R. R. 5. Oletum. Id. ibid. 3. Oleum bonum. Id. ibid. 64. Oleum mellus. Id. ibid. 65. Oleum optimum. Plaut. Bacch. 5. 2. 11. Ovis bona. Cato R. R. 16. Pavimentum. Catull. 17. 5. Pons. Plaut. Most. 3. 2. 140. Postes. Cato R. R. 1. Prædium. Id. ibid. 4. Præsepes. Id. ibid. 1. Regio. Lucret. 1. 722. Rebus bonis optima regio. Gell. 16. 19. Re bonâ multâ copiosus. h. e. divitiis affluens. V. et in ðne hujus paragr. Cato R. R. 107. Sapa quam optima. Cato R. R. 59. Sculptor bonæ. Varro apud Non p. 225. 29. Merc. Seges bona, cui ibid. opponitur mala. Horat. 2. Sat. 4. 13. Succus melior. Cic. 2. ad Q. fr. 2. 4. Tempestas bona. Cato R. R. 3. Torcularia. Id. ibid. 141., Lucret. 3. 103., Cic. Amic. 6. 20. et Quintil. 10. 3. 26. Valetudo bona, cui apud Cic. 4. Tusc. 37. 80. opponitur mala. Cæs. 3. B. C. 49. Valetudo optima. Cato R. R. 1. Via bona. Horat. 2. Ep. 1. 34. Vinea. Cato R. R. 6. Vitis optima. Id. ibid. 5. Vomeres. Id. ibid. 135. Vomis. Quintil. 11. 3. 13. Vox bona firmæque. cui ibid. opponitur mala et imbecilla. Cf. Plaut. Most. 3. 1. 49. Scio te bonâ esse voce, ne clama. — Bona ætas est adolescentia et juvenus, et mala ætas (V. MALUS) senectus. Cic. Senect. 14. 48. Voluptatibus bona ætas fruitur libentius. Adde Varron. 2. R. R. 6. 2. Eodem fere sensu Virg. 3. G. 66. Optima quæque dies. Et per ironiam bona ætas est, quæ vergit ad senium, apud Senec. Ep. 76. Bona, inquit, ætate. Quidni bona? qui autem stultus, quam quia dlu non didiceris, non discere? — Res bonæ sunt res elegantes, delicatæ, exquisitæ. Nepos Agestil. 8. Præter vitulina et hujusmodi genera obsonii nihil accepit: unguenta, coronas secundamque mensam servis dispartit: cetera referri jussit. Quo facto eum Barbati magis contempserunt; quod eum ignorantia bonarum rerum illa potissimum sumpsisse arbitrabantur. Cf. Lucret. 3. 1016. Naturam explere bonis rebus. ¶ 2. Item generatim sublimiori ratione

ponitur cum de hominibus, tum de eorum actionibus aliisque abstractis. — a) De hominibus, bonus est peritus, doctus, strenuus, ut apud Cic. 14. *Att.* 20. Nemo fuit poeta aut orator, qui quemquam meliorem, quam se, arbitretur. Cic. *Rosc. Am.* 32. 89. Accusator sat bonus. *Id.* 2. *Verr.* 38. 98. Accusatores meliores. *Quintil.* 5. 13. 10. Advocatus bonus. *Cato R. R.* 1. *Edilicior.* *Id.* *ibid.* *proem.* *Agricola.* *Quintil.* 6. 10. Alterator. *Nepos Them.* 9. et *Tac.* 4. *Hist.* 7. *Amicus.* Cic. 6. *Verr.* 45. 102., 12. *Att.* 5. et 3. *Off.* 32. 113. Auctor. *Id.* 5. *Tusc.* 20. 57. Auctores. *Plancus* apud Cic. 10. *Fam.* 8. 3. Auctores meliores. Cic. 3. *Off.* 26. 97. Auctor optimus *Homeres.* *Id.* 3. *Legg.* 19. 43. Augur bonus. *Id.* 1. *Fam.* 9. 10., *Nepos Iphicr.* 3. et *Quintil.* 12. 11. 1. *Civis.* *Cato R. R. proem.* *Colonus.* Cic. 7. *Phil.* 2. 5. *Consul.* *Quintil.* 5. 13. 3. *Defensor.* *Cato R. R.* 14. *Domnus.* Cic. 3. *Off.* 27. 100. *Duces.* Adde *Quintil.* 12. 1. 43. Cic. 1. *Orat.* 33. 150. *Effector* dicendi optimus. *Ennius* apud *Non.* p. 170. 9. *Merc.* *Famul.* optimus. *Catull.* 33. 1. *Furum balneariorum* optimus. *Ovid.* 4. *Trist.* 6. 33. *Gladiator* melior. Cic. 4. *Acad.* (2. pr.) 31. 100. *Guberoator* bonus. *Id.* 1. *Orat.* 33. 150. *Magister* dicendi optimus. *Apul.* 8. *Met.* 24. *Mancipium* bonum et frugi. Cic. *Cluent.* 21. 57. *Medicus nobilissimus* atque optimus. *Horat.* 1. *Sat.* 3. 130. *Modulator* optimus. *Ennius* apud Cic. *Mur.* 14. 30. et apud *Gell.* 20. 9. *Orator* bonus. *Horat.* 1. *Sat.* 4. 105. *Pater* optimus. *Nepos Att.* 13. *Pater familias* bonus. Cic. 2. *Orat.* 46. 194. *Poeta.* *Id.* *Dom.* 40. 105. *Pontifices.* *Quintil.* 5. 13. 41. *Præceptor.* *Id.* 10. 1. 104. *Scriptores.* Cic. 1. *Orat.* 2. 8. *Senator.* *Liv.* 24. 48. *Socius.* *Horat.* 1. *Sat.* 3. 132. *Sutor.* Cic. *Top.* 1. 4. *Testis* optimus. *Horat.* 2. *Ep.* 2. 132. *Vicinus* bonus. — b) De actionibus aliisque abstractis. *Plin.* 1. *Ep.* 20. *Actio* bona. *Quintil.* 9. 4. 142. *Compositio.* *Ter. Eun.* 2. 3. 82. *Consilium* melius. *Plaut.* *Stich.* 2. 2. 75. *Dictum* melius. Cic. 2. *Orat.* 54. 222. *Dicta* bona. h. e. salse et ingeniose dicta. V. *Dictum* in fine v. *DICO.* *Cato R. R.* 5. *Disciplina.* *Plaut.* *Pern.* *prol.* 16. et 45., et *Sueton.* *Cæs.* 80. et *Vit.* 14. *Factum* bonum. V. *Factum* in fine v. *FACIO.* Cic. *Senect.* 8. 26. *Indoles.* *Cato R. R.* 41. *Insitio* vitis optima. *Tac. Germ.* 19. *Leges* bonæ. *Horat.* 1. *Ep.* 1. 62. *Lex* melior. Cic. 8. *Att.* 4. *Memoria* bona. *Id.* 1. *Tusc.* 6. 13. *Memoria* melior. *Cato R. R.* 5. *Modus* bonus. *Cæs.* 3. *B. C.* 59. *Operâ* alicujus optimâ et fortissimâ uti. *Plin.* 1. *Ep.* 20. et *Quintil.* 6. 1. 7. *Oratio* bona. Cic. *Orat.* 8. 26. *Oratio* longe optima. *Horat.* 2. *Ep.* 1. 29. *Scripta* Græcorum optima. *Virg.* 2. *Æn.* 35. *Sententia* melior. *Cæs.* 3. *B. C.* 49. *Tempus* melius. Cic. 2. *leg. Agr.* 5. 13. *Verba* valde bona. ¶ 3. *Speciatim bonus* cum iis Nominibus, quæ quantitatem significant, ponitur pro multo vel magno; atque interdum, hoc sensu, cum alio Adjectivo conjungitur; sic apud *Plaut.* *Amph.* *prol.* 6., *Ter. Eun.* 1. 2. 43., *Fal. Maz.* 2. 9. 7. *Bonns* atque amplius, *Bona* magnæque pars. Cic. 2. *Orat.* 3. 14. *Etenim* Scævola ita dicere ajebat, bonam partem sermonis hunc in diem esse dilatam. Adde *Lucret.* 6. 1246.; *Horat.* 1. *Sat.* 1. 61. et 4. *Od.* 2. 46., et *Ovid.* 1. *Pont.* 8. 74. *Virg.* 9. *Æn.* 156. *melior* quoniam pars acta diei. *Horat.* *Epod.* 16. 15. *communiter* aut *melior* pars *Malis* carere queritis laboribus. *Id.* 1. *Ep.* 18. 109. *Sit* bona librorum et provisæ frugis in annum *Copia.* Et tamquam persona occurrit apud *Ovid.* 9. *Met.* 88. *Bona Copia.* *Sic* in formula apud Cic. 9. *Fam.* 16. 7. *Ejurare* bonam copiam. h. e. jurando proferri, sibi non suppetere facultates seu copiam dissolvendi æs alienum. ¶ 4. *Item speciatim bonus* de prospera conditione vel bono statu, in quo sunt personæ, aut res: et quidem — a) *Ratione* habita facultatum, in familiari sermone boni dicuntur divites et felices, quique nimirum quocumque tempore solvere possunt. *Plaut.* *Capt.* 3. 4. 51. *Est* miserorum, ut malevolentes sint atque videantur boni. *Id.* *Curc.* 4. 1. 14. *Boni* homines atque dilecti. Cic. 8. *Att.* 1. 3. *Uti*, quemcumque fors tulerit casum, subeam potius cum iis, qui dicuntur esse boni, quam videar a bonis dissentire. *Etsi* propediem video bonorum, id est lautorum et locupletium, urbem refertam fore. *Id.* 9. *ibid.* 12. 3. *Prætores* jus dicunt, *adiles* ludos parant, *vir* boni usuras perscribit. *Id.* 2. *Off.* 25. 90. *Sed* toto hoc de geore, de quærenda, de collocanda pecunia — commodius a quibusdam optimis viris ad Janum medium sedentibus, quam ab illis philosophis ulla in achola

disputatur. Hinc apud Cic. 5. *Fam.* 6. 2. *Bonum* nomen. h. e. debitor fidelis: V. *NOMBN.* — b) *Ratione* habita generis, bonus idem est fere ac nobilis. *Plaut.* *Pers.* 4. 4. 93. *Bono* genere natus. Cf. Cic. *Mur.* 7. 15. *Ter. Phorm.* 1. 2. 64. *Illam* civem esse *Atticanam* bonam, bonis prognatam. *Optimum* appellatio hinc orta est. — c) *Ratione* habita civitatis vel reipublicæ, boni dicuntur nobiles, optimates, immo divites, atque interdum qui de re publica bene sentiunt. Cic. 3. *Legg.* 9. 20. *Quid* juris bonis viris *Ti. Gracchi* tribunatus reliquit? Adde *eumd.* *ibid.* 17. 39. *Nepos Thrasyl.* 2. *Nam* jam tum illis temporibus fortius boni pro libertate loquebantur, quam pugnant. Adde *eumd.* *Att.* 22. *Sall. Cat.* 37. *Nam* semper in civitate, quibus spes nullæ sunt, bonis invident, malos extollunt. Cic. 1. *Off.* 28. 99. *Adhibenda* est igitur quædam reverentia adversus homines et optimi cujusque et reliquorum. *Liv.* 35. 34. *In* civitatibus principes, optimum quemque, *Romanæ* societatis esse. Hinc optimi sunt iidem qui optimates apud Cic. 3. *Legg.* 17. 37. *Mibi* vero nihil unquam populare placuit: eamque optimam rempublicam esse duco, quam hic consul constituerat, quæ sit in potestatem optimorum. — d) *Ratione* habita virtutis militaris, bonus, cui apud *Sall. Cat.* 11. *opponitur* ignavus, est fortis, strenuus. *Ennius* apud *Philargyr.* ad *Virg.* 4. *G.* 188. *Non* possunt mussare boni, qui facta labore *Nixi* militiæ peperere. *Id.* apud *Donat.* ad *Ter. Phorm.* 3. 1. 1. *Optima* cum pulchris animis *Romana* juventua. *Sall. Jug.* 53. *In* victoria etiam ignavis gloriari licet, adversæ res etiam bonos detracunt. Adde *eumd.* *ibid.* 57. et 86. *Id.* *Cat.* 34. ad fin. *Libertatem* nemo bonus nisi cum anima simul amittit. *Id.* in *Orat. Philipp.* contra *Lepid.* p. 166. *G. Orell.* *Fortuna* meliores sequitur. *Horat.* 1. *Od.* 15. 28. *Tyrides* melior patre. Adde *Justin.* 9. 2. *Neque* vindicta Macedonum egere *Scythas*, quibus meliores forent. *Sall. Jug.* 92. *Optimus* quisque cadere aut sauciari. — e) *Ratione* habita valetudinis, *Comp. melior* ad eos pertinet, qui convalescunt. *Cels.* 3. 20. *De lethargico.* Neque enim vigilando melior fit, sed per se, si melior est, vigilat. *Id.* *ibid.* 6. *Scire*, quando æger febricitet, quando melior est, quando deficiat. V. *MELIUSCULUS* et *BENE.* ¶ 5. *Bonitas* personæ aut rei sæpe clarius definitur per additum. — a) *Per Ablat.* sine præp., aut raro admodum cum præp. in. *Sall. Jug.* 13. et *Liv.* 24. 8. *Sic* pace bonos, sic bello fieri. *Liv.* 4. 3. *Pace* belloque bonus. *Id.* 38. 15. *Longe* optimus bello. Adde *Lucan.* 7. 218. *Sall. Jug.* 13. et 53. *Plures* *Fladerbalem* sequuntur: sed illum alterum bello meliores. *Tac.* 1. *Ann.* 3. *Melior* militiâ. *Horat.* 1. *Ep.* 10. 34. *pugnâ.* *Id.* 3. *Od.* 6. 16. *missilibus* sagittis. *Virg.* 5. *Æn.* 68. *jaculo.* *Id.* 9. *ibid.* 556. *At* pedibus longe melior *Lycus.* *Id.* 6. *ibid.* 430. *motu* pedum. *Sil.* 11. 10. 76. *plantâ.* *Sall. Jug.* 7. *consilio.* *Virg.* 11. *Æn.* 338. *linguâ.* *Horat.* 3. *Od.* 1. 11. *hic* generosior *Descendit* in campum petitor, *Moribus* hic meliorque famâ. *Plin.* 34. *Hist. nat.* 8. 19. (84). *Boetibus* argento melior. h. e. in argento elaborando præstantior. *Bi* cum præp. in. *Id.* *ibid.* (71). *Praxiteles* *Calamidis* quadrigæ aurigam suum imposuit, ne melior in equorum effigie, defecisse in homine crederetur. — b) *Comp. Melior* usurpatur et cum *Genit.* Græcorum more. *Tac.* 3. *Ann.* 74. *Ille* robore exercitus impar, *surandi* melior. *Sil.* 11. 5. 333. *Nec* sati melior *Mamercus.* *Id.* 7. 619. *melior* dextræ *Torquatus.* *Apul.* 8. *Met.* 27. *Sui* melior. *Gr.* ἐαυτοῦ καίτητον. — c) *Cum Dat.* *Cato R. R.* 6. *Bonus* ager oleo conserundo. *Id.* *ibid.* *Locus* vino optimus. *Id.* *ibid.* 26. *Tempus* ei rei optimum. *Sall. Jug.* 17. *Ager* bonus pecori. *Liv.* 29. 31. *Mons* pecori bonus alendo. *Virg.* 2. *G.* 447. *At* myrtus validis bastilibus, et bona bello *Cornus.* — d) *Cum Accus.* et præp. ad. *Cato R. R.* 157. *Optima* est (brassica) ad hujusemodi vulnus. Adde *eumd.* *ibid.* 161. *Varro* 1. *R. R.* 9. 1. *Terra,* cujusmodi sit, refert, et ad quam rem bona, aut non bona sit. *Liv.* 9. 19. *Quis* ad tolerandum laborem melior? *Quintil.* 13. 10. 49. *Alios* ad componendum optimos, actionibus idoneos non fuisse. *Tac.* 2. *Ann.* 14. *Campi* militi ad prælium boni. — *Huc* refertur potest et illud *Sall.* apud *Servium* ad *Virg.* 1. *Æn.* 199. *Sane* bonus ea tempestate contra pericula et ambitionem. — e) *Apud Poetas* et cum *Infinito.* *Virg.* 5. *Ecl.* 1. *boni* quoniam convenimus ambo, *Tu* calamos inflare leves, ego dicere versus. Adde *Sil.* 11. 14. 453. *Fal. Flacc.* 1. 424. *Araque* *Thessalico* melior

contundere freno. *Pera.* 4. 16. *Anticyras* melior sorbere meracas.

¶ II.) *Bonus*, qua internam significat personæ aut rei bonitatem, ¶ 1. *Generatim* ponitur pro utili, opportuno, commodo, salutari et aliquando etiam felici. *Cato R. R.* 157. *Eodem* silphium irradiato: bonum est. *Plaut.* *Curc.* 1. 3. 20. *Bonum* est paucillum amare sane, insane non bonum est. *Id.* *Most.* 5. 1. 20. *Nunc* te videre melius est, quid agas, *Tranio.* *Id.* *Men.* 5. 2. 51. *Melins* sanam est, mulier, mentem sumere. *Id.* *Trin.* 2. 4. 84. *Semper* cogites id optimum esse, tute ut sis optimus: si id nequess, saltem ut optimis sis proximus. *Id.* *Autul.* 3. 6. 30. *Cædndum* illum ego conduri. xv. *Tum* tu illum optimum est loces effendum. *Id.* *Asin.* 5. 2. 58. *In* oculos invadi nunc est optimum. *Id.* *Capt.* *prol.* 10. *Jam* hoc tenetis? optimum est. *Ter. Phorm.* 5. 9. 16. *Di* melius dult. Cic. 3. *Legg.* 15. 34. *Deinde* vi opprimi in bona causa est melius, quam malæ cedere. *Id.* 1. *Brut.* 18. *An* id tibi conducere putarem, an commodari te melius esset. *Sall. Cat.* 32. *Optimum* factu credens exercitum augere. *Al. leg. factum.* *Liv.* 3. 46. *Proinde* quiesce erit melius. *Id.* *ibid.* 41. *Non* erit melius, nisi de quo consulimus, vocem misisse. (non referri debet ad misisse, inquit *Gronovius*, quia sermo est irati et turbate loquentis). *Forcellinus* ad hoc duo *Livi* loci ait *Erit melius* esse formulam, qua magistratus utitur, cum non parenti iratus minatur malum. — *Usurpari* tamen potest: et ab illa, qui superiores aliqua re sint. *Ter. Adelph.* 2. 1. 26. *Antædes* non fecisse erit melius hic convicium. *Nam* a molestus pergis esse, jam intro arripere, atque ibi usque ad necem operiere loris. *Urbane* *Horat.* 2. *Sat.* 1. 41. *Qui* me commorli (melius non tangere, clamo) *Flebit.* — *P. Syrus* v. 104. *Bonum* est fugienda aspicere in alieno malo. *Horat.* 4. *Od.* 2. 38. *Quo* nihil majus mellusve teris *Fata* donavere. *Curt.* 3. 5. 13. *Vel* mori strenue, quam tarde convalescere mihi melius est. *Ulp.* *Dig.* 5. 1. 61. *Melius* est dicere, id venire in iudicium, de quo etc. *Id.* *ibid.* 11. 7. 14. *Melius* est legatarium non lucrari, quam emptorem damno affici. *Id.* *ibid.* 42. 1. 15. *a. med.* *Melius* erit, si se non interponant. — *Hinc* *Quod bonum, felix, faustum fortunatumque* siet solemnia præstatio bene precandi in omnibus pæne rebus agendis. *Legitur* apud Cic. 1. *Divinat.* 45. 102.; *Liv.* 1. 17., 3. 34. et 54. et alibi; *Inscript.* apud *Orell.* 2489. et 2268. *Dicebant* etiam quod *faustum felixque* sit, teste *Donato* ad *Ter. Phorm.* 1. 2. 81.; *Item* quod *bonum* atque *fortunatum* sit, ut est apud *Plaut.* *Cas.* 2. 6. 30. *V. plura* apud *Brissou* de *formul.* l. 1. — *Hoc* seorsus jungitur pluribus Nominibus, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Catull.* 61. 20. *Bonâ* cum alite. Cf. *Ovid.* 15. *Met.* 640. et 1. *Fast.* 513. *Bonis* avibus. *Virg.* 5. *Æn.* 493. *Animæ* melior. *Quintil.* 12. 1. 7. *Ars.* *Sall. Cat.* 11., *Ovid.* 3. *Trist.* 7. 32., et *Tac.* 6. *Ann.* 46. et 15. *ibid.* 45. *Artes* bonæ. Cic. 2. *Fin.* 34. 111. et *Nepos Dion.* 1. *Artes* optimæ. Cic. 11. *Att.* 14. 1. *Meliores* in causa esse. h. e. in meliore conditione seu statu. Adde *eumd.* 3. *Off.* 27. 100. Cic. 2. *ad Qu. fr.* 2. 2. *Conditio* valde bona (emendâ). *Dig.* 21. 1. 54. *Bonis* conditionibus emere aut distrabe. e. Cic. *Senect.* 19. 68. *Meliore* conditione esse. *Id.* 3. *Verr.* 54. 142. *Optima* conditione esse. *Id.* 4. *ibid.* 59. 144. *Optima* conditione locare aliquid. *Id.* 3. *leg. Agr.* 2. 9. *Prædâ,* quæ optima conditione sunt. *Cæs.* 6. *B. G.* 11. *Meliore* conditione uti. *Ovid.* 1. *Fast.* 72. *Dies* bonus. b. e. prosper, felix. *Varro* 1. *R. R.* 1. 6. *Eventus.* *Horat.* 4. *Od.* 8. 34. *Exitus* boni. Cic. 2. *Fam.* 16. 2. *Britus* meliores. *Id.* 7. *Att.* 25. et *Horat.* 1. *Sat.* 2. 61. *Fama* bona. *Virg.* 4. *Æn.* 221. *Fama* melior. *Id.* 6. *ibid.* 546. *Fata* meliora. *Ter. Eun.* 2. 3. 31. *Felicitates* bonæ. *Liv.* 27. 14. *Fortuna* bona. cui *ibid.* *opponitur* mala. Cic. 1. *Brut.* 1. 2. *Fortuna* optima. *Martial.* 1. 114. *Horas* bonas male collocare. *P. Syrus* v. 93. *Bona* nemini hora est, ut ann allici sit mala. *Cic. Brut.* 34. 128. *Initia* bona. *Id.* 1. *Off.* 31. 111. *Jure* optimo aliquid facere. V. *infra* sub 4. a. *Id.* *Harusp. resp.* 28. 61. et 1. *Brut.* 3. 1. *Loco* meliore esse. Cic. 1. *Divinat.* 45. 102. *Nomen* bonum. h. e. boni ominis. *Colum. Arb.* 4. *Notæ* bonæ vinum. *Catull.* 63. 28. *de* meliore nota. *Plaut.* *Amph. prol.* 8. *Nuncii* boni. *Ovid. Heroid.* 11. 105. *Parca* melior. *Liv.* 30. 21. et *Horat.* 2. *Ep.* 1. 102. *Pax* bona. h. e. quæ homines felices reddit. *Plaut.* *Trin.* 2. 4. 45. *Res* bonæ. h. e. opportuna rerum ad

juncta, res felices, quibus *malae* res ibid. opponuntur, hisce verbis: Bonis tuis rebus meas res frides malas. *Cic. 12. Att. 21. 5.* Quod me in forum vocas, eo vocas, unde etiam bonis meis rebus fugebam. Adde *Horat. 2. Od. 3. 2.* et *2. Sat. 6. 110.*; et *P. Syrrum* v. 96. Raro admodum in num. sing., ut *Liberius* apud *Gell. 10. 17. in fin.* Ne in re bona videam esse nequam filium. *Cato R. R. 4.* et *Cic. 9. Fam. 7. 1.* Salus bona. *Cic. 15. Att. 1. 3.* et *2. Fin. 35. 117.*; et *Horat. carm. spec. 74.*; et *Tac. 12. Ann. 68.* Spes bona. *Cl. Cic. 14. Att. 22. 2.* Melius sperare. *Horat. 1. Sat. 9. 68.* Tempus melius. h. e. magis idoneum atque opportunum. *Cic. Client. 35. 95.* Tempora optima. ¶ 2. Ratione habita morum, bonus est probus, justus, verax, honestus, teste *Cic. Parad. 1. 1. 6.*; atque interdum simul junguntur bonus et honestus, quo rectius respondet Graece formula *καλὸς καὶ ἀγαθός*, ut apud *Cic. Quint. 6. 24.* et alibi. *Plaut. Merc. 3. 1. 18.* Quasi dicas nullam mulierem bonam esse. *Cato R. R. proem.* Et virum bonum cum laudant (majores nostri), illa laudant, bonum agricolam bonumque colonum. *Ennius* apud *Priscian. 17. p. 1303.* *Putsch.* Optima cunctotum Saturnia magna deorum. *Ter. Andr. 5. 4. 12.* CREM. Bonus est hic vir. sive. Hic vir sit bonus? *Cic. 5. Tusc. 10. 28.* Quid dicam bonos perspicuum est: omnibus enim virtutibus instructos et ornatos cum sapientes, tum viros impios divinos. Adde *eumd. 1. Legg. 14. 61. Id. 13. Fam. 60. 1.* Bona benevolentia hominum. *Id. 3. Legg. 15. 34.*; *Ovid. 5. Met. 220.*; et *Lucan. 4. 259.* causa. *Cic. 1. Off. 33. 121.* consilium. *Id. 3. ibid. 16. 66.*; *Plaut. Most. 3. 1. 140.*; *Ter. Heaut. 4. 5. 13.*; et *Sueton. Aug. 42.* Fides bona. *Cl. Ovid. Rem. 649.* Fides nullior. Et *Plin. 7. Hist. nat. 25. 26.* (94). Fides optima. *Sail. Jug. 5.* Amicitia bona. *Id. Cat. 42. mos.* *Cl. Seneca Agam. 242.*; *Quintil. 6. 1. 7.* et *Yac. Germ. 19. in fin.* mores. *Liv. 30. 42.* et *39. 16.* Mens bona. *Cl. Ter. Adelph. 3. 3. 79.* Mens melior. *Liv. 21. 4.* Pars melior. *Horat. 2. Sat. 3. 15.* Vita melior. *Id. 1. ibid. 73.* Monere meliora. *Cicubus* apud *Quintil. 2. 15. 32.*; *Yac. Agric. 28.*; *Quintil. 6. 1. 33.* et *9. 2. 93.* Bona cunctis. *Plin. 1. Ep. 12. 3.* Conscientia optima. *Quintil. 12. 1. 4.* Eiusdem hominis (non est) bonum esse ac malum. *Id. ibid.* Cogitare optima simul ac deteriora. *Dig. 4. 3. 1. § 3.* Bonus dolus. ¶ 3. Ratione habita animi sive affectuum, bonus est benignus, benevolens, amicus, savens, propitius, hinc interdum junguntur bonus atque benignus, ut apud *Horat. 1. Sat. 2. 51.* et bonus et mitis ut apud *Quintil. 6. 2. 18.* Hec sensu occurrunt — a) Addito, cui quis est bonus. *Cato R. R. 4.* Vicinus bonus esto. *Plaut. Capt. 5. 1. 39.* Qui (servus) mihi iaculor, quam sibi semper fuit. *Cic. 10. Att. 8. 10.* Ea velim tam facili uli possem et tam bono in me, quam Curione. Adde *Cas. 1. B. G. 6. Vng. 5. Ecl. 65.* Sis bonus o felixque tuus. *Id. 12. Xen. 617.* vos o mihi Manes Este boni. — b) Absolute, *Ramus* apud *Servium* ad *Vng. 6. Xen. 219.* Tranquilli corpus bona fœmina lavit et unxit. *Ter. Andr. 3. 1. 8. 1288.* Bonum ingenium caritas adolescentis. *Mys.* Optimum. *Plancus* apud *Cic. 10. Fam. 21. 4.* Scripsisse tibi biduo ante confidere me bono Lepido esse usum. *Id. ibid. 8. 3.* Bona voluntas. *Cl. Seneca 1. Clem. 13.* Digne et sâ voluntatis ministrari. *Horat. 2. Sat. 4. 5.* Des bonus veniam. *Ovid. 8. Met. 678.* Bonus valius. *Id. 7. ibid. 862.* melior. Et figurate *Edictum Nerva* apud *Plin. 10. Ep. 66.* Quem vultu meliore respexit fortuna imperii. *Bona* vocatur a *Ter. Heaut. 2. 4. 8.* meretrix, quæ nullam pro concubitu mercedem exigit; ut a *Tibull. 2. 4. 15.* ubi opponitur *avaræ*. At bona, quæ nec avara sunt, erunt licet annos vixerit; ardentius debetur ante rogum. *Id. Ter. ibid. 2. 2. 4.* vocat matrem meretricis *malam*, quæ avara est. — c) Interdum hoc sensu bonus dicitur, qui est benignus, bene sentiens, benevolens, al non prudens, non animosus etc.: itaque bonus inserit oppositum. *Cic. 1. Brut. 3. 4.* Consules duos, bonos quidem, sed dumtaxat bonos, amissimus. h. e. probos viros et bene de republica sentientes, sed non strenuos, fortes, animosos. *Id. Quint. 3. 12.* Viri bono, virtutemque non ita instituto, ut *Id. 1. Tusc. 3. 6.* Latini libri scripti inconsiderate ab optimis illis quidem viris, sed non satis eruditis. *Quintil. proem. § 7.* Alterum (librum) — boni juvenes, sed nimium amplexu nec, iocundatio editionis lumine vulgaverant. — d) Denique eodem sensu Bonus prolixi de rebus et rationibus, quæ a

benevolentia et equitate procedunt; Idque præcipue in certis quibusdam formulis. *Ter. Phorm. 4. 3. 17.* Bona gratia. h. e. favor, qui ab amore et benevolentia procedit, cui ibid. opponitur *malis*: cf. *Plaut. Truc. 2. 7. 14.* et *Dig. 24. 1. 32. § 10. L. 9. 10. 1. 24.* et *8. 25.* Bona pax. h. e. quæ scilicet æquo fœdere (*P. æquus*) laeta est, cui opponitur odia, quæ iniquo fœdere laeta est. *Carmen vetus* apud *Caton. R. R. 134.* et *139.* Bona præterea. *Ter. Phorm. 2. 3. 31.*; *Cic. 3. Legg. 15. 34.* et *Liv. 6. 40.* et *19. 17.* Bona venia. *Ter. Adelph. 1. 2. 33.*; et *P. Syrrus v. 195.* Bona verba. h. e. amica; benigna, boni omnis. Item *Tibull. 2. 2. 1.* et *Ovid. 3. Trist. 13. 24.* Bona verba. h. e. precantis verba: *Cl. Ovid. 5. ibid. 5. 6. 1.*; *Fast. 72.* et *3. Pont. 4. 47.* ¶ 4. Specialim bonus conjungitur certis quibusdam Nominibus, quorum præcipua hæc sunt: — a) *Animus bonus* ponitur — De animo virtutibus prædico. *P. Syrrus v. 108.* Bonus animus nunquam errant obsequium accomodat. — Item de animi benevolentia, benignitate etc. *Cas. 1. B. G. 6.* Bono animo esse in aliquem. *Nepos Ages. 7. 2.* Bono animo facere aliquid. — Bonique de animo impavido. *Plaut. Pseud. 1. 5. 37.* Bonus animus in mala re dimidium est mali. Adde *eumd. Capt. 2. 1. 8.* *Ter. Phorm. 5. 8. 72.* Bono animo es. Adde *Cic. 5. Att. 18. 3.* *Liv. 26. 43.* Bono animo transire ad oppugnandum Carthaginem. *Ovid. 9. Met. 432.* Meliore animo ferre aliquid. — b) *Jure optimo, Lege optima.* — *Jure optimo* est plenissimo iure et sine ulla exceptione. *Cic. 1. Off. 31. 11.* Ne jure optimo irideamur. — Hæc formula locum habet præcipue in re juridica ad involubillem juris sanctionem significandam. *Cic. 3. leg. Agr. 2. 9.* Optimo iure ea sunt profecto prædia, quæ optima conditione sunt: libera meliore conditione sunt, quam servi. *Id. ibid. § 7.* *KA OMNIA BO JURE SINT* — *VT QVAE OPTIMO JURE SERVATA SINT.* Eadem meliore, quam pateros et avia? Meliore. Adde *eumd. Harusp. resp. 7. 14.* et *Liv. 9. 34.* — Eodem lenge sensu dicitur optima lege, Nempque, teste *Fest. p. 139. 21.* et *p. 198. 7.* *Müll. optima lex est*, quæ plenissimum alicui ius et sine exceptione tribuit. Itaque optima lege creati dicitur est dictator, docet illa provocatio creatus fuit. Postquam vero provocatio ab eo ad populum data est, desinit est dici optima lege, utpote ejus jure immunito. Etiam in formula capiendi. *Vestalis Fabius Pictor* apud *Gell. 1. 12.* habet. Uti quem optima lege fuit (*Al. leg. quod optima lege sit*), ita te, amicitia, capio. Adde *Cic. 2. leg. Agr. 1. 29.* — Hinc eodem sensu melior et optimus de fundo dicuntur. *Proculeius Dig. 50. 126.* Si, cum fundum tibi darem, legem illa dixi, uti optimus maximusque esset, et adjecti, ius fundi deterioris lactum non esse per dominum, præstabitur liber. h. e. ab omni servitute humanis. *Cic. 3. leg. Agr. 2. 8.* Sed lia letum est, ul melior tui sacri fundus Virpinus sit — quam meus pateris — fundus Arpinas. *Inscript. apud Murat. 908. 7.* *HANG CASAM* — *CVM AGRO* — *ET ROMANIS* — *OPTIMAM MAXIMAMQUE* *EMI* etc. *Alia* apud *Orell. 4417.* *ET MORI ITA VT OPT. MAXIMAMQUE SVNT CINESTVS SERVANT MEIS.* — c) *Vir bonus* dicitur — Ratione habita honestatis ac morum, qui integris probisque moribus est. *Cato R. R. 144.* Si quid redemptoris opera domito damni datum erit, resolutio. Id viri boni arbitrato deducetur. Adde *Ter. Phorm. 4. 3. 33.*; *Cic. Quint. 6. 51.*; *1. Legg. 14. 41.* et *3. Off. 15. 64.*; et *P. Syrrum v. 95.* et *103.*; et *V. Bonus*; i in lia. Eodem sensu occurrunt *vir optimus* apud *Cic. 5. Fam. 13. 1.* et *Liv. 29. 14.* — Ratione habita civitatis, vir bonus est qui bene sentit de re publica ac patriæ amantissimus est, ut apud *Cic. 16. Fam. 42.* (*V. superius* sub *L. 2. b.*) quæ si significatione animadvertendum est profecto quanam sententia fuerit ipse qui loquidur aut scribit. — *Bonus* aliquando dicitur eleganter et per quendam bromam, sed fore in hac formula *Plaut. Curt. 5. 2. 12.* Quid sis, bone vir? *Ter. Andr. 3. 5. 10.* Eodem bone vir, quid sis? vident me consiliis tuis miserum inprudum esse? *Cic. Quint. 4. 18.* et *5. 19.*; et *Rosc. Am. 8. 23.* eodem sensu dixit *vir optimus*. ¶ 5. Item specialim boni, honoris gratia, appellantur — a) Nundati et heredes. *Nervius* apud *Varon. 7. L. L. 51.* Patrem suum supremum optimum appellat. h. e. Jovem. *Ennius* apud *Fest. p. 301. 21.* *M. H.* Postquam lumina sis oculis bonus *Anrus* reliquit. *Cl. Id.* apud *Philargyr. ad Virg. 3. G. 35. Ter. Andr. 2. 2. 1.* di boni, beul quid porio? Adde *eumd.*

Adelph. 3. 3. 86. *Cic. 1. Att. 16. 5.* O di boni, rem perdidit! *Horat. 4. Od. 2. 38.* boni divi. *Virg. 1. Aen. 738.* Bona Juno. Hinc et BONA DEA, de qua *V. in ONOM.* — O bone Deus, exclamandi formula, quæ idolotismum sapere videtur, legitur apud *Scribon. Compos. 84. in fin.* Dubitat autem *Rhodius*, an aliunde irreperit: non enim sibi videtur, atati *Scribonii* congruere. — *Optimus maximus* est præcipue Jovis appellatio. *Cic. 2. Nat. D. 25. 64.* Juppiter a majoribus nostris idest optimus maximus: et quidem ante optimus, idest beneficentissimus, quam maximus, quia majus est certeque gratius proficere omnibus, quam opes magnas habere. *Id. Dom. 57.* ext. Juppiter Capitoline; quem propter beneficia populus Rom. optimum, propter vim maximum nominavit etc. — Occurrit laquei et de alia numibus. *Inscript. apud Murat. 32. 6.* MATRI DEVM OPTIMAM MAXIMAM SACRA. *Et 40. 4. v. o. m. JANG.* — Item de imperatoribus Romanis, quorum primus ita est appellatus *Caligula*, testibus *Sueton. Cal. 22.* et *Quintil. 4. 7. 21.*, deinde *Trajanus*, *Hadrianus* alique permulti, ut *Marin. Frat. Arv. p. 359.* probat. *Papinian. Dig. 27. 1. 30.* Optimi maximeque principes nostri constituerunt etc. h. e. *Caracalla* et *Geta*. *Id. ibid. 31. 90. 1.* Optimus maximusque princeps noster *Severus Augustus*. — b) Denique ponitur etiam de majoribus, parentibus etc. *Horat. 1. Sat. 4. 105.* Invenit pater optimus hoc me. *Cic. 3. Legg. 14. 25.* Optime et dulcissime frater. ¶ 6. Item specialim bone, o bone etc. est compellendus; et occurrunt — a) In bonam partem. *Horat. 4. Od. 5. 5.* Dux bone. *Id. 2. Sat. 6. 51.* o bone (nam te Scire, deos quoniam propius contingit, oportet) Numquid de Deis audisti? Et *ibid. 95.* quo, bone, circa, Dum licet, in rebus jucundis vive beatus. Adde *eumd. 2. ibid. 3. 31.* et *2. Ep. 2. 37.*; et *Pers. 6. 43.* — b) Saepe dicitur et per ironiam. *Plaut. Bacch. 4. 6. 6.* Bone serve, salve. *V. Bone-vir* supra sub *II. 4. c.* *Cic. 7. Ferr. 6. 12.* Quid sis, bone cunctis defensorque provincie? *Id. Rosc. Am. 21. 59.* Quid, mihi ad deducendum dedisti, bone accusator? Adde *Sil. It. 2. 240.* et *Stat. 2. Theb. 460.* ¶ 7. Denique bonus per ironiam, quo pacto egregius et simplia, dicitur pro malo. *Ter. Phorm. 2. 1. 28.* Bone nuptia. *Liv. 5. 5.* Boni tribuni pleb. *Id. 21. 10.* Bonus imperator. *Bonus*, i. m. 2. absolute multis illisque diversis usurpatur significationibus; est enim probus atque honestus, cunctis, dives, de republica bene sentiens, etc.; quæ omnia superius in BONUS suis locis indicavimus et confirmavimus. Hic talis est animadvertere, his significationibus occurrere scire — a) *Boni*, orum, in plur. num. *Cic. 5. Tusc. 10. 28.* Omnes bonos semper beatos volumus esse. Adde *eumd. Ann. 16. 50.*, *1. ad Q. fr. 2. 9.*, *1. Fam. 9. 3.* et *Sext. 16. 22.*; *Nepos. Thrasyb. 2.* et *Att. 22.*; *P. Syrrum v. 102.* aliosque. *Horat. 1. Ep. 16. 52.* Oderunt percare boni virtutis amore. — Et in sing. num. *Id. 1. Ep. 4. 5.* Curantem quidquid dignum sapiente bonoque est. *Quintil. 5. 10. 64.* Proprium est boni recto facere. — *Bona*, æ, f. sing. absolute pro nobili legitur æque tantum apud *Ter. Phorm. 1. 2. 66.* — b) *Comp. Meliores* in plur. num. *Phaedr. 2. Epit. Nec quidquam possunt, nisi meliores capere.* *Horat. 2. Sat. 5. 19.* Haud lia Trojæ me gessi; certans semper melioribus. — In sing. num. *Id. 1. Ep. 1. 48.* meliori credere uoo vis? — c) *Sup. Optimi*, orum, in plur. num. apud *Cic. 3. Legg. 17. 87.* et alibi — In sing. num. semel tantum apud *eumd. Sext. 45. 90.* Optimus quisque. *Bonum*, i. n. 2. absolute, id quod est honestum, aut utile, aut jucundum; perfectum in suo genere et naturæ consentaneum. — Absolute pariter usurpantur *Comp. Melius* et *Sup. Optimum*. ¶ 1. Generalim. — a) Absolute. *Plaut. Amph. prot. 47.* Sed mos ille numquam fuit patri meo, ut præbraret quod boni faceret boni (h. e. beneficium conferret). Gratium arbitratu esse id a vobis sibi merique vobis bonum se facere quæ fuit. *Id. Stich. 5. 4. 46.* Optimum atque optimissimum istud esse; jure iudico. *Ter. Andr. 1. 1. 70.* Uno ure omnes omnia bona dicere et laudare fortunæ meas. *Id. Phorm. 2. 2. 57.* Ni vis boni in ipas inesse forma. *Cic. 3. Fin. 19. 33.* Ego assensior Diogeni, qui bonum defecit id; quod esset naturæ absolutum. Adde *Horat. 2. Sat. 6. 78.* et *Quintil. 8. 3. 56.* *Cic. 14. Att. 23.* Milles mori melius hule præscriptum ætati. Adde *eumd. Amic. 6. 20. Id. Senecl. 14. 47.* Di meliora. Adde *Ter. Phorm. 5. 9.*

16. et *Liv.* 39. 10. *Cic.* 8. *Phil.* 3. 10. Quid nos? nostris exercitiis quid pollicemur? Multo meliora atque maiora. *Id.* 14. *Att.* 10. Assentor tuis litteris speroque meliora. *Id.* *Brut.* 36. 137. In omnibus rebus difficilis optimi perfectio atque absolutio. *Sall.* in orat. *C. Licinii M. ad pleb.* p. 172. 16. *Orell.* Melius habent mercede delinquere, quam gratis recte facere. *Liv.* 12. 20. Prodigium vertetur in bonum. Adde eund. 2. 31. et *Cæs.* 3. *B. C.* 70. *Virg.* 3. *Æn.* 188. Meliora sequi. *Horat.* 1. *Sat.* 2. 73. Meliora monere. *Id.* 1. *ibid.* 2. 90. ne corporis optima Lyncei Contem- plere oculis, Hippæa cadit illa quæ mala sunt spes- cies. *Plin.* 9. *Ep.* 39. Ades Cereis redere in melius et in majus. *Quintil.* 12. 1. 26. Errorem ad meliora ducere. *Id.* *proem.* § 14. Optima facere, quam pro- mittere maluerat. *Id.* 12. 11. 30. Ad optima nili. *Id.* 10. 1. 122. Ad optima tendere. *Id.* 1. 8. 5. et 2. 3. 2. Optima imbut. *Id.* 2. 3. 6. Optimorum electio. *Sil.* 11. 2. 276. Et sperare jubet belli meliora. *Cl. Tac.* 12. *Ann.* 39. Legionum robore æquata pugna, dein nobis pro meliore fuit. *Inscript.* apud *Gruter.* 787. A. L. HÆB. PARDVS OMNI BONO DE SE MERITAS MERET. h. e. omni beneficio. — *Plaut.* *Cas.* 2. 8. 34. Favere sibi bona multa. h. e. genio suo valde indul- gere. — *Cato* apud *Gell.* 10. 3. et *Quintil.* 1. 6. 82. Boni consilare aliquid. **F. CONSULO.** — Ratione juridica bonum cum æquo coniungitur. *Plaut.* *Pers.* 3. 1. 71. Bonum æquumque oras. *Cl. Ter.* *Heaut.* 4. 1. 27; et *P. ÆQUUM.* — b) Relative bonum est felicitas, fortuna, utilitas, commodum; elque malum aut incommodum opponitur. *Cic.* 1. *Brut.* 18. 9. Nec tamen tantum in statuenda Lepidi status factum est mali, quantum in everteudo boni. *Sic Quintil.* 5. 10. 33. Bonorum adeptio, malorum exaltio. *Cic.* *Amic.* 13. 48. U et bonis amici quasi diffundantur et incommodis contrahantur. *Sic bonum* aliquando more interjectionis interseritur et exultantem lætitudinem significat; *Malum* autem contrario sensu. *Apul.* 10. *Met.* 16. Scissilatus denique, quid, bonum! rideret familia etc. Et contra *Id.* 4. *ibid.* Angus subitior di- cere eam iubebat, quid, malum! feret. — Hoc sensu bonum de pluribus ponitur. *Plaut.* *Mos.* 2. 1. 23. Quid mihi sit boni, si mentior? h. e. quam capiam utilitatem etc. (Simile est illud: Quod bonum est? h. e. quæ utilitas est? quod mutatus legitur apud *J. Ctes.* *Ulp.* *Dig.* 37. 4. 10. Quod enim bonum est, eis favere, ut partem faciant, nihil habituri? Adde *Cajum* *ibid.* 16. 1. 13. et alibi. Sed ubique alii le- gunt quod bonum est?). *Ter.* *Andr.* 4. 3. 2. Sum- mum bonum esse licet deputabam tunc Pamphilum. *Id.* *ibid.* 5. 4. 35. Bonum tantum tam repentinum. *Id.* *Heaut.* 1. 2. 19. Quid reliquisti quin habebis quæ quidem in homine dicuntur bona? parentes, patriam incolumem, amicos, genus, cognatus, divitias. *Cic.* 5. *Tusc.* 30. 85. Trias genera bonorum, maxima animi, secunda corporis, externa terribus. *Id.* 1. *Acad.* (post.) 5. 19. Bona animi et corporis. *Id.* 3. *Fin.* 6. 21. Summum illud hominis per se laudandum et expelen- dum bonum, positum est in eo, quod *ἀρετή* Stoici, nos appellamus conviciantiam. *Id.* 5. *Tusc.* 23. 67. Bonum mentis est virtus. *Id.* *Tim.* 14. Philoso- phiam adepti sumus, quo bono, nullo optabilius, nullo prestantius. *Id.* 5. *Tusc.* 30. 84. Bona pri- ma, maxima. *Id.* 4. *Off.* 41. 148. Magna et divina bona. *Id.* *Brut.* 34. 130. Naturale bonum stupris. *Id.* 3. *Nat. D.* 36. 87. Bonum fortuitum. *Id.* *Marcell.* 6. 19. excellens. *Id.* 15. *Fam.* 14. Bono litterarum uti. *Nepos* *Thrasyl.* 1. Quæ ille universa naturalia quodam bono fecit lueri. *Sall.* *Cal.* 44. Maximum bonum in ceteritate putare. *Id.* *ibid.* 39. Bonum pu- blicum simulare. *Liv.* 34. 5. Facere aliquid bono pu- blico. Adde eund. 9. 38., et *cl. Plin.* 1. *Hist. nat.* *proem.* § 32. Quia occupationibus tuis bono publico parcendum erit. Adde *Sueton.* *Tib.* 7. *Liv.* 36. 31. Pax bono omnium parva. *Lucret.* 5. 955. Commune bonum. *Ovid.* 2. *Art. am.* 113. fragile. *Seneca* *Thyest.* 205. Maximum regni bonum. *Quintil.* 2. 8. 10. Bonum ingenium. *Id.* 1. *proem.* Eloquens bonis male uti. *Id.* *ibid.* in fin. Bona ingenii studique corrumpere. *Id.* 11. 3. 19. Bona vocis. *Tac.* 3. *Hist.* 81. iacis. *Stat.* 3. *Silv.* 1. 52. Morum bonis cavere. — Sequitoris Latinitatis tempore frequentissima est in illius Imperatorum et Cæsarium formula illa bono reipublicæ natus. *Inscript.* apud *Gruter.* 284. 5. *VER. CAESARI FLAV. VAL. CONSTANTIO PIO FEL. INVICTO AVG. DIVI CONSTANTINI PII AVG. FILIO FOR. CL. VAL. (h. e. Furum Claudium Vallenisium) BONO NEURVBI-*

CAS NATO. Alia apud *Mural.* 2014. S. D. N. MAGNO DECENTIO NOTISSIMO ET FLORENTISSIMO CAESARI S. R. P. N. M. P. XXXII. h. e. bono reipublicæ nato illius passuum triginta duo. Eadem fere significatione et optimum absolute occurrit, si arma est lectio, apud *Fronton.* de nep. amisso *Ep.* 2. ante med. Victo- rious vir sanctus, cuius simplex quamplurimos gigni optimum publicum fuerit, carissimo filio privatus est. — Bono esse alicui est utile aut commodum alicui esse. *Cic.* *Rosc.* *Am.* 5. 13. Accusant li, quibus occi- di patrem Sex. Roscii bono fuit. *Liv.* 8. 12. Quip- etiam bono fuisse Romanis adventum eorum constabat. Adde *Phædr.* 5. 4. 12. — Hinc Cui bono fue- rit, dictum celebre est L. Cassii, auctoris severitatis viri, qui quoties quæstor iudicii alicuius erat, lo quo quæretur de homine occiso, suadebat atque præbait iudicibus, ut quærent, cui bono fuisset perire eum, de cuius morte quærebatur, hoc est cui interfuisset, e- cuius re fuisset, qui bonum aliquid ex ea morte sperasset: eum eodem probabiliter reum esse. *Cic.* *Rosc.* *Am.* 30. 84., *Mil.* 12. 32. et 2. *Phil.* 14. 35.; et *Ascon.* ad *Cic.* *Mil.* p. 46. 14. *Bait.* ¶ 2. Speciatim ponitur pro facultatibus, fortunis, patrimo- nium. — Raro admodum in num. sing. *Plaut.* *Trin.* 4. 1. 3. Quos penes mei potestas boni navisqque foret et mee vite. — Sæpiissime in num. plur. *V. Cic.* *Pa- rad.* 1. 1. § 7. Ennius apud *Donatum* ad *Ter.* *Phorm.* 2. 2. 25. Bona alicuius eligitur. *Plaut.* *Trin.* 4. 2. 29. Bona edere. *Cl. Ter.* *Eum.* 2. 2. 4. Bona patria aliguitur. *Plaut.* *Trin.* 2. 2. 74. Bona multa bene paria habemus. *Ter.* *Andr.* 1. 5. 61. Do- na nostra hæc tibi permittit. *Id.* *Heaut.* 4. 7. 13. La- bore inventa alicui dare bona. *Id.* *ibid.* 5. 1. 68. Omnia sua bona doti alicui dicere. *Cic.* *Quinct.* 29. 89. Omnia autem bona possessa non esse constitui, quod bonorum possessio spectatur non in aliqua par- te, sed in universis, quæ teneti ac possideri possunt. *Id.* *ibid.* 10. 36. Possidere bona alicuius est edicto. *Id.* *Cæcin.* 13. 38. Ad incertum revocari bona, for- tunas, possessiones omnium. *Id.* *Quinct.* 31. 98. In alicuius paternis bonis dominari. *Id.* *Cæc.* 14. 34. Bona paterna et avita. *Id.* *Rosc.* *Am.* 29. 80. Sectio- res colitur et bonorum. *Id.* 2. *Off.* 23. 83. Bona- rium vocis subjicere præconis. *Id.* *Top.* 3. 17. Usum- fructum bonorum suorum alicui legere. *Id.* *Cæcin.* 7. 19. Esse in possessione bonorum. *Id.* 13. *Fam.* 39. 1. Nullam arbitrantur de ea hereditate controver- siam cum habiturum; et est hodie in bonis. h. e. est in possessione bonorum. *Sall.* *orat.* *Lepidi* cons. p. 159. 14. *Orell.* At objectat mihi possessiones ex bonis proscripserunt. *Liv.* 2. 14. Inter cetera solemnia nautæ tuis vendendis bona Porsenæ regis vendendi. **F. PORSENA** io ONOM. *Nepos* *Agæ.* 7. et *Hann.* 7., et *Liv.* 4. 15. Publicare bona alicuius. *Liv.* 1. c. Bona alicuius vendere atque in publicum redigere. *Id.* 38. 60. In bona alicuius possessionem publice qua- stores mittere. *Horat.* 1. *Ep.* 15. 40. Bona comedere. *Tac.* 2. *Ann.* 48. Bona alicuius in fuscum petere. *Id.* 4. *ibid.* 21. Erueret aliquem bouis. *Quintil.* 11. 3. 473. Bona alicuius uno sestertio addicere. *Id.* figuratè 8. 3. 89. In bona alicuius invadere. *Id.* 6. 1. 19. Bonis credere. *Ulp.* *Dig.* 50. 16. 49. Naturaliter bona ex eo dicuntur bona quod beant, hoc est quod beatos faciunt: licet se prodesse. *Id.* *ibid.* 27. 10. 10. Ha- bere in bonis: h. e. possidere. *Cajus* *ibid.* 1. 3. 1. Quod divini juris est, id nullius in bonis est. h. e. in nullius patrimonio. *Sic Paul.* *ibid.* 40. 12. 38. Ser- vus, quem venditor emptori tradidit, et nondum pre- tio soluto, in bonis emptoris esse capit. h. e. in em- ptoris patrimonio.

BONUSCULA, ōrum; n. plur. 2. diminut. a bona, scil. possessione. *Sidon.* 9. *Ep.* 6. Quantum de bonu- sculis avilis et paternis sumptuositas domesticæ Cla- rylidis obligarisset. *Imppp.* *Honor.* 1. *Theod.* et *Con- stant.* *Cod.* *Theod.* 10. 10. 29. § 1. Upo petitorio singulorum bonuscula jabanus ascribit.

BŌO et inserto digammatē bōvo, as, are, n. 1. Est et alia forma bōo, is, de qua *V.* infra suo loco. — Part. *Boans* et *Boyans*. — *Varro* 7. *L. L.* 104. *Mil.* ductum alii verbum a bono voce; *Paul.* *Diac.* p. 30. 3. *Mil.* a Gr. *βοῶν*; est autem, quem- admodum et Gr. *βοῶν*, per onomatopoeiam a natu- rali sono effectum; et significat resonantem clamorem edere, ideoque etiam clamare, vociferari (li. rimbom- bere, gridare fortemente; Fr. retentir, crier; Hesp. retumbar, gillar; Germ. brüllen, laut schreien, stark ertönen; Angl. to rear aloud, to cry aloud).

Ennius apud *Farron.* *L. c.* clamore bovantes. *Plaut.* *Amph.* 1. 1. 77. Bost cælum fremit virum. *Ovid.* 3. *Art. am.* 440. Redde meum, clamant spoliata sa- pe puellæ, Redde meum, toto voce boans foro. *Apul.* 5. *Met.* Quam maxime boans, bonesta, inquit, hæc etc. *Id.* *Flav.* n. 17. Tragædii identidem bo- ando purgant ravin.

BŌO, is, ere, n. 3. idem quod boare. *Pacuvius* apud *Non.* p. 79. 5. *Merc.* Clamore et sonitu colles resonantes bouit. *Varro* apud *eund.* *ibid.* Excant eid, strepunt, bouit. *Nisi forte ubique reponendum sit bouit.*

BŌOPES, is n. 3. *βοῶπες*, herbas genus. *Apul.* *Herb.* 104. Græci paderota vocant, alii boopes, alii aretophylla, Latini carefolium.

BOOTES, genti. æ, vel i, vel is, m. *βοῦτης*. — Genit. *Booti* dixit *Cic.* apud *Priscian.* 6. p. 706. *Putsch.*; *Bootæ* legitur apud *Ovid.* 2. *Art. am.* 55., *Lucan.* 2. 722, *Juvenal.* 5. 23. et *Martial.* 4. 3. 5.; denique *Bootis* apud *Hygin.* 3. *Astron.* 24., et *Arien.* *Perieg.* 405., 456. et 846., nisi malis, sit *Forcellinus*, esse adject. *Bootis*, idis, ut *Macotis*. — Dat. *Booti* occurrit apud *Cic.* 1. *Nat. D.* 42. 109. — Accus. *Booten* apud *Ovid.* 5. *Fest.* 733. et *Claudian.* *III. Rapt. Pros.* 225. — Voc. *Boote* apud *Ovid.* 2. *Met.* 172. — Ceterum *Bootes*, Latine *Bubulcus*, ἀνὸ τοῦ βόας ὠδὴν, hoc est boves et plaustrum agere; vel, minus recte, vociferans a βόων clamare; est idem sidus, quod et *ARCTOPHYLLAX* dicitur, quam vocem *V.*, teste *Cic.* 2. *Nat. D.* 42. 109. *Arctophila*, vulgo qui dicitur esse *Bootes*. *Ovid.* 5. *Fest.* 733. Aufert ex oculis veniens Aurora *Boo- ten.* *Juvenal.* 3. 23. Illo tempore, quo se *Frīgida* cir- cumagunt pigri sarisæ *Bootæ*. Adde *Virg.* 1. *G.* 229.; *Ovid.* 10. *Met.* 447. et 3. *Fest.* 405.; *Val. Flacc.* 2. 60., et loca superius cit. — *NB.* De nomine pr. *V.* **ONOM.**

BORBORITA, æ, m. 1. *βορβορίτης*, cænosus, a *βορβορά* cænum. *Prosper.* *Aquilan.* in *Chron.* ad ann. a Chr. n. 139. Gnosticos quidam borboritas vo- cant, quasi cænosos, propter pinum turpitudinem, quam in suis mysteriis exorcere dicuntur. Hæc *cl. Furlanetto*. Hæc tamen vox a *Lexico* amandanda vi- detur, ratione habita satis, qua floruit auctor.

BORBORYGMES, i; m. 2. *βορβορυγμός*. *Carl.* *Aurel.* 3. *Acut.* 19. Tormentum intestinorum cum sonitu, quem Græci borborygmon vocant.

BŌREAS, æ, m. 1. *Βορέας* ita dicitur Græca ap- pellatione ventus *Aquilo* (de quo *V.* suo loco) testibus *Gell.* 2. 22. et *Non.* p. 59. 31. *Merc.*, qui dictum putat a *βορ* clamor, pugna; quod sonorus sit et pro- cellosus: at rectius ejus elymon deducens ab iuv. *βό- ρο*, pro quo *βόρβορας* vero, est enim ventus vocat. Ceterum *Boreas* melius definitur a *Vitr.* 6. 1. 40. *Schneid.*, *Senec.* 5. *Quæst. nat.* 16. et *Plin.* 2. *Hist. nat.* 47. 46. (119). et est ventus inter Septem- trionem et Octasum tertius. Sed tamen ¶ 1. Latini Scriptores fere omnes *Boream* eundem fecerunt ac Septemtrionem ex adverso Noti. *Nepos* *Mithrid.* 2. Ventus *Boreas*. *Liv.* 31. 43. Sæviente *Borea*. *Virg.* 1. *G.* 93. *Boreæ* frigus. *Id.* 3. *Æn.* 687. Kece autem *Boreas* angusta e sede *Pelori* etc. *Id.* 1. *G.* 316. tellus *Boreæ* frigida spirante. *Id.* 4. *Æn.* 442. *Boreæ* Alpini. *Id.* 1. *G.* 370. *Boreas* *Imx.* *Catull.* 23. 3. sævus. *Ovid.* 15. *Met.* 471. Horriferum contra *Boream* ovis acma ministrat. *Boreæ* Græca positione dicit pro *Boream*. Adde *eund.* 1. *ibid.* 65. *Id.* 1. *Trist.* 2. 29. Nunc gelidus sicca *Boreas* bacchar ab *Arcto*. Ad- de *eund.* 2. *Amor.* 11. 10. *Manil.* 4. 589. Asper ab ære ruit *Boreas*: lugit *Eurus* ab ortu. *Colum.* 10. *M.* 11. 238. *Boreas* nubifugus. *Seneca* *Troad.* 395. *Arctous*. *Id.* *Thyest.* 127. *Sarmatius*. *Id.* *Herc.* *Est.* 1109. sicus. *Stat.* 5. *Silv.* 1. 82. *Hibernus*. *Id.* 5. *Theb.* 316. *Scythicus*. *Sil.* 11. 10. 10. *Hamonia*. *Claudian.* 1. *Augst. Pros.* 70. gravis. ¶ 2. Venerat ponitur etiam pro regione septentrionali. *Horat.* 3. *Od.* 24. 36. si neque feryidus *Pars* inclusa caloribus *Mundi*, nec *Boreæ* frigidum latus *Boreatque* solo ni- ves *Mercatorem* obligant. — *NB.* De *Boreæ* noni. pr. persone myth. *V.* **ONOM.**

BŌREÏTIS, *V.* voc. seq.

BŌREŌTIS, idis, f. 3. *βορέτης*, idem ac borealis. *Priscian.* *Perieg.* 577. At nix occidit iuxta *Borei- tidas* actas *Sævi* gramina. h. e. gemine insule *Albion* et *Hibernia* iuxta littora oceanus borealis. At legendum est boretidus iuxta *Gr.* *βορέτης*.

BŌRĒUS vel bonus, a. um. adject. *βορρεῖς*. se-

ptemtrionalis. *Ovid. 4. Trist. 8. 41.* Vita procal patria peragenda sub arc boreo est. — Pænultima correpta, extrita nempe altera vocali dipluthongi, *Priscian. Perieg. 271.* Oceanum boreo contingunt frigore durum. *Et ibid. 315.* Et Mysi Thracum boreis in flubus orti. *Id. ibid. 789.* Ad latus istorum boreum sunt mœnia clara. — Itac ratione scribitur et *bortius* vel *bortios* apud *Servium* ad *Virg. 1. Æn. 9.*

BÖRINUS, a, um, adject. idem ac boreus. *Licent. Carm. 57.* Nec fera tempestas zephyrûm fremitusque Borini subaudi ventii.

BÖRIOS et **BÖRIUS** } *F. BOREUS.*

BÖRITH, n. indecl. ab Hebr. בִּרְתִּי berba fullonam. *Fulgat. Interpr. Jerem. 2. 22.* Si laveris te nitro et multiplicaveris tibi herbam borith, maculata es in iniquitate tua coram me, dicit Dominus Deus.

BORRAS, æ, m. 1. idem quod *Boreas*, quia Græce etiam βορρᾶς dicitur: occurrit tamen apud sequioris ævi scriptores tantummodo. *Prudent. Psychom. 847.* algida Borra ætas. *h. e. senectus. Paulin. Nolan. Carm. 17. (al. 30.) 245.* Te patrem dicit plaga tota Borra. *Male alii utroque loc. leg. Boreæ.*

BORRIO vel *burrio*, is, ire, n. a. βορρῶν: verbum per onomatopœiam effectum, ad significandum undantium formicarum susurrum, ab *Apul. 8. Met. p. 211.* *Oudendorp.* Cujus (arboris) in ipso carioso stipite inabitantium formicarum nidificia burriebant et ultro citro commeabant multijuga scaturigine. *Ita legitur in perisque MSS. et Edition. princip. ; atque hanc lectionem defendit ipse Barthius l. XXXVI. Advers. c. 13. : alii tamen leg. bulliebant, alii aliter.*

BORSYCITES, æ, m. 1. juxta cl. *Altz*, vel **BORSYCITIS**, iudis, f. 3. juxta cl. *Furlanetto*, est gemma quadam, in qua nominis rationem esse negat *Plin. 37. Hist. nat. 11. 73. (191.)*; ideoque barbarum esse videtur vocabulum, vel cujus etymon incomptum illi fuerit.

BORTUNALE, is, n. 3. fortasse malvæ calyx. *Plin. Valerian. 1. 23.* Malvæ bortunale, sive agrestis folia spoliata.

BOS, hōvis, comm. gen. 3. — In recto aing. reperitur et *bovis* (quem et *Varro* affert *8. L. L. 74. Müll.*) apud *Petron. fragm. Tragur. 62. Burmann.* Mues meus jacebat in lecto, tamquam *bovis*. — In Genit. plur. habet *boum* per synopen pro *bovum*, ut *Priscian. 7. p. 773.* et *774. Putsch.* docet. In *MSS.* tamen Codicibus sæpius occurrit *boum* vel *bovum*, ut apud *Cic. 2. de republ. 9. 16. cod. Vat. a pr. m. ; Virg. 1. G. 3. ; 3. ibid. 211. et 419. ; 4. ibid. 555. et 2. Æn. 306. ; et Colum. 6. R. R. 17. 6. et alios. V. Wagner. Orthograph. Virgil. p. 419.* Veteres autem olim dixerunt etiam *bōvum* pro *boum* teste *Varron. 8. L. L. 74. Müll.* Sic enim declinabant, *bovis boveris.* Itaque quot juga boverum, legendum censet *Turneb. l. 6. c. 23.* apud *Caton. R. R. 62.*, ubi plerique edditi baud recte habent *boum*. Denique reperitur etiam *bubum* pro *boum*. *Ulp. Dig. 32. 55. a med.* In quibudam provinciis et editu *bubum* ad banc rem utuntur. Ita leg. in celebri editione *Torrentini*: at *Haloander* edidit *boum*. — In Dat. plur. habet *bōbus* et *būbus* per synopen pro *bovibus*. *Būbus* occurrit apud *Caton. R. R. 6. ; Plaut. Most. 1. 1. 59. ; Lucet. 6. 1128. ; Liv. 22. 10.* aliosque: *bōbus* vero apud *Cic. 2. Nat. D. 63. 159.*, ubi al. leg. *būbus*, *Horat. 3. Od. 6. 43. ; Carm. sec. 43. et Epod. 2. 3. ; cf. Priscian. 7. p. 773. et 774. Putsch.* Prima in *bovibus* et *bubus* productur, ut docet etiam *Servius* ad *Virg. 8. Ecl. 86.*, quia ex *bovibus* contracta est. Corripuit tamen *Auson. Epigr. 62.* *Æs* veluti splens cum *bubus* exagltea. — Ceterum *bos*, idem quod *Gr. βοῦς, βοός*, et *Æolic. -Dor. βῶς* (*V. Varron. 5. L. L. 96. Müll. et Priscian. 6. p. 709. Putsch.*) est vocabulum per onomatopœiam a *boum* magis effectum; et significat animal notum, quo agri coluntur (*It. bue, vacca; Fr. bœuf, vache; Hisp. buey, vaca; Germ. als m. d. Ochse, als f. d. Kuh; Angl. an ox or cow.*)

1.) Proprie. — a) Ponitur da *bobus*, qui pecori propaganda inserviant, ut apud *Caton. R. R. 53. ; 60. et 70. ; Varron. 1. R. R. 20. 1. ; 2. ibid. 1. 12. et 5. 2. ; Virg. 3. G. 50. ; Colum. 6. R. R. 1. 1. ; Plin. 8. Hist. nat. 45. 70. (176.) et Pallad. 3. R. R. 11. 1. — b) Animadvertendum est, in prosa oratione hanc vocem ease fere generis masc.; ac propterea quoties de fem. genere sermo est *bos femina* ul-*

citur, ut apud *Varron. 2. R. R. 1. 17. ; Liv. 25. 12. ; Colum. 6. R. R. 24. 3. ; Plin. 8. Hist. nat. 46. 70. (186.)*, et in plur. num. *boves feminae* apud *Liv. 27. 37. et Tac. Germ. 40. ; contra historici, ut Liv. 1. 7. et Poetæ etiam fem. genere usurpant. — c) Generatim. Cat. R. R. 6. Ulmos serito et partim populos, uti frondem ovibus et bubus babeas. *Plaut. Pers. 2. 5. 16.* Boves bini hic sunt in crumena. Quod *Plin. scribit 18. Hist. nat. 3. 3. (12).* *Servius* regem primum effugie ovium boumque æs signasse, putarunt quidam, *boves* esse nomen pecuniæ bovem impressum habentis: verum *Plaut.* non binos nummos eo loco intelligit, sed binum boum pretium. *Cic. 2. Nat. D. 63. 159.* Boum cervices natæ ad jugum; tum vires humerorum et latitudines ad aratra extrahenda. *Id. Senect. 10. 33.* Olympie per stadium ingressus esse Milo dicitur, cum humeris sustineret bovem vivum. *Lucet. 6. 1129.* Consimili ratione venit bubus quoque sæpe Pestilias. *Virg. 1. G. 3.* quæ cura boum, qui cultus habendo Sit pecori. *Id. 3. ibid. 211.* Sive boum, sive est cui gratior usus equorum. *Horat. 3. Od. 6. 43.* et juga demeret Bobus fatigatis. *Id. 1. Ep. 7. 87.* bos est enectus arando. *Ovid. 1. Fast. 545.* vagantur Incustoditæ lata per arva boves. *Id. Heroid. 5. 16.* Non profecturis littora bubus aras. — d) Jungitur pluribus Adjectivis, quorum præcipua, servato litterarum ordioe, exhibentur. *Sueton. Vesp. 5.* Bos arator. *Dig. 8. 3. 3. pr. aratorii. Liv. 4. 16. et 7. 37. aurati. Colum. 2. R. R. 10. 34.* cerebrosi. *Horat. Epod. 8. 6.* cruda. *Colum. 6. R. R. 2. 11.* cubitor. *Cato R. R. 103.* curati bene. *Horat. 1. Ep. 14. 28.* et *Colum. 6. R. R. 15. 2.* disjunctus. *Liv. 1. 7.* eximius pulcritudine. *Id. 7. 37.* eximius unus, albus, optimus. *Ovid. 4. Fast. 631.* secunda. *Horat. Epod. 2. 63.* festi. *Varro 6. L. L. 15. ; Ovid. 4. Fast. 631.* et *Colum. 6. R. R. 24. 3.* forda. *Ovid. 1. Art. am. 296.* formosæ. *Colum. 6. R. R. 24. 1.* idonei seminandis armentis. *Ovid. 3. Met. 11.* immunis aratri. *Id. 3. Amor. 13. 4.* et *Colum. 6. R. R. 2. 12.* indigena. *Val. Flacc. 4. 362.* indomita. *Horat. Epod. 9. 22.* intactæ. *Ovid. 6. Met. 323.* lecti. *Juvenal. 14. 146.* macri. *Colum. 6. R. R. 1. 3.* novelli. *Cic. 1. Divinat. 52. 119.* optimus. *Ovid. 2. Met. 10.* nullum passa jugum. *Varro 2. R. R. 1. 5.* perferi. *Horat. 1. Ep. 14. 43.* piger. *Ovid. 1. Fast. 3. 84.* ruricolæ. *Cato R. R. 70.* sani. *Ovid. 1. Amor. 13. 16.* tardi. *Virg. 3. G. 51.* torva. *Juvenal. 10. 268.* vetulus. — e) *Bovî cithellas imponere* est proverbium, ab aliquo poeta mutatum, apud *Cic. 5. Att. 15. 3.*, *h. e. munus alicui impoecere, quod ei accommodatum non sit.* Boum enim terga ipsa declarant, non esse se ad onus accipiendum figurata, ut *Id. 2. Nat. D. 63. 159.* loquitur. *Quintil. 5. 11. 21.* Non nostrum, inquit, onus: bos cithellas. Huc pertinet illud *Horatii 1. Ep. 14. 42.* Optat ephippia bos piger, optat arare caballus, quo significatur neminem sua sorte contentum esse. — f) *Bos lassus fortius figit pedem*, proverbium quo utitur *Hieronym. Ep. 102.* ad *Augustin. n. 2.*, voleos eum deterrere, ne se juvenis senem ad pugnam provocet, quia plus interdum senex valet, quam juvenis. — g) *Boves mortui* sunt iora bubula in illo *Plauti Asin. 1. 1. 21.* Apud fustitudinas ferriorepldas insulas, ubi vivos bomlres mortui incurant boves. h) De bove sidere *Varro 7. L. L. 74. Müll.* — i) De bove sancto *Ægyptiorum V. APIS.**

11.) Improprie ponitur de aliis animalibus, quæ bovis figuram præferunt: et quidem 1.) Da bionte. *Cæs. 6. B. G. 26.* Est bos cervi figuræ etc. 2.) *Lucas* bos veteribus Romanis et rudibus primo dictus est elephantus. Cum enim hanc feram primum vidissent in Lucania, Pyrrhi bello, ut est apud *Plin. 8. Hist. nat. 6. 6. (16).*, maximam autem quadrupedem bovem nossent, et præcipuæ magnitudinis essent Lucani boves, ut colligitur ex illo *Lucil. apud Non. 4. 349.* edit. vet. Quem neque Lucanis oriundi montibu tauri Ducere proteko validis cervicibu possent; factum est, ut nullum aptius nomen significando elephant esse ipsis videretur, quam si bovem Lucani nominarent. Hæc nominis ratio (quam scriptam reliquit, teste *Varron. 7. L. L. 39. Müll.*, Virgilius) multo est verisimilior, quam ea, quam tradit ipse *Varro ibid.*, quod dictus sit a luco, quia Pyrrhi elephant procul lucebant propter inauratos regios clypeos, quibus eorum turres ornatae erant: item quam ea, qua *Comelius* (al. *C. Ælius*) *ibid.* a Libycis dictos *Lucas* arbitratur. *Nævius* apud *Varron.*

l. c. Atque prius pariet locusta Lucam bovem. *Lucet. 5. 1300.* Inde boves *Lucas*, turrito corpore, tætros, Anguimanos, belli docuerunt vulnere Pœni Sufferre. Adde *eumd. ibid. 1337. ; Sil. It. 9. 573. ; et Auson. Epigr. 15. 12.* 3. Est etiam piscis marinus *bovis* nomine apud *Plin. 9. Hist. nat. 24. 40. (78).* et *32. ibid. 11. 54. (152).* *Ovid. Halieut. 94.* Nam gaudent pelago, quales scombrigue bovesque etc. *Id. ibid. 2.* Atque boves patulâ captantes nave fluores. *Cf. Servius* ad *Virg. 4. G. 395.* Phocæ sunt boves marini.

BOSCIS, Ælos. *F. voc. seq.*

BOSCIS, idis, f. 3. stabulum boum. *Priscian. de declin. nom. sub init.* Hoc bostar, hujus bostaris. *V. Ducang. Lex. med. et inf. Latinit.*, qui versum affert et *Kilieno*: Nam mihi nulla modo servatus bostare vacca.

BOSTAR, aris, n. 3. stabulum boum. *Priscian. de declin. nom. sub init.* Hoc bostar, hujus bostaris. *V. Ducang. Lex. med. et inf. Latinit.*, qui versum affert et *Kilieno*: Nam mihi nulla modo servatus bostare vacca.

BOSTRYCHITES, æ, m. 1. βοστρυχίτης gemma crinibus mulierum similis. *Plin. 37. Hist. nat. 10. 35. (150).*

BOSTRYCHUS, a, um, adject. βοστρυχος, Græva vox cincinnum, seu cirrum significans. *Etymol. M.* deducit a βοτρυς racemus, ut significet caesariem in modum racemi compositam: de qua crinium dispositione consule *Annal. dell' Instit. archeol. T. 6. p. 204. n. 2.* Sunt etiam qui putant, proprie dici de crinibus muliebribus. *Firmic. 4. Mathes. 12.* Crispus quoque aut crinibus bostrychis comatus. — *NB.* De cognomine *V. ONOM.*

BÖTANICUM, i, o. 2. βοτανικόν. *Isid. 4. Orig. 10. 4.* Botanicum barbarum dicitur, quod ibi herbæ notentur.

BÖTANISMUS, i, m. 2. βοτανισμός, runcatio, barbarum evulsio. Nam βοτάνη herba significat, et βοτανίζει herbas evellere. *Plin. 18. Hist. nat. 18. 47. (169).* Pauci runcant: quod botanismon vocant.

BÖTELUS, i, m. 2. intestinum delicatioris aliquo cibo factum, puta ex carne suilla minutatim concisa, aut hujusmodi: diminutivum a botulus. *Martial. 5. 78.* Et pultem niveam premens botelius. Adde *eumd. 11. 31.* et *Sidon. Ep. 8. 11.* — *Apic. 2. 3.* peculiaris ejusdam botelli conficiendi rationem docet, nempe ex ovi vitellis coctis, nucleis pineis concisis, addita cæpa, porro conciso, admistoque ture crudo ac pipere minto: quibus omnibus intestinum sacrii jubet, adjectoque liquamine et vino coqui. *Galli boudin. V. SERPYLLIFER.*

BÖTHYNUS, i, m. 2. βόθυνος, genus quoddam fulgoris seu splendoris caelestis, in modum foveæ, seu scrobis: Græca vox a βόθος scrobus. *Seneca 1. Quæst. nat. 14.* Sunt bothynoi, cum velut corona cingente introrsus ingens cæli recessus est, similis effossæ in orbem speluncæ. bothynoi scriptum est Græca servata dipthongi, oī βοθύνοi: sed Latine bis usurpatum legitur ab *Apul. De Mundo 3. et 16.*

BÖTONTINUS, i, m. 2. parvus tumor terræ: blne forte bōton recentiorum Gallorum, et bottione et bottoncino Italarum. *Fausi. et Valer. de re agr. p. 305.* Goes. In limitibus, ubi rariores terminos constitimus, monticellos plantavimus de terra, quos bottontinos appellavimus. *Innocent. de cas. litl. p. 225.* In trivio tres bottontini.

BÖTRONATUM, i, n. 2. capillorum strues corymbiala, corymbium, ornamentum feminarum, bacca uargaritarum ita contextis, ut racemum uve referant: a βοτρυς racemus. *Tertull. Cult. fem. 10. V. BOSTRYCHUS.*

BÖTRŪSUS, a, um, adject. βοτρωδης, racemosus, a βοτρυς racemus. *Plin. 12. Hist. nat. 13. 28. (48).* Amomum frutice botruoso. Ita *Salmas.* legit: sed *Harduin.* et *Sillig.* quoque myrtilloso ex omoibus *MSS.* et edit. libb. *Apul. Herb. 66.* Brionia fructu, sive semine botruoso.

BÖTRUS, i, m. 2. βοτρυς, uos, racemus uvæ. *Hieronym. Ep. 108. n. 11.* Exploratores botrum miræ magnitudinis portaverunt. *Id. Comment. 2. in Oseam 10. 1.* Vitis frondosa multos botros attulit. *Augustin. Serm. 1. in Pentec. n. 1.* Jam enim fuerat magnus botrus ille calcatus et glorificatus. *Cassiod. 5. Hist. Eocl. 50.* Botris atria tempus illatis. *Et mox. Uva-*

rum signum præter tempus significare perditionem imperatoris ad instar bujismodi botrorum. — Etiam botruus scribitur. *Auct. vet. epigr. in Anthol. Lat. T. 2. p. 370. Burmann.* Equales Libræ September digerit boras, Cum botruis captum rete ferens leporem.

BOTRŪS, ti. *V. BOTRUS.*

BOTRYITES, æ, m. 1. *βοτρυτης*, ð. gemma incipienti uvæ similis: estque duplicis generis, nigra et pampinea. *Plin. 37. Hist. nat. 10. 55. (150).*

BOTRYTIS, idis vel itis, f. 3. *βοτρυτης*, η. Ita appellatur genus quoddam cadinæ cameris in modum uvæ pendentes: a *βοτρυς* uva, *racemus*. *Scribon. Compos. 24. et 220; Plin. 34. Hist. nat. 10. 22. (101). et Cels. 6. 6. n. 6.*

BOTRYO vel botryon, ðnis, m. 3. *βοτρυον*. ¶ 1. Est uva, *racemus*. *Pallad. 3. R. R. 33.* Ut vitis botryones et albos afferre possit et nigros. Adde *eumd. 12. ibid. 1. et 10. ibid. 17.; et Isid. 17. Orig. 5. 14.* ubi botryo legitur, quemadmodum et apud *Servium* ad *Verg. 2. G. 59.* Racemus est botryonis pars, et botryo Græcum est. In illo *Martial. 11. 27.* Nec dignam toto se botryone putat. *botryonem* alii interpretantur racemum uvæ conditiæ; alii liquamen ex ovis piscium, quia ova sic condita ita mutuo adhærescunt, ut in uva acini. ¶ 2. Est etiam botryon medicamentum quoddam apud *Plin. 28. Hist. nat. 4. 10. (44).* Hoc medicamentum vocabatur botryon. quod certe mutuum est a *Gr. βοτρυον* genit. plur., aut *βοτρυον*. — *NE.* De cognomine *V. ONOM.*

BOTRYODES, is, adject. Botryodes Cadmia, eadem quæ botrytis. Sic de *Morgagni* sententia legendum putant *Gesnerus* et *Schneiderus* apud *Veget. 4. Veterin. 11. 1.*

BOTRYS, ðos, f. 3. *βοτρυς*, Græce racemum uvæ significat. *A. Plin. 25. Hist. nat. 7. 36. (74). et 27. ibid. 4. 11. (28).* Ita appellatur herba quædam, quæ et *artemisia* et *ambrosia* dicitur. Aliam iisdem nominibus appellatam describit *27. ibid. 8. 31. (55).* *V. AMBROSIA* ET *ARTEMISIA.*

BOTULÆRUS, ti, m. 2. qui botulos conficit, et vendit. *Seneca Ep. 56.* Et botulorum cogita, et crustularium, et omnes popinarum institores.

BOTULUS, i, m. 2. *Paul. Diac. p. 35. 13. Müll.* Botulus genus farciminis propter connexionem a boills sic appellatur. Hæc *Paul.* Porro bujismodi genus farciminis erat vel ex carne minutatim concisa, vel ex sanguine animalium intestinalis infuso et percocto (It. *salsiccia*, *salsicciuolo*; Fr. *saucisse*, *boudin*; Hisp. *salchicha*; Germ. *eine Art Wurst*; Angl. *sauage*, kind of meat-pudding).

L. Propter. *Laberius* apud *Gell. 16. 7.* Laberius in mimo, qui Saturnalia inscriptus est, botulum pro farcimine appellat. *Gell. l. c.* ostendit comicum esse vocabulum, atque id enumerat inter sordidiora, quibus *Laberius* usus est. *Martial. 14. 72.* Qui venit botulus medio tibi tempore brumæ etc. *Tertull. Apo-log. 9.* Botulus eruoer distentos admovetis. Adde *Petron. Satyr. 49.* et *Arnob. 2. 73.* — Aliud bujismodi farciminis genus describit *Apic. V. BOTEL-LUS.*

II. Translate. *Tertull. De jejun. aspers. Psych. 1.* appellat Psychicorum botulos interiores intestina et his luxuriosis farta, exteriores vero distenta libidine veretra.

BŌVA, æ, f. 1. *V. BOA.* In illo *Farron.* apud *Non. 1. 95. edit. vet. Es* defraudasse couponem, bovam luto oblevisse, etc. *Turneb. l. 17. c. ult.* interpretatur vas vinarium longum turgidum, et amplum, boæque, seu bovæ serpentis similem. Sed alii leg. obbam.

BŌVĀTIM, adverb. boum genere: Item ad similitudinem boum. Ita exponit *Non. p. 40. 25. Merc.*, et auctorem affert *Nigidium.* Al leg. *Boatim.*

BŌVICIDIUM, ti, n. 2. cædes boum. *Solin. 1.* Ritibus sacerorum, factis bovicidiis, Potitios docuit.

BŌVILE, is, n. 3. *βοῦλον*, *βοῦστατον*, statio duorum boum in stabulo. *Phædr. 2. 8.* Et opportuno se bovili condidit. *Al. rectius leg. bubili.* Cato certe et *Farro* usi sunt, teste *Charis. 1. p. 81. Putsch.* Sed idem *Farro 8. L. L. 54. Müll.* docet a bove non bovine, sed bubile dici, quod certe multo est usitatius. Occurrit tamen et apud *Veget. 4. Veter. 1. 3. V. BU-BILE.*

BŌVILLUS, a, um, adject. (bos) *βοῖχος*, bubulus, ad bovem pertinens. *Carmen* apud *Liv. 22. 10.* Quod ver adtulerit ex suillo, ovillo, bovillo grege. *Theod.*

Priscian. 1. 7. Bovillas carnes in carbonibus superpones.

BŌVINĀTOR, ðris, m. 3. dixit *Lucilius* apud *Gell. 11. 7.* et apud *Non. p. 79. 26. Merc.* Est strigosus bovinatorque ore improbus duro. At hæc vox in posterum obsoletum. Itaque *Gell. l. c.* et *Non. l. c.* bovinatorem interpretantur tergiversatorem. Sed *Verrium Flaccum* auctorem sequuntur *Glossaria Labbei*, ubi legitur: *Bovinatores* *βοῦνοστοι*, *βοῦνοστορες* ἢ *ταραχῆν*, et *Placidi p. 437. Mai.* ubi hæc habentur: *Bombinari* *combinare*, *clamare*. Nam hoc *bombinari* ex *bovinari* (*V. voc. seq.*) ortum esse, vix in dubitationem vocaverim. Sed quod apud *eumd. Placidi p. 436.* reperitur: *Bobinator tricosus* et *inconstans*, et in *Gloss. Isid.*: *Bombinatores inconstantes*, ad *Gellii* interpretationem redire videtur. *Gellii* sententiam paullo calidius, ut opinor, damnat *Döderlein. Synon. et Etym. T. 6. p. 41.* Hucusque *Müll. ad Paul. Diac. p. 30. 12.*

BŌVINĀTUR conviciatur. *Paul. Diac. p. 30. 12. Müll. Cf. Gloss. Placidi p. 437. Mai.* Alii exponunt tergiversari, cunctari malitiose; et ductum esse ajunt a bubus macilentia, et in arando strigantibus. Vox est obsoleta.

BŌVINUS, a, um, adject. *βοῖχος*, bubulus. *Theodor. Priscian. de dicta 15.* Medulla bovinæ.

BŌVIS, bŏvis, comm. gen. *V. BOS* sub init.

BOVO. *V. BOO.*

BOX, ōcis, m. 3. *βοῦξ*, genus piscis, tergum habens pictum. *Plin. 32. Hist. nat. 11. 53. (145).* *V. BO-CAS* ET *BOA.*

BRĀBEUM seu brābium vel bravium, ti, n. 2. *βραβεῖον*, victoriæ præmium, ejus præcipue, quæ in ludis publicis paritur. Hinc Itali bravo appellant, quem in aliquo certamine victorem cernunt. *Novatian. Ep. de cibis Judaic. 1. et Prudent. 5. nepi strep. 538.* brabii duplicis palmam tulisti. *Capitolin. Ver. 6.* In Volucris equi gratiam primum caperunt equis aurei, vel bravia postulari. In tanto autem equus ille honore fuit, ut et a populo Prasinianorum sæpe modius aureorum postularetur. *Figurate Tertull. ad mari. 3.* Bonum agomem subituri estis, in quo brabium angelicæ substantiæ politia in cælis, gloria in sæcula sæculorum.

BRĀBEUTĀ, æ, m. 1. *βραβευτής*, Græca vox, quæ significat præses et judex certaminum gymnasticorum, quique victoribus sua præmia distribuit. Lallene designator dici potest, propter similitudinem officii. *Ulp. Dig. 3. 2. 4. § 1.* Designatores autem, quos Græci *βραβευτάς* appellant, artem ludicram non facere, Celsus probat, quia ministerium, non artem ludicram exerceant. *Sueton. Ner. 53.* Nec aliter certamina gymnica Græcia tota spectaverat, quam brabeutarum more in stadio humi assidens. — Inter *agonothetam* et *brabeutam* quidam hoc statuunt discrimen, quod ille sceniæ ludis præsit, hic vero gymniciis. Sed vereor ut probari possit. Dicendum potius, *agonothetam* vtrum primum fuisse, qui ludis cujuscumque generis præerat; *brabeutam* vero fuisse ministrum, qui athletarum errata virgâ coercere, eorumque certamina satagere, et populum submovere solebat. *V. Ulpiani locum cit. in DESIGNATOR.*

BBABŪLA, æ, f. 1. herba quædam, quæ spissandi vim habet cotonei mali modo: nec amplius de ea tradunt auctores, inquit *Plin. 27. Hist. nat. 8. 32. (55).* *Cl. Fée (Op. cit. vol. 3. p. 440.)* banc exhibet synonymiam: *βραβύλα* Theocr. *Idyll. 7. 143.*, *Galen. de Fac. allm. 2. 38. et 6. 1.*, *Clearch. et Seleuc. apud Athen. 2. 10.*; *ῥοδιὰς* Theophr. *Hist. plant. 3. 7.*; *Brabyla* *Plin. l. c.* et *Pruna peregrina* *Martial. 13. 26.* sunt *Prunus domestica*, var. B., *L. Spec. plant. 680.*

BRĀCA, æ, f. 1. *βραχά*. Vocis etymon est a *βραχος* *Eolice* pro *ράχος* (nam *Eoles* dictionibus a *ρ* incipientibus digamma præponebant, pro quo sæpe *β* usurpabant), quod a *ρήσσω* frango: hinc bracas *Eustath. ad Homer. Iliad. 2. 262.* appellat *διεσπάρως ἱμάτιον*, h. e. vestem bifariam divisam. Quidquid igitur effutiant grammatici, amandanda est scriptio *bracca* et *bracha*. Sunt qui perperam putant bracam esse vocem Persicam: *V. Tschuckium* ad *Mela 2. 5. 1. p. 448.* et *ibid. p. 52.* Vestis barbarorum propria, ut Persarum, Medorum, Sarmatarum, Gallorum, Germanorum, et bujismodi, nostris femoralibus valde similis, laxior tamen et longior, ut quæ non femora solum, sed et crura, immo et ventrem contegat. Talis putatur, quam *Dalmatæ* e plebe adhuc ge-

stant. A Romanis, sicut neque a Græcis, diu adhibita non fuit. Quamvis enim de Augusto narret *Sueton. in ejus Vita 82.* feminalia et tibialia bieme gestasse; ea tamen non bracæ, sed fasciæ fuerunt, quibus femora et tibias involvebat, ut præter alios *Casaubon.* eo loco pluribus docet. Posterioribus tamen temporibus etiam ad Romanos transiit. Scribit enim *Lamprid. Alex. Sev. 40.* in fin. illum imperatorem bracas albas habuisse, non coccineas, ut prius solebant. Ex quo intelligitur aliquanto etiam ante bracas a Romanis gestari cæptas. Qui mos postea adeo invaluit, ut latius legibus coercendus fuerit. Hinc *Impp. Arcad. et Honor.* sanxerunt, ut nemini liceret intra Urbem bracas gestare, ut in *Cod. Theod. 14. 10. 2.* legitur. *V. Salmas. ad loc. cit. Lamprid.* — Usurpatur fere in plurali numero. *Ovid. 5. Trist. 7. 49.* Pellibus et laxis arcent male frigora bracis. Adde *Lucan. 1. 430.* *Carmen* apud *Sueton. Cæs. 80.* Galli bracas deposuerunt, latum clavum sumpserunt. *Tacit. 2. Hist. 20.* Versicolore sagulo, bracas, tegmen barbarum indutus, togatos adloquebatur. *Cl. Juvenal. 2. 109. Propert. 4. 10. 43.* Bracæ virgatæ. *Ovid. 3. Trist. 10. 9. satæ. Val. Flacc. 6. 227. pictæ. Id. 5. 424.* Sarmaticæ. — In singulari. *Ovid. 5. Trist. 10. 33.* Hos quoque qui geniti Graja creduntur ab urbe, Pro patrio cultu Persica braca tegit. *V. BRAX.* — Insecutis temporibus bracæ femora tantum, minime autem crura, tegebant. Hinc *Hieronym. Ep. 64. n. 10.* Hoc genus vestimenti Græce *πεπασσών*, a nostris feminalia, vel bracæ usque ad genua pertinentes. scil. quales olim gestabant Galli et Itali recentiores, qui paucis abhinc annis barbarico ritu eas usque ad talos demittere ceperunt. Eas Græci *ἀνδροπιδας*, Chaldaei *sorabaras* vocabant. Bona tamen venia *cl. Furlanetto*, qui hæc in *Append.* addidit, ex *Hieronym.* verbis nihil novi erui potest: verba enim usque ad genua pertinentes essent supervacanea, si vocabulum *bracæ* id per se significaret.

BRĀCĀRIUS, ti, m. 2. qui bracas conficit. *Lamprid. Alex. Sev. 24.* Bracariorum, linteonum, vitreariorum vestigal instituit. *Al. leg. bracteariorum.* Adde *Cod. Justin. 10. 64. 1.*, ubi eadem est lectionis varietas; quæ tamen tollitur auctoritate *Edict. Dioclet. p. 20.* Bracario pro excisura et ornatura, pro birro qualitatibus primæ, pro birro qualitatibus secundæ, pro caracalli majori, pro caracalli minori, pro braciibus, pro udonibus. Ex his apparet, braccarium Diocletiano imperante generaliter significasse vestificum, cum ei pretium pro quacumque veste assignatur. Adde apud *Marin. Papiri Diplom. n. 88.* pluries haberi in *Diplom. ann. a Chr. n. 572.* exarato: Bonus vir honestus braccarius.

BRĀCATUS, a, um, adject. braciis indutus. — a) Generatim braccatus dicitur, qui veste laxa et bracas referente indutus est. *Mela 2. 1. 10.* Saticæ totum bracali corpus, et, nisi qua vident, etiam ora vestiti. — b) Speciatim apud Romanos barbaris, hoc est externis nationibus significandi inservit. *Cic. Fontej. 11. 23.* Sic existimatis eos hic sagatos braccatosque versari? *Propert. 3. 17.* Braccatus miles. *Ovid. 4. Trist. 6. 47.* turba Getarum. *Pers. 3. 53.* Medi. — c) Item speciatim braccatæ dicebantur nationes Transalpinæ, teste *Cic. 9. Fam. 15. 2.* — d) Hinc per aliquod tempus *Bracata Gallia* ea dicta est Gallia pars, quæ postea Narbonensis est appellata, cujus populi braciis utebantur. Ideo autem ea præcipue regio braccata dicta est, quia provincia Romanorum fuit, idque vestimenti genus et primo, et sæpius propter commercium, Romani conspiciabant: eoque nomine a *Togata* et *Comita* distinguebatur. *Mela 2. 5. 1.* et *Plin. 3. Hist. nat. 4. 5. (31).* *Cic. Pis. 23. 53.* Braccatæ cognationis dedecus. *braccata cognatio* est cum hominibus e natione braccata Gallorum. Quos dixit *Juvenal. 8. 234.* braccatorum pueros, Gallorum Narbonensium filios significavit.

BRĀCE, es, f. 1. vel rectius braces, is, f. 3. vox Gallica, quæ significat genus farris in Gallia provenientis, quod a *Colum. 2. R. R. 9.* hordeum distichum, et *Galaticum* dicitur, ab Italis nunc scandalia. *Plin. 18. Hist. nat. 7. 11. (199).* Gallicæ quoque suum genus farris dedere: quod illic bracen vocant, apud nos sandalam (lege scandalam sive scandalam) nitidissimi grani. Ex brace factum Italicum bracciatello, bellariorum genus ita appellatum quod armille figuram habet, quodque vulgo nostrati s. braccadella dicunt. *V. SCANDALA.* *Cl. Fée (Op. cit. vol. 2. p. 133.)* banc exhibet synonymiam: *Brace* Gallor. et

Sanda a Latinor. sunt *Triticum hibernum* L. Spec. plant. 126., var. *Granis albis*.

BRACEUS, a, um, adject. ad bracas pertinens. *Auct. Priapeor.* 74. Quod movear, non est: quia, si furaberis ipse Grandia poma, tibi bracea mala dabo. h. e. in te stuprando malis, seu testiculis, utar, quæ brachibus continentur. Adde poetam jocosum fuisse in ambiguitate soni vocis *bracea*, nam *βραχέα*, h. e. brevia opponit grandibus, mala opponit pomis. Alii leg. *bracica* eodem sensu. Ilucusque cl. *Furlanetto*. Potior vero nobis postrema sententia videtur, quæ *bracea*, unum idemque esse cum Græco *βραχέα*, h. e. brevia, parva, statuitur; idque tribus de causis. Ac primo quidem quod in omnibus prorsus MSS. legitur *brachia*, quod magis congruit cum Gr. *βραχέα*; deinde quod Augusti tempore, quo Priapeja carmina conscripta fuisse putantur, nullus erat bracarum usus apud Romanos, ut docuimus in v. *Braca*, ideoque poetæ jocus fuisse ineptus, aut certe nimis longe petitus; tertio denique, quod poeta ut mala pomis, sic *brachia* vel *bracea*, h. e. brevia, grandibus opponit. Itaque ex codicum auctoritate *brachia* vel *bracea* restituendum videtur a Nom. *brachys*.

BRACHIA. V. BRACA.

BRACHIALE, is, n. 3. *V. voc. seq. in fin.*

BRACHIALIS, e, adject. ad brachium pertinens. *Plaut. Pæn.* 5. 4. 99. Condamus alter alterum in nervum brachialem. h. e. brachiorum vinculo jungamur. *Plin.* 17. *Hist. nat.* 17. 27. (123). et 20. *ibid.* 23. 96. (255). Brachialis crassitudo. *Secundo autem loco* Sillig. pro brachiali legit baculi. *Trebell. Claud.* 14. Huic dabis balteum inauratum unum, anulum bigemum uncialem, brachialem unum uncialium septem. *Forcellinus* h. l. brachialem accepit absolute substantivum more masce. gen. et subaudiēbat torquem, aut aliquid simile. *Fopisc. Aurelian.* 7. Torquem brachialem habeat miles. — *Hinc*

Brachiale, is, n. 3. absolute, subaudi ornatum, est circulus armillæ modo in ornamentum brachii. *Plin.* 28. *Hist. nat.* 7. 23. (82). Menstrum in lana artictis nigri, brachiali argenteo inclusum. Adde *eumd.* 25. *ibid.* 10. 80. (129). et 32. *ibid.* 1. 3. (8). *Priscian.* de XII. vers. *Æn.* p. 1220. *Putsch.* Armillæ, quæ nunc brachiali vocantur.

BRACHIATUS, a, um, adject. brachia habens, brachiis munitus: sed occurrit translate tantum in re agraria, in qua brachiata arbor dicitur, quæ ramos utrimque in brachiorum modum compositos habet. *Colum.* 5. *R. H.* 5. 9. Nam duæ species hujus quoque culturæ sunt; alii capitatas vineas, alii brachiatas magis probant. Quibus cordi est in brachia vitem componere, convenit, ut, etc. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 30. 53. (123). Arborum aliæ ab radice brachiatae, ut ulmus: aliæ in cacumine ramosæ, ut plnus. *V. BRACHIUM II. 1.*

BRACHILIS, e, adject. idem quod brachialis. — *Hinc*

Brachile, is, n. 3. absolute est succinctiorum illud ex humeris utrimque suspensum, ante pectus decussatim junctum, atque sub brachia rejectum, quo delicatior femine mollioresque viri vestes quadriflorio nexu sustinebant. *Isid.* 19. *Orig.* 33. 5. Redimiculum est, quod succinctiorum sive brachile nuncupamus, quod descendens per cervicem, et a lateribus colli divisum, utrarumque alarum sinus ambit, atque hinc inde succingit, ut constringens latitudinem, vestes ad corpus contrahat atque conjungendo componat. Hoc vulgo brachile, quasi brachiale dicunt, quamvis nunc non brachiorum, sed renum sit cingulum. *V. Fronton.* loc. cit. in REDIMICULUM et VINCULATUS.

BRACHIOLARIS, is, adject. musculus brachiolaris apud *Veget.* 1. *Veter.* 25. 5. *V. vocem sequent.*

BRACHIOLUM, li, n. 2. diminut. a brachium.

¶ 1. De homine ponitur, et est parvum brachium, vel brachium generatim. *Catull.* 61. 131. Mitte brachiolum teres. ¶ 2. *Brachiola* videntur esse venæ quædam in utroque latere equorum. *Veget.* 1. *Veter.* 25. 4. Minuendus est sanguis ex venis, quæ positæ sunt in dextra et sinistra, ubi brachiola conjunguntur, et flexura fit, cum armus plicatur. Quibus vero armus est in causa, de brachiolis sanguis mittatur, quæ venæ positæ sunt interior, ubi centuriæ, idest musculi brachiolares sunt. Adde *eumd.* 5. *ibid.* 28. 7. et 70. 2., et 6. *ibid.* 1. 1. et 2. 2.

BRACHIUM, ii, n. 2. Vult *Manut.* in *Orthogr.* scribi brachium duplici cc ex *Virgil.* *Carpensi* (Cl.

Phil. Wagner. Orthogr. Virgil. p. 419.) et aliis veterib. libb. Sed ea scriptio non obtinuit. — *Brachium* m. nos, Græci *βραχίων* dicunt, quod deducitur a *βραχύν*, id est breve, eo quod ab humeris ad manus breviora sint, quam a coxis plantæ. Hæc *Paul. Diac.* p. 31. 16. *Müll.* Sine dubio vox *brachium* ratione etymii conjungenda est cum Gr. *βραχίων*; ac præterea videtur efficta ab Hebr. בְּרַיַח *bersach* seu *brach*, vectis. — Ceterum brachium est membrum bombois a cubito ad manum (It. *braccio*; Fr. *bras*; Hisp. *brazo*; Germ. *der Arm*; Angl. *the arm*).

1.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu brachium est membrum hominis a cubito ad manum, duobus ossibus constans, quorum alterum radius, alterum cubitus et ulna appellatur. Ita vocem brachii accipit *Celsus* 8. 1., item *ibid.* 10. n. 3., ubi agit de brachio fracto. Nam reliquam partem, quæ est a cubito ad humerum, os humeri atque etiam humerum appellat: alii Latini scriptores lacertum. *Zucet.* 4. 527. Brachia tum porro validis ex apta lacertis Esse. Adde *eumd.* 6. *ibid.* 396. *Ovid.* 1. *Met.* 500. Iudat digitosque manusque Brachiaque et nudos media plus parte lacertos. *Id.* 14. *ibid.* 303. de sociis *Ulyssis humanam formam recipientibus*. Erigimur, setaque cadunt bifidosque relinquit Rima pedes; redeunt humeri; subiecta lacertis Brachia sunt. Adde *Curt.* 8. 9. 21. et 9. 1. 29. *Tac. Germ.* 17. Femine nudæ brachia ac lacertos. Sed et proxima pars pectoris patet. ¶ 2. Latiori sensu ac sæpius, brachium dicitur totum illud, quod est ab humero ad manum, quæ scilicet, curvatur, movetur: quæ significatione occurrit — a) Generatim.

Pacuvius apud *Non.* p. 87. 26. *Merc.* et apud *Varron.* 5. *L. L.* 7. *Müll.* Currum liquit, chlamide contorta astu clipeat brachium. *Cic.* 2. *Orat.* 62. 253. Excusavit *Vespa Terentius*, quod eum brachium fregisse diceret. *Cl. Cels.* 1. 10. 3. *Cic. Cæli.* 5. 11. Cohibere brachium togæ, cui opposuit apud *Senec. Exc.* ex *Contr.* 5. 6. Brachium extra togam exserere. *Varro* apud *Gell.* 10. 16. in fin. Brachiis plerumque ductis retineri solent (queri in utero). *Cæs.* 1. *B. G.* 25. Jactare brachium. Adde *Virg.* 5. *Æn.* 377. *Curt.* 4. 16. 32. Hephæstionis brachium hastâ ictum est. *Virg.* 4. *G.* 174. Illi inter se se magnâ vi brachia tollunt. *Id.* 1. *ibid.* 202. de remigibus. Brachia remittere. *Id.* 5. *Æn.* 354. attollere. *Id.* *ibid.* 427. Brachia efferre ad superas auras. *Horat.* 3. *Od.* 4. 50. Juventus horrida brachiis. *Id.* *ibid.* 9. 33. Brachia opponere. *Ovid.* 2. *Met.* 270. exserere aquis. *Id.* 9. *ibid.* 766. porrigere. *Id.* 2. *ibid.* 82. curvare. *Id.* 3. *ibid.* 723. tendere alicui. *Id.* 9. *ibid.* 210. et 293. tendere cælo, ad cælum. *Id.* 6. *ibid.* 262. Precando brachia tollere. *Id.* 9. *ibid.* 52. Adducere brachia. *Quintil.* 10. 3. 6. Ut in jaculando brachia reducimus. *Sueton.* *Domit.* 17. Sinisteriore brachio, velut agro, lanis fasciisq. involuto. *Tac.* 15. *Ann.* 63. Brachia exsolvere ferro. — b) Speciatim ponitur de amplere.

Virg. 6. *Æn.* 700. collo dare brachia circum. *Horat.* 3. *Od.* 9. 2. Dare brachia cervicibus. *Id.* *Epod.* 15. 6. Lentis brachiis adhærere alicui. *Ovid.* 9. *Met.* 458. Circumdare brachia collo. *Id.* 1. *ibid.* 762. implicare collo. *Id.* 3. *ibid.* 389. injicere collo. — c) Item speciatim de saltatione: *V. SALTO. Lucet.* 4. 770. Brachia in numerum jactare et cetera membra. *Id.* *ibid.* 791. Molli mobiliter brachia mittere. *Propert.* 2. 22. 6. Molli deducere brachia gestu. *Ovid. Rem. am.* 754. numeris brachia mota suis. *Id.* 2. *Amor.* 4. 29. Numerosa brachia ducere. Adde *eumd.* 1. *Art. am.* 585. *Stat.* 3. *Silv.* 5. 65. Candida molli deducere brachia motu. — d) Item de gestibus, quibus utimur in oratione recitanda. *Cic.* 3. *Herenn.* 15. 27. Celeri brachio, porrectione brachii uti. *Id.* *Orat.* 18. 60. Brachii projectio in contentione, contractio in remissis. Adde *Quintil.* 11. 3. 84. *Cic.* 2. *Orat.* 59. 242. Extento brachio paullulum de gestu addere. *Quintil.* 11. 3. 93. Transversum brachium proferre. *Id.* 4. 2. 39. Brachium in latus jactare. *Id.* 2. 13. 9. Brachium demittere. Adde *eumd.* 1. 10. 16., 11. 3. 141. et alibi. — e) Figurate *Molli aut levi brachio agere alicui* est remissè, leniter, vel negligenter agere. *Cic.* 4. *Att.* 16. 6. Consules, qui id levi brachio egissent, rem ad senatum detulerunt. *Id.* 2. *ibid.* 1. 6. Quod me quoddammodo molli brachio de Pompeji familiaritate objurgas. — f) Item figurate *Præbere brachia sceleri* apud *Ovid. Heroid.* 7. 126. est sponte dare manus et cedere scelus facienti. *Cf. Vietas* dare manus. — g) Item *Dirigere brachia* contra tor-

rentem apud *Juvenal.* 4. 89. proverbialis locutio est, sumpta a natantibus, qui si adverso flumine natare velint, vi aquæ abripiuntur. Dicitur de iis, qui majorem potentie resistere volunt. ¶ 3. Per similitudinem tribuuntur brachia multis animalibus, ac præcipue lolliginibus, sepiis, polypis, scorpionibus, caneris, et hujusmodi, quæ similia humanis brachiis membra habent. *Plaut. Mil. glor.* 1. 1. 25. ART. Vel elephanto in India quo pacto pugno perregisti brachium? (h. e. eoxam). *PVRG.* Quid brachium? ART. Illud dicere volui femur. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 86. (214). Leoni in feminum et brachiorum ossibus paucis exigua admodum (medulla). h. e. pedibus anterioribus. *Id.* 9. *ibid.* 29. 47. (88). de *nautilo pisce*. Prima duo brachia retorquens membranam extendit etc. *Id.* 11. *ibid.* 48. 108. (258). Octonos pedes esse diximus polypis, sepiis, lolliginibus, caneris, qui brachia in contrarium movent, pedes in orbem aut in obliquum. *Id.* 9. *ibid.* 31. 51. (98). Præterea (canceris sunt) bina brachia denticulatis forcibus. — Dextrum brachium omnibus majus. *Cf. Ovid.* 4. *Met.* 625., 10. *ibid.* 127. et 15. *ibid.* 369. brachia Cancri. *Virg.* 1. *G.* 34. jam brachia contrahit ardens Scorpions. Adde *Ovid.* 2. *Met.* 82. et 195.

II.) Translate ponitur et de rebus inanimis. ¶ 1. In arboribus brachia sunt rami. — a) Generatim. *Cf. Ovid.* 1. *Met.* 550. In frondes crines, in ramos brachia crescent. *Catull.* 64. 105. Nam velut in summo quantientem brachia Tauro Quercum — indomitus turbo eruit. *Plin.* 13. *Hist. nat.* 9. 18. (62). Differt quod in brachia ramorum spargitur. *Id.* 16. *ibid.* 34. 62. (151). Omnium hederarum generi radicata brachia. — b) Si brachia et rami simul junguntur, brachia sunt minores rami e majoribus (ramis) erumpentes. *Virg.* 2. *G.* 296. de *asculo*. Tum fortes late ramos et brachia tendens. Adde *eumd.* 6. *Æn.* 282.; *Ovid.* 14. *Met.* 629.; *Plin.* 16. *Hist. nat.* 34. 62. (151); et *Fal. Flacc.* 8. 114. — c) Speciatim, tamquam vocabulum rei agrariæ proprium, de vitibus dicitur. *Cato R. R.* 95. Hoc vitem circum caput et sub brachia ungito. Adde *Virg.* 2. *G.* 368.; *Colum.* 4. *R. H.* 24. 2., 5. *ibid.* 5. 9. et 10., et de arbor. 5. 2. ¶ 2. Item mari brachia tribuuntur, ubi ex oceano per medias terras varis sinibus se effundit; item terrarum tractibus, qui veluti rami a recta deflectunt in longum excurrentes. *Ovid.* 1. *Met.* 13. Nec brachia longo Margine terrarum porrexerat Amphitrite. *Curt.* 6. 4. 16. Duo terræ ejus velut brachia excurrunt. *Plin.* 5. *Hist. nat.* 27. 27. (98). Taurus mons dictus Caucasus, ubi brachia emittit, subinde tentanti maria similis. ¶ 3. In emittentibus brachia sunt projecti aggres, aut fossæ et hujusmodi opera in longum protensa ad claudendum et muniendum. *Liv.* 4. 9. in fin. Et alla parte consul muro Ardeæ brachium inunxerat, quæ ex oppido sui commeari possent. *Id.* 22. 52. Brachio obiecto, flumine eos excludit. *Id.* 44. 35. Degressus ad imam partem castrorum, veluti, per devexum in mare brachium, transitum tentaturus. *Id.* 38. 5. Superato brachio in urbem penetrat. Adde *eumd.* 31. 26. *Auct. D. Alex.* 30. Castellum brachiis cum opere castrorum conjungere. Adde *Auct. B. Afr.* 38., 49., 51. et 56.; et *Auct. B. Hisp.* 5. et 13. *Propert.* 3. 20. 24. Scandam ego Thesæe brachia longa viæ. *Lucan.* 3. 386. densas tollentia pinna Cespitiis crudæque extrahi brachia terra. *Id.* 4. 266. Aut circum largos curvari brachia fontes. *Sueton. Claud.* 20. Portum Ostiæ extruxit, circumducto dextrâ sinistraque brachio. Adde *Plin.* 6. *Ep.* 31. et *Justin.* 5. 8. 5. ¶ 4. In machinis, instrumentis, etc. brachia dicuntur eæ partes, quæ in horizontem extenduntur: sic — a) In balistis brachia sunt, quæ extenduntur et remittuntur in jaciendo. *Vitrui.* 1. 1. 8. et 10. 10. 1. *Schneid.* — b) In navi sunt antenæ, veluti brachia mali. *Virg.* 5. *Æn.* 829. Jubet ocius omnes Atollit malos, intendi brachia velis. Adde *Stat.* 5. *Silv.* 1. 244. *V. OBSIBILO.* — c) In circino brachia sunt duo ipsius latera, quorum alterum stat, alterum circumducitur. *Ovid.* 8. *Met.* 247. Primus et ex uno duo ferrea brachia nodo Vinxit; ut, æquali spatio distantibus illis, Altera pars staret, pars altera duceret orbem.

Homonym. In quo brachia differant a lacertis, dictum est superius sub I. 1.

BRACHMANÆ, ærum, et Brachmanes, um, m. plur., *Bramini* et *Yavri*, sapientes in India citeriori diligentissimi siderum observatores, alterum genus gymnosophistarum. Nam *Bardanes* Babylonius gr-

mnosopbistarum duo tradit generis, quorum illi, qui ex generis successione veluti hereditariam sapientiam professionem amplectebantur, *Brachmanæ* dicti; qui vero electione ad philosophiam professionem assumebantur, *Samanæ*. Ex *Strab.* l. 15. Horum mentio fit etiam ab *Apul. Florid.* n. 15.; a *Tertull. Apolog.* 42.; ab *Ammian.* 23. 6. et 28. 1.; et ab *Hieronym.* 2. ad *vers. Iovinian.* 14. Eos quoque, suppresso nomine, describit *Curt.* 8. 9. 31. — *NB.* De populo *F. ONOM.*

BRACHYS, γ. *F. BRACEUS.*

BRACHYCATALECTICUS vel

BRACHYCATALECTUS, α, um, adject. *βραχυκαταληκτικός, βραχυκατάληκτος.* Brachycatalecticum vel brachycatalectum metrum dicitur, cui pes deest. *Diomed.* 3. p. 501. *Putsch., Serv. Centim.* p. 1817., et *Priscian.* de *XII. vers. Æn.* p. 1216. *Putsch.*

BRACHYLOGIA, α, f. 1. *βραχυλογία,* quæ Latine dici potest copulata dissolutio, figura est, qua conjunctiones omittuntur, cum quid instantius dicitur, et singula inculcantur, et quasi plura fiunt, ut in illo *Cicer. contr. concion. Metelli:* Qui indicabantur, eos vocari, custodiri, ad senatum adduci jussi, in senatu sunt positi, etc. Hæc *Quintil.* 9. 3. 50., qui tamen ipsam vocem tum hoc loco, tum infra eod. cap., tum etiam 8. 3. 82. Græce scribit: est enim a *βραχυς* brevis, et *λόγος* sermo. Dicitur etiam *Asyndeton.* *V.*

BRACHYPOTA, α, m. 1. *βραχυπότης,* parvum potans, a *βραχυς* parvum et *πότις* potor. *Cæl. Aurel.* 3. *Acut.* 15. Hippocrates phreniticis dixit parvibulos, quos brachypotas vocant, hoc est, quod modicum biberent ob timorem liquoris.

BRACHYSYLLABUS, α, um, adject. *βραχυσύλλαβος.* Brachysyllabus pes est idem qui tribrachys, tribus syllabis brevibus constans, ut *legere.* *Diomed.* 3. p. 475. *Putsch.*

BRACIUS, *F. BRACEUS.*

BRACILIS, e. *F. BRACHILIS.*

BRACTEA, α, f. 1. Scribitur et *brattea*, (quam scribendi rationem secutus est *Sillig.* in editione *Plinii*), sed minus recte. *Pier.* ad *Virg.* 6. *Æn.* 209. docet, eus qui *brattea* scribere, deceptos esse caracteribus Longobardicis, in quibus c et t eadem pæne forma figurantur. Addit, juniores quosdam etiam *brachteas* scripsisse, sed contra omnes orthographiæ leges. — Ratione habita etym., *Forcellino* videbatur esse a *βραχύν* crepitare, quia bractea jactata manu plicatur et crepitat. Rectius fortasse deducitur a *βραχύν* brevis, propter bractæ tenuitatem. — Ceterum bractea est lamina tenuis ex ligno, metallo, vel alia quapiam materia, quæ allici rei superinducitur. Differt a lamina, quæ crassior est et durior, et crusta appellatur (*It. sfoglia, foglia, lamina sottile; Fr. feuille mince, petite feuille; Hisp. hoja delgada; Germ. jedes dünn geschnittene Blättchen oder Bretchen; Angl. a thin leaf or plate of gold, silver, etc.*).

1.) Proprie occurrit — a) De ligneis assiculis. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 43. 84. (232). Ut una arbor sæpius veniret, excogitata sunt et ligni bractæ. *F. QUÆSTORIUS.* — b) Sæpius de tenuissima lamina, ut appellatur ab *Isid.* 16. *Orig.* 18. 2., auri vel argenti. *Lucret.* 4. 728. ut aranea bractæque auri. *Virg.* 6. *Æn.* 205. Tails erat species auri frondentis opaca liliæ: sic leni crepitabat bractea vento. *Ovid.* 3. *Art. am.* 232. Aspice, quam tenuis bractea ligna tegat. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 7. 31. (105). Bractæ argenteæ. *Id.* 31. *ibid.* 3. 4. (6). Bractæ philyræ. *Id.* 33. *ibid.* 3. 19. (61). Nec aliud (metallum) laxius (auro) dilatatur, aut numerosius dividitur, utpote cujus uncia in septingenas, quinquageas pluresque bractæas quaternum utroque digitorum spargantur. — c) Per similitudinem bractea viva dicitur a *Martial.* 9. 62. pellis ovium auratum vellus habentium.

II.) Translate. *Solin.* Ep. 2. ad *Advent. præfata Polyhist.* Cui libro si animum propius intenderis, velut fermentum cognitionis magis ei inesse, quam bractæas eloquentiæ deprehendes. *h. e.* fucum verborum.

BRACTEALIS, le, adject. ad bracteam pertinens. *Prudent.* 10. *per. steff.* 1024. Nec non et auro frons cornuscat hostiæ. Setaque fulgor bractæalis inflet.

BRACTEAMENTUM, ti, n. 2. bractearum indutio, sive aureum ornamentum allicui rei superinductum: occurrit tamen translate tantum apud *Fulgent. Planc. de contin. Virg. paulo post init.* Asteri fontis bracteamiento saturior. *h. e.* poetica facundia:

ea ratione, qua bractæas eloquentiæ dixit *Solin.* *V. BRACTEA II.*

BRACTEARIUS, ii, m. 2. qui aureas bractæas facit. *Inscript.* apud *Gruter.* 1074. 12., at emendatior apud *Visconti Mus. Jenkins* cl. 1. n. 5. conCORDIAE COLLEGI BRATTIARIORVM (leg. Bracteariorum) ET INAVRATORVM Q. HORDIONIVS PRIMIGENIVS S. P. D. D. *Firmic.* 4. *Mathes.* 15. Facit enim artifices, inauratores, bractearios, argentarios. *F. BRACARIUS.* Adde *Inscript.* apud *Orell.* 4067. — *Bractearia*, α, f. 1. quæ bractæas facit. *Inscript.* apud *Don.* cl. 8. n. 19. *FVLVIA MELBA BRACTEARIA.* Hæc *Inscript.* est apud *Orell.* 4133., in eaque legitur et bractearius et bractearia.

BRACTEATOR, oris, m. 3. bractearius. *Firmic.* 8. *Mathes.* 16. Aurifices, bractearios, inauratores.

BRACTEATUS, a, um, adject. bracteis, et fere semper aureis, inductus.

1.) Proprie. *Seneca Ep.* 41. Bracteatulus leo. *h. e.* jubam auratam habens. *Sidon.* 8. *Ep.* 8. Sellæ gestatoris bracteatæ. *Id.* 2. *Ep.* 10. in *carmin.* Bracteatum lacunar. *Capell.* 1. p. 20. Comæ bracteatæ.

II.) Translate. a) In malam partem. *Seneca Ep.* 115. Omnium istorum, quos incedere altos vides, bracteatæ felicitas est. *h. e.* fucata, non sincera, non solida, ut quæ in exteriori tantum specie et velut crusta consistit. — b) In bonam partem. Bracteatum dictum est elegantissimum et ornatisimum. *Auson.* *Grat. act.* ad *Gratian.* c. 8. O mentis aureæ dictum bracteatum!

BRACTEOLA, α, f. 1. diminut. a bractea, parva bractea. *Juvenal.* 13. 150. minor exstat sacriilegus, qui Radat inaurati femur Herculis et faciem ipsam Neptuni, qui bracteam de Castore ducat. Adde *Arnob.* 6. 21. et *Prudent.* *Psych.* 355.

BRANCA, α, f. 1. idem ac extremus pes. *Vet. Auct. De limit.* apud *Goes.* p. 130. Branca lupi, branca ursi.

BRANCE, *F. BRACE.*

BRANCHIA, α, f. 1. *βράγχιοι.* Occurrit fere in plur. num. *branchiæ*, et sunt partes biantes in piscibus folium more juxta cervicem, quibus anhelum reddere, ac per vices respirare existimantur: a *βράγχιο* guttur, quia gutturis officio in reddenda aqua, quæ ore accepta est, funguntur. Balænae et delphini excipiantur, qui fistulis spirant, balæna a fronte, delphini a dorso. *Colum.* 8. *R. R.* 17. 12. et *Plin.* 9. *Hist. nat.* 7. 6. (16). et *ibid.* 18. 33. (69). — In singulari numero. *Auson.* *Mosell.* 266. Reddit mortiferos exspirans branchia flatus. Adde *Vulg. Interpr.* *Tob.* 6. 4.

BRANCHIDÆ, ærum, m. plur. 1. Apollinis Didymæi sacerdotes, apud Posideum oppidum, et promontorium Ioniz, qui locus prius Branchidarum Oraculum dicebatur. *Plin.* 5. *Hist. nat.* 29. 31. (112). *Mela* 1. 17., *Curt.* 7. 5.

BRANCHOS, i, m. 2. *βράγχος*, δ, raucedo ex acris humoris in fauces destillatione proveniens. Græca vox est, sed Latine scripta legitur apud *Cæl. Aurel.* 2. *Tard.* 7. Flt infusus nunc ad nares, quæ appellatur coryza; nunc ad fauces, quæ appellatur branchos; nos raucedinem vocamus. Adde *Isid.* 4. *Orig.* 7. 13.

BRASMA, *F. BRECHMA.*

BRASMALE, ærum, m. plur. 1. *βρασμάτια* oi, subaudi *ἀνέμοι*, Græce dicuntur ebullitiones. æstus veluti aquæ ferventis, et sursum agitata: a *βράζω*, ferveo, bullio. Hinc *Ammian.* 17. 7. docet, *brasmatis* appellari terræmotus quendam speciem, qua humus molestius suscitatur, sursumque propellit immensissimas moles, ut in Asia cum Delos emersit, quæ antea maris undis tecta fuerat. *F. BRASTE.*

BRASSICA, æ, f. 1. Etymon a *βράσσα* sono; nam a crepitatione ita appellata videtur, ut etiam bractea: hæc cl. *Furlanetto*; sed falso, quemadmodum et falso a præsecare deducunt *Varro* 5. *L. L.* 104. *Müll.* et *Paul. Diac.* p. 31. 19. *Müll.* nam Latini hanc vocem sumpserunt a Græcis Italiæ meridionalis, teste *Hezych.*, qui ait: *βράσση κράμβη* Ἰταλιώται. — Est autem genus oleis frequentissimum et usitatissimum, caule et foliis magnis (*It. cavolo; Fr. chou; Hisp. col; berza; Germ. d. Kohl; Angl. a cabbage*), ejus plura genera recenset ac describit *Plin.* 19. *Hist. nat.* 8. 41. (136). et 20. *ibid.* 9. 33. (75). post *Catonem R. R.* 157., qui eam miris laudibus commendat, et *Colum.* 11. *R. R.* 3. 13. *Cic.* 2. *Nat. D.* 47. Vites a caulibus brassicisque, si propter satii sint,

ut a pestiferis et nocentibus, refugere dicuntur. Adde *Plaut. Pseud.* 3. 2. 26.; *Propert.* 4. 2. 24. et *Pal-lad.* 7. *R. R.* 4. — Brassica Pompejana ea esse creditur a quibusdam, quæ ab Italiis cavolflore: brassica capitata, vel Cumana, cavolo cappuccio: brassica Sabellica, broccoli. Sed de his ad botanicos. — Habet etiam multos alios hoc usus in medicina, quos legere est apud *Plin.* cit. loc. 20. 9. 33. (78). et *Caton.* *ibid.* Quin per DC fere annos solam brassicam in mendicantia morbis Romanos adhibuisse, scribit ex *Catonis* testimonio *Plin.* *ibid.* et *Plin. Valer.* 4. 29. — Cl. *Fée* (*Op. cit.* vol. 2. p. 339. et 340.) brassicarum omnium, quas *Plinius* 19. *Hist. nat.* 8. 41. enumerat, hanc exhibet synonymiam: a) *Olus Apianum.* — *Ὀύλη* Nicand. in *Athen.* 9. 2.; *Ὀυλόφυλλος* Theophr. 7. 4.; *Σελινωειδής* *Caton.* *R. R.* 157.; *Σελινουσία* *Athen.* 1. c.; *Σελίνας* Quorumd. est *Brassica viridis crispa* C. Bauh. *Pin.* 111. — b) *Olus Aricum.* — Brassica Aricia *Colum.* 10. *R. R.* 141. *V. Olus lacuturrium*, cuius *Aricium* est varietas. — c) *Olus Brutianum.* — Brassica Brutiana *Colum.* 10. *R. R.* 138. Le chou de Calabre, variété indéterminée. — d) *Olus crispum.* *V. Apianum.* — e) *Olus (brassica) Cumanum.* *V. Leve.* — f) *Olus Halmiridianum.* — *Κράμβη ἁγία* Dioscor. 2. 157. et apud *Athen.* 9. 2. est *Crambe maritima* L. Spec. plant. 937., *Θαλασσοκράμβη* seu *Κράμβη Θαλασσία* Græcor. — g) *Olus lacuturrium.* — Brassica Turni lacus *Colum.* 1. c.; *Olus Aricum* *Plin.* 1. c., an *Cyma sylvestris* Ejusd. est Brassica oleracea gongyloides L. 1. c. — h) *Olus (brassica) leve.* — *Λειά, λειόφυλλος, καλωδής, εἰλεῖς* Dioscor. apud *Athen.* 9. et Brassica *Cymæ* *Colum.* 10. *R. R.* 131. sunt Brassica capitata C. Bauh. *Pin.* 111. — i) *Olus Pompejanum.* — Brassica Pompejana *Colum.* 10. *R. R.* 137. est Brassica oleracea botrytis L. Spec. plant. 932. — l) *Olus Sabellicum.* — Brassica Sabellica *Colum.* 10. *R. R.* 139. est Brassica alba crispa C. Bauh. *Pin.* 111. et Brassica oleracea Sabellica L. Spec. plant. 1. c. — m) *Olus Tritianum.* — *Κράμβη κεφαλωτή, γαστέρα* Nicand. in *Athen.* 1. c. est Brassica oleracea capitata variet. Lamrk. Encycl. Qui plura cupit, adeat ipsum cl. *Fée* 1. c. et pagg. seqq., ubi de his longe disserit.

BRASTE, ærum, m. plur. 1. *βράσται*, eadem terræmotus species, quæ brasmatis dicuntur: quod *F.* Hæc quoque Græca vox est, a *βράζω* ebullio; legitur quoque apud *Apul. de Mundo*.

BRATHY, ys, n. 3. *βράθυ*, verba apud *Plin.* 24. *Hist. nat.* 11. 61. (102). Herba Sabina, brathy appellata a Græcis duorum generum est. Adde *Apul. Herb.* 85. Scribon. *Compos.* 154. habet genitivum brathys. Cl. *Fée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 260.) hanc exhibet synonymiam: *Βράθυς ἢ Βαράθρον* Dioscor. 1. 104., *Apul.* in libro de Nomin. et Virtut. berb., *Galen.* de fac. simpl. 6.; *Βράθω*, *Βαράθω*, *Βεράθρον* Quorumd.; *Herba sabina* *Plin.* 1. c., *Caton.* *R. R.* 70., *Virg. Cul.* 403.; *Savina* *Car. Mag. Capitul.*; et *Sabina* vel *Savina* *Latinor.* sunt *Juniperus Sabina* Scop. *Flor. carn.* 2. 1228. — α. *βράθυς κυπαρισσοφυλλος* Dioscor. 1. c. et *Herba sabina folio curpressi* *Plin.* 1. c., neque *U. Bruh.* *Plin.* 487. sunt *S. Baccifera* J. Bauh. 1. 288. (c'est le type de l'espèce: la sabine mâle). — β. *Βράθυς μυρικήφυλλος* Dioscor. 1. c.; *Sabina tamariscifolia* seu *cupressus cretica* *Plin.* 1. c.; *Sabina folio tamariscifolia* seu *Dioscoridis* *Bauh.* *Pin.* 487. et *Sabina vulgaris* *Lob.* *Iron.* 219. sunt *Juniperus sabina*, var. β., foliis superioribus paulo longioribus, acutioribus et semipatulis Lamrk. Encycl. 2. 628. — La sabine femelle.

BRATTEA, *F. BRACTEA.*

BRATUS, i, f. 2. arbor quædam in finibus oppidi Sittace in Zagro monte Asiæ, cupresso fusæ similis, exaltidis ramis, odorem emittens cum accenditur, cedro proximum atque jucundum. *Plin.* 12. *Hist. nat.* 17. 39. (78), ubi ita legendum monet *Harduin.* ex MSS., non bruta, quod est in quibusdam editis. Cl. *Fée* (*Op. cit.* vol. 1. p. 37. et 38.) quænam arbor *Plinius* brato respondeat, se certo scire negat.

BRAYUM, *F. BRABEUM.*

BRAX, acis, f. 3. *βράξις*, eadem ac braca. *Not.* *Tyr.* p. 157. Brax, bracatus. Sed hæc nihil facienda: *F.* potius locum in *V. BRACARIUS*.

BRECHMA, Indorum lingua significat semen piperis cassum et inane, ut est apud *Plin.* 12. *Hist. nat.* 7. 14. (27). — Dioscorid. hoc idem vocat *βράσμα*: ex quo quidam etiam apud *Plin.* *brasma* legere malunt.

BREPHOTROPHEUM vel *Brepōtrophium*, n. 2. βρεφωτρόφειον, locus, in quo infantes aluntur et educantur. Græca vox a βρέφος *infans*, et τρέφω *nutrio*. *Imp. Justinian. Cod.* 1. 2. 19.

BREPHOTROPUS, i, m. 2. βρεφωτρόπος, qui alit infantes. *Imp. Justinian. Cod.* 1. 3. 42. § 9. Cf. vocem præced.

BREVIÀ, ium. *V.* **BREVIS** in fin.

BREVIARIUM, n. *V.* voc. seq. in fin.

BREVIARIUS, a, um, adject. in compendium redactus. *Scarvoia Dig.* 33. 8. 26. Cum rationibus breviaris et sortem et usuras complexus sit. — Hinc

Breviarium, it, n. 2. absolute est summarium, compendium, epitome. *Seneca Ep.* 39. Ille, quæ tunc vulgo breviarium dicitur, olim, cum Latine loqueremur, summarium vocabatur. *Sueton. Gramm.* 10. Breviarium rerum omnium Romanarum. *Id. Galb.* 12. Breviarium rationum. *Id. Vesp.* 21. officiorum omnium. *Id. Aug.* 28. et *Cal.* 18., et *Tac.* 1. *Ann.* 11. imperii. *V.* **RATIONARIUM**. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 26. 62. (230). Peragere breviarium totius culturae. Adde *eumd.* 7. *ibid.* 26. 27. (98). *Eutrop. Inscript.* Eutropii breviarium historiae Romanæ.

BREVIATIO, ōnis, f. 3. contractio, decrementum. *Augustin. Ep.* 80. ad *Hesych.* circ. med. Breviatio dierum. *Jornand. Get. præfat.* chronicorum. *Jornandes* enim XII. libros *Cassiodori* de rebus Geticis in epitomen coegit.

BREVIATOR, ōris, m. 3. qui in compendium redigit. *Oros.* 1. *Hist.* 8. Pompejus historicus, ejusque brevior Justinus.

BREVIATUS, a, um. *V.* **BREVIUS**.

BREVICULUS, a, um, adject. deminut. a *brevis*, admodum brevis.

I.) Proprie. *Plaut. Merc.* 3. 4. 54. Homo ventriosus, bucculentus, breviculus. *Fronto de eloq.* Coturnicum potius pinnis breviculis, quam aqualium majestate volitare. *Apul.* 1. *Met.* Grabatulus breviculus.

II.) Translate. *Apul.* 6. *Met.* Breviculo tempore.

Breviculum vel *Breviculus*, i, absolute, est parvus libellus, brevis scriptura. In *Cod. Justinian.* 1. 7. titulus 44. et in *Cod. Theod.* 1. 4. titulus 17. inscribuntur *De sententiis ex breviculo recitandis*. In legibus enim, quæ eo titulo continentur, præcipitur, ut judices sententias suas perscribant, et ex libello partibus legant. Ita *Budaxus*, *Alciat*, et alii. *Cujacius* vero in *Cod.* 4. 19. ad leg. 5. 6. 7. in fin. legi jubet *ex periculo*: sed non satis probat, ut appareat sedulo examinantibus auctoritates, quas affert. Denique alii volunt legi *ex periculo*, quod in quibusdam ex intima Latinitate scriptoribus *pericula charta* accipitur pro exemplo, seu descriptione, ut est in *Glossar. Du Fresnoy*. *V.* **PERICULUM**. — *Breviculum militum* idem est ac *lateculum*: *V.* **THETA**.

BREVILOQUEUS, entis, adject. βραχυλόγος, qui breviter et pauca loquitur. *Cic.* 7. *Att.* 20. 1. Breviloquentum jam nie tempus ipsius facit.

BREVILOQUENTIA, æ, f. 1. βραχυλογία, brevis sermo, pauca verba. *Cic. fragm.* apud *Senec.* 22. *epistolæ moral.* (ita enim refert *Gell.* 12. 2.) Breviloquentiam in dicendo colat. Addit *Gell.* reprehendi a *Seneca* Ciceronem, quod *breviloquentiam* et *suaviloquentiam*, Enniana verba, usurpaverit.

BREVILOQUIUM, n. 2. βραχυλογία, idem ac breviloquentia. *Fulgent.* 1. *Mythol. præf. ad fin.* Platonis auratum eloquium, et Aristotelis syllogismatum breviloquium. *Priscian.* 7. p. 754. *Putsch.* Juniores gaudentes breviloquio per concisionem ea protulerant.

BREVILOQUES βραχυλόγος. *Gloss. Labb.*

BREVIUS, as, avi, atum, are, a. 1. Cf. Gr. βραχυ-*vo*. Part. *Brevius* I. — Brevio est brevem facio, abbrevio (II. abbreviare, accorciare; Fr. abrégier, raccourcir; Hisp. abbreviar, acortar; Germ. kürzen, kurz oder klein machen; Angl. to shorten abridge, abbreviate).

I.) Proprie ponitur de re inanima. *Quintil.* 11. 3. 33. Brevior cervix, et gestum quemdam humilem atque servilem facit, cum se in habitum metus fingunt. *Sidon.* 2. *Ep.* 2. Non brevialis angustatisque gradibus ascenditur.

II.) Translate occurrit ¶ 1. De tempore. *Manil.* 6. 461. *Paulin. Nolan. carm.* 24. *Natal. S. Fel.* 9. 13. et brevitas Cogit biens horas. ¶ 2. De pronuntiatione. *Breviare syllabam* est brevi mora proferre. *Quintil.* 12. 10. 57. Detrahit aspiracionem breviamque secundam ejus nominis syllabam. ¶ 3. De

oratione vel sermone est brevi præcidere. *Quintil.* 1. 9. 2. Versus paraphrasi audacius vertere, quæ et brevire quædam et exornare, salvo modo poetæ sensu, permittitur. *Id.* 5. 13. 41. Breviare aliquid callide.

BREVIS, e, adject. Comp. *Brevior* et *Sup. Brevisissimus* in omnibus ferme paragr. — Ratione habita etym, auctore ipso *Paul. Diac.* p. 31. 11. *Müll.* est a Gr. βραχός, quod idem omnino significat, quodque, addito digammate, est a βρασσα vel βρησσω *rumpo*, quemadmodum et Germ. *brechen*. Hinc *brevis* stricto sensu est ruptus, interruptus, decurtatus, ideoque parvus, exiguus (II. breve; Fr. petit, brief, court; Hisp. breve, corto; Germ. kurz; Angl. short).

I.) Proprie ponitur de inanimis. ¶ 1. Ratione habita longitudinis, breve dicitur quicquid non est longum vel excelsum; ideoque brevis opponitur longo, ut apud *Cic.* 4. *Acad.* (2. pr.) 29. 92. Multa pauca, magna parva, longa brevia, lata angusta. Et apud *Nepot. Eumen.* 8. Brevior via, longior amfractus. *Cic.* 2. *Orat.* 60. 245. Pusillus testis processit —, sed sedebat judex L. Aurifex, brevior ipse, quam testis. h. e. staturâ humilior. Cf. *Quintil.* 2. 3. 8. Staturâ brevis. *Sueton. Galb.* 3. Homo brevi corpore. *Id. vit. Horat.* Brevi corporis babilu. *Liv.* 21. 35. Ut plerique Alpium ab Italia sleut breviora, ita adrectione sunt. *Horat.* 1. *Sat.* 2. 93. Depygis, nasuta, brevi latere ac pede longo. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 15. 13. (63). Ideoque diversos habent orbis —, quoniam interiores absidas necesse est breviores esse. — Ille significatione, quemadmodum et aliis infra, pluribus jungitur Substantivis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibemus. *Ovid.* 14. *Met.* 329. Almo cursu brevissimus. *Virg.* 3. *G.* 80. Alvus brevis. *Horat.* 1. *Sat.* 2. 89. Caput. *Ovid.* 2. *Met.* 517. Circulus spatii brevissimus. *Id. Heroid.* 2. 119. Aleto brevibus torquata colubris. *Seneca Hippol.* 803. Coma. *Virg.* 3. *Æn.* 507. Cursus brevissimus. *Ovid.* 5. *Trist.* 10. 46. Fila breviora. *Horat.* 1. *Ep.* 19. 26. Folia breviora. *Ovid.* 5. *Met.* 457. Forma brevis. *Seneca Hippol.* 314. Gyro breviora flecti. *Id. Herc.* 1640. Illex brevior. *Ovid.* 1. *Pont.* 4. 32. Iter brevius. *Id.* 9. *Met.* 789. Mensura brevior. *Id.* 2. *Fast.* 574. Mus brevis. h. e. parvus, exiguus. *Horat.* 2. *Sat.* 2. 37. Pondus breve. h. e. exiguum, parvum: *Horatii* verba sunt: quo pertinet ergo Proceros odisse lupos? Quia scilicet illis Majorem natura modum dedit, his breve pondus. *Ovid.* 2. *Amor.* 4. 36. Puella longa brevisque. *Virg.* 9. *Ecl.* 23. Via brevis. *Tibull.* 1. 10. 4. et *Juvenal.* 14. 223. brevior. *Ovid.* 5. *Met.* 253. brevissima. *Horat.* *Epod.* 5. 15. Vipera brevis. h. e. parva. ¶ 2. Ratione habita latitudinis, brevis est angustus, non latus; ideoque lato opponitur, ut apud *Ovid.* *Heroid.* 19. 141. Parce, feror, latoque mari tua prælia misce; Seducit terras hæc brevis unda duas. *Id. ibid.* 18. 174. Aqua brevis cui ibidem opponitur Latum æquor. *Lucan.* 9. 957. Aqua brevior. *Tac.* 5. *Ann.* 48. Confinium breve artis et falsi. *Martial.* 4. 42. Frons. *Juvenal.* 1. 73. Garyis brevibus dignum. *Tertull. Cult. fem.* 1. Loculi brevissimi. *Horat.* *Art. P.* 198. Mensa brevis. h. e. angusta, ideoque simplex, temperans. *Pallad.* 1. *R. R.* 29. 4. Offulæ. *Ovid.* 9. *Met.* 226. Scopulus. *Plin.* 10. *Ep.* 69. Terra brevissima. h. e. angustus terræ tractus. *Cæs.* 4. *B. G.* 21. Brevisissimus in Britanniam tractus. Cf. *Plin.* 4. *Hist. nat.* 16. 30. (103). ¶ 3. Ratione habita profunditatis brevis est non profundus, parum profundus. *Juvenal.* 3. 226. puteusque brevis, nec reste movendus. *Virg.* 5. *Æn.* 221. Vada brevia. *Seneca Agamemn.* 572. Ilas inopis undæ brevia comminuunt vada. *V.* Breve, is, in fin. sub *A.* 2. ¶ 4. Denique ratione habita spatii totius, brevis est parvus, exiguus, atque opponitur magno, ut apud *Horat.* 2. *Od.* 15. 13. Privatus illis census erat brevis, Commune magnum. Cf. *Lucret.* 5. 591. Pars exigua brevisque. *Avien. Ora marit.* 270. Civitas egena, brevis, cui libilem opponitur multa et opulenta. Cf. *Claudian. B. Gild.* 107. ex persona *Romæ*. brevior duxi securius ævum: Ipsa nocet moles. *Ovid. Heroid.* 7. 188. Imperia brevia. *Pallad.* 1. *R. R.* 28. 1. Insulæ. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 17. 23. (62). Pantheris in candido breves macularum oculi. *Ovid.* 6. *Met.* 86. Sigilla. *Martial.* 12. 67. Summa brevior. *Pallad.* 5. *R. R.* 8. 4. Vasculum brevissimum.

II.) Translate ponitur de tempore, et brevis est qui parvo tempore fit, qui parvo tempore durat; atque

opponitur longo, ut patet ex locis infra allatis. ¶ 1. Generatim. *Monum. Scipion.* apud *Orell. Inscript.* 558. MORS PERFECTI IVA. VT ESSENT OMNIA BREVIA. HONOS FAMA VIRTUSQUE GLORIA ATQUE INGENIUM. QUIBUS SEI IN LONGA LIGVISSET TIBI VTER VITA etc. *Plaut. Amph.* 1. 3. 50. Quanto nox fuisti longior hac proxima, tanto brevior dies ut fiat faciam. *Cic. Amic.* 27. 104. Omnia brevia tolerabilia esse debent, etiam si magna sint. Adde *eumd.* 1. *Tusc.* 39. 94. *Id.* 2. *ibid.* 19. 44. Si summus dolor est, — brevem necesse est esse. *Sall. Cat.* 1. Quo mihi rectius videtur —, quoniam vita ipsa, qua fruimur, brevis est, memoriam nostri quam maxime longam efficere. *Liv.* 21. 15. Aut omnia breviora aliquanto fuisse, aut Saguntum principio anni — captum. — Jungitur pluribus Substantivis. *Quintil.* 6. 4. 2. Actio brevis atque concisa. *Horat.* 2. *Od.* 16. 17., 2. *Sat.* 6. 97. et 2. *Ep.* 1. 144. Ævum breve. *Plin. Paneg.* 78. 2. Ævum breve et fragile. *Tac.* 2. *Ann.* 41. Amores. *Horat.* 4. *Od.* 13. 22. Anni. *Tac.* 15. *Ann.* 60. Arbitrium mortis. *Id.* 2. *Hist.* 59. et *Seneca Troad.* 273. Auditus. *Horat.* 1. *Ep.* 14. 35. Cæna. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 42. 97. (140). Commendatio. *Horat.* 2. *Ep.* 1. 216. Cura. *Cic. Arch.* 11. 28. Curriculum vitæ exiguum et breve. *Id. Sert.* 21. 47. Cursus vitæ brevis, gloriæ sempiternus. *Quintil.* 11. 1. 10. Detrimendum senectutis. *Ovid.* 2. *Pont.* 4. 12. Dies brevior. *Cic.* 1. *Fin.* 12. 40. et 2. *ibid.* 29. 94. Dolor. *Horat.* 2. *Od.* 14. 24. Dominus. *Seneca Hippol.* 762. Donum. h. e. quod brevi tempore durat. *Horat.* 2. *Od.* 3. 13. Flores rosæ. Cf. *eumd.* 1. *ibid.* 36. 16. liliū breve. *Sil. It.* 4. 734. Fortuna. *Lucret.* 3. 927. Fructus. *Horat.* 1. *Ep.* 2. 64. Furor. *Seneca Octav.* 200. Gaudium. *Lucret.* 4. 177. Hora. *Catull.* 5. 5. Lux. *Seneca Troad.* 760. Mora. *Cæs.* 5. *B. G.* 13. Noctes breviores. *Ter. Eun.* 3. 5. 56. et *Phædr.* 5. 8. 5. Ocasio rerum brevis. *Seneca Ed.* 937. Pænæ. *Plaut. Mil. glor.* 4. 2. 30. Sermo brevis, cui ibidem opponitur longinquus. *Seneca Troad.* 441. Somnus. *Sueton. Aug.* 22. Spatio temporis multo brevior. Et absolute *Plaut. Capt.* 3. 5. 85. Spatium breve. *Ter. Heaut.* 5. 2. 2.; *Lucret.* 2. 77.; et *Sueton. Claud.* 12. et *Ner.* 30. in brevi spatio. *Lucret.* 4. 160. et *Horat.* 1. *Od.* 11. 6. brevi spatio. *Horat.* 4. *Od.* 12. 27. Stultitia brevis. *Id.* 1. *ibid.* 4. 15. Summa vitæ. *Ter. Hec.* 5. 4. 2. Tempus breve. *Virg.* 10. *Æn.* 467. breve et irreparabile tempus vitæ. *Liv.* 5. 6. 4. brevissimum tempus. *Cic.* 5. *Fam.* 21. 2., 12. *ibid.* 2. 3., et 2. *Tusc.* 2. 5.; *Cæs.* 1. *B. G.* 40.; *Nepos Militad.* 2. et *Them.* 1.; et *Sueton. Cæs.* 3. brevi tempore. *Ovid.* 1. *Met.* 117. Ver. *Plaut. Pseud.* 3. 2. 33. et *Seneca Brev. vit.* 1. Vita. — Ille pertinent et formula brevis est, h. e. facilius est. *Trajanus* apud *Plin.* 10. *Ep.* 49. Modo ne existimes brevis esse ab urbe mitti. Cf. *Tac.* 13. *Ann.* 43. ¶ 2. Speciatim dicitur de pronuntiatione. *Syllaba brevis* dicitur, quæ brevi mora temporis proferitur, cui contraria est longa vel producta. Itaque brevis syllaba dicitur esse unus temporis, longa duorum, ut *Quintil.* 9. 4. 61. docet. Ille autem duplici ratione intelligendum est, nempe vel quantitate, vel pronuntiatione. Quantitate, ut in pedibus metricis: quo sensu *Horat.* *Art. P.* 251. Syllaba longa brevi subjecta vocatur iambus. Cf. *Cic. Orat.* 64. 218. Pronuntiatione cum plus minusve moræ trahitur in syllaba aliqua pronuntianda, etiam contra rationem quantitatatis. Quantitas enim syllabæ ex ipsius natura aut positione petitur: pronuntiatio ex usu atque instituto loquendi. Ex quo fit, ut aliquando quæ quantitate longa est, brevis pronuntiatione dicatur, et contra. Hinc *Cic. Orat.* 48. 159. *Inchyty* dicimus prima brevi littera, *insanus* producta, *inhumanus* brevi, *infelix* longa. Cf. *Gell.* 2. 17. et 4. 17. Hæc facilius intelligerentur, si Latine pronuntiationis vim ac sonum legitimum, quem jam paucius amissus, callemus. Tamen Itali quoque interdum syllabam naturā longam brevi tempore efferunt, ut in *mandorla*, *Otranto*, *Scarpanto*: quæ similia sunt ac si dicas *inchylytus* prima brevi. *V.* in fine *Brevis*, is, f. ¶ 3. Item speciatim de oratione, quæ duplici ratione brevis esse potest, externâ scilicet et internâ: externâ, hoc est ratione habita vocabulorum, quibus oratio ipsa constat (*Cic. Orat.* 51. 173. Versus unâ syllabâ brevior.); et internâ, hoc est ratione habita rerum, ita ut nihil plus dicatur, quam quod necesse est. (*Quintil.* 1. 1. 24. Docendi compendia brevia.) Ille significatione occurrit — a) De oratione ipsa. *Cic.*

Brut. 44. 162. Ambitus verborum contractus et brevis. *Quintil.* 10. 7. 31. Annotatio. *Id.* 3. 8. 58. Commentarii breves. *Id.* 12. 2. 19. Comprehen-siones breves. *Id.* 6. 3. 104. Dictum. *Id.* 9. 2. 56. Digressio a re brevior. *Id.* 12. 10. 64. Eloquentia. *Cic.* 1. *Att.* 9. 1. Epistola brevior. *Quintil.* 3. 6. 10. Exemplum brevissimum. *Cic.* *Brut.* 44. 162. Laudatio. *Quintil.* 11. 3. 110. Membra (in sermo-ne). *Cic.* 1. *Invent.* 20. 28. Narratio. *Ovid. Heroid.* 15. 4. Opus. *Cic.* *Brut.* 44. 162. Oratio. *Id.* 3. *Fin.* 4. 14. Responsio. *Quintil.* 10. 1. 60. Sententiæ. *Id.* 9. 4. 42. Verba ac nomina. *Cic.* 4. *Fin.* 18. 48. Tua illa brevia. — Huc pertinent et formulæ breve aliquid dicere, breve aliquid facere. *Cic.* *Sext.* 5. 12. Longum est ea dicere, sed hoc breve dicam. *Id.* 11. *Att.* 7. 6. Quid scribam? aut quid velim? Breve faciam. *Auct. Declam. in Sall.* 1. Jam dabo operam, quam maxime potero, ut breve id faciam. *V.* in fine *Brevis*, is, m. — b) Item ponitur de loquentibus aut scribentibus. *Cic.* 1. *Invent.* 20. 28. Ac multos imitatio brevitatis decipit, ut, cum se breves putent esse, longissimi sint. *Id.* 5. *Att.* 6. 2. In scribendo brevis. *Horat. Art. P.* 25. brevis esse laboro, Obscurus fio. *Quintil.* 10. 1. 63. Brevis in eloquendo.

Brevis, is, m. 3. abs., subaudi *liber vel libellus*, est libellus, in quo summam aliquid perscriptum est. *Po-pisc. Aurelian.* 36. Breve nominum conscripsit. *Et max.* Breve legit singulis, quorum nomina continebat. *Id. Bonos.* 15. Dabis ei, juxta breve infrascriptum, omnia quæ præcipimus. *Gruter. et Salmas.* ubique, et quidem recte, legunt *brevem* ex MSS. Sic *Id. ibid.* 15. Brevis munus fuit etc. *Lamprid. Alex. Sev.* 21. Milites suos sic ubique scivit, ut in cubiculo haberet breves etc. *Hieronym.* *Ep.* 5. n. 2. Libros, quos me non habere brevis subditus edocebit, etc. *Imp. Ar-cad. et Honor.* Cod. 1. 32. 1. Breves etiam quadri-menstruos ad officium palatinum noverint dirigendos. *Adde Cod. Theod.* 10. 16. 3.

Brevis, is, f. 3. absolute, subaudi *syllaba*, est idem ac syllaba brevis, de qua *V.* supra sub II. 2. *Cic.* *Orat.* 64. 215. Creticus, qui est e longa et brevi et longa. *Adde Quintil.* 9. 4. 93.

Breve, is, n. 3. absolute dicitur quidquid non est longum, aut latum, aut profundum.

A) Proprie ponitur de inanimis. ¶ 1. Breve est exiguum, angustum, cui *latum* opponitur. *Horat.* 1. *Ep.* 20. 8. *ad librum suum*, et scis, in breve te cogi, cum plenus languet amator. *h. e.* involvi et complicari. Nam veterum volumina evoluebantur, si legi opus esset, rursusque involuebantur, si claudi et deponi. ¶ 2. Item breve, et sæpius *brevia*, ium in num. plur. (subaudi *vada*, et *V.* supra sub I. 3.) sunt, ubi aqua profunda non est et transiri pedibus potest. *Tac.* 14. *Ann.* 29. Navis fabricari adversus breve et incertum. *Virg.* 1. *Æn.* 105. Tres Euris ab alto in breviam et syrtis urget. *Adde Lucan.* 9. 338., et *Tac.* 1. *Ann.* 60. *Id. Tac.* 6. *ibid.* 33. Brevia lit-torum.

B) Translate ponitur de iis, quæ brevi tempore fiunt, vel brevi tempore durant. ¶ 1. Breve est idem ac breve tempus: sed adverbialiter tantummodo occurrit: scilicet in formulis — a) *Ad breve*, ut apud *Sueton.* *Tib.* 68. Oculi, qui noctu etiam et in tenebris viderent, sed ad breve. — b) *Breve* pro per breve tempus. *Catull.* 60. 187. Vos bonæ senibus viris Cognitæ breve feminae, Collocate pñellulam. — c) *In brevi*, b. e. brevi tempore. *Afranius* apud *Charis.* 2. p. 186. *Putsch.* Præfestinamus quæ sit causa sciscere, quod sit necessum scire, præsertim in brevi. *Auct. ep. ad Octav.*, quam quidam olim *Ciceroni* tribuebant. O miseram, et io brevi tam celerem et tam variam reipublicæ commutationem. *Adde Flor.* 1. 1. 15. — d) Sæpius occurrit *brevi* eadem signifi-catione. *Cic.* 7. *Verr.* 54. 142. Brevi postea est mortuus. *Adde eumd.* 1. *Tusc.* 40. 96.; *Cæs.* 4. *B. G.* 33.; *Nepot. Them.* 4.; *Sall. Jug.* 13.; *Liv.* 1. 9.; *Ovid.* 5. *Met.* 32.; *Sueton. Cæs.* 34. *Gell.* 1. 15. *ad fin.* Brevi antequam moreretur. *h. e.* paullo ante quam. *Id.* 13. 18. Fuit Eschylus non brevi antiquior. *h. e.* haud pauco tempore. ¶ 2. Speciatim occurrit de oratione in formulis — a) *In breve*, h. e. ad pauca, summam. *Liv.* 39. 47. Erant de rebus sin-gulis in breve coactæ causæ. *Cajus Instit.* 4. 15. In breve coactio causæ. — b) *In brevi*, h. e. paucis verbis, occurrit solummodo apud *Quintil.* 9. 4. 32. Hæc arbitror, ut in brevi, de ordine fuisse dicenda. — c) Sæpiissime *brevi* usurpatur eadem signifi-catio-

ne. *Cic.* 3. *Fam.* 8. 1. Tamen cum tu tam multis verbis ad me scripsisses, faciendum mihi putavi, ut tuis litteris brevi responderem. *Id. Sert.* 45. 97. Brevi circumscribere aliquid et definire. *Id.* 1. *Orat.* 42. 190. completi aliquid. *Id. ibid.* 8. 34. comprehen-dere aliquid. *Id. Planc.* 40. 95. et 1. *Fin.* 17. 55. explicare aliquid. *Id.* 1. *Orat.* 46. 203. exponere ali-quid. *Id. Cæcin.* 32. 94. percurrere aliquid. *Id.* 4. *Herenn.* 26. 35. proponere aliquid. *Id.* 2. *Legg.* 14. 34. reddere aliquid. *Id.* 1. *Invent.* 9. 12. reprehend-ere aliquid. *Servius* apud *Cic.* 4. *Fam.* 5. 1. per-scribere aliquid.

BREVITAS, ætis, f. 3. (brevis) est contractio, par-vitas, sive abstracta qualitas, qua quid est exiguum, parvum, non altum, neque longum, neque latum (It. *brevità*, *cortezza*; Fr. *brève*; Hisp. *brevedad*; Germ. d. *Kürze*, *kurze Beschaffenheit*; Angl. *short-ness*, *brevity*).

I.) Proprie ponitur de rebus corporeis ratione ha-bita earumdem extensionis, seu spatii. *Zueret.* 2. 483. Brevitas corporis. *Cæs.* 2. *B. G.* 30. Gallis præ magnitudine corporum suorum brevis nostra con-temptui est. *Cl. Ovid.* 2. *Amor.* 4. 35. *Vitruv.* 7. 8. 2. *Schneid.* Brevitas guttarum. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 34. 52. (123). crurum. *Id. ibid.* 55. 81. (219). pili. *Id.* 12. *ibid.* 2. 6. (13). Chamæ platani coactæ bre-vitatis. *Gell.* 10. 26. Brevitas angusti freti. *Pallad.* 9. *R. R.* 2. vineæ. *Claudian.* *Epigr.* 20. 11. de zona. Brevitas doni.

II.) Translate. ¶ 1. De temporis exiguitate usur-patur, eique *longitudo* opponitur, ut apud *Cic.* 7. *Verr.* 10. 26. Diei brevis, longitudo noctis. *Id.* 1. *Att.* 10. 1. Brevitas temporis. *Id.* 1. *Tusc.* 38. 91. et *Seneca Brev. vit.* 1. vitæ. Absolute pro vitæ bre-vitate *Cic.* 1. *Tusc.* 39. 94. Confer nostram longis-simam ætatem cum æternitate; in eadem prupemo-dum brevitate, quæ illæ bestiolæ, reperiemur. *Sil.* *It.* 3. 141. Brevitas boræ. ¶ 2. Item de pro-nun-ciatione, sive syllabarum quantitate (*V.* BREVIS II. 2.): cujus brevitatis signum in syllabis est linea curva ita vocali superposita dabit, teste *Priscian.* p. 1287. *Putsch.* *Cic.* *Orat.* 63. 211. Brevitas pe-dum cui ibid. opponitur proceritas. *Id. ibid.* 51. 173. Longitudines et brevitates in sonis. *Id. ibid.* 57. 193. Contractio et brevis. *Id. ibid.* 57. 191. Bre-vitas et celeritas syllabarum. ¶ 3. Sæpiissime de oratione occurrit. *Cic.* 2. *Orat.* 80. 326. Si brevis appellanda est, cum verbum nullum redundat, brevis est L. Crassi oratio: sin tum est brevis, cum tantum verborum est, quantum necesse est etc. *Id. Harusp.* resp. 19. 41. Cujus tanta in dicendo gravitas, tanta jucunditas, tanta brevis fuit, ut posset, vel ut pruden-tes errarent, vel ut boni minus bene sentirent, perficere dicendo. *h. e.* stilus pressus. *Adde eumd.* *Brut.* 13. 50. et 3. *Legg.* 18. 40.; *Horat.* 1. *Sat.* 10. 9. et *Phædr.* 2. prol. 12. et 3. 10. 60. *Cic.* 3. *Orat.* 80. 327. Brevitati servire. *Id.* 1. *Invent.* 20. 28. Brevitatis initio. *Id.* 3. *Orat.* 53. 202. Distincte concisa brevis. *Id.* 2. *Verr.* 40. 103. Aliquid pro-pter rationem brevitatis ac temporis prætermittit. *Id.* 2. *Legg.* 7. 18. Aliquid cum brevitate consequi. *Id.* 2. *Off.* 12. 43. Brevitatis causâ. *Cl. Plin.* 18. *Hist. nat.* 25. 57. (214). Brevitatis gratiâ. *Nepos Epam.* 5. Brevitas respondendi. Apud *Quintil.* 3. 8. 67., 10. 1. 46. et 10. 5. 8. Brevitati opponitur copia. *Id. Quintil.* 4. 2. 40. Brevitas non inornata. *Id.* 4. 2. 45. Sallustiana. *Id.* 6. 3. 45. acutior atque velocior. *Id.* 4. 2. 43. Brevitatem in aliqua re ponere.

BREVITER, adverb. (brevis). Comp. *Brevius* I. et II. 2.; Sup. *Brevissime* II. 2. exigne (It. *brevemente*; Fr. *brève*; Hisp. *brevemente*; Germ. *kurz*, *auf kurze Art und Weise*; Angl. *shortly*, *in brief*).

I.) Proprie occurrit de rebus corporeis, quæ ratio-ne habita extensionis seu spatii neque longæ, neque latæ sunt. *Martial.* 4. 42. 9. Frons brevis atque mo-dus breviter sit naribus unciis. — Sæpius occurrit Comp. *Tibull.* 4. 1. 94. Seu libeat curvo brevis compellere (equum) gyro. *h. e.* angustiore spatio. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 67. 67. (168). Circa Caspium quoque multa Oceani littora explorata, parvoque bre-vius quam totus, hinc aut illinc Septemtrio eremiga-tus. *h. e.* paullo minus quam totus. *Tac.* 6. *Ann.* 35. Cum — Sarmatæ, omisso arcu, quo brevius valent, contis gladiisque ruent. *V. Orelli* ad h. l.

II.) Translate. ¶ 1. De tempore ponitur. *P. Sy-rus* v. 334. Iratum breviter devites, inimicum diu.

Gell. 19. 1. *ad fin.* Sapiens autem, cum breviter et strictim colore atque vultu motus est, ou *συγκατα-τίτται*. ¶ 2. Item de pronuntiatione sive de ayl-labis: *V.* BREVIS II. 2., eique *producte* opponitur. *Cic.* *Orat.* 48. 159. Quibus in verbis eæ primæ litem sunt, quæ in sapiente et felice, producte dicitur, in ceteris omnibus breviter. ¶ 3. Sæpius de oratio-ne. *Cic.* *Orat.* 15. 50. Summatim breviterque descri-bere aliquid. *Id.* 2. *Orat.* 49. 201. Breviter attingere aliquid. *Adde Plin.* 2. *Hist. nat.* 12. 9. (55).; *Sue-ton.* *Galb.* 3. et *Plin.* 1. *Ep.* 20. *Cic. Amic.* 1. 1., 3. *Verr.* 30. 75. et 1. *Orat.* 23. 107. dicere aliquid. *Adde Plin.* 3. *Hist. nat.* 5. 6. (39). et *Quintil.* 12. 10. 71. *Cic.* 1. *Herenn.* 10. 17. et *Pis.* 3. 7. expo-nere aliquid. *Id.* 3. *Off.* 2. 8. tangere aliquid. *Id.* 4. *Fin.* 10. 26. Quodque ego pluribus verbis, illi bre-vius. *Id. Orat.* 48. 162. Dicere brevius aliquid. *Adde Quintil.* 10. 1. 5. *Cic.* 2. *Nat. D.* 1. 3. Geram tibi morem et agam quam brevissime potero. *Adde eumd.* 1. *Divinat.* 32. 70. et *Quintil.* 1. 4. 2. et 1. 10. 1. *Lucret.* 6. 1082. et *Quintil.* 9. 3. 91. Breviter com-prehendere. *Nepos Att.* 18. aliquid declarare. *Id. proæm.* 25. demonstrare. *Sall. Jug.* 111. disserere. *Virg.* 4. *Æn.* 632. et *Ovid.* 2. *Met.* 783. affari ali-quem. *Virg.* 6. *Æn.* 321. fari. *Id.* 2. *ibid.* 11. audi-re aliquid. *Quintil.* 9. 3. 100. adjicere aliquid. *Id.* 7. 3. 29. completi aliquid. *Id.* 5. 10. 94. contrahere summum. *Id.* 4. 1. 34. indicare. *Id.* 4. 3. 8. Verum hæc breviter omnia. *Id.* 10. 1. 49. Brevius narrare. *Id.* 8. 6. 61. significare.

BRIA, æ, f. 1. genus vasis, seu poculi, ut expnni-tur in Gloss. *Philox.*, sed quale tandem vas sit, igno-ratur. Etymon forte est repetendum a βρύω *mana*, *scateo*, unde est etiam βρύω, vox infantum potum petentium, quæ adduc utuntur Venetorum infantes, vulgo *brun brun* iterantes; quod videtur factum ex sono aquæ ex vase aliquo defluentis. *Arnob.* 7. 29. Date, quæso, diis immortalibus bibant, scyphos, brias, pateras, simpuviaque depromite. — *Charis.* 1. p. 63. *Putsch.* non *briam*, sed *hebriam*, seu *ebriam* vocat; quod vel mendum est, ut quidam putant, vel dicendum, articulum cum nomine coaluisse, ut *hebria* sit ex η βρία, ea ratione qua *temetum* ex τὸ μὲν factum esse videtur. — Ab hac *bria*, seu *hebria* du-cunt etymologi *ebrius* et *ebrietas*, item *sobrietas*, *sobrius*. — *Id. Charis.* *ibid.* p. 37. docet, *hebriam* esse communis generis, allato testimonio *Pomponii* in *Auctorato*: Neque ego sum Memmius, neque Cas-sius, nec Mimatus Ebria. At hic ebria est cognomen Mimati.

BRICA et Briga et Briva et Bria, æ, f. 1. Vete-res Galli, seu Celtæ ita pontem appellabant, hinc etiam Germani superiores *brüche*, inferiores *brugge*, Anglo-Britanni *bridge* dicunt. Inde etiam pluri-mæ civitates in Gallia, et Hispania nomen sumpse-runt, ut Samarobriga, nunc *Amiens*, Sogobriga, nunc *Segorbe*, *Strabo* l. 7. p. 319. et *Stephanus Bizant.* in *Μεταρρύθια* et *Ἰσπανορρύθια* (*V. Tzschuck* ad *Melam* 2. 2. 5. p. 94. et 101., et *Durandi del Vercellese* p. 70.) βριαν apud Thracas urbem, *Hesychius* vero vicum significare affirmant. Quæ vero urbes apud *Ptolemaeum* in briga finiuntur, apud *Plinium* ple-rumque in brica exeunt. — *NB.* De cognomine *V. ONOM.*

BRIGANTES, um, m. plur. 3. apud *Marcell. Em-pir.* 8. § 1. ante med. sunt vermiculi, qui cilia arare et exulcerare solent. — *NB.* De populo *V. ONOM.*

BRISA, æ, f. 1. vinaceus uvæ, cum calcatur, vel potius vinaceorum massa, ex qua vini, vel aquæ effu-sione fit vinum secundarium: videturque esse a βρύω *mano*, *scaturio*, quia cum calcatur, vini liquorem ef-fundit. *Colum.* 12. *R. R.* 39. 2. Subactam brisam prelo subijcere. Graeci vocant τὰ βρύα vel βρύτια. — *NB.* De promontorio *V. ONOM.*

BRITANNICUS, a, um, adject. ad Britanniam per-tinens. *V. ONOM.* — Hinc

Britannica herba est, quam alio nomine *hydro-lapathum* appellari quidam putant, foliis oblongis nigris, radice nigra, flore qui vibo appellatur. Utilis est ad villæ oris, ad anginas, et ad serpentum ictus. *Plin.* 25. *Hist. nat.* 3. 6. (20). et *Apul. Herb.* 20.

BROCCHITAS vel brochitas, ætis, f. 3. dentium prominentia. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 61. (169). Se-nectus in equis et ceteris veterinis intelligitur den-tium brochitate, superciliorum canitia.

BROCCHUS vel brochus, a, um, adject. ¶ 1. Est qui est productio ore, et dentibus prominentibus,

ut Non. p. 25. 27. *Merc.* exponit. *Lucilius* apud *eum.* *ibid.* Brochus Bovillanus dente adverso emululo uno Hoc est rhinoceros. Adde *Plaut. fragm.* apud *Festum* p. 375. 21. *Müll.* *Alus.* ¶ 2. Ipsi quoque dentes, qui prominent, *brocchi* dicuntur. *Varro* 2. *R. R.* 9. 3. Canes debent esse mento suppresso, et ex eo enatis duobus dentibus dextra et sinistra, paulo eminentius superioribus, directis potius, quam *brochis*. *Id.* *ibid.* 7. 3. de equo. Dentes cum facti sunt *brocchi*, et supercilia cana. h. e. cum gingivis ob senium retractis prominentes sunt. — Legitur etiam *broneus*, *broneus* et *broceus*, sed scriptio superior allata rectior videtur. — *NB.* De cognomine *P. ONOM.*

BROCHON, l, n. 2. gummi, quod ex bdelio arbore manat. *Plin.* 12. *Hist. nat.* 9. 19. (35).

BROGA, vox Gallica agrum significans. *Vet. Schol.* ad *Juvenal.* 8. 234. Ideo autem dicti *Allobroges*, quoniam *broga* Galli agrum dicunt, *allo* autem, aliud. Dicti igitur, quia ex alio loco fuerant translati.

BROMATICI dicuntur, quibus fastidium est ciborum. *Isid.* 5. *Orig.* 35. 6.

BROMIALIS, le adject. ad Bromium pertinens, *Brachicus*. *Capell.* 8. p. 271. Famulicium Veneris, vernaculique, Bromiales tantos catibanos concussis admittunt luctu singulibus, ut, etc.

BROMIUS, a, um, adject. ad Bromium sive ad Bacchum pertinens, *Bacchicus*. *Varro* apud *Non.* p. 71. 18. *Merc.* Cape hanc caducam Liberi mollem dapem De fronde Bromie auctumnitatis usidam. *Claudian.* 17. *Cons. Stilich.* 365. taurinaque pulvis Baccharum Bromios invitant tympana remos. *Al.* *aliter leg.*

BROMOS, l, n. 2. *βρόμος*. ¶ 1. Est avena sativa, junceorum eibus. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 10. 20. (93). *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 2. p. 149.) arbitrat, bromom *Plin.* non esse *Avenam sativam* L., ut nonnulli putarunt, sed potius aliquam herbam gramineam exolitam et incognitam, vel fortasse ipsam *urizam*, quemadmodum alii quoque censuerunt. ¶ 2. Ab *Eod.* 22. *ibid.* 25. 79. (161.) sic appellatur etiam avena silvestris, folio et stipula triticum imitata, et inter vilia segetum enumeranda. *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 139.) hanc exhibet synonymiam: *βρόμος* Hipp. de *Vict.* 181. 356.; *βρώμος* Dioscor. 2. 116., et *Avena* *Plin.* 18. 17. 44. (149.) necnon *Bromos* *Ejusd.* l. super *cl.* sunt *Avena sativa* L. *Spec. plant.* 118.

BROMOSUS, a, um, adject. graveolens, *βρωμώδης*; Græca vox. *Carl. Avel.* 2. *Acut.* 37. a med. Caro neque pinguis, neque bromosa. *Id.* 3. *Tard.* 2. Qualitas bromosa, vel fumosa. — Legitur et *brumosus*.

BRONCHIA, ōrum, n. 2. *βρόγχια*, pulmonis concava. *Carl. Avel.* 2. *Acut.* 28. Pulmonis partes arteriæ adherentes, quas appellant bronchia.

BRONCHOS, l, n. 2. *βρόγχος*; guttur, fauces. *Carl. Avel.* 2. *Tard.* 1. ante med. Gutturis summitas paralyti vitata, sive ut rheuma, sive ut Græci bronchos, mortem facit et parvam transvocationis tussiculam. Adde *Theod. Priscian.* 3. 7.

BRONCHUS, a, um. *P. BROCHUS*.

BRONCHUM, l, n. 2. Græca vox *βρόγχον*, quæ gutturis arteriam significat. Latine litteris occurrit apud *Carl. Avel.* 5. *Tard.* 10. Ad arteriam-gutturis, quam Græci bronchum appellant.

BRONTIE, es, l. 1. *βροντή*, Græce est tonitru. ¶ 1. Hoc tenet *Plin.* de *Apelle* 35. *Hist. nat.* 10. 36. (96). Pinxit et quæ plangi non possunt, tonitrua, fulgetra fulgura, quæ *Brontia*, *Astræpæ*, *Ceraunobælia* appellant. ¶ 2. Item gemma et capitibus testadinum tonitribus cadens, ex quo nomen traxit. Nam *βροντή* tonitruum significat. Huic similis nomine est *Brontia*, *βροντία*, quæ et ipsa imbribus et fulminibus cadere dicitur. De utraque *Plin.* 37. *Hist. nat.* 10. 55. (150). et 65. (176). et *Isid.* 16. *Orig.* 15. 24. *P.* et *OMBRIA*. — *NB.* De nomine proprio *P. ONOM.*

BRONTIA. *P. BRONTIE*. 2. *Sillog.* in utroque *Plin.* loco legit *brontia*.

BRŪCHUS, l, n. 2. *βρόχης*, vel *βρόχης*, insectum et locustarum genere, tenera germina herbarum arborumque erodens: a *βρόχης* rodo. Quidam eum definiunt locustam minime albam. *Prudent.* *Hamartia* 229. Aut populator edet gemmantia germina brochus. *Alcim.* 5. 193. Exin restantem surgit consumere fructum Bruchus, et excussu confidens crure locusta, Adde *Fulg.* *Interpr.* *Psalm.* 104. 34., et alibi sæpe.

BRŪMA, æ, l. 1. Quod ad etymon attinet, hæc ha-

bet *Macrob.* 1. *Saturn.* 21. Brumam appellavere veteres a brevitate dierum cognominantes, id est *βραχυήρας*. *V.* simile etymon apud *Isid.* 5. *Orig.* 35. Saniores tamen etymologi dictam docent cum *Varron.* 6. *L. L.* 8. *Müll.* et *Paul. Diac.* p. 31. 14. *Müll.* a *brevi*; nempe *brumam* esse per synopen a brevissima, unde *brevima*, *breuma*, *bruma*, uti ab infimus est imus. — Hinc generatim bruma est dies omnium brevissima. ¶ 1. Stricto sensu bruma est tempus solstitii hiemalis, cum dies brevissimi sunt (*It. solstitio d'inverno*; *Fr. solstice d'hiver*; *Hisp. solsticio de invierno*; *Germa. das Wintersolstitium*; *Angl. the winter-solstice*), quod incidit secundum Latinos auctores a. d. vii. Kal. Januar., ut est apud *Plin.* 18. *Hist. nat.* 25. 59. (221.), vel xvi. Kal. Januar., ut ex Hipparcho docet *Colum.* 11. *R. R.* 2. 94. sole Capricorni signum ingrediente, et per tres fere dies durat. Et quia eo tempore sol, sine ulterius recedendi facio, rursus ad nos incipit accedere et quodammodo renovari, ideo bruma dicitur novissimum veteris solis tempus, et novi primum, atque adeo anni ipsius principium. *Varro* l. c. Tempus a bruma ad brumam, dum sol redit, vocatur annus. Adde *eum.* 9. *ibid.* 24. *Cl. Ovid.* 1. *Fast.* 163. Bruma novl prima est veterisq; coovissima solis. *Ter. Phorm.* 4. 4. 28.; *Cic.* 2. *Divinat.* 24. 52. et 7. *Fam.* 20. 2.; et *Plin.* 2. *Hist. nat.* 47. 47. (125). Ante brumam. *Lucret.* 5. 745. Tandem bruma nives affert pigramque rigorem Reddit. *Cic.* 2. *Nat. D.* 7. 19. Possetne tot rebus ipsis se immulantibus, solis accessus discessusque solstitii brumisque cognosci? Adde *eum.* *ibid.* 19. 50. *Id.* 3. *Fam.* 7. 3. Post brumam. *Ovid.* 5. *Trist.* 10. 7. Nec mihi solstitium quidquam de noctibus aufert; Efficit angustus nec mihi bruma dies. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 24. 56. (204). Inter omnes convenit, circa brumam serendum non esse. ¶ 2. Latiori sensu accipitur pro ipso hieme. — a) Raro in prosa oratione. *Cic.* 2. *Divinat.* 14. 33. Nam et muscularum jecuscula brumâ dicuntur augeri, et palejum aridum florescere ipso brumali die. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 39. 74. (190). Si competant (*Junæ*) coltus in novissimum diem brumæ. *Forcellinus* h. l. brumam stricto sensu accepit. — b) Sæpius a Poetis. *Virg.* 1. *G.* 210. serite hordea campis Usque sub extremum brumæ intractabilis imbrem. *Forcellinus* h. etiam l. brumam stricto sensu accepit. *Id.* 3. *foli.* 321. nec totâ claudes fœnilla brumâ. *Id.* *ibid.* 443. Bruma horrida. *Id.* 2. *Æn.* 472. frigida. *Horat.* 4. *Od.* 7. 9. ver proterit astas Interitura, simul Pomifer auctumnus fruges effuderit, et mor Bruma recurret Iners. Adde *eum.* 4. *ibid.* 7. 12. et 1. *Ep.* 7. 10. *Id.* 1. *Ep.* 11. 19. per brumam. *Phædr.* 4. 23. de musca. Astate me lacessis; cum bruma est, siles. Adde *Tibull.* 1. 4. 5.; *Propert.* 1. 8. 9.; *Ovid.* *Id.* 37.; *Manil.* 1. 267.; *Stat.* 4. *Silu.* 1. 24. et 1. *ibid.* 3. 89.; et *Pal. Flacc.* 5. 602. ¶ 3. Hinc metaphorice ponitur pro anno. *Manil.* 3. 603. Per quinquagenas complet sua munera brumæ. Adde *Martial.* 10. 104. 9. ¶ 4. Brumæ nomine *Tertullianus* *Idolol.* loc. cit. in COGNATIO appellat Saturnalia, quæ Romanis antiquitus *brumalia* dixisse apparet ex *Suida* et *Etyimol. M.* et *Chron. Paschal.* p. 114. Hinc *Martial.* 13. 1. Postulat ecce novas ebrua bruma sales.

BRŪMALIS, e, adject. ad brumam pertinens. ¶ 1. Stricto sensu est ad brevissimum hiemalis solstitii dies pertinens. *Cic.* 3. *Orat.* 43. 176. Et sol accedit ad brumale signum, et inde sensum ascendit in diversam partem. h. e. ad signum Capricorni. *Id.* *Fat.* 3. 5. et 2. *Divinat.* 14. 39. Brumali die natus. *Id.* *Tim.* 9. Brumalis revolutio astrorum. *Id.* *Abat.* 295. tempus. *Lucret.* 5. 615. et 639. flexus. *Varro* 9. *L. L.* 24. *Müll.* potius. *Colum.* 11. *R. R.* 2. 94. solstitium. *Id.* 9. *ibid.* 5. 1. meridiem. *Id.* 1. *ibid.* 6. 1. oriens. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 47. 46. (119). ortus, h. e. ea cæli pars, quæ sol brumæ tempore oritur, cui *ibid.* opponitur occasus. *Id.* 10. *ibid.* 53. 74. (146). Brumales menses duo clemis. h. e. qui brumæ proximi sunt. Et *ibid.* Brumalis mensis. h. e. in quem bruma incidit. *Censorin.* De die natali. 16. Brumalis hora. h. e. omnium brevissima, nam Romani diem naturalem semper in duodecim partes dividebant. ¶ 2. Latiori sensu brumalis est ad hiemem pertinens. *Virg.* 6. *Æn.* 205. et *Martial.* 13. 16. 1. Brumale frigus. *Ovid.* 4. *Pont.* 7. 34. grado. *Id.* 4. *Met.* 499. horæ. *Id.* 1. *Trist.* 10. 39. lux. *Id.* 4. *Pont.* 5. 4. nix. *Id.* 3. *Amor.* 6. 95. et *Martial.* 14. 136. tempus. *Lucan.* 5. 406. venti.

BRŪMĀRIA, æ, l. 1. subadii herba, et est eadem quæ leontopodium. *Apul. Herb.* 7.

BRŪMOSUS. *P. BROMOSUS*.

BRUSCUM, l, et *Molluscum*, l, n. 2., sunt tubera acris arboris, bruscum quidem interiorius crispum, molluscum simplicius spersum, hoc est magis recto venarum discursa. E brusco sunt et mense nigrescentes: e mollusco autem pugillares et similia minora opera. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 16. 27. (68).

BRUTA, arbor. *P. BRATUS*.

BRŪTESCO et *brūisco*, is, ere, n. 3. brutus flo, bruto similis sum. *Sidon.* 4. *Ep.* 1. ad fin. Illorum ferocia stoliditasque, quæ secundum belluas ineptit, brutescit, accenditur. *Venant.* *Epist. præf. carm.* 6. 1. 5. Mens tabe morbescente brutescens. — Quidam tribuunt etiam *Lactantio* 2. 5. ad fin. Animal quæ sensu prædijum est, etiam membra ejus habent sensum, nec, nisi a corpore divulsa, brutescunt. h. e. sensum amittunt. Nam *brutum* proprie dicitur, quod sensu caret. *Alu leg. putrescunt*.

BRŪTIĀNI vel *Bruttiani*, ōrum, m. 2. *Bruttiani* dicebantur, qui officia servilia magistratibus Romanis in provinciis præstabant, eo quod *Bruttii* primi totius Italiæ ad Hannibalem defecerant, et cum eo perseveraverant, usque dum recederet de Italia. Quibus propterea eam ignominiam Romani imposuere, ut neque milites scriberent, neque pro sociis haberent, sed magistratibus in provincias euntibus præsto esse servorum vice juberent. Hæc *Paul. Diac.* p. 31. 12. *Müll.* et *Gell.* 10. 3., apud quem *Cato* in lib. de falsis pugnis. Dixit, a decemviris parum sibi bene cibaria curata esse: jussit vestimenta detrabi, atque Negro cecidi: decemviris *Bruttiani* verberare. — *NB.* Ceterum *P. ONOM.*

BRŪTUS, a, um, adject. Sup. *Brutissimus* I. et II. a. — Etymologi ductum putant a *βραδύς* vel *βραδύς*; brutus enim est gravis, teste *Paul. Diac.* p. 31. 15. *Müll.*, qui ait: Brutum antiqui gravem dicebant (*It. grave, pesante*; *Fr. lourd, pesant*; *Hisp. pesado*; *Germa. schwerfällig*; *Angl. heavy, ponderous*).

L) Proprie. *Lucret.* 6. 105. Nam cadere aut bruto deberent pondere pressas, Ut lapides. *Horat.* 1. *Od.* 34. 9. Quo bruta tellus et vaga fumina etc. Ad quem locum *Vet. Scholiast.* *Bruti*, inquit, graves et tardi dicuntur, quod terræ perpetuum est. *Servius* ad *Virg.* 10. *Æn.* 102. Terra semper immobilis: unde *Horatius*: Et bruta tellus. *Apul.* De deo *Socrat.* Corpora neque tam bruta, quam terra, neque tam levia, quam ætheria. Adde *Arnob.* 6. 15. *Cassiod.* de anima 2. a med. Absurdum est putare, animam minus posse liberam, quam mole brutissimi corporis ingratulam.

II.) Translate brutus est qui minus sensu viget, tardus, iners, hebes, stupidus, stolidus: et occurrit — a) De personis. *Nævius* apud *Paul. Diac.* p. 323. 6. *Müll.* Quod bruti nec satis sardare queant. *Pacuvius* apud *Cic.* 2. *Herenn.* 23. 36. Fortunam insanam esse et cæcam et brutam perhibent philosophi. h. e. stolidam et more bruti animalis temere operantem, ut quæ dignum atque indignum nequeat internoscere, ut *ibid.* subditur. *Id.* apud *Non.* p. 77. 31. *Merc.* Ea obnoxium esse, aut brutum, aut elinguum putes. *Seneca* 3. *Benef.* 37. a med. T. *Manilius* relegatus a patre ob adolescentiam brutam atque hebetem. *Apul.* 7. *Met.* Non sum quidem tam brutus, vel certe temerarius, ut scilicet vestrum inhibeam. *Prudent.* 5. *nepi. ersp.* 66. Scitumque brutum *Caesaris*. h. e. sine consilio et ratione factum. *Jul. Valer.* res gest. *Alex. M.* (edente *A. Mai*) 3. 67. Effigies, quas haud dubie divinas esse vel brutissimas sentiat. *Cyprian.* ad *Demetr.* sub init. Certe et labor irritus et nullius effectus offerre lumen cæco, sermonem surdo, sapientiam bruto. — Apud optimos Scriptores hoc sensu tum occurrit, cum alludunt ad Brutorum cognomen, quod ab hac notione traxit *L. Junius* ille, qui, referente *Varro* 1. 56., ut tutus esset a Tarquinio Superbo avunculo suo, stupiditatem simulavit, et Brutorum familie nobilissimæ nomen reliquit. *Cic.* 14. *Att.* 14. 2. Quid ergo? ista culpa Brutorum? Minime illorum quidem; sed aliorum brutorum, qui se cautos ac sapientes putant. *Cl. Ovid.* 2. *Fast.* 717. — b) De bestis, his præcipue, quæ minus sensu vigent magisque tardæ sunt ac stupidae. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 70. (183). Bruta existimantur animaliorum, quibus cor durum riget; audacia, quibus parvum est; parida, quibus prægrande. Quæ *Plin.*

inducant caros; agniam caram, caram bubulam, vitulinam, cetum, porcinam. Adde *eumd.* *Curc.* 2. 3. 88. et *Cels.* 2. 24. *Scribon. Compos.* 188. et 189. Jus bubulæ. *Vopisc. Aurel.* 29. Bubulæ pondo quadrangula.

BUCÆDA, æ, m. f. 1. vox per jocum efficta a bos et *cædo*, ad significandum ærum, qui bubulis loriscæditur. *Plaut. Most.* 4. 2. 1. Illi buccæde erunt multo potius, quam ego sim restio. *Alii leg.* bucidæ, quod idem est.

BUCARDIA, æ, f. 1. *Βουκαρδία*, gemma est bubulo cordi similis: a *βους* bos et *καρδία* cor. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 10. 55. (150).

BUCA, æ, f. 1. Ratione habita etymi conjungenda est vox cum *Gr. βύζω*, *βύζων* et aliis hujusmodi, quæ cavum aliquid significant, et cum Germ. *backe*, *bauch*, *bausch*, *bucht* etc. — **Bucca** ¶ 1. Generatim est quæcunque cavitas prominens. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 45. 103. (250). In ipsa genus utriusque commissura, dextra lævaque, a prior parte gemina quædam buccarum inanitas est. ¶ 2. Speciatim est pars interior oris humani concava, qua dentes et lingua continentur, quæ collecto et retento spiritu inflatur: Item pars exterior, qua hilaritas et risus indicatur, ut *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 59. (158). loquitur: *V. et Homonym.* in fin. Usurpatur sæpe in plurali numero, præcipue cum pars exterior significatur, quia utrimque in ore apparet. — a) Generatim. *Cato* apud *Gell.* 2. 22. Ventus Cercius, quum loquere, buccam implet. *Plaut. Pers.* 5. 2. 43. Misericordiam esse prædicat buccam sibi. *h. e.* prædicat se buccæ laborare. *Id. Stich.* 5. 4. 42. Age, tibi cen, refer ad labia tibi, suffla celeriter tibi buccas. *Id. ibid.* 5. 6. 7. Indare buccas. *Id. Truc.* 2. 35. Buccæ purpurisatæ. *h. e.* purpuræ fucatæ. *Cic. Pis.* 11. 25. Erant illi — fluentes cerussatæque buccæ. *Id. Orat.* 66. 266. Gallus distortus, ejecta lingua, buccis fluentibus. *V. FLUENS.* *Horat.* 1. Sat. 1. 20. Quid causæ est, merito quin illis Juppiter ambas Iratus buccas inflet? *Φουδὴν τὰς πρῶτους* Græci quoque dicunt de iis, qui irascuntur. *Sueton. Rhet.* 5. Fulvia, cui altera bucca inflation erat. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 65. (173). de ranis coarctantibus. Tunc extenti buccarum sinus perlucunt, oculi flagrante labore propulsi. *Juvenal.* 3. 262. Buccæ excitare foculum. *Martial.* 3. 17. 4. Scribilitam buccis sufflare. *Id.* 1. 42. 13. Bucca loquax. — b) Speciatim apud *Pers.* 5. 11. scloppo vel stillopo tumidas buccas rumpere allegorice est ventosa et inania verba, seu, ut *Horat.* loquitur *Art. P.* 97., ampullas et sesquipedalia verba projicere. — c) Quidquid in buccam venit, quod in buccam venit, dicere, scribere, garrere, est quidquid venit in mentem. *Cic.* 1. *Att.* 12. 4. Tu velim sæpe ad nos scribas: si rem nullam habebis, quod in buccam venerit, scribito. *Id. ibid.* 1. 2. Cum coram sumus et garrimus quidquid in buccam. Adde *eumd.* 7. *ibid.* 10. ad fin., et 14. *ibid.* 2., et *Martial.* 12. 24. 5. — d) *Duræ buccæ* homo est idem, qui improbi ac duri oris. *Petr.* *fragm. Tragur.* 43. *Burm.* *fragm. Tragur.* 44. *Burm.* Non mehercule bodie buccam panis invenire potui. *Alii leg.* buccam. *Martial.* 7. 20. 8. Buccæ placentæ. — e) De cognomine, quod unica c fere occurrit, *V. ONOM.*

Homonym. Difficunt inter se genæ, *makæ* et *buccæ*, docente *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 57. (156). et seqq. hisce verbis: Ne genæ quidem omnibus (*animantibus*); Ideo neque nictationes iis, quæ animal generant. Graviore alium inferiore genâ convinent. — *Columbæ* et similia utraque convinent. — Extremum ambitum genæ superioris antiqui cilium vocavere, unde et supercilia. — Infra oculos malæ

domini tantum, quas prisci genas vocabant. Pudoris bæc sedes; ibi maxime ostenditur rubor. Intra eas hilaritatem risumque indicantes buccæ. Hucusque *Plin.* Genarum itaque nomine proprie significatur tota illa oris superficies, in qua videndi organon sedem habet: infra oculos sunt malæ, sedes pudoris; infra malas vero sunt buccæ, quæ propter hilaritatem ac risum inflantur.

BUCEA, æ, f. 1. a bucca fit, et significat frustulum alioquid rei esui aptæ, quantum scilicet bucca commodè capit. *Augustus* apud *Sueton.* in *ejus Vita* 76. Duas buccas manducavi, priusquam ungi inciperem.

BUCELLA, æ, f. 1. *deminut.* a bucca, parva bucca. *Martial.* 6. 75. 1. Cum mittis turdumve mihi quadramve placentæ, Sive femur leporis, sive quid his simile; Buccellas misisse tuas te, Pontia, dicis. Adde *Apic.* 7. 6. — Est etiam bucella panis in modum coronæ factus, qui ab imperatoribus populo Romano distribui aliquando solebat. *Impp. Valentinian.* et *Valens Cod. Theod.* 14. 17. 5. Civis Romanus, qui in viginti panibus sordidis quinquaginta uncias comparabat, triginta et sex uncias in bucellis sex mundis sine pretio consequatur. *V. Salm.* in *adnotat.* ad *Vopisc. Aurelian.* 35., ubi plura hæc de re. Quod vero mundæ bucellæ in allata lege dicuntur, intelligendæ sunt puræ, non sordidæ et surfuracæ, sed ex optimo frumento confectæ. *Itali* bucellato, *nostrates* vulgo buzzolâ dicunt. Videtur idem esse ac crustulum. — NB. *Buccella* est etiam deminutivum buccæ, buccula. *Not. Tir.* p. 127. Bucca, buccula, bucella, buccosus, bucciferus. Sed hæc postrema a *Lexico* sunt expungenda.

BUCELLARIS, re, adject. *Bucellaris* farina, quæ legitur apud *Plin. Valer.* 1. 6., videtur esse farina ex bucellato bene tunso confecta. — Hinc

Bucellare, is, n. absolute est vas quoddam ad coquendum aptum apud *Marcell. Empir.* 23. Eris florem mittes in acetum, simulque in bucellari decoques. *Al. leg.* bucculari, ut sit a buccula.

BUCELLARIUS, ti, m. 2. verna, cliens, parasitus, Item satelles, qui cibi causa dominum armatus sequitur, ejusque corpus custodit: ita dictus a bucella, quæ panem significat, quia domini panem edit. *Impp. Leo et Anthem.* *Cod.* 9. 12. 10. Omnibus per civitates et agros habendi bucellarios, vel Isauros, armatosque servos licentiam volumus esse præclusam.

BUCELLATUM, i, n. 2., panis militaris ad usus diuturnitatem excoctus, qui (ut *Ammian.* 17. 8. loquitur) militi in expeditionibus distribui solet. *Spartian.* *Nigr.* 10. Pistores sequi expeditionem prohibuit, bucellato jubens milites contentos esse. Adde *Vulcat. Gallie.* in *Avid.* *Cass.* 5. et *Impp. Constant.* et *Julian.* *Cod. Theod.* 7. 4. 6. et *ibid.* 5. 2. — Dictum est a bucella, qua panem significat, et fortasse idem sunt bucellatum et bucella, cum hoc tamens discriminem, quod bucella recens et semel tantum cocta civibus dabatur, ut dictum est; bucellatum bis coctum militibus.

BUCIFERUS, a, um, adject. qui magnam buccam fert. *V. BUCELLA* in fin. Sed est vox a *Lexico* expungenda.

BUCINA cum derivat. *V. BUCINA* etc.

BUCCO, ònis, m. 3. (bucca). *Isid.* 10. *Orig.* 30. bucconem interpretatur garrulum, quod ceteris oris loquacitate, non sensu præstat. Alii exponunt scurram, parasitum, qui implendæ buccæ causa alienas mensas sectatur. A *Plauto* et *Apulejo* sumitur pro stulto, stolido, fatuo. Nam qui magnas buccas habent, stulti esse sæpe consueverunt. *Plaut. Bacch.* 5. 1. 2. Stulti, stolidi, fatui, fungi, bardi, bleonni, buccones. *Apul. de mag.* Omnes isti, si cum hac una Rufini fallacia contendunt, mæci prorsus et buccones videbuntur. — Docet *Lipsius l. 2. epistolar. quæst.* ep. 22. Maccum et Bucconem esse personas stolidas, fatuas, stultas poetis Atellanarum. Hinc *Pomponius* quasdam fabulas suas inscripsit *Bucconem adoptatum*, et *Maccos geminos*, etc., ut est apud *Charis.* 2. p. 187. *Putsch.* et apud *Non.* p. 155. 1. *Merc.* *Id. Pomponius* apud *eumd.* p. 508. 1. Bucco auctoratus. — NB. De cognomine *V. ONOM.*

BUCCONIATIS Vitis a *Plin.* 14. *Hist. nat.* 3. 4. (39). recensetur inter eas, quæ in Thuriis collibus non ante demetuntur, quam gelaverit.

BUCCŌSUS, a, um, adject., qui magna bucca præditus est. Vox a *Lexico* expungenda; occurrit enim tantummodo in *Not. Tir.* p. 127.

BUCULA, æ, f. 1. *deminut.* parva bucca.

I.) Proprie. *Sueton. Galb.* 4. Constat, Augustum puero adhuc salutanti se inter æquales, apprehensa buccula dixisse: καὶ σὺ, τέκνον, τῆς ἀρχῆς ἡμῶν παρατρέψῃ. *Apul.* 3. *Met.* Tuis istis incantibus oculis, et rubentibus bucculis, et renitentibus crinibus. *Id.* 6. *ibid.* Pressâ Cupidinis bucculâ. *Arnob.* 2. 42. Bucculas inflandis tibiis distendere.

II.) Translate. ¶ 1. Buccula dicitur pars cassidis buccam et genas utrimque tegens, *παράσπας*. *Liv.* 44. 34. Alii galeas bucculasque, scuta alii loricasque tergere. *Juvenal.* 10. 133. truncis asiliva tropæis Lorica, et fracta de casside buccula pendens. — Est etiam buccula. addidit *Forcellinus*, umbo scuti, hoc est media ejus pars et eminentior, in qua sæpe facies boninis, vel animalis ejuspiam effingi solet, ejus bucca seu os medium scuti obtinet. Porro quemadmodum umbo, sic et buccula pro ipso scuto ponitur. *Capitolin. Maxim. jun.* 3. Fecit et spathas argenteas; fecit etiam aureas: fecit et galeas gemmatas; fecit et bucculas. *Impp. Valentinian.*, *Valens* et *Gratian. Cod. Theod.* 10. 22. 1. Cum senæ per tricenos dies ex ære a singulis barbaricariis cassides, sed et bucculæ tegerentur, octo vero cassidas, totidemque bucculas et tegerent argento, et deaurarent, etc. *Gloss. Philoz.* Buccula, *παράσπας*, *εμφαλός*. Sed in his quoque buccula recte accipi potest pro parte cassidis buccam et genas utrimque tegente. ¶ 2. Per similitudinem bucculæ dicuntur in catapultis parva oscula, seu labella ipsius canalis, in quo telum ponitur, ne vacillet: quæ et regulæ appellantur. *Vitruv.* 10. 10. 3. *Schneid.*

BUCULARE, is, n. 3. videtur esse vasis genus quoddam in formam bucculæ factum. *Marcell. Empir.* 8. § 5. ante med. Colabis linteo tenui, et mittes in bucculare rûde, vel diligentissime nitidatum.

BUCULLARIUS, ti, m. 2. qui bucculas cassidis facit. *Aurel. Arcad. Dig.* 50. 6. 6. Fabri sagittarii, ærarii, buccularii, structores, carpentarii, etc. Ita legendum recte censet *Turneb.* l. 9. *Advers.* c. 16. Verum optima editiones aliæ buccularum structores; aliæ bractearii, structores habent.

BUCULENTUS, a, um, adject. qui magnam buccam habet. *Plaut. Merc.* 3. 4. 54. Canus, verus, ventriosus, bucculentus, breviculus.

BUCERAS, atis, n. 3. *βούκερας*, herba quam sænum græcum vulgo appellant: ita dicta a *βους* bos et *κέρας* cornu, quia semen habet corniculis simile. *Plin.* 24. *Hist. nat.* 49. 120. (184).

BUCERIUS, a, um, adject. (*βούκεριος*) bovina cornua habens. *Lucret.* 2. 860. Lanigeræ pecudes, et equorum duellica proles, Bucerique greges. *Al. Non.* p. 80. 27. et p. 208. 21. *Merc.* Alii legunt buceræque greges, a Græco *βούκερας* pro *βούκεριος*: alii buceræque retinent, ut sit choræus primo loco positus pro spondæo, vel dactylo; quod in *Lucretio*, qui poetica licentia sæpe utitur, mirum esse non debet.

BUCERUS, a, um, adject. *βούκεριος* et *βούκερας*, idem quod bubulus: a *βους* bos, et *κέρας* cornu. *Paul. Diac.* p. 32. 3. *Müll.* Bucerum pecus de bobus dicimus. *Lucret.* 5. 864. Lanigeræque simul pecudes, et buceræ sæcla. Adde *eumd.* 6. 1238. *Ovid.* 6. *Met.* 395. Buccra armenta.

BUCETUM, i, n. 2. locus, ubi boves, vel armenta pascuntur. *Gell.* 11. 1. Bureta in ea terra gigni pasceque soita sunt plurima. Ita legit *Gronov.* ex MSS., pro quo quidam leg. buccera. *Lucan.* 9. 185. Calidi locent bucceta Matini. Ubi al. bureta. At *Sidon.* sine controversia bucceta habet 2. *Ep.* 2. post med. Tityri nostrorum montium inter greges per depasta bucceta reboantes. — Scribitur et buccitum. Ita enim legendum censet *Scalig.* illud *Varron.* 5. l. L. 164. *Müll.* Porta Mugionis, a mugitu, quod æ pecus in buccita tum antiquum oppidum etigebat. *Gloss. Isid.* Bucito, pasqua, ubi cidentur boves.

BUCITUM, *V.* vocem præcedit in fin.

BUCINA et raro buccina, æ, f. 1. Variam hujus vocis originem varii assignant etymologi: ex quo sequitur varia scribendi ratio. Alii derivant a bucca et duplici c scribi volunt: alii vel a similitudine vocis bu bu et cano; vel a vocando, quasi vocina; vel denique a Græco *βύζων*, quod idem significat (quodque etymon tuctur *Paul. Diac.* p. 32. 9. *Müll.*) et simplici c scribunt, quod magis placet *Manut.* et *Dausq.* pluraque habet ex vet. lapidib. et codicib. testimonia. — Ceterum buccina ad litteram est quæ sufflat, quemadmodum buccinus qui sufflat et bucc-

num instrumentum quod insufflatur: hinc bucina est instrumentum recurvum, in quod insufflando sonus edimus: idem quod *Virg. 7. Æn. 513.* cornu recurvum dicit; cf. *eumd. ibid. v. 519., Plin. 9. Hist. nat. 33. 52. (103).* et *Veget. 3. Milit. 5.* Hinc bucina differt a *tuba*, quæ posterior aliquando directa est. Porro bucina signis dandis fere inservit: unde *Apul. Florid.* Bucina significatu longinquior.

I.) Proprie. ¶ 1. Generalim bucina est cornu recurvum ad signa danda, facta ad convocandum aut dimittendam multitudinem. *Cic. 6. Verr. 44. 96.* Signum, quod erat notum vicinitali, bucina datur; homines ex agris concurrunt. *Cf. Curt. 3. 3. 8. Virg. 11. Æn. 475.* bello dat signum rauca eruentum Bucina. *Propert. 4. 1. 13.* Bucina coquebat priscos ad verba Quirites. Adde *Tac. 15. Ann. 30. Cf. et Vitruv. 9. 8. 5. Schneid., ubi de bucina, quæ horologii machina instruebatur, verba facit.* ¶ 2. Specialim occurrit de bucina, quæ utebantur pastores. *Virg. 7. Æn. 519.* Tum vero ad vocem celeres, quæ bucina signum dira dedit, raptis concurrunt undique telis Indomiti agricolæ. *Propert. 4. 10. 20.* pastoris bucina cantat. *Varro 2. R. R. 4. 26.* Subulcus debet porcos consuefacere, ut omnia faciant ad bucinam. *Id. 3. ibid. 13. 1.* Apros ad bucinam inflatam convenire. *Colum. 6. R. R. 23. 3.* Ad sonum bucinæ sæpta repetere. ¶ 3. Item specialim in re militari vigilliarum signum bucina dabatur. *Cic. Mur. 9. 22.* Te (*jurisconsultum*) gallorum, illum (*imperatorem*) bucinarum cantus excuscat. *Sil. It. 7. 154.* mediam somni cum bucina noctem Divideret. — Hinc *prima, secunda* etc. *bucina* est *prima, secunda* etc. *vigilia noctis.* *Liv. 5. 35.* Ubi secundæ vigiliæ bucina datum signum esset. *Id. 26. 15.* Ut ad tertiam bucinam præsto essent. *Propert. 4. 4. 61.* Et jam quarta canit ventura bucina lucem. ¶ 4. Item diei quoque partes bucinæ sono aliquando, non dum horologiis sonantibus inventis, indicari solitæ. Nam quemadmodum noctem in quatuor vigiliis, ita diem in quatuor partes dividebant. *Seneca Thyest. 798.* Nondum in noctem vergente die, Tertium dedit bucina signum. *Cf. Seneca 3. Controv. præfat.,* cujus verba infra in BUCINO referemus. ¶ 5. Per similitudinem. *Ovid. 1. Met. 335.* et 357. *bucinam* vocat Tritonis concham marinam. Unde *Tertull. Pall. 2.* bucinam dicit concham maritimam, quam *Plinius* bucinum: *V. BUCINUM.*

II.) Translate. *Juvenal. 14. 152.* Sed qui sermones? quam fœdæ bucina fânæ? etc. Nam Fama cum tuba plangi solet.

BUCINATOR vel buccinator, ōris, m. 2. qui bucina canit.

I.) Proprie est qui bucina canit ad signa danda. *Ces. 2. B. C. 35. in fin.* Bucinator in castris et paucis ad speciem tabernaculis relictis. *Sallust. fragm. apud A. Mai in Class. Auct. T. 1. p. 418.* Relicto buccinator in castris et ad vigiliam speciem procul visentibus erexerant fulta arboribus recentia cadavera. Adde *Varron. 6. L. L. 75. Müll.; Petron. Satyr. 26. 9.; et Dig. 50. 6. 6. Inscript. apud Murat. 834. 8. D. MENMIUS D. LIB. XENOPHON BUCINATOR LEG. III. PARTH. Alia apud Orell. 3522. BUCINATORI LEG. V.*

II.) Translate est prædicator. *Cic. fil. apud Cic. 16. Fam. 21. 2.* Quod polliceris, te buccinator fore existimationis meæ, firmiter id constantique animo facias licet. *Inscript. apud Gruter. 1116. 4.,* quæ est apud *Orell. 3202.* VOLVSIO VRBANO NOMENCIATORI PRAETORIO PAPIAS SERVVS PVBLICVS BUCINATOR NOMINVM.

BUCINO vel buccino, as, avi, atum, are, n. 1. bucina cano. *Varro 2. R. R. 4. 20.* Cum bucinatum est. *Seneca 3. Controv. præfat.* Sæpe, declamante illo, ter bucinavit. *Apul. 4. Met. Triton concha sonaci leniter bucinat.*

BUCINUM vel buccinum, i, n. 2. ¶ 1. Est bucinæ sonus. *Plin. 9. Hist. nat. 33. 52. (103).* Conchæ aliæ ad plausum apertæ, aliæ ad bucinum recurvæ. *Cf. eumd. 9. ibid. 36. 61. (129). Id. 11. ibid. 10. 10. (20).* de apibus. Noctu quies in matutinum, donec una excitet gemino aut triplici bombo, ut bucino aliquo. ¶ 2. Est etiam genus conchæ marinæ minoris, quæ non nisi petris adhæret, et circa scopulos legitur, ore rotundo, et in margine incisio, (quemadmodum ejus figuram exhibent *Rondeletius* et *Gesnerus*) unde et nomen accepit: nempe quia illa rotunditate refert vel bucinam, quæ sonus editur, vel buccinatorem ipsum rotundantem os, dum bucina canit. Porro quia buccinator Græce *κρηγὴς* dicitur, ex hac voce factum

est aliud nomen buic conchæ, *μυρεα*, parva litteræ mutatione. Ex bucino eliciebant olim pretiosum illum succum purpuræ, quo vestes tingebantur: cujus usus nunc omnino amissus est. Hæc et alia de bucino *Plin. 9. Hist. nat. 36. 61. (129).* et seqq.

BUCINUS vel buccinus, i, m. 2. buccinator. *Petron. fragm. Tragur. 74. Burmann. de gallinaceo cantante.* Non sine causa hic buccinus signum dedit. — *Caper de Orthogr. p. 2243. Putsch. docet, bucinum* masc. gen. significare ipsum bucinæ sonum; sed nullo id testimonio confirmat.

BUCOLICUS, a vel e, um vel on, adject. *Βουκολικός*, pastoralis: a *Βουκόλιος* boves pasco: quod a *βούς* bos et *κόλος* cibis. — a) De carminibus. *Colum. 7. R. R. 10. 8.* Ut Bucolicum loquitur poema. *h. e. Virgili* eclogæ, in quibus res pastorales tractantur: quæ ideo *Bucolica, orum*, inscribuntur. *Gell. 9. 9.* Cum legerentur utraque simul Bucolica Theocriti, et Virgili. *Cf. Servius ad Virg. 1. Ecl. 1. et Donat. vit. Virg. 20.* Sic de eod. *Virgilio Ovid. 2. Trist. 538.* Bucolicis juvenis luserat ante modis. — Bucolice tome, *Βουκολική τομή, h. e. pastoralis sectio*, seu cæsura: dicitur ab *Ausonio* cum in versu hexametro pes quartus est dactylus, dictionem terminans: ut in illo *Virg. 1. Ecl. 8.* Sæpe tener nostris ab ovilibus imbuat agnus. *Auson. Epist. 4. 88.* Sunt quos hexametri creant revulsi, Ut penthemimeris prior locetur, Tum quod bucolice tome relinquit. *Bucolice et bucolicum* Græcæ positione dicuntur. — b) De remedio medico. Bucolicum panaces, *πάνακες Βουκολικόν*, est, quod in Macedonia nascitur: ita dictum, quod armentarii succum ejus sponte erumpentem excipiunt. *Plin. 25. Hist. nat. 4. 11. (31).* — c) *Bucolici* milites, quorum mentio fit a *Capitolini. Antonin. Philos. 21.* et a *Fulcat. Avid. Cass. 6.*, sunt milites *Ægyptii*, ita appellati a locis, quæ in *Ægypto* incolebant, quæ *Bucolia* dicebantur, quod a barbaris et ferocibus hominibus, atque armentorum curæ apprime deditis, habitarentur.

Bucolicum, i, n. 2. subd. *agurium*, est tentorium pastorale in loco *Varron. apud Non. p. 93. 12. Merc. V. Oeler ad h. l. in M. Ter. Varron. Sat. Menipp. reliq. p. 165.*

BUCOLISTA, æ, m. 1. *Βουκολιστής*, qui bucolicam vitam agit, a *Βουκολίζω* pastorum vitam imitor. *Diomed. 3. p. 484. Putsch.* Nonnulli (*greges rusticorum de Sicilia*) et in Italiam et in Lydiam et *Ægyptum* transisse dicuntur, quos *Lydiastas* et *bucolistas* appellaverunt. Adde *Probum ad Virg. Bucol. sub init.*

BUCRANIVM, ii, n. 2. *Βουκράνιον*, caput bovis recisum. Occurrit ¶ 1. De loco sacrificii. *Inscript. apud Murat.,* in qua de Taurobolio agitur, 333., quæ est apud *Orell. 2322.* ARAM ET BUCRANIVM SVO IMPEDIO CONSGRAVIT. V. *Philipp. a Turr. explicat. Taurobol. Lugdun. apud Sallengr. T. 3. novi Thes. Antiq. R. — Bucranium* in nummis sculptum fuisse symbolum sodalium Augustalium probat *Barpt. Borghesi in Dec. num. 7. oss. 7.; et Cavedoni Indicaz. antiq. p. 57.* putat ideo eorum symbolum fuisse, quia testatur, Augusto post consecrationem divinos honores tributos: idem tamen apud *Avellino in Bullett. Archeol. Nap. T. 4. p. 43. col. 1.* putat, quia Augustus, teste *Sueton. Aug. 57.,* ad capita bubula natus est. ¶ 2. Item verba bubuli capitis similitudinem referens. *Apul. Herb. 86.*

BUCULA, æ, f. 1. *deminit.* a bos, parva bos. ¶ 1. Stricto sensu. *Virg. 1. G. 375.* aut bucula caelum Suspiciens, patulis captavit naribus auras. Adde *eumd. 4. ibid. 11.* et 8. *Ecl. 86.; et Arnob. 7. 18.* ¶ 2. De bucula ex ære Atheniensibus a Myrone statuario egregie elaborata, multisque poetarum versibus celebrata, mentionem facit *Cic. 6. Verr. 60. 135. (cf. eumd. 1. Divinat. 24. 48.), et Plin. 34. Hist. nat. 8. 19. (57). V. Equigranmata Ausonii 58. 59. et sequent.*

BUCULUS, ii, m. 2. *deminit.* a bos, parvus bos, parvus juvenis. *Colum. 6. R. R. 2. 4.* Cum buculos comprehendis, extra stabulum producito.

BUDA, æ, f. 1. herba palustris, eadem atque ulva et typha, quæque *scarda* in Romania, *sala* in Etruria, apud nostrates vulgo *pavero* dicitur: videtur esse a *βύω* farcio, hinc *βύδη*, unde Latinorum *buda*. Ex eadem storeæ fiunt, unde *Isid. Gloss.* Buda istoria (*corrigere est storea*). Item *elychnia*, hinc *Auct. incert. in Anthol. Lat. T. 2. p. 462. Burmann.* Ut devota piis clarescant lumina templis. Nilivum textit

cerea lamina budam. *Augustin. Ep. 88. n. 6.* Presbyterum quemdam de domo sua raptum, et pro arbitrio immaniter cesum, in gurgite etiam cornoso volutatum buda vestiunt. *Tib. Donatus ad Virg. 2. Æn. 135.* Limosoque lacu per noctem obscurus in ulva Delituit: hæc habet. Ulvam perlique eam dicunt esse, quam vulgo budam appellant.

BUFALUS, i, m. 2. genus quoddam bovis magni et feri, quod etiam bubalus dicitur. *Venant. 7. carm. 4. 21.* Seu validi bufali ferit inter contræa campum, Nec mortem differt ursus, onager, aper.

BUFFO, ōnis, m. 3. genus ranæ terrestri, venenatæ, nimis magnitudinis. *Φύσολος* a Grecis dicitur, a *φυσάω* inflo, quia immaniter inflari solet. *Virg. 1. G. 184.* Inventusque cavis bufo, et quæ plurima terra Monstra ferunt.

BUGILLO, ōnis, m. 3. herba eadem, quæ vulgo bugula, aut ajuga reptans appellatur. *Marcell. Empir. 8.* Bugillonis succus. *V. ABIGA.*

BUGLOSSA, æ vel Buglossos, i, f. *βουγλωσσος* et *βουγλωσσοσ*, herba boum linguae similitudo: a *βούς* bos et *γλωσσα* lingua. *Plin. 25. Hist. nat. 8. 40. (81).* Jungitur huic buglossos, cui præcipuum, quod in vinum dejecta, etc. *Apul. Herb. 41.* Buglossa dicta est eo, quod folia aspera in modum linguae bubulæ habeat. *Seren. Sammon. 424.* Capparisi, atque apium, buglossaque jungunt una. *Emil.* tamen *Macer* primam syllabam corripit, de *bugloss.* 1. Lingua bovis Græco sermone buglossa vocatur. Adde *ibid. 10.* Sed non imitandus. *Cl. Fée (Op. cit. vol. 3. p. 337.)* hanc exhibet synonymiam: *Βουγλωσσον* Dioscor. 4. 129.; *Βουδγλωσσον* Græcor. recent.; *Borith* Hildeg. 2. 72.; *Buglosson* et *Euphrosinum* Plin. l. c. sunt *Anchusa paniculata* Ait. Hort. Kew. vel *Borrago officinalis* L. teste Spreng. *Hist. Rei herb. 1. 161.*

BUGONIA, æ, f. 1. *βουγονία*, apum generatio: a *βούς* bos et *γονία* fertilisatio, quia apes ex putrefactis bobus gigni dicuntur: ex quo Græci eas *βουγονας* vocant. *Varro 2. R. R. 5. 5.* Non minus satisfaciunt tibi, quam qui Bugoniam scripsit. *Bugonia* scilicet inscribebatur opus ab *Archelao* scriptum.

BULAPATHUM, i, n. 2. *βουλπαθιον*, genus lappathi altitudine radicis ab aliis differens. *Plin. 20. Hist. nat. 21. 86. (235).* De synonymia *V. LAPATHUM.*

BULBA. *V. VULVA.*

BULBACEUS, a, um, adject. bulbosus. *Plin. 21. Hist. nat. 26. 97. (170).* Hyacinthi radix est bulbacea.

BULBATIO, ōnis, f. 3. (bulbus). *Plin. 34. Hist. nat. 14. 42. (148).* Lapis hic et in Cantabris nascitur, non ille magnes verus caute continus, sed sparsa bulbatione. *h. e. non continua*, sed sparsa hac magnetis formatione, quæ bulborum modo fit. Ita ex *Codice Bamberg.* legit *Sillig.;* alii *bullatione*, quam vocem *V. loco suo.*

BULBINE, es, f. 1. *βελβίνη*, herba ex bullorum genere, foliis porraceis, bulbo rubicundo. *Plin. 20. Hist. nat. 9. 41. (107).* et 19. *ibid. 5. 30. (95).* *Cl. Fée (Op. cit. vol. 2. p. 336.)* hanc exhibet synonymiam: *Υάκωνδος* Dioscor. 4. 63.; *Βελβίνη* Theophr. 7. 13. et Athen. 2. 25. et *Bulbine* Plin. l. c. sunt *Hyacinthus botryoides* seu *affini.*

BULBOSUS, a, um, adject. bulbosus habens, *βελβοειδής*. *Plin. 21. Hist. nat. 21. 90. (158).* Hemerocallis radice odorata, atque bulbosa. Adde *ibid. 17. 62. (102).* et 27. *ibid. 8. 42. (65).*

BULBUUS, ii, m. 2. *deminit.* a bulbus, parvus bulbus, *βελβοειδής*, *βελβίνος*. *Pallad. 3. R. R. 21. 3.* Ne oculos circa radicem nascentes, et minores bulbos sauciemus.

BULBUS vel vulvus, i, m. 2. *βελβός*, significat quiddam rotundam pitæ formam refert. ¶ 1. Generalim est radix quarundam herbarum vel florum, in modum cæpæ rotunda et tunicata, quales sunt narcissi, lilii, arundinum, squillæ et hujusmodi, teste *Isid. 17. Orig. 9.* Bulbus appellatus, quod radix ejus volubilis sit et rotunda (*It. bulbo, cipolla;* Fr. *oignon, bulbe;* Hisp. *bulbo, cebolla;* Germ. *d. knollige oder zwiebelartige Wurzel einer Pflanze;* Angl. *a bulb, bulbous root*). *Cels. 2. 18.* inter bulbos enumerat etiam cæpam et allium. Adde *Ovid. Fac. med. 63. et Colum. 4. R. R. 32. 2. Plin. 17. Hist. nat. 20. 33. (144).* Arundo seritur bulbo radicis, quem alii oculum vocant. *Id. 21. ibid. 5. 11. (24).* Croci bulbus. *Id. 22. ibid. 22. 32. (67).* asphodeli. *Id. 19. ibid. 4. 21. (61).* In hortis nascentium alia bulbo commendantur, alia capite, alia caule, alia folio. ¶ 2. Specialim bulbus dicitur quædam herba hortensis,

bulbos in radice habens esni aptos, quam plerique nobis incognitam putant, de qua *V. præcipue Cels.* 2. 18. et *Plin.* 19. *Hist. nat.* 5. 30. (95). Eius varia fuerunt genera, quorum celebratissimum Megaricum. Meminare, præter *Cels.* et *Plin.* II. *citt.*, *Cato R. R.* 8.; *Varro* apud *Apic.* 7. 12.; *Ovid. Rem. am.* 797.; *Colum.* 10. *R. R.* 106. et *Martial.* 13. 34. His adde *Cic.*, cuius est lepidum iocum in C. Attilium Bulbum bis consulens: *V. COGNITO.* — Est etiam *bulbus fabrikis*, ita appellatus, qui a *Theophrast.* *Hist. Plant.* 7. 13. *βῆλος ἐριφώρος*, h. e. lanosus, in arenosa locis maritimis nascens, cuius pars lanosa sub primis tunicis, pars interior edulis, in Taurica Chersoneso, Hyacinthi Peruviani affinis. *Apic.* 8. 7. Mittitur in porcello hortulano pullos isiciatis, lucanicae, dactyli exsati, fabrilis bulbi. *Edict. Dioclet.* p. 16. Vulvi Atri, sive fabriles N. viginti $\frac{1}{2}$ duodecim: vulvi minores N. quadraginta $\frac{1}{2}$ duodecim. *Plin.* 19. *Hist. nat.* 5. 30. (95). Bulbi in Africa natī maxime laudantur. *Id.* *ibid.* 2. 10. (32). Theophrastus auctor est, bulbi genus circa ripas amnium nascens, cuius inter summum corticem eamque partem, qua veancitur, esse laneam naturam, ex qua impilia vestesque quædam conficiantur. *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 2. p. 315.) hanc bulborum exhibet synonymiam: *Βῆλος* Theophr. 7. 13. (generali significatione); *Βῆλος* Nicand. de Ther. v. 881.; *Βῆλος ἐριφώρος* Dioscor. 2. 200., Athen. 2. 25. et Theophr. apud Athen. I. c.; *Bulbus* Megaricus Cnium. 10. *R. R.* 108.; *Bulbus Lybicus* Ovid. *Rem. Am.* 797.; *Bulbus candidus* Ejusd. 2. Art. am. 400. et *Bulbi* omne genus *Martial.* 4. 46., 13. 34. etc. sunt *Alliorum variae species*, notamentum l'ognon, la ciboule, etc.

BULE, es, f. 1. *βουλή*, Græca vox, quæ inter alia significat collegium senatorum, seu decurionum, quorum consiliis et voluntate civitas gubernatur: præsertim apud Græcos. *Plin.* 10. *Ep.* 117. Solent totam bulen, atque etiam e plebe non exiguum numerum vocare. *Et ibid.* 113. In bulen a censoribus legi. *Et ibid.* 111. Et bule et ecclesia consentiente. Adde *ibid.* 85.

BULEUTA, æ, m. 1. *βουλευτής*, senator, qui in bulen lectus est. *Plin.* 10. *Ep.* 48. Ex ea pecunia, quam bulentæ addidit beneficio tuo aut jam obtulerunt, aut conferent. Adde *ibid.* 113. et 115. *Spartian.* Sever. 17. Alexandrinis ius buleutarum dedit.

BULEUTERIUM vel buleuterion, i, n. 2. *βουλευτήριον*, locus, ubi senatores conveniunt, curia. *Cic.* 4. *Ferr.* 21. 50. In curia Syracusis, quem locum illi buleuterium vocant. Adde *Plin.* 26. *Hist. nat.* 15. 23. (100).

BULGA, æ, f. 1. *Paul. Diac.* p. 35. 1. *Müll.* ait esse vocem Gallicam, et significare sacculum scorteam. *Nonius* p. 78. 3. *Merc.* interpretatur folliculum, hoc est sacculum ad brachium pendens, quem veteres etiam crumenam appellaverunt: cuiusmodi est, qui a viatoribus gestari solet. *Lucilius* apud *Non.* *ibid.* Cui neque jumentum est, nec servus, nec comes ullus: Bulgam, et quidquid habet nummorum, secum habet ipse. Cum bulga cœnat, dormit, lavit: omnis in una Spes homini bulga; hac devincta est cetera vita. *Varro* apud *eund.* *ibid.* Cum alterum (*Philippum*) addidit in bulgam, alterum in vesicam. — Eadem videtur esse *vulga*: de qua *Non.* p. 187. 18. afferens illud *Varron.* Eo ut vaticum ex arcula adderem in vulgam. Et *Lucilius* in vulgam penetrare pilosam. — Per similitudinem dicitur de feminarum utero. *Lucilius* apud *Non.* p. 78. 13. Ita ut quisque nostrum, e bulga est matris in lucem editus.

BULIMO, as, avi, itum, are, n. 1. Græca vox *βουλιμω*, a *βού*, quod in compositione auget, et *λιμός* fames; et significat intolerabili fame laborare. *Pelagon. Veterin.* 10. Cui (equo fame laboranti) succurrendum non magno sumptu, manifestum est. Nam cum bulimaverit, pauci mundi mollem partem vino infundis, et cum vino ipso conficis: chylon et per cornu faucibus infundis. *Et mox.* Item in litere si bulimaverit etc. His similia et in compendium redacta habet *Veget.* 5. *Veterin.* 37. 1. — Part. *Bulimans* occurrit apud *Theod. Priscian.* 2. 29., ubi tamen alii aliter legunt.

BULIMOSUS, a, um, adject. (bulimo). qui magna fame laborat. *Pelagon. Veterin.* 10. Utilissimum et necessarium est domino phocato, bulimoso (equo) succurrere; nam equi interdum sic famem non ferunt, ut concidant.

BULIMUS, i, m. 2. *βούλιμος*, magna fames, mor-

bis quidam, quo æger insatiabili edendi cupidine cruciatur. *Paul. Diac.* p. 32. 10. *Müll.* Bulimon Græci magnam famem dicunt. Græcis litteris scribit *Gell.* 16. 3. *Erastrius* vim quamdam famis non tolerabilis, quam Græci *βούλιμον* appellant, in diebus frigidissimis accidere ait. Adde *Veget.* 5. *Veterin.* 7. et 34. et 37. *Schneid.*

BULLA, æ, f. 1. tumor globosus in aqua, aut aliquo alio liquore excrescens, cum bullit aut spumam facit, et repente evanescens.

I.) Proprie. *Ovid.* 10. *Met.* 731. Sic fata cruorem Nectare odorato spargit, qui tactus ab illo Intumuit sic, ut pluvio perlicida cælo Surgere bulla solet. *Martial.* 8. 33. offensus bulla intumescit aquæ. — Ad hanc significationem respexit *Varro* 1. *R. R.* 1. 1. Cogitans esse properandum, quod, ut dicitur, si est homo bulla, eo magis senex. *Et Petron. Satyr.* 42. Nos non plaris sumus quam bullæ.

II.) Translate. ¶ 1. Per similitudinem dicuntur bullæ umbellata clavorum capita, quibus ditiorum fores exornari solent, item quæ cingulis et balteis infigi ad ornatum. *Plaut. Asin.* 2. 4. 30. Jussine in splendorem dari bullas has foribus nostris. *Cic.* 6. *Ferr.* 56. 124. Bullas aureas omnes ex his valvis non dubitavit auferre. — Hujusmodi bullatis clavis foribus vel tabulæ Impactis mos fuit aliquando dies, qui boni, quique incommodi essent, notare: cuius rei testimonium extat apud *Petron. Satyr.* 30. — *Virg.* 12. *Æn.* 492. et notis fulserunt cingula bullis. *Et 9. ibid.* 359. aurea bullis cingula. *Apul.* 6. *Met.* 28. Asinus monilibus bullisque multis aureis inocularus. — Bullam in tympano borologii, quæ bullato clavo similis esse debuit, memorat *Vitruv.* 9. 8. 9. *Schneid.*, ubi de variis horologiorum rationibus agit. — Hinc metaphorice *Sidon.* 1. *Ep.* 7. Crepantes adulationum bullæ. ¶ 2. Sed præcipue bulla dicta est insigne quoddam, quod a pueris Romanis et collo ante pectus loro suspensum gestabatur in signum ingenuitatis et fortunæ, quodque, ut ait *Plaut. Rud.* 4. 4. 127. Et bulla aurea est, pater quam dedit mihi natali die. Nam tempore sumendæ togæ bullam una cum prætexta deponabant, et Laribus donabant, sicut puellæ Veneri pupas suas. *Pers.* 5. 30. Cum primum pavido custos mihi purpura cessit, Bullaque succinctis Laribus donata pendit. Adde *Paul. Diac.* p. 36. 7. *Müll.* et *Macrob.* 1. *Saturn.* 6.; *Liv.* 26. 36. et *Proper.* 4. 1. 131. *Pacat. Paneg. Theod.* 26. Illic raptæ pupillorum cervicibus bullæ. — Quin immo non modo Laribus sed aliis etiam diis aliquando bullam donabant: quod apparet ex duabus his *Inscript.* apud *Gruter.* 25. 2. JYNNONI PLACIDÆ CONSERVATRICI AVGVSTAE GLAVDIA SABBATIS BVLLAM D. D. Alia apud *Visc. Mus. Pio-Clem.* T. 3. p. 114. HÆRCYLI BVLLAM M. VLPYVS AVG. LIB. TIMOCRATES AEDITYVS D. D. — *Narrat Plin.* 33. *Hist. nat.* 1. 4. (10). hunc bullæ gestandæ morem originem habuisse a Tarquinio Prisco, qui filium suum, quod adhuc prætextatus hostem in bello occidisset, aurea bulla donavit. Ex quo factum est, ut equitum filii prætextati insigne id haberent. Alii vero scribunt, non modo equitum, sed omnium ingenuorum filios bullam auream gestasse. Nam libertini, et aliquando etiam tenuiores vel lorum tantum, vel bullam scorteam ex loreo nodo pendentem habebant, ut *Ascon.* in *3. Ferr.* 59. docet. *Morcell.* autem de stil. T. 1. p. 34. edit. Pat. probat ex pictura vitrei poculi in *Mus. Kircheriano*, libertiuorum bullam scorteam quidem et rubro colore, sed circulo ad oras aureo fulgentem fuisse. Hinc *Juvenal.* 5. 153. Etruscum puero si contigit anrum, Vel nodus tantum, et signum de paupere loro. *Etruscum* dicit, quia ab Etruscis morem hunc Romani mutuaverant, vel quia ejus auctor fuit Tarquinius in Etruria natus. Cf. *Festus* p. 322. 1. *Müll. Macrob.* 1. *Saturn.* 6. tradit, peritissimos vetustatis referre hoc inventum ad Romulum, qui infantem eb Herulia Sabina ante alias omnes primum editum tali insigni decoraverit. *V. Devit, Varron. Sentent.* p. 64. n. 211. et *Annali dell'Istit. Archeol.* T. XI. a. 1839. p. 126. nota 1. — Fuit etiam gestamen triumphantium, quod in triumpho præ se gerebant, inclusis intra illud remediis, quæ crederent adversus invidiam valentissima. *Macrob. ibid.* — Solebant in puerili bulla humani cordis figuram effingere, ut eam insipientes pueri, ita demum ac homines cogitarent, si corde præstarent, ut *Macrob. ibid.* alt. *Cic.* 3. *Ferr.* 58. 152. Bulla ornamentum pueritiæ, indicium aique insigne fortunæ. — Hinc Bulla dignus dicitur, qui ineptit et puerilia facit:

dignus propterea qui inter pneros referatur. *Juvenal.* 13. 33. Dic, senior bulla dignissime, nescis, Quas habeat Veneres aliena pecunia? — Bullæ puerilis figuram habes apud *Spon. Miscell. erud. antiq.* p. 299. et elegantioris in *Mus. Borbon. Neap. T. 2. tab.* 14. — *NB.* De cognomine *V. ONOM.*

BULLATIO, ōnis, f. 3. *Plin.* 34. *Hist. nat.* 14. 42. (148). Lapis hic et in Cantabria nascitur, non ille magnes verus caute continua, sed sparsa bullatione. h. e. bullarum instar per agros sparsus, non e continua rupe excisus. Ita legit et interpretatur *Harduin*; nam editi alii habent *bubbatione*. At rectius legendum *bulbatione*; quam vocem *V.*

BULLATUS, a, um, adject. bullam habens, bullis ornatus.

I.) Proprie occurrit tantum in illo *Pers.* 5. 19. Non equidem hoc studeo, bullatis ut mihi nugis Pagina turgescat. h. e. figurate pro inflatis, tumidis, instar bullarum in aqua excrescentium. Al. leg. *pullatis*.

II.) Translate. ¶ 1. Bullatus est ornamento aliquo eminente ac rotundo instructus. *Varro* 5. *L. L.* 116. *Müll.* Cingulum bullatum. *Fulgent.* in *carm.* l. 1. *Mythol.* Luna bicornis Bullatum bigulis conscenderat æthera tauris. h. e. stellis tamquam bullis distinctum. ¶ 2. Item bullatus dicitur qui Romanorum puerorum insigne e collo suspensum gestat. *Scipio Africanus* apud *Macrob.* 2. *Saturn.* 10. Bullatus puer. *Val. Max.* 3. 1. 1. Bullata statua. h. e. statua pueri cum bulla. *Juvenal.* 14. 4. Heres bullatus. h. e. parvulus, ut qui adhuc bullam gestat.

BULLESCO, is, ere, n. 3. idem ac ebullio. *Ampel. lib. memor.* 8. Cum manibus supplodas, pax alte extollitur, et quasi ab aqua bullescit. h. e. in bullas abit, ebullit.

BULLIO, ia, iui, itum, ire, n. 4. (bulla). Part. *Bullitus* sub I. in fin. — Bullio est ferveo, bullas emitto; a bullis, quas in aqua fervida videmus (It. *bolli-re*; Fr. *bouilloner, bouillir*; Hisp. *hervir, bullir*; Germ. *wallen, Blasen oder Schaum werfen, aufbrausen*; Angl. *to boil, bubble*).

I.) Proprie. *Cels.* 5. 19. in fin. Spumæ argenti se libra cocti, donec bullire desierit. Adde *Vitruv.* 8. 3. 2. *Schneid.* *Pers.* 3. 34. et alto Demersus, summa rursus non bullit in unda. h. e. non emergit, aqua enim bulliens in altum ejicit quidquid immixtum habet. Adde *Apic.* 4. 4., 4. 5., 8. 6. et alibi. — Part. *bullitus* est fervefactus vel leviter coctus in illo *Veget.* 2. *Veterin.* 17. 5. *Schneid.* (1. *Veterin.* 45. in fin.). Castoreum, lauri baccas, ammoniacum mittis in ollam, et bullita atteres, dabisque ad bibendum.

II.) Translate. *Apul.* 10. *Met.* Bullire indignatione. h. e. ardere iracundia.

BULLITUS, a, um. *V. voc. præced.*

BULLITUS, us, m. 4. agitatio aquæ bullientis. *Vitruv.* 8. 3. 3. *Schneid.* Capita fontium cum sunt angustius compressa, ruunt in summo spiritus aquæ bullitus.

BULLO, as, are, n. 1. (bulla). Part. *Bullians*. — Bullo est bullas emitto, bullio (It. *far bolle*; Fr. *lancer des bulles*; Hisp. *hervir, bullir*; Germ. *wallen, Blasen werfen, schäumen*; Angl. *to bubble, boil*). *Cato R. R.* 105. Mustum in ahenum infundito, ignem subdito: ubi bullabit vinum, ignem subducito. *Cels.* 2. 7. Si urina bullat, aut male olet. Adde *Calpurn.* 1. *Ecl.* 11. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 7. 6. (18). Bullantium aquarum sufflatio. *Id.* 18. *ibid.* 31. 74. (317). Rugæ mali torcularis bullantes per cochleas. h. e. spiræ crassiores, extantes et in bullæ morem rotundatæ.

BULLULA, æ, f. 1. *deminit.* a bulla, parva bulla.

I.) Proprie. *Cels.* 2. 5. *extr.* Si urina bullulas excitat. Adde *eund.* 5. 28. n. 17.

II.) Translate. Est deminutivum bullæ, quæ puerorum ingenuorum erat insigne. *Hieronimus.* in *Isaj.* 2. 3. 18. Habent mulieres in lunæ similitudinem bullulas dependentes.

BUMAMMUS, a, um, adject. *Bumammus* uva est genus uvæ crassioris, rotundique acini; a *βῆλος* bos, et *mamma*, quia instar mammarum bovis turgescit, ut *Servius* ad *Virg.* 2. *G.* 102. docet. *Varro* 2. *R. R.* 5. 4. Novi majestatem boum, et ab his didi pleraque magna, ut *βούρυκον, βουπαιδα*; uvam quoque *bumammam*. Adde *Macrob.* 2. *Saturn.*

BUMASTUS, um, vel bumastus, a, um, adject. *βουμαστός*. *Bumasta* uva vel absolute *bumasta*, est eadem quæ *bumamma* ac *dnracina*: a *βῆλος* bos, et *μαστός* *mamma*. *Edict. Dioclet.* p. 18. Cuvæ duracinæ, seu bumastæ pondo I. $\frac{1}{2}$ quatuor. Distingui-

tur tamen a *Macrob.* 2. *Saturn.* 16. Apicis, bumama, aut, ut Græci dicunt, *βουμαστος*, duracina, labrusca, etc. — *Bumastus*, i, s. 2. subaudi *vitis*. *Virg.* 2. *G.* 102. et *tumidis*, *bumaste*, *racemis*. *Plin.* 14. *Hist. nat.* 1. 3. (15). Tument marmarum modo bumastu. Adde *eum.* 14. *ibid.* 3. 4. (42). *Virg. Cul.* 405. *Colum.* 3. *R. R.* 2. 1. et *Servius* ad *Virg.* 2. *G.* 102.

BUMELIA, æ, l. 4. *βουμῆλια*, species fraxini amplissima et lentissima a *βός*, quod in compositione auget, et *μηλία* fraxinus. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 13. 24. (63). *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 1. p. 322.) hanc exhibet synonymiam: *μηλία* Hesiod. Opera et Dies 144. *Hom. Illad.* N. 178. et 65. etc., *Theophr.* 3. 2., *Dioscor.* 1. 108.; *βουμῆλια* vel *βουμῆλιος* *Theophr.* 3. 11. et 4. 9.; *Fraxinus* *Virg.* 7. *Ecl.* 65. et 2. *G.* 66. et *Colum.* 5. *R. R.* 6., et *Bumelia* seu *Macedonia fraxinus* *Plin.* 1. c. sunt *Fraxinus excelsior* DC. Fl. fr. 2466.

BUNIAS, ædis, f. 3. genus napi. *Plin.* 20. *Hist. nat.* 4. 11. (21). Naporum duas differentias et in medicina Græci servant. Angulosi foliorum caulibus, flore anethi, quod bonion (*βουνιον*) vocant, purgationibus feminarum et vesicæ et urinae utile decoctum, etc. Alterum genus bunias (*βουνιάδα*) appellant, et raphano et rapo simile, seminis præclari contra venena, etc. *Colum.* 10. *R. R.* 422. Quæque amitternis deservit bunias arvis. *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 2. p. 373.) ad h. l. hæc habet: Daléchamp fait remarquer avec raison que Plin., dans ce chapitre, confond le *bunium* et le *bunias*; la première de ces plantes est une ombellifère, soit le *Bunium Bulbocastanum* L., soit le *Peucedanum Silaus* L.; la deuxième, la *Brassica Napa brassica* L.: c'est donc seulement sur un rapport nominal que notre auteur s'est guidé.

BUNION, il. *F.* vocem præced.

BUNITES, æ, m. 1. *βουνιτης-εινος*, vinum conditum et naps, qui Græce *βουνιτης* dicuntur: hujusmodi vero confectionem docet *Dioscor.* 1. 5. c. 56. *Cal. Aurel.* 4. *Tard.* 3. 52. Aliquando eruat contenda salicis folia ex vino bunite lis, qui sine febris afficiuntur.

BUPEDA, æ, m. 1. *βούπαις*, grandior adolescens, idem ac *bupres*: *F. BU.* *Capell.* 1. p. 12. Possem minore ambigens fiducia solum Torantem pignoris pro fœdere *Bupeda* vix dum, vel paterna contremens *Præcepta*, adire.

BUPHTHALMOS, i, m. 2. *βούφθαλμος* et *βούφθαλμος*, a *βός* bos, et *φθαλμος* oculus. ¶ 1. Herba est similis bovis oculis, folio faniculi, fruticosa caulibus, qui et manduntur decocti: circa oppida nascitur. *Plin.* 25. *Hist. nat.* 8. 12. (32). *Cl. Fée* ad *Id.* 17. *Orig.* 9. 93. *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 339.) hanc exhibet synonymiam: *βούφθαλμος* *Dioscor.* 3. 156. et *Galen.* de *Fac. simpl.* 6. 352.; *Τύφθυμολχα* Græcor. recent. et *Buphtthalmos* *Silaus* L. c. sunt *Chrysanthemum segetum* L. *Spec. plant.* 1254. *Id.* *Fée* addit, hanc plantam esul nunquam inseruisse. ¶ 2. Item genus aliorum majoris, quod in *βούφθαλμο* vasculis seri solet, et in subgrundis fere nascitur. Itali vocant sedum magnum, aut oculum, aut digitillum. *Plin.* 25. *Hist. nat.* 13. 102. (160). De synonymia *F. AIZOON*.

BUPLEURON, i, n. 2. *βούπλευρον*, herba, quam in sponte nascentium oleum numero Græci habent, caule rubrali, foliis multis longisque, capite seu umbella anethi similis, laudatam in cibus ab Hippocrate, in medicina a Glaucione et Nicandro. Herbariis nostris nunc incognita esse creditur. Meminit *Plin.* 22. *Hist. nat.* 22. 35. (77). et 27. *ibid.* 8. 34. (57). *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 123.) hanc exhibet synonymiam: *βούπλευρον* *Nicand.* de *Theor.* v. 575. et *Glauc.* cit. a *Plin.*; *Ανθρακίπλευρον* Græcor. recent.; *Ameum* Cor. Magn. Capitul. et *Bupleurum* *Plin.* 1. c. sunt *Ammi majus* L. *Spec. plant.* 348.

BUPRESTIS, is, f. 3. *βουπρεστις*. ¶ 1. Est animal ex genere cantharidarum, scarabæo longipedi simile, venenatum, sanguine carens: a *βός* bos, et *πρηστ* incendo, quod boves inter herbas fallit, devoratque tanto felle ita inflammant, ut rumpant, ut *Plin.* 30. *Hist. nat.* 4. 10. (30). docet. *Id.* *ibid.* *Buprestis* cum hircino sevo illita lichenis ex facie tollit. *Id.* 21. *ibid.* 10. 46. (119). Nitrum succurrit et venenis fungorum ex posca potum; aut si buprestis hausta sit. *Ad. Dig.* 18. 8. 3. § 3. et *Feget.* 6. *Peterin.* 2. 2. *Schneid.* ¶ 2. Est etiam hoc nomine herba ex oleum genere. *Plin.* 22. *Hist. nat.* 22. 36. (78). *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 130.) hanc exhibet synony-

miam: *βουπρεστις* *Hipp.* de *Morb. mulier.* 1. 619. *Theophr.* *Hist. plant.* 1. 619. et *Galen.* *Comment.* in *roc. Hippocr.* 450. et *Buprestis* *Plin.* 1. c. sunt *Umbellifera ignota*.

BURA, æ et buris, is, f. curvamentum aratri, hoc est præcipua aratri pars curva, cui a posteriori parte stiva, a priori dentale, aures et temo indigunt: quasi *βός* οὐρά, bovis cauda, quia instat eadem bovinæ incurvata est. *Farro* 1. *R. R.* 19. 2. Terram boves prosicendere nisi magnis viribus non possunt, et sæpe fracta bura relinquunt vomeres in arvo. *Schneiderus* ad hunc *Farro* loc. hæc habet: Bura est aratri pars posterior curva, olim Latine artrum dicta, Græce *βύρα*, quæ si cum temone fuerat ex eadem materia continuata, nulla intercedente junctura, artrum Græce dicebatur *αὐτόπυρον*. Adde *Farro* 5. *L. L.* 135. *Müll.*, ubi quoque bura legitur. *Virg.* 1. *G.* 169. magna vi flexa domatur in burim, et curvi formam accipit ultimus aratri. *Serv.* ad hunc loc. offert quoddam *Farro* fragmentum, in quo buris masculino genere effertur: Totum burim indicit ab urbe. Adde *Non.* p. 80. 19. *Mera.* — *Turneb.* 1. 22. *Adversar.* c. 30. buram dicit esse temonem illum longum aratri, qui inter boves est protensus. Sed profecto fallitur. Nam *Virg.* loc. cit. post burim enumerat temonem, aures, dentalia et stivam, quibus partibus totum artrum componitur. — *NB.* De Bura urbe *F. ONOM.*

BURDO, ðnis, m. 3. et Burdus, i, m. 2. (etymon est ab Hebr. *בִּרְדָּ* pered, mulus) mulus ex equo et

asinus genitus. *Isid.* 12. *Orig.* 1. 61. Mulus ex equa et asino: burdo ex equo et asino. *Auct. Epigr.* in *Anthol. Lat.* 1. 2. p. 453. *Burmamn.* Burdonem sonipes generat commixtus asella. *Ulp. Dig.* 32. 47. Legatio continetur iumentis, vel lectica, vel sella, vel burdonibus. Adde *Fulo. Interpr.* 2. *Reg.* 5. 17. *Schoenast.* *Horat.* ad 3. *Od.* 27. 5. Manni equi dicuntur pusilli, quos vulgo burdos vocant. *Id.* ad *Epod.* 4. 14. eosdem burricos appellat. *F. BURRICUS.* Adde *Cassiod.* 7. *Hist. Eccl.* 6. ad fin. — *NB.* De cognomine *F. ONOM.*

BURDONARIUS, il. m. 2. qui mulos pascit et curat. *Edict. Dioclet.* p. 19. Camelario, sive asinario, et burdonario pasto diurni *℞* viginti. — Differt a mulione, qui deinde memoratur, et cui diurni *℞* vigintiquinque statuuntur: quippe ille erat, qui mulas currujungebat et regebat.

BURDUNCULUS, i, m. 2. herba, quæ et lingua bovis appellatur. *Varcell. Empir.* 5. — Est etiam diminutivum burdonis. *Not. Tir.* p. 181. Burdo, burdunculus. At hæc ex *Lexico expurgenda*.

BURGARI, ðrum, m. plur. 2. qui in burgis habitant. Extat de his titulus in *Cod. Theod.* 7. tit. 14. 1., ubi intelligi videntur ii, qui in burgis, seu castellis custodiendæ provinciæ causa ponuntur. *Cl. Isid.* 9. *Orig.* 4. 28.

BURGUS, i, m. 2. Vox est cadentis Latinitatis, qua significatur parvum castellum muniendi causa constructum. Videtur esse a Græco *βύργος* turris, unde et Germ. burg. *Feget.* 4. *Müll.* 10. Quod si ultra fortium tell, in disio tamen civitatis, subjecta sit terra, castellum parvulum (quem burgum vocant) inter civitatem et fontem convenit fabricari. Ibiq. balistas saccharosque constitui, ut aqua defendatur ab hostibus. *Imp. Justinian.* *Cod.* 1. 27. 2. § 4. Ubi ante invasionem Wandalarum respublica Romana fines habuerat, et ubi custodes antiqui servabant, sicut ex clausuris et burgis ostenditur. — Hinc burgus etiam dicitur pladium domorum congregatio per limites aliquos provinciarum constitutarum: item vicus quilibet munitione aliquo conclusus. *Inscript.* apud *Gruter.* 164. 3. et 4., quarum prior pertinet ad ann. a Chr. n. cccclxxvii. altera ad ann. cccclxxi. *Isid.* 9. *Orig.* 4. 28. et 2. 19. et *Oros.* 7. 32. Burgum Pontii Leonitii describit *Sidon.* *carm.* 22.

BURIS, is. *F. BURA.*

BURIUS, ii, m. 2. *Jul. Valer.* *res gest. Alex. M.* 3. 31. ed. *Mab.* Scorpil cancrique una elephantis et burilis. *Sed isti legendum est* barris. *F. BARRUS.*

BURRÆ, ðrum, f. plur. 1. garra, nugæ, res vanæ et nullius pretii. *Audem.* *præf.* 3. ad *Latin. Pæcat.* At nos illepidum, rudem libellum, Burras, quiquilias ineptiasque, etc. *Scalig.* in *lection. Ausonian.* l. 2. c. 13. putat esse vocem Aquitanicam; majorem enim Aquitanicorum nationem partem quilibet appellare burras: unde recentiorum Gallorum bourre et Itolorum borra. Quidam apud *Foss.* in *Etymol.* lo Bur-

rus docent, burram esse vestis cuiusdam villoris genus (hinc *Eucher. carn.* 5. Nobilis horribili jungatur purpura burra): et quo burra dici res quaslibet minimi pretii.

BURRANICA potio appellatur lacte mixtum sapa a rufa colore, quem burrum vocant. *Paul. Diac.* p. 38. 12. *Müll.* Hujusmodi potionem designavit *Ovid.* 4. *Fast.* 490. Lac niveum potes, purpureamque sapa.

BURRANICUM genus vasis, teste *Paul. Diac.* p. 36. 5. *Müll.* Videtur eum ductum a potione burranica, ut scribit *Foss.* in *Etymol.* in *Burris*.

BURRHINON, i, n. 2. *βουρρινον*, herba, quæ et cyuocephalon dicitur: a *βύρρ* bos, et *ῖν*, *πινος* naris, quod bovinis naribus similis est. *Apul. Her.* 36.

BURRICUS vel BIRIUS, i, m. 2. parvus equus, idem ac mannus et burdo. A colore rufa dictum, quasi *βύρρ*, recte censet *Salmas.* ad *Fopisc.* *Carin.* 19. Hinc *Farro* 2. *R. R.* 8. 1. eum rubicundiorum appellat. *Cl. Schneid.* ad *A. L. Paulin. Nolan.* ep. 29. (et 10.) ad *Sever.* 12. Marro illa et vilioris asellis burico sedens. Adde *Feget.* 6. *Peterin.* 2. 2. ed. *Schneid.* (4. *Peterin.* in fin.), et *Hieronym.* *Ep.* 26. ad *Pammach.* *F. BURDO.*

BURRIO, is, ire, n. 4. verbum sictum ad exprimentam trepidationem illam et concussationem, quæ videtur in fornicarum sediçis. *Apul.* 8. *Met.* In carioso stilpice fornicarum nidificia burriebant, et ultro citroque commeabant multijuga scaturigine. *Al. leg.* bulliebant, al. aberrabant vel oberrabant. *F. BOKRIO.*

BURRUS, a, um, adject. rufus, a Græco *βύρρος*, quod idem significat, v in u converso. Hinc rustici burram appellant buculam, quæ rostrum habet rufum. Pari modo rubens cilio ac potione ex prandio burrus dicitur. *Paul. Diac.* p. 31. 6. *Müll.* et 36. 12. *ibid.* — De nomi. pr. *F. ONOM.*

BURSELINUM, i, n. 2. *βουρσῆλινον*, herba sedro aplo similis, sola caulis brevitate et rufa radice differens. *Plin.* 20. *Hist. nat.* 12. 47. (118). *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 2. p. 401.) hæc habet: C. Bauhin. *Pin.* p. 153.) rapporte le burselinum de Plinæ au *Perennium creticum*, nomme agrostoides en Grèce, suivant Belli (lettre 57). On se peut dire aussi que celle est l'ombellifère que Bauhin appelle persil de Lerdre: c'est probablement le persil ou l'ose de ses variétés, plus grande dans les provinces que les autres. Le persil commun persil vert nous paraît peu probable: desil être moins développé que celui-ci.

BURSECA. *F. BURSECA.*

BUSTEUS, a, um, adject. a busto derivatum. Plauto quidam eum triebant. *Truc.* 2. 7. 53. Odio es confusus, busteus, i. e. burlo seu mortis proximus. Ubi nunc ita legitur: hic odiose es, confusus omnibus reus, vel omnibus te lis.

BUSTIALIS. *F. BUSTUALIS.*

BUSTICETUM, i, n. 2. locus, in quo multa sunt busta: item ipsum bustum. *Arnob.* 1. 41. Hercules, quem vos feris vivum arsisse, et concremavit in funestis busticetis. *Id.* 7. 15. Aræ istæ, quas didicis, altariaque hæc putra infidelitatis a simulacrum generis utrinque rogi sunt, et busticetia in opus structa fœdissimum.

BUSTIRAPES, i, m. 2. qui lueri causa busta spoliat, seu qui ex ipso rogo cenam sepulcralem rapit, ut constat et *Curul.* 59. *Plaut. Pseud.* 1. 3. 126. Impudice, scelestè, verbero, bustirape, forfice.

BUSTROPHEDON, a, um, adject. *βουστροφῆδον*, boves in arando imitans: ita dicitur scriptura *Genes*, quo boves in arando imitant un. *Mur. Veterin.* 1. p. 3497. *Putsch.* Primis temporibus sic soliti erant scribere, ut, cum a sinistra parte initium locare cœperant, et duxissent ad dexteram, sequentem versum a dextra parte inchoantes ad sinistram perducerent: quem morem servat in rebus lris custodire adhuc rusticus. Hoc autem genus scripturæ dicebant bustrophenon a boua versione, unde adhuc in arando, ubi desinit sulcus, et unde aliter inchoatur, versura proprio vocabulo nuncupatur. *Gaisford.* edidit bustrophenon et paullo ante in suis lris; at *Putsch.* mendose bustrophenon et paullo ante in suis lris.

BUSTUALIS, le, adject. ab bustum pertinens. *Sidon.* 3. *Ep.* 12. Campus relictus bustualibus fœvillis. *Prudent.* 9. *Cathemer.* 52. Suetus antro bustuali sub catenis frendere. *Al. leg.* bustiali.

BUSTUARIUS, a, um, adject. ab bustum pertinens, bustualis. Sic *bustuarii gladiatores* qui ante busta in

mortuorum honorem dimicabant, ut docet *Servius* ad *Virg.* 10. *Æn.* 519. et *Tertull. Spectac.* 11. Apud *Zic. Pis.* 9. *Æn.* bustuarius gladiator dicitur *P. Claudius*; sed ibi alii alia: *P. Klotz* ad h. l. — *Bustuaria mæcha* est quæ inter busta prostat. *Martial.* 3. 93. — *Bustuarium altare* in quo humana victimæ immolantur. *Tertull. Pall.* 4. Ubi *Busiris* et *bustuaria altaria*? — *Bustuarius* latro apud *Ammon.* 28. 1. 12. est idem ac *bustirapus*: a *Forcellino* vero in hoc eod. loco *bustuarius*, id, substantivorum more accipiebatur, et erat libitinarius, qui curat funera et corpora comburit.

BUSTUM, 1, n. 2. Ratione habita etymi est a *buro*, quod idem est alique uro (*U. comburo*), testibus *Paul. Diac.* p. 32. 4. *Müll.*, *Servio ad Virg.* 3. *Æn.* 22., 11. *ibid.* 201. et 12. *ibid.* 863., et *Inscript.* apud *Murat.* 1514. 3. — Bustum est cineres rogi et cada-veris simul mixtas, ac deinde tumulatas; Ideoque Graeco vocabulo *τύμβος* (quod a *τύπτω*) omnino respon-det, teste *Cic.* 2. *Legg.* 26. 64. hisce verbis: De sepul-cro autem nihil est apud Setonem amplius, quam ne quis ea delectat, neve alienum inferat; porroque est, si quis bustum (nam id puto appellari *τύμβος*) aut mo-numentum violatit (*It. Porello, il sepolcro*; Fr. *bâ-cher, tombeau, sépulcre*; Ilisp. *hoguera, tumba, sepul-cro*; Germ. *der Grabhügel, das Grabmal, der Bestattungsort eines Todten*; Anul. a *tombe*).

1.) Proprie. — a) Stricto sensu positum de sepulchro. *Plant. Bacch.* 4. 9. 14. In busto Aciliis accubare. *Cic.* 2. *Legg.* 24. 61. Nam quod rogiu bustumve novum velat (*lex XII. Tabul.*) propius lx. pedes addici ædes alienas — quod autem forum — bustumve usu capi velat etc. *Id.* 7. *Att.* 9. 1. Ad bustum Basilii (*in via Appia*) vulnerari. *Cf. Ascen. ad Cic. Mil.* p. 50. *Bail. Cic.* 5. *Tusc.* 35. 101. Sardanapalus icidit jussit in busto: Hæc habeo, quæ odi. *Id. Pis.* 7. 16. Mactari in busto alicujus. *Catull.* 64. 363. Bustum coacervare excelso aggeri. *Virg.* 11. *Æn.* 850. intrens terreno ex aggeri. *Propert.* 2. 13. 33. exiguam. *Id.* 2. 1. 75. *Quint.* Si te forte me ducet via proxima busto, Eßseda cælatlis siste Britannia jugis. *Horat.* 3. *Od.* 3. 40. Dum Priami Parisique busto Insultet armentum. *Ovid.* 13. *Met.* 515. Hostilia busta piare. *Seneca Trood.* 663. Eruere busta. *Sueton.* *Ner.* 38. Bustorum deversoria. *Lucan.* 7. 855. Vertere busta. *Id.* 8. 748. Violare bustum. *Inter script.* apud *Murat.* 655. 1. et in *Anthol. Lat.* T. 2. p. 297. *Burmamn.* TY QUICUNQUE ALII VENERIS PROPE LIMINA BYSTI, SYFFRIME FESTIVUM, QUÆSO, VIATOR, ITER. — Et figurate. *Cic. Dem.* 52. 139. Bustum in alicujus capite imponere. *Id.* 1. *Phil.* 2. 5. Bustum facere in foro. *F. INSEPUULTUS* et cf. *Guarini Comment.* 19. p. 6. — Denique *Ad busta Gallica* locus fuit in Urbe Roma in regione quarta, ubi Gallorum, qui eam ceperant, ossa coacervata et condita fuerant. *Farro* 5. *L. L.* 157. *Müll.*; et *Liv.* 5. 48. et 22. 14. — b) Latiori sensu bustum dicitur ipso cadaveris combustio. *Lucret.* 3. 920. At nos horribile cinctumctum te prope busto Insatiabiliter debemus. — c) Item ipsum cadaver combustum. *Stat.* 12. *Theb.* 247. hand procul Ogygias domos et egea sepulcri Busta jacere reor.

(II.) Translate. ¶ 1. Pōnitur de loco, ubi aliqua persona aut res excidium subit. *Lucret.* 5. 991. *de persona quæ devorata est a bellua.* Viva videns vivo sepeliri viscera busto. Cf. *Ovid.* 8. *Met.* 665. Flet modo seque vocat bustum miserabile lati. *Propert.* 2. 1. 27. civilia busta Philippi. *h. e.* Philippi, ubi tot militia Romanorum civium ceciderunt. Aliter *Plin.* 5. *Hist. nat.* 17. 15. (73). oppidum excisum bustum vocat. ¶ 2. Item de personis, quæ aliquid ad nihilum redigunt vel corrumpunt. *Cic.* *Pis.* 4. 9. Cum tu Interini (o Piso), bustum reipubl., qui etc. *Id.* *ibid.* 5. 11. Templum illud fuit, te consule, castellum forensis latrocinii, bustum legum omnium ac religionum. — *NB.* *Forcellinus* hæc addidit: *Bustum* est etiam effigies dimidiata illius, qui in busto cremandus erat. Hinc *Latin* etiamnum eam busto dicunt, quam Græci *πτοκοπι*, Latini *vultum, thoracem* appellabant. Huc fortasse spectat locus *Inscript.* apud *Murat.* 1514. 3. *EJA AGE, CONDANTVR VSTAQVE BYSTAQVE VYMO.* Sed *Burmanno* in *Anthol. Lat.* T. 2. p. 80. hæc *Inscript.* merito subleatæ fidei habetur. *V. INFANTULUS.* Ceterum busto de etymo, significatione et usu vocis *Italicæ* plura habet *Fisconi.* præfat. T. 6. *Mus. Pio-Clementin.*

Homonym. *Bustum*, quæ sepulcrum significat,

differt a *monumento*, quod *bastum* cremati cadaveris reliquias habet, *monumentum* non habet, sed ad memoriam tantummodo defuncti extractum est. Hinc duo ista distinxit Sueton. *Ner.* 38., ubi narrat, plebem Romanam, incensa a Nerone Urbe, ad *monumentorum* *bustorumque* *deversoria* fuisse compulsam. Porro *deversoria* quod appellat, significat varia subterranea cubilia, quæ in bustis extrui a ditioribus solebant, ad quæ per gradus descendebatur. Quibus in locis prostare solebant viliores meretrices, quas proinde *bustuarias* *mechas* vocat *Martial.* 3. 93.

BOSYCON, V. in BU.

BŪTEŌ, ōnis, m. 3. genus accipitrīs subnigri coloris, alio nomine triorchēs, τριόρχης, dielus, quod tres habere dicatur testiculos. Huic quidam principatum in auguriis dedere. Apud Balceas in honore mensarum est. Romanæ familiæ in gente Fabia cognomen dedit, cum prospero auspicio in ducis navi sedisset. Hæc ex *Plin. 10. Hist. nat. 8. 9. (21).; 11. ibid. 49. 110. (263). et 10. ibid. 49. 69. (135)*. Putant quidam, esse buteonem, quem Italorum multi vocant *pejana*. *Y. Aldrovand. 1. 5. Ornithol. c. 7. et alibi.* At *Cælestin. Cavedoni in Append. al Saggio di oss. num. p. 95. nota 115.* multis argumentis probat, buteonem esse avem, quam Itali nunc *aghirone* vocant. — De hac ave hæc habet *Paul. Diac. p. 32. 7. Müll.* Buteo genus avis, quæ ex eo se alit, quod accipitri eriperit: vastitatisque est causa his locis, quæ intraverit, ut bubo: a quo etiam appellatur *buteo*. Quædam ex his, ut minus vere reprehendit *Voss. in Etymol. — AB.* De cognomine *F. ONOM.*

BUTHYSIA, *mf. f.* *βουθύσια*, magnum ac sole-
mne sacrificium, in quo nullæ et magnæ victimæ ce-
duntur, qualis est hecatombe: Græca vox a *βού*, quod
in compositione habet, et *θύω* macto, sacrificio: vel
a *βούε* bas, quia bos est maxima victimatum. *Sueton.*
Ner. 12. Gymulco, quod in septis edebat, latet bu-
thysæ apparatus: barbari primam posuit.

BŪTIO, ōnis, m. 3. ardea stellaris minor, seu asterias. *Auct. cam. Philom.* 42. Inque paludiferis butio bubit aquis. Fortasse est eadem avis, quæ buteo appellatur. *V.* suo loco.

ВѢТІО, is, i.e. *V. BŪBO*.

BUTUBATTA Nævius pro nugatoriis posuit, hoc est nullius dignationis. Hæc *Paul. Diac.* p. 36. 6. *Müll.*, quocum cf. *Charis.* 2. p. 216. *Putsch.* De vocis origine multa *Scalig.* ad *Fest.* et *Voss.* in *Etymol.*
BCTYR. *V.* voc. seq.

BETTERBURY 109

BUCCINUM, 1, n. 2. *βούτινον*. — *Pandanus* est apocys. *Ilinc* enim producit *Sidon. Carm.* 12. 7. Infundens acido comom butyro. *Homerus* quoque in *Batrachomyomachia* primam in τυρός produxit. Corripuit *Emil. Macer. De herb. c. de ruta*. Cum butyro medicoque oleo decocta tumorem etc. Turpe tamen peccavit primam quoque corripiendo. Est enim Græca diphthongus: qua in re et *Sidon.* erravit, et quicunque auctor est illius versus, quem quidam perperam *T. Falgius* tribuunt: Lac niveum butyrumque norum cum melle comedit. — Scribitur quoque butyrum *aby* et *y* affinitatem. *Edit. Dioclet. p. 15*. Buturi Ital. P. I. Σ sedecim. — Porro nimis licenter butyr dixit *Venant. 11. Carm.* 23. Omnia sumendo, lac, oleus, ova, butyr. — Ceterum butyrum est spuma lactis sive concretor et multa agitatione pinguior, Romanis quondam ignota: Græci vox a *βούβας* et τυρός *coagulum*, quia ex bubulo lacte plerumque fieri solet (*1. butiro, burro*; Fr. *beurre*; *Ilisp. manteca de vaca*; Gerat. *Butler*; Angl. *butter*). *V. Cels. 4. 15. et 18., et 5. 26. 30.; et 130.* E lacte fit et butyrum, barbaras gentium lautissimus cibibus, et qui divites a plebe discernat. Plurimum e bubulo, et inde nonnisi: pingulissimum ex ovibus. Fit et ex caprino, sed hieme, calefacto lacte. *At. 11. ibid. 41. 96. (239)*. Alirum, barbaras gentes, quæ lacte vivant, ignorare aut spernere tot sæculis casei dotem, densantes id alloqui in acrem jucundum et pingue butyrum. Spuma id est lactis, concretiorque, quam quod serum vocatur. Non omittendum, in eo olei vim esse, et barbaros omnes infantesque nostros Ita ungi. Adde eund. 28. *ibid. 19. 78. (257)*. et alibi.

BUXANS, *antis*, particip. *ab inusit.* *buzo*, *buxum*
colore referens. *Apul.* 8. *Met.* Refert sese *buxanti*
pallore *trepidus*.

BUXETUM, i, n. 2. πυξῶν, locus buto consitus. *Martian.* 2. 14. Lotus ad Europes tepidæ buteta recurrit. *Id.* 3. 58. Tonsile butetum.

BUXEUS, a, um, *adject.* πύξυος, *ad* boxum perti-
nens. ¶ 1. Buxeus dicitur qui est e buxo. *Fragment. leg. Serv.* apud *Gruter.* 509. 7. ΣΟΡΤΙΧΥΛΑ
ΒΥΧΕΑ. *Colum.* 7. *R. R.* 8. 7. Caseus vel manu figu-
ratur, vel buxeis formis exprimitur. *Id.* 8. *ibid.* 15.
5. Buxel fructus. *Solin.* 52. ante *med.* Buxel faci.
Petron. Satyr. 74. Buxa mola. *Id. fragm. Tragur.*
58. *Burmman.* Buxel anuli. *h. e.* e buxo, quidam ta-
men interpr. exponunt aureos, auri enim color buxeo
similis est; ideoque hunc locum ad seq. paragr. refe-
runt. ¶ 2. Item qui colore est buxo simili. *Varro*
apud *Non.* p. 460. 8. *Merc.* Anates tremepedas, bu-
xeis rostris pecudes. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 20. 29. (71).
et 12. *ibid.* 7. 15. (30). Buxeus color. *Martial.* 2.
41. 7. Dentes piculex buxulex. *Apul.* 1. *Mel.* Bu-
xeus pallor. *Id.* 9. *ibid.* lutor.

BUXUM, 1, n. 2. πυξος, arbor et lignum buxi (V. BUXUS):

4) *Buxum*, quæ significat arborem, raro admodum occurrit: sæpius enim dicitur feminino genere *buxus*; quam vocem *V.* suo loco. *Ennius* apud *Philargy.* ad *Virg.* 2. *G.* 449. longique cupressi Plantæ rectis foliis et amaro corpore *buxum*. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 43. 84. (231). Quæ in lamina secantur, præcipua sunt citrum, terebinthus, *buxum*. Adde *eumēd.* 16. *ibid.* 16. 28. (70). De synonymia *V.* voc. seq. sub *A.*

B) *Sapius* de *saxi ligno* dicitur. ¶ 1. De ligno, tamquam materia, qua aliquid fieri potest. *Virg.* 2. *G.* 449. et tereno rasile butum. — Be ipsius ligni colore. *Ovid.* 4. *Met.* 134. ora buxo pallidiora. Adde *exum.* 11. *ibid.* 417. et *Plin.* 16. *Hist. nat.* 16. 28.

(70). ¶ 2. Per synecdochen a Poetis accipitur pro pluribus, quæ e buxo fieri solita erant, scilicet — a) Pro tibia e baro: unde Ovid. 12. Met. 158. multiflori tibia buxi. *Propert.* 4. 8. 42. Iactabat truncas ad cava buxa manus. h. e. saltabat ad tibiam. Ovid. 14. Met. 537. tinnitibus æra pulsæ Aris et inflatî complexiv marmure buxi. Adde eund. 6. Fast. 697. et 1. Pont. 1. 45.; Senec. *Agam.* 688. et *Stat.* 7. Theb. 170. — b) Item pro trecho, quo pueri ludunt. *Verg.* 7. *Æn.* 382. Volubile buxum. *Pers.* 3. 51. buxum torquere flagello. — c) Et pro pectine e buxo. Ovid. 6. Fast. 229. Crines depectere buxo. *Juvenal.* 14. 194. caput intactum buxo naresque pilosæ. *Forcellinus* h. locum ad vocem sequentem rettulit. — d) Denique et pro tabula scribendo apta. *Propert.* 3. 21. 8. Vulgari buxo sordida cera fuit. Cf. *Fet. Schobast.* ad *Horat.* 1. Sat. 6. 74.

BUXUS, 1, l. 2., a Græca voce *πόξος*, teste Priscian. 1. p. 549. *Putsch.*, dicitur de arbore et de ligno.

A) *Buxus* fere occurrit de arbore, quæ exigua est, foliis minutis, densis, rotundis et concavis, semperque virentibus; ligno vero coloris aurei, adeoque duro ac ponderoso, ut neque cariem sentiat. et in aqua sub-
sident: vide piuma apud *Plin.* 16. *Hist. nat.* 16. 28. (70). et seqq. *Virg.* 2. *G.* 437. Et juvat undante
buxo spectare Cytorum. *Ovid.* 10. *Met.* 97. *Buxus*
virens perpetuo. *Id.* 3. *Art. am.* 691. Nec densa fo-
llis buxi. *Val. Flacc.* 1. 319. et *Stat.* 5. *Theb.* 93.
Buxus Idæa. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 40. 76. (204). Spis-
sissima, ideo et gravissima judicatur ebenus et *buxus*.
Cl. Fée (*Op. cit.* vol. 1. p. 332. et 333.) hanc exhibet
synonymis: Πύξος; Theophr. 3. 15. etc. et Homero
24. *Iliad.* 268.; *Buxus* et *buxum* *Virg.* 2. *G.* 437. et
449., 7. *Æn.* 382. et 9. *ibid.* 619.; et *Buxus* *Plin.*
II. cilt. sunt *Buxus* semper virens L. *Spec. plant.*
1394. cum suis varietatibus. Cum vero tria esse buxi
genera a *Plinio* II. cit. afferuntur, *cl. Fée* ea sic di-
stinguit: I. *Buxus gallica* *Plin.* I. c. est *Buxus* semper
virens L. *Spec. plant.* 1494. var. *a*, arborescens.
— II. *Buxus* dicta *oleaster* *Plin.* I. c. quid sit, defi-
niri nequit; præsertim cum duo tantum buxi genera
nunc cognita sint. — III. *Buxus italica* et *silve-*
stris; diffusor et densitate parietum virens semper
ac tonsilis *Plin.* I. c. est *Buxus* semper virens
L. *Spec. plant.* 1494. var. *β*, humilis, sive *Buxus*
suffruticosa Lamrk. *Encycl.* 1. 511.

B) Interdum et de ligno dicitur: per synecdochen vero sumitur pro tibia ex buxo facta: nam multae e buxo tibiae fiebant (V. voc. praeced. sub B.2. a.), praecipue illae, quas in sacris adhibebant, ut ex *Plin.* 16. *Hist. nat.* 36. 68. (172). colligitur. *Firg.* 9. *Æn.* 619. Tympana vos buxusque vocant Berecynthia matris Idaee. Cf. *Orid.* 4. *Met.* 39. *Firg.* C. 166. Ictus barbarico Cybeles autistila buxo. *Stat.* 2. *Theb.* 77. plurima buxus. h. e. tibiae. Adde eund. 9. *ibid.* 480.

BY

BYRRHUS. F. BYRRUS.

BYSSICUS, s, um. F. voc. seq.

BYSSINUS, a, um, adject. (βύσσινος) qui ex bysso est. *Plin.* 19. *Hist. nat.* 1. 4. (26). Lino quod ignibus non assumatur, principatus in toto orbe Proximus byssino, mulierum maxime delictis circa Elim in Achaja genito. Quateris denariis scripula ejus permutata quondam, ut auri, reperio. *Apul.* 11. *Mel.* Byssina vestis. *Martian.* *Dig.* 39. 4. 16. § 7. Opus byssinum, pelles Babylonice etc. h. e. pannus ex bysso. In celebri tamen editione *Torrentini* legitur byssinum. — Hinc

Byssinum, i, n. 2. absolute (subaudi vestimentum) pro veste byssina. *Tertull.* *Cult. femin.* 13. Vestie vos senio probitatis, byssino sanctitatis, purpure pudicitie.

BYSSUS, i, f. 2. βύσσο, ὄ, βύσ, Hebr. genus lini,

(quod lnum byssinum dicitur a *Plin.* 19. *Hist. nat.* 1. 4. (26).) subtilissimi et delicatissimi circa Elim in Achaja nascentis, adeoque pretiosi, ut auro contra aestimatum sit, habitumque in deliciis feminarum. *Apul.* 11. *Mel.* Vestis multicolor, bysso tenui per-texta. Adde *Paulin.* *iamb.* ad *Cyther.* 779. — *Forsterus* in *lib. De bysso antiquor.* probavit, byssum esse *Gossypium* (*Gossypium arboreum* Linn.) cotone d'India, ibique plura huc spectantia habet, quem vides. Idem confirmat *Lelronne* in *Recueil des inscript. de l'Egypte* p. 282. At juxta *Bullietin.* del' *Instituto archeol.* a. 1843. p. 44. et 53. *Rosellini* putat byssum esse *Gossypium*; et putantur Egyptii bysso falso le mummie involvisse. Ipse cl. *Fée* (*Op. cit.* vol. 2. p. 271. byssum Plinii i. e. ait esse *Gossypium*.

BYTHIOS, βύθιος, hoc est profundus, idem ac Bythos apud *Tertull.* *advers. Valentini.* 8.

BYTHOS, i, m. 2. βύθος, hoc est profundum, unus ex æonibus Valentini apud *Tertull.* *advers. Valentini.* 7. et *advers. Hæretic.* 49.

BYTÜRUS. F. BYRUS 2.

DE LITTERA C

C, c, est A) tertia Latinorum littera, et B) una ex Romanorum notis vel siglis.

A) C est tertia Latinorum littera, quæ Græce Γ respondet; idque vetera Magnæ Græciæ monumenta confirmant, in quibus pro Γ signum C invenitur. Hinc Latini olim G non habebant, sed pro ea C utebantur; ac propterea legitur in *Column. rostr. Ducl.* apud *Orell.* *Inscript.* 549. LEGIONES, MAGISTRATOS, EXFROCIVAT, PYCNANDO, pro legiones etc.; in *Mar. Victorin.* p. 2459. *Putsch.* Cabinus, lece, etc.; in *Festo* p. 254. 19. *Müll.* quincientum; in *Paul. Diac.* p. 23. 40. *Müll.* acetare pro agitare etc. — Præterea littera C sono suo etiam K complectebatur pro eaque usurpabatur, ut in *Column. rostr. Ducl.* loc. cit. CAZTACENTENSIS; K enim Græcorum littera, non Latinorum, apud quos numquam revera usuevit: cf. quæ dicta sunt in voc. CALO et CALUMNIA sub init. — Denique littera C eandem olim potestatem habuit, quam ch; antiqua enim Latinorum lingua aspiratione carebat, testibus *Cic. Orat.* 48. 160. *Quintil.* 1. 5. 20., et *Paul. Diac.* p. 71. 4. *Müll.*: hinc in *Monum. Scipion.* apud *Orell.* *Inscript.* 558. ANTIOCO pro Antiocho legitur, et in *SENATUSCONS. de Bacchan.* BACANALIBVS pro Bacchanalibus et BACAS pro Bacchas. — Sub finem vero belli Punici secundi, li-neola litteræ C inferius addita, facta est littera G, quæ vulgo deinde usurpata est, ut *Plutarch.* *Quæst. Rom.* p. 277. d. et p. 278. s. docet. Aliquanto post aspirationis quoque nota cum C conjuncta fuit, unde factum est, ut non modo nota Ch locum habuit, verum etiam sono litteræ C sono litteræ K paulatim accederet; littera tamen K raro admodum adhibita est et non-nisi in verborum notis, ut ex *Quintil.* 1. 4. 9. et 1. 7. 10. colligitur. — Hinc etiam littera C cum literis mutatur, quibuscumque affinitate conjungitur, unde clades et gladius, nec et neque, acus et aquifolium, guarisio et concutis etc.; immo etiam cum i, ut in editicibus et efficitur, ancilare et ancilare, Accius et

Attius etc.: de quibus, necnon de hujus litteræ pronunciatione et sono F. plura apud *H. J. Schneider Gramm. d. Lat. Spr.* 1. p. 231. et seqq. et p. 243. et seqq.

B) C est etiam una ex Romanorum notis, et ¶ 1. In nominibus propriis C ex antiquorum temporum consuetudine Cajum, hoc est Gajum significat; et si iaversa scribatur C Cajam, hoc est Gajam, teste *Quintil.* 1. 7. 28. F. CAJUS in ONOM. ¶ 2. In notis numerorum C valet centum, CC ducenti, CCC trecenti, et sic porro. ¶ 3. In tabellis judicium C est nota condemnationis, sicut A absolutiois: hinc illa dicitur tristis, hæc salutaris a *Cic. Mil.* 6. 15. Cf. *Pseudo-Ascon.* ad *Cic. Divinat.* in *Q. Cæcil.* 7. 24. p. 108. 18. *Bait.* ¶ 4. eos. est pro consul, consularis etc., coss. pro consules, consulares etc. — Ceterum V. *Grammat. Putsch.* p. 1499, 1537, 1545, et seqq.; *Fauly Realencyclap.* T. 2. p. 1. et *J. M. Gesner.* *Thes.* s. v.

CA

CABALLA, æ, f. 1. (caballus) equa parvi pretii. *Vel. poeta* in *Anthol. Lat.* T. 1. p. 628. *Burmamn.* Hanc fovet amplexu, blanditur, dumque (lege molitor, cunnumque) caballæ Atterit assidue pene fultor hebes.

CABALLATIO, ðnis, f. 3. pabulum caballi, anno-næ loco præbium. *Impp. Honor. et Theodos. Cod.* 12. 38. 14. et *Cod. Theod.* 7. 4. 34.

CABALLINUS, a, um, adject. ad caballum perti-nens, equinus. *Plin.* 28. *Hist. nat.* 20. 81. (265). Caballus caro. *Id.* 30. *ibid.* 8. 22. (72). dentes. *Id.* *ibid.* 13. 38. (112) firmus. *Pers. prol.* fons. h. e. Hip-pocrene.

CABALLIO, ðnis, m. 3. deminut. a caballus, idem ac equuleus. *Fegat.* 1. *Veterin.* 20. 2. Equulei, id est cabaliones marini. Sunt qui putant hos esse hippo-campes. Adde *eumd.* 6. *ibid.* 12. 3. *Schneid.*

CABALLION, ii, n. 2. herba eadem quæ cynoglos-sa. *Apul. Herb.* 96.

CABALLUS, i, m. 2. καβάλλης, idem ac cantherius, equus castratus. Sunt qui vocem derivandam putant a καββάλλω Dorice pro καταβάλλω deficio, simili fere ratione, ut apud Latinos clitelia et clitelarius a verbo clino. Alii deducunt a κάω excauo, inde factum cavo vel cabo, a quo caballus seu castratus, ut etiam caper et capus. Hujusmodi equis uti sunt veteres versandi in pistrino molis, oneribus portandis, et vecturis trahendis. Quod patet ex *Seneca Ep.* 87. M. Cato censorius cantherio vehebatur, et hippoperis quidem impositis, ut secum utilia portaret. Et mox: O quantum erat sæculi decus, Imperatorem, triumphalem, censorem uno caballo esse contentum, et ne toto quidem! partem enim sarcinæ ab utraque parte dependentes occupabant. Ita non omnibus oleis mannis et estureonibus et tolutaris præferres unicum illum equum ab ipso Catone defricum? *Hic vides Senecam eumdem equum prius cantherium, deinde caballum appellare. Færrò 2. R. R.* 7. 15. Peritus belli alios equos eligit atque alit atque docet; aliter quadrigerius ac desultor: neque item qui vectarius (Schneiderus legit vecturarios) facere vult; neque eodem modo perantur ad ephippium aut ad rhedam: quod ut ibi ad castra habere volunt acres, sic contra in viis habere malunt placidos. Propter quod discrimen maxime institutum ut castrantur equi: dem-pitis enim testiculis sunt quietiores, ideo quod semine carent: illi cantherii appellantur, ut in subus majales, in gallis gallinaceis copii. Cf. *Apul.* 7. *Mel.* p. 490. *Oudend.* Multos ego scio non modo asinos inertes, verum etiam ferocissimos equos, adhibita tali detestatione, mansuetos erinde factos, et oneri ferundo non inhabiles, et ceteri ministerii patientes. — Sed tamen videtur caballus fuisse vocabulum vulgari sermone tritum ad significandum equum parvi pretii hominibus oneribusque portandis vectorisque trahendis opportunum. *Lucilius* apud *Non.* p. 86. 15. *Merc.* Succussatoris, lætri, tardique caballi. Adde *Færron.* apud *eumd.* *ibid.* *Horat.* 1. *Sat.* 6. 59. Saturejano vectari rura caballo. *Id.* 1. *Ep.* 18. 36. aut olitoris ager mercede caballum. Adde *Martial.* 12. 34. 1. 42. et 5. 26.; *Petron. Satyr.* 117. et *Dig.* 33. 7. 75. *pr. Cassiod.* 6. *Hist. Eccl.* 1. a med. Julianus abs-cidit cursum publicum mularum et cabellorum, quos

publicis jussit utilitatibus ministrari. *Theod. Pri-scian.* 4. 1. sub init. Inguina si a caballo (h. e. ab equitatione) indoluerint, oleo rosæreo tanguntur in balneo. — *Oplat ephippia* bos piger, *oplat arare caballus* proverbium est apud *Horat.* 1. *Ep.* 14. 43., de quo F. BOS sub I. 1. — *Mollis, debilis, lassus, tamquam caballus in clivo* est proverbium de valde defatigato, legiturque apud *Petron. Satyr.* 134. — De equo nobili ac generoso dici videtur a *Juvenal.* 3. 118., ubi *Pegasus Gorgoneum caballum* appellat; item 10. 60. et 11. 105., item ab *Horat.* 1. *Sat.* 6. 59.; nisi quod satyrica, h. e. ridendo et per contem-ptum loquuntur. — *ND.* De cognomine F. ONOM.

CABATOR, ðris, m. 3. Legitur in *Inscript.* apud *Gruter.* 622. 1. Putat *Salmas.* ad *Vopisc. Saturn.* 8. et alii, idem esse quod cavator (facile enim v, et b invicem mutantur. F. initium litteræ b): eo autem loco accipiendum esse pro sculptore gemmarum. Nam qui gemmas sculpunt, quasi quosdam sulcos in iis cavant. Cf. *Inscript.* apud *Orell.* 4155.

CABUS, i, m. 2. κάβος, mensura liquidorum et aridorum apud Græcos et Hebræos: videtur esse ita appellata a sua cavitate. a κάω scilicet, unde Latino-rum cavo deducitur. Eadem erat ac ebonix, χῳνίξ. *Vulgat. Interpr.* 4. *Reg.* 6. 25. Facta est fames magna in Samaria, donec quarta pars cibi stercoris columbarum venundaretur quinque argenteis.

CACABACEUS vel cacabaceus, a, um, adject. ad cacabum perti-nens. *Tertull.* *advers. Hermog.* 41. Motus non turbulentus, nec cacabaceus, sed composi-tus et temperatus. h. e. qualis est liquoris in olla ferventi ebullientis.

CACABATUS vel cacabatus, a, um, adject. fuligine aspersus, fumidus, denigratus instar cabali. *Paulin. Nolæn.* *Ep.* 32. ad *Sever.* (al. 12.) c. 9. Cum ædificia, quæ immaculata adhuc operis tui gratia splendent, obscurata nœnibus insipientiæ meæ, et, ut digno meis versibus verbo utar, cacabata conspicias. h. e. mels versiculis hic illic subscriptis non illustrata, sed potius offuscata.

CACABO vel cacabo, as, are, n. 1. κακκαβίζω. Part. *Cacabans.* — Est verbum exprimens vocem per-dicis: ductumque est a Græcis, qui perdicem κακκαβίζαν et κακκαβίδα appellant. *Aucl. carn. Philom.* 19. Cacabat hinc perdit, hinc grallat improbus anser. *Auct. fragm. de Aucup.* 12. maculosaque terga in-ficiunt pullæ cacabantis imagine gutta. h. e. ad simili-tudinem perdicis. In priora versus prima syllaba pro-ductur, in posteriore corripitur, minus recte tamen: nam Græce duplici xx scribitur.

CACABULUS vel cacabulus, li, m. 2. deminut. a cacabus, κακκαβίον, parvus cacabus. *Tertull.* *Apolog.* 13. Domesticos deos domestica potestate tractatis, pignerando, venditando, demutando aliquando in ca-cabulum de Saturno, aliquando in trullum de Miner-va. Adde *Arnob.* 6. 14. et *Apic.* 4. 1. — Sunt qui putant, a cacabulum dici etiam lasanum, a cacando; sed non probant.

CACABUS vel cacabus, i, m. 2. κακκαβίη et κακ-καβος; videtur esse a κάω uro et κάβης cibis. Est vas vel fictile, vel ex aliquo metallo; in quo cibi co-quuntur (H. *pignatix, pajuolo*; Fr. *vase, pot à cuire, marmite*; Hisp. olla, marmita; Germ. ein Koch-topf; Angl. a pot, kettle). *Færrò 5. L. L.* 127. *Müll.* Vas, ubi cibum coquebant, ab eo cacabum ap-pellarunt. Adde *P. Syrum* apud *Petron. Satyr.* 55. *Column.* 12. *R. R.* 46. 1. Radiculam in cacabo aeneo coquito. *Id.* *ibid.* 41. 2. Cacabus stanneus. *Stat.* 4. *Silv.* 9. 44. Aut unam dare synthesim quid horres Alborum calicum atque caliciorum? *Ulp. Dig.* 34. 2. 20. Carabi argentei. *Id.* 12. 48. 5. Cacabus novus. Adde *ibid.* 33. 7. 18. § 3. *Scribon. Compos.* 220. Gellius. — Carabus erat plerumque vas fictile; hinc quoties ex metallo constabat, addebatur adject. æ-neus, vel stanneus, vel argenteus. Scriptores Latini et Græci sæpe monent adhibendum esse cacabum novum ad quosdam cibos coquendos, propterea quod inetriatura non utebantur veteres. V. *Plin.* 35. *Hist. nat.* 6. 16. (35). et alibi.

Homonym. Quomodo cacabus ab aeno diffe-rat, F. in AENUS.

CACALIA, æ, f. 1. κακάλια, herba, quæ et leon-lice dicitur, in montibus fere nascentis, semine minu-tis margaritis simili, dependente inter folia grandia. *Plin.* 25. *Hist. nat.* 11. 85. (135). Cf. *Fée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 359.) ait, κακάλια Dioscor. 4. 123. et *Cacalia* Plin. l. c. juxta nonnullos esse *Eupatorium*

longifolium, iuxta alios *Cacalium Petasitem* vel *librifolium*, iuxta alios vero *Mercurialem lomenosam*: nihil tamen certi definiri posse.

CACATURIO, is, ire, n. 4. *verbum desiderativum* a caco, caceré cupio, nitor. *Marzial.* 11. 77. In omnis Vacerra quod conclavibus Consumit horas, et dilecto sedet, Cacaturit Vacerra, non cacaturit.

CACATUS, a, um. *V. CACO.*

CACABUS, **CACCABULUS** etc. *V. CACABUS* cum derivatis.

CACEMPHATON et *Cavephaton*, i, n. 2. *κακίμπατον* et *κακίφατον*, vitium sermonis, idem quod *cacophaton*: a κακός, malus, et φημι dico. *Charis.* 4. p. 242. *Putsch.* et *Diomed.* 2. p. 446., sed utique Graece scribit. Latine autem legitur apud *Serv.* ad *Virg.* 2. G. 43. et ad 1. *Æn.* 197., et *cacemphaton* *id. ibid.* 1. *Orig.* 33. Adde *Capell.* 5. p. 168. et *U. Quantil.* 5. 3. 44.

CACHECTA vel *cachectes*, æ, m. 1. *καχέκτης*, dicitur a mi diis, qui cachectia laborat: a κακός, male, et έχω habeo. *Plin.* 28. *Hist. nat.* 9. 33. (125). Lac bululorum bibunt phibidii, syntectidi et cachectæ.

CACHECTICUS, a, um, adject. *καχέκτης*, idem qui et *heres*. *Plin.* 32. *Hist. nat.* 10. 39. (117). *Cachectis*, quorum corpus macie conficitur, telthea uti illi sunt cum ruta ac melle. *Silius*. vero ex optinis codicibus pro *cachectis* legit *cachectis*.

CACHENIA, æ, f. 1. *καχέχνη*, malus corporis habitus, quo alimenta omnia corrumpuntur: quod fore ait, cum longo morbo vitata corpora, etiam si illo vacent, refertionem tamen non accipiunt; aut cum malis medicamentis corpus affectum esset; aut cum diu heresia defuerant; aut cum inusulatis et inuolitis cibis aliquis assumpsit. Ita describit *Celsus* 3. 22., ubi tamen hanc vocem Graece scribit. Est enim Græca a κακός, malus, et έχω habitus. Attamen Latine non semel usurpat *Caes. Aurel.* 3. *Tard.* 6.

CACHINNABULUS, le, adject. *Apul.* 3. *Mel.* Totus populus risu cachinnabili diffusus. h. e. risu in cachinnos effuso. *Id. Dogm. Plat.* 3. Homo animal cachinnabile.

CACHINNATIO, ðnis, f. 3. Cf. Gr. *καχχαρμός*, ætus cachinnandi, risus effusus. *Cic.* 4. *Tusc.* 31. 66. Ut si ridere concessum sit, vituperetur tamen cachinnatio. Adde *eumd.* 2. *Herenn.* 14. 25.

CACHINNO, as, avi, æum, are, n. 1. Part. *Cachinnans*. — *Forcellinus* et *formam Cachinnor* depon. admisit, fretus loco *Cic.* 5. *Ferr.* 25. 62.; ubi tamen recentiores pro *cachinnari* legunt *cachinnare*. — Est vocabulum onomatopœicum, quemadmodum et Græcum *καχχαζω*, quod eidem respondet. Cf. *Furlanetto* ait fortasse deducendum esse etymon ab Hebr. *שחח* *sachach*, irrisit. — Cachinno est effuse

atque immoderate rideo (Il. *ridere moderatamente, crepar dalle risa, sghignazzare*; *Fr. rire à gorge déployée*; *Hisp. reír con ruido*; *Ger. laut und ausgelassen lachen, vor Lärhm aufschreien*; *Angl. to laugh immoderately, laugh right out*).

1.) Proprie *Ureter.* 4. 1160. (al. 1172.). Quam famulae longe fugiantur fortissime cachinnant. *Id.* 2. 974. et risu tremulo concussa cachinnant. Adde *eumd.* 1. 910. *Cic.* 5. *Ferr.* 25. 62. Ridere convulsi, cachinnare ipse *Aproclius*. Adde *Sueton.* *Vern.* 5. *Aurel.* *Phil.* *Epith.* 23. Petulantius cachinnans. *Mamertin.* *jun.* *Gratian.* act. 26. Quis nescit aliorum imperatorum hiarem dilatarem cachinnantemque scribam? — 2.) Cum Accus. *Apul.* 3. *Mel.* At ille non contentus, quod mihi nec assistendi solatium praebeat, insuper exitum meum cachinnat. Nisi dicamus esse carum *praepos.* insuper, quam *Vitruv.* quoque accusativo junxit 10. 20. *Afr. apud Apul.* leg. exitio meo.

II.) Quia effuse ridentes magnam etiam vocem emittere solent, hinc per catachresin *cachinnare* dicuntur, quæ strepitum vehementiorem edunt, haud aliter ac Gr. *γέλαω*. *Acris* apud *Non.* p. 463. 15. *Merr. de mar.* Simul et circum magnisonantibus Echis saxis (unda), saxa sonando, Crepitu clangente cachinnat. Ita hos versus anapaesticos dispensandos monet *Seelig.* in *Varr. L. L.* p. 86.

CACHINNO, ðnis, m. 3. Cf. Gr. *καχχαρτής*, qui cachinnat. *Pers.* 1. 12. Quid faciam? sed sum petulant splem cachinno.

CACHINNOSUS, a, um, adject. facile cachinnans. *Caes. Aurel.* 1. *Acut.* 3. ad fin. Miores natura atque cachinnosi.

CACHINNUS, i, m. 2. Cf. Gr. *καχχαρμός*, et de etymo vocis *V. CACHINNO*, as. Occurrit saepius in plur. num.; et est risus solutus, effusus, incompositus et perstreps (Il. *riso smoderato, sghignazzata*; *Fr. rire bruyant, éclat de rire*; *Hisp. risada, risa desmesurada*; *Ger. das laute, ausgelassene Lachen, Lachen aus voller Kehle*; *Angl. immoderate laughter, a horse-laugh, loud laugh*).

1.) Proprie. *Ureter.* 5. 1396. Tum joca, tum sermo, tum dulces esse cachinni. Conseruant. Adde *eumd.* *ibid.* 1402. *Catull.* 31. 14. Ridete quidquid est domi cachinnorum. *Id.* 56. 2. Res digna cachinno alicujus. Adde *eumd.* 13. 5. *Cic.* *Fat.* 5. 10. In quo Alcibiades cachinnum dicitur sustulisse. Et *Horat.* *Art. P.* 113. tollent equites pedesque cachinnum. Adde *Sueton.* *Aug.* 98. *Cic.* *Brut.* 60. 116. Curio in agendo cachinnos irridendum commovebat. *Ovid.* 3. *Art. am.* 287. Distorque ora cachinno perverso. *Colum.* 10. *R. R.* 280. Omnia securo plena cachinno. *Sueton.* *Cal.* 57. Edere cachinnum. *Id.* *ibid.* 32. Effusus in cachinnos. *Id.* *Claud.* 41. Cachinnos revocare. *Pers.* 3. 87. Ingemunt tremulos naso crispante cachinnos. *Juvenal.* 3. 100. Cachinnos conceit. *Id.* 11. 3. Cachinno vulgi excipit.

II.) Per catachresin dicitur de strepitu maris, ea ratione, qua in CACHINNO, as, II. diximus, quoque Gr. *καχχαρ* occurrit. *Catull.* 64. 272. Quæ (unda) tarde primum clementi lumine pulsæ Procedunt, leviterque sonant plangore cachinni.

CACHLA, æ, f. 1. *καχλα*, herba eadem, quæ *bupthalmos*: ita porro vocatur a καχλῆς *lapillus, calcipus*, quia, ut patet ex *Plin.* loc. mox afferendo, *καχλαπαρα*, h. e. callosas durities solvit. *Plin.* 25. *Hist. nat.* 8. 42. (82). Est et *bupthalmos* similis boum oculis, folio feniculi, circa epipida nascens, fruticosa caulibus, qui et mandantur decocti. Quidam *cachlam* vocant; hæc cum vera scirrhomata discent. De synonymis *V. BUPHTHALMUS*.

CACHRYIS vel *canchrys*, ðos, f. et raro m. 3. *καχρύς*, et *καχρύς*. ¶ 1. Generaliter est pilula quædam nascens in roboribus præter glandem; item in abiete, larice, picea, ilia, nucæ, platano, postquam folia cadere, hieme durans. Continet nucleum piceis similem: is crescit hieme: aperitur vere pilula tota: cadit, cum folia capere crescere. In medicina urendi vim habet. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 8. 11. (30), 22. *ibid.* 22. 32. (71). et 27. *ibid.* 13. 109. (134). *Cels.* 5. 18. n. 5. et *Scribon.* *Compos.* 70. ¶ 2. Speciatim est semen resinaeum rorismarini. *Plin.* 24. *Hist. nat.* 11. 59. (99). ¶ 3. Item speciatim est nucleus candidus in semine crethmi. *Plin.* 26. *Hist. nat.* 8. 50. (82).

CACIZOTECHNOS, i, m. 2. *κακίζετης*, hoc est artem damnas, aut corrumpens: a κακός, damno, improbo, et τέχνη ars. Ita cognominatus fuit ab Atheniensibus *Calimachus* stœtarius, quod semper esset calumniator sui, nec finem haberet diligentie. *Plin.* 34. *Hist. nat.* 8. 19. (92). — *Vitruv.* 4. 1. hanc eandem rem narrans, *cacizechnon* appellatum fuisse tradit: hoc est artificiosum, industrium. Sed alii leg. *cacotechnon*, hoc est male in arte se exercentem, κακότης. *V.* meliorem lectionem in *V. CATATECHNUS*.

CACO, as, avi, æum, are, 1. Part. *Cacans* 2. a.; *Cacatus* 2. b.; *Cacandus* apud *Auct. Priap.* 71. — Ratione habita etym., videtur esse a κακός seu καχλῆ, quæ voce pueri utuntur cacare significantes: seu πόλις cf. καχχ. — Caco est alium exonerare. ¶ 1. Absolute. *Catull.* 23. 20. Nec toto decies cacas in anno. *Horat.* 1. *Sat.* 8. 38. in me veniat mictum atque cacatum *Julius. Martialis.* 1. 38. Cacare carius. Adde *eumd.* 12. 61. 10. *Petron.* *Satyr.* 71. Testamento caveam, ne mortuus injuriam accipiam: præponam enim unum ex liberis sepulchro meo, custodiam causa, ne in monumentum meum populus cacatum currat. ¶ 2. Cum Accusativo — a) Est cacando aliquid a se emittere. *Pomponius* apud *Nón.* p. 84. 2. *Merc.* Ego quero quod edim: has querere quod carent, coctra jus est. *Boethius* vero legit: quod cacent, has querere, certa res est. *Phaedr.* 4. 17. Cæperis odorem mixtum cum merdis cagent. *Martialis.* 3. 80. Nam faciem duram, Phæbe, cacantis habens. h. e. vultum nitentis; *V. NITENS*. — b) Est cacando aliquid conspurcare; quo sensu *Forcellinus* translate accepit. *Catull.* 86. 1. *Annales Volusi*, cacata charta. h. e. *Annales* cacando compositi: vel conspurcati malis versibus. Hinc *Martialis.* 12. 61. Scribit carmina, quæ legunt cacantes.

CACŒTHES, es, adject. *κακὸς*, æ, a κακός *malus* et ἥθος *mos*; hoc est malignus, mala consuetudine determinus factus: occurrit tantum apud *Medicos* de morbis, quos vulgo malignos dicimus, h. e. in quibus obstinata inest repugnantia adversus remedia, ideoque ipsi difficile quidem sanari possunt, curationem tamen recipiunt. *Plin.* 22. *Hist. nat.* 25. 64. (132). Sesania prodest ulceribus, quæ *cacœthe* vocant. τὰ κακὸς. *Id.* 24. *ibid.* 10. 47. (78). Hædera illioit omniū alcerum generi, etiam si *cacœthe* sint. *Id.* 24. *ibid.* 3. 3. (7). Glans interita durities, quas *cacœthes* vocant, sanat. τὰς κακὸς. — Hinc *Cacœthes*, is, n. 3. absolute substantivorum more.

— I.) Proprie. Vitium corporis, quod difficile sanari potest. *Cels.* 5. 28. n. 2. Discernere *cacœthes*, quod curationem recipit; a *cardioma*, quod vit recipit. — II.) Translate. *Juvenal.* 7. 51. tenet insanabile multos. Scribendi *cacœthes* et ægro in corde senescit.

CACŒMETER, tra, trum, adject. *κακόμετρος*; a κακός, malus et μέτρον *mensura*. *Priscian.* de *metr.* *Terent.* § 8. Attende, Jubam quoque scire, inveniri quosdam iambos, in quibus secundus et quartus (pes) absque observatione ponitur, quos *cacœmeters* vocant.

CACOPHATON, i, n. 2. *κακὸφατον*, *κακοφωνία*, vitium sermonis, quod etiam *cacemphaton*, et *cacophaton*, et *cacophonía*, item *æschrologia* dicitur, cum vel duo verba junguntur, quæ durum sonum efficiunt, ut *Dorsica castra* apud *Virg.* 2. *Æn.* 27. et *numerus cum navibus æquat* 1. *Æn.* 197., et *legere leges* apud *Liv.* 3. 34., et *data mandata* 7. 31. a *med.*, et negligens gens 5. 46.; vel obscenum, ut cum nos te voluimus convenire apud *Cic.* 9. *Fam.* 22.; vel cum vox, vel sententia usurpatur, quæ honestam simul et obscenam significationem habere potest, ut quod *Sallust.* *Jug.* 78. usurpavit, *patrare bellum*, et illud *Ter. Andr.* 3. 40. *Arrige aures*, *Pamphile*: et *Virg.* 6. *Æn.* 406. aperit ramum, qui veste latebat. *V. Quintil.* 8. 3. ubi hanc vocem modo Græcis, modo Latinis litteris scriptam reperies. Hinc etiam sepiissime *conubium*, non *connubium* scribitur in vetustis tabulis æneis, ne scilicet sonus hujus vocis cum altero *cunni* congrueret, præcipue cum de nuptiis militum cum uxoriis suis in iisdem sermo sit. *V. CONNUBIUM*.

CACŒSYNTHETON, i, n. 2. *κακὸσύνθετον*, hoc est incompositum, male collocatum: a κακός, male, et σύνθετον *compositus*. Est vitium sermonis ex inderenti structura verborum, ut in illo *Virg.* 9. *Æn.* 610. versaque juvenem Terga fulgura basta. Nam Terga cum eodem fine cæsus terminatur, ut versa *hæsta. Quintil.* 8. 3. 59., *Charis.* 4. p. 243. *Putsch.* et *Serv.* ad *loc. Virg.* cit., qui omnes Græcis litteris scribunt. Latine tamen legitur in illo *Lucil.* apud *Fel. Long.* *Orthogr.* p. 1214. *Putsch.* At non multum abli: hoc *cacœsyntheton* atque canina etc.

CACŒTECHNIA, æ, f. 1. *κακὸτεχνία*, h. e. mala ars: a κακός, malus, et τέχνη ars. Græca vox est, et Græce addibetur a *Quintil.* 2. 15. 2. et 20. 2.

CACŒTECHNOS, *V.* in *CACIZOTECHNOS* et *CATATECHNUS*.

CACŒTECHNUS, *V. CATATECHNUS*.

CACŒZELIA, æ, f. 1. *κακὸζήλια*, mala et indecora affectatio, quodis inscite aliquid imitantes in vitium labimur. Græca vox a κακός, malus, et ζήλος *emulatio, imitatio*. *Diomed.* 2. p. 446. *Putsch.* dupli ratione peccari per κακὸζήλια docet, aut nimio tumore, ut in illo: *Suppiter omnipotens, cæli qui sidera torques, Ore tuo dicenda loquar*. Aut nimio ornato, ut apud *Ovid.* 2. *Mel.* 107. *Aureus axis erat, terno aureus, aurea summa Curvatura rotæ*, et quæ sequuntur. *Seneca* 4. *Controv.* 24. in fin. *Gorgonius* in hac controversia pessimo genere *cacœzelie* usus est. *Id.* *Suasor.* 7. a *med.* Dixit sententiam *cacœzelie* genere humillimo et sordidissimo. *Quintil.* 2. 3. 9. Alio *cacœzelie* genere peccare. *Apud eumd.* 8. 6. modo Græcis, modo Latinis litteris scripta legitur. — *Id.* 8. 3. 59. hoc idem vitium κακὸζήλιον appellat.

CACŒZELON, i, n. 2. *κακὸζήλον*, mala affectatio. *V.* vocem præced. in fin.

CACŒZELUS, a, um, adject. *κακὸζήλος*. — a) Active, qui *cacœzelie* vitio in dicendo peccat, affectatur et infelix imitator. *Sueton.* *Aug.* 86. *Cacœzelos* et antiquarios, ut diverso genere vitiosos, pari fastidio sprexit. — b) Passive, *cacœzela* dicuntur quæ per malem imitationem affectata sunt atque infelicia. *Pseudo-Ascon.* ad *Cic. Divin. Ferr.* 5. 21. Hæc in

joco nec oxymora, nec caczela iudicanda sunt; aut enim inferioribus dictis, ut supra positis leniuntur.

CACTOS, i, m. 2. *κακτός*.

I.) Proprie. Herba est folio lato et spinoso, caule a radice emisso et in terram serpente, semine lanuginis, quam pappion vocant. In Sicilia tantum nasci, *Plin.* 21. *Hist. nat.* 16. 57. (87). tradit. Ipse quoque caules *cactos* dicitur, et detracta corlice, gratus in cibis esse. Semen *acalia* vocatur. *Plin.* *ibid.* — Quidam putant, *cactum* esse *cinarum*, quam Itali dicunt *carciofo*, vel *cardum sativum*, *cardo*. At cl. *Fés* (*Op. cit.* vol. 3. p. 63.) ait, recentiores arbitrari *cactum* Plinii i. e. esse plantam crassam, de qua alibi *opuntia* nomine idem Plinius agit. *F. OPUNTIA*: hisque verisimile videri *cacton* Græcorum esse *Cinarum Cardunculum*.

II.) Translate a spinis foliorum *Tertull.* *Pall.* 2. in *fin.* Revera orbis cultissimum hujus imperii rus est, eradicato omni acinosis hostilitatis, et *cacto* et rubo subdole familiaritatis.

CACULA, æ, m. 1. idem qui calo, hoc est servus militis, qui fastibus clavique lignis ad lutelem domini armatur, ut docet *Paul. Diac.* p. 45. 16. et p. 225. 8. *Müll.*; qui ideo a Græco *καλόν* lignum derivari putat. Apium tamen *Scalig.* ducit a *καλός*, quia imbellem, ignavum, timidum significat, quia cacule non sunt in numero militum, sed imbelium, et qui primi fugam cepessere solent. *Plaut. Trin.* 3. 2. 95. Video, *caculam* militarem me futurum haud longius. Adde *eumd.* in *Argum.* *Pseud.* 4. p. 24. *Mai.* ubi bis *cacula* legitur, et prima quidem longa; quod profecto *Paul. Diac.* etymon quodammodo confirmaret. Adde etiam *Placid. Gloss.* p. 446. *Mai.* Olim etiam apud *Varron.* 9. L. L. 3. ad *fin.* edit. veter. hæc vox legebatur.

CACULATUM servitium. *Paul. Diac.* p. 46. 14. *Müll.* *F. CACULA*.

CACUMEN, inis, m. 3. Ratione habita etymy, *Forcellinus* videbatur esse ab *acumen*, addito c, ut *Voss.* docet: alii vero putant vocem conjungendum esse cum voc. *culmen* a *cello*: *Cl. celsus*, *procella* etc. — *Cacumen* proprie est summitas, vel etiam extremitas cujuscunque rei in acutum desinens (It. *cima* o estremità *acuminata*; Fr. *extrémité*, *pointe*, *sommet*; Hisp. *extremidad*, *punta*, *cima*; Germ. d. *spitz*, *zulaufende Ende*, d. *allmähig austaufende Spitze einer Sache*; Angl. *the top or summit of any thing*).

I.) Proprie. — a) Generalim. *Lucret.* 1. 750. Cum videamus id extremum cujusque *cacumen* esse, quod ad sensus nostros minimum esse videtur. *Id.* 1. 592. quoniam extremum cujusque *cacumen* Corporis est aliquod etc. *Auct. B. Afr.* 47. *Cacumen* pliorum. *Plin.* 36. *Hist. nat.* 5. 4. (31). In metæ *cacumen* se contrahens. *Id.* 2. *ibid.* 11. 8. (51). Metæ effigies in *cacuminis* finem desinens. *Id.* 11. *ibid.* 37. 88. (219). Arteriarum pulsus in *cacumine* maxime membrorum evidens. *Id.* 10. *ibid.* 34. 75. (151). *Cacumen* ovi. *Id.* 36. *ibid.* 12. 17. (79). pyramidis. *Lucan.* 1. 531. ignis gemino *cacumine*. *Sil. It.* 9. 584. de dorso elephantis. Incurvum *cacumen*. *Et Capell.* 3. p. 63. accentus, qui adscribuntur syllabis, tum *cacumina*, tum *fastigia* appellari docet. — b) Specialim occurrit de acuta arborum ramorumque summitate atque extremitate. *Lucret.* 1. 896. At saepe in magnis fit montibus, inquit, ut aldis Arboribus vicina *cacumina* summa terantur inter se. Adde *Virg.* 6. *Ecl.* 29. et 2. *G.* 29. et 307.; *Ovid.* 1. *Met.* 346. et 8. *ibid.* 716. et 756.; et *Quintil.* 1. 2. 26. *Cæs.* 7. *B. G.* 73. *Cacumina* ramorum. *Virg.* 2. *Ecl.* 3. umbrosa *cacumina*. *Id.* 9. *ibid.* 9. fracta. *Ovid.* 3. *Trist.* 12. 12. *Cacumen* herbæ. *Colum.* 3. *R. R.* 21. 11. scorum, pitorum, malorum. *Id.* 5. *ibid.* 12. 14. olive. *Quintil.* 8. 3. 10. oleæ. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 53. 74. (147). arborum. *Id.* 16. *ibid.* 36. 64. (156). Arundinis gracilitas — leni fastigio (separatur in *cacumina*). — c) Item specialim de vertice montium. *Lucret.* 6. 463. summa *cacumina* montis. Adde *eumd.* *ibid.* v. 458. *Caull.* 64. 240. aerium nivei montis. *Virg.* 3. *Æn.* 274. nimbosa montis. *Horat. Epod.* 16. 30. *Cacumina* Matina. h. e. vertices Matini montis Apulie. *Ovid.* 1. *Met.* 686. sublimis montis. *Id.* *ibid.* v. 310. montana *cacumina*. *Id.* 1. *Art. am.* 381. per præceptis, per alta *cacumina* vadere. *Cl. Lucan.* 5. 75. *Plin.* 6. *Hist. nat.* 1. 7. (20). montium *cacumina*. *Id.* 3. *ibid.* 16. 20. (117). *cacumen* Alpium.

II.) Translate occurrit de summo rei allicujus fasti-

gio. *Lucret.* 5. 1450. Namque alia ex alio clarescere corde videbantur Artibus, ad summum doner venere *cacumen*. h. e. ad summam perfectionem. *Id.* 2. 1129. sed plura accedere debent, Donec alescendi summum tetigere (corpora) *cacumen*. *Laberius* apud *Macrobi.* 2. *Saturn.* 7. Floris *cacumen* famæ nostræ frangere.

CACMINATUS, a, um, *F. voc. seq.*

CACMINO, as, avi, alium, are, a. 1. (*cacumen*). Part. *Cacuminans* et *Cacuminatus*. — Est acutum in summitate facere. *Ovid.* 3. *Met.* 194. Dat sparsio capiti vivacis cornus cervi, Dat spatium collo, aummasque *cacuminat* aures. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 52. 74. (145). Ora aquatilium rotunda; reliqua fere fastigio *cacuminata*. *Sidon.* *Ep.* 2. 2. Apex in conum *cacuminatus*. *Id. carn.* 7. 414. saroque *cacuminat* ense. *Id. carn.* 23. 204. Vel illo fingit libram dorso feram repanda tela Altritu assiduo *cacuminantem*.

CADÄVER, æris, n. 3. Ratione habita etymy, est a *cado*, testibus *Hieronym.* in *Matth.* 24. 28. et *Isid.* qui 11. *Orig.* 2. 35. ait: *Cadaver* nominalium a *cadendo*, quia jam stare non potest. Hinc Græci *κατάρα* dicunt. — Hinc *cadaver* proprie dicitur quidquid dirutum est.

I.) Proprie. ¶ 1. Generalim de re quacunque diruta. *Sulpicius* apud *Cic.* 4. *Fam.* 5. 4. Cum uno loco tot oppidum *cadavera* projecta jaceant. ¶ 2. Specialim ac sæpius *cadaver* dicitur corpus animalis mortuum et nondum sepultum, sed præcipue hominis. *Lucret.* 2. 445. tetra *cadavera*. *Cic.* *Mit.* 13. 33. P. Clodii cruentum *cadaver* infelicissimis lignis semibustulatum nocturnis canibus dilaniandum reliquisti. *Id.* 5. *Tusc.* 34. 79. Aqua *cadaveribus* inquinata. *Cæs.* 7. *B. G.* 77. In ipsis *cadaveribus* prælio decerare. *Sall.* *Cat.* 61. *Cadavera* hostium, hostilia. *Virg.* 8. *Æn.* 264. informe *cadaver*. *Id.* 3. *G.* 557. de bestitiis dilapsa *cadavera* tabo. *Curt.* 5. 1. 11. *Cadaverum* odor. *Sueton.* *Domit.* 15. *Cadaver* semustum. *Quintil.* 6. 1. 40. Imago senis *cadaver* infusa. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 70. (184). *Cadavera* medicata. h. e. *Ægyptiorum* quæ vulgo *Mumie* vocantur. *Lucan.* 2. 209. Congesta *cadavera*. *Juvenal.* 10. 186. *Cadaver* erudum. *Aurel. Vict.* *Eptim.* 23. rinitum.

II.) Translate. ¶ 1. Per convivium ponitur pro homine vili, abjecto et omnibus abominando: quem vitium *cadaver* appellavit *Apul.* 4. *Met.* *Cic.* *Pls.* 9. 19. Ego istius pecudis ac putridæ carnis consilio scilicet aut præsidio uli volebam? ab hoc ejecto *cadavere* quidquam mihi aut opus aut ornamentum expebam? Adde *ibid.* 33. 82. Dicitur autem *ejectum cadaver*, quod honore exequiarum caret (quod ultime censebatur apud veteres ignominia), et quod propter pauperitatem, cum sumptus funeris deesset, e cella ejectum a *sanctiparilis* ad bustum sine ulla pompa efferebatur, ut *Turneb.* 1. 21. *Adversar.* c. 15. docet. ¶ 2. Dicitur et de homine fæde macilentum. *Quintil.* 12. *Declam.* 13. in *fin.* Prona est cervix, tergum osibus inæquale, infernis imagoibus similes. fæda etiam *cadavera*. Adde *Senec.* *Theb.* 36. Hæc tamen ad n. 1. 2. commode referri possunt.

CADÄVERINUS, a, um, adject. qui est *cadaveris*. *Tertull.* *Anim.* 32. 9. *Cadaverina* caro.

CADÄVEROSUS, s, um, adject. *cadaveri* similitis. *Ter. Hecyr.* 3. 4. 26. Magnus. rubicundus, crispus, crassus, cæsius, *cadaverosa* facie.

CADESCO, is, ere, n. 3. idem fere ac *cado*. Occurrit de morbo comitiali apud *Theod. Priscian.* 2. 2. Epileptici distenti vel contortii *cadescunt* citius atque colliduntur.

CADETUM. *F. CANDETUM*.

CADIÄLLIS, le, adject. ad *cadum* pertinens. *Cadialis* resina dicitur a *Cad.* *Aurel.* 2. *Tard.* 7. a *med.* quæ liquidior est, et *cadis* coudi atque adveni solet.

CADIYUS, a, um, adject. ad *cadendum* pertinens. ¶ 1. *Cadivus* dicitur qui per se cecidit, *caducus*, ut *cadiva* poma, quæ per se cadunt, non manu decerpta, aut decussa. *Plin.* 15. *Hist. nat.* 10. 18. (59). Colligi mala post æquinoctium autumnale: *cadiva* separari. Adde *eumd.* *ibid.* 17. 18. (60). ¶ 2. Apud *Marcell.* *Empir.* 20. a *med.* dicitur *cadivus*, qui *caduo* morbo laborat.

CADMËA vel *cadmia* vel *cadmia*, æ, f. 1. *καδμία*, *καδμία*, lapis quidam ærosus, ex quo æri admixto fit æs illud, quod Itali *ottone* vocant. *Plin.* 34. *Hist. nat.* 1. 2. (2). et *ibid.* 10. 22. (100). — Est præterea *cadmia*, quæ in eris fornicibus fit, egesta flammis atque statu tenuissima parte materię, cameris lateribusque fornacum adhærens. Tria ejus genera per-

sequitur *Plin.* 34. *Hist. nat.* 10. 22. (100)., ubi addit, etiam in argenti fornacibus *cadmia* fieri, candidiorem et minus ponderosam, sed nequaquam æralia comparandam. *F.* ibi plura; et cf. *Paul. Diac.* p. 47. 10. *Müll.* et *Isid.* 16. *Orig.* 20. 2. et 11. et 12. Videatur nomen accepisse a *Cadmo*, quem primum Thebis æs invenisse *Hygin.* *fab.* 274. tradit. *Plin.* autem 7. *Hist. nat.* 56. 57. (195). auri, ejusque confecturæ, item lapidinarum inventionem ei tribuit.

CÄDO, cädis, cëcidi, casum, cädere, n. 3. *Cadit* pro *cadat* dictum videtur a *Plaut.* *Rud.* 1. 2. 80. *απαχίνος* usurpatum ea ratione, quæ dicit, edit pro *cadit*, edit. — *Ful.* *Cadebo* quæsi a *cadeo* legitur in *Var. Fulgat. Interpr.* *Ital. Prov.* 16. 5. Impiū in die malorum *cadebunt*. Et *ibid.* *Isid.* 34. 14. Omnia sidera ejus *cadebunt*, ut *folia*. Et *ibid.* *Matth.* 24. 7. Et *stellæ* *cadebunt* de cælo. Part. *Cadens* et *Casurus* L. 1. 1. — Ratione habita etymy *cado* ejusque causativum *cædo* conjungendum est cum *Græco κατὰ δεορὸν* eo. — *Cadere* proprie dicitur quidquid ab altitudine aliqua, naturali gravitate, deorsum fertur: eique opponitur surgere ut stare, ut apud *Ovid.* 3. *Trist.* 4. 17. Qui *cadit* in pleno —, Sic *cadit*, ut lecta surgere possit humo. Et apud *Horat.* 2. *Ep.* 1. 76. *Securus*, *cadat* non recto scilicet fabula talo (It. *cadere*, *casare*; Fr. *tomber*; Hisp. *caer*; Germ. *fallen*, *sinken*; Angl. *to fall*, *tumble*).

I.) Proprie occurrit

A) Stricto sensu de rebus tantum corporeis. ¶ 1. Generalim. — a) Absolute. *Cato R. R.* 38. Infami lapides cocci *cadent*. *Plaut. Men.* 2. 3. 24. Folia non *cadunt*. *Ter. Adelph.* 1. 1. 12. Ne aut ille alerit, aut uspiam *ceciderit*. *Lucret.* 6. 207. extemplo *cadit* igneus ille Vortex, quem patrio vocitatus nomine fulmen. *Liv.* 1. 56. Velut si prolapsus *ceciderit*. *Ovid.* 2. *Pont.* 3. 59. Quæque ita concussa est, ut jam rasura puteat, *Restat* adhuc humeris *fulva* ruina *luis*. *Id.* 8. *Met.* 145. *sustineret* *radentem*. *Id. Heroid.* 15. 179. *supponere* aliquid *cadenti*. *Quintil.* 12. 10. 73. *Casuri* si *leviter* *excidentur*, *deserunt*. *Plin.* *Falerian.* 12. 58. de epilepticiis. *Hic*, qui *sepius* *cadunt*, *clyster* *infunditur* *ille*. — *Hæc* *periclit* et *illud* de tessaris in ludo, cum *jacentibus*, *Ter. Adelph.* 4. 7. 21. Ita *vita* est *hominum*, *quasi* si *fecdas* *tesseras*: Si *illud*, quod *maxime* *opus* est, *jacent* non *cadit*, *illud* quod *ceciderit* *forte*, *id* *arte* ut *corrigat*. *Cl. Liv.* 2. 12. — b) Addito termino, a quo quid *radit*. — Per præp. ab. *Plaut. Mil. glor.* 4. 4. 15. *Cadere* ab summo. *Ovid.* 3. *Fast.* 20. a *mento* *cadit* manus. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 38. 54. (112). Ab alto *cadunt* aves. *Marshall.* 11. 50. *Gemma* vel a digito, vel *cadit* *aure* lapsis. — Per præp. de. *Plaut. Mil. glor.* 3. 1. 124. de equo. *Lucret.* 5. 791. et *Ovid.* 2. *Met.* 321. de cælo. *Cic.* 14. *Phil.* 7. 21. *Arma* *cadunt* de manibus. Adde *eumd.* 1. *Off.* 22. 77. *Virg.* 1. *Ecl.* 84. *maiores* *cadunt* de montibus *umbræ*. *Claudian.* 1. in *Rufin.* 92. quem *prima* *meo* de *matre* *cadentem* *Suscepi* *gremio*. — Per præp. ex. *Cic.* *Cluent.* 62. 175. ex equo. *Plin.* 17. *Hist. nat.* 20. 34. (148). Ex arbore *cadit* aliquid. Adde *Dig.* 50. 16. 30. § 4. et 18. 1. 80. § 2. — Per *Abd.* sine præpos., præcipue Participio conjunctum. *Ovid.* 14. *Met.* 350. *Cadere* manu. *Id.* 9. *ibid.* 571. *exapæ* *manibus* *cecideret* *tabelle*. *Id.* 4. *ibid.* 229. *remissis* *digitis*. *Id.* 7. *ibid.* 556. *motis* *ramis*. *Petr.* *fragm.* 677. *Burmann.* Cælo *cadunt* *fulmina*. *Fal. Flacc.* 1. 355. *Asterion*, quem *matre* *cadentem* *Christus* *gemino* *fovit* *pater* *anne* *Cometes*. h. e. ex utero *matris* *egressum*: cf. *locum* *Claudian.* *paullo* *superius* *cit.* *Alf. leg. torrentem*. — c) Addito termino, quo quid *cadit*. — Per præpos. ad. *Ennius* *epod* *Cic. Top.* 16. 61. *dub.* et *Quintil.* 5. 10. 84. *Cadere* ad terram. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 97. 99. (216). ad terras. — Per præpos. in. *Lucret.* 2. 209. Non *cadere* in terram *stellas* et *advers* *cœnis*? *Id.* 6. 745. in terram, in aquam. *Id.* 6. 258. in undas. *Plaut. Men.* 2. 3. 25. in aliquem. *Cic.* 1. *Tusc.* 16. 36. in terram. *Propert.* 4. 4. 64. in oceanum. *Ovid.* 2. *Fast.* 830. in patris *pedes*. *Id.* 3. *Art. am.* 428. in *plagam*. *Stat.* 11. *Theb.* 171. in *media* *arma*. Et alio sensu, *Lucret.* 4. 1042. et *Liv.* 1. 58. in *vultus*. *Ovid.* 5. *Met.* 292. in *vultus*. *Id.* 4. *ibid.* 579. in *pectus*. — Per præp. per. *Lucret.* 2. 222. per *inane* *profundum*. *Id.* 2. 230. per *aquas* et *aera*. *Marshall.* 11. 91. per *salebras* *atque* *saxa*. — *Huc* *adde* *illud* *Lucan.* 3. 478. *post* *terga*. — d) Addito locutione adverbiali. *Plaut. Rud.* 1. 2. 59. *Cadere* *deorsum*. *Lucret.* 3. 388. *gravatim*. *Cic. Orat.*

28. 98. *site. h. e. ab alto. Virg. 6. Ecl. 38. altius. Id. 4. G. 80. apes cadunt prædites. Adde Liv. 1. 40. Ovid. 4. Met. 578. pronom. Sueton. Aug. 43. Ut laxatis sellæ compagibus caderet supinus. Id. Cæs. 82. Cadere honestius. Seneca Herc. Oel. 13. morâ lentâ. Lucan. 7. 119. sine ruina. ¶ 2. Speciatim ponitur de pluvia, ulve, aquis, fluminibus, lacrimis et similibus, quæ labuntur, effunduntur, effluunt etc., itaque de umbra, quæ protenditur. Lucret. 6. 415. Ut plueret in multis regionibus et cadere imbres. Adde eund. 2. 222. et Virg. 6. Ecl. 38. Lucret. 3. 20. nix cadens. Id. 4. 1280. guttæ in saxa cadentes. Cic. 3. Orat. 48. 188. Guttæ cadentes. Varro apud Non. p. 208. V. Mera. Imber alto nubilo cadens. Liv. 38. 4. Amnis cadit in sinum maris. Seneca Med. 406. Summa in pontum cadunt. Lucan. 2. 409. forles casuri in æquora. Martial. 12. 20. aquæ casuræ. Cf. Seneca Thyest. 4.; et figuratè Martial. 11. 91. et 12. 24. Horat. Art. P. 33. si Græco fonte cadant (verba). — Ter. Adelph. 4. 1. 20. Lacrimæ cadunt alicui caudio. Ovid. 1. Trist. 3. 19. imber (lacrimarum) cadit per genas. Lucan. 3. 733. lacrimæ cadunt genis. Ovid. 3. Trist. 3. 39. in ora. Seneca Hipp. 4. per ora. Ovid. 3. Fast. 5. 14. in singula verba. Lucan. 9. 1038. lacrimæ non sponte cadentes. — Virg. 1. Ecl. 84. Majores cadunt aliis de montibus umbræ. Cf. Quintil. 8. 5. 26. ¶ 3. Item speciatim de iis, quæ naturâ aut arte a suo loco disjunctæ labuntur atque amittuntur, cujusmodi sunt dentes, capilli, folia, fructus et similia. Plaut. Men. 5. 9. 57. Nam tum dentes mihi cadebant primulum. Lucret. 5. 611. in certo dentes cadere imperat elas Tempore. Adde Censorin. De die nat. 7. et 14. Et de senibus est jocus Senecæ Ep. 88. Earinus ait, nos eandem crinem habere, quis utrique dentes cadunt. Adde eund. Ep. 12. et Plin. 28. Hist. nat. 4. 9. (41). — Virg. 1. Ecl. 29. Candidior postquam ludenti barba cadebat. Ovid. 7. Met. 541. Sponte sua lanæque cadunt etc. Id. 14. ibid. 303. Setæ cadunt. Plin. 11. Hist. nat. 39. 94. (230). Pilus cadit quadrupedibus. — Virg. 6. Æn. 309. Lapsa cadunt folia. Adde Plaut. Men. 2. 3. 24. et Horat. Art. P. 61. Plin. 16. Hist. nat. 22. 34. (83). Arbori cadunt folia. Id. 17. ibid. 20. 34. (149). ex arbore. Ovid. 7. Met. 586. motis poma cadunt ramis. ¶ 4. Item astra et dies cadere dicuntur, cum ad occasum accedunt: quo sensu verbo cadere opponitur oriri, ut apud Ovid. 1. Fast. 295. Quid vetat et stellæ, ut quæque oriturque caditque, Dicere? Horat. Epod. 10. 10. Qua tristis Orion cadit. Cf. Propert. 4. 4. 64. Horat. 3. Od. 1. 27. Arcturus cadens. Virg. 8. Æn. 59. astra cadeant. Id. 4. ibid. 81. cadentia sidera. Id. 1. G. 229. cadens Bootes. Id. 4. Æn. 480. et Tac. Germ. 45. sol cadens. Ovid. 11. Met. 395. Phæbus oriens, medius, cadens. Id. 4. ibid. 626. dies cadens. Tac. Agric. 12. Infra cælum et sidera nos cadit. ¶ 5. Item venti cum dare desinunt aut leniores fiunt, procellæ et similia cum vim remittunt non omnino quiescunt: quo sensu verbo cadere opponitur surgere, ut apud Ovid. 8. Met. 2. Cadit Eurus et humida surgunt Nubila. Liv. 29. 27. Ventus premente nebula cecidit. Id. 26. 39. Venti vis omnis cecidit. Id. 38. 43. a med. Ubi primum aquilones cecidere. Id. 25. 27. ad fin. Cadente jam Euro. Sic Virg. 1. Æn. 158. cunctus pelagi cecidit flagor. — Contra incumbere et dare in illo Varron. apud Non. p. 247. 23. Merc. Adversi venti ceciderunt; quod si pergant, diutius mare volvere, vereor, ne me quoque etc. La Cerda huc trahit et illud Virg. 1. G. 354. Quo signo caderent Austri. Servius tamen exponit: desinerent. Præterea Varronis lectio dubia est: ac denique illud adversi venti ceciderunt fortasse interpretari possumus mihi acciderunt. ¶ 6. Denique occurrit de sono ac voce, de locutione ac verbis, et est desinere, terminari, præcipue apud Rhetores. Cic. Orat. 57. 194. Troilus en est villosus in oratione, quod verba melius in syllabas longiores cadunt. Et ibid. 67. 223. Quæ incisim aut membratim offeruntur, ex vel apissime cadere debent. Cf. Quintil. 9. 4. 32. Cic. Brut. 8. 34. et Orat. 58. 199. Numerose cadere. Quintil. 9. 4. 27. Numerus opportune cadens. Id. 12. 10. 31. Quæ (litteræ) nullum Græce verbum cadit. Id. ibid. § 33. Ultima syllaba — in gravem vel duas graves cadit semper. — Hinc similiter cadentia et similiter desinentia; ut apud Cic. 3. Orat. 54. 206. Et illa, quæ similiter desinunt, aut quæ cadunt similiter. Adde eund. Orat. 34. 135. et 4. Herenn. 20. 28.; et Quintil. 9. 4.*

42., 1. 7. 23., 9. 3. 77., 9. 4. 18. et alibi. Similiter desinentia et similiter cadentia verba differunt in eo, quod illa (Græce *ὁμορρέοντα*, Italice *rime*) similes exitus habent, sive similia sint, sive dissimilia, quæ declinantur, ut in illo Cic. pro leg. Manil. 16. 48. Ut ejus semper voluntatibus non modo cives assenserint, sed obtemperarint, hostes obederint, sed etiam veli tempestatesque obsecundarint. At similiter cadentia, Græce *ὁμορρέοντα*, sunt quæ similiter declinantur, licet dissimiles exitus habeant, ut apud Cic. 3. Ferr. 1. 2. Est Verres, ut ad audendum projectus, sic paratus ad audiendum. Et 7. ibid. 8. 18. Qui non ita defendatur, ut mediocri prætor, sed ita laudetur, ut optimus imperator.

B) Latiori sensu ¶ 1. Occurrit de hominibus, qui corpore suam cum putentur, deficient ac moriuntur, præcipue in pugna. — a) Generalim. Plaut. Amph. 1. 1. 85. Hostes crebri cadunt. Cic. 3. Phil. 14. 35. Ut cum dignitate potius cadamus, quam cum ignominia serviamus. Cæs. 1. B. G. 15. Pauci de nostris cadunt. Sall. Cat. 60. Mallius et Fessulanus in primis pugnantes cadunt. Adde Cæs. 3. B. C. 58.; Nepot. Datam. 8.; Liv. 29. 14.; Virg. 2. Æn. 426., aliosque. — b) Cum additis. Cic. 7. Fam. 3. 3., Curt. 4. 1. 28. in acie. Ovid. 7. Met. 142. acie civili. Tac. 1. Ann. 2. per acies. Virg. 4. Æn. 620. ante diem. Nepos Datam. 1. in eo bello. Ovid. 12. Met. 611. bipenni. Val. Flacc. 1. 812. ense. Tac. 1. Hist. 40. exitu voluntario. Id. 2. Ann. 71. fraude muliebri. Ovid. 12. Met. 65. Hecoreâ hastâ. Id. 3. ibid. 119. jaculo eminus. Tac. 12. Ann. 17. iure belli. Seneca Herc. fur. 255. manu alicuius. Id. Herc. Oel. 1179. manu femineâ. Tac. 15. Ann. 7. suâ manu. Ovid. 12. Met. 610. femineo Marte. Id. 3. ibid. 123. Marte suo per mutua vulnera. Horat. 4. Od. 2. 15. per aliquem justâ morte. Ovid. 6. Met. 250. in pio officio. Tac. 4. Ann. 44. pro optimatibus. Quintil. 2. 15. 29. pro patria. Nepos Pausan. 1. eo prælio. Id. Datam. 6. et Euphen. 11. in prælio. Id. Thras. 2. in secundo prælio. Liv. 23. 21. pugnâ Cannensî. Id. 10. 35. inter signa Samolitanum. Tac. Germ. 33. telis. — c) Sæpe cadere hoc sensu occurrit, perinde ac verbum passivum, cum præpos. ab et Ablat. personæ, a qua quis interficitur. Ovid. 5. Met. 191. magna seras solatia mortis A tanto cecidisse viro. Sueton. Oth. 5. Cadere ab hoste in acie. Tac. 16. Ann. 9. extr. A centurione vulneribus adversis tamquam in pugna cadere. — Et omisso præpos., at raro. Horat. 2. Od. 4. 9. cadere Thessalo victore. Grat. Cyneget. 315. Sic et Achæmenio cecidisti, Lydia, Cyro. Claudian. IV. Cons. Honor. 88. Non hostes victore cadit, sed iudex sones. ¶ 2. Eadem prorsus ratione victimæ etiam cum maciuntur, cadere dicuntur, apud Poetas. Virg. 1. Æn. 337. Multa tibi ante aras nostra cadet hostia destra. Horat. 3. Od. 18. 5. Si tener pleno cadit hædus anno. Ovid. 4. Fast. 652. genitrix rex Numa matat oves. Prima cadit Fauno, leni cadit altera Somno. Cf. Tibull. 1. 1. 23., 4. 1. 15. et alibi. — Hinc translatè Cornel. Sever. fragm. de morte Cic. 24. apud Senec. Suasor. 7. p. 45. Bip. nostræque cadens ferus Hannibal iræ. ¶ 3. Interdum habet obsequium sensum, nempe succumbendi. Plaut. Pers. 4. 4. 104. Libera eris actutum, si crebro cades. h. e. si sæpe patiaris te resupicari ad stuprum. Adde Tibull. 4. 10. 2. et Senec. 1. Contror. 3. sub fin. ¶ 4. Occurrit et de inanitis pro deſicere, perire, ruerè. Lucret. 3. 595. Molliæque exangui cadere omnia corpore membra. Adde eund. 3. 453. et 4. 953. Cic. Dom. 52. 133. Sed tibi tamen oculi, vultus, verba cecidissent. Cf. Seneca Ep. 6. Cadentes in ipso opere oculi. Adde Virg. 6. Æn. 33.; Ovid. 1. Met. 347.; Horat. 4. Od. 1. 36.; et Val. Flacc. 1. 300. Lucret. 6. 546. Quippe cadunt toti montes. Id. 6. 588. Eequid. ubi has jamjam casuras aspicias aras, Ingemis? Adde Ovid. 13. Met. 375. et Heroid. 13. 71.

II.) Translatè de iis omnibus ponitur, quæ ab alto deorsum ferri quomodocumque videntur ac putantur: quemadmodum in formula verba cadunt, ut apud Tibull. 1. 6. 85. Hæc illis maledictio cadant. Et apud Propert. 1. 16. 34. At mea nocturno verba cadunt Zephyro. Id. 1. 17. 4. Omniaque ingrato litore voia cadunt. Cf. eund. 1. 10. 24. et Horat. 1. Ep. 18. 12. Hinc ¶ 1. Cadere est fortuito evenire, accidere: immo sæpe pro accidere occurrit, præcipue in futuro periphr., ut apud Liv. 36. 34. Cum, quæ tum maxime acciderant, casura præmonens, a furioso in-

cepto eos deterreret. Cf. Cic. 15. Fam. 1. 6.; et Liv. 35. 13. et 38. 46. Hoc autem sensu occurrit — a) Absolute, cum Adverbis aut Adjectivis. Afranius apud Charis. 2. p. 195. Putsch. Sin. id quod non spero, ratio talis sequis ceciderit. Cf. Tac. 2. Ann. 80. Cic. 5. Fam. 10. 1. Cum aliter res cecidisset, ac putasses. Adde eund. 2. ibid. 19. 4. Id. 3. Att. 24. 1. Etsi verabar, quorsum id casurum esset. Id. 2. Divinat. 52. 157. Ut nihil fortuito cecidisse videatur. Id. 8. Fam. 12. 3. Quod melius caderet, nihil vidi. Id. 3. Ferr. 2. 5. Verum hoc adhuc perincommodè cadit. Nepos Phil. 2. Etsi præter opinionem res ceciderat. Virg. 2. Æn. 709. Quo res cumque cadunt. Horat. 2. Ep. 1. 58. Jeviter curare videtur, Quo promissa cadunt. Seneca Suasor. 2. 14. Omnia fortiter sunt, felicitè cadant. Tac. 2. Ann. 77. Multa fortuito in melius casura. — Cæs. 3. B. C. 73. Si non omnia caderent secunda. Liv. 2. 31. Ut irrita — promissa ejus caderent. Id. 6. 35. Haud irritæ cecidere minæ. — Hinc Plaut. Pæn. 1. 2. 147. Bene promittis multa, ex multis omnia in casum cadunt. Cf. Lucret. 3. 1166. Liv. 2. 6. et Tac. 5. Hist. 28. Cadere ad irritum. Tac. 15. Ann. 39. et 54. in irritum. — b) Cum Dat. personæ, cui quid accidit. Cic. Quinct. 16. 51. Ut nihil ipsis jure incommodi cadere possit. Id. 1. Orat. 21. 98. Insuperanti mihi — et Coitæ — cecidit, ut etc. Id. 2. ibid. 4. 16. Hoc cecidit mihi peropportune. Id. 3. Att. 1. Nihil mihi optatius cadere potest. Id. 1. ad Q. fr. 3. 1. Sed certe a te mihi omnia semper honesta et jucunda ceciderunt. Adde eund. Mil. 30. 81. et 3. Att. 3. 6. — Cum duplici Dat. Virg. 4. G. 165. quibus ad portas cecidit custodia sorti. Alit sorti accipiunt pro sorte. ¶ 2. Item cadere ponitur de iis, quæ qualitate sua afflicti rationi subjiciuntur, vel ad aliquam rationem rediguntur: et jungitur fere præpos. sub et in, raro præpos. ad. — a) Generalim. Lucret. 5. 1146. Cadere sub leges arctaque jura. Cic. Fontej. 1. 2. Cadere sub populi Rom. Imperium ditionemque. Id. 5. Att. 3. 2. in unius potestatem. Id. 1. Tusc. 32. 79. in morbum. Id. 1. Nat. D. 30. 85. in offensionem alicuius. Id. 14. Att. 12. in aliquam vituperationem. Id. 13. Att. 10. 3. Cadit in aliquem suspicio. Nepos Pausan. 2. Cadere in suspicionem alicuius. Quintil. 4. 1. 79. In narrationem cadere abrupte. Id. 9. 4. 57. in calumniam. Lucret. 3. 828. ad regna alicuius. Liv. 1. 40. Regum præceptis ad servituta (h. e. servos) cadit. — Huc pertinet et illud Cic. 1. de republ. 44. ed. Mai. Nimiaque illa libertas et populis et privatis in nimiam servitutem cadit. h. e. vertitur, desinit. — b) Speciatim de iis, quæ aliquo tempore fieri debent, cujusmodi est pecunia soluta. Cic. 15. Fam. 14. 4. Considera, ne in alienissimum tempus cadat adventus tuus. Id. 13. Att. 20. 4. In eam diem cadere nummos, qui a Quisto debentur. Et ibid. Sed ei ex prædiis, ut cadet, ita solvetur. — c) Item speciatim de iis, quæ externis sensibus et intelligentiæ percipiendi subjiciuntur. Lucret. 1. 448. Cadere sub sensus. Cic. 1. Invent. 30. 48. sub sensum cernendi. Id. ibid. § 9. sub aspectum. Id. Orat. 3. 9. sub oculo. Id. ibid. 20. 67. sub auribus mensuram aliquam. Id. 1. Tusc. 22. 50. in conspectum. Id. 1. Off. 3. 9. in deliberationem. Id. 2. Orat. 2. 5. in hominum discepcionem. Id. 1. Nat. D. 9. 21. in cogitationem. Id. 3. Off. 4. 17. in intelligentiam. Id. 3. Fin. 18. 61. sub judicium sapientis et delectum. — d) Item de iis, quæ naturâ suâ ad genus aliquod sive ad aliquam classem redigi possunt. Cic. 1. Invent. 30. 47. In his rebus, quæ sub eandem rationem cadunt. Id. Orat. 27. 95. In idem genus orationis verborum cadunt lumina omnia etc. Seneca 3. Benef. 7. Propter quas (rationes) crimen hoc in legem cadere non debeat. Id. ibid. 11. Sub nullam regulam cadere. Quintil. 3. 6. 81. In unam questionem cadere plures. Id. 8. 3. 56. sub idem nomen. Id. 8. 5. 2. in eam materiam. Scribam. Compos. 17. extra professionem. — e) Denique et de iis, quæ alicui personæ aut rei conveniunt, quadant, in iisque locum habent. Cic. Sull. 27. 75. Non cadit in hos mores, non in hunc pudorem, non in hanc viam, cum in hunc hominem ista suspicio. Adde eund. Cæl. 29. 60. Id. Harusp. resp. 26. 56. In eum maxime cadit hoc verbum. Id. 13. Att. 19. Hæc ædifices sane in personas non cadebant: erant ædium ædificiorum. Id. Orat. 56. 185. Præter, qui in orationem cadere possunt. Virg. 9. Ecl. 17. Heu, cadit in quemquam tantum scelus? Plin. 35. Hist. nat. 10. 16. 51. N -

cadit in alium tam absolutum opus. *h. e. nemo alius potest tam absolutum opus facere. Quintil. 7. 2. 31. Quod omnia scelera in malos cadant. Id. 9. 1. 7. Horum nihil in figuras cadit. ¶ 3. Denique cadere est etiam e gradu deijci, vim, potentiam, dignitatemque amittere: et occurrit — a) De hominibus. Cic. 16. Att. 15. 6. Turpius est eum privatum cadere, quam publice. Id. 6. Fam. 10. 2. Nostri uterque cecidit. *h. e. auctoritatem amisit. Id. 1. Off. 21. 73. Cadere tam graviter. Seneca Ep. 8. Eminentis vitæ exitus cadere est. — Præcipue addita re, qua quis cadit. Cic. 2. Invent. 19. 57., 1. Orat. 36. 166. et 7. Fam. 14. 1.; Sæton. Cal. 39. et Quintil. 3. 6. 69. Cadere causâ. *V. CAUSA. Seneca Ep. 48. et 2. Clem. 3.; et Quintil. 3. 6. 69. formulâ. V. FORMULA. Cic. Mur. 28. 58. in iudicio. Tac. 6. Ann. 14. conjurationis crimine. Id. 1. Hist. 77. crimine repetundarum. Id. 11. Ann. 3. ore impudico accusatoris. Id. 1. ibid. 2. proscriptio. — Huc pertinet et illud Cæsar. Aurel., ubi cadere est pro errare. 1. Aut. 16. ante med. Cadit etiam Themis, cum in accessione thoracem putat ungendum. — Cic. 6. Fam. 1. 4. Cadere animis. *h. e. animo deficere. — b) De inanimatis et abstractis. Lucret. 3. 982. Nec minus ergo ante hæc, quam nunc, cecidere cadentque. Adde eund. 5. 410. et 1417. Cic. 2. Off. 13. 45. Atque ea quidem tua laus pariter cum republ. cecidit. Id. Harusp. resp. 20. 42. Si tanta civitas cadet, quod dii omen obruant. Et ibid. 28. 60. Auctoritas principum cecidit. Et mor. § 61. Jampridem humana consilia ceciderunt. Nepos Pelop. 2. Quorum imperiosa majestas ab hoc initio perculsa cecidit. Tac. 3. Hist. 13. Huc cecidisse Germanici exercitus gloriam, ut etc. Cic. Amic. 7. 23. Nec debilitari animos aut cadere patitur (amicitia). Adde Liv. 1. 11.; Ovid. 7. Met. 347. et 11. ibid. 537. Liv. 2. 40. et Pers. 5. 91. Ira cadit. Liv. 24. 36. ad fin. Mercenarii milites pretia militiæ casura in pace egre ferebant. Horat. Art. P. 70. Multa renascuntur quæ jam cecidere, cadentque Quæ nunc sunt in hooore vocabula. *h. e. in desuetudinem abeunt splendoremque amittunt. Hinc cadere fabula dicitur, cum displicet spectatoribus; sicut contra stare, cum placet. Horat. 2. Ep. 1. 176. Securus, cadat an recto stet fabula talo.*****

Homonym. Cadere differt a labi et a ruere: labi enim cadendi notionem imminutam ac debilitatam significat: ruere vero est præcipitem ire ideoque cadendi gradum significat. Cic. Brut. 49. 185. Quibus villis labatur aut cadat orator. Virg. 6. En. 309. Quam multa in silvis auctumal frigore primo lapsa cadunt folia. Cf. eund. 1. Divin. 11. 19. Atque es, quæ lapsu tandem cecidere vetusto. Adde Propert. 4. 4. 64. Seneca Ep. 107. Et laboris oportet et arietes et cadas. Cic. Rabir. Post. 16. 43. Labentem excepit, corrumpere non sivit, falsit et sustinuit. Id. 9. Att. 10. Me una hæc res torquet, quod non omnibus in rebus labentem vel potius ruentem Pompejum secutus sim. Liv. præfat. Ut magis magisque lapsi sint (mores), tum ire cæperunt præcipites. Virg. 1. G. 365. Sæpe etiam stellas vento impendente videbis Præcipites caelo labi. Cic. pro leg. Manil. 7. 19. Ruere illa non possunt, ut hæc non eodem labefacta motu concidant.

CADUCARIUS, a, um, adject. ad casum pertineus. ¶ 1. Apud Augustin. Vita beata, ad med. dicuntur caducarii homines, qui comitiali morbo laborant. Sed paulo post vulgare verbum appellat et male Latinitatem. ¶ 2. Caducaria lex dicitur ab Ulp. Regular. tit. 28. 7., quæ de bonis caducis publicandis lata est. Ejus lator videtur fuisse C. Octavius Cæsar Augustus. Verba Ulpiani sunt: Si nemo sit, ad quem bonorum possessio pertinere possit, aut sit quidem, sed jus suum omiserit, populo bona deferuntur, ex lege Julia caducaria. Adde Dig. 30. 1. 93., ubi Id. Ulp. hanc eandem legem memorat, sed omisso caducariæ nomine. Hæc autem erat lex Papia Poppæa juxta Lips. ad Tacit. 3. c. 25. Excurs. C. p. 786. Gloss. Isid. Caducarius, ad quem pertinent, quæ eandem defuncto aliquo, cui non est qui succedat.

CADUCIFER, oris, m. 3. legatus caduceum ferens. ¶ 1. Est legatus, præcipue qui pacis petendæ causa mittitur; ita dictus a caduceo, quo vititur. Cui apud Paul. Diac. p. 57. 7. Müll. Caducatori nemo homo docet. Liv. 32. 32. Caduceator ab rege venerat. Adde eund. 26. 17., 31. 38., 33. 11., 37. 45. et 44. 46.; Curt. 3. 1. 6. et 4. 2. 15.; et Petron. Sa-

tyr. 108. Mytograph. Vatican. I. 2. 119. p. 44. ed. Mai. (in Class. Auct. T. 3.). Sicut per fœdales bella indicabantur, ita pax per caduceatores fœbat. ¶ 2. Apud Arnob. 5. 25. caduceator enumeratur cum ministris sacrorum, hierophantibus et præconibus. Herald. putat esse, quos Poiluz l. 1. c. 1. sect. 35. ἀποδοφόρος appellat, *h. e. libationes ferentes*, et cum ἐποδοφόρος et δαδωφόρος et χροφόρος ipsa quoque conjungit. Orellius vero ad h. locum putat potius Arnobium caduceatores et præcones appellare τοὺς χροφόρας, atque his duobus vocabulis vocem Græcam exprimere voluisse.

CADUCEATUS, a, um, adject. caduceum ferens, sive caduceo præditus. Inscript. apud Gruter. 927. 6. MERCURIUS PETASATIS ET CADUCEATUS.

CADUCEUS, i, m. vel caduceum, i, n. 2. — Genus hujus vocis neutrum esse quibusdam placet et certe neutro genere occurrit apud Gell. 10. 27., Macrob. 1. Saturn. 19.; Apul. 10. Met. 30. et 11. ibid. 30.; et Servium ad Virg. 4. En. 242. et 8. ibid. 138.: at forma masculini generis caduceus certe legitur in Varro. apud Non. p. 528. 18. Merc.; Hygin. 2. Astron. 7., quibus addit Caprum, qui De verb. dub. p. 2247. Putsch. diserte negat, neutrius generis esse. Cum vero apud Græcos χροφόρος esset adjectivus, et apud Mythogr. Vatican. I. 2. 119. p. 43. Mai. legatur virga caducea; (hæc enim sunt verba: Pater tradidit ei (Mercurio) virgam caduceam, quâ si quem ex grossiori parte a capite tangeret, moreretur; quem vero a subtili, viveret.), statuendum videtur, hanc vocem olim fuisse adjectivam, ita ut caduceus subaudiretur baculus, caduceum autem baculum. — Lis est etiam de quantitate pænultima: quam alii corruptam volunt cum Aiciat. in Emblem., alii produciam. Græce et per diphthongum ε: scribitur, et per simplex i seu e. Mihi nullus adhuc visus est Latini poetæ locus, qui litem dirimat. — Caduceus vel caduceum, a Græca voce χροφόρος, ἔοικε χροφόρος, mutata littera p in d, est virga Mercurii duobus serpentibus ligata (ut ait Hygin. 2. Astron. 7. Cum faciunt caduceos, duos dracones implicitos virgula faciunt. Et Macrob. 1. Saturn. 19. Caduceum, quod in specie draconum conjunctum significaverunt), quam illi Apollo donasse dicitur, cum ab eo lyram accepisset. Hi serpentes, ut describit Macrob. 1. Saturn. 19. ad fin., parte media voluminis sub invicem nodo, quem vocant Herculis, obligantur: primæque partes eorum reflexæ in circulum pressis oculis ambitum circuli jungunt, et post nodum caudæ revocantur ad caput caducei, ornanturque alix ex eadem capiti parte nascentibus. Hæc virga Mercurius animas evocat Otio Patientes: alias sub tristia Tartara mittit: Dat somnos admittitque, et lumina morte resignat; Illa fretus agit ventos et turbida transit Nubila. Ita Virg. 4. En. 242. hujus virgæ usus enumerat. Addit Servius tum hic, tum 8. En. 138. hæc eadem ut Mercurium ad concordiam inter certantes componendum. Narrat etiam Hygin. 2. Astron. 7. Mercurium, cum ab Apolline discessisset, vidisse duos angues inter se implicito corpore dimicantes, quos interposita virga diremit et paravit. Hoc factum est, ut ejusmodi virga serpentibus implexa signum pacis haberetur. Macrob. loc. cit. duos illos angues non dimicantes, sed concordes representari scribit: quod et ipsum concordie signum est. Plin. 29. Hist. nat. 3. 12. (54). Hic complexus anguim, et efferatorum concordia, causa videtur esse, quare extergentes caduceum in pacis argumentis, circumdata effigie anguim, fecerint. — Hujusmodi virgam solabant exterarum nationum legati pacem petentes præferre. Romani enim sagmina seu verbenam pro ea habebant, ut Martian. Dig. 1. 8. 8. docet. Varro apud Non. p. 528. 18. Merc. Verbenatus ferebat verbenam, id erat caduceus, pacis signum. Q. Fabius apud Gell. 10. 27. Hastam et caduceum. Cic. 1. Orat. 46. 202. Cum viroem conquirimus, qui possit non tam caduceo, quam nomine oratoris ornatus, incolumis vel inter hostium tela versari. Nepos Hann. 11. Tabellarium in scapula cum caduceo mittit. Liv. 8. 20. Caduceum præferre. Adde eund. 44. 45. — De caduceo Mercurii cf., præter loca superiora allata, Sueton. Cal. 52.; Petron. Satyr. 29.; et Apul. 10. Met. 30. et 11. ibid. 10., in quo postremo loco Mihi legunt Itellens Mercuriale caduceum, alii vero Mercuriale.

CADUCIFER, ferri, adject. qui caduceum gestat; epitheton Mercurii. Ovid. 8. Met. 627. Venit Adon-

tiades positus caducifer alis. Id. 4. Fast. 449. Venit adoratus Caducifer. Adde eund. 2. Met. 708.

CADUCITER, adverb. (caducus) precipitanter, ut Non. p. 91. 1. Merc. exponit. Varro ibid. frigidos nimbus aquæ caduciter ruentis.

CADUCITOR, oris, m. 3. idem qui caducifer, apud Arnob. 3. p. 118. Alii rectius legunt caduceator.

CADUCEM, i, n. 2. *V. voc. seq. sub II. 1.*

CADUCUS, a, um, adject. cadens, casui vicinus, qui cecidit (li. cadente, cascaticcio; Fr. cadue, qui penche, qui menace de tomber; Hisp. caduco; Germ. fallig, ab-oder hinfallig; Angl. ready to fall, falling).

1.) Propria de rebus corporeis. — a) Generatim. Varro 6. L. L. 66. Müll. Ligna caduca. Cic. Senect. 15. 52. Vitis, quæ naturâ caduca est, et, nisi fulta sit, ad terram fertur. Horat. 2. Od. 13. 11. Liguum caducum in caput domini. Id. 3. ibid. 4. 43. immanemque turmam Fulmine sustulerit caduco. Propert. 4. 2. 53. Tela caduca. Ovid. 6. Met. 396. lacrimæ. Id. 2. Pont. 7. 40. caducus Percussu crebro saxa ravanur aquis. Hadrian. Imp. apud Spartian. Et. Ver. 6. In caducum perietem incumbere. — Caduca aquæ in aqueductibus dicuntur, quæ ex lacu abundant, aut ex castellis effluunt, vel ex manationibus fistularum, ut est apud Frontin. Aquæd. 94., quocum cf. Varro 3. R. R. 5. 2. — b) Speciatim ponitur de arborum terræque fructibus, de frondibus ac foliis, quæ naturâ suâ decidunt. Cato R. R. 23. Oleæ caducæ. Lucret. 5. 1362. bæcæ glandesque caducæ. Adde Dig. 50. 16. 30. § 4. Cic. Senect. 2. 5. Arborum bæcæ maturitate tempestiva victæ et caducæ. Varro 2. R. R. 2. 12. Spica caduca. *h. e. quæ cecidit inter metendum et in agro relicta est. Virg. 1. G. 368. Frondes caducæ volitant. Cf. Ovid. 7. Met. 840. et 3. Trist. 1. 43. Id. Ovid. 2. Amor. 16. 45. Folia caduca. Martialis. 8. 84. moro coma nigrior caduco. Colum. 12. R. R. 52. 22. Caduca oliva. Pallad. 3. R. R. 25. 15. et 12. ibid. 7. 5. poma. Huc pertinet et illud Varro. apud Non. p. 71. 17. et p. 354. 11. Merc. Caduca Liberi daps. *h. e. auctumnæ et vintæ reditus. — c) Item speciatim. Auspicia caduca dicuntur cum aliquis in templo excidit, velut virga a manu. Ita Paul. Diac. p. 61. 9. Vål. — d) Item caduca sunt, qui in bello perijt. Virg. 6. En. 481. Hæc caduca diti ad superos belloque caduci Germani. — e) Item caducus morbus est idem qui comitialis, quod olim eo correpti repente cadunt. Græce κατὰ κράτος, qui vero eodem laborant, aduci appellantur, Græce ἐνδραχτοι. Firmic. 3. Mathes. 6. 8. Caduci et Lunatici. Apul. 9. Met. 39. Asellus detestabili morbo caducus. Id. de Mag. 43. Caducus puer. Id. ibid. 51. Quibus caducus a dextra morbus occipiat, eorum difficillimum esse medicam. Veget. 1. Feler. 52. 2. Caducus equus. Apul. Herb. 60. morbus. Isid. 4. Orig. 7. 5. passio. Adde Emilius Macr. c. De Aristotele, et Herb. c. de Pæonia.**

II.) Translate. ¶ 1. Speciatim apud JClos caduca bona dicuntur, quæ deficiente eo, cui jure civili debebantur, in alium ceciderunt, ut docet Ulp. lib. Regular. tit. 17. 1. Quod quis si i testamentum relictum, ita ut jure civili capere presit, aliqua ex causa non ceperit, caducum appellatur, quia velut cecidit ab eo. Cic. 10. Phil. 5. 11. Hereditatis caduca. Et allegorice. Id. 3. Orat. 81. 122. Nostra est omnis ista prudentiæ doctrinæque possessio, in quam homines, quasi caducam atque vacuum, nobis occupatis, involaverunt. Cajus 2. Instit. 206. Caduca parbo. Martian. Dig. 20. 4. 3. Cum bona ejus, ut caduca a fœto vindicarentur. Adde Cod. Theod. 10. 10. 30. p. Paul. Dig. 23. 2. 38. Dos data non fit caduca. — Hoc sensu occurrit etiam caducum, i, n. 2. absolute subsistentium more Jurenal. 9. 88. Legalum omne capis, nec non et dulce caducum. Justin. 19. 3. 6. Caduca occupare. Cajus 2. Instit. 207. Caduca vindicare. Fragm. Vatic. § 195. Vindicatio caducorum. Inscript. apud Fabrett. c. 10. n. 319. n. LASERYS SECVNDVS PROCV. CADVCORVM. — Alia porro sunt bona caduca, alia bona in causa caduci: priora erant, quæ mortuo testatore deficiebant, velut si heres ex parte scriptus vel legatarius ante apertas testamenti tabulas decessisset, vel hereditatis legative incapax factus alio modo fuisset. In causa vero caduci esse dicebantur, quæ vivo testatore deficiebant, velut si legatarius vivo testatore decessisset, vel, si vivo adhuc eodem testatore cecidit illa defecisset, sub qua legatum relictum fuerat. Utrique hæc memora-

itaque distinguit *Imp. Justinian. Cod. 6. 51. 2.* Vel vivo testatore is, qui aliquid ex testamento habuit, post testamentum ab hac luce subtrahatur; vel ipsum relictum spirabat, forte quadam conditione, sub qua relictum fuerat deficiente: quod veteres appellabant in causa caduci; vel mortuo jam testatore hoc, quod relictum erat, deficiebat, quod aperta voce caducum nuncupabatur. ¶ 2. Generatim caducum dicitur quicquid naturā suā fragile est parvoque tempore durat, quicquid cito interitum est aut evanescent. Hoc autem sensu occurrit — a) De rebus corporeis. Corpus caducum dicitur, quod egrotare et mori potest. *Cic. 1. Nat. D. 35. 98.* Ex animo constare, et corpore caduco et infirmo. *Cl. Id. 6. de republ. 17. 17.* Infra lunam nihil est, nisi mortale et caducum. *Virg. 10. Æn. 622.* Si mora presentis leti tempusque caduco Orator juveni. *h. e. mortuorum. Seneca 2. Quæst. nat. 23.* vocat caducum ignem quoddam genus fulminis imbecilli, quod cito interiturum est, quia non ex solida materia oritur, nec in qua possit consistere, ac propterea simile videtur fulguri. *Plin. 13. Hist. nat. 12. 25. (81).* Scabritia chartæ lævigatur dente, sed caduca litteræ sunt. *h. e. fugaces et evanescentes.* — b) De abstractis. *Cic. 4. Phil. 5. 13.* Omnia alia incerta sunt, caduca, mobilia: virtus est una altissimi debita radicebus. *Id. Amic. 6. 20.* Caduca et incerta. *Id. ibid. 27. 102.* Res humane fragiles caducæque sunt. *Ovid. 4. Pont. 8. 46.* Fama caduca. *h. e. quæ perit. Id. 1. Fast. 181.* Caducæ preces. *h. e. incassum factæ. Id. 9. Met. 596.* spes. *Id. Heroid. 15. 208.* verba. *Id. ib. 86.* votum. *Plin. 9. Ep. 3.* labores. *Id. 3. ibid. 7.* tempus. *Id. Paneg. 55.* Mortales caducique tituli. *Cæc. Aurel. 3. Act. 39.* Caduca inventio. *Apul. de mag. Vanæ et caducæ calamitas.*

Caducum, f. n. 2. absolute. *V. supra sub II. 1.*

CADURCUM, ci, n. 2. velum, tentorium, aut stragulum lineum, quo lectus operitur. Dicitur videtur a Cadurcis Gallicæ populi, quos celebres fuisse in velis et lino texendis. *Plin. 19. Hist. nat. 1. 2. (8).* scribit. *Juvenal. 7. 221.* Insolitor hibernæ tegitis, niveique cadurci. *Id. 6. 536.* Magnaque debetur violato pæna cadurco. (Hic ponitur pro ipso lecto per synerchodochē: vel metonymice refertur ad sacra Idis, per quæ mulieres a viris secebanant.) *Sulpicia poetria apud Vet. Scholiast. Juvenal. ad cil. 6.* Ne me cadurci destitutum fascis Nudam Caleno concubantem proferat. Alii leg. *cadureis*, ut sit adjectivum. — Sunt qui putant *cadurcum* non tentorium esse, sed culcitam, propterea quod *Plin.* non longe post citata verba lisdem Cadurcis tribuit præcipuam gloriam in culcitis faciendis; additque *Galliarum hoc, et tamenta pariter, inventum. Italice quidem mos etiam nunc durat in appellatione stramentis.* Alii *cadurcum* interpretantur cuculum candidum, propter hiemes et nives comparatum: alii *τὸ αἰθρὸν ὑψακτελόν.* Sed prima, quam dedimus, notio apudissima omnium esse videtur.

CADUS, i, m. 2. *καδός*, fortasse ab Hebr. *קד* cad,

vas, rondero servandoque a vino præcipue aptum; ut *Dig. 33. 6. 14.* et *Nyn. p. 544. 11. Merc.* docent. Ejus figura furpinata fuit, ore non admodum lato, quippe quod obturamento ex subere facto claudi solebat, ut *Plin.* docet. *Id. Hist. nat. 8. 13. (34).* item *27. ibid. 4. 5. (15).* ubi tradit aloem seri in turbinibus cadorum. Ex quo etiam intelligitur, ex scilli præcipue materia fuisse, quemadmodum et dolla. Hinc *Ovid. 12. Met. 243.* fragiles cadus dixit; et *Martial. 1. 56.* et *4. 66.* rubrum cadum appellat, quia scilla igni cocta rubri fere coloris vel ad rubrum accedentis esse solent, qua ratione rubram testam vocat *Id. 13. 7.* Sed et ex ophte lapide albo cadus aliquando factos, *Plin. 36. Hist. nat. 22. 43. (158).* narrat: atque ex metallo quoque constare, quamvis raro, colligimus ex *Virg. 6. Æn. 228.* ubi cadus dicitur æneus (*h. e. braccia, caratello; Fr. cruche, jarre; Hisp. cantaro; Germ. Krug, Flasche; Angl. a cask, barrel*). ¶ 1. Occurrit pro vase, — a) In quo vinum ronderit ac servatur. *Plaut. Stich. 3. 1. 24.*, *Amph. 1. 1. 273.* et *Asin. 3. 9. 34.* Cadus vini. *Id. Mil. glor. 3. 2. 26.* Capite sistere cadum. *Id. Stich. 5. 4. 39.* et *Horat. 3. Od. 29. 2.* vertere. *Virg. 1. Æn. 109.* Vino, bonus quem deinde radis oncrarat Acestes. *Horat. 2. Sat. 3. 116.* cadus Chii veterisque Faterni. *Id. 2. Ep. 2. 163.* temidi. *Ovid. 5. Fast. 518.* lamoso condita cado. *Colum. 12. R. R. 28. 4.* Cadus duarum urnarum. *Mas. 12. 46.* Vaticanus. *Dig. 33. 6. 15.* Vinum

in cados diffundere. — A Poetis usurpatur et pro vino, quod cado continetur. *Horat. 3. Od. 19. 5.* et *Tibull. 2. 1. 28.* Cadus Chius. *Horat. 2. Od. 7. 20.* Percere cadis. *Id. 1. ibid. 35. 26.* diffugiunt cadis Cum fece siccatis amici. *Id. 3. ibid. 15. 16.* Cadus potus face teous. *Id. 4. ibid. 12. 17.* cadus, Qui nunc Sulpicii accubat borreis. *Martial. 11. 37.* Cadus senex. — b) Item pro vase, quo liquores alii condebantur, ut oleum, mel etc. *Plin. 18. Hist. nat. 30. 73. (307).* Condere fabam et legumina in cadis oleariis. *h. e. in quibus oleum antea fuit. Martial. 1. 44.* Nec de Picenis venit oliva cadis. *Id. 1. 56.* Flavaque de rubro promere mella cado. — c) Item pro vase, in quo fructus, seu ficus, poma et similia servabantur. *Plin. 15. Hist. nat. 19. 21. (82).* Cadi ficis sicis implentur. *Id. ibid. 13. 12. (42).* Poma cadis condita. *Id. 15. ibid. 30. 73. (308).* Cadi salsamentarii. — d) Raro admodum cadus aliis usibus inserviebat. Sic lo metallorum fornacibus. *Plin. 34. Hist. nat. 11. 26. (110).* de æruginē faciendā. Ere candido perforato atque in cadis super acetum suspensio. De vase servandis nummis apto dixit *Martial. 6. 27.* De vase cineri colligendæ apto occurrit apud *Virg. 6. Æn. 228.* Denique de vase, in quo flores collocantur ac disponantur, *Plin. 27. Hist. nat. 4. 5. (15).* ¶ 2. Fuit etiam mensura liquidorum, continens urnas tres, seu congios duodecim (urna enim quatuor habebat congios), texturis LXXII, ponderis vero libras CXX, vel secundum alios C, secundum alios LXXX. Difficile enim est invenire rationem, quæ omnibus regionibus ac temporibus æque respondeat. *Rhem. Fann. De ponderib. et mensuris 84.* Attica præterea discenda est amphora nobilis. Seu cadus: hanc facies, nostræ si adjeceris urnam, nostræ, *h. e. amphora Romanorum*, quæ duarum urnarum capax erat, ut *ibid. 64.* dicitur. Porro amphoram Atticam appellat, quia tum vox ipsa cadus, tum vas et mensura Græca sunt, et usu Latina facta. Hinc *Plin. Hist. nat. cum de Græcis vinis loquitur*, fere cadum usurpat, amphoram, cum de Latinis, ut *14. ibid. 15. 17. (96).* Cæsar dictator Iulii sui campū vini Falerii amphoras, Chii cados in convivis distribuit. Itaque cadus et amphora in hoc proprie differunt; quamvis cadus et majori circuite et ipsa externā formā ab amphora distinctus fuisse videtur. — In hac significatione cadum sæpius fuit in genitivo plurali, quam cadorum. *Lucilius apud Non. p. 544. 12. Merc.* Millia ducentum fragmenta tolle medimnum, Vini mille cadum. *Varro apud Plin. 14. Hist. nat. 14. 17. (96).* Hortensius supra decem millia cadum heredi reliquit. *Id. apud eund. ibid. 14. 17. (97).* Millia cadum in conglariū divisit. In veterib. editionib. anni 1469. 1470. et 1472. habetur cadorum. Adde *Isid. 16. Orig. 26. 13.* et *V. AMPHORA 1. b.*

Homonym. In quo cadus ab amphora differat, dictum est superius sub 2.

CADYTAS, æ, m. 1. *καδύτας*, herba est in Syria, non tantum arboribus, sed etiam ipsiis spinis circumvolvens sese. *Plin. 16. Hist. nat. 14. 92. (244).* *Cl. Fée (Op. cit. vol. 1. p. 421. — 422.)* hæc ait: Nous avons peu de données sur cette plante; il n'est pas raisonnable toutefois de penser qu'il s'agit d'une cuscute. On a cru pouvoir désigner une plante de l'Inde; qui n'est pas rare en Arabie, et qui appartient au genre *cassytas*. Voici comment Sprengel, *Hist. Rei herb. 1. 99.* s'exprime à ce sujet: *Cassytis filiformis sine dubio τὸ εὐπράξεν βοτάνιον est, quod Καδύτας appellatur, arboribus, sepius ac aliis plantis innascens (De Caus. 2. 23.) Miram eam vocant et paradoxam, qualem Forskoleus (Flor. ægypt. arab. 84.), voluteæ aphillæ nomine, in Arabia inceptam describit. Nous ne rejetons pas cette opinion; toutefois nous pensons qu'elle doit être présentée avec réserve.*

CÆCATOR, æris, m. 3. qui cæcat. *Paulin. Notam. carm. 24. Nat. 9. S. Fel. 618.* Inveniam puteas: sed ne precor obruat illos Invidus, et viventis aque cæcor Amalec, *h. e. qui obstruit.* Respicit ad illud *Genes. 26. 14.* Invidentes ei Palestini, omnes puteos obstruxerunt, implentes humo. *V. CÆCECO.*

CÆCATUS, a, um. *V. CÆCO.*

CÆCIAS, æ, m. 1. *Καΐcias*, ventus spirans ab oriente solstitiali, seu inter aquilonem et etortum æquinoctialem, ut *Plin. 2. Hist. nat. 47. 48. (129).* et *18. ibid. 34. 77. (334).* docet: itaque est tectius ventus a septentrione ad orientem. Vox Græca est, et Latino caret nomine, ut ait *Seneca 5. Quæst. nat.*

16. Hujus hoc peculiare esse tradit ex *Aristot. Gel. Hus 2. 22.*, ut nubes non procul propellat, sed ad se attrahat: unde factum est Græcum proverbium, *κακὰ ἐφ' αὐτὸν ἔλκων*, *vis ὁ Καΐcias* *νέφος*, mala ad se trahens, ut Cærias nubes. *Apul. de Mundo 14.* scribit, Cæcian putari de his ventis, qui non continuo, sed refabro et reciproco datu, hoc est alternante, spirant. Meminit etiam *Pitruus 1. 6.*

CÆCIGENA, æ, comm. gen. 1. et

CÆCIGENUS, a, um, adject. (cæcus et gigno) qui cæcus genitus est. *Gloss. Philox. Τυφλογενής*, cæcigena. *Lucret. 2. 740.* Nam cum cæcigeni, solis qui lumina nunquam Adspexere, tamen cognoscant corpora tactu etc. — Eadem formā ventigenus legitur apud *eumd. 5. 701.*

CÆCILLA, æ, f. 1. (cæcus). ¶ 1. Est genus serpentis cæcæ et venenatæ, quam debiciente ventre parere, a partu vulvere rursus coalescente, tradit *Aristot.*, ut *Plin. 9. Hist. nat. 51. 76. (166).* refert. *Sillig.* vero ex bonis codicib. pro cæcillis legit cæcis. *Colum. 6. R. R. 17. 1.* Vipera et cæcilla saepe, cum in pascua bos improvide supercubuit, lacessita onere mortuum imprimit. Et paulo post. Cæcilla morsus tamen suppurationemque mollior. Adde *Veget. 4. Feter. 21.* Hanc *Isid. 12. Orig. 4. cæculam* vocat. ¶ 2. Est etiam genus lactucæ, apud *Colum. 10. R. R. 190.* *V.* in voce sequenti. — De nomine pr. *V. ONOM.*

CÆCILLANUS, a, um, adject. ad Cæcillum pertinet. Genus lactucæ purpureæ maximæque radicis, Cæcillan lactuca vocatur a *Plin. 19. Hist. nat. 8. 38. (127).* nempe a *Q. Cæcilio Metello*, ut est apud *Colum. 10. R. R. 152.*, ubi hujus lactucæ duo genera facit, altera crebra vires, fusco nitet altera crine. Adde *11. ibid. 3.* Cæcillum appellat *ibid. 190.* Cæcillum primo deponit Aquarius anno. — Item *Cæcilliana cerasa* omnium rotundissima memorantur a *Plin. 15. Hist. nat. 25. 30. (102).*

CÆCITAS, ætis, f. 3. (cæcus) privatio visus (*It. cecità; Fr. cécité; Hisp. ceguedad; Germ. die Blindheit; Angl. blindness, want of sight*).

1.) Proprie. *Cic. 5. Tus. 39. 113.* Asclepiadem ferunt, cum quidam quæreret, quid ei cæcias attulisset, respondisse, puero ut uno esset comitator. Adde *eumd. ibid. 39. 111.* et *112.* et *1. Fin. 28. 84. Id. Harusp. resp. 18. 38.* Cæcias luminis. *Plin. 12. Hist. nat. 8. 18. (34).* Inferre cæcitatem altit. *Id. 11. ibid. 37. 53. (149).* Liberari cæcitate.

II.) Translate refertur ad animum. *Cic. Harusp. resp. 18. 38.* Cæcias lubricitatis. *Id. Dom. 50. 129.* Furor animi et cæcias. *Id. 1. ibid. 46. 105.* Cæcias mentis.

CÆCITUDO, inis, f. 3. cæcitas. *P. Opilius Aurelius grammaticus (de quo V. Sueton. Gramm. 6.) apud Festum p. 173. 21. M. P. Opilius Aurelius* nusciliones sit esse cæcitudines nocturnas. *Not. Tir. p. 179.* Cæcitudō.

CÆCO, as, ad, stem. are, p. 1. Part. Cæcatus sub 4. II. — Cæcere est cæcum facere, hoc est oculorum visu vel solis lumine privare (*It. acceccare, togliere la luce; Fr. aveugler, éblouir; Hisp. cegar; Germ. das Licht oder die Beleuchtung entziehen; Angl. to blind, make blind*).

A) De visus privatione.

1.) Proprie est visu privare, cæcum facere. *Lucret. 4. 325.* Sul etiam cæcit, contra si cernere pergas. Adde *Aurel. Virg. vir. Illustr. 34. Paulin. Nyan. carm. 20. Nat. 7. S. Fel. 292.* Perdita cæcitas qui lumina reddidit. Figure *Colum. 4. R. R. 9. 2.* de vitibus. Dehinc humor cæcat oculum, nec patitur frondescere. Adde *eumd. ibid. 24. 16.*

II.) Translate refertur ad animum. *Cic. Serp. 66. 139.* Largitione cæcare mentes imperitiorum. *Id. 5. Tus. 13. 39.* Si animi acies ita curata est, ut ne cæceat erroribus. *Id. 1. ibid. 30. 72.* Cæcatus lubricitibus. *Id. Dom. 23. 60.* Argenti et suppellectilis inæe cupiditate cæcatus. *Lin. 44. 8. artr.* Cæcata mens subito terrore. *Ovid. 2. Pont. 7. 45.* Pectora quam me sunt serie cæcata laborum. *h. e. aris curis molestiarum perturbata et confusa. Pallad. 1. R. R. 6. 11.* ad oculum visus alludens. Fossorem si apertus visus oculus viderit, spes magna cæcabitur vindemiæ.

B) De solis vel alius luminis privatione.

1.) Proprie est obscurare. *Asien. Perieg. 304.* dens cæcantur stipite silve.

II.) Translate. *Cic. Brut. 76. 264.* Præcepta quædam, et cum idcirco obscura, quia peracuta, tum rapida et celeritate cæcata oratio. *h. e. quæ propter*

nimiam celeritatem intelligi nequit: V. *Ellendi* ad h. l.

CÆCULTO, as, are, n. i. caeco proximus sum, oculorum acie obtusa, caeculo. Ita *Paul. Diac.* p. 62. 3. *Müll.*; afferitque hæc verba ex *Plauti fragmenti*. Numquam mihi oculi caeculant? est ne hic noster *Hermio*? Cf. eund. p. 48. 5. *Foss.* in *Etymol.* in *Cæcus* dubitat, an *cæcuto* non sit rectius: legi enim in *Onomast.* vet. *Cæcuto*, ἀπὸ τῆς λέξεως. Fateur lamen, constanter apud *Paul. Diac.* haberi *cæculant*. Est qui hanc vocem tribuit etiam *Livio*, et quidem activa significatione, 27. 3. Inter multas magnasque res, quæ nunc secundæ, nunc adversæ cæculabant cogitationes hominum etc. Sed legendum est *occupabant*.

CÆCULA, æ. F. **CÆCILIA**.

CÆCUM, i. F. voc. seq. in fin.

CÆCUS, a, um, adject. Comp. *Cæcior* sub *A. I.*; Sup. *Cæcissimus* non habet, quod sciam, exempla. — Ratione habita etymol. conjungi potest cum *Γραικοῖς* *stupidæ* ego; neque lamen idcirco scribendum est d. œe, sed d. æe. — *Cæcus* est oculorum sensu carens, lute carens (It. *cieco*, orbo; Fr. *aveugle*, privé de la vue; Hisp. *ciego*; Germ. *was kein Licht hat*, blind, nicht hell; Angl. *blind*, *stane-blind*). Occurrit autem *A)* activa, et *B)* passiva significatione.

A) Activa significatione

I.) Proprie ponitur de hominibus et ceteris animalibus, quæ oculorum sensu carens. *Cic.* 5. *Tusc.* 38. 112. Qui (*Appius*) cæcus multos annos fuit. Adde eund. *ibid.* § 113. et 114. *Id.* 4. *Fin.* 23. 64. *Catull.* qui jam dispecturi sunt, cæci æque et ii, qui modo nati. *Lucret.* 5. 839. *Cæca* portenta. *Horat.* 1. *Sat.* 2. 91. *Hypseæ* cæcor. *Fellej.* 1. 5. *Cæcum* gigni. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 33. 51. (102). *Perdices* cæcæ metu. *Tac.* 4. *Hist.* 81. *Cæca* dies retucescit. — Hinc proverbialia *Liv.* 32. 34. Apparet id quidem cæco. *Sic Quintil.* 12. 7. 9. *Cæcis* hoc, ut ajunt, satis riarum est. *Horat.* 1. *Ep.* 17. 9. ut si *Cæcus* iter monstrare velit. — Huc pertinet et illud *Plin.* 16. *Hist. nat.* 30. 54. (125). *Cæci* rami. h. e. qui in arboribus non germinant; Bani gemmæ arborum oculi sunt; cf. *CÆCO* sub *A. I.*

II.) Translate refertur ad animum, et temeritatem, præcipitantiam, stultitiam significat; paucis animum erroris et ignorantie tenebris obductum; ad rem *Cic.* *Amic.* 15. 54. Non solum ipsa Fortuna cæca est, sed eos etiam plerumque efficit cæcos, quos complexa est. — Porro hæc significatione occurrit — a) Absoluta. *Lucret.* 2. 14. O misera hominum mentes! o pectora cæca! Qualibus in tenebris vitæ etc. *Id.* 3. 59. et *Ovid.* 3. *Met.* 620. *Cæca* alienus enigma. *Cic.* *Pis.* 24. 37. Cupiditate cæcis rapi. *Id.* 1. *Invent.* 2. 2. *Cæca* ac temeraria dominatrix animi cupiditas. *Id.* *Planc.* 3. 6. *Cæcum* et præcipitem ferri in re aliqua. *Id.* 4. *Fyn.* 13. 44. *Cæca* impetu incurrere in aliquem. *Id.* *Ligar.* 1. 3. *Cæcus* timor. *Id.* *Sext.* 7. 17. *Cæcus* atque amens tribunus. *Varro* apud *Non.* p. 325. 17. *Merc.* Neque id cæci consules fecissent. *Non.* *ibid.* Interpretatur improvidus. *Liv.* 22. 39. Festinatio improvida et cæca. *Id.* 9. 14. *Cæcum* agere aliquem. *Horat.* 2. *Sat.* 3. 83. quemcumque inscitia veri *Cæcum* agit. *Id.* 1. *ibid.* 3. 39. *Cæcus* amator. *Id.* 1. *Od.* 18. 14. amor sul. *Id.* *Epod.* 7. 13. furor. *Ovid.* 4. *Met.* 501. et *Phædr.* 4. 19. mens. *Seneca Hippol.* 979. *Cæca* maia spargere munera. *Quintil.* 1. 2. 5. *Cæca* concordia. — b) Addita per Ablat. causa, quæ quis cæcus est. *Cic.* *Harusp. resp.* 23. 48. *Cæcus* amentia. *Id.* *Quint.* 26. 83. cupiditate et avaritia. *Id.* *Cluent.* 70. 199. crudelitate et scelere. *Liv.* 5. 51. avaritia. *Catull.* 72. 197. amenti furore. *Virg.* 1. *Æn.* 353. amore auri. — c) Addito, quo quis est cæcus. *Cic.* 4. *Fyn.* 23. 64. *Cæcus* animo. *Quintil.* 4. 10. 29. et *Gell.* 12. 13. animi. F. **ANIMUS** sub *id.* — d) Addita per Genit. re, cujus ratione habita quis cæcus est. *Lucan.* 2. 14. Mens hominum cæca fati futuri. h. e. ignora. Adde *Claudian.* 1. *Rapt. Pros.* 138. — e) Addita pariter re, cujus ratione habita quis cæcus est, per præp. ad vel in. *Liv.* 21. 54. *Cæcus* ad has artes belli. *Quintil.* 8. *proæm.* 17. in causis.

B) Passiva significatione

I.) Proprie de his omnibus ponitur, quæ luce carent, et non videntur. § 1. De locis et de quocumque rerum statu, quæ luce carent ideoque obscura sunt: ad rem *Varro* 9. *L. L.* 58. *Müll.* At si (*cubiculum*) fenestram non habet, dicitur cæcum, ut cæcus et cæ-

ca; quod omnia lumen habere debent. *Sic Cic. Orat.* 67. 224. Domus depressa, cæca (h. e. lumine seu fenestra carens), jacens. — Hæc significatione pluribus jungitur Substantivis. *Ovid.* 1. *Met.* 24. acervus. *Seneca Herc. fur.* 834. aditus. *Sil. It.* 12. 613. amictus noctis. *Seneca Med.* 741. Chaos. *Lucret.* 3. 305. et 4. 457; *Catull.* 64. 908. et *Virg.* 3. *Æn.* 203. caligo. *Virg.* 6. *Æn.* 734. carcer. *Ovid.* 15. *Met.* 299. et *Sil. It.* 7. 372. cavernæ. *Sil. It.* 12. 127. fauces Acherontis. *Ovid.* 10. *Met.* 456. iter. *Lucret.* 1. 409. et *Virg.* 3. *Æn.* 232. latebræ. *Propert.* 1. 19. 8. et *Virg.* 2. *Æn.* 335. Marte raro. h. e. prælio nocturno. *Sil. It.* 11. 456. moles sine sidere cæca. h. e. Chaos. *Lucret.* 1. 1108; *Cic. Mil.* 19. 50; *Catull.* 68. 44. et *Ovid.* 10. *Met.* 476. nox. *Virg.* 5. *Æn.* 589. parietes. *Val. Flacc.* 5. 663. pugna. *Virg.* 12. *Æn.* 444. pulvis. *Sil. It.* 7. 350. silentia noctis. *Ovid.* 8. *Met.* 159. lecta. *Virg.* 10. *Æn.* 733. et 3. *ibid.* 200. undæ. *Ovid.* 2. *Amor.* 11. 16. via. — *Cæcæ* gemmæ dicuntur a *Plin.* 37. *Hist. nat.* 6. 23. (86), quæ non translucent. *Sic cæci smaragdii* *ibid.* 5. 18. (88). — Per proverbium *cæca* die emere vel vendere est emere solutione in diem incertam prolata: contra oculata die emere vel vendere est præsentī pecunia emere. *Plaut. Pseud.* 1. 3. 67. Emne die cæci hercle olivum, id vendito oculatū die. § 2. Item de his, quæ non videntur, sive oculis non peripiuntur; ideoque occulta et latentia sunt: ad rem *Cic.* 2. *Orat.* 87. 337. Res cæcæ et ab aspectus judicio remotæ. *Lucret.* 1. 278. et 296. et 329. et 2. 743. corpora. *Id.* 4. 929. ignis. *Id.* 6. 822. venenum. *Id.* 4. 1116. vulnus. h. e. quod a tergo alicui et non videnti insidit. *Sic Virg.* 10. *Æn.* 733. fugientem baud est dignatus Origen Sternere, nec jarta cæcum dare cuspide vulnus. Adde *Sil. It.* 9. 105. Et *Liv.* 34. 14. ad fin. Non cæcis ictibus procul ex improviso vulnerabantur, sed pede collato, tota in virtute ac viribus spes erat. Hinc *cæcum corpus* est aversa pars corporis, quæ nec hostem videre, neque tela vitare possumus. *Sall. Jug.* 115. In maximo metu nudum et cæcum corpus ad hostes vertere. Cf. *Xenoph. Cyrop.* 3. 3. 45. τὸ τοῦ σώματος καὶ ἀόρατον καὶ ἀγνώστον. *Cic.* 2. de republ. 3. 6. *Cæca* pericula. *Propert.* 2. 27. 6. pericula viæ maris et terræ. *Virg.* 3. *Æn.* 706. et 5. *ibid.* 164. saxa. *Id.* 1. *ibid.* 540. vada. *Id.* 2. *ibid.* 433. fores. h. e. clandestinæ. *Id.* 4. *G.* 237. spicula. *Ovid.* 2. *Fast.* 214. et *Sil. It.* 5. 3. *Cæca* arma. h. e. milites in insidiis dispositi. *Ovid.* 12. *Met.* 492. manum cæcam versare. *Id.* *Heroid.* 11. 1. *Cæcæ* lituræ. *Cæc.* 1. *B. C.* 28. *Modii* a Brundisinis, ut vallum cæcum fossasque caveant. h. e. vallum, in quo præculti pali terræ affixi herbis vel frondibus occultantur, ut *Paul. Diac.* p. 44. 11. *Müll.* exponit. *Colum.* 2. *R. R.* 2. 9. *Cæcæ* fossæ. h. e. conteclæ, quibus patentes opponuntur. F. **FOSSA**, et cf. *Pallad.* 6. *R. R.* 3. 1. et *Sil. It.* 9. 105. cæcus hiatus fossæ. *Colum.* 10. *R. R.* 230. *Cæci* colubelli. *Id.* 4. *ibid.* 32. 4. rescitio arundineti. *Plin.* 4. *Ep.* 30. Libramentum abdulum et cæcum. *Stat.* 9. *Theb.* 198. ensis. *Sil. It.* 10. 414. telum. — Latiori sensu ponitur a Poetis etiam de his, quæ sensu auditus non percipiuntur. *Virg.* 12. *Æn.* 591. murmure cæco Intus saxa sonant. *Seneca Proad.* 171. *Cæcus* mugitus terræ. *Val. Flacc.* 2. 461. clamor.

II.) Translate. § 1. *Cæca* dicuntur ea omnia, quæ nos lateat, quorum causas ignoramus, quas penetrare non possumus: ad rem *Cic.* 2. *leg. Agr.* 14. 36. Cur hoc est tam obscurum atque cæcum? *Lucret.* 3. 317. rerum cæcas exponere causas. *Id.* 1. 778. natura clandestina et cæca. *Id.* 5. 1004. ratio navigii. *Liv.* 45. 31. crimen. h. e. quod probari non potest. *Virg.* 1. *Æn.* 360. scelus. *Id.* 6. *ibid.* 157. cæcosque voluit Eventus animo secum. *Horat.* 2. *Od.* 3. 16. *Cæca* fata. *Id.* 3. *ibid.* 27. 21. motus. *Ovid.* 9. *Met.* 174. tabes. *Seneca Cædip.* 92. Spiritus nectens verba cæcis modis. *Sil. It.* 11. 388. *Cæcum* exilium. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 24. 56. (205). Ita his nulla naturæ cura est, illis nimia, et ideo cæca subtilitas. h. e. quæ a rusticis percipi nequit. *Colum.* 1. *R. R.* 5. 6. *Cæci* morbi. h. e. quorum causæ ignorantur. *Sic cæci dolores* dicuntur a *Plin.* 29. *Hist. nat.* 2. 10. (38). et *ibid.* 3. 13. (55). Neque aliter cæci fluctus, quos *Γραικοῖς* dicunt, hoc est surdos, sunt, quorum non apparet causa, quiescentibus quidem ventis, sed nihilominus æstuantē mari et furiantē. *Sisenna* apud *Non.* p. 449. 11. *Merc.* Subito mare perhorrescere, cæcosque fluctus in se provolvere leniter capiti. *Livius* apud

Senec. Suasor. 7. Cum ipso jactationem navis cæco volente ductu pati non possit. Adde *Sueton. fragm. post Festum* p. 382. 13. *Müll.* § 2. Item cæca dicuntur, quæ incerta ac dubia sunt. *Cic.* 2. *leg. Agr.* 25. 65. Nolo suspensum et incertam plebem Romanam obscura spe et cæca expectatione pendere. *Id.* 2. *Divinat.* 6. 15. *Cæcus* casus fortunæ. Cf. *Lucan.* 2. 567. cursus cæcus Fortunæ. *Liv.* 40. 10. *Cæcæ* exsecrationes. h. e. quippe quod nullum est discrimen internoxias et innoxias; *Forcellinus* interpretatus est: quæ cæco impetu feruntur in aliquem. *Sic Virg.* 4. *Æn.* 209. cæci in nubibus ignes. h. e. qui nullo fine seu scopo febant; cf. *Sil. It.* 12. 628. *Cæcina* apud *Cic.* 6. *Fam.* 7. 4. *Cæca* suspitio. h. e. quæ sine justa ratione habetur. *Ovid.* 2. *Fast.* 822. melus. *Tac.* 2. *Hist.* 82. *Lymphati* cæco parere animo. *Seneca Herc. fur.* 1096. *Cæcus* error.

Cæcum, i. n. 2. absolute substantivorum more est obscuritas, latebra. *Manil.* 4. 300. Verum in cæco est. — *Cæca* adverbialiter positum eo modo, quo acerba pro ocerbe, et transversa pro transverse etc. *Tertull. Patient.* 1. Bonum patientiæ etiam qui cæra vivunt, summæ virtutis appellatione honorant. *Sciopp.* in not. ad *Tertull.* legit cæci. — *NB.* De nom. pr. et cognom. F. **ONOM.**

CÆCUTIO, is, ire, n. 4. Part. *Cæcutiens*. — *Cæcutio* est cæcus sum, male video. *Varro* apud *Non.* p. 35. 4. *Merc.* Utrum oculi mihi cæcutiunt, an ego vidi servos in armis contra dominos? *Id.* apud *eund.* p. 86. 12. Non mirum, si cæcutis, aurum enim non minus præstringit oculos. *Apul. Florid.* 2. *Oranes* quodammodo cæcutimus. *Capell.* 1. p. 2. *Cæcutientissimæ* *Mæonii* suavitatem senectutem.

CÆDES, is, f. 3. (cædo). In recto casu singulari cædis pro cædis legitur apud *Plaut. Most.* 1. 2. 44. (quemquam cædis quidam reponunt) et in quibusdam MSS. *Justini* 12. 1. *Sic torquis* dicitur pro *torques* a *Propert.* 4. 10. 44. *Sic canes* legitur et *canis* teste *Foss.* l. 1. *De analog.* c. 15. *Sic cædes* et *cædis* etc. — In genitivo plurali reperitur etiam cædum pro cædium. *Sil. It.* 4. 353. Exoritur rabies cædum et vix tela furori Sufficit. Adde eund. *ibid.* 493. et 796. et 5. 220. et 10. 233; et *Priscian.* 7. p. 771. *Putsch.* — Ceterum cædes est concisio, reclusio, sive actus secandi atque ad terram prosternendi percutiendo (li. tagliamento, il gettar giù percuotendo; Fr. action de couper, d'abattre; Hisp. el acto de cortar, de abatir; Germ. das Nieder-oder Abhauen, Abschneiden; Angl. a cutting, felling).

I.) Proprie. § 1. *Cædes* est alicujus rei sectio atque ad terram defectio, quæ fit percutiendo. — a) Generatim. *Gell.* 19. 12. Ligni atque frondium cædem facere. *Apul.* 3. *Met.* Capilli, qui cæde cultorum deserti humi jacebant. — b) Speciatim ac simpliciter accipitur pro percussione, qua homo aut aliud animal vulneratur atque occiditur, ideoque cum occasione conjungitur. *Cic. Cæcin.* 14. 41. Nemo, inquit, occisus est, neque saucius. Quid ais? tu vin negabis esse factam, si cædes et occisio facta non erit? *Nepos Epam.* 9. Magna cæde facta multisque occisus. Cf. *Quintil.* 5. 10. 71. Jurgium, unde cædes et strages. — Hoc sensu occurrit — De hominibus, præcipue cum vel bellantes præstantur, vel vim inferant aut patiuntur, ut apud *Cic. Mll.* 5. 12. *Cædes*, quæ P. Clodius occisus est, senatus judicavit contra rempublicam esse factam. *Id.* *leg.* in qua. Adde eund. *ibid.* 27. 73. et *Brut.* 22. 85. Jungitur autem pluribus Verbis, quæ servato litterarum ordine exhibentur. *Plin.* 14. *Hist. nat.* 13. 14. (89). Absolvere cædis aliquem. *Lucret.* 3. 71. Accumulare cædem cædo. *Sueton. Tib.* 37. Admittere cædem. *Ovid.* 12. *Met.* 240. Ardescere cæde. *Liv.* 45. 5. Arguere aliquem cædis. *Ovid. Heroid.* 14. 59. *Curt.* 8. 2. et *Quintil.* 5. 12. 3. Committere cædem. *Liv.* 6. 13. Conciscere justā cæde hostem. *Cic.* 1. *Cat.* 1. 2. Designare aliquem ad cædem. *Horat. Art.* p. 392. Deterrere aliquem cædibus. *Liv.* 5. 45. et 10. 32; et *Justin.* 2. 11. Edere cædem. *Cic. Mil.* 32. 87. Efficere cædes aliquorum. *Cic. Prov. cons.* 4. 9; *Auct. B. Hisp.* 15. 23. et *Liv.* 2. 62. Facere cædem. *Sall. Jug.* 34. in aliquem. *Tac.* 14. *Ann.* 33. Festinare cædes. *Liv.* 3. 10. Fœdere templum cæde sua. *Virg.* 2. *Æn.* 500. Furere cæde. *Tac.* 13. *Ann.* 2. Ire in cædes. *Cic.* 4. *Fam.* 14. Ostentare cædem. *Tac.* 2. *Ann.* 39. Patrare. *Lucan.* 3. 590. Peragere. *Liv.* 45. 5. Perpetrare. *Sall. Jug.* 3. et *Sueton. Cal.* 57. Portendere. *Curt.* 3. 11. Prosternere hostes ingenti cæde. *Cic.* 5. *Mll.* 18.

Spectat res ad cælem. *Virg.* 10. *Æn.* 119. Sternere cæde viros. *Cic. Rosc. Am.* 28. 78. Vivere in cæde atque ex cæde. — De occasione bestiarum. *Horat.* 3. *Od.* 23. 14. Tentare deos multa cæde bidentium. *Ovid.* 10. *Met.* 541. Cædes armenti. *Id.* 11. *ibid.* 371. boum. *Id.* 2. *ibid.* 442. et 43. *ibid.* 106. ferarum. *Id.* 7. *ibid.* 675. et 809. ferina. *Id.* 15. *ibid.* 129. juveni. *Martial.* 14. 4. juveniorum. ¶ 2. Pro verberatione. *Donatus* ad *Ter. Adelph.* 2. 1. 46. Cuntumeliosa cædes colaphus et digna lenone. Et *ibid.* ad 4. 2. 19. Occidit nimis cædis verbuni, non occisionis intelligi oportet. Adde *ibid.* ad 2. 1. 18. *Ovid.* 1. *Amor.* 7. 27. Quid mihi vobiscum, cædis scelerisque ministræ? h. e. loquitur de manibus, quibus ipse puellam suam immerito pulsaverat.

II.) Improprie, seu per metonymiam. ¶ 1. Cædes ponitur pro ipsa persona interfecta. *Virg.* 10. *Æn.* 244. Crastina lux — Ingentes Rutulæ spectabit cædis acervos. Adde *Tac.* 4. *Hist.* 1. ¶ 2. Item pro sanguine. *Lucret.* 3. 643. Falciferos memorant currus abscondere membra sæpe ita de subito, permixta cæde calentes, Ut etc. Adde *eumd.* 5. 1312. *Catull.* 64. 181. juvenis respersus cæde fraterna. Adde *eumd.* *ibid.* v. 360. et 368. *Virg.* 9. *Æn.* 456 tepidæque recentem cæde locum. *Propert.* 2. 8. 34. Sparsæ cæde comæ. *Ovid.* 4. *Met.* 125. Arborei fetus aspergine cædis in atram vertuntur faciem. *Id.* 1. *ibid.* 149. Cæde madore.

CÆDO, is, cecidi, cæsum, cædere, a. 3. Part. Cædens I. 1; Cæsus in omnibus ferre paragr. et in fine; Cæsurus et Cædendus I. 1. sub init. — Ratione habita etym., est verbum causativum a cado; et significat secare atque ad terram prosternere (It. tagliare, tagliando abbattere; Fr. couper, abattre; Hisp. cortar, abatir; Germ. machen, dass etwas fällt, etwas fallen; Angl. to cut, cut down, lop, fell).

I.) Proprie. ¶ 1. Cædere est acuto aliquo instrumento aliquid secare atque ad terram prosternere. *Cic.* 2. *Divinat.* 14. 33. Arboreis cum luna simul senescentes tempestive cædi. *Ovid.* 3. *Fast.* 340. Cædenda est boris eruta copā meis. *Justin.* 13. 7. Macedonia, exemplo furentium, manus ac membra sua ipsa cæsurā. *Sat.* 1. *Theb.* 71. digitis cædentibus. — a) Jungitur pluribus Subst., quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Lucret.* 6. 167. arboris aucum. *Ovid.* 9. *Met.* 200. arboreis. *Dig.* 7. 1. 59. § 2. brundinem. *Liv.* 8. 7. cervicem alicujus. *Tibull.* 1. 7. 34. falce coram vitis. *Colum.* 2. *R. H.* 18. 1. et *Paul.* *Dig.* 7. 4. 13. fœnum. *Cato R. H.* 5. frondem. *Cic.* 3. *Verr.* 56. 147. lapidem. *Plaut.* *Merc.* 2. 3. 63. et *Lucilius* apud *Non.* p. 271. 29. *Merc.* lignum. h. e. ligna in partes secare ad focum faciendum. *Curt.* 5. 3., 9. 1. et 10. 1. materiem. *Dig.* 24. 3. 7. § 13. et 29. marmor. *Catull.* 68. 111. montis metulis cæsis. *Petr.* 12. *Hist. nat. procem.* 1. (2). et 36. *ibid.* 1. 1. (2). montes in marmora. *Liv.* 21. 11. murum. *Ovid.* 2. *Met.* 418. nemus. *Colum.* 11. *R. H.* 2. 12. palos. h. e. polire. *Id.* *ibid.* 1. 94. pinum. *Cic.* 2. *Divinat.* 41. 86. robur. *Ovid.* 8. *Met.* 770. robora. *Plaut.* *Most.* 1. 1. 62. saginam. *Paul.* 2. *Sentent.* 31. 25. segetes. *Cæs.* 3. *B. G.* 29.; *Lucret.* 5. 1265.; *Varro* apud *Non.* p. 272. 5.; *Ovid.* 8. *Met.* 329.; *Sueton.* *Aug.* 94., et *Dig.* 19. 2. 29. silvam, silvas. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 15. 18. (48). ibyni membratim cæsi. *Virg.* 1. *G.* 173. tibiam. *Quintil.* 11. 3. 139. toga apte cæsa. *Ennius* apud *Cic.* 1. *Invent.* 49. 91. et 2. *Herenn.* 22. 34. trabs abiegnæ cæsa. *Virg.* 3. *G.* 364. vina humida securibus cædere. h. e. vina gelu constricta. *Vitrur.* 3. 3. volutam. — b) Item de iis, quæ dentibus absconduntur. *Lucret.* 5. 1325. At validis socios cædebant dentibus apri. *Lucilius* apud *Non.* p. 272. 14. *Merc.* Tineæ omnia cædunt. — c) Huc pertinet et illud proverbium apud *Horat.* 2. *Ep.* 1. 220. Ut vineta egomet cædam mea. h. e. ipse mihi necem. — d) Huc pertinet etiam formula cædere pignora, hoc est pignora in auctione vendere, ea ratione, quæ bonorum venditio sub hasta sectio appellatur; vel, ut aliis placet, quæ cædere ponitur pro minutatim concidere et consumere, ut in loco *Lucili* superius cit. sub b. *Cic.* 3. *Orat.* 1. 4. et 1. *Phil.* 5. 12.: V. PIGNUS. ¶ 2. Habet etiam obsecrum sensum, ut præcido, concido. *Plaut.* *Cas.* 3. 1. 14.; *Catull.* 56. 7.; *Auct.* *Piæpeor.* 26. Et *Tertull.* *Pall.* 4. Pugil Cleomachus intra cutem cæsus (h. e. stupro corruptus) et ultra inter fuliones jam Novianos coronandus. V. FULLO et FLAGITATUS.

Cf. Cic. 5. *Verr.* 66. 155. Scribas, apparitores recentes arripe, cum L. Voltejo, qui plurimum potest, cæde, concide. h. e. constringe ac prosterne, quo sensu pertinet ad posteriorem n. II.; aed tamen videtur *Cic.* ad obsecrum sensum alludere, V. Klotz ad b. 1. ¶ 3. Item est obtuso aliquo instrumento percutere, verberare. — a) Aditto per Ablat. instrumento, quo quis percutit. *Plaut.* *Pæn.* 3. 3. 74. calcibus alicui cædere. *Curt.* 5. 6. 5. dolabris vasa. *Lucret.* 6. 24. ferro lapidem. *Horat.* 1. *Sat.* 3. 120. ferula alicui. *Id.* *ibid.* 2. 42. flagellis ad mortem. *Quintil.* 6. 3. 25. flagris. *Liv.* 35. 5. hastilibus tergum alicujus. *Cic.* 8. *Phil.* 8. 24. loris alicui. *Petr.* *Satyr.* 138. manu lentā alicui. *Plaut.* *Curt.* 1. 3. 43. pugnis alicui. *Cf. Horat.* 1. *Sat.* 2. 65. pugnis cæsus. *Liv.* 61. 13. silicem rostro. *Cic.* 3. *Verr.* 27. 09. saxis januam. *Horat.* 2. *Sat.* 3. 128. saxis populum. Figure *Juvenal.* 13. 104. verberare sordo. *Ter. Andr.* 1. 2. 28. verbribus cæsus. Adde *Plaut.* *Most.* 5. 2. 45. *Cic.* 5. *Verr.* 28. 69.; *Liv.* 2. 5.; *Horat.* 1. *Sat.* 2. 42. et *Sueton.* *Ner.* 26. virgis ad necem. — Huc pertinet et proverbium apud *Plaut.* *Truc.* 4. 2. 55. Cædere stimulos pugnis. V. STIMULUS. — b) Absolute. *Ter.* *Eun.* 4. 7. 17. alicui cædere ex occulto. *Liv.* 2. 36. sub furca. *Lucilius* apud *Non.* p. 272. 12. ostium. *Pers.* 1. 105. pluteum. *Cic.* 2. *Divinat.* 41. 85. siticem. *Quintil.* 2. 12. 10. femur, pectus, frontem. *Id.* 1. 3. 14. Cædi vero discentes, quamquam receptum sit, minime velim. *Id.* 1. 3. 17. Jus cædendi. — ¶ 4. Item, cum sermo est de hominibus, cædere est interficere, stragem edere, profigare. — a) Generatim de adversariis, cædere est idem atque occidere, ut patet ex *Legg. XII. Tabul.* apud *Macrob.* 1. *Satur.* 4. si in occis: JVRE CAISVS ESTO. *Cic.* *Mil.* 5. Ille dies, in quo T. Gracchus est cæsus. Adde *eumd.* 2. *Orat.* 25. 106. et 2. *Off.* 12. 43.; *Liv.* 1. 26.; *Val. Max.* 6. 2. 10.; *Senec.* 1. *Quest. nat.* 16., et *Tac.* 14. *Ann.* 43. *Varro* apud *Non.* p. 272. 3. et *Curt.* 9. 1. Cædere alicui ferro. *Ovid.* 3. *Pont.* 2. 59. alicui ense. *Nepos Datam.* 6. adversarios intra vallum et foris. *Catull.* 64. 359. Cæsi corporum acervi. *Virg.* 2. *Æn.* 266. vigiles. *Curt.* 7. 5. proditores ad unum. *Plin.* 34. *Hist. nat.* 6. 11. (24). Injuriā cæsus. — b) Præcipue ponitur de hostium strage, quæ in prælio editur, atque interdum de exercitu profigato. *Cic.* 14. *Phil.* 1. 1. Exercitus cæsus fususque. *Id.* 5. *Att.* 20. A. d. III. Id. Octobr. magnum numerum hostium cecidimus. *Al. leg.* occidimus. *Sall. Jug.* 102. Equites, pedites permixti cædere alios, alios obtruncare. *Liv.* 4. 62. Infra arcem cæsi captique multi mortales. *Id.* 20. 7. Quindecim millia Romanorum in acie cæsa, decem millia sparsa fugā per omnem Etruriam. *Id.* 7. 30. Cædere legiones. *Id.* 22. 56. consulem exercitumque. *Id.* 2. 47. Ibi hostes iterum cæsi. *Curt.* 9. 5. 19. Cædere Indos. *Id.* 5. 6. 6. passim obvios. *Id.* 4. 5. 17. præsidium. *Quintil.* 12. 10. 24. propugnatores reipubl. — c) Interdum et dux cæsus dicitur, quamvis ipse minime sit interfectus, dummodo ejus exercitus fuerit profigatus. *Horat.* 3. *Od.* 6. 36. Pyrrum magnamque cecidit Antiochem Hannibalemque dirum. *Sueton.* *Vesp.* 4. Cæso præposito. ¶ 5. Item, cum sermo est de brutis animalibus, cædere est — a) Interficere. *Cic.* 3. *Phil.* 12. 31. Gregeis armentorum reliquæ pecoris cædere. *Ovid.* 15. *Met.* 141. boves. — b) Sæpius tamen est mactare, immolare. *Cic.* *Cluent.* 68. 194. et *Liv.* 8. 6. Cæsis hostiis deorum mentes placare. *Cic.* 1. *Att.* 13.; *Liv.* 45. 7. et *Sueton.* *Cæs.* 81. Cædere victimas. *Liv.* 10. 7. victimam. *Virg.* 5. *Æn.* 96. cædit quas de more bidentes. *Horat.* *Epod.* 2. 59. agnam. *Ovid.* 13. *Met.* 637. boves. Adde *Sueton.* *Cal.* 14. et *Tac.* 2. *Ann.* 75. *Juvenal.* 6. 466. Cædere Silvano porcum. — Hinc inter cæsa et porrecta proverbium a sacrificiis ductum. Nam primum cæditur, seu mactatur victima, deinde ejus exta porriciuntur, hoc est porriguntur altaribus, seu diis per oblationem: Inter quæ duo solebat interdum aliquantum temporis intercedere, ut patet ex *Varron.* 6. *L. L.* 31. *Müll.* et ex *Macro.* 1. *Satur.* 16., ubi docent, intercisio dies inde appellari, quod in iis, cum hostia cæditur, fari nefas est; inter cæsa et porrecta fari licet; rursus cum adoletur non licet; et ex eodem *Varron.* loc. cit. 16., ubi tradit flaminem dialem auspicari viademiam, et ut jus sit vinum legere, agnā Jovi facere; inter quæ exta cæsa et porrecta primus vinum legere. Quod si eo temporis interstitio sinistri aliquid accidisset, litare non licebat, sed novam hostiam mactari necesse erat.

Inde itaque natum proverbium est, cum quis veretur, ne male cadat negotium jam inceptum et jamjam perficiendum, si medio illo tempore impedimentum aliquid suboriat. *Cic.* 5. *Att.* 18. 1. Quorum xepa-λαιcy, ne quid inter cæsa et porrecta, ut ajunt, oneris mihi addatur aut temporis. — c) Cædere ali- quid est cædendo aliquid efflicere. In veteri formula se devotentium, quam refert *Liv.* 8. 10. ad fin. Piarulum hostiā cædi. h. e. cæsa hostiā piacularē sacrificium facere: hypallage. *Cf. Virg.* 11. *Æn.* 82. cæso sparsuros sanguine flammam.

II.) Translate. ¶ 1. Metaphorā sumptā a super. paragr. 3. *Cic.* 2. ad *Q. fr.* 3. 3. Quo quidem in judicio odio premitur omnium generum; maxime testibus cæditur, accusatoribus frigidissimis utilis. h. e. urgetur, affligitur. Adde *eumd.* 5. *Verr.* 66. 155., quem locum superius attulimus sub 3. c. in fin. ¶ 2. Cædere sermones est dissidere, colloqui, confabulari, quasi verba hinc inde percutere. *Ter. Heaut.* 2. 3. 1. Interea dum sermones cædimus, illæ sunt relicte. *Pri- scian.* 18. p. 1188. *Putsch.* docet, Græcos quoque eodem sensu dicere xειναι τὰ πρῆτα.

Cæsum, i, n. 2. absolute substantivorum more est idem atque iucisum, Græce κόμμα. *Capell.* 5. p. 173. Nonnullis cæsis interrupta oratio. *Id.* *ibid.* docet, cæsam dici orationem, cum singula verba quodvis significantia proferuntur, ut in illo *Cic. Verr.* Comites illi delecti manus erant tuæ; accensi, medici, haruspices tuæ erant manus. Adde *Mar. Victorin.* 1. p. 2497. *Putsch.*

CÆDUUS, a, um, adject. qui cædendo aptus est: et dicitur de arboribus, quæ succidi sine detrimento possunt; et de iis, quarum totus fructus in cædendo est. *Cajus Dig.* 50. 16. 30. Silva cædua est, ut quidam putant, quæ in hoc habetur, ut caderetur. Servius eam esse ait, quæ succisa rursus ex stirpibus, aut radicibus renascatur. *Cato R. H.* 1. et *Varro* 1. *R. H.* 7. 9. septimum gradum nobilitatis atque usus agrorum silvæ cæduæ tribuunt. Adde *Colum.* 3. *R. H.* 3. 1. *Plin.* 12. *Hist. nat.* 19. 42. (80). Cædum naturæ frutex. *Id.* 16. *ibid.* 37. 68. (175). Cædua salici fertilitas. *Id.* 17. *ibid.* 20. 34. (147). Castanea regeminatione cædua vel saice lætior. Et *ibid.* 32. (141). Arboreis cæduo ligno. Et *ibid.* 34. (141). Plantaria cædua.

CÆL pro Cælum per apocopen dictum est ab Ennio ea ratione, quæ do pro domus, et gau pro gaudium. In quo Græcos poetas est imitatus, qui δῶ pro δῶμα domus, et xῆ pro xείρ hordeum dixerunt. *Auson.* *Technopagn.* *Eidyll.* 12. sub fin. Unde Rudinus ait, Divum domus alisonum Cæl? Et cujus de more quod astruit, endo suam do? Et paullo ante. Ennius ut memorat, replet te lætissimum gau.

CÆLAMEN, inis, n. 3. cælatura, opus cælatum (It. intaglio; Fr. ciselure; Hisp. lo que está cincelado; Germ. halberhobene oder ciselirte Arbeit; Angl. an engraving). *Ovid.* 13. *Met.* 291. neque enim clypeo cælamina norit. *Apul.* de *Deo Socrat.* Suspicientes in hoc perfectissimo mundi, ut ait Ennius, clypeo, miris fulgoribus variata cælamina. *Id.* *Florid.* n. 7. Alexander edixit, ne quis effligem regis temere assimilaret ære, colore, cælamine: quippe ni solus eam Polycletus (corrigere Lysippus, testantibus id *Plin.* 7. *Hist. nat.* 97. 38. (125). et *Cic.* 5. *Fam.* 12. aliusque quamplurimis) ære duceret, solus Apelles coloribus delinearet, solus Pyrgoteles cælamine excuderet. h. e. in gemma scalperet, ut ait *Plin.* 37. *Hist. nat.* 1. 4. (8).

CÆLATOR, ōris, m. 3. qui cælat (It. cesellatore, intagliatore, scultore; Fr. graveur, ciseleur; Hisp. gravador, cincellador; Germ. Künstler in halberhobener Arbeit, Ciseleur; Angl. an engraver, carver). *Cic.* 6. *Verr.* 27. 63. Mittit rogatum vasa ea, quæ pulcherrima apud illum viderat: ait se suis cælatoribus velle ostendere. Adde *eumd.* *ibid.* 24. 54. *Quintil.* 2. 29. 24. Cælator cælum desiderat. et pictor penicilla. *Plin.* 34. *Hist. nat.* 8. 19. (35). Eunices et Hecateus argenti cælatores. Adde *eumd.* *ibid.* § (90). *Juvenal.* 9. 145. cælatores currum appellat, quia cælando incurvatur. *Tertull.* *Idolol.* 3. Neque inter est, an plastas effingat, an cælator exsculpat, an pbyrgio deterat, quia nec de materia refert, an gypso, an coloribus, an lapide, an ære, an argento, an filo formetur idolum. — Fuerunt cælatores inter officia domus Augustæ. *Inscript.* apud *Gruter.* 583. 5., quæ est apud *Orell.* 4146. AMIANTVS GERMANIC. CÆSAR. CÆLATOR FÆCIT. Adde *aliam* apud *Orell.* 4156.

CÆLATURA, æ, f. 1. (cælo). ¶ 1. Abstracte. Est ars ipsa cælandi (It. *arte dell'intaglio o del cesello*; Fr. *ciselure, art du ciseleur*; Hisp. *arte de cincelar*; Germ. d. *Ciseliren, Ciselir-oder Gravirkunst*; Angl. *the art of carving*). Quintil. 2. 4. 7. Tenuis nimium lamina, et quam cælatura altior rumpat. h. e. ipse altior cælandi actus: *Forcellinus* b. l. cælaturam pro opere cælato accepit et ad seq. paragr. retulit. Id. 2. 21. 8. Cælatura auro, argento, ære, ferro opera efficit: sculptura etiam lignum, ebur, marmor, vitrum, gemmas, præter ea, quæ supra dixi, complectitur. Plin. 35. Hist. nat. 12. 45. (156). Pasiteles plasticen matrem statuaria, sculpturæ, et cælaturæ esse dixit. Ex quibus locis *Garatonius* ad Cic. 4. Ferr. 52. probat, cælaturam esse artem, quæ in metallis versatur, et eandem esse ac toreuticam; sculpturam, quæ in marmore, ligno aliisque rebus; statuariam, quæ in statu is ex metallo elaborandis; plasticen vero, quæ in argilla et gypso versatur. Contra *Manutius* epist. 9. De quæsit. per epist. non a materia, in qua versantur, sed a forma operis, quam efficiunt, distinguunt oportere arbitratu, ut nempe sculptura sit, qua opera integra undique et solide fiunt, ut statue: cælatura vero qua opera in aliqua materia plana, vel tumida, vel convexa ita fiunt, ut ei ad hæreant, et solum aliqua parte promineant; quæ et anaglypta appellantur, dī basso rilievo. Fatendum tamen est, quandoque improprie cælaturam accipi de arte elaborandi — in argilla. Plin. 35. Hist. nat. 12. 46. (158). Durant nunc plerisque in locis talia simulacra (scilicet). Fastigia quidem templorum, etiam in Urbe crebra et municipiis, mira cælatura et arte, ævique firmitate sanctiora auro, certe innocentiora. — In marmore. Id. 36. ibid. 5. 4. (31). Cælavit Scopas pteron ab oriente. h. e. columnas, quæ ad orientem spectant, figuris vel sigillis in marmore sculptis ornavit. — In ligno. Virg. 3. Ecl. 36. pocula ponam Fægina, cælaturam divini opus Alcimedontis. Ant. Scarpa in Lettera al Cav. Bossi sopra un elmo etc. p. 22. putat cælaturam proprie esse artem, quam nunc Itali *cesellatura* dicunt; improprie autem tum Plin. tum alios Latinos auctores, propter quamdam operis similitudinem, vocasse cælaturam opera a basso rilievo, quævis non auro, argento, ære, ferro, sed ligno, ebore, marmore, vitro, gemmis scalpia vel sculpta sint; quia nempe, ut ait Plin. 36. Hist. nat. 26. 66. (193). de vitro, argenti modo cælatur. — Quod legitur apud Plin. 19. Hist. nat. 4. 19. (53). Super pistrinarum operibus et cælaturis vivere: cælaturas pistrinarum interpretatur *Harduinus* varias rerum imagines, quas panibus et crustulis pistoris effingere solent: quam sententiam confirmat locus Dig. 13. 1. 13. ¶ 2. Concreto, uti ajuat, sensu cælatura est opus cælatum. *Seneca* Ep. 5. Non habemus argentum, in quod solidi auri cælatura descenderit. h. e. argenteum vas aureis cælatisque emblematis ornatum. *Sueton.* Ner. 47. Duos scyphos (duos calices crystallinos vocat Plin. 37. Hist. nat. 2. 10. (29).) gratissimi usus, quos Homericos a cælatura carminum Homeri vocabat, solo illis. Quintil. 2. 17. 8. Cælatura clipei Acbillis. *Paul.* Diac. p. 98. 3. Müll. Nummi quadrigati et bigati a figura cælaturæ dicti.

CÆLATUS, a, um. *V. CÆLO.*

CÆLEBS vel cælebs, ibis, adject. Per diphtongum æ rectissime scribitur. Sic enim habetur in libris vet., teste *Manut.* et *Cellar.* in *Orthogr.*, et in *Inscript.* apud *Gruter.* 574. 6. Neque tamen dammandi qui per oe scribunt, pro quibus facit altera inscriptio apud *eumd.* 574. 1., et Græcum κοιλῆς carens lecto, ex quo cælebs a *Scalig.* et *Voss.* ducitur, quasi a κοιλῆς lectus et λοιπῶν, λοιπῶν deficit. Fuerunt etiam, qui a cælo derivarent (*V. Paul.* Diac. p. 44. 5. Müll. et *Donat.* ad *Ter.* Adelp. 1. 1. 18.), quia cælibes quasi cælestem vitam agunt, improbat *Quintil.* 1. 6. 33. Prior tamen scriptio eruditius placere magis videtur. Alii denique a κοιλῆς pro κοιλῆς orbatus derivant: rectius tamen vocabulum deducitur a κοιλῆς carus. — Fuit qui cælebs per p scribi mallet, ex affinitate b et p, ut *obsonium* et *opsonium*. — Ceterum cælebs dicitur qui est sine conjugio, sive aliquando, sive nunquam matrimonium inierit (*It. cælibe, smogliato*; Fr. *célibataire, non marié*; Hisp. *soltero*; Germ. *unverheirathet, ehelos*; Angl. *unmarried, single*). Occurrit ¶ 1. Fere de hominibus. *Plaut.* Stich. 4. 1. 37. Ille cælebs erat senex. h. e. muliere viduus. Adde *eumd.* Cas. 2. 4. 11. Cic. 3. Legg. 3. 7. Censores prolem describunt, cælibes es-

se prohibendo. *Horat.* 3. Od. 8. 1. Martius cælebs quid agam Calendis etc. Adde *eumd.* 2. Sat. 5. 47.; *Ovid.* 10. Met. 245.; *Sueton.* Galb. 5.; *Cajus* 2. Instit. 286. et *Quintil.* 5. 10. 26. *Martial.* 4. 69. Diceris hac factus cælebs quater esse lagena. h. e. quater muliere viduus. Id. 12. 64. Corruptit (*alienam uxorem*) sine talione cælebs. *V. TALIO.* — *Horat.* 1. Ep. 1. 87. lectus genialis in aula est? Nil ait esse prius, melius nil cælibe vita. Cf. *Gell.* 5. 11. Cælibem vitam vivere. *Calull.* 68. 6. Cælebs lectus. *Ovid.* *Heroid.* 13. 107. Quem neque sancta Venus molli requiescere somno Desertum in lecto cælibe perpetitur. ¶ 2. Raro de brutis animalibus. *Plin.* 10. Hist. nat. 34. 52. (104). Columba cælebs aut vidua. ¶ 3. Interdum de plantis. *Horat.* 2. Od. 15. 4. vocat cælibem platanum, quia ei arbori non maritantur vites, sicut ulmis. *Ovid.* 14. Met. 663. cælebs sine palmitibus truncus. *Plin.* 17. Hist. nat. 23. 35. (204). Cælebs arbor.

CÆLES vel cæles, itis, adject. (cælum et ire: *V. ALES*). In recto singulari qui usurpaverit, vldi adhuc neminem. — Cæles proprie est qui per cælum graditur, ideoque in cælo vivit (*It. celeste, abitatore del cielo*; Fr. *céleste, habitant du ciel*; Hisp. *celeste, de cielo*; Germ. *der Himmelsbürger, d. Himmelsbewohner*; Angl. *celestial, heavenly*). ¶ 1. Stricto sensu occurrit — a) Adjective. *Ennius* apud Cic. 2. *Divinat.* 50. 104. Di cælesis. h. e. qui per cælum incedunt. *Tibull.* 2. 1. 36. Agricola cælesis. *Apul.* de Mag. Geminam esse Venerem deam, alteram vulgariam, alteram cælestem. — b) Absolute substantivorum more pro deo. *Ovid.* 4. Pont. 6. 17. Quale tamen potui de cælite, Brute, recenti Vestra procul positus carmen in ora dedi. h. e. de Augusto nuper in deos relato. Adde *Quintil.* 1. 6. 36. et *Terull.* *Pall.* 4. a. med. — Sed hac ratione sæpius adhibetur in plurali numero a Poetis, atque etiam ab oratoribus cum sublimi stilo utuntur. *Plaut.* Rud. prol. 2. Civitas cælitum. Cic. 6. de republ. 9. 9. Grates tibi ago, summe sol, vobisque reliqui cæleses. *Horat.* *Epod.* 16. 56. Rex cælitum. *Ovid.* 5. Met. 321. Emissum quo ima de sede Typhoea terræ Cælitibus fecisse metum. Adde *Calull.* 11. 13. et 61. 48.; et *Colum.* 10. R. R. 261. ¶ 2. Generationis ponitur pro cælesti. *Ovid.* 1. Fast. 236. Cælitibus regnis ab Jove pulsus erat. *Capell.* 1. p. 17. Imperio Jovis convocati in aulam cælitum venere. *Paulin.* Nolan. carm. 24. *Natal.* S. Felic. 9. 403. Apostolici cineres sub cælite mensa deposuit. Adde v. 207. et carm. 21. (al. 13.) 773. et 873.

CÆLESTINUS vel celestinus, a, um, adject. idem ac cælestis, olympius. *Inscript.* apud *Fabrett.* p. 430. N. III. JOVI OPTIMO MAXIMO CÆLESTINO FONTIVS ET MINERVÆ ET COLLEGIO SANCTISSIMO QVOO CONSISTIT IN PRAXIDIS LARCII MACEDONIS IN CYRIA FLAVIVS SUCCESSVS CVM SVIS.

CÆLESTIS vel cælestis, e, adject. In Ablativo sing. et cælestis habet et cæleste. *Lucret.* 6. 394. Turbine cælesti subito correptus. *Ovid.* 2. Art. am. 237. Imber cælesti nube solutus. Id. 15. Met. 743. specie cæleste resumpta. Id. 16. *Heroid.* 277. a cæleste sagitta. — In Genitivo plurali cælestium et cælestum. *Pers.* 2. 61. O curvæ in terris animæ et cælestium inanes. *Virg.* 7. *Æn.* 430. Cælestium vis magna jubet. *Lucret.* 6. 1272. Cælestium templa. *Ovid.* 1. Met. 150. Ultima cælestium. — Comp. Cælestior I. 2.; Sup. Cælestissimus. II. — Cælestis est ad cælum pertinens (*It. del cielo, celeste*; Fr. *du ciel, céleste*; Hisp. *de cielo, celeste*; Germ. *himmlisch*; Angl. *of heaven, heavenly, celestial*).

1.) Proprie. ¶ 1. Cælestis est qui pertinet ad cælum ætimum, ad cælum terrarum orbi circumjectum, atque ibi evenit aut inde descendit. Cic. 6. de republ. 17. 17. Orbis cælestis ætinnus, qui reliquos omnes complectitur. Id. 2. *Divinat.* 44. 93. Si concedamus, aliquid vim cælestem ad eos, qui in terra giuntur, pertinere. — a) Hoc sensu jungitur pluribus Substantivis. *Liv.* 4. 30.; *Horat.* 3. Od. 10. 20. et 2. Ep. 1. 135.; *Colum.* 3. R. R. 12. 2. et 7. ibid. 4. 8.; *Plin.* 17. Hist. nat. 2. 2. (14.), et *Dig.* 39. 3. 1. aqua vel aquæ. *Plin.* 11. Hist. nat. 14. 14. (37). et *Sueton.* Aug. 95. arcus. h. e. Iris. *Paul.* Diac. p. 64. 8. Müll. auguria. h. e. cum fulminat aut tonat. *Virg.* 4. G. 1. dona. *Lucret.* 5. 1093. flammæ. *Quintil.* 12. 10. 24. fragor. *Lucret.* 2. 384. ignis fulminis. *Colum.* 3. R. R. 13. 7. imber. *Plin.* 18. Hist. nat. 28. 69. (278). injuriæ. h. e. grandæes, procellæ et si-

millia. *Tac.* 1. Hist. 18. minæ. *Ovid.* 2. Art. am. 237. nubes. Id. 12. Met. 40. plagæ. *Liv.* 1. 34. prodigia. *Colum.* 3. R. R. 6. 4. res. *Ovid.* 1. Met. 73. solum. *Lucret.* 5. 1203. et 6. 388. et 671. templa. Id. 6. 394. turbo. — b) Cælestia substantivorum more sunt res cælestes, cælestia corpora, etc. Cic. 4. Acad. (2. pr.) 41. 127. Cogitantes supra atque cælestia, hæc nostra, ut exigua et minima contemnimus. Cf. *eumd.* 6. de republ. 19. 20. et *Tac.* 5. Hist. 4. ¶ 2. Cælestis est etiam ad cælum pertinens, quæ cælum deorum sedes cogitatur, ac proinde ponitur pro divino. *Seneca* Ep. 66. Nihil est divino divinius, cælesti cælestius. — a) Hoc sensu pariter jungitur pluribus Substantivis. *Virg.* 1. *Æn.* 15. animi. *Ovid.* 1. Fast. 139. aula. Id. 15. Met. 630. auxilium cæleste petere. Id. 2. Amor. 1. 11. bella. h. e. Gigantum cum diis. Id. 13. Met. 289. dona. *Augustus* apud *Sueton.* in ejus Vita 71. ad gloriam cælestem aliquem efferre. *Tac.* 12. Ann. 69. honores cælestes alicui decernere. *Liv.* 2. 36. et 9. 1. ira. *Seneca* *Herc.* *Cet.* 441. et *Tac.* 1. Ann. 30. ira. *Ovid.* 4. Met. 252. nectar. *Tibull.* 3. 4. 73. numina. *Virg.* 6. *Æn.* 730. origo. *Quintil.* 3. 7. 5. ortus. *Ovid.* 4. Met. 217. pabula. *Tac.* 1. Ann. 11. religiones. *Horat.* 1. Ep. 3. 27. sapientia. *Lucret.* 2. 990. semen. *Ovid.* 15. Met. 743. species. Id. 1. ibid. 760. stirps. — b) Absolute substantivorum more — Cælestes, ium, sunt dii ipsi. Cic. 4. *Phil.* 4. 10. Quid est, quod de voluntate cælestium dubitare possimus? Adde *eumd.* 2. Legg. 8. 19. et 3. Off. 5. 25. *Liv.* 1. 16. ad fin. Nuncia Romanis, cælestes ita velle, ut mea Roma caput orbis terrarum sit. Adde *eumd.* 9. 1.; *Calull.* 64. 191.; *Virg.* 1. *Æn.* 387. *Tibull.* 1. 10. 5. Parcite cælestes. *Ovid.* 6. Met. 72. Bis sex cælestes. Id. 1. Art. am. 147. cum pompa frequens cælestibus ibit eburnis. h. e. imaginibus deorum ex ebore. Adde *eumd.* 1. Met. 150.; *Val. Max.* 1. 1. 15. et *Tac.* *Germ.* 9. — Cælestis in sing. num. est deus vel dea. *Tibull.* 2. 4. 35. quicumque dedit formam cælestis avaræ. h. e. formam deæ. — Cælestia neutr. gen. sunt ipsæ deorum res apud *Tac.* 5. Hist. 5.

II.) Translate ¶ 1. Cælestis, quemadmodum et divinus, sæpe accipitur pro eximio, præstanti, excellenti, tamquam et cælo sit et mortalium rerum conditionem superet. Cic. 2. ad Brut. 7. Res a te gesta memorabilis et pæne cælestis repellit omnes reprehensiones. Id. 5. *Phil.* 11. 28. Cælestes divinaque legiones. *Liv.* 6. 17. Aliquem prope cælestem, cælogrine certe Capitolino Jovi parem facere. *Horat.* 4. Od. 2. 17. quos Elea domum reducit Palma cælestes. h. e. summis honoribus affectos et diis æquatos. *Ovid.* 1. Art. am. 185. Cæleste ingenium. Id. 1. Fast. 534. mens. *Fellej.* 2. 94. præcepta. Id. 2. 60. animus. Id. 2. 24. vitam. Id. 2. 123. Cælestem animam cælo redere. Id. 2. 104. Cælestissima opera. Id. 2. 66. Cælestissimum os *Ciceronis*. *Quintil.* 10. 2. 18. *Cicero* cælestis in dicendo vir. Id. 4. *proem.* Cælestia judicia. *Sueton.* Ner. 21. vox. *Martial.* 5. 5. carmina. — Absolute substantivorum more *Horat.* 1. Ep. 17. 34. Aggredi cælestia. ¶ 2. Apud senioris ævi scriptores cælestis idem erat ac cæsareus sive ad imperatorem pertinens. *Cod. Theod.* 3. 1. 9. et 6. 5. 2.

Cælestis, is, absolute, et

Cælestes, ium, et

Cælestia, ium. *V. supra* sub I. 2. et II.

CÆLIBALIS, le, adject. a cælebs, agnoscitur tamquam Latinum a *Prisciano* 4. p. 631. *Putsch.*

CÆLIBARIS, re, adject. *Cælibaris* hasta ea dicta est, qua novæ nuptiæ caput comebatur, ut *Paul.* Diac. p. 62. 16. Müll. docet. *Arnob.* 2. 67. Cum in matrimonia convenitis nubentium crimem cælibari hasta mulctis. — De hac intelligi quidam volunt illud *Ovidii* 2. Fast. 559. Nec tibi, quæ cupidæ matura videbere matri, Comat virginæ hasta recurva comæ. Sed quia recurva appellatur, alii potius comatorium acum intelligunt. — Porro hastam illam stultis oportebat in corpore gladiatoris abjecti et occisi, ad significandum, quod, quemadmodum illa conjuncta fuerat cum corpore gladiatoris, sic nova nupta cum viro esse debebat: vel quia matronæ erant in tutela Junonis Gufitis, quæ ita appellabatur a ferenda hasta, quam Sabini curim diverunt: vel etiam hasta illa omninabatur, nascituros fortes viros: vel tandem significabat viri imperium in uxorem, quia hasta summa armorum et imperii est. Hæc ex *Paul.* Diac. loc. cit.; ubi sine diphtongo scribitur, litterarum ordine ita postulante **CÆLIBATUS**, us, m. 4. (cælebs) ratio vitæ sine

conjugio. *Seneca* 1. *Benef.* 9. In consensu vidui cælibatus. *Sueton. Claud.* 26. Permanere in cælibatu. Adde *eumd.* *ibid.* 16. et *Galb.* 5. et *Cajum* 2. *Inst.* 144. *Jul. Valer.* de reb. gest. *Alex. M.* ed. *Max.*, ubi cultus ab Ægyptiis deus Sesonchosis ait Alexandro: Adscitus convivio cælibatum ago una cum diis. *h. e.* cælestem vitam: *V. CÆLEBS* sub init. *Capell.* 1. p. 3. Mercurius constituit cælibatum pellere. *h. e.* uxorem ducere. *Tertull.* ad *ur.* 1. 7. Sacerdotium viduitatis et cælibatum est apud nationes pro diaboli acilicet emulazione. — Cælibatus Romæ diu non legibus, sed moribus interdictus erat: et primum an. U. C. 350. M. Furio Camillus et M. Postumius censors eos, qui cælibes ad senectutem pervenissent, æra, pœnæ nomine, in ærarium deferre jusserunt, ut narrat *Val. Max.* 2. 9. n. 1. Hoc æs appellabatur *ærorum*, ut ait *Festus* in hac voce. *V. Gell.* 1. 5. At Augustus lege Julia Poppæa sanxit de maritandis ordinibus, quam abrogavit Constantinus M., testibus *Eusebio* in ejus *Vita* l. 4. c. 26. et *Sozomeno Hist. Eccl.* l. 5. c. 9.

CÆLICOLA vel cælicola, æ, adject. comm. gen. (cælum et colo). In singulari numero substantive legitur apud *Priscian.* 5. p. 668. *Futsch.* et *Isid.* 10. *Orig.* ad *lit.* C. — Cælicola est qui cælum incolit (lt. *abitator del cielo*; *Fr. habitant du ciel*; *Hisp. habitador del cielo*; *Germ. Bewohner des Himmels*; *Angl. inhabitant of heaven*). ¶ 1. Cælicola est qui cælum incolit, et occurrat — a) Adjective. *Val. Flacc.* 5. 111. blandosque Jovis quæ luserat ignes, Cælicolis immota prociis. *Apul. Dogmat. Plat.* 1. Dii cælicolæ. *Prudent.* 1. *Symmach.* 170. nec cælicolam descendere Ephæbum etc. — b) Sæpius substantivorum more in plur. num. Cælicolæ sunt ipsi dii: quo sensu *Genit.* plur. est *cælicolarum* et per synopem *cælicolium*. *Virg.* 6. *En.* 787. centum complexa nepotes. Omnes cælicolas, omnes supra alta tenentes. *Id. ibid.* 551. non ipsi exscindere ferro Cælicolæ valeant. *Id.* 2. *ibid.* 552. quidvisque videri Cælicolis et quanta solent. *Id.* 3. *ibid.* 21. Cælicolûm regi. *Juvenal.* 13. 42. Nulla super nubes convivia Cælicolarum. Adde *Ovid.* 1. *Met.* 174. et *Inscript.* apud *Orell* 855. ¶ 2. Cælicolæ dicti sunt quidam inter Judæos hæretici, qui cælum tanquam summum numen colebant. Exstat in *Cod. Justin.* lib. 1. tit. 9. de *Judæis* et *Cælicolis*. ibique eorum mentio fit ab *Inpp. Honor.* et *Theodos.* l. 11. Adde *Cod. Theod.* 16. tit. 8. — Sed et universi olim Judæi per convicium Cælicolæ sunt appellati; de quibus *Juvenal.* 14. 97. Nil præter nubes et cæli numen adorant. Cum enim nullam Dei figuram manu factam admitterent, Deumque orantes cælum suspicere solerent, illud ipsum adorare crediti sunt.

CÆLICUS vel cælicus, a, um, adject. cælestis. *Stat.* 2. *Silv.* 3. 14. Cælica tecta subit. *h. e.* ædes magnificæ, et cælo dignas. *Auct. carm.* De nomine Jesu (quod quidam *Paulino Nolano* tribuunt) 64. quod omnes cælici, mediis, Inferi Nomen genu flexo audient. *Capell.* 9. p. 302. Senatus cælicus.

CÆLIFER vel cælifer, færa, færum, adject. cælum ferens; estque epithetum *Atlantis* et *Herculis*. *Virg.* 6. *En.* 797. ubi cælifer *Atlas* æxem humero torquet stellis ardentibus aptum. *Seneca Herc. fur.* 527. Alcmena genius bella per omnia Monstris exagitet cæliferam manum. *Capell.* 6. p. 204. Ipsa caput gentium Roma armis, viris sacrisque quamdiu viguit, cæliferis laudibus conferenda. *h. e.* quæ ad cælum ferunt.

CÆLIFLUUS vel cælifluus, a, um, adject. (ut *multifluus*, *multifluus*). *Paulin. Nolan.* *XII. Nat. S.* Fel. 780. Cæliflui fontes. *h. e.* e cælo fluentes.

CÆLIGENUS vel cæligenus, a, um, adject. (ut *cæcigenus*, *ventigenus*), in cælo genitus. *Varro* 5. *L. L.* 62. *Müll.* Victoria et Venus dicitur cæligæna. *Apul. de Mundo.* Stellæ cæligæne.

CÆLILOCUS vel cælilocus vel cæliloquus, a, um, *Commodian.* *Instruct.* 60. 3. Cælilocus doctor Isaias. *h. e.* qui cælesti numine præditus arcana profert.

CÆLIPOTENS vel cælipotens, entis, adject. qui in cælo potest, seu imperat. *Plaut. Pers.* 5. 1. 3. Juppiter, diique alii cælipotentis.

CÆLITES vel cælites, um, m. plur. 3. *V. CÆLES.* itis § 3.

CÆLITUS adverb. ¶ 1. Significat e cælo. *Apul.* 1. *Dogm. Plat.* Omnia, quæ cælitus mortalibus exhibentur. *Lactant.* 4. 2. Statuerat Deus ducem magnum cælitus mittere. Adde *de Opif. Dei* 20. *An-*

mian. 23. 6. Igis cælitus lapsus. Adde *Prudent.* 12. *Cathemer.* 79. ¶ 2. Ex quo Romani imperatores divinis honoribus ac nominibus colere cæpit, cælitus aliquando idem significabat, ac a principe. Hinc *Inpp. Valent.* et *Martian.* *Cod.* 12. 41. 10. Si qui dignitates quascumque cælitus impetraverunt. Adde *Constant.* *Imp.* *ibid.* 26. 2. Adde *Cod. Theod.* 6. 32. 2. et 10. 20. 16.

CÆLO, as, avi, ætum, are, a. 3. (cælum l.). Cælassis antiquè dictum pro cælaveris. *Festus.* Hæc *Forcellinus*: in *Paul. Diac.* ed. *Müll.* locum non inveni. — *Part. Cælatus* l. et 11. — Cælare est incidere, insculpere, sive æs, argentum, aurum ita cavare, ut signa emineant intus extrave expressa, ac præcipue dicitur de metallis teste *Quintil.* 2. 21. 8. et 10. 3. 18. et *Paul. Diac.* p. 20. 3. *Müll.* (lt. *cesellare*, *sculptare*; *Fr. graver, ciseler, buriner*; *Hisp. grauar, esculpir*; *Germ. erhoben arbeiten, mit erhobener Arbeit zieren, ciseliren*; *Angl. to carve, engrave, emboss*).

l.) Proprie occurrat — a) Fere de signis, quibus cæli ope metalla ornantur. *Ennius* apud *Cic.* 3. *Tusc.* 19. 44. Tæcta cæлата, laqueata. *Cic.* 1. *Divinat.* 36. 79. Atque hanc speciem Proxiteles cælavit opere. *Id.* 6. *Ferr.* 44. 97. Galeæ ætæta cæлата aperit Corinthus. *Id.* 5. *Tusc.* 21. 61., *Orat.* 70. 232., 4. *Ferr.* 52. 120. et 6. *ibid.* 23. 52., et *Rosc. Am.* 46. 133. Cælatum aurum et argentum. *Id.* 2. *Invent.* 40. 116. Vasa pretiosæ cæлата. *Id.* 6. *Ferr.* 21. 45. et *Liv.* 34. 52. Vasa cæлата. *Liv.* 23. 24. Calvum Postumii auro cælavere Boji. *Id.* 9. 40. Duo exercitus erant: scuta alterius auro, alterius argento cælaverunt. *Id.* 7. 10. Pictis et auro cælatis refulgens armis. Adde *Curt.* 9. 3. *Virg.* 1. *En.* 644. cæлатаque in auro Forbæ facta patrum. *Id.* 5. *ibid.* 307. cæлата argento bipennis. *Ovid.* 5. *Met.* 188. clypeo quoque flumina septem Argento partim, partim cælaverat auro. *Id.* 13. *ibid.* 110. clypeus vasti cælatus imagine mundi. *Id.* *ibid.* 684. Cælare cratera longo argumento. *Id. Heroid.* 21. 119. Balteus cælatus auro. *Plin.* 33. *Hist. nat.* 12. 55. (154). Cælare aurum, argentum. *Id.* 34. *ibid.* 8. 19. (91). argenteum nobiliter. *Id.* 33. *ibid.* 11. 49. (140). carrucas ex argento. *Id.* *ibid.* 12. 55. (155). satyrum in phiala. *Id.* 33. *ibid.* præfat. 2. (5). libidines in poculis. *Id.* 33. *ibid.* 12. 55. (156). Centauri cælati in scyphis. *Id.* *ibid.* 11. 53. (147). Scyphi Mentoris manu cælati. — Græca constructio est in illo *Val. Flacc.* 1. 402. Tum cæлата metus alios gerit arma Eribotes. *h. e.* babeat alios metus, seu alias res terribiles cælatas. Et *Sil.* *It.* 10. 175. Phœreus cælatus Gorgone parinam. — b) Item de signis, quæ in alia quoque materia cælantur, hoc est — In ligno. *Virg.* 3. *Ecl.* 36. pocula ponam fagine, cælatum divini opus Alcimedontis. — In ea, quæ Italiæ stuccatura dicitur. *Vitruv.* 7. 3. 4. Coronæ cælatæ, quibus puræ opponuntur. — In vitro. *Plin.* 36. *Hist. nat.* 26. 66. (193). Aliud (vitrum) statu figuratur, aliud toro teritur, aliud argenti modo cælatur. — In pannis, hoc est de textura. *Val. Flacc.* 5. 6. Velamina cæлата multa arte. *h. e.* varie intexta et ornata. *V. CÆLATURA.* — c) Figuratè *Ovid.* 2. *Fast.* 79. de sidere. Delphin stellis cælatus.

II.) Translate. *Horat.* 2. *Ep.* 2. 92. Cælaturumque noveni Musis opus. *h. e.* ipsis velut Musarum manibus factum et elaboratum, ut multi exponunt interpretes. Cf. *Quintil.* 10. 3. 18. Sed aliter omnino *Bentley*, quem consule.

Homonym. Quomodo differant cælare et scalpere, *V.* in CÆLATURA 2.

CÆLULUM, i, n. 2. Hæc habet *Capell.* 8. p. 282. (Signa) austrina — hæc sunt: Hydrus, Crater, Corvus, Procyon, Orion, Canicula, Lepus, Eridanus qui ab Orionis pede desluit, Cetus, Centaurus, Navis, Argo, Piscis austrinus, Cælulum, Ara. In *Glossis* est: Cælulum thuribulum a cælando. Sed male, nam ara et thuribulum idem sunt. Hæc *Grot.* Sed *Ziopp.* hæc addit in nota: A nonnullis anteriorum editionum abest (Cælulum), fortasse quia eodem errore cum Ara confundent; sed recte *Muncherus* ad *Hyrin.* p. 412. monet Cælulum Latine dictum esse, quem Græce a nonnullis *οὐρανίον*, ab Hipparcho autem Caduceum appellari Geminus doceat, nimirum Coronam austrinam, quam plerique ante pedes Sagittarii ut ludentis abjectam videre sibi visi sunt; de qua conferri jubet *Scaligerum* ad *Manil.* p. 411. et *Theonem* in *Arat.* p. 51. edit. *London.* Videndus et infra *id.* *Capell.* *ibid.* p. 283. in fin.

CÆLUM, i, n. 3. *Servius* ad *Virg.* 1. *En.* 644. et 2. *G.* 291. vult cælum et celo, as sine dipthongo scribi, et nihilominus cælatus cum dipthongo, ea ratione, quæ cæculus est ab esu: sed hæc sine ratione dici videntur. — Cælum est instrumentum cælatoris, scalprum: etymon a *καλός* cælus, quod cælum est instrumentum, quo cavatur æs, argentum, aurum, (unde etiam quæ sequitur vox cælum); scalprum autem est, quo marmor cæditur: *Isid.* 20. *Orig.* 4. 7. Cæлата vasa argentea vel aurea sunt, quæ signis eminentibus intus extrave expressis a cælo vocata, quod est genus ferramenti, quod vulgo cilionem vocant. *h. e.* cestrum, aut vericulum (lt. *cesello*, *scalpello*; *Fr. ciseau, burin*; *Hisp. escoplo, cincel*; *Germ. d. Meissel* oder *Grabstichel* d. *Graveurs* oder *Bilbhauers*; *Angl. a graver, style, burine, chisel*). *Varro* apud *Non.* p. 99. 18. et p. 436. 15. *Merc.* Numi nam cælati in manu dextra scyphis Cælo doliis artē ostentat Mentoris? *Quintil.* 2. 21. 24. Cælatur cælum desiderat et pictor penicilla. *Stat.* 4. *Silv.* 6. 26. laboriferi vivunt quæcunq; mariora cælo Praxitelis. *Martial.* 6. 13. Statua formata cælo Phidiaco. *Id.* 4. 46. Et crasso figuli polita cælo Septenaria synthesis Saguntii. *h. e.* rota ignobili figuli. *επιφανής*. — In plurali numero. *Auson.* *Epigr.* 57. de *Venere* a *Praxit.* sculpta. Talem fecerunt ferrea cæla deam.

CÆLUM, i, n. 2. Scribi potest per æ vel per oe dipthongum. Pro prima scriptioe stant, qui a cælando derivant; in quibus est *Plin.* 2. *Hist. nat.* 4. 3. (9), quod sit stellis veluti cælalum et distinctum; quibus favent *Inscriptiones* bene multæ, antiquissimæ atque optimæ *Codices* pæne omnes, ac præcipue *Virgil.* *Carpensis* apud *Manul.* et *Cellar.* in *Orthogr.*: hac de re consule *Wagner*, *Orthogr. Virgil.* p. 419. Alteram defendunt, qui a *καλός* cævus deducunt: afferuntque et ipsi suas *Inscript.* apud *Gruet.* 115. 10., 180. 3. etc. Quamvis autem cælum cum *Gr. καλός* et cum *Lat. cælere* arte conjungatur (testibus etiam *Ælio* apud *Varron.* 5. *L. L.* 18. *Müll.* et *Varron.* apud *Probum* ad *Virg.* 6. *Ecl.* 31.); prior tamen scriptio est, ut diximus, præferenda, quam confirmat locus *Cic.* 4. *Ferr.* 52. 129. Novus astrologus, qui non tam cæli rationem, quam cælati argenti duceret. — Caret autem cælum plurali numero, ut ex *Cæsare* de *analog.* *Gellius* 19. 8. docet; cæli enim deducitur ab altera forma cælus, quam *V.* loco suo. — Cælum itaque ratione habita etymi significat quidquid concavum est; unde *Vitruv.* 7. 3. 3. Cælum camerarum. *h. e.* earumdem superior et concava pars. Adde *Flor.* 3. 5. 30. Et *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 49. (134). Cerebrum est proximum cælo capitis. — Etiam in his tamen inest allusio ad cælum, quæ mundum superiorem significat, qui deorum sedes habebatur, atque unde omnia phænomena cum cæli, tum terræ proficisci credebantur (lt. *il cielo*; *Fr. ciel*; *Hisp. cielo*; *Germ. der Himmel*; *Angl. heaven*).

l.) Proprie. ¶ 1. Generatim ponitur pro parte mundi concava et superiore, quæ deorum omniumque phænomenorum sedes atque origo habebatur, quæque terræ marique opponitur. — a) Generatim. *Nævius* apud *Non.* p. 116. 80. *Merc.* Is, qui sumum ad cælum sustulit suas res, Amulius gratulabatur divis. *Ennius* apud *Cic.* 3. *Tusc.* 26. 63. Cupido cepit miseram nunc me proloqui cælo atque terræ Medæi miserias. *Id.* apud *eumd.* 1. *Divinat.* 20. 41. Tempia cæcula cæli. *Id.* apud *Macrob.* 6. *Satur.* 1. Cælum prospicere. *Plaut. Amph.* 1. 1. 78. Boat cælum frenit virum. *Ter. Adelph.* 5. 3. 4. O cælum, o terra, o maria Neptuni. *Pacuvius* apud *Varron.* 5. *L. L.* 17. *Müll.* Hoc vide circum supraque, quod complexu continet terram, id quod nostri cælum memorant. *Zucret.* 1. 6. Te, dea, te fugiunt venti, te nubila cæli. *Id.* 4. 419. hiatus cæli a terris. *Cic.* 9. *Fam.* 26. 3. Ille bravo te putabat quæsiturum, unum cælum esset, an innumerabilia. *Id.* 1. *Divinat.* 43. 97. Discedit cælum. *Id.* *ibid.* 42. 93. Contemplatio cæli. *Id.* 6. *de republ.* 22. 24. Totius cæli descriptio. *Varro* 5. *L. L.* 16. *Müll.* Loca naturæ secundum antiquam divisionem prima duo, cælum et terram. *Liv.* 22. 1. Faleris cælum findi velut magno biatu visum. *Id.* 28. 27. Fulmina jaciuntur de cælo. *Virg.* 1. *G.* 487. cadunt cælo fulgura. *Id.* 4. *En.* 160. magno miscetur murmure cælum. *Id.* 2. *G.* 306. Sonitum dare cælo. *Id.* 2. *En.* 186. Educere molem cælo. *Id.* 5. *ibid.* 451. It clamor cælo. *Id.* 2. *ibid.* 688. Tendere cælo palmas. *Id.* 2. *G.* 342. Immissa cælo sidera. *Id.* 1. *ibid.* 375. Cælum suspicere. *Id.* 6. *En.* 271. Cælum con-

dit umbra. *Id.* 8. *Ecl.* 69. Deducere lunam cælo. *Horat. Epod.* 5. 1. Quidquid decorum in cælo regit. *Id.* 2. *Sat.* 5. 97. Tollere ad cælum manus. *Ovid.* 1. *Met.* 5. Ante mare et terras et quod tegit omnia cælum. *Id.* 10. *Met.* 140. Cælum spectare. *Id.* 1. *ibid.* 261. Demittere cælo nimbos. *Id.* 2. *ibid.* 310. Imbres. *Plin.* 29. *Hist. nat.* 1. 1. (2). Dicere cælo. *h. e.* diis. *Id.* 5. *ibid.* 1. 1. (6). Mous e mediis arenis in cælum attollitur. — b) Quid si nunc cælum ruat? proverbium est in eos, qui vano timore correpti etiam in tutissimis rebus pavent. *Ter. Heaut.* 4. 3. 41. Quid si redeo ad illos, qui ajunt: Quid si nunc cælum ruat? Cf. *Varro apud Non.* p. 499. 24. *Merc.* Tanta invasit cupiditas bonorum plerisque, ut vel cælum ruere, modo inagistratum adipiscantur, exoptent. — c) Per hyperbolum a Poetis adhibetur ad significandam immensam altitudinem. *Virg.* 4. *Æn.* 89. æquante machina cælo. Adde *Ovid.* 11. *Met.* 497. *Virg.* 2. *G.* 81. exiit ad cælum arbor. *Id.* 1. *Æn.* 171. geminix insistant In cælum scopuli. — d) De cælo delapsus vel missus dicitur eximius virtutibus præditus vir et animi veluti cælestis, seu potius (ut *Lactant.* 1. 11. ex *Minucio Felice* in *Octavio* 22. docet) qui ex improvviso (talibus enim cælestium adventus esse solet) adest ad magnam communemque felicitatem. *Cic. pro leg. Manil.* 14. 41. Omnes quidem Cn. Pompejum, sicut aliquem non ex hac urbe missum, sed de cælo delapsum intuentur. *Tibull.* 1. 3. 89. Tunc veniam subito, ne quisquam nunciet ante, Sed videar cælo missus adesse tibi. Adde *Liv.* 10. 8. *Plin.* 26. *Hist. nat.* 3. 7. (13). Universum prope hominum genus circumegit in se, non alio modo, quam si cælo demissus advenisset. *Justin.* 5. 4. Hunc quasi de cælo missum et ut ipsam victoriam contulerent. Adde *Minuc. Fel. loc. cit.* et *Tertull. Apolog.* 10. Huc pertinet et illud *Plaut.* *Pers.* 2. 2. 6. Occasio quasi decidit de cælo. — e) *Miscere cælum et terram, V. MISCEO.* — f) *Findere cælum aratro* proverbium de iis, quæ fieri nequeunt, apud *Ovid.* 1. *Trist.* 7. 3. — g) *Toto cælo errare* est vehementer errare. *Macrob.* 3. *Saturn.* 12. Toto, ut ajunt, cælo errasse Virgilium, cum etc. ¶ 2. Speciatim sumitur pro regione aeris, nubium, imbrum, ventorum, fulminum, aliorumque ejusmodi. *Lucret.* 4. 132. Constituuntur in hoc cælo, qui dicitur aer. *Cic.* 1. *Tusc.* 19. 43. Omne cælum hoc, in quo nubes, imbres ventique coguntur, quod et humidum et caliginosum est propter exhalationes terræ. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 38. 38. (102). Et hoc cælum appellare majores, quod alio nomine aera. *Stat.* 1. *Theb.* 455. Tecto cælum probare. *h. e.* pluviam. *V. ibid.* 387. et 404. — Hinc de cælo tangi, e cælo scilicet est fulmine percuti. *Virg.* 1. *Ecl.* 17. De cælo tacite querens. Adde *Caton. R. R.* 14.; *Liv.* 26. 23. et 29. 14.; *Sueton. Aug.* 94. et *Tac.* 13. *Ann.* 24. *Cic.* 1. *Divinat.* 10. 16. Summanus et cælo ictus. — De cælo servare est augurum auspicia e cælo captantium. *Cic.* 4. *Att.* 3. 2. Proscriptis se per omnes dies comitiales de cælo servaturum. — Hinc aliquid de cælo fieri apud *eumd.* 1. *Divinat.* 42. 93. est novum aliquid et ominosum in cælo contingere, ex quo auguria peti possent. ¶ 3. Item speciatim ponitur pro varia atque instabili ipsius cæli temperie. *Cic.* 1. *Divinat.* 57. 130. Pingue et concretum cælum, cujus aspiratio gravis et pestilens futura est. *Id.* *ibid.* Cælum tenue purumque. *Virg.* 1. *G.* 51. varium cæli prædiscere morem. *Id.* *ibid.* 252. Cælum dubium. *Id.* 1. *Æn.* 155. et 8. *ibid.* 523. apertum. *Id.* 1. *G.* 260. sereum. *Id.* 4. *Æn.* 63. non tractabile. *Ovid.* 1. *Met.* 23. liquidum, cui opponitur spissum. *Id.* 5. *ibid.* 286. repurgato cælo. *Sueton.* *Tib.* 69. Cælum turbatum. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 47. 47. (123). Cælum biberoium molliunt Favonii. *Id.* 16. *ibid.* 26. 46. (109). austriuum. *h. e.* in quo Auster spirat. *Id.* *ibid.* (109). nubilum. ¶ 4. Item aliquando inservit constructioni significanti partem diei. *Sisenna* apud *Quintil.* 8. 3. 35.; *Cæs.* 1. *B. G.* 68., et *Auct. B. Afr.* 11. et 80. Albente cælo. *Nepos Pelop.* 2. Ut vesperscente cælo Thebas possent pervenire. *Ovid.* 2. *Amor.* 5. 35. Cælum coloratum Tithoni conjuge. *Dig.* 28. 2. 25. § 1. Albescere cælo. ¶ 5. Item pro stabili alicujus regionis temperie seu climate. *Cato R. R.* 1. Cælum bonum. *Cic. Fat.* 4. 7. crassum, cui *ibid.* opponitur tenue. *Id.* 11. *Att.* 24. Corpore vix sustinere gravitatem hujus cæli. *Id.* 2. *Nat. D.* 5. 13. Comoda, quæ percipiuntur cæli temperatione. *Id.* 1. *Divinat.* 57. 130. Cælum salubre. *Liv.* 38. 17. mi-

tissimum. *Id.* 22. 2. palustre. *Colum.* 3. *R. R.* 1. 10. æstuosum. *Sueton.* *Tib.* 34. grave. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 12. 31. (123). austerum. *Id.* 15. *ibid.* 18. 19. (73). mite. *Id.* 18. *ibid.* 26. 62. (231). et *Flor.* 1. 16. molle, cui opponitur apud *eumd.* *Flor.* 3. 2. atrox. *Plin.* 24. *Hist. nat.* 6. 19. (28). Ille cæli aer plus proficit, quam etc. *Tac. Agric.* 12. Cælum crebris imbribus ac nebulis sædum. *Gell.* 14. 1. Inclinatione cæli. ¶ 6. Item pro ipso aere, quem inspiramus et expiramus. *Cic.* 1. *Cat.* 6. 15. Potestne tibi hæc lux — aut hujus cæli spiritus esse jucundus? *Id.* *Nat. D.* 15. 15. Cælum ac spiritus. *Id.* *Rosc. Am.* 26. 72. Animam ducere de cælo. *Virg.* 3. *Æn.* 600. Lumen spirabile cæli. *Id.* 3. *G.* 478. Mortuus cæli. *Id.* 1. *ibid.* 397. Ferri per cælum. *Id.* 6. *Æn.* 15. de *Dædal.* Præpetibus pennis ausus se credere cælo. *Vitruv.* 9. 91. Densitas cæli. *Id.* *ibid.* Cæli compressio. ¶ 7. Item pro certo aeris spatio, quod Græco vocabulo dicimus horizonta. *Cic.* 1. *Orat.* 39. 179. Cuicumque particulæ cæli offerretur —, mutari lumina (ædium) putabat. *Virg.* 3. *Ecl.* 104. Dic quibus in terris — Tres patet cæli spatium non amplius ulnas. *Id.* 1. *Æn.* 92. Eripiunt cælum nubes. *Quintil.* 10. 3. 22. Libertas cæli. ¶ 8. Nonnumquam et pro cæli zona vel regione. *Liv.* 5. 54. Hoc cælum, sub quo natus educatusque essem. *Horat.* 1. *Ep.* 11. 27. Cælum, non nuncium mutant, qui trans mare currunt. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 54. 80. (216). Hoc animal negatur vivere in alio, quam Æthiopiæ, quo gigitur, cælo. *Id.* 17. *ibid.* 2. 2. (19). Cæli cujusque mores. *Flor.* 4. 12. ad fin. Ipse hominum color ab alio venire cælo fateretur. ¶ 9. Etiam pro regione viventium; et opponitur Inferis, ubi sunt mortui. *Virg.* 6. *Æn.* 897. Sed falsa ad cælum mittunt insomnia Manes. Ubi *Macrob.* 1. *Somn. Scip.* 3. Cælum hic vivorum regionem vocat, quia sicut dii nobis, ita nos defunctis superi habemur. Cf. *Plin.* 36. *Hist. nat.* 22. 50. (170). Quæ ex lapide rubro læsa fuerint, subterraneæ structuræ aptentur utilius: quæ restiterint, tutum est vel cælo committere.

II.) Translate ponitur pro culmine felicitatis, honorum, aut laudis. *Lucret.* 1. 80. nos exæquat victoria cælo. *Cic.* 6. *Att.* 2. 9. Salamini nos in cælum decretis suis sustulerunt. *Id.* 4. *Phil.* 3. 6. Cæsar in cælum fertur, laudantur legiones etc. *Id.* 14. *Att.* 18. 1. Rem gestam alicujus in cælum efferre. *Horat.* 1. *Ep.* 10. 9. Efferre aliquem ad cælum rumore. *Justin.* 12. 5. Cælo tenus extollere aliquid. *Id.* 5. 4. Ponere aliquem in cælo. *Petr. Satyr.* 37. In cælum abiit, et Trimalchionis *ta navia* est. *Cic.* 2. *Att.* 9. 1. Si vero quæ de me pacta sunt, ea non servantur, in cælo sum. *Id.* *ibid.* 19. 2. Bibulus in cælo est; nec quare, scio: sed ita laudatur, quasi Unus homo nobis cunctando restituit rem. Adde *eumd.* *ibid.* 20. 4. *Id.* 2. *Phil.* 42. 107. Detrahare aliquem de cælo. — *Digitum cælum* attingere est summam fortunam se assecutum esse putare. *Cic.* 2. *Att.* 1. 7. Nostri autem principes digitum se cælum putant attingere, si nulli barbari in piscinis aint, qui ad manum accedant. Sic *Auson.* *Eidyll.* 8. in fin. Tunc ero bis consul, tunc tangam vertice cælum. Et *Ovid.* 14. *Met.* 844. cælum accepisse fateretur. — *Horat.* 4. *Od.* 8. 20. Musa cælo beat. *h. e.* carmina in causa sunt, cur aliquis inter cælestes enumeretur. *Ovid.* 1. *Met.* 194. Dignari aliquem honore cæli. *Seneca Agamemn.* 812. Allegere aliquem cælo. *h. e.* referre in decorum numerum. *Tac.* 1. *Ann.* 73. Decernere cælum Augusto.

CÆLUS, i, m. 2. idem ac cælum, sed raro admodum occurrit. *Ennius* apud *Non.* p. 197. 8. *Merc.* Cælus profundus. *Sed dubia est lectio.* Item *Petr. fragm. Tragur.* 39. *Burm.* Cælus hic, in quo duodecim dii habitant. Adde *eumd.* *ibid.* 45. — In plur. numero. *Lucret.* 2. 1095. Quis pariter cælos omnes convertere? etc. *Varro* 5. *L. L.* 16. *Müll.* Cæli dicuntur loca supra et ea deorum: terræ loca infera et ea hominum. Apud *Scriptores Ecclesiasticos* sæpiissime occurrit. Putant quidam *Ciceronem* quoque cælos usurpasse in *fragm. Hortensii* apud *Servium* ad *Virg.* 1. *Æn.* 335. Epieurei plures volunt esse cælos. Ita *Muret. var. lect.* 1. 15. c. 1., *Sigon.* in *Cic. fragm.* et alii. Sed locum plane corruptum esse, ostendit *Voss. de vit. Serm.* l. 1. c. 21., cujus emendationem confirmat *Massicus* in editione *Virgilii Levardiæ* 1717. Sane *Cic.* alibi non innumerabiles cælos dixit, sed absolute innu-merabilia, respiciens ad genus neutrum singularis numeri. Ejus verba sunt 9. *Fam.* 26. Ille baro te putabat

quæsiturum, unum cælum esset, an innumerabilia. — NB. De nomine dei proprio V. ONOM.

CÆMENTA, æ, f. 1. est illud lateris genus, quod Itali vocant cantone, quodque in angulis ædificiorum ponitur, ideoque etiam cæmenta angularia appellatur. Ita recte admodum *J. B. Zannonius*, *Antico marmo scritto di Pozzuoli* p. 38., interpretatur locum *Inscript.* optimæ notæ apud *Gruter.* p. 207. col. 2. CÆMENTA (lege cæmentas) STRUITO, QUAMQUE (lege quæque) CÆMENTA ARDA PENDAT P. XV., NIVE ANGULARIA (lege angulariam) ALTIOREM == { FACITO. *h. e.* ciascum cantone pesi libbre quindici, nè sia più alto di quattro once e mezzo. *Ennius* apud *Non.* p. 196. 30. *Merc.* Labant, labuntur saxa, cæmentæ cadunt. Hucusque *Forcellinus*. Recentiores tamen philologi plerique omnes rectius putant, cæmentæ apud *Ennium* nihil aliud esse quam heteroclitum pro cæmenta nom. plur. num., atque unum idemque significare. *Amati in Giorn. Arcad.* T. 33. p. 334. de Puteolano monumento mox cit. loquens, recte putat cæmentas esse informia fragmenta lapidis cædendo facta. Cf. et *Jahn in Bull. dell' Inst. arch. a.* 1841. p. 11. V. CÆMENTUM.

CÆMENTARIUS, i, m. 2. qui cæmenta componit et muros struit. *Hieronym.* *Ep.* 53. n. 6. Agricola, cæmentarii, fabri metallorum, lignorumque cæsores. *Commodian.* 10. 5. Unde deus factus inops cæmentarius ille? *h. e.* Neptunus, qui una cum Apolline muros Trojæ struxisse fingitur.

CÆMENTICIUS, a, um, adject. ex cæmento factus. *Vitruv.* 2. 4. 1. Cæmenticiæ structuræ. *Id.* *ibid.* 8. Cæmenticii parietes. *Id.* *ibid.* Cæmenticius saxum. *h. e.* cæmentum; cui saxum quadratum opponitur. *Inscript.* apud *Amaduzzi* *Anecd. Litter.* T. 2. p. 466., quæ est apud *Orell.* 3270. MACISTRI LAYRNEIS MYRYM CÆMENTICIVM PORTAN PORTICVM TEMPLVM BONAE DEAE PAGI DECRETO FACIENDVM CYRAVERVNT PROBARYNTQ. Adde apud *Orell.* 4941., ubi cadenti *Inscript.* repetitur.

CÆMENTUM, i, n. 2. In plurali numero est heteroclitum et habet cæmentæ pro cæmenta apud *Ennium*: V. CÆMENTA suo loco. — Cæmentum: a cædendo, quasi cædimentum, est lapis cæsus in lapidinis, qui præcipue muris extruendis aut faciendis inservit. Differt a silice, qui est lapis multangulus: item a lapide quadrato, qui arte cæsus et quadrangulus est (*It. sassi, pietre rozze da muro*; *Fr. moellon*; *Hisp. piedra ó pedazo de piedra*; *Germ. Bruchstück von Steinen, Bruchstein*; *Angl. materials for building, stones, rubble, cement* etc.). Occurrit — a) Raro in singulari numero. *Cic.* 2. *Divinat.* 47. 99. Num hoc in latere, aut in cæmento, ex quibus urbs efferta est, potuit valere? *Vitruv.* 8. 6. 14. *Schneid.* Cæmentum de silice frangere. *Id.* 1. 5. 8. Ubi sunt saxa quadrata, sive silex, sive cæmentum. Adde *Plin.* 35. *Hist. nat.* 14. 48. (169). *Martial.* 9. 77. Non silice duro structilique cæmento. — b) Sæpius usurpatur in plur. numero. *Cato R. R.* 38. Si parum altam fornacem habebis, lateribus summam struito, aut cæmentis cum luto summam extrinscus obnilito. Adde *Sisennam* apud *Non.* p. 92. 2. *Merc.* *Cic. Mil.* 27. 74. In eam insulam materiam, calcem, cæmenta atque arma convexit. Adde *eumd.* 3. ad *Q. fr.* 9. 7., et *Varron.* apud *Non.* p. 96. 5. *Merc.* *Liv.* 21. 11. Cæmenta muri non calce durata erant, sed interlita luto. Adde *eumd.* 36. 22. *Horat.* 3. *Od.* 1. 35. In mare cæmentæ demittit redemptor. *Vitruv.* 2. 7. Lapidinæ, de quibus quadrata saxa et cæmentorum ad ædificia eximuntur copiæ. *Id.* *ibid.* 8. et *Plin.* 36. *Hist. nat.* 22. 51. (172). Farcire muros in medio cæmentis fractis. *Vitruv.* 2. 8. Incerta vero cæmenta alia super alia sedentia, inter seque implicata, non speciosam, sed firmiorem, quam reticulatam, præstant structuram. *Id.* 7. 6. Cæmenta marmorea (*h. e.* fragmenta, quæ ex majoribus saxis exciduntur), sive assulæ, quæ marinorum ex operibus deiciunt.

CÆNA, CÆNACULARIUS etc. V. CÆNA, CÆNACULARIUS etc.

CÆPA vel cæpa, æ, f. 1. In *Nom.* et *Acc.* sing. occurrit etiam cæpa, n. gen. — Scribitur etiam cepa et cepe sine diphthongo. Sed priorem scriptionem frequentius in optimis libris invenies. Confirmat *Dausq.* et *Voss* in *Etymol.* — Juxta clariss. *Furlanetto*, vocis etymon est a *κῆπος hortus*, quia hoc olus præcipue hortense est: cæpa autem Latine sæpius, quem cepa scribitur, quia Latini sæpiissime τ. Græcorum vertunt in æe, ut scæna a *κῆρ*

vi, scæptrum a σκῆπτρον. V. etiam THENITANI in ONOM. — Cæpe neutrum plurali numero caret, ut Charis. 1. p. 23., Diomed. 1. p. 314. et Priscian. 5. p. 673. Putsch. docent. Quod vero quidam afferunt ex Virg. Mor. 74. et capiti nomen debentia cæpe, Jos. Scalig. legi vult porra. Sane huiusmodi positionem in e. iur nominibus neutris pluralis numeri Latini non habent; ut videre est apud Priscian. 7. c. de nominat. plurali tertiæ declinationis p. 768. Putsch. Quod si quis obijciat cete et Tempe, Græca hæc aut, non Latina. — Charis. 1. p. 43. Putsch. declinat hoc cæpe, capis, cæpi etc. Sed hoc non habet adhuc, quod sciam, idoneum Latini scriptoris exemplum. — Ceterum cæpa est olia hortense notum, cuius plura genera apud Græcos: apud Latinos duo præcipue, condimentarium et capitatum. Primum pallacana dicitur, Græce κριδών: est autem pane sine capite, cervicis tantum longæ; et ideo totum in fronde; sæpiusque rescatur, ut porrum. Condimentarium appellatur, quia confiri potest et servari. De eo Martial. 3. 77. et patri cæpas alece nantes. Alterum genus ideo capitatum dicitur, quia in caput extuberat, huiusmodi in multa genera dividitur. Quæ omnia fusc Plin. 19. Hist. nat. 6. 33. (101). et seqq., et Colum. 12. R. R. 10. 1. persequuntur. — a) Formâ cæpa usi sunt Nævius apud Priscian. 6. 681. Putsch. et Lucilius apud eund. ibid. Varro apud Non. p. 201. 11. et 14., et Cels. 2. 21. et 22. Sinapi, allium, cæpa. Ovid. 3. Fast. 340. hortis eruta cæpa. Adde Colum. 12. R. R. 8. 1.; et Plin. 19. Hist. nat. 6. 32. (101). et alibi sæpe. — In plur. num. Colum. 11. R. R. 3. 58. Cæparum thalli. Plin. loc. cit. Cæpas ter fossa solo seri iubent. — b) Formâ cæpe utuntur Ennius apud Macrob. 6. Saturn. 5. Nec triste quærit sinapi, neque cæpe mæstum. h. e. lacrimas ciens. Sic Lucilius apud Non. p. 201. 2. Merc. Cæpe flebile. Adde Nævium apud Priscian. loc. cit. et Varron. apud Non. loc. cit. Horat. 1. Ep. 12. 21. æu porrum et cæpe truces. Pers. 4. 31. Cæpe tunicatum. Gell. 20. 8. Pelusiotæ cæpe non edunt. Apul. in Medicinal. apud Priscian. 6. p. 681. Putsch. Cæpe succum melle mixtum. Adde Cæli. Aurel. 3. Acut. 4. In his duobus postremis locis Forcellinus accepit cæpe pro genit. sing. num. Indeclin. — c) Quod autem afferunt a Non. loc. cit. ex Varron. in Eumenid., Cæpam esse et venci cuminum: proverbialiter dictum esse quidam putant pro flere et pallere. Cæpa enim gustata lacrimas ciet, ut paulo superius diximus; et cuminum pallorem inducit, teste Plin. 19. Hist. nat. 6. 32. (101). et 20. ibid. 14. 57. (159). — d) Allium et cæpe apud Egyptios pro diis habebantur, teste Juvenal. 15. 9. et Plin. loco cit. sub init. — Cl. Fée (Op. cit. vol. 2. p. 321.) hanc exhibet synonymiam: Κ; τριδών (Σαπρία, Κριδία, Σαποδράκια, και πάλιον Σαπρία, και Σαπρία, και Αρκαδία) Theophr. 7. 4. et Dioscor. 2. 181.; Cæpa rubens Colum. 12. R. R. 10.; Cæpa, apicatum capitata Plin. 1. c.; Capula Pallad. 3. R. R. 24. 2. et 11. ibid. 11. 4., et Cæpa Carol. Magn. Capitul. 70. sunt Allium Cæpa L. Spec. plant. 431. Id. cl. Fée (ibid. p. 320.) ait, cæpam condimentarium Plin. 1. c., quam Græci gelythou, Latini pallacanam vocabant, juxta plerisque esse Allium Schænoprasmum.

CÆPARIA, æ, f. 1. apud Marcell. Empir. 33. est morbus inguinum externus, cuius ipse cu loco remedia docet. Quodnam autem morbi genus sit, videntur medicis.

CÆPARIUS, ii, m. 2. qui cæpas vendit, vel qui cæpis delectatur. Lucilius apud Non. p. 201. 10. Merc. Lippus edenda acri assidue cæpariu' cæpa. Cf. eund. apud Priscian. 6. p. 681. Putsch. Inscript. apud Guarin. Fast. Duumv. p. 135. c. JULIVM ROTIVM IT. VIR. CAIPARI ROG. h. e. cæparii rogant.

CÆPETUM, i, n. 2. locus cæpis consitus. Quidam legi putant apud Gell. 20. 8. Cæpetum revirescit, et congerminat decedente luna. Alii libri habent cæpetum etc. Sed meliores cæpe enim. Ita editio Jenson. 1472. et Britae 1485.

CÆPINA, æ, f. 1. cæpa, aut cæpæ semen, ipsa cæpa sata, ut napia, porrina et rapina, quas voces videtur. Adde, quæ hic tradit Columella, eadem esse atque illa, quæ tradunt Plin. 19. Hist. nat. 6. 32. (107). et Pallad. 3. R. R. 24. 2., ubi alter habet cæpa, alter capulla. Colum. 11. R. R. 3. 58. Cæpina non minus debet, quam quater sarri. V. RÂPINA.

CÆPIUS, ii, m. vel Cæpitium, ii, n. 2. cæpæ ca-

put, vel ipsa cæpa. Legitur non semel apud Arnob. 5. sub init. Adde Priscian. 6. p. 681. Putsch., ubi docet ex Capro veteres et cæpitius et cæpitium ditisse.

CÆPULA, æ, f. 1. Quas Cæli. Aurel. 3. Acut. 4. ad fin. memorat capulas Germanas vel Germanicas, putant quidam esse eadem cum bulbis vomitorii: de quibus V. medicos.

CÆPULLA, æ, f. 1. idem ac cæpa. Pallad. 3. R. R. 24. 2. Satureja capullis mixta seminatur. Hoc etiam mensæ capullas seret, etc. Adde eund. 11. R. R. 11. 4. — Quidam putant, capullam non cæpam simpliciter, sed ejus quoddam genus tantummodo significare. Sed cum quæ hoc loco tradit Pallad. de capullis serenandis, eadem sint atque illa, quæ tradunt Plin. 19. Hist. nat. 6. 32. (107). et Colum. 11. R. R. 3. 58. de cæpis, manifestum est, cæpam et capullam idem omnino esse. — Apud Plin. Valer. 2. 3. legitur cibulla: unde Gallica vox ciboule.

CÆREFOLIUM, ii, n. 2. χαρῆφύλλον. Scribitur et cærefolium, oleris genus, quod et chærephyllum, et pæderota Græci vocant. Græce inde dictum videtur, quod foliis gaudeat: a χαίρω gaudeo, et φύλλον folium: ex quo corrupta voce cærefolium Latini dixerunt. Est autem foliis apii hortensis similibus, radice alba, caule multiplici ramoso et concavo, floribus albis, parvis, quique foliolis constantibus, semine oblongo et tenui. Radix saporem habet ferme pastinacæ. Plin. 19. Hist. nat. 8. 54. (170). Equinoctio autumnus seruntur coriandrum, anethum, cærefolium, etc. Adde Pallad. 3. R. R. 24. 9. et 10. ibid. 13. et Apul. Herb. 104. — Cl. Fée (Op. cit. vol. 2. p. 352.) ait recentiores historiarum naturalis cultores solitos esse hoc oleris genus vocare cærefolium, vel chærephyllum, vel pæderota, haud aliter ac Latini vocarunt.

CÆRIMONIA, vel cæremonia, vel cærimonia, vel cærimonia, æ, f. 1. — De alia forma V. CÆRIMONIAM loco suo. — Duas priores syllabas corripuit Prudent. malus fere prosodia servator, præfat. 1. contra Symmach. 5. Immansueta suas ut cærimonia Gens pagana Deo sperneret agnito. — Scribitur, ut diximus, cæremonia et cærimonia, cæremonia et cærimonia: quæ postrema scriptio probatur duobus veteribus lapid., quorum alterum Manul., alterum affert Cellar. in Orthogr. Confirmant Dausq. et Foss. in Etymol. — Variæ ab etimologis afferuntur bujia vocis originis. Alii deducunt a cærendo quasi cæremonias, eo quod observantes carent his rebus, a quibus abstinent, ut est apud Augustin. 2. Retractat. 37. Adde Massur. Sabin. apud Gell. 4. 9.; Serv. Sulpic. apud Macrob. 3. Saturn. 3., et Isid. 6. Orig. 19. Alii derivant a Cereve, et ejus sacra proprie hoc nomine appellari putant: V. K. O. Mulier ad Paul. Diac. p. 44. 4. Alii a cæro sive a caritate, teste Paul. Diac. l. c. Alii a cælo, quasi cælimonia. Alii ab obsoleto cerus, hoc est sanctus et bonus. Alii denique ab oppido Cære, quod illo Romani bello Gallico omnia sacra sua transtulerint et Cæritum custodiæ commiserint, a quibus postea, devictis Gallis, sancte et cum fide servata receperunt: V. Paul. Diac. l. c. et Fal. Mar. 1. 1. 10. At hæc omnia incerta sunt; et si quid in hac re tenendum, cærimonia conjungi videtur cum obsoleto coira pro cura et cum carus. — Ceterum cærimonia ¶ 1. Est sacra veneratio, qua quis habetur, sanctitas. Cic. Rosc. Am. 30. 113. Polluere cærimoniam legationis. Cæsar. apud Sueton. in ejus Vita 6. Est ergo in genere (familia) et sanctitas regum, qui plurimum inter homines pollent, et cærimonia decorum, quorum ipsi in potestate sunt reges. Tac. 14. Ann. 22. Cærimonia loci. Id. 4. ibid. 64. Augere cærimoniam alicui loco. Adde eund. 3. ibid. 61. ¶ 2. Item est sacra veneratio, qua quis colitur: quo sensu occurrit — a) Abstracte; et est reverentia, acce ac religionis timor. Cic. 2. Invent. 53. 161. Religio est, quæ superioris cujusdam naturæ, quam divinam dicunt, curam cærimoniamque affert. It. Balb. 24. 55. Sacra Cæris suam religionem cærimoniæque conficere. Id. Harusp. resp. 17. 37. Facere sacrificium incredibili cærimonia. Id. ibid. 10. 21. Servare solemniam et justa ludorum summa cum cærimonia. Nepos Thein. 8. Colere sacrarium summa cærimonia. Plin. 6. Hist. nat. 27. 31. (135). Amulsi est in magna cærimonia. h. e. in magna religione ac reverentia. Id. 37. ibid. 7. 28. (100). Habere aliquid in cærimoniis. Gell. 4. 9. Cum castitate cærimoniæque adire et revereri ali-

quid. — b) Concreto, uti ajunt, sensu cærimonia significat omnes externos actus, quibus nostram erga sacra reverentiam patefacimus, sive sacros ritus, quibus Deum colimus: et usurpatur fere in plurali numero. Cic. 7. Verr. 72. 187. Longe maximæ atque occultissimæ cærimoniae. Id. 1. Tusc. 12. 24. Cærimonia sepulcrorum. Id. Rabir. perd. 10. 27. Præesse cærimoniis. Cæs. 7. B. G. 2. Quo more (jurisjurandi) eorum gravissimæ cærimoniae continentur. Liv. 1. 20. Cærimoniae caelestes. Id. 9. 11. fœtales. Id. 6. 41. Cærimoniae polluere. Sueton. Cæs. 6.; Tac. 2. Hist. 91., et Inscript. apud Orell. 844. Cærimoniae publicæ. Sueton. Aug. 31. antiquæ. Id. ibid. 93. peregrinæ. Plin. 30. Hist. nat. 1. 4. (13). Celebrare magicæ multis cærimoniis. Tac. 4. Hist. 83. Cærimoniæ antistes. Id. 1. Ann. 62. Cærimoniae vetustissimæ. Sidon. Carm. 9. 177. Consecratio cærimoniæ. In sing. num. Sueton. Aug. 94. Cærimonia barbara.

CÆRIMONIALIS vel cærimonialis, le, adject. ad cærimonias pertinet. Arnob. 7. 32. O deorum sublimitas præpotens, quam venerari, quam colere officiiis omnibus cærimonialibus debeas.

CÆRIMONIOR vel cærimonior, æris, ari, dep. 1. cærimonior, seu cultu sacro deos coli. Augustin. Serm. 309. Cum ejus (Cypriani) immobilem mentem videret, ei dixit (proconsul): Jusserunt te sacratissimi principes cærimoniari; responditque ille: Non facio.

CÆRIMONIÖSUS vel cærimoniosus, a, um, adject. idem quod cærimonialis. Ammian. 23. 15. Per septem cærimoniosos dies, quibus sacerdotes Memphii natales celebrant Apis. h. e. dies religiosos.

CÆRIMONIUM, ii, n. 2. idem ac cærimonia. Inscript. apud Fabrett. p. 342. n. 524., quæ est apud Orell. 3188. FLAVIÆ AMMIÆ SACERDOTI CÆRIS OB HONOREM CÆRIMONIORVM HONESTISSIMÆ PRÆBITIONVM DECRETO ORDINIS. Murat. 164. 1. eandem affert, et cærimoniorum legit, ideo reprehensus a Gallettio, Capena p. 9., qui legit ibidem cæremoniorum.

CÆRÛLANS, antis, particip. ab inusit. cæruleo, cæruleum colorem referens. Fulgent. 1. Mythol. Musa cærantini peple circumdata.

CÆRÛLEATUS, a, um, adject. cæruleo colore obductus. Vellej. 2. 83. 2. Plancus cum cæruleatus et nudus, caputque redimitus arundine et caudam trahens genibus innixus Glaucura saltasset in convivio. h. e. colore cæruleo obductus, quali putabantur esse alii marini.

CÆRÛLEUS et Cæruleus, a, um, adject. Cornel. Fronto discrimen statuit inter cæruleum et cæruleum, ut illud sit naturæ color, hoc naturam fingat. Sed falsum id esse ex his, quæ mox afferuntur, exempla satis constat. Illud verus, utrumque idem omnino significare (V. Propert. 2. 18. 31. et seqq.); aed cæruleum a poetis tantummodo (quibus adde Apul. qui poeticis floribus passim stilum aspergit), cæruleum etiam a prosæ scriptoribus adhiberi. — Ratione habita etymii cæruleus conjugendum est cum cæsius: et dicitur color, cujus plures sunt gradus, prout aut diluitur, aut intensior est, ita ut a diluto cæli colore, cum aereum est (Cæs. 5. B. G. 14. Color cæruleus. Et Propert. 2. 14. 27. Tingere tempora fuso cæruleo.), ascendat ad humanorum oculorum colorem (ut cærulei dicuntur Germani ab Horat. Epod. 16. 7., et Britannii ab his oriundi a Martial. 11. 54. propter oculos cæruleos, quibus eæ unctiones, sicut et flavâ comâ, ab aliis veluti peculiari nota distinguuntur, teste Tac. Germ. 4.); necnon a cæruleo colore diluto, qui ad album aut subviridem prope accedit (Propert. 4. 2. 43. Cæruleus cucumis.) ipsum cæruleum cinereum complectatur (Virg. 1. G. 453. Cæruleus imber. Cic. Arat. 204. Nubes cærulea. Adde Virg. 5. En. 10.), atque ad cæruleum viridem subobscurum vel atrum ascendat (Ovid. 2. Art. am. 518. Cærulea quot hæcæc Pallados arbor habet. Adde Plin. 15. Hist. nat. 30. 39. (128)). Hinc significatio hujus vocis latissime patet (It. azzurro, lapislazzaro, ceruleo, turchino; Fr. de couleur foncée, bleu foncé, azur, de vert de mer; Hisp. azul, azul turquí; Germ. blau; Angl. cerulean, azure, sea-green, sky-blue). — a) Generatim. Virg. 1. G. 453. et Cels. 6. 7. 7. Color cæruleus. Virg. 5. En. 87. notæ. Id. 2. En. 381. colla (hydronum). Ovid. 3. Met. 38. serpens. Id. 12. ibid. 13. draco. Id. 4. ibid. 577. gutta. Id. 4. Fast. 739.

fumus sulphuris. *Id.* 11. *Met.* 158. quercus. *Manil.* 5. 26. Cæruleum fulvis viridique in graminæ colleum Conserere. *Plin.* 22. *Hist. nat.* 21. 29. (57). Cæruleus flos heliotropii. *h. e.* ejus plantæ, quam recentiores herbarii *herbam cancri* appellant, ut *Haradin.* hic docet. *Id.* 37. *ibid.* 9. 51. (134). Gemma splendoris cærulei. *Juvenal.* 2. 97. Cærulea vestis. *Apul.* 2. *Met.* flosculi. — b) Speciatim de sereni cæli colore. *Ennius* apud *Cic.* 1. *Divinat.* 20. 41. Cæli cærulea templa. Adde *eumd.* apud *Varron.* 7. *L. L.* 6. *Müll.* *Nævius* apud *Varron.* l. c. § 7. concavum cæruleum. V. Cærulea in fine hujus vocis. Huc referri potest et illud *Ovid.* 11. *Met.* 158. quercu coma cærulea tantum Cingitur. — c) Item speciatim de maris eorumque omnium colore, quæ ad mare pertinent: teste *Cic.* apud *Non.* p. 162. 30. *Merc.* Quid mare? nonne cæruleum? *Plaut.* *Trin.* 4. 1. 15. Cærulei campi. *Id.* *Rud.* 1. 5. 10. Cæruleæ viæ. *Cl. Ovid.* *Heroid.* 16. 104. Cærulea via. *h. e.* navigatio. *Lucret.* 5. 482. ponti plaga cærulea. *Cic.* 1. *Nat. D.* 30. 83. Cærulei oculi Neptuni. *Id.* *Arat.* 142. pistrix cærulea. *Varron* apud *Non.* p. 254. 21. *Merc.* unda. *Catull.* 64. 7. æquora. *Id.* 36. 11.; *Virg.* 2. *Æn.* 182. et *Ovid.* 10. *Met.* 838. pontus. *Virg.* 10. *Æn.* 209. freta. *Id.* 7. *Æn.* 198. vada. *Tibull.* 1. 3. 37. et 1. 4. 45. undæ. *Ovid.* 8. *Met.* 229. et 15. *ibid.* 699. aqua. *Id.* 7. *Amor.* 11. 12. forma cærulea (maris). *Id.* 2. *Met.* 528. gurgis cæruleus. *Seneca Hippol.* 1160. mare. *Sueton.* *Aug.* 25. vexillum. *Claudian.* 2. *Laud. Stilich.* 249. Cæruleus Oceanique æstum mentitus amictus. Adde *Apul.* 10. *Met.* — Hinc ipsi dii maris cærulei dicuntur, et quæ ad ipsos pertinent. *Virg.* 5. *Æn.* 819. Cæruleus currus Neptuni. *Id.* 5. *ibid.* 123. Cærulea navis. *h. e.* quæ ex aqua contrahere colorem quodammodo videtur. *Cl. Ovid.* 2. *Fast.* 112. Spargitur impulsæ cærulea puppis aqua. *Propert.* 3. 5. 16. Cæruleus deus. *h. e.* Neptunus. *Id.* 2. 7. 53. cærulea mater. *h. e.* Thetis. Adde *Horat.* *Epod.* 13. 16. et *Ovid.* 13. *Met.* 288. *Tibull.* 1. 5. 46. Cærulea Thetis. *Ovid.* 2. *Met.* 8. Cæruleos habet unda deos, Tritiona canorum, Proteaque ambiguum. *Id.* 1. *ibid.* 275. Cæruleus Jovis frater. *h. e.* Neptunus. *Id.* *Heroid.* 9. 14. Nereus. Adde *Senec.* *Ed.* 507. *Ovid.* *Heroid.* 7. 50. Cæruleis Triton per mare curret equis. *Seneca Hippol.* 336. Cæruleus grex Nereidum. — d) Item speciatim cærulea dicuntur flumina, aquæ et glacies. *Virg.* 8. *Æn.* 64. Cæruleus Tiberis. *Servius* exponit altus, profundus: non tamen recte. V. infra sub e. in fine. Et ad illud 5. *ibid.* 123. Scyllaque Cloanthus Cærulea; aut nigra, inquit (quod rectius), aut alta carina: omne enim altum nigrum est. *Cl. Ovid.* 1. *Art. am.* 224. Coma cærulea Tiberidis. *Tibull.* 1. 7. 14. Cæruleus Cydnus. *Id.* 3. 4. 18. amnis. Adde *Stat.* 1. *Silv.* 5. 51. *Ovid.* 13. *Met.* 895. Acis cæruleus. *Id.* 5. *Met.* 633. guttæ. *Id.* *ibid.* 432. lympha. *Virg.* 1. *G.* 135. de zonis frigidis. Quem circum extremæ dextra lævæque feruntur Cærulea glacie concretæ atque imbribus atris. Ubi *Servius*: cærulea frigore stillet, quia ipse color frigori convenit. — e) Hinc cærulea dicuntur et quæ fusca sunt, sive colore cæruleo sublusco prædita. *Lucret.* 5. 1373. cærulea olearum plaga. *Virg.* 8. *Æn.* 622. cum cærulea nubes Solis inardescit radiis longeque refulget. *Manil.* 1. 399. Cæruleus vultus Caniculæ. *h. e.* pallidior, cum a sole longius distat. *Tibull.* 3. 4. 18. Jam nox cæruleas laverat amne rotas. *Stat.* 1. *Silv.* 6. 85. Nox cærulea. *Id.* 2. *Theb.* 528. umbra noctis. *Val. Flacc.* 7. 563. Nix et cærulei Boreæ ferus horror. *Juvenal.* 14. 128. Mucida cærulei panis consumere frusta. *h. e.* jam nigricantis. Adde *Val. Flacc.* 3. 400. — Hinc cærulea dicuntur omnia, quæ ad Inferos quomodocumque pertinent; quo fortasse sensu *Servius* ad *Virg.* 5. *Æn.* 123. ait, omne altum esse nigrum. *Virg.* 3. *Æn.* 63. stant Manibus aræ Cæruleis mæstæ vitibus atraque cupresso. *Servius* hic ex *Catone* docet, feminas olim in luctu, purpurea veste deposita, cæruleum sumpsisse. *Id.* 6. *ibid.* 410. Cærulea puppis Charontis. (hanc ipsam v. 303. ferrugineam dixerat). *Id.* 4. *G.* 482. Cærulei angues Eumenidum. *Propert.* 2. 18. 40. Cærulea ratifoli. *Ovid.* 4. *Fast.* 446. Equi cærulei Plutonis. *Id.* 14. *Met.* 45. Velamina cærulea. *Albinov.* 1. ad *Liv.* 93. Cærulea mors. In *Cenotaph. Pisano L. Cæsaris.* BOS ET OVIS ATRI INFVLIS CÆRVLIS INFVLATI DIIS MANIBVS RVJS MACTENTVR. — Hinc

Cæruleum, i, n. 2. absolute, substantivorum mo-

re, est genus coloris cærulei intensioris admixtis aureis maculis. Duplex est, nativum et factitium. *Nativum* est arena, seu lapis sabulo arenæve duræ similis. Ejus tria genera antiquitus fuere: *Ægyptum*, quod maxime probatur; *Scythicum*, quod facile diluitur, cumque teritur, in quatuor colores mutatur, binos candidiores plus minusve ex cæruleo tenui, binos magis minusve nigros ex cæruleo crasso. Tertium genus est *Cyprium*, quod *Scythico* præfertur. *Factitium* multas habet species, de quibus non est hoc loco dicere. Plura V. apud *Plin.* 33. *Hist. nat.* 13. 57. (161), et 35. *ibid.* 6. 28. (47). et 6. 31. (49). — Ejus temperamenti rationem docet *Vitruv.* 7. 11. 1.

Cærulea, ðrum, n. plur. 2. absolute, substantivorum more, est cærulea cujuscumque generis superficies: et occurrit — a) De cælo. *Lucret.* 1. 1089. et 6. 96. cæli cærulea. *Id.* 6. 842. cærulea subaudi cæli. *Id.* 5. 770. magni per cærulea mundi. *Ovid.* 14. *Met.* 814. Tollere aliquem in cærulea cæli. *Capell.* 2. p. 43. de sole. Nam tenebras prohibens retegis quod cærulea lucet, *h. e.* quod cæruleam lucem prodit. — b) Cærulea (subaudi freta, vel æquora etc.) sunt etiam ipsa maria. *Virg.* 8. *Æn.* 622. fluctu spumabant cærulea cauo. *Id.* 4. *ibid.* 583. torquent spumas et cærulea verrunt. Adde *eumd.* 3. *ibid.* 208. et 8. *ibid.* 672.; et *Stat.* 3. *Theb.* 250. — c) De agrorum viriditate. *Ennius* apud *Macrob.* 6. *Satur.* 3. campi cærulea, lætaque prava.

CÆSA, æ, f. 1. idem ac cæsis, seu ictus cæsim inflicti: sicut puncta, æ, est ictus punctum illatus. *Veget.* 1. *Milit.* 12. Cæsa, quovis impetu veniat, non frequenter interficit: at puncta, duas uncias adacto, mortalis est. Deinde dum cæsa infertur, brachium dextrum latusque nudatur: puncta autem tecto corpore infertur. Hæc *Veget.*, qui tamen non est imitandus. — *Ruta cæsa*, V. in *RUTA*. — Cæsa, telli genus. V. GÆSUM. Sic enim scribendum. — Cæsa, et Cæsai, hoc est elephas. V. in CÆSAR in ONOM.

CÆSA, ðrum, V. in fine v. CÆDO.

CÆSAPON, i, n. 2. genus lactuæ in arvis nascentis, cujus folia trita et cum polenta illita ulceribus medentur. *Plin.* 1. in indice libri 20. n. 25. et 20. *Hist. nat.* 7. 25. (59), ubi docet a Græcis hanc appellationem ductam esse. — Quidam legunt cæapon. Sed utriusque vocis origo æque ignota est. *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 2. p. 383.) ait, nullam nobis esse spem definiendi, quænam fuerit hæc planta; quæ certe inter *sunchos* vel *hieracia* (cum hæc sint ex lactucarum genere) quærenda est.

CÆSALIS, e, adject. qui cæsura aptus est. *Var. auct. de limit.* p. 304. *Goes.* Lapis Tiburtinus cæsalis dicitur.

CÆSAR, æris, m. 3. De vocis etymo et scripture, necnon de *C. Julio Cæsare* V. ONOM. — Hic satis est indicare, ab ipso *C. Julio Cæsare* Cæsares postea appellatos fuisse omnes Imperatores Romanos (V. *Sueton. Galb.* 11.), ut *Augusti* dicti sunt ab *Augusto*. Sed aliquando hæc nomina separata sunt, ita ut *Augustus* esset, qui imperabat, *Cæsar* vero, qui futura erat in imperio successor. Primus qui hac ratione *Cæsar* factus sit, fuit *L. Ælius Verus* ab *Hadriano* in spem successionis adscitus, ut est apud *Spartian. Æl. Vero* 1. et *Aurel. Vict. Cæs.* 13. in fin.

CÆSAREUS, a, um, adject. ad Cæsarem pertinet: V. hanc ipsam vocem in ONOM. — Item ad imperatores pertinet. *Martial.* 1. 7. 3. Cæsarei leones. *h. e.* a Domitiano in arena exhibit. *Id. Spectac.* 1. 7. amphitheatrum. — Hinc

Cæsareum, i, n. 2. absolute, substantivorum more, idem est quod Augusteum, hoc est ædes sacra in honorem Cæsaris Augusti primum constructa, deinde aliorum etiam imperatorum, qui eidem successerunt. Hujusmodi ædes seu templum cum Romæ, tum in coloniis et municipiis fuit, in quo omnium imperatorum, qui in divorum numerum adscripti fuerant, statuas, aut imagines, quas Itali *busti* dicunt, fuisse probat *Marin. Frat. Arv.* p. 384. V. DIVUS. *Sueton. Galb.* 1. Tacta de cælo Cæsarum æde, capita omnibus simul statui deciderunt; Augusti etiam scæptum et manibus excussum est. *Id. Cal.* 60. Ut quidam senatores abolendam Cæsarium memoriam, ac diruenda templa, censuerint. *Inscrit.* apud *De Vita. Antiq. Benevent.* p. 264. P. VEIDIVS P. F. FOLLIO CÆSAREVM CÆSARI AVGVSTO ET COLONIA: BENEVENTANAT. Alia Hispan. apud *Murat.* 134. 1. CORNELIVS BASIVS CÆSAREVM D. S. F. Alia et c. *Mart.* *ibid.*

relato, et a *Jo. Labusio*, *Certitudo de la science des antiquités* p. 70. supplata. Nomina eorum qui PECUNIAM CONVLERENT IN CÆSAREVM FACIENDVM.

CÆSARIANUS, a, um, adject. ad Cæsarem pertinet: V. hanc ipsam vocem in ONOM. — Item ad imperatores pertinet, imperatorius. *Cels.* 6. 6. 27. Cæsariacum collyrium. *Martial.* 8. 1. Pallas Cæsariana. *h. e.* a Domitiano culta. *Cl. Id.* 9. 80. Sed domini mores Cæsarianus habet. *h. e.* aulici et æervi Domitiani. *Fopiscus* in *Carin. init.* narrat, Carum imp. in orientem profectum, reliquisse in occidente filium Carum imperio Cæsariano, ea lege, ut omnia faceret, quæ Augusti faciunt. *Tertull. Cor. mil.* 12. Castrenses (cororæ) appellantur, munificæ et ipsæ solemnium Cæsarianorum. — Hinc

Cæsariani, ðrum, m. plur. 2. absolute, qui et Cæsarienses et Catholiciani vocantur, sunt officiales procuratoris Cæsaris, qui in provinciis sunt, et aliquam earum habent administrationem. Horum mentio est in *Cod. Justin.* 10. 1. 5. et 7., et in *Cod. Theod.* 9. 22. 1. § 4. et l. 10. tit. 7., qui est *De Cæsarianis*.

CÆSARIATUS, a, um, adject. comatus, teste *Paul. Diac.* p. 45. 6. *Müll.* et *Placid. Gloss.* p. 448. 1.) Proprie. *Plaut. Mil. glor.* 3. 1. 171. Miles usque cæsariatus. *Tertull. Pall.* 4. Numidæ etiam equis cæsariati. *h. e.* qui capiti aut galeæ equinas jubas impositas gestabant, juxta illud *Virg.* 10. *Æn.* 869. *Ære* caput fulgens cristaque hirsutus equina.

II.) Translate. *Apul. de Mundo.* Vides viridantibus comis cæsariatum esse terram.

CÆSARIES, æi, f. 5. Dicta est a cædendo, et significat comam, sive capillos, cæsos quidem, ita tamen ut ipsi et vigeant et longi pendeant (*It. chioma, zazzera*; *Fr. chevelure*; *Hisp. cabellera*; *Germ. Haupthaar*; *Angl. hair*). Occurrit — a) Fere de viris. *Plaut. Mil. glor.* 1. 1. 64. Cæsaries quam docet! *Liv.* 28. 35. Promissa cæsaries. *Virg.* 1. *Æn.* 590. decora. *Horat.* 1. *Od.* 15. 14. Pectere cæsariem. *Ovid.* 10. *Met.* 139. horrida cæsaries. Adde *eumd.* 1. *ibid.* 179. et 13. *ibid.* 914.; et *Lucan.* 2. 372. *Juvenal.* 13. 165. flava. — b) *Servius* ad *Virg.* 1. *Æn.* 594. et *Isid.* 11. *Orig.* 1. de viris tantum dici volunt, quia in feminis credi ac tonderi non aolet; atque in eo distingui a coma, quæ viris feminisque communis sit. Sed et de feminis usurpatam legitimus. *Catull.* 66. 8. E Bereniceo vertice cæsariem. *Virg.* 4. *G.* 337. de *Nymphis*. Cæsariem effusæ nitidam per candida colla. *Ovid.* 3. *Amor.* 1. 31. et movit plectis innexa cornubus Densum cæsarie terque quaterque caput. Adde *eumd.* 4. *Met.* 491. — c) Transferitur etiam ad barbam. *Ovid.* 15. *Met.* 656. Cæsariem longæ dextra deducere barbæ. — d) De canibus etiam usurpat *Grat. Cynege.* 272. Discretæ collo Cæsaries, non pexa nimis, non frigoris illa Impatiens.

CÆSICIUS vel cæsitijs, o, nm, adject. *Plaut. Epid.* 2. 2. 46. Tunicam rallam, tunicam spissam, linteolum cæsicium. *Non.* 14. 17. edit. vet. exponit purem, candidum, a cædendo, quæ ita ad candorem perveniat, vel quod oras circumcissas habeat. At fortasse cæsicius est, cui villi sunt lonsi, ut *Virg.* 4. *G.* 377. Tonsisque ferunt mantelia villis.

CÆSIM, adverb. cædendo (*It. taghione, di taglio*; *Fr. à coups de tranchant, de taille*; *Hisp. de corte, de filo*; *Germ. durch Hieb, hiebweise*; *Angl. with the edge*).

I.) Proprie occurrit — a) In re agraria, eique opponitur ductim, *h. e.* ducendo. *Colum.* 4. *R. R.* 25. 3. Cæsim vitem ictu falcis petere. — b) In re militari, eique opponitur punctim, *h. e.* puniendo. *Liv.* 22. 46. Hispano punctim magis, quam cæsim, assueto petere bostem, brevitate habiles et cum macronibus gladii. (Ita etiam *Polyb.* 6. 23.). Adde *eumd.* 7. 10 *Sueton. Cal.* 58. Gladio cæsim percutere aliquem. *Veget.* 1. *Milit.* 12. docet, Romanos in præliis non cæsim, sed punctim ferire solitos fuisse.

II.) Translate cæsim dicere est idem atque incisim, hoc est per incisa loqui, sicut membratim per membra, ut in illo *Cic.* 1. *Orat.* 8. 32. Quid porro tam regium, tam liberale, tam munificum, quam opem ferre supplicibus, excitare afflictos, dare salutem, liberare periculos, retinere homines in civitate? *Id. Orat.* 67. 225. Membratim adhuc; deinde cæsim diximus. *Quintil.* 9. 4. 126. Ubicumque acriter erit et instans

ter pugnaciterque dicendum, membratim cæsimeque dicemus.

CÆSIO, ōnis, f. 3. (cædo). ¶ 1. Est idem ac cæsura. *Colum. 4. R. R. 33.* 1. Castanea post quinquenium cæsa more salicis recreatur, atque in palum formata fere usque in alteram cæsionem perennat. ¶ 2. Est etiam idem ac cædes, verberatio. *Tertull. Apolog. 39.* Inde discitur non in catervas cæsionum, neque in classes discursionum, nec in eruptiones lasciviarum, sed ad eandem curam modestiæ ac pudicitiae. Huc spectat locus *Sueton. Ner. 26.* Redeunt a cæna verberare, ac repugnantes vulnerare, cloacisque demergere assueverat.

CÆSIUS, a, um, adject. *Habet Sup. cæsissimus*, sed caret comparativo, teste *Varron. 8. L. L. 76. Müll.* — Cæsius est qui colore est subviridi, seu glauci, qualis est in mari et in oculis felium ac leonum; habetque aliquid de cæruleo dilutior; quasi *cæsius*, ut *Nigidius* ait apud *Gell. 2. 26.*, quia ad cæli colorem accedit, et profecto respondet Gr. *γλαυκός*; *γλαυκώπις*. Dicitur de oculis, et de iis, qui huiusmodi oculis habent. *Ter. Heaut. 5. 18.* Rufa virgo, cæsia, sparsa ore, aduncu naso. Adde *eumd. Hecyr. 3. 4. 26. Lucr. 4. 1157.* Mulier cæsia. Adde *Cic. 4. Herenn. 49. 63. Catull. 45. 7.* Leo cæsius. *Cic. 1. Nat. D. 30. 83.* Cæsii oculi Minervæ, cærulei Neptun. Cf. Gr. *γλαυκῶπις*; *Ἀστὴν*. *Vitruv. 6. 1. 3. Schneid. et Plin. 11. Hist. nat. 37. 54. (142).* Cæsli oculi. — *NB.* De nomine propr. *V. ONOM.*

CÆSOR, ōris, m. 3. qui cædit. *Hieronym. Ep. 53. n. 6.* Cæmentarii, fabri metallorum, lignorumve cæsores. *Ulpianus*. Agnoscit hanc vocem etiam *Valer. Prob. in Cathol. p. 1453. Putsch.*

CÆSPES vel *cespes*, itis, m. 3. Scribitur et *cespes* sine diphthongo. Sed quia *Paul. Diac. p. 45. 2. Müll.* a cædendo deducere videtur, potiorum diphthongo putat *Cellar. in Orthogr.*, a quo stare videtur etiam *Dausg.* Ceterum *Marin. Frat. Arv. p. 585.* contendit auctoritate veter. lapidum scribendum esse *cespes*, quæ vox videtur esse ab inus. *cepo* pro capio. Addit etiam verba *cado*, *cædo* et *cudo* ejusdem esse originis, a Græca nempe *κείω*. — Ceterum cæspes, probabilis a cædo, est terræ pars cæsa cum herba (lit. piota, *cespite*: Fr. *pièce de gazon*, *gazon*; Hsp. *cesped con yerbas*; Germ. *d. Hasen*; Angl. *a turf, peat, or sod*). Occurrit

a) Stricto sensu; et

1.) Proprie est terra in modum lateris cæsa cum herba, ut *Paul. Diac. loc. cit.* et *Servius ad Virg. 1. Ecl. 69.* exponunt, sicut glæba terræ pars est sine herba. *Cic. Cæcin. 21. 60.* Non esse arma cæsipes, neque glæbas. — Porro apud Romanos plurimus erat cæspitum usus — a) In extruendis castris atque aggeribus. *Sueton. Aug. 24.* Ut stare per totum diem juberet ante Prætorium (centuriones) interdum tunictos discinctosque, nonnumquam cum decempe-dis, vel etiam cæspitem portantes. *Tac. 1. Ann. 65. et Lucan. 1. 512. et 3. 387.* — b) In subito tribunali castris faciundo. *Plin. Paneg. 56.* Tribunal viridi cæspite extractum. *Tac. 1. Ann. 18.* Congere-re cæsipes. *Id. ibid. 19.* aggerere. Adde *Lucan. 5. 317. Veget. 3. Milit. 8.* Cæsipes sit altus semissem, latus pedem, lingua pedem semis. — c) In legendis tumulis. *Virg. 3. En. 304.* Hectoreum ad tumulum, viridi quem cæspite inanem etc. *Tac. 1. Ann. 62.* Extruendo tumulo cæspitem ponere. Adde *eumd. Germ. 27.*, et *Cod. Theod. 9. 17. 5. pr.* — d) In extruendis aris. *Horat. 1. Od. 19. 13.* Hic vivum mihi cæspitem, hic Verbenas pueri, ponite turaque. *Ovid. 5. Trist. 5. 9.* Araque gramineo viridis de cæspite fiat. Adde *eumd. 4. Met. 753.*; *Sil. It. 16. 263.*, et *Stat. 1. Silv. 4. 130.* — e) In tuguriis et mapalibus erigendis aut contegendis. *Virg. 1. Ecl. 69.* Pauperis et tuguri congestum cæspite culmen. *Seneca Ep. 8.* Domum utrum cæsper exeret, an variis lapis gentis alienæ, nihil interest.

11.) Figurata sive per metonymiam ¶ 1. Cæsper ponitur etiam pro ipsa ara. *Horat. 3. Od. 8. 2.* Quid velint flores et acerra turis Plena, miraris, positusque Carbo in cæspite vlvu. h. e. aram cogita aggestu ter-ræ factam et viridi cæspite vinctam. *Juvenal. 12. 2.* festus promissa deis animalia cæsper Expectat. *Servius ad illud Virg. 12. En. 118.* et diis communi-bus aras gramineas, docet Romani moris fuisse, cæspitem arm superimponere, et ita sacrificare: sed minus recte. *Tac. 4. Hist. 53.* Tum Helvidius Pri-scus — lustrata suovetaurilibus aræ et super cæspi-

tem redditis extis etc. *Apul. Florid. 1.* Cæsper liba-mine fumigatus. *Prudent. 10. ap. p. 186.* quas ad aras præcipis, Vervece cæso fumet ut cæsper meus? — Hinc cæsper argenteus est ille ornatus aræ sive foculo superpositus ex argento, ita appella-tus, quod in similitudinem vivi cæspitis erat effictus. *Inscript. apud Marin. Frat. Arv. p. 584.* in foculo ARGENTEUS CÆSPITI ORNATO. ¶ 2. Item ponitur pro tugurio. *Horat. 2. Od. 15. 17.* Nec fortuitum spernere cæspitem. h. e. tugurium, quod forte alicui ad habitandum contigisset. ¶ 3. In re bortensi sumit-ur — a) Pro complexu unius, aut plurium herba-rum aut virgultorum. *Virg. 4. G. 273.* Namque uno ingentem tollit de cæspite silvam. h. e. seu uno eodemque soli loco, seu una eademque radice, uti expo-nit *Philargyrius*, quem sequitur *Martinius*, ut cæs-pes sit radix cæspitosa, seu radix fibris inter se in cæspitis modum implexa. *Plin. 21. Hist. nat. 7. 20. (43).* Salicæ herba verius, quam flos, densa veluti ma-nu pressa; breviterque cæsper sui generis. — b) Item pro planta cum sua terræ glæba. *Gargil. Pers. p. 397. Mai.* — c) Item de vitium gemmis sive articulis. *Plin. 17. Hist. nat. 21. 35. (153).* Hoc vocatur in vite gemma, cum ibi cæspitem facit.

B) Latiori sensu ponitur pro ipsa terra herbosa non excisa in agro aut campo. *Virg. 11. En. 565.* atque hastam cum virgine victor Gramineo donum Trivæ de cæspite vellit. Adde *Ovid. 2. Amor. 16. 10. Id. Ovid. Heroid. 15. 160.* Cæsper tener. *Id. 2. Met. 427.* de cæspite se levare. Adde *eumd. 4. ibid. 301.* et *10. ibid. 556.* *Sueton. Tib. 18.* Sedere in cæspite nudo. Adde *Stat. 12. Theb. 328. Plin. 16. Hist. nat. 31. 56. (128).* Oleæ et cupressis radices per summa cæspitem. h. e. in summa terra adrepunt. *Id. 17. ibid. 4. 3. (26).* Subest arena tenuissimo cæspitum corio. *Petron. Satyr. 120.* Non hæc autumnio tellus viret, aut alit herbas Cæspite lætus ager. — Hinc et pro tellure. *Alfen. Perieg. 227.* Cæspite Pa-phlaco prodit saxosa Charambis. *Id. ibid. 388.* Istius extenti sola cæspitis undique sulcant Sentes innume-ræ, quæ sparsæ liltore longo etc.

CÆSPITATOR, ōris, m. 3. *Servius ad illud Virg. 11. En. 671.* suffuso revolutus equo; *suffuso*, in-quit, casuro. nam suffusi equi dicuntur, quos vulgo cæspitatores vocant. Sed alii leg. apud *Virg. loc. cit.* *suffosso.*

CÆSPITICIUS, a, um, adject. ex cæspite factus. *Vopisc. Prob. 10.* Cæspiticius tribunal. *Capitolin. in Pio 5.* Murus cæspiticius. *Id. Balbin. 11.* Aræ cæspiticiæ.

CÆSPŌSUS, a, um, adject. densis herbis et cæspite abundans. *Colum. 10. R. R. 130.* veteres cæsposo liltore Cumæ. Al. leg. *cæposus*, h. e. capis abundante: *cæposus* enim cum analogia pugnat.

CÆSTICUS, a, um, adject. ad cæstus pertinens, ut *Cæstici ludi* apud *Tacit. 16. Ann. 21.*, in quibus cæstu inter alia pugnabatur. Ita enim eum locum leg-endum et explicandum putat cum multis *Theodor. Hickius*. Sed mira est hic lectionum varietas. Alii enim cæstici legendum censent a cæsto Veneris; alii *Asitici*; alii *Xystici*, quod in tecta porticu celebra-rentur; alii *Iselastici*. Sed cæstici retinendum juxta *Overlinum* ad *Tac. l. c.*

CÆSTRUM, *V. CESTRUM.*

CÆSTUS vel *cestus*, us, m. 4. et interdum *cestus*, i, m. 2. (*κεστός*). *Cæstus*, i, pro armis pugilum legi-tur in *Varron. apud Non. p. 492. 11. Merc.* Quæro a vobis, si adversarii supercilium mi cæstis descobi-narit, num quis vestrum sua mihi est daturus? — *Cæstus* potest esse a cædendo seu percutiendo, ideo-que recte cum diphthongo æ scribitur, ut ait *Manut.* mox citandus et *Servius ad Virg. 5. En. 69.* Quod si potius recta deducatur a Græca voce allata *κεστός* (quæ a præf. pass. *κίεσται* verbi *κίω* moveo, impello), scribi potest tum *cestus*, tum per diphthongum æ more Latinorum, qui plerumque in lapidibus scæna scribunt, licet a *κεστήν* derivetur, et contra-cena in liisdem, licet a *κεστήν* epulum vel a *κεστός* communis derivanda vox videatur. — *Cæstus* autem generatim significat lora ex corio bubulo. Specialim vero ¶ 1. In re agraria cestus est vas vimineum, canistrum, corbis. *Cato R. R. 25.* Lectos vinaceos cestibus subitono, vel cribrum illi rei parato. *Ponteder et Schneiderus* ita leg.: alii perperam *lecto* res-tibus vel relibus subitono. *Farro 1. R. R. 8. 6.* Vinde-mia facta denique discat pendere in palmam aut funiculo, aut vinctu, quod antiqui vocabant ce-

stum. ¶ 2. Sunt etiam cæstus arma pugilum, nempe lora ex corio bubulo crudo, multiplici anfractu circa manum utramque et medium pæne brachium circum-dacta et convoluta, ac præterea interdum plumbo in-suto graviora facta, ad similitudinem arietini cornus: de quo *Plin. 11. Hist. nat. 37. 45. (124).* Natura de-dit cornus convoluta in anfractu arietum generi, ceu cæstus daret. Plura de his *Manut. de quæsit. per epist. n. 8.* et *Fabrett. de col. Trajan. c. 8. n. 260.* Huiusmodi armis pugnabant pugiles, adeo sævis ictibus invicem cædentes, ut raro sine cæde pugna desineret. Certamen cæsticum inter Daretam et En-tellum *Virg. 5. En. 362.*, inter Pollucem et Amy-cum *Val. Flacc. 4. 261.*, inter Capaneum et Alcida-mantem *Stat. 6. Theb. 760.* describit. *Cic. 2. Tusc. 17. 40.* Pugiles cæstibus contusi ne ingemiscunt quidem. Adde *Varron. loc. super. cit. Virg. 5. En. 379.* manibus inducere cæstus. *Id. ibid. 420.* Ervere cæstus. *Id. ibid. 479.* librare cæstus. *Et ibid. 69.* crudo pugnam committere cæstu. *Propert. 3. 12. 9.* Nunc ligat ad cæstum gaudia brachia loris. Adde *Ovid. 2. Fast. 367.* et *Senec. Med. 89. Val. Flacc. 4. 251.* Induere cæstus. *Stat. 6. Theb. 829.* Bellare cæstu. ¶ 3. *Paul. Diac. p. 45. 12. Müll.* ait cæstum significare etiam genus muliebris ornatu: et erat balteus seu zona picturata, omnibus Gratularum et Venerum lenociniis imbuta, quæ Juno et Venus ss-idue gestare dicebantur, ad conciliandos et illiciendos animos illa Jovis, hæc Martis, a *κεστός* acu pictus. Flngunt poetæ, intextas habere cupiditates, volupta-tes, delicias, illecebras, suspiria, desideria, risus, jo-cos, blanda verba, gaudia, jurgia, et huiusmodi, qui-bus amorum vita constat. Eum eleganter *Hom. Iliad. 2. 14. v. 214.*, *Val. Flacc. 6. 470.* et *Torqua-tus Tassus Gerus. Lib. 16. 24.* et *25.* describunt. *Martial. 6. 13.* Ut Martis reveletur amor summiq-ue Tonantis, A te Juno petet cæston et ipsa Venus. *Id. 14. 206.* Collo necte, puer, meros amores, Cæston de Veneris sinu calentem. *Et ibid. 207.* Sume Cythe-riaco medicatum nectare ceston: Ussit amatorem bal-teus iste Jovem. *Stat. 5. Theb. 62.* Jugalis cæstos. *Claudian. Nupt. Honor. et Mar. alius usus memo-rat* hujus cinguli: blando (inquit de Veneris loquens v. 124.) spirantem nomine cæston Cingitur, impulsus pluvii quo mitigat amnes, Quo mare, quo ventos, irataque fulmina solvit. Latina etiam positione in *In-script. apud Gruter. 225. 3.* DIVO JULIO LIBERALITAS JULIA OB ILLIUS IN MUNICIPIUM ET MUNICIPIES LIBE-RALITATEM EX D. D. D. QUOVIS DEDICATIONE CESTVM MATRONÆ DONVM TULERVNT VENERI GENETRICI. Ceterum cæsti figuram babes in imagine Veneris in *An-nali dell' Instit. archeol. a. 1842. p. 50. l. E.* — *Fet. Statii Scholiast. tom. loc. cit.*, tum ad *2. Theb. 283.* docet, ita etiam appellari cingulum, quod in hon-estis nuptiis nova uxor marito tradit, quod signifi-catur tum corporum, tum animorum in matrimonio conjunctio. Hinc *incestas* dici nuptias, quæ honestæ et legitimæ non sunt. *V. Cavendish, Indicæ antiq. al. Mus. del. Catayz p. 37. not. 26.*

CÆSCULUS dicebatur, qui cæsios habebant ocu-los. *Paul. Diac. p. 275. 17. Müll.*

CÆSUM, i. *V. CÆDO* in fine.

CÆSCRA, æ, f. 1. (cædo).

1.) Proprie. ¶ 1. Cæsura est idem ac cæsio, cæ-des, sectio. *Plin. 16. Hist. nat. 43. 84. (230).* Tem-pestiva cæsura ligni major ad firmitatem causa, quam immatura. *Id. 17. ibid. 20. 34. (150).* Cæsura silvæ. ¶ 2. Item locus, ubi quid cæsum est. *Plin. 8. Hist. nat. 26. 40. (63).* de hippopotamo. Assidua satietate obesus exit in liltus recedens arundinum cæsuras speculatur: atque, ubi acutissimam videt stirpem, im-primens corpus, venam in crure vulnerat. — Hinc cæsura est etiam locus, unde marmora exciduntur atque effodiuntur. *Inscript. apud Don. cl. 2. n. 166.* SERBILIO PYDANTE ET FVFDIO POLLIONE COS. (h. e. ann. U. C. 919.) CAESVRA CLÆ. NER. ATTICI ET APOL-LONII LVPI. Alia in *Ann. dell' Instit. archeol. a. 1843. p. 333.* L. AELIO CAESARE N. II. ET BALBINO COS. (h. e. ann. U. C. 890.) RATIONIS VRBICAE SVB CVRA IRENAEI AVG. LIB. PROG. CAESVRA TVLLII SATVRNINI > LEG. XXII. PRIMI.

11.) Translate cæsura est apud Grammaticos certa sectio dictionis, cum syllaba in versu post pedem re-manet, quæ cum sequentis vocis syllaba una, aut dua-bus alterum pedem efficit, *τομή*: ut in illo *Ovid. He-roid. 1. 1.* Ilanc tus Penelope lento tibi mittit, Ulys-se. De pluribus ejus speciebus, quæ variis etiam na-

minibus appellantur *penthemimeris*, *bucolice*, *trochaica*, etc. consule Grammaticos, v. gr. *Diomed.* 3. p. 496. *Putsch.*

CÆSRATIM, adverb. Occurrit translate tantum, et significat per cæsuras et commata, seu incisa, succincte, breviter. *Sidon.* 4. *Ep.* 3. Tota illa dictio sic cæsuratim succincta, quod profluens.

CÆSUS, us, m. 4. idem ac cæsius. *Auct. Ilín. Alex. M.* (edente A. Maio) 102. Id primum explet cæsu frondium, et adgestu bumi, saxorumque opere pervicaci.

CÆTERA cum derivatis. *V. CETERA.*

CÆTRA. *V. CETRA.*

CAJA, æ, f. 1. nomen mulieris proprium. *V. CAJUS* in ONOM. — Item fustis, clava, baculus. *Isid.* 18. *Orig.* 6. 7. scribit, catejam ab *Horatio* appellari *cajam*. Quamvis autem neque apud *Horat.*, neque apud alium præterea Latinum scriptorem hæc vox reperitur, retinendam tamen censet *Salmas.* in notis ad *Trebell. Claud.* 14. Hinc enim factum esse *cajo*, as, verbero, et *cajatio*, onis, verberatio, de quib. *V. infra.*

CAJANUS, a, um, adject. ad Cajum pertinens. *V. ONOM.* — *Cajanus* as est minimi pretii nummus, inde dictus, quod C. Caligula cum nepotius sumptibus omnium prodigiorum ingenia superasset, et ingentem pecunie summam a Tiberio relictam brevi tempore absumpsisset, ut est apud *Suet.* in *eius Vita* 37., ad inopiam redactus, inter cetera avaritiæ suæ inventa illud quoque instituit, ut assium pondus, eodem pretio manente, imminueretur, quo minore sumptu magnam pecunie vim confiare posset. Itaque as, qui primo libralis fuerat, deinde paulatim in variis recip. necessitatibus decreverat (ut dictum est in AS § 1.) unius avaritiæ principis ad vilem parvitatem reductus est. *Stat.* 4. *Silv.* 9. 21. De capsâ miseri tabellionis Emptum plus minus asse Cajano. Ita *Barthius*: aliter *Turneb.* l. 20. *Adversar.* c. 32.

CAJATIO, onis, f. 3. verberatio: a *caja*, fustis, baculum. *Fulgent. Contin. Virgil.* In septimo vero *Cajeta* sepulta nutrit, idest magistriani timoris projecta gravidine: unde *Cajeta* dicta est, quasi coactrix ætatis. Nam et apud antiquos *cajatio* dicebatur puerilis cædes. Unde et *Plautus* in *Cistellaria* comœdia ait: Quid tu amicam times, ne te manuleo cajet? Hæc *Fulgent.* Quia vero in *Cistellaria*, quæ nunc extat, hæc verba non habentur, putant eruditi, legendum esse *Citellaria*, cujus aliquot tantummodo supersunt fragmenta.

CAJO, as, are, a. 1. fuste seu baculo verbero. *V. CAJA.* Sunt qui exponunt coercere, compescere: sed hoc eatenus admittendum, quatenus fit verberibus. Legitur in fragmentis *Plauti*. *V. CAJATIO.*

CALA, æ, f. 1. fustis, vectis, *κάλον lignum*, a *καλῶ*, Attice pro *καλῶ* uro. *Servius* ad *Virg.* 6. *Æn.* 1. Calas dicebant majores nostri fustes, quos portabant servi sequentes dominos ad prælium: unde etiam calones dicebantur. Nam consuetudo erat militis Romani, ut ipse sibi arma portaret et vallum. Vallum autem dicebant calam. *Lucil. ibid.* Scinde puer calam, ut caleas. — *NB.* De cognomine *V. ONOM.*

CALABARRIUNCULUS et *Calabarrio*, duæ voces sunt, quarum significatio quænam sit, non satis constat. Quidam intelligunt calatorem, qui populum ad concionem vocabat in Curiam *Calabram*. *Gell.* 16. 7. *Laberius* in *Restione* *calabarrunculos* dicit, quos vulgo *calabarriones*. *Falsterus* in edit. *Gellii* ab *Alb. Lion* curata Gottingæ ann. 1824. legendum putat *tabellariunculos* et *tabelliones*.

CALABRICO, as, are, a. 1. calabrica ligo. (*V. CALABRICUS* infra). *Plin. Valer.* 3. 13. in fin. Lanis involves, et calabricabis.

CALABRICUS, a, um, adject. ad Calabriam pertinens, Calaber: *V. ONOM.* — Hinc

Calabrica, æ, f. 1. absolute, videtur esse genus ligaminis, seu fasciæ, qua utuntur medici in vulneribus alligandis. Si locus conjecturæ est, fortasse a Calabris ovibus denominatio venit. *Plin. Valer.* 3. 13. Hæc pariter coques, et in modum cataplasmi linteo grosso induces, et lucis dolentibus impones, et calabricis ligabis bis in die per triduum. *Cl. Pelagon. Veter.* 13. 1. Et cum (equus) deambulet, fasciis crura alligabis. *Id. Pelagon. in Hippiatr.* p. 137. *Καὶ ἀναπαύοντος αὐτοῦ (ἵππου) καλαβρικοῖς τὰ ὀστέα ποιεῖ κατασφισσάει.*

CALAMACEUM, i, n. 2. galerus e calamis contextus, idem ac camelacum, quam vocem vide in *Gloss.*

med. et inf. Latinitatis Ducang. Cassiod. 7. *Hist. Eccl.* 16. Eusebius Samosatensis, episcopus, habitu militari sumpto, et calamato (lege calamaceo) caput operiens, Syriam peragravit.

CALAMARIUS, a, um, adject. ad calamos pertinens, qui calamos recipit. *Calamaria* theca dicitur vasculum illud, æneum plerumque, quod *atramentarium* etiam appellatur, in quo calami ad scribendum inficiuntur, Itali dicunt *calamajo*, Græci *μελανοδοχείον*, *Sueton. Claud.* 35. Vix remisit, ne cuivis comiti aut librario calamariæ aut graphiaræ thecæ adimerentur. Adde titulum *epigr.* 10. lib. 14. *Martialis*, ubi *theca calamaria* legitur. Sortitus thecam calamis armare memento. *Cetera* (*Erea* scribendum contendit *Jacob. Martorellius*, de *R. theca calamari*. p. 183.) nos dedimus, tu leviora paras. *V. THECA.*

CALAMAULES, æ, m. 1. *καλαμαύλης*, qui calamo canit, a *καλαμός* calamus, et *αὐλῶ* cano. *Not. Tir.* p. 173. *Calamaulos. Leg.* Calamaules. At est vox a *Lexico* expungenda.

CALAMENTUM, i, n. 2. lignum aridum, et igni destinatum, a *κάλον lignum*: est itaque pars sicca vitis, quæ Latine *cala* etiam dicitur. *Colum.* 4. *R.* 27. 1. Sic deinde ordinata vineta festinabimus emundare, sarmentisque et calamentis liberare. Ita edidit *Schneiderus* ex codd., cum antea mendosa lectio haberetur *calamentis*. Comparemus loca, quæ huc spectant, *Pallad.* 3. *R.* 15. Statim post putationem sarmenta decisa a vineis, et rubi, et impedimentum fossoris omne tollatur. *Cato R.* 50. Ubi vineam deputaveris, acervum lignorum virgarumque facito.

CALAMINTHA, æ, f. 1. *καλαμίνθη*, herba eadem ac mentastrum. *Plin.* 19. *Hist. nat.* 10. 57. (176). Senecta degenerat sisybrium in calamintham. *Sillig.* ex optimis Codicibus leg. *mentam*. Certior est lectio apud *Theod. Priscian.* 1. 11.

CALAMISTER, stri, m. 2., et sæpius *calāmistrus*, i, m. 2., atque interdum etiam *calamistrum*, i, n. 2. *καλαμίστρος*. Rectus casus singularis masculini plerisque est *calamister*, quibusdam *calamistrus*: neutrius exempla adhuc vidimus. — *Calamistrum* masculino genere clare usurparunt *Cic. Orat.* 23. 78., *Varro* 5. *L. L.* 129. *Müll. et Tac. Dial. de orat.* 26.; *calamistrum* vero neutro genere *Plaut. Curc.* 4. 4. 21. et *Varro* aquid *Charis.* 1. p. 61. *Putsch.* — Ceterum *calamister* est acus ferrea, qua capilli crispantur, intus cava iustar calami arundinis; unde a *Nonio* 15. 27. edit. vet. fistula appellatur. Differt ab acu crinali seu comatoria, quæ crinibus discernendis et sustinendis inservit (It. *ferro da arricciare i capelli, calamistro*; Fr. *fer à friser*; It. *p. encrespador, el instrumento para ensortijar el cabello*; Germ. *d. Instrument zum Krauseln der Haare, Brenneisen*; Angl. *a crimping-pin, iron to curl the hair with*).

1.) Proprie. *Plaut. Curc.* 4. 4. 21. At ita me volsellæ, pecten, speculum, calamistrum meum bene me amassint etc. *Cic. post redit. in senat.* 7. 15. Frois calamistri notata vestigiis. *Varro* 5. *L. L.* 129. *Müll.* Calamistri, quod his calefactis in cinere capillus ornatur; discerniculum, quo discernitur capillus. Adde *eumd.* apud *Charis.* 1. p. 61. *Putsch. Petron. Satyr.* 102. Crines calamistro converte. *Amob.* 2. p. 72. Calamistri vibrare cesariem. *Inscript.* apud *Murat.* 991. 2. CORNELIÆ A. L. A. CALAMISTRO. h. e. Cornelie Saloninæ Aug. libertæ a calamistro. Adde *Servium* ad *Virg.* 12. *Æn.* 100. et *Isid.* 20. *Orig.* 13. 4.

II.) Translate significat exquisitum cultum ornatumque orationis. *Cic. Orat.* 23. 78. Tum removebitur omnis insignis ornatus, quasi margaritarum: ne calamistri quidem adhibebuntur. *Id. Brut.* 75. 262. de *commentar. Cæsaris*. Sed dum voluit alios habere parata, unde sumerent, qui vellent scribere historiam, ineptis gratum fortasse fecit, qui voluit illa calamistris inuere: sanos quidem homines a scribendo deterruit. *Tac. Dial. de Orat.* 25. Malim berde C. Gracchi impetum, aut L. Crassi maturitatem, quam calamistros Mæcenas, aut tinnitus Gallionis.

CALAMISTRATUS, a, um, adject. calamistro intortus, qui capillos calamistro intortos habet. *Plaut. Asin.* 3. 3. 37. Calamistratus cinædus. *Cic. post red. in senat.* 6. 12. Calamistratus saltator. *Id. Sert.* 8. 18. Alter unguentis affluens calamistrata coma. Adde *Servium* ad *Virg.* 12. *Æn.* 100.

CALAMITAS, atis, f. 3. In Genitivo pluralis num. et *calamitatum* habet et *calamitatum*. *Justin.* 16.

4. Tanta calamitatum necessitas fuit. *Sunt tamen qui aliter legant.* — Ratione habita etym., aliquot inter philologos recentiores banc vocem conjugendam esse putant cum *incolumis* et *incolumitas*, quibus *calamitas* opponeretur. Sed juxta veteres plerosque omnes calamitas

1.) Proprie significat imminutionem clademque calamorum segetis, quæ grandine vel impetuoso aliquo turbine aut alia quapiam de causa fit. *Servius* ad *Virg.* 1. *G.* 151. Robigo genus est vitii, quo culmi pereunt, quod a rusticanis calamitas dicitur. *Donatus* ad illud *Ter. Eun.* 1. 1. 34. Sed ecce egreditur nostri fundi calamitas. Proprie, inquit, calamitatem rusticorum grandinem dicunt, quod comminuat calamum, hoc est culmum ac segetem. *Plaut. Cas.* 5. 2. 29. Profecto non fuit quidquam olerum: nisi, quidquid erat, calamitas profecto attigerat numquam. *Pacuvius* apud *Von.* p. 192. 30. Postquam calamitas plures annos arvas calvitur. — Huc respexisse videtur etiam *Cic.* 3. *Verr.* 16. 44. Quacumque iter fecit, ejusmodi fuit, non ut legatus populi Rom., sed ut quædam calamitas pervadere videretur. Et festive *Plaut. Caut.* 4. 3. 3. Quanta pernis pestis venit! quanta callo calamitas! — Hinc *calamitas fructuum* est relictum penuria. *Cic.* 5. *Verr.* 98. 227. Annona pretium, nisi in calamitate fructuum, non habet: si autem ubertas in percipiendis fructibus fuit, consequitur vilis in vendendis.

II.) Translate sæpiissime adhibetur pro quacumque pernicië, infortunio, re adversa: gradum a re agraria ad cetera videntur notare illa verba *Varron.* 2. *R.* 1. 27. Morbosum pecus — sæpe magnâ gregem afficit calamitate. — a) Generatim. *Plaut. Pen.* 4. 2. 101. Di immortales! — quanta advenit calamitas hodie ad bucc lenonem! *Ter. Heaut.* 2. 4. 15. Incidit alicui calamitas. *Id. Hecyr. prol.* alt. 22. Calamitas aliquem opprimat. *Id. ibid.* v. 23. Sedare calamitatem. *Cic.* 7. *Verr.* 41. 106. Ut — aliis causam calamitatis attribueret, quæ omnis propter avaritiam istius accideret. *Id.* 2. *leg. Agr.* 3. 8. Ictus novæ calamitatis. *Id.* 1. *Cat.* 5. 11. Magna calamitas reipublicæ. *Id. Cluent.* 71. 201. Affligit aliquem calamitas in judicio. *Id.* 3. *Att.* 8. in fin. Afflicti singulari calamitate. *Id.* 1. *Divinat.* 16. 29. Ob eam causam populus Rom. calamitatem nativam cepit. *Id.* 3. *Att.* 9. Vaide fuit ei propterandum, ne quid absens acciperet calamitatis. *Id. ibid.* 14. 2. Calamitatem tolerare. *Id. pro leg. Manil.* 7. 18. Calamitate prohibere cives. *Id. Rosc. Am.* 3. 7. Calamitatem innocentium levare. *Id. post red. ad Quir.* 2. 6. detrahare alicui. *Id. Dom.* 11. 30. haurire indignissimam pro omnibus. *Id. pro leg. Manil.* 7. 19. Plures trahere in eandem calamitatem. *Id.* 3. *Verr.* 37. 91. Vitare tempestatem calamitatemque. *Sall. Cat.* 45. Esse in magna calamitate. *Cæs.* 3. *B. G.* 19. Calamitatem perferre. *Nepos Timol.* 4. Calamitatem moderate ferre. *Id. Datam.* 6. et *Pelop.* 3. Hoc est mihi calamitati. *Sueton. Cal.* 31. Queri etiam palam de conditione temporum suorum solebat, quod nullis calamitatibus publicis insigniretur. *Cl. Colum.* 1. *R. R.* 3. 7. — b) Speciatim calamitas dicitur clades in prælio, eique victoria opponitur ut apud *Sueton. Cæs.* 60. *Cic.* 3. *Off.* 11. 47. Cæmensi calamitate accepta. *Cæs.* 1. *B. G.* 12. Inferre insignem calamitatem alicui. *Id. ibid.* 31. Calamitatem accipere, frangi calamitatem. *Nepos Ages.* 6. Accidit calamitas. *Id. Hann.* 1. Calamitates belli diutius ferre non posse. *Auct. B. G.* 8. 19. Nulla calamitate victus. *Vellej.* 2. 119. 1. Atrocissima calamitas. Et per metonymiam *Justin.* 11. 12. Adversus calamitates contendere.

CALAMITES, æ, m. 1. *καλαμίτης, βατράχος*, genus ranæ omnium minimæ et viridissimæ, et inter arundineta et frutices viventis: a *καλαμός arundo*. *Plin.* 32. *Hist. nat.* 10. 42. (122). Ex ea rana, quam Græci calamiten vocant. *Et ibid.* 50. (139). Jecur ranæ diopetis, vel calamitæ. *Et ibid.* 7. 24. (70). Ranæ, quas diopetes et calamitas vocant. — Dicitur *calamites* rana ea ratione, qua vinum *myrtites*, etc. *V. ABROTONITES.*

CALAMITOSUS, adverb. infelicitèr, misere. *Cic.* 3. *Offic.* 29. 105. Nam quod ajunt, turpiter potius, quam calamitose, an est ulium majus malum turpitudine?

CALAMITOSUS, a, um, adject. calamitate plenus. *Comp. Calamitosior* II. 1.; *Sup. Calamitosissimus* II. 1. et 2.

1.) Proprie. ¶ 1. Active. Calamitosus est calamitatem et cladem segetibus inferens. *V. CALAMITAS*

sub init. Cic. 3. *Verr.* 3a. 96. Te per omnes partes provinciae, tamquam aliquam calamitosam tempestatem pestemque, pervasisse. Adde *Ulp. Dig.* 19. 2. 15. § 2. ¶ 2. Passive dicitur, qui est bujismodi calamitatis obnoxius. *Cato R. R.* 1. Ne calamitosum siet (*praedium vel rus*). *Id. ibid.* 35. Fabam in locis validis, non calamitosis scrio. *Cic. 2. leg. Agr.* 29. 80. Ager loco et caelo calamitosus. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 7. 18. (79). Hordeum ex omni frumento minime calamitosum, quia ante tollitur, quam triticum occupet rubigo.

II.) Translate. ¶ 1. Active est detrimentum affrens, perniciosus, damnosus: et occurrit — a) Absolute. *Cic.* 3. *Off.* 12. 49. Hoc enim ipsum utile putare quod turpe sit, calamitosum est. *Id.* 6. *Fam.* 21. 1. Bellum calamitosissimum. *Id.* 11. *Phil.* 13. 34. Acerbissimum et calamitosissimum bellum. *Flor.* 3. 18. 15. Quid hac clade tristius? quid calamitosius? — b) Cum Dat. *Cic.* 1. *Divinat.* 28. 59. Fuga patriae calamitosa. *Sall.* Cat. 49. Incendium plebi maxime calamitosum. *Sueton.* Cal. 23. Victoriae Iunestae populo Romano et calamitosa. ¶ 2. Passive calamitosus est calamitatibus obnoxius, miser, infelix. *Cato R. R.* 1. Mercatorem autem strenuum — existimo, verum — periculosum et calamitosum. *Cic.* 9. *Fam.* 13. 3. Homines miseri, et fortunae magis quam culpa calamitosi. *Id.* 4. *Tusc.* 38. 82. Miseri, afflicti, erumnesi, calamitosi. Adde *eumd.* *Divinat.* in *Q. Caecl.* 21. 76. *Id.* 5. *Fin.* 19. 54. Calamitosum otium. *Id.* *Rosc. Am.* 23. 77. O rem miseram et calamitosam! *Seneca Ep.* 71. Calamitosissimus omnium Regulus.

CALAMOCHNUS. F. ADARCA.

CALAMUS, i, m. 2. κάλαμος, generatim significat culmum (It. *gamba*, *fusto*, *stelo*; Fr. *chaume* ou *tuyau* de blé, *roseau*; Hisp. *rastrero*; Germ. *der Stengel*, *Stab*, *Halm*; Angl. *the stem*, *stalk*, or *blade*). Occurrit

A) Generatim. ¶ 1. Dicitur de culmo segetum, unde *calamitas*, eadem ratione, quā dicitur et *arundo*, quam vocem vide. *Virg.* 1. *G.* 75. tristisque lupini Sustuleris fragiles calamos. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 7. 10. (81). Calamus aliter frumento, quam hordeo. *Pallad.* 12. *R. R.* 1. 2. Calami fabaceae messis. ¶ 2. Item de tereti virgula, aut siculo cuiuscunque arboris; qualis est, quae ad insitionem reciditur: unde sunt Italica illa *calmo*, *calmella*, *calmone*, *incalmare*, *incalmio*: *F. Colum.* 4. *R. R.* 29. 9. *Plin.* 17. *Hist. nat.* 14. 24. (103). de insitione. Multa in hoc servanda: primum omnium, quae pectatur culmum arbor et cuius arboris calamus. Et *ibid.* (106). Calami triculo medallam ne nudet. Et *ibid.* (114). Pomorum calami. Et 17. *ibid.* 18. 30. (129). Insertitur oleaster calamo, et inoculatione. *Id.* 24. *ibid.* 14. 75. (123). Rubus Idem tenerior ac mior, rorioribus calamis innocentionibusque. h. e. spinis longiusculis et surculorum similibus.

B) Specialim. ¶ 1. Calamus est planta vel frutex idem atque arundo, ita ut *calamus*, *canna* et *arundo* invicem usurpentur, ut apud *Ovid.* 1. *Met.* 706.; vel potius est ipsius arundinis truncus internodiis distinctus, ut colligitur ex *Plin.* 16. *Hist. nat.* 36. 63. (159). et 65. (164)., ubi de arundine et calamis ex professo agit, doctique varios eorum usus ad sagittas, tibias, fistulas et scriptorios calamos conficiendos. Pro ipsa arundine *Plin.* 16. *Hist. nat.* 21. 33. (80). Non decidunt folia et in fruticum genere euidam rubo et calamo. — De calamo bujismodi fabulam tradit *Servius* ad *Virg.* 5. *Ecl.* 48. Calamus *Mixandri* *Nuili* *Amavili*, et amatus a *Carpo* filio *Zephyri* et unius ex *Horis*, pulcherrimo filio. Accidit, ut *Carpos* in *Masodrum* fluvium caderet, et exlingeretur. Calamus patrem propter hoc detestatus aufugit, rogavitque *Jovem*, ut finem suis iocibus daret mortemque sibi praestaret, ut amato puero post obitum jungeretur. *Juppiter* calamum in arundinem vertit, quae circa fluvios nasci amat: *Carpum* vero in fructus rerum omnium (*καρπός* Graece fructum significat), ut semper renascetur. — Ut vero a fabulis ad fruticem redeamus, specialim *calamus odoratus*, qui et *calamus simpliciter* dicitur, vulgo *calamus aromaticus*, est, qui in Arabia, Syria et India nascitur, multis nodis geniculatus, praestantissimo odore: quare multi est usus in unguentis. *Plin.* 12. *Hist. nat.* 22. 48. (104). Calamus quoque odoratus in Arabia nascens. *Veget.* 6. *Peterin.* 12. 3. Calamus aromaticus. *Id. ibid.* § 4. Calamus Syriacus. Et ab-

solute *Plin.* 13. *Hist. nat.* 1. 2. (8). Unguentum, quod constat oleo myrteo, calamo, cupresso, lentisco, etc. Sic saepe *Id. ibid.*, cui praecesserat *Cato R. R.* 105. et *Colum.* 12. *R. R.* 20. 5. et 53. 2. Cl. *Fée* (*Op. cit.* vol. 1. p. 47.) ad *Incum Plin.* 12. *Hist. nat.* 22. 48. (104)., ubi agit de calamo odorato, haec habet: «Il ne faut pas confondre cette plante avec le *calamus aromaticus* des modernes, dont *Plin.* traite (*lib.* 25. sect. 100.) avec assez de détails pour qu'on puisse reconnaître parfaitement en lui l'*Acorus Calamus* L. *Spec. plant.* 568. Le *calamus verus* ne peut, dans l'état actuel de la science, être rapporté à aucune plante connue. Il est probable néanmoins qu'il s'agissait d'une graminée du genre *arundinopogon*. Tout récemment M. Guibourt (*Journal de chimie médicale*, t. 1. p. 129.) a émis l'opinion que le *chirayta* pourrait bien être le *calamus verus* des anciens. Le *chirayta* est une gentiane de l'Inde, nommée *Gentiana Chirayta* Roxb., *Corom.* et *asiat. research.*, qui se trouve dans le *Coromandel*, sur les montagnes. *Plin.* dit (13. 21.), que le *papyrus* croît en Syrie, aux bords du même lac, où l'on trouve le *calamus odoratus*. Or, l'on sait que l'*Arundinopogon Schenanthus* abonde en Arabie, et qu'on l'a fréquemment trouvé en Syrie, ce qui semble appuyer l'hypothèse émise plus haut avec doute. — L'opinion de M. Guibourt, développée dans le journal cité, a été reproduite par son auteur, dans la deuxième édition de l'*Histoire abrégée des drogues simples*, avec cette modification pourtant, que ce ne serait plus la même espèce de plante qui fournirait les deux substances; mais deux congénères ou même deux variétés d'une même espèce». Hanc porro sententiam probabiliter esse demonstrat idem cl. *Fée* l. c. ¶ 2. Calamus variis usibus inserviebat, quos, ut diximus, recenset *Plin.* 16. *Hist. nat.* 36. 55. (159). et sequi: hinc ponitur — a) De instrumentis, quo in charta scribitur, qui dicitur *calamus scriptorius* a *Cels.* 7. 11. et 27., et 5. 8. n. 12. a *med.* *Cato* apud *Aufinian.* p. 199. Calamo et stramento militare. *Cl. Cic.* 2. ad *Q. fr.* 16. 6. § 1. et *F. ATRAMENTUM*. *Cic.* 6. *Att.* 8. 1. Cum instituissem [ad te] scribere calaminumque sumpsissem. *Horat.* *Art. P.* 446. Incomptis allinet atrum Transverso calamo signum. *Quintil.* 10. 3. 31. Membranae ut juvant adiem, ita crebra relatione, quoad intinguntur calami, morantur manum et cogitationis impetum frangunt. Adde *Martial.* 14. 38. *Apul. Florid.* n. 9. a *med.* Pro his praepotere me fateor, uno chartario calamo me refocere poemata, omne genus, apta virgae, lyrae, socco, colubino. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 36. 64. (157). haec docet: Chartisque servantur calami, Egyptii maxime, cognatione quadam papyri: probatores tamen Guidii, et qui in Asia circa Anaiticum lacum nascuntur. Hinc *Auson.* 7. *Ep.* 52. Nec jam fissipedis per calami vias Grassetur Guidiae sulcus arundinis. *V. Labus* in *not.* ad *Morcell.* *dello scrivere degli ant. Romani* p. 138. — b) Item de calamo, quo ad tibiam vel fistulam faciendam usi sunt veteres, qui propterea *calamus tibialis* dicitur a *Plin.* 16. *Hist. nat.* 36. 65. (168). *Cl. Lucret.* 5. 1381. Et *Zephyri*, cava per calamorum, sibila primum Agrestes docuerunt cavas inflare ciculas. *Virg.* 2. *Ecl.* 33. Pan primus calamos cera conjungere plures instituit. Adde *Tibull.* 2. 5. 32.; *Propert.* 3. 17. 34. et *Ovid.* 1. *Met.* 711. *Catull.* 67. 22. Calamus curvus. *Virg.* 1. *Ecl.* 10. et 2. *ibid.* 34., et *Seneca Hippol.* 298. agrestis. — Hinc in plurali num. ponitur de ipsa avena vel fistula. *Lucret.* 4. 590. Unco saepe labro calamos pefurrit biantes (*Pan*). *Fistula* silvestrem ne cesset fundere musam. Adde *eumd.* 5. 1406. *Virg.* 5. *Ecl.* 48. Nec calamis solum equiparas, sed voce magistrum. Adde *Propert.* 4. 1. 24. et *Ovid.* 11. *Met.* 161. — c) Item de sagitta, unde *calamus sagittarius* dicitur a *Plin.* loco cit. paulo supra (166). *Virg.* 3. *Ecl.* 13. arcum et calamos frangere. *Horat.* 1. *Od.* 15. 17. Hastas et calami spicula *Gnosii*. Adde *Propert.* 2. 19. 24.; *Ovid.* 7. *Met.* 778. et 8. *ibid.* 30.; et *Juvenal.* 12. 80. — d) Denique ponitur pro virga ad varios usus, hoc est — Ad vineam sustentandam. *Colum.* 4. *R. R.* 4. 1. Vitis a media fere parte sulci prosteratur, et ad frontem ejus ab imo usque recta materia exigitur calamoque applicetur. Adde *eumd.* 3. *ibid.* 15. 1. — Pro virga acuta ad caedendum. *Pallad.* 12. *R. R.* 22. 3. (*Olivae*) post dies xx levabis atque intercidas acuto calamo. — Pro virga virgo illita ad capiendas aves; unde *Martial.* 14. 218., cui titulus *Calami aucupatorii*.

Non tantum calamis, sed cantu fallitur ales. Adde *Propert.* 3. 13. 46.; *Senec. Octav.* 411.; *Sil. It.* 7. 677.; et *Martial.* 13. 68. — Pro arundine vel virga piscatoria. *Ovid.* 3. *Met.* 587. Innoque solebat et hamis Decipere, et calamo salientes ducere pisces. *Martial.* 4. 30. Dam praedam calamo tremante ducit. — Pro virga ad signa danda. *Colum.* 3. *R. R.* 15. 1. Eaue (*linea*) sic denotata per repastinatum intenditur, et juxta purpuram calamus defigitur. — Denum de virga vel iis calamis, qui in *Aegypto* terrae infigebantur ad ostendendam viatoribus viam. *Plin.* 6. *Hist. nat.* 29. 33. (116). Unum iter a *Pelusio* per arenas, in quo, nisi calami defixi regant, via non reperitur, subinde aura vestigia operiente. *Hos calamos* Graeci vocant *σημεία*. *V. Jablonsk. Opusc. T.* 1. p. 164.

CALANTICA. F. CALAUTICA.

CALASIS, is, f. 3. tunicae genus, quod Graeci κάλασον dicunt. Alii dicunt, esse nodum tunicae muliebri, quo connexa circa cervicem tunica submittitur. Haec *Paul. Diac.* p. 51. 11. *Müll.* Magis placet *Fossio* in *Etymol.* secunda significatio: deductique a κάλας lato, remitto, ut ait κάλασις pro κάλασις. Apud *Paul. Diac.* est *calassis*. *V. Herodot.* 1. 2.; et *Cl. Καλασις* apud *Jablonsk. Lexic. Aegypt.*, necnon *Musium Praenestinum* in *T. XX.* de *Acad.* des *Inscript.* de *Paris*.

CALASTER. F. CATASTUS.

CALASTICUS. F. CHALASTICUS.

CALATHIANUS, a, um, adject. ad calathum pertinens. *Calathianus violae* dicuntur, quod calathi similem figuram habeant. *Plin.* 21. *Hist. nat.* 6. 14. (27). In totum vero sine odore, minutoque folio calathiana, minus autem, ceterae veris. Alii leg. *calithiana*, hoc est calthae similia: al. *calatina*, ab urbe Calatia.

CALATHISCUS, i, m. 2. καλαθίσκος, parvus calathus. *Catull.* 64. 318. caudentis mollia lanæ Vellera virgati custodiunt calathisci.

CALATHUS, i, m. 2. κάλαθος, vas ex vimine, vel alio ligno plerumque factum, rotunda figura, in fundo angustius paulatimque sese dilatans, et in amplius os desinens, quale est illi flos, quem scilicet calathio *Plin.* 21. *Hist. nat.* 5. 11. (23). assimilat. Capituli quoque Corinthii figura, si folia demas, calathum refert: qua de re *V. Vitruv.* 4. 1. 9. — Vox Graeca est, usu tamen Latina facta, quamquam habent Latini eadem significatione *quasilum*, ut docent *Paul. Diac.* p. 47. 6. et 350. 12. *Müll.* et *Servius* ad *Virg.* 2. *Ecl.* 45. (It. *cestella*, *paniere*; Fr. *panier*, *corbeille*; Hisp. *cesta*, *canastra*, *ceston*; Germ. *ein Korb*; Angl. *a basket*, or *hamper*). Est autem ¶ 1. Vas seminarum proprium, e vimine textum (ut patet ex *Ovid.* 4. *Fast.* 435. Haec implet (*floribus*) lento calathos e vimine textos), in quo flores fructusve colligere, lanam nemdam reponere, et similia his solebant. *Virg.* 2. *Ecl.* 45. tibi illa plenis Ecce ferunt *Nymphae* calathis. *Ovid.* 2. *Art. am.* 263. Dum bene dives ager, dum rami pendere putant, Alferat in calathio rustica dona puer. *Virg.* 7. *Aen.* 805. de *Camilla*, non illa colo calathivae *Alinervae* *Femineae* assueti manus, sed praelia virgo etc. *Juvenal.* 2. 34. Vos trahitis lanam, calathisque peracta refertis *Vellera*. Adde *Ovid.* *Heroid.* 9. 73. et 76., 2. *Art. am.* 219. et 12. *Met.* 475.; et *Vitruv.* 4. 1. 9. *Plin.* 34. *Hist. nat.* 16. 47. (157). In calathis, in quibus aurum colligitur. *Apul.* 9. *Met.* Calathis fetui gallinae destinatus. h. e. in quo gallinae ova excludunt. ¶ 2. Per similitudinem vasis ex metallo vel ex ligno, calathus ponitur pro vase ad fluida recipienda; et specialim — a) Ad lac. *Virg.* 3. *G.* 400. Quod surgente die mulseris horisque diurnis, Nocte premunt: quod jam tenebris et sole cadente, Sub lucem exportant calathis etc. Ubi *Servius* vasis metis, in quibus lac, vel recens caseus in urbe distrahitur. (Quod ait *aereis*, *Forcellius* malebat *juncis*: unde opus illud lacteum, quod dicimus *giuncata*). *Colum.* 7. *R. R.* 8. 8. calathis ut docet recenti caseo pereolando. Adde *eumd.* 10. *ibid.* 39. 7. — b) Sunt etiam calathi vinaria vasa, seu calices. *Virg.* 5. *Ecl.* 71. Vina novum fundam calathis *Arlusia* nectar. *Propert.* 2. 12. 52. Quae (*folia*) passim calathis strata natere vides. Adde *Martial.* 9. 60. et 14. 107. ¶ 3. Etiam pro ipso floris calice usurpatur. *Colum.* 10. *R. R.* 99. calathisque virentia illis canis. h. e. *verdeggianti gigli coi canuti panier*, ut verbi *Benedictus Dei Bene*. Adde *eumd.* *ibid.* 240. *Auson.* *Idyll.* 14. 31. de

rosa, ridentis calathi patefecit honorem, Prodens inclusi semina densa croci. Et *Auct. incert. epigr. de rosæ* 5. Tertia non totum calathi patefecerat orbem. Cf. *Plin. loc. cit.* sub init. hujus vocis.

CALATIO vel kalatio, ōis, f. 3. vocatio, καλῶσις, a calo, as. *Varro* 5. L. L. 13. *Müll.* Nec curia Calabra sine calatione potest aperiri.

CALATOR vel kalator, ōris, m. 3. vocator: a rallo, as. Hinc generatim *Charis.* 1. p. 82. *Putsch.* Calator nominis. — Speciatim Calatores dicti sunt servi publici, qui sacerdotibus apparebant, eorumque jussu ad aliquem vocandum, vel indicendum aliquid mittebantur, vlatorum similissimo munere. *Servius* ad *Virg.* 1. G. 268. Sunt aliqui, quæ si festis diebus fiant, ferias polluant: quapropter et pontifices sacrificaturi præmittere calatores suos solent, ut, sicubi viderint opifices assidentes opus suum, prohibeant, nec caeremonias deorum attamenent. *Sueton. Gramm.* 12. Cornelius Epicadus L. Cornelii Sullæ dictatoris libertus, calatore in sacerdotio augurali. *Inscript.* apud *Gruter.* 307. 6., quæ est apud *Orell.* 2431. VINCIO COCTABO CALAT. VII. VIR. EPVL. LIBERTO OPTIMO PATRONVS. Et apud *Gruter.* 304. 9. q. CAECILIO PERCOTO KALATORI SACERDOTII TITIALIUM FLAVIALIUM etc. Kalator hic per K scribitur ea ratione, quæ Kalare, et Kalendæ. *V. CALO*, as. — Sed et in privatis familiaribus calatores fuerunt. *Paul. Diac.* p. 38. 13. *Müll.* quidem docet, hoc nomine omne servorum genus significari, quia semper vocari possunt ob necessitatem servitutis. Alii dicunt, calatorem esse qui nomina dicit domino, qui et nomenclator appellatur: alii eum, qui alios vocat ad ministerium. Verius puto aerovs privatos a similitudine publicorum nomen accepisse, quod ultro citroque cum mandatis a domino mitterentur. *Plaut. Rud.* 2. 3. 5. Est oc hic Trachilio, quem conspicio, calator Pleusidippi? *Id. Merc.* 5. 2. 11. Ego me mihl comes, calator, equus, agaso, armiger. Adde *Pseud.* 4. 2. 52., quo loco, ut et in *Mercatore*, millis servum designat. Ex quo quidam putant, calatorem et calonem idem esse: quæ sententia ex his locis non satis probatur.

CALATORIVS vel kalatorius, a, um, adject. ad calatores pertinens. *Inscript.* apud *Fabreit.* p. 449. n. 58. PERMISSVS KALATORIVS ET FLAMINIVS TRICLIAM FECIT. h. e. Calatorum et Flaminum.

CALATUS vel kalatus, a, um, *V. CALO*, as.

CALAUTICA. *V. CALVATICA.*
CALAURŌPA, æ, f. 1. καλαῦροψ, ποῦς, pedum; a καλόν lignum, αὐ retro, et ποῦς incurvatio. *Hygin.* (ab A. Mai. in *Class. Auct. T.* 3, p. 46. edit.) fab. 46. Curvam calauropam habet *Pan.*, id est pedum, quia annus intra se recurrit. *Alter mytograph.* apud *eumd.* ibid. p. 102. Recurvum baculum calauropam (*Pan.*) habet, id est pedum, propter annum, qui se recurvat. *Scholias. Venet.* a *Villoisonio* edit. ad *Hom.* II. φ. 974. habet: Παῖδος καλῶν ποῦν ἐχουσα. *V. Etymolog. M. in Kalaurōpō.*

CALBIENSIS, e, adject. *Forcellino* videbatur esse accolæ amnis in Calabria, cui nomen Calbis, a *Ptolemaeo* l. 5. c. 2. et *Mela* l. 18. memorati. Probabilior tamen est *Grævis* et *Orellii* *Inscript.* n. 1924. conjectura, calbiensis esse milites calbeis seu galbeis donatos. *Inscript.* apud *Gruter.* 36. 1., quæ apud *Orell.* est mox cit. SOLI SANCTISSIMO SACRVM TI. CLAVDIVS FELIX ET CLAVDIA HELPIS ET TI. CLAVDIVS ALFVS FIL. EORVM VOTVM SOLVERVAT LIBENS MERITO. CALBIENSIS DE COM. III.

CALBEI, ōrum, m. plur. 2. auctore *Paul. Diac.* p. 46. 19. *Müll.* dicebantur armillæ, quibus triumphantes utebantur, et milites ob virtutem donabantur. Dicti sunt vel a καλός pulcher, vel a galbeis viridis, vel a καρπός junctura manus, quod primo carpius diceretur, deinde calpius, tandem calbius, vel calbeus. — *Calibæ, arum*, f. plur. 1. etiam vocatæ videantur armillæ in *Not. Tyr.* p. 127. Comptus, incomptus, calibis. *V. GALBEI*. — Idem *Paul. Diac.* sub littera G ponit Galbeum ornamentum genus. Ubi idem, quod in hac voce, significare videtur.

CALCABILIS, le, adject. qui calciari potest. *Sidon.* 1. Ep. 5. Agger calcabilis silice crustatus.

CALCANEUM, i, n. 2. pars posterior imi pedis, a calcando ita appellata, quæ et calx dicitur. *Virg. Mor.* 36. Continuis rimis calcanea scissa rigeant. *Lamprid. Elagab.* 20. Comedit sapius ad imitationem Apicli calcanea camelorum. — A quibusdam grammaticis et lexicographis ponitur etiam calcaneus, i, m., sed nullo adhuc firmatur auctore.

CALGAR, āris, n. 3. (calx) stimulus ferreus calci alligatus, quo equos pugnans et incitamus, ut docet *Isid.* 20. *Orig.* 16. 6. Calcaria dicta, quia in calce hominis ligantur, id est in pedis posteriori parte, ad stimulandos equos, quibus aut pugnandum est, aut currendum (It. sperone, sprone; Fr. éperon; Hisp. espuela; Germ. der Sporen; Angl. a spur).

1.) Proprie. *¶* 1. Stricto sensu. *Plaut. Asin.* 3. 3. 118. Calcarī agitare quadrupedem adversum clyvum. *Auct. Z. G.* 8. 48. Incendere equum calcaribus. *Liv.* 2. 6. et *Curt.* 7. 4. 18. Conditare equum calcaribus. *Id.* 2. 20. et 4. 19. et 33.; *Curt.* 7. 2. 6. et 3. 13. 8.; et *Ovid.* 2. *Pont.* 6. 33. Subdere equo calcaria. *Virg.* 6. *En.* 881. Seu spumantis equi foderet calcaribus armos. *Curt.* 4. 16. 6. Calcaribus subditis prurere in hostem. *Val. Max.* 3. 2. 9. Equus calcaribus stimulatus. *Sil. It.* 10. 280. Calcaribus auferre equum. — *Enn. Quir. Viconi. Mus. Pio-Clém.* T. 2. p. 333. edit. *Mediol.* ex Amazonis statura, quæ in sinistro tantum pede fibulam habet, arguit, veteres uno tantum calcare esse usos, cujus rei confirmandæ causa locum offert *Virg.* 11. *Æn.* 714. Quadrupederumque citum ferrata calce fulgat. Adde *Sil. It.* 17. 540. Jam compos voti ferrata calce cruentat Cornipedem. At ex loc. citatis argui potest, antiquitus Romanos calcaribus quidem usos, non item unico tantum, quia poetarum mos est singularem numerum pro plurali usurpare. *¶* 2. Per similitudinem dicitur calcar, quod acutum exiat in cruribus gallinarum et gallinaceorum. *Colum.* 8. R. R. 2. 8.

II.) Translate ponitur pro stimulo, incitamento; eique freni opponuntur, ut apud *Cic.* 56. 204. Ut Isocrates in acerrimo ingenio Theopompi et lenissimo Ephori didicisse traditum est, alteri se calcaria adhibere, alteri frenos. *Id.* 3. *Orat.* 9. 36. In altero calcaribus, in altero frenis uti. *Id.* 6. *Att.* 1. 12. Alter frenis eget, alter calcaribus. *Id.* ibid. 1. 5. Adscribit etiam, et quasi calcar admoveat, interessisse se pro his magnam pecuniam. *Varro* apud *Non.* p. 451. 29. *Merc.* Ventus sub occasu vehementius sufflare et calcar admovare. Nonius calcar exponit impetum. *Id.* apud *eumd.* p. 70. 13. Addere calcar. Cf. *Horat.* 2. Ep. 1. 216. si munus Apolline dignum Vis complere libris et vultibus addere calcar. *Lucret.* 5. 1074. equus calcaribus ictus amoris. *Ovid.* 4. *Pont.* 2. 35. laudatque virtus Crescit, et immensum gloria calcar habet. — Addere calcaria aponte currenti proverb. de eo, qui alterum locutat et hortatur jam ultro facientem. *Plin.* 1. Ep. 8. *V. CURRO.*

CALCARIA, æ, *V. CALCARIUS.*

CALCARIARIUS, a, um, adject. ad calcariam et calcem pertinens, ut Negotians calcariarius, *Inscript.* apud *Gruter.* 641. 1. Exonerator calcariarius, *Id.* 1117. 5., et apud *Orell.* 302.

CALCARIENSIS, is, m. 3. calcarius, qui calci excoquendas et perficiendas dat operam. *Impp. Constantius et Constans Cod. Theod.* 12. 1. 37. Hoc et in calcariensibus et fabricensibus et argentariis observetur.

CALCARIUS, a, um, adject. ad calcem murealem pertinens, ut calcaria fornax apud *Caton. R. R.* 38. et *Plin.* 17. *Hist. nat.* 9. 6. (53). — Hinc

Calcaria, æ, f. 1. absolute, substantivorum more, est officina, in qua calx muralis conficitur. *Ulp. Dig.* 48. 19. 8. § 10. In calcariam vel sulphurariam dammare aliquem. *Ammian.* 27. 3. Calcarias vicio extinguere. — De calcaria in carbonariis pervenire proverb. apud *Tertull.* *Carn. Christi* 6., quod significat de impuro loco in immundiorum venire, vel de minora in majorem calamitatem incidere.

Calcarius, ō, m. 2. absolute, substantivorum more, est qui calcem coquit. *Cato R. R.* 16. Perficit et coquit et ex fornace calcem eximit calcarius.

CALCATOR, ōris, m. 3. qui calcat, et speciatim qui calcat uvas. *Calpurn. Eccl.* 4. 124. Et nudus ruptis saliat calcator in uvas. *Hieronym.* in *Isaiam* l. 5. c. 16. n. 9. Calcatores uvarum.

CALCATORIVM, i, n. 2. locus in cella vinaria, in quo uvæ calcantur. Ita *Forcellinus*: et juxta *Schneider.* ad *Pallad. loc.* mox citand., calcatorium est, et quidem rectius, locus editus in cella vinaria, ex quo vinum in dolia funditur. *Pallad.* 1. R. R. 18. 1. de cella vinaria. Basilicæ ipsius forma calcatorium loco habet altiore constructum, ad quod inter duos lacus, qui ad excipiendâ vinâ hinc inde depressi sint, gradibus tribus fere, aut quatuor ascendatur.

CALCATRIX, icis, f. 3. quæ calcat: sed occurrit

translate tantum, et est contemptrix. *Prudent. Psychom.* 587. Calcatrix mundi.

CALCATORIA, æ, f. 1. actus calcandi, calcatus. *Vitruv.* 10. 5. 1. *Schneid.* Rotæ modiolis aquam baurientes, et in summum referentes, sine operarum calcatura, ipsius summis impulsu versatæ, præstant quod opus est ad usum. h. e. sine ope hominum, qui calcando rotas versant, ut ibid. dicitur 4.

CALCATUS, a, um. *V. CALCO.*

CALCATUS, us, m. 4. actus calcandi, calcatura. *Pallad.* 2. R. R. 13. 17. Ne post calcatu assiduo terra effossa solidetur. *V. TABULO.*

CALCEAMEN, ōis, n. 3. Scribitur et calciamen: sic calcamentum, calciarium, calciatus, calcio, as, et si qua sunt alia per i saepe scripta reperiuntur, saepe etiam per e. *Dausq.* videtur i retinere: latetur tamen utramque scripturam usu receptam esse. — Calceamen est idem ac calcamentum. *Plin.* 15. *Hist. nat.* 8. 8. (34). Calceamina amurcæ ugni. *Id.* 19. ibid. 2. 7. (27). Calceamina et pastorum vestis ex sparta.

CALCEAMENTVM vel calciamentum, i, n. 2. nomen generale, quo calceorum omne genus significatur (It. scarpa; Fr. chaussure, soulier; Hisp. calzado; Germ. Fussbekleidung oder Schuhwerk; Angl. a sandal, shoe). *Cic.* 5. *Tusc.* 32. 90. Mibi amictui est Strybicum tegmen, calceamentum solorum calium, cubile terra. *Colum.* 12. R. R. 3. 1. Calceamenta utrique servit convenientia. *Plin.* 28. *Hist. nat.* 4. 7. (38). Induere calceamentum. Adde *eumd.* 9. ibid. 17. 30. (65), 28. ibid. 16. 62. (222) et 36. ibid. 17. 27. (131); *Cels.* 8. 22.; et *Dig.* 34. 2. 25. § 4. — Dicuntur etiam calceamenta, quibus crura vestiuntur, quæ et tibialia appellantur. *Justin.* 1. 2. de *Semiram.* Igitur brachia ac crura calceamentis, caput thara terit. Ita legit *Salmas.* in comment. ad *Trebell. Gallien.* 16. Alii velamentis.

CALCEARIA, æ, *V. CALCARIUS.*

CALCEARIUM vel calciarium, i, n. 2. pecunia militibus ad calceos comparandos data, sicut vestiarium, quod in vestes impenditur, claviarium, quod in clavos, etc. *Sueton. Vesp.* 8. Classiarios, qui ab Ostia et Puteolis Romam pedibus per vices commeant, petentes constitui aliqua sibi calcarum nomine, jussit evulcatos cursitare. *Ulp. Dig.* 34. 1. 21. Diarhis relicti, neque habitationem, neque vestiarium, neque calcarium debent, palam est. Adde ibid. 2. 15. 8. § 12. et 14.

CALCEARIUS, a, um, adject. ad calceos pertinens. — Hinc

Calcearia, æ, f. 1. absolute. *Varro* 8. L. L. 53. *Müll.* Quoniam taberna, ubi venit vinum, a vico vinaria, a creta cretaria, ab unguento unguentaria dicitur; ἀνάλεικτος si esset vocabatur, ubi caro venit, carnaria; ubi pelles, pellaria; ubi calci, calcæria dicerentur; non laniena, pellesuina, sutrina. Hinc apparet inusitata *Varronis* tempore fuisse vocabula carnaria, pellaria, calcæria, licet ille puler recte dici putaret; quod tamen ne posterioribus quidem temporibus usurpatum fuit a scriptoribus Latinis.

CALCEATOR et calciator, ōris, m. 3. qui calceat. *Inscript.* apud *Murat.* 909. 12. a. DIVIVS AVG. L. MESOPHILVS CALCIATOR.

CALCRATUS vel calciatus, a, um. *V. CALCEO.*

CALCEATUS vel calciatus, us, m. 4. idem quod calcamentum. *Sueton. Cal.* 52. Vestitu calceatque, et cetero habitu neque patrio, neque civili, ac ne virili quidem usus est. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 57. 82. (221). In calceatu fasces utebatur. *Id.* 23. ibid. 6. 59. (110). Solutus virgulo omni cinctus et calceatus. *Id.* 28. ibid. 16. 62. (222). Injurias et calceatu senat ex oleo corli caprini cinis. *Id.* 11. ibid. 45. 105. (254). Cameli longiore itinere sine calceatu fatiscunt.

CALCEO vel calcio, as, avi, ātum, are, a. 1. Part. Calceatus et Calceandus 1. — Calceo est calcis vestio (It. calzare; Fr. chausser, munir de souliers; Hisp. calzar; Germ. mit Schuhen versehen, beschuhen; Angl. to put on shoes, shoe). Occurrit *¶* 1. De hominibus. *Cic. Cæl.* 26. 62. Non satis commode calceatus et vestitus. Cf. *Sueton. Aug.* 78. Ita ut vestitus calceatusque erat. *Varro* apud *Non.* p. 478. 15. Calceatum introire in templum. *Phædr.* 1. 14. 15. Qui calceandus nemo commisit pedes. *Sueton. Vesp.* 24. Calceabat ipse sese. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 53. 54. (181). Obiere, dum calceantur matutino, duo Casares. *Id.* 36. ibid. 5. 4. (41). Calceare aliquem sacris. *Id.* 7. ibid. 20. 19. (83). coturnis. *Id.* 32. ibid. 9.

36. (110). Fibrinis pellibus calceari. — Joculariter *Plaut. Capt. 1. 2. 84.* paraso tribuit *dentes calceatos*, hoc est munitos, paratos instructosque ad comedendum: sumpta translatione a viatoribus, qui per scruposas vias ituri, calceis diligenter se muniunt. Dixerat enim paraso is, qui ad cenam invitaverat: *Nam meus scruposam victus commeat viam.* Similis est *Ennii* sententia apud *Donat. ad Ter. Phorm. 2. 2. 25.* Quippe sine cura laetus, lautus cum advenis, insertis malis, expedito brachio, Alacer, celsus, lupino expectans impetu, Mox dum alterius abligurias bona. Ubi inserta mala videntur esse clausae et adstrictae, dentibus invicem presse insertis, quales esse valde esurientium solent. Sed alii leg. *infertis*, quod quid sit, non facile dixerim. Ita *Martial. 12. 45.* caput calceatum festive vocat illius, qui galericulo hœdina pelle confecto calvam sibi contegebat. ¶ 2. Item de brutis animalibus, quorum pedes aliqua re, in calceorum formam, tegebantur, aliter omnino atque apud nos. *Pallad. 1. R. R. 24. 2.* Spartea, quæ calceantur animalia. *h. e.* solea ex sparto, qua indui boves solebant, cum pedibus laborabant, ut *Colum. 6. R. R. 12. et 15.* docet. *Plin. 8. Hist. nat. 54. 80. (215).* Simias visco inungi laqueisque calceari imitatione venantium tradunt. *Sueton. Vesp. 23.* Calceare mulas. Adde *Veget. 3. Feterin. 58. 2.* ¶ 3. Per similitudinem equi pes sicus et solidus et cornu concavo. altius calceatus dicitur a *Pallad. 4. R. R. 13. 2.* *h. e.* qui altas ungulas habet, ut est apud *Colum. 6. R. R. 29. 3.*

CALCEOCALIGA, æ, f. 1. Differt a calceo, qui pedem tantum vestiebat, et eadem videtur esse ac caliga, quæ pedem et partem cruris tegebat. Vox a Lexico expungenda; occurrit enim tantum in *Not. Tir. p. 161.*

CALCEOLARIUS, ii, m. 2. qui calceos conficit. *Plaut. Aut. 3. 5. 38.* Propolæ, lintones, calceolarii. CALCEOLUS, i, m. 2. deminut. a calceo, parvus calceus. *Cic. 1. Nat. D. 29. 83.* Sosipia cum pelle caprina, cum hasta, cum scutulo, cum calceolis respondis. *C. Memmii* cum *Serr. ad Virg. 4. Æn. 261.* Syriaci calceoli gemmarum stellati coloribus. *Scribon. Compos. 208.* Calceolorum lingula. *Hieronym. Ep. 54. n. 7.* Non habuit crispantes mitras nec stridentes calceolis, aut orbes subio fuliginatos. *V. STRIDOR.*

CALCEUS vel calcus i, m. 2. pedis indumentum, quod sit plerumque ex pellibus animalium, viris feminisque commune, ingenius tamen; nam servi calceis non utebantur. Est a *calx, calcis*, quia non pedem tantum, sed et calcaneum vestit, sicut solea solum pedis tantummodo, caliga vero et partem cruris tegebant. Alii, sed minus recte derivant a *καλὸν* lignum, quod olim e ligno calces ferebant (*It. scarpia*; *Fr. scutier*; *bovine*; *Hisp. borcegui*; *botin*; *Germ. d. Schuh*; *Angl. a shoe, sandal, slipper*). Occurrit — a) Generatim. *Cato apud Festum p. 142. 28.* *Müll. Calcei mullei.* Adde *Titinius* apud *eumd. l. c.* et *cf. Fopist. Aurel. 49. et Tertull. Pall. 4. Varro 9. L. L. 40.* *Müll. Calcei muliebres, viriles.* *Cl. eumd. apud Non. p. 253. 5. Merc. Cic. 1. de republ. 12. 18.* Calceos et vestimenta sumere. *Id. 2. Phil. 30. 76.* Calcei et toga. Adde *Quintil. 11. 3. 137. et Plin. 7. Ep. 3. Cic. 1. Orat. 54. 231.* Uti calceis. *Id. ibid.* Calcei habiles et apti ad pedem. *Horat. 1. Sat. 3. 31.* male laxus In pede calceus hæret. *Id. 1. Ep. 10. 42.* ut calceus olim, Si pede major erit, subvertet; si minor, uret. *Sueton. Oth. 6.* Calceus laxatus. *Id. Aug. 92.* Si mane sibi calceus perperam, ac sinister pro dextero induceretur, ut dirum auspiciū observabat. *Plin. 2. Hist. nat. 7. 5. (24).* Calceus lœvus. *Apul. 7. Met. Indutus calceis.* *Scribon. Compos. 161.* Calceus duplex. *Inscript. apud Orell. 543. et Isid. 19. Orig. 34. 4. patricius.* *Id. 9. 2. 5. § 3. et 19. 4. 13. § 4.* Forma calcei. — De universa veterum calceorum ratione eruditum condidit libellum *Benedictus Balduinus Rubenius* quoque de vestiar. l. 2. de hac eadem re disserit. — b) Speciatim calceos mutare est calceos, quibus induti sumus, deponere aliosque inducere, ut apud *Cic. Mil. 10. 28.* Et 6gurate est etiam conditionem statumque mutare. Romani enim senatores calceos habebant diversos a communibus, ejusque ordinis peculiare. *Hior Cic. 13. Phil. 13. 28.* Est etiam *Asinius* quidam, senator voluntarius, lectus ipse a se. *Asperiam* curiam vidit post Cæsaris mortem: mutavit calceos: pater conscriptus repente factus est. — c) Calceos

poscere dicebantur convivæ, cum peracta cœna erant abitura. Nam discumbentes ponebant calceos, ne tricliniarios lectos sædarent. *Plin. 9. Ep. 17.* Quam multi, cum lector aut lyristes aut comedus inductus est, calceos poscunt! — d) Proverbialiter dicta videntur sequentia. *Cic. 1. Invent. 30. 47.* Si multus erat in calceis pulvis, ex itinere eum venire oportebat. *Varro apud Non. p. 48. 27. Merc.* Calceos elixos facere. *h. e.* aqua vel maxime madentes. *Quintil. 11. 3. 143.* Ad calceos usque.

CALCHISSO, as, are, n. 1. *καλχίζω*, vaticinor: verbum fictum ex Calchante vate. *Cæcilius* apud *Non. 6. 94. edit. vet.* Calchissat hic vicinus se asperisse et vobis. *Bothius* legendum conjicit: asperuisse vobis pro asperisse et vobis. At rectius *Spengelius* ita legendum putat: Parere etiam viros dici posse *Cæcilium* auctor est *Chalcis*: At hic vicinus sat peperit et vobis dictum: dictum id prudenter et natum.

CALCIARIUM, CALCIATUS, etc. *V. CALCEARIUM, etc.*

CALCIFRAGA, æ, f. 1. herba, quam nunc fœniculum marium, vel marinam cristam vocant, Galli *percepierre*, Itali, ut quidam putant, *citracca*, nascentes in mariis montibus, fere in saxo, et quo propius mari fuerit, minus salsa est; quo longius magisque terrena, amarior sentitur, ut est apud *Plin. 27. Hist. nat. 9. 51. (75).* — Nomen habet a frangendis calculis vesicæ, ut *Dioscorides l. 3. c. 151.* docet. *Scribon. Compos. 150.* Herba *σκληρόδρον*, quam nos calcifragam appellamus. Adde *ibid. 153.* Utrouque autem loco calculosis prodesset tradit. *Cl. Fée (Op. cit. vol. 3. p. 448).* hanc exhibet synonymiam, quam tamen et ipse in dubium revocari posse affirmat. *Εμπειρουν, οί δὲ φαρμακίδες* *Dioscor. 4. 181*; *Empeiros* sive calcifraga *Plin. l. c.* sunt *Salsola poly-chlonos* *L. Mantiss. 54.*

CALCIO, as, f. CALCEO.

CALCITRATUS, us, m. 4. actus calcitrandi. *Plin. 8. Hist. nat. 44. 62. (174).* Mulæ calcitratus inhibetur vini crebrior potu.

CALCITRO, as, avi, itum, are, n. 1. calcibus ferio (*It. tirar calci, calcitrare, scalceggiare*; *Fr. donner, lancer des ruades*; *Hisp. cozar*; *Germ. mit der Ferse schlagen, hinten ausschlagen*; *Angl. to kick, spurn, strike with the heels*).

I.) Proprie dicitur de brutis animalibus. *Plin. 30. Hist. nat. 16. 53. (149).* Mulæ non calcitrare cum vinum biberit. — Item de hominibus, qui nervorum contractione corripuntur. *Ovid. 12. Met. 238.* Sanguinis ille globos pariter cerebrumque merumque Vulnere et ore vomens, madidâ resupinus arenâ Calcitrat. *h. e.* palpitat: *cf. eumd. 5. ibid. 40.*

II.) Translate est totis viribus alicui rei obsistere. *Cic. Cæl. 15. 36.* Illum glum familias patre parco ac tenaci, habere tuis copiis devinctum non potes: calcitrat, respuit, non putat tua dona esse tanti. — Hinc Calcitrare contra stimulum, proverb. apud *Ammian. 18. 5.* de quo *V. Calz* sub *A.* et *STIMULUS*.

CALCITRO, ñnis, m. 3. qui calcibus ferit. *Varro apud Non. p. 45. 2. Merc.* Equum mordacem, calcitronem horridus miles non vitabat. *Plaut. Asin. 2. 3. 10.* Ita hæc morata est janua; extemplo janitorem clamat, procul si quem videt ire ad se calcitronem. *h. e.* qui fores ædium calcibus pulsant: alii vero intelligunt hominem rixosum, qui alios facile percutiat, et figurate accipiant. Adde *Cæli. Sabin. apud Gell. 4. 2.*

CALCITROSUS, a, um, adject. idem qui calcitro. *Colum. 2. R. R. 2. 26.* Nunquam stimulo læcessat juvenem, quod retractantem calcitrosusque eum reddit. *Ulp. Dig. 9. 1. 1. § 4.* Si equus calcitrosus calce percusserit. Adde *ibid. 21. 1. 4. § 3.*

CALCO, as, avi, itum, are, a. 1. Part. *Calcans* I. 1.; *Calcatus* in omnibus ferme paragi: *Calcaturus* I. 1.; *Calcandus* I. 3. — Calco est calce et pede premo (*It. premere col piede, calcare*; *Fr. fouler, marcher dessus*; *Hisp. hollar, atropellar, pisar*; *Germ. etwas mit den Fersen oder vollem Fusse treten, betreten, eintreten*; *Angl. to tread or trample upon, tread under foot*).

I.) Proprie. ¶ 1. Generatim est aliquid calce et pede insiliendo premere. *Ovid. 12. Met. 390.* terræ quæ ferox sua viscera trahit, Tractaque calcavit, calcataque rupit. *Id. 10. ibid. 23.* Calcata vipera diffundit venenum. *Id. 13. ibid. 804.* Calcare hydum. *Id. 5. ibid. 88. et 4. Pont. 7. 47.*; et *Juvenal. 16. 86.*

acervos morientium. *Colum. 6. R. R. 15. 1.* sarculium. *Sueton. Cal. 35.* laciniam togæ. *Plin. 25. Hist. nat. 11. 89. (138).* Calcata ossa serpentis. *Tac. 4. Hist. 81.* Alius manu æger, ut pede ac vestigio Cæsaris calcaretur, orabat. *Id. 5. ibid. 17.* Cineres ossaque legionum calcantes. *Cl. Claudian. I. Cons. Stilich. 349.* ceu protinus omnes Calcaturus equis. *Petron. Satyr. 135.* Calcato radiabat marmore terra. *h. e.* calcatu pedum attrito et splendenti. *Martial. 12. 50.* Calcatusque tuo sub pede lucet onyx. — Hinc ponitur et de iis, quæ calcantur, ut inde aliquid exprimitur, ac præcipue de uva. *Cato R. R. 112.* Calcare uvas in torculario. Adde *Varron. 1. R. R. 54. 2. Ovid. 2. Met. 29.* Stabat et auctumnus calcatis sordidus uvis. Adde *eumd. 4. Fast. 897. Plin. 18. Hist. nat. 32. 75. (322).* Calcare musta. ¶ 2. Sæpe est inculcare, calcando immittere, arte infarcire et implere: et occurrit — a) Absolute. *Cato R. R. 28.* Terram pedibus, fistucis vectibusque calcare. *Id. ibid. 52.* qualum terrâ inpletum bene. *Colum. 2. R. R. 2. 11.* Calcatis frondibus terram contegere. *Plin. 36. Hist. nat. 23. 52. (173).* ferratis vectibus solum parietesque. *Inscript. apud Don. cl. 11. n. 6.* LOCVM EMIT MASSAM CALCAVIT CYPAM AEDIFICAVIT. *h. e.* murum, in quo olla sive cupæ in suis loculis collocarentur, extruxit. — In illo *Auct. B. Hisp. 16.* Secumque extulerunt calcatas ad fossas complendas; crates alii legunt, alii calcatas retinent et crates subintelligunt, alii tandem putant, calcatam esse materiam sabulo, glareæ et calce constantem: at præstat intelligere id genus operis, quod salignis viminibus textum, et saxis terræ repletum, Itali *gabbione*, nostrales vulgo *volpara* appellant. — Item calcare est in mortario contundere, ut apud *Pallad. 2. R. R. 20. et Apic. 2. 3.* — b) Addito in quo quid inculcatur. *Cato R. R. 117.* Calcare oleas in orculum manibus siccis. *Varro 5. L. L. 166. Müll.* acus et tormentum in calcitas. *Virg. 2. G. 243.* Huc ager ille malus dulcesque a fontibus undæ Ad plenum calcantur. *Stat. 8. Theb. 542.* Calcare alicui clipeum in pectora. ¶ 3. A Poetis ponitur de locis, et est ambulare, peragere. *Horat. 1. Od. 28. 16.* Calcanda semel via levi. *Ovid. Heroid. 2. 121.* Mæsta tamen scopulos fruticosaque littora calco. *Id. 3. Trist. 10. 39.* durum calcavimus æquor. *h. e.* glacie concretum. *Petron. Satyr. 118.* Ceteri aut non viderunt viam, aut visam timuerunt calcare. *Id. ibid. 122.* Hæc ubi calcavit loca Cæsar milite læto Ora vitæ locum etc. *Claudian. VI. Cons. Honor. 545.* patulum prospectans Narnia campum Regali calcatur equo. *Sil. It. 3. 675.* Has umbras nemorum et connexa cacumina cælo, Calcatusque Jovi lucos prece, Bostar, adora. *h. e.* habitatos. ¶ 4. Calcare dicitur etiam gallus gallinam iniens. *Colum. 8. R. R. 5. 24.* Quæ velut mares cantare atque etiam calcare cæperunt. Sunt qui putent hic calcare poni pro pedibus scalpare, quemadmodum sæpe solent gallinæ more gallorum: ita etiam accepit *Benedict. Del Bene*, qui locum hunc vertit *Italice* calcipare.

II.) Translate est proculcare, contemnere, nibili ducere; et usurpatur etiam cum abstractis. *Liv. 34. 2.* Libertatem obterere et calcare. *Propert. 2. 7. 82.* Insultetque rogis, calcet et ossa mea. *Ovid. 3. Amor. 11. 5.* Vicinus et dominum (al. rectius domitum) pedibus calcamus amorem. Adde *eumd. 5. Met. 88. et 12. ibid. 391. Justin. 12. 16. 11.* Cum nullo hostium unquam congressus est, quem non vicerit; nullam gentem adiit, quam non calcaverit. *Auct. Paneg. ad Pison. 107.* non bumilem calcat fastosa clientem. *Seneca 4. excerpt. Controv. in præf. ad fin.* Verbis calcatis et obsoletis uti. *h. e.* abjectis, sordidis, usu damnatis. *Id. 4. Benef. 1. 2.* Calcatis utilitatibus. Adde *eumd. 3. ibid. 28. 2. Quintil. 5. 13. 22.* Simulatio huc usque procedit, ut quæ dicendo refutare non possumus, quasi fastidioso calcemus. *Id. Declam. 321.* Calcare patientiam alicujus. *Stat. 3. Theb. 208.* Calcaturus fœdus. *Claudian. 2. Eutrop. 123.* rueret derisa vetustas Nullaque calcati starent vestigia juris.

CALCULARIUS, a, um, adject. ad calculos pertineus. *Modestin. Dig. 50. 8. 8.* Calcularii erroris retractatio etiam post decennio tempora admittitur. *h. e.* error in computando.

CALCULATIO, ñnis, f. 3. ¶ 1. Apud Medicos est *λίστασις*, calculorum generatio in vesica. *Cæl. Aurel. 5. Tard. 4.* In vesica speciales plurimæ passionnes eveniunt, tumor, collectio, debilitas, paralysis. *calculation.* ¶ 2. Apud Mathematicos est computatio.

Cassiod. 1. Variar. Ep. 10. Crescit nova condicione, per se redeundo addita sibi semper ipsa calculatio. Adde *Venant. 5. Ep. 6. od Syagrium.*

CALCULATOR, *gr̄is*, m. 3. idem qui Græce λογιστής, hoc est qui rationes conficit. *Isid. 10. Orig. litt. C.* Calculator a calculis, id est lapillis minutis, quos antiqui manu tenentes numeros componebant. *V. ABACUS. Martialis. 10. 62.* Nec calculator, nec notarius velox. *Ulp. Dig. 38. 1. 7. § 5.* Si forte vel librarius, vel nomenclator, vel calculator sit. Adde *ibid. 50. 13. 1. § 6. et Sext. Ruf. brevian. præfat. Inscript. apud Grut. 376. 7. P. CAECILIUS EPAPHRODITVS VI. VIR AVG. CALCULATOR. Edict. Dioclet. p. 22.* Magistro instituto litterarum in singulis pueris menstrosos *X. L.* calculatori in singulis pueris menstrosos *X. septuaginta quinque. Isid. 1. Orig. 3.* Primordia grammaticæ artis litteræ communes existunt, quas librarii et calculatores sequuntur. *Iti copisti, et li computisti:* nam veteres Græci et Romani iisdem litteris seu signis utebantur in scribendo et calculando. — Ex locis supra allatis patet, ballucinari *Morcell. De stil. Inscript. T. 3. p. 70. edit. Pat.,* qui putat, calculatorem alium esse a ratiocinatore, atque ita fuisse appellatum, qui pueros litteras docebat. Sed *Schiassi, Lexic. Morcellian. p. 194. Morcellii* sententiam defendit.

CALCULATORIUS vel *calclatōrēus*, a, um, adject. qui calculis subducendis inservit. *Inscript. apud Fea, Var. di notiz. p. 172.* Philura calculatores. *h. e. philura*, in qua rationes subducuntur. *Vet. Scholiast. ad Juvenal. 7. 73.* Alveolus est tabula calculatoria, lusoria.

CALCULENSIS, sc, adject. *Plin. 9. Hist. nat. 37. 61. (131).* Purpuræ genera plura: lutense putri limo, et algense nutritum alga, vilissimum utrumque: melius tæniense in tæniis maris collectum — calculensis appellatur a calculo maris, mire aptum conchyliis. Ita *Harduin, et Siliig.*

CALCULO, as, avi, atum, are, a. 1. Part. *Calculandus* — Calculo est calculum pono, rationem in eo. 1.) Proprie. *Prudent. 2. cæpi crep. 131.* Nam calculanda primitus, Tum subnotanda est summa.

2.) Translate calculare est in pretio habere. *Sidon. in concion. post Ep. 9. l. 7.* Solam clericatus diuturnitatem pro meritis autumant calculandam.

CALCULOSUS, a, um, adject. calculis abundans (*It. pieno di sassolini; Fr. plein de pierres ou de cailloux; Hisp. pedregoso; Germ. mit Steinen versehen; Angl. full of pebbles or gravel.*). Occurrit *¶ 1.* De solo vel terra. *Colum. 3. R. 11. 7.* Calculosus ager. *Id. Arbor. 21.* Ficus loca aprica, calculeosa, glareosa, interdum et saxosa amat. Adde *eumd. 5. R. 10. 9. Plin. 35. Hist. nat. 14. 49. (170).* Lateres non aut e sabuloso, neque arenoso, multoque minus calculo ducendi solo. Adde *Gargil. pers. p. 397. Mai. ¶ 2.* Item de iis, qui calculis vesicæ laborant. *Cels. 7. 26. 2.* Adhibere curationem calculosis. *Plin. 28. Hist. nat. 4. 9. (42).* Ejectus lapillus calculoso, alligatusque supra pubem, levare ceteros dicitur. Adde *Scribon. Compos. 150. et 153.; et Veget. 2. Veterin. 18.*

CALCULUS, i, m. 2. lapillus, ille dictus per deminutionem a *colx*, *colcis*, quæ lapidem significat, ut docet *Paul. Diac. p. 46. 2. Müll. Servius ad Virg. 2. G. 180. et Isid. 16. Orig. 3.* tradunt, calculum esse lapillum terræ admixtum, atque ita appellari, quod sine molestia calcatur (*It. sassolino; Fr. petite pierre, caillou; Hisp. guijarro; Germ. ein kleiner Stein, Steinchen; Angl. a pebble, small stone.*). *¶ 1.* Generatim. *Cic. 1. Orat. 61. 262.* Demosthenes coniectis in os calculis, summa voce versus multos uno spiritu pronunciare consuebat. *Cf. Quintil. 11. 3. 54. Virg. 2. G. 180.* Tenuis ubi argilla et dumosis calculus arvis. *Vitrui. 7. 2. 2.* Si ad ascliam offenderint calculi, calx non erit temperata. *Plin. 28. Hist. nat. 9. 33. (124).* Calculi marini. *h. e. qui in fundo maris sunt. Id. 4. ibid. 8. 15. (31).* Peneus amnis viridis calculo. *h. e. virides calculos in fundo habens. ¶ 2.* Speciatim dicitur de lapillo, qui in renibus et vesica gigni solet. *Cels. 7. 26.* Urina non redditur, quia calculus intus se opposuit. *V. ibi plura. Plin. 21. Hist. nat. 27. 100. (173).* Calculorum valetudo. *Id. 20. ibid. 21. 86. (234).* Curare calculos. et *ibid. 22. 87. (240).* discutere. et *ibid. 4. 13. (23).* comminueret et ejicere. *Id. 20. ibid. 22. 91. (248).* movere. *Id. 11. ibid. 37. 83. (208).* nasci. *Id. 20. ibid. 10. 42. (109).* exturbare. *Id. 22. ibid. 21. 26. (54).* pellere. et *ibid. 29. (59).*

frangere. *Id. 23. ibid. 8. 80. (153).* rumpere. *¶ 3.* Sunt etiam calculi lusorii, nempe iidem, qui *latrunculi*, et *latrones*, Græce *λῆστες*: ludus valde similis ei, quem Itali dicunt *scacchi*. Dicti sunt *calculi*, quia primum lapillis ad id ludi genus uti sunt: deinde ex alia materia fecere, sed frequentissime e vitro, aliquando etiam ex ebore, auro, argento. Tringita duo erant, bicolores, sere autem sexdecim albi, ac totidem nigri, vel rubei: disponebantur in tabula lusoria hinc atque inde in duas turmas divisi, suisque regionibus lineisque conclusi, movebanturque multa arte, ne circumvenire alter alterum posset. Si qui calculus incomitatus a duobus aliis discoloribus circumveniretur, vinci dicebatur, et *capi*: si duo simul contra leges ludi moti loco fuissent, *capi* quidem ab uno adversario non poterant, sed *ligari*, hoc est ita concludi, ut exire loco non amplius possent, fierentque lusori inutiles, dicebanturque *calculi inciti*: ex quo natum proverb. *ad incitas redigi. V. INCITUS. Isid. 18. Orig. 67.* tres calculorum species enumerat: alios *ordinarios*, qui ordine (scu, ut *Vorro 10. L. L. 22. Müll.*, per ordines transversos vel directos) movebantur: alios *vagos*, qui vage: alios *incitos*, quos modo diximus. Universam tractandorum calculorum rationem ita describit *Auct. Paneg. ad Pison. 180.* Callidior modo tabula variatur aperta Calculus, et vitro peraguntur militæ bella, Ut niveus nigros, nunc et niger alliget albos. Sed tibi quis non terga dedit? quis te ducere cessit Calculus? aut quis non periturus perdidit hostem? Mille modis acies tua dimicet: ille petentem Dum fugit, ipse rapit: longo venit ille recessu, Qui stetit in speculis: hic se committere rixæ Audet, Et in prædam venientem decipit hostem. Ancipites subit ille moras, similisque ligato Obligat ipse duos: hic ad majora movetur, Ut citius, et fracta prorumpat in agmina mandra, Clausaque dejecto populetur mœnia vallo. Interea sectis quamvis acerrima surgant Prælia militibus: plena tamen ipse phalange, Aut etiam paucos spoliata milite, vincis. Et tibi captiva resonat manus utraque turba. Hujus ludi victoria in eo sita erat, ut alter alterum calculis omnibus spoliaret, aut omnes ad incitas redigerit. Calculorum turba *militēs* dicebantur, vel, ut alii volunt, erant utrumque duo centuriones, duo elephantes, duo equites, duo satellites, et octo pedites. Totus vero hic ludus imago fuit militaris aciei, quem propterea ille potissimum callere solebant, qui in re bellica versabantur. Qui superior discedebat, imperator exiisse dicebatur, cujus rei testimonium habetur apud *Vopisc. Procul. 13. V. IMPERATOR.* — Sunt qui putant, calculorum ludum a *latrunculis* distinctum esse, sed unam eandemque rem esse *Hernsdorfius Poet. Latin. min. T. IV. Excurs. XI. p. 404. et seqq.* pluribus probat, et confirmant exempla, quæ subiicimus. *Ovid. 2. Art. am. 207.* Sive latrocinii sub imagine calculus ibit: Fac, pereat vitreo miles ab hoste tuus. *Et 3. ibid. 357.* Cautaque non stulte latronum prælia ludat. Unus cum gemino calculus boste perit. *Val. Max. 8. 2. 2.* Alveo et calculis vacare. *Plin. 7. Ep. 24.* Laxare animum lusu calculorum. *Quintil. 11. 2. 38.* Calculum promovere priorem. *Gell. 14. 1.* De calculis et alveolo dicere. *Martial. 14. Epigr. 20.* cui titulus *Calculi*. Insidiosorum ai ludis bella latronum, Gen. meus iste tibi miles et hostis erit. *V. MANDRA.* — Hinc figurate *Cic. apud Non. p. 170. 30. Merc.* Calculum reducere. *h. e.* sententiam vel consilium mutare. *¶ 4.* Præterea quoniam lapillis rationes inire mos olim fuit, eorumque adjectione aut detractone aliquid numerare, *calculus* ponitur pro supputatione. *Cic. Amic. 16. 58. et Liv. 5. 4.* Vocare aliquem ad calculum, ut par sit ratio acceptorum et datorum. *Cic. 2. Fin. 19. 60.* Calculos subducere. *Id. 8. Att. 12. 5.* Nunc saltem ad illos calculos revertamur, quos tum abjecimus, ut non solum gloriosis consiliis utamur, sed etiam salubribus. *Forcellinus* hunc locum a lusoriis calculis translatum accepit: profecto hæc figurate proferuntur. *Val. Max. 4. 7. 1.* Revocare aliquid ad calculos. *Colum. 5. R. 1. 3.* Impositio calculo rationem computare. *Id. 1. ibid. 3. 8.* Ratio calculorum. *Id. 3. ibid. 3. 7.; Plin. Paneg. 20. et Petron. Satyr. 115.* Ponere calculum cum aliquo. *Quintil. 12. 11. 18.* Calculorum anxie sollicitudines. *Id. 11. 3. 59.* Calculi atque rationes. *Capitolin. Pertin. 1.* Puer litteris elementariis et calculo imbutus. *Paul. Dig. 4. 3. 29.* Calculi ratione convenire aliquem. *Ulp. ibid. 3. 2. 6.* Calculum iudicio dirimere. *Macer ibid. 49. 8. 1.* Error calculi. — Huc pertinent et illa, quæ *Forcellinus* translate accepit,

Plin. 1. Ep. 14. ad fin. Hic quoque in conditionibus diligendis ponendus est calculus. *Id. 2. ibid. 19. ad fin.* Omnes, quos ego movi, in utraque parte calculos pone. *h. e.* omnia rationum momenta, quæ ego proposui, perpende, et veluti rationem ini. *Id. 5. ibid. 2.* Acepi pulcherrimos turdos, cum quibus parem calculum ponere non possum. *h. e.* par pari referre, et quasi parem rationem adscribere. *¶ 5.* Item quia lapillis vel nigris, vel albis in urnam coniectis suffragium, aut sententiam ferebant veteres, sumitur *calculus* pro sententia, aut suffragio. *Ovid. 15. Met. 41.* Mos erat antiquus, niveis, atrisque lapillis, His damnare reos, illis absolvere culpæ. Nunc quoque sic lata est sententia tristis; et omnis Calculus immitem demittitur ater in urnam. *Quintil. 8. 3. sub init.* Cause paucorum calculorum. *h. e.* paucorum iudicium. *Imp. Justinian. Cod. 3. 1. 12.* Judicialis calculus. *Imp. Dioclet. et Maxim. Cod. 7. 62. 10.* Deteriorem calculum reportare. *h. e.* adversam sententiam. *Apul. 7. Met.* Calculis omnibus duratum alicui deferre. — Translate. *Plin. 1. Ep. 2.* Si modo tu fortasse errori nostro album calculum adjeceris. *h. e.* approbaveris. — Huc pertinet et illud, quod narrat *Plin. 7. Hist. nat. 40. 41. (131).*, scilicet morem fuisse Thraciæ gentis, ut calculos colore distinctos pro experimento cuiusque diei, qui dies felix cuique isset, vel infelix, in urnam condere, ac supremo die separatos dinumerare, ad dignoscendum, utri frequentiores fuissent; atque ita de quoque pronunciare, felix ne an infelix jure dici posset: quo pertinent loca *Martial. 12. 34. et 9. 53. et Pers. 2. 1. Plin. loc. cit.* Calculi candore laudatus dies. *Plin. 6. Ep. 11.* Dies candidissimo calculo notandus. *¶ 6.* Est etiam nomen ponderis. *Auct. de ponder. apud Goes. Agrar. p. 322.* Ponderum pars minima calculus est, qui constat ex granis ciceris duobus, et apud quosdam siliqua pensante, quæ tribus granis hordei declaratur in pondere. Duo calculi ceratium faciunt. Quatuor calculi, sive duo ceratia, obolum reddunt.

CALCUS, i, m. 2. idem ac calculus, quæ est nomen ponderis. *Rhemn. Fann. de pond. et mens. 193.* *Angel.* Unus item scrupulus calcis componitur octo. *Et 196.* Ultimus est calrus, ciceris duo granula pensans. *V. CALCULUS 6.*

CALDA, æ, f. 1. *V. CALDUS.*
CALDAMENTUM, i, n. 2. fomentum calidum. *Marcell. Empir. 5.* Caldamentis adhibitis sopiri.

CALDARIA, *V. CALDARIUS.*

CALDARIOLA, æ, f. 1. vel

CALDARIOLUM, i, n. 2. *deminut. a caldarium*, parvum vas ad aquam calefaciendam, vel ad alium similem usum. Legitur apud *Vet. Scholiast. Juvenal.* ad illud 5. 47. Siccebis calicem: nasorum quatuor, ac jam Quassatum etc. *Forcellinus* legerat sem. gen. *caldariola*; recentiores vero leg. neutr. gen. *caldarium*.

CALDARIUM, ii. *V. voc. seq. in fin.*

CALDARIUS et raro *caldarius*, a, um, adject. ad calefaciendum vel ad calescendum pertiueus. *Vitrui. 5. 10. 1.* Caldarium ahenum. *h. e.* vas, in quo aqua in balneis vel alio loco calefit. *Plin. 34. Hist. nat. 8. 20. (94).* Caldarium æs. *h. e.* æs quod tantum funditur, sed malleis duci non potest; cui contrarium est *regulare*, quod et funditur et in regulas malleo ducitur. *Plin. 5. Ep. 6.* Frigidariæ cellæ connectitur media, cui sol benignissime præsto est, caldariæ magis. *Caldaria cella* in balneis erat, in qua aqua calidâ lavabant; cui annexa erat *tepidaria*, inde *frigidaria*. *Pallad. 1. R. 41. 1.* Caldariæ maltha. *h. e.* maltha, quæ in caldaria balnei cella utebantur; ai quando ejus parietes scinderentur: sicut *frigidaria*, quæ utebantur in cella *frigidaria*. Hujus quoque meminit *Pallad. l. c.* — Hinc

Caldaria, æ, f. 1. absolute, substantivorum more, *¶ 1.* Subaudi *cella*, quæ, ut paulo supra diximus, in balneis erat, in qua aqua calidâ lavabant. *Marcell. Empir. 25.* Deinde ad balneum ducas, et, cum sudaverit, diutissime compellas in tota caldaria commorari. *¶ 2.* Subaudi *olla*, in qua scilicet aqua calefit. *Apul. Herb. 59.* Herbarum radices in caldaria decoquere.

Caldarium vel *calidarium*, ii, n. 2. absolute, substantivorum more, idem est ac caldaria cella. *Vitrui. 5. 10. 1.* Ipsa autem caldaria tepidariæque lumen habeant ab occidente biberno. Adde *eumd. 8. 2. 4. Cels. 1. 4.* Si in balneum venit, in tepidario insudare, tum transire in calidarium *Seneca. Ep. 86.* Diem in caldarium latiss specularibus admittere.

CALDOR, ōris, m. 3. calor. *Varro* 1. *R. R.* 55. 6. Olea lecta, si nimium diu fuit in acervis, calore frascit, et oleum rōtidum fit. *Id.* 3. *ibid.* 9. 15. Evitare caldorem et frigus. Adde *eumd.* 1. *ibid.* 41. 1. *Gell.* 17. 8. Vinum semina quaedam caldoris in sese habet. *Arnob.* 7. 34. Lavacrorum se refovere caldioribus.

CALDUS, a, um, adject. per syncope a *calidus*, magis tamen usitatum, quam *calidus*. *Quintil.* enim 1. 6. 19. narrat, solitum fuisse Augustum reprehendere in C. Cæsare, quod *calidum* dicere, quam *caldum* mallet, non quia illud Latinum non esset, sed quia odiosum et, ut ipse Græco verbo significabat, *περιεργον*, h. e. nimis exquisitè et curiose dictum. Porro *odiosum* appellasse videtur, quia valde proximum vel *calidus*, quod fere in malam partem usurpari solet. Ex hoc sane intelligimus, Augusti ævo *caldum* pro *calidum* usitatissimum fuisse. — *Varro* 8. *L. L.* 75. *Müll.* negare videtur Comp. *Caldior* et Sup. *Calidissimus* in usu esse: *V.* tamen infra sub II. — Ceterum *caldus* idem significat, quod *calidus*, est enim calorem habens (It. *caldò*; Fr. *chaud*; Hisp. *calido*; Germ. *warm*, *heiss*, *hitzig*; Angl. *hot*, *warm*).

I. Proprie. *Cato* *R. R.* 6. et 75. *Caldus* ager. *Varro* 3. *R. R.* 2. 1. *sol.* *Id.* 5. *L. L.* 106. *Müll.* In testa calda coquere. *Al. leg.* testu caldo. *Id.* *ibid.* 127. *Caldum* pulkem sponere. *Id.* apud *Non.* p. 268. 19. *Merc.* *Caldis* pedibus irrumpere aliquo. *Martial.* 2. 28. *Calda* bucca. *Id.* 8. 67. et *Seneca* *Ep.* 85. aqua.

II.) Translate *caldus* est ad irascendum pronior, præcept. ut docet *Cic.* 2. *Invent.* 9. 28. Ut si dicamus, idcirco aliquem *Caldum* vorari, quod temerario et repentino consilio sit. *Horat.* 1. *Sat.* 3. 53. *Caldior* est? acres inter numeretur. *Seneca* *Suasor.* 3. Declamatores, quos scholastici *Caldos* vocant. — *NB.* De cognom. Rom. *V.* ONOM.

Calda, æ, f. 1. absolute, subaudi *aqua*, et est tum ea, quæ in balneis utitur, tum ea, quam bibimus. *Seneca* *Ep.* 83. In frigidam descendit: hoc apud me vocatur parum calda. *Colum.* 6. *R. R.* 13. 18. et 30. 5. Fovere os calda. *Plin.* 23. *Hist. nat.* 4. 41. (83). Oleum cicinum bibitur cum pari caldæ mensura. *Martial.* 1. 12. Jam defecisset purtantes calda nuntios. *Alde* *Val. Max.* 2. 4. 5.

Caldum, i, n. 2. absolute est calda potio apud *Varro* 5. *L. L.* 127. *Müll.*

CALECANDUS et } *V.* **CALICATA**.

CALECATUS
CALEFACIO vel per syncope *calfacio*, facis, fæci, factum, fæcere, a. 3. — Passive est *Caléfio* vel *calfo*, raro *calefacior*, factus sum, fieri. — Apud veteres inodo *calefacio*, inodo *calfacio* scribitur; in posterum vero *calfacio* potius usuenit, in familiari saltem sermone; *Quintil.* enim 1. 6. 19. tradit *calfacio* suo quoque tempore usitatus fuisse, quam *calefacio* — Part. *Caléfatus* in omnibus parat. et in fin.; *Caléfaciendus* 1. a. — Est autem *calidum* facio (It. *scaldare*; Fr. *échauffer*, *chauffer*; Hisp. *acalarar*; Germ. *warm*, *heiss*, oder *hitzig* machen, *erwärmen*; Angl. to make hot or warm, to heat, warm).

I.) Proprie. — a) Active. *Cato* *R. R.* 69. *Calfacere* doliū. *Lucret.* 6. 687. *calefacitque* omnia circum (saxa). *Cic.* 2. *Nat. D.* 60. 182. Ad *calefaciendum* corpus igni addibito. *Al. leg.* *calefaciendum*. *Varro* apud *Gell.* 13. 30. Novum (vinum) refrigerare, vetus calefacere. *Ovid.* 4. *Fast.* 698. *calfacit* igne focum. *Id.* 2. *Art. am.* 214. *Algentis* manus est *calfacienda* sinu. Adde *Scribon.* *Compos.* 271. et 257. — Figurata *Augustus* apud *Sueton.* in *eius Vita* 71. *Lusinus* per omnes dies forumque aleatorum *calefecimus*. h. e. lusum multa industria tractavimus. — b) Absolute. *Quintil.* 5. 10. 58. Accidit igni *calefacere*. *Al. leg.* *calefacere*. — c) Passive. *Plaut.* *Epid.* 5. 1. 48. Abi intro ac juhe huic aquam *caleferi*. Adde *eumd.* *Pers.* 1. 3. 25. et 30. *Cic.* 2. *Att.* 3. in fin. *Balincum* *caleferi* jubebo. *Calfo* per syncope est apud *Charis.* 3. p. 220. *Putsch.* *Cic.* 3. *Herenn.* 12. 21. Fauces *calefiunt*, et arteriæ complentur. *Varro* 5. *L. L.* 129. *Müll.* *Calamistris* *calefactis* in cinere capillus ornatur. *Virg.* 12. *Æn.* 65. cui plurimus ignem Subiecit rubor et *calefacta* per ora cucurrit. Cf. *Nepos* *Eumen.* 5. *Filruv.* 5. 10. 1. Testudines alveorum (al. *leg.* *alveolorum*) ex communi hypocausti *calefaciuntur*. *Id.* 4. 7. simili ratione *concalefaciuntur* dixit. *V.* **CONCALEFACIO**.

II.) Translate. *Cic.* 3. ad *Q. fr.* 2. 1. Eodem die *Gabinium* ad populum luculenter *calefecerat* Mem-

nius. h. e. vehementer accusando exagitaverat. *Id.* 16. *Fam.* 18. 2. Iste nos tanta impensa derideat? *calfare* hominem, ut ego *Mothonem*. h. e. commove, hortare, accendere. *Cælius* apud *Cic.* 8. *Fam.* 6. 4. Si *Parthi* vos nihil *calfaciunt*, nos hic frigore frigesimus. *Virg.* 12. *Æn.* 269. *Turbati* cunei *calefactaque* corda tumultu. h. e. commota, accensa. *Ovid.* *Id.* 47. petit primo pleum flaveritis arenæ Nondum *calfacti* velitis hasta solum. h. e. nondum accensi in pugnam. *Claudian.* *B. Gild.* 182. Ut vino *calefacta* *Venus*.

Caléfatus vel *calfactus*, a, um, adjectivum quoque occurrit; unde Comp. *Caléfator* apud *Pelagon.* *Veterin.* 28. a med. *Caléfator* potio.

CALEFACTIBILIS, e, adject. qui caleferi potest. *Boeth.* in *Aristot. libr. de interpr. ed. pr.* p. 279. Cum ignis sit *calefactibilis*, non *calefactibilis* non est. *Alde* p. 480.

CALEFACTIO, ōnis, f. 3. calefaciendi actus. *Hermogenian.* *Dig.* 50. 4. 1. § 2. *Calefactiones* thermarum. *Arcaid.* *ibid.* 50. 4. 18. § 5. *Calefactio* publici balnei.

CALEFACTO, as, avi, atum, are, a. 1. Part. *Caléfatus* et *Caléfatus*. — *Caléfato* est idem quod *calefacio*; sed quia frequentativum est, majorem quandam vim habet. *Plaut.* *Rud.* 2. 3. 80. *Calefactare* aquam. *Horat.* 2. *Ep.* 2. 169. lignis *calefactat* ahenum. *Gell.* 17. 8. Oleum vlm corporibus *calefactandis* habet. *Capitolin.* *Pertin.* 8. *Vasa* *Samnitica* *calfactandæ* resinæ ac picis. — Fæctive ac figurate *Plaut.* *Cas.* 2. 6. 48. Ipse actutum virgis *calefactabere*.

CALEFACTORIUS, a, um, adject. calefaciendi vlm habens. *Usurpant* *Plin.* *Valer.* 1. 38. et *Theodor.* *Priscian.* de *dixta* c. 10. — Hinc

Caléfatorium, ii, n. 2. absolute, est idem ac *frizorium*. *Macrob.* de *diff. Gr. Lat. verb.* p. 2738. *Putsch.* *Frigeo*, *frizit* facit a secunda conjugatione; *frigo* vero, *frizi*, a tertiis: unde *frizum*, *frizorium*, id est *calefactarium*.

CALEFACTUS vel *calfactus*, a, um. *V.* **CALEFACIO**.

CALEFACTUS et per syncope *calfactus*, us, m. 4. idem fere quod *calefactio*; sed extra ablativum casum nondum exempla vidimus. *Plin.* 29. *Hist. nat.* 3. 11. (48). *Calfactu* obiter fovere. *Lactant.* *Opif. Dei* 14. *Jecur* cibos concoquit amplexu et *calefactu* suo.

CALEFIO vel *calfo*, factus sum, fieri. *V.* **CALEFACIO**.

CALENDÆ vel *kalendæ*, arum, f. plur. 1. Sæpius scribitur per breviationem *Cal.* vel *Kal.* § 1. Proprie et stricto sensu, *kalendæ* dicitur primus dies ejusque mensis a *καλεῖν* vocare, a quo *calo*, as factum est. Primis enim reipublicæ temporibus, antequam *Fasti* vulgarentur, solebat minor pontifex populum calare seu convocare in Curiam Calabram, ibique re divina facta pronunciare inter alia, quot numero dies a primo ad nonas supersessent, quinque ne, an septem. Quia in re utebatur his verbis (apud *Varronem* 6. *L. L.* 27. *Müll.*): *Dies te quinque calo, Juno Covella*. Primi enim ejusque mensis dies Junonis sacri erant, ut docent *Ovid.* 1. *Fast.* 55. et *Macrob.* 1. *Saturn.* 15. ubi plura de hac re. Hinc factum est, ut primus mensis dies *kalendæ* appellarentur. *Conscripitis* postea *Fastis* et *calendario* constituto, cessatum est a populi *calatione*, mansit tamen *calendarum* vocabulum. — a) Generatim. *Varro* loc. cit. *Primis* dies mensium nominati *kalendæ* ab eo, quod his diebus calantur ejus mensis nonæ a pontificibus, quintanæ an septimanæ sint futuræ. Adde *eumd.* apud *Non.* p. 23. 23. *Merc.* *Cato* *R. R.* 149. *Pabulum* frui occipio ex *calend.* Septemtribus. *Cic.* 13. *Att.* 17. *Rogat* magnopere, ut sim *calendis* in senatu. *Id.* 3. ad *Q. fr.* 4. *Hæc* scripsi a. d. IX. *calend.* Novemb. h. e. die vigesima quarta Octobris (De hac loquendi ratione tum in hac voce, tum in illi cognatis per tutum mensem, grammaticos consule). *Id.* 3. *Att.* 17. *Ea* ante diem non. Jun. usque ad pridie *cal.* Sept. h. e. usque ad diem ultimum Augusti. *Id.* 13. *ibid.* 17. *V.* *calendas* expectabam *Roma* aliquid. *Solin.* 1. Ante diem duodecimum *calendarum* *Januariarum*. — Sequiori Latinitatis tempore non modo per *calendas* et idus numerabantur dies mensium apud Romanos, sed quandoque per numerum dierum ejusque mensis, eodem prorsus pacto, quo nunc vulgo numerari solent apud recentiores Italos. *Inscript.* apud *Gruter.* 58. 4. et emendatior apud *Orell.* 1356. IN H. D. D. (h. e. honorem domus divinæ) PRO SALUTE IMP. DIOCLETIANI ET MAXIMIANI

AUGG. CONSTANTII ET MAXIMIANI NOBIS. CAES. TEMPORVM MARTIS MILITARIS VETUSTATE COLLAPSVS AVR. SINTVS PRAEFEC. IMP. S. (h. e. praefectus impensâ suâ) A SOLO RESTITVIT. DIE XIII. M. OC. (h. e. mensis octobris) TVSCO ET ANYLNO COSS. (h. e. anno a Chr. nat. CCXCV.) Alia apud *Nardini Roma ant.* T. 2. p. 222. edit. Romæ ann. 1818. OPT. PRINC. DOM. FOCAE IMPERATORI SMARAGDY'S EXARCHVS ITALIÆ HANC STATVAM HVIC SVBLIMI COLVMNÆ IMPOSVIT AC DEDICAVIT DIE PRIMA MENSIS AVGVSTI INDICT. VNDE P. C. PIETATIS EJVS ANNO QVINTO. h. e. anno a Chr. n. DCVIII. — Quarit *Gell.* 12. 13. quid significet *intra kalendas*, num ante *kalendas*, an vero in ipsis *calendis*: respondetque ex recepta vulgi consuetudine idem esse atque ante *kalendas*, sed si verborum vim spectes, aliquid etiam in ipsis *calendis*. Lege integrum illud caput. — b) Speciatim, *kalendæ* propriæ sunt Latinorum: neque enim Græci hæc appellationem, quamvis origine Græca sit, sed alia utuntur ad denotandum primum mensis diem. Hinc *Calendæ Ausonias* vocat *Ovid.* 1. *Fast.* 55. — Hinc etiam de iis, qui debita numquam solvunt sunt, proverbio dicitur, ad *kalendas Græcas* solvuturos: quo sæpe usum Augustum, *Sueton.* narrat in *eius Vita* 87. — c) *Calendis* enjusque mensis solebant plerumque feneratorum pecuniam credere, quæ proximis quidem *calendis* persolvendæ erant a creditoribus una cum usuris; sed aliquando etiam idibus ejusque mensis pecuniam vel fenori dabant, vel fenori datam redigebant: hinc non *kalendæ* tantum debitoribus tristes fuisse, sed etiam idus, ut *Caecilina*, cui *Cicero* 1. *Cat.* 6. 14. fortunarum ruinas proximis idibus impendere ait. *V. Cognolati* præstationem bulæ *Lexico* præmissam p. XXX; et *Ritter* ad illud *Horat.* *Epod.* 2. 67. fenerator *Alphius* omnem relegit idibus pecuniam: Quarit *calendis* ponere. *Id.* 1. *Sat.* 3. 87. cum tristes misero venere *kalendæ*, Mercedem aut nummos unde unde extrahit. *Ovid.* *Rem. am.* 561. Qui puteal fanumque timet celeresque *kalendas*. — d) *Calendæ Martiæ* solemnes erant matronis Romanis. In iis enim matronalia celebrabant (de quibus *Ovid.* 3. *Fast.* 170. et seqq. et *Macrob.* 1. *Saturn.* 15.) et munera invicem missabant, et a viris accipiebant, servis cænas ponebant, similiaque iis faciebant, quæ viri Saturnalibus, ut *Macrob.* 1. *Saturn.* 12. et *Solin.* 1. docent. *Paul.* *Diac.* p. 147. 5. *Müll.* scribit, *Martias kalendas* a matronis celebratas, quod eo die Junonis *Lucinæ* mædes coli cepta sit. Alii in memoriam dirempti prælii inter Romanos et Sabinos feminarum interventu: alii in honorem *Illæ*, quæ ex Marte Romulum Remumque peperit. Hinc *Juvenal.* 9. 53. Munera feminis tractas secreta *calendis*. Adde *Sueton.* *Vesp.* 19; *Martial.* 5. 85; et *Paul.* *Dig.* 24. 1. 31. § 2. — Ex illo *Horatii* 3. *Od.* 8. 1. *Martius* cælebs quid agam *calendis*, Quid velint flores et acerra turis etc., nonnulli colligere voluerunt, non solum a matronis, sed etiam a maritis eum diem sacrum aolemnemque habitum fuisse. At *Horatius* peculiarem privatamque habuit causam diis supplicandi, quam ibi affert. — Amantes potius eum diem sacrum habebant, ut docet *Tibull.* 3. 1., et dona mittebant puellis suis. — e) Apud *Ovid.* 6. *Fast.* 180. *sextæ kalendæ* est primus dies mensis Junii, qui est sextus anol, si a Januario iocipias. Item. *Calendæ Germanicæ* est primus dies mensis Septembris in *Inscript.* apud *Orell.* 4949. Cf. *Sueton.* *Cal.* 15. — f) Hinc *calendæ primæ* sunt primi dies ejus mensis, qui additur. *Cato* *R. R.* 147. *Locus* vinis ad *cal.* Octobr. primas dabitur: si non ante ea exportaveris, domius vino, quod volet, faciet. h. e. primis diebus proximi Octobr. Adde *eumd.* *ibid.* 148. et *V. Schneider.* ad *h. l.* § 2. Per synecdochen *kalendæ* sunt menses. *Ovid.* 3. *Fast.* 99. Nec totidem veteres, quot nunc, habuere *kalendas*. *Martial.* 1. 100. Atque intra, puto, septimas *kalendas* Mortes hoc tibi quatuor dederunt. *Id.* 10. 75. Transierant binæ forsitan trinæve *kalendæ*. *Paul.* *Dig.* 45. 1. 46. Centesimis *calendis* dari utiliter stipulimur. — Sic dicimus *calendis proximis*, *sequentibus*, *futuris*, eodem sensu. *Ulp.* *Dig.* 45. 1. 13. et 41., et *Paul.* *ibid.* 12. 1. 40.

CALENDALIS vel *kalendalis*, e, adject. ad *kalendas* pertinens. *Justin.* *Edict.* 13. *Calendalia* tributa.

CALENDARIS vel *kalendaris*, re, adject. ad *kalendas* pertinens. § 1. *Macrob.* 1. *Saturn.* 14. Ut idus omnes Jovi, ita omnes *kalendas* Junoni tributas, et Varronis, et pontificalis affirmat auctoritas: quod etiam *Laurentes* patriis religionibus servant; qui et

cognomen deae ex caerimoniis addiderunt, Calendarum Junonem vocantes. ¶ 2. *Calendar* item fuerunt appellati officiales et ministri, qui calendarii curatori inserviebant; bi et collegium quoddam constituebant. *Inscript.* apud *Gruter.* 478. 9. l. VAL. L. FIL. GAL. FAVENTINO II. VIRALI, QUI ANNONA FRUMENTARIA EMPTA PLEBEM ADIUVIT, ET OB ALIA MERITA EIVS COLLEGIA KALENDARIIVM (alii leg. Kalendariorum) ET IDUARIA DUO (alii leg. Iduariorum) CIVI GRATISSIMO POSVERUNT.

CALENDARIUS vel *calendarium*, a, um, adject. ad calendarum pertinens. *Hieronym.* *Comm.* 3. in *Ep. ad Ephes.* 6. 4. Quod in corbonam pro peccato virgo vel vidua obtulerat, hoc calendarium strenam et Saturnalicium sportulam et Minervale munus grammaticus et orator aut in sumptus domesticos, aut in templi stipēs, aut in sordida scorta convertit. — Hinc

Calendarium vel *calendarium*, ii, n. 2. absolute, substantivorum more. ¶ 1. Latini hoc nomine appellant librum, in quo feneratoris perscribebant nomina eorum, quibus pecuniam fenori dederant, et pensionis solvendae quantitatem: quoniam calendis pecunia fenebris collocari solebat, et calendis itidem, vel idibus ejus usura solvi, ut in **CALENDÆ** dictum est. *Seneca* 7. *Benef.* 10. 3. Quid fenus et calendarium et usura, nisi humanae cupiditatis extra naturam quaesita nomina? *Id.* *Ep.* 87. Divitem illum putas, quia in omnibus provinciis arat, quia magnus calendarii liber volvitur. *Id.* *Ep.* 14. in fin. Versare calendarium. *Id.* 1. *Benef.* 2. 2. Nemo beneficia in calendario scribit. *African.* *Dig.* 12. 1. 41. Praepone aliquem calendario. *Imp. Constantin.* *Cod. Theod.* 12. 11. 1. Calendario alicuius obnoxium esse. *Scævola Dig.* 15. 1. 58. Debitorem esse alicui ex ratione calendarii. *Id.* *ibid.* 40. 7. 40. Inferre aliquid calendario. *Papinian.* *ibid.* 26. 7. 38. Convertere pecuniam in calendarium. h. e. fenori ponere. *African.* *ibid.* 32. l. 62. Pecuniae calendario, id est nominibus faciendis destinatae. *Scævola ibid.* 32. l. 39. Exercere calendarium. h. e. usuras facillite. *Id.* *ibid.* 33. Praelegare alicui calendaria. h. e. ipsam pecuniam fenori positam: quo sensu usurpatur ab *eod.* *Scævola* 33. 2. 37. et *ibid.* 7. 6. — Translate *Tertull.* *Habit. mulier.* ad fin. Graciles aurium cutes calendarium expendant. h. e. universum domus censum quasi in extrema auricula appendunt, circumferunt. — In coloniis et municipiis curatores calendarii dicebantur, qui curam habebant tabularum, in quibus perscribebantur nomina eorum, qui pecuniam fenebrem a civitatibus acceperant, et usuras solvebant. Hi successisse videntur proquaestoribus coloniarum, quibus cura fuit et pecuniam publicam et tabulas custodire, in quibus redditus et expensae coloniae descriptae erant. Valde enim simile, et fortasse etiam idem huiusmodi curatum officium. Horum mentio fit in *Inscript.* apud *Gruter.* 446. 7. P. OTACILIO L. F. PAL. RYPO CYRATORI KALENDARIH R. P. ARGENTENSIVM ELECTO A DIVO PIO PATRONO MUNICIPII OB EXIMIAM MUNIFICENTIAM EIVS ORDO DEC. PBCYNIA PVBICA POKENDVM CENS. *Aliae* item apud *Noris.* *Cenotaph. Pis. Dissert.* 1. c. 3. et apud *Gruter.* 440. 6., 441. 5., 444. 5., 1029. 7. et 1091. 7. et alibi; et apud *Orell.* 62., 4007. et alibi. Estat praeterea de his titulus in *Cod. Theod. loc. cit.* — Fuit etiam inter officia uoums Augustae. *Inscript.* apud *Murat.* 889. E. AVRELIYS HERMAS AVG. LIB. PROOC. K. etc. ¶ 2. Sequiori Latinitatis tempore *calendarium* dictus est etiam liber, in quo anni, mensium ac dierum ac lunarium mutationum ratio perscribitur. Veteris calendarii specimen non unum extat apud *Gruter.* 133. et seqq.; apud *Manut.* *De dier. veter. ratione*, ubi ejus notas explicat; et emendatius apud *Orell.* *Inscript.* T. 2. p. 379.-413.

CALENS, entis. V. voc. seq.

CALEO, es, ti, ere, 2. — Caret supino: reperitur tamen Part. *Caliturus* apud *Ovid.* 13. *Met.* 590. V. infra sub l. b. Part. *Calens* sub l. a. et b. — Docet *Priscian.* 8. p. 797. *Putsch.* antiquissimos dixisse *caleor* pro *caleo* personaliter, sicut *careor* pro *careo*, *copulor* pro *copulo* etc., huiusque rei testem *Caprum* appellat. — *Caleo* est calidus sum, ferveo (It. *esser caldo*; Fr. *être chaud*; Hisp. *estar calido*; Germ. *warm, heiss oder hitzig sein, glühen*; Angl. *to be warm or hot*).

1.) Proprie occurrit — a) Absolute. *Plaut. Rud.* 2. 6. 48. Ut fortunati sunt, qui apud carbonem assident, semper calent. *Id.* *Bacch.* 1. 1. 72. Aqua calet: eamus hinc intro, ut lavēs. *Id.* *Rud.* 5. 2. 39. Os ca-

let tibi: nunc frigatefacta. *Cic.* 1. *Fin.* 9. 30. Sentiri hoc putat, ut calere ignem, nivem esse albam. *Horat.* 2. *Od.* 6. 22. Favilla calens. *Tibull.* 1. 5. 22. sole calente. *Ovid.* 12. *Met.* 152. calentibus aris. *Id.* 7. *ibid.* 293. guttae calentes. *Id.* 8. *ibid.* 671. epulae. *Id.* 14. *ibid.* 86. sulfur. — b) Passive impersonaliter. *Plaut. Truc.* 1. 1. 45. Nunc lenonum et scortorum plus est fere, quam olim muscarum, cum caletur maxime. h. e. aestate media. Adde *eumd.* *Capl.* 1. 1. 12.; et *Caprum* apud *Priscian.* sub init. hujus vocis. — c) Addito per Ablat., quo quis calet. *Virg.* 1. *Æn.* 416. centumque Sabæo Ture calet aræ. *Horat.* 2. *Od.* 16. 18. Terræ alio sole calentes. *Ovid.* 13. *Met.* 590. Des mihi sacrificos caliturasque ignibus aras. *Val. Placc.* 3. 216. Et rabie magis ora calent. Adde *Martial.* 12. 29. *Juvenal.* 10. 228. febre. Et absolute *M. Aurel.* apud *Fronton.* 5. ad *M. Cæs.* ep. 11. Caluit et hodie Faustina. h. e. febre caluit: nam ep. 8. narraverat, eam angulo parietis costam infixisse. — Figurata de locis, quæ frequentantur. *Martial.* 7. 6. Et ungularum pulsibus calens Ister.

II.) Transfertur et ad moralia, nec tamen semper corporea excluduntur, ut apud *Horat.* 3. *Od.* 21. 12. Narratur et prisci Catonis Sæpe mero caluisse virtus. Adde *Stat.* 5. *Theb.* 263. ¶ 1. Poniitur de personis eodem sensu, quo ardere, fervere, aestuare. — a) Absolute. *Cic.* 7. *Att.* 20. 2. Hæc velim explices, et me juves consilio. Etsi te ipsum istis jam calere puto. Sed tamen quantum poteris. *Id.* *Brut.* 66. 234. Calere in agendo. *Id.* 4. *Herenn.* 15. 21. In re frigidissima calere, in ferventissima frigere. *Hirtius* apud *Cic.* 15. *Att.* 6. 2. An ego, cum omnes calescent, ignaviter aliquid faciam? Adde *Cælius* apud *eumd.* 7. *Fam.* 6. 5. *Quintil.* 4. 1. 59. Animis calentibus. *Juvenal.* 6. 148. Interea calet et regnat. *Stat.* 4. *Theb.* 356. Bellator nulli caluit deus. h. e. Martis et belli amore nemo accessus fuit. — b) Addito quo quis calet — Per Ablat. *Lucret.* 5. 1312. permixta cæde calere. *Cf. Liv.* 25. 39. Romani calentes adhuc ab recenti pugna ferocesque victoria. *Horat.* 2. *Sat.* 3. 79. Quisquis luxuria tristive superstitione, Aut alio mentis morbo calet. h. e. laborat, ducta metaphora a calore febris. *Id.* 2. *Ep.* 1. 108. Calere scribendi studio. *Id.* 4. *Od.* 11. 33. Non enim posthac alia calebo Femina. *Id.* 1. *ibid.* 4. 19. juvene. *Ovid.* 3. *Amor.* 6. 33. puella. *Id.* 3. *Art. am.* 571. pueri ætate et amore calentes. *Id.* 7. *Met.* 731. desiderio alicuius rei. h. e. valde cupere. *Id.* 8. *ibid.* 300. cupidine laudis. *Sabin.* 3. *Ep.* 6. causâ meliore. *Curt.* 4. 1. 29. Spe calent animi. h. e. valde sperant. *Martial.* 4. 35. furore. *Id.* 5. 55. igne aliquo. h. e. amore. *Id.* 7. 32. amore. *Petron.* *Satyr.* 126. Quædam feminae calent sordibus. h. e. fædis capiuntur amatoribus. *Stat.* 8. *Theb.* 7. Calere sudore belli. — Per Accus. et præp. ad. *Propert.* 4. 3. 62. Suetinctique calent ad nova lucra popæ. — Per Infinitum. *Stat.* 4. *Theb.* 260. Prosiluit audaci Martis percussus amore, Arma, tubas audire calens, et pulvere belli Flaveniem sordere commani. *Claudian.* *Ep.* 1. 29. Leones, quæ straxisse calent, eadem prostrata relinquunt. Adde *eumd.* *Nupt. Honor.* 10. 287. Sic *Virg.* 4. *Æn.* 281. Ardet abire fuga dulcesque relinquere terras. — Per Accus. more Græcorum. *Prudent.* 2. contra *Symmach.* 8. sub imagine avita Eductos exempla domi congesta calentes Orator catus instigat. h. e. accensos, incitatos ad virtutem propter domestica avorum exempla. ¶ 2. Poniitur etiam de rebus, deque abstractis, quæ magna vi aguntur seu exercentur, quæque, cum recentes sint, vigent. *Plaut. Pæn.* 4. 2. 92. At enim nihil est, nisi, dum calet, hoc agitur. *Cic.* 3. *Verr.* 26. 66. Hortatur hospes: poscunt maioribus poculis: celebratur omnium sermone lætitiæque convivium. Posteaquam satis res calere Rubrio visa est, etc. *Id.* *Sert.* 23. 55. Illud crimen de nummis caluit re recenti, nunc in causa refrigit. h. e. multis sermonibus pervulgatum est. *Id.* 4. *Att.* 16. Hoc tamen agitur severius, itaque judicium calent. *Al. leg.* indicia. *Id.* 5. *Phil.* 4. 11. Calent nundinæ. *Cælius* apud *Cic.* 8. *Fam.* 1. 2. Nam illi rumores de comitiis Transpadanorum Cumarum tenuis caluerunt. *Tibull.* 1. 11. 53. Veneris bella calent. *Virg.* eadem ratione *ferret opus dixit* 4. *G.* 169. *Auct. Declam.* in *Salust.* 1. Calent aures criminibus. h. e. quia crimina sæpissime audiunt. *Stat.* 3. *Theb.* 382. communio quælibet iræ, Et mixtus lacrimis caluit dolor. *Mamertin.* *Geneth. Maxim.* 10. Cæcis gaudio calere, cuncta plausibus tripudare.

CALESCO, is, ere, n. 3. inchoat. a caleo, calidus fio.

1.) Proprie, et opponitur verbo *refrigerari*, ut apud *Cic. Senect.* 16. 57. Ubi potest illa ætas aut callescere vel apricatione melius vel igni, aut vicissim umbris aquisve refrigerari salubrius? *Id.* 2. *Nat. D.* 55. 138. Quæ spiritu in pulmones anima ducitur, calescit ab eo spiritu. Adde *Lucret.* 6. 280.; *Ovid.* 15. *Met.* 310.; *Curt.* 4. 7. 22. et *Theod. Priscian.* 4. 1.

II.) Translate fere de amore dicitur. *Ter. Eun.* 1. 2. 5. Accede ad ignem hunc, jam calesces plus ætis. *Ovid. Heroid.* 18. 177. Quo propius nunc es, flamma propiore calesco. h. e. amore magis accendor. Adde *eumd.* 3. *Met.* 372. *Aliter Id.* 6. *Fast.* 6. Est deus in nobis: agitante calescimus illo.

CALFACIO, } V. CALEFACIO, CALEFACTUS.
CALEFACTUS, }
CALIBÆ, V. CALBEI.

CALICATA Edificia, calce polita. *Paul. Diac.* p. 47. 4. *Müll. Scalig.* ad hunc locum notat, veteres dixisse *calecata*, adductique veterem lapidem, qui habetur etiam apud *Gruter.* 171. 8., et est apud *Smet.* 13. 6. et apud *Orell.* 3892. L. RETILIENS L. P. VAARVS HAEC, QVAE INFERRA SCRIPTA SONT, DE SENATVS SENTENTIA FACIENDA COIRAVIT, SEMITAS IN OPIDVM OMNIS, PORTICVM QVA IN ARCEM EIVTV, CAMPVM VBI LYDVNT, HOROLOGIVM, MACELVM, BASILICAM CALECANDAM, etc. *Voss.* In *Etymol.* ad vocem *Calx* docet, prius fuisse *calix*, a quo factum esse *calicatus*. Hinc est etiam *decalicatus*, vel *decalecatus* idem significans quod *calicatus*, apud *eumd.* *Paul. Diac.* p. 59. 1. *Müll.*

CALICELLUS, i, m. 2. dervinut. dupl. a calix, parvus caliculus. *Theod. Priscian.* 4. 1. sub init. Admiscet passi calicellum plenum.

CALICULARIS, V. CALYULARIS.

CALICULUS, i, m. 2. dervinut. a calix. — *Calichus* per synecopen legitur apud *Paulin. Nolan.* *carm.* 26. 416. de lampade. rami Vitreolos servant, tamquam sua poma, caliculos. — Caliculus est parvus calix — a) Ad bibeudum. *Cato R. R.* 108. Dimidium acetabuli in caliculum novum indito. *Cels.* 2. 11. Caliculus oris compressorior. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 30. 48. (93). Caliculi urnales. Adde *Pallad.* 12. *R. R.* 7. 11. de pinu. — b) Item ad alios usus, ut ad servandam atramentum acriorum. *Cassiod.* 11. *Fariar.* 36. Eo (corniculario) ministrante caliculum, scripsimus inempti, quod magis optabatur impleri.

CALIDA, æ. V. CALIDUS in fin.

CALIDAMEN, inis, n. 2. idem ac calefactio. *Inscript.* apud *Gruter.* 25. 2. PRO CALIDAMINE HOMINEM (lege hominum) A. II. h. e. asses duo.

CALIDE, adverb. (calidus) cum calore. Occurrit translate tantum. *Plaut. Epid.* 2. 2. 89. Tute agitur calide, quidquid acturus, age. h. e. promptè, sine mora. Al. leg. *calidie*, b. e. astute, prudenter. Sed locum hunc *Plauti* emendatius aliam et recte interpretatum vide in *VIVE*.

CALIDUS, a, um, adject. De posteriori furma *calidus*, V. CALDUS suo loco. — Comp. *Calidior* et *Sup. Calidissimus* L. — Calidus est calorem habens, eique opponitur *frigidus*, ut apud *Ovid.* 1. *Met.* 19. Frigida pugnabant calidis. Adde *Lucret.* 6. 850. et *Vitruv.* 2. 1. 5. (It. *caldo*; Fr. *chaud*; Hisp. *calido*; Germ. *warm, heiss, hitzig*; Angl. *warm, hot*).

1.) Proprie. *Cic.* 2. *Nat. D.* 9. 25. Omne, quod est calidum et igneum, cietur et agitur motu suo. *Id.* 1. *Tusc.* 18. 42. Calidior est vel potius ardentior animus, quam est hic aer. — Jungitur pluribus Substantivis, quorum præcipua servato litterarum ordine exhibentur. *Seneca Hippol.* 765. ætas calida. *Varro* apud *Non.* p. 245. 23. aura solis calidior. *Lucret.* 6. 856. corpus calidius. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 64. 75. (154). et *Quintil.* 11. 3. 27. dies. *Lucret.* 2. 34. febres. *Id.* 6. 657. fervor. *Id.* 3. 303. flamma. *Virg.* 9. *Æn.* 414. flumen (sanguinis). *Lucret.* 6. 850. fons. *Id.* 6. 148. fornaces. *Vitruv.* 2. 1. 5. hiemes calidissima. *Lucret.* 1. 648. et 1087. ignis. *Cels.* 6. 800. lavacra. *Colum.* 12. *R. R.* 52. 11. lixivina non calidissima. *Gargil. Mart.* p. 394. Mai. loca calidiora. *Cato R. R.* 34. loca calidissima. *Plaut. Pæn.* 3. 5. 14. prandium calidum. *Virg.* 9. *Æn.* 442. sanguis. *Plin.* 12. *Hist. nat.* 13. 27. (47). sapor. h. e. qui urit. *Tibull.* 2. 1. 47. sidus. *Gell.* 3. 1. sol. *Ovid.* 1. *Art. am.* 256. sulfur. *Id.* 8. *Met.* 413. telum priori cæde

calidum. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 40. 76. (207). tilia, morus, laurus, hedera calidissima. *Id.* 17. *ibid.* 22. 35. (170). tractus. *Lucret.* 2. 844. vapor. *Ovid.* 5. *Met.* 137. et 12. *ibid.* 119. vulnus.

II.) Translate occurrit. ¶ 1. De personis et est præceps, audax, promptus, ferox. *Horat.* 3. *Od.* 14. 27. Non ego hoc ferrem calidus juvenia. *Id.* 2. *Ep.* 2. 72. Calidus redemptor. *Virg.* 3. *G.* 119. Equus calidus animis. *Sil.* 11. 13. 337. Calidus Gradivus. ¶ 2. Item de actionibus, et calidum dicitur quod subito alicui venit in mentem, fervidum, ferox, audax, animosum, atque adco inconsultum, præceps, temerarium. *Plaut.* *Epid.* 2. 2. 71. Reperiamus aliquid calidi conducibilis consilii. Adde *eumd.* *Mil. glor.* 2. 2. 71. *Id.* *Epid.* 1. 2. 38. Itic homini opus est quadraginta minis celeriter calidis. h. e. cito, subito. *Id.* *Most.* 3. 1. 135. Calidum berce audiui esse optimum mendacium. h. e. celeriter et subito excogitatum: alii *calidum* malunt. *Ter.* *Eun.* 2. 3. 88. Vide ne nimium calidum hoc sit modo. h. e. nimium præceps: *Donatus* tamen hic mavult *calidum*. *Cic.* 15. *Att.* 6. 4. Cui rescripsi nil illos calidius cogitare. *Id.* 1. *Off.* 24. 82. Periculosa et calida consilia. *Sunt qui tum hic, tum apud Liv.* loco infra cit. reponi *maculunt* calida: quod profecto non apte coheret; ac præterea *Id.* *Cic.* dixit 2. *Invent.* 9. 28. Si dicamus idcirco aliquem Calidum vocari, quod temerario et repentino consilio sit. *Liv.* 22. 24. de *Minutio mag.* equit. *Fabii dictat.* Agitabantur pro ingenio ducis consilia calidiora. *Id.* 35. 32. ad fin. Consilia calida et audacia primâ specie læta, tractatu dura, eventu tristitia esse. *Hirtius* apud *Cic.* 15. *Att.* 6. 2. Brutus et Cassius utrumque per te exoritur, ne quod calidius ineam consilium. *Alii* *perperam leg.* calidius. *Horat.* 3. *Od.* 27. 70. Calida rixa. — *NB.* De cognom. *Rom.* *V.* ONOM. — *Hinc*

Calida, æ, f. 1. absolute est aqua calida, subauditur enim aqua. *Cato R. R.* 156. Qui poturus erit, lavet calida. *Seneca Ep.* 77. ante med. Calida subinde suffusa. Adde *Plin.* 25. *Hist. nat.* 7. 38. (77). et *Tac. Germ.* 22.; et *V. Calda* in fine vocis CALDUS. *Hinc servus a calida* inter officia domus Augustæ. *Inscript.* apud *Spon. Miscell.* p. 206. *JULIUS CÆSAR AVG. SER. A CAL. h. e.* qui Augusto aquam calidam (cujus usus fuit illis temporibus frequentissimus) ministrabat

Calidum, i, n. 2. absolute est potio calida, subauditur enim vinum vel mulsum. *Plaut. Curc.* 2. 3. 14. Calidum bibere. *V. Calidum* in fine vocis CALDUS.

CALIENDRUM, i, n. 2. ornamentum capitis muliebri, galericulo simile, quod Italice *cuffia* dici potest. Putant alii, esse comam suppositiciam, quam nos dicimus *perruchino*. Duci solet a Græco καλλύπτρον ornamentum, a καλλύνω orno: at præstat ducere a καλύδειν, vel καλύδειν involvere. *Horat.* 1. *Sat.* 8. 48. Canidæ dentes, altum Saganæ calicendrum Excidere. *Avnab.* 6. 26. Falculæ, claves, calicendra, fomitres, talaria. *Farro* quoque usurpavit (teste *Porphyrione Scholiast.* *Horat.* ad loc. cit.), qui tamen non definit, galericulum ne, an capillamentum appositum significet. Ipse autem *Pophyr.* hæc habet: Jocatur in Canidiam quasi, quod gibba (lege glabra) fuerit, calicendrum, hoc est, galericulum habere consueverit. *Acron ibid.* Calicendrum dicitur ornatus capitis mulierum, quo ad exornandos crines utuntur; sive suppositus crines, quem pro naturalibus capillis accipiebant. *Gloss. Philox.* Calicendrum, κόμην καλύπτειν. — Eruditi putant, calicendrum esse idem ac ricendum, quod Græci vocabant κρηδεμνον, vel κρηδεμνον, velamentum scilicet capitis instar galeri altum atque elatum, quodque recte interpretari possis Italice *cuffia*, Latine etiam *calicptra*. *Ritter ad Horat.* l. c. banc sententiam secutus est, et quidem recte; namque cum ea tantum *Horatii* verba apte coherent.

CALIGA, æ, f. 1. ¶ 1. Est calceamentum militiare, quo Romani milites gregarii utebantur, constans solca coriacea, quæ ferreis plerumque clavis muniebatur, habebatque ligamenta plura, quibus tum superiôri pedis parti, tum imæ tibie circumdatis ligabatur. Si clavos demas, simillima fuit calceis Fratrum, quos *Cappuccini* vocamus. Ejus figuram exhibet *Jul. Nigrum. Dissert. de caliga Veterum* c. 4., ubi omnia, quæ ad hanc rem pertinent, diligenter persequitur; docet a militibus ad alios quoque caligæ usus in posterum transisse c. 2.; ac præcipue refert eorum sententiam, qui caligas idem esse ac funtoralia, aut ti-

bialia, arbitrati sunt. At *Jo. Labustius*, qui lapidem cum *Inscript.* a *Gruter.* 649. 1. allata, (quam vide infra in *V. CALIGARIUS*) diligenter inspexit, ex *Car. Rosminii Storia di Milano* T. 4. p. 451., ad insculpta libidem imagine ipsius sutoris Atillii, qui mensulæ adsidet, quam *banchetto* Itali appellant, manibusque caligam elaborandam tractat, invicte probat, illam constare solca et tegumento coriaceo, quo totus pes et minima etiam pars cruris tegebatur; quo calcei genere etiamnum utuntur nostri villici, *scarpa*, vel potius *scarpone* appellantes. *Edict. Dioclet.* p. 24. Caligæ primæ formæ mulionicæ sive rusticæ par sine clavis XXX., caligæ militares sine clavo X. centum, caligæ patriciæ, caligæ senatorum X. centum, caligæ equestres X. septuaginta, caligæ muliebres par X. sexaginta. Ex his apparet, quandoque etiam senatores caligas usos fuisse, etsi id neget *Ferrarius De re vestiari.* c. 36. *Cic.* 2. *Att.* 3. 1. Etenim mihi caligæ ejus, ut fasciæ cretæ, non placebant. *Justin.* 38. 10. 3. Argenti certe aurique tantum, ut etiam gregarii milites caligas auro figerent. *Sueton. Cal.* 52. Processit in publicum aliquando sericatus et cycludatus; ac modo in crepidis, vel cotubrois, modo in speculatoria caliga. *speculatoriam* dicit, h. e. speculatorum propriam, qui huc illuc sæpius cursitantes pluribus vinculis impeditam habuere. Adde *Juvenal.* 16. 24. *Tertull. Cor. mil.* 1. speculatoriam absolute posuit pro caliga speculatoria. *V. SPECULATORIUS.* *Hieronym. Ep.* 117. n. 7. ad matr. et fil. Caliga quoque ambulantis nigella ac nitens stridore ad se juvenes vocat. *V. eumd.* *Ep.* 54. n. 7. et *V. STRIDOR.* ¶ 2. Per inetonymiam ponitur pro militia. *Seneca Brevit. vit.* 17. Marius caliga dimisit? consulatus exercebat. Adde *eumd.* 5. *Benef.* 16. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 43. 44. (135). Juventam inopem in caliga militari tolerare. *Inscript.* apud *Gruter.* 445. 9. c. 7. V. BELL. SVO OMNIBUS OFFICIIS IN CALIGA FYNCTO. Cf. *Inscript.* apud *Orell.* 3465. et 3868. — *Caliga Maximini* proverbio dicitur de longo et inepto homine. *V. CAMPAGUS.*

CALIGANS, antis. *V. CALIGO*, as.

CALIGARIS, re, adject. ad caligam pertinet, ut caligaris clavus, qui solo caligæ suffigitur. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 18. 33. (69). Pisces squamis conspicui crebris atque præcutis, clavorum caligarium effigie. *Id.* 22. *ibid.* 22. 46. (94). Si caligaris clavus fungo nascenti affuerit. Adde *Charis.* 1. p. 59. *Putsch.* et *Isid.* 16. *Orig.* 20. *Edict. Dioclet.* p. 23. Formæ caligares maximæ X. centum.

CALIGARIUS, a, um, adject. idem quod caligaris. *Plin.* 34. *Hist. nat.* 14. 41. (143). de ferri generib. Aliud brevitate sola placet clavisque caligariis. *Charis.* 1. p. 59. *Putsch.* Caligarius artifex. *Inscript.* apud *Gruter.* 619. 1., quæ est apud *Orell.* 4286. c. ATILIVS C. FAVSTVS SVTOR CALIGARIVS etc. h. e. qui caligas conficit, quem nostrates vulgo *calegario* appellant. — *Hinc*

Caligarius, ii, m. 2. absolute, est idem ac sutor caligarius. *Lamprid. Alex. Sev.* 33. Corpora vinariorum, lupinariorum, caligariorum. Adde *Firmic.* 3. *Mathes.* 12. *Inscript.* apud *Spon. Miscell.* p. 220. Q. LÆVIO Q. F. TYCHIO CALIGARIO DE VICO CYPR. etc. *Inscript.* apud *Gud.* 367. 3. DOMINVS CALIGARIVS CVM CONIUGE SVA SEVERA FECERVNT.

CALIGATIO, ōnis, f. 3. caligo, tenebræ. *Plin.* 29. *Hist. nat.* 6. 38. (123). Nubeculæ et caligationes suffusionisque oculorum. ἀμβλυωπία, ἀμυρωπεία; *V. CALIGO*, ginis.

CALIGATUS, a, um, caligis indutus: et dicitur de militibus gregariis, quorum proprie caliga fuit. *Sueton. Vitell.* 7. Totâ via caligatorum quoque militum obvios exoculans. *Inscript.* apud *Gruter.* 279. 3. IMP. CAES. C. VALERIO DIOCLETIANO PROCOS. HONORATI ET DECVRIONES ET NUMERVS MILITVM CALIGATORVM. *Modest. Dig.* 27. 1. 10. Caligatæ militiæ.

Caligatus, i, m. 2. absolute, est idem qui caligatus miles. *Sueton. Aug.* 25. Dona militaria coronas murales quam parcesissime et sine ambitione ac sæpe etiam caligatis tribuit. *Arrius Menand. Dig.* 49. 16. 6. Caligatus, qui metu hostium languorem simulavit. *Inscript.* apud *Marin. Iseriz.* *Atb.* p. 18. SEX. ATYIVS PRISCVS EVOCATVS AVGVSTI ARAM TIBERINO POSVIT, QVAM CALIGATVS VOVERAT.

CALIGINEUS, a, um, adject. idem quod caliginosus. *Grat. Cyneq.* 56. Vel caligineo laxanda reponito funo.

CALIGINO, as. *V. CALIGO*, as sub init.

CALIGINOSUS, a, um, adject. Sup. *Caliginosissimus* II. — Caliginosus est caligine tectus, obscurus (It. *caliginoso*, oscuro; Fr. *nébuleux*, obscurci; Hisp. *nebuloso*, obscuro; Germ. *voll von Dunkelheit*, umdunkelt, finster; Angl. *obscure*, dark, gloomy, caliginous).

I.) Proprie. *Cic.* 1. *Tusc.* 19. 43. Cælum humidum et caliginosum est propter exhalationes terræ. *Id.* 1. *Divinat.* 57. 130. Caliginosa stella. *Horat.* 3. *Od.* 29. 29. futuri temporis exitum Caliginosa nocte premit Deus. *Val. Mar.* 1. 7. ext. 1. Caliginosæ tenebræ. *Plin.* 17. *Hist. nat.* 22. 35. (171). Pluvius et caliginosus tractus. h. e. tractus terræ pluviis et nebulis obnoxius. *Capell.* 1. p. 18. Peplum caliginosum.

II.) Translate. *Augustin. Ep.* 7. a med. Hoc me facere compellit de animæ exortu caliginosissimæ quæstionis obscuritas.

CALIGO, inis, f. 3. Ratione habita etymi, a nonnullis conjungitur cum Græcâ voce ἀλγος, quæ idem ferine significat. — Caligo est aeris obscuritas ex nebula vel fumo, sive est ipse vapor obscurus, obscuritas nebulosa, quæ tamquam corpus vel massa, minime vero tamquam aeris conditio vel status significatur; quare cum a tenebris, tum ab obscuritate differt (It. *caligine*, *nebbia*, *vapori nebulosi*; Fr. *souffle épais*, *brouillard*; Hisp. *bruma*, *nube*, *nublado*; Germ. *d. finstere Nebeldunst*, *d. nebbichte Dunkelheit*, *Finsterniss*; Angl. *darkness*, *obscurity*, *cloudiness*, *gloominess*).

I.) Proprie. ¶ 1. Generatim. — a) Occurrit fere in numero singul. *Ennius* apud *Cic.* 1. *Tusc.* 16. 37. Ubi rigida constat crassa caligo inferum. *Plaut. Mil. glor.* 2. 4. 51. Nuoc demum exuperior mi ante oculos caliginem obtulisse. *Furius* apud *Gell.* 18. 11. Omnia nortescunt tenebris caligiosis atræ. *Lucret.* 6. 853. Nox ubi terribili terram caligine textit. *Id.* 4. 457. et *Virg.* 3. *Æn.* 203. Caligo cæca. *Lucret.* 6. 461. crassa. *Liv.* 29. 27. Noctem insequentem eadem caligo obtinuit: sole orto est discussa. *Virg.* 2. *G.* 303. de igne. Et totum involvit flammis oemus, et ruit atram Ad cælum piceâ crassus caligine nubem. *Id.* 12. *Æn.* 466. et *Liv.* 33. 7. Caligo densa. *Virg.* 9. *Æn.* 33. et 11. *ibid.* 576. atra. *Ovid.* 4. *Met.* 455. Quam simul agnoverunt inter caliginis umbras. *Id.* 2. *ibid.* 764. Abundare caligine. *Id.* 10. *ibid.* 54. Caligo opaca. *Id.* 7. *ibid.* 528. spissa. *Curt.* 9. 4. 18. Caliginem ac tenebras et perpetuam noctem profundo incubantem. *Colum.* 11. *R. R.* 2. 53. VII. Kai. Aug. Canicula apparet: caligo æstuosa. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 42. 42. (111). Humidam a terra, alias vero, propter vaporem, fumidam exhalari caliginem, certum est. *Plin.* 6. *Ep.* 16. Crassiore caligine obstructus spiritus. *Stat.* 10. *Theb.* 140. Subita caligo. — b) In plurali numero dicitur *Colum.* 3. *R. R.* 1. 7. ¶ 2. Speciatim ponitur de oculis, quorum acies obtenebratur — a) Vel ad tempus, repentina vertigine. *Cic.* 12. *Phil.* 2. 4. Quod videbam equidem, sed quasi per caliginem. h. e. confuse. *Et paullo post* § 5. Discussa est illa caligo, quam paullo ante dixi: diluxit, pater, videmus omnia. *Forcellinus* hæc duo *Ciceronis* loca inter translata retulit. Adde *Cic.* 5. *Fin.* 15. 43. et *Plin.* 5. *Ep.* 8. — b) Vel semper, et est oculorum vitium, cum eorum acies ex morbo hebetatur et obtenebratur. *Cels.* 6. 6. n. 32. oriri ait nonnumquam ex lippitudine, nonnumquam propter senectutem imbecillitateve aliam. *Liv.* 26. 45. Oculis caliginem offundit altitudo. *Seneca pater* apud *Quintil.* 9. 2. 43. Ego vero non video: nox oboritur et crassa caligo. *Scribon. Compos.* 179. Cicutam potam caligo incensique alienatio insequitur. *Plin.* 25. *Hist. nat.* 13. 92. (144). Anagallidis succus oculorum caliginem discutit. *Id.* 34. *ibid.* 11. 27. (114). Hicacium collyrium excellentis remediis contra initia glaucomatum et suffusionum, contra caligines et scabrities et albugines. *Id.* 20. *ibid.* 7. 26. (61). Sanare caligines. *Et ibid.* 23. 95. (234). levare. *Id.* 32. *ibid.* 9. 31. (97). emendare.

II.) Translate. *Cic.* 2. *leg. Agr.* 17. 44. Tætris tenebris et caligine se Alexandrian pervertentes arbitrati sunt. *Id.* 5. *Verr.* 76. 177. Illa omnis pecunia latuit in illa caligine ac tenebris, quæ totam rempublicam tum occupant. *Id.* post red. in senat. 3. 5. Ex superioris anni caligine et tenebris lucem in republica dispicere cæpistis. *Id.* *Planc.* 40. 96. Caligo illorum temporum. *Id.* *Prov. cons.* 18. 43. Caligo bonorum, tenebræ reipublicæ. *Catull.* 64. 207. Cæci

nientem caligine consitus. *Virg.* 6. *En.* 266. Pandere res alta terra et caligine mersas. hoc tamen loco et proprie accipi posse videtur. *Fellej.* 2. 36. Augustus omnibus omnium gentium vis magnitudine sua inducturus caliginem. h. e. eorum famam et gloriam obscuraturus. *Plin.* 3. *Ep.* 9. Offundere alicui multum caliginis et perturbationis. *Cf. Quintil.* 9. 3. 57. — *NB.* De Caligine uxore Chao *V. ONOM.*

CALIGO, as, avi, atum, are, n. 1. Part. *Caligans* I. et II. — Activa significatione pro caligine obducere, obscurare, usurpavit *Fulgent.* in *continent.* *Virgil.*, male interpretatus locum ipsius *Virg.* 2. *En.* 604. (*V. infra* sub I. 1.). Quidam ibi leg. *caliginare*; aed hoc quoque improbandum. — Caligare

1.) Proprie ¶ 1. Est caliginem obducere tenebrasque diffundere. *Virg.* 2. *En.* 604. Aspicere: namque omnem, quæ nunc obducta tenebris Mortales bebetat visus tibi et humida circum Caligat, nubem eripiam. *Colum.* 1. *R. R.* 5. 4. Cum plerique amnes æstate vaporatis, bieme frigidis nebulis caligent. *Cic.* *Arat.* 206. Ipseque (*Centaureus*) cærulea contextus nube feretur, Atque Aram tenui caligans vestiet umbrâ. — Hinc *caligantes fenestras* dixit *Juvenal.* 6. 31., quæ ita altæ sunt, ut desipientium oculos vertigine correptos caligare faciant. ¶ 2. Item caligare est caliginosum esse, in caligine atque adeo in tenebris verari. — a) Generativum. *Virg.* 4. *G.* 468. Et caligantem nigra formidine lucum. *Stat.* 1. *Theb.* 95. Et caligantes animarum examine campos. — b) Speciatim caligare dicuntur, qui visus caligine laborant et cæcutiunt (*V. vocem præced.* 1. 2.) *Cels.* 6. 6. n. 32. Caligare oculi nonnumquam ex lippitudine consueverunt. *Et n.* 34. Cuicunque oculi caligabunt, huic opus erit multa ambulatione. *Plin.* 20. *Hist. nat.* 22. 87. (239). Caligantes oculos siuapi inungere. — c) Item qui nihil vident. *Scribon.* *Compos.* 184. Cæruissam qui biberunt, facile deprehenduntur. Linguam enim albam habent, nauseant, caligant. *Martial.* 10. 4. Qui legis Cædipodem caligantemque Thyestem. — Hinc apud *Quintil.* 1. 2. 19. Caligare in sole. h. e. in media luce cæcutire: quod et in proverbium abiit.

II.) Translate. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 54. (147). In morbo comitiali aperti oculi nihil vident, animo caligante. *Id.* 30. *ibid.* 1. 1. (2). Ad quas maxime etiam nunc caligat humanum genus. *Seneca init.* *De vita beata* 1. Caligare ad pervidendum. *Id.* *Ep.* 57. Inhorrescere ad subita et caligare. *Quintil.* *Declam.* 18. Fractæ malorum contentione mentes ad inexpectata caligant. *Sil.* 14. 88. bis otonis nondum rex præditus annis Caligare alto in solio, nec pondera regni Posse pati. *Stat.* 5. *Silv.* 3. 237. labat incerto mihi limite cursus Te aine, et orbatæ caligant vela carinæ. — *NB.* *Vultus caligans* est mærorem præseferens. *Pacuvius* apud *Non.* 2. 869. *edit. vet.* Quid istic vultus caligans? quæ tristitas? *At ibi legendum* Quid istuc esse? vultum adligat quæ tristitas? — Hinc Part. præf.

Caligans, antis, adjective quoque usurpatur, ut apparet ex locis superius allatis. Hinc Superl. apud *Boeth.* in *Prophyr.* *diat.* 1. sub *init.* Acies intellectus caligantissimæ.

CALIGOSUS, a, um, adject. Idem ac caliginosus. *Venant.* 5. *carm.* 6. 25. Sed caligosi recubans velaminis umbra. — Et absolute substautivorum more. *Capell.* 8. p. 270. Plato Timæi sui caligosa discrimina.

CALIGULA, æ, f. 1. diminut. a caliga, parva caliga. *Ambros.* 7. *Ep.* 53. Vestibus candidissimis induti, caligulis caleati. Adde *Vet. Scholiast.* ad *Juvenal.* 3. 67. et *Vet. Scholiast.* ad *Horat.* 1. *Sat.* 3. 128. Soleas: caligulas bene incisæ. — Hinc cognomen C. Cæsari filio Germanici et Agrippinæ, de quo *V. ONOM.*

CALIM antiqui dicebant pro clam. *Paul.* *Diac.* p. 47. 3. *Müll.*, qui *calim* legit.

CALIPTRA, æ, f. 1. genua vestimenti, quo capita operiebant. *Paul.* *Diac.* p. 47. 5. *Müll.* — Est a *καλύπτω* tēgo, et *καλύπτρα* Græce dicitur. Quare rectius *calyptra* per y scribitur, ut *Voss.* monet in *Etymol.* Vocet autem *Pollux* l. 3. c. 3. esse genus vestimenti mulieris.

CALISTO. *V. CALLISTO.*

CALIX, icis, m. 3. *καλῆξ*, vas ollæ formam habens: ab allata Græca voce *καλῆξ*, quæ a *καλῶ* volo, b. e. a forma rotunda ita appellatus. Latini vero Doricam dialectum secuti plerumque u Græcum in a commutant: quod confirmat locus *Macrobi.* 5. *Saturn.*

21. *Καλῆξ* poculi genus, quod nos una littera immutata *calicem* dicimus. Hinc patet falli *Varronem*, qui ait 5. *L. L.* 127. *Müll.* Calix a caldo; quod in eo calda puls apponebatur, et calidam eo bibebant. — Erat autem ¶ 1. Vas coquendia cibis aptum. *Cato R. R.* 39. Cæræ p. r., resinæ p. r. etc. Hæc omnia in caliceni novum indito. *Plaut.* *Capt.* 4. 4. 8. Aulas calicesque omnes confringere. *Forcellinus* hoc loco acceperat pro poculo, scypho. *Ovid.* 5. *Fast.* 509. Stant calices: minor inde fabas, olus alter habebant: Et fumant testu pressus uterque suo. Adde *Vitrui.* 6. 1. 8. *Schneid.* ¶ 2. In aquæductibus est modulus, hoc est fistula plerumque aenea, quæ rivo vel castello induitur, cui alia minores fistulæ applicantur ad aquam derivandam, ut *Frontin.* *Aquæduct.* 36. docet. ¶ 3. Item est poculum, ad calidam præcipue bibendam (*Cf.* locum *Varron.* allatum sub init. bujus voc.), ex terra vel aliquo metallo constans, nullis fere pedibus, mediocri altitudine, rotundum ac latum. *Cic.* 3. *Tusc.* 19. 44. Calix multis. Adde *eumd.* *Pis.* 27. 67.; et *Varron.* apud *Non.* p. 230. 25. et 146. 11. *Merc.* *Horat.* 2. *Sat.* 8. 35. Poscere calices. *Id.* 2. *ibid.* 6. 68. et *Juvenal.* 5. 47. alacare. *Horat.* 1. *Ep.* 5. 19. Fecundi calices quem non fecere disertum? h. e. vini potus. *Catull.* 27. 2. Inger mi calices amariore. Adde *Tibull.* 2. 5. 98.; *Propert.* 4. 33. 40.; *Plin.* 33. *Hist. nat. procem.* 2. (5), 36. *ibid.* 40. 66. (195). et 37. *ibid.* 2. 7. (18); et *Juvenal.* 11. 145. *Martial.* 2. 15. Propinare alicui calicem. Adde *eumd.* 14. 115. — *NB.* De calice, qua significat testam coelestis et echinorum, *V. CALYX.*

CALLA. *V. CALSA.*

CALLAINUS, a, um, adject. *καλλῆνός*, qui est colore callidis gemmæ. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 10. 56. (151). Callainas vocant e turbido callaino. h. e. callainas gemmas vocant, quæ colorem habent callaidis, sed turbidum. *Martial.* 14. 139. Jungere nescisti nobis, o stulte, lacernas: Indueras albas, exue callainas. h. e. coloris callaidis gemmæ. *Al. leg.* callaicas, namque *callaidem* gemmam *Solin.* callaicam appellat. *Aliter* sentit *Voss.* in *Etymol.* Scribit enim *callaicas* dici lacernas a colore, qui est in barbis seu palcaribus gallorum gallinaceorum, quæ *καλλῆα* seu *καλλῆα* dicuntur a Græcis, teste *Hesych.* et *Auct. Etymol.* *M.* Hinc etiam *callainum* colorem dictum, nempe quem vulgo *viridem marinum* dicimus (veteres *Venetum* appellavere), qui est purpure dilutioris, ut in smaragdo, qui e pallido virescit, et aliquando propter affinitatem purpureus aut puniceus dicitur. — Hinc

Callaina, æ, f. 1. absolute, subaudi *gemma*, est idem quod callais. *Plin.* *loc. super. cit.*

CALLAIS, Idis, f. 3. gemma colore sapphiri, candidiore tamen et litorosi maris simili. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 10. 56. (151). — Alia est hoc nomine apud *eumd.* *ibid.* 8. 33. (112). topazio similis, et viridis pallens. Hanc *Solin.* 20. *callaicam* appellat. Multa de utraque *Salmas.* in *exercitation.* *Plin.* p. 236. et 237. *Faustin.* *Corsi.* *Pietr. ant.* p. 262., probat, utrumque hujus gemmæ genus appellari nunc ab Italis *turchina*; a Germanis dicitur *Türkis*.

CALLARIAS, æ, m. 1. *καλλάρια*, piscis marinus ex genere asellorum, minor tamen. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 17. 28. (61). et 32. *ibid.* 11. 53. (146).

CALLENIS, entis. *V. CALLEO.*

CALLENTER, adverb. perite, astute, callide. *Apul.* 4. *Met.* Satis callenter inlubere aliquid.

CALLEO, es, ti, ere, n. 2. (callum). Part. *Callens* in fin. — Calleo proprie est callum obduco, callosum (It. *fare il callo*, *incallire*; Fr. *avoir de durillons*, *avoir la peau épaisse et dure*; Hisp. *encallecer*, *hacer callos*; Germ. *dicke, harte Haut* oder *Schwiele* haben; Angl. *be hard or callous*).

I.) Proprie. *Plaut.* *Pseud.* 1. 2. 4. Plagis costæ calent. *Cf. eumd.* *Pæn.* 3. 2. 2. et *Pers.* 2. 5. 4., quæ loca inferius afferentur sub II. 1. *Cæcilius* apud *Non.* p. 258. 18. *Merc.* Tu jam callabis, ille festus desidet. *Sever.* *Ætn.* 260. Callent rure manus. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 84. (211). Sumen antiqui abdomen vocabant, priusquam calleret, incientes occidere non assuei.

II.) Translate. ¶ 1. Est verbum intrans., et significat experientia et usu prudentem, acutum, cautum habilemque esse: quoniam sicut pes vel manus ex longo labore callum obducit, ita meos longa experientia colligit habitum quendam rerum, in quibus versatur. Ad rem *Plaut.* *Pæn.* 3. 2. 1. *MITRA.* Vide sis calleas.

cot. Quid opus est verbis? callum aprugnum callere æque non sinam. *Id.* *Pers.* 2. 5. 4. Satiū ea tues? so. Magis calleo, quam aprugnum callum callet. *Id.* *Truc.* 5. 40. Omnes homines ad suum quantum calent. *Al. leg.* calent. *Accius* apud *Non.* p. 258. 3. *Merc.* Quod periti sumus in vita atque usu callemus magis. *Id.* apud *eumd.* p. 257. 30. Melius quam viri callet mulieres. *Id.* apud *eumd.* p. 258. 5. Callere astu et fallendo. *Serenus* apud *eumd.* p. 258. 2. Callet sentium arte vivendi. *Zic.* 35. 26. Callere usu alicujus rei. *Servius* apud *Cic.* 4. *Fam.* 5. 2. Aut qui non in illis rebus exercitatus animus callere jam debet atque omnia minoris existimare. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 29. 46. (87). Callere in re familiari. Adde *eumd.* 8. *ibid.* 25. 38. (91). *Val. Mar.* 8. 12. 1. Callere usu quotidiano alicujus rei. *Justin.* 24. 4. Nam augendi studio Galli præter ceteros callent. *Sil.* 1. 6. 99. Callere bellis. *Solin.* 5. arte sigitaria. *Apul.* *Florid.* n. 18. dubius. ¶ 2. Active significat perfecte scire, doctum peritum esse; et occurrit fere in iis, quæ familiarem sermonem sapient. — a) Cum Accus. *Paul.* *Most.* 1. 3. 122. Perdocte callere cuncta. *Cf. eumd.* *Pers.* 2. 1. 8. et 3. 1. 32., et *Pæn.* 3. 1. 71. *Ter. Adelph.* 4. 1. 17. Callere pulcre sensum alicujus. *Afranius* apud *Non.* p. 482. 10. istæc malitiosa. *Pomponius* apud *eumd.* *ibid.* cautulum in culubras. *Cic.* *Balb.* 14. 32. jura Pænorum. *Liv.* 39. 40. urbanas rusticæque res pariter. *Horat.* *Art. P.* 274. Legitimumque sonum digitis callemus et arte. h. e. mensurando et audiendo. *Pers.* 4. 5. Callere dicenda tæcedaque. *Tac.* 13. *Ann.* 3. artem aliquam. *Gell.* 16. 10. Familiaris meus jus civile callens. *Id.* 20. 1. Scite atque docte callere aliquid. — b) Cum Infinito. *Sisenna* apud *Non.* p. 258. 8. *Merc.* Quem Marcellini consiliarium fuisse callebant. *Horat.* 4. *Od.* 9. 49. Duramque callet pauperiem pati. Adde *Pacuvium* apud *Non.* 258. 1. *Merc.* et *Lucr.* 2. 978. — c) Cum relativo. *Ter. Heaut.* 3. 2. 37. Quo pacto id fieri solet calleo. — Hinc Part. præf.

Callens, entis, est peritus, sciens, doctus, callidus. *Plin.* 21. *Hist. nat.* 31. 105. (182). Halicacabi radicem bibunt, qui sunt vaticinandi calleantes. *Siliig.* vero aliter legit. *Gell.* 17. 5. Utriusque linguæ callens. *Ammian.* 16. 12. Milites bellandi usu diutino callentes.

CALLIBLEPHARUS, s, um, vel calliblepharus, on, adject. *καλλίβλεφαρος*, hoc est, qui pulcras palpebras habet, a *καλῶς* pulcritudo et *βλέφαρον* palpebra. Est Græca vox, propria naturalium scientiarum. *Plin.* 32. *Hist. nat.* 6. 21. (61). de ostris. Addunt peritiores notam, ambiente purpureo crine fbras; eoque argumento generosa interpretantur, calliblephara appellantes. *Harduin.* in quodam Ms. reperit *calliphara*, quod est pulcre amicta. — Hinc

Calliblepharum vel *calliblepharon*, i, n. 2. absolute, subaudi *medicamentum*, est medicamentum ad sanandas restituevasque, aut etiam fucandas palpebras morbo aliquo deformatas. *Varro* apud *Non.* p. 218. 28. *Merc.* Calliblepharo natural palpebras tinctæ. *Plin.* 24. *Hist. nat.* 19. 73. (94). Folia rose urantur in calliblepharum. *Id.* 23. *ibid.* 4. 51. (324). Nuclei palmarum cremati calliblephara faciunt addito nardo. *Id.* 33. *ibid.* 6. 34. (89). Stibium in calli blepharis mulierum dilatât oculos. Apud *Marcell.* *Empir.* 8. § 3. sub *init.* legitur *calliblepharium*.

CALLICIA, æ, f. 1. herba, qua Pythagoras aquam couglaciari tradit. *Plin.* 24. *Hist. nat.* 17. 99. (457). *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 295.) hæc ait: Nous avons déjà dit qu'il existait une plante tellement abondante en mucilage, qu'elle donnait à l'eau une consistance solide sans altérer sa transparence: c'est la *Cissampelos Purcea* de Linné. Ne serait-ce pas une particularité semblable qui rendrait compte de l'assertion de Pythagore? Glacer l'eau, signifie encore aujourd'hui lui donner de la consistance à l'aide de corps, qu'elle a la propriété de dissoudre.

CALLIDÉ, adverb. (callidus). Comp. *Callidius* et Sup. *Callidissime*. — Callide est scite, perite, docte; et occurrit cum in bonam, tum in malam partem (It. *dottamente*, *peritamente*, *destramente*; Fr. *d'une manière avisée*, *intelligente*, *adroite*; Hisp. *doctamente*, *diestramente*, *con destreza*; Germ. *aufschlau*, *gewandte*, *geschickte*, *kundige Weise*; Angl. *skilfully*, *cunningly*, *learnedly*, *expertly*). *Plaut.* *Pers.* 4. 1. 7. Facete et callide ordiri rem. *Id.* *Ætin.* 2. 2. 82. Callide nosse aliquem. h. e. bene. *Ter. Andr.* 1. 2. 30. Callide intelligere aliquid. *Id.* *Adelph.* 3.

4. 53. Hoc factio. *sr.* Recte sane. *dx.* Hoc fugio. *sr.* Callide. *h. e.* bene, optime. *Cic. 1. Orat. 11. 48.* Neque enim sine legum, morum, juris scientia, neque hominum natura inrogita ac moribus, in his ipsis rebus talis callide versari et perire potest. *Id. Orat. 28. 98. et 1. Orat. 20. 93., et Quintil. 4. 1. 58.* Callide arguteque dicere. *Cic. Flacc. 10. 22.* Bene testem interrogavit, callide accessit, reprehendit, quo voluit, adduxit. *Id. Cæcin. 5. 15.* Callide agere aliquid. *Id. 2. Orat. 8. 32.* Callidius facere aliquid. *Sall. Jug. 18.* Vilia sua callide occultare. *Nepos Datam. 8.* Callide cogitare. *Id. Them. 1.* De Iulianus verissime iudicare, et de futuris callidissime conicere. *Id. Alcib. 1.* Callidissime servare temporibus. *Quintil. 5. 13. 41.* Callide tacere aliquid. *Tac. 3. Hist. 53. in fin.* Similitates Antonius simplicius, Mucianus callide, eoque implacabilis nutrebat. *Id. 6. Ann. 37.* Callidius interpretari aliquid. *Gell. 7. 3.* Tiro confidit et nimis callide conscripsit epistolam ad Q. Aulum. *h. e.* scite nimis. *Al. leg. callide. Id. 12. 12.* Callide et cum astu confiteri aliquid.

CALLIDITAS, *atls, f. 3.* (callidus) scientia, peritia, acere ingenium, insignis austeritas: et occurrit cum in bonam, lum in malam partem (It. perizia, avvedimento, accortezza, finezza d'ingegno, destrezza; Fr. adresse, habilité, savoir, finesse; Hsp. destreza, habilidad, sutileza, artificio; Germ. die Gewandtheit, Schläuheit, Verschlagenheit, Verschmitztheit; Angl. skilfulness, cunningness, skill, subtlety). Occurrit — a) Fere in numero singulari. *Cic. Rosc. com. 7. 20.* Nonne Ipsi caput et supercilia illa penitus strasse olere malitiam et clamitare calliditatem videntur? *Id. Harusp. resp. 9. 19.* Nec numero Hispanos, nec robore Gallos, nec calliditate Penos, nec artibus Græcos superavimus. *Id. 1. Off. 19. 63.* Scientia, quæ est remota a iustitia, calliditas potius, quam sapientia est appellanda. *Adde eumd. 3. ibid. 32. 113.* *Apud eumd. Partit. orat. 39. 137.* Calliditas ponitur pro nimia interpretandi subtilitate. *Nepos Eumen. 1.* Vincibat omnes cura, vigilantia, patientia, calliditate et celeritate ingenii. *Id. Timol. in fin.* Magnitudine animi et calliditate prestare omnes. *Adde Liv. 42. 47.; Ovid. Heroid. 16. 300. et 20. 126. Id. 3. Fasti. 380.* Consilium multæ calliditatis. *Sallust. orat. 2. ad Cæs. de rep. ordin.* Patres consilio valere decet, populo supervacanea est calliditas. *Plin. 37. Hist. nat. 12. 74. (195).* Calliditas ingenii. *Flor. 2. 17. 15.* Vir acerrima calliditatis. *Adde Quintil. 2. 5. 7. et 4. 2. 126.; Tac. Agric. 9. et Marcial. 11. 50. — b) In plurali numero. Ter. Heaut. 5. 1. 13.* Servi venire in mentem Syri calliditates. *Lactant. 2. 12.* Omnes fallacias et calliditates suas ad decipiendum hominem intendere.

CALLIDULUS, *a, um, adject. diminut. a callidus.* *Arnob. 2. 68.* Callidula fraus.

CALLIDUS, *a, um, adject. Comp. Callidior, Sup. Callidissimus.* — Callidus est multa experientia doctus, usu peritissimus, a calleo vel a callum; proprie enim sic appellatur is (ut ait *Cic. 3. Nat. D. 10. 23., P. in fine huius voc.*) cuius, tamquam manus opere, ac animus usu concellit. Occurrit in bonam et in malam partem, ideoque est perspicax, acutus, solers, aut astutus, vaser (It. dotto, pratico, scaltro, astuto, furbo; Fr. expérimenté, adroit, habile, fin, fourbe, astucieux; Hsp. experto, práctico, fino, advertido, astuto; Germ. geschickt und kundig, einsichtsvoll und klug, gewandt und sicher, schlau und verschlage, vermischt und durchtrieben; Angl. skilful, tried, experienced, practised, crafty, sly, arch, subtle). Usurpatur de personis eorumque actibus tantum. — a) Absolute. *Plaut. Amph. 1. 1. 112.* Me malum esse oportet, callidum, astutum admodum. *Id. Pen. 5. 2. 148.* Malus crudusque et callidus et subdolos. *Id. Cist. 4. 2. 61.* Mola merx hæc et callida est concipium in mulierem. *Rursus Id. Pen. 4. 4. 70.* Dili istam perdat: ita cæta est et callida. *Ter. Phorm. 4. 2. 1.* Ego hominem callidior rem vidi neminem. *Lucret. 6. 61.* Tu mihi supremæ præscriptæ ad candida callis Currenti spatium præmonstra, callida Musa. *Cic. 4. Acad. (2. pr.) 29. 94.* Ego enim ut agitor (equi) callidus, prius quam ad finem veniam, equos assilino. *Id. 1. Tusc. 20. 47.* Quamquam foramina illa — callidissimo artificio natura fabricata est. *Nepos Hannib. 5.* Hannibal Fabio callidissimo Imperatori dedit verba. *Horat. 2. Sat. 3. 23.* Callidus huic signo ponebam millia centum. *Id. Art. P. 47.* Dixeris egregie, notum si callida verbum Red-

diderit junctura novum. *Ovid. 6. Met. 576.* Stamina barbaricè suspendit callida telâ. — Jungitur pluribus substantivis, quorum præcipuus servato litterarum ordine exhibentur. *Ovid. 1. Amor. 10. 4.* adulter. *Id. ibid. 2. 6.* anior. *Seneca Troad. 523. et 613.* astus. *Ovid. 11. Met. 73.* auceps. *Cic. Cluent. 65. 163.* audacia. *Ter. Andr. 3. 4. 10.* consilium. Nonnulli legentiam apud *Hirt. ad Cic. post. epist. 6. l. 15* ad *Ati.* Callidus consilium. *At alii rectius callidus. P. CALIDUS.* *Sueton. Tib. 24.* cunctatio. *Plaut. Bacch. 4. 4. 4.* doli. *Stat. 2. Achill. 171.* dona callida Græjorumque doli. *Seneca Hippol. 403.* fraudes. *Marcial. 5. 43.* fur. *Tac. Germ. 22.* gens non astuta nec callida. *Ter. Eun. 5. 6. 10.* homo callidus ac disertus. *Cic. Cluent. 19. 55. et Quintil. 6. 3. 96.* homines callidi et versuti. *Id. 5. Perr. 14. 35.* homo callidus ac veterator. *Et Id. 3. Off. 13. 57.* versutus, obscurus, astutus, fallax, malitiosus, callidus, veterator, vaser. *Nepos Dion. 8.* homo callidus et ad fraudem acutus. *Id. Eumen. 10.* Imperator. *Cic. 1. Off. 10. 33.* interpretatio juris callida et malitiosa. *Nepos Eumen. 5.* inventum. *Horat. 2. Sat. 7. 101.* iudex. *Plin. 7. Ep. 6.* juvenis parum callidus. *Tibull. 1. 5. 48.* lena. *Nepos Att. 11.* liberalitas callida. *h. e.* ad captandos insidiosos animos effusa. *Liv. 38. 44.* malitia inimici. *Horat. 3. Od. 24. 40.* navitæ. *Ovid. 2. Trist. 500.* nupta. *Ter. Phorm. 1. 4. 50.* oratio melior et callidior. *Sueton. Domit. 11.* sævitia callida inopistaque. *Quintil. 11. 3. 178.* servi. *Nepos Hannib. 9.* vir omnium callidissimus. *Id. Datam. 10.* tam vir callidus. — b) Cum *Acrus.* et præp. *ad.* cum *Abiat.* et præp. *in.* aut etiam cum *Det.* *Plaut. Epid. 3. 3. 47.* Homo callidus ad rem. *Adde eumd. Asin. 1. 3. 84. Id. Truc. 2. 4. 62.* Callidus ad questum. *Id. Asin. 2. 1. 9.* ad fraudationem. *Cic. Cluent. 65. 183.* ad fraudem. *Quintil. 12. 2. 14.* Callidus in disputando. *Gell. 9. 9.* Doctus homo et in intelligendis pensantidisque veteribus scriptis bene callidus. *Ovid. Heroid. 20. 25.* Callidus naturæ aut usu. *Tac. 2. Ann. 57.* Callidus accendendis offensionibus. — c) Cum Genitivo. *Colum. 7. R. R. 3. 12.* Aristoteles vir callidissimus rerum naturæ. *Id. 2. ibid. 2. 1.* Callidissimæ rei rusticæ. *Tac. 2. Hist. 31. in fin.* Nemo illa tempestate callidior rei militaris habebatur. *Id. 4. Ann. 33.* Callidus temporum. *Claudian. 2. Rapt. Pros. 11.* Venus dolo gaudens et tanti callidis volit. *h. e.* callide dissimulans votum suum. — d) Cum Infinito. *Horat. 3. Od. 11. 3.* Tuque testudo resonare septem Callida nervis. *Id. 1. ibid. 10. 7.* Callidus, quidquid placuit, jocosum Condere farto. *Adde Pers. 1. 118.*

CALLIGONON, *l, n. 2.* καλλιγονον, κάλλος pulcritudo et γόνος genus, verba eadem, quæ polygonon mas. *Plin. 27. Hist. nat. 12. 91. (113).* At *Sil. lig.* aliter legit De synonym. *P. in POLYGONON.*

CALLIMACHIOS, *a, um, adject. ad poetam Callimachum perlinens.* *Callimachium Metrum* constat tribus echiambis, snapæsto et Bacchio vel amphi-brachy, ut: *Armipotens Mars genitor Romulidum, ut venias precamur. Serv. Centim. p. 1823.* *Futsch.*

CALLIMUS, *l, m. 2.* κάλλιμος, hoc est pulcher vel pulcherrimus. Nomen est lapidis ejusdem ex genere ætitarum, quo nihil tenerius. *Plin. 33. Hist. nat. 21. 39. (151).* — *NB.* De cognomine *P. ONOM.*

CALLION, *il, n. 2.* κάλιον, verba ex genere trychni, acinis coccineis, folliculis granosis; alio numine halicacabum, et latine vesicaria, quoniam vesicæ et calculis prodest. *Plin. 21. Hist. nat. 31. 105. (177).* De synonym. *P. VESICARIA.*

CALLIONYMUS, *l, n. 2.* καλλιωνυμος, piscis marinus exiguus, alio nomine *uranoscopus*, *ουρανόσκοπος.* Ejus fel oculorum clatrices sanæ, et carnes eorum supervacanea consumit; caro autem omnis aurium morbis prodest, teste *Plin. 32. Hist. nat. 7. 24. (69).* Meminit etiam *ibid. 11. 53. (146).* — *Casaubon.* referent *Poss.* in *Elym.*, putat eundem asse, atque eum, quem *Græci* *liden luxov*, hoc est lupum appellant; dictumque esse *καλλιωνυμον*, hoc est pulcritudinis, *αὐστηρίας* causa. *P. URANOSCOPUS.*

CALLIOPE, *es, f. 1.* Καλλιόπη una ex Musis, de qua *P. ONOM.* — Per metonymiam pro carminibus dicitur *Ovid. 2. Trist. 507.* Inter tot populos, tot scripti milia nostri, Quæ mea Calliope læserit, unus ego.

CALLIOPEUS, *a, um, adject. qui pulcra voce præditus est: a κάλλος pulcritudo et ὤψ, ὀπός vox; sive potius a Musa Calliope.* *Firmic. 7. Mathes. 25. in temate.* Calliopelorum muscorum gentium. — *P. et ONOM.*

CALLIPETALON, *l, n. 2.* καλλιπέταλον, s. καλὸς pulcritudo, et πέταλον folium; herba eadem ac quinquefolium. *Apul. Herb. 2.*

CALLIPYGIS, *e, adject. καλλιπυγος, qui et quæ pulcras vel magnas habet nates.* *Acron ad Horat. 1. Sat. 2. 93.* *Depygis.* Id est sine natis; pyga enim est pars corporis posterior: aut certe cum magnis natibus ut de hic valde intelligatur. *Πυγας* autem *Græci* dicunt nates.

sicut callipygis, quæ conspicua est magnis oatibus: pyga enim nates significat.

CALLIS, *la, comm. gen. 3.* Fere semper usurpatur in masc. gen.: at *Non. p. 107. 10.* refert locum *Livii 22. 14.* quem et nos inferius attulimus (si tamen *Non.* hunc locum designat: nam paulum immutatis verba refert) ibique legit *calles devias* atque inde probat etiam in fem. gen. usurpari: additque ita frequenter apud *Liv.* legi; editiones tamen omnes etiam principes a. 1470. et 1480. habent devias. Addunt alii loca *Livii 31. 42., 36. 15. et 38. 2.,* in quibus occurrit fem. gen., sed ubique incerta est lectio. Nihilominus erigam *callem* feminine dixit *Ammian. 30. 1.* Hæc *Forcellinus*, qui *Nonii* sententiam minime assentit. Retentiores vero, inter quos *Discheshki* ad *Liv. l. c.* et *Klotz* cum *Nonio* consentiunt. — Ratione habita etymi, nonnulli deducunt a *cello* (καλλω, unde *percello*), ut *τρίβος* a *τοίβω* deducitur; alii a *callum*, *calleo*, quasi via, quæ ita facta sit, quod terra animalium pedibus trita callum obduserit, vel induruerit. — Ceterum *callis* proprie est semita in montibus angustior et devia, qua animalia ire solent ad pascendum. *Id. 15. Orig. 16. 10.* *Callis* est iter pecudum inter montis angustum et tritum. *Servius ad Virg. 4. En. 405.* *Callis* est semita tenulior, *calio* pecorum prædurata. *Pet. Glossæ:* *Callis*, via pecorum vestigia trita. (It. *cale*, strada *atrelia*, *sentiero*; Fr. *sentier éroit*; Hsp. *sendo*, camino estrecho; Germ. *ein Bergpfad*, *schmaler Bergsteig*; Angl. *a beaten track*, *foot-path*). Occurrit — a) Siculo sensu. *Pavro 2. R. R. 10. 3.* Neque senes, neque pueri callum difficultatem ac montium arduitate facile ferunt. *Id. ibid. 9. 16.* *Calles* silvestres longinquæ. *Id. ibid. 10. 1.* In callibus versari. *Cic. Scet. 5. 12.* Cum *Callina* e pruna Apennini atque e nivibus illis cernerisset, atque, testem integrum nactus, *Itallæ calles* et pastorum stabula præclara cepisset. *Liv. 22. 14.* Nos hic pecorum more per æstivos saltus deviasque calles exercitum ducimus. *P. quæ diximus ant. luit.* bujus voc. *Id. 31. 42.* Summis montibus per calles ignotas. *Id. 36. 15.* Non facile ullas ad transitum calles invenire. *Id. 35. 27.* Egredi callibus notis. *Id. 44. 36.* Per calles saltusque Mædonicorum montium vagari. *Virg. 6. En. 443.* secreti calles. *Id. 9. ibid. 383.* occidit. *Curt. 4. 9. 22.* Angustis in *Callidæ* callibus. *Id. 4. 16. 11.* Ignotas sequentibus calles petere. *Id. 5. 4. 4.* Calles silvestres, via singulis pervii. *Id. 5. 6. 15.* Callibus invia septil. *Id. 7. 11. 7.* Per calles et pæne invias rupes perora agere. *Pers. 3. 57.* Callis surgans. *Pal. Flacc. 3. 568.* Littora curva petentes: alio nam calle reverti Credit *Hylam.* *Id. 5. 304.* Ipsaque juxta *Alcanta*, si bivos possis dignoscere calles. *Al. leg.* vi vos, hoc est vias graniline viridantes. — b) Latior sensu ponitur et de semita, quæ aut animalculis, ut *Virg. 4. En. 405.* de formicis, prædamque per berbani Convectant calle augusto. *Id. Ovid. 7. Met. 626.* callum suum servare. — c) *Callium* provincia, quæ magistratibus demandari solebat, erat unius callum, aliarum, saltuumque administrandorum. Ex bujasmodi enim locis vectigalia asigebantur propter pecora et paspas. Hæc autem provincia minimi negotii erat, et a quæsturibus administrari solebat; interdum a consulis, quando scilicet nusquam belli instabant. *Tacit. 4. Ann. 27.* Curtius Lupus quæstor, cui provincia vetere ex more calles evenerat. *Al. ractius leg.* Calles, quod est oppidum Campaniæ; qua de re *Lipsius* et *Ernestius* ad hunc loc. consulendi: *Orellius* tamen ad h. ipsum l. legendum putat *calles.* *Sustan. Cæs. 19.* Ut provincie futuris consulis minimi negotii, id est silvæ callesque decernerentur. *Id. Claud. 24.* Collegio quæstorum, detracta Ostiensis, et callum provincia, curam æraril Saturni reddidit. *Al. leg.* et Gallicæ provincia. *P. ibi Casaubon.* et *Baumgarten-Crassum.* — d) *Figurate* *Lucret. 6. 91.* Tu mihi supremæ præscriptæ ad candida callis Currenti spatium præmonstra, callida Musa. *Al. leg.* calca.

CALLISCO, *la, ere, n. 3.* est callum obducere: sed occurrit translate tantum et significat nibi al mihi

sentire. *Calo* apud *Non.* p. 89. 29. *Herc.* Aures nobis calliscerunt ad injurias. *h. e.* ocelluerunt. *Herr. Meyer.* in *Orat. Rom. fragm.* p. 118. ed. 2. calliscunt legendum esse putat.

CALLISTO, ūs vel ōis, f. Καλλιστώ, eadem quæ *Ursa major* apud *Colum.* 11. *R. R.* 2. 15.; de qua *V. ARCTOS.* — *N.B.* Ceteram *P. ONOM.*

CALLISTRUTHIA, æ, f. 1. subaudi *ficus*, καλλι-στρούθιον σύκος, genus est florum ex Græcia in Italiam translatus, quod *Plin.* 15. *Hist. nat.* 18. 19. (69. a. ait esse parum sapore præstans, omniumque frigidissimum: sed *Athenæus* l. 3. c. 3. mire laudat, et antecellere omnes ficus asserit, quæ in universo terrarum orbe generantur. Et *Brodiaeus* cum *Dalecampio* apud *Plin.* loc. cit. legendum putat *haud parum sapore præstantes.* — Nomen habuit a καλλος pulcritudo, et στρούθος passer, vel στρούθιον passer-culus, fortasse quia ejus avidissimi sunt passeret: vel quod pulcritudine referat genus quoddam mali coloris, quod στρούθιον Græce dicitur, ut apud *Foss.* in *Etymol.* legitur. *Capitolini.* *Albin.* 11. Quingentis ficus passarias, quas Græci callistruthias vocant, jejuni comedisse dicit. *Marcell. Donat.* apud *Foss.* loc. cit. mallet legere passerarias, inherens etymologie modo allatæ. — Dicitur etiam *callistruthis*, *idēs.* *Colum.* 10. *R. R.* 416. Et *callistruthis*, roseo quæ semine ridet.

CALLISTRUTHIS, *idēs*, f. 3. *V.* vocem præced. in fin.

CALLITAS. *V. CALVITAS.*

CALLITHRIX, *itrichis*, f. 3. καλλιθρίξ. ¶ 1. Est herba foliis lenticulæ, caule juncti tenuis simili, radice minima: nascitur in opacis et humidis, gustatu servens, et sternutamentum movens. *Plin.* 25. *Hist. nat.* 11. 86. (135). — Eadem dicitur etiam *trichomanes*: callithrix autem, quia illa cohibet capillos defluentes, aut si effluerint, reparat: a καλλος pulcritudo et θρίξ, τριχίς capillus. *Plin.* 26. *Hist. nat.* 15. 90. (160). Callithrix capillos inficit oleo trita. Adde *eumd.* 26. *ibid.* 14. 87. (147). Juxta *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 413.) Callithrix est idem atque *Adiantum Capillus Veneris* L. ¶ 2. Callithriches item sunt simularum quoddam genus toto pene aspectu ab aliis similis differens, barbam habens in facie, et caudam late fusam priori parte. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 54. 80. (216).

CALLITHRICHOS, i, f. 2. καλλιθρίχος, herba eadem, quæ *Adiantum*, apud *Plin.* 22. *Hist. nat.* 21. 30. (62). *V. ADIANTUM.*

CALLŌSITAS, *ālis*, f. 3. (callosus) durities callosa (1. callositas; *Fr.* callosité, cal; *Hisp.* callo, callosidad; *Germ.* d. Hautverhärtung; *Angl.* callosness, hardness).

I. Proprie. *Scribon. Comp.* 36. Collyrium, quod proprie facit ad asperitudinem palpebrarum et callositatem. *Feget.* 3. *Peterin.* 27. 3. Callositas fistula. *Id.* 33. *ibid.* 24. *ulceris.* *Cæli. Aurel.* 2. *Tard.* 14. Valet callositatem ulceris tenuare atque siccare. Adde *Theod. Priscian.* 1. 20.

II. Translate. *Tertull. Testim. anim.* 8. Quid igitur vis, homo, de humanis sententiis litterarum tararum exisse hæc in usus communis callositatem? *h. e.* consuetudinem veluti callo obducto formatam. *Id.* ad nat. 2. 1. Voluntarii erroris callositas.

CALLŌSUS, a, um, adject. Comp. *Callosior.* — Callosus est callo obducto duratus, callis abundans (1. callosio; *Fr.* calleux, qui a des durillons; *Hisp.* callosa; *Germ.* harthäutig, verhärtet, hart; *Angl.* callous, hard). Tribuitur non modo manibus pedibusque vel alii parti corporis animalis, verum etiam aliis rebus. *Cels.* 6. 3. Ulcus callosum. *Id.* 5. 28. Callosæ oræ ulceris. *Id.* 5. 28. 12. Callosior fistula. *Horat.* 2. Sat. 4. 14. de ovis, namque marem cohibent callosa vitellum. *callosa* ora appellat, quæ densiora et spissiora sunt ac duriuscula. *Callus* enim ovi videtur esse albumen; vel potius gutta illa albicans in vitello, quæ facile in rallum durescit; non, ut quidam volunt, putamen, cujus durities minus apte cum duritie calli compararetur. Hæc *Forcellinus.* At *Ritter* ad *Horat.* l. c. de putamine dici ait, quia ibi verba sunt de externa tantum ovorum specie. *Colum.* 3. *R. R.* 1. 5. Callosi acini uvæ. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 39. 92. (226). Criorior callosiorve cutis. *Id.* 26. *ibid.* 14. 57. (143). Callosa ulcera. *Id.* 14. *ibid.* 37. 79. (203). venter. *Id.* 15. *ibid.* 3. 4. (13). olivæ. *Id.* 14. *ibid.* 20. 25. (122). Callosior resina. *h. e.* minus liquida et solidior. *Plin.* 10. *R. R.* 17. Callosus tactus. *Auct.*

Paneg. ad Pison. 17. Humida callosa cum pinserit hordea dextrâ. *Apic.* 3. 4. Reddere cucurbitas callosiores ad gustum. *h. e.* firmiores solidioresque, et ita gustui gratiores. — *Figurate.* *Alcim.* 5. 196. Tamquam lene satis callosa superbia durit.

CALLUM, i, n. et raro callus, i, m. 2. Masculine extulis *Cels.* 5. 18. 36. et 5. 28. 12. et alibi; et *Domit. Marsus* apud *Charis.* 4. p. 35. *Putsch.* — Callum generatim est cutis labore aut alia causa densior duriorque facta (1. callo; *Fr.* durillon, callosité; *Hisp.* callo, callosidad; *Germ.* d. dicke, verhärtete Haut; *Angl.* hardness or roughness).

I. Proprie. — a) Callum est cutis labore viæ in pedibus, aut assiduo opere in manibus parteve alia corporis densior facta, cujusmodi est in suis rostro, ceruice bovis, animalium plantis, et duritia illa quæ in manibus hominum ex labore nascitur. *Cic.* 5. *Tusc.* 32. 90. Mini calceamentum est solum callum, cubile terra. *Cels.* 5. 18. 36. Callus articulorum. Adde *eumd.* 5. 28. 12. et 8. 10. ad fin.; et *Scribon. Comp.* 37. et 305. *Cels.* 5. 28. 12. a med. Callus fistulae neminem fallit, quia durus est, et aut albus, aut pallidus. *Sueton.* Aug. 80. Callis quibusdam ex prurigne corporis, assidueque et vehementi strigilis usu concretis, ad impetiginis formam. *Plin.* 22. *Hist. nat.* 25. 60. (127). Farina in pollinem subacta — imponitur pedum callo clavisque. Adde *eumd.* 9. *ibid.* 35. 54. (108). *Id.* 11. *ibid.* 37. 68. (180). Stomachus denticulatus callo, in modum rubri, ad conficiendos cibos. *Id.* 34. *ibid.* 11. 27. (115). Callum fistularum. *Id.* 8. *ibid.* 10. 10. (31). manus elephantis. — b) Callum aprugnum et callum absolute dixeret veteres lumbis apri teneram quandam duritiem et callo similem habentes, propter quam comedentibus mire commendabantur. *Calo* in orationibus suis aprugnum callum, tamquam nimis lusus, Romanis exprobat, teste *Plin.* 8. *Hist. nat.* 51. 78. (210). *Plant. Pers.* 2. 5. 4. Magis calleo, quam aprugnum callum collet. Adde *eumd.* *Pæn.* 3. 2. 2. — Absolute *Id.* *Capt.* 4. 3. 4. Quanta pernis pestis venit! quanta callo calamitas! *Id.* *Pseud.* 1. 2. 32. Pernam, callum, glandium, sumen facio in aqua jaceant. — Observat *Humboldt.* in notis ad *Apic.* 7. 1. non solum apri, sed et domesticorum suum laridum, seu carnem callosiorem et duriusculam callum appellari. Hinc *Id.* *Apic.* 1. 9. callum porcinum memorat. — c) *Plin.* 9. *Hist. nat.* 60. 88. (183). et 32. *ibid.* 10. 41. (120). vocat callum quorundam piscium tegumen, quod neque tam siccum et durum est, ut testa, neque tam molle, ut caro et cutis, sed inter utramque naturam medium. Quo pertinet illud *Lucret.* 4. 933. Proptereaque fere res omnes aut corio sunt, aut seta, aut conchis, aut callo, aut cortice tectæ. — Callum quoque vocant solidam carnem piscium, quibus sunt testaceae operimenta, ut ostreorum, cancerorum et hujusmodi. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 30. 50. (95). de locustis. Unum hoc animalium, nisi vivum ferventi aqua incoquatur, fluida carne non habet callum. — d) Tribuitur etiam plantis et fructibus. *Plin.* 14. *Hist. nat.* 1. 3. (14). Uva non alibi gratior callo: ut inde possit invenisse nomen duracina. *Id.* 18. *ibid.* 29. 69. (288). Uvæ acini præroquuntur in callum. Adde *eumd.* 17. *ibid.* 24. 37. (226). *Id.* 15. *ibid.* 28. 34. (116). Callo placent pira ac mala. *Id.* 16. *ibid.* 22. 34. (82). Callo crassa fœlia. Adde *Pallad.* 4. *R. R.* 10. 28. *Plin.* 22. *Hist. nat.* 23. 47. (96). Tutissimum fungorum, qui rubrum callo. Adde *eumd.* 19. *ibid.* 4. 22. (63). — e) Tribuitur etiam terræ et crystallis aliisque similibus, et significat crustam. *Plin.* 19. *Hist. nat.* 2. 11. (33). Tubera rortice locuduntur, ut plane nec terram esse possimus dicere, nec aliud quam terræ callum. *Id.* 17. *ibid.* 5. 3. (33). Terra sterilis, densa callo facile deprehenditur. *callum terræ* vocat particulas ejus duriores et solidiores, ut in carne animalium sunt calli. *Id.* 31. *ibid.* 4. 30. (53). Colli inoverlique terram, callumque summæ cutis solvi, aquarum interest. *h. e.* duritiem illam, quæ terræ superficies tenacior est, sive herbia ipsam continentibus, sive quod sole et aere durescit et solidatur. *Id.* 18. *ibid.* 12. 23. (56). Pix densa navibus efficacior ad omnia, quibus pires resinæque prout, videlicet adjecto salis callo. *h. e.* duritie quadam ac soliditate a sale seu marina aqua accepta.

II. Translate. *Cic.* 2. *Tusc.* 15. 36. Ipse labor quasi callum quoddam obducit dolori. *h. e.* Ita assuevit, ut dolor non sentiat: callosa enim caro minus sentit. *Id.* 3. *ibid.* 22. 53. Quorum animis diuturna cogitatio callum vetustatis obduerat. *Id.* 9. *Fam.* 2.

3. Consuetudo diurna callum jam obduxit stomacho meo. *Quintil.* 12. 6. 6. Callum inducere. *Seneca Consol. ad Marc.* 8. Manei quidem ubi etiam num ingens tristitia et jam videtur durisse callum. Adde *Domit. Marsus* apud *Charis.* 1. p. 35. *Putsch.*

CALO vel kalo, as, avi, atom, are, a. 1. Part. *Calatus.* — Ratione habita etym, est purum putum ex Græco καλῶν vocare: quod in causa est, cur etiam per K Græcam litteram, *Kalo*, *Kalatio*, *Kalator*, *Kalendæ*, etc. scripta sepiissime reperiantur tum in lapidibus, tum in opt. codd. Et quidem *Diomed.* 2. p. 417. *Putsch.* et *Scaur.* p. 2252. et alii quidam grammatici ita K defendunt, ut necessario tum in his, tum in aliis quibusdam vocibus scribendam putent. Sed cum pro ea Latini passim C substituerint in aliis verbis, quæ a Græco K incipiebant, ut in *cala*, *cacabus*, *cantharus*, *carbasus* alique sexcentis, non est cur in eas scribendi angustias compellamur, ut sine piaculo *calare*, *calendæ*, etc. scribere non liceat. V. alia huc pertinentia in *CALUMNIA* sub init. — Calare tres habet significationes vocandi, nominandi et invocandi; totidemque notiones a priscis Latinis usurpatum est. Utebantur enim voce *calandi* cum vocabant populum in Curiam Calabram, vel ad Comitiam, vel ut dies Nonarum cujusque mensis indicerent, eo modo, quo dictum est in *CALENDÆ* 1. Ipsos quoque dies *calare* dicebantur, cum pronuntiabant, quoniam non an septem usque ad Nonas essent futuri; quod faciebant quinquies aut septies pronuntiatio verbo *calo*, si credimus *Macrobio* 1. *Satur.* 15. vel potius quia, ut est apud *Farron.* t. L. L. 27. *Müll.* utebantur illa formula: *Dies te quinque calo, Juno Corella. Septem dies te calo, Juno Corella.* Quia enim primus ejusque mensis dies Junoni sacer erat, ideo in illis diebus pronuntiandis Junonem invocabant, atque ibidem verbum *calo* adhibebant. *Farro* l. c. Primi dies mensium nominati *calendæ* ab eo, quod his diebus calantur ejus mensis Nonæ a pontificibus, quintanæ an septimanæ sint futuri, etc. *Macrobi.* l. c. Hunc diem, qui ex his diebus, qui eajerantur, primus esset, placuit *calendas* vocari. *Id.* *ibid.* *Calata* in Capitolium plebs. — *Lucretius Felix* apud *Gell.* 15. 27. Curia comitis per licetorem curiam calari, id est convocari. tenturata per cernimen. *Calata* primum dicit sunt omnia comitia, quod ad ea populus calaretur, seu convocaretur: hæc postea in *curiata*, *centuriata* et *tributa* divisa sunt. Deinde *calata* comitia spectant dicta sunt, quæ pro collegio pontificum habebantur, aut regis sacrorum, aut flaminum inaugurandorum causa; item quæ sacris promulgandis, aut faciendo testamento rogebantur. Hæc ex *Gell.* 15. 27. — Translate et joculriter hæc voce usus est *Cic.* *Sezt.* 33. 72. Alter vero tribunus plebis non ille Serranus ab aratro, sed ex deserto Gavii Olei calatis gravis, in Calatinos Atilios insitus. *h. e.* tribunus plebis Atilius, non ille Sext. Atilius Serranus, sed Calatinus, qui ita cognominatus videtur a patre, qui ob paupertatem grana in borreo pæne numerare, seu calare solebat. Ita *Forcellinus.* Recentiores vero, inter quos *Madvigius* (*Opusc.* m. p. 470.), et *Koltz*, legunt: sed ex deserto Gavii *Oleus* horis calatis Gavii in Calatinos Atilios insitus; et locus in eo est quod alter ille tribunus plebis, qui ex plebe erat, convocatus Gavii ad comitia inter Calatinos Atilios adoptatus dicitur, cum reapse fuerit Atilius Calatinus. — *Quintil.* 1. 6. 33. Clasis a calando. Adde *Macrobi.* l. c. et *Paul. Diac.* p. 225. 8. *Müll.*

CALO, ōis, m. 3. ¶ 1. Specialim calo erat servus militis, a ferendis lignis palisque ad usum militum sic appellatus. *Calo* enim lignum seu fustem significat. *Paul. Diac.* p. 62. 8. *Müll.* Calones militum servi dicti, quia ligneas clavos gerebant, quæ Græci καλῶν vocant. Adde *Serranum* ad *Virg.* 6. *Æn.* 1., cujus verba in *CALA* allata sunt, et *Non.* p. 62. 16. *Herc.* — Sed non solum ligna et vallum, verum et aquam ferebant, et alia hujusmodi viliora ministeria exhibebant. *Feget.* 3. *Müll.* 6. memorat calones dictos *galearias*, qui galeas domibus suppeditabant: quamquam *Stewech.* munit tum eo loco, tum 1. *ibid.* 10., ubi ea vox iterum reperitur, varie in variis Codd. leg. *Cæs.* 6. *B. G.* 35. Ne calonem quidem extra munitionem egredi passus est. Adde *eumd.* 2. *ibid.* 24.; *Liv.* 33. 16., 27. 18. et 36. 4.; *Curt.* 3. 3. 25. et 8. 4. 13.; et *Sueton.* *Calig.* 51. et *Galb.* 20. ¶ 2. Dicitur etiam calones viliores quique servi urbani aut rustici. *Cic.* 3. *Nat. D.* 5. 11. Eos tu cantheris albis, nullis calonibus, obviam Velleio venisse existimas. *Horat.* 1.

Sat. 6. 103. plures calones atque caballi Pascendi. Adde eumd. 1. Ep. 14. 42. Seneca Ep. 110. ad fin. Cobors culta servorum, lectica formosis imposita calonibus. — Proverbii speciem habet illud Pers. 5. 95. *Sambucus citius caloni optaveris alto*. Solent enim huiusmodi homines crasso ingenio esse et ad musicum ineptissimi. — Paul. Diac. p. 225. 8. Müll. eumque secutus Porphyrius ad loc. cit. Horat. calones eosdem cum caloribus faciunt; a calando enim derivant. Sed iure ac merito reprehenduntur a Foss. in Etymol. et aliis.

Homonym. Sæpe calones et lixæ conjunguntur: inter quos illud interest, quod lixæ liberi erant et quæstus gratia exercitum aequabantur; calones vero municipia. Neque enim audiendus est Acron, qui ad illud Horat. 1. Sat. 2. 44. *Hunc perminxerunt calones*, hos lixeros, lixas vero servos facit: neque item movere debet Taciti locus 2. Hist. 87., ubi incerta lectio est. Præterea calones erant pars exercitus, eorumque opera duces aliquando usi sunt, non enim ignari omnino militiæ erant, cum omnibus fere militiæ exercitationibus adessent; lixæ non item. Ad hæc, lixæ cibaria portabant ad exercitum, quod de calonibus non legitur. Tacit. 1. Hist. 49. Caput Galbæ per lixas calonesque suffluxum laceratumque. Id. 3. ibid. 20. in fin. Lixas calonesque Bedriacum mittit, coquis ceteraque usui allaturus. Adde eumd. ibid. 33. — Aliquando tamen promiscue adhibentur. Nam Cæsar in suis Commentariis solos nominat calones, lixas nunquam, atque adeo calonum nomine utrosque intelligere videtur.

CALONES, calcei ex ligno facti. Paul. Diac. p. 46. 15. Müll. Cf. Isid. 19. Orig. 3. 6.

CALOBATHARIUS, ii, m. 2. καλοβάτης, grallator, qui in ligneis perticis incedit: a καλόν lignum et βάτης gradior. Habet Non. 2. 361. edit. vet., ubi alii leg. colobatharius: nam καλοβάτης grallæ sunt. In Act. Tit. p. 174. Colubrata, ubi fortasse corruptum est pro colobathra. Quod vero in multis vulgatis Nonii legitur collobatharius, aut collobatharius, corruptum videtur. Foss. in Etymol. in Grallæ.

CALOPHANTA, æ, m. 1. καλοφάντης. Plaut. Cure. 4. 1. 2. Calophantem, an sycophantem hunc magis esse dicam, nescio. Ita legunt Alciatus, et Patæus, et exponunt καλοφάντης, h. e. eum, qui honeste quidem loquitur, sed ejus facta ab oratione discrepant. Est a καλός honestus, et φάνω vel φημι dico. Alii leg. halophantem, et varie exponunt. Alii halapanta, hoc est omnia mentientem. V. Taubman., qui multorum sententias collegit et HALOPHANTA in hoc Lexico.

CALOPODIUM, ii, n. 2. forma lignea, qua utuntur sutores in calceis faciendis: a καλόν lignum, et ποδός, ποδός pes. Auctorem habet Helenius Acronem ad illud Horat. 2. Sat. 3. 106. *Si scalpra, et firmas non sutor, etc.* Ubi formas exponit calopodias in feminino genere. Sed observant eruditii, iis temporibus, quibus scripsit Acron, neutra nomina fere in feminino usurpata fuisse. F. CALONES.

CALOPUS, pōdis, m. καλόπους, idem quod calopodium. Vet. Scholiast. Cruq. ad Horat. 2. Sat. 8. 77. Soleæ calopodes ad reparandum convivium. Juxta cl. Furlanetum, hic calopodes sunt ipsæ soleæ lignæ, ab Italis zoccoli appellatæ.

CALOR, oris, m. 3. a caleo, ut ait Varro apud Non. p. 46. 22. Merc. — Neutro genere Plaut. Merc. 5. 2. 18. Neque mihi ulla obstitet amnis, neque nōus, neque adeo mare: Nec calor, nec frigus metuo, neque ventum, neque grandinem. Confirmat Philargius, qui ad illud Virg. 2. G. 344. *Si non tanta quies iret frigusque caloreque Inter*; hæc eadem Plauti verba ita refert: *Neque frigus, neque calor metuo*; additque in versu Virgilii prius lectum fuisse iret frigusque, caloreque Inter. Item Nonius, qui 3. 62. hanc vocem ponit inter eas, quæ, ut ipse vocat, indiscreti generis sunt. Adde, quod versus ille hypermeter sit, si calorem legas, ut et Philarg. adnotavit. Sunt qui, ut grammaticorum regulis consulant, ita ea verba distinguunt, ut calor non ad metuo, sed ad superius obstitet referant. Sed hoc durius videtur. Non est tamen ideo Plautus facile imitandus — Calor est ardor, æstus (lt. calore, caldo; Fr. chaleur; Hsp. calor; Germ. d. H. arme, Hitze, Gluth; Angl. warmth, heat).

1.) Proprie. — a) Generatim. Calori opponitur frigus, ut apud Cic. Tinn. 14. Causæ, quæ vinu habent caloris et frigoris. Adde eumd. 1. Tusc. 28.

69.; Varro. apud Non. p. 71. 22. Merc.; et Virg. 2. G. 344. et 4. ibid. 36. — Item calori opponitur refrigeratio, ut apud Vitruv. 1. 4. 2. Mutationibus caloris et refrigerationis corpora vitiuntur. — Denique etiam in plur. num. caloribus opponuntur vel frigora, ut apud Cic. 2. Nat. D. 60. 151. et 2. Off. 4. 13.; Horat. 3. Od. 24. 37.; et Ovid. 2. Met. 134.; vel opponuntur refrigerationes, ut apud Vitruv. 8. 2. 3. — Cic. Senect. 15. 53. Uva succo terræ et calore aulis augebit. Adde Lucret. 5. 571. et 6. 514. Id. Lucret. 1. 425. Calor ignis. Id. 6. 234. fulminis. Colum. 1. R. R. 5. 4. æstuum. — b) Sæpe accipitur pro ardore solis æstivi; et pro ipsa æstate Cic. 13. Att. 34. Vitandi caloris causa Lanuvii tres horas acquieveram. Id. 1. Orat. 62. 265. Paullum requiescet, dum se calor frangat. Id. 3. ad Q. fr. 1. 1. § 1. Ego ex magnis caloribus (non enim meminimus majores) in Arpinati summa cum æmulatione luminis me refeci. Id. 2. ibid. 16. 1. Maximi calores. Liv. 2. 5. Mediis caloribus. Colum. 11. R. R. 2. 48. huiusmodi caloris initium statuit Idus Junias. Horat. 1. Ep. 7. 5. dum ficus prima calorque Designatorem decorat lictoribus atris. Lucret. 1. 175. vere, calore, autumno. Varro apud Isid. de nat. ver. c. 10. Hiemes, calores. — c) Item de ventis ponitur. Lucret. 6. 323. vls venti committat calore. Virg. 2. G. 270. Austrini calores. — d) Item pro calore vitali. Cic. 2. Nat. D. 10. 27. Salutaris et vitalis calor. Adde Lucret. 3. 129. Ovid. 4. Met. 248. vivus calor. — Eodem sensu absolute Virg. 4. En. 708. omnis et una Dilapsus calor. Adde eumd. 3. ibid. 308. et 3. G. 272.; et Cic. 2. Nat. D. 9. 23. — e) Denum aliquando pro febris. Cels. 3. 3. Quartanæ incipiunt fere ab horrore, deinde calor erumpit. Tibull. 4. 11. 2. Dum mea nunc vixat corpora fessa calor.

11.) Translate ponitur pro impetu, fervore et ardore animi aut mentis. — a) Generatim. Quintil. 2. 15. 28. Juvenili calore inconsideratio. Id. 10. 3. 6. Calor ille cogitationis, qui scribendi mora refrigit, recipit ex integro vires. Adde eumd. 8. proem. 27. Id. 11. 3. 130. Calor direndi. Id. 10. 3. 17. Calor et impetus. Id. 11. 3. 146. Calor concitatioque. Plin. 3. Ep. 9. Calor dicentis. Id. Paneg. 3. pietatis. Seneca Med. 837. Meas in pectus venasque calor. Petron. Satyr. 5. Obruere calorem mentis vino. h. e. vigorem. Stat. 1. Theb. 3. Pierius menti calor incidit. Id. 2. ibid. 391. rudis sandi pronusque calor. h. e. ira. Id. 2. Achill. 26. Calor Martius. h. e. furor et armorum cupiditas. Lucan. 3. 324. juvenisque calorem Excitat in nimios belli civilis amores. Sil. It. 1. 549. primique in Marte calores. Paul. Dig. 9. 4. 9. Locatio vegetigalium, quæ calore licentias ultra modum solitæ conductionis instaurat. Id. ibid. 50. 17. 48. In calore iracundiæ facere aliquid. — b) Speciatim ponitur pro amore. Ovid. 11. Met. 305. Videre hanc pariter, pariter traxere calorem. Id. Heroid. 19. 173. Nunc male res junctæ, calor et reverentia, pugnant. Sil. It. 13. 223. de Act. Emulus ille tuo quondam, Polyphemæ, calor. — Et in num. plur. Horat. 4. Od. 9. 10. spirat adhuc amor, Vivuntque commissi calores (h. e. amoris flammæ) Æoliæ fidi-bus puellæ. Ovid. 1. Art. am. 237. Vina parant animos faciuntque caloribus aptos. Adde Senec. Hippol. 292. — NE. De Calore Buivio F. ONOM.

CALORATUS, a, um, adject. calefactus, calidus. Translate tantum occurrit. Apul. 6. Met. Cujus primæ juventutis caloratos impetus freno quodam coercendos existimavi. Fulgent. Myth. 3. 4. in fin. Calorata juvenus.

CALORIFICUS, a, um, adject. vim calefaciendi habens. Gell. 17. 8. Sed non secus quoque oleum calorificum est.

CALOTIBOS, pes est quinque syllabarum, quarum quatuor sunt longæ, et quinta brevis, ut circumferretur. Diomed. 3. p. 478. Putsch.

CALPAR, aris n. 3. antiqua vox proprie adjectiva, sed absolute substantivorum more usurpata. ¶ 1. Subaudi eas; et est vas vinarium fictile condeandis vinis aptum, quod postea dolium dictum est. Non. p. 546. 81. Merc. Calpar nomine antiquo dolium. Varro ibid. Quod antequam nomen dolii prolatum esset, cum id genus vas calpar diceretur, id vinum colpar appellatum. Adde Paul. Diac. p. 46. 17. Müll. ¶ 2. Subaudi vinum, et est vinum novum a dolio recens, teste Varro. loc. cit., et Paul. Diac. p. 65. 13. Müll.; qui postremus addit, esse vinum novum, quod ex dolio demebatur sacrificii

causa, antequam gustaretur. Jovi enim prius sua vina libabant, ne, si non libarent, vinum omne, quod in cellis atque apothecis erat conditum, esse sacrum iuciperet, et usibus eriperetur humanis, ut Arnob. 7. 31. loquitur. V. INFERIUS. Huiusmodi sacrificii dies vinalia appellabatur. Videtur esse a Græco κάλπη, quod alii urceum, alii urnam, aut situlam interpretantur.

CALSA, æ, f. 1. herba duorum generum. Una similis aro: nascitur in arationibus: colligitur, antequam inarescat, ususque eosdem habet, quos arum. Alteram quidam vocant anebusam, alii rhinocissiam: folia habet lactuæ longiora, plumosa, radicem rubram. Plin. 27. Hist. nat. 8. 36. (58), ubi libri editi habent calla, sed MSS. omnes calsa, teste Harduino: at Siliig. legit calyx. Cl. Fée (Op. cit. vol. 3. p. 441.) ait, primum calsa genus a Plinio recensitum probabiliter esse Arum arisarum L.; alterum vero Anchusam tinctoriam L. Maxima tamen est in Plinii loc. cit. lertionum varietas.

CALTHA, æ, f. 1. genus violæ sativæ, luteæ, odore gravi, folio numeroso. V. Plin. 21. Hist. nat. 6. 15. (20). ubi de violis agit. Virg. 2. Ecl. 50. Mollia luteola pingit vaccinia caltha. Colum. 10. R. R. 97. Candida leucoja, et flaventia lumina calthæ. Et ibid. 307. Pressaque flammeola rumpatur fiscina caltha. — Reperitur etiam calthum, i. n. 2. Prudent. 5. Calthem. 114. calthæque pinguia, Et molles violas, et tenues crocos Fundit fonticulis unda fugacibus. — Sprengel (Hist. rei herb. 2. 3.) cum Harduino aliisque consentit; quorum sententia Virgilii caltha est Calendula officinalis L. Cl. Fée (Op. cit. vol. 3. p. 16. 17.) hanc sententiam pluribus refellit, et denum hæc addit: «Boronia-uos à reconnaître dans le caltha une plante de la tribu des radiées; mais comme les radiées à fleurs jaunes, à odeur vive (talles enim caltha a Plinio l. c. describitur) abondent, là doit s'arrêter toute certitude: une détermination plus précise serait arbitraire».

CALTHULA, æ, f. 1. Scribitur et caltula sine aspiratione, sed minus recte. — Est genus vestis sic appellatum a colore calthæ, ut Non. p. 548. 21. Merc. docet. Non est tamen eadem cum veste ianthina, quæ est coloris violæ purpureæ, ut Plin. 21. Hist. nat. 6. 14. (27). tradit. Plaut. Epid. 2. 2. 45. Quid istæ, quæ vestis quotannis nomina inveniunt nova? Indusiata, patagiata, calthulata, aut crocotulata. — Adit Non. loc. cit. calthulam apud Varro. 1. de vita Pop. Rom. palliolum breve significat.

CALTHULARIUS, ii, m. 2. qui vestes eas tingit, quæ calthulæ vocantur. Plaut. Aut. 3. 5. 35. Caupones, patagiarii, indusiarii, flammearii, violarii, calthularii. Ita Douza ex auctoritate unius MS., quem et Lambin. se vidisse ait. Ipse tamen Lambin. cum aliis mavult cerinarii, ut intelligantur ii, qui cerino colore pannum tingunt. Plerique alii ex multis MSS. reponunt carinarii, eod. tamen sensu, quo cerinarii. Nam quæ Græce communiter κρινός dicitur, h. e. cera, Dorice est καρίος. Turneb. l. 14. Adversar. c. 5.

CALTHUM, i. F. CALTHA.

CALTULUM cinguli genus. Isid. 19. Orig. 33. 4. CATHMMA, atis, n. 2. κάλυμμα, tegmen, velamen. V. Capellæ loc. cit. in GALUMMA.

CALUMNIA vel calumnia, æ, f. 1. — Ratione habita scriptionis, quidam grammatici Calumniam scribi jubent, eam regulam statuentes, quod omnia verba, quæ a in secunda sede habeant, per K scribenda sint, præsertim si ab externa lingua originem habeant, ut Kalendæ, Karthago, Kaput, Karissimus, Kamenæ, Kastru, Karet, et alia, quæ etiam in antiq. lapidib. sæpe inveniuntur. Alii ad tria tantum verba appingi voluerunt, Kalendas, Kaput, et Kæsonem, quod est nomen viri proprium; ut est apud Terentian. de syllab. p. 2400. Putsch. et Capell. 3. p. 57. Quo respexisse videtur Auson. Technopægn. de litt. monosyllab. illo versu: Hæc tribus in Latio tantum addita hominibus K. Sed receptissima consuetudo, etiam aureæ ætatis, eam litteram jamdiu obligavit, cum suam C habeant Latini, quæ eundem omnino sonum aptissime reddit. Quintil. 1. 7. 10. K quidem in nullis verbis utendum puto, nisi, quæ significat, etiam ut sola ponatur. (Hoc dicit, quia K olim Kalendas, et Karthaginem, et Kæsonem, et Kaput, quæ legis partem notat, ut docet Foss. l. 1. De Grammat. c. 17. et alia quædam significabat, de quibus V. Faler. Prob. De notis Rom. p. 1515. Putsch.) Hoc eo non omisi, quod quidam eam, quo-

ties a sequatur, necessariam credunt; cum sit c littera, quæ ad omnes vocales vim suam perferat. Hæc Quintil. V. CALO, as, sub init. Hinc patet, cur etiamnum Etrusci litteram C ante a initio vocum fortiori quadam aspiratione efferant, ita ut veterum Romanorum, quæ et Etruscorum fuerit, pronunciationem servasse videatur. Ceterum V. Interpretes ad Cic. *Rosc. Am.* 20. 57. — Ratione habita etymii, videtur esse a *calumnus* pro *calumenus*, ut *Vertumnus* pro *Vertumenus*, ex *καλῶν* pro *καλῦμνο* calvo, hoc est tecto, passivæ calvor, proprie tecto me, hoc est tecto defraudo, decipio, ut *Priscian.* 10. p. 883. et *Charis.* 1. p. 43. *Putsch.* et *Isid.* 5. *Orig.* 26. 8. et 10. 42. existimant, et *Cajus Dig.* 50. 16. 233. non obscure indicat. Hinc minus recte *Paul. Diac.* p. 225. 8. *Müll.* vocem deducit a Græca *καλῆν* vocare. — Itaque, ratione habita prioris etymii, est incommodum vel damnum, quod quis sciens et de industria alteri affert callide et fraudulentè negando vel celando veritatem: ideoque calumniæ oppositur veritas apud Quintil. 12. 1. 26., et fides apud Sueton. *Calig.* 16. (It. *cavillazione*, *frode*, *inganno*, *calunnia*; Fr. *ruse*, *menée*, *cabale*, *chicane*, *subtilité*; Hisp. *astucia*, *traza*, *altercacion*, *contienda mal formada*, *trapaceria*, *subtleza*; Germ. *Chicane*, *Rechtsverderbung* und *Kabale*, *Lug* und *Trug* bei *Streitfägen*; Angl. *a cavil* *quibble*, *subtlety*, *malicious cunning*, *calumny*). Usurpatur ¶ 1. Generatim, et est fraus, dolus, versuta et callida ratio ad alios fallendos et re sua spoliosos: et locum habet præcipue — a) In malitiosa juris interpretatione sive in re iudicæ. *Cic.* 5. *Ferr.* 15. 38. Quamquam illa fuit ad calumniam singulari consilio reperta ratio, quod edixerat, ut profiterentur. Quæ res cum ad pactiones iniquissimas magnam vim habuit, tum vero ad calumnias, in quas omnes inciderot, quos vellet Apronius, *Id. Cæcin.* 21. 61. Si quidem erit armorum iudicium, tum ista dictio: juris iudicium cum erit et æquitas, cave in ista tam frigida, tam jejuna calumniâ delitescas. *Id. A. Ferr.* 27. 66. A quo HS C. millia per calumniam malitiamque petita aunt. *Id. A. Att.* 3. 3. Metellus calumniâ dicendi tempus exemit. *Id. 1. ibid.* 4. 1. Res ab adversariis nostris extracta est variis calumniis. *Id. Dom.* 13. 37. et *Fat.* 14. 31. Aliquam calumniam, fraudem, dolum adhibere. *Id. 1. Off.* 10. 33. Existunt injuriæ calumniâ quadam et nimis callidâ et malitiosâ juris interpretatione. *Id. Cæcin.* 7. 18. Calumniam stultitiani quæ obtereere ac contondere. *Id. 6. Fam.* 1. 9. De indignitate calumniæ conspirationis queri. *Id. 1. Fam.* 1. 1. Malevolentia et invidia comprobare religionis calumniam. h. e. malitiosam et fictam Sibyllinorum versuum interpretationem. *Id. 4. Acad.* (2. pr.) 1. 3. Inimicorum calumniâ triennio tardius triumphare. *Sall. Cat.* 31. Calumniâ impedire aliquem, ne triumphet. *Sueton. Cal.* 38. Varium et exquisitissimum calumniarum genus. — b) Occurrit etiam de disputationibus philosophicis vel huiusmodi, et ponitur de eo, qui sententiam suam falsam versutamque callide propagat. *Cic.* 2. *Nat. D.* 7. 20. Atque hæc cum uberius disputantur —, facilius effugiunt Academicorum calumniam. Adde *eumd.* 4. *Acad.* (2. pr.) 5. 14. *Id.* apud Non. p. 263. 15. *Merc.* Carneades sæpe optimas causas ingenii calumniâ ludificari solet. *Phædr.* 3. *prol.* 37. Eludere calumniam aliquis fictis jocis. *Gell.* 7. 2. Multa in aliquo reprehendendo etiam per calumnias rimari. Adde *Quintil.* 1. 5. 37., 2. 17. 18., et 12. 10. 43. — c) Denique ponitur et de eo, qui nimis anxie inquiri et damnari singula, etiam quæ proba esse possunt, nimio timore peccandi. *Cæcina* apud *Cic.* 6. *Fam.* 7. 4. In hac calumniâ timoris et cæcæ suspicionis tormento cum plurima ad alieni sensus conjecturam, non ad suum iudicium scribantur, quam difficile sit evadere, nos sentimus. h. e. in hoc vano metu, quem mihi ipse fingo nulla salis certa ratione. *Quintil.* 10. 1. 115. Inveni qui Calvum præferrent omnibus: inveni, qui Ciceroni crederent, eum (Calvum) nimis contra se calumniâ verum quancumque perdidisse. h. e. nimium in se inquirendo atque sese observando, ut loquitur *Cic. Brut.* 82. 283. ubi de eodem Calvo verba facit. ¶ 2. Speciatim in re iudiciali calumniâ est falsa accusatio, unde *Dig.* 48. 16. 1. § 1. Calumniari est falsa crimina intendere. Cf. *Cajus* 4. *Inst.* 178. Occurrit autem — a) Latiori sensu calumniâ est actus, quo quis alium falsi criminis apud iudicem accusat. *Cic.* 4. *Acad.* (2. pr.) 20. 65. Calumniam

coercere. *Id.* 4. *Ferr.* 17. 43. Turpissimam personam calumniæ alicui imponere. *Id. ibid.* 8. 21. Causam calumniæ reperire. *Id. Cluent.* 31. 86. Sine ignominia calumniæ accusationem relinquere non posse. *Id. Mil.* 27. 74. Calumniâ litium alienos fundos petere. *Id. 1. ad Q. fr.* 1. 8. § 25. Illa acerbissima ministra prætorum avaritiæ calumniâ. *Liv.* 39. 4. Afferre ad pontifices calumniam. *Paul.* 5. *Sent.* 4. 71. Per calumniam injuriæ actionem instituere. *Ulp. Dig.* 37. 14. 1. Instruere alicui calumniam. *Cajus* 4. *Inst.* 163. Calumniæ iudicium. *Sueton. Cæs.* 20. Metum calumniam injicere alicui. *Id. Vitell.* 7. Creditorem turbam terrore calumniæ amovere. *Id. Tib.* 49. Tam leve ac tam impudens calumniarum genus. *Id. Ner.* 32. Calumniis rapinisque animum intendere. *Id. Domit.* 9. Calumniæ fiscales. — Jurare calumniam vel de calumniâ dicitur accusator cum iurando proficitur se accusatorem et sine calumniâ accusatorem. *Cælius* apud *Cic.* 8. *Fam.* 8. 3. Nam de divinatione Appius, cum calumniâ iurasset, contendere ausus non est. *Liv.* 33. 47. Nec satis habere, bello vixisse Hannibalem, nisi, velut accusatores, calumniam in eum iurarent ac nomen deferrent. Adde *Senec.* 2. *Controv.* 19. et *Ascon.* ad *Cornel.* p. 64. 2. *Bait. Ulp. Dig.* 39. 2. 13. § 3. Qui damni infecti caveri sibi postulat, prius de calumniâ jurare debet. *Id. ibid.* 7. Alieno nomine satisdare jubebo ei, qui juraverit non calumniæ causa id se postulare etc. *Id.* 12. 3. 34. Jusjurandum de calumniâ. — b) Stricto sensu calumniâ est falsa criminis in aliquem accusatio, de qua constet apud iudices; qua significatione calumniâ legitimas quoque penas complectitur, inter quas illa erat, ut reo littera K ferro ireretur: V. *Cic. Rosc. Am.* 20. 57. ibique *Interpr. Cic. Cluent.* 59. 163. Hic illo privato iudicio, nobis iisdem fortasse patronis, calumniam non effugiet. h. e. calumniæ damnationem non effugiet. Sic *puniri calumniâ* apud *Paul. Dig.* 48. 16. 11. est pœnam subire ob calumniam in accusando adhibitam. — Ferre calumniam idem est ac deferre, hoc est quempiam accusare et probare eum in re quapiam usum fuisse calumniâ: ea ratione, quæ ferre tribum et ferre punctum dicitur. *Cælius* apud *Cic.* 8. *Fam.* 8. 1. Scito C. Sempronium Rufum calumniâ maximo plausu tulisse. — Huc refertur illud *Auct. declam. in Salust.* 1. Est quædam calumniâ, quam unusquisque nostrum, testante animo suo, fert de eo, qui falsum crimen bonis objectat. *Sueton. Rhet.* 4. Calumniâ notatus. *Gell.* 14. 2. De calumniâ damnari. *Tac.* 14. *Ann.* 41. in fin. Publico iudicio calumniæ damnari. CALUMNIANS vel kalumnians, antis. V. CALUMNIOR.

CALUMNIATIO vel kalumniatio, ōnis, f. 3. actus calumniandi, calumniâ. *Ascon.* in *Divin. Ferr.* 14. p. 116. *Bait.* Calumniationes: et hoc genus argumenti complexio dicitur.

CALUMNIATOR vel kalumniator, ōris, m. 3. qui calumniâ utitur. *Cajus Dig.* 50. 16. 233. Si calvitur et inoretur et frustretur: inde et calumniatores appellati sunt, quia per fraudem et frustrationem alios vexarent litibus. *Cic. Cluent.* 59. 163. Est hic Ennius regens quidam, calumniator, meretricius Oppianici. *Id. Cæcin.* 23. 65. Scriptum sequi calumniatoris est: boni iudicis voluntatem scriptoris auctoritatemque defendere. *Id.* 3. *Ferr.* 10. 27. Calumniatores apposuit, qui illam hereditatem Veneri commissam esse dicerent. Adde *eumd.* 4. *ibid.* 10. 26. et 9. 25. *Id.* 4. *ibid.* 8. 22. Calumniatorem querere. *Id. Quintil.* 29. 67. Ab aliquo calumniatore atque improbo defendi. *Phædr.* 1. 17. 2. Calumniator canis. *Martial.* 11. 66. Delator et calumniator. Adde *Sueton. Rhet.* 4. et *Dig.* 3. 2. 4. § 4. — Calumniator sui, qui in se ipsum nimis inquiri, et diligentè finem ponere nescit in eo, quod facit, metu peccandi. *Plin.* 34. *Hist. nat.* 8. 19. (92) Caliniacus statuarius semper calumniator sui, nec finem habens diligentie: ob id cacizotrebos appellatus. De varia vocis significatione V. CALUMNIA.

CALUMNIATRIX vel Kalumnatrix, ōis, f. 3. quæ calumniatur. *Ulp. Dig.* 37. 8. 1. § 14. Videlicet cum nemo contendit, nec calumniatricem dicit. Adde *eumd.* *ibid.* § 16.

CALUMNIOR vel kalumnior, ōris, ātus sum, ari, dep. 1. De scriptioe V. CALUMNIA sub init. — Part. *Calumnians* sub a. — Calumnior est calumniator, falsa crimina intendo (*Dig.* 48. 16. 1. § 1. Calumniari est falsa crimina intendere: malitiose ago

fallacias dolosque adhibeo. De varia vocis significatione V. CALUMNIA. Occurrit autem verbum calumniari — a) Absolute. *Cic. Quintil.* 21. 67. Jacet res in controversiis, isto calumniant biennium. *Id.* 2. *Herenn.* 6. 9. Defensoris locus est, cum accusatorem calumniari criminatur. *Id. Rosc. Am.* 20. 55. A parte iudificari et calumniari scientem. *Id. post red. in sen.* 11. 27. Calumniari diutius. *Id.* 5. *Ferr.* 15. 38. Calumniandi quæstus. *Liv.* 42. 42. Calumniando detorquendoque omnia suspecta invisca facere. *Sueton. Aug.* 32. Præcipua calumniandi materia. *Id. Domit.* 9. Calumniantium pœna. *Quintil.* 6. 3. 5. Obijci calumniantibus. *Id.* 4. 2. 8. Actione sacrilegii calumniari *Dig.* 48. 16. 1. pr. Calumniari aut prævaricari aut tergiversari. *Apul.* 1. *Met.* Ecce frater meus, quem occisum a me calumniabar. — *Phædr.* 1. *prol.* 5. Calumniari (h. e. me reprehendere) si quis autem voluerit, Quod arborea loquantur etc. *Farro* 6. *L. L. init.* *Müll.* Si qua erunt ex diverso genere adjuncta, potius cognationi verborum, quam auditori calumniandi geremus morem. V. et infra sub b. — Calumniari est etiam falso apud se suspicari, inani metu torqueri, falsas sibi ipsi difficultates objicere, quæ agentem remorentur. *Cic.* 9. *Fam.* 2. 3. Ac mihi quidem jam pridem venit in mentem, bellum esse aliquo exire, ut ea quæ agebantur hic quæque dicebantur, nec viderem, nec audirem. Sed calumniabar; putabam, qui mihi obviam venisset, auspicaturum, aut diciturum etc. V. *Cæcinæ* similem usum in CALUMNIA 1. c., et *Senec. Tranquill.* 2.; et cf. infra Calumniari se. — b) Construitur — Cum Accus. personæ. *Cic.* 9. *Fam.* 7. 1. per jocosum: Nam quod antea te calumniasti pœn, indicabo malitiam meam. Cf. *Dig.* 48. 2. 7. § 3. In alio crimine aliquem calumniari. Et in malam partem *Plin.* 18. *Hist. nat.* 28. 68. (272). Calumniari naturam rerum. — Calumniari se est nimis anxie inquirere et damnare singula, etiam quæ proba esse possunt, nimio timore peccandi. *Quintil.* 10. 3. 11. Nec enim rursus eos, qui robur aliquid in silio fecerunt, ad infelicem calumniandi se pœnam alligandos puto. Nam quomodo sufficere civilibus officiis possit, qui singulis actionum partibus inescenscat? Cf. *Id.* 8. *præc.* 31. Quibusdam nullus finis calumniandi est et cum singulis pœne syllabis commorandi. V. CALUMNIA 1. c. et CALUMNIATOR in fin. — *Gell.* 7. 3. Tiro verba ponit Catonis, et aliis tamen eum verbis calumniatur. h. e. reprehendit. *Pseudo-Ascon.* in *Divin. Ferr.* 5. Frustra calumniantur Ciceronem homines. Est qui minus recte legit Ciceroni. — Cum Accus. rei, quæ tamquam invisa describitur. *Seneca Ep.* 81. Non vertit omnia in pejus: non calumniari verba, nec vultus: quiddam accidit, benigne interpretando. *Quintil.* 2. 1. 12. Calumniari festinationem alicujus. *Tac.* 3. *Hist.* 75. Innocentiam justitiamque ejus non argueres: aermonis nimis erat: id unum calumniatoris est rumor. h. e. accusavit, reprehendit, nimis tamen et tamquam suum scelus esset. *Paul. Dig.* 10. 4. 10. Calumniari verba juris. h. e. malitiose interpretari. — Passive. *Staverius* apud *Priscian.* 8. p. 793. *Putsch.* A quibus interdum analogia calumniatur. h. e. *συκοφαντεται*, ut idem *Priscian.* exponit.

CALUMNIOSE vel kalumniose, adverb. Sup. Calumniosissime. — Calumniose est cum calumniâ, fraudulentè. *Papinian.* *Dig.* 46. 5. 7. Calumniose petere aliquid. *Augustin.* *Ep.* 48. ad Vincent. ante med. Innocentem calumniose appetere. *Symmach.* 10. *Ep.* 76. Calumniosissime credere.

CALUMNIOŒSUS vel kalumniosus, a, um, adject. Sup. Calumniosissimus. — Calumniosus est calumniâ plenus, fraudulentus. *Ulp. Dig.* 38. 2. 14. Accusationem calumniosam instituere. *Dig.* 1. 18. 6. § 2. Calumniosa crimina. *Ibid.* 1. 31. 82. § 2. adnotatio. *Arnob.* 1. 1. Calumniosas criminationes dissolvere. *Augustin.* *Ep.* 152. ad fin. In qua cognitione Cæcilianum innocentem, illos autem calumniosissimos judicavit. — Hinc

Calumniosus, i, m. 2. absolute, substantivorum more, est idem qui calumniator. *Paul.* 1. *Sentent.* 5. 1. Calumniosus est, qui sciens prudensque per fraudem negotium alicui comparat. Et mox Omnes calumniosi extra ordinem plectuntur. Adde *Dig.* 48. 16. 3. et *Apul.* de *Mag.*

CALVA, æ, f. 1. (calvus) os capitis carne, vel capillis nudatum (It. *cranio*, *teschio*; Fr. *crâne*; Hisp. *craneo*; Germ. *d. Schädel*; Angl. *a skull*). *Liv.* 23. 24. ad fin. Purgato inde capite, ut mos iis (Gallis)

est, calvam (*L. Postumii Albini procos.*) auro cælare; idque sacrum vas iis erat, quo solemnibus libarent. *Martial.* 10. 83. Et latum titide, Marine, calvæ Campum temporibus legis comatis. *Id.* 12. 45. Mædus tibi pelle contemti Nudæ tempora, verticem calvæ. Adde *eumd.* 3. 74. — De Calva nuce *V. CALVUS.* — *NB.* De Veneris cognomine *V. CALVA* in ONOM.

CALVARIA, æ, f. 1. ¶ 1. Est idem quod calva, sive os capitis cerebrum tegens, sine carne; et dicitur tam de hominibus, quam de brutis. *Cels.* 8. 1. Calvaria ex interiori parte conrva, extrinsecus gibba, utriusque levis. *Et mox.* Raro calvaria solida, et sine suturis est. *Plin.* 30. *Hist. nat.* 6. 28. (53). Calvaria canis. Adde *eumd.* 28. *ibid.* 1. 2. (7). *Pallad.* 1. *R. R.* 35. *in fin.* equæ, vel asinæ. Adde *Scribon. Compos.* 16. et 201.; et *Apul. 3. Met.* 17. — Hinc etiam locus, in quo calvæ seu calvarie sunt, Calvaria appellatur. *Hieronym.* *Comment. in Matth.* 27. 32. Extra urbem et foras portam loca sunt, in quibus truncantur capita damnatorum, et Calvarie, id est decollatorum suscipere nomen. *Id.* *Ep.* 46. n. 3. Locus, in quo crucifixus est Dominus noster, Calvaria appellatur, scilicet quod ibi sit antiqui hominis (*Adami*) calvaria.

CALVARIOLA, æ, f. 1. *diminut. a calvaria*; potuli genus in Calvaria formam figurat. *Schoffast.* ad *Juvenal.* 5. 48. Ut solent in Urbe calices fractos sive calvariolas componere.

CALVARIUM, ii, n. 2. Occurrit in plurali numero tantum: et est hoc nomine piscis marinus, quem eundem esse quidam putant atque eum, quem *Plin.* 32. *Hist. nat.* 2. 5. (14). *orbem* appellari ait, et durissimum esse piscium tradit, rotundum, et sine squamis, totumque capitæ constare. Sic enim quidam cum calvaria hominis similitudinem habere videtur. *Ennius* apud *Apul. de Mag.* 39. Polypu' Corcyra, calvaria pinguis Alaræ. Al. leg. calvaria pinguis Acharnes. Sunt etiam qui non pisces, sed salsamentum et thyni factum hoc loco esse arbitrantur. *Apul. de Mag.* 34. Si diras marinum peccinem comendo capillo quæstium, aut venandis apris piscem apriculum, aut eliciendis mortuis marina calvaria.

CALVATICÆ, æ, f. 1. est tegmen muliebre, quod capiti innectitur, ut *Non.* p. 537. *A. Merc.* definit. *Servius* ad *Virg.* 9. *Æn.* 616. eandem esse docet ac mitram. *Schoffast.* *Bob.* *Fol.* 1. *P.* 1. p. 336. 20. *Balt.* cum *Yonio* censuit. Est autem hominem derivatum a calva, quæ superiorem capitis partem significat. *Eustath.* *κρητίζων* dicit esse *καπαλὴς ἀλ' ἄρρητα παρρησίαν μέγχι τὸν ἰσχυρόν*, h. e. tegmen capitis usque ad humeros densissimum: quod cum mitra maxime convenit, cujus lacinia humeros usque et sub imum pertingebat. Quod vero *κρητίζων*, et *καπαλὴ* idem fuerint, illud satis probat, quod *Auson.* *Perioch.* *Odys.* 5. vertit *calvaticam*, quod *Homer.* *κρητίζων* dixerat. *Cic. fragm. Orat.* in *Clod.* (edente *Amed. Peyronio V. C. Lips.* an. 1824. p. 115. Cf. *Cic.* apud *Non. l. c.* et apud *Schoffast.* *Bob. l. c.*). Nam rusticos et nos videri minus est mirandum, qui manicam tunicae, et mitram, et purpureas fascias habere non possumus. Tu ne, cum vincantur pedes fasciis, cum calvatica capiti accommodaretur, cum vis manicam tunicae in lacertos induceres, cum strophis accurate præingerere, in tam longo spatio numquam te Appii Claudii nepotem esse recordatus es? Adde *Aframium* apud *Schoffast.* *Bob. l. c.*; *Ulp. Dig.* 34. 2. 25. § 10.; *Arnob.* 2. 23. Cf. *Gloss. Philox.* — In omnibus auctorum locis supra allatis, uno excepto, legitur *calantica*, aut *calautica*, aut *cacautica*, manifesto quidem errore, cum harum vocum notationem nemo sanus extricare unquam putaverit: at prius omnium veram scripturam apud *Cic. loc. cit.* invenit laudatus *Peyronius* in MS. cod. palimpsesto Taurinensi, quam omnes critici approbavit, necesse est. — Hinc apud *Non.* 2. 218. *edit. vel.* non decalenticare, sed decaluticare legendum apparet.

CALVATUS, a, um, adject. calvus factus. *Calvata* a vite vinea dicitur, in qua vitis rare sunt: quomodo calvi homines dicuntur, quibus vel nullus est, vel rarus capillus. *Plin.* 17. *Hist. nat.* 22. 35. (196). ex *Catone R. R.* 33. Si vinea ab vite calvata erit, sulcos interquirit, ubique vivradicem serito. — In verbis *Catonis* quædam editiones habent, si vinea a vite calva erit: sed incertum esse calvata, satis probat tum auctoritas *Plinii*, qui verba *Catonis* repetit,

tum editio princeps *Jensoniana* 1472. — At cum inusitatum sit verbum calvo, as, ex quo ortum habuisset *calvatus*, et MS. et quædam editiones in *Catone* quidem *calva*, non *calvata* præferant, corrigendus potius est *Plinius* ex *Catone*, quam *Cato* ex *Plinio*. Nolim tamen affirmare, *Plinio* lausitiam fuisse vocem *calvata*, at confendo non improbandam *calva*.

CALVEŒIO, is, lerl, pass. calvesco. *Farr.* 1. *R. R.* 37. Ne decrecente luna tendens calveŒiam. Ita editio *Albi* 1514.; alia habent *calvus* *fiam*.

CALVEO, es, ere, n. 2. calvus sum. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 47. (130). Quædam animalium naturaliter calvent, sicut struthiocameli, et corvi aquatici, quibus apud Græcos nomen est inde. *nempe φαλαγγόρακα* vocant.

CALVEŒIO, is, ere, n. 3. calvus-Œio. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 29. 41. (78). de *piciis Martiis*. Proprium his calvescere omnibus annis, cum serantur rapa. *Colum.* 6. *R. R.* 14. 7. de *sub.* Patior ratio est custodiendi, ne colla calvescant: quæ non aliter glabra sunt, nisi, etc. Adde *Veget.* 3. *Feter.* 4. 27. — *Calvescere* dicuntur etiam arbores, quæ alicubi rareŒunt, et minus densæ sunt ad similitudinem capillorum in capite hominis calvescentis. *Colum.* 4. *R. R.* 33. 3. Spissius autem semen propter varios casus deponitur, nam interdum prius quam enascatur, aut siccitatibus nix inarescit, aut aquarum abundantia putrescit; interdum subterraneis animalibus infestatur: propter quæ sæpe novella castanea calvescunt. *V. CALVUS*.

CALVITAS, atis, f. 3. fraus, deceptio: a calvo, is. *Ulp. Dig.* 17. 1. 29. Ipse autem stellionatus crimine propter suam calvitatem plectetur. Ita *Haloander*. At *Torrentinus* habet *calitatem*, et in margine *caliditatem*. Sed tō *calitatem* videtur esse error librarii, cui mediæ literæ extriderit *caliditatem* scribere volenti.

CALVITIES, ei, f. 5. capillorum, aut pilorum defluvium. *Sueton. Galb.* 20. Quoniam capillo præ calviti arripere non poterat. — De eo, qui sibi capillos, vel pilos derasit. *Petron. Satyr.* 108. Superciliorum eūdem æqualis cum fronte calvities. *V. ibid.* 103. et infra *CALVUS*.

CALVITIUM, ii, n. 2. idem quod calvities (It. *calvizio*, *calvetza*; Fr. *manque de cheveux*, *calvité*; Hisp. *calvez*; Germ. *die Kahtheit*, *Glatze*, d. *kahlte Stelle*; Angl. *a baldness*). Occurrit — a) De hominibus, sive id naturā fiat, sive arte. *Cic.* 3. *Tusc.* 26. 62. Stultissimum regem in luctu capillum sibi evellere, quasi calviti luctus lavaretur. *Sueton. Cæs.* 45. Calviti deformitatem iniquissime ferre. Adde *eumd.* *Domit.* 18. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 47. (131). Calvitiū uni tantum animalium homini, præterquam iunatum. Adde *Auson. Epigr.* 72. 2. et *Tertull.* *advers. nat.* 1. 10. *in fin.* *Hieronym.* *Ep.* 21. n. 13. Si Israelites capillum habere voluerit utrorem, calvitiū ei faciat, ungues præsecet, pilos auferat. — b) De solo, in quo rare sunt arbores. *Colum.* 4. *R. R.* 29. 11. Pampius cum exerevit, nepotibus orbandus est; nisi si, propter penuriam et calvitiū loci, sumitur in propagines. *V. CALVEŒIO* et *CALVUS*; et cf. *Hieronym.* loco superius cit. Quando in manus nostras libri veniunt sapientie sæcularis etc. Siquidem in eis superfluum, de idolis, de amore, de cura sæcularium rerum, hæc radimus, his calvitiū inducimus, hæc in unguis morem ferro acutissimo desecamus.

CALVO, is, ere, a. 3. vel *Calvio*, is, ire, a. 4. Præteritum calvi agnoscit *Priscian.* 10. p. 883. *Putsch.*; at supinum *calutum* in usu non esse affirmat. — Vocis etymon *V. in CALUMNIA*. — Calvo, vel calvio est decipio, frustror. — a) Active *Servius* ad *Virg.* 1. *Æn.* 720. Atli Calvam Venerem dictam tradunt, quod corda amantium calvis, id est fallat atque cludent. — b) Passive. *Pacuvius* apud *Non.* p. 6. 29. *Merc.* Sentio, pater, te vocis calvi similitudine. *Salustius* apud *Priscian.* 10. p. 883. *Putsch.* et *Eutych.* p. 2182. *Putsch.* Contra ille calvi ratus. Occurrit — a) Absolute, et significat fraudes moliri. *Legg. XII. Tabul.* apud *Festum* p. 313. 6. *Müll.* si CALVITER PROPHETE SERVIT, MANYM EXDO JACTO. *Lucilius* apud *Non.* p. 7. 2. *Merc.* Si non it, capito, inquit, eum; et si calviter, endo ferro manum. Adde *Caj. Dig.* 50. 16. 233. pr. — b) Cum Accus. personæ aut rei, est decipere, fallere. *Plaut.*

Cas. 2. 2. 3. Ubi domi sola sum, sapor manus calvitur. h. e. frustratur manus intentas operi. *Pacuvius* apud *Non.* p. 7. 6. *Merc.* Me calvitur suspicio. *Id.* apud *eumd.* p. 192. 32. Postquam calarialis plures annos arvas calvitur. h. e. fructuum spe frustratur. *Accius* apud *eumd.* p. 6. 33. Sed memet calvor: vos istum, ut jussi, ocyus Abstrahite.

CALVUS, a, um, adject. Cf. *Germ.* *kahl*. — Calvus est, cui capillus vel pili defluerant, necnon qui capillis est tonsis: et dicitur tum de hominibus, ut in subjectis exemplis apparet; tum de brutis, ut in *CALVEO* et *CALVEŒIO* videre est (It. *calvo*, *raso*; Fr. *chauve*; Hisp. *calvo*; Germ. *haarlos*, *unbesiedert*; Angl. *bald*). Occurrit — a) De hominibus aliisque animantibus. *Plaut. Amph.* 1. 1. 306. Ubi ego hodie raso capite calvus capiam pileum. *Carmen* apud *Sueton.* *Cæs.* 51. Calvus mæchus. Adde *Phædr.* 2. 2. 9., 5. 3. 1. et 5. 6. 1. *Sueton.* *Cal.* 27. Ex novis laniandos adnotavit, et a calvo ad calvum duci imperavit. *V. Baumgarten* ad *h. l.* Adde *Martial.* 10. 83. et 12. 45. *Petron. Satyr.* 27. Senex calvus. Adde *eumd.* *ibid.* 107. sub *fin.* et *Non.* 12. 38. *edit. vel.* — De occasione, quæ calva depingi solet, proverbium est apud *Dionys.* *Cal.* 2. 26. Frunte capillatâ, post est occasio calvæ. Cf. *Phædr.* 5. 8. — De Calvorum et Calvinorum familiis apud Romanos, quæ a capillorum calvitiū denominatæ sunt, *V. ONOM.* — De *Veneris Calva*, *V. VENUS* in ONOM. — b) De plantis et locis. *Calvæ nuces*, et *calvæ* absolute sunt genus quoddam nucum, quod in *Gloss. Philox.* exponitur *πρωτὴν μεθύμενον*, hoc est Pontica nux torrefacta, quasi intelligantur ea, quæ tostura glabræ factæ sunt: sed *Salmas.* in *exercit.* *Plin.* p. 602. virides omnino et crudas nuces esse recte tradit, nempe ex genere earum, quas *λεπτοκάρπια* Græci vocant, hoc est tenue putamen habentes; calvas autem dici, quod ea lanugine, seu barba careant, quæ protectas esse Ponticas nuces *Plin.* 15. *Hist. nat.* 22. 24. (90). tradit. *Cato R. R.* 8. Nuces calvas, avellanas, Prænestinas et Græcas, hæc fatitæ uti serantur. *Petron. fragm. Tragar.* 66. *Burm.* *Cicer.* et *tipinum*, calvæ, arbitratur. *V. Interpr.* *Has Plin. loc. cit.*, ubi earum vario genera ex *Catone* recensent, *galbas* appellat; atque ita legi in MSS. omnibus, *Harduinus* testatur, quamquam *Salmas.* *loc. cit.* calvas restitui vult; et quidem recte, ut *Sillig.* etiam restituit. — *Martial.* 12. 32. calvas restes dixit alioque capisque, in quibus rarum allium et pauca capæ erant, quemadmodum in calvo capite rari capilli sunt. — Eadem ratione calvescere dicuntur loca, in quibus rare arbores sunt, et calva vinea, paucis vitibus consita. *Cato R. R.* 33. Si vinea a vite calva erit. h. e. vitibus vacua. Atli male legunt calvatas. *V. CALVATUS*.

CALX, calcis, f. 3., raro admodum m. 3. Notat *Charis.* 1. p. 72. *Putsch.*, *Lucilius* 23. *satyrar.* calcem masculino genere usurpasse: certe usurpavit *Pers.* 3. 105. — Ratione habita etymi, *Furcellius* videbatur calx esse a *λὰξ* per metathesi litterarum, nempe calx dictum esse pro laci seu laci; hinc *λακρίξος* calcitro. Aliis videtur esse a *celere*, *καλλεῖν*, hoc est *pellere* ac propterea etiam premere, unde *calcare* et *calcitrare*. — Ceterum calx est pars posterior imi pedis cum in hominibus, tum in brutis, quæ et calcaneum dicitur (It. *calcagno*; Fr. *talon*; Hisp. *talón*, *lancajo*; Germ. *die Ferse*; Angl. *the heel*). 1) Proprie occurrit — a) De hominibus: qui dicuntur etiam calce percutere cum pedibus feriunt: nam calx pro toto pede etiam accipitur, ut in illo *Virg.* 5. *Æn.* 524. calcemque terit jam calce Dioces. *Plaut. Merc.* 5. 2. 111. sv. Sequere sis. cn. Sequor. sv. Clementer, quæso, calces deteris. h. e. nam me sequendo pedibus tuis mihi calces premis. *Lucr.* 3. 794. multo prius ipsa animi vis in capite aut humeris aut iunis calcibus esse Posset. Adde *eumd.* 5. 135. *Plaut. Pers.* 4. 1. 3. Incursare pugnis, calcibus. *Gr. πῖξ καὶ λὰξ*. *Ter. Eun.* 2. 2. 54. Calcibus insultare fores. *Cic.* 5. *Tusc.* 27. 77. Certare pugnis, calcibus, unguibus, morsu denique. *Id.* 5. *Verr.* 23. 66. Pugnis et calcibus concisus. *Id.* *Sull.* 23. 71. Pugnis et calcibus ulit. Cf. *Quintil.* 2. 8. 13. Pugno vel calce ferire. *Cic.* 4. *Herenn.* 55. 58. Subscillium calce premere. *Cels.* 8. 7. *ad fin.* *Cosm.* spina coturnum, as tali, calx, manus, planta. *Virg.* 5. *Eun.* 224. calcem terere calce. h. e. de duobus qui cursu certant, quorum alter alterius vestigia pone legit. *Id.* 11. *ibid.* 714. Quadrupedemque citum ferrata calce salgat. h.

a. calce stimulo ferreo armata. Ceterum incertum adhuc est, num stimulus (Itali dicunt *sperone*) calci additus fuerit equitibus; an potius ipsa calx ferrea tantum lamina armata calcari loco esset. *Stat.* 5. *Silu.* 2. 115. vexantemque illa nuda Calce ferocis equi. *Sil.* 13. 169. Et jam ferrata rapiebat calce volentem Taurae cornipedem. Adde *eumd.* 7. 607. et 17. 541., quibus locis ferrata calce legitur. Sunt enim qui in locis *Virgilii* et *Sili* legant ferrato: sed *Non.* 3. 86. edit. vet. et *Charis.* 1. p. 72. *Putsch.*, *Probus* et alii veteres grammatici ferrata retinent. *Pierius* quoque saepius in MSS. ferrata, quam ferrato, reperisse se affirmat. *Pers.* 3. 105. de cadavere mox effunderet. In portam rigidos calces extendit. *Juvenal.* 3. 295. Nil mihi respondes? aut dic, aut accipe calcem. — *Adversus stimulum calces* (subaudi jaculare vel rejicere) proverbio dicitur de illis, qui contra eos reluctantur, quos vincere nequeant: sibi enim ipsis magis nocent; ductumque est a bobus, qui cum a bubulo stimulis fodiuntur, si calcitrare velint, alius punguntur. Graeci etiam dicunt *πρὸς κνήρον λακτίζω*. *Ter. Phorm.* 1. 2. 27. Nam quae inscilia est, adversus stimulum calces? **CALCITRO.** — Item proverbii more dictum est illud *Juvenal.* 1. 43. Nudis calcibus anguem premere. — Denique proverbii loco habendum est etiam illud translate dictum *calcem alicui rei impingere*, hoc est rem aliquam abjicere, desicere, a se dimittere. *Petron. fragm. Tragicur.* 48. *Burm.* Ceterum jam Graeculis calcem impingit, et Latinas caepi non male appetere. — *b)* De brutis animalibus. *Varro* 3. *R. R.* 5. 8. de vacca. Coda profusa usque ad calces. Et *Colum.* 8. *R. R.* 2. 5. de gallis gallinaceis. Calces aculeis ova perfringere. — Hinc calce *cadere*, *petere* etc. de quadrupedibus dicitur, cum posterioribus pedibus ferunt. *Plaut. Poen.* 3. 3. 71. Calcibus cadere. *Nepos Eumen.* 5. Jumentum verberibus cogebat esulare et calces remittere. *Cl. Allen. Dig.* 1. 5. Mula calcem rejecit et crus agasoni fregit. *Horat.* 2. *Sat.* 1. 55. neque Calce lupus quemquam, neque dente peli bos. *Ovid.* 3. *Fast.* 755. Calce ferire. *Phaedr.* 1. 21. Calcibus frantem alicui exterre. *Colum.* 6. *R. R.* 3. 9. Calcibus proturbare. *Virg.* 10. *En.* 892. calcibus auras verberare. *Sil.* 11. 17. 136. elatis calcibus pulsare aera. — Calces pro pedibus dicit *Seren. Sammon.* 42. 182. Semineclave hirci reserato pectore calces insere.

II.) Translat. **¶ 1.** Ab architecta calx dicitur infima pars, ut a *Vitruv.* 9. 1. 8. *Schneid.* Calces scoporum. **¶ 2.** Calx per similitudinem dicitur etiam de particula ligni, quae cum ipso stolone aut surculo a corpore aut arboris avellitur serendi gratia, quia cum in ima surculi parte sit, humani calcis speciem praebet. *Plin.* 17. *Hist. nat.* 21. 35. (156). Solebat capitulatus utrimque et duro surculus scri: postea avelli cum sua calce caepius est, ut in *lco.* Supra *ibid.* 10. 13. (67). dixerat cum sua perna. — *NE.* De calce, quae finem significat, *V.* voc. sequent.

CALX, calca, m. et caepius f. 3. De genere *V.* infra sub 1. et 2. — Ratione habita etym., juxta *cl. Forcellini* est a *χάλας* frango, cujus praeter. perf. *χέλαχα*, ex quo *χάλας*, inde contractum *χάλας* et per metathesin calx, unde etiam *calrutus*. At rectius *Voss.* In *Etymol.* derivat a Graeco *καλὴς* lapis, a quo per syncopen factum est calca; additque, Ideo sic appellari eam, quia la structura utitur, quia si ex lapide rocto. — Ceterum calca est lapis, lapillus (*cl. pietra*; *Fr. pierre*, *caillou*; *Hisp. piedra*, *guijorro*; *Germd. Stein*; *Angl. a pebble*). Usurpatur vero tantummodo sequentibus significationibus. **¶ 1.** Calx usurpatur pro calculo iusorio: hinc *Paul. Diac.* p. 48. 2. *Müll.* ait, calcem significare lapillum, a quo factum esse deminutivum *calculus*. *Plaut. Poen.* 4. 2. 85. Profecto ad latus leonem rediget, si eos abduerit. *mi.* Quin prius disperibis, faso, quam unum calcem elverit. *Non.* p. 199. 19. legi usum: sed *Taubman.* ex multis MSS. et veteribus editionibus fere omnibus unam. *Cl. et Charis.* 1. p. 72. *Putsch.* *Lucilius* apud *Priscian.* 6. p. 687. *Putsch.* Nummarium licet hinc, inquam, alveolumque putare et Calces: delectas te, bilio non rectus vivas. **¶ 2.** Item est lapis excoctus et la pulverem reductus, quo aqua macerato et arena mista utitur la structura pro bitumine. Antequam maceretur calca usua est; postquam macerata fuerit, extincta dicitur. Ceterum accuratam optinere calca descriptionem habes apud *Cassiod.* 7. *Varian.* 17. *Cato R. R.* 16. et 38.; et *Vitruv.* 2. 5. 1.

Schneid. Calcem coquere. *Id. Vitruv.* 8. 6. 8. Calcem vivam ex oleo subactam illinere. *Id.* 2. b. 1. Cum calx erit extincta, tunc materia ista miscetur, ut etc. *Cl. Inscript.* apud *Gruter.* 207. calca mixtae PARTEM QUARTAM INDITO. *Vitruv.* 7. 2. 1. et *Plin.* 36. *Hist. nat.* 23. 55. (177). Macerare calcem. *Cato R. R.* 18. Calca arenata. *Cl. Inscript.* apud *Gruter.* 207. QVAE LITA NON EXYAT, CALCE ARENATO LITA SOLITAE ET CALCE YDA DRALATA RECTE FACITO. Videtur hinc calce arenato (quae verba occurrunt bis in eadem *Inscript.*) significare calcem mixto cum arena, mos vero calce uda, b. e. sola calce extincta sine arena, quod Itali dicunt *il bronco*. (Nec est cur inleris, tum hic, tum apud *Catonem* loc. cit. calcem in genere masculino et feminino usurpari: asin in quolibet lingua peculiare sunt dicendi modi ita quibusdam rerum valibus idonei, ut aliter efferri nequeant, si germanam eorum significationem legentibus exploratam esse velle. Ita scilicet etiam *J. B. Zannonius* in Interpretatione huius loci, *Antico marmo scritto* p. 38.). *Cato R. R.* 18. Calca cribra succreta. *Id. ibid.* 15. Calca, camenta, silles. *Cic. Mil.* 27. 74. In eam insulam materiem, calcem, camenta, arma convexit. *Lucret.* 6. 1067. saxa coalescunt solida calce. *Vitruv.* 7. 3. materies ex calce et arena mista. *Plin.* 38. *Hist. nat.* 23. 53. (174). Calca accedat aqua. *Apul.* 8. *Met.* Loca calce et areda perpalit. **¶ 3.** A antiqui calcem diserunt in Circo, quam postea cretam appellaverunt, teste *Seneca Ep.* 108. ad fin. Erat autem linea ducta ex calce alve creta alba eo loco, ubi cursus hirs erat, ut *Plin.* 35. *Hist. nat.* 17. 58. (199). docet. Hinc factum est, ut calcem pro cuscumque rei hae, termino, meta usurparent; quemadmodum carcerem pro principio. *Lucret.* 6. 91. Tu mihi supremam praescripta ad candida calcis Currenti spatium praemonstra, callida Musa. Hinc *Forcellinus* ex veteribus editionibus, in quibus baud recte calca leg. pro calis, as eo fortasse quod sit generis feminini. *Varro* apud *Non.* p. 199. 21. *Merc.* Nemini fortuna currum a carcere intimo missum labi inoffensum per equor candidum ad calcem sinit (lege sinit). *Cic. Senec.* 23. 83. Si quis mihi deus largiatur, ut ex hac estate repuerassem, valde recusem, nec vero velim quasi decurso spatio a calce ad carcerem revocari. *Id.* 1. *Tusc.* 8. 15. Nunc video calcem, ad quam cum sit decursum, nihil sit praeterea estimecendum. *Al. leg.* ad quem. *Id. Amic.* 27. 101. Ut cum aequilibus possis, quibuscumque tamquam et carceribus emissus sis, cum eisdem ad calcem, ut dicitur, pervenire. *Id.* apud *Senec. Ep.* 108. ad fin. Quoniam sumus ab ipsa calce ejus interpellatione revocati. — Hinc extra calcem decurrere (al. rectius excurrere), proverbio dicitur pro extra rem digredi. *Ammian.* 21. 1. *extr.* Ne extra calcem, quod dicitur, sermo decurrens (al. excurrere) lectura fastidium ferat. — Porro quia in alio *Cic.* loco 1. *Tusc.* fortasse, in verbis autem *Varron.* certo (si fides *Nonio*) calca masculino genere effertur, putant nonnulli, cum pro hinc accipitur, non a creta Circo sed a parte infima pedis dicendam esse: ea enim significatione utrumque genus sine controversia admittit, ut in voce praecedenti videre est. At ex his, quae distinximus **¶ 2.**, patet falsam esse huiusmodi distinctionem. **¶ 4.** Calces ampullae plumbae. Hinc *Paul. Diac.* p. 46. 18. *Müll.*; et videtur significare lamellas plumbas, quibus ampullae vitreae, vel involucri vimine et junco texta, quibus ampullae plumbae in ima parte circumvestiri solent.

CALYBA, m. f. 1. *καλύβη*, pergula est, togurium, ategium, quales in meritoris lateralis fieri solent, in quibus gonaeones ad potandum sedent. Id enim sonat Graeca vox, quae est a *καλύπτω* tecto. Ita *Salmas.* in commentar. ad *Vopisc.* *Carin.* 19. afferens illud *Virg. Cop.* 7. Suat topia, et calybae, cyabli, roza, tibia, chordae. *Scalig.* etiam eam lectionem agnoscit, (vulgo enim legitur: *Sunt cupae, calices, etc.*) sed mavult legi *calybae*, hoc est mra in crotalis et creptaculis. — Quia vero *καλύβη* Graece aliam quoque habet significationem, nempe cellam vel thalamum aliquando notat, et in vetari Graeco epigrammate ponitur pro cubiculo, seu thalamo, in quo sunt signa et pulvinaria deorum, et praesertim Cybelae; hinc *calybitam* affirmat idem *Salmas.* significare Gnilum Martis drum sacerdotem, quasi dicit cubicularium, in illis versibus ejusdem *Copae* 25. Huc calybita venit: vester jam sudat osellus. Parce illi: vestrum delitium est asinus. Constat enim etiam ex *Phaedr.* 4. 1. solitos fuisse Gnilos circumducere, quosque calca, as-

num bajulantem sardinas. Ita quidem *Snimas*. At vero *Scalig.* pro *calybita* vult legi *astivehida*, factum per syncopen ex *osinivehida*, hoc est qui asino vahitur, et significari Silenum Bacchi comitem. *Plaut. Bacch. prof.* 31. loquitur Silenus. Asinivehidem ma vociant Ionii greges. Alii denique retinent *calybita*, et interpretantur eum, qui tabernae earumque *calybas* putandi gratia frequentant. *V. CANABA*. Verum hinc omnia valde incerta sunt, et la scribendi usum non facile deducenda. *Vernsdorff* ad *Post. Lat. min.* 7. 2. p. 296. videtur *calybita* esse rusticum, qui asino vectas fruges, posae et alia id genus viris edentibus bibentibusque sub calybis vendit.

CALYBITA, m. 1. *V.* vocem praeced.

CALYCOLARIS, et minus recte *calcularis*, e, adject., ut herba *calycularis*, quae calciculos habet, qualls est *hyoscyamos*, apud *Apul. Herb.* 4. *V. CANICULARIS*.

CALYCOLUS, i, m. 2. deminut. a *calyx*, parvus calyx, *καλύκιον*. — Apud *Apul.* locis infra cit. legitur *calyculus*, et minus recte. — Occurrit tantum — *a)* De plantis seu floribus, et est globulus ille, qui la medio folliculo est et semen continet. *Plin.* 20. *Hist. nat.* 19. 88. (205). Cerasillis radice crassa et corticea, calyculo inflexo, ut carnuclea. *Id.* 27. *ibid.* 6. 20. (37). Ascyron aemem habet in calyculis puallum. *Apul.* 4. *Met.* 2. Floris inodari porrecti calyculi modice puniceas. *V. CALYX*. — *b)* Praeterea testaceorum pisium durum corium, calyculus appellatur. *Apul. de Mag.* 35. Calyculi echinorum.

CALYPTA. *V. CALIPTRA*.

CALYX, yci, m. 3. *καλὺξ*, generatim est exterior crusta seu cortex: speciatim vero — *a)* Calyx dicitur la floribus globulus ille, qui in medio foliarum est, et semen continet, habetque ampa infusa stamina seu capillos, decussatque floris foliis adduc remanet, ut in rosa, in lilio, in narcisso, in papavero etc. Dicitur videtur a *καλύπτω* tecto, quia semen coniegit. *Plin.* 21. *Hist. nat.* 5. 12. (25). Narcissi alterum genus flore candido, calyce purpureo: tertio generi calyx herbaceus. *Id. ibid.* 4. 10. (14). de rosa. Paulatim dehiscit ac sese pandit la calyces medio sui stantis complexu luteos apices. Adde *ibid.* 18. 73. (121). *Id.* 20. *ibid.* 18. 76. (198). Calyx papaveris. *Id.* 21. *ibid.* 5. 11. (23). de lilio. Ita odor colorque duplex, et alius calycis, alius staminis. — *b)* Item calyx dicitur nucum aliorumque fructuum estimus cortex, qui praesertim in maturitate molliis est, culque opponitur putamen, hoc est ligneus durusque cortex. *Plin.* 15. *Hist. nat.* 22. 24. (86). Nuclei gemino protectis operimento, pulvinati primum calycis, mox lignei putaminis. *Id.* 15. *ibid.* 23. 25. (92). Castaneis armatum echinato calyce vallum. *Id.* 16. *ibid.* 6. 8. (19). Glandem, quae proprie intelligitur, ferunt robur, quercus, maculus, continent bisapido calyce per genera plus minusve completente. *Id.* 23. *ibid.* 4. 13. (86). Oleum laurinum auribus la calyce Puncti mali calfactum illinunt. Adde *eumd.* 22. *ibid.* 22. 44. (96). — *c)* Item per similitudinem dicitur da crusta et gypso vel cera, quae vestiuntur pomorum quendam genera, servandi causa. *Plin.* 15. *Hist. nat.* 17. 18. (64). Mals generosissima constant gypso, vel cera, quae alii maturaverunt, incremento calycem rumpunt. — *d)* Praeterea testaceorum pisium durum corium, calyx appellatur. *Plin.* 32. *Hist. nat.* 4. 14. (39). de testudine. Latitudo bis in dorso pectori similis, nec roaveo curvata calyce. *Id.* 9. *ibid.* 56. 62. (174). Calyces corbularum. *Id. ibid.* 31. 61. (100). echinometrarum. — *e)* Item ponitur de ovi putaminis integro, postquam quis exsorberit. *Id.* 28. *ibid.* 2. 4. (19). — *f)* Denique de aperimento seu crusta e luto, quae caminantur strues lignorum la carbona faciendae. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 6. 8. (23). Acervi consertis talis recentibus luto caminantur; accensaque strue, conis pungitur durescas calys, atque la sudorem emittit.

CAMA, m. f. 1. *Id.* 20. *Oryg.* 11. 2. Cama est brevis lectus, et circa terram: Graeci enim *χαμαι*, humili, dicunt. — Hinc Hispani etiamnum lectum eam appellant.

CAMACUM, i, n. 2. succus cinnamii succo similis, la Syris nascens. *Plin.* 12. *Hist. nat.* 28. 63. (135). et 13. *ibid.* 2. 2. (18). Alii aliter legunt. Ia *lib.* 1. ejusd. *Plin.* ad indicem 1. 12. legitur *conacum*.

CASIARA. *V. CAMERA*.

CAMARUS. *V. CAMNARUS*.

CAMBIO, la, bsi vel pal, ire, a. 4. commuto, per-

mulo. *Apul. de Mag.* 17. Ego adeo, servus tu an habeas ad agrum colendum, an ipse mutuas operas rum virinis tuis cambias, neque scio, neque laboro. *Recentiores editiones leg. cambias, quasi a cambio, as, are.* — Agnoscunt hoc verbum etiam *Charis.* 3. p. 219. et p. 233. *Putsch.* et ex eo *Priscian.* 10. p. 906., eique tribuunt praeiteritum *campsi*, vel *campsi*, quod a Graeco καμψω, ἐκαμψα esse videtur, ut *ibid.* *Priscian.* tradit. Legitur etiam apud *Sicul. Flacc.* *De condit. agror.* p. 13. *Goesii.* *V. CAMPSO.*

CAMELA, æ, f. 1. *V. CAMELUS.*

CAMELÆ virginis. *V. CAMELIS.*

CAMELARIUS, ii, m. 2. καμηλῆρις, qui camelorum euram gerit. *Arcad. Dig.* 50. 4. 18. § 11. *V. vocem sequent.* Adde *Edict. Dioclet.* p. 19. in *V. BURDONARIUS.*

CAMELASIA et rectius camelasia, æ, f. 1. καμηλασία, publicorum camelorum, qui ex fisco principis alebantur ad convehendos militibus comestiva, cura et custodia. *Arcad. Dig.* 50. 4. 18. § 11. Camelasia quoque personale munus est: nam ratione habita et alimentorum, et camelorum, certa pecunia camelarius dari debet. Ita *Torrentin.* qui etiam *ibid.* 1. καμηλασία habet. Sed *Haloander* edidit priore quidem loco camelasiam, posteriore autem καμηληλασία, quæ vox camelorum agitationem significat, ab ἐλαύνω agito, et καμηλος camelus. Quare καμηλασία videtur esse per synopen a καμηληλασία.

CAMELASIUM, ii, n. 2. annona pro aleandis camelis, aut vectigal, quod ad eas alendos fisco penditur. *Ammian.* 17. 3. Ut præter solita, nemo Gallis quidquam exprimere cenaretur camelasii nomine Inique. *Fulsius* affirmat, ea verba camelasii nomine in MSS. deesse, et ab alio per summam audaciam inserta fuisse.

CAMELINUS, a, um, adject. καμηλειος, ad camelum pertinens. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 49. 109. (261). Camelinum gentili arcus Intendere, Orientis populis hisissimum. *Id.* 28. *ibid.* 9. 33. (123). Camelinum loc. *Arnob.* 6. 11. Camelina ossa.

CAMELIS virginibus (id est Gamellis virginibus) supplicare nupturæ solitæ erant. *Paul. Diac.* p. 63. 8. *Müll.* Ad quem locum *Foss.* in *Etymol.* docet Camelas virginis esse γαμηλῆος θεῆς, hoc est nuptiarum presides deas, g in c mutato, quemadmodum Γαίος Cæjus etc.; γαμηλῆος autem dictas ἀπό τοῦ γαμῖν, uxorem ducere.

CAMELLA, æ, f. 1. vox est, quam *Gell.* 16. 7. recenset inter obsoletas, et ex sordidiore vulgi usu petitas, usurpataque a *Laberio* in Mimis suis: injuria tamen, cum et apud *Ovid.* et apud *Petron.* legatur. Significat autem vas quoddam potiorum, quod quidam putant ita dictum esse, quasi *camuram*, quod flexum incurvumque foret. At illud idem esse arbitrantur, quod *Pollux* l. 10. c. 24. οκαμεῖλλαν, seu οκαμῖλλαν vocat, et Romanam appellationem esse, docet *Salm.* enim cum aliis καμῖλλαν legendum putat, et illud ex præcedenti voce Πωμαῖος perperam ei adjunctum fuisse. Sed enim *Pollux* quoddam tandem vas illud sit, non definit; solum enumerat inter vasa coquinaria, de quibus toto illo capite agit. Nos ex locis Latinorum scriptorum, quos subjicimus, illud dicere possumus, fuisse vas potiorum, in sacris quibusdam adhibitum: Idem Galli nunc *gamelle* et Hispani *gamello* vocant; aliquam vero habet ea vox analogiam tum significatione, tum forma cum gabata, quam Itali *gavetto* appellant. *Ovid.* 4. *Fast.* 779. Tum licet, apposita veluti cratere camella, Lac niveum potes purpuræque sapa. *Petron.* *Satyr.* 135. Camellam etiam vetustate ruptam pice temperata refecit. *El. mor.* Camella lignea. *Et ibid.* 137. Infra nianus meas camellam vbi posuit. — In convivis quoque adhibitum fuisse, colligitur ex illo ejusdem in *Fragin. Tragur.* 61. *Burm.* Camellam grandem jussit uniseri, potiones dividi omnibus servis.

CAMELOPARDALIS, is, f. 3. καμηλοπάρδαλις, animal fornica canium referens, pellis autem colore variegato pantherarum: a καμηλος camelus, et πάρδαλις panthera. *Varro* 5. *L. L.* 100. *Müll.* Alexandria camelopardalis nuper adducta, quod erat figura ut camelus, maculis ut panthera. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 18. 27. (69). Nabum Æthiopes vocant, collo similem equo, pedibus et cruribus bovi, camelo capite, albis maculis rutilum colorem distinguentibus: unde appel-

lata camelopardalis, dictatoris Cæsaris Circensibus ludis primum visa Romæ (h. e. an. U. C. 707.). Ex eo subinde cernitur, aspectu magis, quam feritate conspicua: quare etiam avis feræ nomen invenit. h. e. avis peregrina. *V. FERUS.* Ceterum luculentam camelopardalis descriptionem habes apud *Dion.* l. 43. c. 23. et *Heliod.* *Æthiop.* l. 10. c. 27. — Dicitur etiam camelopardalis, i. Capitolini. *Gordian.* III. 33. Camelopardali decem, onagri viginti. Adde *Fopisc. Aurel.* 33. — *Isid.* 12. *Orig.* 2. camelopardum vocat, non absurde. — *NB.* Italica vox *Giraffa*, quæ Latine camelopardalis respondet, est ab Arab. zo- raffet, quod ab Ægypt. sonaph, h. e., longam colum. *V. Tyrsen.* *Hist. anim. sacr.* p. 153.

CAMELOPARDALUS et } *V. vocem præced.*

CAMELOPARDUS, i }

CAMELOPŌDION, ii, n. 2. καμηλοπόδιον, hoc est cameli pes, herba est eadem, quæ marrubium. *Apul. Herb.* 45.

CAMELUS, i, m. et raro f. 2. (*V.* in fine hujus vocis) καμηλος, vox Syriaca, (nempe Hebraica חמל, gnmāl a חמל, retribuit, mutata littera J in x, quod

ex *Bochart.* *Hierozoich.* T. 1. p. 74. animal sit μνησικακον, injuriosum memorem, et malum pro malo rependat) (teste *Varron.* 5. *L. L.* 100. *Müll.*, qua significatur animal quadrupes in orientalibus regionibus frequentissimum, longo, gracili obortoquo collo, capite exili, altis cruribus, pectore amplo et villosa, et in superiore maxilla primoribus carens dentibus, ut *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 62. (164). tradit. Est autem duplicis generis, Bactrianum et Arabicum: illud bina habet tubera in dorso ephippiorum modo exstantia; hoc unum tantum, (unde curvum camelum dixit *Paulin.* *Notan. carn.* 6. 229.) utrumque autem alterum sub pectore, cui incumbit, dum ad accipienda opera (quibus portandis quam aptissimum est) ultro in genua deinitur. Siti adeo tolerat, ut quadriduum potu absterneat, eod. *Plin.* teste 8. *Hist. nat.* 18. 26. (67), ubi de eo plura. Hinc *Pers.* 5. 136. sitientem appellat. — Fallitur tamen *Forcellinus*, qui cameli nomine Arabicum tantummodo et Bactrianum Latinos significasse affirmat; eodem enim nomine et dromedarium significarunt, qui a Bactriano diversus est: *V. Annal. dell' Instit. archeol.* ann. 1833. p. 99. nota 4. — Jam vero Camelum Arabicum unum solummodo tuber in dorso habentem memorat *Plin.* 8. *Hist. nat.* 18. 26. (67). — Camelum pro dromedario, dicitur camelus dromas a *Liv.* 37. 40. et *Curt.* 5. 2. 10. — Camelus denique Bactrianus bina tubera in dorso habens memoratur a *Plin.* loc. cit.; *Cic.* 2. *Nat. D.* 47. 122.; *Varron.* loc. cit. (qui ait camelum suo nomine Syriaco in Latium venisse); *Horat.* 2. *Ep.* 1. 193.; *Curt.* 3. 3. 24. et alibi sæpe; *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 62. (164); *Pers.* loc. cit. et *Dig.* 9. 2. 2. § 2. — Camelus femina femina genere effertur. *Trebell. Claud.* 14. Equos annuos tres, camelos annos decem, mulas annuas novem. *Salm.* tamen et *Gruter.* ex quibusdam MSS. leg. camelas. Etiam *Paulin.* *Notan.* hac ratione usurpsit, nec tamen camelum feminam intellexit. Ejus verba sunt *Ep.* 29. c. 2. Et illa nobis de Evangelio camelus ingeritur, quæ facilius per foramen acus transit, etc. Fortasse respexit, sed minus recte, ad τὸν κάμλον, quæ vox rudentem, seu funem nauticum significat. In quoddam tamen MS. codice legitur ille camelus, qui etc.

CAMENA vel Camena, æ, f. 1. eadem quæ Musa, ita dicta a canendo. *V. CAMENA* in ONOM. — Per metonymiam sumitur pro carminibus. *Horat.* 1. *Od.* 12. 39. Gratus insigni referam Camena. *Id.* 4. *ibid.* 9. 8. Siesichorice graves Camenæ. *Id.* 1. *Ep.* 1. 1. Primæ dicte mihi, summæ dicende Camenæ. Adde *Ovid.* 4. *Pont.* 13. 33.

CAMERA, æ, f. 1. καμήρα. Scribitur et camara, quod est Græcos imitari. Probat hanc scribendi rationem *Verr. Flacc.* et *Charis.* 1. p. 43. *Putsch.*, ubi tamen etiam cameram adnotat. *Burm.* quoque in not. ad *Petron.* 30. inultis contendit cameram scribendum esse: quam scribendi rationem confirmat *Inscript.* apud *Murat.* 1563. 5. Sed profecto camera sæpius apud Latinos scriptores usuisse atque inveniri in optimis libris, docent *Paul.* *Diac.* p. 43. 17. *Müll.*, *Dausq.* in *Orthogr.* et *Schneider* in *Indice Script. R. R.* p. 121. — Ceterum camera est tectum incurvum in modum testudinis, tectum in

modum crucis arcuatum sive ipsa tecti curvatura (It. volta, cielo fatto a volta, testuggine; Fr. voûte, arcade, plafond voûté; Hisp. bóveda, sala abovedada; Germ. Bogen-oder Kreuzgewölbe, bogenförmige Ueberdachung, gewölbte Decke; Angl. a vault, archeroof or ceiling, an upper gallery). ¶ 1.

Generatim. De camerarum rationibus multa *Vitruv.* 7. 3. 1. et seqq. *Cic.* 3. ad *Q. fr.* 1. 1. § 1. Pavimenta recte fieri videbantur: cameras quasdam non probavi mutarique jussi. *Varro* 3. *R. R.* 7. 3. Παρεστέων fit, ut testudo, magna camera tectus. Adde *eumd.* 1. *ibid.* 59. 2. et 3. *ibid.* 8. 1.; *Lucret.* apud *Charis.* loc. cit.; et *Horat.* 2. *Sat.* 3. 273. *Propert.* 3. 1. 50. Nec camera auriss inter eburna trabes. *Vitruv.* 7. 3. 3. Camerarum celum. *Colum.* 1. *R. R.* 6. 12. Horreum camerā cunctum. *Id.* 4. *ibid.* 17. 8. Pampini condensati cameræ more terram obumbrant. Adde *eumd.* 11. *ibid.* 3. 60. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 36. 64. (156). Arundinibus cameras levissime suspendere. *Id.* 36. *ibid.* 25. 64. (189). Cameras vitreas facere. Adde *eumd.* 33. *ibid.* 3. 18. (57); et *Petron.* *Satyr.* 30. et 40. *Sueton.* *Ner.* 34. Solutilem navem, cujus vel naufragio, vel cameræ ruinā periret, commentus est. ¶ 2. Speciatim est hoc nomine genus navigii, accolis Ponti et Bosphori usitatum, arcibus lateribus, lata albo, sine vinculo aeris aut ferri, cujus tumente malvo, prout fluctus attollitur, summam partem tabulis augeat, donec in modum tecti claudatur. Ita describit *Tacit.* 3. *Hist.* 47. Affertur etiam a *Gell.* 10. 25. *extr.*, ubi varia navigiorum nomina enumerat. Hoc tamen sensu semper camera Græca positione scribitur. Porro ab his navigiis, quæ eodem fere modo describit, nomen habere Camaritarum gentem, Ponti accolam, ait *Eustath.* ad *Dionys.* *Perieg.* 700. Eorum mentionem facit *Priscian.* in *Perieg.* 632., *Avien.* *Descript. orb.* 856. et *Ammian.* 22. 8.

Homonym. Camera differt a fornice in eo, quod camera significat totum tectum fornicatam, fornix vero de singulis etiam cameræ arcibus dicitur: quamquam hoc discrimen perpetuum non est. *Snll.* *Cat.* 58. Tullianum muniunt undique parietes, atque insuper camera lapideis fornicibus vineta.

CAMERARIUS vel camararius, a, um, adject. ad cameram pertineans. Camerarius cucumis dicitur a *Plin.* 19. *Hist. nat.* 5. 24. (70). qui in altum scandit, levi umbra cameras ac pergulas operiens: cui contrarium est plebejus, humil repens.

CAMERATIO vel camaratio, ōnis, f. 3. καμήρατις, structura in cameram curvata. *Spartian.* *Caracall.* 9. Nam ex ære vel cupro cancelli superpositi esse dicuntur, quibus cameratio tota concredita est.

CAMERATUS vel camaratus, a, um. *V. voc. sequent.*

CAMERO vel camaro, as, avi, atum, are, a. 1. De descriptione *V. CAMERA* sub init. — Part. Cameratus 1. — Camero est in modum cameræ struo.

1.) Proprie. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 33. 50. (97). Publicum onanum (actum) est tabulata ramorum sustinendo nido provide eligere, camerare ab imbris, aut fronde protegere densa. *Ulp. Dig.* 19. 2. 19. Si Inquilinus arcem cameratam in ædes intulerit. *Al. leg.* arcem æratam. In *Inscript.* spud *Murat.* 1004. 5. legitur camaratus.

11.) Translate. *Cassiod.* 1. *Hist. Eccl.* 1. sub init. Non camerato eloquio caperis. h. e. multum elaborato.

CAMERUS, a, um. *V. CAMERUS.*

CAMILLA, æ, f. 1. *V. CAMILLUS* in Lexico.

CAMILLUM, i, n. 2. teste *Paul. Diac.* p. 63. 11. *Müll.* erat vas quoddam, quod opertum in nuptiis ferebant, in quo erant nudentis utensilia. (*Varro* scribit, celari consuevisse quid eo contineretur, ut diceretur in voce sequenti). Ideo autem camillum dicebatur, quod camillus vocabatur minister ille sacrorum, qui eum gerebat. — Fortasse ab hujus vasis similitudine dicitur camillum cavitas quædam, seu loculantium, de quo ita *Vitruv.* 10. 10. 3. *Schneid.* ubi agit de catapultis et scorpionib. Crassitudo buculæ, quæ affigitur, vocatur camillum, seu, quemadmodum nonnulli, loculantium. *Bald.* in *Lex. Vitruv.* suspicatur legendum catillum, meliculse tamen, et indefinitam rem in medio relinquens. Alii tamen apud utrumque legunt scamillum.

CAMILLUS, i, m. 2. et CAMILLA, æ, f. 1. prisca vox et origines Græca a Καμήλος, ut *Varro* 7. *L. L.* 34. *Müll.* hand recte arbitratur; Tusca vero, vel potius a Phœnicibus ducta, ut alii. Nam Tusci a Phœ-

dicibus originem trahunt: ea significatur minister, aut ministra deorum, non quidem in quocumque munere, sed in rebus et sacris occultioribus. *Varro* loc. cit. In Medio: *Caelitum camilla*, expectata advenis; *salve hospita*. Camillam qui glossineta interpretati, dixerunt administram: addi oportet, in his, quæ occultiora. Itaque dicitur in nuptiis casmillus qui cumerum fert, in quo quid sit, in ministerio plerique extrinsecus nesciunt. Hinc Casmillus nominatur Samothrace mysteriis diis quidam administer diis magnis. Verbum esse Græcum arbitror, quod apud Callimachum in poematis ejus inveni. Hæc *Varro* ex emendatione *Scaliger*. *Macrob.* 3. *Saturn.* 8. ad illud *Virg.* 11. *Æn.* 543. matrisque vocavit Nomine Casmillæ mutata parte Camillam: Statius Tullianus de vocabulis rerum libro primo ait, dixisse Callimachum Tuscos Camillum appellare Mercurium; quo vocabulo significant præministrum deorum. Unde *Virgilius* ait, Metabum Camillam appellasse filiam, Dianæ scilicet præministræ. Nam et *Pacuvius*, cum de *Medea* loqueretur: *Cœlitum Camilla expectata advenis; salve hospita*. Romani quoque pueros et puellas nobiles et investes, camillos et camillas appellant, flaminicarum et flaminum præministros. Hæc *Macrob.*, quem ad verbum descripsit *Servius* ad *Virg.* loc. cit. Sic *Interpres* Apollonii: *Καμίλλος ἑρμῆς ἑστίν*. Quod vero ultimo loco ponit *Macrob.*, confirmatur ex *Paul. Diac.* p. 93. 3. *Müll.*, qui docet, camillum proprie appellari puerum ingenuum: et in voce *Flaminius* hæc habet: *Flaminus* camillus puer dicebatur patrimos et matrimos (παῖς ἀμφιπατρὸς καὶ μητρὸς). Alii enim ministros, Camillos dicebant. Alii dicunt, omnes pueros ab antiquis camillos appellatos, sicut habetur in antiquo carmine, cum pater filio de agricultura præciperet: *Hiberno pulvere, verno luto grandia farra, camille, metes*. Qui versus habetur etiam apud *Serv.* ad illud 1. *G.* 101. biberio lætissima pulvere farra. Huc pertinet versiculus ille derisus a veteribus criticis apud *Quintil.* 8. 3. 19. Prætextam in cista mures rosere camilli. h. e. exigui: vel adludit ad cistam, in qua prætexta, tamquam sacra quedam, reposita erat. — Quod in *Virg.* et *Varron.* legitur etiam *Casmillus*, idem omnino est. Nam et apud Græcos *καμίλλος* et *καμίλλος* legitur. Simile est quod prisca Latinis *casmena* dicebatur, quæ postea *camena*, ut est apud *Varron.* 7. *L. L.* 26. *Müll.* — Hucusque *Forcellinus*. At si cum citatis locis conferatur *Macrob.* 5. *Saturn.* 20. et *Paul. Diac.* p. 93. 2. 7. et seqq. illud clare patet, camillos et camillas initio statim significasse pueros et puellas liberos ingenuosque; deinde etiam sacerdotum ministros, propterea quod huic ministerio pueri et puellæ liberi tantum ingenuique adhiberentur, quique patrem matremque adhuc vivos haberent, ut ait *Paul. Diac.* loco nuper cit. — Quod vero attinet ad vocis etymon, a Gr. *καμίλλος* derivandam esse præcitat, potius quam a *Καδμῖλος*, ut *Varro* deduxit, vel a *chadama* ministravit et ei deo, quasi minister dei, ut *Bochart* Geogr. 1. 396. V. *Accad.* *Ercolan.* *Bronzi* 2. tav. 56. n. 8. et *Annali dell' Istit. archeol.* T. 8. p. 85. — Denique allatis locis addatur et illud *Servii* ad *Virg.* 8. *Ecl.* 78. Hæc *Amarella* (corrigere *camilla*) ejus, quam Græci *συμμοσταν* vocant. *P. Anal. gramm.* p. 209. 49. *Eichenf.*

CAMINATUS, a, um. *V.* voc. sequent.

CAMINO, as, avi, atum, are, a. 1. Part. *Camina-tus*. — Caminare est facere in modum camini. *Plin.* 17. *Hist. nat.* 11. 16. (80). Et ubique caminata fossura ore compressiore sinit. h. e. in imo, quam in summo patientiore. *Id.* 16. *ibid.* 6. 8. (23). Acervi confertis taleis recentibus luto caminantur. *V. CAMINUS*.

CAMINUS, l, m. 2. *καμίνος* ἢ (a *καῶν* Attice pro *καῖν* uro), Latine *forax*, est fornax igni continendo apta (It. *camino*, *focolare*; Fr. *four*, *fourneau*; Bisp. *horno*, *hornillo*; Germ. *Feuerstätte* oder *Kamin mit Esse*; Angl. a *furnace*, *chimney*). Solent autem fornaces ita disponi, ut patientiores in imo, quam in summo sint, quo calor intensior fiat, et vehementior. Ex quo intelligitur, quid sit *caminare*, et *caminatus*, de quibus modo dictum est. Quidam inter fornacem et caminum eam statuunt differentiam, ut *forax* sit balnearum, pistorum et sigulorum; *caminus* vero, in quo metallum excoquitur. Sed hoc discrimen aut verum non est, aut sane non perpetuum. Magna lis est inter eruditos an habuerint vete-

res emissaria illa seu gulas, quæ loco superpositæ fumum excipiunt, et extra ædes ex superiore parte eji-ciant. Negant multis argumentis *Manut.* ad *epist. citand.* *Cicer.*, *Lips. Centur.* 3. ad Belg. ep. 76., *Philander* ad *Vitruv.* 7. 3., *Burmman.* ad *Petron. Satyr.* 135. ad illa verba, *fumoso suspensa tigillo*, et alii. Affirmat constanter *Ferrarius Elector.* l. 1. c. 9. et ex eo *Pitisc.* in *Lex.* allatis præcipue aliquot Græcorum scriptorum locis, ex quibus satis aperte colligi videtur, tales tubos in usu fuisse. Nos in re valde incerta, et nimis multa verba requirente, ut dilucide definiatur, ad eos lectorem remittimus. Hæc super questione peculiarem dissertationem scripsit *Scipio Maffei*, quam leges apud *Calogera Rac-coll.* T. 47. p. 449., ubi affirmat, veteres nequaquam usos fuisse iis, quos nostrates *cammini* appellant. — Cæterum *caminus* ¶ 1. Est locus in privatis ædibus, in quo ignis ad calefaciendum, vel etiam ad coquendos cibos accenditur, qui et *focus* dicitur. Talis autem erat apud Romanos, ut ab uno ad aliud cubiculum transferri posset. *Cic.* 7. *Fam.* 10. 2. Valde metuo, ne frigas in biberis: quamobrem camino luculento utendum censeo. *Horat.* 1. *Sat.* 5. 79. nisi nos vicina Trivici Villa recepisset, lacrimoso non sine fumo, Udos cum foliis ramos urente camino. *Id.* 1. *Ep.* 11. 19. Per brumam Tiberis; Sextili mense caminus. *Sueton.* *Vitell.* 8. Flagrante tridinio ex conceptu camini. *Seneca Thyest.* 765. Lentis caminis dare aliquid. h. e. igni lento admoovere. *V. ARCUATILIS*. — *Oleum camino addere*, proverb., h. e. malo addere fomentum, quo magis crescat; alitur enim ignis et vires augeat oleo infuso. *Horat.* 2. *Sat.* 3. 321. Adde poemata nunc, hoc est oleum adde camino. ¶ 2. Est etiam fornax, in qua metalla liquebunt atque elaborantur. *Ovid.* 7. *Met.* 104. Ecce adamantis Vulcanum naribus efflant *Aripedes* tauri. — Uique solent pleni resonare camini etc. *Plin.* 33. *Hist. nat.* 4. 21. (69). Sudoris, qui a camino jactatur, spurcitiis in omni metallo scoria appellatur. Adde *eumd.* 35. *ibid.* 6. 16. (35). *Id.* 28. *ibid.* 7. 23. (84). Caminorum farina. h. e. fuligo. *Pers.* 5. 10. anhelanti coquitur dum massa camino. Et allegorice *Juvenal.* 14. 118. Sed crescent quocumque modo majoraque sunt Incude assidua semperque ardente camino. ¶ 3. Hinc ponitur et pro ipso *Ætnæ* et *Vulcani* crater. *Virg.* 3. *Æn.* 580. ingentemque insuper *Ætnam* Impositam, ruptis flammam expirare carinis. *Id.* 6. *ibid.* 630. Cyclopum educta caminis *Mænia*. Adde *eumd.* 8. *ibid.* 418.; *Ovid.* 4. *Fast.* 473.; et *Plin.* 2. *Hist. nat.* 106. 110. (237).

CAMISIA, æ, f. 1. genus vestis. *Paul. Diac.* p. 311. 4. *Müll.* Supparum vestimentum puellarum lineum, quod et subucula (id est *camisia*) dicitur. Illa verba, id est *camisia*, sunt a *Paulo* addita. *Hieronym.* *Ep.* 64. de vestitu sacerdot. n. 11. Volo pro legentis facilitate abuti sermone vulgato. Solent militantes habere lineas, quas *camisias* vocant, sic aptas membris, et adstrictas corporibus, ut expediti sint vel ad cursum, vel ad prælia. *Isid.* 19. *Orig.* 22. 1. *Camisias* vocamus; quod in bis dormimus in *camis*, id est in stratis nostris. *V. CAMA.* *V. Ferrar.* De re vestiari. l. 3. c. 5. *Braunius* de vestit. sacerdot. *Hebr.* l. 1. c. 16. p. 349. *camisias* ex Arabico vocabulo, quod consuta designat, vocatas esse ait. *Cf. Wilmet. Lex. Arab.* p. 619.

CAMMARON, i, n. 2. *καμμάρων*, herba eadem, quæ *aconitum*, ita dicta, quod *cammar* marini caudæ similem radicem habeat. *Plin.* 27. *Hist. nat.* 3. 2. (9). — Alii *καμμάρων* appellare malunt, quasi *κακός* *μάρων*, quod malam mortem inferat. *Voss.* io *Ety-mol.* in *Cammarus*.

CAMMARUS vel *gammarus*, i, m. 2. *καμμάρος*, genus cancri marini, vel fluviatilis. *Varro* 3. *R. R.* 11. 3. de *analibus*. Pabulum iis datur triticum, hordeum; nonnumquam etiam ex aqua *cammar*. *Juvenal.* 5. 84. Sed tibi dimidio constrictus *cammarus* ovo Ponitur. *Martial.* 2. 43. Concolor io nostra, *cammare*, lance rubes. Adde *Colum.* 8. *R. R.* 15. 6. et *Apic.* 2. 1. — *Cammar* marini meminit *Plin.* 27. *Hist. nat.* 3. 2. (9). — Legitur etiam *camarus* unico m. *Plaut.* apud *Fest.* in *Narica*. *Muriatica* autem viden in vasis stagnis, Bonam varietatem, et *camarum*, et *tagenia*, etc. *Scalig.* in *Conjectan.* ad *Varr.* p. 135. *Camarus* scriptum est uno m, veteri consuetudine etiam apud *Hesych.* *καμάρος*.

CAMPA. *V. CAMPE.*

CAMPAGUS, i, m. 2. Sunt qui leg. *campacus*,

sunt qui *campagus*; sed minus recte, nam Græca vox est *καμπάς* vel *καμπάχος*. *Campagus* apud sequioris ævi scriptores idem est quod *calceus* patricius ac senatorius, quo etiam imperatores uti sunt, colore tamen a senatoris distincto, nimirum rubro, vel pæonico, cum alii nigri plerumque essent. *Salmas.* ad *Trebell. Gallien.* 16. docet, dictos esse *campagos* propter multas *καμπάς*, h. e. staturas corrigiarum, quibus decussatim et in retis modum convolutis *campagus* tibiæ alligabatur. *Trebell. loc. cit.* *Caligas* gemmatas annexit, cum *campagos* reticulos appellaret. *Edict. Dioclet.* p. 24. *Campagi* militares X septuaginta quinque. — Alii putant fuisse *calceamentum* ex genere *caligarum*; in eo tamen diversum, quod longiores haberet corrigias, quibus, aliis quam *caliga*, tibiæ involveretur. Quo facit illud *Capitolin. Maxim. jun.* 2., ubi qui primum *campagus*, mox *caliga* dicitur, his verbis: *Calceamentum* ejus, id est *campagum* regium, quidam in luto inter *Aquilejam* et *Arziam* posuerunt, quod constat pede majus fuisse hominis vestigio, atque mensura; unde etiam vulgo tractum est, cum de longis et ineptis hominibus diceretur, *caliga Maximini*. — Ex his patet, *campagum* fuisse illud *calceamenti* genus, quod medio crure tenus pertingit, quoque tamen ima pedis pars non obtegatur; eo ornatos sæpe videre est in antiquis *mar-moreis* *anaglyptis* militares viros.

CAMPANEUS vel *campānus*, a, um, *adject.* ad *campum* pertinens, idem ac *campestris*. *Innocent.* De *casis lit. inter auct. rei agrar.* *Goes.* p. 239. Si in *campensis* locis hæc *casa* fuerit. *Id. ibid.* p. 240. Si in *campensis* locis fuerit.

CAMPANUS, a, um, *adject.* ad *Campaniam* et *Cam-pum* pertinens. *V. ONOM.* — Hinc

Campana, æ, f. 1. est *statera*. *Isid.* 10. *Orig.* 25. *Campana* a regione *Italiae* nomen accepit, ubi primum ejus usus repertus est. Hæc duas *lances* non habet; sed *virga* est signata *libris* et *unciis*, et *vago* *pondere* mensuratur.

CAMPE, es vel *campa*, æ, f. 1. Græca vox *καμπή*, a *καμπήν* *flecto*, quæ flexionem seu curvaturam significat. Apud Latinos occurrit translate tantum; scilicet ¶ 1. *Campæ* sunt semitæ obliquæ, hoc est *insidiæ*, *doli*. *Plaut. Truc.* a. 5. v. 50. *Campas* dicere. h. e. dicere *talia*, quæ alios fallant ac decipiant. *Forcellinus* interpretatur esse *nugari*, *nugas* dicere; fortasse ab *erucis* (*V. paragr. seq.*), quæ vilissimæ bestiolæ sunt. Ceterum valde dubia est *lectio*. ¶ 2. *Campe* dicitur etiam *vermis* *hortensis* *herbas* et *arborum* *frondes* *infestans*; qui proprie a Latinis dicitur *eruca*. Græco autem vocabulo et Græca *terminatione* *campe*, quod *fleo* obliquis tractibus corpore progreditur. *Colum.* 11. *R. R.* 3. 63. Ubi *noxia* *inaccesserunt* *animalia*, quæ a nobis appellantur *erucæ*, Græce autem *καμπæ* nominantur. *Id.* 10. 324. teneras *audient* *erodere* *frondes* *Implicitis* *concha* *limax*, *hirutaque* *campe*. et *ibid.* 366. Voluitur ad *terram* *distortu* *corpore* *campe*. *Pallad.* 1. *R. R.* 35. *Campas* *fertur* *evincere*, qui *fusticulos* *allii* *comburit*. et *ibid.* *Campas* *fulcine* *cinere* *persequi*. — *NB. Paul. Diac.* p. 44. 1. *Müll.* Sunt etiam *campæ* equi *marini*, quin etiam *quavis* *ingens* *piscis*, *caudam* *sinuoso* *motu* *flectens*, ut *dolphini*, *cete*, et *hujusmodi* *alia*: a *καμπήν* *flecto*. *Campas* *marinos* *equos* *Græci* a *flexione* *posterio-rum* *partium* appellant. *Al. leg.* *Capeas*. Hinc *hip-pocampi* sunt equi *marini*, *Neptuni* *currum* *trahentes*, ut *Non.* p. 120. 11. *Merc.* docet. *Martial.* 9. 43. *Campis* *dives* *Apollo* *sic* *marinis*, *sic* *semper* *senibus* *fruire* *cyenis*. h. e. *dolphinis*. Ita *legi* *volant* et *inter-pretantur* *Scalig.* ad *Manil.* 1. 781. et *Voss.* in *Ety-mol.* Sed alii leg. *Campis* *dives* *Apollo* *sic* *Myrrinis*, vel (*mutata* *y* in *u* ex *Latinorum* *consuetudine*) *My-rinis*, et *intelligunt* *agrum* *Gryni* *Murætorum* *oppidi*, ut est apud *Strab.* l. 13., ubi *Apollo* *colebatur*: unde et *Gryneus* *cognominatus* est. In *editione* *prince-pis* *Findelini* habetur *Semuranis*: ex quo quidam fecerunt *Semurinis*, et *intelligi* *volunt* *campum* *Semurium*, *urbi* *Romæ* *proximum*: ubi tamen, inquit *Ruderus*, *numquam* *legimus*, *Apollinem* *cultum* *fuisse*. *Erit* *etiam* *fortasse*, qui *campis* *marinis* *retineat*, et *intelligat* *templum* *Apollini* *extructum* *ab* *Augu-sto* *apud* *Aetium*, unde *longus* *in* *maris* *æquora* *pro-spectus* *erat*. Hucusque *Forcellinus*. At *Müllerus* apud *Paul. Diac.* p. 44. 1. legit *cappas*; et apud *Martial.* 9. 43. *marini* *campi* *sunt* *hippocampi*, a Græca voce *καμπός*, Latine *campus*, q. *V. suo* *loco*.

CAMPENSIS, se, *adject.* ad *campum* *Martium* per-

tinens. *Apul. 11. Met. doret, Isidem, quæ templum in campo Martio habuit, Campensem cognominatam esse.*

CAMPESTER, stris, stre, vel campestris, stre, adject. (campus et sto) ad campum pertinens, qui fore semper montanius opponitur (It. *campestre*, di *campagna*, di *pianura*; Fr. *relatif à la campagne unie, à la plaine*; Hisp. *de campaña, de llanura*; Germ. *zum Felde gehörig oder dasselbe betreffend*; Angl. *of or belonging to a plain or field, level, flat, champlain*). Occurrit ¶ 1. Generalim. *Varro 1. R. R. 6. 6. Campester locus is melior, qui totus æquabiliter in unam partem vergit. Id. ibid. 6. 2. Tria genera agrorum, campestre, collinum et montanum. Colum. 3. R. R. 13. 8. Campestris locus alte duos pedes infodiendus est. Plin. 24. Hist. nat. 6. 22. (34). Querunt, ut sit resina montana potius quam campestris. Id. 16. ibid. 15. 26. (67). Campestre acer candidum, nec crispum; montanum crispum. — Jungitur pluribus aliis Substantivis, quorum præcipua hæc sunt. *Liv. 40. 22. aditus campestris. h. e. a campo. Cato apud Priscian. 6. p. 696. Putsch. et Liv. 4. 37. ager. Id. Liv. 10. 2. agri. Id. 39. 53. barbari. Plin. 25. Hist. nat. 5. 18. (39). colta. Liv. 22. 18. hostis. h. e. qui in planitie et æquis locis pugnare assuevit: cui opponit assuetiorem montibus et ad concursandum inter saxa rupesque etc. Cæs. 1. B. C. 66. et Liv. 21. 32. iter. Liv. 9. 13. loca. *Nepos Eumen. 5. et Cæs. 7. B. G. 72. locis campestribus. Cæs. ibid. 83. inunctiones. Liv. 27. 38. oppidum. Colum. 1. R. R. 2. 3. pars. Id. 3. ibid. 14. 1. planities campestris et uliginosa. Id. 1. ibid. 2. 4. positio. Id. 11. ibid. 3. 21. sationes. Varro 1. R. R. 6. 5. segetes. Horat. 3. Od. 24. 9. Scythæ. h. e. in campestribus locis habitantes. Colum. 7. R. R. 2. 3. situs. Liv. 23. 45. urbs. Id. 40. 58. vici. Colum. 12. R. R. 24. 1. vineæ. ¶ 2. Speciatim campestris sæpe refertur ad campum Martium, in quo — a) Quia comitia fiebant, *campestris* etiam ad comitia et petitiones honorum pertinet. *Cic. Harusp. resp. 20. 42. Quæstus campestris. Liv. 7. 1. Patres prætorum Sp. Furio ædilitatem Cn. Quintio gratia campum dederunt. Id. 32. 7. Campestre certamen. Sueton. Aug. 3. Hunc quoque a nonnullis argentarium atque etiam inter divisores operasque campestris proditum. Val. Max. 4. 1. 14. Ne quid in persona sua novaretur, campestre experiri temeritatem, quam curiæ beneficio uti, satius esse duxit. — b) Campestris refertur etiam ad campum Martium, in quo ludia certamina et exercitationes fiebant, qualia erant quibus exercebatur juvenus, cursus, palæstra, equitatio, pilæ ludus et huiusmodi; item quibus milites armorum artem perdiscebant. *Cic. Cæl. 5. 11. Ut exercitatione ludoque campestri tunicati uteremur. scilicet thrones velamento et tunica, ceteri solo velamento verenda tecti exercebantur. V. Campestre in fine huius vocis. Horat. Art. P. 379. Ludere qui nescit, campestribus abstinet annis. Id. 1. Ep. 18. 54. Prælia campestra. Sueton. Galb. 6. decursio. Id. Aug. 83. et Ner. 10. exercitationes. Plin. 36. Hist. nat. 13. 19. (83). Puerorum ludia campestra. Plin. Paneg. 13. Cum in illa meditatione campestri militibus turmis imperatorum pulverem sudoremque misceres. — Hinc *Campestris, strum*, n. 3. absolute, substantivorum more, sunt — a) Loca campestris. *Plin. 6. Hist. nat. 26. 30. (118). Mox in campestribus oppida Diospage. Polytelia. Stratonice. Tac. Germ. 43. Hi populi pauca campestrum, ceterum saltus et verdecies montium insederunt. — b) Item ea, quæ in campestribus locis proveniunt. *Plin. 16. Hist. nat. 25. 41. (97). Ex eodem genere, quæ sunt in palustribus, priora germinant; mox campestra.*******

Campestris, stris, n. 3. absolute, substantivorum more, dictum est velamentum, quo pudenda operiebant, qui nudi in campo exercebantur. *Horat. 1. Ep. 11. 17. Incolunt Rhodos, et Mitylene pulcra facit, quod Pænula solstitio, campestre nivalibus auris. Fulcat. Avd. Cass. 4. Procepit nudus, campestri solo tectus. Augustin. 14. Civ. Dei 17. Conserunt folia firus, et fecerunt sibi campestra, idest succinctoria genitalium. — Eo utebantur etiam sub toga æstate. *Ascon. sub fin. commentar. in orat. Cic. pro M. Scauro 10. Bruti. Cato prætor iudicium, quia æstate agebatur, sine tunica exercuit, campestri sub toga cinctus. In forum quoque sic descendit, jusque dicebat: idque repperat ex vetere consuetudine, secundum quam et Romuli ætatis statuæ in Ca-**

pitolio, et in Rostris Carnili fuerunt togæ sine tunica. Hæc *Ascon.* Simili vestitu togæ et campestris nunc videntur, qui *Cappucini* apud nos et *Reformati* appellantur.

Campestris div. V. **CAMPESTRES** in ONOM.

CAMPESTRATUS, a, um, adject. subligari indutus, quod *campestre* dicitur. *Augustin. 15. Civ. Dei 17. Campestra Lalium quidem verbum est, sed ex eo dictum, quod juvenes, qui nudi exercebantur in campo, pudenda operiebant: unde qui ita succincti sunt, campestratos vulgus appellat.*

CAMPICELLUS, i, m. 2. diminutiv. duplex a voce *campus*, parvus ager. *Innocent. 1. 12. de litter. et notis juris expon. inter auctor. rei agrar. Goes. p. 222. Sub se autem campicellum habens.*

CAMPICURSIO et rectius *divisim* campi cursio, ðnis, f. 3. exercitatio militaris, quæ cursu in campo Martio fiebat. *Veget. 3. Milit. 4. Campicursionem, ut ipsi appellant, inspectionemque armorum assidue faciant, scilicet exercitatores; ita enim appellabatur qui campicursioni præerant. Id. ibid. 9. Si in campicursione ad plenum fuerint eruditi.*

CAMPIDOCOR et rectius *divisim* campi doctor, ðris, m. 3. qui milites in campo Martio se exercentes tractandorum armorum artem ceteraque ad militarem disciplinam spectantia docet. *Veget. 3. Milit. 6. Interponendi ergo sunt exercitissimi campidoctores, vicarii, vel tribuni, qui alacriores tardent, et pigrius incedentes accelerare compellant. Id. ibid. 8. Nam singulæ centuriæ, dividendibus campidoctoribus, accipiunt pedaturas, etc. Adde 1. ibid. 13. V. ARMIDOCOR. *Stewech.* vult his locis legi *campiductor*: sed *campiductor* habetur etiam in duobus *Inscriptt.* apud *Gruter 80. 2. et 565. 5.*, quæ sunt apud *Orell. 1790. et 3495.* in quarum prima legitur *campi doctor coh. I.*, in altera *campi doc. coh. VII.*, ex quibus intelligimus singulas cohortes suum campidoctorem habuisse: discimus præterea etiam *campi doctor* *divisim* scribi posse. Apud *Lamprid. quoque Alex. Sev. 53. hæc vox habetur, ubi Salmas. pluribus verbis campidoctorem defendit, campidoctorem rejicit. — Andreas Borda, Fascicul. Inscript. p. 222. probat, campidoctoris officio nunc fungi solere, qui ab Italis dicitur capo battaglione. Observandum tamen est, doctorem cohortis alium esse ab ejusdem campidoctore; ille enim fortasse privatim thrones docebat, hic publice eorum campicursionem præerat. V. adnot. *Wagneri ad Ammian. 15. 3. 10. Inscript. apud Marin. Inscript. Alb. p. 19. quod cohortis doctor voverat, NUNC CAMPIDOCOR COHORTIS I. PLAE VICTRICIS POSUIT. Hæc est apud Orell. 1790.***

CAMPIDOCOR, V. vocem præced.

CAMPIGENUS, i, m. 2. *Campigeni* in exercitu qui fuerint, in **ANTESIGNANUS** dictum est. V. etiam *Salmas. ad Lamprid. Alex. Sev. 53.*, ubi de *campidoctoribus* verba facit.

CAMPSANEMA, aûs, n. 3. herba eadem ac ros marinus. *Apul. Herb. 79.*

CAMPSARIA, æ, f. 1. locus, in quo varii generis scruta venduntur, aut emuntur, vel permittuntur, unde nomen: *campare* enim est *mutare*. *Acron ad Horat. 2. Sat. 7. 110. Strigil est instrumentum æneum, quo sudores in balneis solent homines tergere, hodieque in campsariis multæ sunt strigiles Romæ. h. e. in tabernis campsariis.*

CAMPSO, as, are, a. 1. flecto, deflecto. *Priscian. 10. p. 906. Putsch. Cambio, ἀμείβωμαι, ponit Charisius, et ejus præteritum campsi, quod ἀπὸ τοῦ κάμπτω, ἐκάρμψα Græco esse videtur. Unde et *campso*, as, solebant vetustissimi dicere. Eonius in decimo: Leucatem campsant. Hæc *Priscian.* Falluntur autem, qui *campans* exponunt *permittant*. Nam *campare* hoc loco est flectere et navigando præterire. Sic *Cic. 5. Att. 9. Actio maluimus iter facere pedibus, qui incommodissime navigassemus; et Leucatem flectere molestum videbatur. Id. 2. Divinat. 45. 94. Qui navigant, in flectendis promontoriis ventorum mutationes maximas sentiunt. Κάμπτον ἀπὸς Græci dicunt eodem sensu, et Itali *superare*, o *passare* un capo.**

CAMPTAULES, æ, m. 1. *Fopisc. Carin. 19.* Exhibuit centum salpistras uno crepitu concinentes, et centum camptaulas, choraulas centum. *Camptaulæ* qui sint, varie a variis exponitur. Alii dicunt fuisse libicines, qui crebris vocis flexionibus, et artificio modulatione tibis cantabant: a *κάμπτω* flecto, et *αὐλός* tibia: alii eos significari volunt, qui curvis tibis utebantur, cum eæ alioquin rectæ plerumque essent.

Salmas. legendum censet cerataulas, κεραταῦλας, hoc est cornicines, a κέρας cornu, ut sic dicitur, tria artificum genera exhibita fuisse, tubicines, cornicines et libicines.

CAMPTER, eris, m. 3. *καμπτήρ*, flexus, curvatura: et speciatim flexus metæ in cursu quadrigali. *Pacuvius apud Non. p. 65. 1. Merc. Extremum intra camptem ipsum καρδένος eum prægradat. Pollux quoque 1. 3. c. 30. καμπτήρα hæc significationem habere scribit. Sunt tamen qui ex quibusdam MSS. carcerem, aut cancerem, hoc est cancellum legunt. V. PRÆGRADO.*

CAMPUS, i, m. 2. Ratione habita etymi *Varroni 5. L. L. 36. Mill.* videbatur deducenda vox esse a capio, quod primum ex agro plano fructus capiebantur: *Forcellino* ita videbatur vocatus a κάμπτω flecto, quia in planitie flexus fuerit: rectius tamen recentiores a κάπος vel κάπος hortus deducunt: cf. **CAPUA** et **CAMPANUS** et V. **CAPUA** in ONOM. — Ceterum *campus* est planities, ager planus: eique opponuntur superiora loca apud *Cæs. 3. B. C. 40. montes* apud *Cic. 2. Nat. D. 39. 98. et 64. 161. et 1. Divinat. 42. 94. et Lucet. 4. 460. colles* apud *Cic. 4. Herenn. 18. 25. Lucet. 5. 1372. Virg. 2. G. 274. et Colum. 1. R. R. 2. 3. loca præcipitia* apud *Colum. 1. R. R. 2. 4. semitæ* apud *Quintil. 5. 14. 31. denique silvæ*, at minus recte, apud *Curt. 8. 1. 4. (It. campo, campagna, campo aperto, pianura; Fr. pays plat, uni, plaine; Hisp. campaña, llanura; Germ. Ebene, Niederung, Fläche, freies Feld; Angl. a plain, field).*

1) Proprie. ¶ 1. Generalim ponitur — a) Tum de pascuis, tum de arvis arbustisque. V. *Homonym. in fine. Cic. 2. Nat. D. 64. 161. Cernes jam spatia frugifera atque immensa camporum vesitusque densissimos montium. Id. 2. Divinat. 39. 98. Immensitates camporum. Varro 5. L. L. 36. Mill. Quod primum ex agro plano fructus capiebant, campus dictus; posteaquam proxima superiora loca colere cæperunt, a colendo colles appellaverunt. Colum. 1. R. R. 2. 4. Segetes campis melius, quam præcipitiis locis proveniunt. Plin. 5. Ep. 6. Campi, quos nonnisi ingentes boves et fortissima aratra perfringant. — b) Item de toto allicuius oppidi agro. *Cic. 1. Divinat. 28. 59. Cum in illa fuga — in villa quadam campis Alinatis maneres. Cf. Nepos Militiad. 4. Auct. B. Hisp. 27. extr. In campum Mundensem cum esset ventum. Liv. 34. 25. Campus Argivorum. Adde eund. 9. 44. 27. 33. et 37. 38. — c) Item generalim de quacunque æqualis soli lata planitie, præcipue si hæc concondi habenda vel prælio ineundo apta sit. *Cic. 1. Divinat. 42. 93. Babylonii in camporum patentium æquoribus habitantes. Cæs. 3. B. C. 40. Copias ex locis superioribus in campum deducere. Id. ibid. 27. Cum esset inter bina castra campus circiter millium passuum sex. Liv. 24. 14. Postero die signis collatis, dimicaturum puro ac patenti campo, ubi sine ullo insidiarum metu, vera virtute geri res posset. Juvenal. 2. 106. de loco pugne. Bebrici campum affectare Palati. Veget. 3. Milit. 25. Prior de cæcis hostibus spolia capiat, et, quod ipsi dicunt, colligat campum. Adde *Vopisc. Aurelian. 23. et Trebell. in XXX. Tyrann. 26. — Hæc omnibus significationibus (in quibus planities significatio semper eninet) campus pluribus jungitur Adjectivis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, præ oculis exhibentur. Virg. 9. Æn. 56. æquus campus. Liv. 5. 38. in æquo campi. Sil. It. 17. 452. æstiferi Garamantum. Virg. 2. G. 145. apertus. Horat. Art. P. 161. apertus. Liv. 33. 17. facilis operi. Virg. 2. G. 185. frequens herbis et fertili ubere. Id. 5. Æn. 257. gramineus. Liv. 9. 2. herbidos aquosusque. Horat. 3. Od. 18. 9. herbosus. Lucan. 4. 296. irriguus. Virg. 1. G. 456. et Ovid. 2. Met. 662. lati. Virg. 6. Æn. 677. nitentes. Liv. 31. 41. opimus. Id. 22. 3. opulenti copia frumenti ac pecoris et rerum omnium. Virg. 4. Æn. 153. patentes. Liv. 24. 14. purus ac patens. Horat. 1. Od. 22. 17. pigri. Virg. 2. G. 425. pinguis. Horat. 1. Ep. 3. 5. pinguis Asiæ. Virg. 11. Æn. 875. putris. Id. 2. G. 211. rudis. Id. 1. ibid. 72. segnis. Ovid. 3. Art. Am. 249. turpis sine gramine. Lucet. 1. 19. et Horat. 2. Od. 5. 6. virentes. Virg. 3. G. 13. viridis. — Jungitur et pluribus Verbis, quorum hæc sunt præcipua. Ovid. 2. Trist. 328. Arare campum. Virg. 4. G. 186. Decedere campis. Id. 10. Æn. 804. Diffugere campis. Cic. 4. Herenn. 18. 25. Dimicare in campo. Virg.****

1. G. 72. Durescit situ campus. *Id.* 4. *Ecl.* 38. Flavescit campus aristas. *Lucret.* 2. 6. Instruere per campos certamina belli. *Virg.* 9. *Æn.* 34. Insurgunt campis tenebræ. *Stat.* 5. *Theb.* 528. Moritur ad sibilis campus. *h. e.* sata et fruges per metonymiam. *Virg.* 1. G. 126. Partiri limite campos. *Cic.* 1. *Divin.* 42. 94. Peragere campos et montes. *Nepos Hann.* 5. Ponere castra in campo. *Id.* *Ages.* 3. Potestatem sui facere in campo. *Ovid.* 7. *Met.* 119. Proscindere campum ferro. *Virg.* 1. G. 402. Recumbunt campo nebulæ. *Horat.* 4. *Od.* 7. 1. Redeunt gramina campis. *Lucret.* 6. 712. Redundat campis Nilus. *Ovid.* 1. *Amor.* 3. 9. Renovare campum aratris. *Lucret.* 4. 460. Transire campos pedibus. *Virg.* 4. *Æn.* 154. Transmittere campos cursu. — d) Figurata campus aliquando ponitur de æquore maris atque aeris. *Plaut.* *Trin.* 4. 1. 15. Cæreuleus per campos. *h. e.* per mare. *Lucret.* 5. 488. et 6. 403. et 1139. et *Virg.* 3. G. 198. Campi natales. *Virg.* 6. *Æn.* 724. cælum et terram camposque fientes. *Id.* 10. *ibid.* 214. campos salis ære secabant. *Ovid.* 1. *Met.* 40. campus liberioris aquæ. *Id.* 1. *ibid.* 315. et 11. *ibid.* 356. Campus latus aquarum. *Virg.* 6. *Æn.* 888. vagari aeris in campis latis. — Huc referri potest et illud *Titin.* apud *Charis.* 1. p. 40. *Putsch.* de tabulis ceræ. Velim ego esse arare campum cæreum. *h. e.* scribere. ¶ 2. Speciatim plurima loca Campi vocati sunt, ut *Campi Aleii, lapidei, Macri* etc.; quæ omnia *V.* in ONOM. sub voce CAMPUS. — In his fuit etiam *Campus Martius* Romæ (de quo pariter *V.* ONOM. sub eadem voce), qui etiam sæpius absolute campus dicebatur in quo — a) Comitia centuriata habebantur et ambitiones in honoribus petendis, teste *Cic.* 2. *ad Q. fr.* 2. 1. In campo Martio comitia consulum habere. *Id.* 1. *Cat.* 5. 11. Cum proximis comitiis consularibus me consulem in campo et competitoris meos interficere voluisti. *Horat.* 3. *Od.* 1. 10. hic generosior Descendat in campum petitor. *Pers.* 5. 57. Hic campo indulget, hunc olea decoquit. *Fellej.* 2. 126. Revocta in totum fides, summo et foro seditio, ambitio campo, discordia curia. — Huc pertinet proverbium *Fors domina campi.* Valde enim dominatur fortuna in suffragiis propter mobilitatem atque inconstantiam populi, qui cum aliquem unum maxime designare videtur, quem ad honores evehat, repente destituit et ad alterum accedit. Legitur apud *Cic.* *Pis.* 2. 3. — Hinc per metonymiam campus dicitur pro comitiis. *Cic.* 3. *Orat.* 42. 167. Curiam (appellare) pro senatu, campum pro comitiis. Adde locum mox cit. ejusdem *Cic.* *Pis.* 2. 3.; et *Val. Max.* 6. 9. 14. *Lucan.* 1. 179. letalique ambitus urbi Annua venali referens certamina campo. — b) Est etiam campus ipse idem campus Martius, ubi exercitationes et ludicra certamina, cursus, palæstra, equitationes, aurigationes et huiusmodi, a juvenibus fieri solebant, et ab otiosis et feriatis hominibus spectari: item ubi militaria exercitia, quibus thrones armorum tractandorum rationem et universam bellandi disciplinam edocebantur; ex quo *campicursio* et *campiluctatores* dicti sunt: denique ubi animi relaxandi gratia deambulationes fiebant. *Cic.* 2. *Orat.* 62. 253. Qui, cum studiosa pila luderet, — gregalesque, cum in campum non venisset, requirerent etc. *Id.* *ibid.* 71. 287. M. Lepidus, cum, ceteris in campo exercentibus, in herba ipse recubisset. Adde eund. 1. *Off.* 29. 104. *Horat.* *Art. P.* 161. Imberbis juvenis, tandem custode remoto, Gaudet equis canibusque et aprici gramine campi. *Id.* 1. *Od.* 8. 3. cur apricum Oderit campum, patiens pulveris atque solis. Adde eund. *ibid.* 9. 18. *Id.* 1. *Sat.* 1. 90. ut si quis assellum in campum doceat parentem currere frenis. *Id.* *ibid.* 6. 126. Iugere campum lusumque trigonem. *Id.* 2. *ibid.* 6. 49. Ludere in campo. *Plin.* *J. Hist. nat.* 44. 45. (143). Reverti e campo. *Cic.* *Quint.* 18. 59. Vixit semper inculte atque horride, natura tristi ac recondita fuit: non ad solarium, non in campo, non in conviviis versatus est. *Horat.* 1. *Ep.* 7. 58. Gaudemem parvisque sodalibus et lare certo Et ludis et, post decisa negotia, campo. *Quintil.* 1. 12. 18. Campo tempora contere.

II.) Translate ponitur de quocumque loco vel spatio, ubi ingenii, animi etc. certamen editur. *Cic.* *Cecin.* 29. 84. Istam locum fugis — et me ex hoc, ut ita dicam, campo æquitalis ad istas verborum angustias et ad omnes litterarum angulos revocas. *Id.* 4. *Acad.* (2. pr.) 35. 112. Cum sit campus, in quo exsultare possit oratio, cur eam in tantas angustias et in Stoi-

corum dometa compellimus? *Id.* 3. *Orat.* 31. 124. In hoc tanto tamque immenso campo licet oratori vagari libere. Adde eund. *ibid.* 19. 70. *Id.* 1. *Off.* 18. 61. Hinc rhetorum campus de Marathonæ, Salamine, Platæis, etc. *h. e.* ampla dicendi materia. *Id.* 14. *Phil.* 6. 17. Magnus est in republ. campus —, multis apertus cursus ad laudem. *Id.* *Mur.* 8. 18. Nullum enim vobis sors campus dedit, in quo excurrere virtus cognoscique possit. Adde eund. 5. *Att.* 15. 1. *Quintil.* 5. 14. 31. Feralis oratio non semitis, sed campis. Adde eund. 4. 2. 39. et 12. 9. 2. *Plin.* *Paneg.* 26. Tuis laudibus materies camposque prosternitur. *Id.* *ibid.* 70. Patet enim omnibus honoris et gloriæ campus. *Juvenal.* 1. 19. Cur tamen hoc libet potius decurrere campo, Per quem magnus equos Aruncæ flexit alumnus.

Homonym. *Campus*, qua generatim significat pascua, arva et arbuscula differt ab *agro*: *ager* enim dicitur et est quicumque locus ad fructus capiendos collitur; *campus* vero est quidem locus ad fructus capiendos excoltus, sed planus, humilis atque apertus. *Cic.* 2. *leg. Agr.* 35. 96. Romani in montibus positum et convallibus — non optimis viis, angustissimis semitis, præ sua Capua, planissimo in loco explicata ac præ illis semitis irridebant atque contemnant; *agros* vero, Vaticanum et Pupiniam, cum suis optimis atque uberibus campis conferendos scilicet putabant. *Id.* 3. *Phil.* 9. 22. En, cur magister ejus, ex oratore arator factus, possideat, in agro publico populi Romani, campi Leontini duo milia jugerum immunia. *Virg.* 2. G. 273. Collibus, an plano melius sit ponere vitem, Quære prius. Si plinguis agros metabere campi, Densa sere; in densa non segnor ubere Bacchus. Sin tumulis accliva solum collesque supinos, Induige ordinibus.

CAMPUS, i, m. 2. *καμπος*. Campi marini apud *Martial.* 9. 43. sunt hippocampi. *V.* plura in fine vocis CAMPÆ.

CAMUM, i, n. 2. species cerevisiæ ex hordeo. Videtur esse a præf. perf. pass. *καμπα*: verbi *καίω* Attice pro *καίω* urō; nam et zythum appellatur, quod est a *ζύω* pro *ζέω* ferveo. *Ulp.* *Dig.* 33. 6. 9. pr. Simili modo nec camum, nec cerevisia continetur, nec hydromell. *Edict.* *Dioet.* p. 28. Cerevisiæ camī Italianum sextarium unum $\frac{1}{2}$ quatuor. *V.* CERVISIA et CURMIL.

CAMORUS, a, um, adject. *Camura* cornua boum dicuntur, quæ introrsum conversa sunt, et in se redeuntia; et *camuri* boves, qui huiusmodi cornua habent: quibus contrarii *paluli*, qui cornua diversa. *Læti* autem sunt, quorum cornua terram spectant; *licini*, qui sursum versus collecta habent. Hæc *Servius* et *Philargyr.* ad illud *Virg.* 3. G. 55. et *camuris* hirtæ sub cornibus aures. Porro *licinus* in *Gloss.* vertitur *ἀναστρεφίς*, *h. e.* sursum versus crispus relinquis. Quod vero ad *Virg.* attinet, *Nom.* p. 36. 8. *Merc.* legit *camerus*, et exponit obortus; atque inde *cameræ* appellationem derivat, quod non placebat *Forcellino*. *Camurus* legitur etiam apud *Paul.* *Diac.* p. 43. 17. *Müll.* et *Isid.* 12. *Orig.* 1. 35. et 15. *ibid.* 8. 5. *Macrob.* 6. *Saturn.* 4. in fin. peregrinam vocem esse affirmat. — *Camurum* arcum dicit *Brudent.* 12. *napl.* crep. 33. de arcu columnis imposito, *h. e.* de camera.

CAMUS, i, m. 2. *καμὸς*, et *Doricæ καμὸς*, genus ferri freni, quod non intra equi dentes immittitur, sed ori exterior circumdatur, teste *Pollux* l. 1. c. 10., dictum ex eo, quod *καμὸς* dicitur pars labiorum totum os ambiens, ut idem docet l. 2. c. 4., qua significatione traducitur ad notandum circulum quemdam in superiori parte latum, in inferiori angustum, qui super os urnæ imponitur, in quam calculi suffragio immittuntur, ad similitudinem colli, quod vina percolantur, ne calculi foras decendant, ut ex eodem *Poll.* l. 8. c. 5. et ex *Scholast.* *Aristoph.* in *Tesmophor.* v. 1040. colligimus. *Isid.* 20. *Orig.* 18. ait, esse frenum asperius, quo caballi superbi coerceri solent, et dictum esse a curvitate: *καμὸς* enim Græce curvum significat: sed non definit quodnam illud sit, et in assignanda etymologia prorsus fallitur. Adde locum hunc *Isid.* omissem fuisse a *Faustino Arevalo* in sua edit., quod spurium cognovit. Et *Xenophon.* *περί ιμμιχ.* c. 5. n. 3., *Pollux* l. 1. § 148. et 199., atque *Isid.* loc. cit. patet, camum esse ferrum æneumve instrumentum, retilis instar factum, quod osso equi incumbens et uncinis sub mento obligatum, os et maxillas ejus ita obstringit, ut mordere quidem nequeat, respirare autem sine difficultate possit, quod-

que Itali *segghetta* vocant. *Vulgar. Interpr.* *Psalm.* 31. 9. In camo et freno maxillas eorum constringe. — Significat etiam nexum ligneum, vel ferreum, vel coriaceum, vel cannabium, quo servorum nocentium colla constringuntur et gravantur. *Accius* apud *Nom.* p. 200. 14. *Merc.* Quid cesso ire ad eam? bene præsto est, camo collum gravem. *Foss.* in *Etymol.* legendum putat, *præsto est, camo en collum gravem*: ut aperior sit sententia. Tribuunt etiam *Plauto* *Cas.* 2. 6. 37. Tu ut quidem hodie campum et furem feras. Ita enim esse in veterib. lib. testatur idem *Foss.* Passim tamen nunc *canem* legitur.

CANA, ōrum, n. plur. 2. *V.* CANUM.

CANABA et canava et cannaba, æ, f. 1. baryca, calyba, seu tabernaculum temporarium stipitibus primum, viminibus et culmo contextum, deinde etiam ex ligno factum tegulisque coopectum ad maris litus et secus vias publicas extruuntur prætereuntem commodo et voluptati, qui ibidem bibendi et libidinandi causa consistant. *E. Q. Viscont.* *Op. Var.* T. 2. p. 83. edit. *Mediol.* putat, vocem *canaba* deductam fuisse ex *καλύβη*, qua etiam Latini usi sunt. (*V.* CALYBA); quandoque enim Romani Græcorum Λ in \Nu vertunt, ut a *καλύβη* factum est *grunio*, et sæpius Υ in Λ mutant. Has canabas diversorias *tabernas* vocat *Sueton.* *Ner.* 27. Quoties Osliam Tiberi deflueret, aut Bojæum sinum præternavigaret, dispositæ per littora et ripas diversoriæ tabernæ parabantur, insignes ganææ et malronarum institorias operas imitantibus, atque hinc inde hortantium, ut appelleret. *Haslenus Sueton.* Progressu vero temporis non modo temporariæ tabernæ, in quibus tenuarii caupones vinum viatoribus vendebant, sed etiam cellæ ipsæ vinariæ, quibus vinum servabatur, quæque nunc Itali *canave* seu *cantine* vocant, *canabæ* sunt appellatæ. *Inscript.* apud *Gruter.* 466. 7., quæ est apud *Orell.* 4077. L. SENTIO REGVLIANO EQ. R. — CVRATORI CORPORIS NOSTRIATORUM VINARIORUM LVGDVNI IN CANABIS CONSISTENTIUM. Aliæ *Inscript.* in *Bulletin des Hist. de Ferrussac* T. 13 p. 75. sept. 1829. et *ibid.* rectius interpretata a *Labus* T. 14. p. 209. febr. 1830. MINISTRIO M. FIL. VITAE NEGOTIAT. VINARI LVGD. IN CANABIS CONSIST. etc. Aliæ *Inscript.* apud *Fest.* *Fræmm.* di *Fast. Cons.* p. 71., quæ est apud *Orell.* 59. ABI PERMISSVM SIBI AEDIFICARE LOCO CANABAE A SOLO IVRIS SVI PECVNIA SVÆ. — TEGVLES OMNES ET INFENSA DE CASVELS ITEM CANABIS ET AEDIFICIIS IDONEIS. ADSIGNA ADRASTO PROCTORATORI COLVMNAR DIVT MARCI VT AD VOLVPTATEM SVAM HOSPITIUM SIBI EXSTRVAT. Hæc pertinet ad ann. a Chr. n. 193. *Augustin.* *serm.* 61. de tempore. Multa sunt, quæ de horreo, canava, vel cellario aliquoties proferre non possumus.

CANACHENSIS, se, adject. ad canabam pertineus, qui in canabis consistit. *Inscript.* apud *Gruter.* 73. 4., quæ est apud *Orell.* 3798. FORTYNAE AVG. SACRYM, ET GENIO CANACHENSIVM. *h. e.* vinariorum.

CANABIS. *V.* CANNABIS.

CANABŪLA, æ, f. plur. 1. diminut. a canaba, parva canaba in vils privatis, et publicis stramine primum paleasque, aliquando ex ligæa materia, aut etiam latericio opere extructa, in qua prætereuntes divertere solebant bibendi edendique causa, quæque lapsu temporis pro finibus agrorum est habita. Earum mentio est apud *Frontin.* aliosque geomaticos scriptores. *Act.* de *limit.* p. 257. *Goes.* Variatio fluminum, rivorum cursus, canabulæ, vel novæcæ, quæ tegulis construuntur, observari debebant. *Frontin.* de *colon.* p. 142. Eorum delimitatio est per rationem atearum, vel riparum, vel canabularum, vel novæcarum, quæ tegulis construuntur. *Alii* leg. vel caualibus, et novæcæ, nullo idoneo sensu.

CANACHENUS, i, m. 2. *Arnob.* 6. p. 207. Infiniti operis res esset, toto in orbe describere, quæ sint fana convulsa terræ molibus, quæ incensa ab hostibus, quæ amittites et sacerdotes ipsi suspitione aversa nudaverint; quæ ad ultimum fures, et observata pandentes tenebrarum obscuritate canacheni. *J. C. Orellius* in adnot. ad hunc *Arnob.* loc., putat *canachenus* dictos fuisse fures in domos intrampentes, portasque et januarum claustra effringentes, a *καταχρηστικὸς*: al idem in *Appendice* ad eund. *Arnob.* eorum polius sententiam probat, qui existimant hæc voce significari fures clandestinos, et *canacheni* legendum, nimirum ab Hebr. גנב *gannabim*, fures, vel *saraceni* ab

Arab. سوق *sarack*, furatus est.

CANACIUS. *Apul. Florid. n. 16.* Plenius gratias, canaciuseque libro mandabo. *h. e.* sonantius, et verbis valde significantibus, ut sit adverbium comparativum a canaciter, et hoc a *canax*, *arīs*, a *cano*, *is*. Ita legitur apud *Elmenhorst. p. 337.* Sed apage monstrum verbi. Legendum enim cum *Schioppio* et aliis: *Ple-nius gratias canam, oculusque libro mandabo*; vel cum *Oudendorpio*: *Plenius gratias Græcatusque li-bro mandabo*.

CANALE, *is*, n. 3. *F. CANALIS.*

CANALICIUS. *F. CANALIENSIS.*

CANALICLARIUS, *ii*, m. 2. qui canaliculis fabri-catur. *Inscript.* apud *Nardini, Roma ant. T. 1. p. 203.* (edente *Ant. Nybbj*). GENIO SANCTO CASTRO-REM PEREGRINORVM AVT. ALEXANDER CANALICLARIVS. Hujus vocis auctoritatem confirmat alia Græca *Inscript.* apud *Boweyr, Miscellaneus, Tracts. Lon-don. 1785. p. 133. Auf. Δομνεῖνον καναλιχαρίου*; quæ affertur etiam n. 10. ab *Orell.* post *Inscript.* nuper allatam, quæ apud *eumd.* est 9. *F. ANALE-CIARIUS.*

CANALICOLA, *æ*, m. 1. Canalicolæ forenses, teste *Paul. Diac. p. 45. 18. Müll.*, dicti sunt homines pauperes, quod circa canales fori consistenter. *Scaliger* monet, dicendum fuisse circa *canalem*, non *ca-nales*. Fuit enim locus in Foro Romano *Canalis* dictus, de quo ita *Plaut. Cuv. 4. 1. 14.* In infimo foro boni homines atque illes ambulant: In medio pro-pter *Canalem* ibi ostentatores meri. Sed quid fuerit ille *Canalis*, non satis constat. Quidam intelligunt viam demissiorum in foro, canalis instar excavatam: alii fossam, quæ corrivatas aquas arceperet, et in cloacam immitteret: quo pertinet illud *Tertull. Pall. 5.* Ego nihil officio advigilo, nulla rostra præoccupo, nulla prætoris observo, canales non odor, cancellos non odor, subtilis non confundo. Ita enim *Salmas.* legit ex veterib. lib. Nam aliæ editiones *canales* non odor omittunt. Alii denique suspirantur, ita aliquando appellatos fuisse ipsos fori cancellos, ad quos vilio-res homines starent, nam judicia exercebantur. Cete-rum *Gellio* quoque vocem *canalicola* studiti resti-tuunt, 4. 20. Qui jurabat, cavillator quidam, et cana-licola, et nimis ridicularius luit. Quidam leg. *canicula*, et interpretantur hominem mordacibus dictis utentem.

CANALICULA, *a, f. 1. deminut. a canali*, parvus canalis. *Farro 3. R. H. 5. 14.* Quibus aqua ministratur per canaliculum. *Gell. 17. 1.* Dons esse quasi canaliculus quidam, vel fistulas, etc. Adde *Lucitum* apud *Non. p. 198. 7. Merc.*

CANALICULATIM. *F. CUNICULATIM.*

CANALICULATUS, *a*, um, adject. in canaliculo-rum modum cavatus. *Plin. 19. Hist. nat. 7. 36.* (149). Scindna quibusdam angusta et canaliculata, ut *eumlo. τρυπά, καὶ γράμμοδον*, habet *Theophrast. 1. 7. Hist. c. 3. Rarus Plin. 27. ibid. 9. 55. (78).* Herba foliis ad radicem canaliculata.

CANALICULUS, *i*, m. 2. deminut. a canalis, par-vus canalis. 1. Generalim. *Filrur. 10. 9. 6. Schneid. R. H. 15. 6.* Perpetuus canaliculus humi depressus construat, per quem mixti cum aqua cibi decurrant. Adde *eumd. ibid. 10. 5. et Pallad. 6. R. H. 11.* 2. Specialim est cavitas longa, securicula, in catapultis, per quam epistaxis musculus move-tur, Græce *επιπύξ*. *Filrur. 10. 10. 3. Schneid.* 3. Est etiam in triglyphis cavitas inter strias, Itali-cæ *secanalature*. *Filrur. 4. 3. b.* Triglyphorum lati-tudo dividitur in partes sex, ex quibus quique par-tes in medio, dux dimidia dextra ac sinistra des-tinguntur: regula una in medio deformetur senari, secundum eam canaliculi ad normæ eademque imprimantur. 4. Apud medicos est quo ossa luxata con-ducuntur, ut in snam seque redcant. *Cels. 8. 20. in fin.* Potest conditus articulus canaliculo aliquo con-ducitur.

CANALIENSIS, *e*, et *Canaliensis*, *a*, um, adject. ad canalem pertinet. *Canaliense*, et *Canalicium aurum* dicitur, quod puteis foditur, quoniam ejus metalli venæ, tamquam canales, vagantur per late-ra puteorum hac illuc. *Plin. 33. Hist. nat. 4. 24. (68).*

CANALIS, *is*, comm. gen. 3. *Servius* ad *Virg. 3. G. 330.* docet hanc vocem melius femininam, quam masculino genere profecti. Quod an verum sit, valde dubito. Frequentius enim in masculino usurpatam legi. — Neutro genere *Canale*, *is* occurrit apud *Farro. Sentent. 101. ed. Lervit.* Canale fissum est au-

ris, quæ accepta memorie non commendat. — Cete-rum *canalis* est alveus, tubus, fistula, meatus, ple-rumque arte in similitudinem *canaz* factus, qui ta-men potest esse et apertus: *V. Isid. 15. Orig. 8. 16. (It. canale, tubo; Fr. tuyau, tube, conduit; Ilisp. canal, caño, tubo; Germ. Rinne, der Canal; Angl. a conduit-pipe, the channel, or bed of a river).*

1.) Proprie. 1. Generalim, præcipue de meatu, per quem aqua deducitur. *Cato R. R. 18.* Canalis ro-tunda. *h. e.* canalis in torculari, quo liquor expressus defluat. *Plaut. Cuv. 4. 1. 14.* Canalis in medio foro. *F. CANALICOLA*, et *Cl. Tertull. Pall. 5. Farro 3. R. H. 5. 2.* Aquam per canales angustas serpere. *Id. 3. ibid. 11. 2. et 7. 8.* Canalis perpetua. *Cæs. 2. B. C. 10.* Aqua canalibus immissa. *Liv. 23. 31. a med.* Canali uno discretæ ædes. *h. e.* fossa in modum canalis excavata inter ædes Martis et Veneris Erycinæ in Capitolio. *Virg. 4. G. 265.* Arundineis canalibus in-ferre mella. *Id. 3. ibid. 330.* Currentem iligis pola-re canalibus undam. *Filrur. 8. 5. 2. Schneid.* Cana-lis longus pedes *V. Id. 8. 6. 1.* Rivis per canales stru-ctiles ducere aquam. *Sueton. Claud. 20.* Per tria passuum millia, partim effosso monte, partim exciso, canalem absolvit. *Sever. Aetna 127.* Quod si diver-sas emittat terra canales hospitium fluviorum. *Stat. 1. Silv. 2. 205. de Aethelo.* Flumina demerso trahit intererata canali. Adde *Dig. 19. 1. 15. et 43. 21. 3. § 2. Plin. 6. Hist. nat. 22. 24. (82).* Mare inter-est vadusum, sed certis canalibus ita profundum, ut nulle ancoræ sidant. *Id. 3. ibid. 4. 24. (69).* de auris fodinis. Vagantur hi venarum canales per latera puteorum. 2. Specialim. *Plin. 8. Hist. nat. 10. 10. (29).* asperam arteriam, per quam spiritus ductur, *canalem animæ* appellat. *Et Celsus 4. 1. sub fin.* cervicem vulvæ *canalem* nominat. De gutture *Veget. 5. Feterin. 65. 5.* Per canalem digerens. *Et Pe-lagon. 6. Feterin. 15.* Et deijcis pecori per canalem. 3. Item specialim dicitur *canalis* etiam instrumentum illud concavum, in quo chirurgi ossa fracta repo-nunt, ut coalescant. *Cels. 8. 10.* Ubi crus deligatum est, in canalem conficiendum est. Is canalis ob infe-riori parte foramina habere debet etc. *F. CANALI-CULUS 4.* 4. Item in architectura *canalis* dicitur a *Filrur. 3. 5. 7. Schneid.* cavum illud in voluta jonica, quod post abacum incipiens usque ad oculum circumagitur. 5. *Canalis* vocatur ab eodem *Filrur. 10. 13. 7. Schneid.* etiam cavitas longa, securicula, in catapultis, per quam epistaxis musculus movetur, Græce *επιπύξ*. *F. CANALICULUS 2.* 6. Est etiam instrumentum olearium; quid tamen sit, prorsus ignoramus. *Colum. 12. R. H. 50. 6.* Oleo autem conficiendo molæ utiliores sunt, quam trape-zum; trapezum, quam canalis et solea.

II.) Translate. *Plin. 11. Hist. nat. 37. 55. (148).* Cornu pupilla, ejus angustia aciem velut canali di-gitur. *Apul. 6. Met. Canale* directo pergere. *h. e.* recto via. Adde *eumd. 9. ibid. Gadulius Gallica-nus* apud *Non. p. 198. 6. Merc.* Ego vero confiteor, certo canali cuncta decurrere. *h. e.* certa via ac ratio-ne, ut recte interpretatus est *Forcellinus*; modo de oratione intelligitur juxta illud *Quintil. 11. 3. 167.* Planiore tamen hæc canali sunt etc.

CANALIS, *le*, adject. canarius, caninus. *Plaut. Ræn. 5. 2. 54.* Ligulas canales ait se advenisse, et naves. *h. e.* fortasse ligulas ex corio canis, quibus calceos religabant. Alii alia.

CANARIUS, *a*, um, adject. ad canes pertinet. *Commentarii Pontificum* apud *Plin. 18. Hist. nat. 3. 3. (14).* Augurio canario agendæ dies constituantur, priusquam frumenta vaginis exeant. *h. e.* sacrificio, quod rufa cane fiebat Robigo deo ipsis Robiga-tibus diebus, ad placandam Caniculæ sideris sæviti-em; ejus rei tum *Festus p. 285. 32. Müll.*, tum *Quid. 4. Fast. 935.*, tum *Colum. 10. R. H. 342.* testes sunt. *Atejus Capito* apud *Festum loc. cit.* Canarium sacrificium. — *Canaria lappa* genus est *lappæ*, cujus vires in medicina *Plin. 24. Hist. nat. 19. 116. (176).* recenset. *Cl. Fée (Op. cit. vol. 3. p. 303.)* hanc exhibet synonymiam: *Ἀραρίων, ἐρίφα* *Theophr. 7. 14.; Ἀραρίων* *Dioscor. 4. 107.; et Lappa canaria seu argemon* *Plin. 1. c. sunt Arctium Bardana Willd. Spec. pl. 3. 1632. et Lappa tomen-tosa Lamrk. Dict. encycl. 1. 377. — Canaria herba* est, quæ canes fastidium deducunt, eamque in nostro conspectu mandant, sed ita ut nunquam intelligant; quæ sit: etenim depasta cerunt. *Hæc Id. Plin.*

Hist. nat. 8. 51. (91)., ubi *Harduin.* notat esse gramen ipsum, quod Græce *ἀραρίων* dicitur. *Cl. Fée (Op. cit. vol. 3. p. 305-307.)* hanc exhibet syn-onymiam: *Dactylon quinis aculeis* *Plin. 24. Hist. nat. 19. 119. (182); Herba canaria* *ejusd. loc. cit.; Ἀραρίων* in insula *Chio*, teste *Anguill.* sunt *Dactylosa* *Hildag. 2. 134., Paspalum sanguinale* *Lamrk. Il-lust. gen. et Panicum sanguinale* *L. Spec. plant. 84. — Le paspale ou panic sanguin, ou peut-être aussi le Cynodon Dactylon Rich. — NB. De nomine proprio F. ONOM.*

CANATIM, adverb. *καταδόν*, more canum. *Nigi-dius* apud *Non. p. 40. 26. Merc.* Sunt etiam assi-milantes dicta hæc, *canatim*, *sustim*, *bovatim*, quæ ab animalibus sumuntur.

CANCAMUM, *i*, n. 2. *καγκαμον*, arboris est Ara-bicæ lacrima, myrrham quendam referens, virosi ge-nus, ut ex *Dioscor. 1. 1. c. 23.* colligitur. *Plin. 12. Hist. nat. 20. 44. (98).* Ex confusio casæ, cinnamique et cancamum, ac tarum invenitur. *Cl. Fée (Op. cit. vol. 1. p. 42.* hæc habet: Le cancame, *Καγκαμον* *Dioscor. 1. 23.*, est une gomme-résine inconnue aux modernes, qu'il faut probablement chercher parmi les produits des amyridées. *Amatus Lusitanus* croyait que le cancame était une résine anémée qu'il qualifia de *blanche*. *Lemery*, d'après *Pomet*, nomme *cancaum* une gomme qu'il dit très-rare. C'est, sui-ven lui, un produit résineux composé de quatre sub-stances distinctes réunies ou agglutinées ensemble; il venait du Brésil ou d'Afrique. *C. Sprengel* attribue le cancame des anciens, qui est évidemment distinct de celui-ci, à l'*Amyris* *Kasaf*, auquel on croit devoir la myrrhe. Le même auteur désigne ailleurs le *Gardenia gummi-fera*; mais cette opinion n'a rien de proba-ble, et les renseignements qui pourraient nous con-duire à la détermination de cette production man-quent absolument dans les ouvrages des anciens.

CANCELLARIUS, *ii*, m. 2. 1. Est qui ad can-cellos januæ cubiculi assistit. Olim enim imperato-rum ac procerum cubicula, quæ patebant, non tantum vela ad fores, sed et cancellos habebant, seu fenestras januas, ut *Cassiod. 11. Partar. ep. 6.* appellat. His igitur qui præfecti erant, non solum a *velis* et a *cancellis*, sed etiam *velarii* et *cancellarii* appella-bantur; quorum munus erat stare pro foribus, et ad-missiones curare. Idem igitur erant atque ostiarii. Quam ob causam *Popisc. Carin. 16.* eum reprehendit, quod unum ex cancellariis præfectum Urbi fecisset. *F. etiam Sidon. 1. Ep. 2.* 2. Horum tamen ali-quos non tantum ostiarios fuisse. colligitur ex *Agathia*, qui 1. 4. de *gestis Justinian.* narrat, cancella-rios istos *τοὺς ἀπὸ πύλης, ἀρχαῖα* scil. *Narsella* curasse. — Etiam tribunalia habebant cancellata septa, quibus excluderantur turbae, atque his præpositi item cancellarii dicti: quorum aliqui iudicibus scribendo nava-bant operam. De his multa *Cassiod. loc. cit.* Digula-res tamen erant quam scribæ; eoque munere fungi soliti, quo si, qui a *secretis* dicuntur apud nos. Qui his omnibus præerat, hodie *καὶ ἐξ ὧν* *cancellarius*, olim questor Sacri Palatii dicebatur, et in Constantinopolitana Aula *ὁ πρῶτος λογοθέτης*. *In-script. apud Gruter. 647. 6.* Cancellarius et scriba. Adde *Cod. Theod. 6. 27. 1. et 2. 5. 8.* Vide *Casau-bon. et Salmas. in Popisc. Carin. loc. cit.* et alios. Nos enim rem leviter attingimus, quæ ad sequiora tempora nimis prope accedit.

CANCELLATIM, adverb. in modum cancellorum. *Plin. 7. Hist. nat. 20. 19. (81).* Militem Magni Pompeii et rectos et transversos cancellatim toto cor-pore habuisse nervos. *Id. 9. ibid. 33. 52. (103).* Testæ distinctione virgolata, crinita, crispata, cuniculatum, pertinctum divisa, cancellatim reticulata. *Id. 11. ibid. 37. 79. (201).* Venter terrestrium aliis denticulatus asperitatis, aliis cancellatim mordacis. *F. CANCEL-LUS 1.* Adde *Sidon. Ep. 5. 17.*

CANCELLATIO, *ōnis*, *f. 3.* limitatio, vel metatio agrorum. *Frontin. De colon. p. 109. Goes.* Ager Burentinus assignatus in cancellatione limitibus maritimis. Adde *Stuc. Flacc. p. 16.* — Forasse ita dicta est, quia hujusmodi termini in cancellorum mo-rem infixi erant. Alii aliter interpretantur. Recentio-res philologi putant *cancellationem* fuisse agrorum metationem, quæ quadris pedibus, hoc est cancellis, fiebat.

CANCELLATUS, *a*, um. *F. CANCELO.*

CANCELLI, *orum*. *F. CANCELLUS.*

CANCELO, *as*, *ēvi*, *ātum*, *are*, *a. 1.* Part. *Can-*

cellatus 1. et 2. — Cancellus est in cancellorum modum atruo (It. *ingraticolare*; Fr. *entourer ou couvrir d'une grille*; Hisp. *enrejear*; Germ. *gittern*; Angl. *to make like a lattice, arrange crosswise*).

¶ 1. Generatim. *Colum.* 4. *R. R.* 2. 2. Vitis, quæ toto prostrata corpore, cum inferius solum quasi cancellavit atque iretivil, cratem facit. — Hinc cancellatus est in cancellorum morem implexus. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 10. 10. (30). de elephantis. Setarum nulum tegumentum, ne in cauda quidem præsidium abigendo tædio muscarum, sed cancellata cutis. *Id.* 9. *ibid.* 33. 52. (103). eodem sensu *cancellatim reticulatus* dixit. *Id.* 9. *ibid.* 51. 74. (164). Polypus femina modo in ovis sedet, modo cavernam cancellato brachiorum implexu claudit. *Solin.* 1. Cancellata manus. ¶ 2. Speciatim in scriptione est delere, quod multis cancellatim ductis lineis fieri solet. *Ulp. Dig.* 28. 4. 2. Cancellare testamentum. *Modest.* *ibid.* 22. 3. 34. Cancellare chirographum. *Paul.* *ibid.* 47. 2. 84. Tabulæ cautionesve cancellatæ. *Scævola* *ibid.* 2. 14. 47. § 2. Omnes cautiones vanæ et pro cancellatis habentur. Adde *Cod.* 6. 33. 3.

CANCELLŌSUS, a, um, adject. cancellis septus vel munitus. *Cassiod.* 5. *Variar.* 42. a. med. In patienti cancellosus se positus occultentes, modo facies, modo terga monstrantes, ut mirum sit evadere, quos ita respiciat per leonum ungues dentesque volitare.

CANCELLUS, i, m. 2. deminut. a. cancer. In sing. num. legitur tantum apud *Ulp. Dig.* 43. 23. 9. § 1.: apud alios occurrit semper in num. plur. — Cancelli sunt septum ex rectis et obliquis lignis, aut ferramentis, modicoque intervallo distinctis contextum, quo fenestræ, januæ, scænæ, tribunalia muniri eorumque aditus præcludi solent (It. *cancelli, grata, gelosia*; Fr. *enclos en forme de grille, grillage, treillis*; Hisp. *reja, enrejado*; Germ. d. *Gitter, Gitterstäbe*; Angl. *lattice, trellis, grate, railing*).

I. Proprie. — a) Generatim. *Varro* 3. *R. R.* 5. 4. Perticæ inclinatæ, et in eis transversis gradatim modicis intervallis perticis annexis, ad speciem cancellorum scænicorum ac theatrici. Apud *Ovid.* 3. *Amor.* 2. 64. insignis locus est de cancellis, qui erant in gradibus ac sedilibus Circi. *Cic. Sezt.* 58. 124. Tantis est ex fori cancellis plausus excitatus, ut etc. h. e. ex cancellis, quibus tribunal muniebatur. *Colum.* 8. *R. R.* 17. 6. Rivas, per quos exundat piscina, præsignant aenei exiguis foraminibus cancelli, quibus impediatur fuga piscium. Ab *Ulp. Dig.* 30. 14. 9. et 33. 7. 12. § 26. mentio fit de cancellis ædium privatarum. *Augustin.* 11. *Trinit.* 2. cancellos etiam fenestrarum nominat. In sing. num. *Ulp. Dig.* 43. 23. 9. § 1. Si sera, vel clavis, vel specularium, vel cancellus sit ablatus. — b) Speciatim et strictiori significatione cancelli sunt ipsa ligna aut ferramenta recta et obliqua modico intervallo inter se contexta. *Ammian.* 30. 4. Septa cancellorum. — c) Item in cute elephantum cancelli dicuntur a *Plin.* 8. *Hist. nat.* 10. 10. (30). parvæ cavernulæ quadratæ, instar cancellorum dispositæ, et limam ferriarum referentes, quibus in rugas repente arcatis muscas deprehensas elidunt. — d) Denique in agris cancelli sunt quoddam limitum genus: unde *cancellatio*. *Gloss.* vet. *Χαράδρα* cancellus. *Cassiod.* apud *Du Fresne* in *Glossar.* Intra Tusciæ cancellos.

II.) Translate ponitur de limitibus, quibus persona aut res circumscribitur. *Cic.* 5. *Verr.* 59. 135. Satisne vobis prætori improbo circumdati cancelli videntur in sua provincia, immo vero in sella ac tribunali? *Id.* *Quinct.* 10. 36. Me facite revocabitis, si extra hos cancellos egredi conabor, quos mihi ipse circumdedi. *Id.* 1. *Orat.* 12. 52. Esse quasdam oratorum proprias sententias atque causas, et certarum rerum forensibus cancellis circumscripta scientia. *Auct. B. Afr.* 15. Cæsaris copias in orbem compulsis, intra cancellos omnes conjecti pugnare cogeantur. *Cod. Theod.* 1. 12. 8. Cancelli severitatis.

CANCER, cri et raro cēris, m. et raro admodum n. 3. Nom. plur. canceres occurrit apud *Calon. R. R.* 159; *Gén. sing. canceris* apud *Lucret.* 5. 616, et *Arnob.* 1. 50. — Cancer pro morbo etiam neutro genere usurpavit *Claudius* apud *Priscian.* 6. p. 697. *Putsch.* et *Scribon. Compos.* 206. et 240. — Ratione habita etymi, vox est conjungenda cum Græca *καρκίνος* vel etiam *καρκίς*, quæ idem sere significant. — Ceterum, ut ait *Paul. Diac.* p. 46. 2. *Müll.* *Cancer* dicebatur ab antiquis, qui nunc per diminutionem cancelli. Cf. *Placid. Gloss.* p. 449. ed. *Mai.*

— Huc pertinere videtur illud *Apul.* 6. *Met.* 8. *Meas* manus incidisti, et inter *Orci* caneros jam ipsos obhæsisisti. Sed *Apul.* potuit alludere etiam ad brachia placiū cancrorum, forcipis more, quicquid attingunt, constringentia: nam l. 7. eūam *Orci* manus et *Orci* fauces dixit. — Sed tamen *cancer* in sciētiis tantum locum obtinuit, et ¶ 1. Apud historiarum naturalium scriptores est piscis crusta munitus, pedibus octonis in obliquum flexis, et præterea binis brachiis in denticulatas forcipes desinentibus: cum incedat, transversim fertur: in pavore autem etiam retrorsum. pari velocitate ac prorsum redit (It. *granchio*; Fr. *cancro, crabe, ecrevisse*; Hisp. *langosta, cangrejo*; Germ. d. *Gitterthier* oder d. *Krebs*; Angl. a *crab, crab-fish*). Cancrorum marinarum varia genera recenset *Plin.* 9. *Hist. nat.* 31. 51. (97). Sunt enim et fluviatiles, quorum meminit *Id.* 19. *ibid.* 10. 58. (180). et alibi, et *Pallad.* 1. *R. R.* 35. 7. et alii, qui et *cammari* dicuntur. *Plaut. Pseud.* 4. 1. 45. Non prorsus, verum ex transverso cedit, quasi cancer solet. *Virg.* 4. *G.* 48. neve rubentes Ure loco caneros. Adde *Ovid.* 15. *Met.* 369; et *Colum.* 9. *R. R.* 5. 6. *Plin.* 32. *Hist. nat.* 10. 46. (134). Carbunculos et carcinomata — tanari tradunt cancro femina cum anilis flore confuso. ¶ 2. Apud Astronomos *cancer* est unum ex duodermis signis, per quæ sol annuus spatium decurrit, de quo narrat *Hygin.* 2. *Astron.* 23. cum Hercules contra hydam Lernæam constitisset, cancrum ex palude pedem ejus momordisse, (undè *Lernæus* cognominatur a *Colum.* 10. *R. R.* 313.) et ab Hercule interfectum fuisse: Junonem autem, valde Herculi infensam, in sidera transulisse. Alii ideo *cancrum* appellari id signum putant, quod sol, eo cum perveniret, cancri more incipit retro cedere, ut est apud *Marob.* 1. *Saturn.* 17. ad fin. Constat, secundum *Hygin.* 3. *ibid.* 22., stellis septemdecim, quarum duæ *Aselli* dicuntur, de quibus suo loco dictum est. Ingressitur sol Cancrī signum X. Cal. Jul. et tunc solstitium æstivum dies longissimos facit. *Colum.* 10. *R. R.* 313. Hauserit et flammis Lernæi brachia Cancrī. *Lucret.* 5. 616. de sole. Cancris ut veritat metas ad solstitiales. *Lucan.* 10. 259. Calidi tetigit cum brachia cancri. Adde *Cic. Atat.* 509. et 2. *Divinat.* 43. 110.; *Virg.* 10. *Ecl.* 68.; *Ovid.* 6. *Fast.* 727., 2. *Met.* 83. et 10. *ibid.* 127.; *Senec. Herc.* *Ecl.* 41.; *Plin.* 18. *Hist. nat.* 25. 59. (221.); et *Stat.* 4. *Theb.* 776. — Hinc et pro parte australi seu meridiana *Ovid.* 4. *Met.* 625. Ter gelidas Arctos, ter Cancrī brachia vidit. ¶ 3. Apud Medicos *cancer* dicitur ulcus pessimæ naturæ, lividum, putridum, quod ad cutem erumpit, carnem consumit, acripique vorando et insanabile aliquando est, ita fortasse dictus propter ipsius ulceris venas cancellorum more transversas. At *L. Tarq.* in *Lex. Celsiano* p. 27. affirmat, id, quod ab Italis *canchero*, a Græcis *καρκίνος*, a Latinis *carcinoma* appellari. *Cels.* 5. 26. n. 31. Omnis autem *cancer* non solum id corrumpit, quod occupavit, sed etiam serpit. *Id.* 6. 18. n. 3. Exciso cancro vulnus esse adurendum. *Cato R. R.* 157. de brassica. Eadem vulnera putida canceresque purgabit, sanosque faciet. *Cels.* 4. 15. ad fin. Valens est etiam adversus cancerem intestinorum. *Est qui legit* adversus ulcera. At *L. Tarq.* ad h. l. hæc verba unci inclusit, quod illi pluribus de causis suspecta sint. *Claudius* apud *Priscian.* 6. p. 697. *Putsch.* Quod verminatione ad *cancer* perveniret. *Scribon. Compos.* 240. Hoc medicamentum *cancer* non patitur serpere. Adde *eumd.* *ibid.* 206., ubi pariter neutro genere, et 62. et 114. ubi masc. gen. effert. *Arnob.* 1. 50. Contumacia *canceris* sævi. *Augustin.* 22. *Civ. Dei* 8. 3. Femina in mamilla *cancrum* habebat.

CANCERÁTICUS, a, um, adject. ad *cancrum* morbum pertinens. *Veget.* 3. *Veterin.* 43. 1. Canceraticus factor. *καρκινώδης*. CANCERO, as, avi, are, n. 1. et rectius Cancēro, is, avi, scēre, n. 3. Occurrit tantummodo præter. perf. *cancerari*. — Cancero est cancri ulcere putresco. *Apul. Herb.* 36. Ad vulnera etiamsi canceraverint. *Plin. Valer.* 1. 10. et *Marcell. Empir.* 9. Prodest etiam, si intrinsecus canceraverit auris. *Pelagon. Veterin.* 30. a. med. Oculis equo si canceraverit. CANCERŌMA, atis, n. 3. *καρκίωμα*. idem quod *cancer*, quæ ulcus significat. *Apul. Herb.* 19. Ad canceromata, quæ in naribus nascuntur. Adde *Arnob.* 31. CANCRĒMA, atis, n. 3. idem quod *canceroma*. Habetur apud *Veget.* 3. *Veterin.* 22. 13. si modo salva est lectio. Omnes editiones *Veget.* habent: cum

aspiratione *canchremata*. Si oculus ictu vulneris insanabilis redditor, et, ut mulomedici dicunt, *canchremata* fecerit. *V.* vocem seq.

CANCERŌMA, atis, n. 3. idem ac *canchrema*. *Veget.* 3. *Veterin.* 19. 2. Refrigeratoque melle ad canceromata, et plagas, vel famices ad cicatricem reducentes uteris. Sic habetur in edit. *Schneideri*, vulgo vero ad *canceromata plagas*; quā immo etiam superius *canchremata* in *canceromata* mutandum videtur. *Salvian.* 1. adv. *Avarit.* p. 932. Si plagas canceroma sequitur, *cancrum* necesse est consequatur occasus.

CANCROSUS, a, um, adject. cancro affectus. *Veget.* 6. *Veterin.* 28. 5. Lycium, quod facit ad omnia vulnera aordida et canerosa.

CANDĀCUS, a, um, adject. *Varro* 6. *L. L.* 6. tradit, banc vocem usurpatam fuisse a *Naxio*, et significare suavem, tametsi a magistris exponatur *mansuetus*. Sed *Scalig.* in *Conjectan.* ducet, manifesto legendum esse *clucidatus*, vel *glucidatus*, quod *Festus* interpretatur dulce et suave; a Græco *γλυκύς*. *Auson.* vero *Popma* legit *saudatus*, atque idem esse putat, quod *sedatus*. Sed hæc omnia solis conjecturis insciuntur, atque adeo incerta admodum sunt. *Müllerus* in *Varron.* 7. *L. L.* 107. p. 164. retinet *clucidatus*.

CANDEFACIO, facis, feci, factum, facere, a. 1. Part. *Candefactus* 1. et 2.; Pass. *Candefio* 2. — Candefacio est candidum facio (It. *render candido, imbiancare*; Fr. *rendre d'un blanc brillant, blanchir*; Hisp. *blanquear*; Germ. *glänzend weiss machen*; Angl. *to whiten, make white, bleach*). Occurrit ¶ 1. Generatim. *Gell.* 6. 5. Argentum putum dictum est, quasi exputatum excoctumque, omnibusque ex eo vitis detractis emaculatum et candefactum. — Huc pertinet et illud *Unā opē* abur atramento *candefacere* postulare, quod proverbio dicitur a *Plaut. Most.* 1. 3. 102. de eo, qui rem aliquam, dum exornare aut perficere vult, corrumpit, ut interpretatus est *Forcellinus*; aut, juxta recentiores Interpretes, de eo qui impossibilia postulat. ¶ 2. Speciatim significat ignitum facere. *Cels.* 6. 8. Atramentum sutorum candefactum. *Plin.* 34. *Hist. nat.* 8. 20. (96). *Es* inter lapides candefactos fundere. *Id.* 25. *ibid.* 10. 76. (123). Rubetæ patinis candefactæ. *Id.* 33. *ibid.* 3. 26. (64). Aurum marmor et lis, quæ candefieri non possunt, ovi candido illinitur.

CANDEFACIUS, a, um, et } *V.* voc. præced.

CANDEFIO, fis, fieri.

CANDELA, æ, f. 1. clypeum deducendum ex candore luminis, vel rectius a verbo *candeo* quemadmodum *scandela* a *scando*. Est fax ex funiculo, vel ex scirpo, pice, aut cera, aut sebo vestitis. Ex totidem enim materiis *candelæ* factas legimus. Etiam papyrus in hunc usum adhibita legitur apud *Servium* ad *Virg.* 1. *Æn.* 731., sed hoc non est intelligendum de papyro Egyptia, ex qua charta fiebat, sed de nostrate, quæ eadem planta est ac scirpus, ut *Salmas.* in *Exercitationib.* *Plin.* p. 1003. et *Harduin.* ad *Plin.* 16. *Hist. nat.* 37. 70. (178). adnotavit. Detracto enim cortice et scirpo, interiori materiæ in illinebant cera, eaque funalium loco utebantur. *Varro* apud *Servium* *ibid.* Facibus, aut *candela* simplici, aut ex funiculo facta, cera vestita, quibus ea fiebant, appellabant funalia. (*Candelam simplicem* appellat virgulam scirpeam. Eodem modo intelligendum est illud *Serv.* *ibid.* *Candelabra*, quibus affigi solebant vel *candela*, vel funes pice delibuti.) Cf. *Varro* 5. *L. L.* 119. *Müll. Juvenal.* 3. 184. Me, quem luna solet deicere, vel breve lumen *Candelæ*, cuius dispenso, et tempero filum. *Colum.* 2. *R. R.* 22. 3. Sebare *candelas*. *Candelam* apponere valvis apud *Juvenal.* 9. 98. est facem subdere incendiis causa. — *Candelæ* erant pauperiorum, sicut lucernæ divitum. Colligitur hoc ex *Martial.* 14. 40., ubi *candelam* lucernæ ancillam appellat: item ex *epigr.* 43. et ex *Juvenal. loc. cit.* — Maximus earum usus erat in funcribus, prorsus ut bodieque fit. *Plin. loc. cit.* E scirpis detracto cortice, *candilæ* luminibus et funeribus serviunt. *Pers.* 3. 103. Hinc tabæ, *candelæ*: tandemque beatus alto Compositus lecto, etc. — Quod *Cassius Hemina* apud *Plin.* 13. *Hist. nat.* 13. 27. (85). narrat de lapide quadrato tincto *candelis* quoque versis, et de eadem re *Liv.* 40. 29. verba faciens, duos fasces memorat *candelis involutos*, intelligendi sunt funiculicæ delibuti, quo diutius vetustatem ferrent, It. *spago incerato*. — Quod vero *Filruz.* 7. 9. 8. et *Plin.* 33. *Hist. nat.* 7. 40. (122). tectorium, in quo minia-

cea expositio facienda est, cera Punica induci, et ille *candela linteisque puris*; hic *candelis*, ac deinde *lintheis puris subigi* jubent, vel eosdem funiculos intelligunt, vel virgulas cera illitas, ad similitudinem virgarum scirpearum, quæ cera obductæ accendebantur ad lumen faciendum.

CANDELABER, bri. F. CANDELABRUM.

CANDELABRARIUS, ū, m. 2. candelabrorum artifex. *Inscript.* apud *Murat.* 945. 8., quæ est apud *Orell.* 4157. TI. CLAUDIUS PRIMIGENIVS CANDLABRARI. Alia apud *Donat.* 316. 2. FL. AQUILIO HEDONI CANDELABRARIO etc.

CANDELABRUM vel candelabrum vel candelaber, bri, 2. Nimis licenter secundum et tertium syllabam corripit *Venant.* 8. *carm.* 7. 219. Candelabrum pulcrum, verbi capiendū lucernam. — Occurrit fere neutro genere *candelabrum*: in masc. gen. Nom. sing. *candelabrus* habet *Petron. fragm. Tragur.* 75. *Burm.* et *Aecus* sing. *Cæcilius* apud *Non.* p. 202. 16. *Merc.* etiam *candelaber* in Nom. sing. olim usurpatum fuisse testantur *Arnob.* 1. 59., ubi varias Gentilium stribilignes enumerat, et *Servius* ad *Virg.* 1. *Æn.* 727. — Ratione habita etymi est a *candela*, teste *Varron.* 5. *L. L.* 119. *Müll.*, qui ait: Candelabrum a *candela*, ex bis enim funiculi arduentes flegebantur. Adde *eumd.* ad *Servium* loc. cit., *Plin.* 34. *Hist. nat.* 3. 6. (11.), et *Paul. Diac.* p. 46. 7. *Müll.* — Ceterum candelabrum est instrumentum, in quo *candela* infigitur. Initio statim fuit simplex et parvi pretii, ut testantur *Servius* ad *Virg.* 1. *Æn.* 727., *Donatus* ad *Ter. Andr.* 1. 1. 88. et *Isid.* 20. *Orig.* 10.: at in posterum fuit et materia et arte exquisitissimum. *Cæcilius* apud *Non.* p. 202. 16. *Merc.* Candelabrum ligneum arduentem. *Cic.* 6. *Verr.* 26. 60. Candelabrum aeneum. et *ibid.* 28. 65. e gemmis rarissimis, opere mirabili perfectum. Adde *eumd.* 4. *ibid.* 74. 163. *Vitruv.* 7. 5. 3. Candelabra redicularum sustentia figuræ. *Quintil.* 6. 3. 99. humile. *Petron. Satyr.* 95. ligneum. *Id. fragm. Tragur.* 75. *Burm.* Tam magnus ex Asia venit, quam hic candelabrus est. Adde *Plin.* loco super. cit. et *Martial.* 14. 43. — Candelabrum etiam dicitur instrumentum illud, quod non *candela* habet, sed oleum continet ad illuminanda cubicula, quodque Itale *lucerna* dicitur. *Cassiod.* 1. *Hist. Eccl.* 1. ante med. Candelabrum arte mechanica factum et sponte fundens oleum in lucernam.

CANDELABRUS, i. F. voc. præced.

CANDELIFER, fœra, fœrum, adject. *candelam ferens*. Diana, quæ eadem est, ac *Lucina*, parientium præses, dicta est *candelifera*, quia ad *candela* luminæ puerperæ sunt. *Tertull.* 2. ad *Nation.* 11.

CANDENS, entis. F. CANDEO.

CANDENTIA, æ, f. 1. splendida albedo, candor. *Vitruv.* 22. 9. *Schneid.* Candentia lunæ. F. CANDEO.

CANDEO, es, ūi, ere, n. 2. Part. *Candens* 1. et 2. et in fin. — De Perf. præc. *canuit* translate usurpatum F. CANDESCO. — Ratione habita etymi, vox coniungenda est cum *canéo*, et cum Græca γαυόω, quæ splendere significat. — Candeo est candidus sum (It. *esser candido*, *esser bianco lucente*; Fr. *être d'un blanc éclatant*; Hisp. *estar blanco brillante*; Germ. *weiss glänzen*, *schimmern* oder *schweinen*, *hell und weiss sein*; Angl. *to be withe or shiny*, *to shine*, *glister*). Occurrit ¶ 1. Generatim ac stricto sensu de iis, quæ candori adjunctum splendorem habent. *Catull.* 64. 45. Candet ebur solis, collucet pocula mensæ. *Manil.* 1. 753. de *via lactea*. An maior densa stellarum turba coronâ Contextit flammæ et crasso lumine candet. *Ovid.* 2. *Art. am.* 440. Ut levis assumptis paulatim viribus ignis Ipse latet, summo candet in igne ciuiis. *Al. leg. canct. Claudian.* 2. 1. *Cons. Stilich.* 418. Hic ferrata rigent, illic argentea candent. — Huc pertinet et illud *Horat.*, ubi *candere* est pro *splendere*, 2. *Sat.* 6. 102. rubro ubi cœco Tincta super lectos canderet vestis eburnus. — Sæpius occurrit Part. præc. *candens*, b. e. albus cum splendore. *Lucret.* 2. 771. Continuo id fieri, ut candens videatur et album. Cf. *Ovid.* 11. *Met.* 314. Qui facere assuerat — Candida de nigris, et de candidibus atra. *Lucret.* 1. 258. condens lacteus humor. *Id.* 4. 431. lucidus aer. *Id.* 5. 720. et 6. 1196. lumen. *Id.* 2. 767. marior. *Varro* apud *Non.* p. 267. 2. *Merc.* candens corpore taurus. *Virg.* 5. *Æn.* 236. taurus. *Id.* 4. *ibid.* 61. vacca. *Id.* 9. *ibid.* 563. candenti corpore cygnus. *Id.* 6. *ibid.* 896. elephantus. h. e. ebur.

Cic. Arat. 492. circus. h. e. via lactea. *Catull.* 64. 318. lana. *Horat.* 1. *Sat.* 5. 96. Impositum saxi late candentibus Anxur. *Id. Epod.* 1. 29. superni villa candens Tusculi. h. e. candido marmore extructa. *Id.* 1. *Od.* 2. 31. Candentes humeri. *Tibull.* 1. 8. 33. laerti. *Id.* 4. 1. 65. Quis numquam candente dies apparuit orto. h. e. aurora, cuius primum lumen candoris habet. *Vitruv.* 9. 2. 1. *Schneid.* Candens luna. *Ovid.* 3. *Pont.* 3. 98. ebur. *Id.* 12. *Met.* 411. et *Claudian. Laud. Seren.* 91. lilia. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 18. 16. (79). color. ¶ 2. Speciatim, sive latiori sensu, quoniam ea maxime splendent, quæ ignita sunt, sæpe candere idem est atque ignescere, accendi, flagrare. Hinc *Gell.* 17. 10. ex Paavorino docet, quam dixit *Virg.* 3. *Æn.* 573. *candentem favillam*, proprie significare igneam et relucentem. improprie autem et perivulgare ferventem: *candens* enim a *candore*, non a *calore* dictum est. *Ovid.* 1. *Met.* 119. Tum primum siccis aer fervoribus tepuit Canduit. *Colum.* 1. *R. R.* 4. 9. Sunt loca, quæ tepent hieme, sed æstate sævissime candent. — Sæpius occurrit Part. præc. *candens*. *Lucret.* 6. 147.; *Varron.* apud *Charis.* 1. p. 100. *Putsch.*; *Ovid.* 4. *Fast.* 287. et *Plin.* 34. *Hist. nat.* 14. 41. (144). Candens ferrum. *Cic.* 2. *Off.* 7. 25. Candenti carbone capillum adurere. *Id.* 4. *Herenn.* 16. 59. tædæ. *Id.* 7. *Verr.* 63. 163.; *Horat.* 1. *Ep.* 15. 36., et *Ovid.* 9. *Met.* 170. laminæ. *Colum.* 6. *R. R.* 13. 1. sol. *Id.* 7. *ibid.* 5. 13. Candens seivum vulneri per ardentem tædam instillato. h. e. ferventem. *Sic.* *Id.* 12. *ibid.* 53. 4. Glabrare sues aqua candente. Cf. *eumd.* 6. *ibid.* 5. 2. *Ovid.* 2. *Met.* 297. Candens aris. *Lucan.* 1. 215. æstas. *Sil. It.* 1. 194. Eollis candens austris Libye. *Id.* 9. 502. Candentes globi arenæ. — Ut ex allatis exemplis aperte patet. Part. præc.

Candens, entis, adjectivorum more usurpatur, unde *Comp. Candentior* et *Sup. Candentissimus*. *Val. Flacc.* 3. 481. Candentior Phæbus. h. e. ignitus atque accensus. *Sic.* *Solin.* 52. Sidus candentissimum.

CANDESCO, es, ūi, escere, n. 3. inchoat. a *candeo*; *candere* incipio, candidus fio (It. *inbiancarsi*, *farsi candido*; Fr. *devenir d'un blanc éclatant*; Hisp. *empezar a ser blanco brillante*; Germ. *weiss erglänzen*, *weiss zu strahlen beginnen*; Angl. *to grow with*, *to withen*).

1.) Proprie. ¶ 1. Generatim seu stricto sensu de iis ponitur, quæ albescent cum splendore. *Ovid.* 6. *Met.* 47. ut solet aer Purpureus fieri, cum primum aurora movetur, Et breve post tempus candescere solis ab actu. *Tibull.* 1. 11. 43. caput candescere canis. ¶ 2. Item accendor, inflammor, ignesco: F. CANDIDO 2. *Lucret.* 1. 490. ferrum candescit in igne. *Vitruv.* 7. 7. 5. *Schneid.* Ad ignem collocetur, donec lamina candescat. *Ovid.* 2. *Met.* 230. de Phætonte. curruque suos candescere sentit.

II.) Translate. ¶ 1. Metaphorâ sumptâ a superiori paragr. 1. candescere est purum sincerumque esse. *Augustin.* *Ep.* 150. (at. 179.) de virginis velatione. Hæc est uberior fecundiorque felicitas, non ventre gravescere, sed mente grandescere, non lactescere pectore, sed corde candescere. ¶ 2. Metaphorâ sumptâ a superiori paragr. 2. est velementi aliquo animi affectu accendi. *Claudian. Cons. Mall. Theod.* 225. cum viscera felle Canduerint. h. e. ira inflammata fuerint. *Id. Laud. Stilich.* 2. 82. numquam Stilicho sic canduit irâ. *Alii*, inter quos *Forcellinus*, hæc referunt ad voc. CANDEO.

CANDETUM, i, n. 2. genus mensuræ agrorum. *Colum.* 5. *R. R.* 1. 6. Galli candelum appellant in arvis urbanis spatium centum pedum; in agrestibus autem pedum centum quinquaginta. Apud *Var.* *Auct. de limitib.* p. 292. *Goesii*, et *Isid.* 15. *Orig.* 15. 6. legitur, *candelum* dictum esse quasi *centetum*, quod centum pedes continet: sed hæc notatio inepta est.

CANDICANS, antis. F. CANDICO.

CANDICANTIA, æ, f. 1. candicans color. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 13. 76. (200). Gemmæ ficticia scarificationis candicantiam fugiunt. *Harduin.* et *Sillig.* ex MSS. legant *scarificationes candicantium fugiunt*; et quidem rectius.

CANDICO, as, are, n. 3. Part. *Candicans*. — Candico, a *candeo*, est albesco, candorem habeo: et occurrit modo cum Ablat., modo absolute. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 11. 73. (189). Polyzonos nigra multis zonis candicat. Adde *eumd.* 34. *ibid.* 12. 32. (127). *Scribon. Compos.* 237. Ulcus candicat. *Capell.* 1. p. 19. Ipsius canities pruinosis nivibus candicabat. Adde *Apul.* 5.

Met. 22. et *Solin.* 53. — Sæpius occurrit Part. præc. *candicans*. *Varro* apud *Non.* p. 213. 23. *Merc.* Arma margarito candicantia. *Plin.* 12. *Hist. nat.* 13. 29. (59). Cardamomum e rufo candicans. *Id.* 37. *ibid.* 10. 60. (169). Gemma e fulvo candicans. F. CANDICANTIA. *Id.* 11. *ibid.* 16. 16. (51). de rege apum. In fronte macula quodam diademate candicans. *Id.* 3. *ibid.* præm. 1. (4). Frequentes tæniæ candicantis vadi carinas teritant. *Id.* 18. *ibid.* 35. 82. (356). Nube gravida candicante, grando imminet. *Id.* 16. *ibid.* 23. 35. (86). Populus folio bicolor, superne candicans.

CANDIDARIUS, a, um, adject. *Pistor candidarius* in *Inscript.* a. Chr. 41. apud *Murat.* 304. 3., quæ est apud *Orell.* 4263., est qui panem candidum facit: de quo *Juvenal.* 5. 70. Sed tener, et riveus, mollique siligine factus Servatur domino. — *Candidarius* dicitur ea forma, qua *pistor dulciarius*. V. *Guasco Mus. Capitol.* T. 2. p. 93.

CANDIDATORIUS, a, um, adject. ad candidatum pertinens. *Cic.* 1. *Att.* 1. 2. Nos in omni munere candidatorio fungendo summam adhibebimus diligentiam.

CANDIDATUS, a, um, adject. vel potius Part. præter. a verbo *candido*, et ad litteram esset dealbatus, ut apud *Apul.* 9. *Met.* 12. Farinulento cinere sordide candidati homuncul. — Sed occurrit fere ratione habita vestium, et est candidis vestibus indutus (It. *vestito di bianco*; Fr. *vétu de blanc*; Hisp. *vestido de blanco*; Germ. *weiss gekleidet*; Angl. *clathed or arrayed in withe*). *Plaut.* *Cas.* 2. 8. 10. At candidatus cedit hic mastigia. *Id. Rud.* 1. 5. 12. Mulieres candidatæ hostiatæque. *Sueton.* *Aug.* 98. Vectores nautæque candidati coronatique. *Prudent.* *negi. cresp.* 1. 67. Candidatæ cohortes. — Hinc

Candidatus, i, m. 2. absolute, substantivorum more.

I.) Proprie. — a) Generatim est qui honores petit, quia apud Romanos nemo ad magistratum aspirabat, quin candida toga (hoc est ad nativum lanæ colorem addita creta: ex quo *cretata ambitio* apud *Pers.* 5. 177.) indutus, dum populi suffragia per ambitionem cretabat, conspiceretur. Eo itaque vestitu circuebant tribus, preusabant, se submittebant obvio eniq., osculabantur, etc., quasi significantes, se non pecuniâ, aut aliis illecebris munitos, sed pure ac sincere, solaque fretos virtute ad honores accedere. Alio rem narrat *Vet. Scholiast.* ad *Cic. Planc.* 34. (edente *A. Maio* in *Class. Auct.* T. 2. p. 82.). Solebant omnes candidati alba creta obliniri cervicem, ut populo notabiliores essent. *Garatonius* in *Cur. secund.* ad *Planc.* p. 139. ignorantiam *Vet. Scholiastæ* traducere videtur. At contra est *Tertulliani* auctoritas (quæ confirmatur a *Plin.* 25. *Hist. nat.* 17. 57. (198). et ab *Isid.* 19. *Orig.* 24.) *Idolol.* 18. ante med. Unde et purpurati regum vocabantur, sicut apud nos a toga candida candidati. *Cic.* 1. *Att.* 1. 2. Nemo est ex iis, qui nunc petunt, qui si in nostrum annum reciderit, firmior candidatus fore videatur. *Id. Pis.* 23. 56. et *Mur.* 33. 66. Officiosa natio candidatorum. *Id. Parad.* 6. 2. § 46. Coitiones candidatorum. *Id. Mil.* 16. 42. Sollicitudo candidati. *Id. in tog. candid.* p. 88. 10. *Id.* Candidatus consularis. h. e. consulum petens. *Id. Mur.* 27. 57. consularis, prætorius. *Id.* 2. ad *Q. fr.* 15. b. 4., et *Liv.* 4. 6. extr. tribunicii. *Sueton.* *Cæs.* 24. et *Aug.* 4., et *Plin.* *Paneg.* 95. Candidatus consulatus. *Ascon.* p. 88. 12. *Bait.* præturæ. *Sueton.* *Vesp.* 2. ædilitatis. *Id. Tib.* 42. quæsturæ. *Seneca* 7. *Benef.* 78. sacerdotiorum. *Cic.* 7. *Verr.* 14. 37. Dare candidato ædilitatem. *Liv.* 39. 32. Candidatus novus. *Id.* 2. 1. Deducere candidatum. *Varro* 3. *R. R.* 2. 1. Candidato suo studere et præsto esse. *Id.* 3. *ibid.* 17. 1. gratulari. *Q. Cic. Petit. cons.* 8. 31. Petere quasi candidati sint. *Seneca Ep.* 8. Candidato in senatu vocem et manum commodare. *Tac.* 1. *Ann.* 15. Candidatos commendare. — *Extrahere candidatos* apud *Senec. Tranquill.* 3. est ad petendum producere, adesse, suffragari, eisque vocem ac manum accommodare. ut *Id. Ep.* 8. loquitur. — b) Speciatim. *Candidati principis*, vel *Cæsaris* primo dicti sunt, quos princeps ipse populo commendabat, et pro iis nonnumquam civiliter prearsere solebat, ut factum est aliquoties ab Augusto, teste *Sueton.* *Aug.* 56. Hi admodum negligenter petere solebant, utpote qui subnixi favore principis, cuius commendatio maxime valebat ad dignitates obtineendas, præsertim ex quo co-

militia cum populo C. Jul. Cæsar partitus fuerat, ut est apud eund. *Sueton. Cæs.* 41. Hinc ambiguum illud festive dictum in quemdam, qui pilam negligenter petebat, apud *Quintil.* 6. 3. 62. Sic petis tamquam Cæsaris candidatus. De hujusmodi candidatis exemplum habes apud *Veilej.* 2. 124. — Sublatis postea omnino populi comitiis, tolaque eligendorum magistratuum potestate ad principes translata, candidati principis dicti sunt quæstores quidam, qui solis libris principalibus, hoc est epistolis, decretis, orationibus in seutu legendis vacabant, ut *Ulp. Dig.* 1. tit. 13. qui est *De offic. Quæst.* docet; extant etiam hac de re testimonia apud *Tacit.* 16. *Ann.* 27. et *Sueton. Aug.* 65. (ubi quæstores Cæsaris dicuntur) *Ner.* 15. et *Tit.* 6. — Hi dicebantur etiam quæstores candidati, ut legitur apud *Sueton. Claud.* 40.; *Lamprid. Alex. Sev.* 43., et in *Inscript.* apud *Gruter.* 352. 5. et 421. 3. Ratio autem hujus appellationis videtur esse, quia hujusmodi quæstores ita principi inserviebant, ut ejus commendationem sibi mererentur, et ad præturam promoverentur; eratque eorum munus non tam quæstura, quam quoddam veluti prætoris dignitatis petendæ tirocinium. Ceterum et in aliis honoribus, candidatos se principis vocabant, qui ab eo vel commendabantur (ut supra dictum est), vel provehebantur. Hinc honori sibi tribnebat C. ille Popilius C. F. Quir. Carus, quod *D. Hadriani Aug. in omnibus honoribus candidatus* fuisset, ut in *Inscript.* apud *Gruter* 457. 6. legitur. V. *Marini Fr. Arc.* p. 813. — c) Item candidatus dicebatur qui habebat jus togæ candidæ, ut in *Cod. Theod.* 6. 4. 22. § 2. et 14. 10. 1. pr. — d) Candidati fuerunt in militia. Ita enim appellati sunt, qui præ ceteris statusæ proceritate et fortitudinis commendabantur, pugnabantque circa imperatoris personam, quo ei se commendarent, testem virtutis habentes; ut fidentius altiores militiæ gradus petere possent. *Veget.* 2. *Milit.* 7. in fin. principales milites fuisse dicit, quique variis privilegiis munebantur. *Ammian.* 15. 5. Lamogaisio velante, tunc tribuno, quem dum militaret candidatus, solum adfuisse morituro Constanti, supra retulimus. *Val.* ad hunc locum docet, duas fuisse in militia candidatorum scholas: alteram a Gordiano seoiore institutam, lectis fortissimis quibusque, et maximæ proceritatis; alteram a Gordiano juniore, vel a Philippo: primam seniorum candidatorum fuisse appellatam; secundam juniorum: utrosque autem ab iis candidatis distinguendos esse, qui a *Vegetio* memorantur. Hi enim etiam ante Gordiani tempora in legionibus fuerunt. V. *Sueton. Ner.* 15. et *PROCE-*

RUS.
II.) Translate candidatus dicitur aliarum quoque rerum petitor et studiosus. *Plin. Paneg.* 63. Candidatus non consulatus tantum, sed immortalitatis et gloriæ. *Quintil.* 12. 2. 27. Oratori nihil est necesse in cujusquam jurare leges. Majus enim est opus atque præstantius, ad quod ipse tendit, et cuius est velut candidatus. *Id.* 6. *proæm.* 13. Te omnium spe Atticæ eloquentiæ candidatum, superstes parens tantum ad pœnas, amisi. *Symmach.* *Ep.* 1. 41. Candidatus philosophiæ. *Apul. de Mag.* Candidatus socer. h. e. qui socer esse cupit. *Id.* 1. *Met.* Candidatus crucis. h. e. quem crucis supplicium mori manet. *Tertull.* *Resurr.* 58. Candidatus æternitatis.
Candidatus, æ, f. 1. absolute substantivorum more æmel tantum occurrit pro ea, quæ honores petit. *Quintil.* *Declam.* 252. ad fin. Qui candidatam sacerdotii rapuit.

CANDIDATUS, us, m. 4. status vel conditio ejus, qui jus togæ candidæ habet. *Cod.* 6. 4. 21. § 1.

CANDIDÆ, adverb. candido colore.

I.) Proprie. *Plaut. Cas.* 4. 1. 10. Candidæ vestitus. h. e. candidis vestibus indutus.
II.) Translate est sincere, simpliciter, sine dolo. *Cælius* apud *Cic.* 8. *Fam.* 6. 1. Cavendum tibi erit, ne parum simpliciter et candidè possis inimicitias videaris. *Petron. Satyr.* 107. Quod velim tam candidè ad aures vestras perveniat, quam simpliciter gestum est. Adde *Quintil.* 12. 11. 8.

CANDIDO, as, avi, ætum, are, a. 1. dealbo, candidum facio. *Tertull. advers. Gnost.* 12. ex *Apocalyp.* 7. 14. Laverunt vestimenta sua, et candidaverunt ea in sanguine Agni. *Augustin.* *Ep.* 168. Albis vestibus candidari. Cf. *Candidatus* loco suo. Adde *Theod. Priscian.* 1. 1. — NB. Item candidus sum. *Apul. Florid.* n. 3. Lyræ ejus auro fulgurat, ebore candidat. Al. rectius leg. *candidat.* Item Particip. *Candidans.*

apud *Solin.* 49. Mons nivibus candidaos. Al. rectius leg. *candidans.*

CANDIDULE, adverb. diminutivum. a candidè. *Arnob.* 2. 11. Sermouem candidule promere.

CANDIDULUS, a, um, adject. diminut. a candidus. *Cic.* 5. *Tusc.* 16. 46. Hæc quæ suot minima, tamen bona dicantur, necesse est, candiduli dentes, venusti oculi, color suavis. *Prudent.* 3. *Cathemer.* 157. Candidulus grex.

CANDIDUS, a, um, adject. (candeo). Comp. *Candidior* et *Sup. Candidissimus* in omnibus fere paragr. — Candidus est qui candorem habet cum nitore conjunctum, ut in *ALBUS* dictum est (V. et *Homonym.* in fine hujus vocis), ideoque candido opponitur *niger* (It. *candido*, bianco lucente; Fr. d'un blanc éclatant, éblouissant; Hisp. blanco brillante; Germ. weiss glänzend, glänzend oder blendend weiss; Angl. of a sheeny withe, bright, shiny, clear).

I.) Proprie occurrit — a) Generatim de albo rerum colore, qui cum splendore conjunctus sit. *Plin.* 34. *Hist. nat.* 11. 26. (110). et *ibid.* 17. 28. (160). æ candidum. *Sever. Aeth.* 88. ales. h. e. cynus. *Virg.* 4. *Ecl.* 685. anser. *Id.* 3. *G.* 387. aries. *Id.* 2. *ibid.* 320. avis. h. e. ciconia. *Ovid.* 3. *Trist.* 10. 22. barba candida gelu indocto. *Varro* apud *Nom.* p. 199. 21. *Merc.* calx. *Ovid.* 6. *Met.* 69. ciconia. *Plin.* 12. *Hist. nat.* 19. 42. (92). cinnaum candidius nigriusque. *Vitruv.* 10. 2. 15. *Schneid.* color candidissimus marmoris. *Catull.* 39. 1. dentes. *Tac. Germ.* 10. et *Flor.* 1. 11. equi. Cf. *Ovid.* 8. *Met.* 373. nive candidioribus ambo Vectabantur equis. *Curt.* 9. 8. 2. ferrum. *Ovid.* 3. *Met.* 789. folium nivei ligustri. *Virg.* 6. *Æn.* 708.; *Propert.* 1. 20. 37.; et *Ovid.* 4. *Met.* 355. lilia. *Quintil.* 6. 3. 60. panis. *Plin.* 12. *Hist. nat.* 7. 14. (26). piper. *Virg.* 9. *Ecl.* 41. populus antro imminet candida. *Horat.* 1. *Od.* 9. 1. Soracte altâ nive candidum. *Id.* 3. *ibid.* 25. 10. nive candida Thracæ. *Quintil.* 6. 3. 60. sudarium. *Ovid.* 8. *Met.* 43. tentoria. *Plin.* 33. *Hist. nat.* 4. 21. (72). terra. h. e. terra argillosa lucente glareâ commista. *Liv.* 9. 40. tunica lineæ candidæ. *Catull.* 64. 235. et *Curt.* 7. 11. 11. vela. *Ovid. Heroid.* 10. 41. velamina. *Liv.* 9. 41.; *Curt.* 4. 13. 15.; et *Plin.* 35. *Hist. nat.* 17. 58. (196). vestis candida. *Varro* 8. *L.* 17. *Müll.* et *Quintil.* 2. 17. 35. vestis candidior, candidissima. — b) Speciatim ponitur de capillis, qui albi splendent velut argentum; in quo candidus differt a cano, qui splendore caret. *Plaut. Most.* 5. 2. 27. Capite candido esse. *Virg.* 1. *Ecl.* 29. Candidior barba. *Val. Flacc.* 6. 60. Crinis candidus. — c) Item speciatim de albo ac lucente astro- rum et similium colore. *Plaut. Rud.* prol. 2. Stella splendens candida. *Id. Amph.* 1. 3. 49. Lux clara et candida. *Lucret.* 4. 1209. Sidera candida. *Id.* 5. 777. Loca candida clarâ luce. *Virg.* 7. *Æn.* 8. luna. *Id.* 1. *G.* 207. Taurus. h. e. Tauri sidus. *Horat.* 3. *Od.* 15. 6. stellæ. *Ovid.* 15. *Met.* 30. sol. *Id.* 2. *Trist.* 142. Nube aolet pulsa candidus ire dies. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 18. 16. (79). Color candidus Saturni. *Val. Flacc.* 3. 243. Nympha. *Id.* 3. 559. rota Phœbi. *Id.* 5. 70. nox. h. e. quæ stellæ clare lucent. — Huc pertinet et illud *Horat.* 3. *Od.* 7. 1. Favonii candidi. h. e. qui nubes fugant ac serenam lucem reducunt. — Huc adde et illa de fluidis. *Martial.* 6. 42. 19. Aqua candida et serena. *Varro* apud *Nom.* p. 483. 6. *Merc.* lac. *Id.* apud *eumd.* p. 180. 14. Succus candidus lactis. — d) Item de diis, qui cælesti splendore micare putabantur. *Catull.* 68. 134. Candidus Cupido. *Horat.* 1. *Od.* 18. 11. Bassareus. *Tibull.* 3. 6. 1. Liber. *Seneca Med.* 110. de *Hymenæo*. Candida thyrigeni proles generosa *Lyæi*. Cf. *eumd. Senec. Cæd.* 503., et *Virg.* 5. *Ecl.* 56. — e) Quia vero candor in homine magna pulcritudinis pars est, sæpe candidus sumitur pro formoso, ut docet *Servius* ad *Virg.* 8. *Æn.* 138. et 5. *Ecl.* 56.; ita tamen ut color præcipue intelligatur: quo pariter sensu, candido opponitur *niger*, ut apud *Virg.* 2. *Ecl.* 16. et *Ovid.* 1. *Art. am.* 723.: ad rem *Horat.* 2. *Ep.* 2. 4. Candidus et talos a vertice pulcher ad imos. *Virg.* 7. *Ecl.* 37. Galatea — candidior cyenis. *Virg.* 5. *Æn.* 571. quem candida Dido Esse cui dederat monumentum et pignus amoris. *Id.* 4. *G.* 337. et *Propert.* 3. 17. 29. Candida colla. *Virg.* 8. *Æn.* 138. *Maja. Catull.* 35. 8. et *Horat. Epod.* 1. 27. puella. *Horat. ibid.* 3. 9. Ut Argonautas præter omnes candidum *Medea* mirata est ducem. *Id.* 3. *Od.* 9. 2. Candida cervix. *Id.* 1.

ibid. 13. 9. humeri. *Propert.* 2. 16. 24. brachia. *Tibull.* 1. 10. 68. sinus. *Ovid.* 3. *Amor.* 7. 8. brachia candidiora nive. *Id. Heroid.* 16. 249. Pectora puris nivibus et lacte candidiora. *Id.* 1. *Art. am.* 723. et *Plin.* 22. *Hist. nat.* 25. 74. (156). Candidus color. *Ovid.* 2. *Met.* 349. Lampetie. *Id. ibid.* 607. membra. *Id. ibid.* 861. et *Med. fac.* 52. ora. *Liv.* 39. 11. corpora Gallorum. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 78. 80. (189). cutis. — f) Item candidus de vestibus dicitur, quibus honorum præcipue petitores induebantur. V. *CANDIDATUS*. *Titinius* apud *Non.* p. 536. 23. *Merc.*; *Ascon.* ad *Cic. orat. in tog. candid.* p. 82. *Bail.*; et *Plin.* 7. *Hist. nat.* 34. 34. (120). Toga candida. *Martial.* 8. 65. Roma cultu candida. h. e. Romani, qui togis candidis utebantur. Et poetice *Tibull.* 2. 1. 16. Candida turba. h. e. candidis vestibus induta. Sic *Ovid.* 4. *Fast.* 906. Candida pompa. — g) Item de suffragiis, quæ candidis et nigris lapillis ferebantur. *Ovid.* 15. *Met.* 47. Candida sententia. V. *ALBUS* II. 1. — Huc pertinet et Thracum mos candido lapide felices dies notandi. *Catull.* 68. 148. Lapidè candiore notare diem. *Plin.* 6. *Ep.* 11. Diem notare candidissimo calculo. Cf. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 40. 41. (131); *Pers.* 2. 2.; et *Martial.* 12. 34.: et V. *CALCULUS* § 5. — h) Candida de nigris et de candidis atra facere apud *Ovid.* 11. *Met.* 315. proverbio dicitur de simulatoribus et adulatoribus, qui quæ bonum in malum, vitia in virtutes convertunt, in se per fictos mores, in aliis per invidiam et calumnias. Similiter apud *Juvenal.* 3. 30. Nigrum in candida vertere.

II.) Translate. ¶ 1. Transfertur ad tempus ejusque rationes, et est nebulis carens, serenum purumque (ut ait *Ovid.* 2. *Trist.* 142. Nube aolet pulsa candidus ire dies.) atque ideo felix, prosperum, auspiciatum. *Tibull.* 1. 7. 63. At tu natalis. — Candidior semper candidiorque veni. Adde *Ovid.* 5. *Trist.* 5. 13. *Tibull.* 1. 11. 45. Pax candida. *Id.* 3. 6. 30. fata. Cf. *Ovid.* 3. *Trist.* 4. 33. Nam pede inoffenso spatium decurrere vitæ Dignus es, et fato candidior frui. *Propert.* 2. 12. 1. O me felicem, o nox mihi candida! *Id.* 4. 1. 67. omina. et *ibid.* 6. 71. convivia. h. e. læta et hilaritatis plena. *Ovid.* 3. *Pont.* 5. 52. hora. *Pseud.* — *Sall. orat.* 1. ad *Cæs. de republ. ordin.* p. 185. *Orell.* Qui benignitate imperium temperare, his læta et candida omnia visa. V. *ALBUS* II. 1. ¶ 2. Transfertur et ad vocem. Candida vox dicitur a *Quintil.* 11. 3. 15. et *Plin.* 28. *Hist. nat.* 6. 16. (58)., et a Græcis λευκὰ φωνή, quæ pura et clara est: qui opponitur fusca apud *eod.* *ibid.* *Cic.* autem 2. *Nat. D.* 58. 146. voci fuscae opponit canoram, et videtur idem significare, quod alii candidam appellant; nisi quod canora puram quidem et claram, sed sonantem quoque, ut ita dicam, significat. *Orellius* tamen etiam apud *Cic. loc. cit.* legit candidam. ¶ 3. Transfertur quoque ad orationem: et dicitur — a) Candidum orationis genus, quod purum et liquidum eat, et cuius æquabilis compositio aures valde delectat. *Cic. Orat.* 16. 53. Elaborant alii in lenitate et æquabilitate, et puro quasi quodam et caodido genere dicendi. *Quintil.* 10. 1. 121. Candidum et lene et speciosum dicendi genus. *Gell.* 16. 19. Ceteri admodum et exhibili oratione, vorumque filo tereti et caodido fabulam scribere. — b) Item candidus dicitur, qui hujusmodi orationis genere utitur. *Quintil.* 10. 1. 113. Densus et brevis et semper instans sibi Thueydidis; dulcis et candidus et susus Herodotus: ille concitatus, hic remissis affectibus melior; ille vi, hic voluptate. *Id. ibid.* Candidus et nitidus *Messala.* *Id.* 2. 5. 19. Candidissimus quisque est maxime expositus (scriptor). ¶ 4. Denique traosfertur ad animi affectus sententiasque, et candidus est sincerus, simplex, apertus, quique fingere aut mentiri nescit. *Horat.* 1. *Sat.* 5. 41. animæ quales neque candidiores Terra tulit, neque quis me sit devinctior alter. *Id.* 1. *Ep.* 6. 62. si quid novisti rectius istis, Candidus imperti. *Forcellinus* h. l. interpretatus est *benignus, benevolus*: V. in fine hujus paragr. *Horat.* 1. *Ep.* 4. 1. Albi, nostrorum sermonum candidi iudex. Cf. *eumd.* 1. *Sat.* 10. 86. *Id. Epod.* 11. 11. Candidum pauperis ingenium. *Ovid.* 4. *Pont.* 14. 43. Tam felix ultiam, quam pectore candidus, essem! *Petron. Satyr.* 129. Animumque ejus candidâ humanitate restitue. Et *ibid.* 132. Quodque facit populus, candida lingua refert. — NB. *Forcellinus* hæc addidit: Item pro benigno, benevolo et bono, sicut malum nigrum dicimus, inquit *Servius* ad illud *Virg.* 5. *Ecl.* 56. Can-

didus (*Daphnis*) insuetum miratur limen Olympi etc. *Horat.* 1. Ep. 6. 62. si quid novisti rectius istis, Candidus imperiti. *Vet. epigr. inter fragm. Petron.* Omnia, quæ miscras possunt finire querelas, In promptu voluit candidus esse deus. Hucusque *Forcell.* At, bonâ summâ viri venia, candidus apud *Virg.* loc. cit. est lucens, micans, ut sidus, quemadmodum interpretatur *Heyne*; *Daphnis* enim iuter cælestes relatus dicitur: apud *Horat.* l. c. candidus est sincerus, ut paulo superius diximus; conferantur enim et alia ejusdem *Horat.* loca ibid. *allata*: denique candidus deus ex *Vet. epigr.* apud *Petron.* commodè referri potest ad superior. paragr. 1. d.

Candidum, i, m. 2. absolute substantivorum more. *Quintil.* 2. 17. 35. Ut candido candidus non est adversum. — Speciatim **candidum** ovis occurrit (*V. Album* in fine v. **ALBUS**). apud *Plin.* 29. *Hist. nat.* 3. 11. (39). Candidum ex ovo infundere. *Et mox*. Candido ovorum in oculis pilli rectioantur. *Seren. Sammon.* 60. 1056. Hordea vel franges, atque ovi candida junges.

Candida, æ, f. 1. absolute substantivorum more, æquiori Latinitatis tempore dicebatur editio gladiatorum aliorumque ludorum, quæ a quæstribus candidatis sumptu proprio ad prætorum obtinendam populo dabatur, licet nec ædiles, nec tribuni plebis antea fassent. *Ambros. Serm.* 81. Quod si magistratus in theatris nimis, atbletis et gladiatoribus aliisque bujismodi totum fore patrimonium suum largitur ac prodigit, ut unius bonæ favorem populi acquirat, divitias nostras consulte et utiliter disponamus, præparemus uova et clarissima munera, edamus primam candidam in vestitu nudorum etc. *V. Valerii* adnotat. ad *Ammian.* 27. 3. 6.

Homonym. In quo **candidum** differat ab albo, *V. ALBUS* sub init. — **Candidum** differt etiam a **candente**, apud *Plin.* 2. *Hist. nat.* 18. 16. (79). Suus quidem culque color est, Saturno candidus (*h. e.* aibus cum splendore conjunctus), Jovi clarus, Marti igneus, Luciferò candens (*h. e.* ignescens, accensus; *V. CANDEO* 2.).

CANDIFICO, as, are, a. 1. candidum facio. *Augustin.* 21. *Civ. Dei* 7. Ignis lapides coquendo candificat. — Si fides habenda est *Nicolao Perotto* ad *epigr.* 13. l. 13. *Martial.*, affert ille ex *Nonio* hæc verba: *Poliens* se se et succis herbarum candificans cutem. Quæ multi Lexicographi exscripserunt, et *Nævio* tribuerunt. Fortasse *Perottus* pro *Nonio* posuit *Novium*: sed hoc ego fragmentum apud neminem adhuc invenit.

CANDIFICUS, a, um, adject. qui candidum facit. *Apul. de Mag.* 6. Pulvisculus candificus. *h. e.* candificandis dentibus aptus.

CANDOR, ōris, m. 3. (candeo) est albedo cum splendore, quæ opponitur *niger color*, ut apud *Lucret.* 2. 761. Cur ea, quæ nigro fuerint paulo ante colore, Marmoreo fieri possint candore repente. (*It. candore, candidezza, bianchezza lucente*; *Fr. blancheur éclatante*; *Hisp. blancura brillante*; *Germ. der weisse Glanz, Schimmer oder Schein, d. Hell- und Weisssein, d. blendende Weiss*; *Angl. sheeny whiteness, brightness*).

1.) Proprie occurrit — a) Generatim de albo ovis, astrorum et almilium splendore. *Nævius* apud *Non.* p. 334. 32. *Merc.* Jam solis æstu candor cum liquesceret. *h. e.* nix. *Cic. Arat.* 492. Vidisti magnum candentem serpere circum, Lacteus hic nimio fulgens candore notatur, 6. *de republ.* 16. 16. Splendidissimo candore inter flammam circos elucens. *Cf. Ovid.* 1. *Met.* 169. candore notabilis ipso (*via lactea*). *Lucret.* 5. 283. ætherius sol Irrigat assidue cælum candore recenti. *Id.* 4. 232. Lux et clarus candor. *Cic.* 2. *Nat. D.* 15. 40. Solis candor illustrior, quam ullius ignis, quippe qui immenso mundo tam longe lateque colluceat. *Id.* 1. *Tusc.* 23. 68. Species candorque cæli. *Liv.* 9. 40. Milites candida veste et paribus candore armis insignes. *Id.* 10. 39. Candore tunicarum fulgensacies. *Virg.* 3. *Æn.* 538. Equi candore nivali. *Id.* 13. 84. Equi, qui candore nives atreirent. *Sueton.* Aug. 64. Equi candore eximio. *Colum.* 8. *R. R.* 2. 7. Candor gallinarum. *Quintil.* 1. 4. 5. Simplex candor lanarum. *Plin.* 22. *Hist. nat.* 25. 65. (135). Candorem dentibus facere. *Id.* 10. *ibid.* 23. 74. (148). Increscente pullo candor (ovis) in medium vertitur, luteum circumfunditur. *Liv.* 38. 21. et *Plin.* 9. *Hist. nat.* 46. 70. (152). Candor corporum. *Plin.* *ibid.* 17. 28. (61). carnis. — b) Speciatim ponitur

æpe in laude pulcritudinis. In num. plur. *Plaut. Merc.* 1. 2. 68. O aolem vides, atatum ut occæcatust præ hujus corpora candoribus! *Cic. Cæl.* 13. 36. Candor hujus te et proceritas, vultus oculique pepulerunt. *Adde eumd.* 1. *Nat. D.* 27. 75. *Propert.* 1. 20. 45. *de Hyla.* Cujus ut accensæ Dryades candore puellæ. *Adde eumd.* 2. 23. 41.; *Tibull.* 3. 4. 29.; et *Senec. Hippol.* 833. *Ovid.* 3. *Met.* 422. decus oris et in niveo mixtus candore rubor. *Adde eumd.* 10. *ibid.* 594. et 1. *ibid.* 743. *Plin.* 34. *Hist. nat.* 18. 54. (176). Cerrussa vis est ad candorem feminarum. — Huc pertinet et figuratum illud *Cic. Orat.* 23. 79. Fucati vero medicamenta candoris et ruboris repellent (*ab oratione*); elegantia modi et munditia remanebit. — c) Raro ponitur pro summo calore. *Claudian. Cons. Prob. et Olybr.* 218. Quam neque fas Zephyris frangi, nec sole perustam Æstivo candore mori.

II.) Translate. ¶ 1. Ponitur pro animi sinceritate ac simplicitate. *Ovid.* 2. *Pont.* 5. 3. Candor in hoc ævo res intermortua pæne. *Id.* 3. *Trist.* 6. 7. Candor animi. *Id.* 5. *ibid.* 3. 53. favore candore merere. *Id.* 3. *Pont.* 4. 13. Viribus inermi vestro candore valeamus. *Id. Heroid.* 4. 31. Si tamen ille prior, quo me sine crimine gessi, Candor ab insolita labe notandus erat. *h. e.* animi simplicitas, adeoque integritas, innocentia. *Adde eumd.* 2. *Trist.* 467. *Plædr.* 3. *prol.* 63. sincerum mihi Candora noto reddas iudicium, peto. *Vellej.* 2. 116. 5. Neque justus sine mendacio candor apud bonos crimini est. *h. e.* apud bonos non dedecet veritatem sine meo dicio patefacere. *Plin. Paneg.* 84. Soror tua ut se sororem esse meminit! ut in illa tua simplicitas, tua veritas, tuus candor agnoscat! ¶ 2. Candor est etiam virtus orationis. *Quintil.* 10. 1. 101. Neque indignetur sibi Herodotus æquari T. Livium in narrando miræ jucunditatis clarissimique candoris. hoc loco significat pulcritudinem illam, quæ ex perspicuitate ac simplicitate orandi oritur, et eodem simul facit historiæ.

CANDOSOCUS, i, m. 2. voca Gallica, palmes prolixus in vitibus, qui summo solo obruitur, deinde iterum in arbore erigitur ad fructum gignendum. *Colum.* 5. *R. R.* 5. 16. Latini *mergum* vocant.

CANENS, entis. *V. CANO.*

CANENS, entis. *V. CANEO.*

CANENTAS capitis ornamenta. *Paul. Diac.* p. 46. 4. *Müll.* — *Voss.* in *Etymol.* scribit fortasse derivari a Græco *κανοῖς*, quod castrum significat, et intelligi de iis, quos portabant Canephora in sacris Palladis.

CÂNĒO, es, tū, ere, n. 2. (cano). Part. *Canens*. — Reperitur etiam *cano*, is, 3. conjugat. sicut *fervo*, is pro *ferveo*, es, et *fulgo*, is pro *fulgeo*, es, et alia non pauca. *Propert.* 2. 14. 7. Quid si jam canis ætas mea caneret annis? *candeat* est qui reponere malit; sed *caneret* a *Scalig.*, *Brouckus.* et aliis defenditur. — Ceterum *cano* est albesco sine splendore, atque ita ut cinereum colorem referam (*It. eiser canuto, grigio*; *Fr. être gris, grisonner*; *Hisp. estar pardo, fraylesco*; *Germ. weissgrau erglänzen, weissgrau oder weiss sein*; *Angl. to be white, to be hoary*). Occurrit — a) Generatim. *Ovid.* 2. *Art. am.* 430. canet in igne cinis. *Al. minus recte leg. candet.* *Id.* 11. *Met.* 411. canentia filia. — b) Speciatim de senum capillis. *Virg.* 5. *Æn.* 416. æmula necdum Temporibus geminis canebat sparsa senectus. *Id.* 10. *ibid.* 191. canentem molli plumâ duxisse senectam. *Adde Tac. Germ.* 31. *Claudian. B. Get.* 35. Totaque sub galeis Mavortia canuit ætas. *Val. Flacc.* 6. 122. Canens ævum. — c) Item de rore et pruina. *Ovid.* 3. *Fast.* 890. ubi — canuerint herbæ rore recente quater. *Cf. Virg.* 3. *G.* 325. dum mane novum, dum gramina canent. *Sil. It.* 1. 206. Canet barba gelu. *Ovid.* 5. *Trist.* 2. 66. Canens gelu. *Sil. It.* 3. 534. pruina. — d) Item de frumentis maturis. *Ovid.* 1. *Met.* 110. Nec renovatus ager gravidis canebat aristis. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 7. 12. (85). vertens a Græco carmen *Sophocli.* in *Triptol.* Et fortunatam Italiam frumento canere candido. — e) De cinereo olivæ aliarumque arborum colore. *Ovid.* 6. *Met.* 81. Prodere cum bacca setum canentis olivæ. *Juvenal.* 14. 144. et densa nrontem qui canet oliva. *Sil. It.* 13. 69. canens oliva. *Virg.* 2. *G.* 120. nemora Æthiopum molli canentia lanâ. *Id.* 2. *ibid.* 13. glaucâ canentia fronde salicta. — f) Denique da spuma maris. *Sil. It.* 4. 362. Spumast canenti sulcatus limba gurgis. *Adde Stat.* 5. *Theb.* 337.

CÂNĒPHŌRA, æ, vel rectius canephora, i, f. ἡ *κανήφορος*, canistrum ferens: a *κανή* canistrum. *Paul. Diac.* p. 65. 6. *Müll.* Canephora mulier appellatur, quæ fert canum, idest qualum, quod est civitatis genus. — Speciatim *Canephora* dictæ sunt virgines Athenienses primariæ et nobiliores, quæ in solemnioribus festis et pompis sacra Palladis in canistris reposita, et sublati manibus capiti imposita ferebant. *Ovid.* 2. *Met.* 702. Illa forte die castæ de more puellæ, Vertice supposito, festas in Palladis arces Pura coronatis portabant sacra canistris. *Cic.* 6. *Ferr.* 3. 5. Erant ænea duo signa eximia venustate, virginali habitu atque vestitu, quæ manibus sublati sacra quædam, more Atheniensium virginum, reposita in capitibus sustinebant. Canephora ipsæ vocabantur. *Al. scribunt Canephore*, ad exprimendum Græcum αὶ *Κανήφοροι*. *Plin.* 36. *Hist. nat.* 5. 4. (20). Fecit Scopas Vestam sedentem, duasque chæmetæras circa eam, quarum pares in Asinii monumentis sunt, ubi et Canephoros ejusdem. *Al. leg. Canephorus*, terminatione Latina. Sed *Harduin.* præfert *Canephoros*, quod feminine accipiendum est, ἡ *Κανήφορος*. Sic apud *Cic.* loc. cit. 8. 18. Habe Canephora, *h. e.* τὰς *Κανήφορος*; de iisdem enim loquitur, de quibus *ibid.* 3. 5.

CANES, is. *V. CANIS.*

CANESCO, is, ere, n. 3. inchoat. a *cano*. Part. *Canescens* I. — Canesco est canere incipio, canua flo (*It. incanutire*; *Fr. devenir gris, grisonner*; *Hisp. empezar a ser pardo, a encanecer*; *Germ. weissgrau erglänzen, weissgrau oder weiss werden*; *Angl. to become white, to become hoary*).

1.) Proprie occurrit — a) Generatim. *Ovid.* 2. *Met.* 212. Pabula canescunt, cum frondibus uritur arbor. *h. e.* præ nimio solis calore arecendo albescent. Sic *Plin.* 31. *Hist. nat.* 10. 46. (106). Canescentibus nimia siccitate convallibus. *Ovid. Heroid.* 3. 65. Ante — Quam sine me Phthiis canescant æquora remis. *Id.* 1. *Amor.* 8. 52. Canescunt turpi tecta relicta situ. *Colum.* 3. *R. R.* 2. 12. Canescit lanugine vitis. *Claudian. Mamert. in Genethl.* ad *Max.* 9. Cum ipsi anhelitus hominum, circa sua ora concreti, rigore canescerent. — b) Speciatim de senum capillis. *Plin.* 30. *Hist. nat.* 15. 46. (134). Capilli canescunt. *Id.* 7. *ibid.* 2. 23. In quadam gente Indiæ genitos confestim canescere. — Hinc ponitur et pro senescere. *Ovid.* 9. *Met.* 421. queritur canescere mitis Iasiona Ceres.

II.) Translate. *Cic.* 1. *Legg.* 1. 2. Eaque (*quercus Mariana*), ut ait *Scævola* de fratre mei *Mario*, canescit sociis innumerabilibus. — Sæpius de oratione. *Cic. Brut.* 2. 8. Cumque ipsa oratio jam nostra canesceret, haberetque suam quamdam maturitatem et quasi senectutem. *Quintil.* 11. 1. 31. Senibus convenit genus eloquentiæ pressum et mite et limatum et quale intelligi vult *Cicero* cum dicit, orationem suam cæpisse canescere.

CANIA, æ, f. 1. genus urticæ silvestris. acrioris, caule quoque mordaci, foliis fimbriatis. *Plin.* 21. *Hist. nat.* 15. 55. (92.). ubi alii leg. *canina*; sed *cania* in omnibus suis MSS. vidit *Harduin.* At *Sil.* legit *canina*; quod præstat.

CANICÆ, ærum, f. plur. 1. fursures de farre, a cibo canum vocatæ, ut doret. *Paul. Diac.* p. 46. 1. *Müll.* *Nonius* vero p. 88. 18. *Merc.* fursures generatim exponit. Usurpat *Lucul.* apud *Non.* *ibid.*

CANICACEUS, a, um, adject., qui est ex canicis. *Pacuvius*: Qui apud te quasi servos est canicaceum panem. *Al. leg. caniceum* eodem sensu. *Scalig.* ad *Paul. Diac.* in *Canicæ*, et *Voss.* in *Etymol.* hoc fragmentum ab ipso *Paul. Diac.* citari tradunt: oos neque apud *Paul. Diac.*, neque apud alium quempiam veterem grammaticum invenire adhuc potuimus.

CANICŪLA, æ, f. 1. diminut. a *canis*, parva canis. ¶ 1. Proprie et stricto sensu. *Plin.* 52. *Hist. nat.* 7. 26. (79). Dentium dolores sedantur cerebro caiculæ. Figure *Plaut. Curc.* 5. 1. 7. Ut eam eriperet, manum arripuit mordicus: vix foras me abripui atque effugi: apage istam caniculam. *de muliere loquitur.* — De *canicula*, hoc est homine mordaci *V. CANALICOLA*. ¶ 2. Est etiam hoc nomine *placis marinus*, ita dictus a similitudine formæ: de cuius sævitie et capiendi difficultate ac periculo (*acril enim morsu ferociter homines petit*) multa *Plin.* 9. *Hist. nat.* 46. 70. (151). ¶ 3. Est præterea nomen stellæ, *κύνωρ*. Ea oriente, maximi calores fiunt. Oritur autem post solstitium æstivum; sole primam

partem Leonis ingrediente, ut *Plin.* 2. *Hist. nat.* 47. 47. (123). et 18. *ibid.* 28. 68. (268). docet. Aliter ab aliis *Canicula* designatur. Quidam enim intelligunt minorem canem, qui allquanto ante canem majorem oritur, et *προκύων* ob id atque *antecanis* appellatur. *V. ANTECANIS.* — a) Alii rectius significari volunt stellam lucidissimam, primam, ut vocant, magnitudinis, in ore ipsius Canis positam (quæ et ipsa *προκύων* appellari potest, ut est apud *Galen. commentar.* 1. in lib. 1. *Hippocr. de morb. vulg.*: præcedit enim et ipsa, licet brevi intervallo, totius astri, qui *canis* dicitur, exortum) quam et *Sirium* appellant, cui scriptores passim ardentissimos æstus tribuunt. Dicta est autem *Canicula*, vel quia tunc temporis facile canes in rabiem aguntur, vel quia summum efficit calorem, cujus canes intolerantissimi sunt; vel tandem a fabulis hoc nomen sortita est, de quibus *V.* in *CANIS*. Hoc sensu *Canicula* meminerunt *Cic.* 1. *Divinat.* 57. 130. et 2. *ibid.* 44. 93. et 3. *Nat. D.* 10. 26.; *Varro* 1. *R. R.* 28. 2. et 1. *ibid.* 41. 2.; et *Colum.* 2. *R. R.* 31. 1. et 11. *ibid.* 2. 53. *Horat.* 2. *Sat.* 5. 39. Rubra *Canicula*. *Id.* 3. *Od.* 13. 9. flagrantis atrox hora *Caniculæ*. *Id.* 1. *ibid.* 17. 17. *Caniculæ* æstus vitare. *Manil.* 5. 207. Exoriturque *Canis*, latratque *Canicula* flammans. Et rabit ore suo. (*Id.* *ibid.* 197. et seqq. jam de *Antecanæ*, seu *Procyone* verba fecerat: ex quo etiam apparet, hunc a *Canicula* diversum esse). *Ovid.* 2. *Art. am.* 231. Nec grave te tempus sitiensque *Canicula* tardet. *Pers.* 3. 5. sicca insana *Canicula* messes Jamdudum coquit. *Auct. Priapej.* 63. 2. Per *caniculam*. — b) *Canicula* est etiam minor canis, Latine *antecanis* ut superius diximus, Græce *προκύων*, quæ præpositio vocabulo memoratur a *Plin.* 18. *Hist. nat.* 28. 68. (268). — c) Interdum *caniculæ* nomine totum canis sidus significatur, teste *Servio* ad *Virg.* 3. *Æn.* 141. *Pallad.* 12. *R. R.* 12. 8. *Canicularum* æstus. *Id.* 7. *ibid.* 6. 1. ortus. Adde *Auct. de limit.* p. 295. *Goes.* ¶ 4. Denique *canicula*, quæ et *canis* dicitur, est infelix jactus talorum, quem qui jecisset, certo vincebatur. Sic autem appellabatur, cum quis unitatem miserat: cui contrarius erat jactus *Veneris*, omnium felicissimus. *Pers.* 3. 48. quid dexter senio ferret, Scire erat in voto; damosa *canicula* quantum Raderet. *Foss.* in *Etymol.* in *Canis* ideo *caniculam* appellari hunc jactum putat, quia instar canis mordeat eum, qui luserit. *V. CANIS.*

CANICULARIS, re, adject. ad *Caniculam* cæleste sidus pertinens. *Pallad.* 8. *R. R.* 7. Inchoantibus *canicularibus* diebus. Adde *eumd.* *ibid.* 1. 1. *Sidon.* 2. *Ep.* 2. Clementissimo recessu fallere inclementiam *canicularum*. — Habet etiam *Tertull.* 1. *contr. Marcion.* 19. Sed *V.* ibi interpretes.

CANICULATUS, a, um, adject. *Emil. Macer* 2. 35. Jusque *caniculæ* Græci, quam nostri *caniculatam* dicunt. *Marcell. Empir.* 14. ad fin. Uram *caniculatam*, et coquebam germanam combure. — Quod ad priorem *Macri* locum attinet, recte adnotavit *Janus Cornarius* verbum *caniculatam* corruptum esse. Debit enim dicere *caliculare*. *V. CALYULARIS.* Porro uva *caniculata* videtur appellari, cujus acini nunc die durant, cum sol eosdem circa *caniculæ* ortum marime ardens arefaciat: ita enim vocatur *herba solstitialis*, quæ uno solstitii die nascitur et moritur, aut certe languescit; atque acini solstitiales, qui circa solstitium æstu pereunt. *V. SOLSTITIALIS.*

CANIFERA, æ, f. 1. *V. CANEPHORA.*

CANIFICO, as, are, a. 1. canum reddo. *Vet. poeta* apud *Atilium* p. 2691. *Putsch.* Nec mare canificat, nec agit freta cæcula. Ita pro *Hæc mare* legendum monet *Ruhnkenius*.

CANIFORMIS, e, adject. qui canis formam habet. *Prudent. Apotheos.* 263. Quæve superstitio tam sordida, quæ caniformem Latrantemque throno cæli præponat Anubim? Cf. *Gall. Conf.* c. 5.

CANINA, æ, f. voc. seq. in fine.

CANINUS, a, um, adject. *κύωνος*, *κύωνος*, ad canem pertinens (It. di cane, canino; Fr. relatif au chien, de chien, canin; Hisp. canino; Germ. zum Hunde gehörig oder vom ihm herrührend; Angl. of or belonging to a dog, doggish, canine).

1) Proprie. ¶ 1. Generalit. *Plaut. Cas.* 5. 4. 4. Hac ibo: caninam scævam spero meliorem fore. *canina* scævæ est augurium, quod ex canis occurso vel latratu capitur. *Ovid.* 12. 29. et *Plin.* 29. *Hist. nat.* 6. 89. (133). Caninum lac. *Id.* *Plin.* 29. *ibid.* 6. 35. (111). adeps. *Id.* *ibid.* 6. 38. (117). fel. *Scribon.*

Compos. 161. pellis. *Juvenal.* 10. 171. rectus. *Id.* 14. 64. stercus. *Id.* 5. 11. Far caninum. h. e. quia pane ex eo confectio canes alere sublebat: hinc *canicæ*, quam vocem *V.* — *Caninus* rubus. *V. CYNOSBATUS.* ¶ 2. Speciatim in illo *Persii* 1. 109. sonat de nare canina littera: intelligitur littera R, quam exprimere videntur canes, cum latrant, secundum illud *Lucilii* apud *Charis.* 1. p. 109. *Putsch.* Irritata canes quam homo quod planius dicit.

II.) Translate. ¶ 1. Est canis similis: hinc — a) *Canini* dicuntur, non solum in canibus, sed per similitudinem etiam in aliis brutis et in homine, bini dentes, longissima radice instructi, qui hinc inde inter primores, (quos *Isid.* 11. *Orig.* 1. præisores appellat) et maxillares seu molares in utraque maxilla infixi sunt, *κύωνοδοντες*. Dieti sunt *canini* ob acutam duritiem, et quia quando illis utimur, ranum more mandere videntur. *Cels.* 8. 1. Quaterni primi quia secant, *τομωκοί* a Græcis nominantur. Hi deinde quatuor caninis dentibus ex omni parte cinguntur. Adde *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 61. (160). — b) *Caninum prandium* est, in quo nihil vini potatur. Canes enim non vinum, sed aquam bibunt. Ita exponit *Gell.* 13. 30. verba illa *Varronis*: Novum vinum refrigerare, vetus calefacere, medium esse prandium caninum. *V.* integrum loc. Alii intelligunt prandium, in quo vilissima quæque comeduntur. ¶ 2. Speciatim *Canina* verba sunt dicta asperiora et mordacia, quibus alterius existimatio læditur. Sic *facundia canina*, cujus omnis vis in criminando et conviciando posita est, et obrectatoribus, accusatoribus rabulisque forensibus tribuitur. *Quintil.* 12. 9. 9. Ea est enim prorsus canina, ut ait *Appianus*, eloquentia, censuram maledicendi subire. Cf. *Appianus* apud *Sall.* apud *Non.* p. 60. 24. *Merc. Lactant.* 6. 18. a med. Cicero caninam facundiam (sicut *Sallustius* ab *Appio* dictum refert) exercuit: voluit quoque hominem canino more vivere, ut remordeat lacessitus. *Colum.* 1. *R. R. proem.* § 9. Sed ne caninum quidem, sicut dicitur veteres, atudium locupletissimum quemque adlatrandi, etc. *Ovid.* 12. 232. Latrat et in toto verba canina foro. — Hinc fortasse *Canina* cognominatus est *C. Claudius* consul, de quo *V. ONOM.* — *Caninam pellem* rodere proverbii speciem habet apud *Martial.* 5. 61., et videtur idem esse, ac maledicium maledictis insectari. ¶ 3. Item speciatim et ad mores refertur: hinc — a) *Caninæ nuptiæ* vocantur a *Hieronym.* *Ep.* 69. n. 2. eorum, qui vago ac meretricio concubitu, canum more, delectantur. — b) Hinc etiam *canini*, quemadmodum et *Cynici*, vocati sunt philosophi *Diogenis* sectatores. *Tertull. Patient.* 2. *Caninæ* æquanimittatis stupor. h. e. *ἀναισθησία*, vacuitas omnium affectuum. *Augustin.* 14. *Civ. Dei* 20. Hoc illi canini philosophi, hoc est *Cynici*, non viderunt. — Hinc

Canina, æ, f. 1. absolute, substantivorum more, est canina caro; ipsum autem nomen caro subauditur. Hinc proverbium apud *Varron.* 7. *L. L.* 32. *Müll.* Canis caninam non est. Similiter ab *Italici* dicitur: *Lupo non mangia gli occhi*. Eod. sensu *Juvenal.* 15. 160. parcat Cognatis maculis similis fera. Adde *Justin.* 19. 1. — Est etiam hoc nomine herba, de qua *V.* in *CANIA*.

CANIPA, æ, f. 1. idem ac canistrum, a canum, vel a *κύωνος* Græcorum, quod idem significat. *Inscript.* apud *Marin.* *Frut. Arv.* n. 3. Deinde pueri canipas contigerant, quas per calidiores domos suas miserunt. *Marinius* *ibid.* p. 306. probat, per hanc vocem nihil aliud significari posse, quam canistra; his enim veteres in convivii et sacrificiis utebantur, ut fruges et res ad sacrificium pertinentes ferrent: mos vero tangendi canistra comprobatur etiam ex *Demosth. orat. contra Androthion.* ad fin., ubi ille ait, sacerdotem solere *ἀντρεῖναι* *χρηρῖσθαι* *καὶ κύωνος*, h. e. tangere pelves et canistra.

CANIS, is, comm. gen. 3. — *Canes* in recto casu singulari in feminino gen. usurpant *Ennius* apud *Varron.* 7. *L. L.* 32. *Müll.*, *Plaut. Trin.* 1. 2. 133. et 135., et *Lucilius* apud *Varron.* l. c. et apud *Charis.* 1. p. 100. *Putsch.* — In Ablativo habet *canes*: sed et *cani* dici posse, docent quidam Grammatici. Exempla nondum vidimus. — Ratione habita generis, sæpe feminino genere effertur, licet non de sexu agatur, sed de eo animali in genere, ut apud *Lucr.* 1. 404.; *Virg.* 1. *G.* 470.; *Horat.* *Epod.* 2. 31. et 5. 23. et 2. *Ep.* 2. 75.; *Ovid.* 7. *Met.* 408., 3. *ibid.* 140. et alibi; et *Colum.* 7. *R. R.* 13. 2. idque ad

Græcorum exemplum, quibus *κύων* eodem sæpe genere effertur. Immo *canis* feminino genere effertur etiam cum de masculo agitur, ut apud *Auct. Priapej.* 71. Vicini *canis* buc subinde venit Nidorem, puto, prosecuta fumi: Quæ, libamine mentulæ comeso, Tota nocte mihi litat rigendo. h. e. arrigendo. — Ratione habita etym., *canis* est a *Gr. κύων*, *κύων*; et iuxta cl. *Furlanetto*, *canis* dicitur, quia *κύων*, turget in iram aut libidinem, *κύων* enim turge significat: hinc fortasse etiam *cunnius* derivatur, nam *ἐκ κύωνος* dicitur mulier gravida. Porro *κύων*; Dorice pronunciatum originem dedit voci *canis* apud Latinos. Amandandum vero est etymon *Varronis* 5. *L. L.* 99. et 7. *ibid.* 22. *Müll.*, qui, quod *canis* canat, ut signa canunt, ita esse canem appellatum ait. — Ceterum *canis* est animal domesticum latrans (It. cane, cagna; Fr. chien, chienne; Hisp. perro, perra; Germ. der Hund, die Hundin; Angl. a dog or bitch).

2) Stricto sensu hoc nomine significatur animal domesticum latrans; et occurrit

1) Proprie. — a) Generalit. De canibus eorumque natura, usu et alendi ratione multa *Plin.* 8. *Hist. nat.* 40. 61. (162). et seqq.; *Lucret.* 5. 1061.; *Cato* *R. R.* 124.; *Varro* 1. *R. R.* 21. et 2. *ibid.* 9.; *Virg.* 3. *G.* 404. et seqq.; et *Colum.* 7. *R. R.* 12. et 13. Canum nomina sex et triginta habes apud *Ovid.* 3. *Met.* 206.-224., plura apud *Hygin.* *fab.* 18., septem vero et quadraginta enumerat *Xenoph.* *Kynyer.* c. 7. § 5., quæ dissyllaba esse oportere ipse statuit, quo promptius a dominis suis canes inter venandum ad jussa vocentur. — *Ennius* apud *Varron.* 7. *L. L.* 32. *Müll.* Tantidem quasi feta canes sine dentibus latrat. *Ter. Phorm.* 4. 4. 24. Introit in ædes ater alienus canis. *Lucilius* apud *Charis.* 1. p. 10. *Putsch.* Irritata canes, quam homo, quod planius dicit. h. e. littera R. *Cic.* 2. *Nat. D.* 63. 158. Canum vero tam fida custodia, tamquam amans dominorum adulatio, tantumque odium in externos, et tam incredibilis ad investigandum sagacitas narium, tanta alacritas in venando etc. *Id.* 1. *Tusc.* 45. 103. In *Hircania* piebs publicos alit canes, optimates domesticos: nobile autem genus canum illud scimus esse, sed pro sua quique facultate parat, a quibus lanietur. *Id.* 4. *Acad.* (2. pr.) 16. 49. si lupi canibus similes. *Lucret.* 6. 1221. Canum *gda* vis. *Id.* 5. 862. levisomna canum filo cum pectore corda. *Id.* 1. 398. canes ut montivagæ persepe ferai Naribus inventiunt intactas fronde quietas. *Horat.* *Epod.* 2. 31. Aut trudit acres hinc et hinc multa cane Aprus in obstantes plagas. *Propert.* 3. 16. 17. et *Plin.* 8. *Hist. nat.* 40. 63. (152). Rabies canum. *Liv.* 40. 6. Caput mediæ canis præciæ. *Justin.* 1. 4. Canis femina parvulo ubera præbens. — b) Jungitur pluribus Adjectivis, quorum præcipua sunt hæc. *Varro* 1. *R. R.* 21. acres. *Cato* *R. R.* 124. aciores et vigilantiores. *Colum.* 7. *R. R.* 12. 5. assiduus, cui *ibid.* opponitur erroneus. *Seneca* 3. de *ira* 37. catenarius. *Petr.* *Satyr.* 29. catenâ victus. *Horat.* *Epod.* 5. 23. jejuna. *Lucilius* apud *Varron.* 7. *L. L.* 32. *Müll.* laniorum immanis canes. *Lucret.* 5. 1032. et *Horat.* 2. *Sat.* 6. 114. Molossi. *Virg.* 1. *G.* 470. et *Ovid.* 4. *Fast.* 936. obsceæ. *Colum.* 7. *R. R.* 12. 3. pastoralis. *Id.* *ibid.* § 8. pecunarius. *Id.* 7. *ibid.* 13. 2. palliæa. *Lucret.* 5. 890., *Seneca* *CEd.* 932. et *Plin.* 29. *Hist. nat.* 5. 32. (98). rabidi. *Horat.* 2. *Ep.* 2. 75. rabiosa. *Cic.* 6. *Ferr.* 13. 31., *Nepos* *Pelop.* 2., et *Colum.* 7. *R. R.* 12. 5. venatici. *Id.* *Colum.* *ibid.* signat in custodia. *Horat.* 3. *Od.* 16. 3. vigiles. *Colum.* 7. *R. R.* 12. 3. villaticus. — c) Jungitur et pluribus Verbis, quorum hæc sunt præcipua. *Ovid.* *Heroid.* 5. 20. Agere canes per silvas. *Virg.* 3. *G.* 571. Agitare feras canibus immissis. *Ter. Andr.* 1. 1. 30. Alere canes ad venandum. Cf. *Curt.* 9. 1. 31. Canes nobiles ad venandum. *Seneca* 5. *Contron.* 30. sub fin. Alligare canem ad ostium. *Virg.* 10. *Ecl.* 57. Circumdare canibus saltus. *Ovid.* *Heroid.* 4. 42. Mortari canes. *Virg.* 3. *G.* 410. Venari canibus leporem. — d) Mos fuit, et hodieque est, canem prope ædium fores alligatum tenere, custodiæ causa; ad quem ne quis propius accedere auderet, cave canem majoribus litteris in pariete inscribebant, ut est apud *Petr.* *Satyr.* 29. et *Inscript.* apud *Orell.* 4320. Hinc *Varro* apud *Non.* p. 153. 1. *Merc.* Quod ea die mea erat præbitio, in januam, Cave canem, inscribi jubeo. h. e. quod ea die a me canem præbenda erat, jubeo inscribi cave canem, ut ignotos, et mihi parum amicos

mea mensa arceam; vel ne tam frequentes adsint convivae, et sumptus levior sit. Potest etiam illud *canem* proverbii speciem habere, quod admonetur, cavendos esse maledicos et obrectatores. Fortasse hoc sensu accipitur ab eodem *Farron*, qui unam ex *Satyr* suis *Cave canem* inscripsit, teste *Non. p. 75. 22. Merc.* — e) Multa sunt, quae a cane sumpta, proverbio dicuntur: scilicet — *Fenatum ducere* inuitas canes est invitum cogere ad aliquid faciendum, quod est stulte agere. Nam facere coactus, aut nihil agere, aut certe male. Habetur apud *Plaut. Stich. 1. 2. 82.* — *Cane pejus et angue vitare aliquid.* proverbium est apud *Horat. 1. Ep. 17. 30.*, de quo *F. ANGUIS.* — *Canis assuetus corio*, aliud proverbium de illis, qui postquam semel aliqua in re peccaverunt, abstinere deinceps non possunt. *Horat. 2. Sat. 5. 51.* quae si semel uno De sene gustarit, tecum pariter lucellum, Ut canis a corio numquam absterrebitur uncto. — *A cane non magno saepe tenetur aper*, apud *Ovid. 2. Rem. am. 422.* Eodem sensu dicunt Itali: *Piccola pietra fa versar gran carro*: h. e. res etiam parva maximè vehementer nocet. — *Canis timidus vehementius latrat, quam mordet*: de homine ignavo et loquaci, qui ad verba promptus, ad rem gerendam segnis est. *Curt. 7. 4. 7.*

II.) Translate: § 1. Hujus vocis canis usus saepe est in conviciis — a) Cum impudentem ac sordidum hominem notamus. *Plaut. Most. 1. 1. 38.* Obolisti eum. Germani illuvies, rusticus, bircus, — canes capro commista. *Ter. Eun. 4. 7. 33.* Diminuum ego caput tuum hodie, nisi abis. *Gr. Ain vero, canis?* *V. Denatum* ad *h. l. Horat. Epod. 6. 1.* Quid immerentes hospites veras, canis, Ignarus adversus lupos? *Cl. eumd. 2. Sat. 2. 56.*; *Sueton. Vesp. 13.*; et *Petron. Satyr. 74.* — b) Item cum furem ac rebus hominem significare volumus. Sic: *Plaut. Men. 5. 1. 17.* Hecubam ait ideo canem appellatam, quia Græcis fuisse, quia omnia mala ingerebat, quemquam aspererat. — c) Canes etiam dicuntur homines maledici ac præcipue accusatores. *Cic. Rosc. Am. 29. 57.* Simillima est accusatorum ratio. Alii vestrum anseres sunt, qui tantummodo clamant, nocere non possunt: alii canes, qui et latrare et mordere possunt. Adde *Senec. Consol. ad Marc. 22.* § 2. Canes etiam dicuntur tum in sermone familiari, tum in nobili oratione, qui aliquem sequuntur cibi et prædæ gratia, qualis sunt parasiti et associæ potentiorum, qui bonum patrocinio et clientelæ protecti, alere se posse et discere sperant: uno verbo potentiorum adulatores vilesque assentatores. *Cic. 3. Ferr. 48. 126.* Multa sibi opus esse, multa canibus suis, quos circa se habebat. Et 5. *ibid. 11. 28.* Ista cohors quorum hominum est? Volusii haruspitis et Corneli medici et horum canum, quos tribunal meum vides lambere. Adde *eumd. 7. ibid. 46. 156. Id. 6. Att. 3. 6. P. Clodii canis.* *Cl. eumd. Pis. 10. 23.*

B) Per similitudinem canis dicitur de aliis rebus, hoc est § 1. A Mythologis ponitur — a) De Cerbero, qui dicitur ab *Ovid. 3. Art. am. 322.* et 4. *Trist. 7. 16.* canis tergeminus. Ab eodem 7. *Met. 468.* Echidnae, et 3. *Amor. 12. 26.* vipereus. A *Seneca Herc. Cæt. 1202.* triformis, et *ibid. 1257.* Stygius, et *ibid. 1528.* inquietus. Ab eodem *Herc. fur. 649.* et *Martial. 9. 66.* Tartareus. — Generatim *Horat. 1. Sat. 8. 35.* infernae canes. *Cl. Virg. 6. En. 257.* et *Lucan. 6. 733.* — b) De Anubii. *Lucan. 8. 832.* Semidei canes. § 2. Est etiam hoc nomine piscis marinus, canis figurâ. *Plin. 9. Hist. nat. 35. 55. (110).* *F. CANICULA.* — Hinc apud Mythologos de Scylla. *Lucret. 4. 733.* et 5. 889; *Cic. 7. Ferr. 56. 146.*; *Virg. 3. En. 432.*; *Tibull. 3. 4. 89.*; *Seneca Med. 351.*; et *Lucan. 1. 549.* § 3. Apud Astronomos canis est sidus caeleste, et quidem duplex, major, et minor. De minore *F. ANTECANIS.* Major autem in fabulis dicitur fuisse ab Jove appositus custos Europæ, et ea præditus facultate, ut nulla eum fera præterire posset. Hic postea Minos regis fuit, a quo Procri Cephalæ uxori, quæ venandi studiosissima erat, donatus est. Ea defuncta, Cephalus secum Thebas duxit, ubi erat vulpes, cui datum fuerat, ut omnes canes fugere posset. Quare Jupiter, ne sua in alterutro dona corrumpere, utrumque in lapidem vertit: vel, ut alii volunt, cum Thebas venisset, omnem circa regionem, quæ a vulpibus infestabatur, iis occisis, liberavit: quam ob rem in cælum translatus est. Alii fabulantur fuisse canem Orionis, qui quod studiosus esset venationis, cum

eo canem quoque inter astra fuisse collocatum. Alii Icarii canem fuisse dicunt, et cum cane minore confundunt. Hæc *Hygin. 2. Astron. 35.* et *Servius ad Virg. 1. G. 218.* Situs est autem in cælo in ipso Tropico Cancræ, habetque ante se leporem, quem insequi videtur, post se proram navis Argo, ut et *Virg. 9. 5. 2. Schneid.* docet. Constat stellis secundum *Hygin. 3. Astron. 34.* viginti, secundum alios decem et octo, quarum præcipua in ejus ore, quæ et ipsa canis dicitur, et *Canicula*, et *Sirius*: quamquam *Hygin. locis cit. Sirium* distinguit a *Canicula*, et illum in capite, hanc in ore Canis collocat. Poetæ passim pro una eademque accipiunt. *Virg. 1. G. 218.* et *averso cedens Canis occidit astro.* *Ovid. 4. Fast. 939.* Est Canis, (Icarium dicunt) quo sidere moto, Tosta siliit tellus, etc. *Id. 5. ibid. 723.* Canis Erigoneius. Utrouque loco *Ovid. tribuit Cani majori fabulam*, quam alii de minore narrant. *F. ANTECANIS.* Ceterum superiora ita rectius disponenda. — a) *Canis* nomine totum caeleste sidus significat *Farro 2. R. R. 1. 8.* — b) *Canis absolute*, vel *Canis major*, in cujus ore est *Sirius* vel *Canicula*, intelligendus est apud *Cic. 2. Nat. D. 44. 114.* et *Arat. 349.* et 367; *Virg. 9. 5. 2. Schneid.*; *Virg. 2. G. 353.* et *loc. cit.*; *Horat. 1. Sat. 7. 25.* et 1. *Ep. 10. 15.*; *Tibull. 3. 5. 2.*; *Ovid. 4. Fast. 904.*; *Val. Flacc. 6. 67.*; *Colum. 11. R. R. 2. 37.*; *Plin. 18. Hist. nat. 26. 64.* (234). et seqq.; et *Hygin. 3. Astron. 34.* — c) *Canis minor* vel *minuscule*, Græce πρὸς τὸν, Latine antecanis, intelligendus est apud *Virg. 9. 5. 2. Schneid.*; *Plin. 18. Hist. nat. 28. 68.* (268); et *Ovid. 5. Fast. 733.*, 4. *ibid. 939.* et 2. *Amor. 16. 4.* § 4. In re lusoria. — *Tam facile, quam canis exta edit*, proverb. apud *Senec. Apoloc. 10.* de re, quæ facillime fit. Canes enim extorum voracissimi sunt: quo pertinet Græcum proverbium, *κύνων τὰς ἐντέρας*. Alii tamen rectius legunt, *quam canis excidit*, ut canis significet jactum illum infelicem talorum, qui et *canicula* dicitur, de quo *Propert. 4. 8. 45.* Me quoque per talos Venerem quaerente secundos, Semper damnosi subsilire canes. *F. CANICULA.* 4. Porro is jactus facillime excidere dicitur, tum quia ea erat talorum positio, ut facilius in canem sederent, quam in aliam faciem, ut pluribus ostendit *Libert. Fromond. in adnot. ad cit. loc. Senecæ*; tum quia fere fit, ut ludo dediti saepius vincantur, quam vincant. Eodem sensu canis occurrit apud *Sueton. Aug. 71.*, ubi *F. annotata a Baumgart.*; et apud *Ovid. 2. Trist. 474.* et 2. *Art. am. 206.* § 5. Denique canis significat genus quoddam vinculi, quo nocentes servi necebantur, qui etiam *catulus* appellatur. *Plaut. Cas. 2. 6. 37.* Tu ut quidem hodie canem et furcam feras. *Al. leg. canum.* — *NB.* De fluvio *F. ONOM.*

CANISTELLUM, i, n. 2. *de minut. a canistrum*, parvum canistrum, teste *Paul. Diac.*, qui ait p. 45. 19. *Müll. Cana* (xavá) dicunt Græci, nos canistra et per diminutionem canistella. — Porro occurrit in num. plural. tantum. *Symmach. 2. Ep. 81.* Ceteros quoque amicos eburneis pugillaribus et canistellis argenteis honoravi. Adde *eumd. 7. ibid. 76.*

CANISTRUM, i, n. et Canister, tri, m. 2. a Græco xavαστρον, ut *Farro 5. L. L. 120.* et *Paul. Diac. p. 45. 9. Müll. docent.* — Mascul. genere et num. plural. effertur a *Pallad. 12. R. R. 17. 1.* Selligis canistros fieri debere virgultis, quia genus hoc oleum dicitur adjuvare. — Ceterum canistrum est vas vimineum ad panem et alia mensæ inferenda, item ad sacrificia et alios usus (It. canestro, cesta, corba; Fr. panier, corbeille; Hisp. cesta, canasta, cestica; Germ. Körbchen; Angl. a basket made of osiers, a bread-basket, weider). Occurrit in plurali numero tantum. *Cic. 6. Att. 1. 13.* In laetibus et splendidissimis canistris, olusculis non soles pascere; quid te in vasis fictilibus appositurum putem? *Virg. 8. En. 180.* Viscera tosta ferunt taurorum, onerantque canistris Dona laboratæ Cereris. Adde *eumd. 1. ibid. 705.* et 4. *G. 280.*; *Horat. 2. Sat. 6. 105.*; *Tibull. 1. 10. 27.*; *Propert. 3. 13. 28.*; et *Colum. 10. R. R. 277.* *Ovid. 8. Met. 675.* et patulis redolentia mala canistris. *Id. 2. ibid. 704.* Pura coranatis portabant sacra canistris. *Id. 2. Fast. 650.* Ista canistra. Adde *eumd. 4. ibid. 451.* *Juvenal. 5. 74.* Vin tu consuevis, audax conviva, canistris Impleri, panisque tui novissae colore? — Sunt etiam canistra argentea, quæ adhiberi solent apponendis in mensa poculis: quæ *canistra siccaria* dicuntur. Hæc *Servius* ad illud

Virg. 1. En. 710. Qui dapibus mensas onerant et pocula ponant. Cf. CANISTELLUM.

CANITIA, æ, f. 1. *F. voc. seq. sub init.*
CANITIES, æ, f. 5. (canus). — Dicitur etiam canitia, æ. *Plin. 37. Hist. nat. 7. 42. (91).* Canitia in vasis summa est. Apud *Plin.* edente *Sillig.* occurrit et alibi. Adde *Lucan. 8. 57.*, ut est in veterib. codicibus teste *Voss. l. 3. de Gramm. c. 35.*, nam alii habent canities. *Charisius* quoque 1. p. 41. *Putsch.* hanc positionem probat: quam confirmat et *Fulg. Ital. Levit. 19. 32.* A facie canitiæ habentis exurge et honorabis faciem presbyteri. — Alia vero forma habet tantum Nom. sing. num. canities, Accus. canitiem et Abiat. canitie, et caret Genit. et Dat. — In prosa autem oratione hæc vox locum obtinuit post Augusteam ætatem, teste *Charis. loc. cit.* — Ceterum canities est color cinereus, sive abstracta qualitas rei cinereum colorem habentis (It. canutezza, canitie; Fr. couleur blanche ou grise, blancheur; Hisp. color pardusco, blancura; Germ. die Graueheit; Angl. witherness, greyness). Occurrit § 1. Stricto sensu — a) Generalim. *Ovid. 1. Met. 237. de Lycaone in lupum converso.* Fit lupus et veteris servat vestigia formæ: Canities eadem est. h. e. color cinereus, quem referunt villi lupini. Hinc πολιοὶ λύκοι; apud *Homer. 20. Iliad. 334.*, ubi *Scholias.* πολιοί interpretatur τεφρόδης, hoc est cinereus. *Plin. 21. Hist. nat. 20. 84. (147).* Folia thymo similia, nisi quod molliora sunt et lanatiore canitie. *Id. 36. ibid. 7. 11. (55).* Tiberium marmor sparsa, non convoluta canitie. *Id. 37. ibid. 11. 73. (191).* Canities sparti. *Juvenal. 10. 208.* inguinis ægri. — b) Speciatim est — Albedo capillorum, quæ homini seni advenit, et equo. *Ovid. 10. Met. 425.* Canities alba capillorum. *Id. 7. ibid. 289.* Canities comæ. *Plin. 11. Hist. nat. 37. 64. (169).* superciliorum equi. Et absolute *Id. Plin. ibid. 37. 47. (131).* Canities homini tantum et equis; sed homini semper a priore parte capitis, tum deinde ab aversa. — Saepius sunt ipsi capilli cani. *Catull. 64. 224.* Canitiem terræ et infuso pulvere fœdere. *Cl. Ovid. 8. Met. 529.* *Virg. 10. En. 844.* Canitiem pulvere deformare. *Id. 6. ibid. 300.* Charon, cui plurima mento Canities inculta jacet. *Ovid. 3. Art. am. 163.* Femina canitiem Germanis inficit herbis. *Id. 13. Met. 492.* Canitiem verere. *Id. 10. ibid. 425.* Canities hirta. *Stat. 3. Theb. 138.* impexa. *Id. 2. ibid. 97.* propeza. *Sueton. Claud. 60.* pulcra. *Tertull. Cult. fem. 8.* Barbam acris cadere, intervellere, circumradere, capillum disponere, etiam colorare canitiem. § 2. Metonymice est ipsa senectus: ad rem *Virg. 10. En. 549.* Canitiemque sibi et longos promiserat annos. *Horat. 2. Od. 11. 7.* Arida canities pellens lascivos amores. *Id. 1. ibid. 9. 17.* Canities morosa.

CANITICO, inis, f. 3. canities. *Plaut. apud Paul. Diac. p. 62. 1. Müll.* Stultus est adversus ætatem et capitis canitudinem. *Farro apud Non. p. 82. 24. Merc.* Neque vetulus cantherius, quam novellus, melior; nec canitudini comes virtus (est).

CANNA, æ, f. 1. xavva, frutex ex genere arundinum, sed tamen parvus et silvestris, ut colligimus ex *Ovid. 8. Met. 337.*, et *Colum. 4. R. R. 32. 3.* et 7. *ibid. 9. 7.* *F. ARUNDO* (It. canna; Fr. canne, roseau jonc; Hisp. caña, junco; Germ. d. Rhor; Angl. a cane or reed).

I.) Proprie occurrit § 1. De ipso frutice. *Ovid. 4. Met. 298.* et *Rem. am. 142.* Canna palustris. *Id. 6. ibid. 326.* tremula. *Id. 6. Fast. 406.* cassa. *Colum. 12. R. R. 59. 5.* Cannâ viridi scindere olivas. *Pallad. 4. R. R. 15. 2.* Factis ex canna canalibus infundere aliquid. § 2. De cannarum usu. — a) De instrumentis, quæ ex cannis fiunt. *Colum. 12. R. R. 52. 4.* Cannæ spisse textæ. Adde *eumd. ibid. § 8. Id. 12. ibid. 15. 1.* Factæ in hunc usum cannæ. — b) In illo *Juvenal. 5. 89.* Canna Micipsarum prorâ subvehit acuta: canna videtur accipi pro majori arundine, ex qua olim a quibusdam populis India et Ægypti parva navigia factituri solita, *Plin. 2. Hist. nat. 2. 7. (13).* et *ibid. 56. 57. (206).* tradit. Illud enim discrimen inter cannam et arundinem, quod in ARUNDO posuimus, sæpe negligunt scriptores. Alii tamen interpretantur vasculum et canna, quo oleum ex Africa Romam comportari solebat. — Apud *Stat. 1. Silv. 6. 15.* canna est species arundinis aromaticæ. At *F. CAUNEUS.* — c) Accipitur etiam (sicut arundo et calamus) pro fistula, qua canitur. *Ovid. 2. Met. 682.* dispar septenis fistula cannis. *Id. 11.*

ibid. 171. Pauci jubet Tmolus citharæ submittere cannas. *SH. Il. 7. 439.* errantes dumosa per avia tauros Arguta revocans canna. — d) De canna ad vitam sustentandam *Pallad. 3. R. 11.* — e) Denique de cannis, quibus camerarum cælum fit, loquitur *Id. 1. ibid. 13.*

II.) Translate. Canna gutturis est aspera arteria, per quam respiramus. *Cæli. Aurel. 2. Acut. 16. et 2. Tard. 12.* — *NB.* De Canna dea et de Canna fluvio *V. ONOM.*

CANNABA. V. CANABA.

CANNABARIA et Canabaria, æ, f. 1. idem ac cannabetum, ut cannaticia idem est ac cannatura. *Not. Tir. p. 178.* Canabus, canabaria, canabinum. — Unico n scribuntur hæc tria vocabula, ut etiam aliquando *canabis* et *cannabetum*. *V. CANNABIS § 2.* et vocem sequent. — Canabaria, potius quam cannabetum, esset officina seu taberna, in qua cannabis carminatur vel venditur: *V. LINARIA.* At omnia hæc a Lexico sunt expungenda.

CANNABETUM, i, n. 2. locus cannabe consitus. *Inscript. apud Gruter. 896. 14.* (quæ etiamnum Ateste exstat, ibique unico n scribitur). *ΣΤΡΟ ΝΕΩΥΣ ΑΤΕΣΤΕΣΤΑΥ ΝΥΙΣ ΑΡΕΑΣ ΕΔΕΤ. Ita et alia apud Fabrett. p. 223. n. 594. AREA CVM AEDIFICIIS ET HORREIS VSQVE AD ANVNDINEVM. V. CANNABIS.*

CANNABIFER, fera, ferum, adject. *Inscript. apud Murat. 70. 6.* SILVANO SANCTO PATRI ET CVSTODI PECVDIFERO LACTIFERO GLANDIFERO POMIFERO CANNABIFERO LINIFERO Q. ZOSIMVS Q. L. TERVELL. GRAMMATICVS etc.

CANNABINUS vel canabinus, a, um, adject. *κάνναβινος*, qui est ex cannabe. *Lucilius apud Festum p. 356. 8. Müll.* Canabinus thomis. *Farro 3. R. 8. 2.* Metall, aut palli, supra quos tegitulae canabinæ sint impostæ. *Id. ibid. 5. 11.* Tecta porticus sit rete canabina. *Colum. 12. R. 30. 8.* Funes canabini. Adde *eumd. 6. ibid. 2. 3.*

CANNABIS vel canabis, is, f. 3. *κάνναβις* et *κάνναβος*. 6. Occurrit etiam *cannabus* vel *canabus*, i, m. 2. apud optimos scriptores: *V. infra sub b.* Denique *cannabum* neutro genere in recto singulari legitur tantum apud *Isid. 19. Orig. 27. 3.* — Quidam scribunt *canabis* unico n, pro quibus est *Inscript.*, quam in CANNABETUM retulimus. Nam videtur olim vix hæc simpliciter n scribi solita a *κάνναβος* nempe, ligum tenue, cui ceram, gypsum, aliæque circumligant fictores. Hoc autem repetendum a *κάνναβος* pro *κάνναβος* vacuus, quod a *κάννα* vel *κέννα* cavo; etenim cavum habet cultrum. — Quidquid sit de etymo, canabis est frutex ferulaceus, cujus siccato cortice, ut lini, ultimè ad crassiores telas, et præcipue ad limes confectas (*It. canape, canapo; Fr. chanvre; Hisp. canamo; Germ. d. Hanf; Angl. hemp.*). Occurrit — a) Forma *cannabis* in recto casu singulari apud *Plin. 19. Hist. nat. 9. 56. (173).* Utilissima funibus cannabis seritur a Favonio. Adde *eumd. ibid. 4. 22. (63).* et 20. *ibid. 23. 97. (259).*; et *Colum. 2. R. 10. 21.* — Accus. *cannabim* apud *Varron. 1. R. 23. 6.* Ubi seras canabinum, linum, juncum, spartum. — Ablat. *cannabi* apud *Plin. 19. Hist. nat. 2. 8. (29).* In sicco præferunt e cannabi fuses. Adde *Paul. Diac. p. 357. 1. Müll.* — Denique Ablat. *cannabe* apud *Pers. 5. 146.* Tum mare transilias? tibi toria cannabe fulto Cæno sit in transtro? — b) Forma *cannabus* in Accus. sing. occurrit apud *Pallad. 3. R. 8. 5.* Hoc mense cannabum seres terra pingui. Adde *eumd. 4. ibid. 5. et Marcell. Empir. 9.* — Ablat. *cannabo* apud *Varron. apud *Pallad. 17. 3.* Cannabo et stappa ceterisque sativis rebus naves luere. — Cl. *Pée (Op. cit. vol. 2. p. 458.)* hæc exhibet synonymiam: *Κάνναβις ἡμπερος* Dioscor. 3. 165., Galen. de Fac. simpl. med. 4. 7. p. 184.; *Cannabis Pers.* et *Plin. loc. cit.* præter unum; *Cannabus* seu *cannabis* Colum., Varron. et *Pallad. locc. cit.*; et *Canape* Carol. Magn. Capitul. sunt *Cannabis sativa* L. Spec. plant. 1457. — *Κάνναβις ἀγρία* Dioscor. 3. 166. et *Cannabis in silva* Plin. 20. Hist. nat. 23. 97. (259). sunt *Atthæa cannabina* L.*

CANNABIUS vel canabius, a, um, adject. Idem quod cannabinus. *Grat. Cyreg. 46.* At pauper rigui custos Alabandicus horti Canabias nutrit silvas.

CANNABUM et CANNABUS } V. CANNABIS sub init.

CANNÆ, ærum, f. plur. 1. vicus Apulicæ prope Andrium fluvium, ubi Hannibal ingenti cæde Romanos

fudit; de quo *V. ONOM.* — Hinc figurate Cannæ ponuntur pro quocumque loco calamitoso. *Liv. 23. 45.* Capuam Hannibali Cannas fuisse. *Id.* virtutem bellicam, ibi militarem disciplinam, ibi præteriti temporis famam, ibi spem futuri extinctionis. Adde *Flor. 2. 6. 21.*

CANNENSIS, e, adject. ad Cannas pertinet, de quibus *V. voc. præced.* Hinc *Cannensis* pugna proverbio dicta est pro insigni calamitate. *Cic. Rosc. Am. 32. 89.* Te pugna cannensis accusatorem sat bonum facit. *h. e. Sullana proscriptio. Cl. Arnob. 5. 38.* Aut pugna nia Cannensis proscriptio fieri potest crudelitæque Syllanæ? *Cic. 7. Ferr. 11. 28.* Quivis ut, cum adspexisset, non se prætoris convivium, sed ut Cannensem pugnam nequitia videre arbitraretur.

CANNETUM, i, n. 1. locus, ubi cannam copia est. *Pallad. 3. R. 8. 23.* Antiqua canneta. *Id. ibid. 24. 13.* Canneta ponenda sunt. Adde *Cassiod. 2. Variar. 4. ante med.*

CANNEUS, a, um, adject. qui ex canna est. *Colum. 12. R. 8. 52. 8.* Cannem tegetes. *At. leg. canna tegetes*; inter quos *Schneider.* et quidem recta.

CANNICIUS, a, um, adject. canneus. 1. Legitur apud *Pallad. in lemma tit. 13. l. 1.* De cameris canniciis. Eo autem titulo docet *Pallad.* rationem conficiendarum camerarum in ædificiis agrestibus, ex tabulis, aut cannis. 2. *Cannicia*, æ, idem est quod cannetum. *Innocent. De casis Iller. p. 325. Goss.* Sub se cannicias, et res palustres habet.

CANNOPHORUS, i, m. 2. qui cannas seu storeas portat, seu vendit, a *κάννη* storea et *φέρω* porto. *Cannophorum* seu *cannoformum* collegii mentio est in duabus *Inscript.*, quarum una ex lapide descripsit *Mich. Ang. Macri* in rudibus urbis Locorum, ubi nunc Geraci in Calabria et necum (ajebat cl. *Furlanetto*) communicavit ann. 1825. (hæc est apud *Monmsen. Inscr. N. 9.* et apud *Henzen. 6072.*) d. m. FELIX VIXIT ANNIS X. COLLEGIVS CANNOPHORVM M. v. P. Alam Mediolani repertum in Basilica S. Ambrosii editit *Car. Rosmini* in *Stor. di Milano T. 4. 440.* (hæc est apud *Henzen. 6073.*) ALBYCIA MACIANA COLLEGIO CANNOPHORVM (ita pro *cannophorum*) ss. III. X. EX QVORVM etc.

CANNŪLA, æ, f. 1. demittit a canna, parva canna.

I.) Proprie. *Apul. 4. Met. 6.* Parva casula cannulis temere connecta.

II.) Translate. *Cæli. Aurel. 2. Tard. 13.* Pulmonis cannulla, quam Græci arteriam vocant.

CANO, is, cecidi, cantum, canere, 3. *Canite* per synocopen pro *canite* legitur in quodam Saliari carmine apud *Varron. 7. L. L. 37. Müll.* Divum exta cante, divum deo supplice cante. — *Canerit* pro *ceciderit* ex Auguralibus libris offert *Festus* p. 270. 32. *Müll.*; et *canui* pro *cecini* olim dictum fuisse, ait *Servius* ad *Virg. 2. G. 384. V. OCCANO* et *OCCINO*. — *A canui* est *caniturus*, ut a *noctui* *nocturus*, a *monui* *moniturus*. Habetur autem in *fin. cap. 8. Apocalyp.* Angelorum, qui erant tuba canituri. — Part. *Canus*, a, um olim veteres dixisse, testis est *Paul. Diac. p. 46. 5. Müll.* — Part. *Canens* I. 2. a; *Canendus* II. 1. a. — Ratione habita etym, *cano* est a *καίνω*, unde *æor. 2. ἔφαρον*, hians ore vocem edo, *hisco*; et conjungi potest etiam cum *κάνναβις*. Est autem verbum proprium animalium, quæ aperto oris biata, qui Græce *γυνώ* dicitur, vocem variando et modulando cantum edunt (*It. emettere* un suono modulato ed armoniosa, *cantare*; *Fr. chanter*; *Hisp. cantar*, *echar* et *aliento* por la garganta; *German. harmonischen Ton von sich geben, sich melodisch hören oder vernehmen lassen*; *Angl. to sing*).

I.) Proprie. 1. Ponitur de brutis animalibus, ut puta de avibus. ranis etc., quæ modulatum sonum edunt; et occurrit — a) Absoluta. *Ter. Phorm. 4. 4. 27.* Gallina cecidi. *Farro 5. L. L. 76. Müll.* Sunt quæ (*alites*) aliis de causis appellatur, ut noctua, quod nocte canit ac vigilat; lusciniola, quod luctuose canere existimatur. *Cic. 1. Divinat. 7. 12.* Corvus canit. *Id. 2. ibid. 26. 56.* Victores galli canere solent. Adde *Proper. 1. 2. 14.*; *Colum. 8. R. 3. 12.*; *Plin. 10. Hist. nat. 29. 42. (80).*, *ibid. 29. 43. (82).* et (84), *ibid. 32. 47. (89).*, *ibid. 21. 24. (49).* et 8. *ibid. 58. 83. (225).* — Huc pertinet et illud *Cic. 3. Nat. D. 11. 27.* Et ego quero, unde orationem, unde numeros, unde cantus. Nisi vero loqui solem cum ludo, cum propius accesserit, aut ad harmoniam canere mundum, ut Pythagoras existimat. *Pythagoras*

enim mundum esse animal putabat. — b) Addito quod canitur per Accus. *Virg. 1. G. 378.* Et veterem in limo ranæ cecinerat querelam. — Per Accus. et Infm. *Id. 8. En. 655.* argenteus anser — Gallos in limine adesse canebat. 2. Ponitur et de hominibus, qui modulatum sonum edunt, sive id voce tantum faciant (quod magis definitè dicitur voce *canere* a *Cic. 2. Divinat. 59. 122.*, quocum cl. *assa* voce *cantare* in *Varron. apud Non. p. 77. 2.* *Merc.* et *cantus* vocis in *Quintil. 5. 11. 124.* vel etiam dicitur simpliciter *canere*, quemadmodum a *Quintil. loc. cit.* Simplex canendi ratio; sæpius tamen dicitur *cantare*, *V. CANTO*), sive id instrumentis musicis faciant (unde illa *canere fidibus*, *citharâ*, *tibis*, *lituo* etc.), sive denique voce atque instrumentis musicis eodem tempore faciant (unde illa *voce et fidibus canere*, *citharam cum voce movere*, *ad tibiam*, *ad tibicinem canere*, vel etiam simpliciter *canere*, quod quomodo intelligendum, ex orationis contextu inferri potest). Occurrit autem — a) Absoluta. *Cic. 2. Tusc. 4. 12.* Si absurde canat is, qui se haberi velit musicum. *Id. in fragm. Econ. apud Colum. 12. R. 2. 3.* Ubi chorus canentium non ad certos modos, neque numeris præsentis magistri consensu, etc. *Id. ibid. paullo post.* Ex vocum concordia non solum ipsis canentibus amicum quiddam et dulce resonat etc. *Liv. 7. 2.* Puerum ad canendum ante tibicinem statuere. *Virg. 1. Ecl. 57.* Alia sub rupe ad auris canere. *Id. 2. ibid. 31.* Imitari Pana canendo. *Horat. 3. Od. 11. 2.* Movere lapides canendo. *Ovid. 5. Met. 113.* Celebrare dapes festumque canendo. *Id. 14. ibid. 337.* rarior arte canendi. *Id. 4. Trist. 2. 53.* plaususque simul fremituque canentum. *Curt. 6. 2. 5.* Suo ritu canere. *Plin. 3. Ep. 18.* bene, male. — *Cic. 2. Divinat. 58. 122.* Canere vel voce vel fidibus. *Id. 1. Tusc. 2. 4.* fidibus prælere. *Quintil. 1. 10. 14.* fidibus et tibis. *Cic. 2. Orat. 83. 338.* et *Brut. 50. 187.*; *Lucret. 4. 586.* et 5. 1382.; *Farro 5. L. L. 75. Müll.* Tibicines canunt, tibils vel tibia canere. *Cic. 1. Divinat. 17. 30.* Canere lituo. *Catull. 63. 22.* curvo calamo. *Ovid. 1. Met. 883.* et *Sueton. Cæs. 32.* arandine. *Farro apud Non. p. 233. 12.* *Merc.* per ossa cornus. *Plin. 10. Hist. nat. 22. 28. (51).* et *Tac. 14. Ann. 14.* citharâ. *Auct. B. Afr. 82.* Tibicen canit. — *Cic. 1. Tusc. 2. 3.* Canere ad tibicinem. *Id. 4. ibid. 2. 3.* ad tibiam. *Quintil. 1. 10. 10.* ad citharam. — Addito interdum Dat. personæ. *Cic. Brut. 50. 187.* Mibi case et Musis. Adde *eumd. 2. leg. Agr. 26. 68.*; *Virg. 9. Ecl. 26. V. infra sub d.* — Denique occurrit de villosa oratoris declamatione. *Cic. Orat. 8. 37.* Inclinatâ ululantique voce more Asiatico canere. *V. CANTO*. — b) Addito quod canitur, fere per Accus. aut raro admodum per Ablat. cum præp. de. *Ennius* apud *Cic. Brut. 18. 71.* et *Orat. 51. 171.*, et *Farro 7. L. L. 36. Müll.* Canere versus. *Gell. 19. 9.* versus voce admodum quam suavi. *Cic. 2. Orat. 86. 352.* et *Brut. 18. 71.*; *Ovid. 5. Met. 118.*; *Curt. 3. 3. 9.*, 4. 7. 24. 5. 1. 22. et 7. 10. 4.; *Sueton. Cæs. 49.* et *Quintil. 9. 4. 115.* Canere carmen. *Ovid. 3. Fast. 388.* verba ad certos modos. *Id. 1. Pont. 7. 31.* scripta medio foro. *Virg. 2. En. 233.* hymnos. *h. e. sacra.* *Gell. 19. 9.* idyllia *ἀποτρυχά*. *Sueton. Aug. 100.* neminem. *Tibull. 2. 3. 118.* et *Ovid. 4. Trist. 2. 52.* *Id. triumphæ magna voce.* *Cic. 4. Tusc. 2. 3.* ad tibiam clarorum virorum laudes atque virtutes. *Ovid. 3. Art. am. 50.* laudes allicijus prosperiore lyra. *Quintil. 1. 10. 10.* laudes heroum ac deorum ad citharam. *Virg. 2. G. 447.* effectus antes. *Id. 7. En. 698.* regem. *Cic. 4. Tusc. 2. 3.* Ad tibicinem de clarorum virorum virtutibus canere. — Item de instrumentorum musicorum sono tantum, nullis humanis vocibus additis. *Quintil. 4. 1. 2.* Pauci, antequam legitimum carmen inchoent, emendendi favoris gratiâ canere. *Id. 1. 10. 33.* Canere Phrygium sacrificanti. — Huc pertinent etiam illa *Omnia intrus canere*, qui opponitur foris canere, et *Sibi canere*, de quibus *V. in ASPENDICUS* et illud *Ter. Phorm. 3. 2. 10.* Cantilenam eandem canere. — c) Speciatim in re militari canere usurpat de signis, quæ tubarum aliorumve musicorum organorum sono dantur. *Sall. Jug. 99.* Canere signa. *Cic. Orat. 12. 39.* Bellicum canere. *Cl. Classicum* canere in *V. CLASSICUS*. *Cæs. 7. B. G. 47.*; *Auct. B. Afr. 40.*; *Liv. 27. 47.*; et *Tac. 2. Hist. 26.* Receptui canere. *Liv. 42. 59. in fin.* Equitibus receptui canere. — Hæc eodem receptui canere figurate occurrunt apud *Cic. 12. Phil. 3. 8.* et 3.

Tusc. 15. 33. Cf. *Quintil.* 12. 11. 4. — d) Illud in proverbium abiit, quod Antigenidam tibicinem discipulo sane frigenti ad populum dixisse narrat *Cic. Brut.* 50. 187. *Mihi cane et Musis*: quo monemur, pluri faciendum esse unius sapientis viri iudicium, quam Imperitæ multitudinis; vel, ut est apud *Val. Mar.* 3. 7. ext. 2., perfectam artem, fortunæ lenocinio defectum, fiducia tamen iusta non exui; quamque scilicet se laudem mereri, eam etsi ab aliis non impetret, domestico tamen acceptam iudicio referre. ¶ 3. Ponitur et de inanimis, a quibus sonus emittitur, scilicet — a) De locis, quæ resonant. *Lucret.* 1. 256. Frondiferasque novis avibus canere undique silvas. *Sever. Aët.* 295. Carmineque irriguo magni cortina theatri Imparibus numerosa modis canit ante regentis. — b) De musicis organis. *Cic.* 2. *Nat. D.* 8. 22. Si ex oliva modulate canentes tibi nascerentur. *Liv.* 30. 33. Cum maxime hæc — agerent, tubæ cornuque ab Romanis ceciderunt. *Adde eumd.* 27. 15. et *Proper.* 4. 4. 9. Cum Accus. *Orid.* 1. *Met.* 340. Buccina — cecinit iussos. — c) De re ipsa, quæ ex modulatis sonis sit de provenit, ac præcipue de bellicis signis. *Cic.* 5. *Ferr.* 44. 105. Cum in eis convivis symphonia caneret. *Id.* 1. *de republ.* 2. 3. Neque ea signa audiamus, quæ recepti canunt. *Liv.* 28. 27. Classicum apud eos cecinit. *Id.* 24. 26. Ubi quartæ vigiliæ signum cecinit. *Adde eumd.* 27. 47.; *Virg.* 10. *En.* 310.; et *Flor.* 3. 18. 10. — Speciatim in formula signa canere jubere, ut apud *Sall.* *Cat.* 62. Catilina signa canere jubet. *Adde eumd.* *Jug.* 99. et *Liv.* 10. 40. *Cæs.* 3. *B. C.* 82. Classicum apud eum canit et alterum illi jubet prætorium tendi. — Et absolute *Liv.* 26. 44. Canit receptul. Cf. *eumd.* 3. 22.

II.) Translate. ¶ 1. Sæpe a Poetis ponitur pro narrare aliquid versibus, pro laudare, prædicare, celebrare carminibus: in prosa enim oratione pro canere usurpatur scribere, ut apud *Cic.* 2. *Orat.* 86. 352. et *Planc.* 24. 59. Hoc sensu occurrit — a) Cum Accus. *Lucret.* 5. 328. Cur supra bellum Thebanum et funera Troje Non alia alii quoque res cecinerunt poetæ. *Virg.* 6. *Ecl.* 3. Cum cancrem reges et prælia. *Id.* 4. *ibid.* 3. silvas. *Id.* 6. *ibid.* 1. Sielides Musæ pullo majora canamus. *Id.* 1. *G.* 12. Munera vestra cano. *Id.* 2. *G.* 1. arborum cultus et sidera cæli. *Id.* *ibid.* 2. Bacchum. *Id.* 1. *En.* 1. Arma virumque cano. *Horat.* 1. *Sat.* 10. 42. Pollio regum facta canit pede ter percusso. *Id.* *ibid.* 3. 4. Nil dignum sermone canis. *Id.* 4. *Od.* 15. 29. Virtute functos, more patrum, duces, Lydis remitto carmine tibi Trojam et Anchisen et alma Progeniem Veneris canemus. *Id.* *ibid.* 2. 13. Seu deos regesve canit (*Pindarus*). *Id.* 1. *ibid.* 10. 5. Mercurium. *Orid.* 2. *Trist.* 360.; *Lucan.* 1. 1., et *Quintil.* 10. 1. 62. Canere bella. *Orid.* 1. *Met.* 800. dira. *Id.* *ibid.* 150. plectro majore Gigantes. *Id.* *Heroid.* 15. 28. Jam canitur toto nomen in orbe meum. *Stat.* 8. *Theb.* 553. longa laude canendus. *Martial.* *Spectac.* 5. Quidquid fama canit, donat arena tibi. — b) Cum Accus. et Inf. *Lucret.* 2. 601. Hanc (*magnam matrem*) veteres Grajuni docti cecinerunt poetæ Sedibus in curru bijugos agitare leones. — c) Cum Relativo. *Lucret.* 5. 510. Motibus astrorum nunc quæ sit causa canamus. *Adde Virg.* 1. *G.* 1. et 9. *En.* 525. — d) Canere aliquid super aliqua re. *Virg.* 4. *G.* 459. Ille super arborum cultu pecorumque canebam Et super arboribus.

¶ 2. Item, etiam in prosa oratione, ponitur pro vaticinari, prædicare, aliquid arcane ac mystice significare; tunc quia vates divinandi æstrum habere dicuntur, tum quia omnia fere oracula futurorum carmine vulgari consueverant. Occurrit — a) Cum Accus. rei, quæ prædicatur, addito interdum Dat. personæ. *Cic.* 3. *Cat.* 8. 18. Ut hæc, quæ nunc canit, canere di immortales viderentur. *Nepos Att.* 16. Non enim Cicero ea solum quæ vivo se aciderunt, futura prædixit, sed etiam quæ nunc usveniunt, cecinit ut vates. *Virg.* 2. *En.* 124. et mihi jam multi crudele canebant Artificis scelus et taciti ventura videbant. *Id.* 3. *ibid.* 155. Atque hæc deinde canit divino ex ore sacerdos. *Id.* 6. *ibid.* 99. Canere ambages horrendas. *Id.* 3. *ibid.* 444. et *Horat.* 1. *Od.* 15. 4. fata. *Virg.* 3. *En.* 366. prodigium. *Horat.* 1. *Sat.* 9. 30. Quod puero cecinit diva urna. *Id.* 2. *ibid.* 5. 58. obscura. *Id.* *ibid.* 4. 11. præcepta. *Tibull.* 2. 5. 16. fata abdita senis pedibus. *Id.* 1. 7. 56. eventus. *Lucan.* 6. 439. arcanum feralis. *Id.* 5. 92. factum. *Id.* 6. 717. et *Sil.* *It.* 4. 131. omnia. *Lucan.* 1. 581. oracula tristia. *Sil.* *It.* 3. 657. responsa. — Huc pertinet et il-

lud, *Canere surdis auribus vana*, quod proverbio dicitur pro monere vel hortari nolentem audire. Habet *Liv.* 40. 9. Cf. *Virg.* 10. *Ecl.* 8. Non canimus surdis, respondent omnia silvæ. — b) Cum Accus. et Inf. *Liv.* 1. 48. Et cecinerunt vates — ibi fore imperium. *Tac.* 14. *Ann.* 32. Et femine in furorem actæ adesse exitium canebant. *Adde Liv.* 1. 7., 5. 15. et 30. 28.; *Virg.* 8. *En.* 534.; *Quintil.* 3. 7. 11.; et *Lucan.* 2. 672. — c) Absolute. *Horat.* 1. *Ep.* 13. 11. Nobilis ut grandi cecinit Centaurus alumno.

CANON, ōnis, m. 3. Accusativus num. singul. effertur Græca positio *canon*; Græca enim vox est et Græce usurpata. *Cic.* 16. *Fam.* 17. Sed heus te, qui *κάνων* esse meorum scriptorum soles. — Canon proprie est norma, quæ significat instrumentum fabricorum. Hinc

I.) Proprie apud *Vitruv.* 10. 8. 2. *Schneid.* est canon arca in machina hydraulica, in qua servatur aer et per canales distribuitur. *Vitruv.* ibi modo Latine appellat, modo Græce *κάνων μηχανών*. *Id.* *ibid.* Inter tabulam et canona regulæ sunt interpositæ. — Super banc arcam est tabula multis foraminibus terebrata, quam Itali dicunt *sommieri*.

II.) Translate est regula constans et immutabilis, lex, et occurrit ¶ 1. In scientiis. *Plin.* 34. *Hist. nat.* 8. 19. (55). narrat, Polycletem inter alia opera fecisse simulacrum adeo exacte ad artis leges omnes elaboratum, ut ceteri postea artifices lineamenta artis ab eo peterent, velut a lege quadam; et ob id *canon* ab iisdem fuisse appellatum. *Auson.* *Epigr.* 136. Is demum excessit grammaticos canonas. h. e. præcepta artis grammaticæ. ¶ 2. In re vectigali est certa, et annua pensatio annua persolvenda, qualis erat is, quo sub imperatoribus conferebatur quotannis certa frumenti mensura ad annonam urbis Romæ: item generatim quæcumque annua præstatio. *Pseudo-Ascon.* ad illa verba *Cic.* 4. *Verr.* 2. 5. p. 205. 5. *Bait.* Quando illa frumentum, quod debetur, non ad diem dedit? quando id, quod opus esse putaret, non ultro pollicita est? quando id, quod imperaretur, recusavit? Omne, inquit, genus pensationis in hoc capite positum est, canonis, oblationis, indictionis. *Spartian.* *Sever.* 8. Rei frumentariæ ita consuluit, ut excedens vita septem annorum canonem P. R. relinqueret. *Lamprid.* *Elagab.* 28. in fin. Canon frumentarius. *Imp. Justinian.* *Cod.* 4. 66. 3. a med. Solvere emphyteuticum canonem. *Imppp. Gratian., Valent. et Theodos.* *ibid.* 10. 10. 10. Canon aurius. *Idem ibid.* 11. 6. 2. metallicus. *Imppp. Valentin., Theodos. et Arcad.* *ibid.* 12. 40. 1. vestium. *Adde Cod. Theod.* 11. 14. 2. ¶ 3. Apud scriptores Ecclesiasticos canon est lex, regula, decretum de fide, disciplina et moribus a sacris Conciliis sanctum. ut apud *Julian.* *Epit. nov.* c. 115. § 430. et 447. — Item index sacrorum Librorum ab Ecclesia recognitorum, ut apud *Isid.* 6. *Orig.* 15. et 16.

CANONICARUS, ūi, m. 2. dicitur a Justiniano in *novell. Constit.* 13. et a *Cassiod.* 6. *Varian. form.* 8. et 12. ep. 30., qui publicum canona a privatis exigit. ¶ CANON. II. 2.

CANONICĒ, adverb. *κανονικῶς*, juxta regulam. *Charis.* 1. p. 206. *Putsch.* Generaliter autem et canonicæ, ut Romanus (*C. Julius*) disertissimus artis scriptor refert, præpositiones gentibus seu nationibus adduntur, civilibus adiunguntur et detrahuntur. *Cassiod.* 9. *Hist. Eccl.* 14. His agitur tam legaliter atque canonicæ apud nos gestis.

CANONICUS, a, um, adject. ad canonem spectans, regularis: est vox artium propria, et occurrit I.) Proprie. ¶ 1. In re musica canonica ratio dicitur, quæ longitudo et altitudines vocis emittitur, ut *Gell.* 16. 18. docet. *Vitruv.* 1. 1. 8. Architectus musicen sciat oportet, uti canonicam rationem et mathematicam notam habeat. *Adde eumd.* 5. 3. 8. *Capell.* 3. p. 64. In quibus artis auctoritas et canonica forma consistit. ¶ 2. Apud Astronomos est, quæ siderum motus, situm et aspectum dimetiuntur. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 17. 14. (73). Sed ratio quoque canonica fallit. Namque apparet, absidas quoque eorum etc. *Harduin.* hic monet, in MSS. quibusdam legi canonicos, hoc est hujusmodi canonicæ rationis in astronomia peritos. *Sillig.* et ipse *Harduin* lectionem retinuit. *Fr. infra.* *Augustin.* 3. *Civ. Dei* 15. Canonice defectiones solis. h. e. quæ statis temporibus et certo siderum cursu fiunt.

II.) Translate. ¶ 1. Refertur ad annuam pensionem, quæ canon dicitur. *Imp. Constantin.* *Cod.*

12. 62. 2. et *Cod. Theod.* 8. 10. 2. Canonice pensationes. *Impp. Arcad. et Honor.* *Cod. Theod.* 11. 17. 3. Canonici equi. h. e. qui pro canone solvuntur. *Ibid.* 13. 5. 14. pr. Canonice vestes atque equi cæteræque species. *Adde ibid.* 11. 9. 1. *Impp. Theod. et Valentin.* *Nov. Constit.* 26. § 3. Canonica solutio. *Tab. Edicti apud Gruter.* 647. 7. CVM STABIOS YDEREMVS DAMNIS AFFECTOS ET EOS ETIAM ORDINES QUI SVARIAM FACIUNT, PROVIDIMVS HIS LYEAMEN ET TITVLO CANONICO VINARIO, VT VICINTI QVINQVE MILLIA AMPHORVM (pro amphorarum) ANNYA CONSEQVANTVR. ¶ 2. Apud scriptores Ecclesiasticos canonicum dicitur quod Ecclesiæ legibus statutum est. *Jul. Epit. nov.* c. 115. § 457. Canonice pœnæ. *Adde ibid.* c. 24. § 76. — Hinc

Canonicus, i, m. 2. absolute, substantivorum more est ¶ 1. Qui alicujus theoriæ auctor est, vel peritissimus, ut in loco *Plinii* super. cit. sub I. 2. ex emendatione *Harduini* et *Sillig.* ¶ 2. Apud Scriptores Ecclesiasticos est qui ex clero præbendam habet in aliqua ecclesia cathedrali vel collegiali.

Canonica, ōrum, n. plur. 2. absolute, substantivorum more, tā *κανονικῶς*, aut rationes et regulæ. *Plin.* 1. *Hist. nat.* in *Indice* l. 2. c. 12. Errantium motus et luminum canonica.

CANONIZO, as, are, a. 1. apud Scriptores Ecclesiasticos est inter canonicos libros referre. *Ambros.* in *Explan. Symbol.* ed. *Mai.* *T.* 7. p. 158. In libro Apocalypsis Joannis, qui libellus canonizatur et maxime ad fidei proficit fundamentum.

CANOPICUS, a, um, adject. *Κανωπικός*, ad Canopum pertinens: ¶ ONOM. — Hinc

Canopica, ōrum, n. plur. 2. absolute sunt genus quoddam crustulorum, quod ab urbe Canopo, boni tritici feracissima, nomen accepisse credibile est, ut alia item edulicæ Alexandrina ab *Apicio* 4. 1. memorata. *Vespæ judic.* 47. apud *Vernsdorf.* *Poet. Lat. min.* *T.* 2. p. 229. Nos adipata damus, nos grata Canopica vobis.

CANOPUS vel Canopus, i, m. 2. urbs et insula Egypti apud ostium Nili: ¶ ONOM. — Est etiam hoc nomine stella ingens, et clara, et primæ, ut vocant, magnitudinis, in parte australi, et nobis inconspicua, in ipso temone navis Argo. *Manil.* 1. 215. Idcirco terris non omnibus omnia signa conspicimus: nusquam invenies fulgere Canopum, Donec Niliacas per pontam veneris oras. *Adde Vitruv.* 9. 5. 4. *Schneid.*; *Plin.* 2. *Hist. nat.* 70. 71. (178.); et *Lucan.* 8. 181. — *Capell.* 7. p. 272. licenter pænultimam corripit: Ignoto Canopos sese infert fulgidus astro.

CANOR, ōnis, m. 3. (cano) sonus modulatus, qui Græce *μελὸς ἤμπερον* teste *Quintil.* 1. 10. 22. (It. suono armonioso, canto; Fr. ton, son, chante; Hisp. ton, tono, canto; Germ. das melodische Ertönen; Angl. the sound or melody of song).

I.) Proprie ponitur ¶ 1. De animalibus, et est cantus. *Lucret.* 4. 181. Canor cygni. *Ovid.* 3. *Art. Am.* 315. Res est blanda canor: discant cantare puellæ. Pro facie multis vox sua lena fuit. *Adde eumd.* 5. *Met.* 561. ¶ 2. De musicis organis et est sonus. *Virg.* 4. *G.* 71. Martius æris canor. h. e. tubæ. *Ovid.* *Heroid.* 16. 180. Mœnia Phæbæ facta canore lyra. *Adde Festum* p. 181. 14. *Müll.*

II.) Translate ponitur pro poetis. *Petron.* *Satyr.* 5. et bella truci memorata canore. h. e. magnis versibus et epicâ materiâ dignis.

CANORĒ, adverb. canendo, cum cantu. *Apul. Doctr. Plat.* 1. Musice mundus et canore movetur.

CANORUS, a, um, adject. (cano). Comp. *Canorior* sub b in fin. — Canorus est cum canore et sonitu conjunctus, cujus sonus est modulatus, qui modulato sono plenus est (It. canoro, sonoro; Fr. mélodieux, harmonieux, sonore; Hisp. sonoro, armonioso; Germ. voll melodischem Klang, klangreich, wohl- oder voll- tönend; Angl. shrill, loud, sonorous, melodious, harmonious). Occurrit — a) De hominibus et brutis animalibus. — De humana voce occurrit et in bonam, et in malam partem. In bonam. *Cic. Brut.* 66. 234. Vox suavis et canora. *Ovid.* 3. *Art. am.* 311. Vox canora Sirenum. *Petron.* *Satyr.* 59. Canorâ voce legere librum. — In malam partem. *Cic.* 1. *Off.* 37. 133. Sonus erat dulcis, litteræ neque expressæ, neque oppressæ, ne aut obscurum esset aut putidum; sine contentione vox nec languens, nec canora. ¶ CANO I. 1. a. — Ceterum *Cic. Brut.* 27. 105. Canorus orator et volubilis. h. e. canoram vocem

habens. *Id.* 2. *Divinat.* 26. 57. Gallus animal canorum. *Colum.* 7. *R. R.* 12. 3. Canis vasti latratus et canori. *Virg.* 2. *G.* 321. aves. *Id.* 4. *ibid.* 150. sonitus Curetum. *Horat.* 2. *Od.* 20. 15. ales. h. e. cynus. *Id.* *Art.* P. 322. nugæ. h. e. versus inepti. *Id.* 2. *Ep.* 2. 76. et *Macrob.* *Sonn. Scip.* 2. 3. versus. *Propert.* 2. 34. 84. olor. *Ovid.* 2. *Met.* 8. Triton. *Id.* 6. *Fast.* 671. turba. h. e. tibicines. *Sueton.* *Ner.* 46. binnitus. *Seneca Herc. fur.* 263. modulatus. *Quintil.* 11. 3. 170. Canoro quodam modo in funeribus proclamare. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 26. 32. (92). Cicadæ magis canoræ. *Juvenal.* 11. 162. chorus. *Id.* 7. 18. modi. — In illo Sever. *Ætn.* 571. ille impiger, iste canorus. canorus est musices peritus. — b) De musicis organis. *Virg.* 9. *Æn.* 503. et *Ovid.* 3. *Met.* 704. Canorum æs. h. e. tubæ. *Virg.* 6. *Æn.* 120. et *Horat.* 1. *Od.* 12. 11. fides. *Ovid.* 3. *Fast.* 849. tuba. *Seneca Troad.* 328. chelys. *Claudian.* 2. *Rapt. Pros.* pr. 14. fila lyrae. *Id.* 3. *ibid.* 256. lyrae. — Huc referri potest et illud *Hieronym.* *præfat. ad Chronic.* *Euseb.* Quid Psalterio canorius? — c) De locis, quæ resonant. *Plin.* 4. *Hist. nat.* 8. 15. (31). Peneus fluvius canorus avium concentu. *Claudian.* *cons. Prob.* et *Olybr.* 175. Colles plausibus canori. — Hinc *Canorum*, i, n. 2. absolute, substantivorum more occurrit de oratione, quæ sonanti ac præcipue jucunda suavique voce profertur. *Cic.* *Senect.* 9. 28. Omnino canorum illud in voce splendet etiam, nescio quo pacto, in senectute. *Id.* 3. *Orat.* 7. 28. Profluens quiddam et canorum. Adde *Tac.* 4. *Ann.* 61., ubi *V. Orell.*

CANOSUS, a, um, adj. idem quod canus. Hæc vox legitur in quadam *epist. Valeriani Imp.* apud *Popisc. Prob.* 5., sed non est facile usurpanda.

CANTA. *V. CANO* sub init.

CANTABILIS, e, adj. qui cantari aeu prædicari meretur. *Cassiod.* 2. *Variar.* 40. a. *med.* Loquamur de illo lapso e cælo Psalterio, quod vir toto orbe cantabilis ita modulatum pro animæ sospitate composuit, ut bis hymnis et mentis vulnera sanarentur, et divinitatis singularis grætia conquiritur. *Id.* 8. *ibid.* 9. a. *med.* Gensemundus ille toto orbe cantabilis. *Fulgat. Interpr. Psalm.* 118. 54. Cantabiles mihi erant justificationes tuæ.

CANTABRICUS, a, um, adj. ad Cantabriam pertinens. *V. ONOM.* — Hinc

Cantabrica, æ, f. 1. absolute, substantivorum more, herba est caule junceo pedali, in quo sunt flosculi oblongi, veluti calathi; in his semen perquam minutum: dicta est a Cantabris, qui eam invenerunt. *Plin.* 25. *Hist. nat.* 8. 47. (85). *Ci. Fée (Op. cit. vol. 3. p. 340.)* hæc ait: «*Plin* est le seul auteur qui ait parlé de cantabrica. Les commentateurs ont cherché une plante commune dans l'Espagne pyrénéenne, et ils ont désigné un convolvulus, le *C. cantabrica*. Le seul renseignement fourni est celui qui donne au cantabrica une tige redressée comme un jonc, une fleur en forme de vase et une petite graine; il a fallu être bien clairvoyant pour reconnaître dans ce peu de mots le *Convolvulus Cantabrica* L.»

CANTABRICUS, a, um, adj. ad cantabrum pertinens, ex cantabro. Apud *Veget.* 5. *Veterin.* 56. 3. *Schneid.* legitur succus cantabricus, nempe fursuraceus: sed ibi fluctuat lectio, et quidam ibidem legere videntur cantharum aquæ. Sed nihil mutandum ex *Pelagon.* 7. *Feter.* 5.

CANTABRUM, i, n. 2. ¶ 1. Est fursur, vel tritici pargamentum, ex quo pennis sordidus fit (It. *semola*, *crusca*; Fr. *espèce de son*; Hisp. *salvado*; Germ. *Art Grütze*; Angl. *bran*). Quidam deducunt a Cantabrorum gente, qui utpote durum genus hominum, fursuraceo pane usi fuerint. *Cæc. Aurel.* 3. *Tard.* 2. *sub fin.* Decoctio cantabri, aut succus pitæ. *Id.* 4. *ibid.* 3. Vaporatio stymmstum, aut cantabri colligati, vel in aceto decocti. *Apic.* 7. 1. Vulvam ut tostam facias, in cantabro involve, et postea in muriam mitte, etc. *Pelagon.* 1. *Feter.* 2. Seminis farina, id est far cantabrum. *Fet. Scholiast. Juvenal.* ad 5. 11. far caninum exponit cantabrum. ¶ 2. Item genus vexilli apud imperatores Romanos: de cujus appellationis causa alii alii commenti sunt, sed valde incerta, et nimis multis enarranda, si persequi omnia velim. *Minuc. Fel. Octav.* 29. Nam et signa ipsa, et cantabra, et vexilla castrorum, quid aliud, quam inauratæ cruces sunt et ornatæ? *Tertull. Apolog.* 16. Si para illa vexillorum, et cantabrorum, stolæ crucium aunt. *V. hic Interpr.* Adde *eumd.* 1. *advers.* *Nat.* 12.

CANTABUNDUS, a, um, adj. cantui deditus, cantans. *Claudius Quadrigarius* apud *Gell.* 9. 13. Gallus sua disciplina, scuto projecto, cantabundus. *Al. leg.* cunctabundus, al. captabundus, quia captare et captatio gladiatoria verba sunt. Sed prior lectio præfertur ab eruditiss. Confer quæ habet *Liv.* 21. 28. de Gallis cantu ad pugnam procedentibus, ac præcipue quæ de eodem tilo Gallo habet *Id.* 7. 10. Non cantus, non exultatio, armorumque agitatio vana. Hinc colligitur, recte se habere cantabundus. *Petron. Fragm. Tragur.* 62. *Burmamn.* Sedeo ego cantabundus et stellas numero.

CANTAMEN, inis, n. 3. proprie est id quod canitur; sed occurrit tantum pro veneficio, quod magicis carminibus fit, incantamentum (It. *incantesimo*, *stregheria di parole*; Fr. *charme*, *enchantement*; Hisp. *encanto*, *encantamiento*; Germ. *Zauberlied*, *Zauberformel*; Angl. *enchantment*, *witchcraft*). *Propert.* 4. 4. 49. O utinam magicæ nossem cantamina Musæ. *Apul.* de *Mag.* 40. Sanguinem profluentem cantamine sistere. *Id.* 2. *Met.* 1. Dira cantamina. *Prudent.* 2. *advers.* *Symmach.* 176. Cantamen magicum.

CANTATIO, onis, f. 3. cantus, cantio, canticum (It. *canto*; Fr. *chant*; Hisp. *canto*; Germ. *d. Singen*; Angl. *a singing*, *song*). ¶ 1. Generatim. Est canticum, cantio. *Plaut.* *Stich.* 5. 18. Lepidam et suavem cantationem aliquam accipito. *Alit* plerique leg. cantionem. *Apul.* 2. *Met.* Cantationibus permutare animum. *Varro* quoque hanc vocem agnoscit 6. *L. L.* 75. *Müll.* ¶ 2. Speciatim pro incantamento. *Firmic.* 3. *Mathes.* 6. *post med.* Valetudines remedio aliquo aut cantationibus comescere.

CANTATIVUS, a, um. *V. ANTECANTATIVUS.*

CANTATOR, oris, m. 3. cantor, qui voce sua vel aliquo musico organo modulatum sonum edit: hoc enim sensu hanc vocem agnoscit etiam *Varro* 8. *L. L.* 57. *Müll.*; ubi tamen alii ita legunt, ut neget *Varro*, Latine recte usurpari. *Martial.* 13. 77. Cantator cyrenus funeris ipse sui. *Gell.* 16. 19. Vetus et nobilis Ario cantor 6dibus fuit.

CANTATRIX, icis, f. 3. cantrix. ¶ 1. Generatim est quæ quocumque modo modulatum sonum edit. *Claudian.* *B. Gild.* 448. Imploret cibaras cantatriceque choreas. ¶ 2. Item quæ cantaminibus veneficia facit. *Apul.* 2. *Met.* Cantatrices aniculæ alienam sepulturam anteverunt. *Id.* *ibid.* Cantatrices anus exuviis meis imminentes.

CANTATUS, a, um. *V. CANTO.*

CANTATUS, us, m. 4. cantio. *Alcim.* 5. *Carm.* 157. de plaga *Egyptiaca*. Ranarum fœdis texit cantibus urbes. *Al. leg.* implevit aulibus urbes.

CANTE. *V. CANO* sub init.

CANTERIATUS vel cantheriatus, a, um, adj. canteriis fultus. *Colum.* 5. *R. R.* 4. 1. Vites, quæ pedaminibus adnixæ singulis jugis imponuntur, eas rustici canterlatas appellant. *V. CANTERIUS.*

CANTERINUS vel cantherinus, a, um, adj. ad canterium, hoc est ad equum castratum pertinens. *Plaut. Men.* 2. 3. 44. Certe hæc mulier canterino ritu hic astans somniat. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 75. 98. (212). docet etiam equos somnare. Porro bi etiam stantes aliquando dormiunt. — *Canterinum hordeum*, cujus meminerit *Colum.* 2. *R. R.* 9. 14. et 10. 31., et *Pallad.* 16. *R. R.* 4. et 11. *ibid.* 1. 2., est genus bordei, quo canterii et alia animalia, quæ ruri sunt, melius quam tritico aluntur, et homines salubrius, quam malo tritico vescuntur. Italice dicitur a multis orzo *scandello*. — Est etiam genus lapathi silvestris, quod canterinum dicitur, teste *Plin.* 20. *Hist. nat.* 21. 85. (234). De synonymia *V. LAPATHEUM.*

CANTERIOLUM vel cantheriolum, i, n. 2. deminut. a canterius, parvus canterius, quia perficam ad aliquid fulciendum significat. *Colum.* 11. *R. R.* 3. 85. Cæpæ, cutn fecerint caulem, humilioribus quasi canteriolis interpositis rigorem sutorum conservato.

CANTERIUS vel cantherius, ii, m. 2. Scribitur rectius *cantherius* cum aspiratione, præcipue ab iis, qui a Græco *κάνθηριος* derivant. *Varro* absurde a *carendo* deducti bis verbis 2. *R. R.* 7. 15. Equi demptis testiculis sunt quietiores: et ideo, quod semine carent, illi canterii appellati. At *V.* in voce CABALLUS quomodo legendus et interpretandus sit hic *Varronis* locus: et cf. *Paul. Diac.* p. 46. 8. *Müll.* Utumque sit de etymologia, etiam sine aspiratione legitur, probaturque e *Dausquio* in *Orthograph.* et

confirmatur *Inscript.* apud *Orell.* 5. — Ceterum canterius est equus castratus, ut docent *Varro* et *Paul. Diac.* locc. cit. (It. *cavallo castrato*; Fr. *cheval hangre*, *hangre*; Hisp. *caballo castrado*; Germ. *Wallach*; Angl. *a gelding*).

I.) Proprie de canterio, qui portandis sarcinis inservit. *Plaut. Capt.* 4. 2. 34. Pisces fœtidi, qui advehuntur quadrupedanti cruciantur canterio. *Id. Aulul.* 3. 5. 21. Canterii Gallici. *Cic.* 3. *Nat. D.* 5. 11. de Castore et Poll. Eos tu canteriis albis obviam Vatiemo venisse existimas. Cf. *eumd.* 9. *Fam.* 18. 4. *Varro* apud *Non.* p. 82. 23. *Merc.* Canterius vetulus, novellus. *M. Cato* apud *Macrob.* 2. *Saturn.* 10. Descendere de canterio. *Seneca Ep.* 87. *M. Cato* canterius canterio vebebatur, et hippoperis quidem positus, ut secum utilia portaret. *V. CABALLUS*, qui ab eodem *Senec.* pro canterio ponitur. — Dicitur aliquando de quovis villiori jumento. *Apul.* 3. *Met.* de asino. Quousque tandem canterium patiemur istum, paulo ante cibariis jumentorum, nunc etiam simulacris deorum infestum? — *Canterius in fossa*, rusticum proverbium apud *Liv.* 23. 47., dicitur de re valde impedita et nullius usus, multi autem periculi. Canterius enim in fossa nihil propemodum valet, et si moveri liberius velit, facile prolabitur. Verba sunt *Tauræ* hominis *Campani* de *Claudio Asello*, quem ille, ut secum e campo in cavam viam consereret ex equo pugnam, provocaverat; cum vero Asellus dicto citius equum in viam dejecisset, *Tauræ* verbis ferocior, quam re, simulque in hostis sui cognomen jocus, *Minime sis*, inquit, canterium in fossa, h. e. asellum in fossa relinquamus; et statim ad urbem refugit, relicto ibidem Asello, qui nullo obvio hoste in campum rursum evertus est.

II.) Translatè. ¶ 1. Dicitur de homine vetulo, viribus efflo. Venerique inepto. *V. Plauti* locum in voc. *ADHINIO*. ¶ 2. In artibus, canterius dicitur de iis omnibus, quæ equi similitudinem referunt. — a) In ædificiis canterii, Græce *ἀνίστρωνες*, sunt trabes a tecti culmine usque ad extremam projecturam protensi. Hæbent enim quandam cum equi dorso similitudinem. In multis Italiæ locis, retenta Latina appellatione, canterii dicuntur: appellantur etiam *cavalli* et *sæltioni*. Usurpantur hæc notione a *Vitruv.* 4. 2. 1. et 5. *Schneid.* — b) Apud rusticos in vineis canterius est transversa perica ad pedamenta firmanda et jugatam vitem sustinendam, ut *Colum.* 4. *R. R.* 12. 2. et 5. *ibid.* 4. 1. docet. Adde *eumd.* 4. *ibid.* 14. 1., ubi masculinum genus apparet; et *Plin.* 17. *Hist. nat.* 21. 35. (165). — c) Item in re rustica est tectorium ad frigora, gelu priusque arcenda, ut apud *Colum.* 11. *R. R.* 3. 63. — Denique canterius videtur etiam machina ad suspendendos equos, ne terram pede ægrotante contingere et impedire curationem possint. *Veget.* 3. *Veterin.* 47. 3. *Schneid.* Jumentum in canterio, vel in scalis, vel in suspensio loco. *Gesnerus*, probante *Schneidero*, legere mallet: In canterio vel in scalis vel suspensum locato.

CANTHARA, æ, f. 1. idem ac cantharus. *Ter. Andr.* 4. 4. 30. Vidi cantharam s. sarcinatam. h. e. corbem puero supponendo onustam et tectam. *Donat.* ad h. loc. perperam putat *Cantharam esse* anum quandam, quæ puerum ferebat. Recentiores tamen philologi cum *Donato* consentiunt.

CANTHARIAS, æ, n. 1. gemma est innata scarabæi effigiem habens. Nam *κάνθαρις* et *κάνθαρος* scarabæum significat. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 11. 72. (157).

CANTHARIS, idis, f. 3. *κάνθαρις*, parvum animal volatile, Latine *scarabæus parvus* dictus, cujus plura genera *Plin.* 11. *Hist. nat.* 28. 34. (118). recenset. Sic etiam appellatur vermiculus frumenta erodens, teste *eod.* 18. *ibid.* 17. 44. (152). — Sunt præterea cantharides, quæ vitibus nocent, ut docet *Pallad.* 1. *R. R.* 35. 4. — Porro ex his præsentissimum venenum habent, et, expresso succo, potæ statim interimunt, quæ in summitate ramorum fraxini, vel olivæ nascuntur, et quæ in eo rosarum genere, quæ cynorrhoidi vocantur, item quæ ex verniculis scorum, pyri, peuces, et cynanthæ: qua de re multa disserit *Plin.* 29. *Hist. nat.* 4. 30. (92). et 11. *ibid.* 55. 41. (118). Hinc *Ovid.* *Ib.* 308. Cantaridum succos, dante parente, bibas. *Cic.* 9. *Fam.* 21. C. Carbo, accusante L. Crasso, cantharidas sumpsisse dicitur. Adde *eumd.* 5. *Tusc.* 40. 117. et *Val. M.* 6. 2. *ext.* 3. *Plin.* 29. *Hist. nat.* 4. 30. (92). Cantharides ob-

jertæ Catoni Uticensi, eea venenum vendidisset. — Est tamen non unus ex iisdem usus in medicina, ut apud eund. *ibid.* et 11. *ibid.* 35. 41. (92). videre est. — Etiam ad Venerem incitandam cantharidibus utebantur veteres. *V. LUSTRAMENTUM.* — Denique cantharides, ignominie fortasse causâ, vocati sunt Hermotini inimici, qui ejusdem corpus concremarunt. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 52. 53. (174).

CANTHARITES Vinum, *κανθαρίτης οίνος*, quod inter transmarina nobiliora *Plin.* 14. *Hist. nat.* 7. 9. (75). enumerat, dictum eat a quodam vitis genere, quæ *κυνθάρπος ἀμπέλος* a *Theophrasto* l. 2. de *caus. plant.* c. 20. appellatur. *V. ABBOTONITES.*

CANTHAROLETHIRUS, l. m. 2. a *κυνθάρπος*, scarabæus, et *ὄλεθρος*, pernicie, locus parvus in Thracia, juxta Olynthum montem, in quo scarabæi omnes intercunt. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 28. 28. 34. (99).

CANTHARULUS, l. m. 2. *κυνθάρπος*, parvus cantharus. *Arnob.* 6. 26. Cantharuli, forcpes, cornuque pomifera. *Paulin. Nolan. carm.* 26. 462. de parva lampade usurpat.

CANTHARUS, l. m. 2. Accus. cantharon positione Græca ob metri necessitatem scribitur apud *Nemesian.* 3. *Ecl.* 48. Cantharon (potorium) hic retinet, cornu bibit alter alonco. — Cantharus est Græca vox *κυνθάρπος*, quæ scarabæum significat. Apud Latinos tamen occurrit de pluribus tantum, quæ scarabæi figuram referunt, ut colligere licet ex *Auson.* in *ep. Centoni nupt. præfixa*. Hinc *¶ 1.* Egyptii cantharum dixere nodum sub lingua Apis havis, ut docet *Plin.* 8. *Hist. nat.* 46. 71. (184). *¶ 2.* Cantharus dicebatur etiam genus navigii, ut docet *Macrob.* 5. *Saturn.* 21., ubi offert in hanc rem locum *Menandri* in *Nauchoro*; et addit, appellationem poculi ab ejus navigii forma derivatam esse, ut et *cymba* etc. *¶ 3.* Cantharus præterea dicitur piscis quidam marinus, suco ingratus gustui; cuius meminert *Ovid. Halieut.* 105., et *Colum.* 8. *R. R.* 17. 14. *Schneid.* et *Plin.* 32. *Hist. nat.* 11. 53. (146). *¶ 4.* Præcipue cantharus, qui magis definit cantharus potiorius dicitur ab *Arnob.* 6. 25., est genus poculi ansati. Sunt vero qui putant, bujusmodi derivatum fuisse a Cantharo quodam inventore et opifce hujus poculi, cuius meminert *Pollux Onomast.* l. 6. c. 96., *Athen.* l. 11. c. 8. et *Plin.* 34. *Hist. nat.* 8. 19. (85). At rectius vox derivatur a Græca sub init. allata. *Plaut. Asin.* 5. 226. Mibi cantharo mulsuni date. *Id. Stich.* 5. 4. 30. Propinare alicui cantharum. *Id. Pers.* 5. 2. 40. Dare bibere plenis cantharis. Adde *eund. Bacch.* 1. 1. 36. *Men.* 1. 2. 64. et 1. 3. 5., *Pseud.* 4. 2. 2. et *Rud.* 5. 2. 32. *Virg.* 6. *Ecl.* 17. de *Baccho*. Et gravis attrita pendebat cantharus ansa. *Horat.* 1. *Od.* 20. 1. Potare modicis cantharis. Adde *eund.* 1. *Ep.* 5. 23.; et *Juvenal.* 3. 205. *Inscript.* apud *Orell.* 2504. CANTHARVS CVM VASE (h. e. base) *SVL.* — Quemadmodum scyphus Herculis, ita cantharus Bacchi proprium poculum eat, ut *Macrob.* 5. *Saturn.* 21. docet: quo pertinet locus *Virgilii* modo allatus, et quæ de C. Mario cantharis bibente exemplo *Liberi patria*, narrant *Plin.* 33. *Hist. nat.* 11. 53. (150.). *Val. Max.* 3. 6. 6., et *Arnob.* loc. superius cit. — Etiam Jovi cantharus consecrabatur. *Inscript.* apud *Gruter.* 16. 12., quæ est apud *Orell.* 2504. ex *JVSIV* l. o. m. n. (h. e. Jovis optimi maximi Dolicheni: at *Orell.* illud d. interpretatur *dedicatum*) L. TETTIVS HERMES CVM CONJUGE SVA ET FILIIS ET OMNIBVS SVIS CANTHARYM CVM VASE (h. e. base) POSVERVNT. *¶ 5.* Item cantharus est fistula, tubus epistomio instructus, per quem aqua salit. Quia enim bujusmodi salientes seu emissaria variis figuris elaborare artifices solebant, ut est apud *Auson.* loc. superius cit., quæ in cantbari modum facta erant, cantbari appellabantur. *Paul. Dig.* 30. 41. *¶ 11.* Sed et automataria, et cantbari, per quos aquæ saliant, poterunt legari; maxime si impossibiles sint. *Inscript.* apud *Gruter.* 182. 2. PERDIDERAT LATICVM LONGÆVA INCVBIA CVRSVS, QVOS TIFI NVNC PLENO CANTHARVS ORE VOMIT. — Hinc apud *Scriptores* Ecclesiasticos cantharus est etiam vas illud, quod in introitu templi ponitur, ad aquam lustralem continentiam. *Paulin. Nolan.* 37. 150. Sancta nitens famulis interluit atria lymphis Cantharus, intraotumque manus lavat amare ministro. — *NB.* De nomine pr. *V. ONOM.*

CANTHÉLUS, li, m. 2. *κυνθῆλος*, idem ac cantharius. *Petron. fragm.* 37. *Burmamn.* Immo locus in aqua, lentior canthelio.

CANTHERIATUS, CANTHERINUS, CANTHERIUS etc. *V. CANTERIATUS, CANTERINUS, CANTERIUS* etc.

CANTHUS, l. m. 2. ferrum, quo rotæ absis cingitur, teste *Quintil.* 1. 5. 88., ubi addit, Afrum, vel Hispanum vocabulum esse, sed eo uti *Persium* tamquam recepto. *Casaubon.* tamen vult esse Græcum, quod teste *Hesych.* *κυνθος* sit orbis oculorum: *V. Bullett. dell'Inst.* ann. 1836. p. 94. Porro *Pers.* pro ipsa rota usurpat per synecdochen, 5. 70. Nam quamvis prope te, quamvis temone sub uno, Vertentem sese frustra sectaberis canthum, Cum rota posterior curraa et in axe secundo. *Martial.* 14. 168. Iste trochus pueris, at mihi canthus erit. — *NB.* De nomine pr. *V. ONOM.*

CANTICO, as. *V. CANTITO.*

CANTICULA, æ, f. 1. *V. voc. seq. sub 2.*

CANTICULUM, i, n. 2. deminut. a canticum, parvum canticum. *¶ 1.* Generatim. *Septimius Afer* apud *Terentian.* de metr. p. 247. *Putsch.* Pinea brachia cum trepidant, Audio canticulum zephyri. *¶ 2.* Speciatim esse breve carmen magicum. *Pomponius* apud *Non.* p. 482. 9. *Merc.* Mirum ni hæc Marsa est: in colubras callet canticulum. Ita habetur etiam in antiquis editionibus 1476. et 1480. Sunt tamen qui legunt canticulam.

CANTICUM, i, n. 2. (canto) cantio, cantilena, quod modulato sonitu editur (It. cantico, canzone, cantata; Fr. chant, chanson; Hisp. canto, canción; Germ. d. Gesangstück, d. Gesangslied, d. Lied oder d. Gesang; Angl. a pleasant song, ballad). *¶ 1.* Generatim. *Martial.* 3. 63. 5. Cantica qui Nili, qui Gaditana susurrat. *Apul. Florid.* n. 15. Canticum ore tereti, semibantibus labellis eliquare. *Id. ibid.* n. 17. Lusciniæ canticum adolescentiæ garrunt. *¶ 2.* Speciatim ponitur de carmine probroso et diceris pleno. *Quintil.* 1. 2. 8. Omne convivium obscenis canticis strepit. Adde *Petron.* *Satyr.* 31. *Apul.* de *Mag.* 75. Feestraz canticis circumstreptæ. *Paul. Receptar. Sentent.* 5. 4. 15. Qui carmen famosum in injuriarum alicujus, vel alia quælibet cantica, quo agnosci possit, composuerit etc. Et *moz.* *Psalterium*, quod vulgo dicitur canticum in alterius infamiam compositum. *¶ 3.* Item ab *Apul.* de *Mag.* 42. dicitur de carmine magico, quod etiam cantamen appellatur. *¶ 4.* Item canticum dicitur pars comædiæ vel fabulæ *Atellanæ*, in qua una tantum persona ad tibias canit. Trea enim comædiæ partes assignat *Diomed.* 3. p. 489. *Putsch.* diverbium, canticum et eborum. *Diverbium* est, quando diversi alternis colloquuntur; canticum, quando unus tantum. ex quo *ποῦδία* Græce dicitur; chorus, quando plures simul junctis vocibus eandem rem canunt. Addit *Diomed.* Latinas comædias chorum non habere, sed diverbium solummodo et canticum; quod præterea respondet aliqua ratione et, quod Itali dicunt *intermezzo*, ai ab uno tantum agatur: habetque locum etiam in tragædiis, sed rarius. Aliquando canticum dicitur tota fabula. in qua una dumtaxat persona est, quæ agit. Plura *V.* apud *Foss.* l. 2. *Instit. poet.* variis in loca, *Jacob. Mazzon.* in *Dantem* l. 2. c. 10., et præcipue *G. Hermann.* in *Opusc.* 1. p. 296. et seqq. *Cic.* 9. *Fam.* 22. 1. Forte nosti canticum, meministi Roscium. *Liv.* 7. 2. Agere canticum. *Sueton.* *Cal.* 54. desaltare. *Id. Galb.* 13. *Atellanis* notissimum canticum exorsis. Adde *eund.* *Ner.* 39. et *Vitell.* 11.; et *Phædr.* 5. 7. 25. et 31. — Hinc jocose et per ironiam de oratore dicitur, qui affectat, potius quam naturali vocis modulatione, aliqua profert. *Cic. Orat.* 18. 57. Est autem in dicendo etiam quidam cantus obscurior, non hic e *Pbrigia* et *Coria* rhetorum epilogos, pæne canticum: sed ille etc. Adde *Quintil.* 11. 3. 167., et *Plin.* 2. *Ep.* 14.

Homonym. Canticum differt a carmine; carmen est poema, canticum vero consistit in eo, quod modulata voce profertur vel recitatur. *Quintil.* 1. 10. 23. Nisi forte in carminibus tantum et in canticis exigitur structura quædam et inoffensa copulatio vocum.

CANTICUS, a, um, adj. ad cantum pertinens. *Macrob.* 2. *Sonn.* *Scip.* 3. Ita delinimentis canticis occupatur, ut etc.

CANTILÉNA, æ, f. 1. cantio, canticulum, præcipue quod est in ore vulgi (It. cantilena, canzone; Fr. chant, chanson, chansonnette; Hisp. canción, cancióneta; Germ. das Liedlein, die Weise; Angl. a song, an old song, old story). *¶ 1.* Generatim. *Gell.* 9. 4. Notissima illa veterum poetarum

de *Cæcæide* et *Cæneo cantilena*. *Id.* 19. 9. Et sicut in voluptatibus cultus atque victus, ita in cantilenarum quoque multis anteceditis. — Apud *Festum* p. 181. 6. *Müll.* cantilena dicitur de convivio vel carmine probroso. Adde *Vopisc. Aurel.* 7. *¶ 2.* Speciatim proverbio cantilena dicitur de re trita atque jamdiu nota. *Ter. Phorm.* 3. 2. 10. Cantilenam eandem canere. h. e. eandem rem multis jam cognitam ac sæpius repetitam repetere. *Cic.* 1. *Att.* 19. 8. Ut crebro mihi vafer ille Siculus insusurret cantilenam illam suam: *Νῆφε καὶ μεμνῶς ἀνίστειν*. *Id.* 1. *Orat.* 23. 105. Qui non Græci alicujus quotidianam loquacitatem sine usu, neque ex scholis cantilenam requirunt, sed etc. h. e. toties vulgata dicendi præcepta, vel inanes rhetorum declamationes. *Brutus* apud *Cic.* 11. *Fam.* 20. 2. Totam istam cantilenam ex hoc pendere, ut quam plurimum lueri faciant. h. e. jactationem verborum et facti prædicationem. Hinc *Hieronym.* *Ep.* 109. n. 4. vocat cantilenas librorum libros nugarum plenos.

CANTIO, ōnis, f. 3. canticum; sed occurrit concreto, uti ajunt, sensu tantummodo, et significat id quod canitur (It. cantata, canzone; Fr. chant, chanson; Hisp. canto, canción; Germ. das Lied, der Gesang; Angl. a singing). Occurrit *¶ 1.* Generatim — a) De hominibus. *Plaut. Stich.* 5. 4. 25. Cantio est Græca: *ἡ πῆρε πῆν, ἡ τῆς πῆν, ἡ μὴ τέτραπα*. *Id. ibid.* 5. 6. 8. Redde cantionem veteri pro vino novam. Adde *eund.* *ibid.* 5. 5. 19., ubi alii leg. cantatio; et *Sueton.* *Ner.* 25. — b) De avibus. *Fronto ad Verum* 1. An tu cyenum coges in ultima cantione cornicum vocibus æmulari? Adde *Apul. Florid.* n. 2. *¶ 2.* Speciatim est carmen magicum, cantamen. *Cato R. R.* 160. (al. 161). Lutum si quod est, hac cantione sanum fiet etc. *Cic. Brut.* 60. 217. Idque veneficiis et cantionibus *Titinæ* factum esse dicebat. Adde *Apul.* 1. *Met.* 10.

CANTITO, as, avi, atum, are, 1. frequent. duplic. a canto, ut docet *Varro* 5. *L. L.* 75., et 8. *ibid.* 60. *Müll.* — Part. Cantitans sub a; Cantitatus sub b. — Cantitare est totis viribus omniæ studio ac diligentia cantare: et occurrit — a) Absolute. *Ter. Adelph.* 4. 7. 32. Ut habes quicum cantites. *Uf. Apul.* 6. *Met.* 6. Ceteraz, quæ dulce cantitant aves. Quidam legunt cantant: sed non est facile admitendum. *Varro* 8. *L. L.* 60. *Müll.* Nam ut est a cantando cantitana, ab amando amitans non est. — Sicut enim cantitantes, seditantes non dicuntur. — b) Cum Accus. *Cic. Brut.* 19. 75. Carmina, quæ in epulis esse cantitata, in Originibus scriptum reliquit *Cato*. *Sueton.* *Ner.* 39. Nauplia mala bene cantitare.

CANTIUNCULA, æ, f. 1. deminut. a cantio, brevis cantio, canticulum, suavis ac voluptuosa cantio. *Cic.* 5. *Fin.* 18. 49. de *Sirenibus*. Cantionculia aliquem irriditum tenere.

CANTO, as, avi, atum, are, 1. intensivum a canto, ut *Varro* 6. *L. L.* 76. *Müll.* docet. — Part. Cantans l. 1. et 2.; Cantatus II. 1. et 3. — De cantia pro cantata *V. CANO* sub init. — Canto est totis viribus, magno studio ac diligentia modulatum sonum edo, seu voce, seu musico aliquo organo (It. cantare, suonare; Fr. chanter, jouer d'un instrument; Hisp. cantar, tañer, tocar un instrumento músico; Germ. singen, spielen; Angl. to sing of ten, to sing, to play on an instrument of music).

1.) Proprie. *¶ 1.* Ponitur de brutis animalibus ac præcipue de avibus. *Paul. Mil. glor.* 3. 1. 95. Priusquam galli cantent. *Cic.* 2. *Divinat.* 26. 57. Deos gallis signum dedisse cantandi. *Propert.* 4. 9. 30. Multaque cantantes umbra tegebat aves. *¶ 2.* De hominibus, et significat fere semper modulata voce sonum edere (eique opponitur psallere, ut apud *Sueton.* *Tit.* 3.; raro admodum significat musico aliquo organo sonum edere, quo sensu tibiis, fidibus, aut similibus jungitur. Occurrit autem — a) Absolute. *Ter. Eun.* 3. 1. 53. Pamphilam cantatum provocemus. *Cic.* 5. *Fin.* 18. 49. Neque enim vocum suavitate a novitate quadam et varietate cantandi revocare eos solitæ (*Sirenes*). *Id.* 2. *Cat.* 10. 23. Hi pueri — cantare et saltare didicerunt. *Orell.* legit; saltare et saltare; *Alota* vero, fortasse rectius. cantare et psallere. *Nepos Epam.* 2. Nam et citharizare et cantare ad chordarum sonum doctus est a *Dionysio* (*Epaminondas*). *Liv.* 7. 2. Inde ad manum cantari histrionibus ceptum. h. e. cautu recitari fabulam in scena simul cum histrione, qui eodem tempore eam canibus

gesticulabatur. *V. integrum Livii locum, et Val. Max. 2. 4. 4. Virg. 7. Ecl. 5. Arcades ambo, Et cantare pares et respondere parati. Adde eumd. 3. ibid. 21. et 10. ibid. 32.; Horat. 1. Sat. 3. 2. et 1. Ep. 19. 9.; Tibull. 2. 1. 66.; Ovid. 4. Pont. 10. 17. et 5. Fast. 339. Id. Ovid. 4. Trist. 1. Cantantis ancillae labor. Adde Sueton. Ner. 20. et 23. et Vesp. 4., Pers. 5. 166. Dig. 48. 5. 24. pr. In scenam saltandi cantandive causâ procedere. — Canto surdo apud Propert. 4. 8. 47., et ad surdas aures apud Ovid. 3. Amor. 7. 61. idem est, quod canere surdis auribus. *V. CANO II. § 2.* — Cantat etiam mali recitatores et declamatores, qui fracto utuntur pronunciationis genere et cantui simili. Quo pertinet illud C. Caesaris apud Quintil. 1. 8. 2. Si cantas, male cautas: si legis, cantas. Quintil. 11. 3. 57. Quodcumque ex his vitiis magis tolerem, quam quo nunc maxime laboratur in causis omnibus scholasticis, cantandi. *V. ibi et 1. 1. 56. et 58. plura hac de re; et cf. Juvenal. 10. 178.* — Denique cantare ponitur etiam, ut diximus, de sono alicujus organi musici. *Plaut. Epid. 3. 4. 64. Cantare fidibus alicui. Nepos Praefat. Cantare scienter tibiis. Ovid. 1. Met. 677. structis avenis. Auct. ad Pis. 222. sterili avenâ. — b) Addito Accus. rei, quæ cantatur, h. e. alicuius, aliquam cantionem, interdum et aliquem. Ter. Adelph. 5. 77. Cantare hymenæum. Adde Ovid. Heroid. 12. 137. Horat. 1. Sat. 5. 15. absentem amicam. Adde Martial. 7. 13. Tibull. 2. 1. 52. rustica verba certo pede. Ovid. 3. Fast. 675. obscena. Gell. 4. 5. Versus bic scite factus cantatusque esse a pueris urbe tota fertur. — Ponitur etiam de musicis organis. Horat. Art. P. 414. qui Pythia cantat tibiçen. — Denique cantare dicuntur histriones ipsi, dum in scenâ fabulas agunt (*V. CANTOR*). Nam et versibus eas enarrant et ad tibiças canunt. Sueton. Ner. 21. Canacem parturientem, Orestem matricidam, Nioben cantare. Id. ibid. 43. epinicia. Id. ibid. 46. in fin. fabulam. Et de iucunda bistrionis recitatione Juvenal. 10. 178. madidis quæ cantat Sostratus alis. *V. Interpr. ad b. l.***

¶ 3. Cantare ponitur aliquando et de inanimis pro sonare, resonare. Propert. 4. 10. 30. Nunc intra muros pastoris buccina lenti Cantat. Ovid. 5. Fast. 659. Cantabat fanis, cantabat tibia ludis, Cantabat mæstis tibia funeribus. Stat. 10. Theb. 504. gurgus cantatus olore. h. e. in quo olor cantavit.

II) Translatè. ¶ 1. Quemadmodum et canere, cantare est carmina dicere, rem aliquam aut aliquem versibus prosequi, laudare, prædicare. — De re. Horat. 1. Od. 6. 17. Nos convivia, nos prælia virginum Cantamus vacui. Id. 3. ibid. 1. 3. carmina non prius audita — Virginibus puerisque canto. Id. 2. ibid. 19. 11. rivos. Id. ibid. 9. 19. Augusti tropea. Ovid. 2. Fast. 658. laudes alicujus. Id. Heroid. 15. 155. desertos amores. — Absolute est fabulas versu narrare in illo Juvenal. 4. 35. Incipe Calliope: fiet hic consistere: non est Cantandum: res vera agitur. — Sæpius de hominibus. Virg. 5. Ecl. 54. Cantari dignus. Ovid. 1. Amor. 3. 25. per totum cantabimur orbem. Id. 2. ibid. 1. 29. Cantatus Achilles. Id. Heroid. 137. Hymen cantatus. Id. 2. Amor. 47. 33. Nec, nisi tu, nostris cantabitur ulla libellis. Martial. 9. 50. Hæc est illa mæst multum cantata libellis. Id. 7. 14. de puella. Vel Stellæ cantata meo. — In malam partem cantare aliquem dicitur is, qui aliquem malo sermone per ora vulgi traducit. Hieronym. Ep. 117. n. 6. Si hoc feceris, et te et illum familia universa cantabit, vos cunctorum digiti denotabunt. ¶ 2. Allusione facta futurorum oraculis, quæ carmine vulgari consueverunt, cantare est vaticinari, prædicere, præmonere, adeoque frequenter in ore habere, inculcare. Plaut. Trin. 2. 2. 10. Hæc dies noctesque tibi canto, ut caveas. Adde eumd. ibid. v. 68. Id. Most. 4. 2. 64. Vere cantas: vana vellem. h. e. aperte dicis, narras, prædicas. Ter. Heaut. 2. 3. 19. Cujus nunc pudet me et miseret, qui harum mores cantabat mihi, monuisset frustra. Cic. 2. ad Q. fr. 13. 1. Nam, ut sus, jampridem istum canto Cæsarem. Tibull. 2. 5. 12. Quod fati provida cantet avis. Quintil. 8. 3. 76. Quæ me juvene ubique cantari solebant. — Hoc sensu occurrit interdum et de iocundis. Ita festive Plaut. cantare literas dicit, quæ aperte aliquid significant. ut Bacch. 4. 6. 60. Tabellas obsignatas dedit: ut me possit dare. Sed metuo, ne idem cantent, quod priores. Id. Rud. 2. 5. 24. Urna hæc litterata est: ab se cantat. coja sit. ¶ 3. Cantare est etiam verbum magicæ artis proprium, et significat — a) Magicam

formulam recitare. Cato R. R. 160. Incipe cantare: IN ALIO S. F. NOTAS etc. Varro 1. R. R. 2. 27. Hoc ter noviens cantare jubet, terram tangere, despuere, jejunum cantare. Virg. 8. Ecl. 71. Frigidus in pratis cantando rumpitur anguis. Ovid. 14. Met. 369. Tum quoque cantato densetur carmine cælum. — b) Item magicæ artis ope aliquid efficere. Sil. It. 8. 498. et cbeludris cantare soporem. Lucan. 6. 767. Cantata umbra. Huc referri potest et illud Sil. It. 11. 447. Jussit in immensum cantatas surgere turres. h. e. cantando excitatas et extractas: loquitur de Amphione, qui Thebas sono lyre condidit. — c) Denique magicis carminibus ligare vel repellere: quo sensu occurrit sæpius Part. præter. pass. Propert. 4. 5. 13. Audax cantatæ leges imponere lunæ. Ovid. Heroid. 6. 84. Diraque cantata pabula fæce metit. Id. 2. Amor. 5. 38. Cantati equi. Id. 7. Met. 98. herbæ. Sil. It. 1. 430. ignis. Apul. de Mag. Puer carmine cantatus.

CANTOR, ôris, m. 3. qui cantat (It. cantore, musico; Fr. chanteur, chantre; Hisp. cantador, cantor; Germ. der Sânger; Angl. a singer, musician). I) Proprie occurrit — a) De eo, qui voce modulatum sonum edit. Horat. 1. Sat. 3. 1. Omnibus boc vitium est cantoribus etc. Adde eumd. 1. ibid. 3. 1. et 129.; et Propert. 2. 22. 19. — b) Item de versificatore, poeta. Horat. Art. P. 407. Ne forte pudori Sit tibi Musa lyre solers et cantor Apollo. Forcellinus ita est interpretatus: at Orellius putat, cantorem dici Apollinem, quia cithara canebat. — c) Item histrio, qui in scenâ fabulam cantat. Horat. Art. P. 155. donec cantat, vos plaudite, dicat. Salmas. in commentar. ad Popisc. Aurelian. 7. docet cantorem proprie dici de eo, qui tragediam agit, sicut saltatorem de eo, qui comœdiam: sic cantare de tragediis dici, saltare de comœdiis. Affert io hanc rem locum Sueton. Cal. 54. Threx et auriga, idem cantor atque saltator. Et mox. Canendi et saltandi voluptate ita efferebantur, ut etc. Cic. tamen Sext. 55. 118., ubi de Simulante Afranii comœdia verba facit, cantores appellat qui eam agebant. V. Hermann. in Opusc. col. 1. p. 298., et Bentlejum ad Ter. Andr. 5. 6. 17. et ad Sueton. l. c.

II) Improprè cantor dicitur — a) Qui aliquid recitat. Cic. 1. Orat. 55. 236. Jurisconsultus ipse per se nihil est, nisi legulejus quidam cautus et acutus, præco actionum, cantor formularum, aureps syllabarum. Sunt qui aliter leg. — b) Item qui vehementer et cum clamore aliquem improbat. Plaut. Pseud. 1. 3. 125. CAL. Ingere mala multa. PSEVD. Jam ego te differam dictis meis, impudice. CAL. Furcifer. PSEVD. Parricida. CAL. Perjure. PSEVD. Fraudulente. CAL. Impure leno. PSEVD. Cœoum. BALL. Cantores probos! — c) Item qui laudat ad fastidium. Cic. 3. Tusc. 19. 45. Euphorionis cantores.

CANTILLO, as, âvi, âtum, are, a. 1. diminut. a canto. Apul. non semel usurpat pro cantare, vel cantitare: ut 4. Met. Clamore ludunt, strepitu cantillant, conviciis jocantur. Et Florid. n. 3. Doctissime et gratissime cantillare. Adde ibid. n. 15.

CANTRIX, icis, f. 3. quæ canit. Plaut. Trin. 2. 1. 23. Flabelliferæ, sandaligerulæ, cantrices, cistellatrices. Varro 3. R. R. 5. 15. Intra retem aves sunt omne geous, maxime cantrices, ut lusciniolæ, ac merulae. Adde Inscript. apud Reines. cl. 11. n. 58.

CANTÛLUS, i, m. 2. diminutivum a cantus. Firmic. 3. Mathes. 12. Cantulus, et organum.

CANTÛRIO, is, ire, n. 4. cantare cupio, libenter canto. Petron. fragment. Trajur. 64. Burmann. Canturire belle. Paul. Diac. p. 68. 16. Müll. Aves, quæ vellicando morsicandoque et canturiendo assidue, non patiuntur dormire potantes. Al. leg. cautiando, sed invito, immo adversante Scalig.

CANTUS, us, m. 4. (cano, canto) est modulatus sonus tum voce, tum musico aliquo organo editus (It. canto, suono; Fr. chant, son, mélodie; Hisp. canto, tãrdo, son; Germ. d. Gesang, d. Spiel; Angl. the art of singing, or tuning the voice, the sound of music, melody). ¶ 1. Generatim — a) De modulato omnium animalium sono. Cic. 1. Divinat. 42. 94.; Horat. 3. Od. 1. 20. et Apul. Florid. n. 2. Cantus avium et volantum. Quintil. 10. 3. 24. volucrum. Phædr. 3. 18. 2. et Plin. 10. Hist. nat. 29. 43. (81). lusciniæ. Ennius apud. Cic. 2. Divinat. 26. 57.; Cic. Mur. 9. 22. et 2. Divinat. 26. 56.; Horat. 1. Sat. 1. 10.; Ovid. 11. Met. 597.; Plin. 10. Hist. nat. 21. 24. 46. et Quintil. 11.

3. 51. galli. Cic. Divinat. 8. 14. fulcis. Ovid. 8. Met. 238. perniciis. Lucret. 5. 1083. cornicum et corvorum. Virg. 1. G. 403. noctuæ. Id. 1. Æn. 402. cygni. Id. 328. et Phædr. 3. 16. 11. cicadæ. — b) De hominibus — Sive modulatum sonum edant voce suâ: unde Cic. Rosc. Am. 46. 131. et 1. Divinat. 36. 80.; et Quintil. 5. 10. 124. Cantus vocum, vocis. Quintil. 11. 3. 23. oris. — Sive modulatum sonum musico edant organo, unde Cic. Rosc. Am. l. c. Quotidiano cantu vocum et nervorum et tibiçum tota vicinitas personabat. Id. Mur. 9. 22. Cantus buccinarum. Horat. 3. Od. 1. 20. citharæ. Id. 3. ibid. 7. 30.; Catull. 64. 264. et Tibull. 1. 7. 47. tibiçæ. Liv. 25. 54. tubarum. Plin. 34. Hist. nat. 8. 19. (72). lyre. — Utriusque significationis exempla exhibentur. Lucret. 5. 1379. Carmina cantu concelebrent. Id. ibid. 1405. Ducere multimodis voces et flectere cantus. Id. 2. 620. minantur raucisono cornu cantu. Cic. 3. Orat. 25. 96. Quanto molliores sunt et delicatiores in cantu flexiones et falsæ voculæ, quam certæ et severæ? Id. 7. Ferr. 13. 31. Lucum illum percipere totum mulierum vocibus et cantu symphoniarum. Id. Cæl. 15. 35. Comestationes, cantus, symphoniarum. Id. 5. Tusc. 36. 104. Moderari arbitrio suo cantus numerosque tibiçæ aut fidium. Id. 5. Fin. 18. 49. Sirenium cantus. Adde Quintil. 5. 8. 1., et Juvenal. 9. 159. Cic. 1. Orat. 60. 285. Tardiores tibiçinis modi et cantus remissiones. Id. Arch. 8. 19. Cantus flecl. Id. 1. Divinat. 36. 80. Vocum gravitate et cantu pelli. Id. 5. Fin. 18. 49. Alicujus cantus auribus agnoscere. Id. 3. Legg. 11. 20. Musicorum cantibus mutatis. Auct. B. G. 8. 20. Cantu tubarum convocare concidium. Liv. 38. 17. Cantus inchoantium prælium. Id. 7. 2. Describere ad tibiçinem cantum. Catull. 64. 306. Cantus edere. Tibull. 3. 4. 10.; Virg. 1. Æn. 402.; et Ovid. 2. Fast. 767. dare. Virg. 7. Æn. 34. Mulcere æthera cantu. Id. 8. ibid. 2. Raucis strepit cornua cantu. Id. 1. G. 293. Cantu solari laborem. Horat. 4. Od. 13. 5. Cupidoem cantu sollicitare. Ovid. 11. Met. 15. Cantu molliore aliquid. Id. ibid. 334. Præbere aures cantibus. Juvenal. 6. 378. Gaudere cantu. Tac. 10. Ann. 34. Per compositos cantus dis grates agere. Id. 13. ibid. 3. Coercere cantus. — Occurrit etiam de modulato sono, quo oratoria effertur: ut in loco Cic. Orat. 18. 57., quem in *V. CANTICUM* affertur sub 4. in fin.; et in alio loco ejusd. Cic. 2. Orat. 8. 34. in fine bujus vocis sub Homonym. allato. Cf. Quintil. 11. 3. 60. et 172. ¶ 2. Speciatim et figuratè ponitur pro carminibus. Sil. It. 8. 595. Mantua ad sidera cantu erecta Aonio. ¶ 3. Item speciatim pro oraculo, vaticinio. Catull. 64. 306. Veridicos Parçæ cœperunt edere cantus. Cf. Tibull. 1. 8. 1. Hunc cecinere diem Parçæ fatalia nentes Stomio. ¶ 4. Denique pro carminibus magicis. Colum. 10. R. R. 367. Cantus magici. Ovid. 7. Met. 195. cantus artesque magorum. — Et absolute. Virg. 4. G. 471. At cantu commotæ (umbræ) Erebi de sedibus imis etc. Cf. Val. Flacc. 6. 448. Æmonis agitare cantibus umbras. Tibull. 1. 2. 60. Cantibus atque herbis solvere amores. Ovid. 7. Met. 301. Cantu stantia freta concutere. Adde eumd. — ibid. 49. et Heroid. 1. 167.

Homonym. Cantus differt a carmine; quod cantus est ipsius vocis modulatio, carmen vero id quod cantitur vel poësis. Cic. 2. Orat. 8. 34. Qui enim cantus moderatè oratione dulcior inveniri potest? quod carmen artificiosâ conclusionè aptius?

CÂNŪA, æ, f. 1. qualiter. Paul. Diac. p. 65. 6. Müll. Canifera mulier appellatur, quæ fert canuam, id est qualum, quod est cistæ genus. h. e. Græce τὸ καύον.

CÂNŪM, i, n. 2. καύης, fortasse ab inus. καύς, unde Latinum cavo; canistrum, calathus. Paul. Diac. p. 45. 19. Cana dicunt Græci (h. e. καύα), nos canistra et per diminutionem canistella. — Vox canum orta est a καύον, Attice καύον, et plur. καύεα, καύα; nam hæc habet Varro 5. L. L. 120. Müll. Tryblia et canistra quod putant esse Latina, suot Græca: τρυβλίον enim et καύον.

CÂNUS, a, um, adject. Ratione habitæ etymii, videtur esse per syncope pro casnus (*V. CASNAR*) a καύω vel καύω ω, quasi combustus ideoque cinereus. Canus enim dicitur id quod est cinerei coloris, sive quod colorem habet cineris vehementer perustæ (It. canuto, grigio; Fr. gris, gris cendre; Hisp. pardo, fraileco; Germ. grau, weissgrau; Angl. hoary, grey, grey-headed). Occurrit ¶ 1. Generatim. Lu-

cret. 2. 767. et Cic. *Arat.* 71. Cani ductus. h. e. spumosi. *Lucret.* 3. 21. et *Horat.* 2. *Sat.* 5. 41. *Virg.* 3. G. 442. gelu. Id. 2. *ibid.* 376. prulna. Id. 1. *ibid.* 43. montes. h. e. nive obducti. Id. 2. *Ecl.* 51. mälä. *Ovid.* 3. *Trist.* 13. 21. absinthia. Id. 5. *Met.* 590. alicta. Id. *Heroid.* 2. 16. aqua. Id. 16. 202. Quam multa fiat grandine canus Aihos. Id. 6. *Met.* 456. aristä. Id. 10. *ibid.* 655. aegetes. h. e. jam maturescentes, quia eo tempore flarescunt et a viridi ad album seu cinereum colorem accedunt. Id. 8. *ibid.* 525. favilla. Id. 15. *ibid.* 372. Ma. Id. 6. *ibid.* 527. et 7. *ibid.* 550. lupua. Id. 2. *ibid.* 373. ceyni plumä. *Pallad.* 4. R. R. 14. 4. color. *Plin.* 12. *Hist. nat.* 25. 55. (125). Cano situ obductus color. Id. *ibid.* 23. 50. (108). arborum villi. *Plin.* 6. *Ep.* 31. mare. *Martial.* 9. 27. ligustra. Id. 3. 77. pellis. Id. 1. 50. decembris. ¶ 2. Speciatim dicitur de capillis et pilis, qui in senectute albescent. *Plaut.* *Asin.* 5. 2. 84. Cano capite esse. Adde *eum.* *Bauch.* 5. 1. 15.; *Catull.* 68. 124.; *Tibull.* 1. 1. 72.; et *Ovid.* 5. *Fast.* 57. *Catull.* 64. 350. et *Ovid.* 13. *Met.* 427. Cani crines. *Horat.* 2. *Od.* 11. 15.; *Ovid.* 1. *Met.* 266.; 2. *ibid.* 30. et 4. *ibid.* 474.; et *Phædr.* 2. 2. 10. capilli. *Martial.* 4. 36. barba. ¶ 3. Hinc speciatim ponitur pro sene, annoso. *Catull.* 61. 162. Cana anilitas. Id. 108. 1. senectua. *Tibull.* 1. 9. 29. amator. ¶ 4. Hinc canus est etiam avorum proprius, ad priscos pertineas. *Varro* apud *Non.* p. 243. 1. et 86. 27. *Merc.* Et ecce de Improviso ad nos accedit cana Veritas, Atticæ philosophiæ alumna. *Virg.* 1. *Æn.* 296. Cana Fides et Vesta. ubi, baud recte, *Servius*: Canam Fidem dixit, vel quod in canis bomini-bus invenitur, vel quod el albo panno luvoluta manu sacrificabatur: per quod ostenditur fidem debere esse secretam: unde et *Horat.* 1. *Od.* 35. 21. et albo rara Fides colit Velata panno. *Virg.* 5. *Æn.* 744. et canæ penetralia Vestæ. ubi *Servius*: aut antiquæ, aut propter ignis favillas. *Martial.* 8. 80. Sanctorum nobis miracula reddis avorum, Nec pateris, Cæsar, sæcula cans mori. Id. 1. 16. Si quid longa fides canaque jura valent. — Hinc

Canis, *drum*, m. plur. 2. absolute (subaudi capilli vel crines), substantivorum more sunt capilli canil. *Cic. Senect.* 18. 62. Non canis, non rugæ repente auctoritatem arripere possunt. *Ovid.* 8. *Met.* 9. Canil bonorati. Adde *eum.* 3. *ibid.* 275.; 8. *ibid.* 568.; 14. *ibid.* 636. Id. 6. *ibid.* 26. Canil falsi. quibus opponuntur apud *eum.* 10. *ibid.* 391. cani sui. *Seneca Herc. fur.* 1249. Cani venerandi püs. Adde *Pera.* 5. 65. — NB. De cogn. V. ONOM.

CANCTUS, a, um, adject. Idem quod canus. *Gloss.* *Philox.* καλός, canus, canutus.

CAPÄLLIS, e, adject. Idem ac capax. *Cassiod.* 1. *Hist. Ecl.* 14. ant. *med.* In quibus verbis consequenter ajunt, eum (*Deum*) mutabilis esse naturæ, virtutis malitiaeque capabilem. Et *moz.* Quanto magis vēcora est dicere, Del virtutem fuisse infirmitatis capabilem.

CAPÄCITAS, ätis, f. 3. (capax) spatium capiendi, seu locus, qui capere aliquid seu continere potest. (It. *capacità*; Fr. *capacité*, *contenance*; Hisp. *capacidad*; Germ. d. *Fassungsfähigkeit*, d. *Vermögen etwas zu fassen*; Angl. *capacity*, *content*). Occurrit ¶ 1. Stricto sensu de rebus corporeis: cf. *Paul. Sentent.* 3. 6. 86. *Colum.* 12. *P. R.* 43. 2. Pro capacitate vasorum. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 47. 66. (131). Capacitas uteri mra. Id. 18. *ibid.* 7. 12. (63). Athletarum capacitas jumentis similis. h. e. mensura cibi, quam athletæ capere solebant, edacitas, voracitas. *Cod. Theod.* 15. 1. 53. Capacitas exheredarum. *Frontin.* *Aquar.* 26. moduli. *Solin.* 52. Quinque millia oppidorum ultra capacitate. — Et figurate *Cic.* 1. *Tusc.* 25. 61. Utrum capacitem aliquam in animo putamus esse, quo, tanquam in aliquod vas, ea quæ meminimus, infundantur? ¶ 2. Speciatim apud Jurisconsultos ponitur pro jure, quod quis habet capiendæ hereditatis aut legati. *Cajus Dig.* 31. 57. Tractantibus nobis de capacitate, videndum est, utrum heredis etc. Et *ibid.* Nullus est dominus, in cujus persona de capacitate queri possit. Adde *Cod. Theod.* 9. 42. 1. pr. ¶ 3. Ratione habita intellectus, est vis vel potentia aliquid percipiendi vel comprehendendi. *Cod.* 1. 17. 1. § 1. Humanæ naturæ capacitas.

CAPÄCITER, adverb. *Augustin.* 11. *Trinit.* 2. ad fin. Primordia seminum acquuntur efficaciter, et capaciter intentionem maternæ animæ.

CAPÄNNA, æ, f. 1. tugurium, parva et vilis domus. *Isid.* 15. *Orig.* 12. Tugurium casula est, quam

faciunt sibi custodes vinearum, ad tegimen sui. Hanc rustici capannam vocant, quod unum tantum capiat.

CAPAX, æcis, adject. (capio). Comp. *Capacior* et *Sup. Capacissimus* I. 1. — Capax est qui capere seu continere potest, ideoque magnus, amplius, latus (It. *capace*, *capacevole*; Fr. qui *contient ou peut contenir*, *spacieux*; Hisp. *conteniendo*, *cabiendo*, *conteniente*; Germ. *fassungsfähig*; Angl. *holding*, *keeping*, *containing*, *capacious*).

I.) Proprie. ¶ 1. Generatim occurrit de rebus corporeis, et quidem — a) Absolute. *Lucret.* 6. 122. capaxis mœnia mundi. *Horat.* 2. *Od.* 7. 22. funde capacibus Unguenta de conchis. Id. *Epod.* 9. 33. Capaciores affer buc, puer, scyphos. Id. 3. *Od.* 1. 16. Capax urna. *Ovid.* 3. *Amor.* 6. 19. Annis effusus ripis capacibus. Id. 9. *Met.* 231. Capax pharetra. Id. 7. *ibid.* 568. putei. Id. 4. *ibid.* 439. urbs. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 33. 49. (93). uterus. Id. 11. *ibid.* 37. 79. (200). Intestina capaciora. *Quintil.* 1. 10. 40. Forma capacissima. *Plin.* 7. *Ep.* 27. Spatiosa et capax domus. *Sil. It.* 17. 321. Capaces campi. Id. 13. 760. moles. *Seneca Herc. fur.* 659. regnum Plutonis capax vocat, quia omnes mortales post vitam capit. — b) Addito Genitivo. *Liv.* 9. 16. Homo cibi vinique capacissimus. *Ovid.* 1. *Art. am.* 136. Circus capax populi. Adde *Senec. Herc. fur.* 775. *Curt.* 4. 8. 2. Insula magnæ sedis haud capax. *Seneca Ed.* 367. Pulmo animæ capax. *Plin.* 6. *Hist. nat.* 23. 26. (99). Flumen onerariarum navium capax. Id. 12. *ibid.* 1. 5. (11). Quindecim convivarum ac ministerii capace triclino. — c) Addito Dat. aut Accus. cum præp. ad. *Plin.* 2. *Ep.* 17. Villa usibus capax. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 2. 7. (18). Calix capax ad tres sextarios. ¶ 2. Speciatim dicitur capax a Jctis, qui acquirere et possidere aliquid potest ex testamento aut legato. *Paul. Dig.* 34. 3. 29. Quod al socii sint, propter eum qui capax est, et ille capit etc. *Ibid.* 10. 2. 35. Capax dotis. *Cod.* 6. 59. 8. portionis.

II.) Translate capax est amplius, magnus: et occurrit — a) Absolute. *Cic. Orat.* 29. 104. Demosthenes non semper implet anres meas: ita sunt avidæ et capaces, et semper aliquid immensum infinitumque desiderant. *Ovid.* 8. *Met.* 534. Ingenium capax. h. e. magnum, vastum. Id. 15. *ibid.* 5. Animo capaci aliquid concipere. — b) Addito Genitivo. *Ovid.* 1. *Met.* 176. Capax altæ mentis. *Curt.* 4. 7. 27. gloriæ. Id. 6. 5. 29. magnorum operum. *Fellej.* 2. 127. Laboris ac fidei capacissimus. *Seneca Troad.* 479. Capax invidiæ. Id. *Octav.* 153. scelorum. *Plin.* 2. *Ep.* 13. *extr.* Capax amicitiæ usque ad infamiam familiaritatem. Id. 1. *ibid.* 12. Uxor omnis secreti capacissima. h. e. continere sciens et celare. *Tac.* 4. *Ann.* 18. et 1. *Hist.* 49. Vir imperii capax. Id. 14. *Ann.* 3. Mare fortuitorum capax. Id. 1. *ibid.* 11. Mens tantæ molis capax. *Dig.* 14. 1. 1. § 12. Naves fluvii capaces. Id. 92. 2. 88. § 1. Capax consilii. Id. 43. 4. 1. *doli.* Id. 9. 2. 5. Impubes injuriæ capax. h. e. qui injuriæ alterum potest afficere. Id. 50. 7. 11. pr. Capax furandi et injuriæ faciendæ. — c) Addito Accus. cum præp. ad. *Ovid.* 8. *Met.* 243. Animus capax ad præcepta. — NB. De cogn. V. ONOM.

CAPEDO, ædis, f. 3. genus vasis in sacris olim adhibitæ. Videntur autem capedines eadem esse, quæ capides seu dapulæ, quas *Varro* 5. *L. L.* 121. *Müll.* scribit fuisse vasa fictilia, vel lignea in sacrificiis usurpata; et ita dicta, quod ansata essent, ut prehendî possent, idem capl. Confirmat *Priscian.* 6. p. 708. *Putsch.*, spud quem *Aruntius*: Capis vasis genus pontificalis, diminutive capidula. Et *Paul. Diac.* p. 49. 9. *Müll.* Capis poculis genus dictum a capiendò. Rursus *Varro* apud *Non.* p. 547. 17. *Merc.* Etiam nunc pocula, quæ vocant capulas et capides, etc. *Cic.* 1. *Parad.* 3. 11. Minus ne gratas diis immortalibus capedines ac fictiles urnulas fuisse, quam siliatas aliorum pateras arbitramur? *Liv.* 10. 7. Cum capide ac lituo, capite velato victimam cædat. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 2. 7. (20). Capidem unam myrrhinam trecentis denariis parare. Adde *Petrone. fragm. Tragar.* 52. *Burmman.* Ex his omnibus liquet, capidem non solum vas sacrificii aptum, sed etiam poculum in mensis adhibitum fuisse. — A capedo diminutive fit capeduncula. *Cic.* 3. *Nat. D.* 17. 43. Capedunculæ eæ, quas Numa reliquit. — Porro capula videtur fuisse etiam genus vasis olearii. Nam inde fit capulo, as, et capulator, quæ in confectione olei usurpata leguntur. V.

CAPEDULUM, i, n. 2. CAPIDULUM.

CAPEDUNCULA, æ, f. 1. V. CAPEDO sub fin.

CAPĒLLA, æ, f. 1. diminut. a capra, parva capra (It. *caprella*; Fr. *petite chèvre*; Hisp. *capra montes*; Germ. *die kleine weibliche Zeige, das Zieglein*; Angl. *a young goat, a kid*). ¶ 1. Ponitur de noto animali. *Cic.* 4. *Verr.* 35. 87. Etiam capella quædam est scite facta et venuste. *Catull.* 19. 16. aram Barbatus linit hirculus cornipese capella. *Virg.* 7. *Ecl.* 7. distant lacte capellæ. Id. 10. *ibid.* 7. attondunt simæ virgulta capellæ. *Horat.* 1. *Sat.* 1. 100. Capella gerit distantum uber. Id. *Epod.* 16. 49. Injussæ veniunt ad mulctra capellæ. Adde *Tibull.* 1. 1. 31.; *Ovid.* 13. *Met.* 691.; *Phædr.* 1. 5. 3.; *Colum.* 7. *R. R.* 6. 4.; et *Pallad.* 12. *R. R.* 13. 7. — Adhibetur interdum in convitiis, de homine hirsuto, inculto et deformi. *Ammian.* 17. 12. narrat, milites Julium hirsutum carpentes, clamare solitos: In odium venit cum victoriis suis capella, non homo. Id. 24. 8. Captivos graciles, et macie jam confectos jussit in medium duci, nostrosque respiciens, En, inquit, quos Martia ista pectora viros existimant, deformes illuvie capellas et tetras. ¶ 2. Est etiam sidus cæleste, hoc est stella insignis magnitudinis in sinistro humero Aurigæ. Hæc in fabulis est capra illa nobilis, infantis Jovis nutrix, de qua V. AMALTHEA in ONOM. Hanc *Colum.* 11. *R. R.* 2. 94. Capram appellat, *Plin.* vero 18. *Hist. nat.* 66. 26. (248). Capellam. *Ovid.* 5. *Fast.* 113. Nascitur Oleniæ sidus fluviale Capellæ: Illa dati cælum præmia lactis habet. V. ibi reliqua et cf. *eum.* 3. *Met.* 594. — NB. De cogn. V. ONOM.

CAPĒLLIANUS, a, um, adject. ad capellam pertineas. Capelliana ruta apud *Martial.* 11. 31. eadem est, quæ ruta capraria, ita dicta quod ea libenter vesci capellæ dicantur.

CAPĒLLUS, i, m. 2. Agnoscit *Priscian.* 3. p. 617. *Putsch.* tamquam diminutivum a capro: nullo tamen exemplo confirmat.

CAPER, pri, m. 2. Idem qui hircus, hoc est vir capellarum, quemadmodum aries est vir ovium. Videtur ita appellatus fuisse ab absolute κατὰ ἐκκαυ, fodio, quia caper cornibus cavat arietem: quia vero castratum significat, est a κατὰς proprie cavatus, exsectus: quia denique aprum denotat, est ita dictus a fodienda terra (It. *becco*, *capro*; Fr. *bouc*; Hisp. *cabron*; Germ. *d. Bock*; Angl. *a he-goat*). Occurrit tantum ¶ 1. De noto animali, et quidem — a) De mare caprarum castrato. *Martial.* 3. 24. Dum jugalis hircum, factus est ipse caper. *Geil.* 9. 9. docet ex *Farron.* hanc esse propriam hujus vocis significationem: ex quo sequitur alteram per catachresin ei attribui. — b) Ut ut res se habeat, plures certo sunt, qui caprum pro hircu accipiant. *Virg.* 7. *Ecl.* 7. Vir gregis ipse caper. Adde *eum.* 9. *ibid.* 25. *Colum.* 7. *R. R.* 6. 2. Caper optimus habetur amplissimi corporis, cruribus crassiss, exiguo capite, etc. Adde *Ovid.* 10. *Met.* 337.; *Horat.* *Epod.* 10. 23.; et *Plin.* 8. *Hist. nat.* 10. 76. (201). — Immo labatur Baccho, quia vitibus infestus est, easque erodendo urit. *Virg.* 2. *G.* 380.; *Horat.* 3. *Od.* 8. 7.; *Ovid.* 15. *Met.* 114. et 2. *Pont.* 9. 31. Addit *Servius* ad cit. 2. G. cum primum cognovisset Bacchus, viles sibi a capro rosas fuisse, eum occidit jussisse, atque ex ejus pelle utrem fecisse et vino implevisse in ultionem hircino. qui sub brachiis hominum ex sudore collecto nascitur. *Catull.* 69. 6. tibi fertur Valle sub alarum trux habitare caper. *Ovid.* 3. *Art. am.* 193. ne trux caper iret in alas. V. HIRCUS. ¶ 3. Caper est etiam nomen piscis marini, qui Italice pesce porco vocatur. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 51. 112. (267). Et is, qui caper vocatur, in Acheloo amne, grunntum habet. caper dicitur a *Plin.*, quia Græce κατὰς est. Verum quia κατὰς aprum significat, rectius aper Latine diceretur, cui (non capro) grunntus convenit: sunt itaque, qui apud *Plin.* leg. aper. V. APER. ¶ 4. Apud *Manil.* 2. 178. et 638. Caper idem est qui Capricornus, cæleste sidus. — NB. De cogn. V. ONOM.

CAPERASSERE inrugare, contrahi. *Placid.* *Gloss.* p. 450. ed. *Ma.* V. CAPERO.

CAPERATUS, a, um, V. voc. seq.

CAPĒRO, as, avi, atum, are, 1. Part. *Caperatus* sub b. — Caperare est contrabere atque in rugas componere; quod, si de fronte dicitur, est irati, aut severi, aut etiam mæsti animi signum. *Varro* 7. *L. L.* 107. *Müll.*, *Paul. Diac.* p. 48. 8. *Müll.* et *Non.*

p. 8. 31. *Merc.* ductum esse docent a caprarum frontibus crispis. — Occurrit — a) Absolute. *Plaut. Epid.* 5. 1. 2. Sed eorum incedit Epidicus. Quid illuc est, quod illi caperat frons severitudine? Cf. *Non.* p. 9. 1. *Merc.* — b) Cum Accus., occurrit fere Part. præter. pass. *Nævius* apud *Varron.* 7. L. 1. 107. *Müll.* Voce suppressa, caperata fronte, vultu turbido. Adde *Varron.* apud *Non.* p. 9. 3. *Merc. Auson.* in fin. centon. *Nuptial.* Prurire opusculum Sulpitiae, frontem caperare. h. e. Sulpitiam in carmine lasciviorum esse, in moribus severam. *Apul.* 9. *Met.* Qui in suavis et odiosi mariti lud caperatum supercilium ignaviter perhorrescis. *Id. Florid.* n. 23. Caperata vela. h. e. quæ restricta sunt et complicata, non expansa et extensa.

CAPESSO, is, Ivi vel Ii, Itum, ere, a. 3., in præter. 4. — Olim capisso dictum videtur; nam capissam pro capessam habet *Pacuvius* apud *Non.* p. 227. 1. *Merc.* Dubito, quam infestam viam, aut quod primordium capissam ad stirpem exquirendum. — Præteritum capessivit habent *Sallust.* apud *Priscian.* 10. p. 902. *Putsch.* et *Tac.* 15. *Ann.* 49.; capessit habet *Tac.* 12. *Ann.* 30. *Diomed.* 1. p. 367. *Putsch.* ponit etiam capessi, sed nullo probat exemplo. Cf. *Priscian.* loc. nuper cit. — Part. Capessens 1. 2. a.; Capessiturus et Capessendus 1. 2. — Juxta *Priscian.* loco nuper cit. capessio est verbum desiderativum a capio: sed si usum animadvertamus est potius inchoativum ab eodem verbo, et est ad capiendum accedo, accedo ut capiam, cum quodam motu et nisu prehendendo (It. *accostarsi* o *farsi dappresso per afferrare e pigliare*; Fr. *chercher à prendre, à saisir quelque chose*; Hisp. *buscar tomar ó asir alguna cosa*; Germ. *sich an etwas machen, um es zu fassen oder greifen, damit beschäftigt sein, etwas zu nehmen, zu ergreifen oder zu erfassen*; Angl. *to take, catch at, take up*).

1.) Proprie. ¶ 1. Generativum et de rebus corporis. *Cic.* 2. *Nat. D.* 47. 122. Animalia partim cibum oris hiatu et dentibus ipsis capessunt, partim unguium tenacitate arripiunt. *Id. ibid.* § 121. Capessere passum. *Virg.* 3. *Æn.* 234. sociis, tunc arma capessant, *Edico.* Adde *Ovid.* 11. *Met.* 378. ¶ 2. Speciatim significat magno studio ire, accedere, ferri ad aliquem locum: et occurrit — a) Cum Accus. Ipsi loci vel personæ, ad quam tendimus. *Ennius* apud *Cic.* 1. *Divinat.* 20. 40. Ita sola errare videbar tardaque vestigare et quærere te, neque posse corde capessere: semita nulla pedem stabilibat. *Cic.* 2. *Nat. D.* 45. 116. Omnes mundi partes undique medium locum capessentes, nituntur æqualiter. *Id.* 10. *Att.* 9. 1. Militum igitur capessamus. *Id.* 1. *Tusc.* 18. 42. Animus superiora capessit. *Liv.* 44. 2. Capessere visum. *Virg.* 4. *Æn.* 346. Italiam. *Id.* 11. *ibid.* 466. tures. *Val. Flacc.* 4. 316. montem. *Sil. It.* 4. 480. æthera. — b) Occurrit etiam capessere se aliquo, in vel ad aliquem locum; sed in familiari sermone tantummodo et ante Augusteam ætatem. *Plaut.* *Bacch.* 1. 2. 5. Quo nunc capessis lute bine adversâ viâ cum tanta pompa? Et omissio se, *Id. Rud.* 1. 2. 89. Si ad saxum, quo capessit, eo deorsum cadit. *Id. Amph.* 1. 1. 106. et *Titinius* apud *Servium* ad *Virg.* 4. *Æn.* 346. Capessere se domum. *Plaut.* *Rud.* 1. 2. 83. se borsum. *Id. Asin.* 1. 3. 6. se navi in altum. — Et figurate *Id. Bacch.* 4. 10. 2. Quam se ad vitam et quos ad mores præcipitem ille inscius capessat.

11.) Translate est suscipere, inire, subire, sive ad rem aliquam magno studio totisque viribus tractandam, agendam ac perficiendam incumbere; et sæpe ponitur de præcipuis reipubl. magistratibus atque honoribus. Jungitur pluribus substantivis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibemus. *Tac.* 4. *Ann.* 52. accusationes. *Liv.* 26. 25.; *Curt.* 3. 2. 2. et 3. 10. 3.; et *Tac.* 4. *Hist.* 7. bellum. *Liv.* 31. 38. belli partem. *Sil. It.* 7. 325. bella. *Tac.* 4. *Ann.* 16. cærimonias. *Plin.* *Paneg.* 39. civitatem. *Tac.* 12. *Ann.* 11. clementiam ac iustitiam. *Plaut.* *Rud.* 1. 3. 21. consilium. *Tac.* 3. *Ann.* 4. consilia imperii. *Plin.* *Paneg.* 66. curas imperii. *Tac.* 12. *Ann.* 25. furarum partem. *Plaut.* *Capt.* 4. 1. 9. cursum ad aliquem. *Liv.* 9. 40. decoris partem cum aliquo. *Sallust.* apud *Priscian.* 10. p. 902. *Putsch.* diversa. *Liv.* 1. 25. et 9. 39.; et *Curt.* 3. 13. 9. fugam. *Tac.* 13. *Ann.* 23. honorem. *Plaut.* *Trin.* 2. 2. 23. imperia alicujus. h. e. accipere et exsequi. *Tac.* 13. *Ann.* 4. et 14. *ibid.* 26. imperium. h. e. ad gubernandum.

Id. 5. *ibid.* 11. inimicitias. *Liv.* 44. 2. iram. *Virg.* 1. *Æn.* 80. iussa. h. e. accipere et exsequi: hæc autem sunt verba *Virg.* tuus, o regina, quid optes Explorare labor: mihi iussa capessere fas est. *Sallust.* *Hist. fragm.* 1. 15. et *Gell.* 2. 29. laborem cum honoribus. *Cic.* 10. *Phil.* 9. 19. et *Sallust.* *Hist. fragm.* 3. 22. libertatem. h. e. libertatis retinendæ aut recuperandæ curam suscipere. *Tac.* 13. *Ann.* 29. et *Agric.* 6. magistratum. *Gell.* 1. 8. matrimonia. *Plaut.* *Aulul.* 4. 1. 3. matura in herum. Verba *Plauti* sunt: Qui hero ex sententia servire servus postulat, in herum matura, in se sera concedet capessere. h. e. res domini cito, suas vero exsequi. *Tac.* 6. *Ann.* 48. Meliora capessiturus. *Plin.* 6. *Hist. nat.* 19. 22. (66). militiam. *Colum.* 12. *R. R.* 1. 4. munia domi. *Tac.* 4. *Ann.* 48. noctem in castris tutam et vigilem. *Id.* 12. *ibid.* 15. obsidia. *Id.* 6. *ibid.* 8. officia in republ. *Plaut.* *Rud.* 1. 3. 21. opem. *Tac.* 11. *Ann.* 34. et 12. *ibid.* 5. orbem terræ. *Id.* 6. *ibid.* 37. parata. *Liv.* 21. 4. Ad pericula capessenda. h. e. subeunda. *Gell.* 6. 10. philosophiam. *Pacuvius* apud *Non.* p. 227. 1. *Merc.* primordium ad aliquid. *Tac.* 15. *Ann.* 49. principium facinoris. *Curt.* 4. 14. 6. et *Justin.* 2. 12. prælium. *Sil. It.* 1. 4. 24. prælia. *Tac.* 6. *Ann.* 27. provincias. *Liv.* 2. 6. pugnam. *Horat.* 2. *Sat.* 7. 7. recta. *Cic.* *Sex.* 6. 14. et 3. *Orat.* 29. 112. et alibi sæpe; *Sall.* *Cat.* 54.; *Liv.* 3. 69.; *Vellej.* 2. 94. 3.; *Quintil.* 12. 3. 1.; *Sueton.* *Tib.* 25. et *Tac.* 1. *Ann.* 24. rempubl. h. e. curam et administrationem reipubl. suscipere. *Tac.* 11. *Ann.* 34. sacra. *Gell.* 12. 1. sensus naturæ. h. e. percipere, intelligere; quo sensu etiam capio adhibetur. *Tac.* 6. *Ann.* 42. solemnia regni. *Liv.* 37. 24. spectaculum oculis. h. e. haurire, percipere, spectaculo frui. *Plaut.* *Rud.* 1. 3. 21. spem. *Plin.* *Paneg.* 7. stationem aliquam. *Tac.* 15. *Ann.* 29. tuta et salutaria, omissis præcipitibus. *Id.* 3. *ibid.* 29. vigintiviratum. *Sil. It.* 1. 504. vota.

CAPEŦUM. V. CAPITUM.

CAPIDES et } V. CAPEDO.

CAPIDULA }

CAPIDULUM genus vestimenti, quo caput tegebatur. Hæc *Paul.* *Diac.* p. 48. 13. *Müll.* *Placid.* *Gloss.* p. 446. ed. *Ma.* Capedulum: V. CREPICULUM.

CAPĪENS, entis. V. CAPIO.

CAPILLACEUS, a, um, adject. capillis præditus. ¶ 1. Est ex capillis compositus. *Augustin.* 22. de *Civ. Dei* 8. n. 21. a med. Capillaceum cingulum. Et mox. Capillaceam zonam, qua fuerat anulus alligatus, mirata tentavit. ¶ 2. Est etiam capillo similis. *Plin.* 12. *Hist. nat.* 25. 54. (114). Arbor tenui et capillacea coma. *Id.* 13. *ibid.* 25. 48. (136). Frutex capillaceo folio.

CAPILLĀGO, inis, f. 3. capilli coma. *Tertull.* *Anim.* 51. Pro cerebri ubertate vel affluit capillago, vel desierit.

CAPILLĀMENTUM, i, n. 2. capillorum complexus (It. *capellatura*; Fr. *chevelure*; Hisp. *cabeleira*; Germ. d. *Haarbedekung*, d. *Haar*; Angl. *the hair, a head of hair*). ¶ 1. Stricto sensu. — a) De capillorum complexu. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 65. (171). Sed supra dictis (lingua) capillamenti tenuitate. *Id.* *ibid.* 37. 83. (208). Setaum capillamenta in vesica hominum. *Id.* 16. *ibid.* 10. 16. (38). Pinus folium habet capillamenti modo præcne. Adde *eumd.* 21. *ibid.* 6. 17. (33). — b) Hoc nomine veniunt et suppositicia comæ. *Sueton.* *Cal.* 11. Ganeas atque adulteria capillamento celatus et veste longa noctibus obibat. *Petron.* *Satyr.* 110. Decoro capillamento exornare aliquem. *Tertull.* *Cult. fem.* 7. Adfigitis præterea nescio quas enormitates sutilium et textillum capillamentorum, nunc in galeri modum, quasi vaginam capitis et operculum verticis, nunc in cervicem retro. ¶ 2. Dicitur etiam per similitudinem de tenuibus filis radicum et foliorum, aliarumque rerum bujusmodi. *Seneca Ep.* 86. sub fin. Vitis capillamenta quoque, si fieri potest, colligenda sunt. *Colum.* 4. *R. R.* 11. 1. et 22. 4. Capillamenta seminum. *Plin.* 19. *Hist. nat.* 6. 31. (99). Quæ rectam non habent radicem, statim plurimis nituntur capillamentis. *Id.* 27. *ibid.* 12. 80. (105). Capillamentis fimbriata radix. *Id.* 35. *ibid.* 15. 52. (186). Aluminis unum genus schiston appellant Græci, in capillamenta quædam canescentia dehiscens. *Id.* 37. *ibid.* 2. 10. (28). Capillamentum in crystallo rimæ simile. Adde *eumd.* *ibid.* 5. 18. (68).

CAPILLĀRIS, e, adject. ad capillum pertinens. *Capillaris arbor* apud *Paul.* *Diac.* p. 57. 17. *Müll.* eadem est quæ capillata. V. CAPILLOR 1. — *Capillaris herba* ab *Apul.* *Herb.* 47. dicitur quæ alio nomine capillus *Veneris* appellatur: V. ADIAN-TUM.

Capillare, is, n. 2. absolute, subaudi unguentum, est unguentum capillis unguendis aptum. *Martial.* 3. 82. Et Cosmianis ipse fusus ampullis, Non erubescit murice aureo nobis Dividere mæchæ pauperis capillare.

CAPILLĀTIO, ōnis, f. 3. ¶ 1. Est capillamentum. *Paulin.* *Nol. ep.* 23. ad Sever. 23. Tunc honori fuerit capillatio, cum etc. ¶ 2. Est etiam morbus vesicæ, cum ex ea una cum crassa urina fila quædam capilli similia egerunt. *Cæd. Aurel.* 5. *Tard.* 4. In vesica plurimæ passiones cœnunt, capillatio, debilitas, calculatio, etc. *επιχρῆσις*.

CAPILLĀTURA, æ, f. 1. capillamentum. *Tertull.* *Cult. fem.* 7. Frustra laboratis ornata videri; frustra peritissimos quosque structores capillaturæ adhibetis. h. e. cosmetas. *Cæd. Aurel.* 1. *Tard.* 1. Radere caput nunc pro capillatura, nunc contra capillaturam. V. et CAPILLOR 1. — Occurrit etiam de capillis seu pilis cujuscumque corporeæ partis. *Id.* 1. *Acut.* 11. Partiatim erit adhibenda cucurbita nunc præcordiis atque pubetibus præ rasa capillatura.

CAPILLĀTUS, a, um. V. CAPILLOR.

CAPILLĀTUM, i, n. 2. capillamentum, capillatura. *Cels.* 4. 2. Sub quo nomine (capitis) nunc significo eam partem, quæ capillatio legitur. Pleriq. omnia. leg. capillo, aut capillis. *Apul.* 2. *Met.* Flavam et inaffectum capillitium. *Capell.* 4. p. 95. Quod et capillitium implexum docet.

CAPILLOR, aris, atus sum, ari, dep. 1. Sæpius occurrit Part. *Capillatus*, quid vide et in fine. — Capillor ¶ 1. Est capillos habeo vel emitto: quo sensu occurrit tantum de lapide apud *Plin.* 37. *Hist. nat.* 11. 73. (190). Polytrophicus in viridi capillatur, sed defluvia comarum facere dicitur. At *Siliig* legit: Polytrophicus in viridi capillaturam ostendit, etc. — De hominibus occurrit Part. præter. *Capillatus*, ut apud *Cic.* 2. *Leg. Agr.* 22. 58. Adolescens bene capillatus. *Id.* 2. *ibid.* 5. 13. Capillatior, quam ante, barbaque majore. *Sueton.* *Vesp.* 23. Partiborum rex capillatus. *Juvenal.* 5. 30. Ipse capillato diffusum consule potat. h. e. vinum vetustissimum et eo tempore diffusum, quo consules adhuc intonsi erant. Nam tonsores primum Romæ adhiberi capiti sunt an. L. C. 454., testibus *Varron.* 2. *R. R.* sub fin. et *Plin.* 7. *Hist. nat.* 59. 59. (211). *Fyrmic.* 3. *Astron.* 3. Capillati philosophi. Et absolute capillati dicuntur nobiles juvenes a *Martial.* 3. 57. et 10. 62. — *Capillati* etiam dicti sunt addicti sacris Matris deum et Bellonæ, quia capillum nutriebant, vel, ut alii volunt, nigro vellere caput obtegunt in sacris peragendis. *Inscript.* apud *Gruter.* 308. 5. L. VETTIO SYNTROPHO RELIGIOSO A MATRE MAGNA CAPILLATO etc. Hinc *Val. Flacc.* 7. 636. exsectos lacerat Bellona comatos. Alii legendum putant Comanos a Comanis populis Cappadociæ, apud quos celebre sacrum Bellonæ fuit. Repugnans cum aliis *Harles* ad hunc locum. — Olim *capillata arbor* (quæ capillaris appellatur a *Paul.* *Diac.* p. 57. 17. *Müll.*) dicta -st, ad quam capillus Virginum Vestalium deferbatur, cum se contebant et Vestæ cultui mancipabant. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 44. 85. (235). ¶ 2. Præterea capillata dicuntur ea, quæ subtilia et tenuia capilli modo sunt. *Plin.* 19. *Hist. nat.* 6. 31. (98). Radices capillatæ apio, malvæ. *Id.* 16. *ibid.* 24. 38. (90). Folia capillata pino, cedro.

Capillatus, a, um, etiam adjective occurrit, unde *Comp. Capillator*: V. super. sub 1.

CAPILLOR, ōris, m. 3. genus est augurii stativi, cum auspicio arbor capitur, et consecratur Jovis fulguri. Hæc *Servius* ad *Virg.* 10. *Æn.* 423. Sed lectio mendiosa esse videtur.

CAPILLOSUS, a, um, adject. capillis abundans. *Cæd. Aurel.* 5. *Tard.* 4. Plurimus mictus cum areoso vel capilloso sedimine.

CAPILLŪLUS, i, m. 2. deminutivum capilli. In quodam carmine, quod quidam *Corn. Gallo* tribuant. Pande puella, pande capillulos Flavos, lucentes, ut aurum nitidum.

CAPILLUM, i, n. 2. idem quod capillus. *Non.* p. 198. 19. *Merc.* putat capillum dici etiam neutro genere, allato *Plauti* exemplum *Most.* 1. 3. 97. Video

capillum satin' compositum sit commodum. Sed integer locus passim ita legitur: Suo quique loca vident, capillus satis compositus commodum?

CAPILLUS, i. m. 2. De alia forma capillum *V.* voc. præced. — Ratione habita etymi, conjungenda est vox cum caput (unde *Isid.* 11. *Orig.* 1. 28. Capilli vocati quasi capitis pili.), et cum Gr. κεφαλή caput. — Capillus stricto sensu capitis pilos seu totam capitis comam significavit, eique barba opponitur, ut apud *Cic.* 5. *Tusc.* 20. 58., *Liv.* 6. 16., *Nepot.* *Datam.* 3., *Sueton.* *Aug.* 23., *Senec.* 1. *Quæst. nat.* 16. et *Plin.* 11. *Hist. nat.* 39. 94. (230.): quo sensu veteres singularem tantum numero banc vocem usurparunt, teste *Varro* apud *Charis.* 1. p. 80. *Putsch.* In pasterum vero hoc nomine venerunt non modo singuli capitis pili, verum etiam barba, ut apud *Senec.* *Ep.* 82. et *Sueton.* *Ner.* 1.; immo, Augustæ ætate, in plur. numero sæpius capilli dicti sunt pro tota capitis coma, quemadmodum semel a *Cic.* *Pis.* 11. 25. (It. capello, i. capelli, la chioma; Fr. poil de la tête, cheveu; Hisp. cabello; Germ. d. Haupthaar, d. Haupthaar; Angl. a hair, the hair of the head). Ceterum occurrit hoc nomen ¶ 1. Stricto sensu de hominibus. — a) In num. sing. — Jungitur pluribus Verbis. *Plaut.* *Rud.* 2. 3. 46. et *Liv.* 6. 16. Promittere capillum. *Cl. Cæs.* 5. *B. G.* 14. et *Liv.* 2. 23. Promissus capillus. *Plaut.* *Men.* 5. 2. 117. Capillo siliquem de curru deripere. *Id.* *Merc.* 4. 4. 58. pertrahere. *Ter.* *Eun.* 4. 3. 4. Conscindere capillo mulierem. *Id.* *ibid.* 3. 2. 21. Involare alicui in capillum. *Fabius Pictor* apud *Gell.* 10. 15. Capillum detonsare, depectere. *Cic.* 2. *Off.* 7. 25. et 5. *Tusc.* 20. 58. Capillum adurere. *Mæcenæ* apud *Priscian.* 10. p. 902. *Putsch.* Pectere capillum. *Varro* 5. *L. L.* 129. *Müll.* Explicare pectine capillum. *Seneca* 1. *Controv. præfat.* Capillum frangere. h. e. peculiari quadam ratione crispare: sic *Quintil.* 1. 6. extr. Comam in gradum frangere. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 39. 75. (194). Capillum tendere. *Id.* 28. *ibid.* 8. 26. (91). crispare. *Sueton.* *Aug.* 99. comere. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 36. 54. (127). Capilli defluvium. — Jungitur et pluribus Adjectivis. *Plaut.* *Pers.* 2. 2. 48. Capillus versipellis. *Ter.* *Heaut.* 2. 3. 49. passus, prolixus, cum caput rejectus negligenter. Adde *eumd.* *Phorm.* 1. 2. 56. *Cic.* *Rosc.* *Am.* 46. 135. et post *redit.* in sen. 6. 13. compositus. *Id.* *Sext.* 8. 18. horridus. *Cl. Tac.* *Germ.* 38. horrens. *Nepos Datam.* 3. longus. *Alta* apud *Non.* p. 202. 29. *Merc.* Dissoluta crine capillus. *Virg.* 1. *G.* 405. purpureus. *Horat.* *Art. P.* 37. niger. *Id.* *Epod.* 17. 15. albus. *Id.* 3. *Od.* 14. 25. albescens. *Ovid.* 2. *Art. am.* 304. Torserit igne comam, torte capille place. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 78. 80. (169). vibratus. *Sueton.* *Tib.* 68. pone occipitium submissior. *Fronto de eloq.* Capillus etsi non cotidie acu orandus, tamen pectine cotidie expediendus est. — b) In plur. num. *Cic.* *Pis.* 11. 25. Compti capilli et madentes. *Liv.* 2. 23. Promissa barba et capilli. *Horat.* *Epod.* 15. 8. et *Ovid.* 1. *Met.* 564. intonsi. *Horat.* 1. *Ep.* 14. 32. nitidi. *Ovid.* 3. *Met.* 169. sparsi per colla. *Tybull.* 4. 2. 10. fusi. *Ovid.* 2. *Art. am.* 117. et 1. *Met.* 266. cani. *Id.* 1. *Amor.* 7. 11. digesti. *Id.* *Heroid.* 9. 63. hirsuti. *Id.* *ibid.* 10. 137. demissi. *Plin.* 2. *Ep.* 6. rari et cedentes. h. e. retro abeuntes et refugii a fronte, ut in senibus. — *Ovid.* 2. *Amor.* 7. 23. ornare. *Id.* 1. *Art. am.* 505. ferro torquere. *Id.* 1. *Amor.* 14. 1. medicare. *Id.* *Medic. fac.* 19. posito variare. *Id.* 3. *Met.* 170. in nodum colligere. *Id.* 3. *Amor.* 9. 3. solvere. *Id.* *ibid.* 2. 75. turbare. *Id.* 2. *ibid.* 5. 45. laniare. *Id.* *Heroid.* 3. 15. rumpere. Et *ibid.* 79. scindere. *Sueton.* *Cæs.* 67. submittere. *Plin.* 24. *Hist. nat.* 15. 89. (140). slere. *Seneca Ep.* 124. ad fin. vel effundere more Parthorum, vel Germanorum vincire nodo, vel, ut Scythæ solent, spargere. — Ceterum de vario in disponendis capillis moda consule *Tertull.* *Cult. fem.* 7. — c) Dicitur etiam generatim de pilis humani corporis. *Seneca Ep.* 92. sub fin. Ex barba capillos detonsas negligimus. Adde *Cic.* 2. *Off.* 7. 25.; *Auct.* *Prisap.* 46.; et *Cæd. Aurel.* 3. *Acut.* 18. de pilis in pube. ¶ 2. Latiori sensu ponitur de pilis animalium. *Catull.* 25. 1. Mollior cuniculi capillo. *Colum.* 9. *R. R.* 10. 1. Pleniar quasi capillus in ventre regis apum. *Pers.* 3. 10. bicolor possidis membrana capillis. *Gell.* 12. 1. et *Macrob.* 5. *Saturm.* 11. a med. Capillus hœdi tenerior. ¶ 3. Item de tenuibus filis aliarum rerum capilla similibus. *Plin.* 21. *Hist. nat.* 6. 17. (33). Crocum pinguisimum et

brevis capilli. Et *ibid.* 18. 73. (121). Capillus in rosa. h. e. lutea fila et apices intra rosæ florem. — Hinc capillus *Veneris* nomen est herbæ, quæ capillaribus dicitur. *Apul.* *Herb.* 47. *V. ADIANTUM.*

CAPIO, capis, cæpi, captum, capere, a. 3. Capso pro capero antiquè dictum est a *Plaut.* *Bacch.* 4. 4. 60. Invadam extempla in oppidum: si id capso etc. Capso pro cepit dicitur *Id.* *Pseud.* 4. 3. 6. Si occasionem capso. Adde *Accium* apud *Non.* p. 1. 83. 11. *Merc.* et *Paul.* *Diac.* p. 57. 15. *Müll.* Capso pro cepimus dicitur *Plaut.* *Rud.* 2. 1. 15. Nisi quid concubam capso, incenati sumus profecto. — Capso pro cape si vis usurpatum testatur *Cic.* *Orat.* 45. 154.; at *Quintil.* 1. 5. 66. hanc interpretationem improbat; et putat capso esse dictum ἀπαίσις pro cepis, ut alia multa his similia. — Denique cepet pro cepit legitur in *Colum.* nostr. *Dust.* apud *Orell.* *Inscript.* 549. — Part. Capiens præ capaci apud *Gell.* 4. 1. Homo est mortale animal rationis et scientiæ capiens; Capso sub *B.* 1.º I. e. et sibi; Capturus apud *Plaut.* *Stich.* 4. 2. 51. Vide, quid es capturus consilii. Adde *Cic.* *Amic.* 21. 79.; Capiendus apud *Virg.* 4. *G.* 396. vinculis capiendus. — Capio ratione habita etymi, conjungi potest cum caput et Gr. κεφαλή, hoc est cavitas cerebri continens; ideoque capere jam inde ab origine significavit continere: sed tamen haud multo post significavit etiam prehendere, sumere, adipisci. Itaque ceteræ omnes bujus verbi significationes ex his duabus pendent, quas præterea A et B distinguendæ putavimus.

A) Capere significat continere (It. capire, contenere; Fr. renfermer, contenir; Hisp. caber, contener; Germ. etwas in sich fassen, begreifen, aufnehmen, umfassen; Angl. to contain, hold or keep together, comprise, comprehend): et occurrit

1.) Proprie ponitur de loci spatio, quod in se rem aliquam continet. — a) Generatim. *Plaut.* *Curc.* 1. 2. 14. rñ. Siliit bæc anus. pñ. Quantillum siliit? rñ. Modica est, capiti quadrantal. *Plaut.* *Trin.* 4. 2. 60.; *Ter.* *Eun.* 2. 3. 77. et 82.; *Sall.* *Jug.* 91.; et *Juvenal.* 10. 229. Capere cibum. *Cl. Horat.* 1. *Sat.* 1. 46. non tuus venter plus capiet quam meus. *Lucr.* 6. 1028. Parte quod ea una spatium vacat et capit in se (ferum). *Cic.* 6. *Ferr.* 4. 8. Tot domus locupletissimas istius domus una capiet? *Ovid.* 1. *Met.* 343. Jam mare litus habet, planas capit alyces amnes. Adde *eumd.* 1. *ibid.* 75. et 8. *ibid.* 558. *Id.* 5. *ibid.* 324. danec fessos Egyptiæ tellus Ceperit. Adde *eumd.* 8. *ibid.* 768. — Huc pertinet et illud *Propert.* 4. 9. 49. Mollis et hirsutum cepit mihi fascia pectus. h. e. cinxit. — b) Speciatim cum particulis negativis, quibus significamus alicui loco non esse tantum spatii, quantum rei alicui continendæ sufficiat. *Ter.* *Heaut.* 2. 3. 13. Di boni, quid turbæst? Edes nostræ vix capient, scio. *Cic.* 1. *Off.* 17. 54. Qui cum una domo jam capi non possint, in alias domos exeunt. *Virg.* 7. *Æn.* 446. Nec jam se capit unda, volat vapor ater ad auras. *Ovid.* 7. *Met.* 607. neque enim capiebant funera portæ. *Cl. eumd.* 4. *Pont.* 4. 42. Officium populi vix capiente domo. *Curt.* 7. 8. 12. Si di habltum corporis tui aviditati animi parem esse voluissent, orbis te non caperet. *Justin.* 2. 10. Græciam omnem vix capere ejus (Xersis) exercitum patuisse. — Huc pertinent et illa figuratè dicta, in quibus capere cum particulis negativis ponitur de lis, quæ, utpote parva, alicui non sufficiunt. *Cic.* *Mil.* 32. 87. Capere ejus amentiam civitas, Italia, provinciæ, regna non poterant. *Id.* 2. *Phil.* 44. 114. Cum illi cam gloriam cansecuti sint, quæ vix capi posse videatur. *Liv.* 44. 15. Cujus magniloquentiam vix curia paula ante cepit. *Virg.* 8. *Æn.* 644. Nec te Troja capit. Adde *Ovid.* 3. *Trist.* 4. 30.

II.) Translate. ¶ 1. Capere dicimur ea, quæ in nostram naturam, mores aut vires cadunt. — a) Hoc sensu occurrit sere de animorum affectibus aliisque abstractis, et cum particulis negativis. *Cic.* *Pis.* 11. 24. Non capiunt angustia pectoris tui tantam personam. *Lucr.* 3. 298. Pectora qui fremitu rumpunt pierumque gementes, Nec capere irarum fluctus in pectore possunt. *Ovid.* 6. *Met.* 466. nec capiunt inclusas pectore flammæ. *Id.* 6. *ibid.* 610. ardet et iram Non capit ipsa suam Proenæ. Adde *eumd.* 11. *ibid.* 18. *Id.* *Nuc.* 4. Non capit ira moram. *Curt.* 7. 8. 13. Sic quæquæ concupiscis, quæ non capis. *Id.* 3. 12. 20. Ad ultimum magnitudinem ejus (fortune) non capit. *Quintil.* 1. 11. 13. Infrua ætas majora non capiet. *Capitolin.* *Vero* 11. Nota est fabula,

quam Marci vita non capit. — b) Raro sine particulis negativis. *Curt.* 9. 3. 7. Quidquid mortalitas capere poterat, implevimus. *Quintil.* 1. 1. 20. Præmiis etiam, quæ capit illa ætas, evocetur. *Paul.* *Dig.* 4. 12. 15. Dummodo ejus ætatis sit, ut dolum capiat. — c) Tribuitur, quævis raro, et aliis rebus. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 40. 78. (212). Rimam fessuramque non capit cedrus. *Id.* *ibid.* 16. 27. (68). Bruscum non capit magnitudinem mensurarum. h. e. non adeo crescit, ut magnitudini mensurarum sufficiat. *Quintil.* 12. 11. 25. Capere id rerum naturam. *Ulp.* *Dig.* 4. 4. 19. Res non capit restitutionem cum statum mutat. — d) Apud senioris ævi Scriptores occurrit cum Infinito, Græcoque ἐνδεχεται respondet. *Prudent.* *Apoth.* 154. de Deo. Nec capit humanis angoribus exorciari. h. e. non potest, non est obnoxius. *Paulin.* *Nolan.* *carm.* 8. 22. Sed Domini carmen tellus aliena mereri Non capit. Sic *Tertull.* *Pudic.* 1. ad fin. Crimina, quæ non capiunt indulgeri. *Sciopp.* in not. ad *Tertull.* legit non capit indulgeri, h. e. oix ἐνδεχεται, fieri non potest, ut remittantur. Hac ratione usurpat etiam *Apolog.* 17., *Habit. mul.* 2., et sibi. ¶ 2. Præterea capere dicimur ea, quæ mente, cogitatione et intelligentia plane atque omnia comprehendere possumus. *Cic.* 2. *Fam.* 6. 2. Cum præsertim confiderem, nullam esse gratiam tantam, quam non vel capere animus meus in accipienda, vel in remunerando cumulare atque illustrare posset. *Id.* 1. *Nat. D.* 19. 48. Nostram mentem intelligentiamque capere, quæ sit beata natura et æterna. *Id.* *Marcell.* 2. 6. Quæ quidem ego nisi tam magna esse fatear, ut ea vix cujusquam mens aut cogitatio capere possit. *Liv.* 27. 5. Capere mente aliquid. *Id.* 8. 17. Quem (senatum) qui ex regibus constare dixit, unus veram speciem Romani senatus cepit. *Quintil.* 1. 1. Capere intellectum disciplinarum.

B) Ex priori significatione altera procedit, qua capere significat sic rem adipisci ac prehendere, ut ea in nostra manu ac potestate sit. Hoc autem sensu occurrit 1.º) pro simpliciter adipisci rem ac prehendere nostraque in potestate tenere; 2.º) pro prehendere atque occupare ad certum aliquem finem; 3.º) pro suum facere, rei possessionem accipere; 4.º) denique pro suscipere vel inire rem aliquam vel aliquid negotium; quæ omnia separatim exhibentur.

1.º) Capere significat rem simpliciter adipisci ac prehendere; et occurrit

L) Proprie de corporeis atque inanimis: et quidem — a) Generatim. *Plaut.* *Aulul.* 1. 1. 9. Si bodie berce fustem cepero aut stimulum in manum. *Cato* apud *Festum* p. 182. 27. *Müll.* Oreas mihi inde, tibi cape flabellum. *Atilius* apud *Varro*. 7. *L. L.* 90. *Müll.* Cape, cæde, lide, come, conde. *Catull.* 63. 8. Cepit manibus tympanum. *Virg.* 3. *G.* 420. cape saxa manu, cape robora, pastor. *Id.* 2. *Æn.* 717. Tu, genitor, cape sacra manu patriosque penates. — Jungitur pluribus Substantivis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Cic.* *Rosc.* *Am.* 53. 153., *Rabir.* *perd.* 6. 18. et 7. 20. et 21. et 9. 27. et 11. 31., *Planc.* 36. 88. et 4. *Phil.* 3. 7.; *Cæs.* 5. *B. G.* 26. et 7. *ibid.* 4.; *Sall.* *Cat.* 27. et alii. Capere arma. *Ovid.* 2. *Met.* 789. baculum. *Id.* 12. *ibid.* 475. calum cum calathis. *Id.* 13. *ibid.* 435. ense. *Catull.* 61. 8. flammeum. *Plin.* 24. *Hist. nat.* 10. 48. (81). florem ternis digitis. *Propert.* 3. 9. 57. iora. *Liv.* 3. 38.; *Dig.* 48. 13. 8. § 6.; et *Cajus* 4. *Instit.* 29. pignus. Et cum duplici Accus. *Plaut.* *Amph.* *prol.* 68. aliquid pignus. *Horat.* 2. *Sat.* 6. 69. pocula. *Cajus* 1. *Instit.* 121. rem manu. *Dig.* 42. 1. 15. § 6. rem pignori. *Plin.* 33. *Hist. nat.* 1. 4. (13). scutum lævæ. *Varro* apud *Non.* p. 253. 5. stolis calceosque muliebres præter positos. *Ovid.* 3. *Met.* 307. tela. *Ter.* *Eun.* 2. 3. 79. vestem. — b) Speciatim ponitur de locis, quæ occupantur. *Nepos Ages.* 6. 2. Capere locum editum. *Sall.* *Jug.* 58. lacum paullo editiorem. *Cæs.* 1. *B. G.* 25. montem. *Liv.* 9. 43. montes proximos fugâ. *Virg.* 6. *Æn.* 754. tumulum. — Quod si de navibus agitur, capere est ad litus vel portum appellere. *Cæs.* 1. *B. G.* 26. Cursum tenere atque insulam capere. Et figuratè *Cic.* *Sext.* 46. 99. Cursum tenere et capere otii portum et dignitatis. *Cæs.* 4. *B. G.* 36. Capere portus. *Id.* 3. *B. C.* 28. locum. *Auct.* *B. Alex.* 17. insulam. — c) Item speciatim capere est militare verbum de urbibus, oppidis, provinciis etc., quibus aliquis armorum vi potitur: ad rem *Curt.* 6. 3. 10. Aut quæ cepimus amittenda sunt, aut quæ non habemus occupanda. *Colum.*

rostr. *Duili*. apud *Orell. Inscript.* 349. Capere Macellam oppugnando. *Monum. Scip.* apud *eumd.* *Inscript.* 551. Corsicam Aleriamque urbem. *Ennius* apud *Macrob.* 6. *Saturn.* 1. Pergama. *Plaut. Bacch.* 4. 4. 61. oppidum. *Cato apud Charis.* 2. p. 191. *Putsch.* et *Fatin.* apud *Cic.* 5. *Fam.* 10. B. oppidum vi. *Ennius* 3. *Ann.* 13.; *Sall. Jug.* 92.; et *Propert.* 3. 4. 16. oppida. *Cic. Mur.* 9. 22. urbes, castra. *Id.* 1. *Divinat.* 33. 72.; et *Nepos Datam.* 6. castra hostium. *Liv.* 42. 63. moenia scalis. *Id.* 1. 1.; et *Horat.* 2. *Sat.* 3. 191. Trojam. *Liv.* 3. 71. Coriolanus. *Id.* 6. 12. Capuam. *Vellej.* 2. 74. 3. aedem belli. — Neque nuncino proprie *Cic. Dom.* 10. 26. Capere rempubl. *Liv.* 3. 50. extr. patriam suam. — d) Item speciatim est militare verbum, quod ponitur de praeda. *Column. rostr. Duili.* apud *Orell. Inscript.* 549. Capere aurum, argentum. *Plaut. Truc.* 1. 3. 14. pradam de praedonibus. *Cic.* 6. *Ferr.* 58. 149. signum ex Macedonia. *Id. ibid.* 38. 72. signum Carthagine. *Dom.* 49. 128. agros de hostibus. *Liv.* 3. 71. agrum manu. *Id.* 4. 48. agrum ex hostibus. *Id.* 5. 20. pecuniam ex hostibus. *Auct. B. Alex.* 16. quinquere mem una cum defensoribus remigibusque. *Nepos Con.* 4. naves. *Id. Cim.* 2. classem. *Id. Datam.* 10. magnas praedas. — e) Item est militare verbum, de militibus, qui bello comprehendiuntur. *Ennius* apud *Paul. Diac.* p. 123. 14. *Müll.* Summus ibi capitur meddix, occiditur alter. *Plaut. Amph.* 1. 1. 258. Oppidum expugnatum et legiones Teleboarum vi pugnando cepimus. *Ter. Heaut.* 3. 3. 47. Capta ex Caria. *Lucret.* 4. 1010. Reges capiuntur. *Cic.* 3. *Cat.* 7. 18. Quoniam — belli nefarios duces captos jam et comprehensos tenetis. *Id. Brut.* 18. 72. Livius captus Taranto. *Cas.* 1. *B. G.* 26. Orgetorix filia atque unus e filiis captus est. *Liv.* 22. 49. Capta eo praetoria milia. *Nepos Datam.* 2. et *Quintil.* 6. 3. 61. Capere aliquem virum. *Quintil.* 5. 10. 67. Servus ex hoste captus. — Hinc captus interdum ponitur pro captivo. *Nepos Alcib.* 5. In captos clementia uti. *Virg.* 2. *En.* 75. quae sit fiducia capto. Adde *Tac.* 6. *Ann.* 1. — f) Item capere est verbum venatorum et piscatorum de praeda. *Farro* apud *Non.* p. 253. 31. *Merc.* Quid hic venator non cepit? *Id.* 8. *L. L.* 61. *Müll.* Si ab avibus capiundis aucupes dicitur, debuisse ajunt ex piscibus capiundis, ut aucupem, sic piscicupem dici. *Plaut. Rud.* 2. 1. 12.; et *Cic.* 3. *Off.* 14. 58.; et *Plin.* 33. *Hist. nat.* 1. 6. (27). Pisces capere. *Cic.* apud *Macrob.* 2. *Saturn.* 12. accipere. *Virg.* 4. *G.* 396. vinclis phocam. *Phaedr.* 1. 5. 5. cervum. *Ovid.* 1. *Art. am.* 765. Ille jaculo pisces, illic capiuntur ab hamis.

II.) Translate. ¶ 1. Ratione habita corpora, capere est membrum vel sensuum actionem impedire; nam quemadmodum qui vincitur et captivus est, caret usu motus et libertatis; captus aliquo membro dicitur, qui ejus usu caret: quo sensu occurrit — a) Semper passive. *Lucret.* 4. 927. genus — Humanum validis aptum per viscera nervis Nec facile ex aestu, nec frigore quod caperetur, Nec novitate cibi, nec labi corporis ulli. *Liv.* 22. 2. Ipse — Hannibal — altero oculo capitur. — b) Saepius usurpatur Part. praeter. pass. *Cic. Rab. perd.* 7. 21. Scævola praepeditus morbo, manus et membris omnibus captus. *Cl. Plin.* 33. *Hist. nat.* 4. 24. (83). Oculis membrisque captus. *Cic.* 5. *Tusc.* 40. 115. et *Liv.* 21. 58. Captus oculis et auribus. *Cic.* 2. *Divinat.* 3. 9.; *Virg.* 1. *G.* 193.; et *Sueton.* Aug. 53. oculis. Servius tamen ad *Virg.* l. c. docet, captum oculis proprie dici eum, qui aliquando viderit; Improprie autem *Virgilium* dixisse, talia oculis capiti, cum ille caeci nascentur. *Liv.* 9. 29. et *Val. Max.* 1. 1. 17. luminibus. *Liv.* 43. 7. pedibus. *Ovid.* 6. *Fast.* 204. lumine. *Sueton.* *Fit.* 6. altero oculo. — Huc pertinet et illud *Virg.* 11. *En.* 830. Caput capium leto. ¶ 2. Ratione habita mentis, capere est intellectus vim actionemque impedire; et occurrit praecipue mente captus, h. e. mentis facultatibus carens. *Cic.* 1. *Off.* 27. 94. et 4. *Acad.* (2. pr.) 17. 53.; et *Quintil.* 8. 3. 4. Mente captus. *Lucret.* 4. 1019. mentibus. *Seneca Herc. fur.* 107. Animo captus. h. e. non sui compos: quid. leg. animum; qua ratione *Sil.* *It.* 5. 54. et 9. 644. dixit excussus mentem, Graeca constructione. *Tac.* 3. *Ann.* 73. animi. — Hinc *Liv.* 39. 15. Velut mente capti. *Id.* 8. 18. Captis mentibus. *Id.* 6. 36. Capti et stupentes animi. *Id.* 24. 26. Virgines captae furore. — Nonnulli huc referunt et illud *Farron.* 2. *R. R.* 4. ad fin. de porcellis. Cum creverunt, capiuntur sequi

matrem. h. e. impediuntur, prohibentur. Vulgo tamen legitur *cupiunt*. ¶ 3. Ratione morali, capere est aliquem in agendo impedire, adeoque dolis decipere ac fallere. *Plaut. Amph.* 2. 2. 190. Tu si me impudicitia captas, capere non potes. ἀλίσκων dicunt Graeci eodem sensu. *Ter. Hec.* 1. 1. 15. Injurium autem est, — qua via capient te illi, eadem ipsa capi? *Formula* apud *Cic.* 3. *Off.* 17. 70. VTI NA PROPTER TE FIDEMVS TVAM CAPTVS FRAVDATVSVA SINT. *Cic.* 4. *Acad.* (2. pr.) 20. 86. Sapientis vim maximam esse, cavere ne capiat, ne fallatur videre. *Id. Mur.* 9. 22. Tu cave, ne tui consultores, illa ne orbes aut castra caplantur. *Id.* apud *Non.* p. 253. 25. *Merc.* Capium me fortasse — putas et quod nollem constiteri coactum. *Id. Brut.* 48. 178. In capiendu adversario versatus. *Id.* 12. *Phil.* 2. 6. et *Liv.* 8. 6. Capi errore. *Virg.* 2. *En.* 196. Capi dolis lacrimisque contractis. *Id.* 1. *ibid.* 677. et *Sall. Jug.* 14. Capere aliquem dolis. *Sall. Cat.* 14. Adolescentium animos dolis. *Nepos Datam.* 10. Capi alicujus dolo. — Huc pertinet et illud *Cic. Orat.* 51. 170. Aurea capere. h. e. auribus placere easque ita delectare, ut animus corrumpatur. Adde *Phaedr.* 2. 1. 6. ¶ 4. Ratione item morali ponitur pro allicere, ad ac trahere, delectare, devincere, irretire, tam in bonam, tum in malam partem. *Ter. Eun.* 1. 1. 29. Quid agas? nisi ut te redimas captem quam minimo. *Lucilius* apud *Non.* p. 253. 16. *Merc.* Capere animum alicujus. *Lucret.* 1. 61. Nec bene promeritis capitur (deus), nec tangitur ira. h. e. flecitur, propitius redditur, ut et *Non.* l. c. exponit. *Cic.* 3. *Off.* 3. 15. Quod insit in his aliquid prohi, quod capiat ignarus. *Id. Cluent.* 5. 13. Animum adolescentis — pellexit iis omnibus rebus, quibus illa aetas capi ac delectari potest. *Id. Amic.* 26. 99. Animum advertant, ne callida assentatione capiantur. *Id.* 1. *Off.* 30. 105. Voluptate capi. *Id.* 11. *Fam.* 28. Captus dulcedine pecuniae. *Id.* 1. *Fin.* 13. 42. splendore nominis. *Nepos Alcib.* 9. Quem adeo cepit aua humanitate, ut eum nemo in amicitia antecederet. *Id. Att.* 4. Alicujus humanitate et doctrina captus. *Virg.* 6. *Ecl.* 59. amore. *Horat.* 2. *Od.* 18. 36. auro. *Id.* 1. *Sat.* 1. 28. Hunc capiti argenti splendor. Adde *eumd.* 2. *ibid.* 7. 46. et *Art. P.* 362.; et *Propert.* 1. 1. 1. *Tibull.* 3. 1. 7. Carmine formosae, pretio capiuntur avarae. *Ovid. Heroid.* 4. 64. Me tua forma capiti: capta parente soror. *Id.* 3. *Art. am.* 133. Munditiis capimur. *Ovid.* 10. *Met.* 529. captus dulcedine vocis. *Quintil.* 8. 3. 5. Capi delectatione. *Tac.* 15. *Ann.* 52. amenitate loci. ¶ 5. Ratione habita animi affectuum motuumque, nos capere dicuntur omnes affectus, qui animo potantur dominanturque. *Ennius* apud *Cic.* 3. *Tusc.* 26. 63. Cupido cepit miseram nunc me proloqui caelo atque terrae Medaei miserias. Adde *Liv.* 1. 6. et 40. 21. *Ter. Hec.* 1. 2. 13. Edepol te desiderium Athenarum arbitror — cepisse saepe. *Id. ibid.* 2. 1. 22. Cept me odium tui. *Id. Eun.* 3. 1. 14. Scibi cum aetatis hominum aut negotii si quando odium ceperat. Adde *Liv.* 27. 49. et *Helam.* 3. 5. 3. *Afranius* apud *Priscian.* 6. p. 694. et p. 717. *Putsch.* Adeo ut te satias caperet tota familia. *Accius* apud *Non.* p. 433. 11. *Merc.* Misericordia eum cepit. *Cic.* 3. *Phil.* 4. 9. Nos post reges exactos servitutis oblivin ceperat. Adde *Liv.* 27. 43. et 38. 46. *Cl. Ovid.* 1. *Trist.* 8. 11. Tantane te — cepere oblivis nostri? *Liv.* 27. 8. Ut animum ejus cura sacrorum et caeremoniarum cepit. *Id.* 44. 12. Admiratio capiti alicui. *Id.* 1. 57. libido. *Id.* 25. 22. luctus et pavor. *Id.* 23. 20. mæror pavorque. *Id.* 23. 14. metus. *Id.* 28. 15. religio. *Id.* 43. 11. timor. *Id.* 8. 2. tedium. *Virg.* 4. *G.* 331. tædia. *Id.* 4. *ibid.* 488. Incantum dementia cepit amantem. *Id.* 5. *En.* 465. Clementia capiti animum.

2.) Capere significat etiam ad certum aliquem finem prehendere atque occupare; et occurrit ¶ 1. Fere proprie de locis, quæ quis eligit atque occupat aut re aut saltem mente ad aliquem finem. *Liv.* 9. 17.; *Sueton.* Aug. 94.; et *Quintil.* 12. 3. 5. Castris locum capere. — Et absolute. *Cic.* 2. *Orat.* 72. 294. et *Cas.* 3. *B. G.* 23. Capere locum vel loca. *Auct. B. Alex.* 15. Locum spectaculo capere. *Liv.* 1. 18. prosperum ad urbem agrumque. *Virg.* 2. *G.* 230. Locum oculis capere. h. e. oculis eligere. *Id.* 1. *En.* 396. de aribus ad terram devolantibus. Terras aut capere aut captas jam despicere. — Hinc *Cic.* 1. *Divinat.* 17. 33., 2. *Nat. D.* 4. 11. et 2. *Divinat.* 35. 73. Tabernaculum capere vitio aut recte. h. e. locum ad auspicia. V. TABERNACULUM. *Liv.* 1. 6. extr.

templa ad inaugurandum. Cf. *Paul. Diac.* p. 65. 4. *Müll. Liv.* 1. 18. aedem. h. e. ad augurium. *Id.* 1. 30. sedem regiae. ¶ 2. Ponitur et de personis, quas ad aliquid eligimus. *Plaut. Merc.* 4. 3. 34. et *Liv.* 3. 71. Capere aliquem judicem. *Ter. Heaut.* 3. 1. 94. aliquem arbitrum. *Id. Eun.* 5. 2. 48. aliquem sibi patronum. *Id. Hec.* 4. 1. 22. aliquem generum. *Id. Andr.* 4. 2. 12. inimicos omnes homines. *Id. ibid.* 1. 2. 21. magistrum ad aliquam rem. *Liv.* 22. 5. Duce aliquem adhortatorem ad rem gerendam. — Eodem sensu capere dicebatur pontifex maximus, eum virginem sacris inter Vestales addicendam a paterna domo abducebant. Eam enim manu prehensam parentibus, veluti bello captam, eripiebant. *Gell.* 1. 13. In libro Fabii Pictoris, quæ verba pontificem maximum dicere oporteat, cum virginem capiti, scriptum est. Ea verba hæc sunt: SACERDOTAM VESTALVM, QVÆ SACRA FACIAT, QVÆ JVS SINT SACERDOTVM VESTALEM FACERE PRO POPULO R. QVIRIT., VTI QVOD OPTIMA LAGE FIAT, ITA TE, AMATA, CAPIO. Adde *Labeonem Antistitum* apud *Gell.* l. c.; *Sueton.* Aug. 31.; et *Tac.* 2. *Ann.* 86., 4. *ibid.* 16. et 15. *ibid.* 22. — Sed et flamines diales, item pontifices et augures capi dicebantur, teste eodem *Gell.* *ibid.*, ubi affert exempla *Catonis* et *L. Sullæ*, quibus adde *Liv.* 27. 8. Denique et sacerdotes capi dicebatur, ut *Cic.* 4. *Ferr.* 51. 126. colligimus.

3.) Capere est etiam suum facere, acquirere, rei possessionem accipere, sive jure, sive injuria id fiat: ad rem confer *Liv.* 3. 71. Agrum manu capere. ¶ 1. Generatim. *Plaut. Amph.* 1. 1. 115. Quoniam formam cepi hujus in me et statum. *Ter. Eun.* 1. 1. 34. Sed ecce ipsa egreditur, nostri fundi calamitas: nam quod nos capere oportet, illa intercipit. *Id. Phorm.* 5. 8. 57. Cape, cedo. h. e. accipe et da. *Cic.* 5. *Fin.* 25. 74. Fures earum rerum, quæ ceperunt, signa commutant. *Id.* 2. *leg. Agr.* 29. 81. Majores enim nostri non solum id, quod de Campanis ceperant (agri), non imminuerunt, verum etiam eae. *Cas.* 1. *B. G.* 13. Quare non committeret, ut is locus ex calamitate populi Romani nomen caperet. *Lucret.* 6. 95. Te duce ut insigni capiam cum laude coronam. *Nepos Epam.* 3. Paupertatem adeo facile perpersus est, ut de republ. nihil præter gloriam ceperit. *Id. Att.* 7. At ceteri, qui per eum aut honores aut divitias ceperant. *Liv.* 2. 5. Capere poenam de aliquo. *Cf. Lucan.* 2. 187. poenas criminis. *Ovid.* 14. *Met.* 615. Regnum Tiberinus ab illis cepit. ¶ 2. Speciatim occurrit formula pecuniam contra leges capere, pecuniam per vim capere, pecuniam conciliare et capere, vel simpliciter capere, quæ de his omnibus, ac præcipue de magistratibus dicebatur, qui ab aliis vel a provinciis sibi commissis pecuniam contra legem quomodocumque accipiebant sibi parabant, unde crimen de pecuniis repetundis: item qui turpi de causa pecuniam ab alio accepit, v. gr. judex ob rem judicandam, magistratus vendendo homines, testis ab testimonium in judicio, et hujusmodi. *Cic.* 3. *Ferr.* 5. 10. His ego iudicibus non probabo C. Verrem contra leges pecuniam cepisse. Adde *eumd.* 4. *ibid.* 10. 26. et 29. *Id.* 5. *ibid.* 40. 91. Tamen hæc pecuniae per vim atque injuriam tuam captae et conciliatae. *Id. ibid.* 94. 218. Cum iudices sitis de pecunia capta. Adde *eumd.* 4. *ibid.* 58. 142., 5. *ibid.* 30. 72., et 3. *Legg.* 20. 46. *Id.* 2. *Fin.* 16. 54. Qui ita aperte cepit pecunias ob rem judicandam, ut etc. Adde *eumd.* *Cluent.* 42. 120., *Plin.* 16. 38., *Rabir. Post.* 7. 16. et 3. *Nat. D.* 30. 70.; *Sall. Jug.* 32.; *Liv.* 42. 45.; et *Tac.* 3. *Ann.* 67. ¶ 3. Item speciatim occurrit formula capere aliquid ex hereditate, testamento alicujus etc., vel etiam aliquando absolute capere, et occurrit de iis, qui alicujus rei dominium ac possessionem ex testamento, legato etc. acquirunt. *Cic.* 3. *Off.* 24. 93. Si ex hereditate nihil cepit. *Id.* 2. *Legg.* 19. 48. Qui morte testamentoque capiat, quantum omnes heredes. *Quintil.* 3. 6. 96. Abdicatus ne quid de bonis patris capiat. Adde *eumd.* 5. 14. 16. *Juvenal.* 1. 55. Si capiendi jus nullum uxori. *Hermogenian. Dig.* 28. 6. 6. Ut ex bonis, quæ testatoris fuerant, amplius capere non possit. *Scævola ibid.* 22. 3. 27. Capere posse usque ad certum modum. *Cajus ibid.* 39. 6. 30. Mortis causa capere. *Jabolen. ibid.* 49. 14. 42. Reddere fideicommissum non capienti. h. e. jus capiendi non habenti. — Hinc *Ulp. Dig.* 50. 16. 71. discrimen statuit inter capere et accipere, quod capere cum effectu intelligatur, accipere autem, etiam si quis non ita accepit, ut habeat: ideoque non videri

quem capere, quod est restitutus. Quamquam ne ipsi quidem Jurisprudentes hanc differentiam perpetuo servant. — Pro usucapere legitur apud *Paul. Dig.* 41. 1. 48. ¶ 4. Item ponitur de certis rebus, cujusmodi sunt vectigalia, decimæ, etc. *Ter. Phorm.* 5. 3. 6. Ex his prædiis talenta bina statim capiebat. *Cic. Parad.* 6. 3. § 49. Capit ille ex suis prædiis sexcenta sestertia, ego centena ex meis. *Cæs.* 1. *B. G.* 28. Capere stipendium iure belli. *Nepos Alcib.* 9. quinquagena talenta vectigalis ex castro. *Liv.* 28. 39. vectigal ex agro. *Sueton. Gramm.* 23. quadragesima annua ex schola. ¶ 5. Hinc etiam fructus capi dicuntur, qui ex agris proveniunt. *Cato R. R.* 4. Si recte habitaveris, — fundus melior erit, — fructus plus capies. *Cf. Phædr.* 4. 4. 16. — Et figurate. *Ter. Eun.* 3. 1. 59. Fructus capere. *h. e.* commodata atque utilitates. *Cic. Senect.* 18. 62. Capere fructus auctoritatis extremos. *Id.* 2. *Divinat.* 2. 5. fructus laboris sui ex aliqua re. *Id.* 10. *Fam.* 5. 1. fructum duplicem ex aliqua re. Adde *eumd.* 1. *Att.* 4. 2. et *Ps.* 14. 31.; *Lucret.* 2. 971. et 5. 1109.; et *Lucan.* 7. 32. — Huc pertinent et illa *Ter. Eun.* 4. 5. 25. Capere aliquid commodi ex rure. *Cic. Amic.* 9. 32. utilitates ex amicitia maximas. *Plaut. Amph.* prol. 108. usuram corporis alterius uxoris. ¶ 6. Item capere ponitur de re, quæ naturâ sua crescit, augetur ideoque aliquid sibi assumit atque arrogat. *Cato R. R.* 51. et *Plin.* 17. *Hist. nat.* 17. 27. (123). de plantis. Radicem capere. *Varro* 1. *R. R.* 23. 3. de lupinis. Capere siliculam. *Colum.* 4. *R. R.* 23. 1. maturitatem *Plin.* loc. cit. robur. *Id.* 17. *Hist. nat.* 21. 35. (161). vires. — Hinc sapissime occurrit de iis, quæ in aliud vertuntur, apud *Ovid.*, ut 1. *Met.* 751. Capere duritiem ab aere. *Id.* 1. *ibid.* 421. et 13. *ibid.* 605. faciem. *Id.* 15. *ibid.* 309. figuras. *Id.* 10. *ibid.* 202. formam. ¶ 7. Item capere dicuntur, qui bonam aut malam qualitatem vel consuetudinem suam quodammodo faciunt sibi sunit. Ad rem *Cic.* 2. *Verr.* 17. 52. Si Glabronis patris vim et acrimoniam caperis ad resistendum hominibus audacissimis, si avi Scævola prudentiam ad prospiciendas insidias —, si socii Scavri constantiam etc. *Plaut. Trin.* 3. 2. 14. Capere virtutem animo. *Id.* *Aulul.* 3. 5. 14. modum. *Ter. Phorm.* 5. 6. 51. gestum atque vultum novum. *Cic.* 3. *Phil.* 11. 29. patrium animum virtutemque. *Id.* 1. *Off.* 18. 59. consuetudinem exercitationemque. *Id.* *Quinct.* 31. 97. misericordiam. *Ovid.* 2. *Art. am.* 346. assuetudinem. *Plin.* 13. *Hist. nat.* 1. 2. (13). odorem suum. *Plin. Paneg.* 46. disciplinam principum.

4.) Denique capere est rem aliquam suscipere, inire, hoc est assumere, ut in eadem vires nostras exseramus atque exerceamus. Hinc ¶ 1. Ponitur de honoribus, magistratibus, imperiis etc., quæ quis suscipit. *Plaut. Bacch.* 3. 3. 34. Nam olim populi prius honorem capiebat suffragio, quam magistro desinebat esse dicto obediens. *Ter. Phorm.* 1. 2. 22. O Geta, provinciam cepisti duram. *Cic.* 8. *Att.* 3. 4. Invite cepi Capuam, non quo minus illud defugerem etc. *Id.* *Ps.* 2. 3. et *Sall. Jug.* 63. Capere consulatum. *Cic. pro leg. Manil.* 21. 62.; *Liv.* 2. 33.; et *Sueton. Aug.* 2. magistratum. *Sall.* 1. *Hist.* 15.; *Nepos Phoc.* 1.; et *Sueton. Cæs.* 75. magistratus. *Nepos Att.* 7. et *Sueton. Aug.* 26. honores. *Sall. Cat.* 5. rempubl. *Sueton. Claud.* 10. imperium. *Id.* *Vitell.* 11. pontificatum maximum. — Huc pertinet et illud *Liv.* 7. 1. Capere alicui ædilitatem. *h. e.* ædilitatem alicui comparare. ¶ 2. Ponitur etiam de occasione iisque omnibus, quæ quis init, quæ agenda incipit. — a) De occasione. *Plaut. Pseud.* 4. 3. 6. Si occasionem capis, qui malus sis. *Ter. Andr.* 1. 3. 8. Capere causam. *Id.* *Phorm.* 5. 4. 9. tempus conveniendi patris. *Cic.* 11. *Fam.* 16. 1. tempus adeundi ad aliquem. Adde *Liv.* 42. 63. — b) De iis, quæ quis incipit. *Liv.* 10. 7.; et *Sueton. Aug.* 95. et *Fesp.* 11. augurium capere. *Cf. Cic.* 1. *Divinat.* 45. 104. omen. *Liv.* 9. 4. conatus ad erumpendum. *Sueton. Oth.* 6. cursum. *Cic.* 1. *Legg.* 3. 8. exordium ab aliqua re. *Plin.* 13. *Hist. nat.* 2. 3. (19). experimentum alicujus rei. *Virg.* 10. *Æn.* 106. finem. *Cæs.* 7. *B. G.* 26. fugam. *Liv.* 2. 65.; *Quintil.* 6. 1. 28.; et *Sueton. Aug.* 42. et *Cal.* 43. impetum. *Cæs.* 1. *B. G.* 4. initium ab aliqua re. *Quintil.* 2. 11. 1. initium ex aliqua re. *Cic.* 2. *Legg.* 3. 7. primordia ab aliquo. *Stat.* 1. *Silv.* 1. 37. pugnas. *Plaut. Merc.* 5. 2. 34. et *Trin.* 4. 3. 19. versoriam. ¶ 3. Interdum de iis quoque ponitur, quæ intellectu vel

mente fiunt, vel ineuntur. *Ter. Heaut.* 2. 3. 25.; *Varro* 3. *R. R.* 16. 32.; et *Cæs.* 7. *B. G.* 35. Capere conjecturam ex aliqua re. *Cic. Mur.* 4. 9. de aliqua re. *Plaut. Merc.* 2. 3. 12. et *Stich.* 4. 172.; *Ter. Eun.* 3. 5. 66. et 5. 2. 28.; *Cic. Quinct.* 16. 53.; 5. *Att.* 11. 6. et 7. *ibid.* 10.; 3. *B. G.* 2. et 7. *ibid.* 74.; *Nepos Eumen.* 9. et *Hann.* 9.; *Sall. Cat.* 16.; et *Liv.* 25. 34. Capere consilium. *Cæs.* 2. *B. C.* 20. Sibi capere consilium. Similiter *Plaut. Pseud.* 2. 2. 2. et *Ter. Heaut.* 5. 2. 11. Rationem capere. ¶ 4. Item de argumentis, exemplis etc. quæ afferuntur. *Ter. Andr.* 4. 1. 27. Capere exemplum de aliquo. *Cic. Amic.* 10. 33. exemplum ex aliqua re. *Id.* 1. *Tusc.* 14. 32. specimen alicujus rei ex aliqua re. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 35. 78. (341). præsentia a sole. ¶ 5. Denique de iis, quæ per sensus percepta animum afficiunt; de iis, quæ sublimis, ferimus, patimur. *Cic. Amic.* 13. 48. angorem capere pro aliquo. *Id.* 2. *Off.* 9. 32. benevolentiam capere beneficii. *Id.* 1. *Divinat.* 16. 29. calamitatem capere. *Id.* *Senect.* 15. 54. desiderium ex filio. *Colum.* 1. *R. R.* 8. 2. detrimenti aliquid in aliqua re. Quod præcipue occurrit in formula apud *Cic.* 1. *Cat.* 2. A.; *Sall. Cat.* 29.; et *Liv.* 3. 4. videant coss. ne quid detrimenti capiat res publ. *Plaut. Truc.* 2. 1. 15. dolorem corde. *Cic. Brut.* 1. 1. dolorem animo. *Liv.* 27. 40. et *Plin.* 5. *Ep.* 11. gaudium. *Cic. Amic.* 7. 25. gloriam. *Ter. Phorm.* 2. 3. 23. inimicitias in aliquam familiam. *Liv.* 5. 20. invidiam apud aliquem ex aliqua re. *Plaut. Trin.* 1. 2. 35. laborem animo. *Id.* *Merc.* 4. 4. 20. et *Ter. Andr.* 5. 2. 29. labores ob aliquam rem. *Ter. Hec.* 3. 2. 9. laborem inanem. *Cic.* 4. *Att.* 18. 3. lætitiā ex aliqua re. *Id.* 14. *ibid.* 14. 4. lætitiā oculis. *Ter. Eun.* 5. 4. 3. laudem. *Cic.* 2. *Off.* 8. 27. laudem ex aliqua re maximam. *Ter. Adelph.* 5. 4. 22. miseriam. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 24. 24. (90). oblivionem. *h. e.* rei oblivisci. *Auct. B. G.* 8. opinionem virtutis. *Cic.* 9. *Att.* 11. 4. non partem ullam quietis. *Plaut. Amph.* 1. 2. 10. satietatem alicujus rei. *Cic.* 4. *Tusc.* 19. 43. somnum. *Nepos* apud *Gell.* 7. 18. tædium vitæ. *Virg.* 6. *Æn.* 352. timorem. *Ovid.* 1. *Pont.* 5. 5., et *Colum.* 3. *R. R.* 18. 2. vitium. *Cic. Planc.* 1. 1. voluptatem animo. *Id.* 4. *Tusc.* 31. 66. voluptatem malis alienis. *Plaut. Amph.* 2. 2. 11. voluptatem ex habitu alterius.

Homonym. *V.* in fin. v. SUMO.

CAPIO, ōnis, f. 3. actus capiendi. Vox antiqua a capio, pro captio, teste *Gell.* 7. 10. Per quod satis dilucet, hanc capionem posse dici, quasi hanc captio-nem, et in usu et in pignore. Est autem vox Cicero-ni, et fere conjungitur cum usu et pignore, ut usucapio, pignoris capio, quæ *V.* suis locis. Reperitur tamen etiam sine his. *Paul. Dig.* 39. 2. 18. Consequi aliquid domini capione. Pro usucapione *Paul. Dig.* 41. 1. 48. § 1. Perseverat pro longum tempus capio, et infra. Hoc enim ad jus, hoc est capionem, illud ad factum pertinet. Et *Tabolen.* *ibid.* 3. 21. An durare nihilominus capionem ejus fundi putes? *Id.* *ibid.* 5. 4. extr. Ceterarum partium non impediatur longa possessione capio.

CAPIS, idis. *V.* CAPEDO.

CAPISSO. *V.* CAPESSO.

CAPISTELLUM, i, n. 2. parvum capistrum. Vox a Lexico expungenda: occurrit enim tantummodo in *Not. Tr.* 17.

CAPISTERIUM, ii, n. 2. *Colum.* 2. *R. R.* 9. 11. Cum amplior messis proveniret, quidquid exteretur, capisterio expurgandum erit, et semper, quod propter magnitudinem ac pondus in imo subsederit, ad semen reservandum. — Quidam Lexicographi exponunt eribrum ad cerendum. Sed ex *Columellæ* verbis satis apparet, esse alveum, seu vas, in quod infusa aqua frumenti grana inmittuntur et purgantur. Est autem a *καψα*, quæ vox inter alia cavum vas significat; inde *καψαστῆριον*, quod legitur in *Gloss. Philox.* *Adhælmus* quoque in *car. de laud. Virg.* 19. capisterium ponit pro vase, quod a quadam nutrice fractum D. Benedictus mirabiliter restituit. *Salmas.* in *commentar. ad Capitolium.* *Albin.* 5. notat, *καψα*, et *καψαστῆριον* fuisse alveos, in quibus infantes calefebant et lavabantur, vel in quibus infantilia linteamina aqua purgabantur. Quidam mallent scribere scaphisterium. Editio *Columellæ* a. 1472. apud *Jenson* habet caphisterium. *V.* tamen *Schneider.* ad *Colum.* loc. cit. Teste autem in suis MSS. cl. *Furlanetto. Josephus Melchiori* a. 1845. illi indicavit, Romæ hanc vocem etiamnum remanere apud

rusticos, et denotare ligneum abacum, qui Romæ schifo dicitur, quo populus utitur ad eerealis expurganda. Apud Sabinos nunc et vicinas gentes dicitur capisterio.

CAPISTRARIUS, ii, m. 2. qui capistra facit aut vendit. *Inscript.* apud *Orell.* 4158. E. OPPIO QVINTO CAPISTRARIO ETC.

CAPISTRATUS, a, um. *V.* voc. seq.

CAPISTRO, as, avi, atum, are, a. 1. Part. Capistratus. — Capistrare est capistro seu vineulis alligare: et occurrit — a) De vitibus vel arboribus. *Colum.* 11. *R. R.* 2. 95. Ut juga vineis imponantur et capistrentur. — b) De bovis aliisque animalibus, quibus capitis vinculum adhiberi solet. *Colum.* 6. *R. R.* 19. 2. Capistrare jumenta ad jugum. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 19. 49. (177). Fiscellis capistrari boves oportet. *Ovid. Heroid.* 2. 80. Inque capistratis tigribus alta sedes. *Sidon. carm.* 22. 23. Evan Vite capistratas coquebat ad esseda tigres.

CAPISTRUM, i, n. 2. (capio) est vinculum vimineum, coriaceum, etc. ad rem aliquam alligandam et coercedam (It. *capestro, legame*; Fr. *lien, muselière*; Hisp. *atadura, ligamento*; Germ. *eine Schlinge zum Halten*; Angl. *a halter, cords to tie*).

1.) Proprie — a) Significat retinacula prætorum. *Cato R. R.* 11. In torcularium quæ opus sunt, trocleas quinque, capistra quinque, assercula quinque etc. — b) Item sunt vincula, quibus vitæ ligantur. *Colum.* 4. *R. R.* 20. 3. Cum ad summum palum recta vitis extensa est, capistro constringitur. — c) Item capitis vinculum, quod equis et bujusmodi animalibus adhiberi solet. *Varro* 2. *R. R.* 6. 4. Pullos asinorum leniter capistris habent vinctos. *Ovid.* 10. *Met.* 125. Frenare ora capistris. *Edict. Dioclet.* p. 24. et 25. Capistrum equestre *X* septuaginta, capistrum mulare *X* octoginta. — Hinc est etiam capistrum fortasse coriaceum ferreis clavis vel aculeis insertis, quo bædorum ora constringuntur, ut si caprarum uberibus os admoveant, ipsæ puncturis læsæ recalcitent. Hoc capistri genus plerumque e vimine fiebat. *Virg.* 3. *G.* 399. Primaque ferratis prægunt ora capistris.

II.) Translate. *Juvenal.* 7. 43. Stulta maritali jam porrigis ora capistro.

CAPITAL, alis. *V.* voc. seq. sub I. init. et sub II. in fin.

CAPITALIS, e, adject. Comp. Capitalior. II. 3. — Capitalis est ad caput pertinens (It. *del capo o della testa, capitale*; Fr. *capital, relatif à la tête*; Hisp. *capital*; Germ. *d. Haupt oder d. Kopf betreffend*; Angl. *relating to the head or life, capital*).

1.) Proprie occurrit raro admodum Capital, alis, n. gen. substantivorum more, et est genus operimentii, quod sacerdotum capiti imponebatur. *Varro* 5. *L. L.* 130. *Müll.* Dictum capital a capite, quod sacerdotum in capite etiam nunc solent habere. *Paul. Diac.* p. 57. 6. *Müll.* Interpretatur linteam, quo in sacrificiis utebantur.

II.) Impropie. ¶ 1. Capitalis est princeps, primarius, qui inter alios eminere vel excellit, ut docet *Ovid.* 3. *Fast.* 8. 39. de Minerva Capita seu Capta. Nominis in dubio causa est: capitale vocamus Ingenium solers: ingeniosa dea est. *Trebell. XXX. Tyrann.* 10. Capitali etiam joco regna promeruit. Ita in antiquis membranarum, teste *Salmas.* et aliis. Vulgo legitur militari. Huc quidam trahunt et illud *Cic.* 2. ad *Q. fr.* 13. 4. de *Philisto* historico Siculo Siculus ille capitalis, creber, acutus, brevis, pæne pusillus *Thucydides. Manut.* tamen exponit, gravis et capita rerum attingens. Plura hac de re *Murel. variar. lection.* 1. 2. c. 5. Sed hic præstat interpretari, scriptorem primarium, non vulgarem. ¶ 2. Generalim capitalis est ad vitam pertinens. *Plaut. Trin.* 4. 3. 81. Ego niser meis periculis sum per maria maxima ventus capitali periculo. Adde *eumd.* *Rud.* 2. 3. 19. *Id. Most.* 3. 2. 44. Capitalis cædes. *Plin.* 29. *Hist. nat.* 1. 8. (18). Capitalis medicorum inscitia. *h. l.* ita legunt recentiores, et quidem recte. *Gell.* 16. 3. Revallescere ex morbo capitali. ¶ 3. Hinc capitalis dicitur, qui ad necem usque perdurat, qui necis periculum affert, qui est valde perniciosus. *Nævius* apud *Fronton.* 2. ad *M. Cæs.* 5. Capitalis amor. *h. e.* qui ad mortem usque permanet. *Plaut. Pæn.* 4. 2. 57. Scia tu, verum tuum meo hero esse inimicum capitalem? *h. e.* qui ad necem usque persequitur. *Cic.* 4. *Fin.* 12. 31. Capitalis adversarius. *Id.* 2. *Cat.* 2. 3.

hostis. *Id. Amic.* 1. 2. odium. *Horat.* 1. *Sat.* 7. 13. ira. *Dig.* 17. 1. 23. et 25. inimicitiae. *Cod.* 2. 20. 7. minae. — *Cic.* 2. *Off.* 21. 73. Capitalis oratio et ad aequationem bonorum pertinens. *Id.* 4. *Phil.* 1. 3. Cum capitale et pestiferum Antonii reditum timeremus. *Id.* 1. *Off.* 13. 41. Totius iniustitiae nulla est capitalior, quam eorum, qui tum, cum maxime fallunt, id agunt, ut viri boni esse videantur. *Id. Senect.* 12. 39. Nulla capitalior pestis, quam corporis voluptas, hominibus a natura data. ¶ 4. Speciatim apud JCIos — a) Capitalis dicitur poena, iudicium, crimen etc., in quo de capite seu vita, aut exilio, hoc est aquae et ignis interdictio agitur, ut apud *Paul.* *Dig.* 48. 1. 2. legitur. cf. *Dig.* 21. 1. 23. § 2. Jungitur pluribus Substantivis. *Sueton.* *Aug.* 24. animadversione capitali punire. *Quintil.* 8. 3. 14. et *Apul.* 9. *Met.* causae vel causa. *Cic.* 7. *Verr.* 9. 23. et *Tac.* 3. *Ann.* 60. crimen. *Statius* apud *Cic.* 1. *Nat.* D. 6. 13. facinora capitalia facere. *Ter.* *Adelph.* 4. 7. 5. flagitia. *Cic.* *Rabir.* *perd.* 9. 26. fraudem capitalem admittit. Cf. *Dig.* 21. 1. 23. § 2. *Quintil.* 4. 1. 57. iudicia. Cf. *Dig.* 48. 1. 2. *Paul.* *Diac.* p. 66. 1. *Müll.* lucus capitalis, ubi si quid violatum est, capite violatoris expiatur. *Scalig.* autem non lucus, sed locus legi vult. *Dig.* 48. 8. 18. pr. maleficia. *Liv.* 3. 55. noxa. *Sueton.* *Cæs.* 48. poena capitali aliquem afficere. Adde *eumd.* *Domit.* 14. Apud *Callistr.* *Dig.* 48. 19. 28. poena capitalis est damnatio ad inestalla et deportatio in insulam. *Cic.* 4. *Verr.* 28. 68. rei capitalis accusatus. Adde *Liv.* 3. 13.; et *Quintil.* 7. 3. 33. *Cic.* loc. nuper cit. rerum capitalium reum aliquem facere. Adde *eumd.* *Dom.* 30. 78.; *Sall.* *Cat.* 36.; et *Curt.* 68. 25. *Curt.* 3. 2. 17. et *Sueton.* *Domit.* 8. supplicium. *Cic.* *Orat.* 46. 156. triumviri capitales. h. e. qui de rebus capitalibus inquirunt, et reos poena capitalis afficiunt. F. TRIUMVIRI. — Hinc capitale esse vel facere dicitur, quod vitae amittendae periculum creat. *Plin.* 12. *Hist. nat.* 14. 32. (63). Digredi via capitale leges fecere. *Id.* 10. *ibid.* 23. 31. (62); *Quintil.* 9. 2. 67. et *Tac.* *Agrie.* 2. Capitale est aliquod. — Antiquius vero pro capitale hoc sensu et modo occurrit capital, tamquam adjectivum neutr. gen., minime vero tamquam substantivum, testibus *Paul.* *Diac.* n. 48. 11. *Müll.* et *Non.* p. 33. 14. *Merc.* *Plaut.* *Men.* 1. 1. 16. Numquam Edepol fugiet, tametsi capital fecerit. Adde *eumd.* *Merc.* 3. 4. 26. *Lucilius* apud *Non.* p. 38. 17. *Merc.* Scimus capital esse, irascier. *Cic.* 2. *Legg.* 8. 21. Quique non paruerit, capital esto. *Id.* 2. *Invent.* 31. 96. Cum Lacedaemonis lex esset, hostias nisi ad sacrificium redemptor praebisset, capital esset. *Liv.* 24. 37. Praesidio decedere apud Romanos capital esse. *Sueton.* *Cal.* 24. Rissime, lavisse, cenasse cum parentibus, capital fuit. *Justin.* 2. 7. 8. Capital esse apud Athenienses cepit, si quis etc. *Dig.* 49. 16. 6. § 6. Capital admittit gladio. Adde *Curt.* 8. 4. 17. et 8. 9. 34.; *Mela* 1. 9. 7.; *Sil.* *It.* 13. 155.; *Dig.* 47. 21. 3. § 1. et 48. 8. 4. § 2. Sed apud *Cic.*, *Liv.* et *Justin.* quidam legunt capitale. — In plur. num. *Cic.* 3. *Legg.* 3. 6. Vincula solum servanto, capitalia vindicanto. h. e. crimina capitalia. *Liv.* 26. 40. Capitalia audere. Adde *Sueton.* *Tyb.* 58. — b) Item capitalis homo dicitur summe aesclestus, percussor, et qui vitam hominum petit, vel petere paratus est. *Cic.* 3. *Off.* 21. 82. Capitalis Eleocles, qui etc. *Id.* 5. *Phil.* 12. 33. Quidam septemvir capitalis homo. Adde *eumd.* 4. *Verr.* 70. 170., ubi vox capitalior alludit etiam ad capita, qua significant res vel pecunias. F. *Ilolz* ad h. l.

Capital, alius, n. 3. F. supra sub I. init. et sub II. 4. a.

Capitalia, ium, n. plur. 3. F. supra sub II. 4. a. CAPITALITER, adverb. cum periculo capitis, vel cum poena capitis. ¶ 1. Generatim. *Plin.* 1. *Ep.* 5. Quam capitaliter me ipsum apud centum viros lacesisset. h. e. usque ad periculum capitis. *Ammian.* 21. 16. Capitaliter odisse. *Cassiod.* 1. *Variar.* 37. Videmus arietes pro suis ovibus capitaliter insavire. ¶ 2. Speciatim apud JCIos capitaliter est cum poena capitis. *Cod. Theod.* 9. 21. 6. Capitaliter facere. *Ibid.* 3. 14. 1. et 7. 18. 4. § 4. Capitaliter expiare, vindicare aliquid. *Veget.* 2. *Milit.* 22. Capitaliter animadvertere in militem.

CAPITANEUS, a, um, adject. praecipuus, principalis. *Auct. incert. rei agrar.* p. 270. *Goes.* Quas litteras singulas in terminis invenies, quae capitaneae sunt, non fundorum, sed rationis terminum ostendunt

Hanc vocem confirmat *Papyr.* *dipl.* apud *Martini* a. 551. n. 119. l. 65. hisce verbis: Centum viginti solidi capitanei. h. e. de capite totius summae.

CAPITARUM *Es*, quod capi potest. Ita *Paul.* *Diac.* p. 65. 18. *Müll.*: at negat *Scalig.* eum ita scripsisse, sed *Capitarium* est quod caput est; atque id significare, capitalium dici pecuniam, quae caput est usurae, et sors etiam dicitur. Ipse tamen mallet, capitalium *es* esse, quod capite penditur. Duplex enim fuit tributum collatio, alia in capita, alia ex censu, ut idem *Paul.* *Diac.* docet in *Tributorum*.

CAPITATIM, adverb. per capita. *Servius* ad *Virg.* 2. *Ecl.* 177. Non ea late exequitur, sed capitatim, et breviter transit. Ita *Codd.*; alii carptim leg.

CAPITATIO, ñis, f. 3. est id, quod in singula capita imponitur aut expenditur. ¶ 1. Est tributum, quod in singula capita et virum imponitur: tributum capitis ab *Ulp.* *Dig.* 50. 15. 3. et exactio capitum a *Cic.* 3. *Fam.* 8. appellatur. *Arcad.* *Dig.* 50. 4. 18. § 19. Neque ab annona, neque ab angariis, neque a capitatione (exceptis militibus et veteranis) excusare se possunt. Adde *Cod.* 11. 65. 2.; et *Cod. Theod.* 11. 20. 6., qui postremus locus aliter a *Forcellino* accipitur. *Salvian.* 5. *Gub. D.* 8. a med. Amissarum rerum tributa patiuntur; cum possessio ab iis recesserit, capatio non recedit. De capitatione V. adnotata ad COLONIARIUS. ¶ 2. Significat etiam quicquid e publico aërio pendebatur in singula animalium capita, quae publico usui alebantur. *Cod. Theod.* 7. 4. 8. et 11.

CAPITATUS, a, um, quasi ab inus. capito particip., qui habet caput, vel qui in caput late crescit. *Lucilius* apud *Non.* p. 65. 31. *Merc.* Natibu' natricem impressit crassam et capitatum. *Varro* 2. *R. R.* 9. 15. Cingulum circum collum cum clavulis capitatis canibus imponere. *Colum.* 5. *R. R.* 5. 9. Capitata vinea. h. e. quae non in brachia, sed in caput crescere sinitur, et robur crassitudinis accipit in stirpe: quod fit, cum iuxta ipsam matrem usque ad corpus samentum detrahatur, una, aut altera tantummodo gemma relicta, quae ipsi trunco adhaeret. Huic opponitur brachiata, quae in ramos spargitur. *Id.* 11. *ibid.* 3. 30.; *Plin.* 20. *Hist. nat.* 6. 22. (48); et *Pallad.* 3. *R. R.* 24. 11. Capitatum porrum. *Plin.* 19. *Hist. nat.* 6. 32. (105). caepa. *Id.* 32. *ibid.* 10. 44. (126). canilia. *Id.* 24. *ibid.* 19. 113. (173). Herba thyrsi modo vestita et capitata.

CAPITECENSI vel Capite censi (alibi enim iunctim, alibi divisim scriptum invenitur) erant, qui in plebe Romana nullo aere censebantur: a censione capitum, quod solis capitibus, idest, solis personis censerentur. Horum opera Romani in bello non utebantur, quod opes civium obsidum loco ducerent, metuerentque, ne infimae sortis homines, qui nihil quod amittere possent, in urbe reliquissent, aut signetur pugnant, aut facile spe lucri ad hostes deficerent. Differabant a proletariis, qui reipublicae nihil praeter prolem filiorum dabant in usum belli. *Paulus* *Ictus* apud *Gell.* 16. 10. Qui in plebe Romana pauperrimi erant, neque amplius quam mille quingentum aëris in censum deferabant, proletarii appellati sunt; qui vero nullo, aut perquam parvo aere censebantur, capitecensi vocabantur. Extremus autem census capitecensorum aëris fuit trecenti septuaginta quinque. *Sallust.* *Jug.* 91. Ipse interea milites scribere non more majorum, nempe ex classibus, sed capite censos plerosque. V. *Gell.* loc. cit. et *Sigon.* de *antig. Jure Civ. Rom.* l. 1. c. 4. F. etiam PROLETARIUS.

CAPITELLUM, i, n. 2. diminut. dupl. a caput, parvum capitulum, vel crassior summitas ejuscumque rei. *Varro* 8. *L. L.* 79. *Müll.* negat, hanc vocem in Latina consuetudine esse. Nihilominus reperitur apud *Plin.* 24. *Hist. nat.* 19. 113. (173). Inde alii ramuli assurgunt sua capitella gerentes. Ita leg. in vet. editionib. 1470. et 1472., item in Aldina 1535., Elzeviriana 1637. et aliis. At omnium harum antiquissima a. 1469. habet capitula, quem secutus est *Harduin.*, quod et in MSS. suis se ita reperisse testatur. Hunc sequitur et *Sillig.* Certior est locus *Veget.* 3. *Veter.* 17. 2. *Schneid.* Ipsum album de superiore parte, ubi hypothesis posita est, capitello paracenterii deorsum deprimis ad palpebram inferiorem subligitur. Adde *Apul.* *Herb.* 60. et 72. — In architectura est capitulum columnae. *Coripp.* *Laud. Justin.* 4. 59. Buxae populeis aptans capitella columnis; Materiaque ipsa basem firmaverat imas. *Plin.* 36. *Hist. nat.* 23. 56. (140). Columnis spirae

subditae, et capitella addita. Eadem in hoc est, quae in superiori loco, lectionis varietas. Certiora sunt loca apud *Isid.* 15. *Orig.* 8. 15. et 19. *ibid.* 10. 24.

CAPITILLAVIUM, i, n. 2. capitis lavatio, a caput et lavatio. *Isid.* 6. *Orig.* 18. 14. Diem palmarum vulgus ideo capitillavium vocant, quia tunc moris est lavandi capita infantium, qui ungendi sunt: ne observatione quadragesimae sordidata ad unctionem accederent.

CAPITINA, ae, f. 1. In testamento *M. Grunii* (de quo V. in BUBULARIUS). Donabo auctoribus actas, rixatoribus capitinas, surdis auriculas. *Lambecius* putat, capitinas significare capistra ad maxillas constringendas, vel ipsas maxillas.

CAPITIUM, ii, n. 2. tegumentum est pectoris muliebri, ita dictum, quod caput pectus, idest, ut antiqui dicebant, indutis comprehendit, ut *Varro* 5. *L. L.* 131. *Müll.* docet. *Non.* p. 542. 26. *Merc.* interpretatur tegumentum capitis, sed male. *Varro* de vita pop. *Rom.* apud *Non.* *ibid.* Neque id ab orbita matrumfamilias instituti, quod ex pectore ac lacertis erant apertis, nec capitia habebant. *Laber.* apud *Gell.* 16. 7. Induit capitium tunicae pictacium. *Ulp.* *Dig.* 34. 2. 24. § 2. Vestimenta muliebria stolae, pallia, tunicae, capitia, zonae. *Gell.* loc. cit. hanc vocem ponit inter eas, quas tamquam obsoletas, et ex sordidore vulgi usu, in *Laberio* damnat. — Dicitur etiam capitium superior tunicae pars, quae collum ambit. *Hieronym.* *Ep.* 64. de vest. *Sacerd.* n. 14. Tunica talaris asautas habens manicas, in superiori parte, qua collo induitur, aperta, quod vulgo capitium vocant, oris firmissimis ex se textis ne facile rumpatur. *Hygien.* *fab.* 147. ed. *Mai.* in *Class. Auct.* I. 3. p. 53. Obtulit ei (*Agamemnoni*) Clytemnestra vestem sine capcio, quam cum vellet inducere et capicium invenire non posset, ab *Agistho* adultero occisus est. V. et *ibid.* p. 365. col. 2. ad fin. et p. 371. col. 1. ante med.

CAPITO, ñis, m. 3. qui magnum habet caput. ¶ 1. De hominibus. *Cic.* 1. *Nat.* D. 29. 80. Redeo ad deos. Equos arbitramur naevum habere? equos silos, flaccos, frontones, capiones? — Huc aliquis videtur *Plaut.* *Pers.* 1. 2. S., ubi parasitis quibusdam duris Capitonibus cognomentum fuisse dicit. V. interpretes. ¶ 2. Est etiam capito piscis, et quidem — a) *Marinus*, qui et cephalus dicitur, a magnitudine capitis. *Cato* *R. R.* 158. — b) Item fluviatilis, multis spinis ventrem septum habens. *Auson.* *Eidyll.* 10. 85. — NB. De cognomine V. ONOM.

CAPITOLINUS, a, um, adject. ad Capitolium pertinens. V. ONOM. — Hinc

Capitolini, ñrum, m. plur. 2. fuerunt homines in Capitolio atque arce habitantes, ex quibus *M. Furius Camillus* collegium constitui jussit ann. U. C. 365., postquam nempe Romani in Capitolio obsessi Gallos ab urbe, *Camilli* ipsius dictatoris interventu, expulerunt. Ab eodem Camillo eadem de causa ludi Capitolini instituti fuerunt, ut *Liv.* 5. 50. narrat. *Cic.* 2. ad *Q. fr.* 5. 2. *M. Furium* *Flaccum*, hominem nequam, Capitolini et Mercuriales de collegio eiecerunt.

CAPITOLIUM, ii, n. 2. Ratione habita etym., vox conjungenda est cum voce caput. *Juxta* *Varron.* 5. *L. L.* 41. *Müll.*, *Liv.* 1. 11. et 55., et *Plin.* 28. *Hist. nat.* 2. 41. (15.), Capitolium et *Civitas* vel *Collis Capitolinus* appellari cepit *L. Tarquinius Superbo* regnante, quia cum rex *Jovi* templum adificaret, caput humanum integra facie aperientibus fundamenta dicitur apparuisse; quae visa species laud per ambages arcem eam imperii caputque rerum fore portendebat. Sunt etiam, qui ex eo derivant, quod caput illud humanum fuerit cujusdam *Toli* seu *Oli* seu *Auli Fulcentani*, qui eo loco sepultus fuisset. Ita *Servius* ad *Virg.* 8. *Aen.* 345. et *Arnob.* 6. 7., ubi plures hujus rei testes citat. Sed *Foss.* in *Etymol.* in *Medius* et *Territorium* illud tolium censet meram esse vocis productionem nihil significantem. Et certe omnia haec nihili prorsus facienda sunt. — Ceterum, ut aperte patet ex *Plaut.* *Curt.* 2. 2. 19. et ex *Cod. Theod.* 11. 1. 34., capitolum jam inde ab initio fuit nomen appellativum seu commune, et significavit templum praecipuum, sive arcem sacellumque *Jovis*, *Junonis* et *Minervae* simul, quod in omnibus antiquis Italicis urbibus extabat, quodque in posterum, Romano more, in coloniis etiam edificari solitum fuit. *Hinc* *Varro* 5. *L. L.* 158. *Müll.* memorat capitolum vetus in colle *Romae* *Quirinali* positum: quod *Pub. Victor* appellat capitolum an-

liquum, et fuisse dicit in regione Urbis sexta prope templum Floræ: V. Becker, *rom. Alterth.* vol. 1. p. 713. Sueton. *Gramm.* 9. Statua ejus Beneventi cernitur in capitolio. Id. Tib. 40. Cum Capuæ capitolium, Nolæ templum Augusti dedisset. Adde eund. *Cal.* 57. *Sil. It.* 11. 267. de Capua. monarant capitolia celsa, Stellasque doceat campos Cereereque benignam. Sidor. *carm.* 123. v. 41. Salve, Narbo, potens salubritate, Delubris, capitolis, monetis. *Inscript.* apud Morcell. *De stil. inscript.* T. 2. p. 291. edit. Patav. memorat capitolium Faleriense; et alia apud Maff. *Mus. Ver.* p. 107., quæ est apud Orell. 68., Veronese; et Eumen. *Orat. de restaur.* Schol. 9. capitolium Augustoduni memorat. — Progressu temporis Christiani scriptores capitolia dixere omnia Gentilium templa. Prudent. 1. *advers. Symmach.* 632. Et quascumque solent capitolia claudere larvas. — Paullatim vero factum est, ut Capitolium evaderet nomen proprium, de quo F. ONOM.

CAPITULANUS. F. CAPITULARIUS in fine.

CAPITULARE, is, n. 3. ἐπιτεταλόν, tributum, quod in singula capita solvitur. Ita porro est appellatum tributum illud duarum drachmarum, quod Judæia Capitolino Jovi, jussu Vespasiani imperatoris, solvendum quotannis erat, quemadmodum in templum Hierosolymorum antea ipsi mittere solebant, testantibus id Flav. Josepho B. J. l. 7. c. 6., *Cic. Flacc.* 28. 67. et Sueton. *Domit.* 12. *Inscript.* apud Orell. *Sylog. inscript.* p. 33., quæ est apud Orell. 3345. T. PLAVIO AVG. LIB. EYSCHEMONI, QUI EVIT AB EPISTVLIS. ITEM PROCVATOR AD CAPITVLARIA JVDABORVM, FECIT PLAVIA APHRODISIA PATRONO ET CONJUGI BENEVENTI. — Hinc apud sequioris temporis auctores capitulare seu capitalarium est liber, in quo descripta sunt nomina eorum, qui ob agrorum domorumve possessionem annui tributi præstationem fisco debent.

CAPITULARIUM, ii, n. 2. idem ac capitulare, usurpatur autem de pecunia, quam quisque solvere debuerat, cum primum in aliquod collegium admitteretur; quemadmodum honorarium dicebatur ea summa pecuniæ, quam quilibet ex novis decurionibus pro introitu in curiam dare solebat. F. HONORARIUM. *Inscript.* ann. 1816. quingentis circiter passibus ab urbe Civita-Lavinia reperta, edita vero in *Atti dell' Accad. archeol. Rom.* T. 2. p. 462. OVISQVIS IN COLLEGIUM INTRARE VOLVERIT DABIT CAPITVLARI NOMINE HS. C. N. ET VINI BONI AMPHORAM. — F. et vocem præced. in line.

CAPITULARIUS, a, um, adj. qui ad publicas rationes exigendas pertinet, ut *Capitularius functio* in *Cod. Theod.* 11. 16. 14. F. CAPITULUM. — Hinc *Capitularius*, ii, m. 2. absolute, substantivum more fere in plur. num. ¶ 1. *Capitularii horrearii* rum et tabernarii apud Cassiod. 10. *Varian.* Ep. 28. sunt qui exigunt quicquid ab horreariis et tabernariis tributi nomine pendi debet: item apud Symmach. 9. Ep. 10., ubi plerique leg. capitularii eodem sensu. ¶ 2. In *Cod.* 12. 29. 2. capitularius dicitur, qui in equestres turmas admittendos eligit, ut rectius interpretatur *Klotz*; *Forcellinus* vero ait fuisse adiutorem arcarum præpositis et tabulariis, hoc est exactorem capitum seu rationum publicarum.

CAPITULATIM, adverb. summam, per capita, κεφαλαιωδώς. *Nep. Cat.* 3. Atque hæc omnia capitulatim sunt dicta. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 12. 9. (55). Breviter et capitulatim attingere aliquid.

CAPITULATUS, a, um, particip. ab inusit capitulo, capitulum habens, capitatus. *Cels.* 8. 1. Costæ primis partibus rotundæ, et leniter quasi capitulatæ. *Plin.* 17. *Hist. nat.* 21. 35. (156). Surculus capitulatus.

CAPITULUM, i, n. 2. deminut. a caput, ut docet ipse *Farro* 8. *L. L.* 7. *Müll.*; parvum caput, κεφαλή, κεφαλῆον (It. picciol capo, capolino; Fr. petite tête; Hisp. pequeña cabeza, testa; Germ. d. kleine Haupt, Köpfchen; Angl. a little head). Occurrit ¶ 1. De animalibus et plantis. — a) De hominibus et brutis. *Plaut. Curc.* 2. 3. 14. Ubi quod surripuerit, operio capitulo calidum bibunt. *Cels.* 2. 22. Capitulum hædi. — Figuræ pro homine. *Plaut. Asin.* 2. 4. 89. Scribam huic capitulo bodie facturum satis pro injuria. Et in blanditiis *Ter. Eun.* 3. 3. 25. O capitulum lepidissimum. — b) De plantis. *Colum.* 11. *R. R.* 3. 15. Capitulum capæ. *Id.* 3. ibid. 77. 4. sarmentum. Adde *Plin.* 24. *Hist. nat.* 19. 113. (173). et 27. ibid. 5. 20. (37). *Id.* *Plin.* 25. ibid.

5. 19. (43). Herba quadrato caule, capitalis inarrabili. — Huc referri potest et illud *Cels.* 6. 18. n. 9. Ora venarum tamquam capitulis quibusdam turgentia. ¶ 2. In architectura, capitulum generatim est pars superior eujusque rei. *Cato R. R.* 18. Capitulum torcularii. Sic capitulum dicitur a *Farron.* 3. *R. R.* 5. 10. appendicula lineæ rotunda tabulæ quadratæ litterarum impacta et perforata, ut sit unde suspendi possit. *Scalig.* in not. ad *Farron.* de *Rust.* — Item est pars superior columnæ. *Vitruv.* 4. 1. 1. Columnæ Corinthiæ, præter capitula, omnes symmetrias habent, uti Jonicæ, sed capitulorum altitudines efficiunt eas pro rata excelsiores et graciliores. Adde eund. 3. 5. 5. *Schneid.* et *Plin.* 36. *Hist. nat.* 23. 36. (178). — Item in balistis et catapultis capitula sunt trabes transversariæ, in quibus sunt foramina, per quæ trajiciuntur nervi ad distinctenda brachia machinarum. *Vitruv.* 1. 1. 8., 10. 11. 3., 10. 12. 1. et seq. *Schneid.* et *Bald.* in *Lex. Vitruv.* ¶ 3. Capitulum etiam pro capitulo dixit *Farro* apud *Non.* p. 542. 30. *Merc. Cf. Isid.* 19. *Orig.* 31. 3., qui ait: Capitulum est, quod vulgo capitulare dicunt. Idem et cappa, vel quod duos apices, ut cappa littera, habeat, vel quia capituli ornamentum. Juxta *Forcellinum* fortasse idem fuit ac capital. F. CAPITALIS sub I. ¶ 4. Sumitur etiam pro brevi divisione et sectione in libris. *Tertull. advers. Jud.* 9. de *Idolat.* 19. et 2. ad *Uxor.* 2., itemque *D. Hieronym.* in c. 47. *Ezech.* sub fin. Quidam addunt etiam locum *Cic.* 1. *Leg.* 7. 21. Te primum capitulum libri optimi prodidisse: sed plerique omnes leg. capit. Pro lege, seu legis parte usurpat *Imp. Justinian.* *Cod.* 5. 37. 28. § 5. ¶ 5. Denique sequiori ævo ita appellatum est genus quoddam præstationis, seu functionis, quæ inter sordida munera enumeratur in *Cod. Theodos.* 11. 16. 15. et 18., et cum temonaria conjungitur. Eadem dicitur etiam functio capitularia, ut supra dictum est. Eam qui præstare debebant, tenebantur tironem supplendo exercitui præbere, vel pro eo, æstimatione facta, pecuniâ solvere. Alia etiam onera habuit, de quibus V. *Brisson.* de verb. signific. *Du Fresnoy* in *Glossar.* et *Gothofred.* ad *Cod. Theodos.* V. etiam vocem sequent. — NB. De nom. pr. F. ONOM.

CAPITUM seu caputem, i, n. καπτήν, pabulum jumentorum: a καπτήν præsepe. *Hesych.* Καπτήν, παραβλήμα ἀλόγων. *Aurelian.* *Imp.* in quadam epist. apud *Vopisc.* in ejus *Vita* 7. Equum sagmarum suum defricet, caput animalis non vendat. *Ammon.* 22. 4. Totidem pabula jumentorum (quæ vulgo dicitant capita), et annuum stipendium grave. *Imp. Julian.* *Cod. Theod.* 7. 4. 7. Milites capitem petere jussimus. Adde ibid. 13.

CAPLATOR. F. CAPULATOR.

CAPNIAS, æ, m. 1. καπνίας, h. e. fumosus. ¶ 1. Subaudi οἶνος, et est vitis, quæ aëro maturat. *Plin.* 14. *Hist. nat.* 3. 4. (39). Capnias et buconiatas et larrupia in Thurinis collibus non ante demuntur, quam gelaverit. Hujus vitis mentio est apud *Theophr.* *Hist. plant.* l. 2. c. 3. ¶ 2. Subaudi τῆπις, et est gemma ex laspidum genere, veluti fumo infecta, a καπνός fumus. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 9. 37. (118). Eadem ibid. 10. 56. (161). vocatur capnitis. Est et alia ex genere chrysolithorum capniæ nomine dicta. *Id.* ibid. 9. 44. (128).

CAPNION. II. F. CAPNOS.

CAPNITIS, itidis, f. 3. καπνίτις, h. e. fumosa. ¶ 1. Subaudi cadmia, et est cadmia species tenuissima, quæ e fornacibus flamma atque flatu egesta cameris lateribusque fornacum adhæret: a καπνία fuligo. *Plin.* 34. *Hist. nat.* 10. 22. (101). ¶ 2. Subaudi gemma, et est eadem quæ capnias. *Plin.* 37. ibid. 10. 56. (151).

CAPNOS, i, f. 2. καπνός herba est, alio nomine pes gallinaceus, nascens in parietinis et sepiibus, ramis tenuissimis et sparsis, flore purpureo, viridis: succus ejus caliginis discutit oculorum. *Plin.* 23. *Hist. nat.* 19. 98. (155), qui eam vocat *Capnon primam*. Est enim altera similis nomine et effectu, fruticosa, præterea, foliis coriandri, cineracei coloris, flore purpureo. *Id.* ibid. 99. (156). Qui etiam hæc habet ibid. Claritatem fecit inuinctis oculis delacrimationemque, ceu fumus; unde nomen. *Fumaria* autem recentiores botanici eam vocant, quia fumi odorem habet. *Cf. eund.* 26. ibid. 7. 19. (35). *Cf. Fec.* (*Op. cit.* vol. 3. p. 367.) banc exhibet synonymiam: Καπνός Græcor. recent. et Capnos seu pes gallinæ *Plin.* 1. c.

sunt *Corydalis digitata* Pers. *Enchir.* — Les corydalis bulbosa et fabacea sont des espèces très-voisines et qui différent peu de l'espèce ici indiquée. — Καπνός Dioscor. 4. 10. et Galen. de *Fac. simpl. med.* 7. 184.; Καπνός ἡ καπογύστου Græcor. recent.; Σπαρτάς: Eliens.; et Capnos fruticosa *Plin.* 1. c. sunt *Fumaria parviflora* Lamark. *Dict.* 2. 367. — Quelques espèces du genre fumaria ont de grands rapports avec la fumaria parviflora et pourraient être indiquées sans inconvénient.

CAPNUMARGOS. F. ACAUNUMARGA.

CÄPO, ōnis, m. 3. καπών, gallus gallinaceus castratus: etymon vocis idem est ac caballi, F. CABALLUS. *Martial.* 3. 55. Coacti oon amare capones. *Pallad.* 12. *R. R.* 1. 3. Faba macerata sanguine caponis. *Apic.* 4. 3. Testiculi caponum.

CAPPA, indecl. καππα, decima Græcorum et Latinorum littera, ejus loco Latini sapius litteram tertiam G reponunt, de qua diximus initio hujus litteræ. *Auson. Edyll.* 12. de litt. monos. Gr. et Lat. 26. Cappa fuit quondam Bæotia, nunc Latium K.

CAPPA, æ, m. 1. marini equi: F. CAPPAS et CAMPE. — Cappa est etiam pilei genus, de quo F. in CAPITULUM 2.

CAPPARA, æ, f. 1. herba eadem, quæ portulaca. *Apul. Herb.* 103.

CAPPARI, n. indecl. καππαρι, idem quod capparis, quæ fructum significat. *Cels.* 4. 9. Multisque modis huic rei cappari aptum est.

CAPPARIS, is, fem. 3. καππαρίς. Accus. est capparin et capparin. — *Forcellinus* admisit etiam cappar n. gen., idque confirmavit loco *Pallad.* 11. *R. R.* 11. 4.; at *Schneid.* ex optimis Codicibus ibi legit capparis. — Capparis est frutex firmioris ligni, fructum ferens vulgatum in cibis, et eodem nomine dictum. Est autem aculeatus, spinisque in hami modum aduncis, foliis rotundis, et mali cotoneæ similibus. Fructum fert iustar olivæ, sed minoribus, qui cibi gratia sale conduntur: sic et caulis. Ita *Dioscor.* l. 2. c. 204. Ejus varia genera recenset *Plin.* 13. *Hist. nat.* 23. 44. (127). Rationem vero serendi *Colum.* 11. *R. R.* 3. 54. et *Pallad.* 10. *R. R.* 13. docent. *Plin.* loc. cit. Capparis firmioris ligni frutex. *Colum.* loc. cit. 13. Capparis al serenda fuerit, siccum locum desiderabit. *Pallad.* 11. *R. R.* 11. 4. Seruntur thymum, et origanum, et capparis niensis initio. *Martial.* 3. 77. Capparin, et putri capas alece ostantes. *Al. leg.* cappar. Adde *Plaut. Curc.* 1. 1. 90. *Cels.* 2. 27. et *Scribon.* *Compos.* 129. et 261. *Farro* quoque capparin feminino genere dixit, teste *Charis.* 1. p. 79. *Putsch.* *Cl. Fec.* (*Op. cit.* vol. 1. p. 132.) banc synonymiam statuendam esse censuit: Καππαρίς; Hipp. *Hist.* 890., Gal. *Fac. simpl.* 7. 88., *Theophr.* 6. 10. et *Dioscor.* 2. 204.; Capparis Latinor.; Kabar et Kaparr Arab.; Alcaparas Portug. et Espagn. aut Caparis spinosa L. *Spec.* 720., *Dub. Arb.* edit. 2. 5. 1. p. 137. tab. 84.

CAPPAS marinos equos Græci a flexu posteriorum partium appellant. *Paul. Diac.* p. 44. 1. *Müll.*

CAPRA, æ, f. 1. Est a Græca voce καπρός, F. CAPER; minime vero a capro, ut ait *Farro* 5. *L. L.* 99. *Müll.* Capra capra, a quo scriptum omnicaipræ capræ. *Cf. eund.* 1. *R. R.* 2. 19. et 2. ibid. 3. 7.; et *Paul. Diac.* p. 48. 14. *Müll.*: bi enim hallucinasti aut et propter vocum similitudinem, et quia capra studiosè de agrestibus fruticibus pascebat, atque in cultis locis virgulta caprit. — Ceterum capra est animal notum (It. capra; Fr. chevre; Hisp. cabra; Germ. d. Ziege; Angl. a she-goat). Occurrit ¶ 1. De osto animali domestico. *Cato* apud *Charis.* 1. p. 79. *Putsch.* Et in Italia atras capras lacte album habere. *Cic. Amic.* 17. 62. Ut capras et oves, quot quisque haberet, dicere posset; amicos quot haberet, non posset dicere. Adde *Firg.* 2. G. 374. et 3. ibid. 300. Plura F. apud *Farron.* *R. R.* loco cit., *Colum.* 7. *R. R.* 6. et seq.; et *Plin.* 8. *Hist. nat.* 50. 76. (200), ubi ex *Muciano* narrat dærum caprarum obviarium solertiam in angusto transitu. F. PROCLATUS. Adde eund. 28. ibid. 10. 42. (152). Porro capram *Æsculapio* immolari solitam fuisse, diximus in ONOM. in v. *ÆSCULAPIUS*. Sed et *Ditis* patris propriam hostiam fuisse, docet *Serrius* ad *Firg.* 7. *Æn.* 819. Narrat *Liv.* 45. 16. quinquaginta capris Romæ in foro sacrificatum fuisse jussu decemvirum, ob id maxime, quod nunciatum fuerat, sanguinem e foco cujusdam per triduum et duos noctes mansisse. — Hinc figuratè de fælore sub alis hominum qui et

caper et *hircus* vocatur. *Horat.* 1. *Ep.* 5. 29. Sed nimis arcta premunt olivæ convivia capræ — Est etiam concidium in hirsutis. *Sueton.* *Cal.* 50. Fuit fronte lata et torva, capillo raro ac circa verticem nullo; hirsutus cetera. Quare transeunte eo, quacumque de causa capram nominare exilite babebatur. *V. CAPELLA.* ¶ 2. In *Caton.* apud *Varron.* 2. *R.* 3. 3., *Cic.* 2. *Nat. D.* 50. 126. et *Virg.* 4. *Æn.* 152. capræ feræ sunt capræ. Sed et absolute capram pro capra fera dixerunt *Ovid.* 13. *Met.* 382. et *Apul.* 8. *Met. post. init.*; ita tamen, ut ex orationis contextu id facile innoscatur. ¶ 3. Est etiam hoc nomine: a) Cælestis sidus, quod et *Amalthæa* dicitur: *V. AMALTHEA.* *Horat.* 3. *Od.* 7. 6. Insana Capræ sidera. Adde *Cic.* 2. *Nat. D.* 43. 110. et 3. *ibid.* 16. 40.; *Colum.* 11. *R.* 2. 37. et 94.; et *Servium* ad *Virg.* 1. *G.* 205. — b) Item capræ sunt stellæ, quæ caprorum nomine continentur. *Varron.* 1. *R.* 2. 17. et 2. *ibid.* 3. 7. — c) Denique tradit *Seneca* 1. *Quæst. nat.* 1. vocari capras ab Aristotele quasdam cælestium ignium species in cælo apparentes: sed ejus appellationis rationem ignorare se fatetur. *Lipsius* ita dici putat, vel quia barbulam præferunt capræ similem, vel potius quia scintillas emittendo saltare et locum lascive mutare videntur. *V. Aristot.* 1. *Meteor.* 4. — *NB.* De nomine p. *V. ONOM.*

CAPRAGO, ægionis, f. 3. herba, alio nomine cicer columbinum, cithymali species: ita fortasse dicta, quod ea libenter capræ pascantur. *Apul.* *Herb.* 108. — Alia significatione *V. in CAPRIGINEUS.*

CAPRARIUS, a, um, adject. ad capras pertinens. *Solin.* 1. Cum a matre locutus esset ad caprarios pastus. — Hinc

Caprarius, f. m. 2. absolute, substantivorum more, est caprarum pastor. *Varron.* 2. *R.* 3. 10. *Caprarius*, qui adduxit capellas ad urbem. Adde *Colum.* 3. *R.* 10. 7. — *NB.* De *Capraria* insula et de cogn. *R. V. ONOM.*

CAPREA, æ, f. 1. dicta est a capra per similitudinem teste *Varron.* 5. *L. L.* 101. *Müll.*; et est capra fera miræ agilitatis et pernicitatis, acutissima etiam oculorum acie prædita, domesticæ capræ non una in re similis, ramosa habens cornua, ut *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 45. (124). docet; parva tamen, et innoxia venantibus: sola enim fuga se defendit. *Ovid.* 5. *Fast.* 372. imbelles capræ. *Virg.* 2. *G.* 374. Silvestres uri, capræque sequaces. *Id.* 10. *Æn.* 725. Capræa fugax. *Martial.* 13. 99. Pendente summa capream de rupē videbis: Casuram speres: despicit illa canes. Adde *Horat.* 3. *Od.* 15. 12. et 4. *ibid.* 4. 13. et 2. *Sat.* 4. 43.; *Ovid.* 1. *Met.* 442.; *Colum.* 9. *R.* præfat. 1.; et *Plin.* 8. *Hist. nat.* 53. 79. (214). — Apud *Plin.* 11. *ibid.* 37. 74. (191), ubi docet capræa fel non habere, notat *Harduin.* eo loco intelligi illud caprarum silvestrium genus, quod ab Aristotele *πρόξ* appellatur, et quiddam Latine vertunt *damam*; sed reprehenduntur a *Salmas.* in *Solin.* p. 224. — Capræa inter et lupos perpetuum odium est. Hinc proverbio dicimus de re impossibili: *Jungentur capræ lupo.* *Horat.* 1. *Od.* 33. 8. — Quidam putant capream dici etiam partem vitis, ex qua prodit capreolus, ex illo *Varron.* 1. *R.* 31. 4. Es altera parte caprea dicta, quod parit capreolum: la est collum viltus intortus etc. Sed *Scalig.* locum fæde interpolatum esse ait, veramque esse veterem lectionem: *Ex altera parte parit capreolum: is est coliculus* etc., atque ita etiam *Auson.*, *Popma* et *Schneiderus* ediderunt.

CAPREIDA, æ, f. 1. herba est, quam contusam et in vino veteri potam urinæ ciendæ prodesse, tradit *Cato R.* 122. Quidam putant esse *capraginem*, vel *caprariam*, quæ est lactuca caprina, quæque tamen huc non pertinet, etsi silvestria lactucæ succum urinæ difficultatibus prodesse affirmet *Plin.* 20. *Hist. nat.* 7. 26. (63). Alii putant, esse eandem ac *clymenon*, seu *perilymenon*, quæ officina vulgo *caprifolium* vocatur, et urinæ ciendæ vim habet, teste *Plin.* 27. *ibid.* 12. 94. (120). — At *Pontedera Op. post. T.* p. 1. 281., non improbante *Schneidero*, conjicit, *capreidam* esse mutandam in *cedridam*, id est *xadpida*, cedri fructum, qui eundem cum *julperi* fructu usum in medicina habet, teste *Plin.* 14. *Hist. nat.* 16. 19. (112). et 24. *ibid.* 5. 12. (20). cum *Dioscorid.* 1. 1. c. 105.

CAPREOLA et *capriola*, æ, f. 1. diminutivum capræ, parva caprea. *Not.* *Tyr.* p. 175. Capra, caprea,

capella, capreola. At hæc nihili faciendæ. Aliquanto major est auctoritas in *Gloss. Philol.* *Capreola*, *δοπραξ*. — *NB.* De cogn. *R. V. ONOM.*

CAPREOLATIM, adverb. *Avul.* 11. *Met.* Proferit quosdam libros prænotatos nodosis, et in modum rotæ tortuosis, capreolatiq; condensis, apicibus. h. e. inter se implicatis instar capreolorum in vitibus.

CAPREOLUS, l, m. 2. diminut. ab *inus*. capreus. 1.) Proprie est parvus caper silvester (It. *cavriolo*; Fr. *chamois*, *chevreuil*; Hisp. *camuza*; Germ. *der Reh* oder *Gemsbock*; Angl. *a young roebuck*, *a cheveril*). *Virg.* 2. *Ecl.* 40. Præterea duo, nec tuta inibi valle reperti, Capreoli, sparsis etiam nunc pellibus albo. *Colum.* 9. *R.* 1. 1. Feræ pecudes, ut capreoli damæque.

II.) Improprie in artibus capreolus ponitur de iis, quæ in similitudinem cornuum capreolorum duos habent uncus interius recurvos: itaque ¶ 1. in vitibus et aliis plantis capreoli sunt colliculi intorti et veluti cincinnati, quibus teneriores ramuli et flagella serpunt, et sese adminiculis innectunt. Nomen habent ex eo, quod capreolorum inflexa cornua referunt. Hoc enim magis placet, quam quod *Varron.* 1. *R.* 31. 4. et *Paul. Diac.* p. 57. 16. *Müll.* tradunt, a *capiendo* dictos esse. Dicuntur etiam *claviculæ*. *Plin.* 17. *Hist. nat.* 32. 35. (208). Nova flagella, circumcisia undique capreolis, spargantur in tabulatis. ¶ 2. Est etiam ferramentum rusticum bicornis ad terram commovendam. *Colum.* 11. *R.* 3. 46. Vere deinde, priusquam caperit germinare, capreolia, quod genus bicornis ferramenti est, terra commoveatur. ¶ 3. *Capreoli* etiam dicuntur tigna in acclive assurgentia, proclinata et obnixa, ad aliquid firmandum. Hujusmodi sunt, quæ in tectis domorum conspiciuntur, invicem incumbentes, vel hinc inde in trabem illam erectam, seu columellam, quæ anteriorum pondus innititur: Itatorum alii *contraffissi* appellant: nostri artifices *bracci*: Græci *συνκύντας*, h. e. simul incumbentes: a similitudine horum animalium, cum adversis capitibus et cornibus assurgentes invicem incurant. Quare luctantes dicuntur ab *Isid.* 19. *Orig.* 19. *Cæs.* 2. *B. C.* 10. in *descriptione musculi*. Dux trabes in solo collocantur, inque eis columellæ defiguntur: has inter se capreolis molli fastigio conjungunt etc. *Vitruv.* 4. 2. 1. In contignationibus tigna, et axes: sub tectis columnæ in summo fastigio culminis, et transtra, et capreoli. Adde 5. 1. 8. et 10. 15., ubi de catapultis et scorpionibus agit: quorum capreolos exhibent figuræ apud *Lips.* 1. 3. *Poliore. dial.* 3.

CAPRICORNUS, i, m. 2. a *caper* et *cornu* juxta Græc. *αἰγορνεύς*, est uum et duodecim signis Zodiaci, in quod cum sol ingreditur, biemale solstitium et dies brevissimos facit. Pingitur in cælo superiori parte capri pedibus anterioribus, pectore, capite, et cornibus; inferiori piacia longa intortaque cauda, et in latum desinente. De eo ita fabulantur poætæ. Cum in *Egypto* dii convivium celebrarent, repentino adventu Typhonis, seu Typhoei gigantis omnibus perterritis, alii se in alias formas transmutarunt, Pan inflorem partem in effugium piscis, superiorem in formam hirci commutavit, sequæ in flumen deiecit. Periculum ubi evaserunt, ingentes risus de Panis metamorphosi ediderunt. Jupiter vero admiratus ingenium, hanc figuram in cælum transtulisse fertur. Alii dicunt, hoc signum fingi dimidio capram referre propter capram Jovis nutricem; et capram scandentem, quia sol, ubi ad Capricorni sidus pervenerit, iterum ad nos scandit, ut est apud *Macro.* 1. *Saturn.* 17. ad fin.: dimidio vero piscem, quia copiosissimi eo tempore imbres cadunt. *Hygin. fab.* 196. et 2. *Astron.* 28. *V. EGIPAN.* *Cic. Arat.* 58. gelidum validum de corpore frigus anelans, Corpore semifero magno Capricornus in orbe. *Horat.* 2. *Od.* 17. 20. tyrannus Heaperiæ Capricornus undæ. h. e. magnas in mari occidentali tempestates excitans. Adde *Varron.* 2. *R.* 1. 8.; *Ovid.* 1. *Fast.* 651.; *Colum.* 11. *R.* 2. 94.; et *Plin.* 2. *Hist. nat.* 16. 13. (64).

CAPRIFICATIO, ðnis, f. 3. actus caprificandi, hoc est perficiendi, ut culices, seu vermiculi, qui e groasis caprifici gignuntur, ad alias ficus advolent, humoreque earum lacteo consumpto, ad maturitatem eas perducant. *Plin.* 15. *Hist. nat.* 19. 21. (81). Qnæ ratio pulvere et caprificatione hoc quoque præstat, ne fici decendant. Adde *eumd.* 17. *ibid.* 27. 43. (254). *V. CAPRIFICUS.*

CAPRIFICIALIS, le, adject. Legunt quidam apud *Plin.* 11. *Hist. nat.* 15. 15. (254). sed corruptam

lectionem recte e *MSS.* sabbat *Harduin.*, et verbum sustulit.

CAPRIFICUS, as, are, a. 1. Part. *Caprificandus*. — Caprificare est culicibus et caprifico genitis ficibus aliis maturitatem asferre, quod fit, cum lacteum humorem in iis contentum absorbunt. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 27. 50. (114). Fici caprificantur. *Pallad.* 4. *R.* 10. 28. Mense Junio caprificandæ sunt arbores fici. *V.* vocem sequent.

CÂPRIFICUS, l, f. 2. De origine nominis multa etymologi. *V. Foss.* Ludit in ea *Martial.* 3. 52. tamquam si *s capro* vel *capra* et *ficu* derivetur. — Ceterum caprificus

1.) Proprie est ficus e silvestri genere, cujus fructus (qui et ipsi *caprifici* dicuntur, ut videre est apud *Plin.* 16. *Hist. nat.* 27. 50. (114).) numquam maturescunt. Sed quod ipsa non habet, aliis tribuit. Parit enim culices, qui fraudati alimento in matre, quoniam tota intus post aliquod tempus computrescit, ad cognatam, nempe ad ficum sativam, volant, morsuque ficorum crebro, hoc est avidiore pastu aperientes orae earum, atque ita penetrantes, intus solem primo secum inducunt, cerealesque auras immittunt foribus adaptis: mox lacteum humorem, hoc est infantiam pomi absorbunt, et brevi tempore ad maturitatem perducunt. Hinc reperta est ratio *caprificandi*, illas aliunde caprificia, et inter domesticas ficus suspensas, ut ad eas advolare, et citius maturitatem asferre possint. *Plin.* 15. *Hist. nat.* 19. 21. (77.). *Colum.* 11. *R.* 2. 5. et *Pallad.* 4. *R.* 10. de *ficu*. — Hujus autem caprificationis tempus est mense Junio circa solstitia, post imbrem, ut *Plin.* 17. *Hist. nat.* 27. 44. (256). et *Pallad.* *loc. cit.* et 7. 5. docent: quamquam et sub finem Julii fieri potest, teste *Colum.* *loc. cit.* — Hæc arbor enasci solet inter saxa et parietes, easque, quamvis præduræ, findit. Hinc *Horat.* *Epod.* 5. 17. Caprifici erutæ sepulcris. *Martial.* 10. 2. Marmora Messalæ findit caprificus. Adde *Propert.* 4. 5. 74.; *Ter. Adelph.* 4. 2. 38.; *Varron.* 6. *L. L.* 18. *Müll.*; *Plin.* 11. *Hist. nat.* 15. 15. (40).; et *Martial.* 10. 2. *Cl. Fie* (*Op. cit.* vol. 1. p. 250.) banc exhibet synonymiam: *Ἐπιδρόος* Homer. in locis variis; *Συκὴ ἡμερὸς* et *σὺκὴ ἀργία* Dioscor. 1. 183. et 184. et *Galen.* 8.; et *Caprificus* Latinor. sunt *Ficus Carica* L. Spec. 1513, *F. communis* et *F. silvestris* *Dioscoridis* C. Bauh. Pin. 457.

II.) Translate Pers. 1. 24. Quo didicisse? nisi hoc fermentum, et quæ semel intus Innata est, rupto jecore, exierit caprificus. h. e. scientia, quæ foras exit, sequæ ipsa patefacit.

CAPRIGENUS, a, um, adject. (*caper* et *gigno*). In genitivo plurali habet *caprigenum* pro *caprigenorum*; vel, ut ait *Forcellinus*, pro *caprigenarum*: constat enim ex analogia *caprigena* dici posse in recto singulari, quæmadmodum *alienigena*, *terrigena* et sexcenta alia. Quamquam *caprigena* caret adhuc exemplis. — Ceterum *caprigenus* est es capra genitus, ad capram pertinens, caprinus, capræ naturam vel indolem referens. Hinc jocose *Plaut.* *Epid.* 1. 1. 16. Qui varie valent, caprigenum tominum non placeat mihi, neque pantherinum gen. s. *Plaut.* alludit ad id quod ex vulgi opinione traunt *Varron.* 2. *R.* 3. 5. et *Plin.* 8. *Hist. nat.* 50. 76. (202). capras numquam febri carere. *Pacuvius* apud *Macro.* 6. *Saturn.* 5. et apud *Priscian.* 6. p. 677. *Putsch.* *Caprigenum* genus. *Cic.* apud *Priscian.* *loc. cit.* *Caprigeni* pecoris custodia. Adde *Virg.* 3. *Æn.* 221. *Capelli.* 3. p. 49. *Caprigenum* tergus. — Et substantivorum mors *Accius* apud *Macro.* *loc. cit.* *Caprigenum* trita ungulis. h. e. caprarum.

CÂPRILE, ia, n. 2. stabulum caprarum. *Varron.* 2. *R.* 3. 8. Esigunt a grege hircos in caprilia. Adde *Vitruv.* 6. 6. 4. *Schneid.*; *Colum.* 7. *R.* 6. 6. et *Plin.* 28. *Hist. nat.* 10. 42. (154).

CÂPRIMULGUS, l, m. 2. ¶ 1. Est qui capraa mulget. *Catull.* 22. 9. tum bellus illa et nrbanus Sufenus, unus caprimulgus, aut fossor Rurans videtur. ¶ 2. Est etiam hoc nomine avis quædam, Italice *calcabotto*, *αἰγὸς δῆλης*, grandioris merulæ aspectu, interdum visu carens, noctu videna: quo tempore intrat pastorum stabula, caprarumque nberibus advolans, lac emulget: qua injuria uber emoritur, caprisque cæcitas, quas ita mulsi, oboritur. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 40. 56. (115).

CÂPRINA, m. *V. CAPRINUS* in fin.

CÂPRINEUS dictus est per convivium Tiberius imperator apud *Sueton.* in ejus *Vita* 43., cum in se-

cessu Capreensi variis infandarum libidinum flagitiis operam daret: fortasse a caprarum fœtore, vel a *καπρίων* prurio. vel a nomine ipso insulz, in qua degebat: Capræ enim appellabatur.

CAPRINUS, a, um, adject. ad capram pertinens (It. *caprino*; Fr. *relatif aux chèvres, de chèvre*; Hisp. *de cabra*; Germ. *von der Ziege, Ziegen*; Angl. *of a goat*). Cato *R. R.* 36. et Varro *1. R. R.* 38. 2. Caprinum stercus. Cic. *1. Nat. D.* 19. 83. et Plin. *30. Hist. nat.* 11. 30. (99). pellis. Varro *2. R. R.* 3. 1. et 10. 3.; et Liv. 22. 10. grex. Varro *1. R. R.* 2. 19. genus. Colum. *7. R. R.* 7. 1. pecus. Plin. *28. Hist. nat.* 9. 33. (123). lac. *Id. ibid.* 17. 68. (232). sanguis. *Id. ibid.* 10. 42. (152). caseus. *Id.* 20. *ibid.* 7. 24. (58). lactuca. Dig. 32. 70. § 9. lana. — Lana caprina nullius pæne pretii est. Hinc proverbio dicitur de re frivola. Horat. *1. Ep.* 18. 15. Alter rixatur de lana sæpe caprina. — Caprinum prælium inscripta fuit una ex Satyris Farronis, ex qua fragmenta aliquot afferuntur a Non. p. 267. 23. Merc. et alibi. Videtur autem in ea egisse de voluptate. Hæc enim de re maxime capri et birci pugnant, pecus lascivum et petulans: quæ sententia est Turnebi *l. 24. Adversar. c. ult.* et aliorum. Hinc apud Non. cit. n. 88. ubi legitur Caprino prælio *περί πεδῆς*, corrigunt alii *περί ἡδονῆς*. Quam emendationem adhibent etiam eod. cap. 4. n. 186. ut videre est in notis Gothofredi. V. Oehler, *Varr. Sat. Men. p.* 104. — Hinc Caprina, æ, f. 1. absolute, subsantivorum more, aubaudi caro, est caro caprina. Valerian. *Imp. in epist. apud Vopisc. Prob.* 4. Porcinæ pondo sex, caprinæ pondo decem.

CAPRIOLA. F. CAPREOLA.

CAPRIPES, ædis, adject. caprinos pedes habens: estque epibetum Panis, et Satyrorum. Horat. *2. Od.* 19. 4. Aurea capripedum Satyrorum. Propert. *3. 15.* 34. Panes capripedes. Adde Lucret. *4. 581.*

CAPRISSO, as, are, n. 1. vocem caprinam imitor. Anonym. *Neveleti fab.* 29. Sta procul, hædus ait, caprissas gulture falso. Quidam legunt caprizas eodem sensu.

CAPRONE comæ dicuntur, quæ ante frontem sunt: quasi a capite pronæ, ut Non. p. 22. 5. Merc. interpretatur, *προκεχυται*. Lucil. *ibid.* Aptari caput, atque comas fluere capronas Altas, frontibus immissas, ut mos fuit illis. Apul. *Florid.* n. 3. de Apollinæ. Cines ejus remissis antiis, et promissis capronis antevertuli et propenduli. In bis Apuleji verbis illud videtur discrimen esse inter antias et capronas, quod illæ sint quæ a sinu in frontem propendunt; hæc quæ ex temporibus in inalas. Paul. *Diac.* p. 48. 12. Müll. docet, capronas dici equorum jubar in frontem vexatas. — In quibusdam editionibus Nonii et Apuleji legitur caproneæ.

CAPROTINUS, a, um, adject. Caprotinam Junonem veteres dixerunt, quod illi Nonis Iuliis (quas lidem Caprotinas appellabant) sub capillis sacra fierent ab ancillis simul et liberis. Nam post Urbem captam, cum sedatus esset Gallicus motus (scilicet a. U. C. 364., (ante Chr. 390.)) exhausta rep. Gnitimi opportunitatem invadendi Romani imperii aucupati, præsecerunt sibi Postumium Livium, Fidenatium dictatorem, qui feriale ad senatum misso, postulavit, ut si vellent, reliquias suæ Urbis non deleri, matresfamilias et virgines omnes sibi dederentur. Cum patres essent in accipiti deliberatione, ancilla nomine Philotis, vel (ut alii malunt) Tutela, assumpta ceteris omnibus ancillis, matrumfamilias virginumque habitu, nomine dominiarum, ad hostes transiit, prosequentibus ceteris cum lacrimis ad rei fidem. Quæ cum a Livio in castris distributæ essent, viros plurimo viro provocaverunt, diem festum apud se simulant: quibus somno obrutis, ex capricio dato signo hostes trucidati sunt. Memior itaque populus Rom. accepti ab ancillis beneficii, omnes jussit manumitti, dotemque eis ex publico assignavit, diemque ipsum Nonas Caprotinas appellavit, ab illa capricio, ex qua signum acceperant, sacrificiique annuum Junoni Caprotinæ sub capricio instituit, cui etiam lac, quod ex capricio fluit, ad rei memoriam adhibebatur. Hæc Macrobi. *1. Saturn.* 11. *post med. narrat.* Varro *6. L. L.* 18. Müll. Nonæ Caprotinæ, quod eo die in Latio Junoni Caprotinæ mulieres sacrificant, et sub capricio faciunt, et e capricio adhibent virgines. Aulon. *Eclogar. de Fer. Rom.* 9. Festa Caprotinis memorabu celebria nonis, Cuni stola matronis dempsit teget famulas.

CAPRUGINEUS vel capruginus, a, um, adject. caprinus. Macrobi. *2. Saturn.* 9. Ficculas, lumbos caprugineos, aprugnos, altitia etc. Ita leg. Salmas. in exercit. Plin. p. 455., vel capruginos. Alii lumbos, capragines, aprugnos, etc. Et videntur capragines idem esse quod capræ. quorum cibum in deliciis ciborum fuit, ut colligitur ex Juvenal. 11. 142. Putant alii legendum capras, oryges, quod genus est feræ in lautitia et voluptatibus mensarum habitum, ut constat ex Colum. 9. *R. R.* 1. 1. et Juvenal. *ibid.* 140.

CAPRUNCULUM vas fictile. Ita Paul. *Diac.* p. 48. 18. Müll. Fortasse, inquit Foss. in *Etymol.*, nomen ex eo habet, quod capri figuram referat. Fortasse etiam legendum capunculus, vel capedunculus, quod erit diminutivum a capedo.

CAPSA, æ, f. 1. *κῆψα*, arca, cista, scrinium ex ligno vel metallo aliquo, in quo præcipue libri et tabulæ et litteræ reponerantur (It. *cassa, cassetta*; Fr. *coffre, cassette*; Hisp. *cofre, arca*; Germ. *d. Kapsel*; Angl. *a coffer, chest, box*). Cic. *Divin. in Ferr.* 16. 51. Mihi quam multis custodiendis opus erit, si te semel ad meas capsas admisero! Horat. *2. Ep.* 1. 268. Cum scriptore meo, capsas porrectus aperta Deferat in vicum vendentem tus et odores. Adde eumd. *1. Sat.* 4. 22. et *ibid.* 10. 63.; Plin. *26. Hist. nat.* 43. 84. (229.); et Juvenal. *10. 117.* — Custodiendis etiam fructibus vel aliis rebus inaevebat. Martial. *11. 8.* Poma quod hiberna matureseculia capsas. Plin. quoque *15. Hist. nat.* 17. 18. (65). et *ibid.* 19. 21. (92). ad servanda poma capsas adhiberi docet. Adde eumd. *8. Hist. nat.* 30. 45. (107). et cf. Fabium *Pict.* apud Gell. *10. 15.* — Fellej. *1. 16.* Quemadmodum clausa capsas, alioque septo diversi generis animalia etc. Salmas. in commentar. ad Vopisc. *Procul.* 13. monet legendum capso, et capsum significare vallum, septum, mandram, in qua includuntur animalia: a Græco *καψός*, quod Hesych. *τοῖον* interpretatur, hoc est parietem. F. CAPSUS 2.

CAPSACES, æ, m. 1. *ὁ καψάκης*, vas olearium, lecythus. Vox Græca, quam sumpsit D. Hieronym. ex versione LXX. *Interpr.* 3. *Reg.* 17. 12. et 14., eaque utitur Ep. 54. n. 16. Farina seritur, et olei capsaes nascitur. et Ep. 22. n. 32. Mirum in modum capsace completo, qui alendus venerat, alit.

CAPSARIA, æ, f. 1. ancilla, quæ dominæ suæ vetes in capsas servat. *Inscript.* apud Murat. 899. 1. ASIA LIVIÆ CAPSARIA CASCCELLIANA. F. tamen eandem *Inscript.* apud Bianchini *Sep. de servi* n. 140., ubi aliter legitur; ita ut hæc vox dubia omnino sit.

CAPSARIUS, ii, m. 2. ¶ 1. Est servus, qui pueris in ludum litterarium itantibus libros deferat in capsas. Sueton. *Ner.* 36. Constat quosdam cum pædagogis et capsariis uno prandio pariter neratos. Adde Ulp. *Dig.* 40. 2. 13.; et cf. Juvenal. *10. 117.* — In *Dig.* 50. 6. 6., ubi Tarruntem. inter eos, qui, ob munus graviorum conditionem, vacationem aliquam habent, enumerat *mensores, optionem, medicos, valetudinarios, capsarios, et artifices*, etc., putant quidam capsarios esse, qui capsas faciunt. Sed cum ibi sermo sit de iis, qui in exercitu aliquam præbent operam, aliis placet esse eos, qui libros et tabulas ad militarem rationem pertinentes in capsis servant. Puerum enim et in castris sui librarii, qui in libros referebant rationes ad milites pertinentes, ut videre est tum in hac eadem lege, tum apud Feget. *2. Milit.* 7. Quod argui potest etiam ex honesta conditione capsarii cujusdam, de quo mentionem facit *Inscript.* Vicetina a Todeschini Patavii edit: M. T. RECENTIVS M. P. MARCELLVS CAPSARIVS SIBI ET SVIS. Cl. autem Furlanetto, ut ex ejus MSS. patet, capsarii potius dicti videbantur, qui vestes, annonam, tentoria et alia his similia in capsis servabant. ¶ 2. Item qui mercede servanda suscipit in balineis vestimenta lavantium, fortasse quia in capsis ea includit. Paul. *Dig.* 1. 15. 3. § 5. Adversus capsarios, qui mercede servanda in balineis vestimenta suscipiunt, præfixum iudex est constitutus. ubi annotat Hulsander. in multis libris atque etiam in Pandect. Florent. haberi *capsarius*. Torrentinus tamen, qui eandem Pandectas ad fidem Florentini codicis edere se professetur, *capsarius* edidit; itaque scribendum probat locus ex *Edict. Domit.* p. 22. Capsario in singulis lavantibus *℥* duos.

CAPSELLA, æ, f. 1. *deminit. dupl.* a capsas, parva capsula ad aliquid reponendum. Ulp. *Dig.* 33. 7. 12. § 1. Capsellæ, in quibus fructus componantur.

Petron. *Fragm. Tragur.* 67. Burmann. Scintilla de cervice sua capsellam detraxit aureolam; inde duo crotalia protulit.

CAPSI. F. CAPIO sub init.

CAPSO. F. CAPIO sub init.

CAPSULA, æ, f. 1. parva capsas ad libroa et chartas reponendas: item ad alios usus. Fub. *Pict.* apud Gell. 10. 15. Capsula cum strue, atque ferto. Al. leg. capsas. Catull. 68. 36. Huc una ex multis capsula me sequitur. Plin. *30. Hist. nat.* 11. 30. (102). Stellionem inclusum capsulis subjiciunt capiti, et aub decessu febris emittunt. — Homo totus de capsula dicitur, qui summopere munditiis studet, et in eo totus est, ut exquisito cultu compositus ornatusque pareat. Seneca *Ep.* 115. Nostri complures juvenes, barba et coma nitidos, de capsula toto: nihil ab illis speraveris forte, nihil solidum. Simile est illud ejusd. *Tranquill.* 1. Placet non in ambitionem cubile compositum, non ex arcu prolati vestis, etc.

CAPSUS, i, m. 2. *καψός*. ¶ 1. Est in rheda pars illa, in qua qui vectantur, aedent. Vitruv. *10. 9. 2.* Schneid. Insuper ad capsus rhedæ loculamentum firmiter figatur, habens tympanum versatile etc. Isid. *20. Orig.* 12. 3. docet, capsus esse carrucam undique contextam, quasi capsam. ¶ 2. Est præterea capsus septum, vallum, locus sudiub aliave re conclusus, in quo animalia continentur. Legit hanc vocem Salmas. in Fellej. *1. 16. 2. F.* CAPSA in fin. Addit idem *ibid.* et ad Capitolin. *Anton. Pio* 12. et *Procul.* 13. appellari etiam capso cellulas illas in tabula lusuria lineis distinctas, in quibus ponuntur calculi, seu latrunculi. Sed nullum de hac significatione Latini acriptoris exemplum affert.

CAPTABILIS, e, adject. qui capere, seu captare potest, susceptibilis. Boeth. *Aristot. Catog.* 1. p. 144. Captabilis res est contrariorum.

CAPTABULUM, i, n. 2. F. CATABULUM.

CAPTABUNDUS. F. CANTABUNDUS.

CAPTATELA, æ, f. 1. captio, prehensio. *Captatela pallii* est prehensio pallii, cum eo induimur, apud Tertull. *Pall.* 5., ut quidem legit Salmas. Alii leg. *Spectatela*.

CAPTATIO, ōnis, f. 2. actus captandi.

I.) Proprie. In re gladiatoria est ictus arte inflictus ad fallendum. Quintil. *5. 13. 54.* Ut gladiatorum manus, quæ secundæ vocantur, sunt et tertie, si prima ad evadendum adversarii ictum prolata erat; et quartæ, si geminata captatio est, ut bis cavere, bis repetere oportuerit.

II.) Translate est nimium alicujus rei studium seu studiosa aucupatio. Cic. *Partit.* 23. 81. Nam et prudentiam malitia, etc. et illam disputandi prudentiam concertatio captatioque verborum, et hanc oratoriam vim inanis quedam profluentia loquendi imitatur. Quintil. *8. 3. 57.* Captatio puerilis vocum ambiguarum. — Captatio testamenti est callidum et blandum aucupium alienas opes occupandi per testamentum eorum, qui sine heredibus sunt. Plin. *20. Hist. nat.* 14. 57. (160). Julium Vindictam assertorem illum a Nerone libertatis, captatione testamenti sic lenocinatum. *Id.* 14. *ibid. præm.* 1. (3). Postquam capere orbitas in auctoritate summa et potentia esse, captatio in questu fertilissimo, pessum iere vitæ pretia. — Studiosa aucupatio. Quintil. *8. 6. 51.* Jam in bis amissis modum, et gratiam rei nimia captatione consumpsimus.

CAPTATOR, ōnis, m. 3. qui rem aliquam captare studet.

I.) Proprie. Prudent. *3. περί πρᾶς* 17. Ac verba primum mollia. Suadendo blande effuderat. Captator ut vitulum lupus Rapturus, adludit prius.

II.) Translate. ¶ 1. Generation est qui studioso et callide venatur et ambit aliquid. Liv. 3. 33. Ut plebicola repente omnisque auræ popularis captator evaderet. — Hinc sæpe ponitur pro hereditate, qui orbis senibus omni arte blanditur, omnique obsequio et fæda etiam adulatione inservit, ut heres in eorum bonis scribatur. Horat. *2. Sat.* 5. 57. Captatorque dabit risus Nasica Corano. Petron. *Satyr.* 141. Captatores jam exhausti liberalitatem imminuerunt. Juvenal. *10. 201.* Usque adeo gravis utori, natisque, sibi, Ut captatori moveat fastidia Cosso. ¶ 2. Speciatini ponitur pro dardanio. *Diacont.* 3. *Hezæm.* 34. solusque dolet captator iniquus Annonæ, pretiisque vorax. inimicus amicis, Omnibus adversus, populis insontibus hostis. Hinc Ambros. *3. Offic.* 6. Captans pretia frumenti maledictus in plebe *ascendit*

ex *Proverb.* 11. 20.). *Et mox.* Legisti, quemadmodum hunc frumentarii pretii captatorem exponat in Evangelio Dominus Jesus?

CAPTATORIUS, a, um, adject. ad captanda testamenta pertinens. *Captatoriae institutiones* dicuntur a *Papinian.* *Dig.* 28. 5. 70. et *Paul.* *ibid.* 69. et 79., quibus ita aliquis heres instituitur, si viciissim alterum heredem instituat; ut si quis in testamento suo ita scribat: Quae ex parte me Titius heredem instituit, ex ea parte heres esto. Sic *captatoriae scripturae* apud *Cajum* *ibid.* 30. 63.

CAPTATRIX, tris, f. 3. quae captat et quaerit aliquid. *Apul.* 2. *Dogn.* *Plut.* *Rhetoricæ* duæ sunt partes, quarum una est contemplatrix bonorum, iusti tenax; alia vero adulandi scientia est, captatrix verisimilium.

CAPTATUS, a, um. *V.* CAPTO.

CAPTENSULA, æ, f. 1. captiuncula. sophisma, captiosum argumentum. *Capell.* 4. p. 135. de *Dialectica*. Dum ambage ficta præstruit sophismata, Captensulisque ludis illigantibus. *Gloss.* *Isid.* Captensula, captio.

CAPTIO, ònis, f. 3. actus capiendi. ¶ 1. Stricto sensu est prehensio. *Gell.* 7. 10. Per quod satis dilucet, hanc capionem posse dici, quasi hanc capionem, et in usu et in pignore. *Cajus* 4. *Instit.* 12. et 29. Captio pignoris. *Lactant.* de opif. *Dei* 10. post med. Odoris captio. ¶ 2. Fere accipitur pro actu aliquem decipiendi, et quidem — a) Abstracte pro studio fallendi et decipiendi aliquem. *Plaut.* *Epid.* 2. 2. 114. Nihil in ea re captio est. *Id.* *ibid.* 5. 2. 36. Enim istæ captio est. Adde *eumd.* *Most.* 5. 2. 23. et *Truc.* 2. 7. 65. *Cic.* *Quinct.* 16. 53. In parvula re captiois aliquid vereri. *Ulp.* *Dig.* 4. 1. 1. Incidere in captionem. *Cf. Paul.* 5. *Sentent.* 33. § 2. *Dig.* 4. 1. pr. Consilium multis captioibus suppositum. — b) Concreto, uti ajunt, sensu ponitur pro fraude, deceptione, qua quis capitur et jacturam rei suæ facit. *Plaut.* *Most.* 3. 3. 19. Ne quid captioni mihi sit, si dederim tibi. h. e. fraudi mihi sit. *Cic.* 5. *Att.* 4. 4. Mea captio est, si quidem ejus inopia ininus multa ad me scribis. h. e. mihi damno est. *Cajus* *Dig.* 29. 3. 7. Sæpe cum magna capione a rebus nostris avocatur. Adde *Dig.* 50. 17. 200. — c) Speciatim ponitur pro arguta in dicendo. *Cic.* *Brut.* 53. 198. Quanta esset in verbis captio, cum in ceteris rebus, tum in testamentis, si negligerentur voluntates. — d) Ac proinde in arte dialectica captio accipitur pro fallaci argumentatione, sophismate, argutia ad decipiendum facta; teste *Seneca* *Ep.* 43. Idem de istis captioibus (dialecticis) dico: quo enim nomine potius *sophismata* appellerem? *Cic.* 2. *Fin.* 6. 17. Captiones dialecticæ. *Plaut.* *Asin.* 4. 1. 45. Captiones metuere. *Cic.* 4. *Acad.* (2. pr.) 15. 46. discutere. *Id.* 2. *Divinat.* 17. 41. explicare. *Id.* *Fat.* 13. 30. refellere. *Id.* 2. *Divinat.* 17. 41. Inducere se in captiones. *Id.* 4. *Acad.* (2. pr.) 14. 45. Ne ab iis, quæ clara sunt ipsa per sese, quasi præstigiis quibusdam et captioibus depellamur. *Id.* 10. *Att.* 15. 2. Occurrunt captiones. *Id.* *Partit. orat.* 38. 133. Nihil captiois habet sententia. *Gell.* 1. 2. Captiois laquei. *Id.* 16. 2. Hære in captione.

CAPTIOSE, adverb. (captiosus) cum capione. sophismate et fallacia. *Cic.* 4. *Acad.* (2. pr.) 29. 94. Nec diutius captiose interroganti respondebo.

CAPTIOSUS, a, um, adject. Comp. *Captiosior* et *Sup. Captiosissimus*. — Captiosus est ad capiendum et fallendum aptus, dolosus, fallax, ita ut damnum jacturamque rei conjunctam habeat. — a) Generatim. *Cic.* *Cæcin.* 14. 40. Periculosum est dissolvere hoc interdictum: Est captiosum omnibus rem ullam constitui ejusmodi, quæ cum armis gesta sit. rescindi jure non posse. *Id.* *Rosc.* com. 10. 29. Societas captiosa. *Ulp.* *Dig.* 42. 8. 6. Pupilli ignorantia non debet esse captiosa creditoribus, et ipsi lucrosa. *Dig.* 46. 5. pr. Captiosum beneficium. *Id.* 2. 15. 8. liberalitas. — b) Speciatim ponitur de oratione sophismatis plena, de argumentatione fallaci. *Cic.* *Rosc.* com. 17. 52. Quo nihil captiosius, neque indignius potest dici. *Id.* 4. *Acad.* (2. pr.) 15. 46. Fallacibus et captiosis interrogationibus circumscribi et decipi. *Id.* *ibid.* 16. 49. Captiosissimo genere interrogationis uti. *Cf. Gell.* 16. 2. *Cic.* 3. *Fin.* 21. 72. Captiosa probabilitas. *Seneca* *Ep.* 45. disputationes. *Cod. Theod.* 9. 34. 4. circumscriptio. — Et substantivorum more captiosa pro sophismatis *Cic.* 1. *Fin.* 7. 22. Captiosa solvere, ambigua distinguere.

CAPTIO, as, avi, atum, are, a. 1. intensum a capto, teste *Gell.* 9. 6. *Apul.* de deo *Socrat.* Ne quisquam arbitretur, omnia eum vulgo loquentium capti-tasse.

CAPTIUNCULA, æ, f. 1. deminut. a captio. *Cic.* 15. *Att.* 7. Omnes captiunculas pertimescere. Adde *Gell.* 16. 2.

CAPTIVATIO, ònis, f. 3. eadem ac captivitas. *Cassiod.* 10. *Farian.* 30. de elephante. Tentando solum cautus semper incedit; retinens, initio captivationis suæ fuisse sibi noxiam ruinam.

CAPTIVATOR, òris, m. 3. qui captivum facit. *Augustin.* *Ep.* 199. a med. Tuos captivatores et depredatores putas.

CAPTIVATUS, a, um. *V.* CAPTIVO.

CAPTIVITAS, atis, f. 3. (captivus) conditio ejus qui captus est (lt. cattivita, prigionia; Fr. captivité; Hisp. cautividad, cautiverio; Germ. d. Zustand der Gefangenschaft; Angl. captivity). Initio statim animadvertimus, hanc vocem ante *Senecam* minime usuisse, ut firmis argumentis probavit *Madvig* ad *Cic.* *Corn.* vol. 5. tom. 2. p. 71. *Bait.*: atque ideo nibili faciendum a *Forcellino* allatum *Cic.* *fragm.* pro *C. Cornel.* apud *Ascon.* Cum omnibus gentibus finem diuturnæ captivitatis, turpitudinis et servitutis afferret. ¶ 1. Captivitas est servitus ejus, qui bello aut alia vi servire cogitur. Differt a servitute, quod captivus quis potest esse, qui non serviat; et servire aliquis ultro, nec tamen esse captivus. — a) Generalim de civibus. *Seneca* *Ep.* 85. Describit captivitatem, verbera, catenas, egestatem. *Tac.* 5. *Hist.* 21. Evadere periculum captivitatis. *Id.* 12. *Ann.* 54. Evadere aliquem contumeliis captivitatis. *Id.* 4. *ibid.* 25. Captivitas cladesque. *Justin.* 3. 5. Cetera captivitatibus mala. *Id.* 4. 3. Jure captivitatis. *Petrus.* *Satyr.* 113. Captivitate præterita tristiora. — b) Per metonymiam, sive abstractum pro concreto, uti ajunt, captivitas significat ipsos captivos. *Tac.* 11. *Ann.* 23. Nisi cæcus alienigenarum, velat captivitas, inferatur (in curiam)? — c) Ponitur et de urbibus vel regnis, quæ in hostium potestatem vi rediguntur. *Tac.* 16. *Ann.* 18., 13. *ibid.* 25. et 3. *Hist.* 83. Captivitas urbium. *Id.* 3. *Hist.* 70. Captivitates urbium. *Flor.* 2. 6. 8. *Africæ.* ¶ 2. Dicitur etiam de feris cum venatu captivatur. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 37. 56. (134). de herinacæis. Ita terminum supremum opperientes, ut ferre ante captivitas occupet. Adde *Flor.* 1. 18. 28. ¶ 3. Figurata captivitas oculorum est cæcitas; ex eo quod cæcus captus oculis dicitur. *Apul.* 1. *Met.* Difficilis pæne ad extremam captivitatem oculis suis.

CAPTIVO, as, avi, atum, are, a. 1. Part. *Captivatus* et *Captivandus*. — Captivo est captivum facio. *Feniant.* *Vit.* 5. *Merardi* 4. Suo crimine captivus latro, redeundi aditum ebrius non invenit. *Augustin.* 1. *Civ. Dei* 3. 1. Captivandi cupiditas. Adde *eumd.* in *Psalm.* 63. Part. *Captivandus* apud *eumd.* 1. *Civ. Dei* 7. *Cod.* 1. 27. 1. pr. *Africa* captivata. *Salvian.* 6. *Guh.* D. 12. Quæ (bella) — *African* ipsam — captivare reipublicæ. — Figurata *Ruric. Helpid.* *carm.* 32. Vincitaque perpetuis captivet pectora pennis.

CAPTIVUS, a, um, adject. qui captus, qui vinctus est. ¶ 1. Generatim, sed raro, — a) De hominibus ponitur simpliciter pro vincto. *Ovid.* 2. *Art. am.* 587. Vix præiibus, Neptune, tuis captiva resolvit Corpora. — Et absolute substantivorum more *Curt.* 5. 12. 16. Captivus servorum suorum. — b) De animalibus venatu captis. *Tarro* 9. *R. R.* 13. 1. Captivi apri. *Ovid.* *Halieut.* 44. muræna. *Id.* 13. *Met.* 932. pisces. *Id.* 1. *ibid.* 475. feræ. *Id.* 4. *Fast.* 705. vulpes. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 25. 38. (93). Crocodilos captivos agere in terram. *Martial.* 10. 37. Multus captivus. *Capitolin.* *Maxim. jun.* 2. Ut nonnisi aprugnant, anates, grues et omnia captiva ederet. ¶ 2. Speciatim captivi dicuntur, qui bello capti sunt et in alterius potestatem redacti: et occurrit — a) De hominibus. *Liv.* 7. 27. Sunt qui hanc multitudinem captivum servorum fuisse scribant. *Id.* 31. 46. Captiva corpora. h. e. hominum ac brutorum, quæ urbi opponuntur. *Id.* 32. 26. mancipia. *Horat.* 3. *Od.* 5. 17. Si non periret immiserabilis Captiva putes. *Ovid.* 13. *Met.* 471. Matres captivæ. *Horat.* 2. *Od.* 4. 5. Tecmessæ. *Martial.* 7. 79. Ister. h. e. Istri accolæ. — b) A poetis et sequioris ævi scriptoribus ponitur etiam de rebus ad captivos pertinentibus. *Virg.* 10. *En.* 520. Captivus sanguis. *Ovid.* 1. *Amor.* 14. 45. crines. *Id.* 13. *Met.* 667. lacerti. *Id.* 2. *Pont.* 1. 43. colla. *Id.* 1. *Amor.* 2. 30. mens. *Forcellinus* b. l. translate accepit. *Ci.*

Martial. 11. 97. sitiis. *Seneca* *Herc. Oet.* 109. brachia. *Curt.* 6. 6. 10. habitus. *Tac.* 14. *Ann.* 30. cruor. — c) Hoc sensu absolute, substantivorum more, occurrit. *Captivus*, i. m. 2. *Cic.* 3. *Nat. D.* 33. 82. Plures captivos, quam prælones natos. *Id.* 5. *Fam.* 11. Ducere aliquem captivum in triumpho. *Id.* 3. *Herenn.* 2. 2. Redimere captivos ab hostibus. *Nepos Hann.* 7. reddere et remittere. *Curt.* 5. 35. libertate donare. Adde *Nævium* apud *Non.* p. 474. 18.; *Menc. Plaut.* *Capt.* 1. 2. 4. et alibi; *Cic.* 3. *Tusc.* 22. 54.; *Cæs.* 1. *B. G.* 22. et alibi; *Liv.* 21. 42., 22. 60. et alibi; *Virg.* 9. *En.* 273.; *Horat.* 1. *Sat.* 3. 89. et 1. *Ep.* 16. 69.; *Ovid.* 11. *Met.* 251.; *Curt.* 8. 4. 26.; et *Senecam* 5. *Contron.* 33. — *Captiva*, æ, f. 1. *Ovid.* 1. *Amor.* 7. 39. Ante eat effuso tristis captiva capillo. Adde *eumd.* 13. *Met.* 471.; *Curt.* 6. 2. 5. et 8. 4. 26.; et *Senec.* 1. *Contron.* 2. — d) Item de re quarumque bello capta. *Sall.* *Ep.* *Mithrid.* p. 178. *Orell.*; *Liv.* 2. 48. et *Tac.* 12. *Ann.* 32. Captivus ager. *Cæs.* 2. *B. C.* 5. et *Liv.* 26. 47. naves. *Liv.* 7. 14. arma. *Id.* 33. 23. carpenta. *Id.* 10. 2. navigia. *Id.* 1. 53. et 10. 46.; et *Curt.* 5. 6. 8. pecunia. *Liv.* 7. 37. signa. *Id.* 5. 30. solum. *Id.* 45. 40. aurum argentumque. *Virg.* 7. *En.* 154. currus. *Id.* 2. *ibid.* 765. vestis. *Horat.* 2. *Ep.* 1. 193. Corinthus. *Propert.* 2. 1. 32. de Nilo. Septem captivis debilis ibat aquis. *Ovid.* 1. *Met.* 184. telum. *Curt.* 8. 7. 11. aurum. *Plin.* 33. *Hist. nat.* 1. 3. (7). Aurum ferro captivique rebus mutare. — *NB.* Apud *Liv.* 21. 33. in fin. ubi *Mischele* accipit captivum, i. n. 2. pro præda in bello capta, aliquid deesse videtur. ¶ 3. Captivus etiam active usurpari videtur, ut captiva necessitas, quæ captivos facit. *Impp. Honor.* et *Theodos.* *Cod. Theod.* 5. 5. 2. Diversarum homines provinciarum eugulibet sexus, conditionis, ætatis, quos barbarica feritas captiva necessitate transvererat, invitos nemo retineat. Eadem lex habetur etiam in *Cod. Justinian.*, ubi quidam leg. *captivitatis necessitate*, quod probandum videtur.

Captivus, i, m. 2. *V.* supra sub 1. et 2. c.

Captiva, æ, f. 1. *V.* supra sub 2. c.

CAPTO, as, avi, atum, are, a. 1. frequent. a capio. — Part. *Captans* II. 1. c. *Captatus* I. a.; *Captaturus* II. 1. a.; *Captandus* I. b. — Captare significat diligenter ac frequenter capere, capere velle, studiose consertari, sollicite petere, quaerere (lt. prendre, accattare, procacciare, cercare; Fr. prendre, tâcher de prendre, de saisir quelque chose, chercher a l'atteindre, a l'acquiescer; Hisp. tomar, agarrar, procurar para tomar, para haer a conseguir alguna cosa; Germ. mit allem Eifer etwas zu fassen oder zu ergreifen suchen, mit Hast etwas fassen, nach etwas haschen oder schnappen; Angl. to catch at, catch, strive to obtain, go in quest of, seek for solicitously).

1. Proprie. — a) Generation. *Plaut.* *Pseud.* 5. 1. 6. Vinum dolosus est luctator, pedes captat primum. — Hinc *captare* in re gladiatoria est insidiosus lectu adversarium petere. *Aul.* *Paneg.* ad *Pison.* 166. Arma tuis etiam si forte rotare lacertis, Inque gradu clausis libuit consistere membris. Ut vitore simul, simul et captare petentem. *V.* CAPTATIO. — *Plaut.* *Epid.* 2. 2. 32. Captare amatores. *Virg.* 1. *G.* 139. feras laqueis. *Id.* 1. *ibid.* 376. auras patulis varibus. *Cf. Ovid.* 7. *Met.* 557. auras gravi hiatu. Et *Seneca* *Hippol.* 40. auras nare sagaci. *Horat.* *Epod.* 2. 35. Pavidumque leporem et advenam laqueo gruem Jucunda captat præmia. *Id.* 1. *Sat.* 1. 68. Tantalus a labris sitiens fugientia captat Flumina. Adde *eumd.* *ibid.* 2. 198. *Tibull.* 2. 6. 23. et *Ovid.* 8. *Met.* 217. Captare arundine pisces. *Ovid.* 4. *Met.* 72. Inque vicem fuerat captatus anhelitus oris. h. e. datus invicem et acceptus. *Id.* 9. *ibid.* 37. cervicem, crura. *Id.* *Herod.* 8. 93. collum lacertis. Adde *eumd.* 3. *Met.* 429. *Id.* 1. *Art. am.* 351. puellas. *Cf. eumd.* 12. *Met.* 768. *Id.* 10. *ibid.* 42. undas. *Sueton.* *Domit.* 3. muscas. *Martial.* 12. 82. trigonem dextrâ lævæque. — b) Speciatim ponitur de iis, quibus naturali ratione corpora nostra afficiuntur et quodammodo imbuuntur. *Virg.* 1. *Ecl.* 53. Captare frigus opacum inter fontes. *Id.* 2. *ibid.* 8. umbras et frigora. *Colum.* 11. *R. R.* 1. 16. umbras arborum fonticulorumque amenitatem vel auræ refrigerationem. *Id.* 7. *ibid.* 10. 4. somnos. — Hinc *Liv.* 38. 7. Aure admotâ captare sonitum. Et *Virg.* 3. *En.* 514. auribus aera. h. e. ad cognoscendum, unde ventus efflat. — Hinc absolute. *Plaut.* *Cas.* 2. 88. Captandus est horum

clanculum sermo mihi. h. e. intentis auribus explorare, quid hi dicant. Adde *Ter. Phorm.* 5. 6. 29. *Lucilius* apud *Non.* p. 275. 20. *Merc.* Captare paullisper aliquid et observare.

II.) Translate. ¶ 1. Occurrit de personis, et est captiosus verbis illaqueare et ligare conari, insidiari in sermone, vel etiam quacumque ratione conari decipere. — a) Cum Accus. *Plaut. Amph.* 1. 1. 269. Quid me captas, caruifer? *Id. Men.* 4. 2. 83. Viden', uti scolestus captat? bulc surrepta est, non tibi. *Ter. Hecyr.* 1. 1. 15. Injuriū autem est ulcisci adversarios? Aut quā viā te captent, eādem ipsos capi? *Cic. 4. Acad.* (2. pr.) 29. 94. Quid enim ad illum, qui te captare vult, utrum taceam irretiat te, an loquentem? *Id. 2. Invent.* 52. 157. Est quiddam, quod sua vi nos alliciat ad sese, non emolumento captans aliquo, sed trabens sua dignitate. h. e. conatus ad se allicere et conciliare. *Liv.* 2. 50. insidiis hostem. *Id. 22. 28.* Captaturus temeritatem alicujus. *Id. 42. 12.* Bætorum gentem. — Illic pertinet et illud *Paul. Dig.* 10. 4. 19. Non oportet ius civile calumniari, neque verba ejus captare (h. e. captiose interpretari), sed, quā mente quid diceretur, animadvertere. — b) Cum Accus. et Genit. *Plaut. Amph.* 2. 2. 198. Captare aliquem impudicitia. h. e. convincere conari. *V. CAPIO II.* 2. — c) Absolute, vel cum aliquo, inter se etc. *Accius* apud *Non.* p. 512. 12. *Merc.* Contra est eundem cautim et captando mihi. *Publius Syr.* v. 226. Fortuna cum blanditur, captatum venit. *Plaut. Most.* 5. 1. 20. Docte atque mihi captandum est cum illo, ubi huc advenit. h. e. captiosis verbis et callida vafraque disputatione cum illo contendere, et captiose niti, ut decipiat. Eādem loquendi formā cavere cum aliquo dixit *Id.* 5. 2. 21. *Liv.* 44. 24. a med. Dum inter se duo reges captantes fraude et avaritiā certant. *Id. ibid.* 25. in fin. Ita nequidquam inter se captati, nihil præter infamiam movere. h. e. cum invicem captavissent. — d) Hoc sensu captare aliquem est etiam omni adulatione prosequi ad ejus hereditatem capiendam; quod *V. infra* sub paragr. seq. a. ¶ 2. Ponitur et de rebus carumque rationibus. — a) Cum Accus. rei, et significat aliquid studiose quærere, aucupari, sectari cupide et diligenter totis viribus adipisci. — Generalit. *Plaut. Asin.* 2. 2. 91. Quid nunc consili captandum censes? Cf. *Ter. Andr.* 1. 1. 143. Captare consilium cum aliquo. h. e. consilium cum aliquo consultando capere. Adde *eumd.* *ibid.* 2. 4. 1. *Plan.* apud *Cic.* 10. *Fam.* 23. 2. Lepidus, desperato adventu meo, quem non mediocriter captabat, se cum Antonio conjunxit. — Jungitur pluribus Substantivis, nūq̄, servato litterarum ordine, exhibentur. *Plin. Paneg.* 4. amorem humanitatis. *Cic. 1. Invent.* 31. 51. assensiones alicujus. *Quintil.* 12. 3. 12. auctoritatem contemptu ceterorum. *Liv.* 3. 37. auram libertatis. *Cic. 1. Herenn.* 5. 8. benevolentiam. *Quintil.* 10. 1. 32. brevitem in oratione. *Plin. Paneg.* 91. commendationem beneficiis suis ex difficultate. *Sueton. Ner.* 48. compendium. *Petron. Satyr.* 3. cenas divitum. Adde *Martial.* 7. 19. *Tac.* 4. *Ann.* 57. dominationem. *Quintil.* 11. 3. 184. elegantiam actoris. *Id.* 6. 1. 25. et *Sueton. Tib.* 57. favorem. *Ovid.* 5. *Trist.* 1. 75. gloriam. *Ovid.* 11. *Met.* 768. Hesperie sæpe captata. h. e. adamata, affectata, petita. *Dig.* 48. 18. 1. § 26. impunitatem sibi. *Quintil.* 11. 1. 53. leporem in oratione. *Dig.* 27. 9. 13. lucrum ex damno alieno. *Cic. 2. Phil.* 34. 86. misericordiam. *Sueton. Vesp.* 21. momenta temporum ad aliquid agendum. *Plaut. Trin.* 1. 2. 37. mores novos. *Brutus* apud *Cic.* 11. *Fam.* 4. nomen imperatorum. *Horat. A. P.* 230. nubes et inania. *Id.* 2. *Sat.* 7. 106. obsonia. *Cic. Harusp. resp.* 25. 55.; *Liv.* 38. 44.; *Cels.* 3. 18.; et *Sueton. Cæs.* 7. occasionem. *Cic. Pis.* 25. 60. plausus. *Plin. Paneg.* 4. reverentiam terrore. *Cic. 2. Tusc.* 7. 17. et *Phædr.* 1. 29. 1. risus. *Seneca.* 5. *Controv.* 33.; et *Quintil.* 11. 3. 21. et 8. 3. 49. risum. *Ovid.* 3. *Met.* 279. sermone captato. *Cic. 3. Tusc.* 26. 65. solitudines. *Horat.* 2. *Ep.* 2. 113. suffragia populi. *Liv.* 5. 6. tempestates captare et anni tempus observare. *Id.* 4. 36.; et *Ovid.* 3. *Pont.* 1. 129. tempus. *Plin. Paneg.* 48. tenebras secretumque. Cf. *Sueton. Oth.* 10. *Cic. 1. Fin.* 7. 24. voluptatem. *Plin.* 8. *Ep.* 8. voluptatem ex aliqua re. *Quintil.* 9. 3. 73. Vox non captata, sed velut oblata. — Speciatim de iis ponitur, qui senes orbos sectantur atque omni adulatione prosequuntur, ut eorum hereditates capiant per institutiones captiosas, de quibus *V. CA-*

PTIOSUS. *Horat.* 2. *Sat.* 5. 23. captes astutus ubique Testamenta senum. Cf. *Dig.* 29. 6. 1. pr. Captare hereditatem. *Petron. Satyr.* 116. Quoscumque in hac urbe videritis, scitote in duas partes esse divisos. Nam aut captantur, aut captant etc. *Martial.* 6. 63. Scis te captari; scis hunc, qui captat, avarum: Et scis, qui captat, quid, Mariane, velit. Adde *Juvenal.* 16. 56. et *Plin.* 2. *Ep.* 20.; et *V. CAPTATOR* 1. — b) Cum Infinito captare est conari, niti, tendere. *Ovid.* 10. *Met.* 58. Brachiaque intendens, prendique et prendere captans. *Al. leg.* captans. *Phædr.* 4. 7. Quid me, inquit, stulta, dente captas lædere? *Id.* 5. 3. Muscam captans opprimere. *Colum.* 8. *R. R.* 11. 2. Agricola captans undique voluptates acquirere. Adde *Auson. Mosell.* 275. — c) Cum partic. an eodem sensu. *Sueton. Tib.* 14. Ominibus captare, an aliquid futurum sit.

CAPTOR, ōris, m. 3. qui capit, v. gr. aves, feras. *Vet. Poeta in Anthol. Latin.* T. 2. p. 453. *Burmann.* Et satur escali vulnere captor obit.

CAPTRIX, icis, f. 3. quæ captat. *Cæc. Aurel.* 2. *Acut.* 39. Injectiones clysterum sunt virium captrices. h. e. vires tentant et debilitant.

CAPTURA, æ, f. 1. actus capiendi (It. presa; Fr. prise, capture; Hisp. toma, tomada, captura; Germ. d. Fang; Angl. a catching, taking, the capture of any thing).

I.) Proprie. ¶ 1. Abstracte. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 19. 35. (71). Uerrima piscium captura. Adde *eumd.* *ibid.* 16. 23. (56). *Id.* 19. *ibid.* 1. 2. (10). piscium et alitum. *Id.* 28. *ibid.* 8. 27. (93). pantheræ. ¶ 2. Concreto, uti ajunt, sensu ponitur pro ipsa præda, quæ capitur. *Sueton. Aug.* 25. in fin. Aurei hamuli abrupti damnum nulla captura pensari potest. *Plin.* 35. *Hist. nat.* 10. 36. (99). Pinxit venatores cum captura. Adde *eumd.* 10. *ibid.* 40. 56. (115). *Id.* 11. *ibid.* 24. 38. (83). de araneo. Cum vero captura incidit etc.

II.) Translate, sed concreto pariter sensu — a) Significat mercedem, quæ ex sordida opera ab aliquo capitur. *Sueton. Cal.* 40. Ex capturis prostitutarum, quantum quæque mereret. *Val. Max.* 9. 4. 2. In honesti lucri captura invitatus. *Id.* 3. 4. 4. Alii capturis sordidissimæ merces. Adde *Senec.* 1. *Controv.* 2. et 5. *ibid.* 33. Huc pertinet illud *Plin.* 24. *Hist. nat.* 1. 1. (4). Hinc nata medicina: hæc sola naturæ placuerat esse remedia, parata vulgo, inventu facilia. Postea fraudes hominum, et ingeniorum captura officinas invenerunt, etc. h. e. artes eorum, qui ingeniose quæstum ex quacumque re captant. — b) Dicitur etiam captura id quod ostiatim quotidie capiunt mendici ad vitam tolerandam. *Seneca Excerpt. contr.* 10. *declam.* 4. Tibi quotidiana captura non constat: apparet te nondum satis miserum videri. *Val. Max.* 6. 9. 8. Quem diurnas capturas exigentem animadvertent Siculi, eundem jura dantem, classesque et exercitus regentem viderunt. h. e. diurnas mercedes a societate publicanorum exigentem, nam idem Rutilius antea dicitur auctorato sociis officio vitam sustentasse, et publicanis operas dedisse. Sunt qui peperam putent, diurnas capturas esse vectigalia, quæ ipse a Siculis diurna exigebat.

CAPTUS, a, um. *V. CAPIO.*

CAPTUS, us, m. 4. actus capiendi. (It. prendimento; Fr. prise; Hisp. prendimiento, captura; Germ. d. Griff oder Fang; Angl. a taking, or Seizing). ¶ 1. Occurrit de re corporea, quæ manibus vel alia simili ratione capitur. *Plin.* 24. *Hist. nat.* 10. 47. (79). Flos hederae trium digitorum capti alvum emendat. *Pompon. Dig.* 18. 1. 8. § 1. Cum captus piscium, vel avium, vel missilium emitur. *Donatus* ad *Ter. Adelph.* 3. 4. 34. Captus avium, piscium, ferarum. ¶ 2. Occurrit et de iis, quorum possessio capitur. *Val. Max.* 3. 3. ext. 7. Virtus in capto bonorum suorum tibi ipsi pondus examinandum relinquit. ¶ 3. Refertur etiam ad mentem vel animum, quæ ratione — a) Apud classicos auctores occurrit tantum formula ut est captus hominum, hoc est quantum capit animus, ingenium et natura hominum. *Ter. Adelph.* 3. 4. 34. Illic Geta prætereā, ut captus est servorum, non malus, neque iners. *Afranius* apud *Donat.* ad *Ter.* l. c. Is, ut servorum captus est, facillime domo atque nostrā familiā provenditur. *Cic.* 2. *Tusc.* 27. 65. Græci homines non satis animosi, prudentes, ut est captus hominum, satis, hostem aspicere non possunt. *Cæs.* 4. *B. G.* 3. Ubiorum fuit civitas ampla atque florens, ut est captus Germanorum. — b) Apud

sequioris ævi scriptores occurrit etiam formula pro captu et supra captum. *Gell.* 1. 9. Non in omnes idem, sed aliud aliis tempus, pro æstimato captu solertius, statuebat. h. e. prout alium alio plus vel minus solertem judicabat. *Apul. de Mag.* Ego certe pro captu meo dixerim etc. Adde *Cod. Theod.* 6. 4. 21. § 5. et 8. 4. § 2. *Apul.* 1. *Met.* Ea putari mendacia, quæ supra captum cogitationis ardua videantur. *Inscript.* apud *Gruter.* 1120. 7. FILIAS MANSVETISSIMAE ET SVPRÆ SEXVS SVI CAPTVM ET AETATEM PVDENTI.

CAPŪLA, æ. *V. CAPEDO.*

CAPŪLĀRIS, e, adject. ad capulam, hoc est ad fœtrum pertinens, sive capulo vicinus vel proximus, ut interpretantur *Servius* ad *Virg.* 6. *Æn.* 232. et 11. *ibid.* 64., et *Non.* p. 4. 28. *Merc.* *Plaut. Mil. glor.* 3. 1. 33. Quid ais tu? itane tibi videor oppido Acherunticus, tam capularis? tamne tibi diu videor vitam vivere? *Lucilius* apud *Fulgent.* de prisco serm. p. 563. 14. *Merc.* Capulare cadaver. *Flaccus Tibullus*, vel juxta alios *Cæcil.* apud *eumd.* *Fulgent.* l. c. Tunc amare audes, edentule et capularis senex? — Addit *Fulgent.* appellatos esse reos capulares, qui capitis damnari digni erant: sed hoc nullo confirmat Latini scriptoris exemplo.

CAPŪLĀTOR vel caplator, ōris, m. 3. qui factoribus olei inservit, et ex uno in aliud vas oleum, vinumve diffundit: a capula, de qua *V. in CAPEDO.* *Cato R. R.* 66. Ubi factores vectibus prement, continuo capulator concha oleum, quam diligentissime poterit, tollat, nec cesset: amurcam caveat ne tollat: oleum in labrum primum indito, etc. *Colum.* 12. *R. R.* 50. 10. Quod deinde primum deflexerit in rotundum labrum, protinus capulator depleat, et in scitilia labra defundat. — Caplator per synecopen. *Inscript.* apud *Gruter.* 1088. 3. Caplatores Tiburtis. *Reines.* cl. 11. n. 62. ex hac, et alia *Inscript.* apud *eumd.* *Gruter.* 414. 1. colligit, bujus generis mercenariorum corpora et collegia fuisse non in Urbe solum, sed et in provinciis. Hinc *Capulatorum* schola locus fuit Romæ in regione tertia, et *Capulatorum* vicus in regione quinta, ut est apud *P. Victor.* de Reg. Urb. Rom.

CAPŪLĀTUS, a, um, adject. capulo tectus. *Inscript.* apud *Fabrett.* p. 90. n. 175. M. SOMEICIUS M. P. PAL. NOMESIANVS MAGISTER AVGVSTALIS COLONIAE SETIN., SAL. MARTIALIS CAPLATVS, IIII. VIR. VIAR. CVRAND. V. S. FECIT. *Fabrettus ibid.* p. 115. exponit, *Sextus Martialis capulatus*, hoc est capulum habens, seu apicem in pileo, qui apex similis erat capulo seu manubrio, ut *Idem* exhibita figura ostendit. Cf. *Inscript.* apud *Orell.* 2246. Alia apud *De Vita*, *Inscript.* *Bened.* cl. 1. n. 32. DATO EPVLYM CAPVLATIS SACERDOTIBVS AVG. Alia apud *Don.* cl. 9. n. 19. COLLEGIVM CAPVLATORVM SACERDOTVM DIANAE. Hæ omnes inscriptiones pertinent ad Allifas Samnii urbem, nunc *Alife*. — Sunt qui putant, *capulatos* dictos fuisse Salios Allifanos, quod cum manibus gestassent minutos pugiones, quibus ancilia pulsabant, ut docet *Gutberlet.* de Salis p. 96., a capulo nempe gladioli ita fuerint cognominati. Idem sentit *Orell.* ad *Inscript.* 2173. Quænam vero potior sit sententia, adhuc ambigitur.

CAPŪLICUS creditur esse nomen navigii, apud *Gell.* 10. 25., sed alii legunt *caupuli* (pro *capulici*) vel *capuli*.

CAPŪLO, as, are, a. 1. (capula). Part. *Capulandus*. — Capulare est oleum ex uno in aliud vas capula seu concha diffundere. *Cato R. R.* 67. Oleum frequenter capulent. *Al. leg.* capiant. *Plin.* 15. *Hist. nat.* 6. 6. (22). Oleum sæpius die capulandum. Ita legit *Haradin.* et *Sillig.* ex MSS. Alii sæpius decapulandum.

CAPŪLO, as, are, a. 1. (capulus vel capulum). Part. *Capulans*. — *Isid.* 20. *Orig.* 16. 5. ait capulum significare funem, quo jumenta colligantur, et neutrius generis facit, sed nec ipse ullo confirmat Latini Scriptoris exemplo; et ea vox videtur esse eadem ac *cable*, quo nunc utuntur Galli. Quomodocumque se res habeat, *capulare* est idem ac capere, fune alligare. *Colum.* 6. *R. R.* 2. 4. Jaculi, quibus capulantur (juvenes), lanatis pellibus involuti sint, ne tenera fronte sub cornua lædantur. *Mela* 2. 5. ad fin. In ea regione piscem et terra oriri, qui ubi ex alto huc usque penetravit, per ea foramina ictu capulantium interfectus extrahitur. *Is.* *Foss.* notat, alios mutasse *capulantum*, sed in omnibus libris veteribus haberi *capulantium*. Porro, addit *Forcellinus*, *capulare* hic significat percutere, vulnerare, ducta significatione a capulo etc.

Sed rectius *capulare* hic significat capere ex allatis *Colum.* et *Isid.* locis.

CAPULUS, i, m. 2., et *Capulum*, i, n. 2. tantum apud Grammaticos, ut apud *Non.* et *Isid.* locis infra cit., ubi tamen nullum affertur Latini Scriptoris exemplum. Juxta *Paul. Dine.* p. 61. 12. *Mull.* capulus (a capiendo dictus, testibus etiam *Non.* l. infra cit. et *Servio* ad *Virg.* 6. *Æn.* 222.) significat quidquid aut in se rem aliquam capit continetque, aut ab alio capitur ac tenetur. Hinc ¶ 1. Ponitur pro feretro, in quo defunctorum cadavera effertur: ac propterea *capuli decus* dicitur per convivium homo mortui vicinus, capularis. *Plaut. Asin.* 5. 2. 42. Ut osculatur caruifex, capuli decus! *Lucilius* apud *Non.* p. 5. 2. *Merc.* Quem cum vidissent Hortensius Postumiusque, Ceteri item, in capulo hunc non esse, aliumque cubare. *Lucret.* 2. 1175. Nec tenet, omnia paulatim tabescere, et ire Ad capulum, spatio ætatis defessa vetusto. *Varro* apud *Non.* p. 5. 5. *Merc.* Propter eunam capulum positum nutrit tradit pollinctori. Cf. apud *eumd.* p. 157. 24. *Norius* apud *eumd.* p. 30. Prius in capulo, quam in curuli sella suspendit nates. *Norius* p. 30. *Merc.* interpretatur sarcophagum seu sepulcrum: sed reprehenditur a *Foss.* in *Etymol.* et aliis; ac præterea, quæ attulimus exempla, si attente expendantur, aptius de feretro, quam de sepulcro intelliguntur. Nihilominus etiam hoc sensu usurpatum legitur ab *Apul.* 4. *Met.* Capulus carie et vetustate semitectos, quos inhabitabant pulvires et jam cinerosi mortui, passim adfuturæ prædæ receptacula referamus. Adde *eumd.* 8. *ibid.* ¶ 2. Significat etiam manubrium. — a) Generalim. *Ovid.* 1. *Pont.* 8. 57. Ipse manu capulum prensi moderatur aratri. *Id.* 7. *Met.* 506. Capulus scriptri. *Colum.* 4. *R. R.* 25. 1. falsis. — b) Speciatim sæpe dicitur de manubrio ensis. *Cic.* *Fat.* 3. 5. Philippus basce in capulo quadrigas vitare monebatur: quasi vero capulo sit occisus. *Virg.* 10. *Æn.* 536. capulo tenus addidit ense. *Ovid.* 12. *Met.* 133. capulo cava tempora pulsant. Adde *eumd.* *ibid.* 422. *Tac.* 2. *Ann.* 21. Miles, cui scutum pectori adpressum et insidens capulo manus. *Petron.* *Satyr.* 82. Frequentiusque manum ad capulum, quem devoveram, refero. Adde *Apul.* 1. *Met.* *Pacat.* *Pu-neg.* 35. Postquam intra coniectum teli acies utraque promovit, res venit ad capulos. h. e. ad gladios. — c) Figurata *capulus coleorum* apud *Auct. Priap.* 25.; et absolute *capulus* apud *Plaut.* *Cas.* 5. 2. 26. est membrum virile. ¶ 3. *Isid.* 20. *Orig.* 16. 5. ait capulum etiam funem significare: *V. CAPULO* secundo loco.

CAPUS, i, m. 2. idem quod capio, sive gallus gallinaceus castratus. *Varro* 2. *R. R.* 7. 15. Equi demptis testiculis canterii appellati, ut in suis majales, in gallis gallinaceis capi. *Id.* *ibid.* Capi semioeas. *Et mox.* Gallos castrant, ut sint capi, candente ferro inurentes calcaria ad infima crura. Adde *eumd.* 3. *ibid.* 9. 3. et apud *Charis.* 1. p. 30. *Putsch.* *Colum.* 8. *R. R.* 2. 3. Galli castrantur non amissis genitalibus, sed ferro candente calcaribus iniustus. Cf. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 21. 25. (50). Galli desinunt canere castrati, quod duobus fit modis: lumbis adustis candente ferro, aut imis cruribus.

CAPUT, capitis, n. 3. In Ablat. sing. capiti pro capite dicit *Catull.* 68. 124. — *Varro* ad *Cic.* apud *Lactant.* *De opif. Dei* 5. inde dictum tradit, quod ab eo initium capiunt nervi et sensus. Profecto, ratione habita etym. vox conjungi potest cum Gr. κεφαλή, quæ idem significat, quæque affinitatem habet etiam cum v. capio; ut κεφαλὴ et caput sic dictum sit, quod præcipuum facultatum organon, hoc est cerebrum, capiat seu conteat. — Ceterum caput est princeps animalis membrum, quod collo sustentatur, in quo omnium sensuum sedes est (It. capo, testa; Fr. tête; Hisp. testa; Germ. d. Kopf oder d. Haupt; Angl. a head).

A) Occurrit de hominibus et de brutis animalibus.

I.) Proprie. — a) Generalim. *Ennius* 2. *Ann.* 38. Oscitat in campis caput a cervice revolsum. Semianimesque micant oculi. *Cato R. R.* 157. De capite et de oculis omnia deducet (brassica) et sanum faciet. *Plaut. Trin.* 5. 2. 45. Quid quasas caput? *Ter. Adelph.* 2. 2. 37. Colaphis tuber est totum caput. *Id.* *Heaut.* 2. 3. 49. Capillus circum caput rejectus negligenter. *Formula* apud *Cic. Rabir. perd.* 4. 13. CAPUT ORNAMENTO, ARBORI INTELICIS SPENDITO. Cf. *Liv.* 1. 26. *Cic.* 2. *Orat.* 6. 250. Africano — coronam sibi in convivio ad caput accommodanti, cum

ea sæpius rumperetur, P. Licinius Varus: Noli mirari, inquit, si non convenit; caput enim magnum est. *Id.* 7. *Verr.* 28. 72. Cives Romani — involutis e carcere capitibus ad palum atque ad necem rapiabantur. *Id.* *Senect.* 10. 34. Massinissam nullo imbire, nullo frigore adduci, ut capite aperto sit. *Cæs.* 1. *B. G.* 32. Animadvertit Cæsar, unum ex omnibus Sequanos — tristes capite demisso terram intueri. Cf. *Catull.* 88. *R. Nepos Alcib.* 10. Quem — telis missis interfecerunt caputque ejus ad Pharnabazum retulerunt. *Varro* 2. *R. R.* 7. 5. Qualis futurus sit equus, e pullo conjectari potest, si caput habet non magnum etc. *Liv.* 2. 45. Consules velut deliberabundi capita conferunt, diu colloquuntur. *Id.* 22. 1. Tegumenta capitis. *Cels.* 1. 4. Capiti nihil æque prodest atque aqua frigida. *Virg.* 3. *G.* 79. illi (equo) ardua cervix Argutumque caput, brevis alyus etc. *Horat.* 1. *Sat.* 2. 89. Quod pulcræ clunes, breve quod caput, ardua cervix (equorum). *Id.* 2. *ibid.* 3. 29. Dolor capitis. Cf. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 6. 5. (41). *Horat.* 1. *Sat.* 10. 49. Hærens capiti corona. *Id.* 4. *Od.* 13. 12. Nives capitis. Cf. *Quintil.* 8. 6. 17. *Ovid.* 1. *Met.* 217. falcato nutantem vulnerat ense, Qua collo est confixæ caput. *Id.* 3. *ibid.* 108. Capitis tegmina. *Id.* 3. *Fast.* 841. vertex. *Quintil.* 2. 12. 9. motus. *Colum.* 8. *R. R.* 2. 2. Nisi quod rutilum galeam et cristam capite gerit (gallina Africana). — Jungitur nonnullis Adjectivis, quorum hæc sunt præcipua. *Plaut.* *Capt.* 3. 1. 15. aperto capite. *Id.* *Asin.* 5. 2. 84. et *Cas.* 3. 1. 4.; et *Tibull.* 4. 1. 72. cano. *Horat.* *A. P.* 1. humanum. *Id.* 1. *Ep.* 16. 14. et *Cels.* 1. 4. infirmum. *Cic.* 2. *Phil.* 31. 77. involuto. *Plaut.* *Rud.* 5. 2. 16. irraso. *Auct. B. Afr.* 16. nudo. *Cic.* 2. *Phil.* 33. 77. obvoluto. *Horat.* 2. *Sat.* 3. 37. aperto. *Plaut.* *Amph.* 5. 2. 16. raso. *Seneca Herc. fur.* 1035. submisso. — Jungitur et pluribus Verbis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Ovid.* 8. *Met.* 25. addere caput casside. *Cic.* 11. *Phil.* 2. 5. abscondere cervicibus. *Val. Max.* 5. 2. 9. et *Seneca Ep.* 64. adaperire alicui. *Cic.* 2. *Phil.* 31. 77. aperire. *Ovid.* 5. *Met.* 503. attollere. *Cic.* 2. *Æn.* 558. avellere humeris. *Sueton.* *Aug.* 79. comere. *Ter. Eun.* 5. 7. 4. committigare sandalio. *Ovid.* 2. *Met.* 5. concutere. *Id.* 1. *ibid.* 179. concutere casariem capitis. *Virg.* 12. *Æn.* 885. contegere caput amictu. *Sueton.* *Ner.* 42. converberare. *Virg.* 9. *Æn.* 437. demittere. *Ter. Heaut.* 4. 5. 14. demulcere. *Ovid.* 11. *Met.* 649. deponere strato. *Plaut.* *Most.* 1. 3. 108. et *Ter. Eun.* 4. 7. 33. diminueret alicui vel alicuius caput. *Cels.* 7. 7. effundere in gremium medicum. *Lucret.* 5. 1207. erigere. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 8. 6. (46). gigni capite. *Catull.* 64. 24. jacere caput vi. *Virg.* 5. *Æn.* 469. jacere utroque. *Sueton.* *Aug.* 23. illidere foribus. *Horat.* 1. *Od.* 4. 9. impedire myrto. *Plin.* 3. *Ep.* 16. impingere parieti. *Virg.* 9. *Æn.* 300.; *Ovid.* *Heroid.* 3. 107. et 5. *Trist.* 4. 45. jurare per caput alicuius. *Plaut.* *Pæn.* 1. 2. 80. limare alicui. *Horat.* 1. *Sat.* 5. 58. movere. *Plaut.* *Mil. glor.* 2. 2. 52. nutare. *Virg.* 1. *G.* 386. objectare fretis. Et figurate *Id.* 2. *Æn.* 751. objectare periculis. *Lucan.* 6. 176. obterere saxo. *Sueton.* *Cæs.* 83. obvolvare togâ. *Quintil.* 6. 3. 67. offendere ad fornicem. *Plaut.* *Curc.* 2. 3. 3. offendere aliquem capite. *Petron.* *Satyr.* 7. operire pallio. *Virg.* 3. *G.* 21. ornare foliis olivæ. *Lucan.* 1. 539. percutere. *Varro* epud *Priscian.* p. 871. *Putsch.*; et *Sil.* *It.* 1. 104. permulcere. *Phædr.* 5. 7. protrudere foras aliquem capite. h. e. in caput et præcipitem protrudere. *Lucret.* 5. 1398. redimire caput coronis. *Catull.* 43. 10. reflectere. *Ovid.* 3. *Met.* 68. retorquere. *Virg.* 4. *G.* 523. revellere a cervice. *Horat.* 1. *Sat.* 10. 71. scabere. *Ter. Adelph.* 3. 2. 18. statuere aliquem capite in terram. *Virg.* 2. *Æn.* 219. superare capite et cervicibus altis. *Quintil.* 1. 10. 17. supponere aliquid capiti. *Virg.* 5. *Æn.* 375. tollere caput in prælia. *Id.* 3. *ibid.* 545.; *Liv.* 1. 18. et *Ovid.* 1. *Met.* 382. velare amictu. *Virg.* 1. *Æn.* 116. volvi pronum in caput. *Horat.* 2. *Sat.* 3. 125. et *Catull.* 10. 11. ungere caput oleo. — Huc pertinent et peculiare quædam dicendi rationes, scilicet: — b) *Extollere caput*, hoc est recreari, resumere vires. *Cic.* *Planc.* 13. 33. Ubi illa antiqua libertas, quæ malis oppressa civilibus extollere jam caput et aliquando recreata se erigere debebat? Cf. *Ovid.* 1. *Fast.* 300. exserere caput. Et *Virg.* 1. *Ecl.* 25. efferre. — c) *Hostis supra caput* est proverbio dicitur de magno periculo, quod imminet. *Sall.* *Cat.* 52. — d) *Nec caput, nec pedes habere*, proverbium. Italiane nè ca-

po, nè coda, de re nullius pretii. *Cic.* 7. *Fam.* 31. 2. Propter tuas res ita contractas, ut, quemadmodum scribis, nec caput, nec pedes. *subaudi*, habeant. *Plaut. Asin.* 3. 3. 139. Quin nec caput, nec pes sermonum apparet. In *Epit. Livii* l. 50. Cum legatos ad pacem inter Nicomedem et Prusiam faciendam Romani mississent, et unus ex iis multis clacitibus sparsum caput haberet, alter pedibus æger esset, tertius ingenio socors haberetur; dixit Cato, eam legationem nec caput, nec pedes, nec cor habere. — e) *Caput*, aut *navis* (vel *navim*, vel *navem*) lusus puerilis apud Romanos, quod nummum in sublime jactantes, cum in terram reciderat, utram faciem ostenderet, observabant. Nam postquam asses sextantario pondere ferri ceperunt, eorum nota fuit ex altera parte Janus geminus, ex altera rostrum navis, ut *Plin.* 33. *Hist. nat.* 3. 13. (45). docet. Adde *Ovid.* 1. *Fast.* 239. Illic ludo apud Venetos nomen est *Marco Madonna*, ductum a signo minutioris pecuniæ, quæ in usu est. *Macrob.* 1. *Saturn.* 7. Ita fuisse signatum, hodieque intelligitur in aleæ lusu, cum pueri denarios in sublime jactantes, capita aut navim, lusu teste vetustatis, exclamant. Ita leg. in editionib. Brix. a. 1483., Venet. 1521. et in Aldina 1528. et aliis. Nam in aliquot recentioribus habetur *capita*, aut *navia*: ut sit *navia*, æ, scapha, liner. *Paulin.* *Nol. poem.* 38. 73. Nummus huic (*Jano*) primum tali est excusus bonore, Ut pars una caput, pars scalperet altera navem. Cujus nunc memores quæcumque nomismata signant, Et veteri facto capita hæc, aut navia dicunt. *V. Murat. Anecd. Lat.* T. 1. p. 124. *Aurel. Vict. Orig. gent. Rom.* 3. Hodieque aleatores posito nummo operitoque, optionem collusoribus ponunt enunciandi, quid putent subesse, caput, aut navem: quod nunc vulgo corruptentes naviam dicunt. Hinc patet etiam apud *Macrob.* loc. cit. legendum *navia*, cum ita Romæ plebs vocem hanc pronunciat. — f) *Capiti alicuius viri insulare* apud *Sueton.* *Cæs.* 22.; *Capitibus feminarum illudere* apud *eumd.* *Tib.* 45.; *Ne capiti quidem parcere* apud *Lactant.* 6. 23. ante med. est idem atque irrumare. — g) Interdum caput sumitur pro mente vel intellectu. *Horat.* 2. *Sat.* 6. 34. aliena negotia centum Per caput et circa salient latus. *Id.* *ibid.* 3. 132. Incolumi capite es? *Id.* *A. P.* 306. caput tribus Anticyris insanabile.

II.) Translate. ¶ 1. Per metonymiam caput ponitur pro ipso homine aut bruto animali, quoniam caput est præcipua eorum pars. — a) In computatione. *Capite censi* V. *CAPITECENSI* supra suo loco. *Cæs.* 4. *B. G.* 15. Cum hostium numerus capitum cccxxx. millium fuisset. *Horat.* 2. *Sat.* 1. 27. Quot capitum vivunt, totidem studiorum millia. *Liv.* 32. 17. Trecenti nummi in capita statutum est pretium. Cf. *Plaut.* *Most.* 1. 3. 142. Triginta minas pro capite tuo dedi. *Liv.* 2. 33. extr. Sextantibus collatis in capita. Adde *eumd.* 34. 50. — Hinc exactio *capitum*, ut apud *Cic.* 3. *Fam.* 8. 5. Acerbissima exactio capitum. h. e. tributum, quod in singula capita, hoc est singulos homines imponitur. V. *CAPITATIO*. — *Virg.* 3. *Æn.* 390. sub illicibus sus Triginta capitum fetus enixa jacebit. Adde *eumd.* 5. *ibid.* 61. *Colum.* 8. *R. R.* 2. 7. de gallinis. Parandi modus est, ducentorum capitum, quæ pastoris unius distendant curam. *A. leg.* curam dispenant. *Id.* *ibid.* 11. 13. de parvulis. Quinque et viginti capitum grex. Adde *eumd.* *ibid.* 5. 7. *Edict. Dioclet.* p. 20. Mulomedico tonsuræ et aptaturæ pedum in capite uno X sex. *Et mox.* Tonsori pecorum in uno capite pasto X duos. Adde *Ulp. Dig.* 7. 1. 68. et 70. — b) Interdum caput pro homine ponitur etiam joculariter. *Plaut.* *Pseud.* 2. 4. 33. Si quidem hoc vivet caput. *Id.* *Epid.* 1. 1. 86. Plance, hoc corruptum est caput. Adde *eumd.* *Stich.* 5. 5. 10. *Ter. Andr.* 2. 2. 34. Ridiculum caput! *Id.* *Adelph.* 2. 3. 8. Festivum caput! Adde *eumd.* *ibid.* 5. 9. 9. — c) Item hac significatione ponitur in illis, quibus utimur, cum alicui minamur, aut summum malum imprecamur. *Plaut.* *Rud.* 3. 6. 47. *LAER.* Di te infelicitem, charax. Isti capiti dictio. *Id.* *Most.* 4. 3. 10. Væ capiti tuo. h. e. væ tibi, vel vitæ tuæ. *Id.* *Pæn.* 3. 3. 32. Capiti vestro istuc quidem. *Ter. Phorm.* 3. 2. 6. Hei meluo lenonem, ne quid suo suat capiti. *Cælius* apud *Cic.* 8. *Fam.* 1. 4. Te — subrostrani, quod illorum capiti sit, dissipant perisse. *Virg.* 8. *Æn.* 484. Di capiti illorum generique reservent. Adde *eumd.* 11. *ibid.* 399. *Tibull.* 1. 2. 12. capiti sint precor illa (mala) meo. Hinc *Liv.* 2. 8. et 10. 39. Sacrare alicuius caput. — d) *Deni-*

que hac significatione *caput* per adjectivum sæpius definitur. Cic. 4. *Verr.* 32. 79. De libero capite iudicare. *Liv.* 29. 29. Libera servaque capita. *Id.* 25. 1. villa. *Id.* 9. 26. villiora. *Id.* 24. 5. villissima. *Id.* 40. 40. noxium. *Id.* 40. 8. Tot millia capitum innoviorum. *Virg.* 4. *Æn.* 354. et *Horat.* 1. *Od.* 24. 2. eorum caput. *Ovid.* 12. *Met.* 613. insuperabile bello. *Seneca Agon.* 953. audax et implum. *Id.* *Med.* 465. ingratum. *Val. Max.* 4. 40. 1. dilectum. *Justin.* 18. 7. nefandissimum. ¶ 2. Item per metonymiam sæpe accipitur pro vita, et quidem — a) Generatim. *Plaut.* *Capt.* 2. 1. 38. Nam tu nunc vides pro tuo caro capite carum offerre me meum caput vilitati. *Id.* *ibid.* 5. 1. 26. Propter meum caput labores homini evenisse optimo. *Id.* *Trin.* 4. 2. 120. Cui, si capitis res siet, nummum numquam credam plumbeum. *Ter. Heu.* 3. 1. 53. Aliquid tulisse commissicem mali, capiti atque atati illorum etc. *Id.* *Andr.* 4. 1. 53. et *Nepos Timoth.* 4. Capitis periculum adire. *Cic.* 2. *Phil.* 38. 99. Interuenit — ne salvo capite negare non posses. *Id.* *Prov. Cons.* 9. 23. Dimicatio capitis. *Id.* 3. *Off.* 29. 107. Pactum pro capite pretium. *Id.* 1. *ibid.* 12. 38. Certamen capitis et famæ. *Id.* 5. *Fin.* 22. 64. Suum caput pro salute reipubl. vovere. *Id.* 10. *Att.* 9. 2. Capite suo decernere. *h. e.* suæ vitæ periculo. Similiter *Liv.* 2. 12. Capite suo dimicare. *Id.* 24. 5. Coniugatio in tyranni caput facta. *Id.* 9. 5. Capite luere aliquid. *Cf. Curt.* 3. 8. Capite luere stolidum consilium. — b) Speciatim in re civili et iudiciaria, cum de vita alicujus civili vel naturali agitur. *Plaut.* *Asin.* 1. 2. 5. Ibo ad Tresviros —, capitis te perdam et filiam. Adde *eumd.* *Bacch.* 3. 3. 86. et *Mil. glor.* 2. 4. 18. *Cic. Dom.* 13. 33. Hoc esse proprium liberæ civitatis, ut nihil de capite civis aut de bonis sine iudicio senatus — detrahi possit. — Hoc sensu jungitur pluribus Verbis et Substantivis. *Nepos Mil.* 7. absolvere alicquem capitis. *Cic.* 2. *Fin.* 9. 27. et *Nepos Pausan.* 2. accusare capitis. *Cic. Amic.* 17. 61. agitur caput alicujus. *Liv.* 2. 52. anquirere capitis. *Id.* 8. 33. anquirere capite. *Cic.* 1. *Orat.* 54. 233. condemnare alicquem capitis. *Id.* *Quinct.* 3. 32. *Cæs.* 3. *B. C.* 83. et 110. et *Nepos Alcib.* 4. damnare capitis. *Cic.* 1. *Tusc.* 22. 50. et 41. 98. damnari capite. *Id.* *Quinct.* 2. 8. defendere caput et famam alicujus. *Id.* *ibid.* 9. 33. dicere pro capite. *Nepos Iphig.* 3. dicere causam capitis. *Cic.* 1. *Tusc.* 29. 71. iudicium capitis. *Id.* *Brut.* 36. 136. in iudicium capitis alicquem vocare. *Id.* 2. *Off.* 14. 51. iudicio capitis accessere alicquem. *Nepos Epam.* 8. a iudicio capitis discedere. *Liv.* 26. 3. iudicare capitis. *Cic. Brut.* 12. 47. orare causam capitis. *Quinct.* 6. 3. 28. petere caput alicujus. *Cic.* 6. *Verr.* 39. 85. et *Cæs.* 7. *B. C.* 71. pœnam capitis constituere. *Ovid.* 3. *Fast.* 845. pœnas capitis pendere. *Id.* 12. *Ann.* 19. expendere. *Liv.* 3. 55. puniri tergo ac capite. *Cic. Cluent.* 65. 182. questionem in filii caput habere. *Tac.* 2. *Ann.* 30. questionem in caput domini prohibere. — c) Item speciatim dicitur interdum causa capitis, cum de sola existimatione agitur, aut de exilio, aut ejusmodi gravi jactura. *Cic.* 4. *Verr.* 40. 98. Cum abs te, tui capitis causa peteret. *Id.* 1. *Orat.* 40. 181. Capitis nostri sæpe potest accidere ut causæ versentur in iure. *F.* utrobique integrum loc. *Terent.* *Jcius Dig.* 37. 14. 10. Capitis accusatio est ea, cujus pœna mors, aut exilium est. — d) Hinc capitis diminutio, seu deminutio est status mutatio, hoc est amissio eorum bonorum, per quæ in statu aliquo inter homines sumus. Ejus tria sunt genera, maximum, medium, minimum. Tria enim sunt, quæ habemus, libertas, civitas, familia. Cum itaque hæc omnia amittimus, maxima capitis deminutio est, ut in servitute et deportatione: cum vero amittimus civitatem, et libertatem retinemus, media, ut sit in transportatione in colonias: cum vero familia tantum mutatur, infima deminutio est, ut accidit in adoptionibus et emancipationibus. Ita *Paul.* *Dig.* 4. 5. qui est De capite minutus, 11. Adde *Paul.* *Diac.* p. 70. 10. *Müll.* et *Justinian.* in *Institutione.* *Rb.* 1. tit. 16. et cit. tit. 5. *Dig.*, ubi hac de re plenius. *Cic. Top.* 4. 18. Si ea mulier testamentum fecit, quæ se capite nunquam deminuit. Sic *Horat.* 3. *Od.* 5. 41. de *M. Regulo.* Fertur pudicæ conjugis osculum Parvosque gnatos, ut capitis minor, Ab se reinovisse. *F. DEMINUTIO, DEMINUTIO, MINUTIO* etc. — Porro capitis deminutio ex eo dicta esse videtur, quod caput significat il titulo in tabulis censoriis, quo quis gaudebat, quodque minuebatur vel

mutabatur, quoties aliqua ex his tribus deminutionibus fiebat.

B) Ponitur et de aliis rebus.

1.) Proprie. ¶ 1. De iis, quæ in rerum natura ita crescent, ut in caput quodammodo desinant. *Cato R. R.* 71. Caput ulpici. *Cf. Colum.* 6. *R. R.* 34. 1. *Plin.* 26. *Hist. nat.* 7. 19. (33). et *Pers.* 5. 188. Caput allii. *Liv.* 1. 54. Summa papaverum capita baculo decutere. Adde *Virg.* 9. *Æn.* 437. et *Flor.* 1. 7. 7. *Colum.* 11. *R. R.* 3. 17. et *Plin.* 20. *Hist. nat.* 6. 22. (49). Caput pomi. *Plin.* 19. *ibid.* 5. 30. (94). bulborum. *Id.* *ibid.* 8. 41. (141). caulis. *Id.* 37. *ibid.* 5. 20. (78). Caput beryllorum auro comprehendere. *h. e.* partem crioriorem auro colligare. — Huc pertinet et caput extorum, scilicet pars jecoris superior, gibbera et rotunda, quam ex omni parte diligentissime haruspices observabant, ex ea præcipue futura portendi existimantes. *Cic.* 2. *Divin.* 13. 32. Caput jecoris si non est inventum, nihil putant accidere posse tristius. Adde *eumd.* *ibid.* 16. 37. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 73. (189). Jecur in dextera parte est, in eo quod caput extorum vocant, magnæ varietatis. *M. Marcello* circa mortem — defuit in extis: sequenti die geminum repertum est. *Ovid.* 15. *Met.* 795. cæsumque caput reperitur in extis. *Lucan.* 1. 627. Ecce videt capiti fibrarum incredere molem Alterius capitis. Adde *Liv.* 8. 9. 27. 26. et 41. 14. *Val. Max.* 1. 6. 9. et *Senec. Edip.* 360. — Item caput facere dicuntur ulcera quædam, cum in globulum, seu apicem, collecto pure, velut in caput intumesunt. *Plin.* 22. *Hist. nat.* 25. 76. (159). Horminum discit furunculos, priusquam capita faciant. *Id.* 26. *ibid.* 12. 77. (125). Furunculis remedio sunt pycnocomi folia trita, si nondum caput fecerint. *Celsi* huc pertinet illud 8. 9. *post med.* Si nusquam caput se ostendit, ubi maxime pus subsit, etc. Ita *Morgan.* et *Targa* in suis libris, et codice *MS. Alii tumor.* ¶ 2. Præterea caput ponitur pro vertice, aut extremitate cujuscumque rei. — a) Generatim. *Plancus* apud *Cic.* 10. *Fam.* 18. in fin. Capita pontis. Adde *Frontin.* 2. *Strateg.* 13. 5. *Cæs.* 2. *B. C.* 9. Ut capita tignorum extremâ parietum structurâ tegeantur. *Curt.* 4. 2. 23. Duas turres ex capite molis erigere. *Cels.* 8. 7. Caput fasciæ aut habenæ. *Plin.* 34. *Hist. nat.* 3. 7. (36). et 36. *ibid.* 14. 21. (96). columnæ. *Id.* 2. *ibid.* 64. 64. (160). lineæ. *Plin.* 2. *Ep.* 17. *xysti.* *Id.* 5. *ibid.* 6. porticus. — b) In olivæ caput est pes sive imus truncus, a quo, tanquam a capite, rami propagantur. *Cato R. R.* 43. Circum capita oleaginis — fodere oportet. — Etiam in vite caput est pes sive imus truncus. *Cato R. R.* 33. Circum capita addito stercus, paleas, vinaceas, aliquid horum, quo rectius valeat. *Et max.* Vites subligato, pampinato, circum capita sarrito. Adde *eumd.* *ibid.* 36. 41. 51. et 95. *Cf. Plin.* 17. *Hist. nat.* 22. 35. (195). Capita vitium putata circumfodito. Adde *Virg.* 2. *Æn.* 355. et *Colum.* 4. *R. R.* 2. 1. — c) Item est extrema vitis pars, hoc est ultimum ejus et productissimum flagellum, ut *Colum.* 3. *R. R.* 10. 1. docet; idque ratione habita ramorum, qui brachia dicuntur. *F. BRACHIUM.* *Cic. Senect.* 15. 53. Admiculorum ordines, capitum jugatio, religatio et propagatio vitium. Adde *Colum.* 4. *R. R.* 17. 4. 21. 1. et 24. 11. et 5. *ibid.* 6. 22. Similiter *Id.* 4. *ibid.* 33. 4. Castaneorum capita. *Id.* 3. *ibid.* 18. 6. et 19. 2. Caput malleoli. — d) Hinc pro vertice cujuscumque arboris. *Ovid.* 1. *Met.* 366. factis modo laurea ramis Adnuit, utque caput visa est agitasse cacumen. *Fet. Poeta* apud *Quintil.* 9. 4. 90. Caput exseruit mobile pinus repetita. *Seneca Troad.* 173. Movere silvæ capita. *h. e.* cacumina. Adde *Claudian.* 3. *Rapt. Pros.* 370. — e) Item de acutis scopulorum cacuminibus. *Virg.* 6. *Æn.* 360. Prensantemque uncinis manibus capita aspera montis. Et figurate *Id.* 4. *ibid.* 240. — f) Item de extrema alicujus regionis parte. *Plin.* 10. *Ep.* 81. Julio-politani sunt in capite Bithyniæ. — g) Item de fasciculis. *Paul. Diac.* p. 54. 5. *Müll.* Capita deorum appellabantur fasciculi facti ex verbis. *Paul.* fortasse eos fasciculos e verbena intelligit, quibus utebantur ad verrendam mensam Jovis et ad purgandas lustrandasque domos, ut est apud *Plin.* 25. *Hist. nat.* 9. 59. (105). — h) In aquis caput modo est unde aqua nascitur, vel unde primum fluere incipit, ut docet *Ulp.* *Dig.* 42. 19. 1. et *ibid.* 43. 20. 1. § 8. bisce verbis: Caput aquæ illud est, unde aqua nascitur etc. *Zucret.* 5. 269. Percolatur enim virus, retroque remanet Materies humoris, et

ad caput omnibus omnis Convenit: inde super terras fluit agmine dulci. Adde *eumd.* 6. 729. *Vitruv.* 8. 1. 1. Si fontes non profuerint, quærenda sub terrâ sunt capita et colligenda. *Horat.* 1. *Od.* 1. 22. nunc ad aquæ lene caput sacræ. *Mela* 3. 2. 8. Rhenus prope a capite duos lacus efficit. Adde *Auct.* *B. G.* 8. 41. *Liv.* 1. 51. et 37. 18. *Virg.* 4. *G.* 319. et 368. et 12. *Æn.* 816. *Horat.* 1. *Sat.* 10. 37. *Tibull.* 1. 7. 24. *Ovid.* 2. *Met.* 255. *Plin.* 8. *Ep.* 8. et 10. *ibid.* 91. et *Pallad.* 9. *R. R.* 8. 7. Hinc figurate *Cic.* 5. *Fin.* 6. 17. Totius enim questionis — fons reperendus est, in quo sint prima invitamenta naturæ. Quo invento ab eo quasi capite — disputatio ducitur. *Cf. eumd.* 2. *Orat.* 27. 147. Et *Id.* *Top.* 9. 39. Cum a genere ducetur argumentum, non erit necesse, id usque a capite areessere. Similiter ponitur pro origine, unde aliquid manat et exit in vulgus. *Cic. Planc.* 23. 57. Neque ego si fontem maledicti reperietis, ut aut negligatis aut dissimuletis unquam postulabo: sed si quid sine capite manabit, aut si quid erit ejusmodi, ut non extet auctor, qui audierit etc. Adde *eumd.* 12. *Fam.* 10. 1. — Modo est ostium, qua flumen in mare influit. *Cæs.* 4. *B. G.* 10. Multisque capitibus in Oceanum (*Rhenus*) influit. *Liv.* 33. 41. Inde profectum eum ad capita, quæ vocant, Sari fluminis tempestas oborta prope cum omni classe demersit. *Lucan.* 2. 52. Fundat ab extremo flavos Aquilone Suesvos Albis et indomitum Rheni caput. *Id.* *ibid.* 202. sparsaque profundo Multifidi Pecuen unum caput aluit Istri.

II.) Translate, quod quaque in re præcipuum est, caput dicitur. ¶ 1. Ponitur de personis, et caput dicitur is, qui princeps est et auctor alicujus rei faciendæ, ducta translatione ab humano corpore, ut patet ex *Liv.* 5. 46. Corpori valido caput deerat. Accessio *h. e.* secundariæ personæ hoc sensu capiti opponitur. Occurrit autem — a) Cum Genit. *Plaut.* *Curc.* 2. 1. 19. *Bacch.* 4. 7. 31. et *Mil. glor.* 2. 6. 14. Caput scelerum. *Id.* *Rud.* 4. 4. 55. perjurii. *Cic. Flacc.* 18. 42. Caput est omnium Græcorum concitandorum Heracles. *Liv.* 26. 10. Qui capita rerum Agigent. *Id.* 28. 35. Caput rerum Massinissa. *Id.* 8. 31. Caput consilii. *Id.* 6. 3. Caput rei Romanæ Camillus. *Id.* 1. 52. Capita nominis Latini. *Id.* 45. 6. Caput belli Perseus. *Id.* 9. 26. Capita conjunctionis ejus virgis cæsi et securi percussi. *Fellej.* 2. 52. 3. Collisa inter se duo reipubl. capita (*Cæsar* et *Cr. Pompejus*). *Id.* 2. 101. 2. Duo eminentissima imperiorum et hominum capita. *Tac.* 1. *Ann.* 13. Non adesse caput reipubl. *Propert.* 2. 18. 86. Caput nequitæ. — b) Cum Dat. *Plaut.* *Asin.* 3. 3. 138. Caput argento reperiendo. *Ter. Adelph.* 4. 2. 29. Idem, quod ego, sentit, te esse huic rei caput. Adde *eumd.* *Andr.* 2. 6. 22. — c) Absolute, ita tamen, ut significatio ex totius orationis contextu innoscatur. *Cic.* 1. *Orat.* 10. 42. Urgerent præterea philosophorum greges jam ab illo fonte et capite Socrate etc. *Liv.* 1. 17. Et esse igitur aliquod caput placebat. Adde *eumd.* 1. 23. *Horat.* 2. *Sat.* 5. 74. vincit longe prius ipsum Expugnare caput. *Fellej.* 2. 85. Militibus, etiam detracto capite (*h. e.* duce), in longum fortissime pugandi duravit constantia. ¶ 2. Ponitur de locis, itaque urbs aliqua caput esse dicitur, quæ provinciæ nobilissima et potentissima est. *Nepos Epam.* 10. in fin. Thebæ totius Græciæ caput. *Liv.* 10. 37. Tres validissimæ urbes Etruriæ capita. *Id.* 42. 47. Caput Thessaliæ Larissa. *Id.* 21. 33. et 23. 40. Caput ejus regionis. *Id.* 22. 32. Caput atque ars Italiæ urbs Romana. *Id.* 21. 30. Caput orbis terrarum. *h. e.* Roma. *Id.* 6. 29. 26. 7. et 44. 31. Caput belli. *Plin.* 12. *Hist. nat.* 14. 30. (52). Caput regni Sabota. *Flor.* 2. 9. Caput gentis Ambracia. *Tac.* 1. *Ann.* 47. Rerum caput (*Roma*). — Raro absolute. *Virg.* 8. *Æn.* 65. magna domus celis caput urbis exit. ¶ 3. Ponitur et de aliis rebus, et caput est causa præcipua, id quod præcipuum. — a) Generatim. *Cic.* 5. *Tusc.* 34. 98. Negavit, se jure illo nigro, quod cæcæ caput erat, delectatum. Adde *eumd.* 2. *Fin.* 8. 15. et *Martial.* 10. 31. *Cic.* 2. *leg. Agr.* 29. 80. Caput vestræ pecuniæ. *Id.* 1. *ibid.* 7. 21. Caput patrimonii publici. *Liv.* 6. 14. patrimonii. — b) Speciatim in usuris caput dicitur ipsa pecunia occupata, ex qua usuræ percipiuntur, quæ etiam sors appellatur. *Liv.* 6. 36. Promulgare legem de ære alieno, ut deducto eo de capite, quod usuris pernumeratum esset, etc. Adde *eumd.* 6. 35. *Cic.* 15. *Att.* 26. 4. Item de illo Tulliano capite libere cum Cascelio loquere. Parva res est;

sed tu bene attendisti: nimis callide agebatur. *Id. ibid.* 29. hoc *Tullianum caput* vocat *Tullianum semissem*. De *Tulliano semisse* *M. Axianum* adhibebis, ut scribis. Priore itaque loco *Cic.* memorat caput, quod et *sors*, apud *Italos capitale* appellatur, secundo usuram *semissem*, nempe quæ usura erat dimidia centesimæ. *Horat.* 1. *Sat.* 2. 14. Quinas hic capitis mercedes exsecat. *Colum.* 1. *R. R.* 1. 28. Capitulis amissi iactura. — Sic in vectigalibus et decumis caput vocatur tota summa pecuniæ aut frumenti, quæ penditur. *Cic.* 3. *Ferr.* 4. 11. Quod aliquot nominibus de capite frumenti decumam detraxerit. Adde 5. *ibid.* 35., 80., 81. et 82. — c) Item speciatim in artibus et disciplinis caput dicitur regula et norma præcipua, suprema lex, principium: et occurrit — Cum *Genit.* *Cic.* 1. *Orat.* 29. 132. Vere dictum est, caput artis esse, decere quod facias. Cf. *Quintil.* 11. 3. 177. *Cic.* 1. *Orat.* 19. 87. Caput esse arbitrabatur oratoris, ut ipsis, apud quos ageret, talis, qualem se ipse optaret, videretur. *Colum.* 11. *R. R.* 1. 28. Caput disciplinæ. — Cum præp. ad et *Accus.* *Cic.* 2. *Orat.* 82. 233. Ad consilium de republica dandum, caput est nosse rempublicam. *Id. Amic.* 13. 45. Caput enim esse ad beate vivendum, securitatem. — Absolute. *Cic.* 1. *Orat.* 33. 150. Caput autem est, quod minime facimus, quamplurimum scribere. *Id. Invent.* 7. 24. In hoc autem loco caput erit accusatori, si demonstrare poterit, etc. secundarium, si etc. *Id.* 4. *Acad.* (2. pr.) 32. 101. Ita nobis tacentibus, ex uno *Epicuri capite* (h. e. dogmate ac placito philosophico), altero vestro, perceptio et comprehensio tollitur. Quod est caput *Epicuri*? si illum sensibus visum falsum esse, nihil percipi potest. Quod vestrum? sunt falsa sensus visa. Cf. *Quintil.* 3. 11. 26. *Cic.* 2. *Off.* 31. 75. Caput in omni procuratore. *Id.* 3. *Fam.* 7. 4. An ego tibi obviani non prodireni? primum, *Appio Claudio*? deinde, imperatori? deinde, more majorum? deinde, quod caput est, amico? *Id.* 1. *Att.* 17. 4. Si ita statueris, irritabiles animos esse optimorum sæpe hominum, et, id quod caput est, nobis inter nos nostra vitia esse tollenda. — d) Præterea summæ et præcipuæ partes alicujus syntagmatis, capita dicuntur. *Cic.* *Brut.* 44. 164. Ipsa illa censoria contra *Cn. Domitium* collegam non est oratio, sed quasi capita rerum et orationis commentarium paullo plenius. *Id.* 2. *Phil.* 31. 77. Caput autem litterarum, sibi cum illa mima posthac nihil futurum. *Quintil.* 6. 1. 2. In peroratione quæ repetemus, quam brevissime dicenda sunt, et quod Græco verbo patet, decurrendum per capita. *Græcum autem verbum est ἀνακεφαλαιώσις*. *Gell.* præfat. in fin. Capita rerum, quæ cuique commentario insunt, exposuimus hic universa. — e) Hinc in legibus capita dicuntur singulæ legis partes, in quibus aliquid sub una verborum sententia constituitur, qui nunc in scholis *paragraphi* appellantur. *Cic.* 2. *leg. Agr.* 6. 15. A primo capite legis usque ad extremum reperio, nihil aliud cogitatum, nisi ut etc. Adde *eumd.* 1. *ibid.* 1. 2., 2. *ibid.* 10. 26., et post. red. in *senat.* 4. 8. *Id.* 3. *Ferr.* 46. 118. Quæro abs te, sicut modo in illo capite *Anniano* de mulierum hereditatibus, nunc in hoc de hereditatum possessionibus: cur ea capita in edictum provinciale transferre nolueris. *Pseudo-Ascon.* *ibid.* Proprie juris capita dicuntur. Adde *Gell.* 2. 15. — Usus hic transferatur ad descriptiones illas omnes, quæ partes inter se distinctas habent; cuiusmodi sunt disputatio, oratio, epistola, et similia. *Cic.* 2. *Orat.* 55. 223. Cum duos lectores excitasset, et alteri de colonia *Narbonensi* *Crassi* orationem legendam dedisset, alteri de lege *Servillia*; et cum contraria inter se de republica capita contulisset. Adde *eumd.* *Cluent.* 51. 140. et *Quintil.* 9. 3. 73. *Cic.* 3. *Fam.* 8. 2. Sed prima duo capita epistolæ tuæ tacita mihi quodammodo relinquenda sunt. *Cels.* 5. 8. Quod proximo capite supra comprehensum est.

CARA. *F.* in CAREM.

CARA, æ, f. 1. *καρά*, caput: hinc habent Hispani suum *cara*, Itali vero *cera* et *ciera* pro vultu seu facie. *Coripp.* *Paneg. Justin.* 2. 411. Postquam veneram *verendam* *Cæsaris* ante eam.

CARABUS, i, m. 2. ¶ 1. Est genus cancrorum, cauda a ceteris distans. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 31. 51. (97.) ubi *Harduin.* notat, esse idem ac locustam, quæ ab *Aristot.* appellatur *καράβος*, de qua *Plin.* in fin. cap. præced. *Apicius* quoque 9. 1. marinam locustam esse indicat. ¶ 2. Addit *Isid.* 19. *Orig.* 1. 26. esse *carabum* parvam scapham ex vimine factam,

quæ contexta crudo corio genus navigii præbet. Hujus meminit etiam *Gregor.* *M.* 4. *Dialog.* 57., et videtur eadem fuisse cum *myoparone*. V. *Schevarzii Miscell.* p. 47. Eam scapham, suppresso nomine, describit *Cæs.* 1. *B. C.* 54.; et memorat etiam *Lucan.* 4. 130. — *N.B.* De cognomine *V. ONOM.*

CARACALLA, æ, f. 1. et *Caracallis*, is, f. 3. vestis in lacernæ modum ex concisis pannis consuta, non sinuosa, sed corpori adhaerens, cucullata et manicata, cujus duplex genus fuit, alterum, quo Galli præsertim utebantur, ad femora usque productum, (quod *Gallicam pallam* vocat *Martial.* 1. 93. Dimidiasque nates *Gallica palla* legit); alterum ad talos demissum, cujus cum magnam copiam *M. Aur. Antoninus Bassianus Severi filius* imperator populo *R.* largitus esset, coegissetque plebem eo indutam ad se salutandum accedere, *Caracallæ* et *Caracalli* cognomen accepit: ipsæque vestes *Caracallæ Antoninianæ* sunt appellatae, et in usu postea *Romanæ* plebis frequentatae. Utriusque formæ *Venetii* retinent in duplici eorum cappotto da *marinajo*; nec audiendus *Ferrar.* De re vestiaria c. 7., qui perperam *χαριδωτοῦς χιτῶνας*, manicatas tunicas, *caracallas* fuisse putat. *Aurel. Vict. Cæsar.* 21. et in *Epit.* 21., *Spartian.* *Sever.* 21. et *Antonin.* *Carac.* 9. *Auson.* *Cæsar.* 22. In risu populi tu, *Caracalla*, magis. *Edict. Dioclet.* p. 21. Pro *caracalla* majori X viginti, pro *caracalla* minori X viginti. — Hujus vestimenti meminit etiam *Hieronym.* *Ep.* 64., ubi agit de vestitu sacerdotum, his verbis, n. 15. Efficitur palliolum miræ pulcritudinis, perstringens fulgore oculis, in modum *caracallarum*, sed absque cucullis. *Salmas. loc. cit.* notat, intelligendas esse hoc loco *caracallas Gallicas*, non *Romanas*: illæ enim breviores erant, ut dictum est, et pænulæ aut pallio similes.

CARADRUM, i, n. *V. CHARADRUM.*

CARAGÓGOS, i, *καράγωγος*, herba eadem, quæ *chamædaphne*, ita dicta, quod caput a noxiis humoribus expurget: a *καρά caput*, et *άγω* duco. *Apul. Herb.* 27.

CARBÆSEUS, a, um, adject. qui est ex carbasso. *Cic.* 7. *Ferr.* 12. 30. et 31. 80. Tabernacula carbæseis intenta velis. *Virg.* 11. *Æn.* 776. *chlamidemque*, sinusque crepantes *Carbæseos* sulco in nodum collegat auro. Adde *Stat.* 7. *Theb.* 658. — In illo *Tibulli* 3. 2. 21. Post hæc carbæseis humorem tollere ventis: ventos carbæseos interpretantur telam carbæseam tenuissimi filii, eo modo quo textilem ventum et nebulam lineam appellat *Publ. Syrus* apud *Petron.* *Satyr.* 58. in fin. vestem subtilissimam, et æquantem propemodum ventos et nebulas tenuitate texturæ. Alii malunt legere velis eod. sensu: inter quos sunt *Brouckhusius* et *Tulpius*.

CARBASINEUS, a, um, adject. carbæseus. Usurpavit *Varro* apud *Non.* p. 541. 21. *Merc.*

CARBASINUS, a, um, adject. carbæseus. *Plin.* 19. *Hist. nat.* 1. 6. (23). *Carbasina* vela primus in theatro duxisse traditur *Lentulus Spinter Apollinaribus* ludis. *Capell.* 2. p. 25. Alii carbasinis voluminibus complicati libri. — Hinc

Carbasina, orum, n. plur. 2. absolute sunt vestimenta carbæsina. *Apul.* 8. *Met.* *Mitellis* et *crocettis* et carbasinis et bombycinis injecti.

CARBASUS, i, m. 2. *Carbasum*, i. neutro genere in sing. numero *Pacat. Faneg. ad Theodos.* 33. Tenuerunt perluentes amictu, et vix leve *carbasum* vitando sole tolerantes. — In plurali numero tamen neutro fere genere effertur *Carbasæ, orum*. — Quanquam et masculino in plurali *Ammian.* 14. 8. extr. A fundamento carinæ ad supremos usque carbassos. — Ceterum *carbasus* ab Hebr. כרפס *carpas*, inde Gr.

καράβος et *καράβια*, est genus lini tenuissimi, quod primum in Hispania *Tarraconensi* reperitum est, tes. *Plin.* 19. *Hist. nat.* 1. 2. (10). (It. lino finissimo: Fr. lin surfin; Hisp. lino fino; Germ. feiner spanischer Floch; Angl. fine flax or linen). ¶ 1. Raro admodum de plantis occurrit. *Colum.* 10. *R. R.* 17. noxia carbassa succo. ¶ 2. Fere per synecdochen est tela et carbasso texta. *Plin.* loc. cit. Hispania ceterior habet splendorem lini præcipuum: ibi primum carbassis repertis etc. Cf. *Catull.* 64. 227. — Hinc speciatim ponitur — a) Pro velo. *Lucr.* 6. 108. *Carbasus* ut quondam magnis intertexta theatris dat crepitum malos inter jactata trabesque. — b) Sæpiissime pro velo navis. In sing. numero. *Virg.* 3. *Æn.* 357. tumidoque inflatur carbassus Austro.

Adde *eumd.* 4. *ibid.* 417. — In plur. numero. *Ovid. Heroid.* 7. 171. Cum dabit aura viam, præbebis carbassos ventis. *Id.* 5. *Met.* 233. Deducere carbassa. *Id.* 3. *Fast.* 587. Subducere carbassa. Adde *eumd.* 2. *Art. am.* 336. et 11. *Met.* 477.; *Lucan.* 3. 596.; *Val. Flacc.* 4. 422.; *Martial.* 12. 29.; et *Stat.* 4. *Sily.* 106. — Hinc pro navi. *Rutil.* 1. 221. *Æstivos* penetrant oneraria carbassa fluctus. — c) Pro veste. In sing. numero. *Virg.* 8. *Æn.* 34. eum tenuis glaucæ velabat amictu *Carbasus*. (Ubi *Servius* vestem lineam fluminum propriam esse dicit, quia maceratur aqua, et irrigatione fluminum maxime provenit. Confirmat *Non.* 14. 28. edit. vet.). *Curt.* 8. 9. 21. Corpora usque ad pedes carbasso velant. *Val. Max.* 1. 2. 7. *Carbasum*, quam optimam habebat. foculo imposuit. Hoc est quod habet *Propert.* 4. 11. 54. Vel cui, commissos cum *Vesta* reposeret ignes, Exhibuit vivos carbassos alba focos. — In plur. numero. *Curt.* 8. 9. 24. Distincta sunt auro et purpurâ carbassa, quæ indutus est (rex). Adde *Orid.* 11. *Met.* 48. et *Val. Flacc.* 6. 225. *Lucan.* 3. 239. *Carbassa* fluxa. — e) Apud *Scribon. Compos.* 227. Radices hæmorrhoidarum carbassis ducere. h. e. tenuis lini filo adstringere, ut in re eadem *Cels.* loquitur 7. 30. n. 3. — f) Apud *Claudian.* *B. Get.* 232. custos *Romani carbassos* cævi sunt libri *Sibyllini*, qui linei fuerunt. — g) Et pro amianto. *Solin.* 2. *Carbassa* etiam, quæ inter ignes valent.

CARBASUS, a, um, adject. idem quod carbasinus. *Propert.* 4. 3. 64. Raptave odorato carbassa lina duci.

CARBATINA, æ, f. 1. Adjective. *Catull.* 98. 3. Ista cum lingua — possis Culos, et crepidas lingere carbatinas. Al. scribunt *carpatinas*. *Pollux* 1. 7. c. 22. scribit *καρπάτιναι εἶναι ἀρχαίων ὑπέδημα*, καὶ δὲν ὑπὸ καρβῶν, carbatinam esse calcamentum rusticorum, a *Caribus* appellatum. Idem docet *Hesychius*: *Καρπάτιναι ἀρχαίων ὑπέδημα μονόδερμα*, carpatinum, calcamentum rusticum unius corii. Probat hanc interpretationem *Ang. Politian. Miscell. centur.* 1. c. 2. *Scalig.* et *Poss.* in *Catull.* et alii. Porro *carpatinæ*, et *crepidæ* sunt duo nomina substantiva per figuram appositionis simul juncta, ut *urbs Roma*. *V. CERCOLIPS.*

CARBO, onis, m. 3. ligni frustum igne perustum et percoctum. *Servius* ad *Virg.* 11. *Æn.* 788. docet, hoc esse discrimen inter prunam et carbonem, quod illa accensa sit, hic vero extinctus: sed etiam dum ardet, carbo dicitur, ut patet ex locis inferius allatis (It. carbone; Fr. charbon; Hisp. carbon; Germ. d. Kohle; Angl. a coal). ¶ 1. Proprie et stricto sensu.

— a) Generatim. *Cato R. R.* 38. De lignis carbones coquere. *Id. ibid.* 108. Imponito in carbones, facito bis interveat. *Plaut. Rud.* 2. 6. 47. Fabri ferrarii, qui apud carbones assident, semper calent. Adde *eumd.* *Truc.* 5. 12. *Ter. Adelph.* 5. 3. 63. Tam excoctam reddam atque atram, quam carbo est. *Lucret.* 6. 803. Carbonumque gravis vis atque odor insinuat. Quam facile in cerebrum. *Cic.* 2. *Off.* 7. 25. Candenti carbone adurere capillum. *Varro* 1. *R. R.* 7. 8. Ex quibusdam lignis combustis, carbonibus salsis pro sale utuntur. *V. Plin.* 31. *Hist. nat.* 7. 40. (83). *Horat.* 3. *Od.* 8. 3. positusque carbo in cæspite vivo. *Ovid.* 3. *Trist.* 11. 47. Lentis carbonibus urere. Adde *eumd.* 3. *Silv.* am. 628. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 6. 8. (23). Arbor minus utilis carboni. *Id.* 34. *ibid.* 10. 22. (103). Coquere aliqui carbone. Adde *eumd.* 18. *ibid.* 35. 84. (358). et 33. *ibid.* 7. 40. (122). *Petron.* *Satyr.* 135. Carbones vivi. *Scribon. Compos.* 39. Redigere aliquid in carbonem. *Tasman.* *Dig.* 50. 6. 6. Torrere carbonem. — b) Speciatim dicuntur carbones ipsæ minutæ scintillæ ex lignis ardentibus sæpe exsistentes. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 20. 18. (82). Ut e flagrante ligno carbo cum crepitu, sic a sidere cælestis ignis exspuitur. *Id.* 16. *ibid.* 10. 19. (45). Carbonem repente exspunt cum eruptionis crepitu ejaculanturque longe. — c) Pro cinere usurpari videbatur *Fortellino* in illo *Cels.* 4. 7. Pullum hirundinum comburere, carbonemque ejus contritum insinare. At hic quoque commode accipi potest propria significatione. — d) Apud *Auctor. Rei agrarie* passim fit mentio carbonum sub terminis positorum. *Plin.* 36. *Hist. nat.* 14. 21. (95) narrat, fundamenta templi *Dianæ Epheusinae* fuisse calcatis substrata carbonibus, ne in lubrico atque instabili locarentur. *Augustin.* *Civ. Dei* 21. 4. Eo quod carbones nulla ætate vincuntur, eos subternere solent, qui limites figunt, ad convincendum litigantes, quisquis post quodlibet tempora extiterit,

utrumque lapidem non esse confunderit. *Vitrur.* 3. 4. 2. *Schneid.* Sublimisque machinis adigantur quam creberrime, carbonibusque explantur intervalla palorum. ¶ 2. Lattori sensu ponitur pro materie scribende pinguedine apta. *Plaut. Merc.* 2. 3. 74. Impleantur meae fores elogiis carbonibus. h. e. permixtis medicis carbone scriptis. *Cl. Martial.* 12. 62. *Horat.* 2. *Sat.* 7. 98. Picta carbone praelia. — Praecipue carbone utebantur veteres ad infusta notanda, et contra felicia creta notabantur. *Horat.* 2. *Sat.* 3. 246. sani creta, an carbone notati? *Pers.* 5. 107. Quaeque sequenda forent, quaeque vitanda vicissim, illa prius creta, mox haec carbone notasti. *F.* quendam hoc pertinentia in ALBUS et in CALCULUS. ¶ 3. Carbonem pro thesauro invenire proverbio dicitur, qui magna aliqua spe frustantur. *Phaedr.* 5. 6. 6 Carbonem, ut ajunt, pro thesauro invenimus. ¶ 4. Pro carbunculo, hoc est ulcere pessima natura. *Seren. Sammon.* 39. 725. Horrendus magis est, permixti qui corpora, carbo. — *NB.* De cognomine *F. ONOM.*

CARBONARIUS, a, um, adject. ad carbonem pertinens. *Aurel. Pict. Vir. illustr.* 72. Pater ejus, quamvis patricius, ob pauperatē carbonarium negotium exercebat. — *Hinc*

Carbonarius, ii, m. 2. absolute, substantivorum more, est qui carbonem facit, vel vendit. *Plaut. Cas.* 2. 8. 2. Ego remittam ad te virum cum furca in uribem, tamquam carbonarium. Adde *Inscript.* apud *Murat.* 1820. 1., quae est apud *Orell.* 4302.

Carbonaria, ae, f. 1. absolute, substantivorum more, est fornax, in qua carbo coquitur. *Tertull. Car. Christ.* 6., cuius verbo *F.* in CALCARIUS.

CARBONESCO, is, ere, n. 3. in carbonem transire. *Cic. Aurel. 2. Tard.* 13. Uque eo inurit, donec carbonescat. Adde *eumd.* 5. *ibid.* 1. ad fin.

CARBUNCULATIO, ōis, f. 3. morbus arborum, cum venio tempore invitatis et erumpere audientibus salia multibus insidens prunis lactescentes germium oculos adurit, ut *Plin.* 17. *Hist. nat.* 24. 37. (222). docet. — Hoc idem si in floribus accidat, carbunculus appellatur. *Plin.* *ibid.* Quamquam etiam in vitibus ipsa carbunculatio carbunculus appellatur. *F. CARBUNCULUS.*

CARBUNCULO, as, are, n. 1. vel Carbuncolor, ōis, ar, dep. 1. Part. Carbunculans 1. — Carbunculo est carbunculo laboro: et occurrit ¶ 1. De hominibus, qui ulcere pessimo, Latine carbunculo (*F. CARBUNCULUS* 4.) laborant. *Plin.* 24. *Hist. nat.* 13. 69. (113). Genitalia exulcerata, aut carbunculatio. *Id.* 23. *ibid.* 3. 34. (70). Ulcera circa oculos carbunculatio. ¶ 2. De arboribus, quae carbunculatione laborant. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 28. 68. (272). In hoc temporis intervallo res summa vitium agitur, decretorio visu sidere illo, quod Canicula appellavimus, unde carbuncule dicuntur, ut quodam urentis carbone exuste. *Id.* 14. *ibid.* 2. 4. (33). Helvenica vitis carbunculari negatur. *Id.* 12. *ibid.* 7. 14. (27). Arbores, quae piper pignunt, celi intemperie carbunculantur, suntque semina cassa et inania.

CARBUNCULUS, i, m. 2. diminut. a carbo, parvus carbo (h. carbuncello; Fr. petit charbon; Hisp. pequeño carbon; Germ. kleine Kohle; Angl. a small coal). ¶ 1. Proprie et stricto sensu. *Cic.* 4. *Herenn.* 6. 9. Ipse a vicinis, cum testa embulans, carbunculos corrogaret. Et figurate *Plaut. Most.* 4. 7. 69. Qui cum isthuc sciet facta ita, amburet misero ei corculum carbunculus. ¶ 2. Est etiam gemma coloris ignei et accensum carbonem referens, de qua multa *Plin.* 37. *Hist. nat.* 7. 25. (92). *Inscript.* apud *Orell.* 2510. GEMMA CARBYNCEVS, GEMMA VAGANTVS. Et figurate *Probitas* est carbunculus, dictum *Publii Syri* apud *Petron.* *Satyr.* 53., hoc est incidit in oculos et splendet instar carbunculi. ¶ 3. Est praeterea genus terrae, vel areae carboni similis. *Varro* 1. *R. R.* 9. 2. Terrae species multae, in quela argilla, rubrica, creta, glebae, carbunculus, id est quae sole perferre ita fit, ut radices satorum comburant. *Vitruv.* 2. 6. 6. *Schneid.* Quo penitus ab imo vehementis vaporis adusto, nonnullis in locis procreatur id genus arenae, quod dicitur carbunculus. Adde *eumd.* 2. 4. 1. et 3. 1. 2. *Plin.* 17. *Hist. nat.* 4. 3. (29). Et carbunculus, terra, quae ita vocatur, commendat vite natura putant. ¶ 4. Item — a) Genus ulceris, cuius haec sunt notae: Rubor, et super eum pustula saepe nigra, interdum sublivida aut pallida, in quibus sanies esse videtur: circa quos crusta est,

etque inflammatione dngitur, etc. *V. Cels.* 5. 28. n. 1., ubi et ejus curandi rationem docet. Adde *eumd.* 6. 15. n. 5.; *Plin.* 23. *Hist. nat.* 4. 38. (77); et *Scribon. Compos.* 63. et 205. — b) Carbunculus dictus est etiam peculiaris Narbonensis provinciae morbus, qui nascitur in occultissimis corporum partibus et plerumque sub lingua, quique hodie vocatur le charbon provençal. Hunc describit *Plin.* 26. *Hist. nat.* 1. 4. (15. et 16). ¶ 5. Denique ita appellatur morbus in arboribus, de quo diximus in CARBUNCULATIO. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 28. 68. (275). Rorem inustum sole acri frugibus rubiginis causam esse, et carbunculi vitibus. *Id.* *ibid.* 29. 70. (293). Cancros tremari jubent in arbutis, ut carbunculi non noceant. Adde *eumd.* 17. *ibid.* 24. 37. (222), et *Colum.* 3. *R. R.* 2. 4.

CARCER, ōis, m. 3. Ratione habita etymol est a coercendo, ut *Varroni* 5. *L. L.* 151. *Müll.* placet; vel rectius ab ἐκκαρσεν, vel a καρχαρον carcer: cf. et Germ. Kerker, Kirche. — Carcer itaque est septum, cancelli, locus quomocumque conclusus: sed occurrit duabus tantum significationibus, scilicet

A) Pro loco, in quo nocentes homines conclusi detinentur; et quidem

1) Proprie. — a) Generatim. *Plaut. Amph.* 1. 1. 3. Compingere aliquem in carcerem. *Id.* *Poen.* 3. 3. 78. ire. Adde *Lucilius* apud *Donatum* ad *Ter. Phorm.* 2. 3. 26. *Lucr.* 3. 1028. scelerisque luctu Carcer. *Cic.* 7. *Ferr.* 28. 78. Conjicere aliquem in carcerem. *Id.* *ibid.* 29. 75. condere. *Id.* *ibid.* 30. 77. ducere. Adde *eumd.* *ibid.* 9. 22. et 45. 118. *Id.* *Pianz.* 12. 30. E carcere emittere. Adde *Ovid.* 1. *Pont.* 6. 37. *Curt.* 8. 7. 8. Includi carcerem. *Id.* 5. 5. Erumpere ex carcere. *Tac.* 1. *Ann.* 63. Trahere aliquem in carcerem. *Id.* 6. *ibid.* 40. rapere. — Carcer habebatur etiam in castris, ut colligere licet ex *Tac.* 1. *Ann.* 21., et *Juvenal.* 6. 36. — b) Specialiter Romae carcer absolute vocabatur is, in quem rei de maiestate conjiciebantur; fuit nempe palatium ab Anco Martio in foro Romano edificatum, cuius pars inferior (quae a *Liv.* 34. 44. carcer inferior vocatur) in carceris usum versa fuit a Servio Tullio, unde Tullianum est appellatus: *F. TULLIANUM.* *Cic.* 2. *Cat.* 12. 27. Sentiet in hac urbe esse carcerem, quem vindicem nefariorum et manifestorum scelerum majores nostri esse voluerant. Adde *eumd.* *Sull.* 25. 70.; *Sall.* *Cat.* 55.; *Liv.* 1. 33.; *Festum* p. 358. 18. *Müll.*; et *Plin.* 7. *Hist. nat.* 60. 69. (212). — c) A Foetis ponitur de ventorum custodia. *Virg.* 1. *En.* 58. ventos vindis et carcere teneat. Adde *Ovid.* 4. *Met.* 662. et 2. *Fast.* 456. — Item de Orco. *Virg.* 6. *En.* 734. clausae tenebris et carcere caeco. *Seneca Herc. fur.* 1222. Carcer inferorum. *Lucan.* 6. 797. Diis.

II.) Figuratae ¶ 1. Ponitur de corpore, quod animae quoddammodo carcer est. *Cic.* 1. *Tusc.* 30. 74. Nec tamen illa vincula carceris ruperit, sed — a deo evocatus atque emissus exierit. Adde *eumd.* 5. de republ. 14. *Lucan.* 6. 721. Invisa claustra carceris attingit. h. e. corporis. ¶ 2. Per synecdochen dicitur de inclusis in carcere. *Cic. Pis.* 7. 16. In me carcerem effudistis, conjuratos armastis. ¶ 3. Carcer dicitur etiam homo improbus et carcere dignus, vel, ut alii volunt, pro convivium ponitur pro carcerario adeoque carnisce. *Ter. Phorm.* 2. 3. 26. Ain' tandem, carcer? — honorum extorior, legum contorior. *Lucilius* apud *Donatum* ad *Ter.* 1. c. Carcer vix carcere dignus.

B) Praeterea carcer dicitur septum, quo clauderentur equi, et inde ad cursum emittentur, in publicis ludis, ut *Varro* 5. *L. L.* 153. *Müll.* docet.

1) Proprie — a) In singulari numero. *Ennius* apud *Cic.* 1. *Deinat.* 48. 107. omnes avidi spectant ad carceris oras, Quam mor emittat pletis et fœdibus currus. *Virg.* 3. *G.* 104. et 5. *En.* 145. ruuntque effusi carcerē currus. Adde *Tibull.* 1. 4. 32. *Ovid. Heroid.* 18. 166. Ut celer Eleo carcere missus equus. Adde *eumd.* 3. *Art.* am. 595. et 10. *Met.* 652. — Frequentius vero hoc nomine in plurali numero effertur, ut docet *Servius* ad *Virg.* 1. *En.* 58. et 5. *ibid.* 145. *Cic. Brut.* 47. 173. Nec enim in quadrigis eum serundum numeraverim, qui vix e carceribus exierit, cum palmam jam primus acceperit. *Id.* 4. *Herenn.* 3. 4. Intra carceres stare. *At. leg.* carcerem. *Lucr.* 2. 263. Nonne vider etiam, patefactis tempore puncto Carceribus, non posse tamen pro-

rumpere equorum Vim rapidam etc. Adde *Liv.* 8. 20. *Virg.* 1. *G.* 512. Ut cum carceribus sese effundere quadrigae. *Horat.* 1. *Sat.* 1. 114. Ut cum carceribus missos rapit ungula currus. Adde *Ovid.* 5. *Trist.* 12. 26.; *Sueton. Cas.* 21. et *Stat.* 6. *Theb.* 522.

II.) Figuratae ponitur de initio cujuscumque calamitatis, ita tamen ut ad publicorum ludorum certamen manifeste appareat allusio. *Cic. Senect.* 23. 83. Nec vero velim, quasi decurso spatio, ad carceres a calce revocari. *Id.* *Amic.* 27. 101. Ut possis, quibuscum tamquam carceribus missus sis, cum lisdem ad calcem, ut dicitur, pervenire. Adde *Varron.* 1. *R. R.* 3. et 2. *ibid.* 7. 1.

CARCERALIS, e, adject. ad carcerem pertinens. *Prudent.* 5. *nepi* *crisp.* 253. Carceralis caecitas. Et *ibid.* 551. Per vincula, flammam, ungulas, Per carceralem silpitem. Adde *Cod. Theod.* 9. 3. 6. *Imp. Theod. et Valentin.* *Novell. Constit.* 3. 1. 7. Carceralis custodia.

CARCERARIUS, a, um, adject. ad carcerem pertinens. *Plaut. Capt.* 1. 2. 26. Facere quæstum carcerarium. h. e. ex captivis in carcerem confectis. — *Hinc*

Carcerarius, ii, m. 2. absolute, substantivorum more, est carceris custos. *Inscript.* apud *Gruter.* 80. 5. M. AURELIUS ROMANVS OPTIO CARCERARII CBOR. (h. e. cohortis) VRB. GORDIANAE. Jam vero carceres in castris agnoscent *Tac.* 1. *Ann.* 21. et *Juvenal.* 6. 56. *Donatus* ad *Ter. Phorm.* 2. 3. 26. Ain' tandem, carcer. Non carcerarium, sed carcerem asperius appellavit sic *Lucilius*: Carcer vix carcere dignus.

CARCEREUS, a, um, adject. ad carcerem pertinens. *Prudent.* 6. *nepi* *crisp.* 16. Calena carceres. *Id.* 2. *advers.* *Symmach.* 468. Antrum carcerium. Adde *eumd.* *Hemartig.* 853. *Cassiod.* *Complex.* *Act.* 4p. 39. Carceres vincula.

CARCERO, as, are, a. 1. in carcerem compingo. Legitur apud *Messall.* *Cornin.* de progen. *Aug.* 29. Verum nullius auctoritatis scriptori substitutus valim *Salvian.* 2. *Gub. Dei* 4. David jejunio exigitur, sicut effunditur, solitudine carcerum.

CARCHAURS, i, m. 2. καρχαρις, genus piscis, qui idem putatur esse, quod canicula, de qua *Plin.* 9. *Hist. nat.* 46. 70. (151). multa disserit. Dicitur est ab asperis dentibus et serratis mordentibus. Καρχαρος enim asperum significat. *Colum.* 8. *R. R.* 11. 12. Est autem hic piscis squalus carcharias L.

CARCHEDI succularum foraminum, etc. legitur apud *Vitruv.* 10. 15., ubi de catapulis agit. Sed legendum esse carchedit vel tracheti, notant interpretes.

CARCHEDONICUS, a, um, adject. Καρχηδόνιος, Carthaginiensis. Carthago enim Graece Καρχηδών dicitur. — Hinc genus quoddam carbuncolorum, Carchedoni appellati sunt, quia his Carthago olim abundavit. Idem dicti sunt etiam Garamantici, a loco, ubi reperiantur. Sunt autem nigrioris, quam ceteri, aspectus, sed igne, vel sole et inclinatione, acris, quam ceteri, excitantur et refulgent. In umbra purpurei videntur, sub celo flammei, contra radios solis scintillant etiam. Hae *Plin.* 37. *Hist. nat.* 7. 25. (92). ex *Archelao.* *P.* Syrus apud *Petron.* *Satyr.* 53. Quo Carchedonius optas ignes lapideos, Nisi ut scintillent? Probitas est carbunculus. — Sunt et alii Carchedoni ceteris carbunculis multo viliores, qui nascuntur apud Nasamonas, in montibus inveniuntur ad repercussum lunae maxime plenae; omnesque quoddam Carthaginiensium deportari consueverunt; unde et nomen sortiti sunt. *Plin.* *loc. cit.* — Quod de smaragdīs Carchedoniis addi solet ex eodem *Plin.* 37. *Hist. nat.* 5. 18. (72), eo loco *Harduin.* contendit, legendum esse Calchedoniis, ex omnib. suis MSS., quem secutus est *Silius*.

CARCHESIUM, ii, n. 2. καρχησιον. ¶ 1. Hoc nomine significatur poculum quoddam procerum, et circa modicam partem compressum, ansae a summo ad infimum pertinentibus, ut *Macrobi.* 6. *Saturn.* 21. describit. *Virg.* 4. *G.* 380. caepe Mæonli carchesia Borebi, Oceano libemus, ait. Adde *eumd.* 5. *En.* 77. *Ovid.* 7. *Met.* 247. Aeneae inversus tepidi carchesia lactis. *Id.* 12. *ibid.* 317. Supilis vincti et inextinctus Aphidas Languentique manu carchesia mixta tenebat. Adde *Fal. Flacc.* 2. 656. et *Sil. It.* 11. 302. ¶ 2. *Asclepiades* vir inter Graecos apprime doctus ac diligens, ait, navalis veli partem inferiorem πρᾶσαν vocari: circa mediam ferrie partem καρχησιον dicit; summam vero partem carchesia nautica-

ri, et inde diffundi in utrumque veli latus ea, quæ cornua vocantur. Hæc Macrobius 5. Saturn. 21., qui quod dicit navale velum, non ipsum velum, sed malum, quo sustinetur, intelligit. Athenæus enim l. 11. c. 7., unde hæc Macrobius sumpsit, habet τοῦ τοῦ τοῦ καρχηδῶνος ἱερὸν αὐτὴν πρώτην αὐτὴν significationem malum navis significat. Clarior itaque Non. p. 346. 24. Merc. et Servius ad Virg. 5. Æn. 77. carchesium esse dicunt summam mali partem, in qua sunt foramina, per quæ funes trajiciuntur. Porro in eo cummine machina quædam est, Italice gabbia, in qua stare vel unus, vel plures possunt: eoque ascendunt nautæ, ventos et alia explorant. Ea ab aliquibus cum carchesio confunditur, ab aliis distinguitur. V. Bayf. et Scheffer. et alios, qui ex professo de re navali scripserunt. At Schneiderus ad Vitruv. Tom. 3. p. 250. et seqq. plurimis adductis Græcorum Latinorumque auctorum locis, statuit, carchesium esse apparatus illum ligno vel malo navis adjunctum et connexum, qui trochæas aut scutulas aptas habet, et idoneas ad onera tollenda, Italice calcece. Fere usurpatur in plurali num. Lucilius apud Non. loc. cit. Tertius hic mali superat carchesia summa. Catull. ibid. Lucida qua splendent summi carchesia mali. Hunc Catull. versum pleræque editiones, auctore Mureto, interserunt post v. 235. Epithal. Pelei et Thet. Adde Lucan. 5. 418. — In singulari numero Apul. 11. Met. Jam malus insurgit, pinus rotunda, insigni carchesio conspicua. Adde eund. Florid. n. 22. ¶ 3. Præterea ab ejusdem navalia carchesii similitudine sic appellata est pars machinæ alicujus, in qua aliquid ita infigitur, ut versari possit. Dan. Barbarus Italice verit paritolo. Vitruv. 10. 2. 10. Machinationes aliæ rectæ, aliæ planæ in carchesiis versatilibus collocatæ. Et ibid. 10. 5. Schneid. Supra murum machinam in carchesio versatili constituit.

CARCINETHRON, i, n. 2. καρχηδῶν, genus herbæ, cujus succus naribus infusus supprimit sanguinem. Græci etiam polygonon, geniculatam Latini vocant. Plin. 27. Hist. nat. 12. 91. (113). De synonymia V. POLYGONON.

CARCINIAS, æ, m. 1. καρχινια, gemma cancri marini colore. Plin. 37. Hist. nat. 11. 72. (187).

CARCINODES, καρχινωδής, vox Græca Latine scripta, quæ significat rem aliquam cancro similem. Carcinodes narium apud Plin. 20. Hist. nat. 17. 73. (187). est polypus in naribus, qui facile in cancerum degenerare solet, ut Cels. docet 6. 8. ad fin.

CARCINOMA, atis, n. 3. καρχινωμα.

I.) Proprie est periculosissimum morbi genus, quod nascitur maxime in superioribus partibus circa faciem, nares, aures, labra, mammas femininarum, modo cum ulcere, modo sine eo. Habet autem quosdam gradus, quorum primus cacæthes curationem recipit, secundus proprie carcinoma dictus, et ceteri non item, sed medicaminibus irritantur. Hæc ex Cels. 3. 28. n. 2., ubi plura de eo. Id. ibid. Si levatur malum, procedere curatio potest: si prolihus irritatum est, scire licet, jam carcinoma esse etc. — Medici quidam distinguunt inter *cancrum* et *carcinoma*, ut hoc exulceratum, ille sine ulcere sit. At Celsus in utroque et ulcus et defectum ulceris agnoscit, ut videre est loc. cit. et 26. 31. — Ipsum quoque *cacæthes*, quod curationem recipit, ceteraque vitia sanabilia, quæ similitudinem aliquam habent cum carcinomate, *carcinomata* appellantur. Cato R. R. 157. Si quid in mammis ulceris natum, et carcinoma, brassicam tritam opponito, sanum faciet. Plin. 20. Hist. nat. 2. 10. (37). Sordes caudarum prosunt gingivis, si carcinoma serpat. Id. 28. ibid. 18. 74. (242). Carcinomata curot coagulum leporis. Id. 22. ibid. 13. 15. (32). sanat urtica. Adde Theod. Priscian. 3. 5.

II.) Translate. Augustus nepotem Agrippam ingenii scordati et feroci, et Julius filium, et neptem, contaminatas probris omnibus, et plane extra omnem emendationis spem positas, tres vomicas, aut tria carcinomata sua vocare solebat, ut narrat Sueton. in ejus Vita 65.

CARCINOS, i, m. 2. καρχινος, Græca vox idem significans, quod cancer. Pro celesti sidere Lucan. 9. 536. Par Geminis Chiron, et idem quod Carcinus ardens, Humidus Egeceros. — Græce scribitur et καρχινος. Quare penultima videtur etiam posse produci, quamvis a poetis Græcis semper corripitur.

CARDACES, um, m. plur. 3. καρδακες, militis Persici genus, forte quidem et bellicosum, (nam καρδα Persis vile et bellicosum significat, teste

Strabone ad fin. l. 15.), sed idem admodum furax, Τεπος Datam. 8.

CARDAMINA, æ, f. 1. καρδάμιν, herbæ nomen apud Apul. Herb. 20., quam a Græcis cardamon, ab Italis nasturtium vocari ait.

CARDAMOMUM, i, n. 2. καρδάμωμος, fruter odoratus amomo similis, semine oblongo. Quatuor ejus genera sunt: viridissimum ac pingue, acutis angulis, contumax fricanti, quod maxime laudatur: proximum huic et rufo candicans: tertium brevius atque nigrius. Postremum omnium varium et facile tritu, odorisque parvi. Locum habet maxime in unguentis. Plin. 12. Hist. nat. 13. 29. (50). et 13. ibid. 1. 2. (8). et ibid. 2. 2. (18). Cl. Fée (Op. cit. vol. 1. p. 29.) ad Plin. 12. Hist. nat. 13. 29. (50). hæc ait: «Le cardamome des anciens paraît être le fruit qui se trouve encore aujourd'hui dans nos pharmacies, sous le nom de cardamome; et, en effet, il est allongé, à angles aigus; son odeur se rapproche de celle de costus, et il est difficile à rompre; quelquefois on ne le trouve point en Arabie, mais bien dans l'Inde qui le fournissait aux Romains et aux Grecs par la mer Rouge et l'Arabie. Plin. distingue quatre espèces de cardamomes assez semblable les uns aux autres; les modernes en reconnaissent trois sortes commerciales, le grand, le moyen et le petit. Voici quelle est la synonymie du cardamome: καρδάμωμον Hippocr. Morb. mul. 1. 603. et Dioscor. l. 5.; et Cardamomum Latinor. sunt Amomum Cardamomum L.

CARDAMUM, i, n. 1. καρδάμιν, herba Latine nasturtium dicta. Scribon. Compos. 129. Cardami nigri, idest nasturtii nigri seminis, etc. Rhodius legendum putat, Cardami, idest nasturtii nigri seminis, etc. Adde Apul. Herb. 20. Cæl. Aurel. 4. Tard. 8. a med. Cardamum, quod nasturtium vocamus. Hieronym. 2. adv. Jovinian. 13. Persarum regis Cyri vitam Xenophon octo voluminibus explicat: polenta et cardamomo et sale et pane cibario eos asserebant victitare.

CARDIACUS, a, um, adject. καρδιακός, ad stomachum pertinens. Est vox Medicorum tantummodo propria. Cardiacus morbus est vehementis stomachi languor et dolor, cum corporis imbecillitate, nimio sudore, aliisque affectibus, de quib. V. Cels. 3. 19., Cæl. Aurel. 2. Acut. 30. et seqq. et alios. Dicitur autem cardiacus a καρδιά cor, quia olim creditum est, cor maxime in eo morbo laborare, vel a καρδιά, quæ significat os ventriculi: quod sensu usurpato a medicis, Galenus l. 2. περί τῶν νόσων ἀνθρώπων c. 24. testatur. Plin. 11. Hist. nat. 37. 71. (187). Cor negatur cremari posse in his, qui cardiaco morbo obierint. Veget. 1. Peter. 25. 2. Schneid. Cardiacus equus. Id. 5. ibid. 51. 1. bos. Adde Pelagon. Veter. 29. 4., ubi cardiaci equi signa et remedia exhibentur. — Hinc

Cardiacus, i, m. 2. absolute, substantivorum more, dicitur qui tali morbo laborat. Cic. 1. Divin. 38. 81. Nec cardiacis hoc tribuendum est, nec pneueticis. Horat. 2. Sat. 3. 161. Non est cardiacus (Craterum dixisse putat) Hic ager: recte est igitur, surgetque: negabit. Adde Senec. Ep. 5. et Plin. loco mox citando. — Cardiacis maximum remedium vinum esse putatur, ut est apud Cels. loc. cit. et Plin. 23. Hist. nat. 1. 23. (44). Hinc Juvenal. 6. 32. Cardiaci numquam evitium missurus amico.

CARDIMONA, atis, n. 3. Cæl. Aurel. 2. Acut. 35. Vocatur autem secundum aliquos quædam passio etiam cardimona, quam Græci καρδιωγόν vocaverunt. Hanc necessario sequitur dolor oris ventris, quam plurimi idiotæ cordis dolorem vocabantur.

CARDINALIS, le, adject. ad cardinem pertinens. ¶ 1. Ad portæ cardinem pertinens. Vitruv. 4. 6. 4. Fores ita compingantur, ut scapi cardinales sicut ex altitudine luminis totius duodecima parte. cardinales scapi sunt ligilla, vel crassiores tabulæ hinc inde erectæ, et ipsi foribus affixæ, quibus forum ornamenta præcinguntur, secundum antepagmenta lapidea ipsius januæ. Dicuntur autem cardinales, quia habent ex utraque parte cardinem, quo fores vertuntur. ¶ 2. Translate Servius ad illud Virg. 1. Æn. 135. Eorum ad se, Zephyrumque vocat; cardinales hos ventos appellat, hoc est præcipuos: per hos enim omnes venti eo loco intelligendi sunt. V. CARDO sub B. ¶ 3. Cardinales numeri dicuntur a Grammaticis, ex quibus formantur ordinales et distributivi, ut quatuor unde quartus, quaterni: sex unde sextus, seni, etc. Priscian. De ponderib. p. 1331. Putsch.

CARDINALITER, adverb. per cardinem. Firmic. 4. Mathes. 10. Cardinaliter præsidere.

CARDINATUS, a, um, adject. Vitruv. 10. 21. 4. de testudine militari. Arrectaria duo conjuncta capitibus transverso cardinale ligno, et altero mediano inter duos scopos cardinato, et laminis ferreis religato. Tignum cardinatum hoc loco est trave incastrato. Sic Idem ibid. 20. Interordinate trabes. V. CARDO.

CARDINEUS, a, um, adject. cardinalis. Septimius Afer apud Terentian. De metris p. 2124. Putsch. Stridula cui limina, cui cardine tumultus. — Cardinea Dea. V. CARNA.

CARDINULUS, i, m. 2. diminut. a cardo. Alciat. Ep. 78. Anula ferreo et admodum tenui, velut concurrentibus in se delphinulis concludendo, sigilli duplicis forma geminis cardinalis inseratur. V. CARDO.

CARDO, is, m. 3. Feminino genere usurpavit unus vetus poeta Græchus (juxta alios Grævus seu Granus) apud Non. p. 202. 20. Merc. Sonat impulsu regia cardo. Id. apud Priscian. 6. p. 683. Putsch. O grata cardo, regium egressum indicans. — Ratione habita etym., vox conjungi potest cum Gr. καρδία ramus ficulneus, et machina theatralis. — Ceterum cardo dicitur et est locus, ubi aliquid in cavum seu foramen alterius rei immittitur, ut versari possit.

I.) Proprie occurrit A) in machinationibus, et B) in re astronomica et mathematica.

A) In machinationibus. ¶ 1. Ubiunque lignum aliquod (quod cardo masculus appellatur) in cavum seu foramen alterius (quod cardo femina vocatur) immittitur, ut versari possit, cardo dicitur. Vitruv. 9. 8. 11. Schneid. Tympanum includatur cardinibus ex torno, masculo et femina inter se coarctatis, ita ut minus tympanum in majore circumagendo arcto leniterque versetur. cardines hoc loco appellat non solum id quod vertitur, sed etiam id, in quo vertitur, illud vocans masculum, hoc feminam. Id. 10. 20. edit. vet. de testudine paranda. Ex orbiculis ita sint temperatæ, ut habeant cardines et foramina, quo vectes trajecti versationes earum expediant. — Hinc dicitur cardo digni vel tabulæ caput, figura cunei vel metæ formatum, quod in cavum alterius digni eadem figura excavati immittitur, quo firmius hæreat. Id. Vitruv. 10. 20. edit. vet. Supra trabes collocantur caprelli, cardinibus aliis in alium conclusis. Id. ibid. 16. Cardines securidati. V. CARDINATUM signum supra suo loco. — Similiter in coronis cardines dici possunt extrema earum capita, quæ invicem connectuntur ad circulum faciendum. Plin. 21. Hist. nat. 4. 10. (18). Capio negavit, centifolium rosam in coronas addi, præterquam extremos velut ad cardines. ¶ 2. Spectatim cardo est fulementum illud, cui fores incumbunt et vertuntur. Cardines apud veteres plerumque infixi erant in superiore et inferiore ostii parte, hoc est in superno et infero limine, ut Plaut. loquitur Merc. 5. 1. 1., quibus proinde in imo quidam fores incumbabant, in summo autem ita delineabantur, ut huc illuc extra perpendicularum vergere et loco moveri non possent. Fiebant autem ex crassiore tigillo, in capitibus acuminato, quo capita ferream etiam cuspidem aut æneam præfixam interdum habebant, ne assidua versatione detererentur. Plaut. Amph. 4. 2. 6. et Asin. 2. 3. 8. Foribus cardines offringere. Id. Curc. 1. 1. 94. Num multat cardo? Virg. 1. Æn. 453. foribus cardo stridebat ænulis. Servius ad hunc locum docet, post obsesum a Gallis Capitolium, cautum a Romanis fuisse, ut ejus ostii cardines ex ere fierent, quorum stridore custodes, si quis clam aperire vellet, admonerentur. Virg. Cht. 222. sonitum nam fecerat illi Marmoreo, ænulis strident in limine cardo. Adde eund. 6. Æn. 573. Id. 1. ibid. 480. postes a cardine vellere. Id. 2. ibid. 493. emoti procumbunt cardine postes. Id. 9. ibid. 724. portam converso cardine torquere. Ovid. 4. Met. 93. cardines versare. h. e. fores aperire. Cf. Virg. 3. Æn. 448. Ovid. 14. Met. 782. vertere. Plin. 16. Hist. nat. 40. 77. (219). Rigorem fortissime servat ulmus: ob id cardinibus crassamentisque portarum altissima, quoniam minime torquetur. Permutanda tantum sic ut cacumen ab inferiore sit cardine, radix superior. Id. ibid. 43. 84. (230). Ex olea, durissimo ligno, cardines in foribus diutius immoti, plantæ modo germinaverunt. Apul. 1. Met. Cardines evellere. — Hinc occurrit et de his prægrandibus cardinibus, quibus C. Curionis theatrum vertebatur. Plin. 36. Hist. nat. 15. 24. (117). Theatra duo e limine card-

num singulorum suspensa libramento. — Hinc etiam per synecdochon ponitur pro ipsa fore, quæ in cardine vertitur. Ac proinde *Tertull. Spectac.* 3. appellat *cardines balteorum* in theatris ipsas eorum fores, ut in *BALTEUS* dictum est.

B) In re astronomica et mathematica. ¶ 1. Quemadmodum axis, ita et cardo pro cæli plaga sæpe usurpatur. Et primo cardines dicuntur — a) Duo axes seu poli septentrionalis et meridians. *Cic. 2. Nat. D.* 41. 105. ex *Arato*. Extremusque adeo dupliri de cardine vertex dicitur esse polus. Adde *Vitruv.* 9. 1. 2. *Schneid.* et 6. 1. 5.; *Colum.* 1. *R. R.* 1. 4.; *Senec. Hippol.* 963. et *Lucan.* 1. 72.

— b) Præcipue cardo dicitur polus septentrionalis, qui nobis semper est conspicuus, cum meridianus sub terra lateat. *Farro 1. R. R.* 2. 4. Inter circulum septentrionalem et inter cardinem cæli, ubi sol sex mensibus non videtur. Cf. *Plin.* 4. *Hist. nat.* 12. 26. (89). de *Hyperboreis populis*. Ibi creduntur esse cardines mundi extremique siderum ambitus etc. Adde *Ovid.* 2. *Pont.* 19. 45. *Seneca Herc. fur.* 1139. Cardo glacialis ursæ. *Stat.* 7. *Theb.* 38. Cardo arcturæ portæ. Adde *eund.* 1. *ibid.* 349. ¶ 2. Hinc in re agraria cardo est via, fossa, limes a meridie ad septentrionem ductus, quemadmodum *decumanus* limes est, qui ab oriente ad occidentem. Nomen traxit a cardine polorum. *Decumanus* autem prius dictus est *duodecumanus* ab hora duodecima diei, qua sol occidit: spectat enim in occidentem. Ita *Salmas.* in *exercitat.* *Plin.* p. 676., ubi de utroque fusc disputat. Alii *decumanum* dictum putant, quia ex transverso cardinis curvis X litteræ figuram exhibet, quæ decem significat. Ceterum *X* plura in *DECUMANUS*. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 33. 676. (326). Qui ita limes per agrum currit, cardo appellatur. *Id.* 17. *ibid.* 22. 35. (169). Si major modus sit, totidem pedum cardina, quot decumano. Imitari. Adde *Paul. Diac.* p. 71. 11. *Müll.*; et *Hygin.* De limit. constit. aliosque *Agrim.* apud *Goes.* Cave autem a *Servio*, qui quod hæc super re ducet ad *Fig.* 1. G. 126., non probat. ¶ 3. Latino sensu quæcumque cæli plaga cardo dicitur. *Quintil.* 12. 10. 67. Quatuor mundi cardines. Cf. *Pallad.* 3. *R. R.* 19. 2. Plantas notabimus, ut ipsi, quibus steterant, cardinibus opposamus. h. e. ad eandem cæli regionem, quam ante resperant. *Lucan.* 5. 71. Cardo *Hesperius*, *Eous*. Adde *Stat.* 1. *Theb.* 157. *Lucan.* 4. 672. occiduis. *Id.* *ibid.* medius. h. e. meridianus. ¶ 4. Hinc cardo et pro centro ponitur. — a) Ipsa terra cardo dicitur, quia circa eam cæli verti putantur. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 64. 61. (160). Cælum cardini suo, hoc est terræ undique incumbit. Cf. *Apul.* de mundo. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 9. 6. (44). de luna. Proxima ergo radiorum, ideoque minimo ambitu peragat spatia etc. — b) Cardo convexitatis est pars ejus media, quæ a mathematicis vertex et focus parabolæ appellatur, ubi ejusdem parabolæ axis insigunt. *Plin.* 31. *Hist. nat.* 3. 26. (43). Reperiuntur aquæ in convallibus maxime, et quodam convexitatis cardine aut montium radicibus. h. e. in parte depressiore. *Farro 3. R. R.* 5. 47. Cardo hemisphærii. — c) Hinc apud *Geographos* cardo dicitur locus vel punctum, quod ceteris definiendis determinandisque inservit. *Liv.* 37. 54. Terminus est nunc imperii vestri mons *Taurus*: quidquid intra eum cardinem est, nihil longinquum vobis videri debet. Cf. *eund.* 40. 18. et 41. 1. Et *Flor.* 4. 12. Omnes illius cardinis populi. ¶ 5. Ponitur etiam de tempore; unde Cardo anni dicitur a *Plin.* 18. *Hist. nat.* 28. 68. (264). solstitium æstivum, quo dies ad summam longitudinem perveniunt, et, veluti in cardines se vertentes, decrescere incipiunt. — Eadem ratione cardo temporum ab *eod.* *ibid.* 23. 38. (218. et 220). vocatur quadripartita anni distinctio per incrementa et decrementsa loris, quæ augetur a bruma usque ad æquinoctium vernum, ab hoc usque ad solstitium, deinde minuitur usque ad æquinoctium autumnale, et ab hoc usque ad brumam. — In vita humana mortalis cævi extremus cardo est senectus apud *Senec. Troad.* 32. et *Lucan.* 7. 381.

II.) Translate. Quoniam forum omne fulcrimentum in cardine est, in eoque uno vertuntur, translate cardo dicitur in omni re id, in quo maximum momentum positum est, unde totius rei pendet eventus. *Virg.* 1. *En.* 676. brud tanto cessabit cardine rerum. *Stat.* 10. *Theb.* 853. attentis fitorum in cardine summo. *Quintil.* 12. 8. 2. Quotum nihil refert, ubi litum cardo vertatur. *Id.* 5. 12. 3. Ille cause cardinem po-

nit, in quo si victus fuerit, etiam in sequentibus ruit. — Hinc proverb. res est in cardine, h. e. eo res devenit, ut ad exitum prope accedat. Refertur a *Servio* ad *Virg.* 1. *En.* 676. Quidam tamen sic intelligunt, ut dicatur res esse in cardine, cum est in incerto statu, neque quo evasura sit, cognosci potest; ducta significatione ab ipsis foribus, quæ motu cardinis hinc atque illuc impelluntur.

CARDUELIS, is, f. 3. videtur esse avis parva, capite rubro, alis luteis, albo nigroque distinctis: ita dicta, quod carduorum semine libenter paseatur, ut apud *Isid.* 12. *Orig.* 7. 74.; *Serv.* ad *Virg.* 3. *G.* 338. et *Prob.* *ibid.* legitur. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 42. 58. (116). Minime avium cardueles, imperata sciunt, nec voce tantum, sed pedibus et ore pro manibus. Adde *Petr.* *fragm. Tragur.* 46. *Burm.* *V. ACANTHIS*. (It. cardellino; Fr. chardonneret; Hisp. acantidid; Germ. d. Distelfink oder Stieglitz; Angl. a linnet).

CARDUETUM, i, n. 2. locus carduis consitus. *Pallad.* 4. *R. R.* 9. 4. Contra talpas prodest catos frequenter habere in mediis carduetis.

CARDUS, i, m. 2. idem quod carduus. *Capitolin. Pertin.* 12. Dimidiatas lactucas et cardos apponere. Ita *Salmas.* legi ait in optimo quoniam codice. Alii carduos legunt. *Veget.* 1. *Veterin.* 17. 14. Herba cardo silvestri pæne similis. *Schneider* tamen hic legit carduo.

CARDUS, us, m. 4. idem quod carduus. *Edict. Dioclet.* p. 17. Item cardus majores N. quinque X decem. Adde *Charis.* 1. p. 57. *Putsch.*

CARDUS, i, m. 2. Ratione habita etymii vox conjungenda cum Gr. καρδία, et Lat. caro, cæra, hoc est carminare. — Est herba aculeata, in plura divisa genera, de quibus consulendi sunt botanici. Silvestris generis duas species describit *Plin.* 20. *Hist. nat.* 23. 99. (262), quarum altera scolymus dicitur, de qua *Dioscor.* 1. 3. c. 16. Silvestris cardui inferendi et inutilis meminit *Virg.* 1. *G.* 131. segnesque horret in arvis Carduus. Adde *Colum.* 8. *R. R.* 7. 1. et *Veget.* loc. cit. in *CARDUS*. — Sativi, et hortensis serendi rationem docent *Plin.* 19. *Hist. nat.* 8. 43. (152), *Colum.* 11. *R. R.* 3. et *Pallad.* 4. *R. R.* 9. 1. et 11. *ibid.* 11. Porro *Harduin.* ad *Plin.* loc. cit. notat, tum ipsum *Plin.*, tum *Columell.* inter carduos hortenses intelligere etiam eum, qui alio nomine cinara dicitur, Italice cardofo. Cf. vero *Fée* (*Op. cit.* vol. 2. p. 461.) hanc exhibet synonymiam: Carduus silvestris primus *Plin.* 1. c. et Carduus agrestis *Marcell.* *Empir.* 6. sunt Cinara cardunculus D. C. Fl. franc. spec. 3068. — Carduus silvestris alter. *Καρδύς* Theophr. *Hist. plant.* 6. 4., *Athen.* 2. 28.; *Σκώλεμος* *Dioscor.* 3. 16.; *Καρδα* *Galen.* de Facult. aliment.; *Αποτροπία* *Trall.*; Cinara hispida *Colum.* 10. *R. R.* 237. et 11. *R. R.* 3., et *Pallad.* loc. cit. (C. Bauh. *Pin.* 383.). et Carduus silvestris flore purpureo a Græcis dictus scolymus *Plin.* 1. c. sunt Cinara scolymus L. Spec. plant. 1159. Idem *Fée* ibidem plura hæc de re disserit.

CARE, adverb. (carus). Comp. Carius et Sup. Carissime. — Care est magno pretio, et pluris, quam pro rei valore (It. a caro prezzo, caramente, caro; Fr. cher, à haut prix; Hisp. caro, sumamente costoso; Germ. theuer, um hohen Preis; Angl. deary, at a great price, or high rate). *Farro 3. R. R.* 5. 2. Aves pingues care veneunt. *Cic.* 1. ad *Brut.* 16. 6. Valde care æstimare aliquid. *Id.* *Dora.* 43. 115. Emit domum prope dimidio carius, quam æstimabat. *Plancus* apud *Cic.* 10. *Fam.* 4. 2. Carius æstimare aliquid. *Seneca Ep.* 42. Gratuita nobis videntur quæ carissime constant. *Sueton.* *Cal.* 27. Carius comparare aliquid. *Martial.* 1. 38. cacare.

CARECTUM, i, n. 2. locus caricibus plenus. *Virg.* 3. *Ecl.* 20. tu post carecta latebas. *Colum.* 6. *R. R.* 22. 2. Melius nemoribus herbidis, et frutetis, et carectis, quam lapidosis locis, durantur ungulæ. *Pallad.* 9. *R. R.* 3. Ecstirpare carecta.

CARENARIA vel carenaria, æ, f. 1. vas, in quo carenum fit. *Pallad.* 3. *R. R.* 7. In tribus aquæ sextariis unum sextarium non despinat mellis admixtes, ac diligenter per carenarias divisum, etc. subaudi lignas vel ollas.

CARENIA, æ, f. 1. (careo) privatio. *Boeth.* *Aristot. Topic.* 3. 2. p. 681. Unumquodque in quo tempore magis valet, in hoc etiam eligibilis est. Ut carentia tristitiæ in senectute magis, quam in juventute, magis enim in senectute valet.

CARENUM, i, n. 2. genus musti ea mensura decocti, ut ex tribus partibus duæ remaneant, ut *Pallad.* 11. *R. R.* 18. docet. *Apic.* 2. 1. in fin. Subassarum cum careno. Adde 1. 33. et *Augustin.* 2. *Mor. Manich.* 13. — Scribitur et carenum a Græco καρενον, ut sit a καρα caput, et ονος vinum, fortasse quia valde inimicum sit capiti: vel a Καρεν quod Caræ populi primum coxerint. Sed et καρενον Græce scriptum invenitur: καρενον autem caput significat. *Schneider* in *Indice Script.* *R. R.* videtur fuisse carenum vinum passum nigrum Asiaticum, quod *Galenus* bis memorat, et καρενον vocat. At *Edict. Dioclet.* p. 28. Item careni Mæonii Italicum sextarium unum X triginta. Concorrant *Talmudistæ* ad *Erod.* c. 19. v. 1., a quibus describitur: Vinum dulce, quod affertur ex Asia. Mæonia enim nota est Asiæ regio. Hinc patet carenum esse derivandum a καρενον, itaque scribendum, non carenum. — De genere herbarum, vel seminis, ¶ in CAREUM in fin.

CAREO, es, ñi, itam, ere, n. 2. Carint pro careant. ἀρχαῖος. *Plaut. Most.* 4. 1. 1. Qui cum culpa carint, tamen in malum metuunt. — Part. Carens sub init. et 2.; Cariturus apud *Ovid.* 4. *Heroid.* 1. Qua nisi tu dederis, caritura est ipsa. Et 4. *Pont.* 5. 41. carituros arbore montes. Adde *Curt.* 10. 2. 27.; *Plin.* 20. *Hist. nat.* 21. 84. (224). et *Juvenal.* 6. 39. — Part. Carendus apud *Ovid.* *Heroid.* 1. 50. — Careo est a Græco καίρω, καρήναι: depascor, detondeo, minuo; et est privus sum aliqua re, vel non habeo aliquam rem, quam habui vel habere possum vel etiam desidero; ita tamen, ut sæpius ponatur de iis, quæ nobis non sunt necessaria; his enim egemus vel indigemus, ut patet ex *Cic.* 1. ad *Q. fr.* 3. 2. Nunc commisi, ut me vivo careres, vivo me aliis indigeres. *Seneca Vit. beat.* 7. Voluptate — virtus sæpe caret, nunquam indiget. *Auson.* *Edyll.* 7. 5. Mater carens, nutritrix egens herai imperium. Quamquam aliquando carere dicitur etiam is, qui dolet quod sibi res desit, quam desiderat. Pluribus hujusce verbi notionem exponit *Cic.* 1. *Tusc.* 36. 87. Carere hoc significat, egere eo, quod habere velis. Inest enim velie in carendo: nisi cum sic, tamquam in febris, dicitur, alia quodam notione verbi. Dicitur enim alio modo etiam carere, cum aliquid non habes, et non habere te sentias, etiamsi id facile patiare. Carere enim in morte non dicitur: nec enim esset dolendum. Dicitur illud bono carere quod est malum. Sed ne vivus quidem bono caret, si eo non indiget etc. Hæc *Cicero* (It. esser privo, star senza, mancare; Fr. être dépourvu, privé de quelque chose, en manquer; Hisp. faltar, carecer de alguna cosa; Germ. von etwas entblosst oder frei sein, etwas entbehren oder nicht haben; Angl. to be without, want, be in want of, be free from). — Porro initio statim animadvertendum putamus, hoc verbum — a) Raro admodum absolute occurrere. *Cic. Senect.* 14. 47. Cupidis enim rerum talium odiosum fortasse et molestum est carere, satiatiss vero et expletis jucundius est carere, quam frui. Quamquam non caret is, qui non desiderat. *Id.* 1. *Tusc.* 12. 26. Istuc ipsum vereor, ne malum sit, non dico carere, sed carendum esse. Adde *eund.* *ibid.* loc. superius cit. et post redit. ad *Quir.* 1. 3. — b) Bis tantum occurrit cum Genit. *Ter. Heaut.* 2. 4. 20. Tui carendum quod erat. *Lævius* apud *Gell.* 19. 7. Carendum tui est. — c) In familiaribus sermonibus occurrit etiam cum Accus. *Plaut. Curc.* 1. 2. 46. Id, quod amo, careo. Adde *eund.* *Pæn.* 4. 1. 4. Turpilius apud *Non.* p. 466. 8. *Merc.* Meos parentes careo. *Inscript.* apud *Gruter.* 770. 9. non tamen optime notat. QUAM FILIOS DVOS CARVIT. Alia *ibid.* 572. 7. DVLCIEM CARVIT LYCEM CVM TE AMIST. — Hinc careri passive apud *Marcell.* *Empir.* 36. a med. Iluc pertinet et Part. Carendus apud *Ovid.* *Heroid.* 1. 50. Virque mihi, dempto fine carendus, abest. — d) Cum infinito. *Capell.* 1. p. 9. Quod Superi volvere, licet de pectora fixis præoptare caret, si quod placet atque necesse est. h. e. licet iuane atque inutile est, præoptare hominum pectora de eis, quæ immobiliter disposita sunt, tamen quod diis placet, necesse est ut fiat. — e) Ceterum occurrit de more cum Ablativo rei vel personæ: tribuitur autem ¶ 1. Personis: et quidem — a) Ponitur cum quis personæ aut re aliquæ voluntarie non utitur, isdem se abstinet, easque fugit; quo sensu opponitur verbo uti, ut apud *Nepot.* *Epam.* 3. Amicorum in se tuendo caruit facultatibus, fide ad alios sublevandos sæpe usus est. *Plaut. Truc.* 4. 3. 59. Qui ingreus est,

sive subbibi, sive adeo caret temeto, tamen ab ingenio est improbus. Adde eumd. *Asin.* 4. 1. 57. *Ter. Eun.* 2. 1. 17. Tandem ego, non illā caream, si sit opus, vel totum triduum. *Cic.* apud *Non.* p. 5. 13. *Merc.* Magnam habet vim disciplina verecundiae: caret temeto omnes mulieres. *Nepos Phoc.* 1. Si ipse his (mulieribus) facile careret. *Lucret.* 4. 1069. Nec Veneris fructu caret is, qui vitat amorem. *Sall. Cat.* 13. Animus imbutus malis artibus baud facile lubricibus carebat. — Speciatim hoc sensu dicitur de iis, qui hominum conventu vel loco aliquo absunt seque abstinent. *Cic. Mil.* 7. 18. Caruit foro postea Cn. Pompejus, caruit senatu, caruit publico, janua se ac parietibus, non jure legum judiciorumque textit. *Id.* d. *Ferr.* 19. 41. Provincia domoque carere. *Id.* 9. *Att.* 19. 1. Ego meo Ciceroni, quoniam Roma caremus, Aspinii potissimum togam puram dedi. *Id.* *Brut.* 8. 32. Isocrates magnus orator et perfectus magister, quamquam forensi luce caruit, etc. *Id.* t. *Cat.* 7. 17. Carere aspectu civium. *Id.* *Acad.* (2. pr.) 1. 1. rebus urbanis. — b) Item carere dicitur is, qui haud libenter, immo cum dolore, aliqua re se privatum sentit: qua significatione verbo *carere* opponitur *frui* vel *delectari*, ut apud *Cic.* post red. ad *Quir.* 1. 3. Amicitiae, consuetudines, vicinitates, clientelae, ludique et dies festi quid haberent voluptatis, carendo magis intellexi, quam fruendo. Adde eumd. *Senect.* 14. 47. *Id.* *Senect.* 13. 44. Quamquam immoderatis epulis caret senectus, modicis tamen convivii delectari potest. — Jungitur pluribus Substantivis, quorum praecipuum, servato litterarum ordine, exhibentur. *Cic.* 1. *Tusc.* 36. 88. bono carere. *Id.* *Rosc. Am.* 15. 44. communis omnibus. *Id.* 1. *Tusc.* 36. 87. communis vitae. *Id.* 5. *ibid.* 22. 63. consuetudine amicorum, societate victus, sermone familiari. *Id.* 7. *Fam.* 33. 1. declinationibus alicujus. *Id.* *Senect.* 13. 44. epulis extractis mensis et frequentibus poris. *Virg.* 6. *En.* 333. bonore mortis. h. e. sepulcro. Adde *Ovid.* 3. *Art. am.* 483. et 15. *Met.* 614. *Cic.* 1. *Tusc.* 36. 87. liberis. *Horat.* 1. *Ep.* 10. 40. libertate. *Cic.* 1. *Tusc.* 6. 12. et *Ovid.* 15. *Met.* 531. luce hac. *Cf. Virg.* 4. *G.* 255. corpora luce carentum. *Curt.* 10. 2. 27. militibus bonis. *Quintil.* 12. 11. 30. memoria posteritatis. *Virg.* 5. *En.* 651. munere. *Cic.* 1. *Tusc.* 36. 87. oculis. *Ter. Heaut.* 1. 1. 85. et *Nepos Pelop.* 1. et 5. patriā. Adde *Tac.* 4. *Ann.* 58. *Auct. R. Afr.* 22. patriā civitateque. *Ovid.* 3. *Fast.* 419. ratione. *Cic.* 1. *Tusc.* 36. 88. et *Curt.* 7. 4. 16. regno. *Ovid. Heroid.* 4. 1. salute. *Cic. Rabir. perd.* 10. 29. sensu et vita. Adde eumd. 1. *Tusc.* 12. 26. *Horat.* 1. *Sat.* 3. 66. sensu communi. *Id.* 2. *ibid.* 3. 196. sepulcro. *Quintil.* 2. 16. 16. et 11. 3. 66. sermone. *Horat.* 4. *Od.* 9. 28. vate sacro. *Quintil.* 1. 6. 36. uxore. *Horat. Art. P.* 354. veniā. *Ovid.* 9. *Met.* 331. virginitate. *Cic. Senect.* 3. 7. et 12. 39. voluptatibus. — c) Denique *carere* dicitur etiam is, qui eo quod caret, utilitatem percipit, non enim molestia vel incommodo afficitur: quo sensu *carere* pluribus jungitur Substantivis, quorum praecipuum, servato litterarum ordine, exhibentur. *Horat.* 2. *Ep.* 2. 206. ambitione carere. *Quintil.* 9. 4. 57. calumniā. *Sueton. Aug.* 19. conspiratione et periculo. *Auct. B. Gall.* 8. *proem.* et *Quintil.* 9. 4. 57. crimine stultitiae atque ignorantiae. *Cic. Senect.* 13. 44. cruditate. *Plaut. Most.* 4. 1. 1.; *Ter. Hecyr.* 4. 4. 41.; *Cic.* 5. *Tusc.* 2. 4.; *Ovid.* 7. *Met.* 724.; et *Quintil.* 6. 3. 28. culpā. *Sueton. Claud.* 9. discriminibus. *Cic.* 1. *Fin.* 11. 38., 3. *Tusc.* 18. 41. et *Amic.* 6. 22. dolore. *Id.* 16. *Fam.* 15. 1. febri. *Cf. eumd.* 1. *Tusc.* 36. 87. *Ovid.* 14. *Met.* 286. figurā suis. *Horat.* 3. *Od.* 19. 8. frigiditate. *Cic. Senect.* 13. 44. insomniis. *Cic.* 2. *Fin.* 13. 42. et 3. *Tusc.* 13. 40. malo. *Scribon. Compos.* 122. malo. h. e. morbo. *Cic. Mil.* 2. 5. et *Seneca Hippol.* 243. metu. *Cic.* 3. *Tusc.* 13. 27. miseriā. *Id.* 1. *Acad.* (post.) 10. 38. et *Plin.* 20. *Hist. nat.* 21. 84. (224). morbis. *Horat.* 2. *Od.* 8. 12. et *Ovid.* 15. *Met.* 158. morte. *Nepos Miltiad.* 2. nomine. *Cic.* 1. *Off.* 29. 102. perturbatione animi. *Cic.* 10. *Att.* 16. 6. quartanā. *Id.* 1. *Tusc.* 12. 26. sensu. *Horat.* 1. *Sat.* 1. 42. stultitiā. *Cic. Rosc. Am.* 20. 35.; *Nepos Pausan.* 3.; et *Quintil.* 2. 2. 14. suspitione. *Juvenal.* 10. 357. terrore mortis. *Ovid.* 11. *Met.* 426. timore. *Cic. Senect.* 13. 44. violentiā. *Horat.* 3. *Od.* 27. 39. et *Quintil.* 8. 3. 2. vitiis. ¶ 2. Tribuitur etiam rebus inanimis et abstractis. *Plaut. Curc.* 1. 1. 17. Caruitne febris te heri vel nudius tertius? *Lucret.* 2. 652.

TOM. I.

Terra quidem vero caret omni tempore sensu. *Cic.* 1. *Tusc.* 12. 26. Si minus id obtinebis, — docebis carere omni malo mortem. *Virg.* 2. *En.* 44. an ulla putatis Dona carere dolis Danaum? *Id.* 5. *ibid.* 173. nec lacrimis carere genae. *Id.* 9. *ibid.* 540. retroque residunt In partem, quae peste caret. h. e. incendio. *Horat. Epod.* 16. 13. Quaque caret ventis et solibus ossa Quirini. *Id.* 2. *Od.* 1. 36. Quae ora caret cruore nostro? *Id.* 1. *ibid.* 36. 10. nota Cressa caret dles. *Id.* 2. *Ep.* 2. 123. virtute carentia verba. *Id.* *Art. P.* 261. opera celeris nimium curaque carens. *Ovid.* 3. *Met.* 551. Essemus miseri sine crimine — lacrimaeque pudore carerent. *Id.* *ibid.* 226. adituque carentia saxa. *Id.* 1. *ibid.* 67. aether gravitate carens. *Id.* 13. *ibid.* 129. facundia invidia caret. *Id.* 2. *ibid.* 222. nivibus caritura Rhodope. *Id.* *ibid.* 762. sole carens domus. *Id.* 12. *ibid.* 325. sensu caret mors. *Id.* *Heroid.* 2. 26. Vela queror redivit, verba carere fide. *Id.* *ibid.* 1. 18. successu caret doli. *Id.* 1. *Art. am.* 515. caret rubigine dentes. *Id.* 1. *Trist.* 8. 43. labe vita carens. *Seneca Hippol.* 554. Nullum caruit exemplo nefas. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 1. 1. (7). Natura vero rerum vis atque majestas in omnibus momentis fide caret. *Quintil.* 1. 1. 28. Stilus rudis et confusus intellectu caret. *Id.* 3. 3. 9. Economia Latino nomine caret. *Id.* 9. 1. 20. Astu caret oratio. *Id.* 7. *proem.* 3. Oratio carens virtute. *Lucan.* 2. 552. variā jura carentia pompā.

CARESCO, is, ere, n. 3. inchoativum a careo. *Gloss. Philoz.* Careasco, στέρομαι. Occurrit etiam in *Not. Tir.* p. 95.

CAREUM, i, n. 2. herbae genus, gentis suae (hoc est Cariae populi) nomine ita appellatum, semen habens exiguum, cujus maximus usus est in conditis culinæ. Laudatissimum provenit in Caria. *Plin.* 19. *Hist. nat.* 8. 49. (164) et *Apic.* 7. 2. Adde *Paul. Dig.* 33. 9. 5, ubi docet, careum in penore contineri. — Κάροπος dicitur a Dioscor. l. 3. c. 66., ubi ejus usum in medicina exponit, et habere ait multam cum aiso assititatem. — Sunt qui putant hanc herbam eandem esse cum ea, quae Chara, vel Cara dicitur a Cæs. 3. *B. C.* 48., quae lacte admixto, indeque effectis panibus, inopiam militum multum levavit. Huc facit, quod Dioscor. loc. cit. cari radicem coctam aequè edulem esse ait, ac pastinacæ. — Apud *Colum.* 12. *R. R.* 51. 2., ubi arida condimenta, quibus sampsam misceri jubet, esse ait careum, cyminum, seinen fœniculi, anisum Egyptium; quidam recte putant careum legendum esse: alii autem perperam reponunt carpum. *Oberlinus Mantiss.* ad *Cæs.* loc. cit. p. 828. videtur, eam hoc nomine herbam intelligere, quae daucus carota, vel quae pastinaca sativa a botanicis appellatur, in diversa vero abeunt nuperi editores *Plinii Parisini*, quos consulas oportet 1. 2. p. 364. *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 2. p. 349.) hanc exhibet synonymiam: Κάροπος Dioscor. 3. 66. et Careum *Plin.* et *Apic.* II. cit. et *Carol. Magn.* Capit. sunt Carum *Carvi L. Spec. plant.* 378.

CAREX, is, f. 3. herba acuta et durissima, sparto similis. *Virg.* 3. *G.* 231. Frondibus birsutis, et carice pastus acuta. *Catull.* 19. 2. Villula tecta vimine junceo, caricisque manipulis. *Colum.* 11. *R. R.* 2. 62. Filix quoque, aut carex ubicunque nascitur, Augusto mense recte extirpatur. Adde *Pallad.* 1. *R. R.* 22.

CARIANS, antis. *V. CARIO.*

CARICA, æ, f. 1. *V. CARICUS.*

CARICEUS pro cariosus dictum est a veteribus, teste *Non.* 1. 79. *edit. vet.*, ubi tamen nullum hujus adjectivi profert exemplum, ubique mendum inesse putandum est. *V. PUTRILAGO.*

CARICUS, a, um, adject. ad Cariam et Cares pertinet. *V. ONOM.* — Hinc

Carica, æ, f. 1. absolute, subaudi *ficus*, dicitur genus ficorum, qui in Caria abunde nascebantur, et ibidem siccabantur, ut in alias terras vehi possent. *Cic.* 1. *Divin.* 40. 84. Quidam in portu caricas Cauno advectas vendens, caucas clamitabat. *Caurus* oppidum est Cariae, teste *Plin.* 5. *Hist. nat.* 28. 29. (104). Idem *Plin.* 13. *ibid.* 5. 10. (51). hujusmodi ficus in Syria nasci scribit, et qui in eo genere minores sunt, cotiana appellari. Sed caricas generatim accipit pro quocumque ficorum genere: quod et alii scriptores faciunt. *Ovid.* 8. *Met.* 674. Hic nux, bic mita est rugosis carica palmis. *Id.* 1. *Fast.* 185. Carica rugosa. Adde *Pallad.* 1. *R. R.* 26. 4. et 30. 4. — In illo *Statii* 4. *Silv.* 9. 26. Charæ Thebaicæ, Caricæve. chartas Caricas quidam exponunt, in Caria

factas: sed melius chartas a Thebaicis et Caricis distinguas, et caricas ficus intelligas ex Caria, sicut Thebaicas palmas ex Thebaide Egypti. Nam et *Cal. Aurel.* 2. *Tard.* 1. n. 29. palmulas Thebaicas memorat.

CARIES, æ, f. 5. Præter Nominativum, occurrunt tantummodo casus Accusativus et Ablativus sing. num. cariem et carie. — Caries est corruptio, putredo ex vetustate, aut alia quapiam de causa; sive est chæmica alicujus corporis dissolutio, quæ sit de tractis humoribus ita, ut colligandi vis omnino pereat; in quo caries proprie differt a putredine (It. putrefazione, corruzione, intarlamento; Fr. carie, pourriture; Hisp. sarro, podre, podrecimiento; Germ. d. Mürbe-oder Morschsein, d. Mürbe-oder Morschwerden; Angl. rottenness, corruption, putrefaction, decay).

1.) Proprie ponitur — a) De vitio ligni, ætate, aut humore, aliave aeris injuria putrescentis. *Ovid.* 5. *Trist.* 12. 27. Vertitur in teneram cariem rimisque dehiscit Si qua diu solitis cymba vacavit aquis. *Virg.* 7. 3. 1. Materia, cui nec caries, nec vetustas, nec humor possit nocere. Adde *Varron.* apud *Non.* p. 83. 12. *Merc.*, ubi *Non.* cariem exponit vetustatem vel putrilaginem. *Colum.* 11. *R. R.* 2. 11. Infestari carie. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 39. 74. (188). Caries subnascens cortici. *Id.* *ibid.* 40. 78. (212). Cariem vetustatemque non sentiunt cupressus, cedrus, ebenus etc. *Id.* *ibid.* 39. 76. (197). Cedri oleo peruncta materies nec lineam, nec cariem sentit. *Id.* 23. *ibid.* 1. 22. (40). In materiis cariem funus erodit. *Id.* 35. *ibid.* 10. 36. (92). Tabula, quæ carie consenuit. *Apul.* 4. *Met.* Capuli carie et vetustate semitecti. — b) Item de animalium ossibus et articulis. *Lucilius apud Non.* p. 24. 24. *Merc.* Ne auriculam obsidat caries. *Cels.* 8. 2. Ubi caries nigritiesve in osse est. — c) Item de pomis ætate corrugatis, non tamen corruptis. *Martial.* 13. 29. Pruna peregrinæ carie rugosa senectæ. — d) De agris, vel terra fistulosa, arida et pumicosa. *Colum.* 3. *R. R.* 11. 2. De vinetis, quæ longo situ exoleverunt, inter omnes constat, pessima esse, si reserere velimus, quod solum adhuc non amiserit virus et cariem ipsam vetustatis, quibus etc. *V. CARIOSUS.* — Denique de muris et ædificiis vetustate ruentibus. *Ammian.* 16. 2. Muri carie vetustatis invalidi.

II.) Translate. ¶ 1. Figurata in vinis caries dicitur sapor et odor ille, quem ex vetustate acquirunt, qui aliquando gratus est gustui, aliquando ingratus. *Colum.* 3. *R. R.* 2. 17. Vinum tardius recipere cariem vetustatis. *Plin.* 14. *Hist. nat.* 4. 6. (55). Nec Optimana vina potari per se queunt, si non pervineat aqua, usque in amaritudinem carie indomita. *Id.* 15. *ibid.* 2. 3. (7). Invitat ad servandum inveterati vini caries. *Id.* 23. *ibid.* 1. 22. (39). Etatem addere vinis, quæ per se cariem traxere. ¶ 2. Simili ratione caries dicitur in succis aliorum ciborum nimia vetustate ingratis. *Apul.* 9. *Met.* Lactucæ veteres et insuaves, quæ seminis enormi senectæ, ad instar scoparum, in amarum cænosi succi cariem exoleverunt. ¶ 3. Per metonymiam adhibetur in conviciis de senè domine et malæ valetudinis. *Turpilius apud Non.* p. 21. 26. *Merc.* Hei perii; viden' ut osculatur cariem? num illum ul-lac pudet? *Afranius apud eumd.* p. 21. 27. Nemo illa vivit carie cariosior. Adde *Lucl. Priap.* 58.

CARINA, æ, f. 1. Veteres etymologi volunt hoc nomine proprie significari trabem imam, quæ totius navis fundamentum est: rectius tamen recentiores putant hanc vocem conjugendam esse cum Gr. καρυς et Lat. carvis, eademque significari profundum fornix sive imam cavitatem. Hinc ¶ 1. Carina est iuxta navis pars seu concavus navis fundus (It. carena; Fr. carène, quille; Hisp. carena; Germ. d. Kiel, Schiffskiel; Angl. the Keel, or bottom, of a ship). *Plaut. Mil. glor.* 3. 3. 41. Ubi probus est architectus, bene lineatam si semel carinam collocavit, facile esse navem facere, ubi fundata et constituta est. *Cic.* 3. *Orat.* 46. 180. Quid tam in navigio necessarium, quam latera, quam carinæ, quam prora etc. At recentiores cum *Orell. rectius leg.* cavernæ: *V. CAVERNA.* *Cæs.* 3. *B. G.* 13. Carinæ aliquanto planiores, quo facilius vada excipere possent. Adde *eumd.* 1. *B. C.* 54. *Liv.* 22. 20. Naves, quæ carinas exierant vadis. Adde *eumd.* 28. 8.; *Curt.* 7. 3. 9. et 10. 1. 19.; *Ovid. Heroid.* 16. 110.; 14. *Met.* 553. et 4. *Pont.* 3. 5.; *Velley.* 2. 77.; *Tac.* 2. *Ann.* 6. aliosque. — Per synecdochen vero ponitur sæpe et pro ipsa navi (*Cf. Dig.* 6. 1. 61.), præcipue cum de carinæ

usu sermo est. *Catull.* 63. 10. Pineae conjungens inflexæ texta carinæ. Adde *eumd.* *ibid.* 249. *Virg.* 2. *Æn.* 23. Statio male fida carinis. Adde *eumd.* 5. *ibid.* 158., et 1. *G.* 303. et 360. et 2. *G.* 445.; *Horat.* 1. *Od.* 35. 8., 1. *ibid.* 4. 2. et 14. 7., et *Epod.* 10. 20.; *Propert.* 1. 3. 1. et 3. 9. 35. *Ovid.* *Heroid.* 17. 103. Tunc ego te vellem celeri venisse carina. Adde *eumd.* 1. *Met.* 134. et *Lucan.* 3. 46. ¶ 2. A figuræ similitudine dicitur et de aliis rebus. *Plin.* 15. *Hist. nat.* 22. 24. (88). de nucibus. Carinæ putaminum bifidæ, nucleorumque quadripartita distinctio. Adde *Pallad.* 2. *R. R.* 15. *Nemestan.* *Cyneg.* 109. de forma canis. multamque gerat sub pectore lato Costarum sub fine decenter prona carinam. *V. CARINO* secundo loco.

CAPINARIUS, ū, m. 2. a καίριος pro χρίσιος, qui cerino calore vestes inficit, juxta illud *Ovid.* 3. *Art. am.* 181. Et sua velleribus nomina cera dedit. *V. CALTULARIUS.*

CARINATOR, ōris, m. 3. (carino). *Placid. Gloss.* ed. *Mai.* p. 451. Carinator maledicus conviciator. *V. CARINO* primo loco.

CARINATUS, a, um. *V. CARINO* secundo loco. **CARINO**, as, are, 1. Part. Carinans. — Carinare eat obtrequare, illudere, ut *Servius* ad *Virg.* 8. *Æn.* 361. Interpretatur. *Ennius* *ibid.* Contra carinantes verba atque obscena profatus. *Id.* *ibid.* neque me decet hanc carinantis edere chartis. *Paul. Diac.* p. 47. 8. *Müll.* Carinantes, probra obiectantes, a carina dicti, quæ est infima pars navis, sic illi sortis infimæ. In *Glossis* quoque *Isidori* legitur: Carinantes, illudentes. Simile et Græcum καίριος (a καίρα pons), quod eandem habet significationem. In carina enim nautarum fœx, ut in ponte infimi popelli homines, stare solent. *Voss.* in *Etymol.* non a carina, sed vel a καίρεν, idest venustum, lepdatum, deduci putat, ut proprie significet facete et salse joculari et mordere; vel a caro, is, quod carminare significat: quam postremo notationem probat etiam *Salmas.* in *Exercitat.* *Plin.* p. 398. ut eadem ratione fiat a caro, carino (pænult. correpta) qua a nato, natino, etc. Quia vero in priore *Ennii* versus propter pænultimæ quantitatem, nemum subesse videtur, ita emendandum putat *id. Salmas.* Et contra carinans verba atque obscena profatus. Recentiores philologi, pænultimam syllabam in carino longam retinentes, in eo cum *Salmasio* conveniunt, ut carino sit a caro, Gr. καίρεν, tondere, carminare, atque occurrat translate tantum de iis, qui alios verbis quodammodo carminant sive lædunt. Cf. et **CARINATOR**.

CARINO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (carina). Part. Carinatus. — Carinare est cavitate munire, ejusmodi est carinæ forma in navi. Hinc apud *Plin.* 9. *Hist. nat.* 33. 52. (103). carinare se dicuntur marini petelines, dum ex sua testa veluti carinam faciunt, qua per summa æquoris navigant. *Id.* *ibid.* 30. 49. (94). Concha acatili modo carinata, inflexa puppe, prora rostrata. *Id.* 11. *ibid.* 37. 82. (207). Pectus homini tantum latum, reliquis carinatum, volueribus magis. *V. CARINA* 2.

CARIO, as, are, n. 1. (caries) putresco, cariem contraho. A quoniam particip. carians, boe est cariosus. *Capell.* 1. p. 5. Alibi arentes bederas, alibi carientem tripodem, præsigniorumque luteritiam memoriam repercutit.

CARIOŒUS, a, um, adject. (caries). Comp. Cariosior I. et II. — Cariosus est carie plenus, putrefactus, corruptus (It. putrefatto, guasto, intarlato; Fr. pourri, gâté, carié; Hisp. pudrido, carcomido; Germ. morsch oder müßig, aufstocknem Wege zer-setzt und bröcklich gemacht; Angl. rotten, worm-eaten, putrified, carious).

I.) Proprie. — a) Generatim. *Varro* 1. *R. R.* 67. Vetustate ficus fit pallidior, palmula cariosior, nux aridior. *Phædr.* 5. 10. 5. et *Plin.* 32. *Hist. nat.* 7. 26. (82). Dentes cariosi et foetidi. *Cels.* 8. 2. Os cariosum. *Colum.* 4. *R. R.* 26. 2. pedamenta. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 17. 44. (150). Si cariosum fuit semen, cum aeretur. *Id.* 17. *ibid.* 23. 35. (213). Cariosas vitis partes deputare. *Martial.* 11. 50. Amphora cariosa *Faleri.* *Prudent.* 1. in *Symmach.* 435. cariosi dil. h. e. veteres deorum statuae. — b) Quam *Cato* *R. R.* 5., 34. et 37. terram cariosam appellat, docetque ai colatur, triennii fructum amitti, *Plin.* 17. *Hist. nat.* 5. 4. (35). interpretatur aridam, fistulosam, scabram, canescentem, etesam et pulmosam: et *Colum.* 2. *R. R.* 4. 5. cariosam dici ait, cum post longas

siccitates levis pluvia superiorem partem glæbarum maderescit, infernam non attingit.

II.) Translate. ¶ 1. Ponitur de vetusti vini sapore. *Martial.* 3. 120. Vina cariosa. *V. CARIES* II. 1. ¶ 2. De homine vetulo, atque de ipsa senectute. *Afranius* apud *Non.* p. 21. 27. *Merc.* Nemo illi vivit carie cariosior. *V. CARIES* II. 2. Sunt qui legunt cariosior, h. e. curis magis exacta et macilentior. Sed nibil mutandum, dicit enim *Ovid.* 1. *Amor.* 12. 29. nisi vos cariosa senectus Rodat. Et *Prudent.* 10. *Cathemer.* 149. Cariosa vetustas. Et *Apulej.* *grammat.* ed. *Mai.* 27. Cariosius verbum.

CARIOTTA, æ, f. 1. idem fere quod careum. *Feget.* 5. *Veter.* 63. *Schneid.* Cariotte viridis selibra. *V.* tamen ibi adnotata.

CARISSAM apud *Lucillum* vafram significat. *Paul. Diac.* p. 44. 3. *Müll.* Alii perperam legunt vafram. In *Gloss.* *Isid.* Carissa, lena vetus et litigiosa, ancilla dolosa et fallax. *Placidi Gloss.* apud *A. Mai.* in *Class. Auct. T. 3.* p. 449. Carissa, vetus lena percallida (ita ille cl. Furlanetto per litteras, datas Kal. Novembr. a. 1834., legendum movuit, pro lana percallida, ut in ejus editione legitur), unde et in mimo fallaces ancillæ catasaris appellabantur. — Quod legitur apud *Seren. Sammon.* 46. 830. Cuspide non quisquam, longæ neque cæde carissæ; *Robert. Keuchen.* recte monet legendum carissæ.

CARITAS vel karitas, ātis, f. 3. (carus). Ratione habita scriptlonis, caritas et carus, cum ad amorem referuntur, cum aspiratione scribi solent, tum ad differentiam caritatis et cari, qua pretium adsignificant, tum ad Græcam originem retinendam. Derivant enim a καίρις, vel καίρεν. Sed discriminis illius causa levis admodum est; notatio vero prorsus incerta, ut et *Voss.* fatetur. Quare rectius sine aspiratione scribetur, more antiquorum; quæ sententia est ejusdem *Fossii*, *Scaligeri*, *Dausquii*, *Cellarii*, et *Manutii*, qui præter libros veteres, Pandectas Florentinas, et *Virgilium* Carpentem, testes affert lapides quinquaginta, in quibus nulla aspiratio est. Quod vero in aliquot bujusmodi monumentis Karus per K scriptum legitur, idipsum scilicet satis probat, nullam aspirationem adhibendam esse, cum Græcum K inter tenues consonantes numeretur, et Latino C respondeat. — Caritas proprie est penuria frumenti et ciborum, vel alterius rei, ex qua ultra modum ejus pretium augetur: cui opponitur vilitas (It. carestia, prezzo caro, penuria; Fr. cherté, prix élevé; Hisp. careza, et excesivo precio; Germ. d. hohe Preis, d. Theuerung; Angl. a high price, dearness).

I.) Proprie occurrit — a) Cum Genitivo rei, cujus pretium propter penuriam augetur. *Cic.* 5. *Ferr.* 18. 47. Vereri caritatem annonæ. Adde *eumd.* 5. *Off.* 12. 50.; *Auct. B. Afr.* 47.; *Liv.* 44. 7. et *Sueton.* *Ner.* 45. *Cf. Plin.* 18. *Hist. nat.* 28. 68. (272). Inferre caritatem annonæ. Et *Inscript.* apud *Murat.* 755. 1. HVIJS PATER ANNONÆ CARITATES SAPIENS SYSTAVIT. *Cic. pro leg. Manil.* 15. 44. Tanta repente vilitas ex summa inopia et caritate rei frumentariæ consecuta est. *Id.* 9. *Att.* 9. 4. Caritas nummorum. *Sueton.* *Aug.* 42. vini. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 28. 68. (273). olei. *Id.* *ibid.* 30. 72. (300). operarium. — b) Absolute, ita tamen ut ex orationis contextu pateat caritalis nomine rei frumentariæ penuriam significari. *Cato* *R. R.* 3. Uti jubet caritatem expectare. *Varro* 1. *R. R.* 69. 1. Quæ servari possunt, ut tum vendas, cum caritas est. *Cic.* 5. *Ferr.* 93. 216. Cum alter annus in vilitate, alter in summa caritate fuerit. *Id.* *Dom.* 10. 25. Quæ ex re primum caritas nata est, deinde inopia. inopia et caritas in eo differunt, quod illa est ex privatione rerum, quæ non extant, hæc ex penuria earum, quæ extant. Adde *eumd.* *ibid.* 5. 12. et 2. *Off.* 17. 58.

II.) Translate. ¶ 1. Quoniam ea, quæ magno constant, valde diligere solemus, plurimique æstimamus ac facimus; caritas sumitur pro dilectione, benevolentia, amore, seu pro benevolentia vinculo, quo duæ personæ inter se conjunguntur; et est lenis quidem affectus (ῥῆδος), minime vero vehemens (παθος), ut docet *Cic. Partit. Orat.* 16. 56. Nam aut caritate moventur homines, ut deorum, ut patriæ, ut parentum: aut amore, ut fratrum, ut conjugum, ut liberorum etc. *Cf. eumd.* *ibid.* 25. 88., et *Quintil.* 6. 2. 12. Hinc proprie caritas tamquam verbi diligere substantivum usurpatum fuit, ideoque differt ab amore: *V. Homonym.* in fine. Occurrit autem — a) Absolute. *Cic.* 1. *Fin.* 16. 52. Liberalitate qui utuntur, bene-

volentiam sibi conciliant et, quod aptissimum est ad bene vivendum, caritatem. *Cf. eumd.* 2. *Orat.* 51. 206. *Id.* 2. *Off.* 8. 29. Adipisci caritatem. *Id.* 1. *ibid.* 17. 54. Benevolentia devincere domines et caritate. *Id.* *Amic.* 21. 80. Exigere aliquam mercedem caritatis suæ ab aliquo. *Id.* *Tim.* 5. Complecti aliquem amicitia et caritate. *Liv.* 7. 40. Omnes caritate civis complecti. *Id.* 1. 39. In caritate et honore esse. *Curt.* 3. 6. 1. Eximia caritate diligere aliquem. *Quintil. proæm.* 1. Mutuæ caritatis pignus. *Tac. Agric.* 16. Caritatem loco auctoritatis parare. *Id.* 6. *Ann.* 46. Sanguine et caritate propior. *Ulp. Dig.* 34. 1. 11. Duo æqua caritate conjuncti. — b) Cum præpositione aliqua. *Cic. Amic.* 8. 27. Ea caritas, quæ est inter natos et parentes. Adde *eumd.* 1. *Nat.* D. 44. 122. et *Quintil. proæm.* 6. *Cic. Amic.* 19. 70. Retinere caritatem in aliquem. *Liv.* 1. 34. Ingenita erga patriam caritas. *Aliter* *Id.* 1. 54. Apud milites tantâ caritate esse. *Cf. Cic.* 10. *Fam.* 22. 3., quem locum *V.* infra sub c. — c) Cum Genitivo objecti, sive illius ad quem caritas tendit. *Cic. Sext.* 24. 63., *Partit. orat.* 16. 56. et 3. *Off.* 27. 100. Caritas patriæ, *Cf. Nepos Alcib.* 5. Caritate patriæ duci. Adde *eumd.* *ibid.* 8. et *Epam.* 4. *Cic.* 12. *Phil.* 8. 20. et *Liv.* 2. 2. reipublicæ. *Cic.* 1. ad *Brut.* 12. 2. et *Liv.* 2. 2. liberorum. *Cic. Partit. orat.* 16. 56. deorum, patriæ, parentum. *Id.* 10. *Fam.* 22. 3. Tibi persuade, tantam esse apud omnes bonos tui caritatem, ut etc. *Id.* 3. *Off.* 27. 100. Caritas suorum. *Id.* 2. *Orat.* 58. 237. et *Quintil.* 6. 2. 14. hominum. *Cic.* apud *Gell.* 16. 16. Non modo invidia pari non erant, sed etiam Claudii invidiam Gracchi caritas deprecabatur. *Forcellinus* recte caritatem accepit pro gratia, qua quis apud alios carus est. *Liv.* 2. 1. ipsius soli. *Id.* 5. 42. sedium suarum. *Id.* 1. 51. domini. *Id.* 25. 28. Syracusanorum. *Id.* 24. 5. Hieronis. *Curt.* 3. 6. 17. Caritate aliquis flagrare. *Tac.* 2. *Hist.* 37. Caritas pacis. *Id.* 12. *Ann.* 51. mariti. *Plin.* 6. *Ep.* 6. inci. — b) Cum Genitivo subjecti, sive illius personæ vel causæ, a qua caritas provenit. *Cic.* 1. *Nat.* D. 44. 122. Hominum caritas et amicitia gratuita est; quanto igitur magis deorum, qui nulla re egentes et inter se diligunt et hominibus consulunt. *Id.* 1. *Phil.* 12. 29. et *Liv.* 24. 4. Caritas civium. *Cic. Sext.* 3. 6. necessitudinis. *Id.* *Amic.* 9. 32. Naturâ gigni sensum diligendi et benevolentia caritatem. — d) In plurali numero ponitur de variis ejusdem gradibus et speciebus. *Cic.* 1. *Off.* 17. 57. Cari sunt parentes, cari liberi: sed omnes omnium caritates patria una complexa est. Adde *Quintil.* 2. *Declam.* 7. et *Apul.* 5. *Met.* ¶ 2. Quemadmodum amores et affectus pro iis, quos diligimus, interdum ponuntur, ita etiam caritates usurpavit *Amilian.* 24. 1. 9. Reliqui cum caritatibus suis et suppellectile Chalcida transmissi sunt. Adde *eumd.* 18. 8. 4.

Homonym. De discrimine inter caritatem, benevolentiam et amorem diximus in v. AMOR in fin.

CARITORES lanarii, qui lanam argenti, carpunt, dividunt. *Gloss. Papiae.*

CARMEN, inis, n. 3. Ratione habita etymy, carmen est quasi canimen a cano, unde per syncope canmen, pro quo carmen (*V. CARMENA* in ONOM.); sive, ut *Foss.* putat, carmen dictum est pro casmen ab obsoleto casmo pro cano. — Carmen proprie est cantus, vel quidquid certis modis ac numeris recitatur, pronuntiatur, effertur. Hinc ¶ 1. Generatim ponitur pro cantu. — a) De hominibus. *Ovid.* 11. *Met.* 317. Carmen vocale. *Id.* 12. *ibid.* 157. Carmina vocum. *Claudian.* 2. *Eutrop.* 458. Quam bene texentem laudabas carmina tutus. *Forcellinus* hic accepit carmina pro instrumento ferreo dentalo, quo lana caritur et purgatur: *Burmamn.* reponit stammina. — b) De avibus. *Virg.* 4. *Æn.* 462. Solaque culminibus ferali carmine bubo Visa queri. Adde *eumd.* 4. *G.* 314. *Ovid.* 14. *Met.* 430. Carmina jam moriens canit exsequialia cygnus. Adde *eumd.* 5. *ibid.* 387. et 10. *ibid.* 453., et *Heroid.* 2. 118.; *Martial.* 13. 77.; et *Avien.* *Arat. progn.* 377. et 415. — c) Item de sono, qui musicis instrumentis editur. *Lucr.* 4. 980. Et citharæ liquidum carmen chordasque sequentes Auribus accipere. *Cic.* 2. *leg. Agr.* 26. 86. de citharæ sono. Atque hoc carmen hic tribunus plebis non vobis, sed sibi intus canit. *Propert.* 2. 1. 9. Carmen lyrae. *V. Hertzberg* ad b. 1. *Ovid.* *Heroid.* 12. 139. Tibiaque effudit socialia carmina vobis. *Id.* 4. *Trist.* 1. 12. Carmen arundineum. *Id.* 11. *Met.* 163. barbaricum. *Cf. eumd.* 5. *ibid.* 118. *Quintil.* 1.

10. 32. Chrysippus etiam nutricum — allectationi suum quoddam carmen assignat. *Id.* 9. 4. 11. Receptui carmen. — d) De aliarum rerum sono. *Sever. Aetn.* 295. Carmineque irriguo magni cortina theatri Imparibus numerosa modis canit arte regentis. *Claudian. Cons. Mall. Theod.* 319. trahali Vete laborantes in carmina concitit undas. ¶ 2. Sæpius carmen est ipsa oratio numeris seu pedibus victa et canendo apta, poema, poesis: ideoque opponitur cantui, ut apud *Cic.* 4. *Tusc.* 2. 3. Nam quum carminibus soliti illi esse dicantur et præcepta quædam occultius tradere et mentes suas a cogitationum intentione cantu siliibusque ad tranquillitatem traducere etc. *Et mor.* Ex quo perspicuum est, et cantus tum fuisse rescriptos vocum sonis et carmina. Adde *eumd.* 2. *Orat.* 8. 34. et 3. *ibid.* 51. 197., et 4. *Acad.* (2. pr.) 27. 86. Frequentius tamen opponitur *prosa*, ut apud *Quintil.* 1. 8. 2. Sit autem in primis lectio virilis — et non quidem *prosa* similis, quia carmen est, et se poetæ canere testantur etc. Adde *eumd.* 10. 7. 19. et 10. 1. 95. Differt tamen a poemate, ut infra dicemus in *Homonym.* — a) Generatim. — Jungitur pluribus Adjectivis, quorum præcipua, servatio litterarum ordine, exhibentur. *Horat.* 3. *Od.* 30. 16. *Æolia.* *Ovid. Heroid.* 15. 5. alterna. h. e. quæ constant hexametris et pentametris. *Horat.* 1. *Ep.* 3. 44. amabile. h. e. amore dignus, amore plenus. *Servius* ad *Virg.* 3. *Ecl.* 29. amabilem. *Cic.* 2. *Orat.* 8. 34. artificiosa verborum cunctatione aptius. *Ovid. Heroid.* 15. 27. blandissima. *Id.* 3. *Art. am.* 341. culta. *Quintil.* 12. 10. 33. dulce. *Id.* 10. 1. 62. epicum. *Ovid.* 2. *Amor.* 17. 37. felicia. *Virg.* 2. *G.* 45. fructum. *Ovid. Heroid.* 15. 21. flebile. *Quintil.* 8. 2. 8. funebre. *Cic.* 1. *Tusc.* 16. 37. grande. *Horat.* 1. *Od.* 15. 15. grata feminis. *Cic.* 1. *Tusc.* 26. 64. grave plenumque. *Quintil.* 1. 8. 5. heroicum. *Horat.* *A. P.* 129. illicum. *Liv.* 4. 20. incondita. *Ovid. Ib.* 2. 8. inermis. *Id.* 2. *Trist.* 339. juvenilia. *Id.* 5. *ibid.* 1. 35. lacrimosum. *Virg.* 2. *G.* 388. læta. *Quintil.* 9. 4. 108. lascivum. *Horat.* 2. *Ep.* 1. 69. *Livi. Quintil.* 9. 4. 53. lyricorum. *Horat.* 1. *Od.* 6. 2. et *Martial.* 14. 183. Mæonium. *Martial.* 12. 40. mala. *Catull.* 61. 12. nuptialia. *Horat.* 4. *Od.* 2. 32. operosa. *Id.* 2. *Ep.* 1. 258. parvum. *Lucret.* 2. 505. Phœbea. *Id.* 1. 945. Pierium. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 25. 22. (89). præclarum. *Varro* 7. *L. L.* 38. *Müll.* Priami. h. e. de Priamo. *Sueton. vil. Horat.* sæculare. *Horat.* 2. *Ep.* 1. 86. Saliare Numæ. *Varro* 7. *L. L.* 3. et 26., et 9. 61. *Müll.*; et *Quintil.* 1. 6. 40. Saliarum. *Stat.* 4. *Silv.* 6. 99. solemne. *Juvenal.* 7. 28. sublimia. *Horat.* *A. P.* 220. tragicum. *Quintil.* 6. 3. 96. tetrastichon. *Liv.* 3. 29. triumphale. — Jungitur et pluribus Verbis, quorum hæc sunt præcipua. *Cic. Brut.* 18. 71. et *Liv.* 1. 20. canere carmina. *Liv.* 19. 75. cantitare. *Horat.* 3. *Od.* 1. 4. cantare alicui. *Nepos. Epam.* 2. cantare tibiis. *Cic. Rabir. Post.* 16. 42. celebrare alicujus laudes carminibus. *Horat.* 2. *Ep.* 2. 291. componere alicui carmen. *Quintil.* 1. 10. 29. componere ad lyram. *Val. Max.* 2. 1. 10. comprehendere alicujus opera carmine. *Quintil.* 3. 1. 4. completi aliquid. *Cic.* 4. *Tusc.* 2. 4.; *Lucret.* 5. 1.; *Liv.* 27. 37.; *Horat.* 2. *Sat.* 1. 82. condere carmen. *Cic. Cæl.* 8. 18. contextere. *Virg.* 5. *Ecl.* 13. describere in cortice fagi. *Id.* 1. *G.* 350. et 6. *Æn.* 644.; et *Horat.* 4. *Od.* 12. 10. dicere. *Virg.* 39. 7. dicere carmina in aliquem. *Horat.* 1. *Sat.* 10. 75. et 2. *Ep.* 1. 110. dictare. *Cic. Arch.* 11. 27. exornare aditus templorum carminibus. *Id.* 4. *Tusc.* 2. 4. et *Virg.* 3. *Ecl.* 86. facere. *Horat.* 4. *Od.* 2. 32. et *A. P.* 332. fingere. *Cic.* 1. *Tusc.* 26. 64. fundere. *Colum.* 11. *R. R.* 1. 1. implicare aliquam materiam legibus carminis. *Virg.* 4. *G.* 565. ludere carmina pastorum. *Id.* 10. *Ecl.* 51. modulari avena. *Lucret.* 1. 933. et 4. 9.; et *Tac.* 14. *Ann.* 16. pangere. *Horat.* 2. *Sat.* 5. 74. scribere. *Cic.* 2. *Orat.* 86. 332. scribere in aliquem. *Virg.* 5. *Ecl.* 64. sonare. *Lucret.* 5. 1443. et *Quintil.* 2. 4. 18. tradere res gestas carminibus. *Cic. Amic.* 7. 24. vaticinari carminibus Græcis. — b) Item ponitur pro titulo, epigraphæ. *Virg.* 3. *Æn.* 287. clypeum Postibus adversis figo et rem carmine signo. *Id.* 5. *Ecl.* 42. tumulo superaddite carmen. Adde *Ovid. Heroid.* 7. 194. et *Silv.* 11. 9. 266. et 15. 491. — Ponitur et de singulari poemate, vel de aliquo longi poematis loco. *Cic.* 1. *Tusc.* 16. 37. Frequens enim consessus theatri — moveatur audiens tam grande carmen (h. e. hos grandes versus): *Adsum atque advenio Acheronte*

etc. *Liv.* 29. 10. Civitatem eo tempore repens religio invaserat, invento carmine in libris Sibyllinis —: *Quandoque hostis alienigena* etc. Id carmen ab decemviris inventum etc. — Hinc et pro parte poematis. *Lucret.* 6. 937. quod in primo quoque carmine claret. h. e. in primo libro poematis *Lucretii.* — c) Interdum ponitur pro epica poesi et opponitur tragediæ, ut apud *Quintil.* 2. 4. 2. Fabula, quæ versatur in tragediis atque carminibus, non a veritate modo, sed etiam a forma veritatis remotam etc. Item pro carmine lyrico et opponitur iambis, ut apud *Horat.* 2. *Ep.* 2. 59. Carmine tu gaudes, hic delectatur iambis, Ille Bionis sermonibus et sale nigro. Apud *eumd.* opponitur et elegis. 2. *Ep.* 2. 91. — d) Item de ipsa carminis ratione. *Cic.* 4. *Acad.* (2. pr.) 27. 86. Pictor videt, quæ nos non videmus: et simul inflavit tibicen, a perito carmen agnoscerit. — e) Item de libello probroso et dietetis pleno, qui XII. Tabularum legibus puniebatur, teste *Cic.* 4. *Tusc.* 2. 4. et apud *Augustin.* 2. *Civ. Dei* 9. Hac tamen significatione aliquando adjectivis definebatur, ut apud *Horat.* 2. *Sat.* 1. 83. et 2. *Ep.* 1. 153. carmen malum. Et apud *Tac.* 4. *Ann.* 81. et 16. *ibid.* 14. probrosum. *Cic.* 4. *Tusc.* 2. 4. Carminem facere ad alterius injuriam. Cf. *Tac.* 6. *Ann.* 39. et 16. *ibid.* 14. facilitare in aliquem. *Augustus* apud *Sueton. Aug.* 55. Libellos aut carmina ad infaniam cujuspiam edere. ¶ 3. Item speciatim pro cantione magica, pro incantamento, pro formula magica, etiam si fiat prosa oratione. *Lex XII. Tabul.* apud *Plin.* 28. *Hist. nat.* 24. (17). QVI MALVM CARMEN INCANTASSET. Et magis definite *Plin.* *ibid.* 2. 3. (10). Incantamento carminum. *Ovid.* 2. *Fast.* 424. carmen magicum. *Seneca Herc.* *Ecl.* 467. magum. *Quintil.* 7. 3. 7. carmina inagorum. *Ovid. Remed. am.* 252. carmen sacrum. *Id.* 1. *Amor.* 8. 5. *Ææa.* — Hinc *Virg.* 8. *Ecl.* 69. Carmina vel cæco possunt deducere lunam: Carminibus Circe socios mutavit Ulivi. *Id.* 4. *Æn.* 487. Mentis solvere carminibus. *Horat.* 1. *Sat.* 8. 19. Carminibus vertere humanos animos. Adde *eumd.* *Epod.* 5. 72. et 17. 4.; *Propert.* 2. 28. 35.; *Ovid.* 7. *Met.* 137. et 14. *ibid.* 57.; *Plin.* 28. *Hist. nat.* 2. 4. (21); et *Juvenal.* 6. 132. *Tac.* 4. *Ann.* 22. Uxor ejus accusata, iniecisse carminibus et veneficiis recordiam marito. Adde *eumd.* 2. *ibid.* 69. ¶ 4. Item pro vaticinio: poetæ enim, qui vaticinari dicuntur, item oracula, carmine res futuras prædicere solent. *Liv.* 1. 45. Cecidere vates, cujus civitatis eam civis Dianæ immolasset, ibi fore imperium; Idque carmen pervenerat ad antistitem fani Dianæ. Adde *eumd.* 23. 11., 25. 12., 29. 10. et 38. 45. *Virg.* 4. *Ecl.* 4. Ultima Cumæi venit jam carminis ætas. Adde *eumd.* 6. *Æn.* 74. et 3. *ibid.* 445.; *Ovid.* 14. *Met.* 20.; et *Tac.* 3. *Ann.* 63. 4. *ibid.* 43. et 6. *ibid.* 12. ¶ 5. Præterea dicuntur carmina formulæ quædam certis verbis ad certum finem compositæ, et quidem — a) Morales sententiæ et magistorum formulæ. *Cic.* 4. *Tusc.* 2. 4. Appii Cæci carmen. Cf. *Gell.* 11. 2. Catonis carmen de moribus. Cato enim librum quendam, quem de moribus composuit, carmen de moribus inscripsit, licet versu non esset compositus (ut indicant aliquot ejus fragmenta apud *Gell.* 1. c.), quia habuit certa quædam capita brevibus verbis descripta, ita ut disci et reritari possent. *Cic.* 1. *Orat.* 57. 245. Carmen magistri: V. *Ellendt* ad h. 1. *Id.* 2. *Legg.* 23. 59. Carmen necessarium. — b) Item formulæ Jurisconsultorum. *Cic. Rabir. perd.* 4. 13. Crudelissimi regis ista sunt cruciatus carmina: Caput obnubito etc. *Id. Mur.* 12. 26. Prætor interea, ne pulchrum se ac beatum putaret, atque aliquid ipse sua sponte loqueretur, ei quoque carmen compositum est: Suis utrisque superstitiis, presentibus, istam viam dico; inite viam. *Liv.* 1. 26. Lex horrendi carminis erat: Duumviri perduellionem judicent etc. *Id.* 3. 64. Rogationis carmen. — c) Denique formulæ jurisjurandi, formulæ Fecialium, Imperatorum in obsidione urbium deos evocantium, se devotientium etc., aliæque religionis formulæ. *Liv.* 1. 24. Pater patratus ad jusjurandum patrandum, id est, sancendum fit fœdus; multisque id verbis, quo longo effata carminis non oporæ est referre, peragit. Adde *eumd.* 10. 38. ad fin., 10. 41., 31. 17. et 39. 15. *Plin.* 28. *Hist. nat.* 2. 3. (12). Durat immenso exemplo Deciorum patris filique, quo se devovere, carmen.

Homonym. *Carmen* differt a poemate. *Carmen* enim est antiquissima Latinorum vox, qua quodcumque a poetis cæstro incitatis expromebatur, sive illud

maxima, sive minima mole constaret, significabatur; poema vero est Græcorum vox, artis propria aive, uti ajunt, technica, qua sublimis tantummodo ac longum poeticum opus significabatur. *Cic.* 2. *Divinat.* 54. 111. Non esse autem illud carmen furentis ipsum poema declaratur; est enim magis artis et diligentiae, quam incitationis et motus. Ubi carmen significat potius res et sententias, poema vero est ipsa externa forma, qua res et sententiæ representantur atque exhibentur: hinc historia numquam dici poterat poema, aed tamen dici poterat carmen solutum ut apud *Quintil.* 10. 1. 31.; ac propterea nemo dixit poema fundere, sed carmen fundere ut *Cic.* 1. *Tusc.* 26. 61.

CARMEN, inis, n. 3. a caro, is, est instrumentum ferreum dentatum, quo lana caritur et purgatur. *Lucret.* 4. 376. quasi carmine lana trahatur. *Plerique tamen omnes al. leg.* Item dubia est lectio apud *Claudian.* 2. *Eutrop.* 458. Quam bene textentum laudabas carmina tulus. Quidam hic accipiunt carmina pro cantu: at *Burm.* reponit stamina. At certior est auctoritas *Venant.* *Epist. procem. carm.* 6. 1. 5. sub init. Cum, ut ita dictum sit, nihil velle-retur ex vellere, quod carminaretur in carmine.

CARMENTALIA, rum, n. plur. 3. dicti sunt dies, in quibus Carmentæ (de qua *V.* in *ONOM.*) sacra fiebant. *Varro* 6. *L. L.* 12. *Müll.*; *Macrobi.* 1. *Saturn.* 16.; et *Charis.* 1. p. 21. *Putsch.* In veteri *Kalendario* apud *Gruter.* 133., et in *Kalendar. Maff.* et *Pænt.* apud *Orell.* *Inscript.* vol. 3. p. 382. his sacris assignantur dies undecimus cum quatuor sequentibus mensis Januarii: quod confirmat *Ovid.* 1. *Fast.* 461.

CARMINABUNDUS, a, um, adject. carminans, hoc est qui se cantibus dedit. *Sidon.* 8. *Ep.* 11. post carmen. In Comia urbanus multiformisque; in Bucolica vigilat, parcus, carminabundus; in Georgica sic rusticans multum, quod nihil rusticus. *Forcellinus* translate accepit, ideoque qua ratione: *V.* CARMINO secundo loco.

CARMINATIO, ōnis, f. 3. actus carminandi. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 23. 27. (77). Lanuginem cogere carminatione unguium.

CARMINATOR, ōris, m. 3. qui lanam carminat. *Inscript.* apud *Mural.* 984. 7., quæ est apud *Orell.* 4103. HABEO LOCA SYNT LANABITORVM CARMINATORVM SODALICIT. Hi lanarii carminatores apud *Fabrett.* 701. 221. appellantur lanarii pectinarii.

CARMINATUS, a, um, *V.* vocc. scqq.

CARMINO, as, avi, atum, are, a. 1. Part. *Carminatus.* — Carminare (a carmen, quod a caro, is) est pectendo lanam purgare, et, ut ait *Juvenal.* 7. 224. obliquo lanam deducere ferro (h. scardassare, cardare; *Fr. carder*; *Hisp. cardar*; *Germ. Krämpeln*; *Angl. to card*). *Varro* 7. *L. L.* 54. *Müll.* Carminari dicitur tum lana, cum caret eo, quod in ea est nequam. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 38. 62. (134). Lana carminata. *Id.* 19. *ibid.* 1. 3. (13). Carminare linum. Adde locum *Venantii* super. allatum in *V.* CARMEN secundo loco.

CARMINO, as, avi, atum, are, a. 1. Part. *Carminans* et *Carminatus.* — Carminare (a carmen, quod a cano) occurrit tantum extremo sequioris Latinitatis ævo, et significat carmina facere, carminibus dicere. *Sidon.* 1. *Ep.* 9. Exeras volo in obsequium novi consulis veterem Musam, votivum quippiam vel tumultuariis fidiibus carminantem. *Id.* 9. *ibid.* 15. in carm. Quotiesque verba Graja carminaverit, Tenuis celsa junctus astra Pindaro. *Id.* 9. *Ep.* 13. Date carminata (h. e. cantata) acco, Date dicta sub cothurno.

CARNÆS. *V.* CASNAR.

CARNALIS, e, adject. ad carnem pertinet; et occurrit apud Scriptores Ecclesiasticos tantum, eique spiritualis opponitur. *Tertull.* *Baptism.* 7. in fin. Baptismi carnalis actus, quod in aqua mergitur; spiritualis effectus, quod delictis liberatur. *Id.* *Pænit.* 3. Detictorum quædam sunt carnalia, id est corporalia, quædam spiritualia. *Minuc. Fel. Octav.* 32. Deum videre oculis carnalibus. *Prudent.* *Apoltheo.* 1051. Stirps carnalis.

CARNALITAS, atis, f. 3. carnis concupiscentia. *Augustin.* *serm.* 186. de Temp. 2. Carnalitas vetustas est, gratia novitas est. *Alcim.* *Ep.* 2. circa med. Offendit quidem mentes carnalitate depressas tantæ disparitatis in unum coacta proprietates.

CARNALITER, adverb. secundum carnem, seu corpus; cui spiritualiter opponitur. *Tertull.* *Baptism.* 7. in fin. In nobis carnaliter currit unctio, sed spiri-

taliter proficit. *Hieronym. Ep. 54. n. 9.* In carne non carnaliter vivere. *Prudent. Apotheos. 436.* Postestas carnis carnaliter omnia credens.

CARNARIUS, a, um, adj., ad carnem pertinet. *Taberna carnaria* pro laniena, ex analogia tantum, dixit *Varro 8. L. L. 55. Müll.* — Sæpius occurrit.

Carnarius, ſi, m. 2. absolute, substantivorum more. ¶ 1. Est lanarius, qui carnes vendit. *Gloss. vet. Carnarius* *κρεπωλάης*. ¶ 2. Jocosè carnarius dicitur amasius, qui carne delectatur, a *Martial. 11. 100.* Habere amicam nolo, Flaccè, subtilem: Sed idem amicam nolo mille librarum. Carnarius sum, pinguius non sum.

Carnarius, ſi, n. 2. Apud antiquissimos Latinos locus erat, canino ita superpositus, ut ejusdem fumo impleteretur, in quo caro et alia ad victum pertinentia instrumento ferreo, quod pluribus uncis erat instructum, servanda suspendebantur: aliquando tamen ipsum hoc instrumentum ferreo pluribus uncis instructum significat. *Cato R. R. 13.* Craticulas duas, carnarium unum, scalas unas. Adde *eumd. ibid. 14. Plaut. Pseud. 1.2.64.* Nisi carnaria tria grandia tergoribus oneri uberi hodie mihi erunt etc. *Id. Curc. 2. 3. 44. en.* Pernam, abdomen, sumen, suis glandium. *ct.* Aut tu omnia hæc? In carnario fortasse dicis. *ru.* Immo in lancibus. Adde *eumd. Capt. 4. 4. 6. Varro 2. R. R. 4. 3.* Ignavam et sumptuosum esse, qui succidant in carnario suspenderit potius ab laniano, quam ex domestico fundo. *Id. 1. ibid. 54. 2.* Una alia, quæ in piscinam, in amphoram picatam descendat: alia, quæ in aram, ut in carnarium, ascendat. Adde *eumd. apud Non. p. 400. 14. et 545. 12. Merc.;* et *Colum. 12. R. R. 53. 3. Plin. 19. Hist. nat. 4. 19. (87).* Nequam esse in domo niatremfamilias, ubi indiligens esset hortus: quippe e carnario, aut macello vivendum esse. Adde *eumd. 18. ibid. 23. 60. (227).* *Petron. Satyr. 136.* Siucipit in carnarium furca reponit. *Id. ibid. 135.* Pannum de carnario detulit furca, in quo faba erat ad usum reposita.

CARNATIO, ōnis, f. 3. carnosa habitudo, obesitas. *Carl. Aurel. 1. Tard. 4.* Est enim semper gravabilis carnatio, et magis si tenuibus fuerit imposita viribus.

CARNATUS, a, um, adj., *Carnatum corpus* dicitur quod hanc habitum est; *ἐκαρπυγός*. *Carl. Aurel. 1. Tard. 4. n. 105.*

CARNUS, a, um, adj., qui carne constat, carnosus (It. di carne; Fr. de chair, charnel; Hisp. de carne, carnal; Germ. aus Fleisch bestehend, fleischern; Angl. of flesh, carnosus).

1.) Proprie. *Augustin. Serm. 344. edit. recentior.* circa med. Spoliatus per mortem carnea tunica. *Prosper Aquitan. epigr. 27.* Prælia divinus carnea vincit amor. *Maximian. Gall. 1. 85.* Quærebam gradem, sed que non macra fuisset: Carnis ad officium carnea membra placent. V. *Carnarius*, ſi 2. sub **CARNARIUS**, a, um.

II.) Translate est idem ac carnalis, eique spiritalis opponitur. *Prudent. Apotheos. 438.* Nec enim cælo lex carnea fluxit. Adde *eumd. Psychom. 785.*

CARNICULA, ar, f. 1. *Priscian. 6. p. 684. Putsch.* affert ex *Liv. Andron.* Nominativum carnis pro caro; deinde, ab hoc Nominativo deminutivum debet esse cunicula, inquit idem *Priscian.*, sicut a caro est cuniculus. Non est tamen a quoquam, quod sciam, usurpatum.

CARNIFEX et veteri loquendi more caruifex, ſeis, 3. (caro et facio) occurrit. A) Substantivorum more et (B) Adjective.

A) Absolute, substantivorum more, est conium, gen., et quidem

1.) Proprie caruifex apud Romanos erat servus publicus, qui torquebat homines, in crucem agebat, atque interfecit. Porro caruifex non licebat Romæ domicilium habere; hinc more prisco in Libe supplicium de sentibus non sumebatur: cf. *Cic. locum Rabi. prudell. 5. 15.* inferius allatum, et *Plaut. Pseud. 1. 3. 97.* (It. caruifex, boja, manigoldo; Fr. boiaque; Hisp. verdugo, et ministro de justitia; Germ. der Scharfrichter, Henker; Angl. a hangman, executioner, gaoler). ¶ 1. Stricto sensu. *Plaut. Bacch. 4. 4. 37.* Rupere aliquem ad caruifex. *Id. Capt. 5. 4. 22.* dare aliquem. *Id. Rud. 3. 6. 19.* tradere. Ex ultimo hoc *Plauti* loco quidam colligunt, caruifex aliquando intelligi custodem carceris. Sed ex hoc uno loco nihil probant. Adde *eumd. Most. 1. 1. 52. Cic. 7. Ferr. 55. 118.*

Aderat janitor carceris, caruifex prætoris, mors terrore sociorum etc. h. e. Sextius, qui licet Verris lictor, non caruifex esset, ita appellatur a Cicerone propter illius crudelitatem. *Id. Cic. Rabi. prudell. 5. 15.* Caruifex non modo foro, sed etiam cælo hoc ac spiritu censoriæ leges atque urbis domicilio carere voluerunt. Adde *eumd. Quinct. 15. 50. et 11. Phil. 3. 7.;* *Lucret. 3. 1030.;* *Catull. 98. 4.;* et *Curt. 6. 10. 33. 8. 2. et 9. 10. 29. Sueton. Ner. 54.* Cum ei caruifex laqueos et uncas ostentaret. Adde *Quint. 5. 10. 59. et Juvenal. 8. 175.* ¶ 2. Latiori sensu est convicius in scelestum hominem, aut crudelium. *Plaut. Amph. 1. 1. 220.* Etiam clamas caruifex? Adde *eumd. ibid. 1. 1. 206. et 2. 1. 41.;* et *Bacch. 4. 6. 15. Ter. Eun. 4. 4. 3.* Illud vide, ut os sibi distorsit caruifex! Adde *eumd. Andr. 1. 2. 12. et 5. 2. 11.;* et *Adelph. 3. 3. 9. Cic. Pis. 5. 11.* Hæc sunt, o caruifex, in grenio sepulta consilium tui.

II.) Translate. *Ter. Andr. 4. 1. 27.* Nescis quantas hic suis consiliis mihi confect sollicitudines meus caruifex? h. e. qui animum meum angit ac doloribus afficit. *Cic. 3. Ferr. 3. 9.* Civium sociorumque caruifex. *Cf. Liv. 2. 35. et 56. Plin. 28. Hist. nat. 4. 7. (39).* Fortuna gloriæ caruifex.

B) Adjective est qui torquet perniciemque affert. *Sil. It. 1. 173.* Manus caruifices. *Martial. 11. 84.* Caruifex nudo pectore pascat avem. *Id. 12. 48.* Pedes caruifices. h. e. podagrici et magnos cruciatu affereutes. *Claudian. B. Gild. 178.* Caruifices epulæ. h. e. mortifera. *Arnob. 1. 65.* Quæ libido tam caruifex, inexpiabile bellum indicere nihil de te merito?

CARNIFICATUS, a, um, F. **CARNIFICO**.

CARNIFICINA vel caruificina, æ, f. 1. (caruifex).

1.) Proprie. ¶ 1. Est caruificis officium. *Plaut. Capt. 1. 2. 26.* Agre est mihi, bunc facere quæstum carcerarium: sed si ullo pacto huc conciliari potest, vel caruificinam bunc facere possum perpeti. *Cf. eumd. Cist. 2. 1. 1.* ¶ 2. Item locus, in quo sotes a caruifico torquentur et necantur. *Liv. 2. 23.* Ductum se ab creditore non in servitium, sed in ergastulum et caruificinam esse. ¶ 3. Item cruciatus, tormentum. *Cato apud Gell. 10. 3.* Dolores atque caruificinas facere. *Cf. Non. p. 187. 30. Merc. Cic. 5. Tusc. 27. 78.* Egyptii quamvis caruificinam prius subierint, quam ibim aut canem violent. *Sueton. Tib. 62.* Locus caruificinæ. *Auson. Epigr. 108. 10.* Tam diverso locis vaga caruificina pererrat.

II.) Translate. *Cic. 3. Tusc. 13. 27.* Cum omnis perturbatio miseria est, tum caruificina est ægritudo, habet ardorem libido etc. *Cf. eumd. Sert. 65. 135.*

CARNIFICINUS, a, um, adj., ad caruificinam pertinet. *Plaut. Most. 1. 1. 52.* O caruificinum cribrum. De servo loquitur, cujus tergum est a caruifice stimulis perforatum. Ast alii leg. caruificinum gen. plural. pro caruificio; alii caruificum, et quidem rectius: ideoque hæc vox a *Lexico* est amandanda.

CARNIFICO vel caruifico, as, avi, atum, are, a. 1. (caruifex). Part. **Carnificatus**. — Carnificare est caruificis more corpus humanum in frusta secare, cedere, lacerare, torquere. *Sisenna apud Priscian. 8. p. 791. Putsch.* Vitam cum dolore et insigni cruciatu caruificatus amisit. *Saxanodæig. Liv. 24. 15.* Neminem stantem jam vulnerari hostem, caruificari jacentes. *Testul. 1. advers. Marcon. 2.* Sane ceteros ad hoc tenditis et caruificatis, ut negent esse, quod esse dicuntur. h. e. in equiteo tenditis et caruificatis. — *Priscian. l. c.* docet, caruifico, aris, esse verbum commune, ut adhortor, dimictor, et alia. Pro sola tamen passiva significatione affert exemplum ex *Sisenna*, quod sub init. posuimus.

CARNIGER, gēra, gērum, adj., carnem gerens. *Cassiod. 7. Hist. Eccl. ad fin.* Confiteamur autem a semetipso Deum existentem carnigerum et hominem delictum.

CARNIS, is, f. 3. F. **CARO** sub init.

CARNIVORUS, a, um, adj., (caro et voro) qui carne vescitur. *Carnivora* dicuntur illa animalia, quæ aliorum carnibus vescuntur. *Plin. 10. Hist. nat. 73. 93. (199).* Serratorum dentium carnivora sunt omnia. Adde *eumd. 9. ibid. 24. 40. (78).* Et de hominibus *Coripp. Laud. Justin. 4. 351.* Sed pietas Augusta malos castigat alumnos Consilii bonitate sui: sic punit iniquas Carnivoras animas, ut mortis pœna recedat.

CARNOSUS, a, um, adj., Comp. *Carnosior* et *Superl. Carnosissimus*. — Carnosus est carne abun-

dans, pinguis (It. carnos, grasso, pieno di carne; Fr. riche en chair, charnu; Hisp. carnudo, carnos; Germ. reich an Fleisch, fleischig, fleischern; Angl. fleshy, abounding in flesh). Occurrit — a) De animalibus. *Cels. 4. 1.* Carnosa cervix. *Plin. 11. Hist. nat. 37. 54. (144).* Candor carnosus sanguineis venis (oculorum). *Id. ibid. 37. 65. (171).* Carnosum aquatilibus palatum. *Id. ibid. 43. 98. (243).* manus. *Id. ibid. 45. 105. (253).* crura. *Id. 27. ibid. 8. 40. (63).* Atropa carnosiora facere. — b) De arboribus ac plantis. *Plin. 16. Hist. nat. 38. 72. (183).* Alternant fructus, quibus siccius lignum, ut olea, magis quam quibus carnosum, ut cerasus. *Id. ibid. 6. 8. (19).* Carnosa folia. *Id. ibid. 31. 56. (127).* radices. *Id. 14. ibid. 20. 25. (123).* resina. *Id. 19. ibid. 3. 12. (36).* Misy præcipuum suavitate odoris ac saporis, sed carnosius. *Id. 15. ibid. 3. 4. (15).* Carnosissimæ olive. *Id. 25. ibid. 5. 21. (53).* Carnosissimus cortex. Huc referri potest et illud *Apul. 3. Met.* Carnosi clavi pendentium. h. e. quibus aliquid carnis adhæret.

CARNULENTUS, a, uni, adj., carnosus, carne abundans, carni similis. *Prudent. 10. nepi orep. 372.* Carnulenta pectora. *Solin. 2.* Frutices fluxi, tactu prope caulescenti.

CARO, is, ære, a. 3. est lanam pectere et purgare, non, ut vult *Varro 7. L. L. 54. Müll.*, a *carendo*, quod lanam tum purgant ac deducunt, ut careat spicuitas; sed a *καίρω* *tondeo*, aor. 2. *ἐκαρπυγός* (It. scardassare, cardare; Fr. carder; Hisp. cardar; Germ. Krämmen oder Krämpeln; Angl. to card). *Plaut. Merc. 5. 2. 46.* Inter ancillas sedere jubeas, lanam carere. Adde *Nævium apud Varron. loc. cit.*, et *V. CARITORES*.

CARO, carnis, f. 3. Reperitur etiam *carnis* in recto casu singulari, ut videtur in *Liv. Andron.* apud *Priscian. 6. p. 684. Putsch.* Et apud *Liv. 37. 3.* Latine instauratæ, quod Laurentibus carnis, quæ dari deberet, data non fuerat. *Cf. Priscian. loc. cit.* — Ablat. *carni* pro *carne* legunt nonnulli apud *Plaut. Capt. 4. 4. 6.* — Ratione habita etymy, *Donatus* ad *Ter. Hecyr. 3. 4. 27.* docet, *carnem* proprie dici mortuorum, eo quod careat anima. Sed hoc discrimen a scriptoribus non servatur. *Cf. Forcellini* videbatur potius esse a *καίρω* *tondeo*, reseco nempe ab osse. At rectius hæc vox conjungenda est cum *Gr. κρέας*, quod idem significat, et cum *Germ. Kern*, hoc est nodus. — Ceterum caro est pars corporis mollior, quæ ossibus nervisque supervenit (It. carne; Fr. chair; Hisp. carne; Germ. d. Fleisch; Angl. the flesh).

1.) Proprie occurrit. — a) De animalibus. *Plaut. Capt. 4. 4. 6.* Totum cum carne carnarium. *Cic. Planc. 9. 23.* Carnem Latinis petere. *Cf. Liv. 32. 1. et 37. 3. Cic. Pis. 27. 67.* Extracta mensa non canchyliis aut piscibus, sed multa carne subtracida. *Cæs. 5. B. G. 14.* Lacte et carne vivere. *Sall. Jug. 21.* Caro ferina. *Horat. 2. Sat. 4. 41.* iners. *Cels. 7. 16.* emortua et nigra. *Id. 5. 14.* Carnem olere et ulcus implere. *Ovid. 15. Met. 83.* Caro male viva. *Id. 12. ibid. 156.* torta. *Id. 2. ibid. 769.* vipereæ. *Sueton. Ner. 37.* cruda. *Plin. 9. Hist. nat. 17. 30. (64).* et *Juvenal. 15. 13.* Carne vesci. *Plin. 23. Hist. nat. 7. 64.* Carnes bubulæ. *Id. 6. ibid. 30. 35. (195).* humana. In plur. num. *Id. 25. ibid. 6. 30. (67).* — b) De pomis aliisque fructibus, qui esui sunt. *Plin. 15. Hist. nat. 24. 27. (96).* Caro alia acinis, alia moris, alia unedonibus. *Id. 28. ibid. 14. 58. (205).* Carnes ecurbitæ. *Pallad. 3. R. R. 25. 12.* de liquamine ex piris. Carnes pitorum. Adde *eumd. 12. ibid. 17. 1.* — c) In arboribus caro, vocabulo artis proprio, dicitur pars ligni ea, quæ est post albumen; cui subsunt ossa, hoc est materies durior. *Plin. 16. Hist. nat. 38. 72. (181).*, ubi plura de hac re. — d) In gemmis pars est mollior et obtusior carniq; similis, *Gr. οαρίον*. *Plin. 37. Hist. nat. 5. 18. (73).* de calchedoniis. Peculiare in his vitium sarcion appellatum, hoc est quædam gemmæ caro.

II.) Translate. ¶ 1. Pro corpore, qua animo opponitur. *Seneca Ep. 65. ad fin.* In hoc obnoxio domicilio animus liber habitat: numquam me caro ista compellet ad metum, nunquam ad indignam bono simulationem: numquam in honorem hujus corpusculi mentiar. — Hinc caro putida convicius est in hominem improbum, pestiferum, abominandum. *Cic. Pis. 9. 19.* Ego istius pecudis ac putidæ carnis consilio scilicet aut præsidio niti volebam. ¶ 2. Occurrit et de oratore, carniq; læci ti opponantur. *Quintil. 10. 1. 77.* Plenior Demosthenes Æschines et inagis fusus

et grandiori similis, quo minus strictus eat: carnis tam en plus habet, lacertorum minus. *V. Interpp. ad b. l. CARO*, adverb. (carus) magno pretio. *Dig. 19. 1. 13. § 3.* Caro vendere aliquid.

CARENUM, i. *V. CARENUM*.

CĀROS, i, m. 2. *καρσος*, sopor cum gravedine. *Cael. Aurel. 3. Acut. 5.* Gravatio, quam Greci caron appellant.

CARŌTA, æ, f. 1. genus oleris, quod *pastinacam erraticam* appellari a *Plin. 25. Hist. nat. 9. 64. (112).* notat *Harduin.* Est autem prædulci radice, odorata, lutea, rufa, vel interdum purpurea, quæ cocta in aceto et oleo manditur. *Apic. 3. 21.* Carotæ, seu pastinacæ frictæ, etc.

CARPA, æ, f. 1. pisces genus a nemine alio Latino scriptore memoratum, præterquam a *Cassiod. 12. Fariat. 4.* Destinæ carpem Danubius, a Rheno veioat anchorago, exormiston Sicilia quibuslibet laboribus offeratur, Bruttiorum mare dulces mittat acernias, sapori pisces de diversis finibus offerantur. Juxta cl. *Guizot Hist. med. p. 398. not. 1.* carpa est It. carpio.

CARPĀSUM, i, n. 2. *καρπάσον*, genus plantæ, ejus succus, teste *Dioscor. in Alexiphar. c. 13.* soporem inducit, ac repentinam strangulationem infert. A *Plin. 32. Hist. nat. 5. 20. (58).* appellatur *carpathium. Galenus l. 5. de compos. medic. secund. loc. ponit inter remedia ad dolores dentium.* Fortasse ab hoc diversum est illud, ejus meminit inter species ad veticgal pertinentes *Martian. Dig. 39. 4. 16. §. 7.* ubi niale *Haloander* edidit *carbasum*, teste *Gothofr. V. CARBASUS*.

CARPĀTINA, æ, f. 1. calceamentum villicorum proprium apud *Catull. 95. 4.*, ubi alii legunt *carbentina. V. hanc vocem*.

CARPENTĀRIUS, a, um, adject. ad carpenta pertinet. *Plin. 16. Hist. nat. 8. 13. (34).* Subere uti in carpentariis fabricis. *Lamprid. Alex. Sev. 52.* Artifex carpentarius. *Tarrunt. Dig. 50. 6. 6.* Carpentarii fabri. *Forcellinus* absolute accepit, omisso fabri nomine. *Trebell. in XXX. Tyrann. 29. de Zenobia.* Usa vehiculo carpentario, raro pilento, equo sæpius. h. e. carpento, quemadmodum vehiculum *rhedarum* est ipsa rheda. — Hinc

Carpentaria, iæ, f. 1. absolute, substantivorum more, subaudi *fabrica*, occurrit apud *Firmic. Mathes. 2. 10.*

Carpentarius, ii, m. 2. absolute, substantivorum more, subaudi *artifex* vel *faber*, est faber carpentorum, et generatim vehiculorum ejusdemque generis. *Cod. Theod. 8. 5. 31.* Et *Inscript. apud Reines. cl. 9. n. 101. c. VENNIVS C. L. XANTHVS CARPENTARIVS A VIC. III. ARAB. h. e. a vico trium ararum.*

CARPENTUM, i, n. 2. Ratione habita etymii, videtur esse a *carpo*; nam *carpere* iter sæpe apud Latinos auctores: quamvis putet *Ovid.* dictum *carpentum* quasi *carmentum*, quod eo Carmentis Euandri mater usa sit. Ejus verba sunt *I. Fast. 619.* Nam prius Ausonias matres carpenta vebebant: hæc quoque ab Euandri dicta parente reor. — Ceterum ¶ **1.** Carpentum est genus vehiculi, ejus forma, quantum ex Latinis scriptoribus colligitur, varia: quemadmodum apud nos currus et rheda. Illud certum est, diversum a pilento fuisse, ut aperte patet ex *Liv. 5. 23.* Honorem ferunt matronis habitum, ut pilento ad astra ludosque, carpentis festo profestoque uterentur. *Carpento* in itineribus extra Urbem raro admodum, sed Romæ plurimum in itineribus Urbis matronæ usæ sunt (*V. Becker Gallus tom. 3. p. 10. et seqq. edit. secund.*): quod cum eis bello Punico secundo lege Oppia interdictum fuisset, denuo concessum est bello peracto abrogataque lege, ut est apud *Liv. 34. 3. in fin.* Hinc et matronis principibus mortuis instituta aliquando carpenta, quæ in solemnî pompa cum earum imagine transveherentur: eratque hæc divini ejusdam honoris pars; nam et deorum imagines in theatis transducebantur. Hujusmodi carpenti effigies in Agrippinæ et aliarum Augustarum nummis conspiciuntur; atque bujusce rei meminit *Sueton. Cal. 15.* Instituit matri Circeses, carpentumque, quo in pompa traduceretur. Adde *eumd. Claud. 11.* (It. *cocchio o carrozza da città delle matrone*; *Fr. char ou carrosse*; *Hisp. coche, carroza*; *Germ. Wagen d. röm. Damen. Stadtuagen, Carrosse*; *A ngl. a kind of carriage, a chariot, waggon*). ¶ **1.** Stricto sensu. *Propert. 4. 8. 23.* Serica carpenta. h. e. sericis velis oblecta. *Liv. 1. 48.* Carpentio invecita

in forum. *Id. ibid.* Flectere carpentum in cliyum. *Et ibid.* Per patris corpua carpentum egi. *Id. ibid. 34.* Sedena carpento cum uxore. *Id. 34. 3. in fin.* Vectari carpento per urbem. *Tac. 12. Ann. 42.* Carpentio ingredi Capitolium. *Juvenal. 8. 147.* Rapi carpento voluerit. Adde *eumd. 9. 132.* ¶ **2.** Latiori sensu apud ærioris ævi Scriptores dicitur etiam *carpentum* ejuslibet vehiculi, aut edrri genus. *Apul. 11. Met.* Carpentio pervolare aliquo. *Lamprid. Elagab. 4.* Vehi carpento mulari. h. e. a mulis ducto. *Vopisc. Aurelian. 1.* Carpentio judiciali aliquem accipere. h. e. quo judices et alii boniores viri in Urbe utebantur. *Flor. 1. 18. ad fin.* Pecora Volsconum, carpenta Gallorum, fracta Saninitum arma. *Id. 3. 10.* Plena tumultu bostico litora, et trepidantia carpenta volitabant. (His locis *Florus* de vehiculis militariibus loquitur. Hinc *centenarii* in legionibus, de quibus *Vegel. 2. Milit. 11.* mentionem facit.) *Amian. 31. 2.* Omnes sine sedibus fixis, semper fugientium similes, cum carpentis, in quibus habitant. *Pollad. 10. R. R. 1.* Uni jugero asserit Columella vigintiquatuor atercoris carpenta sufficere. — Speciatim de vehiculo, quo in cursu publico utuntur. *Imp. Valentinian. et Valens Cod. Theod. 8. 5. 18.* Omni cautione præcipiat, ne amplius in angulis quibusque carpentis, quam bini, aut ut summum terni homines invehantur. *Id. l. 30.* Sanxeramus, ut in carpentia rhedarum meusuram subditam nullus excederet. *Apul. 10. Met.* Posthabitis rhedarum carpentis, quæ, etc. *Carpentum rheda* videtur esse locus, in quo sedent homines in ipsa rheda. At *Oudendorp.* ad loc. cit. probat, legendum prædram *carpentis*.

CARPHEOTUM, i, n. 2. Hoc nomine vocatur tus purissimum, et candidum, quod autumnio legitur ab æstivo partu, inquit *Plin. 12. Hist. nat. 14. 32. (60).* Videtur autem vix barbara esse ut notat *Harduin.*, qui monet etiam in quibusdam MSS. legi *carphiaum*. At *Salmas.* in *Exercitat. Plin. p. 505.* vult legi *Carphiotum*, τὸ καρφιώτον, a surculis arefactis, qui *καρφία* Græce dicuntur, quod tale tus non solum ex truncis arboris turiferae, sed etiam ex summis ejus virgulis et cacuminibus aridis autumnio colligeretur. Cl. *Fée (Op. cit. vol. 1. p. 31.)* hæc ait: «Le premier de ces mots (*carpheotum*) signifiait, suivant Poinssin, vivace, en tirant ce mot du celto-scythe». Hanc tamen vocis notationem paullo post ipse *Fée* respuit.

CARPHIOLŌGIA, æ, f. 1. *καρφηλογία*, hoc est pallearum, seu festucarum collectio: a *καρφός palea* et *λέγω colligo*. Est autem inter signa et symptomata phreneticorum, cum summis digitis festucae et parietes detrahunt; quemadmodum *crocidismus*, i. (*κροκιδισμός*, hoc est floccorum seu florum collectio: a *κροκίς floccus*, flum in veste exstans) cum stragulorum floccos vellunt et decerpunt. Utramque vocem habet *Cael. Aurel. 1. Acut. 4. et 5. ad fin.*

CARPHIOS, n. *καρφός*, sœnum Græcum. Ipsa vox festucarum vel palearum significat. *Plin. 24. Hist. nat. 19. 120. (184).*

CARPINEUS, e, um, adject. qui est ex carpino. *Hyginus apud Plin. 16. Hist. nat. 43. 84. (230).* Carpinica manubria. Adde *Colum. 11. R. R. 2. 92.*

CARPINUS, i, f. 2. arbor ex acerorum genere (quamquam alii proprii generis esse volunt) rubens, fissili ligno, cortice livido et scabro: montes amat, estque in usu facum familiarissima: est autem satis firmæ materiei, et ad varia opera utilis. Hæc ex *Plin. 16. Hist. nat. 15. 26. (67).*, *ibid. 18. 30. (75).* et *ibid. 40. 76. (196).* — Dicta est *ζυγία* a Græcis, quia ex ea materia juga jumentis comparant, quæ apud eos *ζυγία* sunt. *Vitrur. 2. 9. 12.* — *Carpinus atra* memorata a *Catone R. R. 31. et Plin. 16. Hist. nat. 35. 75. (193).* est *carpinus ostrya Linn.*, quæque a *Pontedera, Antiq. Græc. et Rôm. p. 46.* ita describitur: Gignitur in asperis montanisque locis frequens, materia firma, et ad opera torno elaboranda perutilis, fructu in racemum lupuli modo disposito, calyce seu vasaie turgido xemina obducit. Differt a *carpino albo*, vel *carpino* proprie dicta, quæ *carpino bianco* vocatur; hæc enim calyce multifido empletur semen, præterea infra minorem altitudinem subsistit, cum utraque aote fructum ulos promittit. Materiarii Veneti, qui in publico armanentario versantur, *carpinum ostryam* vocant *sappino*, hinc nihil mirum in quibusdam editionibus et MSS. *sapinum* legi tum apud *Catonem*, tum apud *Plinium. V. SAPINUM* in fin. Ceterum *carpinum album*, præter *Plin. 16. Hist. nat. 15. 26. (67).* et *Vitrur. loc. cit.*, memorant *Colum.*

5. R. R. 7. 1.; *Plin. 16. Hist. nat. 18. 30. (73).* et *ibid. 40. 76. (196).*; et *Pallad. 12. R. R. 15. 2. Cl. Fée (Op. cit. vol. 1. p. 329.)* de *carpino albo* banc exhibet apononymiam: *Acer tertium, genus zygia dictum Plin. loc. cit.*; *Zeyia Theophr. 3. 4. et 6. et 10.*; *Carpinus* et *acer Plin. loc. cit.*; et *Carpinus Vitrur. 2. 9. 12.* sunt *Carpinus Betulus L. Spec. plant. 1416.*

CARPISCŪLUS vel *carpusculus*, i, m. 2. Cl. *Gr. xpenis*. ¶ **1.** Est genus calceamenti barbarici multilariæ scissi, quod Græci *πολυσχοστή* vocant, et *ληπτοσχοστή*. Ita *Salmas.* ad *loc. Vopisc. Aurelian. 30.* Carpusculum enim genus calceamenti esse, satis notum est. *carpusculum* legitur in quodam eod., teste eod. *Salmas.* ¶ **2.** Ab hujus similitudine dicitur *carpusculus* in architectura membrum quoddam io basis, ea ratione, quæ *xpenis* Græce et calcei, et basis genus significat, ut et apud Italos *il zoccolo*. Sed quemadmodum hujusmodi calcei figura ignoratur, ita et hujus membri architectonici. *Inscript. apud Gruter. 98. 8.*, quæ est apud *Orell. 3272.* *TEGYLAS AKNEAS AYRATAS CVM CARPISCVLIS ET VESTIVRIS BASTVM, ET SIGNA CASTORIS ET POLLVCIS CVM EQVIS D. S. D. Ita Salmas. et Casaubon. ad loc. Vopisci cit. At Gruter. et Orell.* ediderunt cum *carpusculis*; quod videtur esse deminutivum Latinum a Græco *καρπός fructus*, et significare ornamenta in columnis, aut stylobatibus varia poma et frondes intextas referentia, quæ nos dicimus *festoni. Morcell. de stil. Inscript. T. 3. p. 98. edit. Patav. bæc habet ad cit. Inscript.* Carpusculus bases minores esse puto, quibus hypobases subjectæ sint. *Carpus* et *Carpiscus* calceamentorum genera esse ostendit *Salmasius*; unde carpusculus ab architectis appellatus statuarum plinthos crediderim.

CARPISTES, æ, m. 1. *καρπιστής*, huc est vindex. asserior: a *καρπός*, quia tum carpum manus, tum ipsam volam significat. Ita *Horon* suum appellavit *Valentinus* apud *Tertull. advers. Valentianum. 9. in fin. V. etiam ibid. 10. in fin.*

CARPO, pis, psi, plum, pere, a. 3. Part. *Carpens* I. 1.; *Carpus* I. 1. et 2.; *Carpiturus* I. 1.; *Carpendus* II. 2. — Ratione habita etymii, vox conjungenda est cum Græcis *καρπώ* *arefacio* seu *resecando* aridum reddo, et *ἀρπάζω rapio*, et *καρπός fructus* sive id quod carpum est. — *Carpere* est manu aliquid levitare et paulatim avellere, auferre, decerpere (It. *staccare*, tor via a poco a poco, o qua e là *pi-luccare*; *Fr. détacher, détacher par morceaux*; *Hisp. destacar*; *Germ. ruf-und zupfweise etwas berühren*, meist um etwas hinwegzunehmen, *zupfen, rufen, pflücken*; *Angl. to gather, pull, pluck, cull, crop*).

1. Proprie. ¶ **1.** Stricto sensu occurrit de iia, quæ leviter vellendo vel colligendo auferuntur. — a) Generatim. — Absolute, sive omisso termino, unde aliquid decerpitur. *Catull. 62. 43.* Carpere florem tenui ungui. *Virg. 6. Æn. 245.* Et ammas carpes media inter cornua setas, Ignibus impositis aris. *Id. 2. G. 366.* unciis manibus frondes. *Id. 2. Ecl. 47.* violas et papavera. *Id. ibid. 54.* I't vos, o lauri, carpami et te, proxima myrte. h. e. frondes vobis decerpam. *Id. 9. ibid. 50.* carpent tua poma nepotes. *Id. 2. G. 500.* fructus. *Id. 3. ibid. 176.* frumenta manu. *Id. 4. ibid. 134.* rosani vere, poma autumnio. *Horat. 3. Od. 27. 44.* flores. *Ovid. 3. Art. am. 80.* carpit florem, Qui nisi carptus erit, turpiter ipse cadet. Adde *eumd. 10. Met. 85. Id. 5. Met. 392.* violas, lilia. *Colum. 5. R. R. 6. 7.* herbas manibus. *Inscript. apud Murat. 1951. 3.* BIS NONAM CARPTVRA ROSAM MIHI DECIDIT AKTAS. — Addito, unde aliquid decerpitur. *Virg. 2. G. 90.* Carpere uvam de palmite. *Horat. 2. Sat. 3. 256.* ex collo furtim carpsisse coronas. h. e. detraxisse. *Ovid. 9. Met. 380.* flores ab arbore. *Id. ibid. 342.* flores hinc. *Id. Ib. 197.* frondes ab Ide. *Id. 2. Amor. 19. 31.* arbore frondes. Et poetice *Id. Ib. 198.* summam Libyco de niare aquas. — b) Speciatim pecus carpere dicitur, cum herbas frondesque depascitur. *Cic. 2. Nat. D. 47. 122.* Alia (animalia) sugunt, alia carpunt, alia vorant, alia mandunt. *Virg. 9. Æn. 333.* Carpunt gramen equi. Adde *Ovid. 1. Met. 299. Virg. 2. G. 201.* Carpere gramina. *Id. 3. ibid. 296.* herbam. *Id. 3. ibid. 465.* et *Ovid. 13. Met. 927.* herbas. *Phædr. 1. 28. 4.* escam. *Ovid. 15. Met. 478.* alimenta. *Id. 2. ibid. 792.* cucumina summa. *Id. 4. ibid. 217.* et *4. Fast. 7. 50.* pabula. — Item de pactoribus, qui perudes ad pabula agunt.

Virg. 3. *G.* 325. Carpatum frigida rura. h. e. carpere cogamus animalia, ut ait *Servius* ad *h. l.* Adde *Senec. Herc. fur.* 333. — Item de apibus, quæ flores exsugunt. *Varro* 3. *R. R.* 16. 24. Apes e malo punice et asparago thyma carpunt. *Horat.* 4. *Od.* 2. 29. Apis carpens thyma. — Raro de hominibus, qui lente absumunt obsonia, ut inde majorem gustui delectationem afferant. *Ter. Adelph.* 4. 2. 52. Nam jani adibo (ad prandium) atque unumquodque, quod quidem erit bellissimum, carpam. *Ovid.* 3. *Art.* am. 735. Carpere cibos digitis. *Martial.* 3. 13. Icoprem, mulum. *Petron.* *Saty.* 36. in fin. Vides illum, qui obsonium carpit? Carpus vocatur. Itaque quotiescumque dixit *Carpe*, eodem verbo et vocal et Imperat. ¶ 2. Latiori sensu carpi dicuntur etiam ea — a) Quæ mandanda vel erodenda auferuntur. *Ovid.* *Heroid.* 4. 29. pomaria plenis ramis. *Auct. Priap.* 73. Si commissæ meæ carpes pomaria curæ. *Id.* 28. Tu qui non bene cogitas, et ægre Carpendo tibi temperas ab hoste. Cf. *loca Virg.* 3. *G.* 325. et *Horat.* 4. *Od.* 2. 29. superius alia sub *l. b.*; nec non *Propert.* 2. 13. 8. ἀπὸ καρπῶν. Et stolidum pleno vellere carpe pecus. h. e. londe. — b) Item quæ scindenda et laceranda carpuntur. *Ovid.* *Id.* 460. Et tua dente ferro viscera carpit equus. *Id.* 10. *Met.* 43. Carpere jecur. *Seneca Thyest.* 1059. artus in frusta. *Seneca* 3. *Ira* 18. 2. aliquem. *Val. Flacc.* 8. 7. crinem genasque. *Servius* ad *Virg.* 12. *Æn.* 606. faciem. — Item quæ elaboranda carpuntur ac præcipue lana, quæ summis digitis trahendo purgatur, vel etiam netur. *Virg.* 4. *G.* 335. Milesia vellera Nymphæ Carpebant. *Id.* 1. *ibid.* 390. et *Horat.* 3. *Od.* 27. 64. Carpere pensum. *Cels.* 6. n. 1. Ebi facta unitas est, demitti debet lana mollis bene carpta. h. e. caminata et peta. *Scribon. Compos.* 237. Linteola carpta medicamento continentur, atque ita ulcers superponuntur.

II.) Figurate. ¶ 1. Carpere est quasi avellendo aliquid raptim auferre, rapere, arripere. — a) Generalit. *Cic.* 1. *Orat.* 42. 191. Atque interea tamen, dum hæc, quæ dispersa sunt, coguntur, vel passim licet carpentem et colligentem undique reperi justâ juris civilis scientiâ. Cf. *eumd.* *Sext.* 56. 119. Non sum tam insolens in dicendo, ut ex omni genere orationum aucuper, et omnis undique nosculos carpam atque defibon. *Gell.* 9. 4. Atque in legendo carpsi exinde quadam et notavi mirabilia. — b) Specialit. hoc sensu sæpe occurrit apud Poetas de iis, quæ fruenda raptim arripiuntur vel attrahuntur. *Propert.* 1. 28. 27.; *Ovid.* *Heroid.* 11. 117. et 4. *Met.* 358.; et *Phædr.* 3. 8. 12. Carpere oscula. h. e. rapere. *Martial.* 5. 47. 1. basia. *Ovid.* 3. *Art.* am. 661. gaudia. *Martial.* 7. 47. 11. gaudia fugitiva. *Pers.* 5. 151. dulcia. *Propert.* 2. 34. 74. delicias. *Ovid.* 3. *Fast.* 622. cominada regni. *Val. Flacc.* 1. 177. honores virtutis. *Virg.* 1. *Æn.* 388. auras vitales. Cf. *Sil.* 1. 3. 712. auras. *Virg.* 3. *G.* 435. sonorus aub dio. *Id.* 7. *Æn.* 414. quietem. *Id.* 4. *ibid.* 522. soporem. — c) Item apud Poetas de tempore, quod velociter fugit: ad rem *Ovid.* 10. *Met.* 85. vitra juventutem Etatis breve ver et primos carpere flores. *Lucilius* apud *Non.* p. 252. 14. *Merc.* Niemem unquamque carpam: quod *Servius* ad *Virg.* 3. *G.* 142. interpretatur celeriter præteream. *Catull.* 68. 35. illa domus, illa mihi sedes: illic me carpit ætas. *Horat.* 1. *Od.* 11. 8. Carpe diem, quam minimum credula postero. h. e. cape, arripe. *Val. Flacc.* 5. 48. Carpere noctes securas. — d) Item de via et loca, quæ celeriter præterimus: raro apud prosæ orationis scriptores, ut apud *Plin.* 8. *Hist.* nat. 42. 67. (166). Equis totulum carpere incuraus, traditur arte. Et apud *Petron.* *Saty.* 116. Hoc peracto officio, destinatum carpinus iter. — *Sextilius* apud *Poetas.* *Virg.* 6. *Æn.* 629.; *Horat.* 2. *Sat.* 6. 93.; et *Ovid.* 8. *Met.* 208. Carpere viam. *Horat.* 1. *Sat.* 5. 95.; *Ovid.* *Heroid.* 18. 34. et 2. *Met.* 549. iter. *Horat.* 2. *Od.* 17. 12. supremum iter. h. e. mori. *Virg.* 3. *G.* 191. de equo. Carpere mox gyrum incipiat. h. e. currere in gyrum. *Ovid.* 11. *Met.* 752. Quem mare carpentem substricta crura tenentem Aspidem. *Id.* 12. *ibid.* 196. littora. *Id.* 10. *ibid.* 53. tramitem. *Sil.* 10. 62. fugam. h. e. fugere. *Id.* 12. 350. fugæ compendia. *Stat.* 1. *Theb.* 310. volatus raptim. — Et clarius addito *Ablat.* *Propert.* 1. 6. 33. Seu pedibus terrain, seu pontum carpere remis Ibis. *Virg.* 3. *G.* 142. Carpere prata fugâ. h. e. celeriter præterire, ut *Servius* exponit. *Ovid.* 2. *Art.* am. 239. pede viam. *Id.* 3. *Fast.* 604. pede iter. *Id.* 1. *Trist.* 9. 23. pede campos. *Id.* 4. *Met.* 615. aera alis. Cf.

Virg. 4. *G.* 311. *Ovid.* 3. *Fast.* 416. æthera alatis equis. ¶ 2. Translate est in multa membra vel partes discerpere, scindere, dividere. *Cic.* 3. *Orat.* 49. 190. Neque semper utendum est perpetuitate et quasi conversione verborum, sed sæpe carpenda membris minutioribus oratio est. *Lib.* 26. 38. Quos neque omnes tenere præsidis, nisi vellet in multas parvasque partes carpere exercitum, poterat. *Curt.* 8. 9. 10. Erynanthus — ab accolis rignitibus carpitur. h. e. multifariam derivatur. Confer *Plin.* 6. *Hist.* nat. 26. 30. (124). Priusquam (*Euphrates*) distrahitur ad rigua. ¶ 3. Item translate de persona aut re, est ejus potentiam, vim, dignitatem etc. imminuere, debilitare, auferendo paulatim absumere. — a) Generalit. *Lib.* 34. 3. Quid si carpere singula et extorquere et exæquare ad postremum vires patiemini? *Virg.* 3. *G.* 215. Carpit enim vires paulatim utriusque videndo *Femina* (bos). *Horat.* 4. *Od.* 9. 30. Non ego te — silebo Totve tuos patiar labores Impune, Lolli, carpere lividas Obliviones. Adde *Plin.* *Paneg.* 55. *Ovid.* 4. *Pont.* 8. 32. carpsit opes illa ruina inæas. *Seneca* 2. *Quæst. nat.* 13. Totum potest excidere, quod potest carpi. *Colum.* 6. *R. R.* 7. 2. Alvus corpus ac vires carpit. Huc referri potest et illud *Ovid.* 1. *Amor.* 8. 91. Et soror, et mater, nutrit quoque carpat amantem. h. e. emungat, aliquid ab eo corradat. — b) Specialit. in re militari carpere est recedentem hostem insequi, et in itinere identidem aggredi, modo ex una, modo ex altera parte, ac sic veluti per partes concidere et debilitare. *Cæs.* 1. *B. C.* 79. Equitatu præmisso, qui novissimum agmen carperet atque impediret. *Id.* *ibid.* 63. Uti equitatu agmen adversariorum male haberet et carperet. *Lib.* 3. 5. Superante multitudine, hostes carpere multifariam vires Romanas, ut non succurras ad omnia, aggressi sunt: simul castra oppugnabantur, simul pars exercitus ad populandum agrum Romanum missa. Adde *eumd.* 6. 32., 8. 38., 9. 27., 22. 32., 27. 46. et 31. 40.; *Lucan.* 4. 156. et *Tac.* 12. *Ann.* 32. — c) Item specialit. ponitur de dolore, sollicitudine, cupidine et similibus, quæ aliquem paulatim, tamquam tabes, absumunt. *Virg.* 4. *En.* 1. At regina gravi jamdudum saucia curâ Vulneris alit venis et cæco carpitur igni. *Id.* *ibid.* 31. Solane perpetua mærens carpere juventa? *Propert.* 3. 5. 3. Non tamen inviso pectus mihi carpitur auro. *Ovid.* 2. *Met.* 781. Invidia carpit et carpitur unâ. Adde *eumd.* 3. *ibid.* 490. et 10. *ibid.* 370. *Id.* 3. *Art.* am. 680. Carpi curâ alicujus. *Val. Flacc.* 3. 354. ægro assidue mens carpitur æstu. *Lucan.* 9. 744. Ecce subit virus tacitum carpitque medallas Ignis edax. *Sil.* 15. 1. carpebat cura senatum. — d) Denique significat verbia lacerare, alterius existimationem imminuere, alicui detrachere: ad rem *Cic.* *Balb.* 26. 57. More hominum lacerant, in conviviis rodunt, in circulis vellicant, non illo inimico, sed hoc male dicio deante carpuat. *Id.* 2. *ad Q. fr.* 3. 2. Nam is carpebatur a Bibulo, Curione, Favonio, Servilio filio. *Cæs.* 3. *B. G.* 17. Nostorum militum vocibus unonihili carpebatur. *Lib.* 45. 35. Paulum obtretractio carpsit. *Id.* 44. 38. Carpere absentem. *Id.* 33. 31. decretum. *Id.* 7. 12. aliquem sermonibus. Cf. *Justin.* 12. 5. Inlignabatur, carpi se sermonibus suorum. Adde et *Plin.* 1. *Ep.* 9. *Catull.* 62. 36. Carpere aliquem facto questu. *Phædr.* 2. 8. 17. meliores. *Ovid.* 3. *Pont.* 1. 64. facta alicujus. *Id.* *Rem.* am. 361. libellos. *Gran. Licinian.* ed. *Pertz* p. 44. Nam (*Sallustius*) et tempora reprehendit sua et delicta carpit et convicia infert. *Sueton.* *Aug.* 27. aliquem maligno aermone. *Id.* *Domit.* 2. obliquis orationibus. *Quintil.* 11. 1. 24. carmina alterius. *Id.* 9. 4. 63. aliquem in aliqua re. — *Aliter* *Cic.* *Cluent.* 46. 129. In multorum peccato carpi paucos ad ignominiam — non oportet. h. e. ex multis paucos tantum excerpere et sortiri, qui accusentur; namque paulo ante dixerat: Tu — carpes, ut velis, et paucos ex multis ad ignominiam sortiere?

CARPOBALSAMUM, i, n. 2. καρποβάλσαμον, fructus balsami arboris. Nam balsamum est aliquando ipsa arbor: καρπός; autem fructum significat. Sic autem dicitur ipsum semen ejus arboris, de quo *P.* in BALSAMUM 1. *Cels.* 5. 23. n. 1. Sil. bdellium, carpopbalsamum, semen papaveris albi, etc. — Vocem carpopbalsamum primus jure Latini donavit *Lindenius* apud *Cels.* loc. cit. nullius codicis fretus auctoritate Hinc *Leon. Targa* eam in utraque *Celsi* editione exulare toto Latino jussit, atque ita edidit: Sil. bdellium, balsami semen, piper album.

CARPOPHYLLON, καρποφύλλον aut φυλλοκαρπός, genus lauri Alexandrinæ, quæ et hypelate, ita appellata, quia fructum fert in mediis foliis: a καρπός fructus, et φύλλον folium. *Plin.* 15. *Hist.* nat. 30. 33. (131). Cf. *Fée* (*Op. cit.* vol. 1. p. 276.) hanc lauri Alexandrinæ exhibet synonymiam: Δάφνη Ἀλεξανδρεῖται ἐπιφύλλοκαρπος Theophr. *Hist.* 1. 16. et 3. 17.; Δάφνη Ἀλεξανδρεῖται Dioscor. 4. 147.; et Ἰδαία φύλλα ejusd. 4. 44. auct. *Ruscus Hypophyllum* L. Spec. 1474. Et paulo post id. *Fée* hæc addit: «Carpophyllon. La fleur se trouvant attachée à la feuille, le fruit qui succède y est également fixé; de là le nom, fort convenable, de feuille fruit. — Hypelaten. Comme qui dirait sabin de la deuxième classe. On ne sait trop pourquoi ce surnom a été donné à l'hypophylle, car il n'a d'autre rapport avec les confères que sa verdure éternelle».

CARPTIM, adverb. (carpo) per frustra (It. a pezzi a pezzi; Fr. par pièces, en morceaux; Hisp. en piezas; Germ. in abgerissenen Stücken oder Partien; Angl. by detached parts).

I.) Proprie raro admodum occurrit. *Colum.* 9. *R. R.* 15. 12. Saligneus qualus suspenditur: in eum deinde carptim congeruntur favi. — Et de voce *Plin.* 18. *Hist.* nat. 35. 87. (363). Corvi singultu quodam latrantes, si continuabunt, ventos, si vero carptim vocem resorbebunt, ventosum imbrem præsagient. h. e. interrupte et quasi per frustra.

II.) Translate. ¶ 1. Carptim est separatim, per partes, singulis partibus. *Sall. Cat.* 4. Statui res gestas populi Romani carptim, ut quæque memoria digna videbantur, perscribere. h. e., ait *Forcellinus*, non ipsam totam rerum seriem sequendo historiam scribere, sed habito hinc inde materiæ delectu, quæ maxime memoratu digna videbantur, persequi. *Nonius* tamen 11. 23. edit. veter. cum aliis strictim legit. *Plin.* 6. *Ep.* 22. Agere causam carptim et κατά κεφάλαια. h. e. non perpetua, sed interrupta ac veluti in partes divisa oratione pro variis rerum capitibus, quæ in ea exponuntur. *Id.* 8. *ibid.* 5. Non posse perinde carptim, ut contexta; perinde inchoata placere, ut effecta. *Id.* *Paneg.* 25. Carptim breviterque perstringere aliquid. *Ammian.* 16. 7. Itaque carptim ejus præcipua, quæ sunt comperta, monstrabo. Adde *Sulpic.* 1. *Hist. sacr.* 1. Iluc referri potest et illud *Plin.* 8. *Ep.* 14. Carptim dicere. h. e. loqui per intervalla, qualis est oratio ejus, qui sæpe strepitu interrumpitur. ¶ 2. Ponitur etiam pro separatim, diversis temporibus. *Lib.* 33. 25. Edictum propositum, ut ad stipendium petendum convenirent Carthaginem, seu carptim partes, seu universi mallent. *Tac.* 4. *Hist.* 46. in fin. Quibus ætas et justa stipendia, dimissi cum honore, alii ob culpam; sed carptim ac singuli: quo tutissimo remedio consensus multitudinis extenuatur. ¶ 3. Item pro multis locis, seu multis partibus. *Lib.* 44. 41. Si carptim aggrediendos circumagere immobilem longitudine et gravitate bastam cogas, confusa atque implicatur. *Id.* 22. 16. Carptim lacerare bostem. *Sueton.* *Domit.* 9. Subseciva, quæ divisim per veteranos agris carptim superfuerunt.

CARPTOR, oris, m. 3. qui carpit. Occurrit translate tantum, et est ¶ 1. Qui cibos in mensa carpit, et convivis distribuit, qui etiam structor dicitur. *Juvenal.* 9. 109. librarius, archimagistri, Carptores. ¶ 2. Item qui carpit, et obtretrat. Usus est *Lælius*, qui vituperones suos subducti supercilii carptores appellavit, ut narrat *Gell.* 19. 7. in fin. Putat *Foss.* 1. 4. *Institut. orator.* c. 1. n. 8. ita legendum esse hoc loco, quasi ex tribus vocibus una facta sit, subducti-superilicarptores, quia *Gell.* eam refert inter ea, quæ *Lælius* multiplicia ludens composuit.

CARPTORA, æ, f. 1. actus carpendi. *Varro* 3. *R. R.* 16. 26. Nec non etiam aliud discrimen sequuntur in captura, etc. Loquitur de apibus cibum carpentibus.

CARPTUS, a, um. *F.* CARPO.

CARPTUS, us, m. 4. *Plin.* 24. *Hist.* nat. 10. 47. (79). Flos cujuscumque generis trium digitorum carptu. h. e. quantum tribus digitis carpi potest. *Haradin.* edidit captu; quæ lectio, a *Sillij* etiam retenta, præferenda est.

CARPUM, i, n. 2. sennum Græcum. *Colum.* 12. *R. R.* 51. 2. Coudimenta hæc sunt, carpum, cymina m, etc. Alii. inter quos *Schneider*, rectius leg. careu m. *F.* CAREUM.

CARPUS, i, m. 2. καρπός, pars brachii extrema, quæ cum manu jungitur. *Cels.* 8. 1. primam palmæ partem vocat. Porro carpum sunt qui eidem tribuunt

3. 6. *ante med.* Ejus carpo manum admove. Sed *Morgagnus* docet legendum *corpore*, et *carpum* Latinam vocem non esse: et *Leon. Targa* in secunda editione monet, *Constantinum* inargini adscripsisse *carpo*, aut *thoraci*: et *Lindenum* pro emendatione accepisse, itaque edidisse. — Fatendum tamen est, *Carpus* fuisse nomen servile apud Romanos, cum in *Inscriptionibus* apud *Gruter.* saepe hujusmodi nomen occurrit, quod etiam cognomen fuit *Q. Hortensii* apud *Fabrett.* p. 332. n. 495.; atque ita etiam nominatum fuisse servum, qui alias *carptor* dictus fuit. *V. CARPO II. 2. et CARPTOR I.*

CARPUSCULUS. *V. CARPISCULUS.*

CARRACUTUM, ii, n. 2. *Isid.* 20. *Orig.* 12. 3. Carracutum vehiculum altissimarum rotarum, quasi carrum acutum. *Scheffer.* tamen de re vehic. i. 1. c. 27. hæc posteriora verba, etymon continentia, absurditatis postulat.

CARRAGO, gdis, f. 3. ¶ 1. Proprie et stricto sensu est munimentum ex carris atque impedimentis exercitus factum. *Trebell. Gallien.* 13. Scythæ, facta carragine, per montem Gessacem fugere sunt conati. *Ammian.* 31. 7. de *Gothis.* Ad carraginem (quam ita ipsi appellant) aliti velocitate regressæ. *Veget.* 3. *Milit.* 10. Omnes barbari carris suis in orbem connexis ad similitudinem castrorum, securas a superventibus exigunt noctes. ¶ 2. Significat etiam ipsam carrorum vim et cetera impedimenta exercitus. *Claudius Imper.* in quadam epist. apud *Trebell.* in ejus *Vita* 8. Ingens carrago deserta est. Adde ipsum *Trebell.* ibid. et *Aurelian. Imper.* apud *Vopisc.* in ejus *Vita* 11.

CARRŌBALISTA vel carroballista, æ, f. 1. ballistæ genus carro impositum, ut transferri facile possit. Est autem ceteris ballistis major, et longius ac vehementius spicula dirigit. *Veget.* 2. *Milit.* 25. et 3. ibid. 14.

CARRŌCO, ōnis, m. 3. genus piscis marini. *Auson.* 4. *Ep.* 37. referuntur ab uida Carroco, letbalisque trygon, mollesque platessæ. *Alii leg.* corroco.

CARRŪCA, æ, f. 1. Legitur et *carrucha* cum aspiratione, atque ita ex *Pardeck. Florentin.* edidit *Torrentin.*, fortasse quia *καρρυχα* apud *Hesych.* habetur. Frequentius tamen sine aspiratione invenitur. — Ceterum *carruca* est genus vehiculi, tum in Urbe, tum extra in itineribus adhibiti, et non solum a viris præsertim honoratioribus, sed etiam a feminis. Quidam apud *Scheffer.* de re vehic. i. 2. c. 27. docent, quatuor rotas bebuisse, et fuisse undique contactum. Quatuor babuisse rotas confirmavit nuper *W. A. Becker's Gall.* 3. p. 12. et seqq., quem hac de re consulere. Diversum a carpento facit *Acron Scholiast. Horat.* ad 1. *Sat.* 6. 104.; sed qui fuit antiquioribus carpentorum usus, idem certe postea carrucarum fuit. *V. Scheffer.* loc. cit., ubi multa hæc de re (li. *carrozza*, cocchio; Fr. *char* ou *carrosse*; Hisp. *coche*, *carroza*; Germ. *Staats-und Reisenwagen*, *Carrosse*; Angl. *a carochie*, *calash*). *Plin.* 33. *Hist. nat.* 12. 40. (140). Carrucas ex argento cælare. *Sueton. Ner.* 30. Numquam carrucis minus mille fecisse iter traditur. *Martial.* 3. 62. Carruca aurea. Adde *eumd.* 12. 24. *Ammian.* 14. 6. Alii summum decus in carrucis solito altioribus et ambitioso vestium cultu ponentes. Adde *Dig.* 13. 6. 17. § 4.; *Cod. Theod.* 14. 12. 1.; et *Inscript.* apud *Orell.* 4131. — Ceterum *carruca* dicitur etiam ipsa rbeda, vel quodcumque aliud vehiculum itineri faciendum aptum. Nam *Martial.* 3. 47. cum v. 5. *rheda* nominasset, eandem postea v. 13. *carrucam* appellat: et *Lamprid. Elagab.* 31. quæ primo *vehicula*, mox eadem *carrucas* dicit. *Id. Alex. Sev.* 43. Carrucas Romæ et rbedas senatoribus omnibus ut argentatas haberent, permisit: luteresse Romanæ dignitatis putans, ut his tantæ urbis senatores vectarentur. *Vopisc. Aurelian.* 46. Dedit potestatem, ut argentatas privati carrucas haberent; cum antea ærata et ehorata vehicula fuissent. *V. Inscript.* apud *Orell.* 4121. et 4924. Porro de schola carrucarum *V. Zirkardini* ad *Leg. Nov.* p. 451. — Quam vero *Scevola* appellat *carrucam dormitorium*, videtur esse lectica vel lecticæ similis. Ejus verba sunt *Dig.* 34. 2. 13. Carruca dormitoria cum mulis, quæ semper uxor usa est. — *NB.* De nom. pr. *V. ONOM.*

CARRUCARIUS vel carrucarius, a, um, adject. ad carrucam pertinens. *Ulp. Dig.* 21. 1. 38. § 8. Mulæ carrucariæ. *Capitolin. Maxim. jun.* 4. Mulio carrucarius. — Hinc

Carrucarius, ii, m. 2. absolute, substantivorum more, est qui carrucam regit. *Ulp. Dig.* 19. 2. 13.

pr. Si cisiarius, idest carrucarius, dum ceteros transire contendit, cisiuum evertit, etc. Ita legitur in quibusdam libris, etiam *Torrentini.* Sed illa verba, idest carrucarius; videntur esse glossæ. Carruca enim est vehiculum quatuor, cisiuum duarum rotarum. Certe ab *Haloandro* ommissa sunt.

CARRŪLUS, ii, m. 2. deminut. a carrus, parvus carrus. *Ulp. Dig.* 17. 2. 52. § 15. Carrulorum vecturas vel sui, vel sarcinarum suarum gratia, vel mercium recte imputabit.

CARRUM, i, n. 2. et sæpius

CARRIS, i, m. 2. *καρρῖον*, genus vehiculi, quatuor rotas habentis, oneribus vendendis aptum (li. *carro*, *carretta*; Fr. *char*, *fourgon*; Hiap. *carro*; Germ. *Wagen* oder *Karren*; Angl. *a car*, *cart*, *waggon*). Occurrit — a) Fere masculino genere. *Sisenna* apud *Non.* p. 195. 29. *Merc.* Impedimenta collocant omnia, construunt carrus, et sarraca crebra disponunt. Adde *Varron.* apud *eumd.* *Non.* loc. cit. *Cæs.* 1. *B. G.* 26. Ad impedimenta et carrus suos se contulerunt. Et ibid. Pro vallo carrus objecerant. Et ibid. 3. Jumentorum et carrorum quam maximum numerum coemere. Adde *eumd.* ibid. 6.; *Liv.* 10. 28.; *Cod. Theod.* 8. 5. 47. pr.; *Veget.* 3. *Milit.* 10.; et *Vulgat. Interpr. Esai.* 66. 20. — b) Raro neutro genere. *Auct. B. Hisp.* 6. Per vilarum angustias carra complura multasque ballistas retraxit. Addit *Non.* ibid. consuetudinem esse, ut neutro genere usurpetur. Sed de sua ætate loquitur. Adde *Isid.* 20. *Orig.* 12. 1.

CARTA, **CARTARIUS**, etc. *V. CHARTA*, **CHARTARIUS**, etc.

CARTALLUS, i, m. 2. *καρτάλλος*, fiscella, corbis. *Vulgat. interpr. Deuteron.* 26. 2. Tolles de cunctis frugibus tuis primitias, et pones in cartallo pergesque ad locum, quem Dominus Deus tuus elegerit, ut ibi invocetur nomen ejus. Et ibid. v. 4. Suscipiens sacerdos cartallum de manu tua. *Id. Jerem.* 6. 9. Usque ad racemum colligent quasi in vinea reliquias Israel: converte manum tuam quasi vindemiator ad cartallum. *CARTHEGON. V. CRATÆGUM.*

CARTHINA, æ, f. 1. et inde *Carthinatus*, vel *Carthinacius*, it, sunt duæ voces, quæ agnoscuntur tamquam Latine a *Priscian.* 4. sub fin. p. 635. ed. *Putsch.* Quam lectionem exhibent et *Aldus* 1527. et alii. Sed editio a. 1485. habet *carchina*, *carchinacius*: et in MSS. cod. sæc. XIV. legitur *chartina*, *chartinacius*. Hanc potestatem lectionem quidam amplectuntur, et *chartinam*, idem esse quod *chartam*, *chartinatum* idem quod *chartaceum* putant. Ita enim locutos esse veteres, adnotatum est in *Thes. Basil. Fabri* a. 1717.

CARTIBŪLUM, i, n. 2. vinaria mensa lapidea, quadrata, oblonga, una columella: quæ apud multos in ædibus ad convivium ponebatur, et in ea, et cum ea aenea vasa. Prius dicta est *geribulum*, a gerendo, postea *cartibulum*. Hæc *Varro* 5. *L. L.* 125. *Müll. V. Mus. Borbon.* T. 9. tav. 21. p. 2.

CARTILAGINEUS, a, um, adject. cartilagine constans. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 24. 40. (78). Animalia cartilaginea. h. e. pisces, qui pro spina cartilagineum habent. *Id.* 19. ibid. 5. 22. (61). Cartilaginei generis, extraque terram est cucumis. Adde *eumd.* 11. ibid. 37. 87. (213).

CARTILAGINOSUS, a, um, adject. cartilagineus. *Cels.* 8. 1. Radius in caput cartilagineosum consurgens. *Plin.* 12. *Hist. nat.* 25. 56. (126). Galbanum cartilagineosum minimeque lignosum.

CARTILAGO, inis, f. 3. ¶ 1. Proprie est pars corporis mediæ naturæ inter carnem et ossa, qualis est in auribus, naribus, extremitatibus costarum, operculis ossium, quæ moventur (li. *cartilagine*; Fr. *cartilage*; Hisp. *ternillo*; Germ. d. *Knorpel*; Angl. *a cartilage*, *gristle*). *Cels.* 8. 1. Illud ignorari non oportet, plurima ossa in cartilagineum desinere, nulum articulum non sic fluiri. *Id.* ibid. 5. Cartilago narium. *Id.* ibid. 6. auris. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 87. (215). rupta non solidescit. ¶ 2. Per similitudinem dicitur etiam ea plantarum pars mediæ naturæ inter ipsarum plantarum carnem et lignum. *Plin.* 15. *Hist. nat.* 28. 34. (116). Carne placent palmæ, succo uvæ, callo pira, mora cartilagine. *Id.* 16. ibid. 36. 64. (157). Nostratibus arundinibus fungosior aubest natura, cartilagine bibula, quæ superne tenui inarescit ligno. *Id.* 19. ibid. 5. 26. (75). Cortice et cartilagine constant raphani. Et ibid. 4. 22. (61). Cucumis cartilago.

CARUNCULA, æ, f. 1. deminut. a caro, parva

caro. *Cic.* 3. *Divinat.* 24. 52. An tu, inquit, caruncula vitulina mavis, quam imperatori veteri credere? Adde *Cels.* 2. 7. et 8. 4. circ. med.; et *Val. Max.* 3. 7. 6. *extern.*

CARUS vel *charus*, a, um, adject. Comp. *Carior* et *Sup. Carissimus* in omnibus paragraphis. — Ratione habita descriptionis, *charus* nulla antiqua auctoritate firmatur. *Charus* vero saepe occurrit in *Inscript.* apud *Orell.* 1175., 2417., 4058., 4618., 4623. etc. Ceterum de orthographia *V.* plura in *CARITAS*. — Ratione habita etymi vox conjungi potest cum *Γάρρις* gratia, et cum antiq. Germ. *her*, *hehr*. — Itaque *carus* est qui nimio pretio emitur, cui vilis opponitur (li. *caro*, di *caro* prezzo, prezioso; Fr. *cher*, d'un prix élevé, coûteux, précieux; Hisp. *caro*, subido de precio, costoso; Germ. *theuer*, *werth*; Angl. *dear*, *precious*, *costly*). Usurpatur ¶ 1. De materiali, seu mercatorio rerum pretio, et occurrit — a) Absolute. *Plaut. Aulul.* 2. 8. 3. Venio ad macellum: rogito pisces: indicant caros, agninaam caram, catam bubulam, vitulinam, cetum, porcinaam, cara omnia: atque eo fuerunt cariora; æs non erat. *Id. Capt.* 3. 1. 35. Annona cara. Adde *eumd.* *Stich.* 4. 2. 53. et *Ter. Andr.* 4. 4. 7. Cf. *Cic.* 2. *Divinat.* 27. 59. Putarem annonam in macello cariorum fore. *Id. Dom.* 6. 14. Illo ipso die carissimam annonam necopinata vilis consecuta est. *Plaut. Pseud.* 3. 2. 59. Fateor me esse cocum carissimum: verum pro pretio facio ut opera appareat. *Ter. Eun.* 5. 4. 5. Amor carissimus. *Plin.* 33. *Hist. nat. proem.* 2. (4). Aurum et argentum cælando cariora facere. *Justin.* 16. 4. Facere pretium alicujus rei carius. Adde *Cod. Theod.* 14. 4. 2. — b) Addito Ablat. pretii. *Cato* apud *Senecam Ep.* 94. Quod non opus est, asse carum est. *Plaut. Pers.* 4. 4. 116. Non edepol minis trecentis carast: fecisti lucri. ¶ 2. De morali alicujus personæ aut rei pretio vel existimatione; quin tamen a prima illa significatione ita distinguendum sit, ut illa *carus*, hac autem *charus* scribatur, quod nonnulli philologi etiam veteres perperam contulerunt: præterquam enim ipsa per se res innotescit, clarius etiam apparet ex additis relativis. Sic apud *Plaut. Bacch.* 2. 3. 74. ex Megalobuli filius, qui nunc in Epheso est Ephesius carissimus. Næ ille hercle mihi si multo tanto carior (h. e. damnosior, sumptuosior, per amphiboliam), si me illoc auro tanto circumduserit. Cf. *eumd.* *Men.* 1. 1. 29. *Catull.* 104. 3. Quare hoc est gratum, nobis quoque carius auro, Quod te restituit, Lesbia, mi cupido. Adde *Tibull.* 1. 9. 31. Cf. *Lucret.* 1. 729. de Sicilia, quæ *Empedoclis patria* fuit. Nil tamen hoc habuisse viro præclarior in se, Nec sanctum magis et mirum carumque videtur. h. e. pluris faciendum. Itaque *carus* dicitur et est qui magni 66 vel ducitur, adeoque amatus, dilectus: ad rem *Cic.* 1. *Nat. D.* 44. 122. Carum ipsum, verbum est amoris: ex quo amicitia nomen est ductum. Hoc autem sensu usurpatur absolute aut cum dativo personæ, cui quis carus est; et occurrit — a) De personis. *Plaut. Men.* 2. 1. 20. Ego illum scio, quam carus cordi sit meo. Adde *eumd.* *Epid.* 1. 2. 30. *Ter. Eun.* 1. 2. 146. Neque meo cordi esse quemquam cariorum Phœdria. *Cic.* 2. *Orat.* 4. 15. Cum apud me viderem homines mihi carissimos atque amicissimos. *Id.* 1. *Off.* 17. 57. Carii aunt parentes, carii liberi, propinqui, familiares; sed omnes omnium caritates patria una complexa est. *Ter. Andr.* 1. 5. 38.; *Cic.* 1. *Fam.* 7. 10.; *Balb.* 26. 59. et 9. *Att.* 7. b. § 3.; *Nepos Att.* 10.; et *Quintil.* 5. 10. 74. Carum, cariorum, carissimum habere aliquem. *Cic.* 1. *Fin.* 16. 53. Diligi et carum esse, jucundum est. *Id.* 2. *Fam.* 16. 5.; *Nepos Att.* 1., 2. et 3.; et *Afranius* apud *Quintil.* 9. 2. 34. Carum, cariorum, carissimum esse alicui. *Cic.* 4. *Cat.* 6. 11. Homo populo Romano carus atque jucundus. *Id. Cluent.* 71. 202. Carus plurimis mortalibus. *Id.* 3. *Fin.* 20. 66. dls immortalibus. *Cic.* 5. *Fin.* 10. 29. sibi. *Liv.* 1. 13. Cariorum alicui aliquem facere. *Virg.* 12. *En.* 639. quo non superat mihi carior alter. *Horat.* 1. *Ep.* 3. 29. Carus sibi, patriæ. *Id.* 1. *Sat.* 6. 70. amicia. *Curt.* 6. 8. Carus iu paucis. — Porro jungitur pluribus Substantivis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Horat.* 4. *Od.* 9. 51. amici. *Catull.* 68. 120. et *Virg.* 2. *En.* 707. et 4. ibid. 354. caput. *Ovid.* 6. *Trist.* 5. 21. et 11. *Met.* 727. conjux. *Cic.* 4. *Cat.* 2. 3. frater carissimus atque amantissimus. *Virg.* 10. *En.* 789. et *Ovid.* 2. *Met.* 649. genitor carus. *Virg.* 1. *En.* 693. genitrix. *Ovid. Heroid.* 12. 112. mater. *Virg.*

5. *Æn.* 725. natus. *Ovid.* 2. *Met.* 222. natæ. *Catull.* 64. 320.; *Virg.* 6. *Æn.* 682. et *Ovid.* 3. *Met.* 134. nepotes. *Sil.* 11. 13. 624. parens. *Lucret.* 3. 85. parentea. *Virg.* 2. *Æn.* 707. pater. *Ovid.* 3. *Fast.* 218. pignura. *Horat.* 1. *Sat.* 1. 83. propinqu. — b) De rebua et de abstractis. *Ter. Phorm.* 2. 30. Hæc cum rationem in eas quam sint suavia et quam cara sint. Adde *eumd.* *Eun.* 2. 1. 5. et *Adelph.* 1. 1. 24. *Cic.* 1. *Off.* 17. 57. Omnium societatum nulla est gratior, nulla carior, quam ea, quæ cum republica est unicuique nostrum. *Id.* 1. *Orat.* 5. 19. Quorum gloria et dignitas nobis cara est. *Antonius.* apud *Cic.* 10. *Att.* 8. a. § 1. Quibus mchereule dignitas amplitudo tua pene carior est, quam tibi ipsi. *Sal.* *Jug.* 15. Quibus bonum et æquum divitiis carius erat. *Id.* 16. Paucis carior fides, quam pecunia fuit. Adde *eumd.* *ibid.* 22. et *Cat.* 25.; *Nepot.* *Att.* 15. et *Tac.* 4. *Ann.* 67. *Catull.* 64. 87. Caræ Athenæ. *Horat.* 2. *Sat.* 2. 104. patria. *Proper.* 3. 2. 13. carmina cara legenti. *Ovid.* 9. *Met.* 749. amplexus. *Id.* 2. *Trist.* 484. res. *Id.* 14. *Met.* 112. simulacra. — c) *Vita carior*, me ipso carior, oculis carior, auro carior, luce carior dicitur qui maxime carissimus est. *Cic.* 1. *Cat.* 11. 27., post redit. ad *Quir.* 1. 2. et *Sezt.* 20. 45. *Vita* meâ carior. *Id.* 10. *Att.* 11. 1. Omnes suos caros habet; me quidem se ipso cariorem. *Cf. Catull.* 68. 159. et *Ovid.* 13. *Met.* 405. *Id.* *Ovid.* 5. *Trist.* 14. 2. O mihi me conjux carior. *Catull.* 82. 2. et 104. 2., et *Tibull.* 1. 9. 31. Oculis, auro carior. *Claudian.* *B. Get.* 308. Luce carior. — d) *Dis carus* dicitur, qui in aliqua re felix est. *Horat.* 1. *Od.* 31. 13. Dis carus ipsis: quippe ter et quater Auro revisens æquor Atlanticum Impune. — Hinc *Cari*, *ŕum*, m. plur. 2., absolute, substantivorum more, dicuntur qui nobis dilecti sunt, propinqui, cognati et præcipue liberi. *Plaut.* *Men.* 1. 1. 29. Domi domitus ful usque cum cariis meis. Adde *Ca-ton.* *dist.* 1. 35. *Lactant.* 6. 12. Cum sciat se caros suos Deo relinquere. *Auson.* *parental. præfat.* 1. Nomina carorum jam condita funere justo. *Id.* *ibid.* In *præfat. prosaica.* Carorum meorum obitus tristis affectione commemoro. — *NB.* De nom. propr. *V. ONOM.*

CARYATIS, *id.*, f. 3. *Καρυάτις*, quæ est ex *Carya* Peloponnesi urbe. *V. ONOM.* — Hinc ab architectis *Caryatides* dictæ sunt statuæ muliebri forma in ædificiis publicis collocatæ oneri ferentiu. *Carya* enim civitas Peloponnesi cum Persis contra Græciam consensit. Græci bello Persico per victoriam liberati communis consilio *Caryatides* bellum indixerant. Urbe capta et deleta, viris interfectis, matronas eorum in servitutem abduxerunt, nec sunt passi stolas, neque ornatus matronales deponere, ut non uno triumpho ducerentur, ac viderentur æterno servitutis exemplo gravi continenti pressæ pœnis pendere pro civitate: denique voluerunt, ut earum imagines ad ignominiam sempiternam in publicis ædificiis oneri ferendo collocarentur. Ita narrat *Vitruv.* 1. 1. 5. *Schneid.* *Jo. Bapt.* *Fynati* in *Mus. Borbon.* T. 10. tab. 59. p. 7. respuit hujusmodi *Caryatidum* historiam ab uno *Vitruvio* ex veteribus forsasse Græcis Latinisve scriptoribus narratam. At consulendus est *L. Preller* in *Ann. dell' Instit. Archeol.* a. 1843. p. 396-406. qui putat, *Vitruvium* deceptum fuisse, et *Caryatas* quidem *Arcadiæ* a *Lacedæmonis* defecisse in bello contra *Tegætes*, hinc vero factum, ut *Lacedæmonii* *Caryatarum* mulieres pro columna in suis ædificiis representarent.

CARYA, æ, f. 1. *V. voc. seq.*

CARYATILUM, n. 2. *Lactant.* ad *Stat.* 4. *Theb.* 225. *Caryæ* templum *Dianæ* in *Laconia* sacrum, quod etiam *Caryatium* nominatum est ex hac causa. Cum luderent virgines, tueditatus ruinam omnis chorus in arborem nucis fugit, et in ramo ejus pependit, quam nucem Græci *caryan* vocant. Ergo de arbore et templum et dea nomen accepit.

CARYINOS, on, vel *caryinus*, um, *adject.* *καρυίνος*. *Caryinum* oleum dicitur, quod e nucis juglande sit: nam *καρύα* nucem significat. *Plin.* 15. *Hist. nat.* 7. 7. (28). et 23. *ibid.* 4. 45. (88). *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 2. p. 219.) hæc ait: «Cetle huile de noix est retirée des fruits de uoyer *Juglans regia* L. C'est une huile fixe, dont les usages économiques sont encore assez répandus dans plusieurs contrées de l'Europe».

CARYITES, æ, m. 1. *καρυίτης*, species titbimali, cujus fructus nux appellatur: a *καρύα* nux. *Plin.* 26. *Hist. nat.* 8. 40. (66).

CARYON, al, n. 2. *καρυόν*, nux juglans, Græca

appellatione. *Plin.* 15. *Hist. nat.* 22. 24. (87). docet, ita dici nucis a Græcis, a capitis gravedine, propter odoris gravitatem. Nam *καρήν* caput, *καρός* soporem veterumque significat.

CARYOPHYLLON. V. GARYOPHYLLON.

CAPYOTA, æ, f. 1. et *ra-o* (hoc est apud *Martial.* 11. 31. et *Stat.* 1. *Silv.* 6. 20.)

CARYŌTIS, *id.*, f. 3. *καρυώτις*, *καρυώτις*, fructus palmæ, qui et *palmula* Latine dicitur. *Plin.* 13. *Hist. nat.* 4. 9. (49). ubi multa de hoc fructu disputat, docet, vinum etiam ex eo in oriente fieri, sed capiti inimicum, unde et pomo ipsi nomen factum, nempe a *καρός* grævo *capitis*. Aptius tamen duxeris a *καρυόν*, quod nucem significat. Cum enim *palmularum* non unum sit genus, eæ *caryotæ* sunt appellatæ, quæ majores erant, et magis ad nucem similitudinem accedentes. Hinc *Cæc.* *Aurel.* 2. *Acut.* 37. *palmulæ* nucleas vocat. *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 2. p. 78.) prius etymon hisce verbis confirmat: «Ce mot de *caryote* signifie qui rend la tête lourde et stupide, de *καρήν* tête et de *καρύα* stupidité; cela ne s'entend pas du fruit, mais du vin qu'on en obtient par fermentation». *Varro* 2. *R. R.* 1. 27. Non scitis *palmulas* (lege *palmas*) *caryotas* in Syria parere, in Italia non posse? *Scribon.* *Compos.* 74. *Caryotarum* recentium pulpæ mediæ detracta exteriori cute, interioribusque venis. *Plin.* 15. *Hist. nat.* 28. 34. (116). Carne palmæ placent, crusta *Thebaica*, succo uve et *caryotæ*. *Id.* 19. *ibid.* 5. 29. (91). Inula mixta pinguibus *caryotis*. *Martial.* 11. 31. Et natus *caryotidas* theatris. h. e. quæ populo in theatris spargi solebant, præsertim diebus *Saturnaliis*: quod confirmatur etiam ex illo *Statii* 1. *Silv.* 6. 19. et latente palma *Prægnantes* *caryotides* cadebant. Adde *Plin.* 1. *Ep.* 7. — Mos fuit Romæ, ut calendis *Januar.* pauperiores clientes mitterent patrouis et dominia suis *caryotas* pro munere, vel ramum palmæ *caryotis* plenum: qui solebant etiam aurea vel argentea spuma, vel bractea tenuissima obducere, ut inagis eo ornamento commendarentur. *Martial.* 13. 27. cujus lemma est *Spathalio* *caryotarum*. Aurea porrigitur *Jani* *caryota* calendis: Sed tamen hoc munus pauperis esse solet. *Id.* 8. 33. Hoc linitur sputo *Jani* *caryota* calendis, Quam fert cum parvo soridus asse clientis.

CASA, æ, f. 1. domus vilis, tugurium, mapale, ædes deteriores et male constructæ: ejusmodi sunt, quas rustici et pauperes habitant, et quas ita describit *Seneca* *Ep.* 90. ante *med.* Furcæ utrinque suspensæ fulciebant casam: spissatis ramalibus ac fronte congesta et in proclive disposita, decursus imbribus quavis magnis erat. Sub his tectis habitare securi. Culinus liberos texit: sub marmore atque auro servitus habitat. (It. *capanna*, *casuccia*; Fr. *hutte*, *chamière*, *cabane*; Hisp. *barraca*, *cabaña*, *casilla* rustica; Germ. *Hütte*, *kleines*, *ländliches*, *armliches* *Obdach* oder *Haus*; Angl. *a cottage*, or *cabin*, of *turf*, *straw*, *leaves*). Occurrit — a) Generatim. *Cic.* 5. *Tusc.* 34. 97. *Ptolemæo* peragranti *Egyptum* comitibus nun consecutus, cibarius in casa panis datus est. *Adue* *Lucret.* 5. 1009. et 6. 1253., et *Varren.* 2. *R. R.* 10. 6. *Cæs.* 5. *B. G.* 41. Casæ stramentis tectæ. *Vitruv.* 2. 1. 2. *Schneid.* Nou casæ, sed etiam domus perficere cæperunt. *Id.* 2. 1. 5. Casa Romuli. h. e. spelunca palæis contacta in clivo *Capitolino*: cf. *Senec.* ad *Helv.* 9. ibique *Interpp.*; et *Lactant.*, qui ait 5. 16. Romanis, si iusti esse velint, huc est si aliena restituant, ad casæ esse redeundum. *Virg.* 2. *Ecl.* 29. humiles habitare casæ. Adde *Liv.* 2. 53. in *fin.*; *Tibull.* 2. 1. 24., et *Ovid.* 3. *Fast.* 528. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 2. 2. (27). *Pygmæorum* casus luto pennisque et ovorum putaminibus construi. *Id.* 30. *ibid.* 10. 27. (89). Casæ fissis arundinibus tectæ. *Quintil.* 2. 17. 10. Facere casæ siue arte. *Petron.* *Satyr.* 115. Casam piscatorium subire. *Martial.* 12. 66. Et casa divitiis ambitiosa latet. h. e. ædes deteriores et male constructæ. — b) Speciatim ponitur aliquando pro villa, in quam agri fructus convehuntur. *Martial.* 6. 43. Me Nomentani castrum otia ruris Et casa juberibus non onerosa suis. *Cic.* quoque 16. *Fam.* 18. 2. casam in borto appellat, in quam convehuntur ipsius hortus fructus, vel in qua ultor habitat. — c) Item speciatim *Veget.* 2. *Milit.* 10. appellat casæ, quas ex assibus, frondibus, aut alia materia milites pro tentoriis et pavilionibus ædificant. Sic *Auct.* *B. Hisp.* 16. Casæ, quæ stramenticiæ a nostra hibernorum causa ædificatæ erant. — d) Per similitudinem et nidus vulcrum casa appella-

tur ab *Auct.* *Pervigil. Ven.* 5. Amorum copulatrix inter umbras arborum Implicat casæ virentes de flagello myrteo. — e) *Casæ litterarum* apud *Auctores* rei *Agrariæ* sunt agri, et fundi litteris designati, quibus litteris li auctoritatem, hoc est significationem dederunt secundum artificum agrimensuræ, et secundum notas juris Agrimensorii. *V. Innocent.* apud *Goes.* — Hinc casam absolute pro fundo, possessione reperies apud *Cassiod.* 5. *Varior. epist.* 14. *V. Goes.* ad *Auct. agr.* in *Ind.* sub *Casa*. *V. FULGERITA.* — f) Ita fugias, ne præter casam, proverbium apud *Ter. Phorm.* 5. 2. 3., ubi *Donatus*: h. e. ne præter eas casam tuam, quæ sit tibi tutissimum receptaculum. Vel ita fugias, ne præter casam, ubi custodiri magis et prehendi fur et mulcari verberibus potest. Vel verbum erat ipsius custodis furem exagitantis, et interea prohibentis, ne ante casam transeat, ne in prætereundo etiam inde aliquid rapiat. Queritur senex, se, dum avari infamiam fugeret, in stulti reprehensionem incidisse. Hæc *Donat.* *Primum* interpretationem quidam probant, ut *Erasm.* in *Adag.* Nonnulli enim ardere fugiendi, etiam ea prætereunt, ubi tuto poterant conquirere. Monetur itaque, ne domum fugiendo prætereant, quia in ea præsidium in periculis habere possumus: et sententia est, non sic aliquod malum fugiendum, ut in pejus incidas. Aliis placet secunda; in his *Gronovio* l. 3. *Observat.* c. 9., ubi ait, ductum videri proverbium a servis, qui de ergastulo fugiunt, (quod indicat vox *casæ*) qui inveniunt procul a casa domini fugam occipere, puta ex ultimis agri partibus, neque ante eam transire, ne rursus capti, dum servitutem et compedes evadere nituntur, in furcam, stigmata et crucifragium incurrant. Quod proprius ad *Terentii* mentem accedit, apud quem senex se ipsum increpat, qui metu calumniæ et falsarum litium litum, a quo injuria affectus erat, pecunia donaverit. Tertia *Donati* interpretatio longius petita videtur, minusque probabilis. Sunt qui ex *MSS.* quibusdam et editionib. leg. præter casam: qua lectione et proverbii ratio corrumpitur, et fortasse obscurior fit sensus. — g) *Scelera non intrans casæ*, aliud proverb. apud *Senec.* *Thyest.* 451., quo significatur, in paupere fortuna innocentiam ac virtutem sapius colli, quam in magna. — h) Denique ædificæ casæ ludus erat puerorum, cujus meminit *Horat.* 2. *Sat.* 3. 247. *Edificare casæ*, piostello adjungere mures.

CASABUNDUS, a, um, *adject.* Apud *Paul. Diac.* et *Varron.* locis infra citatis legitur *cassabundus*: sed emendavit *Scalig.* alterum s tollendo. — *Casabundus* est qui crebro cadit, aut natat, teste *Paul. Diac.* p. 48. 4. *Müll.* *Cassabundus* crebro cadens. *Nævius* apud *Varron.* 7. *L. L.* 53. *Müll.* *Risi* egomet mecum *cassabundum* ire ebrium. *Macrob.* 5. *Saturn.* 21. in *fin.* *Herculeum* vero fiores veteres non sine causa cum poculo fecerunt, et nonnumquam *cassabundum* et ebrium. *Al. leg.* *quassabundum*.

CASALIS, le, *adject.* ad casæ pertineus in re *Agraria*. *Casalia* sunt fines, limites, vel rigores, qui casæ, hoc est agros et fundos limitant. *Casalis* est terminus in casali positus. *V. Auct.* rei *Agrar.* apud *Goes.* p. 225. Sed hæc cadentis, vel potius jam prolapsæ Latinitatis sunt.

CASANICUS, a, um, *adject.* ad casam pertineus, domesticus. *Inscript.* apud *De Vita Antiq. Benev.* p. 17. n. 18., quæ rectius exhibetur ab *Orell.* 1600. PRO SALUTE ET REDITU L. TYRSELLI MAXIMI L. TYRSELLIVS RESTYTUS L. (h. e. liberulus) SILVANO CASANICO VOT. LIS. SOLVIT. *V. SILVANUS* in *ONOM.*

CASANS, autis, *V. CASO.*

CASARIA, æ, f. 1. *Paul. Diac.* p. 48. 5. *Müll.* *Casaria*, quæ custodit casam.

CASARIUS, ti, m. 2. rusticus, qui in casa habitat, agri colendi causa. *Impp. Valentinian., Valens et Gratian. Cod. Theod.* 9. 42. 7. *V. CENSUARI.*

CASCÉ, *adverb.* (cascus) prisco more. *Gell.* 1. 10. in *lemmate*. Adolescens casce nimis et vetuste loquens. — An vero illa capillum *lemmata* ipsius *Gellii* sint, an *Avieni*, qui eum recensuisse dicitur, dubitant eruditi. *Jac. Gronov.* et *Falster.* *Gellio* attribuant. *V. Fabric.* *Bibliothec. Lat.* vol. 3. l. 3. cap. 1. *V. CASCUS.*

CASCINUM forum est forum vetus, et *Cascinum oppidum* vetus oppidum, a *cascus*, a, um. *Varro* 6. *L. L.* 3., ubi al. leg. *Cassinum*. Hucusque *Forcellinus*. At in *Mülleri* editione *Varron.* 7. *L. L.* 29. legitur oppidum et forum *Casinum*; quæ tamen vox ab eodem etymo, a quo *cascus*, derivari videtur.

CASCUS, a, um, adject. Hujus vocis origo Sabina est, quæ usque radices in Oscam linguam egit, ut *Varron* 7. *L. L.* 28. *Müll.* docet. Cascus autem est priscus, antiquus, senex. *Ennius* apud *Varron*. loc. cit. Quam prisci cascii populi tenere Latini. Cf. *Cic.* 1. *Tusc.* 12. 27. Priscis illis, quos cascos appellat *Ennius*. *Carmen Priami* apud *Varron*. loc. cit. Veteres Casmenas cascam rem volo profari Et Priamum. *Manilius* ibid. Cascum duxisse cascam non mirabile est, Quoniam Caron cas conficiebat nuptias. Adde *Varron*. 10. ibid. 73. *Auson.* 22. *Ep.* 27. Cascum sal. *Paul.* *Diac.* p. 47. 11. *Müll.* Cascum antiquum.

CASEALE, is, n. 3. locus, in quo fit, aut servatur caseus. *Colum.* 2. *H. R.* 15. Culina, et caseale quotidie debent emundari. — *Pontedera* in *Antiquit. Lat. et Græc.* p. 498. vulgatum caseale aperte vitiosum ex *Cod. Lipsiensis* corrigi jussit; quicum sentit *Schneiderus*: nam hoc in loco sermo est de pecudum stercore, non de caseo conficiendo. Itaque reponendum putant caprile pro caseale, quod sane fecit in sua editione *Schneiderus*; bac præcipue de causa, quod idem *Colum.* 7. *R. R.* 6. jubet caprile quotidie convertere. Vides igitur, vocem hanc e Latino lexico convellendam omnino esse ac repudiandam.

CASEARIUS, a, um, adject. ad caseum pertinens. *Ulp.* *Dig.* 8. 5. 8. §. 5. Respondit non putare se, ex taberna casearia fumum in superiora ædificia immitti posse. taberna casearia est, in qua caseus curatur, et maligno ligni, vel culmi fumo coloratur, ut est apud *Colum.* 7. *R. R.* 8. in fin. Græce *ρυποχρῆστος*.

CASEATUS, a, um, particip. ab inusit. caseo, caseo admixtus. *Apul.* sub init. 1. *Met.* Polentæ caseatæ offula. *Hieronym.* *Ep.* 66. n. 10. Puer, qui inter caseatos nutritus est montea. h. e. in montes, in quibus fit caseus. Alludit, opinor, ad illud *Psalm.* 67. 17. Mons coagulatus, mons pinguis, etc. Mons, in quo beneplacitum est Deo habitare in eo.

CASELLULA, æ, f. 1. deminut. dupl. a casa, parva casa. *Ennod.* 8. *Ep.* 29. Ut de caseillis ipsius, ordinatione vestra, dum ab eis fisci onera derivantur, ad præfatæ (*Camille*) alimenta sufficiant.

CASEOLUS, il, m. 2. deminut. a caseus, parvus caseus. *Virg.* *Cop.* 17. Sunt et caseoli, quos juncea fisciua siccant. *V. CAIOLUS.*

CASEUM, i, n. 2. idem quod caseus. *Cato R. R.* 76. 3. *Schneid.* Ubi omne caseum bene siccaveris. Adde eumd. ibid. §. 4. Ita legitur in edit. *Commelin.*, *Meurs.* et *Gryph.*, quamquam *Jensoniana* a. 1472. et *Aldina* 1514. habent omnem. *Schneider.* neut. gen. caseum omne retinuit, hanc enim ut antiquiorem formam ex *Nonio* defendit *Barth.* *Advers.* 24. 1. et *Meursius.* *Plautus* apud *Non.* p. 200. 11. *Merc.* Parasito cum virgis caseum radi potest. *Novius* apud eumd. *Non.* loc. cit. *Sardeg.* veniens caseum.

CASEUS, i, m. 2. Putat *Varro* 5. *L. L.* 108. et 6. ibid. 43. *Müll.* dici caseum quasi coazeum a coacto lacte. *Paul.* *Diac.* p. 48. 2. *Müll.* a coeundo derivet. Sed hæc flocci facienda. — De antiquiore forma *V. CASEUM* suo loco. — Caseus est latic coactum et formis pressum; item ipsa casei pressi forma (It. *cacio*, *formaggio*; Fr. *fromage*; Hisp. *queso*; Germ. *Käse*; Angl. *cheese*). Occurrit — a) Generatim. Varia casei genera enumerat *Plin.* 11. *Hist. nat.* 42. 97. (240). et seqq. Ejus vero conficiendi et servandi rationem tradunt *Varro*, *Colum.* et *Pallad.* loc. infra cit. *Plaut.* *Capt.* 4. 2. 71. Mollis caseus. *Lucilius* apud *Charis.* p. 60. *Putsch.* Caseus allium olet. Ita ex lect. *Lindemann.* *Cic.* *Senect.* 18. 56. Villa abundat gallina, lacte, caseo, melle. *Varro* 2. *R. R.* 11. 3. Facere caseos. Et ibid. Casei molles ac recentes, aut aridi et veteres. Et ibid. Caseus bubulus, ovillus et caprinus. *Virg.* 1. *Ecl.* 35. Pinguis et ingrata premeretur caseus urbi. Adde *Ovid.* 4. *Fast.* 371. et *Cels.* 2. 18. *Colum.* 7. *R. R.* 8. 1. Ita ordinator, ne alter alterum caseus contingat. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 38. 72. (181). Figurare caseos. *Pallad.* 6. *R. R.* 9. 1. Coagulare caseum. *Edict. Dioclet.* p. 15. Casei sicuti Ital. P. I. X. duodecim. Id. p. 19. Casei recentia Ital. P. unum X. octo. — b) Speciatim molliculus caseus, *dulciculus caseus* apud *Plaut.* *Pæn.* 1. 1. 154. et 177. blanditia verba sunt.

CASIA, æ, f. 1. *casia* et *κασία*. ¶ 1. Est frutex aromaticus (Italice *cannella*) in Æthiopia et Arabia nascentis, juxta campos cinnami multis surculosisque brachiatis ramis, in montibus autem crassiore sarmento, infirmiori virtute, tenui cute verius, quam cortice, altitudine cubitorum trium. Color ei triplex: cum

primum enicat, candidus est; deinde rubescit; ultra nigricans fit. *V.* plura apud *Plin.* 12. *Hist. nat.* 19. 42. et 43. (85. et seqq.). *Ovid.* 15. *Met.* 398. de Phœnice. Quo simul ac casias, et nardi lenis aristas, Quasque cum sulva substravit cinnama myrrha, Se super imponit. — Usum habuit plurimum in unguentis, adhibebaturque etiam in funeribus, ut myrrha. *Plaut.* *Curc.* 1. 2. 5. Nam omnium unguentum odor præ tuo nautea est. Tu mihi stacte, tu cinnamomum, tu rosa, tu crotinum et casia es. Adde *Virg.* 2. *G.* 466.; et *Martial.* 11. 54. — Item in medicina, ut videre est apud *Cels.* 5. 23. n. 1. et 2., et *Scribon.* *Compos.* 93., 125. et alibi. — Hæc eadem casia fistula appellatur a *Scribon.* *Compos.* 36., *Pallad.* 11. *R. R.* 14. 13., *Veget.* 1. *Veterin.* 59., *Pelagon.* *Veter.* 28. 25. et *Plin.* *Valer.* 2. 37., et a Græcis quibusdam *κασία* *αργή*, propterea quod tunicam seu corticem habet instar fistulæ, cum in vaginæ morem a ligno sejungitur et divellitur, angusto foramine ac meatu, ut ex *Plin.* 12. *Hist. nat.* 19. 43. (97). exponit *Harduin.* Neque enim nota fuit veteribus illa, quæ Italice cassia appellatur, et solvenda ac refrigeranda alvo adhibetur, aut si nota fuit, alia certe est ab ea, quam his locis *Plin.* describit. *V.* botanicos. ¶ 2. Est etiam genus herbæ, alio nomine cneoron (*Pelagon.* 1. 9. Casia cneori.) et *thymelæa*, odoratum et ramosum, usumque habent ejus folia in coronamentis. *Virg.* 2. *Ecl.* 49. Tum casia atque aliis intexens suavis herbis etc. Adde eumd. 2. *G.* 213. et 4. ibid. 30.; *Ovid.* 4. *Fast.* 440.; *Colum.* 3. *R. R.* 8. 4., 9. ibid. 5. 6. et 10. ibid. 301.; *Plin.* 21. *Hist. nat.* 9. 29. (53.); et *Martial.* 6. 55. et 10. 97. — Jubetur hæc herba seri propter alveos apum, quæ ea inaxime delectantur testibus *Virg.* 4. *G.* 182. et *Plin.* 21. *Hist. nat.* 12. 41. (70). *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 2. p. 78.) ad *Plin.* 12. *Hist. nat.* 19. 43. (86.), ubi de casia frutice sermo est, hæc ait: «L'obscurité qui règne à l'égard du cinnamome s'étend au casia. Nous avons démontré (*Flore de Virg.*, 32.) qu'il failloit reconnaître deux casia, l'un indigène d'Italie et du midi de l'Europe, distingué par Virgile, dans divers passages des *Géorgiques*, par les épithètes d'*humilis*, *suavis*, *viridis* etc., et dont Plin. a parlé (*liv.* 27. 9.) sous le nom de *coccum gnidium*, *Daphne Gnidium* des auteurs; l'autre exotique, rappelé dans le vers 466 du 2. livre des *Géorgiques*: Nec casia liquidi corruptitur usus olivi. C'est de ce casia qu'il va être ici question. Nous avons paru disposé à penser qu'on pouvoit le reconnaître dans le *Laurus Casia*, et nous pensons aujourd'hui de même». Pluribus deinde suam hanc sententiam confirmat; ac denique subdit: «Nous n'hésitions donc pas à établir la concordance synonymique suivante: *Kasia* Hipp. Morb. mul. 1. 609. et *Dioscor.* 1. 12.; *Casia* *Plin.* loc. cit. et *Casia* *Virg.* 2. *G.* 466. sunt *Laurus Casia* L. Spec. plant. 528.»

CASITO, as, avi, atum, are, n. 1. Sunt qui scribunt *cassito*. — *Casito* est frequentat. a caso, quod a cado, sæpe cado. *Paul.* *Dig.* 8. 2. 19. Si ex tegula casitaverit stillicidium, postea ex tabulato casitare non potest. Adde ibid. 8. 2. 20. §. 3. et 4.

CASMENA. *V. CAMENA*.

CASMILLUS. *V. CAMILLUS*.

CASNAR, aris, m. 3. Oscorum lingua senem significat, ut *Varro* 7. *L. L.* 29. et *Paul.* *Diac.* p. 47. 12. *Müll.* docent. *Placidi Gloss.* p. 450. *Ma.* Casnari seni Oscorum lingua. *Varro* apud *Non.* p. 86. 20. *Merc.* More majorem ultro casnares arripiunt, de ponte in Tiberim deturbant. Apud *Non.* corrupte legitur *carinales*, ut *Gothofred.* cum aliis adnotavit. *V. DEPONTANI* Senes. — *Turneb.* l. 29. c. 21. et *Foss.* in *Etymol.* in voce Caro falso putantur, *carinales* eo loco significare Ediles, quorum inter alia munera illud fuit, ut carni venali præessent, et si quando corruptam nanciscerentur, in Tiberim, ut hodieque fit, projiciendam curarent. Quamquam *Foss.* ibid. in *Casus* eorum opinionem probat, qui *casnares* legunt. — Ceterum *Quintil.* 1. 5. 8. scribit, etiam in oratione *Labieni* (sive illa *Cornelii Galli* est) in *Pullionem casnar*, associator, e Gallia ductum esse, ac proinde inter barbarismos enumerandum. *V.* adnotationes *Spaldingii* ad eundem locum, ex quibus apparet, plerosque *Quintilianis* codices habere non *casnar*, sed *casamum*, vocem ignotæ admodum significationis. At *Sarpis* in *Analect.* p. 45. ita refingendum locum censet: *Casnar* affectato ex Oscis ductum eat. *V. CASCUS*.

CASNAREUS, a, um, adject. ad casuarem, h. e. se-

nem pertinuens. *Manilius* apud *Varron.* 7. *L. L.* 28. *Müll.* Cascum duxisse casum non mirabile est, Quoniam casuareas faciebant nuptias. Ita legit *Reureus Coll. litt.* p. 145. At *Müll.* legit: Quoniam Caron cas conficiebat nuptias.

CASO, as, are, n. 1. frequentat. a cado. Part. *Casans*. — Casare significat nutare, pronum esse ad cadendum. *Plaut.* *Mil. glor.* 3. 2. 37. et 42. Baccabatur hama, casabatur radi. *Id.* *Bacch.* 2. 3. 71. Subducunt lembum capitibus casantibus. h. e. nutantibus, demissis et mærorem indicantibus. *Id.* *Asin.* 2. 3. 23. Casanti capite incedit. Ita *Lambin.* et *Pereus* hæc duo postrema loca legunt et interpretantur. Alii rectius *quassans*.

CASSABUNDUS. *V. CASABUNDUS*.

CASSE, adverb. frustra. *Liv.* 24. 26. Aversis auribus, animisque, casse ne tempus tereretur, etc. *Rhunkenius* leg. quæ pro quasi; eo enim modo *Livium* scripsisse *Quintil.* 1. 7. 24. asseruit.

CASSESCO, is, ere, n. 3. cassus fio, evanesco. *Solin.* 22. sub fin. In ejus æde perpetui ignes numquam cassescunt in favillas. Ita *Salmas.* et *Pereus* in *Exercit. Plin.*, alii *canescunt*.

CASSIA. *V. CASIA*.

CASSICULUS, i, m. 2. deminut. a cassis, parvus cassis, reticulum. *Hieronym.* 3. *Rufin.* n. 20. Nequaquam araneorum mihi opponas cassiculos, sed fortissimo me constringas reti. — Apud *Paul.* *Diac.* p. 48. 1. *Müll.* et *Isid.* in *Gloss.* legitur *cassiculum* neutrius generis. — *Capell.* 3. p. 79. antepæultimam producendam monet.

CASSIDA, æ, f. 1. idem quod cassis, cujus nihil aliud est, nisi alia forma et quidem heteroclitia. *Virg.* 11. *En.* 774. Aureus ex buineris sonat arcus, et aurea vati Cassida. *Propert.* 3. 9. 15. Aurea cui potius nudavit cassida frontem, etc. *Servius* ad loc. cit. *Virg.* et *Priscian.* 6. p. 689. *Putsch.* docent, cassida esse accusativum Græcæ positionis pro *cassidem*, et pro nominativo positum. Sed contra eat *Charis.* 1. p. 80. *V. CASSILAM*.

CASSIDARIUS, il, m. 2. (cassis et cassida) ¶ 1. Est qui cassidas facit. *Inscript.* apud *Murat.* 959. 5., quæ est apud *Orell.* 4160. c. IVLIVS ANTIOCVS CASSIDARIVS. De cassidariis cf. *Marini, Atti fr. Arv.* 1. p. 251. ¶ 2. Item qui cassidis curandis præerat. *Inscript.* apud *Reines.* cl. 9. n. 70. q. NAEVIVS MARINVS MILES EX ARMAMENTARIO IMP. CAESARIS DOMITIANI AVG. GERMANICI CASSIDARIVS. *V. BALTEARIUS*.

CASSIDILE, is, n. 3. pera in modum reticuli facta, in qua aucupes ponit aves, quas casse aeu rete cepit. *Fulgat. interpr. Tob.* 8. 2. Prodidit de cassidili suo partem jecoris. *Gloss.* *Isid.* Cassidilis, pera, inarsupium.

CASSILAM antiqui pro casside ponebant. *Paul.* *Diac.* p. 48. 3. *Müll.* Sed *Foss.* in *Etymol.* ad vocem *Cassis* putat legendum *cassidam*. *V. CASSIDA*.

CASSIOPE, es, et

CASSIOPEA, æ, f. 1. *Κασσιόπεια*. Legitur et *Cassiopea*, *Cassiopeja* et *Cassiopeja*, apud *Hygin.* loc. infra cit. et ut Græce *Κασσιόπεια*. — Cassiope vel Cassiopea fuit uxor Cephæi regis Æthiopum, mater Andromedæ. Cum filia pulchritudinem Nereidum formæ antecellisset, ea pœna multata est, ut filiam marinum monstrum objectam videret: tandemque in cælum translata, fingitur sedens in sella expansa manibus, et specie casum adhuc filia lamentantis. Est autem sidus tredecim constans stellis, secundum *Hygin.*, situmque est in parte cæli boreali, prope circulum arcticum, a tergo habens Cepheum, a fronte Andromedam. *Manil.* 1. 355. Cepheusque et Cassiopea in pœnas signata suas, juxtaque relictam Andromedam. *Propert.* 1. 17. 3. Nec mihi Cassiope solito viaura carinam Ominat. Adde *Hygin.* *fab.* 64. et 2. *Astron.* 10. et 3. ibid. 10. Ceterum *V. ONOM*.

CASSIS, idls, f. 3. smatura capitis, ut galea, ita appellata, quod cassa aea vacua sit ad caput recipiendum: nonnulli hanc vocem Etruscæ originis case affligunt (It. *elmo*, *celata*; Fr. *casque en metal*; Hisp. *casco*; Germ. d. *Sturmhaube* oder d. *Helm*; Angl. *a helmet*, *helm*, *casck*).

1.) Proprie. *Plaut.* *Trin.* 3. 2. 10. Sumere cassidem in caput. *Cæs.* 7. *B. G.* 45. Muliones cum cassidibus, equitum specie ac simulatione, collea circumvehi jubet. *Auct. B. Afr.* 16. Cassidem de capite deiecit. *Ovid.* 12. *Met.* 89. non hæc, quam cernis, equinia Fulva jubis cassis, neque onus cava parma si-

nistræ Auxilio mihi auit. *Lucan.* 7. 586. plebeja contentus casside vultus. *Stat.* 4. *Theb.* 302. Casside crines integere. *Et ibid.* 204. claudi. *Id.* 9. *ibid.* 541. laxare vultus. Adde *Juvenal.* 10. 134. et 11. 103.; et *Martial.* 9. 57.

II.) Figurata, pro bello vel militia ponitur. *Plin.* 13. *Hist. nat.* 3. 4. (23). Sub casside sumere unguenta. h. e. in armis, in bello. *Juvenal.* 7. 33. Aetas patiens cassidis. h. e. apta militiae.

Hoc in oym. Differunt aliquando galea et cassis. Illa enim de corio est, ista de lamina, inquit *Isid.* 18. *Orig.* 14. 1. Hinc *Tac. Germ.* 6. Paucis loricae, vix uni altere cassis aut galea. — Saepem tamen promiscue ponuntur. *Ovid.* 8. *Met.* 15. Seu caput addiderat cristata casside pennis, In galea formosus erat. *Virg.* 5. *Æn.* 490. Galea ærea.

CASSIS, ia, m. 3. In sing. numero occurrit tantum. Accus. *cassem* apud *Grat. Cynege.* 28., et Ablat. *casse* apud *Ovid.* 3. *Art. am.* 554. et *Senec. Agam.* 881. Ceterum adhibetur fere in plur. numero *casses*, ium. — Cassis est rete quod tenditur, ita appellatum, quod cassas seu vacuas habet maculas, in quas ingressa bestia exitum non inveniat (It. rete; Fr. *filet*, rets; Hisp. red; Germ. d. Netz; Angl. a hunter's net, toil).

I.) Proprie. ¶ 1. Occurrit de rete venatorio. *Virg.* 3. *G.* 371. Hos (cervos) non immissis canibus, non cassibus ullis, Punicæ agunt pavidos formidine pinæ. *Propert.* 4. 23. Cassibus impositis venari. Adde *Tibull.* 4. 3. 17. *Ovid.* 1. *Art. am.* 392. Non bene de laxis cassibus exit aper. *Id.* 2. *ibid.* 2. Decidit in casses præda petita meos. *Id.* 5. *Met.* 578. nec me studiosius altera saltus Legit, nec posuit studiosius altera casses. *Martial.* 3. 58. Dama impeditur cassibus. ¶ 2. De tela araneorum, qua muscæ irretiuntur. *Virg.* 4. *G.* 247. Latos in foribus suspendit aranea casses. Adde *Martial.* 3. 93. et *Arnob.* 6. 16.

II.) Figurata *casses* alicui tendere apud *Tibull.* 1. 7. 5. est iniudari. Similiter *Ovid.* *Art.* 3. *am.* 554. novus visco casse resistet amans.

CASSITA, æ, f. 1. avicula quædam, alio nomine galleria, et alunda, cristam gerens in capite instar galeri, aut cassidis. Festivam de ea fabellam narrat *Gell.* 2. 29.

CASSITERINUS, a, um, adject. κασίτερος, stanneus. *Pelagon. Veterin.* 7. a med. Cassiterioa lamella aurem sinistram pertundito.

CASSITERON, i, vel

CASSITERUM, i, n. 2. κασίτερον, Græca vox, quæ tamen originem habet ex Oriente, ut probat *Bochart. Geogr. sacr.* l. 1. c. 39. p. 650., et atanuum, seu plumbum album significat. At a Græcis ita appellatum fuisse a monte Cassio affirmat *Avien. Ora marit.* 259. Cassius inde mons tumet: Et Graja ab ipso lingua cassiterum prius Stannum vocavit. Quod tamen improbat *Hernsdorfius* ad h. l. *Plin.* 34. *Hist. nat.* 16. 47. (156). Plumbi duo genera, nigrum, atque candidum. Præfiosissimum candidum, a Græcis appellatum cassiteron, fabuloseque narratum in insulas Atlantici maris peti. Album habuit auctoritatem et Iliacis temporibus, teste Homero, cassiteron ab illo dictum. *V. STANNUM.*

CASSITO. *V. CASITO.*

CASSO, as, avi itum, are, a. 1. Part. *Cassatus*. — Casso est cassum reddo, destruo. *Sidon.* 1. *Ep. ult.* a med. Si objecta non improbabiliiter cassaverimus, oro etc. *Cassiod.* 10. *Variar.* 9. Ne cassetur desiderium, quod convenienter est de vestra presumptione securum. *Id.* 5. *ibid.* 14. Omnium redemptione cassata. h. e. sublata, abrogata. *Imp. Leo. et Anthem. Cod.* 1. 2. 16. Cassata et rescissa, quæ etc. Adde *Cod. Theod.* 14. 4. 8. pr.

CASSUS, a, um, adject. Ratione habita etymi, quidam putant esse supinum verbi careo: alii esse adjectivum auz originis, ut *lassus*, *fessus* etc.: alii ab inusit xaw cavo. Certe vox hæc conjungenda videtur cum careo, cavus et similibus. — Cassus est vacuus, inanis (It. vuoto, vano, casso; Fr. vide; Hisp. vano, hueco; Germ. ohne Inhalt, leer und hohl; Angl. empty, of no value, worthless).

I.) Proprie occurrit de rebus corporeis, et quidem — a) Absolute. *Plaut. Pseud.* 1. 3. 137. Te amatorem inventum esse in eoem, quasi cassum nucem. Adde *Horat.* 2. *Sat.* 5. 36. *Plaut. Rud.* 5. 2. 37. Cassa glans. *Fabius Pictor* apud *Gell.* 10. 15. Anulus pervius et cassus. *Ovid.* 6. *Fast.* 406. Cassa canna. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 17. 45. (161). Granum lon-

gius fieri sed inane cassumque, ac satum non nasci.

b) Addito quo quis caret — per Ablat. sine præp. *Plaut. Aulul.* 2. 2. 14. Virgo dote cassa et illocabilis *Vetus Poeta* apud *Cic.* 2. *Divinat.* 64. 133. Cochlea sanguine casss. *Lucret.* 3. 563. Cassum anima corpus. *Id.* 4. 126. Simulacra cassa sensu. *Id.* *ibid.* 368. Aer cassus lumine. *Id.* 5. 718. et 756. corpus lumine. Et figurate cassus lumine dicitur qui vita functus est. *Virg.* 2. *Æn.* 85. nunc cassum lumine lugent. Adde *Stat.* 2. *Theb.* 15. Sic æthere cassus apud eumd. *Virg.* 11. *Æn.* 104. — Huc referri potest et illud *Ovid.* *Rem. am.* 446. Cassaque seducto stipite flamma perit. h. e. privata pabulo. — Per Ablat. cum præp. ab. *Apul. de deo Socrat.* Aer cassus ab omnibus. h. e. vacuus omnium rerum. — Per Genit. *Cic. Arat.* 369. Et dextra retinens non cassum luminis ense.

II.) Translate ponitur pro vano, inutili, irritio; baud aliter atque inanis, quod hac significatione sæpius usurpator (Cf. *Plaut. Pseud.* 1. 3. 137. superius allatum, et *Non. p.* 45. 12. *Merc.*) *Cic.* 5. *Tusc.* 41. 119. Ut — quod buxestum nos et laudabile esse dicimus, id illi cassum quiddam et inani vocis sono decoratum esse dicant. Adde *Tac.* 3. *Hist.* 55. *Lucret.* 3. 1063. Sollicitamque geris cassa formidine mentem. *Id.* 4. 513. Illa tibi est igitur verborum copia cassa. *Virg.* 12. *Æn.* 780. Cassa vota. *Ovid.* 5. *Met.* 481. fertilitas terræ. *Id.* *Rem. am.* 446. flamma. *Val. Flacc.* 6. 556. ira. *Seneca Troad.* 569. consilia. *Et ibid.* 792. præsidia. *Et ibid.* 678. furor feunæ. *Lucan.* 5. 130. frons. *Sil. It.* 4. 17. Vulgatum (nec cassa fides) ab origine fani impositas durare trabes. Cf. *Symmach.* 1. *Ep.* 37. Rursus *Sil. It.* 10. 117. quisnam ad cassos furor impulit istos Exanguem senio dextram? *Id.* 7. 698. Cassa umbra. *Plin.* 8. *Ep.* 23. Cassi labores et infructuosæ preces. *Stat.* 9. *Theb.* 770. Numquam cassa manus. h. e. frustra feriens. *Id.* *ibid.* 629. Augur cassa futuri. h. e. vana et mendax. *Id.* 11. *ibid.* 449. Cassæ viæ. h. e. frustra aditæ. *Id.* 5. *ibid.* 318. omen. *Id.* *ibid.* 512. virtus. *Apul.* 6. *Met. spes.* *Arnob.* 1. 31. rumor. — Hinc

Cassa, òrum, n. plur. 2. absolute, substantivorum more, pro iis quæ vacua et vana sunt, occurrit

A) Proprie. *Solin.* 52. ad fin. Aut palearum cassa, aut chartarum fila ad se rapit.

B) Translate. *Plaut. Cist.* 4. 1. 16. Non ecaster cassa memoro. h. e. vana et mendacia. Cf. *Seneca Herc. Oet.* 352. Quid cassum times? Adde *Tac.* 3. *Hist.* 55.

Cassum, i, n. 2. absolute, substantivorum more, præter *Senecam* nuper allatum, dixit *Capell.* 1. p. 22. Cassum est nolle loqui sensa decentia. — Ceterum occurrit tantum adverbii modo in cassum, quod et incassum recte ac frequenter acerbatur, et est frustra, temere, aliter atque ipsi volumus ac petimus. *Plaut. Pæn.* 1. 2. 147. Omnia incassum cadunt. Adde *Lucret.* 2. 1166. *Id.* *Lucret.* 2. 1060. In cassum cogere aliquid. *Id.* *ibid.* 1165. suspirare. *Id.* *ibid.* 1128. defessus. *Sall. in orat. C. Macri Licinii ad pleb.* p. 173. 24. *Orell.* agere aliquid. *Liv.* 2. 49. mittere preces. *Id.* 10. 29. Vana in cassum iactare tela. *Virg.* 1. *G.* 387. Incassum studio gestire lavandi. *Id.* 3. *ibid.* 100. furere. *Id.* 7. *Æn.* 421. In cassum fusi labores. *Id.* 3. *ibid.* 345. ciere fetus. *Colum.* 4. *R.* 3. 5. Incassum recidit aliquid. *Lucan.* 2. 263. it aliquid. *Tac.* 1. *Ann.* 4. Pauci boæ libertatis incassum disserere.

CASTANÆA, æ, f. 1. καστανόv. ¶ 1. Castanea dicitur arbor pomum ferens nigro corio et præterea spinoso calyce ioculus. *Foss. in Etymol.* docet, dictam esse a Castana, vel ut est apud *Plin. Harduini* 4. *Hist. nat.* 9. 16. (32). *Casthanæa* seu *Castanæa*, quæ est Thessaliæ urbs sub Pelio monte, ubi hæc arbor felicissime provenit (It. castagno; Fr. châtaigner; Hisp. castaño; Germ. d. Kastanie; Angl. a chesnut-tree). *Virg.* 2. *G.* 71. Castanææ Iagus, ornusque ineanit albo Flore piri. Adde *Colum.* 4. *R.* 33. 1. et seqq., ubi de ejus satione multa. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 40. 78. (212). Tardissime cariem sentiunt robur, suber, castanea. *Id.* 17. *ibid.* 20. 34. (147). Castanea pedamentis omnibus præfertur. Adde *Pallad.* 3. *R.* 25. 33., 12. *ibid.* 7. 17. et alibi. — Unde castanea ad nos provenit, quaerit *A. A. Scotius* ad *Gargil.* p. 52. De iisdem quædam annotat etiam *A. Mai.* in *Class. Auct. T.* 1. p. 412. ¶ 2. Castanea est etiam ejus arboris fructus, qui castanea nux per appositionem dicitur a *Virg.* 2. *Ecl.*

52. Castaneasque nuces, mea quas Amaryllis amabat. Adde *Seren. Sammon.* 29. 560. *Id.* *Virg.* 1. *ibid.* 82. Castanææ molles. *Id.* 7. *ibid.* 53. hirsutæ. Adde *Colum.* 5. *R.* 10. 14. *Plin.* 15. *Hist. nat.* 28. 34. (112). Putamine clauduntur nuces, corio castanææ. Adde eumd. 13. *ibid.* 18. 32. (110). *Martial.* 5. 78. Et, quas docta Neapolis creavit, Lento castanææ vapore coctæ. *Alti* minus recte leg. tostæ. *V. COCTIVUS.*

CASTANETUM, i, n. 2. καστανέv, locus castaneis consitus. *Colum.* 4. *R.* 33. 3. Siæ novella castaneta calvescunt. Adde eumd. *ibid.* 30. 3. et *Pallad.* 12. *R.* 7. 21.

CASTE, adverb. (castus). Comp. *Castius* et *Sup. Castissime* II. 2. a. — Caste est pure, integre, sine macula (It. puramente, castamente, incontaminatamente; Fr. purement, sans tache, chastement; Hisp. puramente, castamente; Germ. auf reine, unbefleckte Art und Weise; Angl. purely, chaste). —

I.) Proprie raro admodum occurrit. *Plin.* 22. *Hist. nat.* 10. 12. (27). Radix caste pureque collecta. *Macrob.* 1. *Saturn.* 2. Cibus et potus in convivio uberitum casteque afflucunt.

II.) Translate. ¶ 1. De lingua *Gell.* 17. 2. Caste pureque lingua Latina uti. *Id.* 7. 14. in fin. Diceudi genus caste pudiceque ornare. ¶ 2. Sæpius ad moralia transfertur, et significat — a) Generatim pure, honeste, integre, sancte: ad rem *Cic.* 2. *Legg.* 10. 24. Caste jubet lex adire ad deos, animo videlicet. Cf. eumd. 2. *ibid.* 8. 19., et *Sueton.* *Aug.* 6. *Plaut. Trin.* 2. 4. 148. Caste agere ætatem suam. *Cic.* 4. *Fin.* 23. 63. Caste et integre vivere. *Id.* pro leg. *Manil.* 1. 2. Meus labor in privatorum periculis caste integreque versatus. *Id.* *Dom.* 52. 134. Nihil rite, nihil caste, nihil more institutoque perficere. *Id.* 1. *Nat. D.* 2. 3. Pure atque caste tribuere aliquid deorum numini. *Id.* 14. *Fam.* 4. 1. Deos castissime colere. *Id.* *Harusp. resp.* 13. 29. Castissime lanum tueri. *Liv.* 10. 7. Castius sacra privata facere. *Ovid.* 2. *Pont.* 1. 33. Caste placere deos. — b) Speciatim caste est sine labe impudicitie. Cf. *Gracchus* apud *Gell.* 15. 12. A servis aliorum caste se habere *Cic. Brut.* 95. 330. Eloquentiam tueatur, ut adullam virginem, caste. *Curt.* 4. 10. 33. Caste sancteque habere aliquam. *Lactant.* 6. 23. Docenda uxor, ut caste se gerat.

CASTELLAMENTUM, i, n. 2. *Arnob.* 2. 42. Ut spirulas, et botulos facerent, laicia, castellamenta Lucaico, summatam carnem, etc. h. e. farcimina Lucanica in castelli figuram formata: quemadmodum circulos inter scitamenta ponit *Varro* 5. *L. L.* 106. *Müll.*, et hamos ac lacerulos *Apul.* 10. *Met.* Alii leg. castellamenta, lucanicas eadem macone sententia. Alii vero rectius reponunt castillamenta, quasi catillationes. Nam catillare est catillos lingere, vel ligurire; et catillo gulosus, liguritor. Firmat hanc lectionem alius ejusdem *Arnobii* locus, ubi ait 7. 24. In exiguis arvina est miculas catillaminum insecta de more. Nam catillamina idem sunt quod catillamenta, nempe cupedia et deliciosa matæ, seu farcimina minutis carnis inculcata, quæ linguntur, et orexim ac gulam excitant. *V. Oehler* ad h. loc.

CASTELLANUS, a, um, adject. ad castellum pertinens. *Cic. Brut.* 73. 257. Malim mihi L. Crassi uoam pro M.' Curio dictionem, quam castellanos triumphos duos. At plus ioterfuit reip. castellum capi Ligurum, quam beoe defendi causam M.' Curii. Credo: sed, etc. *Imp. Honor.* et *Theodos.* *Cod.* 11. 59. 2. Castellanus milles. h. e. qui in castelli custodia est, vel qui in castelli territorio agrum possidet. — Hinc *Castellani, òrum*, m. plur. 2. absolute, substantivorum more, qui castella habitant. *Sallust.* *Jug.* 97. Iter castellanorum angustum admodum. *Liv.* 34. 27. Hi sunt jam iode castella, agreste genus. Adde *Auct. B. Alex.* 42. et *Liv.* 38. 45. a med.

CASTELLARIUS, ii, m. 2. qui præest custodiæ castellorum in aqueductibus. *Frontin.* *Aqued.* 117. Villicos, castellariorum, circitores, silicarios, etc. *Inscript.* apud *Gruter.* 601. 7. SERVVS CASTELLARIVS AQVÆ CLAVDIÆ. Alia *ibid.* 8. TIMBRAEO AVG. L. CASTELLARIO AQVÆ NARCIAE. Alia *ibid.* 9. M. VIBIO M. F. TER. FONTIS RYBICONIS CASTELLARIO. Alia apud *Murat.* 924. 4. SERVVS CASTELLARIO AB AQVA CVRTIA ET CAERVLEA. Cf. *Inscript.* apud *Orell.* 2899.

CASTELLATIM, adverb. per varia castella, adeoque agminatim.

I.) Proprie. *Liv.* 7. 36. ad fin. Hostes et nocturno pavore attonitos, et circa collem castellatim dissipatos,

aggredi. h. e. non continuis castris dispositos, sed per varia veluti castella dispersos.

11.) Translate. *Plin.* 19. *Hist. nat.* 6. 34. (112). Quidam ulpicum et allium in plano seri velant, castellatimque grumulis imponi, distantibus inter se pedes ternos. h. e. acervatim, *σπυρδόν*. grumulos spicarum allii ita seri jubet, ut non singuli, sed acervatim castelli more pedum ternum distantia ponantur.

CASTELLUM, i, n. 2. *deminit.* a castrum. — In mascul. gen. legitur apud *Paul. Dig.* 30. 41. a med. in edit. *Torrentini*. — Castellum est locus militari opere munitus extructo aggere, vel muro cum fossa, quasi parvum castrum, ut est apud *Veget.* 3. *Milit.* 9. in fin., quia in eo milites ponuntur ad custodiam regionis. Vocis etymon vide infra in CASTRUM aub inot. Construuntur enim castella, fere loco aliquo edificio, in agris contra excursionem hostium, in finibus imperii, ut eorumdem aditus prohibeantur; per ipsum castrorum vallum congruis in locis, ut facilius defendi possit (It. *castello*, *fortezza*, forte; Fr. *château fort*, *forteresse*, fort; Hisp. *castillo*, *fortaleza*, lugar fuerte; Germ. *Castell*, *Citadelle*, *einzelner Waffenplatz*, Fort; Angl. a castle, fortress, fort, fortified place).

I.) Proprie, et stricto sensu in re militari. *Sisenna* apud *Non.* p. 514. 7. *Merc.* Praetor festinavit de castellis ad castra maxima milites conducit. *Cic.* 3. *Att.* 7. 1. Castellum natura munitum. *Id.* 5. *Phil.* 4. 9. Aditus hostium castella et operibus prohibera. Adde *eumd.* *Cæcin.* 7. 20., 2. *Fam.* 10. 3. et 15. *ibid.* 4. 8. et 10., et 1. *Att.* 16. 12. *D. Brutus* apud *Cic.* 11. *Fam.* 4. 2. Multa castella cepi, multa vastavi. *Cæs.* 3. *B. C.* 36. Castellum munire. Adde *eumd.* 1. *B. G.* 8. et *Auct. B. Alex.* 30. *Nepos Datam.* 10. Expugnare castella. *Id. Miltiad.* 2. Loca castellis communiare. *Id. Alcib.* 7. Communiare castellum. *Id. Datam.* 4. Regio saluosa et castellis munita. Adde *eumd.* *Thrasyl.* 2.; *Liv.* 10. 46., 21. 11., 22. 39. et alibi; *Virg.* 5. *Æn.* 430.; *Horat.* 2. *Ep.* 2. 34.; *Curt.* 5. 3. 9.; et *Lucan.* 6. 40. *Tac.* 3. *Ann.* 74. Castella et munitiones idonea locis imponere. *Id.* 4. *ibid.* 46. Castella rupibus indita. *Id. Agric.* 14. Promovere castella in ulteriora. Adde *eumd.* *ibid.* 16.; et *Quintil.* 7. 11. 13. *Trebell. Gallien.* 16. Ne ejus prætereatur miærandæ solertia, veris tempore cubacula de rosis fecit, de pomis castella composuit, uvas triennin servavit.

11.) Translate. ¶ 1. Metaphorâ sumptâ a castello tamquam a loco operibus munito ac tuto. *Cic.* 2. *Divinat.* 16. 37. Urbem philosophiæ, mihi crede, proditis, dum castella defenditis. *Id. Pis.* 5. 11. Templum illud (Castoris) fuit, te consule, ari civium perditorum, receptaculum veterum Catilinæ militum, castellum forensis iatrociniæ, bustum tegum omnium ac religionum. *Liv.* 3. 57. Respicere tribunal (Appii) homines, castellum omnium scelerum. ¶ 2. Per similitudinem castelli dicuntur etiam rustice habitationes in locis editis, adeoque villæ et vici in montibus, aut receptacula nyum. *Virg.* 3. *G.* 474. Tum sciat, aeries Alpes, et Norica al quis Castella in tumulis, et Iapydis arva Timavi. Nunc quoque post tanto videat, desertaque regna Pastorum, et longe saltus lateque vacantes. Ornate igitur pro salibus et pascuis dixit castella in tumulis, arva, regna, saltus. ¶ 3. Hinc est etiam castellum receptaculum aquarum in aquæductibus; ex quo aqua ex communi ductu per fistulas in varia loca distribuitur: unde et *dividiculum* dictum est, teste *Paul. Diac. p. Müll.* Appellatur autem castellum, quia altius cetero opere assurgit, et latius extenditur, ut militaris castelli figuram referat. *Vitruv.* 8. 6. 1. *Schneid.* Cum venerit ad mœnia, efficiatur castellum, et castello conjunctum, ad recipiendam aquam, emissarium, collocenturque in castello tres fistulæ etc. *Plin.* 36. *Hist. nat.* 15. 24. (121). Agrippa adjecta Virgine aqua, lacus septingentos fecit, salientes centum quinque, castella centum triginta. *Frontin. Aquæd.* 35. Aqua, quæ in castellum cadit. *Ulp. Dig.* 43. 19. 1. Aquam ex castello ducere. Adde *ibid.* 43. 20. 1. § 41., et *Inscript.* apud *Orell.* 3203. ¶ 4. Item eodem nomine appellatur labrum amplum in summum rotæ aquariæ, in quod influat aqua ex modiolis, cum ad summum elati invergi cœperint. *Fitruv.* 10. 9. ad fin. edit. veter.

Homonym. Differt ab oppido, et urbe, quod illud munimenti causa extruitur, hæc tum ad munimentum, tum ad civilem hominum convictum et societatem; illud belli tantummodo est, hæc etiam pacis. Sæpe vero accidit, ut quæ castella contra vim hostium excitata fuerant, paulatim confluentibus homi-

nibus frequentarentur, et oppida urbesque fierent. Hinc aliquando castellum, et oppidum, aut urbs promiscue adhibentur, ut apud *Curt.* 5. 3. 9. *Cæs.* 2. *B. G.* 30. Primo adventu exercitus nostri crebras ex oppido excursionem faciebant: postea vallo pedum XII. crebrisque castellis circummuniti, oppido se continebant. *Flor.* 3. 19. ad fin. Vicos, castella, oppida diripere.

CASTERIA, æ, f. 1. locus in quo, ubi navigatio conquiescit, remi et gubernacula conquiescunt. Ita *Nonius* p. 85. 26. *Merc.* Putat *Scheffer.* de milit. navali l. 2. c. 5. Græce dictam esse *ιστοδόννη*. *Foss.* in *Etymol.* docet, esse a Græco *σκαρτερία*, vel *σκαρτεριον*, (quod navis partem quamdam esse, docet *Heysch.*) ducto a verbo *σκαζο* dimitto, intermitto. Ex quo *Turneb.* l. 4. c. 13. scribi vult *schasteria*: quumquam l. 29. c. 21. aliter sentit, nempe esse velut *σκαρτερία*, hoc est ventrem navis. *Plaut. Asin.* 3. 1. 16. Quin pol si reposivi remum sola ego in casteria; ubi quiesco, omnis familiæ causa consistit tibi. Alii ita distinguunt: Quin pol si reposivi remum, sola ego in casteria ubi quiesco, omnis, etc. Qua ratione casteria non est locus ubi reponuntur remi, sed potius ubi nautes conquiescunt. *Lactant. vet. Scholiast. Statii* ad 6. *Theb.* 800. perperam casteriam cum portiaculo confundit.

CASTIFICO, as, are, a. 1. castum facio. Est *Augustini* 9. *Confess.* 9. et *De dono vidui.* 7. et *Terull. Pudic.* 19. ex 1. *Joann.* 3.

CASTIFICUS, a, um, adject. (castus et facio). ¶ 1. Haud aliter ac magnificus, quam vocem vide, occurrat inmutatâ compositi vi, et est castus, integer, sanctus. *Seneca Hippol.* 169. Expelle facinus mente castifica borridum. ¶ 2. Item servatâ compositi vi est castum faciens. *Paulin. Nolan. carm.* 25. 188. Castificum lavacrum. h. e. baptismus.

CASTIGABILIS, le, adject. castigatione dignus. *Plaut. Trin.* 1. 2. 5. Hic ille est, senecta etate qui factus est puer: qui admisit in se culpam castigabilem.

CASTIGATE, adverb. (castigatus). Comp. Castigatus I. et II. — Castigate est ratione arcta, cum frænis, abstinenter, pure.

I.) Propria de moribus. *Seneca* 6. *Excerpt. Controv.* 8. Vixit modesta, castigate. Non in illa cultus luxuriosior, non conversatio cum viris licentiosior. *Ammian.* 22. 3. Castigatus vivere.

II.) Translate occurrit tantum da sermone. *Macrobi.* 1. *Sonn. Scip.* 6. Hæc de monade castigatus, quam se copia suggerbat. h. e. pressius, brevius. *Augustin.* 4. *Doctr. Christ.* 14. Castigatus eloqui. h. e. pressius et sine verborum affluentia.

CASTIGATIO, ônis, f. 3. (castigo) reprehensio, oburgatio, coercitio, animadversio corrigendi causa facta et ad meliorem frugem revocandi (It. *riprensione*, emendamento, castigo; Fr. *reproche*, *réprimande*, correction, châtiement; Hisp. *reproche*, *reprimenda*, *reprehension*, *correccion*, castigo; Germ. *d. Zurechtweisung*, *d. Verweis*, *d. Inzuchthaltung*, *Züchtigung*; Angl. *castigation*, *animadversion*, *chastisement*, *correction*).

I.) Proprie usurpatur de moribus, et est animadversio, quæ fere verbis fit, unde *Liv.* 27. 13. Cum verborum castigatione accipere aliquem. Et *Seneca Ep.* 47. ad fin. Verborum castigatione uti. — Itaque quoties castigatio absolute occurrit, verbis facta esse intelligatur: si enim, quod sane raro, aliter fiebat, semper cum addito occurrit, quemadmodum apud *Paul. Dig.* 1. 15. 3. Castigatio fustium. Et apud *Callistrat. ibid.* 48. 19. 7. flagellorum. Cf. et *Quintil.* 1. 3. 14. — a) Sæpius usurpatur in sing. numero. *Cic.* 1. *Off.* 25. 88. Omnis autem et animadversio et castigatio contumeliâ vacare debet, neque ad ejus, qui punitur aliquem, aut verbis castigat, sed ad reipublicæ utilitatem referri. *Liv.* 27. 10. Duodecim aliarum coloniarum, quæ detraxerunt imperium, mentionem fieri Patres vetuerunt, neque etc. Ea tacita castigatio maxime ex dignitate populi Romani visa est. Adde *Curt.* 10. 2. 13. et *Vellej.* 2. 114. *Val. Max.* 2. 7. 14. Aspero et abscisso castigationis genere militaris disciplina indiget. *Seneca* 1. *Ira* 5. Aliquando castigatio necessaria est: sed hæc sincera cum ratione: non enim metet, sed medetur specie nocendi. *Id.* 2. *ibid.* 27. Parentum, præceptorum ac judicum castigatio sic accipienda est, quomodo scalpellum et abstinentia et alia quæ profutura torquent. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 6. 7. (32). Castigatio censoria. Adde *eumd.* 37. *ibid.* 3. 12. (49); et *Quintil.* 3. 8. 54. *Justin.*

1. 6. Reprimere aliquem castigatione. *Inscript.* apud *Gruter.* 1030. 4. MILITAVIT ANN. XIX. SINE VLLA CASTIGATIONE. — b) Raro in plur. numero. *Cic.* 4. *Tusc.* 20. 44. Afficere aliquem castigationibus, reprehensionibus, ignominia. Adde *Liv.* 31. 46. et 36. 15. — Huc refertur potest et illud *Apul.* 9. *Met.* Mull senes, costas perpetua castigatione ossium tenua renudati.

II.) Translate de Inanimis, et quidem — a) De plantis. *Plin.* 17. *Hist. nat.* 22. 35. (173). Vivradix secundo anno reciditur: alias festinatione pariendi gracilis atque ejuncida, ni cohibeatur castigatione tali, in fetum ereat tota. *Id. ibid.* 28. 47. (262). Oleorum nudatas radices hiberno frigori opponunt; eaque castigatione proficiunt. — b) De locutione. *Macrob.* 2. *Saturn.* 4. Castigatio loquendi. h. e. loquendi ratio pressa ac severa.

CASTIGATOR, ôris, m. 3. qui castigat, emendator (It. *riprensore*; Fr. *celui qui corrige*; Hisp. *corrector*; Germ. *d. Zurechtweiser*, *Züchtiger*; Angl. a *chastiser*, *reprover*). *Plaut. Trin.* 3. 1. 3. Ibo ad meum castigatorem, atque ab eo consilium petam. Adde *eumd.* *ibid.* 1. 2. 150. *Liv.* 1. 59. Brutus castigat lacrimarum atque inertium querelarum. *Horat. Art. P.* 173. laudat temporis acil se pueri, censor castigatque minorum. *Colum.* 8. *R. R.* 16. 6. Ne videamur tot sæculorum scri castigatores. *Seneca* 1. *Ira* 15. in fin. Ad coercionem errantium Irato castigatore non opus est. Adde *Plin. Paneg.* 40.

CASTIGATORIUS, a, um, adject. ad castigandum pertinet. *Plin.* 5. *Ep.* 16. ad fin. Adhibere solatium non quasi castigatorum at nimis forte, sed molla et humanum. *Sidon.* 4. *Ep.* 1. Castigatoria severitas.

CASTIGATUS, a, um, f. voc. seq.

CASTIGO, as, avi, atum, are, a. 1. Part. Castigatus II. 1. et in fin.; Castigandus I. 1. a.; Castigaturus occurrit tantum apud *Alcim.* 3. 328. — Ratione habita etymol. juxta *Forcellinum* est a *καὶ* *στός* lignum, fustis. *Vossius* derivat in *Etymol.* a *καὶ* *στός* pro *καὶ* *στός* *λόγος*. Recentiores vero philologi rectius arbitrantur, vocem compositam esse a *castus* et *agere*, quemadmodum purgo est a *purus* et *agere*. — Ceterum castigo est coercere, corrigere, ad meliorem frugem animadvertendo revocare (It. *riprendere*, *rimproverare*, *correggere*, *castigare*, *punire*; Fr. *reprandre*, *corriger*, *gronder*, *châtier*; Hisp. *reprender*, *corregir*, *reñir*, *puni*; castigar; Germ. *zurechtweisen*, *züchtigen*, in *Schranken* oder in *Zaume* halten; Angl. to correct, improve, chastise, punish).

I.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu usurpatur de moribus, et significat corrigere, ad meliorem frugem animadvertendo revocare, ita tamen ut id verbis factum intelligatur, nisi aliud addatur: ad rem *Cic.* 3. *Tusc.* 27. 64. Pueros vero matres et magistri castigare etiam solent, nec verbis solum, sed etiam verberibus. Occurrit — 1.º Addito, quo quem castigamus. — Raro de castigatione fustium, flagellorum etc. *Plaut. Most.* 4. 1. 26. Castigare servos bubullis exuvias. *Liv.* 39. 25. Equus tenax non parens, frenia asperioribus castigandus est. *Curt.* 8. 6. 5. aliquem verberibus. *Apul. Met.* Aliam plagis castigatus. *Dig.* 1. 12. 1. § 10. et 50. 2. 2. § 2. Castigare aliquem fustibus. — Sæpius de castigatione verborum. *Plaut. Bacch.* 4. 8. 67. Castigare aliquem dictis plurimis. Adde *Virg.* 5. *Æn.* 387. *Cic.* 1. *Off.* 25. 88. verbis. Adde *Liv.* 36. 20. *Cæs.* 3. *B. C.* 25. litteris. *Tac.* 3. *Ann.* 35. Patres oblique per litteras castigat. *Juvenal.* 14. 54. acerbo clamore. — 2.º Absolute est corrigere, oburgare, emendare, coercere fere semper verbis. Occurrit — a) De personis. *Ter. Heaut.* 3. 3. 31. Nisi eum — servas, castigas, mones. *Cic.* 1. *Legg.* 23. 62. Castigare improbos, tueri bonos. *Id.* 5. *Tusc.* 1. 4. In hoc me ipse castigo, quod etc. *Cæs.* 1. *B. C.* 3. Laudare promptos, castigare atque incitare segiores. *Liv.* 27. 9. Absterre aliquem castigando. *Id.* 30. 15. et 36. 31. Castigare aliquem leniter. *Curt.* 4. 13. 18. morantes. *Tac. Agric.* 27. segnes. *Id.* 6. *Ann.* 13. plebem. *Sueton. Domit.* 9. delatores. *Quintil.* 2. 2. 5. aliquem rarius. *Justin.* 2. 15. graviter. *Petron. Satyr.* 109. vehementissime. — b) De abstractis. *Cic.* 1. *Orat.* 41. 185. Et quoniam de impudentia dixi, castigemus etiam segnitium hominum atque inertiam. *Id.* 2. *Tusc.* 21. 50. Videsne, ut obmutuerit non sedatus corporis, sed castigatus animi dolor. h. e. aliquanto repressus. Cf. *Lucan.* 8. 71. Castigare dolorem immodicum. *Liv.* 39. 55. nimiam lenitatem

alicujus. *Virg.* 4. *Æn.* 407. moras. Adde *Ovid.* 10. *Mel.* 104. *Rursus Virg.* 6. *Æn.* 567. dolos. *Val. Flacc.* 8. 660. metus. *Juvenal.* 2. 6. turpia. *Id.* 2. 35. villa ultima fletus Contemnunt Scarios et castigata remordent. Cf. *Plin. Paneg.* 46. Castigaverunt villa sua ipsi, qui castigari merebantur. ¶ 2. Latiori sensu, quamvis rarius, occurrit de litteris ac scientiis, quorum munda tolluntur. *Horat. Art. P.* 294. Carmen decies castigare ad unguem. *Juvenal.* 6. 454. opicæ castigat anicæ Verba. — Huc referri potest et illud *Pers.* 1. 8. Examen in trutina (populari) castigare. h. e. examen, seu ligulam trutinæ ita continere et componere, ut nihil extra scapi foramen inclinet, quod cum accidit, fit æquilibrium et rei appensæ pondus cognoscitur.

¶ 1. Est coherere, compescere, constringere. *Peiron. fragm. Tragur.* 47. *Burm.* Castigare risum crebris potuunculis. *Stat.* 6. *Theb.* 700. Mollis prægravidæ castigat pulvere lapsus. h. e. discum lusorium manibus elabentem asperso pulvere asperat (ut *ibid.* loquitur 671.), ut fabilis esse desinat. *Id.* 9. *ibid.* 687. nodis et castigata jubarum Libertas. h. e. collecta et constricta ut in cervicem equi compta sedeat. ¶ 2. Item cingere et veluti constrictum tenere. *Sil.* 12. 355. Insula fluctisono circum vallata profundo Castigator aquis, compressoque gurgite terras Enormes cohibet etc. — Hæc significatio occurrit præcipue *Part. præter. pass.* *Ovid.* 1. *Amor.* 5. 21. Castigatorum pectus. h. e. constrictum, atque forma et pulchritudine elegantissima et in qua nihil reprehendi potest. *Stat.* 2. *Sib.* 1. 43. Et castigata collecta modestia frontis. Sic castigatæ mamillæ apud *Seren. Sammon.* 20. 357. sunt constrictæ, atque adeo tumidulæ, duriusculæ, et quos stantes mammas vocat *Plin.* 30. *Hist. nat.* 14. 45. (131). — Hinc idem *Part. præter. pass.*

Castigator, a, um, adjective quoque occurrit, unde *Comp. Castigator*, et *Sup. Castigatissimus* eadem significatio. *Augustin.* 5. *Civ. Dei* 24. Luxuria tanto castigatior, quanto posset esse liberior. *Gell.* 4. 20. Inter censorias severitates tria hæc exempla in litteris sunt castigatissima disciplina. *At ex Cod. Reg. pro castigatissima legendum est castissimæ, et quidem rectius.*

CASTIMONIA, æ, f. 1. (castus) puritas præcipue in moribus (It. purezza, castità; Fr. pureté; Hisp. pureza, pura; Germ. die Reinheit; Angl. purity, chastity). ¶ 1. Generatim pro niorum integritate. *Cic.* *Cæc.* 5. 11. Se sua gravitate et castimonia defendere. ¶ 2. Speciatim est puritas et sanctitas, quæ ritus et sacra celebrari oportet, quæque præcipue sita est in abstinentia a veneris corporis voluptatibus et a certis cibis, baud aliter quam castus, us. *Cic.* 6. *Verr.* 45. 102. Sacra, quæ sunt per summam castimoniam virorum et mulierum. *Id.* 2. *Legg.* 10. 24. Castimonia corporis. *Liv.* 39. 9. decem dierum. *Plin.* 31. *Hist. nat.* 8. 44. (96). Castimonia superstitio sacrisque Judæis dictatum garum. **CASTIMONIALIS**. *Tertull.* *Jejun.* 6. Quales castimoniae Apin, Isidem, et Magnam Matrem certorum eduliorum exceptione purificant. Adde *Apul.* 11. *Mel.* Hinc *Id.* *Apul.* *ibid.* in fin. appellat inanimam castimoniam sacra et ritus, qui conjuncti sunt cum abstinentia a cibis animalis. — *NB.* Apud *Apul.* non castimoniae abstinentia pro jejunio, sed castimoniae legitur in optimis MSS. et editionibus, ut et in *Gloss. Philox.* Castimonia, ἀσπεία.

CASTIMONIALIS, e, adject. *Pallad.* 3. *R. R.* 25. 12. liquamen quoddam ex piris, cujus conficiendi rationem docet, liquamen castimoniae appellat, fortasse quia ad castimoniae servandam aptum sit, vel quia castimoniae servantibus in usu fuerit. Sic *Plin.* 31. *Hist. nat.* 8. 44. (96). quoddam gari genus memorat, a Judæis superstitioni castimoniae dictum, quod fit e piscibus squama carentibus.

CASTIMONIUM, ū, n. 2. recentior forma pro castimonia, quæ occurrit apud *Apul.* 11. *Mel.* **CASTIMONIA** in fin.

CASTITAS, atis, f. 3. (castus) puritas præcipue in moribus (It. purezza, pureté; Fr. pureté; Hisp. pureza; Germ. die Reinheit; Angl. purity). ¶ 1. Generatim est morum integritas, sanctitas. *Gell.* 15. 18. Cornelius sacerdotii religionibus venerandus et castitate vitæ sanctus. ¶ 2. Speciatim est abstinentia a turpi libidine, castimonia, pudicitia. **PUDICITIA**. *Cic.* 2. *Legg.* 12. 29. Vestæ colendæ Virgines præstant, ut advigiletur facilius ad custodiam ignis, et sen-

tiant mulieres naturam feminarum omnem castitatem pati. h. e. sentiant, eam esse feminarum naturam, ut exercere possint omnis generis castitatem. *Horat.* 3. *Od.* 24. 22. metuens alterius viri Certo fœdere castitas. *Val. Max.* 9. 1. ext. 2. Virginis castitatem delibare. *Sueton.* *Aug.* 7. Infanili impudicitia facillime refutavit et præsentis et posteræ vitæ castitate. *Plin.* 24. *Hist. nat.* 9. 38. (59). Matrônæ Themophoriis Atheniensium castitatem custodientes. *Tac. Agric.* 4. Femina raræ castitatis. Adde *eumd.* 1. *Ann.* 33. et *Plin. Paneg.* 20. *Inscript. Bæbiana in Bull.lett. Archeol. Nap.* a. V. p. 72. DEQVE EJVS CASTITATE NYMPHAM QVESTVS. — Hinc *Castitas* est etiam dea eadem, quæ *Pallas* vel *Minerva*. *Pallad.* 1. *R. R.* 6. 14. Olivæ recordati esse præsulom Castitatem.

¶ 3. Item speciatim ponitur pro abstinentia ab illicito quæstu, et avaritiæ opponitur. *Vitruv.* 1. 1. 7. *Schneid.* Nullum enim opus vere sine fide et castitate fieri potest. h. e. quæstu prorsus remoto. *Macrob.* 7. *Saturn.* 3. L. Quintius prætor de provincia nuper reverterat, observata, quod mireris Domitiani temporibus, prætoræ maxima castitate.

CASTITUDO, inis, f. 3. castitas. *Accius* apud *Non.* p. 85. 11. *Merc.* Ibi fas, ibi cunctam antiquam castitudinem.

CASTOR, ōris, m. 3. Κάστωρ, ὄρεος. — Notat *Quintil.* 1. 5. 60. olim hoc nomen in obliquis casibus producta pænultima pronuntiandum fuisse ab illis, qui omnia ex Latinâ ratione, non ex Græcâ usurpanda esse censebant. — Castor, et Pollux fratres gemini fuerunt, Tyndari et Leda filii, fratres Helenæ. In fabulis est Jovem furtim cum Leda cygni specie concubuisse, illamque ovum concepsisse, ex quo gemini infantes nati sunt. Alii dicunt geminum ab ea ovum conceptum fuisse, alterum ex Tyndaro marito, et Jove alterum: ex primo natos esse Castorem et Clytemnestram, et quidem, mortales, ut ab homine progenitos; ex secundo Pollucem et Helenam immortales, ut ex deo. Castor a prima ætate equis delectari cepit, Pollux pugilatu: quibus in studiis adeo uterque excelluit, ut habere sua ætate parem neminem. Colchos cum aliis Argonautis profecti sunt, in qua expeditione Pollux Amycum Bebryciæ regem castru pugnans interfecit. Interfuerunt etiam venationi apri Calydonii. Castor tandem plurimis una cum fratre editis præclaris facinoribus in oppido Aphidnis occisus fuisse dicitur, bello Lacedæmoniorum cum Adieniensibus, vel, ut alii volunt, in oppugnatione Spartæ. Quidam dicunt fuisse interfectum ad radices Taygeti montis a Lynceo Aphareï filio, cui puellam quamdam desponsam eripuerat. Pollux, qui fratrem vehementissime diligebat, ab Jove impetravit, ut immortalitatem suam cum fratre divideret. Hinc æternis diebus vivere dicuntur, vel, ut alii scripsere, alterno senestri spatio. In cælum quoque translati sunt, eorumque sidus Gemini appellatur. *Servius* ad *Virg.* 6. *Æn.* 121. dicit, esse duas stellas ita collocatas, ut, una oriente, altera occidat. Nautæ vero sidera Castoris et Pollucis appellaverunt quasdam faculas, quæ in mediis tempestatibus aliquando conspiciuntur in summitate mali, aut velorum, quæ si geminæ appareant, tranquillitas; si una tantum, majus periculum portendi solet. Nunc vocant Divos Nicolaum et Herinum. De his *V. Hygin.* 2. *Astron.* 22. *Senec.* 1. *Quæst. nat.* 1. et *Plin.* 2. *Hist. nat.* 37. 37. (101). Hujus autem fabulæ origo ex alia fabula ducta est, quod nimirum navigantibus hisce fratribus in Argo navi, et sævientem mari procellis, cum Orpheus variis votis deos fatigasset, appaerunt geminæ facies in eorum capitibus, et mox tempestas cessavit. Quare cum ignes illi navigantibus appaerent, Castoris et Pollucis arbitrio appaere crediti sunt. Hinc pingi consuevere albis equis sedentes, ignemque apicem in capite habentes. — *NB.* Per Castorem jurare solebant mulieres, sicut per Hercurtem viri, teste *Farron.* apud *Gell.* 11. 6. Hinc ecastor, mecastor; quæ vide suis locis. — Ceterum **P. ONOM.** in v. CASTOR.

CASTOR, ōris, m. 3. κάστωρ. *Accius.* Castora Græcæ positionis pro Castorem *V. infra* apud *Juvenal.* loc. cit.: Castorem vero legitur apud *Apul.* 1. *Mel.* — Castor (It. castoro, bevero; Fr. castor, bête; Hisp. castor; Germ. Castor; Angl. a castor, beaver) est animal ex genere amphibiolorum, horrendi morsus, ut qui arbores juxta flumina, ut ferro, cadat, et si forte hominem comprehenderit, non antequam fracta conceperint ossa, morsus resolvat. Caudam habet piscium, ceteram speciem lutræ, pilum vero

pluma molliorem. Hæc *Plin.* 8. *Hist. nat.* 30. 47. (109). — Latino nomine appellatur *fiber*, item *canis Ponticus*, quia in Ponto maxime abundat. *Servius* ad *Virg.* 1. *G.* 58. — Dicitur quasi κάστωρ, quia ventre magno est. Vulgo fertur, cum viderit se ubi dederi, testiculos sibi suos ipsum dentibus avulsos projicere, gnarum ob id se peti, quia multos habent in medicina usus, quos *Plin.* 32. *Hist. nat.* 3. 13. (26) enumerat. Hæc voce usi sunt *Cic.* apud *Isid.* 12. *Orig.* 2. 21. et *Ovid.* *Nuc.* 165. *Juvenal.* 12. 34. imitatus castora, qui se Eunuchum ipse facit, cupiens evadere damno Testiculorum: adeo medicatum intelligit inguen. *Vet. Scholiast.* *Juvenal.* ad h. loc. hoc animal bebrum quoque vocari ait: cujus rectus casus est bebr, seu bebrus, et inde adject. bebrinus apud *eumd.* *Scholiast.* ad 2. 99. Sed hæc voces cadentis Latinitatis sunt. Nam bebr levi mutatione ex fiber corruptum est. — Ceterum *Plin.* loc. cit., astipulante *Dioscor.* 1. 2. c. 26., falsum hoc esse ait, ut sibi testiculos amputet, quos parvos, et nimis substrictos habet, et adhærentes spinæ, ut sine vita animalis nequeant avelli. Addit autem esse folliculos geminos in inguinibus, graveolenti liquore plenos, et veluti mellis cerosi, gustu amaro et acri. colore ammoniaci, et friabiles. Castorea li appellatur, et propter odoris gravitatem virosa a *Virg.* loc. cit. dicuntur. *V.* vocem sequent., et *Tychsen Hist. an.* p. 31. et seqq.

CASTOREUM, ei, n. 2. κάστωρεον. Occurrit etiam in plurali numero, cujus exempla *V. infra* sub b. — Castoreum vel castorea sunt testiculi seu folliculi in inguinibus castoris animalis, et liquor in iis existens, de quo *V.* in fine vocis præcedentis. — a) In sing. num. *Lucet.* 6. 794. Castareoque gravi mulier sopita recumbit. *Cels.* 6. 7. n. 8. In aurem dari debet castoreum cum aceto. *Scribon. Compos.* 3. Castorei, nunc amaram, singulorum uncias. Adde *eumd.* *ibid.* 88. et 175.; et *Plin.* 8. *Hist. nat.* 30. 47. (109). et 26. *ibid.* 11. 66. (106). — b) In plur. num. *Virg.* 1. *G.* 58. At Chalybes nudî ferrum, virosaque Pontus Castorea. *Plin.* 31. *Hist. nat.* 9. 32. (99). Castorea emolliunt alvum. Adde *Nemes. Cynege.* 224.

CASTOREUS, a, um, adject. ad castorem animal pertinens. *Plin.* 12. *Hist. nat.* 24. 52. (110). Aspalathos odore castoreo. Ita veteres edit. a. 1469., 1470. et 1472. Alii cum *Harduino* leg. castorei; quam lectionem probavit et *Sillig.*

CASTORINATUS, a, um, adject. ad castorem animal pertinens. *Sidon.* 5. *Ep.* 7. Incedunt albat ad exsequias, pullati ad nuptias, castorinati ad litanias. h. e. delicatissimis vestibus induti, quales sunt quæ ex pilis castoris conficiuntur. *Isid.* 19. *Orig.* 22. castorinam vestem appellat. Ita enim ibi legendum esse, non caprinam, monent eruditi: at alii leg. aprinam, alii alia.

CASTORINUS, a, um, adject. ad castorem animal pertinens. *Marcell. Empir.* 35. Castorinum oleum. *Edict. Dioclet.* p. 23. Pellis castorina. *Isid.* 19. *Orig.* 22. Castorina vestis. *V.* diction. præced.

CASTR, æ, f. 1. idem quod castra, urum. *Accius* apud *Non.* p. 200. 30. *Merc.* Castra hæc vestra est etc.

CASTR, Grum, n. plur. 2. **CASTRUM**.

CASTRAMETOR, ōris, dep. 1. metato captoque loco castra pono. *Liv.* 9. 27. Et primo circa saltus, cum utrimque ad hostem iniqua via esset, cunctati castrametati sunt. Ita vet. editiones a. 1470. et 1480.: alia castrametati que omittunt. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 6. 7. (132). Villum posuit peritia castrametandi. Vetus editio a. 1469. et *Harduini* junctim scribunt: alia divisim castra metandi. Nam castra metor divisim vocibus legitur apud *Tacit.* 1. *Ann.* 63. et *Curt.* 3. 8. 14. etc. Adde, si hujusmodi vocum conjunctio locum haberet, castrametor, non castrametor esse scribendum.

CASTRATIO, ōnis, f. 3. castrandi actio. ¶ 1. Occurrit de animalibus, et est testiculorum extectio. *Colum.* 6. *R. R.* 26. 1. Idque optimum genus castrationem putat etc. Adde *eumd.* 7. *ibid.* 11. 1.; *Pallad.* 6. *R. R.* 7. 3.; et *Dig.* 21. 1. 38. § 7. ¶ 2. Item de arboribus, et est ramorum amputatio certa ratione facta. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 40. 76. (206).

CASTRATOR, ōris, m. 3. qui castrat. *Tertull.* 1. *advers. Marcion.* 1. Castor castrator carnis suæ. Adde *eumd.* 2. ad *Nat.* 13. *Auct. Epigramm.* in *Anthol. Lat.* 1. p. 260. *Burm.* de eunuchis. Omnem grammaticam castrator sustulit artem, Qui docuit neutri esse hominem generis.

CASTRATORIUS, a, um, adject. ad castrandum

pertinens. *Pallad.* 1. *R. R.* 43. Castratoria ferramenta, atque tousoria.

CASTRATURA, æ, f. 1. idem quod castratio, vel locus, in quo castratio facta est.

I.) Proprie. *Pallad.* 6. *R. R.* 7. 2. Vulnera castratorum cinere sarnientorum linere.

II.) Impropie est purgatio. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 9. 20. (86). *V. CASTRO* II. 2.

CASTRATUS, a, um. *V. CASTRO*.

CASTRENSIANUS, a, um, adject. *Castrensiani* dicti sunt ministri sacri Palatii, quorum varia fuere munera. Hoc enim numero fuerunt prægestatores, pincernæ, fullones, vestitores, pistores, alique huiusmodi administrati, ut est apud *Lamprid.* *Alex. Sev.* 41., ubi multa de his disputat *Salmastius*. Horum mentio fit in *Cod. Justin.* l. 12. tit. 26., cui titulus est *De castrensianis* etc. Alii leg. *castrensiarii*. — Alii sunt *castensiani*, de quibus *ibid.* tit. 36. leg. 14., nempe milites, qui in castris, seu castellis ad finium custodiam positi debebant et excubabant. Id confirmat *Zirardini* in *Nov. p.* 108. in nota. *V. Schiassi* observat in *Lex. Morcellian.* p. 211. *V. et CASTRICIANUS*.

CASTRENSIARIUS, a, um, adject. idem quod *castrens*. *Castrensiarius negotiator* legitur in *Inscript.* apud *Gruter.* 649. 5., quæ est apud *Orell.* 4254., et significat eum, qui ad castra annonam convellens negotiatur. *V. et voc. præced.*

CASTRENSIS, e, adject. ad castra et militiam pertinens. *Cic.* *Cæl.* 5. 11. Eadem erat, si statim mereri stipendia cuperamus, castrens ratio et militaris. *Id.* 3. *Cat.* 7. 17. Nisi ex domesticis insidiis in castrens latrocinium compulsemus. *Id.* apud *Plin.* 7. *Hist. nat.* 43. 44. (135). Mulio castrens. *Liv.* 44. 35. Castrens consilium. *Id.* 7. 36. Triumphus castrens. *h. e.* in castris actus. *Propert.* 3. 9. 19. Arma castrensia. *Id.* 4. 3. 33. pensa. *Sueton.* *Tib.* 72. Castrenses ludi. *h. e.* qui a militibus in castrorum statione eduntur. *Id.* *Calig.* 9. Castrens iocus. *Flor.* 2. 2. 35. Romana classis prompta, levis, expedita, et quodam genere castrens. *h. e.* quæ, velut castra, quolibet facile promovetur. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 21. 24. (46). Vigilia castrens. *Id.* præfat. *Hist. nat.* § 1. et *Gell.* 17. 2. Verbum castrens. *h. e.* militiæ proprium, cuiusmodi sunt *conterraneus* et *copior*, quæ *V. Tac. Agric.* 9. Jurisdictio castrens. *h. e.* quæ ab imperatore in castris exercetur. *Plin.* 8. *Ep.* 14. *Castrensia* stipendia. *Ammian.* 20. 1. res. *Justin.* 14. 4. 14. Castrens exilium. *h. e.* perpetua in castris nullitas. — *Castrens corona* est, qua donat eum imperator, qui primus hostium castra pugnans introivit. Ea insigne valli habet. Ita *Gell.* 5. 6. et *Paul. Diac.* p. 57. 7. *Müll.* Eadem dicebatur etiam *vallaris* a vallo incenso et expugnato. *Val. Max.* 1. 8. 5. Vallarem coronam ei se servare dixit, a quo castra erant oppressa. — *Castrens creditor* est, cui æs alienum debetur in castris præcunt. *Ulp.* *Dig.* 42. 7. 1. et *Id.* *ibid.* 49. 17. 7. — *Peculium castrens* est, quod a parentibus et cognatis in militia agenti donatum est, vel quod ipse filius familias in militia acquisivit, quod nisi militaret, acquisiturus non fuisset, ut *Macer Dig.* 49. tit. 17., qui est *De castrens peculio*, 11. definit, cui adde *Paul. lib.* 3. *Sentent.* tit. 4.; vel denique dimidia pars donativi, quæ apud signa sequestrabatur et ibidem ipsis militibus servabatur, ut docet *Veget.* 2. *Milit.* 20. De eo testari potest milites etiam vivo patre. Nam quæ sunt pars labore militiæ, placuit non esse in corpore census, ut ait *Juvenal.* 16. 52. — *Quasi castrens*, quod filius familias in palatina vel togata militia sibi paravit, ad similitudinem peculii militaris. *Ulp.* *Dig.* 37. 6. 1. a med. et *ibid.* 1. 3. — *Castrens ministri* in sacro Palatio fuerunt iidem, qui *Castrensiani*, de quibus supra dictum est. *Lamprid.* *Alex. Sev.* 41. Fullones, et vestitores, et pistores, et pincernæ, omnes castrens ministri. — Hi et *Castrenses* absolute dicuntur, erantque sub dispositione ejus, qui *Castrens sacri Palatii* appellabatur. *V. Cod. Theod.* 11. 18. 1. et 6. 35. 3. et alibi. — *V. et ONOM.*

CASTRILIANUS, a, um, adject. *Castriciani* dicuntur in *Cod. Theod.* 7. 1. 18. milites, qui in *Cod. Justin.* 12. 36. 14. *Castrensiani* appellantur. *V. CASTRENSIANUS*. — Ceterum *V. ONOM.*

CASTRICIUS, a, um, adject. idem ac *castrens*. Vox a Lexico expungenda; occurrit enim tantummodo in *Not. Tir.* p. 74.

CASTRO, as, avi, atum, are. a. 1. Part. *Castratus*

in omnibus fere paragr.; *Castrandus* I. 1. — Etymon, juxta *Forcellinum*, est a *xáo exscindo*, unde præter. perf. pass. *xéaxat*. hinc *castus*, proprie *exscindus*. Certe hæc vox conjungenda est cum *cassus*, *castus*, et Gr. *κασάρος*. — Hinc *castrare*, ratione babila etymii, est cassum seu vacuum reddere, ideoque de animalibus est testiculos amputare, evirare, et cum de femiis sermo est, genitalia ita cedere, ut ad concipiendum inepta sint (It. *assettare*, *evirare*, *castrare*; Fr. *châtrer*; Hisp. *capar*, *castrar*; Germ. *entmannen*, *verschneiden*, *castriren*; Angl. *to castrate*, *geld*, *evirare*, *emasculate*).

I.) Proprie. ¶ 1. De hominibus reterisque animalibus, et est eorum genitalia ita cedere, ut ad generandum inepta sint. — a) De hominibus. *Plaut. Aulul.* 2. 2. 73. Impero auctorque sum, ut me cuius castrandum locea. Adde *eumd.* *Merc.* 2. 2. 4.; *Curt.* 6. 3. 12. et *Val. Max.* 6. 1. 3. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 51. 112. (269). Castratis hominibus vox exilior. *Sueton.* *Demit.* 7. Castrari mares vetuit. (*h. e.* Domitianus omnium primus, ut testatur etiam *Ammian.* 18. 8. *V. ibid.* qui deinde imperatores idem vetuerint). *Ammian.* 14. 6. Semiramis teneros mares castravit omnium prima. *Claudian.* 1. in *Eutrop.* 339. idem affirmat. *V. EUNUCHUS*. — b) De brutis animalibus. *Plaut. Merc.* 2. 2. 1. Castrare bircum. *Varro* 2. *R. R.* 2. 18. agnum. *Id.* *ibid.* 5. ad fin., et *Colum.* 6. *H. R.* 26. 1. vitulos. (Castrandorum vitulorum ratio habetur apud *Schneider* in nota ad *loc. Colum.* nuper cit. p. 341.). *Colum.* 11. *ibid.* 2. 33. quadrupedia cetera. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 21. 25. (50). Galli castrati canere desinunt. Adde *Varron.* 3. *H. R.* 9. 3. Rursus *Plin.* 11. *ibid.* 37. 64. (169). Equo castrato non decidunt dentes. *Id.* 8. *ibid.* 51. 77. (208). Castrantur feminae sues suspensæ pernis prioribus, vulva reclusa. *Id.* 18. *ibid.* 32. 75. (322). Castrare verres, juvencos, arietes, bœdos. ¶ 2. Ponitur etiam de arboribus, et est trunco ad imum perforato, aut supervacuis ramis præcisus, vel alia quapiam ratione nimiam luxuriam compescere, quo utilius proveniant. *Cato R. R.* 33. et apud *Plin.* 17. *Hist. nat.* 22. 35. (195). Vites teneras quamprimum propagatæ, veteres quam minimum castrato. *Plin.* 2. 9. 4. *Schneid.* Arbusta suo quæque tempore ad imum perforata castrantur. *Plin.* 24. *Hist. nat.* 8. 33. (49). Humor et medulla castratæ arboris effluens. *Id.* 17. *ibid.* 20. 33. (144). Castrare arundinetum. *h. e.* cum nimis densatum est, intercideret et dirarare, ut *Colum.* 4. *R. R.* 32. 4. exponit.

II.) Impropie. ¶ 1. Ponitur de seminibus, quibus gignendi vis auferatur. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 14. 36. (136). Lupinum condi in funio maxime convenit, quoniam in humido vermiculi amblicum ejus in sterilitatem castrant. *h. e.* erodunt, ut satum nasci non possit. Similiter *Id.* 15. *ibid.* 14. 15. (51). Mala spadonia, appellata a conditione castrati senium. *h. e.* nullum intus semen habentia. ¶ 2. Item de frumenti seminibus, quæ usque ad certam mensuram cribro purgantur. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 9. 20. (56). Justum est e grano Campanæ, quam vocant castratam, e medio redire sextarios quatuor sitiginis, vel e gregali sine castratura sextarios quinque. *Id.* *ibid.* 10. 20. (90). Pretium hinc annona media in modios farinæ quadraginta asses, similagini castratæ oronitis assibus amplius, siligini castratæ duplum. ¶ 3. Item *Castrare vina* saccis dixit *Plin.* 19. *Hist. nat.* 4. 19. (53)., hoc est saccis percolare eorumque vires frangere, ut *Idem* loquitur 14. *ibid.* 22. 28. (135). Hoc enim pacto mitiora et suaviora fiunt. *V. SACCO*. ¶ 4. Ponitur etiam generaliter pro amputare, truncare. *Colum.* 7. *R. R.* 12. 14. Castrare caudas catulorum. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 41. 63. (153). Si castratur morsu cauda, summusque ejus articulus auferatur, nec caudam crescere, nec canes rabiosos fieri. — Similiter *castrare alvos apum* apud *Colum.* 9. *R. R.* 5. 4. et *castrare alvearia* apud *Pallad.* 7. *R. R.* 7. 2. est favos eorum præcidere et mella eximere. — Et figurate *castrare libellos* est inipuros jocos ab iis auferre apud *Marit.* 1. 36. ¶ 5. Denique translate ponitur de abstractis pro attenuare, atterere, enervare. *Cic.* 3. *Orat.* 41. 164. Nolo dici morte Africani castratam esse rempublicam. *h. e.* negat *Cicero* hoc recte dici, quia deformis in eo similitudinis cogitatio inest. Cf. *Quintil.* 8. 6. 15. et *Capell.* 3. p. 166. *Seneca Ep.* 19. de *Mæcenate*. Ingeniosus vir ille fuit magnum exemplum Romanæ eloquentiæ daturus, nisi illum enervasset felicitas, immo castrasset. *Plin.* 14. *Hist.*

nat. 18. 19. (60). Nec mella facere (apes), veluti castratis viribus. *h. e.* attenuatis, attritis. *Claudian.* 1. in *Eutrop.* 192. Quid nervos secuisse juvat? via nulla cruentam Castrat avaritiam. *h. e.* compescit, vel tollit. *Hieronym.* *Ep.* 22. n. 30. Castrare se domo, parentibus, cognatis et consuetudine lautioris cibi. *h. e.* abdicare, privare. *Lactant.* 6. 15. Stoici affectus non temperant, sed abscondunt, rebusque a natura inistis castrare hominem quodammodo volunt.

CASTRUM, i, n. 2. Juxta *Forcellinum*, etymon vocis est a *casum* sup. verbi *cado*, ut *lustrum* a *lustrum*: castrum enim est locus muro fossaque munitus cum milite excubante præsidii causa. Rectius tamen deduces a *casa*, ut docet *Isid.* 15. *Orig.* 2. 13.; castrum enim proprie et stricto sensu significat unum militare tentorium. — Attamen in singulari numero castrum a Latinis appellatus est locus, et quidem editus, muro fossaque munitus cum milite excubante præsidii causa: quod si angustius esset, castellum appellabatur. Primo extrui cæpta sunt huiusmodi loca ad custodiam regionis arcendosque hostes; deinde et ab incolis frequentari cum cæpissent, oppidorum vicem supplere. Quare idem discrimen est inter *castrum* et *oppidum*, quod supra in fine vocis *CASTELLUM* posuimus (It. *castello*, *forte*, *fortezza*; Fr. *château*, *fort*, *forteresse*, *fort*; Hisp. *castillo*, *lugar fuerte*, *fortaleza*; Germ. *Feste*, *fester Platz*, *Castell*, *Burg*, *Waffenplatz*, *Besatzungsort*; Angl. *a castle*, *fort*, *fortress*). *Nepos Alcib.* 9. Ei Græculum dederat in Phrygia castrum, ex quo quinquagena talenta vectigalis capiebat. *Liv.* 32. 29. Ut — una (colonia duceretur) ad castrum Salerni. *Dig.* 27. 1. 17. § 7. Inquilini castrorum a tutelæ excusari solent, nisi eorum, qui et ipsi inquilini sunt et in eodem castro eademque conditione sunt. — *NB.* Porro varia sunt in variis regionibus oppida, quæ *Castri* nomine appellantur, quæque *V. in ONOM.* — Hinc

Castra, *trum*, n. 2. in plurali numero sæpius occurrit, et est locus, in quo exercitus cum in expeditione est, subinde consistit, et vallo fossaque munit, tentoria figit, quietem capit (It. *alloggiamento dell'esercito in campagna*, *staccato*, *campo*; Fr. *camp de guerre*; Hisp. *campo*; Germ. *Heer-oder Kriegslager*, *Lager*, *Feldlager*; Angl. *a camp*, *encampment*). De castris autem faciendis multa *Veget.* 3. *Milit.* 8.: de varia vero castrorum forma, quæ varia temporibus obtinuit, *V. Pauly's Real-Encycl.* T. 2. p. 208. et seqq., et *Lange ad Hygin. Gromat. de munit. castr.* p. 101. et seqq.

I.) Proprie et stricto sensu — a) Jungitur pluribus Adjectivis, quorum præcipua exhibentur. *Sueton.* *Claud.* 1. et *Tac.* 3. *Ann.* 21. æstiva. *V. HIBERNUS*. *Liv.* 29. 35. hiberna. *V. HIBERNUS*. *Cic.* 7. *Ferr.* 12. 29.; *Cæs.* 3. *B. C.* 30. et 37.; *Sall. Jug.* 44. et *Tac.* 3. *Ann.* 31. stativa. *V. STATIVUS*. — *Nepos Alcib.* 8. Castra navalia juxta hostea habere. *h. e.* locus, ubi naves ad bellum paratæ consistunt. Adde *eumd.* *Hann.* 11. Sic *Cæs.* 5. *B. G.* 22. Castra navalia de improvviso adoriri. Cf. *Virg.* 4. *Æn.* 604. faces in castra tulisses Impleasemque foros flammis. Adde *eumd.* 5. *ibid.* 519. — *Auct. B. Afr.* 80. Castra lunata. *h. e.* in modum bicornia lunæ posita. — *Castra Prætoriana* v. *Prætoria* fuit locus ad Urbem prope murus, non longe a via Nomentana, ubi Prætorianus miles continebatur. Instituta sunt ex consilio Sejani a Tiberio, qui dispersas antea et sine castris cohortes, quas Augustus præsidii causa in Urbem induxerat, in eum locum collegit. *Sueton.* *Claud.* 21., et *Capitolin. Maxim.* et *Balb.* 10. Vide *eumd.* *Sueton.* *Tib.* 37.; *Fragm. Vatic.* 195.; et *Scholias.* *Juvenal.* 10. 95. Prætorias legiones earumque subsidia factionibus prætoris, quam urbi Romæ, sublata penitus a Constantino M. narrat *Aurel. Vict.* *Cæs.* 40. Porro eadem castra urbana vocantur in *Dig.* 48. 5. 13., et absolute castra a *Sueton.* *Claud.* 36., neque alia intelligenda, cum in urbanis rebus de castris mentio fit. — Interdum castra et cum numeralibus conjunguntur *Cic.* 12. *Phil.* 11. 27. Pompejus cum duce Marsorum inter duca castra collocutus est. Adde *Liv.* 4. 27. *Tac.* 4. *Ann.* 2. Una castra. — Interdum vero cum numeralibus castra significant fossam, vallum aliaque opera militaria, quibus urbes in obsidionibus cinguntur. *Cæs.* 3. *B. C.* 9. Quibus castris oppidum circumdedit. Huc referri potest et illud *Cic.* 15. *Fam.* 4. Oppidum sex castellis castisque maximis sepi. — b) Jungitur etiam aliquot Substantivis. *Cic.* 11. *Phil.* 5. 12. Castrorum

metator. *Nepos Eumen.* 9. consuetudo. *Sall. Jug.* 58. munimentum. *Liv.* 3. 28. tractus formaque. *Virg.* 7. *Æn.* 159. castrorum in morem. — *Castrorum* filius est appellatus Caligula imperator, teste *Sueton.* *Cal.* 22., quod in castris natus educatusque fuerit. Adde *Aurel. Vict. Cæs.* 3. *Castrorum* vero mater prima omnium Augustarum fuit appellata Faustina junior, M. Aurelii Antonini uxor, quod banc ille secum, dum adversus Quados bellasset, in æstivis habuerat, ut ait *Capitolin. M. Aurel.* 26. Hinc passim in inscriptionibus et nummis deinde plures Augustæ hoc cognomine honoratæ fuerunt. — c) Jungitur denique etiam pluribus Verbis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Cic.* 1. *Divinat.* 33. 72.; *Nepos Datam.* 6. et *Curt.* 3. 12. 1. capere hostium castra. *Liv.* 4. 27. et 9. 17.; *Quintil.* 12. 3. 5. et *Sueton.* *Aug.* 94. capere locum castris. *Cl. Tac.* 12. *Ann.* 55. et *Sall. Jug.* 54. *Id. Sall. Jug.* 38. circumvenire castra multitudinem. *Cic.* 7. *Ferr.* 37. 96. collocare. *Id. ibid.* commovere. *Cæs.* 5. *B. G.* 47.; et *Liv.* 2. 32. et 21. 32. communire. *Sall.* apud *Non.* 4. 235. edit. vet. collatis castris. *h. e.* castris ab altero in alterius conspectu collocatis. *Liv.* 4. 27., 10. 32. et 23. 28.; et *Tac.* 11. *Ann.* 8. et 2. *Hist.* 30. conferre castra castris. *Liv.* 26. 12. conferre castra cum hoste. *Id.* 3. 69. conjungere castra castris. *Cæs.* 3. *B. C.* 56.; *Auct. B. Hisp.* 27.; et *Sueton. Tib.* 37. constituere castra. *Cæs.* 1. *B. G.* 48. et 2. *ibid.* 11. continere exercitum castris. *Id.* 1. *B. C.* 66. continere copias in castris. *Id. ibid.* 40. continere se castris. *Id. ibid.* 81. convertere castra castris. *Curt.* 3. 11. diripere castra hostium. *Tac.* 5. *Hist.* 22. erigere castra. *Id.* 4. *Ann.* 7. extruere. *Liv.* 2. 53. et 29. 7.; *Sil. It.* 16. 26. exuere hostem castris. *Cic.* 7. *Ferr.* 12. 29. et 15. *Fam.* 4. 8.; *Cn. Pompejus* apud *Cic.* 8. *Att.* 12. a. § 1.; et *Nepos Militad.* 5. facere castra. *Cic.* 2. *Invent.* 42. 123. habere castra prope muros. *Id.* 15. *Fam.* 4. 9. habere in radicibus Aman. *Cæsar* apud *Cic.* 9. *Att.* 14. 1. habere ad portas. *Sall. Jug.* 106. et *Lucan.* 4. 169. locare castra. *Cic.* 15. *Fam.* 2. 2. locare ad Cybistra. *Liv.* 1. 14. locare a Fidenis m. passuum. *Id.* 2. 53. locare pro manibus soriorum. *Cæs.* 3. *B. C.* 13.; *Sall. Jug.* 106.; *Cælius* apud *Non.* p. 137. 18.; *Curt.* 3. 8. 14.; *Plin.* 18. *Hist. nat.* 6. 7. (32). et *Tac.* 1. *Ann.* 63. initari. *V. CASTRAMETOR.* *Cic.* 3. *Fam.* 6. 6. movere ab Iconio. *Id.* 1. *Divinat.* 35. 77. movere Arretium versus. *Cæs.* 1. *B. G.* 15.; *Nepos Datam.* 8.; *Virg.* 3. *Æn.* 519.; et *Curt.* 5. 2. 7. movere ex aliquo loco. *Liv.* 2. 58. movere retro. *Cæs.* 1. *B. G.* 49., 4. *ibid.* 9. et 3. *ibid.* 80.; et *Liv.* 44. 39. munire. *Cæs.* 7. *B. G.* 35. ponere e regione castris castra. *Virg.* 3. *R.* 8. 15.; *Nepos Datam.* 11.; *Sall. Jug.* 75.; et *Liv.* 2. 53. ponere. *Cn. Pompejus* apud *Cic.* 8. *Att.* 12. d. § 1. ponere apud Corfinium. *Cæsar* apud *Cic.* 9. *Att.* 13. a. § 1. ponere ad murum. *Cæs.* 7. *B. G.* 36. ponere pro oppido in monte. *Auct. B. Alex.* 76. potiri castris. *Cæs.* 1. *B. C.* 81. proferre castra. *Id.* 1. *B. G.* 48. promovere. *Id.* 2. *ibid.* 11. recipere se in castra. *Liv.* 4. 17. referre castra. *Id.* 9. 24. removere. *Nepos Cat.* 1. et *Att.* 7. sequi castra alicujus. Similiter *Id. Hann.* 13. in castris esse cum aliquo. *Tac.* 2. *Hist.* 19. vallare castra.

II.) Improprie. ¶ 1. Quia quotiescumque locum mutat exercitus, nova castra facere opus est, per metonymiam castra designant aliquando ipsa itinera militaria, quæ interdiu libant et vespere nova castra ponebantur. *Cæs.* 7. *B. G.* 36. *Cæsar* ex eo loco quintis castris Gergoviam pervenit. Ad eos profectus consul, tertius castris Ancyram pervenit. Adde *Tac.* 4. *Hist.* 71. *Liv.* 28. 16. ad fin. Septuagesimis castris Tarraconem pervenit. *Id.* 40. 22. septimis castris. *Id.* 44. 7. et *Tac.* 3. *Hist.* 15. secundis castris. *Curt.* 3. 7. 5. Castris motis ad urbem Mallou pervenit, inde alteris castris ad oppidum Castabulum. *Id.* 5. 1. 16. quartis. *Id.* 9. 10. nonis. *Id.* 4. 9. undecimis. *Id.* 8. 12. sextis decimis. ¶ 2. Item per metonymiam sæpe accipiuntur pro ipsa militia. *Cæs.* 1. *B. G.* 39. Magnum in castris usum habere. *Nepos Epam.* 5. Castris uti, non palæstra. *Id. Hann.* 23. In castra proficisci cum aliquo. *h. e.* ire in militiam. *Tibull.* 4. 1. 39. Nam quis te majore gerit castrisve forove? Cf. *Plin. Paneg.* 34., et *Quintil.* 11. 1. 47. *Felkij.* 2. 125. Vir, nescias utilior in castris, an melior in toga. ¶ 3. Figurata ponitur de statione alicujus multitudinis, et quidem speciatim — a) De alvearibus. *Virg.* 12. *Æn.* 589. Illæ (apes) intus trepidæ

rerum per cerea castra Discurrunt. *Pallad.* 1. *R. R.* 37. 4. In castris apium. — b) De pastorum statione. *Colum.* 6. *R. R.* 23. 3. Si velut ex militari disciplina intra stabulariorum castra manserint. *Schneid.* vero cum *Coes.* legit *stabularum*. — c) In descriptione regionum Urbis R. sub fin. leguntur apud *P. Victor.* castra lectionariorum, tabellariariorum, victimariorum, salganariorum: et videntur esse certa loca, ubi magna erat hujusmodi artificum frequentia, quo facilius a conducentibus inveniri possent. ¶ 4. Translate castra significant partes et præcipue philosophorum familias vel sectas. *Cic. Cæcin.* 29. 83. Si ad interdicti sententiam confugis —, in meis castris præsidisque versaris. *Id.* 7. *Fam.* 12. Indicavit mihi Pansa meus Epicureum te essa factum. O castra præclara! *Id.* 9. *ibid.* 20. 1. In Epicuri nos adversarii nostri castra coniecimus. *Horat.* 3. *Od.* 16. 22. nil cupientium Nudus castra peto. Adde *Senec. Ep.* 2. ad fin. — Intertranslata referendum esset et illud *Plauti* apud *Servium* ad *Virg.* 6. *Æn.* 776. Castrum pænarum. At alii rectius leg. Pænorum. — NB. Castra militaria variis locis nomen dedere, ubi posita aliquando fuerant: quæ V. In ONOM.

CASTULA, æ, f. 1. est palliolum præcinctui, quod nudæ infra papillas præcinguntur, quo mulieres nunc, et ea magis uluntur, postquam subuculis desierunt. Hæc *Non.* p. 548. 30. *Merc.*, cuius verba quidam *Varroni* tribuerunt, neque immerito. Afferuntur etiam a quibusdani Lexicographis hæc *Varronis* verba: Castulam mulier sumpserat pro succula (forte subucula). Sed a quoniam ea referantur, nondum inveni. — NB. De nom. pr. V. ONOM.

CASTUM, i, n. 2. V. CASTUS in fin.

CASTUOSUS, a, um, adject. idem ac castus. Vox a Lexico expungenda; occurrit enim tantummodo in *Not. Tyr.* p. 92.

CASTUS, a, um, adject. Comp. Castior et Sup. Castissimus sub B. 1. — Ratione habita etymia, cl. *Furlanetto* videbatur esse a καστός verbale a καὶ cavo, exscindo, quasi eviratus: hæc certe vox conjungenda est cum Gr. κασταρός et cum Lat. cassus. — Castus est purus, immaculatus; atque morali tantum ratione usurpatur cum de personis, tum de rebus (It. puro, mondo, immacolato; Fr. pur, sans tache; Hisp. puro, acendrado; Germ. rein, lauter, unbefleckt, makellos; Angl. pure, spotless). Occurrit I.) Proprie.

A) Raro addita re, a qua quis purus est. *Plaut. Pæn.* 5. 4. 13. Eo sumus gnata genere, ut deceat nos esse a culpa castas. *Cic.* 13. *Phil.* 4. 8. Res familiaris cum ampla, tum casta a cruore civili. *Colum.* 9. *R.* 4. 8. Curator apium castus ab rebus veneris. *Forcellinus* hunc locum ad posteriorem paragr. 2. retulit. *Varro* apud *Non.* p. 367. 11. *Merc.* Auri castus. *h. e.* qui ab auro abstinet: ita enim legendum putat *Oehler.*

B) Sapius absolute. ¶ 1. Generatim castus est ab omni improbitate immunis, innocens, integer, sanctus. *Cic. Rosc. Am.* 7. 21. Considera quis quem fraudasse dicatur: probus improbum, pudens impudentem, perjurum castus etc. *Id.* 3. *Phil.* 6. 15. Quis hoc adolescentem castior? quis modestior? — quis autem illo, qui male dicit, impurior? *Forcellinus* hunc et *Martialis* l. inferius allatum ad posteriorem par. 2. retulit. *Id.* 2. *Invent.* 11. 36. Indignum demonstrabatur, cum animus omni in vita fuerit a vitis remotissimus, eam causam castissimum quoque hominem ad peccandum potuisse impellere. *Id.* 11. *Att.* 6. 5. Homo integer et castus et gravis. *Id.* 1. *Tusc.* 30. 72. Animi integri castique. *Id. Fonteij.* 8. 22. Mensæ castæ, integræ. *Id. Cæc.* 4. 9. M. Crassi domus castissima. *Virg.* 6. *En.* 563. Nulli fas casto sceleratum Insistere limen. *Horat. Art. P.* 206. Populus frugi, castus verecundusque. *Ovid.* 7. *Met.* 724. culpâ domus ipsa carebat, Castaque signa dabat; dominoque erat anxia raptio. *Sil. It.* 11. 461. Saturni sæcula. *Id.* 1. 609. paupertas. *Id.* 13. 284. Fœdera, mortales, ne sævo rumpite ferro, Sed castam servate fidem. *h. e.* inviolatam. Sic *Id.* 17. 131. casti ductoris fœdera. Et 3. 1. Saguntî mœnia castæ. Adde *eumd.* 14. 83. *Martial.* 6. 28. Castus moribus, innocens pudore, Velox ingenio, decore felix. ¶ 2. Speciatim castus dicitur qui a turpi libidine immunis est, continens: ad rem *Catull.* 16. 5. Nam castum esse decet pium poetam Ipsum, versiculos nihil necesse est. *Cic. Harusp. resp.* 13. 27. Femina, quæ matronarum castissima putabatur. A *Tibullo* 3. 1. 23. dicitur casta, quæ uno amatore

contenta est: adde *eumd.* 1. 3. 83. et *ibid.* 7. 73. et 81. Similiter *Martial.* 9. 91. Sic uni tibi sit puer cinædus, Et castissima pruriat puella. *h. e.* tibi uni pruriat, aliis casta maneat. — Hæc significatione jungitur pluribus Substantivis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Ovid.* 4. *Fast.* 224. amor. *Stat.* 5. *Silv.* 1. 41. ardor. *Horat.* 3. *Od.* 7. 15. Bellerophon. *Seneca Octav.* 226. conjux. *Lucret.* 5. 1011. connubia Veneris. *Ovid.* 12. *Met.* 30. cruor. *Catull.* 66. 84. cubile. *Virg.* 2. *G.* 571. et *Horat.* 4. *Od.* 5. 21. domus. *Ovid.* 4. *Fast.* 726. Februa. *Seneca Herc. fur.* 309. et alibi; et *Stat.* 5. *Silv.* 1. 154. fides. *h. e.* conjugii fides. *Catull.* 62. 46. Nos virginis. *Id.* 65. 20. gremium. *Ovid. Heroid.* 16. 284. jura tori. *Lucret.* 1. 99. hostia. *Seneca Hippol.* 1195. juvenis. *Catull.* 64. 87. lectulus. *Ovid. Heroid.* 20. 10. manus. *Id.* 2. *Fast.* 139. maritæ. *Virg.* 8. *Æn.* 665. matres. *Publius Syrus* n. 113. matrona. *Horat.* 3. *Od.* 3. 23. Minerva. *Paul. Diac.* p. 65. 1. Müll. mola. *h. e.* genus sacrificii, quod Virgines Vestales faciebant. *Phædr.* 3. 10. mulier. *Id.* 4. 23. oscula. *Seneca Hippol.* 130. pectus. *Ovid.* 1. *Art. am.* 100. pudor. *Catull.* 62. 22. puella. *Ovid.* 2. *Met.* 711. puellæ. *Horat. Carm. sæcul.* 6. pueri. *Forcellinus* hoc loco castos interpretatus est Ingenuos, *h. e.* non meritorios, qui servilis erant conditionis: unde *Cic.* 2. *Phil.* 41. 103. Ingenui pueri cum meritoriis versabantur. *Ovid.* 1. *Pont.* 1. 8. versus. *Varro* apud *Non.* p. 267. 9. et p. 386. 29. *Merc.* vestis. *Ovid.* 4. *Met.* 799. vultus. — Huc referri potest et illud *Sil.* 11. 13. 431. juvenca cervicæ casta. *h. e.* quæ jugum non sensit. ¶ 3. *Varro* apud *Non.* p. 367. 11. *Merc.* castum dicit a furtis et rapiis abstinentem, ut ipse *Non.* exponit: quo sensu *Cic.* *Sext.* 43. 93. Homo castus ac non cupidus. *Id. Flacc.* 28. 68. Castissimus homo atque integerrimus. ¶ 4. Ratione habita rei divinæ castus est sacer, pius, integerrimus, sanctus. *Cic.* 2. *Legg.* 18. 45. Ebur ex inan corpore extractum laud satis castum donum deo. *Id. Harusp. resp.* 13. 27. Castissimos ludos omni flagitio pollueret. *Id.* 2. *Invent.* 39. 114. Præmia virtutis sancta et casta esse oportet, neque ea aut cum improbis communicare, aut in mediocribus hominibus pervulgari. *Id. Rabir. perduell.* 4. 11. Uter nostrum popularis est? tu ne, qui civibus Romanis in concione ipsa carnificem, qui vincla adhiberi putas, qui in campo Martio crucem constitui jubes; an ego, qui castam concionem, sanctum campum defendo servari oportere? *Forcellinus* hunc locum ad superiorem paragr. 1. retulit. *Varro* apud *Non.* p. 267. 8. *Merc.* Res sacra, religiosæ castæque. *Id.* apud *eumd.* *ibid.* 14. Demittis acres pectore curas cantu castaque poesi. ubi *Non.* baud recte interpretatur suavi et jucunda. *Virg.* 8. *Æn.* 661. Casti sacerdotes. *Id.* 7. *ibid.* 71. castia adolere altaria tædis. ubi *Servius* illud castis exponit piis; eademque ratione interpretatur illud 3. *En.* 409. Hac casti maneat in religione nepotes. *Horat.* 4. *Od.* 11. 6. Ara castis cincta verbenis. *Id.* 1. *ibid.* 12. 59. Parum castis lucia mittere fulmina. *h. e.* quorum religio sceleris aliquo polluta est. *Id. Carm. sæc.* 42. Castua *Eneas.* *Tibull.* 3. 4. 23. laurus. *Ovid.* 15. *Met.* 675. crines. *Id.* 3. *Amor.* 13. 3. festa. *Id.* 2. *Fast.* 26. tempora sacerdotum. *Stat.* 4. *Silv.* 7. 12. castior amuls. *Id. Achill.* 1. 370. sacra. *Tac. Germ.* 40. nemus. *Claudian.* 2. *Rapt. Pros.* 322. agmen. *Id. II. Cona. Stilich.* 260. flumen.

II.) Improprie. Castus sermo est purus, nitidus, elegans, et ab omni barbarie ac sordidis phrasibus expurgatus. *Gell.* 19. 8. C. *Cæsar* vir ingenii præcellentis, sermonis præter alios suæ ætatis castissimus. V. Sanctus. — NB. De cognom. V. ONOM. — Hine Castum, i, u. 2. absolute, substantivorum more, est ritus, cæremonia, sacrum, in quo a certis quibusdam rebus abstinentia præcipitur. *Festus* p. 154. 25. Müll. Miouitur privato luctus, cum in Casto Cereris est. *h. e.* cum sacris Cereris operator, ὅταν ἀγῶναι ἀναστήται. Porro in casto Cereris a panis alimentio abstinebant, imitati Cererem, cum, violentia mæroris ob amissam filiam, diu satum a se frugum inedia toleravit, ut *Arnob.* 5. 16. docet. (V. voc. seq.). *Tertull.* *Jejun.* 16. Castum Isidis et Cybeles. *Forcellinus* legebat castus: et præterea admisit Castus, i, m. 2.

Homonym. Morali significatione purus et castus inter se differunt: purus enim negativa pollet vi, castus vero affirmativa; purus dicitur et est qui macula seu labe tantummodo caret, castus vero, qui be-

nestis præterea atque optimis moribus præditus est, adeoque castus ad sancti significationem quam proxime accedit. *Cic. 1. Divinat. 53. 121.* Ut igitur, qui se tradet quieti præparato animo cum bonis cogitationibus, tum rebus ad tranquillitatem accommodatis, certa et vera cernit in somnis: sic castus animus purusque vigilantis et ad astorum et ad avium reliquorumque signorum et ad extorum veritatem est paratior. *Id. Rosc. com. 6. 17.* Vita purissima et castissima. *Id. 1. Nat. D. 2. 3.* Quorum si vera sententia est, quæ potest esse pietas? quæ sanctitas? quæ religio? Hæc enim omnia pure ac caste tribuenda deorum numini ita sunt, ut etc. *Liv. 27. 37.* Pure et caste a matronis sacrificium. *Seneca Ep. 108.* Castum corpus, sobria mensa, pura mens. *Plin. 22. Hist. nat. 10. 12. (27).* Radix caste pureque collecta disculit strumas. *Alter Plin. 4. Ep. 11.* Fædum contactum a casto puroque corpore rejecti. *Id. Paneg. 3.* Casta puraque mens.

CASTUS, us, m. 4. ritus, cæremonia, sacrum, quod et *castinonia* et *castum* dicitur; ac proprie significat sacrum illud, in quo a certis quibusdam rebus abstinentia præcipitur, et præsertim cum ministros ejus sacri a rebus veneris castos esse oportet. *Nævius apud Non. p. 197. 15. Merc.* Res divas edicit, prædicit castus. *Varro apud eumd. ibid.* Et religiones et castus id possunt, ut etc. *Gell. 10. 15.* Castus multiplices impositi Flamini Diali. *Arnob. 5. 16.* Quid temperatus ab alimonia panis, cui rei dedistis nomen castus? *V. annotat. Orell. ad Arnob. loc. cit. p. 296.* et *Castum* in fine voc. **CASTUS**, a, um.

CASUALIS, e, adject. ad casum pertinet; et occurrit

I.) Proprie, quamvis latiori sensu, Grammatici usurpant de iis rebus, quæ casus declinationis respiciunt, ut *Casuale genus*, h. e. quod in casu declinatur, apud *Varron. 8. L. 52. Müll.* et *Casualis pars* apud *eumd. 10. ibid. 18.* Sic *casuales dictiones*, quæ per casum inflectuntur, apud *Priscian. 5. p. 670. Putsch.* et *casuales formæ*, h. e. earum dictionum, quæ habent casus, apud *eumd. Priscian. 5. p. 672. Putsch.* et *casuales præpositiones* apud *Probum 1. p. 1427. Putsch.*; item *casualis præpositio* quæ casibus servit, et opponitur *loquelari* quæ loquelæ tributa est apud *Pompej. Gramm. p. 393.*

II.) Translate casualis dicitur, qui casu seu fortuito fit. *Imp. Justinian. Cod. 6. 27. 6.* Casualis conditio. h. e. quæ a casu pendet. *Cassiod. 4. Variar. 33.* Ne arbitrio casuali vagarentur, quos regi consilio divina voluerunt.

CASUALITER, adverb. casu, forte. *Sidon. 9. Ep. 11.* Si quid ibi vel casualiter placet. Adde. *Fulgent. 1. Mythol. 5.*

CASULA, æ, f. 1. deminut. a casa, parva casa. *Petron. Satyr. 111.* Secundum illam casulam, in qua recens cadaver matrona dellebat. *Plin. 35. Hist. nat. 10. 37. (118).* Casula Protagenes contentus erat in bortulo suo. At *Syllig* ex optimis codicibus legit casa. *Juvenal. 11. 753.* Et casulam et notos tristes desiderat bædos. Adde *Apul. 4. Met.* — Hinc ponitur et pro sepulcro. *Inscript. apud Zacchar. Stor. lett. d'Italia T. 14. p. 89. m. LUCIUS M. F. POL. NEPOS HANC CASULAM IN PARVO FECIT SUPREMI TEMPORIS SEPDM.* Cf. *Petron.* loc. superius allatum. — *NB.* De casula veste *V. in CUCULLATUS*, et cf. *Labus Fasti T. 1. p. 448.*

CASUS, us, m. 4. Jam inde a Ciceronis ætate, quoniam littera s, quæ ex ds coibat, furtius efferebatur, factum est ut et cāssus pro casu arberetur, teste *Quintil. 1. 7. 20.*, quorum confer *Varron. 8. L. 11. et 39. Müll.* In Inscriptionibus vero aliquando etiam *Kasus* occurrit, ut in *Inscript.* infer. allata sub l. 1. — Casus a cado est actus cadendi, ruina (It. *caduta*, *cadimento*; Fr. *action de tomber*, *chute*; Hisp. *el acto de caer*, *caída*; Germ. d. *Fall* oder *das Fallen*; Angl. *a fall* or *falling*).

I.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu ponitur de personis aut rebus. *Accius apud Cic. 1. Divinat. 22. 44.* Deinde ejus germanum (*visum* est) cornibus conmitter in me arietare eoque ictu me ad casum dari. Et figurate *Cic. Cæl. 17. 41.* (*Natura*) multas vias adolescentiæ lubricas ostendit, quibus illa insistere aut ingredi sine casu aliquo ac prolapsione vix posset. *Lucret. 2. 231.* Hæc prn ponderibus casu celerare necesse est. *Id. 1. 313.* Casus atilicidii tapidem cavat. *Id. 5. 206.* Casus geli. *Id. ibid. 1332.* Gravi casu consterneret terram. *Id. 1. 741.* Magno casu cadere. *Liv.*

5. 47. Gallum — deturbat. Cujus casu prolapsi cum proximis sterneret, trepidantes alios — trucidat. *Id. 21. 35.* Nivis casus ingentem terrorem adjecit. *Horat. 2. Od. 10. 10.* celsæ graviore casu Decidunt turres. *Phædr. 5. 7.* Casu gravi concidere. *Ovid. 8. Met. 715.* Casus loci. *Plin. 2. Hist. nat. 50. 51. (135).* fulminum. *Id. 28. ibid. 2. 4. (21).* vehicul. *Juvenal. 10. 107.* Altior casus. *Quintil. 1. 12. 10.* Casu in terram deferri. *Inscript. apud Orell. 52.* AQVAM MARGIAM VARIS KASIBVS IMPEDITAM. ¶ 2. Latiori sensu a Grammaticis casus appellatur forma nominum, quæ declinatione in aliam atque aliam positionem cadunt, quæque Gr. πτώμα dicitur; qua de re cf. *Varro 8. L. 16. Müll.* et *Paul. Diac. p. 58. 11. Müll. Cic. 3. Orat. 11. 40.* Verba et casibus et temporibus et genere et numero conservare. *Id. 2. ibid. 87. 358.* Verba immutata casibus. *Id. Orat. 48. 160.* Barbari casus. *V. BARBARUS. Id. 2. Nat. D. 25. 64.* Juppiter, idest juvenas pater, quem conversis casibus appellamus a juvando Jovem. *Id. Orat. 48. 160.*; *Varro 7. L. 33. et 8 ibid. 36. Müll.*; *Quintil. 1. 5. 61.*; et *Gell. 5. 21.* Casus rectus. *Varro 8. L. 46. et 49. et 69.*; *Seneca 5. Quæst. nat. 17. et Quintil. 1. 6. 22.* Casus obliqui. *Varro apud Diomed. 1. p. 277. Putsch.* Casus Latinus. h. e. ablativus, quia Latinæ linguæ proprius est, cujus vls apud Græcos pro genitivum explicatur. *Nigidius apud Gell. 13. 25.* Casus interrogandi. h. e. genitivus. *Id. ibid.* Casus dandi. h. e. dativus. *Quintil. 7. 9. 13.* Casus nominativus, dativus, ablativus. *Id. 1. 4. 26.* Casus sextus, septimus.

II.) Translate. ¶ 1. Sumitur pro eventu fortuito et non prævisio, sive bonus, sive malus sit. Veteres casum et fortunam deos fecerunt, qui inopinatis eventibus præssent, eosque, cum liberet, accidere permitterent. Discrimen, quod inter hæc duo statui solet, est ejusmodi, ut Fortunæ tribuantur ea, quæ ex causis quidem non necessariis proficiuntur et propterea fortuita dicuntur; tamen sine hominum opibus et studiis neutram in partem efflari possunt, at interitus exercitum, invidiæ, exilia, honores etc.: Casui vero ea assignentur, quæ sine ulla hominum ope eveniunt, ut procellæ, incendia, morsus bestiarum, et similia. *Cic. 2. Off. 6.* utrumque genus Fortunæ tribuit. Sed non solum ipse, verum alii quoque scriptores illam differentiam sæpiissime negligunt, quæ ad philosophiam sane magis, quam ad recte loquendi rationem pertinet. Porro præ significatione casus occurrit — a) Absolute. *Cic. 1. Nat. D. 32. 90.* Quis iste tantus casus? unde tam felix concursus atomorum, ut repente homines deorum formâ nascerentur? *Id. 2. Divinat. 6. 15.* Quid est enim aliud fors, quid fortuna, quid casus, quid eventus, nisi cum nunc aliquid cecidit, sic evenit, ut vel non cadere atque evenire, vel aliter cadere atque evenire potuerit? quomodo ergo id, quod temere fit cæco casu et volubilitate fortunæ, præsentiri et prædici potest? *Id. ibid. 21. 49.* Potest igitur — casus veritatem imitari? *Id. 2. Off. 13. 44.* Habere aliquid aut a patre acceptum, aut aliquo casu, aut fortunâ. *Id. pro leg. Manil. 20. 60.* Ad novos casus temporum novorum consiliorum rationes accommodare. *Id. Orat. 28. 98.* Extimescere accipites dicendi incertoseque casus. *Id. 7. Fam. 5.* Casus mirificus quidam intervenit, quasi sponsor humanitatis tuæ. *Id. 10. ibid. 18.* Quæ res nullam habebat dubitationem, ea nunc magnam affert sollicitudinem magnumque habet casum. *Id. 5. ibid. 17.* Casus communis et incertus. *Id. 2. Orat. 85. 346.* Sapienter ferre casus adversos. Adde *Auct. B. Gall. 8. 13.* Rursus *Cic. Sull. 1. 1.* infestus. *Id. 6. Phil. 7. 19.* fatalis, cui ibid. opponitur voluntarius. *Id. 2. Off. 6. 19.* rariores. *Nepos Datam. 5.* Reges hominibus casus adversos tribuunt, secundos fortunæ auct. *Id. Timol. 5.* Casus mirabiles. *Cres. 1. B. C. 78.* Tarraco aberat longius, quo spatio plures rem posse casus recipere intelligebant. *Id. 6. B. G. 30.* Magno casu accidit aliquid. *Id. 3. ibid. 5.* Ad extremum casum res deducta. *Plancus apud Cic. 10. Fam. 8. 2.* Sed cum in eum casum me fortuna demisisset, ut etc. *Id. apud eumd. ibid. 21.* Si casus inciderit, mori paratus. *Sall. Cat. 56.* Ut quemque casus armat. *Liv. 42. 50.* Regna et imperia sub casibus multis esse. *Id. ibid.* In aleam tanti casus ac regnumque dare. *Id. 42. 62.* In casum Irrevocabilem se dare. *Caull. 64. 216.* Casus dubii. Adde *Horat. 2. Sat. 2. 108.* *Virg. 12. En. 321.* Quis tantam Rutulis laudem casusne deusne Attulerit. *Id. 2. En. 563.* subiti deserta Creusa Et direpta domus et parvi casus Iuli. *Horat. 1. Sat. 6. 52.*

Felitem dicere non hoc Me possunt casu, quod te sortitus amicum. *Curt. 4. 7. 13.* Sive illud deorum munus, sive casus fuit. *Id. 9. 6.* Trabere aliquem in casum. *Sueton. Aug. 73.* Subiti repentinque casus. *Tac. 1. Ann. 29.* Quæ casus obtulerat, in sapientiam vertenda ratus. *Id. 12. ibid. 14.* Rem in casum dare prælioque experiri. h. e. fortunæ permittere. *Lucan. 4. 771.* Anceps belli casus. *Juvenal. 1. 00.* loculis comitantibus itur Ad casum tabulæ. h. e. tabulæ lusoriæ. Nota et illud non bene perspicuum et fortasse singulare *Ovid. 1. Art. am. 379.* Casus in eventu est. — Hæc significatione ablativus casu adverbii loco adhibetur, et significat forte. *Cic. 1. Fam. 2. 3.* Et ego eo die casu apud Pompejum cænavi. *Id. Cluent. 27. 74.* Casu Stalenus ipse non aderat. *Id. 5. Fam. 15.* Casu nescio quo in ea tempora ætas nostra incidit, ut etc. *Id. 2. Nat. D. 2. 6.* Id evenit non temere, nec casu, sed etc. *Nepos Hann. 12.* Accidit casu, ut legati etc. *Cæs. 3. B. C. 103.* Ibi casu rex erat Ptolemaeus. Adde *eumd. 2. ibid. 19.*; *Horat. 1. Sat. 9. 36.*; *Ovid. 3. Trist. 1. 1.*; *Quintil. 3. 6. 26.* et 5. 10. 59.; et alios. *Seneca Ep. 71.* Necesse est, multum in vita nostra casus possit, quia vivimus casu. — Hæc item significatione a Jurisconsultis dicitur aliquando de iis rebus, quæ consulto quidem eveniunt et ex hominum electione, sed respectu legum, sub quas cadunt, velut inopinato accidunt. *Ulp. Dig. 24. 3. 64.* In quibus casibus lex deficit. *Id. ibid. 36. 1. 16.* ad fin. Talis casus a Divo Pio terminatus est, cum servo legato etc. *Julian. ibid. 1. 3. 10.* Neque leges, neque senatus consulta ita scribi possunt, ut omnes casus comprehendantur. — b) Aliquando ipse casus per additum Genitivum definitur. *Cic. Senect. 19. 67.* Ætas adolescentiæ multo plures, quam nostra, mortis casus habet. *Virg. 10. En. 791.* Hic mortis duræ casum, tuæque optima facta etc. ¶ 2. Hinc ponitur sæpe et pro occasione (unde *Liv. 44. 40.* Casus in occasionem vertenda. *V. OCCASIO*) fere cum Genitivo, interdum tamen, ai verborum serie per se id offerat, etiam absolute. *Sall. Jug. 27.* Maxime sperans, deducta manu hostium, aut vi, aut dolis sese casum victoriæ inventurum. *Id. ibid. 60.* Fortunam illis præcari facinoris casum dare. *Quintil. 8. 4. 17.* Casum vomendi afferre. *Tac. 12. Ann. 28.* Casum pugnae præbere. *Id. ibid. 50.* Casus invadendæ Armeniæ. *Id. 11. ibid. 9.* Casus Mithridati datus est occupandi Armeniam. *Id. 13. ibid. 36.* Casus bene gerendæ rei. *Id. 4. ibid. 50.* Casum insidiantibus aperire. h. e. insidiandi. *Id. 1. ibid. 13.* Si casus daretur. h. e. si se præberet occasio. ¶ 3. Item casus ponitur de iis omnibus, quæ ab altiori gradu in inferiorem quomodocumque decidunt, ac spectatim de iis, quæ transeunt, desinunt, intereunt. *Virg. 1. G. 340.* Extremæ sub casum hiemis. h. e. cum hiemis finitur. *Id. 1. ibid. 623.* Tempore jam ex illo casus mihi cognitus orbis Trojanæ. *Cæ. Aurel. 2. Acut. 38.* Casus virium. h. e. imminutio, debilitatio. — Hinc translate dicitur et de morte alicujus. *Cæs. 1. B. C. 7.* Saturnini atque Græcorum casus. Adde *Sall. Jug. 14. Liv. 23. 22.* Suis quemque casus assumit. *Virg. 5. En. 350.* Me licet casus miserari insonitis amici. Adde *eumd. 2. ibid. 93.* *Sueton. Aug. 65.* Caji Lucilique casu non adeo fractus. ¶ 4. Hinc sæpiissime de quacumque ruina, qua quis de suo statu aliquo modo decedit: ad rem *Sall. Jug. 62.* Quam gravis casus ex servitio in regnum foret. Item *Phædr. 1. 21.* Quicumque amisit dignitatem pristinam, ignavis etiam jocus est in casu gravi. *Cic. Dom. 32. 84.* Ac vide quid intersit inter illum iniquissimum patris tui casum et hanc fortunam conditionemque nostram. *Id. Sext. 24. 53.* Quem meum illum casum tam horribilem: tam grave, tam repentinum non solum homines, sed tecta urbis ac templa lugerent. *Id. 1. Orat. 1. 2.* Quam spem cogitationum et consiliorum meorum casu graves communiū temporum, tum varii nostri casus sefellentur. *Id. Sull. 21. 61.* Tutari et conservare aliquem in casu, quo afflictus jacet. *Id. 1. ad Q. fr. 4.* Relevare casum alicujus. *Id. 1. Fam. 13.* Aliorum opibus casus suos sustentare. *Id. 2. Orat. 37. 197.* Casus gravis miserabilisque. *Sall. Cat. 51.* Casum rei publicæ miserati sunt. Adde *Liv. 37. 17.* Rursus *Sall. Cat. 40.* Casus civitatis. Et in *Epist. Cat. apud eumd. Sull. 36.* Hoc nomine satis honestas pro meo casu spes reliquæ dignitatis conservandæ sum secutus. h. e. pro mea conditione et statu, in quem decidi. *Caull. 68. 1.* et *Virg. 5. En. 700.* Casus acerbus. *Virg. 6. ibid. 377.* durus. *Id. 8. ibid.*

578. infandus. ¶ 5. A medicis casus dicitur ipse morbus vel symptoma. *Horat.* 1. Sat. 1. 80. si condoluit tentantur frigore corpus. Aut alius casus lecto et afflxit. *Virg.* 4. G. 251. Si vero, quoniam casus apibus quoque nostros Vita tulit, tristi languebunt corpora morbo. *Cels.* 4. 7. Pulmo totius sufficit: huic ejus casum subsequitur tussis. Et *ibid.* 4. extr. In hoc casu locis maritimis opus est. *Id.* 8. 2. in fin. In ceteris vero casibus, ubi ossa paululum recesserunt etc. *Id.* 5. 23. Annota gravissimis casibus opitulantur. Adde *Scribon. Comp.* 173.

CASU, adverb. *V.* voc. præced. sub II. 1. a.

CATA, præpos. κατά, secundum. *Vulgat. interpr.* *Ezech.* 46. 14. Et faciet sacrificium super et cata mœne mane. h. e. per singulos dies mœne.

CATABASIS, is, f. 3. καταβάσις, hoc est descensus, a καταβαίνω descendendo. *Macrob.* 1. Saturn. 21. Solis catabasi finita. h. e. inferiori via, qua ad signa hiemalia descendit. *Aldus* Græce edidit καταβάσει, rectius.

CATABOLENSIS vel catabulensis, se, adject. *Catabolenses* in *Cod. Theod.* 14. 3. 9. et 10. cum pistoribus conjunguntur, quod utrorumque ars quamdam invicem affinitatem habebat. Fuerunt enim *Catabolenses* qui querariis jumentis ouera transvehabant, et præsertim molenda frumenta ad pistrinum comportabant, ut censet *Cujac.* 1. 16. *Observation.* c. 5. Dicit autem a catabulo. Horum meminit etiam *Cassiod.* 3. *Variar.* ep. 10., ubi marmora a catabolensibus transvecta memorat, et 4. Ep. 47., ubi multam statuit in catabolensem, qui ultra centum libras jumentum oneraverit. — At juxta *Beseke de largit. Frument.* p. 95., quocum ef. et *Rucca. Capua* p. 292., *Catabolenses* fuerunt qui jumentis frumentum publicum ex Ostiensi porta Romanam comportabant; quemadmodum *Caudicarii* appellati, qui caudicariis navibus in horrea aut in pistrina vel coctum inde panem ad gradus populo distribuendum transferebant.

CATABOLICI Spiritus apud *Tertull.* *Anim.* 28. sunt Genii infasti, a καταβολή jactus ex alto deorsum, quia sæpe eos, in quibus sunt, prosternunt ac dejiciunt per furorem. Quidam mallent legi *Procatabolicos*, qui spiritus quidam sunt, qui non perpetuo adsunt, sed ex condito, et quasi devincti pignore sese repræsentant: a προκαταβολῶν repræsentatio. *V. Foss. in Etymol.* — Possit etiam interpretari spiritus calumniatores, quia καταβολή aliquando calumniam significat, ut notat *Pamelius*.

CATABULUM, i, n. 2. stabulum jumentorum publicæ utilitati inservientium. *Not. Tir.* p. 17. Catabulum. *Lege* Catabulum. Sed hæc vox a Lexico est expungenda.

CATACARISIA. *V. CARISSA.*

CATACECAUMENITES, m. vinum generosum, quod colles in Mysia producant. *Vitruv.* 8. 3. 12. *Schneid.* Græcis litteris: Latine autem *Pin.* 14. *Hist. nat.* 7. 9. (75). Cf. *Vitruv.* 2. 6. 3. — Qua porro ratione *catacecaumenes* vinum dicatur, dictum est in ABROTONITES.

CATACHANNA, æ, f. 1. arboris cujusdam nomen, cui diversarum plantarum plures surculi ita insiti sunt, ut ex uno trunco varii fructus proferantur. *M. Aurelius Aug.* ad *Front.* 2. ad *M. Cæs.* ep. 14. In agro Pompeii Falconis commemini, me videre arborem multorum ramorum, quam ille suum nomen catachannam nominabat: sed illa arbor mira et nova visa est inibi in uno trunco omnia omnium ferme germina.... *Fronto ad M. Antonin. de oration.* 1. Conlusam esm ego eloquentiam, catachannæ ritu, partim igneis (*Burmamn.* conficit legend. *lignis*, b. e. duris) nucibus Catonis, partim Senecæ molibus et febriculosis prunulis insitam subvertendam censeo radicibus. Eisdem describere videtur *Plin.* 17. *Hist. nat.* 16. 26. (120). Tot modo insitam arborem vidimus juxta Tiburtes Thulias (*alii leg.* Tullias, al. tilias) omni genere pomorum onustam, alio ramo nucibus, aliunde vite, ficis, piris, punice, matorumque generibus; sed huic brevis fuit vita. — De hoc miræ insitionis genere consule adnotat. ad *Plin.* loc. cit. in edit. *Paris.* ann. 1831. T. 11. p. 146.; et *Mus. Borbon.* T. 12. tav. 60., ubi multa de hoc veterum artificia. — De vocis etymo alii alia: *A. Maius* de eodem nun disputat; et *Punicum* vocabulum esse putat: *Fr. Oriolius* in *Effemer. lett. Rom.* censet legeodum catacanna, quæ vox a κατά et κάινω est composita, aspiratione h vitio libraril aut temporis inserta, et id significare, quod Itali dicunt

incalmo, a præp. in et calamus, quam vocem vide suo loco: ita enim vero ager καταφύτος dicitur, qui multis arboribus est constitus, et κατάλινος, qui plurimis saxis est obrutus, et catacanna arbor illa dicta fuerit, quæ multis calamis, sive surculis insita est. *Id.* *ibid.* putat catacannas libros, quorum mentio est apud *Spartian. Hadrian.* 16., eodem sensu interpretandos esse quasi multiplici eruditione repletos, et scribendum catacannos, seu catacannos. Viderint eruditi. — Ceterum hæc vox num a καταχάινω dehisco, quia in plura arborum genera dividitur? Num a κατά et χάννη piscis, quia ex se sine maris ope concipere dicebatur?

CATACHRESIS, is, f. 3. κατάχρησις, figura rhetorica, de qua *V.* in ABUSIO. Ipsa vox Græca est, a καταχράσθαι abuteri: quare tutius Græce, quam Latine usurpatur. *Varro* apud *Non.* 3. 195. edit. vet. Κατάχρησις enim vera est, cum in candelabro pendet strigilis. Alii tamen leg. καταχρησις, alii κατάχρησις. Tutior est lectio apud *Capell.* 5. p. 167. Catachresin etiam Græci memoraverunt, quam nos abusionem dicimus. Item apud *Paul. Diac.* p. 53. 13. *Müll.* Catachresin tropum nos abusionem dicimus, quum alienis abutimur periode ac si propriis, cum propria deficiunt.

CATACHYSIS, is, f. 3. κατάχρησις, vas quo aqua manibus infunditur, vel quo lavantes a balneariis perfunduntur. Exstat hæc vox in *Not. Tir.* p. 164., ubi tamen mendose legitur catacussis. Sed hæc vox a Lexico est expungenda.

CATACLISTICUS, a, um, adject. pretiosus: a cataclistus, quia quæ pretiosa sunt, in arcis condita servari solent. *V.* vocem seq. *Venant.* 4. de *Vita S. Martini ante med.* Quæ manus artificis cataclistica illa rotavit? Ita *Salmas.* loco cit. in voc. seq. Alii aliter leg. et interpretantur.

CATACLISTUS, a, um, adject. κατάκλειστος. Occurrit tantum cataclista vestis, et vestis est recentissima, optimique coloris, in arca diligenter servata, festisque tantummodo diebus promenda: a κατακλείω circum claudio. Ita exponit *Salmas.* ad *Tertull.* *Pull.* 3. (*V. b.* locum in CATALISTA). *Apul.* 11. *Mel.* Eas amœnus lectissimæ juventutis, veste nivea et cataclista prænitens, sequebatur chorus. *Seneca Tranquill.* 1. hujusmodi vestes appellat ex arcuola prolata, et qui his vestiti incedunt, epist. 115. (totos de capsula). Simili ratione cataclista rasa dixit *Venant.* 3. de *Vita S. Martini sub fin.*, ubi alii aliter leg. Et *Tibull.* 2. 5. 7. nunc indue vestem Depositam. — Quidam tamen cataclistam intelligunt vestem undique clausam. Sunt etiam qui legendum putant cataclista.

CATACLYSMOS, i, m. 2. κατακλυσμός diluvium, inundatio: a κατακλύω proluo, inundo. — a) Generatim. *Varro* 3. R. R. 1. 3. Thebæ, quæ ante cataclysmum Ogygi conditæ dicuntur. h. e. ante diluvium, quod sub Ogyge contigit. Ogygi enim gentilis est pro Ogygia. *V. OGYGES* in ONOM. Adde *Hygin. Fab.* 153.; *Lactant.* 2. 10.; *Augustin.* 18. *Civ. D.* 10., et *Tertull. Apolog.* 40. — b) Speciatim a medicis Græcis cataclysmus dicitur illisio aquæ vehementius aspersæ sicuti parti corporis. *Cæli. Aurel.* 1. *Turd.* 1. Utendum etiam fomentis, sive vehementioribus illisionibus aquarum: Græci cataclysmos appellant. Et *ibid.* 4. Adhibenda aquarum illisio, qua patientes partes percussæ mutari cogantur: quod Græci cataclysmum appellant. Et 2. *ibid.* 3. in fin. Totius capitis curatio ex illisio aquarum supercandentium, quam Græci cataclysmum appellant.

CATACLITA, ðrum, n. plur. 2. τὰ κατάκλιτα, vestis stragula, qua lecti tricliniores stercuntur, a voce Græca allata, qua lecti discubitorii significantur. *Tertull. Pall.* 3. Quamquam et pavo pluvia vestis, et quidem picta, et versicolor, qualis solet esse stragulum, quo tricliniores lecti operiuntur. Hujusmodi enim stragula pretioso colore tincta, et auro purpuræ insignita a ditioribus adhibebantur. Ita *Salmas.* ad hunc loc. At præstat cataclitis legere.

CATACLYTUM, i, n. 2. κατάκλυτον, descensus. *Feget.* 2. *Veterin.* 14. 1. *Schneid.* Qui cum intestina majora et præcluserit et in eorum sinibus stercora cæperit detinere; prohibet illa ad cataclytum longanoni decurrere. *Gesnerus* malebat cataclitum, id est splinterum.

CATACUMBA, æ, f. 1. sepulcrum arcuatum, seu potius fornix, hominibus sepeliendis apta. *Inscript.*

apud *Orell.* 4573. COMPARAYI ægo ss. (*supra scriptus*) VIVVS IN CATACUMBAS.

CATADRŌMUS, i, m. 2. κατάδρομος, locus in quo decurritur. Speciatim significat funem extensum in theatro, in quo funambuli decurrunt. Græce legitur apud *Labeon. Dig.* 19. 1. 54. pr. Servus, qui per κατάδρομον γερᾶνω descendere solitus fuerit, etc. Ita enim habetur apud *Halobandr.* Sed Latine *Torrentin.* edidit per catadromum. Præterea *Sueton. Ner.* 11. Notissimus eques R. elephanto supersedens per catadromum decurrit. Quidam hoc *Suetonii* loco, non funem, sed stadium decursionis intelligunt: sed *Xiphilin.* 65. 17. hanc eandem rem narrans, funem aperte nominat: Ἐλέφας, inquit, ἐπὶ σχοινίῳ κατάδρομον ἀναβατὴν φέρων. Præterea elephantos funambulos legimus tum apud *eumdem Sueton. Galb.* 6., tum apud *Plin.* 8. *Hist. nat.* 2. 2. (5) et *ibid.* 3. 3. (6), et *Senec. Ep.* 85. in fin. *V. NEYRO-BATA.*

CATÆGIS, gridis, f. 3. καταγίς, ventus procellosus, et qua perdat, divellens et perfringens: ab αἰγίζω, divello. — a) Generatim. *Apul. de Mundo.* Procellosus flatus catægis dicitur, quem præfractum possumus dicere. *V. EGIS.* — b) Speciatim. est ventus quidam peculiaris Pamphyliæ. *Senec.* 5. *Quæst. nat.* 17.

CATAPRACTOS. *V. CATAPURACTOS.*

CATAGELASIMUS, i, m. 2. καταγέλασμος, ridiculus, qui valde irridetur, a καταγέλαω irrideo. *Plaut. Stich.* 4. 2. 50. Nunc ego nolo et Gelasimo mihi te catagelasimum. *Gelasimus* nomen est parasi in ea Comœdia. Dicit ergo: nolo te, qui adhuc ridiculus fuisti, nunc deridiculum et derisui esse.

CATAGRAPHUS, a, um, subject. καταγράφος, depictus, delineatus. *Calull.* 25. 7. Renlite pallium mihi meum, quod involasti, Sudariumque Sætabum, catagraphosque Thyonos. h. e. pugillares inembraosceos vel bureos diversis coloribus pictos et exornatos, quales ex Bithynia Thyuis populiis confirmata solent provenire. Alii aliter legunt, et interpretantur. *V. Fulpium et Dœningium.*

Catagrapha, ðrum, n. plur. 2. absolute, substantivorum more, sunt picturæ, in quibus imagines a latere tantummodo cerantur, figure in profilo; ita, consentiente *Forcellino*, interpretatur *Harduini*, quod præstat; et *Aloys. Lancius*, de *vulsi Etruschi* p. 154. putat, catagrapha eas dici imagines, quarum unum dimidium ex toto, alterum ex parte tertia, vel quarta cerui possit; has Itali vocant dipinto e sculte in terzo o in quarto. *Plin.* 35. *Hist. nat.* 8. 34. (56). *Cimon Cleonæus* catagrapha invenit, hoc est obliquis imagines.

CATAGCUSA, æ, f. 1. κατάγουσα, hoc est quæ reducit. Ita appellatum fuit signum æreum a Praxitele factum, Cereris filiam Proserpinam ab inferis reducentis, secundum id quod docet *Ovid.* 5. *Mel.* 564., statutum fuisse a Jove, ut Proserpina sex menses apud Plutonem conjugem esset, totidem apud matrem. De hoc signo *Plin.* 34. *Hist. nat.* 8. 19. (69). Aliter statuit *Sillig. Catalog. Antiq.* p. 308., is enim putat appellatum signum Cereris deducens ex pacto Proserpinam ad Plutonem; nam aliter anagysam dixisset si eam domum deduxisset.

CATALECTA, ðn, n. plur. 2. κατάλεκτα, collectio. *Catalecta Maronis* appellantur breviora quædam carmina a nescio quo collecta, et *Virgilio* attributa. *Auson. Technopægn.* seu *Edyll.* 12. in *Grammaticomast.* Dic, quid significant catalecta Maronis? in his al, etc. *Servius* ad princip. *En.* 1. de *Virg.* Scripsit etiam septem sive octo libros *bos. Etiam, Culicem, Priopæia, Catalecton*, etc.

CATALECTICUS, a, um, adject. κατάληκτικός. *Catalecticum metrum* dicitur, cui syllabæ in fine deest, seu quod in pedem desinit imperfectum: a κατάληγω destino, terminor: quale est illud lambicum *Horat.* 2. Od. 18. 2. *Mea renidet in domo lacunar.* Contra acatalecticum est, cui nihil deest, ut illud lambicum ejusdem *Epod.* 2. *Beatus ille, qui procul negotiis.* Sed non in solis lambicis metris, verum in aliis quoque carminum generibus sua sunt catalectica, et acatalectica. *V. Grammaticos. Priscian.* in partition. v. 12. *En.* p. 1216. *Putsch.* Catalecticos versus dicunt, quibus deest in fine aliquid: acatalecticos, quibus nihil deest. *Terentian.* p. 1520. *Putsch.* Catalectica quos (pedes) syllabæ terminat. Adde *Serv. Centim.* p. 1517. *Putsch.*

CATALECTUS, a, um, adject. κατάληκτός, idem

quod catalepticus. *Diomed.* 3. p. 501. *Putsch.* Species cataleptica est versus minus habens etc.

CATALEPSIS, is, f. 3. καταλήψις, apprehensio, oppressio. *Cael. Aurel.* 2. *Acut.* 10. Vicina atque similis est lethargica passio, quam Graeci καταλήψιν appellant, nos apprehensionem vel oppressionem vocare poterimus. *Id. mor.* Asclepiadis sectatores catalepsin vocaverunt.

CATALEPTICUS, a, um, adject. καταληπτικός. — a) Catalepticus est ad catalepsin pertinet. *Cael. Aurel.* 2. *Acut.* 10. Proprie passionem catalepticam, sive catochiam, ut Graeci appellant, designant febres acutae, vocis silentium, sensuum bebetudo, pulsus magnus, oculorum stans atque fixus obtutus. — b) Catalepticus est etiam, qui catalepsin corrigitur. *Id. ibid.* Catalepticus pulsus maior, sed plenus atque celer.

CATALEXIS, is, f. 3. καταλήξις, Graeca vox, quae clausulam sive terminationem significat, a καταλήγω desino, terminor. In re metrica usus est *Trentian.* p. 2424. et 2434. *Putsch.*

CATALÓGUS, i, m. 2. κατάλογος. — a) Generatim est enumeratio, recensio multarum rerum per ordinem. *Hieronym.* *Ep.* 83. ad *Ocean.* Apostolus in catalogo virtutum, episcopum unius uxoris virum praecipit ordinandum. — b) Specialiter dicitur de enumeratione nominum eorum, qui stipendia merentur. *Macrob.* 5. *Saturn.* 15. Homerus praetermissis Mycaenis, unde erat rector exercitus, Bœtiam in catalogo sui capite locavit. *Auson.* *Perioch.* 2. *Iliad.* Sequitur enumeratio copiarum virilium, ut per catalogo seriem milites, naves, duces, patriae referatur.

CATAMIDIO. *V. CATOMIDIO.*

CATAMITUS, i, m. 2. a veteribus Latini dictus est Ganymedes, teste *Paul. Diac.* p. 7. 18. 5. et 44. 6. *Müll.* Cum enim Graeca linguae rudes essent, vocem Γανυμήδης ita corrupte pronuntiabant; eademque de causa *Alimentum* pro *Laomedonte* dixerunt, et *Proserpinam* pro *Περσεφώνη*, et *Tharsomonem* pro *Thrasymeno*, et *Melo* pro *Nilo*, et *Saguntum* pro *Zacyntho*, *Telamonem* pro *Atlante*, *Esculapium* pro *Asclepio*, *Caduceum* pro *κηρυκεῖον*, *Jusquiamus* pro *ὑόσυχμος*, *Carthaginem* pro *Carchedonem* *Καρχηδόνα*, *Crustumerium* pro *Clytemnestrum*, *Pollucem* pro *Πολυδύκη*, *promascis* pro *proboscis*, et *alcedonem* pro *halcyone*, etc. *Paul.* *Men.* 1. 2. 34. Tabula picta, ubi aquila Catamitum rapit, aut Venus Adoneum. Adde *Lactant.* 1. 11. Hinc — 1. Sumitur pro homine molli et effeminato. *Cic.* 2. *Phil.* 31. 77. Ut te catamitum, necopinatus cum ostendisses, praeter spem mulier espiceret, idcirco etc. 2. Item ponitur pro pocillatore, plucerna: item pro amasio. Utrumque enim Ganymedes Jovi fuit. *Apul.* 11. *Met.* Vidi simiem plileo textili, catamiti pastoris specie, aureum gestantem poculum. *Auson.* *epitaph.* 33. de *Glaucia*. Aut Jovis Elysi tu catamitis eris. *Apul.* 1. *Met.* Hic est carus Endymion, hic Catamitus viris, etc. *Aurel. Vict. epit.* 1. Augustus inter duodecim catamitos totidemque puellas accubare solitus erat. *Cf. Sueton.* *Aug.* 70.

CATAMPUS genus est lusus, teste *Paul. Diac.* p. 44. 2. *Müll.*: scilicet a Graeco κατ' ἀμφω, hoc est *conjunctim*, vel per duos simul, ut sit ludas, qui a duobus fiat. Sed fortasse legendum est *calambo*, a καταμβω, quod est motus εἰς τὸ κάτω, καὶ τὸ πρὶν εἶς. Hæc *Scalig.* ad loc. cit.

CATANANCHE, es, f. 1. κατανάχη, herba magica, quæ ad amatoria olim utebantur, ad dicta a κατανάχη *cogo*. *Plin.* 27. *Hist. nat.* 8. 35. (57). Catanancem Thessalam herbam, qualis sit, a nobis describi supervacaneum, cum sit usus ejus ad amatoria tantum. Illud non abs re est dixisse, ad legends magicas vanitates electam ad hunc usum conjectura, quoniam arcescens contraheret se ad speciem ungulum milvi exanimati. *V. MILVINUS.* *Cl. Fvê* (Op. cit. vol. 3. p. 440.) Hæc ait: «Avant de chercher à reconnaître ce catananche, faisons remarquer que outre auteur cherche à démontrer ici l'absurdité des préjugés magiques; de temps en temps on voit que Plinæ s'efforce de briser le liens qui le lient asservi et nous serlon beureux d'avoir à faire plus souvent des observations semblables. Les botanistes modernes ont donné le nom de catananche à des chicoracées dans lesquelles il ne faut pas espérer de trouver la plante qui nous occupe. Dioscoride décrit (4. 134.) le κατανάχη, et il en reconnoît deux espèces. — Plinæ ne décrit pas le catananche, à la détermination duquel

il semble impossible d'arriver faute de renseignements positifs. D'ailleurs le texte de Plinæ ne permettrait en aucune manière de choisir l'une de deux plantes de l'auteur grec. Le mot catananche signifie la plante de nécessité.»

CATAPHAGAS, æ, m. 1. καταφαγός, beluo, vorax, vorax: a καταφαγω devoro. *Petron. fragm. Tragur.* 39. *Burm.* In Leone cataphagæ nascuntur, et imperiosus.

CATAPHRACTA vel cataphractes, æ, m. 1. καταφράκτις, tegmen est linteum, vel laneum, ferreis squamis consertum, quod modo pectus, modum totum hominem et totum equum inunit, quo tum pedites aliquando usi sunt, tum equites. De peditem cataphractis testatur *Veget.* 1. *Milit.* 20. Sed et equites illos usos fuisse, constat tum ex *Tacit.* 1. *Hist.* 79., tum ex *Liv.* 37. 40. *V. Lips.* de *Milit. Rom.* 1. 3. *dial.* 6., ubi plura hac de re: et infra **CATAPHRACTUS**. Est a καταφράσσω munio. *Veget.* loc. cit. Ab urbe condita usque ad tempus D. Gratiani et cataphractis et galeis muniebatur pedestris exercitus. *Tacit.* loc. cit. de *Sarmatis*. Neque conti, neque gladii usui, lapsantibus equis, et cataphractarum pondere: Id principibus et nobilissimum culque tegmen, ferreis laminis, aut prædura corio consertum; ut adversus ictus impenetrabile, ita in impetu hostium provolutis inhabile ad resurgendum. *Tertull. Pall.* 4. Triumphalem cataphractem amolitus.

CATAPHRACTARIUS, a, um, adject. cataphractus, cataphracta munitus, loricator. In *Actis senatus* apud *Lamprid.* *Alex. Sev.* 58. Cataphractarios, quos illi clibanarios vocant, decem millia in bello interemimus. Adde in *epist.* *Decii* epud *Trebell.* *Claud.* 16. **CATAPHRACTES**. *V. CATAPHRACTA.*

CATAPHRACTUS vel cataphracta, a, um, adject. Cataphractus legitur apud *Fronton.* loc. inferius cit. et apud *Orell.* *Inscript.* 804. — Cataphractus est cataphracta armatus, loricator. Cataphracti milites ita plerumque muniti fuerunt, ut non modo lorica haberent, sed et ocreas ferreas in cruribus, ut tecl undecumque essent. Porro *Servius* ad *illud Virg.* 11. *Æn.* 770. Spumantemque agitabat equum, quem pellis abenis in plumam squamis auro conserta tegebat etc. Cataphracti equites et ipsi ferro muniti sunt, et equos similiter munitos habent; de quibus *Sallustius*: Equis paria opera merita erant, quæ linteæ ferreis laminis in modum plumæ adnexuerant. *Sall.* apud *Non.* p. 558. 18. *Merc.* Prægredebantur equites cataphracti, ferrea omni specie. Adde *Liv.* 35. 48. *Ammian.* 22. 15. crocodilis esse ait cataphracta terga, quia speciem armaturæ cataphractorum referunt, squamis scilicet eodem pacto contextæ; ideoque eum ita validam fidem esse, ut vix tormentorum ictibus perforaretur. Hoc *Fronto* princip. *Hist.* 5. p. 247. *Niebuhr.* Sciret, cataphractos (equos) similes esse bellis piscibus. *V. Nazar.* *Paneg.* ad *Constantin.* 22., 23. et 24., ubi cataphractorum equitum pugnandi rationem describit. *V. et IMBRACEATUS* in hoc *Locus*. — Hinc

Cataphracti, *orum*, m. plur. 2. absolute substantivorum more, sunt pedites vel equites cataphracta muniti. *Sisenna* apud *Non.* p. 558. 17. *Merc.* Custodia in muro statuunt cataphractarum. *Liv.* 37. 40. Tria millia equitum loricatorum (cataphractos ipsi appellant) adiunxit. *Propert.* 3. 10. 12. Ferreus auro non cataphractus equo. Adde *Inscript.* apud *Orell.* 804.

CATAPIRATES, æ, m. 1. καταπειρατής, καταπειρατήρια, funiculus cum appenso plumbo, quo nautæ profunditatem maris explorant. *Isid.* 19. *Orig.* 4. 10. offert locum *Lucili*, quem erudit ita legendum putant: Hunc catapiratem puer eodem deferat unctum, Plumbi paucillum rodus, linique metaxam. *Alii leg.* Huc catapiratem: alii catapiratem, alii aliter, ita ut omnia incerta faciant. Nam quod addi solet ex *Plauto* *Aul.* 4. 1. 12., est ex mera conjectura *Lambini*.

CATAPLASMA, ætis, n. 3. καταπλάσμα. In Dativo et Ablat. plurali habet cataplasmas et cataplasmatibus, sed illud est usitatum: *V. EMBLEMA*. — Cataplasma, a καταπλάσσω illino, est medicamentum pulvi simile ex variis rebus compositum, quod extimæ corporis parti illinitur et imponitur. *Cels.* 3. 19. Supra præcordia imponere, quæ reprimunt, cataplasmata. *Id.* 7. 26. n. 5. et 4. n. 3. Cataplasmas calcificientibus uti. *Id.* 7. 2. Satis est cataplasmatibus efficere, ut per se pus aperiatur. *Leo Targa* ita legit; alii cataplasmatibus. *Plin.* 36.

Hist. nat. 17. 28. (133). Fit et cataplasma ex eo podagræis, mixto fabæ lomento. Adde *eumd.* 20. *ibid.* 17. 73. (191). *Veget.* 3. *Veterin.* 25. *Schneid.* Cataplasmatibus maturare.

CATAPLASMA, æs, are, a. 1. καταπλάσσω. Part. *Cataplasmans*. — Cataplasmo est cataplasma impono, cataplasmate illino. *Cael. Aurel.* 2. *Acut.* 19. Præcordia semine lini cataplasmare. *Id.* 5. *Tard.* 1. Sinapi cataplasmanes. *Veget.* 3. *Veterin.* 54. 3. Post dies quinque cataplasma cum ex polline hordei et lini semine et sæni. Adde *eumd.* 5. *ibid.* 2. 2. et *Theod. Priscian.* 1. 2. part. 2. 19. et alibi.

CATAPLASMUS, i, m. 2. καταπλάσμος, idem quod cataplasma. *Lucilius* apud *Non.* p. 311. 25. *Merc.* Ventrem fovere ex multo hordeo, uti cataplasmo.

CATAPLEXIS, ie, f. 3. κατάπληξις, hoc est stupor, mens attonitie, admiratio. Graeca vox a κατάπληγος obstupescio, in admirationem induco. *Lucr.* 4. 1156. Magna atque inhumana; cataplexis, plenaeque honoris. h. e. corporis proceritate et magnitudine attonitis reddit spectantes, et in admirationem sul rapit. Quidam Graece ediderunt κατάπληξις, et quidem rectius.

CATAPLUS, i, m. 2. Graeca vox, κατάπλους, et proprie dicitur cum ex alto redit navis, atque in portum unde rixerat, remeat; a καταπλέω navigando ad portum accedo: sicut contra eum et portu solvitur, ἀνάπλους dicitur. Hinc eæpe pro ipsa classi impulsu accipitur. *Martial.* 12. 74. Cum tibi Nilivæ portet crystallæ cataplus. *Alii male leg.* catastus. *Auson.* de *clar.* *Urbib.* 13. Toto tibi navigat orbe cataplus. *Alii Graece habent* κατάπλους. *Sidon.* 6. *Ep.* 8. Catapli recentis nundinas adire. Adde *eumd.* 7. *Ep.* 7. Quin et *Cic. Rabir.* Post. 14. 40. Cataplius ille Puteolanus, vectorumque ostentatio, etc. Ubi *Alexandrina* classis intelligitur Puteolis portum ingrediens.

CATAPŌTION vel

CATAPŌTIUM, ii, n. 2. καταπότιον, medicamentum quod non diluitur, sed integrum devoratur, ut *Scribon. Compos.* 87. definit. Formatur enim in pilulas, quæ integræ deglutiantur: a καταπότις gula, guttur: vel a καταπίνω, qua significat deglutire, devorare. *Cels.* 4. 8. Absyotibium contritum ex melle et pipere, ejusque catapotium quotidie devorare. Adde *eumd.* 5. 25. *Scribon. Compos.* 89. Facere catapotia magnitudinis fabæ. Adde *Plin.* 28. *Hist. nat.* 1. 2. (7).

CATAPULTA, æ, f. 1. καταπέλτης. 1. Est genus machinæ militaris, qua sagittæ et tela magno impetu, longoque spatio jaciuntur. Quomodo differat e ballista, ibi in 6ne dictum est: ubi etiam allata sunt scriptorum testimonia ad catapultam pertinetia, et indicata loca auctorum, qui de ea scripserunt. Adde, vetera catapulta usos fuisse ad hastas et tela αὐτότονος, orizontalemente; ballista vero ad ingentia saxa καλιντόνος, parabolice in hostes ejicienda; præterea catapultas in exercitu plures, ballistas pauciores fuisse. 2. Pro ipso telo, qui jacitur. Hinc a *Norio* p. 552. 14. *Merc.* expouit jaculum celere, vel sagitta. *Plaut.* *Pers.* 1. 1. 28. Vide modo, ulmæ catapultæ tuum ne transigant latus. Adde *eumd.* *Curc.* 3. 24. et 5. 3. 13., et *Capt.* 4. 2. 16. *Titinius* apud *Non.* p. 552. 15. *Merc.* Catapulta volat.

CATARRACTA vel catarrhacta, æ, f. 1. et

CATARRACTES vel catarrhactes, æ, m. 1. καταράκτις vel καταράκτις. Utrum rectius cum simpliciter, an cum duplici rr scribatur, *Voss.* In *Etymol.* et *Dausq.* in *Orthograph.* non definiunt Graeci quocumque, a quibus proflixit, promiscue scribunt; quæ licentia non est Latinis deneganda: observandum tamen est, poetas Latinos secundum hujus vocis litteram corrigere, ideoque constat, unico r eam scripsisse. — Ceterum catarracta, a καταράσσω cum impetu tuo, proprie significat præcipitem eruptionem et descensum; a Latinis tamen hujusmodi significatio limitibus circumscripta fuit. Itaque 1. Cataracta est locus angustus, præruptus, et præceps in flumine, ubi aqua illisa et refracta magno impetu ruit, qualis est in Nilo eo loco, quæ *Catadupa* ab accolis appellatur. *Plin.* 5. *Hist. nat.* 9. 10. (54). de *Nilo*. Novissimo cataracte inter occurrentes scopulos oon fluere immenso fragore creditur, sed rure et paullo post (59). Intra novissimum cataracten. Adde *eumd.* *ibid.* 24. 20. (85). *Lucan.* 10. 317. de eod. cum lapsus abrupta viarum Excepere tuos, et præcipites cataractæ. *Vitr.* 8. 2. 6. *Schneid.* de eod. Ab his præ-

dibus pervenit per montes ad cataractam, ab eaque se precipitans etc. Seneca 4. *Quæst. nat.* 2. Excipiunt eum cataractæ, nobiliter insigne spectaculo locus. *Ammian.* 22. 15. Estuans inundatione ditissima, ad cataractas, idest præruptos scopulos venit. *Solin.* 32. A cataracte ultimo tutus est: ita enim quædam claustra ejus Egyptii nuncupant. *Salmas. ad hunc loc. tum Solin., tum Ammian.* reprehendit, quod cataracten de loco et scopulis ipsis præruptis intellexerint, cum potius sit ipsa eruptio fluminis ruentis, et non ad locum, sed ad Nilum referatur. Sane Græcum verbum *καταρᾶσσω* significat cum impetu ruere, et *καταρᾶσσις* præcipitem eruptionem et descensum. Verum Latini scriptores, quos attulimus, aptius omnes de loco, quo Nilus præceps effluit, quam de ejus præcipiti effluxu intelliguntur. ¶ 2. Sunt etiam cataractæ claustra in fluminibus arte facta ad aquarum impetum temperandum. *Plin.* 10. *Ep.* 69. Cataractis aquæ eursum temperare. *Rutil.* 1. 481. Cum cataractarum claustris excluditur æquor. *Cassiod.* 5. *Hist. Eccl.* 45. Cum vidissent, jam etiam illas, quas fecerant sublimes, ripas impleri, subito auferentes, quas fecerant, cataractas, dimiserunt impetum fluminis contra murum, qui vehementius aquæ pondus non ferens, est inclinatus et cecidit. ¶ 3. Item genus militaris obicis in urbium portis, qui funibus aut catenis cum aperitur, in altum tollitur, et cum opus est, iis repente solutis, citissime decidens, mœnium temporis adiutim claudit: eandem vocat cœclen, et fenestra Punica. *V. COCHLEA et FENESTRA. Veget.* 4. *Milit.* 4. In ingressu portæ ponitur cataracta, quæ anulis ferreis ac funibus pendet, ut, si hostes intraverint, demissa eadem extinguantur inclusi. *Liv.* 27. 28. Portæ, cataracta defecta, clausa erat. et *mor.* Cataracta magno impetu decidit. — Ita fabrefactæ sunt portæ Pompejis. *V. Romanelli Viaggi a Pompei T. 1. p. 72.* ¶ 4. Cataractæ etiam dicuntur quædam aves Diomedæ cognominatæ, teste *Plin.* 10. *Hist. nat.* 44. 61. (126.), fortasse quia ex alto cum impetu decidunt, cum alias aves venantur: — *NB.* De nom. propr. *V. ONOM.*

CARARACTRIA, æ, f. 1. vox joculariter ficta a *Plaut.* *Pseud.* 3. 2. 47. ad fictum condimentum significandum.

CATARRHOSUS, a, um, adject. catarrho laborans. *Theod. Priscian.* lib. 2. part. 2. 1. Et hellebori albi pulvis, mixtus cerotario olei rosei et fronti impositus, et acaciæ pulvis mixtus, similiter catarrhosus medetur.

CATARRHIUS, i, m. 2. *καταρρῆος*, destillatione, defluxus humoris uoxii ex capite ad nares, vel fauces, vel aliam partem corporis: a *καταρρῆω* defluo. *Marcell. Empir.* 5. Ad catarrhum, sive destillationem humoris ex capite. Adde *Plin. Valer.* 1. 2. ad fin., *Emil. Macr.* c. de colubrina, et *Cæc. Aurel.* 2. *Acut.* 7.

CATASCEVA, æ, f. 1. *κατασχευή*. Ita apud Rhetores appellabatur contentio, sive ea orationis pars, qua propositio argumentis confirmatur. *Isid.* 2. *Orig.* 12. 1. et 2.

CATASCOPIUM, il, n. 2. *κατασκοπίον*, navis exploratoria: a *κατασκοπεῖν* circumspicere. Afferunt locum ex *Cic.* 5. *Att.* 11. Sed lectio varia est. Refert hanc vocem Inter alia navium nomina *Gell.* 10. 25.

CATASCOPIUS, i, m. 2. *κατασκοπος*, navigium speculatorium; ut ait *Cæs.* 4. *B. G.* 26., a *κατασκοπεῖν* explorare. *Auct. B. Afr.* 26. Litteris per catascopum missis. *Isid.* 19. *Orig.* 1. 18. Scapha, quæ *κατασκοπος*, navigium est, quod Latine speculatorium dicitur. Etiam in *Not. Tyr.* p. 177. inter navigiorum nomina recensetur *catascopus*.

CATASTA, æ, f. 1. a *κατάστημα* statuo, colloco, unde *κατάστασις*, atque hinc per corruptionem a Magna Græcia profecta *catasta*, et significat pægina, tabulatum spectaculorum proprium. Hinc ¶ 1. Catasta est machina lignea editior, pægina, tabulatum, in quo venales servi exponantur, ut in eis possent omnia membra inspicere. *Tibull.* 2. 6. 41. quem saepe cecigit Barbara gypsatos ferre catasta pedes. *Pers.* 6. 77. Rigida catasta. *Martial.* 6. 29. avara. *Sueton. Gramm.* 13. Emptus de catasta. *V. MACCHINA.* Adde *Plin.* 35. *Hist. nat.* 18. 58. (200). — Apud *Stat.* 2. *Silv.* 1. 72. legitur turbo *catasta*, quia servi in catasta in omnes partes versabantur, ut ab emptoribus usquequaque inspicerentur. — *Arcanæ tabulata catasta* dixit *Martial.* 9. 60. in quibus pulchiores servos, et majoris pretii additos intra catastam, quæ plura tabulata, seu *molti piani*, habuisse videtur, ser-

vabant mangones, cum viliores in primis casis, ut ait *Id. ibid.* solerent prostituere, h. e. collocare in omnium conspectu. ¶ 2. *Mendacis deliramenta catasta*, apud *Rutil.* 1. *Itiner.* 393. sunt superstitiones Judæorum fabulæ, quos hoc nomine appellat vel quia vilissimè habebantur, ut servi, vel quia, ut placet *Burmanno*, in ligneo pægmate *catasta* similium doctores in Synagoga legere S. Scripturam solent. Adde *Cyprian.* *Ep.* 28. ¶ 3. Dicta est etiam *catasta* lectulus ille, seu crates illa ferrea, in qua igne subjecto ponebant reos torquendos, quia eos altius a terra tollebat, quemadmodum pægina illud, quod venales servos omnium oculis offerebat. *Prudent.* 1. *peri stroph.* 56. Verberum post vim crepantum, post *catastas* igneas. *Id. 2. ibid.* 399. appellat *catastam* cratem illam ferream ignitam, in qua D. Laurentius amebustus fuit. Adde *eumd.* 10. *ibid.* 467. et *Augustin.* in *Psalm.* 96.

CATASTACTICE, es, f. 1. *καταστακτική*, herba eadem ac scelerata apud *Apul.* *Herb.* 8. *V. SCELRATUS.*

CATASTALTICUS, a, um, adject. *κατασταλτικός*, reprimendi aut sistendi vim habens, cohibens, a *καταστέλλω* reprimere. *Veget.* 4. *Peterin.* 28. 2. Hæc bene trita et cribrata æquo pondere *catalticum* (subintellig. medicamentum) faciunt, quod carnem supercrecentem comedendo effluet. *Id. 2. ibid.* 22. 2. *Cataltico* quoque medicamento libraturam cutis consumis.

CATASTEMA, atis, n. 3. *κατάστημα*, constitutio, *Veget.* 1. *Peterin.* 17. 5. Nam Austro et Africo vento flantibus, interpositis annorum spatii, recursu, ut asserunt, *catastematis* (scilicet. recursu cæli et siderum), sicut certo tempore homines pestilentia corrumpuntur, sic animalia illic aer corrumpit et perimit.

CATASTOLICUS, a, um, adject. *καταστολικός*, cohibendi et reprimendi, aut suppressendi vim habens, a *καταστέλλω* suppressio, reprimere, ut *Catalticum medicamentum* apud *Veget.* 2. *Peterin.* 22. 2.; ubi tamen rectius legendum *catalticum*, quam vocem *V. CATASTROMA*, atis, n. 3. *κατάστρομα*, tabulatum superius navis, quod milites aut nautas sustinet. *Petus Scholiast.* ad *German. Arat.* 343. Habet autem Navis stellas in *catastromate* quatuor.

CATASTROPHA, æ, et **CATASTROPHE**, es, f. 1. *καταστροφή*, subversio, item exitus: a *καταστρέφω* subverto, item claudio.

I.) Proprie. *Sidon.* 5. *Ep.* 17. et 2. *Ep.* 9. hac voce utitur de sphaeristarum ludo.

II.) Translate extrema pars fabulæ *catastrophæ* dicitur, quod in ea res turbulentæ in lætum exitum convertantur, ut in comædiis, aut contra res lætæ surtiantur tristem exitum, ut in tragædiis. *Petron. fragm. Tragur.* 54. *Burmman.* Ne his precibus periculo aliquid *catastrophæ* quæreretur. h. e. ne periculum in necopinatum gaudium verteretur.

CATASTUS, i, m. 2. exponi solet servus venalis et *catasta*: afferunturque loca *Vitruv.* 8. 3. 24. et *Martial.* 12. 74. Sed in *Vitruvio* alii leg. *calastros*. h. e. canore vocis, a *καλίστρεω* clamo; alii melius *catlastros*, a *catuläre*: in *Martiale* aliqui rectius legunt *cataplus*, navigium, adventus navis, locus quo navigatur. *V. CATLASTER.*

CATATECHNOS. *V. CACIZOTECHNOS.*

CATATECHTECHNOS, i, m. 2. *κατατεχνητός*, ita dictus artifex Callimachus, quia operi suo, nimium limæ laborem impendendo, nocebat, teste *Plin.* 34. *Hist. nat.* 8. 19. (92). *V. CACIZOTECHNOS.*

CATATONUS. *V. ANATONUS.*

CATAX, adject., cujus Nominativus tantum occurrit, quique est idem ac claudus, ut *Paul. Diac.* p. 45. 4. *Müll.* exponit. *Non.* p. 25. 17. *Merc.* *Catax* dicitur, quem nunc coronem vocant. *Lucilius* apud *eumd.* *Non. ibid.* hostilibus contra Pestem perneciem que *catax*, quam et Manlii nobis. *Mythogr. Vatican.* 1. 176. edit. ab *A. Mai* in *Class. Auct. T.* 3. p. 61. *Vulcanus* tamen *catax* permausit. — Etymologi docent, esse quasi *cadax*, hoc est qui saepe cadit: vel a Græco *κατάξαι*, quasi *καταρῶς τοὺς πόδας*, fractos habens pedes. — Porro *cadax*, et *coxo*, seu *cozus* voces sunt cadentis Latinitatis. Legitur autem utraque in *Gloss. Isid.*: at existat etiam cognominis loco in *Inscript.* optimæ notæ apud *Jo. Bernardin. Delfico, della Interamna Pretuzia* p. 124. p. vii. *p. L. PULORIMVS coxo.*

CATĒ, adverb. (catas, a, um) scite, accurate, acute, prudenter, collide (lt. *accortamente*, *ingegnosa-*

mente; Fr. *adroitement, habilement*, bien, *sagement*; Hisp. *diestramente, habilmente*; Germ. *auf einsichtsvolle, verständige, geschickte Art*; Angl. *skilfully, ingeniously, neatly*). *Plaut. Paen.* 1. 1. 3. Sapienter, docte, cordate, cate. *Id. Mil. glor.* 3. 1. 9. Cate legere locum loquendi. *Id. Men.* 2. 3. 61. Mulier, quæ te novit tam cate. *Cic. Arat.* 304. Tornare cate aliquid. h. e. ingeniose, artificiose.

CATĒCHESIS, is, f. 3. *κατήχησις*, institutio, eruditio, et specialiter ea, qua prima scientiæ alicujus elementa traduntur. Ab Ecclesiasticis scriptoribus sumitur pro institutione elementorum religionis Christianæ. *Joann. Jerosolym.* apud *Hieronym.* *advers. eumd.* n. 11. Quæ indesinenter in Ecclesia docemus, et in catechesibus.

CATĒCHISMUS, i, m. 2. *κατήχισμός*, idem, quod catechesis: item libellus catechesin continens. *Augustin. lib. De Fide et operib.* 13.

CATĒCHISSO vel catechizo, as, avi, atum, are, 1. *κατήχισω*. Part. *Catechizans* et *Catechizatus*. — Catechizo est institui, erudio, præsertim in elementis Christianæ religionis. *Augustin. lib. de Fide et operib.* 13. et *Tertull. Cor. mil.* 11. Catechizare aliquem. *Id. 4. advers. Marcion.* 29. Catechizare alicui. h. e. in obsequium alicujus, ut sit *discipulus commodi*, ut Grammatici loquuntur. *Id. Idolol.* 10. Catechizare de aliqua re. *Cassiod. Complex. ad Galat.* 8. Sequitur, ut catechizatus catechizanti morum probitate respondeat.

CATĒCHISTA, æ, m. 1. *κατήχιστής*, qui catechizat. *Hieronym.* *Ep.* 50. n. 1. Gregorium Naxianzenum et Didymum in Scripturis sanctis habui catechistas.

CATĒCHIZATUS, a, um, et **CATĒCHIZO**, as, etc. *V. CATECHISSO.*

CATĒCHOMENA, æ, f. 1. *κατήχουμένη*, apud *Augustin.* *Ep.* 169. ad *Euseb.* Et *Cassiod. Complex. ad Galat.* 8. Ecclesiæ quidam colonus filiam suam, quæ apud nos fuerat catechumena etc.

CATĒCHOMĒNUS, i, m. 2. *κατήχούμενος*, qui in elementis alicujus scientiæ instruitur. Ab Ecclesiæ scriptoribus ita appellatur candidatus Christianæ religionis, qui mysteriis fidei imbuatur, et ad Baptismum se præparat. *Tertull. Præscript.* 41., *Hieronym.* *Ep.* 69. n. 2. et *Augustin.* sæpe.

CATĒGŌRIA, æ, f. 1. *κατηγορία*. ¶ 1. Categoria est Græca vox accusationem significans. Latinis litteris scripta legitur in quibusd. editionib. *Macrob.* 7. *Saturn.* 3. Præterea *Hieronym.* *Ep.* 82. n. 9. Hucusque apologia ejus, immo categoria. ¶ 2. Item apud logicos prædicamentum. *Sidon.* 4. *Ep.* 1. Inter Aristotelicas categorias artifex dialecticus atticissimas. Adde *Isid.* 2. *Orig.* 26. 1.

CATĒGŌRICUS, a, um, adject. *κατηγορικός*, ad categoriam pertinens, qua prædicamentum significat. *Sidon.* 9. *Ep.* 9. ad fin. Spiritus categoricis lubricas quæstiones innodare. Liber tertius *Apuleji de doctr. Plat.* a nonnullis inscribitur *De syllogismo categorico*. Hæc tamen voce ipse *Apulejus* in eo libro nunquam utitur. At *Cassiod. de dialect.* p. 553. col. 1. edit. *Ven.* *Apulejus* Madaurensis syllogismos categoricos breviter enodavit. *Boeth.* p. 351. Categoricas propositiones Græci vocant, quæ sine aliqua conditione propositionis promuntur, ut *dies est*, *sol est*, *homo est*.

CATEJA, æ, f. 1. genus teli missilis. *Servius* ad *Virg.* 7. *Æn.* 741. Catejam quidam asserunt teli genus esse tale, quales acclides sunt, ex materia quam maxime lenta, cubitus longitudine, tota fere clavis ferreis illigata, quam in hostem jaculantes, lineis, quibus eam adnexerant, reciprocâ faciebant. *V. Annal. dell'Institut. archeol.* a 1922. p. 76. Similia his tradit *Isid.* 18. *Orig.* 7. 7. Uterque autem Gallorum proprium telum fuisse dicit *Virg. loc. cit.* Teutonico ritu soliti torquere catejas. *Sil. It.* 3. 277. panda manus est armata cateja. Adde *Val. Flacc.* 6. 63. et *Gell.* 10. 25.

CATELLA, æ, f. 1. duo prorsus diversa significat: scilicet

A) Est diminutivum duplex a catena, atque hinc parva catena. *Cato R. R.* 135. Romæ tunica, togas, saga: — Calibus et Minturnis cuculliones, ferramenta, falces, palas, ligones, secures, ornamenta, murices, catellas. Adde *Cæcilium* apud *Non.* p. 199. 10. *Merc.*; *Festum* p. 273. 12. *Müll.*; et *Priscian.* 1. p. 556. *Putsch.* — Hinc pro monili, armilla. *Liv.* 39. 31. in fin. Prætor suos equites catellis ac fibulis donavit.

Horat. 1. Ep. 17. 55. sæpe catellam, Sæpe periscellidem raptam sibi flentis.

B) Est diminutivum a *catula*, atque hinc parva canis. Juvenal. 6. 653. Morte viri cupiant animam servare catellæ. Martial. 3. 82. Catellæ lambentes. F. et CURA. — Adhibetur et in blanditiis, ut *catellus*. Hieronym. Ep. 22. n. 29. Mi catella, rebus tuis utere: vive, dum vivis.

CATELLULUS, 1, m. 2. *diminut. dupl. a catulus*, parvus catellus. Agnoscitur a *Diomed.* 1. p. 313. Putsch.

CATELLUS, 1, m. 2. *diminut. a catulus*, parvus catulus canini generis. Occurrit

1.) Proprie. Plaut. Stich. 4. 2. 40. Tantillum loci, ubi catellus cubet, id mihi sat est loci. Cic. 1. Divinat. 46. 103. Catellus mortuus. Alii leg. catella mortua. Sed et *Fat. Max.* 1. 5. 3. idem narrans, quod Cicero, *catellum* dicit. Juvenal. 9. 61. Catellus lussor. Adde *eumd.* 6. 551. et *Martial.* 1. 84. — Adhibetur et in blanditiis amantium. Plaut. Asin. 3. 3. 103. Dic me anaticulam, columbam, vel catellum. Horat. 2. Sat. 3. 259. Sume, catelle: negat eae. Sunt qui lectionem sollicitant. Ceterum eadem ratione *agnellum, hredillum, vitellum* dicebant. F. et CATELLA sub B. in fin.

II.) Improprie est genus vinculi, quo aervi alligabantur. F. CANIS et CATULUS. Plaut. Curc. 5. 3. 13. Delicatum te bodie faciam, cum catello ut accubesc: ferreo ego dico.

CATENA, æ, f. 1. Ratione habita etymol., quidam derivant a Græco *κατὰ*, qui varios anulos necit atque unit; vel a *κατὰ* monile: ex quo fortasse factum est, ut *catena* a multis scriptum sit; quod certe est contra Latinam consuetudinem. — Ceterum *catena* est vinculum ex connexis anulis compositum (It. *catena*; Fr. *chaîne*; Hisp. *cadena*; Germ. d. *Kette*; Angl. a *chain*).

1.) Proprie. ¶ 1. Ponitur sæpissime de vinculis, in quibus captivi aut sotes custodiuntur; et in prosa oratione occurrit fere in plurali numero. Plaut. Capt. 1. 2. 3. His captivis indito catenas singulares: istas majores, quibus sunt vincli, demito. Id. ibid. 2. 1. 9. Esse cum catenis. Id. Men. 1. 1. 8. Eximere se ex catenis. Cic. 7. Ferr. 41. 105. Injicere catenas alicui. Adde Liv. 1. 51. et Curt. 4. 5. 21. Cic. 4. Herenn. 39. 81. Bellua soluta ex catenis. Cres. 1. B. G. 47. Conjungere aliquem in catenas. Adde Liv. 29. 21. Cæs. 1. B. G. 53. Vincire aliquem catenis. Adde Ovid. 15. Met. 601. et Felley. 2. 120. 6. Rursus Cæs. 5. B. G. 27. Tenere aliquem in catenis. Id. 3. ibid. 12. et Plin. 34. Hist. nat. 15. 43. (180). Catena ferrea. Sall. Jug. 68. Habere aliquem in catenis. Liv. 29. 21. sub fin. Damnare aliquem et in catenis Romanis militere. Catull. 64. 296. Catena restrictis membra. Virg. 6. Æn. 558. Trahere catenas. Horat. 1. Od. 29. 5. Nectere catenas alicui. Id. ibid. 37. 20. Dare aliquem catenis. Id. 2. Sat. 7. 71. et Ovid. 3. Art. am. 11. 3. Rumpere catenas. Rursus Horat. 1. Sat. 5. 65. Donare laribus catenam. Id. 3. Od. 11. 43.; Tac. 2. Ann. 65. et Ovid. 1. Art. am. 205. Onerare catenis. Id. Ovid. 15. Met. 601. Catena graves. Sueton. Rhet. 3. In catena esse. h. e. vinctum esse. Id. Gramm. 15. Surripere aliquem catenis. Curt. 4. 3. 22. et Felley. 2. 82. Catena aurea. Curt. 7. 36. Inserere catenas collo alicuius. Flor. 3. 5. ad fin. Catenas dare alicui. Id. 2. 18. in fin. Ducere aliquem in catenis. Plin. 7. Hist. nat. 28. 29. (104). custodire. Tac. 3. Hist. 31. Catenas alicui exsolvere. Lucan. 4. 451. Lazare catenas. Stat. 12. Theb. 480. Manus insertare catenis. — Catena- rum colonus dicitur pro conviciis servus qui in catenis diu fuit, apud Plaut. Asin. 2. 32. — Quæstio peculatus *plena catenarum* dicitur a Cic. Mur. 20. 42., hoc est plena vincitorum atque indicum.

¶ 2. Item pro cingulo, ornamento; sed raro. Plin. 33. Hist. nat. 3. 12. (40). Habeant femina aurum in armillis digitisque totis, collo, auribus, spiris: discurrant catenæ circa latera etc. Adde Paul. 3. Sentent. 6. 84. ¶ 3. Sumitur etiam pro quovis nexu, quo aliquid conjungitur et ligatur. Cato H. R. 18. in fin. In eum orbem (olearium) tres catenas (ligneas) indito. Eas catenas cum orbibus clavis ferreis corrigito. Vitruv. 7. 3. 1. Schneid. Bique asseres catenis dispositis ad connotationes crebriter clavis ferreis fixi religenter. Pallad. 1. H. R. 3. 1. Asseres catenis ligneis ex junipero aut oliva aut epresso factis ad connotationem suspendemus.

II.) Translate. ¶ 1. Ponitur pro morali vinculo. Cic. Sext. 7. 16. Hanc immanem bestiam vinculam auspiciis, constructam legum sacratarum catenis etc. Horat. 1. Ep. 2. 63. Animum frenis et catena compescere. Tibull. 4. 5. 15. validâ catena teneri. Cf. eumd. 4. 1. 117. ¶ 2. Item pro quavis rerum serie quæ catenæ modum refert: ad rem Gell. 6. 2. Factum est sempiterna quædam et inderelinabilis series rerum et catena. — Hinc de choreis. Lucret. 2. 630. inter se forte catenas Ludunt in numerumque exsultant. h. e. choreas agunt manibus, quasi catenis, invicem nexi. Alii aliter legunt. — Et de anulis per nagnetem lapidem connexis. Id. Lucret. 6. 910. Hunc homines lapidem mirantur, quippe ratenam Sæpe ex annellis reddit pendensibus ex se. — De oratione vero Quintil. 5. 14. 32. Ligare præcepta in catenas. — Similiter quidam Paulus Constantii Imp. minister, quia erit in complicandis negotiis artifex dirus, *Catena* eugumento dictus est. Ammian. 14. 5. ad fin. — NB. De catena inter meteoras F. HALYSIS.

Homonym. Inter *vincula* et *catenas* illud interest discrimen, quod inter genus et speciem: *vincula* enim dicuntur et sunt quæcumque homini aut rei ligandæ inserviunt; *catenæ* vero sunt vincula quæ fere ex anulis ferreis simul connexis constant: hinc duo hæc aliquando junguntur. Liv. 6. 16. Hæc dextra, qua Gallos fudi a delubris vestris, jam in vinculis et catenis erit? Tac. 6. Ann. 14. Julius Cæsar tribunus in vinculis laxatam catenam et circumdatam in diversum tendes, aum ipse cervicem perfergit. Id. 12. ibid. 47. Tunc qui ea vincula (paulo supra hæc habentur: implicare dextrâ pollicesque inter se vincire nodoque præstringere) inadmovebat, decidisse simulans genua Mithridatis invadit ipsumque prosterneret; simulque concursu plurium injiciuntur catenæ. Adde Senec. 1. Controv. 2.

CATENARIUS, a, um, adject., qui catena ligatur, ut canis ad fores domus causa custodiæ. Seneca 3. Ira 37. Irascere catenario cani. Adde Petron. fragment. Fragur. 72. Burmann.

CATENATIO, onis, f. 3. colligatio, quæ catena, vel alio quovis ligamine fit. Vitruv. 2. 9. 11. Schneider. Ulmus et fraxinus aride factæ sunt duriores, et in commissuris et coagmentationibus ab lentitudine firmas recipiunt catenationes. Id. 10. 1. 2. Macchina scansoria catenationibus, et transversariis et plexis colligationibus, et erismatum futuris continetur. Petron. Satyr. 34. Cum larvam argenteam super mensam abjecisset, et catenatio mobilis aliquot figuras exprimeret. h. e. junctura et commissura partium veratillum; hic sermo est de neuropasto, quam vocem videsis suo loco.

CATENATUS, a, um, F. voc. seq.

CATENO, as, avi, Ætum, are, a. 1. Part. CATE- NATUS 1. et II. Catene est catenis vincire (It. *incatenare*; Fr. *enchaîner*, *lier*; Hisp. *encadenar*; Germ. in *Ketten legen*, *zusammenketten*; Angl. *to chain*.)

L) Proprie. Colum. 6. H. R. 19. 2. Ut inserto (jumentorum) capite descendentes per foramina regulis cervix catenetur. Schneider ita legit: alii *tenetur*. Venant. 2. carm. 14. Petrus, qui cælum clare catenat. Adde eumd. 8. ibid. 4. post med. — Apud optimos Scriptores Part. *Catenatus* potius usurpatur. Horat. Epod. 7. 8. Britannus ut descenderet Sacra catenatus via. Colum. 1. H. R. præfat. 10. Catenatus janitor. h. e. servus ostiarius, quem ditiores habere solebant in catenis ad ostium ædium custodiæ causa. F. Ovid. 1. Amor. 6. 1. Plin. 9. Hist. nat. 15. 17. (44). Piscis ad mille libras catenato capitis bamo, nec nisi boum jugis extractus. Quintil. 8. 3. 69. Catenatum agere aliquem. Sueton. Aug. 13. producere. Adde eumd. Tib. 64. Flor. 3. 19. Frequentia ergastula catenatique cultores. Stat. 7. Theb. 63. Catenatus lectus. h. e. rete invisibili circumdatus a Vulcano, ut Martem cum Venere cubantem depredaretur. Id. 4. ibid. 731. Catenatæ equorum linguæ. h. e. frenum in ore habentium. Martial. 7. 61. Catenatæ lagene. — *Catenatus* vir dicitur ab Hieronym. Ep. 22. n. 28., qui prænitentiam simulans, catena lumbos cingit.

II.) Translate catenata dicuntur, quæ quocumque vinculo vel nexu inter se colligata sunt. Stat. 2. Silv. 1. 110. Catenatæ palæstræ. h. e. quia luctantes se mutuo implicant brachiis et cruribus, et quasi catena constringunt. Quintil. 1. 1. 37. Versus affectatâ difficultatis, ex pluribus et asperissime coeuntibus inter

se syllabis catenati. Martial. 1. 16. Expectant curæque catenatique labores. h. e. se se invicem sequentes et non intermissi.

CATENOPLIUM, ii, n. 2. *κατενόπλιον*, vox Græca significans genus quoddam carminis, ad quod saltabant arma quatientes, ut Suidas docet. Auson. Epigr. 10. in fin. Nobiscum invenies catenoplia, ai libet uti. Al. scribunt *κατενόπλια* Græcis litteris: alii etiam aliter leg. F. PYRRHICHA.

CATENULA, æ, f. 1. *diminut. a catena*, parva catena. Paulin. Nol. carm. 26. 462. unum de calce catenula pendens Sustinet.

CATENOSUS, a, um, adject. in modum catenæ factus. De lorice ex catenis ferreis compartis Alcim. Avit. 6. 498. Atque catenosi crepitant per corpora panni.

CATERVA, æ, f. 1. De etymo F. infra sub 1. et 2. — Caterva est ordinata atque arcta bomium manus, quæ quodam pilæ orbe circumagitur, omnibus in medium agmen tendentibus, ut patet ex Plin. 10. Hist. nat. 24. 35. (72). (It. *caterva*, *schiera*, *squadra*; Fr. *troupe*, *bataillon*, *masse*; Hisp. *quadrilla*, *tropa*; Germ. *Schaar*, *geischlossener Haufe*; Angl. *a troop*, *battalion*).

I.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu occurrit de peculiari ordine aciei quadrato: hinc recentiores philologi *catervam* a *quatuor* deducunt. Tac. 2. Hist. 42. Cominus, eminus, catervis et cuncta concurrant. Cf. eumd. 4. Ann. 51. et F. CATERVATIM. ¶ 2. Hinc est præcipua pars exercitus, peculiari ordine aciei quadrato disposita, apud multas barbaricas gentes, ea ratione, qua legio apud Romanos, phalanges apud Macedones aliosque, ut docet Veget. 2. Milit. 2. Macedones, Græci, Dardani phalanges habuerunt, et in una phalange armatorum octo millia censuerunt: Galli atque Celtiberi pluresque barbaricæ nationes catervis utebantur in prælio, in quibus erant sena millia armatorum. Romani legiones habent etc. Forcellino aliisque ex his videbatur hæc vox externæ originis esse, quæ tamen a Romanis passim recepta fuerit atque usu Latina facta. Ceterum cum Veget. confer. Isid. 9. Orig. 3. 46., et Tac. 1. Ann. 56. Nepos Chabr. 1. Catervæ conducticiæ fugatæ. Virg. 12. Æn. 264. densare catervas. Id. 8. ibid. 593. fulgentes ære catervæ. Horat. 1. Od. 8. 16. Lyciæ. Id. 4. ibid. 4. 23. Vindelicum catervæ late victrices. Tibull. 1. 2. 67. Catervæ Cilicum. Tac. 2. Ann. 17. Germanorum. Id. ibid. 45. Cheruscorum. ¶ 3. Aliquando ita sumitur, ut peditem multitudinem tantummodo significet, quemadmodum *turma* de equitibus dicitur. Virg. 7. Æn. 804. et 11. ibid. 433. Agneus agens equitum et florentes ære catervas. Horat. 2. Ep. 1. 190. Dum fugiunt equitum turmæ peditemque catervæ. Sed tamen Seneca Agam. 601. Barbaricæ equitum catervæ. ¶ 4. Poetico tantum de Romanis dixit Petron. Satyr. 124. de exercitibus. Cæsar. et Pomp. toto fluitantes orbe catervas. Adde eumd. ibid. 281.

II.) Improprie occurrit de quacumque manu vel multitudine extra militiam, et quidem ¶ 1. De hominibus. — a) Generatim. Lucret. 2. 629. Caterva eomitum. Cic. Dom. 42. 110. Forum armatis catervis perditorum hominum possidere. Id. 1. Tusc. 31. 77. Catervæ contradicentium. Id. 7. Ferr. 43. 112. teatium. Id. Mur. 33. 69. Postumius cum bene magna caterva sua. Id. 1. Oral. 40. 184. Vagari magna cum caterva toto foro. Sall. Cat. 14. Omnium flagitiosorum atque facinorosorum circum se, tamquam stipulatorum, catervas habebat. Virg. 1. Æn. 501. Catervæ juvenum. Id. 11. ibid. 478. Subvehitur magna matrum regina caterva. Horat. 1. Sat. 10. 35. Græcorum poetarum. Tibull. 1. 2. 47. infernæ. Ovid. 12. Met. 216. matrum nuruumque. Id. 1. Amor. 9. 27. vigilum. Martial. 11. 47. semineæ. — b) Speciatim de histrionum turba, ut docet Lindemann. ad Plaut. Capt. in fin. Cic. 3. Orat. 50. 196. In his (numeris ac modis) si paullum modo offensum est, ut aut contractione brevius fieret, aut productione longius, theatra tota reclamant. Quid? hoc non idem fit in vobiscum, ut a multitudine et populo, non modo catervæ atque concentus, sed etiam ipsi sibi singuli discrepantes ejiciantur. Adde eumd. Sext. 55. 118. ¶ 2. Item de brutis animalibus. Lucret. 6. 1091. Catervæ pecudum. Virg. 11. Æn. 456. avium. Tibull. 3. 4. 87. anguim. Apul. 4. Met. canum. ¶ 3. De verbis. Gell. 15. 2. Vili et incondita verborum caterva hortabatur omnes ad bibendum.

CATERVARIUS, a, um, adject. Sueton. Aug. 43.

Spectavit studiosissime pugilea, non legitimos atque ordinarios modo, sed et catervarios oppidanos, inter angustias vicorum pugnantibus temere ac sine arte. h. e. qui non singuli cum singulis, sed confusi, mixtisque pugnant, et per catervas. *Inscript.* apud *Gud.* 106. 1. quæ est apud *Orell.* 2530. Pugiles catervarii. *V. Lips.* l. 2. *Saturn.* c. 16.

CATERVATIM, adverb. per varias catervas, quod clarius docet *Plin.* 10. *Hist. nat.* 24. 35. (72). Sturnorum generi proprium catervatim volare et quodam pilæ orbe circumagi, omnibus in medium agmen tendentibus. — *Catervatim* opponitur specialiter apud *Colum.* 3. *R. R.* 19. 3. Uniusne an plurium generum vitæ habendæ sint, eæque separatæ ac distinctæ spectabiles, an confusæ et mixtæ catervatim. — *Lucret.* 6. 1141. omnes inde catervatim morbo mortique dabantur. *Sall. Jug.* 102. Non acie, neque ullo more prælii, sed catervatim, uti quosque fors conglobaverat, in nostros incurrunt. *Liv.* 23. 27. Jam primi conservauerant manus, cum alii catervatim currebant, alii nondum castris exissent. Adde *eumd.* 44. 41. et *Auct. B. Afr.* 3. *G.* 556. Jamque catervatim dat stragem.

CATHARTICUS, a, um, adject. καθαρτικός, purgandi vim habens, ut medicamentum catharticum apud medicos: a καθάρω purgo. *Cels.* 2. 12. Medicamenta stomachum fere lædunt: ideoque omnibus catharticis aloe miscenda est. Sed membrum totum videtur iustitiam, ideoque *Leon.* Targa in utraque *Celsi* editione illud expunxit. Certior est lectio apud *Feget.* 1. *Peterin.* 14. 4. *Schneid.* Potiones catharticas vel nimis smaras debet accipere.

Catharticum, i, n. 2. absolute (subaudi medicamentum), substantivum more eadem significatione usurpavit *Tertull.* *Pall.* 5. in fin. Dabo catharticum impuritati Scauri, alicui Curil, et vinolentiae Antonii. *Hieronym.* in *Ezechiel.* l. 7. c. 23. a med. Dantur cathartica, ut noxius humor, qui inest corporibus, egeratur. *Theod. Priscian.* l. 2. part. 2. 17. Nam et vomere cogendi sunt, et continuo scammoniae purgandi cathartico. Et mox. Ego vero et magistrorum experimento et nostro, — cathartico cum his semper utor.

CATHEDRA, æ, f. 1. καθέδρα, Græca vox, quæ proprie significat sedile, sellam; sed apud Latinos usu venit

I.) Proprie ¶ 1. Ad eam sellam significandam, quæ Græcam luxuriam exquisitissime præ se ferebat. — a) Generatim. *Seneca.* l. *Clement.* 9. Dimissisque omnibus e cubiculo, cum alteram Clinae poni cathedram iussisset (*Augustus*). *Juvenal.* 7. 47. Quæque reportanda posita est orchestra cathedra. Adde *Plin.* 2. *Ep.* 17. et 8. *ibid.* 21.; et *Paul.* 3. *Sentent.* 6. 56. Quas vero alter *Plin.* 16. *Hist. nat.* 37. 68. (175). appellat cathedras supinas, in quibusdam Italia locis dicuntur vulgo poltrone. — Huc pertinet et illud *Tertull.* *Spectac.* 3., ubi cathedra in theatris nominatur ipso in anfractu ad consensum situs. — b) Speciatim sumitur pro sella molliore et delectiore, qua utebantur mulieres, et delicatæ etiam homines. *Horat.* 1. *Sat.* 10. 91. Discipulorum inter jubeo plorare cathedras. *Propert.* 4. 5. 37. Supplex ille sedet: posita tu scribæ cathedra Quidlibet. Adde *Phædr.* 4. 8. 4. *Martial.* 12. 18. Ignota est toga: sed datur pectenti Rupta proxima vestis e cathedra. *Id.* 3. 63. Inter femineas tota qui luce cathedras Desidet. *Id.* 11. 99. Surgere de cathedra. Adde *eumd.* 12. 38. *Juvenal.* 6. 90. famam contempserat olim, Cujus apud molles minima est jactura cathedras, ubi molles cathedrae per metonymiam dicuntur mulieres delicatiores et luxuriosiores. — c) Item speciatim est sella, quæ non solum domi, sed etiam foris, Latini usi sunt lecticæ loco (quandoquidem inter sellam et lecticam discrimen est, ut *Lips.* docet l. 1. *Elect.* c. 19.). *Juvenal.* 1. 65. cum jam sexta cervicæ feratur hinc atque inde patens, ac nuda pæne cathedra Signator etc. *Id.* 9. 52. strata positus longaque cathedra. ¶ 2. Dicitur etiam de sellis magistrorum et professorum. *Martial.* 1. 77. Illic (h. e. in foro) æra sonant: ac circum pulpita nostra Et steriles cathedras basia sola crepant. *Juvenal.* 7. 203. Pœnituit multos vane sterilitis cathedrae, Sicut Thrasimachi probat exitus atque Secundi. — Hinc

II.) Improproprie ¶ 1. Aliquando sumitur pro ipso manere professore. *Ascon. Profess.* 9. Et te, quoniam cathedram temere usurpasse loquuntur, Nonne Grammatici nec meruisse putant. ¶ 2. Apud *Sidon.* in

conc. post epist. 9. l. 7. ponitur cathedra pro sella et munere Episcopali.

CATHEDRALICUS, a, um, adject. ad cathedram pertinsens. *Martial.* 10. 13. Cum cathedralicis portet tibi rheda ministros. h. e. pueros molles, et feminis similiores, quam viris. Cathedra enim seminarum et delectiorum hominum propria fuit, ut dictum est in voce præced. l. 1. b.

CATHEDRALIS, le, adject. *V.* vocem seq. 1. **CATHEDRARIUS**, a, um, adject. ad cathedram pertinsens. ¶ 1. Stricto sensu. *Sidon.* 1. *Ep.* 11. Per cathedrarios servos domum reportatus est. h. e. qui cathedram gestatorum portant. — *Cathedraria*, orum, sunt ipsæ cathedrae. *Paul.* *Dig.* 33. 10. 5. pr. De tapetis, quibus subsella et cathedrae insterni solent. Ita leg. apud *Haloand.* At *Torrentin.* hab. De tapetis, subsella cathedrae quibus insterni solent. quod præstat. Al. leg. *cathedralia*, quod minime probandum videtur. ¶ 2. Cathedrarii philosophi dicuntur a *Senec.* *Brevit. vitæ* 10. qui philosophiam profitentur, et in cathedra sedentes publice docent. Eos autem præstringit tamquam vanos falsosque, et philosophiam verbis totummodo præ se ferentes, non moribus et vita, quales erant antiqui et veri philosophi. — Cathedrarii oratores apud *Sidon.* 4. *Ep.* 3. sunt qui in cathedra artem oratoriam docent, sed in forum prodire non audent.

CATHIMERION, καθιμεριον, h. e. diurnorum, vel quotidianorum. Græca vox est genitivi pluralis, qua *Prudentius* partem poematum suorum inscripsit, in qua varios hymnos complexus est, certis diei horis, et in aliquot etiam solemnioribus festis decantandos.

CATHETER, eris, m. 3. καθήτηρ, ἥρος, Instrumentum chirurgicum, quod in vesicam immittitur ad ejus vitia curanda, et urinam eliciendam. Vox Græca a καθίημι demitto, immitto; legitur Latine apud *Cæc.* *Aurel.* 2. *Tard.* 1. n. 13.

CATHETERISMUS, i, m. 2. καθητηρισμός, curatio per catheterem. *Cæc.* *Aurel.* 2. *Tard.* 1. ante med. Tum catheterismus faciendus, quo urina distrahetur.

CATHETUS, i, f. 2. καθέτος, linea perpendicularis: a καθίημι demitto. *Vitruv.* 3. 5. 5. *Schneider.* Secundum extremi abaci quadræ lineæ demittendæ, quæ catheti appellantur. Adde *eumd.* 3. 5. 6.; et *Cod.* 8. 10. 12. § 15.

CATHOLICE, adverb. καθολικῶς, lo universum, universe. ¶ 1. Generatim. *Tertull.* *Præscript.* 26. Esi quædam inter domesticos disserebant, non tamen ea fuisse credendum est, quæ aliam regulam fidei superduerent contrariam illi, quam catholice in medium proferebant. h. e. omnibus in universum. *Id.* *Fuga in persecut.* 3. Hæc catholice sunt. h. e. passim. *Theod. Priscian.* l. 2. part. 2. 19. Perseverantibus exercitiis et laboribus catholice salutem procurantibus. h. e. in universum. ¶ 2. Item secundum doctrinam Catholicorum. *Hieronym.* 2. in *Ruf.* 3. Catholice dicitur.

CATHOLICIANI, orum, m. plur. 2. ministri et officiales Catholicorum. *Impp. Arcad. et Honor. Cod.* 9. 49. v. Exceptis dumtaxat Cæsariensis, vel Catholicianis, quæ, etc. Al. leg. *Cæsariensis*, idest Catholicianis. Porro Catholicorum sequiori ævo dignitas et magistratus fuit in Africa præsertim: quos eosdem fuisse, ac procuratores fisci, non uno in loco ostendit *Cujacius*, nempe exigendis tributis præfectos: quod probat etiam *Du Fresno* in *Glossar.*

CATHOLICUS, a, um, adject. καθολικός. Metri necessitate, ut in Italia, sic in Catholicus prius producit a *Prudent.* *Apotheos.* 70. — Catholicus est universalis, ad omnes pertinsens. ¶ 1. Generatim. *Tertull.* 2. *advers. Marcion.* 17. Catholica et summa bonitas Dei. *Theod. Priscian.* l. 2. part. 2. 21. Catholica medicamentum. *Charis.* 1. p. 42. *Putsch.* Catholicus canon. *V.* et Catholicus infra. ¶ 2. Catholica traditio dicitur ab eodem *Tertull.* *Monogam.* 2. quæ ubique et apud omnes disseminata est, et ab omnibus recipi debet: qua ratione Catholica fides est fides Christiana apud *Prudent.* 11. περὶ στερ. 24. et alios Ecclesiasticos scriptores passim; et *Catholicæ populi* apud *eumd.* *ibid.* 30. sunt Christiani. — Hinc

Catholica, orum, n. plur. 2. absolute, substantivorum more, ponuntur pro rebus universis, pro universitate. *Apul.* *Trismeg.* Cælestes dii catholicorum domuantur, terreni incolunt singula. *Plin.* 1. *Hist.*

nat. in elenco l. 2. n. 15. Catholica siderum errantium. h. e. ea, quæ universim pertinent ad sidera errantia. Sic *Id.* *ibid.* n. 55. Catholica fulgurum.

CATHOLICUS, i, m. 2. absolute, substantivum more, apud Grammaticos est canon seu regula universalis. *Diomed.* 1. p. 281. *Putsch.* Declinatio nullo catholico continetur. *Id.* *ibid.* p. 283. Ab hoc catholico recedit paucis.

CATILLAMEN, inis, et } *V.* CASTELLAMEN-
CATILLAMENTUM, i, } *TUM.*

CATILLATIO, ōnis, f. 3. proprie est actus lingendi. *Paul.* *Diac.* p. 44. 13. *Müll.* Catillatio grave opprobrium hominibus generosis obiciebatur, si qui provincias amicas populi Romani expoliassent. Cf. *Fulgent.* p. 563. 5. *Merc.*

CATILLA, æ, f. 1. *Plaut.* *Cas.* 3. 2. 21. Operam uxoris polliceor foras, quasi catillæ. h. e. quasi femineæ, quæ per alienas aedes cursitat ligurienti causa: ut catilla dicatur ea ratione, qua homo liguritor catillo dicitur. Sunt qui aliter interpretantur: sunt etiam qui aliter legunt. *V.* CATILLO, as.

CATILLATUS, V. voc. seq.

CATILLO, as, avi, ōnis, are, a. 1. est catillos lingere. *Fulgent.* de *prisco serm.* p. 563. 7. *Merc.* docet catillare esse per alienas domos cursitare: ductum a catulis, qui per omnes domos lingendi causa circumeunt. *Plaut.* *Cas.* 3. 2. 21. Operam uxoris polliceor foras, quasi catillatum. Ita recte leg. *Fulgent.*: alii aliter. *Id.* *Fulgent.* assert etiam hæc ex *Catullo* verba: Catillata geris vulgum publicum prestibulum: quæ alii *Petronio* tribuunt, alii *Propertio*, sed frustra.

CATILLO, ōnis, m. 3. liguritor, et generatim gulosus: a catillis, idest catinis lingendis. Proprie catillones dicti sunt, qui ad sacrificium Herculis ultimi cum veurent, catillos liguriebant. Translate etiam lupi pisces dicti sunt catillones a *Lucilio*, qui inter duos Tiberis pontes proxime ripas stercore vescebatur. Hæc omnia habet *Macrobi.* 3. *Saturn.* 12. in fin. Cf. *Paul.* *Diac.* p. 44. 12. Catillones appellabant antiqui gulosos. *Id.* p. 90. 2. Catillones catillorum liguritores.

CATILLUM, i, n. 2. diminut. a catinus, parvus catinus, catillus. *Petron.* *fragm. Tragur.* 50. *Burmman.* Facere catilla et paropsides. *Priscian.* quoque 1. p. 556. *Putsch.* genus neutrum agnoscit.

CATILLUS, i, m. 2. diminut. a catinus, parvus catinus. ¶ 1. Ponitur pro parvo vase escario et culinatio. *Cato R. R.* 84. Melle unguito, papaver infusio — postea extimito. Ita pone cum catillo et lingulis. *Asinius Pollio* apud *Charis.* 1. p. 61. *Putsch.* Volitantæ urbe tota catilli. *Horat.* 2. *Sat.* 4. 74. Primus et inventor piper albu cum sale nigro Incretum puris circum posuisse catillis. *Colum.* 12. *R. R.* 57. 1. Hanc mixturam cum in catillo composueris, oleum superfundito. *Val. Max.* 4. 3. 5. Ligneo catillo canens *Curlius*. Adde *Plin.* 30. *Hist. nat.* 6. 18. (54). ¶ 2. In illo *Plinius* 33. *Hist. nat.* 12. 54. (152). Cum capull militum, ebore etiam fastidito, caelerum argento, vaginæ catillis, baltei laminis erepent: catillos intellige lamellas in catillorum figuram formatas, quibus vaginæ ornabantur, ut est apud *Burmman.* ad *Petron.* *fragm. Tragur.* 50. ¶ 3. Est etiam catillus superior molæ molendinæ pars, sicut meta inferior. Ita *Paul.* *Dig.* 33. 7. 18. § 5. *V.* MOLA. — *AD.* De nom. propr. *V.* ONOM.

CATINULUS, i, m. 2. diminut. a catinus, parvus catinus, catillus. Usurpatum est a *Varrone* ad *Cic.* teste *Charis.* 1. p. 61. *Putsch.*

CATINUM, i, n. 2. est alia forma et minus usitata pro catinus, quam vocem *V.* *Cato R. R.* 84. Catinuni scilicet oleo unguo. Cf. *Charis.* 1. p. 61. *Putsch.*

CATINUS, i, m. 2. De alia forma *V.* voc. præced. — *Varro* 5. *L. L.* 120. *Müll.* docet, a Siculis dictum esse κατινον, vel, ut *Scalgi.* legi vult, κατανον: hinc apud Latinos catinus, qui generatim est vas vel patina plus minusve profunda (ut catino, scodella; Fr. pot, bassin, plat; Hisp. vasija, bote, olla; Germ. Napf, Schüssel, Teller; Angl. a pot, platter). ¶ 1. Est vas escarium et culinarium scilicet, vel ligneum, vel ex alia quapiam materia. *Varro* 1. *R. R.* 63. 1. In sole ponere oportet aquæ catinos, quod eo conveniunt, ut ipsi se necent, curculiones. *Id.* apud *Non.* p. 546. 14. *Merc.* Acetabula, catini, patenæ. *Macenas* apud *Charis.* 1. p. 60. *Putsch.* fumans calido cum farre catinus. *Horat.* 1. *Sat.* 3. 92. Inde domum me Ad porri et cicoris refero Iganique catinum Ad-

de eumd. 1. *ibid.* 6. 115., 2. *ibid.* 2. 39. et 2. *ibid.* 4. 77. Pers. 3. 111. positum est argente catino Durum olus et populi cribro decussa farina. Adde eumd. 5. 182.; et *Juvenal.* 6. 342. et 11. 109. ¶ 2. Ponitur etiam pro vase, quod sacrificiis luserviebat. *Sueton. Galb.* 18. Senex atratus in catino vitreo tus teuens. *Apul. de Mag.* Simpulo et catino ficitil sacrificare. ¶ 3. Item pro vase, in quo metalla coquuntur: qua significatione *Plin.* 33. *Hist. nat.* 4. 21. (69). et *ibid.* 6. 35. (107). memorat catinos ex lasconio. Adde eumd. 34. *ibid.* 13. 37. (135). ¶ 4. Per similitudinem catini sazorum dicuntur cavitates in saxis naturaliter excavatis, in quas aliquid congeritur. *Plin.* 34. *Hist. nat.* 12. 32. (124). Calcanium fit et in sazorum catinis, pluvia aqua corrivato timo gelante. ¶ 5. Item per similitudinem catinus appellatur a *Vitrui.* 10. 7. 1. *Schneid.* vas illud in Ctesibica machina, quod acri excipiendo inservit, itemque comprimendo, ut proinde aqua per tubam exsiliat.

CATLASTER, tri, m. 2. Catlastri autem forma, quam *Charisius* habet 1. p. 65. *Putsch.* contracta est ex *catulaster*, quod in deminutivis ex *catulus* ponit *Priscian.* 3. p. 618. et 4. p. 628. *Putsch.* Cf. *Gloss. Philox.* Catulaster, βούταρ, καλλήρ. Hinc *catlaster* est grandior puer, adolescens, præcipue qui generationi aptus est. *Vitrui.* 3. 24. *Schneid.* hanc vocem restituit *Turneb.* 1. 24. *Adversar.* c. 7. pro eo quod vulgo legebatur *catastos*. Ipse *Schneider* retinuit, quem vide ad *Vitrui.* vol. 3. p. 126. *V.* et CATULASTRA.

CATLITIO, onis. *V.* CATULITIO.

CATO, onis, m. 3. Præter *M. Porcium*, qui censuram gessit summa severitate, unde et *Censorius* dictus est, fuere alii Catones, omnes viri gravissimi, de quibus omnibus *V. ONOM.* — Hinc per translationem *Cato* dicitur de viro moroso, difficili, gravi, severo, constanti et integris moribus. *Phædr.* 4. 6. Quid possum facere tibi, lector *Cato*, si nec fabellæ te juvant, nec fabulæ? *Seneca Ep.* 120. Quidam alternis *Valinii*, alternis *Catones* sunt. *Juvenal.* 2. 40. Tertius e cælo cecidit *Cato*. *Lamprid. Alex. Sev.* 68. *Fabius Sabinus*, alter sui temporis *Cato*. — *Contenti simus hoc Catone*, proverb. Augusti, quoties hortabatur ad ferenda præsentia, quæcumque essent. *Sueton. in ejus Vita* 87.

CATOBLEPAS, æ, m. 1. κατωβλέπας, fera est in *Æthiopia* ad *Nili* caput, modica alioquin, ceterisque membris iners, caput tantum prægrave ægre ferens: id defectum semper in terram (unde et nomen traxit a κατώ deorsum, et βλεπω aspicio); alias internecio humani generis, omnibus, qui oculos ejus videre, cunctis expirantibus. Ita eam *Plin.* 8. *Hist. nat.* 21. 32. (77). describit Adde *Melam* 3. 9. ad fin. *Ælian. Nat. anim.* 7. nulla habet de catoblepa. Quod vero attinet ad bujus nominis originem, *Procopius* tyrannus, *Juliani* propinquus, ab *Ammian.* 26. 9. 11. dicitur: Subcurvus humumque intuendo semper incendens.

CATŌCHA, æ, f. 1. κατοχή, Idem ac catalepsis. *Cæc. Aurel. 2. Acut.* 10. Catochæ vehementes, ut etiam voce caplantur ægrotantes. *V. CATALEPSIS.*

CATŌCHITES, æ, m. 1., ut affertur a *Furcellino*, vel rectius

CATŌCHITIS, idis, f. 3. κατοχίτης, gemma est in *Corsica*, ceteris major; mirabilia, si vera traduntur, impositam manum, veluti gummi, retinens: a κατίζω retineo. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 10. 56. (152).; *Solin.* 3.; et *Priscian.* *Perieg.* 472.

CATŌMIDIO, as, are, a. 1. κατωμίδω. De forma bujus verbi cf. *GARGARIDIO* et *JUDÆIDIO*. — *Catomidio* est in humeros tollo, sublimem rapio, ad pænam nempe puerorum propriam, cum ludimagister delinquentis pueri, et alicujus humeris impositus, nates verberat, quod Itali dicunt porre a cavalluccio, dare un cavallo. Est autem a κατώ super, et ὤμος humerus; inde etiam κατωμίδιος ex humeris pendens. Pænam describit *Prudent.* 10. περὶ σταφ. 606. de puerio septuennæ. Vix hæc profatus (*Asclepiades*) pusionem præcipit Sublime tollant, et manu pulseant nates: Mox et remota veste virgis verberent, Teneruntque duris ictibus tergum secant. *Beda* in *Martyr.* ad XIV. K. Dec. de eodem. Indignatus *Asclepiades* puerum catomo suspendi, et verberari jussit. Hinc in *Act. Martyr.* passim legere est catomis cædi, in catomo levare. *V. Gloss. Lat. Ducang.* in *V. Catomus.* *Apul.* 9. *Met.* Vocatis duobus e familia validissimis,

quam altissime sublato puer, ferula nates ejus obverberans, etc. *Petron. Satyr.* 132. Matrona ad nitionem decurrit, vocatque cubicularios, et me jubet catomidiari. Hic *Petron.* loquentem inducit adolescentem, qui in concubitu venerem feminae libidinem expleri nequiverat, ideoque ab eadem more inbecillium puerorum male mulcatus fuit. Ceterum figuram pueri catomidiari habes in *Pitture d'Ercolano T. 3. tab. 41. p. 288.* — Eadem fuit pæna decoctorum. *Spartian. Hadrian.* 18. Decoctorum bonorum suorum, si suæ auctoritatis essent, catomidiari in amphitheatro, et dimitti jussit. — Hujus consuetudinis vestigia quædam servabantur olim in Italia, cum nempe decoctores sola cæmis induti nudas nates super lapidem in foro positum percutere cogebantur, et exclamare: Bonis meis renuncio; hoc Itali dicunt dare del culo in sul petrone. Hic lapis petra del bando appellatur, qui cæmum Patavii exstat, et in superiore extremitate hanc habet circulearem Inscriptionem: Lapis vituperii, et cessionis bonorum. — Sunt qui in loc. cit. *Petron.* perperam legunt nullo sensu catologare; *Burmansius* vero turpi et huic loco alieno catapygare; alii tum hic, tum apud *Spartian.* loc. cit. inepte catomidiari, a κατὰμίδω, as, quod a κατωμίδω deinde ludibrio habeo.

CATOMECARII vel

CATOMITARIII quid sint apud *Ennium*, non facile dixeris. Verba *Ennii* sunt apud *Servium* ad *Virg.* 9. *Æn.* 329. Quo tamen temere itis citati, catomitarii? *Merula* habet: Quo tam temere iti, citate Catumeraris. — Videtur utrobique vox corrupta. Si liceret reponere catomidiarii, lux aliqua appareret in voce præcedenti, et esset convicium.

CATŌMUM (κατ'ὄμωv). In catomo suspendi, in catomo levare, in catomis credi eadem sunt ac catomidiari apud Scriptores Ecclesiasticos. *V. CATOMIDIO*. Nonnulli hoc referunt et illud *Cic.* 7. *Fam.* 25. 1. Vereor ne in catomum *Catoninos*. h. e. vereor ne *Catoni* dediti ejusque laudatores, tamquam pueri, catomidentur vel catomidandi militantur: quam sane interpretationem aliquo saltem modo confirmant præcedentia verba ejusd. *Cic.* Sed magister adest cilius, quam putamus. Alii tamen, inter quos *Orell.* leg. catonium, quam vocem *V.*

CATŌNIUM, ii, n. 2. locus inferorum, inferi: a κατώ infra, vel deorsum. *Laberius* apud *Gell.* 16. 7. Tolle bona fide vos *Orcus* nudas in catonium. *Gell.* enumerat inter ea, quæ obsoleta et maculantia ex sordidioris vulgi usu *Laberius* adhibuit. Apud *Laber.* alii leg. charonium, a Græco χαρωνίων, seu χαρωνίων, quo significatur barathrum gravem odorem exhans; et translate *Orcus*, inferi. Huc referri potest, quod docet *Pollux* l. 8. c. 9. χαρωνίων dictam esse portam carceris, qua damnati ducebantur ad supplicium: quasi illac via esset ad *Charontem*. Cf. et *Scholias.* *Juvenal.* p. 65. *Cruq.* Huc refertur et locus ille *Cic.* 7. *Fam.* 25. 1. Vereor ne in *Catonium* *Catoninos*. h. e. ne *Cæsar* ad inferos demittat *Catoni* deditos ejusque laudatores, ut te et me. Alii tamen apud *Cic.* leg. catomum, quam vocem *V.*

CATOPTRITIS, idis, f. 3. κατοπτρίς, gemma, quæ, non serus ac speculum, inaginem refert: a κατὰ et ὀπτρον video. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 10. 56. (152). *Catoptritis* è *Cappadocia* provenit. *Sillig.* ita legit et corrigendum curavit ex *Cod. Bamberg.*; veteres enim editiones legebant catoptritis.

CATOPYRITIS. Falsa lectio: *V.* voc. præced.

CATŌRCHITES, æ, m. 1. κατορχίτης, subaudi οἶνος, vinum scythes, hoc est e sicu factum. *Plin.* 14. *Hist. nat.* 16. 19. (102). — Videtur ita appellatum a κατωρχομαι demulceo, quia lentum admodum a lenes est.

CATTA, æ, f. 1. *Martial.* 13. 69. cujus lemma est *Cattæ*: *Pannonicas* nobis nunquam dedit *Umbria* cattas: *Mavult* hæc domino mittere donec *Pudens*. *Martial.* tum in præcedentibus, tum in sequentibus distichis de varilla avibus agit: quare etiam cattæ istæ inter aves censendæ sunt, et quidem *Pannoniæ* peculiæ, ut ipse *Martial.* iudicat, (quamvis non constet, quodnam avium genus hoc nomen designetur); neque audiendi, qui mustelas silvestres esse putant, multo minus qui *feles* interpretantur. — At in *Not. Tir.* p. 178. *Catta* recensetur inter bestias, nempe inter talpam et oitelam. Adde *Evagr.* l. 6. c. 24. Ἀλλοῦρος, ἢ κατταν τῆ συνήθεια λέγει. *Gloss. Vei.* *Catta*, αἰλουρος. *V. CATULUS, I.* — Notationem vocis habet *Etymolog. Gr.* *Gudianum.* Καττα, παρὰ τὸ ἄττω,

salio, additione litteræ x. — Apud *Gell.* 10. 25., ubi varia navium nomina recenset, pro *stlatæ* quidam legunt ex *MSS.* quibusdam *cattæ*, sed hoc valde incertum est. — *NB.* De cognom. *Rom.* *V. ONOM.*

CATŪLA, æ, f. 1. parva canis. *Propert.* 4. 3. 35. *Glaucidos* et *catulæ* vox est mihi grata querentis. *Aurel. Vict. Epit.* 23. de *Elogab.* Hujus corpus per *Urbis* vias, more canini cadaveris, a milite tractum est, militari cavillo appellatum indomitæ et rabidæ libidinis *catulam*.

CATŪLARIUS, a, um, adject. ad *catulum* pertinet, ut *Catularia porta* *Romæ* ita dicta, quia non longe ab ea ad placandum *Caicicula* sidus frugibus inimicum rufæ canes immolabantur, ut fruges flavescerent ad maturitatem perdicerent. *Paul. Diac.* p. 45. 7. *Müll.* — Hanc portam fuisse inter colles *Capitolium* et *Quirinale* probavit *Ant. Nibbyus*, *Mura di Roma* p. 136. Ceterum cf. *W. A. Becker Handb. der röm. Alterth.* P. 1. p. 178. et seqq. — Porro hæc vox confirmatur etiam ex eo, quod *Catularius* fuit appellata una ex comædiis *Laberii* apud *Gell.* 7. 9., quæ a *Non.* 8. 61. edit. veter. dicitur *Scylas a οὐλαῖς catulus*.

CATULASTER, tri, m. 2. *V. CATLASTER.*

CATŪLĀSTRA, æ, f. 1. puella, jam grandis et viri valiens. *Dracont. Satisf.* 225. Non *catulastera* gerit puerilla: non puer audeat *Attrectare* tener *Martia* tela manu. *Berkerus* tamen ad *Arcad. de accent.* p. 224. et *Arenal* pro non *catulastera* gerit legendum putant non *catulastera* agit.

CATŪLINUS, a, um, adject. qui est ex *catulo*. *Paul. Diac.* p. 45. 3. *Müll.* *Catulina* caro. — Hinc *Catulina*, æ, f. 1. (subaudi caro) absolute, substantivorum more, pro *catulina* carne apud *Plin.* 29. *Hist. nat.* 4. 14. 58).

CATŪLIO, is, ire, a. 4. dicitur de *catulis*, cum libidine lascivium, et venerem appetunt. *Varro* 2. *R. R.* 9. 11. de canib. Principium admittendi faciunt veris principio *Tunc* enlin dicuntur *catulire*, id est ostendere se velle maritari. — Translate *Laberius* apud *Non.* p. 90. 33. *Merc.* *Lupa* *catuliens*. h. e. nectrix ἀνδρα ἐφελκυσμένη.

CATŪLITIO, onis, f. 3. actus *catulendi*, hoc est venerem appetendi; et proprie usurparetur de *catulis* similibusque animalibus. Sed occurrit translate tantum apud *Plin.* 16. *Hist. nat.* 25. 39. (94). *Catulationem* rustici vocant, gestiente natura semina accipere, eoque (vento *Favonio*) animam inferente omnibus satis. In quibusdam *MSS.* est *catillationem* per syncopein vestib. *Harduin* et *Turnebo* l. 24. *Adversar.* c. 7.

CATŪLUS, i, m. 2. deminut. a *catus*, hoc est felis. Hinc

1.) Proprie. ¶ 1. Generatim, haud aliter ac *Germ. Katze*, unde *tiegerkatze*, *panterkatze*, *löwenkatze* etc., *catulus* accipitur pro recenti partu omnium fere animalium, præcipue ferarum, aut saltem eorum animalium, quæ agrorum culturæ minime inserviunt. *Horat.* 3. *Od.* 3. 40. Dum *Priami* *Paridisque* busto Insultet *armamentum*, et *catulos* feræ *Celent* inulta. Cf. *Non.* p. 457. 3. *Merc.* — Hinc occurrit de leonibus, pantheris, tigris etc. *Plaut. Tr. c.* 2. 13. *Catull* suum. Adde *Luciliam* apud *Non.* p. 457. 17. *Merc. Lucet.* 5. 1035. pantherarum. *Virg.* 3. *G.* 245. et 438.; et *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 55. (132). serpentium. Rursus *Virg.* 2. *Æn.* 357. *Iuporun.* *Horat.* 1. *Od.* 1. 27. *ervæ.* *Id.* 3. *ibid.* 20. 2. *leænx.* *Ovid.* 13. *Met.* 836. *ursæ.* Adde eumd. 15. 379. et 547. *Phæb.* 2. 4. 24. *felis.* *Plin.* 8. *Hist. nat.* 4. 5. (10). *tigrum.* *Id.* 9. *ibid.* 74. 95. (203). *vulpium.* *Id.* 8. *ibid.* 54. 80. (216). *simiarum.* *Id.* 10. *ibid.* 65. 85. (187). *lucertarum.* *Id.* 29. *ibid.* 4. 16. (60). *mustelæ.* *Id.* 9. *ibid.* 8. 7. (21). *delphinorum.* *Id.* 10. *ibid.* 71. 95. (208). *aspidis.* *Id.* 10. *ibid.* 62. 82. (170). *viperæ.* ¶ 2. Specialim *catulus* est canum fetus recens editus: qua significatione ab antiquis *catulus* habitus est deminutivum a *canis*, ut docet *Varro* 9. *L. L.* 74. *Müll.* et 5. *ibid.* 99., et *Priscian.* 1. p. 556. *Putsch.*; sed perperam. *Cic.* 2. *Nat. D.* 14. 38. Omnia in perfectis et maturis esse meliora, ut in equo quam in equulo, in cane quam in *catulo*. *Virg.* 1. *Ecl.* 20. Sic canibus *catulos* similes, sic matribus *hædos* etc. Cf. *Lucret.* 5. 1065. *Horat.* 1. *Ep.* 2. 65. *venalibus* ex quo *Tempore* *cernivum* pellem latravit iu aula, *Militat* in silvis *catulus*. Adde *Colum.* 2. *R. R.* 22. 3., 7. *ibid.* 12. 18., et 10. *ibid.* 343.; *Plin.* 29. *Hist. nat.* 4. 14. (58). et alibi. — Hinc latiori significatione *catulus* ponitur pro quocunque cane, etiam

adulto. *Plaut. Asin.* 1. 3. 32. Et quoque catulo meo ambulantur novus amator. *Lucret.* 4. 999. consuetudo catulorum blanda propago. *Virg.* 3. G. 405. Veloces Spartae catulos acremque Molossum etc. *Horat.* 1. Od. 1. 27. Seu visa est catulis cerva fidelibus. Adde *Ovid. Rem. am.* 207. — *Aliter catuli longe olent, aliter rues*, proverb. apud *Plaut. Epid.* 4. 2. 9. de rebus inter se valde dissimilibus.

II.) Figurata est genus vinculi, quo servi constringebantur, qui et *canis* et *catellus* dicitur. *Lucilius* apud *Non.* p. 36. 26. *Merc.* Cum mancis, catulo collarique ut fugitivum Deportem. Adde *Paul. Diac.* p. 45. 11. *Müll.*, et *F. CANIS* et *CATELLUS*. — *NE.* De nom. propr. *F. ONOM.*

CATUS, a, um, adject. est vox a Sabinis ducta, ut *Varro* *L. L.* 46. *Müll.* docet; atque initio statim idem erat atque acutus (It. *acuto*; Fr. *aigu*; *Hisp. agudo*; Germ. *scharf*; Angl. *acute*, *shril*).

I.) Proprie occurrit de auditu. *Ennius* apud *Varron.* loc. cit. Jam cata signa fera sonitum dare voce parabant. Cf. *ACUTUS*.

II.) Translate de ingenio ponitur, et apud antiquos in prosa oratione aespissime occurrit pro solerti, acuto, perspicaci, sagaci, neque raro pro astuto, callido: videtur autem significare potius solertiam et prudentiam, quae a natura est, non quae ab habitu. Ceterum de hac voce *F. Klotz* *Nachträge zu Cicero's Tuscul.* p. 100. et seq. Occurrit — a) Absolute. *Ennius* apud *Varron.* loc. cit. Tunc cepit memorare simul cata dicta. h. e. acute dicta. *Id.* *Ennius* apud *Cic.* 1. *Orat.* 45. 198. Egrege cordatus homo, catus *Eliv* Sextus. Cf. *Cic.* 1. *Tusc.* 9. 18. et 1. de *republic.* 18. 30; et *Varron.* loc. cit. *Plaut. Pers.* 4. 4. 70. Ita cata est et callida; habet cor; quam dicit quod opus est! *Id.* *Epid.* 2. 2. 73. Si aequum fiet nie plus capere, quam vos, dederim vobis consilium catum. *Id.* *Most.* 3. 2. 29. Miror tam catam, tam doctam te, et bene ciliatam. Adde *eumd.* *ibid.* 5. 2. 21., *Plen.* 5. 2. 147., *Pseud.* 2. 3. 15. et *Trin.* 2. 3. 51. *Ter. Andr.* 5. 2. 14. Ellum, confidens, catus. *Cic.* 1. *Legg.* 10. 45. Quis igitur prudenter, et, ut ita dicam, catum non ex ipsius habitu, sed ex aliqua re externa iudicat? Adde *eumd.* 1. *Acad.* (2. pr.) 30. 97. *Non.* 2. 184. edit. *veter.* *Catium* interpretatur sapientem, sed abutitur verbis. *Cic.* 2. *Tusc.* 19. 45., in quibus meliores libri habent *cautus* pro *catus*: quod si *catus* legere velis, nihil aliud certe quam callidum significat. Hucusque *Forcellinus*: at *Klotz* in opere superius cit. ad *Cic. Tusc.* loc. cit. recte contendit ibi *catum* et non *cautum* legendum esse. *Horat.* 1. Od. 10. 3. *Mercuri* — qui ferus cultus hominum recentum Voce formati catus. Adde *eumd.* 2. *Ep.* 2. 39. *Auson.* *Parental.* 17. Lingua catus, ore canorus. — Hinc fuit etiam *catus* (sicut et *corculus*) rognomen apud Romanos, datum iis, qui acumine ingenii ac solertia, et, quod hinc sequitur, sapientia et prudentia pollebant, ut *Plin.* 7. *Hist. nat.* 31. 31. (118). docet. Cf. locum *Ennii* sub II. a. de *Sexto Eliv* Cato. — b) Cum Infinito. *Horat.* 3. Od. 12. 10. Catus jaculari cervos. *Apul.* *Florid.* n. 3. Catus canere. — c) Cum Genitivo. *Auson.* *Mosell.* 400. legumque catos fandique potentes.

CATULOTICUS, a, um, adject. *καταλωτικός*, cicatricem inducens, ab *οὐλή* cicatrix. *Fegrel.* 6. *Veterin.* 28. 4. *Schneid.* Igitur medicamentum, quod supra dixi, catuloticum est. *Id.* paullo ante dixerat: Facili ad omnia vulnera elimpidanda, et velocius curanda. Ante *Gesnerum*, qui locum ita emendavit, hic legabatur nullo sensu *catuloticum*, vel *catuloticum*.

CATUMECUM, f, n. 2. geous libi in sacris adhibiti, apud *Arnob.* 7. 21. Videtur autem significare libum e carne desecta ex cervice animalis: a *catomum*, quod quaedam *Glossae* cervicem interpretantur, *κατ' ὤμων*. Hæc conjectura ex eo firmari potest, quod non una ex iis libis, quæ eo loco *Arnob.* enumerat, ex variis animalium membris ducta sunt, ut *caro strebulæ* et *coreudicibus*, *ærumna* ex gula, *tanice* ex intestinis, *offa* penita et cauda, etc.

CATUS, i, m. 2. Prima syllaba apud Latinos brevis esse videtur, ut in ejus deminutivo *catulus*: eam vero produxit *Auct. incertus* lo *Anthol. Burmann.* (cujus verba *F.* paullo infra), eandemque longam retinuit *Forcellinus*, fortasse propter Græcum *καττός*. — Hinc, ut ipse ajebat, scribitur et *cattus*, ut habet et *Gloss.* *Fet.* *Cattus*, *αἰκάουζα*; et *Scholast.* *Calymach.* n. *Hymn.* *Cerv.* 111. *Τὰν αἰκάουζον, τὸν καττόκα; ἡρ' ὀρενον καττόν.* *F. CATTA*. — Cete-

rum *catus* est feles. *Pallad.* 4. *R. R.* 9. 4. Contra talpas prodest catus frequenter habere in mediis carducis. *Auct. incertus* in *Anthol. Lat.* 1. 5. *epigr.* 162. *Burmann.* Catus in obscuro cepit pro sorice piscum. — Videtur etiam significare canem; et feminino etiam genere effertur posse, si sana sunt hæc verba *Servii* ad *Virg.* 5. *Æn.* 610. Catulus, et alii feminino genere ponunt, referentes ad originem, sicut hæc *catus*, et hæc *gallus* legitimus imitatione *Græcorum*, qui *ὁ καὶ ἡ κόων, ὁ καὶ ἡ ἀλεξτρούς* dicunt. — Item machina militaris, eadem quæ vinea, aut pluteus, qua tecti milites ad muros urbis obsessæ subruendos, et fossam implendam accedunt. Quo loco *Fegrel.* 4. *Milit.* 15. habet: *Vineas dixerunt, quas nunc barbarico usu causias vocant*; sicut qui legendum putaret *catos* vocant. At præstat priorem lectionem retinere. *F. CAUSIA*. Adde, Italos nunc vocare gatti non vineas, sed testudines, quas *Fegrel.* *ibid.* 16. describit, quasque Italus interpres gatti appellat.

CAUCALIS, idis, f. 3. *καυκαλῖς*, herba est edulis, fœniculo similis, brevi caule, flore candido. Multos habet etiam in medicinis usus. *Plin.* 22. *Hist. nat.* 22. 40. (83). et 21. *ibid.* 15. 52. (89). Cf. *Feg.* (*Op. cit.* vol. 3. p. 55.) hæc exhibet synonymiam: *Καυκαλῖς* *Nicand.* *Ther.* v. 843. et *Dioscor.* 2. 169; *Ἀγριοκαυκαλῖδα* *Græcor.* recent. et *Caucalis* *Plin.* loc. cit. Et *Caucalis grandiflora* L. *Spec. plant.* 316.

CAUCOLA, æ, f. 1. *deminut.* ab *inus. cauca*, Gr. *καῶκα*, parva cauca, h. e. parvus catinus vel parva patena. *Apul.* 1. *Met.* 20. *Hildebr.* min. *Alti* aliter legunt.

CAUCUS, i, m. 2. genus vasis potorii. *Spartian.* *Pescenn. Nigr.* 10. Cum milites quosdam in cauco argenteo bibere vidisset. *Salmas.* pluribus more suo hanc lectionem tuetur, additque locum ex *epist.* *Faleriani* apud *Trebell. Claud.* 14. ubi bis legitur in *caucos* et *scyphos*, et *Marcell. Empir.* 25. sub *fin.*, ubi *ligneus caucus*. Alii tamen ubique reponunt *caueus*. *Hieronym.* 2. *advers. Jovinian.* 14. *Diogenes* habens ad potandum caucum ligneum. *Laert.* de eodem habet *καυκῶν*. *Gloss.* *Philor.* *Καῶκα*, patena.

CAUDA, æ, f. 1. Pro cauda vulgo et dicebatur et scribebatur *cōda*, testibus *Varron.* apud *Non.* p. 86. 19. *Merc.* et 2. *R. R.* 7. 5.; *Petron. Satyr.* 44.; *Festo* p. 178. 29. et *Paul. Diac.* p. 33. 17. *Müll.* — Cauda est posterior pars pendens in animalibus omnibus præter hominem et simiam; de qua multis disserit *Plin.* 11. *Hist. nat.* 50. 111. (264). (It. *codā*; Fr. *queue*; *Hisp.* *cola*, *rabo*; Germ. *der Schwanz*, *Schweif*; Angl. *the tail of a beast, bird or fish*).

I.) Proprie. — a) Generation. *Cic.* 3. *Fin.* 5. 18. Cauda pavoni donata a natura ad ornatum. Adde *eumd.* 3. *Orat.* 59. 222.; *Lucret.* 2. 806. et 3. 658.; et *Varron.* 2. *R. R.* 2. 3. et 2. *ibid.* 5. 8. *Catull.* 63. 81. Cedere terga cauda. *Virg.* 8. *Æn.* 674. Delphines æquora verrunt caudis. Adde *eumd.* 3. *G.* 59. et 423. *Horat.* 2. Od. 19. 31. Cerberus leniter atterens caudam. Adde *eumd.* 2. *Sat.* 2. 26. et 2. *Ep.* 1. 45.; et *Ovid.* 4. *Fast.* 163. et 3. *Met.* 681.; et *Quintil.* 10. 1. 26. *Gell.* 5. 14. Leo caudam more adulantium canum clementer et blande movens. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 50. 111. (264). Sues caudam intorquent, canum degeneres sub alvum reflectunt. *Id.* 8. *ibid.* 54. 80. (216). Cauda late lusa. *Id.* 10. *ibid.* 3. 3. (7). prominenter. — b) Caudam trahere apud *Horat.* 2. *Sat.* 3. 53. proverbialis species est, et significat derisus esse: ducique ex eo posse videtur, quod pueri, quos irridere volunt, quiddam eis caudæ simile appendere a tergo solent, ut testatur ipse *Porphyr.* ad h. l. Cf. et *Reinhard* in *der H üstmann'schen Ausg. machen des Heindorfschen Horaz* p. 335. — c) Caudam jactare popello apud *Pers.* 4. 15. est venditare se populo speciosis actionibus ejusque favorem captare; ductum a pavonibus caudam ostentantibus; vel a canibus, qui cum blandiuntur, caudam agitant. — d) Caudæ equinæ pilos demere. *F. SERTORIANUS*. — e) Cauda equina nonnullis videtur equisetum esse: *F. CODETA*. — f) Festive *Cic.* 4. *Ferr.* 78. 190. Videtis Verrutium? videtis primas litteras integras? videtis extremam partem nominis, caudam illam Verris, tamquam in luto, demersam esse in litura?

II.) Figurata. — 1. Pro mentula. *Horat.* 1. *Sat.* 2. 45. et 2. *ibid.* 7. 49. — 2. In illo *Virg. Mor.* 43. Præverrit cauda silices gremiumque molarum: cauda est peniculus ex cauda bubula sive equina, quo ad abs-

tergendum utimur. — 3. Cauda marina est piscis genus, quod Græci *ἀλασκόπρον* vocant, ut saltem videtur. Inter suffimenta enumerat *Fegrel.* 1. *Feterin.* 20. 2. et 4. *ibid.* 12. 3. *Schneid.* *F.* tamen ipsum *Schneid.* ad loc. cit. et in *Indice*.

CAUDEA cistella. *F.* vocem sequent.

CAUDEX, e, cistellæ e junco, a similitudine equinæ caudæ faste. *Paul. Diac.* p. 46. 11. *Müll.* Al. leg. *Caudetæ*. Sed *Scalig.* vult legi *caudeæ*, quod etiam apud *Plaut.* in *Ind.* habeatur 4. 4. 65. et 89. Cistellam istic inesse oportet eandem in isto vidulo. *F. Müll.* ad *Paul. Diac.* loc. cit.

CAUDEX, icis, m. 3. In familiari sermone pro *caudex* usuenit *codex*. — Caudex est truncus arboris, hoc est ea pars, quæ e radice supra terram simplex assurgit. Differt a *caule*, qui herbarum est, *caudex* vero arborum et fruticum. (It. *tronco*, *ceppo*, *pedale*; Fr. *tronc*, *souche d'arbre*; *Hisp.* *tronco*, *troncon*; Germ. *der Stamm*, *Klotz*; Angl. *the stem*, *stock* or *trunk of a tree*). — 1. Stricto sensu *caudex* est truncus arboris, sive solidus atque integer, sive in tabulas divisus. — a) Formā *caudex* apud *Virg.* 2. *G.* 30. Quin et caudicibus scetis (mirabile visu) Trudatur e sicco radix oleagina ligno. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 30. 53. (121). Arbores quædam simplices, quibus a radice *caudex* unus et rami frequentes, ut *olivæ*, *fico*, *viti*. *Id.* 11. *ibid.* 37. 55. (151). Caudices robusti vastate putres. Adde *eumd.* 12. *ibid.* 15. 34. (67); et *Gell.* 5. 3. — Est aliquando convivium in homioem stupidum, fatuum, stultum, quemadmodum et *truncus*. *Ter. Heaut.* 5. 1. 3. In me quidvis harum rerum convenit, Quæ sunt dicta in stultum: *caudex*, *stipes*, *asinus*, *plumbeus*. Adde *Petron. Satyr.* 74. — b) Formā *codex* apud *Ovid.* 12. *Met.* 432. Codices qui misso, quem vix iuga bina moverent etc. *Colum.* 5. *R. R.* 6. 21. Radices terra subacta operiamus, et circum calcemus ipsum codicem. Adde *eumd.* 4. *ibid.* 8. 2. et 12. *ibid.* 14. 5. — Sic *codex robustus* erat ligneus *stipes* e robore magni ponderis, quem alligati servi, qui deliquissent, trahere cogebantur, eique insidere, in eo cubare, secumque semper habere, donec a domino absolventur. Sunt qui intelligunt *carcerem* in privatis ædibus, quo includerentur noxii servi, cinctum roboreis assibus, quale erat in publicis carceribus *robur*, de quo *F.* suo loco. Sed magis placet sententia *Turnebi* l. 23. *Adversar.* c. 21., quam posuimus. *Plaut. Pen.* 5. 3. 33. Quos ego jam detrudam ad molas; inde porro ad puteum atque ad robustum codicem. *Propert.* 4. 7. 40. Codicis immundi vincula sentit anus. *Juvenal.* 2. 57. Horrida residens in codice pellex. — 2. Frequentissime accipitur pro libro: quod veteres olim codicem appellarunt plurium tabularum contextum, ut *Varro* apud *Non.* p. 535. 20. *Merc.* et *Seneca Brevit. vitæ* 13. docent. Itaque primum sic appellarunt plures scriptorias tabellas simul connexas, deinde plures quoque membranas et chartas simul compactas, ut sunt hodieque nostri libri. Nam volumina erant membranz seu chartæ in orbem convolutæ. Hinc publicæ tabulæ codices appellantur, ut *Seneca* loco nuper cit. docet. Sed — 1.) Generationem de quacunque scripta tabula et libro dicitur, nulla prorsus habita ratione materiæ, ut patet ex *Ulp. Dig.* 32. 50. Codices membranz, vel chartacei, vel aborei, vel alterius materiæ. Cf. *ibid.* 32. 1. 52. Porro hac significatione — a) Earo admodum occurrit forma *caudex*. *Cato* apud *Fronton.* ad *M. Antonin.* 1. *Ep.* 2. *extr.* Jussi caudicem proferri, ubi mea oratio scripta erat. — b) Sæpius forma *codex*. *Cic.* 3. *Verr.* 46. 119. Itaque L. Piso multos codices implevit eorum rerum, in quibus etc. *Id.* *ibid.* 61. 157. Proferre falsum codicem. paullo ante dixerat proferre tabulas. *Id.* *Cicuent.* 33. 91. Codicem interlitum proferre. *Sueton. Aug.* 101. Testamentum factum ab eo, ac duobus coelicibus scriptum. h. e. quorum codicum alterum erat autographum, alterum facsimile, ut nos vulgo dicimus. Quidam ita interpretantur, ut duobus tabulis scriptum fuerit, quod una non contineretur. *Juvenal.* 10. 236. nam codice sævo Heredes velat esse suos. h. e. tabulis testamenti. Adde *Dig.* 43. 5. 3. § 1. *Quintil.* 10. 3. 28. Codices abicere. Cf. *eumd.* *ibid.* § 32. — 2.) Speciatim *codex* dicitur liber accepti et expensi, cui opponitur *ADVERSARIA* (*F.* hanc vocem). *Cic. Rosc.* com. 2. 5. Codex accepti et expensi. *Dig.* 2. 13. 6. § 6. Codex rationum. — Et absolute, quoties tamen ex ipsa verborum serie accusus aperte patet. *Cic. Rosc.* com. 2. 6. Istitueret, conscribere codicem. *Id.* *ibid.* § 8. et *Sull.* 15. 44.

Referre in codicem. *Id.* 3. *Ferr.* 36. 92. Extrema cera codicis. — 3.º Item speciatim et καυδῶν sic appellatur, in quo collectae sunt constitutiones principum Romanorum. *Cod. Theod.* 1. 4. 5. *Codex Gregorianus*, *Hermogenianus*. *Jul. Epit.* nov. 67. 241. *Codex repetitae lectionis* D. Justiniani.

CAUDICALIS vel **codicalis**, le, adject. ad caudicem pertinens. *Plaut. Pseud.* 1. 2. 25. Caudicalem provinciam, joculariter dixit, b. e. munus caudicum findendorum; ita enim loquitur: Te cum securi caudicali praecilio provinciae.

CAUDICARIUS vel **codicarius**, a, um, adject. ad caudicem pertinens. — Antiqui caudicem appellaverunt plurimum tabularum collectionem. Quia primae rates seu naviculae piscatoriae, aut ad trajiciendum aptae ex pluribus crassioribus tabulis, seu potius caudicibus sine arte connexis Romae in Tibri factae fuerunt, *caudicarie*, vel (quod idem est) *codicarie* dictae sunt, ut *Varro* apud *Non.* p. 535. 21. *Merc.*, *Seneca Brevit.* vii. 13. et *Paul. Diac.* p. 46. 6. *Müll.* docent: item *caudicæ* vel potius *caudicæ*, ut est apud *Gell.* 10. 25. Quod nomen Tiberinis lembis, aliisque quibus ad trajiciendum utimur, hæsit, etiam postquam meliore forma construi cepit sunt. Hinc *Appianus* *Claudius* *Cæci* frater *Caudex* cognominatus est, quod primus ad explorandos bostes fretum Siculum piscatoria navi trajecit, ut est apud *Senec. loc. cit.* et *Aurel. Vict. Vir. illustr.* 37. Porro Tiberinas naves caudicarias designat *Plin.* his verbis 3. *Hist. nat.* 5. 9. (53). Tiberis propter aspera et confragosa, ne sic quidem, præter quam trabibus verius, quam ratibus, longe incibilis fertur. *Sall.* apud *Non.* p. 535. 18. *Merc.* Contendit ad flumen Euphratem: et quamquam ad id naves codicarias occulte per biemem fabricatae aderant, etc. — *Caudicarii* patroni in *Cod. Theod.* 14. 4. 9. dicuntur qui bujismodo rates seu lembos possidebant. — *Codicarii* navicularii in *Inscript.* apud *Gruter.* 440. 3. et 1086. 6. dicuntur ipsi nautæ, qui bujismodo navigis utuntur. — Hinc

Caudicarii, orum, m. plur. 2. absolute, sunt iidem nautæ, qui bujismodo navigis utuntur, apud *Cod. Theod.* 14. 3. 2. et 14. 15. 1. *Inscript.* apud *Gruter.* 462. 1., quæ est apud *Orell.* 4245. NOS PORTYENSES QVIBVS VXTVS FVIT CVM CAVDICARIIS DIVTVRNVQVE LYCTAMEN.

CAUDICEUS, a, um, adject. ad caudicem pertinens. *Auson. Mosell.* 197. Navita caudiceo fluitans super æquora lembo. Adde *Gell.* 10. 25., ubi alii minus recte pro *caudiceus* leg. *caudicus*. Hinc corrigendus et locus *Isid.* 19. *Orig.* 1. ad fin., qui citatur in v. *TRABALIUS*. *V.* voc. præced. sub init.

CAUDICUS, a, um. Falsa lectio pro *caudiceus*. *V.* voc. præced.

CAUDILLA et **caudula**, *diminut.* *caudæ*. Vox a *Lexico* expungenda; occurrit enim tantummodo in *Not. Tyr.* p. 156.

CAULA, æ, et **rectius**
CAULE, arum, f. plur. 1., *Charis.* enim 1. p. 20. *Putsch.* enumerat inter eas, quæ in plurali tantum usurpantur. Sed tamen apud Scriptores Ecclesiasticos in singulari quoque numero occurrit: *V.* infra sub 2. — Etiam *caullæ* olim scribebatur: *V. CAVILLE.* — *Varro* 5. *L. L.* 20. *Müll.* (quem locum et *Scalig.* emendaverat) docet, *caulas* dictas esse a *cavus*, unde *cavillæ*, et per syncopen *caullæ* vel *caulæ*. — Itaque *caulæ* pro loco cavu usurpantur (It. *cavità*, antri, spelonche; Fr. *creux*, *cavité*; Hisp. *cavidad*, *hondura*, hueco; Germ. *Höhlen*, *Höhlungen*; Angl. a *hollow*, *cavity*, *hole*). ¶ 1. Generalit. *Lucr.* 3. 255. Atque animai Diffugiant partes per caulas corporis omnes. h. e. per cava partes, foramina, meatus. Adde *eumd.* 6. 840. *Id.* 4. 621. per caulas omnes palati et rare per plena foramina linguæ. Adde *eumd.* *ibid.* 663., 2. 951. et 3. 708. *Id.* 6. 941. per caulas ætheris omnes. ¶ 2. Speciatim est idem quod *aula*, quæ significat septum, quo includuntur oves. *Virg.* 9. *Æn.* 60. pleno lupus insidiatus ovili, Cum fremitu ad caulas. *Servius* ad *loc. cit.* docet, sed minus recte, *caulas* esse a Græca voce αὐλή *aula*, addito c. *Paul. Diac.* vero p. 46. 12. *Müll.* cum *Varro*ne consentit et docet *caulas* dictas esse a *cavo*, quia olim ante usum tectorum, oves in antris claudabantur. — In sing. num. *Ambros. lib.* 2. in cap. 2. *Luc. circa med.* Qui (pastores) gentium greges, pecudum modo ante viventes, in caulam Domini congregarent. ¶ 3. Item specia-

lim occurrit de septo et caocellis, quibus cingitur signum aut altare cuiuspiam dei, aut etiam tribunal. *Inscript.* apud *Murat.* 191. 3. CORNELIA PRIMA Vxor ex INDVLTENTIA COLLEG. SIGNVM LIBER. BASIM CAVLAS D. D. *Gloss. Isid.* *Caules* (lege *caulæ*), cancelli tribunalis, ubi sunt advocati. *Vet. Poeta* in *Anthol. Lat.* 1. p. 628. *Burm.* Horrendum vitium est in advocate, Orando salitum movere caulas.

CAULIAS, æ, m. 1. καυλίας, succus ex caule laserpitii, cui opponitur *rhizias* succus ex radice. *Plin.* 19. *Hist. nat.* 3. 15. (43).

CAULICULATUS, a, um, adject. in cauliculi modum factus. *Apul. Herb.* 90. Cauliculati rami.

CAULICULUS vel **coliculus**, i, m. 2. καυλίον, *diminut.* a *caulis* vel *colis*, parvus *caulis*. ¶ 1. Est parvus stipes seu scapus in herbis ac fruticibus, unde se produnt folia et ramusculi. — a) Formâ *coliculus* apud *Caton. R. R.* 158. Coliculus betæ et brassicæ. *Varro* 1. *R. R.* 31. 4. Coliculus viticæ. h. e. capreolus. Adde *eumd.* *ibid.* 42. 4. *Colum.* 11. *R. R.* 2. 10. Coliculus fabæ. *Id.* 12. *ibid.* 7. 1. apul. Adde *eumd.* 5. *ibid.* 9. 12., 11. *ibid.* 3. 24., et 12. *ibid.* 56. 1. — Absolute usurpatus, ut *caulis* a quo procedit, est species brassicæ. *Edict. Dioclet.* p. 15. Coliculi optimi quinque X quattuor, sequentes n. decem X quattuor. — b) Formâ *cauliculus* apud *Cels.* 2. 18. Imbecillissima materia est omne olus, et quidquid in cauliculo nascitur, qualis est cucurbita et cucumis. *Plin.* 23. *Hist. nat.* 7. 63. (119). Ramorum fici teneri cauliculi. *Scribon. Compos.* 128. Cauliculi rubi. Adde *Sueton. Gramm.* 11. et *Fegul.* 2. *Feterin.* 6. 2. ¶ 2. Apud architectos *cauliculi* sunt flexuræ illæ in capitulis Corinthiis columnarum, quæ et quadruplici caule prudenat ad modum volutarum curvatæ, partim ad angulos abaci, partim vero ad ipsos flosas, quibus abacorum frontes mediæ ornantur, elocinnatæ concurrunt. *Vitr.* 4. 1. 12. *Schneider.* Cauliculi eandem habeant altitudinem, ex quibus folia nascuntur projecta, ut abacum excipiant. Adde *eumd.* 7. 5. 3.

CAULIS vel **colis**, is, m. 3. καυλός. — In recto singulari dicitur etiam *caules*. — *Caulis* vel *colis*, a Græca voce allata, proprie idem est in herbis ac fruticibus, quod *caudex* in arboribus, nempe stipes seu scapus, unde se produnt folia et ramusculi (It. *gambo dell'erbe*, *fusto*; Fr. *tige de plante*; Hisp. *tallo de la planta*; Germ. *der Stengel*, *Stiel*; Angl. *the stalk*, or *stem of a shrub or herb*).

1.) Proprie. ¶ 1. Generalit. — a) Formâ *caulis* sæpius occurrit. *Cato R. R.* 157. Brassica latius foliis, caule magno. Adde *eumd.* *ibid.* 33.; et *Colum.* 4. *R. R.* 7. 2., 9. *ibid.* 4. 4., et 11. *ibid.* 3. 21. et 58. *Plin.* 12. *Hist. nat.* 12. 26. (45). Frutex caule cubitali, geniculato. *Id.* 19. *ibid.* 3. 15. (42). Laserpitium caule ferulaceo. *Id.* 18. *ibid.* 12. 30. (120). *Caules* fabarum. *Id.* 12. *ibid.* 26. 57. (127). *Caulis* panaces. *Id.* 16. *ibid.* 20. 33. (79). Rhododendron caulibus fruticosum. Adde *Pallad.* 11. *R. R.* 11. 3. — b) Formâ *colis* rarius occurrit. *Cato R. R.* 35. Rapinam et coles rapieci unde fiant et raphanum-serito. *Virg.* 12. *Æn.* 413. Puberibus colein (al. *caulein*) foliis et flore comantem Purpureo. Adde *Varron.* 1. *R. R.* 41. 6.; et *Colum.* 5. *R. R.* 6. 36. et 9. *de arbor.* 2. — In vitibus aliisque arboribus *caulis* dicitur summus ramorum surculus virescens, tener et cauli similis. *Plin.* 14. *Hist. nat.* 19. 23. (119). Vitis ipsa quoque manditur, decoctis caulibus suminis, qui et conduntur in aceto ac iniuria. *Varron.* 1. *R. R.* 31. 2. Pampinare ex sarmento coles, qui nati sunt et mox. Ne relicti colibus sarmentum nequeat ministrare succum. *Colum.* 5. *R. R.* 6. sub fn. Coles vinearii. Adde *eumd.* *Arbor.* 9. ¶ 3. Speciatim dicitur de thyro brassicæ, et per synecdochen de ipsa brassica, quia amplius in ea thyrsus crescit, quam in ceteris oleribus, et est maxime edulis. *Horat.* 2. *Sat.* 4. 15. *Caule* suburbanò, qui sicis crevit in agris, Dulcior. *Id.* *ibid.* 2. 61. Cornu libilri oleum caulibus instillare. Adde *eumd.* 1. *ibid.* 3. 116. et 2. *ibid.* 3. 125.; et *Colum.* 10. *R. R.* 369. et 12. *ibid.* 7. 5. *Plin.* 17. *Hist. nat.* 24. 37. (240). Vitis odit caulem et olus omne. Adde *Pallad.* 3. *R. R.* 24. — Aliquando etiam sumitur pro certo genere brassicæ, et ab ea distinguitur. *Cic.* 2. *Nat. D.* 47. 120. Vites a caulibus brassicisque refugere dicuntur.

II.) Translate *caulis* dicitur quidquid in animalibus caulis similitudinem refert. *Plin.* 14. *Hist. nat.* 50. 111. (265). Boem *caulis* longissimus *caulis*, atque in

ima parte virtus. σπόλος κέρχου. *Id.* *ibid.* 29. 35. (101). Locustæ pariunt in terram demisso spinæ caule, ova condensæ. *Id.* *ibid.* 39. 94. (228). Pennarum caules omnium cavi. h. e. calami. *Lucilius* apud *Non.* p. 399. 1. *Merc.* sibi illico telo Praecidit caulem testesque una amputat: ambo. h. e. penem, seu *colem*, ut vocat *Cels.* 6. 18. n. 2. Si ex inflammatione coles intumuit. *Id.* *ibid.* Coles sub cute exesus. Adde *eumd.* 7. 25. et *Servius* ad *Virg.* 12. *Æn.* 413.

CAULODES, is, adject. καυλωδής, hoc est qui caulem magnum habet. Ita appellatur genus quoddam brassicæ latae habentis folia e caule exeuntia. *Plin.* 20. *Hist. nat.* 9. 33. (79).

CAUMA, atis, n. 3. καύμα, aestus, calor. *Vulgat. interpr.* *Job.* 30. 30. Ossa mea aruerunt præ caumate. — *NB.* De cognom. *V. ONOM.*

CAUNEA, æ, f. 1. Est Græcum Καυναία, cujus pænultima usu loquendi correpta fuit: subauditur autem *ficus*: et *cauneæ* dictæ sunt ficus, quæ ex agro Cauni (quod erat Cariae oppidum) Romam magna copia siccatae adferbantur, et caricarum optimæ habebantur: erant tamen plebejus cibus, et parvi pretii. *Petron. fragm. Tragur.* 44. *Burm.* Habemus Edilem trium caunearum, qui sibi navit assem, quam vitam nostram. *Cels.* quoque bujus fici meminit 5. 21., item *Plin.* 15. *Hist. nat.* 10. 21. (83). ubi cotana, caricas, et cauneas, ut diversa genera enumerat. — Narrat *Cic.* 2. *Divinat.* 40. 84. cum Brundisii M. Crassus exercitum adversus Partios in naves imponeret, occurrisse quemdam, qui caricas Cauno adverteas vendens, *cauneas* clamabat: quæ voce putabatur admonere voluisse, ne iret, quasi diceret, *cave ne eas*. Adde *Plin. loc. cit.*, et *V.* similem veterum Romanorum superstitionem in *NONÆ*. — Dicuntur etiam *caunæ*, arum, et, quemadmodum *caricæ*, pro ficis quibuslibet sicis usurpantur. *Colum.* 10. *Id.* 414. Livia Chalcedica, et caunis æmula Cibiis. h. e. ficus Livia æque grati saporis, quam Chalcedica, et caunæ Cibiæ, h. e. sicca ficus ex Chio. Ita *Forcellinus*, qui hanc *Columellæ* lectionem confirmabat *Luc. Stat.* 1. *Silv.* 6. 15. et quas percoquit Ebosea caunas. At quamvis apud *Stat.* ita legat *Salmas.* ad *Solin.* p. 938., alii tamen aliter legunt; ac proinde nihil inde certi erui potest: apud *Columellam* vero *caunis* legendum est per syncopen pro *cauneis*, seu rectius fortasse *cauneis* scribendum, quæ ratione atque et similia.

CAUNIUS, a, um. *V.* voc. præced. et *ONOM.*

CAUPILLUS, i, m. 2. *V. CAUPILUS.*
CAUPO, ōnis, m. 3. Pro *caupo* etiam *cūpo* dicebatur, quod legitur apud *Cic. Client.* 59. 163. et in *Inscript.* apud *Orell.* 4169. Sequiori tamen ævo dictum est et *cūpo* teste *Charis.* 1. p. 47. *Putsch.*, qui præterea docet, hoc nomen esse communis generis. — Ratione habita etymi, hæc vox conjungenda est cum Gr. καπέδος, quæ idem significat, quibuscum confer Germ. *Kausen*. — Ceterum *caupo* significat quæcumque mercatorem et institorem, quemadmodum et Græce καπέδος: sed præcipue esculentorum poculentorumque venditorem, sive hic *cauponam* exerceat, sive instititor sit, ut docet *Ulp. Dig.* 4. 9. 1.; item eum, qui in *caupona* peregrinos excipit.

1.) Proprie. *Plaut. Aulul.* 3. 5. 35. *Caupones*, patagiarum, indusiarum, flammæarii, etc. Sunt qui aliter leg., sed minus recte. *Cic. Client.* 59. 163. Atque etiam — hominem multorum hospitem, A. Btanium quemdam, coponem de via Latina subornatis: qui sibi a Clientio servisque ejus in taberna sua manus allatas esse dicat. Adde locum ejusdem *Cic.* infra cit. in *Homonym.* *Horat.* 1. *Sat.* 5. 3. Forum Appi Differtunt nautas, cauponibus atque malignis. *Id.* 1. *ibid.* 1. 29. Perfidus hic caupo. *Martial.* 1. 57. Non potes, ut cupias, vendere, caupo, merum. Adde *eumd.* 2. 48. et 2. 51. et 3. 58., et *Senec.* 1. *Benef.* 14. 1. *Petron. fragm. Tragur.* 62. *Burm.* Domum fugi, tamquam copo compitatus. *Inscript.* apud *Cavedoni Marm. Moden.* p. 234. M. POMPONIUS ANTEROS COPO.

11.) Figurete. *Tertull. Anim.* 3. *Caupones* sapientie atque facundiae.

Homonym. *Caupo* quæ significat eum, qui peregrinos domo excipit lucri causa, differt ab *hospite*, qui peregrinos quidem excipit, sed tamquam amicos et nullius prorsus lucri gratia. *Cic.* 1. *Divinat.* 27. 57. Alterum ad *cauponem* divertisse, ad *hospitem* alterum.

CAUPONA, æ, f. 1. (caupo). ¶ 1. Est taberna,

locus, ubi mercatores res vendunt, et praecipue ubi caupones vinum et cibos vendunt, ac peregrinos excipiunt. *Cic. Pis.* 22. 53. Tibi solitudo erat pro frequentia, caupona pro oppido. *Horat.* 1. *Ep.* 11. 12. Vivere in caupona. Adde *eumd.* 1. *Sat.* 5. 51. et 1. *Ep.* 17. 8. *Gell.* 7. 11. In caupona delitescere. Adde *Plin.* 9. *Hist. nat.* 47. 71. (154); *Paul.* 2. *Sentent.* 31. 16.; *Dig.* 4. 9. 5. *pr.* et *Cod. Theod.* 11. 10. 1. ¶ 2. Item ipsa negotiatio cauponum. *Paul.* *Dig.* 33. 7. 13. *pr.* Caupona negotiationis nomen est. Ita *Torrentin.*, at *Haloand.* habet cauponia. *Ulp.* *Dig.* 23. 2. 43. Exercere cauponam. ¶ 3. Item mulier cauponis, qua caupo esculentorum poculentorumque venditorem significat, sive mulier, quae huiusmodi negotiationem facit, ut *Priscian.* 6. p. 694. *Putsch.* docet. *Lucilius* ibid. Caupona licet tamen una *Syra.* *Apul.* 1. *Met.* Stabulum accessi, et de quadam anu caupona illico percontor.

CAUPONANS, *antis.* *V.* CAUPONOR.

CAUPONARIUS, *a, um,* adject. ad cauponam pertinet, καπηλικός. *Ulp.* *Dig.* 23. 2. 43. Sub praetextu instrumenti cauponarii. Ita *Haloand.*, sed cauponi habet *Torrentin.* — Cauponarius est etiam idem ac caupo in *Gloss.* *Cyrrilli.* Cauponarius, καπηλός.

CAUPONIA, *ae, f.* 1. *V.* CAUPONA 2. et CAUPONICUS in fin.

CAUPONIUS, *a, um,* adject. ad cauponam pertinet. *Plaut.* *Poen.* 5. 5. 19. Puer cauponius. *h. e.* puer meritorius, cuiusmodi in cauponis prestare solebant; ex quo cauponia ars infamis habebatur. *Iustin.* 1. 7. Cauponia artes exercere. *Paul.* *Dig.* 33. 7. 13. Tabernae cauponiae instrumento legato. *Ibid.* 23. 7. 17. Instrumenta cauponia. *V.* et CAUPONARIUS. — Illuc

Cauponium, *ii, n.* 2. absolute, substantivorum modesti idem ac caupona. *Pompon.* *Dig.* 33. 7. 15. *pr.* Caballi, qui in pistrinis sunt, et in cauponio institutos. *Haloand.* habet cauponia, ut sit cauponia, *ae*, eodem sensu. At in *Gloss.* *Cyrrilli*, itemque in *Not. Tyr.* p. 156. legitur Cauponium.

CAUPONOR, *aris, stus sumi, ari, dep.* 1. proprie est cauponam exercere: sed occurrunt tantum *Part. Cauponans* et *Cauponatus* translate. *Ennius* apud *Cic.* 1. *Off.* 12. 38. Nec cauponans bellum, sed beligerantes. *h. e.* nec bellum lucri causa facientes: eadem sententia *Tassus Cant.* 20. sub fin. dixit. *Guerreggio in Asia*, e non vi cambio o merco. Ceterum *Ennius* imitatus est, seu potius vertit illud *Aeschili*: καπηλῆεν τὴν μάχην. *Cassiod.* 4. *Hist. Eccl.* 24. a med. Sicut igitur a nobis et omnibus analbema, eo quod verum veritatis videantur esse cauponati.

CAUPONULA, *ae, diminut.* a caupona, parva taberna, in qua esculenta et poculenta venduntur. *Cic.* 2. *Phil.* 31. 77. Delituit in quadam cauponula, atque ibi se occultans perpotavit ad vesperum.

CAUPULLUS vel caupolus, *i, m.* 2. genus navigii est apud *Gell.* 10. 25. Docet *Isid.* 10. *Orig.* 1. 25., ubi legitur caupillus, designari hoc nomine idem navigium, quod lembo et cymba.

CAURICREPUS, *a, um,* adject. Caurio vento perflatus. *Arien.* *Descript.* orb. 869. Inter cauricrepas et scruposas convales. Ita *Hernsdorf.* et *Lemaire* huic lucuto legunt: *V.* ibi adnotata a *Hernsdorf*; et cf. *senecianus* apud *Plaut.* *Asin.* 1. 1. 21., necnon ipsum *Arien.*, qui ait *Phaenomen.* 109. Cretis circumsona Cauris.

CAURINUS, *a, um,* adject. ad Caurum ventum pertinet. *Grat. Cyneget.* 296. Verum ubi Caurino perstrinxit frigore vespere, etc.

CAURIO, *is, ire, n.* 4. verbum effectum ad exprimendam pantherae vocem. *Auctor Carm. Philom.* 50. Panther caurit simans, pardus biando felit.

CAURUS vel Cōrus, *i, m.* 2. forma *Cōrus* saepius occurrit. — Caurus ventus est spirans ab occidente solstitiali contra Eurus positus; de quo multa *Seneca* 5. *Quaest. nat.* 16.; *Plin.* 2. *Hist. nat.* 47. 46. (119). et *Gell.* 2. 22. *V.* et ARGESTES. *Lucret.* 6. 134. Scilicet ut crebraim alliam cum flamina Cauri Perfuit. *Cæs.* 5. *B. G.* 7. Caurus ventus navigationem impediēbat. *Fig.* 3. *G.* 336. spirantes frigora Cauri. Adde *eumd.* 5. *En.* 126.; *Vitruv.* 1. 6. 5. *Schneid.*; et *Colum.* 10. *R. R.* 75. *Fegzel.* 4. *Milit.* 38. docet, Caurum eundem esse ac Libonotum, qui est inter ueridicem et occidentem libidinum: sed aliorum auctoritas, qui allat sunt, potius esse debet.

CAUSA, *ae, f.* 1. Ad descriptionem quod attinet, docet *Quintil.* 1. 7. 20. Ciceronem et Virgilium duplici

ss scripsisse: simulque indicat tum ante, tum post ea tempora simplicem s fuisse adhibitam. Extant praeterea monumenta antiqua permulta pro utraque seripione. Ex orthographis *Manut.* vult *caussa* (ita etiam legitur in *Fast. Praenest.* p. 321. et 322., et in *Inscript.* apud *Orell.* 3681., 4077., 4698., 4859. aliisque); *Dausgus* placet *causa*. Utrumque probat *Cellarius*. — Quod vero ad etymon attinet, hoc ignotum, aut saltem incertum est. Quidam enim ex *Ca villor.* alii a *casus* deducunt, nonnulli a *caiso* seu *quaiso*, hoc est *quæso*, vel ab *aiçca*, *Aeolice* *aiçca*, *sors*, *portio*: sed *Forcellinus* videbatur forte derivandum a *caveo*; nam *ICTorum* imprimis est *cavere*, quorum *causa* quoque sunt, inde et *causidici* appellantur. Recentiores tamen philologi putant, hanc vocem conjungendam esse cum *Gr. aitia*, a qua deinde factum ait *aiçca*, unde Latine *causa*. Perfecto vocabulum a Graeco derivatum esse confirmat *Seneca* 1. *Controv. praem. ante med.* Controversias nos dicimus, *Cicero* causas vocabat. Ille vero alterum nomen Graecum quidem est, sed in Latinum ita translatum, ut pro Latino sit. *V. Fossium* in *Etymol.*, qui multorum quidem de etymo vocis affert sententias, nullum vero huius loci mentionem habet. — Quod denique attinet ad significationem, *causa* in duas praecipue significationes commode dividi potest, ut recte docuit *el. R. Klotz*: adicet *A)* stricto sensu *causa* est ea, ex qua, vel per quam, vel a qua, vel propter quam aliquid fit, vel fieri dicitur aut simulatur, sive est principium ac fundamentum, in quo aliquid innititur; *B)* latiori vero sensu est *quæstio*, *res*, *negotium*, de quo agitur, sive id, quod in illo principio et fundamento innititur atque insistit. Porro Latini, saepius fortasse quam par erat, duas hasce significationes unâ eademque sententiâ complexi sunt, ut *Ter. Heaut. prol.* 41. Mea causa causam hanc justam esse animum inducit. *Id. Hecyr. prol.* 47. Mea causa causam accipite et date silentium. *Cic. Rosc. Am.* 2. 5. His de causis ego huic causæ patronus existis. *Id. 7. Att.* 3. 5. Causam solum illa causa non habet. Adde *Quintil.* 3. 6. 103. et alibi. — Itaque

A) Stricto sensu, *causa* est ea, ex qua, vel per quam, vel a qua, vel propter quam aliquid fit, vel fieri dicitur aut simulatur, ea, quæ id efficit, cuius est causa, ut *Cic. Fat.* 15. 31. definit, cuius verba vide mox sub 1. (*It. causa, cagione, fonte, origine, fondamento, motivo; Fr. cause, fondement, raison, motif; Hisp. causa, motivo, rason; Germ. d. Grund, d. Ursache. Quelle, Veranlassung; Angl. a cause, reason*). ¶ 1. Generatim. Causam recte definit *Cic. Fat.* 15. 34. Quod si concedatur nihil posse evnire, nisi causa antecedente, quid proficiatur, si ea causa non ex ceteris causis apta dicatur? Causa autem ea est, quæ id efficit, cuius est causa, ut vulnus mortis, cruditas morbi, ignis ardoris. Itaque non sic causa intelligi debet, ut quod cuique antecedit, id ei causa sit, sed quod cuique efficitur antecedit. *Ennius* apud *Quintil.* 6. 3. 86. Quis potis ingentis causas evolvere belli? *Plaut. Bacch.* 3. 3. 41. Ne attigas puerum lata causa, quando fecit strenue. *Ter. Andr.* 1. 1. 130. Et nunc id operari do, ut per falsas nuptias vera oburgandi causa sit, si deueget. *Cic.* 2. *Phil.* 22. 55. Ut in seminiobus est causa arborum et stirpium, sic huius luctuosissimi belli semen tu fuitis. *Et ibid.* Ut Helena Trojanis, sic iste huic reipublicae causa belli, causa pestis atque exitii fuit. *Id.* 15. *Att.* 7. Epistolæ inc delectantur, in primis Sexui nostris. Dices, quia te laudat: puto mebercule, id quoque esse causæ: sed tamen etc. *Id.* 6. *Phil.* 1. 1. Causa consilii de republica referendi ex eo fuit, quod etc. *Id.* 1. *ibid.* 11. 28. Nec erit justior in senatum non veniendi morbi causa, quam mortis. *Forcellinus* hoc loco et sequenti causam interpretatus est impedimentum, quo excusatur aliquis, quominus quidpiam facere possit: at (in duobus *Cic.* locis nuper cit. aliisque ab ipso *Forcellino* allatis *Cic. Dom.* 50. 130., *Ter. Andr.* 3. 4. 21. et *Plaut. Rud.* 3. 4. 53.) hæc significatio non inest in ipso vocabulo *causa*, sed ex toto orationis contextu inferitur. *Cic.* 2. *Herenn.* 13. 20. Ut major annis ex., et cui morbus causa est, cognitorem det. *Senatus Cŭm* apud *eumd.* *Cic.* 8. *Fam.* 8. Idem senatui placere de militibus, qui in exercitu C. Cæsaris erant, qui corum stipendia emerita, ut causas, quibus de causis missi fieri debeant, habeant, ad huic ordinem referri, ut eorum ratio habeatur causæque cognoscantur. *h. e.* impedimenta, ne quis militum oblect. *Cf. Liv.* 34. 55. Cum militibus, qui in legionibus

urbanis erant, frequentes tribunos plebei adissent, uti causas cognoscerent eorum, quibus aut emerita stipendia, aut morbus causæ quominus militarent etc. *V. CAUSARIUS. Cæs.* 1. *B. G.* 19. Quibus rebus cognitis — satis esse causæ arbitrabatur, quare in eam aut ipse animadverteret, aut etc. *Farro* 1. *R. R.* 2. 19. Itaque propterea institutum diversa de causa, ut etc. *Nepos Miltiad.* 8. Ille etsi crimine Pario est accusatus, tamen alia fuit causa damnationis. *Sall. Cat.* 2. Postea vero quam — capere libidine dominandi causam belli habere. *Id. Jug.* 15. Ad impetrandum nihil causæ habeo praeter miseram fortunam. *Liv.* 4. 17. Vocem ejus ambigam — causam mortis legis fuisse. *Virg.* 2. *G.* 490. Felix, qui potuit rerum cognoscere causas. *Horat.* 1. *Ep.* 12. 6. Quæ mare कंपescant causæ. quid temperet annuum. *Seneca Ep.* 1. Sed quid perdam, — dicani, causam paupertatis meæ reddam. *Sueton. Cæs.* 30. Et praetextum illi quidem civilium armorum hoc fuit, causas autem alias fuisse opinantur. *Quintil.* 3. 11. 6. Causa quoque es causa, id est *aitrov* *εξ* *aitrov*, nasci videtur. — Hæc porro significatione — a) Jungitur pluribus Adjectivis, quorum præcipua, servato litterarum ordine exhibentur. *Cels.* 1. *praefat.* Abditæ causæ morborum, quibus ibid. opponuntur evidentes. *Cic. Partit. orat.* 26. 93. absoluta et perfecta per se. cui ibid. opponitur adjuvans et efficiendi socia. *Id. Fat.* 18. 41. adjuvantes, antecedentes, proximæ. quibus ibid. opponuntur perfectæ et principales. *Id. ibid.* 0. 18. alteræ. *Id. ibid.* atgressæ fortuito. quibus ibid. opponuntur cohibentes in se efficiuntiam naturalem. *Ovid. Heroid.* 21. 13. non apparentes. *Cic. Fat.* 11. 25. externa. *Id. 7. Att.* 7. 3. gravis. Et *Quintil.* 1. 2. 3. prorsus gravis. *Tac.* 1. *Hist.* 63. incertæ. *Lucan.* 7. 67. invalida. *Cic.* 2. *Phil.* 22. 53. justa. *Id.* 16. *Att.* 7. 6. justa et magnæ, justior. *Id. Rosc. Am.* 14. 40. et magna et perspicua. *Ovid. Heroid.* 21. 194. latens. *Ter. Hecyr.* 3. 4. 12. levis. *Cic.* 8. *Fam.* 15. 2. magna. *Liv.* 36. 41. major. *Cic. Rosc. Am.* 14. 40. magna et necessaria. *Id. Top.* 17. 63. obscura. *Ter. Enn.* 3. 5. 27. parva. *Lucret.* 4. 194. parvula. *Cic.* 1. *Acad.* (2. *pr.*) 3. 10. probabilis. *Ovid.* 1. *Trist.* 8. 29. valentes. *Ter. Andr.* 1. 1. 123. satis vehementes. *Id. ibid.* v. 131. vera. De causa sontica *V. SONTICUS*. — b) Jungitur et pluribus præpositionibus, quæ sunt cum (cui opponitur sine), de (pro quo argenteæ etatis Scriptores usurparunt ex), ob, propter, in: quorum omnium exempla exhibentur. *Cic.* 2. *Orat.* 60. 247. et 1. od *Q. fr.* 1. 2. Facere aliquid cum causa. *h. e.* justa de causa, rationaliter, jure ac merito. Adde *eumd.* *Cic.* 3. *Ferr.* 8. 21. et *Farron.* 1. *R. R.* 17. 4. et 3. *ibid.* 16. 7. Porro tunc cum causa opponitur sine causa, hoc est sine ratione, immerito, sine ullo momento. *Cic.* 1. *Divinat.* 35. 77. Equus sine causa repente concidit. *Id.* 13. *Att.* 22. 1. Non sine causa tam diligenter exquirere. Adde *eumd.* 2. *Divinat.* 28. 61., *Fat.* 9. 18. et 2. *Orat.* 60. 247.; *Cæs.* 1. *B. G.* 14.; *Nepot. Alcib.* 6. et *Thras.* 2.; et *Quintil.* 1. 10. 35. et 1. 12. 9. *Cic.* 6. *Att.* 1. 6. his de causis. *Id. 7. ibid.* 7. 3. gravi de causa facere aliquid. *Id.* 5. *Fam.* 20. 2. justis de causis. *Id.* 1. *Off.* 41. 147. et 1. *Acad.* (2. *pr.*) 12. 43.; et *Cæs.* 1. *B. G.* 1. qua de causa. *Quintil.* 4. 2. 15. quibus de causis. *Cic.* 2. *de repub.* 7. 13. qua ex causa. *Seneca Ep.* 29. nulla aliâ ex causa. *Quintil.* 5. 12. 3. multis ex causis. *Id.* 4. 2. 15. et *Plin.* 6. *Ep.* 6. quibus ex causis. *Quintil.* 1. 3. 6. ex pluribus causis. *Id.* 1. 5. 8. bis ex causis. *Cic.* 1. *Fam.* 8. 4. Ob eam causam scribo, ut etc. *Id.* 4. *Ferr.* 40. 99. et *Nepos Miltiad.* 6. Ob eam causam, ne etc. *Id.* 3. *Nat. D.* 20. 54. Ob eam causam, quia etc. *Cæs.* 1. *B. G.* 10. ob eas causas. *Cic. Brut.* 7. 29. ob eam ipsam causam. *Nepos Pausan.* 2. quam ob causam. *Id. Conon.* 1. quas ob causas. *Cic.* 5. *Ferr.* 46. 110. propter eam quam dissi causam. *Quintil.* 4. 2. 12. causæ propter quas. *Cic.* 1. *Fam.* 1. 1. In causa esse. *h. e.* causam esse. *Liv.* 40. 26. In causa hæc sunt. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 30. (94). Vis morbi in causa fuit, quo serius perferretur. *Plin.* 7. *Ep.* 5. Humans calamitas in causa est. Adde *Quintil.* 12. 3. 2. — c) Jungitur et pluribus Verbis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Cic.* 1. *Acad.* (2. *pr.*) 3. 10. afferre causam. *h. e.* rationem in medium proferre. Alio sensu *Id.* 2. *Divinat.* 2. 6. Mihi causam explicandæ philosophiæ attulit gravis casus civilis. *h. e.* occasionem obtulit. *Id.* 1. *Acad.* (2. *pr.*) 3. 9. aperire causas alicujus rei. Adde *Propert.* 4. 1. 1. *Cic.* 2. *Divinat.* 72. 150.

conferre causas. h. e. causam vel culpam alicui imputare. *Id.* 2. *Phil.* 22. 53. constat causa belli in alicujus persona. *Id.* *ibid.* et 11. *Fam.* 27. 28. dare causam alicui belli contra patriam inferendi. h. e. occasionem rationemque præbere. *Id.* 2. *Herenn.* 19. 30. dare causam, qua inductus quispiam aliquid fecerit. h. e. causam indicare, ostendere. *Id.* 2. *Off.* 8. 29. deest causa alicujus. *Ovid.* 1. *Amor.* 8. 93. deficiunt causas. *Lucret.* 6. 55. dicere causas alicujus rei. (*Cf.* *Phædr.* 3. 17. quare steriles sumerent, Interrogavit: causam dixit Juppiter. h. e. rationem attulit cur id fieret. *Cic.* 2. *Phil.* 22. 55.; *Liv.* 4. 17.; et *Ovid.* 3. *Met.* 139. esse causam alicui alicujus rei. *Cic.* 5. *Fam.* 12. 4. explicare causas rerum novarum. *Lucret.* 3. 317. exponere causas rerum. *Lucan.* 1. 67. expromere veras causas. *Cic.* *Cluent.* 30. 82. habere multas et graves causas corrumpendi iudicii. *Id.* 2. *Divinat.* 28. 60. habere causam a natura. *Id.* 1. *Orat.* 27. 123. invenire duas causas. *Id.* 1. *Tusc.* 30. 74. et *Cæs.* 2. *B. C.* 28. nancisci causam alicujus rei. h. e. occasionem. *Cic.* 2. *Divinat.* 2. 4. obstat causa. *Id.* 1. *Orat.* 27. 123. querere causam alicujus rei. *Horat.* 1. *Sat.* 4. 116. reddere alicui causas, quid viatu, aut petitu sit melius. *Martial.* 11. 41. rogare causam alicujus rei. *Cic.* 1. *Att.* 10. 2. subest nulla gravis causa. *Id.* 4. *Acad.* (1. post.) 2. 6. tollere causas rerum efficientium. — d) Sequenti- bus particulis quamobrem, quare, cur, ut, ut ne, quod, quin: ut apud *Ter.* *Eun.* 1. 2. 65. Multæ sunt causæ, quamobrem cupio abducere. Adde *eumd.* *Andr.* 5. 1. 18. et alibi sæpe. *Cic.* 2. *Invent.* 20. 60. Atrocitas injuriarum satis ne causæ est, quare etc. Adde *eumd.* 2. *Herenn.* 19. 28.; et *Plin.* 10. *Hist. nat.* 37. 72. (188). *Cic.* 2. *Orat.* 45. 189. De me autem causa nulla est, cur apud homines prudentissimos atque amicissimos mentiar. Adde *eumd.* *Rosc. Am.* 50. 146., 3. *Tusc.* 1. 1., 4. *Acad.* (1. post.) 3. 10., *Mil.* 19. 49., *Quint.* 18. 58. et *Amic.* 13. 48.; et *Horat.* 1. *Od.* 10. 19. *Plaut. Stich.* 2. 1. 40. Nimis vellem hæc fores herum fugissent, eā causā ut haberent malum! Adde *Ter.* *Eun.* 3. 2. 6.; *Cic.* 2. *de republ.* 34. 59.; *Cæs.* 3. *B. C.* 17.; *Liv.* 5. 55.; et *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 55. (148). *Ter.* *Hecyr.* 1. 2. 29. pā. Non est opus prolatō: hoc percontantier desiste. pā. Nempe eā causā, ut ne id stat palam. Adde *Cic.* 8. *Att.* 12. 1. *Id.* *Cic.* 5. *Ferr.* 46. 109. Pensum exigendum est propter banc causam, quod etc. Adde *eumd.* *Harusp. resp.* 17. 36. et *Quintil.* 2. 1. 1. *Plaut. Most.* 2. 2. 4. Haud causa illico est, quod nunc voluisti facere, quin facias mihi. Adde *eumd.* *Capt.* 2. 2. 103.; *Ter.* *Andr.* 3. 4. 21.; et *Horat.* 1. *Sat.* 1. 20. — e) Occurrit et interrogandi formulæ. — Quæ causa est? h. e. quæ est præcipua atque animi impellens et determinans ratio. *Cic.* 4. *Fin.* 8. 19. Scire cupio, quæ causa sit, cur Zeno ab hac aulica institutione desciverit. Adde *eumd.* 1. *Nat. D.* 4. 7., 7. *Ferr.* 56. 145. et 146., *Mil.* 19. 49. et *Amic.* 13. 48.; et *Virg.* 3. *Æn.* 584., 5. *ibid.* 5., 7. *ibid.* 197. et 8. *ibid.* 112. — Quid causæ est? h. e. quid potest esse ejusmodi, ut causa et ratio sit. *Ter.* *Andr.* 3. 4. 21. Quid causæ est, quin hinc in pistrinum rectā proficiscer viā? *Cic.* 4. *Acad.* (1. post.) 3. 10. Quid causæ est, cur poetas Latinos legant? an quia etc. Adde *eumd.* 1. *Invent.* 39. 70., 1. *Tusc.* 32. 78. et 3. *ibid.* 1. 1.; et *Cn. Pompejum* apud *Cic.* 3. *Att.* 12. 8. § 1. *Cic.* *Dom.* 50. Consuluit, numquid causæ esse videretur, quin id signum dederet. — f) Sequentē Genitivo. *Nepos Datam.* 5. adventus. *Cic.* 2. *Phil.* 22. 55. arborum. *Tibull.* 2. 4. 29. avaritiæ. *Ennius* apud *Quintil.* 6. 3. 80.; *Cic.* *loc. nuper cit.*; *Nepos Lysandr.* 1. et *Liv.* 45. 22. belli. *Cic.* 8. *Att.* 13. 1. brevitas (*in litteris*). *Curt.* 10. 10. certaminum. *Virg.* 9. *Æn.* 216. doloris. *Ovid.* 11. *Met.* 345. dolendi. *Cic.* 2. *Phil.* 22. 55. exilii. *Id.* 2. *Fin.* 20. 66. libertatis. *Ovid.* 3. *Met.* 139. luctus. *Cic.* *Cæ.* 8. 18. et *Curt.* 6. 11. malorum. *Curt.* 7. 1. metus. *Lucret.* 3. 504.; *Virg.* 4. *G.* 397. et *Horat.* 2. *Od.* 2. 14. morbi. *Cic.* 9. *Phil.* 3. 7. et *Liv.* 4. 17. mortis. *Lucret.* 3. 335. et 349. salutis. *Curt.* 7. 7. 29. sollicitudinis. *Cæs.* 6. *B. G.* 35. et *Seneca Thyest.* 434. timoris. — g) Sequentē Infinito, sed raro. *Virg.* 10. *Æn.* 20. quæ causa fuit consurgere. *Tibull.* 3. 2. 30. dolor bulic et cura Neæræ Conjugis ereptæ causa perire fuit. *Lucan.* 5. 463. Apso (*fluvia*) gestare carinas causa palus. — h) Denique sequente ad et Accus. *Ter.* *Andr.* 1. 1. 123. Ne hæc quidem satis vehemens cau-

sa ad objurgandum. Adde *eumd.* *Hecyr.* 4. 4. 71., et *Virg.* 2. *G.* 455. — 2. Ablativus causā sæpiissime usurpatur, et significat rationem, rerum momenta, finem, commodā, utilitates, propter quæ aliquid agimus: cf. *Matthiā* ad *Cic.* *Sezt.* 20. 45. Occurrit autem — a) Præcedente Genitivo. *Cato* apud *Gell.* 18. 9. Sed si omnia dolo fecit, omnia avaritiæ atque pecuniæ causa fecit. *Id.* *R. R.* 2. Pabuli causa quæ parata sunt. *Plaut. Pæn.* 3. 3. 25. Honoris tui causa buc ad te venimus. *Cic.* *Sezt.* 20. 45. Testor et vos — me vestrarum sedium templorumque causa — dimicationem eademque fugisse. *Id.* 1. *Fin.* 10. 36. Ut aut voluptates omittantur majorum voluptatum adipiscendarum causā, aut dolores suscipiantur inajorum dolorum effugiendorum gratiā. *Cæs.* 1. *B. G.* 18. Dum morigem etiam apud finitimas civitates largiter posse, atque bujus potentia causa matrem in Biturigibus homini illic nobilissimo et potentissimo collocasse. *Nepos Caton.* 2. Usque ad extremam ætatem reipublicæ causa suscipere inimicitias non dubitavit. *Sall.* *Cat.* 32. Dissimulandi causa, aut sui purgandi in senatum venit. *Liv.* 41. 28. Quod (*munus*) mortis causa patris sui dedit. — Jungitur pluribus Substantivis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Ter.* *Eun.* 5. 2. 38. amoris causæ. *Cæs.* 5. *B. G.* 12. animi voluptatisque. (Sæpe occurrit formula animi causa, de qua *V. ANIMUS* III. A. § 1. sub c.). *Cic.* 3. *Ferr.* 7. 18.; *Cato* apud *Gell.* 7. 3.; *Ter.* *Eun.* 5. 2. 38.; et *Cic.* *Pis.* 28. 68. contumeliæ causa, cui opponitur honoris causa apud eosd. *ibid.* *Cic.* 6. *Verr.* 24. 53. et 1. *Att.* 18. 5.; et *Plin.* 28. *Hist. nat.* 2. 5. (27). dicis causa. *V. DICIS.* *Cic.* 1. *Invent.* 37. 66., *Mur.* 12. 27. et 13. *Phil.* 2. 2. exempli causa. Eodem sensu *Id.* 1. *Tusc.* 6. 12. et *Fat.* 6. 12. verbi. *Sall.* *Aug.* 29. et 85. fidei. *Ter.* *Phorm.* 5. 8. 35.; et *Cic.* *Rosc. Am.* 2. 6., *Rosc. com.* 6. 18., *Brut.* 22. 86. et 15. *Att.* 14. 3. tui, vestri bonoris causa. *Cato* apud *Gell.* 7. 3. libertatis suæ causæ. *Plaut. Most.* 2. 1. 10. trium numerorum. *Cic.* *Planc.* 30. 72. et 74., et *Amic.* 8. 26.; et *Nepos Att.* 9. temporis. *Cæs.* 6. *B. G.* 40. virtutis. *Horat.* A. P. 339. voluptatis. — Huc pertinent et illa *Cic.* 15. *Att.* 3. 1. Cupere alicujus causa. h. e. propter alicujus commodā atque utilitates. *Id.* 1. *Fam.* 1. 1. et 13. *Att.* 49. 1. Velle alicujus causa. *Id.* 13. *Fam.* 22. 1. Alicujus causa velle omnia. — b) Sequentē Genitivo, sed raro et fere cum oppositis ad majorem vim. *Ter.* *Eun.* 1. 2. 122. Quidquid bujus feci, causa virginis feci. *Liv.* 39. 14. Ne quis convenisse aut coisse causa sacrorum velit. *Id.* 20. 32. causā Marcelli. *Id.* 31. 12. causa explandæ violationis. *Id.* 4. 41. causa ignominia. *Id.* 40. 44. causa ludorum. *Sueton.* *Aug.* 24. causa detrectandi sacramenti. — c) Aliquando causa omittitur. *Plaut. Rud.* 5. 3. 18. Jusjurandum rei servandæ, non perdendæ, conditum est. *Tac.* 4. *Hist.* 25. E seditionis unum vinciri jubet, magis usurpandi juris, quam quia unius culpa foret. Ilucque *Forcellinus*. Illud unum animadvertendum putamus, apud *Plautum* verba illa rei servandæ, non perdendæ accipi etiam posse pro Dativo commodi, uti ajunt. — d) Cum Pronom. possess. meā causā, causā meā, tuā causa etc. *Plaut. Pæn.* 1. 2. 157. Noli, amabo, succensere hero meo causa mea. Adde *eumd.* *Most.* 5. 2. 47. et *Ter.* *Eun.* 5. 8. 40. *Horat.* 1. *Sat.* 4. 97. causaque mea permulta rogatus fecit. *Cic.* 15. *Fam.* 18. 2. Te abesse, mea causa moleste fero, tua gaudeo. Adde *Plaut. Capt. prol.* 14. *Ter.* *Phorm.* 4. 4. 14. Nostra causa scilicet in nervum potius ibit. Adde *Lucejum* apud *Cic.* 5. *Fam.* 14. 5. *Cic.* 1. *Orat.* 35. 162. vestra magis causa, quam mea. *Quintil.* 3. 7. 16. aliena potius causa, quam sua. — Aliquando in MSS. pro nostra, sua causa, legitur nostri, sui causa; quam lectionem facile amplecti possumus, quoties opposita eadem teneantur, ut apud *Cic.* *Amic.* 16. 57. Quam multa enim, quæ nostri causa nunquam faceremus, facimus amicorum. *Id.* 5. *Ferr.* 52. 121. Quod illi semper sui causa fecerant, cum eos nemo rogaret. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 63. 68. (155). Quæ nostri causā alit (*terra*). ubi tamen lectio valde dubia est; Immo *Sillig.* pro nostri legit nostra. *V. Servium* ad *Virg.* 12. *Æn.* 29.; *Klotz* ad *Cic.* *Amic.* *loc. cit.* p. 174.; et *Madvig* ad *Cic.* 2. *Fin.* 23. 76. p. 272. et in *Add.* p. 871. — 3. Item speciatim ponitur pro excusatione, qua quis utcumque se defendit. *Cato R. R.* 2. Dicit villicus sedulo se fecisse, servos non valuisse, — opus publicum effecisse. Uti ess aliasque causas multas dixerit etc. *Plaut.*

Capt. 3. 4. 92. Hoc si secus reperies, nullam causam dico quin mihi — deliquo sit. *Ter.* *Phorm.* 2. 4. 42. Non causam dico, quin quod meritis sit, ferat. h. e. non deprecor, non recuso. *Id.* *Hecyr.* 1. 2. 111. Dicare causam tunc nescio quam. Adde *eumd.* *ibid.* 4. 4. 55. et 58., et *Andr.* 1. 5. 22. *Cic.* *Quint.* 18. 57. Nonis Februarii si Romæ fuit, causæ nihil dicimus, quia tibi vadimonium promiserit. *Id.* 16. *Fam.* 19. Si ob eam rem moraris, accipio causam. *Id.* 3. *Ferr.* 25. 65. Causam alicujus negligere. *Virg.* 9. *Æn.* 219. Ille autem: Causas nequidquam nectis inanes. — 4. Item ponitur pro prætextu, colore; quod a Græcis dicitur *πρόφασις*. — a) Generatim. *Plaut. Asin.* 4. 1. 44. Nolo habere illam causam et veliam dicere. *Ter.* *Andr.* 4. 1. 19. Itone imprudens? tandem inventa est causa? *Id.* *Eun.* 1. 2. 57. Postquam sensi, me tecum quoque rem habere, fingit causas, ne del, sedulo. Adde *Cic.* *Planc.* 30. 72. Rursus *Ter.* *ibid.* 5. 5. 30. Nam jamdiu aliquam causam quærebat senex, quamobrem insigne aliquid faceret iis: nunc reperit. Adde *eumd.* *ibid.* 3. 3. 6. et *Phorm.* 2. 1. 4. *Id.* *Andr.* 1. 3. 8. Capere causam. *Id.* *Hecyr.* 4. 4. 71. Falsas causas confingere ad discordias. *Id.* *Hecyr.* 4. 2. 22. Omnes causas prædicere alicui. *Cic.* *Fat.* 1. 4. 2. Querere causas novarum postulationum. *Id.* 3. *Off.* 10. 41. Muri causam opponere. *Nepos Them.* 7. Dedit operam, ut — tempus duceret, causam interponens, se collegas expectare. *Id.* *Amic.* 3. Quo facilius causam bellandi reperiret. *Tibull.* 1. 6. 11. Fingere causas ut. *Tac.* 2. *Ann.* 42. Struxit causas, aut forte oblatas adripuit. *Id.* 12. *ibid.* 45. Causas belli confingere. — b) Speciatim hoc sensu frequens occurrit formula per causam, hoc est prætextu, colore. *Cic.* *Dom.* 5. 13. Cum in bona fortunæque locupletium per causam suorum atque imperitorum repentinos impetus comparares. *Cæs.* 7. *B. G.* 9. Per causam supplementi equitatusque rogenti, ab exercitu discedit. Adde *eumd.* 3. *B. C.* 24. et 76. et 87.; *Auct.* *B. Afr.* 73.; et *Liv.* 2. 32. et 22. 6. *Tibull.* 1. 7. 25. Sæpe velut gemmas ejus signumque probarem, Per causam memini me tetigisse manum. Adde *Ovid.* *Heroid.* 20. 140. et 2. *Trist.* 451.; *Sueton.* *Cæs.* 2. et *Oth.* 3. et *Vesp.* 1. — 5. Item apud Medicos — a) Causa dicitur id, quod inorbum efficit sive inducit. *Cels.* 3. 3. Atque hæc quidem sanis faciendæ sunt, tantum causam metuendum. *Seneca Consol.* ad *Marc.* 11. ad fin. Corpus tenuissimis causis atque offensionibus morbidum. *Plin.* 28. *Hist. nat.* 15. 61. (218). Femina alteri adurique equitatu, notum est. Utilissimum est ad omnes inde causas spinam equi ex ore inguibus illinere. — b) Sequoris tamen ævi scriptoribus, causa dicitur ipse morbus. *Cæ.* *Aur.* 5. *Tard.* 10. Difficilis jacendi potestas supra contrarium patienti latus, hoc est, quod causā non tangitur. Adde *eumd.* 2. *Acut.* 29.; et *Veget.* 1. *Veterin.* 25. 1., 3. *ibid.* 6. 11., 3. *ibid.* 22. 21. et 3. *ibid.* 30. 2. *Schneid.* — Nonnulli, inter quos *Forcellinus*, buc referunt et causam santicam: at *V. SONTICUS*. — B) Latiori sensu causa. — 1. Generatim est res, qua de agitur: hinc, ejusdem significato latissime patet. Sic est materia in illo *Cic.* 3. *Tusc.* 3. 7. Causa disserendi. *V. Klotz* ad *h. l.* — item res, de qua queritur, consultatur ac deliberatur, ut apud *Cic.* 1. *Tusc.* 12. 28. Auditoribus quidem ad istam sententiam, quam vis obtineri. uti optimis possumus, quod in omnibus causis et debet et solet valere plurimum. *Id.* 1. *Fam.* 1. 2. Cum in sermone quotidiano, tum in senatu palam sic egit causam tuam, ut etc. Is, hac regia causa excepta, ceteris in rebus se acerrimum tui defensorem esse ostendit. Adde *eumd.* 1. *ibid.* 4. 1. et 1. *ibid.* 5. 1. 2. et 3. Huc referr potest et illud ejusd. *Cic.* 5. *Ferr.* 73. 170. Halesinus Enas, cui senatus dederat publice easam, ut mihi fratrique meo gratias ageret. *Cæs.* 6. *B. G.* 23. Consurgunt ii, qui et causam et hominem probant, suumque auxilium pollicentur. *Nepos Pausan.* 4. Quod nemo eorum redisset, qui super tali causa eodem missi erant. — Interdum etiam cum nomine res conjungitur, ut apud *Cic.* 1. *Nat. D.* 1. 2. Quod vero maxime rem causamque continet. Adde *eumd.* *Cluent.* 50. 139. et 51. 141. — Item est ipse rei status, cui cetera ejusdem rei adjuncta, tamquam minoris momenti, opponuntur. *Cic.* *Ligar.* 11. 31. Vidi enim causas apud te rogantium gratiosiores esse quam vultus, neque te spectare quam tuus esset necessarius is, qui te oraret, sed quæ illius causa, pro quo laboraret. *Id.* 7. *Fam.* 3. 5. Armis enim inferiores, non causa fuissent.

Liv. 8. 32. Cum parum precibus, parum causa proficerent. *Id.* 36. 27. Nec enim in causa ipsorum, sed in populi Romani clementia apem salutis positam esse. — Hinc — a) Specialim est rei status, veroque ratio et conditio. *Cic. 1. Orat.* 34. 139. Causam Imperii cognoscere. *Id. Sull.* 10. 32. Causam reipublicae non tenere. *Adde eumd.* 3. *Legg.* 4. 11. — b) Item est peculiaris cuiusdam personae aut rei conditio ac status; quamvis de rebus raro admodum occurrat. *Cic. 1. Off.* 31. 112. Atque haec differentia naturarum tantam habet vim, ut nonnunquam mortem sibi ipse consciscere alius debeat, alius in eadem causa non debeat. Num enim alia in causa M. Cato fuit, alia ceteri, qui se in Africa Caesari tradiderunt? *Id.* 3. *ibid.* 27. 100. Regulus cum vigilando necabatur, erat in meliore causa, quam si domi perjurus remansisset. *Id.* 2. *Orat.* 89. 364. Quid enim poterit dicere? consularem ac esse hominem et censorium? eadem nostra causa est. *Adde eumd.* 13. *Att.* 13. 1. et 2. *Fam.* 4. *Cæs.* 4. *B. G.* 4. In eadem causa fuerunt Ulpici et Tenebri. *Adde eumd.* 6. *ibid.* 32. Et de re *Cic. 3. leg. Agr.* 2. 9. Soluta meliore causa sunt (praedia), quam obligata. *Adde eumd.* 1. *Fin.* 15. 49. — c) Item ponitur pro conjunctione vel causa conjunctionis, vel necessitudinis atque amicitiae ratione. *Cic. Quint.* 15. 48. Quicum tibi affinitas, societas, omnes denique causae et necessitudines veteres intercedebant. *Id.* 10. *Fam.* 10. Ad eas enim causas, quibus inter nos amore amicus, officii, vetustate conjuncti, patrie caritas accessit. *Id.* 13. *Fam.* 19. 1. Cum Lyone est mihi quidem hospitium vetus: sed ea causa etiam cum aliis compluribus: familiaritas tanta nullo cum hospite. *Id.* *Prov. Cons.* 17. 40. Explicabo breviter, quae mihi ratio et causa cum Caesare. — d) Saepius causa partes, factiones significat. *Cic. Deiot.* 10. 28. Quam nemini in illa causa studio et cupiditate (solebat) concedere! h. e. In favendo partibus Pompeji. *Id.* *Ligar.* 7. 22. Una est profectus cum iis, quorum erat una causa. *Adde eumd.* *ibid.* 8. 24., et 9. 27. et 28. et 20. *Id.* *Marcell.* 1. 2. Cum viderem virum talem, qui in eadem causa esset, in qua ego fuisset, non in eadem esse fortuna. *Id.* 6. *Fam.* 6. 10. Nemo erat tam inimicus ei causae, quam Pompejus — susceperat. *Id.* 5. *Phil.* 16. 43. Non enim omnibus Sullae causa grata. *Adde eumd.* 4. *ibid.* 5. 12. *Liv.* 6. 39. P. Manlius deinde dictator rem in causam plebs inclinavit. *Adde Quintil.* 5. 11. 42. ¶ 2. Specialim saepissime ponitur pro quaestione seu controversia, quae versatur circa certas personas, loca, tempora, actiones, negotia: cuiusmodi sunt quae in foro et iudicio agitantur. *Cic. Top.* 21. 79. Quaestio duo sunt genera: alterum infinitum, definitum alterum. Definitum est, quod ὁρισμένον Graeci, nos causam etc. *Adde Quintil.* eadem docentem 3. 6. *Rursus Cic. 1. Invent.* 6. 8. Causa est res, quae habet in se controversiam in dicendo positam, cum personarum certarum interpositione. *Id.* *Partit. orat.* 20. in fin. Tria sunt causarum genera, unum, quod a melliori parte, laudationis est appellatum, deliberationis alterum, tertium iudiciorum. *Adde eumd.* 1. *Orat.* 31. 141., et 2. *ibid.* 19. 78. et 24. 104., et 1. *Herenn.* 10. 17. — a) Specialim vero dicitur de causis judicialibus, ut patet ex *Cic. 1. Invent.* 6. 8. *Cl. Klotz* ad *Cic. Orationes T. 1.* p. 477. et *T. 3.* p. 952. — b) Hoc sensu causam dicere, absolute et sine addito, proprie est ejus, qui defenditur, hoc est rei, sive se ipse defendat, sive per alium se defendendum curet. *Cic. Rosc. Am.* 5. 13. Accusant li, qui in fortunas hujus invaserunt: causam dicit is, cui nihil reliquerunt. *Id.* *Quint.* 8. 21. De capite suo priore loco causam dicere. *Id.* *Sext.* 8. 18. Causam dicere de ambitu. *Liv.* 20. 19. ex vinculis. *Adde Cic. Cluent.* 36. 98.; *Cæs.* 1. *B. G.* 4.; *Nepot. Alcib.* 4.; *Curt.* 7. 1. 20. et *Quintil.* 5. 11. 39. — c) Causam vel causas dicere cum aliquo addito, est idem quod agere, sive accusare, sive defendere. *Cic. 1. Orat.* 2. 5. Usus, quem ex causis, quas diximus, tot tantisque consecuti sumus. *Id.* *Deiot.* 2. 5. Tantam causam dico intra domesticos parietes. *Et mox.* Hanc causam si in foro dicerem etc. *Adde eumd.* *Brut.* 22. 86. et *Rosc. Am.* 21. 54.; et *Quintil.* 4. 1. 19. — d) Causam dicere vel pernoscere dicitur orator, sive patronus, antequam agat; unde cognitores causarum appellati. *Cic. 10. Fam.* 26. 2. O mi Furni, quam tu tuam causam non nosti, qui alienas tam facile discas! *Adde Quintil.* 12. 8. 1. *Macrobi.* 1. *Saturn.* 2. Hora omnino reperiri nulla potest, quin tuo-

rum clientium negotia vel defendas in foro, vel domi discas. *Et mox.* Sed cum essent amicorum complures mihi causae illis diebus pernoscentes, ad cenam tum rogatus, meditando, non edendi illud mihi tempus esse respondi. — e) Contra Causam docere dicitur reus, qui oratori, sive patrono rem omnem exponit, ut ex ipsa rei cognitione defenso sibi pareatur. *Cic. 3. Orat.* 13. 50. Isti enim, qui ad nos causas deferunt, ita nos plerumque ipsi docent, ut non desideres planius dici. *Adde Quintil.* 6. 2. 3.; et *Senec.* apud *Augustin.* 6. *Civ. Dei* 10. — f) Causa cadere est causam amittere: et videtur dici proprie de eo, qui contra formulas juris agit, neque eum servavit ordinem, qui in actionibus instituendis servandus est; quod Itali dicunt *fallar in ordine*. *Cic. 2. Invent.* 19. 57. Ita jus civile habemus constitutum, ut causa cadat is, qui non, quemadmodum oportet, egerit. *Id.* 7. *Fam.* 14. ad *Trebat.* *JCtum.* Minus multi jam, te advocato, causa cadent. *Adde eumd.* *Mur.* 4. 9. — g) Ceterum jungitur pluribus aliis Verbis, quorum praecipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Cic. 4. Ferr.* 38. 94. accedere ad causam. *Id.* 3. *ibid.* 1. 2. accedere causae. *Id.* *Brut.* 70. 246. acclitare causas. *Id.* 2. *Orat.* 29. 129. adjudicare causam alicui. *Id.* *Rosc. Am.* 1. 1. adesse in aliqua causa. *Quintil.* 4. 1. 49. adesse causae. *Cic. Cæcin.* 24. 69. agere causam. *V. AGO* III. 2° D. 2. *Cic. 1. ad Brut.* 3. 4. et *Nepos Miltiad.* 7. cognoscere causam ab aliquo. *Cic. Rosc. com.* 4. 11. confidere, aut diffidere causae. *Id.* 7. *Ferr.* 1. 1. conaltuere causam. *Id.* 1. *Tusc.* 4. 7. declamitare causas. *Ter. Phorm.* 2. 1. 36.; *Cic. Cluent.* 27. 74. et *Senect.* 11. 39.; *Horat.* 2. *Sat.* 5. 34.; *Sueton. Cæs.* 49. et *Quintil.* 3. 6. 9. defendere. *Cic. Brut.* 26. 100. defenditare. *Id.* *ibid.* 29. 86. deferre ad alique. *Horat.* 1. *Sat.* 7. 22. et *Quintil.* 2. 5. 7. exponere causam. *Cic. Planc.* 3. 8. ingredi in causam. *Id.* *Rosc. com.* 4. 13. labefactur causam ad iudicem. *Quintil.* 4. 1. 44. laborare causae. *Ter. Adelph.* 2. 1. 41. meditari causam. *Cic. 1. Fam.* 4. 1. obtinere. *Ter. Phorm.* 2. 1. 61.; *Cic. Brut.* 12. 47.; et *Varro* 7. *L. L.* 41. *Mull.* orare. *Cic. Rosc. com.* 4. 10. et 11. perdere. *Id.* *Quint.* 24. 77. et *Sext.* 2. 3. perorare. *Id.* *Sull.* 7. 22. recipere. *Id.* *Divinat.* in *Ferr.* 1. 2. et *Rosc. Am.* 11. 31. suscipere. *Id.* 1. *Att.* 1. 4. sustinere. *Id.* *Cæcin.* 24. 67.; *Horat.* 1. *Ep.* 16. 43. et *Sueton. Domit.* 9. tenere. h. e. vincere. *Cic. 2. Orat.* 49. 201. tractare. *Ter. Phorm.* 2. 1. 7. tradere adversariis. *Cic. Divinat.* in *Ferr.* 1. 1. versari in causis judicis. *Ovid. Heroid.* 16. 75. vincere causam suam. — h) Jungitur et pluribus Adjectivis. *Cic. 2. Orat.* 44. 186. neceps et gravis. *Quintil.* 8. 3. 14. capitales. *Cic. Cæcin.* 18. 53. et 1. *Orat.* 39. 173. centumviralis. *Id.* 2. *Nat. D.* 29. 73. et *Curt.* 10. 4. 1. incognita causae. *Cic. 1. Legg.* 15. 42., et 5. *Fam.* 2. 8. et 2. *Phil.* 23. 56. iudicata causae. *Id.* *Rabir. Post.* 4. 8. iudicata et damnata. *Plaut. Poen.* 4. 2. 83.; *Ter. Adelph.* 2. 1. 40.; et *Cic. 8. Fam.* 9. 1. et *Flacc.* 17. 40. liberalis. *Id.* *Quint.* 18. 59. et *Sull.* 18. 52. parat. *Id.* *Orat.* 48. 178. et *Quintil.* 10. 1. 119. publicae et privatae. *Cic. Brut.* 8. 30. superior, aut inferior. *Id.* 9. *Fam.* 12. 2. tenuis. — i) Denique jungitur et pluribus Substantivis. *Cic. 1. Orat.* 40. 181. et *Brut.* 12. 47.; et *Nepos Iphicr.* 3. causa capitis. *Cic. 9. Fam.* 21. 1. famae. *Tac.* 13. *Ann.* 27. maiestatis. — *Cic. Cæcin.* 2. 4. et *Deiot.* 2. 7.; et *Quintil.* 7. 2. 24. actio causae. *Cic. Divinat.* in *Ferr.* 15. 54., et *Quintil.* 4. 1. 6. actor causae. *Cic. Brut.* 89. 307. et *Horat. Art. P.* 369. actor causarum. *Quintil.* 5. 13. 57. confirmatio causae. *Id.* 50. 17. 1. coniectio causae. *Cic. Quint.* 10. 35.; *Cæs.* 1. *B. G.* 4., et *Liv.* 7. 5. dictio causae. *Cic. Partit. orat.* 20. 68. genera causarum. *Id.* *Senect.* 11. 38. orationes causarum. *Id.* 1. *Orat.* 26. 118. varietates causarum. ¶ 3. Item specitum a Jurisconsultis — a) Interdum ponitur pro re. *Ulp.* *Dig.* 2. 14. 7. Cum nulla subest causa praeter conventionem, hic constat, non posse constitui obligationem. — b) Saep pro conditione, titulo, jure. *Gell.* 4. 2. ad fin. Muller nov aana est in causa redhibitionis. *Ulp.* *Dig.* 40. 7. 2. Usucapere aliquid cum sua causa. *Paul.* *ibid.* 13. 7. 18. Fundus pignoratius transit cum sua causa. *Pompon.* *ibid.* 18. 1. 67. Transferre dominium ad alium cum sua causa. *Paul.* *ibid.* 41. 2. 3. Ex pluribus causis eandem rem possidere. h. e. ex pluribus titulis. *Id.* *ibid.* 8. 2. 19. Per causam tigni possidere. h. e. ex eo titulo, quod tignum immisum sit. — c) Item pro commodo, utilitate, emolumento, quod ex re ali-

qua percipitur. *Cajus Dig.* 6. 1. 20. Nec auctit corpus ipsum restituit, sed opus est, ut et causa rei restituatur, idest ut omne habeat petitor, quod, etc. Huc pertinet titulus *De usuris, et fructibus, et causis*, etc., qui est primus l. 22. *Dig.*, ubi per causas intelliguntur partus, et partus partium, et omnia rei extrinsecus accidentes utilitates, ut *Brisson.* de verb. significat. exponit. Huc etiam trahi potest illud *Martial.* 7. 93. Quid Nomentani causam mihi perdis agelli, Propter vicinum, qui pretiosus erat? h. e. utilitatem et commodum agelli, qui mihi carus erat propter amicum, qui vicinus rusticari solebat. Item illud *Plauti Asin.* 3. 1. 17. Ubi quiesco, omnis familiae causa consistit tibi. *V. Taubmann.* — d) Saep etiam ita usurpant, ut vacare videatur, et elegantiae tantum inserviat: ut cum dicunt causa bonorum, causa dotis, causa emptionis, etc., significant enim ipsa bona, dotem, emptionem, etc. Cujus rei exempla multa ex *Dig. libris* congerit *Brisson.* loc. cit.

CAUSALIS vel caussalis, le, adject. ad causam pertinens, ut *Causalis* ratio apud *Augustin.* 7. de *Gen. ad litt.* 23. — Causales conjunctiones dicuntur a grammaticis, quibus aliquo modo causa redditur rerum. *Charis.* 2. p. 199. *Putsch.*, *Diomed.* 1. p. 410. et *Priscian.* 16. p. 1027. — Hinc

Causalia, tum, m. plur. 3. absolute, substantivorum more, legitur apud *Arnob.* 5. 18. Sicut aulis scribit in Causalibus Butts. *Causalium*, vel *Causales libri* sunt, in quibus de causis rerum disseritur: quales sunt *Plutarchi Aitiai quoniam*. Hujus verbi *Butts* mentionem facit *Plutarch.* in *Romul.* c. 21.

CAUSALITER vel caussaliter, adverb. per causas. *Augustin.* 5. de *Gen. ad litter.* c. ult. Quae terra producit potentialiter, atque causaliter.

CAUSARIE vel caussarie, adverb. per causariam missionem. *Macer Dig.* 49. 16. 13. § 2. Qui causarie missus est. Ita leg. quidam; at *Torrentin.* et *Halland.* habent *causaria*, ut subaudiendum sit missione.

CAUSARIUS vel caussarius, a, um, adject. qui causam habet, qua legitime excusari potest, quo minus aliquid faciat: et occurrat tantum ¶ 1. Apud Medicos, et causarius idem est ac valetudinarius, aegrotus. *Seneca Ep.* 63. In animo nostro sunt quasi caussariae partes, quibus addibenda curatio est. *Id.* *praefat.* 1. *Quaest. nat.* Corpus hoc caussarium ac fluidum periturumque. *Marcell. Empir.* 12. Dens caussarius. h. e. qui dolet. ¶ 2. In re militari, caussaria missio dicitur, cum quis miles vitio animi vel corporis minus idoneus militiae renunciatur, ut *Macer* definit *Dig.* 49. 16. 13. § 3. *Adde Dig.* 3. 2. § 2. — Et translate de asino, qui ita loquitur apud *Apul.* 4. *Met.* Rebar enim jam me prorsus exanimatum ac debilem mereri caussariam missionem. — Hinc

Causarii, orum, m. plur. 2. absolute, substantivorum more ¶ 1. A Medicis dicuntur aegroti. *Plin.* 25. *Hist. nat.* 5. 25. (61). Helleborum vetant dari causariis vel latere vel faucibus. *Marcell. Empir.* 8. Causarii oculorum. h. e. qui oculis aegri sunt. ¶ 2. In re militari causarii sunt, qui ob valetudinem a militia excusantur. *Liv.* 6. 6. Exercitum ex caussariis senloribusque scribere. *Spartian. Hadrian.* 10. Omnes caussarios liberalitatibus sublevavit. *Al. leg.* caussariis. *Inscript.* apud *Sestium Viaggi* per la *Valachia* etc. p. 259. AETSCYLAPIO ET HYGIAE AVG. AVA. ARTEMIDORVS BENEFICIARIUS LEGATI LEGIONIS II. ADJUTRICIS RICE FIDELIS SEVERIANE AGENS CC. (h. e. Causariorum) V. S. L. M. MODESTO ET PROBO COSS. (h. e. anno a Chr. nat. 223.).

CAUSATE vel caussate, adverb. cum causa. Occurrit tantum *Comp. Causatius*, hoc est fortiori vel meliori ratione seu causa. *Plin. praefat.* *Hist. nat.* 8. Causatius defendere.

CAUSATIO vel caussatio, ōnis, f. 3. ¶ 1. Est praetextus, excusatio. *Gell.* 20. 1. Ne causatio ista aegri corporis perpetuam vacationem daret. *Adde Cod. Theod.* 3. 5. 2. § 2.; et *Tertull.* 5. *advers. Marcion.* 20. ex *D. Paul.* 1. ad *Philipp.* 18. ¶ 2. Significat etiam morbum, quemadmodum et causa. *Pallad.* 1. *R. R.* 4. 1. Si salvo capite, in pulmonibus ac thorace aut nulla, aut rara causatio est. *Adde Theod. Priscian.* 3. 9. ¶ 3. Apud *Capell.* 5. p. 151. causatio est ipse status causae, seu controversiae forensis. *Cf. eumd.* 5. p. 148.

CAUSATIVUS vel caussativus, a, nm, adject. causam praebens, efficiens. *Capell.* 7. p. 238. Quod quidem idealis illius (Jovis) intellectualisque speciei

vis causativa testatur. — Apud eumd. 5. p. 151. *Causativum litis* est res, quæ controversiam facit et statum causæ constituit. — *Causativus casus* idem est qui accusativus apud Priscian. 5. p. 671. *Putsch.* — *Causativa persona* in verbis est prima, quia originem dat secundæ et tertiæ. Priscian. 8. p. 821. *Putsch.* Causa autem fit secundæ et tertiæ personæ prima persona; jure igitur illis præponuntur quæ sunt causative.

CAUSATIVE vel **caussative**, adverb. Priscian. 16. p. 1029. *Putsch.* Proprie causales (*conjunctiones*) sunt, quæ causam antecedentem causative, id est res ex causa antecedente eventientes, significant, ut *doctus sum*, nam legi.

CAUSIA, æ, f. 1. *καυσία*. Legitur et *causea*. ¶ 1. Proprie est genus pilei barbarici ad æstum solemque arceundum. Causiæ figuræ videsis apud Viscont. *Mus. Pio-Clem. T. 3. tab. 33.*, ex qua confirmatur, eam fuisse piscatorum propriam. *Plaut. Mil. glor. 4. 4. 41.* Facilo ut venias buc ornatus ornatu naule-rico, causiam habeas ferrugineam, calcitam ob oculos lanæam, etc. *Id. Pers. 1. 3. 75.* Cape tunicam, atque zonam, et oblamydem afferto, et causiam. *Val. Max. 5. 1. 4. extern.* Causia caput velatum more Macedonum habere. — Videtur Romanis quoque in usu aliquando fuisse. Nam illius distichi *Martialis 14. 29.* In Pompejano tectus spectabo theatro: Nam ventus populo vela negare solet: *Eipsius de Amphit. c. 18.* lemma esse ait *Causia*: alii leg. *Gausapa*. Sed *Eipsii* lectio niagis placet. ¶ 2. Per similitudinem aliquando *causiæ* dictæ sunt vineæ militares, quibus utebantur in urbium oppugnationibus: quia sicut *causia* solem, ita vineæ saxa et tela capiti defendunt. *Veget. 4. Milit. 15.* Vineas dixerunt veteres, quas nunc militari barbaricoque usu causias vocant. *V. VINEA.*

CAUSIDICALIS vel **causidicalis**, le, adject. ad causidicum pertinens. *M. Aur. apud Front. ad M. Cæs. 4. Ep. 5.* Venatores, aut viudemiores, qui jubilis suis cubiculum meum perstreperunt causidicali prorsum odio et tædio. Quid hoc dixi? Immo recte dixi: nam meus quidem magister orator est.

CAUSIDICATIO vel **causidicatio**, ñis, f. 3. oratio causidico digna, prolata, nimis verbosa. *Fronto Amic. 2. Ep. 6.* Quod si ultra epistolæ modum videbor progressus, eo veniet, quod ea res postulat, ut cum epistola conjuncta sit quedam causidicatio.

CAUSIDICINA vel **causidicina**, æ, f. 1. ars et inu-nus causidicorum. *Ammian. 30. 4.* Id habet causidicina metuentum, quod etc. *Symmach. 5. Ep. 75.* Causidicinæ nomen dare. *Imp. Theodos. et Valentinian. Cod. Theod. 8. 4. 30.* § 1. Causidicinam profiteri. *Adde ibid. 12. 1. 188.*

CAUSIDICUS vel **causidicus**, i, m. 2. (causam et dico: *V. CAUSA* sub B 2.). Causidicus est qui causas agit. Apud optimos scriptores valde distat ab oratore. Nam ita appellatur quicumque patrouis dicendi usu aliquo præditus, qui in foro probabilis easse videtur, et causas utrumque agit (*It. causidico, avvocato*; *Fr. avoué, avocat*; *Hisp. abogado*; *Germ. d. Sachwalter, Rechtsanwalt, Advocat*; *Angl. a pleader, advocate*). *Cic. 1. Orat. 46. 102.* Non enim causidicum nescio quomodo, neque proclamaturum aut rabulum hoc sermone nostro conquirimus, sed eum virum, qui etc. *Id. Orat. 9. 30.* Nam qui Lysiam sequuntur, causidicum quemdam sequuntur, non illum quidem amplum et grandem, subtilem et elegantem tamen, et qui in forensibus causis possit præclare consistere. *Fronto 2. ad M. Cæs. (edente iterum A. Maio) Ep. 11.* Neque est Gratia mea (scil. uxor Frontonis), ut causidicorum uxores feruntur, multū tibi. *Adde Lucret. 4. 467.*; *Ovid. 1. Amor. 13. 21.*; *Quintil. 12. 1. 25.*; *Sueton. Claud. 15. et Vesp. 13.*; *Tac. dial. de Orat. 1.*; *Martial. 4. 8. et 14. 219.*; *Juvenal. 7. 135. et 10. 121.*; et *Cod. Theod. 2. 10. 1. Apul. de Mag. Patroni litigatorum causidici appellantur, quod, cur quæque facta sint, expediant. Hinc Juvenal. 6. 138.* causidicum et præconem conjungit, tamquam utriusque ars æque sit digna contemptus: quod facit et *Petron. fragm. Tragur. 46. Burmann.*

CAUSIFICOR vel **causificor**, ñis, ari, dep. 1. (causa et facio). Part. *Causificans*. — Causificor est idem quod causor, seu causam affero. *Plaut. Aulul. 4. 10. 25.* Non causificor, quin ego illam habeam potissimum. *Apul. 10. Met. Inconveniente causificans.*

CAUSIMOMANIA vel **CAUSINOMANIA**.

CAUSOR vel **caussor**, ñis, ñus sum, ari, dep. 1. Part. *Causans* sub a: *Causatus* sub f. — *Causatus*

est causas in rem aliquam vel pro re aliqua veras aut falsas afferre. Occurrit — a) Absolute. *Pacuvius apud Non. p. 89. 11. Merc.* Qui so se adfinea esse ad causandum volunt, de virtute is ego cernendi do potestatem omnibus. *Accius apud eumd. p. 89. 8.* Qui potis est repellit quisquam, ubi nullus est causandi locus. *Afranius apud eumd. loc. cit.* Facunde contra patrem causari. *Forcellinus* vero hæc ait: *Non. loc. cit.* causari interpretatur causam dicere, defendere: et affert exempla ex *Accio, Afranio et Pacuvio*, quæ non ita aperta sunt, ut rem plane conficiant. At ex locis, quæ infra afferuntur, hæc ipsa satis aperta sunt, quod ad veram significationem attinet. *Virg. 9. Ecl. 56.* Causando nostros in longum ducis amores. — Speciatim causari dicitur, qui causas affert, cur aliquid nolit, qui aliquid respuit, ut apud *Quintil. 11. 1. 59.* Nec causanti pupillo sic tutus irascatur, ut etc. h. e. causas afferenti, cur eum tutorem nolit. *Alii legendum censent accusanti, alii aliter.* *Cf. Dig. 40. 7. 34. § 1.* Causari accipere rationes. h. e. causas obijcere, ne rationes accipiantur. — *Tiebell. in XXX. Tyrann. in fin.* Causari cum aliquo. h. e. queri, expostulare: quam significationem etiam, *αὐτιάσθαι* apud Græcos habet. — b) Cum Accusativo rei, quæ tamquam causa vel excusatio vel prætextus affertur. *Lucret. 1. 392.* Causari multa. *Liv. 3. 64.* Consensum patrum causabantur. *Id. 23. 8.* Inturbationem animi. *Horat. 1. Ep. 14. 12.* Stultus uterque locum immeritum causatur inique: In culpa est animus. *Tibull. 1. 3. 17.* Aut ego sum causatus aves, aut omnia dira. *Ovid. 9. Met. 788.* Causari omnia visaque. *Id. 1. Amor. 9. 13.* Euros tumidos. *Curt. 4. 16. 18.* tempus diei. *Tac. 3. Hist. 59.* inabilem labori valetudinem. *Id. 1. Ann. 47. negotia.* *Id. 13. ibid. 44.* adversam voluntatem patris. *Sueton. Cal. 44.* senium atque imbecillitatem. *Martial. 4. 7.* barbamque annosque pilosque. *Cod. Theod. 2. 27. 1. § 2.* absentem. *Dig. 36. 1. 13. pr.* Causari quid, ne conditio deficiat. Addunt quidam duo *Ciceronis* loca 2. *Orat. 89. 363.* et *Rosc. com. 14. 41.*; sed utrobique leg. aliter plerique omnes. — c) Cum Accus. et Infinito. *Liv. 5. 15.* Causatus de privati portenti procuratore, si operæ illi esset, consulere velle, ad colloquium vatem ellicit. *Adde eumd. 36. 11.*; *Tibull. 1. 3. 18.*; et *Curt. 6. 5. 31.* et 6. 7. 21. *Sueton. Ner. 49.* Duos pugiones arripuit, tentataque utriusque acie, rursus condidit, causatus, nondum adesse fatalem horam. *Adde Gell. 18. 4.*, et *Dig. 2. 15. 12.* — d) Sequenti particula quod. *Sueton. Cal. 23.* Silanum — ad necem secundasque novacula fauces compulsi, causatus in utroque, quod hic ingressum se turbatius mare non esset secutus. *Ulp. Dig. 16. 3. 3.* Causatus, quod semel ignarus vendiderit. — e) Passiva significatione *Ovid. Nyc. 125.* Causabor, quare sit lapidosus ager. *Salmas. legit causa habeor, quod Heins. probat.* — f) Part. *Causatus* passive occurrit apud *Boeth. Aristot. Analyt. prior. 1. p. 528.* Scit magis ex superioribus causis sciens, ex prioribus enim scit, cum non ex causis sciat causis, quare si magis scit et maxime, et scientia illa erit et magis et maxime.

CAUSOS, i, m. 2. Græca vox *καυσος*, ardor, inflammatio, quam Latini quidem lītteris, at Græca terminatione usurpat *Theod. Priscian. 1. 2. part. 1. 12.* Hanc (*cardiacam passionem*) sudor viscosus et frigidus perseverans interemptis viribus manifestat: præeuntibus attamen aculis febribus et flammarum interiorum ardoribus. Quem morbum aliqui causon appellaverunt. *Id. 1. 2. part. 2. 16.* Si nimius ardor fuerit, quem causon appellamus, sub quo angustiis intervenientibus et febrium augmenta fiunt, etc.

CAUSTERICUS, a, um, adject. idem ac causticus. Vox a Lexico expungenda; occurrit enim tantummodo in *Not. Tir. p. 165.*

CAUSTICE, es, f. 1. *καυστική*, urens herba, quæ Latine *scelerata* dicitur. *Apul. Herb. 8.*

CAUSTICUS, a, um, adject. *καυστικός*, adurendi vim habens, a *καίω* urō. Dicitur sæpe de medicamentis, quæ vehementer calida sunt, et carsem arefaciunt, eredunt, adurant. *Plin. 27. Hist. nat. 9. 54. (77).* Enneaphyllon est caustica natura. *Id. 32. ibid. 10. 52. (140).* Adarca vim habet causticam. *Martial. 14. 26.* Caustica Teutonicus accendit spuma capillos. *Alii leg. Catika. V. CATTICUS* in ONOM. — Hinc

Causiticum, i, n. 2. absolute, substantivorum more, est medicamentum causticum. *Plin. 26. Hist. nat. 5. 39. 65.* Tithymalum est tam fervens natura, ut per se extra corpori impositum puerulas ignium mo-

do faciat, et pro caustico in usu sit. *Id. ibid. 1. 3. (3).* Causticis curare lichenas. *Id. 34. ibid. 18. 56. (178).* Arsenicum causticis additur et psilothris.

CAUSULA, æ, f. 1. parva causa. ¶ 1. Stricto sensu est parvus prætextus, occasiuncula. *Auct. B. Afr. 54.* Parvulam modo causulam nactus. h. e. occasiunculam. ¶ 2. Latiori sensu est levis controversia forensis. *Cic. Opt. gen. or. 3. 9.* Lysias parvarum rerum causulas scripsit. *Capitolin. in Macrin. 4.* Egisse causulas, declamasse, jus postremo divisisse.

CAUTE, adverb. (cautus). Comp. *Cautius* et *Sup. Cautissime* 1. — Cautè est prudenter, callide, cum cautione, ne quid mali nobis accidat (*It. cautamente*; *Fr. avec précaution, prudemment*; *Hisp. prudentemente*; *Germ. auf vorsichtige, behutsame Art und Weise*; *Angl. cautiously, circumspectly*). ¶ 1. Generatim. — a) Positiv. *Plaut. Trin. 2. 2. 46.* Cautè et cogitate rem tractare. *Id. Curc. 1. 1. 32.* Cautè incedere via. *Cic. Cluent. 42. 118.* A me omnia cautè pedetentimque dicentur. *Cæs. 5. B. G. 49.* Iter cautè diligenterque facere. *Ovid. 2. Art. am. 167.* Cautè amare. *Id. Heroid. 13. 146.* pugnare. *Quintil. 10. 2. 3.* Cautè et cum judicio apprehendere. — b) Compar. *Cic. Deiot. 6. 18.* Cautius efficere aliquid. *Adde Plaut. Men. 1. 2. 42.*; *Ter. Hecyr. 5. 1. 12.*; *Virg. 11. En. 153.*; *Horat. 1. Od. 8. 10.*; *Ovid. 1. Amor. 12. 6.*; et *Quintil. 2. 15. 21.* — c) Superl. *Cic. 15. Att. 26. 3.* Cautissime navigare. *Adde eumd. 2. Orat. 59. 242.*; et *Plin. 15. Hist. nat. 3. 3. (12).* ¶ 2. Speciatim cautè est cum forensi cautione, qua quis se vel alium securum reddit. *Cic. 2. Legg. 21. 53.* Quid hic accessit ex jure civili? Partitionis caput scriptum cautè, ut centum nummi deducerentur. *Adde eumd. 15. Att. 17. 1.*

CAUTELA, æ, f. 1. cautio, diligentia, providentia, qua aliquid cavemus (*It. cautela*; *Fr. précaution*; *Hisp. precaucion*; *Germ. die Vorsicht, Behutsamkeit*; *Angl. caution, wariness*). ¶ 1. Generatim. *Apul. 5. Met.* Exitibile tibi periculum fortuna minatur, quod observandum pressiore cautela censeo. *Id. 2. ibid.* Tantum a cautela Pamphiles abfui, ut etiam etc. h. e. tantum abfui, ut a Pamphile mihi cavere etc. *Veget. 3. Milit. 6. ante med.* Sed cautela caput est, ut, per quæ loca vel quibus itineribus sit profecturus exercitus, ignoretur. ¶ 2. Speciatim a Jctis adhibetur eodem modo, quo cautio. *Pompon. Dig. 13. 7. 6.* Prius idonea cautela a debitore pro indemitate ei præstanda. *Ulp. ibid. 3. 3. 15.* Cautelam interponere. *Cajus ibid. 16. 3. 14.* Cautelam idoneam reddere.

CAUTELITAS, ñis, f. 3. idem ac cautela, cautio. *Ennod. 8. Ep. 8.* An forte contra me illam tuam cautelitatem æstinas esse servandam?

CAUTER, ñis, m. 3. *καυτήρ*, idem quod cauterium.

I.) Proprie. ¶ 1. Est ipsum instrumentum, quo ignito notæ et stigmata carni inuruntur. *Pallad. 1. H. R. 43. 3.* Cauteres, castratoria ferramenta atque tonsoria, vel quæ ad animalium solent perirene medicum. *Id. ibid. 41. 2.* Picem duram, ceram albam — juncturis adline, et cautere uncta percurre. *Prudent. 10. capi orep. 490.* cremari stidulis cauteriis. *Cauter frigidus* ita describitur a *Theod. Priscian. 1. 18.* Qua de re frigidò cautere utimur, quod frequenter approbavimus. Aquam, in qua calcis vivæ pulverem extinguimus, miscemus ferulæ, nitro et sapone æqua ponderatione et ex eo linimus loca, quæ comburi placet. ¶ 2. Item vulnus, adustio cautere facta. *Prudent. 5. capi orep. 229.* Arvina posthinc igneum Impressa cautereum lavit.

H.) Translate. *Tertull. Pall. 5.* Adigere cautereum ambitioni.

CAUTERIATUS, a, um, adject. cautere adustus. Translate *cauteriatum conscientiam* dixit *Hieronym. in c. 1. Abdias ex D. Paul. 1. ad Timoth. 4.*

CAUTERIO, as, avi, atum, are, a. 1. *καυτήριον*, cauterio inuro. *Pelagon. Felerin. 13. a med.* Si permanet tumor ventris, pectus cauteriari convenit, inde, intermisso triduo, rursus cauteria. *Iul. ibid. 16. 12.* Ad dolorem cervicis, cauterianda est cervix ex utraque parte subtiliter. *V. voc. præced. et seq.*

CAUTERITUS, a, um, adject. cautere inustus. *Pelagon. Felerin. 17. a med.* Multi cauteriis untuntur; at si exaserit (equus) cauteriis, inutilis viribus erit et in itinere minus valebit. Fortasse legendum est *cauteriatus* pro *cauteritus*, quod habetur in *Cod.*

CAUTERIUM, ñi, n. 2. *καυτήριον*, Græca vox a

cauto uro, quæ significat. ¶ 1. Instrumentum, quo ignito notæ et stigmata carni inurantur: quod *cauter* a *Pallad.* appellatur. *Veget.* 1. *Veterin.* 14. 3. ed. *Schneid.* Inuri rectis cauteriis convenit; et ut efficacius prosit, cuprius cauteriis est utendum. *Ter. tull.* *Apolog.* 15. Risorius et inter ludicras meridianorum crudelitates Mercurium mortuos cauterio examinante. ¶ 2. Significat etiam medicamentum carnes exedens, aut humores desiccans. *Scribon.* *Compos.* 240. Hoc acre est, et quasi cauterium cruciatum aliam facit. *Plin.* 25. *Hist. nat.* 8. 39. (80). Plantagini vis mira in stecando densandoque corpore cauterii vicem obtineas. Adde *eumd.* 22. *ibid.* 23. 49. (102). ¶ 3. Item vas carbonem continens, quo ad parietem admodum pictores utebantur in encaustica ad colores ceris inuendos. *Martian.* *Fig.* 33. 7. 17. Pictoris instrumento legato, ceræ, colores legato cedunt: item peniculi, et cauteria. Adde *Ter. tull.* *advers.* *Hermogen.* 1.

CAUTERIZO, as, are, a. 1. cauterium adhibeo. *Veget.* 5. *Veterin.* 1. *Schneid.* Cauterizare subtiliter.

CAUTEROMĀ seu cautrūmā, aut, n. 3. a *xavrip*, ulcus seu vulnus a peccante caute factum. *Plin.* *Valer.* 3. 47. Quod remedium et alia hujusmodi curat, et cautomala.

CAUTES et ratio admodum cautis, is, f. 3. Cf. COS. — Nom. cautus occurrit apud *Tibull.* loco infra cit. Cautis in recto casu dixit *Prudent.*, ut secundum corripere: *V. infra loc. cit.* — Cautes est assum magnum, asperum et acutum, rupes acuta (It. *sasso acuto*, rupe acuta; It. *rocher aigu*, roche aigu; Hisp. *peña*, roca aguda; Germ. *Spitzstein*, spitzen Fels; Angl. a *sharp-edged rock*). *Cæs.* 3. *B. G.* 13. Naves nihil saxa et cautis timebant. *Tibull.* 2. 4. 9. insanis cautis obnoxia ventis. *Virg.* 4. *Æn.* 366. duris genuit te cautibus horrens Caucasus. Adde *Ovid.* 1. *Met.* 576. et 719. 4. *ibid.* 672. 7. *ibid.* 418. 11. *ibid.* 330. et 12. *ibid.* 124. *Colum.* 10. *R. R.* 66. nos abruptæ tum montibus altis Deucalionæ cautis peperere. *Forcellinus* hoc loco cautem accepit pro quocunque lapide seu saxo. *Plin.* 34. *Hist. nat.* 14. 42. (148). Lapis hic et in Cantabria nascitur, non ille magnus verus caute continus, sed sparsa bullatione. Adde *eumd.* 37. *ibid.* 2. 10. (27.), et *Plin.* *Paneg.* 35. *Prudent.* 10. *epi. trop.* 701. Quæ cautis illud periculi spectaculum etc. *Impp. Valent.*, *Theodos.* et *Arcad.* *Cod. Theod.* 10. 19. 14. Nobilitas cautium. h. e. lapidum, marmorum. — *NB.* De nomine propr. *V. ONOM.*

CAUTIM, adverb. caute. *Ter. Heaut.* 4. 8. 30. Cautim et paulatim dare. *Accius* apud *Non.* p. 512. 11. *Merc.* Tibi cautim est adendum ad virum.

CAUTIO, ōnis, f. 3. est per synecopen pro *cavito* a *cavere*, teste *Paul. Diac.* p. 61. 3. *Müll.*; et significat providentiam, qua adverterimus, ne quid mali nobis accidat (It. *cautela*, *guardia*, *precauzione*; Fr. *action de se garder*, *précaution*, *prudence*; Hisp. *precaucion*, *prudencia*; Germ. d. *Vorsicht*, d. *vorsichtige*, *behutsame Handlungsweise*, d. *Sichin-achtnehmen*; Angl. *caution*, *care*, *precaution*, *provision*). ¶ 1. Generatim. — a) Est cautio agendi ratio, prudentia; et cautioni opponitur metus, ut apud *Cic.* 4. *Tusc.* 6. 13. A malis natura declinamus: quæ declinatio si cum ratione fiat, cautio appellatur; quæ autem sine ratione, nominatur metus. *Id. Pont.* 1. 2. Videte, quam longe videat a consuetudine mea et cautione ac diligentia discedere. *Id.* 1. *Att.* 19. 8. Privatis rebus quandam cautionem et diligentiam adhibere. *Id.* 2. *Orat.* 74. 300. Neque illa mea cautio et timiditas in causis negligenda est. *Id.* 9. *Fam.* 24. 1. Initium suspitionis et cautionis et diligentie. — b) Item cautio verbalis vi est ipsa cavendi actio, provisio. *Cic. Amic.* 21. 78. Omnium horum victorum atque incommodorum una cautio est atque una provisio, ut ne etc. *Id.* 2. *Divinat.* 25. 54. Omnis prædictio motum probatur, cum ad prædictionem cautio adiungitur. *Id. Flacc.* 13. 31. Defendendi facilis est cautio. h. e. provisio et ratio defendendi. — c) Cautio est mihi idem est quod caveo, provideo, curo. *Plaut.* *Pæn.* 1. 3. 36. Nunc mihi cautio est, ne incaniet culpa meo amoris obnoxio moram. Adde *eumd.* *Bacch.* 4. 2. 15. *Id. Pseud.* 1. 2. 37. Cautio est, ne etc. Et *Ter. Adelph.* 3. 4. 57. Pisces hi mihi de corruptantur, cautio est. Adde *eumd.* *Andr.* 2. 3. 26. *Cic. Marcell.* 7. 21. Tua enim cautio nostra cautio est. — Apud *Cic.* 5. *Att.* 4. 4. pro cautio recentiores plerique omnes legunt caplio, et quidem recte. — d) Cautionem habet aliquid idem est quod cavere

oportet in aliqua re. *Cic.* 1. *Off.* 14. 42. Beneficentia nihil est naturæ hominum accommodatius: sed habet multas cautiones. h. e. multa cavere oportet in ea exercenda. — e) Item cautionem habet aliquid idem est quod cavere potest. *Cic.* 11. *Fam.* 21. 3. Quæ provideri poterunt, non fallat in iis: quæ cautionem non habebunt, de his non ita valde laboro. h. e. quæ cavere non poterunt. ¶ 2. Specialim est verbum forense, et significat chirographum, syngrapham, fidei-jussionem, et aliam quamcumque stipulationem, qua quis sibi vel alteri cavet, idest se vel alium securum reddit. Exemplum cautionis habes in *Dig.* 12. 1. 40. pr. *Joculariter Cic.* 7. *Fam.* 18. 1. ad *Trebat.* *JC.* Itaque, quoniam vestra cautiones infirmæ sunt, Græculam tibi misi cautionem chirographi mei. Et figurate *Id. Sert.* 7. 15. Iluc Cn. Pompejus omni cautione, fœdere, exsecratione devinxerat, nihil in tribunatu contra me esse facturum. *Id. Orat.* 41. 141. Præscriptionum cautionumque præceptio. *Id. Dom.* 50. 129. Facere cautiones pecuinarum. *Seneca* 3. *Benef.* 7. ad fin. Prolatis cautionibus controversiam tollere. *Id.* 7. *ibid.* 10. Diplomata et syngraphæ et cautiones, vacua habendi simulacra. *Gell.* 4. 3. Cautio rei uxoriæ. h. e. de reddenda dote si divortium sequatur. *Paul.* *Fig.* 16. 3. 27. Conferre dotem in cautionem sub titulo depositi. h. e. dare dotem sub cautione. *Papinian.* *ibid.* 40. 4. 50. Offerre cautionem idoneam. *Julian.* *ibid.* 44. 1. 11. interponere de solvendo. *Ulp.* *ibid.* 43. 22. 1. ad fin. polliceri damni infecti. *Papinian.* *ibid.* 3. 5. 30. præbere alicui indemnitas. *Modest.* *ibid.* 26. 7. 31. Cautiones soluti verigalis. — Et sequente Infinito. *Sueton.* *Aug.* 98. Exigere cautionem ab aliquo, non alio datam summam, quam in emptionem incertum, assumpturum. *Venulej.* *Fig.* 46. 8. 6. Cavere cautionem, ratam rem dominum habiturum.

CAUTIONĀLIS, e, adject. ad cautionem pertinens. *Ulp.* *Fig.* 46. 5. 1. pr. § 2. Stipulationes cautionales. h. e. quibus aliquid cavetur et securum redditur.

CAUTIUNCULA, æ, f. 1. parva cautio. Vox a *Lexico* expungenda; occurrit enim tantummodo in *Not. Tyr.* p. 71.

CAUTOR, ōris, m. 3. qui cavet. ¶ 1. Generatim est qui sibi cavet et providet. *Plaut.* *Capt.* 2. 2. 5. Qui cavet, ne decipiat, vix cavet, cum etiam cavet. etiam cum cavisse ratus, sæpe is cautor captus est: ¶ 2. Specialim est qui fidei-jussionem præbet, fidejussor. *Cic. Sert.* 7. 15. Ille nefarius, parum se fœdus violaturum est arbitratus, nisi ipsum cautorem alicui periculi suis propriis periculis terrisset.

CAUTUS, a, um, est particip. præter. pass. a *caveo*; sed occurrit etiam adjective, unde *Comp. Cautior*, et *Sup. Cautissimus* 1. et II.

I.) Proprie cautus est securus factus, tutus, munitus (It. *cautekato*, *sicurato*, *reso sicuro*; Fr. *assuré*, *sûr*, *garanti*; Hisp. *asegurado*, *seguro*; Germ. *sicher gestellt*, *gesichert*; Angl. *secured*, *secure*). *Horat.* 2. *Ep.* 1. 105. Cautos nutinibus certis expendere nummos. h. e. sub chirographo datos. *Cic. Cæcin.* 4. 11. Cum uteretur uxoris dote numerata, quo mulieri esset res cautior, curavi, ut in eo fundo dos collocaretur. *Id. Rosc. Am.* 20. 56. In eam partem potius peccant, quæ est cautior. *Ammian.* 14. 8. Urbes murorum firmitate cautissimæ. *Lucan.* 4. 409. Cautus ab incurso belli. *Martial.* 2. 1. Esse tibi tanta cautus brevitate videris. *V. CAVEO.*

II.) Translate sæpissime activa significatione usurpatur, et significat eum, qui diligenter cavet, circum-spectum, providum; quamvis cautus a *provido* differt (*V. infra* *Homonym.*), cum eoque haud raro jungitur. Occurrit autem de personis earumque actionibus, atque interdum etiam de brutis; et quidem — a) Absolute. *Ter. Phorm.* 4. 5. 3. Ut cautus est, ubi nihil opus. *Cic. Rosc. Am.* 40. 117. Itaque illi — propter istius insidias parum putantur cauti providique fuisse. *Id.* 2. *Acad. (pr.)* 30. 97. Vide quam sit cautus is, quem isti tardum putant. *Id.* 12. *Phil.* 10. 24. Nemo me minus timidus, uero cautiorem. *Id.* apud *Gell.* 12. 12. Cautus et prudens paterfamilias. *Id.* 13. *Phil.* 3. 6. Cautioribus consiliis uti. *Proper.* 3. 5. 8. Pectus parum cautum. *Horat.* 1. *Sat.* 6. 31. Matutina parum cautus jam frigora mordent. *Id.* 1. *Ep.* 1. 73. quod vulpes ægroto cauti leoni Respondit. *Forcellinus* in hoc *Horatii* loco et in illo *Martial.* 5. 4, quem inferius afferemus, *cautum* interpretatus est callidum, vafurum. *Id.* *ibid.* 16. 50. Cautus lupus. *Ovid.* 1. *Met.* 126. incensor. *Id.* 9. *ibid.* 750. magi-

stri. *Id. Rem. am.* 737. navita. *Id.* 2. *Trist.* 271. victor. *Id.* 3. *Pont.* 6. 3. Dextra parum cauta. *Id.* 2. *Fast.* 336. Cautæ inanus. *Id.* 3. *Trist.* 4. 65. timor. *Seneca Herc. Cl.* 611. doli. *Tac.* 2. *Hist.* 67. Cautissima Tiberii senectus. *Id.* 11. *Ann.* 29. Cauta consilia. *Sil.* 11. 14. 188. Cautis armis invigilare. *Id.* 8. 326. bellum. *Id.* 15. 186. et *Martial.* 6. 25. virtus. *Martial.* 12. 6. Hilaris clementia, cauta potestas. *Id.* 5. 4. Fœtere multo Myrtale sulet vino, Sed, fallat ut nos, folia devorat lauri, Merumque cauta fronde, non aqua miscet. — b) Addito in quo quis cautus est, et quidem — Per præp. in, ad, adversus, erga. *Cic.* 1. *leg. Agr.* 9. 27. Cautus in periculis. *Id.* 3. ad *Q. fr.* 9. 3. in scribendo. *Id.* 10. *Att.* 9. 3. in credendo. *Horat. Art. P.* 46. in verbis serendis. *Sueton. Cæs.* 58. In obundis expeditioibus dubium cautior (*Cæsar*) an ardentior. *Liv.* 24. 32. Ad propius præsentiusque malum cautior. *Tibull.* 1. 10. 46. ad laqueos. *Quintil.* 6. 1. 20. ad custodiam. *Gell.* 13. 27. Membra (*pancratiastarum*) aut ad vitandos ictus cauta sunt, aut ad faciendos parata. *Liv.* 38. 25. Parum cautus adversus fraudem. *Curt.* 10. 1. 18. Cautum esse erga bona sua. — Per Genit. *Macrob.* 1. *Satur.* 15. Peractis totius mensis feriis dies suos, rei divinæ cautus, inseruit. — Per infinitum. *Horat.* 1. *Sat.* 6. 51. Cautus dignos assumere. — Hinc

Cauta, ōrum, n. plur. 2. absolute, substantivorum more. *Coripp.* 3. 389. Debita persolvit genitoris, cauta recepit. h. e. cautiones, syngraphas, ut et *Barth.* docet lib. 44. *Advers.* 15. — Item sunt præscripta apud *Cassiod.* 5. *Varior.* 14. Triduana præbeantur adonæ, sicut legum cauta tribuerunt. Adde *ibid.* 24.

Homonym. Cautus et providus in eo differunt, quod cautus est, qui tuto in loco se punit, ubi nihil mali timere potest; providus vero est, qui futura mala cum prævideat, diligenter curat atque agit, ut eadem a se avertat; hinc cautus negative accipitur, providus positive. *Cic.* 12. *Phil.* 10. 25. Possumus igitur satis videri cautus, satis providus, si me huic itineri tam infesto tanque periculoso commiseris? *Liv.* 25. 34. Dux cautus et providus Scipio.

CAUTUS, us, m. 4. cautio. *Gell.* 10. 15. Cærimoniarum impositæ flammæ Diali multæ, item cautus multiplices. *Alii plerique legunt castus, et quidem rectius.*

CĀVANNUS, i, m. 2. noctua, vox Gallica a *chat-huant*, h. e. catulus ululans; nam cati seu felis caput caput habere videtur: unde etiam recentiores Galli *chovette* derivarunt. *Eucher.* 29. Tristis perspicua sit cum perdisse cavannus. *V. Adelung. Gloss.* in CĀVANNUS.

CĀVĀTURA, æ, f. 1. cavamen, cavum. *Veget.* 1. *Veterin.* 25. 2. Sub cavatura temporum vena perquiritur. *Id.* 3. *ibid.* 26. 1. *Schneid.* Cavatura vulneris. *Marcell. Empir.* 12. post med. dentium.

CĀVĀTUS, a, um. *V. CAVO.*

CĀVEA, æ, f. 1. In Genit. sing. caveat pro caveat more suo dixit *Lucret.* 5. 76. — Ratione habita etymni, cavea est a *cavus*, et eo, is, ire, ut *Parro* 5. *L. L.* 20. *Müll.* docet; et stricto sensu significat ilionem ad locum cavum, quo modo *area*, ab *areo* et eo, ilionem ad arendum, ut inferre possumus ex *Varron.* 3. *R. R.* 5. 11, ubi *V. Gessner*. — Itaque cavea ¶ 1. Significat locum cavum et vacuum, qui multis constat circulis loter se divisus ac distinctis. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 2. 1. (3) Natura in culice disposuit jejunam caveam, ut alvum. scilicet quia culicis corpus multis constat circulis. *Prudent.* 3. *Cathemer.* 92. Pulsat et lucida quod resonant Lingua, sub ore laieus, caveam. h. e. superius oris cavum, quod cartilagineis constat circulis, et a loquentis lingua percussitur. — Præcipue vero cavea est nomen artium proprium, et ¶ 2. Sæpius scriptum pro loco concluso aut septo, in quo bestia asservantur. — a) Generatim. Confer *Varronis* locum 3. *R. R.* 5. 3, qui affertur infra sub 3. Adde *Lucret.* 3. 684. et 6. 1193. *Horat.* *Art. P.* 473. velut ursus, Objectos caveæ valuit si frangere clathros. Adde *Ovid.* *Id.* 519.; *Justin.* 15. 2.; *Curt.* 5. 1. 21.; *Plin.* 8. *Hist. nat.* 17. 25. (65.); *Martial.* 1. 48.; 9. 58.; et 9. 89.; *Sueton.* *Cal.* 27. et *Nir.* 29.; et *Apul.* 4. *Met.* — b) Specialim de loco, quo aves includuntur. *Plaut.* *Capt.* 1. 2. 14. Lor. Avis me fere consimilem faciam, ut prædicas. *hæc.* Ita ut dicis! nam si faxis, te in caveam dabo. Adde *eumd.* *Cist.* 4. 2. 66. et *Curt.* 2. 1. 79. *Cic.* 2. *Nat. D.* 3. 7. Cavea liberati pulli. *Id.* 2. *Divinat.* 35. 73. Avis

inclusa in cavea. *Petron. Satyr.* 28. Super ilmen cavea pendebat aurea, in qua pira variis intrantes salubabatur. — c) Item speciatim de alveari apum. *Virg.* 4. *G.* 58. Hic ubi jam emissum caveis ad sidera cœli Nare per æstatem liquidum suspenderit agmen. Adde *Colum.* 9. *R. R.* 7. 4. et 15. *ibid.* 7. 9. ¶ 3. Accipitur etiam pro quodam januæ versatilis genere, quod Græci recentiores κασιδιάρων vocant; ut colligitur ex *Varron.* 3. *R. R.* 5. 3. Ostium habere humile et angustum, et potissimum ejus generis, quod cochleam appellant; ut solet esse in cavea, in qua tauri pugnare solent. Hinc *Id. ibid.* 5. 11. Ad hæc, Ita ut in margine quasi infimo tabulæ descripta sit ambulatio, in qua media sunt caveæ: qua introitus iter in aream est. *Colum.* 3. *R. R.* 8. 4. de columbario. Fenestra habebat appositum satis amplam caveam, retribus emunitam, quæ excludat accipitres et recipiat egredientes ad aplicationem columbas. *V.* plura apud *Schneid.* in *Indice Scripti. R. R.* in v. *Cavea*. ¶ 4. Item de septo ex lignis, aut apinis, quo teneræ arbores a pecudum injuriis muniuntur. *Colum.* 5. *R. R.* 6. 21. Arbores caveis ab injuria pecoris emunire. Et *ibid.* 9. 11. Constitutas plantas circummunire caveis. Adde *Pallad.* 3. *R. R.* 10. 5. ¶ 5. Præterea sæpissime dicitur de loco, in quo sedet populus in theatris, quia concavus est et profundus. *Plaut. Amph.* prol. 66. Ut conquisitores singuli in subselliis eant per totam caveam, spectatorem, si cui fautores delegatos viderint, ut his in cavea pignus capiantur togæ. *Cic. Amic.* 7. 24. Qui clamores totâ caveâ nuper in M. Pacuvii nova fabula! cum etc. *Id. Harusp. resp.* 12. 26. De cavea citre. *Stat.* 3. *Silv.* 6. 28. Subire per caveas. — Triplex est cavea, prima sive ima, media, et summa vel ultima: in prima sive ima erant orchestra, et equestris, ubi senatores et equites sedebant; media et summa assignata est populo: sed media erat honoratior, in qua sedere aliquem pullatum, vetuit Augustus, ut *Sueton.* in *ejus Vita* 44. narrat: summa cavea innotuit plebi promissæ concessa est, atque etiam feminis. Hinc verba ad summam caveam spectantia, apud *Senec. Tranquill.* 11., hoc est villoria et ad populi gustum accommodata. *Cic. Snect.* 14. 48. Turpione Ambivio magis delectatur, qui in prima cavea spectat; delectatur tamen etiam qui in ultima. *Sueton.* *Aug.* 44. et *Claud.* 21. Cavea media. *Inscript.*, quæ est tessera theatralis, apud *Orell.* 2539. CAV. II. CYN. III. GRAD. XIII. CASINA PLAYRI. — De amphitheatris quoque caveam dictam fuisse probat *Lips. de Amphitheat.* c. 2. auctoritatibus petitis ex *Tertull.* 1. *advers. Marcion.* 27., *Prudent.* 1. *contra Symmach.* 385., *Apul.* 10. *Mel.*, *Amintiam.* 29. 1. et aliis. ¶ 6. Pro ipso theatro. *Plaut. Truc.* a. 5. v. 39. Venit ne in mentem tibi, quod verbum in cavea dixit histrio, etc.? *Cic.* 2. *Legg.* 15. 38. Jam ludii publici, quoniam sunt cavea circosque divisi, etc. ¶ 7. Et generatim pro quocumque loco ubi plures sedent ad aliquid spectandum; vel etiam pro ipso populo spectante. *Lucret.* 4. 76. Consensus caveai. *Virg.* 5. *Æn.* 340. Hinc totum caveæ consensus ingentis et ora Prima patrum magnis Salius clamoribus inplet. *Id.* 8. *ibid.* 635. raptas sine more Sabinas Consensu caveæ. *Stat.* 1. *Theb.* 423. Caveæ dissensus.

CAVEALIS, e, adj. qui in cavea servatur: ut *Cavealis resina* apud *Veget.* 3. *Veterin.* 53. 2. ed. *Schneid.* Picem, ceram, resinam cavealem et turis pollinem ex oleo veteri temperabis ac deroces. *Id.* 6. *ibid.* 14. 1. Resinæ cavealis libra una. *V. ÆRONALIS* et *LOCULARIS*. Ita legit *Schneid.* cum *Gesnero*: alii *cabuleum* vel *caballiatem*: atque ita corrigendus est locus *Cæc. Aurel.* 2. *Tard.* 7. Tum resinæ cavealis (*Cod. habet* cadialis) id est dicaminis (*Gesner.* corrigebat *picaminis*: ad margo liquaminis præfert) illinimentum vel dropacis.

CAVEATUS, a, um, adj. in modum caveæ factus. ¶ 1. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 6. 5. (13). Oræc balenis occurrere laboratur, seseque opponere, et caveatas angustias trucidare. h. e. velint cavea, nimium seculo conclusas. Ita *Harduin.* ex conjectura: quem secutus est etiam *Sillig.* alii vero aliter, sed minus recte. ¶ 2. *Id. Plin.* 4. *ibid.* 8. 15. (30). Montes omnes theatri modo in dext., caveatis ante eos septuaginta quinque uribus. *Harduin.* Ita legit ex MSS. et antiqu. editionib. Quidam leg. *cuneatis*.

CAVEFACIO, facis, feci, facere, a. 3. (cavere et facio) idem quod caveo. *Feniant.* 8. *carm.* 6. 192. Per stimulus gradiens, spūre cavefecit acumen Scuti-

bis in mediis nescia ferre vepres. — Hinc pass. *Cavefieri* in *Inscript.* apud *Orell.* 3678. HÆC. ITA VT. CAVI. VIERI. PRAESTANTIOR VOLO.

CAVEO, es, cavi, cautum, cre, 2. Imperativi cāve ultima syllaba longa est secundum regulas Grammaticorum. Et sane producit ab *Horat.* *Epod.* 8. 11. et 1. *Ep.* 6. 32., ab *Ovid.* 2. *Met.* 89. et 1. *Art. am.* 753., *Lucret.* 2. 754. etc. Eadem tamen corripitur a *Catull.* 50. 18. et 61. 152., ab eodem *Horat.* 2. *Sat.* 3. 37. et 177. et *ibid.* 5. 75., item ab *Ovid.*, *Propert.* et aliis variis in locis. Itaque censent nonnulli (cum *Servio* ad *Virg.* 4. *Æn.* 409.) cum corripitur esse a cavo, s. a. 3., pro qua conjugatione afferunt illud *Tibulli* 1. 4. 67. ut quidem legit *Scalig.* ad *Paul. Diac.* Hæc mihi, quæ raverem Titio, deus edidit ore. Sed *Brouckhus.* cum aliis legit canerem. At potius dicendum eam secundam personam præ. Imperativi ultimam corripere ob eandem causam, qua puta. *V. PUTO* sub init. — Supinum cautum factum est per syncopen a cavitum, quod habetur in fragmento *Legis Thoræ* agrariæ apud *Goss.* p. 330., necnon apud *Gruter.* 202. et *Guarin. Mar. Puteol.* p. 125. QVOD C. SEMPRONI TR. PL. ROG. EXCEPTUM CAVITVM QVX EST, NEXI etc. Nonnulli legunt et apud *Plaut.* *Pseud.* 2. 3. 4. Hæc cavitā est mihi opportune epistola. *Plerique tamen rectius leg.* allata est. — Part. *Cavens* 1. 2.º; *Cavendus* 1. 2.º: Cautus adjective usurpatum *V.* loco suo. — Ratione habita etymi, *Forcellinus* videtur hoc verbum a cavo deducere; ait enim: caveo proprie est in cavo lateo, ubi tutus sim. Recentiores vero philologi hanc vocem conjungunt cum *Gr. αὐνᾶν, αὐνέειν videre, tueri, inspicere*; et cum *Germ. schauen* tueri et *scheuen* timere, pavere. — Ceterum caveo est videre, providere ne quid accidat; diligenter curare omnique studio eniti, ut aliquid vitemus: hinc vitare est, ut ita dicam, cavendi perfectio et complementum. *V. Homonym.* in fin. (It. star in guardia, guardare, procurar di schivare qualche cosa; Fr. être sur ses gardes, se garder, prendre ses précautions; Hisp. guardarse, recelarse, y precaverse de algun riesgo; Germ. sich hüten, vorsehen, in Acht nehmen; Angl. to beware or take heed of, be aware, be on one's guard, avoid). ¶ 1. Generatim est sibi consulere, sibi providere, diligenter curare omnique studio conari, ne quid mali nobis accidat: et occurrit (1.º) Absolute. *Plaut. Rud.* 4. 7. 14. Qui consulte, docte atque astute cavet. *Ter. Adelph.* 4. 2. 12. Ego cavebo. *Id. Hecyr.* 3. 5. 20. Ego me scio cavisse. *Id. Heaut.* 4. 4. 8. Faciet, nisi caveo. *Cic.* 2. *Acad.* (pr.) 29. 93. Erunt enim (molesti soritæ), nisi caveatis. Cautum est, inquit. *Nepos Alcib.* 5. Erat ea sagacitate, ut decipi non posset, præsertim cum animum attendisset ad cavendum. *Cf. Sueton.* *Claud.* 37. *Horat.* 2. *Sat.* 7. 68. metuea, credo, doctusque cavebis. *Quintil.* 8. 3. 47. Nisi caveris. — Absolute usurpatur præcipue in secunda persona Imperativi, cum quis monetur. *Ter. Andr.* 1. 2. 34. Nihil me fallis. Sed dico tibi, ne temere facias: neque tu hoc dicas tibi non prædictum. Cave. Adde *eumd.* *Phorm.* 2. 3. 51.; *Horat.* 1. *Od.* 14. 16.; et *Ovid.* 2. *Met.* 89. — 2.º) Cum Accus. personæ aut rei, quam caveamus. *Plaut. Trin.* 2. 4. 14. Sero atque astute, prius quod cautum oportuit. *Ter. Eun.* 4. 6. 23. Quod caveo possis, stultum admittere est. *Lucilius* apud *Non.* p. 437. 22. *Merc.* Quid cavendum tibi censere, quid vitandum maxime. *Cic. Dom.* 11. 28. Ut me metueret, me caveret. *Id.* 11. *Fam.* 21. Neque meture quidquam, et cavere omnia. *Id.* 10. *Att.* 16. 2. Cetera, quæ quidem consilio provideri poterunt, cavebunt. *Id.* 2. *Off.* 24. 84. Quod multis rationibus caveri potest. *Varro* apud *Non.* p. 153. 1. *Merc.* Cave canem. Adde *Inscript.* apud *Orell.* 4320. et *V. CANIS* 1. 1. *Horat.* 1. *Sat.* 4. 85. hunc tu, Romane, caveo. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 3. 3. (7). Caveas ruinam. — Jungitur pluribus Substantivis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Sueton.* *Ner.* 40. Caveo annum. *Cic.* 4. *Fam.* 3. 1. bellum. *Id.* 1. *Off.* 20. 68. gloriæ cupiditatem. *Vellej.* 2. 57. 2. diem. *Sueton.* *Tib.* 53. exitum. *Ovid.* 2. *Art. am.* 302. frigora. *Lucret.* 6. 406. fulminis ictum. *Quintil.* 4. 2. 26. et 5. 13. 54. ictum cavere, cui opponitur inferre. *Sueton.* *Cæs.* 86. et *Tac.* 13. *Ann.* 13. insidias. *Cic.* 16. *Att.* 11. 1. intervium aliorum. *Ovid.* 1. *Art. am.* 591. jurgia. *Horat.* *Art.* p. 853. maculas. *Cic.* 1. *Orat.* 58. 247. malum. *Martial.* 12. 34. morsus tristes animi. *Horat.* 2. *Sat.* 3. 93. nihil

acrius psuperie. *Cic.* post redit. ad *Quir.* 9. 21. omnia. *Petron.* *Satyr.* 130. paralyssim. *Sueton.* *Galb.* 19. et *Gell.* 13. 27. periculum. *Propert.* 3. 14. 24. pœnam. *Quintil.* 7. 1. 30. proditorem. *Sueton.* *Cæs.* 45. puerum. *Cic. Harusp. resp.* 12. 28. significatum aliquid. *Quintil.* 9. 4. 143. suspitionem. *Ovid.* 4. *Pont.* 3. 56. tela. *Quintil.* 7. 2. 49. tyrannidem. *Cæs.* 1. *B. C.* 28. vallum cæcum fossasque. *Tac.* 11. *Ann.* 1. vim atque opes. *Quintil.* 8. 2. 2. vitium. — 3.º) Addita persona aut re. quam caveamus, per præpos. ab, raro autem per præpos. adversus vel cum. *Plaut. Men.* 2. 2. 69. Navis prædatoria, a qua cavendum nobis sine censeo. *Cic.* 12. *Phil.* 10. 25. Cavere ab homine impuro et nefario. Adde *eumd.* *Sezt.* 64. 133.; *Plaut. Men.* 1. 2. 42., *Pseud.* 1. 5. 29. et 4. 7. 129., et *Most.* 3. 3. 24.; *Ter. Eun.* 5. 2. 44.; et *Sueton.* *Cal.* 57. Rursus *Cic. Harusp. resp.* 12. 25. Cavere a servitio. *Id.* 5. *Fin.* 22. 64. a veneno. *Cæs.* 1. *B. C.* 21. ab irruptionibus. *Sall.* *Jug.* 116. ab insidiis. *Quintil.* 9. 1. 20. Cavere adversus ictus. *Plaut. Most.* 5. 2. 21. Mihi tecum cavendum est. h. e. oportet, ut tecum agens abs te caveam. — 4.º) Cum Aliat. sine præpositione usurpatur in familiari tantum sermone atque in certis quibusdam formulis. *Plaut. Bacch.* 1. 2. 39., *Cas.* 2. 6. 59., *Men.* 1. 2. 13., *Pers.* 3. 1. 41., et *Petron.* *Satyr.* 82. Cavere malo. *Plaut. Rud.* 3. 5. 48. Cavere infortunio. Est autem formula, qua utimur, cum aliquem, ut malum vitet, admonemus. Eodem sensu dicimus vitare infortunio. *V. VITO.* Hanc eandem phrasim quidam legunt etiam apud *Auct. Priap.* 53., ubi alii malum legunt. Ceterum *Forcellinus*, quocum recentiores omnes consentiunt, illud malo ablative esse affirmavit: contra *Furlanetto*, nulla audita causa, malo dative esse ait. — 5.º) Cum Infinito. *Cic.* 3. *Att.* 17. 3. In quibus cave vereri, ne aut diligentia tua mihi molesta, aut veritas acerba sit. *Sall.* *Jug.* 68. Postremo caveat id petere a populo Romano, quod illi jure negaretur. Adde *Catull.* 50. 21. *Virg.* 9. *Ecl.* 25. capro occurrere caveo. Adde *Horat.* *Art.* p. 168. et *Ovid.* 3. *Pont.* 1. 139. *Pan.* 8. *Hist. nat.* 43. 68. (169). Pedes tingere caveat. — 6.º) Cum Conjunctivo — a) et particula ne. *Cato R. R.* 5. Terram cariosam caveo ne arcs. *Plaut. Amph.* 2. 2. 215. Cave sis, ne tu te us perdis. (Cave sis, quod aliquando caveas junctum legitur, pro cave si vis, majorem vim habet imperandi, ut caveatur: cf. *Ter. Eun.* 4. 7. 29. Caveas: nescis qui maledicas nunc viro.). Adde *Plaut. Capt.* 2. 2. 5., *Cist.* 2. 1. 54. et *Merc.* 5. 3. 2.; *Ter. Heaut.* 2. 2. 6.; *Afranius* apud *Non.* p. 111. 14. *Merc.* *Cic.* 3. *Fam.* 12. in fin. Ut caveam, ne cui suspicione fide reconciliatæ gratiæ darem. *Id. Rosc. Am.* 53. 153. Caveo per deos immortales, judices, ne nova proscriptio instaureta esse videatur. Adde *eumd.* 2. *Acad.* (pr.) 19. 63. et 43. 193., 11. *Fam.* 21. 4., 2. *Divinat.* 40. 84. et 1. *Off.* 39. 140.; *Catull.* 61. 152.; *Nepotem* *Att.* 11. et *Sall.* *Jug.* 55. *Horat.* 2. *Sat.* 3. 177. Tu cave, ne minus. Adde *eumd.* 3. *Od.* 7. 34., 2. *Sat.* 1. 80., 1. *Ep.* 5. 32. et 13. 19.; *Ovid.* 2. *Met.* 89. et 10. *ibid.* 685.; *Quintil.* 4. 3. 8., 5. 7. 16. et 9. 4. 23.; et *Sueton.* *Tib.* 37. 67. — Et passive impersonaliter. *Cæs.* 1. *B. C.* 86. Ne quid eis noceretur, a Cæsare caveatur. — b) Bi frequentius ommissa particula ne: præsertim si in secunda persona Imperativi usurpatur, cave et caveo vehementer negant, qua ratione age et agile vehementer hortantur. *Plaut. Capt.* 2. 3. 79. Cave geras. *Ter. Heaut.* 1. 2. 13. Cave faxis. *Id. Adelph.* 3. 5. 12. Cave, dixeris. *Cic. Ligar.* 5. 14. Cave ignoscas. *Id.* 9. *Fam.* 24. ad fin. Sed cave, si me amas, existimes etc. *Id.* 10. *ibid.* 12. 1. Cave enim, putes etc. Adde *eumd.* 2. *Fin.* 22. 71.; *Lucret.* 2. 755.; *Catull.* 50. 19.; *Sall.* *Cat.* 58.; *Horat.* 2. *Sat.* 3. 38.; et *Curt.* 4. 10. 26. — Interdum cave Conjunctivo postponitur. *Ter. Andr.* 4. 4. 14. Faxis cave. — Imperativi cave aliquando transit in adverbium, et, quemadmodum age, jungitur — Cum verbis pluralis numeri. *Plaut. Pten.* prol. 116. Jam ne hoc tenetis? si tenetis. docite; cave dirumpatis: quæso sinite transigi. — Aut cum verbis primæ personæ. *Ter. Heaut.* 5. 4. 8. s. Et cave posthac, si me amas, unquam istuc verbum ex te audiam. c. At ego, si me metuis, mores in te esse istos sentiam. — Aut cum verbis tertiæ personæ. *Plaut. Men.* 5. 7. 5. Cave quisquam, quod illic minuetur, vestrum flocci fecerit. *Ter. Phorm.* 5. 1. 37. Sed per deos atque homines meam esse hanc cave re-

seiscat quisquam. *Virg.* 11. *Æn.* 293. Cavete concurrant arma. — 7.º) Cum Coniunctivo — a) et particula *ut*, et aignificat consulere, providere, operam dare. *Plaut. Capt.* 2. 1. 29. Viso opus, cauto est opus, ut hoc accurate agatur. *cauto opus est* idem est quod cavendum est, et apud *Plaut.* non semel legitur, etiam sequente particula *ne*, ut *Cist.* 2. 1. 54. et *Most.* 4. 2. 22. *Cic.* 1. *Off.* 39. 142. Tertium est, ut caveamus, ut ea, quæ pertinent ad liberalitatem, inoderata sint. *Liv.* 3. 10. Cavisse deos priore anno, ut tuto libertas defendi posset. *Colum.* 2. *R. R.* 8. 3. Quamvis tempestive sementis confecta erit, cavebitur tamen, ut patentes liras crebrosque sulcos aquarios faciamus. Adde *Plin. Paneg.* 39. et 40. — b) Et omissa particula *ut*, occurrit Imperativum cave tantum. *Apul.* 2. *Met.* Sed beus tu — cave regrediare cœna maturus. *Id.* *ibid.* Sed beus, juvenis, cave diligenter principum civitatis filii cadaver — custodias. — 8.º) Frequenter Dativum habet, et exponitur prospicere, providere, consulere, ne inali, aut incommodi aliquid alicui in posterum accidat, atque adeo in tuto cum ponere providentia carum rerum, quæ accidere possunt. Occurrit autem — a) Absolute. *Ter. Eun.* 4. 7. 12. Ut hosce instruxit, ipse sibi cavli loco. *Cic.* 3. *Fam.* 1. 3. Melius enim ei cavere volo, quam ipse aliis solet. *Id.* 1. *Phil.* 2. 6. Quibus hic ordo diligentissime caverat. *Cæcina* apud *Cic.* 6. *Fam.* 7. 4. Qui in Oratore tuo cavea tibi per Brutum, et ad excusationem socium queria. *Fellej.* 2. 43. 5. Cavere concordie publicæ. *Sueton.* *Tit.* 6. securitati. *Petron.* *Satyr.* 133. solerti curâ depositis suis. *Sil.* 11. 8. 493. capiti. — b) Construitur affirmative, et dicitur cavere aliquis alicui, alicui ut, alicui ad aliquid: ut apud *Plaut. Bacch.* 1. 1. 8. Ille ita me orat, sibi qui caveat, aliquid ut hominem reperiam, ab istoc homine, ut, ubi emeritum sibi sit, se ut revelat domum. *Id.* anabo te, huic caveas. *Id.* Quid istic caveam? *Id.* Ut revebatur domum. *Cic.* *Pis.* 12. 28. Caverat sibi ille sororius adulter, ut si tibi provinciam dedisset, etc. *Id.* 3. *Ferr.* 35. 88. Semper enim existimasti, — satis cautum tibi ad defensionem fore, si vetuisses etc. — c) Construitur etiam negative, et dicitur cavere aliquis alicui, ut apud *Caton. R. R.* 5. *ad fin.* Scabium pecori et jumentis caveto. *h. e.* arceto, defendito. ¶ 2. Speciatim cavere in negotiis et præcipue in Jure frequentissimum est; et cavere dicitur quicumque rem, de qua contrahit, aut jus suum pignore, chirographo, sygrapha, verbis, aut alia quacunque ratione in tuto ponit: sive hæc ipse ab aliis accipiat, sive ipse aliis det, ut patet ex *Cæs.* 7. *B. G.* 2. Quoniam in præsentia de obsidibus inter se cavere non possent. *Id.* 6. *ibid.* 2. Civitates iurando inter se confirmant, obsidibusque de pecunia cavent. — Itaque hac significatione occurrit A) Active cum quis cautione accepta se tutum ac securum reddit; et B) Passive, cum quis cautione data alios tutos et securos reddit.

A) Active. 1.º) Cavere sibi dicitur quicumque rem, de qua contrahit, aut jus suum in tuto ipse ponit. *Cic.* 3. *Ferr.* 11. 31. Cum ita caverent: si *POST CAL. JANYAR. IN CONSILIVM IRETVR.* *Id.* *Brut.* 3. 18. Tibi ego, Brute, non solvam, nisi prius a te cavere, amplius eo nomine neminem, cuius petilio sit, esse petiturum. *h. e.* nisi prius a te cautionem egero, satis accipero. *Id.* 4. *Ferr.* 23. 55. Rogat, ut id, quod ab ipsis abiisset pecuniæ, curti; ab sese caveat, quemadmodum velit. Adde *eumd.* *Rosc. com.* 12. 35. — Huc refertur potest et illud *Inscript.* apud *Marin. Frat. Arv.* n. 41. a. PROMAGISTER IN CODICE CAVIT. *h. e.* nomen auium in codice seu libro scripsit, quo probaret illud die se adfuisse et sacrum fecisse, mox enim legitur *ibid.* FRATRES ARVALES CAVERENT SA ADEVISSE ET SACRVM FECISSE. *Id.* porro ferebat, ut qui se adfuisse cavissent, sportulas acciperent. — 2.º) Ipsi jurisconsulti aliis cavere dicuntur, cum suis clientibus ea respondent, aut ea per juris formulas curant, quibus damnum aliquod futurum amoliri possint: et occurrit — a) Absolute. *Plaut. Epid.* 2. 2. 109. Illic poterit cavere recte, jura qui et leges tenet. *Cic.* *Cæcin.* 27. 78. Cujus prudentiam populus Romanus in cavendo, non in decipiendo perspexit. *Id.* *Mur.* 9. 19. Servius hic nobiscum hanc urbanam militiam respondendi, scribendi, cavendi — securus est. *Id.* *ibid.* 9. 22. Tu caves, ne tui consultores, ille ne urbes aut castra capiantur. *Id.* 1. *Legg.* 5. 17. Non enim querimus, quemadmodum cavemus in jure, aut quid de quique consultatione respondeamus. Adde *eumd.* 2.

Off. 19. 65. — b) Cum Dativo personæ, quæ securam redditur. *Cic.* 7. *Fam.* 6. 2. *ad Trebat. Jctum.* Tu, qui ceteris cavere didicisti, in Britannia ne ab essedariis decipiaris, caveto. *Id.* 5. *Att.* 8. Alicui cautum esse velle. *Id.* *Top.* 1. 4. Cui tibi mihi meique sæpe cavisses. Adde *eumd.* 3. *Fam.* 1. 3; et *Ovid.* 1. *Art. am.* 83. V. et *Iloltz* ad *Cicer. Oration.* T. 4. p. 507. et seqq. *Ulp. Dig.* 13. 7. 9. Cavere sibi pignore. — 3.º) Cavere est etiam chirographo, sive jussu aliquo scripto sibi aliis consulere ac providere, se aliosque securos reddere (Cf. *Cic.* 2. *Invent.* 47. 140. Non omnia scriptis, sed quædam, quæ perspicua sunt, tacitis exceptionibus cavetur.); atque hinc est sancire, decernere, jubere: et quidem — a) Testamentum. *Cic.* 2. *Legg.* 21. 53. Si hoc, qui testamentum faciebat, cavere voluisset. *Id.* 2. *Fin.* 31. 103. Tantum dico, magis fuisse verum agere Epicuri diem natalem, quam illum testamentum cavere, ut ageretur. *Id.* 2. *Invent.* 41. 119. Amentia fuit, cum heredi vellet cavere, id adscribere, quo non adscripto, nihilo minus heredi caveretur. Adde *Sueton.* *Aug.* 49. et *Tib.* 59. — b) Fœdere, pactis etc. *Cic.* 1. *leg. Agr.* 4. 10. Agri, de quibus cautum sit fœdere. *Id.* 4. *Ferr.* 50. 123. Cautum est in Scipionis legibus, ne plures essent etc. Cf. *Ovid.* 6. *Met.* 532. *Rursus Cic.* 3. *Ferr.* 54. 142. Prædibus et prædiis populo cautum est. — c) Legibus, decretis publicis etc. *Cic.* 2. *Legg.* 24. 61. Duæ sunt præterea leges de sepulcris, quarum altera privatorum ædificiis, altera sepulcra cavet. *Id.* 2. *Invent.* 41. 119. Ut de eo — alia in lege cautum esse videatur. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 5. 6. (15). Cautum est lege XII. Tabularum, ut etc. *Sueton.* *Aug.* 1. Decretum etiam publicum extabat, quo cavabatur, ut etc. Adde *eumd.* *Cæs.* 10., *Aug.* 40. et 65., et *Tib.* 75.; et *Quintil.* 5. 10. 13. *Callistrat.* *Dig.* 50. 6. 5. Nec omnia ei congruunt, quæ principalibus constitutionibus cautæ sunt. — *Parum cavisse videtur* est formula judicis reum condemnantis: *V. PARUM.*

B) Passive cavere est cautione præstare, satisfacere alicui pro re aliqua. — a) Generationim. *Plin.* 34. *Hist. Nat.* 17. (38). Capite tutelarios cavere pro ea institutum publice fuit. *Sueton.* *Cal.* 12. Deque ea re et jurejurando et chirographo cavet. *Id.* *Aug.* 41. Usam ejus (pecuniæ) gratuitum illis, qui cavere in duplum possent, ad certum tempus indulgit. *Tac.* 6. *Ann.* 17. Si debitor populo in duplum prædiis cavisset. *Ulp. Dig.* 17. 1. 8. *ad fin.* Cavere, ac restitutum. *Paul.* *ibid.* 24. 3. 49. Cavere instrumento ac daturum decem. — b) Speciatim apud *Jctos* occurrit cum Accusativo rei, pro qua quis cautione præstat. *Scævola Dig.* 45. 3. 89. Post rationem propositam ejus pecuniæ, quam mihi Sticibus Tili servus caverat. *Id.* *ibid.* 29. 2. 97. Singuli heredes Sempronio caverunt summam, qua quisque condemnatus erat. *Id.* *ibid.* 46. 3. 89. Cavera chirographum. *Penulej.* *ibid.* 46. 8. 6. cautionem.

Homonym. Cavere sæpe joigitur cum vitare, et aliquando etiam cum declinare: sed inter cavere et vitare hoc interest, quod cavere est in eo diligentiam ponere, ut quæ vitanda sunt prospiciamus; vitare est respa effugere. Cavere itaque minus est quam vitare, ac potius vitare est cavendi perfectio vel complementum. *Lucilius* apud *Non.* p. 437. 22. *Merc.* Quid tibi cavendum censet, quid vitandum maxime. *Cic.* 3. *Ferr.* 15. 39. Eum, qui palam est adversarius, facile cavendo vitare possis. *Ovid.* 3. *Trist.* 6. 17. Sive malum potui tamen hoc vitare cavendo. *Inscript.* apud *Orell.* 612. QVOD AD CETERA SOLEMNIA QVÆ EODEM ILLO DIE VITARE CAVERIVE PLACUISSENT etc. — Eadem prorsus ratione cavere differt a declinare, ut in illo *Gell.* 13. Cavere et declinare pericula.

CAVERNA, æ, f. 1. (cavus) locus cavus, antrum, spelunca (It. *cavità*, *caverna*; Fr. *cavité*, *caverne*; Hisp. *cavidad*, *caverna*; Germ. *d. hohle Raum*, *d. Hohlung*, *d. Loch*; Angl. *a hollow place*, *cavity*, *a cave*, *cavern*). Occurrit — a) Generalim. *Cic.* 2. *Nat. D.* 9. 25. Magna vis terræ cavernis continetur caloris. *Id.* *ibid.* 60. 151. Et terræ cavernis ferrum ciceret. Adde *Lucret.* 6. 597. *Id.* *ibid.* 684. Cavernæ silicium. *Virg.* 3. *Æn.* 674. curvæ montium. Item *Ovid.* 5. *Met.* 502. et 6. *ibid.* 698. imæ rupium. *Id.* 5. *ibid.* 639. et 15. *ibid.* 279. cæcæ. Adde *Curt.* 5. 1. 16., 6. 4. 7., 7. 10. 2. et 8. 10. 21. — b) Docet *Servius* ad *Virg.* 2. *Æn.* 19. pueri nonnullos, cavernas dicit etiam fustes curvos navium, quibus extrinsecus tabu-

læ adfiguntur: fortasse quia in cavum formantur. Sane *Cic.* 3. *Orat.* 46. 180. Quid ism in navigio necessarium, quam latera, quam caverna, quam prora etc. *Plerique leg.* carina; at *V. Ellendt.* ad *h. l. Lucr.* 552. Disiectare solet magnum mare trastra, cavernas, Antennas, proram, malos etc. Et *Lucan.* 9. 110. Cavernæ puppis. — Similiter et de aliis dicitur, quæ arte aut natura cavata sunt. *Plin.* 12. *Hist. nat.* 3. 7. (16). Cavernæ visorum scitilium. *h. e.* foramina. *Id.* 11. *ibid.* 37. 50. (137). Cavernas habere aurium loco. *Scribon. Compos.* 95. Si dens exesus est, medicamentum in cavernam ejus infertur. *Gell.* 15. 16. Immissis in cavernas arboris digitis, inducere et rescindere quercum conatus est. *h. e.* rimas. — c) Cavernas cæli dixere *Cic.* *Arat.* 252., *Lucret.* 4. 172. et 6. 252., et *Varro* apud *Non.* p. 46. 2., ea ratione, qua *Ennius* apud *Varron.* 5. *L. L.* 19. *Müll. cæli fornices* (quam translationem improbat *Cic.* 3. *Orat.* 40. 162.); et cava cæli, nempe convexus cæli spatium significant. Eodem modo cavernas ætherias leges apud *Lucret.* 4. 392., et cavernam aeris apud *Manil.* 1. 202. — d) Dicitur etiam de foramine ani in animalibus. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 55. 81. (218.), 28. *ibid.* 8. 27. (108). et 30. *ibid.* 15. 47. (137). — Hinc de pudendo et podice muliebri. *Auson. Epigr.* 71. Deglubit, fellat, molitur per utramque cavernam.

CAVERNATIM, advrb. per cavernas. *Sidon.* 5. *Ep.* 14. Aqua scabris pumicibus cavernatim ructata. CAVERNŌ, as, are, a. 1. cavernam facere, cavare, ut cavernare fistulam clysteris apud *Cæli. Aurel.* 4. *Tard.* 3.

CAVERNŌSUS, a, uni, adject. cavernis plenus, cavus. *Plin.* 26. *Hist. nat.* 8. 37. (58). Radix polypodi acetabulis cavernosa. Adde *eumd.* 27. *ibid.* 5. 17. (34). *Prudent. Hamartig.* 319. Cavernosus meatus vocis.

CAVERNŪLA, æ, f. 1. diminut. a caverna, parva cæverna. *Plin.* 27. *Hist. nat.* 11. 74. (98). Cavernulas habent, et intus semeu.

CAVERNUM, i, n. 2. idem ac caverna. Vox a Lexico expungenda; occurrit enim tantummodo in *Not. Tir.* p. 160.

CAVEUS. V. CAUCUS.

CAVIAR. V. voc. seq.

CAVIARES, hostiæ dicebantur, quod caviar, id est pars hostiæ cauda tenus dicitur et ponebatur in sacrificio pro collegio pontificum quinto quoque anno. Hæc *Paul. Diac.* p. 57. 19. *Müll.* Boni Codd. habent caviar; deteriora caræ; caviar corrigendum putavit *Scalig.*, qui etiam addidit, loqui *Paulum Diac.* de equo Octobri, cujus coda tanta celeritate in regiam perferebatur, ut sanguis recens inde in fucum stillaret, ut *Festus* p. 178. 24. *Müll.* docet; et de eo intelligendum esse illud *Propert.* 4. 1. 20. Qualia nunc curto lustra novantur equo. V. OCTOBER.

CAVILLE. *Varro* 5. *L. L.* 20. *Müll.* Quare ut a cavo cavea et caviile, et convallis cavata valis etc. *Scalig.*, *Voss.* et *Auson.* *Popma* manifestum errorem hoc loco esse censent, et legendum caulæ vel etiam caulæ, ut et *Paulus* pro *Paulus* scribebant: quam sane lectionem ex opt. Codicib. confirmavit *Müll.*: V. itaque CAULA.

CAVILLA, æ, f. 1. Ratione habita etymy, eat pro *calvilla* a *cavendo*, ut docet *Müll.* ad *Paul. Diac.* p. 45. 14., minime vero a *cavendo*, ut vult *Scalig.* Itaque cavilla significat verba jocosa et ambigua ad fallendum. *Plaut. Aulul.* 4. 4. 11. Pone hoc, sis: aufer cavillam, non ego nunc nugæ ago. *Capell.* in *carra. sub fin.* l. 4. Nam si revolvās, quid cavilla sævius? *Placidi Gloss.* ed. *Mai* p. 449. Cavilla, cavillatio.

CAVILLABUNDUS, a, um, adject. qui cavillatur. *Terent. Anim.* 34. in fin. Decenni prælio extorquet, non fallens, non cavillabundus.

CAVILLATIO, ōnis, f. 3. a cavilla, est sermonis festivitas, dicacitas, breve et acutum dictum, dictorium, saucius jocus, ut docet ipse *Paul. Diac.* p. 45. 14. *Müll.* Cavillatio est jocosa calumnia. ¶ 1. Generalim. — a) Stricto sensu. *Cic.* 2. *Orat.* 54. 218. Cum duo genera sint facietiarum, alterum æqualiter in omni sermone fasum, alterum peracutum et breve, illa a veteribus superior cavillatio, hæc altera dicacitas appellata est. Itaque cavillatio proprie differt a dicacitate, atque hoc sensu est perpetua festivitas sermonis sine aculeis contumeliarum (ut ex *cit.* et seqq. cap. *Cic.* intelligitur), plena tamen jucunditatis et leporis. Sic apud *Liv.* 42. 32. Inter consules

magis cavillatio, quam magna contentio de provincia fuit. — b) Hinc latiori sensu occurrit pro dicacitate, diceriis. *Plaut. Stich.* 1. 3. 76. Cavillationes, assentationes, ac perjuratiunculæ parasitæ. *Id. Truc.* 3. 2. 17. Cavillationes dicere. *Val. Max.* 6. 2. 7. Exigui panni cavillatione regias alicui vires exprobrare. *Sueton. Tib.* 57. Affirmavit fore, ut ex Pompejo Pompejanus fieret; acerba cavillatione simul hominis nomen incessens veterumque partium fortunam. *Id. Vesp.* 23. Maxime dicacitatem in deformibus lucris affectabat, ut invidiam aliqua cavillatione dilueret transferretque ad sales. *Id. Gramm.* 3. Cavillatio nominis. *Quintil.* 10. 7. 14. Infelix verborum cavillatio. h. e. curiosa nimis et inutilis sollicitudo in verbis singulis expendendis. Adde *Gell.* 5. 5. ¶ 2. Speciatim est sophisma, subtilis et inanis questio, vel ad rem inaniter ducendum, vel ad fallendum instituta. *Seneca Ep.* 111. docet, Ciceronem (in libris tamen, qui perierunt) et *sophistæ* cavillationes appellasse, nempe questiuiculas quidem vafas in philosophia, ceterum ad vitam nihil proficientes. Sic *Ulp. Dig.* 50. 16. 177. et *ibid.* 17. 65. Natura cavillationis, quam Græci *σφισμα* appellaverunt, hæc est, ut ab evidenter veris per brevissimas mutationes disputatio ad ea, quæ evidenter falsa sunt, perducatur. *Quintil.* 7. 4. 37. Hinc moventur quidem mille juris cavillationes: quid sit rempublicam ledere etc. Adde *Dig.* 35. 1. 85. Rursus *Quintil.* 8. 6. 2. Nos omissis, quæ nihil ad instruendum accusatorem pertinent, cavillationibus etc. h. e. inutilibus questionibus. *Id.* 7. 9. 4. Inepta cavillatio.

CAVILLATOR, oris, m. 3. qui cavillatur, jocatur, et dictis irridet. ¶ 1. Generatim est facetus, ridicularius, diceriis utens. *Plaut. Mil. glor.* 3. 1. 46. Cavillator facetus. *Id. Truc.* 3. 2. 15. probus. *Cic. Att.* 13. 2. Cavillator, genere illo moroso, quod etiam sine dicacitate ridetur; facie magis, quam facetiis ridiculus. *Gell.* 4. 20. Cavillator et canalicula et nimis ridicularius. ¶ 2. Speciatim est qui sophismatis et cavillationibus utitur. *Seneca Ep.* 102. a med. Cavillatoribus istis abunde responderimus.

CAVILLATORIUS, a, um, adject. cavillosus. *Boeth.* In *Cicer. Topic.* 1. p. 761. Necessitas et probabilitas et cavillatio formæ dum inventionibus assistant, necessaria, vel probabilis, vel cavillatoria faciunt argumenta.

CAVILLATRIX, is, f. 3. (cavillator). Occurrit speciatim tantum, et est quæ sophismatis et cavillationibus utitur. *Quintil.* 7. 3. 14. Conclusio subtilis in disputationibus potius per argumenta verborum cavillatrix, quam etc. Apud *eund.* 2. 15. 25. hæc eadem Græce dicitur *σφιστις*.

CAVILLATUS, a, um, F. CAVILLOR.

CAVILLATUS, us, m. 4. idem quod cavillatio, jocus, dicerium. *Apul.* 8. *Met.* Sed ille cognito cavillatu, similis indignanti, etc.

CAVILLOR, oris, stus sum. ari, dep. 1. Part. *Cavillans, Cavillatus* et *Cavillandus* 3. — Part. *cavillatus* etiam passive occurrit apud *Apul.* 9. *Met.* Talis sermonis blanditiæ cavillatum deducebant. h. e. deceptum. — Ratione habita etymii, *Scalig.* ad *Peril. Diac.* et *Foss.* in *Etymol.* docent, proprie idem esse, quod caveo, vel sæpe caveo. Factum enim esse *σφοκιστις*, h. e. diminutive a caveo, ea ratione quæ sorbillo a sorbeo, conscribillo a conscribo; et quemadmodum caveo proprium est JClorum, cum de jure respondent, illa cavillor dici de legulejis et rabulis forensibus. Usurpari autem pro simplici caveo a *Tertull.* cum ait *Cor. mil.* 11. Omnibus modis cavillandum, ut quid adversus Deum committatur. Quæ tamen verba alia ratione alii interpretantur. Recentiores vero philologi rectius deducunt a cavilla, quæ significat verba jocosa et ambigua ad fallendum; quod etymon confirmat *Priscian.*, qui ait 8. p. 827. *Putsch.* Desinuntia in diminutiva sunt, ut sorbeo sorbillo, garrigo garrullo, calvo cavillo pro cavillo. — Hinc cavillari proprie est jocari, diceria dicere, dictis irridere (fr. *motteggiare, dir facezie, pungere con parole*; Fr. *plaisanter, railler, se moquer*; Hisp. *trahenear, chanear, burlar, rairse de alguno*; Germ. *stichein, stichehreden führen*; Angl. *to joke, jest, rally, banter*). ¶ 1. Absolute est jocari, diceria dicere. *Cic.* 2. *Att.* 1. 5. Familiariter cum aliquo cavillari ac jocari. *Id.* 3. *Nat. D.* 34. 83. In eo etiam cavillatus est, æstate grave esse aureum amiculum, hieme frigidum. *Liv.* 39. 42. Cavillari per lasciviam. Adde *eund.* 39. 13. *Sueton. Tib.* 8. Sæpe cum po-

pulo et voce et gestu, ut fautor, cavillatus est, verum majestate salva. *Cavillatus* est significat, Titum, ut faveret illis, quos populo placere cognoscebat, cavillatum esse, b. e. jorose calumniatum et criminosum et voce et gestu eus, quos populus nunquam aspernabatur. *Gell.* 5. 5. Facillissime apud aliquem cavillari. ¶ 2. Item absolute cavillor est sophismate et cavillationibus ulor, subtiliter atque inanes questiones moveo. *Liv.* 3. 20. Cavillari tum tribuni et populum exsolvere religione velle. *Plin.* 11. *Hist. Nat.* 51. 112. (257). Stridorem cum dentibus fieri cavillantur. *Id.* 35. *ibid.* 10. 36. (85). Cavillari circa crus. ¶ 3. Cum accusativo rei aut personæ est dictis irridere, improbare. *Cic.* 3. *Orat.* 31. 122. Irridentes oratorem, ut ille in Gorgia Socrates, cavillantur. *Cf. Non.* p. 32. 23. *Merc. Rursus Cic.* 2. ad *Q. fr.* 12. 2. Togam sum ejus prætextam magno hominum risu cavillatus. *Liv.* 2. 58. in fin. Tribunos plebis cavillans Interdum, et Volerones vocabat. *Id.* 3. 15. Milites Romanos Etruscosque cavillari. *Val. Max.* 3. 12. 8. fata. *Id.* 1. 8. *exter.* 8. Animus demens ad deos usque cavillandos. *Quintil.* 1. 4. 5. Cavillari artem grammaticam, ut tennem ac jejunam. *Tac.* 1. *Ann.* 46. Tiberium sedere in senatu, verba patrum cavillantem. h. e. calumniantem et in vanas suspiciones adducentem. *Ulp. Dig.* 38. 17. 2. § 44. Si verba cavillatus, imputaverit matri, cur, etc. — Passive occurrit apud *Tertull.* *Resurr. carn.* 21. in fin. Per quæ fere promulgatio majorem cavillatur. ¶ 4. Hinc footes cavillari dicuntur, cum sui copiam facere decidunt, cava telluris subeundo, tunc enim circumpositi nec incolæ fallunt. *Tertull. Pall.* 2. ante med. Ceteri quoque ejus (terræ) ornatus, si quid noo aliud ex alio mutant, eo montium scapula decurrendo, et fontium venæ cavillando, et fluminum viæ obbuando.

CAVILLOSUS, a, uni, adject. (cavilla) ad irrisiones et jocos pronus, cavillis abundans. *Firm.* 5. *Mathes.* 8. Astuti, callidi, cavillosi et insidiarum pleni.

CAVILLŪLA, æ, f. 1. vel cavillulum, l, n. 2. diminut. a cavilla, parva irrisio et cavillatio. *Plaut. Truc.* 3. 2. 15. *STRA.* Dicat sum facetus: jam sum cavillator probus. *ASTAR.* Quid id est, amabo? istæce ridicularia cavillationes vis fortasse dicere? *STRA.* Ita: ut pauxillum differat a cavillulis. Ubi cavillula videntur acris aliquid continere quam ridicularia. Alii pro cavillator legunt caviliator, nempe cavillum cultor, alii villator, h. e. villicus: pro cavillulis vero alii leg. cavillulis diminut. caville, alii cavilibus. Sed lectio est valde incerta.

CAVILLUM, i, n. 2. (cavilla) irrisio jocosa, cavillatio. *Apul.* 1. *Met.* Jam allubeantia proclivis est sermonis ac joci, et scitum est cavillum. Adde *Aur. Vict. Epit.* 9. et *Paul. Diac.* p. 46. 10. *Mil.*

CAVILLUS, i, m. 2. idem quod cavillum. *Apul.* 2. *Met.* Jam risus affluens, et joci liberales, et cavillus hinc inde.

CAVITIŌ, ōnis. F. CAUTIO.

CAVITUS, a, um, particip. a caveo pro cautus. F. CAVEO sub int.

CAVO, as, avi, atum, are, a. 1. Part. *Cavans* sub 6n.; *Cavatus* in fin. Ratione habita etymii est a *καὶ πω*, seu *καὶ πω*, avide comedo; et idem sonat quod cavum facere, fodere, vacuare (fr. *incavare, scavare*; Fr. *caver, creuser*; Hisp. *cavur, ahondar*; Germ. *höhlen, hohl machen, aushöhlen, hohlarbeiten*; Angl. *to hollow, scoop, excavate*). *Lucret.* 1. 307. Stillicidi casus lapidem cavat. *Cf. Ovid.* 4. *Pont.* 10. 5. Gutta cavat lapidem. Et *Id.* 1. *Art. am.* 476. Saxa cavantur aquâ. *Liv.* 21. 26. Naves linteasque cavare ex singulis arboribus. *Virg.* 3. G. 87. de equis. cavatque Tellurem et solido graviter sonat ungula cornu. *Id.* 1. *ibid.* 262. cavat arbore linteas. *Id.* 2. *ibid.* 450. Tillæ — aut rasile buxum Nec formam accipiunt, ferroque cavantur acuto. *Id.* 7. *En.* 632. Tegmina tuta cavant capillum, h. e. incavando elahorant. *Ovid.* 4. *Met.* 525. Imminet æquoribus scopulus; per ima cavatur fluctibus. Et *Id.* 12. *Met.* 130. parma gladio galeaque cavata. h. e. penetrata, transfossa. *Plin.* 7. *Hist. Nat.* 16. 15. (70). Dentes nammi indomitæ cavantur tæbe pituitæ. *Id.* 33. *ibid.* 4. 21. (70). Cuniculis cavantur montes. *Id.* 2. *ibid.* 82. 84. (197). Oppida crebris cuniculis cavata. h. e. meatibus sceleratæ. *Id.* 33. *ibid.* 4. 76. (21). Fossæ cavantur. *Id.* 36. *ibid.* 8. 12. (60). Lapidem alabustrilem cavare ad vasa unguentaria. *Id.* 36. *ibid.* 22. 155. (44). Lapis cavatur tornaturque in vasa. *Id.* 37. *ibid.* 7. 95. (25). Iudici carbunculi in sextarii unius mensuram cavan-

tur. *Id.* 8. *ibid.* 17. 23. (63). Luna cavans cornua. h. e. decrescens. *Id.* 10. *ibid.* 16. 18. (38). Picus arbores cavans. Ita enim legendum est pro cavens, quod habent omnes veteres editiones. — Hinc Part. præter. pass.

Cavatus, a, um, quod adjective etiam occurrit, unde Comp. *Cavator. Varro* apud *Non.* p. 193. 3. *Merc.* Cavata aurium anfracta. *Id.* 5. *L. L.* 20. *Müll.* vallis. *Lucret.* 6. 1193. oculi. *Cic.* 2. *Legg.* 18. 45. Cavatum liguum. At rectius leg. dedicatum. *Virg.* 1. G. 136. anl. *Id.* 2. *ibid.* 387. et 4. *ibid.* 33. cortices. *Id.* 3. *En.* 329. rupes. *Liv.* 44. 35. torreo alibi aliter cavatus. *Scribon. Compos.* 53. et *Colum.* 6. *R. R.* 29. 5. dentes. *Sueton. Aug.* 43. solom. *Plin.* 36. *Hist. Nat.* 17. 28. (132). vas ex lapide. *Sil.* 11. 790. quercus in cætera. *Ammian.* 165. manus. *Apul.* 11. *Met.* urnula faberrime. *Id.* 2. *ibid.* succinum in capides. *Tertull. adversus Hermog.* 29. Aquæ segregatæ in cavatiore sinu.

CÄVO, is. F. CAVEO.

CÄVÖSITAS, is, f. 3. (cavus) locus cavus, cavatura, caverna. *Tertull. Anim.* 55. et *Pudic.* 20.

CÄVUM, i, F. voc. seq. in fin.

CÄVUS, a, um, adject. (Cf. Gr. *οξυφός*) cavatus, sinuosus, foramen et spatium habens, vacuus: cui plenus opponitur, ut apud *Lucret.* 6. 1082. Quorum ita texturæ ceciderunt mutua cootra, Ut cava convenient plenis hæc illius. (It. *cavo, concavo, vuoto*; Fr. *creux, creusé, vuide*; Hisp. *hueco, concavo, vau*; Germ. *hohl, holgearbeitet, hohlgeöhlt, gebogen, eine Hohlle bildend*; Angl. *hollow, concave, excavated*).

1.) Proprie jungitur pluribus Substantivis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Virg.* 2. *En.* 487. ædes. h. e. camera, ut *Servius* exponit. *Ovid.* 6. *Met.* 645. ænea. *Varro* apud *Non.* p. 299. 33. *Merc.* ær. *Virg.* 3. *En.* 240. ære cavo dare signum. h. e. taba. *Ovid.* 4. *Met.* 504. æt. h. e. lebes. *Id.* 2. *Fast.* 407. alveus. *Virg.* 3. *En.* 641. antrum. *Ovid.* 12. *Met.* 42. aures. *Id.* 1. *Art. am.* 432. auris. h. e. perforata. *Id.* 1. *Met.* 335. bucina. *Id.* 3. *Amor.* 9. 38. busta. *Varro* 5. *L. L.* 19. *Müll.* cælum. *Virg.* 2. *En.* 53. cavernæ. *Val. Flacc.* 6. 760. cassis. *Lucret.* 5. 1382. cicuta. *Catull.* 62. 259. cistæ. *Virg.* 8. *En.* 598. colles. *Id.* 6. *ibid.* 171. concha dum cava personat æquora. *Id.* 2. G. 186. convallis. *Id.* 2. *ibid.* 453. cortices. *Varro* 2. *R. R.* 7. 3. dentes. *Tibull.* 1. 3. 80. dolia. *Ovid.* 4. *Fast.* 694. falx. h. e. falcis in modum, falci similis. *Virg.* 9. *En.* 534. fenestræ. h. e. patentes. *Id.* 1. G. 326. et 4. *ibid.* 427. lumina. h. e. profunda, alta. Sic *Lucan.* 1. 396. Lemnæus cavus. et 2. 422. Rutubamque cavum. *Varro* apud *Non.* p. 193. 3. *Merc.* fons. *Lucret.* 6. 202. fornaces. *Cic.* apud *Quintil.* 8. 6. 73. funda. *Virg.* 9. *En.* 666. galea. *Id.* 1. *Ecl.* 18. illex. Adde *Horat. Epod.* 16. 47. *Virg.* 6. *En.* 293. imago. *Id.* 1. G. 117. lacunæ. *Ovid.* 3. *Fast.* 558. lacus. *Martial.* 11. 31. lances. *Virg.* 2. *En.* 38. latebræ. *Id.* 5. *ibid.* 434. latus. *Val. Flacc.* 4. 83. linteæ. h. e. vela. *Ovid.* 8. *Met.* 801. lumina. *Plin.* 8. *Hist. Nat.* 54. 80. (215). luna. h. e. decrescens et in cornua ducta. *Ovid.* 6. *Fast.* 381. machinæ. *Virg.* 12. *En.* 86.; *Tibull.* 2. 4. 14.; *Seneca Ep.* 90.; *Sueton. Aug.* 91. et *Quintil.* 5. 6. 103. et 124. manus. *Ovid.* 3. *Art. am.* 94. mare. *Censorin.* de die Nat. 20. menses cavli. h. e. qui xxx. dies habent, et pleni qui xxxi. *Flor.* 3. 20. mons. *Ovid.* 1. *Art. am.* 520. navis. *Lucret.* 6. 127.; et *Virg.* 1. *En.* 516. et 5. *ibid.* 810. nubes. *Ovid.* 5. *Met.* 623. nubila. *Seneca Cæd.* 972. orbes. *Quintil.* 0. 14. 33. os. *Virg.* 8. *En.* 69. palmæ. *Catull.* 17. 4. et *Ovid.* 6. *Met.* 971. pilius. h. e. profunda. *Ovid.* 12. *ibid.* 89. parma. *Virg.* 5. *En.* 448. et *Val. Flacc.* 1. 687. pinus. h. e. navis. *Virg.* 4. G. 44. pumices. *Phædr.* 3. 16. 5. ramus. *Ovid. Heroid.* 18. 8. rates. *Seneca Cæd.* 968. recessus luminum. *Propert.* 1. 16. 27. rima. *Virg.* 3. G. 253. rupes. *Horat.* 3. *Od.* 13. 14. saxa. *Virg.* 3. *En.* 350. saxum. *Ovid.* 1. *Art. am.* 162. scamna. *Plin.* 12. *Hist. Nat.* 1. 5. (9). specus. *Virg.* 10. *En.* 801.; *Ovid.* 12. *Met.* 133. et *Sil.* 11. 1. 206. tempora. *Virg.* 12. *En.* 893. terra. *Id.* 4. G. 464. testudo. *Lucret.* 2. 620. tibia. *Sil.* 11. 17. 18. tianlus. *Virg.* 3. *En.* 191. trabe cava currimus æquor. *Horat.* 2. *Od.* 19. 12. truncis Lapsa cavis iterare mella. *Virg.* 9. *En.* 46. turres. *Id.* 2. *ibid.* 360. umbrâ cavâ nox atra circumvolat. Ubi *Servius*: Bonum epitheton: naturale enim est, ut obscurum sit omne concavum:

vel cava, in aol. Cf. Non. 7. 105. edit. veter. Catull. 95. 4. onda. Virg. 10. En. 475. vaginosa. Ili. 2. G. 391. valles. Liv. 7. 34. vallis. Cic. 2. Nat. D. 55. 138. vena. h. e. vena in corpore animalis omnium maxima, quæ ex ceteris venis omnibus sanguinem in cor infert. Ciceronis verba sunt: Ventrículo cordis, in quem sanguis a jecore per venam illam cavam influit. Liv. 26. 10. via.

II.) Translate occurrit tantum apud sequioris ævi scriptores pro vano, inani. Paulin. Nol. carm. 22. 139. Dissidet a oostis cava mundi gloria regni. Id. ibid. 21. 912. Opibus inflati cavis. — Hinc

Cavum, i, n. 2. abolute, substantivum more occurrit et ¶ 1. Est locus cavus, foramen. Cato R. R. 128. Neque aspergo nocebit, neque mures cava facient. Plaut. Men. 1. 2. 49. Etiam nunc concede sudacter ab leonino cavo. Liv. 21. 34. Murum — crebris cubitalibus fera cavis aperuit, per quæ cava — ex occulto petebant bostem. Varro apud Lutat. ad Stat. 4. Theb. 296. Aliquem contigera arborum cavis. Vitruv. 3. 3. 14. Norma in cavo strise circumacta. Virg. 1. G. 184. Inventusque cavis bufo. Horat. 2. Sat. 3. 173. cavis abscondere aliquid. Colum. 8. R. R. 3. 9. Cavis modiciis forare spatia. Plin. 8. Hist. Nat. 39. 59. (139). Condi arborum aut saxorum cavis. Id. ibid. 79. 81. (192). Venæ, et cava occulta terræ. Id. ibid. 51. 112. (280). Duobus cavis recepto spiritu. Id. 20. ibid. 6. 23. (53). et 26. ibid. 8. 39. (84). Cava dentium. Id. 30. ibid. 4. 12. (33). In ripam cavis oldiscare. Varro 5. L. L. 161. Müll. et Vitruv. 6. 3. 1. Schneid. Cavum medium. V. CAVÆDIUM. ¶ 2. Item est cavis arcuata, fornix. Ennius apud Varro. 5. L. L. 20. Müll. quæ cava cavi sigillatim conficiat bigis. Id. apud Macrob. 6. Saturn. 4. Lumino sic tremulo terra et cava cerula cadent.

CAVUS, i, m. 2. locus cavus, foramen. Varro 2. R. R. 15. 1. Gilribus cavos lictores facere. Horat. 1. Ep. 7. 33. Macra cavum repetes arrium, quem macra subisti. Cf. eumd. 2. Sat. 6. 116. me silva cavusque Tutus ab insidiis tenet solabilis erro. Colum. 12. R. R. 8. 1. Deinde cavum, quem feceris, sarculo obturata. — Ceterum V. et Cavum, i to flo. voc. præced.

CE

CE, adjectio syllabica, quæ jungitur fere pronomi-
nibus articulis et demonstrativis, per omnes eu-
rum casus, ut hæce, hæc, hæc, hocce (V. Priscian. 12. p. 948. Putsch.), additque non solum elegantiam, sed etiam vim sermoni. Videtur autem proprie nihil aliud esse, quævis Græcorum y particula enclitica. — a) Fere semper vocum terminationibus additur; et quidem — Simpliciter. Cato R. R. 129. Hæc dape. Et ibid. Islace dape. Plaut. Most. 3. 1. 116. Hæc ades ita erant. Atque hæc. Id. Merc. prol. 91. Hæc collectis. Id. Rud. 3. 4. 40. Pro istis ambabus. Id. Pseud. 3. 2. 34. Cum hæc herbas bujusmodi in suum alvum congerunt. Ubi nota pleonasmus hæc bujusmodi. Ter. Eun. 2. 2. 38. Hæc arbitrantur. Priscian. 12. p. 948. Putsch. vult legi hæc, licet sit rectus casus pluralis et litteram s Interponi euphonia causa. Similiter hæc legit Camerar. in illo Plauti Capt. prol. 35. Hæc conducerunt dolum. At tamen hæc retinent utroque loco. — Jungitur etiam particulæ sic. Plaut. Rud. 2. 4. 12. Sicce placide tangere. h. e. sic placide. Lambin. putat esse adverbium, et interpretatur sobrie: quem ridet Schioppius apud Taubmann. — Quando additur particula ne, mutatur ce lo ci, ut hiccine, hæccine, hocce, etc. Plaut. Pseud. 4. 1. 44. Hiccine est? Id. Curc. 4. 4. 33. Hiccine mihi esse os oblitum? Ter. And. 4. 1. 1. Hoccine credibile est? Id. Heaut. 4. 5. 3. Hancine mulierem? Id. Phorm. 5. 8. 23. Hæccine erant illones crebræ etc. At leg. hæccine. Id. Heccine. 1. 1. 13. Hiccine tu non contra insidiabere? Id. And. 4. 1. 60. Item, huocine demum? Arnob. 5. 29. Ad hæccine nos sacra — compellitis? hoccine nobis deos importatis? — Hiccine? h. e. hoc ne in loco? Plaut. Ist. 1. 4. 21. Hiccine istuc licet? ex. jus fasque est: nemo alienus hic est. Ter. Adelph. 2. 1. 29. Hiccine libertatem ajunt esse æquam omnibus? — De ecce,

quod est pro ecce, V. Ecce. — b) Particula ce juxta oculos aliquando præponitur, ut in adverbio cedo. V. CEDO secundo loco.

CÆCUMENUS, a, um, adject. κακήμενος, vox Græca, ustum significans: a κακὸν uro. Capell. 1. p. 8. Fiamma flagrantior, et ab ipsis cæcumenis exalata fumibus. Græce eandem vocem usurpat Servius ad Virg. 8. En. 795. Garamantes, populi inter Libyam et Africanam juxta κακήμενον, h. e. zonam torridam. V. DIACECUMENE.

CECTORIA, æ, f. 1. linea, vel limes, qui fundum vel territorium cingit seu ambit. M. Baro de cas. litt. p. 242. Goes. Cectoria, hoc est rotundus finis, sicut modius est fossa circa publica. Et p. 245. Terminum habens sub via, hoc est sub cectoria, quod est fovea rotunda. Et mox. Limes excurrens finalis, hoc est cectoria ecclesiæ ejus.

CECTORIÆ, e, adject. ad cectoriam pertinet, M. Baro de cas. litt. p. 244. Goes. Casa (habet) ab Austro lapides nativos, quod est exsoluit cectorias in epitectico assignavit. Rigalt. legendum putat: quod est ex solo ipso, centuriales in epitecticos assignavit.

CEDAR. V. io CEDREUS.

CEDENTER, adverb. cedendo. Cæli Aurel. 3. Acut. 16. Ita respondentes, ut cedenter, ac aine ulla constantia eum consentiendo coercent.

CEDITUS. V. CÆDICUS.

CEDO. Juxta Forcellinum verbum est defectivum imperativi modi, secundæ personæ, et significat da, præbe, porrigere, exhibere. Quidam ducunt ab ipso cedo, is, quia ex eo, quod in familiari sermone dicebant cedo, hoc est concedo, permittit, cum alteri quidpiam postulanti annuebant, paulatim tractum sit ad significandum da, præbe. Sed obstat videtur, quod cedo, is, primam habet longam, hoc vero brevem (corripitur enim a Juvenal. 13. 210. et Pers. 2. 78.). Quare suæ potius originis censendum est, et inter defectiva collocandum, ut est apud Priscian. 8. sub fin. et alios grammaticos. — Juxta recentiores vero philologos cedo (compositum ex particula enclitica ce et do, hoc est Græce δέω) est antiquissimum vocabulum, quod fortasse initio statim verbalis vi omnino carebat et significabat huc, foras: deinde paulatim usu venit, ut non modo imperativi, sed etiam pluralis numeri formam (V. Formam. 2. p. 1488. Putsch. et Non. p. 84. 31. Merc.), h. e. cete, acceperit, non socus alque apud Græcos δέωπο transit in δέωτο; unde cedo occurrit pro huc fer, da, exhibe, prome, cum opposito cape (ut apud Ter. Phorm. 5. 8. 57. V. infra sub 1. b). et cete occurrit cum opposito accipite (ut in Ennio apud Non. p. 85. 1. Merc. V. infra sub 1. a). Ceterum hæc vox usurpatur fere in familiari sermone. ¶ 1. Generatim, materiali, uti ajunt, sensu, cedo est da, fer, para; et occurrit — a) Cum accusativo rel. Ennius apud Non. p. 81. 1. Merc. Salvete optima corpora, cete manus vestras measque accipite. Ubi cete videbatur Forcellino esse per syncope factum ex cedite, h. e. date. Plaut. Curc. 2. 3. 28. Cedo tuam mihi dextram. Cf. Ter. Heaut. 3. 1. 84. Cedo dextram. Plaut. Most. 1. 3. 150. Cedo aquam manibus. Ter. Heccine. 4. 4. 86. Puerum, Phidippe, mihi cedo, ego alam. Id. Phorm. 5. 8. 42. v. Quin tu mi argentum cedo. rh. immo vero utorem tu cedo. Plaut. Pseud. 3. 2. 101. Quin is accubitus? el convivas cedo. Ter. Phorm. 2. 2. 7. Cedo senero. Id. Eun. 4. 7. 8. Cedo alios. Id. Adelph. 3. 4. 38. Coram ipsum cedo. Phædr. 5. 2. 4. cedo, inquit, illum curabo seculat quoa attemptarit. Ter. Adelph. 1. 2. 43. Postremo aut desine, aut cedo quemvis arbitrum. Accius apud Non. p. 85. 4. Merc. En eum aliquis cete in conspectum, aut nos, ubi est, ducite ad eum. — b) Absolute, ita tamen ut accusativus rei ex ipsa verborum serie facile ionutescat. Plaut. Most. 2. 1. 23. Cedo ut bibam. h. e. da bibere. Ter. Phorm. 5. 8. 57. Nolo volo, volo nolo rursum, cape cedo. Plaut. Amph. 2. 2. 146. Hem tibi pateram: ecceam. ax. cedo mihi. Id. Curc. 5. 2. 54. Cedo ut inspiciam (anulum). Cic. 16. Att. 13. Obviam mihi sit tabellarius: ego statim, cedo, inquam, si quid ab Attico. ¶ 2. Speciatim ponitur quum aliquid inspicere et desiderare cupimus, et cedo est ostende, fac ut videam. Cic. 3. Ferr. 33. 84. Cedo mihi ipsius Verris testimonium: videamus quid idem iste juratus dixerit. Id. ibid. 42. 99. Cedo Thermianorum mihi litteras etc. Id. ibid. 42. 104. Cedo, quæso, codicem: circumfer, ostende. Id. Brut. 86. 295. Sto ut oratoreum (laudat Gaium), cedo,

quæso, orationes et dic etc. Id. Sext. 50. 108. Cedo nunc ejusdem illius inimici mei concionem. ¶ 3. Item speciatim, quum aliquid audire, atque intelligere volumus, et cedo est dic, verbis ostende. Nævius apud Cic. Senect. 8. 20. Cedo, qui vestram rempublicam tantam amissis tam cito. Ubi cedo nihil aliud est quam forma adverbialis; nam conjungitur cum plurali casu. Sic Cato apud Quintil. 9. 2. 21. Cedo, si vos in eo loco essetis, quid aliud fecissetis? Ter. Heaut. 2. 3. 91. Age, age, cedo istuc tuum consilium: quid id est? Id. And. 1. 4. 123. qui, cedo? Id. ibid. 2. 3. 9. Cedo igitur, quid faciam, Dave? Id. Phorm. 4. 4. 11. Cedo nunc porro — quid fiet? Id. And. 4. 4. 24. Cedo, cujum puerum hic apposuisti? dic mihi. Ubi Donatus adscribit, dictum esse cum quadam fiducia et contemptu ejus, cum quo sermo est. Sic apud eumd. And. 2. 5. 15. et ibid. 1. 2. 82. et 5. 4. 28; et Heaut. 3. 3. 36. et 4. 1. 47. Id. Phorm. 2. 2. 15. Cedo dum, en unquam — audisti? Adde eumd. ibid. 5. 8. 17. Pacuvius apud Non. p. 85. 5. Merc. Is vestrorum uter sit, cui signum datum est, cete. Cic. 5. Ferr. 12. 29. Cedo mihi unum ex triennio prætorum tuarum, qui octupli damatus sit. Id. 7. ibid. 26. 67. Unum cedo auctorem tui facti, unius profer exemplum. Id. 1. Nat. D. 27. 78. Cedo mihi istorum adumbratorum deorum liveamenta atque furmas. Id. 2. Divinat. 71. 146. Cedo tandem, qui sit ordo — somnolorum? Id. Partit. Orat. 1. 3. c. r. Quot in partes distribuenda est doctrina dicendi? c. p. in tres. c. r. cedo, quas? etc. Adde eumd. 4. Ferr. 3. 0. et 9. Att. 18. 3; et Juvenal. 8. 505. et 13. 209. ¶ 4. Denique speciatim occurrit quum aliorum attentionem aliquid vel comparare volumus, et cedo est eja. Pers. 2. 75. hæc cedo ut admoveam templis, et farre litabo. Apul. de Mag. Cedo enim experiamur, an et mihi possint in iudicio litteræ meæ prodesset.

CEDO, dis, cessi, cessum, dere, 3. Cesse pro cessisse dicitur Lucret. 1. 1104. — Part. Cedens sub B. 1. 1.; Cessus sub B. II. 5. a.; Cessurus sub B. II. 3.; Cedendus sub B. II. 5. a. — Ratione habita etymica hæc vox conjungi potest cum Gr. ὑπερδεδωκεν sedere, inclinare se ad ictus vitandos, atque adeo se retrahere, cujus cf. præter. κακόμενος. — Cedere significat ab uno loco ad alium ire, transire; quod aperte patet ex compositis abscedo, accedo, concedo, decedo, discedo, incedo, præcedo, procedo, recedo, secedo. Porro cedere duo præcipuo significat, scilicet A) Generatim est ire, incedere, ambulare, accedere, venire, seu potius pertransire; et B) Speciatim est se retrahere, recedere, abire: utraque autem significatione etiam translate occurrit.

A) Generatim.

I.) Proprie cedere est ire, incedere, ambulare, venire, seu potius pertransire (II. andare, avanzarsi, passare; Fr. aller, s'avancer, passer; Hisp. ir, andar en adelante, pasar; Germ. gehen, vorschreiten, passiren; Angl. to go, walk, pass away). Ennius apud Cic. 1. Divinat. 48. 108. Cedunt de cælo ter quattuor corpora sancta avium, præpetibus se pulcrisque locis dant. Plaut. Aulul. 3. 5. 43. Jam hosce absolutos censeas: cedunt, petunt. Id. ibid. v. 51. Ubi nugigerulis res soluta est omnibus, ad postremum cedit miles, æs petit. Id. Cas. 3. 8. 10. At candidatus cedit hic mustigia. Id. Pseud. 4. 1. 45. Non prorsus, verum et transverso cedit, quasi cancer solet. Lucilius apud Non. p. 251. 1. Merc. Si huc aliquo cesseris. Lucret. 5. 540. Vincitque membrarum per totum corpus adhæsus, Nec facere ut possunt quidquam, nec cedere quoquam. Varro apud Non. p. 251. 10. Merc. Cedit velucibus juvenis membris, levis, nitidus oleo. Propert. 3. 18. 33. Quæ Cæsar ab humana cessit in astra viâ. Horat. 2. Sat. 1. 65. nitidus qua quisque per ora Cederet, intorsum turpis. Cf. Sall. Jug. 31. Incedere per ora. Ovid. 1. Pont. 3. 75. Exul ab Harmonia Pireniâ cessit ad undam. Id. 11. Met. 143. vis aurea humano de corpore cessit in amnem.

II.) Translate. ¶ 1. Cedere est venire, transire, verbi et occurrit in certis quibusdam formulis, scilicet — a) Cedit aliquid pro aliqua re idem est, quod aliquid venit pro alia re, sive tanti ducitur, quanti alius res. Cato R. R. 150. Oves, quæ non pepererint, binæ pro singulis in fructu cedunt. Colum. 12. R. R. 14. (Malorum et pirorum multitudo) pro pulmentario cedit. Tac. Germ. 14. Epulæ pro stipendio cedunt. Adde Pallad. 10. R. R. 1. 4. — Apud Iulios pro prepos. pro occurrit præpos. in. Ulp. Dig.

24. 3. 7. Si arbores caedunt fuerint, cedunt in fructum. — Immo apud eosdem Jctos *cedit aliquid* pro *estimatur* etiam absolute occurrit, ut in *Dig.* 3. 0. 6., 4. 6. 28. § 4., et 43. 24. 15. § 4. — b) *Cedit aliquid alicui*, vel in *alicujus imperium*, item *cedit aliquid praedae alicujus* vel in *praedam alicujus* idem est atque alicui sorte accedit, pertinet. *Cic.* 4. *Verr.* 70. 170. Ea autem feneratoro erat bujusmodi, — ut etiam in questus buic cederet. *Liv.* 1. 52. Quo (*cedere*) ab Tullo res omnis Albana in Romanum cesserit imperium. *Id.* 31. 46. Captiva corpora Romanis cessere. *Id.* 43. 19. *Cedit aliquid praedae alicujus.* *Id.* 6. 14. et *Curt.* 7. 6. 16. in *praedam alicujus.* Cf. *Horat.* 3. *Od.* 20. 7. et *Tac.* 13. *Ann.* 39. *Cedit alicui praeda.* Et *Curt.* 6. 11. 29. *Cedit alicui praemium.* *Virg.* 3. *En.* 333. Morte Neoptolemi regnorum redita cessit Pars Heleno. Adde *eumd.* *ibid.* 297. et 12. *ibid.* 17. *Horat.* 2. *Sat.* 2. 134. *Cedit (ager)* in usum Nunc mihi, nunc alii. *Ovid.* 1. *Met.* 74. Cesserunt nitida habitandae plscibus undae. Adde *eumd.* 4. *ibid.* 533. et 5. *ibid.* 368. *Curt.* 6. 1. 18. *Cedit alicui gloria alicujus.* *Id.* 7. 4. 26. Quae mitiora sunt, frumento conseruntur, cetera armentorum pabulo cedunt. Adde *eumd.* 10. 10. 2. *Tac.* 1. *Hist.* 11. Italia cessit in pretium belli. Adde *eumd.* 2. *Ann.* 64. et 4. *ibid.* 43. *Id.* 1. *Ann.* 1. Pompeii Crassique potentia cito cessit in Caesarem, Lepidi atque Antiochi arma in Augustum. Adde *eumd.* 2. *ibid.* 23. et 6. *ibid.* 43. 3. *Hist.* 88. et *Agric.* 5.; et *Sil.* *It.* 1. 239. *Cajus Dig.* 41. 1. 7. Omne, quod inaedificatur, solo cedit. *Id.* 7. 1. 69. *Cedit aliquid lucro alicui.* — c) Denique *cedere* in *alicui vel alicui* est verti, mutari, transire. *Liv.* 6. 24. Pœna in vicem fidei cesserat. h. e. transierat, in locum fidei successerat. *Virg.* 7. *En.* 635. Vomeris huc et falcis bonos, huc omnis aratri Cessit honora. *Curt.* 3. 6. 18. Nam temeritas in gloriam cesserat. *Plin.* 23. *Hist. nat.* 1. 23. (43). Sic quoque in proverbium cessit, sapientiam vino obumbrari. *Id.* 35. *ibid.* 10. 36. (91). Verum ipsa injuria cessit in gloriam artificis. *Al. leg. artificis.* ¶ 2. Sæpe significat evenire, succedere; et fere in bonam partem accipitur, hoc est pro prospere evenire. Occurrit autem — a) Cum præp. tantum apud *Plaut.* *Capt.* 2. 2. 102. *Cedit aliquid ad factum* — b) Sæpe cum Dativo. *Liv.* 23. 43. Nolle ominari, quæ captae rei cessura forent. *Virg.* 12. *En.* 147. Qua visa est fortuna pati, Parcere que sinebat Cedere res Latio, Turnum et tua mœnia texi. — c) Sæpissime *cedit aliquid alicui* vel absolute *aliquid* cum adverbis occurrit. *Nepos Datam.* 1. Ea, quæ prospere ei cesserunt. Adde *eumd.* *Timol.* 4.; *Sall.* *Cat.* 26.; *Sueton.* *Aug.* 91.; et *Tac.* 1. *Ann.* 28. *Horat.* 2. *Sat.* 1. 31. neque si male cesserat, usquam Decurrens alio, neque si bene. *Al. minus recte leg. gesserat.* *Ovid.* 8. *Met.* 863.; et *Seneca* 4. *Benef.* 33. bene. *Ovid.* 10. *Met.* 80.; *Vellej.* 2. 14. 1. et 2. 18. 3.; et *Sueton.* *Claud.* 26. male. *Cels.* 1. *proem.* et *Quintil.* 10. 7. 14. optime. *Plin.* *Paneg.* 44. ad fin. Prout bene, aut secus cessit. *Gell.* 4. 5. Ea res bene et prospere reipublicæ cessit. *Ovid.* *ib.* 561. feliciter. *Quintil.* 10. 2. 16. felicissime. *Sueton.* *Claud.* 34. et *Tac.* 4. *Hist.* 16. parum. *Sueton.* *Ner.* 33. opinione tardius. *Ovid.* *Rem. am.* 563. Votis cedit aliquid. *Sueton.* *Tit.* 7. pro bono. *Seneca Hippol.* 181. *Cedit* in vanum labor. *Flor.* 3. 1. 2. et *Curt.* 7. 4. 16. citra spem omnium. *Curt.* 7. 4. 37. Utcumque cesserit. *Sueton.* *Cal.* 53. Prout stilus cesserat. *Tac.* *Agric.* 18. Prout prima cecissent, fore universa. *Alit aliter leg.* — d) Et prorsus absolute. *Flor.* 2. 17. 13. Si res cessisset. h. e. si prospere evenisset. *Id.* *ibid.* § 15. Si fortuna cessisset.

B) Speciatim.

I.) Proprie *cedere* est locum dare, se retrahere, recedere, abire, atque haud raro ita, ut ipse cedendi actus non ultro et voluntarie, sed involuntarie ac per vim fiat (II. *cedere*, dar luogo, ritirarsi; Fr. *s'en aller*, se retirer; Hisp. *hirse*, retirarse; Germ. *gehen*, *am sich von wo entfernen*, *fortgehen*, *sich wegbegeben*, *weichen*; Angl. to give place, give way, yield, retire, leave). Occurrit de personis aut de rebus, quæ naturâ sua recedunt ac prætereunt; et quidem — 1.º) Absolute. — a) De personis. *Plaut.* *Men.* 5. 7. 29. Quia postremus cedis, hoc præmi ferres. *Cic.* *Milon.* 34. 93. Ego cedam atque abibo. *Cæs.* 2. *B. C.* 40. Hic imperat, ut simulatione timoris paulatim cedant ac pedem referant. *Catull.* 63. 53. Thesea cedentem celeri cum classe tuetur. *Sall.*

Jug. 51. Dispersi a suis pars *cedere*, alii insequi. *Nepos Thrasyb.* 2. Cedentes violari veluit. Adde *eumd.* *Arist.* 1. *Tac.* 1. *Ann.* 51. Quoties astu magis, quam per formidinem cedunt. Adde *eumd.* 4. *ibid.* 51. *Id.* 2. *ibid.* 48. Q. Vitellium movit senatu, aut sponte *cedere* passus est. Adde *eumd.* 11. *ibid.* 25. — b) De rebus. *Cic.* 2. *Nat. D.* 33. 83. Quacumque moveretur, videtur (acer) quasi locum dare et *cedere.* *Catull.* 65. 4. Ut cedit certis sidera temporibus. *Id.* 63. 249. aspectus cedente mæsta carinam. *Plin.* 3. *Ep.* 6. Capilli rari ac cedentes. *Sil.* *It.* 3. 519. glacies cedit tepesfacta crure. — c) De tempore deque animi affectionibus. *Cic.* *Senect.* 19. 69. Horæ quidem cedunt et menses et dies et anni, nec præteritum tempus unquam revertitur. *Virg.* 6. *En.* 102. Ut primum cessit furor. *Id.* 9. *ibid.* 126. non cessit fiducia Turno. h. e. non illi deficit. *Stat.* 1. *Silv.* 2. 26. cedant curæque metusque. *Seneca Herc. F.* 392. Cesserunt vultus penitus. h. e. abiit prior facies. *Scribon.* *Compos.* 229. Dolores, qui ad nullum medicamentum cedunt. — 2.º) Addito a quo quis cedit per Ablativum sine ulla præp., aut per Ablativum cum præp. — a) Per Ablat. sine ulla præp. *Cic.* *Milon.* 25. 68. et *Juvenal.* 3. 29. Cedere patriâ. *Cic.* 10. *Phil.* 4. 8.; *Atticus* apud *Cic.* 9. *Att.* 10. 4. et 6.; *Nepos Att.* 9.; *Tac.* 2. *Ann.* 85. et 12. *ibid.* 22.; et *Justin.* 31. 5. Italiâ. *Liv.* 2. 2. civitate. *Horat.* 2. *Od.* 1. 26. tellure. *Id.* 3. *ibid.* 8. 24. campis. *Curt.* 4. 1. 9. Anibus alieni imperii. *Justin.* 29. 2. regno. *Val. Max.* 5. 2. 1. Senatus sanxit, ut feminis semita viri cederent. *Seneca* 1. *Controv.* 2. Huic (feminae et sacerdoti) prætor via cedit. *Martial.* 12. 31. rosaria non cessura bifera Pæsto. Sic et in formulis — *Cedere loco* dicitur exercitus qui inde, ubi incederat, retro cedit. *Cæs.* 2. *B. C.* 41. et 3. *ibid.* 51.; *Nepos Chabr.* 1.; *Liv.* 2. 47.; *Sueton.* *Cæs.* 72. et *Aug.* 24.; et *Tac.* *Germ.* 6. — *Cedere foro* est æris alieni causa abstinere foro et solum vertere: Fr. *faire banqueroute*: ductum fortasse ab argentariis, qui tabernas in foro babuerunt, unde recedere cogebantur, si creditorum urgentium manus effugere volebant. *Inscript.* apud *Murat.* 610. 1. q. AFFIDIVS MENSAIUS TABERNÆ ARGENTARIÆ AD SCVTVM CIMBRICVM CVM MAGNA VI AERIS ALIENI CESSIT FORO. Adde *Senec.* 4. *Benef.* 39.; *Juvenal.* 11. 50.; et *Ulp.* *Dig.* 16. 3. 7. § 2.; et cf. *Actorum Dodwell.* *fragm.* 3. p. 35. *Lieberk.* — *Cedere villa* est mori. *Cic.* 1. *Tusc.* 15. 35. Esse aliquid, quod ad eos pertineat, qui viâ cesserunt. Adde *Horat.* 1. *Sat.* 1. 118. *Tac.* 2. *Hist.* 55. Cessisse viâ Othonem attulerunt. Eodem sensu et *vita cedere* occurrit apud *Cic.* *Brut.* 1. 4. Perpetua usus felicitate cessit et vita. V. *Moser* ad *Cic.* *Tusc.* loc. mox cit. Dicimus etiam *cedere* absolute eodem sensu. *Plin.* *Paneg.* 43. Donavit pater tuus multa, et ipse donasti: cesserit parum gratus; manent tamen illi, qui bonis ejus fruuntur. *Albinov.* 1. v. 75. Cedis, et in cassum tua nomina, Druse, levantur. — *Memoria cedere* apud *Liv.* 2. 33. et *E memoria cedere* apud *eumd.* 26. 13. est memoriâ labi, oblivioni dari. Sic *Val. Flacc.* 4. 89. dulces cedunt et pectore nati. h. e. memoriâ labuntur. Et *Lucan.* 4. 760. attonito cesserunt pectore sensus. — b) Per Ablativum et præp. ab, de, e. *Cic.* 5. *Att.* 20. 3. Cedere ab oppido. *Id.* *Rosc.* *Am.* 40. 118. a gladiatore. *Al.*, inter quos *Orell.*, leg. recedere. *Virg.* 3. *En.* 447. ab ordine. *Cic.* 7. *Att.* 22. 2. de oppidis. *Lucret.* 3. 224. Aut aliquo cum jam succus de corpore cessit. *Horat.* *Art.* P. 257. de sede. Adde *Catull.* 66. 39. *Lucilius* apud *Non.* p. 250. 26. *Merc.* Quandoque pudor ex pectore cessit. *Cic.* *Milon.* 30. 81. ex ingrata civitate. *Id.* 10. *Phil.* 4. 8. e patria. *Lucret.* 3. 219. e corpore cessit anima. *Liv.* 2. 47. ex acie. *Id.* 3. 63. ex loco. *Curt.* 10. 7. 13. ex concioe. — 3.º) Addito termino, quo quis recedit. *Plaut.* *Cas.* 2. 8. 7. Recessim cedam ad parietem, imitabor nepam. *Lucret.* 4. 944. Cedere introrsum. *Liv.* 8. 8.; *Curt.* 7. 4. 4.; et *Sil.* *It.* 4. 576. retro. Sic *Virg.* 3. *En.* 496. arva cedentia retro. h. e. quæ abeuntis ab oculis effugiunt. *Liv.* 2. 10. In tatum cedere. *Ovid.* 14. *Met.* 848. in auras. *Sil.* *It.* 17. 549. in nubila. *Tac.* 1. *Ann.* 63. in avia. — 4.º) Addito Dativo rei, a qua quis recedit. *Horat.* 2. *Sat.* 2. 13. Aer cedens disco. *Curt.* 3. 4. 7. Qua maxime introrsus mari (jugum) cedit. *Id.* 4. 7. Sabulum prælatum et vestigio cedens. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 42. 31. (222). Ponderi cedere. *Gell.* 3. 6. de palma. Ingenium ejusmodi ligni est, ut urgentibus opprimentibusque non cedat. — 5.º) Speciatim

cedere tempora dicuntur a Jctis, h. e. currere et computari. *Ulp.* *Dig.* 38. 16. 2. et *Marcell.* *ibid.* 5. et alibi. — Sic diem *cedere* est accedere tempus, quo incipit deberi pecunia. *Ulp.* *Dig.* 50. 16. 213. Cedere diem significat incipere deberi pecuniam: venire diem significat eum diem venisse, quo pecunia peti possit. Ubi ergo pure quis stipulatus fuit, et cessit, et venit dies: ubi in diem, cessit dies, sed nondum venit: ubi sub conditione, neque cessit, neque venit dies, pendente adhuc conditione. *Id.* *ibid.* 46. 7. 13. Nec fidejussoribus videtur statim dies *cedere.* *Papinian.* *Dig.* 36. 1. 58. Usurarum dies post mortem creditoris cessit. — Simili ratione *operæ alicui* indictæ *cedere* dicuntur, cum earum præstandarum tempus incipit. *Ulp.* *Dig.* 38. 1. 13. et *Pompon.* *ibid.* 34. Huc pertinet illud *Tertull.* *Fuga in persecut.* 12. Sol cessit diem emptiois nostræ. V. ibi Interpret.

II.) Translate. ¶ 1. Transfertur ad potentiam et vim majorem, qua quis vincitur, cui succumbit, cui primas concedit; et occurrit — a) Raro absolute. *Horat.* 1. *Od.* 6. 5. nec gravem Pellidæ stomachum cedere nescii. *Quintil.* 6. 4. 16. Ubi vinci necesse est, expedit cedere. Adde *eumd.* 11. 1. 17. et 12. 10. 47.; et *Tac.* 1. *Ann.* 46. — b) Sæpius cum Dativo personæ aut rei, cui quis cedit. *Plaut.* *Amph.* 1. 3. 48. Nunc te, nox, — mitto, ut cedas ibi die. h. e. diei. Cf. *Sil.* *It.* 9. 180. non cedebat Coo. *Cic.* 2. *Off.* 11. 40. Cui quidem etiam exercitus nostri imperatoresque cesserunt. *Id.* *Cæcin.* 1. 1. Si impudentia valeat, non minus nunc in causa cederet A. Cæcina Sext. Ebutii impudentia, quam tum in vi faciendi cessit audacia. *Nepos Amilc.* 1. Ipse numquam cessit hosti, neque locum nocendi dedit. *Liv.* 2. 10. Inter conspecta centurium pugna terga. *Id.* 3. 17. Tribuni cessere nocti, timentes consulum ardua. *Ovid.* 2. *Art. am.* 197. Cede repugnant, cedendo victor abibis. *Id.* 15. *Met.* 862. di, quibus eisis et ignis Cesserunt. *Curt.* 10. 7. 18. Precari capere, ut abstinerent bello, regique et pluribus cederent. — Jungitur pluribus Substantivis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Val. Flacc.* 7. 319. amori turpi. *Cic.* *Sext.* 30. 64. armis. *Liv.* 26. 13. fato. h. e. mori. *Cic.* 3. *Tusc.* 17. 36. et *Sall.* *Cat.* 34. fortuna. *Cic.* *Sext.* 29. 63. furori alicujus. *Propert.* 1. 5. 24. imaginibus. *Cic.* *Sext.* 29. 63. insidiis. *Horat.* *Epod.* 17. 75. insolentia alicujus. *Cic.* *Sext.* 30. 64.; *Nepos Cimon.* 3.; *Liv.* 4. 55.; et *Quintil.* 5. 11. 9. invidia. h. e. retrahere se, recedere, evitare. (Sed *cedere invidia* apud *Phædr.* 3. 9. est subire et pati invidiam. V. integrum locum). *Quintil.* 11. 3. 40. labori. *Liv.* 8. 38. loco iniquo, non hosti cessum. *Virg.* 6. *En.* 95.; *Ovid.* 2. *Pont.* 6. 48. et *Curt.* 8. 4. 10. malis. h. e. succumbere. *Cic.* *Sext.* 29. 63. minis alicujus. *Sil.* *It.* 5. 677. nocti. h. e. dormire. *Quintil.* 10. 1. 24. oneri. *Cic.* *Sext.* 30. 64. pactio. *Id.* *ibid.* 29. 63. periculis. *Plin.* 7. *Ep.* 19. periculo. *Nepos Hann.* 1. pertinacia. *Cic.* *Sext.* 30. 64. reipublicæ. *Tac.* 12. *Ann.* 34. telis, vulneribus. *Sueton.* *Cæs.* 58. tempestat. *Liv.* 4. 55. tempestat publicæ. *Cic.* *Sext.* 29. 63. et 4. *Fam.* 8. 2. temporari. h. e. parere necessitati et in aliud tempus sua consilia differre. *Id.* *Milon.* 1. 2. temporibus. *Val. Flacc.* 8. 436. timori. h. e. vinci. *Quintil.* 8. 3. 45. viacibus vitis. ¶ 2. Transfertur et ad voluntatem, cui quis submittitur; et occurrit — a) Raro absolute. *Virg.* 2. *En.* 704. Cedo equidem, nec nate, tibi comes ire recuso. *Tac.* 12. *Ann.* 10. Subvenendum sociis virum amulis cedentibusque per reverentiam. — b) Sæpius cum Dativo. *Cic.* 1. *Off.* 22. 77. Nobis rempublicam gubernantibus, nonne togæ arma cesserunt? — Porro jungitur pluribus Substantivis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Cic.* 1. *Off.* 12. 41. adulationibus alicujus. *Plin.* *Paneg.* 4. assertibus alicujus. *Cic.* *Ligar.* 7. 22.; *Nepos Timol.* 3.; et *Tac.* 12. *Ann.* 5. auctoritati alicujus. *Horat.* 3. *Od.* 11. 15. blandienti. *Ovid.* 6. *Met.* 151. cælitibus. *Id.* *ibid.* 361. consiliis. *Id.* 6. *ibid.* 32. deæ. *Virg.* 5. *En.* 467. deo. *Cic.* 7. *Fam.* 3. 1. famæ. *Tac.* 3. *Ann.* 16. filio. *Horat.* 1. *Ep.* 18. 44. imperiis amicis. *Tac.* 12. *Ann.* 5. jussis populi. *Cic.* *Milon.* 23. 63. legibus. *Ovid.* 9. *Met.* 16. mortali. *Virg.* 3. *En.* 188. Phæbo. *Cic.* *Planc.* 4. 9. et 1. ad *Brut.* 12. 1. precibus alicujus. h. e. flecti. *Quintil.* 1. 3. 12. præcipientibus facillime. *Cic.* 7. *Fam.* 3. 1. et *Lucan.* 8. 627. pudori. *Cic.* 1. *Fam.* 1. 3. religioni. *Id.* 6. *ibid.* 6. 8. voluntatibus justis et officio incedis. ¶ 3. Transfertur et ad gradum, et cedere di-

gitur qui primas alicui concedit et inferiorem se fatetur. — a) Cedere alicui aut alicui rei, ut apud Cic. *Brut.* 6. 22. Cum tibi metas nostras jam cederet fascisque sunmitteret. Et passive impersonaliter *Id.* 1. *Tusc.* 3. 5. Inde ita magnos (oratores) nostram ad aetatem, ut non multum, aut nihil omnino Graecia cederetur. *Id.* 1. *Off.* 22. 76. Mihi quidem neque pueris nobis M. Scaurus C. Mario, neque Q. Catulus Cn. Pompejo cedere videbatur. *Virg.* 5. *Ecl.* 16. Lentis salix quantum pallenti cedit olivae, Puniceis humilis quantum salicula roscis, Iudicio nostro tantum tibi cedit Amyntas. *Id.* 3. *En.* 484. Cedere honori. *Ovid.* 6. *Met.* 207. Et nisi Junoni nulli cessura decursum. *Stat.* 3. *Silv.* 4. 40. cedat tibi Latinus ultro. *Plin.* 15. *Hist. nat.* 22. 74. (86). Cedere auctoritati. *Velley.* 2. 44. 2. gloria alterius. *Plin.* 5. *Ep.* 6. gratiae marmoris. *Quintil.* 10. 1. 86. naturae caelestis atque immortalis. — b) Addita re, qua quis alteri primas concedit et inferior est. Cic. 2. *Nat. D.* 81. 153. Nulla re, nisi immortalitate cedens, caelestibus. *Cæs.* 2. *B. C.* 6. Cedere virtute alicui. Cic. 1. *Legg.* 2. 5. Graeciae nihil in aliquo genere cedere. *Id.* *Hortens.* apud *Non.* 4. 367. edit. veter.; tom. IV. part. alt. p. 483. *Orell.* Cedere alicui in philosophia. *Nepos Chabr.* 2. alicui in nulla re. *Curt.* 7. 10. 9. nulli in regem caritate. *Horat.* 2. *Sat.* 4. 69.; *Ovid.* 2. *Met.* 339., 6. *ibid.* 6. et 8. *ibid.* 529.; et *Quintil.* 1. 6. 36. et 10. 1. 101. alicui aliqua re. *Plin.* 35. *Hist. nat.* 10. 36. (80). Apelles cedebat Amphion de dispositione. *Id.* 33. *ibid.* 3. 19. (39). Cedere alicui per aliquid. h. e. in aliqua re. 4. Transferatur ad possessionem ac proprietatem, cui aliquis renunciat: hac autem significatione occurrit — a) Cum Ablativo rei possessae, quae renunciatur. Cic. 2. *Off.* 23. 82. Cedere possessionibus. *Liv.* 4. 8. possessione reipublicae. *Id.* 4. 53. possessione agri publici. *Id.* 24. 22. possessione magnae fortunae. *Id.* 37. 35. possessione Asiae. *Id.* 22. 27. rerum consilio gerendarum. *Id.* 37. 35. Lysimachia. *Curt.* 8. 8. 33. captis urbis titulo. *Seneca.* 3. *Benef.* 8. patrimonio toto. *Quintil.* 8. 1. 19. bonis. *Sueton.* *Ner.* 35. Seneca commestum petenti bonisque cedenti iuravit etc. *Inscript.* apud *Gruter.* 880. 13. MARVILLO ANTOCHIO, HELENAE TERTYLLIANAE P. MARVILLYS PATER VIVENS BONIS CESSIT, PARTE SIBI QVOD VIXERIT RETENTA, EXCEPTO. NE QVISQVAM ALIQUID VENDET, SED PER GENUS, IPSORUM POSSESSIO ANCVAT VEL PER AGNATOS VEL PER MANYMISSOS. — In iure cedere bonis dicitur, qui ob vim aëris alieni, cui solvendo non sunt, omnis sua bona renunciant, ut a creditoribus liberentur: qua de re *V. Jctos*, praesertim *Dig.* 42. tit. 3., qui est *De cessione bonorum*. — b) Cum Dativo personae et Ablativo rei. Cic. *Milon.* 27. 75. Cedere alicui possessione hortorum. *Liv.* 28. 9. honore collegae. *Id.* 32. 35. Achæis non Argis inodo, sed etiam Corinthio. *Id.* 24. 7. alicui Sicilia. *Id.* 45. 11. Cypro et Pelusio. *Velley.* 2. 63. titulo imperii. *Sueton.* *Cæs.* 72. deversorio. *Id.* *Gramm.* 11. creditoribus villa. *Dig.* 2. 31. fr. 17. pr. actionibus suis. 5. Hinc cedere active quoque usurpatur, et significat dare, concedere: occurrit autem — a) Cum Accusativo rei et Dativo personae. Cic. *Sull.* 18. 46. Permittito aliquid iracundiae tuae, do adolescentis, cedo amiciciae, tribuo parenti. *Id.* 2. *Off.* 18. 64. Cedere multum malis de jure suo. h. e. remittere. *Virg.* 11. *En.* 359. Cedit jus proprium regi patriaeque remittat. *Liv.* 45. 39. Cedere alicui currum triumphalem. *Curt.* 4. 11. 19. Hinc me depellite, ut sciam vestrum esse, quod ceditis. *Velley.* 2. 85. 5. et *Justin.* 32. 4. Cedere e grege victoriam dedit. *Justin.* 10. 2. alicui pellicem et regnum. *Id.* 22. 7. imperium. *Paul.* *Dig.* 41. 2. 1. a med. possessionem. *V. INAVARITIES*. — Et passive, praecipue apud *Jctos*. Cic. *Brut.* 84. 290. In dando et cedendo loco. *Farron.* 3. *R. R.* 16. 2. Cessa hereditas. *Dig.* 23. 3. 78. § 2. Ceditur alicui aliquid. *Id.* 8. 3. 11. Cessum jus. *Id.* 46. 1. 39. Cessae actiones. — b) Cum Coniunctivo et partic. ut, aut quo minus. *Liv.* 6. 42. Hac victoria contenta plebes cessit patribus, ut tribui militum crescerent. *Paul.* *Dig.* 8. 3. 10. Si, ut quæreret licet, cedere possumus, etiam ut inventa ducatur, cedi potest. *Quintil.* 5. 7. 2. Non cedere quo minus etc. — c) Cum Accusativo et Infinito. *Horat.* 2. *Ep.* 1. 66. Si quædam nimis antiquæ, si pleræque dure Dicere cedit eos, ignave multa fatetur. Ita *Bentley.* ex *MS.*: alii omnes, et *Ritter* ipse, credit. *Stat.* 1. *Theb.* 704. cui ætherii dono cessere parentes Eternum florere ge-

nas. *Paul.* *Dig.* 8. 2. 19. Si tu mihi per aream tuam in domum meam ire, agere cessasti. Ita *Torrentin.*; et *Halond.* legit concessisses.

CEDRATUS. V. CITRATUS.

CEDRELEON. V. PISSELEON.

CEDRELEATE, es, f. 1. (κεδρελάτης) species cedri majoris et frugifera: a κεδρος cedrus et ελάτη abies: quia abietis proceritate imitatur. *Plin.* 13. *Hist. nat.* 5. 11. (53). et 24. *ibid.* 5. 11. (17). Cl. Fée (*Op. cit.* vol. 1. p. 84.) ad *Plin.* 13. *Hist. nat.* loc. cit., postquam multis de cedro disseruit, hæc ait: «On doit conclure de tout ce que nous venons de dire ici: 1. Que les anciens connaissaient le bois de cèdre, mais que probablement ils n'avaient point vu l'arbre; 2. que, sous le nom de cèdre, ils confondaient évidemment une foule de conifères, et surtout de juniperus; 3. et enfin que la synonymie de cet arbre est vacillante et incertaine».

CEDREUS, a, um, adject. (κεδρεῖος) cedrinus. *Vitruv.* 2. 9. 13. Ex cedro oleum, quod cedreum dicitur, nascitur. *Schneider.* rectius legit cedrium, quam vocem *V.*

CEDRIA, æ, f. 1. (κεδρία) pix nascent ex cedro majori, quæ cedrelate appellatur: ex qua 81 oleum, quod pisselæon dicitur. *Colum.* 6. *H. R.* 32. 1.; *Plin.* 29. *Hist. nat.* 3. 11. (47). et 32. *ibid.* 7. 24. (70). et *Scribon. Compos.* 58. — A nonnullis additur et Cels. 5. 28. n. 35. At notandum, *Leon. Targam* in utraque *Celsi* editione loc. cit. cedri pro cedria posuisse, quod postremum *Lindensius* in textum receperat.

CEDRINUS, a, um, adject. (κεδρεῖος) qui est ex cedro arbore. *Plin.* 13. *Hist. nat.* 5. 11. (53). Apollo cedrinus. *Id.* 16. *ibid.* 40. 79. (213). Tectum ex cedrinis trabibus. *Id.* 32. *ibid.* 7. 24. (78). Cedrinum oleum.

CEDRIS, idis, f. 3. (κεδρίς, ἰδος) fructus cedri. *Plin.* 24. *Hist. nat.* 5. 12. (20). Cedrides, hoc est fructus cedri, tussim sanant.

CEDRIUM, ii, n. 2. (κεδρεῖον) pix vel succus ex cedro arbore, cedia. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 11. 21. (52). docet, ita vocari picem in Syria, non quod cedrium quæcumque picem significet, sed quia Syri ex cedro tantum et tercinbio picem urunt, ut ex *Theophrast.* adnotat *Harduin.* Hujus cedri tanta est vis, ut in Ægypto corpora defunctorum eo perfusa servarentur, teste *Plin.* *ibid.* Adde *Vitruv.* 2. 9. 13., ubi *Schneider.* pro cedreus recte cedrium reposuit. *V. CEDREUS.*

CEDROSTIS, idis, f. 3. (κεδροστις) vitis alba, al. ampeloleuce. *Plin.* 23. *Hist. nat.* 1. 16. (21). — De synonymia *V. AMPELOLEUCE.*

CEDRUS, i, f. 2. est Græcum κεδρος. V. CITRUS.

1. Cedrus accipitur pro arbore, quæ perpetuo vi ret. *Colum.* 9. *R. R.* 4. 3. Ac silvestrium (arborum) commodissime faciunt grandifera robora — et odorata cedrus ac tilia. Adde *Vitruv.* 2. 9. 13. *Schneid.*; *Plin.* 13. *Hist. nat.* 5. 11. (52). et 16. *ibid.* 39. 76. (197); et *Ovid.* 1. *Amor.* 14. 12. 2. Item pro ejusdem arboris ligno. *Virg.* 3. *G.* 414. Disce et odoratum stabulis accendere cedrum. Adde *eumd.* 7. *En.* 178.; *Curt.* 5. 7. 5. et 8. 10. 8.; *Plin. loc. cit.*; et *Sueton. Cal.* 37. 3. Denique pro ejusdem arboris oleo, quo res unctæ a thibis et carie non læduntur, quemadmodum ait ipse *Plin.* 16. *Hist. nat.* 39. 76. (197). *Horat. Art. P.* 332. speramus carmina fingi Posse lineuda cedro et levi servanda cupresso? cedrus pro cedri succo sumitur. Hoc enim illi Numæ libri ad annos αικχiv. durarunt, teste *Plin.* 13. *Hist. nat.* 13. 27. (86). Hinc *Martial.* ad librum suum 3. Cedro nunc licet ambules perunctus. Et *Capell.* 2. p. 35. Papyrus cedro perlita. Hinc *Pers.* 1. 42. cedro digna locutus. h. e. digna immortalitate. Adde *Vitruv.* 2. 9. 13. *Schneid.* *Ovid.* 3. *Trist.* 1. 13. liber flavos cedru. *Id.* 1. *ibid.* 1. 7. Nec titulus minio, nec cedro charia notetur. — De synonym. *V. CEDRELEATE* in fin. — *NB.* De cognom. Rom. *V. ONOM.*

CELÆNO, ns, f. Κελαινώ, una Harpyiarum, de qua *V. ONOM.* — Hinc figurate ponitur pro quacumque femina avara et rapaci. *Juvenal.* 8. 129. Nec per conventus, nec cuncta per oppida curvis Unguibas ire parat nummos raptura Celæno.

CELATE, adverb. clam, celatim. *Ammian.* 14. 7. Non celate ut antea, turbidum sæviebat ingenium.

CELATIM, adverb. clam, occulte, tecte. *Sisenna* apud *Gell.* 12. 13. Quam maxime celatim poterat, in

insidiis suos disponit. *Apul.* 4. *Met.* In quo solo poteram celatim-auxilium bono ferre commilitoni.

CELATOR, oris, m. 3. qui celat. *Lucan.* 10. 286. undarum celator, Nile, tusum. *Cassiod.* 2. *Variar.* 34. Celator pecunia.

CELATUM, i. *V. CELO* in fin.

CELATUS, a, um. *V. CELO.* — *NB.* De cognom. Rom. *V. ONOM.*

CELEBER, celebris, cēlēbre, vel cēlēbris, e, adject. Comp. *Celebrior* occurrit tantum apud *Gell.* (*V. infra* sub II. 1. c. et 2.); contra sæpiissime occurrit superl. *Celeberrimus* in omnibus paragr. — In masc. gen. celebris pro celeberrimo occurrit apud Cic. 2. *Herenn.* 4. 7.; *Curt.* 5. 1. 18.; et *Tac.* 2. *Ann.* 88. et 13. *ibid.* 47. — Ratione habita etymii hæc vox conjungenda est cum Græco κέλλω cello; hinc proprie et ad litteram celeberrimus est vehementer ac sæpe calcatus, ac proinde qui frequentatur; eique opponitur desertus, ut apud Cic. 2. *Herenn.* 4. 7. Locus quæritur, celebris, an desertus. Adde *eumd.* *Sext.* 87. 140 et *Purtil.* *Orat.* 10. 36. Ceterum de bujusce vocis usu *V. Stürenburg* ad Cic. *Arch.* 3. 4. (It. frequente, celeberrime; Fr. fréquenté, célèbre; Hisp. frequentado, celebre; Germ. besucht, lebhast, erwähnt, gewannt; Angl. frequented, much resorted to, talked of, famous).

1.) Proprie ponitur fere de locis, quæ frequentantur; item de concionibus, ludis, solemnibus, aliisque hujusmodi, ad quæ populus frequens convenit. *Cato R. R.* 1. Via bona celebris. *Cic. Mil.* 24. 66.; *Quintil.* 11. 1. 47. et *Tac.* 4. *Hist.* 50. Locus celebris. *Cic.* 4. *Ferr.* 85. 139., 7. *ibid.* 18. 48. et 7. *ibid.* 72. 186., *Pis.* 38. 93. et 12. *Att.* 23. 3.; *Nepos Dion.* 10.; *Liv.* 34. 61.; et *Plin.* 2. *Ep.* 7. 7. et 8. *ibid.* 8. 14. Locus celeberrimus. *Horat.* 1. *Ep.* 17. 28. Loca celeberrima. *Cic. Arch.* 3. 4. Urbs celebris et copiosa. *Cf. Tac.* 2. *Ann.* 47. urbes. *Liv.* 45. 30. et *Curt.* 5. 1. 4. Urbs celeberrima. *Cic. Rabir. Post.* 10. 26. Celeberrimum oppidum. *Cf. Tac.* 15. *Ann.* 22. celebre. *Cic. Dom.* 57. 148. Partes orbis celeberrimæ. *Cf. Tac.* 3. *Hist.* 70. Pars urbis celeberrima. *Sueton. Aug.* 1. oppidi. *Plin.* 35. *Hist. nat.* 5. 10. (27). fori. *Cic.* 1. *Divinat.* 19. 37. Oraculum tam celebre et tam clarum. *Id.* 3. *Ferr.* 49. 129. Celeberrimum clarissimumque monumentum. *Cf. eumd.* *Sext.* 87. 140. *Id.* pro leg. *Manil.* 12. 23. Portus Cajetæ celeberrimus atque plenissimus navium. *Id.* 5. *Ferr.* 58. 133. Forum celeberrimum. h. e. populo valde frequentatum. *Sic Tac.* 4. *Ann.* 67. Celeberrimo foro D. Augusti imaginem amplecti. h. e. quo tempore forum magis frequentaretur. *Cic. Flanc.* 9. 22. Tractus celeberrimus Venafranus. *Liv.* 38. 18. Celebre et frequens aniporum. *Velley.* 2. 90. 1. Celeberrima Alpes nationibus. *Id.* 2. 104. 4. Celeberrima Italia pars. *Quintil.* 1. 4. 16. Celebribus templis. *Tac.* 1. *Ann.* 5. 1. Templum celeberrimum. *Ovid.* 4. *Fast.* 391. Circus pompa celeberrima. *Tibull.* 3. 2. 28. Celebris frons (sepulcri). — *Cic. Pis.* 15. 34. Conciones celeberrimæ et gratissimæ. *Id.* 14. *Phil.* 6. 18. Gratulatio celeberrima populi Rom. *Id.* 8. *Ferr.* 48. 107. Festos dies agant celeberrimo virorum mulierumque conventu. *Id.* *ibid.* 67. 151. Dies celeberrimus. h. e. quo populus ad sacra frequens convenit. *Cf. eumd.* *Amic.* 3. 12. Celeberrimus et lætissimus dies. *Liv.* 25. 12. Dies celeberrima omnium caeremoniarum genere. *Id.* 31. 41. Ludicrum celeberrimum. *Ovid.* 1. *Art. am.* 97. et *Sueton. Aug.* 44. ludi celebres. *Liv.* 24. 4. funus. *Id.* 39. 7. triumphus. *Tac.* 14. *Ann.* 48. et 1. *Hist.* 81. convivium. *Plin.* 2. *Ep.* 11. 10. Januarii mensis senatorum frequentia celeberrimus. — Huc pertinet et illud *Accii* apud *Non.* p. 89. 25. *Merc.* Celebri gradu gressum accelerasse decet. h. e. gradu frequenti, atque adeo propter et celeri. *Forcellinus* singulari paragraho hunc locum distinctit, eadem tamen interpretatione. — Item huc pertinet et illud *Ovid.* 8. *Met.* 826. celebres mergis undæ. h. e. quas mergi frequentant. — Et figurat *Id.* 3. *Amor.* 5. 3. celeberrimus illic locus. h. e. illic plenissimus. *Id.* 2. *Met.* 218. celeberrima fontibus Ide.

II.) Improperie ponitur de rebus aut personis, et 1. Celeber est qui collitur, laudatur, prædicatur; clausus, fama notus: et occurrit — a) Generatim. *Cic.* 5. *Ferr.* 25. 61. Res tota Sicilia celeberrima atque notissima. *Liv.* 21. 91. Celebre per Hispaniam responsum. *Id.* 27. 33. Celebris fama inter barbaros. *Id.* 1. 3. Celebre ad posterum nomen. *Id.* 4. 53. Menii celeberrimo nomen laudibus fuit. Et *Id.* 7. 38., 39. et

56. et 27. 40. Nomen celeberrimum. Adde *Velley.* 2. 7. 5. *Gell.* 6. 7. Nomina celebra in annalibus. — b) Saplus addita re, qua quis clarus est. *Liv.* 7. 21. Homines per annalium monumenta celebres nominibus. *Tibull.* 2. 1. 33. celeber Messala triumphis. *Curt.* 8. 3. 8. Celeber auditu amnis. *Id.* 7. 4. 8. Vir celeber professione artis, scientia. *Ovid.* 3. *Met.* 339. fama Tiresias. *Id.* 8. *ibid.* 159. Ingenin artis Dædalus. *Velley.* 2. 99. 1. Celeberrimus fama. *Id.* 2. 116. 1. Viri diversis virtutibus celebres. Adde *eumd.* 2. 18. *Plin.* 24. *Hist. nat.* 17. 102. (167). Vir celeber arte grammatica. *Id.* 36. *ibid.* 25. 60. (184). Celeberrimus fuit in hoc genere Sosus. *Id.* 6. *ibid.* 28. 32. (148). Insula plurimis margaritis celeberrima. *Sil. It.* 4. 187. nomina celeberrima bello. — c) Raro absolute; et est saepe nominatus, notus, celebratus. *Liv.* 26. 27. Viri celeberrimi. *Horat.* 2. *Od.* 12. 20. Diana. *Ovid.* 1. *Met.* 747. et 5. *ibid.* 217. dea. *Velley.* 2. 105. 4. consulatus. *Colum.* 3. *R. R.* 17. 4. et *Tac.* 3. *Hist.* 51. Auctores celeberrimi. *Plin.* 13. *Hist. nat.* 1. 2. (13). Unguentum celeberrimum Menandri ætate. h. e. usitatissimum, atque adeo ab omnibus laudatum. *Id.* 35. *ibid.* 11. 40. (145). Celeber discipulus. *Sueton.* *Ner.* 7. patroni. *Gell.* 11. 3. Habere usum atque notitiam celebriorem alicujus rei. ¶ 2. Raro admodum ponitur pro repetitis, usitatus. *Ovid.* 2. *Art. Am.* 700. Verba celeberrima. *Id.* 1. *Pont.* 9. 25. vox. *Gell.* 10. 10. Verba celebriora. h. e. magis usitata.

CELEBERRIMÉ. V. CELEBRITER.

CELEBRABILIS, le, adj. celebrandus, celebris, sollemnis. *Ammian.* 29. 5. Etatum ordinumque omnium celebrabili favore susceptus. *Ambros.* 2. *de Cain et Abel.* 3. Quam beata civitas, quæ plurimos justos habet, quam celebrabilis ore omnium! quomodo benedicitur tota de parte! *Id.* *Apolog.* *David.* 8. Et in Lege babes, quia jubbæus dicitur numerus quinquaginta annorum recursus, celebrabilis admodum, quo debita vacuatur, confirmantur Hebræorum libertates, possessionem refusiones.

CELEBRATIO, ñis, f. 3. (celeber) frequentatio, celebritas. ¶ 1. Proprie et stricto sensu est frequentatio, celebritas et populi frequentia, quæ præcipue accidit in ludis, solumnibus etc. *Cic.* *Sull.* 26. 73. Quæ domus, quæ celebratio quotidiana? *Id.* 1. *Off.* 4. 12. Hominum cætus et celebrationes. *Id.* 15. *Att.* 29. 1. De celebratione ludorum Brutl tibi assentior. *Cf. Tac.* 1. *Ann.* 15. *Velley.* 2. 56. 1. Elephantorum certaminis spectaculo, epulique per multos dies dati celebratio. *Plin.* 30. *Hist. nat.* 2. 3. (12). Celebratio sacri. *Eumen. restaur. schol.* 3. Optimarum artium celebratio. ¶ 2. Latiori sensu est frequens ejusdem rei ostensio ejusque commendatio ac prædicatio. *Plin.* 34. *Hist. nat.* 5. 10. (19). Equestres statuas Romanam celebrationem habent. h. e. in commendatione et pretio sunt apud Romanos. *Cic. Planc.* 40. 95. Nihil est ex meis temporibus, quod minus mea celebratione commemoratum sit. *Id.* *plerique, et quidem rectius, leg. cum Orell.* commemoratio celebrationis sit.

CELEBRATOR, ñis, m. 3. qui celebrat, laudator. *Martial.* 8. 78. Hyperborei celebrator Stella triumphi.

CELEBRATUS, a, um. V. CELEBRO.

CELEBRESCO, is, ere, n. 3. celebris fio. *Accius* apud *Non.* p. 89. 15. *Merc.* Et qualis fuerit fama celebrasset tua.

CELEBRIS, bre. V. CELEBER sub init.

CELEBRITAS, ñis, f. 3. (celeber) frequentia, concursus; et proprie de loco dicitur (It. *frequenza, concorso, celebrità*; Fr. *concours nombreux, fréquentation, célébrité*; Hisp. *concurso, frecuencia, celebridad*; Germ. *der fleissige, zahlreiche Besuch, der Zulauf, des fleissige Gefertsein*; Angl. *a great resort, crowd, celebrity*).

1.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu ponitur de loco, et est frequentia, concursus, cui oppositur solitudo, ut apud *Cic.* 3. *Att.* 7. 1. Odi celebritatem, fugio homines; esset mihi ista solitudo non amara. *Smiltiler* *Id.* 12. *ibid.* 13. 1. Me hæc solitudo minus stimulat, quam ista celebritas. *Id.* 3. *ibid.* 14. 2. et *Tac.* 2. *Hist.* 62. Celebritas viæ. *Rursus* *Cic.* 5. *Tusc.* 3. 9. mercatus. *Et ibid.* Totius Græciæ celebritas. *Id.* 14. *Fam.* 1. 7. et *Tac.* 3. *Ann.* 9. loci. *Cic. Mil.* 32. 87. supremi diel. h. e. solennia exequiarum, quæ concursu hominum sunt. *Id.* 3. *Orat.* 32. 127. ludorum quinquennalis. *Id.* *Pis.* 26. 64. domestica. *Id.* 2. *Legg.* 26. 83. virorum ac mulierum. *Id.* 3. *Off.* 1. 3. In maxima celebritate, in oculis civium vivere. *Cf. Quin-*

til. 1. 2. 18. Rursus *Cic. Cæl.* 20. 47. In aliqua re frequentissima celebritate et clarissima luce satari. *Id.* 13. *Att.* 29. 2. Habet locus celebritatem nullam, maximum. *Id.* 1. *ad Q. fr.* 1. 14. § 42. Theatrum celebritate refertissimum. *Id.* *Dom.* 28. 76. Sua celebritate lætitiæque comitatum honestare aliquem. *Id.* *ibid.* 28. 75. Campus foret celebritate. *Id.* *ibid.* 30. 38. Ludis celebritatem addere. *Nepos præfat.* 6. In celebritate versari. *Quintil.* 1. 2. 29. Celebritas audiendum. *Plin.* 33. *Hist. nat.* 12. 34. (152). Celebritate associari aliquem. *Tac. Agric.* 40. Notabilis celebritate et frequentia occurrentium introitus. ¶ 2. Latiori sensu est frequens ejusdem rei ostensio vel exhibitio. *Cic.* 4. *Fam.* 2. 4. Multitudo et celebritas judiciorum. *Plin.* 34. *Hist. nat.* 1. 2. (2). Celebritas æris in Asia et quondam in Campania fuit. *Tac.* 16. *Ann.* 29. periculum.

II.) Translate ponitur de personis aut rebus, et est fama, claritas, dignitas, splendor. *Cic.* 6. *de republ.* 19. Celebritatem sermonis bonorum consequi. *Id.* *Arch.* 3. 5. et 1. *Tusc.* 12. 28. Celebritas famæ. *Id.* 2. *Off.* 13. 44. Si quis habet causam celebritatis et nominis. *Sall. fragm.* 5. 6. p. 243. *Gerl.* Celebritas uominis. Adde *Sueton. Gramm.* 23. *Gell.* 7. 17. Grammaticus quidam primæ in docendo celebritatis.

CELEBRITER, adverb. magna frequentia, sæpe. Occurrit tantum in Superlat. Celeberrime apud *Sueton.* *Tib.* 52. sub fin. Et per noctes celeberrime acciamatum est: Redde Germanicum. *Alii leg.* celerissime.

CELEBRO, as, avi, atum, are, a. 1. (celeber). Part. *Celebrans* I. sub c; *Celebratus* in fin.; *Celebrandus* I. sub c. — Celebrare proprie est frequentare, hoc est in locum aliquem magna multitudo convenire, ut eidem species, dignitas ac splendor accedat; in quo celebrare differt a frequentare V. FREQUENTO in fin. (It. *frequentare*; Fr. *frequenter*; Hisp. *frequentar*; Germ. *viel betreten*; Angl. *to frequent, resort to*).

I.) Proprie occurrit — a) Stricto sensu de locis, in quæ frequens convenit multitudo, unde etiam ipsis dignitas ac splendor accedit. *Ennius* apud *Cic.* 1. *Tusc.* 49. 117. Mors mea ne careat lacrimis, lingua- mus amicis Mærorem, ut celebrent funera cum gemitu. *Cic. Sert.* 63. 131. Cum viæ multitudo legato- rum undique missorum celebrabantur. *Id.* *Cæl.* 14. 34. Ideo viam mnniri, ut tu eam alienis comitata vis celebrares? *Id.* 1. *Att.* 19. 9. Itaque conventus, qui initio celebrabantur, jam olim fieri desierunt. *Id.* 3. *Cal.* 10. 23. Quamobrem celebrato illos dies cum conjugibus ac liberis vestris. *Id.* *Mur.* 34. 70. et *Ovid.* 10. *Met.* 118. Celebrare domum alicujus. *Rursus* *Cic. Planc.* 38. 95. sepulcrum boninum conventu epulisque. *Id.* 1. *Orat.* 45. 200. Vestibulum maxima quotidie frequentia civium ac summorum hominum splendore celebratur. *Lucet.* 5. 1168. Celebrare deum delubra festis diebus. *Virg.* 3. *Æn.* 280. Celebrare littora ludis. *Tibull.* 1. 3. 33. penates. *Propert.* 1. 16. 3. Ilmina. *Ovid.* 1. *Met.* 172. atria. *Id.* 4. *ibid.* 444. forum. *Id.* 14. *ibid.* 558. fretum. *Id.* 4. *ibid.* 414. silvas. *Id.* 4. *ibid.* 46. stagna. *Id.* 4. *ibid.* 414. et 444. tecta. *Id.* 2. *ibid.* 252. ripas. *Plin.* 10. *Ep.* 57. templa. — b) Item de conventibus, diebus festis, ludis, sacris, aliisque hujusmodi, quæ a multis frequentantur, exercentur, sollemniter administrantur ad majorem speciem et dignitatem: quo sensu jungitur pluribus Substantivis, quorum præcipus, servato litterarum ordine, exhibentur. *Tac.* 2. *Ann.* 40. cætus clandestinos celebrare. *Virg.* 5. *Æn.* 603. certamina sancto patri celebrata. *Id.* 7. *ibid.* 555. connubia et bymenæos. *Cic.* 3. *Verr.* 26. 66. convivium omnium sermone lætitiæque celebrare. Adde *Curt.* 8. 4. 23. et *Tac.* 4. *Ann.* 59. *Ovid.* 5. *Met.* 113. dapes cauendo. *Cic. Arch.* 6. 13. dies festos ludorum. *Id.* *Pis.* 22. 51. dies quasi decorum immortalium festos atque sollemnes. Adde *Horat.* 2. *Sat.* 2. 61. *Liv.* 10. 37. et *Tibull.* 2. 1. 29. diem. *Tac.* 6. *Ann.* 18. diem natalem. *Liv.* 9. 30. et *Plin.* 10. *Ep.* 57. epulas cantu. *Liv.* 25. 23. epulas vino largius. *Ovid.* 4. *Met.* 4. festum. *Curt.* 8. 2. 40. funus omni apparatu atque honore. *Liv.* 10. 45. gaudium publicum studiis privatis. *Virg.* 5. *Æn.* 58. honorem. *Curt.* 4. 5. 11. ludicrum conventu. *Ovid.* 5. *Fast.* 597. et *Plin.* 18. *Hist. nat.* 3. 3. (12). ludos. *Curt.* 3. 7. 3. ludos Esculapio et Minervæ. *Cic.* 2. *Fin.* 31. 103. memoria nominis epulis. *Tac.* 6. *Ann.* 27. mortem funere censorio. *Cf. Id.* 6. *ibid.* 11. aliquem funere pu-

blico. *Ovid.* 1. *Pont.* 9. 116. natalem ludis. Adde *Plin.* 10. *Ep.* 103. *Liv.* 36. 11. et *Tac.* 4. *Ann.* 75. nuptias. *Sueton.* *Claud.* 26. officium nuptiarum. *Curt.* 3. 12. 14. officia suprema. *Catull.* 64. 59. orgia. *Plin.* 35. *Hist. nat.* 11. 40. (143). quinquatrus. *Ovid.* 6. *Met.* 587. sacra. *Curt.* 4. 2. 10. sacrum anniversarium. *Liv.* 11. 36. solennia nuptiarum. *Tac.* 4. *Ann.* 62. spectaculum gladiatorum. *Catull.* 64. 302. lædis jugales. *Ovid.* 9. *Met.* 642. trienna repetita. *Sueton.* *Cal.* 23. victorias sollemnibus feriis. — c) Aliquando latiori sensu ponitur et de personis, quas frequenter adiunus, adeoque celebres reddimus. Sic Celebrare et ornare senectutem alicujus, est hominem in sequeute celebrem reddere, ut adeatur a multis, appetatur, colatur. *Cic.* 1. *Orat.* 45. 199. Senectuti vero celebrandæ et ornandæ quod honestius potest esse periculum, quam juris interpretatio? *Tibull.* 1. 4. 75. Celebrare aliquem magistrum. — Hæc significatione interdum occurrit etiam absolute, ita tamen ut ex ipsa verborum serie sensus facile iontescat. *Nepos Timol.* 5. Hic publice a Syracusanis in gymasio, quod Timoleonteum appellatur, tota celebrante Siciliâ sepultus est. *Liv.* 8. 10. Funusque ei par morti celebrante collega factum est. *Id.* 25. 17. Is funus imperatoris in castris, celebrantibus cum exercitu Beneventanis fecit. — d) Raro admodum de rebus, quæ in loco aliquo frequentes inveniuntur. *Plin.* 4. *Hist. nat.* 22. 35. (115). Tagus auriferis arenis celebratur.

II.) Translate. ¶ 1. Occurrit de rebus, quæ a multis administrantur, faciuntur, exercentur. *Plaut.* *Pseud.* 1. 2. 35. Intro abite, atque hæc cito celebra- te, nec mora quæ sit, coqus cum veniat. *Cic.* 1. *Orat.* 1. 2. Neque vero nobis fructus otii datus est ad eas artes, quibus a pueris dediti fulmus, celebrandas inter nosque recotendas. *Id.* 3. *ibid.* 38. 155. Tertius ille modus transferendi, quem necessitas genuit inopia coacta et angustiis, post autem juvenitatis delectatioque celebravit. *Id.* 3. *ibid.* 28. 110. Causarum cognitio exercitatioque celebratur. *Id.* *Sert.* 55. 113. Cantorum convivio conclusiones celebrare. h. e. histrionum. *Id.* 4. *Att.* 1. circa med. Similis et frequen- ti et plausus me uocat ad Capitolium celebravit. h. e. comitata est. *Id.* *Dom.* 50. 129. Servorum vicatim celebratur tota urbe conscriptio. *Al. leg.* descriptio. *Id.* 1. *Divinat.* 2. 3. Genus divinationis publice privatique celebratum. *Liv.* 10. 45. Inter hos viros nobiles inimicitia erant, sæpe multis et in senatu et ad populum atrocibus celebrata certaminibus. *Id.* 2. 42. Celebrare populearem potestatem lege populari. *Id.* 6. 32. De integro jurisdictio celebratur. *Id.* 1. 4. Celebrare cum aliquo seria ac jocosa. *Colum.* 8. *R. R.* 16. 1. Nam et harum stulla rerum majores nostri celebraverunt. *Plin.* 10. *Ep.* 117. Quod an celebrandum et quatenus putes, rogo rescribas. *Quintil.* 10. 1. 98. Iamhus non sane a Romanis celebra- tus est ut proprium opus. *Tac.* 2. *Hist.* 49. Genus mortis celebratum. *Manil.* 5. 682. Celebrare salinas. *Petron.* *Satyr.* 116. studia litterarum. *Pallad.* 9. *R. R.* 11. 1. vindemiam. *Id.* 6. *ibid.* 8. 1. tonsuram ovium. *Id.* 3. *ibid.* 17. insitionem. ¶ 2. Item est sermonibus vel scriptis vulgare, omniibus notum facere, prædicare. — a) Generatim. *Cic. Mur.* 41. 89. Quibus in locis paucis ante diebus, factum esse consulem Muranum, nuncil litteræque celebrassent. *Id.* *Cæl.* 3. 6. Quod omnium accusatorum non criminibus, sed vocibus maledictisque celebratum est. *Id.* 1. *Divinat.* 17. 31. Quæ re celebrata — erat in inagno nomine et gloria. *Q. Cic. Petit.* cons. 13. Ad celebrandum rumorem valent dicendi laus, studia publicanorum, hominum nobilium voluntas etc. — b) Speciatim est vulgare, ut personæ aut rei nomen accedat et fama, adeoque ponitur pro laudare, orare, celebrem facere. *Cic. Planc.* 39. 93. Ego C. Cæsaris laudibus desim, quas primum populi Romani, nunc etiam senatus — plurimis atque amplissimis iudiciis videam esse celebratas? *Id.* *Arch.* 9. 21. Celebrare famam alicujus. *Id.* 9. *Phil.* 5. 10. Omnium mortali- um fama celebrat alicujus gravitatem, constantiam, fidem. *Id.* *Rabir.* *Post.* 16. 43. Laus poetarum carminibus, anallum monumentis celebratur. Adde *Horat.* 1. *Od.* 7. 5. Rursus *Cic. Arch.* 9. 20. Celebrari ingenio alicujus poetæ. *Id.* *Pis.* 12. 32. Egressum alicujus ornare atque celebrare. *Id.* *Marcell.* 3. 9. et 4. *Acad.* (2. pr.) 2. 4. Laudes alicujus litteris celebra- re. *Id.* 5. *Fam.* 12. 1. Nomen alicujus scriptis illustrare et celebrare. *Nepos Chabr.* 1. Hoc usque

eo tota Græcia fama celebratum est, ut etc. *Sall. Cat.* 9. Fortuna res cunctas ex lubrica magis quam ex vero celebrat obscuratque. *Id. ibid.* 9. Atheniensium facta per terrarum orbem pro maximis celebrare. *Id. Jug.* 89. talia faciundo seque remque publicam. *Id. ibid.* 73. et *Liv.* 4. 34. aliquid in majus. *Liv.* 3. 31. Tribuni legem omnibus concionibus celebrant. *Virg.* 8. *Æn.* 303. Talia carminibus celebrant. *Horat.* 1. *Od.* 12. 1. Quem virum aut heros lyra vel sacri Tibia sumis celebrare, Clio? *Id. Art. P.* 287. et *Quintil.* 11. 2. 10. Celebrare domestica facta. *Ovid.* 1. *Amor.* 10. 59. Est quoque carminibus meritis celebrare puellas Dos mea. *Id. 2. Art. am.* 499. Fama celebrari. *Liv.* 3. 31. Celebrant tribuni legem omnibus concionibus. *Plin.* 12. *Hist. nat.* 4. 8. (17). Unan (arborem) e peculiaribus Indiarum Virgilius celebravit ebenum, nusquam alibi nasci professus. *Id. 33. ibid.* 2. 8. (34). Ex eo se ordine profectum celebrans. h. e. ostentans, gloriosus. *Id. 5. ibid.* 1. 1. (16). Miris laudibus — aliquid celebrare. *Quintil.* 11. 1. 13. perpetua sæculorum admiratione. *Tac. Agric.* 39. victoriani ingenti fama. — Et cum duplici Accus. *Ovid.* 7. *Met.* 50. Celebrare aliquam servatricem. *Cels. præfat.* Esculapium vetustissimum auctorem. *Tac. 4. Ann.* 2. aliquem socium laborum. — Hinc Part. præter. pass.

Celebratus, a, um, quod adjective etiam occurrit, unde *Comp. Celebratio* I. et II. 1. et 2.; et *Sup. Celebratissimus* II. 2.

1.) Proprie occurrit — a) De loco et est frequentatus. *Sall. Jug.* 51. Forum rerum venalium totius regni maxime celebratum. — b) Item de sarris, ludis etc., et est solemniter administratus. *Sall. Jug.* 70. Dies festus celebratusque per omnem Africam. *Liv.* 3. 63. Supplicatio celebratio. *Ovid.* 7. *Met.* 430. Nullus Erichthidis fertur celebrator illo illuisse dios. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 43. 60. (123). Funus innumeris exsequiis celebratum.

II.) Translate. ¶ 1. De iis occurrit, quæ in consuetudinem trahuntur, frequenter usurpantur. *Sil. It.* 3. 319. Missile celebratum. h. e. ab omnibus usurpatum et cognitum. *Quintil.* 9. 2. 92. schemata. *Plin.* 33. *Hist. nat.* 1. 6. (28). Usus anuli celebratio. ¶ 2. Item sermionibus vel scriptis vulgatis, in ore omnium versatus, quo sensu occurrit — a) Generatim. *Cic. Flacc.* 27. 65. Quid porro in Græco sermone tam tritum atque celebratum est, quam si quis desperatui ducitur, ut Mysorum ultimus esse dicatur? *Id. Cluent.* 13. 36. Quid? illa cædes — quam clara tum recenti re fuit et quam omnium sermone celebrata? *Id. 2. Phil.* 23. 57. Scio me in rebus celebratissimis omnium sermone versari. *Id. Mur.* 7. 16. Vir nulla illustri laude celebratus. *Quintil.* 1. 10. 21. In proverbium usque Græcorum celebratum. *Gell.* 17. 2. ad fin. Verbum celebratus. — b) Specialim est vulgatus, in ore omnium versatus, ita ut fama et gloria polleat, adeoque laudibus, gloriosus. *Liv.* 29. 26. Scipio factis fortibus ingentis ad incrementa gloriæ celebratus. *Curt.* 4. 8. 3. Memnonis Tithonique celebrata regio. *Id.* 9. 1. 2. opes. *Id.* 9. 7. 23. Macedonum fortitudo. *Ovid.* 6. *Fast.* 349. Nomine quam pretio celebratur ara. *Sueton. Aug.* 18. Memoria celebratio. *Plin.* 5. *Hist. nat.* 1. 1. (7). Celebrati auctores. *Id.* 34. *ibid.* 8. 19. (85). artifices. *Id.* 31. *ibid.* 2. 3. (7). Fontes celebrati carmine Laureæ Tullii. *Id. ibid.* Villa celebrata porticu ac nemore. *Tac. 4. Ann.* 61. Celebrata eloquentia. *Seneca Cons. ad Marc.* 17. Fons carminibus celebratissimus. *Gell.* 17. 4. Scriptor celebratissimus. *Id.* 7. 2. Comen-tarii celebratissimi. *Id.* 10. 1. Philosophus in disciplina Stoica celebratus. *Martial.* 9. 16. Inscriptis tumulo septem celebrata virorum, Se fecisse, Chloë: quid pote simplicius? ubi celebrata in malam partem accipiendum eodem sensu, quo famosa.

CELEBRUS, a, um, adject. idem ac *celebris*. Pro celeri *Gell.* 19. 4. De urina celebra, ex igni proximo facta. Ita leg. plerique ex quibusdam editis libb. et multis codicib. MSS. Alii de urina crebra, vel de urina illecebra.

CELER, eris, ère, adject. — Est et alia forma *celeris*, e, sed minus usitata. Et sane *celeris* in recto singulari masculini generis est in illo *Caton.* apud *Priscian.* 7. p. 760. *Putsch.* Satis *celeris* sis in tempore. *Priscian.* certe ita agnoscere videtur. — Repetitur etiam *celer* in feminini genere. *Livius in Odys.* apud *Priscian.* *ibid.* At *celer* hasta volans perumpit pectora ferro. — Neutrum *celere* pro adverbio *celeriter*, Vide suo loco. — *Comp. Celerior* 1. et 2.; *Sup. Celerrimus* in omnibus paragr. — Alia *Sup. forma Celerrissimus* antiquæ est. *Ennius* apud *Priscian.* 7. p. 760. *Putsch.* Exin per terras postquam celerissimū rumor. Et *Cn. Matius* *ibid.* celerissimus ad-volat Hector. — Ratione habita etym. iuxta *Forcel-linum* est a *κἄλῃς*, Dorice et *Æolice* *κἄλῃρ* equus desultorius; vel a *κἄλῃ* jubeo; vel potius, quod et recentiores philologi probant, a *κἄλῃ* cello, impello. — Itaque *celer* proprie est citus, velox, rapidus (It. presto, veloce, celere; Fr. rapide, prompt; Hisp. rápido, veloz, prunto; Germ. schnell, geschwind, rasch, hurtig; Angl. swift, speedy, fleet, quick). ¶ 1. Occurrit de externo rerum motu. *Plaut. Trin.* 4. 3. 1. Fare te propere celere, recipe ad dominum domum. *Cic. 4. Fin.* 11. 32. Confligebat (*Philoctetes*) tardus celeres, stans volantes (aves), ut apud *Accium* est. *Virg. 6. Æn.* 426. Evaditque celer ripam. *Cl. Ovid.* 9. *Met.* 764. *Ovid.* 11. *ibid.* 774. Insequitur celereque motu celer urget amore. — Jungitur pluribus Substantivis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Virg. 5. Æn.* 211. agmen remorum. *Id. 5. ibid.* 217. alæ. *Ovid.* 1. *Amor.* 8. 50. annis. *Tac. 2. Ann.* 21. annis celerrimus. *Ovid.* 8. *Met.* 686. Anser celer penna. *Virg. 4. Æn.* 226. auræ. *Cic. 3. Herenn.* 15. 27. brachium. *Tibull.* 4. 3. 14.; *Ovid. Heroid.* 4. 42. et *Colum.* 7. *R. R.* 12. 13. canes. *Ovid.* 9. *Met.* 446. carina. *Catull.* 64. 341. cerva. *Val. Flacc.* 3. 545. cervus. *Tibull.* 2. 1. 53. classis. *Plaut. Stich.* 2. 3. 13. curriculum. *Seneca Agam.* 816. currus. *Id. Hippol.* 1001. cursus. *Lucan.* 1. 662. Cyllenius. *Horat.* 3. *Od.* 28. 12. Cynthio. *Ovid.* 4. *Met.* 304. Diana. *Tibull.* 1. 2. 70. et 4. 1. 91. equus. *Lucret.* 2. 192. flamma. *Tibull.* 4. 6. 17. flamma. *Virg. 3. Æn.* 243. fuga. *Plaut. Trin.* 3. 1. 22. gradus. *Seneca Med.* 847. gressus. *Lucret.* 3. 636. ietus. *Horat.* 3. *Od.* 4. 76. ignis. *Lucret.* 4. 334. impet. *Id.* 4. 324.; *Ovid.* 6. *Met.* 216. et *Val. Flacc.* 1. 91. lapsus. *Plaut. Truc. prol.* 8. lingua. *Propert.* 1. 14. 3. lintres. *Tibull.* 2. 1. 20. lupi. *Horat.* 4. *Od.* 7. 13. lunæ. *Ovid.* 3. *Art. am.* 576. manus. *Horat.* 3. *Od.* 29. 53. Mercurius. *Virg. 1. G.* 361. mergi. *Cæcilius* apud *Priscian.* 7. p. 760. *Putsch.* et *Tibull.* 2. 4. 2. navis. *Tibull.* 1. 5. 70. orbis rotæ. *Horat.* 3. *Od.* 59. 54. pennæ. *Seneca Med.* 763. et *Hippol.* 902. pes. *Propert.* 3. 9. 18. pedes. *Virg. 7. Æn.* 811. plantæ. *Lucan.* 1. 629. pulvis. *Ovid. Heroid.* 19. 176. puppis. *Tibull.* 2. 63. 1. ratis. *Horat.* 3. *Od.* 11. 14. rivi. *Seneca Hippol.* 1097. rotæ. *Virg. 5. Æn.* 465. et 1. *ibid.* 187.; *Horat.* 3. *Od.* 20. 9.; *Tibull.* 4. 1. 89. et *Ovid.* 5. *Met.* 367. sagitta. *Val. Flacc.* 3. 185. telum. *Virg. 12. Æn.* 855. turbo. *Horat.* 1. *Od.* 12. 10. et 1. *ibid.* 15. 3. ventus. *Ovid.* 2. *Met.* 71. volumen. ¶ 2. Item de temporis decursu, adeoque de iis, quæ decursu temporis fiunt, cujusmodi sunt eventus, actiones, sermones etc. *Plaut. Merc.* 5. 2. 9. Date, di, quæso, conveniendi mihi ejus celere copiam. *Cic. 2. Orat.* 21. 88. Oratione celeri et concitata. *Id. Dom.* 24. 64. Celeris reditus. *Lucret.* 4. 144. Facili et celeri ratione geri. Adde *eumd.* *ibid.* 4. 255. *Id.* 4. 775. Celeri ratione geri. *Cæs. 7. B. G.* 47. Elati spe celeris victoriæ. *Nepos Militiad.* 4. Ut nuntiaret quam celeri usque esset auxilio. *Id. Att.* 21. Celeria remedia proponere. *Id. Dion.* 10. Celeris rumor. *Id. Datam.* 6. Factum celerius. *Liv.* 21. 1. Nimis celeri desperatione rerum. *Virg. 12. Æn.* 507. Fata celerrima. *Tibull.* 4. 1. 205. et *Ovid.* 4. *Pont.* 16. 16. Celeris mors. *Id. Ovid.* 3. *Pont.* 4. 114. Fide celeri probare verba. *Id.* 4. *ibid.* 9. 79. virtus. *Quintil.* 9. 4. 83. Pedes longi graviores faciunt orationem, breves celerem ac mobilem. Adde *eumd.* 9. 4. 138. *Id.* 9. 4. 111. Celeres syllabæ. *Tac. 3. Ann.* 1. Ruere ad oppidum Brundisium, quod naviganti celerrimum lidissimumque appulso erat. *Val. Max.* 4. 7. Celerius est propinquum avocare, quam amicum. h. e. brevis tempus opus est, facilius est. *Scribon. Compos.* 28. Effretus celeres habere. *Claudian.* 1. in *Rufin.* 236. celeri leto. ¶ 3. Item de personis moralique earum qualitate, quæ aliquod velociter agunt: quo sensu occurrit — a) Absolute. — In bonam partem. *Cic. Orat.* 59. 200. Quæ mens eadem, quæ nihil est celerius, statim dimittit. *Virg. 4. Æn.* 285. Atque animi nunc huc celere, nunc dividit illic. *Ovid. Remed. Am.* 89. Mente celeri circumspicere. *Fellej.* 2. 73. 1. Adolescens manu promptus, cogitatione celer. — In malam partem *celer* interdum dicitur qui im-

petu quodam omnia agit, adeoque temere atque inconsulto agit. *Ter. Phorm.* 1. 4. 1. Celere consilium. *Liv.* 2. 51. Celeriora consilia. *Id.* 22. 38. Tuta celeribus consiliis præponere. *Id.* 9. 32. Consilia celeriora quam tutiora. *Horat.* 1. *Ep.* 18. 90. Oderunt bilem tristes, tristeque jocos, Sedatum celeres, agitem gnævumque remissi. h. e. qui impetu quodam omnia agunt. *Id. Sat.* 3. 147. Hunc medicus multum celer atque fidelis Excitat hoc pacto. *Id. Art. P.* 261. operæ celeris nimium curaque carentis Versus. *Id.* 1. *Od.* 16. 24. Celeres iambi. — b) Cum Ablat. rei, quam quis velociter agit. *Virg. 9. Æn.* 177. comitem *Æneæ* quem miserat *Ida Venatrix*, jaculo celerem levibusque sagittis. *Ovid.* 8. *Met.* 686. penna. *Lucan.* 1. 662. motu. *Fellej.* 2. 118. 2. sensu. *Plin.* 14. *Hist. nat.* 3. 4. (42). Uvæ celeres proventu. — c) Cum Genit. *Sil. It.* 4. 587. Celer nandi. — d) Cum Infinito. *Horat.* 1. *Ep.* 20. 25. Celer irasci. *Id.* 3. *Od.* 12. 10. excipere aprum. *Id.* 4. *ibid.* 6. 39. pronos volvere menses. *Plin.* 35. *Hist. nat.* 16. 56. (194). Terra celerrima dilui aqua. *Inscript.* apud *Murat.* 1638. 4. O CELERES IN MALA VOTA DEI HAS AYDIR PRECES, VITAM SERVARE MARITO. — NB. De cogn. Rom. V. ONOM.

CELERANTER, adverb. celeriter, velociter, rapide. *Accius* apud *Non.* p. 513. 25. *Merc.* Sed quis is est, qui nuntium cursum huc celeranter rapit?

CELERATIM, adverb. celeriter. *Sisenna Hist. lib. V.* apud *Non.* p. 87. 1. *Merc.* Quo magis celeratim poterant, insidiis suos disponit. Sed fortasse hæc lectio erronea est; *Gell.* cuius hunc locum ita legit 12. 15. Quam maxime celatim poterat etc. V. *CEL-LATIM*.

CELERATUS, a, um. V. *CELERO*.

CELERE, adverb. et est neutr. adjectivi *celeris* pro *celeriter*. *Plaut. Curc.* 2. 3. 4. Subito, propere, celere objectum est mihi negotium. Adde *Ennium* et *Novium* apud *Non.* p. 510. 12. *Merc.*; et veterem *Legem* apud *Frontin.* *Aquæd.* 129.

CELERES, um, m. plur. 3. trecenti equites a Romulo constituti ad custodiam sui corporis, ut *Liv.* 1. 15. narrat. *Cl. eumd.* 1. 59. *Paul. Diac.* p. 55. 2. *Müll.* docet, ita nominatos fuisse a *Celere* (cujus meminit etiam *Ovid.* 4. *Fast.* 837.) interfectore Remi, quem Romulus initio iis præposuerat, et tribunum Celerum appellaverat. Alii docent, dictos esse a Græco *κἄλῃς*, *ῥογῶς*, quæ voce vel equus significatur, vel eques equo insidens (V. *CELEUS* sub init.). Sunt etiam qui a celeritate dictos putant. Quæ omnia leguntur etiam apud *Serv.* ad illud *Virg.* 11. *Æn.* 603. Nec non Messapus contra, celeresque Latini. Nam *celeres Latini* est equitatus Latinorum, quem sic vocavit *Virg.* alludens ad illos *Celeres* Romuli, a quibus olim, hoc est sub regibus, omnes equites *celeres* dicebantur, teste *Paul. Diac.* loc. cit. et *Plin.* 33. *Hist. nat.* 2. 9. (35). Numa enim trecentis equitibus a Romulo creatis alios trecentos adiecit, qui omnes *celeres* sunt appellati. L. autem *Tarquinius Priscus*, teste *Cic.* 2. *de rep.* (edente *A. Maio*) 20., prioribus equitum partibus, secundis additis, M. et CC. fecit equites. Iisdem vero temporibus, ait *Pomponius Dig.* 1. 2. 2. § 15., et tribunum celerum fuisse constat. Is autem erat, qui equitibus præerat, et veluti secundum locum a regibus obtinebat. Ex hoc tribuno celerum originem habuit postea magister equitum, qui, quoties dictator dicebatur, secundas partes in republica sustinebat.

CELERIPES, pēlis, adject. comm. gen. qui levis est pedibus. *Cic. 9. Att.* 7. 1. Venit autem eo ipso die ille celeripes, quem *Salvius* dixerat. *Auson. Epigr.* 141. Nec ulla tam velox manus *Celeripidis* compendii. Adde *eumd.* *Parental.* 27. 4.

CELERITAS, ātis, f. 3. (celer) est velocitas, pernicitas, promptitudo (It. celerità, velocità, prontezza, speditezza; Fr. célérité, rapidité, promptitude; Hisp. celeridad, prontitud, presteza, velociada; Germ. Schnelligkeit, Geschwindigkeit, Hurtigkeit, Raschheit; Angl. swiftness, quickness, speed, celerity). ¶ 1. Occurrit de externa rerum mobilitate velocitate: quo sensu *celeritatis* opponitur *tarditas*, ut apud *Cic.* 1. *Off.* 36. 131. Cavendum est, ne aut tarditatibus utamur in gressu mollioribus, aut in festinationibus suscipiamus nimias celeritates, quæ cum sunt, anhelitus moventur. *Id. Rosc. Am.* 34. 97. Quid hic incredibilis cursus, quid hæc tanta celeritas festinatioque significat? *Id.* 4. *Tusc.* 13. 31. Velocitas corporis celeritas appellatur, quæ eadem ingenii

etiam laus habetur, propter animi multarum rerum brevi tempore percursionem. *Id. 1. Acad. (post.) 5. 19. Celeritas corporis in pedibus. Id. 2. Nat. D. 70. 114. equorum. Id. 1. ibid. 20. 52. Mundus versatur circum aem celi admirabili celeritate. Id. 7. Ferr. 34. 88. et Vellej. 2. 68. 2. Navis incredibili celeritate. Cic. 16. Att. 10. 1.; Nepos Ages. 2. et 4. et Vellej. 2. 51. 12. Tanta celeritate uti (in itinere). Cas. 1. B. G. 48. peditum. Liv. 41. 10. Præcipiti celeritate abire. Curt. 9. 4. 19. Prærapida fluminum celeritate occupari. Plin. 10. Hist. nat. 24. 35. (73). Velox flexuosi volatus celeritas. Sueton. Cas. 57. Celeritate incredibili longissimas vias conficere. Quintil. 11. 3. 164. Celeritas fortis (gestus). ¶ 2. De temporis decursu, adeoque de inceptis, eventibus etc., quæ decursu temporis sunt: quo sensu eidem pariter tarditas opponitur apud Cic. 5. Phil. 9. 25. et 26. Certe ista legatio moram et tarditatem afferret bello. Et mor. Tamen legatorum nomen ipsum et animos hominum molliet, et belli celeritatem morabitur. Id. Cael. 24. 60. Celeritas veneni. h. e. celeris agendi vis. Id. 2. Nat. D. 57. 142. Fit aliquid cum maxima celeritate. Cas. 7. B. G. 45. Celeritate vitare aliquid. Id. 7. ibid. 46. Celeritas tanta est in capiendis castris. Id. 3. B. C. 79. Celeritati studere. Plancus apud Cic. 10. Fam. 21. 2. et Nepos Eumen. 9. Celeritatem adhibere. Id. ibid. 10. Impedire celeritatem alicujus. Curt. 7. 2. 25. Velocitate celeritatem famæ antecedere. Quintil. 1. 10. 49. Celeritas augendi. h. e. in Mathesi. — Occurrit et de quantitate syllabarum. Cic. Orat. 57. 191. Brevitas et celeritas syllabarum. Adde Quintil. 9. 4. 88. et 91. et 140., et 11. 3. 107. ¶ 3. De animi alacritate atque in agendo velocitate. P. Cic. 4. Tusc. 13. 31. loc. cit. sub 1. Id. 1. ibid. 19. 43. Celeritas animi. Id. Senect. 21. 78. animorum. Id. Brut. 14. 53. et Nepos Eumen. 1. ingenii. Cic. 1. Acad. (post.) 5. 20. Naturæ celeritatem ad discendum dare. Id. Flacc. 20. 48. Homo quadam præcipiti celeritate dicendi. Id. 1. Orat. 5. 17. Celeritas et brevis et respondendi et lacessendi. Id. 1. ibid. 20. 90. eloquendi. Id. 1. ibid. 28. 127. verborum. Id. Orat. 16. 53. Flumen aliis verborum volubilitasque cordi est, qui ponunt in orationis celeritate eloquentiam. Adde Quintil. 11. 3. 111. Rursus Cic. Brut. 42. 154. Prompta et parata in agendo et respondendo celeritas. Quintil. 1. 10. 34. Celeritas percipiendi.*

CELERITER, adverb. (celer). Comp. *Celerius* et *Sup. Celerime*. — Celeriter est velociter, brevi tempore, propediem (It. presto, con celerità; Fr. promptement, rapidement; à la hâte; Hisp. prontamente, aceleradamente; Germ. schnell, geschwind, rasch, in kurzer Zeit; Angl. quickly, speedily, immediately). Plaut. Curo. 5. 2. Nam quam habui, absumpsi celeriter. Plancus apud Cic. 10. Fam. 21. 2. Ut, si durius aliquid esset, succurrere celeriter possem. Cic. 9. Fam. 11. 2. Celeriter una futuros nos arbitror. Id. 15. Att. 17. Litrum tibi celeriter mitam. Adde eumd. 5. Fam. 1. 2. et 11. 3., et 1. Divinat. 28. 59. Id. 5. Ferr. 24. 60. Eo celerius de isto transigamus, quo maturius ad Apronium possimus accedere. Id. 2. Fin. 14. 45. Mens celerime multa simul agitas. Adde *Lentulum* apud Cic. 12. Fam. 15. 1. Cas. 5. B. G. 20. Illi imperata celeriter fecerunt. Id. 2. ibid. 3. Cum celerius omnium opinione venisset. Adde eumd. 1. ibid. 48. Id. 1. ibid. 37. Re frumentaria quam celerime potuit comparata. Adde *Nepot. Mittad. 4. Them. 2. et Cimon. 3.*; Liv. 45. 1.; Curt. 4. 1. 5. et Plin. 32. Hist. nat. 2. 5. (14). — Proverbium est apud Sueton. Aug. 25. ab Augusto sæpe usurpatum: Sat celeriter fit, quidquid fiat satis bene.

CELERITUDO, inis, f. 3. celeritas. Varro 2. R. R. 12. 6. Alius putabat, ab eo dictum leporem a celeritudine, quod levissus esset. At valde dubia est lectio: verba enim illa a celeritudine glossata esse videntur; hinc eadem, damnata ab Ursino, unciis inclusit Gesner et Schneider: nec habuit in suis libris Ciceronius.

CELERIUSCULE, adverb. *dominut.* a celerius, aliquantum celeriter. Cic. 3. *Herenn.* 14. 21. Strenue quod volumus ostendere factum, celeriuscule dicemus: at aliud otiose retardabimus. Adde *Priscian.* 5. p. 611. *Putsch.*

CELERIUSCULUS, a, um, adject. *dominut.* a celeris, aliquantum celeris. Agnoscitur a *Priscian.* 5. p. 611. *Putsch.*

CELERIVOLUS, a, um, adject. qui celeriter volat. *Vetus Poeta apud Mar. Victorin. 3. p. 2572. Putsch.* Rapere maria celerivola dea sibi cupit. h. e. Iris.

CELERO, as, avi, atum, are, 1. (celeric). Part. *Celerans*, *Celeratus* et *Celerandus*. — Celerare est celeriter facere, festinare, properare. (It. far presto, accelerare; Fr. faire vite, hâter, accélérer; Hisp. apresurar, acelerar; Germ. schnell machen; Angl. to do quickly, to quicken, hasten, accelerate). Occurrit — a) Absolute. *Lucret. 1. 388. Auræ celerantes. Cic. Tim. 10. Genus motus, quod semper esset in eodem æque, — atque uno modo celeraret. At valde incerta est lectio. Catull. 63. 26. Celerare aliquo. Tac. 4. Hist. 24. Quam maximis itineribus celerare. Adde eumd. 3. ibid. 5. et 12. Ann. 64.; et Sil. It. 12. 64. Eutrop. 4. 20. Celerare ad Asiam. — b) Cum Infinito. *Auson. Mosell. 353. Sed celerant in se consumere nomen. — c) Cum Accusativo rei. Lucret. 2. 231. Celerare casus. Id. 5. 302. exitum alicui. Virg. 9. En. 378. fugam in silvas. Id. 4. ibid. 641. et Apul. 6. Met. gradum. Virg. 1. En. 656. Hæc celerans. Id. 8. ibid. 90. et Sil. It. 9. 96. Iter. Virg. 5. ibid. 609. vlam. Val. Flacc. 3. 251. opero. Id. 4. 80. et 385. Imperium alicujus. h. e. celeriter exsequi. Sil. It. 1. 574. gressum. Id. 7. 720. vestigia. Tac. 12. Ann. 46. oppugnationem. Id. 2. ibid. 5. Celerandæ victoriæ Intentior. *Ammian. 31. 11. Celeratum Iter. Apul. 10. Met. Celeratas bereditates excipere.***

CELES, Ælis, m. 3. κῆλης, πτος. Græca vox, quæ Græca pariter significatione in artibus tantum apud Latinos usu venit, et ¶ 1. Dicitur a Græcis *celes* equus, qui ab uno tantum regitur freno, aon iugo, ad differentiam eorum, qui bigis, aut quadrigis junguntur: item equus, qui in certaminibus publicis hujusmodi equo utitur. *Plin. 34. Hist. nat. 5. 10. (19).* Equestres statuæ Romanam celebrationem habent, orto sine dubio a Græcis exemplo. Sed illi celetas tantum dirabant in sacris victores; postea vero et qui bigis vel quadrigis vicissent. *Servius ad Virg. 8. En. 635. Celetes* Neptuno equestri deo edere. h. e. certamina, in quibus singulis equis insidentes decurrerent. *Salmas. ad Lamprid. Commod. 2. eos reprehendit, qui hoc loco celetes legendum putant. ¶ 2. Item genus est navis, quæ Latine celox appellatur, de qua F. infra. Plin. 7. Hist. nat. 56. 57. (205).* Cynabam invener Phœnices, celetem Rhodii. *Vellej. 2. 74. Piraticus cetes. Gell. 10. 25. Hippagines, cercuri, celoces vel, ut Græci dicunt, celetes. — Forcellinus hæc quoque addit: Denique celetes dicti sunt trecenti illi equites a Romulo instituti, qui sæpius Latino vocabulo, hinc fortasse deducto, Celeres appellatur. Hinc in notis Valer. Probi p. 1534. Putsch. legitur: Tr. Cel. Tribuni Celetum; vel ut alii leg. (sed minus placet) Celetium. At in editione Putsch. loc. cit. legitur Tribuni celerum vel Celitum: unde hæc omnia nibili faciendi sunt.*

CELETIZONTES, um, ni. plur. 3. (κῆλητιζόντες). Est vox artis propria, quæ equum singularem in certamine regentes significat. V. vocem præced. sub 1. *Plin. 34. Hist. nat. 8. 19. (75). de Canacho sculptor. Idem et celetizontas pueros ferit, et paulo post (78). Begiæ Minerva laudatur, et celetizontes pueri.*

CELEUMA et

CELEUSMA, Ælis, n. 3. (κῆλευσμα a κῆλευω ju-beo). *Celeuma* extrito s reperitur in optimis quibusdam libris, teste *Dausq. in Orthograph.*, qui bujusmodi scripturam non improbat. Nam Græci quoque κῆλευμα interdum dicunt. — *Fenani. 4. de Vita S. Martini 423. celeusma, æ, f. 1. usurpavit: sed improbandus. — Ceterum celeusma est vox et clamor, quo portisculus remigibus signum dat eosque ad remigandum abhortatur: F. et PAUSARIIS. Pseudo-Ascon. ad Cic. Divin. in Cæc. 17. 53. p. 122. 6. ubi hæc vocem usurpat, docet, aliquando hoc celeusma cani solitum remigibus per symphoniacos, et per assam vocem, et, ut in Argo navi, per citillam. Quo cantu remiges a lædio laboris non parum levabantur. *Martial. 3. 67. 4. Lectos filitils ad celeusma remos. Paulin. Nol. carm. 17. 102. Navis læti solitum celeusma Concinet versis modulis in hymnos. Rutil. 1. 370. Dum resonat variis vile celeusma modis. Cf. Zumpt ad h. l. — Hinc ait Dausq. scriptum et usurpatum pro cantu vindemiatoribus proprio, qui proprie jubulum vocatur, et legitur apud Hieronym. in Isaiam 5. 10. Nequaquam in vindemia lætus vindemiator celeuma cantabit.**

CELIA, æ, f. 1. vox Hispana, qua significator potio ex tritico facta. Madefaciebant enim Hispani triticum, et macerabant, deinde siccabant, et in farinam redactum molli succo admiscebant, quo fermentato sapor austeritatis et calor ebrietatis adiciebatur, ut loquitur Oros. 5. 7., ubi de Numantinis a Scipione obsessis verba facit: dictamque celiam tradit a calefaciendo. Legitur hæc vox etiam apud Plin. 22. Hist. nat. 25. 82. (164); Flor. 2. 18. 12.; *Ammian. 26. 22. et Isid. 20. Orig. 3. 18.*

CELIBARIS. V. **CELIBARIS**.

CELLA, æ, f. 1. Quod ad scriptionem attinet, fere sine diphthongo scribitur. Est enim a celando. h. e. condendo, ut docent Varro 5. L. L. 162. Müll.; *Paul. Diac. p. 66. 9. Müll. et Servius ad Virg. 1. En. 437. aliiq.* Quia vero ipsum celo etiam hac significatione quidam per diphthongum scribunt, ut Varro et *Paul. Diac.*, ideo et cella scriptum alicubi invenitur. Rectius tamen est sine diphthongo acerbere, ut placet *Manut., Dausq. et Voss.* ex antiquis monumentis et consuetudine. — Ceterum, quod ad etymon attinet, rectius videtur cella esse per syncope pro camerula, eadem ratione qua sella pro sedula, mala pro mandela, scala pro scandela, ala pro axilla. Itaque cella proprie est parva camera, semperque tot vel saltem ampliori edificio opponitur (It. cameretta, camerino, cella; Fr. petite chambre; Hisp. pequeno aposento, quarto; Germ. die kleine Kammer, Celler, Kause; Angl. a chamber). Occurrit speciatim tantum, et quidem ¶ 1. De diis et de templis, in quibus cella erat pars sacratio et nobilior, in qua signa decorum stabant; et uno templo plures cellæ aliquando continebantur, ut in Capitolino tres, quarum media Jovi, dextra Minervæ, læva Junoni dicata fuit. Fr. dici potest chapelle. Liv. 5. 50. Cella Jovis, Minervæ, Junonis (in templo Capitolino). Adde eumd. 6. 29. et 35. 41.; *Vitruv. 3. 2. 2. et 4. 4. 1. Schneid.; Val. Max. 8. 15. 1.; Plin. 34. Hist. nat. 7. 17. (38); Gell. 7. 1. Inscript. apud Orell. 947.*, quæ pertinet ad ann. post Chr. n. 218. PR. ID. IYL. IN CAPITOLIO ANTE CELLAM IYONIS REGINÆ FRATRES ARVALES CONVENERUNT AD VOTA ANNYA SYSCIPENDA etc. — Sciendum tamen, pro varia temporum dispositione variam cellarum magnitudinem fuisse: aliquando enim cella majus spatium, quam ceteræ partes, occupabat; quod colligimus ex *Vitruv. locis superius cit.* — Interdum etiam cella est ædes vel delubrum uni tantum divinitati sacrum. Cic. 3. Phil. 8. 19. Armatos in cella Concordiæ Inclusit. Adde eumd. ibid. 12. 31.; et Liv. 27. 11. et 25. ¶ 2. Item de hominibus, et cella est — a) Generatim parvum cubiculum, quod uni tantum Inseruit, vel etiam casa angustior pauperiorum hominum. *Ter. Adelphi. 4. 2. 13. Nam me jam in cellam aliquam cum illa concludam. Martial. 3. 48. Pauperis extruxit cellam, sed vendidit Ollus Prædia: nunc cellam pauperis Ollus habet. Adde eumd. 7. 20. et 8. 14. — b) Speciatim est cubiculum asecretum in ædibus, servis destinatum. *Cato R. R. 14. Cellæ familiæ. F. FAMILIARICUS. Cic. 2. Phil. 27. 67. Servorum in cellis stratos lectos peristromatis vires. Cf. Quintil. 8. 4. 25. Vitruv. 6. 7. 2. Schneid. Cellæ familiaricæ. Adde Horat. 1. Sat. 8. 8. Colum. 1. R. R. 6. 3. Cellæ bubulcorum et pastorum. Adde Senec. 3. Controv. 21. Petron. Satyr. 29. Cella ostiarii. Adde eumd. ibid. 77. — c) Ita quoque appellantur cubacula ineretricum. *Petron. Satyr. 8. Jam pro cella meretrice assem exegerat. Adde Martial. 11. 45. et Juvenal. 6. 122. — d) Dicitur quoque cella de membris balinei, quæ sunt frigidarium, tepidarium, caldarium apud Plin. 2. Ep. 17. et 5. ibid. 6.; *Pal-lad. 1. R. R. 40. 4; Veget. 2. Veterin. 6. 3. Schneid.; Vopisc. Carin. 17.; et Inscript. apud Orell. 3327. et 3328. — De cella solcari a Spartiano. Caracall. 9. memorata F. SOLEARI. — ¶ 3. De brutis animalibus. — a) Cella ponitur de cubilibus, seu loculantibus columbarum et anserum altitum, ubi habitant et pullos fovent apud Colum. 8. R. R. 8. 3. et ibid. 14. 9., quocum cf. Varro. 3. R. R. 10. 4. — b) Item de cavernulis, quæ sunt in favis apum, fucorum, crabronum. *Virg. 1. En. 433. dulci distendunt nectare cellas. Plin. 11. Hist. nat. 21. 24. (71). Apum cellæ sexungulæ. — ¶ 4. Sæpius cella est locus secretus in ædibus, in quo aliquid ad usum familiaris pertinens reconditur, et asseveratur. — a) Capit autem significationem pro ratione adjectivorum, quæ illi junguntur, ut cella vinaria, in qua vinum*****

servatur; *olearia*, in qua oleum; *farinaria*, *pomaria*, *lignaria*, *mellaria*, *casearia*, etc. *Cato R. R.* 3. et 13. Cella vinaria, *olcaria*. *Cic. Senect.* 16. 56. Semper boui assidueque domini referta est cella vinaria, *olearia*, etiam *penaria*. *Id. Pis.* 27. 67. Pistor domi nullus, nulla cella; panis et vinum a propola, atque de cupa. *Id. A. Ferr.* 2. 5. Cato cellam *penariam* reipublici nostri *Siellam* nominavit. Adde *eumd.* *Top.* 3. 17. *Farru* 1. *H. R.* 11. 2. et 13. 7. Cella vinaria. (Da cella vinaria *V.* in *APOTHECA*). Adde *Vitruv.* 6. 6. 2.; *Horat.* 1. *Od.* 37. 6. et 2. *Sat.* 8. 46. et *Colum.* 1. *R. R.* 6. 9. — Joculariter *Plaut. Amph.* 1. 1. 4. *cellam* promptuarium vocat carcerem, in quo vineti custodiuntur, ut inde ad supplicium extrahantur. Festive etiam ludit in illo *Curcul.* a. 3. v. 16. Edepol ne ego hic me latus explevi probe; et quidem reliqui in ventre cellae unum (*al. leg. uni*) locum, ubi reliquiarum reliquias recondere. — b) Absoluta quoque occurrit *cella*, et significat penum, in quo reponebantur quaecumque in usum familiae consumenda erant. *Cic.* 14. *Att.* 19. 6. Villam cellamque allecul tradera. *Id. A. leg. Agr.* 33. 89. Capua cella atque borreum Campani agri. — Speciatim vero hac significatione *cella* ponitur pro penu praetorum aliorumque Romanorum magistratuum, dum ipsi provincias administrabant: praetoribus enim aliquas magistratibus a provincia dari solebat frumentum in cellam, quod in usum suum consumerent: quod patet ea *Cic.* 5. *Ferr.* 86. 200. *Id. Cic. Divinat.* in *Caec.* 10. 30. et *Cic.* 5. *Ferr.* 92. 214. In cella imperare frumentum. *Id. ibid.* 90. 209. Cellae nomine. *Id. ibid.* 86. 200. In cellam dare. *Id. ibid.* 87. 202. Data est tibi pecunia, Verres, qua frumentum tibi emeris in cellam. *Id. ibid.* 81. 189. sumere in cellam.

CELLARARIUS, il, m. 2. Idem quod cellarius. *Paul.* 3. *Sentent.* 6. 72. Vestiarum et cellarum et cubicularum et arcarum. *Cujas.* ex antiq. libb. *cellariis* reponit. *Ulpian.* *Dig.* 33. 7. 12. Cellarium ideo praepositum, ut rationes salvae sint. Ita *Torrentin.*; at *Haloand.* habet *cellarium*. Adduntur alia loca ex *Cod. Justinian.* et *Cassiod.*, sed ubique lectio variat. Sane *cellararius* minus apte a *cella* et *cellaris* descendit, quam *cellarius*; uisi retinendum sit *cellararius* esse a *cellarium*, ut *cellarius* est a *cella*.

CELLARIENSIS, se, adject. ad cellarium pertinens. *Impm. Theodos.* et *Valentinian.* *Cod. Theod.* 11. 28. 16. Species cellariensis. Adde *ibid.* 7. 4. 32. *V. CELLARIUM*.

CELLARIOLUM, l, n. 2. deminut. a cellarium, parvum cellarium. *Hieronym.* 2. *advers. Jovinian.* 29. Sunt et culinae in templo, sunt et cellariola, et forcularia.

CELLARIS, e, adject. ad cellam pertinens. Apud *Colum.* 8. *R. R.* 8. 1. *Columbi* cellares sunt qui in columbario aluntur, et in cellis, seu caveis in eo structis habitant et oideantur.

CELLARIUM, il, n. 2. cella, promptuarium, locus in aedibus secretus et obscurus, in quo reconduntur, et, ubi opus est, inde promuntur, quae ad victum necessaria sunt (It. *guardaroba*, *dispensa*, *conserva*; Fr. *garde manger*; Hisp. *alacena*, *guarda mangiar*; Germ. *die Speise-und Vorraths-Kammer*; Angl. a *cellar*, *storehouse*, *buttery*, *pantry*).

1.) Proprie. *Dig.* 32. 41. § 1. Liberto meo diaetam, in qua habitabam, item cellarium junctum eidem diaetae ab herede meo concedi volo. *Plin.* 30. *Hist. nat.* 15. 24. (111). Quorum agri minorem modum obtinere, quam cellaria litorum. *Hardum.* legit *sellaria*, quam lectionem retinuit et *Sillig.* *Inscript.* apud *Murat.* 903. 1. T. FLAVIUS KROS DOMITIANI CAES. SER. A CELLARITA. h. e. praepositus cellariis. Adde *Augustini* locum allatum in CANABA.

II.) Impropropie. Per metonymiam ponitur pro his rebus, quae cellario continentur, quae sunt sal, vinum, oleum, carnes, lardum, caseus, et his similia, (praeter annonam panis, vel frumenti) quae in *Cod. Theod.* 11. 28. 16. species cellariensis dicuntur. Sever. *Subpic.* 2. *Hist. Sacr.* 41. Accitil Episcopi Ariminum coovenere: quibus omnibus annonae et cellaria dari Imperator praeparat. *Impm. Gratian.*, *Valentinian.* et *Theodos.* *Cod. Theod.* 1. 10. 3. § 1. Neque plus aliquid praestabitur, quam nos concessimus in annis, seu cellariis.

Homonym. Inter *penum*, et *cellarium* hoc interest, quod *cellarium* est paucorum dierum, *penus* vero temporis longi. Ita *Servius* ad *Virg.* 1. *Aen.* 707. Quod sane discrimen perpetuum non est.

CELLARITA, ae, m. 1. qui cellario seu cellae penariae praest. *Cassiod.* 10. *Variar.* 28. Nec solum contra macellarum, vinarios, feneratorum et cellaritas cujusquam praevallere malitiam, qui vestro iudicio administrationes publicas susceperunt. *Nisi forte cellaritas mendum sit pro cellarios.*

CELLARIUS, a, um, adject. ad cellam pertinens. *Plaut. Mil. glor.* 3. 2. 31. Postea sagina ego ejiclar cellaria. *Vet. Scholiast.* ad *Pers.* 6. 24. Turdus cellarius. h. e. lo aviario inclusus, cui *ibidem* opponitur *terrarius*: *V. TERRARIUS*. — *hinc*

Cellarius, ii, m. 2. absolute, substantivorum more (subaudi *servus*) est cellae praepositus, ut condat et promat, quae opus sunt. *Plaut. Capt.* 4. 2. 115. Sume, posce, prome quidvis: te facio cellarium. *Colum.* 11. *R. R.* 1. 18. Ut cibum, et potio sine fraude a cellariis praebatur. Adde *eumd.* 12. *ibid.* 3. 9. et 4. 2. *Plin.* 12. *Hist. nat.* 12. 62. (188). Cellarii in sacris odorem viro gravem eximunt. Adde *Dig.* 33. 7. 12. § 9. et 40. 4. 28. *Inscript.* apud *Murat.* 925. 5. L. PAVLLVS L. L. PARATVS AVG. CELLARIVS. Adde *Inscript.* apud *Orell.* 2868.

Cellaria, ae, f. 1. absolute, substantivorum more (subintellige *ancilla*) mulier cellae praeposita. *Plaut. Mil. glor.* 3. 1. 102. Quia nihil abstulerit, succenset cellaria. *Al. leg.* ceraria, quod praestat; *al.* geraria.

Cellarium, ii, n. 2. substantivorum more. *V. loco suo.*

CELLATIO, onis, f. 3. plurium cellarum series. *Petrus. fragm. Tragur.* 77. *Burmman.* Domus habet suum cellationem, cubiculum, in quo ipse dormio etc. Sunt qui suspicantur, aliter legendum esse.

CELLIO, onis, m. 3. idem qui cellarius. *Inscript.* apud *Gruter.* 582. 10. n. m. ACVDNI NVNINI PRIMITIVI CELLIONIS POMP. PRIMITIVA LIB. ET CONJ. OBSEQ.

CELLO, is, celsum, cellere, 3. De hac voce, quae usurpatur tantum in compositis *antecello*, *excello*, *percello*, *praecello*, *recello*, *V. CELSUS*.

CELLULA, ae, f. 1. deminut. a cella, parva cella, parvum cubiculum. Occurrit § 1. De bonislibus. —

a) Generatim. *Ter. Eun.* 2. 3. 18. Cum in cellulam ad te patris penum omnem congrebam clanculum. h. e. cubiculum servi. — b) Speciatim est cubiculum secretum in aedibus, servis destinatum. *Seneca 3. Controv.* 21. — c) Ita quoque appellantur cubacula meretricum. *Petrus. Satyr.* 11. Rursus plausuque celulam implevit. h. e. cubiculum meretricis, aut diversorii. Adde *eumd.* *ibid.* 136. — § 2. De brutis animalibus. *Colum.* 8. *R. R.* 9. 3. Receptacula non tamquam columbis locumenta vel cellulae cavata efficiuntur, sed etc. *Ambros.* 5. *Hexam.* 21. Minutae ac rotundae cellulae apum.

CELLULANUS, i, m. 2. est monachus, qui in angusta casa vitam agit. *Sidon.* 9. *Ep.* 3. Peritus precum insulae arum, quas de palæstra coaggregationibus eremitidis, et de senatu Lirinensium cellulae arum in urbem quoque transtulisti. h. e. ex monasterio percelebri in insula Lerina prope Antipolim Galliae Narbonensis urbem.

CELO, as, avi, flum, are, 1. Reperitur etiam *caelo* cum diphthongo ae, ut dictum est in voce *CELLA* sub init.: sed hac ratione fere ponitur pro insculpere. *Part. Celans* sub 2.º a. et b.; *Celatus* sub 2.º a. et in fin.; *Celandus* sub 2.º a. et sub 3.º — Ratione habita etym., haec vox conjungitur cum adverb. *clam* et *occulu*; necnon cum Germ. *hehlen*. — Celio est occulto, abscondo, clam habeo, totis viribus curo ne sciatur; et saepissime conjungitur cum persona, cui aliquid occultatur: quapropter *celare* significat potius moralem actum, quo peccata et crimina curamus ne sciatur, quam materiale actum, quo aliquid aliorum oculis subtrahimus; quod colligitur etiam ex *Cic.* 3. *Off.* 13. 57. Neque enim id est celare, quidquid reticeas; sed cum, quod tu scias, id ignorare emolumentum tui causa vells eos, quorum intersit id scire (It. *celare*, *nascondere*; Fr. *cacher*; Hisp. *esconder*, *ocultar*; Germ. *verhehlen*, *verbergen*, *verheimlichen*; Angl. to *hide*, *conceal*). Occurrit — 1.º) Raro admodum absolute, et est secreto, clam agere. *Cic.* 3. *Off.* 8. 37. Atque etiam ex omni deliberatione celandi et occultandi spes opinioque removenda est. Adde *eumd.* 1. *ibid.* 30. 18.; 3. *ibid.* 12. 52. et 13. 57. *Tibull.* 1. 9. 23. Nec tibi celandi spes sit peccare parant. — 2.º) Saepissime — a) Cum Accusativo personae aut rei tantum, quae occultatur. *Plaut. Aulul.* 2. 3. 10. Quod celatum est atque occultatum usque adhuc, nunc non potest. *Ter. Heaut.* 4. 3. 20.

Celabitur itidem ut celata adhibe est (virgo). Adde *eumd.* *Eun.* 2. 3. 4. *Cic.* 4. *Acad.* (2. pr.) 18. 60. Cur celatis, quasi turpe aliquid, sententiam vestram? *Cæs.* 1. *B. C.* 76. Sed plerisque ii, qui receperant, celant nocteque pro vallum emittunt. *Nepos Att.* 12. Atque barum nuptiarum conciliator fui (non est enim celandum) M. Antonius. *Liv.* 5. 51. ad fin. Sacra terrae celavimus. *Vir.* 9. *En.* 426. Conclamat Nisus, nec se celare tenebris Amplius — potuit. *Horat.* 2. *Sat.* 8. 73. Ingenium Res adversae nudare solent, celare secundae. *Id. ibid.* 4. 11. praepetia canam, celabitur auctor. *Id. Carm. saec.* 9. Alue sol, curru nitido diem qui Promis et celas h. e. celas cum occidis. *Phaedr.* 2. 2. 4. Mulier annos celans elegantia. *Ovid. Heroid.* 12. 37. quis enim bene celat amorem? *Colum.* 11. *R. R.* 2. 36. Celat se vespere stella. *Justin.* 24. 3. Ad celandum fraudem. *Ulp.* *Dig.* 11. 4. 1. Qui fugitivum celavit, fur est. *Id. ibid.* 21. 1. 17. Celare se ab aliquo. — Jungitur pluribus Substantivis, quorum praecipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Virg.* 6. *En.* 443. aliquos valles celant. *Cur.* 4. 6. 5. arcana. *Horat.* 3. *Od.* 3. 50. aurum. *Id. 3. ibid.* 3. 42. catulos. *Nepos Epam.* 3. commissa. *Liv.* 24. 5. consocios. *Catull.* 64. 175. consilia crudelia dulci forata. *Ovid.* 2. *Art. am.* 427. criuina sua. *Id. 2. Met.* 37. culpam sub imagine falsa. *Id. 9. ibid.* 100. damnum. *Horat.* 1. *Ep.* 15. 23. echinos aequora celant. *Cæs.* 7. *B. G.* 80. factum. *Tibull.* 1. 2. 34. furta. *Ter. Heaut.* 3. 1. 15. gaudium. *Ovid.* 10. *Met.* 763. granum sub cortice celant inala. *Id. 15. ibid.* 476. hamos cibis. *Id. 6. Fast.* 297. ignes. *Lucret.* 1. 515. inane corpore suo. *Ovid.* 1. *Art. am.* 397. Indicem. *Ter. Heaut.* 2. 2. 11. iras. *Id. Heaut.* 4. 1. 61. orata. *Horat.* 4. *Od.* 14. 45. origines fontium. *Tibull.* 1. 9. 3. perjuria. *Ovid.* 2. *Met.* 594. pudorem teobris. *Colum.* 11. *R. R.* 2. 34. sidera celantur. h. e. occidunt. *Horat.* 2. *Sat.* 8. 28. succum. *Plaut. Amph.* 1. 2. 28. suspicionem. *Lucan.* 10. 14. timorem. *Horat.* 1. *Sat.* 2. 85. turpia. *Id. 1. Ep.* 16. 24. ulcera. *Ovid.* 5. *Fast.* 519. ulvam lino celantes. *Id. 2. Met.* 463. uterum manibus. *Horat.* 2. *Sat.* 5. 104. vultum gaudia prodentem. *Ovid.* 4. *Met.* 653. vultus manibus. — Et in Partic. praeter. pass. *Ter. Andr.* 1. 1. 105. Bene dissimulatus amor et celatus. *Propert.* 3. 23. 30. At te celatis metae gravis urget anis. h. e. tacite subeuntibus. *Lucret.* 5. 1158. Celata peccata. *Horat.* 4. *Od.* 9. 30. virtus. *Ovid.* 2. *Fast.* 831. ferum. *Id. 9. Met.* 615. ignes. *Sueton.* *Cal.* 11. Celatus capillamento ganeas obibat. — Et verborum mediorum vi. *Sil.* 11. 13. 57. Nec celata deum, et militans Tritonia virgo. h. e. celans se esse deam. *Idem.* *Idem.* (post.) 1. 2. Nec tamen istum cessare, sed celare quae scribat existimo. *Nepos Datam.* 5. Celans qua voluntate esset in regem. *Cf. eumd.* *ibid.* 6. — 3.º) Cum Accusativo personae tantum, cui aliquid occultatur, aut quae ut aliquid oesiat, curamus. *Ter. Heaut.* 4. 3. 27. Et scilicet jam me hoc vides patrem exorare, ut celet senem. *Cic.* 2. *Off.* 8. 37. Si omnes deos hominesque celare possimus. *Id. Deiot.* 6. 18. Si te interemisset, Jovis numeo numquam celare potuisset, homines fortasse celavisset. Adde *eumd.* 1. *Att.* 2. 28. 74. et 3. *Off.* 12. 52. *Ovid. Heroid.* 18. 13. Noo poteram celare meos, velut aote, parentes. — Et passive. *Cic.* 5. *Fam.* 19. 2. De quo ad te, non quo celandus esses, nihil scripsi. *Id. 2. leg. Agr.* 5. 12. Cum me in eorum sermonem insinuarem, celabar, excluder. Adde *eumd.* 2. *ad Q. fr.* 16. 5.; et *Nepot.* *Hann.* 2. — 4.º) Adita et re quae occultatur et persona cui res eadem occultatur. — a) Cum Accusativo et personae et rei. *Cato R. R.* 5. Ne quid dominum celavisse velint. *Plaut. Aulul.* 1. 2. 35. Nam nunc quum celo (*aurum*) sedulo omnes, ne sciant, omnes videntur scire. *Ter. Adelph.* 1. 1. 29. Ea ne me celet consueciet filium. *Id. Heaut.* 3. 3. 24. Te atque alios partum ut celaret suum. Adde *eumd.* *ibid.* 3. 1. 40. et *Andr.* 3. 4. 6. *Cic.* 2. *Fam.* 16. 3. Non te celavi sermonem S. Ampli. *Id. Orat.* 63. 230. O virum simplicem, qui nos nihil celet! *Id. 4. Att.* 16. 14. Quid, celabo te res Romanas? *Lucret.* 4. 1182. Ipsae omnia summopere hos possidentia celant. *Nepos Eumen.* 8. Iter, quod habebat, omnes celat. *Ovid.* 4. *Fast.* 149. ut tegat hoc celetque viros. *Alti*, inter quos *Forcellinus*, *leg.* viris. — Et passive cum Pronomin. person. *Ter. Heaut.* 4. 4. 23. Nusne hoc celatos tam diu? *Cic.* 3. *ad Q. fr.* 5. (*ak. b.*) 4. Sed tamen iudicabo tibi, quod mehercule

in primis te celatum volebam. — b) Cum Accus. personæ et Relativo. *Cic. 3. Off. 12. 53.* Tu celabis homines, quid iis adsit commoditatis et copiae? *Tibull. 1. 8. 1.* Non ego celari possum, quid nutus amanti etc. — c) Cum Accus. personæ et Ablativo rei cum præp. de. *Cic. 7. Fam. 20. 3.* Bassus noster me de hoc libro celavit, te quidem non videtur. *Adde eund. Deiot. 6. 18.* — Et passivo. *Cic. Cluent. 66. 189.* Non est profecto de illo veneno celata mater. *Adde eund. Sull. 13. 39. et 6. Fam. 2. 9.* — d) Raro, et passivo tantum, cum Dativo personæ. *Nepos Alcib. 5.* Id Alcibiadi diutius celari non potuit. *Auct. B. Alex. 7.* Quod neque celari Alexandrini possent in apparanda fuga. *Al. leg. Alexandrinos. Paulin. Nolan. cirm. 18. 295.* oculi fures quacumque latebra Non tibi celantur. — Hinc Part. præter. pass.

Celatum, i. n. 2. absolute, substantivorum more occurrit pro secreto, arcano. *Plaut. Trin. 2. 1. 15.* Indagator celati. *Id. ibid. 1. 2. 127.* Celata omnia pessum dare. — *NB.* De cogn. *V. ONOM.*

CELO, ovis. Falsa lectio: *V. CELOX.*

CELOSTRATA, antepagmenta, lectio incerta apud *Vitruv. 4. 6. 8. V. Schneider. ad h. l.*

CELOX, ōia, f. 3. Ratione habita etymi, hæc vox coniungenda est cum *celer* et *cello*, nec non cum *Gr. κέλης*: hinc *celox* generatim est quicquid velociter navigat.

I.) Proprie est genus navigii parvi et celeris: a voce Græca allata, quæ sumpta est per metaphoram ab equo *celate*, quia, ut hic ab uno tantum regitur, ita hoc navigium vel uno tantum remo agitur, vel si (quod verius est) pluribus, ita tamen ut a singulis singulos remos tractantibus agatur. Fuit inventum Rhodiorum, ut *Plin. 7. Hist. nat. 56. 57.* docet. *Ennius* apud *Isid. 19. Orig. 1. 22.* Labitur uncta carina per æquora cæla celocis. *Ubi male quidem legunt celonis, et apud Isid. loc. cit. celones pro celoces.* *Adde Plaut. Capt. 2. 4. 94. et Turpilius apud Non. p. 533. 5. Merc. Varro apud eund. Non. p. 533. 7. Nautæ remragam dñrent celocem. Liv. 21. 17.* Naves cœx. quinqueremes, celoces viginti deductæ. *Adde Gell. 10. 25.* — Nonnumquam accipitur et pro navi prædatoria, quæ certe celerissima sit oportet, ut apud *Plaut. Asin. 2. 1. 10. et Liv. 37. 27.*

II.) Improperie, ita tamen ut allusio ad celere navigium servetur, de nonnullis ponitur, quæ veloci cursu feruntur. Festive *Plaut. Pseud. 5. 2. 12.* Dic tamen, unde onustam celocem agere te prædicem h. e. stomachum vino plenum. *Id. Mil. glor. 4. 1. 39. PAL.* Hæc celox illius est, quæ hic egreditur internuntia. *enac.* Quæ hæc celox? *PAL.* Ancillula illius est etc. Adjective, seu potius per appositionem *Id. Pen. 3. 1. 40.* Obsecro hercle operam celocem banc mihi, ne corbitam date. h. e. operam celerem, non tardam. Nam sicut celox citato cursu fertur, ita corbita lento, cum navis oneraria sit.

CELSE, adverb. (celsus). Comp. *Celsius I.* — Celse est alte, excelsa (*It. altamente, in alto; Fr. en haut; Hsp. arriba, altamente; Germ. hoch, erhaben; Angl. loftily, highly.*)

I.) Proprie. *Colum. 4. R. R. 19. 2.* Lætitia vitium celcius evagatur. *Cloudian. 1. in Eutrop. 387.* Celcius assurgunt cornua. *Ammian. 25. 4.* Celcius consurgere.

II.) Improperie. *Stat. 3. Silv. 3. 145.* Celse nato rum æquavit bonori. h. e. equæstris ordinis. Nam celus de equitibus sæpe dicitur.

CELSITAS, ōis, f. 3. celsitudo. Quidam tribuunt *Ciceroni 3. Off. 5. 24.*; sed plerique, inter quos *Orellius, leg. excelsitas.*

CELSITUDO, inis, f. 3. altitudo, excelitas. ¶ 1. Proprie et stricto sensu. *Fellej. 2. 94. 2.* Juvenis genere, forma, celsitudine corporis maximoque ingenio instructissimus. *Apul. Mund. 53.* Summæ celsitudinis esse. ¶ 2. Latiori sensu sequiore ævo titulus fuit, quo appellabantur Comes sacrarum largitionum et Præfectus Prætorio, ut est in *Cod. Theod. 1. 6. 6. et 9. 1. 15.*

CELSUS, a, um, adject. Comp. *Celsior I. et II. 2.* Super. *Celsissimus I. et II. 1.* — Ratione habita etymi, nonnulli opinantur derivari a græco κέλης, hoc est equus (*V. CELES*): quasi inde huius vocis ratio petita sit, quod homines equis insidentes, alti sint erectoque corpore sedeant. Recentiores tamen philologi rectius docent proprie esse particip. pass. ab antiq. *cello*, eo modo quo *altus* ab *alo*, *artus* ab *oro* etc. — Ceterum *celsus* est altus, sublimis, elatus,

et dicitur de iis, quæ alta simul et erecta sunt (*It. alto, eccelso, diritto in su; Fr. haut, élevé et droit; Hsp. alto, elevado; Germ. hoch, erhoben, aufemporgerihtet, sich erhebend, erhoben; Angl. lofty, high, upright, erect, stately.*)

I.) Proprie. *Cic. 2. Nat. D. 56. 140.* Quæ (naturalia) primum eos (homines) humo excitatos, celso et erecto constituit. (*Cf. Ovid. 1. Met. 85.* Os homini sublime dedit, celumque tueri Jussit.) *Varro* apud *Non. p. 4. 19. Merc.* Hæc postquam dixit, cedit citus celso totum. *Liv. 30. 32.* Celso hæc corpore — dicebat. *Ovid. 8. Met. 205.* Icare, alt, moneo: ne si demissior ibis, Unda gravet pennas; si celsior, ignis adurat. *Plin. 11. Hist. nat. 16. 16. (51).* Regi apium pennæ breviores, crura recta, Ingressus celsior. *Stat. 8. Theb. 564.* Nunc pedes euse vago, prensis nunc celso habenis. — Iungitur pluribus Substantivis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Horat. 3. Od. 4. 14.* Acerbionta. *Colum. 1. R. R. 2. 4.* agri celsiores. *Horat. Epod. 16. 29.* Apenninus. *Virg. 1. Æn. 56. arx. Plin. 10. Hist. nat. 21. 24. (48).* avis cristis celsa. *Seneca Hippol. 656. et Sil. II. 3. 273.* caput. *Ovid. 10. Met. 538.* cervus celso in cornua. *Seneca Agam. 96.* colles. *Ovid. 11. Met. 358.* collum. *Sil. II. 3. 273.* corpus. *Colum. 3. R. R. 8. 2.* Germanus celsissimus. *Plin. 13. Hist. nat. 24. 47. (131).* Infantes celsiores. *Seneca Agam. 717.* Phæbas graditur celsa. *Colum. 4. R. R. 19. 1.* positio jugi celsissima. *Virg. 2. Æn. 527.* puppis. *Ovid. Heroid. 1. 34.* regia. *Val. Flacc. 6. 76.* silva. *Seneca Hippol. 1002.* sonipes. *Ovid. Heroid. 10. 126.* stare celsum in arce. *Cic. Oral. 18. 59.* status et erectus et celsus. *Val. Flacc. 2. 547.* taurus celsior artus. *Horat. 2. Od. 10. 10.* et *Ovid. 3. Met. 61.* Iurres. *Virg. 3. Æn. 293.* urbs. *Cic. 1. Divinat. 7. 13.* vertex montis.

II.) Translate occurrit. ¶ 1. De magno dignitatis gradu. *Horat. Art. P. 342.* Celsi prætererunt austera poemata Rhames. *Cic. Sull. 2. 5.* Sedes celsissima dignitatis atque honoris. *Sil. II. 12. 551.* aratus. *Id. 12. 313.* senatus turba. *Stat. 1. Silv. 4. 41.* Non labente Numa timuit sic Curia felix, Pompejo nec celso eques, nec femina Bruto. *Impp. Valentinian. Theodos. et Arcad. Cod. 1. 44. 2.* Celsiores viri. h. e. in maiori dignitate constituti. ¶ 2. Item de animo, et quidem — a) In bonam partem celso est magnanimus, præcellens. *Cic. 5. Tusc. 14. 42.* Vir celso et erectus et ea, quæ homini accidere possunt, omnia parva ducens. *Sil. II. 16. 188.* celso mente. *Quintil. 1. 3. 30.* Animus generosior et celsior. — b) In malam partem est superbus, elatus. *Cic. 1. Oral. 40. 184.* Erectum et celsum vagari totu foro. *Liv. 7. 16.* Celsi et spe haud dubia feroces in prælium vadunt. *Sil. II. 2. 454.* nova tegmina latiss. Apat concutens humeris, celsoque profatur. — *NB.* De Celso non. prop. *V. ONOM.*

CELTIS, is, f. 3. arbor de genere Iotorum, magnitudine piri, in Africa. *Plin. 13. Hist. nat. 17. 32. (14).* — Putant nonnulli, quos inter *Forcellinus*, banc vocem significare etiam scalpri genus, quo lapides inciduntur, decepti *Inscriptione*, quæ est apud *Gruter. 329.*, in cuius versu 23. legitur: *Malicolo et celtæ litteratus silix.* Sed ea inscriptio recens fragmentum est, eumque titulum *Jacobus Baduarius*, patricius Venetus, Sergio cuidam Polensi in istria, parasito et bistriolo sæculo XV. posuit. *V. Maffei Art. Crit. Lapid. 1. 3. c. 2. col. 183.*, et *Cognatum* in præf. bulæ Lexico præmissa § 9. — Fatendum tamen est, hæc haberi in *Vet. Gloss. Philoz.* Celta, γελυφείον et apud *Fulgat. Interpr. Job. c. 19. v. 23.* Quis mihi det, ut exarentur (sermone meo) in libro stylo ferreo, et plumbi lamina, vel celtæ sculpantur in silice? At textus Hebraici verba ita sunt interpretanda: Quis mihi det, ut sermones mei scribantur in libro, vel stylo ferreo, et plumbo in perpetuum in silice sculpantur? h. e. vel stylo ferreo silice cavato, plumbum repetito perpetuo duratur sculpantur. *Adde Hieronym. Jobi loc. cit.*, qui Græcam potius versionem secutus fuisse videtur, et verit: *Ut scribantur in libro, in stylo ferreo et plumbo, vel in petris scribantur.* Ita tria hic habentur, celami scriptio in libro, styli incisio in lamina plumbea, et scalpri sculptura in marmore; quæ quidem omnia locum habuisse apud veteres, in comperto est.

CÊMOS vel

CÊMUS, i, f. 2. (xῆμος) planta quædam, quæ eadem videtur esse ac leontopodium. *Plin. 27. Hist.*

nat. 8. 33. (57). Eadem ex causa et cemos silebitur a nobis.

CENA cum derivatis *V. CENNA.*

CENCHRIS, idis, 3. (xenchris). ¶ 1. Feminino genere est genus avis ex genere accipitrum, ita dicta fortasse quia milio maxime delectatur, quod Græce xenchros dicitur. *Plin. 10. Hist. nat. 32. 73. (143).* Cenchris supra quaterna edit ova. *Id. ibid. 52. 74. (144).* Ova rubri coloris phasianis, cenchridi. *Adde eund. 29. ibid. 6. 36. (127).* ¶ 2. Masculino genere, fortasse ratione habita Græci xenchris, cenchris est genus serpentis alvum habens minutissimis maculis ad instar milii variegatum; cum incedit non sicutur in spiras, sed recto corpore movetur. *Plin. 20. Hist. nat. 22. 90. (245).* Serpyllum adversus serpentes efficit, maxime cenchris. *Lucan. 9. 712.* Et semper recto lapsurus limite cenchris: Pluribus ille notis variatam pingitur alvum.

CENCHRITES, æ, f. 1. vel rectius

CENCHRITIS, idis, f. 3. (xenchritis) gamma maculas habens veluti milii grana sparsa, a xenchros milium. *Plin. 37. Hist. nat. 11. 73. (183).*

CENCHROS, i, m. 2. (xenchros) genus adamantis arabici milii magnitudine; xenchros euium milium est. *Plin. 37. Hist. nat. 4. 15. (57).*

CENOTAPHIOLUM, i. u. 2. *V. CEPOTAPHIOLUM.*

CENOTAPHIUM, il, n. 2. (xenotaphion) monumentum vacuum cadavere, tumulus inanis (ut appellat *Virg. 3. Æn. 304.*), vel honorarius (ut *Sueton. Claud. 1.*), vel inane sepulcrum (ut *Inscript. in Anthol. Lat. T. 2. p. 289.*) ad memoriam alicujus, qui alibi sepultus sit colendam; a xenos vacuum et τῆφος sepulcrum. *Ulpian. Dig. 11. 7. 2. § 6.* Si monumentum purum est, poterit quis hoc et vendere et donare: si cenotaphium, posse hoc vendere, dicendum est; nec enim hoc esse religiosum, divi Fratres rescripserunt. *Lamprid. Alex. Sev. 63.* Cenotaphium in Gallia, Romæ sepulcrum amplissimum meruit. *Adde Hygin. Fab. 273. Inscript. apud Ficoroni Mem. di Labico p. 23. M. AVRELIVS SYNTONIA ET AVRELLA MARCIANA AEDIFICIUM CVM CENOTAFIO (sic pro cenotaphio scribitur) ET MEMORIA A SOLO PERCERNIT SIBI etc. — Cenotaphia Pisana*, quorum non semel in hoc Opere mentio fit, sunt duo insignes lapides Pisis inventi, in quibus perscripta sunt, quæ in honorem Caji et Lucii Cæsaris Augusti et Julii filii nepotum, immatura morte sublatorum, Pisani eo tempore decreverant. Qui lapides cum ipso Augusti ævo, et Romanis characteribus elegantissimis exarati sint, multam habent in lingua Latina auctoritatem, non solum quod ad stilum, sed etiam quod ad orthographiam pertinet. Hos insigni commentario illustravit *Henricus Card. Norisius Veronensis*: quos tamen *Morcell. de stil. Inscript. Latin. T. 2. p. 165. Patav.* minus commode *cenotaphia* appellatos a *Norisio* affirmat, cum potius *deceptria* essent appellanda.

CENSËO, ea, censui, censitum et sæpius censum, ere, a. 2. Part. *Censens II. 6. g; Census II. 4; Censendus I. 1.* — *Censitus*, hoc est in censum delatus, in censum acceptus, aestimatus, decriptus, occurrit in *Monum. Ancyrr. tab. 2. apud Gruter. 230.*, in quo recensentur gesta Cæsaris Aug. qvo LVSTRA CIVIVM R. CENSITA SVNT CAPITA QVADRAGINTA CENTVM MILLIA ET ASXAGINTA TRIA. In *Cod. quoque Justin.* non semel legitur: hinc recensitus. — Ratione habita etymi censere est ab Hebraico צנצנז chasas

numerare, addita ad vim vocis augendam n, ut in *frango, iungo, jungo* pro *frago, iago, iugo*; et significat aestimare, vel potius rationem et numerum intrare, atque aestimationem alicujus rei facere simulque generatim completi.

I.) Proprie. ¶ 1. Generatim raro admodum occurrit, et est rem aliquam diligenter perpensam aestimare, rationem intrare, rei pretium statueret. *Plaut. Truc. 1. 1. 54.* Accepit illico expensa, neque censeat. *Cic. Parad. 0. 2. § 48.* Si censenda nobis atque aestimanda res sit, utrum plurius aestimeamus pecuniam Pyrrhi, an continentiam Fabricii. *Ovid. 2. Amor. 15. 2.* In quo (anulo) censendum nil nisi dantis amor. *Stat. 5. Silv. 6. 60.* nimium crudelis, qui dicera saggem Fletibus, aut 6nes andet censura dolendi. h. e. statuere, præscribere. ¶ 2. Speciatim censere est alicujus rei rationem et numerum intrare atque in publicis tabulis describere: quod munus recensurum fuit, qui non solum omnium civium nomina describebant

(Ovid. 2. *Art. am.* 663. nec quo sit nata requira Consule: quæ rigidus munera censor habet.), sed et eorum bona, ipsi profliteri jussu, aestimabant, et in publicis tabulis, quantum quisque possideret, perscribent, ut imponere tributa in usum reipublicæ possent: *V. CENSOR et CENSUS*, et locum *Spertiani* in *CENSITIO*. Hinc in re publica censere idem erat, quod in re privata *arbitrari*, ut docet *Varro* apud *Non.* p. 519. 22. et 27. *Merc.* Porro hac significatione occurrit — a) *Censere aliquem vel aliquam provinciam*, aut censere absolute. *Cic.* 3. *Legg.* 3. 7. *CENSORES POPULI AERVITATES, SYBOLES, FAMILIAS, PECUNIASQUE CENSITO.* *Id.* 4. *Verr.* 56. 139. Quinto quoque anno Sicilia tota censetur: erat censa prætoræ *Peduceo*: quintus annus cum in te prætorum incidisset, censa denuo est. *Id.* 1. *Att.* 18. 8. Ne absens censere, curabo edicendum. *Add. eumd.* *Cæcili.* 34. 99. *Id.* *Arch.* 5. 11. Censui indicat, eum, qui sit census, ita se jam tum gessisse pro cive. *Id.* 2. *Verr.* 18. 54. Hæc frequentia, quæ convenit censendi causa. *Id.* *Flacc.* 32. 80. Si aliena censendo *Decianus* sua facere posset. *Liv.* 1. 44. Millia octoginta ex lustro civium censa dicuntur. *Id.* 10. 47. Censa capitum millia ducenta septuaginta duo, trecenta viginti duo. *Add. eumd.* 9. 19, 41. 8. et 45. 15. *Id.* 4. 8. Censendi formula. *Id.* 1. 44. Censendo finem facere. *Pellej.* 2. 15. Cives Romanos ad censendum ex provinciis in Italiam revocarunt. *Plin.* 33. *Hist. nat.* 1. 5. (16). Cum jam capitum liberorum censa essent cent. millia quingenti *LXXXII.* *Ascon.* ad *Cic.* 2. *Verr.* 13. 54. Convenerat multitudo ex municipiis, ut censere tur apud censores, qui tunc erant. Hæc *Forcellinus*. At h. locum Inter Scholiastas ab *Orell.* editus nusquam invenit. — b) De formulis *censum censere, censui censendo legem dicere, censui censendo est aliquid V. CENSUS.* — c) *Censere aliquid* dicuntur qui apud magistratum profitentur nomen, familiam, facultates suas, et ea in censum dederunt, quique prius se suaque bona in censu dedicabant, quam formulam *V. in CENSUS*. Raro tamen censere aliquid active occurrit. *Cic.* *Flacc.* 32. 80. In qua tribu denique ista prædila censuisti? — d) Sæpius passivo usurpatur cum Ablativo prelii. *Liv.* 1. 42. Undecim millibus hæc classis censebatur. *Jul. Paulus* apud *Gell.* 16. 10. Qui vero aut perquam parvo ere censebantur. *Gell.* 7. 13. Qui minore summa æris censebantur. — Hinc et *capite censeri*, hoc est solo capite in censum venire; et *capite censi* apud *Sall.* *Jug.* 86. et *Jul. Paulum* apud *Gell.* 16. 10. *V. CAPITECENSI*; et cf. *Niebuhr* *röm. Gesch.* vol. 1. p. 471. et seqq. Et figurate *Seneca* 7. *Benef.* 8. Ergo cum animum sapientis luteamur —, omnia illius esse dicimus, cum ad hoc jus quotidianum capite censetur. *h. e.* Noce habebitur, nullius prelii ducetur. — e) *Censeri aliquid* videtur, juxta *Forcellinum*, adhiberi etiam deponentis forma; certe Accusativus ille est Accusativus estimationis. *Cic.* *Flacc.* 32. 80. Voluisti magnum agri modum censeri et ejus agri, qui dividit plebi Romanæ non potest. Censui es præterea numeratæ pecuniæ *CXXX.* — Censui es mancipia *Amyntæ.* — Ac primo quidem peritum, cum ita audisset servos tuos esse censum. *Horat.* *Art.* P. 383. census equestrem summam nummorum. *h. e.* in censendo, ut ait *Forcellinus*, repertus habere summam equestrem: nisi malis census accipere deponentis formam, ut sit idem quod *professus summam.* *Gell.* 7. 13. Qui centum et viginti quinque millia æris censi erant. *Pseudo-Ascon.* in 3. *Verr.* 41. p. 186. *Bait.* docet, *censos* olim a veteribus dictos fuisse, qui centum millia professione detulissent: bujusmodi eorum facultates census vocabantur. Hanc tamen summam alii aliter tradunt. *V. CLASSIS.* *Jul. Exsuperant.* 2. Illi, quibus nullæ opes erant, caput suum, quod solum possidebant, censebantur.

II.) Figurata. ¶ 1. *Censeri aliqua re* est ob aliquam rem æstimari, in pretio haberi, notum et clarum esse. *Val. Max.* 8. 7. *extern.* 4. *Democritus* cum divitiis censari posset. *Add. eumd.* 5. 2. *extern.* 4. *Id.* 5. 3. *extern.* 3. *Aristides*, quo totius Græciæ justitia censetur. *Seneca* *Ep.* 76. Id in quoque optimum esse debet, cui nascitur, quo censetur. *Plin.* 36. *Hist. nat.* 5. 4. (12). Non vltibus tantum censeri Chiron, sed et operibus *Archeus* filiorum. *Al. leg. Anterml.* *Sueton.* *Gramm.* 10. *Erastosthenes* multiplici varique doctrina censebatur. *Plip. Paneg.* 15. Hic to commillone censetur. *Add. Apul. de Mag.* *Martial.* 1. 62. et 9. 17.; et *Thc. dial. de orat.* 39.

¶ 2. Item figurate *Censeri nomine vel cognomine aliquo* est appellari, quia qui censabantur, nomen suum apud censores edebant. *Val. Max.* 8. 7. *extern.* 2. Quo cognomine censoretur, interrogatus. *Apul.* 5. *Met.* Et nomen, quo tu censeriis, aiebat. ¶ 3. Item figurate *Censeri de aliquo* est haberi tamquam pertinens ad aliquem. *Ovid.* 2. *Pont.* 5. 73. Pro quibus ut maneat, de quo censeriis, amicus. *Id.* 3. *ibid.* 1. 75. Hoc domul debes, de qua censeriis. ¶ 4. Item *Censeri aliquem inter comites, aliquos parentes* est in comitum, vel parentum numero habere. *Ovid.* 1. *Pont.* 2. 139. Hanc probat, et primo dilectam semper ab ævo Est inter comites Marcia censa suas. *h. e.* numeravit, habuit. *Id.* 5. *Fast.* 25. hoc est dea censa parentes. — *Censere numerum gregis* apud *Colum.* 6. *R. R.* 23. 3. est Inire, seu gregem numerare. *Plerique tamen leg.* constare. ¶ 5. Translate sumitur generalim pro putare, arbitrari, existimare: et occurrit — a) Absolute. *Ter. Andr.* 5. 3. 21. Sed ipse egreditur, quam severus; rem cum videas, censes. *h. e.* tum poteris judicare ac percipere. — In responsionibus est. *Plaut. Rud.* 4. 8. 5. *pl.* Censem bodie despondebit eam mihi, quæso? *ra.* censeo. *pl.* Quid? patri etiam gratulabor cum illam invenit? *ra.* censeo. *Add. eumd.*, ubi tota scena plures festive repetitur. *Id. Cas.* 4. 3. 9. Quid si etiam occentem bymæum? *sta.* censeo. *Ter. Eun.* 2. 1. 9. *ra.* Ego rus ibo atque ibi manebo. *par.* censeo. *Add. eumd.* *Heaut.* 3. 3. 27. — b) Cum Adverbii aliter, *haud aliter*, ita etc. *Ter. Adelph.* 5. 8. 5. *Haud aliter* censeo. *Cic.* 2. *Legg.* 10. 23. Ita prorsus censeo. *V. infra* sub 6. b. — c) Cum Accusativo rei, quam opportunitatem, æquam etc. putamus. *Plaut. Rud.* 4. 8. 7. Quid ergo ceoses? *Cic.* 9. *Fam.* 2. 4. Tibi igitur hoc censeo. *h. e.* puto hoc tibi agendum esse. *Id.* 16. *Att.* 10. 2. Quod censueris, faciam. *V. infra* sub 6. c. — d) Cum duplici Accus. *Plaut. Cas.* 3. 2. 32. Cum aspicias tristem, frugi censes. *Horat.* 1. *Ep.* 6. 3. quid ceoses munera terræ? Similiter æquum censere, quod *V. infra* in hac eadem paragr. sub g. — e) Cum Conjunctivo et partic. ut aut ne, quoties hortamur, monemus etc. *Plaut. Merc.* 2. 4. 15. Quo leto censes me ut peream potissimum? *V. et infra* sub 6. f. — f) Cum Conjunctivo sine partic. *Plaut. Stich.* 3. 2. 22. Censeo eas. *Cic.* 7. *Verr.* 68. 174. Magno opere censeo desistas. *Id.* 4. *Fam.* 2. 4. Tu ita censeo facias. *Id.* 7. *ibid.* 13. 2. Tre viros vltres censeo. *Id.* 2. *Att.* 4. 7. Tu censeo tamen adhibeas Vettium. *Liv.* 2. 48. Itaque principio anni censui occuparent patres ipsi suum munus facere. *Add. eumd.* 36. 7. *Horat.* 1. *Ep.* 14. 44. Quam scit uterque, libens censeo exerceat artem. — Præcipue locum habet in illis, quæ per iroiam enunciantur. *Cic.* 4. *Acad.* (2. pr.) 30. 97. Tribunum aliquem censeo adcant: a me istam exceptionem numquam Impetrabit. *Id.* 4. *Cat.* 6. 13. Vereamini censeo, oe in hoc scelere aliquid severius statuisset vidcamini, multo magis est verendum etc. *Forcellinus* cum veteribb. editionibus legebat *Vereamini censeo, ne in hoc scelere etc.*, ideoque statuat censere interseri illis verbis, ut opinor, credo. *Sall. Cat.* 52. Misereamini censeo — atque etiam armatos dimittatis: nã ista vobis maosuetudo et misericordia — lo miseriam convertet. — g) Cum Accusativo et Infinito quoties quæ sit nostra sententia significamus. *Nævius* apud *Non.* p. 267. 18. *Merc.* Censet eo venturum obvium *Pænum.* *Cato* apud *eumd.* p. 187. 23. Censeo — faciendum, ut etc. *Plaut. Rud.* 1. 2. 78. Noo vidisse undas me majores censeo. *Add. eumd.* *Men.* 3. 3. 32. *Ter. Hecyr.* 4. 1. 32. Adeon me esse pervicacem censes? *Id. Phorm.* 2. 4. 17. Ego amplius deliberandum censeo. *Add. eumd.* *Andr.* 1. 5. 21. et 3. 2. 25., *Adelph.* 5. 8. 5., *Eun.* 4. 4. 52. et 5. 9. 42. Iluc pertinet et illud ejusd. *Ter. Heaut.* 3. 3. 9. Amantes advertunt graviter, quæ non censes. *subaudi* advertit vel advertenda. *Cassius Hemina* apud *Non.* p. 267. 20. *Merc.* Censet scse regem *Porseum* occidere. *Acruis* apud *eumd.* p. 267. 17. Dum id, quod miser est, clam esse censet alteros. *Quadrigrarius* apud *eumd.* p. 267. 21. Ne nos ad certationem censes hoc incepisse. *Cic. Brut.* 91. 314. Sed cum censerem remissione et moderatione vocis — me et periculum vitare posse et temperatione dicere. *Id.* 10. *Att.* 11. 4. Quid mihi animi in navigando censes fore? *Id.* 12. *Phil.* 9. 22. Quid ceoseis — nullasne insidias pertimescendas? *Add. eumd.* 1. *Off.* 33. 120. et 2. *ibid.* 7. 25. *Lucret.* 1. 972. An probere aliquid censes obstareque posse? *Nepos*

Thrasylb. 2. Cives civibus parcere æquum censebat. *Liv.* 24. 37. Claves portarum reddi sibi, æquum censebat. — h) Raro admodum Passivo cum Nominativo et Infinito. *Gell.* 3. 3. *Comædiæ*, quæ coconsu omnium *Plauti* esse censebantur. — i) In prosa oratione haud raro cum Infinito pro Gerundio, quoties significamus quid agendum io posterum putamus. *Cic.* 2. *Legg.* 10. 26. Delubra esse in urbibus censeo. *h. e.* puto, opinor delubra in urbibus ædificanda esse. *Liv.* 24. 22. Si intellam alieni regni suum regnum velit facere, eundem se censere, multo acrius ab *Andranodoro*, quam ab *Hieronymo*, repeti libertatem. *V. Drakenborg* ad *Liv.* 2. 5. *Colum.* 1. *R. R.* 2. 1. Censeo igitur la propinquo agrum mercari. *Id.* 1. *ibid.* 3. 7. Jure igitur *M. Porcius* talem pestem vitare censuit. *Add. eumd.* 1. *ibid.* 5. 7. 3. *ibid.* 10. 17., 4. *ibid.* 6. 3. et 10. 2., 5. *ibid.* 6. 36. et 8. 3., et 6. *ibid.* *præfat.* 3. et 23. 3. *Plin.* 23. *Hist. nat.* 1. 13. (17). His oculis ad purgationem uti non censuerim. ¶ 6. Item translate, speciatim censere dicuntur, qui lo seotatu aut concilio sententiam dicunt de re aliqua: quod vero ad senatum pertinet censere proprium erat et solemne verbum, contra populi solemne et proprium erat *jubere*, ut patet ex *Liv.* 10. 12. et 31. 7. Porro hac significatione occurrit — a) Absolute. *Sueton.* *Aug.* 35. in fin. Ut perinde quisque animum intenderet, ac si censendum magis, quam assentiendum esset. *Plin.* 9. *Ep.* 3. Jam censendi tempus. *Tac.* 1. *Ann.* 74. Quo loco censens, *Cæsar*? Cf. *Lucan.* 1. 109. — b) Cum Adverbio ita, quod senatorum proprium erat et solemne. *Cic.* 3. *Phil.* 15. 37. Quamobrem ita ceoseo etc. *Add. eumd.* 5. *ibid.* 19. 53., 8. *ibid.* 11. 33., 9. *ibid.* 7. 15., 10. *ibid.* 11. 25. et 14. *ibid.* 14. 36. Et passive *Pompejus* ad *Marcell.* et *Lentul.* *coss. post ep.* 12. *lib.* 8. ad *Att.* Ita video cooseri *Marcello* et ceteris cooseri ordinis. — c) Cum Accusativo rei tantum, quæ decernitur. *Cic.* 1. ad *Brut.* 15. 11. Nam de ceteris rebus quid censuerim quidve censuerim, audisse te arbitror. *Id.* 13. *Phil.* 21. 50. Et hoc amplius censeo. *Cæs.* 7. *B. G.* 77. Pars ditionem, pars eruptionem censebat. (*subaudi* faciendam esse, ait hoc loco *Forcellinus*; sed perperam). *Liv.* 31. 7. Ite in suffragium et quæ patres censuerunt, vos jubete. *Sueton.* *Cæs.* 20. Nec quoquam reperto, qui censere aliquid auderet. *Tac.* 2. *Ann.* 83. Cum censetur clypeus auro et magnitudine insignis. *Id.* 4. *ibid.* 74. *Aram* *Clementis* et *Amicliis* censuere. *Add. eumd.* 3. *ibid.* 57. et 72. — d) Cum Accusativo rei et Dativo personæ, cui res ipsa decernitur. *Liv.* 10. 12. Bellum *Samnitibus* et patres censuerunt et populus jussit. *Tac.* 12. *Ann.* 38. Censetur *Octavio* triumphus insignia. *Add. eumd.* 13. *ibid.* 8. — e) Cum Accusativo et Infinito vel Gerundio. *Cic.* 13. *Phil.* 21. 50. Et hoc amplius censeo, magnum *Pompejum* fecisse, quod etc. *Id.* 5. *ibid.* 19. 53. De exercitu ita censeo decernendum, senatui placere etc. *Id.* *ibid.* 12. 31. Quamobrem legatorum mentionem nullam censeo faciendam. *Id.* 1. *Off.* 13. 79. Captivos reddendos in senatu non censuit. *Add. eumd.* 11. *Phil.* 15. 40. *Cæs.* 2. *B. C.* 30. Erant sententia, quæ castra oppugnanda censuerunt. *Liv.* 2. 4. Cum in senatu vicisset sententia, quæ censebat reddenda bona. *Tac.* 14. *Ann.* 42. Nihil mutandum censentibus. — f) In prosa oratione haud raro pro Gerundio ponitur Infinitum, etiam si res in posterum agenda significetur: confer præcedentem paragr. 5. sub i. *Sall. Jug.* 24. in fin. Senatui populi que Romani verbis nunciant, velle et censere, eos ab armis discedere. *Liv.* 2. 5. De boois regis, quæ reddi ante censuerunt, res integra refertur ad patres. *Add. eumd.* 27. 5. et 45. 16. *Justin.* 13. 2. *Perdica* censet, *Roxanes* expectari partum. *Gell.* 5. 0. *Coroas* civica *Cicerone* donari a republica censuit. *Al. leg.* e republica. *Add. eumd.* 20. 1. — g) Cum Conjunctivo et partic. ut aut ne. *Cic.* 3. *Phil.* 15. 37. De ea re ita ceoseo, uti C. *Pansa* A. *Hirtius*, *coss.* designati, dent operam etc. *Add. eumd.* 5. *ibid.* 19. 53. *Id.* 8. *ibid.* 11. 33. Quas ob res ita censeo, eorum qui — adierint, iis fraudi ne sit. Cf. *Sueton.* *Aug.* 94. *Cæs.* 1. *B. C.* 67. *Plerique* censebant, ut noctu iter faceret. *Id.* 1. *B. G.* 33. *Senatus* censuit, uti quicumque Galliam provinciam obtineret, *Æduos* defenderet. *Add. Liv.* 1. 52. et *Tac.* 1. *Ann.* 8. — Hinc a Part. præter. pass. *Census*, a, um sit

Census, i, n. 2. absolute, substantivorum more occurrit pro censu sive patrimonio. *Cic.* apud *Non.* p. 202. 22. *Merc.* Quorum luxuries fortunata censa peperit.

CENSIO, ōnis, f. 3. (censeo) arbitrium, sententia. ¶ 1. Occurrit de sententia, arbitrio, iudicio; et quidem — a) Speciatim est sententia Censoris. *Varro* 5. *L. L.* 51. *Müll.* Censor ad quovis censionem, id est arbitrium, censeretur populus. — b) Item aestimatio, quæ fit a Censore. *Gell.* 16. 10. Capituli censio. *Id.* 10. 28. Ut discrimina pueritiae, iuventutis, senectutis ex ista censione Servii Tullii prudentissimi Regis noscerentur. — c) Item animadversio: quia Censores in eos animadvertere solebant, quos in moribus peccare cognovissent. Hinc censionem facere dicebantur, cum equiti multam irrogabant, ut docet *Paul.* *Diac.* p. 54. 5. *Müll.* Cf. *Lactant.* *Placid.* *Gloss.* ed. *Mai* in *Class. Auct. T.* 3. p. 449. Censio multa, quæ citatos, si non parerent, afflictebat censor. Hoc pertinet et censio hastaria, quæ habebatur cum militi multæ nomine ob delictum militare indicebatur, quod hastas daret, ut *Paul.* *Diac.* 54. 12. docet. Hinc festive *Plaut.* *Aulul.* 4. 1. 15. Qui ea curabit, abstinere censio bubula. h. e. loris bubulis non punietur. — d) Item est generatim opinio et iudicium. *Symmach.* *Ep.* 1. 3. In gravi dono habeo, banc apud vos esse de nostris epistolis censionem. Cf. *Capell.* 1. p. 22. Sed tristis melius censio clauditur. ¶ 2. Occurrit etiam de suffragio. *Plaut.* *Rud.* 4. 8. 9. At sume quidem, ne censionem semper facias. h. e. ne semper dicas: ego censerem, ego putarem. Ita, et nostrā quidem sententiā, recte hunc locum interpretatus est cl. *R. Klotz*; *Forcellinus* vero de vocis usu, hoc in loco, non satis constare ait, atque integram illam sententiā lepidissimam et interpretes legendos esse monuit.

CENSITIO, ōnis, f. 3. tributum, vectigal; nam ideo censentur agri, ut tributum imponi possit. *Spart. Peseenn.* *Nigr.* 7. Palæstinis rogantibus, ut eorum censio levaretur, idcirco quod esset gravata, respondit: Vos terras vestras levare censitione vultis: ego vero etiam aerem vestrum censere vellem. *Frontin.* *Colom.* p. 146. *Goesii.* Cetera autem prout quis occupavit, posteriore tempore censita sunt, et possidenti assignata Imp. Vespasiani censitione et jussu. h. e. aestimatione et in censum relatione, ideo facta, ut tributum imponeretur.

CENSITOR, ōris, m. 3. idem quod censor. Revera nullum discrimen est inter *Censitor* et *Censor* cum eadem originem habeant. Tamen *Censor* usitator est; et si quando *Censitor* adhibetur, de iis fere dicitur, qui non in urbe, sed in provinciis (quod et *Cuperus* adnotavit ad *Lactant.* 23. de mortibus persecut.) censoris officio jussu imperatorum extra ordinem fungebantur; qui vero ibidem quinto quoque anno eundem censum agebat, *quinquennalis* dicebatur. Idem apud *Gruter.* 427. 12 appellatur *legatus Imp. Nervæ Trajani ad census excipiendos*, et apud *eumd.* 355. 6. a censibus accipiendis, et apud *Fabrett.* p. 411. n. 353. *leg. Aug. cens. acc. Hisp. Cit.*; aliquando et censor est appellatus, ut apud *Schiasium*, *Guida del Mus. Bologn.* p. 72. T. Visulanius censor *Germanicæ inferioris*. Adde *Tac.* 14. *Ann.* 46. Census per Gallias a Q. Volusio et Sextio Africano Trebellioque Maximo acti sunt. *Ulp.* *Dig.* 50. 15. 4. § 1. Illam æquitatem debet admittere censor, ut officio ejus congruat. Adde *ibid.* 41. 1. 30. § 3. et *Cod. Theod.* 6. 3. 2. *Inscript.* apud *Gruter.* p. 417. 5., quæ est apud *Orell.* 3652. q. *HER. L. F. POT. RVR. PROCOS. PROY. ASIÆ CENSITORI PROVINC. LYG. COMITI SEVERI ET ANTONINI AVGG.* Alia apud *Gruter.* p. 439. 5., quæ est apud *Orell.* 205. *GN. MYNATIUS M. F. PAL. AVRELIUS CENSITOR CIVIVM ROM. COLONIÆ VICTRICENSIS.*

CENSITUS, a, um. *V.* CENSEO sub init.

CENSOR, ōris, m. 3. (censeo) qui censum populi agit, atque ejusdem ordines vel classes, nec non officia in rem publicam statuit ac regit: quique propterea etiam *arbitri populi* dicebantur, teste *Varron.* apud *Nom.* p. 519. 28. *Merc.* et 5. *L. L.* 81. *Müll.*, et *Dig.* 50. 16. 111. A Græcis pariter *κλίστωρ* reddebatur. Occurrit autem fere in plur. numero.

I.) Proprie. — a) Romæ censorum munus instituit Servius Tullius rex, et ipse primus, deinde ceteri reges exercuerunt. Exactis regibus ipsi consules ac tribuni militares administrarunt: cf. *Liv.* 4. 8. Hi postea bellorum curis impliciti, cum ei negotio vacare non possent, peculiaris ad hoc magistratus est institutus, in quo penes duos censoria potestas esset: bi tamen erant sine imperio, teste *Sueton.* *Ner.* 4.; ac propterea a comitiis centuriatis creabantur, ut docent

Messala apud *Gell.* 13. 15. et *Cic.* 4. *Alt.* 2. Censores aliquando creati, qui nondum consules fuerant: ad hoc certe munus, quod initium Romæ habuit an. U. C. 311., ante Chr. 413. teste *Liv.* 4. 8., ut patricii tantum eligerentur et quinto quoque anno crearentur, statutum ac sanctum legis est. In posterum lege *Emilia*, lata a Mamercio Emilio dictatore ann. U. C. 321., cautum est, ne censoria potestas plus quam annua et semestris esset, teste *Liv.* 4. 24.: et jam inde ab anno U. C. 404. censorum alter patricius fuit et alter plebejus, immo interdum etiam ambo plebeji, ut colligitur ex *Liv.* 7. 22. ejusdemque *Epit.* 59. Porro jam inde ab initio in hoc munere parva erat dignitas (*V.* *Liv.* 4. 24. et 7. 24.); sed mox amplissima fuit, propter maximam ejusdem vim, quorum enim erat censum agere, eorum sub nutu atque arbitrio fuerunt vectigalia populi Romani, et morum præterea disciplinæ Romanæ penes eos regimen fuit. Hinc cives sic notabant, ut senatore, qui in moribus deliquisset, senatu ejicerent, equitem equo publico spoliarent, plebejum jure suffragii spoliarent et ærarium facerent. Pertinebat etiam ad censores jus publicorum privatorumque locorum; item legere senatum, tribus addere, tueri urbis templa, leges condere aut abrogare, de certis rebus cognoscere etc. Hæc patent ex *Cic.* 3. *Legg.* 3. 7. CENSORES POPULI AEBITATES, SYBOLLES, FAMILIAS PECUNIASQUE CENSANT: VRBIS TEMPLA, VIAS, AQUAS, AERARIUM, VECTIGALIA TVENTIO: EXIN PECUNIAS, AEBITATES, ORDINES PARTIVNT: EQVITVM PEDITVMQVE PROLEM DESCRIBVNT: CABELLES ESSE PROHIBENT: MORES POPVLI REGVNT: PROBRY IN SENATV NE RELINQVNTVNT etc. Et ex *Liv.* 4. 8. Idem annus (h. e. annus U. C. 311.) censura initium fuit, rei a parva origine ortæ, quæ deinde tanto incremento aucta est, ut morum disciplinæque Romanæ penes eam regimen, ænatus equitumque centuriæ, decoris dedecorisque discrimen sub ditione ejus magistratus, publicorum jus privatorumque locorum, vectigalia populi Romani sub nutu atque arbitrio essent. Cf. *eumd.* 24. 18., 29. 37. et 40. 46.; *Val. Max.* 2. 9. 1. et *Trebell. Pall. Valerian.* 2. Aliquot censorum insigniora acta in censura refert *Festus* p. 285. 1. *Müll.* ex *Varron.* in lib. de vita populi Rom. V. et *Gell.* 4. 12. et 20. Romanorum republica perdurante censores rite semper creati sunt; cum vero civilia bella exarserunt, eorumdem creatio extraordinario modo facta est: donec imperatores ad se hoc munus traxerunt, et nomen quoque ipsum aliquando mutarunt, morum præfectos appellantes; ita ut censores omnium postremo more veteri creati fuerint anno ab U. C. 732., teste *Sueton.* *Claud.* 16. V. *Paul.* *Realencycl.* vol. 2. p. 247. et seqq. Sub imperatoribus censores Romæ fuerunt semper Augusti, quandoque tamen et privati: *V. Eckel.* T. 6. p. 313. In nummis vero et lapidibus, titulo censoris ex Augustis insigniuntur Claudius tantum, Vespasianus, Titus et Domitianus: *V. Seletti Dissert.* p. 7. Ceterum, ut constat et iis, quæ affert A. *Maius* in præfat. ad *Symmach.* p. LVII., idem *Symmachus*, qui octuagenario major obijt anno a Chr. n. 404., eloquentiæ suæ vi obtinuit, ut censores decreto senatus tollerentur omnino. *Morum.* *Scipion.* apud *Orell.* *Inscript.* 550. CENSOR CENSOR ADIVLIS QVEI EVIT APVD VOS. Adde *ibid.* *Inscript.* 552., 553., 559., 541. et 542.; *Cic. Cluent.* 46. 129., 1. *leg. Agr.* 3. 7. et *Flacc.* 31. 80.; *Varron.* 3. *R. R.* 2. 4.; *Nepot. Cat.* 2.; *Liv.* 42. 3.; *Horat.* 1. *Sat.* 6. 20.; *Ovid.* 2. *Art. am.* 664.; *Vellej.* 1. 10. 6.; *Plin.* 10. *Hist. nat.* 22. 46. (51.) et *Juvenal.* 11. 92. *Quintil.* 4. præfat. 3. Censor sanctissimus. h. e. Domitianus. Hic idem in *Inscript.* apud *Orell.* 766. et 768. perpetuus. Censor perpetuus appellatur Domitianus prius et solus, ut ait *Dio* l. 67. c. 4. τῆς τῆς δια βίον πρῶτος καὶ μόνος καὶ ἰδιωτὴν καὶ αὐτοκρατορῶν ἐξουσίαν. h. e. morum correctionem suscepit, ann. 85. post Chr. n. (ut putat *Eckel.* T. 6. p. 396. et *Cardinali* *Dipl. imp.* p. 111.) quam deinceps, quoad vixit, gessit. ¶ 2. In coloniis, municipiis et provinciis censor quandoque, at sæpius censor, qui reddit recensebat, ut æquis portionibus singulis capitibus tributum imponeret, quod toti coloniae, municipio vel provinciae doctum fuerat: in coloniis vero censor sæpius duumviri quinquennales appellabantur. *Liv.* 19. 15. Decreverunt patres, censum in iis duodecim coloniis agi ex formula ab Romanis censoribus data; dari autem placere eandem, quam populo Romano; deferrique Romam ab juratis censoribus coloniarum,

priusquam magistratu abirent. Adde *Cic.* 4. *Ferr.* 53. 131. et 56. 138. et *Cluent.* 14. 41.; *Liv.* 29. 37.; et *Tac.* 1. *Ann.* 33. *Inscript.* apud *Gruter.* 366. 2., quæ est apud *Orell.* 3894. L. ARRVNTIO L. F. OAL. BABIO CENSORI RRP. NRP. CF. *Inscript.* apud *eumd.* *Orell.* 3582.; et *V. CENSOR.* — Porro censor perpetuus etiam in municipiis erat. *Inscript.* in *Bullettin. dell' Instit. archeol.* a. 1839. p. 66. M. MANLIVS C. P. POLLIO TR. MIL. A POPVLO PRAEF. TABR. CRNS. PRPT.

II.) Figurata censores appellantur quicumque aliquis rei corrigendæ munus suscipiant, ut qui aliorum vel in mores animadvertunt, vel de acripiis iudicium ferunt etc. *Cic. Cael.* 11. 25. Dixit enim (*L. Herennius*) multa de luxuria, multa de lubricidine, multa de vitis juventutis, multa de moribus, ut — fuerit in hac causa pertristis quidam patruus, censor, magister. *Horat.* 2. *Ep.* 2. 110. qui legitimum cupiet fecisse poema, Cum tabulis animum sumet censoris honesti. *Id.* *Art. P.* 174. censor castigatore minorum. *Ovid.* 4. *Pont.* 12. 25. Sæpe ego correxi sub te censore libellos.

CENSORIVS, a, um, adject. ad censorem pertineus.

I.) Proprie. — a) Generatim jungitur pluribus Substantivis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Cic. Cluent.* 42. 117. et 119., 44. 124. et 46. 129. animadversio atque auctoritas. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 6. 7. (32). castigatio. *Sueton. Rhetor.* 4. edictum. *Tac.* 4. *Ann.* 15. funus. *V. FURNUS.* *Cic. Cael.* 15. 35. gravitas. *Id.* 2. *Orat.* 89. 364. et 90. 367. homo censorius. h. e. qui censura functus est: *V.* infra sub c. *Id.* *Cluent.* 43. 121. ignominia. *Id.* *Prov. cons.* 19. 46. iudicium et notio. Cf. *eumd.* *Cluent.* 48. 135. *Id.* 5. *Verr.* 6. 12. locatio. *Id.* *Divinat.* in *Verr.* 3. 9. nomen. *Liv.* 24. 18., 24. 43. et 32. 7.; et *Quintil.* 5. 11. 13. et 5. 13. 32. nota. Cf. *Cic. Cluent.* 46. 32. censoriæ severitatis nota. *Id.* *ibid.* 46. 128. notationes. *Id.* *ibid.* 44. 125. opinio. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 60. 60. (214). opera. h. e. officia, sive omnia ea, quæ a censore præstanda erant. *Colum.* 12. *R. R.* præfat. § 10. opus censorium suscipere. h. e. censoris munus et officium. *Cic.* 2. *Orat.* 96. 367.; *Varro* apud *Gell.* 14. 7.; *Sueton.* *Cæs.* 41. et *Gell.* 4. 12. opus hoc est censorium. h. e. hoc opus ejusmodi est, ut latissimus agendi campus censori pateat: *V. Ellendi* ad *Cic. loc. nuper cit.* *Plin.* 18. *Hist. nat.* 3. 3. (10). probum censorium. h. e. censorum animadversio dignum. *Cic. Cluent.* 42. 118. ratio. *Id.* *ibid.* 44. 123. stilus. *Id.* *ibid.* 48. 135. subscriptio. *Val. Max.* 2. 7. 5. et 2. 9. sub init. supercilium. *Cic. Cluent.* 44. 41. et *Orat.* 46. 156.; et *Plin.* 8. *Hist. nat.* 51. 77. (209). et *ibid.* 57. 82. (223). et 18. *ibid.* 3. 3. (11). tabellæ. *Cic. Cluent.* 44. 125. voluntas. — b) Speciatim lex vel leges censoriæ sæpiissime occurrunt, et significant — Modo contractus, qui cum censoribus fiebat ad publica ædificia, vectigalia aut etiam metalla redimenda, ut apud *Cic.* 1. *Verr.* 55. 143., 7. *ibid.* 21. 53., 1. ad *Q. fr.* 1. 12. § 35. et 3. *Nat. D.* 19. 49.; et *Plin.* 33. *Hist. nat.* 4. 24. (78). — Modo censoria edicta, rationem decernentia, quæ certis contractus faciendi erant, aut etiam edicta de sumptu, ut apud *Cic.* 5. *Verr.* 7. 16. et *Rubr. perduell.* 5. 15.; *Varron.* 2. *R. R.* 1. 16.; et *Plin.* 30. *Hist. nat.* 1. 2. (4). — c) Absolute censorius est homo, vir censorius, ut apud *Nepot. Cat.* 1. M. Perperna censorius. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 51. 52. (171). et *Quintil.* 12. 1. 35. Cato. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 44. 45. (142). filius. — d) Item absolute dicit *Cic. Cluent.* 46. 120. Sortiri ad penam minime censorium est. h. e. non est agendi ratio censoris propria.

II.) Figurata quidquid grave et severum est, censorium dicitur. *Quintil.* 1. 4. 3. Censoria virgula notare versus. *Martial.* 5. 80. Mordere libellum lima censoria. — *Censorius* dies, pro die extremi iudicii, invenitur in *Inscript.* apud *Gruter.* 1052. 8., quæ tamen recentioris admodum est ætatis; pertinet enim ad sæculum xv. a Chr. n., ideoque nihili facienda illius auctoritas.

CENSUALIS, e, adject. ad censum pertineus. *Ulp.* *Dig.* 50. 15. 4. pr. Forma censuali cavetur, ut agri sic in censum deferantur, etc. et *ibid.* Si quis inquilinum, vel colonum non fuerit professus, vinculis censualibus tenetur. *Acad. ibid.* 50. 4. 18. § 16. Censuales professiones. *Cod. Theod.* 11. 28. 12. functiones. et *ibid.* 8. 2. 4. ministerium. *Inscript.* apud *Gruter.* 478. 2. tabularium. Alia apud *eumd.* 54. 3.

MERCYRIUS CENSUALIS. h. e. qui censui publico praeerat. — Hinc

Censualis, is, m. 3. substantivorum more occurrit, et ¶ 1. Subaudi scriba, et est qui censuales tabulas conficiebat. *Capitolin. Gordian.* 12. Ut non scribae, non servi publici, non censuales illis actibus interessent. Hinc in *Cod. Theod.* 8. tit. 2. de Tabulariis, Logographis et Censualibus. Adde *ibid.* 8. 4. 8. § 1. et *Symmach.* 10. Ep. 43. (ad 36.). ¶ 2. Subaudi liber, et est Censoris tabula, in qua census perscriptus est. *Tertull. Apolog.* 19.

CENSUARI, ōrum, m. plur. 2. videntur esse, qui censum, hoc est pensionem annuam domino agri, quem colunt, pendunt. Legitur in *Cod. Justin.* 9. 49. 7. At in *Cod. Theod.*, ubi eadem lex habetur, 9. 42. 7., legitur rectius *casarii*, qui nempe praediorum casis rusticis administrandis colendisque praepositi erant, quas Itali dicunt *massarie*, vulgo *casade*.

CENSURA, ae, f. 2. censendi actus.

I.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu est munus Censorum, et Romae (ubi initium habuit ann. U. C. 311. ante Chr. 443., teste *Liv.* 4. 8. M. Geganio Macerino, T. Quinto Capitolino cons. censuram initium fuit.) et in provinciis. *Cic.* 1. *Invent.* 30. 48. Quod inscientie collega in censura nihil egisset, post censuram consullem fecit. *Id.* *Pis.* 4. 9. Ab eodem homine vetus illa magistra pudoris et modestiae censura sublata est. Adde *Liv.* 4. 24. et 9. 33. et *Propert.* 4. 11. 41. *Ovid.* 6. *Fast.* 647. Agere censuram. Adde *Vellej.* 1. 10. 6.; *Val. Max.* 6. 5. 3. et 7. 2. 6.; *Plin.* 14. *Hist. nat.* 4. 5. (44.) et 29. *ibid.* 1. 6. (13). *Sueton. Claud.* 16. Gerere censuram. Adde *eumd.* *Aug.* 27. et *Plin. Paneg.* 45. — Hinc proverbium apud *Juvenal.* 2. 63. Dat veniam corvix, vexat censura columbas. ¶ 2. Latiori sensu ponitur etiam pro quocumque iudicio, examine. *Ovid. Rem. Am.* 362. Quorum censura musa superba mea est. *Vellej.* 2. 36. 2. Vivorum ut magna admiratio, ita censura difficilis est. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 54. 79. (169). Peragere censuram culinariam. h. e. recensere omnia quae ad culinas et gulani pertinent. *Id.* *ibid.* 6. 8. (72). Facere censuram vini. h. e. iudicium ferra de vino. *Gell.* 12. 2. Facere censuram de Inguo et scriptis alicujus. Adde *Juvenal.* 10. 31.

II.) Improprie seu figurate ponitur pro gravitate, severitate. *Trebell. in Gallien.* 3. Non posse ferre censuram parentis. *Capitolin. Marc. Aurel.* 32. Reprimere censura et auctoritate res turbatas. *Fulcat. Gallican. Avid. Cass.* 13. Mores propensores ad censuram et crudelitatem. Adde *Plin. Paneg.* 45. et *Auson. Ep. Centon. subj.*

CENSUS, a, um. V. CENSEO.

CENSUS, ūa, m. 4. (census). De alia forma *censum*, V. *Censum* in fin. vocis CENSEO. — Census est descriptio atque aestimatio bonorum et personarum, praecipue quae fit a censoribus.

I.) Proprie. ¶ 1. Census est aestimatio ac descriptio personarum et bonorum, quae fit a censoribus. — a) Census personarum ita agebatur, ut quisque civis nomen, genus, annos de se, uxore, liberis et servis, eorumque officia et artes, deinde pecunias suas et praedia coram censoribus profiteretur. Agri ita deferrebantur, ut nomen fundi, tum locus in quo esset, vicini praeterea, deinde arva, vineae, prata, silvae, pacucae deferrentur. *V. Ulp. Dig.* 50. tit. 15. qui De censib. inscribitur, 3. et 4. Atque haec omnia jurati edebant; et si quis detraheret, sut falleret, primis temporibus virgula caedebatur, postea vero amissione bonorum et civitatis multari consuevit. Institutus est census primum Romae a Servio Tullio sexto Rom. rege, ex consilio, ut de viribus reipublicae constare posset. In provinciis etiam census agebatur non solum ut de cuiusque facultatibus constaret, sed ut tributa imponi possent. V. CENSOR I. 1. Porro a censibus, vel ad census, vel a censu dicitur is, qui Romae officio censuali praerat, qui et magister census dictus est postea. *V. Borghesi in Ann. dell' Instit. archeol.* a. 1846. p. 323. — b) Ad census servi non admittebantur, sed solum ingenui et cives Rom. Hinc *censu manumitti* apud *Ulp.* tit. 1. *Regular.* § 8. dicebantur servi, qui lustrali censu Romae jussu dominorum inter cives Romanos cenam profitebantur. *Cic. Top.* 2. 10. Si neque census, neque vindicta, nec testamento liber factus est, non est liber. — c) Quandoque census actus est, quin lustrum conderetur. *Liv.* 3. 22. de ann. U. C. 295. Census actus est eo anno. Lustrum propter Capitolium captum,

consulem occisum, condi religiosum fuit. *Augustus* in *Monum. Ancyrr. tab.* 2. IN CONSULATU SEXTO (h. e. anno U. C. 726., ante Chr. n. 28.) CENSVM POPVLI CONLEGA M. AGRIPPA EGI, LVSTRVM POST ANNYM ALTERVM ET QVADRAGESIMVM FECI. nempe post U. C. 694., quo anno, ut narrat *Liv. Epit.* 98., Co. Lentulus et L. Gellius censores asperam censuram egerunt, a quibus, lustrum condito, census suat civium capita quadringenta quinquaginta millia. Hinc patet, falso affirmasse *Suetonium Aug.* 37. Censores creati desitis longo intervallo, creavit Augustus. Nam censum quidem condi desitum, censores vero eo intervallo creatos fuisse constat, cum an. U. C. 690. censor fuerit L. Aurelius Cotta, an. 699. M. Valerius Messalla et P. Servilius Isauricus, an. 704. App. Claudius Pulcher et L. Calpurnius Piso, an. 708. C. Julius Caesar, an. 712. L. Antonius et P. Servilius. — d) *Censere* censum idem est quod censum agere seu facere: hinc *legem censui censendo dicere* est rationem praecipere, quia census agendus est. *Liv.* 43. 14. Legem censui censendo dicturus esse, ut praeter commune omnium civium iusjurandum haec adjuvant etc. Hinc *censui censendo praedia* vel *agri* vocantur a *Cic.*, qui ea conditio sunt, ut in censum deferri possint, et a censoribus describi atque aestimari: qui proinde et emi et vendi iure civili poterant, ut *Paul. Diac.* p. 58. 5. *Müll.* docet. Hujusmodi erant praedia mancipi, et juris solique Italici. Nam quae erant in provinciis, nec mancipi erant (ante *Justiniani* constitutionem) et usu tantummodo a provincialibus habebantur; mancipium vero et proprietatis ad populum Romanum pertinebat. Haec *censui censendo* dici non poterant. *V. Niebuhr rom. Gesch.* vol. 1. p. 475. et seqq. *Cic. Flacc.* 32. 80. Illud quaerit, sintna ista praedia censui censendo; habent ius civile; sint necne sint mancipi. — e) Porro hac significatione census jungitur alicui Substantivo et pluribus Verbis, quorum praecipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Liv.* 39. 44. accipere census. *Varro* 3. *R. R.* 2. 4. admittere populum censu. *Cic. Parad.* 6. 3. § 50. aestimatio census. *Liv.* 40. 46.; *Sueton. Aug.* 27. et *Tib.* 21.; et *Tac.* 1. *Ann.* 31. agere censum. *Cic.* 2. de republ. 22. 40. afferre in censum nihil praeter caput. *Tac.* 13. *Ann.* 51. ascribere aliquid censibus. *Liv.* 43. 14. censere censum. *V.* supra sub d. *P. Africanus* apud *Gell.* 7. 11., *Cic. Flacc.* 32. 79., et *Varro* 1. *L. L.* 160. *Müll.* dedicare aliquid vel praedia in censu vel in censum. h. e. proferri ad censum describendum. *Seneca* 1. *Benef.* 3. et *Ep.* 95.; et *Ulp. Dig.* 50. 15. 41. deferre in censum. *Liv.* 45. 15. excludere censu. *Gell.* 10. 28. facere censum. *Cic.* 4. *Ferr.* 26. 63. et 53. 131. habere censum. (*Habere* censum significare videtur aolummodo inire numerum apud *Ces.* 1. *B. G.* 29. Eorum, qui domum redderunt, censu habito, repertus est numerus militum centum et decem.). *Ulp. Dig.* 50. 15. 4. inserere aliquid censu. *Cic. Balb.* 2. 5. irrepere in censum. *Id. Caelin.* 34. 99. liberari censu. *Liv.* 34. 51. et 26. 35. legere aenatum a censu vel ex censu. *Id.* 4. 24. octuplicato cenam. *Id.* 1. 44. perfectio. *Cic. Sext.* 47. 101. prohibere alicuique censu. *Liv.* 39. 44. referre aliquid in censum. *Cic. Arch.* 5. 11. requirere alicujus census. ¶ 2. Census etiam dicuntur libri sive tabulae, in quibus census populi descriptus erat. *Cic. Cael.* 32. 78. Censum populi Romani incendere. *Marcell. Dig.* 22. 3. 10. Census et monumenta publica potiora teatibus esse senatus censuit. ¶ 3. Praeterea census saepissime significat fortunas et facultates cuiusque. — a) Generatim. *Cic. Flacc.* 22. 52. Homo egenus, sordidus, sine honore, sine existimatione, sine censu. *Horat.* 2. Od. 15. 13. Privatus illis census erat brevis, Commune magnum. *Id.* 1. Ep. 7. 56. Homo tenui censu. Cf. *Martial.* 12. 6. *Horat. ibid.* 1. 43. Censu exiguus. *Id.* 2. Sat. 3. 168. antiquus. *Id.* *ibid.* 3. 323. Cultus major censu. *Ovid.* 1. *Fast.* 217. In pretio pretium nunc est, dat census honores, Census amicitias. *Id.* 1. *Amor.* 10. 41. Censu augere paternos. *Id.* 3. *ibid.* 8. 9. Censu partus per vulnera. *Id.* 9. *Met.* 670. nobilitate major. *Id.* 8. *ibid.* 846. Demittere censum in viscera. *Colum.* 12. *R. R. praefat.* 9. Totis paene censibus aliquid redimere. *Plin.* 33. *Hist. nat.* 1. 6. (22). Censu opimo operare digitos. h. e. gemmis maximi pretii. *Id.* *ibid.* 3. 13. (43). et *Sueton. Tib.* 49. Cenaua maximus. *Juvenal.* 3. 361. Prodigia non aentit pereuntem femina censum. *Id.* 10. 13. Census exsuperans cuncta patrimonio. *Id.* 14. 176. indomitus. *Id.* *ibid.* 227. magnus. *Lucan.* 3.

157. intactus. — b) Specialim *census senatorum* (*Sueton. Aug.* 41.) vel *senatorius* (*Sueton. Vesp.* 17.), scilicet patrimonium senatorum, erat octingenta milia HS. Primis tamen reipublicae Romanae temporibus videtur nulla fuisse census ratio in seligendis senatoribus: haec enim habet *Plin.* 14. *Hist. nat. procem.* 1. (1). Postquam senatus censu legi coeptus, iudex fieri censu, magistratum ducentem nihil magis exornare, quam census. — Quo autem tempore modus in censu constitutus fuerit, non constat. — Porro nomine census non annuum redditum intelligendum esse, sed universorum bonorum aestimationem, sentit *Octav. Ferrar. elect. l.* 1. c. 20. Hoc quidem confirmatur ex eo, quod censum *Sueton. Aug.* 41. vncat summam, *Tac.* 4. *Ann.* 63. rem, *Dio* l. 54. c. 17. *Octav.* Augustus tamen senatorium censum ampliavit ad duodecies HS. *Sueton. in ejus Vita* 41. Haec sunt itaque *tertia quadringenta*, quae memorat *Juvenal.* 14. 326. — c) *Census equester* (*Sueton. Ctes.* 33. et *Aug.* 40.; et *Plin.* 1. Ep. 19.) erat duplo minor, h. e. quadringentorum HS., ut colligitur ex *Horat.* 1. Ep. 1. 57. Qui vero minus habebant, plebs erant. Sed de hac re tota fusius erudit *Ferrar., Lips., Manut., Mazzon. in Dantem l.* 1. c. 41. et alii. Porro ex *Martial.* 5. 38. constat, aingulos ex fratribus equestrem censum habere debuisse, ut simul equites essent: quod item de senatorio etiam ordine et de decurionali dicendum est. Census vero decurionalis qualis esset, V. in DECURIO.

II.) Figurate. *Manil.* 1. 12. *Aetherios* per carmina pandere census. h. e. caeli divitias. *Id.* 3. 71. sua nomina cuique Attribuit, totumque hominis per sidera censum. h. e. quidquid est hominis, opes, artes, studia, casus etc. *Id.* 1. 792. et censu Tullius oris Emeritus caelum. h. e. facultate dicendi.

CENTAURIA, ae, f. 1. (subandi herba) idem quod *centaureum* apud *Apul. Herb.* 34. et 35.

CENTAUREUM, i, vel *centaurion*, ūi, n. 2. (κενταύρεον et κενταύριον). Cf. voc. praeced. Centaureum est herba, alio nomine Chironium, foliis latis et oblongis, serrato ambitu, densa ab radice, caule ternum cubitorum geniculato, in quo caput ceu papaveris: radice vasta, tubescens, tenera et fragili, madida succo, amara cum quadam dulcedine. Nomen habuit a Chirone Centauro, qui ea pedem vulnerato sagitta Herculis, cum ejus arma pertractaret, sanasse dicitur, teste *Plin.* 25. *Hist. nat.* 6. 30. (66). Centauro sanatus dicitur Chiron etc. *Lucret.* 2. 400. tætra absinthi natura ferique Centauri sædo pertorquent ora sapore. Adde *eumd.* 4. 124. *Virg.* 4. *G.* 270. et grave olentia centaurea. Adde *Lucan.* 2. 401. et 9. 918. — Haec dicitur centaureum majus. Est enim et centaureum minus origano simile, foliis angustioribus, et longioribus, caule anguloso fruticante, flore lychnidis, radice tenui. Latino vocabulo *fel terre* appellatum. *Plin.* 25. *Hist. nat.* 6. 30. (66). et seq. *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 332. et 333.) de centaureo minore hanc exhibet synonymiam: *Κενταύρις* Theophr. 9. 9.; *Χείρωνος ρίζα* Nicand. Ther. 500.; *Κενταύριον μικρόν* η *Λιμναίων* Dioscor. 3. 9.; *Θερπύχορον* Græcor. recent.; *Centaurion lepton* et *libadion*, *fel terre* *Plin.* l. c. et *Exacon* Gallor. teste *Plin.* l. c. sunt *Chironia Centaurium* *Smith.* Fl. brit. 1. 257. — Quod vero ad *Centaureum majus* attinet, idem *Fée* haec ait: «Nous pensons, avec la presque totalité des commentateurs, que c'est bien là notre grande centauree, *Centaurea Centaurium* L. V. PANACES.

CENTAURION, ūi, v. voc. praeced.

CENTAURIS, ūdis, f. 3. *κενταύρις*, herba cognomine triorchis, succum habens sanguineum, quam *Theophrastus* tradidit defendi a triorchis accipitrum genere contra colligentes. *Plin.* 25. *Hist. nat.* 6. 32. (69). *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 333.) recte putat, *centauridem* et *centaureum majus* nomen idemque esse, ac *Plinium* hac in re a *Theophrasto* deceptum ait.

CENTAURUS, i, m. 2. *Κενταύρος*, monstrum auperiori parte homo, inferiori equus: de quo V. multa in ONOM. ¶ 1. Est etiam hoc nomine celeste aidus, et quidem duplex: alterum idem est, qui *Sagittarius*, de quo V. suo loco; alterum vere in parte caeli australi, quem dicunt esse Chironem, artis medicæ inventorem, ob id meritum inter sidera esse. Situs est inter Argo navim, quam habet a tergo, et Aram, quam a fronte; habetque in manu bostiam, quasi sacrificaturus. Pedibus innixus est circulo antarctico: supra caput habet extremam Hydræ caudam.

Constat stellis secundum *Hygin.* viginti quatuor: secundum alios triginta sex. Quidam dicunt non Chironem, sed Pholon Centaurum esse, qui haruspicio præter ceteros plurimum valuerit: ideoque ad Aram cum hostia venire Jovis voluntate figuratum. *Cic. 2. Nat. D. 44. 114. (Arat. 447.); Hygin. 2. Astron. 38. et 3. ibid. 37.; et Manil. 1. 408.* — De priori Centauro quidam afferunt locum *Vitruii* 9. 7. edit. vet., ubi tamen alii rectius leg. *Taurus*. Hæc *Forcellinus*. At *Schneider. ibid.* (9. 5. 1.) leg. *Centaurum*, et locus de Centauro australi intelligendus esse videtur. ¶ 2. Est etiam nomen nvis apud *Virg.* 5. *Æn.* 122. Centauro invehitur insigna. *Centaurus magna* Græce dicitur *βουκένταυρος*, ex quo nomen inditum navi, quæ Venetorum dux quotannis vehebatur, *Bucentoro*. Porro ea ratione *Virg.* dixit *Centaurum magna*, quæ *Ter. Eun. prol. 32. Eunuchum suam*. Ille enim ad navim, hic ad fabulam adjectivum retulit. Sic *Plin.* 26. *Hist. nat.* 14. 87. Dictameum pola sagittas pellit. h. e. herba. Quæ dicitur a Grammaticis figura *synthesis*. — *Forcellinus* addit *centaurum* apud *Lucret.* 2. 400. herbam esse eandem, quæ *centaureum*. Sed apud *Lucret.* legitur *ferique Centauri*, ac propterea *centauri* est per syncope pro *centaurei* vel Græca positione *centaurii*.

CENTEMALIS, is, adject. ad pungendum splus, a *xevtēs* pugno, unde *xevtēs punctio*. *Centemalis* fistula apud *Veget.* 2. *Veterin.* 15. 4. *Schneid.* est instrumentum chirurgicum mulomedicorum, multis foraminibus minutis pertusum, quo immisso in vulnus humor foras emanat. Hanc Galli vocant *trois-quarts*, Itali *il trequarti*, quod triquetra sit, quæ acuta est, cetera teres; hæc vero ad paracentesin utuntur chirurgi, in quam impressa acus extrahi, et in vulnere relinqui argentea fistula possit. Alii, quos inter *Schneid.*, leg. *Centimalis* vel *Centinalis*; et apud *eumd.* *Veget.* 5. *ibid.* 24. 4. *centralis* in quibusdam editionibus, ut in editione *Schneideri*.

CENTENARIUS, a, um, adject. qui centum continet. Occurrit — a) Ratione habita numeri rerum aliquid constituentium. *Varro* 3. *R. R.* 6. 6. Grex centenarius facile quadragena millia sestertia ut reddat. Adde *eumd.* 2. *ibid.* 4. 22. *Id.* 5. *L. L.* 88. *Müll.* Centuriæ, quarum justus centenarius numerus. Adde *eumd.* 2. *R. R.* 5. 18. et *Fragm. Vatic.* § 233. *Tertull.* *Cor. Mil.* 14. Centenariæ rosæ. h. e. centifoliæ. *Hieronym.* *Ep.* 10. n. 1. Etas centenaria. h. e. centum annorum. *Capell.* 6. p. 224. Immature perit, qui centenarius moritur. *Centenarius equus* videtur is appellari, qui centum victorias consecutus esset in circo. *Inscript.* apud *Gruter.* 337. DIOCLES AGITATOR EPOVS CENTENARIOS FECIT N. VIII. DYCBAR. I. — b) Ratione habita ponderis. *Lucilius* apud *Non.* p. 555. 25. *Merc.* Centenariæ balistæ. h. e. quæ saxa pondo centum jaciunt. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 20. 19. (83). pondera. h. e. centum librarum. *Lamprid.* *Elagab.* 19. Vasa centenaria argentea. h. e. centenis argenti libris confecta. Sic *centenaria auri* in *Cod. Justinian.* 12. 51. 12. sunt centenæ libræ auri signati, ut contra *Dion.*, *Gotsfr.* et *Cujac.* ostendit *Salmas.* ad *Lamprid.* *Alex. Sever.* 39. — c) Ratione habita mensuræ. *Vitrui.* 8. 6. 4. *Schneid.*; *Frontin.* *Aquæduct.* 29. et 62.; et *Pallad.* 9. *R. R.* 12. Centenaria fistula. h. e. quæ habet centum digitos quadratos aræ, id est luminis. *Capitolin.* *Gordian.* 32. basilicæ. h. e. centum pedum. *Inscript.* apud *Orell.* 39. columna. h. e. insignis illa columna cochlis, quæ Romæ etiamnum extat honori M. Aurelii Antonini Imp. dicata, quæ altissima est, quippe quæ centum et septuaginta pedes Parisinos æquet, nam sæpissime numerus centenarius pro maximo indefinitoque usurpatur; ut pluribus argumentis probavit *Car. Fea* ad *Winckelmann.* *Stor. della scult.* T. 3. p. 351. — d) Denique ratione habita pecuniæ. *Tertull.* *Apolog.* 7. et *Paul. Diac.* p. 54. 2. *Müll.* Centenariæ cœnæ. h. e. illæ, in quas lege Licinia certis diebus non plus centussibus, præter terrâ nata, impendebantur. F. LICINIUS in *ONOM. Ulp. Dig.* 37. 14. 16. pr. § 1. libertus. h. e. qui centum millia HS. possidet, ut *Justinian.* *Instit.* 3. 8. § 2. docet. Sic *centenarius vir* est, qui centum millium nummorum stipendio merebat. F. DUCENARIUS. — Hinc *Centenarii, Ærum*, m. plur. 2. absolute, substantivorum more, dicti sunt aliquando ipsi centuriones. *Veget.* 2. *Milit.* 13. Centuriones, qui nunc centenarii vocantur. — Fuerant etiam centenarii, qui ad centenæ gradum promoti erant. F. CENTENUS in fin.

CENTENIONALIS nummus, de quo mentio fit in *Cod. Theodos.* 9. 23. 1. et 2., creditur a quibusdam esse idem, qui centensius aureus ab Elagabalo primum confectus, ut docet *Lamprid.* *Alex. Sev.* 39. Alii autem probabilius putant, fuisse nummum argenteum minutionem, et usui publico accommodatum, atque adeo parvi valoris, quippe qui centum in singulas argenti libras nummi signarentur, cum prius sexaginta, vel quatuor et octoginta tantum essent. In *cit. leg.* 2. Centenionalem tantum nummum in conversatione publica tractari præcipimus, majoris pecuniæ figuratione submotæ. At in *cit. leg.* 1. Si mercatorum naves ad quascumque provincias venerint, cuncta solitâ licentiâ mercabuntur, præter pecunias, quas more solito majorinas, vel centenionales communes appellant, vel ceteras, quas vetitas esse cognoscunt. Ex his igitur patet, majorinas pecunias hæc et secunda *leg. cit.*, centenionales vero hæc tantum vetitas fuisse in usu publico permanere.

CENTENUS, a, um, adject. ab adverbio *centiens* factum, quod raro admodum in singulari numero reperitur. *Virg.* 10. *Æn.* 207. centenæque arbore fluctus Verberat. h. e. centum remis. *Pers.* 5. 6. centeno gutture niti. *Stat.* 4. *Silv.* 4. 43. centeni iudicis hasta. h. e. centum virorum. *Martial.* 8. 45. centeno consule. — In plurali numero potius usurpatur, et est numerale distributivum.

Centeni, æ, a, Genit. centenum: quod de omnibus distributivis licet observare. *Cic. Parad.* 6. 3. § 49. Capit ille ex suis prædiis sexcentis sestertia, ego centena ex meis. *Cæs.* 5. *B. G.* 13. Omnis Insula est in circuitu vicies centena millia passuum. *Horat.* 1. *Sat.* 3. 15. deciens centena dare alicui. *Auct. B. Alex.* 48. ns centenos militibus est pollicitus. *Liv.* 45. 40. Pediti in singulos dati centeni (denarii). *Plin.* 7. *Hist. nat.* 49. 50. (164). Centenum annorum censi sunt homines LIV., centenum denum XIV., centenum vice-num quindum II. *Id.* 11. *ibid.* 37. 76. (196). Centenis annis durare. *Id.* 7. *ibid.* 2. 2. (27). Annis centenis quadragenis vivere. et *ibid.* Centenos annos excedere. *Id.* 5. *ibid.* 9. 9. (47). vicies sexies centena et triginta novem millia, sedecies centena et quadraginta quinquæ millia. *Id.* 33. *ibid.* 10. 47. (133). decies centena millia. *Martial.* 12. 59. centenis stat porticus alta columbis. *Sueton.* *Vesp.* 18. centena annua. *Tac. Germ.* 6. Centeni ex singulis pagis sunt. *Gell.* 2. 24. centeni æris (nummi) — Hinc

Centena, æ, f. 1. absolute, substantivorum more, est dignitas, quæ dabatur militantibus in sacro palatio: h. e. inservientibus in schola *agentium* in rebus: qui centum ex iis, qui agentes in rebus dicebantur, præerant: et centurionatus in re militari similis erat. Colliguntur hæc ex *Cod. Theod.* 6. 27. 7., 8. 4. 3. et 10. 7. 1. et ex *Cod. Justinian.* 12. 20. 4. Qui ad hunc gradum erant promoti, centenarii dicebantur *cit. leg.* 7. tit. 27. etc. ex *Cod. Theod.* — Erat et ducenta ejus qui ducentis hujusmodi præerat, qui ducentarius vocabatur. In *Cod. Justinian.* *loc. cit.*

Centenium, i, n. 2. (subaudi frumentum) absolute, substantivorum more, est frumenti genus, idem ac secale. *Edict. Diocl.* p. 27. Centenium sive secale x. m. unum X. *Isid.* 6. *Orig.* 3. 12. Centenium appellatum, eo quod in plerisque locis jactus seminis ejus in incrementum frugis centesimum renascatur. Hinc *Plin.* 18. *Hist. nat.* 16. 40. (141). Secale nascitur qualicumque solo cum centesimo grano.

CENTESIMA, æ, et } V. CENTESIMUS in 6n.
CENTESIMÆ, arum. }

CENTESIMO, as, avi, ærum, a, 1. centesimum quemque ducta sorte punire. *Capitolin.* *Macrin.* 12. Milites sæpius decumavit, aliquando etiam centesimavit: quod verbum proprium ipsius est: cum se clementem diceret, quando eos centesimaret, qui digni essent decumatione atque vicesimatione.

CENTESIMUS, a, um, adject. ordinale a centum: significat autem ultimum ex centum. *Plaut.* *Mil. glori.* 3. 1. 168. Haud centesimam partem diei. *Cic. Milon.* 35. 98. Centesima lux est hæc ab interitu P. Clodii. *Manil.* 2. 335. Centesima summa. *Plin.* 5. *Hist. nat.* 9. 10. (57). Centesimo die. *Id.* 34. *ibid.* 8. 19. (50). et seq. Olympiade centesima secunda, centesima quarta, centesima quarta decima, centesima vigesima prima. *Martian.* *Dig.* 27. 1. 21. Ultra centesimum lapidem urbis. h. e. ultra centesimum miliarium. *Paul. Dig.* 45. 1. 46. Centesimis Kalendis dari utiliter stipulamur. *Centesimæ Eilendæ* sunt centesimus mensis, qui intra annos octo et menses

quatuor recurrit. — Aliquando *centesimus* accipitur pro centuplo, ut cum dicitur, ex agro centesimum fructum percipi, hoc est centies tantum, quantum seminis acceperat. *Varro* 1. *R. R.* 44. 2. In Sybaritano dicunt etiam cum centesimo redire solitum (semen). *Plin.* 18. *Hist. nat.* 10. 21. (95). Cum centesimo grano. *Id.* 5. *ibid.* 4. 3. (24). Regio fertilitatis eximie, cum centesima fruge agricolis fenus reddente terra. — Hinc

Centesima, æ, f. 1. (subaudi pars) et est ¶ 1. Vectigal seu tributum genus, quod constabat ex centesima parte census cujusque. — a) Antiquius centesima genus institutum est ad alendos exercitus contra M. Antonium: hujus meminit *Cic.* 1. *ad Brut.* 18. 5. Tributum ex centesima collatum, impudenti censu locupletum in duarum legionum præmiis omne consumitur. *Id. Rabir. Post.* 11. 30. Coactores centesimæ. — b) Item centesima fuit recentius vectigal ab Augusto institutum post bella civilia, ærario militari condendo, quo solvebatur centesima pars cujusque pecuniæ, quæ ex rebus auctione venalibus redigebatur. Sic ducentesima erat tributum, quo ducentesima pars atque adeo dimidio minus pendebatur. *Tacit.* 1. *Ann.* 78. Centesimam rerum venalium post bella civilia institutum, deprecante populo, edixit Tiberius, militare ærarium eo subsidio niti. *Id.* 2. *ibid.* 42. Fructibus provinciarum Cappadociæ levare posse centesimæ vectigal professus Tiberius, ducentesimam in posterum statuit. Anno itaque U. C. 759. Augustus centesimam urbi et Italiæ imposuit, Tiberius an. 768. eam tolli posse negavit, sed postea an. 770. sustulit, et pro centesima ducentesimam substituit, an. 784. idem iterum centesimam induxit, ut affirmat *Dio* l. 58. c. 16., at *Caligula* an. 791. eandem remisit, inducenda ducentesima, ut patet ex eod. *Dione* l. 59. c. 9.; tandem idem imperator an. 792. etiam ducentesimam remisit, ut constat ex *Sueton.* *Cal.* 16. et ejus nummis apud *Eckhel.* *D. N. V. T.* 6. p. 224. ¶ 2. In plurali numero *centesimæ, arum* erant usuræ in quibus centesima sortis pars, hoc est unum pro centum, singulis mensibus solvebatur, atque adeo duodecim pro centum quotannis: quæ ratione centesimo mense usura sortem æquabat. Hæc erat usurarum gravissima, et veluti as, a qua usuræ minores nonnibus partium assis appellabantur, *semisses, trientes, quadrantes* etc. *Cic.* 5. *Att.* 21. 11. Nihil impudentius Scaptio, qui centesimis cum anatocismo contentus non esset. Nam aut bono nomine centesimis contentus erat, aut non bono quaternas centesimas sperabat. *Id.* *ibid.* Centesimas perpetuo fenore ducere. h. e. sine anatocismo seu renovatione usurarum. Adde *eumd.* 6. *ibid.* 1. 4. Etiam Lucullus Ciliciæ proconsul usuras centesimis majores veterat, et si quis usuras sorti addidisset, etiam sortem ipsam amittendam decrevit, ut narrat *Plutarch.* in ejus *Vita* c. 20. Adde *Cic.* 1. *Att.* 12. 1. et 6. *ibid.* 2. 7. *Seneca* 7. *Benef.* 10. Sanguinolentæ centesimæ. — Centesimæ aliquando cum nomine usuræ junguntur, ut in *Inscript.* apud *Orell.* 4068. DONVM DEDIT - XV. (h. e. denariorum quinque millia) VT EX VSVRIS CENTESIMIS RIVS QVANTITATIS QVÆ EFFICIT ANNVOS - X - DC. (h. e. denarios 5000) DIE VIII. KAL. OCTOBR. NATALI DIVI AVGVSTI BROGVATVE EX ARK. — Porro binæ centesimæ apud *Cic.* 5. *Verr.* 70. 165. et in *Inscript.* allat. in v. ANATOCISMVS et VSVRA sunt usuræ, in quibus duo pro centum singulis mensibus solvebantur, atque adeo quatuor et viginti pro centum quotannis.

CENTHIPPOS vel centippus, i, m. 2. idem ac centaurus. Ita falso putat *Fulgent.* 2. *Mythol.* 17. Dromocrides (lege Democritus) scribit Ixionem in Græcia primum regni gloriam affectasse, qui sibi centum equites prius omnium conquisivit; unde et centauri dicti sunt, quasi centum armati: denique centhippi dicti debuerant, ex quo equis mixti pinguntur. Hæc eadem leguntur apud *Lactant.* *Placid.* edit. ab A. Mai in *Class. Auct.* T. 3. p. 124.

CENTICEPS, cēpitis, om̄a. gen. 3. (centum et caput) centum habens capita. *Horat.* 2. *Od.* 13. 34. Demittit atras bellua centiceps Aures. h. e. Cerberus, cujus furiale centum Muniant angues caput, ut *Idem* docet 3. *ibid.* 11. 17., vel quia revera centum capita habet, ut *Isaac. Tetzels* ad *Lycophr.* 678. tradit. *Hesiod.* in *Georg.* v. 312. quinquaginta ei tribuit: ceteri poetas tria tantum.

CENTIENS vel centies adverb. centum vicibus. *Plaut.* *Rud.* 4. 4. 123. Centies circumspicere. *Id.*

Asin. 2. 4. 16. Centies eadem imperare. *Id.* *Pseudol.* 4. 7. 129. dicere aliquid. *Ter. Heaut.* 5. 1. 8. Ut nihil credas intelligere, nisi idem dictum est centies. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 28. 29. (101). Centies vices prællari — HS. centies dicitur pro sestertium centena millia, ut apud *Cic. Pis.* 35. 86. Sestertium centies et octogies ex ærario tibi attributum. *supple. millia.* Adde *eumd.* 2. *Phil.* 37. 95. et *Tac.* 12. 58. — A Poetis sestertia omittuntur, ut a *Martial.* 5. 70. O quanta est gula, centies conesse! *h. e.* centena millia HS. *V. SESTERTIUS.*

CENTIFIDUS, a, um, adject. (centum et fido) qui in centum, vel plurimas partes finditur, multifidus. *Prudent.* 2. *advers. Symmach.* 888. Dæmon adest, qui parte sinistra Centifidum confundit iter.

CENTIFOLIUS, a, um, adject. (centum et folium) centum foliorum. *Plin.* 21. *Hist. nat.* 4. 10. (17). de rosa. Paucissima quina folia, ac deinde numerosiora, cum sit genus ejus, quam centifoliam vocant.

CENTIGRANUS, a, um, adject. (centum et granum) centum grana habens. *Plin.* 18. *Dist. nat.* 10. 21. (95). Fertillissima tritici genera, ramosum, aut quod centigranum vocant. *Isid.* 17. *Orig.* 3. hoc genus tritici centenum vocat. *V. Re, Saggio sull'agricolt.* ant. p. 191.

CENTIMALIS. *V. CENTEMALIS*

CENTIMANUS, a, um, vel

CENTIMANUS, a, um, Genit. us, ut declinari vult *Prædian.* 6. p. 718. *Putsch.*, adject. (centum et manus) centum habens manus. *Horat.* 2. *Od.* 17. 14. Centimanus Gyges. *Al. leg.* Gygas. *Ovid.* 3. *Met.* 303. Centimanum deiecerat igne Typhoea.

CENTIMETER, tra, um, adject. (centum et metrum) centum metra habens, vel qui varlo et multiplici metrorum genere carmina componit. qualis fuit *Terentianus Maurus*, de quo *Sidon.* *Carm.* 9. 265. Sed nec centimeter Terentianus, Nec Lucilius hic Lucretiusque est. *Servius Centim.* p. 1817. *Putsch.* Licet audacter, non tamen inleganter, hunc libellum, qui volucrit, centimetrum nominabit.

CENTINODIUS, a, um, adject. (centum et nodus) centum, vel plurimos nodos habens. *Marc. Empir.* 31. Plantaginis folia, et herbam centinodiam, et rubi summitatem, etc. Videtur esse polygonon, quod ita dicitur a frequentia geniculorum, ut tradit *Plin.* 27. *Hist. nat.* 12. 91. (113).

CENTIPEDA vel centupeda, æ, f. 1. (centum et pes) animal e vernibus terræ pilosum, multis pedibus arcuatim repositis, tactuque contrahens se, ab aliis millepeda et multipeda dictum. Ita *Plin.* 29. *Hist. nat.* 6. 39. (136). et 30. *ibid.* 6. 16. (47). et *Arnob.* 2. 52. *Isid.* 12. *Orig.* 4. 32. vocat centupedem. *V. CENTIPES.*

CENTIPELLIO, ñis, m. 3. (centum et pellis) ita dicitur alter e ventriculis cervorum (nam duo habere dicuntur) quod multis constet plicaturis et sinibus, quasi pellibus. *Plin.* 28. *Hist. nat.* 9. 42. (150). Item venter, quem centipellionem vocant. *V. voc. seq.*

CENTIPELLIS, is, comm. gen. qui centum pelles habet: legitur apud *Vet. Scholiast.* ad *Lucan.* 1. 625.

CENTIPES, ædis, adject. (centum et pes) centum vel multos habens pedes. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 43. 67. (145). Scolopendræ, quas centipedes vocant. *Gloss. Philox.* Centipes, σκολοπενδρα.

CENTIPLEX, is, *V. CENTUPLEX.*

CENTISIUM nullarium pro centesimum edidit *Torcentin.* ex *Pand. Florent.* in *Dig.* 27. 1. 42. Sed *Haloand.* et alii centesimum. Plaque enim centisium mendum est.

CENTO, ñis, n. 3. (κέντρον) vestis stragula crassior et vilior, ex variis pannis veteribus ac diversi coloris consuta, qua pauperum lecti steruuntur, ipsique pauperes ac rustici amittuntur.

I.) Proprie. *Cato* apud *Festum* p. 234. 33. *Müll.* Servi, audillæ, si quis eorum sub centone crepuit, quod ego non sensi, nullum mihi vitium facit. *Id.* *R.* 2. Centonem sarcire. Adde *eumd.* *ibid.* 10. et 11. *Id.* *ibid.* 59. Quoties cuique tunica aut sagum dabis, prius veterem accipito, unde centones fiant. *Lucilius* apud *Non.* p. 176. 1. *Merc.* Sucre centonem. *Sisenna* apud *eumd.* p. 91. 27. Puppæ aceto madefactis centouibus integuntur. *h. e.* ad arandum vel resinguendum ignem. (*Cl. Ulp.* *Dig.* 33. 7. 12. Accutum quoque, quod incendii extinguendi causa, item centones, siphones etc.) *Cas.* 2. *B. C.* 9. Centones insuper injecerunt, ne aut tela torquentis missa tabulationem perfringerent. *h. e.* ad telorum ictus exci-

piendos. *Id.* 3. *ibid.* 44. Magnus incesserat timor sagitarum; atque omnes fere milites aut ex coactis aut ex centonibus tunicas et tegmenta fecerant. *Colum.* 1. *R. R.* 8. 9. Vestitam familiam magis utiliter, quam delicate habeat, munitamque a vento, frigore, pluvia: quæ cuncta prohibentur pellibus manicatis, centonibus confectis, vel sagis cucullis. Adde *Plin.* 9. *Hist. nat.* 59. 85. (181). *Petron.* *Satyr.* 7. Ut in locum secretiore venimus, centonem anus urbana rejecit. *Juvenal.* 6. 121. Intravit calidum veteri centone lupanar. *Macrob.* 1. *Saturn.* 6. extr. Scrophæ cadaver sub centonibus collocat, super quos uxor cubabat. *h. e.* culcitris. — Cento dicitur etiam pileus ex lana coactilis, qualem nunc gestare solent bajuli Venetiis. Eo autem interdum utebantur milites, ne galeæ asperitas caput eorum oblaederet. *Ammian.* 19. 8. a med. Centonem, quem sub galeis unus ferebat e nostris, ultimæ funis aptavimus summatil, qui per funem conjectus aquasque hauriens ad periculi modum facile situm, qua hauriebatur, exlinxit. — Centones etiam dorso eorum mulorum impositos docet *Veget.* 2. *Veterin.* 59. 2. *Schneid.* — Centones sarcire alicui proverbii modo significat mendacia multa gloriosa unum post aliud coacervare et congerere. *Plaut.* *Epid.* 3. 4. 18. Proin tu alium quæras, cui centones sarcias. *Al. leg.* sarcias.

II.) Translate dicitur genus carminis ex variis alieni operis hinc inde decerpitis versibus, et ad alia significanda traductis consarcinatum: qualis est *Centon nuptialis* compositus ab *Ausonio* ex Virgilianis versibus. Alios quoque centonum auctores, *Probum* et *Pomponium* refert *Isid.* 1. *Orig.* 38. 25. Porro *Auson.* in epist. suo Centoni præfira rationem universam hujusmodi carminis fusius exponit. *Cl.* et *Tertull.* *Præscript.* 39. in v. CENTONARIUS. — *NE.* De nomine pr. *V. ONOM.*

CENTOCULUS, a, um, adject. (centum et oculus) centum vel multos oculos habens. *Hieronym.* 1. in *Ezech.* 1. a med. Centoculus Argo.

CENTONARIUS, a, um, adject. (cento) ad centonem pertitens. *Tertull.* *Præscript.* 39. Homerocentonas etiam vocare solent, qui de carminibus Homeri propria opera, more centonario, ex multis hinc inde compositis in unum sarcunt corpus. *Inscript.* apud *Murat.* 946. 1., quæ est apud *Orell.* 4296. *TI. CLAYDIUS TI. L. SYNTROPHUS VESTIARIUS CENTONARIUS* H. S. S. H. E. qui centones vendebat. — Hinc

Centonarius, ti, m. 2. absolute, more substantivorum, est artifex, qui centones consuit. Centonarium erant, sicut et ceterorum artificum, instituta collegia, et in oppidis quidem centones suppeditabant ad extinguendum, si quod oriretur, incendium; in bello autem ad vestes militibus conficiendas, ad tabernacula contigenda, ad munienda machinamenta contra ignem et telorum ictus. Quare sæpe cum dendrophoris, tignariis, dolabulariis, scalaris, et ejusmodi fabris, qui exercitum sequi solebant, junguntur, ut videre est in *Cod. Theod.* 14. 8. 1., 16. 10. § 4. et in variis antiquis *Inscript.* apud *Gruter.* 36. 11., 45. 8., 161. 4., 322. 4., 358. 6. et alibi. *V. Burmann.* ad *Petron.* *Satyr.* 45.

Centonaria, æ, f. 1. absolute, substantivorum more, est mulier quæ centones consuit. *Centonaria* videtur fuisse titulus unius ex mimis *Laberii* apud *Non.* 3. 304. edit. *veter.* *Laberius Centonario* (lege Centonaria): Quare tam arduum ascendis?

CENTRALIS, e, adject. (centrum) ad centrum pertitens. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 23. 21. (86). Terra centralis intervenit. *h. e.* quæ in centro mundi posita est. *V. CENTENALIS.*

CENTRATUS, a, um, particip. ab inus. *centro*, centralis, in centro positus. *Fulgent.* 1. *Mythol.* 11. Sol ardeus cum ad umbilicum diei centratum conscendit circum.

CENTRIE. *V. CENTURIA* 3.

CENTRINES, æ, m. 1. κέντρον, est ipsa vox Græca, qua significatur genus quoddam culicum, lucis apum simile ignavia malitiæque, cum pernecie verorum et utilium culicum, et caprificatioui inservientium. Interimunt enim eos, atque ipsi moriuntur. *Plin.* 17. *Hist. nat.* 27. 44. (255).

CENTROSUS, a, um, adject. (centrum) ad centrum pertitens. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 7. 36. (98). ait centrosus scobe deprehendi gemmas fucitias: ubi intelligit scobem duriorum, et similem illi, quæ eraditur ex nodis arborum et marmorum. Nam in gemmis adulterinis fere inest durities quædam et veluti callum, quod

in arboribus et marmoribus centrum appellatur. *V. CENTRUM* 2. c.

CENTRUM, i, n. 2. (κέντρον). ¶ 1. Græca vox, qua proprie significatur cuspis, aculeus, spiculum; est enim a κέντρον *pungo*. Hac autem significatio occurrit tantum apud *Ambros.* 5. *Hexæmer.* 10. ad fin. Quid gladios loquar, aut serras, aut canes maritimos, aut balneas, aut zygnas? Quid etiam turturis centrum, et hoc mortuus? *Et mox.* Turtur aculeo suo mortua amplius quam viva periculi afferre memoratur. *Id.* 1. *ibid.* 3. sub fin. Si ipse circuitum vel atramento, vel graphio ducas, vel centro exprimas etc. ¶ 2. Hinc apud classicos scriptores centrum dicitur alterum circini crus, quod in describendo circulo in medio figitur et immobile manet. *Vitruv.* 3. 1. 3. *Schneid.* ¶ 3. Hinc centrum dicitur et pars media circuli vel globi, punctum a quo lineæ ad circumferentiam et superficiem ductæ sunt æquales, ut apud *Cic.* 1. *Tusc.* 17. 40. Persuadent enim mathematici, terram in medio mundi sitam ad universi cæli complexum quasi puncti instar obtinere, quod κέντρον illi vocant. — a) Generatim. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 15. 13. (63). Terra centrum cæli est. *Id.* 18. *ibid.* 29. 69. (281). Solis terræque centra. *Id.* 2. *ibid.* 19. 17. (81). Sol in centrum incidens terræ. *Id.* 2. *ibid.* 64. 64. (160). Vergere in centrum, et Exire a centro. Adde *Vitruv.* 9. 1. 2. *Schneid.* — b) Speciatim dicitur etiam centrum pars durior, veluti nodus, seu clavus in marmoribus et arboribus, inimica serris: et in arboribus quidem sæpe accidit lapide comprehenso aut recepto in corpus, aut alterius arboris ramo. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 39. 76. (198). — c) Item in gemmis et crystallis centra dicuntur præduræ quædam partes, similique fragilliores. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 2. 10. (28). Infestantur crystalli plurimis vititiis: scabro ferrumine, maculosa nube, occultata vomica, prædura fragillique centro item sale appellato: quæ vero sine vitio sunt, puras esse malunt, acutata appellantes. *Id.* 37. *ibid.* 9. 39. (120). Sapphirum inutilis sculpturæ, intervenientibus crystallinis centris. Adde *eumd.* 37. *ibid.* 2. 10. (28). *V. NODUS.* — d) Item est foramen κέντρον. *h. e.* punctione factum. *Capell.* 8. p. 290. Cito superioris vasis, aqua videlicet pleni, centrum aperit, ut simul cum incipiente luna oriri aqua fluere in vas inferius incipiat, et, donec totum corpus appareat, fluat. Sic nempe legendus hic locus: ex eo enim vitiose edito nescio quod plenituum exculperat quidam Lexicographi. Centrum itaque est minutulum foramen, ut in clepsydra.

CENTUM, nomen indeclinabile numerale, (ἐκατόν) decies denarium numerum continens (It. cento; Fr. cent; Hisp. cien; Germ. hundert; Angl. a hundred). ¶ 1. Proprie et stricto sensu. *Varro* 1. *R. R.* 44. 2. Centum nodi. *Cic. Milon.* 22. 61. Centum dies. *Id. Senect.* 5. 13. Centum et septem anni. *Id.* 2. *de republ.* 10. 18. Centum et octo anni. *Id.* 2. *ibid.* 22. 29. Centum quatuor centuriæ. *Cæs.* 1. *B. G.* 29. Eorum, qui domum redierunt, repertus est numerus centum et decem. *Id.* 5. *ibid.* 13. Viciens centum millia passuum. *Liv.* 33. 42. Tritici decies centum millia. *Virg.* 3. *Æn.* 106. Centum urbes. *Horat.* 3. *Od.* 27. 33. Creta potens centum oppidis. *Ovid.* 9. *Met.* 71. de hydra. nec ullum De centum numero caput est impune recisum. *Colum.* 2. *R. R.* 2. 27. Centum viginti pedum. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 23. 21. (85). Centum viginti quinque passus. *Id.* 2. *ibid.* 25. 22. (90). centum octoginta. *Sueton.* *Cæs.* 25. Bis et tricies centum millia passuum. *Gell.* 17. 4. Menandrum alii centum octo, partim centum novem comædias reliquisse ferunt. *Id.* 2. 24. Fannius centum æris constituit. *h. e.* centum asses. *Paul.* *Dig.* 17. 1. 5. Emerre domum centum. *Et mox.* Emerre servum decem. — Ceterum quod ad computandi rationem attinet, hæc docet *Plin.* 33. *Hist. nat.* 10. 47. (133). Non erat apud antiquos numerus ultra centum millia; itaque et hodie multiplicatur hæc, ut decies centena millia aut sæpius dicantur. Hinc *Sueton.* *Cæs.* 50. Serviliæ M. Bruti matri sexagies sestertia margaritam mercatus est. *h. e.* 6,000,000 seu 60 × 100,000: ut igitur sestertiorum summam habeas, satis est numero sexagies centum mille addere, b. e. quinque zero. *V. MILLE* et *SESTERTIUS.* ¶ 2. Latiori sensu sæpissime accipitur indefinite pro magno aliquo numero, præsertim a poetis, ut docet *Quintil.* 7. 10. 8. *Virg.* 2. *G.* 42. et 6. *Æn.* 625. Non mihi si lingua centum sint, oraque centum. *Id.* 3. *G.* 18. Centum quadrijugos agitabo ad flumina currus. et 4. *ibid.* 383. Centum

quæ silvas, centum quæ flumina servant. *Id.* 1. *Æn.* 296. centum vinctum aenis post tergum nodis. Adde *eumid. ibid.* 416. et alibi. *Horat.* 4. *Od.* 1. 15. centum puer artium. *Id.* 2. *ibid.* 14. 26. Cæcuba servata centum clavisibus. *Id.* 2. *ibid.* 16. 33. centum greges. *Id.* 3. *ibid.* 8. 14. centum cythos sumere. *Id.* *Epod.* 17. 39. seu poposceris centum juvencos. Adde *Sueton. Domit.* 14.

CENTUMCAPUT, *ins.* 3. nomen herbæ, quæ græca appellatione crynge alba, seu eryngium dicitur. *Plin.* 1. *Hist. nat. in indice lib.* 22. c. 9. De centumcapite. *Id.* 22. *ibid.* 8. 9. (20). Ex his candidam nostri centumcapita vocant.

CENTUMGEMINUS, a, um, *adject.* (centum et geminus) centuplex. *Virg.* 6. *Æn.* 287. Et centumgeminus Briareus. *h. e.* centum habens brachia. *Servius* exponit centies duplex. Sed vox *geminus* juncta nominibus numeralibus, fere non duplicat, ut *tergeminus* idem est ac triplex, non sextuplex; *septemgeminus* est septemplex: *quadrigenus* est quadruplex. Sic *Val. Flacc.* 6. 118. Centumgemina Thebe. *h. e.* centum habens portas. *ἐκατόμυλος*.

CENTUMPEDA, æ, m. 1. (centum et pes) centum habens pedes; adeoque firmissimus. Cognomen fuit Jovis, quod vim habet omnia firmandi et stabilendi. *Augustin.* 7. *Civit. Dei* 11.

CENTUMPONDIIUM vel centupondium, *li.* n. 2. pondus centum librarum, et accipitur pro lapide pondus centum, quo in appendendo utebantur. *Plaut. Asin.* 2. 2. 37. Ad pedes quando alligatum est æquum centumpondium. — *Cato R. R.* 13. inter instrumenta cellæ oleariæ ponit *trutinam unam, centumpondium incertum unum, et pondera certa*. Ideo autem *incertum* appellat, quia una mole centum libras pendet: atque ita *certis ponderibus* opponitur, quæ distincta partitio sunt, non in unum pondus confusa. Ita *Turneb.* l. 7. c. 24. Vel significat indefinite magnum pondus, et longe excedens minuta illa pondera, quibus in appendendo utebantur. Fieri enim potest, ut ex consuetudine *centumpondium* appellaretur, licet centum pondo vel non æquaret, vel excederet. Itaque hoc dixit *Cato*: præter certa pondera, quibus in trutina utimur, habendum esse etiam unum magnum pondus, sed incertum, et ad libitum. Vel denique intelligit majus quoddam pondus, quod in eadem trutina ad res diversi ponderis appendendas aptum sit, prout in trutinæ scapo propius vel longius ab ansa recedit, ut in nostris stateris usu venit. Quidam, ut refert *Poss.* in *Etymol.* in *As*, legi volunt *incertum*, hoc est indivisum.

CENTUMQUINGAGENI, æ, a, *adject.* numeral. pro centum et quinquaginta, si enim esset distributivum, diceretur *centum quinquageni*. *Varro* apud *Plin.* 36. *Hist. nat.* 13. 19. (92). Pyramides altæ pedum centumquingagenum. Ita legunt plerique Codd. et Edition; at *Sillig.* ex Cod. Bamberg. aliisque edidit centum quinquagenum.

CENTUMVIRALIS, æ, *adject.* (centum et vir) ad centum viros pertinens. *Cic. Cæcin.* 18. 53. et 1. *Orat.* 39. 177; *Varro* 2. *R. R.* 1. 26.; *Seneca* 3. *Controv. præfat.*; *Val. Max.* 9. 15. 4.; et *Plin.* 1. *Ep.* 19. Centumvirale iudicium. *Quintil.* 11. 1. 78.; *Sueton. Fesp.* 10.; et *Paul. Diac.* p. 54. 7. et p. 64. 13. *Müll. judic.* *Cic. Orat.* 38. 173. et *ibid.* 56. 238.; *Quintil.* 5. 2. 1.; *Plin.* 2. *Ep.* 14.; *Tac. Dial. de orat.* 38.; et *Gell.* 16. 10. causæ. *Sueton. Aug.* 38. hasta. *Id. Rhet.* 6. *lis. V. voc. sequent.*

CENTUMVIRI vel centum viri, *orum* vel *um*, m. plur. 2. ¶ 1. Romæ centumviri fuerunt iudices — a) qui de rebus privatis iudicabant, ut de usucapionibus, tutelis, gentilitatibus, agnationibus, alluvionibus, nexis, mancipiis, parietibus, luminibus, stillicidiis, testamentis, hereditatibus, et ejusmodi. *Cic.* 1. *Orat.* 38. 176.; *Scævola Dig.* 5. 2. 13. et *Paul.* l. 5. *Sentent. tit.* 16. — b) Eligebantur terni ex singulis tribubus: quæ cum essent trigintaquique, iudices fuerunt centum et quinque; nihilominus quo facilius nominarentur, *Centumviri* dicti sunt, teste *Paul. Diac.* p. 54. 7. *Müll. Varro* 2. *R. R.* 1. 26. Si numerus non est ut sit ad amussim, ut non est, cum dicimus mille naves iisse ad Trojam, centumvirale esse iudicium Romæ. — Postea tamen is numerus valde auctus est. Nam *Plin.* de centumviris loquens 6. *Ep.* 33. centum et octoginta sedisse ait, additque in quatuor consilia, seu tribuاليا distributos fuisse. Hinc *quadruplex* iudicium appellat *ibid.* et 1. *Ep.* 18. Adde *Quintil.* 12. 5. in fin. — d) Iudicabant ita-

que ex quatuor tribunalibus: et in novum interdum conveniebant, si causæ gravitas poposceret, ut omnes simul sententiam ferrent. *Plin. cit.* *ep.* 33. — e) Instituti sunt simul cum decemviris post institutionem prætoris inter peregrinos, post aut. U. C. 512. *Pompon. Dig.* 1. 2. circa med. *V. SUFFRAGIUM*. Decemviri autem ex institutione Augusti centum viros convocabant eisque præsidebant: cum prius bujusmodi cura pertineret ad quæstorios. *Sueton. Aug.* 36. et *Dio* 39. 7. et 54. 26. — f) Causæ centumvirales leves habebantur. Cujusmodi potissimum essent, habes apud *Cic.* 1. *Orat.* 38. 173. Eadem causæ in quæstionibus de jure versatæ fuisse videntur ex loco *Quintil.* 4. 2. 5. Non legimus Cicero nem, vel alium magnum oratorem causas egisse coram centumviris, præter *Asinium Pollionem*. Sed Taciti ætate primum locum obtinebant. *Tac. Dial. de orat.* 38.; *Plin.* 2. *Ep.* 14. — g) Dicebantur præesse hastæ, ut est apud *Pompon.* loc. cit., quia in foro, in aliqua basilica ponebatur hasta, quotiescumque centumviri convenirent ad iudicandum: quia etiam significabatur, summum et populare esse iudicium, et supremam illis iudicandi potestatem esse commissam. *Martial.* 7. 63. Hunc miratur adhuc centum gravis hasta virorum. *Sueton. Aug.* 36. Centumviralem hastam cogere. *h. e.* centumviris cogere ad iudicandum. *Cic.* 1. *Orat.* 38. 175. Rem aliquam deferre ad centum viros. *Phædr.* 3. 10. 35. pertrahere aliquem. — h) Conveniebant fere in basilica Julia. *Quintil.* 12. 5. 6., et *Plin.* 5. *Ep.* 21. — i) Centumvirorum mentio occurrit etiam, præterquam in locis superius citatis, apud *Cic.* 2. *leg. Agr.* 17. 44., *Cæcin.* 24. 67., 1. *Orat.* 57. 245. et *Brut.* 39. 144.; *Senec.* 3. *Controv. præfat.*; *Val. Max.* 7. 7. 1. et 2.; *Quintil.* 3. 10. 3. et 7. 4. 10. et 20.; *Sueton. Domit.* 8.; *Plin.* 4. *Ep.* 24.; et apud alios. ¶ 2. Centumviri etiam appellati fuerunt decuriones in municipiis et colonis, quia centum numero essent, ut patet ex *Cic.* 2. *leg. Agr.* 35. 96. Huc isti decemviri, cum numerum colonorum ex lege Rulli deduxerint, centum decuriones, decem augures, sex pontifices constituerunt, etc. *Ænea* vero tabula, quæ etiamnum exstat in *Mus. Florentin.*, et a *Fabretti.* p. 599. n. 9. allata, album continet decurionum *Canusinorum*, qui, exceptis patronis et prætextatis, centum tantummodo in eadem recensentur. *Inscript.* apud *eumid.* p. 170. n. 324., quæ est apud *Orell.* 4048. CENTUMVIRI MUNICIPII AUCYSTI VEJENTIS ROMÆ IN AERDEM VENERIS GENETRICES CVM CONVENTISSE, PLACUIT VNIVERSIS etc. *Alia* ad idem municipium pertinens apud *Morrell.* *De stil. Inscr.* T. 1. p. 135. edit. *Palav.*, quæ est apud *Orell.* 3738. CAESIAE SABINAE CN. CAESI ATHICTI, HAEC SOLA OMNIUM FEMINARVM MATRIBVS C. VIROVM, ET SORORIBVS, ET FILIABVS, ET OMNIS ORDINIS MULIERIBVS MUNICIPIBVS EPVLVM DEDIT etc. *Alia* in *Mem. Rom. di antich. e belle arti* T. 1. p. 53., quæ est apud *Orell.* 108. CN. CAESIO ATHICTO ADLECTO INTER C. VIR. OMNIB. HONORIB. EXORNATO AUCYSTALES MUNICIPII AVG. VEJENTIS EX AERE CONLATO II. C.

CENTUNCULUM, i, n. 2. *deminut. a* cento, cephypium, sive dorsale, quo equus sternitur, cuique equus insidet. *Edict. Dioclet.* p. 21. Centunculum equestre coactile album, sive nigrum librarum trium decarios centum: centunculum ornatum auro ponderis superscriptis X cc. quinquaginta.

CENTUNCULUS, i, m. 2. *deminut. a* cento. ¶ 1. Parvus cento, stragulum, vel vestis e centunculo facta. *Liv.* 7. 14. Mulis strata detrahi iubet, binisque tantum centunculis relictis etc. *Seneca Ep.* 80. Dormire in centunculo. *quidam perperam leg.* cænaculo. *Apul.* 7. *Met.* Centunculis disparibus et male consarcinatis semiamictus. *Id.* 1. *ibid.* Sutili centunculo faciem obtegere. *V. CENIO*. — *Id.* de *Mag.* Quid enim si choragium thymelicum possiderem, num ex eo argumentarer etiam, uti me consuesse tragodi symmate, histrionis crocata, mini centunculo? *h. e.* multicolor illa vestis sannioi propria, quem Itali *zanni*, et Galli *harlequin* vocant. ¶ 2. Est etiam centunculus herba in arvis jacens, foliis ad similitudinem capitis pænuularum, *h. e.* cuculli, egregii effectus ad sistendam alvum: græce *clematiss*, *αλματισ*. *Plin.* 24. *Hist. nat.* 15. 88. (138). et 26. *ibid.* 11. 66. (105). quo postremo loco *femin.* genere occurrit. *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 286.) hanc exhibet synonymiam: *Γυαλίον* Dioscor. 3. 132.; *Ἰρίς*, *ἀμπέπερος*, *ἀναστρεν*, *ἀνασάλης*. *Semeon Egypt.* *Gelasien* Gallor.

Dioscor. in *Notbis*; *Centunculus* *Plin.* l. c., exclus. synonym. et *Centouloum*, *Tucularin albinum* *Latior.* teste *Dioscor.* in *Notbis* sunt *Santolina maritima* L. Spec. plant. ? *Gnaphalium germanicum* Lamrk. Dict. ?

CENTUPLEX vel centiplex, *icis.* *adject.* (centum et plico) centuplus. *Plaut. Pers.* 4. 4. 11. Centuplex murus rebus servandis parum est. *Prudent.* 7. *Cathermer.* 220. Ditataque fructus fenerantem centuplex. *Opt. edit.* habent centiplex. *Juvenc.* 2. 800. Centuplicemque ferunt virtutis robora frugem.

CENTUPLICATO *adverb.* (centuplico). *Plin.* 6. *Hist. nat.* 28. 26. (101). India merces remittit, quæ apud nos centuplicato veneant.

CENTUPLICATUS, a, um. *V. CENTUPLICIO*.

CENTUPLICUS, a, vi, *atum*, *tre*, a. 1. Part. *Centuplicatus*. — Centuplicare est centuplicem facere, reddere. *Fulgat. interpr.* 2. *Reg.* 24. 3. Adaugat Dominus Deus tuus ad populum tuum, quantus nunc est, iterumque centuplicet in conspectu Domini mei regis. *Prudent.* 2. *adversus Symmach.* 1050. solertia centuplicatos Agrorum redigit fructus. Adde *Fulgat.* 1. *Mythol.* 9. — *V.* etiam **CENTUPLICATO**.

CENTUPLUS, a, um, *adject.* idem quod centuplicatus. *Fulgat. interpr.* *Luc.* 8. 8. Et aliud (semen) cecidit in terram bonam, et ortum fecit fructum centuplum. — Hinc

Centuplum, i, n. 2. absolute, substantivorum more, pro fructu centuplo occurrit apud *Salvian.* 3. *advers.* *Avar.* 17. Hoc multo plus est quam ipsa centupli retributio: quia id ipsum, quod quis in centuplo acceperit, in perpetuo possidebit. *Id. ibid.* Quid spondere majus credentibus sibi potuit, qui magnis feneratoribus suis centuplum se redditurum esse promisit? Et *ibid.* pluries.

CENTUPONDIIUM, *li.* *V. CENTUMPONDIIUM*.

CENTURIA, æ, f. 1. multitudo certum hominum.

¶ 1. In re militari *centuria* est centum equitum numerus. Romulus enim tres equitum turmas conscripsit, quæ centenos homines haberent, quibus in bello uteretur, ut *Liv.* 1. 13. narrat. Hæ *Bamnensium*, *Tatinensium*, et *Lucerum* nomine appellatæ sunt. Postea crescente Romano populo, numerus quoque harum auctus est, sed appellatio mansit, ut ex eodem *Liv.* *ibid.* 36. et 43. colligitur. — Præter hæ tres centurias, aliæ plures fuerunt in exercitu, ex centenis, aut etiam pluribus, vel paucioribus militibus pro majore, vel minore legionis numero. Cohortes enim in centurias dividuntur: hæ in contubernia. Fere autem dicuntur de pedibus, sicut *turmæ* de equitibus. *Varro* 5. *L. L.* 88. *Müll.* Centuria, qui sub uno centurione sunt, quorum centenarius justus numerus. *Cl. Paul. Diac.* p. 53. 12. *Müll.* Cincius apud *Gell.* 16. 4. *extr.* In legione sunt centuriae LX., manipuli XXX., cohortes X. Adde *Veget.* 2. *Milit.* 13. et 14., et *Dig.* 49. 16. § 9. ¶ 2. Populus quoque Romanus universus quemadmodum in tribus et curias, ita et in centurias dividebatur. — a) Nam *Servius Tullius* cives omnes in sex classes distribuit, hæ in centum nonaginta tres centurias, habita ratione census, quem eodem tempore primus egit. In his separavit divites a pauperibus, juvenes a senioribus, et hi domi urbem custodirent, illi foris bellum gererent, si quando ingrueret; omnibusque sua assignavit arma. Addidit et fabrum centurias, qui, quæ in bello opus essent, fabricarentur. Equitum quoque centurias duodecim descripsit, primisque sex illis, quarum tres *Romulus* instituerat, tres alias addiderat *Tarquinius Priscus*, *adject.* Hinc factum est, ut prius classis civium Romanorum constaret decem et octo centuriis equitum, et octoginta pedum, quorum dimidium seniorum, alterum juniorum; secunda classis centuriis viginti, seniorum juniorumque, et duabus fabrum; tertia viginti tantum eodem discrimine; quarta itidem viginti, et duabus tibicinum et cornicinum; quinta triginta; sexta vero unica centuria ex infima et inopi plebe proletariorum et capitecensurorum. Hæc ita constituta primitus fuisse, affirmant *Liv.* 1. 43. et *Dionys. Halic.* l. 4. c. 16-20., ubi plura de hac re. *Horat. Art. P.* 341. Centuriæ seniorum agitant expertia frugis. — b) Post annum vero U. C. 513., quo, teste *Liv.* 19. 66., numerus quinque et triginta tribuum expletus est, mutata fuit, sive statim, sive aliquanto post, hæc centuriarum distributio, aliusque earundem numerus in classibus factus, quam antea fuerat. Nam ita XXXV. tribubus accommodatæ sunt centuriae, duplicato harum numero, ut, qui in quaque tribu censu essent

maximo, in duas centurias, alteram seniorum, juniorum alteram, conjungerebatur, atque ideo, binis centuriis e singulis tribubus ad primam classem constituendam delectis, ea classis jam centurias LXX. haberet pedum, equitum XVIII., et unam fabrum tignariorum, hoc est centurias LXXXIX., reliquæ vero centuriæ CIV. In alias quinque classes distributa integrum CXIII. centuriarum numerum explebant. Quo factum est, ut, si LXXXIX. centuriis, quibus prima classis constabat, octo solæ centuriæ secundæ classis accederent in suffragiis dandis, confecta esset vis populi uoiversa, et reliqua multitudo XCVI. centuriarum neque excluderetur suffragiis, ne superbum esset, nec valeret omnis, ne esset periculosum. Hæc ex Liv. et Dionys. Halic. loc. cit., tum maxime ex Cic. 2. de repub. 32. 39. rectissime statuit Godofr. Hermannus in epist. præm. editioni Cic. de repub. Lips. 1823., quam Ferdin. Steinackerus curavit. Locum Ciceronis modo cit. irritum conatu emendasse sibi visus est B. G. Niebuhrus in annotat. principi Romæ editioni addita, cum potius corrumperet; at recte A. Maius edidit codicis lectionem, quam utioam secutus fuisset nuperus apud nos Italus interpres Petr. Odescalchius F. C. — c) Secundum hæc divisionem admissus est populus ad suffragium in his comitiis ferendum, quæ inde centuriata dicta sunt, ut scilicet quisque suffragium daret in ea centuria, in qua census esset. V. CENTURIATUS in CENTURIO, AS. Cic. pro leg. Manil. 1. 2. Ter prætor primus centuriis cuocis renunciatus sum. Id. 2. Orat. 64. 260. Cum ex centuria sua reuocaretur Acidinum consulem. Id. post red. in Senat. 11. 27. Eadem centuria, quam me consulem fecerant. Id. 11. Fam. 10. in fin. Cum equitum centurias tener, lo quæis regnas, mitte ad Lupum nostrum, ut is nobis eas centurias conficiat. Liv. 10. 13. Populus suffragia inibat: et ut quæque intro vocata erat centuria, consulem baud dubie Fabium dicebat. Cic. Planc. 20. 49. Ferre centurias prærogativam. h. e. ejus suffragium obtinere. V. PRÆROGATIVUS. Adde eumd. Cic. 7. Ferr. 15. 38., Dom. 142., Milon. 16. 43., 7. Phil. 6. 10. et 2. Divinat. 33. 73.; Val. Max. 2. 9. 6.; Sueton. Cæs. 19. aliosque. — Cic. 2. leg. Agr. 13. 32. Ornare decemviro mullis, tabernaculis, centuriis, suppellectilib. h. e. instruere centuriis fabrum. Ita suspicatur Grævius. Nam Manut. et Turneb. ignorare se fatentur, quid a Cicerone significetur. Et ille quidem canterius, hic vero tentorius fortasse legi posse, autumant. Merouit. interpretatur, comitatum eorum, qui decemviro stipare debebant. Schützius vero putat tentorius glossam esse, ex quo deinde factum sit centuriis, itaque vocem delevit. Quod fecit fretus auctoritate Liv. 42. 1. Magistratus mullis, tabernaculis, et omni alio instrumentum militari ornabantur. Orellius retinuit centuriis, cujus tamen vocis significationem se nescire fatetur. ¶ 3. In re agraria centuria est ducentorum jugerum modus. Olim ab centum jugeribus vocabatur centuria: sed postea duplicata nomen tamen retinuit, ut Varro 5. L. 35. Müll. et Colum. 5. R. R. 1. 7. docent. Siculus Flacc. de condit. agror. apud Goes. p. 15. tradit, ex eo dictas centurias, quod antiqui Romani agrum ex hoste captum victori populo per bina jugera partiti, centenis bonariis ducentena jugera dederunt. Confirmat Paul. Diac. p. 53. 13. Müll. Varro 1. R. R. 18. 5. Si quis habebit centuriam, quæ sit dimidium vineti, dimidium oliveti etc. Adde eumd. ibid. 10. 2. — Non in omnibus tamen regionibus idem modus centuriis assignabatur. Nam alibi L. jugerum, alibi ccx., alibi etiam cccc. secundum agri amplitudinem, centurias fuisse constat ex Hygin. de limit. constit. p. 154. Goes. Cf. Cod. Theod. 11. 28. 13. et alibi. — NB. Apud Veget. 1. Veterin. 25. leguntur centuriæ hoc est musculi brachiales in jumentis, ubi Sambucus monet in suis MSS. haberi centuriæ: quas quidam putant esse ἀρό τοῦ κερταί, et significare loca, ubi calcariibus equi stimulantur.

CENTURIALIS, e, adject. ad centuriam pertinens. Occurrit — a) De populi divisione. Festus p. 177. 28. Müll. Centurialis civis. h. e. qui alicui curiæ adscriptus est ad suffragium ferendum. — b) De divisione militari. Centurialis vitis est vitis bacillus, insignie centurionum, apud Macrobi. 1. Saturn. 23. a med. Vitem centuriale deus (Heliopolitanus) ex muneribus in æde dedicatis deferri jussit, divisamque in partes sudario condi ac proinde ferri. Exitus rei obitu Trajan apparuit, ossibus Romam relatis: nam

fragmentis species reliquiarum vitis argumento casus futuri tempus ostensum est. — c) De divisione agrorum. Var. Auct. de limit. p. 298. Goes. Centuriales lapides. h. e. lapides terminales in agris centuriis positi.

CENTURIATIM, adverb. per centurias.

I.) Proprie occurrit — a) De exercitu. Cæs. 1. B. C. 76. Centuriatim producti milites idem jurant. — b) De populo. Cic. Flacc. 7. 15. Tributum et centuriatim descriptis ordinibus. Liv. 6. 20. In campo Martio cum centuriatim populus citaretur.

II.) Translate est turmatim; magno numero. Pomponius apud Non. p. 18. 12. Merc. Continuo ad te centuriatim current, qui panem pelet.

CENTURIATIO, ōnis, f. 3. actus centuriandi. Siculus Flacc. de condit. agror. apud Goes. p. 16. Alii dicunt perticam, alii centuriationem, alii metationem. h. e. formam, et divisionem agrorum per centurias. Hygin. de limit. constit. ibid. p. 206. Agri deducebantur intras centuriationem.

CENTURIATUS, a, um. V. CENTURIO.

CENTURIATUS, us, m. 4. ¶ 1. Est divisio et distributio in centurias. Liv. 22. 38. Ubi milites ad decuriam, aut centuriatum convenissent, sua voluntate ipsi inter se equites decurati, centuriati pedites conjurabant. ¶ 2. Item centurionis dignitas. Cic. pro leg. Manil. 13. 37. Cuius in exercitu veniant centuriatus. Adde eumd. Pis. 36. 88. et Sueton. Gramm. 24.

CENTURIO, as, ōis, itum, are, 1. Part. Centuriatus in omnibus paragr. — Centuriare est in centurias distribuere. ¶ 1. In re militari est milites in centurias distribuere. V. CENTURIA 1. Occurrit — a) Absolute. Festive Plaut. Mil. glor. 3. 2. 2. Eripiam ego bodie concubipam militi, si centuriati bene sunt manipulares mei. h. e. bene dispositi atque instructi. Ironice Id. Curc. 4. 29. Miles pulcre centuriatus es expuncto in manipulo. h. e. deceptus. Nam si manipulus expunctus erat, nullæ erant centuriæ, in quas manipulus dividebatur, ut Cincius apud Gell. 16. 4. docet. Cic. 16. Att. 9. Et rem gerit palam (Octavius). centuriat Capuæ, dinumerat. — b) Cum Accusativo. Cic. post redit. ad Quirit. 5. 13. Cum homines in tribunali Aurelio palam conscribi centuriarique vidissem. Liv. 6. 2. Ut seniores quoque, quibus aliquid roboris superesset, — centuriaret. Id. 25. 15. Centuriare juventutem. Adde eumd. 10. 21. et 29. 1. — c) Porro centuriare proprium erat peditem, decuriam autem equitum, ut patet ex Liv. 22. 38. Equites decurati, centuriati pedites. Hinc Val. Max. 3. 2. 8. Juvenis Romaos, ne acies nostra jam inclinata propelleretur, equis delapsa, seipsam centuriavit. h. e. tamquam si pedites essent, centuriatum pugnavit. — d) Atque extra militiam, ita tamen ut ad ipsam aperte fiat allusio. Aurel. Victor. Epit. 14. Hadrianus, ad specimen legionum militarium, fabros, perpendiculatores, architectos, genusque cunctum extruendorum mœnium seu decorandorum in cohortes centuriaverat. — e) Denique mulus centuriatus dictus est, quo cujusque centuriæ sarcinas transvehabant. Nam soluta veteri disciplina, cæperant muli deputari, qui militum onera ferrent. Aurelianus. in epist. apud Fopisc. in ejus Vita 7. Capitum animalis non vendat: mulum centuriatum comiter curet. ¶ 2. De Romani populi divisione (V. CENTURIA 2.) occurrit tantum Part. præter. pass. fere in formula Centuriata comitia. Hæc erant, in quibus populus per centurias distributus suffragium ferebat: ersntque omnium maxima, quia in his universi cives intererant, non solum qui in Urbe, sed etiam qui in agris et in urbibus foederatis, quibus data fuisset civitas cum jure suffragii, his tantum exceptis, qui a censoribus notati ac jure suffragii privati fuissent. Nam in tribuitis comitiis soli plebei, exclusis patribus, conveniebant: in curiatis il patricii tantum, qui Urbem incolabant. Porro in comitiis centuriatis creabantur majores magistratus et rex sacerorum; confirmabantur leges a majoribus magistratibus latæ, bellum indicebatur, et judicia quædam majores momenti exercebantur. Fiebant autem extra Urbem in campo Martio consularibus suspiciis consecrato. Messala apud Gell. 13. 15.: Lælius Felix apud eumd. 15. 27.; Festus p. 233. 29. Müll., et alii. Cic. post redit. in senat. 11. 27. Quo die nos comitiis centuriatis, quæ maxime majores comitia justa dici haberique voluerunt, accessivit in patrum. Id. 1. Phil. 8. 19. Ferre aliquid ad populum comitiis centuriatis. Id. 2. leg. Agr. 11. 26. Lex cen-

turiata. h. e. centuriatis comitiis confirmata. Adde Liv. 3. 55. et 8. 12. — Joculariter Plaut. Pseud. 4. 7. 134. Pseudolus mibi centuriata habuit capitis comitiis. h. e. consilia habuit in esput meum omnibus artibus instructissima et callidissima. Cic. quoque 3. Leg. 19. 44. vocat comitia capitis, in quibus de capite civis rogatur: et privilegii, in quibus fertur lex in privatos homines. ¶ 3. In re agraria centuriare agrum est limitibus includere et in centuriam redigere. Hygin. de limit. constit. p. 195. Goesii. — Hinc centuriatus ager est in centurias, hoc est in ducenta jugera definitus, quia Romulus centenis civibus ducentis jugera tribuit. Paul. Diac. p. 53. 13. Müll., et Siculus Flacc. de condit. agror. apud Goes. p. 23. V. CENTURIA 3.

CENTURIO, ōnis, m. 3. Quintil. 1. 5. 20. tradit olim a quibusdam scriptum fuisse chenturio: quod est vitium illi simile, quod reprehendit Catull. 84. in Arrio, qui chommoda et hinsidias dicebat. — In vetustis lapidibus centurio hoc signo 7. notatur, de quo V. Marin. Frat. Arv. in Indice. — Centurio est, qui centuriæ præest. In exercitu Romanorum plures fuerunt centuriones, qui singulis ordinibus præerant. Legio enim in decem cohortes divisa erat: hæc in ordines ternos, quorum præfecti centuriones dicti sunt. Qui triariorum primus centurio erat, alia dignitate antestabat, et consilii particeps fiebat, vocabaturque primipilus, seu primipili centurio: qui secundus, secundi triarii centurio; qui tertius, tertii triarii centurio. Qui primus basiliatorum, dicebatur primi hastati centurio etc.; qui primus principum, primus princeps, et sic de reliquis. V. Sigon. 2. de antiq. jure Provinciar. Manut. de quæst. per epist., Lips. de milit. Rom. 3. dialog. 8., Rosin. 10. c. 7. et alios. Ter. Eun. 4. 7. 6. Ubi centurio est Sanga et manipulus furum? Cic. Balb. 15. 34. L. Marcus primipili centurio. Adde eumd. Marcell. 2. 7. et Milon. 1. 3. Cæs. 1. B. G. 40. Hæc quam animadvertisset, convocato consilio, omniumque ordinum ad id consilium adhibitis centurionibus. Id. 1. ibid. 41. Per tribunos militum et primorum ordinum centuriones egerant. Id. 3. ibid. 5. P. Sextius Baculus, primipili centurio. Horat. 1. Sat. 6. 73. pueri magnis e centurionibus orti. h. e. parentibus bello claris, nobilibus et divitibus. Adde Liv. 2. 27., 3. 69., 4. 41., 8. 34.; et Valer. Max. 3. 8. 7. et 9. 3. 6. Plin. 14. Hist. nat. 1. 3. (19). Centurionum in manu vitis, et opimo præmio tardos ordines ad lentas perducit aquilas, atque etiam in delictis pœnam ipsam bonorat. Sueton. Tib. 60. Primum cohortium centurio. Adde eumd. Cæs. 68. et Tib. 60. et Tac. 1. Ann. 32. — Centurio nitenium rerum apud Ammian. 16. 6. dicebatur magistratus ille, cui veterum monumentorum cura et custodia demandata erat. Quisvis autem hujus muneris ac magistratus mentio primum occurrit apud hunc auctorem, qui sæculo IV. scripsit, antea tamen, ac fortasse ipsius Augusti temporibus, institutum fuisse, optime probant qui Artium historiam illustrarunt, ac de signorum usu ætate hac nostra scripserunt. Hic igitur Centurio (qui postea Tribunus dictus est, ac tandem Comes) noctu per urbem cum militibus vagabatur, ut a veteribus monumetis dolus malus abesset: cavebatque præcipue, ne quis signa, quæ in urbe frequentissima erant, frangeret, avelleret, asportaret.

CENTURIONATUS, us, m. 4. munus vel officium centurionum. Valer. Max. 3. 2. 23. in fin. Itaque ab optimo virtutis æstimatore, cum facta, tum etiam verba tua, centurionatus honore donata sunt. — Apud Tac. 1. Ann. 44. Centurionatum agere est recensionem et cognitionem de centurionibus facere, ut præmia fidei tribuantur.

CENTURIONICUS, a, um, adject. ad centurionem pertinuens. Inscript. apud Maff. Mus. Ver. 243. 4. SEX. PILONIUS SEX. F. STE. MODESTVS MILITAVIT IN LEG. VII. C. P. F., ET VIII. AVG. XI. C. P. F., I. MINER. P. F. STIPENDIS CENTURIONIS ANN. XVIII. Ita legit Barthol. Borghesius, cum in lapide esset tantummodo STIPENDIS CENTURIONIS. C. I. XVIII. Neque aliter a Borghesio ex conjectura legit Orell. Inscript. 3455.

CENTURIONUS, antea, qui nunc centurio, et centurionus et decurionus dicebantur. Hæc Paul. Diac. p. 49. 16. Müll.

CENTUSSIS, is, m. 3. (centum et assis) summa pecunie centum assium. Neque enim fuit nummus signatus, sed usu tantum sermonis usurpatus. Erat

hæc summa pecuniæ appellatio ab asse derivata: intra quam, si vellent majorem vim exprimere, ad alia pecuniarum nomina confugebant, ut ex *Varron*. 5. *L. L.* 170. et 9. *ibid.* 81. *Müll.* colligitur. *Id.* apud *Gell.* 15. 19. Illam qui norunt, volunt emere millibus centum: te, qui novit, nemo centussis. *Al. leg.* centussis, sed *repugnantis* Grævio et Gronov. *Pers.* 5. 101. Et centum Græcos certo centossis licetur. *Festus* p. 237. 20. *Müll.* Tarpeja lege cautum est, ut bos centossibus, ovis decussibus æstimaretur. — *Lucilius* festive *legem* centussis appellat legem *Fanniam*, qua cavebatur, ne quis ultra centum asses in *cænam* impenderet. *V. Gell.* 2. 24. et *Macrob.* 2. *Saturn.* 13.

CEPA, æ, f. 1. *V. CÆPA.*

CEPÆA, æ, f. 1. (*κηπαία*) herba similis porcilla-cæ, nigriore radice, sed inutili, nascens in litoribus arenosis, gustu aniana. *Plin.* 26. *Hist. nat.* 8. 52. (84). *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 400.) hanc exhibet synonymiam: *Κηπαία* *Dioscor.* 3. 168. et *Cepæa* *Plin.* 1. c. sunt *Sedum Cepæa* *L. Spec. plant.* 617.

CEPHALÆA, æ, f. 1. (*κεφαλαία*) dolor capitis inveteratus: a *κεφαλή* caput. *Plin.* 20. *Hist. nat.* 13. 51. (135). *de ruta*. Capitis dolores lenit pota cum vino, aut cum aceto et rosaceo illita. Si vero sit cephalæa, cum farina bordeacea. Adde *Cæli. Aurel.* 2. *Tard.* 1. — Videtur esse adjectivum in illo *Lucili* apud *Gell.* 10. 20. abdomina thyoni *Adventitibus* priva dabo cephalæaque carne. Vel, ut legit *Turneb.* 4. 18. carnem et cephalæam. Sed alii reponunt *cephalæaque*, *acarne*, ita ut hæc dōz voces dependeat ab aliquo verbo sequenti, quod *Gell.* non retulerit. Hæc porro ratione *cephalæa* seu *cephalea*, erit vel genus quoddam piscis, fortasse cephalii, vel caro ex capite. Verum hæc omnia incerta sunt, et sola eruditorum conjectura nituntur.

CEPHALÆOTA, æ, m. 1. *κεφαλαίωτης*, capitulonis exactor. *Cod. Theod.* 11. 24. 6. § 7. Nequam cephalæotis, *Irenarchis*, *logographis*, publicis functionibus denegatis, nisi quid ex his, quæ exigenda sunt, vel negligentia, vel contemptus distulerit.

CEPHALALGIA, æ, vel cephalargia, æ, f. 1. *κεφαλαλγία*, dolor capitis: a *κεφαλή* caput, et *άλγος* dolor. Putat quidam mendum esse, si *r* post tertiam syllabam posuit pro *i*: esse enim ab *άλγος*. Alii contra recte per litteram *r* scribi defendunt, quod *Attici* λ in ρ libenter mutant (unde et *κοδαργία* legitur pro *κοδαλγία*), et quod ita constanter legatur tum Latine in scriptoribus inferioris allatis et præterea in *Veget.* 1. *Veterin.* 25. 2. *Schneid.*, tum Græce apud *Scribon.* *Compos.* 99. et 206. Tutius tamen erit *cephalalgia*, adstipulante *Jo. Rhodio* ad *Scribon.* *Compos.* 99. — Ceterum cephalalgia a medicis specialim accipitur pro diuturno dolore capitis, ut eat apud *Scribon.* *loc. cit.*, qui tamen Græcis litteris vocem ipsam usurpant: sed Latine adhibet *Plin.* *Valer.* 1. 3. et *Emil.* *Mucor* c. de *acidula*, qui etiam pænultimam corripit.

CEPHALALGICUS vel cephalargicus, a, um, adject. (*κεφαλαλγικός*). De ratione scribendi *V.* vocem præced. — Cephalargicus est qui cephalalgia laborat. *Veget.* 1. *Veterin.* 25. 2. Equus cephalargicus.

CEPHALSA, æ, *V. CEPHALÆA* in fin.

CEPHALICUM, i, n. 2. *V.* vocem seq.

CEPHALICUS, a, um, adject. *κεφαλικός*, ad caput pertinens, a *κεφαλή* caput: et dicitur de iis, quæ ad capitis morbos sanandos faciunt, ut *cephalicum em-plastrum*, apud *Cels.* 5. 19. in titulo n. 7., qui tamen in ipso textu Græce scribit. Latine autem *Veget.* 3. *Veterin.* 43. 2. *Scheid.* Facies cephalicum medicamentum. — Hinc

Cephalicum, i, n. 2. absolute, substantivorum more, est emplastrum capitale. *Veget.* 6. *Veterin.* 28. 1. *Schneid.* Cephalicum, quod facit ad omnia vulnera difficilia claudenda et supplenda. *Theod. Priscian.* 1. 27. Omnia tunduntur et cribellantur; et fictilis pulvis, cui nomen est cephalicum, commiscetur eodem modo.

CEPHALO vel cephalon, dois, m. 3. palmæ planta. *Pallad.* 5. *R. R.* 5. 2. Planta palmarum, quam cephalonem vocamus. — *NB.* De cognom. *V. ONOM.*

CEPHALOTE, es, f. 1. *κεφαλωτή*: a *κεφαλή* caput, capitata. *Seren. Sammon.* 23. 427. Ac thymbræ speciem, quam commemorant cephaloteo. *Plin.* 32. *Hist. Nat.* 10. 44. (126). hanc herbam vocat *cunilam capitatam*. — *Forcellinus* masculino genere protulerat *Cephalotes*, æ.

CEPHENES, nm, m. plur. 3. *κηφηνες*, Latine *fuci*,

apes imperfectæ et inutiles operi, nisi quod multitudine, quæ calorem confert, setum adjuvant. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 16. 16. (48). — De nom. propr. *V. ONOM.*

CEPHEUS, i, m. 2. *διαβλλας*. *Κηφεύς*. — Genitivus *Cepheus* pæuillima producta, *Κηφεύς* Jonice pro *Κηφεός*, seu potius epice *Κηφός*, occurrit apud *Germanic.* *Arat.* 189. minor utraque jungit Regula *Cepheus* vestigia. — Accusativus *Cēphēā* Græca positione occurrit apud *Ovid.* 5. *Met.* 42. et *Melam.* 1. 11. 3. — Ceterum Cepheus fuit Phœnicis vel Agenoris filius, maritus Casiopeæ, pater Andromedæ, rex Æthiopum. Cum Andromeda a patre desponsa fuisset Perseo, qui eam a Ceto liberaverat, in ipso nuptiali convivio Phineus Cephei frater, cui illa ante promissa fuerat, Perseum cum sociis occidere tentavit: quare cruenta pugna commissa fuit, in qua post multorum cædem, Phineus cum suis in lapidem, objecto Medusæ capite, versus est. Cepheus, qui fratrem omni vi, licet frustra, ab eo facinore impedire conatus fuerat, post mortem in cælum oia cum conjuge, filia et genero translatus est, factumque sidus constans, secundum *Hygin.* stellis XIX., secundum alios XI. vel XVII. Alii dicunt ipsum quoque in necem Persæ conspasse, et ab eo in lapidem mutatum fuisse. Situa est in parte Boreali prope ipsum polum arcticum, secaturque mediis ab arctico circulo: vertice attingit vlam lacteam, pedibus pæne caudam minoris Ursæ. Ante se habet sidus uxoris; figuraturque manibus utrique projectis. *Cic.* 5. *Tusc.* 3. 8., 2. *Nat. D.* 43. 11. et *Arat.* 286., 323. et 685.; *Ovid.* 5. *Met.* fab. 1. et 4. *ibid.* 737.; *Hygin.* fab. 64. et 2. *Astron.* 9. et 3. *ibid.* 8.; *Colum.* 11. *R. R.* 2. 51.; et *Manil.* varlis in locis. *Ovid.* 5. *Met.* 4. Exierat Cepheus, testatus jusque fidemque. *Et ibid.* 42. Et sunt qui Cephea dicant Cum genero debere mori.

CEPINA, æ, f. 1. *V. CÆPINA.*

CEPITIS, vel

CEPOLATITIS, idia, f. 3. gemma est candida, venarum nodis coeuntibus, candore imaginem refereos. *Plin.* 37. *Hist. Nat.* 10. 56. (152).

CEPŌNIDES, nm, f. 3. gemmæ in Atræne Ætolidis nascentes, multis coloribus translucens, alias vitreæ, alias crystalliæ, alias lapiidæ. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 10. 56. (156). Sed dubia est lectio; alii enim leg. *celionides*: alii *celonides*.

CEPOS APHRŌDITES, *κηπος Αφροδίτης*, hoc eat hortus *Veneris*; nomen est herbe, quæ usitatior appellatione *coryledon* dicitur. *Apul.* *Herb.* 43.

CEPOTAPHIOLUM, i, n. 2. *deminut.* a *cepotaphium*. *Inscript.* apud *Fabrett.* p. 115. n. 294. IN HOC CEPOTAPHIOLO CVM SUPERFICIO CERVOLINA MARIA etc. Alia apud *Murat.* 162. 2. SEPVLCHRUM HOC SIYE CEPOTAPHIOLVM AELIA ANTIGONA SACERDOS M. D. T. VI-VA IPSA SIBI FECIT. Ita inscriptionem legeodam monet *Marin.* *Frat. Ar.* p. 184., quam ipse vidit, quamque mendosam ita attulerat *Muratorius loc. cit.* SEPVLCHRYM SIYE EPITAPHIOLVM etc.: hinc *Forcellinus* perperam eamdem laudavit io *V. EPITAPHIOLUM*.

CEPOTAPHIUM, ii, n. 2. *κηποτάφιον*, sepulcrum in orto vel hortus sepulcrum religiosus factus: *κηπος* hortus, et *τάφος* sepulcrum, quod in *Evang. D. Joann.* 19. 41. *ἐν τῷ κήπῳ μνημείον* appellatur, et Italice dixeris orto sepulcro. *Inscript.* apud *Don.* cl. 2. n. 178. (quæ pertinet ad sæc. II. a Chr. n.) M. AVRELIVS AVGG. LIB. CARPORHOBVS FECIT SIBI HOC MNVMENTVM SIYE CEPOTAPHIVM, (ita nempe pro *cepotaphium*). Adde aliam apud *Don.* 1. p. 199., quæ eat apud *Orell.* 4514.; duas alias apud *Fabrett.* p. 80. n. 9. et p. 115. n. 293., quæ postrema eat apud *Orell.* 4515. Et alia apud *eumd.* *Orell.* 4516. CEPOTAPHIVS INTVS Q. CONT. PD. FL. M. CC. h. e. qui con-tioet pedes plus latus ducentos: ubi nota alteram formam mascul. generis.

CEPOTAPHIUS, ii, m. 2. *V.* voc. præced. Cf. *van Goens* de *cepotaph.* *Traj.* ad *Rh.* 1763. In alia apud *Gruter.* 809. 2. dicitur *hortulus religiosus*.

CEPTO. *V. CÆPTO.*

CEPULLA, f. 3. CEPULLA.

CEPŪRICUS, a, um, adject. *κηπουρικός*, hortensis, ad horti culturam pertinens: a *κήπος* hortus. *Firmic.* 2. *Mathes.* 12. Loca cepurica et hortensia. — Hinc

Cepurica, cōn, n. plur. 2. absolute, substantivorum more, observationes, vel additiones ad hortorum culturam. *Plin.* 19. *Hist. nat.* 10. 57. (177). *Sabius Tiro* in libro *Cepuricon*. h. e. hortorum vel ole-
rum. τῶν κηπουρικῶν.

CEPŪROS, i, m. 2. *κηπουρός*, olitor, hortulanus. Ita inscribitur liber *Apicii* 3. in quo agitur de ratione condiendorum oleorum.

CĒRA, æ, f. 1. *κηρός*, id quod præter mel in apum favis invenitur (*It. cera*; *Fr. cire*; *Hisp. cera*; *Germ. d. Wachs*; *Angl. wax*). Occurrit *A*) de cera tamquam materia tantum ex apum favis expressa; et *B*) de cera, quæ, variâ ratione, hominum arte, præparata plurimis usibus inserviebat.

A) De ceræ conficiendâ ratione pluribus disserunt *Colum.* 9. *R. R.* 16. 1. et *Plin.* 21. *Hist. nat.* 14. 49. (83). et seqq. — De eadem tamquam materia tantum ex apum favis expressa *Cic.* 1. *Tusc.* 45. 103. *Persæ* mortuos cera circumlitos condunt. *Id.* 3. *Orat.* 45. 177. Verba, sicut mollissimam ceram ad nostrum arbitrium formare et fingere. Adde *eumd.* 3. *Nat. D.* 12. 30.; *Lucret.* 6. 516. et 966.; *Nepot. Ages.* 8., et *Vitruv.* 7. 9. *Schneid.* *Virg.* 2. *Ecl.* 32. cerâ calamos conjungere. *Id.* 4. *G.* 38. linere spirameota. Adde *eumd.* 8. *Ecl.* 80. et *Tibull.* 2. 5. 32. *Ovid.* 8. *Met.* 198. Ceram pollice molliat. Adde *Colum.* 9. *R. R.* 15. 8. *Plin.* 13. *Hist. nat.* 15. 30. (99). Il-linere aliquid cerâ. — Et in plurali numero. *Virg.* 4. *G.* 57. Recentiores ceras apes excludunt. *Id.* *ibid.* 162. Tenaces ceræ. *Colum.* 9. *R. R.* 15. 7. Apes signant et fingunt ceras. *Id.* *ibid.* § 4. Favi superpositis ceris tamquam operculis obliiti. Adde *eumd.* 9. *ibid.* 15. 7. et *Plin.* 11. *Hist. nat.* 8. 8. (18).

B) Cera, hominum arte, variis rationibus præparata pluribus inserviebat usibus: scilicet ¶ 1. Plurimus fuit ceræ usus in scribendo. Tabellis enim utebantur cera illitis, lo qua litteras stilo exarabant. *Plaut.* *Bacch.* 4. 9. 73. Ceræ equidem haud parsit, neque stilo. Adde *eumd.* *Asin.* 4. 1. 22., *Curc.* 3. 40. et *Pers.* 4. 3. 59. *Quintil.* 10. 3. 31. Scribitur optime cerâ, in quibus facillima est ratio delendi: nisi forte visus infirmior membranarum potius usum exigit. Adde *Gell.* 17. 9. — Hioc sæpe dicitur de ipsis ta-bellis, in quibus aliquid perscribitur. *Horat.* 1. *Ep.* 6. 62. Cærite cera digni. *V. CÆRES*, ius. *Quintil.* 11. 2. 32. Illud neminem non jovabit, lisdem, qui-bus scripserit, ceris ediacere. *Id.* 10. 3. 31. Mandare aliquid ceris. *Juvenal.* 1. 63. ceras implere capaces. Adde *Cic. Divinat.* in *Verr.* 7. 24.; *Liv.* 1. 24.; *Ovid.* 1. *Amor.* 12. 8., 3. *ibid.* 7. 29. et 9. *Met.* 521.; *Quintil.* 1. 1. 27.; *Martial.* 4. 70. et *Plin.* 1. *Ep.* 6. — Hinc *prima*, *secunda* *cera*, hoc est *prima*, *secunda* pagina; et *ima*, *extrema* *cera*, hoc est *ima* pars paginæ. *V. PAGINA.* *Cic.* 3. *Verr.* 36. 92. Deinde in codicis extrema *cera* nomen infimum fecit. *Horat.* 2. *Sat.* 5. 53. Sic tamen ut limis rapias, quid *prima* *secundo* *Cera* velit versu. *Sueton.* *Cæs.* 83. Novissimo testamento tres instituit bere-des, in *ima* *cera* C. Octavium etiam adoptavit. *Id.* *Ner.* 17. Cautum, ut testamentis primæ duæ *cera*, testatorum modo nomine inscripto, vacuæ signa-turis ostenderentur. *Quintil.* 10. 3. 31. Ne latas quidem ultra modum *ceras* velim, expertus, juvenem prælongos habuisse *aernionea*, quia illos numero ver-suum metiebatur, idque vitium, multis codicibus, esse sublatum. — *Morcell.* *De stilo.* *Inscript. Latin.* T. 2. p. 317. edit. *Patav.*, et in *Dissert. dello ac-ri-vere degli antichi Romani* (edente *Jo. Labusio*) p. 61. contendit, *ceras* in *cit. loc.* significare non pa-ginas, sed paginæ partes, quæ Itali *colonne* vocant. Quamvis autem inficiari non possim, veteres hac scribendi ratione lectorum commodum sæpe usos fuisse, quam videre est in vetustis codicibus et in primis librorum editionibus, tamen adhuc nos certa antiqui ac-riptoris auctoritate carere ausim affirmare, quæ eam esse illius vocis significationem confirmet. ¶ 2. Ceræ usus multus fuit etiam in obsiguando. *Plaut.* *Bacch.* 4. 4. 96. Cedo tu *ceram* ac linum acutum: age, obliga, obsigna cito. *Cic. Flacc.* 16. 37. Hæc, quæ eat a nobis prolata laudatio, obsignata erat creta illa *Asiatica* — lo illo autem testimonio, quod accusa-tori dicitur datum, *ceram* esse videmus. Adde *Ovid.* 2. *Amor.* 15. 15. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 51. 52. (137). Aurum, argentum fulmine liquatur intus, sacculis ipsis nullo modo ambustus, ac ne confuso quidem signo ce-ræ. ¶ 3. Cera utebatur etiam colore aliquo infecta, v. gr. miniata, adolendis iis, quæ io opere aliquo per-legendo aut placent insigniter, aut minus probarentur. Exemplæ ex *Cicerone* duo *V.* in CERULA, MI-NIATUS et MINIATULUS. ¶ 4. Item *cera* colore aliquo infecta utebantur femine pro fuce, quo illine-bantur. *Plaut. Truc.* 2. 2. 39. Buccas rubricæ, *cera*

omne corpus intinit libi. Adde Ovid. 3. *Art. am.* 109. ¶ 5. Pictres quoque ceris usi sunt, et quidem aliqui infectis colore, præsertim in illo pingendi genere, quæ *encaustice* dicitur. Varro 3. *R. R.* 17. 4. Ut Pausias et ceteri pictores ejusdem generis loculatas magnas habent arculas, ubi discolorer sint ceræ etc. V. Schneid. ad h. l., qui ad fin. hæc addit: Hinc in Digestis de instr. Martianus in leg. item pictoris: Item pictoris instrumento legato, ceræ, colores, similiaque horum legato cedunt. Adde Plin. 35. *Hist. nat.* 7. 31., et ibid. 11. 39. (122). et ibid. 11. 41. (149). Stat. 1. *Silu.* 1. 100. Appellæ cupereut te scribere ceræ. ¶ 6. Ceræ verum albæ utebantur ad imagines figuræque fingendas, unde Plin. 35. *Hist. nat.* 2. 2. (8). Expressi ceræ vultus. Et 8. ibid. 54. 80. (215). Icones ceræ flectæ. — Hinc per synecdochen ponitur pro ipsis iconibus et cera factis. Sall. *Jug.* 4. Scilicet non ceram illam, neque figuram etc. h. e. avorum ceræ imagine. Ovid. 1. *Fast.* 591. dispositæ generosa per atria ceræ. *Juvenal.* 8. 19. veteres ceræ exornant atria. ¶ 7. Denique cera ponitur etiam pro quacunque mixtura tenaci et ceræ similis. Ovid. 11. *Met.* 514. de navi. spoliataque tegmine ceræ Rima patet, præbetque viam letalibus undis. h. e. pice. Virg. 3. *G.* 450. pingues unguine ceræ. Sic Plin. 24. *Hist. nat.* 10. 47. (79). et alibi ceram pro cerato ponit.

CERACHATES, æ, m. f. *κηραχάτης*, gemma ex achatæ generibus, ceræ colore. Plin. 37. *Hist. nat.* 10. 54. (139).

CERAMITIS idis, f. 3. *κεραμίτις*, gemma testæ colorem habens, a *κέραμος* testa. Plin. 37. *Hist. nat.* 10. 56. (153). Forcellinus masculino genere protulerat *Ceremites*, æ; ad ex Cod. Bamberg. correxit Sillig.

CERARIA. V. CERARIUS in fin.

CERARIUM, ii. V. voc. seq. in fin.

CERARIUS, a, um, adject. ad ceram pertinens, ceram spectans. *Inscript. apud Fabrett.* p. 731. n. 450., quæ est apud Orell. 4109. CN. SENTIO CN. FIL. M. TER. FELICI PATRONO DECVRIAE SCRIBAR. CERARIO R. ET LIBRARIOR. Sunt qui putant, *cerariorum* nomine eos esse appellatos, qui in ceratis tabulis, *librarios* qui in chartis membranisque scribebant, scribas vero qui illis decuriis præerant. Sunt iidem qui affirmant, *cerarios* dictos fuisse qui publicas privatasque tabulas cera signandas curabant, quas Itali vulgo dicunt *bolatori*. At juxta recentiores philologos, illa verba *cerariorum* et *librariorum* adjectivo sunt accipienda, ita ut scribæ *cerarii* sint qui in tabulis ceratis, scribæ vero *librarii*, qui in libris scribebant. V. LIBRARIUS. — Hinc

Cerarius, ii, m. 2. absolute, substantivorum more, est qui ceras vendit. *Gloss. Gr. Lat.* Cerarius *κηροπωλῆς*.

Ceraria, iæ, f. 1. absolute, substantivorum more, est quæ ceras vendit. *Plaut. Mil. glor.* 3. 1. 102. Jamquidem, quia nihil abstulerit, succuset ceraria. Ita rectius leg. *plerique*, et intelligunt ancillam, quæ ceras ad sacrificia parat. Alii tamen leg. *geraria*, hoc est quæ gerit; alii denique *cellaria*, hoc est cellæ custodem.

Cerarium, ii, n. 2. pecunia, quæ exigebat pro impensis ceræ. Cic. 5. *Ferr.* 78. 181. Ex omni pecunia, quam aratoribus solvere debuisti, certis nominibus deductiones fieri solebant: primum pro spectatione et collybo, deinde pro nescio quo cerario. h. e. pecunia, quam exigebat Verres pro impensis ceræ: et videtur eam ceram intelligere, quæ in scribendo a tabulariis consumebatur. V. Klotz ad Cic. loc. cit. At Marcorell. de *R. theca calam.* p. 127. putat, cerarium, fuisse appellatum vectigal illud, quod Verres novo exemplo pro cera signatoria exigebat, cum vel tiro novit, publicas tabulas et syngraphas sine signis in cera impressis nihil valuisse, imo ne ostendi quidem potuisse: id Itali vocant *drillo del bollo*. Quæ probat Labus ad *Morcell. dello scriv. dei Rom.* p. 63. in nota.

CERAS, ætis, n. 3. *κέρας* Græcæ cornu significat. Ab aliquibus ita appellatur pastuata egestis, quia cornu similis est. *Apul. Herb.* 80.

CERASINUS, a, um, adject. *κεράσιος* ad cerasum pertinens. *Petrone. Satyr.* 28. 8. Ostiarius prasinatus, cerasino suciatus cingulo. h. e. cerasi colore. Id. *fragm. Tragur.* 67. *Burmamn.* Tunica cerasina.

CERASTES, æ, in. 1. *κεράστης*. Legitur etiam *cerasta*, æ, positione Latina; et quidem pro quocum-

que serpente, per synecdochen, apud *Alcim. Avit.* 5. 79. flectos namque arte dracones Primus adhuc mordax absorbit ore cerasta. — Ceterum ¶ 1. Cerastes est serpens dictus a *κέρας* cornu, quia gemina et sæpe etiam quadrigemina in capite velut cornicula habet, non tamen illa dura, ut in cornutis quadrupedibus, sed *corporea*, ut Plin. appellat 11. *Hist. nat.* 37. 45. (128)., hoc est cornea, vel cartilaginosa, quorum motu, occultato sub arenis cetero corpore, illectas aves voluti esca perimit, ut idem Plin. 8. *Hist. nat.* 23. 35. (85). docet: a recentioribus historiæ naturalis cultoribus putatur esse *coluber cerastes* Linn. *Propert.* 3. 20. 27. At non spumoso labuntur ventre cerastæ. Adde *Cels.* 8. 27. 7. — Est etiam maxime flexuosus, ut spinam non habere videatur. *Lucan.* 9. 716. spinæque vagi torquente cerastæ. — A Pœdis finguntur Furia cerastas in capite pro capillo habere. *Stat.* 11. *Theb.* 65. de *Tisiphone*. Crinalem attollit longo stridore cerasten. Adde *eumd.* 1. ibid. 163. et *Claudian.* 1. in *Rufin.* 96. et 2. *Rapt. Pros.* 346. ¶ 2. Est etiam vermiculus cornutus in arboribus nascens, qui cum tantum eroserit, ut circumagat se, generat alium, ut Plin. 16. *Hist. nat.* 41. 80. (220). tradit. Adde *eumd.* 17. ibid. 24. 37. (221). — *NB.* De nomine populi V. ONOM.

CERASTIBOLA. Varro 6. *L. L.* 3. ad fin. edit. *veter.* Cerastibola, ut de lumbis obcenabis. Cerastibola, Opilius scribit, circum coxendices sunt nobis: id Græcum est, ab hujus loci versura. *Scaligero in Conjectan.* legendum videtur: *caro strebula*, vitellina est: *cœnabis*. Hæc autem verba sunt ex comœdiis *Plauti* deperditis: cetera ipsius *Varronis*. *Auson.* *Pupma* sic edidit: *Cerastrebula* ut de lumbis obcenabis. *Cerastrebula*, Opilius scribit, circum coxendices sunt bobus etc. In notis vero mavult legere *cerea strebula*: quod est *τά κρία στρεβλά*, carnes tortuosæ, vel flexiles: quales nimirum sunt in cotendicibus, quia in ambulando fluctuant et versantur. Ex quo apte intelliguntur sequentia verba: id Græcum est, ab hujus loci versura. At Müller in sua *Varron.* edit. 7. *L. L.* 67. ita legendum conjecit: *Da strebula aut de lumbis obcenata viscera*; strebula, ut Opilius scribit, circum coxendices sunt bobis; id Græcum est ab ejus loci versura. V. STREBULA.

CERASUM, i, n. 2. *κεράσιον*, fructus cerasi arboris. *Cels.* 2. 24. Stomacho apta sunt ex pomis cerasum, inorum, sorbum. Adde *eumd.* 2. 27. *Pallad.* 11. *R. R.* 12. 7. Cerasa ut sine osse nascuntur. V. CERESIA. — Cerasorum plura sunt genera. *Aproniana* maxime rubent: *Lutalia* nigerrima sunt: *Cæcilianæ* vero etiam rotunda: *Juniana* grati sunt saporis, sed adeo tenera, ut gestatum non tolerant: *Pitniana* dicuntur in Campania, quæ *duracina* alibi, principatum facile obtinentia, pulpa et veluti callo duriore. Hæc a nominibus eorum, qui iustione primi invenerunt, sunt appellata. Alia porro sunt a regionibus dicta, ut *Lusitana*, quæ in Belgica optima omnium censetur: *Macedonica* parvæ arboris, raroque tria cubita excedens. A qualitate nomen habent *duracina* modo dicta, *laurea* amaritudinis non ingrata, quæ ex lauro insita proveniunt; et quæ ex brevi fructe verius, quam arbore nascentur, quæ ob id *Chamæcerasus* dicitur. Sunt etiam, quæ mixtum colorem habent ex nigro, rubenti ac viridi, similia semper maturescentibus. Plin. 15. *Hist. nat.* 25. 30. (102). et seqq. et 15. ibid. 23. 33. (109). Cl. Fie (Op. cit. vol. 1. p. 264. et seqq.) hanc exhibet synonymiam: *Κέρας* Theophr. 3. 13. et Athen. 2. 9. et *Cerasus* Latinor. Plin., Virg., *Pallad.* etc. — Fructus: *Κεράσιος* Dioscor. 1. 137., Athen. Deipnos 2. 9. C. Bass. *Geoponic.* et *Cerasum* *Pallad.* et Plin. locc. cit. sunt *Cerasus vulgaris* Mill. Dict. Deinde hæc addit: «Le nom de *cerasus* lui a été donné parce qu'il est originaire de Cerasonte, en Asie Mineure. Le sol d'Europe lui a fort convenu, car on le trouve naturalisé sous presque toutes les latitudes. — *Aproniana*. C'est là le type de la cerise; elle provient du *Cerasus Caproniana* DC. Flor. fr. Sp. 3784. *Cerasus sativa*, fructu rotundo, rubro et acido Tourn. Inst. Rei herb. p. 625. C'est le cerisier-griottier. — *Lutalia*. Peut-être est-ce là le *Cerasus sativa*, fructu orbiculato, nigerrimo, micante Tourn. Inst. Rei herb. l. c. — *Cæcilianæ*. On désigne pour cette variété le guignier, *Cerasus Juliana* DC. Fl. fr. Spec. 3786. — *Juniana*. On croit que c'est le merisier, *Cerasus avium* DC. Fl. fr. Spec. 3786. — *Duraci-*

na sive *Pitniana*. C'est là le bigarreaulier à fruits rouges, *Prunus Bigarella* L. Spec. plant. 679. — *Lusitana*. Il n'est pas possible de designer une variété connue des modernes pour la cerise de Portugal. — *Laurea*. Le cerisier ne peut être greffé sur le laurier. Cette variété, si toutefois elle a existé, n'avait donc pas l'origine que lui suppose notre auteur. — *Macedonica*. Sont-ce les fruits du *Cerasus minor sativa*, fructu minimo, rotundo, præcoci Duham. Arb. 1. 149. n. 13. — Les *Chamæcerasi*, ou cerisiers nains, rentrent sans doute dans la variété précédente des *Macedonica*.

CERASUS, i, f. 2. *κέραρος*. ¶ 1. Sæpius est arbor nota a Cerasante Ponti urbe sic dicta, quam cum L. Lucullus delevisset, inde arborem Romanam transulit, et ab urbe *Cerasum* appellavit. Nam ante Lucullum erant quidem cerasa in Italia, sed dura et corna appellabantur: postea *Cornocerasa* dicta sunt. Ita *Servius* ad *Virg.* 2. *G.* 18. et *Isid.* 17. *Orig.* 7. Adde *Ammian.* 22. 8. Sed Plin. 15. *Hist. nat.* 25. 30. (102). negat ante Lucullum ulla in Italia fuisse: quod *Tertull.* *Apolog.* 11. confirmat, et *Hieronym.* *Ep.* 31. n. 3. V. *Schneid.* ad *Pallad.* 11. *R. R.* 12. 4. *Ovid. Nuc.* 32. Audiat hoc cerasus: stipes inanis erit. *Colum.* 11. *R. R.* 2. 26. Possunt etiam his diebus cerasi et tubercles, ceteræque arbores, quæ primæ florent, inseri commode. Adde Plin. 16. *Hist. nat.* 32. 59. (138). et *Pers.* 6. 36. — Et de ipsis cerasi cortice *Pallad.* 11. *R. R.* 12. 4. ¶ 2. Raro ponitur de ipso pomo, quod proprie *cerasum* dicitur. *Propert.* 4. 2. 15. Ille dulces cerasos, hic auctumnalia pruna Cernis. Adde Plin. 15. *Hist. nat.* 28. 34. (112). — De synonymia V. voc. præced. in fin. — *NB.* De cogn. Rom. V. ONOM.

CERATAULES, æ, m. 1. *κεραταύλης*, idem qui cornicen. V. CAMPTAULES.

CERATES, is, m. 3. Idem quod *ceratium*. *Rhemn. Fann.* de pond. et mens. 194. *Angel.* Dimidium scrupuli est obolus, pars quarta cerates.

CERATIA, æ, f. 1. herba uno folio, radice nodosa magna, cæliacis et dysentericis utilis. Plin. 26. *Hist. nat.* 8. 34. (52). Juxta cl. Fie (Op. cit. vol. 3. p. 392.) est fortasse *Convallaria bifolia* L., en France le muguet de mai.

CERATIAS, æ, m. 1. *κερατίας*, cometa cornus speciem habens: a *κέρας* cornu; qualis visus fuit, cum Græcia apud Salamina depugnasset. Plin. 2. *Hist. nat.* 25. 22. (90).

CERATINA, æ, f. 1. *κερατίνα*. *Ceratinæ* et *crocodilinae* quæstiones seu ambiguitates, *κερατινοί* καὶ *κροκοδινοί* λόγοι, de quibus mentio fit a *Quintil.* 1. 10. 5., sunt capciosæ quæstiones et sophismata, quæ captandi et cavillandi causa proponi solent. Duplici autem ratione intelligi possunt, nempe ut sic dictæ sint a modo proponendi, ut *ceratina* ambiguitas idem sit, quod syllogismus cornutus (nam *κέρας* cornu significat), et *crocodilina*, quæ *crocodili* more luctum fingentis, sub veritatibus et honestatis specie ad insidiandum et fallendum proponatur: vel, quod veri similis est, ut ita appellatæ sint a materia; quæ ratione *ceratina* erit captio illa apud *Gell.* 18. 2. Quod non perdidisti, habes: cornua non amisisti: habes igitur cornus. *Crocodilina* exemplum erit illud *Luciani* ἐν βίῳ παρὰς, de illa muliere, cui filium *crocodilus* abstulerat, et se reddidit promiserat, si mulier verum responderet. Illa autem respondit, non reddidit: atque ob id æquum ajebat reddi. Huc pertinet illud ejusdem *Luciani* in *Dial. Diogen.* et *Pollucis*. *Κεράτα* φέρονται ἀλλήλοισι, καὶ *κροκοδείλου* ποιοῦσι, καὶ τὰς αὐτὰ ἀπὸ αἰῶντος διδάσκουσι τὴν νόον. *Fronto de eloq.* p. 56. *Niebhur.* Discere autem *ceratinas* et *scritas* et *pseudomenus*, verba contorta et fideiularia; negligere vero cultum orationis et gravitatem et majestatem et gratiam et nitorem, hoc indicat loqui te, quam eloqui malle, murmurare potius et friggere, quam clangere. Adde *Senec. Ep.* 45. Hinc apud *Petrone. fragm.* 39. *Burmamn.* Plurimi hoc signo (scil. Arctis aculis et magnis cornibus præditi) scholastici nascuntur et aretologi, scilicet quia etiam de lana caprina pugnarissimi iidem sunt.

CERATIS, idos, f. 3. *Marcell.* *Empir.* 27. *Ceratis*, quam herbam violam marinam appellamus, radices trium digitorum magnitudinis, incocta vino austero, torminosos juvant, si illud vinum admixta leviter aqua calida portione potetur. Num hæc herba eadem est quæ *ceratilis*?

CERATITIS, *idis*, f. 3. *κερατίτις*, genus papaveris silvestris, nigri, cubitali altitudine, folio minore et tenuiore quam ceteris silvestribus, semine exili, radice crassa et corticosa, calyculo inflexo, ut cornicula; unde et nomen habet. Nam *κέρας* est cornu. *Plin.* 20. *Hist. nat.* 19. 78. (205). *Forcellinus* etiam in Genitivo sing. num. habet *ceratitidis*. V. et voc. præced. Cl. *Fée* (*Op. cit.* vol. 2. p. 430.) hanc exhibet synonymiam: *Μήκων κερατίτις* Theophr. *Hist. plant.* 19. 13.; *Μήκων κερατίτις καὶ παραλία* Dioscor. 4. 66. et *Papaver silvestre nigrum ceratitidis a Græcis γλαυκίων vocatum* *Plin.* l. c. sunt *Glaucium corniculatum* Persoon. *Enchirid.* etc.

CERATIUM, *ii*, n. 2. *κεράτιον*, siliqua Græca. In ponderibus ceratium Græcorum idem est ac siliqua Latinorum. *Auctor. de ponder. apud Goes. Agrar.* p. 322. Ponderum pars minima calculus est, qui constat ex granis ciceris duobus. Duo calculi ceratium faciunt. Quatuor calculi, sive duo ceratia, obolum reddunt. Adde *Isid.* 16. *Orig.* 23. 10. Est etiam ejus mentio apud *Colum.* 5. *R. R.* 10. 20., sed ibi Græce scribitur.

CERATÓRIUM, *ii*, n. 2. Legitur et *Cerotarium*, a Græco *κερωτόν* eod. sensu. — *Ceratorium* idem est quod ceratum. *Cæd. Aurel.* 2. *Acut.* 11. et 2. *Tard.* 3. *Ceratorium* apponere. *Marcell. Empir.* 35. Cbasticum olympianum, ceratorium insigne. *Cæd. Aurel.* 1. *Tard.* 1. *Cerotariis* atque malagmatis uti. *Theodor. Priscian.* 1. 9. Calcis flos cerotario mixtus.

CERATUM, *i*, n. 2. *κερωτόν*, medicamentum ceræ modo tenax, quod impositum adhæret. *Cels.* 4. 2. et 20. Ceratum ex epyrino. et *ibid.* 24. liquidum. *Scribon. Compos.* 250. Sulphur oleo mixtum, atque in cerati spissitudine redactum. Adde *eumd.* *ibid.* 130. et 258.; *Colum.* 7. *R. R.* 7. 4.; et *Plin.* 13. *Hist. nat.* 22. 43. (124). et 23. *ibid.* 6. 54. (101). — Dicitur et *cerotum*, quam voc. *V.* loco suo.

CERATRA, *æ*, f. 1. ceræ inductio. *Colum.* 12. *R. R.* 52. 16. Quinque annorum nova vasa si caleant, liquidam ceram facile excipiunt, sic vetera non crediderim propter olei succum ceraturam pati.

CERATUS, *a*, um. *V.* CERO.

CERAULA, *æ*, m. 1. *κεραύλη*, idem quod *ceratales*, cornicen. *Apul.* 8. *Met.* Quidam juvenis *ceraula* doctissimus. *Al. male leg.* *choraula*: nam *Id.* *ibid.* qui foris circumgestantibus deam cornu canens adambulabat. *Id. Florid.* n. 4. Monumentum *ceraulæ*.

CERAUNUM, *ii*. *V.* voc. seq.

CERAUNUS, *a*, um, adject. *κεραυνός*. *Ceraunia* gemma dicitur, quæ cum fulmine cadere creditur, et *lapis fulminis* dicitur a *Sidon. Carm.* 5. 50., a *κεραυνός fulmen*. Sunt etiam *cerauniæ*, quæ ita appellantur a fulgore. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 9. 51. (134). et *ibid.* 10. 65. (176). *Lamprid. Elagab.* 21. Pium cum aureis, lentem eum *cerauniis*, fabam cum electris, et orizum cum albis exhibens. *Tertull. Anim.* 9. *Cerauniis* gemmis non ideo substantia ignita est, quod coruscent rutilato rubore. Adde *Inscript.* apud *Orell.* 2510. — Hinc

Ceraunium, *ii*, n. 2. absolute, substantivorum more, est ¶ 1. Idem quod *ceraunia* gemma. *Claudian. Laud. Seren.* 77. *Pyrenæisque* sub antris *Ignæa* *lumineæ* legere *ceraunia* *Nymphæ*. Adde *Solin.* 23. et *V. CERAUNUS*. ¶ 2. Species vitis, quæ gignit uvam rubro colore. *Colum.* 3. *R. R.* 2. 1. *Cerauniæ* vites. Adde *Isid.* 17. *Orig.* 5. 17. — Quod addant quidam, *ceraunium* esse nomen tuberis apud *Plin.* 19. *Hist. nat.* 3. 12. (36), *Harduinus* monet legendum *geranion*. Quam *Harduini* lectionem retinuit et *Sillig.*

CERAUNOBOLIA, *æ*, f. 1. *κεραυνοβολία*, hoc est fulminum jactus, a *κεραυνός fulmen*, et *βάλλω* jacio. Ita dicta est quædam *Apellis* tabula, in qua cadentia fulmina pinxerat. *Plin.* 35. *Hist. nat.* 10. 36. (96), ubi occurrit Accusativus *Ceraunobolia* Græca positione.

CERAUNUS, *i*, m. 2. *κεραυνός*, idem est quod *ceraunia* gemma. *Prudent. Psychom.* 470. Si fratris galeam fulvis radiare *ceraunis* Germanus vidit conmilito est. *Capell.* 1. p. 19. Tres fuerant in fronte gemmæ, *lychnis*, *astries* et *ceraunos*. *V. CERAUNUS*, *a*, um. — *NB.* De cogn. Rom. *V.* ONOM.

CERBERASTRUM. *V.* SERPERASTRUM.

CERCERIS, *is*, f. 3. Genus avis amphibie, apud *Varon.* 5. *L. L.* 79. *Müll.* Aliæ in hoc genere a Græcis, ut *querquedula*, *cerceris*: *halcedo*, quod ea *halcyon*. *Quidam leg.* *cercuris*: quod rejicitur a *Scalig.*

lig. in Conjectan., qui mallet reponere *κερκυδάλλις*, quo modo placet *Scopio*, qui ita edidit: ut *querquedula* a *κερκυδάλλις* etc. Sed præstat hanc vocem derivare a *κέρκυρα tremo, pulsatus vibro*, unde factum *cercyra*; hinc etiam est repetendum *querquerus*, *a*, um, quam videsis. Itaque *Varro* dicit *querquedula* esse ab ea Græca voce, quemadmodum *halcedo* est ab *ἀλκυών*. At *Müller* ex conjectura edidit Græce *κερκουρίς*. *V. QUASSATIPENNAS.*

CERCHNITIS, *itidis*, f. 3. *V. STERELYTIS.*

CERCITES. *V. CIRCITES.*

CERCITIS. *V. CIRCITES.*

CERCUS. *V. CIRCUS.*

CERCOLIPS, *ipis*, f. 3. Genus simiæ, inquit *Paul. Diac.* p. 54. 13. *Müll.*, quæ ultimam partem caudæ villasam habet. Quidam leg. *cercalopez* (hoc est caudata vulpes; a *κέρκος cauda* et *ἀλώπηξ vulpes*), alii *cercolopis*: quæ *Scaliger* non probantur. Porro *cercolips* putant nonnulli esse a *κέρκος cauda*, et *λίπος pinguedo*, quod villosa simul et pinguis sit. Sed *Scalig.* deducit a *κέρκος* et *λείπω deficio*, quod hac voce significetur tantummodo simia sine cauda, quæ Latina appellatione *cluna* dicitur, teste eodem *Paul. Diac.* p. 55. 9. *Müll.* Hinc a quibusdam ita legi apud *Catull.* 38. 3. Ista cum lingua, si usus veniat tibi, possis Culos et trepidas lingere cercolipsas. Nam clunibus simiæ non caudatæ nihil est spurcius. Alii tamen plures aliter leg. *V. CARBATINA.* Ceterum *Müller* edidit: *Cercolopis* genus simiæ etc.; et *cercolopis* Græce, ut ipse opinatur, audiebat *κερκωλίτις*, a *κέρκος cauda* et *λίπη pallium, vestis*; ut sit quoddammodo cauda vestita, h. e. villosa, ut ait *Paul. Diac.* loc. cit.

CERCOPITHÆCUS, *i*, m. 2. *κερκοπίθηκος*. Accusativus Græca positione occurrit apud *Martial.* 7. 87. Si *Cronius* similem *cercopithecon* amat. — *Cercopithecus* est simiæ genus caudam habentis: a *κέρκος cauda*, et *πίθηκος simia*. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 21. 30. (72). tradit, nasci hos in *Æthiopia* nigris capitibus, et pilo asinino. *Varro* apud *Non.* p. 201. 16. *Merc.* Quid dubitatis, utrum nunc sitis *cercopitheci*, An colubæ, an beluæ! *Martial.* 14. 202. Callidus emissas eludere simius hastas, Si mihi cauda foret, *cercopithecus* eram. Adde *eumd.* *ibid.* 128. — Hoc animal in *Ægypto* tamquam nomen colebatur, teste *Juvenal.* 15. 4. *V. Visconti Op. var.* T. 2. p. 351. et *Winckelmann.* T. 1. p. 186. — *NB.* De nom. propr. *V.* ONOM.

CERCOPS, *ōpis*, m. 3. *κέρκωψ*. Ita appellatur simia quædam monstrosa et caudata, et turpissima omnium. *Manil.* 4. 664. sævosque leones In penas fecunda suas parit horrida tellus, Et portentosos *cercopum* ludit in ortus. *Ammian.* 22. 14. narrat de *Juliano* Apostata, quod ridebatur ut *cercops*, hoc est tamquam turpis simia. — *Cercopa*, inquit *Paul. Diac.* p. 56. 14. *Müll.* Græci appellant lucari undique cupientem; quasi *κέρδωνα*: quem nos quoque *lucronem* vocamus. *Paul. Diac.* hæc scribens humani aliquid passus est; miscet enim *κέρδωψ*, quod significat *vulpem*, et cognatum est nomini *κέρδος lucrum*, cum voce *κέρκωψ*, cuius plane aliud est etymoo. At *Müller* hæc addit in notis ad l. c.: Quid in animo habuerit Festus aut *Verrius*, cum hæc scriberet, quaerit *Scalig.* Nimirum non fabulosos *Cercops*, *Herculis* scurras, sed πανούργους illos *επίκρυπος* homines, a quibus *Athenis* *Κερκωπων αγορά* dicta est. *V. Eustathius* in *Homere*. Od. 2. 7. p. 1430. 35.; *Diogenian.* Cent. 1. 3., et alii *Paræmiographi*, et *Schol.* in *Lucian.* Alex. 4.

CERCURUS vel

CERCYRUS, *i*, m. 2. *κέρκυρος* vel *κέρκυρος*. ¶ 1. Nomen piscis marini, in scopulorum sine habitantibus: atque hoc sensu et Græca positione *cercyros* occurrit apud *Ovid. Halieut.* 102. et *Plin.* 32. *Hist. nat.* 11. 54. (152). Fortasse *cercurus* vel *cercyrus* legendum est apud *Varon.* 5. *L. L.* 79. *Müll.*, ubi plerique leg. *cerceris* (quam voc. *V.*), *Müller* autem *κερκουρίς*. ¶ 2. Genus navis Asiæ prægrandis, ut *Nonius* docet p. 533. 25. *Merc.* Inventa fuit a *Cypriis*, teste *Plin.* 7. *Hist. nat.* 56. 57. (209). *Cyprii* autem Asiæ sunt contributi. Aperta erat, et vendendis oneribus comparata. *Liv.* 33. 19. Cum classe tectarum navium ad hoc levioribus navigiis, *cercuris* que ac lembis ducentis. Ex his *Livii* verbis satis apparet, inter minora navigia ponendum esse. Quod confirmat vox ipsa confusa a *κέρκος* et *οὐρά*, quæ utraque dictio caudam significat: fortasse quod prælonga esset, et velut in caudam utrinque desineret.

Sunt qui deducunt a *Κερκύρα*, hoc est *Corecra* insula; quasi *Corecra* propria fuerit: quod est contra *Nonii* et *Plinii* mentem. *V. Cavedoni Sagg. num.* p. 159. *Plaut. Merc.* 1. 1. 86. *Ædificat* navim *cercurum*, et merces emit. *Id. Stich.* 2. 3. 44. *Conspicatus* sum *cercurum*, quod ego me majorem non videsse censeo. Adde *eumd.* *ibid.* 2. 3. 112., et *Lucilium* apud *Non.* loc. cit.

CERCROS. *V.* voc. præced. 1.

CEBDA. Vox, quæ occurrit in compositis tantum, et significat *stercus*. *V.* voc. seq.

CERDO, *ōnis*, m. 3. *κέρδων*, significat vilem et sordidum artificem, quique omni ratione lucellum sectatur, quales sunt infimæ plebis homines, et nullius census: a *κέρδος lucrum*: nisi forte sit a *cerda*, quod occurrit in compositis *muscerda*, *bucerdæ* etc.: *cerda* autem erat Græcum *οἶκος stercus*, ut ait *Müll.* ad *Festum* p. 117. in notis. *Pers.* 4. 51. Resque quod non es, tollat sua munera *cerdo*. *Juvenal.* 8. 181. At vos *Trojugenæ*, vobis ignoscitis, et quæ *Turpia* *cerdoni*, *Volesos* *Brutosque* decebunt. *Id.* 4. 133. de *Domitiano*. Sed perit, postquam *cerdonibus* esse timendum *Cæperat*. — Jungitur interdum per appositionem cum aliis artificum nominibus, ut *sutor cerdo* apud *Martial.* 3. 59., qui veteres calceos resarciat, veteramentarius, de quo *Id.* *ibid.* 16. *Et cerdo* *faber* in antiqua *Inscript.* apud *Spon. Miscell. erud.* p. 221. — *NB.* De nom. propr. *V.* ONOM.

CEREALIS, *le*, adject. Scribitur etiam *cerialis*, quod exhibet nummus apud *Eckhel.* D. N. V. T. 5. p. 251., et *Servius* confirmat ad *Virg.* 1. *Æn.* 181., quibus adde *Inscript.* inferius allatas; quin ita omnino scribi vult *Manut.* in *Orthogr.* Alii utramque seriationem, et merito probant. — *Charis.* 1. p. 99. *Putsch.* docet, hoc adjectivum in *e* terminari in Ablativo singulari, si de homine sermo sit; in *i*, si de re et frugibus. Sed hoc discrimen scriptores non servant. — Ceterum *cerealis* est ad *Cererem* perticens: et jungitur pluribus Substantivis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Virg.* 1. *Æn.* 181. arma *cerealia*. h. e. instrumenta, quibus panem conficimus. *Plin.* 15. *Hist. nat.* 19. 21. (80). *auræ*. h. e. frugibus maxime utiles. *Plaut. Men.* 1. 1. 25. *cœna*. h. e. opimia, lauta, qualis solebat in festis *Cereri* parari: cf. *pompa cerealis*, de qua infra. *Virg.* 2. *G.* 517. *culinus*. *Ovid.* 11. *Met.* 122., 1. *Fast.* 683. et 6. *ibid.* 391.; et *Sil. It.* 7. 183. *dona*. h. e. fruges vel panis: cf. *munera cerealia* paullo inferius. *Ovid.* 4. *Fast.* 507. *Eleusin.* h. e. in qua *Ceres* colebatur. *Id.* 4. *ibid.* 911. *herbæ*. h. e. segetes. *Id.* 1. *ibid.* 125. *libum*. h. e. *Janual*, sic appellatum quod *Jano* tantummodo libabatur. *Id.* 11. *Met.* 121. et 13. *ibid.* 639. *munera*. h. e. fruges vel panis. *Id.* 8. *ibid.* 747. *nemus*. h. e. *Cereri* consecratum. *Virg.* 1. *G.* 212. et *Colum.* 10. *R. R.* 315. *papaver*. h. e. quod usui est, sicut frumentum; quale est sativum illud, cuius tria genera facit *Plin.* 19. *Hist. nat.* 8. 53. (168), nempe candidum, cuius semina tosta cum melle ab antiquis in secunda mensa apponcebantur; et rusticum panum crustis affuso ovo inspergebant: nigrum, cuius scapo iniso lacteus succus excipitur: tertium genus erraticum, quod et sponte nascitur in arvis, cum *hordeo* maxime. *Vel cereale* dixit, quia eo usa est *Ceres* ad oblivionem doloris ob raptum *Proserpinæ* filiæ: vel quia *Meconem* *Atheniensem* dilexit, et transfiguratum in *papaver* (*μύκων* Græce *papaver* significat) tutelæ suæ jussit reservari. Hæc *Servius* ad *Virg.* loc. cit. Potest etiam addi alia causa, quod narrat *Ovid.* 4. *Fast.* 547. de *Triptolemo* a *Cerere* pasto *papavere*, ut eum faceret deum. *V.* ibi reliqua. *Varro* 1. *R. R.* 2. 11. *pompa cerealis*. h. e. longus ille *ferulorum* ordo, quæ in hujusmodi epulis inferebantur: ducta loquendi ratione a *pompa* *Circensi*. *Ovid.* 3. *Amor.* 10. 1. *sacrum*. *Plin.* 19. *Hist. nat.* 8. 33. (168). *sapor*. h. e. *sapor tritici*. *Plinius* enim *ibid.* scribit, *rusticos* inferiorem panum suorum crustam *apio* et *gith*, *cereali* *sapore*, *condire*. Cum enim ex vilioribus et ingratis frugibus panem conficere soleant, eo condimento saporem ei triticeum et gratum conciliant. *Auson.* *Mosell.* 362. *sata*. h. e. *molæ* *aquarias*, quibus frumenta moluntur; *Ausonii* verba sunt: *fluvius* *Præcipiti* torquens *cerealia* *sata* *rotata*. *Ovid.* 1. *Met.* 123. *semina*. *Virg.* 7. *Æn.* 111. *solum*. h. e. *liba adorea*, quæ pro mensa subjecta erant, ut in iis ceteræ dapes reponerentur. *Ovid.* 2. *Trist.* 12. 11. *sulci*. h. e. in quibus seruntur segetes. — Hinc

Cerealia, *rum*, n. plur. 3. absolute, substantivo-

rum more, ¶ 1. Sunt festa in honorem Cereris, in quibus matronae albis indutae togis, discurrentes cum facibus celebrabant luctum et errores Cereris ob amissionem filiam. Ludi praeterea fiebant in Circo in ejus honorem, quos albus populus spectabat: vetulumque erat vino ante venire uti, atque ante noctem cibum capere. Hinc Plaut. *Aulul.* 2. 6. 5. Cereri eos nuptias facere ait, qui nihil temeti in cenam attulerint. *V.* alia in hanc rem in ONOM. voc. CERES. — Porro cerealia celebrabantur pridie Id. April., ut est in veteri Calendario apud Gruter. 133., et Ovid. 4. *Fast.* 619. docet. *Cic.* 2. *Att.* 12. 2. Emergeram commodum ex Antiati ipsis Cerealiis. Adde *Varron.* 6. *L. L.* 15. Müll. — Et cum apposuit. *Liv.* 30. 39. in fin. Cerealia ludos dictator et magister equitum ex S. C. fecerunt. Plura de his *V.* apud Ovid. 4. *Fast.* 389. et seqq.

Cereales, ium, plur. 3. ¶ 1. *Ædiles cereales* erant duumviri, qui annonam curabant, et frumentum, cum opus esset, populo publice distribuebant: iidemque Cereris ludos in Circo faciebant. Originem habuerunt a Jul. Caesare, ut tradit Pompon. *Dig.* 1. 2. 2. § 32. C. Julius Caesar duos praetores, et duos aediles, qui frumento praesentent, et a Cerere Cereales, constituit. Horum mentio fit etiam in *Inscript.* apud Gruter. 492. 9. et 272. 5. et 6., ubi appellantur *Ædiles Cereales*. Huc spectat nummus apud Eckhel. *D. N. V. T.* 5. p. 251., in quo Ceres sedens dextra spicas, sinistra facem, pro pedibus serpem habet cum inscriptione: C. MENMIUS AED. CEREALIA PREMIUS FECIT. — Beneventi vero praefecti erant Cereales juri dicundo, quorum munus fuit annonam curare, quod liquet ex *Inscript.* apud *De-Vitam, Antiq. Benev.* p. XIII. n. 11. c. ADJECTIO C. F. STEL. MACEDONI FR. CER. IYRID. Alia ibid. n. 12. c. CAELIO C. F. STE. BASSARO DONATO FR. CER. T. D. QQ. *V. CEREALITAS.* Alia apud Gruter. 272. 6., quae pertinet ad tempora M. Ant. Gordiani. DECYRIALES, AEDILES PLEB. ET CEREAL. PLEB. ¶ 2. Cereales dicuntur etiam ab Hieronymo (cujus verba *V.* in ANABASIS) qui celeriter huc illuc discurrunt, velut Ceres cum filiam quaereret, vel Triptolemus ab ea per universum orbem missus ad portanda frumenti semina. — *AB.* De cogn. *V. ONOM.*

CEREALITAS, atis, f. 3. dignitas Cerealis, ut Augustalitas est Augustalis, Quinquennialitas Quinquennialis. Qui vero fuerint in provinciis Cereales, seu Praefecti Cereales *V. CEREALIS* in fin. *Inscript.* apud *De-Vitam, Antiq. Benev.* p. XIII. n. 14., quae est apud Orell. 3994. L. STAJO L. F. STEL. SCRATEJO MANILIANO PRIMO CEREALI juri dicundo QQ. (h. e. quinquenniali) FILIO EQUITIS ROMANI ARCHIATRI BENEVENTI, HIC PRIMVS OB HONOREM CEREALITATIS TESSERIS SPARSIS, IN QVIBVS AVRYM, ARGENTVM, AES, VESTEM CAETERAQUE (forte extat in lapide caeteraque) POPVLO DIVISIT, L. STAJVS RYTHI VIVS MANILIVS. Adde *Inscript.* apud Orell. 3992. et 3993.; et *V. Labus delle Tessere* p. 33., et *Cardinali Diplomi* p. 58. vol. 2. not. 19.

CEREBELLARE, is, n. 3. (cerebellum) parvum capitis tegumentum, parvum capitis pilcus. *Feget.* 3. *Peterin.* 11. 3. *Schneid.* Caput cerebri et vapore convenit, et caput appposito cerebellari communiare. Adde *eumd.* 3. *ibid.* 7. 1., 3. *ibid.* 12. 6. et 5. *ibid.* 32. 2. Ita *Schneider* ex optimis Codicibus hanc vocem confirmavit, cujus lectio *Forcellino* dubia esse videbatur. *Pelagon. Veterin.* 5. ante med. Perungito caput medium inter aures, et lanatam pellem madentem bis medicaminibus pro cerebellari superponito.

CEREBELLUM, i, n. 2. deminut. a cerebrum, parvum cerebrum.

I.) Proprie. *Cels.* 2. 18. Ungulae suis, rostrum, aures, cerebellum. *Plin.* 30. *Hist. nat.* 13. 38. (112). Gallinae cerebellum. Adde *eumd.* 29. *ibid.* 5. 32. (100). *Sueton. Vitell.* 13. Phasianorum et pavonum cerebella.

II.) Figurata de mente atque animo est idem quod capitulum. *Petron. Satyr.* 76.

CEREBER, bri, qui dicunt (pro Cerebrum, bri) sine cerebro vivunt, inquit *Flav. Caper de Orthogr.* p. 2245. *Putschii.*

CEREBRŌSUS, a, um, adject. qui cerebro ita laborat, ut facile irascatur, facile sententiam mutet, levis, inconstans, uno verbo ad insaniam proclivis sit. Cf. *CEREBRUM* II. 2. — a) Occurrit fere de hominibus. *Plaut. Most.* 4. 2. 36. Senex hic cerebrosus est

certe. *Lucilius* apud *Non.* p. 1. 82. *Merc.* Te primum cum istis insanum hominem et cerebrosum. *Horat.* 1. *Sat.* 5. 21. donec cerebrosus propositus unus, Ac mulae nautaeque caput, lumbosque saligno Fuste dolat. *Capell.* 8. p. 273. Quod rabido fervebas cerebrosa motu. — b) Raro de brutis animalibus. *Colum.* 2. *R. R.* 11. 11. Ervum boves cerebrosos reddit.

CEREBRUM, i, n. 2. De alia forma *V. CEREBER.* — Sazo cere comminuit brum dixit *Ennius* per imesin, non tamen ullo pacto imitandus. Locum *Ennii* asserunt *Donat. de Tropis* p. 1777. *Putsch.* et *Servius* ad *Virg.* 1. *Æn.* 416., sed *Ennii* nomine tacito. (*V. Klotz, Handb. d. lat. Litt. Gesch.* vol. 2. part. 1. pag. 73. not. 186. et pag. 98. not. 214.). Simile est illud *Sempronii Gracchi* apud *Calpurn. Pison.* *MS.* referente *Merula* ad *fragm. Ennii*; p. 308. Oblatum stultum est medi spernere cinam. Et *Pomponii* ibid. Lamen color tetrici mutat: lacrimis se falsis lavat. Et *Julii Proculi* ibid. Clausa sagi fera nant. — Et tmesis et metathesis simul est in illo *Lucret.* 6. 962. terram sol excoquit, et facit are. — Insolentissima omnium est illa veteris poetae apud *Donat. loc. cit.* Massili portabant juvenes ad litioranos. h. e. Massilitanas lagenas. Ita vero corrigendus est *Donatus* (ubi legitur portant pro portabant) ex *Pompej. gramm.* p. 471. — Ceterum cerebrum est substantia mollis in capite, nervorum et sensus omnis principium (It. cervello; Fr. cerveau, cervelle; Hisp. cerebro; Germ. d. Gehirn; Angl. the brain).

I.) Proprie occurrit de hominibus et ceteris animalibus. *Plaut. Cas.* 3. 5. 19. Cerebrum alicui dispercute. Adde *Ter. Adelph.* 3. 2. 19., 4. 2. 32. et 5. 2. 7. *Cic.* 1. *Tusc.* 9. 19. Alii in corde, alii in cerebro dixerunt animi esse sedem et locum. Adde *Lucret.* 6. 804.; *Virg.* 5. *Æn.* 413., 9. *ibid.* 419. et 11. *ibid.* 698.; *Horat.* 2. *Od.* 17. 27.; *Cels.* 5. 26.; *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 49. (133). et seqq.; et *Sueton. Cal.* 27. *Aurel. Vict. Epit.* 1. ante med. Cerebri valido incussu (ad. incursu) parietem pulsare.

II.) Figurata. ¶ 1. Ponitur interdum pro mente, animo, intelligentia, sapientia. *Plaut. Aulul.* 2. 1. 29. Mihi misero cerebrum excutunt tua dicta, soror: lapides loqueris. *Horat.* 2. *Sat.* 3. 75. Putidius multo cerebrum est, mihi crede, Perilli Dictantis, quod nunquam rescribere possis. *Id.* 1. *ibid.* 9. 11. O te, Bolane, cerebri Felicem, ajebam tacitus. h. e. simplicis, tranquilla et sana mentis, quae nulla re perturbatur, et omnes molestias patientia vincit. Alii aliter exponunt. *Phaedr.* 1. 7. 2. O quanta species cerebrum non habet! h. e. sapientia caret. Adde *Sueton. Cal.* 50. — Sic *Experiiri cerebrum alicujus* apud *Petron. fragm. Tragur.* 75. *Burm.* est ejus neutrum, animum experiri. ¶ 2. Ponitur et pro sede iracundiae; unde *uri cerebrum, findi cerebrum* iis dicitur, qui valde indignantur et veluti extra se sunt praeracundia. *Plaut. Pæn.* 3. 3. 25. Id nunc his cerebrum uritur, me esse hos trecentos philippos facturum lueri. *Id. Bacch.* 2. 3. 17. Cor in eum et cerebrum finditur, istius hominis ubi fit mentio. Hinc *Cerebrosus*, quam vocem *V.* ¶ 3. Per similitudinem cerebrum arboris apud *Plin.* 13. *Hist. nat.* 4. 8. (36). est superior medulla arboris. Adde *eumd.* 13. *ibid.* 4. 9. (39).

CEREFOLIUM. V. CEREFOLIUM.

CEREMONIA. V. CEREMONIA.

CEREO pro *Creo* obsoletum verbum. *V. CERUS.* **CEREOLUS, a, um, adject.** deminutivum a cereus. Apud *Colum.* 10. *R. R.* 404. cereola dicuntur pruna, quae cerei coloris sunt, a *Plin.* cerina appellata 15. *Hist. Nat.* 13. 12. (41). Versus *Columella* est: Armeniisque, et cereolis, prunisque Damasci. *Plin.* loc. cit. Sunt et nigra, ac laudatiora cerina, nec non Armeniaca etc. *Ovid.* quoque nigra et cerina pruna memorat 13. *Met.* 817.

CERES, eris, f. 3. Saturni et Opis filia, Jovis et Plutonis soror, quae fruges monstravit et agriculturam et domandorum boum rationem homines docuit. *V.* plura in ONOM. — Hinc ¶ 1. Ceres per metonymiam ponitur pro segetibus et frumento, ut *Cic.* bisce verbis docet 4. *Herenn.* 52. 43. Denominatio est, quae a propinquis et finitimis rebus trahit orationem qua possit intelligi res, quae non suo vocabulo sit appellata. Id aut — ab invento (conficitur), ut si quis pro Libero vinum, pro Cerere frugem appellet. *Virg.* 1. *G.* 397. At rubicunda Ceres medio succiditur aestu. *Id.* 1. *Æn.* 181. Tum Cererem corruptam undis, cerealiaque arma Expediunt. *Horat. Epod.* 16. 43. Reddit ubi Cererem tellus inarata

quotannis. Adde *eumd.* 3. *Od.* 24. 13. *Ovid.* 5. *Amor.* 7. 31. Carmine laesa Ceres sterilem vanescit in herbam. Adde *eumd.* 3. *Met.* 487. ¶ 2. Item pro pane vel cibo. *Nævius* apud *Paul. Diac.* p. 58. 14. *Müll.* Coquus edit Neptunum, Venerem, Cererem. h. e. pisces, olera et panem. *Ter. Eun.* 4. 5. 6. Sine Cerere et Libero friget Venus. *Cf. Cic.* 2. *Nat. D.* 23. 60. *Virg.* 1. *Æn.* 705. Cereremque canistris Expediunt.

CERESIA, æ, f. 1. idem ac cerasum; sed prior vox videtur a vulgo Romanorum usurpata fuisse, unde recentiorum Italorum circiegia est derivanda. *Gargil. de pom.* (edente A. Mai in *Class. Auct. T.* 5. p. 422.). Ceresia austeram ventrem constringunt, stomachum confortant.

CEREUS, a, um, adject. *κίριος*, ad ceram pertinens (It. di cera; Fr. de cire; Hisp. de cera; Germ. wachsern; Angl. waxen, of wax).

I.) Proprie. ¶ 1. Cereus dicitur et est qui est ex cera. *Cic.* 3. *Nat. D.* 12. 30. Nihil esset cerium, quod commutari non posset. *Virg.* 4. *G.* 202. cerea regna. h. e. apum favi. Similiter *Id.* 12. *Æn.* 589. castra. *Horat.* 1. *Sat.* 8. 30. effigies. *Id.* *ibid.* 8. 43. et *Epod.* 17. 76. imago. Adde *eumd.* 2. *Ep.* 1. 265. *Ovid. Heroid.* 6. 91. simulacra. ¶ 2. Item cerea colorem aut speciem habens. *Virg.* 2. *Ecl.* 59. Cere pruna. *V. CEREOLOS.* *Martial.* 10. 94. poma. *Cf. Ovid.* 13. *Met.* 818. *Plin.* 87. *Hist. nat.* 2. 11. (33). Electrum cerei coloris. *Id.* *ibid.* 3. 12. (47). Electra cerea. *Martial.* 13. 5. Cereae quae patulo lucet fcedula lumbo. h. e. pinguis: nam pingue cerei coloris est. *Sic Id.* 3. 58. Cereus turtur. *Id.* 1. 93. Cereae et trita lacerna. h. e. quae candorem amisit, et flava ob vetustatem facta est. Alii exponunt succidam, unctam, quasi ceratam. *Sic Id.* 4. 53. Cereae abolla.

II.) Translate est tener, mollis, flexilis atque adeo mutabilis. *Horat. Art. P.* 163. Cereus in vitium secti. — Huc referri potest et illud ejusdem *Horat.* 1. *Od.* 13. 2. cerea Telephi laudas brachia. h. e. mollia, ut *Forcellinus* et *Ritter* interpretantur: *Klotz* vero b. locum ad proxime superiorem paragraphum refert atque interpretatur brachia bene nutrita adeoque lucentia: *Bentley* denique contendit legendum lactea.

CEREUS, ei, m. 2. proprie est adjectivus, subauditur enim *funis*, h. e. funis cerea illitus, unde generatim fax e cera (It. cereo, torchio; Fr. chandelle de cire, cierge, bougie; Hisp. cirio, bugia; Germ. Wachsfaßel od. Wachskerze; Angl. a taper, wax-light). *Plaut. Curc.* 1. 1. 9. Lucere alicui cereum. *Cic.* 3. *Off.* 20. 80. Omnibus vicis statuæ: ad eas tus et cerei. *Seneca Tranquill.* 11. Toties in vicinia mea conclamatum est: toties praeter limen immaturas exequias fax cereusque praecessit. *Id. Brevit. viar.* 20. Ducere funus ad facies et cereos. *Id. Ep.* 122. Quantum a funere absunt, et quidem acerbo, qui ad facies et cereos vivunt? h. e. noctu vigilant, et ad lumen faciem et cerei agunt. Adde *Dig.* 33. 9. 3. § 9., et *Paul. Diac.* p. 54. 49. *Müll.* — Saturnalibus cereos dabant tenuiores clientes ditioribus patronis suis, lege lata a quodam Publicio trib. pleb. ad coercendam avaritiam patronorum, qui majora munera a clientibus eo tempore exigere solebant. Hic autem mos missitandi cereos ex eo ortus est, quod socii Herculis ab eo in Italia relictis Saturni aram pro humanis victimis, quae prius ad eam mactabantur, plurimis accensis luminibus extolere ceperunt, ita ab Hercule edocti ac jussi. Habebant enim oraculum, in quo erat: *Kai xepalas Aθn, kai to πατρι πέμπετε φῶτα.* Vox autem φῶτα non solum virum, sed etiam lumen significat. *Macrobi.* 1. *Saturn.* 7. et 11. *ad fin.*, et *Martial.* 5. 18.

CERESIA. V. CERESIA.

CERIALIS, e. V. CEREALIS sub init.

CERIFICO, as, avi, atum, are, n. 1. *κηρίαζω*, ceram facio. *Plin.* 9. *Hist. Nat.* 38. 62. (133). de pelagiis, seu purpuris. Capi eas post Canis ortum, utilissimum: quoniam cum cerificavere, fluxos habent succos. h. e. cum lentorem illum suum ceræ similem mutuo attritu salivare, ut *Id.* loquitur *ibid.* 36. 60. (125). Alii leg. *fetificavere*: sed *Harduin.* priorem lectionem defendit tum ex *MSS.* quibusdam, tum ex verbis *Aristot.* hac eadem super re: *Ὅταν δὲ κηρίαζωται αἱ πορφύραι* etc. *Sillig.* secutus est *Harduin.*

CERINARIUS. V. CALTHULARIUS, et CARINARIUS.

CERINTHA, æ et cerinthe, es, f. 1. *κηρίνθη*, herba apibus gratissima, folio candido incurvo, cubitalis, capite concavo, mellis succum habente. *Virg.* 4. *G.* 63. Trila meliphylla et cerinthas ignobile gramin. *Plin.* 21. *Hist. Nat.* 12. 41. (70). Casiam, melilotum, cerinthem. Adde *Colum.* 9. *R. R.* 8. 15. *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 47.) banc exhibet synonymiam: *Κηρίνθη* Arist. de Anim. 9. 40. et Theophr. 6. 7.; *Cerinthe* Virg. et *Plin.* locc. cit.; et *Herba leucographis* ejusd. *Plin.* 27. 11. 78. (103). sunt *Cerinthæ major* L. *Spec. plant.* 195.

CERINTHUS, i, m. 2. *κηρίνθος*, idem quod erithace, hoc est medium quid inter mel et ceram, quo apes vescuntur, cum operantur, amari saporis: gignitur rore verno et arborum succo, gummi modo: sæpe invenitur in favorum inanitibus sepositus. Vocatur etiam *sandaraca* a quibusdam. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 7. 7. (17). — *NB.* De nom. propr. *V. ONOM.*

CERINUS, a, um, adject. *κηρίνος*, ad Græcorum imitationem usurpatum tantum in artibus, et est cerei coloris. *Plin.* 15. *Hist. Nat.* 13. 12. (41). Pruna cerina. *V. CEKEOLUS.* *Id.* 37. *ibid.* 5. 20. (77). *Nerylli* cerini. — Hinc

Cerina, orum, n. plur. 2. absolute, substantivorum more, apud *Plaut.* *Epid.* 2. 2. 49. est vestimentum ceræ colore, ut interpretatur *Non.* p. 548. 33. *Merc.* Quidam leg. *berinum*, et interpretantur burrum, h. e. rufum.

CERIO-LARE, is, n. 3. vel

CERIO-LARIUM, ii, n. 2. Scribi potest et *cereolare*, et est candelabrum cereis sustinendis aptum. *Inscript.* apud *Gruter.* 175. 4., quæ est apud *Orell.* 4068. CVM BASI MARMOREA ET CERIO-LARIB. DYOBVS ARREIS HABENTIBVS EFFIGIANT CYPIDINIS TENENTIS CALATHOS. Alia apud *Reines.* cl. 1. n. 373. **CERIO-LARE** ARG. ALT. PED. I. SEMIS REFEKIT. Adde alias apud *Orell.* 2505., 2506. et 2515. Alia apud *Maff. Mus. Ver.* 83. 2. DECIMIA C. P. CANDIDA SACER. M. D. (hoc est sacerdos matris deum) DELIFICAM CVM LARIBVS ET CERIO-LARIIS N. XXXVI. Alia apud *Murat.* 122. 1. L. CRANIUS CERIO-LARIUM IMPENSA SUA FACTVM DEDIT DONAVIT.

CERIO, ñis, m. 3. vel

CERION vel *sapius Latina positione*

CERIUM, ii, n. 2. *κηρίον*, proprie favum significat. Translate sic appellatur ulceris genus multis foraminibus, favi more, prædium, et mellis coloris humorem manans. Accuratus describitur, et in duo genera dividitur a *Celso* 5. 28. n. 13., qui tamen Græce usurpat. *Plin.* 20. *Hist. Nat.* 2. 8. (11). Radix peponum sanat ulcera concreta in modum favi, quæ ceria vocant. Adde *eumd.* 23. *ibid.* 7. 63. (119). — *Cerio*, onis pro *cerium* occurrit apud *Theod. Priscian.* 1. 5., nisi forte mendum sit.

CERITES. *V. CERES*, ite.

CERITIS, idis, f. 3. *κηρίτις*, gemma est a colore ceræ appellata, quæ *κηρός* Græce dicitur. *Plin.* 37. *Hist. Nat.* 10. 56. (153). — *Forcellinus* minua recte exhibuerat **CERITIS** vel **CERITES**, æ, m. 1. *κηρίτις*.

CERITULUS } *V. CERRITUS.*
CERITUS }

CERNENTIA, æ, f. 1. visus. *Capell.* 4. p. 115. Cernentia opponitur cæcitati.

CERNITUS, a, um, particip. ab inusit. *cernio*, is, unde est recentiorum Italicorum *cernire* et *cernilo*, qui etiam *cernere* et *cernuto* dicunt a *cerno*, is. *Theod. Priscian.* 4. 1. a med. Item betoniam *cernis*, *cernitum* repones. *Id.* *ibid.* Cineres de fornacibus *cernitis* in aqua calidissima conspergis.

CERNO, cernis, crēvi, crētum et certum, cernere, a. 3. De præterito *crēvi*, quod commune est duobus verbis *cerno* et *cresco*, hæc habentur apud *Paul. Diac.* p. 53. 8. *Müll.* Crēvi modo significat hereditatem adii (a *cerno*), modo major ætate vel censu sum (a *cresco*), modo iudicavi, modo divisi (a *cerno*). Quæ omnia a duobus verbis *cresco* et *cerno* veniunt; cujus unius origo ex Græco trahitur, quod illi *κηρίνθης* dicunt pericere. — Part. *Cernens* et *Cernendus* II. B. 2. c.; *Crētus* et *Certus* I. De part. præter. pass. *certus* *V. CERTUS*, a, um sub init. — Ratione habita etym., *cerno* est a Græco *κηρίνθης* (quod idem significat), ut *Paul. Diac.* loc. cit., *Foss.* et *Perizonius* ad *Sancti Minerv.* 4. 15. p. 772. et seqq. omnium probabilissime censent. — Hinc *cernere* proprie significat separare adeoque purgare (It. *cernire*, *separare*, *purgare*; Fr. *séparer*; Hisp. *se-*

parar, *dividir*; Germ. *sondern*, *scheiden*, *sichten*; Angl. *to sift*, *separate by a sieve*).

I.) Proprie de rebus ponitur, et significat Ita separare ac purgare, ut quæ similia aut ejusdem sunt speciei in unum acerventur. *Cato R. R.* 107. Quam minutissime pro cribrum cennas. *Ovid. Medicam fac.* 62. Cernere aliquid in cribris. *Id.* *ibid.* 89. Hæc ubi confieris, per densa foramina cerne. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 11. 19. (115). Arctiore cribro cernere farinam. *Id.* 33. *ibid.* 5. 26. (87). aliquid tenui cribro. *Paul.* 7. *R. R.* 11., et *Veget.* 1. *Veterin.* 13. 5. et 5. *ibid.* 27. 6. *Schneid.* cribello spisso. — Et Part. præter. pass. *crētus* apud *Scribon. Compos.* 222. Thus *crētum*. *Paul.* 12. *R. R.* 22. 3. Cinis bene *crētus*. — *Certus* vero apud *Liv.* 36. 2. Certi sorte. h. e. agitati, jactati atque extracti, sive a ceteris, quæ urna continentur, separatis sortibus: *V. eumd.* *Liv.* in paragr. proxime sequenti sub init. *Cato R. R.* 13. Certi pondera. h. e. a ceteris separata, seposita. Cf. **CERNITUS** suo loco.

II.) Translate duo præcipue significat, scilicet

A) Cum omnis judicandi vis in eo posita sit, ut vera a falsis, justa ab injustis separantur, *cernere* est judicare, decernere, deliberare. Ad rem *Liv.* 43. 12. Priusquam id sors cerneret. ubi sors *cernere* dicitur, cum sorti permittitur, ut dijudicet, quid sortientibus obveniat: confer *certi* sorte ab eodem *Liv.* usurpatum et in superiori paragrafo allatum. Hinc ¶ 1. Generaliter *cernere* est judicare, decernere, deliberare: et occurrit cum Accusativo, vel cum Ablativo rei, quæ decernitur et præp. de, vel etiam absolute. *Pacuvius* apud *Non.* p. 261. 12. *Merc.* Et æquum est et rectum, quod postulas: jurati cernant. *Accius* apud *eumd.* p. 261. 24. Regum tibi permitti malunt; cernam; tradam exercitus. h. e. id ego decernam, id volo deliberare: hinc *Non.* *ibid.* exponit *cedam*. *Cic.* 3. *Legg.* 3. 6. QUOTCUNQUE SENATUS CREVERIT AGYTO. Et *ibid.* § 8. HVC POTESTATE PARI QUOTCUNQUE SENATUS CREVERIT POPULUSVE JUSSETIT, TOT SYNTO. *Id.* *ibid.* § 9. IMPERIA, POTESTATES, LEGATIONES, CVM SENATUS CREVERIT, EX VRBE EXEYNTO. Adde *eumd.* 2. *ibid.* 9. 21. *Tac.* 15. *Ann.* 14. Illum locum tempusque consilio destinatum, quid de Armenia cernerent. *Alii* leg. Locum illis tempusque destinatum, quo etc. *V. CERTUS* suo loco. ¶ 2. Item significat statuere, constituere et veluti apud se decernere: et occurrit cum Infinito. *Plaut.* *Cist.* 1. 1. 1. Quam ego antehac te amari et mihi amicam esse crevi, mea Glycerium etc. h. e. constitui, inquit *Varro* 7. *L. L.* 98. *Müll.* *Priscian.* tamen 8. p. 898. *Putsch.* exponit vidi, cognovi: qua de significatione infra dicemus. *Lucilius* apud *Non.* p. 261. 4. *Merc.* Postquam præsidium castris educere crevit. *Catull.* 64. 150. potius germanum amittere crevi, quam etc. ¶ 3. Specialiter ponitur pro certare, dimicare, præcipue in bello et præliis, quia in iis de summa rerum decernitur: hinc festive *Plaut.* *Trin.* 2. 4. 77. Verecundari neminem apud mensam decet: nam ibi de divinis atque humanis cernitur. Cf. *Caecilius* apud *Cic.* 8. *Fam.* 14. 3., ubi tamen recentiores editiones pro *cernetur* habent *certetur*. Potro hac significatione occurrit — a) *Cernere* absolute vel de aliqua re, *cernere armis*, *ferro* etc. *Ennius* apud *Non.* p. 511. 9. *Merc.* Sæviser fortunæ ferri cernunt de victoria. *Id.* apud *Servium* ad *Virg.* 12. *Æn.* 709. Olli cernebant magnis de rebus agentes. *Pacuvius* apud *Non.* p. 261. 20. *Merc.* De virtute et ego potestatem cernendi do omnibus. *Accius* apud *eumd.* p. 261. 17. Nisi esset, qui armis secum vellet cernere. *Auct. argum.* 2. *Amphitr.* *Plautini.* Pro patria Amphitruo dum cernit cum hostibus. *Lucret.* 5. 394. Magnis de rebus inter se cernere. *Virg.* 12. *Æn.* 709. Inter se coisse viros et cernere ferro. *Alii* leg. decernere contra *Servium*. Adde *Sull.* *Cat.* 59., ubi dubia est lectio. Apud seculorum ævi Scriptores hoc sensu pro *cernere* frequentius occurrit *decernere* et *certare*, *V. Senec. Ep.* 58. Sed apud *Sil.* 16. 532. Hi crevere pareo bello. — b) Hoc sensu regit etiam Accusativum rei, de qua certatur. *Ennius* apud *Cic.* 1. *Off.* 12. 38. Ferro, non auro, vitam cernamus utrique. h. e. in disceptationem et discrimen adducamus et de ea armis decernamus. Adde *eumd.* *Ennium* apud *Varron.* 6. *L. L.* 81. *Müll.* et apud *Non.* p. 261. 8. *Merc.* *Plaut.* *Bauch.* 3. 2. 15. Nunc certamen cernitur. Adde *eumd.* *Cas.* 3. 1. 2. *Lucret.* 4. 965. Cernere bellum. *κηρίνθης* *πλεμπύ.* *Aut leg.* degere pro gerere, ut sit *peon* pro *dactylo*; aut degere. *Tabul.*

4. 1. 103. Seu libeat duplicem sejanctum cernere Martem. ¶ 4. Item specialiter, hinc est celebris illa phrasia *Istorum*, *cernere hereditatem*, quæ legitur apud *Cic.* 2. *leg. Agr.* 15. 40., 11. *Att.* 2. 1. et 12. 4., 13. *ibid.* 16. 3. et 4. *Herenn.* 53. 67.; et *Liv.* 24. 25. et 40. 8. Porro is dicitur *hereditatem cernere*, ut exponit *Varro* 7. *L. L.* 98. *Müll.*, qui constituit se heredem esse: et cum id fecit, dicitur crevisse. Itaque differunt *cernere* et *adire*. Nam *cernere* est decernere se heredem esse et hereditatem acceptare: at *adire* est ipsam occupare et in possessionem ejus venire. Docet enim *Cajus Institut.* 2. 164. Extraneis hereditibus solet cretio dari, idest finis deliberandi; ut intra certum tempus vel adeant hereditatem, vel, si non adeant, temporis sine submoveantur: ideo autem cretio appellata est, quia *cernere* est quasi decernere et constituere. Cum ergo ita scriptum sit: *Heres Titius esto*, adicere debemus: *Cernitoque in centum diebus proximis, quibus scies poterisque*; quod si non ita creveris, cernes esto. Et qui ita heres institutus est, si velit heres esse, debet intra diem cretionis cernere, id est hæc verba dicere: *Quod me Publius Titius testamento suo heredem instituit, eam hereditatem adeo cernoque*. Hinc intelligit illud *Varron.* 6. *L. L.* 81. *Müll.* In testamento cretio, id est facito, videant te esse heredem. Itaque in cretione adhibere jubent testes. Et *Cic.* 1. *Orat.* 22. 101. De his, credo, rebus, inquit *Crassus*, ut in cretionibus scribi solet: *Quibus sciam poteroque*. Adde *Paul. Diac.* p. 53. 8. *Müll.* — Quamvis autem prius sit *cernere*, quam *adire*, hoc tamen verbum in formula hereditatis agnoscendæ prior loco ponitur. *Plin.* 10. *Ep.* 75. Rogavit testamentum, ut hereditatem suam adirem cerneremque. *Ulp.* 22. 27. Cernere est verba cretionis dicere, ad hunc modum: Cum me *Mævius* heredem instituerit, eam hereditatem adeo cernoque. — Atque hinc translate *Cic.* 6. *Att.* 1. Is frater Appii amorem erga me cum reliqua hereditate crevit. *Id.* 9. *Fam.* 14. 3. Cernere falsam hereditatem paternæ gloriæ. *Fal. Mar.* 5. 3. *extern.* 3. hanc hereditatem paternam solam, catenas et carcerem.

B) Sæpissime significat sensibus recte percipere, quæ notio et ipsa ab illa prior descendit, quam posuimus. Proprie enim *cernere* est sensibus re inter-noscere, unam ab alia separando. ¶ 1. Raro admodum occurrit de audita. *Accius* apud *Non.* p. 261. 10. *Merc.* Vox illius est certe, idem omnes cernimus. *Titinius* apud *Priscian.* 10. p. 898. *Putsch.* Simul ut pueras has nocte suspirare crevi. ¶ 2. Sæpissime occurrit de visu, et *cernere* differt a *videre* quocum baud raro conjungitur: *V. Homonym.* in fine: quamvis usus hæc aliquando confundat et promiscue usurpet. Porro in hac significatione fere semper caret præterito. Occurrit autem — a) Absolute. *Ter. Adelph.* 3. 3. 85. Estne Hegio tribulis noster? si satis cerno, is hercle. *Lucret.* 4. 240. Nos oculis qui solis cernere quimus. *Id.* 4. 809. Cernere acule. *Horat.* 1. *Sat.* 3. 26. acutum. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 53. (141). clarissime. — b) Cum Accusativo rei quæ cernitur, et Ablativo ipsius videndi sensus. *Cic.* 6. *Fam.* 3. 2. Quem ego tam video animo, quam ea, quæ oculis cernimus. Adde *eumd.* 1. *Tusc.* 20. 46. et *Cluent.* 24. 66.; et *Lucret.* 2. 837. *Nepos* *Tinot.* 2. Ut non solum auribus acciperetur, sed etiam oculis cerneretur. *Ovid.* 3. *Met.* 710. Cernere aliquid oculis profanis. *Plin.* 11. *Hist. Nat.* 37. 55. (151). omnis obliquis. — c) Cum Accusativo tantum rei, quæ cernitur. *Ennius* apud *Varron.* 6. *L. L.* 6. et 51., et 7. *ibid.* 76. *Müll.* Lumen jubare in cælo cerno? *Cic.* 3. *Orat.* 40. 159. Quæ ponunt panem in conspectu animi quæ cernere et videre non possumus. *Id.* *Mil.* 29. 79. Uta videmus, quæ cernimus. *Lucret.* 1. 601. Quod nostri cernere sensus jam nequeunt. *Cæs.* 6. *B. G.* 8. Eum adesse et hæc coram cernere existimante. *Liv.* 45. 4. Cum litteras ab rege Perseo per ignobiles tres legatos cerneret. *Virg.* 6. *Æn.* 482. Quos ille omnes longo ordine cernens. *Id.* 3. *ibid.* 554. Tum procul e ductu Trinacria cernitur *Ætna*. *Horat.* 1. *Sat.* 2. 94. Matronæ præter faciem nil cernere posses. *Ovid.* 4. *Pont.* 4. 43. Me miserum, turba quod non ego cernor in ista. *Id.* 15. *Met.* 544. Constitit alma Venus nullam cernenda. *Curt.* 8. 13. 16. Eaque pugna — fiduciam Porci erexit cuncta cernentis et ripa. *Quintil.* 8. 5. 29. In sole sidera ipsa desinunt cerni. *Tac.* 1. *Ann.* 59. Cerni adhuc Germanorum in lucis signa Romana. — d) Cum Infinito, aut cum Participio, aut sequente Relativo. *Canius* apud *Var-*

ron. 6. *L. L.* 81. *Müll.* Sensumque inesse et motum in membris cerno. *Cic. 6. de republ.* 20. 21. Cernis — terram quasi quibusdam redimitum et circumdatam cingulis. *Et mox.* Hic autem alter (cingulus) — cerne quam tenui vos parte contingat. *Lucret.* 1. 343. Multa modis multis varia ratione moveri Cernimus ante oculos. Adde *eumd.* 2. 928. et 3. 432. *Virg.* 3. *Æn.* 554. Migrantes cernas totaque ex urbe ruentes. *Id.* 10. *ibid.* 20. Cernis ut insultent Rutuli? *Quintil.* 2. 6. 7. Simile quiddam facientes aves cernimus. *Sueton. Cæs.* 15. Quos ad resistendum concurreris cernebat. — e) *Figurate cernere aliquem.* æque ac *videre aliquem*, est ipsum ante oculos habere, inspicere, considerare. *Cic. 1. Legg.* 18. 40. Ubi gratus, si non eum ipsum cernunt grati, cui referunt gratiam? ¶ 3. Sæpe transferitur ad animum, et — a) *Cernere* dicitur de interna animi claraque perceptione ita tamen, ut ipsi externi sensus in eadem perceptione vim suam exseruerint. Occurrit autem — Cum Accusativo rei, quæ cernitur. *Ter. Andr.* 1. 1. 108. Ut consuevit facile amoreis cereris. *Cic. 1. Tusc.* 12. 26. *Antiquitas* — hoc melius ea fortasse, quæ erant vera, cernebat. *Id.* 2. *leg. Agr.* 4. 9. Quæ cum ego non solum auspicarer, sed plane cernebam. *Id.* 3. *Orat.* 31. 124. Neque tanta tamen est in rebus obscuritas, ut eas non penitus acri vir ingenio cernat, si modo aspexerit. *Liv.* 35. 7. Libero senore obruebant debitorum: cujus cernendi cum ratio quæreretur, diem finiri placuit. *h. e.* inspicendi, dignoscendi. *Al. tamen leg.* coercedi. — Cum Infinito, aut cum Participio, aut sequente Relativo. *Cic. Amic.* 23. 85. Animus — in ea profecto loca discessit, quo mihi ipsi cernebat esse veniendum. *Id.* 2. *Tusc.* 9. 20. Jam cernam, mense an illam potiorem putes. *Nepos. Alcib.* 9. Ille cernens nullum locum sibi tutum in Græcia, — in Asiam transiit. *Liv.* 26. 2. Neminem, eum suffragium ineat, satis cernere, cui imperium permittat. *Id.* 43. 12. Nec pro quibus meritis, pro qua munificentia tantum ei tribuatur, cernere. *Virg.* 11. *Æn.* 703. Isque ubi se nullo jam cursu evadere pugnae Posse — cernit. *Ovid.* 1. *Pont.* 5. 5. Cernis ut ignavum corrumpan otia corpus. — b) *Item cernere* dicitur animus, qui vel tantum suæ aliquid percipit ac dignoscit: et occurrit — Absolute. *Cic. Senect.* 23. 83. Animus plus cernit et longius. *Id.* 4. *Herenn.* 55. 67. plurimum cernere. — Sæpius occurrit *mentis acie, mente, animo cernere*, aliquando etiam de futuris. *Cic. 4. Acad.* (2. pr.) 42. 129. Quorum omne bonum in mente positum et mentis acie, qua verum cerneretur. Adde *eumd.* 1. *Nat. D.* 18. 49., *Orat.* 5. 18., *Top.* 5. 27. et 1. *Fin.* 19. 64.; et *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 54. (146). *Cic.* 5. *Fam.* 12. 2. Cerno jam animo, quanto omnia uberiora futura sint. Adde *eumd.* 4. *Cat.* 6. 11. ¶ 4. Hinc cernitur aliqui in aliqua re est cognoscitur, manifestatur, declaratur. *Ennius* apud *Cic. Amic.* 17. 64. Amicus certus in re incerta cernitur. *Cic. Partit. orat.* 23. 78. Atque hæc quidem virtutes cernuntur in agendo. — Similiter *cerni aliquid aliqua re* dicitur, quod ex re constat: sic enim unumquodque distinguitur, æstimatur et cognoscitur. *Cic. 5. Tusc.* 8. 22. Vires, valetudo, divitiæ, honor, gloria, quæ genere, non numero cernuntur. *Id.* 1. *Off.* 20. 66. Fortis animus et magnus duabus rebus maxime cernitur. *Id.* 3. *Fin.* 8. 28. Si beata vita honestate cernitur. *Id.* *Top.* 21. 80. Causa certis personis, locis, temporibus, actionibus negotiisque cernitur, aut in omnibus, aut in plerisque eorum. Adde *Quintil.* 3. 5. 8.

Homonym. *Videre* et *cernere* proprie differunt: *videre* enim est generatim aliquid oculis percipere; *cernere* vero est oculis res internoscere, unam ab alia separando: hinc duo hæc de more apud *Cic.* opponuntur, ut ait *Orell.* ad *Cic. 4. Acad.* (2. pr.) 25. 80.; quocumq. *Klotz* ad *Cic. 1. Tusc.* 20. 46. *Ter. Adelph.* 3. 85. Sed quis illic est, procul quem video? estne Hegio tribulis noster? si satis cerno, is hercle. *Cic. 4. Acad.* (2. pr.) 25. 80. Ego Catuli Cumanum ex hoc loco video, Pompejanum non cerno. *Id.* 1. *Tusc.* 20. 46. Nos enim ne nunc quidem oculis cernimus ea, quæ videmus. *Id.* 3. *Orat.* 40. 159. Quæ ponunt pæne in conspectu animi quæ cernere et videre non possumus.

CERNUALIA. *V. CONSUALIA.*CERNŪTUS, a, um. *V. CERNŪO.*

CERNŪO, as, avi, atum, are, a. 1. idem quod cernuo. hoc est ita aliquid jacio, ut id in aliquo caput vel faciem cadat et jaceat. *Seneca Ep.* 8. Non aver-

tit fortuna, sed cernulat et allidit. *Alii leg.* cernuat se. *Id. Tranquill.* 3. ad fin. Cernulari se voluit, nec obruere. *Alii rectius leg.* servare.

CERNŪLUS, a, um, adj. idem quod cernuus, cernuatus. *Apul.* 9. *Met.* 48. extr. Supra mensam cernulus corruens, etc. Ita eg. in quodam Cod. *Scalig.* ad *Manil.*; at plerique alii *cernuus*. Sed *cernulus* retinuit *Philox.* *p. 235. 28. Elmenh.* Adde *Gloss. Philox.*

CERNŪO, as, avi, atum, are, a. 1. (cernuus). Part. *Cernuans* et *Cernuatus*. — Cernuare est in caput vertere, cernuum ad terram dare. *Varro* apud *Non. p. 21. 7. Merc.* Etiam pelles bubulas oleo perfusas percurrerant, ibique cernuabant (subaudi se). A quo ille versus velus est in earmibus: Sibi pastores faciunt ludos cernui. *Apul.* 1. *Met.* 19. Denique corpus exanimatum in fumen pæne cernuat. *Alii male leg.* corruerat. *Fronto princ. Hist.* 5. Eas (beluas) eludere alto mari cernuantes. *Prudent.* 1. *advers. Symmach.* 350. Cernuat ora senex barbatus, et oscula figit Cruribus aripedum, si fas est credere, equorum. *Solin.* 45. Equus adeo spreuit lupatos, ut de industria cernuatus, ruloa pariter et se et equitem affligeret. — Hinc

CERNŪOR, as, atus sum, ari, dep. 1. est cernuare se, se præcipitem dare. *Solin.* 17. *de tigris.* In littore irrita rabie cernuantur. *Forcellinus* passiva significatione accepit.

CERNŪUS, a, um, adj. Recentiores Philologi deducunt a *κέρων*, *κέρωνος*, quod significat caput. (*V. Döderlein.* vol. 7. p. 61.): veteres autem a *cerno*, ut *Servius* loco infra cit. — Cernuus est in faciem pronus, curvus, qui præceps agitur (li. *volto col capo a terra, chino, curvo*; Fr. *qui a le visage tourne vers la terre, penché en avant*; Hisp. *encorvado, inclinado hacia la tierra*; Germ. *einen Purzelbaum schlagend, sich überschlagend*; Angl. *hanging down the head, stooping with the face downwards, bowing forwards*). *Lucilius* apud *Non. p. 21. 1. Merc.* Cernuus extemplo plantas convestit honestas. *Virg.* 10. *Æn.* 894. de equo. effusum equitem super ipse secutus Implicat, ejectoque incumbit cernuus armo. Ubi *Servius*: cernuus dicitur equus, qui cecidit in faciem, quasi in eam partem, qua cernimus: unde et pueri, quos in ludis videmus ea parte, qua cernunt *κυσιστραγας* (*h. e.* cernuantes se) cernui vocantur, ut etiam *Varro* in *Ludis theatralibus* docet. Hæc *Servius*, cui adstipulatur *Non. loc. cit.* quod ad etymologiam attinet. *Sil.* 11. 10. 255. quamquam Cernuus indexo sonipes effuderet armo. *Arnob.* 7. 38. Eos (equos) pronos et cernuos ruere. *Prudent.* 7. *Cathemer.* 43. pulverem Humi madentis ore prescit cernuo. Adde *eumd.* 3. *ibid.* 149. et *Sedul.* 3. 201. — Hinc cernuus idem est, qui petaurista, vel schenobates, *κυσιστραγής* vel *πεταυστραγής* in illo *Lucilio* apud *Non. p. 21. 5. Merc.* (ut putat *Scalig.* ad *Paul. Diac.*) Modo sursum, modo deorsum, tamquam collus cernui. *h. e.* velut collus petauristæ se cernuans. In *Gloss.* quoque *Philox.* legitur *Cernui petausτραται*. Cf. etiam *Varron.* apud *Servium* ad *Virg.* 10. *Æn.* 894. loco supra cit. De cernuis seu *κυσιστραγας*. *V. Bulletin.* archeol. Nap. ann. V. p. 94., et *Paciandi* de cybistis.

CERNŪUS, i, m. 2. genus calceamenti, ut docet *Paul. Diac.* p. 55. 6. *Müll.* Sed *Foss.* in *Etymol.* recte notat, deceptum esse ex illo *Lucilio* versus male intellecto, quem in voc. *Cernuus*, a, um, attulimus. Idem videtur dicendum esse de *Isid.*, qui 19. *Orig.* 34. 13. ait: Cernui socci sunt sine solo. Hæc *Forcellinus*. At potius nonne ipse *Foss.* errasse putandus est?

CERO, as, avi, atum, are, a. 1. *κέρω*, ceram induco, ceram illino. *Colum.* 12. *R. H.* 50. 15. Fere sexta quoque olivitate dolia cerari oportere. — Sed Part. præter. pass. *Ceratus*, a, um, sæpius occurrit. *Plaut. Asin.* 4. 1. 18. Cerata tabula. *Cic. Divinat.* in *Ferr.* 7. 24. Ceratam univocis tabellam dari cera legitima. Cf. *Dig.* 32. 52. pr. *Horat.* 4. *Od.* 2. 2. Pennæ ceratæ ope *Dædalea*. *Ovid. Rem. Am.* 447. puppæ. *Id. Heroid.* 7. 23. Inducto ceratæ sulphure tæde. *Id. ibid.* 5. 42. Cæcula ceratas accipit unda rates. *V. CERATUM*, i.

CERŌMA, atis, n. 3. *κέρωμα*. Quod *ceromas* apud *Arnob.* 3. 23. legimus, tamquam a *ceroma*, æ, f. 1., intelligenda sunt ceromata palæstricorum: de gen. autem femin. hujus nominis *V. CAUMA*. — In *Dat.* plur. *ceromatibus* usus est *Plin.* 35. *Hist. nat.* 13.

47. (168). — Ceterum *ceroma* proprie est ceræ inductio: sed *Græcorum* imitatione in artibus tantum usurpatur et

I.) Proprie est unguentum ex cera et oleo, quo illinebantur corpora eorum, qui in gymnasiis se exercebant: a *κέρως* cera. Adhibebant etiam genus terræ albidæ ex agro Albano, vel rubræ ex Bajano pulvere; eaque oleo mixtâ ungebantur. *Plin.* 35. *Hist. nat.* 13. 47. (168). Plura de hac re non sum dicturus, non hercules magis, quam de terræ usu in ceromatibus etc. Adde *eumd.* 28. *ibid.* 4. 13. (51). *Martial.* 7. 32. Vera nec injecto ceromate brachia tendis. *Id.* 4. 19. Lentum ceroma teris. *Id.* 14. 50. Immundum ceroma. Adde *eumd.* 11. 48., et *Juvenal.* 6. 245. In illo *Seneca Ep.* 57. A ceromate nos hæpæ excepti, ceroma est lutum, quo in cænosa via aspersum se dicit: et post illud pulverem excepti in crypta Neapolitana.

II.) *Figurate.* ¶ 1. Ponitur pro ipsa lucta. *Plin.* 29. *Hist. nat.* 1. 8. (26). Illa quæ sani patimur, luctatus, ceromata ceu valetudinis causa instituta etc. Sic in illo *Martial.* 5. 65. Et castigatum Libycæ ceroma palæstræ. *ceroma* significat luctæ certamen, quo Hercules in Libya Antæum vicit. — Similiter *oleum perdit et impensas, qui bovem mittit ad ceroma*, proverbium apud *Hieronym.* *Ep.* 57. n. 12., quo significatur, eum operam perdere, qui quempiam ad aliquod munus admovet, ad quod plane ineptus est. Bos enim, tametsi magnis viribus pollet, non est tamen certe ad palæstram idoneus. ¶ 2. Per metonymiam accipitur etiam pro ludo gymnasii, seu palæstræ, in quo ungebantur. *Seneca Brevit. vitæ* 12. Qui in ceromate spectator puerorum rixantium sedet. *Plin.* 35. *Hist. nat.* 2. 2. (5). Palæstras athletarum imaginibus, et ceromata sua exornant. — *Æt.* Est etiam genus morbi, fortasse idem quod *cerion*; utrumque enim est a *κέρως* cera. *Plin. Valer.* 1. 25. ad fin. Draconem succus cum melle infunditur: quæ res etiam ceromata sanat. *V. CERION*. Hæc *Forcellinus*. At hoc loco *canceromata* pro *ceromata* legendum esse videtur.

CERŌMATICUS, a, um, adj. *κέρωματικός*, ceromate unctus. *Juvenal.* 3. 68. Et ceromatico fert nicetaria collo.

CERŌNIA, æ, f. 1. *κέρωνια*, genus arboris siliquas ferentis, trunco et ramis fertilis. Ita eam appellant *Jones. Plin.* 13. *Hist. nat.* 8. 16. (59). Cf. *Fæe* (*Op. cit.* vol. 1. p. 86.) hanc exhibet synonymiam: *Κερατώνια* Theophr. *Hist.* 1. 18. (et le fruit *ἐλλοβοζ*); *Κερατία* Dioscor. 1. 158.; *Ἐυλοχεράτια* Græcor. recent.; *Siliqua* et *Ceronia* *Plin.* loc. cit. et 15. *Hist. nat.* 24. 26. (95). et *Latinor.* sunt *Ceratonia Siliqua* L. Spec. 1513.

CEROSTRATUS, a, um. *V. voc. seq.*

CEROSTRŌTUM, i, n. 2. vox Græca, qua significatur quod cornibus stratum, seu intectum est: a *κέρως* cornu et *στρωτός* stratus. Sumitur autem pro genere picturæ, quo ramenta et tessellæ ex cornibus tinguntur variis coloribus, deinde verniculatim ligno aut lapidi inseruntur. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 45. (126). Cornua nunc tincta, nunc sublitia, nunc quæ cestrotrata, picturæ genere, dicuntur. *Vitruv.* 4. 6. 6. *Schneid.* Ipsa forium ornamenta (*Schneider* antepagmenta legit) non sint cestrotrata, neque bifora, sed valvata. *Philandr.* ad *Vitruv.* et alii. — At *Harduin.* in *Plin.* legit *cestrotrata*, cestro, idest viriculo in ebore imagines inscribebant. Huic assentitur *Salmas.* in *Solin.*, et *Sillig.* ex optimis Codicibus. — Alii in *Vitruv.* leg. *cestrotrata* (quemadmodum et *Schneider*), quod idem sonat ac *cestrotrata*; alii, ut *Bald.* in *Lex. Vitruv.*, reponunt *clostrata*, et interpretantur portas, quæ unica fore constant, ut sic opponantur *biforis* et *valvatis*. Sunt etiam qui arbitrantur *cestrotrata* esse a *κέρως* cera, et significare picturas ceris fuis et stratis inustas, quod genus *encaustice* appellatur: de quo *Auson.* *Epigr.* 26. in *divitem quemdam*. Ceris inurens januarum limina. *V. Salmas.* et *Bald.* loc. cit. et *Foss.* in *Etymol.* in *Cestrum*. Sunt denique, qui non sint *cestrotrata*, neque *clathrata*, neque *bifora* legendum putent, hoc est quæ neque ita essent constructa, ut majorem ostii partem inferne clauderent, superne vero ferreis quasi cornibus innoxii introitum furibus prohiberent, neque *clathris* clausa, neque *bifora* etc. Ceterum *V.* et *Schneid.* ad *h. l.*

CERŌSUS, a, um, adj. *κέρωδης*, cera abundans. *Plin.* 32. *Hist. nat.* 3. 13. (27). Liquor veluti mei-

lis cerosi. h. e. non plane defæcati, sed ceram adhuc admixtam habentibus.

CEROTARIUM. V. CERATORIUM.

CEROTUM, i, n. 2. est idem quod *ceratum* (nisi quod est a Græco κηρόν), sive medicamentum ceræ modo tenax, quod impositum adhæret. *Martial.* 11. 38. Nec labra pingui delibuta ceroto. Adde *Plin.* 22. *Hist. nat.* 24. 51. (117). et 26. *ibid.* 14. 87. (141). *Pallad.* 1. *R. R.* 41. 3. Ceroti instar efficies et curabis adlinere. V. CERATUM.

CERRÆUS, a, um, adject. ad cerum pertinens. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 6. 8. (25). Glans cerrea. *Id.* 16. *ibid.* 43. 84. (230). Manubria cerrea. Adde *Colum.* 9. *R. R.* 1. 5.

CERRINUS, a, um, adject., idem quod *cerreus*. *Plin.* 30. *Hist. nat.* 10. 27. (92). Cerrino calice bibere.

CERRITUS, a, um, deminut. a *cerritus*. *Capell.* 8. p. 272. An tandem non dispensas in Ioviali caccinno te movisse concilio, verendumque esse sub divum Palladiæque censura assimilare quemquam vel cerritulum garrientem?

CERRITUS, a, um, adject. Scribitur et *ceritus*: illud tamen est rectius, teste *Dausq.* et *Scalig.* In *Conjectan.* ad *Varron.* p. 94. — Comp. *Cerritor* quidam putant legi apud *Cic.* 8. *Att.* 7., sed libri omnes habent *certior*. — Ceterum *ceritus* est furiosus (ut interpretatur *Paul. Diac.* p. 54. 15. *Müll.*), insanus, quasi *cereritus*, h. e. a *Cerere* percussus, *Cereris* irâ animo vexatus et mente alienatus, ut docet ipse *Non.* p. 44. 26. *Merc.* Quidam docent, *Cerem* idem esse aliquando atque *Erionyn*, quæ *Furiarum* una est: ex quo huius vocis significationem petendam esse. *Plaut. Amph.* 2. 2. 143. Quin tu istam jubes pro *cerita* circumferri? *Id.* apud *Non.* p. 44. 31. *Merc.* Tu certe aut larvatus, aut *ceritus* es. Adde *eumd.* *Rud.* 4. 3. 67. *Horat.* 1. *Sat.* 3. 277. *Hellade* percussa *Marius* cum præcipitat se, *Cerritus* fuit, an etc.?

CERRONES. V. GERRO.

CERRUS, i, f. 2. arbor est ex genere *queruum*, procera, glandem ferens tristem, horridam, ebinatam calyce, ceu *castanea*. In Italia non omnibus locis nota est: in Gallia nec ortum, nec nomen habet. Est autem in operibus pæne inutilis, quoniam celeriter marcescit. *Vitruv.* 2. 9. 9. et 7. 1. 2. *Schneid.*; *Colum.* 7. *R. R.* 9. 6.; *Plin.* 16. *Hist. nat.* 5. 6. (17). et 6. 8. (19); et *Pallad.* 1. *R. R.* 9. 3. *Cl. Fæg.* (*Op. cit.* vol. 1. p. 288.) hæc ait: «On attribue communément le *cerrus* des anciens au *Quercus Cerrus* L. Spec. 1415. var. a, Q. *crinita* var. γ *Lamrk.* Dict. encyclop. Ce chêne, remarquable par ses cupoles qui sont bérissées, est rare en France; — mais il abonde en Piémont et dans les Apennins».

CERTABUNDUS, a, um, adject. certans, discipans. *Apul. de Mag.* *Diogenes Cynicus* cum *Alexandro M.* de veritate regni *certabundus*.

CERTAMEN, nris, n. 3. contentio inter duos aut plures de re aliqua, conatus, quem quis adhibet, ut alium vincat; seu potius contentio inter duos aut plures ad rem aliquam dijudicandam, est enim a *certo*, as, quod a *cernere*, hoc est iudicare, decernere, deliberare: V. CERNO 2. A. (It. *contesa decisiva per qualche cosa*, *contrasto*, *gara*; Fr. *lutte décisive*, *combat de rivaux*; *Hisp.* *combate*, *lucha decisiva*; Germ. d. *entscheidende Kampf um etwas*, *Wettkampf*, *Wettstreit*; Angl. a *contest*, *strife*, *contention*, *debate*).

I.) Proprie ponitur pro ipsa certandi actione, qua quis rem aliquam finire ac dijudicare studet; ac proinde cum *discrimine* conjungitur, ut apud *Cic.* 1. *Orat.* 1. 3. Consulatu devenimus in medium rerum omnium certamen atque discrimen. Et 1. *Divinat.* 43. 65. Quo inajus erat certamen et discrimen salutis. Ubi *Forcellinus*, qui postremum hunc locum singulari paragephro distincti, recte ait: Videtur etiam poni pro periculo, quia in certamine semper aliquid periclitatur. Ceterum hac significatione occurrit ¶ 1. Generatim, sive armis et vi, sive verbis allave pacata ratione, corpore aut animo contentio fiat. *Plaut. Cas.* 3. 1. 1. Nunc amice an inimici sis imago, *Alcesime*, mihi sciam, nunc specimen spectitur, nunc certamen cernitur. *Cic. Rosc. Am.* 47. 136. Quo in certamine (*certum*) perdit civis erat non se ad eos jungere, quibus etc. *Id. Flacc.* 26. 62. De quorum urbis possessione — etiam inter deos certamen fuisse proditum est. *Id.* 1. *Off.* 12. 38. Ut cum civiliter contendimus,

aliter si est inimicus, aliter si est competitor, cum altero certamen honoris et dignitatis est, cum altero capitis et famæ, sic etc. *Id. Brut.* 92. 319. In patrocilio Siciliensi — in certamen veni designatus ædilis cum designato consule *Hortensio*. *Id.* 2. *Fin.* 21. 68. Certamen honestum et disputatio splendida. *Id.* 3. *Nat. D.* 40. Est mihi tecum pro aris et focis certamen. *Id.* *Pis.* 32. 79. Adducere rem in certamen. *Id.* 1. *Acad. (post.)* 12. 44. Instituire sibi certamen cum aliquo. *Cæs.* 6. *B. G.* 44. Sic fortuna in contentione et certamine utrumque versavit, ut alter alteri inimicus auxilio salutique esset. *Nepos Them.* 6. Ut intelligerent *Lacedæmonii* de principatu sibi cum bis certamen fore. *Sall. Cat.* 1. Diu magnum inter mortales certamen fuit, vine corporis an virtute animi res militaris magis procederet. *Liv.* 1. 17. Patrum — animos certamen regni ac cupido versabat. *Id.* 2. 53. Certamina domi finita. h. e. seditiones. *Id.* *ibid.* 28. ad fin. Apparebat atrox cum plebe certamen. *Id.* 5. 16. Nec intra muros quietiora negotia esse certaminibus patrum ac plebis. *Justin.* 2. 10. Deferre certamen ad iudicem. (paulo post *contentionem* et *litem* appellat). ¶ 2. Speciatim sæpiissime ponitur pro prælio: quavis proprie differt a prælio, quocum sæpe conjungitur; significat enim ardorem et conatum, quo milites in prælio utuntur. *Ennius* 1. *Ann.* 1. Horrida *Romuleum* certamina pango duellum. *Cic.* 2. *Cat.* 11. 25. In hujusmodi certamine ac prælio. *Lucret.* 4. 843. At contra conferre manu certamina pugne. Ante fuit multo etc. *Id.* 2. 572. geritur æquo certamine bellum. *Id.* *ibid.* 117. æterno certamine prælia pugnasque edere. *Id.* 1. 476. et *Velleg.* 2. 85. Certamen accendere. *Lucret.* 1. 476., *Virg.* 10. 146., et *Plancus* apud *Cic.* 10. *Fam.* 18. 2. Certamen vel certamina belli. *Cæs.* 1. *B. C.* 46. Ita vario certamine pugnatum est. *Sall. Jug.* 13. Sed ubi res ad certamen venit, victus ex prælio profugit. *Liv.* 7. 26. Depugnatum baudquaquam certamine ambiguo. *Id.* 36. 19. Certamen pugne. *Id.* 31. 14. Certamina navalia. *Id.* 24. 7. tumultuaria. *Id.* 27. 4. Certamen abnuere. *Id.* 35. 4. conserere. *Id.* 5. 38. tentare. *Id.* 7. 26. et 40. 48. contrabere. *Id.* 7. 26. et *Velleg.* 2. 85. inire. *Auct. B. Alex.* 16. Minime autem erat par prælii certamen. *Auct. B. G.* 8. 28. Fit prælium acri certamine. *Curt.* 4. 15. 12. Vix tentato certamine effugit ad regem. *Virg.* 8. *Æn.* 700. medio in certamine. *Id.* 5. *ibid.* 493. Certamen navale. *Id.* 11. *ibid.* 434. Poscere aliquem in certamina. *Ovid.* 12. *Met.* 180. Qua tibi militia, cujus certamine pugne Cognitus. Adde *Sil. It.* 17. 547. *Quintil.* 9. 1. 20. Certamen armorum. *Velleg.* 2. 85. classicum. h. e. navale. *Flor.* 1. 13. singulare. ¶ 3. Item speciatim dicitur sæpe de ludis, in quibus cursu, pugilatu, lucta, equis, quadrigis etc. certabatur. *Cic.* 2. *Tusc.* 26. 62. Videmus apud quos eorum ludorum, qui gymnici nominantur, magnus bonos sit, nullum ab illis, qui in id certamen descendant, devitari dolorem? *Id.* 2. *Orat.* 78. 317. Gladiatorio vitæ certamen. *Virg.* 5. *Æn.* 144. Certamen bijugum. *Id.* *ibid.* 603. Hac celebrata tenus sancto certamina patri. *Horat. Art. P.* 84. equus certamine primus. *Ovid.* 1. *Met.* 446. Instituit sacros celebri certamine ludos. *Id.* 10. *ibid.* 177. inire certamina disci. *Id.* 12. *ibid.* 304. pedum. *Id.* 7. *ibid.* 702. cursus. *Colum.* 3. *R. R.* 9. 5. et *Quintil.* 9. 4. 11. Certamina sacra. Adde *Quintil.* 3. 7. 4. *Id.* *Quintil.* 12. 2. 12. Certamen luctandi. Cf. *eumd.* 10. 3. 6. saliendi. *Sueton. Ner.* 12. Certamen quinquennale triplex, musicum, gymnicum, equestre. *Id. Claud.* 11. Neapolitanum. *Id. Fittell.* 4. *Neronem.* *Id. Claud.* 21. quadrigarum. *Stat.* 6. *Theb.* 369. quadrijugum. *Id.* *ibid.* 921. Certamina festa. *Seneca Agam.* 935., et *Velleg.* 1. 8. et 2. 12. ludicrum. *Justin.* 7. 2. Olympi certamine vario ludicro genere contendit. — Huc pertinent et illa *Virg.* 7. *Ec.* 16. Et certamen erat, *Corydon* cum *Thyrside*, magnum. *Tibull.* 3. 6. 11. Certamen vini. h. e. compositio. *Plin.* 36. *Hist. nat.* 21. 42. (156). Certamen bibendi. *Ovid.* 2. *Amor.* 10. 29. Veneris.

II.) Translate. ¶ 1. Dicitur de studio, conatu et alacritate plurium circa eandem rem. *Cic. Anic.* 10. 34. Pestem nullam majorem esse amicitias, quam in plerisque pecuniæ cupiditatem, in optimis quibusque honoris certamen et gloriæ. *Lucret.* 5. 785. *Arthoribus* datum est variis exinde per auras *Crescundi* magnum immissis certamen habentis. *Liv.* 45. 21. Omnia intemptive agendi certamen erat. *Id.* 37. 53. Certamen amicitiae, benevolentiae. *Id.* *ibid.* 54. bonæ ar-

tis ac virtutis. *Id.* 28. 19. laboris ac periculi. *Id.* 10. 22. verborum linguæque. *Id.* 9. 60. conferendi. Cf. *Petron. Satyr.* 124. ad fin. Opes auas summo certamine in *Eumolpum* congesseunt. *Colum.* 6. *R. R.* 29. 4. Certamina laborum. *Propert.* 3. 13. 19. Certamen leti. *Virg.* 5. *Æn.* 197. Olli certamine summo procumbunt (*remis*). Cf. *Curt.* 9. 4. 13. Ergo ingenti certamine concitant remos. *Horat.* 1. *Ep.* 5. 8. Certamina divitiarum. h. e. curæ et labores in divitiis comparandis. *Quintil.* 2. 17. 8. Certamen eloquentiæ inter juvenes. *Tac.* 3. *Hist.* 11. Certamen procacitatis et petulantiae. cui *ibid.* opponitur virtutis modestiæque. *Sil. It.* 11. 72. vocum. Et absolute *Id.* 10. 536. Funereas tum deinde pyras certamine texunt. Adde *eumd.* 12. 268. ¶ 2. Metonymice, sive concreto, uti ajunt, sensu ponitur certamen pro ipso certaminis præmio: sic apud Græcos ἀεθλος certamen et ἀεθλον certaminis præmium significat. *Virg.* 2. *G.* 529. pectorisque magistri Velocis jaculi certamina ponit in ulmo. Cf. *Donatus* ad *Ter. Adelph.* 2. 2. 4. Rursus *Virg.* 5. *Æn.* 66. Prima citæ Teucris ponam certamina classis. *Ovid.* 13. *Met.* 129. Non foret ambiguus tant certaminis beres, Tu quoque tuis armis, nos te poteremur, *Achille*.

CERTANTER, adverb. certatim. *Paulinus Petrarcor.* 6. 489. Aut si certanter rapuissent flumina cætus. At hæc vox a *Lexico* est expungenda, ratione habita scriptoris, qui sæculo a Christi nat. F. vixit.

CERTATIM, adverb. cum certamine et æmulatione (It. a *gara*; Fr. à l'envi, à qui mieux; *Hisp.* a porfia, a quien mejor; Germ. um die Wette, mit Wettseifer; Angl. with contention or emulation, earnestly, eagerly). *Cic.* *Sext.* 34. 74. Cum omnes certatim, alius alio gravius atque ornatus, de mea salute dixissent. *Id.* 2. *Phil.* 46. 118. Certatim postbar, mihi crede, ad hoc opus curretur. Adde *Lepidum* apud *Cic.* 10. *Fam.* 34. 6. § 1.; *Catull.* 64. 392., et *Liv.* 1. 54. et 26. 44. *Virg.* 3. *Æn.* 290. Certatim socii feriunt mare, et cærulea verrunt. Adde *eumd.* 5. *ibid.* 775.; 7. *ibid.* 146. et 585., et 4. *G.* 38.; *Tibull.* 4. 4. 24., et *Horat.* 1. *Sat.* 5. 17. *Ovid.* 3. *Met.* 244. El velut absentem certatim *Actæona* clamat. Adde *eumd.* 12. *ibid.* 241. *Plin.* 32. *Hist. nat.* 5. 18. (51). Mira de his certatim tradunt auctores. *Plin.* 2. *Ep.* 9. Omnes me certatim, et tamen æqualiter amant. Adde *Quintil.* 6. 1. 21.; *Sueton.* *Aug.* 10., *Cal.* 57. et *Tib.* 70.; et *Tac.* 3. *Ann.* 65., 11. *ibid.* 31. et 12. *ibid.* 7.

CERTATIO, ñnis, f. 3. actus certandi, contentio, conatus ad vincendum (It. *contesa*, *gara*, *contrasto*; Fr. *combat*, *lutte décisive*; *Hisp.* *combate*, *lucha decisiva*; Germ. d. *entscheidende Kämpfen um etwas*, d. *Wettkampf*, *Wettstreit*; Angl. a *contending*, *striving*, *struggling*, an *emulation*, *contest*). ¶ 1. Proprie. ¶ 1. Generatim. *Ter. Adelph.* 2. 2. 3. Numquam vidi iniquius certationem comparatam, quam hæc bodie inter nos fuit: ego vapulando, ille verberando usque, ambo defessi sumus. ¶ 2. Speciatim ponitur de prælio. *Sisenna* apud *Non.* p. 125. 33. *Merc.* Jaculis celeriter consumpsit ad gladios certationem revocaverunt. ¶ 3. Item speciatim de ludis, in quibus cursu, pugilatu, lucta etc. certabatur. *Cic.* 2. *Legg.* 15. 38. Ludi publici sint corporum certationes, cursu et pugilatione etc. Adde *eumd.* *ibid.* 9. 22. *Sueton.* *Aug.* 45. Certatio xysticorum.

II.) Translate. ¶ 1. Generatim ponitur de contentione, quæ verbis, aut simili ratione fit. *Ennius* apud *Cic.* 3. *Nat. D.* 25. 65. Nequaquam istuc istac ibit: magna inest certatio. *Quadrigrarius* apud *Non.* p. 267. 21. *Merc.* Ne nos ad certationem censas hæc incepisse. *Cic.* 2. *Fin.* 14. 44. Relinquitur non mihi cum *Torquato*, sed virtuti cum voluptate certatio. Quam quidem certationem — *Chrysippus* non contemnit. ¶ 2. Speciatim de contentione forensi. *Cic. Quint.* 22. 73. Hæc est iniqua certatio, non illa, qua tu contra *Alphenum* velitabaris. Adde *eumd.* *ibid.* 21. 68. — Hinc *multæ*, *pænæ* certatio, est discipatio, quæ cum certamine et contentione accusatorum et defensorum fit apud populum, vel apud iudices de multa vel pœna alicui statuenda. *Cic.* 3. *Legg.* 3. 6. CVM MAGISTRATVS JYDICASSIT IRROGASSITVE, PER POPVLVM MVLTAE, POENAE CERTATIO ESTO. Cf. *Liv.* 25. 3. Tribuni ducentum millium æris multam *Postumio* dixerunt: cujus certandæ cum dies advenisset etc. *Et ibid.* 4. Omnia multæ certatione, rei capitalis diem *Postumio* dixerunt. ¶ 3. Item speciatim

dictur de studio et alacritate plurium circa eandem rem. *Cic. Amic. 9. 32.* Hæc inter amicos sit honesta certatio. *Vitruv. 2. 1. 3.* Schneid. Ingenia certationibus exercere.

CERTATIVE, adverb. contentiose. *Cassiod. Hist. Eccles. 1. 11. ante med.* Licet qui cum illo disputarent, certative quæstiones inferrent, tamen more solito sapienter et disciplinabiliter crescentem sedabat semper contentionem.

CERTATOR, Græc. in. 3. qui certat. *Gell. 11. 10.* Agrestes quidam et indomiti certatores, qui nisi auctoritatibus adhibitis non comprimentur. *Adde Apul. 1. Doct. Plat. 2. 15.*

CERTATUS, a, um. *V. CERTO*, as.

CERTATUS, us, m. 4. Idem quod certamen. *Stat. 3. Silv. 1. 152.* ridetque benigna Parthenope gentile sacrum, nudosque virorum Certatus, et parvis suæ simulacra coronæ.

CERTÉ, adverb. (certus). Comp. *Certius* et *Superl. Certissime* sub t. a. — Certe est profecto, sine dubio (*It. certamente, sicuramente; Fr. certainement, sûrement, sans doute, en effet; Hisp. cierta, y verdaderamente, certissimamente; Germ. mit Entschiedenheit, mit Sicherheit, mit Bestimmtheit, sicherlich, bestimmt, unzweifelhaft; Angl. certainly, for certain, assuredly, undoubtedly, in very deed.*)

¶ 1. Stricto sensu certe est simpliciter affirmantis: et — a) Generatim. *Plaut. Bacch. 5. 2. 58.* Ego quidem ab hoc certe exorabo. *Id. ibid. 4. 2. 28.* Certe eorum locum signat. *Adde eumd. Curc. 5. 2. 17. et Aulul. 4. 2. 23. Ter. Andr. 1. 1. 55.* Egomem continuo mecum: Certe captus est. *Id. Heaut. 5. 3. 12.* Certe sic erit. *Adde eumd. ibid. 4. 4. 4. Cic. 1. Ferr. 1. 1. 4.* Quæ fama non idcirco solum emanat, quod iste certe staterat et deliberaverat non adesse. *Id. 1. Nat. D. 2. 5.* Alterum fieri profecto potest, alterum certe non potest. *Id. 2. Divinat. 7. 18.* Si enim scit, certe illud eveniet: sin certe eveniet, nulla fortune est. *Id. 11. Fam. 16. 3.* Nunc si me tanti facis, quanti certe facis — mitte etc. *Id. 5. Verr. 44. 104.* Cum se certe decurrum videret. *Lucr. 4. 760.* Usque adeo, certe ut videamur cernere eum, quem — jam inors et terris potita est. *Catull. 62. 8.* Sic certe: viden ut perneciter exsiluerit? *Virg. 9. Ecl. 7.* Certe equidem audieram, qua etc. *Ovid. 2. Fast. 101.* Ferret opem certe, si non ope mater egeret. *Quintil. 12. 1. 4.* Quod si nennim malum esse, nisi stultum eundem — vulgo quoque semper est creditum, certe non fiet unquam stultus orator. — Compertus raro, Sup. certissime raro admodum occurrit. *Liv. 3. 40. ad fin.* Speculatoribus mittendos censere, qui certius explore referant. *Id. 35. 48.* Aversos refugiente quoque certius figentes. *Ovid. 5. Met. 519.* Quæstila diu tandem mihi nate reperta est, si reperire vocas anittere certius. *Adde Apul. 2. Met., et Quintil. Declam. 355. Tertull. Pall. 4. in fin.* Tunc certissime pallium super omnes exuvias deducit etc. — b) Speciatim conjungitur cum aliis particulis, quæ affirmationi aut conclusioni inserviunt. *Plaut. Truc. 1. 2. 71.* Certe hercle quam veterum — homini optumum est amicus. *Adde eumd. Asin. 2. 1. 15. Id. Pers. 2. 2. 27.* Certe equidem pejoem te vidi neminem. *Id. Aulul. 2. 2. 38.* Certe edepol equidem te civem sine mala omni malitia semper sum arbitratum. *Adde eumd. Amph. 1. 1. 120. et 147., et Ter. Phorm. 5. 1. 8. Id. Ter. Andr. 3. 2. 15.* Certe hercle hic se ipsus fallit. *Id. Eun. 4. 5. 5.* Certe tu quidem pol multo hilarior. *Cic. 2. Divinat. 9. 23.* Certe igitur ignoratio futurorum malorum utilior est, quam scientia. *Id. Brut. 32. 123.* Certe enim et boni aliquid et utilius juvenuti, et nocuius fortasse, quod etc. *Adde eumd. 1. Acad. (post.) 4. 13. Id. Marcell. 2. 6.* El certe in armis militum virtus, locorum opportunitas — multum juvant. *Cf. Ter. Eun. 5. 5. 4. Rursus Cic. 8. Att. 12.* Nam certe etc. *Id. 7. ibid. 7.* Atqui certe etc. — c) In responsionibus affirmat aut concedit. *Plaut. Asin. 3. 3. 132. An. Aisn' vero? Lx. Certe, inquam. Ter. Andr. 3. 5. 11. Pa. Expedies? Da. Certe, Pamphile. Id. Hecyr. 5. 4. 3. Pa. Visum est. Pa. Certen? Pa. Certe. Cic. 1. Tusc. 5. 9. m.* Est miserum igitur, quoniam malum. a. Certe. — Similiter locum habet in his etiam, quæ quis sibi in ipso oratorio more interroganti respondit. *Plaut. Trin. 1. 3. 61.* Estne ius? an non est? Is est. Certe is est: is est profecto. *Cic. Rosc. com. 14. 42.* Venerat, ut optior, hæc res in iudicium. Certe. *Id. Orat. 42. 141.* At dignitatem docere nun habet. Certe, si

quasi in ludo. *Adde eumd. Cluent. 54. 149. et 1. Phil. 15. 37.* — d) Sæpiissime cum verbo scio jungitur, et certe scio differt a certo scio: *V. Homo nym. in fin. Ter. Andr. 3. 2. 21. Da. Renunciatum est: nam qui istæc tibi incidit suspicio? sr. Qui? quia te noram. Da. Quasi tu dicas factum id consilio meo? sr. Certe enim scio. Cic. Senect. 1. 2.* Etsi te quidem id modice ac sapienter, sicut omnia, et ferre et latum esse certe scio. *Id. Arch. 12. 32.* Quæ — de hominis ingenio et communiter de ipsius studio locutus sum, ea, iudices, a vobis spero esse in bonam partem excepta; ab eo, qui iudicium exercet, certe scio. *Adde eumd. Rosc. Am. 8. 21., Fontej. 4. 8., 3. Phil. 8. 17. et 1. ad Q. fr. 3. 3.; et Balbum apud Cic. 9. Att. 7. b. § 2. et 3. Sall. Cat. 51.* Silanum — certe scio, quæ dixerit, studio reipublicæ dixisse. ¶ 2. Interdum certe in altero orationis membro ita locum habet, ut præcedenti, quamvis leniter, opponatur: et tunc rem sic effrmat, ut etiam de ceteris dubitatio esse possit, de hac omnino tollatur; hæc aliter esse non possit, quæcumque sit rerum conditio, status, eventus. *Cic. 1. Tusc. 1. 2.* Nam mores et instituta vitæ — nos profecto et melius tuemur et lautius: rem vero publicam nostri majores certe melioribus temperaverunt et institutis et legibus. *V. Klotz ad h. l. p. 6. Id. Opt. gen. orat. 4. 10.* Ita fit, ut Demosthenes certe possit summissa dicere, elate Lysias fortasse non possit. *Id. Mil. 35. 96.* Meminit etiam — obstat. Addit hæc, quæ certe vera sunt, fortes et sapientes viros etc. *Id. 7. Fam. 8. 1.* Scripsit ad me Cæsar — nundum te sibi satis esse familiarem propter occupationes suas, sed certe fore. *Id. 3. Nat. D. 19. 49.* Sed si hi sunt di, est certe Erechtheus. *Adde eumd. ibid. § 51. et Planc. 16. 38.* ¶ 3. Denique adverbium certe ita usurpatur, ut præcedenti orationis membro recta et aperte opponatur; et quidem affirmandi vim retinet, sed tamen angustis limitibus circumscriptam, ita ut pro tamen vel potius pro saltem ponatur. Occurrit autem — a) Absolute. *Plaut. Epid. 1. 1. 4.* Certe oculis uteris. h. e. quamvis non audias, quamvis auditu careas, tamen vides, oculis saltem uteris. *V. Fr. Jacob ad h. l. Ter. Andr. 4. 1. 16.* Atque aliquis dicat: Nil promoveris: Multum: molestus certe ei fuero atque animo morem gessero. *Id. Adelph. 4. 7. 15.* Si non ipsa re tibi istuc dolet, simulare certe est hominis. *Adde eumd. Andr. 3. 2. 14. Cic. 3. Tusc. 17. 36.* Quæ pervellere te forsitas potuerit et pungere, non potuit certe vires frangere. *Id. 3. Att. 15.* Qui si non plus ingenio valebas, quam ego, certe timebas minus. *Id. 16. ibid. 7.* Quamvis non fueris suavor et impulsor professionis meæ, approbetor certe fuisti. *Adde eumd. 4. Fin. 3. 7., 5. Tusc. 28. 81., 4. Acad. (2. pr.) 32. 103. et 12. Phil. 3. 8. Sall. Jug. 4.* Atque ego credo fore, qui — tanto tamque utili labori meo nomen inertæ imponant: certe, quibus maxime industria videtur salutare plebem et convivii gratiam querere. *Adde eumd. ibid. 31. Cæs. 4. B. G. 25.* Desilite, inquit, milites, nisi vultis aquilam hostibus prodere: ego certe meum reipublicæ atque imperatori officium præstitero. *Liv. 22. 51.* Mœnibus se certe, si non armis, ab hoste videbantur defensuri. *Curt. 7. 6. 22.* Namque cervix ejus saxo ita icta est, ut oculis caligine offusâ collaberetur ne mentis quidem compos: exercitus certe velut erepto eo ingemuit. *Horat. 2. Od. 4. 15.* Regium certe genus et Penates Mæret iniquos. *Ovid. 1. Met. 557.* At conjux quoniam mea non potes esse, arbor eris certe, dixit, mea. — b) Conjungitur et aliis particulis, quibus vim augeat propriam: scilicet cum at, sed, tamen, quidem, aut, vel. — At certe occurrit in *Balb. et Opp. apud Cic. 9. Att. 7. a. § 1.* Quod si non fuerit prudens, at certe ab optima fide et optimo animo proficietur. *Ovid. 3. Fast. 351.* At certe credemur, ait, si verba sequatur Exitus. *V. A. T. — Sed certe pro at saltem dixit Atticus apud Cic. 9. Att. 10. 8.* Non scilicet integræ re, sed certe minus infactâ. *Adde Cic. 1. Legg. 21. 56. et V. SED. — Certe tamen occurrit apud Cic. Senect. 23. 84.* Sed habeat sane: habet certe tamen aut satietatem aut modum. *Adde eumd. 3. Orat. 6. 22. — Quidem certe usurpavit Plaut. Amph. 1. 1. 261.* Hic quideo certe, quæ illic sunt res gestæ, memorat memoriter. *Cic. Senect. 2. 6.* Quoniam speramus, volumus quidem certe senes fieri. *Id. 1. Fam. 9. 22.* Me quidem certe tuarum actionum comitem habebis. *Id. 3. ad Q. fr. 8. 4.* Aliud hoc tempore de reipublica nihil loquebantur: agebatur quidem certe nihil. *Id. Quintil.*

15. 50. Huic ne perire quidem certe tacite obscureque conceditur. *V. QUIDEM.* — Certe quidem occurrit apud *Cic. 1. Tusc. 29. 70.* Sed aliis, ubi sit animus; certe quidem in te est. *Liv. 45. 22.* Certe quidem vos estis Romani, qui etc. — Aut certe apud *Cic. 2. Att. 22. 5.* Nos aut sine molestia, aut certe sine errore futuros. *V. AUT.* — Vel certe apud *eumd. Cic. 1. Tusc. 49. 117.* Ut homines mortem vel optare incipiant, vel certe timere desistant.

Homo nym. Ut rectissime adnotavit clarissimus vir et de Latinis litteris optime meritis *n. Klotz ad Cic. Senect. 1. 2. p. 74. et seqq.,* certe scio et certo scio inter se differunt: et sane, cum dico certe scio, affirmo talem esse animi vel mentis inæ scientiam, cum vero dico certo scio, affirmo talem esse rei veritatem: certe scio significat veritatem tantum subjectivam, ut philosophi appellant; certo scio significat veritatem objectivam et subjectivam: ideoque certe scio idem est ac certum est me scire; contra certo scio idem est ac certum est quod scio. *Plaut. Amph. 1. 1. 120.* Certe edepol scio, si aliud quidquam est quod credam aut certo sciam, credo ego hac nocte Nocturnum obdormisse ebrum. *Cf. eumd. Aulul. 1. 1. 21.*

CERTIM, adverb. idem ac certe et certo. *Jul. Val. res gestæ Alex. M. (edente A. Mai) 1. 31.* Sese quidem accolæ certum scire renuebant.

CERTIORO, es, avi, âlum, are, a. 1. Part. *Certioratus.* — Certioro est certiorare facio, denuncio, significo. *Julian. Jctus apud Ulp. Dig. 13. 6. 5. circa med.* Neque me certiorasti, chirographum ibi esse scriptum. *Ulp. ibid. 19. 1. 1. in fin.* Nec certiorari debuit, qui non ignoravit. *Id. ibid. 29. 4. 1. § 4.* Nec certioratus dominus est e servo. *Adde ibid. 16. 3. 1.; et Cajum 2. Institut. 190.*

CERTISSO, as, are, n. 1. certior fio. *Pacuvius apud Non. 2. 160. edit. veter.* Atque eccos unde certissent. *Foss. putant scribendum esse certissent. h. e. certiores fient: ut sit certisco, is. Ceterum meodum esse videtur.*

CERTITUDO, inis, f. 3. Apud *Ammian. 30. 1.* quidam leg. In eadem fidei certitudine mansit immobilis. Sed abesse eam vocem in *MSS.* atque aliter legendum esse *Valestii* fratres adnotant.

CERTO, adverb. (certus) idem quod certe, profecto, sine dubio (*It. certamente, per certo, di certo; Fr. certainement, sûrement, sans doute; Hisp. ciertamente, sin la menor duda; Germ. aus bestimmt, entschieden oder zuverlässige Art und Weise, mit Sicherheit; Angl. certainly, of a truth, surely, for a fact.*) Occurrit — a) Generatim, et arbitrario opponitur, ut apud *Plaut. Pen. 3. 5. 42.* Nunc pol ego perii certo, non arbitrario. *Id. Amph. 1. 1. 181.* Nescio quem loqui autumat, mihi certo oomen Sosia est. *Id. ibid. v. 218.* At mentiris etiam, certo pedibus, non tunicis venis. *Id. Stich. 2. 1. 86.* Certo mecastor id fuit nomen tibi. *Cic. 5. Tusc. 28. 81.* Nihil ita expectare quasi certo futurum. *Id. 2. Att. 22. ad fin.* Sed certo videntur hæc eliquo eruptura. *Alit. inter quos Orell., leg. certe, et quidem rectius.* — b) Jungitur et cum quidem, ut de dictum est. *Plaut. Men. 2. 2. 39.* Nam tu quidem berde certo non sanus salis. *Id. Epid. 3. 2. 42.* Me quidem certo servavit consilii suis. — c) In responsionibus. *Plaut. Men. 5. 8. 9. mæn. Liberum ego te jussi abire? mæs. Certo. Id. ibid. 2. 2. 38.* Ego ne te jussi loquere? mæn. Certo, tibi et parasito tuo. *Id. ibid. 5. 9. 50.* Es ne tu Syracusanus? mæs. Certo. *Adde eumd. Pen. 5. 5. 20.* — d) Præcipue vero jungitur cum Verbis, quæ decernere, periclitari et comperire significant. *Plaut. Aulul. 5. 4.* Certo enim ego vocem hic loquentis me audire visum sum. *Ter. Hecyr. 4. 2. 10.* Ego rus abiturum hinc cum tuo me esse certo decrevi patre. *Id. Eun. 5. 1. 9.* Atqui certo comperi. — e) Hinc sæpiissime jungitur cum verbo scio, quæ de re *V. CERTO* in fin. *Plaut. Mil. glor. 2. 3. 2.* Certo edepol scio me vidiisse. *Adde eumd. Amph. 1. 1. 121. et Truc. 1. 1. 49. Ter. Andr. 5. 4. 26.* Verum hercle opinor fuisse Phanium: hoc certo scio, Ramnasium agebat se esse. *Adde eumd. Adelph. 4. 5. 14; Eun. 1. 2. 119. et Heaut. 1. 1. 19. Cic. Cæcin. 19. 55.* Veniant in mentem mihi permulte: vobis plura, certo scio. *Id. 1. Att. 12. 3.* Quod te inolest ferre certo scio. *Id. 2. ibid. 23.* Nam id te scire cupere, certo scio. *Adde eumd. 4. ibid. 3. 1. et 6. ibid. 6. 1., 4. Fam. 13. 6. et 7. ibid. 2. 2., 5. Ferr. 87. 201. et 6. ibid. 59. 132., et Senect. 1. 1.; Sall. Jug. 9., aliosque passim.*

Homonym. *V.* in fine vocis CERTE.

CERTO, as, avi, atum, are, 1. Part. *Certans* I. 1.; *Certatus* I. 1.; *Certaturus* I. 2.; *Certandus* I. 3. — *Certatur*, *certatum* est etc. passivè impersonaliter usurparunt *Pacuvius* apud *Non.* p. 473. 16. (ubi *Non.* falso putat deponentis forma adhiberi); *Cic.* I. *Orat.* 39. 177.; *Sall. Jug.* 74.; *Liv.* I. 17. et alibi; *Virg.* 10. *Æn.* 355. et 11. *ibid.* 313., aliosque: nonnulla exempla *V.* infra sub I. 2. Hinc Ablativus *certato* ponitur pro *cum certatum* esse, sicut *audito*, *comperito* etc. *Tac.* 11. *Ann.* 10. Huic contra itum ad amnem *Erindem*, in cuius transgressu multum *certato*, pervicit *Bardanes*. Adde *eumd.* 4. *Hist.* 16.; et *V.* similem loquendi rationem in *ERRO*, as, sub init. — Ceterum *certo* est frequentativum a *cerno*, non quasi per synecopem factum ex *cernito*, ut ait *Forcellinus*, sed a supino *certum* pro *cretum* de quo *V.* in *CERNO* sub init.; et significat totis viribus eo tendere, ut lis dijudicetur; ac proinde contendere, pugnare, conari vincere (It. *contendere*, *contrastare*, *gareggiare*; Fr. *combattre*, *disputer*, *lutter*, *rivaliser*; Hisp. *combatir*, *luchar*, *disputar*; Germ. *streiten*, *kämpfen*, *seine Kvaft messen*, *weltfeiern* oder *weltkämpfen*; Angl. *to contend*, *contest*, *strive*, *vie*, *struggle*, *fight*).

I.) Proprie. ¶ 1. Generativum ponitur de quacumque contentione, armis et vi fiat aut verbis aliave simili ratione, corpore fiat aut mente. — a) Sæpissime occurrit sine Accusativo neutrorum more. *Ennius* apud *Cic.* I. *Divinat.* 48. 107. *Certant*, urbem *Romane* *Remane* vocarent. *Idem* apud *Gell.* 26. 10. *Haud doctis dictis certantes*, sed *maledictis* *Miscent* inter sese inimicitias agitant. *Plaut. Truc.* 5. 56. *Melius te minis certare mecum*, quam *minaciis*. *Ter. Phorm.* prol. 21. *Benedictis si certasset*, *audisset bene*. *Cic. Brut.* 46. 172. *Ego memin* I. *Tin*cam — cum familiari nostro *Q. Grano* *dacitate* *certare*. Cf. *Liv.* 5. 8. in fin. *Certatum* est *maledictis* inter collegas. *Cic.* 5. *Tusc.* 27. 77. *Adolescentium greges* *Lacedæmonie* *vidimus* *ipsi* *incredibili* *contentione* *certantes* *pugnis*, *calcibus*, *unguibus*, *morsu* *denique*. *Id.* 1. *Off.* 25. 87. *Ut si nautæ certarent*, *quis eorum* *potissimum* *gubernaret*. *Sall. Cat.* 38. *Pro sua quisque potentia certabant*; neque illis *modestia*, neque *modus contentione* erat. *Liv.* 9. 46. *Contumacia* *adversus contententes* *humilitatem* *suum* *nobiles* *certavit*. *Virg.* 10. *Æn.* 7. *tantumque animis certatis* *iniquis*? — b) *Raro* cum *Accusativo* *rei*, de qua fit *contentio*. *Sedigitus* *apud Gell.* 15. 24. *Multos incertos certare hanc rem videris*, *palmam* *poetæ comico* *cui* *deferant*. — Hinc *Part. præter pass.* apud *Ovid.* 13. *Met.* 713. *certata* *lite* *deorum* *Ambracia*. *Sil.* 17. 338. *Certatus* *nobis* *hodie* *dominum* *accipit orbis*. *h. e.* *orbis*, *de quo* *certavimus*. *Sic* *Stat.* 1. *Theb.* 1. *Regna* *decertata* *odius*. ¶ 2. *Speciatim* *ponitur* *pro prælii*. *Ennius* *apud* *Diomed.* 1. p. 378. *Putsch.* *Certare* *abnuo*, *metui* *legionibus* *labem*. *Id.* *apud Non.* p. 150. 8. *Merc.* *Certare* *armis* *prognaviter*. *Pacuvius* *apud Non.* p. 473. 16. *An quis est*, *qui te esse dignum*, *quicum* *certetur*, *putet*? *Cic.* 2. *Orat.* 18. 76. *Hannibali*, *qui* *tot annos* *de imperio* *cum populo* *Romano* *certasset*. *Id.* 3. *Off.* 22. 87. *Certare* *armis* *cum* *boste*. *Cæs.* 6. *B. G.* 5. *Pro explorato* *babebat*, *Ambiorigem* *prælio* *non esse* *certaturum*. *Sall. Jug.* 114. *Cum* *Gallis* *pro salute*, *non pro gloria* *certare*. *Id.* *ibid.* 74. *Qua* *in parte* *rex* *pugnæ* *adfuit*, *ibi* *aliquando* *certatum*. *Id.* *ibid.* 52. et *Liv.* 1. 45. *Certare* *armis*. *Sall.* *ibid.* 81. *prælio*. *Id.* *fragm.* 17. et *Fal. Flacc.* 6. 314. *manu*. *Sall. Cat.* 63. *maxima* *vi*. *Liv.* 3. 71. *Aricini* *atque* *Ardeates* *de ambiguo* *agro* *cum sæpe* *bello* *certassent*. *Id.* 21. 1. *Odii* *majoribus*, *quam* *viribus* *certare*. *Virg.* 10. *Æn.* 355. *certatur* *limine* *in ipso* *Ausonæ*. *Id.* 2. *ibid.* 30. *hic acie* *certare* *solebant*. *Tac.* 2. *Ann.* 46. *Certare* *augendæ* *dominationi*. *h. e.* *ad augendam* *dominationem*. *Id.* 2. *Hist.* 47. *armis* *de principatu*. *Id.* 1. *Ann.* 45. *bello*. *Id.* 5. *Hist.* 11. *ambigue*. ¶ 3. *Item* *speciatim* *ponitur* *de ludica* *contentione*. *Sisenna* *apud Non.* p. 502. 20. *Merc.* *Alii saltui* *ac* *velocitate* *certare*. *Sall. Jug.* 6. *Equitare*, *jaculari*, *curso* *cum* *æqualibus* *certare*. *Virg.* 3. *Ecl.* 31. *tu* *dic* *meum* *quo* *pignore* *certes*. *Id.* 5. *ibid.* 8. *Mentibus* *in nostris* *solus* *tibi* *certet* *Amyntas*. *Id.* 5. *Æn.* 485. *Protinus* *Æneās* *celeriter* *certare* *sagitta* *Invitat* *qui* *forte* *veluit* *et* *præmia* *ponit*. *Horat. Art. P.* 220. *Carminē* *qui* *tragico* *vilem* *certavit* *ob birum*. — Et *cum* *Accus.* *Stat.* 6. *Theb.* 6. *primus* *Pisææ* *per arva* *Hunc* *pius* *Alcides*

Pelopi *certavit* *honorem*. *h. e.* *certamen* *sacrum* *Olympium* *certavit* *in honorem* *Pelopis*. ¶ 3. *Item* *speciatim*, *frequentè* *usurpatur* *in re* *forensi* *pro* *disceptare*, *lites* *agere*; *et* *fere* *cum* *addito* *in* *judicio*, *iure*, *provocatione*, *multam*, *aliquid* *foro*, *judice* *etc.* *Cic.* 1. *Orat.* 39. 177. *Quid* *quod* *item* *in* *centumviri* *judicio* *certatum* *esse* *accepimus*? *Id.* 4. *Verr.* 16. 39. *Cum* *diceret*, *jus* *esse* *certum* *Siculis* *inter* *se* *quo* *jure* *certarent*. *Id.* *ibid.* 13. 32. *Siculi* *hoc* *jure* *sunt*, *ut* *quod* *civis* *cum* *rive* *agat*, *domi* *certet* *sibi* *legibus*. *Liv.* 1. 26. *Si* *a* *duumviris* *provocarit*, *provocatione* *certato*. *Id.* 25. 3. *Cui* (*multa*) *certandæ* *cum* *dies* *advenisset*. *V. CERTATIO* 1. 3. *Horat.* 2. *Sat.* 5. 27. *Magna* *minorve* *foro* *si* *res* *certabitur* *olim*. *Id.* *ibid.* 1. 49. *si* *quid* *se* *judice* *certes*. *Ulp. Dig.* 25. 3. 5. *Certare* *præiudicio*.

II.) *Translate* *certare* *dicuntur*, *qui* *eandem* *rem* *simul* *et* *cum* *conatu* *atque* *emulatione* *agunt*, *qui* *se* *invicem* *superare* *student*; *et* *occurrit* — a) *Certare* *cum* *aliquo* *vel* *raro* *apud* *Poetas* *alicui*, *cum* *aliqua* *re*, *cum* *aliquo* *aliqua* *re* *vel* *de* *aliqua* *re*, *aliqua* *re* *etc.* *Plaut. Pers.* 2. 2. 56. *Certare* *malitia* *cum* *aliquo*. *Cic.* 7. *Fam.* 31. 1. *officiis* *inter* *se*. Cf. *Virg.* 1. *Æn.* 532. *Cic.* 10. *Phil.* 5. 10. *vitiis* *cum* *aliquo*. *Id.* 2. *Cat.* 8. 18. *Certare* *fructibus* *prædiorum* *cum* *usuris*. *h. e.* *tot* *usuris* *se* *onere*, *ut* *prædiorum* *fructus* *exæquant*: *qua* *ratione* *fructus* *cum* *usuris* *committuntur* *et* *certant*; *et* *plerumque* *superantur*, *quia* *usuræ* *quotannis* *certæ* *sunt*, *fructus* *autem* *incerti*. *Liv.* 34. 18. *Certare* *parsimonia* *et* *vigiliis* *et* *labore* *cum* *ultimis* *millitum*. *Virg.* 2. *Ecl.* 5. *muneribus*. *Id.* 2. *G.* 138. *laudibus* *Italiæ*. *Id.* 8. *Ecl.* 55. *certent* *et* *cyenis* *ululæ*. *Horat.* 2. *Od.* 12. 18. *Certare* *joco*. *Id.* 4. *ibid.* 1. 31. *mero*. *Id.* *Epod.* 11. 27. *imparibus*. *Id.* 2. *Sat.* 5. 19. *mellioribus*. *Id.* *Epod.* 2. 20. *certantem* *et* *uvam* *purpure*. *Plin.* 7. *Ep.* 7. *Certare* *cum* *aliquo* *honestissimo* *certamine* *mutuæ* *caritatis*. *Id.* *Paneg.* 30. *Certat* *Ægyptus* *cum* *feracissima* *terris*. *Seneca* *Thyest.* 25. *Certare* *scelere* *omni*. *Tac.* 6. *Ann.* 41. *gaudio*. *Id.* 3. *ibid.* 63. *studiis*. *Id.* 1. *Hist.* 47. et *Sil.* 11. 5. 96. *dolis*. *Id.* *Sil.* 5. 16. *formâ* *deis*. *Id.* 4. 203. *Crinis* *auro* *certans*. *Fal. Flacc.* 5. 645. *Certant* *alicui* *donaria*. *h. e.* *certatim* *offeruntur*. Cf. *Stat.* 1. *Silv.* 2. 108. *Id.* *Stat.* 2. *Theb.* 48. *In* *omne* *scelus* *certare*. — b) *Absolute*. *Virg.* 3. *Æn.* 668. *certantibus* *æquora* *remis*. *Horat.* 2. *Sat.* 3. 312. *Tanto* *dissimilem* *et* *tanto* *certare* *minorem*. Adde *Plin. Hist. nat. præfat.* § 22. — c) *Cum* *Infinito*. *Lucret.* 5. 1123. *ad summum* *succedere* *honorem* *Certantes*. Adde *eumd.* *ibid.* 394., et 6. 509. et 1247. *Virg.* 5. *Ecl.* 9. *Quid*, *si* *idem* *certet* *Phæbum* *superare* *canendo*? *Id.* 5. *Æn.* 194. *Non jam* *prima* *peto*, *Mnestheus*, *neque* *vincere* *certo*. *Id.* 2. *ibid.* 64. *certantque* *illudere* *capto*. Adde *eumd.* 4. *ibid.* 443. et 6. *ibid.* 176; *Horat.* 1. *Od.* 1. 8., et *Ovid.* 5. *Met.* 394. *Curt.* 9. 4. 33. *Certat* *quisque* *evadere*. *Plin. Paneg.* 81. in fin. *Nunc* *cum* *valentissimo* *quoque* *sodalium* *certat* *frangere* *fluctus* *etr.* *Stat.* 5. *Silv.* 3. 191. *Non tibi* *certasset* *juvenilia* *fungere* *corda* *Nestor*. Adde *Sil.* 11. 43. 222. — d) *Raro* *admodum* *sequente* *relativo*. *Justin.* 5. 4. *Certant* *secum* *ipsi*, *utrum* *contumeliosius* *cum* *expulerint*, *an* *etc.*

CERTUS, a, um, proprie est Participium præteritum passivum a verbo *cerno*, sed ab antiquissimis temporibus Adjective usurpatum, unde *Comp. Certior* et *Sup. Certissimus* II. 2. 3.

I.) Proprie certus est separatus, segregatus, sed hac significatione raro admodum occurrit. *Cato R. R.* 13. *Certa* *pondera*. *h. e.* *pondera* *secreta*, *singula*: *quibus* *ibidem* *opponitur* *centumpondium incertum*. Et *Liv.* 36. 2. *Certa* *sorte*. *h. e.* *extractâ* *sorte* *ab urna* *adeoque* *ab aliis* *secreta*. *V. CERNO* sub init. — Ceterum sæpius

II.) *Translate* *occurrit* A) *Passivo*, et B) *Activo* *significatione*.

A) *Passiva* *significatione* ¶ 1. *Certus* *est* *decretus*, *deliberatus*, *obstinatus*; *et* *ponitur* *fere* *de* *animi* *consiliis*, *propositis* *etc.* — a) *Generativum*. *Plaut. Epid.* 1. 2. 60. *At* *eundem* *senem* *oppugnare* *certum* *est* *consilium* *mibi*. Cf. *Ter. Andr.* 2. 3. 16. *hic* *reddes* *omnia*, *quæ* *nunc* *sunt* *certa* *ei* *consilia*, *incerta* *ut* *sint*. *Rursus* *Plaut. Merc.* 5. 2. 16. *Certa* *res* *est* *me* *usque* *querere* *illam*. Adde *eumd.* *Amph.* 2. 2. 73. *Mil. glor.* 2. 4. 45. et *Most.* 3. 2. 17.; et *Ter. Andr.* 2. 3. 31. *Plaut. Capt.* 3. 5. 74. *an*. *Certumne* *est* *tibi* *istuc*? *ne*. *Non* *moriri* *certius*. Adde *eumd.* *ibid.* 2. 1. 20. *Ter. Eun.* 3. 3. 30. *Si* *istuc* *ita* *cer-*

tum *est* *tibi*. *Liv.* 2. 16. *Quando* *id* *certum* *atque* *obstinatum* *est*. — b) *Speciatim* *usurpatur* *formula* *certum* *est* *vel* *certum* *est* *mibi*. — *Cum* *Infinito*, *aut* *cum* *Accusativo* *et* *Infinito*. *Ennius* *apud* *Cic.* 1. *Off.* 12. 38. *Quorum* *virtuti* *belli* *fortuna* *pepercit*, *Eorum* *dem* *me* *libertati* *parcere* *certum* *est*. *Plaut. Amph.* 1. 1. 183. *Certum* *est* *confidenter* *contra* *colloqui*. *Id.* *Mil. glor.* 2. 6. 91. *Ita* *facere* *certum* *est* *me*. *Id.* *Merc.* 3. 4. 59. *Certum* *est* *exsulatum* *tunc* *ire* *me*. *Id.* *Asin.* 3. 3. 23. *Mihi* *certum* *est* *efficere* *in* *me* *omnia* *eadem*, *quæ* *tu* *in* *te* *faxis*. *Ter. Andr.* 2. 1. 11. *Omnia* *experiri* *certum* *præusquam* *pereo*. *Id.* *Eun.* 1. 2. 108. *Ita* *facere* *certum* *est*. (atque *ita* *sæpissime* *Plautus* *et* *Terentius*). *Cic. Rosc. Am.* 11. 31. *Certum* *est* *deliberatumque*, *quæ* *ad* *causam* *pertinere* *arbitror*, *omnia* *dicere*. Adde *eumd.* *ibid.* 30. 83. *Id.* 2. *Orat.* 33. 144. *Cum* *diceret*, *sibi* *certum* *esse* *a* *iudiciis* *causisque* *discedere*. Et *per* *ellipsis* *Id.* 7. *Att.* 3. 11. *Mihi* *certum* *est* *ab* *honestissima* *sententia* *digitum* *nusquam*. Et *cum* *Compar.* *Id.* 1. *ibid.* 8. 3. *Mihi* *autem* *abjurare* *certius* *est*, *quam* *dependere*. *Liv.* 2. 45. *Itaque* *certum* *atque* *decretum* *est* *non* *dare* *signum*. Adde *eumd.* 35. 46. *Virg.* 10. *Ecl.* 52. *Certum* *est* *in* *silvis* *inter* *spelæa* *ferarum* *Malle* *pati*. Adde *eumd.* 9. *Æn.* 153. *Curt.* 4. 13. 9. *Palam* *luce* *aggredi* *certum* *est*. — *Absolute*. *Plaut. Pæn.* 2. 48. *an*. *Certumne* *est* *tibi*? *Ly.* *Certum*. Et *cum* *Futuro* *Id.* *Merc.* 2. 4. 8. *Cur* *nun* *morior*? *quid* *nihili* *est* *in* *vita* *boni*? *Certum* *est*: *ibo* *ad* *medicum* *atque* *me* *ibi* *toxico* *morti* *dabo*. Adde *eumd.* *ibid.* 3. 2. 2. *Autul.* 4. 6. 15. et *Bacch.* 3. 1. 15. *Id.* *Most.* 4. 1. 41. *Experiar*, *ut* *opinor*, *certum* *est*. Cf. *CERNO* II. 1. ¶ 2. *Certus* *significat* *etiam* *constitutum*, *accurate* *definitum*, *selectum*; *sed* *ratione* *habita* *externæ* *rerum* *qualitatis*, *numeri*, *magnitudinis* *etc.* — a) *Generativum*. *Cic.* 4. *Verr.* 52. 128. *Cephalædii* *mensis* *est* *certus*, *quo* *mense* *sacerdotem* *maximum* *creari* *oporteat*. *Liv.* 1. 50. *In* *diem* *certam* *ut* *convenient*, *iudicium*. *V.* *infra* *sub* *b.* *Cic.* 2. *Invent.* 45. 132. *Querere* *a* *iudicibus*, *cur* *in* *certa* *verba* *jurent*, *certo* *tempore* *convenient*, *certo* *discedant*. Adde *eumd.* 6. *de republ.* 21. 23. *Id.* 1. *Orat.* 40. 183. *Certis* *quibusdam* *verbis* *divortium* *fit*. Adde *eumd.* 2. *Nat. D.* 3. 10. *Id.* *Orat.* 58. 198. *Certa* *quædam* *et* *definita* *lex*. *Id.* *Quinct.* 10. 35. *Totam* *causæ* *ditionem* *certas* *in* *partes* *dividam*. — b) *Jungitur* *pluribus* *Substantivis*, *quorum* *præcipua*, *servato* *litterarum* *ordine*, *exhibentur*. *Sueton. Cæs.* 83. *ætates*. *Lucret.* 6. 783. *arbores*. *Cic.* 2. *Legg.* 8. 19. *baccæ*. *Id.* 10. *Phil.* 5. 11. *conditio*. *Id.* 3. *Nat. D.* 10. 24. *curas* *certi* *et* *constantes*. *Cato R. R.* 149.; *Cic.* 6. *Att.* 2. 9. et *Nepos* *Chabr.* 3. *dies*. *Cic.* 2. *Legg.* 8. 19.; *Virg.* 2. *G.* 329.; et *Sueton. Cæs.* 43., *Aug.* 91. et *Gramm.* 2. *diebus*. *Virg.* 6. *Æn.* 673. et 8. *ibid.* 39. *domus*. *Cic.* 10. *Phil.* 5. 11. *exercitus*. *Id.* 1. *Divinat.* 41. 91. *duæ* *certæ* *familia*. *Lucret.* 1. 562. *certa* *finis*. *Horat.* 1. *Ep.* 2. 56. *certus* *finis*. *Cic.* *Quinct.* 10. 35. et 10. *Phil.* 5. 11.; et *Horat.* 1. *Sat.* 1. 106. *fines* *certi*. *Virg.* 1. *Æn.* 66. *sedus*. *Sueton. Aug.* 45. *forma* *stipendiorum* *præmiorumque*. *Cic.* 2. *Legg.* 8. 19. *fruges*. *Id.* 2. *Orat.* 41. 175. *genus* *dicendi*. *Id.* 1. *Off.* 32. 117. *genus* *vivendi*. *Horat.* 2. *Ep.* 2. 170. *limites*. *Cic.* 6. *de republ.* 13. 13., 2. *Divinat.* 41. 85. et 4. *Verr.* 5. 23.; et *Virg.* 1. *G.* 60. *locus* *certus* *ac* *definitus*. *Cic.* 2. *Orat.* 27. 119. *lumina* *dicendi*. *Id.* 2. *Legg.* 26. 60. *magistratus*. *Tac.* 1. *Ann.* 24. *mandata*. *Cic.* 1. *Orat.* 60. 254. *certa*

occurrit sæpe apud Cic., scilicet 1. *Fam.* 2. 3., 2. *ibid.* 9. 10., 4. *ibid.* 9. 2., 16. *ibid.* 11. 2. et *Dom.* 11. 28.: at certos in his omnibus, non quosdam significare, sed constitutos, definitos, peculiare patet ex eodem Cic. 3. *Cat.* 7. 16. Ad certas res conficiendas certos homines delectos ac descriptos habere. Et ex *Quintil.* 2. 8. 13. Certos aliquos docere. ¶ 3. Item certus significat constitutum et accurate definitum, ratione habita internæ rerum qualitatibus: et primo quidem, quod ad intellectum attinet, certus ponitur pro aperto, comperto, manifesto, noto, et minime dubio. — a) Generatim. *Ter. Eun.* 4. 4. 36. Jam satis certum est virginem vitiatam esse. *Id. Andr.* 2. 2. 31. Res certa. *Cf. Liv.* 29. 6. Res certior. *Cic.* 3. *Nat. D.* 5. 13. Qui quæ affirmant, certiora esse dicunt, quam illa, quæ apud Sagram. *Id.* 3. *Att.* 11. 4. Ad me, obsecro te, ut omnia certa perscribas. *Id.* 16. *ibid.* 13. in fin. Tu mihi de his rebus omnia certa, clara, subaudi scribes. *Id.* 1. *ibid.* 9. 1. Cum certus tibi sit me esse Rotæ, quom mihi te Athenis. *Id. Rosc. Am.* 19. 52. Argumentum odii certius. *Id. Sert.* 22. 49. Certissimum signum amoris. *Cf. Virg.* 1. *G.* 351. et 394. Rursus *Cic.* 1. *Nat. D.* 14. 37. Cleanthes æthera certissimum deum judicat. *Id.* 15. *Att.* 21. 1. Quem tu illo certiore nebuloſo? *Id.* 1. *ad Q. fr.* 2. 2. § 4. Certissimum matricida. *Id. Rosc. Am.* 30. 83., et *Divinat. in Verr.* 10. 31. Certissimum crimen. *Id.* 1. *Att.* 1. Competitores qui certi videbantur. h. e. qui certo petiti videbantur. *Id. Mil.* 9. 25. Aliquem certissimum consulem videre. *Cf. Cælius* apud *Cic.* 8. *Fam.* 3. 1. Certior candidatus. h. e. quem certius est esse designandum. Rursus *Cic. Rosc. Am.* 16. 46. Certo patre nasci. *Id.* 1. *Invent.* 2. 2. Certi liberi. h. e. legitimi. *Cf. Virg.* 6. *Æn.* 322. deum certissima proles. Et *Senec. Troad.* 461. Certa progenies. *Cæs.* 7. *B. G.* 45. Neque, certi quid esset, explorari poterat. *Liv.* 28. 14. Vividum satis certa luce. *Horat.* 2. *Sat.* 3. 269. Quantantia certa reddere. *Id. Epod.* 15. 16. Certus dolor. h. e. verus et acer. *Ovid.* 2. *Art. am.* 248. anior. *Id.* 3. *ibid.* 575. Amor certior. *Id.* 3. *Trist.* 14. 22. Nomen certius. *Sueton. Ner.* 10. Indolem certiorum ostendere, se ex Augusti præscripto imperatorum. *Quintil.* 6. *proem.* 9. Certus fructus. *Id.* 12. 3. 6. jus. *Seneca Hippol.* 1113. heres. *Sil. It.* 15. 493. superari certior hostis. — b) Hinc formulæ. — Apud antiquiores alicui aliquid certum facere est certum dicere, aperte. *Plaut. Men.* 2. 1. 17. Istuc quæro certum qui faciat mihi, qui sese dicat scire, eum esse mortuum. *Id. Pseud.* 2. 2. 4. Nihil velim, certum qui mihi sciat, leno ubi hic habitat. Et cum *Compar.* *Id. Men.* 5. 2. 12. Nec, quid id sit, mihi certius facit. — Apud optimos etiam Scriptores occurrunt certum habere aliquid, certum habere cum Accusativo et Infinito aut sequente Relativo, et certum habere de aliqua re: ut apud *Cic.* 1. *Att.* 13. 1. Neque tamen id ipsum certum habeo, quando ad Antonium proficiscar. *Liv.* 5. 3. Id ego hoc anno desisse dubitari certum habeo. *Adde eumd.* 28. 40., 36. 28. et 44. 39.; *Colum.* 2. *R. R.* 22. 5. et *Quintil.* 2. 3. 9. *Lucejus* apud *Cic.* 5. *Fam.* 14. Non habeo certum, quæ te res hinc retrahat. *Cic.* 12. *ibid.* 5. 1. Hincin credo adhuc prohibuisse, quo minus de te certum habeamus. *V. Certum* in fine hujus vocis: ¶ 4. Item certus significat accurate definitum ratione habita internæ rerum qualitatibus; et secundo, quod ad moralia vel etiam ad corporales vires attinet, certus est probatus, qui a recta via non aberrat. Occurrit autem — a) De personis earumque actibus. *Ennius* apud *Cic. Amic.* 17. 61. Anicus certus in re incerta cernitur. *Plaut. Trin.* 1. 2. 57. Tu ex amicis certis nil es certissimus. ubi certus est cujus fide explorata ac tuta est, ut *Forcellinus* recte interpretatus est. Sic *Cic.* 1. *Fam.* 7. 1. Quoties mihi certorum hominum potestas erit, quibus recte dem (litteras), non præmittam. *Adde eumd.* 6. *ibid.* 12. 5. *Att.* 17. 1., 5. *ibid.* 21. 6. et 8. *ibid.* 1. 2. *Cf. Nepos Pausan.* 2. Si quid geri volueris, certum hominem mittas cum quo colloquatur. *Adde eumd.* *Alcib.* 10. Et *Virg.* 1. *Æn.* 576. per littora certos Dimittam et Libyæ lustrare extrema jubebo. *Martial.* 5. 61. sane certus et asper homo. *Virg.* 1. *G.* 432. Certissimus auctor. *Adde Senec. Herc. fur.* 1070. Et *Quintil.* 6. 3. 68. Parum certus auctor. *Adde Tac.* 4. *Ann.* 11. et *Sil. It.* 7. 449. testis certissima. — *Cic.* 6. *Fam.* 12. 1. Omnia promissa confirmata, recta et rata sunt. h. e. veracia et non fallentia. *Horat.* 1. *Od.* 7. 28. Certus enim promisit Apol-

lo Ambigus tellure novam Salamina futuram. — *Cic. Quinct.* 3. 11. Certus paterfamilias. h. e. probatus, spectatus. *Id. Rosc. Am.* 19. 53. Id erat certi accusatoris officium, explicare omnia vitia etc. *Adde eumd.* 4. *Verr.* 64. 156. — *Cic. Quinct.* 24. 77. Diffidebam mercede satis animo certo et confirmato me posse in hac causa consistere. h. e. constanti, firmo ac forti. *Liv.* 10. 35. Hostis nec spe nec animo certior. *Virg.* 9. *Æn.* 249. Cum tales animos juvenum et tam certa tulistis Pectora. *Servius* ad *Virg.* 1. *Æn.* 58. affert in eandem sententiam hæc verba *Sallustii*: Apud latera certos locaverat. *Ovid. Heroid.* 19. 38. certa mente gerere prælia. — *Seneca Hippol.* 192. de Cupidine. Ipsumque Phæbum, tela qui nervo regit, Figit sagitta certior missa puer. h. e. qui in jaciendo non aberrat. *Val. Flacc.* 1. 366. Deucalion certus jaculis. *Id.* 1. 191. non illo certior alter Pinguia letifera perfringere colla bipenni. — b) De inanimis et abstractis. Sic res certa est tuta et cui fidere possumus. *Cic.* 2. *ad Q. fr.* 2. 4. Tu, velim, quamprimi bona et certa tempestate conscendas. *Plin.* 36. *Hist. nat.* 22. 49. (169). Globosus lapis ad structuram infidelis: nec certior fluvialilis. — Item quæ constans, firma et fortis est. *Horat. Art. P.* 458. Reddere tibi voces jam scit puer, et pede certo Signat humum etc. — Item quæ constanter, et sine dubio evenit, aut fit. *Cic. pro leg. Manil.* 2. 6. Aguntur certissima populi Romani vertigalia et maxima. — Item quæ a recta via non aberrat. *Virg.* 11. *Æn.* 767. certam quatit improbus hastam. *Horat.* 1. *Od.* 12. 23. metuende certa, Phæbe, sagitta. *Martial. Spectac.* 13. O quam certa fuit librato dextera ferro! *Id. ibid.* 23. quam certo venabula dirigit ictu! — Sic pluribus aliis jungitur Substantivis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Seneca Hippol.* 278. arcus. *Quintil.* 10. 6. copia dicendi parata et certa. *Horat.* 3. *Od.* 16. 30.; *Ovid.* 6. *Fast.* 609.; *Curt.* 6. 10. 23.; *Val. Flacc.* 7. 744. et *Plin.* 10. *Ep.* 71. fides. *Liv.* 9. 39. fugam capessere certiorum. *Virg.* 12. *Æn.* 490. ictus. *Tac.* 14. *Ann.* 37. jactus. *Quintil.* 4. 5. 14. manus. *Sil. It.* 10. 156. membra. *Horat.* 2. *Ep.* 2. 105. nomen. *Plaut. Pæn.* 5. 3. 41. opes. *Ovid.* 3. *Met.* 175. passibus non certis errare. *Virg.* 3. *Æn.* 393. requies laborum. *Tibull.* 1. 10. 10. sidera. *Adde Ovid. Heroid.* 13. 155.; *Val. Flacc.* 1. 17., 2. 57. et 5. 70.; et *Lucan.* 3. 218. *Plaut. Merc.* 2. 3. 29.; *Horat. Carm. sæc.* 74.; et *Ovid.* 3. *Art. am.* 478. spes. *Cic.* 1. *ad Brut.* 10. 3. spes consulatus certissima. *Curt.* 6. 10. 29. tormenta certiora oraculis. *Horat.* 2. *Sat.* 3. 49. tramite certo pelli. *Plin.* 3. *Hist. nat.* 11. 16. (101). transitus certior. *Auct. B. Afr.* 2. ventus. *Virg.* 4. *Æn.* 125. voluntas. *Lucret.* 4. 1069. volupias certa et pura. *Martial.* 11. 62. vox. — *NB.* De cogn. Rom. *V. ONOM.*

B) Activa significatione certus occurrit de personis tantummodo, et ¶ 1. Dicitur is qui est animo deliberato, firmo atque obstinato: et usurpatur — a) Cum Infinito. *Virg.* 4. *Æn.* 363. dirumque nefas in pectore versat Certa mori. *Val. Flacc.* 5. 47. Certa sequi quocumque ferant. *Id.* 2. 457. succurrere. *Cf. Albin.* 1. 291. Certus eras nunquam, nisi victor, Druse, reverti. *Adde eumd.* 170. et 228. — b) Sequente particula *an.* *Sil. It.* 9. 480. Nec sat certa diu, patris an cederet armis etc. — c) Cum Genitivo. *Virg.* 4. *Æn.* 534. certus eundi. *Tac.* 2. *Ann.* 34. relinquendæ vitæ. *Id.* 4. *Hist.* 14. desciscendi. *Id.* 12. *Ann.* 32. destinationis. *Plin.* 6. *Ep.* 16. fugæ. *Inscript.* apud *Murat. præfat.* p. 10. is CERTVS AMORIS MEI ERGA SE etc. *Sil. It.* 6. 27. necis. ¶ 2. Certus etiam dicitur, qui aliquam rem exploratam, compertam et cognitam habet. — a) Generatim. *Plaut. Amph.* 1. 1. 196. Numquid nunc es certior? *Ovid. Heroid.* 6. 3. hoc tamen ipso Debueram scripto certior esse tuo. *Gell.* 18. 13. Fac me, oro, magister, ut sim certus, an etc. *Id. ibid.* 10. Certi sumus, non ignorare te, quid etc. *Sueton. Vesp.* 25. Tam certus de sua suorumque genitura semper fuit, ut etc. *Id. Tib.* 61. Certus demonstratiois. *Tac.* 4. *Hist.* 3. spei. *Id.* 1. *Ann.* 27. exilii. *Id.* 12. *ibid.* 3. matrimonii. *Lucan.* 8. 120. loci. — b) Hinc dicitur certum facere aliquid, sed raro et fere a Poetis. *Plaut. Pseud.* 1. 1. 16. Fac me certum, quid tibi sit. *Adde eumd.* *ibid.* 4. 6. 35. *Virg.* 3. *Æn.* 179. Anclisen facio certum remque urdine pando. *Adde Ovid.* 6. *Met.* 263. — In prosa oratione dicitur certiorum facere aliquid absolute, vel aliquid de aliqua re,

alicujus rei, esse aliquid etc. *Plaut. Curc.* 5. 2. 32. Per tua genua te obsecro, ut nos facias certiores. *Ter. Phorm.* 4. 3. 69. Quantum potes me certiores facere. *Cic.* 9. *Fam.* 23. Sed cum certum sciam, faciam te paullo ante certiore. *Adde eumd.* 9. *Att.* 2. 6. § 3. et 2. *Divinat.* 21. 47. *Id.* 1. *Fam.* 9. 24. Tu me de tuis rebus omnibus et de Lentuli tui nostrique studiis et exercitationibus velim quam familiarissime certiorum et quam sæpissime facias. *Cf. Cæs.* 5. *B. G.* 36. Eum de rebus gestis certiorum faciunt. *Capell.* 6. p. 194. Eratosthenes certus de stadiorum numero redditus. *Cic.* 6. *Verr.* 36. 80. Certiorum te faciunt, P. Africanum simulacrum Dianæ majoribus suis restituisse. *Cæs.* 1. *B. G.* 11. Cæsarem certiorum faciunt, sese non facile vim hostium prohibere. *Adde Nepot. Them.* 5. et 9., *Alcib.* 10. et *Datam.* 11. *Cic.* 1. *Att.* 14. 7. Tu quid agas, ubi sis, cujusmodi istæ sint res, fac me quam diligentissime certiorum. *Adde Nepot.* *Att.* 20. *Cic.* 9. *Att.* 2. 6. § 3. Qui certiorum in sui consilii fecit. *Curt.* 9. 10. 17. Alios quoque præfectos certiores necessitatis suæ fecit. — Similiter et passive certior fieri dicitur. *Cic.* 1. *Fam.* 7. 1. Legi tuas litteras, quibus ad me scribis gratum tibi esse, quod crebro certior per me fias de omnibus rebus. *Adde eumd.* 1. *ibid.* 9. 4. et 8. *Att.* 11. p. § 1. *Cæs.* 1. *B. G.* 12. Ubi per exploratores Cæsar certior factus est. *Adde eumd.* 1. *ibid.* 12., 21. et 41., et 2. *ibid.* 1.; et *Sall. Jug.* 46., 82. et 104. — Hinc

Certum, i, n. 2. absolute, substantivorum more usurpatum pro re certa et indubitata, pro ipso statu animi, qui certus est, qui rem aliquam exploratam, compertam et cognitam habet. ¶ 1. Sæpissime occurrit, quod ad intellectum attinet, pro re explorata, comperta; sed fere certis quibusdam formulis. Sic — a) *Certum* scire aut nescire est certum et indubitatum rem scire aut nescire. *Ter. Phorm.* 1. 2. 93. Senem quoad expectatis vestrum? *ext.* non certum scio. *Id. Eun.* 1. 2. 31. Certum non scire. *Cic.* 12. *Att.* 23. 2. De Oropo opinor, sed certum nescio. *Adde eumd.* *Sull.* 13. 38. *Ter. Eun.* 5. 3. 12. et *Hecyr.* 3. 1. 44. Certum scire. *Cic.* 9. *Fam.* 23. Cum certum sciam, faciam te paullo ante certiorum. — b) Huc referri possunt et illa *certum* est, *certum* ponitur apud *Cic.* *Arch.* 7. Difficile est hoc de omnibus confirmare; sed tamen certum est, quid respondeam. *Id.* 1. *Fam.* 9. *ad fin.* Mibi non tam de jure certum est (quamquam ne id quidem valde dubium est) quam etc. *Id. Fat.* 6. 22. Quoniam certum in Fabio ponitur, natum eum esse Canicula oriente — c) Sic pro certo habere, putare, dicere etc. *Ter. Adelph.* 3. 4. 32.; et *Cic.* 2. *Nat. D.* 18. 48. Pro certo dicere. *Cic.* 10. *Att.* 6. 3. Pompejum pro certo habemus proficisci in Galliam. *Adde Sall.* *Cat.* 52.; *Sueton. Domit.* 23. et *Quintil.* 15. 10. 12. *Matius* apud *Cic.* 9. *Att.* 15. a. De adventu Cæsaris pro certo habebamus. *Cic.* 5. *Att.* 21. 5. Omnia, quæ certa non erunt, pro certo negato. *Id.* 2. *leg. Agr.* 37. 103. Pro certo polliceri et confirmare. *Sall. Cat.* 15. Pro certo creditur. *Matius* apud *Cic.* *loc. cit.* Pro certo putare. *Liv.* 25. 10. Sed quid rei esset, nemo satis pro certo scire. *Id.* 27. 1. Pro certo adfirmare. *Quintil.* 5. 12. 2. Pro certo est aliquid. — d) *Ad certum* videtur esse idem quod certo. *Liv.* 41. 23. et 44. 15. Ad certum dirigere aliquid. *Censorin.* de die nat. 19. Hoc tempus quot dierum esset, ad certum nondum astrologi reperire potuerunt. — e) *Certum* interdum adverbialiter ponitur pro certo. *Cic. fragm.* *Scaur.* n. 6. edente iterum *A. Mai.* Qui sive patricius, sive plebejus esset, non enim certum constituerat. *Horat.* 2. *Sat.* 6. 27. quod mi obsit clare certumque locuto. *Id. ibid.* 5. 100. Et certum vigilans, Quartæ sit partis Ulyxes, Audieris, heres. — f) *Certo* certius esse dicitur, quod plane certissimum est. *Plaut. Capt.* 3. 4. 111. Nihil invenies magis bono certo certius. *Ulp. Dig.* 42. 9. 10. § 14. Et hoc certo certius est et sæpissime constitutum. — g) Adverbialiter. *Apul.* 9. *Met.* sub fin. Nos, quos occultaret apud se certo certius, dedere potius, quæ etc. ¶ 2. Raro admodum occurrit morali ratione. *Plaut. Pseud.* 2. 3. 19. Certa amittimus, dum incerta petimus. Et cum Genitivo *Tac.* 4. *Hist.* 81. Quibus (mensibus) Vespasianus statos æsilivis statibus dies et certa maris opperiebatur.

CERUCHI, ōrum, m. plur. 2. *κερυχῶν*, Græca vox a *κερα* cornu et *εχ* habeo. *Ceruchi* sunt rudentes, quibus antennæ ex utroque cornu relicantur ad

malum, et, cum opus est, in quaecumque partem vertuntur. Quidam putant, esse ipsas antennarum extremas partes, seu cornua, quæ Græci ἀπορροαία vocant. *Auctor Thesauri N. Latini*. apud A. Mai. in *Class. Auct. T. 8. p. 150.* etc. interpretatur: Ceruchus, illud quod malo superponitur et secundum ventum movetur. *Lucanus* etc. Et *Id. ibid. p. 175.* Ceruchus illud quod ad instar vexilli malo superponitur etc. *Val. Flacc. l. 469.* Temperet ut tremulos Zethes, fraterque ceruchos. *Lucan. l. 8. 176.* cum mihi semper in altum Surget, et instabit summis magna ursa ceruchis. (*Jos. Scalig. ad Manil. l. 565. p. 73.* integrum hunc *Lucani* locum diligenter exponit.). *Id. l. 10. 495.* Trastraque nautarum summique arsere ceruchi. (*Virg. l. 3. 549.* ceruchos vocat cornua velatarum antennarum.) *Ennod. l. 1. carm. 7. v. 43.* Lintea nam summis dum crispant aëxa ceruchis. — Sunt etiam qui putant significari summam partem proræ et puppis: quibus favere videtur illud *Venant. 5. de Vita S. Martini 407.* ferunt cava vela rudentes, Nutat pinus iners, rapiuntur signa ceruchis. signa enim appellare videtur deorum iconculas, quas in summa pfora aut puppi collocare solebant.

CERULA, æ, f. 1. diminut. a cera, parva cera, vel parum ceræ. *Cic. l. 15. Att. l. 4.* Cerula miniata. Et *Id. ibid. l. 11.* 1. Nostrum opus tibi probari letor: ex quo ἀνθρῖ ipsa posuisti, quæ mihi florentiora sunt visa tuo iudicio: cerulas enim tuas miniatulas illas extimescebam. Alludit *Cic.* ad ceram pictam, qua censes laborum utebantur in notandis locis, quæ minus placuissent. — Est etiam, ut videtur, idem ac ceriolare. *Inscript. apud Gruter. l. 11. 12.*, quæ est apud *Orell. 2032.* DEO NEMAUO SEX. TITULIUS HOROLOGIIUM ET CERULAS II. ARGENTEAS T. P.

CERUS MANUS, in carmine Saliari apud *Paul. Diac. p. 122. 4. Müll.*, est creator bonus, ut idem *Paul. Diac.* interpretatur; et est nomen mysticum Jani. *Cerus* enim videtur esse ab obsoleto cereo pro creo, quod legitur in quibusdam antiquis editionibus *Varronis l. 7. L. l. 26. Müll. teste Voss. in Etymol. in Cræto, et Scalig. in Conjectan.*, a quo et *Ceres* dicta esse creditur, quia omnia in terra creat. At idem *Scalig.* ad *Festum* in voce *Cærimonia* docet *cerum* veteri lingua idem esse ac sanctum. Hæc ratione erunt duo adjectiva idem sonantia, quod sanctus bonus. Nam *manum* antiqui bonum dicebant, ut docet *Varro loc. cit. 2.* — In carmine Saliari apud *eum. l. 6. L. l. 3. duonus ceruses*, ut quidem legit *Scalig.*, itidem bonum creatorem significat. Sed hæc omnia obsoleta sunt. — Hucusque *Forcellinus*. Nihil novi addidit *Müllerus* ad *Paul. Diac. loc. cit.*

CERUSSA, æ, f. 1. pigmentum metallicum albi coloris, quod sit ex plumbi ramentis tenuissimis super vas acetii asperimi impositis, atque ita distillantibus. Quod ex eo cecidit in ipsum acetum, arefactum molitur et cribatur, iterumque acetum mixto in pastillos dividitur, et in sole siccatur. Si rursus coquatur, rufescit. Est autem potus l-talis, sicut spuma argenti. *V. Plin. 34. Hist. nat. l. 18. 54. (175).*, a quo hæc sumptissimus, ut *Vitruv. l. 12. 1. Schneid.*; et confer *Cels. 5. 27. Plin. 28. Hist. Nat. 9. 33. (129).* et *Pallad. 9. R. R. 11. 3. (It. biacca; Fr. céruse; Hisp. albayalde, cerusa; Germ. Bleiweiß; Angl. ceruse, white-lead).* — Cerussa utitur pictores, teste eodem *Plin. 35. Hist. nat. 6. 19. (37).* — Item mulieres ad candorem cuti inducendum. Hinc *Ovid. Medicam. fac. 73.* Nec cerussa tibi, nec nitri spuma rubentis Desit. Adde *Plaut. Most. 1. 3. 101.* — In medicina habet usum (sicut et molybdæna) in emplastris, quæ non alligantur; sed illita ad cicatricem perducunt, in teneris corporibus mollissimisque partibus, ut ex *Plin. loc. cit. 34.* colligitur. Hinc *Martial. 10. 22. 2.* Cur splenatio sæpe prodeam mento, Albave pictus sana labra cerussa etc. De *Cerussa usta, V. USTA* et *SANDARACA*.

CERUSSATUS, a, um, particip. ab inusit. *cerusso*, cerussa litus. *Cic. Pis. 11. 25.* Erant illi compti capilli, et madentes cincinnorum fibræ, et fluentes cerussatæque buccæ. *Martial. 7. 25. 2.* cerussata cutis. *Id. l. 2. 41. 12.* labella. *Imp. Constantini. Cod. Theod. 11. 27. 1.* Aëris tabulis, vel cerussatis, vel linteis niappis scripta per omnes civitates Italiæ proponatur lex. h. e. tabulis cerussa plumbea obductis, ut litteræ magis conspicuæ sint.

CERVA, æ, f. 1. femina in cervino genere (It. *cerva*; Fr. *biche, femelle du cerf*; Hisp. *cierva*; Germ. *die Hirschkuh, Hindin*; Angl. *a hind, deer*). —

a) Stricto sensu. *Ter. Phorm. prol. 7.* Scripsit — cervam videre fugere et sectari canes. *Plin. 11. Hist. nat. 37. 45. (128).* Cornua nulla ovium, nec cervarum. Adde *eum. l. 25. ibid. 8. 52. (91).* — b) Latiori sensu sæpe adhibetur a poetis nullo habito respectu generis, sive marem, sive feminam significet: quemadmodum Græci τὴν ἄλφον etiam de cervo mare dicunt. *Virg. 4. 69.* qualis coniecta cerva sagitta etc. Adde *Catull. 63. 72. Horat. 3. Od. 5. 31.* Si pugnat extricata densis Cerva plagis. Adde *eum. l. 1. ibid. 1. 27. Ovid. 3. Art. am. 670.* Non docet infestos currere cervæ canes. *Id. 7. Met. 545.* Non aper irasci meminit; non fidere cursu Cerva. Adde *eum. l. 6. Met. 636.*, 11. *ibid. 772.* et 12. *ibid. 34.* Ita canis, bos feminine libentius dicuntur ab iisdem poetis; sic agna, porca etc. Vide quæ congestit *Broucksius* ad *Tibull. 4. 3. 13.* — c) Quin aliquando cervum marem significantes cervam tamen appellant. *Virg. enim 8. 803.*, *Seneca Agamemn. 831.* et *Sil. l. 3. 39.* cervam appellant, quam Hercules cursu cepit. De ipsa *Hygin. fab. 30.*, *Sil. l. loc. cit.* et alii mythologi narrat, cornua et quidem aurca habuisse, atque adeo marem fuisse, cum feminæ cornibus omnino careant. Adde *Val. Flacc. 6. 70.* Quare *Plaut. Pers. 1. 1. 3.*, *Martial. 9. 102.* et *Auson. Edyll. 19.* non cervam, sed cervum appellarunt. Quidam tamen, ne quid dissimulem, apud *Sil. l.* legunt cervum, et apud *Martial. vero cervam*. Præterea etiam cervas aliquando cornutas inventas esse, non desunt qui affirmant, atque in his *Scalig.*, qui 4. 3. *Poetices c. 4.* talem in Gallia visam et captam suis temporibus fuisse testatur. *Pindarus quoque Olymp. hymn. 3.* cervam hanc Hercules χρυσόπερον ἑλαφον ἤλασεν vocat. — d) Cerva quædam, quæ mille annis vixerat, pro numine colebatur ab incolis Capuæ, ut narrat *Sil. l. 13. 115.* et seqq., quam ideo videre est in nummis illius urbis apud *Daniele, Numism. Capuana p. 57.* — e) Cervæ nomen interdum canibus imponebatur, ut colligitur ex *Colum. 7. R. R. 12. 13.*

CERVARIUS, a, um, adject. cervinus. — Est quoddam quadrupedum genus, qui cervarii lupi appellantur, tum propter velocitatem, qua cervos æquant, quibus infensissimi sunt, tum propter aviditatem luporum similem. De his verba facit *Plin. 8. Hist. nat. 22. 34. (84).* et 11. *ibid. 37. 79. (202).* — *Cervarium* venenum dicta est quædam herba, a Gallis lineum appellata, qua venatores sagittas tingunt, inquit *Plin. 27. Hist. nat. 11. 76. (101).* et *Festus p. 355. 18. Müll.* — In sacrificiis Dianæ cerva imolabatur: quæ si forte defuisset, ejus loco ovem mactabant, quam proinde ovem cervariam dicebant, teste *Paul. Diac. p. 37. 1. Müll.*

CERVICAL vel

CERVICALE, is, n. 3. Cervicale in recto casu agnoscit *Cassiodor. de Orthogr. p. 2303. Putschii*, et *Not. Tir. p. 159.* — *Cervical*, a cervix, est pulvinar, quod vel ad mensam, vel in cubiculo, vel in lectica decumbentes cervici et capiti supponimus (It. *capetzale, guanciale*; Fr. *oreiller*; Hisp. *almohada, cozin de cama*; Germ. *das Nacken-oder Kopfkissen*; Angl. *a pillow or bolster*). *Petr. Satyr. 32.* Positus inter cervicalia minutissimus. *Id. ibid. 56.* in singulari numero usurpat, quemadmodum et *Martial. 14. 146.* Tinge caput nardi folio, cervical olebit. Perdidit unguentum cum coma, pluma tenet. Adde *Juvenal. 6. 353.* — In plurali autem numero, præter *Petr. loc. cit.*, usurparunt *Plin. 20. Hist. nat. 20. 82. (217).* et 28. *ibid. 4. 12. (47).*; et *Sueton. Ner. 6.*

CERVICATUS, a, um *V. voc. seq.*

CERVICOR, aris, atus sum, ari, d. 1. obstinari, perversa esse. *Fulgat. interpr. Eccl. 16. 11.* Si unus fuisset cervicatus; mirum, si fuisset immunis.

CERVICOSTAS, ais, f. 3. obstinatus animus, perversicia. *Sidon. 7. Ep. 9.* in conc. Monasterialibus disciplinis ægre subditur popularium cervicostas.

CERVICOSUS, a, um, adject. obstinatus, perversus. Apud Scriptores Ecclesiasticos baud semel occurrit.

CERVICULA, æ, f. 1. diminut. a cervice, parva cervix.

1.) Proprie. *Cic. 5. Ferr. 19. 49.* Tamen ne putamus, patronum tuum in hoc crimine cerviculum jactaturum? *Quintil. 11. 3. 180.* Cervicula contracta. *Prudent. 10. nepi. 836.* Dixit; deinde dum ferit cerviculum *Percussor* ense etc. Adde *Apul. Florid. p. 349. Hildebr. min.*

II.) Translate. *Vitruv. 10. 8. 2. Schneid. in machinæ hydraulicæ descriptione.* Supra cerviculum ejus coagmentata arcula etc. h. e. supra collum machinæ hydraulicæ.

CERVINUS, a, um, adject. ad cervum pertinens. — Jungitur pluribus Substantivis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Pallad. 4. R. R. 13. 14.* color equi cervinus. *Varro 3. R. R. 9. 14.* cornu cervinum incendere. Adde *Colum. 8. R. R. 5. 18.* et *Plin. 28. Hist. nat. 19. 77. (246).* *Martial. 12. 29.* halitus. Ejus verba sunt: Cervinus gelidum sorbet sic balitus anguem. h. e. e latebris extrahit et cornu necat. Hinc ἑλαφος *Plutarch. de prud. anim. dictus ἀπὸ τοῦ ἑλᾶν τοῦ ὄφερος*. *Plin. 28. Hist. nat. 9. 39. (145).* medulla. Sic *Seren. Sammon. 9. 121.* Et cervina potest mulcere medulla rigorem. *Grat. Cynege. 90.* nervus. *Horat. 1. Ep. 2. 66.* pellis. *Plin. 28. Hist. nat. 19. 77. (246).* pilus. *Id. ibid. 9. 42. (151).* sanguis. *Juvenal. 14. 251.* se necatus. h. e. diuturna et vivax. Cervi enim ultra centum annos vivere dicuntur, ut est apud *Cic. 3. Tusc. 28. 69.*; *Plin. 8. Hist. nat. 32. 50. (119).* et *Colum. 9. R. R. 1. 8. Ovid. 6. Met. 592.* vellera. — Hinc

Cervina, æ, f. 1. absolute, substantivorum more, est cervi caro. *Edict. Dioclet. p. 15.* Apruæ Ital. P. 1. *¶* sedecim, cervinæ Ital. P. 1. *¶* duodecim.

CERVISCA, æ, f. 1. genus piri. *Cloctius apud Macrobi. 2. Saturn. 15.*

CERVISIA et rectius cerevisia, æ, f. 1. Potus factus ex variis frugibus maceratis et expressis, præcipue vero ex hordeo, olim apud Gallos usitatissimus. Quare ex illorum lingua vocis origo petenda est. Neque enim verisimile videtur, quod quidam docent, dictam esse per syncopen a cerevisia, quasi *Cereris vis*, quia frugum vis in eo liquore dominetur. *Plin. 22. Hist. nat. 25. 82. (164).* Ex iisdem (*frugibus*) sunt et potus, zythum in Ægypto, celia et ceria in Hispania, cervisia et plura genera in Gallia, aliisque provinciis. Adde *Ulp. Dig. 33. 6. 8. pr.*; et *Isid. 20. Orig. 3. 17. V. CAMUM.* — *Servius* ad *Virg. 3. G. 379.* docet, cervisiam designari a *Virg.* illo versu: et pocula læti Fermento atque acidis imitantur vitea sorbis. *V. FERMENTUM.*

CERVIX, icis, f. 3. *Charis. 1. p. 100. Putsch.* docet ex *Plin. Secundo l. 6. sermonis dubii*, in Genitivo plurali cervicium dici: sed cervicum legitur apud *Cic. Orat. l. 18. 59.* et *Plin. 23. Hist. nat. 2. 33. (68).* — *Varro 8. L. L. 14.* et 10. *ibid. 7. 8. Müll.*, et *Quintil. 8. 3. 35.* docent, hoc nomen in plurali numero usitatus esse, primumque *Hortensium* in poematis, ut *Varro loc. cit.* testatur, usurpasse in singulari. Sane *Cicero* pluraliter ubique usus est, itemque *Cato. Sallust.* et *Plaut.* Ceteri Scriptores promiscue. Ceterum ante *Hortensium* ipsum *Ennius* apud *Servium* ad *Virg. 10. 396.* et *Pacuvius* apud *Cic. 2. Divinat. 64. 133.* cervicem dixerant. *V. infra sub l. 1.* Quod tradit discrimen *Servius* ad *Virg. 2. 507.* in singulari numero cervicem significare collum, in plurali superbiolum, falsum omnino est. Nam *Ovid. 6. Met. 174.* Maximus Atlas Est avus, ætherium, qui fert cervicibus ærem. — Ratione habita etymi, hæc vox recte conjungi potest cum Hebraica

קֶרֶק cervix, ac proinde cum Græca κεφαλή vertex capitis, caput. Cervix proprie est posterior colli pars ab occipito ad dorsum, in qua sunt vertebrae et nervi caput sustinentes et invenes (It. *cervice, collottola*; Fr. *chignon du cou, nuque*; Hisp. *pesnuero, nuca*; Germ. *der Nacken, das Genick, d. Hinterhals*; Angl. *the hinder part of the neck*).

1.) Proprie. *¶* 1. Generationi. Cervix differt a collo (*V. Homonym. in fin.*); sæpe tamen sumi videtur pro ipso collo tum hominum, tum ceterorum animalium. — a) In singulari numero. *Ennius* apud *Servium* ad *Virg. 10. 396.* caput a cervice revolutum. *Pacuvius* apud *Cic. 2. Divinat. 64. 133.* Quadrupes cervice angusta. Adde *Lucret. l. 36. et 6. 743.* *Hortensium* apud *Varron. loc. superius cit.*; *Catull. 62. 83.*; *Varron. 2. R. R. 2. 3. 2. ibid. 3. 2. et 2. ibid. 7. 5.*; *Liv. 8. 7. et 35. 11.*; et *Virg. 3. G. 52. et 524.* et alibi. *Horat. 3. Od. 9. 3.* Dare brachia cervici. h. e. circumdare brachia collo. *Id. 2. ibid. 12. 26.* Detorque cervicem ad oscula. Adde *eum. l. 1. ibid. 13. 2.*; *Tibull. 3. 4. 27.*; *Propert. 3. 17. 31.*; *Ovid. Heroid. 16. 231.* et alibi; *Phædr. 2. 7. 4.*; *Curt. 3. 12. 26.* et alibi; *Cels. 2. 6.* et alibi; *Fellej. 2. 4. 5.*; *Colum. 6. R. R. 29. 2.*; et *Quintil. 1. 11.*

9. *Tac. 1. Ann. 53.* Offerre cervicem percussoribus. *Sueton. Tib. 68.* Cervice rigida et obstipa incedere. *Id. Claud. 30.* et *Ner. 31.* opima aut obesa esse. *Juvenal. 10. 345.* Cervicem præbere gladio. *Id. 6. 206.* submitte caput cervicem parata Ferre jugum. *Id. 10. 88.* Cervice astricta trahere aliquem. *Id. 1. 64.* Sexta cervicis ferri. *h. e. hexaphoro*, seu lectica a sex funiculis gestata. *Id. 9. 143.* Cervix locata. *h. e. servus gestandæ lecticæ pretio locatus. Stat. 1. Silv. 4. 6.* stat proxima cervix Ponderis immensi. *h. e. C. Rutilius Gallicus Valens*, qui sub Domitiano erat præfectus urbi, et a morbo nuper convalescerat. *Claudian. 1. in Rufin. 53.* Cumque Fide Pietas alta cervicis vagantur. *h. e. securæ. — b)* In plurali numero. *Ter. Heaut. 2. 3. 131.* Eversæ cervices tunc. *Cic. 2. Nat. D. 63. 159. (Roum)* cervices natæ ad jugum. *Id. 7. Ferr. 42. 410.* et *37. 147.* Frangere cervices. *Id. Sext. 42. 90.* Aliquo præsidio caput et cervicis et jugulum ac latera tutari. *Id. 11. Phil. 2. 5.* Cervicibus fractis caput abscindere. *Id. 3. Herenn. 15. 26.* Corpus demittere a cervicibus. *Id. 5. Tusc. 21. 62.* Impendit aliquid cervicibus alicujus. *Id. Orat. 18. 59.* Cervicum inollitia. *Lucret. 2. 800.* Cervices columbæ. *Auct. B. Hisp. 20.* militi abscissæ. *Virg. 2. Æn. 219.* alta. *Fronto ad M. Cæs. 5. 12.* Ego cervicum dolore arreptus. et *ibid. 14.* Cervicum dolore gravi sum correptus. *Plin. 23. Hist. nat. 2. 33. (68).* Tumor cervicis. *Sueton. Galb. 11.* Dependens a cervicibus pugio. *Id. Vitell. 17.* Inficere cervicibus laqueum. *Aurel. Vict. Epit. 40.* Fractis laqueo cervicibus. ¶ 2. Speciatim cervices usurpantur in variis dicendi rationibus quæ pro verbi loco haberi possunt, quæque a *Forcellino* translate accipiuntur: scilicet — a) Pro capitis parte, quæ carnicibus securi objecta est. *Cic. Rosc. Am. 11. 30.* Dare cervicis alicui. *h. e. præbere se occidendum. Id. 5. Phil. 6. 42.* Dare cervicis crudelitati nefaria. *Id. 2. ibid. 21. 51.* Securi cervicis suas subicere. *Id. Pis. 34. 83.* securibus alicujus subicere. — b) Sæpius pro corporis parte, cui jugum vel onus aliquid sustinendum est: ad rem *Liv. 9. 6.* Tamquam ferentibus adhuc cervicibus jugum, sub quo emissi essent. *V. integrum locum. Adde Curt. 6. 13. 6. Cic. Mil. 23. 78.* Clodii furores, quos nullis jam legibus frenare poteramus, hac dextera a cervicibus vestris repuli. *Id. 3. Cat. 7. 17.* Non facile banc tantani molem mali a cervicibus vestris depulissim. *Id. 3. Phil. 4. 8.* Aliquem depellere a cervicibus alicujus. *Id. 1. ad Brut. 15. 7.* Avertere aliquem a cervicibus alicujus. *Id. 7. Ferr. 42. 108.* Cum Istius avaritiæ penam collo et cervicibus suis sustinerent. *Id. Sext. 66. 138.* et *Dom. 56. 142.* Qui suis cervicibus tanta munia et rempublicam sustinent. *Id. 12. Fam. 23. 2.* Cogitabat legiones ad Urbem adducere et in cervicibus nostris collocare. *Id. 1. Nat. D. 20. 54.* Imponere dominum in cervicibus alicujus. *Sic Liv. 42. 50.* Imponere cervicibus regem. *Curt. 7. 7. 1.* urbem. *Justin. 6. 9.* Philippus regnum Macedoniae cervicibus Græciæ, velut jugum servitutis, imposuit. *Cælius apud Quintil. 4. 2. 124.* Aliquem cervicibus tollere. *Liv. 4. 12.* Regnum in cervicibus accipere. *Sueton. Aug. 47.* Onerare cervicis gravi pondere. *Rursus Cic. Mur. 37. 79.* Restare in capite atque cervicibus alicujus. *h. e. eum semper et ubique assectari. Liv. 44. 39.* Quanto facilius abire fuit, cum procul abessemus, quam nunc cum in cervicibus sumus? *h. e. eum ejus lateri hæremus. Sic Curt. 7. 7. 11.* Stare in cervicibus alicujus. *Sall. in ep. Gn. Pompeji ad senat. p. 70. 22. Orell.* Hostes lo cervicibus jam Italiæ agentes ab Alpibus in Hispaniam submovi. *Liv. 22. 33.* Etsi bellum ingens in cervicibus erat. *h. e. imminabat. — c)* Hinc et pro animo, vi et audacia. *Cic. 5. Ferr. 59. 135.* Qui tantis erunt cervicibus recuperatores, qui audeant etc. *Cf. Pers. 1. 98.* Laxa cervicem legere aliquid. *h. e. remissa et molli, non rigida et erecta.*

II.) Translate dicitur de inanimis, quæ partem aliquam cervicibus similit præferunt. *Pitruv. 10. 8. 4. Schneid.* Fistulæ continenter conjunctæ lineis cervicibus. *Colum. 4. R. R. 7. 3.* Decacumiare pampinum, ut in cervicem potius congeritur et sit robustior. *Plin. 4. Hist. nat. 3. 4. (8).* Bæotia oppidum Pagæ, unde Peloponnesi prosiliit cervix. *h. e. Isthmus*, qui est tamquam collum, quod Græcia jungitur Peloponneso, quæ Græciæ caput videri potest. *Id. 6. ibid. 29. 44. (170).* Urbs sita in cervicem longe procurrens. *Id. 33. ibid. 4. 21. (72).* Cervicem fornicum. *h. e. fulera ad perpendicularium utrumque stantia et fornicem sustentantia. Petron. Satyr. 31. et Martial. 12. 32.* Cer-

vix amphoræ. *Petron. Satyr. 136.* cucumeris. *Stat. 6. Theb. 855.* de cupresso. urgentes cervicem inclinat in Austros.

Homonym. Cervix proprie differt a collo: cervix enim est posterior colli pars ab occipite ad dorsum; collum vero tum posteriorem, tum anteriorem partem (quæ jugulum dicitur) significat. *Cic. 1. Nat. D. 35. 99.* Tuus autem deus non digito uno redundat, sed capite, collo, cervicibus etc. *Varro 2. R. R. 5. 6.* Vacæ cervicibus crassis ac longis, a collo palearibus demissis. *Plin. 11. Hist. nat. 37. 67. (177).* Cervix nulli, nisi quibus utraque hæc (gula et arteria), ceteris collum, quibus tantum gula. *Quintil. 11. 3. 82.* Cervicem rectam oportet esse, non rigidam, aut supinam: collum diversa quidem, sed pari deformitate et contrahitur et tenditur. — At interdum etiam anterior colli pars cervix appellatur. *Cels. 7. 13.* Interdum in cervicem inter cutem et asperam arteriam tumor increscit.

CERVULA, æ, f. deminut. a cervo, parva cervo. Legitur inter opera Augustini, *Serm. 215. de Temp. a med.*; sed ille sermo spurius est, et nulla ratione Augustino adscribendus. At nutantem hanc vocem obfusa novo exemplo, in quo est nomen muliebre servile. *Inscript. apud Murat. 171. 20.* OASA CERVULE LENTVLI.

CERVULUS et cervulus, i, m. 2. deminut. a cervo, parvus cervus, quo sensu occurrit tantummodo in *Not. Tir. p. 173.*, quæ nullius sunt auctoritatis. — At pro ramoso stipite instar cervini cornu Frontin. 1. *Stratagem. 5.* Vallum cervolis et alio materiæ genere constructum incedit. *V. CERVUS II. 2.*

CERVUS, i, m. 2. (κέρως). Olim, teste *Quintil. 1. 7. 26.*, cervos et cervon scribebatur, quasi κερῶς, hoc est cornutus, cornibus instructus, ut docet *Paul. Diac. p. 54. 15. Müll.* — Poetæ sæpiissime cervum pro cervo usurpant. *V. CERYA.* — Cervus est animal miræ velocitatis et vitæ diuturnæ, cornua habens præalta et ramosa, quæ quotannis mutat (*It. cervo; Fr. cerf; Hisp. ciervo; Germ. der Hirsch; Angl. a stag*).

I.) Proprie. *Plaut. Pæn. 3. 1. 27.* Vincere cervum cursu. *Cic. 3. Tusc. 28. 69.* Theophrastus moriens accusasse naturam dicitur, quod cervis et cornicibus vitam diuturnam, hominibus tam exiguum dedisset. (Hinc cervus in nummis Philippi Aug., in quibus legitur *saculæritas Aug.*, positus videtur, quasi symbolum longævitatæ). *Lucret. 6. 765.* Cervi alpedes. *Adde eumd. 3. 300. et Varro. 5. L. L. 101. et 117. Müll. Virg. 3. G. 269.* imbelles. *Id. 7. Ecl. 30.* ramosa vivacis cornua cervi. *Adde Horat. 3. Od. 12. 10. et 4. ibid. 4. 50. Ovid. 3. Trist. 11. 11.* fugax cervus. *Id. 5. Fast. 173.* pavidi formidine cervi. *Adde Senec. Hippol. 312. et Colum. 9. R. R. 1. 8.* — De eorum natura pluribus agit more suo *Plin. 8. Hist. nat. 32. 50. (112).* — Eos in tutela Dianæ esse scribit *Festus p. 343. 10. Müll.*: ubi et illud docet, servos fugitivos cervos dici, a celeritate. Sic enim ibi legendum monent Critici. Hinc Dianæ curum cervi trahere dicuntur. *Claudian. II. Cons. Stilich. 286.* cervi curum subiere jugales etc. — Proverbii speciem habet illud *Horat. Epod. 16. 31.* *Tigres subsidere cervis*; cum de re impossibili sermo est. Simile est illud *Virg. 1. Ecl. 60.* Ante leves ergo pascentur in æthere cervi. — De fabula cervi et equi *V. Horat. 1. Ep. 10. 34. et seqq.*

II.) Figurata. ¶ 1. Per similitudinem cervi dicuntur furcæ ex truncis arborum, quibus utuntur rustici ad sua mapalia fulcienda, quia eorumum cervinorum similitudinem referunt. *Virg. 2. Ecl. 29.* Atque humiles habitare casas, et figere cervos. Ita *Servius*, qui tamen melius esse ait, si figere cervos jaculis cervos venari intellegamus, cum quo consentimus. *V. STILUS.* — At certe pedamenta etiam furcillata, quibus vites fulcuntur, cervi appellantur. *Tertull. Anim. 19.* Vitis sine arundine, sine cervo, si quid attigerit, ultro amabit. *Alii tamen aliter leg. ¶ 2.* In re militari cervi dicuntur trunci arborum ramosi, ad instar cerviorum cornu, quibus utuntur milites in vallo muniendo aggeribusque firmandis. Eos enim subinde defodiunt, ne terra alte congesta delabatur, et ut difficilior fiat hostibus irruptio in castra. Sæpe etiam quæ transitorius est hostis, homi occulte defigunt, ut incedens miles, et præsertim equitatus, implicetur et induatur. *Varro 5. L. L. 117. Müll.; Cæs. 7. B. G. 72; Liv. 44. 11; Tibull. 4. 1. 81; et Sil. It. 10. 414.* Apud *Tibull.* quidam leg. *neruos*, sed male.

Quod vero addit *Scalig. in Conjectan. ad Varro. 4. L. L. 24. edit.* veter. hujusmodi cervos a *Lucano* vocari *brachia* 3. 387. et 4. 266., non omnibus probatur.

CERYCIUM, ii, n. 2. κέρυκιον. *Cericia* in plur. num. insignia pacis, quæ proferuntur a caduceatoribus, nempe caduceus. Græca vox est, a κέρυξ legatus: et Latinis litteris scripta legitur *Dig. 1. 8. 8. § 1.* in quibusdam editionibus. — Reperitur etiam *ceryceum* in singulari pro caduceo *Mercurii. Capell. 4. p. 95.* Cum *Cyllenius ceryceo* geminus anguis assurgens allambere feminam crebris linguarum micatibus attentaret.

CERYX, ycis, m. 3. κέρυξ, Græca vox præconem, vel caduceatorem, vel legatum significans. *Ceryces* Athenis nobilissimæ familiæ homines fuere, a *Ceryce* Neptuni, vel, ut alii volunt, *Mercurii* filio originem et nomen trahentes, ex quibus fere eligebantur summi sacrorum *Cereri* antistites. At *Ceryx* non is tantum vocabatur, qui *Cereri* mysteria curabat, sed etiam qui summo fangebatur officio, et rempublicam administrabat. *Seneca Tranquill. 3.* Non vis enim, nisi consul, aut prytanes, aut ceryx, aut sues administrare rempublicam. *Inscript. apud Romanelli Topograf. Napol. T. 1. p. 360.* PLISTENES LEOPHRO-NIS CERYCIBYS ET POPULO PRÆSENTIBYS ANTE PORTICVM XYLOLYCHNVCVM PROSERPINÆ D. — Addunt quidam et locum *Nepolis Alcib. 4.*, sed est ibi dubia lectio.

CESSPES, itis, } *V. CÆSPES cum derivatis.*
CESSPICATOR, etc.

CESSANS, antis. *V. CESSO.*

CESSATIO, ōnis, f. 3. actus cessandi, intermissio, quies, otium (*It. cessazione, intralasciamento; Fr. repos, cesse, relâche; Hisp. cesacion, discontinuacion, interrupcion; Germ. das Nachlassen, die Unterlassung einer Thätigkeit, die Rast; Angl. a ceasing, loitering, cessation, intermission*). Occurrit — a) Fere de personis. *Plaut. Pæn. 4. 2. 103.* Id negotium institutum est, non datur cessatio. *Cic. 1. Legg. 3. 10.* Legatio aut ejusmodi quæpam cessatio libera atque otiosa. *Id. 1. Nat. D. 36. 102.* Epicurus, quasi pueri delicti, nihil cessatione melius existimat. *Id. 1. ibid. 37. 102.* Deum sic feriatum volumus cessatione torpere, ut si se commoverit, vereamur, ne beatus esse non possit. *Quintus Cic. apud Cic. 16. Fam. 26. 2.* Eliam quod scribas, non habebis, scribito tamen, ne furtum cessationis quasivisse videaris. *Gell. 1. 25.* Cessatio pugnae pacticia. *h. e. quies armorum, induciæ. Adde Dig. 32. 35. 2.* — Cessationem pro morbi impedimento dicit *Fulgat. Ital. Exod. 21. 18.* Si autem rixabuntur duo viri, et percusserit aliquis ex his proximum suum lapide aut pugno aut ferro, et non fuerit mortuus, decubuerit autem in lecto suo; et si exsurrexerit homo et ambulaverit cum baculo, innocens erit qui percussit; tantum quod cessationes ejus dabit et curationes. — Apud *JCtos* est etiam mora, quæ lege premitur. *Dig. 37. 2. 6; Fragm. Vatic. § 228. et Cod. Theod. 2. 32. 2.* — b) De inanimis. *Colum. 2. R. R. 1. 3.* Seu sponte, seu quolibet casu destituta homus, cum repetita esset cultu, magno fenore cessationis colono respondet.

CESSATOR, ōris, m. 3. qui cessat et intermitit, iners, piger. *Cic. 3. ad Q. Fr. 5. 6. § 6.* De libris, *Tyranio* est cessator. *Id. 9. Fam. 17. 3.* Hæc tibi antea non rescripsi, non quod cessator esse solem, præsertim in litteris, sed etc. *Horat. 2. Sat. 7. 100.* nequam est cessator *Darus. Colum. 11. R. R. 1. 16.* Dicit vix potest, quid novus operarius ignavo et cessatore præstet. *Capell. 7. p. 236.* nec jugalis Cessator intricatus *Tardabo fulera lecti.*

CESSATRIX, icis, f. 3. quæ cessat. *Tertull. 1. advers. Marcion. 24.* Quomodo perfecta defenditur bonitas, ex majore parte cessatrix?

CESSATUS, a, um. *V. CESSO.*

CESSICIUS vel cessitius, a, um, adject. (cedo) ad cessionem pertinet, cui ceditur, et qui ceditur. *Cajus 1. Institut. 169.* Is, cui ceditur tutela, cessicius tutor vocatur: quoniam mortuo, aut capite deminuto, revertitur ad eum tutorem tutela, qui cessit: ipse quoque qui cessit, si mortuus, aut capite deminutus sit, a cessicio tutela discedit, et revertitur ad eum, qui post eum, qui cesserat, secundum gradum in tutela habuerit. Sed quantum ad agnatos pertinet, nihil hoc tempore de cessicia tutela queritur. *Adde Ulp. Regular. 11. De tutelis 7.*

CESSIM, adverb. (cedo) retro, retrorsum, cedendo. *Farro* apud *Non.* p. 247. 26. et p. 276. 9. *Merc.* Cum domum ab illo cessim revertero. ubi aliqui scribunt cossim. *Justin.* 2. 12. 7. At vos, commissio praelio, ite cessim, inhibete remis, et a bello discedite. *Apul.* 2. *Met.* Lagens officio cessim debescens patescens. h. e. quæ os habet retro ductum, expansum et patens. *Id.* *ibid.* Hæc, inscens grabatulo, super me cessim residents. *Alui perperam utroque in loco legunt sensim.* *V. PENDULUS. Alfien. Dig.* 9. 2. 52. § 2. Plostrum cessim ire cepit. *Cf. ibid.* 21. 1. 43. *pr. Veget.* 5. *Veterin.* 22. 1. *Schneid.* Cessim repelli. *Capell.* 7. p. 271. Abire cessim. *V. COSSIM.*

CESSIO, ðois, f. 3. proprie est cedendi sive retrocedendi actus: sed occurrit in re juridica tantum, et ¶ 1. Est legalis actus, quo alicujus rei possessio ac proprietas alteri traditur. Duplex autem fuit cessio, scilicet — a) Antiquior et quidem severior. *Cic. Top.* 5. 28. Abalienatio est ejus rei, quæ mancipi est, aut traditio alteri nexu, aut in jure cessio. *Fragm. Patic.* § 47. Per in jure cessionem. Adde *Cajum* 2. *Instit.* 31.; *Ulp. Sentent.* 19. 9.; et *cf. Dig.* 42. tit. 3., qui est de cessione bonorum. — b) Altera vero cessio fuit liberior et recentior, de qua *Dig.* 39. 3. 9. et 17., et 46. 3. 78. ¶ 2. Cessio diei est accessio temporis, quo incipit deberi æs alienum. *Ulp. Dig.* 36. 2. 7. Heredis aditio morani legati quidem petitioni facit, cessionis diei non facit. *V. CEDO, is.*

CESSITUS, a, um. *V. CESSICUS.*

CESSO, as, avi, atum, are, 1. Part. Cessans sub A. 1.º a.; Cessatus sub A. 3.º; Cessaturus sub B. 1.º a. — Cesso est frequentativum, vel rectius intensivum a cedo, is, et significat cedere ab opere illudque intermittere, desistere ab agendo; et fere in malam partem (*V. Homonym.* in fin.): et dicitur de his, qui segnitæ aut tædii causa agere desinunt et otium sectantur; hinc est etiam otiosi, vacare, nihil agere (*It. cessare, intralasciare, oziare; Fr. cesser, discontinuer, être oisif, chômer; Hisp. cesar, discontinuar, estar ocioso, holgar; Germ. nachlassen, zögern, säumen, rasten, feiern, faulenzien, träge oder unthätig sein; Angl. to cease, give over, intermit, be idle, toiter*). Occurrit autem A) de personis, et B) de inanimitis.

A) Cessare dicuntur, qui agere desinunt et otium sectantur et plurimis quidem rationibus. Usurpatur autem — 1.º Absolute. — a) Generalim. *Plaut. Pseud.* 1. 3. 12. It dies, ego mihi cesso: i præ, puer, h. e. ego meo mihi incommode et damno differo aut moror. Adde *eumd.* eodem sensu *Epid.* 3. 2. 8. *Ter. Adelph.* 4. 2. 49. *Æschinea* odiosus cessat, prandium corrumpit. *Cf. eumd.* *ibid.* 4. 2. 23. *Cic. Prov. cons.* 7. 15. Alterum, si tabellarii non cessarint, necesse est paucis diebus pœniteat audere. *Id. Senect.* 6. 18. Nisi forte ego vobis cessare nunc videor, cum bella non gerō. *Id.* 3. *Nat. D.* 39. 94. Cur tam multos deos nihil agere et cessare patitur (*Epicurus*)? cur non rebus humanis aliquos otiosos deos præficiat? *Cf. eumd.* 1. *ibid.* 9. 22. Isto tam immenso spatio, quæro, cur pronæ vestra cessaverit? labore me fugiebat? Adde *eumd.* 1. *ibid.* 37. 102., 3. *Off.* 1. 1. et 2. *Att.* 6. 1. *Liv.* 36. 5. *Chalcide.* Antiochus, ne cessaret per hibernorum tempus, partim ipse sollicitat civitatum animos etc. Adde *eumd.* 35. 18. *Virg.* 3. *Æn.* 430. Præstat Trinacrii metas lustrare Pachyni Cessantem, longos et circum spectare cursus. h. e. morantem in legendis Siciliæ littoribus et longius lter facientem. *Horat.* 1. *Od.* 35. 15. Concitare cessantes ad arma. *Id.* 1. *Ep.* 2. 70. Quod si cessas aut strenuus antea, Nec tardum operior, nec præterdentibus insto. Adde *eumd.* 1. *ibid.* 7. 57. *Ovid.* 4. *Met.* 37. Dum cessant famulæ, commentaque sarra frequentant. Adde *eumd.* 5. *ibid.* 440. *Phædr.* 1. 9. 5. Ubi pernicietas Nota, inquit, illa est? quid illa cessarunt pedes? *Curt.* 3. 11. 5. Non timido, non ignavo cessare tum licuit. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 10. 10. (25). de apibus. Cessantium inertiam notant, castigant mox. — b) Specialim in hortationis formulis quid cessas? quid cessatis? cur cessas? vel etiam cessas? i. e. quid moraris, differs, tardus es et negligens in agendo? *Ter. Andr.* 5. 8. 15. Quid stas? quid cessas? *Id. Phorm.* 2. 1. 22. Sed quid cessas hominem alire et blande alloqui? Adde *Tibull.* 2. 2. 10.; *Senec. Brev. vit.* 9. et *Curt.* 4. 16. 5. Huc pertinent et illa *Ter. Heaut.* 5. 9. 9. Sed interim quid illic jam dudum gnatus cessat cum Syro?

h. e. quid moratur? *Id. Adelph.* 4. 5. in fin. Sed cesso ire intro, ne moræ meis nuptiis egomet siem? h. e. aed quid moror intrare? *Id. Eun.* 5. 6. 26. Cesso hic intro irrumpere? *Id. Heaut.* 3. 1. 1. Cesso pultare ostium vicini? *Virg.* 6. *Æn.* 51. Cessus in vota precesque, Tros ait, Aenea? cessas? Adde *Tibull.* 3. 6. 57. — c) Passive impersonaliter. *Ter. Adelph.* 4. 4. 21. Cessatum usque adhuc est, nunc porro expergiscere. Adde *Liv.* 22. 50., 30. 10. et 35. 12. et 18.; *Virg.* 11. *Æn.* 288., et *Curt.* 9. 10. 17. — d) Cessare dicitur et qui otio indulget. *Horat.* 2. *Ep.* 2. 183. Cur alter fratrurn cessare et ludere et ungi præferat. *Propert.* 3. 22. 15. venias hodie: cessabimus una. h. e. otio indulgebimus. *Id.* 1. 11. 1. Cessans mediis Bajis. h. e. immorans et otians. Adde *Ovid.* 2. *Amor.* 18. 3. et 3. *ibid.* 10. 35. — e) Item qui in judicio non comparere statuto tempore, aut actiones peragere desistant. *Sueton. Claud.* 15.; *Callistrat. Dig.* 49. 14. 2. § 4. et *Ulp.* *ibid.* 47. 10. 17. § 20. — f) Item cessare dicitur qui errat et peccat. Hoc enim faciunt, qui ab officio cessant, et, quod debent et possunt, præstare omittunt. *Horat.* 2. *Ep.* 2. 14. semel hic cessavit, et, ut fit, In scalis latuit metuens pendens habena. *Id. Art. P.* 337. Sic mihi quid multum cessat, fit Cherilus ille. Adde *Quintil.* 1. 10. 4. — 2.º) Addita re, a qua quis cessat vel desistit, fere cum aliqua præpositione. *Cic. Senect.* 5. 13. Gorgias centum et septem complevit annos, neque unquam in suo studio atque opere cessavit. Adde *Liv.* 35. 35. et 45. 24.; et *Curt.* 9. 6. 21. *Virg.* 6. *Æn.* 51. cessas in vota precesque? *V. superius* sub b. *Liv.* 4. 27. Nec, ex quo castris castra collata sunt, cessatum a levibus praeliis est. Adde *eumd.* 34. 16. et *Tac.* 3. *Ann.* 28. *Flor.* 1. 10. Sic quidem viri: sed ne quis sexus a laude cessaret, ecce et virginum virtus. h. e. nihil ageret laude dignum. — Et cum Ablativo sine præpos. *Liv.* 42. 6. Cessare officio. Adde *eumd.* 1. 48. — Cum Accus. et præp. apud *Cic.* 3. ad *Q. fr.* 1. 4. § 14. Cicero noster, dum ego absum, non cessavit apud rhetorem. h. e. non cessavit audire rhetorem. — 3.º) Cum addito Accusativo quantitat. *Ter. Eun.* 4. 4. 5. Paululum si cessassem, domi non offendissem: ita jam adornabat fugam. *Virg.* 7. *Ecl.* 10. Et si quid cessare potes, requiesce sub umbra. *Horat.* *Art. P.* 337. qui multum cessat. *V. superius* sub 1.º f., et adde *Curt.* 7. 15. — Hinc et passive cessata tempora apud *Ovid.* 10. *Met.* 669. Illa moram celeri cessataque tempora cursu Corrigit. h. e. intermissa, neglecta. Eodem modo locutus est *Sil.* 5. 533. — 4.º) Cum Infinito rei, a qua quis desistit, aut quam differt. *Plaut. Pers.* 4. 4. 3. Numquid in principio cessavit verbum docte dicere? h. e. omisit, neglexit. Adde *eumd.* *Epid.* 3. 2. 8.; et *Ter. Andr.* 2. 2. 8. et 5. 2. 4., *Heaut.* 3. 1. 1. et 4. 5. 9., *Phorm.* 2. 3. 30., *Eun.* 5. 6. 28. et *Heaut.* 5. 1. 29., quorum nonnulla videsis superius allata sub 1.º b. *Cic.* 11. *Att.* 11. 2. Ille non cessat de nobis detrudere. Adde *Horat.* 3. *Od.* 27. 58. et 1. *Ep.* 19. 14.; *Curt.* 6. 11. 14. et *Martial.* 11. 87.

B) Usurpatur etiam de iuanimitis, quæ cessare dicuntur, cum vacant, nihil agunt, quiescunt, deficiunt, locum amplius non habent. Occurrit — 1.º) Absolute, et quidem — a) Generalim. *Lucret.* 2. 79. Si cessare putas rerum primordia posse Cessandoque novos rerum progignere motus. *Horat.* 1. *Od.* 27. 13. Cessat voluntas? non alia biham mercede. h. e. recusat, renuit? *Id.* 3. *ibid.* 19. 19. Cur Berecynthiæ cessant flamina iibæ? *Id.* 1. *Ep.* 2. 31. in inedios dormire dies et Ad strepitum citharæ cessatum ducere curam. *Id.* 3. *Od.* 28. 8. Diripere horreo cessantem ampboram. h. e. ex qua diu vinum defusum non est. *Id.* 1. *Ep.* 15. 6. Cessantem nervis elidere morbum. h. e. diu immorantem, contumacem. *Tibull.* 2. 1. 6. Et grave suspensio vomere cessat opus. *Propert.* 3. 13. 47. At nunc desertis cessant sacraria lucis. *Ovid.* 8. *Met.* 278. solas sine ture relictas Præteritæ cessasse ferunt Letoidas aras. *Id.* 4. *Fast.* 804. Et cessaturæ supposuisse casæ. *Id. Heroid.* 6. 17. Cessat officium. *Id.* 4. *Trist.* 7. 5. pietas. *Id.* 3. *ibid.* 2. 29. Cessantia facta. h. e. tarda. *Curt.* 10. 5. 16. Quia oculorum cessabat usus. *Seneca Herc. fur.* 1092. Vento cessante. *Sueton. Cæs.* 76. Repentina consulis morte cessans honor. *Id. ibid.* 58. copiae. *Id.* *Aug.* 42. cultura agrorum. *Plin.* 34. *Hist. nat.* 8. 19. (52). Cessavit deinde ars, ac rursus Olympiade civ. revixit. *Plin.* 2. *Ep.* 4. Quod cessat ex redditu, frugalitate suppletur. *Id. Paneg.* 31. Cessat Nilus.

Lucan. 3. 68. Cessantes Austri. *Martial.* 12. 1. Retia dum cessant latratoreque Molossi. *Gell.* 1. 23. Pugna cessat, bellum manet. *Sever. Æt.* 175. terra, introrsus cessante solo, trahit undique venas. h. e. cedente, debescens, biante. — b) Specialim cessare dicuntur agri, cum non scuntur. *Virg.* 1. *G.* 71. Alternis idem tonsas cessare novales etc. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 23. 52. (191). Gracilior terra et in anoum tertium cesset. *Lucan.* 3. 451. Solum cessans aratro, colli intermissus. Et passive. *Ovid.* 4. *Fast.* 617. Largaque provenit cessatis messis in arvis. *Cf. Paulin. Nolan. carm.* 6. 48. secundaque viscera fecit Conjugis, effeto quæ jam cessabat in ævo. h. e. quæ non pariebat. — c) Item specialim a Jurisconsultis cessare dicuntur ea, quæ deficiunt et locum amplius non habent. *Ulp. Dig.* 39. 1. 1. Cessat edictum. *Id. ibid.* 42. 9. 10. actio. *Id.* 47. 10. 17. § 1. actio injuriarum. *Id.* 42. 8. 10. § 1. revocatio. *Paul.* *ibid.* 13. 4. 10. arbitrium iudicis. Et *ibid.* alibi sæpe. — 2.º) Cum addito rei, a qua aliquid cessat. — a) Fere per præpos. aliquam. *Liv.* 29. 18. Ne nunc quidem aut in duribus aut in militibus vestris cessat ira deæ. *Seneca Ep.* 12. Jurat in nulla re cessare curam suam. *Id. Med.* 406. Numquam meus cessabit in pœnas furor crescatque semper. *Rursus Liv.* 5. 42. Nec ullum erat tempus, quod a novæ semper alicujus cladis spectaculo cessaret. — b) Per Ablat. sine præpos. *Lucan.* 4. 24. Prima dies belli cessavit Marte cruento. h. e. fuit sine ullo praelio. — c) Cum Dativo, cessare alicui rei est ita vacuum esse, ut alicui rei operam dare queas: uno verbo, vacare. *Propert.* 1. 6. 21. At tua non ætas unquam cessavit amor; Semper et armata cura fuit patriæ.

Homonym. Cessare a pluribus homonymis differt scilicet

1.) A verbo cunctari: namque cunctatur qui nondum agere cepit, et priusquam ad agendum accedat, aut incertus hæret, aut prudens omnia animo advertit ac pendet; cessat vero qui inceptum opus intermitit, qui fere segnitæ aut tædii causa agere desinit. *Liv.* 35. 18. Tantum non cunctandum, neque cessandum esse. *Id. ibid.* 33. Parate animos dextrasque, ne quis in eo, quod me viderit facientem, cesset; qui cunctatus fuerit et suum consilium meo interponet, sciat sibi redditum ad penates non esse. Adde *Senec. Brevit. vitæ* 9.

2.) Desinere et desistere significant plenam perfectamque ab opere semper fere absoluto cessationem; intermittere est in tempus mittere cum spe consilioque resumendi; requiescere est opus intermittere, ut vires reficiantur; contra cessare est voluntarie, per segnitæm aut tædium, ab opere nondum absoluto desistere sine consilio resumendi. *V. Homonym.* in fine v. DESINO. Hinc cessanti tantum moralis turpitudinis nota iauritur, ut recte *Ernesti* p. 486. Cessatio pigrum et cunctantem arguit; in termissio est operis destinati, ut quiescas aut aliud agas. *Donatus ad Ter. Eun.* 3. 1. 15. Cessat desidiosus, requiescit fessus. *Virg.* 7. *Ecl.* 8. Iluc ades, o Melibœe, caper tibi salvus et hæc, Et, si quid cessare potes, requiesce sub umbra. h. e. si abs te impetrare potes, ut cesses, requiesce.

CESSUS, a, um. *V. CEDO, is.*

CESTICILLUS vel cesticillus, i. m. 2. Cesticillus appellatur circulus, quem superponit capiti, qui aliquid est latus in capite. Hæc *Paul. Diac.* p. 45. 1. *Müll.* Alii leg. cestillus: alii, inter quos *Salmas.* in *Exercitat. Plin.*, malunt circitellus, vel circitellus. Si cesticillus magis placeat (ut ex optimis Codicibus edidit *Müll.*), erit a cestus, quod cingulum significat. *Voss. in Etymol. V. Bullett. dell' Instit. archeol.* a. 1843. p. 119., et *Bullett. archeol. Nap.* T. 2. p. 58.

CESTICUS, a, um. *V. CESTICUS.*

CESTIFER, eri, m. 2. qui cestum fert, lictor, qui Romæ magistratui apparebat, et virga populum submovebat, idem ac viator; in Græcia agonothetas in sacris certaminibus comitabatur, et athletarum errata flagello bubulo coercerebat: sequiori vero tempore apud Italos virga seu baculo argenteo usus magistratus, collegia et viros principes honoris causa præcedebat; hunc Itali bidello seu mazzetiere vocant. *Gloss. Isid.* Cestiferum (corrigere cestifer) qui flagellum portat, et *ibid.* Viatorus et statim cestifer. *Cf. Nol. Tir.* p. 61. Viatorus, cestifer. *V. TIRO et CISTIFER.*

CESTUS, i. *V. CESTUS.*

CESTRON vel latine positio cestrum, i, n. 2., κέστρον, viriculum quo in ebore, aut cornu scalpitur.

Plin. 35. *Hist. nat.* 11. 41. (149). Pingere cestro in chore. — Quidam minus recte putant derivari a *credo*, is, et *castrum* scribunt, cum sit a *xéw* *findo*.

CESTROS, i, f. 2., *ἑστρος*, Græcis eadem verba est, quæ *vettonica* Latinis, teste *Plin.* 25. *Hist. nat.* 8. 46. (64). A *Forcellino* neutro genere effertur.

CESTROSPHENDONE, es, f. 1. *κεστροσφενδών*, genus teli habens bipalme spiculum hastili semicubitali crassitudine digiti infixum, et pinnas tres, velut sagitta, ad libram circumdantibus, quo primum usi sunt milites Persei bello Macedonico adversus Romanos. Nomen habet a *ἑστρον* vel *ἑστρον*, quod telum verum simile significat, et *σφενδών* *funda*, quia fundā, velut glans, eminus iaciebatur. *Liv.* 42. 65.

CESTRŌTUS, a, um, adject. *κεστροτός*, cestro insculptus. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 45. (126). Cestrŏta cornua. *V. CESTROTUS*.

CESTRUM, i, *V. CESTRON*.

CESTUS, us, *V. CESTUS*.

CETA, æ, *V. ZETA*.

CETARIA, um, n. plur. 3., vel

CETARĪAT, arum, f. plur. 1. *V. voc. seq.*

CETARĪUS, a, um, adject. (a *ἑστρο*; *bellua marina*), qui ad magnos pisces marinos pertinet: sed occurrit tantum

Cetarius, ii, m. 2. absolute, substantivorum more; et est genus piscatorum, quod majores pisces caput, et salsamentis condit, ut vendat; dictum ab eo, quod cete in mari majores sunt piscium genera. *Ter. Eun.* 2. 26. Cetarii, lanii, coqui, sartores, piscatores, aucupes. *Farro* apud *Non. p.* 49. 15. *Merc.* Non animalis cetarios, cum videre volunt in mari thynnus, ascendere in malum etc. *Colum.* 8. *R. R.* 17. 12. Salsamentorum omnium purgamenta, quæ cetariorum officinis excurrunt. Adde *Donatum* ad *Ter. loc. cit.*, et cf. *Cic.* 1. *Off.* 42. 150. — *Cetarius* inscriptus est etiam liber cuiusdam *C. Matii*, in quo tradebatur ratio salicendorum et condicendorum piscium, teste *Colum.* 12. *R. R.* 46. 1.

Cetaria, æ, f. 1. subadi piscina, vel

Cetarium, ii, n. 2. absolute, substantivorum more. — *Charis.* 1. p. 100. *Putsch.* docet auctoritate *Plinii Secundi*, hanc vocem in neutro genere esse tertie declinationis, et *cetariis* dicendum esse in Dat. et Abl. plurali, ut *mœnia mœnibus*, *ilia ilibus*: nihilominus *cetariis* dictum esse a *Pomponio Secundo* ad *Thraseam*. — Ceterum occurrit tantum Nominalivus plur. num. *cetaria* apud *Horat.*, Accusativus plur. num. *cetarias* apud *Plin. Hist. nat.*, et Dativus plur. num. *cetariis* apud *eumd.* *Plin.* locis infra citatis. — *Cetaria* aut loca stagnantia in littoribus maris, quo majores pisces statis aut temporibus convenire, et a piscatoribus, qui ea loca de industria nanciscuntur et parant, ubere præda capi, juxtaque saliri solent. *Horat.* 2. *Sat.* 5. 41. Plures adnabant thyini, et *cetaria* crescent. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 15. 10. (49). Scombrī Hispaniæ *cetarias* repient, thynnīs non commœntibus. Adde *eumd.* 37. *ibid.* 5. 17. (66), ubi Accus. plur. *cetarias* rursus occurrit. *Id.* 31. *ibid.* 8. 43. (94). Garum e scombro pisce laudatissimum fuit in Carthagini *cetariis*. Adde *eumd.* 9. *ibid.* 30. 48. (91), ubi *cetariis* rursus occurrit.

CETE, *V. CETOS*.

CETĒRA vel *cætera*, æ, *V. CETERUS*.

CETĒRA vel *cætera*, adverb. Proprie est Accusativus pluralis numeri, qui adverbii more, eleganti hellenismo, adhibetur, et significat quantum attinet ad cetera. Occurrit autem — a) Cum Adjectivis, aut cum Substantivis, quæ Adjectivorum vicem gerunt. *Sall. Jug.* 19. Rex Boecbus, præter nomen, cetera ignarus populi Rom. *Id. Fragm.* 196. 13. Imperii prolatandi percupidus habebatur, cetera egregius. *Liv.* 1. 32. Quia proximum regnum, cetera egregium, ab una parte haud satis prosperum fuerat. *Id.* 1. 35. Virum cetera egregium, secula ambitio est. *Virg.* 3. *Æn.* 593. dira illuvies inmissaque barba, Consertum tegmen spinis, at cetera Grajus. *Horat.* 4. *Od.* 2. 59. Qua notam duxit, niveus videri, Cetera fulvus. *Id.* 1. *Ep.* 10. 2. hac in re scilicet una Multum dissimiles: et cetera præne gemelli. (*Forcellinus* cum multis veteribus edit. legebat ad cetera; atque hanc dicendi rationem, una tantum *Horatii* auctoritate fretus, singulari paragrapho distinxerat). *Id.* *ibid.* v. 50. Excepto, quod non simul esses, cetera lætus. *Fellei.* 2. 46. Vir cetera faustissimus. *Id.* 2. 119. Legatus Vari, cetera quietus, diri auctor exempli. *Ovid.* 3. *Pont.* 2. 87. Extitit hoc unum quo non

convenerit illis: Cetera par concors et sine lite fuit. Adde *eumd.* 9. *Met.* 99. *Fronto* ad *Antonin.* *Pium Ep.* 4. Quincuncem bonorum suorum nobis reliquit testamento cetera honesto, quod ad verba vero attinet, inconsiderato. *Pers.* 5. 122. Cum sis cetera fossor. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 15. 16. (40). Feram equina juba, cetera tauro similem. Adde *eumd.* 12. *ibid.* 7. 13. (25), et 22. *ibid.* 25. 64. (133); *Sueton.* *Cal.* 50; *Tac.* 6. *Ann.* 42., *Germ.* 29. et *Agrie.* 16.; *Apul.* 1. *Florid.* 3.; et *Pullad.* 3. *R. R.* 26. — b) Cum Verbis. *Ennius* apud *Servium* ad *Virg.* 9. *Æn.* 656. Cetera, quos peperisti, ne cures. *Plin.* *Mil. glor.* 3. 3. 53. Quiescens cetera. *Virg.* 9. *Æn.* 654. primam hanc tibi magnus Apollo Concedit laudem et paribus non invidet armis: Cetera parce puer. *Cf. Sil. It.* 17. 286. *Martial.* 13. 84. Visceribus bonus est, cetera vile sapit. *Sil. It.* 2. 332. nam cetera non latet hostis.

CETĒRO vel *cætero*, adverbium *Plinio* familiarissimum, idem ac ceterum: proprie vero est Ablativus singularis numeri et neutrius gen. a *ceterus*. *Plin.* 3. *Hist. nat.* 11. 16. (105). Cetero intus in secunda regione Beneventum. *Id.* 6. *ibid.* 3. 4. (7). Hoc solum ebur est; cetero et in bis villitis ossea. Adde *eumd.* 10. *ibid.* 63. 83. (178), 20. *ibid.* 6. 23. (57), 10. *ibid.* 1. 1. (1), 10. *ibid.* 44. 61. (126), 10. *ibid.* 48. 68. (133), et alibi sæpe. — Semel tantum de tempore occurrit apud *eumd.* *Plin.* 10. *Hist. nat.* 58. 79. (159). Palumbes incubat femina post meridiani in matutinum, cetero mas.

CETĒROQUI vel *cæteroqui*, et *ceteroquin* vel *cæteroquin*, adverb. Recentiores philologi putant constatum ex *cetero* et *quo*, hoc est *qui*; ut *alioqui* ex *alio* *quo*. *V. ALIOQUI*. — Ceteroqui eandem vim habet ac ceterum, vel *alioquin*. *Cic.* *Orat.* 25. 83. Quem, nisi quod solum, ceteroquin recte quidam vocant Atticum. *Id.* 6. *Fam.* 19. 1. Si modo tecti satis est ad conitulum nostrum recipiendum, ceteroqui mihi locus non displicet. *Id.* 9. *ibid.* 10. 8. Ego ceteroqui animo non æquo fero; unum vireor ne hasta Cæsaris refringerit. Adde *eumd.* 12. *Att.* 3. 1., 14. *ibid.* 16. 1., 16. *ibid.* 4. 1. et 1. *Nat.* D. 22. 60.; *Dig.* 28. 5. 35. § 3. et 49. 14. 29.; et *Gell.* 20. 1.

CETĒRUM vel *cæterum*, adverb. De scribendi ratione *V. CETERUS* sub init. — Ceterum proprie est Accusativus neutrius generis a *ceterus*, qui adverbii more usurpatur et significat quod reliquum est, quantum ad reliqua (It. *nel rimanente*, *del resto*, *per altro*; Fr. *au reste*, *du reste*, *d'ailleurs*; Hisp. *en quanto a lo restante*, *a otra parte*; Germ. *das Uebrigte anlangend*, *was d. Uebrigte betrifft*, im Uebrigsten, *übrigens*, *ausserdem*, *abgesehen davon*; Angl. *as for the reste*, *however*). Occurrit § 1. Adverbii more simpliciter, et — a) Fere præponitur aliis propositionibus vel membri verbis. *Plaut. Bacch.* 4. 4. 51. Enim nil nisi ut anetis impero; ceterum quantum habet me poscitate aurum, ego dabo. *Ter. Phorm.* 1. 2. 91. Nunc amitte, quæso, hunc; ceterum postea si quidquam, nil precor. *Cic.* 2. ad *Q. fr.* 14. 1. Ego me in Cumano et Pompejano, præterquam quod sine te, ceterum satis commode oblectabam. *Sall. Jug.* 2. Quo magis pravitæ eorum admiranda est, qui dedit corporis gaudiis per luxum et ignaviam ætatem agunt, ceterum ingenium inculcum atque socordia torpescere sinunt. *Nepos Eutimen.* 8. Quarum (vitarum) breviter per loca deserta, quæ nemo incolebat propter aquæ inopiam, ceterum dierum erat fere decem. *Liv.* 1. 24. Fœdera alia aliis legibus, ceterum eodem modo omnia sunt. *Curt.* 4. 1. 18. Vos quidem maci virtute estote, qui primi intellexistis, quanto inajus esset regnum fastidire quam accipere: ceterum date aliquem regiæ stirpis etc. *Sueton. Galb.* 16. Atque eo quidem nomine omnes exacerbavit, ceterum prætorianos etiam metu et inlignitate commovit. — Elegans est usus in illo *Livii* 38. 55. Ceterum ad hunc nimis æquum, aut iniquum prætorum etc. Lege integrum locum. — b) Raro admodum, et apud *Plautum* solummodo, aliis membri verbis postponitur. *Plaut. Capt.* 5. 3. 12. Argentum accepi, nil curavi ceterum. *Id. Epid.* 4. 2. 76. Numquid me vis ceterum? *Id. Pers.* 4. 6. 26. Numquid ceterum vultis? § 2. Sæpe ceterum, nisi amissa, profecto imminutā adverbii vi, tamquam particula usurpatur, quæ significamus rem, quam subimus, cum præcedentibus quidem conjungi, sed alia tamen ac diversa ratione: adeoque servit transitionibus. Occurrit autem — a) Cum plenæ periodi vel absolute

orationis membra introducuntur, præcipue apud *Sallustium* et *Curtium*. Sic *Plaut.* *Truc.* 4. 3. 72. Filium istinc tuum te meliast repetere. Ceterum uxorem, quam primum potest, abduce ex ædibus. *Ter. Hecyr.* 3. 3. 29. Si unquam erga te animo esse amico sensisti eum, mi Pamphile, sine labore hanc gratiam te ut sibi des pro illa, nunc roga. Ceterum de reducenda id facias, quod in rem sit tuam. *Sall. epist. Mithr.* Scio equidem tibi magnas opes virorum, armorum et auri esse; et ea re a nobis ad societatem, ab illis ad prædam peteris. Ceterum consilium est Tigranī, regno integro, meis militibus procul ab domo bellum conficere etc. *Curt.* 3. 1. 4. Itaque color ejus (fontis) placido mari similis locum poctarum mendacio fecit: quippe traditum est, Nymphas — in illa rupe considerare. Ceterum quamquam intra maros fluit, nomen suum retinet etc. Adde *eumd.* 3. 3. 7., 3. 6. 13., 3. 13. 17. et alibi sæpe; *Colum.* 8. *R. R.* 8. 5.; *Sueton.* *Cæs.* 4. et 16.; et *Quintil.* 6. 1. 8. — Occurrit etiam si altera loquatur persona, quæ tamen de rebus notis sermonem ingerat. *Ter. Eun.* 1. 2. 7. Ceterum de exclusione verbum nullum. *Forcellinus* h. l. ad præced. paragr. retulit. *Id. Ter. Adelph.* 4. 7. 18. Ceterum, placet tibi factum, Micia? — b) Item usurpatur, cum singula orationis membra vel periodi non absolute ita subduntur, ut præcedentibus advesentur vel opponantur; adeoque ceterum per sed aut verum explicari possit. *Ter. Eun.* 3. 1. 60. Bene dixit: ac mihi istue non in mentem venerat. *Ga.* Ridiculum: non enim cogitaras: ceterum idem hoc tute melius quanto invenisces. *Sall. Jug.* 14. Qui vestram amicitiam diligenter colerent, eos multum laborem suscipere, ceterum ex omnibus maxime tutos esse. *Id.* *ibid.* 52. Ipsi pares, ceterum opibus disparibus. Adde *eumd.* 15., 83., 108. et alibi; et *V. Dietsch.* ad *Sall. Cat.* 51. *Liv.* 3. 71. Eo rem se vetustate obliteratam, ceterum sum memorie infixam afferre. *Id.* 2. 3. Cum haud cuiquam in dubio esset, bellum ab Tarquinis imminere, id quidem spe omnium serius fuit. Ceterum, id quod non timebant, per proditorem prope libertas amissa est. *Id.* 42. 50. Ibi aliquandiu diversis sententiis certatum est. Erant quibus vel stipendium pendendum, vel agri parte cedendum; quidquid denique aliud pacis causa patiendum esset, non recusandum videbatur: ceterum multo major pars ferocioris sententiæ erat. Adde *eumd.* 9. 21., 21. 6. et 9. 26. *Curt.* 3. 8. 7. Itaque Græcis nunciare jubet, ipsum quidem benevolentiam illorum gratias agere; ceterum, si retro ire pergit, haud dubie regnum hostibus traditurum. *Sueton. Aug.* 8. Id quidem consilium ut præceptis immaturumque omisit, ceterum urbe repetita bereditatem adit. Adde *eumd.* *ibid.* 66. et *T. b.* 61. *Tac.* 1. *Ann.* 44. Secuti exemplum veterani in Rætiam mittuntur, specie defendendæ provinciæ ob imminentes Suevos, ceterum ut avellerent castris. Adde *eumd.* 12. *ibid.* 59. et 15. *ibid.* 52. — c) Apud *JCIos* frequenter, apud sequioris ævi Scriptores admodum raro, ceterum adjectæ conditioni subditur, et sumitur pro alioqui, hoc est si aliter res sit. *Ulp. Dig.* 42. 1. 15. Non puto eos ultra procedere: ceterum longe res abibit. *Id.* *ibid.* 37. 10. 5. § 4. Desiderandum a prætorē, ne instrumenta in possessionem suam redigat: ceterum decipietur pupillus dum etc. Adde *ibid.* 4. 4. 7. § 2., 4. 4. 9. § 3., 30. 2. 15. § 33. et alibi. *Apul.* 7. *Met.* Quo cæcitæ atque fœtore tandem fugata est a me perniciēs, ceterum titione delirantis Altheæ Meleager asinus interisset. *Tertull. advers. Marcion.* 2. 9. Ita et anima, imago spiritus, solam vim ejus exprimere non valet, id est non delinquendi felicitatem, ceterum non esset anima, sed spiritus. Adde *eumd.* 2. ad *Uxor.* 2.

CETĒRUS vel *cæterus*, a, um, adject. — Scribendum *cætera* cum diphthongo æ etymologi quidam putant, quod sit a Græco *καὶ ἕτερα*. Confirmare videtur *Inscript.* apud *Gruter.* 801. 11. et *Dausg.* in *Orthogr.*, nec dainnare se audere scribit *Cellarius*, multis vero probare nititur *Heumannus*. Verum libri veteres, et lapides plurimi, quos affert *Manutius*, ac præcipue *Marin.* *Frat. Arv.* p. 689., et, quod est instar omnium, *Cenotaphium Pisani* C. et L. Cæsaris, in quo non semel legitur, per e simplex scriptum exhibent. *Cf. et Inscript.* apud *Orell.* 4739. Hæc insuper scribendi ratio ea etiam de causa præferenda, quod, probante *Schæffero* ad *Gregor. Corinth. de dial. ling. Græc.* p. 202., per crasin Doricam, quæ dialecto sæpissime usi sunt Latini, ex *καὶ* contractio

facta fuerit in η , ut ex $\chi\alpha\iota$ $\epsilon\pi\iota$ fit $\chi\eta\pi\iota$, ex $\chi\alpha\iota$ $\epsilon\chi$ fit $\chi\eta\chi$, ex $\chi\alpha\iota$ $\epsilon\phi\alpha$ fit $\chi\eta\phi\alpha$, et alia hujusmodi. Ceterum jam inde ab antiquis temporibus utraque scribendi ratio usuevit; utraque enim non modo in diversis, verum etiam in uno eodemque occurrit monumento, ut in *Inscript.* apud *Orell.* 4860. — Ratione habita etymologia vox est certe conjungenda cum Gr. $\epsilon\tau\epsilon\rho\varsigma$, $\alpha\tau\epsilon\rho\varsigma$, quæ idem ferme significant; nam ceterus est idem quod reliquus (quamvis ab ipso differat: *V. Homonym.* in fin.), alius (*It. restante*, *altro*; *Fr. qui est de reste, qui reste, restant*; *Hisp. el resto, lo restante*; *Germ. der, die, das Uebrig*; *Angl. the reste, residue, remainder*).

A) In singulari numero raro usurpatur. Immo ut et *Charis.* 1. p. 72. *Putsch.* colligere possumus, Nominativus ceterus et Vocativus cetera de industria nunquam usurpati fuisse videntur. Quod si in *Caton. R. R.* 22. Ceterus ornatus domi. apud *Jenson.* 1472. et *Aldum* 1514. legitur: aliæ editiones hæc verba omittunt. — Sunt qui ponunt etiam ceter: sed hoc omnino destituitur exemplis. — Ceteri casus, ut diximus, baud infrequenter occurrunt. *Cato* apud *Gell.* 3. 7. Illoque facto, quod illa milites subduxit, exercitum ceterum servavit. Adde *Sall. Cat.* 59. et *Curt.* 6. 9. 11. Rursus *Cato R. R.* 114. Nec commiscas (hoc vinum) cum cetero vino. Adde *eumd.* *ibid.* 115. *Plaut. Bacch.* 5. 20. Ne balont quidem cum a pccu cetero absunt. *Cic.* 6. *Att.* 2. 5. Jam cetera jurisdictione nec Imperita et clemens. *Id.* 2. *Invent.* 29. 90. Id confirmandum ex cetera diligentia. *Id.* 6. *Verr.* 22. 49. Argentum ille ceterum purum apposuerat — duo pocula non magna, verumtamen cum emblemate. *Id.* 1. *Invent.* 31. 51. Si vestem et ceterum ornatum muliebrem pretii majoris habeat. *Id.* 1. *Verr.* 2. 6. Pro cetera ejus audacia atque amentia. *Id.* 2. *Legg.* 25. 62. Ceteri sumptus. *Sall. Cat.* 52. Vide licet vita cetera eorum huic sceleri obstat. *Id.* *ibid.* 43. multitudo. *Id.* *ibid.* 36. multitudinē. *Id.* *ibid.* 13. cultus. *Id.* *Jug.* 89. aquā pluvialē. *Nepos Datam.* 3. Ornavit torque et armillis aurea ceteroque regio cultu. *Liv.* 34. 36. Veni, ut ad ceteram fidem, sic ad secreta legenda. *Id.* 28. 4. Et imperatori ceteroque exercitui. *Id.* 35. 26. cetera classia prætoria. *Id.* 6. 8. aciem. *Id.* 21. 7. altitudinis. *Id.* 35. 30. copiā militum. *Id.* 42. 48. deprecationē. *Id.* 8. 11. fortunam. *Id.* 40. 12. insecutionem. *Id.* 35. 30. multitudinem. *Id.* 1. 49. scelere. *Id.* 25. 13. accordiā. *Virg.* 3. 6. 63. Cetera (ætās) nec seturæ habilis, nec fortis aratris. *Horat.* 2. *Sat.* 8. 26. nam cetera turba, Nos, inquam, cœnamus aves. Adde *Ovid.* 3. *Met.* 236. et 12. *ibid.* 286.; et *Sueton.* *Cal.* 26. *Ovid.* 8. *Met.* 730. silva. *Fal. Max.* 8. 9. 1. parte corporis. *Sueton.* *Aug.* 24. genere delictorum. *Id.* *Cal.* 52. habitu. *Id.* *Cæs.* 41. numero. *Id.* *Galb.* 20. truncum. *Plin.* 3. *Ep.* 8. reverentiā. *Tac.* 2. *Ann.* 24. mari. *Id.* *Agric.* 17. orbe. *Id.* *Dial.* de orat. 37. manum. *Scribon. Compos.* 20. Ita ut cum cetero corpore caput quoque immergatur. — Hinc

Ceterum, i, n. 2. absolute, substantivorum more occurrit. — a) Generativum. *Plaut. Men.* 1. 4. 6. Elocuta sum convivis, ceterum cura tu. *Liv.* 22. 20. Quid satis in usum fuit, sublato, ceterum omne incensum est. — b) De cetero Idem est ac ceterum. *Cic.* 1. *Fin.* 7. 26. De cetero vellem equidem aut ipse doctrinis fuisset instructor, aut ne deteruisset alios a studiis. Adde *Curt.* 4. 1. 14. et *Plin.* 3. *Hist. nat.* 4. 5. (33.), 11. *ibid.* 26. 32. (94.). et alibi. — De cetero adhibetur etiam cum post res multas ejusdem generis enumeratas transitur ad percensenda alia alterius generis. Hac ratione usurpat *Plin.* 3. *Hist. nat.* 5. 8. (52.), ubi post enumerata oppida, quæ Romanorum coloniæ sunt, transit ad ea, quæ coloniæ non sunt: quasi dicat de cetero ordine. Adde *eumd.* *ibid.* 14. 19. (113.). — Juxta *Forcellinum*, interdum de cetero significat in posterum. *Paul. Dig.* 48. 3. 10. Cum scierint, aibi quoque molestiæ futurum magistratum, si facile solverint vinctos, non indifferenter de cetero facient. Adde *Imp. Justinian. Cod.* 8. 54. 37. — c) In ceterum est quod ad ceterum attinet. *Seneca Ep.* 78. a med. Pax in ceterum paria. — NB. De adverbio CETERO et CETERUM. *V.* superius suis locis.

B) In plurali numero sæpissime usurpatur: et quidem — a) Cum addito Substantivo. *Cato R. R.* 6. Ibi Amineum, — Lucanum serilo; ceteræ vites in quemvis agrum conveniunt. Adde *eumd.* *ibid.* 43. et 54. *Ter. Hecyr.* 4. 2. 25. Quam fortunatus ceteris

sim rebus, absque una hac foret. Adde *eumd.* *Adelph.* 4. 5. 61. *Cic.* 2. *Fin.* 1. 2. Et illum et ceteros sophistas lusus videmus a Socrate. *Id.* 1. *Verr.* 35. 89. Sicut pro sua quæque parte Asiæ ceteræ civitates. Adde *eumd.* *Quinct.* 3. 11. *Cæs.* 1. *B. G.* 35. Edduo ceterosque amicos populi Romani defenderet. *Nepos Att.* 11. Qui L. Julium Mocillam Aulumque Torquatum ceterosque pari fortuna perculos constituerit tueri. *Virg.* 2. *Æn.* 438. ceu cetera nusquam Bella forent. *Fronto ad Antonin. imp.* 1. 4. De elegantia litterarum tuarum quid dicam? nisi te Latine loqui; nos ceteros neque Græcæ, neque Latine. Italice noi altri. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 24. 40. (78). Cum ceteri pisces ova pariant, hoc genus solum animal parit. — b) Haud raro ceteri, ceteræ, cetera absolute quoque occurrunt. *Ter. Andr.* 1. 1. 94. Quia tum mihi lamentari præter ceteras visa est et quia erat forma præter ceteras honesta et liberali. Adde *eumd.* *Eun.* 3. 2. 28. *Id.* *Phorm.* 1. 3. 14. Tu conjicito cetera, quid ego — nunc cupiam. *Cic.* 4. *Fam.* 4. 5. De reliquis, nihil melius ipso est, ceteri et cetera ejusmodi ut etc. *Curt.* 6. 5. 3. Ego ceteris lætus hoc uno torqueor. — c) Præcipue cetera addi solet, cum plura ejusdem generis sint prius enumerata et aliquid, quod facile intelligatur, subicimus. *Cato R. R.* 77. Cetera omnia quasi placentiam facias facito. Adde *eumd.* *ibid.* 118. *Cic. Planc.* 24. 50. Vigilandum esse semper, multæ insidie sunt bonis. nosti cetera. *Id.* *Fat.* 13. 29. deinde cetera. *Horat.* 1. *Sat.* 1. 13. Cetera de genere hoc — loquacem Delassare valent Fabium. Adde *Lucret.* 4. 594. et 5. 38. *Quintil.* 4. 1. 14. et similiter cetera. *Id.* 11. 2. 23. et sic cetera. — Præcipue in formulis et cetera, ceteraque. *Cic.* 2. *Orat.* 32. 141. Cum scriptum ita sit: Si mihi filius gignitur, isque prius moritur et cetera. Tum ut mihi ille sit heres Gr. $\chi\alpha\iota$ $\tau\alpha$ $\epsilon\tau\epsilon\rho\varsigma$. Et *ibid.* 64. 258. Ut illud Scipionis: Agas asellum et cetera. Adde *eumd.* *Top.* 6. 30. et 11. 48. 2. *Att.* 19. 3. et 2. *Tusc.* 17. 39. *Id.* 1. *Verr.* 36. 91. Vina ceteraque, quæ in Asia facile comparantur. Adde *eumd.* 3. *Cat.* 8. 18. et *Fat.* 15. 33.; *Curt.* 3. 4. 10.; *Quintil.* 2. 6. 70.; et *Inscript.* apud *Orell.* 3994. — Et ommissa particula et. *Cic.* *Top.* 5. 27. Esse ea dico, quæ cerni tangere possunt, ut fundum, aëdes, suppellectilem, penus, cetera. *Lucret.* 2. 1085. Terramque et sulem, lunam, mare, cetera. Adde *eumd.* *ibid.* 857. — d) Cetera cum Genitivo occurrit apud *ICTOS* tantum. *Ulp. Dig.* 27. 9. 5. Cetera venditionis pupillus potest perficere. *Scævola* *ibid.* 4. 4. 39. Cetera cognitionis differre.

Homonym. Cetera et reliqua in eo differunt, quod reliqua sunt alia quæ supersunt, quæque tamen ratione habita præcedentium similis sunt; cetera vero sunt alia quæ supersunt, quæque ratione habita præcedentium diversa sunt. *Cic. Brut.* 2. 6. Etenim si viveret Q. Hortensius cetera fortasse desideraret una cum reliquis bonis et fortibus civibus, hunc vero præter ceteros aut cum paucis sustineret dolorem, ubi verba cum reliquis civibus significant similitudinem Hortensii cum aliis, verba præter ceteros significant discrimen inter Hortensium et alios. *Cf. eumd.* *Cic.* 4. *Fam.* 4. 5. *Id.* 2. *Nat. D.* 10. 27. Jam vero reliqua quarta pars mundi ea et ipsa tota naturâ fervida est, et ceteris naturis omnibus salutarem impertit et vitalem calorem.

CETINUS, a, um, adject. ad cete pertinet. *Theod. Priscian.* l. 2. p. 2. c. 17. Infans felle taurino vel cetino perungendus erit.

CETOS, i, n. 2. $\chi\eta\tau\omega\varsigma$, vox omnino Græca, et significat magnum monstrum marinum, sive est nomen generale omnium majorum piscium maris, præsertim eorum, qui animal, non ovum pariunt, ut ex *Plin.* 9. *Hist. nat.* 25. 40. (78). colligitur: quales sunt balæna, orca, thynni, pristis, delpbini et hujusmodi. — a) In singulari numero reperitur tantum apud *Plin.* 32. *Hist. nat.* 1. 10. (4). Juba tradit, cetos sexcentorum pedum longitudinis in flumen Arabiæ intrasse, pinguiculus ejus mercatores negotiatos. Ita *Harduin.* ex suis MSS. omib. et antiquæ editioni. a. 1470. et 1472. Nam illa a. 1469. habet et hos, manifesto errore operarum, illud cetos non assequitur. — b) Sæpius occurrit in plurali num. cete, $\chi\eta\tau\eta$. *Virg.* 3. *Æn.* 822. Immania cete. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 50. 74. (157). Delpbini et reliqua cete. *Sil.* 11. 7. 476. Dum cete ponto inabunt, dum sidera cælo lucebunt. Adde *eumd.* 11. 482. et *Stat.* 1. *Achill.* 55. — Dat. plur. cetis, $\chi\eta\tau\omega\varsigma$. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 75. (193). Fel in jecore est cetis omnibus. *Cf. CETUS;* i, m.

CETOSUS, a, um, adject. ad cete pertinet. *Avien. Anal.* 1300. de Ceto cælesti. cum primum rursus ab undis Cetosa in superum referunt viscera cælum.

CETRA vel cætra, æ, f. 1. genus scuti brevioris ex loro, quo utuntur Afri et Hispani, testibus *Hesychio*: $\chi\alpha\iota\tau\epsilon\alpha\iota$, $\delta\eta\lambda\alpha$ Ἰσπρικᾶ , et *Servio* ad illud *Virg.* 7. *Æn.* 732. Lævas cetra legit. Adde *Liv.* 21. 27. et 28. 5.; *Curt.* 3. 2. 5.; et *Lucan.* 7. 232. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 39. 93. (227). tradit, ex elephanthorum tergoribus impenetrabiles cetras fieri. *Tac. Agric.* 36. scribit, etiam Britannis breves cetras in usu fuisse. Harum meminere *Sueton. Cal.* 19. et *Sil.* 11. 3. 278. et 348., et 10. 231., ubi *Heins.* ex quibusdam MSS. cætra cum diphthongo scribendum putat: sed *Pier.* ad loc. *Virg.* cit. et *Dausqu.* in *Orthogr.* rectius cetra esse ajunt. *Lips.* in *Analect.* l. 3. dial. 1. de milit. *Rom.* etiam cetra invenisse se ait: sed hoc est contra receptum scribendi usum. Addit vero, consuevisse olim hæc scuta cæleri, aut pingi. Hinc *Sil.* 11. cit. v. 278. versicolore cetram divit. Porro cetra figuram habet apud *Casti Antich. Ital. T.* 1. p. 204. tav. 7. n. 3. — Proverbiū speciem habet illud *Varron.* apud *Non.* p. 82. 17. *Merc.* Quis rotundam facere cetram queat? De re factu difficillima. Cetra enim figura ejusmodi fuit, ut rotundari sine corruptione non posset. *V. Lips.* loc. cit. — NB. De cogn. *Rom. V. ONOM.*

CETRATUS vel cætratus, a, um, adject. cetra armatus, et fere respondet Gr. $\pi\epsilon\lambda\tau\alpha\sigma\tau\alpha\iota$. *Cæs.* 1. *B. C.* 39. Cetratæ cohortea. *Sil.* 11. 9. 231. Cetrata juvenus. — Hinc

Cetrati, ōrum, m. plur. 2. absolute, substantivo more occurrit pro cetratis militibus. *Cæs.* 1. *B. C.* 76. Neque equitum vlu cetrati sustinere poterunt. *Liv.* 31. 36. Cetratos, quos pelastas vocant, in insidiis abiderat. Adde *eumd.* 33. 4. et 8., et 35. 30.

CETTE. *V. CEDO* secundo loco.

CETUS, i, m. 2. Latina vox pro Græca $\chi\eta\tau\omega\varsigma$, de qua *V.* in CETOS. ¶ 1. Est idem quid cetos, seu maximus piscis marinus. *Plaut. Aulul.* 2. 8. 3. Rogito pisces: indicant caros, caram vitulinam, cetum, porcinam. *Cels.* 2. 18. Omnes bellæ marinæ, ex quibus cetus est. Quibus in locis *Plaut.* et *Cels.* loquuntur de iis piscibus, qui esui sunt, et saliri plerumque solent, quales nunc quæque sunt thynni, et qui salmone dicuntur, etc. Adde *Plaut. Capt.* 4. 2. 71. et *Varron.* apud *Non.* p. 400. 10. *Merc.* ¶ 2. Hinc nomine appellatur quoque cæleste sidus, quod fabulantur poetæ, esse monstrum illud mariuin, cui devoranda Andromeda objecta fuerat, a Persco occisum, deinde translatum inter astra, cui virtutis ejus illustra testimonium. *Cic. Arat.* 140., *German. Arat.* 353. et *Hygin.* 3. *Astron.* 30. pistriceum appellat, quidam alii balænam. Est autem situm in parte cæli Australi, cujus caput medio æquatore secatur, pedea anteriores tropico Capricorni aiuntur, supra caput habet Arietem, cauda tangit effusionem Aquarii. Constat stellis secundum *Hygin.* tredecim, secundum alios 22. aut 27. *Vitrav.* v. 5. 3. *Schneid.* Arieti et Piscibus Cetus est subjectus. *Manil.* 1. 612 Et redit in Cetum, squamosaque tergora Ceti etc.

CEU, adverb. est pro *ceve*, v. *meu* pro *neve*, Poetis familiarissimum, at in prosa oratione a sequirris tantum ævi scriptoribus usurpatum (a locis enim *Liv.* 21. 46., *Cels.* 1. *præfat.* et *Curt.* 7. 4. 40., tanquam mendum, expungendum est), idem significans ac quemadmodum, sicut, velut (*It. come, siccome*; *Fr. comme, ainsi*, *de même*; *Hisp. como, así*; *Germ. gleichwie, gleichsam wie, gleich als*; *Angl. as, as it were, like as*). Occurrit autem A) Absolute, et B) Cum aliis particulis.

A) Absolute, h. e. cum nulla alia particula conjunctum usurpatur. — a) Generation. *Ennius* apud *Non.* p. 483. 2. *Merc.* Et simul erubuit, ceu locet et purpura mixta. *Catull.* 64. 239. Tbesea ceu pulsæ ventorum flauis nubes Aeriis nivei montis liquere cacumen. *Virg.* 3. *G.* 194. per aperta volans, ceu liber habenis, Æquora. *Id.* 2. *Æn.* 356. lupi ceu Raptores atra in nebula. *Id.* 5. *ibid.* 740. tenuis fugit ceu fumus in auras. Adde *eumd.* 3. *G.* 442., 2. *Æn.* 513., 5. *ibid.* 88. et 527., et 6. *ibid.* 492. *Horat.* 4. *Od.* 4. 42. Dirus per urbes Afer ut Italas Ceu flumina per tædas, vel Euris Per Siculas equitavit undas. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 28. 28. (98). Cernuntur et stellæ cum sole totis diebus, plerumque et circa solis orbem ceu spirææ coruæ et versicolores circuli. Adde *eumd.* 9. *ibid.* 37. 61. (122.), 9. *ibid.* 6. 7. (17.), 11. *ibid.* 48.

108. (258). et alibi sæpe. Sueton. *Vitell.* 17. Reducto coma capite, ceu noxi solent. Adde *eumd.* Tib. 52.; et *Stat.* 1. *Theb.* 320. et 4. *ibid.* 95. Huc pertinet et ceu plerumque, hoc est ut plerumque. *Plin.* 19. *Hist. nat.* 12. 62. (187). Atque ut intelligatur vans, ceu plerumque, vitæ persuasio etc. — b) Sequentē haud aliter, aut sic. *Virg.* 9. *Æn.* 792. ceu sævum turba leonem cum telis premit infensus: at territus ille Asper, acerba tuens retro redit. — Haud aliter retro dubius vestigia Turnus Improperata refert etc. Adde *eumd.* 10. *ibid.* 360. *Id.* 10. *ibid.* 723. Impastus atabula alta leo ceu sæpe persgrans — Sic ruit in densos alacer Mezentius hostes. — c) Cum Coniunctivo. *Virg.* 2. *Æn.* 438. Illic vero ingentem pugnam ceu cetera nusquam Bella ferent, nulli tota moverentur In urbe etc. *Plin.* 29. *Hist. nat.* 4. 30. (96). Cantharides obiectæ Catoni, ceu venenum vendidisset. *Id.* 31. *ibid.* 1. 1. (2). At illæ, ceu parum sit in tantam pervenire altitudinem, rapiunt eo sæcum piscium examina etc. Adde *eumd.* 34. *ibid.* 6. 13. (28). et 16. *ibid.* 10. 18. (11).; *Sil.* It. 2. 378. et *Stat.* 2. *Theb.* 418.

B) Coniungitur Interdum et cum aliis particulis. — a) Ceu — si idem significat ac velut si, utcumque si. *Lucret.* 6. 160. Fulgit item, nubes ignis cum semina multa Excussere suo concursu, ceu lapidem si Percutiat lapis. Adde *eumd.* 4. 626. — b) Ceu — cum est velut quando. *Virg.* 1. *G.* 303. Invitat genialis hiems curasque resolvit: Ceu pressæ cum jam portum tetigere carinæ, Puppibus et læti nautæ imposuere coronas. Adde *eumd.* 4. *ibid.* 96. et 7. *Æn.* 673.; et *Senec.* 6. *Quæst. nat.* 24. — c) Ceu vero est quasi vero. *Plin.* *Hist. nat. præfat.* § 29. Ceu vero nesciam, scripsisse etiam feminam. *Id.* 7. *ibid.* 55. 56. (188). Ceu vero ullo modo spirandi ratio homini a ceteris animalibus distet. *Id.* 13. *ibid.* 22. 43. (125). Ceu vero remedia desint. Adde *eumd.* 11. *ibid.* 39. 92. (226).; 12. *ibid.* 1. 5. (11). et alibi.

CEVA, æ, f. 1. Ratione habita etymi, conjungi potest cum vulgari Germ. *Keve*. Est autem parvarum exiliumque species quædam vaccarum ex Ceba, nunc Ceva, oppido Liguria, ubi Cebanus casus fœbat. *Colum.* 6. *R. R.* 24. 5. V. ALTINUS, a, um, et CEDANUS: nec non *Fil. de Saggio sull'agric. ant.* p. 261. CÉVEO, es, ere, n. 2. *Valer. Prob.* in *Cathol.* p. 1482. *Putsch.* pœuit præteritum *cevi*, sed nullo confirmat exemplo. *Fæ* *ibid.* p. 1484. ait esse *cevo*, *cevis*, *cevi* teritiæ conjugationis, et in loco *Persii* Inferius allato *caves* futurum esse putat. — Ratione habita etymi, a *Forcellino* coniungitur cum *κίεω* (unde *cicio* et *cio*), quod sane probandum; potest tamen esse et vox onomatopœica. — Celerum *cevere* est clunes movere, ut in re venerea, et proprie de maribus stuprum patientibus dicitur. Mulierum enim est *cris-sare*.

1.) Proprie usi sunt hoc verbo *Plaut.* apud *Non.* p. 84. 18. *Merc.*; *Juvenal.* 2. 21. et 9. 40. et *Martial.* 3. 95. 13.

II.) Translate est adulari, tractum a canibus, qui, cum domino blandiuntur, clunes et caudam movent. *Pers.* 1. 87. An, Romule, *ceves*? *Al.* *aliter* interpretantur.

CEYX vel *Ceyx*, fœcis, m. 3. *κηϋς*, avis mas, cuius femina est *balcyone*, ut colligitur ex *Plin.* 32. *Hist. nat.* 8. 27. (86). — De Ceyce, filio Luciferi, V. ONOM.

CH

CH apud Latinos est c cum aspiratione et respondet Græcæ litteræ χ. V. C.

CHENOPUS, ōdis, adject. *χαινόπους*, ōdos, qui pedes habet rimis seu rhagadibus biscentes. Vox Græca a *χαίνο* *hisco*, et *πούς*, *podōs* *pes*. *Lucilius* apud *Macrobi.* 6. *Saturn.* 4., ubi alii mallent *cenopus*, *κοινόπους*, h. e. qui una cum alio pedibus iter facit: a *κοινός* *communis*.

CHEREPHYLLON vel

CHEREPHYLLUM, i, n. 2. *χαίρεφύλλον*. — Extrito altero l pœnultimam corripit *Colum.* 10. *R. R.* 110. Jani breve *cherephyllum*, et torpentis grata palato *Intjha*, *σοσοκλη*. — *Cherephyllum* autem est herba, de qua V. in CEREFOLIUM: et occurrit apud *eumd.* *Colum.* 11. *R. R.* 3. 14. et 42., præter loc. superius cit.

CHALASTICAMEN, inis, n. 3. (chalasticus) remedium, quod relaxandi vim habet. *Theod. Priscian.* 2. 10. Chalcasticaminibus relaxari.

CHALASTICUS, a, um, adject. *χαλαστικός*, relaxandi vim habens: a *χαλᾶω* *lazo*, remitto. *Theod. Priscian.* 1. 7. Et spongia molli vaporetur ex aquis chalcasticis. *Id.* *ibid.* 15. Fomenta chalcastica. *Veget.* 1. *Veterin.* 28. 6. *Schneid.* Chalcastica unctiones.

CHALATŌRIUS, a, um, adject. ad laxandum pertinens: a *χαλᾶω* *lazo*, remitto. *Veget.* 5. *Milit.* 15. Fals chalatōrius funes, quibus anteuna suspenditur, repente præcidit. *Alit* *leg.* collatoriis, fortasse quia hujusmodi funes in inferiori parte in unum conferuntur: at prior lectio præstare videtur.

CHALĀTUS, a, um. V. CHALO.

CHALAZIAS, æ, m. 1. *χάλαζιας*, gemma adamantinæ duritiæ, quæ grandinis figuram et candorem refert: a *χάλαζα* *grando*. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 11. 23. (189).

CHALAZION, ii, n. 2. *χάλαζιον*, vox Græcæ, a *χάλαζα* *grando*, et significat gemmam candore similem grandini. *Plin.* 36. *Hist. nat.* 22. 43. (157). *Forcellinus* adjective efferebat *Chalazius*, a, um. — *Chalazia* dicuntur a medicis tubercula in palpebris nascentia, mobilia, et grandini similia. *Cels.* 7. n. 3., ubi tamen in ipso textu Græcæ acerbiter.

CHALAZIUS, a, um. V. voc. præced.

CHALBĀNE, es, f. 1. *χάλβανη*, succus ferulæ arboris, idem quod galbanum, quod V. *Martian.* *Dig.* 39. 4. 16. § 7.

CHALCANTHUM, i, n. 2. *χάλκανθον*, corpus metallicum, quasi æris flos: a *χάλκος* *æs*, et *άνθος* *flos*. Latina appellatione dicitur atramentum sutorium, teste *Plin.* 34. *Hist. nat.* 12. 32. (123). Adde *Cels.* 5. 1. V. ATRAMENTUM.

CHALCASPIS, idis, m. et f. 3. *χάλκασπις*, qui habet æneum clypeum: a *χάλκος* *æs*, et *ἀσπίς* *clypeus*. *Liv.* 44. 40. Ilus (*leucaspides*) sequebantur, quos ab æreis lucidisque clypeis chalcaspides dicebant, aut aglaspides. *Alit* duo hæc postrema verba, ut glossæ, omittunt. *Id.* *ibid.* 41. Frontem adversus clypeatos habebat: aglaspides appellabantur. *Al.* *leg.* chalcaspides.

CHALCÉDONIUS, a, um. V. CARCHEDONIUS.

CHALCÉOS, ii, f. 2. *χάλκείος*, herba quædam apud *Plin.* 21. *Hist. nat.* 16. 56. (94). Carduus et fulia et caules spinosus lanuginis habet: Item acerna, leucacanthos, chalcæos, eucæos. *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 61.) hæc ait: «Dalechamp désigne pour cette plante le *Carduus sphaerocephalus latifolius*, *Echinops ritro* des botanistes modernes, que l'on a voulu voir aussi dans le *κροκοδιλέον* de Dioscor., dans le *τετραλίξ* de Theophr., dsus etc. On voit, par cette grande divergence d'opinions, combien la matière est difficile».

CHALCĒTUM, i, n. 2. herbæ genus apud *Plin.* 26. *Hist. nat.* 7. 25. (40). Item herba chalcetum et vineis contrita imponitur. *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 388.) hæc ait: «Ce *chalcetum*, ou *chalcetum*, ne peut être rapporté à aucune plante connue. C. Bauhin (*Pin.* 165.) a indiqué la *Valeriana Locusta* L. Aucune preuve ne peut être émise à l'appui de cette opinion».

CHALCEUS, a, um, adject. *χάλκεος*, idem quod æreus: a *χάλκος* *æs*. Occurrit in plurali numero tantum et absolute. *Martial.* 9. 95. 4. Chalcæa donanti chryseæ qui dederas.

CHALCIDICŌ, es, f. 1. *χάλκιδιχη*, genus lacertæ, quam et *sepa* vocant. *Plin.* 29. *Hist. nat.* 5. 32. (102).

CHALCIDICUM, i, n. 2. subaudi ædificium vel conclave. — a) Generatim chalcidica appellantur superiores ædium partes, in quibus cœnacula, et solaria, et loca ampla erant vel tecta, vel sub dio posita. Ita enim intelligendum videtur illud *Auson. Perioch.* 1. *Odys.* Penelope digressa chalcidico. *Id.* 23. *ibid.* Chalcidicum gressu nutrix superabat anili. *Homer.* enim his locis habet *ὑπερφύων*, et *ὑπερφών*: hoc vero summam ædium partem significat. Iluc pertinet illud *Arnob.* 4. 33. Scribuntur dii vestri in tricluniis cœlestibus, atque in chalcidicis aureis cenitare, potare, et ad ultimum fidibus et vocum modulationibus nucteri. *Id.* 3. 10. Avet animus atque ardet, in chalcidicis illis magnis, atque in palatiis cœli deos desque conspiciere intectis corporibus atque nudis etc. — b) Speciatim chalcidicum genus fuit ædificii, ab urbe Chalcidice dictum, ut *Paul. Diac.* p. 52. 9. *Müll.* docet (quam sententiam amplexus est etiam *Gir. Amati* in *Giorn. Arcad.* T. 31. p. 215.), vel.

ut putat *Morcell.* de stil. *Inscr.* T. 3. p. 100. edit. *Pat.*, a fano Minervæ, quod apud Spartanos *ἱερὸν χαλκιοίκου* appellabatur, ex ære nempe tectio, quemadmodum deinde, ut *Pausanias* l. 10. c. 5. testatur, Romæ fuit Apollinis templum æreo lacunari ornatum. Videtur tamen fuisse membrum, seu pars ædificii; nam *Vitrui.* 5. 1. 4. in extremis Basilicarum partibus jubet constitui *chalcidica*, si locus erit amplior in longitudine. Significat autem amplam veluti porticum, in qua exspatiari homines publice possint, ut Venetis la piazza di S. Marco, et Florentiæ le loggie vecchie e nuove. Hinc *Gloss. Isid.* Chalcicum (*corrigi* Chalcidicum) foris drambulatorium, quod et peribulum (nempe *περίβολον*) dicitur, et iterum (*lege* pteron). Eandem profecto significationem habet in *August. Monum. Ancyrr.* CVBIAM ET CONTINENS EI CHALCIDICVM TEMPLVMQVE APOLLINIS IN PALATIO (feci). De eodem Augusto *Dion.* l. 51. c. 22. *Διατέλεσε τὸ τὸ Ἀθηναίων, καὶ τὸ χαλκιδικὸν ὀνομασμένον, καὶ τὸ βουλευτήριον.* *Hygin. Fab.* 184. Merope credens eum esse filii sui interfectorem, qui dormiebat, in chalcidicum cum securi venit etc. *Inscript.* Pompejis reperta an. 1820., et peculiari *Dissert.* illustrata a *Guil. Bechho.* *ΕΥΜΑΧΙΑ* L. F. SACERDOS PVALICA NOMINE SVO ET M. NYMISTRI FRONTONIS FILII CHALCIDICVM, CVBIAM, PORTICVS CONCORDIÆ AVGVSTAE PISTATI SVÆ PRCVNIA FECIT, EADENQVE DEDICAVIT. Alia Velleja inventa an. 1760. apud *De-Lama Iscriz.* *Ant.* p. 46., quæ est apud *Orell.* 3290. *ΒΑΣΙΛΙΑ Τ. F. ΒΑΣΙΛΙΑ ΚΑΛΚΙΔΙΚΩΝ* (ita pro CHALCIDICVM) ΜΥΝΙΟΠΙΣΤΗΣ ΣΥΣ ΕΔΙΤ. Adde aliam apud *Reines.* cl. 7. n. 15., *Paul. Diac.* loc. cit. et *Inscript.* apud *Orell.* 1303. et 3287. et 3291. — Verum *Ant. M. Lupius Dissert.* etc. T. 2. p. 133. arbitratur, *chalcidica* fuisse le navate traversali, vulgo le braccia delle Basiliche. Ceterum V. *Annal. dell' Instit. archeol.* T. 8. p. 263., ubi omnia recte asseruntur.

CHALCICEUS, i, m. 2. *χαλκιοίκος*, domus ærea: a *χάλκος* *æs*, et *οἶκος* *domus*. Ita appellata est ædes Minervæ a Spartanis exstructa. *Nepos Pausan.* 5. In ædem Minervæ, quæ Chalciceus vocatur, confugit. *Liv.* 35. 36. Ætoli circa Chalciceum (Minervæ est templum æreum) congregati caduntur. — Apud Græcos *χαλκιοίκος* est epitheton ipsius Minervæ, quæ scilicet domum æream habet, et apud *Thucyd.* l. 1. c. 134. substantive usurpatur, *ἱερὸν τῆς Χαλκιοίκου*. — *Suidas* perperam putat non ab ære, sed a Chalcidensibus, qui fabricati fuerint, templum nomen inditum; sed contrarium affirmat *Pausan.* l. 3. c. 17.

CHALCIS, idis, f. 3. *χάλκεις*. Proprie est quod ære constat, aut æris speciem vel similitudinem præfert: at Græcorum imitatione ¶ 1. Dicitur hoc nomine piscis aardinæ similis, de quo *Plin.* 9. *Hist. nat.* 47. 71. (154). et 9. *ibid.* 51. 74. (162).; et *Colum.* 8. *R. R.* 17. 12. ¶ 2. Item est genus serpentis venenosus morsus, maculas quasdam in tergo habentis ærei coloris. *Plin.* 32. *Hist. nat.* 3. 13. (30). et *ibid.* 5. 17. (46). — NB. De nomine propr. V. ONOM.

CHALCITES, V. voc. seq. 1.

CHALCITIS idis, f. 3. *χάλκίτις*. ¶ 1. Ita dicitur lapis, ex quo cocto æs fit; a *χάλκος* *æs*. Differt a *cadmia*, quod æs super terram ex subdialibus petris cæditur, chalcitis vero ex obrutis. Illa æs solummodo continet; hæc tria genera, æris, misyos et aoryos; præterea magis est friabilis quam *cadmia*, et molliis natura, ut videatur lanugo concreta. *Cels.* 6. 6. n. 31. Chalcitidis aliquid et *cadmiæ* dimidio plus simul conteruntur. *Id.* 6. 7. n. 7. Chalcitidem imponere. *Plin.* 34. *Hist. nat.* 12. 29. (117). Chalcitida vocant lapidem, ex quo ipsum æs fit. Adde *eumd.* 34. *ibid.* 2. 2. (2)., ubi *Forcellinus* cum aliis legebat *chalcites*: at *Süllig.* retinuit *chalcitis*. Adde et *Scribon. Compos.* 208. et *Theod. Priscian.* 4. 1. ¶ 2. Est etiam nomen gemmæ, a colore æris sic appellatæ. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 11. 73. (191). — NB. De nomine propr. V. ONOM.

CHALCOPHŌNOS, i, f. 2. *χάλκοφωνος*, gemma, quæ lapidi illius æris tinnitum reddit, ut ait *Isid.* 16. *Orig.* 15. 9.: a *χάλκος* *æs*, et *φωνή* *vox*, *sonus*. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 10. 56. (154). — Hæc eadem a *Sollig.* 37. dicitur *chalcophthongos*: a *φθόγγος* *vox*.

CHALCOPHTHONGOS. V. voc. præced.

CHALCOSMĀRAGDOS, i, f. 2. genus smaragdi æreis venis turbidum: a *χάλκος* *æs*. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 5. 19. (74).

CHALCOSTEGES, is, adject. omni. gen. *χάλκο-*

στεγής, ære tectus. Agnoscitur hæc vox, nullo auctoris Latini loco citato, ab *Probo* in *Append. Probi* p. 443. § 38. edit. *Vindobon.* a. 1837.

CHALCUS, i, m. 2. χαλκός, Græce æs significat. Est etiam nomen ponderis, illud apud Græcos, sexagesimam partem drachmæ, et oboli decimam pendens, ut *Plin.* 21. *Hist. nat.* 34. 109. (185). docet. Quamquam a Græcis scriptoribus aliter atque aliter definitur. *Diodorus* enim apud *Suid.* sextam oboli partem esse dicit, *Cleopatra* apud *Galen.* octavam, ut *Haradin.* adnotavit. Ita etiam *Pollux Onom.* 1. 3. § 65. Ὁ μέντοι ὀβολός ὀκτώ χαλκοῦς εἶχε.

CHALO, as, Ævi, ætum, are, a. 1. Part. *Chalans* et *Chalatus*. — Chalo est demitto, laxo, remitto: a χαλῶ vel χαλάζω, quod idem significat. *Vitruv.* 10. 8. 1. *Schneid.* de hydrauliciis machinis. Delphini ærei in verticulis collocati, pendentia habentes catenis cymbalia ex ore, infra foramina modiolorum, chalata intra arcem. *Id. ibid.* Delphini, qui sunt in verticulis inclusi, chalantes in eo cymbalia replent spatia modiolorum. *Veget.* 4. *Milit.* 23. Centones et culcitra funibus chalant, et illis opponunt locis, qua cædit aries. *Al. male leg. calcant.*

CHALYBÆUS, et

CHALYBÆUS, a, um, adj. χαλυβήιος, ad chalybem pertinens. *Ovid.* 4. *Fast.* 405. Æs erat in pretio: chalybeia massa latebat. *Al. leg. chalybeaque massa: al. chalybis jam etc.*

CHALYBS, ybis, f. 3. χαλύβ. 1. Proprie est acies vel nucleus ferri, ut Latini vocabulo appellatur a *Plin.* 34. *Hist. nat.* 14. 41. (144). et seqq., scilicet poniunt pro parte ferri puriore, sinceriore et durior, certa quadam temperata, et ad acies faciendas aptissima, quæ Græce dicitur στέρωμα (*li. acciatio, acciatio; Fr. acier; Hisp. acero; Germ. der Stahl; Angl. sheer-steel.*) *Justin.* 44. 3. docet, esse fuvium in Hispania nomine *Chalybem*, quo tinctum ferrum optimam acquirit temperatam: unde etiam ejus fluvii accolæ Chalybes appellari, et ferro cetera præstare. Alii docent esse ferrum, ita dictum a gente *Chalybium*, qui sunt populi Asiæ circa Pootum, apud quos id metallum in magna copia eruitur, et in alias terras mittitur, ut apud *Plin.* 6. *Hist. nat.* 4. 4. (11). et 7. *ibid.* 56. 57. (197); *Virg.* 1. *G.* 58. et *Avien. Perieg.* 959. legitur. — Ceterum occurrit apud Poetas tantum, et ponitur etiam geoeratum pro ferro. *Propert.* 1. 16. 29. Sit licet et saxo palætiore illa Sicco: Sit licet et ferro durior et chalybe. *Virg.* 10. *Æn.* 174. Insula inexhaustis chalybum generosa metallis. *Id. ibid.* 446. Vulgoque chalybs vasta fornace liquescit. Adde *Ovid.* 4. *Fast.* 405. *Seneca Herc.* 152. Ferrum scilicet hebes, lentior est chalybs. Adde *Sil.* 1. 171. et 2. 403. 2. Per synecdochen *Seneca Thyest.* 364. Strictus chalybs. h. e. cois. *Lucan.* 6. 398. de equo. primus chalybem frenosque momordit. *Id. ibid.* 544. Insertum manibus chalybem. h. e. clavum ferreum. *Id. ibid.* 797. chalybum nodi. h. e. catena ferrea. *Id.* 7. 518. ponit pro spiculis ferreis sagittarum, et *Val. Flacc.* 6. 342. pro acumine hastæ. Adde *Sil.* 1. 107. — *NB.* De nomine propr. *V. ONOM.*

CHAMA, æ, f. 1. χίμη, concharum genus est, in eo a ceteris distans, quod testas semper apertas habet: a χίμη hiatus, quod a χίμη hio, apertus sum. Earum multæ sunt species, ut *chamæ striatæ, chamæ læves, chamæ pelorides, chamæ glycymerides*, de quibus *Plin.* 32. *Hist. nat.* 11. 53. (147).

CHAMA, ætis, n. 3. lupus cervarius, animal effugie lupi, pardorum maculis, cervis infensus. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 19. 28. (70), ubi al. rectius leg. chaus (quod habetur etiam in indice lib. 8. ejusdem *Plinii* n. 28). Galli rubum vocant. *Plin. ibid.*, ubi al. leg. raphium.

CHAMÆ, adverb. χαμαί humi, quod tamem reperitur tantummodo in compositis, quæ *F. infra.*

CHAMÆACTE, es, f. 1. χαμαίακτις, genus sambuci silvestris et humilis, seu brevioris, a χαμαί humi et ακτις sambucus. Latina appellatio *ebulus*, vel *ebulum* dicitur. *Plin.* 24. *Hist. nat.* 8. 35. (51). et 26. *ibid.* 11. 73. (120). De synonymia *V. SAMBUCUS.*

CHAMÆCERASUS, i, f. 1. χαμαίκερασος, genus cerasi humilioris, et fructu potius quam arbori similis: a χαμαί humi. *Plin.* 15. *Hist. nat.* 25. 30. (104). De synonymia *V. CERASUS.*

CHAMÆCISOS, i, f. 2. χαμαίκισος. Primam syllabam nimis licenter produxit *Seren. Sammon.* in illo apondaico versu 43. 799. Nec te adipem vetulos, et

tritum chamæcisson. 1. Proprie est genus hederæ, numquam nisi humi repentis: a χαμαί humi et κισσος hederæ. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 34. 62. (152). De synonymia *V. HEDERA.* 2. Item hoc nomine significatur aliud humile hederæ genus apud *Plin.* 24. *Hist. nat.* 15. 84. (135). et apud *Seren. Sammon.* loc. cit. De synonymia *V. HEDERA.* 3. Est etiam species cyclaminis, cognomine chamæcissos, uno omnino folio, radice ramosa, qua pisces necantur. *Plin.* 25. *Hist. nat.* 9. 69. (116). *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 353.) hæc ait: «Nous croyons que les probabilités sont bien plus fortes pour le *Parnassia palustris* (quam esse hoc *Plinii* cyclamen putat *Proterus*), que pour le *Convallaria bifolia* L. (ut *Sprengel* arbitratus est).»

CHAMÆCYPARISSUS, i, f. 2. χαμαίκυπάρισσος, genus herbæ cupressi folio: a χαμαί humi et κυπάρισσος cupressus. *Plin.* 24. *Hist. nat.* 15. 86. (136). *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 283.) hæc ait: «Le petit cyprès est rapporté par tous les commentateurs à l'*Euphorbia Cyparissus* L. Dioscoride le décrit très-bien (4. 125). Le oom vulgaire de cette plante, euphorbe petit cyprès, n'a pas changé; c'est un poison corrosif, pris à l'intérieur.»

CHAMÆDAPHNE, ea, f. 1. χαμαιδάφνη, herba Latine vincapervinca: a χαμαί humi et δάφνη laurus: quod sit veluti humilis laurus, ob foliorum similitudinem. *Plin.* 15. *Hist. nat.* 30. 39. (131), 21. *ibid.* 11. 39. (68), 21. *ibid.* 27. 99. (172). et 24. *ibid.* 15. 81. (132). De synonymia *V. LAURUS.*

CHAMÆDRACON, ootus, m. 3. χαμαιδράκων, genus draconis in Africa, ita dicti, quod humi tantum serpat, cum quidam sint, qui etiam arbores scandunt: a χαμαί humi. *Solin.* 27. Sunt et hammodytæ, elephantæ, chersydri, chamædracontes.

CHAMÆDROPS. *V. CHAMÆEROPS.*

CHAMÆDRYS, yos, f. 3. χαμαίδρυς. 1. Proprie est quercus parva, est enim a χαμαί humi, et δρύς quercus. *Plin.* 14. *Hist. nat.* 16. 19. (112). *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 1. p. 193. et loc. cit. in fine hujus v.) parvam hanc quercum et herbam, de qua paragr. seq., unum idemque esse ait. 2. Hoc nomine dicitur etiam herba Latine *trixago*, foliis mentæ, colore et divisura quercus: unde et uomen habuit. *Plin.* 24. *Hist. nat.* 15. 80. (130). et *Veget.* 5. *Veterin.* 5. 2. *Schneid.* *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 280.) hanc exhibet synonymiam: *Χαμαίδρυς* Theophr. *Hist. plant.* 9. 10.; *Χαμαίδρυς*, *Χαμαίδρωψ*, *Δινδροψ*, *Τείχρυς* Dioscor. 3. 112.; *Chamædrys*, *Trixago*, *Chamærops* et *Teucrium* *Plin.* loc. cit.; *Serrata* *Quorund.*, et *Querciola* et *calamandrina* *Italor.*, *Anguill.* p. 12. et 220. sunt *Teucrium Chamædrys* L. *Spec. plant.* 190.

CHAMÆLÆA. *V. CHAMÆLÆA.*

CHAMÆLEON, onis et ontis, m. 3. χαμαιλέων, quasi parvus et pumilis leo: a χαμαί humi et λέων leo. — De quantitate primæ syllabæ *V. dicta* io **CHAMÆCISOS** sub init. 1. Chamæleon est animal in Africa raro, sæpius in India nascent, figura et magnitudine lacertæ, nisi quod crura habet recta et excelsiora. Latere ventri junguntur, ut piscibus, et spina simili modo eminet: rostrum simile sulco, cauda prælonga in tenuitatem decedens, et implirans se viperinis orbibus, ungues adunci, motus tardior, ut testudini, asperum corpus, ut crocodilo: oculi prægrandes, et corpori concolores, quos nunquam totos operit, nec pupillæ motu, sed totius oculi versatione circumspicit. Ipse celsus hians semper ore; coloris etiam natura mirabilis: eum enim subinde mutat, redditque semper quemcumque proxime attingit, præter rubrum candidumque. Solut animalium nec cibo, nec pota alitur, nec alio quam aeris alimento. Hæc et alia *Plin.* 8. *Hist. nat.* 33. 51. (121). et ex eo *Solin.* 40., item *Tertull. Pall.* 3. et *Cassiod.* 5. *Varior.* 34.; quorum nonnulla falsæ esse a posteris compertum est. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 52. 73. (143). Chamæleones ora gi-guunt. *Gell.* 10. 12. De vi et natura chamæleontis. *Solin.* loc. cit. Per omnem Asiam chamæleon plurimus. — De eodem loquitur *Ovid.* 15. *Mel.* 411. In quoque quod ventis animal nutritur et aura, Protinus assimulat tactu quoscumque colores. — Recentiores historici naturalis scriptores pro comperto habent, chamæleontem nasci, quas ore apertu capiat, vesci. 2. Est etiam hoc nomine herba, alio nomine *ixia*. Hujus duo sunt genera. Chamæleon candidior asperiora folia habet, serpit in terra, echini modo spinas erigeus. radice dulci, odore gravissimo Quibusdam in locis

viscum gignit album aut alis foliorum: unde et *ixia* appellatur (ἰξός enim viscum significat). Chamæleon autem ideo dicitur, quia mutat cum terra colores, instar chamæleonis animalis. Chamæleon oiger alius florem purpureum gignit; hunc marem vocant: alius violaceum; hunc feminam putant. *V. Plin.* 22. *Hist. nat.* 18. 21. (45), ubi plura de hac re. *Id.* 27. *ibid.* 13. 118. (143). Chamæleon oiger quadraginta annis durat. *Scribon. Compos.* 192. *Ixia*, quam quidam chamæleonta vocant. Adde *Veget.* 2. *Veterin.* 17. 4. *Schneid.* — Reperitur etiam in genere femino: sed herba subintelligitur. *Plin.* 30. *Hist. nat.* 4. 10. (30). Vulturius sanguis cum chamæleonis alba (quam herbam esse diximus) radice tritus. *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 62.) hanc exhibet synonymiam: 1. *Χαμαίλέων μέλας*; *Hipp.* de Ulcer. 879. *Theophr.* *Hist. plant.* 9. 13. et *Dioscor.* 3. 11. et *Chamæleon nigrum* *Plin.* loc. cit. aunt *Brotera corymbosa* *Willd.* *Spec. plant.* 1590. — II. *Χαμαίλέων λευκός* *Theophr.* *Hist. plant.* 9. 13.; *Τξίνη* *Ejusd.* 6. 4. et 9. 1.; *Χαμαίλέων λευκός* *Dioscor.* 3. 10.; *Χαμαίλέων* *Græcor.* recent. et *Chamæleon candidior* *Plin.* loc. cit. aunt *Acarna gummiifera* *Willd.* *Spec. plant.* 1439. *V. plura apud eund.* *Fée* vol. 3. p. 111. et seqq.

CHAMÆLÆUCE, es, f. 1. χαμαιλεύκη, herba quæ et *bechion*, et *tussilago*, et *farfarius*, aive *farfugium* dicitur. Ideo autem *chamæleuce* appellatur, quia est veluti parva populus, baeos cum ea arbore foliorum similitudinem: a χαμαί humi et λεύκη populus. *Plin.* 24. *Hist. nat.* 15. 85. (135). et 25. *ibid.* 6. 16. (30). *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 292.) hanc exhibet synonymiam: *Βηχίων* *Hipp.* et *Dioscor.* 3. 126.; *Χαμαίλεύκη* *Galen.* de Fac. simpl. med. 241.; *Βηχίων*, *petrina*, *peganon*, *pithion*, *pagonaton*, *chamæleuce*, *prochelon*, *apocryphon*, *chamægeron* *Dioscor.* in *Nothis*; *Chamæleuce* *Græcor.* teste *Plin.* loc. cit.; *Farfaria* *Plaut.* *Pæn.* 2. 1. 32. et *Apul.* 14. *Mel.*; *Farfaria* aive *Farfugium* *Plin.* loc. cit. et *Latior.*; *Farfaria* et *pustulago* *Latin.* et *Dioscor.* in *Nothis*; *Saaria* *Egyptior.* apud *Dioscor.* loc. cit. et *Bechium* sive *Farfaria* *Dodon.* *Ptempt.* 596. sunt *Tussilago* *Farfaria* L. *Spec. plant.* 1214.

CHAMÆLYGOS, i, f. 2. χαμαιλύγος, herba verbenaca, ita dicta a caulis et ramulorum in terra dejectione, et eorumdem ad ligandum aptitudine: a χαμαί humi, et λύγος vimen. *Apul.* *Herb.* 3.

CHAMÆMELINUS, a, um, adj. χαμαιμήλιος, qui ex chamæmeli floribus fit. *Plin.* *Valer.* 3. 2. Chamæmelinum oleum. Adde loc. cit. in *ENEMA* et *LIXOPERITA*. *Theod. Priscian.* 1. 2. part. 1. c. 8. Caput eorum oleo anethino, vel chamæmelino tepido infundit.

CHAMÆMELON, i, n. 2. χαμαιμήλον, quasi parva malus: habet enim odorem mali. Herba est humilis, cujus tria genera flore tantum distantia, candido, aut melio, aut purpureo, enumerat *Plin.* 22. *Hist. nat.* 21. 26. (53). et *Pallad.* 7. *R. R.* 10. De synonymia *V. ANTHEMIS.*

CHAMÆMYRSINE, es, f. 1. χαμαιμυρσίνη, hoc est parva myrtus: a χαμαί humi, et μυρσίνη myrtus. Ita appellatur genus myrti silvestris brevioris, quam sativæ, baccis rubentibus. Alio nomine *ruscus* dicitur. *Plin.* 15. *Hist. nat.* 7. 7. (27), 23. *ibid.* 4. 45. (88). et 23. *ibid.* 9. 83. (165). De synonymia *V. MYRTUS.*

CHAMÆPEUCE, es, f. 1. χαμαιπέυκη, herba latrii foliis similis: ita dicta quasi parva latrix: a χαμαί humi, et πέυκη latrix. *Plin.* 24. *Hist. nat.* 15. 86. (136). *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 283.) hæc ait: «Suivant *Sprengel* (*Hist. Rei herb.*) cette plante est le *Stachelina Chamæpeuce* *Willd.*, corymbifère de l'île de Crète, dans laquelle *Prosper Alpin* avait cru trouver le premier la plante grecque. Il est certain que le peu qu'on en lit dans *Dioscoride* (4. 127.) se rapporte parfaitement à cette plante.»

CHAMÆPITYS, yos, f. 3. χαμαιπίτυς, Latine *abiga* et *tus terreæ*, herba est cumalibus ramis, flore pinus et odore, ut *Plin.* 24. *Hist. nat.* 6. 20. (29). docet, unde et nomen traxit, quasi pinus pumilis: a χαμαί humi, et πίτυς pinus. *Plin.* 14. *Hist. nat.* 16. 19. (112). Ligoum *chamæpityos*. *Id.* 21. *ibid.* 29. 103. (175). Herba *chamæpityi* similis. *Id.* 26. *ibid.* 8. 53. (85). *Hypericon*, quam alii *chamæpityon* appellant. Adde *Veget.* 5. *Veterin.* 54. 7. *Schneid.* *Iusta* *cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 1. p. 193.) *chamæpitys* *Plin.* est *Teucrium Chamæpitys* L.

CHAMÆPLATANUS, i, f. 2. χαμαιπλάτανος,

pumila platanus: a χαμαι' humi. Plin. 12. Hist. nat. 2. 6. (13). Et chamæplatani vocantur coactæ brevitatis: quoniam arborum etiam abortus invenimus.

CHAMÆREPES, um, f. plur. 3. χαμαίρεψις, sunt bunillium palmarum quoddam genus folio latiore et molliore: a χαμαι' humi, et ῥεψω propendeo, inclino. Plin. 13. Hist. nat. 4. 9. (39). Cl. Fée (Op. cit. vol. 1. p. 78.) hæc ait: «Ce chamærepes est le Chamærops humilis des botanistes, en français le latanier. Ce palmier a une forme élégante et pittoresque. Il abonde en Espagne n. V. plura ibid.

CHAMÆROPS, opis, f. 3. χαμαίρωψ, herba eadem, quæ chamædryas, apud Plin. 24. Hist. nat. 15. 80. (130). et Apul. Herb. 24. Est autem ita appellata a χαμαι' humi, et ῥώψ, ῥωπός virgultum. Quidam rectius apud Plin. legi volunt chamædrops, quod χαμαίρωψ dicitur a Dióscor. et chamædrops in Genitivo legatur apud Marcell. Empir. 20. post med. Sed nihil mutandum: Sestini enim in Lett. numism. T. 10. p. 7. et seqq. probat esse eandem, quæ a Linneo vocatur Chaenærops Humilis, Italice cefuglione; ejus præterea figuram exhibet, et varios in Sicilia ejusdem usus docet, cum maxime floreat circa Selinuntem, et præsertim Camarinam, in cujus etiam nummis representatur. V. synonym. in CHAMÆROPS, et cf. CHAMÆREPES.

CHAMÆSTROTUM, i, n. 2. χαμαίστροτον, a χαμαι' humi, et στρωτός stratus: videtur significari lecti genus humile. Vox a Lexico expungenda: occurrit enim tantummodo in Not. Tir. p. 164. V. OPTOSTROTUM et CHAMÆTORTUS.

CHAMÆSYCE, es, f. 1. χαμαίσυκη, herba est lentis folia habens, nihil se attollentia: a χαμαι' humi et συκή ficus, quia succum habet lacteum vel similem. Plin. 24. Hist. nat. 15. 83. (134). — Perperam confundi cum chamæactæ ab Apul. Herb. 91. adnotavit Humelbergius. Cl. Fée (Op. cit. vol. 3. p. 282.) ait: «Ce chamæsyce est une euphorbiacée, l'Euphorbia Chamæsyce des modernes. Dioscoride lui donne ce même nom (4. 170.) et la décrit assez longuement». V. plura ibid.

CHAMÆTORTUS, a, um, adject. bimum versus intortus. Vox hybrida a χαμαι' humi, et tortus. Fronto de eloq. p. 231. edit. Rom. Quin erige te, et extolle, et tortores istos, qui te, ut abiete aut alnum proceram, incurvant, et ad chamætoris detrahunt, valido cacumine tuo excute. Plin. 13. Hist. nat. 4. 9. (39). eodem sensu chamærepes palmas appellat. Niebuhius in edit. Frontonis Berolienens. p. xviii. legendum putat chamæstrota.

CHAMÆZELON, i, n. 2. χαμαιζήλον, herba alio nomine gnaphalion, humi tota jacens, a χαμαιζήλος humilis, humi depressus. Plin. 27. Hist. nat. 10. 61. (88). De synonymia V. GNAPHALION.

CHAMÆDYSMOS, i, f. 2. χαμηδύσμος, herba eadem, quæ ros marinus: a χαμαι' humi, et ἡδύσμος jucunde olens, quia per terram folia spargit, et jucundum est odoris. Apul. Herb. 79.

CHAMELÆA, æ, f. 1. χαμηλαία, hoc est olea pumila: a χαμαι' humi et ἐλαία olea. Quidam scribunt chamælaia minus recte, teste Dausqu. ¶ 1. Ita appellatur herba quædam, similitudinem foliorum et baccarum oleæ habens, in petrosis nascens, et palmum altitudine non excedens. Plin. 13. Hist. nat. 21. 35. (114.), 15. ibid. 7. (24). et 24. ibid. 15. 82. (133); et Scribon. Compos. 133., 136. et 200. Cl. Fée (Op. cit. vol. 3. p. 281.) ad loc. Plin., qui postremus citatur, hæc ait: «Il est ici question du Daphne Gnidium L., dont les feuilles ont quelque rapport avec celles de l'olivier». V. plura ibid. ¶ 2. Alia est chamelæa, ex qua Gnidium granum nascitur. V. COCCUM.

CHAMÆTÆRA, æ, f. 1. χαμηταίρα. Quidam scribunt Chamætaera, sed perperam. Dausqu. in Orthogr. — Chamætaera est socia, amica humi jacens, vel sedens: a χαμαι' humi, et ταίρα amica, sodalis. Plin. 36. Hist. nat. 5. 4. (25). de Scop. Fecit Vestam sedeotem duasque chamæteras circa eam. Alii fortasse melius legunt commotrias. At Sillig. ex Cod. Bambergensis campteras legendum defendit, cujus verba hic referre placet. Campter, vox Græca, de meta stadii dicitur, quia in ea spectatur cursus eorum. Περί δὲ ὁ κάμπτορος, νύσσα καὶ καμπτήρ, Pollux 3. 30. 147., quo significatu nam Pucutiis apud Non. a. v. prægreditur p. 65. illam vocem civitate Latina dunavit. Cui igitur nummi campteres illi adstant? Vestæ. At quid bulc cum metis? Scimus

autem inde ab Anaxagoræ tempore, qui sub omnium numinum nominibus vires physicas latere docebat, Vestam cum Terra fuisse coninuatam et ipsam Terram sæpe dictam Vestam (Eurip. apud Macrob. 1. Saturn. 23. Καὶ Γαῖα μήτε, Ἐστὶν δὲ ὁ οἱ κοφὶ βροτῶν καλοῦσιν, ἡμῶν ἐν αἰσῶνι, cf. Ovid. 6. Fast. 267. Vestæ eadem est quæ terra. et v. 460. et Tellus Vestaque numen idem est. V. Lips. de Vestæ 3. p. 1079.). et Terram effigie Vestæ fictam fuisse disertis verbis tradit Suidas s. v. Ἐστία, quod eo facilius fieri potuit, cum utriusque deæ proprium sit sedere. Uti enim Vestæ jam in hymno Homericō in Vener. 30. μέγα οἶκον ἄγεσθαι dicitur, quod artifices Græci expresserunt (V. Müller. compend. archæol. § 382.), ita Tellus quoque sedens fingi solebat (Pausan. 7. 21. 4.). Hinc Scopas, æqualis fere Euripidi, cum Vestam ficturum esset, ut ea pro Tellure agnosceretur, duos campteras aive metas ei adidit, quibus statum suum tam pro Vestæ, quam pro Tellure habendam esse demonstravit. Etenim duo illi campteres sunt τροπαὶ Ἡλίου (Homer. Odys. o. 403., quem locum optime illustrat Ukert. in diurnis antiquar. 1841. n. 15. p. 124. Cf. Foss. epistol. mythol. 2. 158. et Müller. Dorien. 1. 425.) vel poli, a quibus terra centrum cæli est (Plin. 2. 63.), quos terræ campteres bene dicere possis. Et quos h. l. Plin. Græcum scriptorem secutus campteras dicit, alio loco (2. 61.) de simillima re longissimas distantias metas appellat. Similiter dixit Ovid. 3. Met. 145. Et sol ex æquo meta distabat utraque. Et Isid. 18. Orig. 30. Metarum appellatione proprie terminum ac finem mundi designari volunt ab eo, quod aliqui einensis finis est alve ad testimonium orientis occidentis solis. Cf. Spanhem. ad Callimach. Del. 169., et Creuzer symbol. et mythol. 4. p. 24. edit. 3. Illos autem campteras eleganti cælatura ornatos, quia quid significantum per eos esset exprimebat, apte comparaveris cum metis in nummis Cypris.

CHAMÆUNIA, æ, f. 1. χαμῦνία, humi cubatio: a χαμαι' humi, et εὐνὴ cubile. Hieronym. Ep. 52. n. 3. Omnes pæne virtutes corporis inultantur in senibus, et, crescente aola sapientia, decrescunt cetera: jejuna, vigilæ, chamæunia, id est super pavimentum dormitiones, huc illicque discursus etc.

CHAMULCUS, i, m. 2. χαμῦλλος, trahit, carrus humilis, quo utimur ad magna pondera vehenda: a χαμαι' humi, et ἔλκω traho. Ammian. 17. 4. 14. Obeliscus chamulcis impositus, tractusque lenius, per Ostiensem portam Circo illatus est Maximo.

CHANE vel channe, ea, f. 1. χάνη et χάννη, genus piscis: a χάνω hisco, quia semper est ore biente. Hunc sine inare esse, et ex se concipere, tradit Plin. 9. Hist. nat. 16. 23. (56). et 32. ibid. 11. 54. (153). Ovid. Halieut. 108. et ex se Concipiens channe, gemino fraudata parente.

CIANIUS dicitur a quibusdam pes Molossus tribus syllabis longis constans, ut est opud Diomed. 3. p. 475. Putsch. Fortasse est a χάνω hisco, quia tot longæ syllabæ hiant ore proferuntur.

CHAOS, n. χάος. Genitivus esset chaos et Dativus chái juxta Priscian. 8. p. 720. Putsch. At a Latinis usurpatum legimus tantum in Nom. et Accus. chaos, et in Ablat. chao. — Chaos a χάνω vel χάνω hio, patens et vacuus sum, proprie significat barabrum, vastitatem biantem patentemque in profundum, ut Paul. Diac. p. 52. 11. Müll. docet. Hinc ¶ 1. Ponitur pro immenso illo, vacuo et caliginoso spatio, in quo, juxta Hesiodi aententiam, hæc rerum universitas creata est. Varro 5. L. L. 19. Müll. Et cælum a cavatione, ut a cavum ait ortum, unde omnia apud Hesiodum, a Chao, a cavo cælum. Adde eumd. ibid. 20., et Senec. Ep. 72; quibuscum cf. Paul. Diac. loc. cit. — Proinde chaos sæpissime accipitur pro materia cæli et terræ confusa atque informi, qualis initio fuisse non a Poetis modo dicitur, sed e Sacris etiam Libris cognoscitur, quæ non fuit ex omni æternitate, ut quidam Philosophi et Poetæ arbitrantur, sed a Deo ex nihilo facta est primo sex illorum dierum, quibus mundum niacinatus est; de qua postmodum res omnes hujus universitatis per species varias forinasse proprias prodierunt. Ovid. 1. Met. 5. Ante mare et tellus et quod tegit omnia, cælum, Unus erat toto naturæ vultus in orbe, Quem dixere chaos, rudis indigestaque moles. Adde eumd. 2. Art. am. 470. et 5. Fast. 11. Seneca Thyest. 831. Deforme chaos. Adde eumd. Agam. 4. 85.; et Lucan. 5. 634. Lactant. 1. 5. Chaos est rudis inor-

dinataque materiæ confusa congeries. Adde eumd. 2. 8. ¶ 2. Hinc dicitur figurate de quocumque vastissimo spatio, quod luce careat. Stat. 3. Silv. 2. 92. Cimmerium chaos. Cimmerii enim sunt populi septentrionalis, apud quos longissimæ noctes sunt. — Et pro tenebris generatim dixit Prudent. 5. Calhemer. 3. Merso sole, chaos ingruit horridum: Lucem redda tuis, Christie, fidelibus. Adde eumd. 3. nepi orep. 55. ¶ 3. Ponitur et pro Inferis (hoc est pro immensis illis spatiis, ubi degunt tenues sine corpore vitæ) luce et cælo carentibus, quo fingunt Poetæ recasura in fine mundi omnia quæ nunc orbem universum componunt: cf. Ovid. 4. Fast. 600. et 11. Met. 404. Seneca Med. 741. Cæcum chaos. Et ibid. 9. Noctis æternæ chaos. Adde eumd. Herc. Fur. 610., 677. et 681. Val. Flacc. 7. 402. profundum Per chaos occurrunt cæcæ sine vocibus umbræ. Lucan. 6. 696. Et chaos innumeros avidum confundere mundos. Sil. It. 13. 439. quidquid ab imo Natum hominum extinctumque chaos. Adde Stat. 12. Theb. 772. — NB. De nomine propr. V. ONOM.

CHARACATUS, a, um, adject. Characata vinea dicitur a Colum. 5. R. R. 4. 1. et 5. ibid. 6. 16., quæ defixis arundinibus circummunita, per statumina calamorum materiis ligatis, in orbiculos gyrosque flectitur, ut Isid. ibid. exponit: h. e. quæ pedamentis arundinum veluti vallata, rainis in gyrum alligatis fulcitur: a χάραξ vallum, palus, pedamentum. Illic vineæ colendæ inodis etiamnum viget in agro Romano.

CHARACIAS, æ, m. 1. χαράκις, vallis, seu pedamentis aptus, a χάραξ vallum, palus. ¶ 1. Characias calamus est genus arundinis crassioris et firmioris, quod in ripis Orchomenii lacus nascens multo olim in pretio habebatur, quia pedamentis vineis (quæ inde characatæ dicebantur) et vallis faciendi idoneum erat. Plin. 16. Hist. nat. 36. 66. (168). ¶ 2. Est etiam cognomen tithymoli, maseuli dicti, ramos habentis quinque aut sex digitali crassitudine, rubros, succosos, cubitali longitudine. Plin. 26. Hist. nat. 8. 39. (62). Primus cognominatur characias, qui et masculus existimatur etc. Adde eumd. 26. ibid. 11. 73. (119). Cl. Fée (Op. cit. vol. 3. p. 396.) hanc exhibet synonymiam: Τίθυμαλλος; Illip. in var. loc.; Χαράκις; Dioscor. 4. 165. et Tithymalus characias seu masculus Plin. loc. cit., Apul. 108. et Theod. Priscian. 1. 14. suat Euphorbia Characias L. Spec. plant. 662.

CHARACTER, æris, m. 3. χαρακτήρ. De genere neutro. V. sub II. — Est instrumentum, quo nota vel signum alicui rei inculpitur, imprimitur: a χαρασσω, sculpo, imprimo.

I.) Proprie, instrumentum, quo notæ vel signa cujuscumque generis alicui rei imprimuntur, characterem nominari, docet Isid. 20. Orig. 16. 7. Colum. 11. R. R. 2. 14. His etiam diebus inatui ægul, et reliqui fetus pecudum, nec minus majora quadrupedis characteres signari debent. Adde Pallad. 2. R. R. 18., ubi eadem verba repetit. Augustin. 1. contr. Crescon. Grammat. 30. Characterem alicui insingere.

II.) Impropr. ¶ 1. Characteres appellatur etiam notæ quædam occulta forma expressæ, et figuræ supersubtiliores, quibus vim miram, et supra naturalium causarum facultatem veteres tribuebant. Augustin. 2. Doctr. Christ. 20 et 29. Serm. 163. de Temp. — Neutro genere occurrit haud semel in Fulg. Ital.; ut Apocal. 14. 9. Et accipit character in fronte sua. ¶ 2. Transate est forma et genus dicendi, de quo hæc Gell. 7. 14. Et in carmine et in soluta oratione genera dicendi probabilia sunt tria, quæ Græci χαρακτήρας vocant, nominaque eis fecerunt ἀδρον, ἰσχυρόν, μέγαν: uos primum uberem vocamus, secundum gracilem, tertium mediocre. Cic. Orat. 39. 134. Sed jam forma ipsa restat, et character ille qui dicitur, qui etc. Adde eumd. 2. ad Q. fr. 16. 5. Varro 3. R. R. 2. 17. Albutius homo apprime doctus, cujus Lucilianæ characteres sunt libelli. — Hinc character legendus est etiam in loco ejusd. Farron. apud Non. p. 274. 10. Merc. — Tres poematis characteres enumerat Servius ad Virg. 3. Ecl. 1., quatuor vero Diomed. 3. p. 481. Putsch.

CHARACTERARIUS, a, um, adject. ad characterem pertinens. Artis characterariæ videtur mentio fieri in quadam Inscript. apud Spon. Miscell. p. 220. AVRELI. LEON. QVI VIXIT ANN. XVIII. M. VII. D. V. ARTIS CHARACTERE . . . IARI ANTONIA AMANDA MATTER etc. Spon. putat, significari eam artem, qua lapides litteris inscribuntur.

CHĀRĀCTĒRISMOS vel

CHĀRĀCTĒRISMUS, i, m. 2. χαρακτήρισμός, figura, qua vita alicujus describitur. *Rutil. Lup. l. 2. de fig. sentent.* Characterismus: Quemadmodum pictor coloribus figuras describit, sic orator hoc schemate aut vitia, aut virtutes eorum, de quibus loquitur, deformat.

CHĀRĀDRĪUS, ū, m. 2. χαραδρίος, avis, quæ in alveis torrentium degit: a χαραδρὶς caverna, quod in cavernis nidificat; quænam vero sit, adhuc dubitatur: alii enim milvum, alii upupam esse putant. *Fulgat. interpr. Levit. 11. 19.* Herodionem et charadriionem juxta genus suum. *Id. Deuter. 14. 18.* Onocrotalum, et charadrium, singula in genere suo. — *V.* etiam CHARTARIUS.

CHĀRĀDRUM, i, n. 2. χαραδρὸν, piscis marinus. *Ennius apud Apul. de mag. 39. p. 299.* Nonnulli tamen putant esse accusativum a charadrus, fissura, rima, specus.

CHĀRAXĀTUS, a, um. *V.* voc. seq.

CHĀRAXO, as, āvi, ātum, are, a. 1. χαραξώσω. Part. Charaxatus. — Charaxo est scarificator, extensor. *Prudent. 10. nepi orph. 557.* Charaxat ambas angulis scribentibus Genas, cruentis et secat faciem notis. *Apic. 6. 9.* Charaxare pullum coctum. *Augustin. de altercat. Eccles. et Synagog.* Moyses in monte Sinai charaxatas decalogo tabulas accepit. *h. e. exaratas.*

CHARCHĒDŌNIUS, a, um. *V.* CARCHĒDONIUS.

CHĀRIENTISMUS, i, m. 2. χαριεντισμός, figura est, qua per ea, quæ grata sunt, aliud dicimus, aliud significamus, ut cum interroganti, quis eum quæsierit, respondemus, bona salus: unde intelligi potest, neminem eum quæsisse. Ita *Charis. 4. p. 247. Putsch. At Diomed. 2. p. 458.* ita definit: Χαριεντισμός est tropus, quo dura dicta gratius proferuntur. Deinde eadem subjicit, quæ *Charisius*. Adde *Donat. de Tropis p. 177. ibid.* — Videtur etiam designari a *Cicer.* iis verbis 3. *Orat. 53. 205.* Ad hilaritatem impulsio: cum scilicet orator ea dicit, quibus iudicium animus a contentione attendendi tædioque actionis grata quadam festivaque significatione abducatur et exhilaretur. — Ceterum charientismus est vox Græca et Græce scribenda, testibus *Charis.*, *Diomed.* et *Donat.* locis cit.; quamquam Latinis litteris occurrat apud *Jul. Rufin. de fig. 3.*

CHĀRISMA, ātis, n. 3. χάρισμα, donum. Græca vox est, quam addidit *Prudent.* (et quidem prima syllaba producta, qua in re non est imitandus) *proem. Apolotheos. 11.* Deus ipse fideles in populos charisma suum diffundere promptus. Adde *eumd. 13. nepi orph. 61. Tertull. Advers. Jud. 8.* Omnis plenitudo spiritualium retro charismatum in Christo cesserunt. Adde *Fulgat. interpr. 1. Cor. 12. 31.*

CHĀRISTĪA, ōrum, n. plur. 2. χαρίστια, erat solenne convivium a majoribus institutum, cui præter cognatos et affines nemo adhibebatur, ut si qua inter necessarios querela esset orta, apud sacra mensæ et inter hilaritatem animorum, fautoribus concordiae adhibitis, tolleretur: a χαρίζομαι gratificor, largior, condono. Ita *Val. Max. 2. 48.* — Agitabatur hujusmodi convivium VII. K. Mart., qui dies eodem nomine appellatur; videtur tamen postea obsolevisse ex edicto Neronis, qui, teste *Sueton. Ner. 16.*, publicas cænas ad sportulas redegit, ac deinceps munuscula tantum missa fuisse. *Ovid. 2. Fast. 617.* Proxima cognati dixere charistia chari, Et venit ad socias turba propinqua dapes. *Martial. 9. 56.* Luce propinquorum, qua plurima mittitur ales. *V.* COGNATIO. — Dies qui vulgo dicitur la Domenica parentela, et incidit in Dominicam Sexagesimæ, hisce charistiiis persimilis est: primis vero a Chr. n. sæculis festum S. Petri Epularum fuit appellatum, qui nunc cathedra S. Petri Antiochiæ. *V. Jo. Christian. Wernsdorff. Meletemata de charistis in N. Acta Societ. Lat. Jencensis T. 1. p. 313. — 362.*

CHĀRISTICON, i, n. 2. χαριστικόν, quod alicui gratificandi et remunerandi causa donatur: a χαρίζομαι gratificor, dono. *Callistrat. Dig. 48. 20. 6.* Bona damnatorum debent ad ea servari, quæ jure præsidium solent erogari, ut puta charisticon quibusdam officialibus inde subscribere, vel si quid fortiter fecerint milites, inde donare eis. Ita *Haloander:* at *Torrentin.* edidit chartaticum (nota distinctionis subjecta) quod significat quicquid insumitur in chartis, quibus librarii alique magistratum officiales utuntur. Quo pertinet senatus consultum allatum a *Fron-*

tino *Aquæd. 100.*, ubi scribis et librariis, qui curatoribus aquarum attribuebantur, tabulæ, chartæ, ceteraque, quæ ejus curationis causa opus essent, præberi jubentur.

CHĀRISTION, ōnis, m. 3. videtur esse sustentaculum, cui statera appenditur, a χαρίζομαι in gratiam alterius aliquid facio, quasi homini gratificans, quod eum a labore liberat sustinendæ stateræ. *Inscript. apud Gruter. 1020. 1. et Don. cl. 2. n. 67. C. CÆSIVS C. F. OYF. SILVESTER primi filius PONDERRARIUM. sua pecunia ponderibus signandis fecit ET CHARISTIONEM AEREVM POSUIT, STATBRAM ET PONDERRA, QVÆ ANTEA RESPUBLICA EMIT, MENSURAS LIQVARIAS ANTEA POSITAS A CÆSIO PRISCO, IN EODEM CONVULIT.* *Not. Tir. p. 164.* Trutina, Statera, Charistion.

CHĀRISTOIŌCHĪA, æ, f. 1. berba apud *Apul. Herb. 10.*

CHĀRĪTAS. *V.* CARITAS.

CHĀRĪTŌBLEPHĀRON, i, n. 2. χαριτόβλεφαρον, frutex marinus circa Troglodytarum insulas nascentis: ita dictus a χαρίς gratia, et βλεφαρον palpebra, quia gratiam addit utentibus, et philtiri vim habet. *Plin. 13. Hist. nat. 25. 52. (142).* *Cl. Fée Op. cit. vol. 1. p. 141.* hæc ait: «*Pline parle ailleurs du corail; on serait tenté de croire que ce charitoblepharon est le corail rouge.*»

CHĀRMĪDĀTUS. *V.* dictionem sequent.

CHĀRMĪDES, is, m. 3. Χαρίδης. In Vocativo habet *Charmide* Græca positione, ὦ Χαρίδη, quemadmodum dicitur ὦ Σωκράτη. *Plaut. Trin. 3. 1. 16.* — *Charmides* est nomen proprium senis inducti a *Plauto* in Comædia *Trinummus*; factum a Græco χαρὴν lætitia, gaudium: ad quam significationem alludens *Id. ibid. 4. 2. 133.* Postquam, inquit, ego me aurum ferre dixi, post tu factus *Charmides*. Prius tu non eras, quam auri feci mentionem. Nihil agis. Proin tu te itidem, ut *charmidatus* es, rursum recharmidas. *h. e.* postquam aurum me ferre dixi, tu es factus *Charmides*, quem te esse antea dissimulabas, et spe auri habendi gavisus es: proinde quam lætitiâ conceptisti, rursum depones. Vel potius ita locus interpretandus: Nihil obtinebis nomine isto falso tibi imposito; *Charmidem* itaque te esse nega. *V.* RECHARMIDO.

CHĀRŌN, ontis, m. 3. Χάρων, filius Erebi, quem animas mortuorum per inferni flumina ad aliam ripam cymba transvehere fabulantur. *V.* plura in ONOM. — Est etiam convicium in hominem teterrimæ faciei et sævi animi. *Apul. de Mag. bis.*

CHĀRŌNĒUS, a, um, adject. χαρωνεύς, ad Charontem pertinet. *Charoneas* scrobis nonnulli appellant, teste *Plin. 2. Hist. nat. 93. 95. (207).*, spiracula quædam terrarum mortiferum spiritum ethalantia, et vitam hominibus, si nimis diu hauriant, eripientia: quæ *Galen. l. 7. de usu partium c. 8. χαρωνεία βαρυστέρα* nominat. *V.* PLUTONIUS; et cf. *Romanelli, Viagg. a Pompei T. 2. p. 97.*

CHĀRŌNIUM. *V.* CATONIUM.

CHARTA vel cartā, æ, f. 4. χάρτης. Olim chartus, i, m. 2. usurpatum fuit. *Lucilius* apud *Non. p. 196. 17. Merc.* Ubi Græci, ubi nunc Socratici charti. Alii rectius leg. chartæ, quod est quidem mascul. generis, sed tanquam a *Nepin. sing. num. chartes, χάρτης*. — Charta, χάρτης, a χαράσσω scarifico, sculpo, videtur significasse materiam quamcumque, in qua scribebatur, unde apud *Sueton. Ner. 20.* Charta plumbea. *h. e.* lamina plumbea. — Sæpius tamen charta dicuntur folia, quibus utitur ad scribendum, quæ nunc a sæculo xxi. post Chr. n. fiunt ex linteis contritis, olim ex papyri libro et phyloris conficiebantur: dispositis super tabula aqua madente tenuibus illis papyri tunicis, rectis et transversis, in modum cratris, deinde prelo pressis et sole siccatis. *V.* PAPHYRUS. Hinc orta phrasis tezere chartam (apud *Plin.*), quia ad modum staminis et subteminis phyluras disponebant. Plura *V.* apud *Plin. 13. Hist. nat. cap. 11., 12. et 13.*, in quem locum *Melchior Guilandin.* integrum edidit com. entarium. et in eum *Jo. Scaliger* animadversiones. item *Salmas.* ad *Vopisc. in Firmo etc. c. 3. Cl. et Isid. 6. Orig. 10. 2.* — *M. Varro* apud *Plin. cit. c. 11.* scriptum reliquit, chartam non fuisse ante conditam in *Egypto Alexandriam.* In palmarum foliis primum scriptitatum, deinde quarumdam arborum libro, postea plumbeis et linteis voluminibus. ac cæcis tabulis, denique charta; postremum omnium membranas repositas fuisse. Sed *Id. Plin. cit. c. 13.* ingentia ait reperiri exempla, quæ contra *Varronis* sententiam probent, etiam ante *Alexandriam* conditam chartæ usum fuisse. Ceterum chartæ conficiendæ modum, ejusque commodi describit *Cassiod. 11. Variar. 38.* — Illud unum addendum putamus, chartam ex papyro etiam inter medica remedia ab antiquis habitam fuisse. *Plin. 24. Hist. nat. 11. 51. (89).* Charta, quæ fit ex ea (papyro), cremata inter caustica est. *Seren. Sammon. 10. 144.* chartam, quam gens *Egyptia* mittit, Tonde simul misceque oleum. *Cl. eumd. 34. 612.*

1.) Proprie usurpatur de materia, in qua scribimus, aut quæ aliquid involvimus. *Cic. 5. Att. 4. 4.* Pæne præteriti chartam tibi deesse: si quidem ejus inopiā minus multa ad me scribis. Adde *eumd. 7. Fam. 18. 2. et Rabir. Post. 4. 40.; Lucret. 6. 110. et 112.; Varro. apud Plin. 13. Hist. nat. 11. 21. (68).* et *Horat. 2. Ep. 1. 113.* Rursus *Horat. 1. Sat. 4. 36.* Illinere aliquid chartis. *h. e.* scribere. *Id. ibid. v. 138.* Illudere. *Id. 2. Ep. 1. 270.* Amicire aliquid chartis ineptis. *Ovid. Heroid. 1. 62.* Chartam digitis notare. *Sueton. Cæs. 56.* Transversa charta scribere epistolas. *Martial. 8. 62.* Scribere epigrammata in charta aversa. *h. e.* in utraque parte chartæ. Porro veteres in una tantum facie scribere solebant. *Id. 6. 64.* Chartas perdere. *Plin. 13. Hist. nat. 12. 23. (77).* Scapus chartarum. *Hieronym. Ep. 8. n. 1.* Rudes illi Italæ homines, quos cascos *Ennius* appellat, qui sibi (ut in *Rhetoricis* *Cicero* ait) ritu ferino victum quærebant, ante chartæ et membranarum usum, aut in dedolatis et ligno codicillis, aut in corticibus arborum mutuo epistolarum alloquia missabant. Unde et portitores earum tabellarios, et scriptores a libris arborum librariorum vocare. — Jungitur pluribus Adjectivis, quorum præcipue, servato litterarum ordine, exhibentur: *Plin. 13. Hist. nat. 12. 24. (78).* Amphitheatrica. *V.* AMPHITHEATRICALIS. *Id. ibid. § 79.* Augusta. *V.* AUGUSTUS. *Id. ibid. 6. Orig. 10. 2.* Augustæ. *Plin. 8. Ep. 15.* bibula. *h. e.* quæ atramentum imbibit. *Plin. 13. Hist. nat. 12. 24. (80).* Claudia. *V.* CLAUDIUS, a, um. *Ulp. Dig. 37. 11. 4.* delecticæ. *Cic. 2. ad Q. fr. 15. 6.* dentata. *h. e.* levigata, dente polita. *Plin. 13. Hist. nat. 12. 24. (78).* emporetica. *V.* EMPORETICUS. *Martial. 14. 11. in lemm. et Dig. 33. 9. 3. § 10.* epistolares. *Plin. 13. Hist. nat. 12. 24. (78).* Fanniana. *V.* FANNIANUS. *Id. ibid. (74).* et (78). hieratica. *V.* HIERATICUS. *Id. ibid. (78).* Leneolica. *Ulp. Dig. 37. 11. 4. novæ. Plin. 13. Hist. nat. 12. 24. (79).* pertranslucida. *Ulp. Dig. 32. 50.* puræ. *h. e.* in quibus nihil scriptum est: quibus opponuntur scriptæ. *Plin. 13. Hist. nat. 12. 24. (76).* et (78). Saitica. *Plin. 8. Ep. 15.* scabræ. *Martial. 14. 10.* vacuæ.

II.) Figuratè. 1. Ipsa papyrus aliquando charta dicitur per metonymiam. *Plin. 13. Hist. nat. 11. 21. (69).* In Sebennytico *Egypti* nomo nonnisi charta nascitur. 2. Metonymia etiam est, cum, quod sæpe fit, charta sumitur pro scriptura, epistola, libro: ut colligitur ex *Ulp. Dig. 32. 50. circa med. Si quis sic reliquerit: Chartas meas ut versas; nemo dubitabit, libros debere; nam in usu plerique libros chartas appellant.* *Cic. Cael. 17. 40.* Chartæ quoque, quæ illam pastinam severitatem continebant, obsoleverunt. *Id. 2. Att. 20. 3.* Charta ipsa ne nos prodant, pertimesco. *Id. 1. Durant. 12. 20.* Chartæ Etruscæ. Adde *Lucret. 3. 10. et 4. 971.* *Horat. 1. Od. 5. 21.* Si chartæ silent, *h. e.* si scriptores litteris non consignent aliquid. *Id. 2. Ep. 1. 161.* Chartæ Græcæ. *h. e.* scripta Græcorum. Adde *eumd. 1. ibid. 13. 6. et 4. Od. 9. 31.* *Catull. 1. 6.* Omne ævum tribus explicare chartis fortis et laboriosis. *h. e.* tribus libris historiarum. *Id. 68. 46.* Chartæ Arpinæ. *h. e.* scripti *Ciceronis*. *Sidon. 1. Ep. 11.* famosa. *Seren. Sammon. 39. 728.* Tertia naniq. Titi simul et centesima *Livi* Charta docet etc. *h. e.* liber cuius historie *Titi Livi.*

Homonym. Charta differt a membranis: charta enim, ut diximus, ex papyri libro et phyloris conficiebatur; contra membranae ex pellibus animalium confectis et levigatis fiunt. Hinc *Ulp. Dig. 32. 50.* Librorum appellatione continentur omnia volumina, sive in charta, sive in membrana sint.

CHARTACEUS vel *cartaceus*, a, um, adj. qui est ex charta. *Ulp. Dig.* 32. 50. *pr.* Codices membranei, vel chartacei.

CHARTARIUS vel *cartarius*, a, um, adj. Chartarius est ad chartam pertinens. *Plin.* 1. in *Ind. lib.* 22. c. 60. p. 79. *Sillig.* Farina chartaria. h. e. qua utuntur ad chartas glutinandas. *Id.* 18. *Hist. nat.* 10. 20. (89). Chartaria officina. *Inscript.* apud *Orell.* 44. 66. **VITALINUS FELIX** NEGOTIATOR LYGDY-
NENSIS ARTIS CHARTARIAE. (Cl. *Plin.* 9. Ep. 11. Bibliopolas Lugduni esse non putabam ac tanto libentius ex tuis litteris cognovi venditari libellos meos, quibus peregre manere gratiam, quam in Urbe collegerint, delector.). *Apul. Florid.* n. 9. Calamus chartarius. h. e. quo in charta scribitur. *Id. Herb.* 1. Arnoglossa nascitur in chartariis locis h. e. ubi papyrus. Possis tamen, paucis immutatis litteris, legere *charadritis*, a *χαράδρα*, quæ significat terræ fissuram, cavernam, sulcum a torrente factum, atque etiam ipsum torrentem. Hæc *Humebergius*. — *Hinc*

Chartarius, ii, m. 2. absolute, substantivorum more, est qui chartas conficit, aut vendit, ut colligitur ex *Diomed.* 1. p. 513. *Putsch.* et ex *Inscript.* apud *Gruter.* 480. 1., quæ est apud *Orell.* 4159. IIII VIR. AVG. L. VALERIO VOL. PHILYMENO CARTARIO. Et alia apud *Beines.* cl. 20. n. 409. LOCYS VALEMIANI CHARTARI. Et alia ined. Romæ in palatio *Rondanin.* (edita tamen sunt a *Fæa* in adnot. ad *Winckelmann T.* 7. p. 31.) **CLAVDIA** TI. F. **HERMIONE** FECIT SIBI ET TI. **CLAUDIO** HERMETI PATRI CHARTARIO. — Sequiori tempore chartarius idem fuit qui chartularius et chartophylax. *Inscript.* apud *Oderic.* *Dissert.* p. 132. GENTILIS FONTIFEX MINOR RESIVIVS (lege RESTVIVS) CORNICULARIVS CVM CARTULARIIS OFFICII STATVM etc. *Cassiodor.* 8. Ep. *Variar.* 23. Ut dirigit sedis suæ chartarios, qui actoribus designatas massas, sine aliqua dilatione contradant. Adde *eumd.* 7. *ibid.* 43.

Chartarium, ii, n. 2. absolute, substantivorum more, est locus, in quo asservantur chartæ et libri. *Hieronym.* 3. *advers. Rufin.* 6. Cur eam (epistolam) in Romanæ Ecclesiæ chartario non requiris?

CHARTÆUS vel *cartæus*, a, um, adj. chartaceus. *Auson.* 10. Ep. 40. Nam tota suppellex Vatum piorum chartæa est. *Id.* in *præfat. ad Gryphum.* Situs chartæi pulveris. — **Chartæum** stadium vocat *Varro* apud *Non.* p. 248. 12. *Merc.* chartas et libros, quibus nos scribendo exercemus. *Turneb.* l. 29. *Advers.* c. 20.

CHARTIATICUM, i, n. 2. *F.* **CHARISTICON.**

CHARTINA. *F.* **CARTINA.**

CHARTOPHYLAX, æcis, m. 3. *χαρτοφύλαξ*, h. e. chartarum et archivii custos, chartularius. *Inscript.* apud *Gruter.* 587. 11. M. AVPTLIO M. F. ROM. VETVRIO AVG. N. CHARTOPHYLA. AVRELIA PROCVLA YXOR ET AVRELIA PROCVLA MAT. FIL. FIIS. FECIT. h. e. Augusti nostri chartophylax.

CHARTOPOLA, æ, m. 1. *χαρτοπόλις*, qui chartam vendit. *Fel. Scholast.* ad *Juvenal.* 4. 27. Sic Crispinus chartopola fuit. In edition. *perperam* legitur cartopola.

CHARTOPRATES, æ, m. 1. *χαρτοπράτης*, qui chartam vendit. Legitur in *lemmate tit.* 17. lib. 11. *Cod. Justin.*

CHARTOSUS, a, um, adj. qui multas chartas habet. Afferit *Diomed.* 1. p. 313. *Putsch.*; sed nullo confirmat exemplo.

CHARTULA, æ, f. 1. *χαρτίον*, diminut. a charta, parva charta. *Cic.* 7. *Fam.* 18. 2. Miror quid in illa chartula fuerit, quod delere malueris. *Cajus Institut.* 2. 77. Quod in chartulis, sive membranis meis aliquis scripserit, licet aureis litteris, mecum erit. *Fronto* 1. ad *Amic.* 15. Aut chartulas ei, aut tabellas porrigo. *Granius Licinian.* ed. *Pertz* p. 32. Nec oppellendæ sunt huiusmodi cognitionibus chartulæ. — Usurpatur etiam pro tabulis, vel scriptis publicis. *Impp. Valentin. et Valens Cod. Theod.* 8. 2. 2. Quam fideliter dederint administratorem suo tempore chartularum apud acta rationem. *Impp. Valentin. et Valens et Gratian. Cod. Theod.* 7. 22. 8. Qui in ministerio chartularum atque observatione rationum inveniuntur. *Prudent.* 1. *perp. steff.* 73. Chartulas blasphemus olim nam satellites abstulit, Ne tenacibus libellis erudita sæcula Ordinem, tempus, modumque passionis proditum Dulcibus linguis per aures posteriorum spargerent. Nempe chartulas vocat acta Martiurum.

CHARTULARIUS vel *cartularius*, ii, m. 2. apud

sequioris ævi scriptores dictus est, qui chartas et archivium principis curabat; idem nempe qui commentariensis, vel alii eo non valde dissimilis. Non enim solum chartas et scriba custodiebat, sed quædam etiam perscribebat, et in commentariis referebat. Dicebatur qui in eo munere erat, chartis inservire, et chartarum tractatibus occupari, et chartas publicas agere, ut est in *Cod. Justin.* 3. 26. 10., 12. 21. 1. et 10. 69. 3. — Varii fuerunt chartularii, nempe divinæ domus, sacri cubiculi, largitionum, numerorum militarium, etc. Horum mentio fit in *Cod. Justin.* 10. 23. 3., 12. 50. (qui est De numerariis, actuariis, chartulariis, etc.) 10. § 1. et alibi, et in *Cod. Theod.* 8. 7. 5., ubi memorantur chartularii magistrorum equitum et pedum.

CHARTUS. *F.* **CHARTA** sub init.

CHARUS. *F.* **CARUS** et **CARITAS**.

CHARYBDIS, is, f. 3. *Χαρυβδης*, vasta profunditas in freto Siculo, prope Messanam, ubi vorticosum mare navigia absorbet. *F.* plura in *ONOM.* — Translate *charybdis bonorum*, de eo qui bona sua abigit, *Ciceroni* nimis longe petita metaphora videtur 3. *Orat.* 41. 162., magisque probatur vorago. *Prudent.* 6. *Cathemer.* 107. Charybdis sanguinis. h. e. cædium insatiabilis cupiditas. — *Hinc charybdis* vocatur meretrix apud *Horat.* 1. *Od.* 27. 19. Quanta laboras in charybdi! Et *Sidon.* 9. Ep. 6. Domestica charybdis.

CHASMA, ætis, n. 3. *χάσμα*, hiatus, vorago: a *χαίρω* hisco, dehisco. § 1. Occurrit de terræ fissura, hiatu. *Seneca* 6. *Quæst. nat.* 9. tunc chasmata, tunc hiatus vasti aperuntur. *Ulp. Dig.* 50. 15. 4. Si agri portio chasmate perierit. Adde *ibid.* 4. 4. 11. § 5. et 18. 6. 10. § 1. § 2. Est etiam genus meteoris, cum sit in coelo subita acris veluti disruptio et hiatus, ex quo ignis apparere videtur, ut docet *Servius* ad illud *Virg.* 9. *Æn.* 20. medium video discedere cælum. *Seneca* 1. *Quæst. nat.* 14. Sunt chasmata, cum aliquod cæli spatium discedit, et flammam dehiscentem veluti in abdito ostendit. Adde *Plin.* 2. *Hist. nat.* 26. 26. (96).

CHASMATIAS, æ, m. 1. *χασματίας*, species terremotus, quo tellus hiecit: a *χαίρω* dehisco. *Amian.* 17. 16. Chasmatis, grandiori motu patefactis subito voratrinis, terrarum partes absorbent. Adde *Apul.* de *Mundo*.

CHAU. *F.* **CHAMA**.

CHAVONA, æ, f. 1. placeuta. Vox antiquis Dalmatis propria. *Hieronym.* in *Isaiam* 16. 37. 6. Nulli dubium quin placeutas significent, sive crustula, in manu artificis præparatas. Hoc enim lingua nostra *ciavonas* sonat.

CHELA, æ, vel

CHELE, es, f. 1. *χλή* forcipis, h. e. denticulati canerorum et scorpionum forcipes seu brachia: vox omnino Græca. § 1. Propria Græcorum significatione occurrit tantum apud *Ambros.* 5. *Hexæm.* 8. 22. Cassa omnia tentamenta sunt cancri, quia aperire clausum ostreum nulla vi potest: et periculosum est, si chelam ejus includat. Et *moz.* Clanculo calculeum immittens (cancer), impedit conclusionem ostrei; ac sic aperta claustra reperiens, tuto inserit chelas, visceraque interna depascitur. — Ceterum apud alios Latinos usu venit in artibus tantum: scilicet § 2. In plurali *chela*, arum apud Astronomos sepiissime dicuntur de signo illi cælesti, inter Virginem et Scorpionem posito, quod ab ipsis Scorpii brachiis occupari sinebant: postea vero is locus Libræ est assignatus. *Cic.* *Arat.* 293. Et pauca cheles stellæ. *Al. rectius leg.* Et pauca e chelis stellæ. *Virg.* 1. *G.* 33. Erigonem inter chelasque sequentes. *Lucan.* 1. 659. minacem Scorpion incendis cauda, chelasque peruris. Adde *Manil.* 1. 609. et 4. 202.; et *Colum.* 10. *R. R.* 56. *Hygin.* 3. *Astron.* 25. chelas pro ipsa Libra usurpat. § 3. Quod ad machinarum scientiam attinet, in ballistis *chele* est membrum quoddam ad similitudinem brachiorum cancri formatum. *Vitruv.* 10. 10. 4. *Schneid.* Etantia cheles. h. e. pars cheles, quæ extat. Adde *eumd.* 10. 11. 7.

CHELIDON, Ænis, f. 8. et

CHELIDONIA, æ, f. 1. *χελιδών*, Ænis, f. 8. Græce eadem, quæ hirundo Latine, ejus adventus veris ineuntis indicium est. Hoc nomine appellabatur etiam quædam Verris amica: unde ludit in ambiguo avis et scorpi *Cic.* 3. *Ferr.* 40. 104. Nam et prætor factus est, qui auspicio a Chelidone surrexisset, sortem natus est urbanæ provincie. *Pentadius* in *Anthol. Lat. Burmann.* l. 5. ep. 69. v. 17. Jam motacilla ca-

nit, jam garrula luce chelidon. *Alti rectius leg.* Nota ligilla linit jam etc. — Secunda longa est. *Colum.* 10. *R. R.* 415. Purpureæque chelidonia pinguesque mariscæ. *F.* voc. seq. *Avien. Perieg.* 683. Inde chelidonia tres sese gurgite tollunt. Adde *ibid.* 184. *Æmil.* quoque *Macer* produxit cap. de chelidonia: sed uno tamen eodemque versu etiam corripuit. Sic enim habet: *Indequ nomen habet chelidonia. namque chelidon* etc. Qua in re sola metri necessitate defendi potest. — Ceterum *V. ONOM.*

CHELIDONIAS, æ, m. 1. *χελιδονίας*, Favonius ventus dicitur a. d. VIII. k. Mart. a primo aspectu hirundinum: nonnulli ornithian vocant, ab adventu avium universim. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 47. 47. (122).

CHELIDONIUS, a, um, adj. *χελιδόνιος*, ad chelidones, h. e. hirundines pertinentes. *Chelidonia* ficus dicitur quoddam earum genus purpureum, et sub hieme maturescens: vel quod lis avide hirundines vescantur; vel quia eo tempore proveniant, quo hirundines migrant. *Colum.* 10. *R. R.* 415. et *Plin.* 15. *Hist. nat.* 18. 19. (71). Latine *hirundinæ* dicuntur apud *Macrob.* 1. *Saturn.* 16. — *Chelidonii* lapilli sunt, qui inveniuntur in ventre hirundinum pulvis, magicis narrati artibus. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 79. (293). — *Chelidonia gemma* duplex est: alia hirundinum colore; alia altera parte purpureo nigris interpellantibus maculis. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 10. 56. (154). et 37. *ibid.* 11. 72. (157). Paulo aliter *Isid.* 16. *Orig.* 9. 6. *Chelidonia gemma* duplex est ex hirundinum colore vocata: quarum una ex altera parte purpurea pura, ex alia purpurea nigris intervenientibus maculis. — Denique *chelidonia collyria* sunt quæ ex succo chelidoniae herbæ sunt. *Plin.* 25. *Hist. nat.* 8. 50. (90). *Forcellinus* addit etiam loca, quæ nullius ferme sunt auctoritatis, ex *Tochon cachets des oculistes* p. 61. Sahiniani chelidon. ad clarit. *Id.* p. 64. Sarcii Menandri chelidonium. — *Chelidonia herba* est quæ et absolute *chelidonia* dicitur: *F.* paulo infra. *Marcell. Empir.* 8. § 2. circa med. *Chelidonia herba* in hirundinum stercore nascitur. — *Hinc*

Chelidonia, æ, f. 1. absolute, substantivorum more, (subaudi herba), herba est duorum generum: major frutescens, caule folio pastinacæ erraticæ ampliore, ipsa altitudine duum cubitorum, colore albo, flore luteo: minor folia habet liederæ rotundiora, minus caudata. Utraque succi est mordacis, scilicet papaveris. Nomen habet ex eo, quod adventu hirundinum flores, discessu marcescit. Tradunt etiam monstratam ab hirundinibus, quæ ad morbos oculorum ea utuntur. *Plin.* 25. *Hist. nat.* 8. 50. (59). *Seren. Sammon.* 37. 700. Herba chelidonia fertur enim melle inderi. *Tertull.* *Pænit.* 12. Hirundo, si excæcaverit pullos, novit illos oculare fursus de sua chelidonia. Adde *Æmil. Macr.* 154. Cl. *Fée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 342.) hanc exhibet synonymiam. I. *Χελιδόνιον* Theophr. *Hist. plant.* 7. 13. et *Nicand. Ther.* 5. 857.; *Χελιδόνιον μέγα* Dioscor. 2. 211. et *Chelidonia major flore luteo* *Plin.* loc. cit. et *Cels.* 6. 6. sunt *Chelidonium majus* L. *Spec. plant.* 723. var. α. — II. *Χελιδόνιον μικρόν*, οὐ δὲ πρὸν ἄγρον Dioscor. 2. 212 et *Chelidonia minor foliis liederæ* *Plin.* loc. cit. sunt *Ficaria ranunculoides* *Moench.* *Meth.* 315.

CHELO. *Vitruv.* 10. 15. edit. *vet.*, et 10. 10. 4. *Schneid.* Item chelo (sive manuela dicitur) longitudo foraminum, etc. Ex his verbis apparet esse membrum catapultæ, quod nonnulli illud esse dicunt, quo nervus attractus continetur. *Bald.* in *Lex. Vitruv.* putat legendum esse *cheles*, vel *cheli*, vel *chelonii* (quam autem ex his præferat, determinare non audeo) genitivo casu. Quæ voces videntur esse a *χλήνη*, forcipis canerorum, item ungula hisulca. *Schneider* legit *chele*, quam vocem *F.* supra loco suo.

CHELONIA, æ, f. 1. *χελωνία*, oculus est Indicæ testudinis, inter gemmas connumeratus a *Plin.* 37. *Hist. nat.* 10. 56. (155). — Apud *Vitruv.* 10. 18. edit. *vet.* est idem quod chelonium, quam vocem vide. At *Schneid.* in sua edit. 10. 12. 1., etsi nulla Codicum auctoritate, tamen recte pro *chelonie* Nom. plur. num. legit *chelonie*.

CHELONITIS, idis, f. 1. *χελωνίτις*, gemma est testudinum similis. Nam *χελωνή* testudinem significat. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 10. 56. (155). — *NB.* De nomine propr. *V. ONOM.*

CHELONION, ii, n. 2. *χελωνιον*, testudo. § 1. *Vitruv.* 10. 2. 2. *Schneid.* de machinis tractoriis. In quadris autem tignorū posterioribus, quo loci

sunt divaricata, figuntur chelonia, in quæ conficiuntur sicularum capita, ut facilius axes versentur. Adde locum ejusd. *Vitr. citatum in præced. v. CHELONIA*. *Philander* docet, chelonia esse velut umbilicos, aut ansas, quæ affiguntur arrectariis, in quas, ceu in armillas, confecti sicularum cardines versantur: atque ita dicta esse a similitudine tegumenti testudinis, quæ *χελώνη* dicitur. *Barbarus* Italice vocat *orecchie*, *o manichi*; alii *anelli*. — Horum meminit *Id. etiam* 10. 2. 8. *Schneid.* sed aliquid aliud diversa ratione. Est, inquit, tignum, quod erigitur, et distenditur retinaculis quadrifariam: sub retinaculis chelonia duo figuntur, trochlea funibus supra chelonia religatur, etc. *chelonia* hoc loco sunt lignæ regulæ summo capiti tigni adpactæ, ne trochlea deligata defluat, et ut a tigno aliquantulum in exteriorem partem promineat. Italice quidam vocant *tasseili*: *Barbarus* hic quoque appellat *manichi*. — Item *chelonium* pars est catapultæ supra minorem columbam; et dici potest etiam pulvinus. *Id. ibid.* 15. 5. *Schneid.* ¶ 2. Est etiam *chelontium* herba, alio nomine *cyclaminos*. *Apul. Herb.* 17.

CHELYDRUS, i, m. 2. *χελύδρος*. Si originem spectes, testudinem aquaticam, vel marinam significat; a *χέλος* testudo, et *ὕδωρ* aqua. Ceterum nomen est serpentis venenosus amphibii, hoc est in terra et in aqua simul degentis. gravi odore, cutis prædura instar testudinis. Quidam docent eundem esse ac τὸν θρύονον, quia ita est appellatus, quod circa quercuum radices libenter degat: ita ab utraque re, scilicet a cute, et a loco, quem incolit, nomen habuisse: nam *χέλος* testudinem, *θρύς* quercum significat. *Virg.* 1. G. 415. Galbanoque agitare graves nidore chelydros. *Servius* ad hunc loc. scribit, *chelydros* dictos esse quasi *cherydros*, quia in aquis et in terris morantur: nam *χέρσος* dictum *terram*, *aquam* vero *ὕδωρ*. Sed perperam confundit alterum genus cum altero. Vera quidem est etymologia *cherydri*: is tamen a *chelydro* distinguendus est. *Lucan.* 9. 709. Natus et ambigua coleret qui Syrtidos arva Cherydros, tractisque via fumante chelydri. *Sil. It.* 8. 498. ai Marsica pubes Et bellare manu, et chelydri cantare soporem. (Hic ponitur pro quocumque serpente). Adde *eumd.* 3. 318.

CHELYON, yi, n. 2. *χελύων*, testudinum tegumentum, præsertim earum, quæ cornigeræ a Troglodytis capiuntur: a *χέλος* testudo. *Plin.* 6. *Hist. nat.* 29. 34. (173). Deferunt plurimum ebur, rhinocerotum cornua, hippopotamorum coria, chelyon testudinum. Adde *eumd.* 9. *ibid.* 10. 12. (38).

CHELYS, *Acc.* chelyn, *Voc. et Abl.* chely, f. 3. *χέλυς*, ab Hebr. *כלי* cheli, vas, quidquid elaboratum est, instrumentum, a *כלל* perfecit, absolvit,

et testudinem animal significat et musicum instrumentum. ¶ 1. Chelys, tamquam testudo animal, occurrit tantum apud *Petron. fragm.* n. 32. *Burmamn.* Sic Phœbeia chelys vincolo resoluta parentis Lucinæ tepidis naribus ora fovet. ¶ 2. Ceterum apud Latinos fere pro musico instrumento adhibetur: quia ex testudine, exempta carne, dicitur Mercurius citharam fecisse. Cum enim, ut est apud *Servium* ad *Virg.* 4. G. 464, regrediens Nilus in suos meatus varia in terris reliquisset animalia, relicta etiam testudo est: quæ cum putrefacta esset, et nervi ejus remansissent extenti intra corium, percussa a Mercurio sonitum dedit. Ex cujus imitatione cithara est composita. In quo proprie differat a *lyra*, *V. Homonym.* in fin. Porro de chordarum ejus numero, *V. Creuzer Relig. T.* 3. p. 190. *Ovid. Heroid.* 15. 181. Inde chelyn Phœbo communia munera ponam. *Seneca Troad.* 321. Levi plectro canoram chelyn verberare. Adde *eumd. Herc. Cel.* 1033. *Auct. Paneg. ad Pison.* 154. Sive chelyn digitis et eburno pectine pulsas. *Stat. 1. Silv.* 5. 11. Intendere chelyn. *Id. 4. ibid.* 4. 33. laxare. *Id. 2. ibid.* 2. 60. Jam Methymnæi vatis manus et chelys una Thebais. h. e. cithara Amphionis Thebani. *Et ibid.* 120. doctamque trabuntur Ad chelyn, et blandi scopulis delpnibus aderrant. *Id. 2. ibid.* 1. 11. aut silvis chelys intellecta ferisque. h. e. chelys Amphionis aut Orphei. *Id. 4. ibid.* 3. 149. Cedamus, chely: jam repono cantus. *Capell.* 1. p. 3. Barbato aurataque chely ac doctis fidibus personare. ¶ 3. Chelys dicitur etiam signum cæleste idem quod Latino vocabulo *Lyra*. *Avien. Arat.* 617. et 631. *V. LYRA.*

Homonym. *Chelys* differt proprie a *lyra*, quia hæc chordas habet oriturque, ut ita dicam, nodas; *chelys* vero seu cithara ventrem habet manubrialium, super quo fides extenduntur, ut plenior sonum edant: qui venter primum ex testudinis tegumento factus est, postea ex alia materia, figuram tamen retinuit. Sed hæc a Poëtis promiscue usurpantur. Unus *Prudent.* chelyn et testudinem, tamquam duo diversa distingit *Apotheos.* 455. Quidquid casta chelys, quidquid testudo resultat. At minus recte: hæc enim duo unum idemque sunt, prout id Græco, aut Latino vocabulo effertur.

CHEMA, æ, vel rectius *Græca* positione

CHEME, es, f. 1. *χημη*, mensura liquidorum continens cochlearia bina, seu tertiam partem mystrum autem est quarta pars cyathi: quare *cheme* est duodecima pars cyathi: nomen habet a *χημη*, quæ vox ostrei genus significat, cujus testa mensurandis liquidis: usi sunt veteres: *Rhemn. Fann. de ponderib. et mensur.* 77. At mystrum cyathi quarta est, ac tertia mystri, Quam vocitant *chemed*: caput hæc cochlearia bina. *Auct. Rei agr. p.* 323. *Gres.* Cochlearia duo *chemam* faciunt: cochlearia III. conchulam faciunt; conchulæ duæ cignum sive mystrum.

CHEMOSIS, is, f. 3. *χημωσις*, Græca vox, qua significatur vitium oculorum, cum album oculi nigro supereminet, adeo ut hiatus veluti quidam appareat: a *χημη* hiatus: item rubra et carnosa corneæ oculi tunica inflammatio. *Theod. Priscian.* 1. 10.

CHENALOPEX, æcis, f. 3. *χηναλωπξ*, genus avis in genere anserum, quamdam habens cum vulpe similitudinem: a *χην*, *hæns*, anser et *αλωπξ* vulpes. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 22. 99. (56). Anserini generis sunt *chenalopes*. *Mich. Ang. Nacius in Siderographia* p. 423. putat esse palomba di mare; contra *Gesnerus* et *Aldrovandus* putant *anatem maritimam*.

CHENEROS, ōtis, f. 3. *χηνερος*, genus anseris minoris, quibus lautiores epulas non novit Britannia, inquit *Plin.* 10. *Hist. nat.* 22. 29. (56).

CHENISCUS, i, m. 2. *χηνίσκος*, Græce est anserculus: a *χην*, *anser*. Significat etiam ornaamentum navis in summitate puppis, in modum anserculi formatum. Solebant enim naupegi hujus animalis effigiem deformare boni omnis causa, ut scilicet navigium ita feliciter per undas ferretur, ut solent anseres, quæ nullo periculo natant. *Apul. 11. Met.* Puppi intorta chenisco bracteis aureis vestita fulgurabat. Ita enim vero videre est cheniscum in puppi navis apud *Mazois Ruines de Pompei. P. 1. tab.* 22. fig. 2.

CHENOBOSCION, ōi, n. 2. *χηννοβοσκίον*, locus ubi anseres, aliæque id genus nantes volucres aluntur: a *χην* anser, et *βοσχω* pascio. Græce legitur apud *Farron. 3. R. R.* 10. 1. Latine apud *Colum.* 8. *R. R.* 14. 1. Chenoboscia ut constituantur.

CHENOMYCHON, i, n. 2. *χηνόμυχον*, herba coloris hyssini, folio spinæ, nec a terra se attollens: a *χην*, *hæns* anser et *μυχός* penetrare, quia ea visa dicuntur anseres refugere et abdere se. Vocatur etiam *nyctegrelum*, *νυκτιγρεστον*, a *νύξ*, *nox* et *εγείρομαι* *expergesco*, quia cum noctu fulgeat, nocturnus veluti excubias agere videtur. Ob eandem rationem dicitur etiam *nyctālis*, *νυκτάλως*, a *νύξ* *nox* et *ὄττωμαι* *video*. *Plin.* 21. *Hist. nat.* 11. 36. (62). *Klotz* rectius feminino genere effert. *Cl. Fée (Op. cit. vol. 3. p. 40.)* hæc ait: «*Sprengel (Hist. Rei herb. 1. 203.)* décide, mais sans discussion, que le *nyctegrelum* (veuille de nuit) est le *Cæsalpinia pulcherrima* L., arbrisseau d'un très-bel aspect, qui croît spontanément dans les deux Indes, où même il est assez rare; et qui n'est connu en Europe que depuis un très-petit nombre d'années. Nous regardons comme fort douteux que les anciens aient jamais pu le connaître».

CHENOPS. *V. ECHINOPS.*

CHERAGRA. *V. CHIRAGRA.*

CHERMOSIS, is, f. 3. Videtur hæc vox significare illum oculorum morbum, qui Græce *λιδίασις* dicitur, et derivanda fortasse a *χηρμας* lapis, unde inusit. *χηρμωσις*. *Inscript.* apud *Töchon, cachets des oculist.* p. 72. C. J. Flori basilium ad chermosis. At præstat scribere chemosis. Hucusque et *Furlanetto* in Append. Hæc tamen omnia a Lexico sunt expungenda, quippe quæ nullius sunt auctoritatis.

CHERNITES, æ, m. 1. *χερνίτης*, lapis ebori similissimus, servandis mortuorum corporibus, nec absa-

mendis aptus. *Plin.* 36. *Hist. nat.* 17. 28. (132), et *Isid.* 16. *Orig.* 4. 24.

CHERSINÆ testudines, *χερσιναι*, (sive *χερσινὸν χερσιν*) h. e. testudines terrestres: a *χέρσος* terra inculta. Ita appellantur, teste *Plin.* 9. *Hist. nat.* 10. 12. (38), quæ in Africa desertis inveniuntur, quæ parte maxime siccitibus arenis squalent, ruscido, ut creditur, humore viventes. Earum testæ in operibus adhibentur: sunt tamen minoris pretii, quam marinæ. *Metaph.* appellat *cheros* (*cheros*, i, f. 2. *χερσιν*) 14. SS. I. Feminum nobis cherson si credis inesse, Descriptis. pelagi mascula præda sumus.

CHERSOS, i, f. 2. *V. voc. præced. in fin.*

CHERSYDRUS, i, m. 2. *χέρσυδρος*, genus serpentis amphibii, hoc est in aqua et in terra degentis: a *χέρσος* terra et *ὕδωρ* aqua: quem quidam eundem esse putant cum *hydro*, et describi a *Virg.* 3. G. 415. Est etiam ille malus Calabris in salibus anguis et. *Lucan.* 9. 710. Natus et ambigua coleret qui Syrtidos arva Chersydrus. Adde *Cels.* 5. 27. 8.; *Servium* ad *Virg.* 3. G. 415.; et *Prudent. advers.* *Symm.* 1. 130. *V. Alhroband. de Serp. et Drac.* l. 1. c. 17. et **CHELYDRUS**.

CHERUB, m. indeclin. et in plur. nom. Cherubim (*כרוב* et *כרובים*). Sunt hoc nomine sublimiora

agmina Angelorum, qui quod vicinius positi divina scientia ceteris amplius fruuntur, Cherubim, h. e. plenitudo scientiæ, appellantur. Ita *Isid.* 7. *Orig.* 5. Hinc *Prudent.* 4. *Cathemer.* 4. Patri qui Cherubim sedile sacrum, Nec non et Serafim suum supremo Subnotis solio tenet regitque. — *Hieronym.* in c. 9. et 28. *Ezech.* docet, perperam a nonnullis hanc vocem neutro genere usurpari: additque *Cherub* dici in sing. numero, et *Cherubim* in plur. Videtur tamen in c. 63. *Isai.* ad illud secundum dies ligni vitæ etc. dixisse *Cherubim* in singulari, quod et *Augustinus* fecit Enarrat. in *Psalm.* 79.

CHIASMUS, i, m. 2. *χιάσμος*, decussatio, incisio ad litteræ X figuram. *Frontin. Expos. formar.* p. 36. *Goes.* In hac ratione, sublata circumferentia, chiasmus utendum est. *Cæc. Aurel.* 1. *Tard.* 4. § 118. Aduhibent etiam capitis divisuram accuratam, quam *χιάσμον* vocant: et § 127. Capitis etiam accurata divisura, quam chiasmum vocant, et § 143. Ut sub occipitio accurata divisura, quam chiasmum vocari diximus.

CHILIARCHES, æ, m. 1. *vel*

CHILIARCHUS, i, m. 2. *χιλίαρχος* et *χιλίαρχος*: a *χίλις* mille et *αρχος* princeps. ¶ 1. Est mille militum dux in *Cod. Theod.* 16. 10. 20. § 4., seu videtur fuisse, qui millenis plebejis præerat ad instruendam pompam Gentilium. *V. ibid. Gothofrid.* — Speciatim in Romana militia chiliarches erat idem qui tribunus. *Curt.* 5. 2. 2. *Et Hieronym.* in *Isaiam* 2. 3. Chiliarchi, qui mille præsent militibus, quos nos tribunos appellamus ab eo, quod præsiunt tribui. — *Tac.* 15. *Ann.* 51. Erat chiliarchus in ea classe Volusius Proculus. Ex quo *Taciti* loco discimus etiam in navali Romano militia Græcam hanc appellationem et gradum fuisse. ¶ 2. Apud Persas chiliarches erat, qui primum gradum post regiam dignitatem tenebat. *Nepos Con.* 3. Conon a Pharnabazo ad regem missus, posteaquam venit, primum ex more Persarum ad chiliarchum, qui secundum gradum imperii tenebat, Tithrausten accessit.

CHILLAS, adis, f. 3. *χίλιας*, numerus millenarius. Vox græca est: et legitur apud *Macrob.* 1. *Saturn.* 5. Occurrit etiam apud *Arabios. Benedict. Patriarch.* 11. 53. ex *Deuter.* 33. 17. Ipse myriades Ephraem et ipse chiliades Manasses. At paullo post § 56. Decem millia, inquit, Ephraem et millia Manasses, id est, et Judæorum et gentium dominetur.

CHILLIASTÆ, arum, m. plur. 1. *χιλιασταί*, millenarii. *V. MILLIARIUS.*

CHILIODYNAMA, æ, f. 1. *χιλιόδυναμις*, appellatur a Cappadocibus herba polemonia, radice crassa, exilibus ramis, quibus in summis corymbis dependent, semine nigro: cetero rutæ similis. Sic autem dicta est ob multiplicem virtutem: a *χίλις* mille et *δυναμις* virtus. *Plin.* 25. *Hist. nat.* 6. 28. (64), ubi alii pro chiliodynamam legunt chiliodynaminam.

CHILIOPHYLLON, i, n. 2. *χιλιόφυλλον*, nomen herbæ polygoni a multitudine foliorum: a *χίλις* mille et *φύλλον* folium. *Apul. Herb.* 18.

CHILO, ōnis, m. 3. *χίλων* vel *χελών*, qui magna habet labia, idem ac labeo, a *χέλος* labium.

Paul. Diac. p. 43. 10. Müll. Chilo dicitur cognomento a magnitudine laborum. *Charis. 1. p. 78. Putsch.* Chilonem cum aspiratione ex Græco a labris improbius, quos illi *χελών*, unde Chilonem improbius labiat. *Caper p. 2242. Putsch.* Chilo dicitur modum laborum excedens. — *NE.* De nomine propr. *V. ONOM.*

CHIMÆRIFER, fēra, ferum, adj. chimæram ferens. *Ovid. 6. Met. 339.* Jamque chimærifera, quum sol gravis ureret arva, Finibus in Lyciæ. *h. e.* quia Chimæra in Lycia est.

CHIMERINUS, a, um, adj. *χαιμῆρινος*, hibernus, hiemalis. *Petus Kalend. apud Gruter. 138.* et apud *Orell. Inscript. vol. 2. p. 381.* HIEMIS INITIUM SIVE TROPÆ CHIMERIN. *h. e.* bruma. *V. TROPA.* Hinc *Gell. 2. 22.* Equinoctialis oriens dicitur cum in circulo currit, qui appellatur *χαιμῆρινος*, aut solstitialis aut brumalis, quæ sunt *Σεπτεμβρίου τρεῖς καὶ χαιμῆρινος*. *Martial. 9. 13. de Egrino.* Si daret autumnum mihi nomen, Oporinos essem; Horrida si brumæ sidera, Chimerinos. *Plerique tamen Græce scribunt.*

CHIMIA. V. ALCHIMIA.

CHIRAGRA, æ, f. 1. *χίραγμα*. Nota primam syllabam contra naturam a Poetis corripit, more Græcorum, qui nonnumquam ex diphthongo alteram vocalem abijciunt. Ob eandem rationem scribitur et *cheragra*, quod rectius esse putant *Foss. in Etymol. et Bentley. in Horat.* corripere volenti. *Dausg. in Orthogr.* mavult semper per i scribi; quod sane improbandum. — Ceterum chiragra est morbus articularis, qui nianus infestat; ab *αἶψα* *captura* et *χίρ* manus, quia manus irretit, illaqueat. *Horat. 1. Ep. 1. 31.* Nodosa corpus nolis prohibere cheragra. *Id. 2. Satyr. 7. 13.* postquam illi justa cheragra contudit articulos. *Pers. 5. 88.* lapidosa cheragra. *Martial. 1. 99.* Sed nil patior porrigit: hæc cheragra est. — Ceterum altera forma *chiragra* legitur apud prosæ orationis auctores. *Cels. 1. 9. et 2. 7.; Senec. Ep. 78., et Plin. 24. Hist. nat. 19. 120. (188).*

CHIRAGRICUS, a, um, adj. *χίραγρικός*, qui chiragra laborat. *Sidon. 3. Ep. 13.* Chiragricæ manus. — Hinc

Chiragrici, ñrum, m. plur. 2. absolute, substantivorum more. *Cels. 4. 24. 1.* Quæ in podagricis chiragricis esse consuevit. *Petrus. Satyr. 132.* Chiragrici manibus maledicam, lippi oculis.

CHIRAMAXIUM, ñ, n. 2. *χίραμαξίον*, genus modici plastris, quo unus tantum homo gestari poterat, et a servis, non ab equis, aut bobus, traheretur, alio nomine *arcuma*, ut videtur: a *χίρ* manus et *ἀμαξα* currus. *Petrus. Satyr. 28.* Hinc lecticæ impositus est præcedentibus cursoribus, et chiramaxio, in quo deliciae ejus ferebantur, puer velulus, lippus. *V. UNAROTA.*

CHIRIDOTUS, a, um, adj. Chiridota tunica (quidam scribunt *Chirodota*, quos reprehendit *Salmas. ad Capitolin. Pertin. 8.*) *χίριδωτός χιτών*, est tunica manicata, ut *Cic. 2. Cal. 10. 22.* vel manuleata, ut *Plaut. Pseud. 2. 4. 48.* appellat, hoc est manicas habens usque ad manum protensas: a *χίρ* manus: quod olim Romæ, atque omni in Latio indecorum fuit. Romani enim feminis quidem vestem longe latque diffusam decoram existimaverunt, quæ crura et ulnas pudoris causa protegeret. Viri autem pūmo sola toga amicti fuerunt: postea substrictas et breves tunicas citra humerum desinentes habebant, quæ Græce *ἐξώμαδες* dicuntur. Demum laxas et manicatas tunicas luxu invenit, quæ tamen probro viris omnibus, maxime autem militibus datas legimus. *Virg. 9. Æn. 616.* Et tunicæ manicas, et habent redimicula mitræ. *Publius Africanus apud Gell. 7. 12.* Qui in convivii adolescentulus cum amatore cum chiridota tunica inferior (at interior) accubuerit. *Gell. ibid.* Eas tunicas Græco vocabulo nostri chiridotas appellaverunt. — Hinc

Chiridotæ, ñrum, f. plur. 1. absolute, substantivorum more (subaudi tunicæ). *Capitolin. Pertin. 6.* Laceratas et chiridotas Dalmatarum.

CHIRINTUS, a, um, adj. *Chirinum oleum* apud *Cæli. Aurel. 2. Tard. 1.* est quod conficitur ex leuocolo luteo. *Jo. Conradus Amman.*

CHIRŌCMETA, ñon vel ñorum, n. plur. 2. *χίρ-κμητα*, hoc est manu facta: a *χίρ* manus et *κμητός*, laboratus, factus, a *καμω* laboro. Titulus est libri a Democrito conscripti, in quo de rebus naturalibus scripsit, signans anulo in cera quæ esset expertus, ut

Vitruv. 9. proæm. § 14. Schneid. (Græcis tamen litteris) tradit. *Plin. 24. Hist. nat. 16. 102. (160).* et *Colum. 7. R. R. 5. 17. V. Schneiderum ad Vitruv. loc. cit.* qui, quam varie hic locus apud citatos scriptores lectus sit, diligenter exponit.

CHIRODOTUS, a, um, *V. CHIRODOTUS.*

CHIROGRĀPHĀRIUS, a, um, adj. ad chirographum pertineus. *Dig. 42. 5. 38. § 1.* Chirographarius creditor. *h. e.* qui sibi chirographo cavet: seu qui habet chirographum debitoris, in quo hic perscripti, se illi pecuniam debere. *Ibid. debitor. h. e.* qui sua manu se debitorem scripsit. *Cod. 4. 2. 17.* pecunia. *h. e.* quæ ex solo chirographo, non dato pignore debetur. *Ibid. 8. 27. 1.* debitum.

CHIROGRĀPHON, i, et *sæpius*

CHIROGRĀPHUM, i, n. 2. *χίρογράφον*. — Græca positione *chirographum* occurrit tantum apud *Sidon. Carm. 16. 56. V. infra sub 2.* — Occurrit et forma *chirographus* (subaudi libellus vel codex); eaque usus est *Fulvius apud Quintil. 6. 3. 106.* Interroganti, an in libellis chirographus esset, et verus, inquit, domine. — Ceterum chirographum est quod nostra manu scripsimus: a *χίρ* manus et *γράφω* scribo. *¶ 1. Generatim. Cic. 2. Fam. 13. 3.* Extrema pagella pupugit me tuo chirographo. *Id. 2. Att. 20. 5.* Non utar meo chirographo, neque signo, si modo erunt ejusmodi litteræ, quas in alienum incidere nolim. *Id. 1. Phil. 7. 16.* An in commentarioli et chirographis et libellis se uno auctore prolatis — acta Cæsaris firma erunt? *Id. 2. ibid. 4. 8.* Convincere aliquem chirographo. *Id. 3. Nat. D. 30. 74.; et Sueton. Aug. 64. et Tit. 3.; et Dig. 48. 10. 23.* Imitari chirographum alicujus. *Cic. 12. Fam. 1. 2.* Chirographa alicujus defendere. *Id. 7. ibid. 18. 1.* Tibi misi cautionem. chirographi mei. *Id. Brut. 80. 277.* Chirographa, testificationes, indicia, quæstiones, manifestam rem deferre. *Id. 2. Phil. 14. 35.* Falsorum commentariorum et chirographorum officina. *Plancus apud Cic. 10. Fam. 21. 3.* At Laterensis — suo chirographo militi mihi litteras. *Id. ibid. § 1.* Chirographis alicujus credere. *Id. ibid. § 3.* Exemplar alicujus chirographi alicui mittere. *Quintil. 9. 2. 73.* Chirographum espiranti dare. *Sueton. Tib. 6.* Chirographum præparatæ apud milites concionis. *Id. Cal. 12.* De aliqua re jurejurando et chirographo cavere. *¶ 2. Speciatim sumitur pro scripto, in quo debitor sua manu creditoribus suis cavet. Seneca 2. Benef. 23. 2.* Dare chirographum alicui. *Gell. 14. 2.* Exhibito chirographi. *Juvenal. 13. 135.* Vana supervacui dicunt chirographa ligni. *h. e.* perscripta in linguis tabellis ceratis. *Sidon. Carm. 16. 56.* chirographon illud, Quo pervasus homo est, hæc compensatio rupit. *chirographon* Græca positio. *Callistrat. Dig. 49. 14. 3.* Domestica cautione et chirographo obligare se ad præstandum. *Modestinus. ibid. 20. 1. 26.* Chirographum sua manu perscribere. Adde *ibid. 13. 6. 5. § 8., 23. 3. 4. § 3., 34. 3. 31. § 4.* et alibi.

Homonym. Inter *chirographa* et *syngraphas* hoc interesse docet *Pseudo-Ascon. ad Cic. 3. Ferr. 36. p. 184. 19. Bail.*, quod in iis tantum quæ gesta sunt, scribi solent; in *syngraphis* etiam contra fidem veritatis pactio venit, et non numerata quoque pecunia, aut non integre numerata, pro temporaria voluntate hominum solet, more institutoque Græcorum. Præterea *chirographa* ab una parte servari solent; *syngraphæ* signatæ utriusque manu utrique parti servandæ traduntur. Hæc *Pseudo-Ascon. Cæj. 3. Institut. 134.* Litterarum obligatio fieri videtur *chirographis*, et *syngraphis*, id est, si quis debere se, aut daturum se scribat. Ex quibus patet *chirographum* esse, id quod Itali dicunt *la ricevuta*, *syngrapham*, quod *scrittura d'obbligo* appellant.

CHIRON, ñnis, m. 3. *Χείρων*, Centaurus, Saturni et Phylliræ seu Phylliræ filius, de quo *V. supra* in *ONOM.* Deorum miseratione in cælum sublati dicitur, et collocatus inter signa Zodiaci figura Sagittarii. *Hygin. præfat. et fab. 274. et 2. Astron. 38.; et Servius ad Virg. 3. G. 91. et 550. Lucan. 9. 536.* Par geminis Chiron, et idem quod Carcinus ardens etc.

CHIRŌNIUS vel *chironæus*, a, um, adj. (potest etiam corripit in pænult. si exteratur præpositiva diphthongi: *V. CHIRAGRA*), *χίρωνίος*, ad Chironem pertineus. *Cels. 5. 28. et Apul. Herb. 22.* Chironium vulnus. *h. e.* quod et magnum est et habet oras duras, callosas, tumentes: sanie teui manat, odorem malum emittit, dolorem modicum offert: nihilominus difficile coit, et sanescit. Dictum a Chirone,

qui primus ejus sanandi rationem reperisse fertur. *Lucilius apud Non. 2. 902. edit. veter. Tyroneo (lege Chironeo)* et non mortifero affectus vomica et vulnere. *Pelagon. 25. 4.* Si equus vulnus chironium habuerit sic curabis. Adde *Theod. Priscian. 1. 20.* — Etiam quædam herba Chironiæ sunt cognominatæ, quia a Chirone vel inventa, vel adhibita in medicinis sunt. *Plin. 25. Hist. nat. 4. 16. (34). et 23. ibid. 1. 17. (27).* Est Chironis inventum ampelos, quæ vocatur Chironia. *Id. 24. ibid. 14. 77. (125).* Spina, quæ et pyxanthion Chironiam vocant. *Id. 25. ibid. 4. 13. (32).* Tertium panaces chironium cognominatur ab inventore. — Hinc

Chironium, ñ, n. 2. absolute, est idem quod *Centaurion* apud *eumd. 25. ibid. 6. 31. (66).*

CHIRŌNŌMIA, æ, f. 1. *χίρωνομία*, ars et lex gestus in dicendo adhibendi: a *χίρ* manus, et *νόμος* lex. *Quintil. 1. 11. 17.* Præsertim hæc chironomia, quæ ab illis temporibus heroicis orla sit.

CHIRŌNŌMON, ñntis, m. 3. Repertur etiam *chironomonta* in recto casu. *Inscript. apud Reines. cl. 9. n. 96.* DIS M. MARCELLINÆ FLORÆ M. MARCELLIUS M. L. HILARIUS AVGG. NN. CHIRONOMONTA PARENS. — Chironomon, *χίρωνομών*, Græce usurpatur, et significat qui certa lege atque arte manibus gesticulat: a *χίρ* manus, et *νόμος* lex. *Juvenal. 5. 121.* Structorem interea, ne quæ indignatio desit, Sallautem species et chironomonta volanti Cultello, docec peragat dictata magistri Omnia. *h. e.* cibos scindentem artificiosa manuum gesticulatione. *Sidon. 4. Ep. 7. extr.* Ac si inter Apicios epulones et Byzantinos chirononuntias bucucus ructaverit. Huc pertinet illud *Petrus. Satyr. 36.* Processit statim scissor, et ad symphoniam ita gesticulatus laceravit obsonium, ut etc.

CHIRŌNŌMOS, 1, comm. gen. 2. *χίρωνόμος*, idem quod *chironomon*. *Juvenal. 6. 63.* Chironomon Ledam molli saltante Bathyllo etc.

CHIRURGIA, æ, f. 1. *χίρουργία*, proprie significat opus manu factum, a *χίρ* manus, et *εργον* opus: sed *κατ' ἐξοχὴν* ita appellatur ea medicina pars, quæ manibus medetur, ut secundo, urendo, etc. *V. Cels. 7. præfat. et Scribon. Compos. 200. Veget. 3. Veterin. 13. 1. Schneid.* Chirurgia appellatur quomodoque secatur ferro, vel cauteriis uritur. Et *ἀλλογοῦσις* *Cic. 4. Att. 3. 3.* Diata curari incipio: chirurgiæ tædet.

CHIRURGICUS, a, um, adj. *χίρουργικός*, ad chirurgiam pertineus. *Hygin. fab. 274.* Chiron artem medicinam chirurgicam ex verbis primum instituit.

CHIRURGICMENA, ñrum, n. plur. 2. *χίρουργοῦμενα*, hoc est manu facta: a *χίρ* manus, et *εργον* opus. Ita appellantur a *Cæli. Aurel. 2. Tard. 1. et 12.* libri chirurgorum.

CHIRURGUS, i, m. 2. *χίρουργός*, medicus, qui manu curat; quique Latine *medicus vulnerarius* dicebatur. *Cels. 7. præfat.* Esse autem chirurgus debet adolescens, aut certe adolescentiæ proximus; manu strenua, stabili, nec unquam intremiscente: acie oculorum acri claraque: animo intrepidus, immisericors, etc. Adde *eumd. ibid. 11.; Martial. 1. 30., et Scribon. Compos. 101. et 209. Inscript. apud Gruter. 581. 1.*, quæ est apud *Orell. 4228.* CELADVS ANTINOVS DRYSI MEDICVS CHIRVRGVS. *Auct. Priap. 38.* Chirurgique manum miser timerem. — De chirurgo oculo. *V. CLINICUS.*

CHIUS, a, um, adj. *Χίος*, ad Chium insulam pertineus. *V. ONOM.* — Hinc — a) *Chium vinum* et *Chium* absolute, laudatur passim a Latinis scriptoribus, hodieque summo in pretio est. *Plaut. Curc. 1. 79.* Lagenæ, ubi vinum solet Chium esse. Adde *Varron. fragm. p. 376. Bip.; Horat. Epod. 9. 34. et Plin. 14. Hist. nat. 7. 9. (73).* — Et absolute *Horat. 2. Sat. 3. 115.* Si positus intus Chi veterisque Falerni Mille cadis etc. Adde *eumd. 1. ibid. 10. 24., et 2. ibid. 8. 15. et 48.* — Similiter *Varron. fragm. p. 271. Bip.* Chia apotheca. *Tibull. 2. 1. 28.* et Chio solvite vincla cado. Adde *Horat. 3. Od. 19. 5.* — b) *Chia ficus* apud *Varron. 1. R. R. 41. 6.*, et absolute *Chia*, æ, species est fici ex Chio insula grato sapore palatum pungens. *Martial. 7. 25.* Infanti melimela dato fasusque mariscas: Nam tibi, quæ novit pungere, Chias apit. *Id. 13. 23.* Chia seni similis Daccho. *h. e.* vico veteri. *Id. 7. 31.* Chia flavæ. Adde *Colum. 10. R. R. 414.* — Hinc *Chia* absolute est etiam podex pueri, ut marisca femine apud *Martial. 12. 97. V. MARISCA.* — c) *Chiam* vi-

tam gerere apud Petron. *fragm. Tragur.* 63. *Burmann.* quidam exponunt mollem, delicatam vitam agere: alii idem esse putant atque servire, quod Chii primi omnium Græcorum servis pecunia emptis usi sint. — d) Chium monstrum in cælo est signum Scorpil. Narrat enim *Aral. ἐν τοῖς φαινομ.* v. 637., cum læsisset Orion Dianam, omnes in Chio insula feras occidendo eique venandi materiam subtrahendo, iratam Dianam immississe venenatum scorpionem, a quo Orion letus interit. Utrouque postea in cælum translato, Scorpio Chii cognomen hæsit. Hinc factum est, ut, Scorpio exoriente, Orion occidat, quasi perterritus ejusque morsus evitans. *Avien.* quoque *Aral.* 1179. et *Cic. Arat.* 424. banc eandem plus minus enarraat fabulam. *Avien.* ibid. 1136. Curva Chii cælo cum surgunt brachia monstri. *Et ibid.* 251. Huc falcata Chii repperunt cornua monstri.

CHLAMYDA, æ, f. 1. idem quod chlamys. *Varro* apud *Non.* p. 539. *Merc.* hac forma usus est; sed locus est valde suspectus. *Apul.* 10. *Met.* 1. Humeris dependebat pretiosa clamyda. Adde *eumd.* 11. ibid. et *Florid.* 2.

CHLAMYDATUS, a, um, adject. chlamyde indutus. *Plaut. Rud.* 2. 2. 9. Ecquem adolescentem huc dum hic astatus, strenua facie, rubicundum, fortem, qui tres doceret chlamydatus cum macheris, vidistis venire? *Id. Pseud.* 4. 2. 8. Quis hic homo chlamydatus est, aut unde est, aut quem quæritat? *Id. ibid.* 4. 6. 39. Sed quis hic homo est chlamydatus? *Cic. Rabir. Postum.* 10. 27. L. Sulla imperator chlamydatus. Adde *Val. Max.* 3. 6. 2. et 3.

CHLAMYS, ūdis, f. 3. χλαμύς, scribitur et chlamis, idis, minus tamen recte, si *Dausqu.* audias. — Chlamys est vestis militaris aperta, quæ thoraci superinduntur, posteriora fere corporis tantummodo ambiens; similis paludamento, sed brevior, et minus fusa, ex humeris pendens, et fibula ad cervicem, vel in dextero humero connexa. *Ovid.* 14. *Met.* 393. Purpureum chlamydis pennæ traxere colorem: Fibula quod fuerat, vesticque momorderat aurum, Pluma fit. *Id.* 2. ibid. 733. chlamydemque, ut pendeat apte, Collocat. — Materia chlamydis fuit lana: color, nativus ipsius lanæ. Sed, ut in aliis vestibus, et in ea pretiosior, vel crassior lana, pro utentium opibus, aut dignitate adhibebatur. Color etiam purpureus, et auri intertexti ornamento in chlamydis non raro leguntur. Formam exhibent varii nummi, et icones, quas affert *Ferrar. de re vestiari. par.* 2. l. 3. c. 8. — Qui discrimine aliquod inter chlamydem, sagum et paludamentum assignare volunt, in re prorsus difficili versantur. Illud tantummodo dici potest, ut apud Græcos scriptores fere semper chlamys (quæ vox Græca est) militibus tribuitur, sic raro admodum apud Latinos, qui sagum potius in re militari usurpant. Illud quoque usitatissimum est, ut paludamentum peculiare sit imperatorum, sagum et chlamys militum. Prioris usus exempla sunt apud *Cic. Phil.* 13. et 4. *Att.* 13. etc., posterioris apud *Plaut. Mil. glor.* a. 5. v. 30 et *Pseud.* 2. 4. 45. etc. et *Virg.* 9. *Æn.* 582. Tametsi in hoc etiam aliquando contra invenitur. Nam *Sallust. fragm.* apud *Non.* 14. 10. edit. veter. Metello imperatori sagum tribuit: contra *Livius* 1. 26. militi paludamentum: præterea chlamydatum Imperatorem legitur apud *Cic. Rabir. Post.* 10. 27. et *Val. Max.* 3. 6. 2. et 3. — Ceterum chlamys habet etiam alios usus. Ea enim usi inveniuntur etiam pueri. Hinc inter puerilia vestimenta enumeratur ab *Ulp. Dig.* 34. 2. 24. Adde *Virg.* 3. *Æn.* 484. et *Sueton.* Tib. 6. Eam *Apul.* 10. *Met.* ephebicam vocat. — Item mulieres. *Virg.* 4. *Æn.* 137. de *Didone.* Sidoniam picto chlamydem circumdata limbo. Adde *Tac.* 13. *Ann.* 56., ubi chlamyde aurata Agrippinam indutam ad navalis prælii spectaculum processisse dicit. Quam, eandem rem narrans, *Plin.* 33. *Hist. nat.* 3. 19. (63.) vocat paludamentum. Item citharædi, teste *Apul. Florid.* n. 13. — Mercurius quoque chlamyde indutus fingitur ab *Ovid.* 2. *Met.* 735. — Chlamys Macedonica a vulgari chlamyde in eo differebat, quod in extrema parte clausa erat, cum vulgaris tota esset aperta, ut *Ferrar. loc. cit.* docet. *Plin.* 5. *Hist. nat.* 10. 11. (62.) tradit, Alexandriam Egypti urbem chlamydi Macedonicæ humi extentæ figuram retulisse, orbe gyrate laciniosam, dextra lævaque anguloso procursum. Veteres autem omnem terram habitabilem, quam tunc noverant, extentæ chlamydi assimilarunt, teste *Macrob.* 2. *Sonn. Scip.* 9. ad fin. — In illo *Horatii* 1. *Ep.* 17. 30. Alter Miletii textam cane pejus

et angue Vitabit chlamydem: morietur frigore, si non Rettuleris pannum: chlamys sumitur pro quolibet amictu, quod superinduntur. — Cf. etiam *Plaut. Curc.* 5. 2. 13. et *Epid.* 3. 3. 56.; *Cic.* 4. *Herenn.* 47. 60.; *Virg.* 5. *Æn.* 250., 8. ibid. 588. et 11. ibid. 775.; *Horat.* 1. *Ep.* 6. 40. et 44.; *Plin.* 5. *Hist. nat.* 10. 11. (62.); *Sueton.* *Ner.* 20. et *Cal.* 25.; et *Tac.* 12. *Ann.* 56. — Ceterum omnia, quæ superius ad litteram ex *Forcellino* retulimus, sic brevius colligere poteris: Chlamys erat luxuriosa Macedonum Græcorum vestis, quæ ceteris superinduebatur, quæque ex lana constabat, purpureo colore atque auro Intexto non raro exornata; hanc induere solebant principes viri matronæque, reges, imperatores exercitus, nec non fabularum actores, cum milites Græcos in scæoa representabant: ipsa aliquando usi sunt etiam Romani, qui Græco more delectabantur; et præcipue pueri ad gratiam et decorem, pro toga prætexta, chlamyde induebantur: *V. Dig.* 34. 21. 23. § 2.

CHLEUASMUS, i, m. 2. χλευασμός, a χλευάζω irrideo. *Jul. Rufinian.* de schem. dian. p. 52. *Capper.* Chleuasmus est ironiæ proxima figura, cum aliquis amara oratione non sine derisu insectatur ac lædimus. Ut (*Virg.* 12. *Æn.* 359.): En agros et, quam bello, Trojane, petisti, Hesperiam, metire jacens. Latine dicitur insectatio. Inter chleuasmum autem et Ironiam hoc interest, quod Ironia specie magnificationis illudit et, dum laudat, irridet: at chleuasmus palam cum amara insultatione castigat. *V. EPICERTOMESIS.*

CHLORA, æ, f. 1. *Veget.* 6. *Veter.* 28. 3. *Schneid.* Chloræ medicamentum, quod facit ad omnia vulnera complete lymphidanda vel sine difficultate claudenda. Ceram punicam etc. *Gesnerus* tamen ad initium hujus capituli 28. hæc adnotavit: Quæ sequuntur, non videntur *Vegetii*, qui opus suum conclusit modo: sed a studioso uno pluribusve adjecta.

CHLORÆUS, i, m. 2. χλωρεύς, vox dissyllaba, avis est perpetuas inimicitias cum cervo gerens, altero alterius ova noctu exquirente, ut narrat *Plin.* 10. *Hist. nat.* 74. 95. (203). — *NB.* De cognomine Roman. *V. ONOM.*

CHLORION, ōnis, m. 3. χλωρίων, avis magnitudine turtilis, quæ et galbula et vireo appellatur. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 29. 45. (87). Chlorio totus est luteus, bieme non visus, circa solstitia procedit. *V. VIREO*, ōnis; et cf. not. ad *Plin. loc. cit.* in edit. *Paris.* T. 7. p. 411.

CHLORITIS, iŭdis, f. 3. χλωρίτις, gemma est herbacei coloris, a χλωρός viridis; quam dicunt magi in motacilla avis ventre inveniri, congenitam ei. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 10. 56. (156).

CHLORON, i, n. 2. χλωρόν, callyrium Ita dictum a colore suo viridi, claritati nculorum prospiciens. *Tochôn cachets des oculistes* p. 61. Sabiniani chloron ad claritatem. — At ratione habita auctoris, est vox a Lexico expungenda. *V. CHLORA.*

CHLOA, æ, f. 1. *V. CHUS.*

CHLOACON, i, n. 2. nomen est emplastri nigri, quod cruentis vulneribus imponitur, constants spuma argenti et resina in oleo cocta. *Cels.* 5. 19. n. 2. Alii Græce scribunt χλωκόν, unde est *Hippocratis* liber *De coacis prænotionibus.*

CHLOASPIDIS, is, f. 3. gemma est coloris viridia, fulgoris aurei, ita dicta a Chloaspe fluvio, ubi reperitur. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 10. 56 (156). *Klotz* in Genit. habet choaspidis.

CHODAX. *V. Cnodax.*

CHONIX, icis, f. 3. χώνιξ, genus mensuræ apud Atticos, duos sextarios continens: at magna chœnix, quæ κατ'ἄν dicebatur a Persis, quatuor sextarios continebat. *Rhemn. Fann. de ponderib. et mensur.* 68. Heminas recipit geminas sextarius unus, Quæ, quater assumptis, Grajo sit nomine χώνιξ. *Al. leg. Qui quater assumptus.* Hic auctor loquitur de magna chœnice. *Pallad.* 11. *R. R.* 14. 5. Tribus cadis unam floris mensuram, quam Syri cadum, Græci chœnicem vocant, adjicies. *Id.* 12. ibid. 20. 1. In olei metreta chœnicas duas mittere. *Paul. Diac.* p. 52. 14. *Müll.* Chœnica mensuræ genus. *Paul.* et hunc Accusativum pro Nominativo habuit, ut recte adnotavit *Müll. Ennod. Paneg. Theodor.* 18. in fin. Civis liberata (*Alamannicæ generalitas*) gratulatur, terram incolens, quæ bacterus debiscitibus domiciliis solidiori chœnicem mergebat beneficio. *V. Giovanelli, Orig. de VII. Conn.* p. 19.

CHERAS, adis, f. 3. χοῖρας, Græce idem est, quæ struma Latinis: a χείρως aus, quia aues līs sæpe laborant. *Theod. Priscian.* 1. 9. Chæradas, quas frequenter in collo, vel sub mento, vel sub axillis nasci novimus, hac cura visitamus. Adde *Apul. Herb.* 2. n. 10.

CHERILIUS vel chœrileus, a, um, adject. ad Chœrilum poetam pertinens: bujus vero nominis plures fuerunt, quos inter qui Alexandri M. res gestas cecinit, cujus memioit *Horat.* 2. *Ep.* 1. 232. et *Art. P.* 355. Metrum Chœrilium est dactylicæ speciei, habens duos dactylos, spondæum, duos dactylos, et syl- labam, ut *Nunc age Pierios versus, Dea Calliope.* Est et aliud genus, quod ἀμφικτύς dicitur, hoc est utriusque imminutum, ut *Tibi namque decens lucet rosa vertice.* Ita *Servius* in *Centimetro* p. 1820. *Putsch.* et *Mar. Victorin.* 3. *Art. Grammat.* p. 2558. Sed *Plotius de metr.* ibid. p. 2633. octo ejus genera enumerat; atque hæc ait: Chœrileum metrum, quod et Delphicum et Angelicum nuncupatur, constat penthemimerica cæsura et syllaba et altera penthemimerica.

CHÆRÖGRYLLUS, i, m. 2. χοιρόγρυλλος, genus muris majoria, qui in Palestina, Egypto et Libya habitat, et mus jaculus nunc vocatur, Hebraice vern *ἰשׁוּר*. Ejus mentio est apud *Fulgat. interpr. Levit.* 11. 7.

11. 5. Chærogryllus, qui ruminat, ungulamque non dividit, immundus est. Adde *Deuter.* 14. 7. *Hieronym.* *Ep.* 106. n. 65. Sciendum autem, animal esse non majus hericio, habens similitudinem muris et draci: unde in Palestina ἀρκοτύς dicitur et magna est in istis regionibus bujus generis abundantia; semperque in cavernis petrarum et terræ foveis habitare consueverunt.

CHŌICUS, a, um, adject. χοϊκός, terrenus, limaceus, pulvereus: a χῶος, γῶος pulvis, terra. *Terull. advera. Valentian.* 24. Homo chnicus et animalis. Adde *eumd. Anim.* 40. et *Resurr. carn.* 49. *Hieronym.* 1. in *Rufin.* 32. Proclamantes, veterem Adam in lavacro totum mori, et novum cum Christo in baptismo suscitari: perire choicum et nasci supercælestem.

CHOLAGŌGUS, a, um, adject. χολαγωγός, χῶλος bilis et ἄγῳ ago, qui bili emittendæ inservit. *Theod. Priscian.* l. 2. p. 2. c. 14. Si autem a felle fuerint icterici, purgationibus cholagogis relevandi sunt, euphorbio, epithymo, aloe, petroselino, pipere.

CHOLAS, æ, m. 1. genus amaragi in Arabia frequentissimi. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 5. 18. (73)

CHOLERA, æ, f. 1. χολέρα, morbus, qui ex bile nascitur, cujus symptomata accurate describit *Fronto ad M. Cæs.* 5. 40. — a) Sæpissime occurrit in num. sing. *Cels.* 2. 13. Si acutus est morbus, sicut in cholera. et ibid. Cholera laborare. *Id.* ibid. 4. 11. Primo facienda mentio est cholerae, quia commune id stomachi atque intestinum vitium. *Plin.* 24. *Hist. nat.* 13. 73. (120). Mora bibuntur in cholera. *Id.* 20. ibid. 22. 93. (252). Facere choleram. h. e. bilem turbare, movere et ejus vomitum eiere. Adde *eumd.* 31. ibid. 6. 33. (66). *Lamprid. Alex. Sev.* 17. Commotio animi, stomachi choleram vomere. h. e. bilem. *Hieronym.* *Ep.* 50. n. 4. Adducere aliquem ad choleram. h. e. iram alicui movere. — b) In plurali numero. *Plin.* 20. *Hist. nat.* 12. 48. (122). Cholerae ocymo inhihentur. *Id.* 20. ibid. 14. 52. (146). Mentastrum potum orthopnoicis, torminibus, cholerae efficacissimum. *Id.* 20. ibid. 14. 53. (150). Menta cholerae emendat. *Seren. Sammon.* 17. 293. Noxia si penitus cholerae sævire venena Perspicies. cholera est pro cholerae, Græca positione χολεράων. — Apud *Theod. Priscian.* 2. 13. genus cholerae ita describitur, ut videatur esse cholera morbus seu morbus Asiaticus recentiorum.

CHOLERICUS, a, um, adject. χολερικός, ad bilem pertinens, biliosus. *Theod. Priscian.* 4. in capite de semine. Eo quod ipsum semen minutum moveatur, noo ut pingue rationabiliter, sed aut cholericum, aut aquosum, aut cænosum, aut corruptum. — Hinc *Cholericus*, i, m. 2. absolute, substantivorum more, est qui cholerae morbo laborat. *Plin.* 24. *Hist. nat.* 13. 72. (116). Cæliaci, dysenterici, cholerici. *Scribon. Compos.* 256. Malagma intestina soluta habentibus, et cholericis prodest.

CHOLERUM, i, n. 2. idem quod cholera. *Fulgat. Ital. Eccli.* 31. 23. Vigilia, cholera et tertio viri infontio.

CHOLIAMBUS, i, m. 2. *χολιαμβος*, versus iambicus trimeter, vel acurius catalecticus, qui quinto loco iambum habet, sexto spondaeum, in ceteris consentit cum iambico: ita dictus quasi claudus iambus, a *χολός claudus*, quia deturbato a sexta iambo, et substituto spondae, videtur quasi claudicare, ut illi *Martialis* 1. 1. *Cur in theatrum Cato severe venisti? An ideo tantum veneras, ut exires?* Dicitur etiam *scæzon*, id est claudicans, a *αὐζών claudico*. *Diomed.* 3. p. 503. *Putsch.*

CHOMIA, alis, n. 3. *χῶμα*, agger, sive terræ aggestæ moles, quæ aqua coarctetur: a *χῶς*, vel *χώνυμι* aggerem educo, quod a *χῶς terra egesta*. *Ulp. Dig.* 47. 11. 10. In Ægypto qui chomata rumpit, vel dissolvit (hi sunt aggeres, qui quidem solent aquam Niloticam continere) æque plectitur extra ordinem. *Adde Cod. Theod.* 11. 24. 6. § 7

CHONDRILE, es, f. 1. *vei*

CHONDRIILLON, i, n. 2. *χονδρίλλη* et *χονδρίλλον*, herba est folia habens intubi, circumscriptionis similia, caulem minus pedali, succo madentem amaro, radicem subae similem, aliquando numerosam. *Plin.* 22. *Hist. nat.* 22. 45. (94). *Cl. Fée (Op. cit. vol. 3. p. 136.)* hanc exhibet synonymiam: *Χονδρίλλη, καὶ χιχρίων, καὶ σπρίς* Theophr. 7 *Hist. plant.* 7. 9. et 11. et *Dioscor.* 2. 161.; *Κόλλα* Græc. recent. (Lemnos), et *Chondrillon* sive *Chondrille* *Plin.* loc. cit. sunt *Chondrilla juncea* L. *Spec. plant.* 1120.

CHONDRIIS, is, f. 3. herba eadem, quæ pseudodietamnus. *Plin.* 25. *Hist. nat.* 8. 53. (92). et 26. *ibid.* 8. 31. (49). De synonymia *V. PSEUDODIETAMNUS*.

CHORA, æ, f. 1. *χώρα*, regio. *Inscript.* apud *Spon. Miscell.* p. 20. *TI. CLAUDIVS DEMETRIVS PROC. AVG. AN. ITEM CC. EPISCIPSEOS CHORAE INFERIORIS.* h. e. ducentarius inspectusque regionis inferioris.

CHORAGIARUS, i, m. 2. qui choragium præstat, vel qui choragium instruit. *Inscript.* apud *Gruter.* 475. 2. A. TITIO A. L. BELICIO VI. VIR. AVGVSTAL. CHORAGIARIO. *Adde Not. Tir.* p. 172. Choragium, choragiarius.

CHORAGIUM, i, n. 2. *χοράγιον*, a *χώρα* chorus et *ἡγέμευα* duco, significat quicquid instruit et apparatus ad chorum in scænam ducendum.

1.) Proprie. ¶ 1. Est ædificium amplum post scænam, unde promebantur omnia ad ludos necessaria. *Vitr.* 5. 9. 1. *Schneid. Inscript.* apud *Gruter.* 42. 5., quæ est apud *Orell.* 12. *TROPHIMIANVS AVG. IIB. PROCURATOR SYMMI CHORAGI.* Alia apud *Orell.* 3209. D. M. SERVATO CAESARIS N. SER. CONTRASCIPTORI RATIONIS SYMMI CHORAGI. h. e. ejus, qui prope et pone amphitheatrum Flavium erat, ut habet *Nardini Roma ant.* l. 3. c. 9. p. 228. *V. POSTSCÆNIUM.* — In illo *Vitr.* 10. 8. 4. *Schneid.*, ubi de *machinis hydraulicis*. Hæ regulæ habent ferrea choragia fixa, et juncta cum pinnis, quarum pinnarum tactus motione efficit regularum. *Turneb.* emendat enodacia: cui assentitur *Bald.* in *Lex. Vitr.* At nihil mutandum, nam hic *Vitr.* proprie *choragia* vocat ea, quæ Itali *saltarelli* in organis pneumaticis. ¶ 2. Item est scænicum instrumentum, quo scæna instruitur et apparatus cum chorus exit, sive ipse chorus, qui apparatus in scænam producit. *Plaut. Capt. prol.* 61. Comico choragin agere (tragædum). *Val. Max.* 2. 4. 6. Scænam argentatis choragis P. Lentulus Spintier adornavit. *Adde Plin.* 36. *Hist. nat.* 15. 24. (115). *Apul. de mag. et Paul. Diac.* p. 52. 10. *Müll.*

II.) Translate dicitur de cujuslibet rei apparatu. *Cic.* 4. *Herenn.* 50. 63. Aut aliquod fragile falsæ choregum gloriæ comparetur. *Apul.* 2. *Met.* Choragium funebre. *Id.* 4. *ibid.* sub fin. ferulium nuptiarum. *Annian.* 29. 1. a med. Mensula imprecationibus cerniumin secretorum, choragisque multis ac diuturnis ritualiter consecrata.

CHORAGUS, i, m. 2. *χοράγος*, est is, qui scænicis histrionibus ornamenta agendæ fabulæ necessaria, vel ædilibus accepta præbet vel de suo locat.

1.) Proprie. *Plaut. Pers.* 1. 3. 79. Ornatum adduce lepide in peregrinum modum. sa. Sed *πᾶν* ornamenta? to. Abs chorago sunito: dare debet: præbenda ædiles locaverunt. *Adde eumd.* *Curc.* 4. 1. in titulo.

II.) Translate est etiam dux chori, vel cæsus, vel qui propter aliquod impensas sustinet, ut in cænis. *Pet. epin.* de *Augusto* apud *Sueton.* Aug. 70. Cum primum istorum conduxit mensa choragum etc.

CHORALISTRIA. V. CROTALISTRIA.

CHORAUULA, æ, vel *choraules*, æ, m. 1. In Accusativo sing. num. *Sueton. Ner.* 54. dixit *choraulam*: sed *Plin.* 37. *Hist. nat.* 1. 3. (6). et *Petron. Satyr.* 52. *exti.* dixerunt *choraulem*. — *Choraules*, *χοραυλῆς*, a *χώρας chorus*, et *αὐλῆς tibia*, est qui ad chori cantum tibia sonat. Differt ab *auledo*, vel *citharedo*, quia hi soli tibia, vel cithara canunt, *choraules* vero cum choro et cantoribus. *Petron. Satyr.* 69. Manu puer loquaci Ægyptius *choraules*. h. e., ut ait *Sidon.* 9. *Ep.* 13., digitis canentibus. *Id.* *ibid.* Dale revulsa *choraulas*, quibus antra per palati Crepulis rellanda buccis Gemit aura tibialis. *Adde Sueton. Galb.* 12. *Martial.* 5. 56. Fac discat citharædus, aut *choraules*. *Id.* 9. 78. Quod optimum sit, quæritis convivium? In quod *choraules* non venit. h. e. in quod non confluit turba, et quieta mensa est. Nam *choraules* turba semper comitatus venit. *Apul.* 8. *Met.* ad fin. Erat quidam juvenis, *choraula* doctissimus. Alii rectius leg. *ceraula*. *Inscript.* apud *Polen. Act. R. R. T.* 4. p. 353., quæ est apud *Orell.* 2633. *HERIAS THEBÆ MONODIARIAE TI. CLAUDII GLAPHYRI CHORAYLAE.* *Adde* aliam apud *Orell.* 2609. et *Diomed.* 3. p. 489. *Putsch.* — *Addunt Jos. Scalig.* in *animadvers.* ad *Euseb.* ad ann. 1995. et *Foss.* in *Etymol.* *choraulem*, qui ad tibia saltat, ὁ πρὸς αὐλὸν χορεύων, sed non probant. Unus auctor esset *Isid.* in *Gloss.* *Coraula* jocularius.

CHORAUULE, es, f. 1. *χοραυλῆς*, quæ ad chori cantum tibia sonat. *Inscript.* apud *Marin. Frat. Arv.* p. 612., quæ est apud *Orell.* 2610. *LICINIA M. CRASSI LIB. SELENE CHORAYLE.*

CHORAUULICUS, a, um, adject. *χοραυλικός* ad *choraulem* pertineus. *Diomed.* 3. p. 489. *Putsch.* Quando enim chorus canebat, choricis tibiis, id est choralicis, artifex concinebat. In canticis autem, pithaulicis responsabat.

CHORDA, æ, f. 1. *χορδή*.

1.) Proprie. ¶ 1. Est cibi genus ex intestinis animalium, omasum, apud *Athen.* l. 3. c. 14. et l. 9. c. 1. Hinc *Petron. Satyr.* 66. 7. Habuimus cascum mollem et coctiles singulas et chordæ frusta. Al. leg. *cordæ* cod. sensu. Itali dicunt *trippe*. *V. CHORDULA.* ¶ 2. Funiculus in instrumentis musicis, qui Latine *fides* dicitur: a *χορδή intestinum*, quia ex tenuioribus animalium intestinis lissis contortisque fieri solet. *Cic.* 3. *Orat.* 57. 214. Voces ut chordæ sunt intentæ, quæ ad quemque tactum respondeant. *Adde eumd.* 2. *Yat. D.* 59. 149. et *Lucr.* 2. 412. *Horat.* 4. *Od.* 9. 4. Verba loqui socianda chordis. *Adde eumd.* 1. *Sat.* 3. 8. et *Art. P.* 348. et 356. *Tibull.* 2. 5. 3. vocales impellere pollice chordas. *Adde eumd.* 3. 4. 70. *Ovid.* 2. *Fast.* 108. Reddidit icta suos pollice chorda sonos. *Id.* 5. *Met.* 339. Pollice prætentare chordas. *Id.* 10. *ibid.* 145. tentare impulsas. *Id.* 2. *Amor.* 4. 27. querulas agili percurrere pollice chordas. *Id. Rem. am.* 336. tangere. *Adde Senec. Troad.* 833., et *Plin.* 7. *Hist. nat.* 56. 57. (204). *Stat.* 1. *Achill.* 187. Experiri chordas. h. e. tentare, an congruenter respondeant.

II.) Figurate accipitur pro fune. *Plaut. Most.* 3. 2. 55. Nunc tibi chorda tenditur; inde in ferriterium, postea in crucem recta. h. e. tibi vincula parantur. *Lambin.* explicat: arcus intento fune in te dirigitur, et periculum tibi creatur. Alii sic interpretantur: retia, hoc est insidiae tibi tenduntur.

CHORDACISTA, æ, m. 1. qui chordis seu fidibus canit. *Capell.* 9. p. 313. Psaltas, chordacistas, sambucas, hydraulas per totum orbem ad commodum humanæ utilitatis inveni. *Al. leg.* *cordacistas*, et eos intelligunt, qui *cordacem saltant*, quod hoc loco minus aptum est. Hucusque *Fovellinus.* *Al. Auct. Thesaur. N. Latin.* ed. *Mai* in *Class. Auct.* T. 8. p. 101. et 111. postremam lectionem tæctur: et *Kopp* ad *Capell.* l. c. hæc ait: *Χορδακιστής*; in Græco sermone non novimus, sed *χορδακιστής*, qui *χορδακα* saltarent, de quo vide *Athenæum* 14. 27. et *Lucian.* de *saltat.* 2. 2.: verumtamen cum hic de instrumentis musicis agatur, *Martiani* potius, quam *librarium* errorem esse arbitror, qui a *chora* vocem derivandam sibi persuaserit.

CHORDAPSUS, i, m. 2. *χορδαψος*, morbus ventris cum inflammatione et tumore intestini plenioris instar chordæ extenu: a *χορδή intestinum*, et *ἄπνο accendō*: vel *ἀπὸ τῆς χορδῆς ἀπτεσθαι*, quod qui manu tangit, teusam chordam sibi tangere videtur. *Cæc. Aurel.* 3. *Acut.* 17.; *Veget.* 2. *Veterin.* 13. et

21. *Schneid.*; *Theod. Priscian.* 4. 6.; et *Græce Cels.* 4. 13.

CHORDULA, æ, f. 1. *deminit.* a *chora*, parva *chora*, sive intestina tenuia, quæ ab Italici *trippe* vocantur. *Veget.* 2. *Veterin.* 28. 17. *Schneid.* Caput hædinum depilatum cum pedibus suis et chordulis intestinum inundis.

CHORDUS vel *cordus*, a, um, adject. serotinus, tarde nascens aut maturescens: antiqua vox, quæ de brutis et plantis tantum occurrit. De origine ita *Varro* 2. *R. R.* 1. 19. Dicuntur agni chordi, qui post tempus nascuntur, ac remanserunt in vulvis intinis: vocant *χορδόν* (h. e. membranam, qua fetus involuitur) a quo chordi appellati. *Adde eumd.* 2. *ibid.* 2. 5. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 47. 72. (187). Oves gerunt partum diebus *αὐχορδός* vocabant antiqui post id tempus natos. *Cato R. R.* 5.; *Colum.* 7. *R. R.* 3. 21. et *Plin.* 18. *Hist. nat.* 28. 67. (262). Fœnum chordum. *Colum.* 7. *R. R.* 3. 21. olus. *Paul. Diac.* p. 65. 10. *Müll.* frumenta. — Etiam de hominibus sero natis usurpabatur. *Quintil.* 3. 4. 15. Nomina ex casu nascentium: hinc *Agrippa*, et *Opiter*, et *Chordus*, et *Postumus*. Hinc *Cremutius Chordus*, *Junius Cuordus* etc. *V. ONOM.*

CHORÆA vel *chôræa*, æ, f. 1. *χορραία*, saltatio, tripudium cum cantu; a *χορὸς chorus*. — Occurrit

1.) Proprie. — a) Raro in singulari numero. *Zucret.* 2. 636. de *Curetib.* Cum pueri circum puerum pernicie chorea Armati in numerum pulsarent aribus æra. *Propert.* 2. 21. 33. Hic ubi me primâ statuent in parte choreæ. *Virg. Cul.* 19. celebrare deum plaudente chorea. — b) Sæpius in plurali numero adhibetur. *Virg.* 9. *Æn.* 615. juvat indulgere choreis. *Id.* 10. *ibid.* 224. Agnoscent longe regem lustrantque choreis. *Horat.* 1. *Od.* 9. 16. neque dulces amores Sperne puer, neque tu choreas. *Id.* 2. *ibid.* 19. 25. Quamquam choreis aptior et jocis Ludoque dictus. *Id.* 4. *ibid.* 6. 15. lætam Priami choreis Falleret aulam. *Tibull.* 1. 3. 59. Huc ades et centum ludis Geniumque choreis Concelebra. *Propert.* 2. 8. 5. Jam tempus lustrare aliis Heliconæ choris. *Ovid.* 8. *Met.* 581. festas duxere choreas. *Id.* 3. *Fast.* 537. ducunt positas duro cratere choreas. *Adde Colum.* 10. *R. R.* 269. *Martial.* 1. 105. Molles choreas dare. *Manil.* 5. 239. disponere. *Claudian.* B. *Gild.* 448. Cantatrices choreæ. h. e. quæ ducuntur ad cantum. — c) Nonnumquam poetæ, extrita altera syllaba diphthongi, penultimum corripunt. *Virg.* 6. *Æn.* 644. Pars pedibus plaudunt choreas et carmina dicunt. *Tibull.* 1. 3. 59. Hic choreæ cantusque vigent. *Propert.* 2. 14. 15. Profluit et nuda choreas imitatore surs.

II.) Figurate dicitur de cursu astrorum. *Varro* apud *Non.* p. 451. 11. *Merc.* Cum piectus aer fervidis late ignibus Cæli choreas astricas ostenderet. *Manil.* 1. 688. Et quinque adverso luctantia sidera mundo Exercent varias naturæ lege choreas.

CHORÉPISCOPUS, i, m. 2. *χορεπίσκοπος*, qui episcopi vices gerit in pagis et vicis, ejusque munera minoris momenti in iis locis obit: sive is episcopali dignitate sit, sive non: qua de re *V.* apud *Du Fresnoe* in *Glossario*. Est autem quasi τὸς χοροῦ, id est agri, vel τῆς χώρας, id est regionis episcopus, vel ἐν χώρᾳ, h. e. vice, loco episcopi. De his mentio fit a *Jurstinian.* *Cod.* 1. 3. 42.

CHORÉUS vel *chôrūs*, ti, m. 2. *χορεῖος*, subaudi *pes*. ¶ 1. Apud veteres Latinos chorus erat pes metricus dissyllabus, qui et *trocheus* appellatur, constans longa et brevi, ut *arma, vincor*: ita dictus quod ex eo compositi versus choreis saltandis et choreis ducendis aptissimi sunt. *Cic.* *Orat.* 63. 612. et *Quintil.* 9. 4. 80. — b) Apud recentiores choreus dicitur tribrachys, pes trisyllabus tribus brevibus constans, ut *terere, pedibus*. *Diomed.* 2. p. 461. et 3. p. 475. *Putsch.*

CHOREUTES, æ, m. 1. *χορευτής*, saltator quilibet ex choro. Putant quidam legi in fragmento *Petronii* supra allato in *CHORAUULA*, sed valde incerta res est.

CHORIAMBICUS, a, um, adject. *χοριαμβικός*, ad *choriambum* pertineus. *Diomed.* 3. p. 509. *Putsch.* et *Servius* in *Centim.* p. 1822. *Choriambicum* metrum. Tale est illud *Horatii* 1. *Od.* 8. 2. Te deos oro Sybarim quid properes amando. — Alia quatuor sunt ejus genera, quæ *V.* apud *Serv.* loc. cit. — *Sidon.* 9. *Ep.* 13. *Choriambicus* versus.

CHORIAMBUS, i, m. 2. *χοριαμβός*, pes metricus quatuor syllabarum, constans choro et iambo. hoc est prima et ultima longis, et duabus mediis brevibus.

ut nobilitas, distulerant. *Diomed.* 3. p. 478. *Putsch.* et *Mar. Victorin.* p. 4290. *Putsch.* — Hinc

Choriambus, a, um, adjective occurrit apud *Auson.* 10. *Ep.* 37. Dactylicus, elegos, choriambum carmen, epodos Carpentis impone tuis.

CHORICUS, a, um, adject. *χορικός*, ad chorum pertinens. *Diomed.* 3. p. 489. *Choricæ* tibiz. *V. CHORALICUS.* *Auson.* præfat. ad *Centon.* nupt. et *Servius* in *Centim.* p. 1821. *Putsch.* *Choricum* metrum. h. e. quod choris aptum est; est enim species metri anapestici, constans monometro hypercatalecto, ut *Animus male fortis.* — Hinc

Chorici, ōrum, m. plur. 2. absolute, substantivum more, qui choris, seu choreis et huiusmodi delectantur. *Firmic.* 3. *Mathes.* 14. Faciet etiam musicos, choricos, et qui musicos choros faciant.

CHORION, ii, n. 2. *χορίον*. *Vitruv.* 2. 8. edit. veter. de structuris parietum. Ponunt de silice, seu de lapide duro structuram ordinariam, et ita alligant eorum alternis choris coagmenta. et paullo post. Isodomum dicitur, cum omnia choria æqua crassitudine fuerint structa: pseudisodorum, cum impares et inæquales ordines choriorum diriguntur. *Choria* appellat, inquit *Salmas.* in *Solin.*, ordines lapidum, qui æquali crassitudine sunt in structura isodomo. Addit autem, eadem significatione esse ab eod. *ibid.* 3. Lateres ad lineam cum struuntur, æternis choris parietes alligantur. et *cit.* cap. 8. Sed nostri celeritati studentes, erectos choros locantes, frontibus serviunt, etc. Sic enim utroque loco legit ex veteri MS. *Choros* autem esse ait, quos ibidem dixerat ordines, ducta translatione a choris hominum ordine consedentium, aut ludentium, et manibus invicem connexorum. Itaque *chori* et *choria* sunt, ex ejus sententia, ordines et series laterum, aut lapidum, quibus veluti fasciis omnis parietum structura colligatur, Italice *un corso*. Alii tamen minus recte leg. ubique *coria*; *Schneider* vero ubique *chorus*. Sed sive *chorion*, sive *chorus* legere mavis, perinde est, dummodo ex *χορός* deducas, qui proprie significat ordinem rerum apte inter se nexarum. *V. CHORUS.*

CHORUS. *V. CHOREUS.*

CHOROBATES, æ, m. 1. *χοροβάτης*, instrumentum ad periblandas aquas, et loca, per quæ perducendæ sunt. Est enim regula longa circiter pedum viginti, habens in capitibus extremis ancones ad normam coagmentatos, et inter regulam et ancones transversaria, in quibus sunt lineæ ad perpendicularum descriptæ, pendentiaque ex regula perpendiculara in singulis partibus singula. Ea humi collocata indicat librata collationem. *Vitruv.* 8. 5. 1. *Schneid.*, ubi *Dan. Barbarus* et *Rusconius* figuram exhibent. Dicitur a *χορὰ* regio, et *βαίω* gradior. Aquam enim, inquit *Bald.* in *Lex. Vitruv.*, diligenter librare non possumus, nisi regionem, per quam ducenda est, obambulemus, et oculis minute perlustremus.

CHOROCITHARISTA, æ, et *Chorocitharistes*, æ, m. 1. *χοροκίθαρις*, qui in choro citharizat. *Sueton.* *Domit.* 4. Præter citharædos, chorocitharistæ quoque et psallicitharistæ. Ubi *chorocitharistæ* et *psallicitharistæ* opponuntur. *Chorocitharistæ* enim dicuntur, qui cum aliis canunt; *psallicitharistæ* qui vel soli canunt cithara sine melodia vocis, ut *Turnebo* l. 20. c. 16. placet, vel una cum voce citharam pulsant, ut *Casaubon.* ex *Athen.* et *Platonē* interpretatur. Alii rectius leg. *psilocitharistæ*, *ψιλοί κιθαριστοί*, sola cithara, sine voce canentes. *Not. Tir.* p. 172. *Chorocitharistes*, *psilocitharistes*. Ubi tamen mendose legitur *chorocitharistis*, et *philocitharistis*. *V. vocem seq.*

CHOROCITHARISTRIA, æ, f. 1. *χοροκίθαρις*, quæ in choro citharizat. *Not. Tir.* p. 172. *Chorocitharistria*, *chorocitharistes*, *psilocitharistria*, *psilocitharistes*. ubi mendose legitur *chorocitharistis*, *philocitharistis*, *philocitharistis*. — At hæc a Lexico sunt expungenda, ratione habita auctorioris.

CHOROGRAPHIA, æ, f. 1. *χορογραφία*, regionis alicujus descriptio, v. gr. agri Patavini: a *χορὰ* regio et *γράφω* describo. ¶ 1. *Chorographia* inscribitur opus Ciceronianum, quod memorat *Priscian.* 6. p. 717. *Putsch.* Vide *Cicer.* opera omnia edita ab *Orell.* T. 4. part. 2. p. 493. ¶ 2. Item *Chorographia* inscribitur opus hexametris versibus exaratum P. Terentii Varronis Atacini, in quo non modo terrestres regiones, sed cælestes etiam descripsit, orbesque pariter ætherum et planetarum. Ejus operis fragmenta collegit et illustravit *Wernsdorf.* in *Poet. Lat. min.* T. 5. p. 1402. et seqq.

CHOROGRAPHUS, i, m. 2. *χορογράφος*, regionis descriptor. *Vitruv.* 8. 2. 6. *Schneid.* Hæc autem sic fieri testimonio possunt esse capita fluminum, quæ orbe terrarum chorographis picta, itemque scripta plurima-maximæque inventiantur egressa ad septentrionem. *Schneiderus* ita edidit. *Alia* editiones habent *chorographis*.

CHOROS, i, f. 2. herba eadem atque acoros. *Apul. Herb.* 6. At ibi lectio mendosa esse videtur.

CHORS vel *cors*, tis. *V. COHORS.*

CHORTINOS, e, on, adject. *χόρτινος*: unde *chortinon oleum* est quod fit ex gramine herba: nam gramen Græce *χόρτος* dicitur. *Plin.* 15. *Hist. nat.* 7. 7. (30).

CHORUS, i, m. 2. *χορός*, saltantium et canentium ordo nexusque: et occurrit A) Abstracte, et B) Concreto, uti ajunt, sensu.

A) Abstracte chorus dicitur ipsa saltatio, quæ a pluribus fit, chorea: qua significatione occurrit apud Poetas tantum, et quidem — a) Fere in plur. numero. *Horat.* 4. *Od.* 7. 5. Gratia cum Nymphis geminisque sororibus aude Ducere nuda choros. *Id.* *ibid.* 25. 42. et ad molles membra choros. *Martial.* 4. 44. Hoc nuper Satyri monte dedere choros. — Porro pluribus jungitur Verbis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Propert.* 2. 3. 18. agere choros. *Virg.* 4. G. 533. agitare. *Seneca Herc.* *Et.* 594. celebrare. *Horat.* 1. *Od.* 4. 5. et loco super. cit.; et *Tibull.* 2. 1. 56. ducere. *Virg.* 1. *Æn.* 499. exercere. *Id.* 11. *ibid.* 737. indicare. *Id.* 4. *ibid.* 145. instaurare. *Seneca Herc.* *Et.* 371. necere. *Stat.* 2. *Achill.* 148. ostentare. *Id.* *ibid.* 163. rumpere. *Horat.* 2. *Od.* 12. 17. ferre pedem choris. *Propert.* 4. 6. 70. arma exuere ad choros. *Id.* 3. 5. 20. Musarum choris implicare manus. — b) Raro admodum in sing. *Tibull.* 1. 7. 44. chorus et cantus et levis amor. *Ovid.* 3. *Met.* 685. in chori ludere speciem. — c) Et de siderum cursu vel chorea *Tibull.* 2. 1. 88. cursumque sequuntur Matris lascivo sidera solva choro.

B) Concreto, uti ajunt, sensu. ¶ 1. Chorus significat ordinem nexumque hominum saltantium et canentium. — a) Generatim. *Cic.* 5. *Phil.* 6. 11. Saltatores, citharistas, totum denique comissionis Antonianæ chorum in tertiam decuriam judicum scitote esse conjectum. *Cf. Catull.* 63. 30. *Virg.* 1. G. 346. Omnis quam chorus et socii comitantur ovantes. *Id.* 6. *Ecl.* 67. Utque viro Phæbi chorus assurrexerit omnis. h. e. Musæ. *Cf. Horat. carm. sæc.* 75. Rursus *Virg.* 4. G. 460. Chorus Dryadum. *Id.* 5. *Æn.* 240. Nereidum Phorice chorus. *Id.* 9. *ibid.* 112. Idæi chorus. *Id.* 8. *ibid.* 718. Omnibus in templis matrum chorus, omnibus aris. *Horat.* 1. *Od.* 1. 31. Nympharumque leves cum Satyris chori. *Colum.* 12. *R. R.* 2. 4. Ubi chorus canentium non ad certos modos, neque numeris præeuntis magistri consensit, dissonum quiddam — canere videtur. *Sueton.* *Cal.* 37. Quibus (navigiis) discubens de die inter choros ac symphonias littora Campaniæ peragraret. *Ovid.* 3. *Fast.* 764. Chori feminei. *Id.* 2. *ibid.* 156. sacer. *Plin.* 36. *Hist. nat.* 5. 4. (26). Phorici chorus. *Martial.* 12. 3. Pierius. *Juvenal.* 11. 163. canorus. *Sil.* It. 17. 20. semiviri. — b) Speciatim dicitur de cætu eorum, qui in scena simul canunt et interloquuntur: et de ipso cormine, quod ab iis canitur. *Horat.* *Art. P.* 193. Actoris partes chorus officiumque virile defendat. Adde *eumd.* *ibid.* 204. et 283. et 2. *Ep.* 1. 134.; *Gell.* 19. 10.; et *Dig.* 32. 79. pr. — c) Speciatim a Poetis dicitur de cætu siderum. *Horat.* 4. *Od.* 14. 21. Pleiadum choro scindente nubes. Adde *Propert.* 3. 3. 58. et *Stat.* 1. *Achill.* 643. ¶ 2. Sumitur etiam pro quocumque cætu et comitatu. — a) Generatim. *Cic.* *Mur.* 24. 49. Catilina stipatus choro juventutis. *Id.* 14. *Att.* 8. 1. Bajana negotia chorumque illum, de quo scire vis, cum perspexero, tum scribam. h. e. turbam hominum, qui Bajis versantur voluptatis causa. *Id.* 1. *Fyn.* 8. 26. Epicurum pæne a philosophorum choro sustulisti. *Cf. Inscript.* apud *Orell.* 1193. ex EPICURIO GAVDIVIGRANTE CHORO. Rursus *Cic.* 3. *Off.* 33. 116. Chorus virtutum. *Horat.* 2. *Ep.* 2. 77. Scriptorum chorus omnis amat nemus et fugit urbes. *Id.* 4. *Od.* 3. 15. Chorus vatium. *Id.* 2. *ibid.* 5. 21. puelliarum. *Seneca Agam.* 454. Chorus piscium lascivit. — b) Pro caterva pugnantium ludicro certamine. *Virg.* 5. *Æn.* 580. Olli discurrere pares atque agmina terni ductus solvere choris. — NB. Quidam Lexicographi addunt *chorum* esse musicum instrumentum duabus æreis fistulis constans, quarum

altera inspiretur, altera sonum emittat: idque auctoritate *Hieronymi* in *Epist.* ad *Dardanum* de divers. generib. musicorum, ut habetur in edit. a. 1476.; sed jamdudum est, cum illam esse supposititiam a viris doctis deprehensum est. — De alia vero significatione, quæ huic voci tribuitur *V. CHORION.*

CHRESIMON, i, n. 2. *χρήσιμος*, est signum *Ξ*, quo delenda in lectione dispungimus. *Cassiod.* *Instit.* dir. litt. 1. ad fin. In operibus Origenis, quantum transiens invenire prævalui, loca, quæ contra regulas Patrum dicta sunt, chresimi disputatione signavi. *Cf. Isid.* 1. *Orig.* 21. 22.; et *V. Pignor. Symbol.* 24.

CHRESTOLOGUS, i, m. 2. *χρηστολόγος*, qui bene loquitur, sed male facit: vel qui blandus est magis, quam benignus: a *χρηστός* bonus, benignus, et *λέγω* dico. Hoc convicio notatus est a suis Pertinax imperator Rom., teste *Capitolin.* in *ejus Vita* 13. et *Aurel. Vict.* in *Epitom.* 18.

CHRESTON, i, u. 2. *χρηστόν*, appellatur a quibusdam ciborum herba, propter singularem salubritatem: a *χρηστός* utilis, commodus. *Plin.* 20. *Hist. nat.* 8. 30. (74).

CHRIA, æ, f. 1. *χρεία*, est commemoratio, seu explicatio alicujus dicti, vel facti, vel utriusque simul, certis capitibus comprehensa: sic dicta, quod est exercitatio valde utilis ad eloquentiam adipiscendam. Nam *χρεία* est usus, utilitas, commodum. Triplex est, activa, quæ factum aliquod exponit: verbalis, quæ sententiam ab aliquo prolata explicat; mixta, quæ factum quoddam sermone conjunctum complectitur. Partes ejus octo sunt, encomium, paraphrasis, causa, contrarium, simile, exemplum, testimonium veterum, epilogus. — Proprie *chria* vocatur ipsum dictum, aut factum, quod chriæ materia est, et Latine oraculum et scitum dici potest. *Seneca Ep.* 33. Ideo pueris et sententias ediscendas damus, et has, quas chrias Græci vocant, quia complecti eas puerilis animus potest. *Quintil.* 1. 9. 3. Sententiæ quoque, et chriæ, et ethologiæ, subjectis dictorum rationibus, apud Grammaticos scribantur. *V. ibi* reliqua, quibus plura chriarum genera enumerat. — De ratione declinandi per omnes casus exercitationem chriarum disserit grammatico more *Diomed.* 1. p. 289. *Putsch.*

CHRISMA, atis, n. 3. *χρίσμα* unctio: a *χρίω* ungo. *Tertull.* *Baptism.* 7. et *advers. Jud.* 13.; et *Prudent.* 6. *Cathemer.* 128. et *Psychom.* 361.

CHRISMATICUS, a, um, adject. *χρισματικός*. Vox a Lexico expungenda; occurrit enim tantummodo in *Not. Tur.* p. 194.

CHRISTIÆNE, adv. Christiano more, atque adeo caste, sancte, religiose. *Augustin.* *Ep.* 89. sub fin. Domo suas et familias Christiane regunt.

CHRISTIANISMUS, i, m. 2. *χριστιανισμός*, Christianorum religio. *Tertull.* 4. *advers. Marcion.* 33. post med.

CHRISTIANITAS, atis, f. 3. ¶ 1. Est idem quod Christianismus, religio scilicet Christianorum. *Augustin.* in *serm. Domini* in monte 2. 12. Qui autem in professione Christianitatis, inusitato squalore ac sordibus intentos in se oculos non minimum facit, cum id voluntate faciat, non necessitate patitur, etc. Adde *Cod. Theod.* 16. 7. 7. § 1. et 3., et 16. 8. 19. ¶ 2. Sumitur pro Christianorum cætu. *Cod. Theod.* 15. 3. 5. ¶ 3. Item pro clericatu in religione Christiana. *Impp. Valentinian., Theodos. et Arcad. Cod. Theod.* 12. 1. 123. et *Impp. Valentinian. et Valens ibid.* 14. 3. 11.

CHRISTIANIZO, as, are, n. 1. *χριστιανίζω*, Christianum agere, Christianam religionem profiteri. *Tertull.* 1. *advers. Marcion.* 21.

CHRISTIANUS, a, um, adject. *χριστιανός*, cujus Superl. *Christianissimus* legitur apud *Hieronym.* *Ep.* 57. n. 12., est ad *CHRISTUM* et Christianam religionem pertinens. *Cod.* 16. 8. 18. et seq. Fides christiana. *Ibid.* 16. 8. 13. *lxx.* *Ibid.* 9. 40. 16. § 2. religio. Adde *Ecclesiasticos* Scriptores fore omnes, *Lactant., Tertull.* etc. — Hinc

CHRISTIANUS, i, m. 2. absolute, substantivum more, est ¶ 1. Qui Christi religionem profitemur; et sæpius in plurali numero occurrit. *Sueton.* *Ner.* 16.; *Tac.* 15. *Ann.* 44.; *Plin.* 10. *Ep.* 97.; *Trajan.* apud *eumd.* *loc. cit.* *Ep.* 98.; et præterea *Lactant., Tertull., Arnob., Hieronym.* etc. sæpiissime, et lapides duo apud *Gruter.* 280. 2. et 3. ¶ 2. Item sacerdos, qui christianam religionem profitemur. *Cod. Theod.* 5. 5. 2. § 4. et 12. 1. 50. pr.

CHRISTICOLA, *α, m. et f. i.* In Genit. plur. *Christicolam* pro *Christicolarum* dicit *Prudent.* 2. *advers. Symmach.* 1002. et 3. *περί σπερ.* 72. — *Christicola* est qui *CHRISTUM* colit, *Christianus*. *Prudent.* 3. *Cathemer.* 56. et 8. *ibid.* 80. præter loc. superius cit.

CHRISTICOLUS, *α, um, adject.* qui *CHRISTUM* colit. *Venant.* 2. *carm.* 12. 11. Qui cum Romana properasset ab urbe Tolosam, Et pio christicoli semina ferret agri.

CHRISTIGENA, *α, m. et f. i.* qui genere *CURISTUM* contingit. *Prudent.* *Hamartig.* 769. de Ruth. *Christigenam* secunda domum Davidica regna Edidit.

CHRISTIPOTENS, *entis, adject.* qui in *CHRISTO* potest, qui fide et pietate in *CHRISTUM* valet. *Prudent.* 2. *advers. Symmach.* 709. *Christipotens* juvenis.

CHROMA, *alis, n. 3.* *χρῶμα*, proprie est color: sed ea ratione quæ inter picturæ colores et varios musicæ sonos intercedit, apud Latinos *chroma* genus est musicæ, quæ, ut inquit *Vitruv.* 5. 4. 3. *Schneid.*, subtili solertia ac crebritate modulorum suavitatem habet delectationem. *Capell.* 9. p. 323. *Chroma* dicitur, quod benivolentia componitur; sicut enim quod inter album nigramque est, color dicitur; ita hoc *Chroma*, quia inter utrumque est, nominatur. *V. COLO-RABILIS*. — A nostris musicis *chromata* dicuntur nigræ notulæ minores, vel a colore, vel quod in chromatica modulationis genere præcipue locum habent. *V. Feir. Gassend. in manuact. ad theor. Musicæ.*

CHROMATIARIUS, *ii, m. 2.* *Fel. Scholiast.* *Persii* 4. 18. *Chromatarii* dicuntur colorarii, vel qui toto die in arena sunt, vel in sole. Antiqui enim utebantur, et in sole erant, ut oleum corpus imbibere.

CHROMATICE, *es, f. i.* *χρωματική*, una ex tribus musicæ partibus, quæ et *chroma* dicitur. *Vitruv.* 5. 4. 1. *Schneid.* *Capell.* 9. p. 315. *Diesis* secunda tritremoria nominatur, quoniam habet partem tertiam toni: itaque chromatica appellatur, quod chromatium modulandi genus per ipsam finditur. *V. CHROMA*.

CHROMATICUS, *α, um, adject.* *χρωματικός*, ad chroma pertinet. *Vitruv.* 5. 5. 5. *Schneid.* *Chromaticum* genus symphonie, *Macrob.* 2. *Sonn. Scip.* 2. 4. *extr.* *Chromaticæ* musicæ. *h. e.* idem quod chroma, et chromatice. Adde *Capell.* locum in voc. præced.

CHROMIS, *is, f. 3.* *χρόμις*, piscis est marinus in aquis nidificans, et auditus sensu acuto præditus. *Ovid. Halicut.* 121. et *Plin.* 10. *Hist. nat.* 70. 89. (193). et 32. *ibid.* 11. 54. (153). — *NB.* De noni. pr. *V. ONOM.*

CHRONICA, *orum, f. voc. seq. in fin.*

CHRONICES, *α, um, adject.* *χρονικός*, ad tempus pertinet, vel tempus spectans. Est vox ælium propria, et 1. Apud Medicos *chronici* morbi sunt, qui diu durant; quibus opponuntur *acuti*, qui brevi vel sanantur, vel conficiunt. *Cæli. Aurel.* quinque libros suos *Chronicorum morborum* inscripsit. *Cf. Isid.* 4. *Orig.* 7. *Hinc perpetua valetudo est, quam Itali nove malatiae cronica dicunt.* *V. VALETUDO.* 2. In re litteraria *chronici libri* sunt historiarum cum descriptione temporum, quibus scilicet res gestæ servato temporum ordine digeruntur. *Gell.* 17. 21. *Excerpebamus ex libris qui chronici appellantur. Et paullo post.* *Nepos* in primo chronico. subaudi libro. — *Hinc*

Chronica, *orum, et òn, n. plur.* 2. absolute, substantivorum more, idem sunt quod libri chronici. *Chronica* differunt ab *annalibus*, quod hi commemorant, quid quoque anno in gente una contigerit, illa plurius gentium res exponunt. *Plin.* 33. *Hist. nat.* v. 35. (53). *Chronicorum* errore non dubio. *Gell.* 16. 16. In chronici scriptum est. *Id.* 17. 4. *Apollodori liber, qui chronica inscriptus est.* Adde eundem. 17. 21. et *Isid.* 6. *Orig.* 1. 7.

CHRONICS, *α, um, adject.* *χρόνιος*, ad tempus pertinet, idem quæ chronici. *Cæli. Aurel.* 2. *Acut.* 28. et 3. *ibid.* 16. *Chronicus* morbi. *V. CHRONICUS* 1.

CHRONOGRAPHS, *i, m. 2.* *χρονολόγος*, qui res gestas per sua quæque tempora digerit, ac describit: a *χρῶνος* tempus et *γράφω* scribo. *Sidon.* 8. *Ep.* 6. *exti.* *Varronem* logistoricum sicut poposcetas, et *Eusebium* chronographum misit.

CHROTTA, *α, f. i.* *bidula*: Anglice *crowd*, quod a *χρότιω* pulso. *Venant.* 7. *carm.* 8. 63. *Romanus-*

que lyra plaudat tibi, *Barbarus* barpa, *Græcus* Achil-
liaca, *chrota* Britannia canat.

CHRYSALEIS et *chrysalis*, *idis, f. 3.* *χρυσάλλης*, et *χρυσάλλης*. Hoc nomine appellabantur insecta, quæ primo sui ortu vermiculi sunt, deinde circa se follicu-
lum, seu telam araneæ similem obducunt, et quæ se involvunt: ex qua postea se expellentes, emissis alis evolant, ut v. gr. bombyces ex quibus sericum conficitur. Cum itaque folliculo illo involuta sunt, *chrysalides* appellantur: a *χρυσός* aurum, quia multas harum bestiolarum auri coloris inventiuntur. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 32. 37. (112). et *ibid.* 35. 41. (117).

CHRYSANTHEMUM vel *CHRYSANTHEMUM*, *i, n. 2.* *χρυσάνθεμον*, alio nomine *heliocrysum*, herba est ramulos habens candi-
dos, foliis subulbida, abrotano similia, ad solis reper-
cussum aureæ lucis, in orbem veluti corymbis depen-
dentibus, qui nunquam marcescunt: a *χρυσός* au-
rum, et *άνθεμον* flos: *heliocrysum* vero est ab *ήλιος* sol et *χρυσός* aurum. *Plin.* 21. *Hist. nat.* 25. 98. (163). et 26. *ibid.* 8. 55. (87). *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 401.) probabiliter affirmat, *Chrysanthemon* *Plin.* 1. e. esse *Chrysanthemon segetum* L. *Spec. plant.* 1254.

CHRYSANTHES, *is, n. 3.* *χρυσάνθης*, herba eadem fortasse ac *chrysanthemum*. *Virg. Cul.* 403. *Chrysanthesque*, *hederæque* nitor, palente corymbo. *Alii* leg. *chrysanthusque*.

CHRYSAETHUS. *V. voc. præced.*

CHRYSAETHUS, *α, um, adject.* *χρυσάεικος*, vox composita a *χρυσός* aurum et *Αἰκίος* Atticus. Ita vocatur genus aliquod vini arte elaborati, quod aureo erat colore, eoque præcipue utebantur Athenien-
ses. Ejus mentio ex Græcis est apud *Alex. Trallian.* 1. 2. c. 2., in *Gloss. Philox.* et apud *Ducang. Gloss. med. et infim.* Græci: tum ex Latinis apud *Lu-
ciant. Placid.* *Gloss.* ab *A. Mai* edit. in *Class. Auct.* T. 3. p. 143., ubi perperam legitur: *Crisalium*, genus quoddam vini; in *Edict. Dioclet.*; ac præcipue apud *Coripp. Laud. Justin.* 3. 100. *Fusca* dabant lulo *chrysalica* vina metallo, *Que nata parit tiquid non indiga mellis.* *V. Cassiod.* 12. *Varian.* 4.

CHRYSELECTRUM, *i, n. 2.* *χρυσήλεκτρον*. 1. Est genus electri coloris auri: a *χρυσός* aurum. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 3. 12. (51). 2. Est gemma in colorem electri declinans masculini tantum aspectu jucunda. *Id.* 37. *ibid.* 9. 43. (127).

CHRYSENDETA. *V. voc. seq. in fine.*

CHRYSENDETUS, *α, um, adject.* *χρυσένδετος*, auro vinculum, auro ornatum, aureo emblemate inser-
tum. *Id.* a *χρυσός* aurum, et *ένδετω* illigo, adstringo. *Martial.* 14. 97. in *lemnate*. *Lances chrysendetæ.* — *Hinc*

Chrysendetæ, òrum, subaudi vasa, sunt aurea vasa escaria, in quibus cibi mensæ inferendi reponun-
tur. *Martial.* 2. 43. 11., 6. 04. 1. et 14. 97. 1.

CHRYSEUS et *chryseus*, *α, um, adject.* *χρυσῆος* aureus: a *χρυσός* aurum. *Apul. Herb.* 128. *Chryseos* basiliscus. *h. e.* coloris auri. *V. CHRYSOCOPHALOS*. *Martial.* 9. 95. 4. *Chalcea* donanti *chrysea* qui dederat.

CHRYSIPEUS, *α, um, adject.* ad *Chrysippum* pertinet. *V. ONOM.* — *Hinc*

Chrysippea, *α, f. i.* absolute, substantivorum more, est herba a *Chrysippo* inventore sic dicta. *Plin.* 26. *Hist. nat.* 9. 60. (93). Auctore *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 103.) quenam fuerit hæc herba plane ignoratur.

CHRYSITES, *α, m. 1.* *χρυσίτης*, subaudi lapis. 1. Est niger lapis, intermixtis micis auri coloris, a *χρυσός* aurum, idem ac *basanites*, seu *Phrygius* lapis. *Plin.* 36. *Hist. nat.* 32. 43. (157). 2. Item gemma, quæ et *phloginos* appellatur, oebree Atticæ assimilata, et in *Ægypto* invenitur. Porro *phloginos* dicitur a colore flammæ, qui cum auro valde convenit. *Id.* 37. *ibid.* 10. 66. (179).

CHRYSITES, *idis, f. 3.* *adject.* *χρυσίτης*. 1. Subaudi *spuma*, et ea dicitur, quæ in argenti fodinis fit, colore flavo, seu auro: a *χρυσός* aurum. *Plin.* 33. *Hist. nat.* 6. 35. (106). 2. Subaudi herba, et eadem est, quæ *chrysocome* dicitur, palmi altitu-
dine, comantibus fulgore auri corymbis, radice nigra ex austero dulci, in petrosos opacisque nascens. *Plin.* 21. *Hist. nat.* 8. 26. (50). et *ibid.* 20. 85. (148). *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 31.) hanc exhibet syno-
nymiam: *Χρυσόκηνη* *Dioscor.* 4. 55.; *Χρυσόκηνη*, *οἱ* *δὲ* *Χρυσίται*, *οἱ* *δὲ* *Χρυσάνθεμοι* ejusd. in *Nothis*;

Χρυσόκηνη, καλεῖται δὲ καὶ *Χρυσίτης* — *Παρμ.* *οἱ* *Ἰόβης* *βάρβα* *Galen.* de *facull.* *simpl.* 8. p. 242., et *Chrysocome* sive *Chrysis* *Plin.* loc. cit. sunt *Chrysocoma* *Linosyris* L. *Spec. plant.* 1178.

CHRYSOASPIDES, *α, m. plur.* 3. *χρυσόασπιδες*, milites, qui clypeos auto caelatos gestant: a *χρυσός* aurum et *ἀσπίς* *clypeus*. *Alexander Severus* Imp. *Alexandrum* imitaturus, fecerat sibi *argyroaspidas* et *chrysoaspidas*, ut scribit *Lamprid.* in ejus vita 50. Tale quid prisus etiam *Relo.* Rom. temporibus factum a *Samnitibus*, scribit *Liv.* 9. 40. — *Porcellianus* hoc nomen aliter efferebat, scilicet *chrysoaspides*, *arum*.

CHRYSOBERYLLUS, *i, m. 2.* *χρυσόβηρύλλος*, beryllus pallidior, cujus viriditas in aureum colorem resplendet. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 5. 20. (76).

CHRYSOCALIS, *is, f. 3.* herba eadem ac *parthe-
nium*. *Apul. Herb.* 23.

CHRYSOCANTOS, *i, f. 2.* Falsa lectio. *V. voc. seq.*

CHRYSOCARPUS, *α, um, adject.* *χρυσόκαρπος*, hoc est aureis hæcibus præditum, et ita appellatur a *Plin.* 16. *Hist. nat.* 34. 62. (147). genus *hederæ*, grana ferens coloris auri. — *Hinc* apud *Apul. Herb.* 19. pro *chrysocantos*, corrigendum est *chrysocarpus*.

CHRYSOCEPHALOS, *i, m. 2.* *χρυσόκεφαλος*, zeus est basilisci auro capite: a *χρυσός* aurum, et *κεφαλή* caput. *Apul. Herb.* 129.

CHRYSOCOCCUS, *α, um, adject.* *χρυσόκοκκος*, aurea grana habens, a *χρυσός* aurum, et *κόκκος* granum. *Apul. Herb.* 26. *Herba* regula habens flo-
rem *chrysococcum*.

CHRYSOCOLLA, *α, f. i.* *χρυσόκολλα*, a *χρυσός* aurum et *κόλλα* *gluten*, et ita dicitur quod il. *ver-
derame*; Fr. *borax*, *sous-borate de soude*, *Hisp.* *borax*; Germ. *Berg-oder Kupfergrün*; Angl. *bo-
rax*, or gold-solder. 1. *Chrysocolle* duplex est, nativa scilicet et facticia. — Nativa est humor, qui in aurofodinis per venas auri defluit, et crassescit rigori-
bus hibernis usque ad densitatem pumicis. Invenitur etiam in metallis argenteis, æratis et plumbaris. Temperatur *Cypris* æruginæ et urina, addito nitro. Hujusmodi ferrumen santernum vocant. *Vitruv.* 7. 5. 8. 7. 9. 6. *Schneid.* et *Plin.* 33. *Hist. nat.* 5. 20. 8. 27. et 28. et 29. — Facticia est quæ fit ex caruleo et herba lutea, quæ lutum appellatur et viridissi-
mum colorem contrahit. *Vitruv.* 7. 14. 2. *Schneid.* et *Plin.* 33. *Hist. nat.* 5. 27. (90). qui narrat, *Ne-
ronem* in solenni aurigatione *Circi* arenam *chryso-
colle* stravisse. Item fecisse *Caligulam* narrat *Sueton.* *Cal.* 18. — *Plin.* autem loc. nuper cit. tradit, picto-
res ea usos fuisse in pingendo, et orobitilo appellasse, eamque *Id.* in *proem.* ejusd. libri vocat auri sa-
niem. Adde *Sueton.* *Cal.* 18. et *Flor.* 4. 12. 60. 2. *Chrysocolle* dicitur etiam *amphitane*, quam anti-
qui inter gemmas recensent. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 10. 54. (147). *V. AMPHITANE*.

CHRYSOCOME, *es, f. i.* *χρυσόκομήνη*. *V. CHRYSO-*

SITIS. **CHRYSOCOMES**, *α, m. 1.* *χρυσόκομης*, comam habens auri coloris, auricomas: a *χρυσός* aurum et *κομήνη* coma: estque epithetum *Apoïlinis*, propter ful-
gorem radiorum. *Macrob.* 1. *Saturn.* 17. *post med.*

CHRYSOGRAPHATUS, *α, um, adject.* (*χρυσόγραφος*) auro pictus et ornatus: a *χρυσός* aurum et *γράφω* pingo. *Valerian. Imp.* in *epist.* apud *Trebell.* *Claud.* 14. *Scuta* *chrysographata*. *h. e.* aureis litteris inscripta. *V. Martorelli*, *Theca* cat. p. 393.; et *Mi-
nervini*, *Lap. di Tettia Casta* p. 9.

CHRYSOLACHANUM, *i, n. 2.* *χρυσολάχανον*, genus oleris, habens florem auri coloris: a *λάχανον* oleris, et *χρυσός* aurum. *Plin.* 27. *Hist. nat.* 8. 43. (66). *V. ATRIPLEX*.

CHRYSOLITHUS, *idis, f. 3.* *χρυσόλαπις*, lapillus, qui die pallescit, nocte igneus, sive auri coloris est; a *χρυσός* aurum, et *λίθος* splendo. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 10. 58. (156).

CHRYSOLITHUS, *i, m. et f. 2.* *χρυσόλιθος*. *Plin.* 27. *Hist. nat.* 9. 42. (126)., ubi de *chrysolithis* verba facit et eorum genera recenset, feminino genere usurpat: nisi malis ubique subintelligere vorem *gemma*. Certe *λίθος* apud Græcos ulroque genere effertur. *Hinc* *Coripp. Laud. Justin.* 4. 118. *Miscetur* *teretes* *quadris* *viridantibus* *albis* *Chrysolithi*. — *Ceterum* *chrysolithus* est lapis pretiosus, auro nitore translucens: a *χρυσός* aurum et *λίθος* lapis. *Propert.* 2. 16. 44. *Quosque* *dedit* *flavo* *lumine* *chrysolithos*. *Ovid.* 2. *Met.* 109. *Per juga* *chrysolithi*, *posi-*

taque ex ordine gemmae. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 11. 23. (190). Chrysolithus vitreus. h. e. gemma, quam Itali *giacinto* appellant.

CHRY SOMALLUS, i, m. 2. χρυσόμαλλος, aureum vellus habens: a χρυσός aurum, et μάλλος villus, lana. Ita appellatur in fabulis auratus ille aries, qui Colchus Phryxum venit. *Hygin. Fab.* 188. — *NE.* De cogn. Rom. V. ONOM.

CHRY SOMÉLINUS, a, um, adject. χρυσομήλωος. V. voc. seq.

CHRY SOMÉLUM, i, n. 2. χρυσομήλον, genus est mali cotonei incisuris distinctum, colore ad aurum inclinato: a χρυσός aurum, et μήλον pomum. *Plin.* 15. *Hist. nat.* 11. 10. (37). — Hoc idem vocatur *chrysomelinum malum* a *Colum.* 5. *R. R.* 10. 19. Perperam in quibusdam editionibus dicitur *chrysomelinum*.

CHRY SOPASTUS, i, m. 2. χρυσόπαστος, gemma ex genere chrysolithorum, aurei coloris. *Solin.* 30. extr., ubi V. *Salmas.*

CHRY SOPHRYS, γος, f. 3. χρυσόφρυς, piscis idem, qui aurata: a χρυσός aurum, et φρύς supercilium, quia locis illis, ubi cetera animalia supercilia habere solent, aureo colore fulget. *Ovid. Halieut.* 110. et auri Chrysophrys imitata decus.

CHRY SOPHIS, V. voc. seq.

CHRY SOPIS, idis, f. 3. χρυσόπις, gemma, quae aspectum et speciem auri habet: a χρυσός aurum, et ὤψ vultus, species. Ita legit apud *Plin.* 37. *Hist. nat.* 10. 56. (156). *Harduin.* ex MSS. quem secutus est *Sillig.* auctoritate fretus *Cod. Bambergensis*; alii *chrysophis*, quod rectius *Forsellino* videbatur, nam ea gemma est colore giallo verdastro seu verde dorato, ideoque pellem quorundam serpentium imitatur: hanc Itali vocant *crisofito*.

CHRY SOPRÁSIS, is, m. 3. idem ac chrysoprasus. *Fenani. Vit. 3. Martin.* 3. 468. Quae palia ex humeris, mixto chrysoprase beryllis. Hic *Fenani.* malus auctor prosodiae praecipuam in chrysoprase producit, et novo exemplo certae declinationis nomen facit. *Editio Rom.* perperam legit chrysopraso.

CHRY SOPRÁSIS, is, m. 2. χρυσόπρασος, subaudi lapis, est gemma, dicta etiam chrysoprasus, ex genere viridantium, pori succum referens, sed paulum declinans a topazio in aurum: a χρυσός aurum et πράσον porrum. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 8. 34. (113).

CHRY SOPRÁSUS, i, m. 2. χρυσόπρασος, gemma ex genere beryllorum, sed pallidior: a χρυσός aurum et πράσον porrum. V. voc. praeced. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 3. 20. (77).; et *ibid.* 8. 32. (109). et 37. *ibid.* 11. 73. (190).; et *Prudent. Psychom.* 865.

CHRY SOPTÉROS, i, m. 2. χρυσόπτερος, gemma ex genere topaziorum, similis chrysopraso: a χρυσός aurum et πτέρον ala. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 8. 32. (109).

CHRY SOS, i, m. 2. χρυσός aurum. 1. De auri materia forulbriter dixit *Plaut.* *Bacch.* 2. 3. 6. Est opus chryso Chrysaio. 2. Est etiam nomen piscis aurei coloris. *Plin.* 32. *Hist. nat.* 11. 54. (152). V. AURATA, et CHRY SOPHRYS. Al *Sillig.* optimis Codicibus fretus chrysi nomen omittit. 3. *Chryso melos* est herba, quam etiam hederam oigram vocat *Apul.* *Herb.* 98.

CHRY SÓTHALES, is, n. 3. adject. χρυσόθαλές, h. e. aureo flore pullulans: a χρυσός aurum, et θάλλω pullulo. Est epithelum unius generis sizoi. *Plin.* 25. *Hist. nat.* 13. 102. (160).

CHRY SÓVELLUS, a, um, adject. vox hybrida a χρυσός aurum, et vellus, aureo vellere instructus. *Petus Scholiast.* ad *Germanic. Atrat.* 223. Cum Theophraste in ovem conversa Neptunus in arietem mutatus concubuit, ex qua aries chrysovellus natus.

CHOS, sos, m. 3. χους, χός, mensura liquidorum apud Atticos, continens sextarios sex, hoc est congiuntum. *Fann.* de ponderib. et mens. 770. Adde duos, χους fit, vulgo qui est congius idem. — Huc pertinere putant nonnulli aenigma illud, quod refertur a *Quintil.* 8. 6. 53. *Quadrantaria Clytemnestra*, in triclinio choa, in cubiculo nota: quod ita exponitur a *Cael. Rhodig.* l. 29. c. 1. et l. 49. c. 1., ut significet in triclinio bibacem (quasi congiuntum vini haurientem), in cubiculo loquentem et garrulam, quasi stultitiam, quod nota appellatur. Al constat vocem *notam* pro stultitia sequioribus tantum saeculis fuisse usurpatam. *Turneb.* 3. *Adversar.* 19. scribit Coa et putat esse proverbium de muliere val-

de-lasciva in convitiis ad instar Veneris Coae, in cubiculo quoque impura infandae libidinis obscenitate, qua quondam Nolani notati fuisse dicuntur, ut est apud *Auson. Epigr.* 71. *Poss.* denique in *Elym.* in *Campana*, dicitur l. 2. *Purg.* c. 12. et *Franc. Robertell.* de nominib. *Romanor.* ita intelligunt, ut designetur Coa mulier in triclinio quidem et coram aliis lascivians seu colore gestiens, in cubiculo vero et clam Nota, seu nimia rusticitate nolens et detrectans. Illud forte minus loepium, Coam, h. e. vestibus Cois nudam potius quam vestitam in triclinio, in cubiculo autem totam *Nolam* esse, h. e. omne impudicitiae genus in se admittere, quo male audiebant Campani, et in his praesertim Nolani. Sed nulla harum interpretationum omnibus satisfacit: quod mirum esse non debet, cum nec ipsi *Quintiliano* satis cognitum fuisse videatur. Huic simile dictum habes apud *Senec.* *Ep.* 47. ante med. Servus in cubiculo vir et in convivio puer est. — At praestat opinio *Eichstadii* ad *Orat. Roman.* fr. p. 195., qui putat sic transponenda esse verba *Quintilianii*: in triclinio Nola (quae nolle se simulat), in cubiculo Coa (quae libenter coit.).

CHYDÆUS, a, um, adject. χυδαῖος, villis, vulgaris: a χυδῶν abundanter, copiose, quia quae copiosa sunt, et passim inveniuntur, villa esse solent. Hinc chydæum vocatur genus quoddam caryotarum, seu palmarum poma fereolum, apud *Plin.* 13. *Hist. nat.* 4. 9. (46). et 14. *ibid.* 16. 19. (102).

CHYLISMA, dis, n. 3. χυλίσμα, succus expressus ex aliqua re: a χυλίζω succum elicio, exprimo: quod a χυλός succus. *Scribon. Compos.* 23. Chylisma acies.

CHYLOS, i, m. 2. χυλός, succus. *Pelagon. Veterin.* 6. ante med. Adjungis simul gluten taurinum, et acetii agri (ita pro acri. V. ACER, acris; unde agro recentium Italorum) hemina dimidium, et sic omnia simul ferveant, ut chylon (scribe chylo) faciant. Ex his ita *Peget.* 5. *Peterin.* 85. 2. *Schneid.* Glutis taurinae semiuncia, acetii acerrimi hemina dimidia conjunguntur, et fervent, ut chylum faciant. *Id.* *ibid.* 37. Si chylon feceris per cornu digeris. *Cl. Furlanetto* in *Append. neutr. ger.* hoc nomen efferebat.

CHYMIA. V. ALCHEMIA.

CHYMUS, i, m. 2. χυμός succus: a χεῖν fundo. Et dicitur de succo ventriculi, qui et χυλός appellatur. *Seren. Sammon.* 48. 900. Præterea chymum stomacho desecit iniquum.

CHYTROPUS, ōdis, m. 3. vas æreum, ferreum, aut ex cocta terra confectum, in quo ignis ad lectum calculeandum reponitur, seu foculus carbonibus impletus, et cui olla imponitur. *Vulgar. interpr. Levit.* 11. 35. Sive cibari, sive chytropodes, destruantur et immundi erant.

CI

CIBĀLIS, le, adject. ad cibum pertinens. *Lactant.* de opific. *Dei* 11. 5. Dues esse per rollum fistulas necesse est, cibalem et spiritalem. h. e. stomachum et asperam arteriam. *Farro* 2. *R. R.* 11. 1. Est enim lac omnium rerum, quas cibali causa cupimus, liquendum maxime, alibile. Ita legit, in edit. princ. a. 1472. apud *Jenson.* Aliæ habent quos cibi causa capinus.

CIBĀRIA, ōrum, n. plur. 2. V. voc. seq. in fin.

CIBĀRIUS, a, um, adject.

1. Proprie. 1. Generatim cibarium dicitur quicquid ad cibum pertinet. *Cato* apud *Macrob.* 2. *Satur.* 13. Cibaria leges. h. e. sumptuarias, quæ moderantur sumptus et luxum ciborum. *Plaut.* *Capt.* 4. 3. 1. Mihi rem summam credidit cibariam. *Apul.* 2. *Met.* Cibarium vasculum. h. e. escarium. 2. Speciatim cibarium dicitur quicquid esui tantum asservatur. *Plin.* 14. *Hist. nat.* 3. 4. (37). Uva cibaria. h. e. quæ edenda asservatur. *Id.* 14. *ibid.* 2. 4. (35). Uva villositas cibariae. h. e. quæ esui tantum, non vino est apta. 3. Item speciatim sic dicitur esculentum, quod villis est pretii et pauperiorum usibus inservit; ideoque cibarius idem est quod villis, plebejus, communis. Namque cibarium illi, teste *Plin.* 18. *Hist. nat.* 9. 20. (87). ubi de siligine agit, dicitur farina, quæ post pollicem seu florem excussum restat, post quem nihil aliud remanet, nisi farfures: eadem dicitur etiam secundarium. Ex ea qui conficitur, vocatur panis cibarius, quia solet esse communis vulgi cibus,

cum ditiores polline tantummodo utantur. *Cic.* 5. *Tusc.* 36. 79. *Ptolemæo* peragranti *Ægyptum* cum cibarius in casa paupis datus esset, nihil visum est illo pane jurgundius. Adde *Cels.* 2. 18.; *Apul.* 6. *Met.*; et *Plin.* 18. *Hist. nat.* 10. 20. (90). *Fronto* ad *Anisim.* *Aug.* 1. 3. Panem autem tenebat bene candidum, ut puer regius: alter autem cibarium, plane ut a patre philosopho prognatus. *Cl. Isid.* 20. *Orig.* 2. 15. Similiter *Farro* apud *Non.* p. 93. 13. *Merc.* Vinum cibarium. h. e. quod villis est pretii et vulgo pauperiorum potui est. V. *Schneider.* ad *Colum.* loc. mox citand. Item *Colum.* 12. *R. R.* 50. 18., 21. et 22. Cibarium oleum. h. e. quod villis venit et pauperiorum usibus inservit. *Edict. Dioclet.* p. 13. Olei floræ Ital. sextarium unum $\frac{1}{2}$ quadraginta: olei sequentis Ital. 5 unum $\frac{1}{2}$ viginti quatuor: olei cibarii Ital. 5 unum $\frac{1}{2}$ duodecim: olei raphanici Ital. 6 unum $\frac{1}{2}$ duodecim. Similiter *Colum.* 12. *R. R.* 11. 2. Illic quidem mella pro aqua multa utantur, nonnulli etiam pro defructo in conditis olivarum, quibus quidem magis idoneam censeo, quod cibarium saporem habet, nec potest languentibus pro aqua multa remedium esse. h. e. viliorem minusque gratum, adeoque magis idoneam esse condendis olivis, quam ad suppiendam vitem aqua multa.

II.) Translate cibarius est villis, sordidus, plebejus. *Farro* apud *Non.* p. 93. 15. *Merc.* Tuus autem ipse frater cibarius fuit *Aristoxenus*. — Hinc

Cibarium, ōis, n. 2. absolute, substantivorum more. 1. In plurali numero ponitur pro alimentis, hoc est his omnibus, quibus in cibo animalia utuntur: in quo differt ab alimentis; V. ALIMENTUM in fin. — a) Generatim. *Farro* 5. *R. R.* 16. 4. Ab his opor facere discunt. ab his edificare, ab his cibaria condere. *Id.* 2. *ibid.* 9. 6. Diebus paucis postea caeos sua sponte, cum dierum multorum via interreset, sibi ex agris cibaria præbuerunt. *Horat.* 1. *Sat.* 1. 31. senes et in otia tuta recedant, Cum sibi sint congesta cibaria. *Colum.* 12. *R. R.* 14. Eorum si est multitudo, non miniam partem cibarium, per hiemem rusticis vindicant. — b) Speciatim cibaria dicebantur certa illa, quæ paternis filiis et servis, immo etiam pecori aliisque cicuribus bestis cibi causa tribuebat. *Cato* *R. R.* 56. Familia cibaria qui opus facient per hiemem, tritici modios III. etc. *Plaut.* *Truc.* 5. 4. 4. *stapat.* Dedin' ego aurum? p. mibi? Deditis filio cibaria. *Seneca* 3. *Benef.* 21. Cibaria præstare servis et vestiarum. *Cato* *R. R.* 60. Bubus cibaria annua in iuga singula modios CXX. *Colum.* 8. *R. R.* 4. 1. Cibaria gallinis præbentur optima. Et *ibid.* 4. 5. Diurna cibaria. *Cl. Cic. Rosc. Am.* 20. 56. Anseribus cibaria publica locantur. *Id.* *ibid.* § 57. Cibaria præbere animalibus. — c) Item speciatim quicquid ex ærario dabatur publice magistratibus in provincias euntibus cibariorum nomine venit. *Cic.* 4. *Ferr.* 4. 12. Liberaliter ex istius cibarii tractati. Adde *eumd.* 5. *ibid.* 30. 72., 5. *ibid.* 93. 216., 5. *Fam.* 20. 9. et 6. *Att.* 3. 6.; et *Sueton.* *Tib.* 46. — d) Denique speciatim cibaria dicebantur quæ militibus, victus nomine, ex ærario dabantur. *Cic.* 2. *Tusc.* 16. 37. Vides — qui labor, quanta agminis: ferre pauli dimidiati mensis cibaria. *Cass.* 3. *B. G.* 18. Inopia cibariorum. Adde *eumd.* 1. *ibid.* 5. et 6. *ibid.* 9. *Nepos Eumen.* 8. Comparare cibaria coets dierum decem. *Farro* 5. *L. L.* 90. *Æfili.* Duplicita cibaria dare militi. Adde *Liv.* 31. 40. *Quintil.* 5. 13. 17. Detrahere de cibaria militum. 2. Cibarium, ut superius diximus, teste *Plin.* 13. *Hist. nat.* 9. 20. (87). ubi de siligine agit, dicitur farina, quæ post pollicem seu florem excussum restat, post quem nihil aliud remanet, nisi farfures: eadem dicitur etiam secundarium. Quamquam cibarium a secundario ita distinguit *Plin.* 18. *Hist. nat.* 9. 20. (87).; ut cibarius tertio loco habendus sit. V. SECUNDARIUS.

CIBATIO, ōis, f. 3. cibi præbitio vel sumptio. *Cael. Aurel.* 1. *Tard.* 1. Quæ quidem cibatio alternis diebus adhibenda. *Id.* 4. *ibid.* 3. Sica cibatio. *Solin.* 27. Alternis cibum rapiant ac frequenter, si digestio non est inasceuta, solita cibationi superponunt diem.

CIBĀTUS, us, m. 4. cibus, vel cibi præbitio, aut sumptio. *Plaut.* *Mil. glor.* 2. 2. 68. Tibi muni riam, qua cibatus commeatusque ad te et legiones tuas tu possis pervenire. Adde *Lucret.* 1. 1093. et 6. 1126. *Farro* 2. *R. R.* 4. 15. Sues cum pepererint, cibatu largiore sustentare. *Id.* 3. *ibid.* 5. 4. Turdis cibatu oſe positæ. *Id.* 2. *ibid.* 8. 3. Cibatu quod sit,

pillo; Aurea solemni comptum quem fibula ritu Mopio, tereti necabat dente cicada. Adde *Tertull. Virg. vel. 10.*

CICANIA, æ, f. 1. eadem ac ciconia, vox per onomatopoeiam facta a sono, quem edere solet rostro suo ciconia. *V. CICONIA.*

CICATRÍCATUS, a, um, *æ. voc. seq.*

CICATRICO, as, ñtum, are, a. 1. Part. *Cicatricatus.* Cicatricem est cicatricem inducere, ut *Paul. Diac. exponit p. 65. 14. Müll.* Occurrit passivo tantum.

I.) Proprie. *Cael. Aurel. 4. Tard. 8.* Ulcera cicatricantur.

II.) Figurative. *Sidon. 6. Ep. 8.* Ut conscientia bilu-
bra vulnera vestro saltem cicatricantur oratu. *Id. 6. ibid. 1. in fin.* Si precatu tuo levare valeamus cicatricatum pectus ad veniam.

CICATRÍCOSUS, a, um, *adject. cicatricibus plenus.*

I.) Proprie — a) De animalibus. *Flaut. Amph. 1. 1. 290.* Tergum cicatricosum. *Quintil. 4. 1. 61.* Cicatricosa facies. — b) De plantis. Quæ materies ex cicatricibus arborum repullulavit, cicatricosa dicitur a *Plin. 17. Hist. nat. 22. 35. (176). Colum. Arb. 11. 1.* Cicatricosa vitis. *Id. 4. R. R. 27. 3.* putatio.

II.) Figurative de scriptis operibus, quæ limæ labore sæpius correctæ fuerunt. *Quintil. 10. 4. 3.* Cicatricosa et exanguia opera.

CICATRÍCULA, æ, f. 1. *deminut. a cicatrix,* parva cicatrix. *Cels. 2. 10. in fin.* Donec valens cicatricula sit. Adde *eumd. 7. 7. n. 1.* — *NB.* De cogn. *Rom. V. ONOM.*

CICATRIX, tris, f. 3. Monet *Charis. 1. p. 100. Putsch.* In Genitivo plurali non cicatricum, sed cicatricum dicendum esse emendate loquentibus: similiter *ibid. p. 99.* in Ablativo singulari cicatrici pro cicatrice dici non posse. — Cicatrix est signum, quod sanato vulnere, vel ulcere hæret in corpore (It. cicatrice, margine, saldatura; Fr. cicatrice d'une blessure; Hisp. cicatriz; Germ. verhaschte Wunde, Narbe, Wundenmahl; Angl. a cicatrice, cicatrix, scar).

I.) Proprie occurrit — a) De animalium corporibus. *Ter. Eun. 3. 2. 29.* Neque pugnas narrat, neque cicatrices suas ostentat. *Cic. 7. Phil. 6. 17.* Luculentam plagam accepit, ut declarat cicatrix. *Id. 7. Ferr. 1. 3.* Cicatrices adverso corpore acceptæ. Adde *Sall. Jug. 85. et Quintil. 2. 15. 7. Rursus Cic. 2. Orat. 28. 124.* Iudicibus cicatrices adversas senis imperatoris ostendere. Adde *Sall. apud Gell. 2. 27.* Adversis vero adversæ opponuntur apud *Gell. 2. 11.* Cicatricem aversam nullam, adversas XLV. tulit. *Liv. 2. 27.* Illi exprobrabant sua quisque belli merita cicatricesque acceptas. Adde *eumd. 6. 14. Horat. 1. Sat. 5. 60.* at illi fœda cicatrix Setosam lævi fronte turpaverat oris. Adde *eumd. 1. Od. 35. 33. Ovid. Rem. Am. 623.* Vulnus in antiquum rediit male firma cicatrix. Adde *eumd. 3. Amor. 8. 10.*; et *Curt. 4. 14. 6. Cels. 7. 27. ad fin.* Vulnus tendit ad cicatricem. et *ibid. 28.* Plaga pervenit ad cicatricem. et *ibid.* Cicatricem inducere. *Seneca Ep. 2.* Vulnus venit ad cicatricem. *Plin. 12. Hist. nat. 17. 38. (77).* Medicamentum singulari effectu contrahendis vulnere cicatricibus. *Id. 29. ibid. 18. 76. (245).* Reducere cicatrices ad colorem. *Id. 20. ibid. 9. 36. (93).* ad planum redigere. *Id. 20. ibid. 33. 51. (142).* emendare. *Id. 24. ibid. 6. 14. (23).* tollere. *Id. 32. ibid. 2. 11. (24).* extenuare. *Id. 26. ibid. 44. 88. (148).* Perducere vulnus ad cicatricem. *Id. 33. ibid. 6. 35. (105).* Glutinare cicatrices. Adde *Ascon. p. 14. 23. Bait.; Colum. 6. R. R. 33. 1.; Quintil. 5. 9. 6.; et Sueton. Aug. 65.* — Cicatricem ducere dicitur non solum vulnus, quod coit, sed etiam medicamentum, quod ad sanitatem perducit. *Scribon. Compos. 205.* Vetera ulcera, quæ nullo modo cicatricem ducunt. Adde *ibid. 209. ad fin. et 220. Id. ibid. 214.* Emplastrum cicatricem ducit diutini ulceris. Adde *ibid. 240., 241. et 242.* — b) De cæsaris arborum, quæ sanescunt. *Virg. 2. G. 379.* Admorso signata in stirpe cicatrix. *Plin. 16. Hist. nat. 12. 23. (60).* Cicatrix in hac arbore non coit. *Id. 17. ibid. 24. 37. (235).* Cortex cicatricem trahit. Adde *Quintil. 2. 4. 11.* — c) De inanimis. *Plin. 34. Hist. nat. 8. 19. (63).* de statua *Zysippi.* Cicatrices operis atque consuevit. *Juvenal. 3. 150.* vel si consuto vulnere crassum Atque recens linum ostendit non una cicatrix. *A. e.* si ruptio in calcis, aut in sartio uuper recentis suturæ vestigia apparuit.

11.) Translate. *Cic. 3. leg. Agr. 2. 4.* Refricare obductam jam reipublicæ cicatricem. Adde *eumd. 3. Tusc. 22. 54.; Ovid. 3. Trist. 11. 68.; P. Syrum Sentent. 118. et Senec. 4. Ira 16. Petron. Satyr. 113.* Ne inter initia coeuntis gratiæ recentem cicatricem rescinderet.

CICCEM. *V. voc. seq.*

CICCUS, i, m. vel ciccum, i, n. 2. (x. xxcg). Scribitur etiam ciccus et cicum; sed neque de genere, neque de scribendi ratione satis constat, utrum melius. — Ceterum ciccus significat membranam illam tenuem, quæ grana in malis puniceis discriminantur, ut *Varro 7. L. L. 91. Müll., Paul. Diac. p. 42. 10. Müll. et Gloss. Isid. docent.* Similiter *Placid. Gloss.* Ciccum est granum mali punice, aut umbilicus lupini. Cuntur hac voce etiam Itali: *E cica di metalgia non trozo.* Ceterum apud Latinos occurrit translate tantum pro re parvi aut nullius momenti vel pretii. *Plaut. Rud. 2. 7. 22.* Eluas tu, an exangere, ciccum non interduin. Quod *Italice: non darei un bagattino, non ci darei un fico.* *Id. Fragm. apud Varro. loc. cit.* Ciccum non interduo. Hinc *Ascon. præfat. Edyll. 13.* Neque Afranius nauci daret, neque ciccum suum Plautus offerret. — Eodem sensu dicit *Id. Plaut. Mil. glor. 2. 3. 45.* Non ego nunc eniam vitam tuam vitiosa nuce.

CICER, tris, n. 3. *Cicera* in plurali numero dici negat *Varro S. L. L. 48. Müll.* — Cicera est genus leguminis siliquis rotundis ferens: cujus plures sunt species. prout magnitudine, figura, colore, sapore differunt. Est quod dicitur *arietinum*, quia arietini capitis simile est: item *columbinum* arietino minus; item *punicum*, etc. *V. Plin. 18. Hist. nat. 12. 32. (124).* et *Id. 19. ibid. 12. 33. (125).* (It. cere; Fr. pois chiche; Hisp. garbanzos; Germ. d. Kicher oder Kichererbse; Angl. a small pulse, chick-peas, vetches). *Cato R. R. 37.* Si cariosam terram tracies, cicer quod vellitur, et quod salsum est, eo malum est. Adde *Plaut. apud Non. p. 167. 12. et p. 204. 23. Merc. et Varro. 9. L. L. 63. et 10. ibid. 54. præter loc. cit. Horat. 1. Sat. 6. 114.* inde domum me Ad porri et ciceris refero, laganique catinum. Adde *eumd. 2. ibid. 3. 152. Colum. 2. R. R. 10. 19. et 9. ibid. 1. 8.; Pallad. 4. R. R. 4. et Pers. 5. 176. Martial. 1. 104.* Asse cicer tepidum constat. — *Plin. 18. Hist. nat. 12. 32. (124).* addit: dulcissimum esse cicer, quod est ervo similimum; firmissimum quod nigrum et rufum, quam quod album: omne autem non, nisi madefactum pridie, seri debere. — Apud Romanos frigi consueverat cibi causa. *Plaut. Bacch. 4. 5. 7.* Tam frictum ego illum reddam, quam frictum est cicer. Adde *Horat. Art. P. 249.* — Ceterum cl. Fée (*Op. cit. vol. 2. p. 160.*) hanc exhibet synonymiam: *Ἐπίβουδος*; Theophr. *Hist. 8. 3.*; *Κρίος* ejusd. *ibid.* et *Diocl. apud Athen. 2. 44.*; *Ἐπίβουδος*; Dioscor. *2. 126.*; *Cicer* Colum., *Pallad.* et *Plin. loc. cit.*; *Arietinum* *Plin. loc. cit.* sunt *Cicer Arietinum* *Auct.*

CICERA, æ, f. 1. legumen cicerculæ simile. Paululum aqua maceratum, dum lentescat, atque ita mixtum paleis subtritis, pecori loco ervi præbatur. Idem hominibus non inutile, neque injucundum est: sapore certe nihil differt a cicercula: colore tantum discernitur. Nam est obsoletius, et nigro propius. Hæc ex *Colum. 2. R. R. 11. 1. et 12.; et Pallad. 4. R. R. 6.* Sed *cicera* *Palladii* videtur esse eadem ac cicercula, atque ipse *Del Bene T. 1. p. 118.* ciceram vertit *cicercchia*, et p. 110. cicerculam vocat *cicercchia*.

CICERCULA, æ, f. 1. *deminut. a cicera.* Neutrius generis legitur in *Not. Tir. p. 112.* Cicerculam: sed nulla prorsus auctoritate. — Cicercula est genus minuti ciceris, inæqualis, angulosi, veluti pisum. *Colum. 2. R. R. 10. 19.; Plin. 18. Hist. nat. 12. 32. (124).*; et *Pallad. 2. R. R. 1. et 3. ibid. 4. Cl. Fée (Op. cit. vol. 2. p. 161.)* hanc exhibet synonymiam: *Ἀζυρος*; Theophr. *Hist. plant. 8. 3.*; *Ἐπίβουδος*; Dioscor. *2. 126.*; *Cicercula* quæ piso est similis *Colum. loc. cit.*; *Cicercula* *Pallad. et Plin. loc. cit.* sunt *Lathyrus sativus* L. sp. plant. 1030. — Aliquando ponitur pro ipso cicer: quod ferisse *Plin. non uno in loco Harduin. adnotavit ad 22. Hist. nat. 25. 72. (148).* *V. Pontedera, Op. post. T. 1. p. 32. et 33.*

CICERCULUM, i, n. 2. color sinopidis ejus, quæ ex Africa venit: qui *Italice* dicitur *grigio bruno*. *Plin. 35. Hist. nat. 6. 13. (32).* *V. RUBRICA*

CICERELES, a, um, *adject. is ita vocatur, cui præ fervore in vultu ciceris seu ventura e morbo*

Campano fluit. *Petron. fragm. Tragur. 58. Burmann.* Vix me teneo; et sum natura calidus, cicerelus. — *NB.* De cogn. *Rom. V. ONOM.*

CICHOREUM vel

CICHORIUM, ii, n. 2. *χ. χήριον, χήριον*, et apud *Roll. l. 6. c. 9. χήριον*, olus est duplicis generis, silvestris, et sativi. Cirsusque usus in medicina *Plin. 20. Hist. nat. 8. 30. (21).* et *21. ibid. 15. 52. (88).* enumerat. Docet autem tum *ibid.*, tum *19. ibid. 8. 39. (129).* hanc appellationem esse et ab *Egyptiis*. Romani enim sæpius *intubum erraticum* vocant. *Horat. 1. Od. 31. 15.* me pascent olivæ, Me cichorea, levesque malvæ. *Plin. locis citat.* semper habet cichorium. — De synonymia *V. INTUBUM.* Hic satis sit animadvertisse, *cichoreum* Copticum esse vocabulum, quod et Arabes sibi adsciverunt, *chikourieh* appellantes: *V. Forsk. 72. Gloss. botan. p. 113.*

CICERO, ōnis, m. 3. est cognomen gentis *Tullia*, ex qua ortus est *Arpini M. T. Cicero*, præclarissimus orator, de quo *V. multa in ONOM.* — Præter alia, scripsit divinas orationes multas, tanta sermonis elegantia et nitore, tam singulari facundia, ut Cicero in posterum fuerit nomen appellativum seu generale ad ipsam eloquentiam vel præclarum aliquem oratorem significandum, teste *Quintil. 10. 1. 112.* Non immerito ab hominibus ætatis suæ regnare in iudiciis dictus (*M. Tullius*); apud posteros vero id consecutus, ut Cicero non jam hominis nomen, sed eloquentiæ habebatur.

CICERONIANUS, a, um, *adject. ad Ciceronem pertinens: V. ONOM.* — Hinc

Ciceronianus, i, m. 2. absolute, substantivorum more, dicitur qui Ciceronis est studiosus. *Hieronym. Ep. 22. n. 30.* Ciceronianus es, non Christianus.

CICI, n. indeclin. τό ξικι, arbor in *Egypto* copiosa, alio nomine *croton*, ὄνις, χρότων, ὄνις, ex qua fit oleum, quod cicinum, ξικινόν ἔλαιον, appellatur. *Plin. 15. Hist. nat. 7. 7. (25).* et *16. ibid. 22. 35. (85).*; et de oleo cicino *23. Hist. nat. 4. 41. (83).* et *28. ibid. 11. 48. (173).*, et *Cels. 5. 24. n. 3. V. RICINUS.* *Cl. Fée (Op. cit. vol. 1. p. 217.)* ubi de cici disserit, hæc ait: «Il s'agit évidemment ici du ricin ordinaire, *Ricinus communis* L. qui abonde en *Egypte*. — La description que notre auteur (*Plin.*) donne de cette euphorbiacée ne permet pas de méconnaître le ricin. Quant au procédé d'obtention par ébullition dans l'eau, il est encore suivi en *Amerique*. — La naturalisation du ricin en *Europe* l'a rendu annuel, de vivace et ligneux qu'il était dans sa patrie. Les chrétiens d'*Abyssinie* et les Juifs le désignent comme étant l'arbre qui donna son ombre à *Jonas*. Cette croyance est uniquement fondée sur la rapidité de sa croissance. *V. etiam Rosenmyller Comm. in Jonæ c. 4. v. 6. p. 413.*

CICULENDRUM, i, n. 2. et

CICIMANDRUM, i, i, n. 2. nomina sunt condimentorum, ficta joculariter a coquo apud *Plaut. Pseud. 3. 2. 42. et 46.* Fortasse alludit ad cici arborem, de qua in voce præced.

CICINDELA, æ, f. 1. Ratione habita etymy, nonnullis videtur esse a candere, sive, ut alii rectius legunt, a candela, ut ait *Paul. Diac. p. 42. 13. Müll. Is. Vossius in Etymol.* putat, esse a candela et cici arbore, ex cujus visis ellychnia fieri præcipue claritatis docet *Plin. 23. Hist. nat. 4. 41. (84).* Vero tamen similis est *cicindela* esse a cio, et candela, nostrates enim vulgo *baticicela* vocant, quod ex *baticicandela* corruptum videtur. Ilucisque *Forcellinus*. Recentiores tamen philologi rectius arbitrantur hanc vocem a candere desumptam, præposita reduplicatio-
ne. — Ceterum *cicindela* est genus muscarum noctu lucens. *Plin. 14. Hist. nat. 26. 66. (250).* Lucentes vespere per arva *cicindela*: ita appellant rustici atellantes volatus, Græci lampyridas. *V. LAMPYRIS.* — Significat etiam lychnum illum olearium, *Italice* lamparino, quem ita describit *Venant. de vita S. Martini 4. 693.* Lychnus adest, cujus vitrea natat ignis in urna. Nostrates vulgo *cesendelo* appellant. *Isid. 20. Orig. 10. 2.* Est enim *cicindela* lucernæ. Præterea *cicindela* dicitur in lemnate epigrammatis in *Anthol. Lat. T. 2. p. 461. Burmann. Not. Tir. p. 163.* Candela, candelabrum, *cicindela* (corrige *cicindela*). *Gloss. Cyrill. Cicindela. xavθῆλα.* At hæc postrema minimi certe facienda sunt.

CICINUS, a, um, *adject. Ad arborem cici pertinens. De oleo cicino V. CICI.*

CICONIA, æ, f. 1. Prænestinis pro ciconia dicebatur conia, teste *Plaut. Truc. 3. 2. 23.*

I.) Proprie ciconia est species avis albi coloris, maxime inimica serpentibus, quibus avidissime pascitur. *Isid.* 12. *Orig.* 7. Ciconiæ vocata a sono, quo crepitant; quasi cicanæ, quem sonum oris potius esse constat, quam vocis, quia eum quatient rostro faciunt. Multa de ea *Plin.* 10. *Hist. nat.* 23. 32. (61). *Juvenal.* 14. 74. serpentem ciconia pullos Nutrit, et inventa per devia rura lacerta. *V. PIETATICUL-TRIX.* *Plin. loc. cit.* Cornelius Nepos, qui Augusti principatu obijt, scribit ciconias magis placere, quam grues: cum hæc nunc ales inter primas expetatur, illam nemo velit attingere. *Horat.* 2. *Sat.* 2. 49. Tutus erat rhombus, tutoque ciconia nido: Donec vos auctor docuit prætorius. Ubi *Porphyr.* Asellius Sempronius Rufus prætorius instituisse creditur, ut ciconiarum pulli manducarentur. Isque cum repulsam in prætura tulisset, tale epigramma meruit: Ciconiarum Rufus iste conditor, Hæc est duobus elegantior Planelis. Suffragiorum puncta non tollit septem. Ciconiarum populus altus est mortem. Illic *Tertull.* *Pall.* 5. *ad fin. de gulosis.* Taceo Neronem, et Apicis, et Rufos. Adde *Ovid.* 6. *Mel.* 97; *Phædr.* 1. 26; et *P. Syrum* apud *Petron.* *Satyr.* 55. — Ciconiæ nixæ dicebatur locus Romæ, in quo erant tres ciconiæ rostris secum invicem junctæ. *P. Victor Urb. Romæ Reg.* IX. V. *Marin. Frat. Arv.* p. 151.

II.) Figurate. ¶ 1. Per similitudinem ciconia dicitur instrumentum quoddam, constans regula recta, et virgula in altero latere transversa in modum litteræ T, qua rusticæ metiuntur altitudinem sulci in agris. Hæc dicitur ciconia simplex, quæ quia fraudem aliquando recipit, inventa est a *Columella* ciconia composita, adjectis duobus regulis decussatis, etc. *V. eumd.* 3. *R. R.* 13. 11. ¶ 2. Item per similitudinem, si *Isidorus* credimus 20. *Orig.* 15. 3, vocant Hispani ciconiam lignum in transversa pertica mobile, ex quo funis cum situla in puteum demittitur ad hauriendam aquam: quia imitatur eam avem levantem ac deponentem rostrum, dum bibit. A Latinis dicitur tolleno, ab Italis maz-zacavallo. ¶ 3. Est etiam genus irrisionis, quod fit digitis in modum rostri ciconiæ compressis, curvatis, et crebro motis in aliquem. *Pers.* 1. 58. O Jane, a tergo quem nulla ciconia pinsit. *Hieronym.* *prol. in Sophon.* Incurvare manum in ciconiam post tergum alterius. *Id.* *Ep.* 125. n. 18. Si subito respexeris, aut ciconiarum deprehendes post te colla curvari, aut manu auriculas agitari asini, aut æstuantem caulis protendi linguam.

CICONINUS, a, um, adject., ad ciconiam pertinens. *Sidon.* 2. *Ep.* 14. Usque ad adventum hirundineum, vel ciconinum.

CICUM. V. CICCUS.

CICUMA, æ, f. I. noctua. *Gloss. post Fest. Müll.* p. 381. I. Cicuma avis noctua, ubi alij leg. cucuma. In *Gloss.* *Isid.* legitur *cecuma* et *cecua*. *Voss.* in *Etymol.* putat legendum esse *ciccaba* vel *cicuba*, quia Græcis *κικαβή* noctuam significant, teste *Scholias Aristoph.* Sed idem *Scholias* docet, a *Callimacho* noctuam dici *κικαβή*: ex quo intelligimus, quæ in *Gloss. post Fest.* est *cicuma* recte deduci a *κικαβή*, addita Latina positione.

CICUR, Iris, adject. domitus, mansuetus, non ferus; et proprie dicitur de bestiis, quæ disciplina et cura hominum feritatem exuerunt; quamobrem cicures opponuntur feris, ut apud *Varron.* 7. *L. L.* 91. *Müll.* Quod enim a fero discretum, id dicitur cicur. Cf. et loca sub I. allata (It. *dimesticato*, *mansueto*, *dimestic*; Fr. *apprivoisé*, *domestique*; Hisp. *amansado*, *manso*, *domestico*; Germ. *zähm*; Angl. *tame*, *tamed*, *domesticated*).

I.) Proprie. Cic. 5. *Tusc.* 13. 38. Bestiæ immanes aliæ, quædam cicures. *Id.* 2. *Nat. D.* 39. 99. Quæ vero et quam varia genera bestiarum vel cicurum, vel ferarum! *Id.* *Amic.* 21. 81. In bestiis agrestibus, cicuribus, feris. *Varron.* 3. *R. R.* 16. 19. de apib. Eæ differunt inter se, quæ feræ et cicures sunt. Nunc feræ dico, quæ in silvestribus locis pastulant; cicures, quæ in cultis.

II.) Translate. *Vet. Auct.* apud *Varron.* 7. *L. L.* 91. *Müll.* Cicur ingenium obtineo. h. e. mansuetum, ut ipse *Varron* ibid. interpretatur. *Pacuvius* apud *Paul.* *Diac.* p. 108. 3. *Müll.* Conciliam cicur. h. e. sapiens, ut idem *Paul.* *Diac.* interpretatur.

CICURO, as, ſvi, ſtum, arc, a. 1. cicurem reddo, mansuefacio. *Pacuvius* apud *Varron.* 7. *L. L.* 91. *Müll.* Nulla res neque cicurare, neque mederi potis est, neque reficere.

CICUTA, æ, f. 1. ¶ 1. Herba caule lævi et geniculato, ut calami, nigricante, et altiore sæpe binis cubitis (hinc *longam cicutam* dixit *Ovid.* 1. *Amor.* 12. 9.) atque in cacuminibus ramoso: folia habet coriandri teneriora, gravi odorato: semen aniso crassius, radicem concavam nullius usus. Semen noxium maxime est, ex quo expressus succus venenum est homini: cui tamen vino potio occurri potest, si non pervenerit ad vitalem: si vero in vino bibatur, irremediabile creditur. Hæc ex *Plin.* 25. *Hist. nat.* 13. 95. (151). et (152). Hanc sumere damnatos cogere, mos fuit Atheniensibus, quod et in Socrate factum est: item Massiliensibus, ut *Val. Max.* 2. 6. 7. tradit. Habet tamen nonnullos usus in medicina, quos *Plin. loc. cit.* enumerat. *Cato R. R.* 37. Ex segete vellito ebulum, cicutam, et circum salicæ herbam altam ulvamque. Eam subternito ovibus. *Lucet.* 5. 897. Quippe videre licet pinguescere sæpe cicuta Barbigeras pecudes, homini quæ est acre venenum. *Horat.* 9. *Sat.* 1. 56. Sed mala tollet animum vitiatum melle cicuta. Adde *Ovid.* 3. *Art. Am.* 465. et 4. *Mel.* 504, et *Cels.* 5. 27. n. 13. *Pers.* 4. 1. barbatum hæc crede magistrum Dicere, sorbitio tollit quem dira cicuta. h. e. Socratem. Adde *Plin.* 14. *Hist. nat.* 5. 7. (58). et 23. *ibid.* 1. 23. (43); *Juvenal.* 7. 206; *Scribon. Comp.* 179; *Senec. Ep.* 13; *Marcell. Empir.* 33; *Plin. Valerian.* 14. et *Dig.* 48. 8. 3. § 3. — Cicuta vis omnis, propter quam venenum est, frigore constat, quo vitalem in nobis calorem extinguit: quæ ratio est, cur vinum, in quo calor inest, ei medeatur. Hinc cicutam circa pubertatem testibus illitam, Venærem extingueret narrat *Plin.* 25. *Hist. nat.* 13. 95. (154). *Marcell.* autem *Empir.* 33. ante med. docet, testibus nimie crescentibus cicutæ radicem tritam et cum ovi albo impositam mederi. Et *Pers.* 5. 144. calido sub pectore mascula bitis Intumuit, quam non extinxerit urna cicutæ. h. e. flamma libidinis, vel bilis atræ fervor adeo accensus est, ut ne una quidem cicutæ extingueret eam possit: cum tamen vel minima ejus quantitas occidere hominem queat. Sumpsisse hoc videtur ab *Horat.*, qui 2. *Ep.* 2. 52. sed quod non desit, habentem Quæ poterunt unquam satis expurgare cicutæ, Ni melius dormire putem, quam scribere versus. h. e. stultissimus certe fuero, si tanto ardeam studio scribendi versus, ut hoc putem melius esse, quam dormire: quem quidem ardorem et carbethes nullæ cicutæ extingueret poterunt. Quidam interpretum putant, cicutam hoc loco significare helleborum nigrum, nam *κικαβή* hoc sensu ab *Anticenna* quoque adhibitum fuisse. Alii dicunt adhiberi per quendam catachresin pro quocumque medicamento ancipiti et validissimo, ejusmodi in periculosissimis morbis medici adhibere solent. *Lambin.* unctionem ipsam sollicitat, et ex conjectura reponit *sicutæ* vel *sicyæ*, h. e. cucurbitulæ, quibus medici sanguinem eliciunt. Id enim significant *αἰκμαῖα*. Sed non est audiendus. Cf. *Fée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 365.) hanc exhibet synonymiam: *Κικαβή* Hippocr. In var. loc., *Theophr.* 9. 17., *Nicand.* *Alexiph.*, *Dioscor.* 4. 79. et *Alexiph.* 11., et *Alian.* *Hist. anim.* 4. 23.; *Cicuta* *Senecæ*, *Plin.*, *Val. Max.*, *Plin. Valer.*, *Scribon.* et *Marcell. Empir.* locc. cit., et *Βρομύχορο* Græcor. recent. sunt *Conium maculatum* L. *Spec. plant.* 349. *V. flura ibid.* apud *eumd.* *Fée* scitu digna. ¶ 2. Præterea cicuta significat calamum, fistulam ad canendum aptam, sive et eo, quod caulem cicutæ imitetur, qui geniculatus est instar calami: sive quod hæc propria sit hujus vocis notio; quæ videtur esse sententia *Servii* ad illud *Virg.* 2. *Ecl.* 36. Est mihi disparibus septem compacta cicutis *Fistula*: ubi docet, cicutam esse spatium quod est inter calamorum nodos. *Lucet.* 5. 1382. Inflare cavas cicutas. *Virg.* 5. *Ecl.* 85. Cicuta fragilis. *Calpurn.* 7. *Ecl.* 12. Arguta cicuta. Adde *eumd.* 4. 20. et *V. CICUTICEN.* — *Lactant.* de *Opific. Dei* 8. *ad fin.* Si quis vellet transpire per cicutam, non plus cerneret, quam cicutæ capacitas comprehendat. *Forcellinus* hoc *Lactant.* loco cicutam accepit pro canna simpliciter. — *NE.* De cognom. *V. ONOM.*

CICUTICEN, tiensis, m. 3. (cicuta et cano) qui cicuta seu fistula canit. *Sidon.* *Carm.* 1. 15. Alta cicuticines liquerunt *Mænala* Panes.

CIDARIS, is, f. 3. *κιδάρις*, etc. Reperitur et cidar neutrum, aut indeclinabile. *Auct. Itiner. Alex.* M. (edente *A. Majo*) 64. Opes tamen ejus (*Darii*) et arma, tum cidar, apicem regium, curru una et insignibus retrahit universis. — Legitur et *citaris*, *κί-*

ταρίς, teste *Hesych.* — Ceterum *cidaris* desumitur ab Hebr. *כִּדְרִית* *citter*, cinxit, hinc *כִּדְרִית* *ceter*, coro-

na, pileus regius, regium capitis insigne a Persarum regibus additum, idem fere quod *tirra* (ut docet *Hesych.*) quæ ab Armeniis *κιδάρις* appellabatur. Vide, si placet, *cidaris* formam in nummo M. Antonii apud *Morellium G. Antonia* T. 6. n. 1. et *Visconti Iconografia* T. 2. tav. XVI. n. 6. *Curt.* 3. 3. 19. *Cidarim* Persæ regum capitis vocabant insigne: hoc cærulea fascia albo distincta circumibant. — Fuit etiam in vestitu sacerdotali Hebræorum, ut *Hieronym.* *Ep.* 64. n. 3. Summus pontifex habet *cidarim*, et nomen Dei portat in fronte: diademate ornatus est regio. *Id.* *ibid.* n. 13. Summi pontificis vestimentum rotundum pileolum, quale pictum in Ulyxi conspicimus, quasi sphaera media sit divisa, et pars una ponatur in capite: hoc Græci et nostri *τιάρα*, nonnulli galterum vocant, Hebræi *Misnephet*; non habet acumen in summo, nec totum usque ad comam caput tegit; sed tertiam partem a fronte inopertam relinquit: atque ita in occipiti vitta restrictum est, ut non facile labatur ex capite. Est autem byssinum et sic fabre opertum linteolo, ut nulla acus vestigia forinsecus appareant. *Id.* in *Ezechiel.* 7. 21. 25. Propter te sacerdotium et regnum interijt populi Judæorum. *Cidarim* enim insigne pontificis est; corona, hoc est diadema, regis indicium. *Lactant.* 4. 14. ex *Zachar. proph.* 3. Imponit *cidarim* mundum super caput ipsius. *V. illustratam cidarim a Spunhem. de usu et præst. num. diss.* 8. p. 470. Videtur tamen *cidaris* fuisse cærulea illa fascia, seu diadema regum; tiam autem pileus sacerdotum et regum proprius; ideoque *Curtius* perperam vocasse *cidarim*, quam rectius *tiam* appellare debuerat.

CIEO, cies, civi, citum, ciere, a. 2. et raro cio, cis, civi, citum, ciere, a. 4. Præteritum civi (item cii, ut est apud *Charis.* 3. *sub init.*, quod tamen locum habet solum in compositis), et supin. citum commune est duobus bisce verbis: sed *citus* a *cio* primam corripit, a *cio* productum, ut videre est in compositis *concitus*, *excitus* etc. — Ceterum forma *cio*, si perfect. et supin. excipiuntur, raro admodum occurrit; scilicet *Cio* apud *Marital.* 4. 90. Inde lego *Phœbum* que *cio*, *Musasque* lacesco. Adde *Poetam* in *Anthol. Latin.* *Burmamn.* 3. 57. *Cit* apud *Virg. Cul.* 201. *bijuges oriens Erebo cit equos* nox. et apud *Colum.* 6. *R. R.* 5. 1. Ea res aut *cit* alium, aut movet febrem. *Cimus* apud *Lucet.* 1. 212. Terraique solum subigentes, *cius* ad ortus. h. e. excitamus, promovemus. Adde *eumd.* 5. 211. et cf. *Priscian.* 9. p. 865. *Putsch.* *Ciant* apud *Lactant.* *Epit.* 4. Tres affectus tres furæ sunt, quæ in animis hominum tantas perturbationes ciunt. *Al. leg. ciunt.* *Ciant* apud *Apul. Florid.* n. 17. Voces ciunt. *Ciuntur* apud *eumd.* *de Mundo* 22. Cum vel inter se ventorum prælia ciuntur. *Cire* apud *Capell.* 9. p. 309. Quæ multiforme scitis *cire* barbiton. — Part. *Ciens* 1. et 2.; et Part. præter. pass. *Citus* 1. et 2.; et *Citus*, a, um sæpissime adjective occurrit, quod *V. loco suo*. — Ratione habita etymi *cio* conjungi potest cum Græciis *κίω* et *κίωω* moveo, et cum Germ. *ziehen* trahere: et sane *cio* est moveo, *comāveo*, facio ut aliquid eat aut veniat (It. *mettere in moto*, *muovere*, *far andare o venire*; Fr. *mettre en mouvement*, *mouvoir*; Hisp. *meter en movimiento*, *mover*; Germ. in *Bewegung setzen*, *bewegen*, *aufregen*, *gehen oder kommen machen*; Angl. *to move*, *stir*, *rouse*, *excite*). ¶ 1. Stricto sensu *ciere*, nullo addito loco, est movere id, quod aut quiescit, aut moratur. — a) Generalit. *Plant.* *Pæn.* 4. 2. 86. Prius disperibit fævo, quam uoani calcem civerit. *Cic.* 3. *Nat. D.* 11. 27. Naturæ — omnia cientes et agitantis motibus et mutationibus suis. *Id.* 1. *Tusc.* 23. 54. Quod — est animal, id motu cietur interiore et suo. Adde *eumd.* 2. *Divinat.* 9. 23. *Id. Tim.* 7. Cujus orbis semper in eodem erat eodemque modo ciebatur. *Horat. Epod.* 9. 20. Puppæ sinistrorsum citæ. *Stat.* 6. *Theb.* 801. remos vox ciet. — Haud raro cum ipsa motus notione, quæ huic verbo inest, notio quoque conjungitur turbæ ac tumultus, qui a motu procedit: ad rem *Liv.* 28. 27. Multitudo omnis, sicut natura maris, per se immobilis est: venti et auræ cietur. *Cic. Prognost.* 1. *Divinat.* 9. 15. de ranis. Absurdoque sono fontes et stagna cietis. *ciere* sono est perstrepere, et quodammodo commovere, commutere, adeoque turbare. *Lucet.* 4. 609. Ergo replentur loca vocibus —

sonitque cientur. *Id.* 6. 242. Disturbare domos et monumenta virum demoliri atque ciere. *Id.* 5. 1230. Sæpire plagis saltum canibusque ciere. *Virg.* 4. *Æn.* 122. tonitru cælum omne ciebo. Simile est illud *Juvenal.* 1. 13. assiduo ruptæ lectore - columnæ. — b) Speciatim ciere *alvum, urinam, menses* etc. in re medica est commovere, provocare, solvere. *Colum.* 8. *R. R.* 5. 1. et *Plin.* 20. *Hist. nat.* 9. 38. (96). Ciere *alvum.* *Cf. Cels.* 1. 6. et 2. 3. in *fin.* Cita *alvus.* *Plin.* 27. *Hist. nat.* 7. 28. (50). Ciere *menses.* *h. e. menstrua.* *Id.* 26. *ibid.* 15. 90. (151). *menses* et *sudores.* *Id.* *ibid.* 15. 90. (154). *secundas.* *Id.* *ibid.* 8. 57. (88). *urinas.* — c) Item *erectum* vel *herectum* ciere apud *Cic.* 1. *Orat.* 57. 137. *Gell.* 1. 9. in *fin.* *Servium* ad *Virg.* 8. *Æn.* 642. et *Paul.* *Diac.* p. 82. 16. *Müll.* significat hereditarium as movere adeoque in singulos heredes dividere. *V. HERCISCO* et *HERCTUM*. ¶ 2. Latiori sensu ciere est etiam edere, efficere, excitare quæ nondum existunt, aut saltem aliter existunt: præcipue cum hæc eadem naturæ viribus efficiantur. *Cic.* 1. *Tusc.* 10. 20. Ex corporis totius natura varios motus cieri. *Cf. Lucret.* 3. 379. *Cic. Tim.* 8. ad *fin.* Cum eamdem partem attingit, quæ sensus cieri potest. *h. e. moveri, affici, ut sentiat.* *Lucret.* 3. 292. aura frigida, quæ ciet horrore membris. *Tullius Tiro* apud *Gell.* 13. 9. Hyades cum oriuntur et cum occidunt, tempestates pluvias largosque imbres ciet. *h. e. movent, inducunt, ferunt.* *Virg.* 3. *Æn.* 344. longosque ciebat incassum fletus. *h. e. edebat, flebat.* *Curt.* 4. 3. 17. Mare ciet ductus. Adde *eumd.* 10. 7. 11. *Scribon. Compos.* 194. Toxicum e vestigio ciet dolorem interaneorum. — Porro hac significatione jungitur pluribus aliis Substantivis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Tac.* 15. *Ann.* 59. arnia. *h. e. bellum excitare.* Similiter *Liv.* 5. 37.; *Vellej.* 2. 54. 2.; et *Tac.* 3. *Hist.* 41. in *fin.* bellum. *Virg.* 1. *Æn.* 541. bella. *Id.* 5. *ibid.* 674. belli simulacra. *Accius* apud *Cic.* 2. *Tusc.* 7. 19. et 2. *Fin.* 29. 94. cruciatus. *Lucret.* 5. 773. cursus solis lunæque meatus. *Id.* 5. 816. frigora, æstus, auras. *Sil.* 11. 1. 601. flatus. *Virg.* 3. *G.* 717. et *Phædr.* 1. 18. 3. et 4. 22. 1. gemitus. *h. e. gemere.* *Virg.* 6. *Æn.* 468. lacrimas. *h. e. lacrimari.* *Servius* hic et ad 12. *Æn.* 104. adnotavit, ciere lacrimas proprie esse alterius lacrimas provocare, inducere alium ad lacrimandum: sed nullo id confirmavit exemplo. *Id.* *Virg.* 12. *Æn.* 103. mugitus. *h. e. mugire.* *Id.* 1. *G.* 110. murmur. *h. e. murmur edere.* *Liv.* 2. 19., 4. 33. et 7. 33. prælium. *h. e. edere, facere; et dicitur tum de eo qui pugnat, tum de eo qui pugnandi auctor est.* *Id.* 22. 39. prælia atque acies. Eadem ratione *miscere prælia* dixit *Virg.* 2. *G.* 282. *Liv.* 2. 47. et 9. 22., et *Tac.* 3. *Ann.* 41. pugnam. *Curt.* 8. 14. 9. pugnam acerrime. Ita *Sil.* 11. 9. 335. bi sude pugnas, Hi pinu flagrante cilli, bi pondere pienti. Et *Virg.* 9. 766. ciere Mortem. *Liv.* 22. 39. procellas. *Vellej.* 1. 2. rixam. *h. e. movere, excitare.* *Liv.* 4. 52. seditiones. *Catull.* 64. 131. singultus ore. *Virg.* 6. *Æn.* 830. stragem. *h. e. edere.* *Seneca* *Œdip.* 351. terrores. *Catull.* 64. 262. tinnitus ære. *Cf. Virg.* 4. *G.* 64. *Liv.* 28. 17. tumultum. *Id.* 41. 24. tumultus. *Lucret.* 5. 1059. voces varias. ¶ 3. Aliquando cum additis ciere aliquid significat, aliquid ad se movendo afferre, adeoque concitare, excitare. *Lucret.* 1. 996. æternaque supeditantur, Ex infinito cita, corpora materialia. *Liv.* 9. 7. Silentium illud obstinatum - et pudorem intuentæ lucis ingentem molem irarum ex alto animo cientis indicia esse. *Virg.* 2. *Æn.* 419. imo Nereus ciet æquora fundo. *Val. Flacc.* 7. 578. Jason errantem dextrâ ciet obvis ignem. *h. e. ad se attrahit; sermo enim est de Jasone contra ignitos tauros pugnante, et jactando a se amovente et repellente.* ¶ 4. Hinc sæpe ponitur pro vocare, invocare, atque adeo in auxilium vocare: nam et hoc quodammodo movere est ac concitare. Occurrit autem — a) absolute, *h. e. cum Accusativo tantum.* *Tac.* 11. *Ann.* 30. Ille cieri Narcissum postulat. *Lucret.* 4. 577. Palantes comites - Querimus et, magnâ dispersos voce ciemus. *Liv.* 22. 14. Ciere non homines tantum, sed fœdera et deos. *Virg.* 6. *Æn.* 165. Ære ciere viros. *Id.* 4. *ibid.* 490. nocturnos Manes carminibus. *Seneca Hippol.* 957. vulgus æquoreum. *Val. Flacc.* 3. 562. sera auxilia. *Id.* 4. 549. Numina nota ciens. *Martial.* 4. 90. 4. Phæbum. *Petron.* *Satyr.* 122. et 135. Tuba mortem ciet. *Sil.* 11. 3. 437. Ciere aliquem clamore. *Id.* 1. 455. cunctos nomine. *Sueton.* *Ner.* 46. et *Tac.* 2.

Ann. 81. aliquem nomine. *Tac.* 3. *Hist.* 62. Ciere novos exercitus. *h. e. facere, cogere, et bellandi causa movere.* — b) Addito termino, unde quis vocatur. *Liv.* 9. 39. Ciere militem ab ultimis subsidiis. *Virg.* 7. *Æn.* 325. Allecto ab sede sororum infernisque tenebris. *Id.* 10. *ibid.* 198. patriis agmen ab oris. *Ovid.* 6. *Met.* 662. Stygia de valle sorores. *Tac.* 15. *Ann.* 33. aliquos proximis coloniis et municipiis. — c) Addito fine, ad quem quis vocatur. *Catull.* 68. 8. Nam tum Helenæ raptu primores Argivorum Ceperat ad sese Troja ciere viros. *h. e. in se provocare atque incitare.* *Liv.* 5. 47. et *Sil.* 11. 7. 43. Ciere aliquem ad arma. *Vellej.* 2. 6. 6. Armatos ad pugnam ciens. *Petron.* *Satyr.* 120. muta pacatum in prælia vultum Romanosque cie. *h. e. commovere, turba, concita ad arma civilia.* *Sil.* 11. 4. 272. aliquem in pugnam clamore. *Val. Flacc.* 1. 751. in lucos. *Tac.* 1. *Hist.* 84. in aliquem. *Id.* 3. *ibid.* 10. aliquem nomine ad ferendam opem. ¶ 5. Hinc ponitur etiam simpliciter pro inclamare. — a) Generationi. *Plaut.* *Bacch.* 3. 3. 11. Quid hoc negoti est, Pistoclerum Lydus quod herum tam ciet? *h. e. nominat, inclamat: quidam exponunt accusat.* *Liv.* 45. 38. Qui et ipsi laureati - triumphum nomine ciet. *h. e. clamant: Io, triumpho.* *Virg.* 3. *Æn.* 67. animamque sepulcro Condimus, et magna supremum voce ciemus. *Ovid.* 4. *Fast.* 484. et *Tac.* 1. *Ann.* 21. Ciere nomen alicujus. *Val. Flacc.* 3. 155. verba. *h. e. proferre, dicere.* Sic *Ovid.* 6. *Fast.* 622. Movere preces. *Apul.* *de Mundo* 11. Ciere Zephyrum nomine Iapygi. *Id.* *ibid.* 37. deum pluribus nominibus. — b) Speciatim in re civili, patrem, avum etc. aliquem ciere posse nota est hominis ingenui, ut docet *Liv.* 10. 6. in *fin.* En unquam fando audistis, patricios primo esse factos, non de celo demissos, sed qui patrem ciere possent, id est, nihil ultra quam ingenuos? Consullem jam patrem ciere possum, avumque jam poterit filius meus.

CIGNUS, i, m. 2. mensuræ genus, retineus scrupulorum octo, teste *Papia.* *Plin.* *Valer.* 2. 30. Cignum dimidium commiscebils. *Id.* *ibid.* 31. Sic injicies, ut habet olei cignos tres. Adde *Auct. rei agi.* p. 323. *Goes.*

CILIBANTUM, i. *V. CIBILLA.*

CILICIARIUS, ii, m. 2. (cilicium) qui cilicia conficit, aut vendit. *Inscript.* apud *Gruter.* 648. 6., quæ est apud *Orell.* 4162. d. MA. RESPECTIO GRATIANO CILICIARIO CATIOLA CONIYX F. C.

CILICINUS, a, um, adject. ex cilicio factus. *Solin.* 33. Ipsa autem tentoria cilicina sunt: ita nuncupant velamenta caprarum pilis texta. *Hieronym.* in *Vita Hilari.* sub *fin.* Tunica cilicina. *Vulgat. interpr.* *Erod.* 26. 7. Facies et saga cilicina undecim ad operiendum tectum tabernaculi. Et *Apocal.* 6. 12. Sol factus est niger tamquam sacculus cilicius. *V. Labus Fasti T.* 1. p. 402.

CILICIOLEUM, i, n. 2. deminut. a cilicium, parvum cilicium. *Hieronym.* *Ep.* 108. n. 15. Super durissimum humum stratis ciliciosis quiescebat.

CILICIUM, ii. *V.* voc. seq. in *fin.*

CILICIUS, a, um, adject., ad Cilicium pertinens. *V. ONOMO.* — Hinc cilicia vestis seu cilicius pannus erat ex pilis caprarum et bircorum contextus, in variis militum et castrorum usus, item nautarum et pauperiorum hominum: nomenque habuit a Cilicibus, a quibus creditur primum inventus esse, cum ejus regionis caprinum pecus maxime villosum sit. ut *Varr.* 2. *R. R.* 11. 12. tradit, quocum confer *Plin.* 8. *Hist. nat.* 50. 76. (203). *Martial.* 14. 140. in lemmate. Udones cilicii. *h. e. ex pilis hircinis, ut cilicia, confecti.* *Ulp. Dig.* 33. 7. 12. ¶ 13. Vela autem cilicia instrumenti esse, Cassius ait, quæ ideo parentur, ne ædificia vento vel pluvia laborent. Adde *eumd.* *ibid.* 19. 1. 17. ¶ 4. — Sapius tamen occurrit

Cilicium, ii, n. 2. absolute, substantivorum more. pro ipsa veste vel panno, de quo superius diximus. *Sienna* apud *Non.* p. 91. 28. *Merc.* Puppis aceto madefactis centonibus integuntur, quos supra perpetua classi suspensa cilicia obtenduntur. *Cic.* 3. *Ferr.* 38. 95. Cum iste civitatibus coria, cilicia, saccos imperaret. *Liv.* 38. 7. ad *fin.* Cuniculum intersapiens cilicis prætentis. Adde *Varron.* *loc. cit.*; et *Celsum* apud *Philargyrium* ad *Virg.* 3. *G.* 313., cujus hæc sunt verba: Cilicia, quæ Celsus ait retulisse Varonem ideo sic appellari, quod usus eorum in Cilicia ortus sit. *Colum.* 12. *R. R.* 48. 1. Radicem inulæ aspero linteolo, vel etiam cilicio detergere. *Veget.* 4. *Milit.* 6. Saga ciliciaque tenduntur, quæ impetum

excipiant sagittarum. *Servius* ad illud *Virg.* 3. *G.* 313. *Usus in castrorum et miseris velamina nautis: De cilicis polluntur loricae, et teguntur tabulata turrium, ne jactis facibus ignis possit adherere.* — Pauperiores homines etiam pro veste stragula cilicis usos fuisse, colligitur ex *Sulpic. Sever.* *Ep.* 1. de *S. Mart.* et *dial.* 1. de *Virtutib. Monach.*, et *V. CILICIOLEUM.*

CILIO, Ænis, m. 3. cæstrum, vericulum, vox vulgaris olim in Hispania. *Isid.* 20. *Orig.* 4. Cælum est genus ferramenti, quem vulgo cilionem vocant.

CILICIUM, ii, n. 2. a *ciliendo*, *h. e. movendo* dictum videtur, ut *palpebra* a *palpitando*. Recentiores tamen philologi a Græcis *κύλας*, *κύλα* deductam vocem arbitrantur, quæ *palpebram* superiorem et inferiorem significant. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 57. (157). docet, antiquos *cilicium* vocasse extremum ambitum genæ superioris oculi, in qua pili nascuntur, qui Italice dicitur l'estremità pelosa della palpebra, et Græce *ὀφθαλμίου*, ita ut *cilicium* opponatur *supercilio*. Postea vero significare cepit ipsam genam seu palpebram, Græc. *ὀφθαλμίου*. *Paul.* *Diac.* p. 43. 3. *Müll.* Cilicium est folliculus, quo oculus tegitur: unde sit supercilium (It. ciglio, palpebra; Fr. paupière; Hisp. parpado; Germ. d. Lid, Augenlid; Angl. the eye lid itself). *Plin.* 11. *Hist. nat.* 39. 93. (227). Cutis ubiqueque sine carne est, vulnerata non coit, ut in bucca cilioque. *Apul.* 10. *Met.* p. 247. 10. *Eumen.* Cilicis alterne conuivere. *Lactant.* de *Opific. Dei* 10. Ut oculi munitiones essent ab injuria, ciliorum tegminibus occultuit. Adde *Isid.* 11. *Orig.* 1. 42. — Videtur etiam poni pro supercilio. *Cf. Plin.* loco supra cit. 11. *Hist. nat.* 37. 57. (157). *Marimian.* *Gall.* 1. 139. Et quos (oculos) grata prius ciliorum sarta tegebant, Desuper incumbens hispida silva premit.

CILICUMBRIS, e, adject. hirta supercilia habens. *Borth.* *Aristot. Topic.* 6. 2. Ut Plato cilicumbrem oculum (*h. e. qui a supercilio inumbratur*), aut araneum putrimordaceum, aut medullam ossigeniam dixit: nam omne obscurum, quod insuetum est.

CILLEO. *V. CILIO.*

CILLIBA, æ, f. 1. *V. CIBILLA.*

CILLO, is, ere, a. 3. Legitur etiam *cilleo*, *cileo* et *cilo*. Cillo est movere: antiquum et obsoletum verbum: ita enim *Servius* ad *Virg.* 2. *G.* 389. Oscilla dicta sunt ab eo, quod in his cillerentur, hoc est moverentur ora, nam cillere est movere. Unde et furcillæ dictæ sunt, quibus frumenta cillerent. Eadem habet *Isid.* 20. *Orig.* 14. 11. Antiquius testimonium haberi videtur apud *Festum*, qui ita scribit p. 194. 8. *Müll.* Oscillum Santra dici ait, quod os cillant, id est inclinent, præcipientesque in os ferantur. Ita legit *Scalig.* ad *Festum* et *Foss.* in *Etymol.* ad vocem *Oscillum*. Aliiter tamen habetur in multis codicibus; immo *Müll.* pro os cillant rectius legit *oscillant*. Ceterum *cillere* occurrit etiam apud *Mythogr.* editos a *Mar.* 1. 9. et 2. 61.

CILLO, Ænis, m. 3. *V. paullo* infra **CILO**.

CILLUS, i, m. 2., κύλλος, Dorico lingua asinum significat. In *fragment. carm. Petron.* p. 683. *Burm.* Judæus licet et porcinum numen adoret, Et cilli summas advolet auricularas. *Tacit.* 5. *Hist.* 3. et 4. tradit, Judæos asinum pro numine coluisse, quod eo monstrante invenissent in deserto aquam, (quam fabulam refellit *Tertull.* *Apolog.* 16). Eo igitur referenda hujus carminis sententia est: ubi tamen alii leg. *cæli*. Nam et *cælicolæ* Judæi dicti sunt. *V. CÆLICOLE* et *HEMICILLUS*.

CILO, Ænis, m. 3. Quantitas prioris syllabæ in hac voce dignoscitur ex hac *Inscript.* apud *Gruter.* 47. 10., ubi *Cilo* est nomen proprium: SYNE LIBENS SYMYLACRA TUIS QUAE MYNERA CILO ARIS VRSANVS DEDICAT IRESE SACRIS. Hinc in *fragm. Inscript.* Atestinæ optimæ notæ in *Ant. lap. del. Mus. di Este* p. 162. scribitur *CILO*. Adde *Inscript.* quæ nunc evat Vicetinae A. ΦΑΣΙΟΝ ΤΟΝ ΚΕΙΤΩΝΑ. — Ceterum *Paul.* *Diac.* p. 43. 10. *Müll.* Cilo sine aspiratione cui frons est eminentior, ac dextrâ sinistrâque velu. recisa videtur. Nec dissimiliter *Charis.* 1. p. 78. *Putsch.* Cilonas dicuntur, quorum capita oblonga et compressa sunt. Et *Flav. Caper* de *Orthogr.* *ibid.* p. 2241. Cilo est angusto capite: cui hoc contigit in partu. Adde *Fellum Longum* p. 2234. *Putsch.* et apud *Cassiod.* p. 2287. *Placidi Gloss.* ed. *A. Mai* p. 447. Cilonas, quorum capita oblonga. *Gloss. Labb.* Cilo *περικεφαλος*, *μακροκεφαλος*, et *ibid.* Cilonas *φο-
511*. — Est etiam vox convicij. *Auct. declam.* in

Sallust. 6. Quidquid impudicorum, cilonum, parricidarum, sacrilegorum fuit in Urbe. *Cael. Rhodig.* l. 21. c. 22. legit *cillones* (quod præstat) et interpretatur ceventes, cinados, a *cillere* molitare. Alii scribunt *cyllones*, Græce autem κύλλης est mutilus, curvus, claudus, mancus. Nonnulli apud *Martianum* in *Lex. Etym.* putant, sic dici eum, qui bene peculiatu est, atque adeo impurus, lascivus. Sed hæc notio unde sit, non apparet. Quid si retineas *cilones*, vel *celones*, a *κῆλος* uro, hoc est libidine ardentes? Hinc enim fit *κῆλοισιν* *lupanar*. *Martin.* *ibid.* *V.* et *CILUS*. — *NB.* De Cogn. Rom. *V.* ONOM.

CILUNCULUS, i, m. 2. *deinutiv.* a *cilo*, qui est capite et fronte angusta et compressa: cui frons veluti cillit, et sursum movetur ac surgit. *V.* *CILO*. *Arnob.* 3. 14. Esse quosdam caputones, cilunculos, frontones, labeones. *Al.* perieram leg. *silunculos*, a *silo*, *onis*, vel *silus*, i. Dubiam hanc vorem obfirma novo exemplo meliorisque notæ; est enim cognomen Romanum in *Inscript.* apud *Murat.* 1560. 1. c. *HOSTILIUS CILUNCULUS*. *V.* *vor.* seq. — De cogn. Rom. *V.* ONOM.

CILUS, a, um, *adject.* videtur esse primitivum nomen, unde est derivatum *cilo* et *deinutivum* *cilunculus*. Est autem nomen proprium servile in *Inscript.* apud *Murat.* 1322. 5. *P. CERVONIUS T. F. MARINUS* TESTAMENTO FIERI JYSSIT SIBI ET CINXIA SEX. *F. SECUNDI* VXORI *CILAI* CONCVINAT. Et *Inscript.* *Patav.* ed. *Fulian.* 331. *COPONTA D. L. CILAI*.

CIMELIARCHIA, æ, i. n. 2. *κειμηλιαρχία*, qui pretiosæ suppellectili præest: a *κειμηλιον* *suppellex* pretiosa, et quæ magna cura reponitur et asservatur, et *ἀρχω* prior sum. Habetur in *Cod.* 7. 72. 10. § 2, ubi sermo est de Ecclesiastica dignitate ejus, qui res pretiosas, atque etiam pecuniam Ecclesiæ custodit.

CIMELIARCHIUM, i, n. 2. *κειμηλιαρχεῖον*, locus, in quo pretiosa suppellex, atque etiam pecunia servatur: *V.* *voc. præced.* *Imp. Justinian.* *Cod.* 7. 72. 10. § 2. In *cimeliarchio* Sanctæ Ecclesiæ illius civitatis. *Id.* *ibid.* 11. 47. 70. Idem reditus deponantur in æde sacra, vel in *cimeliarchio* civitatis. *Adde* *ibid.* 11. 48. 20. § 1.

CIMEX, i, m. 3. videtur esse a præter. perf. pass. *κίκαμαι* verbi *κίω* pro *κίω* seco; hinc etiam Græce *κίρις* appellatur a *κίρω*, unde est *κίρω* secus: verniculus gravissimæ odoris, in lectis nascenti fusco colore, item in herbis quibusdam et arboribus colore viridi. — a) In masculino genere. *Livius Andronicus* apud *Festum* p. 210. 17. *Müll.* Pulices ne, an cimices, an pedes, responde mihi. *Plaut.* *Curs.* 4. 2. 14. et apud *Festum* loc. cit. Item genus (*lenonium*) inter homines meo quidem animo, ut masculi, culices, cimices, pedesque, pulicesque. *Varro* 1. *H. R.* 2. 25. Cimices nulli accedent. *Adde* *Catull.* 23. 2, et *Colum.* 6. *H. R.* 18. 2. *Plin.* 30. *Hist. nat.* 14. 45. (331). Cum cimice trito illinere: *Adde* *eumd.* 29. *ibid.* 4. 17. (61), ubi cimicum utilitates in medicina recenset. *Martial.* 11. 32. Nec toga, nec focus est, nec tritus cimice lectus. *Petron.* *Satyr.* 28. Ipsos cimices ore tangebant. — b) In genere femin. *Plin.* 32. *Hist. nat.* 10. 47. (136). Suffusus sanguisugæ necat cimices insectas. Ita edit. a. 1470. et 1472. *Aldina* 1536. *Harvini* et alie. Omnium harum antiquissima a. 1469. per *Joan. Spira* habet insecta, mendose quidem, sed ut inde facile appareat, insectas legi oportere. In *Elzeviriana* edit. legitur *insectas*: in *Hadriana* adjectum est ore pro varia lectione *insectas*: quod et *Harvini* mallet, quia alibi *Plin.* masculine semper usurpaverat. *Sillig* vero pro necat cimices *insectas* legi necat cimices unice. — c) Videtur esse aliquando nomen convicii, nempe in illo *Horatii* 1. *Sat.* 10. 78. Men' moveat cimex *Paulius*?

CIMINUM. *V.* *CUMINUM*.

CINEDIAS, æ, i. n. 1. *κιναιδίας*, genima candida et oblonga, quæ invenitur in cerebri piscis *cinædi*. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 10. 56. (153).

CINÆDICUS, a, um, *adject.*, ad *cinædum* pertinens. *Plaut.* *Stich.* 5. 19. Suavem cantationem aliquam occipio *cinædicam*. *h. e.* proterviozem, pruritusque excitantem. — Hinc

Cinædicus, i, m. 2. absolute, substantivorum more occurrit pro ipso *cinædo*. *Plaut.* *Stich.* 5. 7. 1. Qui *Jonieus* aut *cinædicus*, qui hoc tale facere possiet? *Varro* apud *Non.* p. 176. 19. *Merc.* *Comici*, *cinædici*, *scenatiæci*. *h. e.* molles enervæque saltatores.

CINÆDILŌGUS, i, m. 2. *κιναιδολόγος*, impudens in loquendo. *Turneb.* l. 29. c. 19. putat haberi in quodam *Varronis* fragmento apud *Non.* 1. 277. edit. *veter.* Sed ea lectio est valde incerta.

CINÆDULUS, i, m. 2. *deinutiv.* a *cinædus*. *P. Scipio Afric. Emilian.* apud *Macrob.* 2. *Saturn.* 10. Virgines decentur præstigiis inhonestas, cum *cinædulis* et sambuca psalterioque eunt in ludum histriumum. *Pontan.* mallet *cinædicis* ex conjectura.

CINÆDUS, a, um, *adject.* *Comp.* *Cinædior.* — *Cinædus* est qui ad *cinædum* pertinet, impudens, procat. *Catull.* 16. 2. Aureli pathice, et *cinæde* Furi. *Adde* *eumd.* 25. 1. et alibi. *Id.* 10. 24. Hic illa, ut deicit *cinædiorum*, Quæso, inquit, mihi etc. *Martial.* 6. 39. Homo *cinæda* fronte.

CINÆDUS, i, m. 2. *κιναιδός*, proprie est saltator a *κίω* *κίω* moveo. ¶ 1. Occurrit de hominibus, et significat — a) Generatim saltatores et pantomimos fore molles et effeminatos, ἀπὸ τοῦ κίω κίω τὸ σάμα, ut etiam *Non.* p. 5. 31. *Merc.* docet: quo sensu posset esse a *κίω* *κίω* moveo et ἀλδία *puerenda*, ut ait *Forcellinus*. *Plaut.* *Mil. glor.* 3. 1. 74. Ad saltandum non *cinædus* malacus est, atque ego. *Adde* *eumd.* *Aulul.* 3. 2. 8. *P. Scipio Afric.* apud *Macrob.* 2. *Saturn.* 10. Eunt in ludum saltatorium inter *cinædos* virgines, puerique ingenui. *Lucilius* apud *Non.* loc. cit. Stulte saltatum te inter venisse *cinædos*.

— b) Speciatim *cinædus* est puer eviratus, qui resupinatus viri pudenda clunibus vel manu vel ore subagitat, idem atque embasiceætos. *Petron.* *Satyr.* 21. *Barmann.* Ultimo *cinædus* supervenit, cinguloque succinctus modo extortis nos clunibus cecidit, modo basibus oblidissimis inquinavit. *Id.* *ibid.* 24. Equum *cinædis* mutavit, transiluit ad comitem meum factis, clunibus cum basibusque distribuit. *Apul.* 8. *Met.* Sed illæ puellæ, chorus erant *cinædorum*, statim exultantes in gaudium, fracta, rauca et effeminata voce clamores intollunt. *Et mox.* Passimque circumfusi nudatum supinatque juvenem exerraudis oribus flagitabant. *Adde* *Fet. Poetam* apud *Sueton.* *Aug.* 63. et *Juvenal.* 44. 30. — c) *Cinædus* differt a *pathico*, quia ille aliorum in se libidinem provocat, hic plerumque coactus se eidem subiecit. Sumitur tamen etiam pro puero meritorio seu *pathico*. *Plaut.* *Asin.* 3. 3. 37. *Cinædus* calamistratus. *Scipio Afric.* apud *Gell.* 7. 12. Num qui cotidie unguentatus, eumne quisquam dubitet, quin idem fecerit, quod *cinædi* facere solent? *Catull.* 57. Pulchre convenit improbis *cinædis*, *Mamuræ* *pathicoque*, *Cæsarique*. *Id.* 23. 1. *Cinæde* *Thalle*, mollior cuniculi capillo. *Juvenal.* 2. 10. Inter *Socraticos* notissima fossa *cinædos*.

— d) *Cinædi* sunt etiam castrati in usum iniucies. *V.* *MUSCUS*. 2. Est et nomen piscis, coloris lutei. *Plin.* 32. *Hist. nat.* 11. 53. (146). ¶ 3. Item avis. *Musa Compos.* 6. Fel aviculæ, quæ *cinædus* appellatur.

CINARA, vel minus recte *cynara*, æ, f. 4. *κινάρα*. Ad descriptionem quod attinet, quamvis utroque modo tum Græce, tum Latine scriptum reperitur, placet tamen *Salmas.* in *Solin.* per i scribi in utraque lingua: quod nos amplectimur. — Ceterum *cinara* est herba eadem, quæ *carduus* sativus. *Colum.* 10. *H. R.* 235. Hispidâ ponatur *cinara*, quæ dulcis labeo Potanti veniat, nec Phœbo grata canenti. *Adde* *eumd.* 11. *ibid.* 3. 14. et 28. — *NB.* De nom. propr. *V.* ONOM.

CINARIS, is, f. 3. nomen herbæ apud *Plin.* 8. *Hist. nat.* 27. 41. (101), ubi narrat, cervum herbâ *cinare* venenatis pabulis resistere. *Adde* *Solin.* 19. Quidam putant eandem esse cum *cinara*: sed negat *Harvini*.

CININNALIS, le, *adject.* *cininnus* habens. *Herba cininnalis* eadem est, quæ *polytrichon*. *Apul.* *Herb.* 51.

CININNATULUS, a, um, *adject.* *deinut.* a *cininnatus*. *Hieronym.* *Ep.* 130. u. 19. *Cininnatuli* pueri et calamistrati.

CININNATUS, a, um, *adject.* *cininnus* habens, cirratus. *Plaut.* *Mil. glor.* 3. 3. 49. *Cininnatus* mæchus. *Adde* *eumd.* *Capt.* 4. 115, et *Truc.* 2. 7. 49. *Cic.* post redit. in senat. 5. 13. *Cininnatus* ganeo. *Id.* *Sext.* 11. 26. consul. *Cælius* apud *Quintil.* 1. 5. 61. *Pelia cininnatus*. — *Cininnatæ* stellæ sunt crinitæ. *Cic.* 2. *Nat. D.* 5. 14. *Stella*, quas Græci *cometas*, nostri *cininnatas* vocant. *Al.*, quos inter *Orell.*, rectius leg. *crinitas*. *Fet. Scholiast.* ad illud *Juvenal.* 6. 297. *Instantem regi Armenio, Par-*

thoque cometen: Latine hæc stella *cininnata* dicitur. — *NB.* De cogn. Rom. *V.* ONOM.

CININNULUS, i, m. 2. *deinut.* a *cininnus*, parvus *cininnus*. *Varro* apud *Non.* p. 456. 8. *Merc.* Ante aures modo ex subolibus parvuli intorti demittuntur sex *cininnuli*. *Al.*, quos inter *Merc.*, aliter leg. *Barpt.* *Borghesius* in *Dec. num.* 14. oss. 3. probat, his *cininnulis* a *Varrone* descriptis ornari caput *Apellinis* in nummis *G. Pompeianæ* apud *Morell.* *Thes. num. Famil. Rom.* tab. 1. n. V. VI. et tab. 2. n. 1. II. III. et seqq.

CININNUS, i, m. 2. *κινινός*, cirrus, capilli intorti (*Il. riccio*; *Fr. cheveux frisés, boucle, boucle de cheveux*; *Ilisp. rizo, sortija, bucle*; *Germa. gekraussetes oder gelocktes Haar, Kraushaar, Haarlocke*; *Angl. a curled lock or hair, a curl*).

1) Proprie. *Plaut.* *Truc.* 2. 2. 32. Jam ego istos fictos, compositos, crispas, *cininnos* tuos unguentatos usque ex cerebro expellam. *Varro* 1. *R. R.* 31. 4. Colliculus viteus intortus, ut *cininnus*. *Cic.* *Fis.* 11. 25. Erant illi compti capilli, et madentes *cininnorum* flumbræ. *Juvenal.* 6. 461. Altior hic quare *cininnus*? *Adde* *Apul.* 8. *Met.*

II.) Translate dicitur de flosculis orationis, et lascivioribus verborum ornatu. *Cic.* 3. *Orat.* 25. 100. Atque eo citius in oratoris, aut in poetæ *cininnis* ac fucis offenditur, quod sensus in nimia voluplate, natura, non mente salitur. *Adde* *Augustum* apud *Sueton.* *Aug.* 86.

CINXTIA, Junonis epibeton, idem ac *Cinxia*. *Capell.* 2. p. 37. *Cinctiam* mortales puellæ debent in nuptias convocare, — ut cingulum ponentes in thalamis non relinquas. *V.* tamen *CINXTIA*.

CINCTICULUS, i, m. 2. parvus *cinctus*, genus amiculæ puerilis (quemadmodum *cinctus* virorum est) quod circa umbilicum præcingitur, et ad genua perlinet. *Plaut.* *Bacch.* 3. 3. 28. *Cincticuto* præcinctus in sella apud magistrum assidens. *V.* adnotat. *Beckii* ad *Aristoph.* *Neph.* 967. *T.* 3. p. 331.

CINCTORIUM, i, n. 2. (cingo) balteus, hoc est cinctus, ex quo ensis dependet. *Mela* 2. 1. in fin. Marti pro simulacris enses et *cinctoria* dedicant. Quidam putant, utrumque simul significari, nempe censem cum suo balteo, quo lateri appenditur. Hoc enim sensu accipiendum videtur ipsum *parazonium*, quod habetur apud *Martial.* 14. 32. in *lemmate*. Ipsum epigramma tale est: Militiæ decus hoc, et grati nomen honoris; Arma tribunicium cingere digna latus. — *Salmas.* in *Solin.* ait se legisse apud *Mel.* in libb. enses et *tenoria*: emendari autem posse *cinctoria*, hoc est gladios, quod li sanguine tinguntur. Hinc in *Isid. Gloss.* haberi: *tinctorium*, gladius. Nihilominus magis placere *cinctorium*. Quod et in ipsis *Isid. Gloss.* alii reposuerunt. Huc quidam trahunt illud *Plin.* 7. *Hist. nat.* 7. 5. (44). Tu cujus semper in *cinctorio* mens est, *h. e.* in balteis et gladiis, atque adeo cruenta, crudelis es. Alii leg. *cinctoria mens est*. Sed *Harvini*, cum aliis *tinctoria*, eodem sensu: ut sit idem *tinctoria mens*, quod *gladiatioris* animus apud *Ter. Phorm.* 5. 7. 71. Alii vero in *victoria mens est*. Denique *Sillig* locum aperte corruptum esse fatetur, quem vestigia codicum secutus ita emendandum putat: *tincta gloria*, i. e. imbuta gloriæ cupidine, jactatione; *V. Ellendt.* ad *Cic. Brut.* 81. 282. At certius est auctoritas *Venant.* 8. carin. 7. 99. Cujus justitia est luniborum cingulum, et idem *Ejus* renis adest *cinctoriumque* fides. Hic vero animadvertas velim, perperam a *Venantio* correptam fuisse syllabam antepenultimam in *cinctorium*. Audet, hic auctorem nostrum respicisse ad ea verba *Fulgat. interpr.* *Isai.* 11. 5. Fides *cinctorium* renum ejus.

CINCTORIUS, a, um. *V.* *voc. præced.*

CINCTUM, i, n. 2. vestis infra pectus corpus amplexans, et ad pedes pertingens, ut campestre et subligaculum. *Scribon.* *Compos.* 163. Has venatores diligenter colligunt, et habent in *cinctu*. *h. e.* in zona. *Porphy.* ad *Horat.* *Art. P.* 50. *Cinctum* est genus tunice inter pectus aptatæ. Qui sane locus omnem tollit dubitationem de hujusmodi nominis genere, quam protulit *Forcellinus*. *Adde* *Isid.* 19. *Orig.* 33.

CINCTURA, æ, f. 4. (cingo). *Quintil.* 11. 3. 139. Ita cingatur, ut tunice prioribus oris infra genus paulum, posterioribus ad medios poplites usque perveniant. Pars togæ prior mediis cruribus optime terminatur, posterior eadem portione alius, qua *cinctura*. *h. e.* ut priores tunicarum oræ demissiones esse de-

bent posterioribus, ita et eadem portione toga ascendere a tergo debet supra ejusdem oram priorem. Ita Spaldingius locum legit, nempe *qua cinctura, pro quam cinctura*, ut prius editum fuerat, itaque interpretatus est. — Videtur etiam sumi pro ipsa cingendi ratione. Sueton. Cæs. 45. Usus est lato clavo ad manus embratio, nec ut umquam aliter, quam super eum cingeretur, et quidem fluxiore ciortura.

CINCTUS, a, um. *V. CINGO.*

CINCTUS, us, m. 4. (cingo). ¶ 1. Abstracte est ipsa cingendi ratio. Cinctus Gabinus fuit ipsius togæ quædam conformatio in hunc modum. Lacinia ejus extrema lævo brachio subducta in tergum rejiciebatur, ac retrabebatur ad pectus, atque ita in nodum colligebatur, ut togam contraheret, et breviorum et adstrictiorem redderet. Hujus autem cinctus origo est hujusmodi. Cum toga laxum vestimenti genus esset, et ad pugnandum inepta, repentina apud Gabios incursione, cum non esset spatium d. ponendi togas et sumendi saga, aut chlamydes, (quæ forsasse tunc temporis nondum inventa fuerant) subductam, et retro rejectam circa corpus complicaverunt, et ad pugnandum processerunt. Ejus mentio fit a Virg. 7. *En.* 642. et Servio *ibid.*, item Liv. 5. 46., 8. 9. et 10. 7.; quique eo modo luduli essent, incincti cincti, aut ritu Gabinio dicebantur, et in proximo esse. Hoc habitu utebatur postea consul bella indicturus. Virg. et Serv. *ibid.* Hac de re cf. et Isid. 19. *Orig.* 24. 7. et Inscript. apud Orell. 462. Hoc item cinctu utebatur, qui aliequæ novæ urbis mœnia aratro circumsignabat. *V. SUCCINCTUS.* — Ceterum generatim pro ipsa cingendi ratione cinctus occurrit apud Plin. 28. *Hist. nat.* 6. 17. (63). Vulnera nodo, Herculis præligare, mirum quantum oclor medicina est: atque etiam quotidiani cinctus tali nodo, vim quandam utilem habere dicuntur. ¶ 2. Concreto, ut ajunt, sensus est vestis infra pectus corpus ambiens, et ad pedes pertingens, ut campestre et subligaculum; quæ Italiæ dici potest *grembiale*; et Latine *cinctum* quoque dicitur: *V. CINCTUM.* Erat propria virorum et mulierum: sed in viris cinctus, in feminis *cingulum* dicebatur, ut Varro 5. *L. L.* 114. Müll. docet: et geatatur ab bis supra tunica; ab illis autem loco tunice, ut expeditiores essent ad agendum. Habebant enim soluta brachia, et ad exercendum habiliora. — Hinc generatim est idem quod zona. Plin. 23. *Hist. nat.* 6. 59. (110). Solutus vinculo omni cinctus, et calceatus, aque etiam anuli. *Id.* 28. *ibid.* 4. 9. (42). Si cinctu suo soluto feminam cinxerit. Sueton. *Ner.* 51. Synthetina indutus, sine cinctu, et discalceatus. Adde Apul. *Florid.* 1. n. 9., et *Stat.* 6. *Theb.* 77.

¶ 3. Significat etiam mediam partem corporis, qua cinguntur milites, quemadmodum et interdum ζώνη apud Græcos. Fulgent. 3. *Mythol.* 7. Omnes deos Jupiter ad nuptias dicitur convocasse, illa de causa, quod putarent pagani singulas partes in homine deos singulos obtinere; ut Jovem caput, Minervam oculos, Junonem brachia, pectus Neptunum, cinctum Martem, renes et inguina Venerem, pedes Mercurium.

CINCTUTUS, a, um, (cinctus) cinctu indutus. Cinctuti Cethegi apud Horat. *Art. P.* 50. sunt cinctu illo præcincti, qui in voce præced. sub 2. descriptus est: eo enim indumentum genere loco tunica utebantur antiqui illi et operosi homines, ut ad agendum expeditiores essent. Imitatus est Ovid. 5. *Fast.* 101. Semiacaper coleris cinctutis, Faune, Lupercis. Hinc pendet etiam Lucan. 2. 543. extertique manus vesava Cethegi. et Sil. *It.* 8. 585. Ipse humero extertus gentili more parentum. Porro Cethegi gentis Corneliorum erant, quæ morem veterem diu retinebat. Ad Lupercos vero quod attinet, satis constat, nudos eos et solo cinctu pendenda velatos, per urbem Lupercalibus decurrissse. Plutarch. in *Romul.* c. 21. *Διαδίουσιν ἐν περικώμασι γυμνοί.*

CINEFACTUS, a, um, particip. ab inusit. *cinefacto* (cinis et factio), in cinerem reductus. Lucret. 3. 920. At nos borifico cinefactum te prope busto insatiabiliter desebimus.

CINER, eris, m. 3. *V. CINIS* sub init.

CINERACEUS, a, um, adject. cineri similis. Plin. 17. *Hist. nat.* 5. 3. (33). Cineracea terra. *Id.* 27. *ibid.* 7. 27. (44). Folia cineracei coloris. At Silius in primo ex allatis Plin. locis legit *cineracea*.

CINERARIA, æ, *V. CINERARIUS*, a, um.

CINERARIUM, ii, n. 2. *V. voc. seq.*

CINERARIUS, a, um, adject. Cinerarii fines in agris sunt, qui ad sepulcrum aliquod terminantur.

Veterum enim sepulera in agris fuere. *Far. Auct. de limit.* p. 296. Goezii. *V. CINERICIUS.* — Hinc

CINERICIUS, ii, m. 2. absolute, substantivorum more, est idem qui ciniflo. Porro utraque hæc appellatio a cinere calefaciendo orta est. Docet enim Varro 5. *L. L.* 129. Müll. dictos esse cinerarios, quod calamistros fervente cinere calefactos, quibus capillus ornatur, ministrarent. *Ciniflores* a cinere stando et calefaciendo sunt appellati. Uterque ab Horat. 1. *Sat.* 2. 98. et a Tertull. 2. *ad Uxor.* 8. inter delicatiorum mulierum servos enumeratur. Latius tamen eorum opera patuisse videtur. Nam et lonsoriam exercuisse, colligitur ex illo Catulli 60. 138. Nunc tuum cinerarius Toodet os. Seneca Constant. *sap.* 14. Quidam se a cinerario impulsos moleste ferunt. Adde *Acron.* ad Horat. *loc. cit.*, cuius verba *V.* in voc. CINIFLO; et Charis. 1. p. 78. *Putsch.* — Olim cinerarii per convivium dicti sunt a Vigilantio, qui Sanctorum Martyrum cineres et ossa venerabantur, ut est apud Hieronymum. *Ep.* 109. n. 1.

CINERARIUM, ii, n. 2. absolute est locus in sepulcro, ubi mortuorum cineres reconduntur. Inscript. apud Gruter. 850. 10. PATRI OPTIMO ET PISSIMO CINERARIUM FECIT. Adde 418. 11., 663. 3. et 850. 10.; Inscript. apud Orell. 4358. et 4513.; et Cf. *Marin. Hierz. Alb.* p. 112. Alia apud Fabrett. p. 16. n. 74. CALPURNIA RESTITUTA RMIT DE CINEROTE COLUMBARIUM. IIII. OLLAS. N. VIII. ET CINERARIUM MEDIANUM ET PROXIMO COMINGI SYO ET SIBI POSTERISQUE SVIS. Hic Fabrettus prebat, cinerarium fuisse locum, in quo sarcophaga marmorea cum integris corporibus asservabantur; columbaria loculos, in quibus singulis duas plerumque ollæ sive ossuaria cum ustorum corporum cineribus reponerantur. *V. COLUMBARIUM* et OSSUARIUM.

CINERARIA, iæ, f. 1., mulier, quæ calamistros fervente cinere calefactos, quibus capillus ornatur, ministrat. *Not. Tir.* p. 165. Cinis, cineraria, clofela. In prima editioe legitur *cinefelo* pro *cinefela*, quod esset pro *ciniflo*, quam vocem *V.* suo loco. At hæc omni prorsus caret auctoritate.

CINERESCO, is, ere, n. 3. Part. *Cinerescens.* — Cineresco est in cinerem abeo. *Cel. Aurel.* 5. *Tard.* 1. *ad fin.* Alii ligneos fungos interius ac superius angustos formantes patientibus apponunt locis, quos summitate accensos sinunt concremari, donec cinerescant atque sponte decendant. Tertull. *Apolog.* 40. de regione Sodomæ. Poma contacta cinerescunt. Fulgent. 2. *Mythol.* 18. Poma fugitivis cinerescens tactibus.

CINEREUS, a, um, adject., cineri similis, cineraceus. Colum. 2. *R. R.* 2. 16. et Plin. 37. *Hist. nat.* 10. 68. (83). Cinerere color. Colum. 12. *ibid.* 16. 3. liliæ. Plin. 14. *Hist. nat.* 3. 4. (42). una visu. *Id.* 35. *ibid.* 16. 54. (192). terra. — Hinc

CINEREUM, i, n. 2. absolute, substantivorum more, dicitur ugentium pulvereum. Scribon. *Compos.* 37. Post hæc cinereo et aqua inungendi erunt (oculi) crassiore. Hoc inunctum multorum annorum callos — paucis diebus tollit. Adde *eumd.* *Compos.* 26.

CINERICEUS, a, um. *V. CINERACEUS.*

CINERICIUS vel

CINERICIUS, a, um, adject. cinereus, cineraceus. Varro 1. *R. R.* 9. 7. Si terra natura non sit cinericia, neve vehementer densa. *Al. leg.* cineraria. *Placid.* Gloss. ed. A. Mai in *Class. Auct. T.* 3. p. 444. Cinericiae oves. Novatian. *Trinit.* 18. Quorum (Angelorum) cum pedes lavisset (Abraham), cinericios panes cum butyro et ipsius copia lactis offert. h. e. panes, qui in Scriptura Sacra sub cinericiis vocantur.

CINEROSUS, a, um, adject. cinereus. Apul. 4. *Met.* Pulverei, et jam cinerosi mortui. h. e. in cinerem reducti. *Id.* 7. *ibid.* Cinerosa canities.

CINESIAS, æ, m. 1. *κινῆσις*; ita appellatur pyricibus pes a Diomed. 1. p. 472. *Putsch.* Sed ipse a pedum mobilitate quod tripudians ordines et cinesias cognominatus.

CINESIS, is, f. 3. *κίνησις*; motus, quo quis jactatur in saltatione. Capell. 9. p. 335. Tunc Harmonia, Jove assurgente, divisque præambulis, cinesio modulata, in thalamum quoque virginis magna cunctorum voluptate pervenit. Sed præstat legere cæmisionem, quam vocem *V.* suo loco.

CINGILLUM, i, n. vel Cingillus, i, m. 2. *deminit.* a cingulum. Cingillum est parva vestis, quæ cinctus dicitur. Petron. *fragm. Tragur.* 67. Burmann. Vedit ergo galbino succincta cingillo, ita ut infra cerasi-

na appareret tunica. *Not. Tir.* p. 158. hanc adem exhibent vocem.

CINGO, gis, xi, ctum, gere, a. 3. Part. *Cingens* 2. 2.º b. et 4. a.; *Cinctus* in omnibus paragr.; *Cingendus* 4. a. — Cingo est circum complctor, circumdo, circumvel anulum facio circum personam aut rem aliquam (It. *cingere*, *attorniare*, *circondare*; Fr. *ceindre*, *entourer*, *environner*; Hisp. *ceñir*, *rodear*, *cecar*; Germ. *e. Ring oder Kreis um e. Person oder Sache bilden*, *sie umschliessen*; Angl. *to gird*, *tie about*, *surround*, *emcompass*, *embrace*). Occurrit autem ¶ 1. Generatim. Cic. 1. *Nat. D.* 11. 26. Quid autem interius mente? cingatur igitur corpore externo. *Id.* *Milon.* 1. 1. Non enim coronâ concessus vester cinctus est, ut solebat: non usitatâ frequentia stipati sumus. Cf. Lucan. 1. 321. Judicium insoitâ trepidum cingere coronâ. Cæs. 6. *R. G.* 35. Præsidii tantum est, ut ne murus quidem cingi (militibus) possit. Cf. Virg. 10. *Æn.* 122. muros milites rarâ cingere coronâ. Liv. 23. 29. Triplex stetit Romana acies. — Equites cornua cingere. Virg. 1. *Æn.* 116. Illidit vadis atque aggere cingit arenæ (navem). *Id.* 7. *ibid.* 658. Centum anques cinctamque gerit serpentibus hydram. Ovid. 6. *Met.* 718. Mox pariter pennæ ritu capere volucrum Cingere utrumque latus. Curt. 4. 13. 30. Se ne circumiri posset a multitudine, ultimum agmen valida manu cincerat. Colum. 10. *R. R.* 371. Sed jam — tempus — apio fauces et secto cingere porro. *Marital.* 11. 100. Cuius lacertos anuli ciugunt mei. ¶ 2. Speciatim usurpatur — 1.º De vestimentis et armis, quibus corpora vel latera circumdantur: et quidem — a) Absolute. Plaut. *Amph.* 1. 152. Cingitur: certe expedit se. Virg. 11. *Æn.* 486. Cingitur ipse furenti certatum in prelia Turnus. Quintil. 11. 3. 138. Cui lati clavi jus erit, ita cingatur, ut etc. Sueton. Cæs. 45. Nec ut unquam aliter, quam super eum cingeretur, et quidem fluxiore cinctura. *Marital.* 14. 32. Arma tribunicium cingere digna latus. Similiter Horat. 2. *Sat.* 8. 10. puer alte cinctus. h. e. qui alte tunicam cinxit, ut ministeris alacriter incumberet. Cf. *eumd.* Horat. 1. *ibid.* 5. 6. Et figurate Seneca *Ep.* 92. a med. Alte cinctus. *V. ALTECINCTUS* et ALTE. Ovid. 1. *Met.* 695. ritu Dianæ cincta. Sil. *It.* 3. 235. sinus cingere. — Hinc aliquando est militare verbum: nam cingi milites dicuntur, cum militiæ adscribuntur et arma sumunt. Papinian. *Dig.* 29. 1. 43. Filiusfamilias equestri militiæ exornatus, cingi confestim jussus etc. Cinctus itaque absolute est, qui militiæ nomi n dedit et arma sumpsit. Plin. 7. *Ep.* 25. in fin. Sunt plures cultu pagano, quos cinctos et armatos diligenter scrutatus invenies. Marcell. *Dig.* 39. 4. 25. Titius, priusquam tribunus legionis factus esset, testamentum fecit: et postea cinctus, inane eodem, defunctus est. Paul. *ibid.* 38. Miles non ignominie causa minus, cinctus est in alia militiâ. — Etiam judiciaria dignitas hoc verbo significatur. Anianus in *Interpret.* ad Pauli *Senten. recept.* 1. 5. 2. Qui apud cinctos, aut privatos iudices fuerit de calumniæ objectione convictus. h. e. eos qui iudiciarii meruerunt dignitatem. — Item est verbum sacerdotale, teste Paul. *Dioc.* p. 63. 3. Müll. Cincta flaminica veste velata. — b) Addito Ablativo rei, quæ quis cingitur. Plaut. *Curc.* 2. 1. 5. Nam jam quasi zona liene cinctus ambulo. Virg. 8. *Æn.* 282. sacerdotes pellibus in morem cincti. *Id.* 11. *ibid.* 188. cinctus fulgentibus armis. *Id.* 2. *ibid.* 520. cingit telis. Liv. 7. 10. Gladio cingi. *Id.* 38. 21. ad fin. Miles Hispanien-sis gladio cinctus. Adde et Curt. 9. 7. 19. Ovid. 2. *Fast.* 784. Cingere latus ense. Adde *eumd.* 2. *ibid.* 13. et 3. *Amor.* 8. 14. Curt. 6. 10. 21. et Sueton. *Aug.* 35. Cinctus ferro. Sueton. *Aug.* 19. Cultro venatorio cinctus. Seneca *Herc.* *fur.* 695. Bella ferro cincta. *Stat.* 4. *Theb.* 41. Cingere latus ferro. Curt. 3. 3. 19. Zonâ muliebris cinctus. Plin. 28. *Hist. nat.* 4. 9. (42). Cinctu suo soluto feminam cingere. — Sic figurate cingi venenis apud Val. *Flacc.* 6. 477. est instrui, armari, ea ratione, quæ dicimus cingi gladio. — c) Per bellicisimum occurrit etiam passive cum Accusativo. Virg. 2. *Æn.* 511. inutile ferrum Cingitur (Priamus). h. e. ferro cingitur. Ovid. 6. *Met.* 59. cinctæque (mulieres) ad pectora vestes Brachia docta movent. — 2.º Sæpiissime occurrit etiam de coronamentis, præcipue quibus caput circumdatur atque ornari solebat. — a) Generatim. Ovid. 3. *Trist.* 3. 15. Cingere aram coronis. Adde Colum. 10. *R. R.* 371. Lucret. 2. 607. Muralique caput summum

cinnere corona. *Virg.* 12. *Æn.* 163. cui tempora circum Aurati bis sex radii fulgentis cingunt. *Ovid.* 3. *Fast.* 254. De tenero cingite flore caput. — b) Fere occurrit cum Ablativo rei, ex qua constat ipsa corona. *Catull.* 61. 6. Cingere tempora floribus. *Virg.* 5. *Æn.* 71. remis. *Id.* 5. *ibid.* 539. myrto. Adde *Ovid.* 1. *Amor.* 1. 29. et 4. *Trist.* 2. 51. *Tibull.* 2. 1. 4. spiris. *Horat.* 3. *Od.* 25. 20. Cingentem viridi tempora pampino. *Id.* 3. *ibid.* 30. 16. Cingere comam lauro. *Ovid.* 3. *Fast.* 767. hederâ cincta anus. *Sil.* 1. 15. 100. lauro rinctus triumphus. *Ovid.* 4. *Trist.* 7. 12. ora Medusæ Gorgonis angulne cincta cornis. *Tac.* 2. *Hist.* 59. ad fin. Cingere puerum insignibus fortunæ principis. *h. e.* honoribus et vestibus principum ornare, decorare. — Huc pertinet et illud *Virg.* 4. *Æn.* 246. cinctum nubilus alris caput (montis). — c) Cum Accusativo rei, quæ coronâ cingitur. Per helicisum *Ovid.* 3. *Art.* ann. 392. Navalique gener cinctus honore caput. *h. e.* coronatus navali corona. — Et figurate *Propert.* 4. 1. 61. Nubius hirsuta cingat sue dicta coronâ: Mi foliis ex hederâ porrige, Dache, tuâ. ¶ 3. Item specialim cingere occurrit de hominum coronâ, quæ aliquem circumdat, seu ponitur pro stipare, comitari. *Liv.* 32. 39. Ineribi item regi prætor Achæorum et unus ex purpuratis latus cingebant. *Ovid.* 4. *Fast.* 9. 17. Dumque latus sancti cingit tibi turba senatus. *Id.* 1. *Trist.* 4. 30. Agminibus comitum qui modo cinctus erat. Adde *eumd.* 12. *Met.* 216. et *Fellej.* 2. 14. 1. *Tac.* 1. *Ann.* 77. Ne regredientes in publicum (phantomatos) equites Romanum ringerent. Adde *Sil.* 1. 4. 443. et *Claudian.* 2. *Napt. Pros.* 322. ¶ 4. Item de locis, quæ cingi dicuntur cum aquis, fossis, manibus et similibus, naturâ aut arte ductis, circumdantur et clauduntur. — a) Generation. *Cic.* 7. *Ferr.* 35. 96. Non enim portu oppidum illud clauditur, sed urbe portus ipse cingitur et continetur. *Id.* *Flacc.* 12. 27. Provincia cincta mari. *Lucret.* 6. 633. tellus oras maris undique cingens. *Cæs.* 1. B. G. 38. Flumen Dubis ut circulo circumductum præne totum oppidum cingit. *Liv.* 7. 39. Castra cingere vallo. *Catull.* 64. 185. Nec patet egressus pelagi cingentibus undis. *Cf. eumd.* *ibid.* v. 286. *Virg.* 9. *Æn.* 469. nam dextera cingitur amni. *Id.* 5. *ibid.* 507. Cingere urbem muris. *Id.* 7. *ibid.* 159. urbem pinis atque eggere. *Ovid.* 1. *Met.* 97. oppida fossæ cingebant. Adde *eumd.* *Heroid.* 19. 61. *Id.* 2. *Art.* ann. 469. libanus aquore cincta. *Id.* 1. *Met.* 39. Cingere flumina ripis. *Id.* 13. *ibid.* 212. fossas maritimæ. *Id.* 3. *Pont.* 4. 105. oppida muris. *Id.* 4. *Met.* 58. urbem muris. *Id.* 3. *Art.* ann. 562. Cingenda est aliis septibus ista seges. *Curt.* 3. 1. 13. Quæ (terris) quia contineri adhæret, sed magna ex parte cingitur fluctibus, speciem Insulæ præbet. Adde *eumd.* 8. 10. 23. *Id.* 7. 6. 10. Arx cingitur muro. *Seneca Herc.* 625. Ruræque dices cingat Hydaspes. *Fal. Flacc.* 4. 102. Cingere domos muris. *Stat.* 2. *Theb.* 609. portas eggere. *Tac.* 13. *Ann.* 41. Quod manibus cingebatur. — Huc pertinet et illud *Plin.* 6. *Hist. nat.* 12. 13. (39). Distat (insula) a continente passibus M., cingitur tribus M. *h. e.* circumdatur, seu tria millia passuum in circulo habet. — b) Speciatim et poetice. *Virg.* 5. *Æn.* 13. cinerant æthera nimbi. *Seneca Herc.* fur. 939. Medium diem cinere tenebræ. *Forcellinus* ad h. l.: Poetice significat aliquando occupare, legere. Deinde ait: Hæc translatio ex eo descendit, quod cingere et significat etiam vestire, legere; ut in illo superius allato sub 2. *Sil.* 1. 3. 235. ut vestigia nuda sinusque Cingere inasscetum. Hinc etiam cinctus, us, et cincticulus vestis genus quoddam fuit. — Ceterum cf. *Virg.* 1. *Æn.* 397. Ut reduces illi (rycni) ludant stridentibus alis Et cætu cinere polium. — c) Dicuntur etiam: cingere locum aliquem, qui circa eum incolunt. *Fal. Flacc.* 6. 68. Quique lacum cinere Dæon. — d) Item qui illuc locum aliquem circumdant. *Lucan.* 9. 372. Audet in ignotas agmen committere gentes, Armorum Edens, et terrâ cingere Syrtin. *h. e.* terrestri illucere circuire. Adde *eumd.* 1. 594. — e) Figurata *Cic.* 3. *Nat. D.* 40. 94. Diligentiusque urbem religione, quam ipsis mœnibus cingitis. ¶ 5. Item occurrit de exercitiis aut venatoribus, qui oppida aut feras circumdant et circumveniunt, præcipue ad obsidionem. *Cic.* pro leg. *Mamil.* 11. 30. Sicilia multis undique cincta periculis. *Liv.* 7. 27. Coronâ militum cincta urbs. Adde *Paul.* 5. *Sentent.* 26. 3. Rursus *Liv.* 34. 38. Cingere omniibus copias urbem. *Virg.* 3. *Æn.* 52. et *Justin.* 9. 1. 2. urbem obsidione. *Virg.* 10. *Æn.* 119. iuncta flam-

mis. *Ovid.* 2. *Pont.* 9. 69. cingi Geticis ab armis. *Curt.* 8. 8. 20. domum undique. *Virg.* 4. *Æn.* 121. Cingere saltus indagine. Adde *Claudian.* B. *Goth.* 356. *Seneca Hippol.* 1. silvas. Et figurate de poetis *Propert.* 3. 3. 42. Aonium cingere Martie nemus. — Raro admodum de personis. *Tac.* 6. *Ann.* 34. Cingere hostem in modum obsidii stationibus. *Cf. eumd.* 12. *ibid.* 17. multitudinem custodia. — Figurata *Virg.* 1. *Æn.* 673. Quo circa capere ante dolis et cingere flamma Regium ineditur, no quo se nuneat mulet. ¶ 6. Denique cingere arbores est eas circum deglabrare, ut docet *Paul.* *Dig.* 47. 7. 5. § 4. Græci quoque τὸ κοῦναι exponunt τὸν φλοῖον. Arbores autem fere omnes, cortice in orbem detracto, necantur teste *Plin.* 17. *Hist. nat.* 24. 37. (234). F. DECLAYO et COINQUIRE. Similiter *Dig.* 19. 2. 29. Cingere silvam. Et *ibid.* 48. 10. 8. nummos.

CINGULA, m. f. 1. In Ablativo plurali cingulis usus est *Flor.* 2. 18. 14., et *Servius* ad *Virg.* 9. *Æn.* 360. — Cingula est recentior forma pro cingulum, idemque significat. F. CINGULUM sub. init. ¶ 1. Occurrit pro cingulo seu zona hominis. *Conf. Titinius* apud *Non.* p. 536. 10. *Merc.* *Ovid.* 3. *Art.* 443. Nec coma vos fallat liquida nitidissima nardo, Nec brevis in rugis cingula pressa sinus. ¶ 2. Pro zona, quæ cinguntur jumenta. *Ovid. Rem.* 2. 236. Ut nova velocem cingula lædet equum. Adde *Calpurn.* 6. *Ecl.* 41.

CINGULUM, F. CINGULUS.

CINGULUM, i. n. et Cingulus, i. m. 2. Cum cingulum, cingulus et cingula usurpata a scriptoribus reperiantur, manifestum videtur, vocem adjectivam esse. Notat autem *Servius* ad illud *Virg.* 9. *Æn.* 359. aurea bullis cingula, neutro genere de hominum, femine de animalium zonis dici: quod confirmat *Isid.* 20. *Orig.* 16. Sed F. CINGULA. — Ceterum cingulum — a) Stricto sensu est idem quod cinctus, mulierum proprium, teste *Farron.* 5. *L. L.* 114. *Müll.* F. CINCTUS, us. Cingulo nova nupta præcingebatur, quod vir in lecto solvebat. Id factum erat ex lana ovis, ut sicut illa in glomus sublata conjuncta inter se sit, ita vir suos æcum cinctus vinculusque esset. Hunc Herculeæ nodo victum vir solvit omnis gralla, ut sic ipse sit felix in suscipiendis liberis, ut fuit Hercules, qui LXX. liberos reliquit. Hæc *Paul.* *Diac.* p. 63. 5. *Müll.* *Farron* apud *Non.* p. 47. 27. *Müll.* Solvere cingulum uxor. — b) Occurrit tamen etiam de hominibus pro zona. *Petrone.* *Satyr.* 21. Myrtea subornatus gausapilla, cinguloque succinctus. *Virg.* 12. *Æn.* 942. et notis fulserunt cingula bullis. *Fal. Flacc.* 6. 470. secundaque monstris cingula. *h. e.* restos Veneris. Adde *Stat.* 6. *Theb.* 325. c) Speciatim sequiori ævo cingulum adhibebatur in re militari et civili; eratque honoris insigne, quo gladius dependebat: hinc aliquando metonymice etiam pro ipsa militis ponitur. *Impp. Acad.* et *Honor. Cod. Theod.* 6. 30. 18. Cingulum militie sumere. *Impp. Valens et Valentinian.* *Cod. Justin.* 7. 38. 1. Cingulo aliquem crucere, *h. e.* exautorare. *Id.* *ibid.* 12. 17. 3. spoliare. Adde *Prudent.* 32. — d) In cingulo Florentino, in venturilis singulis sunt iugra cc. Frontin. de colon. p. 133. *Goes.*, *h. e.* in agro, in territorio, sive in agro, qui Florentiam cingit. — *AB.* De nom. pr. F. ONOM.

CINGULUS, i. m. 2. Est recentior forma pro cingulum; sed occurrit tantum ¶ 1. Pro zona mundi. *Cic.* 6. de republ. 20. Cernis eandem terram quasi quibusdam redimitam et circumdatam cingulis; et quibus duos maxime inter se diversos etc. ¶ 2. *Paul.* *Diac.* p. 43. 8. *Müll.* Cingulos appellabant homines, qui in his locis, ubi cingi solet, satis sunt tenues.

CINFELA et CINFELLO. F. Cineraria in fin. voc. CINERARIUS.

CINFES et Ciniphes, Cyniphes, Cynpbes, Cinypes, et Scynipbes aut Sciniffes (tot enim modis scriptum legitur), um, f. plur. 3. Græce dicuntur ab aliis *κύνες*, ab aliis *κύνες* vel *κύνες*, ita appellati a *κύνω* pruritus movere. — Ciniffes enim musculæ sunt minutissimæ, sed aculeis permolestæ, ut *Augustin.* 3. *Trinit.* 7. et *Isid.* 12. *Orig.* 8. docent. *Hieronym.* in *Joel.* c. 2. v. 23. Cyniphes tam parvi sunt culices, ut vix ceruæ oculis. *Sulpic. Sever.* 1. sacre hist. 14. Superduellis ciniphibus terra opleta est. *Aleim.* *Art.* 5. 104. Illic quos sciniffes vocitant, quantasque volatus etc. *Cassiod.* 5. *Hist. Eccl.* 45. Orationem vere secutus sunt nebula ciniphibum et culicum: et elephantorum quidem promissidas, cum sint concu-

svæ, et equorum vero aliorumque jumentorum aures simul et neres impleverunt.

CINFLO, ōnis, m. 3. (cinis et flare: F. locum Catenis apud Charis. in voc. CINIS sub A. 1.). ciniffones sunt lidera, qui et cinerarii. *Horat.* 1. *Sat.* 2. 98. Custodes, lectici, ciniffones, parasitæ. Acro ad *Horat. loc. cit.* Ciniffones et cinerarii eadem significatione apud veteres habebantur ab officio calamistorum, id est veruum in cinere calefaciendorum, quibus matronæ capillos crispabant, cuius rei et *Virgilius* meminit dicens (12. *Æn.* 100.): crines vibratos calido ferro. Dicit autem ciniffones ab eo quod in cinerem flant ad ferrum calefaciendum, quos cinerarios appellant. Adde *Tertull.* ad *Uxor.* 8.; et F. Cinerarius, it, sub voc. CINERARIUS, s. am.

CINIS, eris, m. et f. 3. Ultima in cinis producitur in illo *Albinov.* 1. ad *Æn.* 163. Miscobar cinerique cinis atque ossibus ossa. F. SANGUIS sub init. — In recto casu singulari ciner pro cinis agnoscitur a *Priscian.* 5. p. 658. et b. p. 707. *Putsch.*, sed nullo probatur exemplis. — Est, ut significavimus, masc. et fem. generis. Jam vero masc. genere extulerunt *Cato* apud *Servium* ad *Virg.* 4. *Æn.* 698.; *Cic.* 4. *Herenn.* 8. 13.; *Virg.* 1. G. 81. et alibi; *Horat. Epod.* 17. 34. et alibi; *Ovid.* 3. *Fast.* 548. et alibi; *Plin.* 15. *Hist. nat.* 17. 18. (67); et *Sueton.* *Tib.* 74. et alibi. Feminine vero extulerunt *Cæsar*, *Catullus* et *Calvus* apud *Non.* p. 498. 11. *Merc.*, quorum auctoritatem frustra ipse *Nonius* vacillare dicit *ibid.* (*cf. Charis.* 1. p. 73. *Putsch.*), nec non *Lucret.* 2. 927., *Catull.* 68. 90. et 101. 4., et plerique sequioris ævi scriptores. — Ceterum cinis (a Græca voce *κύνω* pulvis, cinis *lividus*) est pulvis, in quem res combustæ rediguntur (It. cinere; Fr. cendre; Hisp. ceniza; Germ. die Asche; Angl. ashes, combers, cinders).

1.) Proprie. ¶ 1. Generation. *Cato* apud *Charis.* 1. p. 78. *Putsch.* Mulleres nostræ capillum cinere inunguabant, ut rutilus esset cinis. *Cl. Servius* ad *Virg.* 4. *Æn.* 698. *Lucret.* 1. 872. In lignis si flamma latet fumusque cinisque. *Id.* 4. 924. cinere ut multa intet obrutus ignis. *Virg.* 6. *Æn.* 228. Postquam collapsi cineres et flamma quievit. *Id.* 1. G. 82. cinerem fectare per agros. Adde *Colum.* 2. *R. R.* 15. 6. et 11. *ibid.* 3. 28. Rursus *Virg.* 5. *Æn.* 742. cinerem et sopitos suscitare ignes. *Horat.* 2. *Od.* 1. 7. incedis per ignes Suppositos cineri doloso. *Id.* 4. *ibid.* 13. 23. diabi in cineres. *Ovid.* 8. *Met.* 641. dimovere cinerem fuso. *Stat.* 12. *Theb.* 82. impulsas cineri mittere Mycenæ. *h. e.* incendio absumere. *Seneca Froad.* 8. et *Phæon.* 113., et *Virg.* *Cir.* 313. in cinerem (vel cineres) dare aliquid. *ead. sensu Scribon. Composit.* 60., 70. et 122. In cinerem redigi. *Plin.* 34. *Hist. nat.* 10. 22. (103). Redire in cinerem. *Id.* 15. *ibid.* 17. 18. (67). Cinis lividus. *Cf. Colum.* 12. *R. R.* 92. 1. Infundito cineris lividæ congios duos. — Huc pertinet et proverbium illud apud *Plaut.* *Mil. glor.* 4. 2. 10. Edepol hujus sermones haud cinerem querant. *Forcellinus* cum aliis cinerem h. l. interpretatur cum vilis ac sordidum. At *Adamus Th. Siberus* et recentiores plerique simpliciter accipiunt *Non querant cinerem*, scilicet quo tamquam fricentur, eluantur et nitidantur (ut solent bodieque vasa ex metallis), quippe jam tum tersi ac splendidi. Atque adeo rationem Miles ipsa (qui loquitur) et explicationem addit seq. versu: Quia loquuntur laute et minime sordide. *Cf. etiam Arnob.* 7. 32. Sordescunt enim divi, et ad sordes eluendas laventibus aquis opus, atque adjuncta antiqua cineris frictio. — Huc pertinet etiam illud dicendi figuratæ rationes *Plaut.* *Rud.* 4. 7. 81. At ego deos quæso, ut si aurum, si argentum est, omne id ut fiat cinis. Et *Horat.* 1. *Ep.* 15. 39. Vertere omnia in fumum et cinerem. Adde *Ovid.* 5. *Trist.* 12. 67. *Tibull.* 1. 9. 12. In cinerem et liquidas munera vertere aquas. ¶ 2. Speciatim sepiissime dicitur de funerum reliquiis, quæ, crematis cadaveribus, in sepulcra condebantur. *Cic.* *Quinct.* 31. 97. Obsecravim per fratris sui mortui cinerem. *Id.* 3. *Ferr.* 44. 113. Cur hunc dolorem cineri ejus atque ossibus inussisti. Adde *eumd.* 7. *ibid.* 49. 128.; *Anton.* in *epist.* apud *eumd.* 13. *Phil.* 10. 22. et *Virg.* 5. *Æn.* 55. *Catull.* 101. 4. mutam alloqui cinerem. *Id.* 68. 98. cineres cognatos componere. *Virg.* 3. *Æn.* 803. libare cineri. *Id.* 4. *ibid.* 623. mittere munera cineri alicujus. *Id.* 6. *ibid.* 213. cineri alicujus suprema ferre. *Tibull.* 1. 3. 7. Assyrios odores cineri delere. *Horat.* 2. *Od.* 8. 9. cineres operi matris. *Id.* *Art. P.* 471. Minverit in

patrios cineres. *Ovid.* 5. *Fast.* 425. cineri extincto dona ferre. *Id.* 8. *Met.* 539. Post cinerem cineres baustos ad pectora pressare. *Val. Flacc.* 4. 357. honorem solvere cineri. *Quintil.* 9. 2. 95. Per patroni sui cineres jurare. *Sueton.* *Cal.* 15. Transfere matris fratrique cineres. *Tac.* 14. *Ann.* 2. Lulliae Paulinae cineres reportare. — Hinc

II.) *Figurate.* 1. Cinis ponitur pro morte. *Caull.* 68. 90. Troja virum et virtutum omnium acerba cinis. h. e. immaturum exitum. *Ovid.* 4. *Pont.* 16. 3. post cineres. h. e. post mortem. Sic *Martial.* 1. 2. 4. quod dedisti Viventi decus atque sententia, Rari post cineres habent poetae. *Id.* 5. 13. Quodque cinis paucis, hoc mihi vita dedit. 2. Item pro mortuis ipsique defunctorum manibus. *Horat.* *Epod.* 17. 33. Donec cinis Injuriosis aridus ventis ferar. Adde *Tibull.* 2. 6. 34. et *Pers.* 1. 36. *Phaedr.* 3. 9. Et cedo invidia, dummodum absolvar cinis. h. e. jam mortuus. — Hinc *Cineri medicinam dare*, proverbialiter significat nimis serum alicui afferre remedium, mortuo mederi. Legitur apud *Propert.* 2. 11. 16., ubi alii pro cineri reponunt cum *Scalig.* emeritis, sed *Bruckhus.* alteram lectionem tuetur ex octo MSS. Simile est illud apud *Quintil.* 12. *Declam.* 23. Aquas infundere in cinerem. scilicet cum incendio jam extinctum est. 3. Per similitudinem dicitur etiam de urbibus vel domibus incendio absumptis. *Cic.* 4. *Herenn.* 8. 12. Nisi sanctissimae patriae miserandum scelerati viderint cinerem. Adde *Virg.* 2. *Aen.* 431. et 10. *ibid.* 59.; *Horat.* *Epod.* 16. 11.; et *Ovid.* 2. *Met.* 214.

CINISCULUS, li, m. 2. *deminut. a cinis*, parvus, seu paucus cinis. *Prudent.* 10. *Cathemer.* 149. Nec si cariosa vetustas Dissolverit ossa favillis, Fueritque cinisculus arens Minimi mensura pugilli.

CINNABARI, is, n. 3. *κιννάβαρι* idem quod cinnabaris: *V.* voc. seq. *Plin.* 33. *Hist. nat.* 7. 38. (115). Minium quidam vocant cinnabari. Ita cum *Haroldino pierceque editiones tum antiquae, tum recentes. At omnium antiquissima A. 1469. habet cinnabarium, quod vel ex eo praefendum videtur, quia Plin. tum loc. cit., tum alibi semper feminine usurpat.*

CINNABARIS, is, f. 3., genus coloris rubri, et minio similis, diversi tamen, quo pictores utuntur. Duplex est, nativum, et factitium. *Plin.* 33. *Hist. nat.* 7. 39. (117). Cinnabaris adulteratur sanguine caprino, aut sorbis tritulis. Pretium sinceræ nummi quinquaginta. Adde *eumd.* 13. *ibid.* 1. 2. (7). *Id.* 29. *ibid.* 1. 8. (25). Cinnabaris Indica. — Cinnabaris Indica erat sanies draconis elisi elephantorum morientium pondere, permixto utriusque animalis sanguine, ut *Plin.* loc. cit. 33. *Hist. nat.* 7. 38. (115). docet. *V.* etiam 8. *ibid.* 12. 12. (34). Hoc tamen plerique fabulosum putant, quamvis *Solin.* confirmat 25. *sub fin.* Itali vocant *sangue di drago*.

CINNAMEUS, a, um, adject. qui est ex cinnamo. *Auson.* *Idyll.* 11. 17. Cinnameus nidus. *Apul.* 5. *Met.* Cinnamei crines. h. e. cinnama redolentes. et 10. *ibid.* odores. et 2. *ibid.* Cinnameus inhalatus oris.

CINNAMINUS. *V.* CINNAMOMINUS.

CINNAMOLGUS, vel

CINNAMOLOGUS, i, m. 2. *κινναμολόγος*, h. e. cinnamum colligans: a *κιννάμω* cinnamum, et *λόγος* colligo. Ita vocatur avis quædam in Arabia, quia cinnami surculis collectis nidificat. Eos autem nidos sagittis decutunt indigenæ, mercis gratia. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 33. 50. (97). — De eadem verba faciens *Solin.* 33., appellat *cinnamolgon*, extrita per synopen quarta vocali.

CINNAMOMINUS, a, um, adject. *κινναμόμινος*, qui est ex cinnamomo. *Plin.* 13. *Hist. nat.* 1. 2. (15). Unguento cinnamomino prodigiosa pretia. *Al. leg.* cinnamino.

CINNAMOMUM, i, n. 2. *κιννάμωμον*.

I.) Proprie est fruter Æthiopæ Troglodytis connubio permixtæ duum cubitorum altitudine amplissimi, folio origani, cujus cortex gratissimi odoris est: lignum vero (quod *xylocinnamomum* vocant) acerbum gustui propter origani acrimoniam, quam imitatur. Est aroma illud, quod Fr. dicitur *cannelle*. Plura de eo *Plin.* 12. *Hist. nat.* 19. 42. (85). et 13. *ibid.* 1. 2. (10). *V.* CASIA. Cl. *Fée* (*Op. cit.* vol. I. p. 38. et seq.) hæc ait: « Rieu n'est plus difficile que de décider à quel arbrisseau il convient d'attribuer le cinnamome et la casia. Sprengel décide que le pré-

mière de ces écorces doit être rapportée au *Laurus Cinnamomum*, et la seconde au *Laurus Casia*; mais, suivant nous, les preuves s'accumulent contre cette opinion, qui ne peut être la nôtre ». Cum plura deinde hac de re disseruerit, hanc ipse exhibet synonymiam: *Κάσση* Herodot. 3.; *Κιννάμωμον* Hippocr. *Morb. mul.* 1. 609., Theophr. 9. 5. 12. et Dioscor. 1. 13.; et *Cinnamomum* Latinor. suntne *Cortex amyridarum variarum Africæ*?

II.) *Figurate* est etiam vox blandientis, nam vetula apud *Plaut.* *Curc.* 1. 2. 6. ad vinum orationem convertens ait: Tu mihi stacte, tu cinnamomum, tu rosa.

CINNAMON Græca terminatione et sæpius

CINNAMUM, i, n. 2. *κιννάμωμον*. Sunt qui scribunt *cinamum* et *cinamomum* unico n, sed minus recte. *Dausqu.* in *Orthogr.* — Cinnamum est idem quod *cinnamomum*. Est enim veluti per synopen ab eo deducta vox, et a Latinis usurpata, cum Græci *κιννάμωμον* tantum dicant. Est vox Hebraica *קinnamon*, *Laurus Cinnamomum* *Linn.* Itali

vocant *cannella del Ceylan*, *cinnamomo*: at *V.* CINNAMOMUM sub I. in fin. Plurimus ejus usus fuit in unguentis, quæ cinnamomina dicta sunt, et prodigiosa pretia habuere. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 19. 43. (92). Cinnamomum, idemque cinnamum nascitur in Æthiopia. Adde *Ovid.* 10. *Met.* 308. *Seneca* *Cædip.* 117. Cinnamis silvas Arabum beatas Vidit. *Stat.* 4. *Silv.* 5. 31. odoratisque rara Cinnama præripit Sabæis. *Claudian.* *Nupt. Honor.* et *Mar.* 94. Panchaia turgent cinnama. *Lucan.* 10. 165. multumque mudenti Infudere comæ, quod nondum evaquit aura, Cinnamon, externa nec perdidit aera terra. *Martial.* 4. 13. Tam bene rara suo miscetur cinnama nardo. — Dicitur avis Phœnix ex ejus surculis nidum sibi, sibi rogum struere. *Ovid.* 15. *Met.* 399.; *Stat.* 2. *Silv.* 6. 87.; et *Claudian.* 2. in *I. Cons. Stilich.* 420. — Est et aliud, cognomento *comacum* seu *camacum*, multum quidem a priore differens, vicina tamen gratia. *Plin.* 12. *Hist. nat.* 28. 63. (138). et 13. *ibid.* 2. 2. (18).

CINNAMUS, i, m. 2. idem quod cinnamum, vel cinnami surculus. *Solin.* 33. de *Phœnice*. Rogos suos struit cinnamis, quos prope Panchajam concinnat. — *NE.* De cogn. Rom. *V.* ONOM.

CINNUS, i, m. 2. plurium rerum commixtio, ut inquit *Non.* p. 49. 30. *Merc.* Hinc ita appellatum est genus quoddam potionis ex pluribus liquoribus temperatum, (ut idem *ibid.* p. 54. tradit) quod a Græcis *κιννα* dicitur, a *κιννα* misceo. *Arnob.* 5. 25. Siftenti adoris oggerit potionem cinoum, cyceonem quam nuncupat Græcia. — Translate. *Cic.* *Orat.* 6. 21. Est autem quidam interjectus (dicendi modus) inter bos medius, et quasi temperatus; nec acumine posteriorum, nec fulmine utens superiorum, ut cinus amborum, in neutro excellens, utriusque particeps, vel utriusque, si verum querimus, potius expers. Ita legit *Non.* loc. cit., *P. Victor.* et *Gruter.* Alii cum *Aldo A. 1514.* ediderunt *vicinus amborum*: itemque *Schutzius*, quod unice verum affirmat similem locum adducens ex *Gell.* 7. 14.; quam lectionem retinuit etiam *Orell.* — Præterea cinnum idem esse ac cinnamum, probant quidam tum ex *Gloss. Philox.* ubi *cinus* exponitur *κιννα*; tum ex *Plaut.* *Truc.* 2. 2. 32. et *Cic.* 3. *Orat.* 25. 190. ut quidem legit *Non.* 6. 13. Sed apud *Plaut.* et *Cicer.* *cinnus* cum plerisque omnibus legendum est. — In iisdem *Gloss.* exponitur *νεμα*, hoc est *nutus*; in aliis cilium, aut palpebra, ut est apud *Scalig.* ad *Paul.* *Diac.* p. 302. 4. *Müll.* Sed harum significationum desiderantur adhuc Latini scriptoris exempla; immo apud *Paul.* *Diac.* aliter omnino legit *Müll.* *V.* SUGGILLATUM.

CINUS, i, f. 2. arbor quædam silvestris, amica apibus. *Pallad.* 1. *R. R.* 37. At *Pontedera* et *Schneiderus* legendum putant *pinus*. — *NE.* De cogn. Rom. *V.* ONOM.

CINZIA, æ, f. 1. Juno dicebatur, quod nuptiis præset. Inito conjugio solvebatur cingulum, quo nova nupta era cincta. Hæc *Paul.* *Diac.* p. 63. 9. *Müll.* Adde *Arnob.* 3. 25. et 30., et 6. 11.; et *Capell.* 2. p. 37., ubi alii, sed minus recte, leg. *Cinctia*. Similiter a Græcis *Cinzia* vocata est *Εἰλκυσία λυσιζωνος*, ut apud *Theocr.* *Idyll.* 17. 60.

CINYRA, æ, f. 1. *κινύρα*, instrumentum musicum Phœnicum, Syrorum et Hebræorum proprium, quod modo *lyra*, modo *cithara* interpretatur: ab Hebr.

כנור *Vulgat. interpr.* 1. *Machab.* 4. 54. In cantibus et citharis et cinyris et in cymballs. Adde *ibid.* 13. 51. — *NE.* De cogn. Rom. *V.* ONOM.

CIO, is, civi, cilium, ire, 4. *V.* CIEO.

CIPPUS, i, m. 2. proprie et generatim est columella quadrata erecta, ut colligitur ex *Lucilio* apud *Festum* p. 258. 32. *Müll.* Hinc 1. Speciatim est columella quadrata in sepulchris cum memoria et titulo aliquo posita. *Horat.* 4. *Sat.* 8. 12. Mille pedes in fronte: trecentos cippus in agro Hic dabat, heredes monumentum ne sequeretur. *Pers.* 1. 37. non levior cippus nunc imprimit ossa? Adde *Flacc.* de *condit. agr.* p. 4. *Goes.* *Inscript.* apud *Orell.* 4524. L. FABIO L. F. GAL. SEVERO POST MORTEM POSTUMIUS SILO. CIPPUS SVA IMPENSA III. D. H. E. DEDIT. Ex hac itaque *Inscript.* apparet, cippos quatuor defigi solitos fuisse in angulis terræ sepulchro alicui dedicatæ; quod confirmat etiam *Inscript.* apud *Murat.* 1271. 3. LOCO EMPTO QVO TIBURTINI (scilicet lapides) POSITI QUATUOR DEMONSTRANT. 2. In re agraria est terminus ad discernendos agrorum fines constitutus. *Simplic.* p. 88. *Goes.* 3. In re militari est valli genus ex trunco arboris: unde et *Fet. Glossar.* *κoppov truncum* exponit. *Cæs.* 7. *B. G.* 73. Truncis arborum, haud admodum firmis ramis accisis, atque borum dolabratis atque præcutis cacuminibus, perpetuæ fossæ ducebantur. Huc illi stipites demissi, et ab infimo revincti, ne revelli possent, ab ramis eminebant: quo qui intraverant, se ipsi acutissimis vallis induebant: bos cippus appellabant. — In *Gloss. Vet.* exponitur etiam ligneum vinculum pedum: ex quo orta est Itala vox *ceppo*. *Aldhelmus* *carm. de laudib. Virgin.* 25. Et suras iterum cipporum vincula claudunt. — Præterea cippum quidam leg. apud *Tertull.* *Pall.* 5., et putant esse ligneum anulum, quo continetur umbo togæ, ne defluat: qua de re multa ibi *Salmas.* Alii interpretantur palum jugo transversum instructum, cui vestes appenduntur. Sed hæc incerta prorsus, et sola quorundam conjectura fulta sunt. — *NE.* De cogn. Rom. *V.* ONOM.

CIRCA, adverb. et præpos. Ratione habita etymol., circa videtur esse per synopen pro *circa ea*, haud aliter atque *antea*, *interea*, *postea*, *præterea* etc. — Ciceroniano tantum ævo hoc vocabulum apud optimos scriptores usuenisse videtur, ac A) tamquam Adverbium, et B) tamquam Præpositio usurpatum fuit.

A) Circa, sine casu more adverbii, significat II. *all'intorno*, *in quel contorno*; Fr. *autour*, à l'entour; Hisp. *al contorno*, *al rededor*; Germ. *im Kreise umher*, *rings umher*, oder *einfach umher*; Angl. *about*, *in the neighbourhood*. Occurrit autem proprie tantummodo, h. e. de locis: et quidem — a) Omnino absolute. *Liv.* 27. 18. Fluvius ab tergo, ante circaque, velut ripa præcepis, oram ejus omnem cingebat. Adde *eumd.* 21. 43. et 28. 33. *Virg.* 12. *En.* 756. Tum vero exoritur clamor, ripæque lacusque Responsant circa. *Tibull.* 1. 3. 87. Ac circa gravibus pensis affixa puella Paulatim somno fessa remittit opus. *Ovid.* 3. *Met.* 411. Gramen erat circa. *Curt.* 4. 12. 20. Caligo, quæ circa humidi effuderat montes. *Cels.* 5. 28. n. 3. Circa, qua tumor ex inflammatione est, imponentia cataplasmata. *Plin.* 26. *Hist. nat.* 1. 1. (1). Anbl, quam Romæ circaque. *Quintil.* 12. *proæm.* 2. Multos circa velut iisdem se ventis credere ausos habebamus. *Tac.* 2. *Ann.* 11. Suffosso equo labitur, ac multo nobilium circa. — b) Speciatim ponitur de locis aut personis, quæ circumdantur, sed in formulis tantum qui circa sunt, erant etc., quod circa est etc. *Yepos Eumen.* 10. in fin. Sed non passi sunt ii, qui circa erant. h. e. ejus amici ac ministri, *οἱ περὶ αὐτοῦ*. *Liv.* 1. 4. Et montibus, qui circa erant. Adde *eumd.* 34. 29. *Id.* 1. 41. Tarquinium moribundum cum qui circa erant exceperant. Adde *eumd.* 22. 30. *Id.* 1. 17. Multarum circa civitatum irritatis animis. Adde *eumd.* 9. 11., 21. 7., 23. 40. et alibi sæpe. *Virg.* 7. *Ær.* 535. Corpora multa virum circa seniorque Galæus. *Seneca.* 2. *Controu.* 11. Illi, qui circa erant sodales. *Plin.* 24. *Hist. nat.* 9. 42. (69). Corinthi et quæ circa est regio. *Id.* 3. *ibid.* 17. 21. (124). Oroborum stirpis esse Comum atque Bergomum et Licini forum aliquot circa populos, auctor est *Cato*. *Quintil.* 10. 7. 16. Omnia, quæ sunt in ea via circaque, Intuemur. — c) Aliquando conjungitur cum *undique*, *omnis*, *omnia* etc. *Liv.* 23. 19. Parre ex agtis circa undique connecto. Adde *eumd.* 42.

56. *Id.* 31. 38. Exhausto circa omni agro. *Id.* 9. 23. Nam et circa omnia defecerunt. Adde *eumd.* 21. 11. et 24. 3. *Val. Flacc.* 8. 2. Colchida circa omnes pariter furieque minæque Patris habent. *Quintil.* 9. 2. 25. Omnia circa fere recta sunt.

B) Circa est etiam præpositio Accusativum regens; et fere semper Accusativum præponitur; namque bis tantum occurrit Pronomini relat. postposita apud *Cic.* 6. *Verr.* 48. 107. et *Ovid.* 3. *Met.* 668., et semel apud *Virg.* 3. *G.* 146. inter duo nomina interposita, quæ loca *V.* infra sub I. a. Significat autem idem fere quod circum (It. intorno, attorno; Fr. autour de; Hisp. al rededor; Germ. herum, umher; Angl. about, around).

1.) Proprie occurrit de loco, et — a) Jungitur Verbis quietem seu statum significativis, et respondet Adverbio Interrog. ubinam? *Cic.* 6. *Verr.* 48. 107. Quam circa lacus lucique sunt plurimi. *Id.* 1. *leg. Agr.* 7. 22. Cum Rullus atque ii, quos timentis, Capuani et urbes circa Capuam occuparint. *Id.* 3. *Verr.* 48. 126. (*Ajebat*) multa (opus esse) canibus suis, quos circa se habebat. *Cæs.* 3. *B. C.* 31. Detrimētis quibusdam circa montem Amanum acceptis. *Liv.* 21. 62. Romæ aut circa urbem multa eā hieme prodigia facta. Adde *eumd.* 36. 14. et 39. 25. *Id.* 29. 1. Trecentos juvenes inermes circa se habebat. Adde *eumd.* 32. 32. *Id.* 24. 23. Circa omnia sana deum supplicaverunt. *Virg.* 3. *G.* 146. Est lucus Silari circa illicibusque virentem Plurimus Alburnum volitans, cui nomen asilo. Adde *eumd.* 4. *ibid.* 75. *Horat.* 1. *Od.* 18. 1. nullam, Vire, sacra Vite prius severis arboreis Circa mite solum liboris. Adde *eumd.* 2. *ibid.* 5. 5. *Id.* 1. *ibid.* 3. 10. Illi robur et æs triplex Circa pectus erat. Adde *eumd.* 1. *ibid.* 25. 15. et 2. *Sat.* 6. 31. *Ovid.* 3. *Met.* 668. quem circa tigres jacent. *Cels.* 5. 28. n. 2. Id vitium fuit maxime in superioribus partibus, circa faciem, aures, labra. Adde *eumd.* 2. 8. *Id.* 8. 10. Circa poplitum. *Curt.* 3. 1. 17. Circa regem erat et Plurimum turba et Macedonum. Adde *eumd.* 4. 10. 25. et 4. 15. 26. *Id.* 5. 1. 13. circa Armeniam montes. *Id.* 4. 9. 1. circa Mesopotamiam. *Seneca* 1. *Controv.* 2. Humana visio est circa me species eminare. *Id.* 5. *Quæst. nat.* 3. Circa flumina et lacus frequens nebula est. *Fellej.* 1. 2. 5. Orestis liberi sedem cepere circa Lesbium insulam. *Quintil.* 6. 3. 37. Tabernæ erant circa forum. *Id.* 4. 3. 5. circa finem (libri). *Lucan.* 2. 557. circa præcordia. *Martial.* 12. 84. circa balnea. *Plin.* 19. *Hist. nat.* 3. 16. (46). Quod circa Syriam nascitur. *Id.* 12. *ibid.* 5. 11. (23). Circa Acesinem maxime amnem. *Sueton.* *Claud.* 36. Quodam cum ferro circa sacrificantem se deprehensio. *Id.* *Ner.* 38. Horrea circa domum auream. *Id.* *Domit.* 9. Omnes circa se largissime prosecutus. *h. e.* qui ei inserviebant, vel quorum familiaritate utebatur. Eadem ratione locutus est *Id.* *Cæs.* 27.: cf. etiam *Plin.* *Paneg.* 83. Sic Græci dicunt οὐ περὶ τὸν. — b) Jungitur etiam Verbis motum significativis, et respondet Adverbio Interrog. quo? *Nepos Alcib.* 10. Ligna contulerunt circa casam eam, in qua quiescebat. *Id.* *Ages.* 5. Post hoc prælium collatum est omne bellum circa Corinthum. *Liv.* 28. 26. Custodes circa omnes portas misit. *Id.* 1. 9. Tum ex consilio patrum Romulus legatos circa vicinas gentes misit. Adde *eumd.* 4. 23., 31. 3. et 42. 51. *Id.* 26. 13. Circa domos eorum locutur se minabantur. *Id.* 39. 18. Circa fora proficisci. *Id.* 25. 9. Circa vias discurrere. *Propert.* 4. 6. 6. Terque forum circa lævus orbis eat. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 37. (123). Discipulos circa urbes dimittere. *Sueton.* *Ner.* 28. Circa conventus mercatusque Græciæ, circa Sigillaria comitari aliquem.

11.) Improprie. ¶ 1. Dicitur de tempore, et significat circiter, hoc est paullo ante vel paullo post illud tempus, de quo sermo est. — a) Cum Nominibus tempus significativis. *Liv.* 42. 57. Postero die circa eandem horam copias admovit. *Horat.* 4. *Od.* 1. 6. Circa lustra decem. *Cels.* 2. 6. Circa septimum diem, circa quartum decimum diem. *Curt.* 5. 3. 7. Circa lucis ortum. *Colum.* 5. *R. R.* 6. 19. Circa vernal æquinoctium. *Id.* *ibid.* 12. 8. Circa Kal. et idus Octobr. Adde *Plin.* 1. *Ep.* 7. *Fellej.* 2. 92. Circa ea tempora. *Id.* 2. 93. 1. Circa Murenæ Capionisque conjurationis tempus. *Plin.* 33. *Hist. nat.* 12. 55. (156). Circa Magni Pompeii ætatem. *Id.* 11. *ibid.* 37. 73. (189). Circa mortem. *Quintil.* 11. 3. 143. Circa tempora illa Adde *eumd.* 12. 10. 4. *Sueton.* *Oct.* 11. Circa luceni expergefactus. *Id.* *Claud.*

7. Circa initia imperii. — b) Cum Nominibus propriis. *Seneca* 1. *Controv. præfat.* Circa Ciceronem. *h. e.* circa Ciceronis ætatem. *Fellej.* 1. 17. 1. Circa Anium. *Quintil.* 2. 4. 41. Circa Demetrium Phalærea. ¶ 2. Item de numero, et significat circiter. *Liv.* 45. 34. Ea fuere oppida circa septuaginta. *Id.* 27. 42. Circa quingentos. at hic locus varie legitur. *Cels.* 7. 15. Per insequentes dies circa singulas heminas aquæ emittendum. *Id.* 4. 19. circa aelibrum. *Curt.* 4. 6. 30. circa decem millia. *Petron.* *Satyr.* 97. circa sedecim. ¶ 3. Translate præpositio circa significat circum, intra quem aliquid movetur vel fit, seu personam aut rem, quam circum aliquid evenit, agitur etc.: ad rem *Horat.* 2. *Od.* 5. 5. Circa virentes est animus tuæ Campos juvenæ. Itaque circa ponitur pro de, in, super, et aliquando pro erga; et jungitur tum Verbis, tum Adjectivis et Substantivis; atque apud argentei ævi scriptores quamdam locutionem servat. *Seneca* 7. *Benef.* 28.; *Val. Max.* 6. 8. 7. et *Sueton.* *Ner.* 23. Occupatus circa aliquid. *Cf. Ulp. Dig.* 4. 9. Circa principem occupatum esse. *h. e.* principi in aliquo ministerio inservire. *Sueton.* *Gramm.* 18. Versari circa scenam. *Quintil.* 2. 15. 15. Versari circa civiles res. *Sueton.* *Ner.* 11. Circa acholas et auditoria professorum assiduus. *Seneca* 3. *Ira* 32. Circa pecuniam plurimum vociferationis est. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 16. 19. (48). Varia circa aliquid opinio. *Id.* 18. *ibid.* 1. 1. (5). Sermo circa aliquid. *Id.* 29. *ibid.* 1. 5. (11). Circa ægros concertationes. *Tac.* 16. *Ann.* 8. Circa scelera distentus. *Sueton.* *Tib.* 69. Circa deos ac religiones negligentior. *Id.* *Claud.* 22. Circa caerimonias correxit quædam. *Plin.* 3. *Ep.* 9. Circa Classicum brevis et expeditus labor. *Tac.* 11. *Ann.* 2. Publica circa bonas artes socordia. *Id.* 1. *Hist.* 13. Circa consilium eligendi successoris in duas factiones scindebantur. *Id.* *dial. de orat.* 3. Omne tempus circa tragedias consumitur. *Quintil.* 4. 9. 1. Circa occultandam eloquentiam simulatio. *Id.* 8. *proæm.* 5. Repugnare circa aliquid. *Id.* 8. 6. 1. Pugna circa aliquem. *Id.* 6. *proæm.* Illum alienatæ mentis errorem circa solas litteras habuit. *Id.* 3. 11. 5. Circa verba dissensio. *Id.* 4. 5. 21. Circa jus attentior. *Id.* 1. 5. 34. Circa aliquid disputare. *Justin.* 14. 1. Ut, quomodo circa se animati essent, cognosceret. *h. e.* erga se. Sic Scævola *Dig.* 31. 90. a. *med.* Si doceret eo animo circa patronum, cum testamentum faceret, esse cæpisse, ut etc. *Inscript.* apud *Murat.* 525. 1. et correctior apud *De Vita Antiq. Benev.* p. 25. 9. CIRCA OMNES CIVES LIBERALISSIMVS. *Alia* apud *Gruter.* 70. 8. OB INSIGNEM CIRCA SE NYMINS BVS EFFECTVM. *Ambros.* 1. *de Abrah.* 6. ad *med.* Ne deserendo eos, nec admonendo, minus plus videretur circa filiarum maritos.

CIRCÆA, æ, f. i. *κίρκαια*, herba trychlo sativo similis flore nigro, parvo semine, ut nulli, nascente in quibusdam corniculis, radice semipedali triplici ferne, aut quadruplici, alba, odorata, gustus calidi nascitur in apricis saxis. *Plin.* 27. *Hist. nat.* 8. 38. (60). *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 342.) hanc exhibet synonymiis: *Κίρκαια*, οὐ δὲ διρκαια καλοῦσιν: Dioscor. 3. 134. et *Circæa* *Plin.* loc. cit. sunt *Circæa*... solanifolia C. Baul. *Pin.* 168, *Circæa lutetiana* L. *Spec. plant.* 12.

CIRCÆUM, i, n. 2. *κίρκαιον*, herba eadem, quæ mandragoras *Plin.* 25. *Hist. nat.* 13. 94. (147). De synonymia *V. MANDRAGORAS*.

CIRCÆUS, a, um, adject. *Κίρκαιος*, ad Circem pertinet, de qua *V. ONOM.* — Hinc generatim sumitur etiam pro magico, venefico: ad rem *Cic. divin.* in *L. Cæc.* 17. 57. Sed repente ex homine, tanquam aliquo Circæo poculo, factus est Verres. *Cf. Salvirian.* 5. *Gubernat.* *Dei* 9. Isti omnes, qui intra fundos divitum recipiuntur, quasi Circæi poculi transfiguratione mutantur. *Et mox.* Nam quæ esse constat ingenios, vertuntur in servos. *Propert.* 2. 1. 55. Sed mihi Circæo pereundum gramine. *h. e.* herbis veneficis.

CIRCĀNEA dicitur avis, quæ volando circuitum facit. *Paul. Diac.* p. 43. 1. *Müll.*, ubi alii leg. *circenda*.

CIRCĀTOR. *V. CIRCITOR.*

CIRCELLIO, ðnis, m. 3. (num a *circulus*, *circulator*, *circellus*?) dicitur monachus qui per diversas vagatur cellas. *Augustin.* in *Psalm.* 132. Quid sibi vult mane nomen circellionum? *V. CIRCUMCELLIO*, a qua voce per synopen factum videtur *circellio*; et cf. *A. Mai* in *Class. Auct.* T. 8. p. 138.

CIRCELLUS, i, m. 2. *deminut.* a *circus*. *Apic.* 2. 5. Circelli isicili. *h. e.* farcinia in circuli formam et rotunditatem efflata: cujusmodi fuisse videntur *lucanica*, quibus pulles coronabant, ut est apud *Martial.* 13. 35. Quidam leg. *circillus*. *Vet. Scholiast.* ad *Juvenal.* 6. 379. Fibulam dicit circellus, quos tragædi sive comædi in penem habent, ut colunt non faciant, ne vocem perdant.

CIRCEŒ, ðnis, n. 3. idem ac *circes*, *itis*, *circulus*. *Vet. Epigr.* in *Anthol. Lat.* *Burm.* l. 4. *epigr.* 274. Ille ego, qui vixi bis deno circine solis. Sed ex *Fabrett.* p. 191. n. 443., qui legit *circile*, videtur legendum *circite*.

CIRCENSIS, e, adject. ¶ 1. Circensis est pertinet ad Circum Maximum. *Circenses ludi* et absolute *Circenses*, *ium*, sunt omnes ludi solennes, qui Romæ in Circo edebantur, ut quadrigarum, equorum, itemque hominum cursus, ferarum venatus, vel pugna cum damnatis reis, lucta, pugilatus etc. *Cic.* 6. *Verr.* 15. 33. Ludibus Circensibus. *h. e.* die ludorum Circensium. Adde *Varron.* apud *Gell.* 3. 10.; *Liv.* 44. 18.; et *Sueton.* *Ner.* 7. *Liv.* 44. 9. Circense ludicrum. *Sueton.* *Cæs.* 76. Circensis pompa. *h. e.* transvectio imaginum deorum, quæ initio Circensium ludorum fiebat. — Dicuntur etiam *Circenses*, *ium*, absolute. *Sueton.* *Cal.* 18. Edere Circenses. *Id.* *Claud.* 21. committere. Adde *eumd.* *Cæs.* 39. et *Aug.* 45. — Circenses ludos ludentem describit *Cassiod.* 3. *Variar.* 51. *Juvenal.* 10. 80. duas tantum res anxius (*populus R.*) optat Panem et Circenses. Hinc *Fronto princ. hist.* p. 323. Qui (*L. Verrus*) sciet populum Romanum duabus præcipue rebus, annona et spectaculis, teneri. — Quod *Circenses plebejos* memorat *Plin.* 8. *Hist. nat.* 42. 65. (161). et *Sueton.* *Tib.* 26., apparet, fuisse et patricios, scilicet hos ab consulibus, ædilibus curulibus, et imperatoribus celebrari solitos in Circo maximo variis de causis et variis anni temporibus: illos ab ædilibus pleb. in Circo Flaminio stato die, *h. e.* a. d. XIII. cal. Novemb. Institutos pro libertate plebis, exactis regibus; aut pro ejus reconciliatione cum patribus post secessionem in Aventinum, ut docet. *Pseudo-Ascon.* in *Cic.* 2. *Verr.* 10. 31. p. 143. *Bait.* Meminit horum *Cic. ibid.* et *Liv.* 23. 30.; 27. 6., 21. et 36., 28. 10. et 29. in *fin.* et alibi. — Aliquando hi ludi extra Circum facti sunt, Circenses nihilominus appellati. Colligitur id et *Sueton.* *Aug.* 45. et *Claud.* 21. — Quidam tradiderunt, *Circenses* dictos esse non a Circo, sed a *circum* et *ensis*, quia olim ederentur in ripa fluminis, ab altero latere positus gladiis, ita ut ab utraque parte præsens esset ignaviae periculum. Ita *Servius* ad *Virg.* 3. *G.* 18., *Isid.* 18. *Orig.* 27. et alii. Sed hoc vanum esse merito censet *Foss.* in *Etymol.* in voce *Circus*: quemadmodum et illud, quod ab eod. *Isid.* *ibid.* 28. et *Tertull.* *Spectac.* 8. traditur *Circum* et *Circenses* a Circe dictos esse, quod ea primam bujusmodi ludos Soli patri instituerit. ¶ 2. *Circense tomentum* fiebat ex palustrium arundinum paniculis et farctis, quibus pauperiores pro culcita utebantur. *Martial.* 14. 160. Tomentum concisa palus Circense vocatur. Fortasse autem ideo Circense dictum est, inquit *Turneb.* l. 9. c. 24., quia initio Circensibus spectaculis sibi subternere solebant. *Domitius* putat ita denominatum esse a paludibus, quæ circa Circeos erant, quod ibi iugens arundinum vis, tomenti bujus ferax inveniretur. Meminit etiam *Seneca Vita Beata* 25.

CIRCES, ðtis, m. 3. Ratione habita *etym.* est vox composita a *circum* et *ire*, quo modo *ales* ab *ala* et *ire*, *eques* ab *equus* et *ire*, *pedes* a *pes* et *ire*, *comes* a *cum* et *ire*: ac propterea ¶ 1. Circes est qui in circuitum it seu movetur atque adeo linea circularis, circulus. *Varro* 6. *L. L.* 8. *Müll.* Tempus a bruma ad brumam dum sol redit, vocatur annus, quod ut parvi circuli anuli, sic magni dicebantur circites ani, unde annus. *Scalig.*, *Popina* et *Scioppius* hanc vocem a *Varrone* injuria expunxerant. *Sidon. Carm.* 22. 222. Umbrat multicaus spatiosus circite fornix. *Id.* *carm.* 15. 15. tegit extima limbi Circite palla pedes. *Al. leg.* limo circite; *h. e.* obliquo circuitu. ¶ 2. Usurpatur et de stadio Circi, et idem significat ac circuitum. *Sidon.* *carm.* 23. 381. Quinto circite, non valens sequentum Pondus ferre prior, re-torqueat axem. Et generatim *Claud. Mar. Victor de Genesi* 1. 60. sequæ æquore sæpto Nixa (*lux*) superfudit rebus, quæ circite vasto Contigit. æthereum deducto hinc nomine, cælum.

CIRCEUM, i, n. 2. videtur esse a *circum*, significat enim murum, maceriam, sepem, seu quicquid circumdando munit. *Tab. alim. Bæb. col. 2. l. 11.* RVNDI TREBELLIANUS ET AELIANVS CYM CIRCEIS. *V. Hæzen p. 97. et Garrucci p. 16.*

CIRCILLUS, *V. CIRCELLUS*.

CIRCINATIO, ōnis, f. 3. actus circinaudi, descriptio circuli circino facta: item ipse circulus sic descriptus. *Vitruv. 9. 7. 2. Schneid.* Circinationem circuli describere. et *ibid.* §. 4. Circinationis totius sumenda est pars quintadecima. *Id.* 3. 5. 6. *Schneid.* Ducere rotundam circinationem. *Id.* 1. 6. 6. Linea circinatio. Adde *eum.* 9. 1. *Schneid.*, ubi non semel circinationem appellat circulum seu orbem, quem planities cursu suo dimittuntur; et 10. 5. 2. *Schneid.*, ubi circinatio molarum est eorum circuitus et gyrus, cum in motu versantur. *Id.* 5. 6. 7. et 8. sæpe mentionem facit circinationis, qua voce orchestra circuitus videtur designari in theatro Græco et Latino.

CIRCINATUS, a, um. *V. voc. seq.*

CIRCINO, as, avi, atum, are, a. 1. Part. *Circinatus* I. — Circino est in orbem ducto, la rotunditatem deformato, circino describo (*It. tirare in londo; Fr. arrondir, former en cercle; Hsp. redondear; Germ. zirkeln, zirkelrund machen; Angl. to make a circle, make round*).

1.) Proprie. *Manil. 1. 710.* Utque suos arcus per nebula circinat Iris. *Plin. 17. Hist. nat. 12. 17. (88).* Arbores, quæ in orbem ramos circinant. *Id.* 16. *ibid.* 38. 73. (185). Cetera mensurarum genera, fissis arboribus, circinantur in pulsam. — Hinc Part. *circinatus, a, um*, in orbem circino deformatus. *Plin. 11. Hist. nat. 24. 27. (81).* Circinatus orbis. *Id.* 16. *ibid.* 24. 38. (90). folia. *Id.* 16. *ibid.* 23. 35. (86). Folia circinata rotunditatis. *Id.* 18. *ibid.* 34. 77. (332). Circinatum tympanum.

11.) Figurata. *Ovid. 2. Met. 721. de Mercurio volante.* et eadem circinat auras. *h. e.* in gyrum fertur, velut si circulum in aere circino describat.

CIRCINUS, i, m. 2. *κίρινον*, instrumentum, quo circuli designantur (*It. compasso, seste, sesta; Fr. et Hsp. compas; Germ. d. Zirkel, als Instrument; Angl. a pair of compasses*).

1.) Proprie. *Cæs. 1. B. G. 38.* Flumen Dubis, ut circino circumductum, pæne totum oppidum cingit. *Vitruv. 9. 7. 2. Schneid.* Circino spatia dimetiri. *Id.* *ibid.* Diducere circino. *Id.* 10. 4. 1. Ad circinum fabricatus. *Plin. 2. Hist. nat. 15. 13. (63).* Ratio circini. — Circini inventorem fuisse Dædalum narrat his verbis *Ovid. 8. Met. 247.* Primus et ex uno duu ferrea brachia nodo Yinxit, ut aequali spatio distantibus illis, Altera pars staret, pars altera duceret orbem.

11.) Translate est idem ac circulus. *Alcin. 4. 586.* Integer emensum vertebat circinus anuum, Quo felix claustrum spirantia cuncta tenebat.

CIRCITELLUS vel *V. CESTICILLUS*.

CIRCITILLUS.

CIRCITER, adverb. Ratione habita etymii, juxta *Forcellinum* hoc adverbium alteri *circa* cognatum est, unde et productum est; juxta recentiores vero compositum est ex *circum* et *ire*, *itum* (cf. *ales, eques, pedes, miles etc.*), ita ut initio saltem significaret circuitionem alicujus rei circum aliam. Raro tamen occurrit more adverbii; sæpius præpositionis more usurpatur atque Accusativo casui jungitur, et significat *circa*, prope, ferme (*It. intorno, circa, in circa; Fr. environ, vers, à peu pres; Hsp. cast. acerca, cerca; Germ. ringsum, herum um etwas, ohngefahr; Angl. about, near, somewhere about*).

1.) Proprie de loco dicitur, et occurrit — a) Absolute, seu more adverbii. *Cassius Hemina* apud *Plin. 13. Hist. nat. 13. 27. (86).* Lapis quadratus circiter. *h. e.* quadratus per circuitum, sive in cubum quadratum formatus. — b) Cum Accusativo, more præpositionis. *Plaut. Cist. 4. 2. 8.* Loca hæc circiter excludit mihi (*cista*).

11.) Impropræ. 1. Transfertur ad tempus: et usurpatur — a) Absolute, seu more adverbii. *Plaut. Mil. glor. 2. 3. 79.* Nam illic noster est forsasse circiter triennium. *Id. Most. 3. 1. 52.* Circiter meridiem. *Cæs. 1. B. G. 23.* Hora diei circiter quarta. *Id. 2. ibid.* 2. Dicitur circiter quaterdecim. *Varro 3. R. R. 10. 6.* Polli circiter duobus mensibus sunt pingues. *Id.* apud *Non. p. 151. 8. Merc.* Noctis circiter meridiem. *Sulpicius* apud *Cic. 4. Fam. 12. 1.* Circiter ho-

ra decima noctis. — b) Cum Accusativo more præpositionis. *Cic. 3. Fam. 5.* Circiter Idus Sextil. puta me ad Iconium fore. *Id. 2. Att. 4. 6.* Nos circiter Kalendas aut in Formidum erimus, aut in Pompejano. Adde *Sall. Cat. 17.* Rursus *Cic. 14. Fam. 5. in fin.* Circiter Idus Novembres. Adde *eum.* 2. *Att. 17. 1. Cæs. 1. B. G. 50.* Circiter meridiem exercitum reduxit. *Auct. B. Afr. 89.* Circiter noctem. *Varro 2. R. R. 11. 7.* Circiter messem hordeaceam. Adde *eum.* 3. *ibid.* 8. 3. *Horat. 1. Ep. 7. 47.* Octavam circiter horam. 2. Transfertur etiam ad numerum, semperque more adverbii usurpatur. *Nepos Att. 5.* Circiter centies HS accipere ex hereditate. *Id. ibid.* 7. Annos circiter sexaginta habere. *Id. Miltiad. 4.* Esse ab oppido circiter millia passuum decem. *Cæs. 2. B. G. 32.* Circiter parte tertia castris. *Id. 1. ibid.* 25. Passuum millibus circiter XV. *Id. ibid.* 15. Dies circiter quaterdecim iter fecerunt. Adde *eum.* *ibid.* 25. 40. et 53. *Id. ibid.* 26. Circiter millia hominum. Adde *eum.* 1. *ibid.* 27. et 31., et 3. *ibid.* 14. *Varro 5. L. L. 36.* Müll. Circiter quingentæ species. *Sall. Cat. 56.* Circiter pars quarta. *Id. Jug. 105.* Circiter duum millium intervallo. *Liv. 28. 1.* Decem circiter millia ab hoste abesse. Adde *eum.* alibi sæpe.

CIRCITES vel circilis vel rectius cercitis, is, f. 3. oleæ genus quod enumeratur a *Colum. 5. R. R. 8. 3.* inter varia ejus arboris genera. Est autem illa ipsa, quæ et *ibid.* paullo post, et a *Plin. 15. Hist. nat. 1. 2. (4).* et *Virg. 2. G. 86.* appellatur radius: a Græco *κίρις*, quod tum radium texturum, tum eamdem significat pinus, seu alni, vel potius speciem quamdam alni stipite oblongo, terete et in acutum radilii instar desinente. Ob eandem enim causam olea quoque radius dicta est. Quare rectius *cercitis* scriberetur, tametsi *circites* passim habetur etiam in antiquis libris.

CIRCITOR vel circitor vel circumitor, ōris, m. 2. *Circitor* penultima producta, tamquam synæresis fiat a *circitor*, occurrit in *Inscript.* apud *Murat.*, quæ inferius affertur sub 2. c. — *Circumitor* habetur apud *Petron. fragm. Tragur. 53.* *Burm.* — *Circitor* generatim est qui circumit. 1. Speciatim circitor appellatur, qui circumfert merces vendibiles. *Ulp. Dig. 14. 3. 5. §. 4.* Sed etiam eos institutores dicendos placuit, quibus vestiarii, vel linthearii dant vestem circumferendam et distrahendam, quos vulgo circitores appellamus. *Al. leg. circitores.* 2. Item qui locum aliquem circuit et custodit. — a) Generatim. *Auct. Priap. 16. 1.* Quid mecum tibi, circitor molestus? Ad me quid prohibes venire furem? *h. e.* qui hortum circens et custodis. *V. STATOR.* — b) Speciatim ita dicti sunt servi in familia magistratum aqueductibus præpositorum, quorum officium erat circuire aqueductus, et si quid videri, aut fraudis accidisset, renunciare, ut remedium offerri posset. *Frontin. Aquæd. 117.* Utraque familia in aliquot minorum species deducitur, villicos, castellarios, circitores, silvarios etc. Adde *Petron. Satyr. loc. cit. et Inscript. apud Orell. 2900. et 3204.* — c) Item in militia circitores fuerunt, qui vigilas circubant. *Veget. 3. Milit. 8. a med.* Idoneos tribuni et probatissimos eligunt, qui vigilas circumeant, et renuncient, si qua emergerit culpa: quos circitores appellabant. Nunc militia factus est gradus, et circitores vocantur. (*Steuech. monel*, in quadam exemplari legi *circitores*). Adde *Cod. Theod. 6. 27. 3. Inp. Leon. Cod. 12. 20. 3. et Hieronym. Ep. 61. ad Pammach. n. 7. Inscript. apud Murat. 540.* 2. *CIRCITOR* MORIOR, PRÆMIA PARVA, SENEX. — Legitur etiam *circitor* in *Inscript.* apud *Reines. cl. 20. n. 424.*, sed utrum ad militares, an institutores pertineat, incertum. At in *Marm. Taurinens. T. 2. p. 103.* imago est equitis chlamydati et hastam ad terram versus ferentis; sub eadem vero legitur: D. M. AVR. MARCIANI CIRCITORIS, QUI VIXIT etc.

CIRCITORIUS, a, um, adject. ad circitorem pertinens. *Imp. Constantin. Cod. Theod. 7. 22. 2. §. 2.* Dignitas circitoria. *h. e.* circitoris gradus in militia.

CIRCITUS, i, m. 2. ventus peculiaris Gallis Narbonensis ceterorum clarissimus, nec ulli violentia inferior, Ostiam plerumque recta Ligustico mari perferens: Idem non modo in reliquis partibus eam ignotus, sed ne Viennam quidem ejusdem provincie urbem attingens, paucis ante millibus jugi medicolæ cursu tantus ille ventorum coercetur. Hæc *Plin. 2. Hist. nat. 47. 46. (121)*, cui similia habent *Seneca 5. Quæst. nat. 17. et Phavorin. apud Gell. 2. 22.*

et seq., qui addit ita dictum sibi videri a turbine et vertigine, qua fertur; nempe a *circum*: quod et *Novius* docet: 1. 251. *edit. veter.* Alii tamen Gallicam vocem putant. Neutrum probat *Salmas.* in *Exercit. Plin.* quod *Cercius* a *Calone* dictum sit, teste *Gell. loc. cit.*, et a Græcis *Κερκίας*: itaque esse Siculam vocem, auctore *Theophrasto de ventis*: ex quo etiam fieri, ut non sit Gallis Narbonensis proprius, sed unus ex principalibus, et toti terræ communis. *V. ibi plura p. 1358. et Isaac. Vossium ad Melam 2. 5.* *Salmasii* opiniones refutantur. *Sueton. Claud. 17.* Cum ab Ostia navigaret, vehementi Circio his pæne demersus est, prope Liguriam, juxtaque Stæchados insulas. — Tanto impetu spirare solet, ut ædificia quasset, et lecta aliquando auferat: Ideoque Augustus templum illi, cum in Gallia moraretur, et vovit et fecit. *Seneca loc. cit. et Plin. 17. Hist. nat. 2. 2. (21).* — Spirat inter Argensem et Thraciam, ut est apud *Vitruv. 1. 6. 10. Schneid.* hoc est inter occidentem æstivum et septentrionem, diciturque a Gallis nord-ouest - nord, ab Italis maestro tramontana. *V. THURASIAS.*

CIRCO, as, avi, atum, are, a. 1. circumco. Legitur in *Vett. Glassis*, et apud *Propert. 4. 9. 35.* Fontis egens erro, circoco sonantia lymphis. *et Tibull. 1. 3. 77.* Tantalus est illic, et circi stagna. Ita enim *Scalig.* et ex eo *Broucksius*, qui ejus usum confirmat auctoritate *Servii* ad *Virg. 10. Æn. 885.* In lavam partem ideo circabat, ut etc., et *Ammanii*, qui 31. 2. verbo *circumcirco*, as, usus est. At rectius apud *Propert.* alii *circuque*, apud *Tibull. circum*, apud *Servium* alii *circumibat* legunt: nec *Ammanii* locus suspicione caret. *Laevius* apud *Priscian. 7. p. 739.* *Pulsch.* Circa nunc Laertie; vela parva ice thacum.

CIRCOS, i, m. 2. *κίρκος*, gemma est colore simili accipitri. *Plin. 37. Hist. nat. 10. 56. (153).* Ceritis ceræ similis est, circos accipitri. Ita *Harduin.* Alii leg. *circos pyris*. — *NB.* Item genus accipitris apud *Plin. 10. Hist. nat. 8. 9. (21)*, ubi tamen *Harduin.* contendit, *ægithum*, non *circos* legendum; quam lectionem retinuit et *Sillig.*

CIRCŪO, is, ivi vel ii, itum, ire. *V. CIRCUMEO.*

CIRCŪITIO vel circumitio, ōnis, f. 3. Da forma *Circumitio* Vide *CIRCUMEO* sub init. — Circutio 1.) Proprie. 1. Abstracte est actus circumcumbendi, circuitus. *Liv. 3. 6. in fin.* Munus vigiliarum senatores per se ipsi obibat: circumitio ac cura ædilium plebis erat. *Virg. 2. 10. 1. Schneid.* Appenit montis jugum pertingit circuitionibus contra fretum. *Id. 4. 4. 3.* Major visus circutio. *Ammanii 24. 2.* Munimentum Ruminis circuitione vallatum, *Cod. 11. 41. 1.* Circutio temporis. 2. Concreto, uti ajunt, sensu est locus, per quem circuiti potest. *Vitruv. 1. 5. 2. Schneid.* Collocanda oppida sunt non quadrata nec procurrenibus angulis, sed circuitionibus, ut hostis ex pluribus locis conspiciatur. *Id. 6. 3. 1.* Duo trilelia cum circuitionibus. *Id. 10. 13. 1.* Cum habent singula tabulata circutio nem cubitorum ternum.

11.) Translate *circutio* verborum est, cum plurius verbis aliquid explicatur, quod paucioribus poterat: Græce *κατὰφρασις*, ut patet ex *Cic. 4. Herenn. 32. 43.* Circutio est oratio rem simplicem assumptam circumscribens elocutione. *Ter. Andr. 1. 2. 31.* Ita aperte ipsam rem modo locutus, nil circuitione usus es. *Cic. 2. Divinat. 61. 127.* Quid opus est circuitione et aufractu? *Fronto de orat. 3.* Quid sibi voluit ambitus istius, et circuitiones? — Huc pertinet et illud *Cic. 2. Divinat. 17. 40.* Epicurus circuitione quadam deos tollit. *h. e.* oblique.

CIRCŪITOR, ōris, m. 3. qui circuit. Legitur in *fragm. Tragur. Petron. 53.* *Burm.* pro eo qui fundum circuit et custodit. Alii autem legunt *circumitor*, alii *circitor*. *V. CIRCITOR* 2. b.

CIRCŪITUS, a, um. *V. CIRCUMEO.*

CIRCŪITUS vel circumitus, as, m. 4. De forma *Circumitus* Vide *CIRCUMEO* sub init. — Circuitus 1.) Proprie. 1. Abstracte est circuitio, circumcumbendi actus. *Cic. 2. Nat. D. 19. 49.* Circuitus solis conversionem conficiunt annum. Adde *eum.* 6. de republ. 12. 12. et *Plin. 2. Hist. nat. 23. 21. (86).*

2. Rursus *Cic. Tim. 9.* Circuitus orbis. *Cæs. 7. B. G. 45.* Longo circuitu petero regiones. Adde *Liv. 4. 27. et Curt. 3. 11. 19.* Et *Virg. 3. Æn. 413.* Leva tibi tellus, et longo leva petantur. *Equora circuitu. Liv. 34. 28.* Brevis circuitus per montes. *Curt. 4. 16. 7.*

Majore et ob id tultiore circumitu Tigrim superare. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 5. 4. (11). et 2. *ibid.* 67. 67. (170). Circuitus mundi. *Seneca* *Ep.* 79. 1. Circuitus totius Siciliae. *Sueton.* *Aug.* 17. Circuitus Asiae Syriaeque. ¶ 2. Concreto, uti ajunt, sensu — a) Circuitus est paries sive maceriae, qua hortus, sive sepulcrum, sive ara clauditur: qui circuitus erat pedes duos et dimidium. *Varro* 5. *L. L.* 22. *Müll.* Ambitus iter, quod circumendo teritur, nam ambitus circumitus; ab eoque XII. Tabularum interpretes ambitum parietis circumitum esse describunt. *Cl. Paul.* *Diag.* p. 5. 4. *Müll.* *Inscript.* apud *Marin.* *Fratr.* *Arval.* p. 369. ISIDI EX VISY CIRCUMITUM DE SYA PECUNIA FACIENDUM CVRAVIT. Alia apud *Murat.* 314. 2. SEDI-LIA CIRCUMITVM REFECERAT IMPENSA SYA. *Inscript.* *Ficetina* inedit. L. S. L. TYRANNI L. F. VALENTIS IN FR. F. XXX. RET. I. X. CIRCUMITVS MACERIAE SESQV-PEDES. — b) Hinc dicitur etiam de quocumque loco, qui circumitur. *Cæs.* 7. *B. G.* 83. Quom (*collem*) propter magnitudinem circuitus, opere complecti non poterant. *Id.* 2. *ibid.* 29. Oppidum ex omnibus in circuitu partibus altissimas rupes habens. *Id.* 1. *ibid.* 41. Millium amplius quadraginta circuitu, locis aperitis exercitum ducere. *h. e.* circumendo millia passuum quadraginta. *Id.* 2. *ibid.* 30. Vallum pedum duodecim in circuitu XV. millium. *Id.* 3. *B. C.* 44. Circuitu quindecim millia passuum anplecti. Adde *Plin.* 4. *Hist. nat.* 12. 10. (51 et 55). *Rursus* *Cæs.* 3. *B. C.* 44. Sed illi operibus vincebant, quod et numero militum praestabant, et interiore spatio minorem circuitum habebant. *Id.* 1. *B. G.* 21. Qualis esset natura montis et qualis in circuitu adscensus, qui cognoscerent nūsit. *Virg.* 11. *Æn.* 767. jamque hos aditus, omnemque pererrat Undique circuitum. *Ovid.* 2. *Met.* 86. Sævaque circuitu curvantem brachia longo Scorpion. *Curt.* 6. 8. 24. Circuitu (*rupis*) triginta et duo stadia comprehendit. *Auct. de Ausp.* apud *Gell.* 13. 14. Pomarium est locus per totius Urbis circuitum pone muros, etc. *Quintil.* 1. 10. 42. Circuitus jugeri. *Sueton.* in *Vita Horatii.* Circuitus voluminis.

II.) Figurato. ¶ 1. Generatim. *Cels.* 3. 5. Tertianarum febrium certus est circuitus. *h. e.* quæ certis temporibus abeunt, et statim temporibus redeunt, periodice. *Id.* 3. 2. Interdum etiam longiore circuitu quædam (*febres*) redeunt: sed id raro evenit. *Scribon.* *Compos.* 95. Circuitibus febrium vezari. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 35. 54. (106). Circuitum mundi. *h. e.* ita vocat suam terrarum descriptionem, quam prioribus Historiæ naturalis libris exsequitur. ¶ 2. Translate de oratione. *Cic.* *Orat.* 61. 204. Circuitus ille orationis, quem Græci *περίεχον*, nos autem ambitum, tum circuitum, tum comprehensionem, aut continuationem, aut circumscriptionem dicimus. *Cl. Quintil.* 9. 4. 124. *Rursus* *Cic.* 3. *Orat.* 51. 198. Circuitum et quasi orbem verborum conficere. *Id.* *Orat.* 23. 78. Circuitus conglutinatione verborum. *Id.* 3. *Orat.* 49. 191. Circuitus verborum brevior, longior. *Quintil.* 9. 4. 60. Circuitus longior. *Id.* 11. 1. 6. decurrentes contexto nitore. ¶ 3. Item de agendi ratione. — a) Generatim. *Curt.* 9. 3. 14. Cur circumitu petis gloriam, quæ ad manus posita est? *Petron.* *Satyr.* 13. Negavi circuitu agendum, sed plane jure civili dimicandum. — b) Speciatim in locutione, circuitus habetur, cum (ut docet *Quintil.* 8. 6. 59.) pluribus verbis id quod uno aut paucioribus certe dici potest, explicatur: Græci et rhetores *περίεργον* vocant. *Quintil.* 5. 7. 16. Nec statim debet de eo, quod in iudicium venit, rogare, sed aliquo circuitu ad id pervenire. *Id.* 12. 10. 16. Circuitu aliquid enunciare. *Id.* 12. 40. 41. Circuitu res ostendere et translationibus. Adde *eumd.* 10. 1. 12. *Martial.* 11. 15. 8. Loqui aliquid per circuitus.

CIRCULARIS, e, adject. circulo similis, rotundus. *Capell.* 6. p. 190. Lineares ductus, circulares flexus. Adde *eumd.* 8. p. 274. *Cassiod.* de *arithmet.* a *med.* Circularis numerus est, qui dum multiplicatus fuerit, a se incipiens ad se convertitur, ut verbi gratia quinquies quini, vices quinquæ. *Id.* mox eundem numerum *circulatum* vocat.

CIRCULATIM, adverb. circulando.

I.) Proprie. *Cæd. Aurel.* 2. *Acut.* 29. Pectori circuitim ceratiora apponere. *Id.* 5. *Tard.* 1. post *med.* Erunt partes in passione constitutæ circuitum ambiendæ.

II.) Figurato est per hominum circulos. *Sueton.* *Cæs.* 84. in fin. In summo publico iuctu extrarum

gentium multitudo circuitim suo quæque more lamentata est.

CIRCULATIO, ōnis, f. 3. circulandi actus, ambitus. *Vitruv.* 9. 1. 8. *Schneid.* Mercurii stella ita pervolvitur, ut tercentesimo et sexagesimo die per signorum spatia currens perveniat ad id signum, ex quo priore circulatione cepit facere cursum.

CIRCULATOR, ōnis, m. 3. qui circuit. ¶ 1. Speciatim circulator dicitur qui merces de domo in domum vendit. *Asin.* *Pollio* apud *Cic.* 10. *Fam.* 32. 3. Circulator auctionum. *h. e.* qui omnes auctiones obit, qui in omnibus auctionibus præsto est, ut merces, quæ ibi forte viliori pretio venirent, coemeret, deinde cum lucro venditurus. ¶ 2. Item circulator est homo circumforaneus, qui congregata multitudine in foro, et per vicus varia medicamenta proponit, et præstigiis, saltationibus, cantu aliisque hujusmodi ludicris plebem detinet et oblectat, lucri causa; quique a Græcis *ἀγορῆς* appellatur. *Cels.* 5. 27. n. 3. Si colubra stupente (quod per quædam medicamenta circulatorum faciunt) in os digitum quis indidit. *Paul.* *Diag.* 47. 11. 11. Circulatores, qui serpentes circumferunt et proponunt. *Apul.* 1. *Met.* Circulatorem asperxi equestrem spatiam præcutam mucrone infesto devorasse. — Adde *Senec.* 6. *Benef.* 11. et *Ep.* 29., ubi circulatorum appellat circumforaneos, et vagos philosophos, qui philosophiam honestius neglexissent, quam vendunt. ¶ 3. Item speciatim circulator videtur esse, qui in circulo cum aliis conversandi causa sedet. *Sidon.* 1. *Ep.* 11. Pæonius exarsit, atque ad astantes circulatorum, Injuriae communis, inquit, jam reum inveni.

CIRCULATORIUS, a, um, adject. ad circulatorem spectans. *Quintil.* 2. 4. 45. Extemporalis garrulitas circulatoriae vere jactationis est. *Id.* 10. 1. 8. Nobis autem copia cum iudicio paranda est, vim orandi, non circulatoriam volubilitatem spectantibus. *Tertull.* *Apolog.* 23. Circulatoriae præstigiæ.

CIRCULATRIX, icis, f. 3. — a) Substantivorum more est mulier, quæ hac illac circumit et vagatur. *Priap.* 19. 1. Telethusa circulatorix. *h. e.* meretrix vaga: nam scorta plerumque domi, vel publico et certo loco quæstum faciebant. *Capell.* 4. p. 96. Circulatorix pellacissima. *Id.* *ibid.* p. 135. Circulatorix indecens. — b) Adjective est quod ad circulatorem pertinet. *Martial.* 10. 3. 2. Et sæda linguæ probra circulatoricis. *h. e.* linguæ hominis circumforanei.

CIRCULATUS, a, um. *V.* voc. seq.

CIRCULO, as, āvi, ātum, are, a. 1. Part. *Circulatus*. — Circulare est in circulum formare, in gyrum agere. *Apul.* *Mag.* Posses videri pro computationis gestu errasse: quos circulare debueris digitos, aperuisse. *Id.* *Florida.* 1. 9. Ipse ejus anuli et orbiculum circulerat, et palam clauserat. *Cæd. Aurel.* 1. *Tard.* 1. Circulatus gressus vertiginem ingerit ægotanti. *Et paulo post.* Circulatus ductus. Adde *Petron.* *fragm.* *Tragur.* 67. *Burmamn.*, ubi al. leg. *circum-latus*, alii *circulatum*. *Capell.* 8. p. 292. Luna quibusdam velut cornibus circulata. *h. e.* circumdata. *V.* et CIRCULARIS. *Id.* 4. p. 94. Crines tortuosi decentique inflexione crispati ita formam capitis circulant, ut etc. *Id.* 8. p. 279. Quem (*circulum antarcticum*) quibus sideribus circuletur, ego poteram memorare.

CIRCULOR, āris, ātus sum, ari, dep. 1. Part. *Circulans*. — Circulari est circulos facere, in circulum cogi homines colloquendi gratia. *Cic.* *Brut.* 54. 200. Videt oscitantem judicem, loquentem cum altero, nonnunquam etiam circulantem; mittentem ad horas etc. *Cæs.* 1. *B. C.* 64. Totis vero castris milites circulari, et dolere, bostem ex manibus dimitti. *Seneca* *Ep.* 52. Eligamus non eos, qui verba magna celeritate præcipitant, et communes locos volvunt, et in privato circulantur. *h. e.* qui circulatorum more, turbam circa se colligunt, quam adloquantur. Sic *Id.* *ibid.* 40. Sic itaque habet, istam vim dicendi rapidam atque abundantem aptiorem esse circulantem, quam agentem rem magnam ac seriam. — *Id.* *ibid.* 88. Appion grammaticus, qui sub C. Cæsare tota circulator est Græcia. *h. e.* circumendo vagatus est. Ita *Zips.* in optimo suo libro: alii rectius *circum-latus*, *h. e.* quasi manibus gestatus, et ut publica quadam pompa, ut *idem* *Zips.* exponit. — *Capell.* 8. p. 289. Venus Mercuriusque circa Solem laxiore ambitu circulantur.

CIRCULUS, i, m. 2. *Circulus* per syncopen apud *Virg.* 3. *G.* 166. laxos tenul de vimine circulos. — Circulus, diminutive a circus, est figura plana ex li-

nea in orbem ducta, rotundus ambitus, gyros, orbis (*It. cerchio, cerchietto, circolo; Fr. ligne circulaire, cercle; Hisp. circulo ó cerco; Germ. d. Kreis; Angl. a circle*).

I.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu — a) Dicitur de figura mathematica. *Cic.* 2. *Nat. D.* 18. 47. Cum duæ formæ præstantes sint, ex solidis globus, ex planis circulus aut orbis. Adde *Senec.* *Ep.* 12. et *Frontin.* *Agrim.* p. 34. *Boeth.* 2. *Arithm.* 30. Est circulus, positio quodam puncto et alio eminens de giro, illius puncti, qui eminus defixus est, æqualiter distans a primo puncto circumductio, et ad eundem locum reversio, unde moveri cæperat. Aliter *Id.* p. 187. Circulus est figura plana, quæ sub una linea continetur, ad quam ex uno puncto, qui intra ipsam est, omnes, quæ exeunt lineæ, æquæ sibi sunt. — b) In cælo circuli dicuntur zonæ seu orbes, quos astrologi constituunt ad certos cælorum fines describendos et siderum motus explicandos. *Cic.* 6. de *republ.* 15. Stellæ circulos suos orbesque conficiunt celeritate mirabili. Adde *Ovid.* 2. *Met.* 516.; *Manil.* 1. 564.; *Plin.* 2. *Hist. nat.* 15. 13. (63); et *Hygin.* 1. *Astron.* 6. et 4. *ibid.* 1. *Varro* 9. *L. L.* 24. *Müll.* Circulus æquinoctialis, solstitialis et septentrionalis. Adde *Plin.* 20. *Hist. nat.* 70. 70. (177). et seqq. *Vitruv.* 6. 1. 1. et 9. 8. 8. *Schneid.* Circulus significat. *h. e.* zodiacus. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 25. 23. (91). et 18. *ibid.* 28. 69. (280). Circulus lacteus. *h. e.* via lactea. *Id.* 2. *ibid.* 23. 21. (86). Circulus solaris. — c) In re geographica circuli vocantur, qui in cæli regione paralleli terram ambire putantur. *Plin.* 6. *Hist. nat.* 33. 39. (211). Terræ universæ in membra cæli digeruntur. Plura sunt autem segmenta mundi, quæ nostri circulos appellavere, Græci parallelos. ¶ 2. Latiori sensu — a) Generatim circulus dicitur quod circuli figuram quomodocumque præsefert. *Liv.* 36. 9. Circulus muri exterior. *Virg.* 5. *Æn.* 558. it pectore summo Flexilis obtorti per collum circulus auri. Adde *eumd.* 10. *ibid.* 138.; et *Cl. Tertull.* *Habit. mul.* 2. Circuli ex auro, quibus brachia arctantur. *h. e.* torques. *Cels.* 7. 25. appellat *circulum glandis*, quem anatomici nunc *glandis coronam* vocant. *Seneca* 1. *Quæst. nat.* 2. Circa solem visus varii coloris circulus. Adde *Sueton.* *Aug.* 95. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 10. 60. (166). Gemma pallida, ambiente circulo auri coloris. — In illo *Martial.* 14. 138. Nobiliss villosa tegant tibi lintea circum: Orbibus in nostris circulus esse potest; *Turneb.* L. 9. *Advers.* c. 24. circulum exponit rotundam maculam, quam nonnunquam in mensa relinquunt repositoria, parapsides, et alia vasa, quæ in ea reponi solent: et *Scaliger* rectius interpretatur ligneum orbiculum, quem super parapsides et lagenæ ponerentur. — b) Speciatim in artibus circulus dicitur quod rem aliquam cingendo, constringit ac colligat. *Plin.* 14. *Hist. nat.* 21. 27. (132). Vinum ligneis vasis condere circulis cingere. *Id.* 16. *ibid.* 18. 30. (75). Arbor circulis flexilis. *h. e.* ita flexilis, ut ex ea circuli fieri possint ad lignea vasa cingenda et constringenda. Adde *eumd.* 29. *ibid.* 4. 25. (80); *Sueton.* *Aug.* 30. et *Petron.* *Satyr.* 60.; et cf. locum *Virg.* 3. *G.* 166. allatum sub init. bujus vocis. — c) Item est genus edulii ex farina mixta caseo (vel alia couditura) et aqua macerata, atque in modum circuli formata: *Varro* 5. *L. L.* 106. *Müll.* Hinc *Popisc.* *Tacit.* 6. Dii avertant principes pueros, quos ad consulatus dandos dulcia et circuli et quæcumque voluptas puerilis invitet.

II.) Improperie significat cætum hominum in orbem collectorum. — a) Interdum ad audiendum aliquem. *Cic.* 3. ad *Q. fr.* 4. 1. Quid plura de iudicibus? Duo prætorii sederunt, Domitius Calvinus; is aperte absolvit, ut omnes viderent: et Cato; is, diruptis tabellis, de circulo se subdixit. Adde *Quintil.* 2. 12. 10. et 12. 10. 74. *Martial.* 10. 62. Coronari circulo majore. *h. e.* cingi majore cætu auditorum aut spectatorum. — b) Præcipue de hominum cætu colloquendi gratia collecto. *Cic.* 1. *Orat.* 34. 159. Quemcumque patremfamilias eripuissetis ex aliquo circulo. Adde *eumd.* 1. *ibid.* 38. 174., 5. *Fin.* 20. 56. et 1. *Off.* 37. 132. *Nepos* *Epam.* 3. Cum in circulum venisset, in quo aut de republica disputaretur, aut de philosophia sermo haberetur. Adde *Liv.* 3. 17. *Plin.* 36. *Hist. nat.* 5. 4. (12). Proponere imaginem circulis ridendum. *Martial.* 2. 86. Scribere carmina circulis. *h. e.* otiosæ plebejorum hominum coronæ. Adde *Tac.* *Agric.* 43. et 3. *Ann.* 54. *Cajus* lib. 1. *Instit. tit.* 2. a *med.* Si ita in testamento ser-

vorum manumissio adscripta fuerit, id est in circulo, ut qui primus, qui posterior nominatus sit, non possit agnosci etc. Juxta *Forcellinum* hæc *Caji* verba huc essent referenda: at, cum bona ipsius *Forcellini* venia, hæc *Caji* verba significant, servorum manumissorum nomina in circulo, hoc est circulari forma, adscripta esse in testamento, ita ut propter circuli figuram nequeat agnosci qui primus, qui posterior nominatus sit. — c) Sæpe junguntur *circuli* et *convivia*, ut apud *Cic.* 2. *Att.* 18. 2. Sermo in circulis et conviviis est liberior. Adde *eumd.* *Balb.* 26. 57.; *Liv.* 34. 61. et 44. 22.; et *Domit. Marsum* apud *Quintil.* 6. 3. 163.

CIRCUM, adverb. Ratione habita etymi, *circum* proprie est Accusativus singularis numeri a *circus*, adverbii more usurpatus. Et sane *circum*, etiamsi præpositionis more adhibeatur, præ ceteris omnibus præpositionibus nativam adverbii vim præsefert ac servat; frequenter enim suo postponitur Accusativo, quem alioquin ipsum Verbum regit, ut apud *Cic.* 2. *Nat.* D. 41. 105. Hunc *circum* *apæxæ* duæ feruntur. *Zucet.* 1. 935. prius oras pocula *circum* Contingunt mellis dulci flavoque liquore. Adde *Virg.* 8. *Ecl.* 12. et 9. *ibid.* 49.; 4. *G.* 188.; et 1. *En.* 35. 3. *ibid.* 166. et 329., 8. *ibid.* 310. et 12. *ibid.* 162. Similiter interdum inter Adjectivum et Substantivum liberius interseritur, ut apud *Virg.* 1. *G.* 345. Terque novus *circum* felix eat bostia frugis. Huc adde, quod apud Classicos Scriptores facile animadvertas, scilicet præpositionem *circum*, si cum Verbis componatur, numquam repeti solere ante Substantiva, quemadmodum ceteræ præpositiones repetuntur; non enim dicebant *circumire circum prædria*, sed *circumire prædria*, ut apud *Cic.* *Cæcin.* 32. 94. — Ceterum *circum*, ut diximus, usurpatur A) Adverbii et B) Præpositionis more.

A) *Circum* Adverbii more sine casu usurpatum significat (It. intorno; Fr. à l'entour, tout autour; Hisp. al rededor; Germ. in Kreise herum, ringsum, auf allen Seiten; Angl. around, about, round about): et occurrit — 1. Latiori significatione — a) Generatim. *Cato R. R.* 48. Eam terram tabula aut pedibus complanato, furcas *circum* affligit. *Plaut.* *Most.* 1. 4. 33. Interim da a Delphio cito cantharum *circum*. *Cæs.* 2. B. C. 10. Ubi ex ca turri, quæ *circum* essent opera, tueri se posse confisi sunt. *Varro R. R.* 10. 3. Singulis (anseribus), ubi pariant, faciendum baras quadratas *circum* binos pedes. h. e. quoquoque, sive binos pedes quadratos. *Sall. epist. Milhr.* 5. Nullo *circum* adnidente. *Virg.* 4. *G.* 193. sed *circum* tulæ sub mœnibus urbis Equantur. Adde *eumd.* 2. *En.* 634. *Horat.* 2. *Sat.* 8. 7. acris *circum* Rapula, lactuæ, radices. *Tibull.* 1. 3. 77. Tantalus est illic et *circum* stagna. Alii minus recte legunt *circat pro circum*. V. *CIRCO*. *Ovid.* 12. *Met.* 528. et ingenti *circum* clangore sonantem Asperit. *Cels.* 3. 28. Lividum fit *circumque* exigua postulae opuntior. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 34. 51. (121). Totius oculi versatione *circum* aspicit. *Al. junctim leg.* *Tac.* 4. *Ann.* 74. Aram Clementiæ, aram Amicitia, effigiesque *circum* Cæsaris ac Sejani censuere. *Id.* *ibid.* 62. Qui *circum* adstabant. *Id.* 2. *Hist.* 39. Tot *circum* amnis. — b) Speciatim *circum* conjungitur cum totus, omnis, undique et similibus, ita ut alterum vocabulum per alterum magis magisque definiatur. *Varro R. R.* 14. 1. Idoneus sumendus locus cochlearis, quem totum *circum* aqua claudat. *Virg.* 4. *En.* 416. Anna, vides toto properari littore *circum*. *Id.* 10. *ibid.* 118. Interea Rutuli portis *circum* omnibus instant. *Zucet.* 3. 404. at manet in vita — Quamvis est *circum* cæsis lacer undique membris. *Al. junctim leg.* *circumcæsis*. — Apud sequioris ævi scriptores *circum* et *undique* simul junguntur, ut apud *Stat.* 2. *Theb.* 228. pars virginibus *circum* undique fusæ Fædera conciliant nova. Adde *eumd.* 2. *Silv.* 5. 13. et 5. *ibid.* 1. 155. — Immo interdum hæc duo velut unum tantummodo vocabulum habita sunt, ut apud *Gell.* 14. 2. Causæ *circum* undique distrahentes. Adde *eumd.* 4. 5. et 13. 24. — c) Denique *circum* Adverbii more occurrit, quoties per tmesin, præcipue a Poetis, separatim effertur a Verbis, cum quibus componitur. *Zucet.* 5. 88. *circum* tribus actis impiger annis Floret equus. *Virg.* 3. *Ecl.* 45. Et molli *circum* est ansas amplexus acantho. *Id.* 2. *G.* 392. Et quocumque deus *circum* caput egit honestum. Adde *eumd.* 2. *En.* 792., 3. *ibid.* 230., 5. *ibid.* 312. et 7. *ibid.* 164. *Tac.* 11. *Ann.* 31. Strepente *circum* pro-

caci choro. 2. Strictiori sensu *circum* significat utrumque, binæ et inde, sive a duobus lateribus, dummodo tamen postica, antica et superior pars definite indicentur. *Ovid.* 4. *Met.* 667. Gentibus innumeris *circumque* infraque relictis. Adde *Stat.* 1. *Achill.* 36. *Albinov.* in *Mæcen.* 46. Fortis erat *circum*, fortis et ante ducem. *Stat.* 9. *Theb.* 114. corpus servans *circumque* supraque Vertitur.

B) Sæpiissime *circum* Præpositionis more usurpatur et regit Accusativum, non quod significet motum ad locum, sed quod definit, rem, de qua sermo est, in illo versari *circulo*, quem ipsa Præpositio *circum* significat. Ceterum occurrit proprie tantum, et 1. Jungitur Verbis quietem seu statum significantibus, hoc est respondet Adverbio interrog. ubinam: significat autem rem, qua de quaeritur, non modo esse circa aliquem locum aut rem aliam, verum etiam prope, juxta, super, ante illum locum aut rem. *Ennius* apud *Festum* p. 301. 14. *Müll.* *Circum* eos quæ sunt magnæ gentes opulentæ. *Cato R. R.* 5. *Circum* oleas auctumitate ablaqueato. *Id.* *ibid.* 6. *Circum* coronas et *circum* vias ulmos serito. *Ter.* *Eun.* 3. 5. 33. Paucae quæ *circum* illam essent, manent noviciæ puellæ. h. e. quæ ei præsto sunt ad ministeria. *Græcchus* apud *Diomed.* 1. p. 371. *Putsch.* Cobortatione *circum* conciliabula antecellunt. *Cic.* *opt. gen. orat.* 4. 10. Exerciti in foro et in omnibus templis, quæ *circum* forum sunt, collocato. Adde *eumd.* 4. *Cat.* 7. 14., 1. *leg. Agr.* 7. 20. et 2. *Phil.* 26. 64. *Id.* 3. *Att.* 17. 2. Ego autem etiam nunc *circum* hæc loca commorabor. Adde *Cn. Pompejum* apud *Cic.* 8. *Att.* 12. c. § 1. *Cic.* 9. *Att.* 9. 4. Et eos, qui *circum* illum sunt, omnia postulantes, et bellum nefarium times. *oi nepi d'atv.* V. *CIRCA*. *Id.* 3. *Ferr.* 36. 92. *Circum* pedes aliquem habere. *Sall. Cat.* 14. et 26. *Circum* se aliquem habere. *Horat.* 1. *Sat.* 3. 135. *Circum* aliquem stare. *Id.* *ibid.* 6. 82. alicui omnes *circum* doctores adesse. *Virg.* 6. *En.* 166. *Circum* aliquem pugnare. *Id.* 1. *ibid.* 60. Illi indignantes magno cum murmure montis *Circum* claustra fremunt. Cf. *eumd.* 2. *G.* 523. Interea dulces pendent *circum* oscula nati. *Varro R. R.* 31. *Müll.* Ambigua bos, quam *circum* aliæ hostiæ constituuntur. *Curt.* 7. 8. 21. Non succurrit tibi, quam diu *circum* Bactra hæreas? 2. Jungitur etiam Verbis motum significantibus et respondet Adverbio interrog. quo?, et — a) Significat rem aliquam latam positamque esse *circum* aliam. *Cato R. R.* 21. Armillas IV. facito, quas *circum* orbem indas. *Id.* *ibid.* 29. Partem quartam (stercoris) *circum* oleas ablaqueatas, qua maxime opus erit, addito. *Id.* *ibid.* 33. *Circum* capita addito stercus. *Ter.* *Heaut.* 3. 2. 49. Capillus sparsus, promissus, *circum* caput rejectus negligenter. *Cic.* 4. *Acad.* (2. pr.) 39. 123. Quæ (terra) cum *circum* axem se summa celeritate convertat. *Id.* 2. *Nat.* D. 40. 102. E quibus sol *circum* eam ipsam volvitur. *Virg.* 9. *Ecl.* 40. varios hic flumina *circum* Fundit humus flores. Adde *eumd.* 1. *G.* 345. *Horat.* 2. *Sat.* 4. 84. Et Tyrias dare *circum* illota toralia vestes. *Ovid.* 4. *Met.* 493. pars *circum* tempora lapsæ Sibilla dact. *Sueton.* 51. Ligato *circum* collum sudario. Adde *Quintil.* 2. 17. 19. — b) Præcipue *circum* usurpatur, cum significare volumus, rem aliquam fieri vel agi quoquoque, seu potius plura versus loca, quæ *circum* sunt. *Plaut.* *Mil. glor.* 2. 5. 14. Quæ *circum* vicinos vaga es. h. e. vagaris. *Cic.* 8. *Att.* 9. 3. Ego Arpini volo esse pridie Kal., deinde *circum* villulas nostras errare. *Id.* *Quint.* 6. 25. Pueros *circum* amicos dimittere. *Id.* 4. *Cat.* 8. 17. Concursare *circum* tabernas. *Id.* 4. *Ferr.* 70. 169. Præterem *circum* omnia fora sectari. *Cæs.* 3. B. C. 22. Dimissis *circum* municipia litteris. *Liv.* 42. 43. Legatio in Asiam et *circum* Insulas missa. *Virg.* 1. *En.* 36. Maria omnia *circum* errare. *Horat.* 2. *Sat.* 3. 281. *Circum* cumpita currere. *Id.* 2. *Od.* 16. 11. *Circum* tecta volare. *Sueton.* *Aug.* 64. Consules *circum* provincias exercitusque dimittere. *Id.* *Ner.* 47. Mittere *circum* amicos. *Id.* *Cæs.* 41. Libellos mittere *circum* tribus. Adde *eumd.* *Cal.* 25.

In compositione quomodo *circum* jungatur aliis vocibus, V. in v. **CIRCUMEO** sub init.

Homonym. *Charis.* 2. p. 207. *Putsch.* tale statuit discrimen inter *circum* et *circa*, quod illud refertur ad locum, hoc ad tempus; et si aliter inveniantur, licentia dictum videri. Hoc tamen non usquequaque verum est. Nam *circa* refertur non raro etiam ad locum. V. **CIRCA**.

CIRCUMACTIO, ōnis, f. 3. actus circumagendi, conversio.

1.) Proprie. *Vitruv.* 9. 8. 15. *Schneid.* Sol rediens circumactione ad Capricornum. *Capell.* S. p. 299. Stella vero Jovis, salutaris ad omnia, utpote superior, duodecim annis longitudinem propriæ circumactionis excurrit. *Charis.* 1. p. 68. *Putsch.* Vortex est circumactio undæ.

II.) Figurate de oratione. *Gell.* 17. 20. Enthymema brevibus et rotundis numeris cum quadam æquabili circumactione devinctum. h. e. circuitu verborum. **CIRCUMACTUS**, a, um. V. **CIRCUMAGO**.

CIRCUMACTUS, us, m. 4. idem quod circumactio. *Seneca* 7. *Quæst. nat.* 2. Assiduus cæli circumactus. *Plin.* 28. *Hist. nat.* 9. 37. (141). Axibus vehiculorum perungendis ad faciliorem circumactum rotarum. *Id.* 8. *ibid.* 50. 76. (201). Cum circumactum (corpore) angustia non caperent. V. **RECIPROCATIO**. *Id.* 8. *ibid.* 30. 44. (105). Hyæna flecti, nisi circumacti totius corporis, nequit. *Censorin.* de die nat. 23. Dies civilis est tempus, quod fit uno cæli circumactu. **CIRCUMADDO**, is, ere, a. 3. (circum et addo). Quiddam leg. apud *Caton.* *R. R.* 114. Duas partes terræ circumaddito: sed pleræque edition. hab. *circumdato*; quam lectionem relinquit et *Schneider*.

CIRCUMADNITOR, ōris, risus, niti, dep. 3. (circum et adnitor). Part. *Circumadnitens*. *Sallust. fragm.* 4. *histor.* in *epist. Milhr.* ad *Arsac.* Apud *Cicero* magno cum exercitu in obsidione moranti frumentum defuit, nullo circumadnente. h. e. nullo eorum, qui circa erant, simul mecum adnente, et opem conferente.

CIRCUMÆDIFICO, as, avi, ætum, are, a. 1. (circum et ædifico) ædificare in gyrum vel circumum. *Vulgat. interp.* *Jerem. Thren.* 3. 7. *Circumædificavit* adversum me, ut non egrediar: aggravavit compedem meum.

CIRCUMAGGERATUS, a, um. V. voc. seq.

CIRCUMAGGERO, as, avi, ætum, arc, a. 1. (circum et aggero). Part. *Circumaggeratus*. — *Circumaggerare* est aggerare in circuitu. *Colum.* 5. *R. R.* 12. 3. Stercoratam terram circumaggerato. *Plin.* 19. *Hist. nat.* 5. 23. (68). Terrâ minuâ fimoque circumaggeratæ radices.

CIRCUMAGO, ægis, ægi, actum, ægere, a. 3. (circum et agere). Part. *Circumagens* I. 2.; *Circumactus* In omnibus paragi; *Circumagendus* I. 2. — *Circumago* est *circum* verto, converto (It. voltare intorno, girare intorno; Fr. faire tourner, mener autour, retourner, tourner; Hisp. girar, mover al rededor ó circularmente; Germ. im Kreise herumtreiben; Angl. to drive or turn round).

1.) Proprie. 1. Usurpatur de iis quæ vertuntur *circum* aliam rem, sive hæc vocabulo aliquo significetur, sive silentio mittatur, quia facile subauditur. — a) Generatim. *Cato R. R.* 141. Agrum lustrare sic oportet. Impera suovitaurilia *circumagi*. Cum divi volentibus — mando tibi Mani, ut illac suovitaurilia fundam, agrum terramque meam quota ex parte sive *circumagi*, sive circumferenda censeas, uti cures lustrare. Et paullo post. Quo ius rei ergo agrum, terram fundumque meum suovitaurilia *circumagi* jussi. *Varro R. R.* 1. 10. Suovitaurilibus *circumaguntur* verres, aries, taurus. *Id.* 5. *L. L.* 143. *Müll.* Oppida condebant in Latio Etrusco ritu, id est iunctis bobus aratro circumagebant sulcum. *Seneca Ep.* 8. Philosophiæ servas oportet, ut tibi contingat vera libertas: non differtur in diem qui se illi subiecit et tradidit: statim *circumagitur*. h. e. In libertatem asseritur, manumittitur: ducta translatione a Romanorum ritu, quo quo: manumittebant, manu capiti imposita, in orbem vertebant. V. *Pers.* 5. 76. et 78.; et voc. **VERTIGO**. — b) Speciatim *circumagi* dicitur qui non sponte, sed coacte, hæc et illac circuit. *Horat.* 1. *Sat.* 9. 16. nil opus est te *circumagi*: quemdam volo visere non tibi notum. *Tac.* 3. *Hist.* 73. Huc illuc clamoribus hostium *circumagi*. — Huc referri potest et *circumagere se*, quod figurate dixit *Juvenal.* 9. 81. Quo te *circumagas*? quæ prima aut ultima ponas? h. e. quo te veritas, quo confugas? — c) Item *circumagere* aliquid aliqua re est cingere, circumdare. *Mela* 2. 2. 8. *Ægeum* pelagus sub notas terras magno ambitu mollique *circumagit*. *Lactant.* 1. 14. Fratrem Saturnum atque Opem comprehendit, eosque muro *circumagit*, et custodiam bis apponit. 2. Item de iis, quæ *circum* se ipsa vertuntur, quo sensu præcipue a *Livio* usurpatur. *Zucet.* 4. 314. de spe-

culo. Aut etiam quod circumagitur, cum venit imago. *Liv.* 42. 42. Circumagitur hic orbis. *h. e.* hic rerum ordo ac veluti circulus mutabitur. *Id.* 1. 14. *ad fin.* Circumagere frenis equos. *Alde eumd.* 8. 7. et 10. 11. *Cf. Curt.* 3. 11. 14. In circumagendis equis. *Liv.* 42. 64. Circumagere aciem. *Id.* 6. 24. et 10. 38. et *Curt.* 4. 6. signa. *Cf. Flor.* 3. 21. legiones. *h. e.* revocare, reducere. *Liv.* 28. 30. navem in pro-ram. *Curt.* 4. 13. 32. milites in frontem. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 47. 107. (256). collum in aversum. *h. e.* retro et in tergum vertere. *Id.* 14. *ibid.* 3. 4. (39). Cum sole circumagi vixit. *Id.* 16. *ibid.* 34. 62. (146). Circumagere in orbem. *Id.* *ibid.* 41. 80. (220). *se. h. e.* vertere *se.* *Id.* 6. *ibid.* 31. 36. (200). Inde primum circumagente se terrarum fronte in occasum ac mare Atlanticum. *h. e.* secentem se et vertente in occasum. *Id.* 9. *ibid.* 33. 52. (102). Longus, lunatus, in orbem circumactus (venter conchae). *Id.* 15. *ibid.* 14. 15. (51). Orbis circumactus in rotunditatem. *Id.* 11. *ibid.* 37. 55. (151). Non obliquis oculis, sed circumacto capite cernere. *Plin. alter G. Ep.* 16. Circumactis curvatisque litoribus mare infunditur. *Tac.* 4. *Hist.* 29. Unde clamor acciderat, circumagere corpora, tendere arcus. *Sarton. Ner.* 31. Perpetuo diebus ac noctibus, vice mundi circumagi. *Gell.* 17. 8. Circumagere manum per omnem partem. *Id.* 3. 3. molas. ¶ 3. Eleganter circumagi vel circumagere se dicitur annus, tempus, quia siderum conversione fuit et praeterit. *Lucret.* 5. 881. Circum tribus actis annis. *per tmesin. Liv.* 1. 19. Qui (annus) solstitiali circumagitur orbe. *Id.* 9. 33. Circumactis decem et octo mensibus. *Alde eumd.* 6. 1. et 38. 9. 22. et 26. 40. et 27. 30. et 44. 36. *Id.* 23. 39. Prius se aestas circumagat, quam etc. *Id.* 9. 18. *ad fin.* In ipso conatu rerum circumegit se annus. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 16. 17. (76). Circumacto triennio. *Plin. alter G. Ep.* 24. Cum videamus tot varietates tam volubili orbe circumagi.

II.) Translate. ¶ 1. Occurrit de hominum sententia, et — a) Circumagere aliquem: est nutare aliquem, sive in aliam partem convertere. *Plin.* 26. *Hist. nat.* 3. 7. (13). Universum prope humanum genus circumegit in se. *h. e.* convertit et in sui admirationem traxit. *Sueton. Cæs.* 70. Decumanos cum ingentibus militibus summoque etiam Urbis periculo missionem et pramia flagitantes, una voce, qua Quirites eos pro militibus appellarat, tam facile circumegit et flexit, ut etc. *h. e.* vertit et consilium mutare cogit. — b) Saepius usurpatur circumagi pro verti, mutari. *Liv.* 39. 5. Circumagi alieni animi momenti. *Id.* 44. 34. rumoribus vulgi. *Id.* 26. 8. Terri et circumagi ad nutus comminationesque Hannibalis. Similiter *Flor.* 2. 22. Hic paullulum circumacta fortuna est. *h. e.* mutata est. ¶ 2. Occurrit etiam de rebus, quae in pejus mutantur. Sic apud *Plin.* 23. *Hist. nat.* 6. 54. (100). circumagere stomachum, vesicam, est turbare, miscere.

CIRCUMAMBULO, as, avi, atum, are (circum et ambulo), in circuitu ambulo. *Paul. Dig.* 41. 2. 3. § 1. Omnes glebas circumambulare.

CIRCUMAMICTUS et rectius *divisim* circum amictus, a, um, particip. ab inusitato circumamictio, circum vestitus, circumdatus. *Petron. Satyr.* 100. Quasi summo quodam turbulento circumamictus. Ubi *Georg. Erhardus*: Scioppius hoc verbum, ut minus Latine, critico notavit obelo: satis pro imperio barbarus Potilius. *Cuper.* suspicatur circumamictus legi oportere. *Cassiod.* 5. *Hist. Eccl.* 37. Sacram vestem Imp. Constantinus, ad honorem Hierosolymorum Ecclesiae, dederat Macario illius civitatis pontifici, ut ea circumamictus ministerium sacri baptismatis adimpleret, quoniam erat auro sericeoque contexta. *Id.* *ibid.* 45. Vidit stantem supra murum quendam imperiali schemate circumamictum, et tam purpura, quam diademate resplendentem. *Id.* 6. *ibid.* 1. a med. Philosophantes circumamicti pallis. *Alde Vulg. interpr. Psalm.* 44. 15. et *Apocal.* 4. 4.

CIRCUMAMPECTOR et rectius *divisim* circum ampektor, tris, exus sum, ecti, dep. 3. (circum et ampektor) undique cingo. *Verg.* 3. *Ecl.* 45. Et molli circum est ansas amplexus acantho. *Manil.* 1. 312. Has inter fusus, circumque amplexus utramque (ursam) Dividit — anguis. *Nota ubique tmesin.*

CIRCUMAPERIO, is, ai, ertum, ire, a. 4. (circum et aperio). *Cels.* 8. in fin. Ubi scabri ungues sunt, circumaperiri debent. *Al. et quidem rectius leg.* *divisim* circum aperiri.

CIRCUMAREO, es, ere, n. 2. (circum et areo). *Part. Circumarens.* — *Amman.* 20. 6. Cunctis circumarentibus locis. *Al. leg. et quidem rectius circum arentibus divisim.*

CIRCUMARO, as, avi, atum, are, a. 1. (circum et arare) arando circumdo. *Liv.* 2. 10. Agri, quantum uno die circumaravit, datum. *Alde Plin.* 18. *Hist. nat.* 3. 3. (9).

CIRCUMASPICIO, is, exi, etum, ere, a. 3. (circum et aspicio) idem quod circumspiro. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 33. 51. (121). Nec pupillae motu, sed totius oculi versatione circumaspicit. *Ita edition. veteres a. 1469. et 1470. item Aldina 1536., necnon omnium novissima alque optima Silligiana. Aliae cum Harduino leg. circumspiciet.*

CIRCUMCÆSURA, æ, f. 1. (circum et cæsura) extremitas ejusque rei, extrema superficies, quae res ambiunt, et respondet Graecae voci περιχώρη. *Lucret.* 3. 220. Extrema membrorum circumcæsura tamen se incolorem praestat. *Id.* 4. 631. Extrema membrorum circumcæsura coeret. ubi tamen quidam leg. circumtextura eodem sensu. *Arnob.* 3. 13. Deos filo adterminatis humano, et terrenorum corporum circumcæsura finitis.

CIRCUMCÆSUS, a, um, particip. ab inusitato circumcædo, (circum et cæsus) circum sectus. *Lucret.* 3. 404. Quamvis est circumcæsis lacer undique membris. *Alii rectius leg. circum caesis.*

CIRCUMCALCO vel circumcalco, as, avi, atum, are, a. 1. (circum et calco). *Colum.* 5. *R. R.* 6. 8. Radices oblitae fumo bubulo serobiculis deponi, ac diligenter circumcalcare. *h. e.* terra calcata obui. *Id.* 5. *ibid.* 6. 21. Circumcalcemus ipsum seminis codicem. *Felus editio a. 1473. apud Jensen habet utroque loco circumcalco. Sicul. Flacc.* p. 5. *Goes.* Lapidem collocant, adjectis etiam quibusdam saxorum fragminibus circumcalcabant. *Alde Jul. Frontin. de colon. p.* 112. *Goes.*

CIRCUMCELLIO, ōnis, m. 3. (circum et cella). *Circumcelliones* dicti sunt homines monachorum habitu, qui circum cellas vagabantur non habentes stabilem sedem. Item haeretici quidam, insano amore iracundiae se ipsos perimentes. *Cod. Theod.* 5. 52. pr.; *Augustin. in Psalm.* 132. et *Ep.* 169. et 255. c. 14.; *Hieronym. Ep.* 22. n. 15. et *Isid.* 8. *Orig.* 5. — Dicti sunt etiam *Circelliones*, teste eodem *August. cit. Psalm.* 132.

CIRCUMCIDANEUS, a, um, adject. (circum et cædo). *Mustum tortivum circumcidaneum* appellat *Cato R. R.* 23. quod alii *tortivum* solummodo vocant, nempe illud, quod circumcisis vinaceis profluxerit, ut est apud *Plin.* 14. *Hist. nat.* 19. 23. (119)., hoc est quod post primam pressuram vinaceorum circumciso pede exprimitur, ut loquitur *Colum.* 12. *R.* 36.: uno verbo mustum novissime expressum, ut ait *Plin.* 14. *Hist. nat.* 20. 25. (130). — Apud *Varron.* 1. *R. R.* 54. 3. dicitur mustum circumcissitum ab eadem circumcidendi causa. Cum dehis sub prelo fluere, inquit *Varro ibid.*, quidam circumcidunt extrema, et rursus premunt: et rursus cum expressum, circumcissitum appellant. *Al. leg. circumcissitum, quod improbandum; nam circumcissitum recte inflectitur, ex aliorum similium analogia, a circumcisis.*

CIRCUMCIDO, cidis, cidi, cisum, cidere, a. 3. (circum et cædo). *Part. Circumcidens* in omnibus fere paragr. et in fin.; *Circumcidendus* II. 2. — Circumcido est circum, seu per circumalum Incido (It. tagliare intorno, circoncidere; Fr. couper tout autour, tailler, rogner, circonciure; Hisp. cercenar al rededor, circuncidar; Germ. ringsum schneiden, ab-oder beschneiden, umschneiden; Angl. to cut or pare about, to cut around).

I.) Proprie. — a) Generation. *Cæs.* 4. *B. G.* 41. Gladiis cæspitem circumcidere. *Lucret.* 3. 412. Sed circumcidere aciem (oculi), solamque relinquas. *Cels.* 7. 26. n. 2. Circumcidere ungues. *Colum.* 5. *R. R.* 9. 9. Circumcidere latera serobis. *Plin.* 25. *Hist. nat.* 5. 25. (61). et *Gell.* 17. 15. Circumcidere vulnus. — b) Speciatim circumcidere proprium erat agricolarum, et significabat tondere, amputare, circumsecare. *Cic.* 5. *Fin.* 14. 39. Quae sit scientia atque ars agricolarum, quae circumcidat, amputet, erigat, extollat, adminiculetur, ut, quo natura ferat, eo possit ire. *Colum. Arbor.* 26. 8. Circumcidere gemmam, corticem. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 29. 74. (191). Circumcisas ad medullam arbores aliqui non

inutiliter relinquunt, ut omnis humor stantibus effluat. *Alde eumd.* 17. *ibid.* 15. 25. (116). — c) Item speciatim cum sermo est de hominibus, circumcidere est praeparatum amputare. *Cels.* 7. 25. In eo, qui circumcisis est, sub circulo glandis scapello diducenda cutis ab interiore cole est. *Petron. Satyr.* 102. 14. Circumcide nos, ut Judei videamur. *Tac.* 5. *Hist.* 5. de *Judeis.* Circumcidere genitalia. — d) Item de vino, quod circumcisis vinaceis, vel extremis, rursus exprimitur. *V. loca Varron.* 1. *R. R.* 54. 3. et *Colum.* 12. *R. R.* 36., quae afferuntur in CIRCUMCIDANEUS.

II.) Translate. ¶ 1. Est demere, rescicare, superfluum removere. *Cic.* 4. *Acad.* (2. pr.) 45. 128. Testatur Chrysippus tres solas esse sententias, quae defendi possint: circumcidit et amputat multitudinem. *Cf. eumd.* 1. *Orat.* 15. 65. *Id.* 1. *Fin.* 13. 44. Sapiens solum, amputata circumcisaque inanitate omni et errore, naturae finibus contentus. *Varro* 1. *R. R.* 1. 11. Circumcisis rebus, quae non arborum pertinere ad agri culturam. *Liv.* 32. 27. Sumptus, quos in cultum praetorum sodi facere soliti erant, circumcisi aut sublatis. *Phaedr.* 4. 19. 25. Circumcidere omnem impensam funeris. *Seneca* 2. *Controv.* 11. Circumcidere ineptas quaestiones. *Quintil.* 10. 2. 28. Qui vero supplicat quae deerrant, circumcidat si quid redundabit, is erit perfectus orator. *Alde eumd.* 10. 1. 104. *Plin.* 2. *Ep.* 12. Αἰσχροῦς circumcissum et adrasum.

¶ 2. Item circumcidi dicuntur ea, quae omittuntur, negantur vel aretioribus limitibus circumscribantur. *Cels.* 4. 25. Delectationis causa ambulare, circumcisa omni negotiosa actione. *Id.* 4. 20. Ubi ad se rediit, circumcidendum vinum est in totum annum. *h. e.* usus vini toto anno removendus. *Id.* 6. 9. In dentium dolore vinum ex toto circumcidendum est. *Seneca Tranquill.* 12. Circumcidenda est concursio, qualis est magnae parti hominum, domos et theatra et fora pererrantium. — Hinc *Part. praeter. pass.*

Circumcissus, a, um, Adjective quoque occurrit, et I.) Proprie est abstrissus, praeruptus. *Cic.* 2. *de republ.* 6. Circumcissum saxum. *Id.* 6. *Ferr.* 48. 107. Henna est loco praecelo atque edito: quo in summo est aquata agri planities: tota vero ab omni aditu circumcisa atque dirempta est. *Cæs.* 7. *B. G.* 36. Collis ex omni parte circumcissus.

II.) Translate est concisus, brevis, amputatis superfluis. *Plin.* 3. *Ep.* 7. 11. Quid enim tam circumcissum, tam breve, quam bonnis vita longissima? — Speciatim hoc sensu occurrit de oratione. *Quintil.* 8. 5. 27. Oratio rotunda et undique circumcisa. *Id.* 4. 2. 42. Circumcisa expositio, id est σύντομος. *Plin.* 1. *Ep.* 20. Oraciones circumcissae et breves. — Circumcissus militibus apud *Auct. incert. Paneg. ad Constantin.* Aug. 3. idem est ac militibus adverso praelio spoliatus.

CIRCUMCINGO, is, xi, ere, a. 3. (circum et cingo). *Part. Circumcingens.* — Circumcingere est idem quod circumdare. *Inscript.* apud *Murat.* 484. 3., quae est apud *Orell.* 4043. QVOD OPERA THERNARVM — RESTITVIT EXORNAVIT PORTICVS ETIAM CIRCVMCINGERE ESOLIMBYM A COLO (lege et eolymbum a solo) CONSTITVIT. *V. SEMICINGO. Cels.* 7. 15. Circumcingente quadam remora. *Sil.* 11. 10. 2. Ceu fera, quae telis circumcingentibus, ultro Adsilis in ferrum. *Vulgat. interpr. Eccl.* 45. 9. Et circumcinxit eum zona gloriae, et induit eum stulam gloriae. *Capell.* 6. p. 228. Sicuti ipsae quoque (lineae) superficiem circumcingunt.

CIRCUMCIRCA, praeposit. idem quod circa, vel aliquid etiam amplius significans. *Plaut. Aulul.* 3. 4. 8. Occipit ibi sculpturire ungulis circumcirca. *Sulpicius* apud *Cic.* 4. *Fam.* 5. 8. Cæpi regiones circumcirca prospicere. *Auct. B. Hisp.* 11. Nam circumcirca rivus nusquam reperiebatur. *Alde Apul.* 11. *Met.*, *Priscian.* 14. p. 989. *Pulsch.*, et *Serg. in Donat.* p. 1855. *ibid.*

CIRCUMCIRCO, as, are, a. 1. (circum et circo) cirumeo. *Amman.* 31. 2. 23. Eumque (gladium) ut Martem regionum, quas circumcreant, praesulem colunt. *Sed tamen codices MSS. ita exhibent hanc vocem, ut pro circumcreant rectius legendum videatur circumcurrunt.*

CIRCUMCISE, adverb. (circumcisis). Occurrit translate tantum de oratione, et significat breviter, paucis verbis, circumcidendo superflua. *Quintil.* 8. 3. 81. Huic subjacet virtus non solum aperte ponendi rem ante oculos, sed circumcise atque velociter. *Sue-*

ton. *Rhet.* 6. Declamabat modo splendide atque adorate, tum circumcise ac sordide, et tantummodo trivialibus verbis. Adde *Macrob.* 5. *Saturn.* 1.

CIRCUMCISIUS, a, um. *V.* **CIRCUMCIDANEUS**.

CIRCUMCISIO, ōnis, f. 3. actus circumcidendi. *Lactant.* 4. 17. Secundam circumcisionem futuram esse dixit non carnis, sicut fuit prima, qua etiam nunc Judaei utuntur; sed cordis ac spiritus. Adde *Tertull.* *advers. Jud.* 2. et 3. et alibi. — De circumcissione puellarum *V. Peyron. Pap. Gr. del Mus. Britann.* e *Falic.* p. 88., et *Galen.* de usu part. 15.

CIRCUMCISIUS, a, um. *V.* **CIRCUMCIDANEUS**.

CIRCUMCISIORIUM, ii, n. 2. instrumentum chirurgicum ad circum secundum. *Veget.* 1. *Veterin.* 26. 2. Circumcisorium inferre inter ungues et solum. *Id.* 2. *ibid.* 28. 31. *Schneid.* ferramentum concisorium memorat, quod hoc etiam in loco circumcisorium scribendum esse videtur.

CIRCUMCISURA, æ, f. 1. incisio in orbem facta. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 40. 79. (219). Arbores a circumcisa siccatae, fideliores.

CIRCUMCISUS, a, um. *V.* **CIRCUMCIDO**.

CIRCUMCLAMATUS, a, um. *V.* voc. seq.

CIRCUMCLAMO, as, avi, atum, are, a. 1. (circum et clamo). *Sidon. carm.* 2. 306. Abydenque sinus, et Sestios ora Hellespontiacis circumclamata procellis. h. e. clamoribus circum completa.

CIRCUMCLAUDO vel **rectus**

CIRCUMCLUDO, is, ūsi, ūsum, ere, a. 3. (circum et claudo). Part. *Circumclusus* I. et II. — Circumcludere est circum concludere, cingere (It. *chiudere intorno*; Fr. *enfermer tout autour*; Hisp. *encerrar al rededor*; Germ. *ringum einschliessen*; Angl. *to shut up on every side*).

I.) Proprie. *Cic.* 1. *Cat.* 3. 7. Te meis praesidiis, mea diligentia circumclusum, commovere te contra rempublicam non potuisse. *Id.* 2. *ibid.* 7. 14. Nunc, si L. Catilina consiliis, laboribus, periculis meis circumclusus ac debilitatus, subito perituerit etc. Adde *Cod.* 6. 51. 1. pr.

II.) Figurata. *Cic.* 1. *Cat.* 3. 7. Te meis praesidiis, mea diligentia circumclusum, commovere te contra rempublicam non potuisse. *Id.* 2. *ibid.* 7. 14. Nunc, si L. Catilina consiliis, laboribus, periculis meis circumclusus ac debilitatus, subito perituerit etc. Adde *Cod.* 6. 51. 1. pr.

CIRCUMCLUSUS, a, um. *V.* **CIRCUMCLUDO**.

CIRCUMCOLA, æ, comm. gen. 1. qui circumcolit. *Tertull.* *advers. Gnost.* 3. *extr.* Reservatis gentium circumcolarum viribus.

CIRCUMCOLO, is, ere, a. 3. (circum et colo). Part. *Circumcolens* sub a. — Circumcolere est circum habitare: et occurrit — a) Absolute. *Ulp. Dig.* 43. 12. 1. § 1. Flumen a rivo magnitudine discernendum est, aut eximitione circumcolendum. Adde *ibid.* 43. 13. 1. § 4. — b) Cum Accusativo. *Liv.* 5. 33. *ad fin.* Qui sinum circumcolunt maria. *Id.* 31. 41. Circumcolere paludem.

CIRCUMCORDIALIS, e, adject. (circum et cor) qui circa cor est. *Tertull.* *Anim.* 43. Circumcordialis calor. *Id.* *ibid.* 15. *ad fin.* Circumcordialis sensus.

CIRCUMCULCO, *V.* **CIRCUMCALCO**.

CIRCUMCURRO, is, ere, n. 8. (circum et curro). Part. *Circumcurrans* i. et II. — Circumcurro est idem fere quod circumceo.

I.) Proprie. *Vitruv.* 4. 6. 3. *Schneid.* Corsae cum astragalibus circumcurrant. *Al. leg.* circum concurrant. *Quintil.* 1. 10. 41. Illa circumcurrens linea si efficiat orbem, amplius spatium complectetur, quam si quadratum paribus oris efficiat. *περιπέφεια*. *Capell.* 8. p. 299. Saturni sidus modico minus annis triginta circumsum per longitudinem circumcurrit. *V.* et **CIRCUMCIRCO**.

II.) Figurata. *Quintil.* 2. 21. 7. Rhetoricam artem circumcurrentem vocaverunt, quod in omni materia diceret.

CIRCUMCURSIO, ōnis, f. 3. actus circum currendi. *Apul.* 9. *Met.* Canterii debiles, ungulas multivias

circumcursione in enorme vestigium porrecti. *Al. leg.* circumcursione contra *Elmenhorst.*, *Pricæum*, *Colivium*, *Floridum* et *Oudendorpium*.

CIRCUMCURSO, as, avi, are, n. 3. (circum et curso). Part. *Circumcursans* sub b. — Circumcurso est circum vel huc illuc cursio: et occurrit — a) Absolute. *Zucet.* 4. 401. Atria versari, et circumcursare columnas. Usque adeo sit uti pueris videantur, ubi ipsi Desierunt verti. — b) Cum aditibus Adverbis. *Ter. Heaut.* 3. 2. 1. Hac illac circumcursans. *Cic.* 7. *Fam.* 1. Ut nostras villulas obire, et simul mecum lectica circumcursare posses. *Lactant.* 6. 12. Circumcursare per omnes portas. — c) Cum Accusativo. *Plaut. Rud.* 1. 4. 4. Omnia circumcursavi, atque omnibus in latebris perreptavi. *Catull.* 68. 133. Circumcursare aliquem hinc et illinc.

CIRCUMDATIO, ōnis, f. 3. circumpositio. *Fulgat. interpr.* 1. *Petr.* 3. 3. Quarum (mulierum) non sit extrinsecus capillatura, aut circumdatio auri, aut indumenti vestimentorum cultus.

CIRCUMDATUS, a, um. *V.* **CIRCUMDO**.

CIRCUMDENSATUS, a, um, particip. ab inusitato *circumdenso*. *Juvenc.* 3. *histor.* *Evangel.* 713. Cui jugera multa nitentis Vineti saepes circumdensata coeret.

CIRCUMDO, das, dēdi, dātum, dāre, a. 1. (circum et dare). Part. *Circumdandus* sub A. 1. a.; *Circumdatus* in omnibus paragraph. — Circumdo est circumpono, circumficio (It. *porre intorno*; Fr. *mettre, poser autour*; Hisp. *poner, colocar al rededor*; Germ. *umgeben*; Angl. *to put or set round*). Occurrit autem A) Cum Accusativo rei, quae circumponitur vel circumficitur; aut B) Cum Accusativo personae aut rei, circum quam aliquid ponitur vel jacitur.

A) Cum Accusativo rei, quae circumponitur vel circumficitur.

I.) Proprie dicitur tum de rebus quae circumponuntur, tum de personis, quae aliam personam aut rem ad tutelam, patrocinium, circumscriptionem etc. circumdant: et usurpatur — a) Absolute. — De rebus. *Cic.* 3. *Verr.* 27. 69. Cadere januas saxi, instare ferro, ligna et sarmenta circumdare ignemque circum subficere ceperunt. *Id.* *ibid.* 31. 80. Ignis allatus, sarmenta circumdata. *Id.* *Pis.* 38. 93. Circumdare ignes. *Cæs.* 1. *B. G.* 38. Hunc montem murus circumdatus arcem efficit. *Auct. B. G.* 8. 34. Circumdare toto oppido munitiones. *Cels.* 8. 10. n. 7. Ferulae circumdandae. *Virg.* 10. *Æn.* 483. pellis circumdata tauri. *Colum.* 9. *R. R.* 1. 2. Circumdare murum. *Curt.* 3. 2. 2. Vallum circumdantur. *Sueton.* *Vitell.* 9. Circumdare lauream. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 8. 9. (31). retia. *Tac.* 6. *Ann.* 14. Circumdatis catenis. — De personis. *Sall. Jug.* 25. Circumdatur exercitus. *Liv.* 1. 25. Ex composito armata circumdatur Romana legio. *Tac.* 1. *Ann.* 50. Circumdantur stationes. *Id.* 2. *ibid.* 67. Circumdatur valida manus. *Id.* 1. *Hist.* 54. cohortes. — b) Cum duobus Accusativis. *Cato R. R.* 114. Et duas partes terrae circumdatis radicibus vitis. *Id.* *ibid.* 157. Eo mulier assidat, circum vestimenta eam dato. *Zucet.* 1. 87. insula virgineo circumdata comptus. — c) Cum Dativo personae aut rei, circum quam aliquid ponitur vel jacitur. — De rebus. *Cic.* 5. *Tusc.* 20. 59. Cum fossam latam cubiculari lecto circumdedit. *Id.* 2. *Cat.* 1. 3. Tectis ac mœnibus subjectos prope ignes circumdatosque restitimus. *Liv.* 40. 13. Circumdare hostiam itineri. *Virg.* 8. *Ecl.* 74. licia alicui. *Id.* 2. *Æn.* 510. arma humeris. *Ovid.* 1. *Met.* 37. littora terrae. *Id.* *ibid.* 631. vincula collo. *Id.* 6. *ibid.* 479. et 9. *ibid.* 458. et 605. brachia collo. *Cl. Virg.* 6. *Æn.* 700. collo dare brachia circum. *Curt.* 9. 7. 15. lectis aulae. *Cels.* 6. 9. *ad fin.* Resina denti circumdata. *Id.* 4. 21. Circumdare cataplasma lino ventri. *Colum.* 5. *R. R.* 8. 22. coles arbori. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 42. 64. (154). urbem tumulo. *Tac.* 4. *Hist.* 62. pecuniam aut carissimas sibi metipsum. *Scribon. Compos.* 188. sinapi pedibus curribusque. — De personis. *Liv.* 3. 28. Circumdare exercitum hostium castris. *Id.* 34. 26. satellites condoni. *Id.* 30. 19. alique lateri alicuius. *Tac.* 13. *Ann.* 25. milites sibi.

II.) Translate occurrit semper cum Dativo personae. *Cic. Quinct.* 10. 36. Si extra hos cancellos egredi conabor, quos mihi ipse circumdedit. *Id.* 4. *Cat.* 4. 8. Circumdare horribiles custodias alicui. *Liv.* 21. 43. majora vincula majoresque necessitates alicui. *Tac. Agric.* 20. Egregiam famam paci circumdedit. *Id.* *dial. de orat.* 37. Nec Ciceronem magnum oratorem

P. Quinctius defensum aut Archias faciunt: Catilina et Milo et Verris et Antonius hanc ibi famam circumdederunt. Adde *eumd.* 4. *Hist.* 11. 14. *Ann.* 15. Circumdare libidinem moribus. h. e. infundere, mores libidine obsidere et corrumpere. *Id.* *ibid.* 53. alicui gratiam immensam et pecuniam innumeram. h. e. cumulatissime largiri. *Id.* 16. *ibid.* 25. supremis suis secretum. *Id.* 2. *Hist.* 59. ministeria principum. *Quintil.* 18. *Declam.* 6. alicui auctoritatem de re aliqua. h. e. conciliare, addere ex re aliqua.

B) Cum Accusativo personae aut rei, circum quam aliquid ponitur vel jacitur, et quidem

1.) Proprie est cingere, circum saepire, complecti, ambire; et usurpatur fere cum Ablativo ejus rei, qua quis circumdatur. ¶ 1. Generationi. *Plaut. Asin.* 3. 106. Circumdare aliquem brachiis. *Cic. Tim.* 6. mundi figuram levitate. *Id.* *ibid.* animum corpore. *Id.* 6. *de republ.* 20. 21. Terra quibusdam quasi redimita et circumdata circulis. *Id.* *Flacc.* 12. 27. Regio cincta mari, circumdata insulis. *Id.* 2. *Divinat.* 65. 134. Argentum auro circumdatum. *Zucet.* 5. 469. corpore concreto circumdatus aether. *Nepos Themist.* 6. Circumdare portum inœnibus. *Id.* *Datam.* 3. Agresti amiculo circumdatus. h. e. indutus. *Catull.* 64. 377. Circumdare collum filo. *Virg.* 1. *Æn.* 597. lapidem auro. *Id.* 6. *ibid.* 783. arcem muro. *Id.* 3. *G.* 487. infulam vittâ. *Id.* 9. *Æn.* 462. Turnus armis circumdatus. h. e. armatus. *Id.* 4. *G.* 497. ingenti circumdata nocte. *Tibull.* 2. 1. 189. fuscis Somnus circumdatus aeste. *Propert.* 3. 14. 29. circumdatus turbâ. *Horat.* 1. *Sat.* 2. 98. Ad talos stola demissa et circumdata pallâ. *Ovid.* 2. *Met.* 272. tellus circumdata ponto. *Curt.* 4. 7. 20. Nemo muro circumdatum. *Cels.* 4. 6. Circumdare latus lanâ sulfuratâ. *Colum.* 4. *R. R.* 29. 10. fissuram libro. *Petron. Satyr.* 92. aliquid veste. *Sueton. Vitell.* 16. se zonâ. *Stat.* 5. *Silv.* 3. 256. ulnis aliquem. — Poetae frequenter, Graecorum more, cum Participio præter. pass. jungunt Accusativum. *Virg.* 4. *Æn.* 137. Dido Sidoniam pietæ chlamydem circumdata limbo. *Id.* 11. *ibid.* 896. nigro circumdata turbine corpus. *Id.* 12. *ibid.* 416. vultu obscuro faciem circumdata nimbo. *Ovid.* 3. *Met.* 666. frontem circumdatus ovis. Adde *eumd.* 1. *ibid.* 313. et 13. *ibid.* 643. ¶ 2. Speciatim occurrit in re militari de hostilibus circumdandi actibus vel operibus. *Cic.* 15. *Fam.* 4. 10. Circumdare oppidum vallo et fossa. *Cæs.* 3. *B. C.* 9. oppidum quinis castris. *Nepos Hann.* 12. domum multitudine. *Id.* *Jug.* 23. mœnia fossa. *Liv.* 4. 47. oppidum eodem. *Id.* 6. 8. et 7. 34. hostes vallo. *Id.* 25. 22. 13. sa valloque urbem. Adde *eumd.* 28. 3. *Id.* 6. 41. oppidum operibus. *Curt.* 3. 8. 4. hostes exercitu tunc. *Virg.* 9. *Æn.* 153. muros igni. *Id.* 10. *ibid.* 74. mœnia flammis. *Id.* 1. *G.* 140. salus canibus. *Tac.* 1. *Ann.* 8. villam statione. *Id.* 13. *ibid.* 41. Artaxata: insidio. *Id.* 3. *Hist.* 69. aliquem custodia.

II.) Translate ponitur fere pro concludere, circumscribere. *Cic.* 1. *Orat.* 62. 264. Exiguus quibusdam finibus totum oratoris munus circumdare. h. e. concludere, arcere. *Vallej.* 1. 47. 2. Minus octoginta annis circumdatum ævum. h. e. tempus minus octoginta annis eorum sum, tempus, quod intra annos octoginta continuatur. *Tac.* 12. *Ann.* 25. Britannici pueritiam robore circumdare. *Sil.* 11. 7. 134. Circumdari fraude. *Id.* 12. 477. cæco circumdatus astu.

CIRCUMDOLATES, a, um. *V.* **CIRCUMDOLO**.

CIRCUMDOLFO, es, ere, n. 2. (circum et doleo). Part. *Circumdolens*. — Circumdolere est circum seu undique, vel ab omni parte angere. *Cæli. Aurel.* 2. *Acut.* 14. Spiratui etiam circumdolens atque frequens.

CIRCUMDOLO, as, avi, atum, are, a. 1. (circum et doleo). Part. *Circumdolatus*. — Circumdolo est dolabra vel ascia circum lævigata. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 32. 57. (133). Platanus, etiam circumdolatis lateribus, restibilis sponte facta.

CIRCUMDUCO, eis, xi, ctum, cere, a. 3. (circum et ducere). Præpositio circum huic Verbo haud arcte adhæret; immo non raro per tmesin ab eodem se jungitur, ut apud *Virg.* 6. *Æn.* 517. evantes orgia circum Ducebat Phrygiæ. *Phædr.* 4. 1. 4. Galli Cybebes circum in quæstus ducere asinum solebant bajulantem sarcinas. — Part. *Circumductus* I. 2. a. et II. 2. a. — Circumduco est circum trahere, in circulum seu orbem trahere (It. *menare intorno*; Fr. *conduire, mener, mouvoir autour*; Hisp. *conducir, llevar al*

redecor; Germ. *im Kreise oder herumführen*; Angl. *to lead or draw round*).

I.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu de animalibus usurpatur, et quidem — a) Absolute. *Plaut. Mil. glor. 2. 2. 68.* Antevento aliqua aliquos, aut tu circumducere exercitum, curre in obsidium perduella, nostris praesidium para. *Add. Liv. 1. 27. Id. Liv. 29. 33.* Circumducere agmen. *Curt. 3. 8. 15.* aliquem. — b) Cum altero Accusativo sine praepositione, quae inest in ipso verbo. *Plaut. Most. 3. 2. 157.* Eho istum, puer, circumducere hasce aedes et conclavia. *Cæs. 3. B. C. 61.* Quos Pompeius omnia sua praesidia circumduxit et ostentavit. — c) Saepius cum aditis per Adverbia, Praepos. vel etiam per Ablat. *Plaut. Truc. 4. 4. 21.* Circumducere aliquem aliquo. *Cæs. 3. B. G. 26.* cohortes longiore itinere. *Liv. 41. 19.* partem (exercitus) devia aaltu. *Id. 34. 14.* Circumducere (subaudi exercitum) praeter castra hostium. *Id. 8. 13.* Ab unius expugnatione urbis ad perdomandum Latium circumducere exercitum. *Id. 10. 29.* alas ad latus Samnitium. *Id. 21. 36.* agmen per invia circa nec trita antra longo ambitu. *Sueton. Cal. 35.* aliquem vicatim. *Id. ibid. 32.* per coetus epulantium. *Petron. Satyr. 141.* aliquem per totam civitatem. ¶ 2. Latiori sensu ponitur de inanimis, ac praecipue de lineis, quae ducuntur ad aliquid circumscribendum. — a) Generatim. *Cic. 2. Phil. 40. 102.* Tu autem Casilinum coloniam deduxisti, ut aratrum circumduceres. *Varro 5. L. L. 143. Müll.* Oppida, quae prius erant circumducta aratro. *h. e.* designata aratro circumducto: *hypallage.* *Cæs. 1. B. G. 33.* Flumen Dubis, ut circino circumductum, pæne totum oppidum elingit. *Seneca Ep. 12.* Tota ætas partibus constat, et orbis habet circumductos majores minoribus. *Auct. B. Hisp. 6.* Cæsar munitionibus Ategnani oppugnare et brachii circumducere cepit. *h. e.* munitionis opera circumducere. Eadem ratione locutus est *Sueton. Claud. 20. Plin. 35. Hist. nat. 3. 5. (15).* Umbra hominis lineis circumducta. *h. e.* descripta. *Id. 22. ibid. 25. 65. (130).* Novem granis si furoculum quis circumducit. *Inscript. apud Orell. 2080.* EX MACERIE CIRCUMDUCTVM (monumentum). *Frontin. Aqueduct. 75.* Circumducere aquam. *Dig. 37. 11. 1. § 11.* Iam quater. — Huc refertur potest et illud *Sueton. Ner. 41.*, quod translate acceperat *Forcellinus*. Transacta raptim consultatione, reliquam dei partem per organa hydraulica novi et ignoti generis circumduxit. *h. e.* consumpsit. — b) Specialim in scriptura circumductus litteras est linea ducta circumscribere, sive ab extrema parte versus abundantes litteras in alterum versus non transferre, sed ibidem subijcere et curva linea circumsignare. *Sueton. Aug. 87.* de peculiari ejus more scribendi. Non dividit verba, nec ab extrema parte versus abundantes litteras in alterum transfert, sed ibidem statim subijcit circumductaque. *h. e.* subscribit et circulari linea concludit. — c) Item specialim est verba lineis cancellatim concludere, ac propterea circumducere ponitur pro delere, abrogare, tollere. *Ulp. Dig. 5. 1. 73.* Circumducere edictum. *Id. ibid. 40. 12. 27.* et *Papinian. ibid. 49. 1. 22.* cognitionem. *Pseudo-Ascon. quoque in Cic. 3. Verr. 16.* circumducere ponit pro circumscribere, hoc est tollere, aut praetermittere.

II.) Improproprie. ¶ 1. In familiari sermone circumducere aliquem est decipere, fallere, praestitum si per dolum aliquid alicui interceptum: et occurrit — a) Raro Absolute. *Plaut. Asin. 1. 1. 33.* Qua tu servum Sauream potes, circumducere, aufer. *Cf. Paul. 5. Sentent. 5. § 10.* — b) Saepius addito Ablativo. *Plaut. Pseud. 1. 5. 16.* Circumducere Gellium amicum argento. *Add. eumd. ibid. 2. 2. 39. Id. Bacch. 5. 2. 64.* Quadringentis philippis filius me et Chrysalus circumduxerunt. *Add. eumd. ibid. 2. 3. 77. Id. Poen. 5. 2. 16.* Numam ita a balneis circumductus pallio? — c) Cum duobus Accusativis. *Plaut. Pseud. 1. 5. 113.* Ab hoc lenone vicino tuo, per sycophantiam atque doctos dolos, libicinam illam, quam tuus gnatus deperit, eam circumducam lepide lenonem. *modus loquendi non facile imitandus.* *Plerique tamen leg. eam circumducam.* ¶ 2. In oratione est ampliare: hinc — a) Circumducere orationem est ambitu verborum circuituque elaborare. *Quintil. 9. 4. 124.* Cum sensus uos longiore ambitu circumducitur. *Id. 10. 2. 17.* Osiot et supini, si quid modo longius circumduxerunt, jurant, ita Ciceronem locuturum fuisse. — Hinc *Id. 9. 4. 22.* ap-

pellat *Circumductum*, i, n. 2., quod Graecis est *περίοδος*. ¶ CIRCUMDUCTIO II. 2. — b) Circumducere syllabam est accentu circumflexo notare ac pronunciare. *Quintil. 1. 5. 23, 11. 3. 172. et 12. 10. 33.* ¶ CIRCUMFLECTO. — Hinc

Circumductum, i, n. 2. absolute, substantivorum more, est verborum circuitus, periodus. ¶ paullo sup. sub II. 2. a.

CIRCUMDUCTIO, ōnis, f. 3. actus circumducendi. I.) Proprie. *Vitruv. 8. 6. 5. et aeq. Schneid.* Circumductiones aquarum. *Hygin. 1. Astron. 2. et 3.* Circumductio sphaerae. *h. e.* ambitus. *Add. Cod. Theod. 4. 8. 1.*

II.) Translate. ¶ 1. Est deceptio, fraudatio. *Plaut. Capt. in Grege 3.* Neque pueri appositio, neque argenti circumductio. ¶ CIRCUMDUCTO II. 1. ¶ 2. In oratione est ipse ambitus verborum, quo periodus constat. *Quintil. 9. 4. 118.* Cur in circumductionibus, etiam cum sensus finitus est, aliquid tamen loci vacare videtur? *Add. eumd. 11. 3. 39.* Hoc idem appellatur circumductum ab eod. *ibid.* non longe ab initio. V. CIRCUMDUCTO in fin.

CIRCUMDUCTOR, ōris, m. 3. qui circumducit. Ita vertitur Latine a *Tertull. advers. Valentian. 10.* Horos Valentini, qui Graece dicitur *μαζαγωγός*. CIRCUMDUCTUM, i, o. 2. ¶ CIRCUMDUCTO in fin.

CIRCUMDUCTUS, a, um. ¶ CIRCUMDUCTO. CIRCUMDUCTUS, us, m. 4. circumductio. Occurrit — a) De spatio, de ambitu figuræ. *Quintil. 1. 10. 43.* Quartam lineam deducit eodem circumductu. — b) De circumactu sphaerarum. *Macrobi. 2. Somn. Scip. 1.* Ex ipso circumductu orbium nasci necesse est.

CIRCŪMEO vel circūſo, is, ivi vel ii, itum, ire, 4. (circum et ire). Ad descriptionem quod attinet, alii volunt, m. semper interseri, ut *Dausg. in Orthogr.*; alii nunquam, ut *Beda* et *Brouckus* ad *Propert. 2. 4. 26.* At *Papinian.* apud *Cassiod. de Orthogr. p. 2294.* *Putsch.*, quocum confer *Priscian. 2. p. 567.*, docet, circum praepositionem sequente vocali in enunciatione amitti, in scriptura servari. Certum est tamen, utroque modo recte scribi; quamquam rectius puto si m. adhibeatur, tum quia plenius et sonantius est, tum quia servatur etiam in *circumaro*, *circumequito* et aliis, tum demum quia usitatius fuit veteribus praepositionem consonantes litteras in compositione servare. Consuetudo tamen in *circuitus* et *circuitio* contrarium obtinuit. — Part. *Circumiens* I. 1.; *Circuitus* vel *Circumitus* I. 1. et 2. d.; *Circumiturus* I. 2. d.; *Circumeundus* I. 1. — Circumeo est circum vadere, ambio (v. *andare attorno*; Fr. *aller, marcher autour*; Hisp. *ir, andar al rededor*; Germ. *im Kreise oder herumgehen um oder zu*; Angl. *to go round or about*).

I.) Proprie, raro admodum absolute usurpatur; fere enim per Praepositionem vel per Accusativum additur locus aut res, quam quis ambit. ¶ 1. Generatim — a) De animalibus. *Plaut. Asin. 3. 3. 152.* Anziporto illac per hortum circuit clam, ne quis re videret. *Id. Curc. 3. 79.* Quia enim in cavea si forent conclusi iidem, uti pulli gallinacei, ita non potuere uno anno circumiri. *paragoge* pro circumiri. *Add. eumd. Men. 2. 1. 6. Cic. Cæcin. 32. 94.* Deinde ipse Cæcina cum circuiret praedis, venit in istum fundum. *Id. fragm. pro C. Cornel. apud Priscian. 8. p. 830.* *Putsch.* Circumitis rostris ejicerentur lapidibus homines. *Al. leg. circuitis.* *Cæs. 3. B. G. 25.* Equites circumitis hostium castris Crasso renunciaverunt. *Nepos Eumen. 9.* Quare circumirent, suas quisque copias contraherent. *Id. Hann. 12.* Qui imperavit ei, ut omnes fores ædifici circumiret. *Liv. 23. 25.* Senatus ædilibus negotium daret, ut urbem circumirent aperireque tabernacula juberent. *Ovid. 1. Pont. 2. 20.* More lupi clausas circumcuntis oves. *Id. 5. Met. 157.* Circumeunt unum Phineus et mille secuti Phineas. *Id. 8. ibid. 749.* Saepè etiam manibus nexis ex ordine trunci Circuire modum. *Add. eumd. 7. ibid. 258. et 15. ibid. 290. Id. 3. Amor. 2. 69.* Me miserum, metam spatioso circumit orbe. *Curt. 6. 5. 18.* Ad ultimum circumire saltum milites jubet. *Seneca Consol. ad Helv. 6.* Ab hac civitate discede, omnes urbes circumi. *Id. 1. Controv. 1.* Circumibo tecum aliena limina. *Colum. 8. R. R. 5. 4.* Confestim circumire oportebit cubilia. *Add. eumd. 9. ibid. 9. 1. Quintil. 2. 13. 16.* Si rectum litem rupti torrentibus pontes inciderint, circumire cogemur.

Sueton. Aug. 98. Tunc Campaniæ ora proximisque insulis circumitis. *Tac. 4. Hist. 70.* Civilis avia Belgaram circumibat, dum Claudium Labeonem exturbare nititur. — b) Usurpatur etiam de inanimis, quæ machinarum ope, aut alia ratione circum aliquid voluntur. *Plaut. Men. 2. 1. 6.* Jam quasi mare omnes circumimus insulas. Et allegorice *Cic. 13. Phil. 9. 20.* Totius belli fluctibus circumiri. *Propert. 2. 4. 26.* Cujus non hedere circumire caput. *Ovid. 3. Art. am. 396.* Metaque ferventi circumeunda rota. *Cels. 5. 26.* Fascia bieme circumire debet. *Add. eumd. 8. 10. Quintil. 1. 10. 44.* Quæ circumibit autem linea, ejusdem spatii erit. *Dig. 43. 12. 1. § 10.* Si annis aliquid circumeat. *Stat. 4. Silv. 4. 26.* inde sonus geminas mihi circuit aures. ¶ 2. Specialim ponitur — a) De iis, qui ab una ad aliam personam, ab uno ad alium locum cursitant ac prensant quærendi, investigandi, hortandi, petendi causa. *Plaut. Truc. 2. 4. 53.* Hæc una opera circumit per familias, puerum vestigat clanculum. *Cic. 14. Att. 21. 2.* Illum circumire veteranos, ut acta Cæsaris sancirent. *Cælius apud Cic. 8. Fam. 11. 2.* Nam Furnius et Lentulus, ut debuerunt, quasi eorum res esset, una nobiscum circumierunt et laborarunt. *Cæs. 2. B. C. 28.* Quintilius circumire aciem Curionis atque obsecrare milites cepit. *Liv. 1. 9.* Sed ipse Romulus circumibat docebatque. *Id. 5. 47.* Circumire ibi et prensare homines cepit. *Add. eumd. 42. 37. Ovid. 2. Met. 402.* At pater omnipotens ingentia mœnia cæli Circumit et — explorat. *Curt. 5. 9. 17.* Ille Persarum tabernacula circumire, hortari etc. *Tac. 2. Ann. 29.* Libo interim vesti mutata circumire domos. — b) In re militari circumire ponitur pro lustrare, visere. *Liv. 45. 37.* Vigiliæ acerbis et diligentius circumitæ sunt. *Cf. Dig. 49. 16. 12. § 2. Curt. 4. 13. 12.* Ipse cum duobus propinquis agmina in armis stantium circumibat. *Add. eumd. 7. 3. 17. Tac. 1. Ann. 71.* Circumire saucios. — c) Item de iis, qui alios prensabant ad magistratus obtinendos. *Plin. 2. Ep. 9.* Itaque presso amico, supplico, ambio domos, stationesque circumeo. *Id. 6. ibid. 6.* Per multum interest mea, te ostentare et mecum circumire. *Id. Paneg. 69.* Circumire consulatum. *h. e.* ambire, petere. *Cf. Sueton. Aug. 59.* Circumire tribus. — d) Denique in re militari ponitur pro cingere et concludere locum aliquem, ac praecipue hostem a tergo et quouoquers circumducere. *Cæs. 2. B. C. 16.* Totam urbem ab terra muro turribusque circumiri posse. *h. e.* circumdari, cingi, concludi. *Id. 3. ibid. 93.* Equitesque Pompeiani se turmatim explicare, aciemque nostram a latere aperto circumire ceperunt. — Eodem impetu cohortes sinistrum cornu circumierunt eosque a tergo sunt adorti. *Galba apud Cic. 10. Fam. 30. 4.* Cohortes pedem referre ceperunt, quod ab equitatu circumibantur. *Nepos Themist. 3.* Augustias Themistocles quærebat, ne multitudine circumiretur. *Id. Datam. 7.* Circumiri ab hostibus. *Liv. 41. 26.* Ut pandere aciem, et exequari cornibus hostium, quibus circumibantur, possent. *Id. 36. 16.* Lacedæmonios quondam ita a Persis circumitis fama erat. *Id. 37. 42.* Subsidia circumita a tergo cædebant. *Add. eumd. 27. 15. Curt. 3. 8. 27.* Dareus initio montis jugum occupare statuit, et a fronte et a tergo circumiturus hostem. *Id. 4. 3. 14.* Classis mœnia circumibat. *Tac. Agric. 23.* Ac ne superante numero et peritis locorum circumiretur, diviso et ipse in tres partes exercitus inessit.

II.) Translate. ¶ 1. In familiari sermone dicitur de iis, qui decipiendi causa circumcursant et insidiantur, quod et *Servius* ad *Virg. 11. Æn. 761.* annotavit. *Plaut. Pseud. 1. 5. 119.* Nam eum circumire in hunc diem, ut me, si posset, muliere intervorteret. *Ter. Phorm. 4. 3. 8.* Facinus indignum, Chreme, sic circumiri! *Martial. 8. 59.* puerum tunc arte dolosa Circuit, et soleas surripit ipse suas. ¶ 2. In oratione circumire est aliquid per circumlocationem exprimere. *Quintil. 12. 10. 34.* Plurimæ res carent appellationibus, ut eas necesse sit transferre, aut circumire. *Add. eumd. 8. proem. 24. et 8. 2. 17.* Sic *Tac. 3. Hist. 37.* Vespasiani nomen suspensi et vitabundi circumibant.

CIRCUMEQUITO, as, are, o. 1. (circum et equito) obequito, equo circumeo. *Liv. 10. 34.* Duas turmas sociorum circumequitare mœnia jubet.

CIRCUMERRO, as, are, n. 1. (circum et erro) circumeo, circum vagor. *Seneca 2. Controv. 9.* Neque turba lateri circumerrat, nec multus intra limen heres.

Apul. de Mundo. Tempora, quæ Saturnus sublimior triginta spatii annorum circumerrat.

CIRCUMFARCIO, farcis, fartus, fartire, a. 4. (circum et farcio). Part. *Circumfartus*. — Circumfarcire est circum implere. *Plin. 17. Hist. nat. 12. 21. (98).* Traiectis per vasa fictilia, vel quales ramis terraque circumfartis. Ita *Harduin.* ex suis MSS. omnibus. Al. leg. *circumpactis*. *Sillig* vero *Harduini* lectionem retinuit.

CIRCUMFERENTIA, æ, f. 1. ambitus, circulus. *Apul. Florid. 4. n. 18.* Nec culminum eminentia, nec lacunarum refugientia, nec sedilium circumferentia. *Capell. 8. p. 276.* Linea usque in circumferentias ducta. *Frontin. in exposit. formar. p. 33.* Goes. Claudere aliquid intra circumferentiam.

CIRCUMFERO, fers, tūli, lātum, ferre, anom. (circum et ferre). Part. *Circumferens* sub A. I. a. b. d.; *Circumlatas* sub A. I. a. et II. 2. — Circumfero est circum gesto, circum porto (II. *portare intorno*; Fr. *porter, mouvoir autour, faire circuler*; Hisp. *hacer circular, rodear*; Germ. *herumtragen*; Angl. *to carry round or about*). Occurrit autem A) Cum Accusativo rei, quæ circumfertur, et B) Cum Accusativo rei, circum quam aliquid fertur.

A) Cum Accusativo rei, quæ circumfertur.

I.) Proprie — a) Usurpator fere de iis quæ circumferuntur, ut aliis porrigantur aut ostendantur, id eoque interdum ponitur pro circum porrigere aut ostendere. *Plaut. Pers. 5. 2. 40.* Age, circumfer mulsum: bibere da usque plenis cantharis. *Cic. 4. Ferr. 42. 104.* Cedo, quæso, codicem: circumfer, ostende. *Id. Balb. 5. 11.* Circumferre tabulas inspicendi nominis causa. *Varro 5. L. L. 122. Mūll.* Hisce (poculis) etiam nunc in publico convivio pocula circumfertur. *Sall. Cat. 22.* Catilinam humani corporis sanguinem vino permixtum in patris circumtulisse. *Cl. Flor. 4. 1. 4. Liv. 26. 13.* Circumferre poculum. *Id. 43. 17.* senatusconsultum per urbes. *Id. 31. 30.* Circa ea omnia templa Philippum infestos circumtulisse ignes. *Virg. 10. Æn. 887.* ter secum Troius heros Immanem ærato circumferit tegmine silvam. *Curt. 10. 2. 27.* Nec pudet profundo ventre devictarum gentium spolia circumferentes reverti velle. *Id. 7. 4. 7.* Circumferre merum. *Id. 9. 5. 1.* clipeum ad ictus. Adde *eumd. 6. 1. 4. Val. Flacc. 7. 123.* et patriæ circumferit oscula dextræ. h. e. dextram circum osculatur. *Plin. 34. Hist. nat. 8. 18. (48).* Signis, quæ vocant Corinthia, plerique in tantum capiuntur, ut secum circumferant. Circumtulit et Nero princeps Amazonem. *Id. 37. ibid. 3. 12. (49).* Circumferre capite uniones, gemmas digitis. *Id. 29. ibid. 4. 26. (83).* Vespertilio ter circumtulit domui. *Id. ibid. 5. 32. (100).* Vermiculus ter igni circumtulatus. *Quintil. 2. 15. 8.* Circumferre puerum manibus. *Id. 1. 13. 19.* Ilyam in conviviis. *Sueton. Cat. 25.* Infantem Iuliam per omnia deorum templa circumferens. *Id. Aug. 90.* Ut semper et ubique pellem vituli marini circumferret. *Id. Cæs. 85.* Circumferre caput alicuius præfixum bastæ. *Id. ibid. 46.* in expeditionibus tessellata pavimenta. *Id. Galb. 22.* reliquias cæneæ. *Martial. 3. 17.* circumlata mensis scribilla secundis. — b) Specialim de humanis membris, ac præcipue de oculis, qui circum voluntur. *Liv. 2. 10.* Circumferens minaciter oculos ad proceres Etruscorum. *Cl. Val. Max. 7. 2. extern. 2.* Circumferre oculos per omnes partes. Adde *Liv. 5. 41; Ovid. 6. Met. 169. et 15. ibid. 674; Curt. 6. 11. 36; Sil. It. 11. 203. et Plin. Paneg. 75. Curt. 4. 14. 9.* oculos manusque. *Virg. 12. Æn. 558.* Huc atque huc acies circumtulit. *Sil. It. 11. 203.* Iumina. *Ovid. 3. Met. 241.* vultus. — c) Item specialim circumferri, medium apud Græcos Verborum more ac vi, est circumagi, circumvolvi. *Cic. 3. Orat. 45. 178.* Sol circumfertur, ut accedat ad brumale signum. *Curt. 5. 12. 2.* Hominem sine lare, terrarum orbis exsulem, ancipitem hostem ad notum licentium circumferri. h. e. huc et illic ferri. — Et de libris, qui publici juris et usus sunt, ut ab omnibus usurpari possint. *Quintil. 2. 15. 4.* Hæc opinio originem ab Isocrate (si tamen revera ars, quæ circumfertur, ejus est) duxit. Adde *eumd. 2. 13. 15.* — d) Denique active linea circumferens apud mensores est, quæ circumferentiam seu circumulum facit. *Frontin. in exposit. formar. p. 33.* Goes. Quæcumque linea in dimensione medium secans circumulum, punctum transferet ad circumferentem lineam etc. h. e. ad circumferentiam, περιφέρειαν.

II.) Translate. ¶ 1. Jungitur abstractis, et est in-

ge lateque diffundere, gerere, spargere, disseminare. — a) Generatim. *Liv. 2. 80.* Circumferre clamorem. *Id. 9. 41.* bellum passim. *Id. 9. 45.* bellum ad singulas urbes. *Id. 10. 17.* bellum vicatim. *Cl. Tac. 13. Ann. 37.* Exemplo hostium circumferre bellum coactus. *Rursus Liv. 30. 9.* arma. *Cl. Flor. 3. 12. 1.* Populus Rom. toto orbe arma circumtulit. h. e. bellum longe lateque sparsit et gessit. Adde *eumd. 1. præfat. 2. Id. 3. 5. 29.* aigna. *Sil. It. 15. 316.* belli umbram. *Fellej. 2. 92.* terrarum orbi pacis bona. *Tac. 2. Ann. 52.* incendia, cædes et terrorem. — b) Specialim de iis, quæ sermonibus vulgariter ac publicantur, et quidem — Cum Accusativo tantum. *Colum. 8. R. R. 16. 3.* Et jam cum avorum memoria circumfertur M. Philippi factum atque dictum. *Plin. 3. Ep. 11.* Inde etiam meum meritum, ut vera, ita supra meritum predicatione circumfert. *Id. ibid. 16. in fin.* Illud quidem ingens fama, hæc nulla circumfert. — Cum Accus. et Infinito. *Ovid. 2. Amor. 17. 29.* Novi aliquam, quæ se circumferat esse Corinnam. h. e. quæ falso prædicet, quæ se jactet. ¶ 2. Apud Rhetores circumlata oratio est periodorum ambitu circumducta. *Quintil. 4. 1. 60.* Nec argumentis autem, nec locis, nec narrationi similis esse in proœmio debet oratio, neque tamen deducta semper, atque circumlata, sed sæpe simplici atque illaboratæ similis.

B) Cum Accusativo rei aut personæ, circum quam aliquid fertur; quæ ratione circumferre pertinet ad lustrationes et expiationes, quæ fiebant circumlatione vel tædæ, vel aquæ, vel victimæ, vel sulphuris circa eum, qui expiatur. *Plaut. Amph. 2. 2. 143.* Quæso, quin isthanc jubes pro cerrita circumferri? *Id.* apud *Servium* ad *Virg. 6. Æn. 229.* Pro lavato te circumferam. *Lucilius* apud *Non. p. 261. 27. Merc.* Tum farto omnia sunt circumlata. *Virg. 6. Æn. 229.* Idem ter socios pura circumtulit unda, Spargens rore levi et ramo felicis olive. *V. Interpr. ad h. 1.*

CIRCUMFIGO, gis, xi, rum, gere, a. 3. (circum et figo). *Calo R. R. 20.* Columellam ferream cuneis salignis circumfigi oportet bene. Adde *Tertull. 4. advers. Marcion. 42.*, ubi de duobus latronibus Jesu Christo circumfixis loquitur.

CIRCUMFINGO, fingis, finxi, fectum, fingere, a. 3. (circum et fingo) circumpono. *Tertull. Anim. 23.* Qui exinde illis peccatricem circumfingit carnem.

CIRCUMFINIO, is, ire, a. 4. (circum et finio). *Solin. 3.* Circumfinire annum.

CIRCUMFIRMO, as, are, a. 1. (circum et firmo). Particip. *Circumfirmatus*. — Circumfirmo est circumspicio, circum munio. *Colum. 4. R. R. 17. 7.* Vitis quasi quadrato circumfirmanda est agmine.

CIRCUMFLAGRO, as, are, n. 1. (circum et flagro). Part. *Circumflagrans*. — Circumflagro est aestuo.

Avien. Arat. 274. Quaque per immensum circumflagrantibus Austris.

CIRCUMFLECTO, ctis, xi, rum, ctere, a. 3. (circum et flecto). Part. *Circumflexus* II. 1. et 2.

I.) Proprie. *Virg. 5. Æn. 130.* Constituit signum navis pater, unde reverti Scirent, et longos ubi circumflectere cursus. *Prudent. Apotheos. 71.* Hos omnes quamvis anceps labyrinthus et error Circumflexus agat.

II.) Translate. ¶ 1. Generatim. *Claudian. de VI. Consul. Honor. 391.* Circumflexa rapit centenus sæcula consul. h. e. circum se flectentia et in se redeuntia. *Nazar. Paneg. Constant. Aug. 16.* Adde tibi in omnibus summam illam majestatem, quæ te circumflexa tueatur. h. e. circumdata, circumposita, circumfusa. ¶ 2. Specialim apud Grammaticos est accentu circumflexo syllabam notare et pronunciare. *Gell. 4. 7.* Valerius Probus *Hannibalem*, et *Hasdrubalem*, et *Hamilcarem* ita pronunciabat, ut penultimam circumflecteret. *Diomed. 2. p. 425.* *Putsch.* et *Priscian. de accentib. p. 1287.* docent accentum circumflexum dici a Grammaticis (Græce περιπρόπην περιστροφή) qui, ex acuto et gravi compositus, penultimam, vel ultimam solum occupat, et vocales tantummodo natura longas afficit. — Munus autem bujuse accentus est syllabam attollere simul et protrahere, atque adeo ejus sonum augere, et quodammodo circumducere, ut *Quintil. 12. 10. 33.* loquitur: ut si in voce *Romanus* penultima ita proferatur, quasi duplex a sit, quorum prior attollatur, alter protrahatur deprimatque. *V. FLECTO.* — Porro accentus circumflexus ex *Capell. 3. p. 63.* sic scribitur ~; ex *Isid. 1. Orig. 18. 2.* sic ^.

CIRCUMFLEXE, adverb. (circumflexus). Occurrit

translate tantum, et significat cum accentu circumflexo pronuntiandum. *Gell. 4. 7.* Ponere (h. e. pronuntiare) syllabam circumflectere.

CIRCUMFLEXILIS, e, adject. (circum et flecto). *Circumflexilia* verba dicuntur a Grammaticis, quæ apud Græcos accentu circumflexo notantur. *Gramm. incert. p. 145. Eichenf.* In prima igitur conjugatione, ad similitudinem circumflexilium apud Græcos verborum, ex secunda persona primæ positionis agnoscimus. *Macrob. de differ. G. L. v. p. 190. Eichenf.* Quod apud illos (Græcos) in solis circumflexilibus verbis observari solet.

CIRCUMFLEXIO, ōnis, f. 3. actus circumflectendi, circumflexus. *Macrob. 1. Somn. Scip. 12.* Zodiacum ita lacteus circulus oblique circumflexionis occurso ambiendo complectitur, ut etc.

CIRCUMFLEXUS, a, um. *V. CIRCUMFLECTO.*

CIRCUMFLEXUS, us, m. 4. circumflexio, ambitus. *Plin. 2. Hist. nat. 1. 1. (1).* Mundus, cujus circumflexu teguntur cuncta. *Id. 6. ibid. 34. 39. (212).* In hoc cæli circumflexu.

CIRCUMFLO, as, are, 1. (circum et flo) undique, ex omni parte flo.

I.) Proprie et quidem absolute. *Stat. 11. Theb. 42.* Circumflantibus Austris.

II.) Figurata et quidem passive. *Cic. 3. Ferr. 41. 98.* Ut hic ordo (judicium) ab omnibus ventis invadit circumflari posse videatur.

CIRCUMFLUENS, V. voc. seq.

CIRCUMFLUO, fluis, fluxi, fluxere, 3. (circum et fluere). Part. *Circumfluens* I. 3. et II. 1. 2. — Circumfluo est circum fluo, circum alluo (I. *scorrere intorno*; Fr. *couler, fluier autour de, entourer en coulant*; Hisp. *fluir, correr al rededor*; Germ. *ringsumfließen*; Angl. *to flow round or about*).

I.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu dicitur de fluidorum copia, quæ undans et fluctuans circum aliquid labitur; et occurrit — a) Absolute. *Plin. 2. Hist. nat. 65. 83. (163).* In poculis repletis, addito humore minimo, circumfluit quod superest. *Cl. Curt. 8. 8. 12.*, cujus verba sub II. 1. a. afferantur. — b) Cum Accusativo. *Ovid. 13. Met. 779.* utrumque latus circumfluit æquoris unda. *Id. 3. ibid. 74.* Spumaque pestiferos circumfluit horrida rictus. *Plin. 5. Hist. nat. 29. 29. (103).* Cariam circumfluant Mæander et Orsinus. *Gell. 12. 13.* Oceanus terras omnifariam et undique versus circumfluit. Adde *Virg. 4. 1. 30. § 2.* — Et passive. *Lactant. 2. 9.* Terram voluit humore circumflui et contineri. Adde *Macrob. 2. Somn. Scip. 9. § 2.* Latiori sensu ponitur etiam de aliis rebus, quorum copia exundans et fluctuans videtur; ita ut circumfluere aliquid sit convenire, circum accurrere. *Varro 2. R. R. 9. 2.* Cum sciam mulorum gregem, cum pasceretur, eoque venisset lupus, ultra mulos circumfluisse et ungulis cædendo eum occidisse. *Id. 3. ibid. 13. 3.* Tanta circumfluit nos cervorum, aprorum et ceterarum quadrupedum multitudo, ut etc. *Lucan. 3. 424.* Roborare amplexos circumfluxisse dracones. — Catachresis est in illo *Claudiani* 1. *Cons. Stilich. 328.* solitus frontem circumfluit ignis. h. e. rubor occupat frontem. ¶ 3. Interdum ponitur et pro circuire; ut *terminus circumfluens* apud *Apul. 9. Met.* est in circuitu ductus.

II.) Translate. ¶ 1. Dicitur de rebus, quæ maximo in numero sunt, et significat effluere, circumlabi: occurrit autem — a) Absolute. *Curt. 8. 8. 12.* Insatiabilis avaritiæ est, adhuc implere velle, quod circumfluit. h. e. redundat. *Petron. Satyr. 5.* Hinc Romana manus circumfluit. *Quintil. 12. 10. 78.* Circumfluentibus undique eloquentiæ copiis. *Justin. 18. 7.* Circumfluentibus quietæ felicitatis insignibus. *Quintil. 3. Declam. 21.* Circumfluens pecunia. — b) Cum Accusativo. *Curt. 10. 2. 22.* Secundis rebus, quæ circumfluunt vos, insanire cœpistis. h. e. quæ large et copiose ad vos perveniunt. ¶ 2. De personis, circumfluere re aliqua est ea abundare. *Cic. 5. Ferr. 4. 9.* Istum rebus omnibus undique ereptis circumfluere atque abundare. *Id. Anic. 15. 52.* Circumfluere omnibus copiis, atque in omnium rerum abundantia vivere. *Id. 2. Att. 21. 3.* Ille amicus noster semper in laude versatus, circumfluens gloria. *Id. Mur. 24. 49.* Catilina circumfluens Arretinorum et Fesulanorum exercitu. *Imp. Constantin. Cod. Theod. 1. 5. 3.* Ejus (sententiæ) improbus propugnator, si patrimonio circumfluit, ejus bonorum media portio fiscalibus compendiis addicta redat. — Hinc circumfluens oratio est nimis copiosa et redundans. *Cic.*

Brut. 55. 203. Iacitata et volubilis, nec ea redundans tamen, nec circumflueus oratio.

CIRCUMFLUUS, a, um, adject. qui circum fluit.
I.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu ponitur de aquis, et quidem active. *Ovid.* 15. *Met.* 739. Scinditur in geminas partes circumflueus amnis. *Id.* 1. *ibid.* 30. circumflueus humor Ultima possedit. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 66. 66. (166). Tellus medio ambitu præcincta circumfluo mari. ¶ 2. Item stricto sensu de aquis, sed passive. *Ovid.* 15. *Met.* 624. Insula circumflua Tiberidis alveo. *Val. Flacc.* 5. 442. Urbs erat hic contra gemino circumflua ponto. *Lucan.* 4. 407. Hadria co tellus circumflua ponto. *Sil. It.* 8. 597. Tum Verona Atthesi circumflua. *Id.* 15. 220. Carthago, impenso naturæ adjuta favore, Excelsos tollit pelago circumflui muros. *Tac.* 6. *Ann.* 37. Campi circumflui Euphrate et Tigre. Adde *Claudian.* non semel. ¶ 3. Latiori sensu de iis omnibus dicitur, quæ fluitant atque undarum more agitantur. *Stat.* 6. *Theb.* 540. Chlamys circumflua limbo Mæonio. h. e. circumdata. *Claudian.* IV. *Cons. Honor.* 138. Femina circumflua gemmis.

II.) Translate. *Claudian.* *Cons. Prob. et Olybr.* 40. Mens circumflua luxu.

CIRCUMFODIO, ōdis, ōdi, ossum, ōdere et raro ōdire, 3. (circum et fodio) Part. *Circumfossus* et *Circumfodiendus* sub b. — a) Absolute. *Cato R. R.* 161. Sic circumfodito, ut facile evellere possis. — b) Cum Accusativo. *Seneca Ep.* 12. Platanos circumfodere et irrigare. *Colum.* 5. *R. R.* 6. 17. Circumfodere truncum. — Et passive *Colum.* 5. *R. R.* 9. 12. Olivetum bis anno arari debet, et bidentibus alte circumfodiari. *Plin.* 17. *Hist. nat.* 19. 31. (140). Circumfodiendi arbores ratio in circuitu pedes la orbem ternos. Adde *eumd.* 17. *ibid.* 18. 30. (130). *Id.* 17. *ibid.* 27. 43. (252). Amygdalæ ex amaris dulces fiunt, si circumfosso stipite, et ab ima parte circumforato, defluens pituita abstergetur. *Pallad.* 3. *R. R.* 25. 22. Cydoni arbores circumfodiendæ. *Ambros.* 3. *Hexem.* 12. Sed eadem vitis ubi circumfossa fuerit, reliquatur et erigatur, ne reflectatur in terram.

CIRCUMFORANEUS, a, um, adject. duo inter se diversa significat pro etymii diversitate: scilicet

A) Circumforaneus a circum et foro dicitur qui mobilis est et circumferri potest. *Apul.* 4. *Met.* Circumforanea domus. h. e. quæ mobilis et ambulatoria est, et hic illic facile geri potest. Veneti dicunt un casotto. *Id.* 3. *ibid.* Circumforaneas hostias. h. e. quæ lustrandi causa circumferuntur.

B) Circumforaneus a circum et forum, quemadmodum ipsi Latini putabant (cf. *Cic.* 2. *Att.* 1. 11. et *Chent.* 14. 40.) dicitur qui circa fora vagatur: atque hinc — a) Est qui circa fora vagatur venditans aliquid, aut aliud quippiam agens, sive qui fora et nundinas frequentat. *Cic. Chent.* 14. 40. Pharmacopola circumforaneus. *Sueton.* *Vitell.* 12. Vendidit adolescentulum circumforaneo lanistæ. *Apul.* 9. *Met.* Circumforaneum mendicabulum. — b) Item qui in foro vel circa forum est, prout: unde *res circumforaneum*; h. e. feueratium, seu senore sumptum. Nam circa forum tabernæ crant argentariorum, qui arteni ferentiorum exercebant. *Cic.* 2. *Att.* 1. 11. Nisi quod me, illum ipsum vindicem æris alieni, ære non Corinthio, sed hoc circumforaneo obruerunt.

CIRCUMFORATUS, a, um, particip. ab inusit. *circumforo*. *Plin.* 17. *Hist. nat.* 27. 43. (252). Circumfosso stipite et ab ima parte circumforato.

CIRCUMFOSSOR, ōris, m. 3. qui circumfodit. *Plin.* 17. *Hist. nat.* 24. 37. (227). Cum circumfossor vites injurioso ictu verberavit.

CIRCUMFOSSURA, æ, f. 1. circum fodiendi actio. *Plin.* 17. *Hist. nat.* 26. 39. (247). Cupressus aspernatur circumfossuram.

CIRCUMFOSSUS, a, um, particip. ab inusitato *circumfringo*. *Ammian.* 29. 4. Carpentio veteri impositum regem angusto aditu circumfractis collibus abdiderunt. *Id.* 22. 8. Circumfractus turbo.

CIRCUMFREMO, is, ere, n. 3. (circum et fremo). Part. *Circumfremens*. *Seneca Consol. ad Marc.* 7. Aves cum stridore magno inanes nidos circumfremunt. *Prudent.* 4. *Cathemer.* 79. Quæ (fera) circumfremunt, et vorare tentat. *Ammian.* 31. 43. Circumfremuntium globi.

CIRCUMFRICO, as, are, a. 1. (circum et frico). *Cato R. R.* 26. Privas scopulas in doliis facito babeas illi rei, qui labia doliolum circumfrices.

CIRCUMFULCIO, is, ire, a. 3. (circum et fulcio). *Tertull.* *Pall.* 5. Pallium, qua in humerum adhæret, nihil circumfulcit, nihil circumstringit.

CIRCUMFULGEO, es, ere, n. 2. (circum et fulgeo). *Plin.* 2. *Hist. nat.* 37. 37. (101). Hominum capita vespertinis boris magno præsidio circumfulgent.

CIRCUMFUNDO, fundis, fudi, fūsum, fundere, a. 3. (circum et fundere). Interdum dividitur per tresin, ut apud *Virg.* 1. *Æn.* 414. Et multo nebulæ circum dea fudit amictu. — Part. *Circumfusus* in omnibus paragr. — Circumfundo est circum aspergo (It. spargere intorno; Fr. repandre autour, verser autour; Hisp. derramar, verter, aciar al rededor; Germ. ringsum oder herumgiessen, schütten; Anglie. to pour around, sprinkle about, to circumfuse). Occurrit autem A) Cum Accusativo rei, quæ circumfunditur, et B) Cum Accusativo rei, circum quam aliquid fuoditur.

A) Cum Accusativo rei, quæ circumfunditur, et quidem

I.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu usurpatur de liquidis. — a) Raro active. *Cato R. R.* 93. Amurcam cum aqua commisceto, æquas partes: deinde ad oleam circumfundito. — b) Sæpius passive circumfunditur, sed mediocriter apud Græcos Verborum more ac vi, et quidem — Absolute. *Plin.* 28. *Hist. nat.* 9. 33. (126). Cui ferveat (lac), ne circumfundatur, præstat cyathus argenteus cum frigida aqua demissus. h. e. circum effundatur. *Virg.* 1. *Æn.* 586. Circumfusa nubes. *Tibull.* 4. 1. 151. Nam circumfuso consistit in aere tellus. *Id.* 5. *Fast.* 582. Gens circumfusa in via fluminibus. — Cum Dativo rei, circum quam aliquid funditur. *Liv.* 30. 9. Circumfuso mare urbi. *Plin.* 6. *Hist. nat.* 27. 31. (132). Cui (urbi Apameæ) Tigris circumfunditur. At *Sillig* legit: Apameam — circumfunditur. *Quintil.* 12. 11. 13. Circumfusus nobis spiritus. ¶ 2. Latiori sensu se circumfundere vel circumfundit, mediocriter apud Græcos Verborum more ac vi, dicitur de multitudine pro convenire circa aliquem hominem aut locum, circumfluere, circumcurrere, eumque cingere, circumdare, eique se applicare, adhærere: præcipue vero in re militari occurrit de copiis aliquo circumfluentium. — a) Absolute. *Cæs.* 6. *B. G.* 36. Circumfunduntur hostes ex reliquis partibus, si quem aditum reperire possent. *Id.* 7. *ibid.* 28. Toto undique muro milites circumfundi. *Id.* 3. *B. C.* 63. Magna multitudo sagittariorum ab utraque parte circumfundebar. Adde *Liv.* 10. 36. et *Curt.* 3. 9. 12. — Et sæpius Part. præter. pass. *Cæs.* 6. *B. G.* 34. et *Liv.* 2. 28. Circumfusa multitudo. *Liv.* 4. 46. Circumfusi magna ex parte hostes. Adde *Curt.* 8. 14. 31; *Vellej.* 2. 46. 4; *Quintil.* 4. 2. 37; et *Tac.* 2. *Ann.* 56. Rursus *Liv.* 25. 34. Circumfusi equites. *Id.* 44. 23. agnen. *Curt.* 7. 5. 9. amici. *Virg.* 2. *Æn.* 64. Undique visendi stuio Trojana juvenus Circumfusa ruit. *Id.* 11. *ibid.* 546. Et circumfuso volitant milite Volsci. *Ovid.* 3. *Met.* 180. Circumfusaque Dianam (Nymphae) Corporibus texere suis. *Val. Flacc.* 1. 384. puniceo cui circumfusa cothurno Palla imos tegit alba pedes. *Quintil.* 2. 20. 8. Nonnunquam inter circumfusa militum arma dicendum est. — b) Cum Dativo personæ aut rei, circum quam convenitur atque concurrunt. *Liv.* 28. 26. Reducti armati a portis Iuermi se concioni ab tergo circumfuderunt. Adde *eumd.* 29. 34. *Id.* 22. 14. ad fin. Concionanti Minucio circumfundebar Romanorum multitudo. *Id.* *ibid.* 7. Circumfundebar ob viis sciscitantes. *Id.* 26. 27. Circumfusa consuli multitudo. *Id.* 6. 15. Turba lateri alicujus circumfusa. *Auct. B. G.* 8. 29. Milites cedentibus circumfusi. *Ovid.* 4. *Met.* 360. de Salmacide. Et nunc bac juveni, nunc circumfunditur illac. h. e. applicat se et adhæret. *Curt.* 4. 13. 5. Tantam multitudinem circumfundi paucioribus posse. *Id.* 4. 15. 21. Circumfusus regi barbaros adorari. Adde *eumd.* 9. 1. 16., et *Vellej.* 2. 112. 4. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 65. 65. (161). Circumfundi terræ undique homines conversisque inter se pedibus stare. *Lucan.* 5. 680. Turba circumfusa duci. *Tac.* 1. *Ann.* 68. Exin clamore et impetu tergis Germanorum circumfunduntur.

II.) Translate occurrit tantum Part. præter. pass. *circumfusus* pro frequens, large et copiose circumdans. *Cic.* 5. *Tusc.* 41. 120. Variæ et undique circumfusæ molestiæ. *Liv.* 30. 14. Circumfusæ undique voluptates. *Quintil.* 4. 1. 59. Circumfusus nitor.

B) Cura Accusativo rei, circum quam aliquid fundi-

tur ¶ 1. Stricto sensu usurpatur de liquidis. *Cic.* 2. *Nat. D.* 6. 17. Terram esse intimam, quam crassissimus circumfundat aer. *Id.* 6. de republ. 20. 21. Terra circumfusa illo mari, quod Oceanum appellatis. *Id.* *Tim.* 6. 16. Animæ (aere) circumfusa extrema mundi. *Nepos Ages.* 8. Ibi cum (mortuorum) amici cerâ circumfuderunt. *Virg.* 3. *G.* 368. Circumfusa pruinis corpora. Adde *eumd.* 1. *Æn.* 414., quem locum sub init. attulimus. *Sil. It.* 7. 723. quas circumfuderat atra tempestas. h. e. cinxerat, circumsteterat, obruerat. — Huc pertinent et illa, quæ partim figurata sunt. *Cic.* 1. *Tusc.* 19. 45. Circumfusus caligine. *Id.* 4. *Acad.* (2. pr.) 39. 122. Latet ista omnia crassis occultata et circumfusa tenebris. *Id.* *ibid.* 15. 46. Res circumfusæ luce. ¶ 2. Latiori sensu ponitur de multitudine pro convenire circa aliquem hominem vel locum, eumque cingere, circumdare; ac præcipue in re militari. *Auct. B. Afr.* 78. Pacidius suos equites exporrigere cepit in longitudinem, ut haberent facultatem turmas Julianas circumfundere. *Tac.* 2. *Hist.* 19. Si cum exercitu Cæcina tam paucas cohortes circumfudisset. Adde *eumd.* 3. *Ann.* 46., 12. *ibid.* 38. et 13. *ibid.* 40. *Sil. It.* 7. 308. Cerais, ut armata circumfundere corona. *Plin.* 5. *Hist. nat.* 12. 13. (67). Qui subtilius dividunt, circumfundi Syria Phœnicem volunt. — Sæpius hoc sensu occurrit Part. præter. pass. *Cic. Mil.* 26. 71. Quod vero in illo loco atque illis publicorum consiliorum copiis circumfusus sedet, etc. *Id.* 2. *Fin.* 2. 7. Sedens in bibliotheca multis circumfusus Stolorum libris. *Nepos Chabr.* 4. Circumfusus hostium concursu. Adde *Curt.* 3. 11. 4. *Ovid.* 14. *Met.* 586. collo circumfusa parentis. *Vellej.* 2. 123. 3. Augustus circumfusus amplexibus Tiberii sui. *Sil. It.* 2. 50. tot Libyæ populis. *Plin. Paneg.* 23. Equestris ordinis flore circumfusus senatus. *Quintil.* 9. 4. 91. Pedes deteriores bonis circumfusi. *Ambros.* 1. de Cain et Abel 4. ad med. Vitiorem succineta comitatu et quodam nequiarum choro circumfusa (mulier) etc. — Et figurate *Ennius* apud *Donat.* ad *Ter. Phorm.* 5. 8. 39. Omnes corde patrem præbent (fortasse legendum est perbibent) animoque benigno Circumfusus.

CIRCUMFUSIO, ōnis, f. 3. actus circumfundendi. *Firmic.* 1. *Mathes.* 4. Cælum omnia ignis spiritus circumfusione complectitur. *Id.* *ibid.* præf. circa med. et *Orosius* 1. 2. post med. Hispania circumfusione Oceani Tyrrhenique pelagi pæne insula efficitur.

CIRCUMFUSUS, a, um, V. CIRCUMFUNDO.

CIRCUMGARRIO, is, ire, n. 4. (circum et garrio). Part. *Circumgarriens*. *Claudian.* *Mamerc.* de statu anim. 2. 9. Falsiloquiis circumgarrientibus respondere.

CIRCUMGELATUS, a, um, V. voc. seq.

CIRCUMGELO, as, avi, alumi, are, a. 1. (circum et gelo). Particip. *Circumgelatus*. *Tertull.* *Anim.* 23. Quod germina mortale ei circumgelaverint corpus. h. e. concreverint fecerint. *Plin.* 13. *Hist. nat.* 22. 40. (120). Cortex, qui circumgelatus videri possit; tam tristis aspectu est.

CIRCUMGEMO, is, ere, n. 3. (circum et gemo). *Horat. Epod.* 16. 51. Circumgemit ursus ovile. V. GEMO.

CIRCUMGESTO, as, are, a. 1. (circum et gesto). *Cic.* 1. ad Q. fr. 2. 2. § 6. Eam quoque epistolam T. Catienus circumgestat. *Apul.* 8. *Met.* Circumgestare deam.

CIRCUMGLÔBATUS, a, um, particip. ab inusitato *circumglobo*, conglomeratus. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 47. 71. (154). Circumglobata escæ sæpe extrahuntur.

CIRCUMGREDIOR, edêris, essus sum, edi, dep. 3. (circum et gradior). — Circumgredior est idem quod circum aggredior: et occurrit — a) Absolute. *Tac.* 2. *Ann.* 28. Illi metu, ne hinc Romanus, inde Cherusci, cum quis æternum discordant, circumgredierentur etc. Adde *eumd.* 1. *ibid.* 64. et 12. *ibid.* 28. — b) Cum Accusativo pro circumire. *Sall. epist. Mithr.* 7. Si in Mesopotamia, nos Armenia circumgredimur exercitum. *Tac.* 2. *Ann.* 35. Circumgredi terga. *Ammian.* 16. 12. 59. Lacuum palustribus aquis interfusam circumgrediens. h. e. circumiens. *Aurel. Vict.* *Cæs.* 21. Cum Syriam circumgredieretur.

CIRCUMGRESSUS, us, m. 4. (circum et gressus) circuitus. ¶ 1. Abstracte. *Ammian.* 22. 2. 3. Triptolemus, quem ob rapidos circumgressus aeris serpentibus et pinnigeris fabulosa vetustas imponit. ¶ 2. Concreto, ut ajunt, sensu est circumferentia,

ambitus. *Id.* 22. 8. 30. Palus Mæotis amplissimi circumgressus.

CIRCUMGYRO, as, are, a. 1. (circum et gyros) circum volvo. *Veget.* 1. *Veterin.* 26. 2. *Schneid.* Totumque simul ungulæ solum in circuitu scalpellum et circumgyrabis, ut etc. *Schneider* vero legit scalpello circumscribes. *V. SCALPELLO.*

CIRCUMHABITATOR, oris, m. 3. (circum et habitator) qui circum habitat, accola. *Gloss. Philox.* Circumhabitatores, περιήχοι.

CIRCUMHISCO, is, ere, n. 3. (circum et hisco) hiant ore circumspicere. *Arnob.* 5. 28. Jamdudum me fatcor hæsitare, circumhiscere, tergiversari, etc. h. e. caput circumagendo oscitari: quod est hominis in re difficili versantis, et, unde incipiat, ne scientis. *MSS. Codices habent circumhiscere; ideoque nonnulli pro circumhiscere leg. circumspicere.*

CIRCUMHUMATUS, a, um, particip. ab inusit. circumhumo, circumsepello. *Ammian.* 22. 12. in fin. Circumhumata corpora statuit exinde transferr.

CIRCUMINCISIO, onis, f. 3. (circum et incisio) eadem ac circumcisio. *Cæli. Aurel.* 2. *Tard.* 1. Longanone cum sphynxere atque podice paralyti vilitati, erit involuntaria egestio stercorem, nisi ea aliqua hoc fuerit circumincisione confectum. *Sed præstat divisim scribere circum incisione.*

CIRCUMINJICIO, is, ere, a. 3. (circum et injicio) circum jacere, circum ducere, circumjicere. *Liv.* 25. 36. Si quo modo posset vallum circuminjicere.

CIRCUMINVOLVO. *V. CIRCUMVOLVO.*

CIRCUMITIO. *V. CIRCUITIO.*

CIRCUMITOR. *V. CIRCTOR.*

CIRCUMITUS. *V. CIRCUTUS.*

CIRCUMJACEO, ea, ti, ere, n. 2. (circum et jaceo). Part. *Circumjacens* I. et II. — Circumjaceo est circa jaceo, vel positus sum.

I.) Proprie occurrit — a) Absolute. *Cælius* apud *Quintil.* 42. 123. Circumjacere passim. *Tac.* 2. *Ann.* 72. Populi circumjacentes. — b) Cum Dativo. *Liv.* 37. 54. Lycæonia, et Phrygia utraque, quæque circumjacent Europæ, in vestra sunt potestate. *Apul. de Deo Socrat.* Si plena artis ornamenta capiti et collo circumjacent.

II.) Translate in oratione circumjacentia, subaudi verba, sunt præcedentia et consequentia. *Quintil.* 9. 4. 29. Intentionem obscurari circumjacentibus.

CIRCUMJACIO, is, ere, a. 3. (circum et jacio) circumjicio. *Liv.* 33. 18. Circumjacere bastas in venientem ex transverso conati sunt bostem.

CIRCUMJECTIO, onis, f. 3. (circum et jacio). ¶ 1. Est actus circum jaciendi sive agitando aliquid. *Cæli. Aurel.* 1. *Acut.* 2. Circumjectio manuum. h. e. bue illuc agitatio. ¶ 2. Item est quidquid circum involvendo inservit. *Arnob.* 2. 43. Animæ habitare jusse sunt has partes, et humani corporis circumjectione vestiri. h. e. amictus.

CIRCUMJECTUS, a, um. *V. CIRCUMJICIO.*

CIRCUMJECTUS, us, m. 4. (circum et jactus). Occurrit fere concreto, uti ajunt, sensu et quidem — a) Generaliter est circumjectio. *Cic.* 2. *Nat.* D. 25. 65. vertens e Græco carmen Euripidis. Æther, qui tenero terram circumjectu amplectitur. h. e. ambitu, complexu. Quidam leg. circumjectu, sed minus recte: nam ea voce eodem sensu utitur. *Id.* 2. de republ. 6. 11. ed. A. Mai. Ut ita munita arx circumjectu arduo et quasi circumselso saxo niteretur. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 51. 112. (270). Rudi parietum circumjectu vox devoratur. h. e. parietum circumpositorum rudi superficie. — b) Speciatim est idem fere quod amictus. *Varro* 5. *L. L.* 132. *Müll.* Amictus dictum quod amictum est, id est circumjectum: a quo etiam quo vestitas se involvunt, circumjectum appellant. *Tertull.* *Pall.* 3. Tota molitio pallii est operire solum, id est uno circumjectu.

CIRCUMJICIO, jicis, jeci, jectum, jicere, a. 3. (circum et jacio). Part. *Circumjectus* in omnibus paragr. — Circumjicere est circum jacere, seu rem aliquam circum aliam jaciendo ferre, ponere (It. gettare o lanciare all'intorno; Fr. jeter autour, placer autour, entourer de; Hisp. echar, arrojar, lanzar al rededor; Germ. herum werfen; Angl. to cast or throw around). Occurrit autem

A) Stricto sensu, et quidem

I.) Proprie pro circum jacere, vel jaciendo circumferre, circumponere. — a) Absolute. *Varro* 5. *L. L.* 132. *Müll.* Amictus dictum, quod amictum est, id est circumjectum. *Liv.* 35. 4. ad fin. Consul tria-

rios vallum circumjicere jussit. *Tac.* 6. *Ann.* 19. vebula. *Frontin.* *Aquæd.* 10. Signum circumjectum continendarum scaturiginum causa. — b) Cum Accusativo rei, circum quam aliquid jacitur. *Cic.* 2. *Divinat.* 28. 62. Retulit quasi ostentum, quod anguis domi vextem circumjectus fuisset. h. e. vextem circum se plicavisset. — c) Cum Dativo rei, circum quam aliquid jacitur. *Liv.* 33. 19. Fossam et alia munimenta verticibus circumjicere. Adde eund. 36. 9.

II.) Translate. ¶ 1. Generaliter dicitur de iis omnibus, quæ alacriter se movendo circum rem aliquam feruntur. — a) Absolute. *Cæs.* 3. *B. C.* 45. Sagittariis funditoribusque circumjicere. *Tac.* 6. *Ann.* 19. Custodes circumjecti. — b) Cum Dativo rei, circum quam aliquid fertur vel ponitur. *Cæs.* 2. *B. G.* 6. Circumjecta multitudo hominum totis mœnibus. *Liv.* 33. 18. Levis armaturæ quod erat, cornibus circumjectum. ¶ 2. Speciatim dicitur de locis circumpositis. — a) Absolute. *Liv.* 31. 24. Circumjectus lucus. *Curt.* 3. 1. 3. campi. *Id.* 3. 10. 2. nemora. *Id.* 4. 12. sub fin. valles. *Sueton.* *Aug.* 100. silvæ. *Tac.* 4. *Ann.* 27. oppida. *Id.* 6. *ibid.* 31. nationes. — b) Cum Dativo. *Liv.* 9. 28. Ædificia circumjecta muris incendit. *Id.* 35. 30. Circumjectæ alivæ itineri. *Tac.* 5. *Hist.* 11. mœnia regni. ¶ 3. Item speciatim de oratione dixit *Quintil.* 4. 2. 117. Circumjectæ orationis copia.

B) Latiori sensu circumjicere aliquid aliquâ re est cingere, circumdare, circumplecti. *Cic.* *Tim.* 8. 23. Animus a medio profectus extremitatem cœli, a suprema regione, rotundo ambitu circumjecti. *Tac.* 2. *Ann.* 11. Placitis salubris circumjecta.

CIRCUMLABOR, labôris, lapsus sum, labi, dep. 3. (circum et labor). Part. *Circumlabens*. — Circumlabor est in orbem labor. *Lucan.* 6. 484. Prospectumque dedit circumlabentis Olympi. *Nonnulli* circumlabentis divisim legunt.

CIRCUMLAMBO, is, ere, a. 3. (circum et lambo). Part. *Circumlambendus*. — Circumlambere est circum lingere. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 64. (171). Lingua prælonga ad circumlambenda ora.

CIRCUMLAQUEO, as, avi, atum, are, a. 1. (circum et laqueo). Circumlaqueo est laqueis cingo. *Grat. Cyneq.* 29. per tmesin. Per senos circum usque sinus laqueabis.

CIRCUMLATICIUS, a, um, adject. (circum et latus, a, um) qui circumferri potest. *Sidon.* 2. *Ep.* 2. ad fin. Piscibus quemdam vivum et circumlaticium carcerem corporulentia facit.

CIRCUMLATIO, onis, f. 3. (circum et fero) actus circumferendi. *Tertull.* 4. *advers. Marcion.* 12. a med. Arce circumlatio apud Hiericentem. *Servius* ad *Virg.* 6. *En.* 229. Circumlatio victimæ.

CIRCUMLATOR, oris, m. 3. (circum et lator) qui circumfert. *Tertull.* 1. *advers. Marcion.* 19. et *ibid.* 21. in fin.

CIRCUMLATRATOR, oris, m. 3. qui circum latrat. *Avien.* *Or. mar.* 391. de Oceano. orbis effusi procul circumlatrator. ubi la brevis est.

CIRCUMLATRATUS, us, m. 4. Allegorice *Juvenc.* 4. *Hist. Evang.* 537. nec talia quisquam Insonant, tautis circumlatratibus audax. *Alii* divisim scribunt.

CIRCUMLATRO, as, avi, atum, are, a. 1. (circum et latrare). Part. *Circumlatrans* I.

I.) Proprie de canibus. *Seneca Consol.* ad *Marc.* 22. Acerrimi canes homines circumlatrant. *Ammian.* 22. 16. Ut immania frementem leonem putredulis vocibus canis catulus longius circumlatrans.

II.) Translate. — a) De mari. *Avien.* *Perieg.* 48. totum hoc circumlatrat æstus. h. e. circumsonat, perstrepat. — b) Figurata. *Symmach.* 8. *Ep.* 17. Domum nostram, quæ multis circumlatratur Injuriis, forensis industriae tuearis officio.

CIRCUMLATUS, a, um. *V. CIRCUMFERO.*

CIRCUMLAVO, lavas vel is, lavi, lautum vel lotum, vel lavatum, lavare, vel ere, a. 1. vel 3. circa lavo, alio: et occurrit tantum de fluminibus, mari etc., quæ circa aliquem locum flunt. *Hygin.* *fab.* 275. Ægyptus, quam Nilus circumlavat. *Sall.* apud *Non.* p. 504. 1. *Merc.* Dubium an insula sit, quod Euri atque Austri superjactis fluctibus circumlavatur. h. e. alluitur, et subintelligitur accusativus sei, quæ loquendi ratio in verbo lavo est usitatissima. Porro circumlavat pro circumlatrat positum esse, tradit *ibid.* *Non.*

CIRCUMLEGO, is, ere, a. 3. circum et lego. Part.

Circumlegens pro maris oras vel littora circum et pone sequens occurrit apud *Vulgat.* *interp.* *Act.* 28. 12. et 13. Et cum venissemus Syracusam, mansimus ibi triduo. Inde circumlegentes devenimus Rhegium: et post unum diem flante Austro, secunda die venimus Puteolos.

CIRCUMLEVO, as, avi, atum, are, a. 1. (circum et levo) circum attollo. *Cæli. Aurel.* 2. *Acut.* 37. Utrunque orarum circumlevat tegmina.

CIRCUMLIGATUS, a, um. *V. voc. seq.*

CIRCUMLIGO, as, avi, atum, are, a. 1. (circum et ligo). Part. *Circumligans; Circumlignatus; Circumlignandus.* Occurrit — a) Cum Accusativo rei, quæ ligatur, et Dativo rei, cui aliquid circumligatur. *Virg.* 11. *En.* 535. natam, libro et silvestri subere clausam, implicat, atque habilem mediæ circumligat bastæ. *Plin.* 31. *Hist. nat.* 11. 47. (128). Spongiæ sicæ bydropicis circumligantur. — b) Cum Accusativo rei, quæ circum aliquid ligatur, et Ablativo rei, quæ ligatur. *Cato R. R.* 40. Salice scissa stirpem circumligato. *Cic.* 2. *Divinat.* 31. 61. Roscius circumligatus angui. *Liv.* 21. 8. ad fin. Hastile stappa circumligare. *Plin.* 17. *Hist. nat.* 11. 16. (86). radices cæspite. *Id.* 28. *ibid.* 2. 5. (29). Chartam inscriptam, circumligatam lino, subnectebat collo. *Sil. It.* 14. 347. Circumligare globum undæ. *Stat.* 1. *Achill.* 172. aliqueum ulnis. *Id.* 8. *Theb.* 675. nec segulus ardens Accurrit, nivoæ quam flammiger ales odor! Imminet, et magna trepidum circumligat umbra. h. e. circumdat, complectitur.

CIRCUMLINIO vel sapius

CIRCUMLINIO, lino, is, livi vel levi, litum, linre vel linere, a. 3. vel 4. (circum et lino). Quod attinet ad formam circumlinio, occurrunt tantum circumliniendus apud *Colum.*, circumliniunt apud *Quintil.* 12. 9. 8., et circumlinire apud *eund.* 1. 11. 6. — Præter. perf. circumlinivi vel circumlevi, quod a *Forcellino* effertur, nusquam legitur. *Circumlinisti* tantum dixit *Vulgat.* *interp.* *Ezech.* 23. 40. Circumlinisti stibio oculos tuos. — Part. *Circumliniendus* I.; *Circumlinus* in omnibus paragr. — Circumlinio est obliquo, sive ungendo obduco (It. ungere all'intorno; Fr. oindre autour, enduire, coller, étendre autour; Hisp. untar al rededor; Germ. umschmieren, umstreichen; Angl. to anoint or besmear all over).

I.) Proprie. ¶ 1. Generaliter occurrit — a) Circumlinere aliquid alicui rei, ut apud *Ovid.* 3. *Met.* 373. sulphura circumlita tædis. *Plin.* 22. *Hist. nat.* 24. 49. (103). Vulneribus aliquid circumlinitur. *Id.* 24. *ibid.* 5. 13. (22). Galbanum ramis bellebori circumlittum. — b) Sæpius occurrit circumlinere aliquid aliqua re, et dicitur etiam de iis, quæ non sunt liquida. *Cic.* 1. *Tusc.* 45. 108. Persæ mortuæ cera circumlittis condunt. *Lucret.* 2. 743. nullo circumlitta fuco Corpora. *Horat.* 1. *Ep.* 10. 7. musco circumlitta saxa. *Ovid.* 11. *Met.* 136. de Mida. Neve male opiato naneas circumlittis auro. *Colum.* 6. *R. R.* 17. 9. Circumliniendus erit oculus pice liquida. *Id.* 12. *ibid.* 44. 1. Circumlinere labellum luto paleato. *Plin.* 21. *Hist. nat.* 14. 47. (80). Circumlini alvos fimo bubulo utilissimum. *Id.* 28. *ibid.* 11. 47. (167). Circumlinere suffusiones excrementis. *Id.* 17. *ibid.* 10. 11. (62). grana inlitta teste. *Id.* 33. *ibid.* 9. 46. (131). Fictile circumlittum argilla. *Id.* 21. *ibid.* 14. 49. (83). Circumlitta vasa melle. *Id.* 20. *ibid.* 4. 27. (89). mus araneus luto. *Id.* 17. *ibid.* 10. 11. (62). Sic et spinas sæpis causa serunt, tomice moris spinarum circumlitta. — c) Absolute. *Plin.* 34. *Hist. nat.* 10. 23. (106). Spiramentum circumlittum. h. e. obductum et clausum. *Plin.* *alter* 6. *Ep.* 2. Sinistram oculum circumlittabat. ¶ 2. Speciatim in pictura ponitur pro circumducere colores in extremitatibus figurarum, quo ipsæ figuræ aptius finiuntur et eminentius exstant. *Quintil.* 8. 5. 26. *V. voc. sequentem.* — Hinc

II.) Translate a circumliniendis picturis *Quintil.* 1. 11. 6. Simplicem vocis naturam plenior quodam sono circumlinire: quod Græci καταπεπλεγμένον dicunt. Sic appellantur cantus tibiæ, quæ præclusis, quibus clarescent, foraminibus, recto modo exitu graviore spiritum reddunt. Hæc *Quintil.*, cui circumlinire vocem est plenior eam et magis fuscā, quam natura sit, emittere. *Id.* 12. 9. 8. Quidam, etiam si forte suscepunt negotia paullo ad dicendum veniunt, extrinsecus adducta ea rebus circumlinunt. h. e. exornant. Similiter *Lactant.* 3. 1. Mendacium specie placet aliena, quia per se corruptum vaneſcit

ac diffinit, nisi aliunde ornatu quaesito circumlitum fuerit.

CIRCUMLITIO, ōnis, f. 3. (circum et litio). ¶ 1. Generatim est actus circumliniendi. *Plin.* 24. *Hist. nat.* 7. 24. (40). Pix ad circumlitiones oris, suspiriosos, vulvas, etc. *supple* facit. ¶ 2. Speciatim ita pictura est circumductio colorum in extremitatibus figurarum, quae ipsae figurae aptius finiuntur, et eminentius exstant. *Quintil.* 8. 5. 26. Nec in pictura, in qua nihil circumlitum est, eminet: ideoque artifices, etiam cum plura in unam tabulam contulerunt, spatii distinguunt, ne umbræ in corpora cadant. — Etiam in sculptura circumlitio locum habet; veteres enim non modo tabulis, sed etiam marmoreis statuis colores adiecerunt putandum est; hinc ait *Plin.* 35. *Hist. nat.* 1. 1. (3). Cæpimus et lapidem pingere. *Id.* 35. *ibid.* 11. 40. (133). Hic est Nicias, de quo dicebat Praxiteles, interrogatus, quæ maxime opera sua probaret in marmoribus: Quibus Nicias manum admo- visset: tantum circumlitioni ejus tribuebat. Et bis itaque patet statuis a sculptore Praxitele elaboratis Niciam pictorem circumlitionem, seu colores encausto admo- visse. *Seneca Ep.* 86. Nisi Alexandrina marmora Numidicis crustis distincta sunt: nisi illis undique operosa, et in picturæ modum variata circumlitione prætexitur. h. e. nisi varii coloris marmo- reis crustis sculptura, quasi pictura, distinguitur. Hac de re pluribus disserit *F. Hand, De circumlitione.* *Jen.* 1849. Cf. etiam *Visc., Mus. Pio-Clem. T.* 2. p. 232.; et *Rochette, Peintures ant. inéd.* p. 286.

CIRCUMLITUS, a, um. *F. CIRCUMLINIO.*

CIRCUMLOCUTIO, ōnis, f. 3. (circum et locutio).

Occurrit de oratione tantum, et est circuitus loquen- di, quo pluribus verbis id, quod uno, aut paucioribus certe dici potest, explicatur. *Quintil.* 8. 6. 61. Quid- quid significari brevius potest, et cum ornatu laus extenditur, periphrasis est: cui nomen Latine datum, non sane orationis aptum virtuti, circumlocutio. Verum hæc ut, cum decorum habet, periphrasis; ita cum in vitium incidit, periphrastica dicitur. *Gell.* 3. 1. Circumlocutione quadam poetica uti. *Arnob.* 6. 27. Dicere aliquid sine illis circumlocutionibus.

CIRCUMLOQUOR, quæris, quæris et cûsum, loqui, dep. 3. (circum et loquor). Part. *Circumlo- quens*. — Circumloquor est circumlocutione utor in loquendo. *Auson.* 6. *Ep.* 7. Possem absolute dicere: Sed dulcius circumloquar, Diuque fando per- fruar. *Id. Epigr.* 146. ad notarium. Proloquor Circumloquens ambitu.

CIRCUMLOCENS, entis, particip. ab inusit. *circumlucco*. Translate *Seneca Consol. ad Marc.* 2. ad fin. Ipsam magnitudinis fraternæ nois circumlu- centem fortunam exosa.

CIRCUMLUO, is, ere, a. 3. (circum et lavo) cir- cum alluo. *Liv.* 25. 11. Mari in pænisulæ modum major pars circumluitur. *Tac.* 4. *Hist.* 12. Rhænus amnis tergum et latera circumluit.

CIRCUMLUSTRO, as, avi, atum, are, a. 1. (cir- cum et lustro). Part. *Circumlustrans*. — Circumlu- stro est circumlucere, peragere. *Lucret.* 5. 1433. At vigi- les mundi inagnum et versatile templum Sol et Luna suo lustrant lumine circum. *Tmesis* est.

CIRCUMLUVIO, ōnis, f. 3. actus circumluendi: et speciatim aggeratio terræ, quam flumen in campos, quos alluit, circum affert ibique relinquit. *Cic.* 1. *Orat.* 38. 173. Jura alluvionum et circumluviunum. *Cl. Paul. Diac.* p. 64. 14. *Müll.* Circumluviunum jus prædiorum. Et *Isid.* 14. *Orig.* 8. 42. Circum- luviunum locus, quem aqua circumluit. *F. ALLUVIO.*

CIRCUMLUVIUM. *F. vocem præced.* et **ALLU- VIUM**.

CIRCUMMEO, as, avi, atum, are, n. 1. (circum et meo) circumire, circumire vagor. *Tertull. Pall.* 1. Proh quantum circummeavit! a Pelagis ad Lydos, a Lydis ad Romanos. *Mela* 3. 7. 7. Insula habitat, nec quisquam circummeasse traditur. ubi tamen re- centiores editiones habent circum eam isse.

CIRCUMMETIOR, metiris, mensus sum, metiri, 4. (circum et metior). Passiva significatione *Filruv.* 4. 4. *Schneid.* Si duæ columnæ æque crassæ lineis circummetiuntur.

CIRCUMMINGO, mingis, minxi et mixi, minctum et mictum, mingere, a. 3. (circum et mingo) circum- mejere, urinam circum facere. *Petron. Agn.* *Tragur.* 57. *Burm.* Si circumminxero illum, nesciet, qua fugiat. *Id. ibid.* 62. Circumminxit vestimenta sua, et subito lupus factus est.

CIRCUMMISSUS, a, um. *F. voc. seq.*

CIRCUMMITTO, mittis, misi, missum, mittere, a. 3. (circum et mitto). Part. *Circummissus*. — Cir- cummitto est circum delego, circum mitto: et occur- rit — a) Absolute. *Cæs.* 5. *B. G.* 51. Præconibus circummissis, pronunciari jubent, etc. *Id.* 1. *B. C.* 12. Delectumque toto Piceno circummissis senatori- bus habebat. *Id.* 3. *ibid.* 15. Legationes circummit- tere. *Liv.* 36. 14. Tribunus cum duorum signorum militibus circummissus. *Id.* 29. 25. Circummittere scaphas. *Id.* 29. 33. milites. — b) Addito, unde aut quo quis alios circummittit. *Cæs.* 7. *B. G.* 63. Legationes in omnes partes circummittere. *Liv.* 2. 50. Jugo circummissus Veiens in verticem collis eva- sit. *Id.* 4. 18. Qui inter dimicationem castra Romana aggrederentur, post montes circummisit.

CIRCUMMUNIO. *F. CIRCUMMUNIO.*

CIRCUMMULCEO, ces, si, sum, cere, a. 2. (cir- cum et mulceo). Part. *Circummulcens*. — Circum- mulcere est leviter circum blandiri, permulcere. *Plin.* 29. *Hist. nat.* 3. 6. (30). In doliū serpentium con- jectis experimenti causa, circummulcentibus linguis miraculum præbuit.

CIRCUMMUNIO, is, ivi, itum, ire, a. 4. (circum et munio). Part. *Circummuniens* et *Circummunitus*. — Reperitur etiam circummunio, veteri scri- bendi ratione apud *Plaut. Capt.* 2. 2. 4. Ita vinclis custodisque circummunienti sumus. — In manuscri- ptis et in editionibus hoc verbum immutatur fere semper in *circumire* et *circumvenire*; vide Inter- pretes ad *Cæs.* et *Colum.* locis infra cit. — Circum- munio est circum undique munitionibus aut operi- bus vallo, cingulo, firmitate: et occurrit — a) Absolute, sive cum Accusativo tantum. *Cæs.* 1. *B. C.* 84. Nunc vero pæne ut feminas (*al. leg. feras*) circummunitos prohiberi aqua, prohiberi ingressu. *Auct. B. Hisp.* 34. Quos circummunitos superius demonstravimus. *Auct. B. Afr.* 79. Castra ponit, oppidumque eo die circummunire cepit. — b) Cum Accusativo perso- næ aut rei, quæ circummunitur, et Ablativo rei, qua aliquem vel aliquid circummunitur. *Cæs.* 2. *B. G.* 37. Vallo crebrisque castellis circummuniti, oppido sese continebant. *Id.* 1. *B. C.* 18. Oppidum vallo ca- stellisque circummunitur. *Al. leg. circumvenire.* *Id.* 1. *ibid.* 81. hostes vallo fossaque. *Auct. B. Afr.* 80. Thapsum operibus. *Auct. B. Hisp.* 38. hostes opere. *Colum.* 5. *R. R.* 4. 1. Vites defitis arundinibus cir- cummunita. *Id.* 5. *ibid.* 9. 11. Circummunire plan- tas caveis. *Id.* 5. *ibid.* 10. 1. locum pomarii maceris vel sæpe vel fossa. Adde *eumd. de Arbor.* 18.

CIRCUMMUNITIO, ōnis, f. 3. (circummunire) sæp- tum, munitio alicui rei circumdata includendi atque obsidendi causa. *Cæs.* 1. *B. C.* 19. Id ne fieri posset, obsidione atque oppidi circummunitione fiebat. *Auct. B. Hisp.* 38. in fin. Circummunitiones in jugo di- rigere.

CIRCUMMUNITUS, a, um. *F. CIRCUMMUNIO.*

CIRCUMMURALE, is, n. 3. (circum et muralis) munitio, quæ circa muros oppidorum, seu castrorum vallo fossaque constans fieri solet. *Hieronym.* in *Isaj.* 8. 26. 1. Hic muros, et hoc antemurale, sive circum- murale de vivis lapidibus extruitur.

CIRCUMMURANS, a, um, adject. (circum et muros) qui circum muros est. *Ammian.* 14. 6. 4. Populus Romanus annis ferme trecentis circummura- na pertulit bella. *Id.* 21. 13. 2. Alioquin ad civilla bella custodire militem, timebat eum periculis ob- jectare circummuranis.

CIRCUMNASCOR, nascēris, natus sum, nasci, d. 3. (circum et nascor). Part. *Circumnascens*. — Cir- cumnascor est circum oriri. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 103. 106. (332). Lacus Sinnaus in Asia circumnascens absinthio inficitur. *Siliig* vero pluribus codicibus fretus legit circa nascente.

CIRCUMNAVIGO, as, avi, atum, are, a. 1. (circum et navigo) circum maria navibus ire. *Vellej.* 2. 106. 3. Classis, quæ Oceani circumnavigaverat sinus.

CIRCUMNECTO, ctis, xi vel xui, xum, ctere, a. 1. (circum etnecto). Part. *Circumnectus*. — Circum-nectere est circumdare, circum vincire, ligare. *Seneca* 1. *Quæst. nat.* 2. Fulgor, qui sidera circumnectit. *Lactant. de Opif. Dei* 14. Tenuis membrana, qua circumnectitur alvus ac tegitur. *Ammian.* 19. 7. Ele- phanti flammis conjectis undique circumnecti.

CIRCUMNEXUS, a, um. *F. voc. præced.*

CIRCUMNOTO, as, avi, atum, are, a. 1. (circum et noto). Part. *Circumnotatus*. — Circumnotare est

circum signare. *Apul.* 11. *Met.* Humeris dependebat pone tergum pretiosa chlamyda: quæquæ tamen vise- res, colore vario circumnotatis insignibus animalibus. h. e. circumpictis.

CIRCUMOBŖUO, is, ūi, ūtum, ere, a. 3. (circum et obŖuo) circumgredior. *Plin.* 19. *Hist. nat.* 5. 26. (84). de raphano. Incipiente incremento, confert alti-erna folia circumobŖuere.

CIRCUMOFFIGO, is, ūi, ūtum, ere, a. 3. circum figere. *Ca- to R. R.* 48. Eam terram complanato, furcas circum- offigo. *At rectius dicitur scribitur.*

CIRCUMORNATUS, a, um, particip. a *circum* et orno, ornatus circum præditus. *Vulgat. interpr.* *Psalm.* 143. 13. Fillæ eorum compositæ, circumor- natæ ut similitudo templi.

CIRCUMPACTUS. *F. CIRCUMFARCIO.*

CIRCUMPADANUS, a, um, adject. qui est circum Padum. *Liv.* 21. 35. Circumpadani campi. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 48. 73. (191). Circumpadanæ lanæ. *Id.* 14. *ibid.* 20. 25. (125). Circumpadana musta.

CIRCUMPAVITUS, a, um, particip. ab inusit. *circumpavio*, circum compressus. *Plin.* 12. *Hist. nat.* 14. 32. (58). Ubi loci natura poscat, tegete palmea excipiente, aliubi area circumpavita.

CIRCUMPEDES, um. *F. CIRCUMPEDES.*

CIRCUMPENDEO, es, ere, n. 2. Part. *Circum- pendens*. — Circumpendens est circum suspensus sum. *Curt.* 8. 9. 24. Aurea leuica, circumpendentibus margaritis recubare. *Ovid.* 2. *Fast.* 527. Inque Foro, multa circumpendente tabella, Signatur certâ Curia quæque notâ. *At rectius dicitur scribitur.*

CIRCUMPES, pēdis, m. 3. (circum et pes). ¶ 1. Circumpedes dicuntur servi, qui circa pedes, hoc est circa dominum adstant eumque sectantur. *Cic.* 3. *Verr.* 36. 92. Servos artifices pupilli cum haberent do- mi, circumpedes autem homines formosos et litteratos, suos esse dicebat. Ita *Aldus* et al. At *Nauger.*, *Gruter.* et *Orell.* *circum pedes* divisim edidere, quod sane rectius. Certior est lectio apud *Agrælium Or- thogr.* p. 2274. *Putsch.*, ubi circumpedes videtur idem significare atque a pedibus seu ad pedes. *F. PES*, et **ANTEPES**, ubi ex *Agrælii* loco allato evin- citur junctim circumpedes scribendum esse. ¶ 2. Circumpedes dicuntur etiam periscelides. *Vulgat. interpr.* *Ecclesi.* 45. 10. Circumpedes et femoralia et humerale posuit ei.

CIRCUMPLAUDO, is, ere, a. 3. circum applaudo. *Ovid.* 4. *Trist.* 2. 49. Quaque ibis, manibus circum- plaudere tuorum.

CIRCUMPECTO, ctis, xum, ctere, a. 3. (circum et plecto). Part. *Circumplexus*. — Circumpecto idem est ac circumplector. *Cato R. R.* 21. Foramina ubi feceris, laminis circumplectito. *Plaut. Asin.* 3. 3. 106. Meum collum circumplecte. *Gell.* 15. 1. Turris lignea ex omni latere circumplexa igni. *Apul.* 1. de *Doctr. Plat.* Venter biris intestinorum circumplexus.

CIRCUMPECTOR, ctēris, xus sum, cti, dep. 3. (circum et plector). Part. *Circumplexus* I. — Cir- cumplector est idem quod circum complector.

I.) Proprie. — a) Stricto sensu complecti dicitur quidquid aliam rem tamquam integumentis circum involvit. *Cic. Tim.* 7. Eoque motu undique est eas (*conjunctiones*) circumplexus. *Id.* 13. *Phil.* 5. 12. Domini patrimonium circumplexus, quasi thesaurum draco. *Virg.* 5. *Æn.* 312. de pharetra. Iato quam cir- cumplector auro Balteus. *Plin.* 19. *Hist. nat.* 4. 22. (63). Arbor crassitudinis, quam circumplecti ne- mo possit. Adde *eumd.* 13. *ibid.* 10. 19. (65). *Sue- ton. Domit.* 6. de aquila. Statuam pennis circumple- ctitur. *Id. Tib.* 6. de flamma. omnem comitatum. Adde *Stat.* 1. *Silv.* 5. 44. *Gell.* 13. 14. Id pomæ- rium pro incrementis reipublicæ aliquoties prolatum est, et multos editosque colles circumplexum est. — b) Latiori sensu ponitur pro cingere, circumdare. *Cæs.* 7. *B. G.* 83. Collum opere circumplecti. *Auct. B. Hisp.* 32. oppidum tragulis jaculisque.

II.) Translate. *Gell.* 10. 3. Animum hercle meum, cum illa M. Ciceronis lego, imago quædam, et sonus verborum et vocum et ejulationum circumplectitur.

CIRCUMPLEXUS, a, um. *F. CIRCUMPECTO* et **CIRCUMPECTOR**.

CIRCUMPLEXUS, us, m. 4. (circumplecto) circum amplexus. Reperitur solummodo in Ablativo singu- lari apud *Plin.* 8. *Hist. nat.* 11. 11. (32). Dracones circumplexu facili ambiunt elephantos. *Id.* 10. *ibid.* 63. 83. (174). Lacertæ circumplexu venerem novere.

CIRCUMPLICATUS, a, um. *F. voc. seq.*

CIRCUMPLICO, as, avi, atum, are, a. 1. (circum et plio). Part. *Circumplacatus*. — Circumplio est circumnecto, circumvolvo. *Cic. 2. Divinat. 28. 62.* Tum esset ostentum, si anguem vectis circumplacasset. *Id. 1. ibid. 24. 49.* Belua vasta et immanis, circumplacata serpentibus. *Id. ibid. 36. 79.* Puer circumplacatus serpentis amplexu. *Gell. 17. 9.* Circumplacare lorum surculo. *Prudent. 10. nepi. 272.* Barbam rigentem dum Jovis circumplacat. *Lactant. de Opif. Dei 12.* Circumplacantur sicuti arietis cornua.

CIRCUMPLUMBO, as, are, a. 1. (circum et plumbum) plumbo circum firmare. *Cato R. R. 20.* Modiolos oleaginos facito: eos circumplumbato. *h. e.* plumbo offigito, firmato.

CIRCUMPŌNO, pōnis, pōstii, pōstium, pōnere, a. 3. (circum et pono). Part. *Circumpositus* sub a. — Circumpono est circum colloco: et occurrit — a) Absolute, sive cum Accusativo tantum. *Cels. 8. 10. n. 1. ad fin.* Ferulae fissae circumpositaeque ossa in sua sede continent. *Plin. 17. Hist. nat. 28. 47. (263).* Circumponere stramenta. *Sueton. Cæs. 30.* Circumpositis armatis causam dicere. — b) Cum Accusativo rei, quae circumponitur, et Dativo rei, cui quid circumponitur. *Horat. 2. Sat. 4. 74.* Piper catillis circumponere. *Tac. 14. Ann. 15.* Nemos, quod navali stagno circumposuit Augustus. *Id. 2. Hist. 59.* Valentem et Cæcinam pro concione laudatos curuli suae circumposuit.

CIRCUMPORTATIO, ōnis, f. 3. *V. CIRCUMPORTATIO.*

CIRCUMPORTO, as, are, a. 1. circumfero. Vox a Lexico expungenda; occurrit enim tantummodo in *Not. Tir. p. 11.* Circumportat, transportat.

CIRCUMPOSITIO, ōnis, f. 3. (circum et positio) circum collocatio. *Augustin. Ep. 199. ex 1. Timoth. 2. 9.* Auri circumpositio.

CIRCUMPOSITUS, a, um, *V. CIRCUMPONO.*

CIRCUMPOTATIO, ōnis, f. 3. (circum et potatio) actus simul bibendi per circum. *Cic. 2. Legg. 24. 60.* Omnisque circumpotatio tollitur. Alii leg. *circumportatio*, quod defendit *Goerenzii* ad *Cic. loc. cit.*: at *Madvig, Dirksen et Orell.* priorem lectionem retinent.

CIRCUMPROJICIO, jicis, jicere, a. 3. (circum et projicio) circumspargo. *Cæc. Aurel. 2. Acut. 37.* At rectius divisim scribitur.

CIRCUMPULSO, as, are, a. 1. (circum et pulso) circum percutere. *Stat. 6. Theb. 228.* Et lituis aures circumpulsantur acutis. *A nonnullis legitur et divisim circum pulsantur.*

CIRCUMPUNGO, is, ere, a. 3. (circum et pungo) circum fodere. *Cels. 5. 28. n. 14.* Clavus pedis tollitur, si quis eum circumpungat, deinde imponit resinam. *Forcellinus* cum MSS. et veteribus edition. legebat *circumpungat*. — Circumpungere occurrit etiam pro punctis notare apud *Mar. Victorin. de Orthogr. p. 2468. Putsch.* Sed ne ea quidem, quæcumque cum præpositione dicuntur, circumpungentis, ut circumduci et circumveniri et circumplecti. At hic pro circumpungentis videtur scribendum interpungentis; præcedunt enim hæc: prae quoties præterem significare vultis, nolite interpungere, ne fiat populus Romanus.

CIRCUMPURGO, as, are, a. 1. (circum et purgo) Part. *Circumpurgandus*. — Circumpurgo est sordes circum tollo, purum reddo. *Cels. 7. 12. n. 1.* Si quando etiam in pueris alter dens nascitur, quam prior excidat, is qui cadere debuit circumpurgandus et evellendus est. *Ita leg. in sua editione Aldus: alii, minus recte, circumradendus. V. et voc. præced.* Ceterum dubiam hujusce vocis lectionem confirmat *Theod. Priscian. 4. 1. p. 312. Ald.* Squilla, id est bulbus sub prunis furno assatur. Deinde circumpurgatur, et medietas ejusdem bulbi in aqua coquitur.

CIRCUMPUTO, as, avi, atum, are, a. 1. (circum et puto). Part. *Circumputatus*. — Circumputo est circumago, circum dimetior. *Auct. Itiner. Alex. M. (edente A. Mayo) 114.* Ut circumputato Oceano comperta nunciarent.

CIRCUMQUAQUE, adverb. idem quod circa, vel circum undique. *Aurel. Vict. de orig. Gentis R. 17. in fin.* Coloniae deductæ sunt Præneste, Tibur, Gabiioa ceteraque oppida circumquaque. *V. Mazzucchelli* adnotat. ad *Coripp. 3. Johann. 5.*

CIRCUMRADO, dis, si, sum, dere, a. 3. (circum et rado). Part. *Circumrasus*. — Circumrado est cir-

cum seco, complano. *Cels. 7. 12. n. 1.* Si vero dens dolores movet, eximique eum — placuit, circumradi debet, ut gingiva ab eo resolvatur. *Id. ibid. § 2.* Dignito toosillas circumradere et evellere. *Colum. 4. R. R. 29. 14.* Sarmentum quam recentissimum, et leviter circumrasum.

CIRCUMRAPTUS, a, um, particip. a *circum* et *rapiō*, circum raptus. *Plin. 29. Hist. nat. 4. 26. (83).* Vespertilio ovilibus circumraptus toties, etc.

CIRCUMRASIO, ōnis, f. 3. actus circumradendi. *Plin. 17. Hist. nat. 26. 39. (246).* Circumrasio corticis.

CIRCUMRÁSUS, a, um, *V. CIRCUMRADO.*

CIRCUMRÉTIŌ, is, tvi, tum, ire, a. 4. (circum et rete). Part. *Circumretitus* I. et II. — Circumretio est circum irretio, rete implio, involvo.

I.) Proprie. *Arnob. 5. 41.* Martem et Venerem Vulcani esse circumretitos arte. *Id. 4. 35.* Hercules pestiferi tegminis circumretitis indagare.

II.) Figurate. *Cic. 7. Verr. 58. 150.* Cum te implicatum severitate iudicem, circumretitum frequentia populi Rom. esse videam. *Lucret. 5. 1151.* Circumretit enim vis atque injuria quemque. *Sidon. 5. Ep. 13.* Flexuosa calumniarum fraude circumretire alicum.

CIRCUMRÉTITUS, a, um, *V. voc. præced.*

CIRCUMRIGŪS, a, um, adject. (circum et rigo) qui circum irrigatur. *Propert. 1. 20. 37.* Et circumrigo surgebant lilia prato. *Rectius divisim scribes circum rigo.*

CIRCUMRŌDO, dis, si et di, sum, dere, a. 1. (circum et rodo) circum corrodo, exedo.

I.) Proprie. *Plin. 32. Hist. nat. 2. 5. (12).* Polypus bannum brachiis complectitur, nec prius dimittit, quam escam circumroserit.

II.) Figurate. ¶ 1. Allegorice. *Cic. 4. Att. 5. 1.* Quid? etiam (dudum enim circumrodo, quod devorandum est) subterpiceula mihi videbatur esse *παλινοδία*. ¶ 2. Translate. *Horat. 1. Ep. 18. 82.* Qui dente Theonino cum circumroditur. *h. e.* laceratur, maledico dente carpitur.

CIRCUMRŌRO, as, are, a. 1. (circum et roro). Part. *Circumrorans*. — Circumroro est leviter circum aspergo. *Aquil. 11. Met. Suet. lavacro purissime circumrorans abluat.*

CIRCUMRŌTO, as, are, a. 1. (circum et roto) in gyrum moveo. *Cæs. German. fragm. 3. 9.* Cæli circumroto orbem. *Aquil. 9. Met. Circumrotare machinas. h. e.* versare molas.

CIRCUMRŌTUNDATIO, ōnis, f. 3. (circum et rotundus) circumductio. *Plin. 3. 5. 14. Schneid.* Ut acumen normæ circumrotundatione tangendo pervagari possit. *Schneid. divisim scribit.*

CIRCUMSÆPIO vel

CIRCUMSÆPIO, pis, psi, ptum, pise, a. 4. (circum et sæpio). Part. *Circumsæptus*. — Circumsæpio est circum ambio, vallo, claudio. *Liv. 1. 49.* Conscius deinde armatis corpus circumsæpsit. *Colum. 1. R. R. 6. 4.* Loca æstiva pecoribus sub dio parietibus altis circumsæpta. *Sueton. Ner. 31.* Stagnum maris instar, circumsæptum ædificiis ad urbium speciem. *Id. ibid. 50.* solium lapide. *Paul. Dig. 41. 2. 3. § 14.* Feræ, quæ in silvis circumsæptis evagantur. *Auct. Epist. ad Octavianum.* Cohortibus armatis circumsæptus senatus. *Prudent. Psychom. 753.* Barbaries circumsæpserat urbla indigenas.

CIRCUMSALTO, as, are, a. 1. (circum et salto). Part. *Circumsaltans*. — Circumsaltare est circum choreas agitare, pedibus plaudere. *Prudent. 2. advers. Symmach. 135.* Hoc circumsaltaote choro.

CIRCUMSARRIO, is, ire, a. 4. (circum et sarrio). *Cato R. R. 114.* Earum radices circumsarrito et purgato. *Ita Aldus 1514.* Alii rectius *circumsecato*.

CIRCUMSCALPO, pis, psi, ptum, pere, a. 3. (circum et scalpo). Part. *Circumscalptus*. — Circumscalpo est circum scabo. *Plin. 20. Hist. nat. 5. 13. (32).* Radice pastinacæ circumscalpti dentes dolore liberantur.

CIRCUMSCARIFICO vel

CIRCUMSCARIFO, as, avi, atum, are, a. 1. (circum et scarifico). Part. *Circumscarificatus*. — Circumscarifico est carnem circum extollo atque abstrabo. *Plin. 22. Hist. nat. 23. 49. (101).* Pedum clavi circumscarificati ferro. *Id. 30. ibid. 3. 8. (21).* Circumscarificatus dens. *Et paullo post.* Hujus (serpentis) maximo dente circumscarificant; at in superiorum dolore duos superiores adalligant. *Alii, inter*

quos et Sillig, in omnibus allatis locis legunt circumscarificare pro circumscarificare. *V. SCARIFICO.*

CIRCUMSCINDO, is, ere, a. 3. (circum et scindo) circum rescio, recido. *Liv. 2. 55.* Quo ferocibus claudibat, eo infestis circumscindere, et spoliare licet.

CIRCUMSCRIBO, bis, psi, ptum, bere, a. 3. (circum et scribo). Part. *Circumscribens* I. 2.; *Circumscriptus* in omnibus paragr. et in fin.; *Circumscribendus* II. 2. b. — Circumscribere est in circumlo describere, aliquid circumducta linea notare (It. *scrivere o segnare intorno*; Fr. *tracer autour, décrire autour*; Hisp. *trazar, delinear al rededor*; Germ. *umschreiben, im Kreise beschreiben*; Angl. *to draw or write round, draw a mark round*).

I.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu est aliquid circumducta linea notare, seu circumlo ducere circum aliquid vel aliquid. *Cic. 8. Phil. 8. 23.* Virgula stantem circumscripsit. *h. e.* circumlo circa illum descripsit. *Liv. 45. 12.* Popillius, pro cetera asperitate animi, virga, quam in manu gerebat, circumscripsit regem: ac, Priusquam hoc circumlo excedas, inquit, redde responsum, senatui quod referam. *Colum. 6. R. R. 5. 4.* Aenea subula (*Schneid. rectius leg. fibula*) pars auriculæ circumscribitur, ita ut, manante sanguine, tamquam O litteræ luctus appareat orbiculus. *Plin. 22. Hist. nat. 21. 29. (60).* Si terram surculo heliotropi circumscribat aliquis, negat scorpionem egredi. *Id. 25. ibid. 5. 21. (49).* Helleborum primum gladio circumscribitur: deinde qui succisus est, ortum spectat. *Id. 24. ibid. 7. 19. (42).* Iris circumscripta mucrone gladii orbe triplici. *Id. 23. ibid. 6. 54. (100).* Radix eorum, circumscripta terra, manu sinistra capitur. — Et figurate *Gell. 12. 13.* Oceanus undique circumscribit omnes terras atque ambit. *h. e.* circumlo describens omnes terras cingit et complectitur. ¶ 2. Latiori sensu est lineis ductis effigiem aliquid efformare. *Quintil. 10. 2. 7.* Circumscribere lineas extremas umbræ. — Hinc apud Rhetores circumscribere est exornando amplificare. *Cic. 4. Herenn. 32. 43.* Circutio est oratio rem simplicem assumpta describens elocutione. ¶ 3. Item est describendo lineasve ducendo in angustum redigere, angustis terminis concludere. *Quintil. 12. 10. 5.* Zeuxis plus membris corporis dedit —; ille vero (*Parrhasius*) ita circumscripsit omnia, ut eum legum latorem vocent. *Colum. 1. R. R. 1. 10.* Diophanes Bithynius totum Ulicensem Dionysium per multa diffusum volumina sex epitomis circumscripsit. *h. e.* ad sex libros redegit, ut est apud *Varron. 1. R. R. 1. sub fin.*

II.) Translate varios habet usus. Aliquando enim ¶ 1. Significat terminare, limitare, finibus concludere: et — a) Hoc sensu circumscribere aliquid, vel circumscribere aliquid aliquo termino etc. occurrit. *Cic. 1. Orat. 16. 70.* Orator nullis terminis circumscribit aut definit jus suum. *Id. 2. ibid. 16. 67.* Assumamus eam quoque partem, sed ita, ut sit circumscripta modicis regionibus. *Id. Arch. 11. 29.* Quibus regionibus vitæ spatium circumscriptum est. *Id. 1. Orat. 12. 52.* Certarum rerum fœnsibus cancellis circumscripta sententia. *Id. Sent. 45. 37.* Sed genus universum, ut tollatur error, brevi circumscribi et definiri potest. *Id. 5. Fin. 8. 23.* Aliquem orbem honorum circumscribere. *Id. Orat. 59. 200.* Ante circumscribitur mente sententia, confestimque verba concurrunt. *Gell. 4. 1.* Si ego te nunc rogem, uti mihi dicas, et quasi circumscribas verbis, quid homo sit. — b) Similiter circumscribere aliquid altius est præfinire, sive aliquid tamquam terminum constituere atque indicare. *Cic. Parad. 2. 18.* Exilium autem iis (*terribile est*), quibus quasi circumscriptus est habitandi locus. *Id. Rabir. perduell. 10. 30.* Eri-guum nobis vitæ curriculum, immensum gloriæ natura circumscripsit. ¶ 2. Item coercere, colligere, in ordinem cogere, impedire, ac veluti illigare, ne potestate ac vi sua uti quis aut quid possit. — a) Generalit. *Cic. 6. Phil. 3. 5.* Ille se fluvio Rubicone et CC. milibus circumscriptum se esse patitur? *Seneca Ep. 15.* Itaque, quantum potes, circumscribe corpus tuum, et animo locum laxa. *Id. ibid. 108. ante med.* Circumscribere gulam et ventrem. *Id. Consol. ad Helv. 17.* Ejus laudes tam parce transcurrere. circumscribere est. *h. e.* imminuere. *Plin. 22. Hist. nat. 2. 3. (4).* Circumscribere luxuriam villitate. *h. e.* terminos luxuriæ constituere, luxuriam coercere. — b) Huc referri potest et illud *Gell. 7. 3.* Nonnumquam vita

iniquis et indomitis necessitatibus circumscripta. *h. e.* cincta, circumdata, obsessa atque adeo impedita. Item illud *Petron. Satyr.* 119. ut fuga mobilis ævi Circumscripta mora properantis differat annos. *h. e.* constructa, ligata, impedita. — *b)* Speciatim circumscribere de more dicitur respublica, cum nimiam aliquis magistratus potentiam per alium magistratum cohibet. *Cic. Mil.* 33. 88. Senatus, credo, prætorum cum circumscripsisset. *V. Klotz ad h. l. Id.* 13. *Phil.* 9. 19. Parata de circumscribendo adolescente sententia consularis. *h. e.* impediendo, prohibendo, ne liberius, quam par est, rempublicam administret. *Id.* 7. *Att.* 9. 2. Si tribunus plebis notatus, aut senatusconsulto circumscriptus, aut subditus, aut expulsi sit. *Cic. 1. B. C.* 32. Crudelitas et insolentia in circumscribendis tribunis plebis. — Et ioculariter *Cic. 4. Herenn.* 22. 30. Demus operam, Quirites, ne omnino patres conscripti circumscripti putentur. *Cf. Quintil.* 9. 3. 72. — *c)* Item speciatim in disputationibus et questionibus, præcipue iudicialis, de more circumscribi dicitur id, cuius via remouetur, abiecitur, tollitur: quæ sane significatio a uuper allata sub *b* descendit. *V. Zumpt. ad Cic. 3. Verr. p.* 335: hinc circumscribere ponitur pro circumducere, prætermittere, immo etiam pro tegere et fucare velare. *Cic. 3. Verr.* 16. 43. Quinobrem hoc omni tempore Sullano ex accusatione circumscripto legationem ejus præclaram cognoscite. Ubi *Pseudo-Ascon. p.* 170. *Bait.* subdito, circumducto ac prætermisso. *Id.* 4. *ibid.* 61. 140. Itaque uno genere, opinor, circumscribere habetis in animo genus hoc aratorum, quod eos infesto animo venisse dicatis. *h. e.* prohibere, impedire, ne testimonium dicant, adeoque prætermittere. *Id.* 3. *Fin.* 9. 31. Circumscriptis igitur iis sententiis, quas posui, relinquunt, ut etc. *Seneca Consol. ad Helv.* 13. Constitit vincere dolorem tuum, non circumscribere. *h. e.* non tegere et velare. Sic *Justin.* 39. 2. Templo Jovis solidum ex auro Victoriam signum tolli jubet, facietis Jovis sacrilegium circumscribens (*h. e.* tegens et specie velans). Nam Victoriam commodatam sibi ab Jove esse dicebat. — *d)* Hinc circumscribere testamentum aut legem est dolo interpretari vel eludere: ut si serves quidem verba testamenti, aut legis, voluntati autem legislatoris, aut testatoris vel adverseris, vel non attendas. *Plin.* 8. *Ep.* 18. Atque ita circumscripto testamento emancipatam filiam adoptionis fraude revocaverat. *Paul. Dig.* 4. 3. 18. *ad fin.* Ne aliter observantibus lex circumscribatur. *Lactant. de ira Dei* 8. Circumscribere leges publicas. *Frontin. Aquæd.* 112. saluberrimas constitutiones. — *e)* Hinc etiam, sequiori ævo, apud Medicos circumscribi pro minuui aut cessare usurpatur. *Cæli. Aurel. 2. Acut.* 10. *ad fin.* Hæc cito circumscribuntur, et is, qui patitur, facile resurgit. *Id.* 5. *Tard.* 10. Rigor corporis atque tremor circumscribitur. *Et ibid.* Febres illico solvuntur et gravido circumscribitur. ¶ 3. Hinc eleganter adhibetur pro decipere, fallere, captare. — *a)* Generatim. *Cic. 4. Acad.* (2. pr.) 15. 40. Quod fallacibus et capiosis interrogationibus circumscripti atque decepti quidam descissent a veritate. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 40. 41. (131). Varia mortalitas et ad circumscribendam se ipsam ingeniosa. *Id.* 33. *ibid.* 3. 14. (46). Septimulejus parricidio suo rempublicam etiam circumscripsit. *h. e.* decepti, felliti; at *Forcellinus ad h. l.* hæc ait: damnavit et infamem reddidit; ducta loquendi ratione a circumscribendis magistratibus; il enim infamia quadam notantur, cum rempublicam gerere impediuntur. Adde *Senec. 3. Quæst. nat.* 1. et *Ep.* 82. *ad fin.* *Petron. Satyr.* 112. Miles circumscriptus, dum residet. — *b)* Specialiter dicitur de iis, qui dolo aliquem defraudant per fallacias forenses. *V. CIRCUMSCRIPTIO II. 2. b. Cic. 14. Phil.* 3. 7. Testamenta subijciunt, aut ejiciunt vicinos, aut adolescentulos circumscribunt. *Id. Rosc. Com.* 8. 24. Die nunc te ab Roscio HS. 1000 circumscriptum esse. *Juvenal.* 10. 222. Quot Basilus socios, quot circumscriperit Hirrus Pupillos. Adde *eumd.* 14. 237. *Ulp. Dig.* 4. 3. 7. Minor annis viginti quinque consilio servi circumscriptus. *Quintil. Declam.* 336. Circumscribere fratrem minorem. *Id. ibid.* 340. et 341. Circumscribere vectigalia. *h. e.* fraudare, imminuere. — Hinc Part. præter. pass.

Circumscriptus, a, um. Adjective quoque usurpatur, unde Comp. *Circumscriptior.* ¶ 1. Circumscriptus in re oratoria est copiose definitus, rhetorice amplior. *Cic. Orat.* 12. 38. Arguti certique et cir-

cumscripti verborum ambitus. *h. e.* periodi. *Cf. Quintil.* 11. 3. 110.; et *V. CIRCUMSCRIBO I. 2., CIRCUMSCRIPTÆ, et CIRCUMSCRIPTIO II. 1. ¶ 2.* Item pressos, in angustum redactos, brevis. *Plin.* 4. *Ep.* 16. In concionibus eadem, quæ in orationibus, vis est; pressior tamen et circumscriptior et adductior.

CIRCUMSCRIPTÆ, adverb. (circumscribo) circumscribendo. *Cic. Orat.* 60. 221. Circumscripte numeroque dicere. *h. e.* per periodos, quæ sunt certæ et distinctæ comprehensiones verborum, suis quæque clausulis terminatæ. Nam periodos appellatur etiam circumscriptio ab eodem *ibid.* 61. 204. et circumscriptus verborum ambitus. 12. 38. *Id.* 2. *Nat. D.* 59. 147. Singulas res definire, circumscripteque complecti. *h. e.* suis quasque finibus concludendo, et unum ab altera distinguendo. *Lactant.* 5. 14. 8. Volo prius circumscripte et breviter, quid sit, ostendere. *Id.* 5. 9. 20. Depingere aliquid circumscripte breviterque.

CIRCUMSCRIPTIO, ñis, f. 3. actus circumscribendi (It. lo scrivere o segnare intorno; Fr. action de tracer autour; Hisp. el acto de trazar ó delinear al rededor; Germ. d. Umschreibung; Angl. a writing or marking round).

I.) Proprie occurrit concreto tantum, uti ajunt, sensu, et est scriptura aut signum in circuitu factum. *Cic. 6. Phil.* 8. 23. Virgula stantem circumscripsit, dixitque, se non ante renunciaturum senatui, nisi prius respondisset, quam ex illa circumscriptione excederet.

II.) Translate. ¶ 1. Est limitatio, finis. — *a)* Generatim. *Cic. 1. Tusc.* 20. 45. Cum totam terram contueri licebit, ejusque situm, formam, circumscriptionem. *Id.* 1. *Nat. D.* 9. 21. Eternitas, quam nulla temporis circumscriptio metitur. *Arnob.* 2. 70. In utero matris corpoream formam circumscriptionis accepit. *Id.* 3. 12. Extrema membrorum circumscriptio. — *b)* Speciatim dicitur de certa ac finita comprehensione verborum, quæ Græco nomine periodus appellatur. *Cic. Brut.* 8. 34. Ipsa enim natura circumscriptione quadam verborum comprehendit concluditque sententiam. *Id. Orat.* 61. 204. Circuitus ille orationis, quem Græci περίοδος, nos tum ambitum, tum circuitum, tum comprehensionem, aut continuationem, aut circumscriptionem dicimus. Adde *Quintil.* 9. 4. 124. — *c)* Item speciatim est etiam circumscriptio, quam quidam inter figuras rhetoricas posuerunt, negat autem *Quintil.* figuram esse; sive (inquit 9. 3. 91.) hoc nomine significetur comprehensa breviter sententia, sive finitio. Ceterum circumscriptionis figura, de qua *Quintil.* 9. 1. 35., in eo sita esse videtur, ut in questione aliqua circumstantia prætermittatur. *V. CIRCUMSCRIBO II. 2.* Alii minus recte leg. *circumissio* pro *circumscriptio*. ¶ 2. Præterea sæpe ponitur pro deceptione ac fraude, et quidem — *a)* Generatim pro capione et deceptione quacunque. *Seneca Ep.* 82. *ad fin.* Quem mortaliū circumscriptiones vestre fortiores facere, quem erectiores possunt? *h. e.* sophismata et cavillationes dialecticæ. *Tertull. Patient.* 5. Diaboli circumscriptio. — *b)* Speciatim dicitur de dolo, quo quis alterum per forenses insidias scripto callidior capiat, ut *Quintil. Declam.* 301. loquitur. De ea ita *Seneca Excerpt.* 6. *Controv.* 3. Circumscriptio semper crimen sub specie legis involvit: quod apparet in illa legitimum est: quod latet, insidiosum. *Cic. Cluent.* 16. 46. Cum omnis ab his fraus, omnes insidias circumscriptionesque adolescentium nascerentur. *Id. Flacc.* 30. 74. Prædiorum proseriptiones cum mulierculis aperta circumscriptione facere. Adde *eumd.* 3. *Off.* 15. 61. *Seneca 2. Ira* 9. Circumscriptiones, furti, fraudes, infictiones, quibus trina non sufficiunt fora. Adde *eumd.* 3. *ibid.* 2. et *Dig.* 11. 6. 4. et alibi.

CIRCUMSCRIPTOR, ñis, m. 3. qui circumscribit. Translate tantum occurrit, et quidem ¶ 1. Pro eo qui decipit ac fraudat, sive qui dolo alterum per forenses insidias scripto callidior capiat. *Cic. 2. Cat.* 4. 7. Quis testamentorum subductor, quis circumscriptor, etc.? *Juvenal.* 15. 135. pupillum ad jura vocantem Circumscriptorem. *Tertull. 2. advers. Marcion.* 7. diabolum vocat circumscriptorem columbrum. Adde *Seneca 3. Excerpt. contrav.* 6. * *Cod. Theod.* 10. 10. 27. § 4. ¶ 2. Item qui removel, tollit, abrogat. *Tertull. 1. advers. Marcion.* 21. Sententiæ suæ circumscriptor.

CIRCUMSCRIPTORIE, adverb. (circumscriptor) dolose, fraudulentè: *V. CIRCUMSCRIBO II. 3. Respons. Papian. tit.* 36. a med. Lapsis et circumscriptis pupillis integri restitutio subvenit, de nominatis rebus petita integri restitutione, quæ male aut circumscriptorie in præjudicium suum acta sunt, vacuentur. Hanc vocem confirmat *Thesaur. Nov. Latinit.* p. 144. ed. A. Mai. Circumscriptorie callide, veritate, gnare.

CIRCUMSCRIPTUS, a, um. *V. CIRCUMSCRIBO.*

CIRCUMSECO, cas, etum, care, a. 1. (circum et seco). Part. *Circumsectus.* — Circumseco est circumcidere. *Cato R. R.* 114. Vitium radices circumsecato. Alii minus recte leg. circumsarrito. *Cic. Cluent.* 64. 180. Pandam armarii circumsecare serrula. *Colum.* 6. *R. R.* 6. 4. Circumsecare ungulas. *Id.* 7. *ibid.* 5. 13. tuberculum ferro. *Id.* quod hic primum circumsecare, deinde circumcidere de eadem re dixit. *Scribon. Compos.* 229. Circumsecta aluta. *Sueton. Domit.* 12. Cum a procuratore inspiceretur nagenarius senex, an circumsectus esset. *h. e.* circumcissus: de Judæis enim loquitur.

CIRCUMSECUS, adverb. circumcirca, circum undique. Adverbium est ac ratione conflatum, quæ *al-trinsecus, forinsecus*, etc. *Apul.* 2. *Met.* Nos omnes circumsecus adstantes. *Id.* 5. *ibid.* Circumsecus venari. *Id.* 11. *ibid.* Navis picturis miris circumsecus variegata.

CIRCUMSEDEO vel circumsidēo, sēdes vel sīdes, sēdi, sessum, sēdere vel sīdere, 2. (circum et sedeo). Part. *Circumsedens I. 1.; Circumsessus et Circumsessurus I. 2.* — Circumsedeo est circa aliquem sedere (It. sedere attorno; Fr. être assis autour, Hisp. estar asentado al rededor; Germ. rings um etwas sitzen, umlagern; Angl. to sit, or take one's stand round).

I.) Proprie. ¶ 1. Generatim occurrit — *a)* Absolute. *Apul.* 3. *Met.* Inter tot millia populi circumsedentis. *Sidon.* 3. *Ep.* 13. Nares circumsedentium infestare. — *b)* Cum Accusativo personæ. *Seneca Ep.* 7. Florentes amicorum turba circumsedet; circa eversos ingens solitudo est. ¶ 2. Speciatim frequenter est obsidere; et jungitur Accusativo. *Cic. 3. Verr.* 31. 79., 32. 81. et 33. 83., et 9. *Att.* 12. 3.; *Cælius apud Cic.* 8. *Fam.* 1. 4. et *Liv.* 25. 22. Circumsedere aliquem. *Cic. 10. Phil.* 4. 10. Vallo circumsedere aliquem. *Cf. Tac.* 1. *Ann.* 42. vallo et arnis. *Rursus Cic. 9. Att.* 18. 2. Castris circumsideri. *Id.* 15. *Att.* 10. 2. Circumsedemur omnibus copiis. *Id.* 12. *Phil.* 10. 24. Circumsessus lectis valentissimorum hominum viribus. *Id. Deiot.* 9. 25. et *Nepos Eumen.* 5. in castello. *Cic. 7. Phil.* 8. 21. Qui Mutinam circumsedent. *Sall. Jug.* 21. Circumsedere oppidum. *Liv.* 25. 13. Cum consulibus circumsessuri Capuam viderentur. *Liv.* 9. 2. Circumsedere Luceriam omnibus copiis. *Id.* 5. 53. Capitolium. *Id.* 3. 4. Castra circumsessa atque oppugnata. *Id.* 29. 17. Belluæ circumsederunt fretum. *Val. Max.* 3. 8. 5. Circumsedere euriā militibus. *Tac.* 4. *Hist.* 84. templum.

II.) Figurate circumsideri ab aliqua re est circumdari atque occupari. *Cic. 4. Cat.* 2. 3. Nec ego sum ille ferreus, qui non moveat horum omnium lacrimis, a quibus me circumsessum videtis. *Liv.* 6. 6. Circumsideri urbem Romanam ab invidia et odio finitimorum. *Id.* 24. 4. Muliebribus blanditiis circumsessus.

CIRCUMSEPARO, as, are, a. 1. (circum et separo). Part. *Circumseparandus.* — *Cæli. Aurel.* 2. *Tard.* 4. ante med. Ipsæ gingivæ scarificandæ, vel circumseparandæ a dentibus ferramento, quod περίχαχτρία vocant.

CIRCUMSEPIO et CIRCUMSEPTES } *V. CIRCUMSEPIO.*

CIRCUMSEQUENS, entis, particip. ab inusit. *circumsequor*, qui circumsequitur. *Apul.* 3. *Met.* sub init. Inter tot millia populi circumsequentis. Ita *Sciotipius*: plerique alii leg. *circumsedentis*.

CIRCUMSERO, is, ere, a. 3. (circum et sero) circum semino vel planto. *Plin.* 21. *Hist. nat.* 12. 42. (72). Genistas circumseri alveariis gratissimum.

CIRCUMSESSIO, ñis, f. 3. obsessio. *Cic. 3. Verr.* 33. 83. Quid si planum facio, te bujus circumsessionis tuæ causam in alios transulisse?

CIRCUMSESSUS, a, um. *V. CIRCUMSEDEO.*

CIRCUMSEDEO. V. CIRCUMSEDEO.

CIRCUMSIDO, sīdis, sēdi, sīdere, a. 3. (circum et sedeo) circa aliquem vel aliquid sedeo. *Liv.* 9. 21.

Circumsilire Plistiam. *Id.* 36. 13. Inde Pelinæum circumsilunt, et priusquam oppugnarent etc. Adde *eumd.* 41. 19. et 42. 56.; *Tac.* 1. *Ann.* 70., 3. *ibid.* 38. in *fin.* et 15. *ibid.* 5.

CIRCUMSIGNO, as, avi, atum, are, a. 1. (circum et signo). Part. *Circumsignatus*. — Circumsigno est circum designo, imprimo. *Colum.* 5. *R. R.* 11. 9. Gemmam duobus digitis quadratis circumsignato. Adde *eumd.* *Arb.* 26. 8. et *Pallad.* 7. *R. R.* 5. 3. *Boeth.* 2. *Geom.* p. 1217. Proponatur igitur ejusdem orthogonii descriptio lisdem quantitatibus, quibus est circumsignata, scilicet cathetus octo, hypobenus a septemdecim, basis autem quindecim pedibus designetur.

CIRCUMSILIO, is, ire, n. 4. (circum et salio). Part. *Circumsiliens* I. — Circumsilio est idem quod circum salto.

1.) Proprie. *Catull.* 3. 9. *de passere*. Sed circumsiliens modo huc, modo illuc, Ad solam dominam usque pipilabat.

II.) Figurata. *Juvenal.* 10. 218. circumsilit agmine facto Morborum omne genus.

CIRCUMSISTO, sistis, stēti, sistere, n. 3. *V. CIRCUMSTO* sub init. — Part. *Circumsistens* I. a. — Circumsisto est circumsto.

1.) Proprie occurrit — a) Absolute. *Plaut. Asin.* 3. 3. 28. Circumsistamus: alter hinc, hinc alter appellamus. *Cic.* 7. *Ferr.* 54. 142. Hæc cum maxime loqueretur, sex lictores circumsistunt valentissimi. *Al. leg.* cum circumsistunt. *Cæs.* 4. *B. G.* 37. Quibus ex navibus cum essent expositi milites circiter ccc., — Morini — spe prædæ adducti primo non ita magno suorum numero circumsteterunt. *Id.* 2. *B. C.* 42. Cn. Domitius cum paucis equitibus circumsistens. Adde *Curt.* 5. 9. 10. — b) Cum Accusativo personæ aut rei, quam circum quis sistitur. *Plaut. Men.* 5. 7. 9. Quid me circumsistitis? quid rapitis me? quo fertis me? *Cic.* 1. *Att.* 16. 4. Quæ consuetudo iudicium facta sit; ut me circumsisterint, ut aperte jugula sua pro meo capite P. Clodio ostentarent. *Cæs.* 7. *B. G.* 8. Quem perterriti omnes Arverni circumsistunt, atque obsecrant, ut, etc. *Id.* 3. *ibid.* 15. Cum singulas binæ, aut ternæ naves circumsisterent. *Id.* 1. *B. C.* 20. Domitium productum in publicum circumsistunt et custodiunt. Adde *eumd.* 4. *B. G.* 26. et 5. *ibid.* 7.; *Catull.* 42. 10.; *Liv.* 1. 28., 1. 51., 2. 2. et 10. 19.; et *Curt.* 7. 5. 24. *Liv.* 2. 23. et *Tac.* 5. *Ann.* 4. Circumsistere curiam. *Virg.* 8. *Æn.* 490. ipsumque domumque. *Tac.* 14. *Ann.* 8. lectum. *Id.* 15. *ibid.* 15. vias (circumsteterant). *Id.* 2. *Hist.* 41. sub *fin.* signa. Adde *eumd.* 5. *Ann.* 4. — Et Passive. *Cæs.* 7. *B. G.* 43. Ne ab omnibus civitatibus circumsisteretur. h. e. obsideretur. *Apul.* 2. *de Dogm. Plat.* Fortitudo circumsistitur hinc audacia, inde timiditate.

II.) Figurata. *Liv.* 25. 34. Antepræ prælium Romanos circumsisterat. *Virg.* 2. *Æn.* 559. At me tum primum sævus circumstetit horror. *Tac.* 4. *Hist.* 79. Circumsisterat Civilem et alius metus.

Homonym. *Valia* l. 5. *elegantiar.* c. 49. hoc statuit discrimen inter *circumsto* et *circumsisto*, quod illud pro circumdare simpliciter ponatur, hoc pro invadere, irruere, et quasi terrificatione aggredi. Sed ipse quoque fatetur non esse perpetuum.

CIRCUMSITUS, a, um, adj. (circum et situs) circumjacens. *Ammian.* 23. 6. 17. Antequam circumsitos populos ad ditionem traherent.

CIRCUMSOCIUS, a, um, adj. (circum et socius) qui circa est et societatem cum proximis init. *Ser. Aur. Victor. Epit.* 41. a. med. Hannibalianus, Delmatii Caesaris consanguineus, Armeniam nationesque circumsocias regendas habuit.

CIRCUMSONO, as, are, 1. (circum et sono). Part. *Circumsonans*. — Circumsono est circum resono: et occurrit A) Neutorum more et B) Active.

A) Ut Verbum neutrum. *Vitruv.* 5. 8. 1. *Schneid.* Circumsonantes loci sunt, in quibus circumvagando coacta vox, se solvens in medio, sine extremis casibus sonans, ibi extinguitur, incerta verborum significatione: nominantur *περὶ ἡμῶν*. *Liv.* 39. 10. Locis, qui circumsonat ululatibus, cantuque symphoniarum, et cymbalorum, et tympanum pulsu. *Id.* 27. 18. Circumsonans undique clamor. *Manil.* 5. 582. Circumsonat æquor dentibus.

B) Ut Verbum activum. — a) Cum Accusativo personæ aut rei. *Cic.* 3. *Off.* 2. 5. Tamen conducere arbitror talibus aures tuas vocibus undique circumsonare, nec eas, si fieri possit, quidquam aliud audi-

re. Adde *eumd.* 6. *Fam.* 18. 4.; et *Horat.* 1. *Ep.* 1. 7. Cf. *Hand. Tursell.* 2. p. 69. et *Orelli ad Cic. Fam.* l. c. *V. PERSONARE*. *Liv.* 3. 28. Jussa miles exsequitur, clamor hostes circumsonat. *Virg.* 8. *Æn.* 474. Hinc Rutulus premit, et murum circumsonat armis. h. e. sonat armis, ac strepit circa murum. *Ovid.* 14. *Met.* 507. Et remos plausis circumsonat alis. Adde *Claudian.* 2. *Rapt. Pros.* 267. — b) Passive. *Ovid.* 3. *Trist.* 14. 47. Threicio, Scythicoque fere circumsonor ore. h. e. qui circa me sunt, Thracia et Scythica lingua loquuntur. *Id.* 4. *ibid.* 10. 111. finitimis quamvis circumsonor armis. h. e. obtundat strepitu armorum. Adde *eumd.* 5. *ibid.* 3. 11. *Ambros.* 2. *de Cain et Abel* 10. ad *fin.* Non advertitis — scyllæ quodam usu circumsonari nos quotidianis naufragiis?

CIRCUMSONUS, a, um, adj. (circum et sono) circumsonans. — a) Active. *Ovid.* 4. *Met.* 722. quem turba canum circumsona terret. — b) Passive occurrit apud *Stat.* 7. *Theb.* 261. Dionæisque avibus circumsona Thisbe.

CIRCUMSPARGO. V. CIRCUMSPERGO.

CIRCUMSPECTATRIX, tris, f. 3. quæ circumspicit. *Plaut. Aulul.* 1. 1. 2. Exeundum hercle tibi hinc est foras, circumspicitatrix cum oculis emissiculis. *Apul. Mag.* Improba juvenum circumspicitrix.

CIRCUMSPECTE, adverb. (circumspicitus). Comp. *Circumspicitus*. Sup. *Circumspicissime* occurrit tantum in *Gloss. Placid.* edit. ab A. Mai in *Class. Auct. T.* 3. p. 446. — Circumspicere est accurate, caute, cum circumspeditione. *Seneca* 3. *Benef.* 14. Circumspiculus donare, circumspiculus eligere eos, in quos merita conferantur. *Quintil.* 9. 2. 69. Hoc parcius et circumspiculus faciendum. *Gell.* 9. 10. Satis circumspicte facti versus. Adde *Dig.* 4. 4. 7. § 8. — *Circumspicte* indutus dicitur, qui multam addibet curam, ut apte ornateque vestitus sit. *Gell.* 1. 5. Multa munditia, et circumspicte compositique indutus. *Ammian.* 27. 3. 14. Procedantque vebiculis insidentes, circumspicte vestiti, epulas curantes profusas, etc. *Vales.* ad *ejusd. Ammiani* 14. 6. exponit circumspicte, cum admiratione circumspicientium: quæ ratione circumspiculus ab *Ammiano* sumitur, ut in *CIRCUMSPECTUS* dicitur.

CIRCUMSPECTIO, ōnis, f. 3. (circumspicio) circum observatio.

1.) Proprie. *Macrob.* 1. *Somn. Scip.* 15. a. med. Sibi horizontem facit circumspicatio singulorum.

II.) Translate est accurata consideratio. *Cic.* 4. *Acad.* (2. pr.) 11. 35. Sin ex circumspeditione aliqua et accurata consideratione id se dicent sequi, etc. Adde *Fragm. Vatic.* § 35. *Capell.* 2. p. 33. Quarum una intentio circumspicte caustissima, et omnia rerum vigili distinctione discriminans, dicebatur Prudentia vocitari.

CIRCUMSPECTO, as, avi, atum, are, 1. est verbum intensivum a circumspicere. Part. *Circumspiciens* I. et II. — Circumspicere est circum observare, oculis explorare, indagare.

1.) Proprie occurrit — a) Absolute. *Plaut. Bacch.* 2. 3. 4. Dum circumspicere. *Cic.* 2. *Nat. D.* 49. 126. Quanto se opere custodiunt bestiae, ut circumspiciant in pastu. *Id.* 4. *Herenn.* 49. 62. Tamquam dracovenato spiritu circumspiciantur huc et illuc. *Liv.* 4. 14. Primum circumspiciant tergiversari. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 4. 5. (9). Subsistere ab olfactu, circumspicere, iras proflare. — b) Cum Accusativo personæ aut rei, quæ circumspicitur. *Plaut. Pseud.* 4. 1. 8. Hem te hercle ego circumspiciabam: nimis metuebam, ne abiisses. *Id. Trin.* 4. 2. 21. Circumspicere sese. h. e. circa se circumspicere. *Ter. Eun.* 3. 5. 54. Simul alia circumspicere, satini explorata sint. *Id. ibid.* 2. 2. 60. Proprians venit: nescio quid circumspicet. *Horat.* 2. *Ep.* 2. 93. Circumspicere ædem. *Liv.* 2. 10. Cunctati aliquandiu sunt, dum alius alium, ut prælium ineant, circumspiciant. *Id.* 3. 9. et 6. 18. Circumspicere aliquem. *Id.* 3. 37. vultus patriciorum. *Tac.* 2. *Hist.* 29. inter se. — Et de iis qui suspiciosi sunt. *Cic. Pis.* 41. 99. Circumspiciant omnia: quidquid increperit pertimescens. *Sall. Jug.* 75. Circumspicere omnia et omni strepitu pavecere. *Tac. Agric.* 32. Circumspicere caelum ipsum ac mare et silvas, ignota omnia. Et passive. *Id. Tac.* 4. *Ann.* 69. Etiam muta atque inanimata: tectum et parietes circumspiciabantur. — c) Sequente Relativo. *Liv.* 34. 39. Nabis quam ipse evaderet circumspiciabat. Adde *eumd.* 25. 36.; et cf. *Cic.* 3. *Herenn.* 49. 62.

II.) Translate usurpatur de mente, et est diligenter advertere, considerare. Occurrit autem — a) Absolute. *Cic.* 1. *Tusc.* 30. 73. Itaque dubitans, circumspiciens, hesitans, multa adversa reverens, tamquam rate in mari immenso nostra vebitur oratio — b) Cum abstractis, et quidem cum Accusativo. *Liv.* 21. 39. Circumspicere defectionis tempus. *Sil. It.* 15. 8. Anxia turba Patrum quasso medicamina mæsti Imperio circumspiciant. h. e. quærant, circumspiciant, si forte videant, quid Imperio medeatur. *Quintil.* 12. 8. 14. Circumspicere omnes argumentorum locos in agendo. *Tac.* 1. *Hist.* 55. initium erumpendi. *Id.* 2. *ibid.* 74. At Vespasianus bellum, armaque, et procul, vel juxta sitas vires circumspicere. *Id.* 3. *ibid.* 73. fugam et falleudi artes. Adde *eumd.* 4. *ibid.* 8.

CIRCUMSPECTOR, ōris, m. 3. qui circumspicit. *Vulgar. interpr. Eccl.* 7. 12. Non irrideas hominem in amaritudine animæ: est enim qui humiliat et exaltat, circumspicitor Deus. *Et ibid.* 37. 18. Septem circumspictores sedentes in excelso ad speculandum.

CIRCUMSPECTUS, a, um. *V. CIRCUMSPICIO.* **CIRCUMSPECTUS**, us, m. 4. idem fere quod circumspicitor.

1.) Proprie. — a) Stricto sensu est actus circumspiciendi. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 67. (177). Cervix flexilis ad circumspicium. — b) Sæpius usurpatur latiori sensu pro facultate et copia circumspiciendi. *Cic.* 12. *Phil.* 11. 26. Hæc ego in urbe prævideo: facilis est circumspiculus, unde exeam, quo progrediar, quid ad dexteram, quid ad sinistram sit. Adde *Liv.* 10. 34. *Seneca Ot. Sap.* 32. Natura in media non sui parte constituit, et circumspiculus omnium nobis dedit.

II.) Translate. *Ovid.* 4. *Trist.* 6. 43. Corpore sed mens est ægro magis ægra, nallique In circumspicte statu sine fine sui. h. e. in sui mali consideratione. *Liv.* 45. 35. Detinere aliquem ab circumspicte rerum aliarum.

CIRCUMSPERGO vel circumspargo, is, ere, a. 3. (circum et spargo) circum aspego, fundo. Occurrit — a) Cum Accusativo rei quæ circumspergitur, et Dativo rei, cui aliquid circumspergitur. *Colum.* 11. *R. R.* 2. 87. Magnis arboribus quaternos modicos stercoreis caprini circumspargere. *Apic.* 8. 8. Impensam talem circumsparges. — b) Cum Accusativo rei, cui aliquid circumspergitur, et Ablativo rei, quæ circumspergitur. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 1. 1. (2). Ibi se purificantes solemniter circumspergi aqua.

CIRCUMSPICIENTIA, æ, f. 1. actus circumspiciendi, consideratio. *Gell.* 14. 2. Multa et anxiosa cura, et circumspicientia indigena.

CIRCUMSPICIO, spicis, spexi, spectrum, spicere, 3. (circum et spicio). *Circumspicere* per syncope pro *circumspicisti* legitur apud *Ter. Adelph.* 4. 5. 55., et *circumspice* pro *circumspicisse* dixit *Varro* apud *Non.* p. 8. 49. *Merc.* ex lectione *Scaligeri*. — Part. *Circumspiciens* sub A. I.; *Circumspiciendus* sub B. II. 1.: *Circumspiculus* sub B. I. et II.; et in *fin.* — Circumspicio est circum aspicio (It. *guardare intorno*; Fr. *regarder autour*; Hisp. *mirar al rededor*; Germ. *ringum blicken*; Angl. *to look round*). Occurrit autem A) Absolute neutrorum more, et B) Active cum Accusativo.

A) Absolute neutrorum more. — 1.) Proprie. *Plaut. Most.* 2. 2. 41. Circumspicere dum: num quis est, sermonem nostrum qui accipet. Adde *Ter. Andr.* 2. 2. 19. *Pacuvius* apud *Macrob.* 6. *Saturn.* 1. Diversi circumspicimus. Cf. *Virg.* 9. *Æn.* 416. *Cic.* 2. *Divinat.* 34. 72. Qui in auspiciis adhibetur, nec suspicit, nec circumspicit. *Liv.* 21. 22. Pavidum primo, nusquam circumspicientem aut respicientem, secutum. *Ovid.* 1. *Met.* 605. Atque suos conjux ubi sit circumspicit. Adde *eumd.* 11. *ibid.* 678. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 33. 51. (121). Chamæleo totius oculi versatione circumspicit. *Quintil.* 10. 3. 29. Lata circumspiciendi libertas. — Interdum est solliciti, anxii opemque aliunde quærentis. *Cic. Rosc. com.* 14. 43. Circumspicit, hesitat. *Al. leg.* æstual.

II.) Translate in re morali est accurata consideratione, sagacia et prudentia uti, providere, perpendere. *Ter. Adelph.* 4. 5. 55. At postquam id evenit, num quid circumspicisti ubi ro quid est Accusativi quantitates, ut grammatici vocant. *Cic.* 1. *ad Q. fr.* 1. 3. § 10. His in rebus circumspiciendum est diligenter, ut etc. *Sall. Oral. Cottæ ad populum.* Quam (*rem publicam*) deinde cui mandatis circumspicite. *Liv.* 27.

34. Cum circumspicerent patres quosdam consules facerent. *Ovid. 1. Trist. 1. 37.* limida circumspice mente.

B) Active cum Accusativo personæ aut rei.

I.) Proprie est personam aut rem quoque versus inspicere, considerare. — a) Generativ. *Cæs. 5. B. G. 31.* Cum sua quisque miles circumspiceret, quid secum portare posset. *Liv. 9. 23.* Dictator urbis situ circumspice omnia edificia circumspice muris incendit. *Id. 34. 41.* Circumspicere cornua sua. *Virg. 2. Æn. 68.* Namque, ut conspectu in medio turbatos inermis Constitit, atque oculis Phrygia agmina circumspexit. *Ovid. 4. Met. 318.* Nec tamen ante adit. Quam se composuit, quam circumspexit amictus. *Id. 5. ibid. 265.* Circumspicere lucos. *Id. 5. Trist. 3. 51.* omnes. *Plin. 4. Ep. 11.* Postquam se composuit et circumspexit habitum suum. *Tac. 13. Ann. 39.* Circumspicit monumenta, et, quæ expugnationi idonea, provisit. *Id. 12. ibid. 35.* Circumspicit, quæ impenetrabilia, quæque pervia. *Stat. 8. Theb. 14.* Illum securi circumspicere fragorem Rhyssil. *Forcellinus* hic catachresis esse videbatur: et sane circumspicere fragorem est eo circumspicere, unde fragor est ortus. — b) Raro admodum ponitur pro videre simpliciter. *Virg. 12. Æn. 896.* Nec plura effatus, saxum circumspicit ingens. *Ovid. 5. Met. 72.* Athina.

II.) Translate. ¶ 1. Transfertur ad mentem vel animam, quibuscum interdu conjungitur, ut apud *Cic. Sull. 25. 70.* Circumspicite paullisper mentibus vestris hosce ipsos homines, qui etc. Et apud *Cæs. 6. B. G. 5.* Reliqua ejus consilia animo circumspiciebat. Hinc — Circumspicere absolute, hoc est omnia mente, animo aut similibus, est advertere, animadvertere, providere, accurate considerare, perpendere. *Cic. Quint. 31. 96.* Omnia circumspexit Quintilius, omnia periclitatus est. *Id. 1. Leg. Agr. 8. 23.* Ut circumspiciamus omnia, quæ populo grata sunt, nihil tam populare, quam pacem reperiemus. *Id. 3. Orat. 74. 301.* Permulta sunt in causis circumspicienda, ne quid offendas. *Id. 1. Off. 18. 59.* Hæc atque talia circumspicienda sunt in omni officio, ut etc. *Id. 1. Fam. 9. 10.* Circumspicit rebus meis omnibus rationibusque subductis, summam feci cogitationum mearum omnium. *Id. 4. Cat. 2. 4.* Circumspicere omnes procellas, quæ impendent. *Id. Mil. 35. 95.* omnia pericula. *Id. 5. Fam. 13. 3.* omnia membra reipublicæ. *Id. Cluent. 53. 147.* omnes reipublicæ partes. *Liv. 23. 20.* omnes imperii vires. Adde *Ovid. 5. Met. 171.* et *Tac. 2. Hist. 6. Ovid. 1. Trist. 1. 47.* casus. *Sueton. Aug. 63.* Multis ac diu circumspicit conditionibus. *Tac. 14. Ann. 33.* Circumspicere infrequentia militum. ¶ 2. Circumspicere aliquid interdum est undique desiderare, expetere, conquirere. *Sall. Orat. Phil. contra Lepidum.* Militaribus diem bello circumspicit. h. e. expectat idoneum tempus belli gerendi. *Liv. 5. 6.* Nec sicut æstivas aves statim autumno tecta ac recessus circumspicere. *Id. 1. 30.* Sabini circumspicere et ipsi externa auxilia. Adde *Justin. 22. 5.* Rursus *Liv. 7. 14.* Omnia circumspicere atque agitare, ut etc. *Plin. 3. Ep. 3.* Circumspiciendus est hætor Latinus, cujus etc. h. e. conquirendus est. *Justin. 3. 1.* Semper tedio quietis urbanae novas belli causas circumspicere. h. e. querere. *Id. 2. 12.* in fin. Circumspicientes fugam petuntur Persæ. Adde *Tac. 14. Ann. 35.* Rursus *Justin. 40. 1.* Circumspicere peregrinos reges sibi. ¶ 3. Circumspicere se proprie est seipsum quoque versus inspicere, ut in *Varron.* apud *Non. p. 106.* lo. et p. 49. 8. *Merc.* Se circumspicere atque invenisse calvum esse factum cricium. — Hinc translate est suas res et se ipsum considerare et exquirere, ut videamus, ubinam sumus, quæ sit nostra conditio. *Plaut. Trin. 1. 2. 109.* Circumspice dona te, ne quis adsit arbitri nobis, et quæso identidem circumspice. *Cl. Auct. B. Afr. 47.* Opereque faciendo milites se circumspiciendi non habebant facultatem. *Cic. Parod. 4. 2. 30.* Numquamne, homo amantissime, te circumspicias? numquam nec quid facias considerabis, nec quid loquar? ¶ 4. Item circumspicere se significat se magis aestimare, sibi placere: ductum foretasse a pavonibus, vel ab aliis qui se componunt habituque circumspiciunt, quæ de re cf. *Ovid. 4. Met. 318.* et *Plin. 4. Ep. 11.* quorum verba superius sub B. 1. retulimus. *Cic. Rosc. com. 2. 5.* Usque euno te diligis et magnifice circumspicis, ut pecuniam non ex tuis tabulis, sed ex adversariis potas? *Seneca Ep. 40.* Romanus serino magis se circumspicit et æstuat præbetque estimandum. — Hinc Part. præter. pass.

Circumspectus, a, um, Adjective quoque usurpatur, unde Comp. *Circumspectior* et Sup. *Circumspectissimus* II.

I.) Proprie circumspicius est conspicius, spectabilis, quique circumspicientium ora et admirationem in se convertit, et respondet Gr. *παρασπαστος*; hac tamen significatione occurrit tantum apud seculorum ævi Scriptores. *Ammian. 28. 4.* Parietes lapidum circumspicit coloribus nitidi. *Id. 18. 19.* In municipali ordine, genere, fama potentiaque circumspicitus. *Id. 14. 6.* Ubique Patrum reverenda cum auctoritate canities, populi que Romani nomen circumspicitum et verecundum.

II.) Translate usurpatur de animo ac ponitur tum de personis, tum de rebus. — a) Active de eo, qui circumspicit, et sagax ac prudens est. *Cels. 3. 9.* in fin. Sed est circumspicit quoque hominis et novare interdum et augere morbum. *Colum. 1. R. R. 8. 16.* Nam illa solentia sunt omnibus circumspicitis, ut ergastuli mancipia recognoscant, ut explorant etc. *Seneca 5. Quæst. nat. 1. in fin.* Sive aliquis circumspicitur est etc. *Quintil. 12. 18. 23.* Illi tenues et circumspicit (oraliores). *Sueton. Tib. 21.* Circumspectissimum et prudentissimum principem nihil temere fecisse. *Id. Claud. 15.* Modo circumspicit et sagax, modo inconsultus ac præceps. — Huc referri potest et illud *Colum. 7. R. R. 12. 5.* Canes debent esse assidui et circumspicit magis, quam temerarii. — b) De rebus, quæ circumspicte ac prudenter fiunt. *Ovid. 5. Fast. 539.* Verba movent iras non circumspicte decorum. h. e. verba temere prolata. *Val. Max. 2. 1. exten. 9.* Senectuli juvenis cumulatam et circumspicitum honorem reddebat. h. e. cumulate et accurate senes honorabat, ita ut nihil omnino omittet, quod ad senes colendos pertinebat. *Id. 1. 1. 20.* Decreti circumspicissimum sanctio. *Id. 4. 3. 4.* Qua tam circumspicte animi moderatione. *Forcellinus* interpretatus est: tam insigni et mirabili. *Quintil. 10. 4. 26.* Modesto et circumspicte iudicio pronuntiandum. *Id. 5. 7. 31.* In primis interrogatio debet esse circumspicte. *Cod. Theod. 13. 3. 8.* Circumspicte detectes.

CIRCUMSPIRACULUM, i, n. 2. Spiraculum circum positum. *Lucret. 6. 492.* Et quasi per magni circumspiracula mundi Exitus, intritusque elementis redditus exstat. *Alii rectius divisim scribunt.*

CIRCUMSTAGNO, as, are, n. 1. (circum et stagno) circum fluxum sistere. *Tertull. Pudic. 22.* Lacrimæ circumstagnant.

CIRCUMSTANS, antis. F. CIRCUMSTO.

CIRCUMSTANTIA, æ, f. 1. actus circumstandi.

I.) Proprie. — a) Abstracte. *Seneca 2. Quæst. nat. 7.* Aquæ sic corpora accipiunt, ut semper in contrarium acceptis refluant. Hanc nostri circumstantiam, Græci autem *μετὰ τὸν* appellant, quæ in aere quæque, sicut in aqua fit. — b) Concreto, uti ajuat, sensu. *Gell. 3. 7.* Ostendit exitum de loci importunitate et hostium circumstantia. *Tertull. Orat. 3.* Cui illa Angelorum circumstantia non cessat dicere Sanctus, Sanctus, Sanctus.

II.) Translate est attributio, qualitas, quæ rem circumstat, seu res circumstantes. *Quintil. 5. 10. 104.* Hoc genus argumentorum sane dicamus ex circumstantia, quia *μετὰ τὸν* dicere aliter non possumus. *Gell. 14. 1.* Fortuna ejus et mores et ingenium et circumstantia rerum negotiorumque. Et *ibid. 2.* In his negotiorum ambagibus et in anticipi rationum diversarum circumstantia. *Tertull. Baptism. 17.* Tunc enim constantia succurrentis excipitur, cum urget circumstantia periculi. Hic *Auct.* loquitur de necessitate conferendi baptismum illi, qui in aliquo vitæ discrimine versantur. — In plurali numero occurrit apud *Boeth. de top. 4. pr.*

CIRCUMSTATIO, ōis, f. 3. actus circumstandi. *Gell. 7. 4.* Circumstatio militum corona appellata.

CIRCUMSTIPATUS, a, um. F. voc. seq.

CIRCUMSTIPO, as, avi, atum, are, a. 1. Rectius divisim scribitur *circum stipo*. — Part. *Circumstipans* et *Circumstipatus*. — Circumstipo est cingo, circumdo, cum turba comitor. *Sil. It. 10. 433.* Magna circumstipante calatra. *Claudian. 2. in I. Cons. Stilich. 356.* Penosque nuntum circumstipant Amores. *Id. VI. Cons. Honor. 595.* Et ductibus circumstipatis togatis. F. STIPO.

CIRCUMSTO, stas, steti, stare, a. 1. Cum una eademque sit forma Præteriti Perf. et Plusquamperf. in Verbis circumstisto et circumsto, ita tantummodo et orationis contextu discrimen statui potest, et hinc in

dubitis ambo hæc Verba videnda sunt. Part. *Circumstans* I. — Circumsto est circum aliquem sto, circumstisto (It. *stare a porsi intorno*; Fr. *se tenir autour*, être autour, entourer; Hisp. *estar al rededor*, cercar, circondar; Germ. *ringum stehen* oder *ringum stehen*; Angl. *to stand or place one's self round, to beset*).

I.) Proprie occurrit — a) Absolute. *Ennius* apud *Cic. 4. Acad. (2. pr.) 28. 89.* Circumstant cum ardeptibus tedis (Furiæ). *Lucret. 3. 470.* Ad vitam qui revocantes Circumstant lacrimis orantes ora genasque. *Cic. 4. Herenn. 55. 68.* Si a rebus consequentibus aut a circumstantibus non recedemus. *Virg. 12. Æn. 85.* Circumstant proprii auriga. *Ovid. 3. Met. 441.* Ad circumstantes tendens sua brachia silvas. *Sueton. Cæs. 14.* Quæ (manus equitum) præsidii causa circumstant. — Præcipue Part. *Circumstans*. *Curt. 9. 3. 15.* Circumstans exercitus. *Id. 3. 5. 9.* Circumstantes amici. Et absolute. *Id. 6. 10. in fin.* Unus e turba circumstantium exclamavit. *Gell. 1. 17. in fin.* Stetisse in circumstantibus dicunt oculis, qui fistula sonum inspiraret. Adde *Quintil. 4. 2. 22*; *Sueton. Cæs. 84.* et *Aug. 93.* et *Tac. 1. Ann. 31.* — b) Cum Accusativo personæ aut rei, quam quis circumstat. *Cic. 1. Cat. 8. 21.* Equites R. honestissimi ceterique cives, qui circumstant senatui. *Virg. 4. Ecl. 216*; *Ovid. 11. Met. 505*; *Curt. 5. 12. 9.* et *Sueton. Cæs. 82.* Circumstare aliquem. *Liv. 8. 32.* et *Sueton. Aug. 35.* sellam. *Ovid. 2. Met. 304.* Sollem. *Id. ibid. 717.* sacra. *Curt. 10. 5. 2.* lectum. — Præcipue iainico animo. *Cic. 1. Cat. 13. 32.* Desinant insidiari domi suæ consuli, circumstare tribunal prætoris urbanæ, obsidere cum gladiis curiam. *Virg. 7. Æn. 585.* tecta regis. *Ovid. 11. Met. 338.* undique muros. *Liv. 27. 40.* urbem Romanam.

II.) Translate de rebus, quæ nos circumstant, circumstant et plerumque de adversis. Occurrit — a) Absolute. *Virg. 10. Æn. 905.* Scio acerba meorum circumstare odia. *Liv. 6. 2.* Cum tanti undique terrores circumstarent. Adde *eumd. 21. 23.* *Quintil. 10. 3. 30.* Cum in medio foro tot circumstantibus iudicis, iurgis, fortibus etiam clamoribus. — b) Cum Accusativo. *Cic. 10. Phil. 10. 20.* Cum dies et noctes omnia nos undique fata circumstant. *Id. 2. Ferr. 17. 53.* Circumstant te summæ auctoritates, quæ te oblivisci laudis domesticæ non sinant. *Liv. 3. 38.* Simul duobus circumstantibus urbem bellis. *Id. 6. 9.* Cum anceps terror Etruscus circumstaret. Adde *eumd. 30. 3.*, *34. 21.* et *42. 65.* *Plin. Paneg. 3. 4.* Hæc me cura, hæc difficultas sola circumstat. *Sil. It. 8. 171.* Nec, quæ circumstant discrimina, ceratis? *Id. 2. 549.* Tunc luctus et stridor Pectora circumstant planctus. *Tac. dial. de Orat. 8.* Paupertas et angustia rerum pascunt eos circumstulerunt. Cf. *Virg. 2. Æn. 559.* et F. CIRCUMSTO.

CIRCUMSTREPITUS, a, um. F. voc. seq.

CIRCUMSTREPO, pis, pñ, ptum, pere, 3. (circum et strepo). Part. *Circumstrepans* et *Circumstrepitus*. — Circumstrepo est in circuitu strepitum facio: et occurrit — a) Cum Accusativo personæ aut rei, quam circum et strepitus. *Manil. 1. 22.* Certum lege canentem Mundus et immenso vatem circumstrepit orbe. *Tac. 2. Hist. 44.* Legatus clamore seditiosorum et fugacium circumstrepitur. *Apul. Mag. Fenestras cantibus circumstrepit. Sidor. 7. Ep. 9.* in conc. Aure inconditio tumultu circumstrepit. — Et figurate *Seneca Fita beata 11.* Tot bamanam vitam circumstrepentibus minis. — b) Cum Accusativo rei, quæ strepando manifestatur. *Tac. 3. Ann. 36.* Haud dissimilia illi et quidam atrociora circumstrepant. *Id. 11. ibid. 31.* Certatim ceteri circumstrepunt, lret in castra etc. F. et CIRCUMSTUPEO.

CIRCUMSTRICTUS, a, um. F. CIRCUMSTRINGO.

CIRCUMSTRIDO, is, ere, n. 2. Part. *Circumstridens*. — Circumstrido est circum crepitio, fremor, strido. *Ammian. 14. 11. 17.* Circumstridentium terrore laryarum.

CIRCUMSTRINGO, stringis, (stringi), strictum, stringere, a. 3. Part. *Circumstringens*. — Circumstringo est circum colligo, ligo, vincio. *Tertull. Pall. 1.* Habitus cervicibus circumstrictus. *Id. ibid. 5.* Pallium nihil circumstringit. *Id. Cor. Mil. 8.* Linteo circumstringi.

CIRCUMSTRUCTUS, a, um. F. voc. seq.

CIRCUMSTRUO, nis, (strui), struam, ere, a. 3. (circum et struo). Part. *Circumstructus*. — Circum-

atruo est structura et pariete cingo, aut munio: et occurrit — a) Cum Accusativo rei, quæ struitur. *Colum. 9. R. R. 15. 11.* Si forte alvearia circumstructa, et immobilia fuerint. *Cf. eumd. 9. ibid. 7. 2. Sueton. Domit. 4.* Effosso et circumstructo juxta Tiberim lacu. — b) Cum Accusativo rei, circum quam aliquid struitur, et Ablativo rei structæ. *Colum. 9. R. R. 6. 4.* Opere latericio circumstructis alvia. *Plin. 11. Hist. nat. 6. 5. (15).* Apes lacrimis arborum fores alveorum latiores circumstruunt. *Id. 19. ibid. 8. 48. (163).* Circumstructis lapide ripis. *Dig. 19. 1. 38. § 2.* Aënum lateribus circumstructum.

CIRCUMSTUPEO, es, ere, n. 2. (circum et stupere). Translate tantum occurrit. *Sever. Aetn. 331.* Illic obscura semper caligine nubes, Pigræque defuso circumstupet humida vultu. h. e. circum quiescit, immota manet. *Al. leg. circumstrepit.*

CIRCUMSUDO, as, are, n. 1. (circum et sudo). Part. *Circumsudans*. — Circumsudo est circum exsudo. *Plin. 14. Hist. nat. 1. 3. (16).* Uvæ stipatæ vinaceis circumsudantibus.

CIRCUMSURGO, is, ere, a. 3. (circum et surgo). Part. *Circumsurgens*. — Circumsurgo est circum assurgo, exsurgo. *Cels. 7. 15.* Circumsurgente quadam mors. *Tac. 1. Ann. 64.* Quantum aquarum circum-aurgentibus jugis orbita.

CIRCUMSŪO, sūis, (sūi), aŭtum, sūere, a. 3. (circum et suo) circum consuo; et occurrit tantum Part. *Circumsutus*. *Cels. 8. 5.* Linamenta molli pellicula cincta circumsutæque. *Plin. 4. Hist. nat. 16. 30. (104).* Vitilibus navigis corio circumsutis navigare. *Adde eumd. 34. ibid. 16. 47. (156).*

CIRCUMSŪTUS, a, nm. *V. voc. præced.*

CIRCUMTECTUS. *V. CIRCUMTENDO* et *voc. seq.*

CIRCUMTEGO, tēgis, (tēxi), tectum, tēgere, a. 3. (circum et lego). Part. *Circumtectus*. — Circumtego est circumcirca operio. *Lucret. 1. 1094.* Supra circumtegere omnia cælum. (In quibusdam editionibus hic versus deest). *Cæli. Aurel. 5. Tard. 1. sub init.* Patitur autem principaliter membrana, quæ ossa circumtegit, quam Græci periosteon vocant. *Adde eumd. 2. Acut. 34. sub init. et 5. Tard. 10. a. med. Dictys Cret. 3. B. Troj. 11.* Patrocli corpus veste circumtegitur. *Fulgat. interpr. Paul. ad Hebr. 9. 4.* Arca testamenti circumtectæ ex omni parte auro.

CIRCUMTENDO, dis, (di), tum, dere, a. 3. (circum et tendo). — Circumtendo est circum extendo; et occurrit tantum Part. *Circumtentus*. *Plaut. Mil. glor. 2. 2. 80.* Herus meus elephantis corio circumtentus est, non suo. h. e. circum extento corio circumdatus. *Al. leg. circumtectus, alii circumjectus, alii circumtextus. Cæli. Aurel. 3. Acut. 17. ad fin.* Circumtentio linteolis vasculo.

CIRCUMTĒNEO, es, ere, a. 2. circum habeo, posideo. *Fulgat. interpr. 4. Esdr. 16. 40.* Non morabuntur insula ad prodeundum super terram, et sæculum gemet, et dolores circumtenebunt illud. *Animadvertendum tamen putamus, hunc Esdræ librum ab Ecclesia Catholica inter Canonicos non esse annumeratum. Ceterum circumteneo legitur etiam in Not. Tir. p. 10.*

CIRCUMTENTUS, a, um. *V. CIRCUMTENDO.*

CIRCUMTERGEO, es, ere, a. 2. (circum et tergeo). circum abstergeo, mundo, ablavo. *Cato R. R. 76.* Panno oleo uncto tangito, et circumtergeto.

CIRCUMTĒRO, is, ere, a. 3. (circum et tero). Occurrit translate tantum apud *Tybul. 1. 2. 95.* Hunc puer, hunc juvenis turba circumterit arcta. h. e. frequenter agmine circumstans premit, et prope elidit. Ita recte legit *Brouckus*. cum aliis ex multis MSS. et editis sotiis: alii *circumstrepit*, alii *circumstetit*.

CIRCUMTĒXO, sis, xum, xere, a. 3. (circum et texo) circum conto; et occurrit tantum Part. *Circumtextus* apud *Virg. 1. Æn. 649.* Et circumtextum croceo velamen acantho. *Servius ad hunc locum et Isid. 19. Orig. 24. 10.* docent, intelligi hic a *Virgilio* cam vestem, quæ Græco nomine cyclas (κυκλῆς) dicitur. *V. et CIRCUMTENDO.* — Hinc

Circumtextum, i, n. 2. absolute, substantivorum more dixit *Varro 5. L. L. 132. Müll.* Quod amictus habent purpuram circum, vocant circumtextum.

CIRCUMTEXTURA. *V. CIRCUMCÆSURA.*

CIRCUMTEXTUS, a, um. *V. CIRCUMTEXO.*

CIRCUMTINNIO, is, ire, a. 4. (circum et tinnio). Part. *Circumtinniens*. — Circumtinnio est idem quod circumsono, de cavis metallis dictum. *Varro 3.*

R. R. 16. 30. Apes circumtinniendo ære perterritas, quo voluerit, perducet mellarias.

CIRCUMTOLLO, is, ere, a. 3. (circum et tollo) circum amovere, auferre. *Cæli. Aurel. 3. Acut. 4.* Cæpulis circumtollere exteriorem corticem.

CIRCUMTONDEO, des, sum, dere, a. 2. (circum et tondeo) circum attondeo, scindo, reseco: et occurrit tantum Part. *Circumtonsus*.

1.) Proprie. *Varro apud Non. p. 179. 8. Merc.* Alii sunt circumtonsi, et tertii, atque unctuli, ut mangonis esse videantur servi. *Sueton. Aug. 45.* In puerilem habitum circumtonsa mstrona. *Petron. Satyr. 131.* Et circumtonse trepidant vertice pinus.

II.) Translate. *Seneca Ep. 115.* Oratio vultus animi est: si circumtonsa est, et fucata et manufacta, ostendit illum quoque non esse slucrum. h. e. curiosæ nimis elaborata, et veluti rotundata.

CIRCUMTŌNO, as, ūi, are, a. 1. (circum et tonno) tonitru circumstrepo. — a) Stricto sensu. *Horat. 2. Sat. 3. 223.* quem cepit vitrea fama, Hunc circumtonuit gaudens Rellona crenatis. h. e. tonitru veluti percussit, attonitum ac dementem reddidit, subito insanum fecit: nam Græce ἀμβρόντητος, b. e. attonitus, quod imitatus est *Horatius*, vocatur qui subito insanus evasit. *V. ATTONITUS.* — b) Latiori sensu occurrit de quocunque magno strepitu. *Ovid. 1. Met. 187.* qua totum Nereus circumtonat orbem. *Al. leg. circumsonat. Sil. R. 6. 216.* Ubi feralem strepitum circumtonat aula Cornæ gramine persulans ungula campum. *Id. 4. 254.* virum armis. *Claud. 1. Rufin. 274.* montem unda.

CIRCUMTŌNSUS, a, um. *V. CIRCUMTONDEO.*

CIRCUMTORQUEO, es, ere, a. 2. (circum et torqueo) circum intorqueo, flecto. *Apul. 6. Met. Preseo* loro retrorsum me circumtorquet.

CIRCUMTRAHŌ, trābis, trāxi, tractum, trāhere, a. 3. Part. *Circumtrahens* et *Circumtractus*. — Circumtraho est circum dūco. *Dictys Cret. 3. B. Troj. 15. in fin. de Achille Hectoreum raptante.* Hostem mirandum in modum circumtrahens. *Cæli. Aurel. 2. Tard. 1.* Cucurbitis circumtractis.

CIRCUMTREMO, is, ere, n. 3. Rectius divisim scribitur *circum tremo*. — Circumtremo est circum timco, horreo. *Lucret. 1. 1087.* Totum circumtremere æthera signis.

CIRCUMTŪEO, ūris, eri, dep. 2. (circum et tueor) circumspicio. *Apul. Florid. 1. sub init.* Aquila eodem loco pendula circumtueitur.

CIRCUMTŪMŪLATUS, a, um, particip. ab inusit. *circumtumulo*, circum inhumatus. *Petron. Satyr. 120.* nigro squalentia pumice saxa Gaudent ferali circumtumulata cupressu. Scribunt alii divisim circum tumulata: alii *mulent* circum cumulata.

CIRCUMUNDIQUE (sic enim quibusdam scribere placet: utiis divisim circum undique), adverb. circum ex omni parte. Legitur apud *Gell. 4. 5. 13. 24. 14. 2. et 19. 10. V. CIRCUM.*

CIRCUMOSTUS, a, um, particip. ab inusit. *circumuro*, ambustus. *Paul. Diac. p. 5. 3. Müll.*

CIRCUMVĀDO, dis, si, dere, a. 3. (circum et vado) circumveo, circum aggredior.

1.) Proprie. *Liv. 10. 2.* Circumvadere naves. *Plin. 9. Hist. nat. 30. 48. (92).* redeuntes noctu. *Tac. 12. Ann. 43.* aliquem clamoribus turbidis. Et passive *Ammon. 20. 6.* Circumvaditur civitas a quibusdam ventibus scalas.

II.) Translate. *Liv. 34. 38.* Repente anceps terror barbaros circumvasit. *Id. 34. 21.* urbem. *Id. 9. 40.* Terror circumvadit aciem.

CIRCUMVĀGOR, ūris, ari, dep. 1. (circum et vago) circum errare. *Vitruv. 5. 8. 1. Schneid. V. CIRCUMSONO.*

CIRCUMVĀGUS, a, nm, adject. qui circumvagatur. *Horat. Epod. 16. 41.* Nos manet Oceanus circumvagus arva beata. h. e. vagans circum arva beata. *Auct. Paneg. ad Pison. 19. de Sole.* Etheberia moles circumvaga flammæ. *Adde Prudent. Psychom. 814.*

CIRCUMVALLĀTUS, a, um. *V. voc. seq.*

CIRCUMVALLO, as, ūvi, ūtum, are, a. 1. Part. *Circumvallans* I. 2.; *Circumvallatus* I. 1.; *Circumvallundus* I. 2. — Circumvallo est vallo circum munio, circumdo.

1.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu in re militari est vallo circumdo, obsidendi causa. *Cic. 9. Att. 12. 1.* Circumvallatum esse Ca. Pompejum. *Cæs. 3. B. C. 43.* Ex castello in castellum perducta munitione, circumvallare Pompejum instituit. *Id. 7. B. G. 11.* op-

pidum. *Id. 7. ibid. 17.* Duas turres constituere cepit: nam circumvallare loci natura prohibebat. *Id. ibid. 44.* hostes. *Adde Auct. B. Hisp. 32. Liv. 3. 28.* Lucæ prius jam circumvallati ab dictatoribus erant. *Id. 10. 35.* Circumvallare castra. *Id. 10. 29.* aciem. *Adde eumd. 43. 19. et 25. 22.; et Sil. It. 7. 583. ¶ 2.* Latiori sensu est cingere simpliciter. *Colum. 11. R. R. 3. 4.* Locus, quem sapere destinaueris, circumvallandus est duobus sulcis. *Sil. It. 12. 358.* Insula fluctisono circumvallata profundo. *Claudian. IV. Cons. Honor. 11.* Ipsa Palatino circumvallata senatu, Jam trabeam Relloua gerit. *Jornand. Gel. 53.* Dinzio, filius Attilæ, veniens ad Rassinam Pannoniæ civitatem, eamque circumcumvallans, fines ejus cepit prædari.

II.) Translate. *Ter. Adelph. 3. 2. 4.* Væ misero mihi, tot res repente circumvallant, unde emergi non poterit: vis, egestas, etc. *V. Donat. ad h. l.*

CIRCUMVALLUM, i, n. 2. Idem fere quod vallum, seu munitio vallu circumducto confecta. *Clarissimus Furlanetto* in suis MSS. hanc vocem recenset ex *Vet. Scholiast.* ad *Lucan. 6. 63.*; verba tamen omisit, neque ipse invenit, quamvis omni studio ac diligentis inquisierim.

CIRCUMVECTĪO, ōnis, i. 3. (circum et veho) circumlatio. *Cic. 2. Att. 16. 4.* Portulorum circumvectionis. h. e. quod solvitur publicanis pro mercibus, quam in aliquo provinciæ circumferunt. — Item circuitus. *Cic. Tim. 9.* Ut terram lunæ cursus proxime ambiret; eique supra terram proxima solis circumvectio esset.

CIRCUMVECTO, as, are, a. 1. *frequentat. a circumveho*, omni vi atque conamine circum ferre. *Sil. It. 3. 291.* circumvectare penates. — Sæpius usurpatur.

CIRCUMVECTOR, ūris, ari; et *Mediorum verborum* vi pollet ac significat circumire.

1.) Proprie dicitur de his, qui navi, aut equo locum aliquem circum adeunt. *Plaut. Rud. 4. 2. 28.* Mihi navem faciam; oppida circumvektor. *Liv. 41. 17.* Duumviros navales cum classe Pisas ire, qui Ligurum oram, maritimum quoque terrorem admoventes, circumvectarentur.

II.) Figure. *Virg. 3. G. 285.* Sed fugi interea, fugit irreparabile tempus, Singula dum capti circumvectamur amore. h. e. circa singula describendo vagamur.

CIRCUMVECTUS, a, um. *V. voc. seq.*

CIRCUMVEHOR, vēhēris, vectus sum, vēhi, dep. 3. (circum et vehor). Part. *Circumvehens* et *Circumvectus* I. — Circumvehor est circumferor, circumveo.

1.) Proprie usurpatur de eo, qui nave, vehiculo aut equo locum aliquem circum adit: et occurrit — a) Absolute. *Cæs. 3. B. C. 63.* Navibus circumvecti milites in anteriorem vsillum tela jaciebant. *Liv. 3. 28.* Dictator equo circumvectus, contemplantusque, qui tractus castrorum, etc. *Adde eumd. 10. 29. Auct. B. Afr. 59.* Ut paullo longius ejus equitatus circumvectus, ex improvise clauderet exercitum Cæsaris. — b) Addito ubi vel quo quis circumvehitur. *Plaut. Most. 4. 3. 4.* Non in Egyptum modo vectus fui, sed etiam in terras solas, orasque ultimas sum circumvectus. *Id. Men. 2. 1. 10.* Istros, Hispanos, Massilienses, Illyrios, mare superum omne Græciamque exoticam orasque Italicas omnes circumvectus. *Cæs. 7. B. G. 45.* Muliones cum cassidibus, equitum specie ac simulatione, collibus circumvehi jubet. *Auct. B. Alex. 28.* Circumvectus eo mari, quod Africa esse dicitur. *Id. ibid. 14.* Cæsar Pharon classe circumvebitur. *Nepos Timoth. 2.* Præfectus classi circumvehens Peloponnesum, Laconicam populatus, classem eorum fugavit. h. e. vehens se circum Peloponnesum. *Liv. 37. 27.* Circumvecti ab urbe ad aversa insula. *Id. 8. 26.* Classe circumvehi ad Romanum agrum. *Id. 21. 60.* Circumvehi montes. *Id. 22. 31.* cum classe Sardinia et Corsicæ oram. *Id. 10. 2.* promontorium Brundisii. *Curt. 4. 15. 5.* ad diripienda hostis impedienda.

II.) Figure. *Virg. Cir. 270.* Frustra circumvehor omnia verbis. h. e. circa omnia dicendo vago, et longa sermonis ambage utor. *Cf. eumd. 3. G. 285. Solin. 3.* Plurimil in dicendo latius circumvecti.

CIRCUMVELO, as, are, a. 1. (circum et vello) circum operio, amicio, tego. *Ovid. 14. Met. 262.* palamque induta nitentem, Insuper aurato circumvelatur amictu.

CIRCUMVENIO, vēnis, vēni, ventum, vēnire, a. 4. (circum et venio). Part. *Circumveniens* I. 1.; *Circumventus* in omnibus paragr.; *Circumventurus* I. 2. — Circumvenio est circa aliquem venio, circumdo (it. venire o porsi intorno, circondare; Fr. venir autour, être, se tenir autour, entourer, environner; Hisp. venir al rededor, estar al rededor, rocar, cercar, circular; Germ. um etwas herumkommen; Angl. to come or stand round, to surround).

I.) Proprie. ¶ 1. Generatim materiali ratione ponitur pro circum ambire, circumdare, complecti. *Sall. Jug. 71.* Plautius locis paulo superioribus circumventa. *Cæs. 6. B. G. 16.* Quibus succensis circumventi flamma exanimantur homines. Adde *Tac. 15. Ann. 41. et 38. Petron. Satyr. 92.* Illum autem frequentia ingens circumvenit. *Id. ibid. 114.* Zona circumvenienti præcingere aliquem. *h. e. circum ambientem. Virg. 6. Æn. 132.* tenent media omnia silvæ Cocytusque sinu labens circumvenit atro. *Curt. 5. 1. 28.* Sed omnium operum magnitudinem circumveniunt cavernæ ingentes. *Coluna. 4. R. R. 29. 10.* Mollia vincula magis probamus, quæ, cum circumvenire truncum, adactis cuneis arctantur. *Id. 5. ibid. 9. 2.* Ramos novellos, quos comprehensos manus possit circumvenire, arbori adimito. *h. e. manubrii crassitudine. Id. ibid. 6. 30.* Circumventa vitibus arbor. *Tac. 2. Ann. 9.* Rheus modicas insulas circumveniens. *Val. Flacc. 1. 400.* Ter quater ardenti tergo circumvenit anguis. — Huc referri potest et illud *Sall. Jug. 88.* Circumvenire singulas urbes. *h. e. singulas paragrati ab alia in aliam urbem transeundo.*

¶ 2. Speciatim est militare verbum pro circumire, circumdare, obsidere. *Cæs. 1. B. G. 25.* Ex itinere nostros latere aperto aggressi circumvenere. *Id. 3. B. C. 34.* Desertis ab iis, qui una procurant (al. proveniant), circumveniuntur atque interficiuntur a nostris. *Id. 1. B. G. 42.* Circumveniri ab hoste per insidias. *Id. 6. ibid. 39. in fin.* Pars a barbaris circumventa perit. *Id. 2. ibid. 8.* Ne hostes (quod tantum multitudine poterant) a lateribus suis pugantes circumvenire possent. *Id. 3. B. C. 44.* Circumvenire hostes a tergo. Adde *Tac. 12. Ann. 14.* Rursus *Cæs. 1. B. C. 81. et 3. ibid. 36.* Circumvenire hostes vallo fossaque. *Id. 3. ibid. 97.* montem opere. *Nepos Hann. 4. C.* Flaminium cos. apud Trasimenum cum exercitu circumventum insidiis occidit. *Sall. Jug. 42.* Jugurtha de improvviso multitudine Numidarum Auli castra circumvenit. *Id. ibid. 61. et 79.* cuncta mœnia oppidi exercitu. *Id. ibid. 93.* Cedere alios, alios obtruncare, multos ab tergo circumvenire. *Id. ibid. 11.* Circumveniri in itinere a latronibus. Adde *Nepot. Datam. 6. Liv. 10. 26.* In medio circumventi hostes. *Id. 10. 26.* Circumvenire hostes a tergo. *Id. 4. 33. a fronte et ab tergo. Id. 26. 5.* Ancipiti pugna medios (aciem) circumventuram. *Curt. 5. 13. 30.* Si hostis circumvenire aciem tentasset. *Seneca Ep. 9.* Circumventus hostili custodia. *Stat. 5. Theb. 165.* cerva eructus circumventa lupis. Adde *Curt. 4. 13. 34.; Tac. 1. Ann. 65., 3. ibid. 74. et 14. ibid. 25.; et Justin. 1. 8.*

II.) Translate. ¶ 1. Eleganter ad personas transferitur, et significat opprimere, capere, et, pœne dixerim, irretire; diciturque fere de iis, qui cum re aliqua potentiores sint, per injuriam obtruncant infirmiores: quemadmodum in bello, qui multitudine superant, circumveniunt pauciores. Porro hac significatione occurrit etiam de abstractis. *Ennius apud Cic. 3. Orat. 58. 218. et 4. Fin. 23. 62.* Multis sum modis circumventus, morbo, exilio atque inopia. *Cl. Iorat. Act. P. 169.* Multa senem circumveniunt incommoda. *Ter. Hecyr. prol. ctt. 46.* Ne cum circumventum inique iniqui irridcant. *Cic. 2. Off. 14. 51.* Ut ei subveniatur, qui potentis alicujus opibus circumveniri atque urgeri videntur. Adde *eund. 2. ibid. 24. 85. Id. 3. Verr. 37. 93.* Jam te non Siculi, non aratores, ut dicitur, circumveniunt. *Id. 6. ibid. 8. 17.* Quid te a Centuripia civitate, a Catuensi, ab Ilesina circumveniri atque opprimi dicis? Tua te Messana circumvenit. *Id. Hosc. com. 9. 25.* Quem per arbitrum circumvenire non posses, hunc per judicem condemnabis? *Id. Cluent. 68. 192.* Circumvenire aliquem judicio capitis. *Id. 1. Tusc. 41. 98.* Circumventus iniquorum judicio. *Id. Brut. 12. 48.* judicio. *Id. Quinct. 31. 95. et Brut. 75. 260.; et Sall. Cat. 50. et 51.* Circumveniri ab aliquo. *Rursus Cic. Cluent. 29. 79.* Innocentem pecunia circumveniri.

Q. Metellus apud Cic. 5. Fam. 1. 1. Nunc video illum circumventum, me desertum. *Sall. Cat. 16.* Nihilominus insontes, sicuti sontes, circumvenire, jugulare. *Id. ibid. 35. et Liv. 4. 21.* Circumventum falsis criminibus. *Sall. Jug. 7.* difficultatibus. *Id. Cat. 22.* omnibus necessitudinibus. *h. e. omnibus necessitatibus oppressus. Liv. 2. 24.* Republica tantis circumventa terroribus. *Id. 6. 36.* Fenore circumventa plebes. *Fellej. 2. 119.* Exercitus marcere ducis, perfidia bestis, iniquitate fortunæ circumventus. *Tac. 12. Ann. 29.* Odio accolarum, simul domesticis discordiis circumveniri. *Id. 2. Hist. 12.* securitate pacis et belli malo. *Id. 1. Ann. 13.* criminibus. *Id. 2. ibid. 71.* Circumventum insidiis. Adde *Justin. 10. 1. Sueton. Tib. 55.* Sejani ministerio et fraudibus circumvenire liberos Germanici. *Justin. 27. 1.* aliquem dolio. *Tac. 4. Hist. 10. et Callistrat. Dig. 42. 1. 33.* aliquem falso testimonio. *Ulp. Dig. 17. 1. 29.* Circumvenire ignorantiam alicujus. *h. e. decipere, fallere. Id. ibid. 43. 28. 3.* Non sine calliditate circumventus. *h. e. deceptus. Adde ibid. 23. 3. 12. ¶ 2.* De inanitis raro admodum occurrit. *Plin. Paneg. 50.* Non enim omne stagnum, omnem lacum, omnem etiam saltum immensa possessione circumveniens. *h. e. habere studes et conaris. ¶ 3.* Apud JCtos circumvenire legem est eludere, dolose interpretari atque adeo violare. *Marcell. Dig. 30. 120. § 1.* Circumvenire leges. *Ibid. 1. 3. 29.* Salvis verbis legis sententiam ejus circumvenire. *Ulp. ibid. 29. 4. 4.* voluntatem defuncti. *Id. ibid. 2. 15. 8. post med. orationem. V. ejusdem legis initium.*

CIRCUMVENTIO, ōnis, f. 3. actus circumveniendi; sed occurrit translate tantum, et idem est atque oppressio, deceptio. *Hernogenian. Dig. 4. 4. 17.* In integrum restitutioni erroris proprii veniæ petitionem, vel adversarii circumventionem continet. *Augustin. 22. Civ. Dei 22.* Oppressiones innocentium, calumniæ, circumventiones. Adde *Cod. 2. 43. 3. et Cod. Theod. 16. 5. 49. pr.*

CIRCUMVENTOR, ōris, m. 3. qui circumvenit, hoc est decipit ac fraudat. *Lamprid. Alex. Sev. 66.* Libidinosi, crudeles, circumventores. *Ambros. de Tobia 23.* Inveniris in eo circumventor et fallax, qui amicum deperis. Adde *Pet. Interpr. Virg. A. Mai. edit. p. 27.*

CIRCUMVENTORIUS, a, um, adject. ad circumveniendum aptus. *Augustin. 3. Confess. 3.* Infida et circumventoria obsequia demoniorum.

CIRCUMVENTUS, a, um, V. **CIRCUMVENIO**.

CIRCUMVERRO, ris, sum, rere, a. 3. (circum et verrere). Part. *Circumversus*. — Est autem circumverrendo purgo. *Cato R. R. 143.* De officiis villicæ. Focum purum circumversum quotidie, priusquam cubitum eat, babeat. *h. e. scopis mundatum. Hinc in Propert. 3. 43. 40.* Dique deæque omnes, quibus est tutela per agros, Præbeant versis verba secunda foris; scripsit Scaliger pro vestris.

CIRCUMVERSIO, ōnis, f. 3. (circum et versio) circum volutio. *Quintil. 11. 3. 105. de gestu manuum.* Circumversio manus. *Ammian. 26. 1.* Circumversio cursus annui revoluta.

CIRCUMVERSO vel circumverso, as, are, a. 1. frequentativum a circumverto: sed occurrit passive tantum et Mediorum verborum vi ac significatione. *Lucret. 6. 198.* Nunc hinc, nunc illinc fremitus per nubila mittit, Quærentesque viam circumversantur. *Avien. Arat. 1528.* Si simplex circumversabitur orbis.

CIRCUMVERSUS, a, um, V. **CIRCUMVERRO**.

CIRCUMVERTO vel circumvorto, is, ere, a. 3. (circum et vorto vel vortio). Part. *Circumvertens*. — Circumvorto est in orbem vorto.

I.) Proprie. ¶ 1. Active. *Sueton. Vitell. 2.* Circumvertens se. *Quintil. Declam. 342.* Circumvertere mancipium. *h. e. liberum facere, manumittere. V. similem locum Senecæ in CIRCUMAGO. ¶ 2.* Passive, sed Mediorum verborum significatione, est circum convertere se, et occurrit — a) Absolute. *Plaut. Pseud. 5. 1. 32.* Ubi circumvortor, cado. *Id. Pers. 3. 3. 37.* Citius a foro argentarii abeunt, quam in cursu rotula circumvortitur. — b) Cum Accusativo rei, circum quam quis vertitur. *Ovid. 15. Met. 522.* Ni rota, perpetuum qua circumvertitur axem.

II.) Figurate est decipere, fraudare, circumducere. *Plaut. Pseud. 1. 5. 127.* De compacto faciunt consutis dolis, qui me argento circumvortant.

CIRCUMVESTIO, is, ire, a. 4. (circum et vestio) circum induo, vestibus involvo.

I.) Proprie. *Plin. 17. Hist. nat. 23. 35. (208).* Dejectis per ramos vitium crinibus circumvestit arborem.

II.) Translate. *Vet. Poeta apud Cic. 3. de Orat. 39. 158.* Quandoquidem iste circumvestit dictis, exepit sedulo. *h. e. obscuro sermone sententiam involvit atque occultat.*

CIRCUMVINCIO, cis, etum, ire, a. 4. (circum et vincio). Part. *Circumvinctus*. — Circumvincio est circumligo. *Plaut. Rud. 3. 4. 27.* Quasi murtela juncis, item ego vos virgis circumvinciam. *Avien. Perieg. 331.* Et circumvincti nervis exstantibus artus.

CIRCUMVINCTUS, a, um, V. voc. præced.

CIRCUMVISO, is, ere, a. 3. (circum et viso) circumspicio, circum tueor. *Plaut. Amph. 5. 1. 38.* Sed angues oculis omnes circumvisere: postquam pueros conspiciat, pergant ad cunas citi.

CIRCUMVOLATUS, a, um, V. **CIRCUMVOLO**.

CIRCUMVOLITABILIS, e, adject. circumvolitans. *Capell. 6. p. 191. in corm. Hane (terram) tener, et vitreis circumvolitabilis auris Aer complectens iunbrificabat aquis.*

CIRCUMVOLITO, as, avi, are, n. 1. Part. *Circumvolitans* I. a. et II. b. — Circumvolito est frequentat. a circumvolo.

I.) Proprie occurrit — a) Absolute. *Tac. 2. Hist. 50.* Cætu circumvolitans alitum. — b) Cum Accusativo. *Virg. 1. G. 377.* Aut arguta lacus circumvolitavit hirundo. *Horat. 1. Ep. 3. 21.* Quæ circumvolitans agilis thyma?

II.) Translate est circumvagari, circumare; et occurrit — a) Absolute. *Lucret. 2. 329.* Et circumvolitant equites. Adde *Sil. It. 9. 421.* — b) Cum Accusativo et præpositione ad, vel cum Accusativo tantum. *Seneca 2. de ira 8.* Agmina infestorum equitum ad conquiendos proscriptorum latebras circumvolitantia. *Colum. 1. R. R. præfat. § 9.* Mercensarius saluator circumvolitans limina potentiorum.

CIRCUMVOLO, as, avi, atum, are, n. 1. (circum et volo). Part. *Circumvolans* II.; *Circumvolatus* I. b. — Est volando circumeo.

I.) Proprie occurrit — a) Absolute. *Virg. 6. Æn. 867.* Sed nox atra caput tristi circumvolat umbra. — b) Cum Accusativo personæ aut rei, quam circum quis volat. *Horat. 1. Od. 2. 33.* Erycina ridens, Quam Jocus circumvolat et Cupido. *Id. 2. Sat. 1. 58.* Seu nie mors atris circumvolat alis. *Ovid. 2. Met. 719.* Circumvolare spem suam. *Plin. 10. Hist. nat. 32. 47. (90).* Halcyonem, nave aliquando circumvolata, statim in latebras abeuntem. *Quintil. 2. 6. 7.* Circumvolare sedem. *Sueton. Aug. 97.* aliquem. *Justin. 11. 7.* Aves cum omnis generis circumvolare cœperunt.

II.) Translate est circum cursare, velociter circumire. *Fellej. 2. 27.* 2. Circumvolans ordines exercitus sui Telesinus. *Sil. It. 17. 416.* Jaculo circumvolat alite campum.

CIRCUMVOLUTO, as, are, a. 1. (circum et voluto). Passive tantum occurrit, sed Mediorum verborum significatione, ideoque est sese circumvolvere. *Plin. 8. Hist. nat. 17. 21. (59).* Pantheram repente apparuisse patri ejusdem Philini — illum pavore cæpsisse regredi, feram vero circumvolitari non dubie blandientem.

CIRCUMVOLVO, volvis, volutum, volvere, a. 3. Part. *Circumvolvens* et *Circumvolutus*. — Circumvolvo est in orbem volvo; et occurrit tantum aut pass. circumvolvi Mediorum verborum significatione, aut circumvolvere se. *Virg. 3. Æn. 284.* Interea magnum sol circumvolvitur annum. *Vitruv. 10. 6. 2.* *Schneid.* Singula puncta prætereundo et circumvolvendo. *Plin. 16. Hist. nat. 41. 92. (244).* Herba non tantum arboribus, sed ipsis etiam spinis circumvolvens sese. *Id. 11. ibid. 37. 88. (217).* Nervi cordi bubulo circumvoluti. *Id. 10. ibid. 62. 82. (169).* Serpentes circumvoluta sibi ipsæ. *Gell. 11. 9.* Demosthenes lana multa collum cervicisque circumvolutus.

CIRCUMVOLUTUS, a, um, V. **CIRCUMVOLVO**.

CIRCUS, i, m. 2 *κίρκος*, omnis in gyrum anibitus. Fit ab hoc diminutive *circulus*, qui in hac significatione usitatur: namque *circus* usurpatur solummodo tanquam vox artium propria a Græco derivata. Quod si *Torrentin. et Gothofred.* legunt in *circum* apud *Macrum Dig. 11. 7. 37.* Si amplum quid edificari testator jussisset; velut in circum portationes: al. rectius leg. in circuitu. Itaque ¶ 1. *Circus* apud *Astronomos* est orbis cælestibus signis circumscri-

ptus. Accius apud Non. p. 20. 28. Merc. Quot luna circos annuo in cursu instillit. Cic. Arat. 248. Vidiati inagnum candentem serpente circum, Lacteus hic nimio fulgens canore notatur. Adde eumd. 2. Nat. D. 18. 47., ubi Non. p. 432. 21. Merc. legit circos, alii circulus; et 6. de republ. 15. et 16., ubi similiter Macrobius. 1. Saturn. 14. ad fin. et ibid. 15. legit circos, et ipse quoque usurpat, alii circulus. Capell. 6. p. 191. in carm. Nam globus et cirri zonæque ac fulgida signa. ¶ 2. Generatim circos erat etiam planities aperta, fere semper orbicularis, at figurâ elliptica, quæ publicis præcipue ludis edendis, populorum conciliis habendis, etc. inserviebat. Plaut. apud Varron. 5. L. 153. Müll. Quid cessamus ludos facere? Circus noster ecce adest. — Sic circus maritimus locus fuit, in quo Anagninus concilium habuisse omnium circa populorum, narrat Liv. 9. 42. in fin. — Et circus dictus est a Virg. 5. Æn. 109., 287. et 551. locus spatiosus, in quo Aeneas in Sicilia ludos edidit: et in Hispania, ubi Scipio, Sil. It. 16. 313. et 323. — Denique per metonymiam circos pro omnibus in circo spectantibus legitur apud Sil. It. ibid. 535. ¶ 3. Spectatim Romæ — 1.º) Circus Maximus, qui aliquando et Romæ absolute appellatur, locus erat muris sæptus, in quo equi pugilesque exercebantur, sic dictus, quia orbicularis erat, longior tamen, quam latus, id est figura elliptica. Apollinaris etiam dictus est, quod esset Soli sacer: et Tertull. Spectac. 8. scribit Romanos putare dictum esse a Circe Solis filia, ob id Soli sacrum. Fieri ceptus est a Tarquinio Prisco in undecima regione inter Palatium et Aventinum, ut Liv. 1. 35. narrat: a Tarquinio autem Superbo perfectus fuit. Initio statim 150000, deinde amplius 200000, denique Trajano imperatore in maiorem latitudinem prolatus 400000 circiter homines capiebat, variis quoque sedibus dispositos: cf. hac de re Cic. Mur. 34. 72. et seqq.; Varron. 5. L. 153. Müll.; Liv. 1. 56. et 8. 20. præter locum superius cit.; Plin. 36. Hist. nat. 15. 24. (102). et Tertull. Spectac. 8.; necnon V. Becker rom. Alt. vol. 1. p. 467. et Pauly's Realencycl. vol. 2. p. 377. Jam vero — a) Circus Maximus occurrit apud Varron. 5. L. 153. Müll. Locus idem circus maximus dictus, quod circum spectaculis ædificatus ibi ludi sunt, et quod ibi circum metas fertur pompa, et equi currunt. Adde eumd. 3. R. R. 13. 3.; Cic. 3. Ferr. 59. 154.; Vitruv. 3. 3. 5. Schneid.; Liv. 1. 35.; Ovid. 2. Fast. 392.; et Sueton. Ner. 25. et 27. Plin. 36. Hist. nat. 15. 24. (102). Ut circum maximum a Cæsare dictatore extructum longitudine stadiorum trium, latitudine unius, sed cum ædificiis iugerum quatuor, ad sedem cccx. millium inter magna opera dicamus. — b) Circum magnum appellat Ovid. 6. Fast. 477. et Plin. 36. Hist. nat. 9. 14. (71). — c) Sæpius Circus absolute dicitur, qui magna semper populi frequentia celebrabatur, cum eo convenire solerent, extra ludorum tempora, ludicrarum artium professores, circitores, physiognomi, somniorum conjectores, etc. Ennius apud Cic. 1. Divinat. 58. 132. Non vicinos baruspices, non de circo astrologos. Cic. 2. Legg. 15. 36. Ludi publici sunt cavea circosque divisi. Id. Mur. 34. 72. et 2. Phil. 43. 110.; Liv. 1. 36.; Felleg. 2. 1. 2.; et Plin. 8. Hist. nat. 6. 6. (17). In circo et in foro. Cic. 1. Divinat. 26. 55. Per circum duci. Cf. Plin. 8. Hist. nat. 6. 6. (17). agi. Liv. 44. 9. Circum bestiis omnium gentium complere. Horat. 1. Sat. 6. 113. Fallacem circum pererrare. Ovid. 5. Fast. 597. Circo ludos celebrare. Id. 1. Art. am. 136. Circus capax populi. Sueton. Aug. 74. Triviales ex circo ludus. Martial. 10. 53. Circus clamosus. Juvenal. 8. 89. rauceus. — Cirus in circo septies circuibant. Ovid. Halieut. 68. Seu septem spatiliis circo meruere coronam. Cf. Sidor. carn. 23. v. 371. Stringis quadrijugæ et arte summa In gryum bene septimum reservas. V. not. Orell. ad Arnob. 7. 38. p. 448. — Ad circum etiam prostibula fuisse, colligitur ex ipso Juvenal. 3. 65. — 2.º) Circus Flaminius erat in nona regione, extra Urbem, eo in loco, qui, teste Liv. 3. 63., Prata Flaminia dicebatur. Hunc memorant Cic. 1. Att. 14. 1., post redit. in senatu 6. 12., Planc. 23. 55. et Sezt. 14. 33.; Varro 5. L. 154. Müll.; Nepos apud Priscian. 8. p. 792. Putsch.; Vitruv. 4. 8. 4. Schneid.; Liv. 27. 21. et 28. 11.; Val. Max. 1. 7. 4.; et Plin. 34. Hist. nat. 3. 7. (7). et 36. ibid. 15. 4. (26): absolute vero Ovid. 6. Fast. 205. et 209. V. Becker rom. Alt. vol. 1. p. 508. et

seqq. — 3.º) Circus Vaticanus, in planitie, quæ Vaticano colli adiacebat, teste Plin. 16. Hist. nat. 40. 76. (201)., a Caligula ædificari ceptus, a Nerone perfectus est, ideoque dicitur etiam Vaticanus Gaii et Neronis principum Circus apud eumd. Plin. 36. ibid. 11. 15. (74). — 4.º) Denique plures alii Romæ fuerunt circi: novem enim postrenis temporibus enumerat P. Victor. V. Rosin. Antiqu. Rom. 1. 3. c. 4. et Panvin. de ludis Circus, ac præcipue Pauly's Realencycl. vol. 2. p. 380. et seq. ¶ 4. Circi dicuntur etiam symphonie, quæ ad eandem melodiam rationem recurrunt. Capell. 2. p. 29. O lux nostra sacros probare cantus Suesce, sique organicis beare circis. — NB. De circo ave et gemma V. in CIRCOS.

CIRIS, is, f. 3. κίρις, nomen avis, in quam poetæ fabulantur conversam fuisse Scyllam Nisi filiam: quæ ideo ciris dicta est, quod capillum patris, in quo regni ejus fatum positum erat, furtim secuerat: a κίρις tondet. Ovid. 8. Met. 150. plunius in avem mutata vocatur Ciris, et a tonso est hoc nomen adepta capillo. — Existat de hac fabula poemation, quod vulgo tribuitur Virgilio, ubi ipsa avem describitur pennas habens virii coloris, et cristam purpuream in vertice. Scatig. ibid. ad v. 527. putat, designari eam avem, quam aigrette Galli vocant: eorumque opinionem respuit, qui alaudam esse arbitrantur. Scatigerum sequitur Heynius ad Virg. Cir. 488., quem quidem doctæ de hac re disserentem consulat. — Proverbii speciem habet illud Plauti Capt. 1. 2. 81. I modo, venare leporem: nunc cirim lenes. h. e. quære tibi lautiores cenam: nunc meam habes, quæ admodum parca est, tantoque minoris impensæ, quanto minor est ciris mihiusque apta convivis. quæ lepus, ex quo delicatissima sunt pulpamenta. Eadem ratione explicat Turneb. 1. 14. c. 7. et Lambin., sed magis placet illi legere, nunc irim lenes. Est autem iris herba, qua utebantur in vinis condiendis, ut est apud Caton. R. R. 107. et Colum. 12. R. R. 27. Denique alii legunt, nunc i, rem lenes. — Hygin. fab. 198. in piscem, quem Cirim vocant, Scyllam mutatam fuisse dicit.

CIRNEA. V. HIRNEA.

CIRRA, æ, f. 1. Gramm. incert. p. 185. Eichenf. Hæc cirra, ὁ μαλλός. Ipse tamen Grammaticus hanc vocem nullo confirmat exemplo. Ceterum ὁ μαλλός est vellus, lana, coma promissa.

CIRRATUS, a, um, adject. cirros habens. Martial. 9. 30. Et matutini cirrata caterva magistri. Amian. 14. 6. Licet feminas affatim multas spectare cirratas. — Cirratæ vestes, villosæ et hirtæ; vel quæ fimbrias habent per extimam oram dependentes, κροσσωταὶ ἰσθηταί. Posterior hæc expositio magis placet Salmasio ad illud Capitolin. Pertin. 8. Laceratas, et chiridotas Dalmatarum, et cirratas militares, etc. — Hinc

Cirrati, ōrum, m. plur. 2. absolute dicti sunt pueri capillati, quia capillum nutriebant usque ad tenupus pubertatis. Pers. 1. 29. Ten'cirratorum centum dictata fuisse. Pro nihilo pendes?

CIRRITUDO, inis, f. 3. status, seu conditio illius, qui cirros habet: est vox a Lexico expungenda. V. voc. seq.

CIRRITUS, a, um, adject. qui cirros habet, cirratus. Cirritum pirum inter varia pirorum genera enumerat Cloatius apud Macrobius. 2. Saturn. 15. Hanc vocem exhibent etiam Not. Tir. (quæ tamen per se nulla sunt auctoritate) p. 153. Cirrus, cirritus, cirritudo.

CIRRAUS, i, et sæpius in plur. num. cirri, ōrum, m. 2. Ratione habita etymi cf. Gr. κίρις tondet, et κρόκη tempus, pars capitis, totum caput, necnon Germ. Haar. — Ceterum cirrus proprie est capillum nodus in summo vertice capitis (It. ciuffo, ciuffetto; Fr. touffe de cheveux, toupet; Hisp. copete de cobellos, repelon de cabellos, guedeja; Germ. d. Euschel; Angl. hairin curls, the hair of boys). Occurrit ¶ 1. Generatim de hominibus. Varias de cirris sententias in medium attulit Forcellinus, cujus hæc sunt verba: Cirrus est capillus natura crispus seu contortus. Differt a cincinno, qui est capillus arte crispatus. Dicitur proprie de capillis puerorum, qui comam ante annos pubertatis non tondent, sed alebant et componebant. In pubertate vero descebant, et alicui deo consecrabant. Quidam illa distinguunt, ut coma dicitur de pueris usque ad annum septimum, quo tempore semel detondebantur; cirri usque ad

decimumquintum; deinceps vero cæsaries. Varro apud Non. p. 94. 21. Merc. Itaque Ambraciz primum capillum puerilem demptum, item cirros ad Apollinem ponere solent. — Sed hæc discrimina ut vera sint, certe non sunt perpetua. Martial. 10. 83. de calvo. caputque nulum Cirris grandibus hinc et inde cingunt. — Salmas. in exercit. Plin. p. 762. contendit cirros non esse capillos crispatos, sed in nodum religatos. Hinc a Juvenale tribui Germanis, quorum comæ non sunt crispæ, sed rectæ et proluxæ. 13. 164. Cæcula quis stupuit Germani lumina? Quam Cæsariem et madido torquentem cornua cirro? Madidum appellat Juvenalis Germanorum cirrum, quod illi capillos crebro lavare et sapone rutilare consueverant. Idem fere mos apud eam gentem etiamnum extat; il enim capillos oleo, et præsertim multo sebo saturant ad nauseam usque. Martial. quoque Spectac. 3. et 5. 37. et alii crinem in nodos collectum Germanis tribuunt. V. apud Salmas. plura. — Cirrus a vertice est capillum nodus in summo vertice capitis, quem Itali dicunt ciuffo sut cucuzolo, quo usus fuisse veteres luctatores probat E. Q. Visconti Mus. Pio-Clem. T. 5. p. 210. edit. Mediol., qui exinde hunc locum illustrat Suetonii Ner. 45. Ex annonæ quoque caritate luctantium accrevit invidia. Nam et forte accidit, ut in publica fame Alexandrina navis nunciaretur pulverem luctatoribus aulicis advenisse. Quare omnium in se odio concitato, nihil contumeliarum defuit quin subiret. Statuæ ejus a vertice cirrus appositus est cum inscriptione Græca: Nunc demum agona esse, et traderet tandem. h. e. statuæ ejus cirrus luctatorum proprius appositus, et subscriptum fuit, nunc demum, cum nempe Julius Vindex in Gallia, et Sulpicius Galba in Hispania rebellionem fecerant, tempus esse luctandi et; aliam tradenti. V.

TRADO. Hæc Forcellinus; ex quibus patet, altitatem a nobis definitiorem ceteris præferendam esse. ¶ 2. Spectatim cirri dicuntur in quibusdam avibus apices capitis prætenui pluma instar capillorum conditi. Plin. 11. Hist. nat. 37. 44. (121). In capite paucis animalibus, nec nisi volucribus, apices, diversi quidem generis: phœnicis, plumarum serie; pavonibus, crinitis arbusculis; stymphalidi, cirro; phasianæ, corniculis. ¶ 3. Item cirri sunt pili in fronte, in articulis pedum et in tibiis equorum. Veget. 6. Veterin. 2. 1. Schneid. A cirro frontis ad nares habet pedem. Id. 2. 28. 34. Cirri in articulis pedum, naturale ornamentum, non reserandi. Id. 6. ibid. 1. 2. A gamba ad cirros tibiales ossa duo. ¶ 4. Item spectatim cirri tribuuntur polytis aliisque piscibus, ut ostreis, quorum brachia in tenues veluti crines dissecta sunt, a Plin. 9. Hist. nat. 29. 44. (83)., 25. ibid. 7. 33. (70). et 26. ibid. 8. 37. (58). ¶ 5. Præterea tribuuntur quibusdam herbis, quæ tenuia veluti capillamenta habent. Plin. 26. Hist. nat. 7. 20. (36). Ephedra folio nullo, cirris numerosa. Id. 27. ibid. 4. 9. (25). Herba sine foliis, folliculis in cirris habens. ¶ 6. Denique cirri dicuntur etiam fimbriæ teoques, in quibusdam vestibus, in extremis alibus earum dependentes. Phædr. 2. 5. Ex allicinctis unus atriensibus; Cui tunica ab humeris linteo Pelusio erat stricta, cirris dependentibus. Salmas. loc. cit. distinguit cirro a fimbriis, ut illi sint fila in nodum stricta, villis extantibus; hæc villi recti et disordinati, nulloque modo constricti. In loco Phædræ sunt qui cirros dependentes ad ipsam atriensiam comam, non ad ejus tunicam referunt; sed priorem interpretationem confirmare videtur locus Petron. Satyr. 32. Mappa fimbriis hinc atque illinc pendentibus.

CIRSION, ii, n. 2. κίρσιον, cauliculus est tener duum cubitorum, triangulo similis, foliis spinosis circumdatus. Spiæ molles sunt: folia bovis lingue similia, minora, subcandida, et in eacumine capitula purpurea, quæ solvantur in lanugines. Plin. 27. Hist. nat. 8. 39. (61). Cf. Fée (Op. cit. vol. 3. p. 343.) hanc exhibet synonymiam: Κίρσιον Dioscor. 4. 119. et Cirsion Plin. 1. c. sunt Carduus parviflorus L. Mantiss. 27.

CIS, præpositio Accusativum regens, cui opponitur ultra vel trans apud Liv. 6. 33. Prius cis Apenninum, postea trans Apenninum. Id. 5. 34. Cis Padum ultraque. Adde eumd. 8. 14. et alibi. Præpositioni cis opponitur vis apud Varron. 5. L. 153. Müll. et Dig. 1. 2. § 32. — Ratione habita etymi conjungenda est cum particula ce, et significat (It. di qua; Fr. en deçà; Hisp. de acá, de esta parte; Germ. diesseits; Angl. on this side).

I.) Proprie ponitur de loco, ideoque jungitur cum locorum nomina, cum fere de statu vel quiete agitur; namque raro admodum de motu occurrit. *Sacra Aigeorum* apud *Varron*. 5. *L. L.* 50. *Müll.* Oppius mona, ter biceps eis lucum Exquilium. *Varro* apud *Non.* p. 92. 11. *Merc.* Eo die cis Tiberim redeundum est. *Nonius* loc. cit. docet, eis poni etiam pro ultra. Sed exempla quae affert ex *fragm. Sall.* atque ex hoc *Varron*. contrarium probant. *Sallustii* verba sunt: *Omni Gallia cis Rhenum atque inter mare nostrum et Oceanum perdomita.* Cf. *Victorin.* in *Cic. Rhet.* 1. p. 5. 29. *Cic.* 3. *Fam.* 8. 4. Dioceses, quae cis Taurum sunt. *Id.* 7. *Att.* 2. 6. Quoad hostis cis Euphratem fuit. *Cæs.* 2. *B. G.* 3. Reliquos omnes Belgas in armis esse Germanosque, qui cis Rhenum incolant. *Liv.* 4. 17. Hic enim prius cis Anicem cum rege Vejentium secundo praelio conflixit. *Id.* 38. 38. Excedit urbibus, agris, vicis, castellis cis Taurum montem usque ad Tanaim amorem etc. *Tac.* 12. *Ann.* 56. Cis Tiberim. — Cismare *V.* loco suo.

H.) Translate. 1. Interdum refertur ad tempus, et juxta *Priscian.* 14. p. 987. *Putsch.* pro intra ponitur, hoc est priusquam id temporis transcat. *Plaut.* *Truc.* 2. 3. 26. Cis dies paucos. *Id.* *Merc.* 1. 2. 42. Paucos eis menses. *Id.* *Mos.* 1. 1. 16. Cis berce paucos tempestates. *Mamertin.* *Grat. act. ad Julian.* 15. Cis paucos dies. *Aurel. Vict. Cæs.* 42. Cis mensem decimum. 2. *Priscianus* loco superius cit. addit, dici etiam posse cis naturae leges, hoc est intra, vel secundum naturae leges. Sed hoc nullo Latini scriptoris exemplo confirmat. Neque porro eidem suffragatur locus *Tac.* 11. *Ann.* 30. Vociam in praeteritum petens, quod ei cis Vectium, cis Plautium dissimulavisset. h. e. quod tacuisset, donec res constituit intra Vectium et Plautium. *V.* integrum loc.

CISALPICUS, a, um, adject. idem ac Cisalpinus. Vox a Lexico expungenda: occurrit enim tantummodo in *Not. Tir.* p. 144. Cisalpes, Cisalpinus, Cisalpicus.

CISALPINUS, a, um, adject. qui cis Alpes est. *Cic. pro leg. Manil.* 12. 35. et *Cæs.* 6. *B. G.* 1. Gallia Cisalpina. *Liv.* 37. 38. Galli. *Plin.* 17. *Hist. nat.* 2. 2. (20). Italia. *Sueton.* *Cæs.* 29. Provincia cisalpina.

CISIANUS, i, m. 2. Idem ac cisarius. *Inscript.* apud *Fabrett.* p. 731. n. 450., quae est apud *Orell.* 4109. CN. SENTIO CN. FIL. CN. N. TER. FELICI — PATRONO — LIBERTOR. ET OLEARIOR. ET JUVENUM CISIANO. *Orellius* pro olearior. legit oleanor.

CISIARIUM, ii, n. 2. locus, in quo cisia ad violarum usum habentur. *Inscript.* apud *Fabrett.* p. 91. n. 170. DABINAS ESTO COLLEGIO JUMENTARIORUM, QUI EST IN CISIARIIS TIBURTINIS HERCVLIS HS. L. M. N.

CISIARIUS, ii, m. 2. 1. Qui cisia regit. *Ulp.* *Dig.* 19. 2. 13. Si cisiarius, dum ceteros transire contendit, cisia evertit, et servum quassavit, vel occidit. 2. Item cisiarum faber. *Inscript.* apud *Murat.* 979. 6., quae est apud *Orell.* 4163. L. TAMPIVS I. F. PECCIO CISIAR. etc. Alia apud *eumd.* *Murat.* 108. 4. CISIARI PRÆNESTINI fortunæ primigeniæ dedicant. Cf. *Inscript.* altatam ad v. JANUS et JUMENTARIUS.

CISIUM, ii, n. 2. a *cis* eo, ruo, est genus vehiculi duarum rotarum, ut describit *Non.* p. 86. 30. *Merc.*, quo Romani utebantur, cum iter volebant. celeriter conficere. *Cic.* 2. *Phil.* 31. 77. Inde cisia celeriter ad urbem advectus, domum venit. *Id.* *Rosc. Am.* 7. 19. Decem horis nocturnis sex et quingaginta millia passuum cisia pervolvit. *Virg. Catal. carn.* 8. 3. Neque ullius volantis impetum cist Ne quis praeferre. *Auson. Epist.* 8. 6. Vel cisia trijugi, si placet, insilias. *Adde Dig.* 19. 2. 13. *Vitruv.* 10. 1. 6. *Schneid.* ioter machinas notissimas refert cisia. Cisiij figuram exhibet *Hannib. Oliver.* in *Narm. Pisaur.* p. 155.: consule praeterea *Becker's Gallus* 3. 9.

CISMARE, hoc est citra mare, tamquam unam compositam vocem affert *Diomed.* 2. p. 431. *Putsch.*

CISMONTANUS, a, um, adject. qui cis montes habitat. Hinc *Aufinates cismontani* dicuntur a *Plin.* 3. *Hist. nat.* 12. 17. (106). ubi nunc *Ofena*, quoniam ultra eos editissima Vestinorum juga attoluntur.

CISORIUM, ii, o. 2. (caedo) acies, mucro, quo caedimus. *Veget.* 3. *Felerin.* 22. 1. *Schneid.* Dejecto animali contra terram, ipsam cutem aperito, et ossa cisorio gingivulam vel cartilaginem — caedito.

CISPADANUS, a, um, adject. qui cis Padum est,

ut *Cisalpinus*, *Cismontanus*, *Cisrhenanus*; adhuc tamen caret Latini scriptoris auctoritate.

CISPELLO, is, ere, a. 3. in citeriorem partem pelio. *Plaut. Amph.* 3. 4. 17. Atque illuc sursum ascendero: inde optime sic cispellam virum. *At amanda* hoc vocis monstrum, et lege aspellam, unde male fictum est cispellam. *V. Holtze* ad h. l.

CISRIENANUS, a, um, adject. qui cis Rhenum est. *Cæs.* 6. *B. G.* 2. Germani cisrhenani.

CISSANTHEMOS, i, f. 2. *κισσανθέμος*, species est cyclaminis geniculatus caulibus, circa arbores se volvens, acinis hederæ, sed mollibus, flore candido, specioso, radice nullius usus. *Plin.* 25. *Hist. nat.* 9. 68. (116). *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 353.) hanc exhibet synonymiam: *Κυλάριμος ἕτέρα, κισσανθέμον, κισσοφύλλον* Dioscor. 2. 195. et *Cyclaminos cognomine cissanthemos* *Plin.* l. c. suntne *Lonicera Caprifolium*? *L. Spec. plant.* 247.

CISSARON, i, o. 2. vel

CISSAROS, i, f. 2. *κισσαρος*, herba cadem ac chrysanthemum. *Apul. Herb.* 17.

CISSION, ii, n. 2. *κισσιών*, herba, quam *Apul. Herb.* 98. vocat etiam bederam nigram.

CISSITIS, idis, f. 3. *κισσιτίς*, gemma bederæ folia colore referens, a *κισσός* hederæ. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 11. 73. (138). *Forcellinus* efferebat cissitis, is.

CISSONIUS, a, um, adject. bederaceus, a *κισσός* hederæ. Ita est cognominatus Mercurius, ignota tamen de causa. *Inscript.* apud *Murat.* 144. 3. DEO MERCVRIO CISSONIO DVBITARIA CASTVLA NATIONE SYRIA TEMPLVM ET PORTVS VETVSTATE COLLAPSV M DVNO DE SVO RESTITVIT.

CISSOS, i, f. 2. *κισσός*. 1. Græca vox bederam significans: præcipue vero ita appellatur ea, quæ sola sine adminiculo, teste *Plin.* 16. *Hist. nat.* 34. 62. (152). 2. *Cissos erythranos* alia est hederæ species rubros acinos ferentis, ab *ἐρυθρός* ruber. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 34. 62. (152). et 24. *ibid.* 10. 49. (82). — De synonymia *V. HEDERA*. — De nomin. propr. *V. ONOM.*

CISSYBIUM, ii, n. 2. *κισσύβιον*. Alii scribunt *cissymbium*, alii *cissibium*. — Est poculum ex bederæ lactem: a *κισσός* hederæ. *Macrob.* 5. *Saturn.* 21.

CISTA, æ, f. 1. *κίστη*, capsula, arca, in qua aliquid reponitur. Quænam earum materia plerumque fuerit, apparet ex *Plin.*, qui 16. *Hist. nat.* 40. 77. (209). docet, lentissimas quasque arbores et levisimas, ut sunt ficus, salix, illia, betulla, populus, ad cistas faciendas aptissime adhiberi. — 1. Generatim. *Cic.* 5. *Ferr.* 85. 197. Quaternos HS., quos mihi senatus ex ærario dedit, ego habeo, et in cistam transferam ex fisco. *Horat.* 1. *Ep.* 17. 54. Aut cistam effractam et subducta viatica plorat. *Adde Ovid.* 2. *Met.* 554. *Colum.* 12. *R. R.* 54. 2. In quadratam cistam vimineam, quæ neque spisse, aolide tamen et crassis viminibus contexta sit, rapa composito. *Plin.* 15. *Hist. nat.* 17. 18. (60). Mala cistis vitilibus condere. *Poeta* quidam apud *Quintil.* 8. 3. 19. Præteritam in citata mures rosere camilli. *Juvenal.* 3. 206. Jamque vetus Græcos servabat cista libellos. *Adde Dig.* 16. 3. 1. § 41. 2. Speciatim ponitur de sitella, in qua ponebantur tabellæ suffraglorum. *Cic.* 1. *Herenn.* 12. 21. Pontes disturbat, cistas dejicit, impedimento est, quo secius feratur lex. *Plin.* 33. *Hist. nat.* 2. 7. (31). Cistæ suffraglorum. *Adde Stæganum* apud *Non.* p. 91. 24. *Merc.*; et cf. *Pseudo-Ascan.* ad *Cic. Divin.* *Ferr.* 7. 24. 3. Item speciatim in sacris Cereis et Bacchi mos fuit, præcipue apud Græcos, cistas clausas circumferre, in quibus continebantur arcanæ instrumenta ad id sacrum perficienda, de illa mysteria, quæ vulgare nefas erat, a populo cæreantur. Harum mentio fit a *Catull.* 68. 259.; *Tibull.* 1. 8. 48.; *Ovid.* 2. *Art. am.* 609.; *Val. Flacc.* 2. 267.; et *Apul.* 6. *Met.* et 11. *ibid.*

CISTARIUS, ii, m. 2. (cista) cistarum præpositus, cui cistarum sive arcarum cura demandata est. *Inscript.* apud *Henzen.* 6374. ANTEROS. TI. CARSARIS CISTARIVS. A. VESTES. FORNAX. VIXIT. ANN. XXV. h. e. qui forenses Ti. Cæsaris vestem in cistis, sive in arcis custodiebat. Hand aliter in proximè sequenti *Inscript.* apud *eumd.* 6375. libertus quidam, cujus nomen abrasum est, dicitur a veste *castræni* vel præpositus vestis *castræni*.

CISTELLA, æ, f. 1. diminut. duplex a cista, parva cista. *Plaut. Cist.* 4. 1. 3. Cistella cum crepundia. *Adde eumd.* *ibid.* 3. 7. et *Rud.* 4. 4. 65.; et *Ter. Eun.* 4. 6. 15. *Cic.* 1. *Herenn.* 12. 21. Saturninus

legem ferre cepit, collegæ intercedere: ille nihilominus cistellam detulit. *Quidam leg.* sitellam. At *V. CISTA* 2. *Isid.* 20. *Orig.* 9. Cistella a costis ex canna vel ligno, quibus contextitur, nominata. *quod etymon sane falsum.*

CISTELLARIUS, a, um, adject. ad cistellam pertitens. *Cistellaria* inscripta est una ex *Plauti* comædiis, in qua solutio Fabulæ oritur reperta et agnita cistella cum crepundiis, ex quibus filia parentes, hi filiam agnoscunt. Hujus comædiæ mentionem faciunt *Varro* 7. *L. L.* 64. *Müll.*; et *Non.* p. 63. 33. *Merc.*

CISTELLATRIX, icis, f. 3. ancilla, quæ dominæ cistellas, seu arculas servat. *Plaut. Trin.* 2. 1. 22. Flabelliferæ, sandaligerulæ, cantrices, cistellatrices.

CISTELLULA, æ, f. 1. diminut. tripl. a cista, parva cistella. *Plaut. Rud.* 2. 3. 60. Ubinam ea fuit cistellula? *Adde eumd.* *Amph.* 2. 2. 141.

CISTERNA, æ, f. 1. Juxta *Paul. Diac.* p. 43. 12. *Müll.* vox hæc derivatur ex eo, quod est cis, id est infra terram: at minus inepte juxta *Voss.* a cista.

Est autem receptaculum subterraneum aquæ pluviae ex stillicidiis collectæ ad hominum usum, idque in tectis fiebat; contra lacus ad pecorum usum fiebat sub dio, ut colligimus ex *Varron.* 1. *R. R.* 11. 2. Si omnino aqua non est viva, cisternæ faciendæ sub tectis, et lacus sub dio: ex altero loco ut homines, ex altero ut pecus uti possit. *Adde Senec. Ep.* 86.; *Colum.* 1. *R. R.* 5. 2.; *Plin.* 31. *Hist. nat.* 3. 21. (31). et 36. *ibid.* 23. 52. (172); *Martial.* 3. 56.; *Tac.* 5. *Hist.* 12.; et *Pallad.* 1. *R. R.* 17., ubi ejus faciendæ rationem tradit. — Apud *Petron.* *fragm. Tragur.* 73. *Burmamn.* metio sit cisternæ frigidariæ, quæ videtur esse locus subterraneus, in quo reponuntur æstate cibi, ne corrumpantur. — Etiam ad vinum custodiendum cisterna veteres utebantur, ut patet ex *Dig.* 47. 2. 21. § 5.

CISTERNINUS, a, um, adject. ad cisternam pertitens. *Colum.* 12. *R. R.* 43. 6. Vasa in aqua fontana, vel cisternina mergere. *Adde Senec. Ep.* 86. et *Cæc. Aurel.* 5. *Thrd.* 11. et *Apic.* 2. 2.

CISTHOS, i, m. 2. *κίσθος*, frutex, quæ et cistaron vocant, sen cissaron, major thymo, foliis ocimi. Ejus duo sunt genera floris colore distincta: masculus florem habet rosaceum, femina album. *Plin.* 24. *Hist. nat.* 10. 43. (81). *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 2. p. 251.) hanc exhibet synonymiam: 1. *Κίσθος ἡ κίσταρον ἢ κισσαίων* Dioscor. 1. 126. et *Cisthus flore masculo rosaceo* *Plin.* l. c. sunt *Cistus mas folio rotundo hirsutissimo* *C. Baub.* *Pin.* 464. et *Cistus pilosus* *L. Spec. plant.* 736. — II. *Κίσθος ὁ γλυκὺς* Dioscor. 1. 128. et *Cisthus femineus flore albo* *Plin.* l. c. sunt *Cistus femina* *Clus.* *Hist.* 1. 70. et *Cistus salvifolius* *L. Spec. plant.* 738. — De cisto ledo *V. LEDON*.

CISTIBERIS, e, adject. qui est cis Tiberim. Afferitur locus *Pompon.* *Dig.* 1. 2. 2. § 33. Hi, quos cistiberes diximus. Ita in celebri editione *Torrentini*: at *Haloander* habet cis Tiberim.

CISTIFER, færa, færum, adject. (cistam et fero *κιστοφόρος*, qui cistam fert. *Martial.* 5. 17. 4. Dum te posse negas nisi lato, Gellia, clavo Nubere; nupsi, Gellia, cistifero. h. e. villis ministerij homini. An illi intelligunt cistas ferentem in sacris Bacchi, vel Cereis: alii Judæum, cujus cophinus sennimque suppellex, ut ait *Juvenal.* 3. 14. *Turneb.* l. 3. c. 21. in libris suis legebat cistifero: at omnino legendum cistifero. *V. CESTIFER.*

CISTOPHOROS, Græca positione, vel Latina CISTOPHORUS, i, m. 2. *κιστοφόρος*. Apud *Liv.* 37. 46. et 39. 7., nec non apud *Paul. Diac.* p. 78. 14. *Müll.* legitur *cistophorum* in Genitivo-plur. pro *cistophororum*. — Est omnino vox Græca et significat qui cistam fert, cistifer. 1. Ille is, qui in sacris cistam ferebant. *Inscript.* apud *Don.* p. 62. et 135., quæ est apud *Orell.* 2318. L. LARTIO ANTHO CISTOPHORO ARDIS BELLONAR. h. e. mysteria in cista ferent in sacris ejus dem. 2. Fuit etiam nomen argentel nummi Asiatici, in quo sculpta erat imago cistæ arcanae Bactri continentis: ejusmodi videntur adhuc in nummis quibusdam M. Antonij, apud *Vailant.* et alios. Ejus meminit *Cic. Dom.* 20. 52., 2. *Att.* 6. 2., 2. *ibid.* 16. 4. et 11. *ibid.* 1. 2. necnon *Liv.* loc. sub init. cit. Ejus valor erat quatuor circiter denariorum, h. e. fere trium lire Italiane. Porro quod ait *Cic. citat.* 11. *Att.* 1. 2. se habere in Asia ad HS. bis et vicies in cistophoro, idem est ac si diceret in pecunia Asiatica. — De nummis cistopho-

ris accurate agit *Eckhel. D. N. V. T. 4. p. 352. et seqq.*

CISTULA, æ, f. 1. *deminut. a cista, cistella*, parva cista. *Plaut. Amph. 1. 1. 264.* Ubi patera nunc est? *ME.* In cistula Amphitruonis obsignata signo est. *Adde eumd. Rud. 2. 3. 58. Martialis. 4. 46.* Parcae cistula non capax olivæ. *Adde Apul. 9. Met.*

CITATE, adverb. (citatus). Occurrit tantummodo *Comp. Citatius* et *Superl. Citatissime. Quintil. 11. 3. 112.* Matronarum gravior ingressus est; ancillæ citatius moventur. *Id. 1. 1. 37.* Nomina quædam affectatæ difficultatis quam citatissime volvere.

CITATIM, adverb. celeriter. *Cic. 14. Att. 20.* Citatim scribere. *At hoc loco valde dubia est lectio: ceterior est apud Auct. B. Afr. 80.* Ipse cum expedita copia in eum locum citatim contendit.

CITATIO, ònis, f. 3. accitius, vocatio. ¶ 1. In iure est citatim, vocatio in ius. *Cod. 1. 12. 6. § 4.* Citatio edictorum solemnium. ¶ 2. In re militari est imperium, vel signum vocale, quo ad belli munia milites citantur. *Hygin. Gromat. p. 14. col. 2. ad fin.* Milites non plus, quam tripartiti esse debent, nec longe ab altero, in unam tesacram sun vocabulo citatim habebant.

CITATORIUS, a, um, adject. ad citandum pertinens, hoc est ad vocandum in ius. *Hinc citatorium, ii, vocatio in ius. Imp. Anastas. Cod. 12. 22. 2.*

CITATUS, a, um. *V. CITO*, as.

CITE, adverb. pro cito legit *Rhodium* apud *Scritbon. Campos. 198.*

CITER, citra, citrum, adject. *Comp. Citerior*, ius sub *B*; et *Superl. Citissimus* et antiquè *Citimus*, a, um sub *C*. — *Citer* a *cis* est qui *cis*, seu prope non est (It. *posto di qua*; Fr. *qui est en deçà*; *Hisp. colocado en acá*; Germ. *diesseitig*; Angl. *on this side, this way, nearer*).

A) Positivum *citer* perantiquum est et pæne obsoletum. *Cato* apud *Priscian. 3. p. 599. Putsch. et 14. p. 989.* *Citer* ager allegatus ad sacra erit. *Adde Afranium* apud *eumd. 3. p. 607.* — Ceterum de formis *citra* et *citro* tamquam adverbis *V. CITRA* et *CITRO* suis locis.

B) *Comp. Citerior* est usitatissimum: et

1.) Proprie refertur ad locum, eique ulterior oppositur. *Cic. Prov. cons. 15. 38.* Alter ulteriorem Galliam decernit, alter citeriorem. *Cæs. 1. B. G. 24.* Legiones, quas in Gallia citeriore constringerat. *Id. 8. ibid. 23.* Cæsare in Gallia citeriore ius dicente. *Ruricus. Cic. 12. Att. 36. 4; Varro 1. R. R. 57. 2; Nepos. Cat. 2; Liv. 39. 56; Plin. 3. Hist. nat. 1. 2. (6). et 3. ibid. 3. 4. (18). et alibi; Tac. 1. Hist. 49. et Flor. 4. 2. 29.* Hispania citerior. *Cæs. 1. B. G. 10.* Quod est citerioris provincie extremum. *Plin. 6. Hist. nat. 34. 39. (213).* Arabia citerior. *Id. 13. ibid. 15. 29. (95).* Mauretania. *Flor. 4. 12. 46.* Oceanus. *Velley. 2. 107. 1. ripa.*

H.) Translate refertur — a) Ad spatium, sed figurate; et fere occurrunt citeriora plur. num. absolute, substantivorum more. *Cic. 5. Tusc. 25. 71.* Quanta rursus animi tranquillitate humana et citeriora considerat. *Id. apud Non. p. 85. 20. Merc.* Quare, si placeat, deduc orationem tuam de eo loco ad hæc citeriora. *Att. inter quos Frontellinus, leg. cituma. Id. 3. Leg. 2. 4.* Atque ut ad hæc citeriora veniam et notiora nobis. *Id. 2. Fam. 12. 1. Ita molestæ Quinquartus afferebantur: nam citeriora nondum audieramus. Val. Max. 3. 8. extern. 10.* Cura citerior. *Id. 9. 12. 6.* Cum in carcerem duceretur, in ejus postem eliso capite, in ipsi ignominia adita concidia, ac spiritum posuit, uno gradu a publico supplicio manumque carnificis citerior. *h. e. remotus, absens: unus enim gradus deerat, ut ad publicum supplicium perveniret.* — b) Item ad tempus. *Velley. 1. 17. 2.* In antiquius citeriusve. *Val. Max. 8. 7. extern. 10.* Citerioris ætatis meta. *h. e. breviora. Id. 8. 15. 1.* Africanus consulas citerior legitimum tempore datus est, *h. e. quam legitimum tempus ferebat. Id. 6. 3. 11.* Citeriorem delicto præbuit ultionem. *h. e. priorem delicto: delictum punit, priusquam admittetur. Dig. 23. 4. 15.* Reddere aliquid citeriore die. *cui ibid. opponitur longiore.* — c) Raro admodum ponitur de gradu, et significat minorem. *Quintil. Declam. 299.* In parricidæ cruciati cum omnia commenta sit antiquitas, citerior tamen est pena, quam scelus. — NB. Adverb. **CITERIUS**. *V. in CITRA.*

C) *Superl. Citissimus* occurrit apud *Cic. 6. de republ. 15.* Luna, quæ ultima a cælo, citima terris, luce

lucetbat aliena. *Id. Tim. 7.* Citima pars. *Plin. 6. Hist. nat. 34. 39. (213).* Citima Persidis. *suhaudi* loca. *Adde Paul. Diac. p. 42. 12. Müll.* qui citimum exponit extremum: intellige proximum nobis; et *Non. p. 85. 16. Merc.* — NB. Adverb. **CITIME**. *V. loco suo.*

CITERIA appellabatur effigies quædam arguta et loquax ridiculi gratia, quæ in pompa vehi solita est. *Cato in M. Cællum: quid ego cum illo disertem amplius, quem ego denique credo in pompa vecitatum ire ludis pro ceteria atque cum spectatoribus sermocinatorum? Hucusque Paul. Diac. p. 79. 20. Müll.* Ceterum ceteria esset quasi pica loquax, ex *xitrapica* et *epiciv* dicere, ut *Martinius* conjectat.

CITERIOR, ius. *V. CITER* sub *B*.

CITERIUS, adverb. *V. CITRA*.

CITHARA, æ, f. 1. *κίθαρα*, instrumentum musicum, de cuius forma et origine *V. CHELYS*, et *Isid. 2. Orig. 3. 22. (It. cetera; Fr. cithare, luth, lyre; Hisp. laud; Germ. d. Cither; Angl. a harpe, viol, luth, cittern).*

1.) Proprie. Forma citharæ initio similis fuisse traditur pectori humano, quod uti vox de pectore, ita ex ipsa cantus ederetur, appellataque eadem de causa. Nam pectus Dorica lingua *κίθαρα* vocatur. Antiqua autem cithara septem chordis erat, unde *Virg. 6. Æn. 646.* Septem discrimina vocum. *Cf. Boeth. 1. Music. 20.* Simplicem principio fuisse (in cithara) musicam refert *Nicomachus*, adeo ut quatuor oervis tota constaret: idque usque ad Orpheum duravit: nil vero in eis esse inconsonum, ad imitationem acilicet musicæ mundanæ, quæ quatuor constat elementis: cuius quadrichordi Mercurius dicitur inventor. Quintam chordam post *Choræbus* *Athys* filius adjunxit, qui fuit *Lydorum* rex: *Ilyagnis* vero *Phryx* sextum his apposuit nervum. Sed septimus nervus a *Terpandro* *Lesbio* adjunctus est, secundum septem planetarum similitudinem. His octavam *Samius* *Lycaon* adjunxit: *Prophrastus* vero *Pariotes*, ad graviorem partem unam addidit chordam, ut faceret totum enneachordum: *Hestæus* *Colophonius* decimam in gravio-rem partem coaptavit chordam: *Tbimotheus* vero *Milesius* undecimam. Sed addita est una chorda, quæ dicitur *proslambamenon*, ab aliquibus autem *prosmelodos*. — Cithara concavitate ligni inferius habet (quam *Gr. παραβιβ* vocant, *Cic. vero 2. Nat. D. 59. 149.* cornu ad nervos resonans in cantibus). — Differt a lyra, ut diximus in *CHELYS*. Nam citharæ *Apollo* inventor dicitur, lyræ *Mercurius*. *Sidon. Carm. 1. 7.* Arcas et Arcitenens fidibus strepore sonoris: Doctior hic citharæ pulsibus, ille lyræ. *Apud Plin. 7. Hist. nat. 56. 57. (204).* Inventio citharæ ab aliis *Amphioni*, ab aliis *Orpheo*, ab aliis *Lino* tribuitur. — Promiscue tamen non raro a poetis adhibetur: cuius rei exemplum habes apud *Ovid. Heroid. 15. 200. et 202., et 2. Fast. 104. et 115. — Cic. 4. Herenn. 47. 60.* Citharam tenens exornatissimam, auro et ehore distinctam. *Adde Lucret. 2. 28; Varro. 2. R. R. 1. 3. et 8. L. L. 61. Müll. et Tibull. 3. 12. Virg. 6. Æn. 120.* *Orpheus* Thracia fretus cithara fidibusque canoris. *Id. 9. ibid. 776.* cui carmina semper Et citharæ cordi numerosque intendere nervis. *Horat. 1. Od. 15. 15.* Imbelli cithara dividere carmina. *Id. 2. ibid. 12. 4.* Molles citharæ modi. *h. e. versus lyrici. Ovid. 5. Met. 232.* Movere ora vocalia ad citharam. *Adde Phædr. 3. 16. 12. et 4. 19. 20. Plin. 9. Hist. nat. 8. 8. (28).* Cithara canere. *Alter Plin. 5. Ep. 19.* Cithara perite uti. *Quintil. 12. 10. 68.* In cithara quinque constituerunt sonus: plurima deinde varietate complent spatia illa nervorum, atque iis, quos interposuerunt, inserunt alios, ut pauci illi transitus multis gradus habeant. *Id. 1. 10. 3.* Canere laudes denam ad citharam. *Adde Tac. 14. Ann. 14.*

H.) Figuræ ponitur pro ipso citharæ sono. *Propert. 2. 10. 10.* Citharam aliquem docere. *Virg. 12. Æn. 394.* lætus *Apollo* Augurium citharamque dabat. *Cf. Horat. 1. Od. 34. 4. Id. Horat. 2. Sat. 3. 105.* Citharæ studium.

CITHARICEN, cinis, m. 3. qui cithara canit: 6-ctum nomen a *Varron. 8. L. L. 61. Müll.* Cum a tibiis et canendo tibiicen dicitur, querunt, cur non a cithara citharicen.

CITHARISTA, æ, m. 1. *κίθαριστής*. ¶ 1. Est qui citharam pulsat sine cantu; ut *citharædus* est, qui cum sono citharæ vocem conjungit. Hoc enim discrimen tradunt *J. Scalig. et Voss.* Et sane id poscit Græca appellatio. Nam *κίθαριστής* est a simplici *κί-*

θάρα; at *κίθαριστής*, ex *κίθαρα* et *αἰδῶ* cano. *Cic. 5. Phil. 6. 15.* Saltatores, citharistas, totum denique comissionis Antonianæ chorum. *Adde eumd. 3. Verr. 20. 53.* — Illud tamen discrimen non est perpetuum. Nam *Id. 2. Divinat. 64. 133.* citharistam dixit de eo, qui citharædus fuit, nempe de *Amphione*. ¶ 2. Etiam de quocumque poeta generalitèr occurrit apud *Varon. 9. Carm. 7. 9.* *Pindarus* *Græjus*, meus inde *Flævus* *Sapphico* metro, modulante plectro, Molliter pangens citharista, blando Carmine iusit. — De nomine propr. *V. ONOM.*

CITHARISTRIA, læ, f. 1. *κίθαριστρία*, quæ citharam pulsat. *Ter. Phorm. 1. 2. 31.* Quamdam nactus est puellulum citharistria: banc amare cepit perdit. *Id. ibid. v. 59.* hanc eamdem *fidicinam* appellat. — *Citharistria* est etiam eadem ac citharædis, quæ nempe et citharam pulsat et voce canit. *Sidon. 9. Ep. 13. in Carm. 2.* *Bimari* remittat urbe Citharistrias *Corinthus*: Digiti quibus cæcantes, Pariter sonante lingua, Vice pectinis fatigent Animata fila pulsu.

CITHARIZO, as, sre, n. 1. *κίθαρίζω*. — Part. *Citharizans*. — Citharizo est citharam pulso. *Nepos. Epam. 2.* Nam et citharizare, et cantare ad chordarum sonum doctus est a *Dionysio*. *Fulgat. Interpr. Apocal. 14. 3.* Vocem, quam audivi, sicut citharædum citharizantem in citharis suis. *Id. 1. Cor. 14. 7.* Quomodo scietur id quod canitur, aut quod citharizatur.

CITHARÆDA, æ, f. 1. quæ ad citharæ sonum cantat. *Inscript. apud Gruter. 634. 2.* quæ est apud *Orell. 2611.* *CLAVDIÆ CITHARÆDÆ CONJUGI OPTIMÆ* etc. *Adde aliam apud Murat. 941. 1.*

CITHARÆDICUS, a, um, adject. *κίθαρεδικός*, ad citharædum pertinens. *Plin. 7. Hist. nat. 56. 57. (204).* Citharædici carmina. *Id. 9. ibid. 8. 9. (28).* et *Sueton. Ner. 40.* Citharædica ars. *Sueton. Ner. 23. et Eutrop. 7. 14.* Citharædici habitus. *Dig. 50. 16. 127.* Citharædici vestis. De citharædi habitu ac veste *V. Cic. 4. Herenn. 47. 60., et Annal. dell'Inst. archeol. T. 9. p. 252.*

CITHARÆDUS, i, m. 2. *κίθαρεδός*, qui ad citharæ sonum canit. *Cic. Mur. 13. 29.* *Aulædus* sit, qui citharædus esse non possit. *Adde eumd. 2. Orat. 80. 325. et 5. Tusc. 40. 116; et Horat. A. P. 355. Quintil. 1. 12. 2.* Citharædi simul et memoria, et sono vocis, et pluribus flexibus serviunt, cum interim alios nervos dextra percipiunt, alios leva trahunt, continent, probant: ne pes quidem otiosus certam legem temporum servat: et hæc pariter omnia. *V. CITHARISTA.* *Adde Sueton. Ner. 20.* — Non omnes, qui habent citharam, sunt citharædi. *proverb. apud Varro. 2. R. R. 1. 3. h. e. non ideo qui peritus est in ea arte, cuius artis istrumenta abunde possidet.*

CITHARUS, i, m. 2. *κίθαρος*, piscis marinus e rhomborum genere, pessimi succi. *Plin. 32. Hist. nat. 11. 53. (146).*

CITICULA. *V. COTICULA.*

CITIME. *V. CITRA.*

CITIMUS, a, um. *V. CITER* sub *C*.

CITIPES, pēdis, adject. conim. gen. (citus et pes) celeripes. *Diomed. 3. p. 472. Putsch.* Citipedem hunc cursum reperisse testificantur.

CITIREMIS, e, adject. (citus et remis). *Argo citiremem* dixit *Varro* apud *Charis. 1. p. 94. Putsch.*, *h. e. quæ remis cita fertur.*

CITO, adverb. *Comp. Citius*; et *Superl. Citissimus*. — *Cito* est brevi tempore, sine mora, celeriter (It. *presto, tosto, in breve*; Fr. *vite, promptement, avec rapidité*; *Hisp. aprisa, apresia, de pronto, prestamente*; Germ. *auf rasche, hurtige, schnelle Weise, geschwind, ungesäumt, ohne Verzug und Aufschub*; Angl. *soon, shortly, quickly, speedily, without delay*).

1.) Proprie ponitur de ratione vel modo. *Cato R. R. 3.* Si cito susculeris (oleam), damni nihil erit ex tempestate. *Plaut. Cist. 4. 2. 82.* Eloquere: unde hæc sunt tibi, cito, crepundia. *Id. Mil. glor. 2. 6. 45.* Cito transcurrito rursum curriculo domum. *Id. ibid. 2. 4. 36.* Quantum citius possum, mihi navem paro (pro quam cito, non imitandum). *Id. Aulul. 4. 1. 14.* Citis quadrigis citius properare. *Id. Pers. 3. 3. 30.* Citius fugere quam leporem. *Adde eumd. Pen. 3. 1. 64. Ter. Andr. 1. 5. 20.* Abi cito, et suspende te. *Id. ibid. 3. 1. 16.* Hui, tam cito? *Id. Eun. 1. 2. 98.* Labascit, victus uno verbo quam cito! *Id. ibid. 3. 5. 23.* Tacitus citius audies. *Id. Hecyr. 3. 1. 5.* Sic citius, qui te expedit his ærumnis, reperias. *Adde*

eum. *ibid.* 5. 2. 15. et 3. 3. 4. et *Adelph.* 3. 3. 89. *Lucret.* 1. 550. Citius dissolvi quam refici. *Cic.* 3. *Orat.* 36. 140. Quod eum negasti, qui non cito quid didicisset, umquam omnino posse perdiscere. *Id.* 9. *Fam.* 3. 1. Quid potissimum scribam? quod velle te puto, cito me ad te esse venturum. *Id.* 16. *ibid.* 20. Confido si diligentiam adhibueris, cito te firmum fore. *Id.* *Amic.* 21. 78. Niniis cito. *Id.* 3. *Ferr.* 9. 26. Cito absolvere, tarde condemnare. *Id.* *Senect.* 2. 4. Obrepere ajunt eam citius quam putassent. *Cæs.* 5. *B. G.* 33. Per temonem percurrere, et inde se in curru citissime recipere consequerunt. *Virg.* 5. *Æn.* 242. Noto citius volucricque sagitta Ad terram fuge. *Id.* 1. *ibid.* 146.; *Horat.* 2. *Sat.* 2. 80. et *Petr.* *Satyr.* 131. dicto citius. *Horat.* *A. P.* 335. Quidquid præcipies, esto brevis, ut cito dicta Percipiant animi dociles. *Id.* 1. *Od.* 13. 20. Citius suprema die. *h. e.* prius: antequam suprema dies veniat. *P. Syrrus Sent.* 6. Ad punitendum propter citu qui iudicat. *Id.* *ibid.* 528. Pars beneficii est, quod petitur, si cito neges. *Ovid.* 3. *Art. am.* 685. Nec cito credideris. *Id.* 5. *Fast.* 547. Solitu citius. *Id.* 10. *Met.* 33. Serius aut citius. *Phædr.* 3. 6. 2. Quam tarda es! inquit: non vis citius progredi? *Id.* 3. 14. 10. Cito rumpe arum, semper si sensum haliueris. *Quintil.* 10. 3. 10. Cito scribendo non sit, ut bene scribatur; bene scribendo sit, ut cito. Et Comp. citius pro positivo cito apud *Senec.* *Apoc.* 7. Citius inibi verum, ne tibi alogias exeat, dicto. *Cf. eumd.* *Agam.* 965. et *V. OGIUS.* — *Sat cito, si sat bere, scitum dictum* *Catonis* apud *Hieronym.* *Ep.* 66. n. 9.

II.) Improprie, haud aliter ac Græcum τῶξα. — a) Speciatim. Cito ponitur pro facile, præcipue cum particulis negativis. *Ter. Adelph.* 3. 3. 89. Homo antiqua virtute ac fide: haud cito mali quid ortum ex hoc sit publice. *Cic. Brut.* 76. 265. Quem tu non tam cito rhetorem dixeris, quam, ut Græci dicunt, πολυτρον. *Id.* *ibid.* § 264. Sed neque aptiorem cito alium dixerim, neque sententis crebriorem. — b) Item speciatim Comparativum citius quam ponitur pro prius quam, potius quam; haud aliter ac Græcum πρότερον ἢ. *Plaut.* *Amph.* 1. 3. 6. Sed ubi summus Imperator non adest ad exercitum, citius quod non facto est usus sit quam quod facto est opus. Adde *eumd.* *Pers.* 3. 3. 30. *Cic.* 6. *Ferr.* 26. 59. Vox me citius defecerit, quam nomina. *Id.* 1. *Offic.* 18. 59. Vicinum citius adjuveris, quam aut fratrem, aut familiarem. Adde *eumd.* 5. *Fam.* 2. 10. *Horat.* 2. *Sat.* 5. 35. Frispiet quisvis oculo citius mihi quam etc. Adde *Ovid.* 2. *Pont.* 8. 65. *Liv.* 8. 32. Vitam sibi eripit citius quam gloriam rerum gestarum posse. Adde *Quintil.* 1. 3. 12. — c) Denique sæpiissime occurrit in formula citius dicere. *Cic. Brut.* 67. 238. Ut eam (accusationem) citius veteratoriam, quam oratoriam diceret. *Id.* 2. *Tusc.* 20. 46. Quid quidem citius dixim solum, quam non summum bonum. *Id.* 2. *Phil.* 11. 25. Quid non sit citius, quam quid sit, dixerim. Adde *eumd.* 1. *Nat. D.* 21. 60.

CITO, as, avi, atum, are, a. 1. frequentat. a cieo. *Part. Citatus* B. 4. et 5.; *Citaturus* B. 7. — Cito est valde moveo, permoveo, tota vi studioque moveo (It. *muovere con tutta la forza*; Fr. *mouvoir fortement, secouer violemment*; Hisp. *mover fuertemente, vacudar violentamente*; Germ. *mit aller Gewalt, Anstrengung, Absicht in Bewegung setzen*; Angl. *to excite, stir up, rouse*). Duo præcipue significat, hoc est A) simpliciter et proprie est aliquid vehementer celeriterque movere; B) Ratione habita loci, ad quem aliquid movetur atque impellitur, est invitare, vocare.

A) Simpliciter et proprie est aliquid vehementer celeriterque inovere: et occurrit § 1. Generatim. — a) De inanimis. *Stat.* 8. *Theb.* 124. Ut leo, Massyli cum luto stetit obvia ferri, Tunc iras, tunc arma citat. (Sic *Virg.* 12. *Æn.* 6. Tum demum movet arma leo). *Sil. It.* 4. 538. Citare bastam. *Claudian.* VI. *Cors. Honor.* 510. Citare gradum. *h. e.* celerius movere. *Lactant.* 7. 6. Ventorum spiritus citant nubes. — Sæpius hac significatione usurpatur *Part. præter. pass.* *Citatus*, quod *F.* in fin. — b) Ponitur etiam de animo. *Cic.* 3. *Tusc.* 14. 24. Cum omnis perturbatio sit animi motus, itaque motus aut boni, aut mali opinione citetur, etc. Adde *eumd.* 1. *ibid.* 10. 20. *Stat.* 6. *Theb.* 834. Ergo ubi luctantur juvenes animosa citavit Gloria etc. § 2. Speciatim de iis omnibus ponitur, quæ naturâ suâ vitam promonent: et quidem — a) In animalibus cum opposito tardare, ut apud *Cels.* 2. 19. Aliæ citant urinam, aliæ tardant.

Id. 6. 9. ad fin. Alumen scissile in foramea conjecit dentem citat. *Id.* 4. 6. Imponitur medicamentum, quod humore illuc citet. *Id.* 5. 28. n. 13. Medicamenta, quæ pus citent; deinde quæ purgent. *Cf. Citatus* in fin. — b) Item de arboribus, cum radices aut ramos promovet, emittunt, producent. *Colum.* 5. *R. R.* 5. 5. Recidere radices, si quas in summo solo citaverint. Adde *eumd.* 7. *Arbor.* 2. *Id.* 3. *R. R.* 6. 2. Si vis virgam cum aliquibus racemis citat. *Id.* 4. *ibid.* 15. 2. Citare materiam ex arcu. Adde *eumd.* 10. *Arbor.* 3. 7. *Id.* 4. *R. R.* 24. 8. palmitem. *Id.* 3. *ibid.* 10. 3. stirpes e duro. *Pallad.* 3. *R. R.* 9. 6. fructum e duro.

B) Ratione habita loci, ad quem quis movetur atque impellitur, citare est invitare, omine vocare. § 1. Generatim. *Cic.* 2. *Fin.* 6. 18. Omnes Danaï atque Mycenenses. Attica pubea, reliquique Græci, qui hoc anapesto citantur. *h. e.* recitantur, nominantur. *Lucret.* 5. 943. Ut nunc monibus e magnis decursus aquali Clari' erat late sitientia sæcla ferarum. *Ovid.* *Heroid.* 7. 101. Hinc ego me sensi noto quæ ante alios sors — te citat. *Stat.* 1. *Silu.* 2. 142. ad frena citavit olures. § 2. Speciatim occurrit de numinibus, quorum opem imploramus. *Catull.* 61. 42. Audiens se citantur ad suum munus (Hymen). *Ovid.* 5. *Fast.* 683. Sive ego te feci testem falsoque citavi Non audiri numina magna Jovis. Huc pertinet et illud *Cic.* 1. *Orat.* 59. 251. Citre Pæanem aut Nomionem (sic enim legendum, non ut alii munionem: cf. *Cic.* 3. *Nat. D.* 23. 27. et *V. NOMION*). *h. e.* canticum canere in honorem Pæanis aut Nomionis; qua ratione dicimus citam cære vocem. Similiter *Horat.* 1. *Sat.* 3. 7. si collibuisse ab ovo Usque ad mala citaret « Io Bacche ». *Bentley.*, non tamen recte, contendit legendum esse iterare. § 3. Item de senatoribus, qui convocantur. *Liv.* 1. 47. Patres in curiam per præconem ad regem Tarquinium citari jussit. Adde *eumd.* 3. 38. *Id.* 9. 30. Citare senatum. *Id.* 27. 24. senatum in forum. § 4. Item est singulos nomine vocare ad eosdem recensendos et recognoscendos. — a) Generatim. *Liv.* 6. 20. In Campo Martio centuriam populum citare. *h. e.* ad suffragia danda. *Colum.* 11. *R. R.* 1. 2. Mancipia victa, quæ aut ergastuli, per nomina quotidie citare debebit. *Tac.* 1. *Ann.* 44. Citatus ab imperatore (miles). — Similiter occurrit de censore, qui ante se ad stare jubebat quemcumque aliqua nota et animadversione dignum putabat. *Liv.* 29. 37. Cum ad tribum Polleam ventum est, et præco cunctaretur citare ipsum censorem, Cita, inquit, M. Livium. — Item de præcone, qui victorem ad se vocatum prædicabat. *Nepos præfat.* Magnis in laudibus tota fere fuit Græcia victorem Olympiæ citari. *h. e.* publicari, prædicari. Sic *Stat.* 6. *Theb.* 922. Thebarumque ingenti voce citare Victorem. — b) Speciatim est singula nomine vocare ad nomina danda præcipue in delectibus. *Varro* apud *Non.* p. 19. 11. *Merc. M.* Curia cos. Capitolio cum delectum haberet, nec citatus in tribu civia respondisset, vendidit tenebrionem. *Liv.* 2. 28. Citare nominatim juniore. Adde *eumd.* 2. 29.; *Epit. Livii* 14.; et *Val. Max.* 6. 3. 4. *Sueton.* *Ner.* 44. Citare tribus ad sacramentum. § 5. Item citari dicuntur iudices, necnon actores et rei, qui ad tribunal adesse jubentur. *Cic.* 3. *Ferr.* 7. 19. Quo quidem die primum, iudices, citati in hunc reum, consedisistis. Adde *eumd.* 4. *ibid.* 38. 68. *Id.* *Divinut.* in *Cæcil.* 13. 41. Citatur reus. *V. Klotz* ad *h. l.* *Id.* 4. *Ferr.* 40. 97. Citat reum; non respondet. Citat accusatorem; citatus accusator — non respondit, non adfuit. Adde *eumd.* *ibid.* 38. 92. *Id.* *Dom.* 18. 46. Qui neque adesse sit jussus, neque citatus, neque accusatus. *Ascon.* ad *Cic. Cornel.* p. 59. 11. *Bail.* Cum citati accusatores non adessent. Adde *Sueton.* *Tib.* 11.; *Quintil.* 6. 4. 7.; et *Dig.* 5. 1. 73. pr. et 49. 14. 15. § 2. § 6. Hinc citare aliquid est etiam accusare. Localliter *Plaut. Curc.* 1. 3. 6. Ubi tu es, qui me libello Venerio citavisti? *Pluv.* 7. præfat. 9. *Schneid.* Non aliter videtur promereri, qui citat eos, quorum responsum, quid senserint, scribentes, non potest coram iudicari. *h. e.* Zolius, qui Homerum mille annos jam mortuum vituperasset coram Ptolemæo Egypti rege. — Hinc sæpius in iudicio citari reum est accusari. *Cic. Robur. perduell.* 11. 31. Omnes ii abs te rei capitis C. Rabirii nomine citantur. *Id.* *Sext.* 15. 35. Cum equester ordo reus a consulis citaretur. *Id.* *Mil.* 19. 50. Tota denique rea citaretur Etruria.

— Et figurate *Flor.* 1. 3. 5. Citare nefas leges. § 7. Denique citare testem est aliquid ad testificandum adducere, alicujus testimonium allegare. — a) In re judiciali. *Cic.* 4. *Ferr.* 59. 146. In hanc rem testem totam Siciliam citabo. *Id.* *Quinct.* 11. 37. In hanc rem te, te, inquam, testem, Nævi, citabo. Adde *Sueton.* *Cæs.* 74. et *Dig.* 22. 5. 3. § 6. — b) Extra iudicium. *Liv.* 38. 47. Quos ego testes citaturus fui rerum a me gestarum. *Petr.* *Satyr.* 2. Citare poetas ad testimonium. — c) Et de inimicis. *Cic.* 1. *Off.* 22. 75. Quamvis — citetur Salamis clarissimæ victorie testis. *Liv.* 4. 20. Veteres annales et magistratuum libri, quos linteos in æde repositos Monæchæ Maœr Licinius citat identidem auctores. — Hinc *Part. præter. pass.*

Citatus, a, um, Adjective quoque occurrit, unde Comp. *Citator* et Sup. *Citatissimus* sub a. Itaque citatus est vehementer motus, permotus, adeoque ad cursum incitatus, citus, celer: eique oppositur tardus ut apud *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 88. (219). Arteriarum pulsus — per ætates stabilis, aut citatus, aut tardus. Ceterum occurrit — a) Generatim. *Cæs.* 3. *B. C.* 96. Equo citato Larissam contendit. Adde *Liv.* 1. 27. *Id.* *Liv.* 1. 57. Omnes citatis equis advolant Romam. Adde *eumd.* 3. 46., et cf. *Virg.* 12. *Æn.* 373. Rursus *Liv.* 23. 19. Amnis citator imbribus. *Id.* 35. 30. Agmen citatum. *Id.* 27. 50. Citatore, quam venerat, agmine ad stativa sua pervenit. *Id.* 22. 6. ad fin. Quam citatissimo poterant agmine sese abriperunt. *Id.* 28. 14. ad fin. Citato gradu in hostem ducebant. Adde *Curt.* 4. 16. 6. et *Senec.* *Hippol.* 9. *Catull.* 63. 2. pede. *Id.* 63. 26. tripudiis. *Propert.* 1. 8. 23. Citati nautæ. *Sueton.* *Ver.* 5. juveni. *Seneca Hippol.* 1001. passus. *Id.* *Herc. fur.* 178. flumen. *Id.* *ibid.* cursus. *Id.* *Med.* 852. Vultus citatus ira. *h. e.* permotus, turbatus. *Id.* *Herc. Cl.* 1900. Vosque mundi turba citati. *h. e.* cæli, quod perpetuo celerique motu fertur. *Id.* *Hippol.* 1048. rates. *Cf. Lucan.* 8. 456. Cyproque citatas immisere rates. *Juvenal.* 1. 60. dum pervolat axe citato Flaminium. *Sil. It.* 8. 663. Citatus currus. *Id.* 4. 6. volucricque citator Euro. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 15. 13. (63). Alvis citator. *h. e.* fluxior, cita, soluta. *Stat.* 1. *Theb.* 32. lapsis citator astris. *Id.* 6. *ibid.* 771. interdum nutu capitisque citati Integer obsequio. *Claudian.* II. *Cons. Stilich.* 335. de leonib. ventoque citatis Terrificant Atlanta jubeis. — Interdum ita jungitur Verbo, ut Adverbii vicem gerere videatur. *Cæs.* 4. *B. G.* 10. Rhenus per fines Trevirorum citatus fertur. *Liv.* 41. 3. Ferunt citati signa. *Seneca Thyest.* 21. Res deus nostras celeri citatus Turbine versat. *Sil. It.* 10. 11. penna citator ibat. — b) Speciatim ponitur de celeri ac vehementi oratorum et histrionum recitatione. *Quintil.* 9. 4. 138. In argumentis citati atque ipso etiam motu celeres sumus. *Cf. eumd.* 9. 4. 135. Argumenta citata atque acris. *Id.* 11. 3. 111. Roscius citator, Æsopus gravior fuit. *Id.* 11. 3. 17. Aliis locis citata, aliis pressa conveniet pronuciatio. *Gell.* 1. 11. a. med. Soni tum placidi, tum citati.

CITOCACUM, ii, n. 2. herba eadem ac chamelæa apud *Apul.* *Herb.* 111., quæ eo nomine vocatur, quia alvum concitat, teste *Isid.* 17. *Orig.* 9. 65. Citocactia dicta, quod ventrem cito depurget, quam vulgus corrupte citocotiam vocant.

CITRA est aut A) Adverbium, aut B) Præpositio accusativa.

A) Adverbium citra proprie est Ablativus singularis numeri et generis feminini a citer; hinc proprie citra, subaudi parte, est in hac parte, quæ cis est: unde Comp. *Citerius* sub 2. a; Superl. vero *Citissime* affertur quidem a *Priscian.* 15. p. 1016. *Putsch.*, sed sine exemplis (It. *al di qua*; Fr. *en deçà*; Hisp. *en acá*; Germ. *auf, nach dieser Seite, diesselts*; Angl. *on this side*). Occurrit autem § 1. Stricto sensu, simpliciter sive de quiete, sive de motu agatur; eique opponitur ultra, ut apud *Ovid.* 5. *Met.* 186. inque petendo Dextera dirigit nec citra mota nec ultra. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 23. 31. (62). Quamvis ultra citraque pervolent. *Id.* 2. *ibid.* 17. 14. (73). Cum citra fuere margines totidem partibus, et ipsæ oculus redire creduntur. *Id.* 3. *ibid.* 6. 12. (80). Citra est Oglasa, intra vero Planaria. Adde *eumd.* 6. *ibid.* 11. 12. (30). § 2. Latiori sensu, ratione habita aliquid terminum, quod due res invicem separantur vel dividuntur: et quidem a) Ratione habita spatii. *Cic.* *Top.* 9. 39. Non erit necesse id usque a capite arcescere: sæpe etiam citra licet, dummodo etc. *Liv.* 10.

25. Ad castra Appii praetoris pergit: paucis citra milibus lignatores ei cum praesidio occurrunt. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 13. 10. (86). Coitus Lunae defectus fit semper citra, quam proxime fuerit. *Id.* 17. *ibid.* 22. 35. (180). Vinculo mox adstrictus a tertia gemma adligari (*debet palmes*), quoniam et sic densiores citra pampuli exsultant. Adde *eumd.* 2. *ibid.* 17. 14. (73). *Tac.* 3. *Hist.* 23. Et falso ictu tela hostium citra cadebant. *Quintil.* 8. 6. 76. Meliusque ultra quam citra stat oratio. *Seneca* 1. *Ira* 16. *ante med.* Modo ultra quam oportet excurrit, modo citius debito resistit. — b) Ratione habita mensura vel gradus: quo sensu occurrit citra quam pro minus quam, aliter quam. *Ovid.* 3. *Art. am.* 757. Neve donil praesum dapes: et desine citra, Quam capies, paullo, quam potes esse minus. *Id.* 1. *Pont.* 7. 55. Culta quidem (factor) citra, quam debuit, illo.

B) Citra est etiam praepositio, quae regit Accusativum, idem quod cis, quantum ad significationem, ut *Gell.* 12. 13. docet: sed differt quantum ad usum. Occurrit autem:

1.) Proprie de loco seu spatio, sive de quiete, sive de motu agitur; ita ut citra locum aliquem esse dicatur, quod ad illum non pervenit, sed infra remanet. *Cic.* 16. *Fam.* 2. 15. Locus est citra Leucadem stadia CXX. *Id.* 16. *Att.* 7. 5. Erat cum navibus apud Heletem fluvium, citra Veliam. *Id.* *Orat.* 18. 58. Ipsa enim natura in omni verbo posuit acutam vocem, nec una plus, nec a postrema syllaba citra tertiam. h. e. ante tertiam syllabam a postrema. *Id.* 6. *Phil.* 3. 5. Ut exercitum citra Rubiconem educeret. *Cæs.* 6. *B. G.* 32. Citra Rhenum. *Id.* 6. *ibid.* 8. Ut omnes citra flumen eliceret. *Horat.* 2. *Sat.* 8. 47. Citra mare. *Id.* 1. *ibid.* 10. 31. Mare citra. *Id.* 1. *ibid.* 1. 106. Quos (fines) ultra citraque nequit consistere rectum. *Liv.* 1. 38. Citra Collatiam. *Id.* 4. 32. Citra Fidenas. *Id.* 21. 48. Citra Numen. *Id.* 22. 14. Citra Gabios. *Id.* 34. 13. Citra Iherum. *Id.* 38. 38. Citra Calycadnum. *Id.* 39. 48. Citra Tauri iuga. *Id.* 21. 54. Hannibal Numidas equites jubet hostem cedendo sensim citra Numen pertrahere. Adde *Quintil.* 1. 5. 30. — Similiter citra ponitur, cum quid intra materialem vel externam aliquam mensuram remanet. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 17. 14. (72). Citra XLVI partes. *Id.* 2. *ibid.* 17. 15. (77). Citra vicesimam quintam partem.

II.) Translate. ¶ 1. Refertur ad tempus, et ponitur pro ante. *Ovid.* 8. *Met.* 365. Forsitan et Pylus citra Trojana perisset Tempora. *Id.* 10. *ibid.* 84. Citra juventutem. *Colum.* 2. *R. R.* 8. 3. Citra Kal. Octobres seminare convenit. *Quintil.* *Declam.* 12. Citra aut ad rōgos. Adde *Gell.* 12. 13. *Dig.* 49. 16. Citra temporis finem. ¶ 2. Refertur et ad mensuram, eleganterque ponitur pro intra: habet enim eam vim, ut citra aliquid esse dicatur, quod ad illud non pervenit, sed intra remanet. *Ovid.* 5. *Trist.* 8. 23. Quia peccavi citra acelus. *Id.* 2. *ibid.* 127. Vita data est, citraque necem tua constitit ira. *Id.* 10. *Met.* 607. Nec virtus citra genus est. *Cels.* 1. 2. a med. Exercitationis finis esse debet lassitudo, quae citra fatigationem sit. *Colum.* 7. *R. R.* 6. 5. Glans, cum citra satietatem capris data est. Adde *eumd.* 9. *ibid.* 13. 2. *Plin.* 12. *Hist. nat.* 9. 19. (35). Bellum gustu amarum citra acorem. *Id.* 19. *ibid.* 8. 54. (171). Citra intellectum acrimoniam. ¶ 3. Locum habet etiam cum duo inter se comparantur, et citra aliquid idem est atque eo non aestimato, non considerato. *Ovid.* apud *Quintil.* 12. 10. 75. Ut lana tineta fuco citra purpuras placet. *Mela* 1. 19. 17. Citra magnitudinem prope Ponto similis. *Tac.* *Agric.* 10. Et est ea facies (*Britanniae*) citra Caledoniam. *Dig.* 3. 6. 9. Citra pretii aestimationem quaeritur de calumpnia ejus. ¶ 4. Occurrit de eventibus, et citra rem idem est quod quin eadem res eveniat, vel locum habeat. *Cels.* 1. 6. Citra sudorem ungi. *Colum.* 7. *R. R.* 8. 16. Ut conceptum ferro divisum citra matris perniciem partibus educat. *Id.* 11. *ibid.* 3. 55. Quippe quae res etiam in desertis agris citra rustici operam convalescit. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 51. 52. Marcia partu exanimato ipsa citra ullum aliud incommodum visit. *Id.* 12. *ibid.* 17. 40. (79). Odor aggravans capita, citra dolorem tamen. *Id.* 8. *ibid.* 38. 57. (136). Citra morsum. *Id.* 20. *ibid.* 21. 84. (225). Citra vulnus. Adde alter. *Plin.* 2. *Ep.* 1. *Quintil.* 2. 16. 13. Citra docentem aliquid scire. *Id.* 1. 10. 33. Si nec dici citra scientiam musices potest. *Id.* 12. 10. 26. Phidias in ebore citra aemulum fuit. ¶ 5. Generatio ponitur de quocumque statu, conditione, ratione; et citra po-

nitur pro extra vel sine. *Colum.* 2. *R. R.* 2. 10. Sed citra hoc experimentum multa sunt, quae — significant etc. *Plin.* 26. *Hist. nat.* 12. 76. (123). Morbus regius fit etiam citra febres. *Id.* 32. *ibid.* 10. 39. (118). Ita condire carnem, ut citra fastidium aumi possit. *Id.* 7. *ibid.* 37. 37. (124). Citra deformitatem oris curata orbitas luminis. *Id.* 7. *ibid.* 29. 30. (108). Citra invidiam. *Id.* 31. *ibid.* 2. 18. (24). Citra suspicionem ullam aquae. *Sueton.* *Aug.* 43. Solebat etiam citra spectaculorum dies id extra ordinem quolibet loco publicare. *Inscript.* apud *De Fila, Antiq. Benev.* p. 233. HIC OPVS QUADRIGAE CVM EFFIGIE IMP. HADRIANI AVG. CITRA VLLIUS POSTYLATIONENI MYNICIPIVS SVIS OBTVLIT. ¶ 6. Denique latiori sensu etiam pro praeter ab argenteae aetatis scriptoribus usurpatur. *Gell.* 2. 3. Citra morem ceterarum civitatum. *Flor.* 3. 1. de Jugurtha. Citra spem omnium fortuna cessit, ut rex fraude praecipuus, fraude caperetur. *Sueton.* *Aug.* 24. Citra senatus populi auctoritatem. *Dig.* 17. 1. 10. § 10. Citra mandatum. Adde *Cod.* 4. 71. 14.

CITRAGO. V. CITREAGO.

CITRARIUS, ii, m. 2. citreorum venditor. *Neapolitanorum citrarium* mentio est in *Inscript.* apud *Murat.* 1480. 1., quae est apud *Orell.* 4811.

CITRATUS, a; um, adj.

A) A citro, et est citro illitus, Gr. *ζεφωρός*. *Cassius Hemina* apud *Plin.* 13. *Hist. nat.* 13. 27. (86). Et libros citratos fuisse: propterea arbitrarij tinea non tetigisse. Ita *Harduin.* ex MSS. Alii leg. *cedratos*, eodem sensu. *Harduin.* vero lectionem secutus est etiam *Sillig.*

B) A citra, et est citra positus: legitur apud *incert. Auct.* de limitib. p. 298. 299. *Goes.*, sed vox est lapsa Latinitatis, quoniam admodum et ultratus, quod ibidem habetur.

CITREA, ae, V. CITREUS in fin.

CITREAGO vel citrago vel citrago, iois, f. 3. herba apibus gratissima, eadem quae apiastrum; ita dicta quod citrei mali odorem redolet. *Pallad.* 5. *R. R.* 8. 6. Adde *eumd.* etiam 1. *ibid.* 37. 2., ubi pleraque editiones habent *citrigo*, *Jenkinsoniana* A. 1472. *citrigo*.

CITRETUM, i, n. 2. locus citris consitus. *Pallad.* 3. *R. R.* 24. 14. Citreta tegumentis defenduntur a frigore.

CITREUM, i, V. voc. seq.

CITREUS vel citrius, a, um, adj. Citrius legitur apud *Pallad.* 8. *R. R.* 3. 2. In editione *Aldina* a. 1514., necnon in *Gryphiana* et *Commeliniana*: at *Jenkinsoniana* editio a. 1472. habet *citreus*. — Ceterum *citreus* dicitur qui ex citro est: et quidem ¶ 1. Ad citrum malum, cuius arbor in Media nascitur, pertinens; de qua *V. Plin.* 12. *Hist. nat.* 3. 7. (14). et CITRUS 1. *Oppius* apud *Macrob.* 2. *Saturn.* 15. Citreus malus. *Clootius* apud *Macrob.* l. c. Citreum malum. *Martial.* 13. 27. in *lemmate*. Mala citrea. — Hinc *Citreum*, i, n. 2. absolute, subaudi *malum*; substantivorum more usurpatur a *Plin.* 23. *Hist. nat.* 6. 56. (105). Citrea contra venenum in vino bibuntur vel ipsa, vel semen. Adde *eumd.* 15. *ibid.* 28. 33. (110); et *Scribon. Compos.* 158. *Pallad.* 4. *R. R.* 10. 15. Citreum et in arbore potest per totum annum custodiri. Adde *Macrob.* l. c. ¶ 2. Item *citreus* est generatim ad cuiuscumque citri fructum pertinens. Hoc sensu occurrit apud *Plin.* 17. *Hist. nat.* 10. 11. (64); et *Pallad.* 4. *R. R.* 10. 15. et 8. *ibid.* 3. 2., ubi alii leg. *citrius* eadem significatione: V. quae diximus sub init. bujus vocis. *Id.* *Pallad.* *insit.* 109. Citrei rami. ¶ 3. Denique *citreus* dicitur qui est ex ligno citri Africanæ, sive ejus quæ in Maurorum finibus plurima nascitur et laudatissima. V. CITRUS 2. *Cic.* 6. *Ferr.* 17. 37. Tu maximam et pulcherrimam mensam citream a Q. Lutatius Diodoro abstulisti. Adde *Petron. Satyr.* 119. n. 29.; *Martial.* in *lemmate* 14. 89.; et *Dig.* 19. 1. 21. § 2. *Horat.* 4. *Od.* 1. 20. Citrea trabs. ubi al. leg. *cyprica*. V. *Orelli* h. l. *Pers.* 1. 53. Lecti citrei. *Plin.* 23. *Hist. nat.* 4. 45. (88). Citreum oleum. — Hinc

Citrea vel citria, ae, f. 1. absolute, substantivorum more, est ipsa citri arbor. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 26. 44. (107). Citreae et juniperus et illex anofere habentur. Adde *Isid.* 17. *Orig.* 7.

Citreum, i, n. 2. absolute. V. supra sub 1.

CITRIA, ae, f. 1. V. voc. praeced. in fin.

CITRINUS, a, um, adj. citreus, ut *citrinus cucumis*; h. e. citri colorem habens. apud *Plin.* 19.

Hist. nat. 5. 23. (65), ubi tamen *Harduin.* rectius cerinus legi ex quodam MS. contendit. Nostram lectionem tuetur *Schneid.* ad *Colum.* 10. *R. R.* 389. et 398.: *Harduin.* lectionem probat *Sillig.*

CITRIUM, ii, o. 2. species cucurbitae. *Apic.* 1. 21. et 4. 3.

CITRIUS, ii, f. 2. idem ac citrus. *Pallad.* 8. *R. R.* 3. 2. Hoc tempore inoculari frigus, et inseri citrius potest. *Al. leg.* citreum. V. CITREUS sub init.

CITRO, adverb. Proprie est Dativus singularis numeri a citro, scilicet citro, subaudi loco, aut absolute Neutrorum more. Porro citro est idem quod citra, sed addibetur tantum cum ultro junctum tribus iis modis, quos inferius afferemus. Itaque ultro citroque significat huc et illuc, hinc et illinc; atque usurpatur de rerum motu, qui ab hac in alteram partem ac deinde ab altera in hanc partem fit, necnon de iis, quae ab altero erga alterum invicem aguntur, idcoque significat etiam mutuo, invicem (It. di qua e di là, scambievolmente; Fr. cà et là, de part et d'autre, réciproquement, mutuellement; Hisp. acà allà, de acà de allà, reciprocamente; Germ. hinüber und herüber, hin und her, wechselseitig, gegenseitig; Angl. up and down, this way and that, to and fro, backward and forward, mutually, reciprocal ly). Tribus modis, ut diximus, citro et ultro hac significatione junguntur; scilicet — a) Saepius et apud optimos Scriptores, ultro citroque occurrit. *Cato* *R. R.* 33. Ultro citroque sulcos ducere. Adde *Plin.* 17. *Hist. nat.* 22. 35. (195). *Cic.* 7. *Ferr.* 66. 170. Ultro citroque navigare. *Id.* 2. *Nat. p.* 33. 84. Ultro citroque commercare. ubi alii leg. ultro citro. Adde *Auct. B. Afr.* 20.; *Plin.* 2. *Hist. nat.* 38. 38. (104). (ubi antiquissima editio a. 1469., *Harduin.* et *Sillig.* habent ultro citroque; editiones vero aliae multa, *Aldio*, *Elzeviriana* et antiquae a. 1470. 1472. habent ultro citro) et 13. *ibid.* 17. 32. (106); et *Sueton.* *Cal.* 19. ubi pariter al. leg. ultro citro. *Rursus Cic.* 1. *Acad. (post.)* 7. 28. Ultro citroque versari. *Id.* 6. de republ. 9. 9. Multis verbis ultro citroque habitus. h. e. mutuo, invicem. *Lucret.* 4. 36. Ultro citroque volitare. *Cæs.* 1. *B. G.* 42. Cum saepe ultro citroque legati inter eos mitterentur. Adde *eumd.* 1. *B. C.* 20. et *Liv.* 5. 8. *Auct. B. Hisp.* 22. Responsis ultro citroque acceptis et redditis. *Liv.* 40. 40. Ultro citroque transcurrere. *Id.* 3. 5. clades illatae et acceptae. *Id.* 7. 9. querrimoniae jactatae. *Id.* 44. 23. obsides dare. *Id.* 29. 23. Data ultro citroque 6de. h. e. mutuo, invicem. *Seneca* *Ep.* 73. Ultro citroque fluere. *Plin.* 19. *Hist. nat.* 1. 1. (5), 27. *ibid.* 1. 1. (3). et 35. *ibid.* 12. 46. (161). orbem terrarum portare. *Cajus* 3. *Instit.* 24. capere hereditatem. *Apul.* 1. *Met.* discurrere. — b) Ultro et (vel ac) citro raro usurpatur. *Cic. Rosc. Am.* 22. 60. Postea homines cursare ultro et citro non destiterunt. ubi *Friscian.* 15. p. 1011. *Putsch.* ultro citroque legit. *Id.* *Amic.* 22. 85. Ultro et citro implari. *Id.* 1. *Off.* 17. 56. Beneficiis ultro et citro datis acceptisque. h. e. mutuo: ubi al., ut *Guilielm.*, *Gruter.* etc., leg. ultro citro, al. ultro citroque. *Varro* 3. *R. R.* 5. 16. Pisciculi ultro ac citro commercant. — c) Denique usurpatur etiam ultro citro omnia conjunctione, quod in familiari sermone ac certis quibusdam dicendi rationibus usuvenisse videtur; pari enim modo praesente absente legitur apud *Ter.* *Eun.* 5. 9. 29. Sic velit nolit, iusta injusta, digna indigna optimi quique scriptores dicunt, ut *Donatus* ad *Ter.* loc. cit. adnotavit. *Fitruv.* 5. 4. 2. *Schneid.* Ultro citro aliquid crebre facere. *Liv.* 9. 45. Ultro citro oratione habita. *Seneca* 4. *Quaest. nat.* 2. 29. alternatis aestibus. *Apul.* de deo *Socrat.* 6. portare aliquid. *Ulp.* *Dig.* 2. 13. 6. § 3. dare.

CITROSUS, a, um, adj. ad citrum pertinuens.

Nævius apud *Macrob.* 2. *Saturn.* 15. Citrosa vestis, juxta illud *Homeri* *Σωφεία εἵματα*, h. e. odore mali citrei fragrans. Solebat enim citrea vestibus interponere, quia tinea necant, ut *Oppius* tradit apud *Macrob.* *ibid.* Ceterum *Nævii* locus etiam apud *A. Mai.* T. 8. *Class. Auct.* p. 116. sic legitur: puram ex muro vestemque citrosam. — Quod vero *Paul.* *Diac.* p. 42. 14. *Müll.* ait *citrosam vestem* dictam esse a similitudine citri, *Scalig.* putat, hoc eum ideo dicere, quod sit undatim crispata ad similitudinem ligni citrei. Quod quam verum ait, *Paul.* *Diac.* ipse videtur. Adde *Isid.* 19. *Orig.* 22. 20. Citrosa (vestis), quasi concrispa ad similitudinem citri. *Nævius*: Pulchramque ex auro vestemque citrosam.

CITRUM, i, n. 2. citri lignum. Occurrit in *Caton. apud Fest. p. 242. 21. Müll.; Varro. 3. R. R. 2. 4.; et Fellej. 2. 56. 2. Plin. 16. Hist. nat. 43. 84. (231).* Citrum secatur in laminas. Adde *eumd. 3. ibid. 1. 1. (12). et 13. ibid. 15. 29. (91). Martial. 10. 98.* Et citrum vetus, Indicosque dentes. *h. e. mensam, aut lectum discubitorium, aut aliud quidpiam ex citro factum. Id. 10. 80. Inscipit aut pueros, nobilisque citrum. Adde eumd. 9. 60., 12. 67. et 14. 138.*

CITRUS, i, f. 2. ξείρος. Duæ sunt arbores apud Latinos hoc nomine, anibæ a cedro diversæ: ne quis putet, quod idem utrique generi Italum nomen datur, eandem arborem esse. ¶ 1. Una est arbor toto anno pomifera, folia habens lauri, fructum aureo colore, odore gratissimò, quæ etiam malus *Assyria, Medica, Persica* appellatur, cujus fructus *citrum* malum dicitur. Nascitur in Media, Assyria, Perside, Italia, etc. Hujus meminit *Virg. 2. G. 128.; Servius* ad hunc loc.; et *Isid. 17. Orig. 7.* quam *citrium* vocat. Triplex est, alia profert poma aurantia, alia citrea, alia limones, ut vocant: quæ genera rursus in varia genera tribuuntur, de quibus Hortorum studio ai consulendi sunt. — Pomo citreo veteres non vescabantur, sed usi ad odorem conciliandum. Præterea in vestibus condebatur, quia et gratissimum odorem conciliat, et eas a tineis servat. (*V. CITROSUS*). Vim habet etiam adversus venena. *Plin. 13. Hist. nat. 16. 30. (100).; Cloelius et Oppius apud Macrobi. 2. Saturn. 15. Pallad. 4. R. R. 10. 11.* Arbor citri. *V. ASSYRIUS* et *cf. Plin. 12. Hist. nat. 3. 7. (14). Cl. Fée (Op. cit. vol. 1. p. 100.)* ait banc arborem citri esse *malum medicum, Citrum medicum L.* ¶ 2. Altera est in Maurorum finibus plurima nascentis et laudatissima, ex qua nobiles menses, et ingentis pretii fiant, ut quæ latifundii taxatione aliquando venerint. Est autem cupresso femine similis folio, odore, caulice; radice valde crispa, et quæ præcipue in operis æstimatione. Totum vero lignum contra omnia vitia validissimum est, et immortalitate materie præstantissimum. Hæc et alia multa *Plin. 13. c. 15., ubi in vulgatis libris, inquit Harduin., legitur arbor cedri, reclamantibus MSS. tum hoc loco, tum in Indice l. 1. sect. 29., ubi habetur, de citri arbore, et de citreis mensis. Et 5. ibid. 1. 1. (12). scribit in Mauritania eboræ citroque silvas exquiri. Non desunt tamen, qui citrum et cedrum unam arborem esse putant. Viderint *φωτοχόμοι*. — Arboris hujus et mensuram ex ea meminere etiam *Lucan. 9. 427. et 10. 144.; Petron. Satyr. 119.; Martial. 9. 60. et 14. 89. et 90., itemque iis locis, quos in voce præcedit altitimus; et Stat. 3. Silv. 3. 94. etc.* — Hæc ab Homero *Σύον* appellata est, ab aliis *Σύα. Plin. 13. Hist. nat. 16. 30. (100). Propert. 3. 5. 63. thymum* vocat. — Ejus usus in mensis ante Ciceronis tempora Romæ ignorabatur. *Plin. 13. Hist. nat. 15. 29. (91).* — Provenit etiam citrea Hammonis delubrum, et in inferiore Cyrenaicæ parte. *Theophrast. apud Plin. 13. Hist. nat. 16. 30. (100). Cl. Fée (Op. cit. vol. 1. p. 98.)* hanc exhibet synonymiam: *Σύον* Hom. *Odys. 5. 60.; Ούζα* et *Ούζα; Theophrast. Hist. 5. 5.; Ούζα* Athen. 15. 207. et *Citri* arbor *Plin. l. c.* sunt *Cedrus Atlantica* Anguill. et *Thuya articulata* Desfont. Fl. atl. 2. 353.*

CITULE, adverb. denotat. a cito, quidam leg. apud *Apul. 10. Met. Protinus* gradus citule refereos. Ita *Aldus* cum aliis; sed *Elmenhorst., Fricæus, Floridus* et *Oudendorp.* habent *scitule*; et quidem recte: nam hic observat, celeritatem indicari voce *protinus*, præterea nullum adesse exemplum adjectivi *citulus*, cum e contrario præsto sit auctoritas adjectivi *scitulus* a *Plauto* præsertim usurpati, quem potissime imitatur *Apulejus*.

CITUM, i, n. 2. *V. HERCTUM.*

CITUS, a, um, proprie est Partic. præter. pass. a cito, idem quod citatus, motus, permotus. *Horat. Epod. 9. 20.* Hostiliumque navium porto latent Puppis sinistrorsum citæ. *Cl. Cels. 2. 3. ad fin.* Cita alvus. — At sæpius est Adjectivus, unde Comp. Citior et Superl. Citissimus; et idem est quod inritatus, celer, velox (*Id. presto. veloce; Fr. prompt, rapide; Hisp. pronto, rápido, veloz; Germ. schnell, rasch, in raschem Laufe, Angl. swift, quick, nimble, speedy*). Nærius apud *Paul. Diac. p. 352. 22. Müll.* Topper citi ad ædis venimus *Circæ. Plaut. Barch. 4. 4. 86.* Hercle est ad perdendum magis, quam ad scribendum citus amator. *Id. fragm. apud Paul. Diac. p. 61. 16. Müll.* Nullam ego rem citiorem apud homines

esse, quam famam reor. *Lucret. 1. 378.* Duo corpora lata si cita dissiliaot. *Cic. 3. Orat. 57. 216.* Vox acuta, gravis; cita, tarda; magna, parva. *Catull. 63. 42.* Somnus fugiens citus abiit. *Sall. Cat. 15.* Citus modo, modo tardus incessus. *Virg. 4. Æn. 574.* Solvite vela citi. *Id. 9. ibid. 37.* Ferte citi ferrum. Adde *eumd. 12. ibid. 425. Horat. 1. Od. 37. 24.* Nec lateotes Classe cita reparavit oras. *Id. 1. Sat. 10. 92.* I puer, atque meo citus hæc aubscribe libello. *Ovid. 3. Art. am. 65.* Cito pede labitur ætas. *Id. 3. Met. 562.* Ille citi. Adde *eumd. 2. Pont. 4. 25. Liv. 33. 48.* Nocte via cita regionem quamdam transgressus. *Val. Max. 3. 8. extei n. 1.* Dum aliud forte citioris curæ negotium tractatur. *h. e. quod minorem patitur moram, quod magis urget. Tac. 12. Ann. 12.* Si citi advenissent. — Jungitur pluribus Substantivis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Tac. 1. Ann. 63.* agmies. *Plin. 21. Hist. nat. 12. 42. (72).* alvus. *Ovid. 2. Fast. 244. aquæ. Id. 2. Met. 75. axis. Catull. 55. 26. (al. 58. 9.). bigæ. Ovid. Heroid. 5. 20. canes. Poeta trag. apud Cic. 1. Divinal. 37. 67. classis. Tac. 12. Ann. 31. cohortes. Seneca Hippol. 1074. currus. Id. ibid. 395. cursibus. Ovid. 4. Pont. 7. 52. equi. *Plaut. Amph. 1. 1. 88.* equites. Adde *eumd. Stich. 2. 2. 66. Quintil. 6. 4. 14.* factum citissimum. *Ovid. 1. Met. 543. fuga. Tibull. 4. 1. 97. funda. Ovid. 2. Pont. 4. 11. horæ. Tac. 15. Ann. 38. ignis vento. Id. 14. ibid. 26. legiones. Id. 16. ibid. 11. milites. Horat. 1. Sat. 1. 8. et 2. Od. 16. 29. mors. Seneca Hippol. 961. mundus. Ovid. 15. Met. 732. navis. Tac. 2. Ann. 6. naves remis. Id. 2. Hist. 40. Numida equo. Ovid. 2. Fast. 741. passu. Horat. Art. P. 252. pes citus iambus. *h. e. qui brevis est temporis, et cito profertur. Sic celeres iambos dixit Id. 1. Od. 16. 24. Ovid. 10. Met. 591. plantis. Catull. 64. 6. et Tibull. 4. 1. 69. puppia. Plaut. Mil. glor. 4. 1. 14. et Virg. 8. Æn. 642. quadrigæ. Ovid. Heroid. 21. 70. ratis. Tac. 1. Hist. 53. Cito sermone homo. *h. e. prompto. Virg. 5. Æn. 610. tramite. Horat. Epod. 17. 7. et Tibull. 1. 5. 3. turbo. Horat. 1. Od. 37. 18. venator.****

CIVICA, æ, f. 1. subaudi corona. *V. voc. seq. sub b. et in 6n.*

CIVICUS, a, um, adject. Apud *Liv. 1. 40.* iuxta optimos MSS. codices vicinæ pro civicæ recte corrigitur in illis verbis: Regnare Romæ advenam non modo vicinæ, sed ne Italicæ quidem stirpis. — Civis est ad civem pertinet, idem quod civilis; nisi quod civicus poeticum est, civilis vero in prosa oratione usitatus (*It. da cittadino, civile; Fr. de citoyen, civil; Hisp. civil, lo que toca y pertenece al derecho de ciudad; Germ. zum Bürger, zur Bürgerschaft gehörend, ihn (sie) betreffend; Angl. relating to a citizen, civil*). Occurrit — a) Geographia. *Plaut. fragm. apud Charis. 2. p. 181. Putsch.* Qui illico errat intra muros civica. *h. e. intra muros patriæ urbis et civitatis. Horat. 1. Ep. 3. 23.* Civica jura. *Id. 2. Od. 1. 1. Motus civicus. Id. 3. ibid. 24. 26.* Civica rabies. *Ovid. 1. Pont. 2. 126. bella. Id. 1. Fast. 22.* Ferre arma civica pro rebus. *h. e. dicendi facultatem adhibere in rebus defendendis. Sil. It. 8. 21.* invidia. *Quintil. 9. Declam. 16.* Cooccupiscere quamdam humanitatis civicam gloriam. *h. e. quæ ex cive servato nascitur. Flor. 4. 2. 75. furor. Adde eumd. 3. 21. 5. Inscript. apud Orell. 4360. amor.* — b) Speciatim Corona civica, inter militares nobilissima, dabatur ei, qui civem in pugna, occiso hoste, servasset. Eam dabat ipse civis servatus servatori suo, testem vitæ salutariæ perceptæ, ut *Gell. 5. 6.* loquitur. Fuit primo ex fronde iligua: postea magis placuit et æsculo Jovi sacra: demum ex quercu. *V. QUERCUS.* Eandem ex gramine factam commemorat *Fet. Scholiastes ad Cic. Planc. 30. 72. in Class. Auct. T. 2. p. 75.*: sed fortasse perperam *Scholiastes* coronæ civicæ tribuit, quod proprium erat obsidionalis. — Leges ad merendam eam fuere: civem servare, hostem occidere; utque eum locum, in quo civem servavit, eo die obtinuerit: ut aervatus fateatur; alias testes oculi prorsus: ut civis fuerit tam qui servavit, quam qui servatus est; auxilia enim, quamvis rege servato, decus id non dant. Sub imperatoribus hæc leges non semper servatæ sunt. Ipsi enim aliquando is honos habitus ob id solum, quod civis non occidisset, postquam assiduis bellis civilibus, meritum videri cœperat, civium sanguini pepercisse. Idem jus eam tribuendi ad se trahere, minui aliquid rati de sua potestate, si privato civi tantum decus alteri conferre

licuisset. Honore ejus, qui civicam obtinuerit, hi sunt: accepta corona licet uti perpetuo: ludos ineunti semper assurgi, etiam ab ænati in more est: sedendi locus in proximo senatui: vacatio munerum omnium ipsi, patrique, et avo paterno conceditur. Hæc ex *Plin. 16. Hist. nat. 4. 3. (7). et Gell. 5. 6., ubi plura de hac re. Cic. Planc. 30. 72.* Ad id etiam gregarii milites faciunt invit, ut coronam dent civicam, et se ab aliquo servatos esse fateantur. Adde *eumd. Pis. 3. 6.; Virg. 6. Æn. 772.; Ovid. 1. Fast. 614. et 3. Trist. 1. 36.; Liv. 10. 46.; Val. Max. 3. 2. 24. et 2. 8. ad fin.; Tac. 12. Ann. 31.; Masurius apud Gell. 5. 6.; et Inscript. apud Orell. 3367.* — Hinc

Civica, æ, f. 1. absolute, substantivorum more, eodem seorsu. *Seneca 1. Clem. 26.* Multis salutem dare, et ad vitam ab ipsa morte revocare, et mereri clementia civicam. *Quintil. 6. 3. 79.* Civica donare aliquem. *Gell. 8. 6.* Civica dignus. — *NB.* De nomine propr. *V. ONOM.*

CIVILIS, e, adject. Comp. Civilior et Sup. Civilissimus sub B. — Civilis, in prosa præcipue oratione usitatus quædam civicus (*V. CIVICUS*), est ad civem pertinet (*It. di cittadino, cittadinoesco, civile; Fr. de citoyen, civil; Hi p. civil, lo que toca y pertenece al derecho de ciudad, y de sus moradores; Germ. zum Bürger, zur Bürgerschaft gehörig, ihn (sie) betreffend; Angl. of or belongig to a citizen, civil*).

Æ) Externa seu politica ratione occurrit ¶ 1. Generalit. *Cic. 2. Nat. D. 31. 78.* Dii Inter se quasi civili conciliatione et societate conjuncti. *Mattius apud Cic. 11. Fam. 28. 4.* At debeo pro civili parte rempublicam velle salvam. *h. e. quantum ad civem pertinet, spectat. Liv. 3. 28.* Romani, civilem esse clamorem, etque auxilium adesse inter se gratulantes etc. *h. e. civium suorum, non hostium. Justin. 12. in fin.* Victus est non virtute hostili, sed fraude civili. — Jungitur pluribus Substantivis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Ovid. 7. Met. 142. ades. Cic. Divin. in Ferr. 5. 18. actio. h. e. qua civis jus suum forensi ratione persequuntur. Horat. 2. Ep. 2. 47. astus. Cic. 2. Divinal. 2. 6. et Tac. 1. Ann. 9. arma. Cic. 7. Att. 13. 9. et pro leg. Manil. 10. 28.; Sall. Cat. 47.; et Nepos Att. 7. bellum. Horat. Epod. 16. 1. et Lucan. 1. 1. bella. Propert. 2. 1. 27. busta. Cic. Cæcin. 7. 18. calamitas. Id. 5. Fam. 12. commutationes. Id. 5. ibid. 12. 2. conjuratio. Id. 1. Offic. 41. 148. consuetudo. Id. 1. Orat. 11. 49. controversia. Horat. 3. Od. 8. 17. curæ super urbe. Fellej. 2. 7. dignitas. Tac. 14. Ann. 60. discordium. Sall. Cat. 5. discordia. Tac. 1. Ann. 62. discordiæ. Sall. Jug. 41. dissensio. Liv. 7. 5. exemplum. Id. 42. 35. exercitus civilis. *h. e. conflatus ex civibus. Cic. 7. Att. 13. facinus prædarium. Id. Planc. 10. 26. ferrum. Horat. 4. Od. 15. 18. furor. Tac. 1. Ann. 43. iræ. Cic. Cæcin. 26. 74. lex. Ovid. Heroid. 6. 35. Mars. Liv. 1. 47. mos. Stat. 1. Silv. 80. nefas. Cic. 13. Phil. 3. 5. odium. Claudian. B. Gel. 565. odia. Quintil. 2. 4. 27. officia. *h. e. munera, quæ a civibus tum publice, tum in administranda republica, tum privatim inter se geruntur. Cic. Orat. 9. 30. oratio. h. e. quæ habetur apud civem, popularis. Id. 7. Phil. 3. 7. pex. Isid. 2. Orig. 24. philosophia. scilicet ea, per quam totius civilis utilitas administratur. Tac. 3. Hist. 15. præda. Quintil. 2. 15. 36. quæstiones. Virg. 6. Æn. 772. querens. *h. e. coronæ civica. Cic. 1. Invent. 5. 6. ratio. h. e. η πολιτική, civilis republ. administratio. Id. 3. Orat. 16. 59. res. Tac. 2. Hist. 5. rerum civilium peritus. Cl. Cic. 1. Orat. 14. 60. rerum civilium cogitatio. Lucret. 3. 70. et Cic. 15. Form. 15. sanguis. Cic. 1. Invent. 5. 6. et 2. Orat. 31. 423. scientia. *h. e. quæ docet rationem reipublicæ gerendæ, et inter cives vivendi. Adde Quintil. 2. 15. 33. Sueton. Gramm. 10. in fin. sermo. h. e. communis et vernaculus omnium civium. Cic. Fontej. 8. 16. studia. h. e. æmulationes inter cives, ut Forcellinus interpretatur, seu potius civium inter se amor et favor. Aliter Eutrop. 8. 10. 10. studia civilia. h. e. scientiarum studia, quæ in reipublicæ otio ac tranquillitate quam maxime florent. Horat. 1. Ep. 1. 16. undæ. Sueton. Cal. 52. vestitus. *h. e. quo cives communiter utuntur. Nepos Epam. 10., Sall. Jug. 95. et Tac. 4. Hist. 38. victoria. Tac. 3. Ann. 54. victoria. Quintil. 1. proem. § 10. et 11. 1. et 12. 2. vir. h. e. qui scit rempublicam administrare et cives regere; et ab Italis aliubi dicitur repubblichi-******

αἰα, ἀνὴρ πολιτικός. ¶ 2. Speciatim. — a) *Jus civile* generatim dicebatur quod usquequaque inter homines ejusdem civitatis, et praecipue quo unusquisque suum tuebatur. *Cic. Top.* 2. 9. *Jus civile* est aequitas constituta iis, qui ejusdem civitatis sunt, ad res suas obtinendas. *Id. 1. Orat.* 42. 188. Sit ergo in jure civili finis hic, legitima atque utilis in rebus causisque civium aequibilibus conservatio. Adde eund. *Cic. 25. 70; Cajus 1. Instit.* 1. 1; et *Justin.* 1. 2. 1. — Erat et *jus civile*, quod Romae invaluerat, ex principis tum scriptis (XII Tab.), tum ex moribus atque consuetudine ortis, ut colligitur ex *Cic. Top.* 5. 28. Ut si quis jus civile dicat id esse, quod in legibus, senatusconsultis, rebus judicialis, juris peritorum auctoritate, edictis magistratum, more, equitate consistat. Adde eund. 1. *Legg.* 5. 17. — b) Interdum *jus civile* opponitur *juri gentium* vel *naturae* vel *naturali*, ut apud *Cic. 1. Off.* 17. 69. et 1. *ibid.* 5. 23., et *Sert.* 42. 91.; et *Dig.* 1. 1. 11. Attamen et hoc sensu semper dicebatur *jus civile*, nunquam autem *jus civile Romanum*, vel nostrum. V. *Klotz* ad *Cic. Balb.* 11. 28. vol. 3. p. 1052. — c) Interdum idem *jus civile* opponitur *juri publico*; ut apud *Cic. Divin.* in *Q. Caecil.* 5. 18.; 3. *Ferr.* 42. 103. et *Cic. 3. 8.* V. *Klotz* ad h. l. vol. 1. p. 474. — d) Interdum *jus civile* opponitur *juri honorario* vel *juri praetorio*; namque civile antiquissimum erat, et legibus XII Tab., senatusconsultis ac plebiscitis maxima ex parte constabat; contra *jus honorarium* vel *praetorium* ex posterioribus praetorum edictis ortum erat, ut patet ex *Cic. Caecin.* 12. 34. V. *Klotz* ad h. l. vol. 1. p. 490.; et cf. *Dig.* 1. 1. 7. pr. — e) Stricto sensu *jus civile* κατ' ἐξοχήν, vel auctoritas jurisprudentum erat jus, quod ipsi jurisconsulti juris fontes interpretati paulatim invenerant, sibi que comparant, quodque nullo peculiari nomine distinguebatur, quum legis actiones ampleretur. V. hac de re *Liv.* 9. 40.; *Val. Max.* 2. 5. 2.; *Cic.* 6. *Att.* 1. 8. et 1. *Orat.* 41. 185.; et *Dig.* 1. 2. 2. § 5. et seqq. *Cic. Caecin.* 12. 33. Ex jure civili agere. *Id. 3. Ferr.* 42. 109. De jure civili novi quid instituisse. *Id. Caecin.* 3. 4. De jure civili fit iudicium. *Horat.* 1. *Sat.* 9. 39. Jura civilia. De hisce omnibus juris speciebus V. *plura* in *JUS*. — f) Hinc *civile* dicebatur quidquid ex humanis institutis vel ex jure criminali usquequaque. *Cic. Divin.* in *Q. Caecil.* 5. 18.; *Cajus* 3. *Instit.* 84.; et *Dig.* 19. 1. 15. Actio civilis. h. e. actio ex jure civili. *Dig.* 38. 10. 4. cognatio. h. e. quae a civili jure inducta, eique opponitur quae est a natura. *Gell.* 12. 1. in fin. amor. h. e. qui oritur ex civium conjunctione inter se et opponitur *naturali*, qui oritur ex sanguine. *Dig.* 35. 1. 24. et 47. 1. 1. pr. Civilis constitutio. *Plin.* 2. *Hist. natl.* 77. 79. (188.); *Farr.* 1. *R. R.* 28. 1.; et *Marob.* 1. *Saturn.* 3. Civilis dies. h. e. qui uno solis circumactu consistat, et noctem etiam comprehendit, qualis apud Romanos fuit a media nocte ad medium noctem; apud Athenienses inter duos occasus; apud Umbros a meridie in meridiem; apud Babylonios a sole exorto ad exortum sequentem: eique opponitur *naturalis dies*, qui est ab exorto ad occasum solis, ut est apud *Sensorin.* de *die natl.* 23. *Cajus* 3. *Instit.* 133. et *Dig.* 2. 14. 7. § 2. Civilis obligatio. h. e. quae a jure civili exoritur, et apud *JCIos* passim *naturali* opponitur. *Cajus* 1. *Instit.* 158. et 2. *ibid.* 110. Civilis ratio. *Papinian.* *Dig.* 28. 6. 7. Civilia verba. h. e. quibus in civilibus et forensibus actionibus ac formulis uti mos est. — Apud *JCIos* *civile* opponitur etiam *criminali*, ut est apud *Scaevola* *Dig.* 49. 5. 2.

R) Morali ratione eleganter *civilis* dicitur, qui moderatus est, et eadem cum aliis civibus ratione vivendi et agendi utens, atque adeo humanus, comis, facilis: et dicitur saepe de viris principibus, qui civiliter et comiter cum inferioribus se gerunt, tamquam si a quo jure cum iis sint. *Ovid.* 4. *Trist.* 4. 13. Ipse pater patriae (quid tolm civilis illo?) Sustinet in nostro carmine saepe legi. *Liv.* 5. 3. Si quidquam in vobis non dico civilis, sed humani esset. *Id.* 27. 6. Neque magistratum continuari satis civile esse, *Id.* 45. 32. Civilis animus. *Plin.* *Paneg.* 83. ingressus. Adde eund. *ibid.* 78. *Quintil.* 3. 8. 59. ingressus. *Tac.* 1. *Ann.* 33. Germanico civile ingenium, mira comitas. *Id.* 4. *Hist.* 3. Ut princeps loquebatur, civilia de se, de republica egregia. *Id.* 1. *Ann.* 12. Plusquam civilia agitare. Adde eund. 2. *Ann.* 82. *Sueton.* *Claud.* 12. In semet augendo pareus atque civilis, praenominis imperatoris abstulit. *Id.* *Fesp.* 11. Vespasianus

civilis et clementis. *Id.* *Tib.* 11. Genus vitae civile admodum lustrit, sine lictore aut viatore gymnasia obambulans, mutuaeque cum Graeculis officia usurpans. *Id.* *ibid.* 26. Civilem admodum inter hostia, ac paulo melius quam privatum, egit. *Id.* *Cas.* 75. in fin. Civilis animo ferre aliquid. *Id.* *Claud.* 1. et *Domit.* 12. Civilis animi esse. *Id.* *Fesp.* 9. Nunc oportere maledici senatoribus: remaledici civile fasque esse. h. e. a civibus passim usurpatum atque adeo inter cives ferendum. *Eutrop.* 7. 13. Civilis erga amicos. *Id.* 10. 16. in eunctos. Adde eund. 8. 1., ubi Superlativus occurrit. *Spartian.* *Hadrian.* 20. In colloquiis, etiam hominimorum, civilissimus fuit. *Capitolin.* *Pertin.* 9. Civillem se salutantibus et interpellantibus semper exhibuit.

CIVILITAS, sive, i. 3. (civilis). ¶ 1. Ars seu prudentia tuenda ac conservanda civilis societatis. Ita hac voce usus *Quintil.* 2. 15. 35. Quam enim πολιτικήν appellat *Plato* in *Gorgia*, ipse *civilitatem* vocat. *Id.* 2. 17. 14. Aristoteles rhetorice particulam civilitatis assignat. h. e. ait esse partem illius facultatis, qua civilis societas administratur. Adde eund. 2. 15. 33. ¶ 2. Dicitur etiam *civilitas* ea virtus, quae ad actus et vitam publicam pertinet, et in comitate quadam et modestia constituta est, superbiae et crudelitatis contraria. V. dicta in *CIVILIS* sub B. Itane *Sueton.* Augustus tribuit, in *ejus Vita* 51., et cum clementia conjungit. *Id.* *Claud.* 35. Primis imperii diebus quumquam jactator civilitatis, neque convivium inire ausus est, etc. Adde *Lamprid.* *Alex. Sev.* 20. et *Eutrop.* 7. 21. et alibi.

CIVILITER, adverb. Comp. Civiliter legitur apud *Plin.* *Paneg.* 29.; Sup. *Civilissime* sub 2. — Civiliter est more civium, ut civem decet (It. civilmente, da cittadino; Fr. en citoyen, comme il convient à un citoyen, civilement; Hisp. civilmente; Germ. auf bürgerliche Weise, wie es einem Bürger zukommt, bei ihm üblich ist; Angl. like a citizen, after the manner of a citizen). ¶ 1. Externa seu publica ratione occurrit — a) Generatim. *Cic.* apud *Lactant.* 3. 14. Philosophiae quidem praecepta noscenda, vivendum autem civiliter. (sed fortasse *Lactant.* non *Ciceronis* verba retulit, sed sententiam). *Caelius* apud *Cic.* 6. *Fam.* 14. 3. Civiliter sine armis certare. Adde *Ovid.* 12. *Mel.* 593. *Liv.* 33. 46. Civiliter opibus suis uti. *Id.* 38. 56. Repulisse a corpore ejus viatorem, et tribunus retinentibus magis pie, quam civiliter vim fecisse. *Gell.* *praefat.* 18. Vir civiliter eruditus. *Juvenal.* 5. 112. Poscimus, ut cenes civiliter. h. e. communem cum aliis convivis mensam, non ut alta libi fercula villa et minuta poscatur, aliis esquisitiora. V. *Plin.* 2. *Ep.* 6. et *Marthal.* 3. 60. et 82. — b) Speciatim est secundum leges et jura civium. *Paul.* *Dig.* 50. 16. 134. Annus civiliter non ad momenta temporum, sed ad dies numerare. *Martian.* *ibid.* 47. 10. 37. Inferiarum actio civiliter moveri potest. *Ulp.* *ibid.* 11. 6. 1. Qui civiliter obligatus non est. — c) Item speciatim apud eund. *ibid.* 47. 2. 92. Civiliter agere et criminaliter agere opponuntur. V. CRIMINALITER. ¶ 2. Est etiam civiliter moderate, facile, comiter, eo modo, quo in *CIVILIS* sub B. dictum est. *Ovid.* 3. *Trist.* 8. 41. At quoniam semel est odio civiliter usus. *Seneca* 4. *praef.* *Excerpt. contrav.* de *Augusto*. Non civiliter tantum, sed etiam familiariter quiescit. *Tac.* 3. *Ann.* 76. Civiliter accipere aliquid. Adde eund. 4. *ibid.* 21. et 2. *Hist.* 91. *Eutrop.* 7. 8. de *Augusto*. Civilissime vixit.

CIVIS, is, m. et f. 3. Antiquitus efferebatur ceteris, unde in *Tab. Bant.* legitur cavs. Item zib et plur. num. zibem pro civis et cives occurrit in nummis Segestaiois: V. *Ragguagli dei lavori accademici della Società R. Borbon.* per l'anno 1828. p. 16. — Antiquissima forma CIVIS vel civi communis fuit Dativo et Ablativo: in posterum autem factum est, ut Ablativus a Dativo distingueretur, sed tamen hoc nomen et novam formam cive et veterem civi retinuit. *Ovid.* 3. *Fast.* 282. Et cum cive pudet conspuisse manus. Adde *Juvenal.* 10. 278. Pro altera positione *Plaut.* *Pers.* 4. 3. 6. Atticam civitatem auxi civi femina. Adde *Cic.* 7. *Att.* 3. et 14. *ibid.* 11., itemque in aliis quinque locis, quae affert *Priscian.* 7. p. 786. *Putsch.* in quibus omnibus civi haberi in veit. codd. tum ipse, tum *Foss.* 1. 4. de *Grammat.* c. 12. testantur. Accedit analogia ratio. Recte enim dicimus recte et recti, igne et igni, nave et navi, et alia hujusmodi plurima, quae *Foss.* *ibid.* congerit. V. *Zumpt.* in *Cic. Ferrin.* vol. 1. p. 270. — Civis dicitur et est homo li-

ber, urbis, aut oppidi incolae, et eodem cum ceteris jure utens (It. cittadino; Fr. citoyen; Hisp. ciudadano; Germ. der Bürger; Angl. a citizen, a free man or woman). Civi opponitur vel peregrinus ut apud *Cic.* 6. *Ferr.* 35. 77. et 1. *Off.* 34. 124.; et *Liv.* 22. 35.: vel adventus, ut apud *Cic.* 6. *Ferr.* 34. 74.: vel hospes, ut apud *Ter. Phorm.* 2. 2. 14.: vel denique hostis, ut apud *Liv.* 8. 36.; *Horat.* 1. *Ep.* 17. 33.; *Ovid.* 13. *Mel.* 234.; et *Curt.* 8. 14. 46. — Ceterum civis occurrit ¶ 1. Generatim — a) Masc. genere. *Ennius Ann.* 5. 2. Cives Romani tunc facti sunt Campani. *Cato R. R. praefat.* Quanto pejorem civem existimant generatorem, quam suum, hinc liceet existimari. *Plaut.* *Rud.* 2. 4. 22. Cur tu operam gravare mihi, quam civis civil commodat. *Ter. Andr.* 5. 3. 8. Praeter civium morem atque legem. *Cic.* 7. *Ferr.* 57. 147. Cervices in carcere frangebantur indigne sine civium Romanorum, ut jam illa vox et illa imploratio: civis romanus sum, etc. Adde eund. 6. *ibid.* 62. 162. *Id.* 3. de *republ.* 25. 37. Ut rex civibus suis aut parens liberis (dicitur imperare). *Id.* *Balb.* 13. 30. Asciscere aliquem civem. *Id.* 3. *Off.* 11. 47. Esse pro cive, qui civilis non sit, rectum est non licere. *Id.* *Arch.* 5. 11. Se genere pro cive. *Id.* 13. *Fam.* 30. Fieri civem Romanum. *Id.* *Balb.* 11. 28. Duorum civitatum civem esse. *Id.* 1. *Off.* 34. 124. et 2. *ibid.* 23. 83. Civis bonus. *Id.* 9. *Att.* 19. Doni rives. *Id.* 1. *Off.* 25. 86. Gravis et fortis civis. *Id.* *Flacc.* 3. 8. Civis amantissimus reipublicae. *Id.* *Sert.* 12. 29. bene meritis. *Id.* *Balb.* 24. 54. gravisissimi et sapientissimi. *Id.* 4. *Tusc.* 19. 43. improbus. *Id.* 2. *Cat.* 6. 12. perditus. *Id.* 4. *Acad.* 2. pr.) 5. 13. sedulosi. *Id.* 1. *Cat.* 12. 29. clarissimi. *Nepos Att.* 3. Facere aliquem civem. *Sall.* *Cat.* 9. Cives cum civibus de virtute certabant. *Verg.* 12. *En.* 593. Exoritur trepidos inter discordia cives. *Horat.* *Epod.* 2. 8. potentiores. Adde *Seneca* 1. *Clem.* 5. 6. *Lex duod.* tab. in *Dig.* 48. 4. 3. Hastem civi tradere. — b) Fem. genere. *Plaut.* *Pers.* 4. 3. 6. Civis femina. *Id.* *Fen.* 1. 2. 159. Civis Attica. *Ter. Eun.* 5. 2. 19. Civis virgo. *Id.* *ibid.* 4. 7. 35. Eam esse dico liberam, civem Atticam, meam sororem. Adde eund. *Beaut.* 4. 7. 8. *Andr.* 1. 3. 16. et *ibid.* 4. 5. 41. *Cic.* *Balb.* 24. 55. Ad populum de Calliphana Vellense, ut ea civis Romana esset, tulisse. Adde *Inscript.* apud *Orell.* 3523. ¶ 2. Speciatim quoties reperitur una cum proominibus poss. meus, tuus, suus, etc., vel etiam absolute, ita tamen ut eadem pronominia poss. facile subintelligi possint, civis est qui sequitori aeo Latinitatis concivis dictus fuit. *Ennius* apud *Pers.* 6. 9. Luna portum est opere cognoscere, cives! *Plaut.* *Rud.* 3. 4. 37. Delende cives suas senex. Adde eund. *Aulul.* 3. 1. 1. et *Trin.* 1. 2. 63. *Cato* apud *Festum* p. 234. *Müll.* Cameroli cives nostri oppidum pulcrum habuere. *Cic.* 1. *Cat.* 7. 17. Te meliunt canes cives tui. *Id.* 2. *Divinat.* 2. 6. Dabunt mihi veniam mei cives. Adde eund. 1. *ibid.* 1. 1. *Mil.* 14. 36. et 34. 93. 1. *Fin.* 4. 10. et 1. *Tusc.* 3. 5. *Horat.* 1. *Ep.* 1. 53. O cives, cives, quaerenda pecunia primum est. *Liv.* 4. 3. Quibus quid aliud quam admonemus, nos cives eorum esse. Adde eund. 2. 2. *Aurel. Vict.* *Casar.* 13. sub fin. Ascito prius ad imperium Hadriano cive propinquoque. V. CONCVIS. ¶ 3. Figurata. *Cic.* 1. *Legg.* 23. 61. Civis totius mundi. — NE. De cogn. Rom. V. ONOM.

CIVITAS, sive, i. 3. (civis). In Genitivo plurali habet *civitatum* et *civilitatum*. Ac prior quidem positio passim legitur: altera vero habetur apud *Varron.* 8. *L.* 66. *Müll.* ubi ait: In patrio casu hoc genus dispariter dicitur, *civitatum*, *parentum*, *civilitatum*, *parentium*. *Liv.* 42. 30. Optimum conditionem *civitatum* fore. Adde eund. *ibid.* 44. et 45. 34.; *Quintil.* 2. 16. 4. et 2. 4. 33.; *Pellej.* 2. 42.; et *Anicetum Cornutum* apud *Charis.* 1. p. 100. *Putsch.* et cf. *Priscian.* 7. p. 771. *Putsch.* Quamvis autem non ubique editiones *Livii*, *Quintilii*, et *Pellejii* constantes fortasse sint, tamen vel non *Varronis* auctoritas dubitare non potuit. Adde in vetustis lapidibus et MSS. saepissime legi *civilitatum*, ac praecipue in *Cod. palimpse.* *Cic. de republ.* ab *A. Maio* edito. — Ceterum *civitas* plura significat, accipi enim potest, ut docet *Ferrinus Flaccus* apud *Gell.* 18. 7., et pro loco et oppido, et pro jure quoque omnium, et pro hominum multitudine. Itaque commode ad duas praecipue significationes redigi potest, A) Abstractam alteram, B) alteram vero, uti ajuunt, concretam.

I.) Proprie.

A) Abstracte civitas est ipsa civis conditio atque iura eidem conjuncta, sive ipsum jus civium, quod exactius *jus civitatis* a Cic. *Cæcin.* 34. 98., *Arch.* 5. 11. et *Balb.* 12. 29. appellatur. Porro hac significatione — a) Jungitur pluribus Verbis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibentur. Cic. 1. *Off.* 11. 33.; et *Liv.* 4. 3. et 6. 4. accipere aliquem in civitatem. Cic. *Cæcin.* 34. 99. et 100., et 35. 101. et *Dom.* 30. 79.; et *Sueton.* *Cæs.* 28. adimere civitatem alicui. Cic. *Balb.* 12. 36.; et *Sueton.* *Aug.* 40. adipisci. Cic. 1. *Orat.* 40. 182., *Cæcin.* 34. 100. et *Dom.* 29. 77.; et *Nepos* *Att.* 3. amittere. *Liv.* 6. 40.; et *Tac.* 11. *Ann.* 24. asciscere aliquem in civitatem. Cic. *Arch.* 4. 6. ascribere aliquem in civitatem. *Lex apud eumd.* Cic. *loc. cit.* § 7. ascribere aliquem fœderatis civitatibus. *Id.* *ibid.* 5. 10. ascribere aliquem in aliis civitatibus. *Tac.* 11. *Ann.* 23. assequi civitatem. Cic. *Balb.* 13. 31. consequi beneficio alicujus. *Id.* *Arch.* 4. 7. et 5. 10. et *Balb.* 24. 88.; *Liv.* 1. 28. et 8. 14.; et *Sueton.* *Aug.* 40. dare alicui. Cic. *Balb.* 5. 11. decedere de civitate. *Id.* *ibid.* 84. 100. deponere civitatem. *Id.* *ibid.* 11. 28. dicare se civitati. *Id.* *ibid.* 12. 30. dicare se in civitatem. *Id.* *ibid.* 3. 7. et 13. 30.; *Cæs.* 1. *B. G.* 47.; et *Sueton.* *Cæs.* 24. donare aliquem civitate. Et figurate *Colum.* 1. *R. R.* 1. 12. civitate Romana donare agriculationem. Similiter *Quintil.* 8. 1. 3. oratio civitate donata. Cic. *Cæcin.* 34. 100. et *Dom.* 30. 79.; et *Liv.* 45. 15. cripere civitatem alicui. *Nepos* *Themist.* 9. esse ejusdem civitatis. Cic. *Dom.* 30. 79. frui civitate. *Id.* *Balb.* 2. 5. furari civitatem, genus suum ementiri. *Id.* *ibid.* 8. 21. habere civitatem. *Id.* *Arch.* 5. 10. impertiri alicui. *Id.* *Cæcin.* 33. 98. et *Balb.* 13. 31. manere in civitate. *Id.* *Balb.* 11. 27. et 13. 30. mutare civitatem. *Id.* *ibid.* 13. 31. et 18. 42. mutari civitate. V. *Klotz* ad *Cicer.* *Oration.* vol. 3. p. 1054. et seq. *Sueton.* *Aug.* 40. negare civitatem alicui. *Id.* *Cæs.* 8. petere civitatem. Cic. *Cæcin.* 34. 100., *Arch.* 10. 22. et *Balb.* 13. 31. recipere aliquem in civitatem. *Id.* *Cæcin.* 34. 100. relinquere civitatem. *Id.* *ibid.* 12. 30. retinere civitatem. *Id.* *Ligar.* 11. 33. retinere aliquem in civitate. *Id.* 2. *Legg.* 2. 5. suscipere aliquem in civitatem. *Sueton.* *Claud.* 25. usurpare civitatem Romanam. h. e. falso gerere se pro cive Romano. Cf. *eumd.* *Cal.* 38. — b) Jungitur et nonnullis Substantivis. Cic. *Dom.* 30. 78. Ademptio civitatis. *Id.* *ibid.* 30. 81. Eruptio civitatis. *Id.* 7. *Ferr.* 62. 162. Commemoratio civitatis. *Id.* *ibid.* § 166. Nomen civitatis. *Id.* 2. *Legg.* 2. 5. Patria una natura, altera civitatis. *Id.* *ibid.* Cato ortu Tusculanus, civitate Romanus. *Liv.* 9. 43. Civitas sine suffragii latione.

B) Concreto, uti ajunt, sensu civitas est civium multitudo in eodem loco habitans eodemque jure vivens, ut docet Cic. 6. *de republ.* 13. 3. Conventicula et cæus hominum jure sociati, quæ civitates appellantur. Quæ sane significatione differt a *re publica* et ab *urbe*: V. *Homonym.* in fin. ¶ 1. Generatim ponitur pro populi vel civium communitate, quæ eodem jure vivit unumque reipublicæ corpus efficit, ut patet ex *Liv.* 43. 23. Nulla est civitas, quæ non improbos cives aliquando et imperitam multitudinem semper habeat. — Hæc autem significatione usurpatur — a) De parva communitate et de singulis civitatibus. Cic. 5. *Ferr.* 44. 104. Duarum mihi civitatum reliquos feci agros — fere optimos ac nobilissimos, Ætensem et Leontinum. *Id.* *ibid.* 43. 103. Tyndaritana nobilissima civitas. *Id.* 6. *ibid.* 1. 3. Unde igitur potius incipiam, quam ab ea civitate, quæ tibi — in deliciis fuit? — C. Hæc est Mamertinus — omnibus rebus illa in civitate ornatissimas. *Id.* *ibid.* 7. 15. Mamertina civitas. *Id.* *ibid.* 8. 17. Civitas Centuripina, Catanensis, Halænsis, Tyndaritana, Hennensis, Agyrinensis, ceteraque Siciliæ civitates. *Id.* *Mur.* 23. 47. Homines honesti atque in suis civitatibus et municipiis gratiosi. civitates sunt colonie et præfecturæ, quæ, præter municipia, suffragii jus habebant, ut adnotavit *Manut.* Theodosii vero temporibus colonie æque ac municipia sine ullo discrimine civitates appellabantur. *Id.* 5. *Ferr.* 23. 56. Homo honestæ civitatis honestissimus. *Liv.* 29. 38. Consuetudo et Pandosia et ignobilis aliæ civitates. Hinc in *Inscript. Lal. Gr.* apud *Orell.* 1949. quæ prius civitati Ephesinæ, deinde *ἡμῶν Ἐφεσίων* dicitur. — b) Etiam integra natio, varia per oppida aut pagos dispersa, iisdem legibus utens, et unum reipublicæ corpus efficiens, ci-

vites appellatur. Cic. 1. *de republ.* 3. 5. et 8. 13., et *Sull.* 9. 28.; et *Quintil.* 6. 3. 103. et 12. 2. 29. Civitas nostra. *Cæs.* 1. *B. G.* 12. Omnis civitas Helvetiæ in quatuor pagos divisa est. *Id.* 4. *ibid.* 3. et *Tac.* 1. *Ann.* 37. Civitas Ubiorum. *Liv.* 34. 16. Bergistanorum. *Id.* 34. 41. Laeta civitas (*Lacedæmoniorum*) celeberrimum — ludicrum in adventum Romani exercitus indixerunt. *Tac.* *Germ.* 41. Hermundurorum civitas fida Romanis. *Id.* *Agric.* 17. Brigantum civitas, quæ numerosissima provincia totius perhibetur. — Hisce porro significationibus — a) Jungitur nonnullis Substantivis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibentur. Cic. 1. *de republ.* 28. 44. administratio civitatis. *Cæs.* 4. *B. G.* 3. amplitudo gravitasque civitatis. Cic. *Brut.* 97. 332. clades civitatis. *Id.* *Balb.* 19. 45. conditiones civitatum atque causæ. *Id.* 1. *Orat.* 11. 46. gubernacula civitatum. *Id.* 1. *de republ.* 2. gubernatio civitatis. *Quintil.* 5. 10. 25. leges, instituta, opiniones civitatum. *Id.* 1. 2. 2. mores. *Id.* 3. 8. 14. vires et mores. — b) Item pluribus Adjectivis. *Cæs.* 4. *B. G.* 3. ampla et florens. *Nepos* *Alcib.* 1. amplissima. Cic. *Arch.* 4. 6. æquissimo jure ac fœdere civitas, Heracles. *Nepos* *Trasyb.* 2. et *Quintil.* 1. 2. 2. clarissima. Cic. *Balb.* 19. 44. fidelissima atque amicissima nobis. *Id.* *ibid.* 21. 48. et *Nepos* *Att.* 2. fœderatæ. Cic. 5. *Ferr.* 6. 13. sine fœdere immunes atque liberæ. *Id.* 7. *ibid.* 31. 134. et *Flacc.* 33. 55. et 56., et *Liv.* 34. 17. graves. Cic. *Flacc.* 34. 57. gravissima et moderatissima. *Id.* 5. *Ferr.* 23. 56. honestissima. *Id.* 1. *Phil.* 2. 4. libera. *Nepos* *Chabr.* 3. magnæ liberæque. Cic. *Flacc.* 25. 56. locuples. *Id.* *Balb.* 15. 34. optime merita. *Id.* *Mit.* 34. 93. et 1. *Orat.* 19. 85. bene morata. *Id.* *Flacc.* 25. 56. ornata. *Nepos* *Cimon.* 3. potentissima. *Liv.* 21. 1. validiores opibus. — c) Item pluribus Verbis. Cic. 1. *Off.* 25. 88. Administrare civitatem. *Id.* 1. *de republ.* 7. 12. condere novas civitates, aut conservare jam conditas. *Id.* 6. *ibid.* 12. 12. convertit se civitas tota. *Id.* *Dom.* 33. 88. ejicere aliquem e civitate. Cf. *Nepos* *Themist.* 8. Cic. 6. *Ferr.* 34. 76. evertere civitatem funditus. *Quintil.* 2. 16. 4. evertere statum civitatis. Cic. 1. *Orat.* 49. 86. instituere civitates, scribere leges. *Id.* 1. *Off.* 25. 86. inducere in civitatem seditionem atque discordiam. *Nepos* *Pelop.* 2. liberare civitatem. Cic. 3. *Legg.* 14. 32. mutare statum civitatis. Cf. *Tac.* 1. *Ann.* 4. verso civitatis statu. *Cæs.* 5. *B. G.* 1. persequi bello civitatem. Cic. *Dom.* 33. 90. suffragium ferre de civitatis salute. Cf. *eumd.* 6. *de republ.* 12. 12. salus civitatis nititur in aliquo. *Ter.* *Adelp.* 4. 5. 51. vivere in aliqua civitate. ¶ 2. Speciatim civitas significat civium multitudinem, urbis alicujus incolæ, cives omnes. *Pacuvius* apud *Non.* p. 429. 6. *Merc.* Nil sollicita studio obstupido suspensio animo civitas. *Claudius* *Quadrigrarius* apud *Gell.* 17. 2. Postquam nuntiatus est, ut pugnatum esset in Gallos, id civitas graviter tulit. *Adde eumd.* apud *eumd.* 13. 28. *Sisenna* apud *Non.* p. 429. 15. *Merc.* Cum variis voluntatibus incerta civitas trepidaret. Cic. 4. *Acad.* (2. pr.) 45. 137. Ego tibi, Carneade, prætor esse non videor, quia sapiens non sum, nec hæc urbs, nec in ea civitas. — Aristoteles — non dubitavisset quin et prætor ille esset et Roma urbs et eam civitas incoheret. *Adde eumd.* 6. *Ferr.* 34. 76., *Mit.* 8. 20., *Sext.* 14. 32., 2. *de republ.* 25. 46. et *Dom.* 36. 96. *Cæs.* 1. *B. G.* 2. (*Orgetoriz*) — conjugationem nobilitatis fecit et civitati persuosuit etc. *Adde eumd.* 1. *ibid.* 4. et 19. *Sall. Cat.* 31. Quibus rebus permota civitas atque immutata urbis facies erat. *Liv.* 3. 47. Cum civitas in foro expectatione erecta staret. *Adde eumd.* 2. 37. et 26. 18. *Horat.* 4. *Od.* 2. 51. Io triumpho non semel dicemus Civitas omnis. *Adde Sueton.* *Cal.* 6. et *Tac.* 3. *Ann.* 11. *Inscript.* apud *De Vita Antiq.* *Benet.* p. 27. n. 4. TYLLIDIO ARGOLICO COMITI FABRICARVM TOTIVS CIVITATIS BEN. VRBIS. ¶ 3. Apud antiquos poetas et in prosa etiam oratione apud sequioris ævi scriptores, improprie, per quamdam metonymiam contenti pro continencie, ponitur aliquando civitas pro urbe, hoc est pro mœnibus et ædificiis. Hinc *Ferrius Flaccus* apud *Gell.* 18. 7. recensens omnes hujus vocis usus, etiam pro loco et oppido poni ait, ut diximus sub init. *Ennius* apud *Non.* p. 429. 4. *Merc.* Et civitatem video Argivum incendier. *Petron.* *Satyr.* 8. Errare per totam civitatem. *Id.* *ibid.* 141. in fin. Circumduci per civitatem. *Seneca* 6. *Benef.* 32. pererratum nocturnis commissationibus civitatem. *Quintil.* 12. 9. 2. Expugnandæ civitates quamlibet præcis impostæ

rupibus, aut operum mole difficilis. *Sueton.* *Fesp.* 4. Secessit in parvam ac deviam civitatem. *Id.* *ibid.* 17. Civitates terræ motu aut incendio afflictæ. *Tac.* 6. *Ann.* 42. Civitas septa muris. *Aurel. Vict. Vir. illust.* 1. Civitatem considerunt, quam Romulus Romanam vocavit. *Lactant.* 4. 21. Expugnare Judæos et civitates eorum solo adæquare. *Ulp. Dig.* 47. 12. 3. § 5. Lex municipalis permittit in civitate sepeliri. ¶ 4. Civitas ponitur etiam pro ipso statu civitatis, ut Cic. vocat 1. *de republ.* 20. 33., sive pro ipsa administrandæ civitatis ratione vel forma. Cic. 1. *de republ.* 26. 42. et 31. 47. Civitas popularis. h. e. communitas, in qua populus dominatur, Gr. *δημοκρατία*. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 56. 57. (200). Regiam civitatem Egyptii, popularem Attici invenere. h. e. communitatem populi, cui rex imperat, Gr. *μοναρχία*; et communitatem, in qua populus dominatur, Gr. *δημοκρατία*. — NB. Juxta *Forcellinum* aliquando sumitur pro administratione civitatis. Cic. 4. *Herenn.* 18. 25. Qui privatus intolerabili superbia fuerit, eum commodum et sui cognoscendum videre in civitate quis speret? h. e. in magistratu. At alii rectius leg. in potestate. *Id.* *Dom.* 27. 71. Voluisti me ita esse in republica, magis ut accessitus imperio populi Romani viderer, quam ad administrandam civitatem restituis. At hic reipublicæ administrationem significat non per se, sed propter Verbum adjunctum.

II.) Figurata ponitur pro quacunque communitate vel societate. *Plaut.* *Rud.* 1. et seq. Qui gentes omnes marique et terras movet, ejus sum civis civitate cœlitum. Cic. 1. *Legg.* 7. 23. Ut jam universus hic mundus una civitas sit communis deorum atque hominum existimanda. — NB. De cognom. V. ONOM.

Homonym. Celebre est discrimen inter civitatem et urbem, quod hæc proprie mœnia et ædificia significet; illa cives, qui ibi incolunt. Item civitas differt a republica, quia hæc sita est in ipsius civitatis seu communitatis administratione. Cic. *Sext.* 42. 91. Tum res ad communem utilitatem continentes, quas publicas appellamus; tum conventicula hominum, quæ postea civitates nominatæ sunt; tum domicilia conjuncta, quas urbes dicimus, invento et divino jure et humano mœnibus sæpserunt. *Adde eumd.* 1. *de republ.* 26. 41., 1. *Off.* 25. 88., 2. *ibid.* 21. 73.; 9. *Fam.* 14., *Sull.* 9. 28., 1. *de republ.* 37. 58., 2. *Off.* 22. 78.; et *Cæs.* 7. *B. G.* 15.

CIVITĀTŪLA, æ, f. l. deminut. a civitas, parva civitas. ¶ 1. Pro jure civitatis, quod tamen parvi momenti erat, dixit *Seneca Apocolocynt.* Hic quæstu se sustinebat: vendere civitatulas solebat. h. e. jura civitatis. ¶ 2. Item parva urbs. *Apul.* 10. *Met.* Ad quamdam civitatulam pervenimus. *Adde Cassiod.* 4. *Hist. Eccl.* 21. et *Ennod.* *Opusc.* 2. p. 1013.

CL

CLĀBŪLA, æ, f. CLAVOLA.

CLABŪLĀRIS vel clavararius, e, et clābŭlārius vel clavararius, a, um, adject. Cursus publicus ita appellatus est, qui concedebatur militibus, quoties ex aliis in alia loca transferri eos oporteret. Hæc vero vehicula magni ponderis capacia ad hoc destinabantur; et distincta erant a biroto, rheda, et veredo, ut constat ex *Cod. Theod.* 6. 29. 2. § 2. *Jac. Gothofredus* ad *eumd.* *Cod.* 6. 5. 23. probat, cursum clabularium fuisse vocatum, in quo quatuor boves adhibebantur, et eundem fuisse, atque angariam; etymon vero vocis non a clavis, quibus confixum undique esset vehiculum, sed a clavillis, seu taleis, quibus constabat: hinc apud *Ammian.* 20. 4. 11. qui illius meminit, clavararius, non clabularis quidam Codd. habent. Sunt etiam, qui cabalaris reponendum putant: sed clavararius ex MSS. fide retinet *Brisson.* de *V. S.* Docet autem *Cujacius* ad *Cod. Justin.* 12. 51. 22. (ubi pro *cursum ambularem* legi vult *clabularem*) ductam esse appellationem a *clabula*, quæ vehiculi quoddam genus sit. Sed de *clabula* hac notione adhuc quærendum. *Cod. Theod.* 8. 5. c. 62. Cursus clavararius. *Imp. Constant.* et *Julian.* *Cod. Theod.* 6. 29. 2. § 2. Ne quis habens unius copiam rhedæ, flagitet duas, aut rhedam usurpet, cui biroto, vel veredum postulare, vel clabulare permissum est. — *Zydrus de mensib.* p. 1. c. 9. Κλαβουλᾶριος, ὀχηματικός, κλάβον γὰρ τὸν οἶακα κλάβον. Ex his constat, *Zydrum* non a

clavulis, seu taleis, sed a clavo seu temone bujus vocis originem deducere. Alii doctiores viderint, quid probandum.

CLACENDIX vel Clacendix, leis, m. 3. *Paul. Diac.* p. 46. 16. habet clacendix (al. calcendix) et docet, esse genus conchæ. *Priscian.* autem 5. p. 655. *Putsch.* habet clacendix, et interpretatur concham, qua signum tegitur, affertque hoc *Plauti* fragmentum in *Vidularia*: *Opposita est clacendix? at ego signi dicam quid sit.* *Foss.* in *Etymol.* ex hoc *Plauti* loco colligi posse putat, clacendice tegi solere signum, quo res clauderentur atque obsignarentur: et duci posse a Dorico *κλάζαι*, quod *Hesych.* exponit *κλάσαι* claudere. Ceterum quod ad scripturam attinet, præter alias formas, in MSS. Codicibus occurrunt etiam clacendix, clacendix et clacendix.

CLADES, is, f. 3. In Genitivo plurali reperitur etiam cladium pro cladium. *Sil. It.* 7. 505. Liceat si vincere, finem Promitti eladium. *Id.* 9. 353. Ut sola cladium tuearis nomina fama. Adde eumd. 10. 672. — Ceterum

1.) Proprie clades est, cum ramul arborum franguntur sive tempestate, sive nimio fructuum pondere, sive etiam cum cæli, sive soli vilio inutilis facit amputari debent: a *κλάδος* ramus, vel a *κλάω* ramos amputo, vel a *κλάω* frango. Quin videtur resperisse *Plaut.* *Capt.* 4. 4. 3. Clades, calamitasque, intempéries modo in nostram advenit domum. *V. CALAMITAS.* — Sed tamen dicitur de quavis jactura, damno, calamitate, præcipue vero de jactura et calamitate, quæ in bello capitur. *Lucret.* 6. 1124. Hæc igitur subito clades nova pestilientiaque Aut in aquas cadit aut fruges persidit in ipsas etc. *Id.* 8. 1089. Mortifera clades. *Id.* 5. 348. Cladem dare late, magnasque ruinas. *Id.* 5. 370. Cladem importare periculi. *Id.* 5. 48. superbia ac petulantia quantas Efficiunt clades! *Claud. Quadrigarius* apud *Gell.* 5. 17. in fin. Clades pugne Cannensis. *Cic. Brut.* 97. 332. Etsi cursum ingenii tui, Brute, premit hæc importuna clades civitatis. *Id.* 1. *Tusc.* 10. 25. Atque hæc vetusta — luctifica — clades nostro infixa est corpori. *Id.* 2. *Nat. D.* 3. 7. Cladem adferre alicui. Adde eumd. 1. *Divinat.* 12. 21. *Sall. Cat.* 39. Quod si primo prælio Castilina superior discessisset, profecto magna clades atque calamitas rem publicam oppressisset. *Id.* *Jug.* 59. Ni pedes cum equitibus permittit magnum cladem in congressu facerent. *Id.* *ibid.* 16. Afines, amicos, propinquos ceteros meos, alium alia clades oppressit. *Id.* in orat. *Lepidi* § 3. Clades exercituum. *Propert.* 3. 4. 9. Piar clades. *Virg.* 12. *Æn.* 536. Iret ut — subitâ turbaret clade Latius. *Horat.* 3. *Od.* 6. 19. Hoc fonte derivata clades Inque patres populumque fluxit. *Id.* 4. *ibid.* 14. 32. Sine clade victor. *Id.* 3. *ibid.* 3. 62. Clades tristis. *Albinov.* 1. 12. Fortior ut possis cladibus esse tuis. h. e. amissione filii. *Ovid.* 7. *Met.* 561. Erumpit clades in aliquem. *Id.* 2. *ibid.* 281. Cladem levare. *Id.* 9. *ibid.* 170. Pascal cladibus aliequus. *Id.* 14. *ibid.* 185. Cladibus asper. *Id.* 5. *Trist.* 4. 33. Clades subita. *Id.* 5. *ibid.* 358. Clades metuere. *Liv.* 2. 13. Cui (*Mucio*) postea Scævolæ a clade detraxit manus cognomen inditum. *Id.* 8. 2. Plus populationibus quam præliis cladium fecit. *Id.* 39. 1. Magna clade eos castigavit asperius iter et exercitior hostis. *Id.* 3. 20., 5. 11. et 8. 12. Accipere cladem. *Id.* 25. 19. Superesse cladi sua temeritate contractæ. *Id.* 5. 91. Clades captæ urbis. *Id.* 22. 4. Pervastare agrum omni belli clade. *Id.* 22. 56. Privatæ per domos clades vulgatæ. *Id.* 30. 6. Bina castra una clade deleta. *Id.* 29. 3. Magnam cladem inferre hosti. *Vellej.* 2. 112. 4. Clades pæne extitabilis. *Curt.* 4. 16. 10. Quis tot clades nunc singulorum, nunc universorum aut animo adsequi queat aut complecti. *Id.* 4. 12. 15. Quod si supervenisset, ingens clades accipi potuit. *Id.* 4. 3. Terrestri simul navali clade obrui. *Id.* 7. 9. 22. Ut omnes qui defecerant, pariter belli clade premerentur. *Id.* 4. 1. Omni clade vastare provinciam. *Seneca Med.* 207. Obrui clade. *Lucan.* 3. 36. Clades minari. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 79. 81. (191). Urbs tota terræ motu corruit, et Taygeti montis magna pars abrupta cladem eam insuper ruina pressit. *Id.* 16. *ibid.* 32. 57. (432). A quo deinde tempore majestas populi Rom. resurrexit, quæ antea vastata cladibus fuerat. Adde *Quintil.* 9. 2. 62. *Flor.* 1. 9. Clades domus. h. e. domus omnino extincta. *Sueton.* *Ner.* 38. de incendio Urbis. Per sex dies eâ clade sævitum est. *Claudian.* 3. *Rapt. Proserp.* 197. Efficere clades.

II.) Metonymice clades dicitur, qui alteri cladem

inferit. *Virg.* 8. *Æn.* 844. Geminos, duo fulmina belli, Scipias cladem Libyæ.

CLADESTINUS, a, um, adject. calamitosus. Vox a Lexico expungenda; occurrit enim tantummodo in *Not. Tir.* p. 109. Clades, cladestinus.

CLAGALOPES, is, f. 3. avis quædam, quæ et pygargus dicitur: videtur appellata a *κλάω* clamo, unde *aor.* 2. *ἐκλάω*, et *ἀκλαπῆς* aquila, ita ut hoc nomine significetur aquila clamans. *Fest. Scholiast.* ad *Juvenal.* 11. 138. Summe cum magno lepore atque aper et pygargus; hæc habet: Pygargus, avis genus, clagalopes appellatur. *V. CLANGA* et *PYGARGUS*.

CLAM, adverb. ut putat ipse *Priscian.* 14. p. 988. *Putsch.* Ratione habita etymi, *Forcellino* videbatur clam esse syncop. pro celam a celare, quod confirmare videtur *Ulp. Dig.* 43. 24. 3. § 7. Clam facere videri, *Cassius* scribit, eum, qui celavit adversarium, neque ei denunciavit: si modo timuit ejus controversiam, aut debuit timere. *Paul. Diac.* p. 66. 8. *Müll.* Clam a clavisbus dictum, quod his, quæ celare volumus, claudimus. *Id.* aliter derivandam censet in *v. Callim.* (p. 47. 3. *Müll.*), quam vide suo loco. Recentiores autem philologi putant hanc vocem conjungendam esse cum clepo, h. e. furor: *V. CLEPO.* — Ceterum clam significat latenter, occulte (It. di nascosto, nascostamente, segretamente; Fr. secretement, en cachette, à la dérobée; Hisp. secretamente, occultamente; Germ. auf verstohtene, heimliche Weise, heimlich, verstohten, verhohten; Angl. without the knowledge of, privately, secretly). Illud etiam hoc loco animadvertimus clam opponi sæpius palam, interdum propalam: ut apud *Cic. Rosc. Am.* 8. 23. Multa palam domum suam auferebat: plura clam de medio removebat. Adde *Ennium* apud *Gell.* 12. 4. et *Plaut. Merc.* 5. 4. 63. *Sueton.* *Ner.* 22. Ad omnes etiam minimos Circenses comiebat recessu, primo clam, deinde propalam. Præterea modo furtim jungitur, ut apud *Plaut. Pæn.* 3. 3. 49. Hic clam furtimque esse vult, ne qui sciunt. Modo furtive, ut apud eumd. *ibid.* 5. 2. 62. Clam furtive accipere aliquid. Modo tacitus, ut apud *Tibull.* 1. 11. 34. Imminet et tacito clam venit illa (mors) pede. Modo occulte, ut apud *Cic.* 6. *Verr.* 10. 23. Per istos, quæ volebat, (in navem) clam impendenda, occulte exportanda curabat. *Plin.* 36. *Hist. nat.* 2. 2. (6). Clam occulteque facere aliquid. — Porro clam usurpatur aut A) Absolute, adverbii more, aut B) Cum aliquo casu.

A) Absolute, adverbii more. *Plaut. Truc.* 4. 3. 21. Mea nunc facinora aperientur, clam quæ speravi fore. *Id.* *Merc.* 1. 1. 43. Clam abire ad aliquem. *Id.* *Bacch.* 5. 2. 27. Canis clam mordax. *Ter. Eun.* 2. 3. 28. Hanc tu mihi vel vi, vel clam, vel precario fac tradas: mea nihil refert, dum potiar modo. Adde *Cic. Cæcin.* 32. 92. *Dig.* 41. 2. 6.; et *Cajum* 4. *Instit.* 151. et 166. *Rursus Ter. Andr.* 2. 6. 13. Clam amare. *Id.* *Heeyr.* 5. 2. 15. parere. *Id.* *Eun.* 1. 7. 25. subducere se alicui. *Accius* apud *Cic.* 2. *Tusc.* 9. 23. Unde ignis cluet mortalibus clam divinus. *Cic.* 1. *Fam.* 1. 4. Ut in rebus — ab ipso rege et ab intimis ac domesticis Pompeji clam exulceratis, deinde palam a consularibus exagitatis, ita versamur. *Id.* 3. *Tusc.* 8. 17. Clam deponere aliquid. *Id.* *Cæc.* 9. 20. subministrare tela. *Cæs.* 4. *B. G.* 36. Suos clam ex agris deducere cœperunt. *Xepos Eumen.* 2. Nisi ille clam noctu ex præsidio ejus effugisset. *Liv.* 5. 36. Nec id clam esse potuit, cum etc. *Id.* 33. 37. Clam mussantes carpere decretum. *Id.* 31. 47. Haud clam tulit iram adversus prætorem, quod etc. h. e. non celavit, non tacuit. *Calp.* 25. 5. Clam prædicare amores. *Tibull.* 2. 1. 84. palam pecori, clam sibi quisque vocet. *Id.* 1. 8. 60. nullo strepitu clam reserare fores. *Virg.* 1. *Æn.* 354. clam superare ferro incautum. *Ovid. Rem. am.* 694. Nec die quid dolens, clam tamen usque dolo. *Id.* 13. *Met.* 432. clam alendum aliquid committere alicui. *Id.* 3. *Amor.* 14. 8., et *Dig.* 43. 24. 3. § 8. Clam facere aliquid. *Phædr.* 3. 10. 19. Simulavit iter ad villam clamque in oppido subsegit. *Sueton.* *Tib.* 6. Clam petere navigium. *Id.* *Cæs.* 31. præmittere cohortes. *Id.* *Domit.* 2. Struere insidias clam palamque.

B) Cum aliquo casu: non tamen cum Genitivo (quod affirmabat etiam *Forcellinus*), namque apud *Plaut. Merc.* 1. 1. 42. Illico res exsulatum ad illam abibat clam patris. rō patris non est Genitivus adverbii clam, sed nominis res, scilicet res patris clam abibat ad illam; quod sane confirmant quæ leguntur *ibid.*

v. 46. Objurgare pater hic me noctes et dies — lacerari valde suam rem, illius augeri. — Neque cum Dativo clam usurpatur, namque apud *Plaut. Mil. glor.* 3. 3. 8. Meretricem commoneri, quam sane magni refert, mihi clam est. mihi et clam fortuito tantum junguntur. — Itaque clami occurrit solummodo cum Accusativo aut Ablativo personæ, cui rem aliquam celare volumus, ut docent *Servius* ad *Donat.* p. 1793. *Putsch.*, *Cledon.* p. 1880. et *Pompon.* ad *Donat.* p. 399. — a) Cum Accusativo. *Plaut. Mil. glor.* 2. 1. 33. Nam is illius filiam composit in navem miles clam matrem suam. Adde eumd. *Amph. prol.* 107., *Asin. greg.* 1., *Cas. prol.* 51., et *ibid.* 2. 2. 27. et 2. 8. 32., *Merc.* 1. 2. 43. et alibi, et *Most.* 5. 1. 13. *Ter. Heeyr.* 3. 3. 36. Clam patrem. Adde *Auct. B. Hisp.* 3. et 35. *Pseudo-Cic.* in *Sall.* 5.; et *Gell.* 2. 23. — b) Cum Ablativo. *Plaut. Merc.* 3. 2. 2. Empta est smiles clam uxore mea et filio. Adde eumd. *Cure.* 1. 3. 17., *Merc.* 4. 6. 5. et *Truc.* 2. 1. 37., et *Cæs.* 2. *B. C.* 32. — c) Clam me et clam te sæpe occurrunt, quia tamen desinunt possit utrum me et te sint Accus., an Ablat. Præterea clam me est, clam te est significant me latet, nescio; te latet, nescis; et clam me habere significat me celare. *Plaut. Rud.* 1. 2. 44. Neque potest clam me esse, si qui sacrificant. *Ter. Heeyr.* 1. 1. 46. Hæc clam me omnia. *Id.* *Heeyr.* 2. 1. 19. Neque adeo clam me est, quam esse eum graviter isturum credam. *Id.* *ibid.* 4. 1. 52. Ut hic laturus hoc sit, non edipol clam me est. *Id.* *ibid.* 4. 2. 1. Non clam me est, tibi me esse suspectam. *Id.* *Andr.* 1. 5. 52. Nec clam te est. *Id.* *Heeyr.* 4. 1. 4. Id qua causa clam me habuisse dicam? Adde eumd. *ibid.* 4. 4. 35.

CLAMATIO. *V. CLAMITATIO.*

CLAMATOR, ōris, m. 3. qui clamat. Sæpe dicitur de rabulis, qui clamoribus ineptis, et verbosa contentione ac strepitu forum rumpunt. *Cic.* 3. *Orat.* 21. 78. Clamatores odiosi ac molesti. *Id.* *Brut.* 49. 182. Ut intelligi possit, quem existimen clamatorem, quem oratorem fuisse. Adde *Gell.* 19. 9. — In illo *Martial.* 12. 26. Nec venit ablati clamator verna lacerinis. etc. quidam intelligunt nomeclatorem, qui hunc et illum nomine vocat: at aut leg. clamatus.

CLAMATORIUS, a, um, adject. qui clamat. ut clamatoria avis apud *Plin.* 10. *Hist. nat.* 14. 17. (37), quæ scilicet inconditum et mali augurii clamorem edit: atque ob id etiam prohibitoria dicitur. *V. CLIVIA.*

CLAMATUS, a, um. *V. CLAMO.*

CLAMATUS, us, m. 4. Idem ac clamor. *Paulin.* *Nol.* 15. 279. Sed neque clamatu est, neque mobile corpus; Jam simile exanimis.

CLAMITATIO, ōnis, f. 3. repetitus clamor. *Plaut. Most.* 1. 1. 6. Quid tibi, malum, hic ante ædes clamitatio est? alii rectius habent clamatio.

CLAMITO, as, avi, atem, are, a 1. frequentat. a clamo. — Part. *Clamitans* mox et sub 1. — *Clamito* est verbum prosæ orationis omnino proprium adeoque nunquam apud Poetas, sæpe vero apud *Cic.* aliosque hujus generis scriptores occurrit. — Ne quis vero putet clamitare idem esse ac sæpe *cl. amare*; clamito enim haud raro conjungitur cum sæpe, ut apud *Ter. Adelph.* 1. 1. 35. Venit ad me sæpe clamitans, quid agis, Micio, cur perdis adolescentem? *Cæs.* 5. *B. G.* 7. Suorum fidem implorare cepit, sæpe clamitans, liberum se, liberæque civitatis esse. — Itaque rectius clam est totis viribus clamo, valde clamo, vociferor (It. gridare, schiamazzare; Fr. crier fort, vociférer; Hisp. gritar mucho, con un tono elevado, alto; Germ. mit aller Absicht und Gewalt, heftig und aus vollem Halse schreien oder rufen; Angl. to cry aloud, vociferate).

1.) Proprie occurrit de hominibus, (animalibus enim tribuitur tantum apud *Phædr.* 1. 9. 7. ipsum (passerem) accipiter nec opinum rapit. Questuque vano clamitante interfert.), et occurrit — a) Absolute. *Cic. Cæcin.* 3. 9. Ut illi clamitant. Adde *Phædr.* 1. c. — b) Aditis his, quæ clamitantur, eo modo quo clamitantur. *Ter. Andr.* 1. 1. 117. Venit Chremes postmodum ad me, clamitans: Insignem farinam etc. *Cic.* 2. *Divinat.* 40. 84. Quilam carius Cæuro adivetas, *Caureas* clamitabat. Adde eumd. *Planc.* 31. 75.; *Varron.* 6. *L. L.* 68. *Müll.*; *Liv.* 2. 55., 9. 24. et 27. 48.; *Sueton.* *Jug.* 40.; et *Tac.* 1. *Ann.* 18. — c) Cum Accusativo et Infinito. *Cic.* 2. *Tusc.* 25. 60. Cum ex rebus laboraret, ipso in ejulatu clamitabat, falsa esse illa, quæ antea de dolore ipse sensisset. Ad-

de *Caelium* apud *Cic.* 8. *Fam.* 12. 2.; *Cæs.* 5. *B. G.* 7.; *Curt.* 6. 7. 27.; 9. 8. 7. et 10. 7. 10.; *Senec.* *Ep.* 104.; *Tac.* 12. *Ann.* 7. et 2. *Hist.* 29.; et *Sueton.* *Cal.* 58. Etiam Passivè impersonaliter. *Liv.* 1. 9. *Thalassio* eam ferri clamitatum. — d) Cum Coniunctivo. *Tac.* 12. *Ann.* 34. Et jam erat in aspectu *Messa* alina clamitabatque audiret Octaviae et Britannici matrem. Adde *eumd.* 12. *ibid.* 36. — e) Cum Accusativo rei. *Ter. Andr.* 4. 4. 28. Quid clamitas? *Liv.* 3. 13. Hæc *Volscio* clamitante adeo concitati homines sunt. *Plin.* 9. *Ep.* 6. Clamitare nomen alicujus. h. e. alta voce dicere. *Tac.* 2. *Ann.* 23. sæva et detestanda allici. h. e. clamando imprecari. *Macrob.* 1. *Saturn.* 10. *Saturnalia*. — Cum Accusativo personæ, quæ vocatur. *Plaut.* *Pseud.* 5. 1. 30. Clamitant me, ut revertar. h. e. vocitant. — Cum duplici Accusativo. *Ter. Andr.* 4. 5. 20. Clamitant me suppbantam: hereditatem persequi, mendicium. *V. Donat.* ad h. l. *Ascon.* p. 34. 13. *Bait.* Clamitans cum modo consulem, modo dictatorem. Adde *Tac.* 2. *Ann.* 24., 12. *ibid.* 35. et 3. *Hist.* 10.; et *Sueton.* *Ner.* 25.

II.) Translate occurrit de inanimitis. *Cic. Rosc. com.* 7. 20. Nonne ipsi caput, et supercilia illa penitus abrasa olere malitiam, et clamitare calliditatem videntur? h. e. præ se ferre, ostentare. *V. CLAMO et LOQUOR.*

CLAMOR, as, avi, atum, are, a. 1. Part. *Clamans* 1. a.; *Clamatus* 1. e. f. g. — Ratione habita etymii, hæc vox coniungenda est cum Græcis κλέω, κλείω, καλέω voce, cf. κλέω and κέκληκα; sed juxta *Varron.* 6. *L. L.* 67. *Müll.* per onomatopœiam efficta est. — Clamo est vociferari, clata voce dicere (lt. gridare, dire ad alta voce; Fr. crier, pousser un cri, appeller en criant; Hisp. gritar, levantar la voz; Germ. schreien, laut rufen; Angl. to cry, south, cry aloud, exclaim).

I.) Proprie occurrit de hominibus; interdum vero etiam de brutis animalibus, et de inanimitis: et quidem — a) Absolute. *Plaut. Mil. glor.* 3. 2. 11. *Pa.* Dormit *Scædru* intus? *Lv.* non naso quidem: nam eo magnum clamat. h. e. valde sterit. *Ter. Phorm.* 4. 3. 58. *DM.* Oioi. nimiumst. *CHREM.* ne clama: petito hæc a me decem. Adde *eumd.* *Adelph.* 3. 3. 26., *ibid.* 4. 7. 9. et *Heccyr. prol.* alt. 33. *Cic. Divin.* in *Q. Cæcil.* 15. 48. Qui quid in dicendo posset, numquam satis attendi: in clamando quidem video eum esse bene robustum atque exercitatum. *Quintil.* 9. 2. 85. Clamante multum advocato. *Id.* 12. 8. 2. Occasio clamandi. — Addito Ablativo cum præpositione de. *Cic. Cluent.* 11. 31. Cum et de suo, et de uxoris interitu clamaret. h. e. clata voce quereretur. — Addito Dativo personæ, cui quis clamaret. *Ter. Andr.* 3. 2. 11. Illis, quæ sunt intus, clamat de via. — De brutis animalibus. *Phædr.* 3. 16. 6. (*Cicada*) multo validius clamare cepit. — Et poetice de rebus inanimitis. *Sil.* 11. 4. 526. Spumea saxosis clamant convallibus unda. h. e. strepit, resonat. *Id.* 5. 516. Clamante procella. *Stat.* 11. *Theb.* 116. Clamant amnes, freta, nubila, silvæ. *Id.* 10. *ibid.* 94. Non hinc pelagi, licet omnia clament Litora, non illinc cæli fragor. — Denique de abstractis. *Propert.* 1. 18. 18. An quia — non ulla meo clamant in ore fides. — b) Additis autem vel post iis, quæ clamantur, eo reapse modo, quo clamantur. *Catull.* 67. 14. Ad me omnes clamant: janua, culpa tua est. *Virg.* 3. *En.* 19. Et cum clamarem: quo nunc se proripit ille? *Horat.* A. F. 428. Clamabit enim: pulcre, bene, recte! Adde *eumd.* 1. *Ep.* 17. 48., 1. *ibid.* 19. 47. et A. P. 400. *Ovid. Rem. am.* 597. Perfide *Denio*pho, surdas clamabat ad undas. Adde *eumd.* 2. *Amor.* 6. 48., 4. *Fast.* 451. et 485. *Seneca. Ep.* 27. Clamo mihi ipse: numeram annos tuos etc. Adde *Sueton.* *Cæs.* 82. — c) Cum Accusativo et Infinito. *Ter. Adelph.* 1. 2. 11. Clamant omnes indignissimè factum esse. *Cic. Quintil.* 8. 31. Clamabat porro ipse *Quinctius* sese idcirco nolle satis dare. Adde *eumd.* 3. *Ferr.* 55. 144., 4. *ibid.* 72. 177., 4. *ibid.* 77. 188., 6. *ibid.* 29. 67., *Mur.* 37. 78., 1. *Finn.* 18. 57. et 5. *Att.* 12. 12.; et *Horat.* 2. *Ep.* 1. 80. — d) Addito fine, ad quem quis clamaret. *Cic.* 4. *Ferr.* 19. 17. Clamare ceperunt sibi ut haberet hereditatem. Adde *Div.* 29. 5. 1. § 55. — e) Cum Accusativo rei, quæ clamando vocatur. *Plaut. Mil. glor.* 3. 1. 56. Neque ego ad mensam publicas res clamo, neque leges crepo. *Ter. Adelph.* 5. 3. 3. Quid agam? quid clamem? quid querar? *Cic.* 7. *Ferr.* 7. 17. Cum maxime — hoc de pecunia clamaret, in vincula conjectus est. *Propert.* 1. 17. 23. Ulla meum

extremo clamasset pulvere nomen. h. e. conclamasset, ut fiebat in exsequiis. Adde *Ovid.* 8. *Met.* 229. et 11. *ibid.* 665. *Liv.* 21. 1. Ac per urbem *Saturnalia* diem ac noctem clamata. *Id.* 21. 62. et *Ovid.* 1. *Amor.* 2. 25. triumphum. h. e. lo triumphæ. *Seneca.* 3. *Ira* 15. Quid clamas? quid vociferaris? *Plin.* 7. *Hist. nat.* 60. (212). et *Aquilius* apud *Varron.* 6. *L. L.* 89. *Müll.* meridiem. — f) Cum Accusativo rei, aut personæ, quæ clamoribus impletur. *Plaut. Asin.* 2. 3. 10. Ita hæc morata est janua; extemplo janitorem clamat, procul si quem videt ire ad se calcitronein. *Id. Aulul.* 2. 4. 20. Quin divum atque hominum clamat continuo fidem, suam rem perisse etc. *Lucilius* apud *Diomed.* 1. p. 372. *Putsch.* Ergo e somno pueros cum mane exspertius clamo. *Propert.* 2. 15. 6. Nec tibi clamatæ somnus amarus erit. *Virg.* 6. *En.* 43. *Hylas* nautæ quo fonte relictum Clamassent. *Id.* 4. *ibid.* 674. Morientem nomine clamat. h. e. vocat. *Ovid.* 2. *Met.* 443. Aspicit hanc, visamque vocat: clamatæ refugit. *Id.* 5. *ibid.* 398. Clamare matrem ore. *Id.* 6. *ibid.* 106. comites. Adde *eumd.* 6. *ibid.* 525. et 4. *Fast.* 453. *Petron.* *Satyr.* 127. *Humus* Venerem clamavit in herbas. *Stat.* 4. *Silv.* 8. 15. dulci tremat ecce tumultu Tot dominis clamata domus. h. e. tot vagientium puerorum vocibus impleta. *Id.* 5. *Theb.* 462. Et non speratis Lemnos clamatur alumnis. h. e. clamoribus vagientium puerorum oppletur. *Al. leg.* celebratur. *Cod.* 7. 40. 13. aliquem in iudicium. — g) Cum duplici Accusativo. *Cic.* apud *Augustin.* 3. contra *Acad.* 7. Ab ejus, quos deserit, insanus, imperitus temerariusque clamabitur. *Al. leg.* clamabitur. *Propert.* 3. 9. 46. Clamare aliquem deum. *Virg.* 12. *En.* 600. Se causam clamat crimenque caputque inalorum. *Horat.* 2. *Sat.* 3. 130. Insanum te omnes pueri clamentque puellæ. *Id.* 1. *ibid.* 2. 130. Clamare se miseram. *Id.* 1. *Ep.* 16. 36. aliquem suum. *Curt.* 4. 16. 15. Senum ululatus feminarumque — barbaro ritu *Darium* adhuc regem clamantium. *Petron.* *Satyr.* 107. Invidiam facis nobis, ingenuos honestosque clamando. h. e. nos appellando, nominando. *Stat.* 6. *Theb.* 557. Et bis in *Isthmiaca* victor clamatus arena *Phædrius*.

II.) Translate clamare est clare aperteque aliquid significare, ejusque cognitionem ingerere: ad rem *Cic.* 1. *Cat.* 8. 21. De te autem, *Catiline*, — cum tacet, clamant (in senatu). — Occurrit sæpe de inanimitis et abstractis. *Plaut. Bacch.* 2. 3. 50. Quom mi ipsum nomen ejus *Archidemidis* clamaret dempturum esse, si quid crederem. *Cic. Rosc. com.* 13. 37. Quid enim restipulatio clamat? *Id.* 4. *Ferr.* 42. 104. Tabulæ sunt in medio, quæ se corruptas atque interlitas esse clamant. *Id.* 4. *Finn.* 12. 55. Sensus enim ejusque, et natura rerum, atque ipsa veritas clamat quodammodo, non posse, etc. *Id.* 2. *ibid.* 20. 65. Clamant virtus, beatiorum fuisse, etc. *Catull.* 6. 6. Nam te non viduas jaceret noctes Nequiquum tacitum cubile clamat. *V. CLAMITO et LOQUOR.*

CLAMOR, ōris, m. 3. (clamo). Olim *clamos* dictum est: sed sua quoque ætate obsoletum fuisse, indicat *Quintil.* 1. 4. 13. Legitur a multis in *Ennio* apud *Festum* p. 375. 8. *Müll.* et apud *Varron.* 7. *L. L.* 104. *Müll.* — Clamor est vociferatio (lt. grido, clamore; Fr. cri, clameur; Hisp. grito, clamor; Germ. das Geschrei, laute Rufen, der Ruf; Angl. a loud voice, cry, shout).

I.) Proprie usurpatur de hominibus, ut patet ex *Cic.* 3. *Herenn.* 14. 25. In amplificationibus, cum cohortatione utemur voce attenuatissima, clamore leni, sono aequali, commutationibus crebris, maxima celeritate. ¶ 1. Generatim. *Ennius* apud *Varron.* 7. *L. L.* 104. *Müll.* et apud *Festum* p. 375. 8. *Müll.* Clamor ad cælum volvendus per æthera vagit. *Plaut. Amph.* 1. 1. 93. Equites parent citi, ab dextera maximo cum clamore involant, impetu alacri inruunt etc. *Ter. Heccyr.* 3. 1. 35. Proh *Suppliter*, clamorem audivi. *Cic.* 6. *Ferr.* 43. 94. Clamor a vigiliis fuitque custodibus tollitur. *Cæs.* 3. *B. G.* 22. Clamore ab ea parte munitionis sublato cum ad arma milites concurrissent. Adde *eumd.* 7. *ibid.* 81. *Sall. Jug.* 53. Ubi propius ventum est, utrimque magno clamore concurrunt. *Virg.* 1. *En.* 91. Insequitur clamorque virum, stridorque rudentum. *Horat.* 1. *Od.* 27. 7. Impium lenite clamorem, sodales. *Liv.* 4. 37. Clamor indicium primum fuit, quo res inclinatura esset. Excitator crebriorque ab hoste sublatus; ab Romanis dissonus, impar, signis sæpe iterato incerto clamore prodidit pavorem animorum. *Sueton.* *Aug.* 71. Ma-

gnis clamoribus rem gerere. h. e. clamitando, contendo. — Jungitur pluribus Adjectivis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Cic.* 3. *Orat.* 61. 227. acutissimus. *Liv.* 6. 24. et *Curt.* 9. 4. alacer. *Ovid.* 3. *Fast.* 221. blandus. *Liv.* 3. 28. civilis. (h. e. civium). *Id.* 4. 28. dissoni. *Plin.* 2. *Ep.* 14. immodicus insolitusque. *Curt.* 3. 10. inconditus et trux. *Virg.* 12. *En.* 268. ingens. *Id.* 3. *ibid.* 524. lætus. *Curt.* 3. 2. et 10. 3. lugubris. *Ovid.* 8. *Met.* 447. mæsti. *Virg.* 3. *En.* 128. nauticus. *Id.* 11. *ibid.* 609. subito clamore erumpere. *Ter. Heaut.* pr. 40. summus. *Ovid.* 3. *Trist.* 3. 43. supremus. *Curt.* 5. 12. varius ac dissonus. — Item pluribus Verbis. *Cic.* 2. *Divinat.* 23. 50. edere clamorem. *Virg.* 3. *En.* 566. dare. *Cic.* 7. *Ferr.* 36. 94. et *Plin.* 12. *Ep.* 14. excipi ab aliquo clamore. *Plaut. Bacch.* 4. 8. 33. et *Auct. B. Afr.* 80. facere clamorem. *Liv.* 3. 44. ad clamorem fit concursus. *Cic.* 7. *Ferr.* 36. 93. cum clamore fit concursus ad domum. *Virg.* 5. *En.* 451. it cælo clamor. *Id.* 4. *ibid.* 665. ad atria. *Cic.* 6. *Ferr.* 43. 94. et clamore fama percrebuit. *Virg.* 5. *En.* 523. clamore templum petere. *Cic. Flacc.* 6. 15. profundendo clamore. *Lucret.* 4. 543. profusus sermo cum clamore. *Virg.* 5. *En.* 228. resonat clamoribus æther. *Liv.* 3. 28. significatur aliquid clamore. *Ennius* apud *Macrob.* 6. *Saturn.* 1. tollere clamorem. Adde *Plaut. Curc.* 2. 2. 27.; *Cic.* 2. ad *Q. fr.* 1. 3.; *Liv.* 3. 28. et 3. 62.; et *Virg.* 3. *En.* 672. *Id. Virg.* 2. *ibid.* 437. vocari clamore aliquo. ¶ 2. Speciatim ponitur pro acclamatione et plausu: et quidem — a) Sæpius in bonam partem. *Cic.* 12. *Fam.* 7. 1. Dixi de te, quæ potui, tanto clamore consensuque populi, ut etc. *Id.* 1. *Orat.* 33. 152. Hæc sunt, quæ clamores et admirationes in bonis oratoribus efficiunt. *Id.* 1. *Att.* 14. 4. Si unquam mihi *πρόδοις*, ἡ καται, ἡ ἐνθυμηματα suppeditaverunt, illo tempore. Quid multa? clamores. *Id. Brut.* 95. 326. Hortensius utroque genere florens, clamores faciebat adulescens. h. e. clamores de se excitabat. Adde *eumd.* 3. ad *Q. fr.* 1. 3. *Virg.* 5. *En.* 491. Clamor secundus. Adde *Horat.* 1. *Ep.* 18. 53. *Phædr.* 5. 5. 28. Movere plausus, suscitare clamores. Adde *Plin.* 4. *Ep.* 5. et 4. *ibid.* 19.; *Tac.* 1. *Hist.* 62.; et *Quintil.* 4. 2. 37., 12. 9. 8. et 12. 6. 4. — b) Interdum etiam in malam partem. *Cic.* 2. *Att.* 18. 1. Clamoriibus et conviciis et sibi consecrari aliquem. Adde *eumd.* 2. ad *Q. fr.* 1. 3.; et *Cælius* apud *Cic.* 8. *Fam.* 2. 1.

11.) Improprie, a Poetis tantum, usurpatur — a) De voce animalium. *Lucret.* 4. 182. et 910. Parvus ut est cæni melior canor, ille grum quam Clamor, in ætheris dispersus nubibus Austri. *Virg.* 1. *G.* 362. celeres revolvat ex æquore nierni, Clamoremque ferunt ad sidera. Adde *eumd.* 4. *ibid.* 76. — b) Item de quocumque rerum inanimum strepitu. *Lucret.* 6. 146. Hæc multo si forte humore recepti Ignein, continuo magno clamore trucidat (nubes). *Virg.* 3. *En.* 566. Ter scopuli clamorem inter cava saxa dedere. *Horat.* 3. *Od.* 29. 38. Non sine montium clamore vicinæque silvæ.

CLAMOSE, adverb. (clamosus) cum clamore. *Quintil.* 11. 3. 45. Ne dicamus omnia clamosæ, quod insanum est.

CLAMOSUS, a, um, adject. Sup. *Clamosissimus* sub *B.* 1. — Est autem clamore plenus.

A) Active clamosus est qui assidue clamat. *Juvenal.* 14. 191. Clamosus pater. *Martial.* 5. 85. magister. *Id.* 11. 99. lictor. *Quintil.* 6. 4. 15. alterator.

B) Passive. ¶ 1. Est qui cum clamore fit. *Cic.* 3. *Herenn.* 13. 23. Continuatio est orationis enuncian- dæ acceleratio clamosa. *Juvenal.* 8. 186. Clamosum ageres ut phasma *Camilli*. *Quintil.* 5. 13. 2. Clamosa actio. *Fegul.* 4. *Veterin. præfat.* 1. Clamosissimæ mortes bovm. ¶ 2. Item clamosus dicitur locus clamore plenus. *Stat.* 4. *Silv.* 4. 18. Urbs clamosa. *Id.* 3. *ibid.* 5. 16. Clamosi turba theatri. *Id.* 4. *Theb.* 448. valles. Adde *Juvenal.* 9. 144. *Martial.* 10. 53. Circus clamosus. *Id.* 12. 18. Subura. — Cum Genitivo. *Sil.* 11. 14. 269. undæ clamosus Helorus.

CLANCULARIUS, a, um, adject. (clanculo, clam) occultus, clandestinus. *Martial.* 10. 3. Poeta quidam clancularius. *Terull. Pall.* 4. Tantum *Lydiæ* clanculariæ licuit, ut *Hercules* in *Omphale*, et *Omphale* in *Hercule* prostitueretur. h. e. amica, quacum clam *Hercules* consueverat. *Impp. Theod. et Valentin.* *Nov. constit.* 27. § 3. Omnis contractus, qui clancu-

lario fuerit emente, vel vendente in fraudem legis iniurium fuerit, careat firmitate.

CLANCŪLO, adverb. (clam). Est recentior forma pro clanculum. *Apul. 3. Met.* Puer clanculo profugit. *Id. 9. ibid.* Clanculo furari. Adde *eumd. 10. ibid.* et *de Mag.; Augustin. Ep. 54. sub fin.* et *Ammian. 24. 12. Macrob. 5. Saturn. 18.* Virgilius fuit ut scrupulose et anxie, ita dissimulanter et clanculo doctus.

CLANCŪLUM, adverb. *deminit.* a clam, et ejusdem significationis. Occurrit apud Comicos tantum: et quidem — a) Absolute siue adverbii more. *Plaut. Amph. 1. 3. 25.* Clanculum abire a legione. *Id. Asin. 5. 2. 31.* Aucupare clanculum ex insidiis aliquid. *Id. Men. 3. 2. 13.* exaudire aliquid. *Id. ibid. 3. 3. 8.* surripere quiddam. *Id. Bacch. 2. 3. 83.* advenire. *Id. Cas. 2. 8. 8.* Captare clanculum sermonem alicujus. *Id. Pæn. 4. 2. 91.* dicere aliquid. Adde *eumd. Most. 5. 1. 4. Ter. Heaut. 3. 1. 63.* Agere clanculum inter se. *Id. Eun. 3. 5. 41.* Venit clanculum per impluvium. *Id. ibid. 3. 5. 23.* Spectare sic per fabelum clanculum. *Id. ibid. 3. 1. 21.* mordere. — b) Cum Accusativo personarum. *Ter. Adelph. 1. 1. 27.* Alii clanculum patres quæ faciunt, quæ fert adolescentia, ea etc.

CLANCŪLUS, a, um, adject. legitur a *Salmas.* in *Terenti. Pall. 4.* Jam virum alicui clanculus functus. *Sed al. leg. clanculo.*

CLANDESTINO, adverb. (clandestinus) clam, occulte. *Plaut. Mil. glor. 4. 1. 10.* Clandestino agere negotium. *Lucilius apud Non. p. 38. 19. Merc.* Clandestino committere alicui aliquid.

CLANDESTINUS, a, um, adject. Est qui velit scribi clandestinus, quod sit a clam: sed contra est consuetudo, et auctoritas *Fel. Long. p. 2237. Putsch. et Dausquii.* — Est autem qui clam sit, occultus, secretus. *Plaut. Cas. 5. 3. 6.* Clandestina nuptia. *Id. Amph. 1. 2. 28.* suspicio. *Lucret. 2. 127.* Clandestini et cæci motus. *Id. 1. 779.* natura. *Cic. Senect. 12. 40.* colloquia cum hostibus. *Id. 2. Off. 23. 81.* introitus. *Id. Sull. 11. 33.* seclus. *Crassus apud Cic. Orat. 66. 223.* Clandestinis consiliis oppugnare aliquem. *Cæs. 7. B. G. 64.* Clandestinis nuntiis legationibusque sollicitare aliquem. Adde *eumd. 7. B. G. 1. Liv. 42. 24.* consilium. *Id. 4. 36.* denunciatio. *Id. 42. 18.* scelera. *Id. 3. 36.* et *Sil. It. 7. 267.* fœdes. *Auct. B. Gall. 8.* fuga. *Grat. Cyne. 183.* clandestinus Acarnon.

CLANGA, æ, f. 1. genus aquilæ, a *κλαγγή* clangor. *Plin. 10. Hist. nat. 3. 3. (7).* Tertii generis (est aquila) morphos, quam aliqui et clangam vocant. *V. CLAGALOPES.* At *Sillig* vocem *clangam*, quam codices tantum barbari exhibent, rejecit et *planquam* emendavit ex *Aristot. 9. Hist. anim. 32.* ubi *πλαγγος* legitur.

CLANGO, is, ere, n. 3. Part. *Clangens.* — Præteritum alii tribuunt *clanzi*, alii *clanguit*: prius videtur magis accedere ad Latinam analogiam: nam et *ango* et *pango* habent xi. Neutrius tamen ullum adhuc exemplum vidimus. — Ceterum *clangere* est Græcum verbum a Latipis usurpatum ad exprimendum tubæ sonum. Ipsi enim quoque *κλαγγή*, et *κλαγγαῖος* dicunt, tametsi latiore significatione. Est autem fictum a similitudine soni: quare non tubæ solum, sed et aliis similibus vocibus tribui potest, ut ex usu vocis *clangor* apparet; præsertim cum *clango* facile conjungi possit cum *clamo* et *κλαῖω*. *Accius apud Non. p. 463. 15. Merc. de maris strepitu.* crepitu claugente. *V. CACHINNO.* *Val. Flacc. 3. 349.* Lucidum claugente tuba. *Stat. 4. Theb. 342.* et jam horrida clanguit signa tubæ. *Auct. carm. Philom. 27.* Aquilæ clanguit. — *Clangere* est etiam oratorie eloqui, et opponitur *τῷ friguitre* apud *Fronton. V. Fronton. loc. cit.* in *FRIGUTIO*.

CLANGOR, ōris, m. 3. *κλαγγή* (clangō), sonans strepitus, strident sonitus (It. il rimbombo sonoro, il tuono strillante; Fr. son éclatant, bruit, cri; Hisp. ruido fuerte, sonido fuerte; Germ. der Klang, das laute Getöse, der schreiende Ton; Angl. shound noisy). Occurrit — a) Sæpiissime de variis variarum avium vocibus. Nam aquilæ tribuit *Liv. 1. 34.*; fulcæ *Plin. 13. Hist. nat. 35. 87. (361).*; accipitri *Id. 10. ibid. 8. 10. (23).*; anseribus *Id. 18. ibid. 35. 87. (363).*; *Liv. 5. 47.*, et *Colum. 8. R. R. 13. 2.*; gruius *Stat. 12. Theb. 517.*; passeri *Cic. 2. Divinat. 30. 63.*; phœnici *Claudian. carm. de Phœnic. 45.*; gallinis *Apul. 9. Met.* — Et generatim de avibus stridentibus atque concutientibus. *Cic. 2. Tusc. 10. 24.*

Æschylum vertens. Clangorem fundere. *Id. 2. Divinat. 30. 63. vertens locum Homeri Iliad. 2.* Tremulo clangore volare. *Virg. 3. En. 226.* Magnis quante clangoribus alas. Adde *Ovid. 12. Met. 528.* et *13. ibid. 611.*; *Senec. Herc. Cæ. 1390.*; *Sueton. Domit. 6.*; et *Apul. Flor. — b)* De latratu canum usurpat *Grat. Cyne. 186.* At clangore citat, quos nondum conspicit apros, *Ætola* quæcumque canis de stirpe. At *Marklandus* ad *Stat. 1. Silv. 4. 55.* corrigat *clamore*. — c) De sono tubæ. *Virg. 2. En. 313.* Exoritur clamorque virum, clangorque tubarum. Adde *eumd. 8. ibid. 526.* et *11. ibid. 192.*; *Lucan. 1. 237.*; *Sil. It. 2. 19.*; et *Stat. 3. Theb. 650.* — De sono quoque litui usurpat *Pacat. Paneg. Theodos. 33.*

CLARATOR, ōris, m. 3. qui clarat. *Charis. 1. p. 82. Putsch.* Nomen clarator sine u dicitur, ut *Verrius* ait, velut nominis clarator. Ita *Lindemann.* ex unico Codice Neapolit.; *Putschius* legit *calator*.

CLARE, adverb. (clarus). Comp. *Clarior* et *Superl. Clarissime* in omnibus paragraphis. — Clare est lucide, splendide (It. lucidamente, chiaramente; Fr. clairement, avec clarté; Hisp. claramente, luminosamente; Germ. hell, klar; Angl. clearly, splendidly, brightly).

I.) Proprie. 1. Stricto sensu refertur ad visum. *Plaut. Mil. glor. 3. 1. 36.* Clare oculis videre. *Catull. 66. 9.* et *Petron. Satyr. 111.* Clare fulgens. *Vitruv. 9. 1. 7. Schneid.* Veneris stella clarissime lucens. *Colum. 11. R. R. 2. 52.* Octavo Kal. Aug. Aquarius incipit occidere clare. h. e. cum luce, interdiu. *Plin. 10. Hist. nat. 20. 22. (43).* In opaco clarius micant. *Stat. 4. Silv. 1. 4.* Nitens clarius astris. 2. Latiori sensu refertur etiam ad auditum: ad rem *Quintil. 8. 3. 62.* Res clare atque ut cerni videantur enunciare. *Plaut. Rud. 2. 6. 52.* Clare dentibus crepitare. *Id. Pers. 4. 3. 30.* recitare. *Id. Amphitr. 5. 3. 3.* et *Bacch. greg. v. 5.* plaudere. *Ter. Andr. 4. 4. 15.* Unde est, dic clare. *xy.* a nobis. *Cic. 2. Att. 20. 30.* Cum omnes aperte loquantur, et jam clare gemant. *Cæs. 3. B. C. 94.* Clare, ut milites exaudirent: *Tuamini*, inquit, castra, etc. *Horat. 2. Sat. 6. 27.* Clare certumque locuto. Adde *eumd. 1. Ep. 16. 59.* *Vitruv. 5. 3. 5. Schneid.* Clarissime vagatur vox in loco. *Cels. 1. 8.* Clare legere. *Plin. 10. Hist. nat. 70. 89. (193).* Pisces clarissime audiunt. Adde alter. *Plin. 2. Ep. 18. Martiak. 7. 92.* Clare et palam petere aliquid. *Quintil. 11. 3. 55.* sonare. *Id. 11. 3. 160.* excreare. *Gell. 4. 20.* Clare ac sonore oscitare. *Sueton. Cal. 22.* Clarius fabulari.

II.) Translate refertur ad intellectum, et significat aperte, manifeste, plane. *Lucret. 1. 920.* Nunc age quod superest cognosce et clarius audi. *Cælius apud Cic. 8. Fam. 14. 2.* Quo propius ea contentio accedit, eo clarius id periculum apparet. *Nepos Att. 1.* Clare explendescit aliquid. *Horat. 4. Od. 8. 19.* indicare aliquid. *Plin. 16. Hist. nat. 4. 5. (14).* profiteri aliquid. *Id. 37. ibid. 2. 6. (16).* intelligere aliquid. *Quintil. 4. 1. 1.* et *2. 17. 25.* Ostendere aliquid clare. *Id. 2. 5. 7.* intelligitur aliquid. *Id. 12. 1. 26.* elucet aliquid. *Id. 2. 5. 73.* enitescit. *Id. 10. 1. 67.* illustrare opus. *Id. 9. 1. 19.* Clarissime lucet aliquid.

CLAREO, es, ti, ere, n. 2. splendeo, luceo (It. esser chiaro, risplendere; Fr. luire, briller; Hisp. lucir, brillar; Germ. hell, klar sein, glänzen, leuchten; Angl. to be clear or bright, to shine).

I.) Proprie. *Ennius apud Non. p. 85. 25. Merc.* Hoc lumen candidum claret mihi. *Cic. Arat. 107.* rutilo cum lumine claret Fervidus ille Canis. *Claudian. 1. Rapt. Pros. 229.* divino semita gressu claruit.

II.) Translate. 1. Refertur ad intellectum, et significat apparere, manifestum esse. *Lucret. 6. 937.* quod in primo quoque carmine claret. h. e. manifestum est ex primo libro. *Tac. 4. Hist. 73.* Quo eventu Germanica bella tractaverimus, satis claret. *Al. leg. clarum est.* *Claudian IV. Cons. Honor. 191.* ventura potestas Claruit Ascanio, etc. 2. Refertur etiam ad moralia, et significat illustrem esse, nobilem, celebrem. *Ennius apud Cic. Senect. 4. 10.* et apud *eumd. 1. Off. 24. 84.* Ergo postque magisque viri nunc gloria claret. *Turpilius apud Non. p. 85. 22. Merc.* Cuius adventu insula hodie claret Cypros. *Sueton. Ner. 1.* Ex gente Domitia duæ familiae claruerunt, Calpurniorum et *Ænobarborum.* *Justin. 2. 1.* Clare res virtutibus.

CLARESCO, is, ere, n. 3. Legitur et *clarisco* in quibusdam libris apud *Apul. de Mundo*: ubi quidam habent etiam *clariscantes*, ut sit a *clarisco*. as, alii

claricantes, alii *coruscantes*, testē *Elmenhorst. ibid. ad p. 63.* — De *Præter. Perfecto clarui V. in CLAREO.* — *Claresco* est clarus fio, splendesco (It. farsi lucido, chiaro; Fr. devenir clair, brillant; Hisp. hacerse claro, luminoso; Germ. hell, klar werden; Angl. to grow bright or clear, to shine).

I.) Proprie. 1. Stricto sensu occurrit de visu. *Seneca Herc. fur. 124.* Clariscit dies, ortuque Titan lucidus erocet subit. *Val. Flacc. 7. 30.* oblatis clarescant atria villis. h. e. aureo vellere splendent. *Tac. 15. Ann. 37.* Circumjecta tecta luminibus clarescere. 2. Latiori sensu occurrit etiam de auditu. *Virg. 2. En. 304.* Clarescunt sonitus. h. e. clarius audiantur, vehementius reboant. *Gabius Bassus apud Gell. 5. 7.* Vox clarescit et resonat. *Quintil. 1. 11. 7.* Tibiæ præclusis, quibus clarescunt, foraminibus, recto modo exitu graviores spiritum reddunt.

II.) Translate. 1. Refertur ad intellectum, et significat apertum fieri, manifestum fieri. *Lucret. 1. 1108.* Namque aliud ex alio clarescit. Adde *eumd. 5. 1455.* *Quintil. 6. 4. 9.* Neque tamen hoc ipsis monitoribus clarescit. *Al. alter leg. Adde eumd. 3. 8. 61.* et *8. 5. 19.* *Macrob. 2. Somn. Scip. 12. ante med.* Et hæc sit præsentis operis consummatio, ut, animam esse immortalem, clarescat. *Lactant. 3. 2.* Veritas patefacta clarescit. 2. Item refertur ad moralia, et significat celebrem, illustrem fieri. *Tac. 4. Ann. 52.* Clarescere facinore. *Id. 2. Hist. 53.* magnis inimicitiis. *Id. Germ. 14.* Facilius inter amicitiæ clarescunt. Adde *eumd. dial. de Orat. 36.*, et *Stat. 3. Silv. 3. 120.* *Claudian. Cons. Mali. Theod. 3.* plausuque petit clarescere vulgi.

CLARICITO, as, ere, a. 1. voco, quasi clara voce cito. *Lucret. 5. 945.* Clariciat late silentia sæcla ferarum. Ita *Lambin.* cum aliis. *Al. leg. clare citat.*; *al. rectius clarui citat.*

CLARIFICATIO, ōis, f. 3. actus clarificandi. *Augustin. in lib. 83. Quæst. c. 62.* Post clarificationem Domini, idest resurrectionem a mortuis. Adde *Not. Tir. p. 47.*

CLARIFICO, as, are, a. 1. Part. *Clarificatus.* — Clarifico est clarum facio. *Plin. 20. Hist. nat. 13. 50. (127).* Nasturtium visum clarificat. Ita edition. vet. *A. 1469.*, 1470. et 1472. et *Aldus. Al. Harduin.* quod in MSS. suis invenit con-purgat, hoc in textum recepit. — Translate. *Lactant. 3. 18.* Ut nomen suum grandi aliquo facinore clarificaret. Adde *Sedul. 4. 173.* et *5. 8. et 9.*; et *Paulin. Nolan. 26. 304.* *Cassiod. 8. Variar. 22.* Tot laboribus, tot laudibus clarificato, illustri viro Cypriano suggestum quoque patriatibus addidimus.

CLARIFICUS, V. **CLARISONUS**.

CLARIGATIO, ōis, f. 3. 1. Actus clarigandi, h. e. repetendi ab hostibus res suas. *V. CLARIGO.* Hoc sensu legitur apud *Plin. 2. in Ind. l. 22. 3. vol. 1. p. 77. Sillig. Quintil. 7. 3. 13.* esse dicit ex iis vocibus, quæ obscuriores et ignotiores sunt, et finitione indigent, si ab oratore usurpentur. *Cf. Liv. 1. 32.*, et *Servium ad Virg. 9. En. 53. et 10. ibid. 14.* 2. Sumitur etiam pro jure capiendi hominis, vel rei cuiuspiam hostilis, injuriarum, aut violenti fœderis causa. *Liv. 5. 14.* Velliterni jussi trans Tiberim habitare, ut ejus qui cis Tiberim deprehensus esset, usque ad mille pondo clarizatio esset; nec plus, quam ære persoluto, is qui repisset, extra vincula captum haberet.

CLARIGO, as, are, a. 1. antiquum verbum, quod significat res injuste ablatas ab hostibus repetere, vel damni illati compensationem postulare. Institutum enim fuit ab Anco Marcio, et disciplina *Æquicolarum*, ut priusquam alicui populo bellum inferretur, legati ad eorum fines mitterentur, qui res ablatas repeterent, alique postulata exponerent, propter quæ bellum indici necesse erat. Hostibus inde imperata non facientibus bellum indiciebatur, et inferbatur. Omnem hunc ritum *Liv. 1. 32.* diligenter exsequatur. *Clarigare* igitur dicebatur legatus, cum postulata proponebat, et res repetebat, quia nimirum clara voce utebatur, ut exaudiri longe posset. *Plin. 22. Hist. nat. 2. 3. (5).* Semper et legatis, cum ad hostes clarigatum mitteretur, id est res raptas clare repetitum, unus utique verbenarius vocabatur. Adde *Servium ad Virg. 9. En. 53.*, item ad *10. ibid. 14.* ubi aliud etymon hujus vocis proponit, quod nempe sit ἀνὰ τὸν κληρὸν, h. e. sorte. Nam per bellicam, inquit, sortem agros hostium invadebant: unde et κληρονομία dicuntur qui jure sortiuntur bona defuncti. Sed profecto major est auctoritas *Plinii*.

CLARISCO. *V.* CLARESCO sub init.

CLARISONUS, a, um, adj. clare sonans. *Cic. Arat.* 280. Clarisonæ auræ. *Catull.* 64. 320. Hæc cum clarisona pellenæ velleræ voce. *Id.* *ibid.* 125. Clarisona imo fuisse e pectore voces. *Scaligero* placet hic, quod in suo codice legit, *clarificas*, hoc est clares simplici; eo modo, quo *ibid.* 407. *justificam mentem* dixit, h. e. justam.

CLARISSIMATUS, us, m. 4. status, seu dignitas eorum, qui *Clarissimi* appellabantur. *Ammian.* 21. 16. Nec sub eo dux quisquam cum clarissimatu proventus est. Adde *Cod. Theod.* 6. 24. 9. *V.* CLARUS II. 2. sub fin.

CLARITAS, ita, f. 3. (clarus) splendor, lux (It. *chiarezza*, splendore; Fr. *clarté*, éclat; Hisp. *claridad*, luz, esplendor; Germ. *die Helle*, Klarheit, Helligkeit; Angl. *clearness*, brightness, splendour, light).

I.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu usurpatur de visu sive oculis. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 8. 6. (37). Sidus Veneris claritatis est tantæ, ut unius hujus stellæ radii umbræ reddantur. Adde *eumd.* *ibid.* § 30. *Id.* 9. *ibid.* 35. 54. (107). Claritas matutina. *Id.* 23. *ibid.* 4. 41. (84). Ellyclia claritatis præcipua. *Id.* 18. *ibid.* 11. 29. (114). Claritas oculorum. *Id.* 20. *ibid.* 10. 42. (108). Asparagi oculis claritatem afferunt. *Id.* 31. *ibid.* 10. 46. (116). Claritatem visus adjuvat nitrum. — Ad claritatem absolute, nempe oculorum, sæpius usurpatur in spragilibus oculorum, qui colligia consuebant ad curandos oculorum morbos. *Cf. Inscript.* apud *Orell.* 4234. *V.* DIAPHORICUM, FLOGIUM, ISOCHRYSON. — Hanc claritatem Græci vocant ὀφθαλμική. Eadem ita indicatur a *Seneca Ep.* 64. Hoc (collyrio) scilicet visus. ¶ 2. Latiori sensu occurrit etiam de auditu. *Cic.* 1. *Acad. (post.)* 5. 19. In pedibus celeritatis, via in manibus, claritas in voce. *Cf. Quintil.* 6. præf. § 11. *Vitruv.* 5. 3. 8. *Schneid.* Chordarum sonitus claritas. *Quintil.* 9. 4. 131. vocalium. *Id.* 11. 3. 4. Sonus prætenus et immixtus claritatis.

II.) Translate. — ¶ 1. Refertur ad intellectum, et accipitur pro perspicuitate et evidentia sermonis, qua res ita exponitur, ut manifestæ et clare fiant. *Quintil.* 8. 3. 70. Contingit eadem claritas etiam ex accidentibus. *Id.* 2. 16. 10. Claritas orationis. Adde *Cod. Theod.* 1. 1. 6. § 1. ¶ 2. Sæpius tamen aunitur pro fama, excellentia, nobilitate, dignitate, amplitudine, quibus fit, ut aliquid clarum ac notum omnibus reddatur, et magis aestimetur. Porro inter claritatem et gloriam hoc interesse docet *Seneca Ep.* 102., quod hæc multorum iudiciis constat, illa honorum. *V.* ibi multa de claritate; et *cf. Quintil.* 10. 1. 72. *Cic.* 1. *Phil.* 13. 38. Num hujusce, cum pro salute republice tanta gessisses, fortunæ te, non simplicitatis, num claritatis, num gloriæ pernebat? *Id.* 13. *Fam.* 68. 2. Quæ quanquam ex multis pro tua claritate audiam, tamen etc. Adde *eumd.* 2. *Divinat.* 31. 66. et 1. *Off.* 21. 70. *Nepos Eumen.* 3. Viri claritate præstantes. *Laberius* apud *Gell.* 17. 14. Summa gradus claritatis. *Auct. B. Afr.* 22. Claritas nominis. *Plin.* 14. *Hist. nat.* 14. 16. (94). Esse in claritate. *Id.* 14. *ibid.* 4. 6. (13). Vino Maroneo antiquissima claritas. *Id.* *ibid.* 4. 5. (44). Cato insignis claritate litterarum. *Id.* 13. *ibid.* 22. 43. (126). Claritatem dare alleui rel. *Id.* 24. *ibid.* 19. 120. (188). Nunc ipsa claritas herbarum dicitur, h. e. clariores et nobiliores herbæ recensentur. *Id.* 4. *ibid.* 7. 12. (25). Nec cedentes Athenis claritate Thebæ. *Alter Plin.* 2. *Ep.* 14. Causa claritate personarum insignis. *Id.* 4. *ibid.* 9. et *Quintil.* 8. 6. 7. Claritas generis. *Quintil.* 5. 11. 6. Excellere claritate nascendi. Adde *eumd.* 3. 7. 19. *Tac.* 1. *Hist.* 49. Claritas natalium. *Flor.* 3. 12. rerum belliarum. Adde *Macrob.* 2. *Saturn.* 7. — Hæc significatio occurrit etiam in plurali numero. *Plin.* 35. *Hist. nat.* 8. 34. (53). Claritates operum. *Id.* 37. *ibid.* 13. 77. (201). ingeniorum. ¶ 3. Claritas tua sequenti ævo fuit titulus honoris, quo clarissimi viri appellabantur. *Pelagon. Veterin.* 14. Congruum est, ut de lumbis et de renibus apud claritatem tuam pauca diramus. *Acta Mart.* apud *Huinart.* p. 266. Ex his unus ante conspectum claritatis tue adstat. *V.* CLARUS. — *NB.* De nomine propr. *V.* ONOM.

CLARITUDO, inis, f. 3. est altera eaque antiquior forma pro claritas.

I.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu usurpatur de visu. *Tac.* 1. *Ann.* 28. Fulgor et claritudo deæ (lunæ).

Adde *Lactant.* 2. 9. ¶ 2. Latiori sensu occurrit etiam de auditu. *Gell.* 7. 5. Histrio, qui gestus et vocis claritudine et venustate ceteris adestabat. *εὐφωία.*

II.) Translate est fama, dignitas, nobilitas, amplitudo. *Cato* apud *Gell.* 3. 7. Incertissima claritudo. *Sisenna* apud *Non.* p. 82. 7. *Merc.* Celeriter conficere aliquid suoma cum claritudine. h. e. summa cum fama et gloria. *Sall. Jug.* 2. in fin. Artes animi, quibus summa claritudo paratur. *Id.* *ibid.* 7. In tantam claritudinem brevi pervenerat, ut etc. *Vellej.* 2. 130. 1. Eminere claritudine. *Tac.* 4. *Ann.* 6. Claritudo militum. *Id.* 15. *ibid.* 71. nominis. *Id.* *ibid.* 35. et 3. *ibid.* 55. familie. *Id.* 15. *ibid.* 65. virtutum. *Id.* 12. *ibid.* 8. studiorum. *Id.* 2. *ibid.* 43. generis. *Id.* 12. *ibid.* 2. Cæsarum.

CLARITUS, adverb. pro clare, ut publicitus pro publice, olim dictum fuisse ex *Celso* docet *Charis.* 1. p. 190. *Putsch.*

CLARIVIDUS, a, um, adj. (clarus et video) qui clare videt. *Marcell. Empir.* 18. Clarividi sensus.

CLARO, as, avi, atum, are, a. 1. Part. *Clarantius* II. 1. — Claro est clarum facio, illustro (It. *far chiaro*, illuminare; Fr. *éclairer*, illuminer; Hisp. *aclarar*, iluminar; Germ. *klar od. hell machen*; Angl. *to make clear*, illuminate).

I.) Proprie occurrit apud Poetas tantum. *Cic. Arat.* 39. ætatis primordia clarat. *Id.* 1. *Divinat.* 12. 24. Jupiter excelsa clarabat sceptræ columna. *Stat.* 5. *Theb.* 284. Ita satus in aera rursus Solvitur et nostrum visus arcenibus umbris, Mitis iter longa claravit limite flammæ.

II.) Translate. ¶ 1. Refertur ad intellectum et significat ostendere, declarare. *Lucret.* 4. 778. multaque nobis Clarandum est, plene si res exponere aemus. *Id.* 3. 35. Hasce secundum res animi natura videtur, atque animæ claranda incis jam versibus esse. *Apul.* de *Deo Socrat.* Clarare obscura. ¶ 2. Refertur etiam ad moralia, et significat illustrem ac famosum reddere. *Horat.* 4. *Od.* 3. 3. Illum non labor Isthmii Clarabit pugilem.

CLAROR, oris, m. 3. claritas, splendor. *Plant. Most.* 3. 1. 111. Aëdes filius tuus emit: sed scin' cujusmodi? speculo claras, clarorem merum.

CLARUS, a, um, adj. Comp. *Clarior* et *Superl. Clarissimus* in omnibus fere paragraphis. — Clarus est lucidus, splendens (It. *chiaro*, lucido, luminoso; Fr. *clair*, éclatant, brillant; Hisp. *claro*, luminoso, brillante; Germ. *hell*, klar; Angl. *clear*, bright, shining, sheeny, splendid).

I.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu usurpatur de visu sive oculis: et quidem — a) Absolute. *Cato R. R.* 157. Quibus oculi parum clari sunt, inungito. — Jungitur pluribus Substantivis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Virg.* 1. *G.* 460. aquilo. h. e. serenum inducens, ut *Servius* exponit, Græce *λαμπρός*. *Tac.* 1. *Ann.* 28. cælum. *Lucret.* 4. 233. candor. *Id.* 5. 1257. color. *Id.* 2. 830. color clarissimus. *Seneca Hippol.* 309. dea clara mundi (Iuna). *Horat. Carm. sæc.* 23. dies clarus. *Virg.* 5. *En.* 43. dies clara. *Lucret.* 1. 1001. flumina. *Id.* 6. 84. fulmina. *Cic.* 6. *Ferr.* 27. 62. gemmæ clarissimæ. *Virg.* 2. *En.* 569. incendia. *Horat.* 4. *Od.* 13. 14. lapides. *Cic.* 6. de republ. 11. 11. loca illustris et clarus. *Lucret.* 5. 777. loca. *Horat.* 2. *Satyr.* 7. 48. lucerna. *Lucret.* 3. 1. lumen. *Id.* 4. 823. lumina oculorum. *Cic. Sull.* 14. 40. lumen clarissimum. *Virg.* 1. *G.* 5. clarissima mundi Lumina. h. e. sol et luna. *Plant. Amph.* 1. 3. 49. et *Virg.* 1. *En.* 588. lux. *Virg.* 7. *En.* 141. pater omnipotens ter cælo clarus ab alto Intonuit. h. e. cælo sereno, ut *Servius* exponit. *Cic. Arat.* 4. pectus Andromedæ de astro. *Lucret.* 6. 163. scintillæ ignis. *Horat.* 4. *Od.* 8. 31., *Seneca* 1. *Clem.* 3. 3. et *Hippol.* 410. sidus. *Virg.* 3. *En.* 519. signum. h. e. quod flamma constabat. *Quintil.* 5. 12. 8. sol clarissimus. *Lucret.* 2. 51. splendor vestis clarus. *Ovid.* 4. *Met.* 355. vitrum. h. e. pellucidum. *Cic.* 2. *Nat. D.* 41. 105. stellæ clarissimæ. *Horat.* 3. *Od.* 1. 42. sidere clarior. — b) Addito per Ablat. quo quid clarum est. *Plant. Most.* 3. 1. 111. Aëdes speculo claræ. h. e. ut speculum. *Lucret.* 5. 296. pendentes lychni, claræque coruscis Fulguribus pingues multa caligine lædæ. *Cic. Arat.* 179. stellæ parvo cum lumine claræ. *Virg.* 8. *En.* 673. Et circum argenti clari delphines in orbem Equora verrebant. *Id.* 9. *ibid.* 582. ferrugine clarus Hiberna. *Id.* 4. *G.* 93. insignis et ore Et rutilis clarus squammis.

Ovid. 15. *Met.* 190. cumque albo Lucifer exit Clarus equo. *Id.* 13. *ibid.* 704. Dant pateram, claramque auro geminisque coronam. ¶ 2. Latiori sensu occurrit etiam de auditu, sive de voce ac sono: et jungitur pluribus Substantivis, quæ, servato litterarum ordine, exhibentur. *Plaut. Trin.* 5. 3. 27. clamor. *Ovid.* 2. *Met.* 625. ietus. *Seneca Hippol.* 12. lamenta. *Ovid.* 13. *Met.* 806. latratus. *Cels.* 1. 2. lectio. h. e. quæ fit elata voce. *Ovid.* 4. *Met.* 138. plangor. *Plaut. Asin.* 5. 2. 97. plausum clarum dare. *Lucret.* 4. 569. sonor. *Quintil.* 11. 3. 55. spiritus. *Sueton. Vit. Lucan.* strepitus clarior. *Quintil.* 8. 3. 16. syllabæ clariores. *Virg.* 5. *En.* 139. tuba. *Cic. Cluent.* 48. 134. et *Cæcin.* 8. 22.; *Lucret.* 4. 713.; *Liv.* 7. 31.; et *Ovid.* 3. *Met.* 703. voce clara. *Cæs.* 5. *B. G.* 30. et *Cic.* 5. *Tusc.* 7. 19. clariore voce.

II.) Translate. ¶ 1. Refertur ad intellectum, et ponitur pro manifesto, aperto, patenti, quod scilicet facile percipi potest. *Cic.* 1. *Cat.* 3. 6. Luce sunt clariors nobis tua consilia omnia. *Id.* *Mil.* 2. 6. Sin illius insidie clariores hac luce fuerint. *Id.* 1. *Tusc.* 37. 90. Id quod est luce clarius. *Id.* 1. *Fin.* 21. 71. Si ea, quæ dixi, sole ipso illustriora et clariora sunt. *Id.* 1. *Divinat.* 3. 6. Præsertim cum id — solis luce videatur clarius. *Id.* 5. *Ferr.* 25. 61. Clara res est, quam dicturus sum, tota Sicilia celeberrima atque notissima. *Id.* *Rosc. com.* 3. 8. Ego, quæ clara sunt consuetudine, diutius dicere non debeo. *Cf. Ter. Hecyr.* 5. 4. 1. Vide ut mihi certa et clara attuleris. *Rursus Cic.* 6. *Att.* 9. 1. Admiratus sum *ὀφθαλμὸν* litterarum, quæ solent tæ composissimæ et clarissimæ esse. *Id.* 1. *Tusc.* 32. 78. Labamus mutamusque sententiam clarioribus etiam in rebus: in his est enim aliqua obscuritas. Adde *eumd.* 7. *Ferr.* 38. 101. *Liv.* 22. 39. Omnia non properanti clara certa que erunt. *Ovid.* 3. *Fust.* 28. An somno clarius illud erat? *Plin.* 7. *Hist. nat.* 14. 12. (61). Massinissam post lxxxvi. annum generasse filium, quem Metimanum appellaverit, clarum est. *Tac.* 6. *Ann.* 22. Documenta clara. *Quintil.* 10. 1. 51. Materia clarissima. ¶ 2. Refertur etiam ad moralia, et ponitur pro nobili, insigni, excellenti, celebri: qua significatio occurrit — a) Absolute. — Generaliter. *Cato* apud *Cic. Planc.* 27. 66. Clarorum virorum atque magnorum non minus otii, quam negotii rationem extare oportere. *Plaut. Rud.* 4. 2. 28. Ubi nobilitas mea clara erit. *Cic.* 1. *Cat.* 2. 4. Interfectus est — C. Græcibus, clarissimo patre, avo, majoribus. *Id.* 3. *Fin.* 2. 7. Cato quasi heluari libris, si hoc verbo in tam clara re utendum est, videbatur. *Sall. Jug.* 1. Animus — abunde pollens potensque et clarus est. *Liv.* 10. 37. Pax tamen clarior majorque — parva est. *Plin.* 2. *Ep.* 13. 4. Pater ei in equestri gradu clarus, clarior vitreus etc. — Jungitur pluribus Substantivis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Ovid.* 2. *Pont.* 9. 19. auctor generis clarissimus. *Plin.* 7. *Ep.* 33. consules clarissimi. *Cic.* *Sext.* 69. 144. et 14. *Att.* 11. cives fortissimi et clarissimi. *Nepos Thrasyb.* 2. civitas clarissima. *Horat.* 3. *Od.* 1. 47. dux clarus. *Cic.* 2. *Divinat.* 3. 8. exempla clara et illustria. *Tac.* 12. *Ann.* 31. facinora. *Sall. Jug.* 30. facundia clara pollensque. *Plin.* 6. *Hist. nat.* 27. 31. (129). flumina. *Horat.* 1. *Od.* 5. 54. genus. *Vellej.* 2. 9. ingenia. *Cic.* 1. *Tusc.* 48. 116. mortes claræ. *Ovid.* 11. *Met.* 285. nomen. *Plin.* 6. *Hist. nat.* 28. 32. (145). oppida. *Ovid.* 3. *Art.* am. 338. opus clarius. *Horat.* 1. *Sat.* 6. 91. parentes clari. *Id.* 1. *ibid.* 6. 58. pater claro natus. *Cic. Brut.* 51. 191. poeta clarus. *Cels.* 1. præf. et *Sueton. Gramm.* 4. professores sapientiæ clarissimi. *Virg.* 5. *En.* 564. progenies clara. *Lucan.* 10. 86. proles. *Lucret.* 1. 423. propago. *Plaut. Pseud.* 1. 5. 111. pugna clara et memorabilis. Adde *Liv.* 9. 37. *Id.* *Liv.* 9. 17. reges. *Tac.* 1. *Ann.* 1. scriptores. *Cic. Senect.* 7. 22. viri clari et honorati. *Id.* 2. *Ferr.* 15. 44. et 7. *ibid.* 58. 153. vir fortissimus et clarissimus. *Id.* *Rabir. Post.* 16. 44. viri præpotentes et clari. Adde *Nepot.* *Att.* 18., et *Horat.* 2. *Ep.* 1. 250. *Cic. Amic.* 27. 102. virtus clara et insignis. — Speciatim clarissimus vox fuit, qua senatores et consules honoris causa appellabantur, ut est apud *Plin.* 7. *Ep.* 33.; *Lamprid. Elagab.* 4. et *Alex. Sev.* 21.; et *Martian. Dig.* 49. 14. 18. *Plin.* 10. *Ep.* 51. Fuscus Salinator clarissimus vir. *Id.* 6. *ibid.* 11. Fuscus Salinator clarissimus juvenis (ejus filius). Hinc clarissimus vir dicitur P. Servilius Vatia collega in consulatu App. Claudii Pulcri an. U. C. 675. apud *Cic.* 13. *Fam.* 68. 3. Postea omnes procusules, item consulares, cor-

rectores provinciarum, et alii, ut constat ex *Cod. Justinian.* 8. 14. 5. Ex *Marin. Frat. Arv.* p. 544. ita est appellatus praefectus praetorio, ex *eod. ibid.* p. 528. magister Fratrum Arvalium, item ex *Inscript.* apud *Gruter.* 270. 6. et 1061. 1. pontifices, et ex alia apud *eumd.* 173. 5. magister Saliorum. *Clarissimus* ordo est senatorius apud *Vopisc. Aurelian.* 18. in *fin.* V.

ILLUSTRIS. *Clarissimae* feminae apud *Ulp. Dig.* 1. 9. 8. Feminae nuptae clarissimis personis clarissimarum personarum appellatione continentur: clarissimarum personarum nomine senatorum filiae, nisi quae viros clarissimos sortitae sunt, non habentur. *Clarissimus juvenis*, et *clarissimus puer*, et *clarissima puella* dicebantur filii clarissimorum virorum, quod multis confirmat exemplis *Jo. Labusius* in *Dissert. intorno l'ant. Marm. di Giulio Ingenuo*, ac praesertim hac inscriptione *ibid.* p. 23. T. FLAVIVS SECVTVS PHILIPPIVS VIR. *Clarissimus* LEG. AVGVC. PROV. LVCYD. CVM JVLIA NEPOTILLA *clarissima* femina SVA, ET T. FLAVIO VICTORINO PHILIPPIANO *clarissimo* IUVENI TRIB. MIL. LEG. V. MACED. ET T. FLAVIO ANSTO VLPIANO *clarissimo* PUERO. Alia *Inscript.* apud *Pastorelli* cl. 9. n. 44. SCRIBONA MAXIMA *clarissima* puella VIxit DIEBUS XLV. — Brevius et rectius *clarissimus* vir et *vir clarissimus* dicti sunt qui quaestura functi atque in senatorum numerum relati fuerant, nec non eorumdem filii, ut patet ex *Cic.* 15. *Att.* 20.

2. In posterum vero, quemadmodum *clarissimus* honor, ita etiam *clarissimi* appellatio ab Imperatoribus arbitrario concessa est. *Cassiod.* 7. *Variar.* 38. *Clarissimus* honorem regia tibi largitur auctoritas. Quapropter nihil jam obscurum agere patiaris, qui *clarissimus* dignitate resplendes. Grande siquidem vitae testimonium est, non tam clarum, quam *clarissimum* dici. Cf. loca *Cic.* 1. *Orat.* 45. 198. et *Leg. Manil.* 17. 51.; *Sall. Cat.* 51. 19.; *Plin.* 9. *Ep.* 13., item loca *Lamprid.* *Dig.* et *Vopisc.* superius citata, necnon alias Inscriptiones et *Isid.* 9. *Orig.* 4. 12. — b) Addito, quo quis clarus est. — Per Ablat. sine praepositione. *Cic.* 2. *Orat.* 37. 154. Certe non tulit ullos haec civitas aut gloria clariores, aut auctoritate graviores, aut humanitate poliores. *Horat.* 1. *Ep.* 7. 47. Clarus causis agendis. *Id.* 2. *Sat.* 5. 194. servatis Achivis. *Id.* 3. *Od.* 1. 17. triumpho. *Ovid.* 11. *Met.* 218. conjug. *Id.* *Heroid.* 17. 52. nobilitate. *Id.* *ibid.* 19. 147. origine. *Id.* 1. *Fast.* 471. utroque parente. *Liv.* 9. 7. genere et factis. *Id.* 7. 31. hauria superbiaque. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 19. 18. (49). sapientia. *Alter Plin.* 1. *Ep.* 10. vita. *Quintil.* 10. 1. 83. et 10. 1. 90. acumine inventionum. *Id.* 3. 6. 64. arte medicinae. *Id.* 10. 1. 83. eloquendi suavitate. — Raro per Genitivum. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 1. 4. (8). Vetuit (*Alexander*) in gemma se ab alio scalpi quam a Pyrgotele, non dubie *clarissimus* artis ejus. *Vellej.* 2. 5. 3. *Clarissimus* disciplinae. — Saepius per Ablativum cum praepos. in. *Plin.* 30. *Hist. nat.* 5. 4. (11). *Clarissimam* in ea scientia. *Quintil.* 2. 3. 3. in arte tibiarum. *Adde eumd.* 1. 6. 35., 10. 5. 14., 12. 7. et 12. 10. 49. — Aliquando per Accusat. cum praepos. ob. *Horat.* 2. *Ep.* 2. 32. Clarus ob id factum. — Interdum per Ablat. cum praepos. ex. *Cic. Rabir. Post.* 9. 23. Ex republica, ex doctrina nobilis et clarus. — Interdum etiam addita origine. *Virg.* 1. *Aen.* 550. Trojanoque a sanguine clarus *Aestes*. — Hinc

Clara, *drum*, m. 2. absolute, substantivorum more. *Sil. It.* 1. 570. Tempore Martis Utendum est rapto, et grassandum ad clara periculis.

CLASSEUS, a, um, adject. ad classem pertinens. *Cassiod.* 5. *Variar.* 17. Obtulisti oculis nostris subito classem silvam hominum, domos aquatiles, exercitiales pedes, qui nullo labore deficiant, sed inconcusos homines ad destinata perducant; trireme vehiculum remorum tantum numerum prodens, sed hominum facies diligenter abscondens.

CLASSIAM unimaniam vel unomammiam cum dixit *Plaut. Cure.* a. v. 75. joculariter intelligi voluit regionem Amazonum, quae dexteram mammam ferro secabant, quo expeditius arma tractarent. *V. AMAZON* in ONOM.

CLASSIANUS, a, um, adject. ad classem pertinens. *Tab. aenea*, quae pertinet ad annum cv. a Chr. n. apud *Cardinali*, *Diplom. imp.* n. xii. p. 157. Ala classiana civium Romanorum. h. e. ex classariis.

CLASSIARTUS, a, um, adject. ad classem pertinens. *Tac.* 12. *Ann.* 8. Oloarius centurio classarius. *Lamprid. Commod.* 15. Cum illi saepe pugnant, ut deo, populus favisset, irrissim se credens, populum

Romanum a militibus classariis, qui vela ducebant, in amphitheatro interim praeparat. — Hinc saepius

Classarii, *drum*, m. plur. 2. absolute, substantivorum more, sunt qui in classe, hoc est instructis bello navibus pugnant. *Nepos Themist.* 3. Classis Graecae cum classariis regis conflixit. *Id. Mill.* 7. Utrisque venit in opinionem signum a classariis regis datum. *Auct. B. Alex.* 20. In his rebns occupato Caesare militesque hortante, remigum magnus numerus et classiariorum ex longis navibus nostris in molem se ejecit. *Tac.* 12. *Ann.* 56. Reliqua lacus classarii tectis navibus obtinebant. *Adde eumd.* 4. *ibid.* 27. et *Sueton. Oth.* 8. — Hoc genus militiae parum honestum apud Romanos fuit. Itaque justis militibus classarii opponuntur apud *Sueton. Galb.* 12. Nam cum classarios, quos Nero ex remigibus justos milites fecerat, redire ad pristinum statum cogere; recusantes non modo immisso equite disiecit, sed decimavit etiam. Hinc *classiariorum* nomine veniunt etiam nautae, qui in classe sunt, et remigio inserviunt, *to vavri-xoy*. *Cæs.* 3. B. C. 100. Per equites dispositos aqua prohibere classarios instituit. *Auct. B. Alex.* 12. Cum non jam virtute propugnatorum, sed scientia classiariorum se victos viderent. *Tac.* 14. *Ann.* 4. Triremi et classiariorum remigio vehi. — Classarii etiam pro censoribus habiti. *Sueton. Vesp.* 8. Classarios, qui ab Ostia et Puteolis Romam pedibus per vias commeant, petentes constitui sibi calcearii nomine, jussit posthac exalceatos cursitare. — Quamquam nihil fere de fabris navalibus apud rerum antiquarum scriptores occurrat, et eorum mentio tantum sit in *Inscript.* apud *Gruter.* 640. 1. (*V. NAVALIS*); il tamen *classiariorum* nomine significari videntur in hac *Inscript.* apud *Maff. Mus. Ver.* 477. 10. CONLEGIVM DENDROPHORVM, ET CLASSIARIVM MISENATIVM AVRELIO CANVSIO Q. FIL. PRAENESTINO PATRONO OPTIMO AERE COMMUNI PIETRI CENSUIT. Cum in hoc titulo Classarii Dendrophoris copulenter, iis scilicet, qui materiam ad classem aedificandam, vel reficiendam comportabant (*V. DENDROPHORI*), videntur illi nec milites, nec remiges vel nautae fuisse, sed fabri, qui in Misenensi navali navibus fabricandis vel reficiendis operam dabant. Sic *ballistarii* dicti sunt, qui ballistas facerent et qui ballistis missilia jacerent. *V. Morcell.* *De stil. Inscr. Lat.* T. 1. p. 146. edit. Patav.

CLASSICEN, *inis*, m. 3. V. *Classicus*, i, in fin. voc. **CLASSICUS**.

CLASSICULA, ae, f. 1. diminut. a classis, parva classis. *Cic.* 16. *Att.* 2. 4. Cassius cum classicula sua venerat.

CLASSICUM, i, n. 2. V. voc. seq. in fin.

CLASSICUS, a, nm, adject. ad classem pertinens, et quidem

A) *Classicus* est ad classem pertinens, qua ordinem seu partem populi significat.

1.) Proprie. *Gell.* 7. 13. docet *classicos* appellatos esse a Catone non omnes, qui in classibus erant, sed primae tantum classis homines, qui centum et viginti quinque milia aeris, ampliusve censi erant: infra classem vero, qui in secunda classe, et in aliis inferioribus describebantur: quod confirmat *Paul. Diac.* p. 113. 12. *Müll.*

II.) Translate *classici testes*, qui cenon aliqui sunt, et fide digni: cujusmodi signandis testamentis adhibebantur. *Paul. Diac.* p. 56. 15. *Müll.* — Hinc *classici scriptores* vocantur, qui in prima veluti classe sunt, qui vulgo probantur, et auctoritatem legitimam ex communi consensu obtinent. *Gell.* 19. 8. ad fin. *Classicus* assiduusque aliquis scriptor, non proletarius.

B) Refertur etiam ad classem, qua naves bello instructas significat. *Propert.* 2. 1. 28. Aut canerem Siculae classica bella fugae. *Liv.* 21. 61. et 26. 48. *Classici* milites. *Vellej.* 2. 85. 2. *Classicum* certamen. *Id.* 2. 81. 2. Corone classicae insigne. h. e. navalis. *Tac.* 1. *Hist.* 31. Classica legio. h. e. confecta et classariis ad justam militiam evectis, de quibus ex *Sueton.* in **CLASSIARIUS** dictum est. Sic in nominis Antonii classica dicitur *Legio XVII.*, quae in classe militabat. — Hinc

Classici, *drum*, m. plur. 2. absolute sunt iidem qui classarii, h. e. in classe remigantes. *Curt.* 4. 3. 18. Tandem remis pertinacius everberatum mare, velut eripientibus navigia classica, cessit. *Tac.* 2. *Hist.* 17. Intercepti centum equites ac mille classici. *V. NAVALIS.* *Hygin. Gromat.* p. 10. col. 2. *Classici* Misenates n., Ravennates dccc.

Classicus, i, m. 2. absolute, qui cornu caneus populum per classes ad comitia vocabat. *Commentarius anquisitionis* apud *Farron.* 6. L. L. 92. *Müll.* Qui de censoribus classicum ad comitia centuriata redemptum habent, uti carent eo die, quo die comitia erunt, in arce classicus canat. *Farro* 5. *ibid.* 91. Tubicines a tuba et canendo, similiter liticines. *Classicos* a classe: qui item cornu canunt, tum, cum classes comitiis ad comitatum vocant. *Leg. hic quidam* classices. — Item *classici* dici videntur, qui classico milites ad pugnam vocant, in illo *Hygin. Gromat.* p. 10. col. 2. Tendere debebunt (*caneti*), si in hostem exituri erunt, in praetura iuxta classicos. — NB. De cogn. Rom. *V. ONOM.*

Classicum, i, n. 2. absolute (subaudi signum), substantivorum more. 1. Est sonus tubae aut cornus, quo populus per suas classes ad comitia, vel concionem convocatur, ut colligitur ex *Commentario anquisitionis* apud *Farron.* 6. L. L. 92. *Müll.*, cuius verba *V.* paullo supra in *Classicus*, i. 2. Praecipue dicitur de signo quod tuba datur in castris et classe ad milites convocandos, pugnam indicendam, altiarumque militarium actionum tempora significanda. *Horat. Epod.* 2. 6. Nec excitatur classico miles truci. *Liv.* 7. 36. Consul classico ad concionem convocat. *Adde eumd.* 5. 47. *Id.* 2. 45. Silentium classico facere. *Lucan.* 2. 528. Jubere classica. *Id.* 4. 186. dare bello. *Id.* 7. 476. concipere cornu. *Adde eumd.* 1. 238. *Sueton. Cres.* 32. Ingenti spiritu classicum exorsus. *Id. Vitell.* 11. Urbem ad classicum introit paludatus. *Adde Senec. Thyest.* 574. et *Quintil.* 2. 11. 4. — *Classici* signum erat praecipuum imperatoris dignitatis. Eo enim iubente solummodo, atque etiam praesente, canebatur, et cum in militem capitaliter animadvertetur. *Cæs.* 3. B. C. 82. de *Pompejo*. Suum cum Scipione honorem partitur, classicumque apud eum cani et alterum illi jubet praetorium tendi. *Liv.* 28. 27. *Classicum* apud eos cecinit. *Adde eumd.* 28. 27. in fin. et *Tac.* 2. *Ann.* 32. Hinc praetoria classica flare dixit *Propert.* 3. 2. 41. *Adde Vellej.* 2. *Milit.* 22. 3. Ipsum quoque instrumentum, quo signa dabatur, *classicum* dicitur, ut docet *Pseudo-Ascon.* ad *Cic. Divin.* in *C. Caelil.* 17. p. 122. *Bail.*, itemque *Servius* ad illud *Virg.* 7. *Aen.* 637. Classica jamque sonant, et bello tessera signum. *Virg.* 2. G. 539. Necdum etiam audierant inflari classica. *Tibull.* 1. 1. 46. Martia cui somnos classica pulsa fugent. h. e. inflata.

CLASSIS, is, f. 3. In Ablativo habet classe et *classi*. *Virg.* 1. *Aen.* 382. raptos ex hoste penates Classe verbo mecum. *Id.* 8. *ibid.* 11. Advectum Aenean classi victosque penates. Ceterum in prosa oratione Ablativus *classis* est usitatus; quamvis et *classi* occurrat apud *Liv.* 23. 41. et *Vellej.* 2. 79. 2. *V. Drakenborg.* ad *Liv. lac. cit.*, *Kreissig.* ad *Liv.* 32. 8. et *C. L. Schneider* vol. 2. part. 1. p. 228. — Ad etymologiam quod attinet, qui primam statuunt notionem eam, qua multitudinem navium significat, deducunt a *cala* lignum, vel a *καλως* funis nauticus: qui vero partem populi primam significare volunt, a *calandae*, hoc est vocando derivant, ut sit quasi *classis* (quod putat et ipse *Quintil.* 1. 6. 33.), vel simpliciter a Graeco *κλῆσις*, Dorice *κλῆσις* vocatio, a *καλεω*. Duplicis huius etymii si alterutrum verum est, secundum certe. Nam, ut ait *Paul. Diac.* p. 225. 5. *Müll.* vetustius fuit, multitudinem hominum, quam navium, classem appellari. Et in *Lege Numae* apud *Festum* p. 189. 13. et p. 249. 22. *Müll.* ponitur *proxima classis* pro exercitu instructo, ut et infra dicemus. Tunc autem classem navalem Romani nondum fecerant, neque fortasse unquam viderant. *V. Cardinali Iscriz. Vellej.* p. 60. — Itaque classis proprie significat concionem seu convocationem populi; sed occurrit concreto tantum, uti ajunt, sensu, pro caetu seu convocata populi multitudine (It. *multitudine convocata*, *radunanza*, Fr. *population convoquée*, *assemblée*; Hsp. *multitud convocada*, *asamblea*; Germ. *d. berufene Mannschaft*, *d. Aufgebat*, *d. Versammlung*; Angl. *a multitude assembled*, *a convocation*, *an assembly*). 1. Generatim ponitur de quacunque civium multitudine ad aliquod convocata; et quidem — a) *Classis* est caetus, ordo, seu pars civium distributorum ratione census, atque adeo ratione comitiorum ad suffragia ferenda convocatorum. *Servius* enim *Tullius*, ut narrat *Liv.* 1. 43., populum in quinquaginta aetates divisit, habita ratione census, ut qui centum milium aeris (*Plin.* 33. *Hist. nat.* 3. 13. (43). centum

et decem millia aeris ponit; *Paul. Diac.* p. 113. 12. centum viginti millia; *Gell.* 7. 13. centum vigintiquaque millia aut majorem censum haberent. primae classis essent: secundae, usque ad quinque et septuaginta millia: tertiae quinquaginta millium censum esse voluit: quartae quinque et viginti millium: quintae decem undecim millium. Qui vero minus hoc censu habuissent, proletarii et capite censi dicti sunt, nec ullam propriam classem constituerunt. *Cic. 2. Phil.* 33. 84. Prima classis vocatur; renunciatur: deinde, ut assolet, suffraganea, secundae classis vocatur etc. *V. CENTURIA.* Adde *eumd.* 2. de republ. 22. 39. et *Flacc.* 7. 15.; *Liv.* 1. 42. et *eumd.* *Liv.*, *Plin.* et *Gell.* locc. superius citi. — Hinc formula *Infra classem*, quae usus est *Cato* apud *Gell.* 7. 13. et *Paul. Diac.* p. 113. 12. (ubi locum corrigendum esse recte putavit *Müllerus*), quae significat omnes infra primam classem censos. — Praeterea figurate, hoc est ad huiusmodi Romanorum civium distributionem alludens *Cic. 4. Acad.* (2. pr.) 23. 73. Quis hunc philosophum non anteponat Ciceroni? Chrysippo reliquique inferioris aetatis? qui mihi cum illo collati, quintae classis videntur. — *b)* Apud antiquiorum aevi Scriptores etiam ad alios ordines transferuntur. *Colum.* 1. *R. R.* 9. 7. Classis non majores, quam decem hominum familiam: scilicet operum. *Petrus. fragm. Tragum.* 74. *Burmann.* Abite, ut alii veniant ad officium. Subiit ergo alia classis: scilicet servorum. *Sueton. Tib.* 46. Tres classes conitulum (imperatoris) facere. *Quintil.* 1. 2. 23. Cum praepetores pueros in classes distribuunt. *Id. ibid.* Ducere classem. — 2. Olim dicebatur etiam de exercitu terrestri, ideoque classis idem erat atque exercitus armatus: *V. Liv.* 4. 34. ibique interpret. Nam quae classes Servius Tullius prius instituit, atque in varias divisit centurias, non pacis solum, sed belli etiam et militis deligendi causa instituit, ut docet *Liv.* 1. 42. et 43. Hinc classis procincta in *Legge Numae* idem est, quod exercitus instructus, ut *Festus* docet p. 159. 13. et p. 249. 22. *Müll. Cf. Paul. Diac.* p. 56. 12. et p. 225. 5. *Müll. Fabius Pictor* apud *Gell.* 10. 15. Equo Dilem Flamine vehi, religio est: classem procinctam extra pomerium videre etc. Ipse *Gell.* 1. 11. Cum procinctae classes erant et instructae acies caeptumque in hostem progredi. *Paul. Diac.* p. 56. 3. Classes clypeatas antiqui dixerunt, quos nunc exercitus vocamus. Et ἀρχαίως; *Virg.* 7. *En.* 715. quos frigida misit Nursia, et *Hortinae* classes populiue Latini. *h. e.* Hortitorum equitatus, ut *Servius* exponit. *Servius* hic trahit etiam illud *ejusd.* 2. *En.* 30. Classibus hic locus: hic acies, certare solebant. *Cf. Apul.* 6. *Met.* Conecta formicarum acrolarum classis. *h. e.* cunctis exercitus. *Cf. et Priscian.* de XII. *Vet. En.* 5. p. 1245. *Putsch.* Classis plura significat et navium multitudinem et hominum collegia, quae *suppositae* Graeci vocant, et equitum ordines. — Sonitus quoque tubarum classica inde nominatur: quia classes equitum ordines vocant, ut dictum est, qui maxime utuntur tubis. — 3. Seppissime vero dicitur de multitudine navium ad militarem usum instructarum (*It. armata navale, flotta*; *Fr. flotte*; *Hisp. flota, armada de mar*; *Germ. d. Flotte, vereinigte Kriegsfuhrzeuge*; *Angl. a fleet of ships of war, an armament*). *Columna rostrata Duilius* apud *Orelli. Inscripti.* 549. CLASSESQUE NAVALES PRIMOS ORNAVET. . . . CVMQVE EIS NAVES CLA-REIS POMICAS (vicit). *Nepos Themist.* 3. Classis Graeciae cum classiariis regis conflixit. *Cic. 7. Ferr.* 50. 131. Anissionem classis alicui obijcere. *Liv.* 28. 7. Accessus classi est facilis. — *a)* Hoc sensu jungitur pluribus Verbis, quorum praecipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Cæs.* 2. *B. C.* 43. advolet classis celeriter. *Virg.* 8. *En.* 79. advehi classe. *Cic. pro leg. Manil.* 4. 9. edificare ornareque classes. Adde *Nepos Themist.* 2. et *Arist.* 3. *Virg.* 5. *En.* 794. amittere classem. *Sall. epist. Mithrid.* amittere optimos milites eum classibus. *Cic. 3. Nat. D.* 43. 83., 3. *Ferr.* 18. 48. et 7. *ibid.* 33. 86.; *Nepos Thrasyb.* 4. et *Mit.* 4.; *Liv.* 8. 3. et 9. 38.; et *Curt.* 10. 1. 16. appellere classem. *Cic. 3. En.* 472. aptare classem velis. *Horat.* A. P. 64. arcic classes Aquilonibus. *Virg.* 4. *En.* 299. et 1. *G.* 255. armare classem. *Cic. 7. Ferr.* 52. 137. capere et incendere. *Id. ibid.* 52. 136. cogere pecunias classis boninae. *Sueton. Aug.* 49. collorare (classem) Miseni, Ravennae: *V. infra sub b. Cic. Flacc.* 14. 33. et *Nepos Mit.* 4. comparare classem. *Cic. 7. Ferr.* 35. 92. conflagrat classis praedonum incendio. *Virg.* 10. *En.* 135. con-

scendere. *Nepos Con.* 4. contrabere. *Liv.* 23. 45. dare nomina in classem. *Id.* 36. 41.; *Virg.* 1. *G.* 251.; et *Horat.* 2. *Sat.* 3. 191. deducere classem. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 56. 57. (209). depugnare classe. *Cic. Orat.* 45. 153. devincere classe Pannos. *Cæs.* 1. *B. C.* 36. dimittere classem quoquoersus. *Id.* 3. *ibid.* 5. disponere classem in ora. *Cic. Flacc.* 14. 32. distribuere bipartito. *Liv.* 40. 26. classem ducere in oram. *Seneca Agam.* 570. in saxa. *Nepos Themist.* 2. efflicere classem celeriter. *Cic. 7. Verr.* 34. 87. est in portu classis. *Id. ibid.* 35. 91. expulsa et ejecta in litus classis. *Sall. epist. Mithr.* exuere aliquem classe pulcherrima. *Cæs.* 4. *B. G.* 21. et 3. *B. C.* 42. facere classem. *Nepos Themist.* 7. facit classis naufragium. *Virg.* 5. *En.* 843. ferunt aequora classem. *Id.* 5. *ibid.* 832. ferunt sua flamina classem. *Sall. Jug.* 81. fundere et fugare classes. *Cic. Flacc.* 13. 31. habere classem. *Ovid. Heroid.* 3. 153. impellere classem remige. *Cic. 7. Verr.* 35. 91. inflammare atque incendere. *Id. ibid.* 51. 132. instruere atque ornare. Adde *Liv.* 23. 26. *Virg.* 4. *En.* 309. moliri. *Cic. Flacc.* 14. 32. navigare classe. *Id. ibid.* navigat classis cursu et remis, non tantum sumptu et litteris. *Liv.* 9. 30. ornandae classis reficiendaeque causa. *Cf. Cic. 7. Ferr.* 31. 80. et 51. 132.; et *pro leg. Manil.* 4. 9. *Curt.* 10. 2. 2. parare classem. *Cic. 7. Verr.* 32. 82. et 50. 131.; et *Cæs.* 3. *B. C.* 14. praesae classis. *Curt.* 3. 5. praeparare classem. *Nepos Mit.* 1. proficisci classem. *Cic. 7. Verr.* 83. 87. provehitur classis. *Virg.* 1. *En.* 551. quissatam classem subducere. *Id.* 7. *ibid.* 106. religare classem ab aegre ripae. *Id.* 3. *ibid.* 117. sistere classem in oris. *Ovid.* 8. *Met.* 102. solvere reitacula classis. *Liv.* 41. 24. et 42. 49.; et *Virg.* 6. *En.* 697. stat classis alicubi. *Nepos Timol.* 3. supprimere classem. *Cic. 3. Off.* 11. 43. valere classe. *Virg.* 1. *En.* 378. vehere penates classem. — Classes apud Romanos variae fuerunt, ut *Ravennas*, *Misenensis*, *Flavia Mexica* (de qua *Caedoni Spicil.* p. 34.), *Syriaca*, *Germanica*, *Latina*, *Britannica*, *Alexandrina*, *Aegyptia*, *Pontica*. *V. Cardinali Diplom.* imp. p. 251. et 285. — *b)* Narrat *Sueton.* in *Vita August.* 49. illum classem Miseni, et alteram *Ravennae* ad tutelam superi sive *Hadriatici* maris, et inferi sive *Tyrrheni* collocasse. Similia habet *Tac.* 4. *Ann.* 5. Hinc plurimae leguntur inscriptiones apud *Gruter.*, *Murat.* aliosque collectores, quae militibus utriusque classis positae fuerunt. Ex *Veget.* 5. *Milit.* 1. compertum est, classem Miseni Galliam, Hispaniam, Africam, Aegyptum, Sardiniam atque Siciliam; classem vero *Ravennae* Epirum, Macedoniam, Achaiam, Propontidem, Cretam, Cyprum petere consuevisse; et singulas legiones cum isdem classibus fuisse. Quot navibus singulae classis constaret, ignoratur omnino, licet quidam existiment, eas CCL. fuisse. *Jos. Fernazza Diplom.* di. *Adrian.* p. 39. rectissime coniecit ex *Inscripti.* apud *Gruter.* 353. 7. classem Misenensem potioris juris fuisse, quam *Ravennatem*. *Id. ibid.* p. 16. probat, utraque classem an. U. C. 856., a Chr. n. 103. praetoriae appellatione decoratam fuisse; et quo cuiusque inscriptionis, quae ad classarios pertinet, tempus argui posse confidit: idem denique probat, plurimis adductis scriptorum et inscriptionum auctoritatibus, honestam missionem ad imperatoribus concessam fuisse militibus praesertim classariis, quandoque etiam legionariis, alarum equitibus pedibusque, ac cohortium praetorianum, cum nempe, ob pacem cum exteris gentibus initam, aut aliquam imperii vel familiae imperatoriae fustitatem, populo congiarium, militibus donativum distributum fuit, ac liti sunt cusi nummi, in quibus *Liberitatis Aug. I.*, vel *II.* vel *III.* et sic deinceps inscriptum legitur. *V. Cardinali Diplom.* imp. p. 170. — *c)* Aliquando est multitudo navium onerariarum ad comportanda frumenta. *Lamprid.* *Commod.* 17. Classem Africanam instituit, quae subsidio esset, si forte Alexandria frumenta cessassent. — *d)* Classis dicta de una navi tantum, legitur apud *Virg.* 6. *En.* 334. Lyciae ductorem classis *Orontem*. *Sat.* 1. *Achill.* 31. mihi classis funesta minatur. Adde *Paulini. Nolan.* 21. 79. Quidam hanc referunt etiam illud *Horat.* 3. *O.* 11. 47. *M.* vel *extremus Numidarum* in agros Classe relegit. — *e)* Pingere classes apud *Plin.* 35. *Hist. nat.* 11. 41. (149). est navis pingere.

CLATHRATUS vel clatratus, a, um. *V. CLATHRO.*

CLATHRI vel clatri. *trum*, m. plur. 2. Clatri siue aspiratione rarius occurrunt: *V. Inscripti.* in v. CLA-

THIRO. — *Clathra, orum*, n. plur. recte Latine dici negat *Caper de verb. dub.* p. 2248. *Putsch.* *Attianen Nicol. Heins.* in melioribus *Propertii* libris invenisse se ait 4. 5. 72. Cum fallenda meo pollice clathra forent. *Al. leg.* claustra. — Ceterum clathri (τά κλῆ-σπα Atticorum, τὰ κλῆσπα Dorum sunt, nec prisca forma *Aeolensium* ΚΛΑΙΘΡΟΙ videtur defuisse) sunt virgae lignae, vel ferreae, in cratis modum dispositae, quibus fenestrae, vel januae muniantur, ut luminis et aeris usu inclusus potiat (It. *ferrata, inferriata, gelosia*; *Fr. barreaux, grille, grillage*; *Hisp. reja*; *Germ. Gitter*; *Angl. balusters, a balustrade, railing*). *Cato R. R.* 4. Clathros interesse oportet pede (in falsis clathratis). *Horat. Art. P.* 473. velut ursus *Oberjos* cavere valuit si frangere clathros. *Colum.* 8. *R. R.* 17. 10. Spissos clathros infigere. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 7. 7. (21). Clathris ferreis circumdare aliquid. Adde *Claudian. Laud. Stilich.* 3. 272. et *Inscripti.* apud *Orelli.* 3299. — Quod addunt quidam Lexicographi, clathros poni etiam pro instrumento rustico ad terram eraticandam, ex illo *Colum.* 10. *R. R.* 72. Tu penitus clathris eradere viscera matris. Ne dubita; *Jenson.* A. 1472. edidit: Tu penitus maris eradere viscera matris etc. *Aldus* vero A. 1514. et al. Tu penitus latis eradere viscera maris etc. Quod procul dubio rectius est, quodque retinuit etiam *Schneider.*

CLATHRO vel clatro, as, avi, atum, are, a. 1. De ratione scribendi *P.* voc. praed. — Particip. *Clathratus* in fin. — *Clathrare* est clathris claudere. *Colum.* 9. *R. R.* 1. 4. Satis est seris transversis ita clathrare, ne spatiorum laxitas pecudi praebet fugam. — Hinc Part. praeter. pass.

Clathratus, a, um, adjectivorum more. *Cato R. R.* 4. Faliscas clathratas. *V. FALLISCUS. Plaut. Mil. glor.* 2. 4. 26. Neque solarium apud nos est, neque fenestra, nisi clathrata. *Vet. Inscripti.* opt. notae apud *Gruter.* 207. col. 2. EISEN (h. e. idem) FORES CLATHRATAS (sic aspiratione) DVAS CVM POSTIBVS AESCVLENRIS (pro asculineis) FACITO.

CLAUDEO, ere, n. 2. vel claudo vel clodo, is, (clausum), ere, n. 3. (claudus). Part. *Claudens* sub I.; *Claurus* sub II. — *Claudeo* idem est quod claudico, nisi quod *claudeo* est minus usitatum (It. *zoppicare*; *Fr. boiter, étre boiteux*; *Hisp. coxear, estar coxo*; *Germ. hinken, lahm sein*; *Angl. to halt, limp, be lame*).

I.) Proprie. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 33. 76. (330). Cludunt ita (pecudes) lippiquiae ad afflatu et alvo citā pereunt. *Paul. Nolan.* 27. 241. *Claudeus* matris ab alvo.

II.) Translate saepius occurrat pro hærere, vacillare, debitare. *Caelius* apud *Priscian.* 10. p. 889. *Putsch.* An ubi vos sinis, ibi consilium claudet? *Cic. Brut.* 58. 214. In quancumque enim una (parte) plane clauderet (al. claudaret), orator esse non posset. *Id. Orat.* 51. 170. Quid est cur claudere, aut insistere orationem maluit, quam cum sententia pariter excurrere? *Id.* 5. *Tusc.* 8. 22. Beatiā vitam, etiam si ex aliqua parte clauderet, tamen et multo majore parte obtinere nomen suum. *Salust. in fragm.* 3. *Hist.* apud *Priscian.* 10. p. 889. *Putsch.* Coniuratione clauduit. Ita *Priscian.* interpretatur. *Id.* in orat. *C. Licinii Macri trib. pl.* § 10. Neque enim ignorantia res claudit. *Id.* in alio fragm. Nihil sordidū clauderat. Duo hæc loca affert *Donatus* ad *Terentii Eun.* 2. 3. 39., item ad illud *ibid.* 1. 2. 83. Nuncubi meam benignitatem sensi in te claudier? ubi *Scalig.* quoque l. 2. *lection.* *Auson.* c. 21. pro claudicare exponit. *Liv.* 22. 39. Si altera parte claudet res publica. *V. Alschevski* ad *h. l. Fronto Ep.* ad *Anton.* *Aug.* p. 122. *Nieb.* Quā causā claudat aliquotum amor erga te meus. *Apul. Florid.* 4. n. 18. Quo utinam mihi — oratio suppetat ac non hic maxime clauderet. *Gell.* 1. 7. Si explicui: diceret, imperfecto et debili numero verborum sonus clauderet. *Id.* 4. 7. extr. Nisi tertia syllaba — circumflexu ponatur, numerus clausurus est. *Id.* 13. 20. Sentias suavitatem sonitus claudere. *Auson. prof. sept. Sap.* 31. Sed si memoria Rebus vetustis claudit (al. cludit). *h. e.* labat, deficit. *Symmach.* 1. *Ep.* 27. Ne forte in nos parentis claudat affectio. — *Forcellinus* separatim exhibuit *Claudeo*, es et *Claudo*, is: ad quam postremam verbi formam omnia ferre loca, quae sub hoc n. H. allata sunt, retulerat: sed in fin. hæc addiderat: Quodam sunt ex his locis, quae si certe est lenio, ad *Claudeo*, es, pertinere

possunt. Verum magna borum pars aliter ab aliis legitur, vel exponitur. Fortasse ex secundo Sallustii loco, et altero Ausonii certi aliquid conjici posse videtur, ad hunc verbi usum et significationem adstruendum.

CLAUDICATIO, ōnis, f. 3. claudicandi actus. *Cic. 1. Nat. D. 30. 84.* In quo stante atque vestito leviter apparet claudicatio non deformis. Adde *eumd. 2. Orat. 61. 249. Colum. 6. R. R. 12. 1.* Sanguis dimissus in pedes claudicationem affert. Adde *Fal. Max. 8. 11. extern. 3.*

CLAUDICO, as, are, n. 1. Vulgo dicebatur clodico, teste *Cic. 2. Orat. 61. 249.* — Part. *Claudicans* I. a. — Claudicare est altero tantum pede incedere, vel alterum pedem infirmum et instabilem, aut curtum habere: ab antiquo cladeo vel clado (lt. *zop-picare*; Fr. *boiter, être boiteux*; Hisp. *cozear, estar coxo*; Germ. *lahin sein, hinken*; Angl. *to halt, limp, be lame*).

1.) Proprie. — a) Generatim. *Cic. 2. Orat. 61. 249.* Graviter claudicans ex vulnere ob rempubl. accepto. *Ovid. 3. Fast. 758.* percusso claudicat ille genu. Adde *Colum. 6. R. R. 12. 3.* et *Sueton. Aug. 80. Justin. 6. 2. 6.* Claudicare incessu. — b) Speciatim de aliis avium. *Lucret. 6. 834.* Claudicat ex templo pennarum nisus inanis. — c) Item speciatim de machinarum nutatione. *Lucret. 4. 516.* Et libella aliqua si ex parti claudicat bilum. h. e. pendet.

II.) Translate ponitur pro vacillare, deficere, peccare etc. ad rem *Quintil. 11. 3. 43.* Remissibilitate borum omnium, sicut pedum claudicat. *Lucret. 3. 454. de senib. Claudicat ingenium, delirat linguaque mensque.* *Cic. Brut. 63. 227.* Actio paulum cum vitio vocis, tum etiam ineptis claudicabat. *Id. 3. Orat. 51. 198.* Ut in versu vulgus, si est peccatum, videt; sic, si quid in nostra oratione claudicat, sentit. *Id. 1. Nat. D. 38. 107.* Toti res vacillat, et claudicat. h. e. casum minatur. *Id. 1. Fin. 20. 69.* Verentur, ne si amicitiam propter nostram voluntatem expectetiam putemus, tota amicitia quasi claudicare videatur. h. e. non æquo jure utrinque coli. *Id. 1. Off. 33. 119.* Ut constare in vitæ perpetuitate possumus nobismetipsis, nec in nullo officio claudicare. h. e. deficere, peccare. *Id. Orat. 51. 173.* Si quid in nostra oratione claudicat. *Id. 5. Tusc. 8. 22.* Si beata vita ex aliqua parte claudicaret. *At recentiores cum Orell. leg. clauderet.* *Id. apud Liv. 22. 39.* Respublica altera parte claudicat. *leg. claudet.* *Quintil. 10. 1. 99.* In comœdia maxime claudicamus. h. e. nos Latini Græcis inferiores sumus. Adde *eumd. 11. 3. 43. Colum. 4. R. R. 2. 1.* In pluribus pedamentis fructus claudicat. h. e. non æque provenit. Adde *Claudian. Epigr. 79. 3.* et *Scribon. Compos. 200.*

CLAUDIGO, Ignis, f. 3. idem quod clauditas. *Feg. 1. Felerin. 26. 1.* Quibus (junentis) remorata basis longi temporis claudiginem fecerit.

CLAUDITAS, ōis, f. 3. vitium claudicaodi. *Plin. 28. Hist. nat. 4. 7. (35).* Et fascinationes repercutimus, dextræque claudicitatis occursum. h. e. occursum ejus, qui dextro pede claudis sit. Adde *eumd. 8. ibid. 43. 68. (170).* et *Apul. Florid. 3. 16.* — In plur. num. *Plin. 28. Hist. nat. 4. 6. (33).* Clauditates oculi orbitatem etc.

CLAUDO vel clodo, is, ere, n. 3. **CLAUDEO.**

CLAUDO, dis, si, sum, dere, a. 3. Alia forma cludo, dis, si, sum, dere, quæ usitatissima est io compositis, occurrit apud *Lucret. 1. 355.* et *4. 600.* et alibi; *Varron. 3. R. R. 3. 5.*; *Scribon. Compos. 42.*; *Plin. 2. Hist. nat. 47. 47. (125).*; *Quintil. 9. 4. 65.* pluries; *Gell. 12. 14.*; et *Petrone. fragm. Tragur. 63. Burmann.*; *Stat. 11. Theb. 69.*; *Sil. It. 15. 655.*, atque haud raro in *Inscript.* Addi possent, ne quis putet verbum esse obsoletum, loca *Ovid.*, *Martial.*, *Valer. Flacci.*, *Senecæ* utriusque, *Sueton.*, *Justin.*, *Celsi.*, *Taciti.*, *Juvenal.*, quorum omnium editiones etsi modo claudio habeant, modo cludo (quod et de modo citatis exemplis fatendum est), tamen usum verbi frequentissimum extra dubium ponunt. Sed tamen ab ætatis aureæ scriptoribus hæc forma cludo omnino rejecta fuisse videtur: itaque apud *Cic. 2. Nat. D. 39. 100.* pro cludit plerique rectius leg. eludit. — Formam clodo exhibet *Plin. 18. Hist. nat. 33. 76. (330).* bisce verbis: Nec contra septemtrionem paveris (pecudes), supra dictum: clodunt illa lippianæ ab adfluat et alio cita pereunt. At hic alius *Codex leg. clodant.* al. cludantur, al. denique dotantur. Vulgatam scripturam *Dalec.* explicat: oculos operire ne-

queunt. *Harduin.* tales pecudes ait oculos claudere, ut qui nictatione laborent. *Gronov.* ad *Liv. 22. 39.* clodere idem esse quod claudicare putat, cui sententia refragatur particula *ve*, clare scilicet docens etiam in priore verbo de oculis agi. *Schneider.* ad *Col. 7. R. R. 3. 25.* vituli aliquid latere opinatur, cui opinioni *Sillig* ita accedit, ut fortasse clodantur (quod duo *Codices* exhibent) sit legendum, qua voce rusticis propria morbus aliquis pecudibus proprius significatur. — Part. *Claudens* sub *B.*; *Clausus* in omnibus ferme paragr. et in fin.; *Clausurus* et *Claudendus* sub *A. a.* — Ceterum claudio (quod *Forcellinus* deducit a *κλῆω* impello, unde *κλῆω, κλῆω, κλῆω, κλῆω*, ac tandem *κλαδῶ*) ratione habita etymii recte conjungi potest cum *κλῆω*, quod dorice pro *κλῆω* claudio, a *κλῆω, κλῆω, κλῆω* clavis (cf. etiam Germ. *schliessen* et *Schloss*); et est idem quod obsero (lt. *chiudere, serrare*; Fr. *fermer, enfermer, clore*; Hisp. *cerrar, tapar*; Germ. *schliessen*; Angl. *to shut, close*). Verum claudere tria præcipue significat, prout *A)* aditus, vel *B)* exitus, vel denique *C)* totum aliquid circum undique obseratur atque obstruitur.

A) Claudere ponitur de iis, quorum aditus obseratur: qua significatione eidem opponitur aperire apud *Cic. 2. Nat. D. 57. 142.*, quocum *cf. Ovid. 1. Amor. 5. 3.*; vel *reserare* apud *Plin. 10. Hist. nat. 21. 24. (49).*, *cf. Cic. 2. Off. 15. 55.* et *Liv. 40. 8.*; vel *patefacere* apud *Cic. pro leg. Manil. 8. 21.* et *Catull. 68. 67.*; vel denique *promere* apud *Sall. Cat. 10.*, quocum *cf. Cic. 6. Ferr. 20. 42.* Porro claudere — a) Usurpatur de iis omnibus, quæ aut machinis quibuscumque, aut naturæ suæ ita obserari possunt, ut eorum aditus minime pateat, cujusmodi sunt portæ, januæ, domus etc., vel oculi, os etc. Jungitur autem pluribus Substantivis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Virg. 1. Æn. 141.* carcerem ventorum claudere. *Scribon. Compos. 42.* ciatrix est claudenda. *Quintil. 10. 3. 25.* cubiculum. *Horat. 3. Od. 7. 20.* domum. *Sic Ovid. 1. Pont. 7. 37.* Sed neque (domus) claudenda est. *Ovid. 8. Met. 629.* et *Plin. 10. Hist. nat. 21. 24. (49).* domos. *Sic figurate Cic. Quinct. 30. 93.* Habere domum clausam pudori et sanctimonie, patenter atque adeo expositam cupiditati et voluptatibus. *Et 7. Ferr. 15. 39.* Domus clausa contra cupiditatem et audaciam alicujus. *Tac. 46. Ann. 15.* effugia villæ claudere. *Ovid. 5. Fast. 485.* Iona. *Id. 1. Amor. 5. 3.* fenestræ partem. *Quintil. 11. 3. 20.* foramina. *Cic. 5. Tusc. 20. 29.* fores cubuli. Adde *Tibull. 1. 9. 44.*; *Ovid. 4. Met. 453.*; *Quintil. 10. 3. 25.* et *Sueton. Ner. 47.* *Lucret. 4. 600.* fores cludere. *Tibull. 1. 2. 7.* januam serâ. Adde *Sil. It. 17. 356.* *Sueton. Aug. 22.* Janum Quirinum. h. e. Jani templum: sic in nummo aureo et æreo *Neronis* apud *Eckhel. D. N. V. T. 6. p. 273.* *PAGE P. R. TERRA MARIQUE PARTA JANUM CLVSIT.* *Catull. 61. 231.* ostia. *Sic Petron. fragm. Tragur. 63. Burmann.* Cluso ostio redimus ad officium. *Virg. 1. Æn. 298.*; *Horat. 3. Od. 5. 23.*; et *Ovid. 3. Met. 385.* portas. *Sic Ovid. 14. Met. 784.* Sola Venus portæ cecidisse repagula sensit; Et clausura fuit. *Martial. 11. 99.* sellam. scil. gestatorium. *Ovid. 15. Met. 389.* sepulcrum. *Cic. Dom. 21. 54.*; *Horat. 1. Sat. 3. 131.* et *Seneca 7. Benef. 21.* tabernaculis. *Ovid. 5. Met. 287.* tecta. *Sil. It. 15. 545.* thalamos. *Scribon. Compos. 269.* vas. *Cato R. R. 5.* villam. — Similiter *Cic. 2. Nat. D. 57. 142.* Claudere et aperire pupulas. *Propert. 2. 13. 17.* ocellos claudere. *Lucan. 5. 28.* oculos. *Martial. 10. 63. 6.* lumina alicui. h. e. oculos. *cf. Ovid. 3. Met. 508.* et *10. ibid. 63.* *Virg. 1. Æn. 298.* lumina in æternam noctem. h. e. mori. *Calull. 65. 18.* Si linguam clauso tenes in ore. *Propert. 3. 7. 36.* ora. *Ovid. 2. Art. am. 92.* et *Tac. 2. Ann. 40.* ora loquentis. *Cic. 4. Tusc. 1. 2.* Aures clausæ ad doctissimas voces philosophorum. *Liv. 40. 8.* Aures criminibus claudere. *Seneca Ep. 123.* Cludere aures malis vocibus. — b) Item usurpatur de locis, a quorum aditu vel accessu, quocumque modo, quis prohibetur. *Cic. Flacc. 25. 61.* Cum L. Flacco consuli portas tota Asia clauderat. *Id. 7. Ferr. 27. 68.* Opus est ingens: nihil tam clausum ad exitum, nihil tam sæptum undique, nihil tam tutum ad custodias nec fieri, nec cogitari potest. *Id. pro leg. Manil. 8. 21.* Patefactum nostris legionibus esse Pontum, qui ante ex omni aditu clausus esset. *Liv. 27. 36.* Quod clausæ hieme Alpes essent. *Virg. 2. G. 317.* Rura gelu tum claudit hiems. *Ovid. 13. Met. 407.* Lurgus in angu-

stum qua clauditur Hellespontus. — Porro hac significatione jungitur pluribus Substantivis, quorum hæc sunt præcipua. *Cic. 1. Phil. 10. 25.* aditus omnes fori claudere. *Tac. 12. Ann. 68.* aditus cunctos custodiis. *Et figurate Stat. 6. Theb. 752.* aditus ad vulnera. *Catull. 68. 67.* campum. *Martial. 12. 57. 23.* cursum. *Liv. 21. 57.* comitatus. *Tac. 15. Ann. 64.* corpus clausum adversus vim veneni. h. e. obstructum. *Cic. 9. Att. 15. 1.* exitus maritimos. *Tac. 14. Ann. 9.* humus clausa. *Id. 6. ibid. 33.* incessus alios. *Ovid. 8. Met. 543.* et *1. Fast. 272.* iter alicui. *cf. Martial. 11. 92.* mors iter vocis claudit. *Varron 7. L. L. 21.* *Müll. locum. Cic. 2. ad Q. fr. 6. 7.* mare clausum. *Sic Plin. 2. Hist. nat. 47. 47. (125).* Sævitia tempestatum cludit mare. *Virg. 10. Æn. 22.* mœnia clausa. *Id. 1. ibid. 378.* Olympo clauso. *Id. 1. ibid. 237.* orbem terrarum alicui claudere. *Ovid. 4. Pont. 8. 85.* patriam alicui. *Id. 14. Met. 731.* portum obijce. *Liv. 27. 46.* transitum alicui. *Id. 29. 2.* viam alicui. Adde *Stat. 2. Theb. 6.* — Et cum abstractis. *Liv. 27. 18.* et *Ovid. 6. Met. 572.* Claudere fugam alicui. *Sil. It. 17. 120.* natus. — Et figurate *Cic. 12. Fam. 9. 1.* Tamquam enim clausa sit Asia, sic nihil perfertur ad nos. *Liv. 42. 14.* Eo silentio clausa curia erat. — c) Denique usurpatur de fluminibus, rivis et similibus, quorum cursus cobibetur ac sistitur. *Propert. 4. 4. 4.* Claudere aquas. *Ovid. 15. Met. 291.* fontes. *Virg. 3. Eci. 111.* Claudite jam rivos pueri: sat prata bibent. ubi *ἀλλήγορη*; subest jussio silentium indicentis. *Sic Plin. 26. Hist. nat. 13. 83. (135).* Sideritis sanguinem claudit. *Justin. 15. 3. ad fin.* Cludere sanguinem. — Similiter de respirandi meatibus. *Ovid. 8. Met. 828.* vitales vias et respiramina claudere. *Propert. 3. 9. 11.* hiatus serpentis. *Ovid. Ib. 550.* viam animæ laqueo. *Id. 7. Met. 604.* animam laqueo. *Lucan. 8. 59.* animam claudere. *Sic Liv. 44. 45.* Vocem alicujus claudere. *El Tac. 1. Hist. 33.* Cludere sonum.

B) Item claudere ponitur de iis, quorum exitus obstruitur, adeoque est finire, concludere, qua significatione eidem opponitur inchoare apud *Quintil. 9. 4. 71.* et *Martial. 13. 14.*; et raro admodum proprie, fere semper figurate et translate occurrit. — a) Generatim. *Horat. 2. Od. 4. 24.* Ætas clausit lustrum octavum. h. e. annos quadraginta natus est. *Sic Inscript. apud Lupium Dissert. T. 1. p. 144.* *PILOLO PIENTISSIMO APVD CYPRENSES DIEN CLAUDIT.* *Ovid. Heroid. 13. 165.* Ultima mœnada claudet epistola parvo. *Id. 3. Fast. 384.* Claudere opus aliquod. h. e. perficere, absolvere. *Quintil. 6. 1. 52.* tragedias, comœdias. *Lucan. 5. 44.* nostrum exhausto jus clauditur anno. *Martial. 13. 14.* Claudere quæ cœnas lactuca solebat avorum, Die mihi, cur nostras inchoat illa dapes? *Sil. It. 15. 655.* labores ingentis belli. — Claudere spatham capulo quid sit, *V. CLAUSULA* 1. — b) Speciatim claudere agmen dicuntur, qui postremo agnibus loco sunt, apud *Cæs. 1. B. G. 25.*; et *Curt. 3. 3. 21.* et *4. 12. 4.* Similiter *Sil. It. 7. 590.* Claudere agem. *cf. Auct. B. Afr. 89.* — c) Item speciatim occurrit de oratione ac rhythmo. *Cic. Orat. 68. 229.* Claudere sententias i amoris. *Id. ibid. 58. 198.* Universa comprehensio et species orationis clausa et terminata est. *Horat. 2. Sat. 1. 28.* Claudere verba pedibus. h. e. versus facere. *Id. 1. ibid. 10. 59.* aliquid pedibus senis. h. e. hexametrum versus compleri. *Quintil. 1. 5. 31.* vocem Latinam. *Id. 9. 4. 18.* Cludere et inchoare sententias. *Id. 2. 15. 27.* Disputatio clauditur. *Id. 9. 4. 63.* Cludere versum. *Stat. 11. Theb. 58.* Cludere bella. h. e. bellorum narrationem. — Neutrorum more *Apul. Florid. n. 18.* Si non hic maxime oratio clauderet. h. e. desineret. Alii tamen rectius aliter legunt et exponunt.

C) Denique claudere ponitur de iis, quæ circum undique obstruuntur, et est cingere, circumdare: occurrit autem

1.) Proprie. ¶ 1. Generatim est includere, recondere, abdere. *Cic. 6. Ferr. 20. 42.* Statuerunt se nihil tam clausum, neque tam reconditum posse habere, quod non istius cupiditati apertissimum promptissimumque esset. — a) Sic de hominibus. *Virg. 6. Æn. 734.* clausus tenebris et carcere cæco. *Ovid. 1. Pont. 6. 37.* Claudere aliquem carcere. *Fal. Flacc. 1. 602.* carcere et vinclis. *Tac. 15. Ann. 69.* cubiculo. *Id. 4. ibid. 30.* aliquem Gyaro aut Donusâ. Adde *eumd. 1. ibid. 53.*, *14. ibid. 63.* et *16. ibid. 9. Id. 15. ibid. 33.* Clausus domo e: hortis. *Id. 4. Hist. 49.* sub fin. Clausus intra domum. *Tubero* apud *Gell. 6.*

4. Claudere aliquem in atras et profundas tenebras. *Horat.* 2. Sat. 7. 59. in arca. *Liv.* 23. 2. in curia. *Ovid.* 3. Met. 698. in tectis. *Jussin.* 27. 1. Claudere se in aliquo loco. Sic *Ovid.* 4. Met. 262. Aquilonem Aëoliis in atris. Et *Val. Flacc.* 1. 239. clusus invenit in ignibus Argos. — b) De brutis animalibus. *Virg.* 3. G. 244. claudere tauros intus. *Id.* 3. En. 642. pecudes lanigeras in antro. *Id.* 3. G. 352. armenta clausa stabulis. *Horat. Epod.* 2. 45. pecus cratibus claudere. *Ovid.* 3. Fast. 879. hædos saluros. *Id.* ibid. 743. apes in arbore inanl. *Val. Flacc.* 1. 395. apes inoperas. *Tac.* 4. Ann. 49. Armenta iuxta clausa. — c) De inanimis. *Gell.* 12. 14. Tot verba in paucissimas litteras cludere. *Lucan.* 5. 245. Ensis clausus. h. e. vaginâ conditus. *Sil.* It. 1. 681. claudere ferrum. *Stat.* 4. Theb. 350. humeros clipeo. l. e. onerare, tegere. *Sil.* It. 9. 588. latos humeros tegmine. *Id.* 14. 158. Ora cassis claudit. *Id.* 5. 277. Claudere vulnus sub casside. *Id.* 10. 650. vultus casside. *Val. Flacc.* 2. 338. flammam. *Tac.* 2. Ann. 2. Claudere utensilia annulo. h. e. obstringere. Huc pertinet et illud *Zureti.* 6. 197. Cludere ventos nubilus. ¶ 2. Speciatim hoc sensu occurrit de locis, quæ circum undique terrâ, mari, alvis cincta et circumdata sunt. — a) Generatim. *Cic.* 4. *Verr.* 2. 4. Urbs, quæ cum manu munissimâ esset, tum loci naturâ terrâ ac mari clauderetur. *Id.* 7. ibid. 37. 96. Oppidum portu clauditur. *Varro* 3. R. R. 14. 1. Quem (locum) circum totum aquâ claudas. *Liv.* 30. 24. Insula ea situm ab alte claudit. *Id.* 41. 27. Forum portibus tabernisque clausum. *Id.* 21. 51. Rixus præclis ripis undique clausus. *Tibull.* 2. 3. 45. Claudat et indomitum naves mare. *Id.* 4. 1. 23. Omnia cælo clauduntur. *Virg.* 4. G. 364. laus spelunâ clausus. *Ovid.* 1. Met. 568. Est nemus Æmonia, præcipua quod undique claudit Silva. *Id.* 4. ibid. 616. pomaria mœnibus claudere. *Curt.* 5. 4. 5. Persis ab altero latere perpetuis montium jugis clauditur. *Quintil.* 1. 10. 42. Quantum campi claudat circuitus. *Cf. Ovid.* 2. Fast. 222. *Seneca* *Cælip.* 504. Claudere orbem fluctibus. — b) Speciatim de hostili circumventionem in re militari. *Cæs.* 3. B. C. 23. Tenere locum, littora, portus clausus custodia. *Nepos* *Milt.* 7.; *Liv.* 25. 22. et *Lucan.* 3. 342. Claudere urbem operibus. Sic *Aur.* B. G. 8. 40. Oppidum clausum operibus. h. e. circumdatum. *Nepos* *Epam.* 8. Claudere urbem obsidione. *Auct. B. Alex.* 61. Clausus obsidione. *Nepos* *Datam.* 8. Claudere adversarios locorum angustiis. *Tibull.* 4. 1. 85. locum ducto vallo. *Seneca* *Troad.* 317. clusus atque hostem treniens. — c) Item de hostili circumventionem in re venatoria. *Varro* 3. R. R. 3. 5. Quæ mœriæ ad villam venationis crassa clauduntur. *Virg.* 6. *Georg.* 36. claudere minorum saltus. *Tibull.* 4. 3. 7. colles indagine. Sic *Lucan.* 6. 42. et silvas vastasque feras indagine. *Cf. Stat.* 2. Theb. 553. *Tibull.* 1. 4. 49. valles insidiis. *Ovid.* 5. Fast. 371. capros leporeniæ rete.

II.) Translate est condere, recondere, addere. *Ter. Fun.* 1. 2. 84. Nuncubi meam benignitatem sensi in te claudier. F. CLAUDIO. *Id.* *Andr.* 3. 3. 41. Nolo tibi ullum commodum in me claudier. h. e. nolo, quidquam in me esse clausum et obseratum, quod in tuum commodum cedere possit. *Cic.* 4. Fam. 13. 6. Et in ipsius consuetudinem, quam adhuc meus pudor mihi claudit, me insinuo. *Id.* 2. Off. 15. 55. Claudere rem familiarem. cui ibidem opponitur aperire vel reserare. *Id.* 5. *Verr.* 25. 63. Clausa habere sua consilia. *Sall. Cat.* 10. Aliud clausum in pectore, aliud promptum in lingua habere. *Ovid.* 2. Met. 641. deum clausum pectore habere. Adde *eumd.* 4. Fast. 846. *Sil.* It. 10. 378. pavor clausus. *Tac.* 3. Ann. 15. Tiberius obstinatus claususque. h. e. secretus, sua consilia occultans. — Hinc a Part. præter. pass. clausus est

Clausum vel clusum, i. n. 2., quod absolute, substantivum more usurpatur pro claustrum vel claustrum. *Tabula Etrusc.* c. v. 71. SAEPTVM CLAVSVVVE HABERE. *Lucret.* 1. 354. Clusa domorum. *Id.* 4. 613. Clusa vicorum. *Sall. Jug.* 12. Clausa effringere. *Virg.* 4. G. 303. Lingere aliquid positum in clauso. *Colum.* 12. R. R. præfat. § 3. ex *Cicer.* in *Eccon.* Fructus clauso custodire. *Al. lep.* in clauso. *Id.* 7. ibid. 6. 5. Numerum majorem, quam centum capitum, sub uno clauso non expedit habere.

CLAUDUS, a, um, adject. Raro admodum dicitur cludus (ut apud *Plaut. Pseud.* 2. 2. 64. Apud anum illam diobolarem, cludum, crassum.) vel clodus (ut

apud *Arator. Act. Apost.* 266. Israel clodus habet etc.) — Ratione habita etymy, *Forcellino* videbatur esse a γαλῶν λαζω, unde γαλῶν et γαλῶν, tandem γαλῶν, hinc Latinum extrita aspirata claudus, atque adeo claustrum, claudico etc. — Claudus est altero pede laesus (It. zoppo; Fr. boiteux; Hisp. coxo; Germ. lah'n, hinkend; Angl. lame, halting, limping).

I.) Proprie usurpatur. ¶ 1. Stricto sensu de animalibus. *Cic.* 1. Nat. D. 30. 84. Claudum igitur habebimus deum, quoniam de Vulcano sic accepimus. *Nepos* *Agesil.* 8. Claudus altero pede. *Virg.* 5. En. 278. pars vulnere clauda retenta Nexantem nodis. *Horat.* 3. Od. 2. 32. Pes claudus. Adde *eumd.* 1. Ep. 17. 61.; *Caj. 3. Instit.* 214.; et *Apul. 4. Met.* — Claudum more tenere pilam, proverb. dixit *Cic.* *Pis.* 28. 69. pro nullo delectu nulloque iudicio tenere, ac sequi quicquid doctum indoctumque sit: quia claudi cum pedibus disfidant, quoquo modo possunt, pilam attripiunt, atque tenent: vel quis pilæ tantum retinendæ apti sunt, non remittendæ, aut cursitando excipienda: vel demum quia tunc solum pilam excipere et tenere solent, si commode illis militatur. — Proverbii speciem habet et illud *Plaut. Aulul.* 1. 4. 34. Quasi claudus sutor domi sedet totos dies. ¶ 2. Latiori sensu de machinis. *Zureti.* 4. 438. At maris ignaris, in portu clauda videntur Navigia. *Liv.* 37. 24. Claudæ naues. h. e. quæ remos fractos habent, qui veluti illarum pedes sunt. Adde *Curt.* 9. 9. 13. et *Tac.* 2. Ann. 24.

II.) Improperie occurrit. ¶ 1. De oratione, cui aliquid deest. *Ovid.* 3. *Trist.* 1. 11. Carmina clauda alterno versu. h. e. alterno breviori, ut est in elegis. *Quintil.* 9. 4. 70. Clausula claudæ atque pendentes. *Id.* ibid. § 116. Clauda oratio, seu periodus. h. e. cui aliquid deest; cui opponitur redundans et nimia. ¶ 2. De abstractis, et est deficiens, inconstans. *Ovid.* 3. *Pont.* 1. 86. Clauda nec officii pars erit ulla tui. h. e. manca erit, deficiet. *Sil.* It. 13. 33. Clauda fides. h. e. vacillans, inconstans. — VB. De cogn. Rom. F. ONOM.

CLAUSIBILIS, a, et

CLAUSILIS, e, adject. qui claudi potest. Vocabula a Lexico expungenda; occurrunt enim tantummodo in *Not. Tir.* p. 83.

CLAUSTRALIS, e, adject. ad claustrum pertinens. *Cassiod.* 11. *Varior.* 14. Quæ (urbs Comum) licet munimen claustrale probetur esse provinciae etc.

CLAUSTRARIUS, a, um, adject. ad claustrum pertinens. *Zamprid.* *Elagab.* 12. Claustrarius artifex. h. e. qui claustra et seras facit.

CLAUSTRITIMUS, i, m. 2. ea forma, qua ædificatus, significat enim, qui claustris januæ præest, ut *Gell.* 12. 10. docet, ubi *Læti* antiquum scriptorem hac voce suum tradit. Al. rectius leg. claustritimus, a claustris tendis; quemadmodum et ædificatus pro ædificatus.

CLAUSTRITUMUS, i, m. 2. F. voc. præced.

CLAUSTRUM, i, n. 2. Legitur etiam claustrum ea ratione, qua plostum pro plaustrum et similia, sed tamen raro, ut apud *Caton. R. R.* 13. et 135., *Senec.* 7. *Benef.* 21., et *Petron. Satyr.* 89. et 121., quavis hic alii aliter legunt. — In *Not. Tir.* p. 84. legitur claustrum pro claustrum, sed nulla prisus auctoritate. — Ceterum claustrum a verbo claudo et a Græcis κλειστρον et κλειστρον et Dorice κλειστρον, dicitur et est quicquid claudendo inservit, vellis, sera, repagulum, quo janua aut quidpiam aliud clauditur (It. ciò che serve a chiudere, calenaccio, stamga, sbarra, toppa; Fr. ce qui ferme, serrure, verrou, clôture; Hisp. lo qui sirve a cerrar, clausura, ceradura, cerrojo, pestillo; Germ. die Vorkehrung zum Schliessen, das Schloss, der Verschluss; Angl. a bar, bolt, barrier). Occurrit *Ad* Varro admodum in singulari, *B* sæpius in plurali numero.

I) In singulari numero raro admodum occurrit. *Curt.* 4. 5. 21. Obijcere claustrum. Adde *eumd.* 7. 6. 13. *Cæs. German.* *Arat.* 196. foribus præducit vincula claustrali. Adde *Petron. Satyr.* 89., ubi tamen alii aliter leg.; et *Gell.* 14. 6. *Seneca* 7. *Benef.* 21. Per cloustrum, quæ se commissura laxaverat, quatuor denarios in tabernam inseruit.

B) Sæpius occurrit in plurali numero, et quidem I.) Proprie. ¶ 1. Poniunt de portis, januis et similibus, quæ aditum ad locum aliquem præbent, et est vetes, sera, repagulum. *Cato R. R.* 13. Claves cum cloustris in cellas duas (lege cellam). *Id.* ibid. 135.

Nolite emas claves, cloustra Romæ. *Varro* apud *Non.* p. 545. 12. *Merc.* Claves, claustra. *Cf. Ulp. Dig.* 32. 50. in fin. Armariis et loculis claustra et claves cedunt. *Cic.* 6. *Ferr.* 23. 52. Effringi multorum fores, revelli claustra. Adde *Liv.* 5. 2. *Catull.* 61. 76. pandere claustra. *Virg.* 2. *Æn.* 259. laxare. *Id.* 9. ibid. 758. Rumpere claustra manu soriosque immittere portis. *Cf. Horat.* 4. Ep. 14. 9. Rursus *Virg.* 7. *Æn.* 184. portarum ingentia claustra. *Horat.* 3. Od. 11. 41. Aliquem intra claustra tenere. *Ovid.* 1. *Amor.* 6. 17. relatore claustra. *Petron. Satyr.* 11. discutere. *Sil.* It. 7. 334. reserare. *Val. Flacc.* 3. 53. nocturna claustra cadunt muris. *Marzial.* 10. 28. Ferrea perpetua claustra tuere sera, ubi claustra sunt ipsæ portarum valvæ. *Cf. Seneca Thyest.* 564. *Claudian.* 1. in *Eutrop.* 195. arcæ claustra remoliri. — Et de ferarum claustris. *Liv.* 42. 59. Claustris retinere feras. *Colum.* 8. R. R. 17. 8. Claustra patii. *Plin. Paneg.* 81. Feræ claustris fractæ. Huc pertinet et illud *Stat.* 2. *Silv.* 5. 4. de leone mansueti. Quid quod abire domo rursusque in claustra reverti etc. h. e. in caveam. ¶ 2. Generatim ponitur fere de omnibus, quæ claudendo qualibet ratione inservunt, ut sunt aggeres, sæpta, mœnia, vallum, etc., imo etiam dicitur de quovis loco concluso. *Liv.* 37. 14. Onerarias ducere multa saburra gravatas, atque eas in faucibus portus suppressere. Et eo minoris molimenti ea claustra esse, quod, in fluminis modum, longum et angustum et vaduosum ostium portus sit. *Cassius* apud *Varro.* 7. L. 21. *Müll.* Hellespontum et claustra, ubi *Varro* hæc addit: Claustra, quod Xerxes quondam eum locum clausit, nam ut *Ennius* ait: *Isque Hellesponto pontem contendit in alto*; nisi potius ab eo quod Asia et Europa ubi collidit, mare inter angustias facit Propontidis fauces. *Virg.* 1. *Æn.* 56. Circum claustra fremunt venti. *Id.* 2. G. 161. Luvino addita claustra. Sic *Sil.* It. 12. 442. claustra maris. *Id.* 5. 44. undæ. *Seneca Hippol.* 1166. Dædalea claustra. h. e. labyrinthi. *Ovid.* 4. Met. 86. claustra urbis relinqueret. h. e. urbis clausuram. Sic *Stat.* 10. Theb. 644. claustra Thebarum. *Tac.* 4. Ann. 49. Ut aquam pabulumque eriperet, contrahit claustra. h. e. circumvallationem. ¶ 3. Item ponitur pro antemurali, propugnaculo, aut loco quacumque ratione munito, quo regnum, provincia, ager vel regio aliqua hostes ingressa prohibet, quoque capto regnum, provincia etc. tota caperetur. Itali dicunt la chiave del regno. *Cic.* 7. *Ferr.* 32. 84. Alicui claustra loci committere. *Id.* 2. leg. Agr. 32. 86. Corinthus erat posita in angustiis atque in faucibus Græciæ, sic ut terra claustra locorum teneret etc. *Id.* *Flacc.* 13. 30. Omnes sinus, promontoria, littora, insulas, urbes maritimæ claustris imperii nostri contineri. *Liv.* 9. 32. Sutrrium, quæ urbs velut claustra Etruriæ erat. Adde *eumd.* 6. 9. *Id.* 42. 67. Macedoniæ tutissima claustra. *Id.* 32. 21. Inexpugnabilia claustra fauce Epiri. *Id.* 45. 14. et *Tac.* 2. Hist. 82. Claustra Egypti. Sic *Sueton. Vesp.* 7. Alexandriam transit, ut claustra Egypti obtineret. *Virg.* 3. *Æn.* 411. claustra Pelori. *Curt.* 4. 8. 4. Nili fluminis. *Tac.* 2. Ann. 59. terræ et maris. *Id.* 3. Hist. 43. Claustra maris præsidio tueri. *Id.* 1. ibid. 6. Claustra Caspiorum. *Id.* 3. ibid. 2. montium. *Id.* ibid. 8. Egyptus claustra ænæ.

II.) Figurate metaphorâ sumptâ a superiori paragr. 1. *Cic.* *Mur.* 8. 17. Cum ego claustra ista nobilitatis refregissem, ut aditus ad consulatum non magis nobilitati quam virtuti pateret. *Id.* 1. leg. Agr. 1. 1. Vectigal sub signo claustrisque reipublicæ positum. *Zureti.* 1. 71. Confringere portarum naturæ claustra. h. e. naturæ arcana reperire et revelare. *Id.* 1. 416. Claustra vitali resolvere. h. e. vitalia corporis receptacula et inanimata diffingere. *Id.* 3. 397. Vital claustra contere. *Fellej.* 1. 17. Eminentia ejusque operis aretissimis temporum claustris circumdata. h. e. aretati temporis spatio, ut *Id.* ibid. loquitur 16. *Seneca* Ep. 70. Servituti humanæ claustra perfringunt. *Plin.* 2. Ep. 10. Versus invito te claustra tua pertregerunt. *Id.* ibid. 14. Nunc, refractis pudoris et reverentiæ claustris, omnia patent omnibus. *Quintil.* 13. *Declam.* 10. Obluctantia diu legum veluti claustra scelerum, libera porta prorumpunt.

CLAUSULA, æ, f. 1. Ratione habita etymy, clausula est tamquam deminut. a clausa, subdada pars; quod consuevit videtur etiam *Paul. Diac.*, ejus hæc sunt verba p. 56. 7. *Müll.* Clausula, quam Græci ἐνῶδος vocant, a brevi conclusione est appellata. — Ceterum clausula est extrema pars alicujus rei. a clau-

do, qua finire significat (It. *clausola*, *conclusionone*, *fine*; Fr. *fin*, *terme*, *conclusion*; Hsp. *fin*, *termino*, *remate*; Germ. *das Schlussheichen*, *Endstückchen*, *das Ende*, *der Schluss*; Angl. *the end*, *a close*, *conclusion*). ¶ 1. Generalim. Cic. 6. Att. 3. 3. Clausula est difficilis in iradenda provincia. Id. 5. Ferr. 14. 35. Clausula edicti. Id. 13. Phil. 24. 47. et 2. Fam. 4. 2. Clausula epistolæ. Id. Cæl. 27. 65. Mimi ergo est jam exitus, non fabulæ: in quo cum clausula non invenitur, fugit aliquis et manibus, deinde scabilla concrepant, aulæum tollitur. Cf. Senec. Ep. 77.; et Sueton. Aug. 99. Plin. 11. Hist. nat. 45. 101. (247). Ungues clausulæ nervorum summæ existimantur. Seneca Ep. 66. Bonum, quod beatæ vitæ clausulum imponit. Colum. 5. R. R. 19. 3. Clausulam imponere disputationi. Id. 12. ibid. 57. 3. Clausula peracti operis. — Apul. Florid. n. 9. clausulam strigilis pro capulo strigilis posuit. Quo pertinet illud Spartian. Hadrian. 10. Capulo eburneo spatium claudere. *κατακλίσαν* Græci dicunt hoc eodem sensu. Est autem capulus tum ensis, tum strigilis extrema pars: et claudere pro finire adhiberi, supra suo loco diximus. Hinc et Salmas. Commentar. ad Spartian. loc. cit. ¶ 2. Specialim apud Rhetores clausula usurpatur — a) De conclusionis ac fine periodi. Cic. 3. Orat. 46. 181. Clausulas, atque interpuncta verborum, animæ interclusio, atque angustia spiritus attulerant, h. e. verborum conclusiones. Id. 2. ibid. 50. 240. Addere clausulam. Id. Orat. 64. 215. Clausulæ, quæ numerose ei jurande cadunt. Adde eund. 3. Orat. 44. 173.; 3. ibid. 50. 192.; et Quintil. 2. 12.; 2. 15. 28. et 8. 5. 4. — b) Apud Rhetores dicta est etiam clausula brevis et acuta in fine sermonis cujusque sententia. Tempore enim Quintil., ut Id. 8. 5. 4. docet, turpe ac prope nefas ducebatur respirare ullo loco, qui acclamationem non peteret: unde minuti corruptique sensiculi, et extra rem petiti tota oratione spargebantur. — c) Apud Grammaticos clausula est versus minor superioris majoribus. Id. 1. Orig. 39. 21. Clausulas lyrici appellant quasi præcisos versus integris subjectos, ut est apud Horatium (Epod. 2. 1.): *Beatus ille, qui procul negotiis*: deinde sequitur præcisus: *Ut prisca gens mortalium*: sic et deinceps alterni, quibus aliqua pars deest, et ipsi præcedentibus similes, sed minores. Mar. Victorin. art. gramm. 1. p. 2500. Putsch. Neque in epodis singuli versus sine clausulis suis et assequis audiri poterunt *ἀσφoδo*. — Hinc (addit c. Furlanetto) etiam Virgilius sæpe versus imperfectos reliquit, ut En. 4. 361. *Italian non sponte sequor*. ubi Servius: Et oratorie ibi finivit, ubi vis argumenti consistit. Hæc versus ideo imperfectos esse relictos, quia poeta properaret ad novam sententiam. Ita etiam sentire videtur Donatus in Vit. Virg. § 9. Contra vero sentit Visconti in Iconogr. Gr. T. 1. p. 371., nam ibi affirmat, exempli versus Græci apud Pausan. 5. 19. *Τυδαΐδα δ' ἄν. φίλον, Αἰδῶν δ' Ἀσάνασσαν ἔκκετο*, Virgilium data opera hos versus ita imperfectos reliquisse, et eos eruditos cepit, qui id non suboluisse. Harum clausularum exempla multa suppetant apud poetas Græcos et Latinos. — d) Denique et ipsa periodus clausula dicitur, quæ definitur a Diomed. 1. p. 275. Putsch. compositio verborum plausibilis structuræ, exitu terminata. ¶ 3. Item specialim a JClis — a) Clausula vocatur phrasis vel dictio, quæ formula aliqua concluditur. Dig. 4. 6. 21. pr., 4. 6. 26. § 1. et 9. Fragm. Vatic. § 166. — b) Item sæpe sumitur etiam pro parte qualibet, seu capite edicti, legis, scripturæ, libelli extrema non sit. Ulp. Dig. 4. 8. 25. Hæc autem clausula, *diem compromissi proferre*, nullam dat arbitrio facultatem. Adde ibid. 6. 23. a med. et ibid. 6. 26. ad fin. et alibi sæpe.

CLAUSUM, i. n. 2. F. CLAUDO in fin.

CLAUSURA vel clausura, æ, f. 1. — a) Generalim est id quod claudit. Inscript. apud Orell. 2510. IN COLLO QUADRIRACIUM MARGARITIS N. XXXVI. ZMARAGDIS N. XVIII. IN CLYVEIS DVO IN TIBUS ZMARAGDI DVO etc. Fulg. interpr. Baruch 6. 17. Sicut ad sepulchrum adductum mortuum, ita tuantur sacerdotales ostia clausuris et serie, ne a latronibus expellentur. — b) Specialim est castrum, præsertim apud mediæ ævi scriptores. Imp. Justinian. Cod. 1. 27. 2. § 4. Cui antea fines et clausuræ provinciarum erant. Adde ibid. 1. 31. 4. Cassiod. 2. Variar. 5. In Augustanis clausuris. At hic leg. clauris.

CLAUSUS, a, um, F. CLAUDO.

CLĀVA, æ, f. 1. ramus ex arbore recisus cum nodis, cui maximum pondus inest in parte inferiori: etymon vocis est a *clavus*: unde *irrasam clavam* dixit Sil. It. 8. 586., et *clavam* in eodem Ovid. 1. Fast. 575. Alii describunt baculum cum nodo in capite insar clavi (It. *mazzero*, *mazza*, *bastone* nodoso, o *pannocchiuto*; Fr. *gras bâton*, *massue*; Hsp. *baston grueso*, *porra*; Germ. *die Aule*, *der Knüppel*, *klöneriger Stock*; Angl. *a club*, *baton*, *cudgel*). Usurpator autem ¶ 1. In re agraria. Cato R. R. 13. inter torcularii instrumenta clavam enumerat, et videtur intelligere vectem, quo torcularium versatur. Alii leg. clavam. Plin. 19. Hist. nat. 1. 3. (18). Lignum clavum laudare. ¶ 2. Item clava enumeratur inter antiquissima et rudiora arma. Plaut. Rud. 3. 5. 17. pæ. Tange! sed sciri quomodo? I dum, Tantalio, curriculo affer duas clavas. i. e. clavas? pæ. Sed probas: propea clava. Ego le hodie lato recte acceptum, ut dignus es. Lucret. 5. 968. Consecabantur silvestria sæcla ferarum Missilibus saxis et magno pondere clava. Cic. 6. Ferr. 43. 94. Cum obistere ac offendere conantur, male mactati clavis et iustibus refelluntur. Virg. 10. En. 318. Nec longe Cissea durum Immanemque Gyan, sternentes agmina clava, Dejerit lato. Ovid. 1. Fast. 575. Occupat Alcides, adductæ clava trinodis Ter quatit etc. Id. 4. Pont. 10. 79. Non tibi sunt hostes ferro clavaque domandi. Adde Curt. 9. 4. 3. Sil. It. 2. 157. Agmina vastabat clava. Id. 8. 586. Aptabat dextris irrasse robora clavae. — Hinc clava assidue Herculi tribuitur, eoque telo plurima domuisse dicitur monstra: cf. Virg. 10. En. 318. sup. cit. Propert. 4. 9. 39. Quis facta Herculeæ non audit torcia clava? Ovid. Heroid. 9. 117. Instruunt manum clava domitrire ferarum. Adde eund. 9. Met. 114. et 238.; Sueton. Ner. 53.; et Paul. Diac. p. 62. 7. Müll. — Clavam Herculis extorquere proverb. apud Macrob. 5. Saturn. 3. et Donat. in Vita Virgilii de re facti impossibili. — Clava Hercules Laline vocatur herba, quæ et *asymphæ*. Marcell. Empir. 33. — Fuit etiam exercitatio et ludus adolescentium et militum trionum, sicut hasta, pila, equus, cursus etc. Cic. Senect. 16. 58. Sibi igitur habeant arma, sibi equos, sibi hastam, sibi clavam: nobis senibus tales relinquunt et teaseras. Veget. 2. Milit. 11. Clavas ligneas, pro gladiis, thronibus dabant: eaque modo erebantur ad palos, et infra. Contra illum palum tanquam contra adversarium, tiro cum cratæ illa et clava, velut cum gladio se exercebat et sauto. ¶ 3. Clava fuit etiam insignis philosophorum. Idem enim est dicere de illis *pallium* et *baculus*, quod *pallium* et *clava*. Exempla habes apud Sison. 4. Ep. 11.; 9. ibid. 9. ad fin. et Carm. 15. 197. ¶ 4. Denique clava dicitur ramus ex arbore recisus serendi causa. F. TALEA. Pallad. 4. R. R. 10. 13. de citreo. Citri arbor quatuor modis seritur, semine, ramo, talea, clava, et infra. Clava seri commodius potest, quæ sit manubrii cressitudine, longitudine cubitali, ex utraque parte lavigata, nodis et aculeis recisus, sed integra summitate gemmarum, per quas spes futuri generis insinuetur.

CLĀVĀRIUM, ñ, n. 2. donativum in clavos caligares comparandos, ut calcearium, quod in calceos impenditur. Tac. 3. Hist. 50. Seditiona militum voces terrebant, clavarium flagitantium.

CLĀVĀRIUS, ñ, m. 2. qui clavos ligneos facit. Inscript. apud Murat. 944. 1., quæ est apud Orell. 4164. L. CERVIVS L. L. ZETVS CLAVAR. MATERIAN. SISE etc.

CLĀVĀTOR, ñ, m. 3. qui clavos fert. Sic appellati sunt, qui militibus ligneas clavas ferebant, idem fortasse cum caloniibus. Plaut. Rud. 3. 5. 25. Recum clavator venit. Adde eund. Mil. glor. 5. 2. 11. — Ita etiam appellari potest miles tiro, qui clavis ligneis utitur, eo modo quo in CLAVA 2. sub fin. dicitur est. Paul. Diac. p. 62. 9. Müll. Calones militum servi dicti, quia ligneas clavas gerebant, quos Græci *κλῶα* vocant. Is quoque qui huiusmodi telo utitur, clavator appellatur.

CLĀVĀTUS, a, um, F. CLAVO.

CLĀVELLUS, i, m. 2. F. CLAVULUS.

CLĀVICĀRIUS, ñ, m. 2. qui clavos facit. Impp. Theodos. et Valentinian. Cod. 10. 64. 1. Lecticarii, clavicarii, quadrizarii.

CLĀVICĀTUS, a, um, adj. clavi notatus. Simplic. p. 80. Goes. Qui autem appellant arbores notatas, scribere debemus in Iugonia (lege Idioma) regionis, qui (lege quos) clavicatas vocant, quas (lege quæ) fines declarandi causa denotantur in Britanniis.

CLĀVICŪLA, æ, f. 1. diminut. a clavis, parva clavis. ¶ 1. Proprie. Cæs. German. Arat. 195. in Cassiop. Quædam ferratis obici clavicula dentes Succutit, et foribus præducit vincula claustris. ¶ 2. Item capreolis vitis: ita dicta forlasse a clavi, quæ vectem, seu claustrum significat: quia sicut hac valvæ limini adherent et firmantur, ita illa vitis adhæret arbori ac se ipsam sustinet. Cic. Senect. 15. 52. Vitis ut se exigit claviculis suis, quasi manibus, quidquid est nacta, complectitur. Adde eund. 2. Nat. D. 47. 120. Plin. 23. procem. 3. (5). Clavicula ipsæ, quibus illes repunt. Adde Colum. 4. R. R. 6. 2. ¶ 3. Ita etiam appellatur propugnaculum ante portam urbis in formam cavæ lunæ. Hygin. Græmat. p. 17. col. 3. Similiter clavicula circinatur ex linea interiori vall, et puncto mediæ portæ, ad aperto circino ad cardinem portæ, ea media præter viam circinabis in eandem lineam, quæ centro serviet. Item puncto manentis adiacies latitudinem et vallum, et iterum circinabis in eandem lineam, ut intrantes semper detecti sint, et advenientes in recto cursu excludantur; nomenque ab effectu clavicula trahit. V. Lange ad h. l. p. 207. et seq.

CLĀVICŪLĀRIUS, ñ, m. 2. qui clavos gerit. Firmic. 3. Mathes. 6. 6. Erunt clavicularii, vel carceris custodes.

CLĀVICŪLATIM, adverb. in modum claviculæ, vitis intortæ et crispæ. Affertur a quibusdam exemplum Plin. 9. Hist. nat. 33. 52. (103.), sed ibi leg. *cuniculatim*, vel *cuniculatim*.

CLĀVIGER, gēra, gērum, adj. clava et gero), qui clavum gerit. Ovid. 4. Fast. 68. Hospes Aventinis armentum pavit in herbis Claviger. Adde eund. 15. ibid. 24. et 281. et 1. Fast. 514. Id. 7. Met. 437. *clavigeram prolem* Vulcani appellat Peripheton Vulcani filium, insignem latronem a Thæseo occisum: qui Corynetes *Κορυνητες* dictus est, hoc est clava pugna, a *κωπη* clava, ut est apud Hygin. fab. 158., qui tamen fab. 38. Neptuni filium facit. Sil. It. 3. 14. Eten clavigeri veneratus numulus aras.

CLĀVIGER, gēri, adj. m. 2. (clavis et gero) qui clavos gerit. Ovid. 4. Fast. 228. Clavigerum verbis alloquit ipse deum. h. e. Janum, qui fingebatur dextrâ baculum, sinistrâ clavam habens, ut Id. ibid. 99. tradit, quia est omniū januarum custos ac præses, ut docet Macrob. 1. Saturn. 9. F. ibi alia la hanc rem, et apud Ovid. loc. cit.

CLĀVIS, is, f. 3. In Accusativo singularis numeri habet etiam *clavim*, ut apud Plaut. Most. 2. 1. 78., Tibull. 2. 4. 31., et Charis. 1. p. 101. Putsch.: sæpius tamen habet *clavem*. — In Ablativo quoque et in e et in f desinit. Pro altera positione stat locus Farron. 1. R. R. 22. 6. Inferius ollatum sub L. 1.: pro altera Juvenal. 15. 158. Turribus atque una portarum clavis teneri. — Ceterum clavis ratione habita etymol est a Græco *κλῶς*; et Duxie *κλῶς* idem significante, ut docet etiam Paul. Diac. p. 56. 5. Müll. Claudere et clavis ex Græco descendit: atque est instrumentum ferreum, quo ostia, arce et id genus multa clauduntur et aperiantur (It. *chiave*; Fr. *clef*; Hsp. *llave*; Germ. *der Schlüssel*; Angl. *a key*).

1.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu. Inventa est clavis a Theodoro Samio, teste Plin. 7. Hist. nat. 56. 57. (108). De clavisibus autem veterum earumque generibus, quæ muni, quæ nuni, artificio fiebant, necnon de ratione claudendi, multa Salmas. in exercit. Plin. p. 926. et seq. — a) Generalim. Plaut. Most. 2. 1. 78. et Dig. 19. 1. 17. pr. Claves ædium. Rursus Plaut. ibid. 2. 1. 57. Laconica clavis. h. e. quæ foris sedes clauderentur, et intus aperiebantur; Laconum inventum: ad discretionem earum, quæ intus tantummodo clauderentur, quales olim primo claves apud Græcos fuisse, ex Theone probant Scalig. et Meurs. L. 2. miscell. Laconica. c. 17. Alii putant, ita fuisse compositas, ut foris quidem clauderent, et intus aperire non possent. Verba sunt Plauti: Clavem mihi harum ædium Laconicam jam inbe offerri iustus: basæ ego ædes occludam hinc foris. Id. Cas. 5. 2. 7. Ubi intus hanc novam nuptam deduxi, clavam obdixi. *clavem* hoc loco nonnulli accipiunt pro vecti, seu claustris, aut serris, quæ intus fores clauduntur. Immo Scalig. eodem sensu adhibuit ait a Virg. Mor. 15.: sed hic locus variè ab aliis legitur; et apud Plaut. alii rectius leg. *abduxit*. Denique nonnulli hoc eodem sensu, at minus recte accipiunt etiam illud Tibull. 1. 7. 39. tua si bona necris Servore, ah frustra

clavis inest foribus. *Cic. Dom. 10. 25.* Tu heluoni spurcissimo omnes horreorum claves lege tua tradidisti. *Varro apud Non. p. 545. 12. Merc.* Claves, claustra. *Id. 1. R. R. 22. 6.* Quæ non possunt esse sub clavi (h. e. clausa esse), quam maxime facere, ut sint in conspectu, oportet. *Adie. Dig. 21. 1. 17. § 15. Sall. Jug. 12.* Claves portarum adulterinæ. *Cf. Ovid. 3. Art. am. 643.* Clavis adultera. *Liv. 27. 24. in fin.* Claves inponere portis. *Horat. 2. Od. 14. 26.* Cæcuba servata centum clavibus. *Tibull. 2. 4. 21.* sentis janua clavem. *Martial. 9. 47. 2.* Aptare claves foribus. *Apul. 9. Met.* Subditi clavi pessulus reduco. *h. e. retraho, eximo aperiendi causa.* *Petron. Satyr. 94.* Clavem eximere. *Plin. 7. Hist. nat. 36. 57. (198).* Invenire clavem. — *b)* Speciatim clavem dare vel tradere est rei familiaris dominium, aut custodiam tradere. *Papinian. Dig. 31. 79. a med., et ibid. 18. 1. 74.; item 31. 1. 77. § 21. et 41. 2. 1. § 21.; Inscript. apud Dom. cl. 2. n. 150.; Inscript. apud Murat. 337. 5. et 439. 1.; Inscript. apud Gruet. 496. 7.; et in primis Cic. Dom. 10. 25.* — Hinc dabatur clavis donus novæ nuptæ primum ingredientis; quo significabatur, eam matremfamilias institui: eadem adimebatur, cum divortii causa uxor domo exigebatur. *Cic. 2. Phil. 28. 69.* Minum illam suas res habere jussit, ex XII. Tabulis, claves ademittit, exegit. *Ita Non. 4. 152.* elicit veter. *P. Victor et Manut. etc.* itemque *Orellius.* Alii male legunt: Ex XII. Tabulis causam addidit, exegit. — *c)* Item speciatim *Paul. Diac. p. 36. 7. Müll.* Clavim consuetudo erat mulieribus donare ob significandam partus facilitatem, ubi claves matrifamilias traditæ et in repudio ademptæ non recte immiscentur a *Dacer.* ¶ 2. Latiori sensu clavis adunca trochi apud *Propert. 3. 12. 6.* est instrumentum, quo trochilus agitur. ¶ 3. Item clavis torcularii apud *Caion. R. R. 13.* interpretatus est *Gesnerus* vel simpliciter clavem cum clostris, ut in cella olearia, vel vectim. Alii, libris optimis repugnantibus, leg. *clavam*, inter quos *Forcellinus*, cui *Cato* videbatur intelligere vectem, qua torcularum versatur.

II.) Figurata est sententia, quæ epigramma aliquod claudit. *Fronto Laud. fumi et pulver. sub init. p. 255.* Niebuh. Ut novissimos in epigrammatis versus habere oportet aliquid luninis, sententia clavi aliqua vel fibula terminanda est.

CLAVO, as, ſtum, are, a. 1. (clavus). — *Part. Clavans 1.; Clavatus 1. et 2.* — Clavo est clavis vincio, ut docet *Paul. Diac. p. 56. 9. Müll.* Clavata dicuntur aut vestimenta clavis intertexta, aut calciamenta clavis confixa. ¶ 1. Generatim. *Paulin. Nolan. 24. 103.* Clavante ferro firma ligni robora. *Plin. 9. Hist. nat. 36. 61. (130).* Concha clavata ad turbidum usque, aculeis in orbem septenis fere. *h. e. aculeis instar clavorum munita, clavis abundans.* *Cf. Cassiod. de anim. 9. a med.* Cur triginta duobus dentibus gingivarum nostrarum ordo clavatus est? ¶ 2. Speciatim est vestem purpureis clavis ornare. *Lamprid. Alex. Sev. 37.* Mantilia cocco clavata. *h. e. clavi cocco colore distincta.* *Poppo. Bonos. 15.* Tunice auro clavata. *V. CLAVUS, LACULATUS et MAPPA.*

CLAVOLA vel clavula vel clabula, æ. f. 1. deminut. a clava; tener ramus ex utraque parte æqualiter præcisus (quem alii *aleam* appellant) plantandi causa. *Varro 1. R. R. 40. 4., ubi alii leg. clavula.* *Adie. Non. p. 414. 29. Merc.* ubi *clabula* scriptum est. *Clavam* autem appellat hoc idem *Pallad. V. CLAVA 3.*

CLAVULA. *V. CLAVOLA.*

CLAVULARIS. *V. CLABULARIS.*

CLAVULUS, i, m. 2. deminut. a clavus, parvus clavus. ¶ 1. Proprie. *Cato R. R. 21.* Imbrices medius clavulis figere. *Varro 2. R. R. 9. 15.* Imponere canibus cingulum circum collum ex corio firmo cum clavulis capitatis. ¶ 2. *Clavulus* est etiam inorbus, de quo *V. CLAVUS II. a. Marcell. Empir. 33. a med.* Verendi virilis clavulis et ulceribus aloë trita utiliter imponitur. *Al. leg. clavellis.*

CLAVUS, i, m. 2. Ratione habita etymii, a claudendo quidem dictum putant: sed rectius cum clava conjunges: clavus enim dicitur et est quicquid obtunditur vel percussitur, seu quicquid percussuendo infigitur; et tria præcipue significat, unde et alia, scilicet A) id quo aliquid figitur et alteri rei jungitur; B) fastem, manubrium, quo gubernaculum torque-

segmenta, fere e purpura, ipsi tunice assuta ornatus gratia.

A) Clavus dicitur et est id, quo aliquid figitur et alteri rei jungitur (It. chiodo, chiavello; Fr. clou; Hsp. clavo; Germ. der Nagel; Angl. a nail).

I.) Proprie. — a) Generatim. — Jungitur pluribus Verbis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Plin. 16. Hist. nat. 10. 20. (51).* adigere clavum in arborem. *Id. 10. ibid. 18. 20. (40).* arbori. *Cf. Id. ibid. 40. 76. (207).* avellere clavum adactum. *Cæs. 3. B. G. 13.* configere transtra clavis. *Cato R. R. 18.* corrigere aliquid clavis. *Plin. 28. Hist. nat. 6. 17. (63).* defigere clavum. *Plaut. Men. 1. 1. 10.* excutere clavum. *Cato R. R. 20.* figere aliquid clavis duplicibus. *Adie. Plaut. Trin. 4. 4. 32.* *Cf. Frituv. 7. 3. 1. Schneid.* Asseres clavis fixi. *Liv. 28. 20.* figere clavos. *Cato R. R. 21.* cupam tendere, qua clavus eat. *Pallad. 2. R. R. 15. 18.* imprimere clavum. *Id. ibid. 18. in fin.* occludere aliquid clavis. *Liv. 7. 3.* pangere clavos. *Cæs. 2. B. C. 10.* reliare tigna laminis clavisque. — Jungitur et pluribus Adjectivis, ex quibus patet clavos sæpius ex metallo aliquo, interdum etiam ex ligno constare. *Cato R. R. 18.; Plaut. Trin. 4. 4. 32.; Cæs. 3. B. G. 13.; Frituv. 7. 3. 1. Schneid.; et Plin. 28. Hist. nat. 6. 17. (63).* clavi ferrei. *Plin. 16. Hist. nat. 10. 20. (51).* æreus. *Pallad. 2. R. R. 15. 18.* cuprinus vel ferreus. *Id. 4. ibid. 10. 4. æneus.* *Scribon. Comas. 16.* Cyprii æris. *Cato R. R. 18.* cornici. *h. e. et cornu arbore.* *Cf. Plin. 16. Hist. nat. 46. 76. (206).* — Præterea jungitur aliis Adjectivis, quibus ipsius clavi qualitas innoscitur. *Cic. 7. Verr. 21. 52.; Horat. 1. Od. 35. 18.; et Arnob. 2. 13.* Clavis trabalis. *h. e. quo trabes figebantur, quique omnium maximus erat.* *Petron. fragm. Tragar. 73.* *Burmman, tabularis.* *h. e. quo tabulae vel asseres figebantur.* *Plin. 9. Hist. nat. 18. 33. (69).* et 22. *ibid. 22. 46. (94).* caligares. vel *Id. 34. ibid. 14. 41. (143).* caligarii. *h. e. ferrea acuminata militarium caligarium soles suffixa, de quibus Juvenal. 3. 247.* planta mor undique magna Calcei, et in digito clavus mihi militis hæret. et 16. 24. offendere tot caligas, tot millia clavorum. *Frituv. 7. 3. 11. Schneid.* muscarii. *h. e. qui sunt capite latiore et in modum umbellæ, ejusmodi sunt comæ quarumdam herbarum, quæ Ideo muscaria appellantur. V. MUSCARIUM.* — b) Hinc Clavo clavum ejicere, Græco ἵκω τὸν ἥλον ἐκ τῆς κλάυης, (Itali dicunt cacciar chiodo con chiodo) proverbii species apud *Cic. 4. Tusc. 35. 75.* Novo quodam amore veterem amoream, tamquam clavo clavum ejicere. *V. Hlotz ad h. l. et v. EXANCLO 1. — c)* Aliquid trabali clavo figere est firmum, proprium perpetuumque reddere: et hoc proverbii genus est. *Cic. 7. Verr. 21. 52.* Ut hoc beneficium, quemadmodum dicitur, trabali clavo figeret. *Adie. Arnob. 2. 13.* Similiter *Plaut. Asin. 1. 3. 4.* Fixus hic auid nos est anianus tuus clavo Cupidinis. — d) Hinc Poetæ clavos Necessitati, quæ Fortunæ administra fuisse credita est, tribuunt, quod rata, fixa et firma esse oportet, quæ necessitate et fato fiunt. *Horat. 1. Od. 35. 17.* Fortunam ita alioquitur: Te semper anteit serva (al. sæva) Necessitas Clavos trabales et cuceos nam Gestans abena. *Id. 3. ibid. 24. 3.* Si figit adamantinos Summis verticibus dira Necessitas Clavos, non animum metu, non mortis laqueis expedies caput. *Jo. Bapt. Vermiglioli Ant. Iscriz. di Perugia T. 1. tab. 2. p. 43.* pateram, sive speculum exhibuit, atque interpretatus est, in quo fabula representatur Meleagri et Atalanta, quibus adstans una Parvorum, Atropos alata, sinistrâ clavum parietii applicat, dextrâ vero illum malleo figit. — e) Mos fuit prisca temporibus Volsiniis præsertim in templo acæ Nortie (quæ, teste *Capell. 1. p. 21.,* eadem fuit cum Nemesi, seu Fortuna), deinde etiam Romæ dextro lateri adis Jovis Capitolini, ex qua parte fuit Minervæ templum, clavum quotannis idibus Septemb. figere, qui, cum raræ essent per ea tempora litteræ, numeri nota fuisse fertur (numerus autem Minervæ inventum fuit); atque idem singuli clavi indices erant numeri annorum. Hæc ex *Liv. 7. 3. Marcell. vero De stil. Inscript. Lat. T. 1. p. 27.* elicit. *Palau.* veteris ejusdem Kalendarii auctoritate fretus censet, hos clavos fuisse parvos quosdam clypeos litteratos, qui singuli regum primum, deinde consulum nomina continerent, ita ut clavi annales dicerentur, qui, teste *Paul. Diac. p. 56. 10. Müll.,* ideo parietibus sacrarum ædium figebantur, ut per eos numerus colligeretur.

tur annorum, ac insuper in his aliquam fuisse temporis notam, ut constaret, a quo potissimum numerus esset ineundus. Hanc consuetudinem ab Hebræis Etruscos mutatos fuisse putat *Andr. Adamus in Storia di Volseno T. 1. p. 82.* quos mense Septembri annum civilem incepisse, notum est. Hinc *Ovid. 3. Fast. 89.* ait, mensem Martium quintum fuisse Faliscis, Etruriam populis, quia scilicet Januario et Februario omisiss, annum incipiebant ab Septembri. *Cic. 5. Att. 15. 1.* Laodiceam veni pridie Kal. Sext. Ex hoc die clavum anni movebis. *h. e. numerabis initium anni mei in provincie administratione.* Hunc morem annorum numerandorum ex clavis parietii officis proprium fuisse rusticorum confirmat *Petron. Satyr. 135. Burmann.* Et paries circa palea satius iuvani, Fortitque luto, clavos numerabat agrestes. *Cf. hac de re Niebuh. Röm. Geschicht. T. 1. p. 393.; De Mattheis, Dissert. sull' origine dei numeri Rom.; et Müller, Resum Etrusc. IV. 7. 6. T. II. p. 329.* — Progressu vero temporis, cum fastus consulares marmore inscripti fuissent, clavi figendi mos intermissus est, at religionis tantum causa repetitus fuit, pestilentie nempe avertendæ, vel flagitiosi facinoris expiandi, vel plebis sedandæ causa, ut narrat *Liv. 7. 3., 8. 18. et 9. 28.;* eo enim ritu Romani factorum acerbitatem in melius vertere, vel Fortune volubilem rotam sisti posse putant.

II.) Figurata numeratur clavus inter mortuos hominum, peculium et okarum. — a) Quod ad homines attinet, est verrucula, seu tuberculum callosum in plantis humani pedis ex contusa plerumque nascentis, clavique reput referens, ex quo magni aliquando dolores existunt, præsertim ingredientis. Differt a callo quia hic sine dolore est. *Plin. 28. Hist. nat. 16. 62. (222).* Clavos et rimas, callicque vicia solum apri sanat. *Cels. 5. 28. n. 14.* Excidere clavum, et *ibid.* tollere, et *ibid.* radere, et circumpurpare. *Plin. 22. Hist. nat. 23. 49. (101).* pedum circumscissificare. *Id. 26. ibid. 11. 66. (106).* pedum extrahit ladanum. *Id. 22. ibid. 23. 49. (103).* Clavi, qui vulgo morticini appellantur. — In aliis quoque corporis partibus clavi nascuntur, ut *Cels. loc. cit. docet. Plin. 24. Hist. nat. 14. 77. (126).* Lycium clavos in naribus sanat. *Id. 26. ibid. 14. 87. (142).* Aristolochia clavos in ulcere natos extrahit. — In oculo clavus dicitur callosum in ejus albo tuberculum, cui nomen a figuræ similitudine est, inquit *Cels. 6. 7. n. 12.* — b) In cervicibus bovm et attritu jugi clavi fiunt, teste *Colum. 6. R. R. 14. 6.* ubi eorum sanandorum rationem tradit. Similiter oves dupliciter clavis infestantur, sive cum sublavies atque intertrigo in ipso discrimine ungulæ nascitur, seu cum idem locus tuberculum habet, etc. *Id. 7. ibid. 5. 11. — c)* Apum quoque abortus, clavus dicitur, cum folliculus ille, in quo fetus est, vitio aliquo ceræ instar induruit. *Plin. 11. Hist. nat. 16. 16. (30).* Ita enim legit ibi *Haradin.* ex MSS.: alii *clerus.* *Sillig. Haradin* lectionem retinuit; et *Schneid.*, qui ad *Colum. 9. R. R. 13. 10.* lectionem *clerus* probaverat, ad *Aristot. 1. 8. 27. T. 2. p. 675.* codicum scripturam recte præfuit. — d) De olearum vitio. *Plin. 17. Hist. nat. 24. 37. (223).* Olea, præter vermiculationem, clavum etiam patitur, sive fungum placet dici, vel patellam: hæc est solis exustio.

D) Est præterea clavus navis gubernaculum, seu potius fastus, manubrium, quo gubernaculum torqueatur, ut recte docet *Servius ad Pûg. 5. En. 176.* *Ennius apud Isid. 10. Orig. 2. 12.* Ut clavum rectum teneam navimque gubernem. Hinc *Dum clavum rectum teneam* proverbialis locutio est apud *Quintil. 2. 17. 24.,* et videtur significare, non timere aliquem, si arguatur, quod res non ex sententia cesserit, dummodo recte officio suo functus sit. Ceterum *Cic. Senect. 6. 17.* Cum — ille (gubernator) clavum tenens quietus sedet in puppi. *Virg. 10. En. 218.* regere clavum. *Id. 5. ibid. 176.* Ipse gubernaculo rector subit, ipse magister; Hortaturque virus, clavinque ad littora torquet. *Stat. 10. Theb. 177.* vidui moderamina clavi. — Et figurata *Cic. Senect. 9. 20.* Clavum tanti imperii tenere, et gubernacula reipublicæ tractare. — *Abjicere clavum* metaphorice est curam aliqujus rei deponere apud *Arnob. 3. 11. 106.*

C) Denique in tunicis Romanorum clavi erant segmenta, fere e purpura, ipsi tunice assuta ornatus gratia, Græce ομφαλ. *V. ad Quintil. 11. 3. 138.* et *ibid. p. 714.* in Addendis ed. *Spalding.* Sed qua lingua il fuerint, utrum ex lato in acutum sinistram in-

star clavi, an rotundi solumque clavi caput referentes; an virgularum, seu linearum modo mediam vesticum intersecantes; an denique partes ipsius tunicae anteriores hinc inde pendentes, et ex adstricto in latum definites, res est admodum incerta et multis ambagibus involuta, quaeque miras lites inter eruditos excitavit, Ferrar. praesertim, et Ruden. de re vestiar., quae fusius persequi, non est nostri instituti. V. Pitsc. in Lex. antiquitat. et Grevii praefat. ad T. VI. antiquitat. R., ubi Rubenius contra Ferrar. defenditur, et clavum fuisse virgam, seu lineam affirmatur. Ceterum huiusmodi clavi memorantur a Farran. 9. L. 79. Müll. et apud Don. p. 448. 30. et p. 516. 33. Merc. Liv. 9. 7. et 30. 17.; Horat. 1. Sat. 5. 36. et ibid. 6. 25. et 28.; Ovid. 4. Trist. 10. 85.; Plin. 8. Hist. nat. 48. 73. (193). et 9. ibid. 39. 63. (136); Quintil. 8. 3. 28. et 11. 3. 138.; Sueton. Caes. 45. et Aug. 38. 73. et 94.; Sil. I. 3. 27. et Stat. 3. Silv. 2. 17. — Hinc clavis aliquando pro ipsa tunica ponitur. Horat. 2. Sat. 7. 10. Vixit inaequalis, clavam ut mutaret in horas. — Huiusmodi ornatus in tunica a solis senatoribus, et equitibus gestabatur. Nam cetera prius simplices tunicae habuisti. Sed senatores latum clavum adhibebant, equites angustum. Ovid. 4. Trist. 10. 29. Induiturque humeris cum lato purpura clavo. Fellex. 2. 88. 2. Maccenas vixit angusto clavo: pene contentus. h. e. equestri dignitate. Plin. 2. Ep. 9. Ego Sexto latum clavum a Cassio nostro impetravi. h. e. ius dignitatis senatoriae. Sueton. Claud. 24. Latum clavum sibi tribuere. Inscript. in Annal. de Instit. Archaeol. a. 1842. p. 152. SEX. QUINGULIVS SEX. P. ANI. VALERIVS MAXIMVS LXXCVX EXORNATVS A DIVO AVEGVSTO NERVA. — Hinc angusticlavii dicti sunt, qui angusto clavo utebantur, latidavii, qui lato, ipsaeque tunicae, latidavii. — Nonnumquam clavorum ornatus illis etiam paphis additus est. Markal. 4. 46. Et lato variata mappa clavo. Petron. Satyr. 32. huiusmodi mappam appellat latidaviam. V. MAPPA.

CLAXENDIX. V. CLACENDIX.

CLĒMĀ, h. 3. κλῆμα, herba ex genere sanguinarum, seu polygonum. Graece κλῆμα polygonum, aut polygonum viti significat. Plin. 27. Hist. nat. 12. 91. (113). De synonymia. V. POLYGONON.

CLĒMĀTIS, idis, f. 3. κλῆματις, herba spiliaci similis; geliculata, repens per arbores. Plin. 24. Hist. nat. 30. 49. (84). Cl. Fée (Op. cit. vol. 3. p. 252.) hanc exhibet synonymiam: Ἀραβίαν Theophr. Hist. plant. 5. 10.; Κλῆματις Dioscor. 1. 152. et Clēmatīs Plin. l. c. sunt Pittis siliestris, capillata Gessur. Hort. et Clēmatīs Pitalia L. Spec. plant. 766. V. voc. seq. V. t. Alia est clēmatīs Latine centunculus dicta. V. CENTUNCULUS. V. t. Adhuc sunt hae nomines herbae apud Graecos: de quibus Plin. 24. Hist. nat. 15. 88. (138). et seq. Cl. Fée (Op. cit. vol. 3. p. 287.) postquam ait, et Plin. verbis de clēmatide et clēmatīde nihil certi erui posset, haec addit: « Le seul moyen qui reste pour éclaircir ce passage consiste à donner la synonymie des diverses plantes nommées clēmatīs ou clēmatīdis ». I. Κλῆματις; ὀφρυοειδής καὶ πολυφύλλος, καὶ μὴ σποροειδής Dioscor. 4. 7.; Κλῆματις Φιλαργίου Eiusd. in Notis et Clēmatīs Aegyptia Plin. 1. 24. c. 15. sunt Pinea major et Pinea minor L. Spec. plant. 304. — II. Κλῆματις ἑτέρα καὶ ἑρπυγίς, ὀφρυοειδής Eiusd. 4. 7.; Ἀρβύλον Romanor. Dioscor. 3. 7. in Notis: Κλῆματις Eiusd. 4. 182. sunt Clēmatīs cūrhosa L. Spec. plant. 766. — III. Clēmatīs, aliqui echin seu lagina Plin. l. c. et Asclepias xiphioides καὶ ὀφρυοειδής Dioscor. 3. 134. sunt Asclepias nigra L. Spec. plant. 312.

CLĒMĀTĪTIS, idis, f. 3. κλῆματις, herba, species aristolochiae, longissima temulatis. Plin. 25. Hist. nat. 8. 54. (96). V. ARISTOLOCHIA, et PLISTOLOCHIA. Adde Apul. Herb. 19.

CLĒMĒNS, cētis, adject. omni. gen. Comp. Clēmētior I. et II.; Sup. Clēmētissimus II. — Ratione habitus etym. Forcellino videtur esse a praep. perf. pass. κλῆμαται, et syno. κλῆμαται verbi κλῆμα, placidus; cui opponitur vehemens, idest vehemens, qui celeriter se movet, incitatus, praecipit: quo sensu Clēmēns occurrit apud Gell. 1. 11. Gradu Clēmētis, et silentio est opus (Id. placido, quieto, tranquillo; Fr. doux, qui a peu d'intensité; Hisp.

calmo, quieto, tranquillo; Germ. in ruhiger Bewegung befindlich, gemach sich bewegend, gelinde, mild; Angl. quiet, placid, calm, tranquil).

I.) Proprie. V. 1. Stricto sensu usurpatur de aquis, aere, tempore etc. Catull. 64. 272. Unde Clēmētis flamine pulsae tarde procedunt: Post vento crescente, magis magis increbrescunt. Ovid. 9. Met. 116. nec, quae sit Clēmētissimus annis, Quarta. Colum. 11. B. II. 2. Insuperit annus, permittitque Clēmētior dies opera moliri. Curt. 5. 3. 1. de Tigri fluvo. Accipiant deinde eum camp, quos Clēmētioris alveo praeterit. Val. Flacc. 6. 747. Clēmētis turbine exigit. h. e. paulatim et placido cursu extollit. Sil. It. 1. 198. At qua diversae Clēmētior adspicit Arctos. Stat. 5. Theb. 468. Detumescere animi maris, et Clēmētior Auster Vela vocat. h. e. minus furens ac violentus. Gell. 2. 21. Clēmēns mare: Pallad. 3. R. R. 112. 1. Plage Clēmētiores. Claudian. III. Cons. Honor. 165. Clēmēntes auras. V. 2. Latiori sensu et figurate ponitur de locis leniter acclivibus, et quae facile ascendi possunt: cui opponitur arduus, praecipit. Apul. 4. Met. Clēmētis denique transmissu clivulo, pervenimus ad locum destinatum. V. CLEMENTER I. 2. Claudian. de B. Gild. 511. Pars insula solo plana ratibus Clēmēns. h. e. romoda et apta navigis appellanda: cui opponitur ibid. 512. scopulosa.

II.) Translate refertur ad animum, et significat lenem, mitem, mansuetum, humanum; et occurrit — a) Absolute. Plaut. Mil. glor. 4. 6. 37. Clēmētis animo ignoscere. Ter. Heryr. 3. 5. 22. Benigno et Clēmētis animo esse in aliquem. Id. Andr. 1. 1. 9. Iusta et Clēmēns servitus. Id. Adelph. 1. 1. 47. Clēmētē vitam urbanam atque otium sequi. Id. ibid. 5. 4. 9. Clēmēns, placidus, nulli laedere us, erridere omnibus. Domatius hic distinguit, ut Clēmēns ad animum refertur, placidus ad vultus tranquillitatem. Cic. Planc. 13. 31. Clēmēntes iudices et misericordes. Id. 1. Off. 38. 137. Clēmētis castigatione uti. Id. 1. Cat. 2. 4. Cupio — me esse Clēmētē, cupio in tantis reipubl. periculis me non dissolutum videri etc. Nepos Epom. 3. Epaminondas confidens, Clēmēns patiensque admodum in modum non solum populi, sed etiam amicorum, fortis injuriis. Sall. Jug. 25. Clēmēns rumor: h. e. qui infra verum est, et minus atrocis vulgus, quam sunt. Priscian. 18. p. 1202. Putsch. exponit, non nimis: quocumque recidit. Horat. 3. Od. 11. 46. Quod viro Clēmēns misero peperit. Liv. 8. 31. extr. Sententia Clēmētior. Id. 38. 17. Clēmēntia ingenia aculearum. Id. 1. 26. Clēmēns interpretis populi. Val. Max. 7. 6. extern. 3. In discrimine vitae Clēmētissimā subrogis populi experiri. Id. 5. 9. 4. Acta Clēmētia maiorem virorum. Seneca 1. Clem. 11. 1. Fuerit modestus et Clēmēns. Adde 1. ibid. 20. 2. Plin. 16. Hist. nat. 13. 14. (35). Arimphais ritus Clēmēntes. Tac. 2. Ann. 57. Germanicus erat, ut relict, Clēmētior. Sueton. Aug. 67. Clēmēns demipus. — Interdum occurrit de clivibus et domesticis animalibus. Ferrar. 3. R. R. 7. 2. Alterum genus illud columbarum est Clēmētis, quod cibo domestico contentum intra limina janue solet pasci. — b) Cum adultis. Cic. Rosc. Am. 30. 85. Praest. Eulo quaestioni vir et contra audentem fortissimus, et ab innocentia Clēmētissimus. h. e. erga innocentiam. Est enim Clēmēns circa recte agentes: placidus etiam circa delinquentes, ut Donat. loc. cit. distinguit. Quod licet non semper verum sit, (Clēmēns enim dicitur etiam qui in reos parce ac leniter animadvertit, ut in illo Cic. loc. cit. de Catilina puniendo) lamen ad hunc Cic. locum optime facit. Porro singularis est in his verbis usus praepositionis a vel ab, quae alias significat propter, vel quod attinet ad, ut imparatus a pecunia, copiosus a frumento, quae sunt Ciceronis; et a secundis rebus incauti, quod est Livii. Cic. 2. Fip. 4. 12. Etsi satis Clēmēns sum in disputando, lamen interdum soleo subiraschi. Id. 7. Att. 7. 7. In cede principum Clēmētior. Claudian. VI. Cons. Honor. 550. moderataque laudent Tempora, quod Clēmēns adiu, quod pectore. — NZ. De nomine propr. V. ONOM.

CLĒMĒNTĒR, adverb. (Clēmēns), Comp. Clēmētius I. 1. et 2. et II.; Sup. Clēmētissimus II. — Clēmētēter est paulatim, quiete, placide (II. adagio, quēlamente, placidamente; Fr. doucement, modérément; Hisp. lentamente, tranquilamente; Germ. in gelinder Bewegung, oder Thätigkeit, aus sanfter Art, gemach, gelinde; Angl. gently, mildly, quietly, placidly).

I.) Proprie. V. 1. Stricto sensu usurpatur de molu, qui placide sit ac quiete. Plaut. Merc. 5. 2. 111. xv. Sequere sis. ca. Sequor. xv. Clēmētēter, queso: calces deteris. Id. Epid. 2. 2. 29. Animo male est: recipiam anhelum. rz. Clēmētēter acquiesce. Id. Stich. 4. 1. 26. Hodie exoneramus navem, frater? rz. Clēmētēter volo. Seneca 6. Quaesit. nat. 30. Non desit assidue tremere Campanis: Clēmētius quidem, sed etc. Stat. 2. Silv. 2. 27. Insani spirant Clēmētius Austri. Pallad. 12. II. R. 5. Clēmētēter agitant oleas venti. Gell. 5. 14. Leo caudam Clēmētēter et blande movens. V. 2. Latiori sensu et figurate occurrit de locis paulatim surgentibus, et ascensu facilibus. Seneca Oedip. 280. Caelum petens Clēmētēter acio colle Parnassus biceps. Tac. 13. Ann. 38. et Colum. 2. R. R. 2. 1. Collis Clēmētēter et mollior assurgens. Tac. Germ. 1. Molle et Clēmētēter editum montis jugum. cui ibid. opponitur laevissus ac praecipit. Sil. It. 1. 274. Clēmētēter crescente iugo. Sic Tac. 3. Hist. 32. Explorare, si qua Appennini iuga Clēmētēntis adirentur. Id. 12. Ann. 38. Si qua Clēmētēter accedat possunt. Sic Lactant. de Opif. Dei 13. circa med. Teretes auras Clēmētēter exstantes.

II.) Translate accipitur pro leniter, moderate, remisse, benigne. Plaut. Mil. glor. 4. 3. 5. Dixi equidem tibi, quo id pacto fieri possit Clēmētissime. Lucet. 3. 314. at ille Tertius accipiat quendam Clēmētissimū equo. Cic. 7. Ferr. 8. 19. Si quid est factum Clēmētēter, ad dissolute factum criminet. Id. 6. ibid. 40. 56. Leniter et Clēmētēter accipere aliquem. Cl. Liv. 27. 15. Rursus Cic. 6. Att. 1. 3. Clēmētēter ferre aliquid. Cass. 3. B. C. 60. Clēmētēter et moderate ius dicere. Liv. 29. 2. Hostico tanquam pascato Clēmētēter ductis militibus. h. e. sine popolatione et injuria. Seneca 2. de Ira 23. Clēmētissime vel civili victoria. Plin. 8. Ep. 24. Mollior Clēmētēter tractare aliquem. Id. 5. ibid. 16. in fin. Recens dolor consolationes reficit: non desiderat, et Clēmētēter admodis acquiescit. Phadr. 4. 19. Clēmētēter respondere. Gell. 1. 18. Clēmētissime scribere de aliquo.

CLĒMĒNTĪA, ae, f. 1. quietas status alicujus rei, tranquillitas, lenitas, placiditas (II. placidezza, quietezza, mitezza; Fr. mouvement doux, sans violence, douceur; Hisp. moderacion, calma, quietud; Germ. die gelinde Bewegung, der ruhige Verlauf, der sanfte, milde, gelinde Zustand; Angl. mildness, gentleness, calmness, stillness).

I.) Proprie occurrit fere de anni tempestatibus, mari, humilibus etc. Colum. 2. R. R. 9. 16. et 5. ibid. 5. 6. Clēmētia hiemis. Id. 11. ibid. 3. 9. Clēmētia nascentis anni. Id. 9. ibid. 13. 4. Clēmētia diei. Lucan. 8. 368. emoluit gentes Clēmētia caeli. Plin. 5. Ep. 6. Eclatīs mira Clēmētia: semper aer spirita aliquo movetur. Stat. 3. Theb. 527. Clēmētia Nil. Apul. de Deo Socrat. Tranquillitas maris et Clēmētia ventorum. Prudent. 2. in Symmach. 1012. Tempestatis Clēmētia iama serenae. Claudian. Cons. Mall. Theod. 235. Clēmētia gurgitis. h. e. placidus cursus.

II.) Translate refertur ad animum, et significat lenitatem et moderatorem animi, benignitatem, humanitatem, misericordiam; et est parva temperantia, ut Cic. 2. Invent. 54. 164. et Seneca 2. Clem. 3. docet. V. 1. Generatim Clēmētētie opponitur crudelitas apud Cic. Dejat. 15. 43.; Liger. 3. 10. 10. Att. 4. et 7. Ferr. 44. 115.; Seneca 2. Clem. 2. et Plin. 3. Ep. 4. — Item opponitur severitas apud Seneca 1. Clem. 4. et 2. ibid. 4.; Tac. 3. Ann. 50. et 6. ibid. 30. — Item atrocitas apud Seneca 2. Clem. 4. et Tac. 12. Ann. 32. — Clēmētia conjungitur cum facilitate apud Ter. Adelph. 5. 4. 7. Facilitas et Clēmētia; cum mansuetudine apud Cic. 7. Ferr. 44. 115. Illam Clēmētiam mansuetudinemque nostri imperii in tantam crudelitatem inhumanitatemque esse conversam; cum mansuetudine et humanitate apud Cic. 1. Q. fr. 1. 8. extr. Tuo denique imperio nihil acerbum esse, nihil crudele, atque omnia plena Clēmētia, mansuetudinis, humanitatis; cum lenitate apud Cic. 14. Att. 19. Lenitas et Clēmētia; cum placabilitate apud Cic. 1. Off. 23. 38. Nihil enim laudabilis, nihil magno et praclaro viro dignius placabilitate atque Clēmētia; cum probitate apud Sall. in orat. Lepidi ad pop. Rom. § 1.; denique cum misericordia apud Gell. 7. 3. Clēmētia et misericordia. — De Clēmētia duos libros scripsit Seneca, in quorum altero c. 3. plures ejus definitiones proponit. Ceterum Clēmētia usurpatur — a)

De hominibus. *Cic. Ligar.* 10. 30. Confugere ad clementiam alicujus. *Id. Deiot.* 13. 38. Referre aliquid acceptum ad clementiam alicujus. *Id.* 14. *Att.* 22. Uti clementia. *Nepos Alcib.* 10. 3. Violare clementiam. *Ovid.* 8. *Mel.* 57. Clementia victoris. *Id.* 3. *Trist.* 5. 39. et *Quintil.* 9. 2. 28. Clementia ducis. *Liv.* 45. 4. Se auque in alicujus fidem et clementiam permittere. *Quintil.* 7. 4. 18. Clementia juris. *Tac.* 11. *Ann.* 32. Expetere alicujus clementiam. *Id.* 2. *ibid.* 42. Offerre clementiam. *Id.* 12. *ibid.* 52. Trahere aliquid ad clementiam. *Id.* 15. *ibid.* 35. Clementia iudicis. — *b)* De brutis animantibus. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 11. 11. (27). Apes sine clementia tardante puniunt. *Id.* 8. *ibid.* 7. 7. (23). Elephantum clementia contra minus validos. *Id.* 8. *ibid.* 16. 19. (48). Leonis clementia in supplicis. ¶ 2. Speciatim. Clementia præcipua est principum virtus, et dos prima, ut *Vopisc.* loquitur *Aurelian.* 44. Hi enim maxime cum exercere possunt in subditos peccantes, lenius in eos animadvertendo et mite imperium exercendo. Hinc inter ceteros imperatorum titulus hic quoque fuit, ut *clementissimi* dicerentur. In appellando etiam *clementiæ* nomen adhibebatur, ut est apud *Lamprid.* *Alex. Sev.* 65. et alibi in historiis Augusti. ¶ 3. Olim Clementia dea habitata est, ut *Par.* *Fides*, *Victoria*, *Concordia*, etc. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 7. 5. (14). et *Stat.* 12. *Theb.* 481., ubi ejus aram et colendum rationem describit. Adde *Claudian.* 2. *Laud. Stilich.* 6. et seq.

CLEONIA, æ, f. 1. *κλεωνία*, herba quæ est eadem atque helonium. *Theodor. Priscian.* 4. 1. Item aemmen cleonizæ nascitur autem in locis humidis, et similis est sinapi.

CLEONICION, ii, n. 2. *κλεωνικιον*, herba eadem quæ clinopodium. *Plin.* 24. *Hist. nat.* 15. 87. (137). At *Syllig.* ex *Dioscor.* 3. 99. *cleonicon* scripsit.

CLEONICON. *V.* voc. præced.

CLEOPATRICUS, a, um, adject. Cleopatranus, ad Cleopatram pertinuens. *V.* CLEOPATRA in ONOM. — Hinc *Sidon.* 8. *Ep.* 12. in fin. Cleopatricæ dapes. h. e. sumptuosissimæ.

CLEPO, is, clepsi, cleptum, ere, a. 3. — Præteritum clepsit legunt nonnulli apud *Cic.* 2. *Legg.* 9. 22.; sed perperam; nam clepsit ibi legendum est cum *Orell.* — Clepsit pro clepsit per syncope occurrit apud *Liv.* 22. 40. *V.* infra sub I. — Ratione habitata etymy, cleps conjungi potest cum Græco *κλέπτω*, et Latinis *clam*, *clemens*, ut docet *Varro* 7. *L. L.* 94. *Müll.* et idem significat quod Gr. *κλέπτω* scilicet clam furari (*It. rubar di nascosto*; Fr. *voler*; *Hisp. hurtar*; Germ. *heimlich fortnehmen, stehlen*; Angl. *to thieve, steal, purloin, pilfer*).

I.) Proprie. ¶ 1. Strictu sensu clepere est clam furari. *Vetus Formula* apud *Cic.* 2. *Legg.* 9. 22. SACRYM SACROTE COMENDATVM QVI CLEPSIT RAPSIQVÆ. *Vetus Formula* apud *Liv.* 22. 40. si quis clepsit, ne populo scelus esto neve cvi cleptvm erit. *Plaut. Pseud.* 1. 2. 6. Ubi data occasio est, rape, clepe, tene, barpaga. *Accius* apud *Cic.* 2. *Tusc.* 10. 23. Clepere dolo aliquid. *Idem* apud *eumd.* 3. *Nat.* D. 27. 68. Agnum inter pecudes aurea clarum conia Quondam Thyesteæ clepere ausam esse a regia. Adde *Lucilius* apud *Varron.* 7. *L. L.* 94. *V.* CLEPSO. *Manit.* 1. 27. Clepsisset furto mundum, quo cuncta reguntur. *Prudent. Psychom.* 362. Quod rapere et clepere est, avidèque abscondere paria. ¶ 2. Latiori sensu ponitur etiam pro occultare, tegere. *Seneca Med.* 155. Levis est dolor, qui capere consilium potest, et clepere se. *Id. Herc. fur.* 799. Ac se tegmine ingenti clepsit. — Huc pertinet et illud *Cic.* apud *Non.* p. 20. 14. *Merc.* (4. de republ. 5. 11.). Non modo ut Spartæ, rapere ubi pueri, et clepere discunt. — Hæc autem verba, ut *Madwig* ad *Cic. Fin.* p. 748. adnotat, sunt ejusdem veteris poetæ, aut certe ad allatum verbum Gr. *κλέπτειν* per jocum alludunt.

II.) Translate. *Pacuvius* apud *Non.* p. 20. 18. *Merc.* Sermonem hic nostrum ex occulto clepsit, quantum intelligo. h. e. aucupatur, clam audit. *Accius* apud *eumd.* p. 20. 12. Ut ne quis nostra auribus verba cleperet. *Vairo* apud *eumd.* p. 20. 20. et p. 510. 37. Clepere se officio. h. e. clam labori se subtrahere. *V. Oehler, M. T. Varronis Sat. Menipp. reliq.* p. 174.

CLEPO, ois, m. 3. fur qui clepsit. Legit apud *Petron. fragm. Tragar.* 58. *Burnmann.* ex mera conjectura *Reinesius*. Alii aliter.

CLEPSO, is, ere, a. idem quod clepo. *Lucilius*

apud *Varron.* 7. *L. L.* 94. *Müll.* Alique aliquos ibus ab rebus clepsere foro qui. Clepsere, addit *Varro*, dixit, unde etiam alii clepere, id est corrumpere. Jam vero clepsere non est h. l. perfectum (ait *Müllerus* in notis), sed præsentis infinitivus modus, quantum ex *Varronis* ipsius sequentibus verbis intelligi potest. Cf. *G. Hermann. Opusc.* III. p. 119. et *V. Scalig.* ad *Varron.* l. c. in *Conjectan.*

CLEPSYDRA, æ, f. 1. *κλεψύδρα*, borologium aquarium, horas aqua dimetiens, idest vas vitreum, in cuius fundo foramen est guttatim aquam destillans, ex cuius demissione labentis temporis mensura cognoscitur: a *κλέπτω* furor, et *ὕδωρ* aqua, quia paulatim et quasi furtim aqua detrahitur. *Seneca Ep.* 24. 19. Quemadmodum clepsydram non extremum stillicidium exhaurit, sed quiddam ante deduxit. — Est inventum Græcorum: a quibus ad Romanos transit, tunc præcipue cum lege a Cn. Pompejo M. lata in tertio suo consulatu, ut est apud *Tac. Dial. de oratorib.* 33., coeptum est definiri oratoribus tempus dicendi. *Cic.* 3. *Orat.* 34. 132. Hunc non clamator aliquis ad clepsydram latrare docuerat, etc. Adde *eumd.* 2. *Tusc.* 27. 67. — Eam ita describit *Apul.* 3. *Mel.* Citatus accusator quidam senior exsurgit, et ad dicendi spatium vasculum quoque in vicem cili graciliter fistulato, ac per hoc guttatim defluo, infusa aqua, populum sic adorat etc. — Non omnes clepsydre ejusdem erant capacitatis, ut colligitur ex *Plin.* 2. *Ep.* 11., ubi ait: Dixi boris pæne quinque. Nam duodecim clepsydri, quas spatiosissimas acceperam, sunt additæ quatuor. *Al. leg.* decem clepsydria, aut viginti. — Dare clepsydram, hoc est spatium ad dicendum, judicium erat: petere, actoris et rei. *Martial.* 6. 35. Septem clepsydram magna tibi voce petenti Arbiliter invitus, Cæciliæ, dedit. Hinc *Dare alicui aquam* apud *Plin.* 6. *Ep.* 2. — Earum numero finito, Indicebatur dicenti silentium, ut *Plin.* loquitur 1. *Ep.* 23., nisi alias Insuper impetrasset; unde clepsydram addere apud *Plin.* 2. *Ep.* 11. *Apul. de Mag.* Quoniam mihi pro accusationis longitudine largiter aquæ superest, cædo, ai videtur, singula consideremus. — In castris quoque usus clepsydre fuit. *Veget.* enim 3. *Milit.* 8. a med. docet, vigiliæ nocturnas in quatuor partes ad clepsydram divisas esse, ut non amplius, quam tribus horis nocturna necesse sit vigilare. Quo pertinet, ut adnotavit *Steuech.* ad loc. *Veget. cit.*, locus ille *Cæs.* 5. *B. C.* 13. Nos nihil de eo percunctationibus reperiebamus, nisi certis ex aqua mensuris, breviores esse noctes, quam in continentibus videbamus.

CLEPSYDRARIUS, ii, m. 2. qui clepsydram facit, aut vendit. *Inscript.* apud *Mur.* 935. P. ABLIO ZENONI AUTOMATARIO CLEPSYDRARIO etc.

CLEPTA, æ, in. 1. *κλέπτης*, qui clepsit. *Plaut. Truc.* 1. 2. 9. Dum ille agit, sunt ceteri cleptæ.

CLERICALIS, le, adject. ad clericum pertinens. *Sidon.* 6. *Ep.* 7. Clericale tirocinium. *Id.* 7. *ibid.* 2. Clericalis conitatus.

CLERICATUS, us, m. 4. dignitas et officium clerici. *Hieronym.* *Ep.* 60. n. 10. Clericatum non honorem intelligens, sed onus. Adde *eumd.* *Ep.* 125. n. 8. et *Ep.* 52. n. 5. et *Ep.* 57. n. 12.; et *Sidon.* in concione *Ep.* 9. l. 7.

CLERICUS, i, m. 2. *κληρικός*, qui cultui divino in Ecclesia Catholica per sacros Ordines addictus est, in sortem scilicet Domini vocatus: a *κληρος* sors. *Hieronym.* *Ep.* 60. n. 10. et *Sulpic. Sever.* 2. *Hist. sacr.* 32.

CLERUS, i, m. 2. *κληρος*. ¶ 1. Apud Ecclesiasticos Scriptores est ordo clericorum: a *κληρος* sors, quod hi in sortem Domini vocati sunt. *Tertull.* *Monog.* 12. Ut solos, qui sunt in clero, monogamia iugo adstringeret. Adde *Prudent.* 4. *perit. steep.* 78. ¶ 2. Est etiam agri portio, prædium; *κληρος* enim apud Græcos idem significat. *Inscript.* apud *Franz.* *Corp. inscript.* Gr. T. 3. p. 9. n. 3835. si in quantas particulas, quos clerici appellabant, ager Aezanensi Iovi dicatus a Regibus divisus sit, non constat etc. — *NB.* De clero pro abortu apud. *V. CLAVUS.*

CLIBANARIUS, ii, m. 2. miles cataphractus, hoc est lorica munitus, non ea quidem ex squamis confecta, sed ex solido ferro in formam clibani quodammodo relictus. Ita speciatim dicti sunt milites calpitracti Persarum, ut est apud *Lamprid.* *Alex. Sev.* 56. et *Ammian.* 16. 10. 16. Adde *Cod. Theod.* 14. 17. 19. et *Eutrop.* 6. 7. 9. — Quamquam et in aliis nationibus clibanarii fuer. *Nazar. Paneg.* ad Constant-

tin. 22. de Alpini quibusdam populis: Operimento ferri equi atque homines pariter obsepti: clibanarii in exercitu nomen est. *V. Salmas.* ad *Lamprid.* loc. cit. — *Lydus* de magistrat. *Rom.* l. 1. c. 46. *Κλιβανὰ οἱ Πωμαῖοι τοὺς αἰστέρα καίματα καλοῦσιν, ἀντὶ τοῦ κηλῆμα, idest celamina.*

CLIBANICIUS, a, um, adject. ad clibano pertinens. *Isid.* 20. *Orig.* 2. 5. Panis clibanicius est in testa coctus. Est itaque is, qui Græce *κλιβανίτης* dicitur. Cf. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 11. 27. (105).: Latine etiam testicius et testuarius.

CLIBANUS, i, m. 2. *κλιβανός*, vas amplum e testa, ferro, vel ære, in quo panes et alia coquantur, aut torrentur. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 11. 27. (105). Panes furnaret, vel artopécii, aut in clibanis cocti. *Id.* 33. *ibid.* 6. 34. (103). Stibium uritur, offis fimi bihuli circumlitum, in clibanis. *Id.* 27. *ibid.* 10. 59. (83). Granum galeii, in olla scilli luto circumlitum, in clibanis calefaciunt. Adde *eumd.* 20. *ibid.* 9. 39. (99). — Clibanus argentei mentio lit a *Petron. Satyr.* 35., sed ibi ditissimi hominis, et deliciarum plus æquo studiosi supellectilem describit. — Ejus figura erat ejusmodi, ut in inferiori parte latior esset, in superiori angustior, quod colligitur ex *Colum.* 5. *A. R.* 10. 4. et *Arbor.* 19. 2., ubi docet, scrobes clibano similes esse faciendas, imo, quam summo patientiore, ut radices arborum latius evagentur. Hujus amplitudinem colligere licet tum ex aliis *Plinii* locis, tum ex eo, quod tradit *Id.* 19. *Hist. nat.* 1. 3. (18). clibanum calefieri instar furnorum, corticibus lini decussis; et *Cels.* 2. 17. et 3. 24. ad eliciendum sudorem aptum esse, ea ratione, qua laconicum: ut propterea multis idem ac furnus esse creditus sit: a quo tamen differt tum magnitudine, nam furnus capaxior esse solet; tum quia furnus structilis atque immobilis est, hic mobilis et ex alia materia. — Invenitur tamen et pro furno. *Sulpic. Sever.* 1. *Dial.* 18. et *Tertull.* 4. *advers. Marcion.* 30. Figurata de intestini recti cavitate dixit *Veget.* 2. *Veter.* 19. 1. *Schneid.* Manum in anteriorem partem longanonia protendis, et si inveneris ipsum longanoneum clibano subtili patere (h. e. nimis angustum esse) scias eum atrophum pati. — *NB.* De nomine pr. *V. ONOM.*

CLIDION vel.

CLIDION, ii, n. 2. *κλειδιον*, jugulus thynni præcipuum in cibis gratiam habens. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 15. 18. (48). Thynni membratim cæsi cervicæ et abdomine commendantur, atque clidio, recentul dumtaxat. — Vox *clidio* Latinè est amandanda. Nam *Schneiderus* in *Ind. Script. R. B.* in *V. Pelanis* probat, vocabula atque *clidio* esse intemperativum hominis docti glossam, cum significet cervicem, quæ loco priore legitur. Hoc autem arguit comparato loco simili *Xenocratis* c. 35., quem legesit in *V. MELANDRYUM.*

CLIDECCHOS vel.

CLIDECCHUS, i, m. 2. *κλειδοῦχος* claviger, a *κλεις* clavis, et *ἐχω* habeo. *Plinio* 34. *Hist. nat.* 8. 19. (54). est nomen duarum statuarum, quarum altera a Phidia, altera ab Euphranore facta fuit. Putant quidam, ita expressum fuisse Platonem claves teuentem, quia is Inferorum portas clausas servat. *V. Annal. dell' Instit.* T. 4. p. 383. not. 1.

CLIENS, entis, comin. geo. 3., ut *Charis.* docet 1. p. 77. *Putsch.* et *Caper* de verb. dub. p. 2148.: quamquam sæpius mascul. gen. occurrit. — In Geotivo plurali habet *clientium* et *clientum*. *Horat.* 3. *Od.* 1. 13. illi turba clientium, et *ibid.* 5. 53. Quam si clientum longa negotia. — *Lydus* de Magistrat. *Rom.* l. 1. c. 20. deducit originem vocis a *coliens* pro colens, quippe qui patronum suum colit. Sed reapse est a *κλείω* pro *καλείω* invoco, appello, honoro. Recentiores vero philologi rectius hanc vocem malunt derivari a *κλῶν* (*V. CLUENS*) obediens. — Ceterum *cliens* est qui se ad potentiorum aliquem applicat, ut ejus patrocinio defendatur et protegatur (*It. cliente, clientolo*; Fr. *protégé, client*; *Hisp. protegido, cliente*; Germ. *der Hörige, Schützling*; Angl. a *client*).

I.) Proprie. ¶ 1. Generatim apud ceteras nationes præter Romanos occurrit etiam — a) De privatis hominibus. *Plaut. Men.* 4. 2. 2. Atque ut quique sunt optumî maxumî, morem habent hunc; clientes sibi omnes volunt esse multos. Adde *Ter. Adelph.* 4. 1. 13. *Cæs.* 1. *B. G.* 4. Orgetorix omnem suam familiam, omnes clientes obaratosque suos eodem conduxit. Adde *eumd.* 6. *ibid.* 15. et 1.; *Sall.*

Jug. 71. Liv. 2. 16.; Curt. 7. 4. 21.; Tac. 1. Ann. 57. et 12. ibid. 12. — b) De tota civitate. Cæs. 4. B. G. 6. Eburones, qui sunt Trevirorum clientes. Adde eund. 1. ibid. 31., 5. ibid. 39., 6. ibid. 12. et alibi. ¶ 2. Speciatim apud Romanos cliens est non modo qui se ad potentiorum aliquem applicat, ut ejus patrocinio defendatur et protegatur; verum etiam qui causam, quam in judicio habet, alicui tuendam committit, cui respondet patronus (V. PATRONUS) ut apud Cic. 2. Phil. 41. 107. Quos clientes nemo habere velit, non modo illorum esse cliens. Et apud Ovid. 1. Art. Am. 88. Qui modo patronus, nunc cupit esse cliens. Legg. XII. Tabul. apud Servium ad Virg. 6. Æn. 609. PATRONVS SI CLIVATI FRAYDEM FECERIT, SACER ESTO. Cato apud Gell. 5. 13. Adversus cognatos pro cliente testatur, testimonium adversus clientem nemo dicit. Id. ibid. Fallere clientem. Cic. Rosc. Am. 7. 19. Mallius Glauca quidam — cliens et familiaris istius T. Roscii. Id. Divin. in Q. Cæcil. 20. 66. Clarissimi viri nostræ civitatis, hoc sibi amplissimum pulcherrimumque ducebant, ab hospitibus clientibusque suis — injurias propulsare, eorumque fortunas defendere. Cæs. apud Gell. 5. 13. Deserere clientes. Ovid. 3. Art. Am. 532. Facundus causam sæpe clientis agat. Plin. 7. Hist. nat. 14. 12. (61). Catonem censorium octogesimo anno e filia Salonii clientis sui (filium generasse clarum est). Juvenal. 9. 72. Deditus, devotusque cliens. Martial. 9. 3. addictus. Quintil. 5. 10. 26. Clientibus abundans, destitutus. Tac. Agric. 12. Clienti propugnare. Gell. 20. 1. a med. in fidem accipere. Sueton. Aug. 56. Adesse clientibus. Id. Cæs. 71. Studium et fides erga clientes.

II.) Improperie seu figurate cliens dicitur qui deum aliquem præcipue colit. Horat. 2. Ep. 2. 77. Scriptorum chorus omnis amat nemus et fugit urbes, Rite cliens Bacchi somno gaudens et umbra. Martial. 12. 77. Sed ipse divum Offensus genitor trinociali Affecit domicenio clientem. h. e. Æthontem Jovem Capitolinum adorare solitum.

CLIENTA, æ, f. 1. (cliens) mulier, quæ sub alterius patrocinio est. Plaut. Mil. glor. 3. 1. 193. Habeo eccliam clientam meam. Horat. 2. Od. 18. 8. Honestæ clientæ. Adde Afranium apud Charis. 1. p. 77. Putsch. et Fronton. 2. ad M. Cæs. 9. p. 68. Niebhur.

CLIENTELA, æ, f. 1. (cliens) patrocinium, quod patronus clienti præstat (It. patrocinio, protezione, clientela; Fr. patronage, protection, clientèle; Hisp. patronazgo, clientela; Germ. d. Schutzgenossenschaft, Klientel; Angl. patronage, protection, clientship). Occurrit ¶ 1. Abstracte. — a) De clientela Romanorum propria: V. CLIENS 1. 2. Ter. Eun. 5. 9. 9. Commendare se alicui in clientelam et fidem. Cic. Rosc. Am. 33. 93. Esse in gde et clientela alicujus. Id. ibid. 37. 106. Conferre se in fidem et clientelam alterius. Id. 13. Fam. 64. 2. Clientelas acceptas a majoribus confirmare et beneficiis obligare. Id. 4. Cat. 11. 23. Pro clientelis hospitibusque provincialibus, quæ tamen urbanis opibus non minore labore tuetur, quam comparo. Id. 14. Att. 12. Scis, quam diligam Siculos, et quam illam clientelam honestam judicem. h. e. quam honestum primum eorum patronum esse. Cæs. 2. B. C. 18. Magna esse Pompeii beneficia, et magnas clientelas in ceteriore provincia, sciebat. Sall. Jug. 87. Alii si deliquere, vetus nobilitas, majorum facta fortia, cognatorum et affinium opes, multæ clientelæ, omnia hæc præsidio adsunt. Tac. 3. Ann. 55. Per nomen et clientelas illustrior. Justin. 8. 4. Adulari ultro sordidam paulo ante clientelæ suæ partem. — Formulam incoindæ ac suscipiendæ clientelæ habes in duob. veter. lapidib. apud Murat. 302. 1. et 2., quos una cum aliis illustravit Morcell. De stil. Inscript. Lat. T. 1. p. 300. et seqq. edit. Patav. — b) De civilibus et nationibus. V. CLIENS 1. 1. b. Cæs. 6. B. G. 12. Magnæ Eduorum clientelæ erant. Id. ibid. Veteres clientelas restituere. Id. ibid. in fin. Se Rheinis in clientelam dicere. Plin. 34. Hist. nat. 6. 15. (32). Recipere gentes in clientelas. Tac. dial. de orat. 3. Coloniarum et municipiorum clientelæ. Id. ibid. 36. Clientelas exterarum nationum abundare. — c) Figurata Sueton. Gramm. 6. Scriptores ac poetæ sub clientela Musarum sunt. ¶ 2. Concreto, uti ajunt, sensu, clientela est multitudo clientum, ut servitium est multitudo servorum: qua significatione occurrit tantum apud sequioris ævi scriptores, ut re-

cte adnotavit Dietsch ad Sall. Jug. 87.: contra Forcellinus concreto, uti ajunt, sensu accepit loca Cic. 4. Cat. 11. 23., Cæs. 2. B. C. 18. et Sall. Jug. 87., a nobis superius allata sub 1. a. Vellej. 2. 29. Qui (ager Picens) totus paternis ejus clientelis refertus erat. Sueton. Tib. 2. Italiam per clientelas occupare tentavit. Id. Cat. 3. Clientelas alicujus vexare. Tac. 12. Ann. 36. Incedentibus regibus clientelis. Id. 14. ibid. 61. Vita in extremum adducta a clientelis et serviliis alicujus.

CLIENTŪLA, æ, f. 1. deminut. a clienta. Pseudo-Ascon. ad Cic. 3. Ferr. 46. 120.; ubi tamen pro clientula legendum est clienta, ut legit Bail. p. 193. fretus auctoritate edit. princip. Ald.

CLIENTŪLUS, i, m. 2. deminut. a cliens. Tac. dial. de orat. 37. Ne clientulorum loco potius, quam patronorum numerarentur.

CLIMA, ālis, n. 3. κλίμα: In Abl. plur. climatis occurrit apud Firmic. 2. Mathes. 13. — Est autem clima Græca vox, quæ inclinationem significat, et apud Latinos occurrit in artibus tantum: scilicet ¶ 1. Apud agrorum cultores clima dicebatur genus mensuræ agrorum, quæ sexaginta pedibus quadris constabat. Colum. 5. R. R. 1. 4. Pes multiplicatus in passus, et actus, et climata, et jugera procedit. et mor. Clima quoque versus pedum est sexaginta. Adde Isid. 15. Orig. 15. 4. ¶ 2. Apud astrologos est inclinatio cæli, hoc est tantum spatium, quantum solis est ad inducendam differentiam dimidiatæ horæ in diurnum longitudine, a κλίω inclino, quia certo spatio inclinat ad Polum, vel declinat ad Æquatorem. Firmic. Mathes. loc. cit.; Apul. Trismeg. Horarum et climatum distantibus punctis. Servius ad Virg. 1. G. 246. Secundum clima nostri cæli, Arctous circulus infra horizontem non venit. Adde Tertull. Anim. 49. et Capell. 8. p. 296. Habet et Vitruv. 1. 1. 10. Schneid., sed Græce. ¶ 3. Hinc clima occurrit etiam pro loco, seu plaga, regione; et quidem de corpore animali dixit Veget. 2. Veterin. 15. 3. Schneid. Quatuor digitis sub umbilico ad veretrum versus medio climate ventris (h. e. e regione) sagittam injicies, ut non solum eulem, verum etiam peritonæum ipsum aperias.

CLIMACIS, idis, f. 3. κλιμακίς, deminut. a clima, parva scala. Vitruv. 10. 17. 8. Schneid. Climacidos scapi longitudo foraminum XIII. Climacidos dixit pro climacidis, Græca inflexione. Turneb. 1. 2. Adversar. c. 5. putat significari canalem eum, qui in catapultâ vocatur αὐράξ: nam in ballistis (de quibus hic Vitruv. loquitur) propter amplitudinem nomen mutare, et climacidem, hoc est scalulam vocari.

CLIMACTER, æris, n. 3. κλιμακτήρ, a κλίμαξ scala, est annus scansilis, vel scalaris, qui et gradarius, et decretorius a medicis dicitur, scribis fatalis plerumque, aut periculosus, ad quem per septenarium pervenitur: et sic præcipue vocatur annus LXIII. quia ex pluribus multiplicatis climacteribus conficitur, quales sunt 14. 21. 28. 35. etc. Nam per omnem vitam septimus quisque annus periculosus est. Habent hanc vocem Plin. 7. Hist. nat. 49. 50. (164); Gell. 3. 10. et Firmic. 4. Mathes. 14. V. etiam Gell. 15. 7. et Censorin. de die Nat. 14.

CLIMACTERICUS, a, um, adjert. κλιμακτηρικός, quasi dicas scalaris, ut annus climactericus. Censorin. de die Nat. 14. V. vocem præced. Sic Plin. 2. Ep. 20. 4. Habes climactericum tempus. Adde Tertull. Idolol. 9. V. SCANSILIS.

CLIMACULÆ, ærum, f. 1. telorum genus. Gell. 10. 25., ubi plerique alii aliter leg.

CLIMATIAS, æ, m. 1. κλιματίας, a κλίω inclino, sterno, sunt terræ motus, qui limes ruentes et obliqui, urbes et ædificia, montesque complanant. Ammian. 17. 7. 16. Epichintas Apul. vocat de Mundo, ab ἐπικλίνω inclino. Utraque enim vox Græca est.

CLIMAX, ācis, f. 3. κλίμαξ apud Græcos scalam significat. Apud Grammaticos et Rhetores est figura, Latine gradatio, qua ab una re ad aliam gradatim ascendimus, ut Ovid. 3. Fast. 21. Viderat hæc, visamque cupit, politurque cupita. Capell. 5. p. 176. Climat est ascensus, ut est Ciceronis pro Mil. (cap. 23). Neque vero se populo aolum, sed etiam senatui commisit; neque senatui modo, sed etc. Adde Quintil. 9. 3. 54. — NE. De nomine propr. V. ONOM.

CLINAMEN, inis, n. 3. inclinatio, declinatio. Lucet. 2. 292. Id. facit exiguam clinamen principiorum.

CLINATUS, a, um, V. CLINO.

CLINATUS, us, m. 4. (clino) idem ac declinatus

vel declinatio, seu nominum inflexio per suos casus et verborum per sua tempora. Servius de accept. § 9. p. 527. Nisi forte quis eo demersus imperitiae sit, ut in Græca nostraque lingua soni similis et clinatus discernere ignoret. V. CLINO.

CLINDIA, æ, m. 1. Ἀμβros. de Elia et Jejun. 17. sub fin. Plerique etiam vino atuntur ut equaleo; et quibus tormenta non eliciunt vocem proditiōis, eos tentant bibendo, ut patriæ statum, salutem civium, defensionis suæ prodant consilia. Virtus enim vincit dolorem: fidem autem potus excludit. Cognovi plerosque fiduciales exulceratos nomen suum negasse. Quis inter clindias texit, quod latere cupiebat? Vulgata editiones habent: Cognovi plerosque fiduciales exulceratos nomen suum negasse. Quis inter cyathos etc. At Codices MSS. fere ad unum exhibent lectionem superius allatam. Et hoc consensu non nihil moti fuerunt Maurini editores, ut germanam lectionem esse banc suspicarentur: atque ea forsitan ætate, qua non minimum degeneraverat latinitas, homines fiducia plenos et constantia, quique quod suæ fidei commissum esset, nullis tormentis evulgarent, fiduciales vulgo dici solitos; similiter etiam hosce leuculos, quibus epulantes accumbant, clindias seu clindia, quasi κλινδία appellatos. Verum hujus conjecturæ penes doctiores esto judicium.

CLINE, es, f. 1. κλίνη, thorax aut lectus æorum. Inscript. apud Orell. 1842. T. H. D. D. SOLI SERAPI CVM SVA CLINE DEXTRIA JYSTA DEXTINII JYSTI FILIA AGRIPI. D. D. h. e. Agrippinensium decurionum decreto. Ceterum cf. Thucyd. 3. 68. κλινὰς κατασκεύαζοντες, ἀνέδρασαν τῇ Ἡρᾷ.

CLINGO, is, ere, a. 3. Paul. Diac. p. 56. 13. Müll. Clingere e cingere a Græco κλίνειν dici manifestum est. At leg. a Græco κλείειν, quod est claudere. Sic in Gloss. Isid. Clingit, cludit. Foss. tamen in Etymol. magis placet, ut clingere sit crebro corporis motu imitari molacillam, quæ, κίχλος dicitur, quia in uno MS. Paul. Diac. pro κλείειν invenit κίχλειν, et in aliis κίχλιν.

CLINICE, es, f. 1., κλινική; ars medendi ægros lecto affixos: a κλίνη lectus. Ita appellari cœpta est medicina, cum primum ad artis regulas redacta est, inventique sunt, qui eam palam profitentes, ægros lecto affixos circum inviseret caperent, variisque remediis (præter ea, quæ natura instituit) ex artis præceptis curare. Plin. 29. Hist. nat. 1. 2. (4). Hippocrates tradidit instituisse medicinam hanc, quæ clinice vocatur. Id. 30. ibid. 11. 30. (98). In quartanis medicina clinice propinodum nihil pollet.

CLINICUS, a, um, adjert. (clinice) ad clinicum, sive ad medendi artem pertinens. Inscript. apud Gruter. 400. 7., quæ est apud Orell. 2983. P. DECIIVS P. L. EROS MERYLA, MEDICVS CLINICVS, CHIRVRGVS OCULARIVS. Prudent. Apothes. 273. clinicus ut æo Dignetur præstare deus morientibus æquum. h. e. Æsculapius. — Hinc

Clinicus, i, n. 2. absolute, substantivorum more ¶ 1. Est qui medendi artem probatur, et ægros lectulo decubientes invisit et curat. Martial. 9. 98. Herodes clinicus. ¶ 2. Etiam vesipio clinicus appellatur, nam lectulus mortuos effertur. Martial. 3. 98. Quod si cadaver exigis tuum scalpî, Sternatur a Coricle clinicus lectus. At leg. archiclinico. Id. 1. 30. Chlurgus fuerat, nunc est vesipio Diaulus: Capit quo poterat clinicus esse mouo. ¶ 3. Clinicus aliquando dicitur etiam ipse æger lecto affixus. Hieronym. Ep. 105. n. 5. Quis clinicorum non ejus facultatibus sustentatus est? Quidam addunt Pivni locum 25. Hist. nat. 5. 24. (60); sed recte Harduin. pro clinicis reposuit cynicis ex MSS. — Hinc Clinici dicebantur Cypriani ætate, qui dilato baptismo in infirmitate et languore, aqua salutari non loci sint, sed perfusi tantum, h. e. aspersi. Cyprian. Epist. 69. ad fin. Et tantus honos habebatur hæreticis, ut inde venientes non interrogant utrumne loti sint an perfusi, utrumne Clinici an Peripatetici?

Clinice, es, f. 1. absolute, substantivorum more, est femina medendi perita. Inscript. apud Gruter. 635. 10. JULIAE QUINTILIANÆ CLINICE FIL. KARISSIMÆ MATER POSUIT ET SILI.

CLINO, ss, āvi, ātum, are, a. 1. Part. Clinatus. — Clino est inclino, reclino, a Græco verbo κλίνω. Lucret. 2. 243. Quare etiam atque etiam paulum clinare necesse est Corpora. Adde Petron. Satyr. 127. Cic. Arat. 53. de Pegaso. Clinata est ungula. et de aquila. 86. Clinata est Aquilonis ad auras. Lu-

et 6. 562. Ad celumque magis quanto sunt edita quaque, in clinata minent in eandem prodita partem. h. e. clinata imminet.

CLINOPALE, es, f. i. κλινωπάλη, a κλινῆ lectus, et πάλη luctus. *Succion. Domit. 22.* Assiduam roneubus, velut excretionis genus, clinopalem vocabat. *Aurel. Victor. in Cæsar. 11.* eandem rem narrans utitur eodem verbo, sed Græcis litteris. — Hinc κλινωπάλη dicitur infans illa palæstra puerorum pædicatorum, cum il conquisitum ad struprum palliandum, ut puellæ ad idem resupinantur. *Martial. 14. 201.*, cujus lemma est Παλαίστρια. Non amo, qui vincit, sed qui succumbere novit, Et didicit melius τὴν ἀνακλινωπάλην.

CLINOPHILION, ii, n. 2., κλινωφίλιον, herba, quæ et cleonitæ, et oclmoides appellatur, serpyllo similis, succulosa, palmi altitudine nascitur in petrosis, orbiculato foliorum ambitu speciem lentii pedum præbens; unde et nomen. Nam κλινῆ lectum, et φιλῶ, φιλῶς pedem significat. *Plin. 24. Hist. nat. 16. 87. (137).* Cl. Fée (*Op. cit.* vol. 3. p. 235.) hanc exhibet synonymiam: Κλινωφίλιον Dioscor. 3. 109. et *Clinopodium* Plin. 1. e. cum synonym. sunt *Clinopodium vulgare* L. Spec. plant. 821.

CLINOPUS, ōdis, m. 3. κλινόπους, pes lecti. Vox Græca a κλινῆ lectus, et ποῦς, ποδῶς pes; unde Genitivus rectius ferri potest clinopodus. *Lucilius* apud *Macrobi. 6. Saturn. 4.*

CLINUS, a, um, adject. fortasse idem ac clinicus, aut clinatus. Vox a Lexico expungenda; occurrit enim tantummodo in *Not. Tir. p. 95. et 109.*

CLIPÆATUS vel clipeatus, a, um. *F. CLIPEO.*

CLIPÆATUS, i, m. 2. *F. voc. aeq.*

CLIPEO vel clipeo, as, ōvi, ōvum, are, a. 1. De ratione scribendi *F. CLYPEUS* sub init. — Part. *Clipeatus* in fin. — Clipeare est clipeo munire. *Pacuvius* apud *Non. p. 87. 25. Merc.* Chlamyde contra astu clipeat brachium. h. e. Clamydem circum brachium involvit in modum clipei. — Sæpius occurrit Part. præter. pass.

Clipeatus, a, um, hoc est. *¶ 1.* Clipeo munitus. *Firg. 7. En. 783.* Aquina clipeata. *Cf. Sil. 1. 8. 436. Ovid. 3. Met. 110.* seges clipeata virorum. — Hinc *Clipeatus*, i, m. 2. absolutè, substantivorum more. *Plaut. Curc. 3. 1. 51.* Clipeatus elephantum ubi machæra dissiliit. *Liv. 44. 41.* A tergo extratis erat, frontem adversus clipeatus habebat. *Caes. 7. 9. 2.* In proris clipeatos locaverat. *¶ 2.* *Clipeata* imago apud *Macrobi. 2. Saturn. 3.* est imago in clipeo depicta, vel sculpta. *F. CLYPEUS.*

CLYPEOLARIUM, ii, n. 2. locus, in quo reponuntur clipeola. Vox a Lexico expungenda; occurrit enim tantummodo in *Not. Tir. p. 126.*

CLYPEOLARIUS, ii, m. 3. qui clipeola fabricatur, aut vendit. Vox a Lexico expungenda; occurrit enim tantummodo in *Not. Tir. 126.*, ubi mendose legitur clipeolarium, ut et clipeolarius pro clipeolarius, et clipeolaris.

CLYPEOLUM, i, n. 2. deminut. a clipeus, parvus clipeus. *Hygin. fab. 139.* Elisque clipeola aenea et hastas dedidit.

CLYPEUS vel clipeus, i, m. 2., aut clipeum vel clipeum, i, n. 2. testibus *Charis. 1. p. 58. Putsch.* et *Non. p. 195. 20. Merc.* Vide infra sub l. 1. — Quod ad scripturam attinet, *Forcellinus* qui clipeus scripsit, hæc ait: Scribitur et clipeus, Græca b in Latinum u mutata; et clipeus per i Latinum. *Plin. Secundus de duob. Serm. apud Charis. 1. p. 59. Putsch.* et *Capr. de Orthogr. p. 2242.* Ita distinguunt, ut clipeum dicamus, quo in pugna utimur, clipeum vero imaginem. Contra *Cornel. Fronto de differ. verb. ibid. p. 2497.* clipeum imaginis esse ait, clipeum armorum. Sed *Plinius* satis refutat *Charis. ibid.* et consuetudo. *Ennius* apud *Farron. 7. L. L. 73. Müll.* In altisono cæli clipeo. *F. infra* sub II. 1. Ubi clipeus est cava pars cæli, quæ oculis patet. *Nucius*que *Forcellinus.* Sed scriptio clipeus omnino falsa est ac propterea rejicienda: analogia enim et vetera monumenta clipeum vel clipeum tantummodo probant atque exhibent: *V. Monum. Antiqu. p. 377. 20.* et *Inscript. apud Orell. 1769., 3833., 4052., 2154., 2500., 2501., 3701.* — Ratio habita etymol., alii deducunt a κλινωπάλη; alii a κλινῆ furor aut oculo, quæ clipeus abscondit et furatur quodammodo lavam partem hominis; alii a κλινῆ; rotundus, per metathesin, quia rotunda aut ovata figura est; alii denique a κλινῆ scilicet, quia-

clipei imagines cælatos habere solent. Postrema hæc etymologia est *Plin. 35. Hist. nat. 3. 4. (12).*, ubi damusat perversam grammaticorum subtilitatem, a cliendo durentium. — Quidquid vero sit de etymo, clipeus est scutum rotundum, quod milites sinistrâ gerebant legendo ab ictibus corpori (It. scudo rotundo; *Fr. bouclier rond*; *Hisp. escudo redondo*; *Ger. d. Rundschild*; *Angl. a shield, bouclier, target*).

I.) Proprie. *¶ 1.* Stricto sensu clipeus, ut dictum, erat scutum rotundum et plerumque æreum, quod milites Græci et Romani sinistrâ gerebant legendo ab ictibus corpori. — a) Mascul. generis. *Ennius* apud *Farron. 7. L. L. 93. Müll.* Hic hæc, ipse clipeus cecidit. *Plaut. Trin. 2. 4. 135.* Gestandus peregre clipeus, galea, sarcina. *Cic. 2. Fin. 30. 97.* Epaminondas quesivit, salvusne esset clipeus. *Cf. Plaut. Trin. 3. 2. 95. et Truc. 2. 6. 25.* Adde *Cic. 1. Tusc. 15. 34. 1. Diogen. 44. 90., 2. Orat. 17. 73. et Orat. 70. 234.* *Nepotem Iphicr. 1.* et *Liv. 9. 19. et alibi. Firg. 2. En. 444.* clipeusque ad tela sinistris Protecti obijciunt. *Id. ibid. 227.* legi sub orbe clipei. *Adde eund. 2. ibid. 671., 3. ibid. 637., 7. ibid. 636. et alibi. Ovid. 13. Met. 375.* Excipere ictus clipeo. *Id. 13. ibid. 73.* Opponere clipeum. et *ibid. 79.* Latere sub clipeo. *Adde eund. 12. ibid. 621. et Plin. 35. Hist. nat. 3. 4. (12).* *Stat. 4. Theb. 330.* humeros clipeo claudere. — b) Neutro generis. *Liv. 1. 43.* Anno his imperatis, galea, clipeum, oreum, lorica. *Adde eund. 35. 10., 35. 41. et 33. 35. Firg. 9. En. 709.* Dat tellos gemitum et clipeum superinnotat ingens. *Adde Cicinium et Laberium* apud *Non. p. 196. 23. Merc.* *Pompon.* apud *Charis. 1. p. 59. Putsch.* aliosque et *F. inf. 4.* — c) Clipeum sumere post vulnera proverb. apud *Ovid. 1. Trist. 3. 35.*, scutum remedium adhibere. *¶ 2.* Latiori sensu dicitur etiam clipeus discus et ære, aut alis quæpiam materia, in qua sculptabantur, vel pingebantur deorum et magnorum virorum imagines usque ad pectus representantur; ea ratione, quæ hodieque fit præsertim in stemmatibus familiarum, quæ etiam Itali vocant scudi. Mos hic a Trojanis usque temporibus initium habuit, origine plena virtutis (inquit *Plin. 35. Hist. nat. 3. 4. (13).*) faciem reddi in scuto ejusque, qui fuerit usus illa. *Adde Clp. Dig. 9. 3. 5. ad fin.* Quo pertinet illud *Horat. 1. O. 28. 11.* quamvis clipeo Trojana refecto Tempora testatus, etc. Quidam grammatici (ut est apud *Charis. 1. p. 33. Putsch.*) voluerunt, hæc significatione usurpari tantum neutro genere: quo modo usurpat *Liv. 35. 10. in fin. et 25. 39. bis.* Hinc *Trebell. Claud. 3.* Illi clipeus aureus, vel, ut grammatici loquuntur, clipeum aureum sensus totius judicio in Romana curia collocatum est, ut etiam nunc videtur expressa thorace vultus ejus imago. *Clipeus* imaginis figuram habes apud *Vic. Iconogr. Rom. tab. 12. C. n. 5. et Iconogr. Gr. T. 1. tab. 4., 6. et 30.* — Sed hoc discrimen alii scriptores optinui non servant. *Tac. 2. Ann. 83.* Cum consenseret clipeus auro et magnitudine insignis. *Sueton. Cal. 16. in fin.* Decretus est et clipeus aureus, quem quoniam certo die collegia sacerdotum in Capitolium ferrent. *Adde Asin. Poll. apud Charis. loc. cit.* — Hujusmodi clipea ornata causa in templis, aliisque locis publicis ædifici solent. Exemplum habes apud *Zivium* loc. cit. et in *Inscript. apud Gruter. 374. 1. et 441. 7.* *¶ 3.* Item clipeum antiqui ob rotunditatem etiam corum bovis appellabant, in quo sæpius Gabinorum (alii Gabiorum, alii leg. Sabinarum) cum Romanis fuerat descriptum, ut ait *Paul. Diac. p. 58. 1.* edente *Müllero*, qui *Gabinorum* scripsit: felius et Colicem et præcipue *Dionysii 4. 59.* auctoritate, ubi disertè traditur, Gabinorum felius corio ejus bovis, qui in federe feriendū maciatus erat, inscriptum fuisse. *V. Niebhur. Röm. Gesch. T. 1. p. 537.* *¶ 4.* Denique clipeum (neutro gen.) vocat *Firg. 5. 10. 5. Schneid.* instrumentum æreum catenis pendens ex orbiculari fenestra Læconid fornicis, per cujus reductiones ac demissiones perditur sudationis temperatura.

II.) Impropie. *¶ 1.* Per metonymiam clipeus dicitur cava pars cæli, quæ oculis patet. *Ennius* apud *Farron. 7. L. L. 73. Müll.* Quid notis videtur in altisono cæli clipeo? *¶ 2.* A similitudine rotundæ figuræ clipeus dicitur solis orbis. *Ovid. 15. Met. 192.* Ipse dei (Phæb) clipeus, terra cum telluris ima, Minus rubet, torroque rubet cum conditur ima. *¶ 3.* Item neutro gen. forma clipei ignis in cælo apparet. *Seneca 1. Quest. nat. 1. in fin.* Quandoque

sunt irabes, quandoque clipei et vastorum imagines ignium. *Adde Plin. 2. Hist. nat. 34. 34. (100).* *¶ 4.* Translatè ponitur pro presidio et munimine. *Claudian. IV. Cons. Honor. 432.* Subnixus Stillicione tuo, quem fratribus ipse Discedens clipeum defensorumque dedisti. *Adde eund. 1. in Rufin. 264.*

Homonym. *Clipeus* differt a parma materiâ, quia hæc fere e loco seu corio, clipeus plerumque ex ære. Differt a scuto materiâ et figurâ, quia scutum fuit ligneum, teste, præter ceteros, *Plin. 16. Hist. nat. 40. 77. (209).*, figura vero quadrata oblonga, et curvata: clipeus rotundus, ut dictum est, et æreus. *Liv. 8. 8.* Clipeis ante Romani usi sunt: postquam deinde stipendiarii facti sunt, scuta pro clipeis fecere. *Id. 1. 43.* Prince classi arma imperata; galea, clipeus, oreæ, lorica, omnia ex ære: secundæ classi scutum pro clipeo, et præter loricam omnia eadem. *Id. 9. 19.* Arma, clipeus, sarissæque illis (*Macedonibus*); Romano scutum, majus corpori tegumentum, et pilum, haud paulo quam hasta vehementius lectu missuque letum. — Et his apparet, scutum secundæ classi datum fuisse, quod sine lorica esset, atque ut clipei et lorice loco foret, totumque corpus protegeret; quantum enim pedes longum erat, et duos semis latum. Aliquando tamen scriptores, et præsertim postæ, promiscue unum pro altero usurpant.

CLITELLÆ, ærum, f. plur. 1. a κλίτης, locus declivis aut deversus, ut *Scalig. ad Paul. Diac. et Voss.* consent: sed rectius a κλίμα clivus; clitellæ enim sunt ephippia, quæ imponuntur dossuarius jumentis, ad onera commodius gestanda (It. basto, basterna; *Fr. bâst*; *Hisp. basto*; *Ger. d. Tragsattel der Lastthiere, Gaum-oder Packsattel*; *Angl. d. sersers or dorsels*).

I.) Proprie. *Plaut. Most. 3. 2. 91.* Vellit hic clitellas. *Cic. fragm. apud Quintil. 5. 13. 40.* Clitellis apportare aliquid. *Horat. 1. Sat. 5. 47.* Hic multi Capuæ clitellas tempore ponunt. *Adde eund. 1. Ep. 13. 8. Phædr. 1. 15.* Clitellas asino imponere. et *ibid.* portare. — *Bori clitellas imponere* proverb. de quo *F. in BOS l. e.*

II.) Figuratè. *¶ 1.* *Clitellæ* erat locus Romæ ita dictus a similitudine: et in via Flaminia loca quedam deversæ subinde et arclivæ. *Paul. Diac. p. 59. 15. Müll.* *¶ 2.* Item genus tormenti. *Idem ibid.*

CLITELLARIUS, a, um, adject. ad clitellas perti-nens. *Clitellaria* jumenta sunt quæ clitellis sarcinas portant. *Cato R. R. 10.* Asini clitellarii. *Colum. 2. R. R. 22. 3.* Mulo clitellario afferre aliquid. *Plaut. Most. 3. 2. 94.* Ego homines habeo clitellarios: magni sunt: oneris: quidquid imponere, vehunt. — *Clitellaria* inscribitur una ex amissis *Plauti* Comædiis, et Græco nomine *Astraba*. Ex ea aliosque fragmenta supersunt, quorum unam et alterum affertur a *Farron.*, *Paul. Diac.*, *Nonio*, *Prisciano*, etc. apud quos *Clitellaria* alieubi legitur inquit *Scalig. in Conjectan. ad Farron.* et alii. Quid vero sibi velit hæc vox *F. in ASTRABA.*

CLITELLIFERUS, fers, ferum, adject. qui clitellas fert. Legitur hæc vox in *Inscript. apud Smet. 171. 27.*

CLIVA. *F. CLIVES* sub init.

CLIVUS, a, um, adject. sinister, qui est mali ominis. *Clivia* avis dicta est ab auguribus, quæ aliquid feri prohibebat, ideo a *Labeone* prohibitoria dicta, ab aliis clamatoria. *Plin. 10. Hist. nat. 14. 17. (37).*, ubi al. leg. clivina, male, ut censet *Har-duinus*. — Huc pertinet, quod tradit *Paul. Diac. p. 84. 10.* *Müll.* clivia auspicia dicta esse, quæ aliquid feri prohibebant: omnia enim, inquit, difficilia, clivia vocabantur: unde et clivi loca ardua. Hæc *Paul. Diac. l. c. V. Annal. dell' Instit. T. 4. p. 242.*

CLIVINUS, f. voc. præced.

CLIVOSUS, a, um, adject. in clivum assurgens: cui opponitur planus, ut apud *Colum. loc. passito* infra cit. *Firg. 1. G. 108.* Clivosus trames. *Id. 2. ibid. 212.* Clivus rus. *Ovid. 3. Fast. 415.* Olym-pus clivosus. h. e. arduus. *Id. 4. Amor. 14. 11. Illa. Colum. Arbor. 4. 3.* Locus aridis et clivosus altius vites deponuntur, quam humidis et planis. *Adde eund. 2. R. R. 13. 1. Plin. 18. Hist. nat. 24. 55. (200).* Clivum solum. — *Allegorie. Sil. 11. 6. 120.* Talis lege deum clivoso tramite vitæ Per varios præcep-tus casus rota volvitur ævi. h. e. difficilis, laboriosus, et molestiarum plenus.

CLIVULUS, i, m. 2. deminut. a clivus, parvus clivus. *Colum. 6. R. R. 37. 10.* Locus est a. nos usus

extractus, qui duos parietes adverso clivulo inaedificatos habet. *Apul. 4. Met. Clementi* transmissio clivulo.

CLIVUS, i, m. 2. Olim *cliva* neutr. gen. in plur. num. usuvenisse testatur *Cato* apud *Non. p. 195. 2. Merc.* Loca ardua et cliva depressa. *Frontin. de limit. p. 43. Goes.* Per cliva, et confragosa loca eunt, qua iter fieri non potest. — Clivus derivatur a *κλίω* ex *κλίω* *clino*, *inclino*. — Est autem clivus acclivitas, ascensus: itemque ipse locus acclivis et arduus (It. *erta*, *poggio*, *collina*; Fr. *penle douce*, *montée peu rapide*; Hisp. *pendiente*, *declive* u. *declivio*, *repecho*; Germ. *d. sanft ansteigende Höhe*, *Anhöhe*, *d. Abhang*; Angl. *a hill*, *cliff*, *steep*, *ascendit*). Occurrit — a) Generalit., et usurpatur de loco. *Plaut. Asin. 3. 118.* Agitare quadrupedem adversum clivum. *Ter. Adelph. 4. 2. 35.* Clivus deorum versus est: hac te praecepit. *Ces. 7. B. G. 46.* Mollire clivum. *Id. 3. B. C. 46.* Milites ex inferiore loco adversus clivum cursu inclinati. *Virg. 3. G. 292.* juvat ire jugis, qua nulla priorum Castaliam molli devertitur orbita clivo. *Horat. 1. Ep. 13. 10.* Viribus uteris per clivos. *Ovid. 8. Met. 694.* Nituntur longo vestigia ponere clivo. *Id. 1. Fast. 264.* Clivus arduus in valles. *Id. 3. Amor. 13. 6.* Via difficilis clivis. *Id. Nuc. 77.* per tabulam clivum labi. *h. e.* per tabulam deveram. *Seneca Vita beat. 15. a med.* Frangere clivum. *Adde Colum. 2. R. R. 4. 11. et Curt. 8. 11.* — b) Speciatim *Clivus sacer* (quem *Petrus. Satyr. 44.* absolute *clivum* appellat) apud *Horat. 4. Od. 2. 35.* est clivus Capitolinus, hoc est locus acclivis Romae, per quem in Capitolium ascendebatur. *Cic. 2. Att. 1. 7.; Liv. 3. 18. et Plin. 19. Hist. nat. 1. 6. (23).* Clivus Capitolinus. Similiter apud *Varron. 5. L. L. 158. Müll.* Clivus Cosconius, Pullius, Publicius. — c) Raro admodum occurrit de aliis rebus. *Ovid. Heroid. 18. 122.* Clivus aquae. *Id. 8. Met. 662.* Clivus niense. *h. e.* inaequalitas mensae in aliquam partem deflecte. *Paul. Dig. 8. 2. 19.* Gradus, vel clivus propius janam meam jure facere possum. *Inscript. apud Orell. 111. M. CONSIVS M. L. CEAINTVS ACCENSIVS VELATVS IMNVIS CVM SIM EX VOLVNTATE MEA ET IMPENSA MEA CLIVON STRATI LAPIDE AB IMO SVSVM — ITRVM EVNDEM CLIVOM AB IMO LEVAVI ET CLIVOM MEDIVM FREGI ET DEPRESSI.* — d) Locum habet etiam in nonnullis, quae proverbialiter effertur videntur. *Ovid. Heroid. 20. 41.* Mille doli restant: clivo sudamus in imo. *h. e.* in initio laboris sumus. *Adde similem locum apud eund. Remed. am. 394. Seneca Ep. 31.* Surge, et respira, et clivum istum uno, si potes, spiritu exsupera. *h. e.* istam difficultatem vince. *Sil. It. 4. 603.* perque aspera duro Nititur ad laudem virtus interrita clivo. *Petrus. fragm. Tragur. 47. Burmann.* Nec adhuc sciebamus, nos in medio lautiarum, quod ajunt, clivo laborare.

CLŌACA, ae, f. 1. A colluendo dictam esse docent *Paul. Diac. p. 558. Müll. et Mar. Victorin. 1. artis Grammat. p. 2469. Putsch.*; alii ab antiquo *cluo*, purgo: quare et *cluacae* scribendum putant: qua in sententia est *Mar. Victorin. ibid.* Sed usus antiquissimus contra est. — Ceterum *cloaca* est locus cavus, sive publicus, sive privatus sit, fossa, via subterranea parietibus in modum aqueductus munita, per quam aqua pluvia extra urbem, vel in fluvium effluens urbis sordes secum rapit (It. *chianica*, *fogna*, *privata*; Fr. *egout*, *cloaque*; Hisp. *albañar*, *cloaca*; Germ. *Schleuse*, *Cloake*, *Abzugscanal*; Angl. *a common-sewer*, *sink*).

1.) Proprie. *Cic. Cæcin. 43. 76.* Qui de fossis et cloacis interdicti. *Id. Sext. 35. 37.* Corporibus civium Tiberim compleri, cloacas referri. *Liv. 1. 38.* Aquas, cloacis et fastigio in Tiberim ductis, siccare. *Id. 39. 44.* Detergere cloacas. *Adde Horat. 2. Sat. 3. 243. Colum. 3. R. R. 15. 6.* Cænium cloacarum. *Plin. 36. Hist. nat. 2. 2. (6).* Cloacarum redemptor. *Adde Sueton. Ner. 26. et Plin. 10. Ep. 41. in fin. Ulp. Dig. 43. 29.* qui est de cloacis, 1. Purgare et referre cloacas. et *ibid.* Cloacam immittere. *Venulej. ibid. 2.* facere in publicum. In *Edicto principis* apud *Frontin. Aquaed. 111.* obluere. *Inscript. apud Mommsen. Inscript. Neap. 4472. A. AIGIVS C. F. L. RVNIVS C. F. SISIPVS M. PVFIDIVS M. F. AID. DE S. S. CLOVACAS FACIVN. COER. EIDENQVE PROIBVNT.* — De admirandis cloacarum substructionibus Romae a Tarquinio Prisco factis, multa *Plin. 36. Hist. nat. c. 15. et Cassiod. 3. Variar. 30.* Meminit etiam *Liv. 1. 38. et 56. et 55.* — Arcem ex cloaco facere, proverbium, *V. in ARX.*

II.) Improprie seu figurate, per contemptum de bibosæ anus stomacho et ventre usurpat *Plaut. Curc. 1. 2. 29.* Proclue cloacam. Cf. *Varron. apud Non. p. 209. 19. Merc.* Cloaca intestini.

CLŌACALIS, e, adj. ad cloacam pertinens. *Cato* apud *Paul. Diac. p. 59. 18. Müll.* dixit *cloacale flumen* pro cloacarum omnium colluvie. *Sidon. 3. Ep. 13.* Cloacalis faeculentia. *Id. 1. Ep. 5. de Ravenensiu situ.* Cloacalis puls fossarum discursu lintrium ventilata.

CLŌACARE, loquicare. *Paul. Diac. p. 66. 2. Müll. Adde Gloss. Lat. Gr. seu Labb.* Cloaco *μολύνω*.

CLŌACARIUM, ii, o. 2. tributum, quod solvitur pro cloacis reficiendis, aut purgandis. *Ulp. Dig. 7. 1. 27. § 3.* Si quid cloacarum nomine debeatur. *Adde Paul. ibid. 30. 39. § 5.*

CLŌACARIUS, ii, m. 2. qui cloacas purgat. *Edict. Dioclet. p. 20.* Cloacario omni die operanti pasto diurnos \times vigintiquine.

CLŌACINA. *V. CLUACINA.*

CLŌACULA, ae, f. 1. deminut. o cloaca, parva cloaca. *Lamprid. Elagab. 17.* Ut cadaver ejus in cloaculam milites mitterent.

CLŌDICO, as, avi, atum, are. *V. CLAUDICO* sub init.

CLŌDO, is, ere. *V. CLAUDO* sub init.

CLŌDUS, a, um. *V. CLAUDUS* sub init.

CLŌNOS, i, f. 2. *κλῶν*, herbæ nomen apud *Apul. Herb. 8.* quam sceleratam, batrachion, et multis aliis nominibus appellat.

CLŌSTELLUM, i, n. 2. deminut. o clostrum, parvum clostrum. *Petrus. Satyr. 140.* Rimari per clostellum.

CLŌSTRUM, i, n. 2. *V. CLAUSTRUM* sub init.

CLŌTHO, us, o, on, f. *κλῶθῶ*, una Parcarum: a *κλῶθῶ* *neo*, *glomerio*, quia fila vitæ hominum nere dicitur. *V. ONOM.* — Hinc figurate pro vita ponitur. *Sil. It. 5. 404.* Ille sibi longam Clotho tuihamque nepotum Crediderat. *h. e.* longam vitam.

CLŪACINA vel *Cloacina*, ae, f. 1. cognomen est Veneris, quasi purgatricis et expiatrix. Cum Sabini jam jam dimicaturi adversus Romanos propter raptas virgines, in ipsa acie, raptis conciliantibus, pacem fecissent, depositis armis myrtea verbera in eodem loco purgati sunt (V. *Abby del foro Rom. p. 159.*) ibique postea signum Veneris positum fuit, quæ inde Cluacina dicta est: cluere enim (ai. *cluare*, ut apud *Servium* mox citand.) antiqui purgare dicebant. Ita *Plin. 15. Hist. nat. 29. 36. (119).*, ubi quidam perpetam pugnare pro purgare leg. (eademque lertionis varietas est apud *Servium* ad *Virg. 1. Æn. 720.*) id eoque de Veneris armata Cluacina intelligi volunt: sed pugnare eo loco minus apte coovenit, ut et *Voss. bndotavit in Etymol. in V. Cluo.* — Alii (inter quos est *Lactant. 1. 20.*) ita dictam censent a *clōaca*, quod ejus simulacrum in cloaca maxima reperit fuerit, et a T. Tatlo consecratum. Addit *Lactant.*, cum ignoreretur, cuius esset effigies, ideo Veneri dicatam fuisse, quod circa eum locum, ubi reperta fuerat, lud omnis impudicitiae pleni Floræ meretrici celebrabatur. Sed profecto *Lactantium* hic alucinatum fuisse constat; nam cloaca maxima fere centum et quinquaginta post Tatiann annis a Tarquinio Prisco constructa est. *Prudent. Apotheos. 265.* Nemo Cloacinae, aut Eponeæ super astra deabus Dat solium. *Plaut. Curc. 4. 1. 9.* Qui perjurum convenire vult hominem, mltito in comitium; qui mendacem et gloriosum, apud Cloacinae sacrum. — Ex hoc *Plauti* loco quidam putant derivandam esse a *cluere*, celebrari, illustrem, gloriosum esse: sed hoc non est tanti, ut a *Plinio* recedendum sit. — Quod *Tertull. Pall. 4. a med.* dixit *adyta Cloacinarum*, duas fuisse Cloacinas colligi videtur, nempe alteram in foro prope Novas tabernas, ut est apud *Liv. 3. 48.*, alteram eo loco, ubi Sabini pugnaturi steterant, ad lacum Curtium. Alii dicunt, putasse *Tertull.* Cloacinae esse cloacæ præsidem, atque adeo tot fuisse Cloacinas, quot cloacas: hinc *adyta Cloacinarum* esse ipsas cloacas. — Ad scriptionem quod attinet, *Cluacina* maluit et qui a *cluendo* derivant, et qui a *clōaca*, quam *cluacam* quoque scribi, supra monuimus: *Cloacina* vero, qui a *clōaca* secundum meliorem consuetudinem; quibus adstipulatur nammus gentis Mussidiae apud *Eckhel. D. N. V. T. 5. p. 238.*

CLŪCIDATUS, a, um, part. ab inus. *cluicare*, dulcis. *Paul. Diac. p. 55. 11. Müll.* Clucidatum dulce et suave dicebatur. *Id. p. 98. 10.* Glucidat-

tum suave et jucundum. Græci etenim *γλυκύ* dulcem dicunt. *Gloss. Lat. Gr.* Gluditatus (corrigere Glucidatus) *ἡδύς*. *Nævius* apud *Varron. 7. L. L. 107. Müll.* *Clucidatus*, suavis, addit *Varro*, tametsi a magistris accepimus mansuetum. Ubi *clucidatus* legendum conjecit *Scalig.* et edidit ipse *Müll.*; alii enim *caudatus*, alii *caudacus* leg. — Jam vero *clucidatum* est antiquior scribendi forma pro *glucidatum*; *clucidare* autem est Græcum *γλυκίζειν* (V. titulus in *Corp. Inscript. Græc. T. 1. p. 791.*) ex Dorica vel *Æolica* forma *γλυκίδαν* in Latium sermonem translatus.

CLŪDEN, inis, n. 3. gladius scænicus, sic dictus a *cludendo*, quod tunc ejus acies in manubrium prælongum refugeret atque includeretur, cum bistrio, in tragedia agenda, ipse se confudere simulabat. *Apul. de Mag.* Quas tamen (tragédias) cum saltas, tanta mollitia animi, tanta formido ferri est, sine cludine saltas. Ita *Oudendorp.* cum aliis. *Lips.* quoque *Elector. 1. 1. c. 28.*, se. subdubitans. Alii leg. *clunaculo*, quod *V.*

CLŪSIVUS. *V. voc. seq.*

CLŪSIUS, ii, m. 2. cognomen Jani pacis tempore, a *cludendo*, quod tunc ejus templi fores clausæ erant: quemadmodum *Patulcius* dictus est tempore belli, quo eadem fores patebant. *Ovid. 1. Fast. 129.* modo namque *Patulcius* idem, Et modo sacrifico *Clusius* ore vocur. *Adde Macrob. 1. Saturn. 9. ad fin.* ubi alii leg. *Clusivius*, ea ratione, qua *Consivius* dictus est a *conserendo*, id est a propagine generis humani, quæ Jano auctore conseritur, ut ait *Macrob. ibid.* Sic et *Ops* consiva dicta est, nempe terra, ex qua cuncta generantur: a *conserendo*. *Festus p. 186. 26. Müll.*

CLŪDO, dis, si, sum, dere. *V. CLAUDO* sub init.

CLŪDUS, a, um. *V. CLAUDUS* sub init.

CLŪEO, es, ere, 2. Est etiam alia forma *cluo*, *is*, *ere*, quæ neutrorum more apud sequioris sævi Cluatus tantum modo usuvenit, scilicet apud *Auson.*, *Prudent.* et *Symmach.*, quorum loca *V.* infra sub *A. c.* — Clueo proprie idem est quod audio: a *κλῶ*, ut *Voss.* docet in *Etymol.* Metaleptice autem ponitur pro dicor. nominor, perhibeor (It. *esser nominato*, *esser tenuto*, *essere stimato*, *esser celebre*; Fr. *être appelé*, *réputé*, *passer pour*; Illsp. *ser llamado*, *reputado*; Germ. *sich irgend wie bezeichnet oder genannt hören*, *heissen*, *für etwas gelten und vor der Welt sein*; Angl. *to be named or called*, *to be accounted*, *reputed*, *reckoned*, *or esteemed*). Usurpatur autem *A)* Active, sed neutrorum significatione, et *B)* Passive.

A) Active, sed neutrorum significatione occurrit — a) Cum Nominativo et Infinito. *Ennius* apud *Non. p. 88. 1. Merc.* Per gentes esse cluebat omnium miserum. *Plaut. Bacch. 4. 9. 1.* Avrida duo fratres cluent fecisse facinus maximum. *Adde Lucret. 4. 50.* — b) Cum duplici Nominativo. *Plaut. Amph. 2. 2. 16.* Id modo si mercedis datur m'hi, ut meus victor vir belli cluent. *Id. Epid. 2. 2. 5.* Senati qui columen cluent. *Id. Pseud. 2. 1. 16.* Magna facinora, quæ clara et diu cluent. *Id. Trin. 2. 2. 31.* Qui animum vincunt, quam quos animus, semper probiores cluent. *Adde Pacuvium* apud *Cic. 2. Tusc. 10. 23.* et *Luciliam* apud *Non. p. 87. 52. Merc. Lucret. 1. 118.* Detulit ex Helicone perenni fronde coronam, Per gentes Italas hominum quæ clara clueret. *Id. 2. 331.* Nec minus atque homines, inter se nota cluere. *Id. 3. 207.* Quæ tibi cognita res in multis, o bone, rebus Ullis invenietur, et opportuna cluebit. *Adde eumd. 2. 524., 2. 790. et 1. 632. Terentian. p. 2333. Putsch.* Dum victor cluet omnium. — Addunt quidam locum *Cic. Brut. 25. 97.* Duo Capiones multum cluentes consilio et lingua. Sed *cluentes* ibi legendum. Sequitur enim: *Pater auctoritate tamen, et gratia subleventur.* — c) Interdum definitur per adverbium, aut etiam absolute occurrit. *Plaut. Men. 4. 2. 6.* Res magis queritur, quam clientium files ejusmodi clueat. *Id. Trin. 2. 4. 95.* Ita sis, ut nomen cluet. *Id. ibid. 3. 1. 19.* Nimium difficile est reperiri amicum, ita ut nomen cluet. *h. e.* ut nomen sonat. *Id. Capt. 3. 5. 31.* Cluere gloria. *Id. Pen. 5. 4. 20.* victoria. *Lucret. 1. 450.* Nam quæcumque cluent, aut bis conjuncta duabus Rebus ea invenies, aut borum eventa videbis. *Cluere* hac loco ponitur pro esse, existere: nam ex eo quod est aliquid, dicitur et nominatur. — d) Et forma *cluo*. *Auson. Profess. 21.* in fin. sed quos meruisse deceret Nancisci, ut cluerent patribus ingenuis. *Prudent. 2. in Symmach. 584.* gloria aucta cluit. *Adde Symmach. 1. Ep. 1.*

By Passive eadem significatione. *Plaut. Pseud.* 4. 12. Quippe ego te ni contemnani, stratioticus homo qui cluor? *Pacuvius* apud *Non.* p. 88. 2. *Merc.* Sed hi cluentur hospitum infidelissimi. Adde *Tarron.* apud *Non.* p. 88. 5. *Merc.*

CLUIOR, *V.* voc. seq.

CLUIS, *e*, adject. nobilis, illustris. *Capell.* 4. p. 97. Neque ipsam grammaticam, neque alteram optimis irae cluem. *Gloss.* *Isid.* Cluior, nobilior. Apud *Capell.* al. rectius leg. *optimi oris praecluem.*

CLUM.E, folliculi hordei. Ita *Paul. Diac.* p. 55. 13. *Müll.* — Itaque sunt eadem ac glumae.

CLUNA, *ae*, *f.* 1. similia ita dicta. ut videtur, a clunibus tritis. *Paul. Diac.* p. 55. 9. *Müll.* Clunas similes a clunibus tritis dictas existimant.

CLUNACULUM, *vel*

CLUNACULUM, *i*, *n.* 2. *Paul. Diac.* p. 50. 6. *Müll.* Clunaculum cultrum sanguinarium dictum, vel quia clunes hostiarum dividit, vel quia ad clunes dependet. *Gell.* varia enumerans gladium nomen 10. 35. Macherae, spatha, pugiones, clunacula. *Isid.* 18. *Orig.* 6. 6. Clunaculum (lege Clunaculum) quod religitur ad clunem. Et *Isid. Gloss.* Sica, cluniculus (an legeretur clunaculum?), machera, spathona.

CLUNALIS, *le*, adject. ad clunes pertitens. *Clunales pedes* apud *Artem.* *Arat.* 361. sunt posteriores pedes feræ Helices. Sic *Cæsar. German.* *Arat.* 42. de eod. Quique priora tenet vestigia, quique secunda Clunibus hirsutis.

CLUNICULA, *ae*, *f.* 1. vel

CLUNICULUS, *i*, *m.* 2. deminut. a clunis, parva clunis. *Favorin. Gellii* requalis scriptor apud *eumd.* 15. 8. Ceterarum avium alia altitum tantum apponatur, ut a cluniculis inferiori parte saturi fiant.

CLUNIFER, *fera*, *ferrum*, adject. (clunis, et fero). In jocosio epitaph. *mulæ P. Crassi* apud *Ferret.* in *Mus. Lapid.* l. 5. 28., quod tamen suppositivum creditur. DIS PEDISVS SAXVM. CINCIAE DORSIFERAE ET CLYNIFERAE, VT INSYLTARE ET DESVLTARE COMMODITVR, P. CRASSVS MVLAE SVAE CRASSAE BENEFICENTII SVPPEDANEVM HOC CVM RISV POS. VIXIT ANOS XI. h. e. dorso et clunibus ferentis. *V.* et voc. seq.

CLUNIGER, *gēra*, *gērum*, adject. (clunis et gero) qui dorso et clunibus fert. *Inscript.* apud *Smet.* 171. 27. ΕΡΩΟ CLYNIGΕΝΟ.

CLUNINSTARIDYSARCHIDES, *ae*, *m.* 1. Vox joculariter ficta a *Plauto Mil. glor.* 1. 14. ad significandum terribilem quemdam imperatorem hostium, quem Pyrgopolitices, jactator et arrogans miles, vicisse se gloriatur in campis Gurgustidoniis. Condata est ex duabus Latinis vocibus *clunis* et *instar*, et solide Graecia ἡδὺς δαίτης, vel δὺς ἀγρε, et ἀρχομαι *impero*; quia in compositione praeter ridiculum, obsceni quoque aliquid subest. Fortasse est ab allatis Latinis vocibus *clunis* et *instar*, et a Graecis ὁ δὺς (h. e. κακῶς), ἀρχόμενος (ὡς πρωκτός), nostrates vulgo dicunt *fur col culo*, h. e. male agere.

CLUNINUS, *V.* CLURINUS.

CLUNIS, *is*, *f.* frequentius, quam *m.* 3., quamvis sit communis generis teste *Charis.* 1. p. 78. *Putsch.* et *Priscian.* 5. p. 652. *Putsch.* Rectus casus singularis est *clunis*, teste *Priscian.* loc. cit. — In numero tamen singulari usurpatur tantum Ablativus. — Ratione habita etym., juxta *Forcellinum* clunis fortasse est a κλόνος *os lumborum*, quod a κλόνω pro κλίνω inclinō: juxta *Cavedoni*, *Sagg. num.* p. 140., est a χλόνης *cubans*, unde omnia aspiratione factum est *clunes*. Ceterum *clunis* est nates, prominentia carnosa circa anum: et dicitur tum de hominibus, tum de bestiis (It. *natica*, *chiappa*, *groppa*; Fr. *fesse*, *derrière*, *croupion des animaux*; Hisp. *asentadera*, *anca*, *nalga*, *ovispillo*, *yabadilla*; Germ. *die Hinterbacke*, od. *der Hinterbacken*, *die Hinterheute*; Angl. *the buttock*, *haunch*). *Plaut.* apud *Non.* p. 196. 31. *Merc.* Quasi lupus ab armis valeo, clunes defectos gero. *Paul. Diac.* p. 61. 17. *Müll.* pro defectos gero habet *infractos fero*. Alii apud *Non.* leg. *desertos*. Adde *Lucret.* 4. 1266. et *Liv.* 44. 5. *Horat.* 1. Sat. 2. 89. de equo. Quod pulcre clunes, breve quod caput, ardua cervix. *Id.* 2. *ibid.* 8. 91. Vidimus et merulas poni, et sine clune columbes. h. e. macras. Adde *Cels.* 7. 29.; *Colum.* 8. R. R. 5. 10. et 8. *ibid.* 7. 2.; et *Petrone. Satyr.* 21. et 23. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 37. 55. (132). Residere in clunes. *Id.* *ibid.* 32. 50. (115). Cervi nates — et capita imponentes praecedentium clunibus. Adde *eumd.* 8. *ibid.* 8. 8. (25). et 29. *ibid.* 6. 39. (141).; et *Martial.* 11.

100. *Juvenal.* 5. 167. aut aliquid de clunibus apri. *Id.* 11. 164. Ad terram tremulo descendunt clune puellae. Adde *eumd.* 2. 21. et 6. 334.; et *Apul.* 8. *Met.*

CLUO, *is*, *ere*, *a*. 3. antiquum verbum, idem quod purgo. teste *Plin.* *V.* CLUACINA.

CLUO, *is*, *ere*, *n*. 3. idem quod clueo. *V.* CLUEO sub init.

CLUPĒA, *ae*, *f.* 1. piscis minimus Padi, qui attilum ejusdem fluminis piscem persequitur, et venam quamdam ejus in faucibus morsu appetens exanimat. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 15. 17. (44). et *Fior.* 2. 2. 19. Adde *Ennii Phages.* apud *Wernsdorf.* T. 1. p. 187. — *NB.* De nomine propr. *V.* ONOM.

CLUPEO, CLUPEUM, CLUPEUS, *V.* CLYPEO, CLYPEUM, CLYPEUS.

CLURA, *πύρρος*. Ita *Gloss. Labbæi e Philox.* Est a Gr. κολούρα, de quo *V.* voc. seq.

CLURINUS, *a*, *um*, adject. Clurinum pecus apud *Plaut. Truc.* 2. 2. 14. et *Arnob.* 3. 16. sunt similia: nam *clura* simiam significat, ut in *Feteri Glossario Labb.* legitur. Apud *Paulum* alii leg. *cluvium*, quod putat *Turneb.* l. 10. c. 25. dictum esse ab oppido Clusio, ubi non admodum egregia essent fortasse pecora: et ex ambiguitate a cludendo. Claudunt enim meretrices, quae clam habentur, et pecora moribus. *Lambin.* interpretatur *candidum*, aeu lutei coloris. Al. leg. *cluninum*, eodem tamen sensu, a *cluna*: alii *aelurinum*, h. e. felineum: alii *grunminum*: alii *lurinum*, h. e. corineum: alii *larinum*, h. e. suillum: alii alia. Sed praestat *clurinum* retinere; nam *clura* contractum est a κολούρα, quod est compositum a κολός *truncus* et οὐρά *cauda*; ut *glans* est a γάλανος.

CLUSARIS, *e*, adject. (cludo) qui claudit, clusarius. *Hygin.* apud *Goes.* p. 181. Anguli clusares. et p. 156. Portio quadrata clusaris. *Inscript.* opt. notae, apud *Fabrett.* p. 239. n. 638. Aqua clusaris. h. e. quae fluendo viam claudit et aditum prohibet.

CLUSARIUS, *a*, *um*, adject. (cludo) ad claudendum aptus, ut angulus clusarius, *Hygin.* apud *Goes.* p. 156. Latus clusarius, *ibid.* p. 183.

CLUSILIS, *le*, adject. (cludo), qui facile clauditur. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 37. 61. (132). Conchae clusiles et mordaces.

CLUSINUS, *V.* CLURINUS et ONOM.

CLUSOR, *ōris*, *m.* 3. qui cludit. *Sidon.* 8. Ep. 6. a med. Clusor statarius nemora retibus circumvenis. h. e. claudis indagine saltus.

CLUSTER, *ēris*, *V.* CLYSTER.

CLUSTRUM, *i*, *V.* CLAUSTRUM.

CLUSORA, *ae*, *V.* CLAUSURA.

CLUSUS, *a*, *um*, *V.* CLAUDO.

CLUTINATOR, *ōris*, *m.* 3. idem quod glutinator. Legitur in *Inscript.* apud *Henzen.* 6445.

CLUTUS, *a*, *um*, adject. celeber, gloriosus: a κλυτός, Graeco v in u Latinum versa; vel est particip. verbi *clueo* pro *clutus*. Hinc fit inclutus. *Hæc.* *Paul. Diac.* p. 55. 14. *Müll.*

CLYBĀTIS, *is*, *f.* 3. κλύβατις, herba, quæ et helixine, et Latine parietaria, et perdicalis appellatur. *Apul. Herb.* 81.

CLYMĒNOS, *vel*

CLYMĒNUS, *i*, *m.* 2. κλύμενος, herba est a Clymeno Cænei filio, Arcadiæ rege, ejus inventore appellata, hedere folio et semine, ramosa, caule inaequali, articulis præcincta, odore gravi, in silvestribus et montuosis locis nascens. *Plin.* 25. *Hist. nat.* 7. 33. (70). Cl. *Fée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 333.) hanc exhibet synonymiam: Περικλύμενον Dioscor. 4. 14.; Περικλύμενον, et δὲ κλύμενον, et δὲ σπλήγιον Ejsd. in Nothis et Clymenos *Plin.* l. c. sunt *Lonicera Periclymenum* L. *Spec. plant.* 247. — De nomine propr. *V.* ONOM.

CLYPEĀTUS, *a*, *um*, *V.* CLIPEO.

CLYPEĀTUS, *i*, *m.* 2. *V.* CLIPEO.

CLYPEO, *V.* CLIPEO.

CLYPEUS, *V.* CLIPEUS.

CLYSMUS, *i*, *m.* 2. κλυσμός, idem quod clyster, et ab eadem radice. *Scribon. Compos.* 155. Alvim atri clysmo trahere. et *ibid.* 194. Alvim atri clysmo ducere. Adde *ibid.* 197. — Item ipsæ faeces, quæ clystere ejiciuntur. *Paul. Diac.* p. 78. 13. *Müll.* Eudæon lineum flum, quod medici extremo in clystere relinquunt, per quod κλυσμός emittitur. *Müllerus* ita edidit Graeco; alii Latine clysmos.

CLYSTER, *ēris*, *m.* 3. κλύστρον. Legitur et cluster

apud *Scribon. Compos.* 179. mutata Graeco v in u Latinum: quod in quamplurimis aliis vocibus a Latinis factitatum est. — Pænultimam corripuit *Æmil. Macer* de herb. c. de anetho. Appositis digitis, aut intus clystere fusus. Sed non est imitandus. — Ceterum clyster, κλύστρον a κλύζω *abluo*, occurrit ¶ 1. Pro ipso instrumento, quo medicamentum aliquid liquidum in aures aut in alvum injicitur abluendi et purgandi gratia. *Cels.* 7. 27. Humiorem clystere intus adigere. Hinc *oricularius clyster*, hoc est auricularis, apud *eumd.* *Cels.* *ibid.* et apud *Cæc. Aurel.* 2. *Tard.* 1., est instrumentum, quo in aures aliquid infunditur. *Plin.* 31. *Hist. nat.* 6. 33. (65). Clysteribus marinam aquam infundere topefactam. *Sueton.* *Claud.* 44. Immittere aliquid per clysterem. *Scribon. Compos.* 200. Clystere injicere aliquid. Adde *eumd.* 112. et *Veget.* 1. *Veterin.* 15. 3. *Schneid.* ¶ 2. Item ipsum medicamentum liquidum, quod in aures aut per inferna in alvum injicitur abluendi et purgandi gratia. A *Celso* 2. 12. Latina voce lotio appellatur. *Plin.* 25. *Hist. nat.* 3. 23. (56). Helleborum extrahere medicamentis, aut clysteribus. *Sueton.* *Ner.* 20. Purgari clystere et vomitu. *Scribon. Compos.* 154. Mane per clysterem alvus ducenda, ovarum albis temperatum. *Id.* *ibid.* 179. Acri clystere alvum ducere. *Ulp. Dig.* 9. 2. 9. Medicamentum alicui infundere vel ore vel clystere.

CLYSTERIO, *as*, *V.* CLYSTERIZO.

CLYSTERIUM, *is*, *n.* 2. κλύστρον, idem quod clyster. *Scribon. Compos.* 114. Passillus, qui clysterio immittitur torminosis per anum. et *ibid.* 119. Per clysteria caldam immittere. Adde *Paul. Diac.* p. 78. 13. *Müll.*

CLYSTERIZO, *as*, *are*, *a*. 1. clystere purgare. *Cæc. Aurel.* 3. *Acut.* 4. Synanchicos clysterizare. *Veget.* 2. *Veterin.* 14. 5. *Schneid.* Clysterizabis (jumentum) etiam ex aqua calida, et oleo. Al. leg. Clysteriabis. Adde *eumd.* 2. *ibid.* 17. 3. *Schneid.*

CN

CNASŌNAS (Dor. κνάσωνας) acus, quibus mulieres scalpunt caput. *Hæc Paul. Diac.* p. 52. 17. *Müll.* Est a κνάω *scalpo*, *scabo*. *Scalig.* hic, et ad vocem acus ideam putat esse cum discruculo.

CNĒCINUS, *V.* CNEDINUS.

CNĒCUS, *i*, *V.* CNICOS

CNĒDINUS, *a*, *um*, adject., κνήδινος vel κνήδινος, ad urticam pertitens, ut *cnēdinum oleum* apud *Plin.* 15. *Hist. nat.* 7. 7. (30). Nam κνήδη seu κνήδη Græce urtica est. Al. leg. *cnecinum*, sed male, inquit *Haradin.* In edition. *Sillig.* est *cnidinum*.

CNĒMIS, *idis*, *f.* 3., κνήμις, ocrea, pars infima tegumentii militaris. Occurrit translate tantum. *Müll. Theod.* 4. de metr. 12. Huic autem metro post tres versus additur chemis (leg. *cnemis*) heroici versus, ut est apud *eumd.* *Horat.* (1. Od. 2. 4.) Terruit urbem. *Dionys. Perieg.* v. 714. vocat κνήμιδας infimas montium partes; pedes autem postremos recte appellari infimas versuum partes, nemo neget, qui meminert, *Mar. Victorin.* de metr. *Horat.* p. 2610. *Putsch.* primos pedes trimetri iambici caput vocasse. — *NB.* De nomine propr. *V.* ONOM.

CNEŌRON, *vel* Latina positione

CNEŌRUM, *i*, *n.* 2. κνήρον, nomen fruticis, qui et *cnestron*, κνήστρον, et *ibymeia* dicitur, similis oleastro, foliis angustioribus, gummosis, si mordeantur, myrti magnitudine; semine, colore, et specie faris: granum fert lini simile, quod aliqui linum vocant. *Plin.* 13. *Hist. nat.* 21. 35. (114). Ita porro est vocato a κνάω *scabo*, quia linguam mordet. *V.* COCCUM. Cl. *Fée* (*Op. cit.* vol. 1. p. 124.) hanc exhibet synonymiam: Κνεστρον Theophr. 6. 2.; Κνήστρον Hipp., test. Gal. in Sprengel *Hist. Rei herb.* 1. 41. (cujus fructus κόκκος κνήδιστος dicuntur ab Hipp. etc.); Χαμαδαία, Πύρος Ἀγρῆς, Ἀχρηστος, Κοκκος κνήδιστος, Κνεστρον, Κνήστρον Dioscor. 4. 172.; Ουμελαία (cujus fructus κόκκος κνήδιστος) απόλινον Ejsd. l. c.; Granum gnidium, thymelaea, chamelaea, cneoron etc. *Plin.* l. c. et 27. 9. 46. (70).; et *Casia humilis* Virg. 2. G. 213. et 4. *ibid.* 30. et 304.; et *Casia* Hygin. apud *Plin.* 21. *Hist. nat.* 9. 29. (53). sunt *Daphne Gnidium* L. *Spec. plant.* 511. et *D. Cneorum* L. loco cit. ? Quorund.

CNEPHŌSUM antiqui dicebant tenebricosum. Græ-

ci enim *κνέσας* appellant obscurum. Hæc Paul. Diac. p. 51. 9. *Müll. V. GNEPHOSUM*.

CNESTOR, oris, m. 2. idem quod *cneoron*. Plin. 13. *Hist. nat.* 21. 35. (114). Granum cuiusdam, quod aliqui linum vocant, fruticem vero thymelæam, alii chamelæam, alii pyros acbæen, aliqui cnestorem, alii cneorum. *Codex palimps. Veronensis a Moneo editus* hanc exhibet lectionem (p. 164. 1.), eamque confirmat in *Indice lib.* 1. ubi de lib. 13. agitur (p. 115. 1.). Sillig. primo in loco leg. *cnestrum*, altero *cnestron*. *V. CNEFORON*.

CNESTRON vel *Latina positione* **CNESTRUM**, i, n. 2. *V. CNEORON*.

CNICOS vel

CNICUS vel *cneus*, i, f. 2. *κνίχος* et *κνίχης* herba Egypto peculiaris, Italiam ignota, duplicis generis, silvestris et sativa. Silvestris duæ sunt species, una caule rigido, semine candido, grandi et amaro; alio nomine *atractylis*; altera hirsutior, torosiore caule, et qui pæne huini serpat, minuto semine. Plin. 21. *Hist. nat.* 15. 53. (90). et *ibid.* 32. 107. (184); Scribon. *Compos.* 135. et Colum. 7. *R. R.* 8. 1. Cl. *Fæ* (*Op. cit.* vol. 3. p. 58.) hanc exhibet synonymiam: *I. Κνίχος* Theophr. *Hist. plant.* 7. 4.; *Κνίχος* Dioscor. 4. 1967, Hipp., Arist., Galen. etc., et *Cnicos* Plin. i. c. sunt *Carthamus tinctorius* L. *Spec. plant.* 1162. — II. *Ατρακτύλις ἢ φνόος* Theophr. 6. 4.; *Κνίχος ἄγρια* Quorumd., præcipue Galen. de *Simpl. fac.* 6. p. 161., et *Cnicos silvestris* sive *Cnicos militus* Plin. i. c. sunt *Carthamus mitissimus* L. *Spec. plant.* 1164. et *Carduncellus mitissimus* Decand. 3004. — III. *Ἀκρονα* Theophr. *Hist. plant.* 6. 4.; *Ἀκροκτύλις*; Dioscor. 3. 107. et *Cnicos silvestris* et *hirsutus* Plin. i. c. sunt *Centaurea lanata* seu *benedicta* Decand. i. c.

CNIDE, es, f. 1. *κνίδη*, genus zoophyti, Latine *urtica*, quod tamen noctu vagatur, et sedem mutat. Natura huic est carnosæ frondis; et carne vescitur. Vis pruritu mordax, eadem quæ terrestres urticæ. Contrahit ergo se quam innoxie rigens, ac præstante pisciculo frondem suam spargit, complentisque devorat. Alias marcenti simile, jactari se ductu patitur algæ vice, et contactos pisces, attrituque petras scalpenes pruritu invadit, etc. Plin. 32. *Hist. nat.* 11. 53. (146). et 9. *ibid.* 15. 68. (146); et Plaut. *Rud.* 2. 1. 9. *V. URTICA*. — *NB.* De nom. propr. *V. ONOM.*

CNIDINUS. *V. CNEDINUS*.

CNISA vel

CNISSA, æ, f. 1. *κνίσα* vel *κνίσα*, fumus et nidor pinguedinis incensæ, aut carnis assæ. *Arnob.* 7. 3. Nisi forte hostiarum Deus animas devorat, aut ex aris ardentibus nidorem consertatur et fumos, patiturque de cniissis, quas exomunt ardentia viscera, adhuc suda de sanguine, et prioribus humecta de succis. *Gloss. vet.* *Κνίσα* nidor. *Hom.* usus est hac voce *Iliad.* 1. 66.

CNODAX, ædis, m. 3., *κνωδάξ*, pro *κνωδάξ ἀπό τοῦ κνωδοῦ*; instrumentum, quod infigitur in extremis saporum capitibus, et in armillam inmissus versatur (It. *pirone*, *spranghella*; Fr. *picot*, *boulon*; Hisp. *quicio*, *eze*, *pernio*, *gozne*; Germ. *der Kegezapfen*; Angl. *pivot*). *Vitruv.* 10. 2. 11. *Schneid.* Ferreos cnodates, uti subsuces in capitibus saporum implumbavit, et armillas in materia ad cnodates circumdandos infixit etc. Alii scribunt *cnodax*, sed minus recte, inquit *Philander*. — Simile est huic ferreum instrumentum uncinatum, quod infigitur in magnam aliquam pendus, et, humissa fune, ope trochleæ attollitur. Itali vocant *ulivella*, nostri *gripiu*. Scribit *Turneb.* l. 26. c. 2. *cnodax* proprie esse stilus ferreus in torvis, qui utrinque materiam, quæ tornatur atque versatur, distineat.

CO

COA, æ. *V. CHUS*.

COACCEDO, is, ere, n. 3. (cum et accedo) idem quod *accedo*, vel simul *accedo*. Plaut. *Cure.* 2. 3. 65. Pro his decem accedunt minæ.

COACCIDENS, entis, adject. omo. gen. quod simul accidit, sive quod una cum aliis rerum accidentibus coexistit et conjungitur. *Priscian.* 17. v. 1047. *Putsch.* Est tamen et cum substantia et qualitate in ore posita, et cum aliis coaccidentibus additur interrogatio etc.

COACEO, es, ti, ere, n. 2. *V. COACESCO*.

COACERVATIM, adverb. acervatim. *Apul. Florid.* n. 9. Quæ utinam possem non sigillatim ac discretim, sed runctim et coacervatim offerre. *Cæli. Aurel.* 5. *Tard.* 11. a. med. Et si per superna egeritur sine vehementi tussicula, neque coacervatim, sed per partes excluduntur liquida. *Id.* 3. *ibid.* 3. sub init. Nunc jupiter nocte atque die, nunc coacervatim, sed interjecto spatio, ut per diem bis vel semel. *Id.* 3. *Acut.* 3. Potum dāimus non coacervatim, sed paulatim.

COACERVATIO, ōnis, f. 3. (cum et acervo) acervus, cumulus, copia.

I.) Proprie. *Isid.* 15. *Orig.* 16. 7. Agger est media viæ eminentia, coaggeratis lapidibus strata, ab aggere, id est coacervatione, dicta, quam historici viam militarem dicunt.

II.) Translate. — a) De orationis figura. *Cic. Partit. Orat.* 35. 122. Frequentatione argumentorum et coacervatione universa. *Quintil.* 5. *Declamat.* 13. in fin. Explicare aliquid coacervatione. cui opponitur per partes. — b) Generalim. *Dig.* 2. 1. 11. Coacervatio actionum.

COACERVATUS, a, um. *V. voc. seq.*

COACERVO, as, avi, atum, are, a. 1. (cum et acervo). Part. *Coacervans* I.; *Coacervatus* I. et II.; *Coacervandus* I. — Coacervo est in acervum congero, acervo (It. *ammucchiare*, *rammontare*, *immasare*; Fr. *entasser*, *accumuler*, *amonceler*; Hisp. *acumular*, *cumular*, *amonantar*; Germ. *zusammenhäufen*, in *Menge über einander häufen* oder *zusammenbringen*; Angl. *to heap together*, *heap up*, *collect into one mass*, *accumulate*, *amass*).

I.) Proprie. *Cic.* 2. *leg. Agr.* 27. 71. Cogere et coacervare pecunias. *Id.* 1. *ibid.* 5. 11. Constructa et coacervata pecunia. *Id.* 6. *Ferr.* 24. 64. Magnam vim emblematici coacervare. *Id.* 7. *ibid.* 57. 148. Cives R. coniectos in lautumias; indignissimo in loco coacervatam multitudinem civium. *Id.* *Rosc. Am.* 46. 133. Coacervare aliquid ex multis familiis in una domo. *Cæs.* 2. *B. G.* 27. Coacervata cadavera. *Auct. B. Afr.* 91. Omnibus rebus eo coacervatis. *Liv.* 5. 39. Coacervare cumulos armorum. *Id.* 22. 7. hostium. *Catull.* 64. 359. Bustum coacervatum aggere excelso. *Dig.* 17. 1. 36. Coacervare summas. *Cassiod.* 7. *Hist. Eccl.* 13. Qui parvo tempore multam sibi militiam coacervans. *Manerit. jun. Gratian.* act. 20. Studium pecuniæ coacervandæ. — Duriuscula locutio videtur quibusdam. In illo *Cic.* 2. *leg. Agr.* 25. 66. Habes tantam pecuniam. qua hosce omnes agros, et ceteros horum similes, non modo eruere, verum etiam coacervare possis. h. e. acervis pecuniæ implere.

II.) Translate. *Cic. Partit. Orat.* 11. 40. Verisimilia, etiam si videntur esse etiqua per se, multum tamen cum sunt coacervata, proficiunt. *Ovid.* 8. *Met.* 485. Per coacervatos pereat domus impia luctus. *Lactant.* 5. 17. Coacervare errores. *Ambros.* 1. de *Jacob et vit. beat.* 5. criminia.

COACESCO, æscis, acti, æscere, n. 3. *Forcellinus* perfectum *coacui* deduxit a præc. *coaceo*, quam formam nullo confirmavit exemplo. — Coacesco est idem quod *acesco*, vel simul *aresco* (It. *inacettare*; Fr. *devenir tout à fait aigre*, *s'aignir entièrement*; Hisp. *acedarise*, *aviniagarse*; Germ. *zusammensäutern*, *versauern*; Angl. *to grow sour*, *tart*, *harsh*, or *stale*).

I.) Proprie. *Varro* 1. *R. R.* 63. 2. Si est (vinum) ex eo genere uvæ, quod mature coacescat, ante vinemiam consumi oportet. Cl. locum *Cic. Senect.* 18. 65. allatum sub II., et *Dig.* 33. 6. 9. pr. *Cels.* 4. 5. ad fin. Si coacuit intus cibus, aut computruit. *Id.* 1. 2. in fin. Secunda inensa boni stomacho nihil nocet, in imbecillo coarescit.

II.) Translate. *Cic. Senect.* 18. 65. ad fin. Ut non omne vinum, sic non omnis ætas vetustate coacescit. *Id. fragm. Scaur.* (19. ed. A. *Majo* in *Class. Auct. T.* 2. p. 314.). Quare cum Iutegrum nihil fuerit in hac gente plena, quam valde eam putamus tot transfusionibus coacuisse? h. e. improbiorem scelestioremque factam fuisse.

COACTE, adverb. (coactus) Comp. *Coactus* 1. et 2. — Coacte proprie significat coacervatim, per cumulos: sed occurrit translate tantum et 1. Refertur ad tempus, et ponitur pro brevi tempore, cito. *Gell.* 10. 11. ad fin. Cum significatum est, coactius quid factum et festinatius, tum rectius præmature factum id dicitur, quam *mature*. 2. Refertur etiam ad

rationem, qua aliquid verbis aut aliter representatur, et ponitur pro presse, et alicui rei inhærendo. *Gell.* 19. 2. Eos Græci appellant vel *ἀκολαζτους*, vel *ἀκαταίτοι*; nos eos vel incontinentes dicimus, vel intemperantes. *ἀκολαζτος* enim si interpretari coactus velis, nimis id verbum insolens erit. h. e. si velis ad verbum vim Græcæ vocis exprimere. Quidam leg. *coactius*, hoc est *angustius*. Eadem lectionis varietas est apud *Hieronym.* 1. in *Muth.* 5. — 3. Denique refertur etiam ad illationes, quæ per vim deducuntur. *Tertull.* *Baptism.* 12. Alii plane satis coacte injiciant, tunc Apostolos, etc. Adde *eumd.* *Anim.* 42. Similiter *Fulg.* *Interp.* 1. *Petr.* 5. 2. Pascite qui in vobis est gregem Dei, providentes non coacte, sed spontaneæ serundum Deum.

COACTILIARIUS, a, um, adject. *Coactiliaria* taberna apud Capitolin. *Pertin.* 3. est in qua coactilia sunt, et venduntur. At tamen leg. *coactilia*, et intelligunt eam, in qua coactilia ligna venduntur. *V. COCTILICIUS* et *COCTILIARIUS*. — Hinc

Coactiliarius, ii, m. 2. absolute, substantivorum more, est qui coactilia conficit. *Inscript.* apud *Gruter.* 648. 1, quæ est apud *Orell.* 4206. M. BALLONTIS M. L. LARIUS LARIUS COACTILIARIUS CONJUGI CARISSIMAE B. M. FEE. V. *V. vocem sequent.* et **COACTOR** I. 1.

COACTILIS, le, adject. qui factus est ex lana non texta, sed coacta, ejusmodi sunt crassiores lili panni, quos Itali ex Græca voce *πλωτός*, vel *πλωτός* paulisper immutata *feltri* appellant, quosque Plin. 8. *Hist. nat.* 48. 73. (192). describit. *V. COACTUS* in v. **COGO**. *Edict. Dioclet.* p. 21. Centunculum equestre coactile album, sive nigrum librarum trium X centum. — Hinc

Coactilia, tum, n. plur. 2. absolute, substantivorum more. *Ulp. Dig.* 34. 2. 26. Coactilia vesti cedunt.

COACTIM, adverb. coacte. *Sidon.* 9. *Ep.* 16. Si quod scædulum temere jacens chartulis putribus coactuebatur, raptim coactimque translator festinus exscripsi. h. e. colligendo et simul conjungendo.

COACTIO, ōnis, f. 3. actus cogendi.

I.) Proprie. 1. Stricto sensu *coactio* occurrit apud *Veget.* 2. *Veterin.* 9. 1. *Schneid.*, et est in animalibus passionis notum, ex qua ægritudinum diversa genera nascuntur, ideo sic appellata, quia ab injuria, vel labore, vel et coactione contingat. Adde *eumd.* *ibid.* 10. 5. et 15. 5. 2. Latiori sensu est actus redigendi in compendium *Cajus* 4. *Institut.* 15. Cum ad judicem venerant, antequam apud eum causam perorarent, solebant breviter ei, et quasi per indicem rem exponere: quæ dicebatur causæ collectio, quasi causæ suæ in breve coactio. Similia habet *Pseudo-Ascon.* ad *Cic.* 3. *Ferr.* 9. 26. p. 164. *Boit.* 3. Item latiori sensu est actus colligendi. Hinc *coactio* argentaria est munus colligendi pecunias. *Sueton.* *Vesp.* 1. Coactiones argentiarias facitavit. *V. COACTOR* I. 3. — Quidam huc addunt locum *Plauti Asin.* 1. 3. 51. Vetus est, Nihil coactio est. Sed alii aliter leg. *V. COCUIO*.

II.) Translate est actus cogendi, h. e. impellendi. In veteri quodam lapide apud *G. uter.* 337., in quo enumerantur decora cujusdam D'olis agitatoris in ludis Circensibus, dicitur se visisse semel sexaginta militum minimum novis coactionibus: quod explicat *Panvin.* de *Lud. Circens.* l. 1. c. 14. novis modis illum populo inusitatos cursus suscipere cogente, v. g. ut sine flagellis curreret, ut non clamaret, ut alienis equis uteretur, etc. At certior est locus *Capell.* 1. p. 14. Quoties deus super ejusdem (*Philologia*) coactione — conquestos etc. Hæc enim præcedunt p. 9: crebrius in nos Jus habet illa (*Philologia*) deos, urgeos in jussa coactos.

COACTO, as, are, a. 1. *V. intensivum a cogo*, vehementer, vel saepe cogo. *Lucret.* 6. 1120. Qua graditur, conturbat, et immutare coactat. Adde *eumd.* *ibid.* 1159.

COACTOR, ōris, m. 3. (cogo) qui cogit, hoc est colligit (It. *raccolgitore*, *esaltore*; Fr. *collecteur*, *receveur*; Hisp. *colector*, *el que recoge*, *receptor*; Germ. *der etwas zusammendrängt* oder *zusammenreißt*; Angl. *a collector*).

I.) Proprie. 1. *Coactor lanarius* est idem ac *coactiliarius*. *Inscript.* apud *Gruter.* 648. 3. L. CORNELIVS JANUARIUS LANARIUS COACTOR. 2. *Tac.* 2. *Hist.* 68. Conclamatum repente, quartadecimam legionem ad prælium venire: sed erant agminis coactores. h. e. qui postremo cogunt, et claudunt agmen.

¶ 3. Coactor dicitur etiam quicumque res, fructus, pecunias, vectigalia, etc. exigit et colligit. — a) Generalit. *Cato R. R.* 150. Menes decem ab coactore relegit porcos sectarios. h. e. a subulco. — b) Speciatim coactor dicitur minister publicani mercede conductus, qui vectigalium ac tributum pecunias exigit et colligit. Hic aliquando ipsa nomina propria pecunia ab ipsis publicanis redimebat, deminuto pretio, ut postea eadem exigens lucraretur. *Cic. Rubr. Post.* 11. 30. Utrum accessionem decuram, ut nostri facere coactores solent, etc. *Inscript. apud Gruter.* 347. 4. AYRI LYSTRALIS COACTOR. — c) Item speciatim qui argentarii inservit in eorum pecuniis colligendis, et in auctionibus pecunias colligit, et res auctione venditas emptoribus addit. Exemplum habes apud *Cic. Cluent.* 84. 180. Huc pertinet illud *Horatii* de patre suo 1. *Sat.* 6. 86. Si præco parvas, nūc (ut fuit ipse) coactor Mercedis sequeretur. *Acrone* enim et *Porphyr.* patrem *Horatii* coactorem argentarium fuisse testantur. *Auct. Vitæ Horat. (quem quidam Sueton. putant)* scribit fuisse coactorem exactionum. *Inscript.* apud *Nibby, Viaggio antiquar.* T. 1. p. 58., quæ est apud *Orell.* 2901. M. VLPIO AVG. LIB. MARTIALI COACTORI ARGENTARIO CAESARIS N. VLPIA MARTINA FILIA. Hinc patet Imp. M. Ulpium Trajanum per liberos suos argentariam exercuisse, sin minus Romæ, saltem in municipiis et coloniis; nam hic lapis Vejis repertus est. Cf. aliam *Inscript.* apud *Orell.* 3252. — d) Ipsi quoque argentarii pecunias a variis exigentes coactores videntur. *Scævola Dig.* 4. 7. 40. ad fin. Argentarius coactor, cum pæne totam fortunam in nominibus haberet, servis actoribus ita libertatem dedit. — e) Etiam collegia, seu corpora negotiatorum suos coactores habuisse constat ex *Inscript.* apud *Don. cl.* 8. n. 11. P. CAECILIUS P. L. EROS COACTOR VINARIUS DE FORO VINARIO. Corporis vero negotiatorum vinariorum mentio est in *Inscript.* apud *Gruter.* 626. 6.

II.) Translate coactor est qui cogit, h. e. compellit ad aliquid faciendum. *Seneca Ep.* 53. Invenies aliud genus hominum, qui cingi ad rectum compellique possunt: quibus non ducit tantum opus sit, sed adiutore, et, ut ita dicam, conctore. Ex his *Senecæ* verbis satis colligitur, hac notione hoc verbum in usu non fuisse.

COACTURA, æ, f. 1. quod ex aliqua re collectum est. *Colum.* 12. R. R. 50. 3. de olivitate facienda. Ut scorum reponatur uniuscujusque diei coacturâ.

COACTUS, a, um. F. COGO.

COACTUS, us, m. 4. (cogo). Extra Ablativum casum singularis numeri exempla nondum vidimus: at V. *Capell.* locum in fin. — Coactus est impulsus. *Cic.* 1. ad *Brut.* 17. Quoniam efflagitas, coactu tuo scribam. *Id.* 7. *Ferr.* 29. 75. Coactu atque efflagitu meo. *Cæs.* 5. B. G. 27. Coactu civitatis. *Lucret.* 2. 272. ut cum impulsu procedimus lectu, Viribus alterius magnis, magnoque coactu. *Capell.* 8. p. 274. Quamquam auscultare physicis in ipso adstruendi limite non dediger, qui subtilium corporum ténertudinem suis coactibus circumductam in quasdam tejas vias et circulatorum intercapedines non æstimant disparari.

COADDO, is, ere, a. 3. (cum et addo) addo, vel simul addo. *Cato R. R.* 40. 2. Salicem Græcam discindito, argillam, vel cretam coaddito. Adde *Plaut.* *Cas.* 3. 1. 4.

COADJICIO, is, ere, a. 3. (cum et adjicio) simul adjicio. *Colum.* 12. R. R. 24. 2. Coadjicitur in binas urnas ligula cumalata salis. At *Schneider.* pro coadjicitur, rectius legit eo adjicitor.

COADJUTOR, is, m. 3. qui simul adjuvat. Habetur de hac voce exemplum in *Inscript.* apud *Gruter.* sed spuria et nullius adeo auctoritatis. Alia tamen opt. notæ legitur apud *Orell.* 3427. PRO SAL. AVGG. MARTI CONSER. P. AEL. RVFINVS COADJUTOR OFF. RAT. (h. e. officii rationalium) VOVI CORNIC. PRAEF. KASTR. LEG. XIII. G. V. L. P. h. e. geminæ valentis libens posuit.

COADOLEO, es. F. voc. seq.

COADOLESCO, is, m. 3. (coado, lēvi, lēscere, n. 3. (cum et adolesco). Part. Coadolescens. — Legitur et coadulesco. P. ADOLEO et ADOLESCENS sub init. — Coadolesco est simul adolesco. *Tertull. Anim.* 16. Ut Irrationale Inoleverit, et coadoleverit in anima. *Id.* *ibid.* 19. Vis animæ arborum coalescens, et coadolecens robori suo. *Vulgat. interpr.* 4. *Esdr.* 4. 10. Et dixit mihi: Tu quæ tua sunt tecum coadolecencia non potes cognoscere.

COADORO, as, are, a. 1. (cum et adoro). Part. Coadorandus. — Coadoro est simul adoro. *Imp. Justinian. Cod.* 1. 1. 4. Christus coadorandus et glorificandus. *Ambros.* 3. de *Sp. S.* 12. a med. Coadoratur in Patre Christus.

COADUNATIO, ōnis, f. 3. (cum et adunatio) actus adunandi. *Imp. Justinian. Cod.* 5. 12. 31. § 2. Et non esse expectandam post singulas æstimationes unam coadunationem totius calculi.

COADUNATUS, a, um. F. voc. seq.

COADUNO, as, avi, atum, are, a. 1. (cum et aduno). Part. Coadunatus. — Coaduno est idem quod aduno. *Ulp. Dig.* 10. 4. 7. Si ansam scypho injunxeris, aut brachium statuæ coadunaveris. *Paul.* *ibid.* 2. 14. 9. in fin. Spectavimus summas plures, quia illæ excedunt in unam summam coadunate. *Dietsys Cret.* 4. B. *Troj.* 13. Haud prius obire destitit, quam reliquæ coadunarentur. *Vulgat. interpr.* *Joel.* 2. 16. Vocate cœtum, congregate populum, sanctificate ecclesiam, coadunate senes. Adde *Aurel. Victor. Vir. illustr.* 1., ubi tamen plerique aliter legunt.

COADIFICATUS, a, um. F. voc. seq.

COADIFICO, as, avi, atum, are, a. 1. (cum et ædifico). Part. Coadificatus. — Coadifico idem est ac junctim ædifico. *Cic.* 13. *Att.* 33. 4. Sed casu sermo de urbe augenda. A ponte Milvio Tiberim duci secundum montes Vaticanos; campum Martium coadificari; illum autem campum Vaticanum fieri quasi Martium campum. *Manilius* legendum putabat totum ædificari, sed coadificari recte se habet; nam hic *Cicero* significat, Cæsarem habuisse in animo veterem campum Martium urbi adjungere, et novum veteri contiguum, æquale inter Tiberum et montes Vaticanos planitie, ædificare, ubi populus centuriata comitia habere posset, hæc enim extra pomerium fieri debebant. Adde *eumd.* 6. *Ferr.* 53. 119. *Id.* *Partit. orat.* 10. 36. Loci culti, an inculti, celebres an deserti, coadificati an vasti. Adde *Vulgat. interpr.* *Ephes.* 2. 22.

COÆGRESO, is, ere, n. 3. (cum et ægresco) simul ægresco. *Tertull. Anim.* 5. Corpus compatitur animæ, cui afflictæ cura, angore, amore coægræscit. *Al. leg.* coægrescit.

COÆGROTO, as, are, (cum et ægroto) simul eam alio ægroto. *Hieronym.* vertens locum *Theophrast.* 1. *advers. Jovinian.* n. 47. Si ipsa (uxor) languerit, coægrotaundum est.

COÆQUALIS, is, e, adjct. (cum et æqualis) idem quod æqualis. *Petron. Satyr.* 136. Sinequit coequalis natalium suorum. h. e. ejusdem ætatis. Similiter *Vulgat. interpr.* 2. *Petr.* 1. 1. 1. Iis, qui coequalis nobiscum sortiti sunt fidem. — Hinc.

Coæquales, tum, m. plur. 3. absolute. *Colum.* 8. R. R. 14. 8. Anser ubi se paullum confirmavit, in gregem coæqualium compellitur. *Justin.* 23. 4. 9. In ludo inter coæquales discens. Adde *Inscript.* apud *Orell.* 1407.

COÆQUALITAS, ōis, f. 3. (cum et æqualitas) idem fere quod æqualitas. *Modestin.* *Dig.* 27. 1. 8. Coæqualitas honorum militis fortior videtur privilegio, quod etc.

COÆQUALITER, adverb. (cum et æqualiter) idem fere quod æqualiter. *Boeth. in Porphy.* 5. p. 105. Propositarum numero rerum si unum dempseris, atque id, quod dempto unum relinquitur, in totam summam numeri multiplicaveris, dimidium ejus, quod ex multiplicatione factum est, erit coæqualiter et pluralitatis, quam propositarum rerum differentia continet.

COÆQUATUS, a, um. F. voc. seq.

COÆQUO, as, avi, atum, are, a. 1. (cum et æquo). Part. Coæquatus II. 1. et Coæquandus II. 2. — Coæquare est æquum, æqualem facere (It. *uguagliare*, *spianare*; Fr. *rendre égal*, *aplanir*, *égaler*, *niveler*; Hisp. *igualar*, *allanar*; Germ. *gleich mit etwas*, *Änderung machen*; Angl. *to make equal or even*, *to level*, *equalize*).

I.) Proprie. *Cato R. R.* 129. Cylindro, aut pavula coæquare aream. Adde *eumd.* *ibid.* 91. *Sall. Cat.* 20. Extruere mare, coæquare montes. *Colum.* 3. R. R. 16. 1. Coæquare pastinatum. Adde *eumd.* 2. *ibid.* 17. 4. 1. *ibid.* 4. 2. et 11. *ibid.* 3. 48.; et *Pal-lad.* 1. R. R. 13.

II.) Translate. ¶ 1. Coæquare est omne prorsus inter plura discrimen auferre. *Cic.* 5. *Ferr.* 41. 95. Tu sic ordinem senatorium desperisti: sic ad injurias libidinesque tuas omnia coæquasti. *Sallust. orat.* 2.

ad *Cæs. de rep. ordin.* 8. Coæquare gratiam omnium difficile est. *Id.* 2. *ibid.* 11. Ita coæquati dignitate, pecunia, virtute, aetere alius alium properabit. ¶ 2. Item coæquare est verbis componere, seu comparare. *Lactant. de ira Dei* 7. Coæquare aliquem cum aliquo. *Hieronym.* in *Isaj.* 5. 17. 14. Quarum gentium tantus impetus fuit, ut maris fluctibus coæquandus sit.

COÆQUUS, a, um, adjct. (cum et æquus) idem quod æquus. *Plin.* 6. *Hist. nat.* 28. 32. (162). Mirum dictu, ex innumeris populis pars coæqua in commerciis, aut latrociniiis degit. h. e. altera pars commerciis, altera latrociniiis dedita est. *Ita antiq.* Editi. A. 1470. et 1472. Alia habet pars æqua, quam lectionem retinuit et Sillig.

COÆSTIMO, as, are, a. 1. (cum et æstimo) idem quod æstimo, vel simul æstimo. *Cels.* *Dig.* 47. 2. 67. § 7. Furti actione hoc quædam coæstimabitur. *Ita Torrentin.* At *Baldander* habet æstimabitur.

COÆTÆNEO, as, are, n. 1. (cum et ætas) coætaneus sum. *Tertull. Resurr. carn.* 45. Contemporant scitu, coætaneant notu. *Al. rectius leg.* coætant.

COÆTÆNEUS, a, um, adjct. (cum et ætas) qui ejusdem est ætatis, coætaneus, æqualis. *Augustin.* *Serm.* 38. de verb. *Dom.* 7. et *Prudent.* 12. *Cathemer. de Epiph.* 137. Addebant quidam locum *Cic. Vat.* 13. 32., sed ibi pro coævos legendum esse coquos, jam pridem viri docti adnotarunt.

COÆTERNUS, a, um, adjct. (cum et æternus) simul et æque æternus. *Tertull. advers. Hermog.* 11.; *Hieronym.* *Ep.* 16. n. 4.; *Augustin.* *Serm.* 38. de verb. *Dom.* 7.; et *Boeth.* de *consol. Philos.* 5. pros. 6.

COÆTO. F. COÆTANEO.

COÆVUS, a, um, adjct. (cum et ævum) qui est ejusdem ævi, coætaneus, æqualis. *Augustin.* *Serm.* 38. de verb. *Dom.* 7. et *Prudent.* 12. *Cathemer. de Epiph.* 137. Addebant quidam locum *Cic. Vat.* 13. 32., sed ibi pro coævos legendum esse coquos, jam pridem viri docti adnotarunt.

COAGGERATUS, a, um. F. voc. seq.

COAGGERO, as, avi, atum, are, a. 1. (cum et aggero). Part. Coaggeratus. — Coaggero est aggerando obruo, tego. *Colum.* 8. R. R. 6. 1. Ova quidam paleis, aut fursibus obruant, nonnulli faba fresa coaggerant. *Servius* ad *Virg.* 5. *Æn.* 273. Agger est media via eminentia coaggeratis lapidibus strata. Hinc sumpsit *Isid.* 15. *Orig.* 16. 7., cujus verba V. in COACERVATIO I.

COAGITATIO, ōis, f. 3. actus coagitandi. *Cic.* 2. *Nat. D.* 55. 138. Anima calescit coagitatione pulmonum. *Victor.* et alii minus recte leg. contagione: quamquam coagitatio vix *Ciceronis* ævo usitata fuisse vox videtur: hinc *Heindorfius* legit concitatio; et *Orellius* retinuit contagione.

COAGITATUS, a, um. F. voc. seq.

COAGITO, as, avi, atum, are, a. 1. (cum et agito). Part. Coagitatus. — Coagito est agito, vel simul agito. *Marcell. Empir.* 8. ante med. Fel melle optimo mixtum, et diu coagitatum. Adde *Apie.* 2. 1. et 4. 3. *Theod. Priscian.* 4. a med. Lomentum fabacum cerne, et acetum simul immixtum et diligenter coagitatum.

COAGMENTATIO, ōis, f. 3. (coagmento) connectio, conjunctio. *Cic.* 2. *Nat. D.* 46. 119. Copulatio rerum, et quasi consentiens ad mundi incolumitatem coagmentatio naturæ. *Id.* 1. *ibid.* 8. 20. Coagmentatio dissolubilis. *Id.* *Tim.* 5. 14. Omnis coagmentatio corporis vel calore, vel frigore labefactatur, et frangitur. *Vitruv.* 2. 9. 11. *Schneid.* Ulmus et fraxinus in commissuris et coagmentationibus ab lenitudine firmas recipiunt catenationes. *Plin.* 36. *Hist. nat.* 22. 51. (172). In construendis poricibus alteras coagmentationes facere.

COAGMENTATUS, a, um. F. voc. seq.

COAGMENTO, as, avi, atum, are, a. 1. (cum et ago). Part. Coagmentatus I. et II.; Coagmentandus II. — Coagmento est conjungo, compono (It. *connettere*, *congiungere*; Fr. *assembler*, *réunir*; Hisp. *juntar*, *unir*, *agregar*; Germ. *zusammenfügen*, *verbinden*, oder *zusammenleimen*; Angl. *to join or glue together*, *to patch up*, *cement*, *fasten together*, *connect*).

I.) Proprie. *Cic. Senect.* 20. 74. Opus ipsa suum eadem, quæ coagmentavit, natura dissolvit. *Id.* 3. *Fyn.* 22. 74. Quid in operibus manu factis tam compositum, tamque compactum et coagmentatum inve-

niri potest? *Id. 1. Tusc. 29. 71.* Nihil est in animis admixtum, nihil concretum, nihil copulatum, nihil coagmentatum, nihil duplex. *Colum. 4. R. R. 29. 8.* Coagmentare fissuras. *Curt. 4. 7. 23. de signo Jovis.* Umbilico maxime similis est habitus, smaragdus et gemmis coagmentatus. *h. e. compactus, compositus. Plin. 19. Hist. nat. 6. 34. (111).* Allium pluribus coagmentatur nucleis. Adde *Vitruv. 8. 6. 8. Schneid.*

II.) Translate. *Cic. Brut. 17. 68.* Verba compone et quasi coagmenta. *Id. Orat. 23. 77.* Verba verbis quasi coagmentare. *Id. 3. Orat. 43. 171.* Collocationis est componere et struere verba sic, ut neve asper eorum concursus, neve hiulus sit, sed quodammodo coagmentatus et laevis. *Cf. Quintil. 8. 6. 63. Id. Quintil. 42. 10. 77.* Verbis perpendendis et coagmentandis. *Rursus Cic. 7. Phil. 8. 21.* Coagmentare pacem.

COAGMENTUM, i, n. 2. (cum et ago). Occurrit in plurali numero tantum, et est compositio, colligatio, constructio, connexio. Coagmenta, inquit *Non. p. 42. 20. Merc.*, sunt conjunctiones arctae et compaetes, a cogendo, id est stringendo (II. connessione, concatenazione, congiungimento; Fr. *assemblage, jointure, réunion*; Hisp. *trabazon, juntura, reunión*; Germ. *der Ort, wo etwas zusammengefügt wird, die Fuge*; Angl. *a fastening or joining of things together, a cementing, connecting*).

I.) Proprie. *Cato R. R. 18.* Orbem olearium punicanis coagmentis facito. *Plaut. Most. 3. 2. 144.* Viden' coagmenta in foribus? specta, quam arcte dormiunt! *Cæs. 3. B. G. 105.* Palma inter coagmenta lapidum ex pavimento existit. *Vitruv. 8. 7. 8. Schneid.* Coagmenta tabulorum calce viva ex oleo subacta sunt illinenda. Adde *eumd. 2. 3. 4., 2. 8. 3., 4. 4. 4., 5. 10. 3. et 7. 1. 4.; et Val. Max. 1. 6. 12.*

II.) Figurata. *Gell. 17. 9.* Litterae singulariae sine coagmentis syllabarum.

COAGNITUS, a, um; adject. simul agnitus. Vox a Lexico expungenda; occurrit enim tantummodo in *Not. Tit. p. 79.*

COAGULARE, is, n. 3. subaudi *intestinum*, proprie enim est adjectivum, quod substantivorum more occurrit. *Veget. 2. Feterin. 16. 1. Schneid.* Intolerabilem dolorem intestinis interunt lumbrici, vermes et tineolae, quas alii pediculos appellant. Nam coagulare et aqualiculum intus erodunt et vulnera faciunt. *Id. ibid. 17. 1.* Sed quia pestes ipsae saepius ad coagulare se conferunt, et polio, quae per os data, ad loca ubi morantur, rarius pervenit, ideo etiam per anum adhibenda sunt clysteria. *Id. 6. ibid. 10. 3.* Postero die idem animal prorum constituitur in clivo, et per clysterem intestino illius tepidae potionis sextarius ingeratur, quatenus alternis diebus ex utraque parte injecta potio coagulare, quod appellatur, possit infundere, in quo illae noxae bestiolae congregantur, et perituro ventriculo excruciatia doloribus animalia perimunt. — Jam vero ad hanc vocem illustrandam haec adnotavit *Schneiderus ad Veget.* Incum, quem omnium primum citavimus. *Sambuci Codex pro Nam coagulare et aqualiculum* habet *Namque gulam et aqualiculum*. Sed si de bobus etiam intelligi voluit *Vegetius*, tum coagulare est *συνεργειν*, in quo lac coagulatur, ventriculi conclave quartum. Nam cap. 17. recte *Sambuci Codex coagulare* habet pro coagula. *Platnerus a Gesnero* consultus putabat, esse coagulare vel ipsum colon, vel ejus principium, caecum intestinum, quoniam ultra has partes clysmata non adscendunt. Libro 6. 10. 3. pro coagulare *Sambuci* liber habet *longanem*.

COAGULATIO, ōnis, f. 3. actus coagulandi. *Plin. 23. Hist. nat. 1. 18. (30). et 28. ibid. 10. 45. (158).* Coagulatio lactis. *Theod. Priscian. l. 2. p. 2. c. 7.* Et si identidem, humoribus multum solutis, fluxus sputorum inquietudinem et vigilias procurabit, tunc ad eorum coagulationem vel digestionem succum pitae vel aliae dabo.

COAGULATUS, a, um. *V. vocem seq.*

COAGULO, as, avi, atum, are, a. 1. (cum et ago). Part. *Coagulatus*. — Coagulo est cogo, constringo, denso, spisso; et dicitur de liquidis, quae coeundo solidantur. *Plin. 12. Hist. nat. 25. 54. (123).* Summa probatio balsami est, ut lac coagulet, in veste maculas non faciat. *Id. 20. ibid. 23. 97. (259).* Cannabis aquae infusa coagulare eam dicitur. *Id. 20. ibid. 14. 53. (147).* Lac coagulatum. *Id. 35. ibid. 15. 52. (186).* Sudor quidam coagulatus in spumam. *Id. 16. ibid. 11. 22. (53).* Coagulata pix. *At Sillig. rectius legit*

spissatur ut coagulo. *Pallad. 6. R. R. 9. 1.* Coagulare caseum. — Et verborum mediorum significatione, hoc est sine Accus. *Theod. Priscian. 1. 19.* Olivarum amurcam coques primum igne fortiore ad primam mundationem; secundo et tertio molli vapore, quo pinguescere possit. Cum vero coagulaverit, reponis in vas mundum; et cum frigescere ceperit, linteola infusa loco percusso apponimus.

COAGULUM, i, n. 2. (coagulo, cum et ago, h. e. a cogendo, seu cogendo, hoc est constringendo, ut *Non. p. 28. 23. Merc.* docet) id quod cogendo; seu constringendo et connectendo inervit; occurrit apertem

1.) Proprie in artibus tantum, et ponitur ¶ 1. De liquidis, quae chemica ope densantur ac spissantur. — a) Generatim. *Gell. 17. 8. ad fin.* Causa oleo coaguli celerioris in levitate est. *Id. 3. 16. ad fin.* Dies, quibus conceptum in utero coagulum (triliteis seminis) conformatur. — b) Speciatim ac saepius significat id quod adhibetur ad lac densandum, ut ventriculus lactentis haedi, agni etc. (It. *presame, gaglio, coagulo*; Fr. *présure; ce qui coagule, coagulum*; Hisp. *cuaajo*; Germ. *das Lab*; Angl. *a calf's maw or udder, cheese-lope, earing*). *Varro 2. R. R. 11. 4.* In lactis duos congios addunt coagulum magnitudine oleae, ut coeat quod melius leporinum et haedinum, quam agninum. Alii pro coagulo addunt de fici ramo lac et acetum. *Ovid. 4. Fast. 545.* Mox epulas ponunt, liquefacta coagula lacte. *Id. 13. Met. 529.* Lac nulli semper adest niveum: pars inde hibenda servatur: partem liquefacta coagula durant. Adde *eumd. 14. ibid. 274.; Colum. 7. R. R. 8. 1. et 12. ibid. 8. 1.; et Calpurn. 3. Ecl. 69. Plin. 23. Hist. nat. 7. 63. (117).* Fici succus coaguli modo lac contrahit. *Id. 11. ibid. 41. 96. (237).* Lacte asinae coaguli vice utuntur. Adde *eumd. 8. ibid. 32. 50. (118).* et 28. *ibid. 10. 45. (162).* ¶ 2. Coagulum quoque appellatur ipsum lac coagulatum. *Plin. 28. Hist. nat. 10. 45. (158).* Si coagulum alicui nocuerit.

II.) Figurata coagulum dicitur quicquid conjungit et colligat. *Varro apud Non. p. 28. 23. Merc.* de vino, Hoc hilaritatis dulce seminarium, Hoc continet coagulum convivii. *Publius Syrus v. 27.* Amicitiae coagulum unicum est fides. *Gell. 12. 1. ad fin.* Vinculum illud coagulumque animi atque amoris. *Ammian. 29. 2.* Palladius ille, coagulum omnium ærummarum. *h. e.* qui omnes ærummas secum quodammodo trahit, omnium malorum causa.

COALESCEO, alescis, albi, alitum, alescere, n. 3. verbum inchoativum a cum et alo. Part. *Coalescens* II.; *Coalitus* I. et II. — Participium prateritum passivum vulgari tantum sermone usuratum initio statim videtur; ideoque solummodo apud senioris ævi scriptores occurrit. — Coalesco est simul alesco, concreresco, coeundo sive conjuncte cresco (It. *crescere assieme, congiungersi crescendo*; Fr. *croître ensemble, croître et s'unir, faire corps*; Hisp. *crecer juntos, creciendo unirse*; Germ. *mit und etwas zusammen groas werden oder zusammenwachsen, sich wachsend oder zunehmend verbinden*; Angl. *to grow together, coalesce, unite, grow to, attach itself to*).

I.) Proprie occurrit de inanimis omnibus, quae naturalia sua crescendo cum aliis coeunt et conjunguntur. *Zucet. 6. 1066.* Saxa vides primum sola coalescere calce. Ubi tamen alii leg. coalescere, ut sit ab oleo cresco: *V. OLESCO.* Adde *eumd. Lucet. 2. 1061.*, ubi eadem est lectionis varietas. *Vitruv. 7. 11. 1. Schneid.* Ita æs et ea arena ab ignis vehementia confervescendo, una coaluerit inter se dando et accipiendo sudores etc. Ita *Schneiderus* ex conjectura: vulgati libri leg. coaruerint. *Varro 1. R. R. 41. 2.* Ne prius exarescat sereculum, quam coalescat. *Sall. Jug. 98.* Et forte in eo loco grandis ille coaluerat inter saxa. *Ovid. 2. Art. am. 649.* Dum novus in viridi coalescit cortice ranius. *Colum. Arbor. 27. 3.* Sic interposito triennio coalescit frus olivæ. *Id. 2. R. R. 18. 5.* Impetus aquarum proluat terram, nudatisque radicibus gramina non patitur coalescere. Adde *eumd. 2. ibid. 6. 4., 3. ibid. 5. 2. et 3. ibid. 18. 6.; et Sueton. Aug. 92. Cæsar Dig. 41. 1. 9. pr.* Plantæ, quæ terra coalescunt, solo cedunt. Adde *eumd. ibid. fragm. 7. § 13. et fragm. 26. § 12., et 2. Instit. 74. Plin. 9. Hist. nat. 51. 76. (166).* A partu coalescit vulnus. *h. e. coit. Id. 11. ibid. 37. 57. (157).* Cilium vulnere aliquo diductum non coalescit. *Gell. 17. 8.* Vinum ideo minus cito

coalescit, semina quædam caloris in se habet. *h. e. congelatur. Id. 12. 1.* Nihil interesse putat, cujus in corpore cujusque ex sanguine concretus homo et coalitus sit. *Apul. Dogm. Plat. 1. p. 171. 38.* Sphærarum ingenium ex igne coalitum et fabricatum. *Ulp. Dig. 39. 2. 9.* Nec arbor potest vindicari a te ea, quæ translata in agrum, meum cum terra mea coaluerit. *Id. ibid. 9. 51. 76.* Si crusta non coaluerit, nec unitatem cum terra mea fecerit. Huc referri potest et illud *Quintil. 18. Declam. 9.* Infantia coalescit (*h. e. roboratur et crescit*), puerilitas consurgit.

II.) Translate est uniri, jungi, convenire: et occurrit — a) Præcipue de hominum multitudine ac populis, qui conjunguntur et simul invalescunt. *Sall. Cat. 6. Hi (Trojani atque Aborigenes) postquam in una mœnia convenerunt* —, incredibile memoratu est, quam facile coaluerint. Adde *eumd. Jug. 87. Id. orat. 2. ad Cæs. de rep. ordm.* Concordia inter veteres et novos coalescit. *Liv. 1. 8.* Quæ (multitudo) coalescit in populi unius corpus nulla re, præter quam legibus, poterat. *Id. 2. 48.* Ut cum patribus coalescerent animi plebis. *Id. 23. 35.* Tanta concordia coaluerant animi. Adde *eumd. 1. 2. et 11.; 2. 48., 23. 45., 26. 40. et 29. 31. Vellej. 2. 90. 1.* Bellis civilibus seculis coalescentibusque reipublice membris, quæ longa annorum series laeceraverat. *Id. ibid. 48. 5.* Coalescentis pagis conditiones. *Tac. 11. Ann. 84.* Ut non modo singuli viriliter, sed terræ, gentes in nomen nostrum coalescerent. *Id. 3. ibid. 38.* Coalescere in atrox bellum. *Id. 6. ibid. 44.* animo ad obsequium. *Id. 2. Hist. 7.* Victores victosque numquam solida fide coalescere. *Id. 2. ibid. 37.* Neque exercitus linguis moribusque dissidos in hunc consensum potuisse coalescere. — b) Generatim. *Lucan. 10. 79.* partesque fugatas passus coalescere. *Quintil. 2. 9. 3.* Eloquentia coalescere nequit, nisi sociata traditis accipiensque concordia. *Tac. 1. Hist. 21.* Dum Galbæ auctoritas fluxa, Pisonis nondum coaluisset. *Id. 3. ibid. 53.* Culpam in Mucianum conferre, cujus criminatibus coaluissent pericula sua. *Plerique l. 7. evulsi sunt*: at *cf. Cod. Theod. 14. 15. 6. et Cod. 1. 17. 2. § 6.* Rursus *Tac. 13. Ann. 26.* Coalitam libertate irreverentiam eo prorupisse etc. *Id. 14. ibid. 1.* Vetustate imperii coalita audacia. *Id. 4. Hist. 55.* Coalita libertate. — c) Speciatim de verbis. *Quintil. 1. 5. 65.* Compositæ (voces) e duobus quasi corporibus coalescunt, ut *maleficus*. et *ibid. 7. 26.* Vocales, quæ in unum sonum coalescunt et confunduntur.

COALITUS, a, um. *V. voc. præced.*

COALITUS, us, m. 4. *Arnob. 4. 33.* Quod penitus oportebat ex humani generis coalitu tolli. *h. e. consortio, commercio, societate.* *Orellius ad b. l.:* Substantivi coalitus, us, unum nostrum exemplum citatur in Lexico. Hinc *Elmenhorstius* et alii reponebant *cætu*. Sed *Orellii* lectionem confirmat *Ambros. 5. Hexæmer. 21.* Ergo mediis castrorum vallibus humor ille roris infunditur, paulatimque processu temporis in necta cogitur, cum fuerit liquidus ab exordio, et coalitu cææ florumque odore fragrare mellis incipit suavitate.

COALLUO, is, ere, a. 3. idem quod alluo, vel si mul alluo. Afferunt locum *Pomponii Dig. 41. 1. 30.*, ubi *Torrentium*. et *Huloander* pro coaluendo habent colluendo.

COALO, is, -c, a. 3. (cum et alo). Part. *Coalendus*. — Coalo est simul alo. *Hieronym. 1. in Jerimian. n. 36.* Receptacula vulvæ ad suscipiendos, et coalendos fetus condita. — Præter perf. coalui, quod huc reitit *Forcellinus, V. in COALESCEO.*

COALTERCOR, âis, ari, uter. 1. (cum et altercor) simul, vel invicem altercor. *Beeth. Aristot. Elench. sophist. 1. 3. p. 734.* Primum igitur sonendum est, quod conjectant, qui in orationibus decertant et coaltercantur.

COAMATOR, ōris, m. 3. qui simul cum alio amat. *Cæcil. apud Non. 2. 447. edit. vet.* Libera essem jam diu, si habuissem ingenio istoc coamatores mihi. Sed videtur esse mendum, ex præcedentis vocis terminatione ortum; ideoque *Mercurius* recte legit amatores.

COAMBULO, as, are, n. 1. Part. *Coambulans*. — Coambulo est simul ambulo. *Claud. Mamert. 1. de statu Anim. 3.* Numquid si quisquam dicat: Ambulat ille, et ille coambulat; aut loquitur ille, et ille colloquitur: nonne et colloquentem loqui, et coambulantem an-bulare significat? *Fulgat. interpr. Sap. 19.*

20. Flamma e contrario corruptibilitatem animalium non veraverunt carnes coambulantium.

COAMICUS, i, m. 2. idem quod amicus. Legitur a quibusdam in *carminibus*. *Pet. Poetae* apud *Cic. Amic.* 26. 99. ex aliquot MSS.; sed ahi plerique, inter quos *Orellius*, cum emendatis libris *amicus*.

COANGUSTATUS, a, um. *V. voc. seq.*

COANGUSTO, as, avi, atum, are, a. 1. (cum et angusto). Part. *Coangustatus* I. — Veteres dixerunt et *conangustatus*, teste *Paul. Diac.* p. 65. 8. *Müll.* — Coangustare est in angustum redigere, coarctare (*li. restringere*; *ridurre in istretto*; *Fr. rétrécir*, *resserrer*, *presser*; *Hisp. angostar*, *recoger*; *Germin. zusammenzwängen*, *in die Enge zusammenziehen*, *einengen*; *Angl. to straiten*, *narrow*, *contract*, *confine*).

I.) Proprie. *Farro* 3. *Il. R.* 15. 15. Ut apes coangustent (*albus*), ne in vasto despondeant animum. *Ponteder* ex *Cod. legit conangustent. Cels.* 7. 27. in fin. Quo facilius fistula claudatur, vel certe coangustetur. *Ulp. Dig.* 19. 2. 19. § 5. Coangustare medium aditum. *Id.* 43. 12. 1. § 15. aqum. — Passivè occurrit de personis, quæ in arcum rediguntur. *Auct. B. Hisp.* 5. Dum cupidus locum student tenere, propter pontem coangustabantur. *Id. ibid.* Milites ripis appropinquantes, coangustati precipitabantur. *Aurel. Vict. Epit.* 42. Nec multo post apud Lugdunum coangustatus, gladio transverso latere expiravit.

II.) Translate. *Cic.* 3. *Legg.* 14. 32. Hæc lex dilata in ordinem cunctum, coangustari etiam potest. *Dig.* 50. 16. 120. Coangustare aliquid interpretatione.

COAPOSTOLUS, i, m. 2. qui simul cum alio apostolus est. *Cassiod.* *Complex.* ad 2. *Petr.* 10. Laudat fratrem et coapostolum suum. scilicet Paulum.

COAPTATIO, ōis, f. 3. apta conjunctio. *Augustin.* 4. *Trinit.* 2. In omni compaginatione, vel, si melius dicitur, coaptatione creaturæ. Hanc enim coaptationem (sic nithi nunc occurrit) dicere volui, quam Græci ἀρραβία vocant. Adde *eumd.* 22. *Civ. Dei* 24. a. med. et *Boeth.* 1. *Musica* 41. a. med.

COAPTATUS, a, um. *V. voc. seq.*

COAPTO, as, avi, atum, are, a. 1. (cum et apto). Part. *Coaptans* occurrit apud *Aleim.* *Ep.* 2.; *Coaptatus* I. — Coapto ¶ 1. Generaliter est aptum reddo. *Augustin.* *Ep.* 23. sub fin. Coaptabitur veritas. *Id.* 22. *Civ. Dei* 24. a. med. Mensuræ, quibus inter se cuncta connexa sunt et coaptata. *Id.* 1. *Doctr. Christ.* 14. Ligaturam similem membris similibus coaptare. Adde *Prudent.* *Psychom.* 557. ¶ 2. Item est matrimonio jungere. *Capell.* 1. p. 3. Eam in Paladii injuriam non placuit (Mercurio) coaptari. h. e. matrimonio jungere. *Keppius* contra *Goetzium* hanc lectionem ex optimis codicibus recte defendit.

COAPTUS, a, um, adject. aptus, accommodatus. *Capell.* 2. p. 35. Nisi hæc, quibus plenum pectus generis, coaptissima egestione vomueris. *Alti rectius leg.* *conclissima. V. COGO* in fin.

COARCTATIO vel *rectius* coarctatio, ōis, f. 3. (cum et arctio). Coarctatio est actus coarctandi; cui laxatio recta opponitur, ut apud *Pitruv.* 9. 8. 6. *Schneid.* Laxatio eorum, aut coarctatio efficit ut vehementem, aut lenem aqua cursum. *Auct. B. Alexandr.* 74. Cæsar irridebat eo loco militum coarctationem. *Liv.* 27. 46. Coarctatio plurimum in angusto tendentium filiorum erat.

COARCTATUS vel *rectius* coarctatus, a, um. *V. COARCTO.*

COARCTE. *V. COACTE.*

COARCTO vel *rectius* coarcto, as, avi, atum, are, a. 1. (cum et arcto). De scribendi ratione *V. ARTO*, as. — Part. *Coarctatus* I.; *Coarctandus* II. 1. et 2. — Coarcto est in arcum redigo, coangusto; eique laxare vel dilatare recta opponuntur (*li. ridurre in istretto*, *restringere*; *Fr. serrer*, *presser*, *resserrer*, *rétrécir*; *Hisp. angostar*, *recoger*, *reducir*, *estrechar*; *Germin. zusammenzwängen*, *zusammenziehen*, *ins Enge zusammenziehen*; *Angl. to straiten*, *press together into a small compass*, *compress*).

I.) Proprie. *Cic.* 7. *Att.* 10. Cuius noster, quid consilii capiat, nescio, adhuc in oppidis coarctatus. *Liv.* 28. 5. Coarctare iter. *Id.* 33. 6. Itera coarctata maceris. *Ulp. Dig.* 43. 8. 2. § 25. Via coarctata. *Val. Max.* 9. 7. Sudario os et laqueos coarctare. *Petron.* *Satyr.* 98. Araneis oleo madentibus vulnus coarctare. *Tac. diuit. de Orat.* 39. forum. *Sueton.* *Aug.* 30. alveum Tiberis. *Frontin.* *Aqued.* 35.

Coarctare, vel laxare formulas modiorum. *Colum.* 2. *R. R.* 19. 2. Coarctare fecum in struem. *Id.* 8. *ibid.* 7. 1. Gallum in caveis ita coarctatæ, ne versari possint. *Id.* 2. *ibid.* 2. 9. Fossa istius aperta summa parte desivis, et ad solum coarctata.

II.) Translate occurrit ¶ 1. De tempore, et est brevius facere. *Quint.* 5. *Fast.* 545. nonque coarctat iter. *Liv.* 15. 17. Tempora censure coarctanda. *Val. Max.* 4. 1. 3. Coarctare tempus potestatis censoria. Adde *Sueton.* *Aug.* 34. in fin. et *Cajum* 2. *Instit.* 170. *Tac.* 2. *Hist.* 71. Coarctati consules. h. e. ad brevius tempus redacti. ¶ 2. De oratione, et est compingere breviterque dicere. *Cic.* 1. *Orat.* 35. 163. Ut hæc, quæ coarctavit, et peranguste referat in oratione sua, dilatare nobis atque explicare. *Plin.* 1. *Ep.* 20. Coarctare plura in unum librum. ¶ 3. Morali ratione significat cogere. *Paul. Dig.* 18. 1. 57. Coarctandus est emptor venditionem adimplere. *Cod. Theod.* 2. 29. 2. Coarctare aliquem ad solutionem debiti.

COAREO vel

COARESCO, areola, eris, crescere, n. 3. (cum et areo) areasco, vel simul areasco. *Pitruv.* 7. 11. 1. *Schneid.* *Æs.* et ea arena ab ignis vehementia confervescendo cum coaruerint. *At Schneid. legit coaruerint. V. COALESCO.* I.

COARGUO, is, bi, ere, a. 3. (cum et arguo). Part. *Coarguens* sub *B.* — Coarguo est idem quod arguo, vel simul arguo, ostendo, demonstro rem aliter esse ac videtur aut putatur, demonstro rem esse niam et improbandam, ut patet ex *Quintil.* 4. 2. 106. Sermo aversus a iudice et breviter indicat interrim et coarguit magis. *V. ARGUO.* — Occurrit autem A) Cum Accusativo personæ, et B) Cum Accusativo rei.

A) Cum Accusativo personæ coarguere est improbare, demonstrare aliquem reum esse; et usurpat — a) Absolute. *Cic. Flacc.* 5. 41. Grævus levis — vinci, refelli, coargui putat esse turpissimum. *Id.* 6. *Ferr.* 47. 101. Omnibus in rebus coarguitur a me, convinctur a testibus. h. e. ostenditur, probatur esse reus. Adde *eumd.* *Mil.* 14. 35.; *Sueton.* *Tib.* 25.; et *Quintil.* 5. 15. 26. *Liv.* 26. 27. Coarguere aliquem eorum. — b) Additio Genitivo rei vel criminis, cuius quis coarguitur, vel reus esse probatur. *Cic.* 7. *Ferr.* 53. 152. Coarguere aliquem avaritiam nimiam. *Id.* *Sull.* 15. 41. aliquem commutari iudicii. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 71. (187). secleris alicujus. *Tac.* 13. *Ann.* 20. facinoris. — c) Additio Ablativo. *Cic.* 8. *Ferr.* 47. 104. Coarguere aliquem criminibus. *Id.* *Cluent.* 14. 41. lituris. *Sall. Cat.* 47. sermonibus, quos habere solitus esset. *Liv.* 39. 28. decreto.

B) Cum Accusativo rei coarguere est demonstrare aliquid, præter aliorum opinionem; falsum esse, et viluperatione ac pœna dignum; et usurpat — a) Absolute. *Cic. Mur.* 4. 9. Sic autem fuga laboris desidiam, repudiatio supplicum superbiam, amicorum neglectio improbabilitatem coarguit. *Id.* 3. *Fam.* 8. 7. Non nostram is perditionem coarguit, sed indicat suam. *Id.* 1. *Acad. (post.)* 4. 13. Coarguere errorem alicujus. *Id.* *Ligar.* 5. 16. Refellere et coarguere mendacium alicujus. *Id.* 9. *Att.* 6. 2. culpam suam. *Id.* 2. *Invent.* 46. 137. aliquid aliis quoque constitutionibus fecum. *Nepos Epamin.* 6. Lacedæmoniorum tyrannidem. *Ovid.* 11. *Mel.* 193. Obruta verba refert, dominique coarguit aures. h. e. manifestat, per vulgat. *Liv.* 31. 6. Nullam (legem) abrogari debere fatear, nisi quam aut usus coarguit, aut status aliquis rei publicæ inutilis fecit. *Id.* 31. 26. Coarguere aliquid. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 31. 56. (130). Quidam brevitate radicem celerius senescere arbores putant; quod coarguit *Bel.* quarum radices longissimæ et senectus orissima. h. e. falsum esse ostendunt. *Id.* 12. *ibid.* 25. 54. (110). Balsami fructus adulteratur *Petræo* hyperico: quod coarguitur magnitudine, inanitate etc. h. e. deprehenditur. *Seneca Tranquill.* 12. a. med. Cujus vanitatem capta mens non coarguit. h. e. non detegit, non deprehendit. *Quintil.* 2. 6. 3. Coarguere vitia. *Sueton.* *Domit.* 15. Ad coarguendam temeritatem artis. *Tac.* 3. *Ann.* 12. Coarguere iniquitatem. *Dig.* 34. 9. 5. § 14. secundas tabulas, vel codicillos. — b) Additio Ablativo modi, quo aliquid coarguimus. *Cic. Rosc. Am.* 30. 83. Corum crimen multis suspitionibus coarguitur. *Id.* 2. *Beuren.* 5. 8. Coarguere rem aliquam certioribus argumentis. *Orellius* tamen non rem, sed reum legit. *Id.* 1. *leg. Agr.* 6. 17. aliquid suspicionibus et conjectura. — c) Cum Accusativo et Infinitivo. *Auct.*

B. Alex. 58. Cæsar, cum defectionem ejus nullam posse excusationem ejus imprudentem recipere coarguisset. Adde *Quintil.* 4. 2. 4.

COARGUTIO, ōis, f. 3. actus coarguendi. *Hieronym.* *Ep.* 41. n. 4. Hæc sunt, quæ coargutione non indigent (h. e. demonstrationibus); perfidiam eorum exposuisse, superasse est.

COARMATUS, a, um. *V. COARMO.*

COARMIO, ōis, m. 3. (cum et arma). *Forcellinus* exhibet et aliam formam *coarmius*, ii. — Coarmio est qui iisdem armis instructus est. *Inscript.* apud *Gruter.* 334. 4., quæ est apud *Orell.* 2571. FLAMMA SECUTOR VIX. AN. XXXI. PVGNAT XXXIII. VIGIT. XII. STANS VIII. (h. e. stetit, anceps victoriæ) MISSUS INT. NATIONE SAVS, h. e. Syracusanus. (*At Henzen. rectius interpretatur Syrus*). HVC DELICATVS COARMIO MEMENTI RECIT.

COARMO, as, avi, atum, are, a. 1. (cum et armo). Part. *Coarmans* et *Coarmatus*. — Coarmo est simul armo: sed occurrit translate tantum. *Cassiod.* 5. *Hist. Eccl.* 45. Ille serratissimus homo orationibus militis coarmavit et alios urbis habitatores. *Id.* 7. *ibid.* 49. a. med. Semetipsos patrum rationibus coarmantes. *Id.* 7. *ibid.* 46. ad fin. Hi rabie coarmati blasphemias.

COARCTATIO, ōis. *V. COARCTATIO.*

COARCTATUS, a, um, et ¶ *V. COARCTO.*

COARTO, as

COARTICULO, as, are, a. 1. (cum et articulo). *Arnob.* 1. 52. Coarticulare ora mutorum in officium sermonis dandi. h. e. solvere, et facere, ut articulate liquantur.

COASPERNANS, ōis, particip. ab inusit. *coasperno*, aspernans, reijciens, recusans. *Tac.* 1. *Hist.* 5. Coaspernantes veterani disciplinam. *Al. rectius leg.* aspernantes.

COASSATIO vel *coarctatio*, ōis, f. 3. De scribendi ratione *V. voc. seq.* sub fin. — Coassatio est coassandi actus. Si fiat ex asseribus seu tigillis, est eorum contextus supra trabium configurationem, ad expediendas tabulas: si fiat ex tabulis, est contabulatio. *Pitruv.* 6. 3. 9. *Schneid.* Imponenda est configuration, supra coassationem pavementum, sub dio ut sit circuitus. *Id.* 7. 1. 1. In configurationibus vero diligenter est animadvertendum, ne, qui paries non erexit ad summum, sit extructus sub pavementum, sed potius relaxatus supra se pendentem habeat coassationem. Adde *eumd.* 7. 1. 5., cuius verba in seq. v. alterantur. *Plin.* 36. *Hist. nat.* 25. 62. (180). Necessarium binis per diversum coassationibus subterni.

COASSO vel *coaro*, as, avi, atum, are, a. 1. De duplici, quam ponimus, scribendi ratione sic habet, alteram ab assis, alteram ab aris esse. Porro assis rectius scribitur, ut dictum est in ASSIS sub init. — Ceterum coasso ab assis est contabulo. *Pitruv.* 7. 1. 5. *Schneid.* Cum coassatum fuerit, super altera coassatio transversa sternatur.

COASSIGNO, as, are, a. 1. (cum et assigno). Part. *Coassignandus*. — Coassigno est simul designo, expromo. *Boeth.* *Aristot. Topic.* 5. 2. p. 695. Non enim erit bene positum proprium, nam, quemadmodum nec in terminis oportet præter eam orationem, quæ indicat substantiam, adungere quippiam plusculum; sic in propriis præter eam orationem, quæ facit proprium, quod dictum est, quidquam coassignandum.

COASSOLET, idem quod assolet, legitur a quibusdam in *Plant. Epid.* 1. 1. 5.: sed ibi rectius legitur *eo assolet*.

COASSUMO, ōis, m. 3. sumpsi, sumptum, sumere, a. 3. (cum et assumo). Part. *Coassumplus*. — Coassumo est simul assumo. *Boeth.* *Aristot. Topic.* 5. 3. p. 709. Quare non est possibile sine altero alterum cognoscere, eo quod necessarium est in alterius oratione coassummi et alterum. *Id.* *ibid.* 6. 5. p. 716. Imparis autem (numeri) coassumpta est oratio.

COASSUMPTUS, a, um. *V. voc. præced.*

COCAUCTIO, ōis, f. 3. augmentum. *Cic.* 5. *Ferr.* 82. 189. Hoc crimen est, ut intelligis, non ex assumptione, neque ex ternis denariis pendere crimen, sed ex coactione annonæ et aestimationis. h. e. et adjectione et auxilio addito a Verre annonæ atque aestimationi frumenti. Sic legit *Orell.* ex *Victor.* *Steph.* *Lamb.* alisque: nonnulli vero conjunctione.

COAUDITOR, ōis, m. 3. qui simul cum alio aliquem magistrum habet. *Boeth.* de diis et præsens. ab *Orellio* edit. inter opera *Cic. T. 5. P. 1. p. 392.* Fuit enim Tullius eidem Marco Varroni pos. dicit et

condiscipulus sub doctore Antiocho, partim Stoico, partim Academico.

COAUDITUS, a, um, particip. simul auditus. *Paul. Diac.* p. 65. 8. Coauditum coauditum, sicut coaugustatum dicitur.

COAUGMENTATUS, a, um, particip. ab inusit. coaugmentum, auctus, ut coaugmentata constructio, apud *Capell.* 5. p. 167., ubi al. rectius leg. coaugmentata.

COAX, *κοῦξ*, vox est ranarum, teste *Servio* ad *Virg.* 7. *Æn.* 16., ducta a Græcia. Sic enim *Aristophanes* earum clamores expressit. — Hinc est verbum

COAXO, as, are, n. 1. verbum onomatopœicum, exprimens ranarum vocem. *Sueton.* *Aug.* 94. Negantur ibi rana coaxare. *Auct. carm. Philom.* 62. *Garula* limosis rana coatat aquis. Adde *Spartian.* *Get.* 6. — *NB.* Aliam significationem *V.* in COASSO.

COBIO, *δουίς*. *V. GOBIO.*

COBION, *τι*, n. 2. *κόβιον*. *Plin.* 26. *Hist. nat.* 8. 45. (71), tradit cobion esse speciem litthymali, etiam dendroidem dictam, et leptophyllon, in petris nascentem, comosissimam ex omnibus maxime, cauliculis rubentibus, et semine copiosissimam. *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 397.) hanc exhibet synonymiam: *Τισυμάλλος* ὁ ἐν τοῖς πέτραις φύμενος *Dioscor.* 4. 165. et *Tithymalus dendroides*, aliis *cobios*, aliis *leptophylos* *Plin.* 1. c. sunt *Euphorbia dendroides* L. *Spec. plant.* 662.

COBIUS, *τι*, m. 2. *V. GOBIUS.*

COCCETUM, *V. COCCUM.*

COCCUS, a, um, adject. κόκκινος, cocci colorem habens. *Lamprid.* *Alex.* 42. Hoc anulum imperatorium habens, quod lacernam coccum accipiebat. *Al. rectius leg. coccineum. Id. Diadumen.* 3. Indumenta coccia et purpurea. *Capell.* 1. p. 3. Strophium coccum. Ita legendum conjecit *Susines*, at *Kopp* legit e cocco. Etiam in *Not. Tir.* p. 159. legitur coccum, coccus, coccineus.

COCCINATUS, a, um, adject. vestibus cocclneis indutus. *Sueton.* *Domit.* 4. Puerulus coccinatus. *Martial.* 1. 97. Qui coccinatus non putat viros esse. Adde *eumd.* 5. 35.

COCCINEUS, a, um, adject. κόκκινος, cocci colorem habens (It. di grana, scarlatto, chermisino; Fr. de couleur d'écarlate; Hisp. escarlata; Germ. von d. Scharlachbeere, scharlachfarben; Angl. of a scarlet or crimson colour). *Plin.* 21. *Hist. nat.* 31. 105. (177). Trychnus, cui acini coccinei, granosi folliculi. *Sillig. leg. coccini. Petron. Satyr.* 32. Coccineum pallium. *Id.* 38. 5. tomentum. *Martial.* 14. 131. in lemmate. Lacernæ coccineæ. *Tertull. Cult. fem.* 10. Coccineæ oves. *V. AERINUS* et COCCUS.

COCCINUS, a, um, adject. κόκκινος, idem quod coccineus. *Petron. Satyr.* 28. Coccina gausapa. *Juvenal.* 3. 283. læna. *Martial.* 2. 29. aluta. *V. COCCINEUS.* — Hinc

Coccina, orum, n. plur. 2. absolute, substantivorum more, sunt vestes coccineæ. *Martial.* 2. 39. Coccina famosæ donas, et ianthina mæchæ. Adde *eumd.* 2. 43. et 14. 131.

Cocclum, *τι*, n. 2. absolute, substantivorum more, idem est ac coccum. *Hieronym.* in *Isaj.* 1. 1. 18. Peccata, quæ prius in modum cocclini sanguinea fuerunt, dimittuntur. *Capell.* 2. p. 36. Ipsa species ovi interioris cocclino circumlita exterius rutllabat. *Fulgatam* hanc lectionem optimis codicibus confirmatam retinuit etiam *Koppius*.

COCCUM, *τι*, n. 2. κόκκος, est

A) Granum arboris parvæ aquifoliæ ex genere illius, (quod et cuscuthum vocant, κοκκύλιον) illius cortici veluti scabie quædam adhaerens, innumerisque scatens vernuculis, ex quibus contusis color fit aptus latis tingendis præstantissimus, et magni pretii. Nascentur in Galatia, Africa, Pisia, Cilicia, Lusitania; pessimam in Sardinia, ut apud *Plin.* 16. *Hist. nat.* 8. 12. (32). legitur. Color ejus est rubens, sed qualis in rosa, et cum amabili odore conjunctus. Non ubique idem est, cum pro varia locorum, in quibus provenit, natura, vel roseo dilutior, vel magis satur et nigricans sit. Differt a purpurea, quæ intensiorem ac nigriorem habet ruborem; coccum vero est dilutius. Quare aliquando purpurea cocco superaddebatur, ut gratior esset et mirabilior cocci color, qui ita mixtus hyacinthos dicebatur, teste *Plin.* 9. *Hist. nat.* 41. 63. (140). Ob eandem rationem, et propter utriusque affinitatem, coccineum cum purpureo aliquando confunditur. Optimum fuit *Galaticum*: ex qua voce

quidam putant derivatum esse quod Itali dicunt scarlatto, Galli l'écarlate, Hisp. escarlata, Germ. Scharlach, Angl. scarlet: quavis fortasse hoc ab illo aliquantum differat. — *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 1. p. 298.) de cocco agens ad *Plin.* 16. *Hist. nat.* 8. 12. (32) hæc ait: « Cette production, dont Plin ne connaissait ni l'origine ni la nature, n'est point une galle, mais le corps extrêmement distendu d'un insecte, le Kermès, animal connu sous le nom de Κόκκος βαφικῆς que lui donne *Dioscoride* 4. 48. et *Théophraste* 3. 16., se récolte sur le chêne nommé, par les botanistes, *Quercus coccifera*, arbre qui abonde dans l'Europe méridionale, en Grèce et ailleurs. Nous avons fréquemment trouvé le chêne au Kermès dans la péninsule Ibérique, notamment sur les versans méridionaux de la Sierra Morena. Le Latins nomment le Kermès vermicula, mot qui exprime la même chose que vermillon. Le mot Arabe Kermès (quermez) a la même signification; les Arabes nomment quermez la couleur rouge que produit cet insecte: c'est de là que nous avons formé notre mot cramoisi ». Et mox: « On ne récolte guère aujourd'hui en Espagne le Kermès, insecte fort peu employé en teinture depuis la découverte de la cochénille ». — Est aliquis cocci usus etiam in medicina. *Plin.* 24. *Hist. nat.* 4. 4. (8). Coccum illis vulneribus recentibus ex aceto imponitur etc. *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 224.) hæc ait: « Toutes les propriétés attribuées au Kermès animal, et qui sont confirmées par *Dioscoride* 4. 146., sont tout à-fait hypothétiques, et ce médicament est abandonné, du moins en France ».

L) Proprie. *Horat.* 2. *Sat.* 6. 102. rubro uhi cocco tincta super lectos canderet vestis eburnos. Adde *Plin.* 9. *Hist. nat.* 41. 65. (140). *Martial.* 5. 23. Vestis madida cocco. *Id.* 10. 76. Fulgere cocco. Adde *Quintil.* 11. 1. 31. Rursus *Martial.* 3. 2. Cocco rubere.

1L) Figuræ. Per metonymiam coccum etiam dicitur pannus, seu vestis, aut filum cocco tinctum. *Sil.* 17. 396. ardenti radiabat Scipio cocco. h. e. paludamento cocclneo. Nam præcipue imperatorum paludamenta cocco tingebantur, ut *Plin.* 22. *Hist. nat.* 2. 3. (3). docet. *Sueton.* *Aer.* 30. Funes nexi purpura et cocco. Adde *Fronton.* 1. *Ep. ad M. Cæsar.* 2.

B) Coccum Gnidium, quod et Granum Gnidium appellatur, granum est cuiusdam fruticis, qui thymelæa dicitur, oleastro similis, foliis angustioribus, gummosis, si mordeantur, myrril magnitudine, semio, colore et specie farris: ad medicinæ tantum usum. *Cels.* 5. 5. et 8.; *Plin.* 27. *Hist. nat.* 9. 46. (70.), et 13. *ibid.* 21. 35. (114.); et *Scribon. Compos.* 134. *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 1. p. 124.) hanc exhibet synonymiam: *Κνέτρον* *Theophr.* 6. 2.; *Κνέτρον* *Hippocr.* test. *Gal.* in *Spreng. Hist. rei herb.* 1. 41. (et les fruits κόκκος κνίδειος *Hippocr.* etc.); *Χαμαλαία*, *Πυρός*, *Άχνη*, *Άχρηστος*, *Κόκκος κνίδειος*, *Κνέτρον*, *Κνέτρον* *Dioscor.* 4. 112.; *Θυμδαία* (et le fruit κόκκος κνίδειος) *απόλων* *Ejusd.* 1. c.; *Granum gnidium*, *thymelæa*, *chamekæa* etc. *Plin.* locc. cit.; *Casia humilis* *Virg.* 6. 213. et 4. *ibid.* 30. et 304.; et *Casia* *Hygin.* apud *Plin.* 21. *Hist. nat.* 9. 29. (53). sunt *Daphne gnidium* L. *Spec. plant.* 511. et *D. Cneorum* L. loco cit. Quorundam.

COCCYGIA, æ, f. 1. κόκκυγία vel κόκκυγία, herbæ genus, quæ *Rhos Cotinus* L. *Spec.* 383., teste ipso *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 1. p. 129.) vocatur a botanicis. *Plin.* 13. *Hist. nat.* 22. 41. (121). Similis (andrachne) et coccygia folio, magnitudine minor. Proprietatem habet fructum amittendi laniagine, pappum vocant, quod nulli arborum evenit. De eadem ita *Theophr.* 3. *Hist. plant.* 16., quam ipse κόκκυγίαν vocat: *ἵδιον δὲ ἐστὶ καὶ τὸ ἐκπαπνοῦσθαι τὸν καρπὸν. ἢ. e. fructum in pappo abire.*

COCCYMELON vel Latina positione

COCCYMELUM, *τι*, n. 2. κόκκυμελον, inter genera malorum enumerat ex *Cloatio Macrob.* 2. *Saturn.* 15. Quidam exponunt genus pruni præcoxis. Fortasse idem est ac Damascenum. Rem hactenus dubiam confirmat locus *Isid.* 17. *Orig.* 7. 10. Coccymla, quam Latini ob colorem prunum vocant, alii a multitudine enixi fructus nitam appellant. Cujus generis damascena melior, a Damasco oppido, unde prius asportata est, dicta. Et *Var. Auct. de limit.* p. 266. *Goes.* Si coccymlus, hoc est aliqua silvatica fuerit, tres trifidius demonstrant. Alii pro coccymlus legunt nullo sensu cibamellus.

COCCYX, *γῆς*, m. 3. κόκκυξ, genus avis, de qua multa *Plin.* 10. *Hist. nat.* 9. 11. (25). *V. CUCULUS.*

COCETUM, *ι*, n. 2. genus edullii (rectius potius) ex melle et papavere factum. Ita *Paul. Diac.* p. 39. 8. *Müll.* *Hinc Tertull.* in *Valentinian.* 12. Accil patina, Nestoris cocetum. Quædam edit. hic perperam habent cocetum. — *Foss.* in *Etymol.* putat, *Tertullianum* respicere ad *κωκεῶνα* Nestoris, quem *Homer.* laudat *Iliad.* 1. 11. v. 624., quique et cinnus dicitur. Quod est maxime probandum; nam idem *Homer.* *ibid.* v. 638. de eodem ait: ἐν τῷ ῥά σφι κωκῆος, alique, ut a *μαίρω* dividit est verbale *μορητός*, Latine moretum, ita cocetum est a *κοκῆτος*, quod a *κωκῶν* misceo; sæpe enim Latini Græcorum u in o vertunt, ut *ἀγκυρα* ancora, *μύλη* mola, *νῆξ* nox. Hinc etiam deducenda vox cocus, is nempe qui plurimum rerum edullum commixtione cibis parat. *V. COCUS.* Varia porro fuit cyceonis, seu coceti compositio: nam *κωκεῶν* *Homeri* loc. cit. ex vino constat et farina, cui caseus caprinus supra rasus fuit; *Hesychii* ex vino, melle, aqua et farina; *Orphei* vero *Argonaut.* v. 325. ex farina, taurino sanguine et aqua marina; *Ovidius* denique de vetula Cereri potum præbente hæc ait 5. *Met.* 449. Divamque videt, lymphamque roganti Dulce dedit, tota quod coxerat ante polenta. Hucusque *Forcellinus.* — *Placidius* in *Glossis* p. 448. ed. *Mai.* Cocetum a Græco *κωκεῶνα* cocina. *Corrigere* ait *Müllerus* ad *Paul. Diac.* 1. c.) *κωκεῶν*, ultimo vocabulo delecto. *Glossaria* *Leh.* explicant *ζωμοτάριος*. Ex *Tertull.* loc. cit. *Dacer.* cum *Vass.* pro edullii apud *Paul. Diac.* legi voluit potionis (quod et *Forcellinus*). Sed *Tertullianus* illo vocabulo licentius usus est. — Ceterum *V. CORUS* ad *Theophr.* *Charact.* p. 177.

COCHLEACE dicuntur lapides ex lumine rutilandi ad cochlearum similitudinem. *Paul. Diac.* p. 39. 7. *Müll.*, ubi *Scalig.* adnotat, deturum esse a Græco *κόχλαξ*, h. e. calculi, lapilli: quare videtur scribendum cochleace. *Al. leg. cochalaceæ*; alii *conchalaceæ*; *Foss.* in *Etymol.* legendum esse putavit *cochleaceæ* vel *cochleaceæ*. At *Müll.* ex optimis *Codd.* *coclaceæ*; et nihil mutavit, cum nihil impedire visum sit, quominus antiquiores Romanos, quo tempore adspiratio litteræ C nondum in usum venerat, e Græco *κόχλαξ* voc. *coclaceæ* fecisse poterimus.

COCHLEA, æ, f. 1. κόχλια. Scribitur et *coclea* sine aspiratione Latinorum more: quod dammare non ausim, cum admittat *Felius Longus* de *Orthogr.* p. 2230. *Putsch.* — Cochlea est limax, animal notum, testâ inclusum tortili et turbinata (It. *chiocciola*, *lumaca*; Fr. *limacon*, *escargot*; Hisp. *caracol*; Germ. d. *Schnecke*; Angl. a *snail*).

1.) Proprie. — a) Generatim de cochlea testa inclusis. *Plaut. Pæn.* 3. 1. 29. Vincere cochleam tarditudine. Adde *eumd.* *Capt.* 1. 1. 13. *Cic.* 2. *Divinat.* 64. 133. Si qui medicus ægroto imperet, utumat terrigenam, herbigradam, domipertam, sanguine cassam, potius quam, hominum more, cochlesm dicere. *Id.* 4. *Herenn.* 49. 62. Iste, qui tamquam cochlea, abscondens tentata sese ictus. Adde *Horat.* 2. *Sat.* 4. 59. — b) Varia sunt cochlearum genera, albæ in Reatino agro; Illyricæ, quibus insignitudo præcipua; Africanæ, quibus fecunditas; Solitanæ, quibus nobilitas; item Atypaleicæ, et Siculæ, et Balearicæ, quas cavallias vocant, quoniam in speluncis nascuntur. Laudatissimæ fuere Africanæ; ex his Solitanæ. *V. Plin.* 9. *Hist. nat.* 56. 82. (173). et seqq. et 30. *ibid.* 6. 15. (45). et seqq.; item *Varron.* 3. *R. R.* 14., ubi earum alendarum rationem docet. — c) Cochleæ nudæ dicuntur, quæ sunt sine testa. *Plin.* 29. *Hist. nat.* 6. 36. (112). et 30. *ibid.* 7. 19. (56). — d) Interdum cochlea dicitur de sola testa cochleæ. *Martial.* 11. 18. Vix Implet cochleam peractis messis, Et mustum nuce condunus plecta. — Et latiori sensu de testudine. *Sat.* 4. *Silv.* 9. 32. Nusquam Cynipiliis vagata campis Curvarum domus uda cochlearum. — e) Hinc in cochleam est in modum tortilis testæ cochlearum. *Cels.* 8. 10. n. 1. Fascia brevissima adhibenda est, quæ circa fracturam (ossis) ter voluta auram versum ferat et quasi in cochleam aerpat. *Colum.* 8. *R. R.* 17. 2. Sperus alii simplices et recti. alii in cochleam retorti. Et *Interpr. vulgat.* 3. *Reg.* 6. 8. Ostium lateris medi in parte erat domus dextræ: et per cochleam ascendebant in medium cœnaculum, et a medio in tertium. h. e. per scalam in modum cochleæ factam. *Cl. eumd.*

Erech. 41. 7. Et platea erat in rotundum, ascendens sursum per cochleam, et in cuniculum templi deferebat per gyrum: idcirco latius erat templum in superioribus: et sic de inferioribus ascendebatur ad superiores in medium.

II.) Improprie. ¶ 1. Per similitudinem cochlea dicitur genus osili tortuosi, oblique flexi et versatilis, duplici orbe compositi, quodque apud nostrates sanctimonialibus passim obtinet, vulgo *ruota*. At *Schneiderus* in *Indice Script. R. R.* p. 132. ad V. *Capea* probare conatur, cochleam fuisse appellatam ostium illud, quod Latini etiam cataractam, Itali *Saracinesca* dicunt, quodque catenis aut funibus tollitur, ac momento temporis demittitur: ideo autem sic appellari, quia representat illud operculum, quod cochleae habere solent et cornea materia. *Farro* 3. *R. R.* 5. 3. de *ornithona*. Ostium habere debet humile et angustum, et potissimum ejus generis, quod cochleam appellant, ut solet esse in raves, in qua lauri pugnare solent. ¶ 2. Item a similitudine cochlea dicitur lignum in torculari erectum, canaliculis circum oblique cavatis striatum, quod in similitudinem cavatum lignum immixtus, dum veritur, prelum vel attollit, vel deprimat. Apud Italos lignum hoc erectum et versatile dicitur vite: quod vero immobile manet, *madrevite*, Græce *παρικόχλων*: apud Latinos non habet, quod sciam, proprium nomen. *Pitruv.* 6. 6. 3. *Schneid.* Torcular cochleis torquere. Adde *Plin.* 13. *Hist. nat.* 31. 79. (317); et *Pallad.* 4. *R. R.* 10. 10. et 11. *ibid.* 19. 2. ¶ 3. Item machina haustoria, ad aquam hauriendam et tollendam, cujus faciendæ rationem *Pitruv.* 10. 6. 1. *Schneid.* perscribit. Est autem machina, cujus in medio rota est, quæ dum a calcantibus versatur, machina intus cochleæ instar detornata aquas exsorbet et aquario septo et retrorsus emittit. Adde *eumd.* *Pitruv.* 5. 12. 5. et 10. 3. 9. *Schneid.*

COCHLEAR vel

COCHLEARE, is, n. 3. Forma cochleare occurrit tantum apud *Martial.* loco infra cit. — Cochlear ¶ 1. Est ligula ex altera parte arata, ex altera latior et cavata: illa extrahitur ex sua testâ cochleæ, hæc ova, et alii ejusmodi liquidiores cibi (II. *cucchario*; Fr. *cuchier*; Hisp. *cuchar* & *cuchara*; Germ. *d. Löffel*, *Esslöffel*; Angl. *a spoon*). *Cris.* 6. 14. Chelidonia succus, per cochlear illa uva, maxime prodest, et paulo post. Aquam cochleari exceptam uva subficere. *Plin.* 23. *Hist. nat.* 2. 4. (19). Ovorum calices cochlearumque protinus frangi, aut eosdem cochlearibus perlorari. *Petron.* *Satyr.* 33. Accipimus cochlearia, ovaque ex faris pingui figurata pertundimus. *Martial.* 14. 121. cui lemma est *Cochlearia*. Sum cochleis habilibus, sed nec minus utilis ovis: Numquid scis, potius cur cochleare vocer? ¶ 2. Est etiam mensura liquidorum, quarta pars cyathi. *Colum.* 12. *R. R.* 21. 3. Musci cochleari evanulatum, vel simie genus porculi ejus, qui est quarta pars cyathi, adjicitur in binas urnas. *Plin.* 27. *Hist. nat.* 4. 5. (17). Bibitur aloë in duobus cyathis aquæ, cochlearis mensura. *Id.* 23. *ibid.* 4. 33. (76). Folia decoquantur ex melle, et dantur cochlearibus contra sanguinis excretionem. Itali: *a cucchar*. Adde *Rhem.* *Funn.* de pond. p. 78. et seqq., et F. LIGULA.

COCHLEARIS, e, adject. *Plin.* 21. *Hist. nat.* 27. 99. (172). Vincapervineæ hydropicis datur in aqua cochleari mensura. h. e. quantum capit cochlear. Ita plerique edition. cum antiquis *A.* 1469. 1470. 1472. et *Harduina*. Nam Elzeviriani 1538. habet *cochleari*. At *Sillig.* optimis Codd. *Harduini* lectionem confirmavit ac retinuit.

COCHLEARIUM, ii, n. 2. (cochlear). ¶ 1. Est locus in quo servantur et aluntur cochleæ. *Farro* 3. *R. R.* 14. 1. Idoneus sub oleo sumendus locus cochlearis. Adde *eumd.* 3. *ibid.* 12. 2. ¶ 2. Item cochlear, *κοχλιάριον*, cochlearium appellatum, quod cochleam representat, seu potius, quod primo cochleæ tegumentum cochleari loco adhibuit. *Plin.* 20. *Hist. nat.* 24. 86. (242). Si cochleari mensura in die sorbestur in aqua cyatha. Adde *eumd.* 21. *ibid.* 27. 99. (127); ubi alii adjectivè legunt *cochleari mensura*; quo modo *Sillig.* leg. etiam loco proxime superiori. *Scribon.* *Compos.* 112. a med. Sumuntur cochlearia tria cumulatim, et mox. Florente aliquo cochleario liquo, ne quid subsidet. *Id.* *ibid.* 96. Cochleario dare aliquid. Adde *Apic.* 3. 18.

COCHLEARIUS, ii, m. 2. qui cochleas vendit. Legitur apud *Prob. gramm.* *Append.* § 71. edit. *Findob.*

COCHLEATIM, a-verb. In modum cochleæ. *Sidon.* 4. *Ep.* 15. ad fin. Agger cochleatim fractus.

COCHLEATUS, a, om, adject. canaliculis in cochleæ formam constructis munitus. *Cassiod.* de *anim.* 9. Concavæ et cochleatæ aures. — *Pomponius* apud *Non.* p. 106. 15. et 182. 14. *Merc.* Ubi insitui in cochleatum equuleum, ibi lolutum tortor. *cochleatus equuleus* dici videtur (si modo sana est lectio) qui oblique, et veluti in cochleam graditur. Sequitur enim, *ibi lolutum tortor*, h. e. torquor, in girum feror. *Turneb.* putat legendum esse *coaleatum*. At *cochleatum* retinendum; nam in equules plures erant cochleæ, seu rotulæ striatæ, quibus immixti fures reorum membra distendebant, torquebantque. Porro hæc lectionem confirmat *Ruinard.* *Act. Mart.* p. 241. n. 17. *Tota* & *πᾶσι* *ἐκείνων* *βληθῆναι* *αὐτὸν* *εἰς* *κοχλίαν* *καὶ* *οὐδὲν* *βασανίσθαι*.

COCHLEOLA, æ, f. 1. deminut. a cochleæ, parva cochleæ. *Hieronym.* *Ep.* 64. n. 19. Purpura ex maris cochleulis tingitur. *Id.* 2. in *Jovinian.* 6. Si orone quod movetur et vivit, ad vescendum factum est, et præparatum gulæ, respondeat mihi, carcei, delphicoes, phocæ minutæque cochleolæ conditæ sint?

COCHLIS, idis, f. 3. *κοχλῖς*, parva cochleæ. ¶ 1. Nomen est generis cujusdam, cochleæ similitudinem habentis, cujus meminit *Plin.* 37. *Hist. nat.* 12. 74. (193). ¶ 2. Adjective *columina cochlis* est in modum cochleæ intus cavata, ascendendi causa. Hujusmodi fuit Romæ in regione octava in Foro Trajani, et in mona ad templum Nivi Antonini, ut est apud P. *Vict.* de *Reg. Urb. Rom.* c. 8. et 9.

COCHLEOLÆ, on, m. plur. 2. Græca *terminatio*, *κοχλῖοι*, sunt concharum genus, cui testa est cochleæ instar tortuosa. *Plin.* 32. *Hist. nat.* 11. 53. (147). Concharum genera, inter quæ et margaritifera, cochleæ, quorum generis pentadactyl, item helices etc. Ita recte legit *Sillig.* alii aliter.

COCIATOR vel rectius COCIUNATOR, oris, m. 3. idem quod cocio vel coclio. *Gloss. Vet.* Cociator, *μεταβολος*.

COCIUNATORIUS, a, um, F. COQUINATORIUS.

COCIO vel coclio, onis, m. 3. Cociiones, inquit *Paul. Diac.* p. 51. 3. *Müll.*, dicti videntur a cunctatione, quod in emendis vendendisque mercuribus tarde perveniunt ad justum pretii finem. Itaque apud antiquos prima syllaba per u litteram scribatur. Hæc *Paul. Diac.*, qui 20. 12. *Müll.* docet, *cocionem* dici etiam arilatore: quod confirmat *Gell.* 16. 7., ubi docet, *Laberium* per vulgare *cocionem* dicere, quem veteres ariltozem dixerunt: qui in re ipsum reprehendit, ut qui obsoletum verbum, et ex sordidiore vulgi usu petulum adhibuerit. *Scalig.* ad *Paul. Diac.*, et *Foss.* in *Etymol.* in F. *Arilator*, *Laberium* defendunt, et hanc vocem non esse inter per vulgare et pravegate reponendam, exemplo *Plauti* ostendere conatur. Sed *Plauti* locus, qui est *Asin.* 4. 3. 5., item *Mil. glor.* 3. 2. 23. varie a variis legitur, nec certi quidquam conficere posse videtur. Nam alii *coactio*, alii *cocio* pro *cautio* legunt: alii *cocio* quidem retinent, sed *cocum* interpretantur. F. *Taubmann.* *Esaiæ Salmas.* apud *Petron.* hanc vocem legi vult. F. in fine verbi CONGIO. *Gloss. Isid.* Coclio arilator. *Gloss. Labb.* Coclio *μεταβολος*, *μεταπρατης*, *μεταβολη*.

COCIUNATOR, oris, F. COCIATOR.

COCIUNATORIA, æ, f. 1. res cocionis. *Gloss. Labb.* Cociunatura *μεταπρατης*.

COCIUNOR, oris, ari, dep. 1. cocionis more ago, hoc est in emendo, aut vendendo diffundis sum. *Quintil.* 12. *Declam.* 21. Vendidit quanti voluit; et ut hoc ad nostras accederet moris, fortasse diu cociunatus est. *Id.* aliter leg.

COCLACE, F. COCHLACE.

COCLEA; cochlear et derivata. F. COCHLEA, COCHLEAR etc.

COCLÆS, itis, m. 3. ex co et oculus, aut parce deorta a *κῶκλωφ*. *Farro* quidem ita dictum esse ait, quasi oculus; quod videri potest per synopen dictus ab oculus; sed *Foss.* et *Scalig.* derivari censent a *cyclopes*. Cyclopes enim unoculi fuerant. — Ceterum cocles idem est ac luscus, qui unum tantum habet oculum, ut *Farro* 7. *L. L.* 71. *Müll.*, et *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 55. (150). Accenti. F. LUSCINUS. Ennius apud *Farron.* loc. cit. decem cocles, qui montibus summis Ripæis fodere. *Lucillus* apud *Non.* 13. 2. edit. veter. Burentis Cyclopes coclites. De his fortasse locutus est *Plaut.* *Cura.* 3. 1. 23. De Cocilio

prosapia te esse arbitror: nam ii sunt unoculi. — De cognom. *Rom.* F. ONOM.

COGOCOCO, est vox ficta per onomatopœiam, quæ gallinarum et galiorum cantum exprimit. *Petron.* *fragm. Tragur.* 59. *Burmann.* Cum esses capo, cogococo, atque cor non habes (lege habebas).

COCOLOBIS vel

COCOLUBIS, is, f. 3. Ita Hispani vocant ovam eam, quam *Dyrrachium basilicam* appellant: creta di gallo vulgo vocant Itali. *Colum.* 3. *R. R.* 2. 19. ubi *cocolubis* legitur; et *Plin.* 14. *Hist. nat.* 2. 4. (30).

COCTA, æ, F. COCTUS.

COCTANA, Grum. F. COTTANA.

COCTIBILIS, F. COQUIBILIS.

COCTICUS, a, um, adject. *Veget.* 6. *Peterin.* 28. 20. *Schneid.* Malignam rorticam sir facies. *Morgan.* *Ep.* 3. § 34. *cuctam* emendat, et putat opponi *crudis*, quæ habet cap. 12. et 23. ejusdem *Veget.* Sed *Hippiatrica* p. 288. hoc ipsum *μάλαγμα κοπτόν* appellant et plenius habent. Male igitur *Gesner.* censebat *cocticam* esse vocem hybridam, a *coquo* ductam, cum casu Græco. *Stadias* *ταπεινὸν μάλαγμα* esse suspicabatur. Nos vero putamus, *Vegetium*, *Hippiatrica* secutum, ex Gr. *κοπτός* fecisse *copticus*; ita ut sit malagma laudendo factum. Ceterum viderint eruditi.

COCTILICIUS, a, um, adject. ad cocilia pertinens, et *Cocilia taberna* apud *Capitolin.* *Pertin.* 3., in qua nempe cocilia, seu ligna cocta servantur ac venduntur, quibus utebantur Romani, ne fumum lacerent. F. COCTILIS. — *Auct. Mém.* de *littér.* et *beaux arts* de l'Acad. de Turin. ann. 1803-1808. p. 410. et seqq. putat, tabernam cociliicam apud *Capitolin.* loc. cit. significare eam, in qua amphoræ, dolia, et alia hujusmodi vasa venderentur, quia urbs Pollentia in Liguria, prope quam in Apennino villa Martis fuit patria imperatoris Pertinacis, ob opera agulina maxime celebraretur. Sed cum idem *Capitolin.* *ibid.* 1. narret, Pertinacis patrem filio nomen imposuisse ex continuatione lignariæ negotiationis, quod pertinaciter eam rem gereret; idem vero *ibid.* 3. hæc habeat: Pater eius tabernam cociliicam in Liguriam exereuerat; patet cociliicis ea notione esse usurpatum, quam supra attulimus. Quidam perperam hic legunt *coctilicium*; alii *coctiliarium*.

COCTILIS, e, adject. Lateres cociles sunt, qui e terra sunt, et in loricibus coquantur, quod Italice *mattoni*, *terracotta*; et murus cocilis qui ex hujusmodi lateribus fit. *Farro* 1. *R. R.* 14. 4. Lateres cociles. *Ovid.* 4. *Mel.* 57. ubi dicitur aliam Cocilibus muris cinxisse Semiramis urbem. *Curt.* 5. 1. 23. et *Plin.* 7. *Hist. nat.* 50. 57. (193). Laterculi cociles. — Hinc

Cocilia, rum, n. plur. 3. absoluta, substantivorum more, sunt ligna cocta, (ut ea appellat *Ulp. Dig.* 32. 55. ad fin.) et arida, ne fumum faciant, *ξύλα ἀκαπνα*: non tamen sunt carbonēs, qui in totum combusti sunt et nigri; atque adeo ligna dici non possunt. *Peterin.* in *quadam* *epist.* apud *Trebell.* *Claud.* 14. Dabis cocilium batilla quatuor.

COCTIO, onis, f. 3. ipse coquendi actus. *Cassiod.* 7. *Furior.* 17. Coclio calcis. — Hinc et de hominibus cociionem facere ponitur pro concoquere, et cibum in ventriculo conficere. *Plin.* 20. *Hist. nat.* 9. 39. (101). Coquitur et in melle cibi gratia, maxime ut cociionem facias. Adde *Nol. Tir.* p. 167. — *NB.* Coclio est etiam idem qui cocio, quæ vocem F.

COCTIO, ns, are, a. f. frequent. a coquo, frequenter coquere, *Paul. Diac.* p. 61. 18. *Müll.*

COCTIVUS, a, um, adject. qui facile vel coquitur, vel maluratur, vel concoquitur. *Plin.* 15. *Hist. nat.* 23. 25. (84). Castaneæ populares nigra, quæ cocivæ vocantur. h. e. quæ Itali succiole, nostrates lesse dicunt. De his loquitur *Martial.* 5. *epigr.* 78. Et quas docta Neapolis creavit Leno castaneæ vapore iostæ. — Apud *Apic.* 9. 4. *cocivia condimenta* videntur esse, quæ cito et facile coquantur: vel quæ coqui necesse est, ut edulia sint.

COCTONA, F. COTTANA.

COCTOR, oris, m. 3. qui coquit. Legi ut apud *Petron.* *Satyr.* 95., ubi *coctores* a multis exponuntur coqui. Quidam minus recte leg. *caliores*. In *Nol. Tir.* p. 167. Coclio, coctor. — Coctor calcis est hiem ar calcarius. *Isid.* *Dioclet.* p. 19. Calcis rostri N. quinquaginta. *Imp. Constantius Cod. Theod.* 14. 6. 1. Coctoribus calcis per ternas vases singula ampho-

rae vini praebeantur. — *NE.* Translate pro decoctore Seneca 3. *Benef.* 26. Coctori credere pecuniam. *At al. rectius leg. decoctori.* — Coctores juris joculariter et ambigue dicitur Plaut. *Poen.* 3. 2. 9. putat *Parceus*: sed alii rectius leg. coctiores. *V. Coctus* in fine voc. COQUO.

COCTURA, *ae*, f. 1. (coquo). ¶ 1. Abstracte est ratio sine modis coquendi. *Plin.* 7. 9. 1. *Schneid.* Revertar nunc ad minii temperaturam. Ipsae enim glabrae, cum sunt aridae, pilis ferreis contunduntur et moluntur, et lotionibus et cocturis crebris relictiis stercoribus efficitur ut adveniant colores. Adde *Senec. Ep.* 90. 33., et *Colum.* 11. *R. R.* 3. 23. *Plin.* 19. *Hist. nat.* 8. 41. (143). Apiciana coctura coquere aliquid. *Id.* 34. *ibid.* 8. 20. (96). Exurente coctura res fragile conficitur. *Apic.* 6. 2. Dindia coctura decoques, dum obduretur, et *ibid.* Modica coctura coquere. ¶ 2. Concreto, uti ajunt, sensu est id, quod coquitur. *Colum.* 12. *R. R.* 18. 7. Si quinta pars pirls Bruttiae in universam cocturam adjiciatur. Adde *eumd.* 12. *ibid.* 20. 4. ¶ 3. Item moderata calis temperies, qua fructus optime coquuntur et maturescunt. *Plin.* 14. *Hist. nat.* 4. 61. (35). Ea calis temperies fuit, quam cocturam vocant.

COCTRARIUS, *ἐφάρης*. *Gloss. vel.*

COCTUS, *a*, um. *V. COQUO.*

COCULA, *orum* vel

COCULUM, *i*, n. 2. a verbo coquere. ¶ 1. *Cocula*, ut ait *Paul. Diac.* p. 39. 3. *Müll.*, sunt vasa aenea, cocculibus apta. *Cato R. R.* 11. Abenum coculum, quod capiat culleum. *Plaut.* apud *Isid.* 20. *Orig.* 8. 1. Ex anelis coculis mihi excocta est omnis misericordia. Quidam afferunt et illud ejusd. *Plauti Capt.* 4. 2. 67. Laridum atque epulas foveri coculis ardentibus. Sed *plerique alii leg.* foveolis ferventibus. *Farron* apud *Non.* p. 531. 32. *Merc.* sub vocibus *Fornum* et *Fornaces*: Cocula, qui coquebant patrem, primum sub cinerem, postea in forno. *Forcellinus* legebat feminino genere: Cocula, quae coquebat etc. atque haec addebat: Sed cocula hic potest etiam idem esse quod coqua. Sane alii scribunt cocula. At rectius *Müllerus*, qui ad *Paul. Diac.* *lpc.* cit. affirmat tō qui instrumentale esse, ut saepissime apud *Farronem*: *V. eumd.* *Farron.* 5. *L. L.* 21. *Müll. Glossaria Labb.* Coculum, *καλκίον*. Cf. etiam *Isid.* et *Placid.* loca in seq. paragr. allata. ¶ 2. *Paul. Diac.* loc. cit. etiam haec addit: Alii cocula dicunt ligna minuta, quibus facile decoquantur obsonia. *Scalig. καλκίον* *ξύλα* recte comparat. In Latinis vero scriptoribus hujus significationis nullum est exemplum. Sed tamen ex *Festo Glossae* *Isid.* Cocula ligna arida, vel vasa aenea. Porro quae *Placidus* p. 448. edente *A. Mai* habet: Coculis, terreis vasis, a coquendo. *Fel assulis aridis glebis* (lege *glebisque*) *terre cum suo gramine. Interdum alio loco ramis*, omnia e pleniori *Festo* hausta putat *Müllerus* ad *Paul. Diac.* loc. cit.

COCTUS, *i*, m. *V. COQUES.*

CODA, *ae*. *V. CAUDA.*

CODEX, *icis*. *V. CALDEX.*

CODICARIUS, *a*, um. *V. CAUDICARIUS.*

CODICILLARIS, *a*, adject. ad codicillos pertinens.

Lamprid. *Alex. Sev.* 49. Pontificatus, et Quindecimviri, et Auguratus codicillares fecit. *h. e.* ut missis codicillis deferret, cui placuisset. Nam eas dignitates olim populus, postea senatus distribuerat.

CODICILLARIUS, *a*, um, adject. idem ac codicillaris. *Impp. Gratian., Valentinian. et Theodos. Cod. Theod.* 6. 22. 7. pr. Codicillariae dignitates. *h. e.* datae per codicillos imperatoris. Adde *ibid.* § 2., et *ibid.* 6. 22. 6. *V. Borghesi* apud *Gervasio Iscri.* di *Mar. Lelliano* p. 21. — Hinc

Codicillarius, *ii*, m. 2. absolute, substantivorum more, est is, qui a codicillis dicitur in *Inscript.* alata in *V. CODICILLES*, quae est apud *Orell.* 5009. *V. Kellermann.* ad *Figul. Rom. latere.* p. 17., ubi ex pluribus inscriptionibus ibidem citatis probat legendum *codicillarius* tribuni: quam sententiam sequitur et *Henzen Inscript.* *Belin.* etc. vol. III. p. 358. ad n. 3471., eamque confirmat *Inscript.* n. 6791 p. 359. et 360.

CODICILLUS, *i*, m. 2. diminut. a codex vel caudex, parvus codex vel arboris truncus: et occurrit

A) Stricto sensu. *Cato R. R.* 53. et 130. Codicilli oleaginei.

B) Latiori sensu, tamquam materia, in qua veteres perscribebant (teste *Dig.* 50. 16. 148.) ¶ 1. In plu-

rali numero codicilli (qui et pugillares: unde *Calull.* 42: in *Mecham*, quae v. 5. pugillaria dixerat, mox v. 11. etc. *codicillos* appellat) sunt parvae tabellae scriptoriae, cera hiltae, in quibus stilo perscribebant. His usi sunt veteres ante chartae inventionem, cum per litteras aliquid alicui significandum erat, ut colligitur ex illo *Plauti* loco 13. *Hist. nat.* 13. 27. (89). *Homerus* *Bellerophon* codicillos datos, non epistolas, prodidit. et 33. *ibid.* 1. 4. (12). Cum codicillos missitatorum epistolarum gratia indicet. — Sed et post inventionem chartarum eorum usus mansit, cum vel prope aliquid scribendum erat, vel cum charta in promptu non habebant, ut in itinere, in caena, in senatu; etc. *Cic.* 8. *Phil.* 10. 28. Hic hesterno die sententias nostras in codicillos et omnia verba referebat. *Plin.* 6. *Ep.* 16. Codicillos accipere. — Perscriptos codicillos aliquando in chartam transcribebant, mittendi causa, cum primum commode poterant, ut est in illo *Cic.* (teste *Manut.*) 9. *Fam.* 26. 1. Accubueram hora nona, cum ad barum exemplum in codicillis exaravi. — Sed et ipsos codicillos mittebant loco epistolae, praesertim cum vicinis et familiaris admodum erat, cui scribebatur, et fidissimus, qui perserebat. *Cic.* 2. ad *Q. fr.* 11. 1. Epistolam hanc convivio efflagitarunt codicilli tui. *Id.* 6. *Fam.* 18. 1. Simul accepi a Se-leuco tuas litteras, statim quesiivi a Balbo per codicillos, quid esset in lege. *Suspicius* apud *Cic.* 4. *Fam.* 13. 2. Cum nun longe a Piraeo abessem, puer *Acidini* obviam mihi venit cum codicillis, in quibus erat scriptum etc. *Seneca Ep.* 55. in fin. Adpo tecum sum, ut dubitem, an incipiam non epistolas, sed codicillos tibi scribere. *Zeips.* in *Epistol. institut.* c. 2. docet, ex hoc *Senecae* loco, proprie codicillos esse, quos ad praesentes mittimus, Italice *vigilietti*, epistolae vero, quos ad absentes. Hoc tamen discrimen non semper verum est. Nam codicilli ponuntur etiam universam pro epistola. *Sueton.* *Cal.* 55. Perferre ad aliquem codicillos in Mauritania. *Id.* *Oth.* 10. Exarare codicillos consulatorios ad aliquem. ¶ 2. Item pro libello ejusvis generis. *Seneca Clem.* 15. Petilli, ut sententiam suam quisque scriberet: deinde priusquam optinerent codicilli etc. *Tac.* 11. *Ann.* 34. Simul codicillos libidinum indices tradidit. ¶ 3. Item pro scripto, quo princeps officium ac munus publicum alicui tradit (ut *diploma*, *patente*: Fr. *écrit impérial*, *diplôme*; *Ilisp.* *diploma*, *patente*; Germ. *Cabinettsordre*, *Kaisert. Patent*; Angl. *a diploma*). *Sueton.* *Claud.* 29. Suppositi, aut etiam palam immutati datorum officiorum codicilli. *Id.* *Cal.* 18. Senatori codicillos misit, quibus praetorem eum extra ordinem designabat. *Impp. Valentin., Valens et Gratian.* *Cod. Theod.* 6. 4. 23. Consulares, ac praetorios codicillos consequi. *h. e.* consulatum, ac praeturam per codicillos. — Hinc a codicillis is dicebatur, qui principum codicillis alicui tradendis praerat. *Inscript.* apud *Orell.* 5009. T. AVRELIUS KATHREYS IMP. ANTONINI AVG. LIB. A CODICILLIS D. POS. *h. e.* donum posuit. ¶ 4. Item pro scriptura, qua quis ultimam suam voluntatem significat, minus tamen solemnem, quam testamentum: qua de re *V. ICtus.* *Tac.* 15. *Ann.* 64. in fin. Sine ulto funeri solemnem crematur. Ita codicillis praescripserat. Adde *Plin.* 2. *Ep.* 16. *Ulp. Dig.* 20. 7. qui est De jure codicillorum. 1. Codicillos facite. *Paul.* *ibid.* 8. conficere. *Marcell.* *ibid.* 19. scribere ad aliquem. *Julian.* *ibid.* 2. Dare alicui aliquid per codicillos. *Martian.* *ibid.* 6. legere codicillis. — In sing. numero. *Impp. Arcad. et Honor.* *Cod. Theod.* 8. 18. 7. Aliquid alicui conferre testamento, legato, codicillo. Adde *ibid.* 16. 5. 40. ¶ 5. Denique pro libello supplicis. *Tac.* 4. *Ann.* 39. Compellit ad Caesarem codicillos etc. *Id.* 6. *ibid.* 9. Praerari aliquid per codicillos. Adde *Sueton.* *Ner.* 49.

CODICULA, *ae*, f. 1. diminut. a cauda vel coda, parva cauda. *Apic.* 7. 1. in *lemmate*, ubi alii *cuticula*.

CODICULUS, *i*, m. 2. diminut. a codex, idem quod codicillus. *Eugen. Tolet. praef. ad Dracont.* Semum mihi opusculum videbatur, si non inde aliquid in hoc codiculo haberetur. *Priscian.* quoque 3. p. 613. *Putsch.* hanc vocem affert, sed nullo Latini scriptoris exemplo confirmat.

COEUS. *V. COEUS.*

COEIGENUS, **COECITAS**, **COECUS** etc. *V. COEIGENUS*, **COECITAS**, **COECUS**.

COELAMEN, **COELATOR**, **COELATORA** etc. *V. COELAMEN*, **COELATOR**, **COELATURA** etc.

COELEBS, *ibis*. *V. COELEBS.*

COELECTUS, *a*, um, adject. simul electus. *Futgat.*

interpr. 1. *Petr.* 5. 13. Salutat vos ecclesia, quae in Babylone coelecta.

COELENTATUS, *a*, um, adject. ex elementis compositus. Est *Tertullianum advers. Valentin.* 23.

COELES, **COELESTINUS**, **COELESTIS**. *V. COELES, **COELESTINUS**, **COELESTIS**.*

COELIACUS, *a*, um, adject. *κατὰ τοῦ*. *Coeliacus* morbus dicitur, qui in ipsis ventriculi poris, qua intestinis jungitur, consistit. Sub hoc venter indurescit, dolorque ejus est: alvus nihil reddit, ac ne spiritum quidem transmittit: extremas partes frigescent: diffusius spiritus redditur. Ita *Cels.* 4. 12. describit, sed ipsam vocem Graece usurpat. Sunt tamen aliae hujus morbi species; de quibus medicos consulta. Est a *κατὰ* alvus. *Cato R. R.* 125. Coeliacus dolor. — Hinc *Coeliaca medicina*, quae contra hunc morbum datur. *Plin.* 20. *Hist. nat.* 18. 76. (201). Medicina pepticæ et coeliacæ. — *Coeliacus* etiam dicitur, qui tali morbo laborat. *Varro* 3. *R. R.* 16. 22. Apes coeliacas fieri. — Hinc

Coeliacus, *i*, m. 2. absolute, substantivorum more, dicitur qui coeliaco morbo laborat. *Plin.* 28. *Hist. nat.* 14. 58. (204). Coeliacis et dysentericis medetur Jecur vaccinum. *Id.* 30. *ibid.* 7. 19. (58). Coeliacorum dolores mulcere. Adde *eumd.* 20. *ibid.* 14. 53. (148). 20. *ibid.* 18. 76. (202). et 23. *ibid.* 1. 10. (14). *Scriban. Compos.* 93. Facit hoc medicamentum ad coeliacos, qui subito universa dejiciunt. Adde *eumd.* *Compos.* 141.; *Coel. Aurel.* 4. *Tard.* 3. et *Theod. Priscian.* 2. P. 2. 18.

COELIBALIS, **COELIBARIS**, **COELIBATUS**. *V. COELIBALIS, **COELIBARIS**, **COELIBATUS**.*

COELICOLA, **COELIGUS**, **COELIFER**, **COELIFLUUS**, **COELIGENUS**, **COELILOQUUS**. *V. COELICOLA, **COELIGUS**, **COELIFER**, **COELIFLUUS**, **COELIGENUS**, **COELILOQUUS**.*

COELIGER, *gēra*, *gērūm*, adject. (cretum et gero) idem quod coelifer. *Athen. Phædon.* 574. Pannus Atlas, subito celsae qui pondera molis Coeliger.

COELIOTICUS, *a*, um, adject. *κατὰ τοῦ*, dicitur genus medicamenti ventrem purgantis: a *κατὰ* alvus. *Coel. Aurel.* 1. *Tard.* 5. Urinaria aque ventriculi medicamina, quae diuretica et coeliotica Graeci vocaverunt. Adde *eumd.* 2. *ibid.* 1.

COELIPOTENS, **COELITUS**. *V. COELIPOTENS*, **COELITUS**.

COELO, *as*. *V. CAELO.*

COELON, *i*, n. 2. *καίλον*, cyaneus, caeruleus color. *Plin.* 33. *Hist. nat.* 13. 57. (162). *Sillig.* ex *Cod. Bamberg.* legi *cyton*, quam vocem *V.*

COELUM cum derivatis. *V. CELUM.*

COEMENDATUS, *a*, um. *V. voc. seq.*

COEMENDO, *as*, *avi*, *atum*, *are* a. 1. (cum et emendo) Part. *Coemendatus*. — Coemendo est erando, corrigo. *Arnob.* 2. 18. Parvulus — concinnavit scientias, et ad unum exitum temporibus pluribus commendata perduxit.

COEMESIS, *is*, f. 3. *κοίμησις*, dormitio, seu cantus somnum inducens. *Capell.* 9. p. 355. Harmonia coemesis modulata, in thalamum quoque virginis magna cunctorum voluptate pervenit. *h. e.* tantum dormitioni inducendae aptum modulata, quem Graeci *κατακοιμητικόν* dicunt: opponitur autem *egressimo*, hoc est e somno excitanti, cujusmodi carmen canebatur summo mane, quo navi conjuges a somno lectoque excitabantur. *V. locum Scholiast. Theocriti* in not. *Grotii* ad p. 2. *Capellae*. Alii perperam leg. *cinesin*. *Royp* vero Graecis litteris edidit.

COEMETERIUM, *ii*, n. 2. *κοιμητήριον*, Graece significat locum ad dormiendum destinatum: a *κοίμησις* dormitio: item in quo sepulta jacent mortuorum corpora. In posteriori hac significatione adhibetur a *Tertull.* *Anim.* 51. et *Hieronym.* *Scriptor. Eccles.* de *S. Ignatio*.

COEMO, *emis*, *emi*, emptum vel emptum, *emere*, *a*. 3. (cum et emio). Part. *Coemptus* et *Coemundus*. — Coemo est simul emio (II. *comperare insieme*; Fr. *acheter à la fois*; *Ilisp.* *comprar junto*; Germ. *zusammennehmen* *beim Kaufe*, *zusammenkaufen*; Angl. *to buy up commodities*, *to purchase*). *Ter. Adelph.* 2. 2. 17. Coemisse hinc quae illuc vebere multa. *Cic.* 6. *Ferr.* 54. 133. Quae tum non modo venditabant, verum etiam coemebant. *Cassius* apud *Cic.* 15. *Fam.* 19. 3. Sulla bona omnia coemit. *Cas.* 1. *R. G.* 3. Junientorum et carrorum quam maximum numerum coemere. *Id.* 7. *ibid.* 53. Magnus numerus equorum in Italia coemptorum. *Horat.* 1. *Od.* 29.

13. Libri undique coempti. *Id. 2. Sat. 3. 245.* Luscias prandere coemptas. Adde *eumd. 1. ibid. 2. 9.*; *Ziv. 2. 34.*, 4. 13. et 5. 25.; *Petron. Satyr. 112.*; *Juvenal. 14. 293.*; *Quintil. 11. 1. 30.*; *Sueton. Ner. 5.* et *Vesp. 16.*; et *Dig. 47. 11. pr. Donatus in Vit. Virgil. n. 1.* Silvius coemundis et apibus curandis reculam auxit. — Pro conducere quidam leg. apud *Sueton. Vesp. 18.* Poetas, nec non et artifices coemit, item Colossi referentem magna mercede donavit. Grævius alique interpretes legendum probant *Coæ Veneris pro coemit.*

COEMPTIO, ōnis, f. 3. (coemo). ¶ 1. Generatim est actus coemendi et raro admodum occurrit, ut in *Cod. Theod. 14. 16. 3.* Sic apud *Boeth. de consol. Philos. pros. 4.* dicitur coemptio, quod Græce *μωπολιον*. Adde *Ennod. Opusc. 2. p. 1010.* ¶ 2. Speciatim ac sæpius coemptio est ratio quædam matrimonii inveniendi. Ea se uxor, et maritus invicem coemebant per formulas illas: *Vis ne mihi esse materfamilias? Vis ne mihi esse paterfamilias?* Differt ab usu et confarreatione, quæ duo præterea matrimonii genera fuere. Coemptionis faciendæ ratio hæc erat, *Varrone* auctore apud *Non. p. 531. 10. Merc.* Mulier nubens tres ad virum asses ferre solebat, alque unum quidem, quem manu tenebat, tamquam emendi causa marito dabat; alium, quem in pede habebat, ponebat in foco Larium familiarium, tertium in saccipio cum condidisset, compito vicinali solebat resignare; atque hoc pacto diebatur in potestatem mariti venire. Addit *Servius ad Virg. 4. Æn. 103.* adhibuitum fuisse ignem et aquam, dāu nempe maxime necessaria elementa. *Cic. Muren. 12. 27.* Horum ingenio senes ad coemptiones faciendas, intermendorum sacrorum causa, reperti sunt. *V. voc. seq. Id. Flacc. 34. 84.* In manum, inquit, convenerat. Nunc audio: sed quero, usu, an coemptione? usu non potuit, etc. coemptione? omnibus ergo auctoribus. *Id. 1. Orat. 56. 237.* Neque illud est mirandum, qui, quibus verbis coemptio fiat, nesciat, eundem ejus mulieris, quæ coemptionem fecerit, causam posse defendere. Adde *Varron. 6. L. 2. 43. Müll.*; *Cajum 1. Instit. 110., 113. 59.* et 115. et 4. *ibid. 38.*; *Boeth. ad Cic. Top. 3. 14. vol. 1. p. 299. Bait.*; *Servium ad Virg. 1. G. 31.* et *V. Pauly's Realencyclop. vol. 4. p. 1470.* et seqq.

COEMPTIONALIS, e, adject. Coemptionalis senex, apud *Plaut. Bacch. 4. 9. 52.* et *Curium ad Cic. 7. Fam. 29. 1.* dicitur senex nullius pretii, nulliusque usus, nisi ad coemptiones faciendas. Est enim ille *Coemptionalis senex* apud *ICtos*, qui ex veteri more condeudi testamenti per æs et libram, ementi hereditatem credebat, et familiæ sacra in se transferrebat, ut secum commorentur; et sic heres ab hoc onere liber esset. Sacra enim privata, ex lege XII. Tab. perpetua esse debebant, et ad heredes transire. Itaque ficticia quadam venditione in pauperrimos senes transferebantur, quibus nulli essent heredes. Hi porro *coemptionem facere* dicebantur, h. e. simul emere hereditatis jura. Nisi malis dicere, non a testatore, sed ab herede ipso post aditam hereditatem comparatum esse seneci, cui ficticia mancipatione hereditatem traderet, et a quo rursus nova stipulatione illam redimeret. Quo fiebat, ut a sacrorum onere liber esset, quippe qui non hereditatis, sed emptionis titulo possidebat. *Cic. Muren. 12. 27.* Sacra interire illi noluerunt: horum ingenio senes ad coemptiones faciendas, intermendorum sacrorum causa, reperti sunt. *J. F. Gronovius de pec. vet. l. 4. c. 8.* contendit, *senem coemptionalem* apud *Plautum* et *Curium* esse illum, qui solus vendi nequit, sed inter relica mancipia confertur, ut gregatim vendatur.

COEMPTIONATOR, *V. voc. seq. sub 2.*

COEMPTOR vel coemptor, ōris, m. 3. ¶ 1. Coemptor est qui plura simul emit. *Juvenal. 14. 293.* fruenti dominus piperisque coemptor. *Al. rectius leg. coempti. Apul. de Mag. Testium coemptor.* ¶ 2. Item qui coemptionem facit. *Ulp. lib. regular. tit. 11. De tutelis n. 5.* Qui liberum caput mancipatum sibi vel a parente, vel a coemptore manumiserit. *Al. leg. coemptionatore.* Ita profecto legitur apud *Cajum 1. Instit. (edente Goeschenio) § 115., 118.* et 166. Qui liberum caput mancipatum nobis vel a parente, vel a coemptionatore manumiserimus. *Ex quo liquet, verba Ulpiani nuperrime allata ex hoc Cajii loco esse desumpta.* Adde *Caj. 3. ibid. 84.*

COEMPTUS vel coemptus, a, um. *V. COEMO.*

CENA vel cæna vel cena, æ, f. 1. *Festus p. 205.*

15. Müll. docet, veteres cæna vel cesna dixisse pro cæna. — Cæna scribitur etiam cum diphthongo æ, cæna; et rectius sine diphthongo, cena, ut legitur in *Kalendar. Præneste*. ad prid. Non. April. apud *Fogginum*. Pro prima scriptio stat *Isid.*, cujus locum infra afferemus, et *Inscriptio* apud *Dausq.*, in qua ipse legit coenarent. Secundam habet *Festus*, et *Inscriptio* apud *Spon. Miscell. p. 292.*, in qua cænaculo scriptum est. Tertiam denique plurimis adductis maximæ auctoritatis exemplis unice veram probavit *Marin. Frat. Arv. p. 287.*, qui *ibid.* affirmat, in *Inscriptio* a *Dausquio* allata, et *Spolei* adhuc exstante, non cænarent, sed cenarent suisinet oculis vidisse: in *Inscriptio* vero, in qua cænaculo legit *Sponius*, quisque cenaculo legat necesse esse, cum ipsa apud *Lirim* amnem adhuc exstet, atque ita ediderit *Munatius*. — Ratione habita etymii rectius deducitur a Gr. *κοινον* epulum, convivium, quam a *κοινον* communis, ut proprie sit epulatio multorum simul vescentium, quemadmodum putabat *Isid. 20. Orig. 2. 14.* Cæna vocatur a communione vescentium: κοινον quippe Græci commune dicunt. Adde *Plin. 2. Ep. 7.* et *cf. Plutarch. Symposiac. 8. 6.* — Ceterum cæna est epulum, convivium, cibus, seu præcipuum apud Romanos epulum, quod apud antiquos Romanos circa meridiem fiebat, ad vespem autem ultimum fiebat epulum, quod vespertina dicebatur, teste *Paul. Diac. p. 54. 4.*; *p. 338. 4.* et *p. 368. 8.* Müll. *V.* et SCENSAS. In posterum vero jentaculum fuit primus cibus, quod jejunium mane solvebatur; prandium ceptus dici cibus circa meridiem sumptus; merenda cibus, qui tribus circiter post meridiem horis sumebatur; cæna denique in antiquissimæ vespertinæ locum successit, h. e. ad vespem fiebat tamquam epulum omnium præcipuum et copiosissimum. Hinc prandium et cæna quandoque opponuntur, ut apud *Cic. 1. Acad. (post.) 19. 49.* Quid ego prandia, cænas commemorem? Adde *Sueton. Vitell. 13.* (It. cena, pranzo; Fr. dîner, repas; Hisp. comida; Germ. die Hauptmahlzeit der Römer; Angl. the principal meal of the Romans, a sort of late dinner). ¶ 1. Stricto sensu. *Plaut. Trin. 2. 4. 69.* Apposita sit cæna, popularem quam vocant. h. e. epulum, quod populo datur. Idem fortasse significat cæna libera apud *Petron. Satyr. 26. Burmann.*, *Cic. 5. Tusc. 34. 38.* Negavit, se illo jure nigro, quod cæna caput erat, delectatum. *Seneca 6. Tranquill. 1.* Athenodorus ait: ne ad cænam quidem se iturum ad eum, qui sibi nil pro hoc debiturus sit. — a) Jungitur pluribus Substantivis, quorum præcipue, servato litterarum ordine, exhibentur. *Horat. 2. Sat. 4. 35.* ais cænarum. *Cic. 2. Fin. 8. 25.* et *Martial. 10. 31.* caput cænae. *Horat. 2. Sat. 6. 65.* deum cænae. *Gell. 17. 8.* fundus et fundamentum cænae. *Philargyr. ad Virg. 5. Ecl. 74.* Genus cænae solemne, vaticum, adventitium, geniale. *Sueton. Vesp. 2.* honos cænae. *Horat. 1. Ep. 19. 38.* impensæ cænarum. *Martial. 12. 48.* magister cænarum. *Petron. Satyr. 92.* ordo cænae. *Horat. 2. Sat. 8. 7.* pater cænae. *Id. 2. Od. 14. 28.* pontificum cænae. *Cl. Macrob. 2. Saturn. 9.* Rursus *Horat. A. P. 51.* Thyestæ cæna. — b) Item jungitur pluribus Adjectivis. *Sueton. Ner. 42.* abundantissima. *Varro 3. R. R. 6. 6.* et *Seneca Ep. 95.* aditalis. *V. ADITALIS.* *Sueton. Vitell. 13.* adventitia. *V. ADVENTITIA.* *Cic. 2. Cat. 10. 22.* antelucanæ. *Id. 7. Fam. 26. 2.* auguralis. *Juvenal. 14. 171.* amplior. *Catull. 13. 3.* bona atque magna. *Horat. 1. Ep. 14. 35.* brevis. *Plaut. Men. 1. 1. 25.* centenariae. *V. CEREALIS.* *Petron. Satyr. 14.* Cynica. *Ter. Phorm. 2. 1. 28.* et *Horat. 2. Sat. 2. 77.* dubia. *V. DUBIUS.* *Plaut. Cas. 3. 6. 18.* ebrua. *Juvenal. 5. 85.* feralis. *Quintil. 10. 1. 58.* grandes. *Plin. 9. Ep. 17.* lautissima. *Petron. Satyr. 26.* libera. *Horat. 2. Sat. 6. 104.* magna. *Id. 3. Od. 29. 15.* munda. *Plin. 3. Ep. 1.* nitida et frugi. *Plaut. Curc. 5. 2. 61.* et *Sueton. Cal. 25.* nuptialis. *Horat. 2. Sat. 7. 163.* opime. *Plaut. Trin. 2. 4. 69.* popularis. *V. supra.* *Horat. 1. Ep. 5. 27.* prior. *Sueton. Ner. 16.* publicæ. *Id. Domit. 7.* et *Martial. 2. 69.* et 7. 19. recta. *V. RECTUS.* *Apul. 4. Met. Saliares.* *Sueton. Tib. 34.* solemnes. *Seneca Thyest. 800.* et *Sueton. Claud. 21.* subita. *Seneca Ep. 95.* sumptuosa. *Cic. 9. Att. 13. 6.* tempestivæ. *Plaut. Capt. 1. 2. 86.* terrestres. *Horat. 2. Sat. 6. 86.* varia. *Plaut. Bacch. 1. 1. 61.* vaticæ. — c) Jungitur etiam nonnullis Præpositionibus. *Cato R. R. 114.* et 156. Ante cænam. *Cic. 3. ad Q. fr. 1. 6.* Hæc inter cænam Ti-

roni dictavi. Adde *eumd. 2. Phil. 25. 63.*; *Quintil. 9. 3. 58.*; et *Sueton. Aug. 71.* *Cic. Deiot. 7. 21.* et *Quintil. 1. 10. 19.* post cænam. *Sueton. Ner. 22.*, *Tib. 56.*, *Domit. 21.* et *Vesp. 22.* Super cænam. *Fercula ante cænam* sunt quæ principio cænae inferuntur; quæ vero deinde apponuntur, in cæna appellantur. *Metellus apud Macrob. 2. Saturn. 9.* Cæna hæc fuit. Ante cænam echinos, ostreas, peloridas, turdum, asparagus etc. In cæna sumen, sinciput aprugnum, patinam piscium etc. *V. Horat. 2. Sat. 8.*; *Plin. 1. Ep. 15.*; *Martial. 11. 53.*; et *Juvenal. 5.* et 11., qui cænarum Romanorum apparatus, et fercula describunt. — d) Cum Præpositionibus et Verbis. *Ter. Heaut. 1. 2. 9.* et *Cic. 5. Tusc. 32. 91.* abducere aliquem ad cænam. *Plaut. Men. 1. 2. 15.* et 38. et *Stich. 3. 1. 38.* conducere ad cænam aliquo. *Ter. Andr. 2. 3. 32.* ferre aliquid in cænam alicui. *Val. Max. 8. 1. 8.* Et aliquid in cænam. *Ejus verba sunt:* Rogatus, ut omasum in cænam fieri juberet. Sic *Petron. fragm. Tragur. 17.* *Burmann.* Quem ex eis (porcis) vultis in cænam fieri? h. e. coquere et condire cænae causa. *Cic. 7. Fam. 9.* et *Quintil. 7. 3. 33.* invitare aliquem ad cænam. *Ter. Eun. 3. 2. 6.* ire ad cænam. *Cato R. R. 5.* et 143. ire ad cænam aliquo. *Cic. 9. Fam. 24. 2.* itare ad cænam. *Plin. 1. Ep. 15.* promittere alicui ad cænam. h. e. se iturum ad cænam. *Sueton. Tib. 56.* proponere questiones super cænam. h. e. inter cænandum. *Ter. Heaut. 3. 1. 46.*; *Cic. Rosc. Am. 35. 98.* et *Cel. 8. 20.* redire a cæna. h. e. domum suam post cænam reverti. *Ter. Eun. 2. 2. 35.*; *Cic. 3. ad Q. fr. 1. 6. § 19.*; et *Horat. 1. Ep. 7. 61.* venire ad cænam. *Ter. Andr. 2. 6. 22.* et *Phorm. 5. 9. 64.*; *Cic. 6. Att. 3. 9.*; *Horat. 2. Sat. 7. 30.*; et *Sueton. Tib. 6.* vocare ad cænam. — e) Cum Verbis tantummodo. *Gell. 17. 8.* accipere aliquem cæna. *Quintil. 11. 2. 12.*; *Plin. 6. Ep. 31.*; et *Sueton. Cæs. 73.* et *Claud. 32.* adhibere aliquem cæna. *Plaut. Rud. 2. 6. 25.* antepone cænam. *Ter. Heaut. 1. 1. 14.* apparare. *Id. Phorm. 2. 2. 28.*; *Sueton. Galb. 12.* et *Plin. 3. Ep. 1.* apponere. *Martial. 13. 14.* claudere cænas lactuæ. *Plaut. Rud. 2. 6. 25.* cænare cænam. *Varro apud Non. p. 249. 8.*, *p. 232. 9.* et *p. 349. 9.* *Merc.* Committere cænam maturo ovo. *Sueton. Tib. 42.* et *Claud. 21.* condicere cænam alicui. *Plaut. Pseud. 3. 2. 91.* condire cænam suavitæ. *Id. Aulul. 2. 7. 3.* et *Cas. 3. 6. 16.*; *Cælius Antipater apud Gell. 10. 24.*; et *Nepos Cim. 4.* coquere cænam. *Plaut. Pen. 5. 3. 32.* curare cænam. *Id. Capt. 3. 1. 34.* et 4. 4. 2.; *Ter. Heaut. 3. 1. 46.*; *Cic. 9. Fam. 20. 2.*; et *Sueton. Oth. 3.* dare cænam alicui. *Quintil. 7. 3. 31.* deesse cænae. *Horat. A. F. 376.* ducere cænam. *Cic. 9. Att. 13. 6.* et 9. *Fam. 24. 2.* lacere cænas. *Plin. 7. Ep. 3.* facere cænam alicui. h. e. parare, curare, dare. *Cic. Rosc. Am. 21. 59.* imperare cænam puero. *Gell. 2. 21.* instruere cænam pomis et oleribus. *Horat. 1. Sat. 6. 156.* ministrare cæna pueris. *Cic. 9. Att. 13. 6.* obire cænas. *Sueton. Aug. 74.* præbere cænam tennis ferculis. *Horat. 1. Sat. 5. 70.* producere cænam jucunde. — f) Cæna comesa venisse, proverbio dicitur, qui sero et re confecta adventit. *Varro 1. R. R. 2. 11.* — g) Cænam rapere de rogo, proverbio dicitur apud *Catull. 59. 3.*, de famelicis et esurientibus. ¶ 2. Latiori sensu. — a) Cænam pro ipsis conviviis dixit *Juvenal. 2. 120.* Ingens cæna sedet. — b) In illo *Plinii 12. Hist. nat. 1. 5. (11).* Quam cænam appellavit ille nidum: cæna ponitur pro loco, in quo cæniatur. *V. integrum loc.* — c) Prima, altera, tertia cæna apud *Martial. 11. 31.* sunt prima, secunda, tertia cæna fercula.

CENACELLUM et cenacellum, i, n. 2. deminut. a cenaculum. Voces a Lexico expungendæ; occurrunt enim tantummodo in *Not. Tir. p. 149.*

CENACULARIUS vel cenacularius vel cenacularius, a, um, adject. ad cenaculum pertinens. — Hinc *Cenacularius*, iæ, f. 1. absolute, substantivorum more, pro arte cenacularia: unde *cenaculariam exercere* apud *Ulp. Dig. 9. 3. 5. § 1.* dicitur is, qui cenacula conducit, ut aliis eum lucro locet.

Cenacularius, i, n. 2. absolute est, qui cenaculum conducit. *Ulp. Dig. 13. 7. 11. § 5.*

CENACULATUS vel ceniculatus, a, um, adject. qui cenaculum habet. Hinc *domus ceniculata*, quæ summum cenaculum habet, legitur apud *Marin. Papyr. dipl. n. cxxiii. § 2.* et *n. III. p. 356. col. 2.* Hæc autem papyri pertinent ad ann. a Chr. n. DCXVI.: ac

propterea, ratione habita ætatis, hæc quoque vox a Lexico est expungenda.

COENACULUM vel cœnaculum vel cenaculum, i, n. 2. (cœna).

L) Proprie. Varro 5. L. L. 162. Müll. Ubi cubabant, cubiculum; ubi cœnabant, cœnaculum vocabant. — Postquam in superiore parte cœnare creperunt, superioris domus universa cœnacula dicta. Hæc Varro. Itaque in hac posteriori significatione fere adhibetur (It. parte superiore della casa, soffitta; Fr. étages supérieurs, chambres placées à ces étages; Hisp. el superior quarto de casa; Germ. Sprachgebrauche, die einzelnen Zimmer des oberen Gestockes; Angl. the upper part of a house, the garret, attic). A Græcis νεφεών dicebatur, ut et Gloss. Labb. testantur. Hinc Paul. Diac. p. 54. 6. Müll. Cœnacula dicuntur, ad quæ scalis ascenditur. Liv. 39. 13. Hispanæ cœnaculum super ædea datum est, acalis ferentibus in publicum obstratis, aditu in ædes verso. — Creberrimæ erant Romæ ædes cum cœnaculis. Nam cum crevisset in immensum populi multitudo, omnesque jam aræ ædificiis occupatæ essent, id unum reliquum fuit, ut ipsæ ædes in magnæ altitudines additis confectionibus extollerentur, ut narrat Vitruv. 2. 8. 17. Schneid. Hinc Cic. 2. leg. Agr. 35. 96. Roma in montibus posita et convallibus, cœnaculis sublata atque auspensa. — Hujusmodi cœnacula in diversa cubacula distincta aulebant locari pauperibus. Nam ditiores in planis ædium habitabant, ut commodioribus. Hinc Horat. 1. Ep. 1. 91. Quid pauper? videtur, ut mutat cœnacula, lectos etc.? Juvenal. 10. 17. egressas Lateranorum obsidet ædes Tota cohors: rarus venit in cœnacula miles. Sueton. Vitell. 7. Meritorum cœnaculum. Adde eumd. Aug. 78.; Quintil. 6. 3. 64.; et Dig. 7. 1. 13. § 8., 2. 41. pr., 9. 3. 5. § 9. et 19. 2. 30. Inscript. apud Orell. 4323. IN FRANDIS IVLIAE SP. F. FELICIS LOCANTYR BALNEVM VENERIVM ET NOCENTVM TABERNAE PERCVLAE CENACULA EX IORIVS AVG. PRIMIS IN IDVS AVG. SEKTIS. ANDOS CONTINVS QVINGVE. — Cœnaculum etiam vocatum fuit pars superior in Circo tertia porticus. Sueton. Aug. 45. Ipse Circenses ex amico-rum fere libertorumque cœnarulis spectabat. V. plura bac auper re apud Morcell. De attil. Inscr. Lat. T. 1. p. 420. edit. Patav. et cf. Inscript. apud Orell. 4324. LOCANTYR EX I. IVLIS PRIMIS TABERNAE CVM PERCVLIA SVIS ET CENACVLA EQUESTRIA ET DOMVS etc. Ubi Orell.: equestria, quod voc. is jungit cum v. cœnacula, solitani significationem retinere credo sedilium, locorum equestrium in theatro, quæ simul cum ædibus locarentur. — Quod in quibusdam inscriptionibus inonumentorum legitur cœnaculum sepulcro adjunctum, putat Spon. Miscell. p. 292. esse locum, in quo daretur cœna, seu epulum ex testamento defuncti.

II.) Translativ. Ennius apud Tertull. advers. Va-
lentianum. 7. Cœnacula maxima cæli. h. e. superioris
cæli partes. Cf. Interpretes Virgil. edent. Mai. p. 63.
Plaut. Amph. 3. 1. 3. de Jove. in superiore qui ha-
bito cœnaculo. Alcim. Ep. 78. Cœnaculum furni.

COENARIUS, ii, m. 2. officium monasticum, penes
quem erat cura reficiendorum fratrum æstivis diebus
vespere. Inscript. apud Margarin. Inscript. Basil.
S. Pauli p. 16. n. 222. HIC IACET HOMINE MATRONA
C. F. (h. e. clarissima femina) IN PACIS Vxor CORNELII
PRINCIPIS CENARIORVM. Pertinet hæc Inscriptio ad
ann. a Chr. o. CCCCLII. At Jo. Lamius in opera, cui
titulus De erudit. Apostolor., p. 244., recte putat
legendum cellariorum pro cœnariorum.

COENATIO vel cœnatio vel cenatio, ðnis, f. 3. (cœ-
na) proprie esset manducandi actio in cœna: sed oc-
currit metonymice tantum, et est locus, in quo cœna-
tur (It. cenacolo, refettorio, tinello; Fr. salle à man-
ger; Hisp. comedero, comedor; Germ. d. Speisezimmer; Angl. an apartment for supping in). Differt
a triclinio, ut patet ex Plin. 2. Ep. 17. et 5. ibid. 6.

Cœnatio vel cœnatio vel cenatio, ðnis, f. 3. (cœ-
na) proprie esset manducandi actio in cœna: sed oc-
currit metonymice tantum, et est locus, in quo cœna-
tur (It. cenacolo, refettorio, tinello; Fr. salle à man-
ger; Hisp. comedero, comedor; Germ. d. Speisezimmer; Angl. an apartment for supping in). Differt
a triclinio, ut patet ex Plin. 2. Ep. 17. et 5. ibid. 6.

Cœnatio vel cœnatio vel cenatio, ðnis, f. 3. (cœ-
na) proprie esset manducandi actio in cœna: sed oc-
currit metonymice tantum, et est locus, in quo cœna-
tur (It. cenacolo, refettorio, tinello; Fr. salle à man-
ger; Hisp. comedero, comedor; Germ. d. Speisezimmer; Angl. an apartment for supping in). Differt
a triclinio, ut patet ex Plin. 2. Ep. 17. et 5. ibid. 6.

Cœnatio vel cœnatio vel cenatio, ðnis, f. 3. (cœ-
na) proprie esset manducandi actio in cœna: sed oc-
currit metonymice tantum, et est locus, in quo cœna-
tur (It. cenacolo, refettorio, tinello; Fr. salle à man-
ger; Hisp. comedero, comedor; Germ. d. Speisezimmer; Angl. an apartment for supping in). Differt
a triclinio, ut patet ex Plin. 2. Ep. 17. et 5. ibid. 6.

Cœnatio vel cœnatio vel cenatio, ðnis, f. 3. (cœ-
na) proprie esset manducandi actio in cœna: sed oc-
currit metonymice tantum, et est locus, in quo cœna-
tur (It. cenacolo, refettorio, tinello; Fr. salle à man-
ger; Hisp. comedero, comedor; Germ. d. Speisezimmer; Angl. an apartment for supping in). Differt
a triclinio, ut patet ex Plin. 2. Ep. 17. et 5. ibid. 6.

Utrique enim cœnationem et triclinium diversis in
locis oominat. Item ex Servio ad illud Virg. 1. Æn.
702., ubi negat hæc duo idem esse. Unum autem dis-
crimen in eo videtur esse, quod triclinium est tan-
tummodo is locus, in quo lecti tricliniarii steroun-
tur; cœnatio vero latius patet, et eum quoque locum
significat, in quo stibadium, seu sigma ad accumben-
dum adhibebatur. Aliud, quod cœnatio in summa par-
te ædium fuit, triclinium non item: item cœnatio au-
gustior et domesticorum, triclinium amplius et exci-
piendis hospitibus. Aliæ forsasse differentie erul po-
terunt ex locis Scriptorum, quos subteximus, in qui-
bus cœnationum mentio fit. Colum. 1. R. R. 6. 2.;
Seneca Provid. 4., Consol. ad Helv. 9., Ep. 95. et
115., et 4. Quest. nat. 13.; Petron. fragm. Tragur.
77. Burmann.; Plin. 36. Hist. nat. 7. 12. (60.);
Juvenal. 7. 181.; Martialis. 2. 59.; et Sueton. Ner.
31. — Cœnationes primo in summa ædium parte fula-
re sub dio, postea vero tecto coopertæ, cl. Furlanetto
videbantur. Seneca Ep. 90. § 8. Ista nata sunt jam
nascente luxuria: non enim tecta cœnationi epulum
recepturæ parabantur. et mox § 12. Versatilia cœna-
tioni laquearia ita coagmentat, ut subinde illa facies
atque illa succedat, et toties tecta, quoties fercula mu-
tentur.

COENATIUNCULA vel cœnatiuncula vel cenatiun-
cula, æ, f. 1. deminut. a cœnatio, parva cœnatio.
Plin. 4. Ep. 30. Fons oritur in monte, per saxa de-
currit, excipitur cœnatiuncula manufacta. Et Not. Tir.
p. 166. Cœnatiuncula.

COENATORIVS vel cœnatorius vel cenatorius, a,
um, adject. ad cœnandum pertinens. Capitolin. Ma-
xim. jun. 4. Vestis cœnatoria. Sidon. 2. Ep. 9. ad
fin. fanjes. — Hinc

Cœnatorius, ii, n. 2. absolute, substantivorum
more, est etiam locus cœnandi factus, cœnatio. In-
script. apud Marin. Frat. Arv. p. 533., quæ est
apud Orell. 2493. tot optimo maximo dolichen-
o. PUBLICIVS MODESTINVS SEVIR ET CLAYD. CENATO-
RIVM PECUNIA SUA RECI. Gloss. Cyrill. Cenatorium,
οικησα, δεσπονητριον. Exhibent etiam Nol. Tir. p.
166. Cœnatorium, cœnatio.

Cœnatoria, ðrum, n. plur. 2. absolute, substanti-
vorum more, sunt cœnatoria vestes. Petron. Satyr.
21. Lassitudine abjecta cœnatoria repetimus. Mar-
tialis. 10. 87. 12. Cœnatoria mittat advorato. Adde
eumd. 14. 135. in lemnate; et Pompon. Dig. 32.
2. 34. Inscript. apud Marin. Frat. Arv. 41. CENATO-
RIA ALBA. Adde ibid. 4.

COENATORIO vel cœnatorio vel cenatorio, is, ire,
a. 4. desider. a cœnare, cupio cœnare. Martialis. 11. 78.
Cœnatorio Vacerra, non cœnatorit.

COENATUS vel cœnatus vel cenatus, a, um. V.
CENO.

COENIPETA, æ, utriusq. geo. 1. is qui cœnam petit.
Apud Martialis. 9. 15. est lemma in amicum cœni-
petum.

CENO vel cœno vel cenito, as, are, a. 1. fre-
quentat. a cœno, æpius cœno. Occurrit — a) Ab-
solute. Cic. 7. Fam. 16. 2. Ego ai foris cœnaretem,
Cn. Octavio non defuissem. Id. 9. ibid. 7. 1. et 9.
ibid. 16. 7. et Plin. 33. Hist. nat. 11. 50. (143).
Cœnare apud aliquem. Varro 5. L. L. 162. Müll.
in superiore parte ædium. Val. Max. 2. 1. 2. cum
aliquo. Sueton. Ner. 27. in publico. Id. Aug. 76. so-
luni. — Et passive impersonaliter. Macrobi. 2. Sa-
turn. 13. Ut patibulus januis pransilaretur, et cœni-
laretur. — b) Cum Accus. Apul. 9. Met. 1. sacri-
ficiales epulas cum sacerdotibus cœnabat.

CENO vel cœno vel cenito, as, avi, ðtum, are, a. 1.
De ratione scribendi V. COENA sub Init. — Part.
Cœnans et Cœnatorius sub A. a.; Cœnatus sub
A. d.; Cœnandus sub B. a. — Cœnare est cœnam
sumere (It. cenare, mangiare; Fr. diner, faire un
repas, manger; Illip. comen; Germ. d. Hauptmahl-
zeit einnehmen, zum Abende speisen, und überh.
Mahlzeit halten, speisen; Angl. to sup). Occurrit
autem A) Absolute sive deutorum more, et B) Cum
Accusativo.

A) Absolute cœnare est cœnam sumere, manduca-
re: et usurpatur — a) Generaliter. Cato R. R. 156.
Si voles in convivio multum videre cœnareque libe-
ter, ante cœnam esto crudam quantum vides ex aceto,
et item, ubi cœnaveris, comesto aliqua V. folia. Plaut.
Amph. 1. 1. 159. Apage, non pascet me hoc noctis
esse: cœnavi modo. Ter. Andr. 1. 1. 61. Eno, quid
Pamphilus? quid? symbolum dedit, cœnavi. Id.

Eun. 5. 4. 14. Cœnare cum aliquo. Cf. Horat. 1.
Ep. 7. 70.; Sueton. Cal. 24.; et Juvenal. 10. 235.
Cic. 9. Orat. 60. 246. Illud egregium Sexti et ex
tempore: Manus lava, inquit, et cœna. Id. 3. ad Q.
fr. 1. 6. § 19. Cum Pomponia foris cœnaret. Cf. Plaut.
Men. 1. 2. 17. et Martialis. 12. 19. Id. 1. Fam. 2. 3.
Ro die casu apud Pompejum cœnavi. Adde eumd. 9.
ibid. 7. 1., 2. ad Q. fr. 6. 2., 2. Orat. 86. 352. et 2.
ibid. 60. 246.; Nepot. Hann. 12.; et Sueton. Cæs.
39. Rursus Cic. 13. Att. 52. 1. Triclinium, ubi cœ-
natus ipse Cæsar esset. Id. Vatin. 13. 31. Io fuere
familiari cum toga pulla cœnare. Id. 2. Invent. 4.
14. Cœnare simul. Varro 5. L. L. 162. Müll. Ubi
cœnabant, cœnaculum vocabant. Cels. 1. 3. post
med. Qui vomit, si mane id fecit, ambulare debet,
tunc ungi, deinde cœnare. Horat. 2. Sat. 8. 18. Sed
quis cœnantis una. Quintil. 7. 3. 31. Cœnare in
littore. Gell. 19. 7. ad aliquem. h. e. apud aliquem.

— b) Jungitur pluribus Adverbis modum signifi-
cantibus, quorum hæc sunt præcipua. Plin. 1. Ep.
15. apparatus. Martialis. 11. 35. belle. Lucilius apud
Cic. 2. Fin. 8. 24. numquam bene in vita cœnasti.
Adde Catull. 13. 1.; et Horat. 1. Ep. 6. 48. Juve-
nal. 5. 112. civilliter. Cic. 2. Fin. 8. 25. frugaliter.
Id. ibid. honeste. Plaut. Cas. 3. 6. 19. lepide niti-
deque. Cic. 2. Fin. 8. 24. libenter. Id. 5. Tusc. 34.
97. melius. Id. 2. Fin. 8. 24. nequiter, prave, turpi-
ter. — c) Passive impersonaliter. Nepos Att. 14.
Neque umquam sine aliqua lectione apud eum cœna-
tum est. Sueton. Tib. 44. Ut multa ministrantibus
cœnaretur. Liv. 2. 4. Cum cœnatum apud Vitellios
esset. Quædam editiones cum antiquis a. 1470. et
1480. habent: Cum cœnati apud Vitellios essent:
ex qua lectione docent nonnulli, æque recte dici cœ-
natus sum in præterito, ac cœnavi: quod et Varro
admittit apud Gell. 2. 25. — d) Part. præter. Cœ-
natus, quemadmodum potus et pransus, vocis pas-
sivæ, significationis autem activæ, seu potius depo-
nentis, ut ait Varro l. ouperime cil., est qui cœna-
vit. Plaut. Aulul. 2. 7. 5. Si autem deorsum comede-
rent, si quid cohererit, Superi locenati sunt, et cœ-
nati inferi. Adde eumd. Curc. 2. 3. 75. Cic. Dejot.
7. 20. Cur te lotum voluerit, cœnatum noluerit oc-
cidere? Id. 1. Divinat. 27. 57. Qui ut cœnati quiesce-
rent, concubis nocte, etc. Id. 2. Att. 16. 1. Cœnato
mibi et jam dormitanti epistola est: illa reddita. Sall.
Jug. 114. Statim milites cœnatos esse jubet. Adde
Horat. 1. Sat. 10. 61. et Varron. apud Non. p. 94.
18. Merc.

B) Cum Accusativo — a) Rei, quæ in cœna co-
meditur. Plaut. Rud. 2. 6. 24. Scelestiorem cœnam
cœnavi tuam, quam quæ Thyestæ quondam posita
est. Id. Pers. 4. 3. 4. Cœnare alicum. Id. Pseud.
3. 2. 56. coctum. Id. Rud. 2. 6. 24. cœnam. Horat.
2. Sat. 3. 234.; et Martialis. 12. 17. aprum. Horat.
2. Sat. 8. 27. aves, conchylija, pisces. Id. 1. Ep. 5. 2.
olus. Id. 1. ibid. 15. 31. pativas ovisi. Id. 1. ibid.
18. 48. pulmenta laboribus emptia. Plin. 10. Hist.
nat. 51. 72. (142). Cœnare aummas rerum oaturæ
opes. h. e. in cœna absumere. Id. 24. ibid. 1. 1. (4).
Cum remedia vera quotidie pauperimus quisque co-
net. scil. herbas comedendo. Juvenal. 1. 95. Cœnare
fercula septem. Id. 8. 85.; et Martialis. 12. 17. ostrea.
Apul. 4. Met. Saliares se cœnasse cœnas crederet.
Pers. 5. 9. Olla sæpe insulso cœnanda Glycool. —
b) Joculariter Plaut. Asin. 5. 2. 86. Ecce cœna-
bis bodie, ut dignum est, magnum malum. ubi est
Accusativus rei, sive mali, quod quis cœnæ loco
pati debebat. — c) Cui Accusativo rei, quæ in cœ-
na fit, vel agitur. Poeta apud Sueton. Aug. 70. Dum
nova divorum cœnat adulterio. h. e. inter cœnandum
adulteria committit cum feminis dearum habitu se-
dentibus. — d) Cum Accusativo temporis, quod cœ-
nando transigitur. Plaut. Truc. 2. 2. 24. Tuas cœ-
natas noctes nihilo dono dari. h. e. noctes, quæ
laute cœnando traducuntur.

CENOBITA, æ, m. 1. Cœnobitæ dicuntur, qui in
eodem simul loco sub iisdem legibus vivunt, quales
sunt quos hodie Fratres appellamus: de quibus mul-
ta Augustin. 1. Mor. Eccles. Cathol. 31. Est autem
Græca vox a κοινός communis, et βίος vita. Hier-
onym. Ep. 22. n. 34. et 35.

COENOBIIUM, ii, n. 2. κοινώβιον. Græca vox est,
et proprie significat vitam societatem et communita-
tem: a κοινός communis, et βίος vita. Sed accipitur
etiam pro loco, in quo simul vivunt, qui Cœnobitæ
dicuntur. Hieronym. Ep. 22. n. 36.

COENOMYIA, *α*, f. i. quadrissyllab. κοινόμενα. Hieronym. Ep. 106. n. 86. Κοινόμενα, non, ut Latini interpretati sunt, musca canina, dicitur per u Græcam litteram; sed juxta Hebraicam intelligentiam per δις-σφον debet scribi οι, ut sit κοινόμενα, id est, omne muscarum genus. Id. in Isaj. 3. 7. 10. Misit Dominus ranas, locustas, ciniphe et coenomyiam. Fulg. interpr. Psalm. 77. v. 45. Misit in eos coenomyiam.

COENON, i, n. 2. κοινόν, collyrii genus. Inscript. apud Orell. 4234. c. SYLP. HYPNI COENON AD CLARITATEM. Sic Tochôn, caches des oculistes p. 63. Hypni coenon ad claritatem. Id. ibid. p. 62. P. Elii Theophrastis coenon ad claritatem.

COENONESIS, is, f. 3. κοινωνίς, communicatio, inter sententiarum figuras recensetur ab Isid. 2. Orig. 21. Coenonesis autem dicitur communicatio consilii cum iudicibus aut adversariis, ut si dicas: Vos consulo iudices, aut vos adversarii, quid me facere convenit, aut quid vos facturi fueritis. Fulg. edit. habent coenosis vel coenosis; sed male.

COENOPUS. F. CUENOPUS.

COENOSITAS vel coenositas, *ātis*, f. 3. locus coenosus. Fulgent. in Contin. Virgil. p. 153. Munk. In temporales gurgitis coenositates, morumque faculentias transit.

COENOSUS vel coenosus, a, um, adject. Comp. Coenosior i. — Coenosus est plenus ceno.

I.) Proprie. Colum. 7. R. R. 10. 6. Coenosus lacus. Juvenal. 3. 266. gurgis. Solin. 49. ad fin. Coenosior liquor. — Theod. Priscian. 4. p. 316. bis. ed. Aldo. Semen (virile) aut ebolerium, aut aquosum, aut coenosum. h. e. spissum nimis atque concretum.

II.) Figurate. Salustian. 3. Gub. D. 10. a med. Quis est aut humano sanguine non cruentus, aut coenosa impuritate non sordidus? scil. vitiorum.

COENOTĒTA, *α*, f. 1. κοινότης, analogia, quam morbi et eorumdem curandorum modi ad se invicem habent. Cael. Aurel. 3. Acut. 16. (p. 269. Haller.). Urgentior coenote coenoteta.

COENŪLA vel cœnula vel cenula, *α*, f. 1. deminut. a cœna, parva cœna. Cic. 9. Fam. 24. 2. Cœnulas facere. Id. 5. Tusc. 32. 91. Hesternæ cœnula non intellexistis, me pecunia non egere? Farro apud Non. p. 408. 3. Merc. Cœnulam sermone variare. Martialis. 5. 79. Cœnula parva. Sueton. Claud. 21. coenula.

COENULENTUS vel cœnulentus, a, um, adject. cœno conspersus. Tertull. Pall. 4. a med. Cœnulentum pedes.

COENUM, i, n. 2. Scribitur et cœnum per æ. Sic cum legi in veterib. libris, et Virgilio Carpens, testatur Mamut. in Orthogr.: et Huguer. Orthogr. Virgil. p. 419. et seq. Sed Dausq. alterum magis probat: frequentior certe est. — Ratione habita etym. juxta Forcellinum est a κοινόν sordidum; sed juxta recentiores philologos hæc vox coniungenda est cum cœnio, unde inquit. — Ceterum cœnum est varium sordium collectio, quæ fastidium affert (It. fango, lordura; Fr. boue, fange, lordure; Hisp. lodo, cœnio; Germ. Unflath, loth, Unrath; Angl. dirt, mire, mud, filth).

I.) Proprie. Plaut. Most. 1. 3. 133. Pulcrum ornatum turpes mores cœno pejus collunt. Adde eumd. Pæn. 4. 2. 4. Cœno collitus. Lucet. 6. 978. Volvi in cœno. Cic. 1. Tusc. 21. 54. Omnes stultos insanire, ut male dicitur omne cœnum. Id. 7. Ferr. 68. 173. Oblitus cœno. Id. fragm. apud Lactant. 3. 19. Jacere in cœno. Ahle eumd. 2. Att. 21. 4; Virg. 4. G. 49. et 6. En. 296. Horat. 2. Sat. 7. 27. Cœno cupiens excellere plantam. Adde Ovid. 1. Met. 418; et Colum. 2. R. R. 15. 16. et 7. ibid. 4. 6. Curt. 3. 13. 11. Demergi in cœnum. Ahle eumd. 4. 3. 25. Plin. 31. Hist. nat. 3. 22. (36). Damnantur fontes, qui ranum fariunt. Adde eumd. 31. ibid. 6. 32. (61); et Stat. 9. Theb. 502. Tio. 1. Ann. 63. Lora tenaria gravi cœno. Ahle Sueton. Fictell. 17; Paul. 5. Sentent. 4. 13; et Dig. 41. 1. 26. § 3. Lactant. 6. 23. Immergere se cœno. — Cœnum bibulum est arma apud Stat. 4. Sil. 3. 20. Hic, cœno bibulo viam gravante, Et campis iter amne detinente. Longos exiit ambitus. Cœnum vero tenax est lutum apud Claudian. 2. in Eutrop. 413. cunctantis pronus Per vada reptabat cœno subitæ tenaci. — Proverb. est illud Lucili apud Non. p. 138. 22. Mene. Mordices potere aurum et flamma expediat, e cœno vilum. F. FLAMMA.

II.) Figurate. ¶ 1. Cœnum usurpatur pro statu seu conditione villæ ac sordida. Plaut. Bacch. 3. 1. 17. Ex lutulento cœno elicere aliquem. Cf. eumd. Pæn. 4. 2. 4. Lucet. 3. 77. Ipsi se in tenebris volvi, cœnoque queruntur. h. e. humilem ac sordidam vitam ducere. Lin. 10. 15. Ex cœno plebeio consultum extrahere. ¶ 2. Est etiam convicium in sordidum ac vitiosum hominem. Plaut. Pers. 3. 3. 2. O ebo! lutum leonum, commictum cœnum, sterquilium publicum, impure, inhoneste etc. Adde eumd. Pseud. 1. 3. 132. Cic. Dom. 18. 47. O cœnum, o portentum, o scelus! Id. Sert. 8. 20. Habeo quem opponam labi illi atque cœno.

Homonym. Cœnum differt a luto, quod cœnum est, ut diximus, varium sordium collectio, quæ fastidium parit, uode Cic. 4. Tusc. 24. 54. male dicitur omne cœnum ait; lutum vero sola aqua et terra constat. Paul. Dig. 47. 11. 1. Si quis aliquem cœno, luto oblinierit. F. et LIMUS.

COEO, is, iui vel ii, itum, ire, 4. (cum et ire). Quod ad descriptionem attinet, nonnulli contrarie scribebant, quos carpit Quintil. 1. 6. 17. et 1. 5. 69. — Præteritum perfectum Infiniti cœsisse occurrit apud Virg. 12. Æn. 709; cœsisse apud Propert. 3. 15. 8. et 3. 2. 6.; et Ovid. 6. Fast. 94. — Part. Coiens sub A. 1.º a.; Coitus sub A. 2.º b.; Coiturus sub B. 2.; Coeundus sub A. 2.º b. — Coeo est simul eo, convenio, conjungo (It. andare insieme, unirsi; Fr. aller ensemble, venir ensemble, se réunir, se joindre; Hisp. ir juntos, juntarse; Germ. zusam-mengehen; Angl. to go or come together, assemble, meet, collect, resort). Occurrit autem A) de animalibus; B) de inanimis; et C) de abstractis.

A) De animalibus usurpatur 1.º) materiali, aut 2.º) morali significatione.

1.º) De materialium animalium conjunctione occurrit ¶ 1. Generatim, et quidem — a) Absolute. Liv. 2. 50. Coeuntibus Hetruscis, jam contuenti agmine sæpti, — cœgebantur breviore spatio et ipsi orbem colligere. Ovid. 11. Met. 24. Et coeunt, ut aves si quando luce vagantem Noctis avem cernunt. Id. 3. Fast. 753. Millia crabronum coeunt, et vertice nudo Spicula defigunt. Curt. 8. 12. 9. Coivere, quod est utriusque vultu posset intelligi, amicis autinis. Id. 10. 3. 6. Et cum frequentes coissent (militēs peregrini), adhibito interprete talem orationem habuit. Adde eumd. 6. 8. 23., 10. 6. 15., 10. 8. 23. et alibi. Tac. 16. Ann. 5. Ut nomina ac vultus, alacritatem tristitiamque coeuntium scrutarentur. — b) Addito loco, versus quem plures coeunt. Cic. 7. Att. 3. 10. Coire in Piræum. Curt. 6. 8. 17. et 10. 8. 14. in regiam. Tac. 4. Ann. 69. in aliquem locum. Plin. 1. Ep. 5. Coimus (h. e. alter alteri obvius est) in portum Liviae, cum alter ad alterum tenderimus. Ovid. 4. Met. 83. ad solitum locum. Curt. 7. 2. 21. ad aliquem. Id. 7. 2. 29. ad nemus. Id. 8. 1. 47. ad regiam. Catull. 64. 37. Pharsaliam. Horat. Art. P. 207. aliquo. Curt. 10. 3. 18. ad præstantia alicui justa. — c) Raro admodum addito loco, in quo plures conveniunt. Felleg. 2. 101. 1. Cum rege Parthorum — in insula, quam amicus Rhiprates ambebat, æquato utriusque partis numero, coit. Sueton. Aug. 35. Apud aram ejus dei, in ejus templo coierunt. Cf. Lucet. 5. 150. ¶ 2. Speciatim in re militari coire dicitur milites, cum conglobantur ad se defendendos. Cæs. 1. B. C. 75. Reliqui coeunt inter se, et repentinum periculo exterriti, sinistras sagis involvunt gladiosque distingunt, atque ita se a retratis equitibus defendunt. Liv. 7. 37. et Virg. 4. G. 73. Coire inter se. Liv. 6. 3. Nique se conglobandi coeundique in unum, aut arma rapiendi datur spatium. Adde Virg. 9. Æn. 801. et 10. ibid. 410. Curt. 4. 15. 32. Coire ad sonitum nocte vocis, ut signum. Adde eumd. 4. 13. 4. Felleg. 2. 61. 2. Coire in formam justæ exercitus. ¶ 3. Item in re militari occurrit de congressu pugnantium. Virg. 12. Æn. 708. genitos diversis partibus orbis Inter se coisse viros et cernere ferro. Cf. Ovid. 3. Met. 236. Manil. 4. 83. Mutuque armati coeunt in vulnera fratres. Lucan. 2. 225. multumque coitur Humani generis majore in prælia damno. Val. Flacc. 5. 635. Quin age, quid tante coeunt in prælia gentes? Adde eumd. 8. 284. et 430. Stat. 16. Theb. 408. Hæc pugna facies: coeunt sine more, sine arte. — Hinc cœsus apud Plaut. F. COETUS I. Cf. Nemesian. 4. Ecl. 34. de nive coiere in cornua vacæ (tauri). ¶ 4. Denique de congressu venero, generationis causa, frequentissimum est. Lucet. 4. 1054. Veneris qui

telis accipit ictus — Inde feritur eo tendit gestitque coire. Ovid. 11. Met. 744. coeunt suntque parentes. — a) Hoc sensu occurrit de brutis animalibus. Ovid. 3. Fast. 193. Cum pare quæque suo coeunt volucresque feræque, Atque aliquam, de qua procreet, anguis habet. Id. 2. Art. am. 615. in medio passimque coit pecus. Adde eumd. 9. Met. 732. et 10. ibid. 394.; Colum. 6. R. R. 27. 3.; et Plin. 10. Hist. nat. 50. 74. (146). — b) De hominibus, occurrit etiam cum Dativo, idque non solum de mare, sed etiam de femina. Ovid. Rem. am. 33. Fac coeant furtim juvenes timidæque puellæ. Id. Heroid. 4. 129. Nec quia privigno videat coitura nocera. Seneca Consol. ad Marc. 17. Dionysius tyrannus arcesset ad libidinem mares feminasque; et inter sædos regie intemperantiæ greges parum erit simul binis coire. Cod. 5. 17. 10. Coire uxori. Cajus 1. Instit. 84. alieno servo. Curt. 5. 1. 37. Liberos conjugisque cum hospitibus stupro coire. Id. 8. 2. 19. stupro cum liberis. Id. 8. 4. 26. cum captiva. Quintil. 7. 3. 10. cum aliena uxore. Id. 5. 11. 35. et Cajus 1. Instit. 85. cum ancilla. Quintil. 5. 9. 5. cum viro. — Occurrit etiam, quamvis raro, de legitimo matrimonio. F. infra sub 2.º b.

2.º Usurpatur et de morali plurium hominum conjunctione, et quidem — a) Absolute. — Generatim. Horat. 1. Ep. 5. 25. ut coeat par jungaturque pari. Id. Art. P. 12. Sed non ut placidis coeant iminitia, non ut Serpentes avibus geminentur, tigribus agni. Ovid. 8. Met. 787. neque enim Cereremque Fæmæque Fata coire sinunt. Id. 6. Fast. 94. Binaque cum populis regna coisse suis. Cf. Quintil. 2. 16. 9. Ut vagi illa multitudo coiret in populos. — Speciatim usurpatur de plurium conjunctione, quæ fit ad certum aliquem finem, ut ad fœdus vel societatem ineundam, aut sapius ad deliberandum quid agendum sit. Ter. Eun. 3. 4. 1. Hæri aliquot adolescentuli coimus in Piræo in hanc diem, ut de symbolis essemus: locus, tempus constitutum est. Lex Vœconia apud Cic. Cluent. 54. 148. QUI EORVM COIT, COERIT, CONVENIT, CONVENERIT, QVO QVIS JUDICIO PUBLICO CONDEMNARETUR. Cic. 1. Att. 17. 11. Cæsar cum eo coire per Arrium cogitat et Bibulus cum hoc se putat per C. Pisonem posse conjungi. Id. post redit. in senat. 7. 16. Cum hoc coire ausus es, ut etc.? paullo ante dixerat consociare consilia. Cf. Id. Dom. 18. 47. Cæs. 6. B. G. 21. Gentes, quæ simul coierunt. Id. ibid. 22. Principes in annos singulos gentibus cognitionibusque hominum, qui una coierunt, quantum, et quo loco visum est, agri attribuant. Nepos Pelop. 2. Nam duodecim adolescentuli coierunt. Id. Att. 8. Se neque cum quoviam de ea re colloquantur, neque coiturum. Liv. 4. 7. Patricii — coiere et interregem creare. Adde eumd. 4. 43. Id. 9. 26. Coire vel conjurare adversus rempubl. Virg. 17. Æn. 292. coeunt in fœdera dextræ. Sueton. Aug. 32. Plurimæ factiones, titulo collegii novi, ad nullum non facinoris societatem coibant. Tac. 12. Ann. 47. Coire in societatem. Adde eumd. 3. Hist. 12. — Item speciatim occurrit de legitimi matrimonii conjunctione. Virg. 7. Æn. 317. Hæc gener atque socer coeant mercede suorum. Ovid. 4. Met. 60. Coire lædæ jure. Curt. 8. 1. 9. connubio. Id. 9. 1. 26. et Quintil. 3. 11. 32. nuptiis. Dig. 24. 1. 27. matrimonio. Id. 45. 1. 134. pr. in matrimonium. — b) Hoc sensu usurpatur etiam cum Accusativo rei, coire societatem etc. activo more. Cic. 2. Phil. 10. 24. Utinam, Cn. Pompei, cum C. Cæsare societatem aut numquam coisses, aut numquam diremisses! Id. Rosc. Am. 34. 96. Si nullam societatem neque sceleris, neque præmii cum homine ullo coieras. Id. ibid. 31. 87. Coire societatem cum aliquo de aliqua re. Adde eumd. Quintil. 24. 76.; Rabir. perduell. 7. 21., 1. Legg. 23. 60. et 2. Nat. D. 48. 123.; et Nepot. Con. 2. Paul. Dig. 17. 2. 65. Coire societatem in rem aliquam faciendam. Adde ibid. 48. 12. 2. pr. Martian. ibid. 47. 22. 1. Ne sub prætextu hujus illiciti collegii coeant. h. e. incoant, faciunt. Id. ibid. 17. 2. 52. § 4. Negotiationem sagarism coire. — Et passive Cic. Rosc. Am. 7. 20. Societatem coitur. Id. 5. Fam. 19. 2. Ad coeundam societatem vel periculi, vel laboris. Adde Gell. 1. 9. in fin. Paul. Dig. 17. 2. 65. pr. Si unus rei societas coita sit. Ulp. ibid. 17. 2. 52. Si plures sint inter eosdem societates coitæ. Id. ibid. 3. Societate sine pupilli auctoritate coita, pupillus non tenetur. Adde Ammian. 26. 6. Verat. Dig. 12. 4. 8. Quod dotis causa nondum coito in matrimonio datur. — c) Et cum Accusa-

27. Is disposita classiariorum copia coeptantem cum maxime conjuratorem disiecit. Adde eumd. 3. *Ann.* 4. *Ammian.* 20. 4. Cœptante nocte. *Solin.* 1. Roma condita est Olympiade aëpima coeptante. — b) Sæpius cum Infinito. *Lucret.* 1. 268. Ne coepes diffidere dictis. Adde eumd. 4. 112. et 406. et 6. 255. *Cic.* 3. *Fin.* 9. 24. Animal coepit ea, quæ naturæ aptis sentit, appetere. Adde eumd. *Arat.* 141. et *Sil.* 11. 15. 696. *Tac.* 2. *Hist.* 20. Valens coercere seditionem coeptabat. Adde eumd. 2. *ibid.* 10. et 81.; et *Sueton.* *Orb.* 11. — c) Cum Accusativo rei. *Ter. Phorm.* 4. 3. 21. Quid hic coepit Adde eumd. *Eun.* 5. 7. 1. *Liv.* 20. 12. Ad rebellionem coeptandam. *Tac.* 2. *Hist.* 70. Coepit hostilia invicem. *Id.* 2. *ibid.* 73. fugam. *Id.* 4. *ibid.* 44. Patres coeptatam libertatem, postquam obviam itum, onisere. *Id.* 1. *Ann.* 56. Coepit pontem. *Id.* 1. *ibid.* 38. 1. *ibid.* 45. et 2. *ibid.* 81. seditionem.

COEPTUM, i, n. 2. *F.* COEPIO la fia.

COEPIUS, a, um. *F.* COEPIO.

COEPTUS, us, m. 4. idem quod coeptum. *Cic.* 4. *Fin.* 15. 41. Primis suis quasi coeptis appetendi fuisse, ut se conservaret etc. ubi particula quasi hujus vocis adhibenda excusationem præferre videtur. *V. Madvig.* ad h. 1. *Stat.* 12. *Theb.* 614. dignas insimile mentes Coepitibus.

COEPULONUS, i, m. 2. qui simul epulatur. *Plant. Pers.* 1. 3. 20. Te coepulonus compellit tuus.

COEPULOR, aris, arl, dep. 1. (cum et epulor) una cum alijs epulor. *Part.* Coepulans occurrit apud *Ambros.* *Ep.* 9. 70. Ibi tum questionem hujusmodi proposuit Sampsom juvenibus coepulantibus.

COEQUITO, as, are, n. 1. simul equito. Adstruunt quidam ex *Livio* 37. 19. Corquiverunt autem sex milia equitum, etc. Sed plerique leg. cum equitatu: erant autem etc.

COERARE pro curare, in edicto ædiliū apud *Gell.* 4. 2. et in veteri senatusconsulto apud eumd. 15. 31. antiqua scriptura est, nec facile in usum traducenda, quamquam sæpiissime in Inscriptionibus etiam post Augusti tempora insculptis coaravit et coarant legere est pro curavit et curant. *V. Inscript.* in UOUMVIR, IDEM ET MORUS.

COERATOR pro curator est antiquæ dictum a *Cic.* 3. *Legg.* 3. 7.

COERCEO, es, ti, tum, ere, a. 2. (cum et arceo, qua significant continere). *Part.* Coercens I. 1.; Coercitus I. 1. et 2., et in *fin.*; Coercendus I. 3. — Coercere est continere, includere, et veluti constringere aliquid, ad ultra crescat, aut evagetur (*It. rinserrare, restringere, rinchiudere; Fr. fermer de tous côtés, resserrer dans des bornes, limiter, contenir; Hisp. volver a aprelar, d. restringir, limitar, caver, incluir; Germ. zusammenzwängen, zusammen sperren, zusammenschranken, in sich zusammenhalten oder einschränken; Angl. to keep in, confine, restrain, check*).

1.) Proprie. ¶ 1. Generaliter. *Cic.* 2. *Nat.* D. 40. 101. Restat ultimum, omnia cogens et coercens cæli complexus. *Id.* *ibid.* 22. 58. Qui (mundus) omnia complexu suo coeret. *Cl. Ovid.* 1. *Mel.* 31. *Lucret.* 3. 397. Est animus vitæ claustra coercens. *Id.* 6. 952. qui ferri quoque vin penetrare suævit Denique, qua circum colli lorica coeret. *Parro* spud *Non.* p. 478. 10. *Merc.* Coercere ventrem. *Liv.* 5. 5. Quibus (operibus) intra muros coeret hostis. *Id.* 36. 24. Miles coereus in receptis ex potestate hostium urbibus. *Virg.* 6. *Æn.* 439. et novies Styx Interfusa coeret (mortuus). *Cl. Horat.* 2. *Od.* 18. 38. Tantulum atque Tantaligeni coeret (Orcaus). *Bursas Virg.* 9. *Æn.* 27. Messajus primas acies, postrema coeret (h. e. claudunt) Tyrrhidæ juvenes. *Horat.* 1. *Od.* 10. 16. Coercere urbem virgæ. *Cl. Seneca Hippol.* 1077. terga equorum verbere. *Ovid.* 1. *Mel.* 477. Vitis coercebat positos sine lege capillos. Adde eumd. 2. *ibid.* 412. *Id.* 2. *Trist.* 531. Coercere aliquem arrio spatio. *Id.* *Heroid.* 14. 3. Clausa dor. lencor gravibusque coerita vinclis. *Cl. Cic.* 3. *Off.* 5. 23. et *Cels.* 3. 18. *Ovid.* 5. *Mel.* 643. Coercere ora equorum frenis. Adde eumd. 6. *ibid.* 226. *Colum.* 11. *R. R.* 3. 27. Et quasi onere (lesæ) coerita in latitudinem se (lactu) diffundit. *Id.* 9. *ibid.* 8. 10. Coercere exomen (apum) seris strepitum. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 56. 72. (144). Ex eo coepius carcere coercere animalia. *Id.* 12. *ibid.* 1. 2. (5). Gallie Alpibus coeritæ. *Tac.* 1. *Ann.* 11. Coercere inopertum intra terminos. *Dig.* 41. 1. 3. § 2. aliquem custodia. —

Et figurate. *Ovid.* 4. *Pont.* 8. 73. Coercere verba numeris. *h. e.* metro ligare. ¶ 2. Specialiter, etiam apud *Ulos*, usurpatur de aquis, quæ alveo suo continentur. *Liv.* 21. 31. ad *fin.* Amnis nullis coereus ripis. Adde *Cic.* *Brut.* 91. 316., ejus verba *F.* infra sub II. init.; et *Ovid.* 1. *Mel.* 343. *Dig.* 43. 22. 1. § 6. et 8., et *ibid.* 37. 11. 10. Coercere equum. *Cl. Cic.* *Top.* 9. *Curt.* 8. 13. 9. Impetum aquarum coere. — Hinc figurate *Horat.* *Epod.* 9. 36. Cæcubum coeret nausam. ¶ 3. Item specialiter est verbum agricolarum proprium, qui inutiles arborum ramos amputant. *Cato R. R.* 139. Illucce sacri (luci) coerendi ergo. *F. COLLUCO* et *COINQUIRE.* *Cic.* *Senec.* 15. 32. Quam (vitæ) serpentem multiplici lapsu et erratice, ferro amputans, coeret ars agricolarum. Adde *Colum.* 3. *R. R.* 21. 7. et 4. *ibid.* 1. 5.; *Quintil.* 8. 3. 10. et 9. 4. 5.; et *Dig.* 43. 27. 1. § 7. et 9.

II.) Translate. ¶ 1. Refertur ad Intellectum, et est reprimere, cohibere, refrenare. *Cic.* *Brut.* 91. 316. Is dedit operam, ut nimis redundantes nos et superfluentes juvenili quadam dicendi impunitate et licentia reprimeret et quasi extra ripas diffuentes coereret. Adde eumd. 2. *Fin.* 1. 3.; et *Quintil.* 9. 2. 76. 10. 3. 10. 10. 4. 1. et 19. 1. 20. *Horat. Art. P.* 293. carmen, quod non Multa dies et multa litura coereuit. *Quintil.* 2. 15. 36. Rhetoricam anguste intraque civiles questiones coerecere. ¶ 2. Morali ratione dicitur præcipue de magistratibus, qui alios legibus, minis, vel etiam puniendo et castigando in officio continent: qua significatione jungitur pluribus Substantivis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Parro* 1. *R. R.* 17. 5. aliquem verberibus potius quam verbis. *Cic.* 3. *Off.* 5. 23. aliquem morte, exilio, vinculis, damno. Et passive *Id.* 2. *Fin.* 22. 73. coereui pæne aut infamie metu. *Id.* 1. *ibid.* 1. 2. admissum senet coereui reprimique non potest. *Id.* 2. *Orat.* 1. 4. aliquem pignuribus ablati. *Sueton.* *Aug.* 42. aliquem voce severissima. *Tac.* 4. *Hist.* 8. aliquem præceptis. *Sueton.* *Ner.* 4. aliquem edicto. *Cels.* 3. 18. aliquem fame, vinculis, plagis. *Liv.* 39. 32. aliquem ab elfuso studio. *Sueton.* *Aug.* 40. ambitum multiplicit pæno. *Seneca Hippol.* 256. animos. *Cic.* 3. *Legg.* 3. 6. civem multa, vinculis verberibusque. *Id.* 1. *Cat.* 1. 3. civem periculosum acrioribus suppliciis, quam acerbissimum hostem. *Id.* 1. *Orat.* 43. 194. et *Quintil.* 12. 2. 28. cupiditates. *Curt.* 7. 6. 15. defectionem. *Horat.* 1. *Sat.* 6. 79. delicta suppliciis. *Curt.* 8. 1. equites. *Liv.* 32. 27. fenus. *Id.* 39. 32. gentes per expeditiones. *Horat.* 1. *Sat.* 8. 4. fures dextra coeret. *Ovid.* 1. *Fast.* 715. hostem armis. *Cic.* 5. *Verr.* 89. 208. improbiam multorum unius improbi supplicio. *Sueton.* *Domit.* 8. iocesta Vestalium severe. *Id.* *Aug.* 21. inquisitiones. *Liv.* 2. 23. iras hominum. Adde *Stat.* 11. *Theb.* 667. *Cic.* 1. *Att.* 18. juvenitiam coerecere, resacare libidinem. *Tac.* 2. *Ann.* 85. libidinem seminarum. *Cels.* 1. *B. C.* 67. milites coerecere at in officio retinere. *Cic.* 2. *Off.* 7. 24. oppressos vi, coerecere imperio. *Brutus* apud *Cic.* 1. ad *Brut.* 16. 8. postulantes. *Nepos Timol.* 5. prociatiam allicuius manibus. *Horat.* 1. *Sat.* 3. 134. pueros fuste. *Liv.* 41. 27. rabiem gentis. *Cic.* 5. *Att.* 21. 10. Salaminius per turmas equitum. *Sall.* *Cat.* 29. in *fin.* socios atque dives omnibus modis. *Seneca Hippol.* 213. et. *Tac.* 2. *Ann.* 43. spes allicuius. *Cic.* 2. *Tusc.* 21. 47. temeritatem ut ratio coeret. *Ovid.* 3. *Pont.* 3. 61. terras omnes. ¶ 3. Apud Medicos coereui dicuntur morbi, quorum vis remediis adhibitis reprimatur et cohibetur. *Cels.* 5. 19. et 19. Emplastrum, quod supererescens carnem coeret. *Id.* 7. 7. n. 14. Oculum imponendum, quod inflammationem coeret. *Cl. Horat.* *Epod.* 9. 36., cuius verba sub I. 2. retulimus. — *NB.* Addunt quidam poni etiam pro cogere, compellere: sed ad id confirmandum minus idoneis videntur exemplis. Nam quod afferri potest ex *Messala Corvino* de progen. *Aug.* 23. ad *fin.* Superatos hostes *Romæ* cohabitare coereuit; libellus ille inperitæ admodum est eueritralis, et si Possium audis, omnino nullus. — Hinc *Part.* præter. pass.

Coereus, a, um, si cum particula negativa jungatur, specialiter ponitur pro coerebilibus, ut apud *Sall.* *Aug.* 91. in *fin.* Genus hominum mobile, infidum, neque beneficio, neque metu coereitum. *V. Dietsch.* ad h. 1. *Tac.* 4. *Ann.* 30. Sic delatores. genus hominum publico exilio reprimatur et ne pænis quidem un-

quam satis coereitum, per præmia eliciebantur. *Cl. eumd.* *Agrie.* 33.

COERCIO. *F.* voc. seq. sub init.

COERCITIO, onis, i. 3. In plerisque, quos adducimus, locis (et apud *Lactant.* in *Epit.* 2. ad *fin.* et *Augustin.* *Ep.* 48. 2.) alii legunt coercio, vel coertio, aut coertio: quod videtur per syncopea factum, quemadmodum a pueritia fit pueria etc. — Coercitio est actus coereendi, cohibendi, refrenandi: a supino coereitum verbi coereco.

1.) Proprie est restrictio, in angustum compressio vel coactio. *Arnob.* 6. 17. Concludi se (diti) patiuntur, et in sedis obscuræ coereitione latitare. *Capell.* 6. p. 206. Continentis terræ limes interfluentis freti coereitione distinguitur.

II.) Translate. ¶ 1. Est punitio, castigatio, pæna, quibus aliquem coereamus atque in officio retinemus. *Liv.* 4. 53. Ferre damnum, allatum coereitionem adversus aliquem. Adde eumd. 26. 38. *Cels.* 3. 13. Onere aliquem asperioribus coereitionibus. *Seneca* 2. *Ira* 27. ad *fin.* Indignamur, aliqua admonitione, aut coereitione nos castigatos. Adde eumd. *Brev. Vit.* 3. *Quintil.* 9. 2. 2. Interpellatio, interpellantis coereitio, contentio, purgatio. *Julian.* *Dig.* 59. 16. 200. Coereitio capitalis. *Paul.* *ibid.* 48. 1. 2. pecuniaria. At verba *Pauli* sunt: Publicorum iudiciorum quædam capitalia sunt, quædam non capitalia. Capitalia sunt, ex quibus pæna mors aut exilium est: non capitalia sunt, ex quibus pecuniaria, aut in corpus aliqua coereitio, pæna est. Hinc vides, non pecuniariam coereitionem, sed pecuniariam pænam dixisse *Paulum* hoc in loco. *Modest.* *ibid.* 47. 21. 1. Terminorum avulsorum non multa pecuniaria est, sed pro conditione admittentium coereitione transigendum. *Lex vetus* apud *Frontin.* 2. *Aqued.* 129. EOQUE NOMINE IS PIGNORIS CAPIO, MULTA DICITIO COERCITIOQUE ESTO; IDQUE IS SINE FRAUDE SYA FACERE DEBEAT, IUS POTESTASQUE ESTO. ¶ 2. Hinc est facultas coereendi, imperium, quo magistratus aliquem coerecere et punire potest. *Sueton.* *Claud.* 38. Coereitionem popinarem talibus ademil. *Id.* *Aug.* 45. Coereitionem in bistrionis magistratibus ademil. *Paul.* *Dig.* 1. 21. 5. § 1. Jurisdiclio sine modica coereitione nulla est. *Peius lex* apud *Hygin.* de *limit.* p. 207. *Goetz.* Quos agros dederat, assignavero, in eis agris iurisdiclio coereitioque esto colonæ illius, cuius civibus agri assignabuntur.

COERCITOR, oris, m. 3. qui coerecet, et continet, ac servat. *Eutrop.* 7. 20. Diligens coereitor disciplinæ militaris.

COERCITUS, a, um. *F.* COERCEO.

COERO. *F.* COERARE.

COERRO, as, are, a. 1. (cum et erro) aberro, simul cum alijs ambulo. *Paul.* *Dig.* 1. 15. 3. § 3. Sciendum præfectum vigillum per totam noctem vigilare debere et coerreare calcatum.

COESSENTIALIS, e, adj. qui cum ipsa essentia conjunctus est in ipsaque inseparabiliter inest. *Boeth.* *fragm.* in *Cic. Topic.* de diis et prædication. p. 390. *Bail.* Asserunt enim (philosophi), quod divinitas, quæ incommutabilis puriorque essentia incorporatitate heatur, suis se finibus continens nec in minus effluit, nec in majus exuberat. Unde fit, ut, quicquid virtutis in divinis ament, sive illud sapientie sit, sive actionis, totum inseparabiliter natura possideat: Ita ut eis sit coessentialis et unitum, quicquid ad omni conditione mutabilitatis extat alienum. *Id.* 7. *Orig.* 3. 1. Proprie tamen ipsa vocatur Spiritus Sanctus, tanquam sanctitas coessentialis et consubstantialis amborum. *h. e.* Patris et Filii.

COERULA, COERULANS, COERULANTES, COERULEUS, COERULUS. *F.* COERULA, COERULANS, COERULEATUS, COERULEUS, COERULUS.

COETUS, us, m. 4. Coetu pro coetus habet *Catull.* 66. 37. caelesti redditus coetu. et 64. 385. sese mortali ostendere coetu. — Ratione habita ætymis est per syncopea pro coetus, ab eodem coeundi verbo descendens; unde in MSS. codicibus, ubi alii coetus, alii coetus legunt: *F.* infra sub I. 1. — Significat coactionem, conjunctionem, congressum plurium rerum simul coeulium (*It. unione, congiungimento, assemblamento; Fr. jonction, rencontre; Hisp. junta, union; Germ. das Zusammengehen, der Zusammenhang; Angl. an assembly, meeting*).

1.) Proprie. ¶ 1. Abstracte est coactio, conjunctio. *Plaut.* *Amph.* 2. 2. 25. Eus, auspiciis me atque ducta, primo coetu victimus. *h. e.* prima pænentium

congressu. *Lucret.* 1. 1015. Omne genus motus et cœtus experiundo Tandem deveniunt in tales disposituras. *Id.* 2. 1001. Mors dissipat cœtum rerum. *Id.* 3. 858. Nil tamen hoc ad nos, qui cœtu coniungoque Corporis atque aulicæ consistimus uniter apti. In hoc *Lucretii* loco (cui adde similem 2. 918.) qui coitu legunt, dissyllabum faciunt per synæresim. *Curt.* 9. 4. 9. Ceterum animum cœtus maritimus similis ductus movet. ubi alii coetus, alii coitus legunt, quemadmodum et in *Poeta* apud *Gell.* 19. 14. et *Macrob.* 2. *Saturn.* 2. in fin. Si moræ quid plusculæ fuisset in cœtu osculi. *Gell.* 14. 1. Principes Chaldaei — stellarum motus et vias et dissectiones et cœtus intuentes. — Hinc occurrit etiam de coitu *Veneræ*. *Auson.* *Epigr.* 108. ubi cassa libido *Femineos* cœtus, et non sua bella lacessit. Adde *Arnob.* 5. 43., et confer *Colum.* 6. *R. R.* 23. 3. et *Vinet.* ad *Auson.* *Ep.* 71. 1. P. COITUS. ¶ 2. Sæpiissime concreto, uti ajunt, sensu ponitur pro congregatione et conventu hominum. Et proprie quidem nomen est multitudinis magnæ coeuntis ex consensu, ut *Seneca Excerpt.* 3. *Controv.* 8. docet. — a) Occurrit fere de hominibus. *Cic. Senect.* 23. 84. Cum ad illud d'vinum animorum concilium cœtumque proficiamus. *Id.* 2. *Fin.* 24. 77. Opiniones, quæ in senatu, quæ apud populum, quæ in omni cœtu concilioque proferendæ sint. *Id.* 2. *ibid.* 4. 11. Meretricem adducere in cœtum matronarum. *Id.* 2. *Orat.* 57. 233. in hoc tali cœtu. *Id.* 3. *ibid.* 18. 65. Alicui concionem aut senatum aut ullum cœtum hominum committere. *Id.* 1. *ibid.* 8. 30. Posse dicendo tenere hominum cœtus. *Id.* 1. *Cat.* 4. 10. Cœtum dimittere. *Id.* 1. *ibid.* 3. 6. Cœtus nefarii. *Id.* 6. *de republ.* 13. Concilia cœtusque hominum iure sociati. *Id.* 7. *Ferr.* 72. 186. Omnes dii, qui vehicula tensorum solemnes cœtus ludorum iniis. *Catull.* 46. 9. Cœtus dulces comitum. Adde ejusd. *Catull.* loca allata sub init. *Virg.* 5. *Æn.* 107. Cœtu complexe littora. *Id.* 5. *ibid.* 43. Advocare viros in cœtum. *Id.* 1. *ibid.* 739. Cœtum celebrare. *Horat.* 3. *Od.* 2. 23. Cœtus vulgares. *Ovid.* 3. *Met.* 403. Cœtus viriles. *Id.* 13. *ibid.* 898. Soluti cœtu discedere. *Liv.* 2. 37. Cœtus hominum deorumque. *Id.* 7. 5. Procul cœtu hominum. *Id.* 3. 38. Cœtus congressusque impotentium dominorum. *Id.* 27. 35. Maximo cœtu ludicrum celebrare. *Id.* 7. 25. Cœtus socialis. *Id.* 5. 16. et 39. 14. Cœtus nocturni. *Id.* 4. 25. Cœtus indicere in domos tribunorum. *Id.* 1. 18. Juvenum æmulantium studia cœtu habere. *Seneca Hippol.* 482. Calere cœtus civium. *Id. Excerpt.* 3. *Controv.* 8. Qui cœtum et concursu fecerit, capitale sit. *Quintil.* 2. 9. 2. Cœtus scholarum. *Id.* 2. 15. 18. Judicia et alii cœtus. *Tac.* 4. *Hist.* 45. multitudinis. *Id.* 2. *Ann.* 40. Celebrare cœtus clandestinos. *Id.* 16. *ibid.* 34. Agere cœtus frequentes illustrium virorum. *Id.* 3. *ibid.* 40. Per conciliabula et cœtus seditiosos disserere. *Id.* 13. *ibid.* 18. Frequentari cœtu salutantium. *Id.* 1. *ibid.* 16. Miscere cœtus. h. e. congregare. cogere. *Sueton. Cal.* 32. Cœtus epulantium. *Id. Cæs.* 41. Movere novos cœtus. *Val. Flacc.* 3. 413. Accedere cœtus. — b) Raro admodum de brutis, quemadmodum de cynia *Virg.* 1. *Æn.* 404. Iudunt stridentibus alis, Et cœtu cinere polum.

II.) Translate. *Auct. Declam. in Sallust.* 6. Cœtus omnium vitiatorum.

COEXERCENS, entis, particip. ob inusit. *coexercerco*, simul exercens. *Cæc. Aurel.* 5. *Tard.* 11. Item alterni laboris exercitio, hoc est collutantium, vel coexercitium, quam Græci ἐκταροπονίαν, vel τὰ κοινὰ καὶ τὸν πόλεμον vocant.

COEXERCITATUS, a, um, particip. ab inusit. *coexercito*, simul exercitatus. *Quintil.* 2. 17. 41. Ars constat ex præceptionibus consentientibus, et coexercitatis ad finem vitæ utilem. ubi *coexercitatus* præceptiones respondent Gr. ἐγγεγραμμέναι κατὰ τὴν φύσιν.

COFANUS, l, m. 2. *Apul. fragm.* edente *Oudend.* p. 609. Cinni, et illæ quæ dicuntur ab Aristotele in libris Animalium pellicani, qui ab *Apulio* dicuntur cofani.

COFBA, æ, f. 1. capitis tegmen: est a κόφος Jonice κοῦφος levis, quod a κόω cavo, etenim cœvum etiam leve est. *Venant. Vit. S. Radeg.* 13. Camisias, manicas, cofeas, sibilas, cuncta auro, sancto tradit altari.

COGITABILIS, e, adject. sub cogitationem cadens. *Seneca Ep.* 58. ante med. Quod est, nec visus, nec tactus, nec ulli sensu comprehenditur, cogitabile est. *Apul. Mag.* Deus paucis cogitabilis, nemini effabilis.

COGITABUNDUS, a, um, adject. qui multum cogitat. *Gell.* 2. 1. Stare solitus *Socrates* dicitur ore atque oculis ruidem in locum directis cogitabundus.

COGITAMEN, inis, n. 3. idem ac cogitatio. *Notation. Trinit.* 6. Necessaria hæc membra hominibus fuerunt, non Deo, quia inefficax hominis consilium fuisset, nisi cogitamen corpus implexset.

COGITATE, adverb. consulte, accurate (It. appensatamente, consideratamente; Fr. avec réflexion; Hisp. con reflexión; Germ. wohl durchdacht, nach reiflicher Ueberlegung; Angl. advisedly, considerately). *Plaut. Præn.* 6. 4. 51. Verba satere cogitate, comode. *Id. Mil. glor.* 3. 3. 68. Abeamus ergo intro, hæc uti meditemur cogitate. *Id. Trin.* 2. 2. 46. Minus caute et cogitate rem suam tractare. *Cic. Arch.* 8. 18. Quæ vero accurate cogitateque scripsisset. *Id.* 1. *Off.* 8. 27. An consulto et cogitate fiat injuria. *Orell.* ita legit: alii cogitata, nonnulli etiam cogitato.

COGITATIM, adverbialiter pro cogitate. *Paul. Diac.* p. 61. 9. *Müll.*

COGITATIO, ōnis, f. 3. (cogito). *Paul. Diac.* p. 66. 7. *Müll.* Cogitatio dicta velut coagitatio, id est, longa ejusdem rei agitatio in eadem mora consilii explicandi. (Cf. *Farron.* 6. *L. L.* 43. *Müll.*; *Cic.* 1. *Off.* 6. 19. et *Vitruv.* 1. 2. 2. *Schneid.*); vel, ut *Plato* definit in *Theæto*, et in *Sophista*, interior collocutio, qua sese animus noster alloquitur. ¶ 1. Generatim accipitur tum abstracte, tum concreto, uti ajunt, sensu: scilicet — a) Pro ipso cogitandi actu, ut apud *Cic. Mil.* 29. 79. Fingite animis: liberæ enim sunt cogitationes, et quæ volunt, sic intuentur, ut ea cernimus, quæ videmus. Fingite igitur cogitatione imaginem etc. — b) Item pro meditatione. *Cic.* 3. *Orat.* 5. 17. Omne illud tempus *Crassus* posuit in acerrima et attentissima cogitatione. Sic apud *Quintil.* 10. to c. 6. l. 10. dicitur de meditatione, qua oratores et poetæ opera sua molliuntur, et mente præparant, antequam scribant. — c) Aliquando pro deliberatione et proposito. *Sueton. Cal.* 48. Vix a tam præcipiti cogitatione revocatus, inibere nullo potuit modo, quin etc. — d) Item pro ipsa re solerte excogitata, invento. *Vitruv.* 2. præf. Ad te cogitationes et formas affero dignas tua claritate. — Porro una alterave harum significationum usurpat — e) Adrita re, quam quis cogitat, et quidem — Per Genitivum. *Cic. Muren.* 22. 45. accusationis. *Id. Parad.* 1. 2. § 10. auri, argenti, amamentum, suppellectilis, epularum. *Cæs.* 3. *B. C.* 17. et *Liv.* 36. 7. belli. *Fellej.* 2. 17. 2. petendi consulatus. *Cic.* 1. *Att.* 11. 3. loci alicujus non modo usus, sed etiam cogitatio. *Quintil.* 4. pr. 7. suscepti muneris. *Cic.* 7. *Fam.* 3. 1. et *Curt.* 7. 8. 4. officii, periculi. *Id.* 5. *ibid.* 13. 5. et 5. *ibid.* 16. 14. rerum. *Liv.* 40. 5. ejus rei. *Cic. Sext.* 51. 110. et *Tac.* 1. *Hist.* 17. rerum novarum. *Cic. Sext.* 4. 11. timoris præteritii. *Boh.* apud *Cic.* 8. *Att.* 15. a. § 1. virtutis sum. — Per Relativum. *Cic.* 14. *Att.* 20. 4. Quæris, ut suscipiam cogitationem, quidam istis agendum putem. Adde *eumd.* 1. *Tusc.* 22. 51. *Brutus* apud *Cic.* *Ep.* 2. ad *Brut.* 3. Cogitatio, cujus sit filius. — Per Accusativum et Infinitum. *Quintil.* 1. 7. 33. Sedet (al. reddit) illa cogitatio, quosdam fore, qui — putent etc. — f) Jungitur pluribus Adjectivis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Cic.* 3. *Orat.* 5. 17. acerrima atque attentissima. *Curt.* 9. 3. 9. altior nostro animo. *Quintil.* 10. 6. 6. male coherens. *Id.* 10. 7. 17. difficilior. *Id.* 10. 3. 29. fortuita. *Cic.* 2. *leg. Agr.* 2. 5. graves et multæ. *Quintil.* 12. 1. 6. impotentissimæ. *Cic. Mil.* 29. 79. inanis. *Quintil.* 6. 1. 27. inanes. *Cels.* 1. præfat. inquieta. *Cic. Sull.* 23. 64. intimæ. *Id. Mil.* 29. 79. liberæ. *Plin.* 11. *Hist.* nat. 37. 54. (146). et *Tac.* 15. *Ann.* 54. magna. *Quintil.* 10. 7. 19. melior. *Cic.* 1. *Tusc.* 40. 95. mollissimæ. *Sueton. Cal.* 48. præceps. *Cic.* 12. *Phil.* 2. 5. posteriores. *Quintil.* 10. 7. 8. provisa et formata. *Cic.* 1. *Orat.* 34. 154. quotidianæ. *Id.* 12. *Phil.* 2. 5. sapientiores. *Curt.* 10. 8. secretæ. *Tac. Germ.* 22. simplices. *Cic.* 3. *Off.* 2. 4. et *Quintil.* 5. 7. 2. tacita. *Cic. Ligar.* 2. 9.; *Liv.* 9. 17. et *Quintil.* 6. 1. 44. tacitæ. *Plin.* 7. *Hist.* nat. 12. 10. (52). transvolans subito animum. *Quintil.* 9. 4. 12. turbidiores. *Cels.* 1. 4. tuta. *Quintil.* 10. 7. 19. tutior. *Curt.* 4. 10. vanæ. *Id.* 8. 3. 14. variæ. — g) Item jungitur pluribus Verbis. *Cic. Amic.* 9. 32. abicere cogitationes suas in rem humilem contemplamque. *Catull.* 35. 5. accipere cogitationes alicujus. *Cic. post red. in senat.* 7. 16. adducere aliquem in cogitationem. *Quintil.* 1. 12. 11. afficit sensus cogitatio

magis quam fatigatio. *Cic.* 12. *Att.* 35. amplecti aliquam cogitationem toto pectore. *Id.* 3. *Herenn.* 19. 32. amplectitur aliquid cogitatio. *Id.* 6. *Fam.* 1. 1. avertere cogitationem a miseris. *Id.* 10. *Att.* 6. 1. applicare cogitationes suas. *Tac.* 4. *Hist.* 86. agitare aliquid cogitatione. *Liv.* 36. 7. Avertere aliquem in universi belli cogitationem. *Servius* apud *Cic.* 4. *Fam.* 5. 5. avocare animum ad cogitationem suam ab aliqua re. *Cic.* 1. *Nat. D.* 9. 71. hoc ne in cogitationem quidem cadit. *Curt.* 8. 3. 14. commovent aliquem cogitationes variæ. *Cic.* 3. *Fam.* 11. 2. compelli cogitatione absentem. *Id.* 1. *Tusc.* 22. 51. et *Quintil.* 11. 2. 19. aliquid. *Cic.* 1. *Tusc.* 22. 50. comprehendere cogitatione qualis sit animus. *Id. Flacc.* 27. 66. comprehendere cogitatione aliquid. *Id.* 2. *Off.* 1. 2. conferre omnes curas cogitationesque in aliquam rem. *Id.* 2. *Orat.* 30. 130. conquirere aliquid cogitatione. *Id.* 1. *Orat.* 2. 6. et *Seneca* 6. *Benef.* 7. convertere se aliquo cogitatione. *Cic.* 9. *Att.* 11. deduci ad aliquam cogitationem. *Id.* 3. *Orat.* 5. 17. defixum esse in cogitatione aliqua. *Id.* 4. *Acad.* (2. pr.) 15. 48. et 1. *Nat. D.* 15. 39. depingere aliquid cogitatione. *Auct. B. Alex.* 12. deponere cogitationem alicujus rei. *Sueton. Ner.* 47. differre cogitationem in posteram diem. *Fellej.* 1. 10. 2. dispicere cogitationem alicujus. *Cic.* 5. *Fam.* 13. excidit alicui cogitatio. *Id. Sext.* 4. 11. excitare memoriam ad alicujus rei cogitationem. *Curt.* 7. 8. 4. excutere cogitationem. *Nepos Alcib.* 9. ferri omni cogitatione ad patriam liberandam. *Cic.* 3. *Nat. D.* 18. 47. fingere aliquid cogitatione. *Id. Parad.* 1. 2. § 10. habere cogitationem alicujus rei. h. e. de re quamvis cogitare, ejusque curam habere. *Quintil.* 12. 11. 27. habuit eam cogitationem, ut, etc. h. e. ita putavit, eam habuit opinionem. *Sulpic.* apud *Cic.* 4. *Fam.* 5. incidere in aliquam cogitationem. *Cic.* 7. *Att.* 3. 2. injicere alicui cogitationem de re aliqua. *Plin.* 1. *Ep.* 8. immorari honestis cogitationibus. *Cic.* 9. *Att.* 11. impertiri aliquid temporis alicui cogitationi. *Id. Amic.* 16. 59. inducere animum in spem cogitationemque meliorem. *Id.* 5. *Fam.* 13. 2. labefactare et convertere cogitationem alicujus. *Id.* 1. *Tusc.* 3. 6. mandare litteris cogitationes suas. *Quintil.* 1. 1. 28. morari cogitationem. *Cic.* 1. *Tusc.* 22. 51. occurrit mihi cogitatio. *Id.* 1. *Nat. D.* 57. 106. percipere aliquid cogitatione. *Id.* 1. *Orat.* 50. 218. percurrere aliquid animo et cogitatione. *Id.* 3. *Orat.* 5. 17. ponere tempus in cogitatione. *Cic.* 4. *Tusc.* 13. 29. sejungere cogitatione aliquid ab aliqua re. *Curt.* 7. 1. 4. subibat horum cogitatio exercitum. h. e. hæc cogitabat exercitus. *Cæsar* apud *Cic.* 9. *Att.* 7. c. § 1. suscipere cogitationem de aliqua re. Adde *Cic.* 14. *Att.* 23. 4. et *Balbus* apud *Cic.* 8. *Att.* 15. a. § 1. *Tac.* 12. *Ann.* 5. tradere alicui intimas cogitationes. *Cic.* 1. *Fam.* 2. traducere animum alicujus ab omni alia cogitatione ad aliquid tuendum. *Id.* 1. *Nat. D.* 38. 105. valere tantum modo ad cogitationem. *Sulpic.* apud *Cic.* 4. *Fam.* 5. venire in aliquam cogitationem. *Cic.* 2. *Orat.* 44. 186. versor omni mente in ea cogitatione curaque ut, etc. *Id.* 5. *leg. Agr.* 2. 5. versantur in animo meo multæ et. raves cogitationes. *Curt.* 6. 6. versare se ad omnes cogitationes. *Cic.* 1. *Orat.* 44. 156. vertitur cogitatio in se ipsa. *Curt.* 8. 5. vertere cogitationem in bellum. *Id.* 10. 8. volvere secretas cogitationes inter se. — h) Cogitationis ænam nemo patitur, dictum est *Ulp. Dig.* 48. 19. 18., quod in proverbium abiit, cum significamus, non esse puniendum aliquem, quod male cogitaverit. ¶ 2. Speciatim a *Cicerone* sumitur non semel pro ipsa cogitandi facultate (quam ipse 1. *Tusc.* 27. 66. vim cogitationis appellat), hoc est mente, ratione, ingenio, solertia, ut 1. *Legg.* 7. 22. Homo solus ex tot animantium generibus particeps rationis et cogitationis. *Id.* 3. *Nat. D.* 9. 92. Nihil est mundo melius in rerum natura: ne in terris quidem urbe nostrâ. Num igitur idecirco in urbe esse rationem, cogitationem, mentem putas? *Id.* 2. *ibid.* 7. 18. Illud autem, quod vincit omnia, rationem dico, et, si placet pluribus verbis, mentem, consilium, cogitationem, prudentiam, etc. *Id.* 4. *Ferr.* 54. 134. Verres ingenio et cogitatione nulla. h. e. hebes, stupidus, stultus.

COGITATŌ, adverb. cogitate. *Cic.* 1. *Off.* 8. 27. Permultum interest, utrum perturbatione aliqua animi, an consulto et cogitato fiat injuria. Sed valde dubia est lectio, et rectius cum *Orellio* legendum est cogitate: V. COGITATE in fin.

COGITATORIUM, ii, n. 2. receptaculum cogita-

tionum. *Tertull. Resurr. Carn.* 15. Caro erit omne animae cogitatorum. Adde *eumd. Spectac.* 2, et de anim. 14.

COGITATUM, i, n. 2. *F.* COGITO in fin.

COGITATUS, a, um. *F.* COGITO.

COGITATUS, us, m. 4. idem quod cogitatio, vel cogitatum. *Seneca Ep.* 11. 6. O felicem illum, quem non aspectus tantum, sed etiam cogitatus emendat! *Recentiores tamen aliter legunt, ita ut cogitatus sit part. praeter. n. cogito: F. COGITO 1. c. s. Apul. 1. Met. 5.* Divinato et antecapto nico cogitatu. Adde *Tertull. Idolol.* 23.

COGITO, as, avi, etum, are, a. 1. Part. *Cogitans* 1. c. s.; *Cogitatus* 1. c. s., 2. b. a. et in fin.; *Cogitaturus* 2. b. β; *Cogitandus* 2. b. α. — Ratione habitata elymi, est a *cogo*, per syncopei pro *coagito*, ut docet *Varro* 6. *L. L.* 43. *Müll.* Cogitare a *cogen* do dictum; mens plura in unum cogi, unde eligere possit. — Itaque cogitare est plura mente cogere seu colligere ad aliquid inveniendum, etque agitare cum aliquo mora consilii explicandum (li. *pensare*; Fr. *penser*; Hisp. *pensar*; Gerin. *denken*; Angl. *to resolve in the mind, think, ponder, consider, meditate*). Usurpatur ¶ 1. Stricto sensu pro mente revolvendo, considerare, meditari, mente sibi aliquid repraesentare: et occurrit — a) Absolute de simplici cogitandi actu. *Plaut. Stich.* 1. 1. 51. Scio atque in cogitando mirare augeor. *Ter. Phorm.* 2. 1. 10. Ita sum irritatus, animum ut nequeam ad cogitandum insituere. *Id. Heaut. prol.* 14. Cogitare commodum. *Id. Eun.* 3. 1. 1. magis magisque. *Cic. 5. Tusc.* 39. 111. Loquor enim de docto homine et erudito, cui vivere est cogitare. *Id. 1. Fin.* 6. 21. Quorum (*σέβω*) incursione non solum videamus, sed etiam cogitemus. *Id. 1. Off.* 44. 156. Acutissime cogitare. — b) Interdum addito, quemadmodum finem cogitemus. *Ter. Andr.* 1. 2. 21. Cogitare ad disturbandas nuptias. *Cic. 9. Att.* 6. 7. Ad haec igitur cogita, mi Attice, vel potius excogita. *h. e.* ad haec amovenda. *Quintil.* 7. 1. 4. pro aliqua parte. — c) Saepius additis illis, quae cogitamus: et quidem — a) Directa et plana oratione. *Cato apud Gell.* 16. 1. Cogitare cum animis vestris, si quid vos per laborem recte feceritis, labor ille a vobis cito recedet, benefactum a vobis, dum vixitis, non abscedet. Adde *Plaut. Most.* 2. 2. 13. et *Ter. Eun.* 4. 2. 8. Et cum particula aliqua, cuiusmodi sunt sic, ita etc. *Ter. Eun.* 1. 1. 11. Proin tu dum tempus est, etiam atque etiam cogita, heres: quae res in se etc. *Servius* apud *Cic.* 4. *Fam.* 5. 4. Capi ego met mecum sic cogitare: Nam, nos homunculorum indignamur etc. — β) Cum Accus. et Infinito. *Seneca Ep.* 115. Numquid enim in hoc — furor non est, quod nemo nostrum mortalem se cogitat? quod nemo imbecillum? in illo quod nemo nostrum unum esse se cogitat. Adde *Quintil.* 5. 10. 122, 7. 1. 46, 7. 10. 10. — γ) Sequente relativo. *Plaut. Amph.* 1. 1. 21. Nec equum, nane loquum imperet, cogitabit. *Cf. Id. Merc.* 2. 3. 10. Neque quid loquar, cogitatum est. *Ter. Andr.* 5. 1. 7. Dum id efficias, quod cupis, neque modum benignitatis, neque quid me ores cogitas: nam si cogites etc. *Cic. 2. Tusc.* 24. 58. Ad ferendum igitur dolorem — plurimum proficit, toto pectore, ut dicatur, cogitare, quam id honestum sit. *Seneca Ep.* 15. § 8. Qui non cogitamus, quam iucundum sit nihil poscere, quam magnificum sit plenum esse, nec ex fortuna pendere. Adde *eumd. ibid.* § 9. — δ) Cum Ablativo rei aut personae, et praepos. de. *Ter. Eun.* 1. 2. 114. Me expertes, de me cogites. *Cic. 5. Fin.* 2. 4. Ut acris aliquando et attentius de claris viris locorum admonitu cogitemus. *Id. 2. Deinat.* 68. 140. Tibi orem de me cum sollicitudine cogitanti subito sum visus emeris ex lumine. *Id. 7. Att.* 4. 3. Tu ipse cum Sexto scire velim quid cogites de exundo de totaque re quid existimes. Adde *eumd. 10. ibid.* 5. in fin. *Id. Habir. perduell.* 10. 29. Spe atque animo de se et gloria sua cogitare. *Id. 1. Fam.* 7. 3. Toto animo de aliquo ac de aliquis ornamenti et commodis cogitare. *Id. 13. Att.* 12. 4. Toto pectore de aliqua re cogitare. *Id. 3. Terr.* 9. 26. Animo vacuo ac soluto de aliqua re agere et cogitare. *Tibull.* 4. 5. 10. Si modo, cum de me cogitat, illa cedit. *Curt.* 6. 8. 5. Cogeris potius de periculo suo, quam de tuo cogitare beneficio. — e) Cum Accusativo rei. *Plaut. Mil. glor.* 2. 2. 46. Quomodo modum sustulit severa fronte curas cogitans. *Ter. Eun.* 4. 2. 1. Capi ego met mecum iuxta istas — aliam rem ex illa cogitare et omnia in pejorem partem. Adde *eumd. ibid.* 4. 6.

21. *Id. Phorm.* 2. 1. 13. Pericla, damna, exilia peregre rediens semper cogites, aut filii peccatum, aut uxoris mortem. *Id. Adelph.* 5. 3. 22. Cogitare aliquid secum. *Id. ibid.* 5. 3. 32. aliquid in animo vere. Adde *eumd. ibid.* 1. 1. 5. *Cic. Deiot.* 13. 33. Ille reputans et dies noctesque cogitans — non succenset. *Id. 15. Fam.* 16. 2. Si insulam Britanniam empero cogitare, ejus *σέβω* mihi advolabit ad pectus. *Id. 1. Orat.* 51. 223. Acuto homine nobis opus est, — qui sagaciter pervertiget, quid sui cives sique homines, quibus aliquid dicendo persuadere velit, cogitent, sentiant, opinentur, expectent. *Id. 1. Off.* 4. 14. Aliquid libidine aut facere aut cogitare. *Id. 2. leg. Agr.* 24. 64. aliquid cum animis suis. *Id. 2. Legg.* 1. 2. Nihil enim his in locis, nisi saxa et montes, cogitabam. Et sequente etiam relativo. *Id. 4. Acad.* (2. pr.) 12, 37. Animal agit aliquid: nihil enim agens ne cogitari quidem potest, quale sit. *Lucret.* 4. 779. quare quod cuique libido venerit, exemplo meos cogitet ejus id ipsum. Adde *eumd.* 4. 787. *Liv.* 44. 18. Cogitare omnia animo. *Tibull.* 4. 4. 19. te solum candida secum Cogitat. *Curt.* 5. 10. 5. Diu omnibus cogitalis placuit etc. *Seneca Ep.* 11. sub fin. O felicem illum, qui non praesens tantum, sed etiam cogitatus emendat! *h. e.* dum alterius menti obversatur, ejusdem mores emendat. Ita vero legendum est ex antecedentibus et consequentibus, quae videsis: alii non actus tantum, sed etc.; vulgata vero lectio, quem non aspectus tantum, sed etiam cogitatus, quam *Forcellinus* sequutus est et *τὸ cogitatus* pro nomine quartae declinat. accepit. — Hinc et Part. praeter. pass. *Cic. Senect.* 11, 38. Res multum et diu cogitata. *Id. Harusp. resp.* 2. 3. Sapientis hominis cogitata ratio. ¶ 2. Latiori sensu ponitur de ipsa cogitandi agendi-que ratione, quam quis rebus perpensis ac deliberatis amplectitur et sequitur: quia significatione usurpatur — a) Absolute, et fere jungitur cum Adverbis male, amice etc.: ita ut bene vel male cogitare de aliquo sit alicui beneficium, aut malum parare. *Cato R. R. praem.* § 4. Minimeque male cogitantes sunt, qui in eo studio occupati sunt. *Cic. Senect.* 6. 17. Carthaginensi male jam diu cogitanti bellum multo ante denuncio. *Cf. Plin.* 18. *Hist. nat.* 5. 6. (26). *Antoninus* apud *Cic.* 14. *Fam.* 13. a. § 2. Si humaniter et sapienter et amabiliter in me cogitare vis. *Caelius* apud *Cic.* 8. *Fam.* 12. 1. Ut — ipse facile animadvertentem, male cum de me cogitare. Adde *Nepot. Hann.* 2. Si quid amice de Romanis cogitabis. Adde *Sueton. Cæs.* 75. — b) Saepius addito eo, quod facere cogitamus; et quidem — a) Cum Accus. rei, fere in malam partem. *Cic. 2. Cat.* 9. 10. Desinant furere, et proscriptiões et dictaturas cogitare. *Id. Mil.* 12. 32. Cogitati furor. *Id. 2. Phil.* 34. 85. Attuleras domo meditatum et cogitatum scelus. Adde *Curt.* 5. 10. 15. et 6. 11. 52. *Rursus Cic. Mil.* 17. 45. Cogitatum facinus. Adde *Sueton. Tib.* 10. *Nepos Agg.* 6. Quod latere arbitrabatur, quae cogitarent. *Id. Datim.* 6. in fin. Quod ad suam perniciem fuerat cogitatum, id ad salutem convertit. *Cæs. 1. B. G.* 33. Multae res eum hortabantur, quare sibi eam rem cogitandum et suscipiendum putaret. *Horat.* 2. *Od.* 11. 2. Quid bellicosus Cantaber et Scythae Cogitet. Similiter figurate *Virg.* 1. *G.* 462. quid cogitet humidos Auster, Sol tibi signa dabit. *Curt.* 5. 7. 10. Sunt hic, qui mecum pulcherrimam rem cogitaverunt. *Id. 6. 11. 37.* Cogitare facinus. *Id. 8. 6. 30.* in aliquem. *Id. 6. 7. 39.* nefas in aliquem. Adde *Sueton. Cæs.* 75. *Curt.* 6. 10. 14. Cogitatum periclitum, cui ibid. opponitur consummatum. Adde *Sueton. Cal.* 12. *Tac.* 4. *Ann.* 28. Cogitare eadem principis et novas res. *Petron.* *Satyr.* 82. caedem et sanguinem. *Martial.* 1. 115. suspendium. — β) Cum Ablativo rei et praepos. de. *Cic.* 4. *Cat.* 5. 10. De pernicie populi Romani et exitio hujus urbis cogitare. *Id. Mil.* 25. 67. De vita allejus ofense cogitare aut moliri. *Just. B. Alex.* 32. Neque eum consilium suum fefellit, quin hostes, eo praeflo auditio, nihil jam de bello essent cogitaturi. *Sueton. Cal.* 34. De Homeris carminibus abolendis. — Et in bonam partem. *Cic.* 15. *Att.* 12. 4. Cogitare de Scapulanis hortis. *h. e.* emendis. — γ) Cum Infinito fere in bonam partem. *Cato R. R.* 3. Edificare diu cogitare oportet, conserere cogitare non oportet, sed facere oportet. *Ter. Heaut.* 3. 3. 46. Quid facere cogitas? Adde *eumd.* *Ter.* 5. 2. 58. *Cic. 2. Att.* 9. in fin. Antium me ex Formiano recipere cogito. Adde *eumd.* 2. *leg. Agr.* 25. 75. *Nepos Eumen.* 2. Cogitabat — omnium partes corrumpere at-

que complecti. *Horat.* 1. *Ep.* 2. 5. Si compositis bene rebus cogitat uti. Adde *eumd.* *Art.* *P.* 144.; et *Sueton. Ner.* 18. — δ) Ellipsis est in his, quae sequuntur; quae tamen de itinere faciendi et quidem in epistolis tantum occurrunt. *Cic.* 16. *Att.* 2. 4. In Pompejanum cogitabam. *scil. ire.* *Id. 7. Fam.* 4. A. d. ix. Kal. in Cumanum veni cum Libone tuo vel potius nostro: in Pompejanum statim cogito, sed faciam ante te certiorum. Adde *eumd.* 2. *Att.* 8. 2. *Id.* 9. *ibid.* 1. 2. Hinc vero vulgo vadunt. Etiam M. Lepidus, quocum diem contorere solebam, cras cogitabat. *scil. proficisci.* — Hinc

Cogitatum, i, n. 2. absolute, substantivorum more, est cogitatio, vel res cogitata. *Nepos Datim.* 6. Quo neque acutius ullius imperatoris cogitatum, neque celerius factum usquam legimus. — Saepius in plur. num. occurrit. *Ter. Phorm.* 2. 1. 53. Cogitata proloqui. *Cic. Brut.* 72. 253. praeculare eloqui. *Id. Deiot.* 7. 21. perficere. *Nepos Pausan.* 3. patelacere. *Cic.* 1. *leg. Agr.* 1. 1. Cogitata sapientum. *Id. Quinct.* 29. 90. Ex ceteris dictis, factis cogitatisque *Sext. Nevil. Felici.* 2. 13. 4. Optime cogitata, quibus ibid. opponuntur male facta.

COGNATA, a, *F.* COGNATUS.

COGNATIO, ois, f. 3. (cum et nascor) est communis nascendi causa, communis origo, atque adeo conjunctio naturae et sanguinis (li. *parentela*, *cognazione*, *parentado*; Fr. *parenté*; Hisp. *parentesco*; Germ. *die Verwandtschaft durch Abstammung*; Angl. *relation by blood, kindred*).

I.) Proprie. ¶ 1. Usurpator de hominibus: et quidem — 1.) Abstracte. *Cic.* 4. *Verr.* 10. 37. Ut quisque te maxime cognatione, affinitate, necessitudine aliqua attingebat. *Id. ibid.* 43. 125. Amplissima cognatione, et pluribus amicitis vir. *Id. ibid.* 26. 64. Est mihi tecum cognatio. *Id. 6. ibid.* 33. 72. Cognatione esse conjunctum cum aliquo. *Id. 5. Fin.* 33. 65. Cognatione patruellis, amore germanus. Adde *eumd.* 7. *Verr.* 47. 125. et ibid. 68. 178.; *Cæs.* 6. *B. G.* 22.; *Nepot. praef.* § 7.; *Liv.* 26. 33.; *Sueton. Ner.* 3.; et *Plin. Paneg.* 37. — 2.) Cognatio vocabatur dies ille sollemnis, qui et *Charistia*, quam vocem *T.* supra suo loco. *Martial.* 9. 55. Cara daret sollemne tibi cognatio munus. *Inscript.* apud *Fabrett.* p. 724. n. 443. ITEM VIII. K. MART. DIE KURAE COGNATIONIS AD MARTI EODEM LOCO DIVIDERENT SPORTULAS, PANEM ET VINUM. *Tertull. Idolol.* 10. Etiam strema captanda, et septimontium, et bramae et cara cognationis honorario exigenda omnia. *Auson.* etiam *praef. Parental.* ejus dies festi meminit. — 3.) Propinquorum vocatur a *Martial.* 9. 50. Luce propinquorum, quae plurima militum ales, Dum Stella tardos, dum tibi, Flacce, paro. *V. Val. Max.* 2. 1. 8. — 2.) Concreto, uti ajunt, sensu sumitur aliquando pro ipsis cognatis. *Cic. fragm.* apud *Quintil.* 8. 3. 21. Cum tibi tota cognatio in sarcaco advehitur. Adde *eumd.* *Client.* 6. 16.; *Cæs.* 7. *B. G.* 32. et *Plin.* 55. *Hist. nat.* 10. 36. (76). et 35. *ibid.* 11. 40. (136), ubi duas celeberrimorum pictorum tabulas cognationis nomine appellat, quod in illis cognatorum multitudo depicta fuit. ¶ 2. De brutis animalibus. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 42. 64. (157). Cognatio equorum. *Id. ibid.* 50. 76. (203). caprarum. ¶ 3. Et de plantis. *Id.* 16. *ibid.* 12. 23. (61). arborum. *Id.* 19. *ibid.* 6. 33. (108). caprarum. *Id.* 16. *ibid.* 36. 64. (157). papiri cum calamis. ¶ 4. Et de aliis rebus. *Id.* 2. *ibid.* 105. 109. (235). Bitumini magna cognatio ignium.

II.) Translate accipitur pro quacumque conjunctione, similitudine, et convenientia unius rei ad aliam. *Cic.* 6. *Verr.* 37. 81. Cognata studiorum et artium propemodum non minus est conjuncta, quam ista generis et nominis. Adde *eumd.* *Aich.* 1. 2. *Id.* 2. *Disinat.* 14. 33. Distantium rerum cognatio naturalis. *Id.* 1. *ibid.* 30. 64. Animus tenetur cognatione deorum. *Id.* *Orat.* 56. 188. Numerus non habet aliquam necessitudinem, aut cognationem cum oratione. Adde *eumd.* *Suill.* 20. 59., et 4. *Acad.* (2. pr.) 36. 115. *Plin.* 6. *Hist. nat.* 33. 39. (97) Regioni aliqua societas est, sive cognatio alterum ac notum cum alia. *h. e.* habet dies ac noctes ejusdem longitudinalis. Adde *Cels.* apud *Quintil.* 9. 2. 105.; et *Quintil.* 1. 4. 12. et 1. 10. 30.

COGNATUS, a, um, adject. Cognatum pro cognatorum est apud *Plaut. Amph.* 2. 2. 211. — Cognatus, a cum et gnatus pro natus, est simul natus, qui est ejusdem originis: ut patet ex *Ovid.* 1. *Met.* 80.

recens tellus, aeductaque nuper ab alto Æthere cognati retinebat semina cæli. *Juvenal.* 5. 103. anguilla longe cognata colubra.

I.) Proprie. ¶ 1. Sæpiissime dicitur de hominibus et quidem — a) Stricto sensu de iis, qui sanguine invicem conjuncti sunt, et ab uno eodemque progenitore nati (It. *coniunctio*, *consanguineo*, *parente*; Fr. *parent*; Hisp. *pariente*; Germ. *blutsverwand*, *verwand* durch *gemeinsamen Ursprung*; Angl. *related by blood*, *nearly akin*, *closely allied*, of the same race). Quomodo differant ab *agnatis*, v. AGNATIO. Porro hac significatione occurrit sæpe *Cognatus*, i, m. 2. et *Cognata*, æ, f. 1. absolute. *Plaut. Pæn.* 5. 4. 86. Vos estis ambæ meæ filiae: et hic est cognatus vester. h. e. filius fratris mei. *Id. ibid. prol.* 96. Alteram efflicti perit, aiam sibi cognatam, imprudens. *Id. Stich.* 4. 2. 2. cognati mei. *Ter. Adelph.* 5. 8. 24. His proximus cognatus. *Id. Eun.* 1. 2. 68. Nemo neque notus neque cognatus. *Id. Hecyr.* 4. 2. 16. Amicas et cognatas deserere. *Id. Phorm.* 5. 3. 20. In cognatam peccare. *Id. ibid.* 2. 3. 5. Negat Phanium banc sibi cognatam Demipho? banc Demipho negat esse cognatam? *Cic. post red. ad Quiril.* 3. 6. Pro Propilii redditu adolescentes filii, multi præterea cognati atque affines deprecari sunt. *Id. Rosc. Am.* 34. 96. Tot propinqui cognati que optime convenientes. *Id. Cæcin.* 5. 15. Arcti cognati que alicujus. — b) Latiori sensu ponitur de iis omnibus, quæ ad cognatos pertinent. *Catull.* 68. 98. cognati cineres. *Propert.* 3. 7. 10. rogi. *Virg.* 3. *Æn.* 502. cognatæ urbes, populique propinqui. h. e. a populis ejusdem gentis conditæ. *Id. ibid.* 12. 29. anguis. *Ovid.* 9. *Mel.* 412. Cognatumque tatus Phegeus bauseriit ensis. h. e. bominis affinitate conjuncti. *Id. ibid.* 623. et 13. *ibid.* 615. corpora. *Id. ibid.* 431. mœnia. *Id. ibid.* 498. pectora. *Lucan.* 1. 4. cognatæ acies. h. e. Cæsaris ac Pompeii, generi et sorori. *Sil. It.* 11. 179. Capta magno cugnatus Iulo. *Stat.* 1. *Theb.* 11. cognatæ mœnia Baccho, h. e. Thebæ; nam Semele Bacchi mater Thebans fuit. *Id. ibid.* 102. Tartara dicit cognata Tisiphones, quæ in fabulis est soror Tartari, ut est apud *Hygin. præf.* *Id. 1. Achill.* 92. freta. *Sidon. carm.* 15. 27. Plurimus hic Briareus populo corpore pugnat, Cognatam portans aelem. — *Horat.* 2. *Sat.* 6. 63. O quando faba Pythagoræ cognata. scilicet Pythagoras, teste *Plin.* 18. *Hist. nat.* 12. 30. (118.), docebat in faba mortuorum animas esse. — NB. Sequitur ævo Latinitatis *cognatus* dici ceptus est uxoris meæ frater; et *cognata* uxor fratris mei: ex quo venit Italica vox *cognato*. Sunt in hac rem tres *Inscripti.* apud *Fabrett.* c. 3. n. 184, 588, et 589. et alia apud *De Vita Antiquit. Benevent.* cl. 9. n. 80. et apud *Gruter.* 895. 4. ¶ 2. Dicitur etiam de brutis animalibus. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 3. 4. (13). de aquilis. Cognatum genus excipit, et educat cum suis. ¶ 3. Item de plantis. *Id. ibid.* 10. 16. (39). Sex genera cognatarum arborum picem ferunt. ¶ 4. Item de inanimis. *Id. ibid.* 24. 59. (182). Cognata calci res gypsum est. *Cognatas terras* dicit *Claudian.* 1. *Rapt. Pros.* 144. Siciliam et Ithiam, quia olim conjunctæ fuerunt: et *cognatos nubes amnes*, *Stat.* 1. *Theb.* 200., quia ex nubibus sunt imbres, unde amnes crescunt.

II.) Translate est similis, convenientis. *Cic. Tim.* 6. Deus mundo formam maxime sibi cognatam et decoram dedit. *Id. 3. Orat.* 51. 197. Nihil est tam cognatum mentibus nostris, quam numeri atque voces. *Horat.* 2. *Sat.* 3. 280. Ex more inponens cognata vocabula rebus. Adde *Quintil.* 1. 5. 49. *Felicj.* 2. 130. 1. Qui (princeps) quod umquam claritudine eninuit, id veluti cognatum censet tuendum.

COGNITIO, ðris, f. 3. est actus cognoscendi, intelligentia, notitia, scientia (It. *cognizione*, *conoscimento*; Fr. *connaissance*, *notion*; Hisp. *conocimiento*, *noçion*; Germ. *das Kennenlernen* oder *Erkennen einer Sache*, *die Erkenntnis*; Angl. *knowledge*, *acquaintance with*, *skill in*). ¶ 1. Generatim usurpat abstracte. — a) In genere. *Cato apud Gell.* 20. 5. Itaque ego cognobiliorem cognitionem arbitror. *Ter. Hecyr.* 5. 3. 33. Eum (animum) hæc cognovit Myrrina in digito, modo me habentem: rogat unde sit: narro omnia hæc: inde est cogitio facta, Philumenam compressam esse ab eo, etc. Adde *eumd.* *Eun.* 5. 3. 12. *Cic. Top.* 18. 67. Causarum cognitio cognitionem eventorum facit. *Gell.* 16. 8. ad fin. Dialecticæ studium atque cognitio in principiis

insuavis videri solet. — b) Item de externo actu, quo personam aliquam cognoscimus. *Cic.* 13. *Fam.* 78. 2. Huic ego tantummodo aditum ad tuam cognitionem patefacio et munio. *Id. Arch.* 2. 5. Omnes, qui aliquid de ingeniis poterant judicare, cognitione atque hospitio dignum (*Archiam*) existimant. V. *Stürenberg.* ad b. 1., et adde *eumd.* *Cic.* apud *Macrob.* 6. *Saturn.* 2. ad fin. — c) Item aliquando sumitur pro iis, quæ cognitionem ac scientiam pariunt, ut sunt præcepta, regulæ ac principia scientiarum atque artium. *Cic.* 2. *Legg.* 19. 47. Jurisconsulti sæpe quod positum est in una cognitione, id in infinita disperuntur. *Id. 3. Fin.* 5. 17. Rerum autem cognitiones — propter se adiscendas arbitramur, quod habeant quiddam in se quasi complexum et continens veritatem. — Artes etiam ipsas propter se assumendas putamus, cum quis sit in his aliquid dignum assumptione, tum quod coeant ex cognitionibus, et continent quiddam in se ratione constitutum ac via. Cf. *Quintil.* 12. 4. 2. Rursus *Cic.* 1. *Off.* 44. 157. Itaque nisi ea virtus, quæ constat ex hominibus tenendis, attingat cognitionem rerum, solivaga cognitio et jejuna videatur. *Id. 1. ibid.* 43. 153. Cognitionis contemplatioque naturæ manca quodammodo atque inchoata. *Id. 1. ibid.* 4. 13. Cognitionis rerum occultarum. *Id. 1. Tusc.* 29. 71. animi. *Id. 2. Nat. D.* 56. 140. deorum. *Id. 1. Off.* 44. 158. Collocare se totum in cognitione et scientia. *Id. 3. Orat.* 29. 112. Perquirere cognitionem et scientiam rei alicujus. *Id. 2. Nat. D.* 56. 140. Capere cognitionem alicujus rei. *Id. Orat.* 35. 122. Rea, quæ in periculis cognitione versantur. *Id. 5. Fin.* 12. 34. Quæ corporis sunt, cognitionem habent faciliorem. *Id. 3. ibid.* 11. 37. et 1. *Off.* 6. 19. Res cognitione dignæ. *Id. 1. ibid.* 43. 154. et 153., et 2. *ibid.* 2. 5. Res cognitione dignissimæ. *Quintil.* 10. 1. 90. Scriptores non indigni cognitione. ¶ 2. Item generatim, ad concreto, uti ajunt, sensu cognitio idem est quod notitia. *Cic.* 1. *Nat. D.* 13. 36. Usitatas perceptasque cognitiones deorum tollere. *Id. ibid.* 17. 44. Insitas deorum vel potius innatas cognitiones habere. *Id. 2. Fin.* 5. 16. Extorquere ex animis cognitiones verborum quibus inbuti sumus. ¶ 3. Speciatim sæpe est forense verbum, et significat inquisitionem causæ, v. reperta rei veritate sententia judicialia feratur. Opponitur autem sæpe juri ordinario, quia cognitio est juris extraordinarii, et pertinet ad summos magistratus, scilicet consules, prætores, præfectos provinciarum, ænatum, principem (aut eos quibus princeps id negotii dederit), qui cum reum apud se causam agere cogunt, neque eum ad jus ordinarium, dato iudice, renuntiant, extra ordinem cognoscere dicuntur: et hæc est proprie cognitio. *V. Digestor.* 50. t. 13., qui est De extraordinaria cognitionibus, ubi multæ enumerantur causæ, quæ per cognitionem finiuntur. *Cic.* ad *Capitulum.* 16. *Att.* 16. c. § 11. Quæ lex *REVM RERVVM*, quas *CAESAR* — EGISSET, consilibus cognitionem dedit. *Id. ibid.* § 12. Veretum consulum, quorum et lege et sensu consulto cognitio et iudicium fuit. Adde *eumd.* 4. *Ferr.* 25. 60., 2. *Legg.* 21. 56. et 22. 60. *Id. Brut.* 32. 87. Dies cognitionis. *Liv.* 1. 49. Cognitiones capitalium rerum. *Id. 1. 50.* Cognitionis inter patrem et filium. *Id. 4. 26.* Cognitionis vscutium militie munere. *Id. 40. 12.* Cognitionis formula. *Plin.* 6. *Ep.* 31. Cognitionem auspicere. *Id. 10. ibid.* 64. Hæc quoque species lucidit in cognitionem meam. *Id. ibid.* 97. Cognitionis Christianis. Cf. *Tac.* 1. *Ann.* 72. de famosis libellis. *Quintil.* 7. 2. 20. In cognitionem ænatus aut principia venire. Adde *eumd.* 3. 10. 1. *Id. 3. 6. 70.* et *Dig.* 81. 2. 39. pr. Cognitionis prætoris. *Sueton.* *Claud.* 12. magistratum. *Id. ibid.* 15. Alium interpellatum ab adversariis de propria lite, negentemque cognitionis rem, sed ordinarii juris esse etc. *Id. Tib.* 62. Deditum et intentum esse cognitioni. *Id. ibid.* 28. Cognitionem flagitare de criminibus ac reis. *Id. Claud.* 9. recipere falsi testamenti. *Id. Rhet.* 6. cædis. *Id. Claud.* 43. Cognitione damnare aliquem. *Edict. Dioclet.* p. 22. Avvocato (h. e. advocato) sive jurisperito mercedis in postulatione x̄ ducentos quinquaginta, in cognitione x̄ mille. — Inter officia domus Augustæ fuerunt etiam officia a cognitionibus. nempe quibus principes cognoscendarum causarum curam demandabant. *Senera in fin. Apocobynth.* Menandro liberti sui tradidit, ut a cognitionibus ei esset. *V. plura* hic spectantia doctrinæ disputata a *Marin. Fral.* *Arv.* p. 795. et seqq. Hæc pertinent *Inscripti.* apud *Gruter.* 271. 4., 285. 6. etc., in quibus *Judices*

sacrarum cognitionum commemorantur. Sic *Inscripti.* apud *Orell.* 60. L. AELIO HELVIO DIONYSIO C. V. IV. DICI SACRARVM COGNITIONVM TOTIVS ORIENT., PRÆSIDI SYRIÆ COELE, CORRECTORI VITATVSQVE ITALIÆ etc. — In *Inscripti.* autem apud *Fabrett.* c. 4. n. XII. FLAVIVS ABASCANTAS A COGNITIONIBVS videtur esse Circensium judex; ipse enim extat in quadriga, quæ ducitur ab auriga, coronam manu tenens.

COGNITIONÁLIS, le, adject. ad cognitionem judicialem pertinens. *Impp. Diocletian. et Maximian.* *Cod.* 7. 42. 1. Cognitionales sententiæ. Adde *Justinian.* *ibid.* 45. 13. *Fragm. Cod. Theod.* p. 89. Sacrillegii pœna constringit tam cognitionale officium, quam eos, qui nostra minime paruerunt constitutis. — Apud *Symmach.* 10. *Ep.* 62. (*Jureti* 55.) in fin. Cognitionalis nomen est officii cujuspiam, puta ejus, qui cognitiones forenses in acta refert, aut quid simile.

COGNITIONÁLITER, adverb. per cognitionem judiciariam. *Justinian.* *Cod.* 7. 63. 5. ad fin. Si quis ad appellationis iudicem introductus, sive cognitionaliter, etc.

COGNITOR, ðris, m. 3. proprie est qui cognoscit: sed occurrit speciatim tantum, et

I.) Proprie. ¶ 1. Cognitor appellatur, qui de conditione ac statu alicujus, quem probe novit, testimonium dicere potest apud eos, qui minime uoverunt; idem ac notor. *Cic.* 7. *Ferr.* 65. 167. Homines tenues obscuro loco nati navigant, adeunt ad ea loca, quæ nunquam antea viderunt: ubi neque noti esse iis, quo venerunt, neque semper cum cognitoribus esse possunt. et *ibid.* § 168. Qui tibi neque notus esset, neque cognitorem locupletem daret, quamvis civis R. esset, in crucem tolleretur. Adde *eumd.* 3. *ibid.* 5. 13. et *el. Donatum* ad *Ter. Eun.* 4. 7. 35. ¶ 2. Item qui alterum in jure defendit, advocatus. Causam enim ejus, et rationes defensionis diligenter perdiscit, et apud iudices vel per se, vel per alium prius a se edoctum exponit. Differt a procuratore: quia cognitor præsentis causam tuetur; procurator absentis quæcumque negotia tractat, ut *Paul. Diac.* p. 57. 9. *Müll.* docet. *Cic.* 2. *Herenn.* 13. 20. Ex æquo et bono jus constat, quod ad veritatem et utilitatem communem videtur pertinere, quod genus, ut *major annis LX.*, et cui *morbus causa est*, *cognitorem det.* *Id. 1. Divinat.* in *Cæcil.* 4. 11. Me Siculi defensore calamitatum suarum, me ultorem injuriarum, me cognitorem juris sui, me actorem causæ totius esse voluerunt (*V. Pseudo-Asconii* verba hæc pertinentia in ADVOCATUS). *Id. Rosc. gom.* 18. 53. Tu in eam litem cognitor Roscii factus es. et *mor.* Nisi te in suam litem dedisset cognitorem. *Id. 4. Ferr.* 43. 106. Cognitorem alicui ascribere. et *ibid.* Cognitorem berli pro aliquo. et *ibid.* alicui. Adde *eumd.* 5. *ibid.* 60. 137. et 34. 78. et *Cæcin.* 5. 14.; *Quintil.* 3. 6. 71.; et *Caj.* 4. *Instit.* 97. 124. — Cognitor est etiam sectoris valde similia, nomen la qui mariti aut filii debitorum vel veteres, vel latentes detegit et accusat; atque ejus operæ pretium partem bonorum, quæ proscribuntur, consequitur. Hoc genus officii *cognitura* appellatur. Dicitur autem *cognitor* honesto vocabulo (cum delator potius, aut sector appellari possit) quia cæsum faci, aut ærarii ultro tuendam suscipit, et tamquam legum custodem se præbet; revera autem bonorum alterius proscriptionem ac proprium lucrum spectat. Hoc sensu ahiberi creditur *cognitor urbis* apud *Manil.* 5. 316. Sed varia est ejus loci interpretatio; quemadmodum varia est etiam illius *Ovid.* 1. *Amor.* 12. 23. Aptius hæc capiant vadimonia garrula ceræ, Quas aliquis duro cognitor ore legat. ¶ 3. Est præterea cognitor, qui causam vel crimen alterius iudicii causæ cognoscit, quæsit, judex. *Impp. Gratian., Valentin. et Theodos.* *Cod. Theod.* 9. 27. 5. Omnes cognitorea et iudices a pecuniis manus abstineant. Adde *ibid.* 10. 10. 20. *Prudent.* 10. *resol.* ors. p. 205. Te cognitore dignus ire in carcerem. Adde *eumd.* *ibid.* 783. V. COGNITIO 3.

II.) Figurate, metaphorâ sumptâ a superiori paragr. 2., cognitor dicitur, quicumque extra rem forensam est alicujus defensor ac procurator. *Cic.* 4. *Cat.* 5. 9. Si eritis secuti sententiam C. Cæsaris, quoniam bane is in republica viam, quæ popularia habetur, secutus est, fortasse minus erunt, hoc auctore et cogitorem bujuse sententiæ, mibi populares impetus pertimescendi. Adde *eumd.* *Harusp.* resp. 21. 45. *Liv.* 39. 5. Alienarum simulatum tribuum pl. cognitorem fieri, turpe est. *Forcellinus* hunc *Livii* locum ad super. paragr. 1. 2. retulerat: et in sequenti *Horatii*

loco cognitorem pro sectore acceperat. *Horat.* 2. Sat. 5. 38. ire domum, atque Pelliculam curare jubet; si cognitor ipse, Persia atque obdura. *Fronto de eloq.* (edente *Ang. Mojo*) p. 229. edit. *Rom.* Mercurius nuntiis praeditus, Apollo pænum auctor, Liber dithyramborum cogitor, Fauni vaticinantium incitatores.

COGNITORIUS, a, um, adject. ad cognitorem pertinet. *Cajus* 2. *Institut.* (edente *Goeschenio*) § 252. Stipulabatur, ut etiam poteretur, eum hereditarias actiones procuratorio, aut cognitorio nomine exsequi. Adde *eumd.* *ibid.* § 39. *Id.* *ibid.* 4. *ibid.* § 124. Cognitoria exceptiones. Adde *eumd.* *ibid.* § 82. *Fragm. Jur. Antejustin.* (edente *A. Mojo*) p. 89. Cognitorium edictum, quod pertinet ad eos, qui dantur cogitores.

COGNITURA, æ, f. 1. munus, quo quis fungitur in delatoris faciendis; *V.* **COGNITOR** 1. 2. in fin. *Sueton. Vitell.* 2. Cujus filius sectionibus et cognituris uberius compendium nactus est. *Alii minus recte consuturis legunt.* *V.* **CONSUTURA**. *Cajus* 4. *Institut.* § 124. Si vero cognitori non liceat cognituram suscipere, per alium cognitorem, aut per se ipsum liberam habet agendi potestatem. Adde *eumd.* 4. *ibid.* § 83. et *Paul.* 1. *Sentent.* 2. 2.

COGNITUS, a, um. *V.* **COGNOSCC.**

COGNITUS, us, m. 4. idein ac cognito. *Apul.* 9. *Met.* Multarum civitatum obitu, et variorum populorum cognitu summus adeptum virtutes cecinit. h. e. quod multas civitates obierit, et varios populos cognoverit. — Ceterum occurrit tamquam Supinum verbi *Cognosco*, ut apud *Fal. Max.* 5. 7. exten. 1. Jucundiora cognitu. *Paul. Diac.* p. 59. 13. *Müll.* Cognitu facilia eadem ratione dicitur, qua dictu facilia, et perspectu et factu facilia.

COGNIBILIS, le, adject. Comp. *Cognobilior*. — Cognibilis est qui cognosci, aut intelligi potest. *Cato* apud *Gell.* 20. 5. extr. Cognibilior cognitio. *Gell.* *ibid.* a. *med.* Libri acroatici his solis, qui nos audiunt, cognobiles crunt. *Est Gr. Ζυγοι.*

COGNOMEN, inis, n. 3. (cum et nomen) appellatio ab ingenio, fortuna, habitu corporis, rebus gestis, aliisque causis fere sumpta. — a) Alicui addita præter prænomen ac nomen gentiliū, quibus uoce gaudebant priores Romani, ut *M. Tullius Cicero*, *C. Julius Cæsar*, *T. Manlius Torquatus* etc. (*V. Quintil.* 7. 27.): quibus interdum et quarta addita est appellatio, scilicet agnomen, quam vocem *V.* Porro cognomen antiquissimis Romanis nullum fuisse probat *Cavedoni Marm. Mod.* p. 239. Hinc recte *Fabretti*, p. 240. 242. observat, cognominis defectum in Inscriptionibus esse testimonium velutatis: quod confirmat *Cavedoni Marm. Mod.* p. 240. in nota et præcipue *Borghesi* in *Oss. num.* P. 1. oss. 8. et 9. *Cic.* 3. *Off.* 34. 112. Atque licet *T. Manlius* is est, qui Galli — torque detracto cognomen (*Torquati*) invenit. *Id. Rosc. Am.* 6. 17. Nam duo isti sunt *T. Roscii*, quorum alteri Capitiōni cognomen est, iste qui odest *Magnus* vocatur. *Liv.* 2. 33. *M. Marcia* — cui cognomen postea *Cicoriano* fuit. *Id.* 32. 2. sub fin. *Creasti Publ.* et *Sex. Ælii*: Pætis fuit ambobus cognomen. — b) Interdum cognomen dicta est etiam appellatio, quæ quarto loco addebatur, quæque deinde agnomen proprio vocabulo dicta est. *Cic.* 2. *Att.* 13. 2. Quanto in odio noster amicus *Magnus*? ejus cognomen una cum *Crassi Divitis* cognomine consenscit. scilicet is erat *M. Licinius Crassus Divites*. *Cf. Id.* 2. *Off.* 16. 57. *P. Crassus* cum cognomine *Dives*, tum *coplis*. Huc referri potest et illud ejusdem *Cic. Amic.* 2. 6. *Cato* quasi cognomen jam habebat in senectute sapientis. — c) In nominibus aliarum gentium præter Romanam, item in nominibus ad geographiam pertinentibus aliisque cognomen secundo loco addebatur. *Nepos Arist.* 1. *Aristides* cognomine *Iustus* est appellatus. *Varro* 2. *R.* 1. 8. *Bosphorus* cognomine *Cimmerius*. *Plin.* 12. *Hist. nat.* 13. 30. (51). *Dare Arabia* cognomen *Felicitis*. — d) Hinc cognomen dicitur etiam alicujus loci appellativum, commune namque nomen subauditur, ut *Hesperia*, hoc est *terra*, et *Alba*, hoc est *urbs*. Sic *Virg.* 3. *Æn.* 163. *Est locus*: *Hesperiam Graji* cognomine dicunt. *Id.* 8. *ibid.* 48. *urbem Ascanii* clari condet cognominis *Alban*. *Propert.* 4. 1. 69. *Sacra diesque ranam et cognomina prisca locorum*. Adde *Claudian.* *B. Get.* 535. — e) Porro hisce significationibus jungitur pluribus verbis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Plin.* 33.

Hist. nat. 10. 47. (153). accipere cognomen. *Liv.* 1. 10. addere alicui. *Plin.* 22. *Hist. nat.* 6. 6. (12). addere alicui cognomen *Felice*. *Sil. It.* 1. 155. asciscere cognomen. *Sueton. Cal.* 82. assumere cognomina complura. *Horat.* 1. Sat. 3. 58. dare alicui cognomen tardo ac pingui. *Sueton. Tib.* 67. deferre alicui. *Cic. Cluent.* 20. 72. deligere ac imaginibus. *Virg.* 3. *Æn.* 163. et 702. dicere aliquid cognomine aliquo. *Horat.* 2. Sat. 2. 56. ducere cognomen ex aliqua re. *Cic. Muren.* 14. 31. ferre præ ae aliquid cognomine. *Liv.* 30. 42. habere cognomen sapientis. *Cic.* 6. *de republ.* 11. habere ab aliquo hereditarium. *Horat.* 2. Sat. 3. 26. imponere alicui. *Vellej.* 2. 5. 1. merere. *Cic.* 6. *de republ.* 11. parere sibi. *Id.* 6. *Phil.* 4. 11. sumere ex re aliqua. *Id.* 3. *ibid.* 6. 16. et *Plin.* 35. *Hist. nat.* 4. 7. (19). trahere ex contumelia. *Cic. Cluent.* 26. 72. ut cognomine. — f) Apud veteres Romanos si plures fuissent in eadem familia fratres, solo prænomine distinguebantur, ut *M. Tullius Cicero*, *Q. Tullius Cicero*: verum *Augusto* imperante, et veterum familiarum decora in bonorem quam maxime restituente, primarii Urbis viri illustria proavorum suorum cognomina propriis addere ceperunt. Hinc factum est, ut ita cognominarentur *L. Æmilius Lepidus Paullus*, qui consul fuit an. U. C. 720., *Cn. Cornelius Lentulus Cossus*, eos. an. 753., *T. Statilius Sisenna Taurus*, eos. an. 769.; qui tamen compendii causa *Paullus Lepidus* in nummis apud *Eckhel.* *D. N. F. T.* 5. p. 129., et *Cossus Cn. F. Lentulus* in nummis apud *eumd.* loc. cit. p. 185., idemque *Cossus Cornelius Lentulus* in *Inscript.* apud *Gruter.* 107. 1. et 2., et *Sisenna Statilius Taurus* apud *Tacit.* 2. *Ann.* 1. — g) Progressu vero temporis fratres eodem prænomine ac nomine, diverso tamen cognomine, vel a matre, vel ab avia, vel ab aliqua hereditate, vel aliunde deducto, a se invicem, et ab eorum patre discernabantur, ut apparet ex *Inscript.* apud *Gruter.* 555. 2. *L. OCLATIO L. F. MEN. TERTIO PATRI, ET L. OCLATIO L. F. MEN. FLORENTINO FRATRI L. OCLATIVI L. F. MEN. ROCIANVS VIIVS RECIT.* Hic autem mos ea de causa invaluisse videtur, quod, succrescente libertinorum numero, cum eorum nomen servile ex lege manumissionis in cognomen abiisset, factum propterea est, ut omnes ejusdem patroni liberti idem prænomen nomenque sibi asciscerent, atque adeo solo cognomine inter se distinguerentur, quod profecto varium esse oportebat. Id autem fieri cepit a Flavio temporibus. *V. Morcelli T.* 2. p. 249. — h) Hinc etiam accidit, ut cum idem prænomen esset omnibus fratribus et collibertis commune, (quo priores Romani maxime gaudebant, teste *Horat.* 2. Sat. 5. 32. *Quinte*, puta, aut *Publi*: gaudent prænomine molles *Auricula*) in desuetudinem paulisper abiit, cujus rei testes habemus plurimas *Inscriptiones* apud *Gruter.*, *Fabretti.*, *Murat.* aliosque, ut hæc apud *Gruter.* 715. 7. *VIPSANIO FIRMO VIPSANVS LONGINVS FILIO.* Ita enim vero post invectionem, *Augusto* imperante, proavorum splendida cognomina sæpissime nomen gentilicium omittebatur; quo factum est, ut passim legere sit *Q. Metellus*, *M. Brutus*, *C. Cæsar* pro *Q. Cæcilius Metellus*, *M. Junius Brutus*, *C. Julius Cæsar*. — i) Non raro etiam accidit, ut quis non modo bina, sed etiam tria, quatuor, quinque, vel plura cognomina ob aliquam aut plures hereditates, vel alias ob causas sibi assumeret. Hinc uoi eidemque viro hæc prænomina, nomina et cognomina tribuuntur in *Inscript.* apud *Jo. Labusium*, *Ant. Monum. Bresc.* p. 35. a. *PLATORIO A. F. SERG. NEPTI APONIO ITALICO MANILIANO C. LICINIO POLLIONI.* (Hic *Hadriano* Aug. percarus fuit). Alia apud *Marin. Iscriz.* *Alb.* p. 59. *L. FABIO M. F. GAL. CILONI SEPTIMINO C. ATINIO ACILIANO LEPIDO FULGINIANO.* (Hic consul fuit an. a Cbr. n. 304.) Adde alias apud *eumd.* *Frat. Arv.* p. 234. Ceterum de pluribus cognominibus consule *Vermiglioli Iscriz.* *Ferug.* p. 297. — l) Etiam feminas plura cognomina habuisse, patet ex *Inscript.* apud *Fæa*, *Framm. di Fasti Cons.* p. 35. *VALERIA TOSSIA PIA SABINA EUPHEMERIA.* — m) Quandoque liberti pro nomine gentilicio patrum, cum is conspicuus esset originis, ejusdem cognomen loco nominis sibi tribuebant, ut *C. Mæcenas C. L. Encarpus apud Labus. Lettera nel M. Ricoglitore* n. 78. *Giugno* 1831. *V.* alia exempla *ibid.* et apud *Borghesi della G. Arria* p. 38. — Nonnullis visum est cognomen ponit aliquando pro ipso nomine, ut apud *Gell.* 10. 12. His præstitis a *Plinio* Secundo scriptis non dignum esse cognomen *Democriti* puto. Sed per-

peram: in allato enim *Gellii* loco tē *Democriti* est cognomen pro *Democritæ* præstigiæ, ea scilicet significatione, quam superius sub c et d exhibuimus.

COGNOMENTUM, i, o. 2. idem ac cognomen. *Plaut. Mil. glor.* 4. 2. 47. *mi. Pulcer* salve. *rv.* Meum cognomentum quis commemoravit? *Id.* *Pseud.* 4. 2. 18. *sv.* Hominem ego hic quæro iolum, legirupam, impium, perjurum atque improbum. *sa.* Me quæritat: nam illa mea sunt cognomenta, nomen si memoret modo. Adde *eumd.* *Pers.* 1. 2. 8. *Poeta* apud *Cic.* 2. *Fin.* 5. 15. *Heraclitus*, cognomento qui *οὐραϊνός* perhibetur. *Sallust. fragm.* apud *Gell.* 18. 4. *Cn. Leontulus* collega ejus, cui cognomentum *Clodiano* fuit. *Gell.* *ibid.* 7. Cui cognomentum *Isosano* factum est. *Messala* apud *Senec. Suasor.* 2. p. 20. *Bip.* Omnia grandia probabat: ei impositum est cognomen, vel, ut *Messala* ait, cognomentum, et vocari cepit *Senecio Grandio*. (scil. quia cognomentum grandior vox est, quam cognomen. *V. GRANDIO*). *Tac.* 12. *Ann.* 55. *Cilicium* nationes, quibus *Cilicium* cognomentum. Adde *eumd.* 1. *ibid.* 31. et 2. *ibid.* 60. — *Forcellinus* addidit etiam locum *Cic. Milon.* 17. 46. *C. Cassinius* cognomento *Schola*. At ibi alii leg. cognomine: *Orellius* vero ex melioribus *Codicibus* utramque vocem rejicit.

COGNOMINATIM, adverb. per derivationem eorumdem nominum. *Priscian. de declin. nom.* p. 1301. *Putsch.* Et quæ (nomina) cognominatim ex bis prolatis fixa sunt, ut hic magistratus, hujus magistratus.

COGNOMINATIO, ōnis, f. 3. cognomen. *Afranius* apud *Non.* p. 87. 23. *Merc.* Genus cognominatōnis. *Cassiod. Complex.* 2. *Petr.* 1. *Simon* nomen est proprium. *Petrus* cognominatio ejus.

COGNOMINATUS, a, um. *V.* **COGNOMINO**.

COGNOMINIS, e, adject. qui ejusdem nominis cum alio est, ut docet *Paul. Diac.* p. 40. 5. *Müll.*: et occurrit — a) Absolute. *Plaut. Bacch.* 1. 4. 5. *Dux germanæ meretrices cognomines*. *Virg.* 6. *Æn.* 383. gaudet cognomine terræ. *Al. leg. terræ. Sueton. Vitell.* 2. Quatuor filios amplissimæ dignitatis cognomines (h. e. eodem nomine), ac tantum prænominibus distinctos, reliquit. — b) Cum Genitivo aut Dativo. *Plautus* apud *Servium* ad *Virg.* 6. *Æn.* 383. Illa mei cognominis fuit. *Al. leg. mea. Plin.* 6. *Hist. nat.* 2. 2. (5). *Venetii Henetorum cognomines. Vellej.* 1. 1. Cognominem patriæ suæ *Salamina* constituit. *Plin.* 4. *Hist. nat.* 12. 26. (82). *Aziacæ cognomines Buminis*. Adde *eumd.* 35. *ibid.* 4. 7. (19). *Sueton. Oth.* 1. *L. Salvius Otho* filium minorem *Marcum* cognominem sibi reliquit.

COGNOMINO, as, avi, alum, are, a. 1. Part. Cognominatus 1. et 2. — Cognomino ¶ 1. Stricto sensu est cognomen impono, cognomine appello (h. cognominare; *Fr. surnommer*, donner un surnom; *Hisp. apellidar con alcun renombre*; *Germin. zubenamen, mit einem Zunamen belegen*. *Augl. to surname*). *Plin.* 21. *Hist. nat.* 11. 39. (67). *Amaracus*, quem *Phrygiani* cognominant. *Id.* 21. *ibid.* 3. 7. (10). *Scipio*, *Serapio* cognominabatur, propter similitudinem suarii ejusdam negotiatoris. Adde *eumd.* 29. *ibid.* 1. 4. (5). *Justin.* 15. 2. *Ptolemæus*, ne minoris apud suos auctoritatis haberetur, rex ab exercitu cognominatus. *Id.* 7. 1. *Macedonia* antea *Emathia* cognominata est. Adde *Gell.* 2. 22., ubi et apud *Justin.* *il. cit.* alt. *Forcellinus*, cognomino esse pro simpliciter nomino, appello, dico. — Hinc Part. præter. pass. cognominatus, a, um. *Claudius* *Quadrigenarius* apud *Gell.* 9. 13. Quo ex *larto* ipse posterique ejus *Torquati* sunt cognominati. Adde *Plin.* 33. *Hist. nat.* 10. 47. (133). et 35. *ibid.* 10. 37. (112). *Sueton. Aug.* 7. *Augustus* *Thurinus* cognominatus. *Flor.* 3. 5. *Pooticæ* gentes a *Pontico* cognominatæ mari. ¶ 2. Latiori sensu Verba cognominata sunt quæ eandem habent vel pæne eandem significationem, et amplificationis causa in oratione conglobantur: atque ita dicta sunt ad similitudinem Græcæ vocis *συμνομα*. *Cic. Partit. orat.* 15. 53. Verba ponenda sunt juncta, facta, cognominata, etc.

COGNOSCENS, entis. *V.* **COGNOSCO**.

COGNOSCENTER, adverb. cum cognitione. *Terull.* 4. *contr. Marcion.* 22. Manifesta te mihi, ut cognoscenter te videam.

COGNOSCIBILIS, e, adject. Comp. *Cognoscibilior*. — Cognoscibilis est, qui cognosci potest. *Boeth.* *Aristot. Analyt. post.* 1. 21. p. 541. Sed quod a in d sit, prius est et cognoscibilis, quam quod a in e,

per hoc enim illud demonstratur, credibilis autem est per quod.

COGNOSCIBILITER, adverb. per cognitionem. *Fulgat. interpr. Sapient. 13. 5.* A magnitudine enim speciei et creaturae cognoscibiliter poterit creator horum videri.

COGNOSCO, gnosco, gnōvī, gnītum, gnosce, a. 3. (cum et gnosco vel nosco). Variis in temporibus syncopen patitur. Legimus enim *gnosco* pro *cognovisti* apud *Ter. Andr. 3. 4. 7.*; *gnosco* pro *cognovisti* apud *eumd. Hecyr. prol. 8.*; *gnosco* pro *cognovisse* apud *Lucret. 1. 332.*, *Catull. 90. 3.* et *Ovid. 15. Met. 4.*; *cognoram* pro *cognoveram* apud *Cic. 1. Orat. 31. 143.* et *Catull. 66. 26.*; *cognorat* pro *cognoverat* apud *Nepot. Att. 10.*; *cognossem* pro *cognovissem* apud *Cic. Flacc. 21. 51.* et *Catull. 91. 3.*; *cognosset* pro *cognovisset* apud *Cic. Flacc. 21. 51.*; *cognosset* pro *cognovisset* apud *Nepot. Ly-sandr. 4.*; *cognoro* pro *cognovero* apud *Cic. 2. Fam. 11. in fin.*, *5. Att. 4. 3.* et *7. ibid. 20. 2.* in plerisque editionibus (tamen *Aldus* habet *cognovero*); *cognorim* pro *cognoverim* dixit *Cicilius* apud *Cic. 9. Att. 1. § 1.*; *cognoris* pro *cognoveris* legitur apud *Ter. Phorm. 2. 1. 35.* et *Lucret. 6. 533.*; *cognorūt* pro *cognoverūt* apud *Ter. Eun. 5. 4. 11.* Denique *cognoscendum* pro *cognoscendum* habet *Plaut. Rud. 4. 4. 101.* — Part. *Cognoscens* in fin.; *Cognitus* 1. a. et in fin.; *Cogniturus* 1. c.; *Cognoscendus* 1. a. — Ratione habita etymol. et significatiōis, haec vox conjungenda est cum Gr. γινώσκω. — Itaque cognosco est personam vel rem aliquam noscere disco, nosco, bene nosco, etiam si id fiat experientia, sensibus vel quacumque alia externa ratione; ita tamen ut intellectus vel mentis actus, nunquam excludatur: V. *Döderlein. Latein. Synon. vol. 6. p. 173.* (It. *imparare a conoscere, conoscere, conoscere appieno*; Fr. *chercher à connaître, connaître, prendre une connaissance approfondie*; Hsp. *aprender a conocer, conocer, conocer plenamente*; Germ. *eine Person oder Sache kennen lernen, erkennen, zu ihrer Erkenntnis gelangen*; Angl. *to study, to know, to be acquainted with*). Occurrit § 1. Generatim: *cognosco* ponitur pro personam aut rem discere nosco, perdisco, intelligo, scio, plane nosco; atque etiam recognosco: et usurpatur — a) Cum *Accus. personae* aut rei, quae cognoscitur. *Ennius* apud *Pers. 6. 9.* Luna portum est operae cognoscere, cives. Cf. *Sall. Col. 12.* Operae pretium est, cum domos atque villas cognoveris (h. e. videndo cognoveris) in urbium modum exaedificatas, visere templa deorum. *Cato R. R. 2.* Ubi ea (paterfamilias) cognovit. *Id. ibid.* Ubi haec cognita aequo animo sentit. *Plaut. Pseud. 4. 2. 30. 8a.* Cedo mihi epistolam. ar. Accipe, cognosce signum (h. e. agnosce, recognosce). *Id. Eho, Polyne-chæropolitidos purus putus est ipsus: uovi. et ibid. v. 45.* video et cognosco signum. *Id. Rud. 4. 4. 101.* Iluc opesque spesque vestrum cognoscendum condidi. *Ter. Eun. 2. 3. 18.* Utilitatem in ea re faciam ut cognoscas meam. *Lucilius* apud *Non. p. 275. 22.* Merc. Rem cognoscas simul et dictis animum attendas postulo. *Cic. 1. Fam. 17. 10.* Scribo tamen, ut te admoneam, quod ipse — experiendo tamen magis, quam discendo cognovi. *Id. 5. ibid. 12.* Ut ceteri, viventibus nobis, ex litteris tuis uos cognoscant. *Id. 1. ibid. 5. 6. § 1.* Quae hic agantur quaeque acta sint, ea te ex litteris multorum et nunciis cognoscere arbitror. *Id. Senect. 23. 83.* Neque vero eos solos coovenire aeo, quos ipse cognovi; sed etiam illos, de quibus audivi et legi et ipse conscripsi. *Id. 5. Fyn. 26. 76.* Habere aliquid perceptum, comprehensum, cognitum. *Lucret. 1. 697.* Credit enim sensus ignem cognoscere vere. *Cæs. 1. B. G. 14.* Quibus rebus cognitis eum ad has suspiciones certissimae res accederent. *Adde Nepot. Con. 4.* Rursus *Cæs. 3. B. G. 7.* Cognoscere regiones. *Id. 7. ibid. 16.* Per certos exploratores, quae ad Avaricum spererentur, cognoscebat. *Sall. Jug. 14.* Tantum illud vereor, ne quos privata amicitia Jugurthae parum cognita transversos agat. *Liv. 5. 35.* Gallos, novam gentem, pace potius cognosce quam armis. *Virg. 3. G. 490.* Felix qui potuit rerum cognoscere causas. *Id. 9. Aen. 245.* Venatu assiduo totum cognovimus amem. *Propert. 1. 6. 13.* An mihi sit taotū doctas cognoscere Athenas, Atque Asiae veteres cernere divitias. *Petron. Satyr. 7.* Cum ego negarem, me cognoscere domum. — Porro jungitur pluribus aliis Substantivis, quorum praecipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Cæs. 1. B. G. 22.* aliquid ex

armis atque insignibus. *Al. ab armis. Cic. 7. Ferr. 4. 9.* aliquid non tam ea re, quam et aliquid factis decretisque. *Id. 2. Fam. 10.* aliquid ex aliquo. *Id. pro leg. Manil. 13. 36.* quodam magis ex aliorum contentione, quam ipsi per sese. *Nepos Att. 14.* aliquid ex aliqua re. *Phaedr. 4. 21.* aliquem ex sermone. *Al. ab sermone. Tac. 12. Ann. 24.* aliquid clamore. *Nepos Dion. 8.* animos omioium facile. *Tac. 2. Ann. 59.* antiquitatem. *Sic Nepos Att. 18.* cognitum diligenter habere antiquitatem. *Cic. 2. Orat. 41. 177.* artem cognoscere. *h. e. perdiscere. Id. apud Non. p. 275. 32.* Merc. bellicam rem et omnem reipublice disciplinam ex annalium monumentis. *Tibull. 3. 5. 23.* campos Elysios. *Virg. 6. Ecl. 25.* carmina. *Id. 2. Aen. 10.* casus alicujus. *Ter. Andr. 1. 1. 22.* consilium alicujus. *Cæs. 5. B. G. 7.* consilia alicujus omnia. *Cic. apud Non. p. 276. 6.* Merc. consuetudinem aliquam et studium sermonemque. *Lucret. 2. 742.* corpora tactu. *Curt. 6. 11.* cuncta diligentius. *Virg. 1. G. 177.* curas tenues. *Sall. fragm. 2.* dedicationem per nuncios. *Cæs. 3. B. C. 18.* dicta alicujus ab iis, qui sermoui interfuerunt. *Id. 1. B. G. 19. 11.* dem alicujus. *Adde Cic. 1. Fam. 9. 3. Virg. 4. G. 375.* fletus gnti. *Nepos Ages. 11.* formam alicujus. *Sueton. Cal. 13.* infantem. *Cic. 2. leg. Agr. 10. 25.* insidias. *Sall. Cat. 59.* iter hostium ex perfugis. *Cæs. 1. B. G. 19.* iustitiam. *Cic. 1. Orat. 34. 159.* leges. *Virg. 4. Ecl. 60.* matrem risu. *Sall. Jug. 7.* naturam alicujus et mores. *Cic. 1. Off. 43. 154.* et *Lucret. 3. 1085.* naturam rerum. *Propert. 1. 12. 13.* noctes. *h. e. agere. Ovid. 12. Met. 251.* os. *Nepos Att. 10.* puerum aliquem in ludo. *Cic. 5. Att. 4. 3.* rationem. *Nepos Hann. 7.* responsum. *Id. Timol. 3.* sententiam alicujus. *Sueton. Cal. 3.* sepulchra. *Virg. 4. G. 375.* strepitus pedum. *Cæs. 1. B. G. 19.* temperantiam alicujus. *Cic. 1. Orat. 47. 204.* virtutem. *Cæs. 1. B. G. 19.* voluntatem alicujus. — b) Cum duobus *Accusativis*, vel cum aliquo alio casu addito. *Cic. 1. Fam. 7. 2.* Quo quidem tempore — cognovi Hortensium percipitum tui, studiosum Lucullum, ex magistratibus autem L. Racilius et Sde et animo singulari. *Id. 7. Ferr. 66. 169.* Ut ille — per angusto fretu divisa servitutis ac libertatis iura cognosceret. *Id. 3. Fam. 13. 1.* Cognoscere aliquem res humanas contemnentem et optime contra fortunam paratum armatumque. *Id. 13. ibid. 21.* 2. aliquem hominem pudentem et officiosum. *Id. ibid. 19. 3.* aliquem virum optimi gratissimumque. *Id. ibid. 23.* 2. aliquem hominem summi probitate, humanitate observantique cognoscere. *h. e. experiri, sentire. Id. 3. Ferr. 7. 18.* iudices in iudicando nimium sui juris sententiaque. *Nepos Amilc. 2.* aliter rempubl. se habentem. *Id. Eumen. 8.* paria facta quorundam. *Id. Att. 9.* Memoriam gratumque cognosci. *Virg. 1. Ecl. 42.* Nec tam praesentes alibi cognoscere divos. *h. e. experiri, sentire. Id. 12. Ecl. 903.* nec currentem se, nec euntem cognoscere. — c) Cum *Accus. et Infinito*, et passivo cum *Nomin. et Infinito. Cic. 16. Att. 16. A. § 1.* Articul nostri te valde studiosum esse cognovi. *Cæs. 5. B. G. 20.* Ab his cognoscit, non longe ex eo loco oppidum — abesse silvis paludibusque munitum. *Id. 2. B. C. 21.* Quos — penam tulisse cognoverat. *Lucret. 3. 118.* Nunc animam quoque ut in membris cognoscere possis Esse. *Nepos Pausan. 4.* Signoque detracto cognovit — sibi esse pereundum. *h. e. intellexit. Plin. 2. Hist. nat. 108. 112. (246).* Nunc et a Germania immensas insulas non pridem repertas cognitum habeo. — *Cic. 1. Fam. 5. 6.* Ut — a ceteris omnibus quam gratissimum erga te esse cognosceres. *Sall. Jug. 46.* Sed Metello iam antea experimentis cognitum erat, genus Numidarum infidum esse. *Propert. 2. 16.* Cognitis Iphiali surripuisse boves. *Claudian. 2. in Rufin. 293.* Ut cessasse ducem, propius venisse cohortes, Cognita Rufino. *h. e. ut haec cognita fuerunt Rufino. Sic Virg. 1. Aen. 671.* Frater ut Aeneas prius omnia circum Littora jactaret, odiis Junonis iniquae, Nota tibi. Et cognito absolute. *Liv. 37. 13.* Ex agrestibus cognito, hostium navas ad Aethaliam stare, consilium habitum est. *h. e. cum ex agrestibus notum fuit etc. Id. 33. 41.* Cognito vivere Ptolemaeum. *Adde eumd. 44. 28. Tac. 1. Ann. 46.* Nondum cognito, qui fuisset exitus in Illyrico. — d) Sequente relativo. *Cato R. R. 2.* Ubi cognovit, quomodo fundus cultus sit, operaque quae facia infestatque sient. *Ter. Andr. 1. 1. 22.* Eo pacto, ut gnti vilano et consilium meum cognosces, et quid scire in hac re te velim. *Id. ibid. 3. 4. 7.* Tandem cognovi

sti, qui siem. *Cic. 5. Fam. 3. 1.* Tamen et absens cognoscebam, quae esset tua in hac pestifero bello cavendo et praedicando sententia. *Cæs. 1. B. G. 21.* Qualis esset natura montis — qui cognoscerent, misit. *Sall. Jug. 79.* Id. socordiane an casu factum sit, parum cognovit. — e) Cum *praepos. de et Ablativo personae* aut rei, de qua facti sumus certiores. *Cic. 5. Att. 21. 10.* Habes consilia nostra: nunc cognosce de Bruto. *Id. 1. Fam. 8. 1.* Ex eodem de toto statu rerum cognosces. *Adde eumd. 4. ibid. 4. 3. Cæs. 7. B. G. 1.* Ibi cognoscit de Clodii caede. *Adde Sall. Jug. 73. § 2.* Speciatim cognoscere ponitur pro *agnoscere*, sive *recognoscere*, hoc est animadvertere personam aut rem aliquam esse eandem ipsam, quam prius novimus. *Ter. Heaut. 4. 1. 44.* Postquam aspectu anulum, illico cognovi. *Adde eumd. Hecyr. 5. 3. 32. Id. Eun. 5. 3. 6.* Cognoscite signa? Cf. *Plaut. Pseud. 4. 2. 30.* et *45.* cujus verba superius attulimus 1. sub init. *Cic. 3. Cat. 5. 10.* Introductus est Statilius: cognovit et signum et manum suam. *Adde eumd. ibid. § 12.* et *Sall. Cat. 47.* Rursus *Cic. Pis. 37. 91.* Numerum militum reliquiasque cognoscere. *Id. 7. Ferr. 28. 72.* Alii cives Romani, ne cognoscerentur, involutis et carcere captivibus — rapiantur. *Varro apud Non. p. 276. 9.* Merc. Vereor, ne me quoque, eum domum ab illo revertero, praeter canem cognoscat nemo. *Sall. Cat. 61.* Fuere item, qui inimicos suos cognoscerent. *Liv. 2. 40.* Qui insignem mestitia inter ceteras cognoverat Veturiam. *Adde eumd. 4. 29. 8. 39. 24. 16.* et alibi. *Ovid. 3. Pont. 2. 105.* mores, Quos Volesus patrii cognoscat nominis auctor. *h. e. similes suis agnoscat. Id. 3. Art. am. 508.* Cognoscat faciem vix satis ulla suam. *Id. 4. Met. 137.* Cognoscere amores suos. *Id. 4. Trist. 4. 79.* aliquem vice sermone. *Stat. 4. Theb. 638.* alumnos. — Et absolute *Ovid. 2. Fast. 185.* Illa quidem tamquam cognosceret astitit amens. — Hoc sensu occurrit etiam in re iudiciali, et cognosci dicitur qui tamquam certa illa persona, immo eadem illa, qua de quaeritur, agnoscitur et recognoscitur. *Cic. 3. Ferr. 5. 14.* Cum eum Syracusis amplius centum cives Romani cognoscerent lacrimantesque defenderent. *Adde eumd. 7. ibid. 28. 72. § 3.* Item speciatim usurpatur de scriptis et libris, quorum cognitionem legendo acquirimus, et est perdiscere, perquirere, perpendere, haud aliter ac Gr. ἀναγινώσκειν: cf. *Dig. 50. 16. 56. pr. Cic. Brut. 26. 95.* Crassus domi ius civile cognoverat. *Adde aliam generatim elata, quae sub 1. retulimus. Et speciatim Nepos Lysand. 4.* Cognoscere librum. *h. e. perlegere et addiscere. Id. Datam. 5. et Con. 4.* litteras. *Adde Sueton. Gramm. 23. § 4.* Item per euphemismum cognoscere virum, feminam, quemadmodum et Graece γινώσκειν, occurrit de consuetudine concubitus. *Cic. Flacc. 21. 51.* Quem tu, cum ephebum Temol cognosces etc. *V. integrum locum. Ovid. Heroid. 6. 133.* Turpiter illa virum cognovit adultera virgo. Cf. *Catull. 61. 147. Tac. 4. Hist. 44.* Pontia stupro cognita. *Stat. 2. Achill. 228.* tacito iam cognita furto Deidamia mihi. *Justin. 5. 2.* Uxorem aliorum adulterio cognoscere. *Adde eumd. 22. 1. § 5.* Saepissime cognoscere dicitur, qui notionem sibi comparat ejus rei, de qua et in bouam et in malam partem iudicium ferre potest: ac propterea — a) Cognoscere dicuntur spectatores, qui in theatro adsunt. *Ter. Andr. prol. 14.* Favete, adeste aequo animo et rem cognoscite. *Adde eumd. Hecyr. prol. 8. ibid. prol. alt. 12.* et *Eun. prol. 42.* — Item orator vel advocatus, qui in peroranda causa totus incumbit. *Cic. Quinct. 1. 3.* Qui — temporis quidem certe vis satis habui, ut rem tantam, tot controversiis implicatam possem cognoscere. *Id. 2. Orat. 21. 99.* Hoc est primum praedictum, quascunque causas erit acturus, ut eas diligenter penitusque cognoscat. — b) Saepius est forense verbum, et significat quod est iudicis proprium, scilicet inquirere in causam, aut crimen aliquod iudicii ferendi causa, ea ratione, quae in v. COGNITIO explicata est: et occurrit — α) Absolute. *Cic. 4. Ferr. 10. 26.* Verres adesce jubebat, Verres cognoscebat, Verres iudicabat. *Seneca Med. 193.* Si iudicis, cognosce: si regnas, iube. *Adde Quintil. 4. 2. 21.*, *Sueton. Claud. 33.* et *Ner. 15. Plin. 10. Ep. 85.* Cognoscere pro tribunali. *Callistrat. Dig. 1. 18. 9. pr. § 1.* Proconsul existimare dehet, utrum ipse cognoscat, an iudicem dare debeat. — β) Cum *Accus. Cic. 2. Off. 23. 82.* Cognoscere causas. *Id. 3. Ferr. 10. 27.* causam. *Adde Nepot. Miliad. 7.* et *Cayum 1. Instit. 93.* Sic *Quintil. 11. 1. 77.* Accidit

nonnumquam, ut iudex eandem causam, de qua pronuntiavit, cognoscat iterum. Adde eumd. 4. 1. 3. Rursum Cic. 4. Verr. 48. 118. Ut aliquando de rebus ab isto cognitis iudicatisque, et de iudiciis datis dicere desistamus. Inscript. apud Orelli. 3042. **ELÉCTVS AD COGNOSCENDAS VICE CAESARIS COGNITIONES.** — γ) Cum Ablat. et praepos. de vel super etc., aut etiam cum Genitivo. Cic. 16. Att. 16. v. § 8. Cum conules oporteret ex senatus consulto de actis Caesaris cognoscere. Id. 3. Verr. 10. 27. Illic de re ostendit se ipsum cogniturum. Id. 4. ibid. 7. 19. Cognoscere de hereditate. Id. 5. Phil. 19. 53. de agro Campano. Auct. B. Alex. 68. De controversiis tetrarcharum postea se cogniturum esse dixit. Tac. 13. Ann. 32. Cognoscere de capite famaeque conjugis. Dig. 1. 18. 21. de servo corrupto. Ulp. Dig. 23. 2. 13. et 24. 1. 7. § 5. super re aliqua. et ibid. 13. 4. 4. ex actione aliqua. et ibid. 27. 2. 2. Iudex, qui tutelam cognoscit. h. e. ex actione tutelae. Sic ibid. 28. 5. 35. familiae heriscundae. h. e. ex actione familiae heriscundae. — Hinc Part. praes.

Cognoscens, entis, occurrit — a) Adjective. Cic. 4. Herenn. 18. 25. Cognoscens sui. h. e. qui se ipsum novit et recte iudicat. — b) Item substantivorum more pro eo qui disquirat et iudicat. Inscript. apud Gruter. 459. 7. T. FL. POSTVMIO TITANO V. C. COS. PROCOS. PROV. AFRICAE COGNOSCENTI VICE SACRA etc. Alia apud Gruter. 1104. H. L. VALERIO L. V. CL. FILIO BALBINO MAXIMO COS. ORD. COGNOSCENTI AD SACRAS APPELLATIONES etc. Adde Inscript. apud Orelli. 3151. et 3185.

Cognitus, a, um, quod est Part. praeter. pass., cuius exempla superius audivimus, Adjective quoque occurrit; unde Comp. **Cognitur** et Sup. **Cognitissimus**, quae vide sub c. — a) Absolute. Cic. 1. Orat. 23. 92. Res penitus perspectae planeque cognitae. Id. 1. Fam. 7. Res perspecta et cognita. Id. Mur. 11. 25. Ratio pervulgata et cognita. Id. 1. Off. 6. 18. Incongnita pro cognitiss habere. Id. Cluent. 47. 131. Nihil ipsos habuisse cognitum, nihil comperti. Cf. et locum Cic. aub b. Plin. 12. Hist. 1. at. 21. 45. (99). Res nostro urbi tantum nominibus cognita. Sueton. Aug. 21. Scythiae auditu modo cognitum. — b) Cum Dativo. Cic. Caelin. 36. 104. Homo singulari pudore, virtute cognita et spectata fide, amplissimis viris Etruriam totius in utraque fortuna cognitum multis signis et virtutis et humanitatis. Caes. 3. B. C. 38. Cognitus hosti. Id. apud Cic. 9. Att. 16. § 2. Bene cognitum esse alicui. Tac. 1. Hist. 1. Alicui nec beneficium nec injuria cognitus. — c) Comp. et Sup. Ovid. 4. Trist. 6. 28. Sed magis hoc, quo sunt cognitiora, gravant. Id. 14. Met. 14. Quanta sit herbarum, Titaei, potentia nulli quam nulli cognitius, qui sum mutatus ab illis. Catull. 4. 14. Tibi haec fuisse et esse cognitissimum.

Homonym. Compositum **cognoscere** differt a simpliciter **noscere**: nancque **cognoscere**, cum plenius ac sonantius vocabulum sit, et significatione latius patet et usitatus est, quam **noscere**, cuius vis minor est. Ter. Heaut. prol. 8. Alias (*fabulas*) cognostis ejus; quæso, haec noscite. Huc pertinent, et illa *Forcellini*; Inter *notum* et *cognitum*, si subtilius philosophari velimus, illud interest, quod *notus* dicitur, qui quocunque modo scitur; *cognitus*, qui bene perspectus et compertus. Cic. fragm. contra C. Anton. apud Ascon. Quidam homo nobilis et valde in hoc largitionis questu notus et cognitua. — Præterea **cognoscere** differt etiam a ceteris ejusdem verbi compositis: scilicet ab **agnoscere**, quod proprie significat rursus cognoscere, et dicitur de iis rebus, quae antea vidimus et novimus; contra **cognoscere** proprie est de rebus ante non cognitis: præterea **cognoscere** est velut genus, quod etiam **agnoscere** velut speciem complectitur, ideoque ponitur et pro **agnoscere**, ut diximus 2. V. et **AGNOSCO**. — Differt etiam a **peroscere**, quod raro tamen occurrit, quodque nectis alicui rerum notiones penitus inluentem ac percipientem significat. Ter. Andr. prol. 24. Favete, adeste equo animo et rem cognoscite, ut pernoscat is equid spei sit reliquum. — Differt a **diagnoscere**, quod est duas diversas res cum suo discrimine recognoscere, discernere. — Denique recta opponitur verbo **ignoscere**, quod est ab inprivativa et nosco, quasi nullis de peccato cognoscere, sed ipsi ignurare ac remittere. Ter. Heaut. 2. 1. 6. Et cognoscendi et ignoscendi dabitur peccati locus. Cf. eumd. Eun. prol. 42. — Porro inter co-

gnoscere et intelligere illud interest, quod **intelligere** proprie significat rationales mentis notiones per actus reflectendi ac per syntbesin, ut philosophi vocant, acquiris; contra **cognoscere** proprie significat historicas cognitiones per sensus comparatas vel ab alia traditas. Cic. 3. Nat. D. 24. 61. Quare autem in his vis deorum insit, tum intelligam, cum cognovero.

CŌGO, cōgis, cōgēs, cōactum, cōgere, a. 3. (cum et ago). In Inscript. apud Marin. Frat. Arv. p. 170. legitur *coguit* pro *cogit*, ut aliquando *tinguo* pro *tingo*. — Part. **Cogens** I. B. 3.; **Coactus** in omnibus paragr. et in 6n.; **Coacturus** I. B. 3.; **Cogendus** I. B. 4. — **Cogere** proprie est multa simul in unum locum vocando vel impellendo agere, ducere (It. *ridurre insieme*; Fr. *pousser plusieurs objets dans un lieu*, *réunir*; Hisp. *volver a unir*, *reunir*; Germ. *zusammentreiben*; Angl. *to drive*, *to collect*). Quoniam vero hujusce verbi significatio latissime patet, cuncta revocanda videntur ad hæc quatuor: scilicet I. **Cogere** est multa simul in unum locum agere vel afferre, adeoque in unum colligere et congregare; II. Plura impellendo ac per vim in unum locum contrahere; III. Compellere ad aliquid faciendum, vim aut necessitatem afferre; IV. Denique apud philosophos est necessario inferre, dicendo concludere.

I.) **Cogere** est multa simul in unum locum agere vel afferre, adeoque in unum colligere et congregare: et usurpatur A) de animalibus, et B) de inanimis.

A) De animalibus, et quidem ¶ 1. De brutis, quæ vocando vel impellendo in unum congregantur. Plaut. Bacch. 5. 2. 15. Cogantur (oves) quidem intro. Virg. 3. Ecl. 20. Tityre, coge pecus. Id. ibid. 98. oves. Id. 6. ibid. 89. pecudes stabulis. Dig. 9. 2. 53. boves in angustum. ¶ 2. De hominibus, qui in unum locum congregantur et convocantur. — a) Generatim. Cic. Caelin. 21. 59. Perge porro hoc idem interdictum sequi: HOMINIBVS COACTIS. Neminem coegeris: ipsi conveniunt sua sponte. Certe cogitis, qui congregat homines et convocat. Coacti sunt ii, qui ab aliquo sunt in unum locum congregati. — Sed quia plerumque, ubi multitudine opus est, homines cogi solent, ideo de coactis compositum interdictum est. Et sic semper, quoties agitur Interdictum de vi: cf. Cic. ibid. 11. 33., 22. 63. et 23. 66.; et Dig. 47. 8. 2. pr. § 7. et 12: et consule Klotz ad Ciceronis orationem. vol. 1. p. ix. Rursus Cic. 4. Verr. 5. 13. Publice coactis operis ædificare navem. Adde eumd. 7. ibid. 19. 48. Caes. 1. B. G. 4. Orgetorix ad iudicium omnem suam familiam — coegit, et omnes clientes obæratosque — eodem conduxit. Sall. Jug. 80. Eorum multitudinem in unum cogit. Id. ibid. 10. Cogere amicos. h. e. comparare. Liv. 32. 2. Cogere numerum. Virg. 4. Æn. 289. socios ad littores. Horat. Art. P. 419. turbam ad merces emendas. — b) Speciatim occurrit de copiis, quæ in unum colliguntur; qua significatione **cogere** est idem ac contrahere: V. CONTRAHIO. Cic. 15. Fam. 4. 2. Cogere exercitum in unum locum. Caes. 2. B. G. 5. et 6. ibid. 9.; et Cn. Pompejus apud Cic. 8. Att. 12. v. § 2. copias in unum locum. Caes. 1. ibid. 15. cohortes ex Marsis et finitimis ab regionibus. Id. ibid. Equitatus ex omni provincia coactus. Id. 5. ibid. 3. equitatum pediatumque. Id. ibid. 39. manus quam maximas posset. Id. ibid. 4. multitudinem hominum ex agris. Cn. Pompejus apud Cic. 8. Att. 12. c. § 2. cohortes Luceria. Id. ibid. 12. v. § 3. omnes copias Brundisium. Sall. Jug. 95. equites ab Latio et ab sociis. Id. ibid. 8. aliquos ad militiam. Id. ibid. 54. et 66.; et Tac. 12. Hist. 15. exercitum. Liv. 45. 15. aliquos in provinciam. Id. 36. 3. aliquos in classem. Virg. 8. Æn. 7. auxilia undique. Id. 9. ibid. 463. acies in prælia. Id. 7. ibid. 43. totamque sub arma coactam Hesperiam. Velleg. 2. 34. 1. xxiv. millibus juvenum coactis. — c) Item speciatim occurrit de senatu, iudiciis etc. Cic. 3. Fin. 2. 7. et 5. Fam. 2. 3.; et Liv. 3. 39. Cogere senatum. Liv. 1. 48. et Tac. 1. Hist. 85. senatum in curiam. Cic. 1. Phil. 5. 11. aliquem in senatum. Propert. 4. 1. 13. Buccina coegit præcos ad verba Quirites. h. e. convocabat ad concionem. Quintil. 7. 2. 19. Cogere consilium (iudicium) de reo. Dig. 50. 9. 2. legitimum numerum decurionum. Adde ibid. 26. 7. 3. § 7.

B) De inanimis. ¶ 1. Generatim. Cic. 2. Invent. 32. 98. Vis ventorum invitis nautis Rhodiorum in portum navim coegit. Caes. 3. B. G. 9. Naves in Vellianum — quam plurimas possant, coegit. Liv. 21.

26. Iugens coacta vis navium est. Virg. 7. Æn. 509. Quadridam quercum cuneis ut forte coactis Scindebat. Id. 4. G. 420. Est specus ingens — quo plurima vento cogitur — unda. Dig. 48. 8. 1. Qui arma, tela — domi suæ coegerit. Similiter Seneca Hippol. 401. Cogere comas nodo. ¶ 2. Speciatim de colligendis fructibus et pecuniis. Cato R. R. 65., 66. et 144. Cogere oleam. Plaut. Trin. 2. 4. 125. Vinum priusquam coactum est, pendet patridum. Varro 1. R. R. 6. 3.; Colum. 11. R. R. 2. 70. et 12. ibid. 3. 9.; et Dig. 33. 7. 27. § 2. Cogere fructus. Varro 6. ibid. 1. 78. fructum. Id. apud Non. p. 27. 26. Merc. Quam (ceram) apes Milesiæ coegerint ex omnibus floribus libantes. Dig. 24. 3. 7. § 1. Cogere viandias. — Ter. Heaut. 1. 1. 94. Cogere talenta ad quindecim. Cic. 4. Verr. 48. 120. et 6. Att. 2. 8. Cogere pecuniam. Cf. Liv. 43. 2. Rursus Cic. 4. Verr. 57. 141. pecuniam a civitatibus statuarum nomine. Id. Rabir. Post. 11. 30. pecuniam alicui ex decumis. Id. 2. Legg. 9. 22. stipem. h. e. eleemosynam. Id. 3. Verr. 37. 70. stipendium. Varro apud Non. p. 261. 22. Merc. Aliquid quærere cogereque pecul. Horat. 3. Od. 3. 35. aurum. Id. 1. Ep. 10. 46. plura quam satis est. Dig. 40. 7. 3. § 8. aliquid ex mercedibus suis. Tac. 6. Ann. 2. et Dig. 49. 14. 31. bona alicujus in fisco. ¶ 3. Item speciatim ponitur de iis, quæ cum dispersa sunt, in unum congregantur ita ut totum aliquid efficiant. Cic. 1. Tusc. 19. 43. Cælum hoc, in quo nubes, imbres ventique coguntur. Id. 2. Nat. D. 39. 101. Tum autem concretus in nubes (aer) cogitur. Cf. Virg. 5. Æn. 20. Lucret. 6. 781. ut tempestate coacta Fulmina diffugere atque imbres ventosque videmus. h. e. collectis et glomeratis nubibus procellosis. Id. 6. 734. ad altos denique montes Contrusæ nubes coguntur. Id. 6. 31. uti magnum per inae coacta Semina terrarumque animæque marisque fuissent Et liquidi simul ignis. Lucret. 3. 69. nubes Borea cogente sub axem. Virg. 4. G. 231. apes bis gravidos cogunt fetus. — Et figurate Cic. 2. Orat. 33. 142. Est enim — pollicitus, jus civile, quod nunc diffusum et dissipatum esset, in certa genera coactum et ad artem facilem redactum. Cf. Id. 1. ibid. 42. 191. Dum hæc, quæ dispersa sunt, coguntur. ¶ 4. Hinc usurpatur de iis omnibus, quæ naturā suā aut hominum arte condensantur et spissantur: quo sensu verbo **cogere** opponitur verbum **remittere**, ut apud Virg. 4. G. 36. nam frigore mella Cogit hiems eademque calor liquefacta remittit. Cels. 5. 22. n. 2. Aloes, aluminis, turis, — mellis quantum satis sit ad ea cogenda. (mox: Piceis liquidæ quantum satis sit ad jungendum). et ibid. n. 4. Quæ urinæ impuberis pueri coguntur. Id. 2. 8. Alvus in hac valetudine ea tuta est, quæ quotidie coacta, eaque convenientia his quæ assumuntur, reddit. h. e. excrementa figurata, duriora ac spissata; Gr. *συνεσπυκτά*. Hinc Id. ibid. 3. sub fin. Coacta alvus. h. e. quæ hujusmodi excrementa reddit. Ovid. 8. Met. 666. lactis massa coacti. Plin. 23. Hist. nat. 7. 64. (126). Cogere lac in duritiam. Id. 11. ibid. 32. 37. (112). Ros spissatus sole in magnitudinem millii cogitur. Id. 29. ibid. 6. 37. (116). Fel sole coactum ad crassitudinem mellis. Id. 2. ibid. 39. 39. (105). Liqueor coactus in nivem. Id. ibid. 42. 42. (111). Aer coactus in liquorem. Id. 27. ibid. 10. 65. (91). Nam et carnes coguntur additā (eā herbā). Scribon. Compos. 100. et 149. Cogere medicamenta in pastillos. — Sic cum de lanis pannisse agitur, coactus est idem ac coactilis. Plin. 8. Hist. nat. 48. 73. (192). Lanæ et per se coactam vestem faciunt. Al. leg. Lanæ et per se coactæ vestem faciunt. V. COACTILIS, et Coacta in fine hujus vocis. — Et figurate Gell. 6. 2. Ratione quadam principali necessario coacta atque connexa sunt fato omnia. ¶ 5. Hinc **cogere agmen** est **agmen claudere**, vel posteriori parti exercitus præesse. Liv. 34. 28. Primæ legionariæ cohortes ibant; levis armatura et equites agmen coegant. Adde eumd. 38. 18., 42. 10. et 42. 64.; et Curt. 3. 3. 25. — Allegorice Cic. 15. Att. 13. 1. Assentior tibi, ut nec duces sinus, nec agmen cogamus; saveamus tamen. Adde Ovid. 2. Met. 114. et 11. ibid. 97. Seneca Ep. 12. ad fin. Sic ordinandus est dies omnis, tamquam cogat agmen, et consummet atque expleat vitam. — Similiter Virg. 12. Æn. 457. cuneis coactis se agglomerare.

II.) **Cogere** est etiam plura per vim in unum locum impellere ac compingere: qua significatione usurpatur et proprie et improprie. ¶ 1. Rare admodum

occurrit de inanitis, quæ in locum silicem per vim impelluntur et compinguntur. *Virg.* 2. G. 62. Cogere vites in sulcum. h. e. in sulcum circumarando componere, et veluti cultum assuefacere. *Ovid.* 10. *Met.* 295. Cogere cornua in orbem. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 65. 65. (163). Aquarum figura coacta in verticem. *Seneca Hippol.* 1223. Pinus vertice coacto bimum attingens. *Plin.* 19. *Hist. nat. præfat.* 1. (5). Linum tantum fractumque et in molliem lanæ coactum. — Sic et de cibis *Varro* apud *Non.* p. 264. 27. *Merc.* Sed paucarpineo cibo cocto libamenta legens cadau victus. *Et Curt.* 6. 4. 4. Rursusque angustioribus coactis ripis iter cogit. ¶ 2. Figurate. *Ovid.* 3. *Trist.* 7. 10. Cogere verba in pedes alternos. h. e. colligere et constringere elegiaci metro. *Quintil.* 1. 5. 93. Aliquam syllabam ex duabus in unam cogere. *Gab. Bassus* apud *Gell.* 5. 7. In unum tantummodo exitu collecta et coacta vox. *Auct. Paneg. ad Pison.* 59. adstrictas in nodum cogere voces. h. e. in syllogismos aut enthymemata orationem componere. *Sall.* apud *Servium* ad *Virg.* 3. *Æn.* 400. Italia coacta in angustias. *Liv.* 22. 15. Saltus in arctas coactus fauces. *Id.* 9. 33. Potestatem intra sex mensium et anni cogere spatium. *Seneca l.* *Ira* 7. Iram ad salutarem modum cogere. *Plin.* 37. *Hist. nat. præfat.* 1. (1). de gemmis loquens. Coacta in arctum rerum naturæ majestas. *Quintil.* 6. 3. 104. Urbanitas est virtus in breve dictum coacta. *Plin.* 12. *Hist. nat.* 2. 6. (13). Chamaepitani arbores coactæ brevitatis: quoniam arborum etiam abortus invenimus. h. e. brevitæ summæ, arctissimis limitibus circumscripta: *Forcellinus* vero acceperat brevitatem vi factam, non naturalem. ¶ 3. Sæpius occurrit de animalibus, quæ in arctum impelluntur, aut quocumque modo coercentur, domantur, aut in officio continentur. *Plaut.* *Pers.* 5. 2. 9. Quem pul ego ut non in cruciatum atque in compedes eogam! Sic *Plin.* 8. *Hist. nat.* 43. 68. (168). Cogere asinum in cursum verberibus. *Et Sil.* 11. 16. 384. fumantes equos verberare assiduus. Adde *Cluodian.* vi. *Cons. Honor.* 226. *Ter. Heaut.* 4. 2. 2. Ita hac re in angustum oppido nunc me coguntur copiae. *Sisenna* apud *Non.* p. 264. 29. *Merc.* Summoli et intra mœnia rursus coacti. *Cic. Rabir. perduell.* 2. 6. Me — ex comparato et constituto spatio defensionis in semihoræ curriculum coegisti. *Sall. Jug.* 85. Cogere supplicio milites. *Id. ibid.* 18. Finitimos armis aut metu sub imperium suum coegere. *Liv.* 41. 22. Sub jus iudiciumque suum totam coegit gentem. *Id.* 43. 1. Oppida vi atque armis in deditionem cogere. *Id.* 10. 45. hostes in obsidionem justam. *Id.* 3. 38. iure homines. *Propert.* 4. 1. 128. aliquem in tenues lares. *Horat.* 1. *Ep.* 20. 8. aliquem in breve. *Id.* 3. *Od.* 9. 17. Quid si prisca redit Venus Diductosque iugo cogit æneus? *Val. Flacc.* 7. 239. Cernis ut infelix thalamus ego cogar in illos. *Sueton.* *Cæs.* 20. Collegam in cam desperationem coegit, ut etc. *Quintil.* 1. 3. 15. Cogere pueros verberibus. — Huc pertinet et cogere aliquem in ordinem. Cogere autem in ordinem dicitur privatus, qui magistratui resistit, eumque juri suo uti vetat, vel ejus majestatem lædit: quod a militari disciplina petitum videtur, cum is, qui tribunus vel centurio est, in ordinem grægoriorum militum cogitur seu redigitur; quod quidem contumeliosum habebatur. *Liv.* 3. 51. extr. Decemviri querentes se a patribus in ordinem cogi, non ante, quam perlatis legibus, depositis imperium se aiebant. Adde *eumd.* 3. 35., 25. 3. et 25. 4. *Plin.* 1. *Ep.* 23. Tribunatum esse potestatem sacrosanctam, et quam in ordinem cogi, ut a nullo, ita ne a se quidem debeat. Adde *eumd.* 2. *ibid.* 6. Similiter *Stat.* 12. *Theb.* 165. Cogere aliquem in mores et hominem. h. e. ad humanitatem impellere. — Hinc

III.) Cogere est compellere ad aliquid faciendum, vim aut necessitatem afferre: et occurrit — a) Absolute. *Ter. Phorm.* 2. 1. 6. Inventus feci: lex coegit. *Id. Andr.* 4. 1. 34. Scio: tu coactus tua voluntate es. *Id. ibid.* 4. 4. 41. Coactus legibus eam uxorem ducet. *Cic. Amic.* 8. 26. Vim quidem hoc est afferre. Quid enim refert, quæ me ratione cogetia? Cogitis certe. *Id.* 1. *Fam.* 5. 3. Quorum utrum minus velim, non facile possum existimare: sed, si res coget, est quiddam tertium etc. *Id. Dom.* 35. 93. Quis unquam audivit, cum ego de me nisi coactus ac necessario dicerem? *Id.* 2. *Legg.* 8. Deus cogens et vetans. Hunc locum a *Forcellino* allatum minime inveni. *Sall. Jug.* 119. Tutius imperitare volentibus, quam coacta. *Virg.* 2. G. 10. alim (arbores) nullis hominum

cogentibus ipsæ Sponte sua veniunt. *Horat.* 1. *Ep.* 2. 11. Cogi posse negat. *Id.* 1. *ibid.* 9. 2. Cogere aliquem prece. *Seneca Troad.* 573. Coacta dices, sponte quod fari abnuis. — Sic Part. præter. pass. coactus plurimis jungitur Ablativis. *Ter. Andr.* 1. 5. 40. egestate coactus. *Cic.* 7. *Verr.* 33. 87. fame. *Propert.* 3. 24. 11. ferro, igne. *Ter. Andr.* 1. 1. 45. inopia. *Seneca Octav.* 2. 184. *Ter. Adelph.* 1. 1. 44. malo coactus qui suum officium facit, etc. *Cic.* 3. *Off.* 10. 32.; *Seneca Octav.* 724.; et *Dig.* 4. 2. 10. § 1. metn. *Auct. B. Gall.* 8. 43. et *Nepos Themist.* 8. necessitate. *Auct. B. Gall.* 8. 13. pavore. *Cic.* 5. *Verr.* 30. 72. et *Cæs.* 1. *B. C.* 40. necessariâ re. *Cic. Divin.* in *Cæcil.* 2. 4. tempore et officio. *Id.* 3. *Off.* 31. 112. terrore. *Ter. Phorm.* 1. 4. 37. (scio) vi coactum te esse invitum. *Lucret.* 3. 485. vi morbi. — b) Addito, ad quid quis cogitur. — a) Per Accus. et præpos. ad vel in. *Plaut. Bacch.* 4. 9. 57. Cogere aliquem ad lacrimas. *Nepos Themist.* 4. Cogere omnes ingratis ad depugnandum. *Liv.* 45. 41. ad pugnam. *Virg.* 12. *Æn.* 581. ad prælia. *Ovid.* 3. *Amor.* 15. 9. ad arma. *Id.* 2. *Art. am.* 419. ad gaudia. *Sueton.* *Tib.* 54. ad voluntariam mortem coactus. — *Auct. B. Gall.* 8. 38. Cogere aliquem in supplicium contra naturam suam. *Ovid.* 16. 206. in lacrimas. *Quintil.* 3. 8. 23. in necessitatem. — β) Sequentie particula ut. *Ennius* 5. *Ann.* 15. Cogebant hostes lacrimantes, ut misererent. *Ter. Andr.* 4. 1. 30. Nec te quivit bodie cogere, ut illam duceres. *Id. Heecyr.* 2. 26. Vi coepi cogere, ut rediret. *Cic.* 3. *Orat.* 3. 9. Coactus est, ut vita se ipse privaret. *Cæs.* 1. *B. C.* 6. Existimabant vi coacturos, ut etc. *Nepos Alcib.* 4. Coacti, ut se devoverent. Adde *Horat.* 1. *Ep.* 9. 2. — γ) Sequentie Infinito. *Lucilius* apud *Varron.* 5. *L. L.* 63. *Müll.* Vis est vita, vides, vis nos facere omnia cogit. *Cic.* 5. *Fam.* 6. 1. Ut — ceteros — cogere potius mihi credere, quam illis. *Id.* 3. *Off.* 13. 55. Num te emere coegit, qui ne hortatus quidem est? *Sall.* in *epist. Mithr.* Coactus regredi. Adde *Cic.* 3. *Att.* 3., *Cæcin.* 14. 39. et alibi; *Lucret.* 5. 829. et 6. 833.; *Varron.* 2. *R. R.* 2. 7. et 5. 15.; *Nepot. Dion.* 2. et 8., *Timoth.* 4. et *Timol.* 2.; *Sall. Jug.* 84.; *Liv.* 38. 13.; *Virg.* 2. *Ecl.* 7.; *Horat.* 1. *Od.* 64. 14.; *Ovid.* 1. *Trist.* 3. 106.; *Sueton.* *Aug.* 81.; et *Quintil.* 1. 6. 14. — Cum vero de medicamentis sermo est, significat vim habere, efficere. *Scribon. Compos.* 121. Cito supprimit sanguinem, et vulnus cogit coire. *Id. ibid.* 206. ad fin. Vetera ulcera cicatricem ducere cogit. Adde *eumd.* *ibid.* 217. et 227. — c) Cum Accusativo rei, ad quam quis cogitur; et quidem — a) Cum duplici Accusativo, cogere aliquem aliquid, vel cogi aliquid, ita tamen, ut Accusativus rei per certa, et non alia vocabula efferatur, eujusmodi sunt id, hoc, quid etc. *Ter. Adelph.* 3. 4. 44. Quod vos vis cogit, id voluntate impetret. *Cic.* 1. de *republ.* 2. 3. Ergo ille, cives qui id cogit omnes imperio legumque pœnâ, quod vix paucis persuadere oratione possunt, etiam his — ipsis est præferendus doctoribus. *Liv.* 4. 26. Si quidem cogi aliquid pro potestate ab tribuno consules — possent. Adde *eumd.* 6. 15. *Virg.* 3. *Æn.* 56. Auri sacra fames, quid non mortalia cogis Pectora? *Quintil.* 11. 1. 22. Ut — invidiam omnem in eum regeret, qui hoc se coegisset. — β) Cum uno tantum Accusativo rei. *Ter. Phorm.* 2. 1. 8. Etiamne id lex cogit? *Cic.* 2. *Legg.* 6. 14. Plato — hoc quoque legis putavit esse, persuadere aliquid, non omnia vi ac minis cogere. *Id.* apud *Non.* p. 321. 17. *Merc.* Idque ipsa natura non invitaret solum, sed etiam cogetet. *Nepos Eumen.* 8. Militum id cogebat voluntas. *Ovid.* 2. *Art. am.* 367. Cogis adulterium dando tempusque locumque. *Vellej.* 2. 31. 1. Qui (exercitus) — quod cogere se posse putat, rogare non sustinet. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 47. 47. (125). Nunc idem hoc avaritia cogit. — Hinc Part. præter. pass. ponitur de ipsis rebus, quæ vi, vel ab invitis fiunt. *Cic.* 2. *Divinat.* 35. 73. Auspicium coactum et expressum. *Virg.* 2. *Æn.* 196. et *Ovid.* 6. *Met.* 628. Coactæ lacrimæ. *Seneca Troad.* 871. scelus. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 25. 25. (92). injuria. *Quintil.* 9. 4. 147. numeri accessiti et coacti. *Tac.* 4. *Ann.* 51. deditio. *Id.* 16. *ibid.* 19. mors. *Stat.* 5. *Theb.* 463. thalamus. In illo *Lucan.* 7. 395. Ras vacuum, quod non habilet, nisi nocte coacta lavitus, questusque Numam jussisse, senator. rax coacta est. in qua senator cogitur et veteribus criminationibus instituit vigilare et sacra facere.

IV.) Apud philosophos cogere est etiam arrendo

concludere, seu necessario aliquid ex antecedentibus inferre. *Cic.* 1. *Invent.* 47. 87. Aliud enim, quam cogebatur, illatum est. *Id.* 2. *Legg.* 13. 33. Sunt autem ea, quæ posui, ex quibus id, quod volumus, efficitur et cogitur. *Id.* 2. ad *Brut.* 7. 4. Hoc cogere volebat, falsas litteras esse. *Id.* 3. *Nat. D.* 13. 33. Innumerabilia sunt, ex quibus effici cogique possit, nihil esse quod etc. Adde *eumd.* *Fal.* 5. 9. et 16. 38. — Hinc Part. præter. pass.

Coactus, a, um, adjective quoque occurrit, unde Sup. Coactissimus sub a. — a) Coactus est vi adactus, vi compulsus. *Capell.* 2. p. 35. Et cum dicto leniter dextra cordis ejus pulsum pectusque pertrahat, ac nescio qua intima plenitudine distentum magno cum turgore respiciens: nisi, inquit, hæc, quibus plenum pectus geris, coactissima egestionem vomueris forasque diffuderis, immortalitatis sedem nullatenus obtinebis. *Id.* ita edidit ex optimis Codicibus: vulgata lectio est coactissima. Quod vero coactus hoc loco significet vi compulsus, docent quæ sequuntur; scilicet. At illa omni risu magnaque vi, quidquid intra pectus semper senserat, evomebat. — b) Item coactum aliquid dicitur, quod minus congruit cum re, de qua agitur. *Id.* 1. 4. ad fin. Quod absurdum et nimis coactum foret, si nondum redditam gratiam eo ipso redditam diceret, quia debetur. Adde *eumd.* 16. 14.

Coacta, ōrum, n. plur. 2. absolute, substantivorum: more, idem ac coactilia, quorum usus erat in castris et apud pauperiores. *Cæs.* 3. *B. C.* 44. Milites aut ex coactis, aut ex centonibus, aut e coriis tunicas, aut legmenta ferebant, quibus tela vitarent. *Id.* perperam leg. subcoactis, quidam subactis.

COHABITATIO, ōnis, f. 3. Legitur apud *Augustin.* *Ep.* 137. sua fin.

COHABITATOR, ōris, m. 3. qui simul habitat. *Augustin.* *Serm.* 1. in *Fer. II. Pentec.* et *Cassiod.* 3. *Variar.* *ep.* 48.

COHABITO, as, are, a. 1. (cum et habito). Part. Cohabitans et Cohabitandus. — Cohabito est simul habitio. *Messala Corvin.* de *progen.* *Aug.* 23. a med. Romulus superatos hostes Romæ cohabitare coarctavit. et *ibid.* 26. Romæ cohabitandos destinavit. *Hieronym.* *Ep.* 101. Si non cohabitante, saltem vicino te in Domino. Adde *Augustin.* *Ep.* 12.

COHÆRARIUS, ii, m. 2. pro eo, qui alicui in aliquo munere adiungitur, et auxilii causa cohæret, legitur a quibusdam apud *Cic.* 3. *Legg.* 4. 10. ubi alii cœrator, at *Orell.* cœrari oculus sit.

COHÆRENS, entis. F. COHÆREO.

COHÆRENTER, adverb. junctim, sine intervallo. *Flor.* 2. 17. 5. Dimicantem est non continue, nec cohærenter, sed prout causæ incesserant. *Ammian.* 16. 10. Ut quocumque artus necessitas commovisset, vestitus congrueret junctura cohærenter aptata.

COHÆRENTIA, æ, f. 1. compositio, connexio, conjunctio. *Cic.* 2. *Nat. D.* 62. 155. Jam vero circuitus solis et lunæ reliquorumque siderum, quamquam etiam ad mundi cohærentiam pertinent, tamen et spectaculum hominibus præbent. *Gell.* 6. 13. Cohærentia mortis et vitæ. *Id.* 15. 3. Cum quibus verbis præpositio ista neque cohærentia veris, neque significatione sententiæ convenit. *Macrob.* 5. *Saturn.* 15. regionum cohærentiam vocat quam paulo post continentiam dicit.

COHÆREO, hæres, hæsi, hæsum, hære, n. 2. (cum et hæreo). Part. Cohærens I. a. et in fin.: Cohæsus in fin. — Cohæreo est adhæreo, connexus, unitus sum alicui rei (It. essere unito o attaccato, aver connessione; Fr. être uni, attaché à, avoir de la liaison, de la cohérence; Hisp. estar unido, atado, tener coherencia, coaptación; Germ. zusammenhangen; Angl. to stick or adhere together, to adhere to, be united or attached to).

1.) Proprie usurpatur materiali sensu de iis omnibus, quæ vel ex variis partibus constant inter se conuexis, vel etiam aliis rebus unita sunt; et occurrit — a) Absolute. *Lucret.* 6. 1007. Nec res ulla magis, primoribus ex elementis indupedita suis, arte connexa cohæret. Adde *eumd.* 1. 604. *Cic. Tim.* 5. 13. Mundus ita apte cohæret, ut dissolvi nullo modo queat, nisi ab eodem, a quo est colligatus. Adde *eumd.* *ibid.* 4. 11. *Id.* 1. *Acad. (post.)* 7. 28. Natura cohærens, et continuata cum omnibus suis partibus. Adde *eumd.* 1. *ibid.* 6. 24. *Curt.* 3. 11. 4. Sed conforti et quasi cohærentes tela vibrare non poterant. Adde *eumd.* *ibid.* § 5., 4. 3. 14. et 1. 4. 7. *Tac. Germ.*

16. Connexa et cohærentia ædificia. — b) Cum Ablativo rei, propter quum aliquid cohæret vel constat. *Cic. 1. Legg. 8. 24.* Cum aliis, quibus cohærent homines, e mortali genere susperint; animus tamen est ingeneratus a Deo. *Id. apud Lactant. 5. 8. 10.* Mundus omnibus portibus inter se congruentibus cohæret et nititur etc. *Quintil. 8. 3. 68.* Alii extremo complexu suorum cohærentes. — c) Addito, cum quo quid connexum atque unitum est. — Per Ablat. cum præp. cum, aut sine præpositione. *Cic. 2. Orat. 80. 325.* Ut cohærens cum omni corpore membrum esse videatur. *Ovid. 1. Amor. 4. 9.* Nec mihi alius domus, nec equo me membra cohærent. *Id. 4. Met. 552.* scropuloque affixa cohæsit. *Adde eumd. 5. ibid. 125. et 11. ibid. 76. Curt. 4. 4. 11.* Quippe turris — muris hostium propemodum cohærebat. *Plin. 36. Hist. nat. 23. 55. (177).* Exemplum marmoratis est in subigendo, donec ratro non cohæreat. *At Cf. eumd. 5. ibid. 24. 21. (87).* *African. Dig. 47. 2. 63. a med.* Fructus quamvis solo cohærent, fundi sunt. *Papinian. ibid. 40. 17. 16.* Vos cohæret inanimatio. *Adde ibid. 4. 1. 65. § 2. et 44. 7. 44. § 2.; et Cod. Theod. 15. 1. 41. — Per Accus. et præp. inter. Lucret. 2. 65.* Nam certe non inter se stipata cohæret materies. *Cf. Cic. Orat. 44. 149. Curt. 7. 3. 21.* Sic inter se iuga velut serie inter se cohærentia perpetuum habent dorsum. — Per Ablat. et præp. in. *Plin. 9. Hist. nat. 35. 54. (109).* Margaritæ cohærent in conchis. — Per Dat. *Plin. 5. Hist. nat. 24. 21. (87).* Qui cohærent Mesopotamiæ, Ruoli vocantur.

II.) Translate. ¶ 1. Generatim ponitur de quibuscumque vinculis et rationibus non materialibus, quibus aliqua inter se coniunguntur. Sic — a) De externa verborum conjunctione. *Cic. Orat. 44. 149.* Collocabuntur igitur verba, ut aut inter se quam aptissime cohærent, aut etc. *Adde eumd. 3. Orat. 43. 172. et Quintil. 9. 4. 66. — b) De sanguinis conjunctione. Quintil. 8. 3. 75.* Turpes et perniciosos, etiam si nubes sanguine cohærent, amputandos. — c) De alia quaqueque conjunctione. *Curt. 5. 1. 2.* Quas (res Asiæ) — sicut inter se cohærent, ita opere ipso conjungi laud paullo aptius videri potest. *Id. 6. 3. 8.* Tot gentes — non sacris, non moribus, non commercio linguæ nobiscum cohærentes. *Plin. 7. Ep. 7.* Est nulli perijucundum, quod viri optimi mihi que carissimam ita cohæsisit, ut invicem vos obligari putetis. *h. e. cum societatem atque amicitiam iniistis, ut, etc.* ¶ 2. Speciatim ponitur de iis, in quibus nihil est absens, sed omnia sibi constant, et congrue apteque respondent. — a) Generatim. *Ter. Andr. 2. 2. 23.* Paululum obsonii; ipsius tristis, de improvise nuptiæ non cohærent. *Cic. 3. Tusc. 25. 61.* Omnibus modis iulianis sunt, qui raunt nec cohære possunt propter magnitudinem ægritudinis. *Id. 5. ibid. 28. 80.* Virtutes sine vita beata cohære non possunt, nec sine virtute vita beata. *Id. Harusp. resp. 27. 60.* Vix hæc, si undique fulcianus, jam labefacti — cohærebant. *Id. 3. Off. 3. 11.* Qui primum bæc natura cohærentia opinione distraxissent. *Quintil. 11. 1. 85.* Ita legibus Sullæ cohære civitatem. *Vel. lej. 2. 47. 2.* Concordia male cohærens inter Pompeium et Cæsarem. — b) Præcipue vero hoc sensu occurrit de oratione et cogitationibus. *Cic. 1. Invent. 14. 19.* Quod illa, que dicuntur, si vehementer velis congruere et cohære cum esuss, ex eis duces oportet etc. *Id. Topic. 12. 53.* Quidquid enim sequitur quaque rem, id cohæret cum re necessario, et quidquid repugnat, id ejus modi est, ut cohære nunquam possit. *Id. Cæcin. 18. 52.* Sermo mehercule, et familiaris, et quotidianus, non cohærebit, si verba inter nos aucupabimur. *Cf. eumd. Cæc. 7. 15.* In quo non modo crimen non tenebat, sed vix disertis adolescentis cohærebat oratio. *Id. 2. Phil. 8. 18.* Non cohærentia inter se. *Id. 5. Fin. 27. 70.* Ea, que dicit, præclare inter se cohærent. *Id. 3. Nat. D. 1. 4.* Multa dicta sunt, etiam si minus vers, tamen apta inter se et cohærentis. *Quintil. 6. præm. § 3.* Oratio carens dispositione, tumultuatur accessu est, et sine recte fluitet, nec cohæreat sibi. *Adde eumd. 4. 2. 89. Id. 10. 6. 6.* Cogitatio male cohærens. — Hinc Part. præter. pass.

Cohærens, entis, adjective quoque occurrit, unde Comp. Cohærentior translate occurrit apud Gell. 1. 18. in fin. Aptius et cohærentius furem a furvo, id est nigro appellari. — Et Part. præter. pass.

Cohæsus, a, um, adjective occurrit apud eumd.

Gell. 15. 16. de fissa quercu. In naturam rediit, striccia denuo et cohæsa.

COHÆRES, edis. *V. COHERES.*

COHÆRESCO, is, ere, n. 3. (cum et hæresco inchoat. ab hæreo). Part. *Cohærescens.* — Cohæresco est adhæresco, cohæreo. *Cic. 1. Fin. 6. 17.* Ut concusio-nibus inter se cohærescant (atoni). *Adde eumd. 1. Nat. D. 20. 54. Plin. 20. Hist. nat. 16. 64. (172).* Digni tactu cunilæ cohærescentes. *Id. 24. ibid. 15. 80. (130).* Pituita in gula cohærescens. *Sil-lig in priore Plinii loco legit cohærens.*

COHÆSUS, a, um. *V. COHÆREO in fin.*

COHERCEO, ces, cūi, eum, cere. *V. COERCEO.* COHERES vel cohæres, edis, m. et f. 3. (cum et heres) qui simul heres constitutus est. — a) Mascul. genere. *Cic. 3. Feir. 48. 127.* Omnibus, quibus hereditas venerit, cohæredem præterem esse oportere. *Id. 13. Fam. 46. L. Zoilus est cohæres meus. Adde eumd. 7. ibid. 2. 1. Horat. 2. Sat. 5. 107.* Forte cohæredum senior male tussiet. *Petr. fragm. Tragur. 76. Burmann.* Escere aliquem cohæredem alteri. *Adde Plin. 7. Ep. 6.; Quintil. 5. 14. 16.; Caj. 4. Instit. 12.; et Inscript. apud Orell. 2099. — b) Femin. genere. Papinian. Dig. 34. 9. 18.* Filiam nepti cohæredem dare. *Inscript. apud Andr. Adam, Storia di Folseno T. 2. p. 170.* HERENTIA JAVARIA COHERES.

COHIBENTIA. *V. voc. seq. s. d. fin.*

COHIBEO, bes, hūi, bitum, bere, a. 2. *Cohibessit* pro *cohibuerit* dictum putant nonnulli a *Luciet. 3. 445.* Corpore qui nostro raro magis am cohibessit. *Sed V. INCOHIBESCO.* — Part. *Cohibens I. 1. et 2.; Cohibitus I. 2. et in fin.; Cohibendus I. 2. — Cohibeo, a cum et habeo, est intus habeo, continere, comprehendere (It. tenere in se, contenere; Fr. contenir, renfermer; Hisp. caber, contener, incluir, encerrar dentro de si; Germ. zusammenhalten, in sich halten, in sich umschlossen halten, in sich enthalten; Angl. to hold or contain).*

I.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu ponitur pro intus habere, continere, comprehendere. *Cic. 2. Nat. D. 13. 35.* Propterea quod omnes naturæ ipsa (universa natura) cohibet et continet. *Id. Senect. 15. 51.* Terra seimen spatium cohibet, deinde tepefactum compressu suo diffundit. *Id. Cæc. 5. 11.* Brachium cohibere togæ. *Luciet. 2. 1029.* Sidera in se cohibent clarum purumque colorem. *Id. 1. 530.* Et quo queque magis cohibet res intus inane. *Adde eumd. 1. 511. Id. 6. 107.* Nives et grandines cohibent nubes. *Virg. 3. Æn. 424.* At Scyllam cæcis cohibet spelunca latebris. *Horat. 2. Sat. 4. 14.* Ova marem cohibent callosa vitellum. *Id. 1. Od. 28. 1.* Cohibent aliquem (mortuum) pulveris exigui parva muera. *Ovid. Heroid. 9. 59.* Cohibere lacertos aure. — Et figurate. *Cic. Fat. 9. 19.* Causæ cohilentes in se efficientiam naturalem. ¶ 2. Latiori sensu est includere, coercere, concludere, dirigere aliquid ne exeat, adeoque sistere. *Plaut. Mil. glor. 3. 1. 1.* Cohibete intra limen etiam vos parumper, Plensides. *Auct. B. Afr. 93.* Tempestatibus in portibus cohilabatur Cæsar. *Virg. 9. Æn. 738.* Nec muris cohilbet patriis media Ardea Turnum. *Curt. 6. 2. 11.* Qui a Dario capitali supplicio destinatus cohilabatur in vinculis. *Horat. 3. Od. 4. 80.* Pirithoum cohilbet cæteræ. *Ovid. 14. Met. 224.* Eolus cohilbens ventos carcere. *Cels. 8. 4.* Sanguis spongia in aceto tineta cohilendus est. *Plin. 27. Hist. nat. 11. 69. (93).* Idæa verba spissandi cohilendique naturam habet. — Hac significatione jungitur pluribus Substantivis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Plin. 29. Hist. nat. 3. 11. (40).* alvum cohilbere. *Curt. 8. 9. 12.* Aquilones cohilbiti jugis montium. *Plin. 24. Hist. nat. 2. 2. (6).* capillum. *h. e. ne cadat. Horat. 4. Od. 6. 34.* cervos arcu. *Id. 2. Ep. 1. 255.* claustra cohilentia Janum. *Id. 3. Od. 14. 23.* erinem nodo. *h. e. colligare. Tac. Germ. 9.* parietibus deos. *h. e. in ædibus, seu templis simulacra deorum collocare. Stat. 6. Theb. 512.* manum alieu. *Curt. 10. 3. 6.* inilites intra castra. *Plin. 36. Hist. nat. 5. 4. (29).* ploratum infantis. *Id. 28. ibid. 6. 17. (61).* profluvia urinæ. *Id. 2. ibid. 43. 43. (113).* spiritus nube cohilbitus tonat. *Id. 28. ibid. 6. 17. (62).* spiritum cohilbere. *h. e. respirationem sistere. Ovid. 15. Met. 346.* ventos in antris. *Horat. 2. Od. 20. 8.* undâ cohilberi Stygia.

II.) Translate est coercere, in officio continere, impedire, sistere: ad rem *Liv. 22. 3.* Interim equitatu —

ab effusa prælandi licentis hostem cohilendum. *Cf. Tar. 1. Ann. 56.* Occurrit autem — a) Cum Accusativo, quod est fere nomen abstractum. *Cic. Marcell. 3. 8.* Animum vincere, cohilbere iracundiam. *Id. pro leg. Manil. 23. 66.* Ab auro gazaque regia manus, oculos, animum cohilbere. *Adde eumd. 6. Ferr. 45. 101. Id. 5. Phil. 13. 37.* Ejus furorē ne Al-pium quidem muro cohilbere possemus. *Gell. 13. 28.* Cohilbere atque includere aliquid infra modicum numerum. — Porro jungitur pluribus aliis Abstractis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Plin. Paneg. 79.* affectus suos. *Tac. 15. Ann. 43.* altitudinem ædificiorum. *Id. 15. ibid. 21. in fin.* ambitionem. *Cic. 1. Nat. D. 1. 1.* assensionem a rebus incertis. *Id. 4. Acad. (2. pr.) 21. 68.* assensus omnes. *Id. ibid. 29. 94.* assensum ab aliqua re. *Liv. 9. 29.* bellum. *Cic. 3. Phil. 2. 5.* conatus crudelissimos alieuus. *Apul. de deo Socrat. fabulam. h. e. narrationem. Plin. Paneg. 14.* ferociam Parthorum et superblam magno terrore. *Id. ibid. 36.* fiscum. *Sil. It. 15. 745.* fugam. *Propert. 2. 25. 30.* gaudia clauss in sinu larito. *Stat. 10. Theb. 393.* gradum. *Plin. Paneg. 4.* graliarum actiones. *Cic. 1. de republ. 5. 9. et 3. Phil. 2. 5.* impetus. *Virg. 12. Æn. 314.* irrs. *Cic. Mil. 28. 77.* libidines effrenatas a conjugibus aliorum. *Tac. 6. Ann. 16.* malum. *Plaut. Trin. 4. 4. 12.* manus ab alieno. *Cic. 2. Off. 5. 28.* motus animi turbatos. *Gell. 1. 11.* orationem ferocientem. *Tac. 1. Hist. 11.* provicias. Ejus verba sunt: Rhælia, Noricum, Thracia, et quæ aliæ procuratoribus cohilbentur. *h. e. reguntur adeoque in officio continentur. Id. 3. Ann. 11.* sensus suos. *Id. 3. ibid. 56.* spes aliorum pravas. *Id. 16. ibid. 26.* spiritus alieuus. *Arnob. 2. 67.* sumptus. *Cic. 1. Acad. (post.) 12. 45.* temeritatem cohilbere semper et ab omni lapsu continere. *Gell. 12. 5.* violentias effrenati doloris cohilbere et coercere intra se. *Sueton. Rhetor. 8.* voces nimis laudantium. — Occurrit etiam de personis. *Plaut. Merc. prol. 64.* Arcte cohilbitus a patre filius. *Sed Cohilbere se frequentius usurpat, et est se refrænare, animum regere. Ter. Heaut. 5. 1. 46.* Non tu te cohilbes? non te respicis? *Sulpicius apud Cic. 4. Fam. 5.* Visne tu te cohilbere, et meminisse hominem te esse natum? *V. hic Manut. Gell. 4. 9.* Cohilbere se certis legibus et finibus. *Adde Cod. Theod. 11. 30. 49. — b) Cum Infinito. Cic. Cæcin. 23. 66.* An inde quo cohilbitus es accedere? *At valde dubia est lectio: Orellius leg. prohibitus. Rursus Cic. 3. Tusc. 25. 60.* Necessitas ferendæ conditionis humanæ quasi cum deo pugnare cohilbet. *At Orellius leg. prohibet: alii coeret impitum cum deo pugnandi. Auct. B. Gall. 8. 23.* Quem timor cohilbebat, cujasquam fidei sum committere salutem. — c) Cum Coniunctivo et particula quominus. *Tac. 2. Ann. 24.* Vix cohilbuere amici, quominus eodem mari oppeteret. *Adde eumd. ibid. 10. — NB.* In illo *Calpurnii Eclog. 4. 19.* Jam puerum calamus et odore vincula cæcæ Jungere nunc cohilbes, levibus quem sæpe ciculis Ludere conantem veluisti fronte paterna. *cohilbere scriptum est pro conivere, et significat permittere, indulgere. Ita Salmas. ad Lamprid. Alex. Sev. 54.* ubi plura hæc de re. Favent veteres Glossæ, in quibus legitur: *Cohilbet, καμνύει, καταμύει.* Sic *cohilentia* pro *conviventia* legitur ab eodem in *Cod. Theod. 9. 40. 15. et ibid. 10. 20. 10.* Verum apud *Calpurn. al. leg. Jungere non cohilbes*, quod præstat: in *Codice vero cohilentia.* Ita etiam legitur in *Fragm. Cod. Theod. 5. 13. 2.* (ab *Amed. Peyronio* edit.): Si rationalis vel ejus officium per cohilentiam fundum hujusmodi tradendum esse crediderit, summo supplicio sese sufficiens esse cognoscet. Hinc nuperrimus illorum editor *C. F. Ch. Henckius* substituendum curavit *conviventiam.* — Hinc Part. præter. pass.

Cohilbitus, a, um, adjective quoque occurrit, unde Comp. Cohilbitor: et translate est arcus, pressus, coercitus, modestus. Gell. 7. 14. Genus dicendi magnificum in Ulise et uber est, subtile in Menelao et cohilbitum. *Auson. Grat. art. 27.* Cujus unquam egressus auspiciator fuit, aut incessus modestior, aut babitudo cohilbitor?

COHIBILIS, e, adject. (cohilbeo). Occurrit translate tantum de oratione apud *Gell. 16. 19. 1.* Herodotus celeri et cohilbili oratione fabulam strigist. Ubi cohilbili est *cohærente et brevis: nisi forte legendum est cohilbit: alii legunt cohilbili.* — *Gloss. Lat. Gr.* Cohibilis, φαίλος, εὐχρηστος.

COHIBILITER, adverb. (cohibilis a cohibeo). Comp. *Cohibitus*. — Cohibititer occurrit translatum tantum pro breviter. *Apul. Mag.* 36. p. 297. 35. *Elmenh.* Ordinatus et cohibitus eadem Græce et Latine adnotat describere. *Al. leg.* cohibitus, al. cohibitus: quæ idem fere significant. *Id. Florid. sub fin.* Fabulam in pauca cogamus, quantum potest fieri cohibititer.

COHIBITIO, ònis, f. 3. cohibendi actus. *Cic.* 5. *Ferr.* 14. 37. Cohibitio tollendi, nisi pactus esset, vim adhibebat pactioni, non voluntatem. *Al. leg.* prohibitio, quam lectionem præfert etiam *Orell.* *Lactant. Ira Dei* 18. a med. Hæc sui cohibito gloriosa est, qua compositur aliquid imminens magnum malum. Et *ibid.* ante med. Cohibitio iræ.

COHIBITUS, a. um. *V. COHIBE.*

COHIRCINATIO. V. COLLURCINATIO.

COHONESTATUS, a. um. *V. voc. seq.*

COHONESTO, as, avi, âtum, are, a. 1. (cum et honesto). Part. *Cohonestatus* et *Cohonestandus*. — Cohonesto est amplius honesto, majori bonore afficio (ut. *rendere ancor più onorevole, onestare*; *Fr. orner, parer, honorer*; *Hisp. ornar, adornar, ennobecer*; *Germ. dazu beiträgen, dass etwads anständiger und in grösserem Ehrenschnucke erscheine*; *Angl. to commend, grace, set off, honour, amplify, do honour to*). Occurrit — a) Generatim. *Cic. Quint.* 15. 50. Funus, quo — amici conveniunt ad exsequias cohonestandas. *Id. 4. Ferr.* 69. 168. Quorum tu auctoritate statuas cohonestare tuas conatus es. *Id. 13. Fam.* 11. 3. Cohonestare aliquem. *Liv.* 25. 16. aliquid virtute. *Id.* 38. 47. victoriam. *Tac.* 3. *Ann.* 76. funus laudatione pro rostris, et ceteris solemnibus. *Inscript.* apud *Orell.* 5037., quæ correctior apud *Mommsen. Inscript.* *Neap.* 2517. AD MEMORIAM PVBLLEAE IPSIUS COHONESTANDAM PLACERE HVIC ORDINI PVNVS PVBLICVM EI DECERNI. — Et *σιμωναξ* *Arnob.* 5. 23. Vellem videre patrem illum deorum bubulis esse cohonestatum cornibus etc. — b) Speciatim apud *Plin.* cohonestare defusiva capitis semine illito. *22. Hist. nat.* 13. 15. (34). est corrigere et cohibere capillorum defluvium, quo caput deturpatur. Similiter *Cohonestare res turpes* apud *Arnob.* 5. 43. est honestis verbis rerum turpitudinem contegere, ut honeste esse videantur.

COHONORO, as, are, a. 1. cohonesto, honoro. *Paul. Diac.* p. 37. 1. *Müll.* Coronæ dicuntur, quod cohonorant eos, quibus imponuntur. *Est hæc vulgata lectio: at Müll. ex optimis Codicib. legit* honorent; et cohonorant *scilicet* ait esse vocabulum, quod sono nominis corona similis esset.

COHORREO, es, tui, ere, n. 2. (cum et horreo) horrore corripior ob frigus, aut metum. *Cic.* 3. *Orat.* 2. 6. Tum latus ei dicenti condidisse, sudoremque multum consecutum esse audiebam: ex quo cum corroborasset, cum febrili domum rediit. *Id. 5. Att.* 21. 12. Corrovi primum; etenim erat interitus civitatis. *Id. 6. de republ.* 10. Quem ut agnovi, equidem cohorruī. *Adde eumd.* 7. *Att.* 1. 1. — *NB.* Cum bujusce verbi occurrant tantum *Perf.* et *Plusquamperf.*, nonnulli hæc tempora ad sequens referunt verbum.

COHORRESCO, is, ere, n. 3. idem ac cohorreo: quam vocem *V.* in fine. *Augustus in epist. ad Tib.* apud *Sueton.* *Tib.* 21. Attenuatum te esse continuatione laborum cum audio, dū me perdant, nisi cohorrescit corpus meum.

COHORS, ortis, f. 3. Ad descriptionem quod attinet, *Dausqu.* mavult scribi *cors* sine aspiratione: contra *Possio* magis placet *chors*, quod ita legatur in vet. libh., et quod aptissime derivatur a Græco *χορτος*. Ceterum cum de villatica sermo est, in prosa oratione libri MSS. exhibent *cohors*, *chors* et *cors*; inter poetas autem *Ovid.* 4. *Fast.* 704. habet *cohors*; *Martial.* 7. 33., 11. 53. et 13. 44. habet *chors* vel *cors*: cum vero agitur de re militari, *cohors* ubique legitur, præterquam in aliquot *Inscript.*, *Eckhel.* enim *D. N. V. T.* 6. p. 53. animadvertit, in nummis *ἀρχαίων* *chortium* pro *cohortium* haberi, ut in *Inscript.* apud *Gruter.* 538. S., in qua Marcianus dicitur *miles chort. XII.* Ita porro scribitur etiam in aliis multis. — In *Genit.* plur. oum. *cohortum* pro *cohortium* est in *Inscript.* apud *Murat.* 832. 9., si modo sana est lectio. — Ratione habita etym., juxta *Porcellinum*, est a *χω* pro *χάω* hūco: hinc *χορ*, cuius præter. *perf. pass. χέχορται*, unde *χορτος* *septum* et *Latium chors, chortis*. *Hinc Varro* 5. *L.* 88. *Müll.* Cohors, quod in villa ex pluribus te-

etis conjungitur ac quiddam fit unum; sic hic ex manipulis copulatur. Cohors, quæ in villa, quod circa eum locum pecus coerceretur: tametsi cohortem in villa Hypsicrates dicit esse Græce *χορτος* apud poetas dictam. *V. Scalig. et Müll.* ad h. 1. Quidquid sit, certe *Latium cohors* cum Græco *χορτος* *hortus* est conjungendum. — Itaque cohors duo præcipue significat, scilicet ¶ 1. Locus est in villa, maceris aut sæpe circumdatus, in quo altilles aves custodiuntur, et alia ad usum villæ servantur (ut. *corte*; *Fr. cour fermée, cour de ferme*; *Hisp. corte cerrada*; *Germ. die Hürde oder das Gehäge, der eingehägte Hof, Kirchhof*; *Angl. a fen, coop, small inclosure for containing sheep, poultry* etc.). Occurrit — a) Generatim. *Cato* apud *Festum* p. 146. 29. *Müll.* Mapalia vocantur ubi habitant: ea quasi cohortes rotundæ sunt. *Glancia* apud *Cic.* 2. *Orat.* 65. 263. Villam in Tiburto habes, cortem in Palatio. *Varro* apud *Non.* p. 83. 18. *Merc.* Ad forum hieme cœnabatur, æstivo tempore in propatulo; rure in corte, in urbe in tabulino. *Id.* 3. *R. R.* 3. 6. In plano cohors, in qua pascuntur gallinæ. *Colum.* 8. *R. R.* 3. 8. Cohors ipsa, per quam vagantur gallinæ, non tam stercore, quam uligine caret. *Id.* 2. *ibid.* 15. 8. Filicem permiscere cum purgamentis chortis. scil. ad sterquilinum faciendum. *Ovid.* 4. *Fast.* 704. de vulpe. Absulerat multas illa cohortis aves. *Martial.* 7. 14. et 13. 45. Chortis aves. h. e. pulli gallinæ. *Id.* 3. 58. Vagatur omnis turba sordida chortis, *Argutus* anser, gemmeique pavones etc. *Adde eumd.* 7. 53. et 11. 53.; et *Pallad.* 1. *R. R.* 22. — b) Speciatim. *Varro* 1. *R. R.* 13. 2. Chortes in fundo magno duæ aptiores; una ut interius compluvium habeat locum ubi aqua saliat. — Boves enim ex arvo æstate reducti hic bibunt, hic persudantur, nec minus e pabulo cum redierunt anseres, sues, porci. In chorte exteriorie lacum esse oportet, ubi maceretur lupinum, item alia, quæ demissa in aqua ad usum aptiora fiunt. Chors exterior crebro operata stramentis ac palea, occulcata pedibus pecudum, fit ministra fundo, ut sit ex ea quod evehat. *Colum.* 2. *R. R.* 15. 8. fere similia habet. *Innocent. de cas. lit.* p. 224. *Goes.* Ideo plerumque casa aquam in corte habet. — c) Chors etiam appellatur septum, in quo includuntur oves, cum longe a villa pascuntur. *Varro* 2. *R. R.* 9. — d) Dicitur etiam de stabulis boum in ipsa villa. *Vitruv.* 6. 6. 1. *Schneid.* ¶ 2. Cohors est etiam hominum multitudo, quæ personam aliquam circumdat, boninum manus, comitatus: sed occurrit fere speciatim pro militum manu; et ducta est appellatio, vel ex eo quod sicut in villa ex pluribus tectis conjungitur (ut ait *Varro* 5. *L.* 88. *Müll.* loco super. cit.), sic ex manipulis copulatur cohors; vel ex eo, quod quemadmodum villatica cohors, ita et militaris rotunda esse solet, unde et *globus militum* dicitur. Ceterum — a) In legione Romana decem fuerunt cohortes, quarum prima et numero militum et dignitate præcedebat. Olim cum legio sex millibus militum constabat, sexcenti in cohorte fuerunt in tres manipulos divisi, ut ex *Cincio* docet *Gell.* 16. 4. Deinde aucto legionis numero, cohortium quoque ratio mutata est. Quare *Veget.* 2. *Milit.* 6. suo tempore in singulis cohortibus, præter primam, milites fuisse ait 555., equites 66., h. e. turmas duas: primæ vero 1105., equites 132., h. e. turmas quatuor. *Cæs.* 3. *B. G.* 1. Constituit cohortes duas in Nantuatibus collocare: ipse cum reliquis ejus legionis cohortibus in vico Veragrorum biemare. *Adde Sall.* *Jug.* 100.; *Virg.* 2. *G.* 279.; *Vellej.* 2. 5. 2. et *Tac.* 3. *Ann.* 33. — Per synecdocheo de toto exercitu dicit *Stat.* 3. *Theb.* 672. anoe ducem servatricemque cohortis *Inachia* ingratis coram tot millibus audes *Maciare*? — Ceterum cohortium elenchus habetur apud *Borghesi Inscriz. del Reno* p. 9. 13. et *Cardinali Memor. Rom.* T. 3. p. 229. — b) Differt a turma, quæ proprie est equitum, cohors pedum. *Cic. Marcell.* 2. 7. Nihil sibi ex ista laude cohors, nihil turma decerpit. *Adde eumd.* 15. *Fam.* 2. 7. et 6. *Att.* 2. 8. — c) Interdum cohortes opponuntur legionibus, et significant certas auxiliorum divisiones. *Cæs.* 1. *B. C.* 73. Cohortes siliaræ et legionariæ. *Liv.* 10. 41. alares. *Cæs.* 1. *B. C.* 63. auxiliares. *Auct. B. Alex.* 62. auxiliares. *Sall.* *Jug.* 38. Cohortes sociorum. *Tac.* 5. *Hist.* 1. sociæ. — Hinc sæpe per cohortes absolute auxiliares miles designatur ut apud *Sall.* *Jug.* 46.; *Vellej.* 2. 112. 5. et *Tac.* 2. *Hist.* 89. *Flor.* 3. 21. 18. Cum hinc octo legiones, inde quingentæ cohortes starent in armis. — a) Co-

hortes dicuntur etiam aliquando a Romanis ipsæ hostium copiae in certas quasdam partes divisæ. *Liv.* 7. Cohortes Herolcorum. *Id.* 40. 40. Samnium. *Adde Sil.* 11. 15. 718. — e) Quod vero apud *Plin.* 10. *Ep.* 107. et 108. legitur *cohors equestris*, putant nonnulli genus cohortium fuisse; in quibus certus esset equitum numerus pediti admixtus: Idque colligi etiam ex *ep.* 32. ejusdem lib., ubi ex cohortibus equites duo, centurio unus nominantur. Quo pertinere videntur cohortes equitales, quarum mentio fit in *Inscript.* apud *Gruter.* 550. 5. et 1108. 3. quæ est apud *Orell.* 3398., item alia apud *Maff. Mus.* *Ver.* 363. 3. c. NONIO. C. F. AN. CAEPIAN. PRAEF. COH. III. BRITT. EQUITAE. Huic persimilis est alia apud *Don.* cl. 6. n. 19. Sic *Veget.* 2. *Milit.* 6. singulis cohortibus, ex quibus legio constituitur, suos adscribit equites, ita ut primæ, quæ majorem militum numerum habuit, equites 132., reliquis autem omnibus 66. tribuat. *Tac.* quoque 4. *Hist.* 19. equitas in cohortibus agnoscit. Hi tamē revera non tamquam pars cohortis censendi sunt, sed turmæ cohortibus adjunctæ. Apud *Liv.* 4. 38. parmata cohors dicitur globus equitum, qui, decurione hurtante, ex equis desilientes impetum hostium sistant. De cohortibus vero equitatis multa disserit *Franc. Ant. Zacharia* in *Geri Symb. Litter. Flor.* T. 4. p. 157. Illud denique addendum putamus, *Schellum* ad *Hygin. Gromat.* p. 86. nos ex ipso *Hygino* docere, cohortem equitalem esse, quæ quartam circiter partem equitum habebat. — f) De cohorte prætoris, quæ circa prætorē, seu imperatorem erat custodiæ causa (quæque memoratur a *Cæs.* 1. *B. G.* 40. et 1. *B. C.* 75.; *Sall.* *Cat.* 60. et 61.; *Cic.* 2. *Cat.* 11. 24. aliisque, et *Paul. Diac.* p. 223. 2. *Müll.*), *V. PRÆTORIUS*. — g) Item cohors quæ prætoris dicitur a *Cic.* 3. *Ferr.* 14. 36.; cohors prætoris ab eodem *Cic.* 1. *ad Q. fr.* 1. 4. § 12., 4. *Ferr.* 27. 66. et 6. *ibid.* 61. 115.; et cohors absolute a *Catull.* 10. 10., *Horat.* 1. *Ep.* 3. 6. et 1. *ibid.* 8. 14., et *Tibull.* 1. 3. 2.) speciatim dicta est de comitatu, seu satellitio magistratuum in provinciis euntium: quæ partim erat officialium iis inservientium, partim voluntariorum sine officio. Hi erant adolescentes nobiles, qui sua sponte cum proconsulibus exibat, ut usu rerum peritiores domum redirent. *Cic.* 4. *Ferr.* 27. 66. Quidquid ab eo peteretur, judicem de sua cohorte daturum. — h) Sub imperatoribus aulicorum quoque turba cohors dicta est. *Sueton.* *Ner.* 5., *Cal.* 19. et *Galb.* 7. Cohors amicorum. — Quod ad exterarum gentium reges translalum est a *Curt.* 6. 2. 11. et 6. 1. 17. Cohors amicorum. *Id.* 8. 6. 7. et 10. 7. 16. Cohors nobilium. — i) Sumitur denique pro quacumque congregatione aut turba, ita tantum ut ad militare cohortem semper fiat allusio: occurrit autem — De hominibus. *Varro* apud *Non.* p. 25. 9. *Merc.* Cohortes eorum atque hamularum aucupumque. *Catull.* 63. 25. vaga cohors divæ (*Cybeles*). *Virg.* 10. *Æn.* 328. cohors stipata fratrum. *Horat.* 2. *Od.* 19. 22. impia Gigantum. *Id. Epod.* 16. 60. laboriosa Ulisei. *Ovid.* 11. *Met.* 89. assueta Satyri. *Stat.* 11. *Theb.* 292. famulæ cohortes. h. e. nervorum. *Id.* 12. *ibid.* 531. inuuptæ. *Gell.* 2. 18. Prædon ex cohorte illa Socratica fuit. — De brutis. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 40. 61. (143). Cohortes canum. *Claudian. Phæn.* 77. alitum. — De abstractis. *Horat.* 1. *Od.* 3. 31. februm. *Gell.* 1. 19. in fin. disciplinarum.

COHORTALINUS, a. um, adject. Apud sequioris ævi scriptores legitur *cortalinus*, quia *curs* ab iis pro *chors* seu *cohors* dictum est. Habetur apud *Paulin. Nolan.* *Ep.* 22. (al. 7.) 2. Hæc cl. *Furlanetto*. At pro *cortalinus* apud *Paulin.* lege *cortalinus*, quod analogiæ propius accedit. — Ceterum cohortalinus est cohortalis miles, et speciatim palatinæ militiæ adscriptus. *Impp. Honor. et Theodos. Cod. Theod.* 16. 5. 48. Cohortalina militia. *Idem ibid.* 6. 55. 14. Cohortalinorum militia.

COHORTALIS, e, adject. ad cohortem pertinens. ¶ 1. Est ad cohortem villaticam pertinens. *Cels.* 2. 18. a med. Pullus cohortalis. *Colum.* 8. *R. R.* 2. Cohortalis est avis, quæ vulgo per omnes fere villas conspicitur. h. e. gallina. *Adde eumd.* 1. *ibid.* præfat. 27., 6. *ibid.* 27. 4. et 8. *ibid.* 1. 3. *Id.* 8. *ibid.* 2. 6. Exercetur cohortalis ratio, quam Græci vocant *ἀνδροκορπία*. *Id.* 8. *ibid.* 3. 8. Cohortalis officina. h. e. *ἀνδροκορπία*. ¶ 2. Item ad cohortem militarem, et speciatim ad prætoriam pertinens. *Hinc Imp. Zeno Cod.* 12. 58. qui est *De Cohortalib. et principib.*

corniculariis, ac primpilariis, 13. Cohortale officium. *Imp. Constantin.* *ibid.* 6. 62. 3. Cohortali ratione gravatus. *Imp. Leo.* *ibid.* 1. 39. 13. Cohortibus obsequiis obligatus. *Imp. Valentin. et Valens.* *ibid.* 51. 2. Cohortatium corpus. Adde *Cod. Theod.* 7. 20. 4. § 3. et alibi.

COHORTATIO, ōnis, f. 3. hortatio, quæ præcipue pluribus fit, ut hi communiter aliquid agant. *Cic.* 16. *Att.* 13. c. § 2. Incredibiliter me commovet tua cohortatio. *Id.* *Orat.* 47. 204. Concitare aliquem cohortatione sua ad studium cognoscendæ virtutis. *Id.* *Cluent.* 50. 138. Cohortatio iudicum ad honeste iudicandum. Adde *eumd.* 1. *Fam.* 7. 9. *Nepos.* *Hann.* 11. Facere cohortationem militum. Adde *Tac.* 14. *Ann.* 30.

COHORTATIUNCULA, æ, f. 1. deminut. a cohortatio, brevis cohortatio. *Ambros.* *lib.* 4. *Ep.* 33. ad *Demetriad.* Adhibere cohortatiunculas.

COHORTATUS, a, um. *V.* COHORTO et COHORTOR.

COHORTICULA, æ, f. 1. deminut. a cohors, paucorum hominum manus. *Cælius* apud *Cic.* 8. *Fam.* 6. 4. Bibulus in *Amano* nescio quid cohorticularum amisit.

COHORTO, as, avi, atum, are, a. 1. Part. Cohortatus. — Cohorto pro cohortor dicebant antiqui. *Claudius Quadrigarius* apud *Non.* p. 472. 19. *Merc.* Et dicerent, castra capta esse, atque hos cohortari uti malarerent. *Cato* apud *Gell.* 15. 13. 5. Exercitum præsum, paratum, cohortatum eduxit foras, atque instruxit.

COHORTOR, aris, atus sum, ari, dep. 1. usitatus quam antiquum cohortor (cum et hortor). Part. Cohortans sub a; Cohortandus sub b. — Cohortor occurrit tantum in prosa oratione, est idem quod hortor, vel simul, aut valde hortor, et occurrit fere de pluribus, quos ad unum idemque agendum aliquis hortatur; ideoque sæpius ponitur de concitandis et copiis. Usurpatur autem — a) Absolute omnino, hoc est sine Accusativo personæ. *Cic.* 2. *Nat. D.* 59. 148. Hæc (eloquentia) cohortamur, hæc persuademus. *Id.* 1. *Orat.* 61. 258. Quod mehercule vereor, ne majorum vim ad deterrendum habuerit, quam ad cohortandum. — Et sequente ad cum Accusativo rei. *Id.* 2. *ibid.* 9. 35. Quis cohortari ad virtutem ardentius, quia a villis acris revocare? — Et sequente particula ne. *Cæs.* 2. *B. G.* 86. Cohortatur, ne labori succumbant. *Sueton.* *Galb.* 10. Cohortantibus invicem, ne te. — b) Cum Accusativo tantum personæ. *Cic.* 1. *Orat.* 8. 30. Non sibi cohortandum Sulpicium et Cottam, sed magis utrumque collaudandum videri. *Cæs.* 2. *B. G.* 20. Acies instruenda, milites cohortandi, signum dandum. *Id.* 1. *ibid.* 25. Cohortatus suos, prælium commisit. Adde *eumd.* 2. *ibid.* 5. *Quintil.* 11. 3. 124. Cohortari semetipsos. — c) Cum Accusativo personæ et præpos. ad cum Accusativo rei, ad quam aliquem hortatur. *Cic.* 1. *Acad. (post.)* 4. 16. Cohortari aliquem ad virtutis studium. *Id.* 2. *Fam.* 4. 2. Teque ad studium summæ laudis cohortabor. *Id.* 15. *Att.* 1. 3. ad pacem. *Id.* 4. *Phil.* 5. 10. Sic ego vos arduos et erectos ad libertatem recuperandam cohortabor. *Quintil.* 12. 1. 28. nihil ad prælium. *Sueton.* *Claud.* 46. aliquem ad concordiam. — d) Cum Accusativo personæ, et — Coniunctivo cum particula ut. *Cæs.* 3. *B. C.* 82. Scipio milites cohortatur, ut prædæ participes esse velint. Adde *Tac. Agr.* 36. et *Sueton.* *Oth.* 10. — Coniunct. cum particula ne. *Cæs.* 3. *B. C.* 43. Cohortatur suos, ne animo deficiant. — e) Cum Infinito. *Auct. B. Alex.* 21. Cohortando suos ad pontem et munitiones contendere. Adde *Tac.* 12. *Ann.* 49.

COBOSPES, Itis, qui simul cum alio hospes est. *Paulin. Nolan. carm.* 24. 438. Culmina Felices dignatur et lyse cobospes. Adde *eumd.* *carm.* 21. 385.

COHOSITANS, antis, m. 3. idem ac cobospes. *Paulin. Nolan. epist.* 32. sect. 6.

COIUM duo inter se diversa significat, scilicet
A) Cohum, lorum, quo temo buris cum iugo colligatur, a cohobendo dictum. Hæc *Paul. Diac.* p. 39. 4. *Müll.* De eadem re, ut videtur, *Varro* 5. *L. L.* 135. *Müll.* Sub iugo oiedo cavum, quod hura extrema addita opplatur. vocatur cōus a cavo (fortasse choo).

B) Cohum poetæ cælum dixerunt a chao, ex quo putant cælum esse formatum. Hæc *Paul. Diac.* p. 39. 5. *Müll.* *Varro* 5. *L. L.* 19. *Müll.* Omnino ego magis puto a chao chōum (scil. idem quod

cohūm), hinc cavum et hinc cælum, quoniam, ut dixi, hoc circum supraque, quod complexu continet terram cavum cælum. *Diomed.* 1. p. 361. *Putsch.* *Inchoo inchoavi*, sic dicendum putat *Julius Modestus*, quia sit compositum a chao initio rerum. Sed *Verrius* et *Flaccus* (ita scilicet scribitur) in postrema syllaba aspirandum probaverunt. Cohum enim apud veteres mundum significat, unde substractum incohare. Et *Gloss. Placid.* p. 448. edente *Mai.* Cohum naturam universam. Chao (lege a chao) id est inani. *Ennius* 1. 159. Vix solum complere cohūm terroribus cæli. Ubi videtur significare cavum cæli, et ut est apud *Virg.* 4. *Æn.* 451. cæli convexa. *Müllerus* autem id adnot. ad *Paul. Diac.* l. c. locum *Ennii* ita legendum putat: pilam vix Sol mediam complere cohūm terroribus cæli.

COHUMIDO, as, are, a. 1. madefacere. *Apul.* 8. *Met.* Cohumidare genas lacrimis.

COIBILIS, e, adject. qui facile coit et cohæret. *V.* exemplum in COIBILIS, ex *Gell.*

COIENS, euntis. *V.* COEO.

COIMBIBO, bibis, bibi, bibere, a. 3. (cum et imbibō) simul habibo: sed occurrit translate tantum. *Arnob.* 5. 30. Si aperte hoc facere confessis maledictionibus coimbibissetis. At *Orell.* legit coimbibissetis.

COINFERO, fers, ferre, a. anom. (cum et infero) idem quod congruo. *Boeth.* *Aristot. Topic.* 6. 3. p. 711. Infert enim unaquæque differentiarum proprium genus, ut gressibile et bipes animal conferunt.

COINQUILINUS, i, in. 2. qui simul locum aliquem incolit. Vox a *Lexico* expungenda; occurrit enim tantummodo in *Not. Tir.* p. 21.

COINQUINATIO, ōnis, f. 3. pollutio, impuritas. *Fulgat. interpr.* 1. *Esdr.* 6. 21. Qui se separaverant a coinquinatione gentium.

COINQUINATUS, a, um. *V.* voc. seq.

COINQUINO, as, avi, atum, are, a. 1. (cum et inquino). Apud *Arnob.* 5. sub fin. et alibi legitur conquino, non tamen certa ubique lectione. At *Mar. Victorin.* p. 2467. *Putsch.* probat conquinat, damnat vero coinquinat. — Part. Coinquinatus I. et in bn. — Coinquino est commaculare, conspurcare, inquino (It. imbrattare, lordare; Fr. souiller; Hisp. ensuciar; Germ. besudeln, beflecken; Angl. to defile, pollute).

I.) Proprie. *Colum.* 8. *R. R.* 5. 19. Coinquinatus stercore. *Id.* *ibid.* 7. 2. Coinquinari stercore. — Item contagione labefactare. *Id.* 7. *ibid.* 5. 6. Cui primo quoque tempore occurrendum est, ne totam progeniem coinquinet. *Seneca Ep.* 2. Fastidientis stomachi est, multa degustare: quæ ubi varia sunt et diversa, coinquinant, non alunt. h. e. morbum afferunt.
II.) Translate occurrit de vitiliis. *Accius* apud *Cic.* 3. *Nat. D.* 27. 68. Matres coinquinari regias, contaminari stirpem, admisceri genus. *Val. Mar.* 6. 1. 6. Coinquinare se crimine stupri. *Id.* 9. 7. in fin. se maximo scelere. *Arnob.* 4. 34. alicujus saniam, et vitam. — Hinc Part. præter. pass.

Coinquinatus, a, um. adjective quoque occurrit, unde *Comp. Coinquinatus. Prudent.* 6. *Cathemer.* 53. Qui coinquinatum vitiliis cor impiavit. *Arnob.* 7. 16. Quid esse his potest coinquinatus?

COINQUO, is, ire, a. 4. vel Coinquio, is, ere, a. 3. In quibusdam MSS. legitur etiam coninquo et conchuo. — Part. Coinquendus. — Coinquere vel coinquere est idem ac coinquinare (*V.* tamen in fine); et — Proprie usurpatur de amputatione sacrarum arborum, quæ in alicujus numinis loco crescerent, quæ cum incæduæ et inviolabiles essent, profanari videbantur si amputarentur, ideoque, (teste *Plin.* 17. *Hist. nat.* 28. 47. (267).) *Cato* arbores religiosas lucosque succidi permisit peculiari sacrificio prius facto. Hinc *Paul. Diac.* p. 61. 3. *Müll.* Coninquere deputare. *Inscript.* apud *Marin. Frat. Arv.* n. 43. lin. 15. ARBORIBUS ADOLEFACTÆ, ET COINQUENDÆ. Alia *ibid.* n. 35. lin. 7. LVCI COINQUENDI, ET OPERIBUS FACIENDI CAUSA. Hæc *Inscript.* habes etiam apud *Orell.* vol. 1. p. 390. et vol. 2. p. 391. *Alfen.* *Fig.* 19. 2. 29. In lege locationis scriptum erat: Redemptor silvam ne cædit, neve coinquito, neve deunito, neve quem coinquere, cædere, urere sinito. *Alfi leg.* cingito, coloque. Addunt omnium locum *Paul. Diac.* 27. 7. 5. ubi est eadem lectionis varietas. Alium locum *Paul. Diac.* *V.* in *SCRIBONIANUS. Trebat.* 7. de relig. apud *Servium* ad *Virg.* 11. *Æn.* 316. Luci, qui sunt in agris, qui concilio (lege novilio) ca-

piti sunt, bos lucos eadem cæremonia moreque conquiri (lege coinquiri) haberique oportet, ut ceteros lucos, qui in antiquo agro sunt. — Hucusque *Forcellinus.* Ceterum etiam *Charisius* 1. p. 62. *Putsch.* opinio, quinquatrus dictas esse a quinquando, id est lustrando, huc eodem recte referri videtur a *Mariano* (*Frat. Arv.* T. 1. p. 309.), qui post *Salmasium Exerc. Plin.* p. 61. cl. 1. optime de bujus vocabuli restitutione meruit. Originem autem verbi *Scalig.* expedit; descendit non ab inquirere, sed anquire, id est angustiorē reddere, quod fit succisa arborum prolixitate. Hæc *Müllerus*, qui propterea certa conjectura id reddidit *Paulo Diac.* p. 65. 19. Coinquere coercere.

COINTUS pro quintus Græcorum more, qui xoiyros scribunt, legitur in antiqua *Inscript.* apud *Pier.* ad *Virg.* 7. *Æn.* 648.

COIRO, as, avi, atum, are, a. 1. antiqua acceptione pro curo, as exhibent *Inscript.* apud *Orell.* 566. et 570. COIRAVERTI.

COITIO, ōnis, f. 3. (cum et itio) actus coeundi.
¶ 1. Materiali sensu ponitur — a) Pro simplici congressu et colloquio. *Ter. Phorm.* 2. 2. 32. Senex est: vide, quid agas: prima coitio est acerrima. Si eam sustinueris, post illa jam, ut lubet, ludas licet. — b) Pro coitu venereo. *Solin.* 49. in fin. de camelis. Inventum est, ut desiderium in eis coitionis quadam castratione execraretur. *Macrob.* 7. *Saturn.* 16. In omni genere animalium, quæ ex coitione nascuntur. Adde *Lactant.* 1. 8. 6.; et *Cod. Theod.* 15. 8. 2. *Imp. Theodos.* et *Valentin.* *Cod.* 11. 40. 6. Lenones patres et dominos, qui suis filiabus vel ancillis iovitiss peccandi necessitatem imponunt, placet pœnæ mancipentur exsilii, metallis addicendi publicis: quæ minor pœna est, quam si præcepto lenonis cogatur quispiam coitionis sordes ferre, quas nolet. ¶ 2. Morali significatione dicitur fere de conventu, et coitu hominum occulte inito ad conspirandum contra aliquem; et significat etiam ipsam conventionem, ac pactum, quod in coitione fit. *Cic.* 2. ad *Q. fr.* 15. 6. ¶ 4. Quod scribis te audisse, in candidatorum consularium coitione me interfuisse, id falsum est. Eiusmodi enim portiones in ea coitione factæ sunt, quas etc. *Id.* *Planc.* 22. 53. Coitionem facere. *Id.* 4. *Att.* 18. 3. dirinere. Adde *eumd.* *Cluent.* 54. 118. et 3. ad *Q. fr.* 1. 5. § 16.; *Liv.* 2. 35.; 3. 35.; 3. 65.; 7. 32. et 9. 26.; et *Cod. Theod.* 16. 7. 1.

COITUS, a, um. *V.* COEO.

COITUS, us, m. 4. (est idem quod cætus a coeo) conjunctio, unio, coitio (It. congiunzione, unione, assembramento; Fr. réunion, jonction; Hisp. reunion, junta, union; Germ. das Zusammengehen, oder Zusammenstreffen; Angl. a joining or uniting together). Occurrit ¶ 1. Generaliter. *Cels.* 2. 10. in fin. Digito vena fricanda, ut recens coitus ejus resolvatur, iterumque sanguinem lundat. *Id.* 5. 18. n. 31. Prodest ea compositio etiam ad omniæ coitum humoris emolliendum. *Id.* 6. 7. n. 7. Sordium coitus in auribus. *Id.* 3. 27. n. 4. materix. *Quintil.* 9. 4. 59. Coitus syllabarum (ut fit per synæresin). *Gell.* 1. 25. Coitus et copula vocum. *Fel. Poeta* apud *Gell.* 19. 11. Tum si moras quid plusculæ fuisset in coitu osculi, Amoris igne perita (anima) Trausisset et me liqueret. — Similiter *Plin.* 2. *Hist. nat.* 9. 6. (47). Luna morata in coitu solis biduo. h. e. in conjunctione solis cum reovatur. Adde *eumd.* 16. *ibid.* 39. 74. (191). ¶ 2. Speciatim ponitur pro coeetu venereo hominum et brutorum animalium. *Ovid.* 7. *Met.* 709. Særa iori coitusque novos thalamosque recentes Primaque deserti referrebat sædera lecti. *Cels.* 2. 1. ad fin. Si neque pubertate, neque primis coitibus finita sunt. Adde *eumd.* 19. 2. in fin.; *Colum.* 6. *R. R.* 23. 3. et 6. *ibid.* 24. 3.; *Plin.* 8. *Hist. nat.* 42. 64. (155), 8. *ibid.* 30. 76. (200), 10. *ibid.* 52. 73. (143), et 22. *ibid.* 22. 38. (81). *Stat.* 10. *Theb.* 796. Monstrifer coitus. Adde *Quintil.* 8. 6. 24.; *Sueton.* *Cal.* 25. et vit. *Hor.*; et *Cajum* 1. *Instit.* 64. et 87. ¶ 3. Est etiam arborum coitus, cum aliqua ratione mas arbor feminæ adjugetur. De coitu palmarum *Plin.* 13. *Hist. nat.* 4. 7. (35). — Est etiam prima arborum germinatio apud *eumd.* 17. *ibid.* 2. 2. (11). ¶ 4. Etiam insilio hoc nomen appellatur, ut est apud *eumd.* 17. *ibid.* 14. 24. (103).

COIX, icis, f. 3. xoiç. Coices appellantur palmæ cujusdam generis in *Æthiopia*, de quibus *Plin.* 13. *Hist. nat.* 4. 9. (47). Cl. *Fré* (*Op. cit.* u. l. 1. p.

79.) ad b. l. bæc ait: «Ce passage est presque tout entier emprunté à Théophraste; cet auteur nomme (1. 16.) l'arbrisseau qui donne les dattes coiques, *κῡκας*; et quelques modernes le rapportent au *Cycas circinalis* L., espèce de palmier qui a servi de type pour la formation d'une famille nouvelle, les cycadées. Il est difficile de trouver dans le peu que disent les auteurs anciens du *κῡκας* des données suffisantes pour décider si ce rapprochement est ou non vraisemblable. — L'on doit se borner seulement à regarder cet arbre comme un palmier distinct du dattier ».

COJUGALIS, COJUS etc. *V.* CONJUGALIS, CONJUX etc.

COLA, æ, f. 1. idem ac colon, quam vocem *V.* Venant. 1. præfat. li, qui epilogorum calce jucundi, colæ fonte profui, commate surciso venuti.

COLA, æ, f. 1. idem quod colis vel caulis: de vite dixit Venant. 5. præfat. Quoniam, quo volneris, colæ pampinosæ diffundia propagines.

COLĒPIUM, n. *V.* COLIPHĒUM.

COLĀPHUS, as, are, a. 1. *κολάφις*, colapho percussio. Tertull. 5. *advers. Marcion.* 12., de fuga in persecut. 2. ex 2. ad Corinth. 12. 7.

COLĀPHUS, i, m. 2. *κολάφος*, ictus manu in pugnum compressa inflicto: a *κολάπτω* lundo (li. pugno; Fr. soufflet, coup de poing; Hisp. *soplamoco*, bofetón; Germ. *der Faustschlag*; Angl. a blow or buffet with the fist). Occurrit — a) In sing. num. Plaut. Pers. 5. 2. 85. Ictere colaphum. Juvenal. 9. 5. Colaphum alivui inculere. Quinril. 6. 3. 83. ducere. Plin. 8. Hist. nat. 38. 54. (130). Ursl sæpe in arena colapho lustratio (capite) exanimantur. — b) In plur. num. Plaut. Rud. 4. 3. 68. Verbum adde etiam unum: jam in cerebro colaphos abstrudam tuo. Id. Pers. 2. 4. 22. Deffere aliquem in terram colaphis. Id. Capt. 1. 1. 20. Perpeti colaphos. Ter. Adelph. 2. 2. 37. Colaphis luber est totum caput. Id. ibid. 2. 1. 46. Infringere allicui colaphos plus quingentos. Seneca Constant. sap. 14. Percutere aliquem colaphis. Juvenal. 4. 569. Et palmæ in malis colaphique in vertice erebri Insultant. — Tertull. Spectac. 18. pro alapa sumere videtur ubi ait: Pugnos, et cales, et colaphos, et omnem petulantiam manus, etc. — Et locis supra allatis illud argui posse videtur, colaphum, Græce *κολάφος*, significare eam percussione, et quæ pugno sit, sive manu compressa; et quæ manu aperta, ejusque parte inferiore, a Latinis etiam alapa dicta, a nostratibus vulgo similiter sono *siapa*, ab Italis vero *schiaffo* cum colapho sono item conveniente; quæque demum sit manu aperta, ejusque parte superiore, quam Itali *manrovescio* et *rovescione* appellant.

COLĀSIS, is, f. 3. Græca vox *κόλασις*, castigatio, legitur apud M. Cl. Sacerd. 1. 167., et est schematis genus.

COLĀTORII equi dicuntur a Veget. 4. Veterin. 5. ad fin. (si modo ea verba Vegetii sunt, et non ab aliena manu inserta) quos totularios antiquiores Latini appellant. Imo apud Senec. Ep. 87., ubi habetur totularis, in omnibus MSS. legisse ac colatariis, aut colatariis testatur Salmas. ad Capitolin. Marim. 3., ex quibus libenter, inquit, emendare colatariis. Nam ita dicti sunt equi minutim ambulantes, Græce *σακκιστάι*, vel *σακκιστοί*, a *σακκο*, vel *κολο*, quod minutim vacuare consuevit. Hæc et plura ibi Salmas. Ceterum Schneiderus vulgatam lectionem exhibet (Veget. 6. Veterin. 6. 7.) ac tueri videtur.

COLĀTURA, æ, f. 1. quod colando remanet. Cæl. Aurel. 5. Tard. 3. Urina ita subalbida, ut colaturæ liquidæ colorem fingat.

COLĀTUS, a, um. *V.* COLO, sa.

COLAX, ævis, m. 3. *κόλαξ*, assentator: a *κόλαξ* adulor. Est parasiti nomen in Ter. Eun. prol. 25. et 30.

COLCHICUS, a, um, adj. qui est ex Colchide: *V.* ONOM. — Hinc

Colchicum, i, n. 2. absolute, substantivorum more, herbs est venenata, ut cicuta. Plin. 28. Hist. nat. 9. 33. (129).

COLĒTUS, a, um, adj. coleos habens. Pomponius apud Non. p. 105. 15. Merc. Ubi insitui in colentum equuleum, ibi totulum tortor. At hic sicut est legendum: *V.* COCHLEATUS. Id. apud eund. p. 470. 13. Merc. Inæpi contui: conspicio coleatam cuspidem. τὸ αὐτὸν ἀρρένικόν, ut Turneb. Advers. l. 6. c. 9. Interpretatur.

COLĒPIUM, n. *V.* COLIPHĒUM.

COLĒS, is. *V.* CAULIS.

COLĒUS, i, m. 2. Quod ad scriptionem attinet, recentiores nonnulli præferunt *culeus* pro *coleus*, testiculus: est a *κόλος*, Jonice *κόλας* saccus ex corio. *V.* PSOLOIS. Cic. 9. Fam. 22. et Martial. 12. 84. Auct. Priap. 14. Stamus sub Jove coleia apertis. — Si *coleos* haberemus, h. e. si viri essemus, vel ut Pers. loquitur 1. 103. si testiculi vena ulla paterni Viveret in nobis. Petron. fragm. Tragur. 44. Burmann. Sed si nos *coleos* haberemus, non tantum sibi placeret. *V.* CULLEO.

COLĪAS, æ, m. 1. ὁ *κόλας*, genus piscis e genere lacertorum. Plin. 32. Hist. nat. 11. 53. (146).

COLICE, es, f. 1. genus medicamenti, quod datur ad coli dolores. Cels. 5. 25. n. 12. Colice Cassii ex his constat: erodi, anisi, castorei etc. Adde Scribon. Compos. 120. et 121.

COLICŌSUS, a, um, adj. idem ac colicus. Pelagon. Veterin. 21. Compositio ad colicosos.

COLICŌLUS, i. *V.* CAULICŌLUS.

COLICUS, a, um, adj. ad colon intestinum pertinens. Hinc *Colicum medicamentum*, quod datur ad coli dolores. Cels. Græce habet 4. 14. Medicamentum, quod *κόλικόν* nominatur. Hoc idem dicitur COLICE, quam voc. V. Latine autem occurrit apud Cæl. Aurel. 4. Tard. 7. n. 99. Castæbachos appellatum colicum medicamen. — Hinc

Colicus, i, m. 2. absolute, substantivorum more, dicitur qui coli doloribus laborat. Plin. 20. Hist. nat. 12. 48. (122). Ergo etiam coliacus Philistio dedit; et coctum dysentericis et colicis Platonius. Ita Harduin. ex MSS., quam lectionem tuetur et Sillig. Veget. 6. Veterin. 28. 27. Schneid. Compositio ad colicos.

COLĪNA, æ, f. 1. *V.* CULINA.

COLIGO, inis, f. 3. domus, quæ incolitur. Arnob. 2. 67. In penetralibus coliginis perpetuos foveis focos. Al. leg. In penetralibus Festæ ignes perpetuos, etc. Priorem lectionem tuetur Salmas. tum ad Tertull. Pall., tum in Exercit. Plin. non semel: addique, etiam colium bac significatione usurpari apud Tertull. Spectac. 5., ubi hujusmodi affert inscriptionem aræ cuidam insculptam: *CONSVS CONSIGLIO, MARS DVELLO, LARES COLIO POTENTES*. ubi alii leg. *CONSIGLIO. V. Salmas. in Exercit. Plin. p. m. 913.*

COLIPHĒUM, n. 2. Quidam scribunt *coliphium*, sed minus recte. — Coliphium est cibus, quo utebantur athletæ ad virca firmandas. Olim vesebantur siccis fibibus, quia magnam vim habent ad augendum robur corporis: ad Pythagoras quidam athleta carnium primus usum iniecit, ut Plin. 23. Hist. nat. 7. 63. (121). docet. Videri itaque possint coliphia esse pulles ex assis et concisis carnibus confectæ, suillis maxime et bubulis, quas luctatori comederunt, ut essent validiores. Plaut. Pers. 1. 3. 12. Collyræ facile ut mædeant, et coliphia: ne mihi incoctis detis. Martial. 7. 67. Cum coliphia sexdecim comedit. Juvenal. 2. 53. Luctantur paucæ, comedunt coliphis paucæ. — Juvat hanc interpretationem Græca vox *κωληπία*, (a qua Salmas. originem ducere ait) quæ significat summitates membrorum animalium, a *κωλή* talus, perna, vel a *κωλήν* petiolus. Utebantur enim caribus, quæ minimum succi et pinguedinis haberent, quæque maxime aridæ essent et siccae. Quod autem sæpe ex carne suillis coliphis ferent, confirmatur ex illo Petron. fragm. Tragur. 70. Burmann. de coquo ingenioso. Volucris de bulis (h. e. vulva) faciet piscem, de lardo palumbum, de perna torturem, de colapho (lege colepio) gallinam. — Nihilominus Fel. Scholiast. Juvenal., eumque secuta tota fere interpretum natio, quibus contraire non ausim, coliphia fuisse dicunt panes azymos recenti caseo commixtos: deducuntque a *κωλον* membrum, et *ἵφι* valide, fortiter, quod membris vires adderent. Docent etiam in formam veretri fuisse confectos: ut de illi intelligi possint illud Martial. 14. 69., ejus lemma est Priapus sili-gineus. Si vis esse satur, nostrum potes esse Priapum. — At V. Schneider. ad Veget. 6. Veterin. 1. 2. In nota, ubi plura de hac re; et quibus coliphia videntur carnes et pulpamenta esse ex coendicibus decerpæ, quæ veteres strebulas vocant.

COLIPLĀRIUS, i, m. 2. qui eolem, seu mentulam et coleos depilat; idem appellatur dropacista et depilator. Gloss. Philox. Coliplāriος *δρωπακιστής*.

COLIS et COLĒS, is. *V.* CAULIS.

COLĪTOR, ōris, m. 3. idem ac cultor. Inscript.

apud Murat. 126. 1. PRO SALVTE SACERDOTVM ET KANOTATORVM ET COLITORYVM HVJVS LOCI.

COLIUM. *V.* COLIGO.

COLĀBASCO vel conlabasco, is, ere, u. 3. (cum et labasco) collabi incipio, nuto et casum minitor: sed translate tantum occurrit. Plaut. Stich. 4. 1. 16. Ut culque bumini res parata est, firmi amici sunt: si res lassa labet, amici collabascunt. Lucret. 3. 600. Conquassatur eum tum mens, animæque potestas Omnis: et hæc ipso cum corpore collabascunt. Al. rectius leg. collabescunt, quia prima syllaba in labo, as, brevis est.

COLĀBĒFACTĀTUS vel conlabefactatus, a, um. *V.* voc. seq.

COLĀBĒFACTO vel conlabefacto, es, xvi, itum, are, a. 1. (cum et labefacto). Part. *Collabefactatus*. — Collabefacto est labefacto, corrupto. Ovid. 1. Fast. 568. Et vastum motu collabefactat onus. Lucret. 1. 492. Collabefactatus rigor auri solvitur æstu. h. e. solutus.

COLĀBĒFACTUS vel conlabefactus, a, um. *V.* voc. seq.

COLĀBĒFIO vel conlabefio, ōis, factus sum, fieri, n. (cum et labefio). Part. *Collabefactus*. — Collabefio est solvor, corrumpro.

L) Proprie. Cæs. 3. B. C. 6. Naves adco graviter inter se concitata conflorunt, ut vehementissime utraq; ex concursu laborarent; altera vero, præfacto rostro, tota collaberet. Lucret. 3. 600. Hæc (mens animæque potestas) ipso cum corpore collabebunt. Alii minus recte leg. collabascunt. Id. 4. 698. quod fracta magis redeoere videntur Omnia, quod contritis, quod igni collabefacta. Al. leg. concaefacta.

II.) Translate. Nepos Arist. 1. A Themistocle collabefactus testula illis, exilio decem annorum multatus est. h. e. defectus, oppressus.

COLĀBELLO vel collabello, as, are, a. 1. labra labris adjungo. Laberius apud Non. p. 90. 22. Merc. Collabello osculum.

COLLABOR vel conlabor, labēris, lapsus aum, labi, dep. 3. (cum et labor) Scribitur et collabrus: *V.* LABOR, eris. — Part. *Collabens* I. c.; *Collapsus* I. et II. — Collabor est labor, vel simul cum alio labor, concido, corruo (li. *adrucciolare*, cadere; Fr. *tomber avec ou en meme temps*, s'écrouler; Hisp. *caer*, resvalarse juntos; Germ. *in sich zusammenstürzen* oder *fallen*; Angl. *to fall entirely or together*, to sink, fail, give way).

I.) Proprie usurpat. — a) De ædificiis aliisque rebus inanimis. Liv. 29. 18. Ad aliquantum jam altitudinis exiata erant mœnia, cum subito collapsa ruina sunt. Id. 35. 9. Circa portam Flumentanum collapsa quedam ruina sunt. Adde eund. 44. 5. Cf. Sil. It. 7. 727. Qui collapsa pressi jacuere ruina. Virg. 6. Æn. 226. Postquam collapsi cerneret. Tac. 2. Ann. 47. Eodem anno duodecim celebres Asiæ urbes collapsæ nocturno motu terre. Sueton. Cæs. 81. Fastigium domus collaborat. Id. Aug. 30. Edes sacræ vetustate collapsæ. Adde eund. Claud. 25. et Cal. 21.; Dig. 24. 3. 7. § 16. et 25. 1. 1. § 5. Inscript. apud Orell. 26. *ÆDEM . . . VETUSTATE COLLAPSAM*. — b) Item de humani corporis membris. Virg. 3. G. 485. Ossa morbo collapsa. Cels. 2. 6. Ad ultima jam ventum esse testantur nres acutæ, collapsa tempora, oculi concavi. Id. 7. 26. Iter urina senectute collapsum. — c) De personis, quæ, deficientibus viribus, cadunt. Virg. 4. Æn. 664. Atque illam media ioster talia ferro Collapsam aspiciunt comites. Adde eund. 8. ibid. 584. Id. 4. ibid. 391. suscipiunt famulæ collapsaque membra Marmoreo referunt thalamo. Cf. eund. 9. ibid. 434. inqueumeros cervix collapsa recumbit. Ovid. 6. Met. 295. Hæc frustra fugiens collaborat. Id. 7. ibid. 826. subito collapsa dolore cecidit. Id. 5. ibid. 98. Defectus cecidit collapsus in artus. Id. 10. ibid. 186. Collapsos alicujus artus excipere. Curt. 4. 10. 19. Inter socrus et virginum filiarum matris (Darii uxoris) collapsa erat. Id. 4. 2. 39. Inter manus regis collapsus exingultur. Adde eund. 7. 6. 22. Tac. 2. Ann. 31. ad gentium collapsis adcurrere liberti. Adde Sueton. Ner. 42. Petron. Satyr. 94. Collabi ante pedes alicujus. Val. Flacc. 7. 152. et in miseræ collaborat ora aurora. Stat. 1. Achill. 195. Collabi saxo.

II.) Translate. Plaut. Truc. 3. 2. 3. Nisi si clanculum collapsus est hic in corruptelam aum. Val. Max. 6. 2. 10. Irs in se ipsa collapsa est. Cod. 5. 11. 9. Si — prior mulier in lata collapsa fuerit. Pacat.

Paneg. ad Theodos. 11. Collapsam rempublicam excipere.

COLLABORO vel *conlaboro*, as, are, n. 1. simul laboro, simul curam ago. *Tertull. Penit. 10.* Non potest corpus de unius membri veratione laetum agere: condoleat universum, et ad remedium collaboret, necesse est.

COLLACERATUS vel *conlaceratus*, a, um, particip. ab *lacerare*, idem quod *laceratus*. *Tac. 3. Hist. 74.* Confossum, collaceratumque corpus.

COLLACRIMATIO vel *conlacrimatio*, et *collacrimatio* vel *conlacrimatio*, ōnis, f. 3. idem quod *lacrimatio*. *Cic. 2. Orat. 45. 190.* Signa doloris voce, vultu, collacrimatione denique ostendere.

COLLACRIMO vel *conlacrimo*, et *collacrimo* vel *conlacrimo*, as, ōis, ōnis, are, a. 1. est idem quod *lacrimo* vel *conlacrimo*, ōis, f. 3. idem quod *lacrimo*. — a) Absolute. *Plaut. apud Gell. 1. 24.* Et numeri innamari simul omnes collacrimarunt. — Etiam de singulis personis pro simplici lacrimare. *Ter. Andr. 1. 1. 79.* Ibi tum filius — curabat uos funus, tristis interrim, concurram collacrimabat. *Cic. 6. de republ. 9.* Complexus me senex collacrimavit. — b) Cum accusativo rei. *Cic. Sext. 58. 123.* Histrio casum suum collacrimavit.

COLLACTANEUS vel *conlactaneus*, a, um, adject. De hac forma *V. Charis. et Capr. sub init. voc. seq.* — *Collactaneus* qui simul cum alio eodem est lacte nutritus. *Paul. Dig. 40. 2. 13.* Si collactaneus, vel educator est. Adde *Cajum 1. Instit. 39. et Inscript. apud Orell. 2281. et 4672.* ubi *collactaneus* legitur. — *Scavola Dig. 34. 4. 30. § 1.* Titia testamento Sejam libertam, eandemque collactaneam heredem instituit. *Inscript. apud Maffei. Mus. Peron. 149. 4.* ANNIAE AQUILINAE COLLACTANEAE C. JAVOLENTIS SKTIVVS E. M. POSVIT.

COLLACTEUS vel *conlacteus*, a, um, adject. idem quod *collactaneus*: quamvis *Charis. 1. p. 62. Putsch. dici negat: Fl. vero Caper orthogr. p. 2242. Putsch. sic distinguit: Collactaneus est eisdem mammis educatus: collacteus quia uno eodemque lacte creatus est. Inscript. apud Reines. cl. 9. n. 16.* que est apud *Orell. 678.* VERNA COLLACTEVS DRVST. Adde aliam apud *Gruter. 585. 8. — Capell. t. p. 3.* Sed quod sororis ejus collactea et indiscreto amica fudere videtur etc. Adde eund. 2. p. 27., et *Inscript. apud Clem. Cardinali Inscr. Feliterne p. 129. n. 65. V. voc. seq.* Quidam tribuunt etiam *Juvenali 6. 306.* sed incerta est lectio.

COLLACTIVUS, a, um, adject. idem quod *collactaneus* vel *collacteus*. *Inscript. apud Renier 509.* TELTONIVS EROSTON COLLACTIVIO DYLCEISSIMO FECIT. At videtur error lapideus pro *collatio*.

COLLACTIVUS, a, um, adject. Scribitur et *conlactivus*. *Hygin. Fab. 224.* Croton conlactivus Musarum. — Est idem quod *collacteus*. *Inscript. apud Gruter. 632. 8. et 661. 2. et 3. et alibi.* Alia apud *Clem. Cardinali Inscr. Feliterne p. 129. n. 65. L. FAENIVS VITALIS FAENIAE L. F. PRISCILLAE SORORI, VIN. AN. I. MENSIBVS XL DIEBVS XXIV. FAENIAE HYGINAE COLLACTIVAE EIVS, VIN. AN. I. MENSIBVS IV. L. FAENIO PHILETO PATRI, FAENIAE MEDUSAE MATRI FECIT, SIBI, SVIS, POSTERISQVE EORVM.* Cum *L. Faenius Vitalis* *Faeniam Priscillam* appellet sororem, *Faeniam* vero *Hyginam* *collactivam*, nec hujus patris mentionem faciat, apparet, hanc a *Faenia Medusa* una cum *filia Faenia Priscilla* lacte nutritam fuisse. Ideoque *collactivam* *Priscillae* ac simul *Medusae* alumnam fuisse. *V. ALUMNUS.*

COLLECTOR vel *conlector*, aris, aris, dep. 1. (cum et laetor) simul laetor, congaudeo. *Tertull. idolol. 14.* Collectorem ex communione naturae.

COLLEVATUS vel *conlevatus*, a, um, *V. voc. seq.*

COLLEVO vel *conlevo* et *recitus collevo* vel *conlevo*, as, ōis, ōnis, are, a. 1. (cum et levo). Part. *Collevatus*. — *Collevo* est levem reddo, levigo: et occurrit — a) Generaliter. *Colum. 6. R. R. 17. 8.* Pulenta cum melle collevata. *Plin. 17. Hist. nat. 22. 35. (102).* Plaga arboris falcis collevata. — b) Speciatim de medicamentis, quae morbi vim emolliunt ac minuunt. *Seneca Ep. 64.* Hoc (collyrio) asperitas oculorum collevatur. *Plin. 23. Hist. nat. 1. 18. (30).* Mustum prodest interitibus vesicis: collevat enim ea.

COLLAPSIŌ, ōnis, f. 3. (collabor) casus, ruina. *Jul. Firmic. de err. proph. relig. 21.* Cadendum fulminum funesta collapsio.

COLLAPSUS vel *conlapsus*, a, um, *V. COLLABOR.*

COLLARE, is, n. 3. *V. COLLARIS, a.*

COLLARIA, ae, f. 1. *V. voc. seq.*

COLLARIS, ae, adject. ad collum pertinens. *Offla*, sive *offula collaris* legitur apud *Petron. fragm. Tragur. 56. Burmann.* et exponitur cetero cervicis. — Hinc

Collare, is, n. 3. absolute, substantivorum more § 1. Ab *Apic. 7. 5.* et *6. collare porcinum* dicitur, caro cervicis, et circa collum porci. § 2. Item vinculi genus, quo collum adstringitur; et speciatim — a) Quo noxiorum collum adstringitur. *Lucilius apud Non. p. 36. 26. Merc.* Cum manibus, catulo, collarique ut fugitivum deportem. — b) Item cingulum e corio cum clavulis capitatis, quo canum colla protegitur contra morsus ferarum. *Ferro 2. R. R. 9. 15.* Ne vulnerentur a bestiis, imponuntur his collaria, etc. — *Plaut. Capt. 2. 2. 107.* Hoc quidem haud molestum est, quod collus collaria caret. Quidam putant esse *Abiat*, a collaria, ae, f. 1. *Abii dicunt hoc loco esse adjectivum, et subintellegendum esse catena.* Quid si collaria esset *Accusativus pluralis* a collarium, li, n. 2? Nam et eum casum careo admittit. At quidam *HSS. habent* collario, quam vocem agnoscit etiam *Priscian. 2. p. 590. Putsch.*; quaeque admittenda videtur, tamquam *Abiat*, a collarium, li.

COLLARIVM, li, n. 2. *V. voc. preced. in fin.*

COLLATVS vel *conlatvs*, a, um, adject. dilatatus, ampliatvs. *Cic. Orat. 56. 187.* Quod si et angusta quaedam atque concla, et alia est collata et diffusa oratio etc. Ita habent *Aldus 1514. Petron. Victor. alii*; at *Schulzius* optime edidit dilatata et fusa oratio. Sed tamen *Orellius* priorem lectionem tuetur.

COLLATERO vel *conlatero*, as, are, a. 1. latus claudo, ad latus sto. *Capell. 3. p. 56.* C vocales utrimque collateral.

COLLATIVVS vel *conlativvs*, et *collativus* vel *conlativus*, a, um, adject. ex plurium collatione factus. *Seneca Consol. ad Marc. 10.* Collativis, et ad dominos reditoris instrumentis scena adornatur. *Quintil. 6. Declam. 11.* Collativia sepultura. *Apul. 8. Met.* Collativia stipe. *Inscript. apud Murat. 478. 6.* que est apud *Orell. 3730.* EXCVMA COLLATIVIA. — *Collativia myrrha* dicitur a *Plin. 12. Hist. nat. 18. 35. (69).* quae non est unius generis, sed ex variis in unum collatis permixta. — Ex are collativio quidpiam facere apud *Tertull. advers. Valentianum. 12.* proverbio dicitur, qui alienis opibus et auxilio, non solo Marte suo aliquid facit.

COLLATIO vel *conlatio*, ōnis, f. 3. Collatio scriptum est in *Inscript. apud Gruter. 428. 6.* que est apud *Orell. 3807.* ET COLATIONEM REDDIDIT. h. e. pecuniam, quae collata fuerat, restituit conlatoribus.

— Collatio est actus conferendi, seu plura simul in unum locum ferendi, quod et a pluribus fit. § 1. Generaliter est plurium rerum in unum locum illatio. — a) Stricto sensu. *Cic. 1. Orat. 48. 210.* Qui cum esset constitutus administrator quidam belli gerendi, tum adjungeremus de exercitu, de castris, de agnibus, de signorum collationibus etc. h. e. de inveniundo praelio cum hostibus. *Id. apud Acon. in Orat. in Tog. cand. p. 83. Bail.* Collatio centuriarum. *Plin. 37. Hist. nat. 9. 42. (126).* Optimae hyacinthi, quae in collatione aurum albicare cogunt. *Forcellinus* hoc loco collationem pro comparatione accepit. — b) Figurata. *Plaut. Mil. glor. 3. 3. 66.* Ubi facta erit collatio nostrarum maliliarum, haud vereor, ne nos subdola perfidia pervineantur. *collatio maliliarum* est conjunctio maliliarum in unum collatarum. *Dig. 47. 10. 15. § 4. vocum.* — c) Hinc collatio absolute significat disputationem. *Augustin. 2. Retractat. 39.* et alibi. — d) Sic est etiam contributio alicuius rei in commune, dividendi gratia. Unde *Itali 6. et 7. l. 37. Digest.* De collatione bonorum, et dotis: cum scilicet filii emancipati, vel filia matrimonio juncta bona sua et dotem conferunt simul cum ceteris bonis paternis, ut ad eorum possessionem una cum fratribus, qui in potestate patris fuerunt, contra testamenti tabulas admittantur. § 2. Speciatim de pecunia ponitur, et est indicio, tributum, quo ab omnibus conferuntur pecuniae in usum reipublicae. *Tit. 4. 60. Patres* — conferre ipsi primi et — as grave plaustris quidam ad ararium coarctantes, speciosam etiam collationem faciebant. *Sueton. Aler. 41.* Collationem re-

cusare. Adde eund. *ibid. 38.* et *Tit. 7.*; et *Inscript. apud Orell. 1229.* — Differt tamen a tributo, quia hoc a principe in certa quantitate indicitur: collatio libera est quoad summam pecuniae, licet et ipsa imponatur. *Liv. 6. 14.* Tributo collatio facta. *Id. 3. 25.* Collatio stipis aut decimae. *Plin. Paneg. 41. 1.* Remittere collationes. *Tac. Germ. 29.* Collationibus et oneribus exemptum esse. *Sueton. Cal. 42.* Filia nata, patria conquerens onera, collationem in alimoniam atque dotem puellae recepit. § 3. Item est comparatio. — a) Generaliter. *Cic. 2. Nat. D. 28. 70.* Quae est in collatione ista similitudo? *Id. 2. Divinat. 17. 38.* To quidem non hostiarum casum confirmas sortium similitudine, sed infirmas sortes collatione hostiarum. *Id. 4. Tusc. 38. 84.* Philosophia constat collatione rationum. Adde eund. 4. *Fin. 27. 75. Auct. B. G. 8. 8.* Legio, quae collatione reliquarum, nondum eandem ceperat virtutis opinionero. Adde *Quintil. 7. 7. 2. et 3. 3. 77.*; et *Cod. Theod. 9. 19. 2. § 1. V. et locum Plin. sub 1. a.* — b) Speciatim apud Rhetores collatio, Graece παραβολή, est oratio rem cum re ex similitudine confrens, ut definit *Cic. 1. Invent. 30. 49.* Adde *Quintil. 5. 11. 23.* — c) In philosophia ponitur pro analogia. *Cic. 3. Fin. 10. 23.* Cumque rerum notiones in animis sunt, si aut usu aliquid cognitum sit, aut conjunctione, aut similitudine, aut collatione rationis; hoc quarto, quod extremum posui, boni notio facit. Est enim ab his rebus, quae sunt secundum naturam, ascendit animus collatione rationis, tum ad notionem boni pervenit. Adde *Se. ec. Ep. 120.* — d) Apud Grammaticos est gradus Adjectivorum comparativus et dicitur *collatio secunda*, aut superlativus et dicitur *collatio tertia*. *Festus p. 181. 28. Müll.* Ocius secundae collationis, et deinde tertiae occisime, frequentata sunt. Adde eund. p. 286. 26. *Müll.*

COLLATIVVS vel *conlativus*, a, um, *V. COLLATIVUS.*

COLLATIVVS vel *conlativus*, a, um, adject. qui a pluribus confertur. Hinc *Paul. Diac. p. 53. 17. Müll.* Collativum ventrem, magnum, largitum dicit Plautus, quia in eum omnia edulia congeruntur. *Plauti verba sunt Curc. 2. 1. 15.* Qui hic est homo cum collativo ventre, atque oculis herbei? — Item *Paul. Diac. p. 37. 13. Müll.* Collativum sacrificium dicitur, quod ex collatione offertur. h. e. collata a pluribus impensa. — Et generaliter *Macrobi. 1. Somn. Scip. 6. circa med.* Nec solum explicandis corporibus hi duo numeri collativum praestant favorem, sed et *Nazar. Paneg. ad Constantin. 18. in fin.* Innumerae simul gentes ad bellum coactae, dum collativam viam conferebat, compendiosam victoriam praestiterunt. — Hinc

Collativum, i, n. 2. absolute, substantivorum more (ut *donativum*), est idem quod collatio, tributum. *Impp. Gratian., Valentinian. et Theodos. Cod. Theod. 6. 26. 3.*

COLLATOR vel *conlator*, ōis, m. 3. (cum et laetor) qui simul confert, qui accumulat. § 1. Generaliter. *Fulgent. 1. Mythol. 1.* Solutis certissimus collator. § 2. Speciatim qui aliquid una cum aliis pendit. *Plaut. Curc. 4. 1. 13.* Symbolarum collatores. — Hinc apud *Ulos* est qui collationem seu tributum pendit. *Impp. Honor. et Theodos. Cod. Theod. 7. 6. 5.* § 3. Item qui unum aliquid cum alio confert, seu comparat. *Augustin. Ep. 147.* Collatore enim et disputatore, non assentatore se esse cupiebat.

COLLATORIVS, V. CHALATORIVS.

COLLATRO vel *conlatro*, as, are, a. 1. (cum et latro) est idem quod latro, adlatro; sed occurrit translatum tantum. *Seneca Vit. beata 17.* Si quis ex istis, qui philosophiam collatrant, h. e. conviciis insectantur.

COLLATVS vel *conlatvs*, a, um, *V. CONFERO.*

COLLATVS vel *conlatvs*, us, m. 4. Extra Ablativum casum exempla nondum mihi reperta sunt. — *Collatus* est idem quod collatio. § 1. Est actus conferendi seu plurium rerum in unum illatio. *Auct. B. Hisp. 31.* Congressus et clamor, quibus rebus maxime hostes conlatrentur, in collatu pari erant condicione. h. e. in conferendis et conserendis manibus. § 2. Item est plurium inter se disputatio ad cogitationes cognitionesque invicem communicandas. *Censorin. de die nat. 1.* Cum tuo collatu scirem me plura didicisse. h. e. te conferente et docente.

COLLAUDABILIS vel *conlaudabilis*, e, adject. (cum et laudabilis) laudabilis, laude dignus. *Prudent. Hamartig. 694.* nec bonus est, nec collaudabilis ille.

COLLAUDATIO vel *conlaudatio*, ōnis, f. 3. (cum

et laudatio) idem ferme quod laudatio. *Cic. 4. Invent. 43. 125.* Qui scriptum defendit, bis locis poterit uti: primum scriptoris collaudatione. Adde *eumd.* 2. *Herenn. 9. 13.*

COLLAUDATOR vel conlaudator, ōris, m. 3. (cum et laudator) qui collaudat. *Augustin. 4. Confess. 14. in fin.* Nullo collaudatore mirabar.

COLLAUDATUS vel conlaudatus, a, um. *V. voc. aeq.*

COLLAUDO vel conlaudo, as, āvi, atum, are, a. 1. (cum et laudo). Part. *Collaudatus*. — Collaudo est idem quod laudo vel valde laudo. *Plaut. Truc. 2. 6. 15.* Præfata alios collaudare absentes, sese vero non potest. *h. e.* aliorum laudes dicere. Adde *eumd.* *Asin. 3. 2. 30.* et *Pen. 5. 4. 11.*; et *Ter. Adelph. 3. 3. 13.* *Plaut. Capt. 2. 3. 61.* Collaudare aliquem quantis laudibus. *Id. Trin. 2. 2. 17.* et *2. 24.* et *Ter. Eun. 5. 8. 16.* et *60.* aliquid. *Cic. 9. Att. 16.* Cum ejus clementiam per litteras collaudavisset. *Id. 5. Phil. 11. 28.* Collaudare factum alicujus. *Id. 1. ad Q. fr. 3.* orationem satis multis verbis. Adde *eumd.* 1. *Orat. 8. 30.*, 1. *Fam. 7. 5.* et *7. Ferr. 62. 161.* *Cæs. 5. B. G. 2.* Collaudati milites. *Auct. B. Afr. 35.* Collaudati a Cæsare, stipendioque donati. *Curt. 7. 5. 38.* Aliquem multum collaudare. Adde *Nepot. Ages. 1.* et *Att. 4.*; *Horat. 1. Sat. 6. 70.*; *Ovid. 10. Met. 365.*; *Liv. 1. 52.* et *26. 48.*; *Curt. 7. 2. 17.*, *8. 6. 19.* et *10. 9. 10.*; *Stat. 6. Theb. 490.*; et *Sueton. Cæs. 16.*

COLLAXO vel conlaxo, as, are, a. 1. idem quod laxo. *Zucet. 6. 231.* Quia nimium facile omnia circum Collaxat, rareque facit lateramina vasi. *Cæli. Aurel. 3. Acut. 2.* Surgens ex isto liquore vaporatio collaxat tumentia. *Id. 2. Tard. 1.* Sic denique stomacho laxato, plurima certe collaxantur.

COLLECTA vel collecta, æ, f. 1. (colligo). 1. Collecta dicitur id, quod confertur a multis in convivium, collatio, symbola: hinc *Varro 6. L. L. 66. Müll.* Collecta quæ ex pluribus locis in unum lecta. *Cic. 2. Orat. 57. 233.* Collectam a conviva exigere. 2. Pro multorum in unum locum collatione orandi causa sumitur a *Hieronym. Ep. 108. n. 19.* Post alleluja cantatum (quo signo vocabantur virgines ad collectam) nulli residere licitum erat.

COLLECTACULUM vel collectaculum, i, n. 2. locus, ubi aliquid colligitur, receptaculum; ut *Collectacula aquæ* apud *Innocent. de casis litter. p. 230.* *Goes. Cassiod. 10. Variar. 30.* de elephante. Quod si quis præbere contempserit postulata, vesicæ collectaculo patefacto, tantam dicitur alluvionem egerere, ut etc.

COLLECTANEUS vel collectaneus, a, um, adj. collectivus. *Collectaneum* æs dicitur quod est ex usu coemptum, inquit *Plin. 34. Hist. nat. 9. 20. (94.)*, *h. e.* æs jam usu detritum, et variis emptionibus hinc inde collectum. — *Sueton. Cæs. 56.* uariat, Cæsarem, inter alia, scripsisse librum, qui *Dicta collectanea* inscribentur. — *Collectanea*, orum sunt scripta, quæ et pluribus excerpta locis in unum collecta sunt. *Gell. 4. 14.* Cum librum nonum Atteji Capitonis Collectaneorum legeremus, qui inscriptus est *De iudiciis publicis*. Ita legitur in quibusdam libris; aed alii rectius *Conjectaneorum*.

COLLECTARIUS vel collectarius, ii, m. 2. qui colligit pecuniam, et cum alia pecunia, accepto pretio, poscentibus commutat: item qui argentarium pecunias exigit et cogit, coactor. *Imp. Honor. et Theod. 4. 2. 16.* Si quis collectarius honoris pretium dederit ambient. *Symmach. 10. Ep. 49.* Vendendis solidis, quos plerumque publicus usus exposcit, collectariorum corpus obnoxium est. *Ald. Nov. Valent. III. 2. 3. 1. § 1.*; et *Augustin. 22. Civ. Dei 8. a med.*

COLLECTÉ, adverb. generatim. *Non. p. 164. 1. Merc.* Positum concinne, vel collecte.

COLLECTIBILIS, e, adj. qui colligi potest. *Boeth. de syllog. hypothet. 2. p. 637.* Quocirca et in disjunctiva propositione totidem syllogismos esse necesse est, totidem vero collectivibus complexiones; nam, cum ita proponitur, aut non est a, aut non est b, ita dicitur, si sit a, non erit b.

COLLECTIVUS vel collectivus, et collectivus vel collectivus, a, um, adj. 1. Est quod constat ex rebus undique et sine defectu collectis. Hinc *collectivus exercitus* dicitur, qui ex undique collectis, et sine defectu raptimque conscriptis militibus cogitur. *Cic. 7. Fam. 3. 2.* Signa turque et collectivus

exercitu cum legionibus robustissimis contulit. *Seneca 7. Quæst. nat. 23.* Ignis collectivus. *h. e.* collectio hinc inde pabulo factus. 2. *Collectivus* etiam est, cui tempore famis, cum in mortem penuria cogeretur, opululari non potuit dominus aut patronus; et ab alio collectus fuerit. *Imp. Honor. et Theod. Constit. 2. a Simondo edit. in lemmate.* Collectivus eorum esse, qui collegerint, aut pretii duplum numerari aut expensas.

COLLECTIM vel collectim, adverb. breviter, paucis, summatim. *Claud. Mamert. 3. de statu Anim. 14.* Collectim strictissime sub mentis oculis redegei. *Priscian. 9. p. 860. Putsch.* Quoniam igitur de generalibus præteriti perfecti temporis verborum formis collectim docuimus, nunc separatim per singulas conjugationes etc.

COLLECTIO vel collectio, ōnis, f. 3. (colligo) congregatio, plurium in unum adunatio (*It. adunamento*, *raccogliimento*; *Fr. action de rassembler*, *réunion*; *Hisp. el acto de reunir*, *reunion*; *Germ. d. Zusammenlesung*, *Sammlung*; *Angl. a gathering* or *collecting together*, *a collection*).

1) Proprie usurpator de inanims. 1. Generatim. *Cic. pro leg. Manil. 9. 22. de Medea.* Ut eorum membrorum collectio dispersa celeritatem persequendi retardaret. *Petr. Satyr. 98.* Collectio spiritus, scilicet quæ fit, cum respirationem cohibemus. *Dig. 9. 2. 27. § 25.* fructuum. *Paul. Diac. p. 96. 17. Müll. terræ.* 2. Speciatim a medicis collectiones dicuntur tumores præter naturam ex humoribus in partem aliquam corporis delincentibus. Est autem generale nomen abscessuum, vomitarum, aliorumque tumorum. *Seneca Ep. 68.* In pectore collectio et vomica est. *Plin. 24. Hist. nat. 9. 37. (57).* Extrahere collectiones. *Id. ibid. 42. (70).* inhibere. *Id. 22. ibid. 25. 68. (138).* mollire. *Id. ibid. 58. (122).* discutere. *Id. 23. ibid. 4. 47. (92).* lenire. *Id. 24. ibid. 11. 61. (102).* minuire. *Id. 26. ibid. 12. 79. (127).* sanare. *Id. 27. ibid. 12. 70. (94).* sedare. *Id. 24. ibid. 4. 7. (13).* siccare. *Id. 26. ibid. 4. 10. (22).* sistere. *Id. 20. ibid. 8. 30. (74).* solvere. *Scribon. Compos. 206.* Si quis emissarium collectionis apto loco, id est infra sinum, ubi collectio est, fecerit.

II) Translate. 1. In re pecuniaria et similibus, collectio est quæstus, comparatio. *Seneca Ep. 74.* Collectio aut detractio amicorum. 2. Apud Rhetores est idem, quod Græce ἀνασφαλαισις, scilicet brevis rerum jam dictarum repetitio vel epilagus. *Cic. Brut. 88. 302.* Attulerat minime vulgare dicendi genus: duas quidem res, quas nemo alius: partitiones, quibus de rebus dicturus esset, et collectiones. Adde *Quintil. 4. 4. 2.* 3. In re philosophica collectio est idem quod συλλογισμός, sive argumentatio, qua, quibusdam positis, aliud quidpiam colligitur et concluditur. *Seneca Ep. 45.* Persuadere alicui aliquid subtilissima collectione. *Id. ibid. 80.* Respondere collectioni Peripateticorum. *Plin. 2. Hist. nat. 23. 21. (85).* Ratio geometricæ collectionis numquam fallacia. Adde *Arnob. 1. 53.*; *Pseudo-Ascon. in 4. Verr. 10. 26.*; et *Dig. 29. 7. 14.* — Hinc *Rutil. apud Quintil. 9. 2. 103.* collectionem, quæ apud illum est συλλογισμός, inter figuras sententiarum enumerat. 4. Denique collectio est etiam ratio, computatio. *Gell. 1. 1. in lemmate.* Quali proportionem, quibus collectionibus Plutarchus ratiocinatum esse Pythagoram philosophum dixerit. *V. integrum caput.*

COLLECTIVUS vel collectivus, a, um. *V. COLLECTIVUS.*

COLLECTIVUS vel collectivus, a, um, adj. collectivus. 1. Generatim. *Seneca 3. Quæst. nat. 7. 3.* Ut scias, illic non cælestem esse, nec collectivum humorem, sed, quod dici solet, vivam aquam. 2. Speciatim est qui aliquid per arguementa, sive syllogismos colligit ac concludit. *Quintil. 7. 1. 60.* Ratiocinativa atque collectiva quæstio oritur. *Id. 3. 6. 46.* status. 3. Item speciatim collectivum nomen dicitur a Grammaticis, quod in singulari numero plura colligit ac significat, ut *populus, exercitus, concio*, etc. *Priscian. 2. p. 581. Putsch.* Idem comprehenditur dicitur, quam voc. *V. Sic Boeth. de divis. p. 614.* Sic igitur generis unius sit divisio multiplex. Illud autem scire perutile est, quoniam genus una quodammodo multarum specierum similitudo est, quæ earum omnium convenientiam substantialem monstrat, atque ideo collectivum plurimarum specierum genus est.

COLLECTOR vel collector, ōris, m. 3. qui simul

legit, vel simul eosdem versat scriptores, aut eadem studia tractat. *Augustin. 1. Confess. 17.* Mibi recitanti acclamabatur præmultis cœlaneous, et collectoribus meis *h. e.* condiscipulis.

COLLECTRIX, tris, f. 3. quæ colligit. *Plaut. Mil. glor. 3. 1. 99.* Præcantatrici, collectrici, hariorum, atque haruspici. Ita legit *Turneb. in comment. ad jocos Cicer.*, et collectricem exponit, quæ religionis causa stipem colligit. Alii tamen rectius leg. *conjectrix*.

COLLECTUS vel collectus, a, um. *V. COLLIGO.*

COLLECTUS vel collectus, us, m. 4. collectio. *Zucet. 4. 415.* At collectus aquæ digitum non aliorum unum. *Tertull. Anim. 37.* Collectus auri et argenti. *Frontin. de limit. p. 43. Goes.* Collectus aquæ pluvialis fuentis alterius fundi induit.

COLLEGA vel collega, æ, m. 1. in dignitate et honore socius. Dicuntur autem collegæ, ut *Varro* censet *6. L. L. 66. Müll.*, a *legendo*, quia una lecti sint. Hinc 1. Stricto sensu consules inter se, et prætores inter se itemque ipsorum consulum collegæ erant, quia iisdem comitiis creabantur et qui in eorum locum suppositi, subiecti, additi, adlecti, ut *Id. Varro ibid.* ait, dicebantur. *Messala* apud *Gell. 15. 13.* Collegæ non sunt censes consulum aut prætorum: prætores consulum sunt. *Ulp. Dig. 50. 6. 173. pr.* Collegarum appellatione hi continentur, qui sunt ejusdem potestatis. — Sed tamen generatim omnes qui eodem magistratu eodemve reipublicæ officio, etiam sacerdotali, fungebantur, collegæ erant inter se. *Cic. 1. Off. 40. 144.* Pericles cum haberet collegam in prætura Sophoclem. *Id. 2. Phil. 34. 85.* Tu unus inventus es, qui eum, quem collegam regni habebas, dominum habere velles. *Id. Amic. 11. 39.* Collega in censura. *Id. apud Ascon. Corn. p. 71. Brut.* Collegæ magistratum abrogare. Adde *eumd. 2. Phil. 33. 84.*, 3. *Off. 14. 60.* et *Servium* apud *Cic. 4. Fam. 12. 1.* et *2. Nepos Alcib. 3. et 7.* Dare alicui collegam. Adde *Horat. 1. Sat. 6. 40. Felleg. 2. 36. 4.* Collega consulatus. *Plin. 19. Hist. nat. 8. 45. (156).* in consulu. *Tac. 2. Hist. 66.* Esse collegam alicui. *Id. 2. Ann. 42.* Destinare se collegam consulatui alicujus. *Id. 6. ibid. 8.* Collegam esse alicujus regendis cohortibus prætoris. 2. Latiori sensu, sed raro tamen, collegæ dicuntur etiam qui eadem, non publica, sed privata exercent officia; adeoque collega est socius. — a) Generatim. *Cic. 1. Nat. D. 40. 113.* Qui (*Metodorus*) est; Epicuri collega sapientiæ. — b) Sic specialim collegæ dicuntur conservi a *Plaut. Asin. 3. 2. 10.* et *30. Cf. Petron. Satyr. 29.* Et collegæ quidem mei riserunt. — c) Item histriones apud *Juvenal. 8. 197.* — d) Item contutores. *Paul. Dig. 26. 7. 13.* et *45. ad fin.* — e) Item coheredes. *Id. Dig. 46. 3. 101.* — f) Item qui sunt ejusdem collegii. *Hermogenian. Dig. 27. 1. 41.* et *Paul. ibid. 42.* et *46.* — g) Item commilitones. *Inscript. apud Gruter. 520. d. q. ANNO APRO SPECVLATORI LEG. VII. GEM. FEL. TESTATO DEFUNCT. COLLEGAE EIVS D. S. P.* — h) Item medici inter se. *Theod. Priscian. 3. 13.* — i) *Sidon. 6. Ep. 1.* vocat Petrum apostolum collegam Lupi epi. copii Tricassini; qui tamen non est imitandus, cum collegæ tantum recte dicantur qui simul eodem honore et dignitate funguntur. — *NB.* De cogn. R. *V. ONOM.*

COLLEGATARIUS, ii, m. 2. cui conjunctum cum alio legatum est. *Ulp. Dig. 7. 2. 10.* et *ibid. 30. 34. § 11.* et *16.* Adde *Cajum 2. Instit. (edente I. F. L. Goeslenio) § 199.*

COLLEGIALIS, e, et

COLLEGIARIUS, a, um, adj. ad collegium pertinet. *Inscript. apud Gruter. 322. 4.* fideique vestrae collegiali committo, vt, etc. *Tertull. Spectac. 11.* Collegiarii ministri.

COLLEGIATUS, a, um, adj. qui in aliquo collegio est. *Inscript. apud Gruter. 449. 6.*, quæ est apud *Orell. 4108. c. PETRON. C. F. POP. MARCELLINO INTER PRIMOS COLLEGIATO IN COLLEGIO NAVICULARIORUM*, etc. Adde aliam apud *eumd. 860. 13.*, quæ est apud *Orell. 4058.* aliam apud *Orell. 3948.*; *Cod. Theod. 6. 30. 16.* et *7. 20. 12. § 3.*; et *Cod. l. 11. tit. 17.* qui est *De collegiatis*, etc.

COLLEGIUM vel conligium, ii, n. 2. Reperitur etiam collegus gen. masc. *Inscript. in Anecd. Litter. Rom. Tom. 3. p. 466.* QUANDIV IS COLLEGIVS STETBIT. Adde alias apud *Murat. 980. 2.* et *162. 3.*; et *Off. Inscript. apud Orell. 2413.*, *4101.*, *4123.* et *4947.* — Collegium (a cum et lego) est societas

eorum, qui pari dignitate et honore sunt, seu collegarum societas: et occurrit

1.) Proprie. ¶ 1. Abstracte pro communi ejusdem officii vel muneris administratione, sive pro collegarum societate. *Servius* apud *Cic.* 4. *Fam.* 12. in fin. Ita, quæ nostra officia fuerunt, pro collegio et pro propinquitate — omnia et præstituta. *Liv.* 10. 22. de duobus consulibus. Nil concordi collegio firmitus ad tuendam reipublicam. *Id.* 10. 13. Decium expertum mihi concordi collegio virum — mecum consulem faciatis. Adde *eumd.* 10. 26. 4. 17. et 5. 13.; *Fellej.* 2. 8. 2. et 2. 90. 1.; et *Plin.* 7. *Hist. nat.* 12. 10. (54). *Tac.* 3. *Ann.* 31. Sequitur Tiberii quartus, Drusi secundus consulatus, patris atque filii collegio insignis. Adde *eumd.* 1. *Hist.* 52. extr. ¶ 2. Concreto, uti ajunt, sensu frequentius usurpatur, et collegium est societas vel corpus hominum, ut minimum trium (quod colligitur ex *Nerat. Prisco Dig.* 50. 16. 85.) ejusdem dignitatis, numeris, vel artis. Differt ab ordine, qui plures complectitur, ut ordo senatorius, equestris, publicanorum etc., et significat certum hominum statum, sive illi societate conjuncti sint, sive non. Plura sacre Romæ collegia: horum amplissima et vetustissima pontificum, augurum, septemvirum, vel quindecevirum, et baruspicum: deinde collegia quæstorum, tribunorum, artificum Capitolinorum, et alia, quæ in antiquis maxime inscriptionibus reperiuntur. Hæc collegia a Numa antiquitus instituta, ut narrat *Plutarch.* in *Num.* 17., deinde L. Cæcilio, Q. Marcio consulibus, h. e. anno U. C. 686. sublati sunt ob cælus factiosiorum hominum, præter pauca, quæ utilitas civitatis desiderasset, ut ait *Ascon.* in *Cornel.* p. 75. *Bait.*; inde ea restituit Publ. Clodius, teste *Cic.* *Pis.* 4. 9. et *Sext.* 15. 34.; et C. Julius Cæsar, ut ait *Sueton.* *Cæs.* 42., ea, præter antiquitus constituta distrahit, iterumque dissolvit Augustus, teste eodem *Aug.* 32. Hujusmodi collegia Itali vocant fraglie. Hæc si publica auctoritate essent instituta, facultatem habebant decernendi ac judicandi de certis rebus ad se pertinentibus. *Cic.* *Sext.* 14. 32. Nulla Romæ societas, nullum collegium, aut concilium, aut omnino aliquid commune consilium etc. *Id.* 3. *Off.* 20. 80. Cum collegium prætorum tribunum pl. adhibuissent, ut res nummaria de communi sententia constitueretur. *Id.* 4. *Verr.* 41. 100. Agere causam apud collegium tribunorum pl. *Id.* *Brut.* 1. 1. Cooptare aliquem in collegium. *Id.* *Dom.* 18. 47. Collegium coit. h. e. congregatur. *Id.* pro C. *Cornel.* apud *Ascon.* p. 75. *Bait.* Constituit collegium. *Liv.* 4. 26. Tribuni secedunt, et pro collegio pronuntiant, placere etc. *Cæs.* 1. *B. C.* 72. Venire per aliquem in collegium pontificum. *Tac.* 14. *Ann.* 17. in fin. Collegia contra leges instituta dissolvere. *Martian.* *Dig.* 47. 22. (qui est *De collegiis et corporib.*) 3. Recipere aliquem in collegium. *Id.* *ibid.* 1. 1. Illicitum collegium coire. *Ulp.* *ibid.* 2. Illicitum collegium usurpare. *Martian.* *ibid.* 3. Celebrare collegium. — Collegia Romæ, et fortasse etiam in municipiis et coloniis sotebant in pumpris signa seu vexilla sua præferre. *Eumen. Paneg. Constant. Flav.* nomine 8. Omnium signa collegiorum, omnium deorum nostrorum simulacra sepius tibi occurrentia protulimus. *Vopisc.* *Aurelianus.* 34. Jam populus Romanus, jam vexilla collegiorum atque rastorum multum pompæ addiderant. — *Barpt. Burghesius Dec. num.* 7. oss. 7. probat, Romæ quatuor fuisse antiquitus collegia majora sacerdotum, pontificum nempe, augurum, xv. virorum sacris faciendis, et vii. virorum epulorum, quibus, ann. U. C. DCCLXXII., quo obiit Cæsar Augustus, additum est collegium sodalium Augustalium, post quos locum habuisse videntur Fratres Arvales. — Ceterum generatim collegia — a) Alia erant, quibus publica officia erant demandata. *Cic.* 3. *Off.* 20. 80. Collegium prætorum. *Id.* 4. *Verr.* 41. 100.; *Dom.* 18. 47. et 3. *Legg.* 10. 24.; *Liv.* 4. 26. et 42. 32.; *Val. Max.* 6. 3. 4. et *Sueton.* *Cæs.* 23. et 78. tribunorum. *Sueton.* *Claud.* 24. quæstorum. — b) Alia, quibus sacrorum cura publice fuerat demandata. *Cic.* *Dom.* 12. 33.; *Cæs.* 1. *B. C.* 72.; *Liv.* 30. 2.; et *Inscript.* apud *Orell.* 1151. et 2144. pontificum. *Cic.* *Brut.* 1. 1., 3. *Fam.* 10. et 2. *Phil.* 33. 83.; et *Inscript.* apud *Orell.* 811. augurum. *Cic.* *Brut.* 33. 127. sacerdotum. *Id.* 6. *Verr.* 49. 108. Amplissimum decemvirale collegium. — c) Alia erant præterea quamplurima tum sacra, tum profana, h. e. sacerdotum, doctorum hominum, mercatorum, artificum etc. *Cic.* 2. ad *Q. fr.* 5. 2. et

Liv. 5. 50. Capitolinorum. *Sueton.* *Dom.* 4. Flavianum. *Inscript.* apud *Orell.* 2436. Arvalium. *Id.* 3297. et 3953. Augustalium. *Id.* 2407. et 4947. Silvani. *Val. Max.* 3. 7. 11. poetarum. *Liv.* 2. 27. et *Tac.* 14. *Ann.* 17. extr. mercatorum. *Cic.* 2. ad *Q. fr.* 5. 2. Mercurialium. *Inscript.* apud *Orell.* 4916. sceniorum Flavianorum. *Id.* 4059. æneatorum. *Plin.* 34. *Hist. nat.* 1. 1. (1). ærariorum fabrum. *Id.* 35. *ibid.* 12. 45. (159). figulorum. *Dig.* 3. 4. 1. et *Inscript.* apud *Orell.* 4052. pictorum et naviculariorum. *Dig.* 32. 1. 93. § 4. fabrorum. *Inscript.* apud *Orell.* 4066. ferrariorum. V. *Pauli's Realencycl.* vol. 2. p. 493. et seqq. ¶ 3. Ponitur etiam pro quacunque societate. *Horat.* 1. *Sat.* 2. 1. Ambajorum collegia. *Apul.* 4. *Met.* et alibi sæpe. Collegium latroum. ¶ 4. Collegium pro loco collegii. *Inscript.* apud *Murat.* 182. 4. COLLEGIUM SILVANI RESTITVERUNT... CVRATORES.

11.) Translate, metaphorâ sumptâ a superiori paragr. 1. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 17. 19. (39). Nocturæ resupinæ pedibus repugnant: auxilium accipit collegio quodam naturæ. h. e. communiione, societate. Adde *Manil.* 2. 160. et *Prudent.* 10. *Cathem.* 32.

COLLEMA, ætis, a. 3. κολλημα, glutinamentum. *Capell.* 3. sub init. p. 49. Nitidæ fruticis collemata. h. e. papyri, qui fræbant ex plurimis philyris glutinæ quodam junctis.

COLLEPROSUS vel conleprosus, i, m. 2. qui simul leprosus est. *Sidon.* 6. *Ep.* 1. Colleprosi mei conditio.

COLLETICUS, a, um, adjct. κολλητικός, qui tamquam colla agglutinatur. *Veget.* 2. *Veterin.* 18. 2. *Schneid.* Et curabis cysteriis colleticis, ut foramina illa sauentur. Vulgo collecticis: sed *Gesnerus* conjectat legendum colleticis, quam vocem *Schneiderus* probavit, et in textum recepit.

COLLETIS, is, f. 3. κολλητής, herba verbenacea sic appellata, quod vulnera conglutinet atque putredines abstergeat, apud *Apul.* *Herb.* 3.

COLLEVO vel conlevo, as, etc. V. COLLEVO.

COLLIBERO vel conlibero, as, are, a. 1. simul libero. Vox a *Lexico* expungenda; occurrit enim tantummodo in *Not. Tir.* p. 57.

COLLIBERTA vel conliberta, æ. f. 1. quæ simul cum altera ejusdem patroni liberta est. *Inscript.* apud *Reines.* cl. 18. n. 13. PATRONÆ BENEMERENTI EXCELYNT, ET COLLIBERTIS, COLLIBERTABVS, POSTERISQVE. Adde *Inscript.* apud *Orell.* 575., 3927. et 3929.

COLLIBERTUS vel conlibertus, i, m. 2. Apud *Gruter.* sæpe numero legitur conlibertus; et est qui simul cum altero ejusdem patroni libertus est. *Plaut.* *Pæn.* 4. 2. 88. Conlibertus meus eris. Adde *Cic.* 7. *Verr.* 59. 154.; *Dig.* 36. 3. 18. pr. et 37. 15. 1. § 1.; et *Inscript.* apud *Orell.* 4744. et in aliis sæpe.

COLLIBESCIT vel conlibescit, ebat, impers. 3. mihi et aliis libet. Vox a *Lexico* expungenda; occurrit enim tantummodo in *Not. Tir.* p. 33.

COLLIBET vel conlibet, et collubet vel conlubet, bebat, ubi et bitum est, bere, impers. 2. (cum et libet vel lubet). — Apud *Ter.* *Eun.* 5. 9. 26. alii leg. collubuit, alii collibitum est. — Collibet est idem quod libet, seu lubet. — Hujusce tamen Verbi occurrit tantum Præter. Perf. et quidem — a) Active. *Sull. Cat.* 51. Matresfamilium pati, quæ victoribus collubuisse. *Horat.* 1. *Sat.* 3. 6. Si collubisset. Adde *Colum.* 11. *R. R.* 1. 2.; *Orat.* *Cic.* in *Sull.* 6. 17.; et *Orat.* *Sull.* in *Cic.* 1. 2. — b) Passive. *Plaut.* *Amph.* 1. 1. 187. Utcumque animo collibitum est meo. *Id.* *Cist.* 1. 2. 6. Magis libera uti lingua collibitum est mihi. Adde *eumd.* *Merc.* 2. 1. 34. et *Most.* 1. 3. 136. *Cic.* 15. *Fam.* 16. 2. Duceas tu me oportebit, in mea ne potestate ut sit spectrum tuum, ut simul ac mihi collibitum sit de te cogitare, illud occurrat. Adde *eumd.* 1. *Nat. D.* 38. 108.

COLLIBITUS, a, um, particip. a collibet, valde libitus. *Capell.* 1. p. 10. Et sit collibitum manere jussis. h. e. et magis libet parere jussis.

COLLIBBO vel conlibbo, as, are, a. 1. idem quod libro. *Cato R. R.* 19. Inter arbores medium quod erit, id ad medium collibato.

COLLICELLUS, i, m. 2. deminut. dupl. a collis, parvus colliculus. *Auct. incert. rei agrar.* p. 245. *Goes.* Arca in collicello circa aram. Adde *ibid.* p. 272.

COLLICIAE vel conliciae, et colliquiae vel conliquiae, ærum, f. plur. 1. (cum et liquere) canalis, qui

colligit aquam aut ex stillicidiis ædium, aut ex agro- rum sulcis, atque inde alio derivat atque emittit. *Paul. Diac.* p. 114. 4. *Müll.* Colliciae tegulae, per quas aqua in vas defluere potest. h. e. canalis, qui colligit aquam ex stillicidiis ædium. Adde *Vitruv.* 6. 3. 1. *Schneid.*, ubi habetur colliquiae eodem sensu. *Servius* ad *Virg.* 1. *G.* 264. ex *Ælio Gallo.* Vaillos, tegulas grandes, quæ supra collicias infirmæ ponuntur. — Sunt etiam ampliores sulci in agris, per quos aqua extra sala deducitur, sive receptacula aquarum ex sulcis defluentium, ut inde extra agrum defruntur. *Colum.* 2. *R. R.* 8. 3. Crebros sulcos aquarios, quos nonnulli elices vocant, faciamus, et omnem humorem in colliquias, atque inde extra segetes deri- vemus. *Forcellinus* ad h. l. vocem a *liquo*, as de- ducit. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 19. 49. (179). In usu est et collicias interponere, si ita locus poscat, ampliore sulco quæ in fossas aquam educant. *Forcellinus* ad h. l. vocem ab antiquo *lacio* traho, duco deducit; et *Plinii* locum a *Columellæ* loco distinguere videtur.

COLLICIARIS vel conliciaris, e, adject. ad collicias pertinens, ut *Colliciaris tegulae* apud *Caton. R. R.* 14., h. e. ipsæ colliciae. V. DELICIA.

COLLICŌSUS, a, um, adject. collicibus abundans. *Probus* ad *Virg.* 3. *G.* 338. Dum vocantur aspera loca et incolta collicosa.

COLLICULUS, i, m. 2. deminut. a collis, parvus collis. *Martial.* 12. 23. 4. Credis colliculis, arbori- busque meis. Adde *Apul.* *Florida.* 1. n. 1.; et *Var.* *Auct. de limit.* p. 309. *Goes.*

COLLIDO vel confido, dis, si, sum, dere, a. 3. (cum et lædo). Part. *Collisus* in omnibus paragr. — Collido est simul cum alia re percussio, adeoque fran- go, contendo (It. percuotere o dibattere una cosa con un'altra; Fr. frapper contre, heurter ensem- ble, comprimer; Hsp. achocar una cosa contra otra, comprimir; Germ. zusammenschlagen oder stossen; Angl. to strike or dash one thing against another, to dash or beat together, clas together).

1.) Proprie. *Zucet.* 1. 532. Nam neque collidi sine iuvani posse videtur. Quidquam, nec frangi, nec findi in bina secundo. *Cic.* 3. *Nat. D.* 12. 31. Hu- mor ita mollis est, ut facile comprimam collidique pos- sit. *Ovid.* 3. *Art. Am.* 221. Anulus ut fiat primo rol- liditur aurum. *Curt.* 8. 9. 8. Magno motu amnis uterque colliditur. *Id.* 4. 3. 17. Mare fluctus ciet, et inter se navigia collidit. *Id.* 9. 9. 16. Inter se naves. *Seneca Ep.* 11. Dentes colliduntur, lingua titubet, la- bra concurrunt. *Quintil.* 2. 12. 10. Collidere manus, terræ pedem inercere. *Id.* 9. 4. 37. Consonantes si bina colliduntur, tridor est, ut *Ars studiosum.* h. e. concurrant. — Sæpius occurrit Part. præter. pass. *Collisus.* *Cic.* 2. *Phil.* 29. 73. Argentea vasa collisa. *Cels.* 3. 26. n. 23. Solet etiam, colliso corpore, exi- gua parte findi cutis. *Seneca 3. Ira* 22. Collisus na- sus. *Sil. It.* 3. 698. alta sonoro, Collisis trabibus, voluntur murmura loco. *Manil.* 1. 855. Cum silva sibi collisa crementur. h. e. lignum ligno affricitum ac- cenditur. *Cajus 3. Instit.* 223. Collisum os. *Paul.* *Dig.* 50. 16. 14. pr. scyphi. *Ulp.* *ibid.* 34. 2. 28. Cui aurum vel argentum factum legatum est, si fractum vel collisum sit, non conluetur. h. e. ita collisione corruptum, ut formam amiserit. — *Collisus* absolute dicitur, qui casu, aut ictu aliquo læsus est. *Plin.* 5. *Hist. nat.* 27. 27. (98). Mons collisus inter hæc claustra. *Id.* 29. *ibid.* 2. 9. (33). Succidam lanam imponunt desquamatis, percussis, collisis. Adde *Ca- jum 3. Instit.* 217.

11.) Translate collidere est aliquos inimicos et hos- tes favere: unde collidit est bellum committere, præ- liari. *Horat.* 1. *Ep.* 2. 7. Græcia barbariæ lento col- lisa duello. h. e. longo bello conficta. *Fellej.* 2. 52. 3. Collisa inter se duo reipublicæ capita. *Quintil.* 5. *Declam.* 7. Collisa pignora. h. e. parentes et liberi inter se mutuo infesti. *Id.* 14. *ibid.* 7. Potes efficere, ut propinquitas, ut amicitia se collidat. *Sil. It.* 7. 566. Procursusque viros colliserat acer. *Cl. eumd.* 11. 45. *Stat.* 6. *Theb.* 435. Ambitiosa pios collidit gloria fratres. h. e. committit, et inimicos fa- cit. Eadem translatione Itali dicimus, urtare con al- cuno. Similem habes lucum apud *Petron.* *Saty.* 10. et *Senec. Provid.* 3. sub fin. — Hinc etiam ea, quæ inter se pugnant, collidi dicuntur. *Quintil.* 7. 2. 2. Dux leges colliduntur. h. e. inter se pugnant. Adde *eumd.* 5. 7. 32., 7. 2. 11. et 7. 10. 17.

COLLIGAMENTUM, i, n. 2. colligatio. *Boeth.* de syllog. categ. 1. p. 592. Nomen et verbum duæ so-

læ partes sunt putandæ; ceteræ enim non partes, sed orationis supplementa sunt: ut enim quadrigarum frenæ vel lora non partes, sed quædam quodammodo ligaturæ sunt, et, ut dictum est, supplementa, non etiam partes; sic conjunctiones et præpositiones et alia hujusmodi non partes orationis sunt, sed quædam colligamenta.

COLLIGATĒ vel colligatē, adverb. Comp. *Colligatus*. — Colligatē est conjuncto, constricto. *Augustin.* 1. *Doctr. Christ.* 28. Prout quisque tibi temporaliter colligatus adhaerere poterit.

COLLIGATIO vel colligatio, ōis, f. 3. (cum et ligare) conjunctio, vinculum (II. *legamento, congiunzione, connessione*; Fr. *liaison, enchaînement*; Hsp. *ligazon, conjunción*; Germ. *die Zusammenhangung, Verbindung*; Angl. *a binding or tying together, connexion, conjunction*).

1.) Proprie. *Cic. Tim.* 7. 21. Sesquialteris autem intervallis et cæquiteris et sesquialteris sumptis ex his colligationibus in primis intervallis, sesquialtero intervallo sesquialtera omnia explebat. *Vitruv.* 10. 1. 2. *Schneid.* Scansoria machina catenationibus, et transversariis, et plexis colligationibus conficitur. *Fal. Max.* 8. 14. 6. Phidias clipeo Minervæ effigiem suam inclusit: qua convulsa, tota operis colligatio solveretur.

II.) Translate. *Cic. Fat.* 14. 31. Si omnia antecedentibus causis sunt, omnia naturaliter colligatione conserite contesteque sunt. *Id.* 1. *Divinat.* 58. 127. Colligatio causarum omnium. *Id.* 1. *Off.* 17. 53. Arctior est colligatio societatis propinquorum.

COLLIGATUS vel colligatus, a, um. *V. COLLIGO*, as.

COLLIGENTĪA, æ, f. 3. collectio. *Boeth. de syllog. hypothet.* 1. p. 623. Ergo si ratio colligentia talis sit, ut constituat et confirmet assumptio, quod enonclatio prima pronuntiat, sexdecim necesse est fieri complexiones, ex quibus octo tantum servant consequentiam necessitatem: reliquæ vero octo nihil idoneum videntur habere ad fidem. *Cassiod. Dialect.* p. 669. Ita ut prime libri de regula colligentiarum artis dialecticæ disputaret.

COLLIGO vel colligo, as, āvi, ātum, are, a. 1. (cum et ligare). Part. *Colligatus* I. et II. 1.; *Colligandus* I. — Colligo est simul ligo, constringo, connecto (II. *legar insieme*; Fr. *attacher, lier ensemble*; Hsp. *ligar, enlazar juntos*; Germ. *fest verbinden, zusammenbinden*; Angl. *to bind or tie together*).

1.) Proprie. *Vetus formula* apud *Cic. Rabir. perdell.* 4. 13. 1. uictor, colliga manys. *Cic. Liv.* 1. 26. *Plaut. Epid.* 5. 2. 23. Colligandæ hæ sunt tibi bodie. *Id. Pseud.* 4. 3. 16. Colligare vasa. *Ter. Eun.* 5. 5. 13. alique misris modis. *Farro* 4. *L. L.* 29. edit. vel. Colligare capillum in capite. Apud *Hüll.* locum non invenit. *Cic. Tim.* 5. 13. Unum interjectum medium et se ipsum et ea, quibus esset interpositum, colligaret. *Id. ibid.* 11. 35. Colligatus vioculis. *Id. ibid.* Omne colligatum solvi potest. *Cæs.* 1. *B. G.* 25. Scutis uno ictu pilorum transfixis et colligatis. *Colum.* 2. *R. R.* 17. 5. Solum conspissatum et herbis colligatum. *Sueton. Tib.* 61. Colligare vulnera. *Plin.* 19. *Hist. nat.* 1. 3. (16). Colligare linum in fasciculos manuales. *Id.* 35. *ibid.* 15. 51. (181). Bilunien vulnera colligat, glutinat nervos. h. e. adstringit et claudit. At *Siliig leg. colligit*.

II.) Translate. ¶ 1. Colligare est simpliciter congregare, unire, conjungere. *Cic. de republ.* 2. 3. Colligare homines inter se sermonis vinculo. *Id. Orat.* 50. 168. sententias verbis. *Cf. Gell.* 18. 7. Rursus *Cic. ibid.* 34. 120. Annorum dcc. memoriam uno libro colligavit. h. e. complexus est. *Id. Nat. D.* 4. 9. Res inter se apte colligatæque. *Id.* 1. *Off.* 15. Genera officiorum inter se colligata atque implicata. ¶ 2. Est etiam cohibere, impedire. *Cic. V. Fam.* 17. 2. Quid faciat tamen, non habet: ita se cum multis colligavit. h. e. irretivit, ut quod vult facere, non possit. *Id.* 11. *Phil.* 14. 28. Ni Brutum colligasemus in Græcia. h. e. decrevissemus senatusconsulto (de quo 10. *Phil.* in fin.), ut in Græcia se teneret præsidii causa. Al. leg. in Græciam. *Id.* 11. *ibid.* 2. 4. Brutus impetum Antonii furentis colligavit, progressu arruit. h. e. impedivit, cohibuit.

COLLIGO vel colligo, legis, legi, lectum, ligere, a. 3. (cum et lego). Part. *Colligans* II. 1. a.; *Colligatus* in omnibus paragr. et in fin.; *Colligendus* II. 4.; *Colligendus* I. 1. b. et II. 3. — Colligo est si-

mul lego, congrego, rogo, sive, ut ait Non. p. 273. 19. *Merc.* in unum redigo (II. *raccogliere, ragunare, ammassare*; Fr. *cueillir, rassembler, ramasser*; Hsp. *coger, recoger, juntar*; Germ. *zusammenlesen, sammeln*; Angl. *to gather together, collect, assemble*).

1.) Proprie usurpatur ¶ 1. De rebus. — a) Quæ, cum passim dispersæ sint, in unum locum rediguntur. *Plaut. Aulul.* 2. 4. 34. Colligere præseguia. *Ter. Adelph.* 5. 3. 62. stipulam. *Lucilius* apud Non. p. 273. 28. *Merc.* omnia furim. *Titinius* apud *Festum* p. 197. 28. spolia. *Cic.* 7. *Ferr.* 33. 57. radices palmarum. *Id.* 4. *ibid.* 19. 40. Castra movere et vasa colligere. h. e. vasa militaria: cf. *Liv.* 21. 47. et *V. VAS.* *Id.* *Cic. Sen.* 6. 15. Colligere naufragium. h. e. fractæ navis tabulas. *Cæs.* 3. *B. G.* 16. sarmata virgultaque. *Varro* 3. *R. R.* 16. 37. apes in vas aliquid. *Id.* apud Non. p. 251. 30. *Merc.* stramenta post mensem. *Sail. Jug.* 75. vasa. *Nepos Hann.* 10. serpentes. *Catull.* 14. 19. omnia venena. *Tibull.* 3. 2. 19. ossa scilicet combusti cadaveris. Sic *Sueton. Tib.* 34. reliquias. h. e. corporis. *Ovid.* 5. *Met.* 399. flores. *Horat.* 1. *Od.* 1. 4. pulverem Olympicum. — b) Item de fluidis et similibus. *Cic.* 2. *Nat. D.* 39. 101. Aer — concretus in nubes cogitur, humoremque colligens terram augeat imbribus. *Virg.* 9. *Ecl.* 63. pluviam. *Quintil.* 10. 1. 169. pluvias aquas. *Horat.* 1. *Ep.* 15. 15. imbres. *Ovid. Rem. am.* 38. aquas. *Cic.* 3. *ad Q. fr.* 1. 1. § 1. aquam uberiores. *Quintil.* 5. 14. 31. fontes fistulas. *Virg.* 1. *G.* 324. nubes ex alto. *Horat.* 1. *Sat.* 4. 31. pulverem turbine. *Zucet.* 6. 558. ventum per loca cave. Adde *eumd.* 6. 124. et 571. *Virg.* 1. *G.* 427. ignes. Adde *Sil.* 11. 17. 93. Rursus *Virg.* 3. *G.* 85. ignem collectum sub navitis premere. *Sil.* 11. 14. 390. flatus cornibus. *Plin.* 19. *Hist. nat.* 6. 26. (78). spiritum. Sic *Quintil.* 11. 3. 53. Longiorem dicturis periodum colligendus est spiritus. h. e. ducendus est spiritus, respirandum es. *Zucet.* 3. 859. materiam corporis humani post obitum. *Horat.* 1. *Ep.* 2. 53. sordem. — Illic dictum, etiam colligere in compositionibus medicamentorum, illud, quod postremo loco adijciunt, et cetera in unum collecta cogit et congregat. *Scriben. Compos.* 138. Aloos victoriati pondus, colephoniae victoriati pondus: una tenentur, adijciunt mellis quod satis est ad colligenda ea. et *ibid.* 138. Hæc trita succo lactuæ colliguntur, et finguntur pillule. Adde *eumd.* *Compos.* 95. 129. et 169. et *Plin.* 34. *Hist. nat.* 11. 27. (114). — c) Item de fructibus, pecunia etc. *Horat.* 1. *Ep.* 12. 1. Colligere fructus. *Ovid.* 8. *Met.* 647. olus horto riguo. *Id. ibid.* 677. uvas de vitibus. *Liv.* 38. 45. ad fin. stipem a tyrannide. *Horat.* 1. *Ep.* 10. 47. pecuniam. *Id.* 2. *ibid.* 2. 26. collecta vicia. — Sic vivere collecto (est *Collectum*, t. n. 2. absolute, substantivorum more) dicuntur animalia, quæ cibum colligunt, vel ab aliis collectum deprecantur: cui opponitur vivere repto. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 60. (159). Rostia rapto viventibus adanra, collecto recta. — d) Item de iis, quæ distendantur et in unum cogi possunt, ejusmodi sunt vestimenta. *Plaut. Capt.* 4. 2. 9. Collecto quidem est pallio: quidnam acturus? *Marzial.* 7. 33. Colligere legam. Sic *Ovid.* 3. *Met.* 169. Sparsos per colla capillos Colligere in nodum. *Id.* 8. *ibid.* 310. crinis nodum collectos in unum. Et per metonymiam *Id.* 5. *ibid.* 338. immisos hederæ collecta capillos. *Virg.* 1. *Æn.* 321. Nuda grænu, nodoque sinus collecta buentes. *Id.* 5. *ibid.* 15. Colligere arma navis. h. e. vela contrahere. *Tibull.* 1. 8. 14. pedes. — e) Item de singulis quoque rebus, quæ nobis et manibus eridunt, et significant sublevare, tollere. *Plin.* 2. *Ep.* 1. Liber seni elapsus est: quem dum consequitur colligitque, cecidit coramque fregit. *Marzial.* 12. 83. Colligere et referre larum de pulvere follem. — f) Denique ponitur etiam de iis, quæ moventur, et est cohibere, sistere. *Ovid.* 2. *Met.* 398. Colligere equos. *Tac.* 2. *Ann.* 21. hastas protentas. *Sil.* 11. 7. 694. tardatos turbata fronte Latinos Colligisse gradum videt. *Id.* 6. 400. Colligere grassum. Et figurate *Id.* 9. 477. iram. h. e. cohibere. Et de medicamentis *Plin.* 19. *Hist. nat.* 6. 26. (85). Aeris viscum colligere. h. e. impedire.

¶ 2. De personis, quæ plures in unum coguntur et congregantur. *Farro* apud *Gell.* 13. 11. Belli hominum collecti. h. e. ad convivium. *Cic.* 2. *Cat.* 4. 8. Er urbe, ex agris ingentem numerum hominum colligere. *Id.* 2. *Fin.* 4. 12. de pagis omnibus bonos illos quidem viros, sed certe non pereruditos. *Id.* 2.

Cat. 3. 5. Exercitus collectus ex senilis desperatis, ex agresti luraria. *Id.* 6. *Phil.* 3. 7. Omnes copias undique colligere. *Id.* 7. *Ferr.* 51. 133. et *Velleg.* 2. 110. 3. Milites collecti. *Nepos Alcib.* 7. et *Liv.* 1. 5. Colligere manum. *Nepos Hann.* 6. reliquos ex fuga. *Virg.* 2. *Æn.* 788. pubem. *Cur.* 8. 14. 22. dispersos. *Sil.* 11. 10. 3. Colligere hostes. h. e. cogere hostes, ut se in arctum contrahant. — Hoc sensu occurrit etiam colligere se, ut apud *Cic. pro leg. Manil.* 9. 24. Colligere se ex ergo aliquid. *Auct. D. Afr.* 70. Rursus ad aciem passim, conversis equis, se colligebant. *Sil.* 11. 10. 390. se in incenia. — In n. collecti absolute dicuntur. *Cæs.* 2. *B. G.* 28. Collecti in æstuatia ac paludes. *Tac.* 2. *Ann.* 11. Milites collecti in orbem. h. e. conglobati. *Cf. eumd.* *Agrie.* 37. Sic *Liv.* 2. 50. Colligere urbem. h. e. milium globum læviore spatio contrahere. ¶ 3. De singulis personis colligere occurrit apud Poetas, et significat contrahere, in arctum cogere. *Virg.* 12. *Æn.* 491. Substitit Aeneas et se colligit in arma. Adde *eumd.* 10. *ibid.* 412. Sic *Sil.* 11. 10. 129. collectus in arma. Rursus *Virg.* 2. *G.* 154. Squameus in spiram tractu se colligit anguis. *Id.* 12. *Æn.* 862. Alitis in parvæ subitam collecta figuram. *Propert.* 3. 9. 29. Colligere se in lenes umbras. *Ovid.* 13. *Met.* 910. apicem collectus in unum. *Stat.* 11. *Theb.* 513. Colligere artem in clipeum. *Sil.* 11. 10. 235. cornu collecto.

II.) Translate. ¶ 1. Usurpatur de rebus non materialibus, quæ coguntur atque in unum rediguntur: scilicet — a) De scriptis. *Cic.* 1. *Off.* 29. 103. Multaque multorum facite dicta, ut ea, quæ a sena Catone collecta sunt. *Id.* 1. *Orat.* 42. 191. Atque interea tamen — vel passim licet carpentes et colligentes undique repleri justâ juris civilis scientiâ. *Id.* 3. *ibid.* 24. 92. Res undique collectas, arcessitas, comparatas. *Id.* 4. *Tusc.* 2. 3. Colligere vestigia Pythagoræ. (Similiter apud *Lucan.* 4. 442. colligere vestigia præso rostro dictor caulis, qui naso vestigia feræ circumtulit). *Q. Cic. Felti. cons.* 14. 58. multa in eum licum. *Quintil.* 5. 10. 120. Quædam collecta ebre. *Id.* 5. 7. 18. Colligere sparsa argumenta. *Sueton. Gramm.* 10. antiqua verba et figuras. h. e. in usum aliquid. Et *Plin.* 8. *Hist. nat.* 15. 17. (45). Quinquaginta forme volutans, quæ a me collecta in arctum, ut legentes boni consulant. h. e. in epigramma redacta. — b) De oratione et narratione. *Pseud. Trin.* 3. 3. 62. Sexcenta ad eam rem causæ possunt colligi. *Cic.* 6. *Ferr.* 17. 38. Sed quid ego istius mediocres injurias colligo? *Id.* 4. *Fin.* 3. 1. Cum accuratissime moralisti senatum collectis omnibus bellis civilibus. *Id. Brut.* 77. 269. et 36. 127. Colligere aliquos homines jam illi. *Id.* 1. *Fin.* 10. 34. aliquos memoriter. *Id.* 7. *Ferr.* 50. 131. multorum naufragia fortune. *Id.* 3. *Legg.* 10. 23. peccata consulum. *Id.* 4. *Tusc.* 37. 88. multa in conventu vicia in aliquem. *Id.* 2. *Orat.* 20. 86. testes domesticæ præconio. *Id.* 1. *ibid.* 57. 243. multa ex legibus et ex senatusconsultis et ex vita de sermone communi. *Plin. Paneg.* 75. Sed quid singula consolor et colligo? — c) De supputatione et summa facienda. *Plin.* 13. *Hist. nat.* 13. 27. (85). Librus repetens P. Cornelio, M. Bredio coss., ad quos a regno Numæ colliguntur anni dxxxv. h. e. supputantur. *Id.* 36. *ibid.* 12. 17. (79). Ambulus carminis pedes sexdecim colligit. h. e. continet. Adde *eumd.* 12. *ibid.* 5. 11. (23). *Quintil.* 2. 17. 38. et *Tac. Germ.* 37. et *Dial. de orat.* 17. Sic apud *Plaut.* in *Supposit.* *Amph. ææna*, quæ incipit Dii vestram fidem, colligere rationes est iocire. — d) De iis, quæ mente ac præcipue memoria simul comprehenduntur. *Cic.* 1. *Invent.* 1. 1. Cum — marinarum civitatum veteres animo caliditates colligo. *Id.* 4. *Parn.* 13. 7. Quæ si colliges, et sperabis omnia optime etc. *Id.* 5. *ibid.* 2. 4. Quæ cum omnia colligeris, tu ipse vultus judices etc. ¶ 2. Hinc sæpe ponitur pro deducere, concludere, et quibusdam positis aliud quippiam inferre: et usurpatur — a) Absolute. *Plin.* 5. 85. Mendose colligis, inquit Stoicus. Adde *Quintil.* 10. 1. 84. *Cic.* 3. *Fin.* 6. 21. Ita cognitione et ratione colligit, ut etc. *Gell.* 11. 13. Qui ita dicit: Si hoc feceris, cupide fore se videris; rem dicit sensus aliquid ratione collectam et confectam. — b) Cum Accusativo rei, aliquid, aliquid ex aliqua re, per aliquam rem, aliquid re etc. *Liv.* 7. 37. Cum in exiguum orbem contrahitis castra essent, paucitatem inde hostium colligentes, etc. *Quintil.* 4. 4. 5. singula crimina ex pluribus. *Id.* 8.

4. 16. 5. 10. 80. et 7. 8. 6. ex alio aliud. *Sueton. Tib. 67.* aliquid ex oratione allicuius. *Petron. Satyr. 126.* Ex valibus mores hominum. *Quintil. 5. 10. 11.* aliquid per aliud. *Id. 5. 13. 14.* aliquid pluribus. *Id. 3. 6. 20.* aliquid rem sigis. *Id. 7. 4. 1.* aliquid conjectura. — c) Cum Accus. et Infinito. *Cic. 2. Off. 16. 57.* Bene etiam colligit hæc pueris et mulierculis — esse grata. *Colum. 3. R. R. 10. 13.* Modo enim disputatio nostra colligebat unicuique corporis partem proprium esse attributum officium. *Quintil. 7. 3. 18.* Cicero Serv. Sulpicium oculos ad Antiocho colligit. — Et passivo. *Ovid. 2. Amor. 6. 64.* (si modo is versus Ovidii est, quod Heinso non videtur). Colligit ex ipso domine placuisse sepulcro. — d) Sequenter relativo. *Cic. 2. Att. 23. 1.* Ex eo colligere poteris, quanta occupatione distineat. *Horat. 2. Ep. 1. 119.* Ille error tamen et levis hæc insaniam quantas Virtutes habeat, sic collige. *Adde eund. 2. Sat. 1. 51.; Ovid. Heroid. 11. 88.; Velleg. 2. 86. 2.; et Quintil. 1. 10. 42.* ¶ 3. Eleganter colligere se, animum vel animam, mentem, allibetur pro vires animæque recipere, ut docet ipse *Cic. 4. Tusc. 36. 78.* Dum se ipsi colligant. Quid est autem se ipsum colligere, nisi dissipatas animi partes rursus in sanum locum coagere? *Id. 5. Fam. 18. 1.* Rogo atque oro, te colligas, virumque præbeas. *Id. 1. Orat. 7. 24.* Quasi colligendi sui causa, in Tusculanum se contulit. *Id. Quintil. 10. 53.* Si hæc duo tecum verba fecisses, quid ago? aliquid loci rationi et consilio dedisses; in te colligisses. *Adde eund. 4. Ferr. 20. 48. 1. Fam. 9. 10. 1. Divinat. 27. 57. 7. Att. 3. 8. et 15. ibid. 21. 1.; Afranium apud Charis. 2. p. 195. Putsch.; Senec. Ep. 11.; et Sueton. Cal. 50. Lucet. 3. 138.* Colligere se ex somno. *Cæs. 3. B. C. 56.* se ex maximo timore. *Id. 1. ibid. 14.* Se colligere et confirmare. *Cic. 1. Tusc. 24. 58.* Neque ea plane videl ausmus, cum tam repente in insolitum tamque perturbatum domicilium immisgravit: sed cum se colligit atque recreavit, tum agnoscit illa remissionem. *Liv. 10. 41.* Colliguntur animi. *Id. 3. 60. in fin.* Colligere animos. *Sueton. Ner. 48. et Tac. 1. Ann. 12. animum. Plin. 2. Ep. 11.* animum cogitationemque. *Ovid. 1. Amor. 14. 55.* Colligere mentem cum vultu. *Id. 14. Met. 332.* mentem ab rebus, scil. amoris. *Curt. 8. 6. 22.* Mente collecta. ¶ 4. Est etiam conquerere, comparare, acquirere; et dicitur fore in bonam partem, interdum tamen et in malam. *Cic. Amic. 17. 64.* Benevolentiam civium blanditiis et assentationibus colligere, turpe est. *Id. 2. ad Q. fr. 16. 1.* Ex hoc labore magnam gratiam magnæque dignitatem sum collecturus. *Id. 7. Ferr. 8. 19.* Colligere invidiam crudelitatis et re aliqua. — Hæc significatione jungitur pluribus Substantivis, quorum præcipua, servati litterarum ordine, exhibentur. *Sueton. Claud. 12.* amoris favorisque tantum. *Cæs. 6. B. G. 12.* auctoritas nova et repente collecta. *Cic. 1. Herenn. 5. 8.* benevolentiam ab auditum persona. *Id. 1. ad Q. fr. 2. 2. § 7.* benevolentiam colligendæ artificum. *Fam. 16. 2.* benevolentiam conciliare et colligere. *Plin. Paneg. 33. in fin.* crimina maiestatis. *Cic. Divin. in Q. Cæcil. 24. 72.* exultationem multo sadore, labore vigiliis. *Sueton. Claud. 7.* exultationem omnibus lenociniis colligente. *Cic. Divin. in Q. Cæcil. 22. 71.* Ianam conservare ante collectam. *Liv. 21. 48. extr.* bonam clementiam. *Horat. 1. Ep. 11. 13.* Irigus. *Propert. 2. 11. 9.* gaudia. *Val. Flacc. 2. 354.* ignes blandos, scil. amoris. *Horat. Art. P. 158.* iram colligere, cui ibid. oppositur ponere. *Val. Flacc. 7. 335.* iras. *Ovid. 3. Met. 258.* odium. *Virg. 9. En. 63.* rabies edendi collecta ex longo. *Adde eund. 1. ibid. 234. et 2. ibid. 212. Id. 3. G. 235.* robur. *Cic. 1. Legg. 19. 50.* rumbrem bonum. *Id. Cluent. 28. 77.* rumbrem et condonum ventos omnes colligere. *Id. Brut. 82. 283.* sanguinem vitiosum. *Cl. Stat. 6. Theb. 680.* *Virg. 3. G. 327.* siliat. *Ovid. 1. Amor. 8. 75.* usum patiendi. *Liv. 29. 30. et Sil. 1. 4. 307.* vires. *Ovid. 2. Art. am. 338.* vires usu. — Hinc Part. præter. pass.

Collectus, a, um, adjective quoque usurpatur, unde Comp. *Collectior*, et ponitur pro adstricto, contracto, brevi. *Apul. de Mag.* Et cupio ad pauciora me coercere, tanto beator salutaris, quanto collector. *h. e. pauperior*, angustiores habens possessiones. *Calpurn. Flacc. declam. 2.* Illic effusoria corpora, illic collectoria nascentur. *Tertull. Monog. 14.* infirmitatem carnis tempore iam collectione discutere. Sic eadem significatione, sed figurate *Stat. 2. Silv. 1. 42.*

Et castigatæ collecta modestia frontis. *h. e. adstricta, adeoque humilis.*

COLLIMITANEUS vel conlimitaneus, a, um, adject. qui limite jungitur, conterminus. *Solin. 40.* Collimitanea Galatiæ Phrygia. *Alit leg.* Collimitata a Collimito.

COLLIMITIUM vel conlimitium, n, n. 2. coitio, vel conjunctio limitum. *Solin. 49. de anne Jaxarte.* Hoc est collimitium, in quo limes Persicus Scythi jungitur. *Alit leg.* colliminium. *Ammian. 15. 4. 1.* Alemannicis pagis collimitia Romana latus irrumperibunt.

COLLIMITO vel conlimito, as, are, n. 1. aut etiam

COLLIMITOR vel conlimitor, aris, ari, dep. 1. limitibus conjungo. *Ammian. 31. 2. 14.* Colonis Agathysri collimitant. *Solin. 25.* Gelonis Agathysri collimitantur.

COLLIMO vel conlimo, as, avi, atum, are, v. **COLLINEO** sub init.

COLLINA, æ, f. 1. parvus collis. *Innocent. de cas. litt. p. 224.* Goes. Casa super se habet collinam extensam. *Et mor.* Per collinam autem via excurrit usque in trigonium constitutum.

COLLINEATE vel collineate. v. **COLLINEATE.** **COLLINEO** vel collineo, ns, avi, atum, are, a. 1. (cum et linea). Part. *Collineatus* sub b. — In multis editionibus *Cicer., Gellii, et Apul.* pro collineo habetur collimo, as: quod qui Latini palant, deducunt a *limus, a, um*, quia qui aliquo iclum dirigunt, liliis ac semilapertis oculis id facere solent: atque ob eam rationem alii conlines in loco *Gellii* mox citando reponunt. Verum recepta jam est omnium eruditorum calculo ea lectio, quam posuimus; et verbum collineo e Latinarum albo expunctum. — Sunt etiam qui cum in variis MSS. collinto, seu collinto invenerint, hoc quoque rectum putent, cum et definitio pro collineo, a linea non semel reperitur. — Ceterum collineare est recta veluti linea dirigendo, scopum attingere, vel recta linea ad scopum dirigere: et occurrit — a) Absolute. *Cic. 2. Divinat. 59. 121.* Quis est enim, qui totum diem jaculans non aliquando collineat? v. *Madvig. ad Cic. Fin. p. 382.* — b) Cum Arcusativo rel. *Cic. 3. Fin. 8. 22.* Si cui sit propositum collineare hastam aliquam, aut sagittam. *h. e. hasta, aut sagitta aliquam scopum ferire.* *Gell. 9. 1.* Si in editiora montes, et ad percutiendum superne aliquid, manum et oculos collineas. *h. e. recta linea ad scopum dirigas.* *Id. Apul. 9. Met. 42. p. 237.* Collineatis oculis ad umbram meam. *Id. Florid. n. 23.* Collineato pro fronte situ, et convenientibus ad regulam lineis. *Capell. 7. p. 237.* Collineate lucis nitore. *Augustin. Serm. 256. de Tempore.* De silvis et montibus ligna et lapides prædicuntur, et inter manus fabricorum et opificum dolantur, collineantur (*h. e. ad rectam lineam inter se connectuntur*), complanantur. Ligna ista et lapides si non sibi certo ordine cohererent, si non se pacifice innecterent, si non se invicem coherendo quodammodo amarent, nemo huc intraret.

COLLINEATE vel collineate, adverb. Sup. *Collineatissime.* — Collineate est ita, ut recta scopus attingatur: sed translate tantum occurrit. *Jul. Valer. res gest. Alex. M. 3. 48.* Mat. Eumque quam collineatissime efficit ad depingat. *Id. ibid. 58.* Currus falcatos et porphyrite lapide, sed collineatissime una cum animalibus et aurigis ad veri faciem videre erat plurimos. *h. e. affabre exscriptos.*

COLLINEATUS pro collineatus legitur apud *Capell. 7. p. 237.* v. **COLLINEO.**

COLLINTUS vel collintus, a, um, part. præter. pass. a collino, collitus. *Colum. 6. R. R. 17. 8.* Pastinacæ semina, et succus armoracæ, cum melle collintia, oculorum sedant dolorem. *Nonnulli leg.* conlarata; alii circum levati, unde circumlevigata conficiebat Heins. et circumlita Burmann. Denique *Schneiderus* levigata de suo dedit pro vulg. collinita.

COLLINO vel collino, latis, lavi, itum, itare, a. 3. (cum et ligo). Part. *Collitus.* — Collinere est ungere, inungere (*h. e. ungere*; Fr. oindre; Hisp. untar; Germ. beschmieren, bestreichen; Angl. to anoint, daub, besmear). *Plaut. Most. 1. 3. 133.* Pulcrum orulum turpes mores pæus cæco collinunt. *Adde eund. Pæn. 1. 2. 95. Id. Pæn. 4. 2. 4.* Luteus, et cæco collitus. *Horat. 1. Od. 15. 20.* Crines pulvere collines. *Ovid. Remed. am. 351.* cum positis sua col-

lines ora venenis. *Gell. 17. 9.* Tabulas terra collevisse. *Prudent. 5. Cathemer. 15.* Fila favis scirpea floreis, Presso melle prius collita flagrant.

COLLINUS, a, um, adject. ad collem pertineas. ¶ 1. Generalim. *Varro 1. R. R. 8. 2.* Tria genera sunt agrorum, campestre, collinum et montanum. *Cels. 2. 18.* Frumentum valentius est collinum, quam campestre. *Colum. 12. R. R. 21. 1.* Mustum et vineis collinis. *Adde Varron. 1. R. R. 6. 5. Colum. 1. R. R. 5. 3.* Collina aqua. *Id. 3. ibid. 2. 6. Luca. Id. 12. ibid. 21. 4.* vina. ¶ 2. Speciatim *Collinus* est ad colles pertineas Romana urbe contentos, qui collis *Viminalis* et *collis Quirinalis* erant. *Varro 5. L. 45. Müll. Regio urbis Collina. Id. ibid. 56. Cic. Mil. 9. 23. et Plin. 18. Hist. nat. 3. 3. (13).* Collina Tribus, scil. una ex urbanis quæ dicta est a collibus Quirinali et Viminali, ubi constituta fuit. Sic *Inscript. apud Gruter. 365. 1. L. ANNO L. X. COL. MODESTO HON. 2990 PUBL. etc.* *Adde ibid. 96. 5. et 454. 9.* — Sæpius porta *Collina*, quæ Roma fuit prope collem Quirinalem. v. **AGONENSIS.** *Ovid. 4. Fast. 871.* Tempus frequentari Collinæ proxima portæ. *h. e. ædes Veneris Erycinæ, de qua Liv. 40. 34.* verba facti. Ceterum ejusdem portæ *Collinæ* meminere *Cic. 2. Legg. 25. 58.; Liv. 8. 15. 5. 41. et alibi; Vitruv. 3. 2. 2. Schneid.; Ovid. Rem. am. 549.; Plin. 15. Hist. nat. 18. 20. (76); Tac. 3. Hist. 82.; Festus p. 333. 22. Müll. et Paul. Diac. p. 10. 7. et p. 332. 7. Müll. — Juvenal. 6. 290.* proximus Urbis Hannibal et stantes Collina in turri maris. *h. e. in turri ad portam Collinam: v. Liv. 26. 10. Propert. 4. 3. 11.* Collinas herbas. *h. e. circa portam Collinam enascentes.*

COLLIPHUM, n. v. **COLIPHUM.** **COLLIQUEFACTUS** vel colliquefactus, a, um, particip. ab inusit. *colliquefio*, liquefactus. *Cic. Cluent. 62. 173.* Venenum colliquefactum in patione. *Varro 2. R. R. 4. 6.* Glacies colliquefacta.

COLLIQUEO vel colliqueo. v. **COLLIQUEO.**

COLLIQUESCO vel colliquesco, is, ere, n. 3. (cum et liquesco) idem quod liquesco, liquidus flo. I.) Proprie. *Colum. 12. R. R. 22. 2.* Dum ea, quæ addideris, in pice colliquescant. *Apul. de Mag.* Cum caro in humorem crassum et spumidum balneo igni colliquescit. — Huc nonnulli referunt et *Plusq. perl. colliquescit*, quod v. in **COLLIQUEO.**

II.) Improprie. ¶ 1. Figurata est se in lacrimas solvere. *Fronto de nepot. amiss. 2.* Victorini mei lacrimis labeo, colliquesco. ¶ 2. Translate est idem ac liquet, patet. *Boeth. de syllog. hypothet. 1. p. 623.* Quoquo autem alio modo assumptiones verteris, nihil eventit necessarium: ut autem omnis propositionum et syllogismorum ratio collascescat, exempla subjecimus, quibus facilius id, quod superius docuimus, colliquescat.

COLLIQUET, ere, impars. 3. idem quod Hquet, manifestum est. *Boeth. 1. Music. 10. p. 1377.* Alique ut id evidenter colliqueret, etc.

COLLIQUIA vel colliquia, ærum. v. **COLLICIE.**

COLLIQUO vel colliquo, quis, qui, quere, n. 3. Nonnulli minus recte efferunt *colliqueo* n. 2. v. et **COLLIQUESCO.** — Colliquo est idem quod liquo, as, liquefacto; tamquam a *liquo, is*, unde *liquis, eris* a *Virgilio* usurpatum. *Varro* apud *Non. p. 334. 27.* *Herc.* Fulmine ita est lectus, ut cista esset integra, aurum colliquisset. *Alit leg.* collucisset, ut dedit a deliquesco. Sic *Id. ibid.* Quia res, stannum, aut quid aliud ejus generis ferrefactum colliquisset. *Utrouque, ait Porcellinus, Accusatus se subintelligitur.* Sunt tamen hæc omnia variis conjecturis et lectionibus obnoxia.

COLLIS, is, m. 3. In Ablativo casu *colli* pro colle rarum est et poeticum. *Lucret. 2. 317.* Nam sæpe in colli tendentes pabula lacta. *Adde eund. ibid. 322. Cf. Dielsch. ad Sall. Jug. 50.* — Ratione babila etym., a colendo dictum putat *Varro 5. L. L. 36. Müll.*, sed falso; rectius enim alii deducunt a *κόλῳ* seu *κόλῳ*, quæ idem significant, et a verbo Lat. *cello*, unde *celsus*. — Ceterum *collis* est parvus mons (*It. colle, collina, poggio*; Fr. colline, coteau, éminence; Hisp. collina, collado, cerro; Germ. d. Hügel, d. Anhöhe; Angl. a hill, hillock, easy ascent, rising ground). ¶ 1. Stricto sensu. — a) Generalim. *Cic. 5. Ferr. 18. 47.* Quos ego campos antea collesque nullissimos viridissimosque videris, hos ita vastatos nunc ac desertos ridebam. *Cæs. 2. B. G. 8.* Quod is collis — paululum ex plantis editus tantum

adversus in latitudinem patebat — atque ex utraque parte lateris defectus habebat et frontem leuiter fastigatus paulatim ad planitiem redibat, ab utroque latere ejus collis transversa fossam obduxit. *Virg.* 9. *Ecl.* 7. qua se subducere colles incipiunt, mollique jugum demittere clivum. *h. e.* ex alto in campos dissolvit. *V.* tamen *Servium*. — *b)* Jungitur pluribus Adjectivis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Cæs.* 7. *B. G.* 19. acclivis molliter. *Ovid.* 15. *Met.* 305. altus. *Virg.* 2. *G.* 112.; et *Cæs.* 2. *B. G.* 18. apertus. *Virg.* 9. *Ecl.* 49. apricus. *Tac.* 2. *Ann.* 80. arduus. *Quintil.* 12. 9. 2. asperus. *Colum.* 2. *R. R.* 2. 1. assurgens elementis et molliter. *Liv.* 1. 3. Aveninus. *Id.* 1. 12. Capitolinus. *Virg.* 8. *En.* 598. cavi. *Id.* 8. *ibid.* 604. celsus. *Seneca Agam.* 96. celsi. *Tac.* 2. *Ann.* 80. deraptus. *Cæs.* 2. *B. G.* 18. declivis ab summo aequaliter. *Curt.* 4. 12. et 4. 13. editus. *Id.* 7. 10. editi. *Ovid.* 14. *Met.* 347. recendi. *Horat.* 1. *Od.* 20. 12. Formiani. *Sil.* 11. 15. 473. frondosus. *Curt.* 5. 4. frondibus læti. *Ovid.* 14. *Met.* 9. herbiferi. *Stat.* 6. *Theb.* 255. incurvi. *Sil.* 11. 5. 192. latebrosi. *Sacr. Argeorum* apud *Varron.* 5. *L. L.* 52. *Müll.* Latiaris. *Curt.* 7. 4. magni. *Virg.* 2. *G.* 179. maligni. *Sacr. Argeorum* apud *Varron.* 5. *L. L.* 52. *Müll.* Martialis. *Cæs.* 1. *B. G.* 24. medio in colle. *Plin.* 6. *Hist. nat.* 20. 23. (74). montani. *Liv.* 1. 12. Palatinus. *Varro* 5. *L. L.* 52. *Müll.* Quirinalis. *Curt.* 3. 10. rigentes gelu. *Ovid.* 14. *Met.* 846. Romulei. *Plin.* 27. *Hist. nat.* 13. 109. (133). saxosi. *Sacr. Argeorum* apud *Varron.* 5. *L. L.* 52. *Müll.* Salutaris. *Cæs.* 2. *B. G.* 18. silvestris. *Virg.* 3. *G.* 555. sopiti. *Plin.* 27. *Hist. nat.* 13. 109. (133). terrenus. *Ovid.* 2. *Art. am.* 421. umbrosus. *Lucet.* 2. 322. viridis. — *c)* Jungitur etiam nonnullis Verbis. *Virg.* 1. *En.* 423. ascendere collem. *Sall. Jug.* 50. 1. degressi colle. *Tac. Agric.* 37. insidere summa collum. *Seneca Hippol.* 7. scandere colles. *Cæs.* 2. *B. G.* 24. scandere jugum collis. ¶ 2. Speciatim colles apud Romanos dicuntur Viminalis et Quirinalis. *V. COLLINUS* 2. — Quam *Martial.* 12. 18. appellat collem *Dianæ dominæ*, est collis Aveninus, ubi *Dianæ* templum fuit. ¶ 3. Apud Poetas collis aliquando pro monte occurrit. *Catull.* 61. 1. Collis Heliconius. *Sil.* 11. 3. 420. de *Pyrenæis montibus*. Nomen *Bubrycia* duxere a virgine collis.

COLLISIO vel **collisio**, ōnis, f. 3. duorum aut plurium corporum mutua percussio. *Justin.* 11. 12. 6. Nunciatur, utorem ex collisione abjecti pariter decessisse. *Theod. Priscian.* 2. *Part.* 2. c. 21. Quando generaliter inter se collisio membris dolor juvatus, nexu quodam, ex collisione humoris ventositatisque colligator etc. *Macrob.* de *diff. Gr. Lat. verb.* p. 2761. *Putsch.* Cum Latini nullum Infinitum monosyllabum habeant, Græci paucissima habent, quæ referuntur ad solam secundam *συνιέναι* περιπαρύνειν, ut *σάω*, *σάω*: etenim *σάω*, *σάω*, *σάω*, *σάω*, non sunt integra, sed ex collisione contrahita.

COLLISUS vel **collisus**, a, um. *V. COLLIDO*.

COLLISUS vel **collisus**, us, m. 4. Idem ac **collisio**. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 35. 56. (114). Sono quodam et collisus ipso margaritarum. *Cæc. Aurel.* 2. *Acut.* 12. Collisus dentium.

COLLITEO vel **colliteo**, es, ui, ere, n. 2. simul lateo, a *con* et *lateo*. Vox a *Lexico* expungenda: occurrit enim tantummodo in *Not. Tir.* p. 94.

COLLITESCO vel **collitescio**, is, ere, n. 3. Idem ac **colliteo**. Vox a *Lexico* expungenda: occurrit enim tantummodo in *Not. Tir.* p. 94.

COLLITES vel **collites**, a, um. *V. COLLINO*.

COLLIVES, a, um, adject. qui in colle positus est. *Boeth.* 2. *Geometr.* p. 1230. Sunt autem loca publica hæc, quæ scribuntur, silva et pascua publica Augustinorum, quæ ullo modo alienari nequeant; et possident tutelam aut templorum publicorum, aut balnearum, quæ loca colliva appellant.

COLLIX, icis, f. 3. *κόλλης*, pasillus rotundus. Translate spelunca oblonga, unde aphrobitum stillat in nitratibus. *Plin.* 31. *Hist. nat.* 10. 46. (113). Proximo ætas medicorum aphrobitura tradidit in Asia colligi in speluncis, molibus distillans: specus eos collis vocant. *Alit leg.* collis, *alit* helicas, *alit* cochieas. *Silius* retinuit vulgatum scripturam *collis*, licet ipsi scribendum videretur *κόλλης* collato *Photio*: *κόλλης*, τὸ πρὸς τῇ γῇ οἰδῆμα τῆς θαλάσσης, οἷον τὸ προσάρασον κυμα, et *Hesychio*: *κόλλης*, τὸ κυκλῶμενον κυμα, καὶ ἀπὸ τῆς ἀλῆς τὸ δινη-

σέν καὶ συναγῶν ἐν ἀλῆματι: unde nitratiorum specus sane *scilicet* dici potuit.

COLLOBATARIUS. *V. CALOBATARIUS*.

COLLOCATIO vel **collocatio**, ōnis, f. 3. actus collocandi, compositio, dispositio (*It. collocamento, disposizione; Fr. disposition, arrangement; Disp. collocation, disposition, distribution; Germ. d. Stellen an einem Orte, d. Aufoder Hinstellung; Angl. a placing, settling, disposing, laying out, bestowing*). Occurrit ¶ 1. Generatim. *Cic. Tim.* 9. 26. Collocatio siderum. *Filstr.* 5. 3. 1. *Schneid.* Collocationes mœnium. ¶ 2. Speciatim collocatio verborum in oratione est, qua ita componuntur verba, atque struuntur, ut neve asper eorum concursus, neve hiulus sit, sed quodammodo coagmentatus et lævis. Ita *Cic.* 3. *Orat.* 43. 171. definit. *Id.* 2. *ibid.* 13. 54. Perpolire opus aliquod verborum collocatione, et tractu orationis leni et æquabili. *Id.* *Orat.* 70. 232. Compositi oratoris bene structam collocationem dissolvere permutatione verborum. Adde *eumd.* *ibid.* 25. 83.; et *Quintil.* 1. 10. 23. *Cic.* 2. *Orat.* 42. 181. Collocatio argumentorum. *Id.* *Partit. orat.* 3. 9. et 4. 14.; et *Quintil.* 3. 3. 8. rerum. ¶ 3. Item speciatim de matrimonio. *Cic. Cluent.* 60. 196. Collocatio filia.

COLLOCATUS vel **collocatus**, a, um. *V. voc. seq.* **COLLOCŪS** vel **collocus**, as, avi, alium, are, a. 1. (cum et locare). *Part. Collocans* II. 3.; *Collocatus* in omnibus paragr.; *Collocandus* I. a. et II. 1. — Collocare est verbum proæ orationis fere proprium, quod ratione significationis proprius accessit verbo statueret, quatuor verbo ponere; significat enim rem aut personam in loco, qui eidem conveniat vel eandem deceat, statuere, seu generatim locare, disponere (*It. collocare, porre, disporre; Fr. mettre, placer, poser, disposer; Hsp. poner, colocar, meter, disponer; Germ. stellen, setzen, legen; Angl. to place, settle, dispose, arrange*).

1.) Proprie ponitur de loco, in quo res aut persona statuitur; et occurrit etiam in re militari de castris, quæ aliquo in loco disponuntur. Tempus autem — *a)* Absolute. *Cic.* 3. *ad Q. fr.* 1. 1. § 2. Columnas neque rectas, neque a regione Diliphus collocavit. *Id.* 5. *Phil.* 6. 18. Cum erat ventum ad eadem Concordiæ, gradus complebantur, lecticæ collocabantur. *Id.* 3. *Cat.* 9. 21. Signum Jovis collocatum. *Id.* *Sezt.* 38. 83. Statum mortui collocare. Adde *Quintil.* 7. *proem.* 2. Rursus *Cic.* 1. *Orat.* 35. 160. tabulas et signa propalam. *Id.* 4. *Ferr.* 3. 6. sedem ac domicilium. *h. e.* figure. *Id.* *Pis.* 12. 28. Quem ad Cn. Pompejum intermedium collocatum fuisse constabat. *Sall. Jug.* 45. Sine tumultu præsidii collocatis — occulte pontem obsidunt. *Liv.* 44. 37. Postquam metata castra impedimenta collocata animadvertit. *Ovid.* 2. *Met.* 733. chlamydemque, ut pendeat apte, Collocat. *Sueton. Galb.* 18. ad fin. Curulis perverse collocata. *Plin.* 2. *Ep.* 1. Cediati, cotanque fregit: quæ parum apte collocata, male colit. *Quintil.* 7. *proem.* 1. Nisi disponendis eis collocandisque (*saxis et materiæ*) artificum manus adhibebant. *Dig.* 1. 1. 5. Collocare ædificia. *Id.* 11. 79. 14. § 4. marmor et vestem. — Similiter ponitur de verborum dispositione in oratione, de qua *cf. Cic. Partit. orat.* 2. 9., ubi pluries hoc verbum occurrit. *Id.* *Orat.* 24. 80. Ornatus verborum duplex, unus simplicium, alter collocatorum. *V.* integrum locum. Adde *eumd.* *ibid.* 68. 227. *Quintil.* 8. 1. 1. In conjunctis intuentum est, ut sint emendata, ut collocata, ut figurata. Adde *eumd.* 4. 5. 1. et 7. 10. 16. Huc pertinet et illud *Tac.* 6. *Ann.* 27. De ejus moderatione atque sapientia in prioribus libris satis collocavi. *h. e.* satis disserui; *cf. eumd.* 1. *ibid.* 20. — Collocare aliquem in lecto est in lecto ponere apud *Ter. Eun.* 3. 5. 45., ubi alii, ac præcipue recentiores, legunt in lectum. Notat hic *Donatus* hoc sensu collocare verbum esse proprium præbuarum. Eodem sensu collocare absolute dicit *Catull.* 61. 188. Cognita bene femine, collocata puellulam. *V.* infra sub II. 2. Hinc joculariter *Plaut. Amph.* 1. 1. 146. Agite pugni; heri homines quatuor in seiporem collocastis. *h. e.* sopitos stravit. — Hinc adhibetur etiam pro sternere. *Martial.* 5. 65. Quot tua Mœnialis collocat basta suæ. — *b)* Raro admodum, addito loco, in quem aliquid disponitur. *Plaut. Men.* 5. 6. 28. Collocare vasa et servos in tabernam. *Id.* *Aulul.* 4. 8. 6. se in arborem. *Ter. Eun.* 3. 5. 45. aliquem in lectum. *V.* supra sub a. in fin. *Cæs.* 2. *B. G.* 30. turrim in

muros. *Sall. Jug.* 65. exercitum in provinciam hie mandit gratia. — *c)* Sæpius addito loco, in quo aliquid statuitur vel ponitur: et quidem — Per Ablat. et præpos. in. *Cato R. R.* 18. Collocare trabes in traberulis. *Plaut. Asin.* 3. 3. 67. crumenam in collo. *Cic. Brut.* 57. 261. tabulas bene pictas in buco lumine. *Id.* 1. *Orat.* 35. 163. suo quidque in loco. *Id.* omittunt præpos. *Id.* *Partit. orat.* 4. 14. hastam in manu. *Id.* *Pis.* 25. 61. tabernaculum in campo Martio. *Id.* 7. *Phil.* 7. 19. aliquem in specula. *Id.* 2. *Tusc.* 17. 39. aliquem in cubili. *Id.* *Planc.* 41. 97. in nave. *Id.* *Amic.* 23. 87. in solitudine usquam. *Id.* 2. *Phil.* 37. 94. unum ex suis comitibus in tetrastadia. *Catull.* 66. 56. se in gremio Veeris. *Id.* 10. 23. pedem grabati sibi in collo. *Virg.* 4. *G.* 424. juvenem in latebris. *Horat. Epod.* 17. 68. satum supremo in monte. *Ovid.* 2. *Met.* 526. aliquem in Italiam. *Cels.* 7. 7. aliquem in adverso sedili. *Sueton. Aug.* 100. corpus in vestibulo. *Dig.* 43. 21. 3. § 2. fustas in rivo. — Et in re militari. *Cic.* 12. *Fam.* 23. 2. Collocare legiones in cervicibus alicujus. *Id.* 2. *leg. Agr.* 27. 74. præsidium in capite et cervicibus Quiritium. *Id.* *Brut.* 62. 222. aliquem in præsidio reipubl. *Nepos Hann.* 11. præsidia in littore. *Cæs.* 1. *B. G.* 38. in fin. præsidium in oppido. *Id.* 3. *ibid.* 1. legionem in aliquo loco. *Id.* 3. *ibid.* 29. in fin. exercitum in hibernis. *Id.* 5. *ibid.* 32. insidias bipartito in silvis. *Id.* 3. *ibid.* 19. copias in contralie ex insidiis. *Id.* *leg.* in insidiis. *Sall. Cat.* 59. reliqua signa in subsidio. — Per alias præpos. *Cic.* *Mit.* 10. 37. Collocare insidias alicui ante fundum suum. *Id.* 3. *Ferr.* 24. 63. comites apud hospites. *Sall. Jug.* 55. cohortes adversus pedes hostium. *Tac.* 13. *Ann.* 7. legiones propius Armeniam. *Sueton. Aug.* 43. aliquem super se. *Id.* *Cal.* 54. super pulpitum. *Id.* *ibid.* 24. infra se. *Id.* *Ner.* 13. iuxta se. *Id.* *Tit.* 9. Collocatis circa se ornamenta pugnantium inspicenda porrexit. *Id.* *Aug.* 33. Collocare lecticam pro tribunali. — Per Adverbia, per Ablativum sine præpos., etc. *Cic.* 7. *Ferr.* 37. 96. Ipsam illam ad partem lititoris, ubi iste — castra luxurie collocavit. *Id.* *Cæs.* 1. *B. G.* 3. *Ibi* præsidium collocat. Rursus *Cic.* 3. *Fam.* 2. 4. Collocare se Athenis. *Sueton. Aug.* 49. classem Miseni, et alteram Ravenarum. *Id.* *Claud.* 25. singulas cohortes Puteolis et Ostiæ. *Ovid.* 1. *Met.* 722. de oculis Argi. Exipit hos, volucrisque suæ Saturnia penus Collocat.

II.) Translate, scilicet ratione loci, quæ inest in ipso verbo, ad alias rationes translata. ¶ 1. Generatim occurrit — *a)* De conditione in qua quid ponitur, vel de re in qua quis occupatur. — Raro admodum per Aerus. et præpos. in. *Plaut. Merc.* 3. 2. 10. Collocare se in olivis. *Cf. eumd.* *Amph.* 1. 1. 148., ejus verba *V.* supra sub I. a. in fin. — Sæpius per Ablat. et præpos. in. *Plaut. Pers.* 1. 1. 8. Collocare multa in pectore suo. *Ter. Heaut.* 4. 3. 11. rem alicujus in tuto. *Id.* *Quintil.* 12. 11. 17. famam in tuto. *Cic. Harusp. resp.* 25. 53. aliquem in tuto. *Id.* 3. *Cat.* 11. 26. Triumphos suos, omnia ornamenta honoris in animis aliorum condi et collocari velle. *Id.* *Cat.* 20. 49. Collocare palam sese in meretricia vita. *Id.* t. *Off.* 44. 158. se totum in cognitione et scientia. *Id.* 5. *Tusc.* 1. 2. totos se in optimo vitæ statu exquirendo. *Id.* 1. *ad Q. fr.* 1. 10. omne suum studium in doctrina ac sapientia. *Id.* *Cat.* 17. 39. adolescentiam suam in amore et voluptatibus. *Id.* *Orat.* 51. 173. Natura collocavit iudicium sonorum in auribus. *Id.* *Quinct.* 26. 83. Collocare spem præsentis malefici in incerto reliqui temporis eventu. *Id.* 3. *Ferr.* 3. 9. spem in causa, in honesto aliquo præsidio, aut in alicujus aut eloquentia aut gratia. *Id.* 1. *Orat.* 7. 25. spem dignitatis suæ in aliquo. *Id.* *Auct.* *B. Alex.* 29. spem salutis in fuga. Rursus *Cic.* 4. *Herenn.* 17. 24. omnes bene vivendi rationes in virtute. *Id.* 2. *Tusc.* 26. 64. benefacta in luce. *Id.* 1. *Orat.* 43. 192. aliquid in usu quotidiano. *Quintil.* 7. 1. 4. aliquid in conspectu. — *b)* Item de externo statu vel gradu, aut possessione in qua quis constituitur. *Cic.* 4. *Herenn.* 16. 23. Collocare aliquem in amplissimo statu. *Id.* 4. *Acad.* (2. pr.) 2. 6. aliquem in aliquo gradu dignitatis. *Id.* post red. in senat. 1. 2. aliquem in amplissimo consilio et in altissimo gradu dignitatis. *Id.* *Dom.* 31. 82. Aliquem in aliquo loco bonorum populi collocaverunt. *Id.* 3. *Off.* 5. 25. Herculem in consilio caelestium. *Id.* 1. *ad Q. fr.* 1. victutes in decorum numero. *Id.* *Perad.* 3. 2. § 25. aliquem in sede ac domo atque in republ. *Id.* *Flacc.*

33. 72. familiam suam in possessione praediorum. *Id. Dom. 37. 100.* aliquem in aedibus suis. *Id. 3. Orat. 32. 126.* aliquem in regno majorum suorum. *Id. 4. Cat. 8. 12.* Allobrogem gentem in vestigiis hujus urbis atque in cinere desegrati Imperii. *Nepos Militiad. 2.* Collocare multitudinem (hominum) in agris. *h. e. colonia deducta, homines in agris ponere, ut ibi domicilium figant eosque colant. Et eodem sensu, sed omissa praepos. Sueton. Aug. 13. in fin. Cum veteranos reducentes et municipalibus agris collocandos recepisset. ¶ 2. Specialim saepe ponitur pro nuptial dare: quae translatio ex eo ducta est, quod pronubae novam nuptiam in lecto collocabant, ut superius distinximus sub 1. a. in fin., allatis *Ter. Eun. 3. 5. 45. et Catull. 61. 188.* locis, quae vide. Occurrit autem — a) Cum additis, quae matrimonium significant. *Plaut. Trin. 3. 3. 7.* Collocare aliquam nuptiam. Sic *Ulp. Dig. 3. 2. 11. se nuptum. Torrentin. se nuptis leg. Cels. 1. B. G. 18.* propinquas suas nuptum in alias civilites. *Colum. 4. R. R. 3. 8.* filiam nuptum in dimidia parte reliqui agri. *h. e. dotem in dimidia parte reliqui agri assignando. Plaut. Trin. 1. 2. 122.* filiam in conditionem se dignam. *Cic. 1. Divinat. 46. 104.* sororis suae filiam in matrimonium. *Adde Cajum 2. Instit. 235. et 238.; et Dig. 23. 2. 19. et 23. 2. 59. Scaevola Dig. 36. 1. 77. § 1. filiam in matrimonio. — b) Saepius cum Dativo viri tantum. Cic. Brut. 26. 98.* Collocare filiam suam alicui. *Adde Cels. 1. B. G. 18. et Nepot. Att. 19. Sueton. Cai. 24.* Dracilla collocata L. Cassio. *Adde eund. Cels. 21. — c) Raro absolute. Nepos Epam. 3.* Cum virgo nubilis propter paupertatem collocari non posset. *Adde eund. Arist. 3. Justin. 9. 6. 2.* Collocantis filiam. *Adde Tac. 4. Ann. 39.; et cf. Ennium apud Cic. 2. Herenn. 24. 38. ¶ 3.* Item specialim collocare rem familiarem, pecuniam et similia est occupare, impendere, eo loco ponere, ut fructus uberes reddat. — a) Cum addito, in quo quid impenditur vel occupatur. *Plaut. Most. 3. 3. 12.* Bene res nostra collocata est istoc mercimonio. *Id. Men. 5. 6. 1.* Bonus servus, qui rem herilem procurat, videt, collocat. *Cic. Caelin. 5. 15.* Nusquam posse eam (pecuniam) melius collocari. *Id. pro leg. Manil. 7. 18.* In provinciis pecunias magno collocatas habere. *Id. Caelin. 4. 11.* Quod mulieri esset res cautior, curavit, ut in eo fundo dos collocaretur. *h. e. assignavit fundum, ut ex eo dos percipi possit. Cajus Dig. 17. 1. 2.* Collocare pecunias in emptiones praediorum. *Sueton. Tib. 48.* duas patrimonii partes in solo. *Id. Aug. 39. in fin.* pecunias graviores fenore. *Tac. 8. Ann. 17.* duas tenoris partes in agro. *Martian. Dig. 35. 2. 88.* pecuniam idoneis nominibus. — b) Et absolute. *Cic. 2. Off. 23. 90. et Trajanus apud Pin. 10. Ep. 63.* Collocare pecuniam. — c) Latiori autem sensu. *h. e. metaphorice ducta ex metaphora praecedente: quam ad rem facit locus Cic. 2. Off. 12. 42.* Sed et pecuniae non querenda solum ratio est, verum etiam collocandae. — sic gloria et querenda et collocanda ratione est. *Id. Caelin. 4. 11.* pecuniam in fundo. *et Tac. 6. Ann. 45.* Millies sestertium ex munificentia collocatum. *Cic. 7. Ferr. 22. 56.* Pretia ac munera bene collocare apud aliquem. *Id. 2. Off. 20. 70.* beneficium mollius apud bonos, quam apud fortunatos. *Adde eund. ibid. § 59. et 13. Fam. 28. 3. Id. 3. Phil. 2. 3.* Non enim patri monium effudit, sed in salute reipublicae collocavit. *At. leg. in salutem. Martialis. 1. 114.* Bonus horas male collocare. *Cic. 7. Ferr. 14. 37.* Edilitas recte collocata et in loco posita. *h. e. recte data viro dignissimo. — d) Iluc referri potest et illud Fabolen., ubi collocare (si tamen sana est lectio) ponitur pro simpliciter locare, quod significat aliquid alicui faciendum dare, constituta mercede. Dig. 19. 2. 31.* Non enim interest, utrum uno pretio, an in singulas operas collocetur, si modo universas consummationis ad conductorem pertinuit. ¶ 4. Denique collocare absolute usurpatur, est constituere, ordinare, componere: et occurrit — a) Raro admodum de personis. *Festus p. 249. 5. Milt.* In iudice collocando. *h. e. constituendo, eligendo. — b) Raro etiam de rebus. Poeta apud Cic. 3. Orat. 58. 219.* Sed mihi cum totulis coronam ad collocandas nuptias, ibi forebat etc. *Cic. 2. Fam. 13. 9.* Mihi erat in animo — cum prius vestiva attingissem militaremque rem collocassem, decedere. *Pinigata lectio est haec: at Cod. M-d. lrg. militaremque collocarem; Orellius militaremque collocassem; alii rem militaremque collocassem. Id. 1. ad Brut. 45. 12.* Tua nobis auctoritate opus est ad collocandum*

aliquem civilis status. *Cels. 3. B. G. 4.* Vix ut rebus, quas constituissent, collocanda atque administrandis tempus daretur. *Auct. B. Alex. 33. in fin.* Sic rebus omnibus confectis et collocatis ipse — profectus est in Syriam. *Cf. Gell. 18. 8.* Collocare verba. *V. COLLOCATIO 2.*

COLLOCUPLETO vel collocupletio, as, Evi,ENUM, are, a. 1. (cum el locupletio). Part. Collocupletandus II. — Collocupletio est locupletio, dilectio facio.

I) Proprie. *Ter. Heaut. 2. 3. 17.* Tu interea loci collocupletasti te, Antiphila.

II) Translate. *Cic. 2. Herenn. 18. 28.* Exornatio est, qua ulimur rei honestandae et collocupletandae causa.

COLLOCUTIO vel collocutio, et colloquutio vel colloquutio, ōnis, f. 3. actus colloquendi, colloquium, sermo. *Cic. 1. Tusc. 13. 30.* Hominum collocutio aut consensus. *Adde eund. 12. Att. 1. 2. Id. 11. Phil. 2. 5.* Scrutae sunt colloquutiones familiarissimae cum Trebonio. *Id. 2. Herenn. 15. 25.* Venire in colloquutionem cum hostium duabus. *Id. 1. Fam. 9. 4.* Haec me mente fuisse, et senatus ex me audivit, et tu in nostris sermonibus colloquutionibusque vidisti. *Collocutio est colloquium, quod fit remotis arbitris, et de arcanis rebus: sermo latius patet, et publicum quoque colloquium significat. Manut. Sed V. COLLOQUIUM.* sub init.

COLLOCUTOR vel collocutor, et colloquutor vel colloquutor, ōris, m. 3. qui simul cum aliquo loquitur. *Tertull. advers. Praezam 5.* Dum loqueris, collocutorem pateris sermonem. *Augustin. 9. Confess. 8.* Quae inseruntur ibi ex persona collocutoris mei.

COLLOQUIUM vel colloquium, ii, n. 2. (cum et loquor) sermo inter duos, collocutio: quavis colloquium magis concreto, ul ajuat, sensu accipi videatur, quam collocutio; alii enim *Farro 6. L. L. 57. Milt.* Colloquium cum, conveniunt in eum locum loquendi causa. *Titinius apud Non. p. 256. 15.* Merc. Colloquia cum aliqua blanditer comparare. *Turpilii apud eund. p. 335. 14.* Se conferre in colloquium aliquorum. *Lucret. 4. 598.* Colloquium clavis foribus videre. *h. e. percipere, audire. Cic. 12. Phil. 11. 26.* Venire in congressum et colloquium alicujus. *Id. 9. ibid. 1. 2.* Pervenire ad congressum colloquiumque alicujus. *Id. 2. ibid. 4. 7.* Colloquia amicorum absentium. *h. e. commercia litterarum. Id. 12. ibid. 11. 27.* Colloquia cum hostibus, cum civibus. *Id. 12. Att. 15.* Carere omnium colloquio. *Id. 14. ibid. 6. 1.* Colloquium cum aliquo pro re nata non incommodum. *Id. Senect. 12. 40.* Clandestina colloquia cum hostibus. *Id. 4. Acad. (2. pr.) 2. 6.* Rerum colloquia leviorum. *Id. 3. Off. 1. 1.* Colloquia alterius non egeret. *Id. Partit. orat. 9. 32. et Quintil. 4. 2. 107.* Colloquia personarum. *Plautus apud Cic. 10. Fam. 23. 5.* Facere colloquium. *Cels. 1. B. G. 35.* Venire in colloquium de aliqua re. *Id. 3. B. C. 19.* Crebra inter se colloquia habere. *Id. 3. ibid. 18. in fin.* Per colloquia de pace agere. *Id. 1. ibid. 9.* Componere controversias per colloquia. *Id. 1. ibid. 3.* Evocare aliquem ad colloquia. *Nepos Daturam. 11.* In colloquio esse aliquandiu. *Id. ibid. 1.* Ad colloquium venire. *Id. ibid. 10.* Colloquium petere. *Adde Ovid. 13. Met. 552. et Sueton. Aug. 27. Nepos Hann. 6.* Convenire in colloquia. *Propert. 4. 10. 32.* Colloquium dare. *Virg. 7. En. 81.* Erui colloquio deorum. *Adde Ovid. 1. Pont. 4. 54. Ovid. Rem. am. 587.* Fugere colloquium. *Id. Heroid. 21. 18.* Sunt nobis vices colloqui. *Id. 3. Fast. 344.* Colloquium dedim. *Lip. 27. 1.* Occulta colloquia habere cum aliquo. *Id. 34. 61.* Serere colloquia cum aliqua. *Id. 1. 23.* Opus est colloquio. *Id. 21. 32.* Se immiscere colloquiis. *Fellej. 2. 103. 2.* Se tenere credere colloquio. *Curt. 5. 6. 16.* Colloquia captivorum. *Petron. Satyr. 6.* Subducere se a colloquio praepceptis. *Pin. 3. Hist. nat. 5. 6. (39).* Colloquia et humanitatem hominum dare. *Id. 10. ibid. 49. 70. (137).* et *Gell. 10. 12.* Interpretari linguas et colloquia avium. *Stat. 5. Theb. 83.* Colloquia solertia. *Tac. 3. Ann. 40. secreta. Id. 1. ibid. 16.* nocturnum. *Phl. Flacc. 3. 293.* Adesse colloquiis.

COLLOQUOR vel colloquor, loqueris, loquor vel loquutus sum, loqui, dep. 3. (cum et loquor). Part. Colloquens sub B. a.; Collocuturus sub B. b. — Colloquor est simul loquor (li. ragnare insieme, abbozzarsi; Fr. s'entretenir, s'aboucher, conférer; Hsp. aboarse, conferir; Germ. zusammen reden

oder sprechen; Angl. to speak together, converse, confer). Occurrit A) Active, et B) Mediorum apud Graecos verborum more ac significatione.

A) Active ἀπαλαίωσις tantum usurpatur — a) Cum Accusativo personae pro aliquo. *Plaut. Capt. 4. 2. 53.* Perhibet hunc hominem colloqui. *Adde eund. Amph. 3. 2. 17., Asin. 1. 2. 24. et 3. 1. 20., Men. 2. 3. 77., Mit. glor. 4. 2. 18., Most. 3. 2. 97., Pseud. 1. 3. 16. et 23. et Trin. 5. 2. 11. et 28. — b) Cum Accusativo rei, de qua loquimur. *Nepos Themist. 9.* De his rebus quas tecum colloqui volo. — c) Cum Accusativo, quem Grammatici dicunt quantitalis. *Cic. 1. Orat. 7. 26.* De temporibus deque universa republica multum inter se colloqui.*

B) Mediorum apud Graecos verborum more ac significatione saepius usurpatur, et quidem — a) Absolute. *Plaut. Amph. 1. 1. 89.* Deinde utrique imperatores in medium exeunt extra turbam ordinem; colloquantur simul. *Adde Ter. Andr. 5. 6. 10., Eun. 2. 3. 76. et 3. 2. 14. Cic. 2. ad Q. fr. 10. 1.* Tu vero, ut me et appelles et interpelles et obloquere et colloquare velim. *Adde Cels. 1. B. G. 43.; et Nepot. Daturam. 11. Liv. 3. 30.* Adhuc colloquentibus difficilis. *Adde Curt. 7. 1. 14. — b) Cum praepos. cum et Ablat. personae, quae cum loquimur. Ter. Hecyr. 1. 2. 55.* Ubique datum erat spatium solitudinis, ut colloqui mecum uno posset. *Cic. 1. Fam. 7. 1.* saepissime cum aliquo per litteras. *Id. 15. Att. 8.* clam cum aliquo. *Adde eund. Brut. 6. 218., 1. Tusc. 41. 98. et 1. Divinat. 30. 64. Cels. 1. B. G. 9.* cum aliquo per aliquem. *Nepos Alcib. 5.* cum aliquo per interuocatos. *Id. Dion. 2.* cum aliquo de aliqua re. *Id. Att. 8.* Respondit, se neque cum quoquam de ea re collocuturum, neque etc. *Adde eund. Pausan. 2.; et Fellej. 2. 51. 3. — c) Naud raro inter se colloqui occurrit. Cic. 1. Orat. 8. 32.* Hoc uno praestamus feris, quod colloquimur inter nos. *Adde eund. 1. Divinat. 41. 90.; Auct. B. Afr. 56.; et Curt. 8. 4. 11. — d) Cum Dativo. In suppositis Merc. Plautini, scena, quae incipit: Syra non redit. Nulli colloquor libentius.*

COLLUBUS, i. V. COLLYBUS.

COLLUCEO vel colluceo, ces, xi, cere, n. 2. (cum et luceo). Praeter, perf. colluxi offert *Forcellinus*, sed nullo exemplo confirmat. — In 3. conjugat. *Prudent. 5. aspi aspi. 10.* Collucis insigni stola. *Ira Helms. ex veteri MS.; alii colluces.* — Part. Collucens II. — Colluceo est idem quod luceo, vel valde luceo (li. rilucere, risplendere; Fr. briller, jeter un grand éclat; Hsp. brillar, resplandecer; Germ. in hellem, vollem Lichte, in voller Erleuchtung erscheinen, leuchten; Angl. to shine together, shine with a powerful light).

I) Proprie occurrit — a) Absolute. *Lucret. 6. 983.* Tarda accensa per undas collucet. *Cic. 2. Nat. D. 15. 40.* Sol in immenso mundo longe lateque collucet. *Id. Trin. 9.* Caelum collucet omnibus. *Catull. 84. 45.* potius. *Virg. 4. En. 567. et Curt. 3. 8. 22.* Saeva fides collucet. *Sic Tac. 3. Ann. 4.* fides per canipum. *Rustus Virg. 9. En. 169.* Colluceni ignes. *Adde Curt. 3. 8. 18. Ovid. Heroid. 14. 25.* Lanipades undique collucet. *Pin. 10. Hist. nat. 47. 67. (133).* Pluina ignium modo collucet noctibus. — b) Addito Ablativo sive praenomen, aut cum praepos. ab, rei quae quis collucet. *Cic. 6. Ferr. 32. 71.* Cujus fulgore collucere atque illustrari Jovis templum oportebat. *Id. 4. Acad. (2. pr.) 33. 105.* Mare a sole collucet, albescit et vibrat. *Virg. 5. En. 4.* collucet omnia flammis. *Ovid. 4. Met. 403.* ignibus ades. *Liv. 24. 21.* omnia luminibus. *Id. 38. 6.* acies tota flammis. *Curt. 3. 3. 3.* castra fulgore ignis. *Stat. 1. Silv. 6. 89.* polus ignibus. *Tac. 3. Hist. 23.* Vitelliani adverso lumine. *Sueton. Tib. 14.* ara ignibus.

II) Improprie. *Cic. 2. Nat. D. 39. 99.* Quorum (hominum) operibus agri. Insulae littoraeque collucet distincta tellus et urbes. *Id. 5. Ferr. 22. 58.* Vidi collucere omnia (in foro comitioque) furis tuis, praedae providarum, spoliis sociorum atque amicorum. *Virg. 10. En. 539.* Totus collucet veste atque insignibus armis. *Ovid. 5. Fast. 363.* Vel quia purpureis collucet floribus agri. *Colum. 3. R. R. 21. 3.* Undique versicoloribus pennis gravidus collucet autumnus. *Adde eund. 10. ibid. 293.*

COLLUCERNATIO. V. COLLUCERNATIO.

COLLUCESCO vel collucesco, is, ere, n. 3. idem quod simul lucere: sed occurrit translate tantum. *Boeth. de syllog. hypothet. 1. p. 263.* Ut autem

omnis propositionum et syllogismorum ratio collucet. exempla subijerimus. — Collucescit imperson. legitur etiam in *Not. Tir.* p. 118.

COLLUCCO vel conluco, as, are, a. 1. (cum et lux) proprie ac generaliter significat lucentem et clarum reddere; sed occurrit specialiter tantummodo in re agraria, et est silvæ arbores vel ramos recidere, ita ut silva ipsa lucidior et clarior reddatur. *Paul. Diac.* p. 37. 12. *Müll.* Conluere dicebant, cum profana silvæ rami deciderentur officientes luminis. *Festus* p. 318. 18. *Müll.* Conluere arbores est succis arboribus locum implere luce. Priore loco ait esse ramos decidere: posteriore ipsas arbores succidere. Hæc posterior explicatio verior videtur, tum quia *Festi* verba sunt, cum illa sint *Pauli* ejus epitomatoris: tum quia pro decidendis ramis est aliud verbum, subluere. *Cato R. R.* 139. Lucum conluere Romano more sic oportet. *Colum.* 2. *R. R.* 22. 3. Feriis non permittitur serere, neque terram aperire, neque arborem colluere. *Plin.* quoque posteriorem probat 17. *Hist. nat.* 28. 47. (267). *Cato* arbores religiosas lucosque succidi permisit, sacrificio prius facto cuius rationem preteritionemque eodem volumine tradidit. Respicit *Plin.* ad caput *Calonis* citatum, in quo rationem tum sacrificii, tum precum in eo habendam perscribit. Cum autem *Plin.* dicat lucos succidi, satis aperte significat, quid sit lucum colluere apud *Calonem*. Ideo autem sacrificium fieri jubet *Cato*, ut placenter dii, quibus lucus sacri esse putabatur. — Aliiter tamen, ac *Forcellinus*, sentit *Müllerus*, qui ad *Paul. Diac.* l. c. hæc ait: *Festus* (v. subluere) colluere esse ait succis arboribus locum implere luce. Non tamen mirum, si in alia operis parte aliter de ejusdem voc. significato statuit. *Glossaria* certe *Labb.*, in quibus legitur: Conluco, διακαταγω δαδωρον, eam interpretationem, quam hic *Paulus* proponit, confirmat *Festi* fuisse. Neque aliter *Colum.* 2. *R. R.* 22. 3. arborem colluere.

COLLUCRIUM vel conlucrium, li, n. 2. videtur significare sacrificium illud, quod, antequam collucrentur luri, facere solebant veteres Romani. *V. COINQUIO*. At hæc vox a *Lexico* est expungenda; occurrit enim tantummodo in *Not. Tir.* p. 69.

COLLUCTATIO vel colluctatio, ōis, f. 3. actus colluctandi, lucta, conatus adversus aliquem (It. *lotta*, combattimento; Fr. *combat*, lutte; Hisp. *combate*, lucha; Germ. d. *Ringen mit Indm.*; Angl. a struggling or contending together, a wrestling).

1.) Proprie occurrit — a) De hominibus et brutis. *Colum.* 6. *R. R.* 2. 4. de juvenis. Ne in colluctatione alter alteri noceat. *Ulp. Dig.* 9. 2. 7. § 4. Si in colluctatione, vel parricidio alius alium occiderit. — b) De animalium complexibus usurpat *Apul.* 9. *Met.* Dum Veneris colluctationibus securus operatur. *Id.* 2. *ibid.* His et hujusmodi colluctationibus ad confinia lucis usque pervigiles egimus. Adde *Lactant.* 1. 17. de Minerva a Vulcano compressa. — c) De agone mortali. *Seneca* 3. *Quæst. nat.* 18. de mulo exspirante. Ipsa colluctatione animam agenti rubor primum, deinde pallor suffunditur. — d) De conjunctione dexteræ in salutationibus. *Tertull.* de virg. veland. 11. Rebecca, cum ad sponsum perduceretur, non sustinuit dexteræ colluctationem, nec osculi congressionem.

II.) Translate de vitii pronunciationis. *Quintil.* 11. 3. 56. Est alius concursus oris, et cum verbis suis colluctatio. h. e. difficultas quædam verborum apte exprimendorum.

COLLUCTATOR vel conluclator, ōris, m. 3. qui cum aliquo luctatur. *Lactant.* de opif. Dei 1. 7. Ille colluctatur et adversarius noster, vis quam sit aslatus.

COLLECTOR vel conluclator, ōris, Etus sum, ari, dep. 1. (cum et luctor). Part. *Collectans* et *Collectatus* 11. — Collector est simul luctor.

1.) Proprie occurrit — a) Absolute. *Apul.* 2. *Met.* Medios latrones invado, ac singulis, ut quemque colluctantem offenderam, gladium altissime demergo. — b) Cum Dativo. *Prudent.* *Hamartig.* 523. Collectari prædonibus.

II.) Figurata. § 1. Occurrit — a) Cum Ablat. et præpos. cum. *Colum.* 1. *R. R.* 3. 9. Imbercillorein ærum, quam agricolam esse debere: quoniam, cum ait colluctandum cum eo (agro), si fundus prævaleat, aliud duntaxat. *Plin.* 27. *Hist. nat.* 2. 2. (5). de veneno. Cum eo solo colluctatur. *Geil.* 12. 5. Philosopos cum petulantia iuorbi collectans. — b) Ab-

solute. *Fulgat. interpr. Eccli.* 31. 25. Collectata est anima mea in illa (sapientia), et in faciendo eam confirmatus sum. § 2. Cum Infinito pro conlari dicit *Capell.* 4. p. 96. His igitur præceptis parere collectans.

COLLUDIUM vel conludium, ūi, n. 2. ludus cum aliquo. § 1. Generatione de jocis innocuis. *Solin.* 12. de delphinis. Post assueta colludia. Adde *Symmach.* 3. Ep. 5. § 2. Speciatim, in re præcipue juridica, est deceptio, fraus. *Ammian.* 19. 5. Confessus debitu, per colludia in nomen fisci translatus. Adde *Imppp. Valent., Valens et Gratian.* Cod. 9. 49. 7.; Cod. 11. 31. 3.; et *Symmach.* 4. Ep. 20. et *V.* voc. seq.

COLLUDO vel conludo, dis, si, sum, dere, n. 3. (cum et ludo). Part. *Colludens* 1. — Colludo est simul cum alio ludo (It. *giuocare*, scherzare insieme; Fr. *jouer avec ou ensemble*; Hisp. *jugar juntos*; Germ. *zusammenspielen*; Angl. *to play or sport together*, play with). § 1. Generatione occurrit — a) Absolute. *Virg.* 1. G. 369. Aut summa nantes in aqua colludere plumas. h. e. ludentium more volitare. *Inscript.* apud *Orell.* 3166. POTIVS PECORA VRNDERE QVAM DICITIS CONVDENTIBVS TRADERE. — b) Cum Dativo *Horat.* Art. P. 159. Puer gestit paribus colludere. § 2. Speciatim colludere apud *Jctos* dicuntur inter se litigantes, cum fide et veluti per ludum litigant, alterque patitur se superari, ut tertio culpam præjudicium afferatur. *Cic.* 4. *Ferr.* 24. 58. Inimicus hostis esset, tanta contumelia accepta, nisi terum collusisset, et tunc potius existinationi servisset, quam suæ. *Ulp. Dig.* 48. 5. 3. Colludere magis cum uxore, quam ex animo accusare. Adde *ibid.* 3. 4. 7. § 9. — Similiter procurator colludere cum emptore dicitur, cum ab eo corrumpitur pretio, ut villius aliquid vendat, ut est apud *Julian.* *Dig.* 41. 5. 7. § 6.

COLLUGEO vel conlugeo, es, ere, n. 2. (cum et lugeo) idem quod lugeo, vel simul lugeo. *Cal. Aur.* 2. *Tard.* 5. Lacessiti collugent, ingemunt.

COLLUM, i, n. 2. Cf. Gr. *κωλον*, quod significat et membrum et intestinum crassum. Reperitur etiam collus, i, m. apud *Plaut.* *Capt.* 2. 2. 108. et 4. 3. 2.; cui adde *Calonem*, *Nævium*, *Accium*, *Lucilium*, *Crecilium* et *Varron.* apud *Non.* p. 200. 14. et seqq. *Merc.* quorum tamen omnium auctoritas non persuadet *Quintil.* 1. 6. 64, ut in ornatu oratione usurpari permittat. — Ceterum collum est pars corporis, quæ caput sustentat (It. *collo*; Fr. *cou*; Hisp. *cuello*; Germ. d. *Hals*; Angl. the neck).

L) Proprie usurpat de hominibus ceterisque animalibus, ut colligitur ex *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 67. (171); et quidem — a) Generatione. *Cato* apud *Non.* l. c. Accipit, ai voltis, hoc onus in vestros collus. *Plaut.* *Amph.* 1. 1. 293. Sura, pes, statura, tonsus, oculi, nasum vel labra, mæxæ, mentum, barba, collum, totus. *Cic.* 5. *Ferr.* 33. 78. Hæc civitas mulieri redimiculum præbeat, hæc in collum, hæc in crines. h. e. in ornamenta colli. *Id.* *Brut.* 91. 313. Procerum et tenue collum. *Id.* 2. *Nat. D.* 47. 123. Quæ autem aliorum sunt (animalia), ut auseres, ut cygni, ut grues, ut camelis, adjuvantur proceritate collum. *Lucret.* 2. 802. Collum columbarum. *Cf. Cic.* 2. *Acad.* (pr.) 7. 19. *Lucilius* apud *Non.* l. c. Anseris collus. *Varro* apud *eund.* *ibid.* Collus pavonis. *Colum.* 8. *R. R.* 2. 10. Jubæ deinde variæ vel ex auro flavæ vel per colla cervicisque in humeros diffusæ. — b) Specialiter dare collum est virtutem se fateri. Virtus enim tum collum prædibus calcatur, tum jugum collo imponitur. *Proper.* 2. 8. 19. India quæ, Auguste, tuo dat colla triumpho. *Claudian.* *V. Cons. Honor.* 648. Colla triumphati proculcat *Honorius* Istri. Similiter *Sil.* 11. 10. 216. Subdere colla fortunæ. Hiuc eripere colla iugo apud *Horat.* 1. *Sat.* 7. 91. est servitutem evadere, in libertatem se vindicare. — c) Item speciatim reis in ius, vel in carcerem trabendis colla prebendi et torqueri solebant, et fauces obstringi arrepta circa collum tunica, ut vel invitæ prompti sequerentur. *Plaut.* *Pæn.* 3. 5. 43. Priusquam ob torto collo ad prætorum trahor. *Id.* *Curs.* 5. 3. 15. Collum obstringe, abdure istum in malam crucem. Similiter *Cic.* 6. *Ferr.* 10. 24. Obtorta gula de convivio in vincula abripere. — Aliquando etiam, ut vocat *Turneb.* l. 8. c. 31., magistratus ipsi, castigandi gratiâ, minus obedientibus collum torquebant. *Liv.* 4. 53. Consul cum, paucis appellatis tribuibus, collum torsisset, metu ceteri sacramento dedit. — d) Porro misce omnibus significationibus, modo pro-

priis, modo figuratis, jungitur pluribus Verbis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Plaut.* *Trin.* 2. 4. 194. actum est de collo meo. *Ovid.* 6. *Met.* 625. adducere colla lacertis. *Curt.* 3. 12. 26. adinovere aliquem collo suo. *Sil.* 11. 15. 361. amplecti colla alicujus. *Stat.* 4. *Theb.* 827. angere colla monstri. *Ovid.* 18. *Met.* 381. aptare vincula collo. *Virg.* 3. G. 167. assuescere servitio colli. *Ovid.* *Heroid.* 8. 93. captare colla lacertis. *Plaut.* *Capt.* 2. 2. 104. caret collus collaria. *Ovid.* 2. *Art. am.* 457. clingere colla lacertis. *Virg.* 6. *En.* 700. circumdare brachia collo. *Cic.* 5. *Tusc.* 20. 58. committere alicui collum. *Plaut.* *Epid.* 2. 2. 10. conijcere pallium in collum. *Ovid.* 4. *Trist.* 1. 83. conijcere vincula collo. *Quintil.* 11. 3. 82. contrahere rullum. *Ovid.* 3. *Art. am.* 810. durere juga collo. *Tibull.* 2. 6. 2. gerere arma collo. *Ovid.* *Heroid.* 2. 192. jactare colla. *Id.* 3. *Met.* 349. injicere brachia collo. *Cic.* 6. *Ferr.* 17. 37. Inserere collum in laqueum. *Seneca.* *Theb.* 148. inserere colla catenis. *Virg.* 2. *En.* 236. intendere vincula collo. *Cic.* 2. *Phil.* 31. 77. invadere in collum alicujus. h. e. injicere brachia collo atque amplecti. *Virg.* 1. *En.* 719. pendere collo complexuque alicujus. *Ovid.* 15. *Met.* 126. perrutere collum securi. *Cælius* apud *Quintil.* 4. 2. 124. petere alicujus collum amplexu. *Ovid.* 1. *Art. am.* 630. plaudere colla quadripedum. *Cælius* apud *Non.* l. c. præcidere collum. *Plaut.* *Capt.* 4. 3. 2. prætruncare collum. *Ovid.* 7. *Met.* 211. preinere collum atro. *Virg.* 11. *En.* 622. rediret molli colla. *Q. Cic.* *Petit.* cons. 3. 4. secare alicui collum gladio. *Virg.* 2. G. 542. solvere fumantia colla equorum. *Tibull.* 1. 2. 94. subdere colla vinculis. *Colum.* 2. *R. R.* 3. 2. subigere colla boum. *Ovid.* 3. *Amor.* 10. 13. supponere colla jugis. *Virg.* 11. *En.* 11. suspendere aliquid collo. *Cic.* 7. *Ferr.* 42. 608. sustinere avaritiæ alicujus pœnam collo et cervicibus. *Ovid.* 2. *Met.* 100. tenere colla lacertis. *Plaut.* *Bacch.* 3. 6. 42. tollere aliquem in collum. *Ovid.* 6. *Met.* 377. tumescunt colla.

II.) Improperie dicitur de iis, quæ colli similitudinem ac speciem refrunt; et quidem — a) De vasis. *Cato R. R.* 88. Amphoram defracto collo puram implet aquæ pure. *Phædr.* 1. 26. et *Plin.* 28. *Hist. nat.* 11. 48. (176). Collum lagenæ. *Plin.* 17. *ibid.* 21. 35. (161). Colla scitilia. h. e. tubuli fictiles. — b) De floribus. *Virg.* 9. *En.* 436. lasso papavera collo Dennisere caput. — c) De montibus. *Stat.* 9. *Theb.* 643. frondes colla Parnassi. h. e. juga subjecta vertici. Homonymi. Quid collum a cervice differat, *V. CERVIX* in fin.

COLLUMINO vel conlumino, as, are, a. 1. illuminare, vel simul illuminare. *Apul.* de Deo Socrat. Serv. Tullius flamma colluminetur a capite. *Prudent.* 2. advers. *Symmach.* 830. Solis radius colluminat omnes.

COLLŪO vel conluo, ūis, ūi, ūitum, ūere, a. 3. (cum et luo). Part. *Collutus*. — Colluo est idem quod lavo, vel simul lavo; et occurrit — a) Absolute. *Pompon.* *Dig.* 41. 1. 30. § 2. Cum annis paulatim colluendo, locum eminentem supra alveum fecit. — b) Colluere aliquid vel aliquid aliqua re est liquore aliquo laendo mundare. *Cato R. R.* 100. Metretam amara colluere. *Pers.* 1. 18. Liquidi plasmate guttur colluere. *Plin.* 20. *Hist. nat.* 6. 23. (53). Colluere dentes aqua. *Id.* 28. *ibid.* 19. 77. (252). Lacte equino juvantur vulvæ collutæ. *Id.* 23. *ibid.* 6. 56. (105). Os collutum decocto. *Id.* 25. *ibid.* 13. 105. (166). Sarcus verbenæ aceto collutus. *Id.* 37. *ibid.* 10. 56. (155). Gemma melle colluta. Adde *eund.* 28. *ibid.* 11. 48. (174). — Et cum Ablat. et præpos. de. *Id.* 23. *ibid.* 4. 38. (77). De oleo colluere os ad dentium firmitatem.

COLLURCINATIONO vel conlurcinatio, et collurcinatio vel conlurcinatio, ōis, f. 3. aviditas, voracitas: a *lurcor*. *Apul.* de *Mag.* Quæ omnia in paucis annis hic degulator studiose in ventrem condidit, et omnimodis collurcinationibus dilapidavit. *Claud. Mamert.* de statu *Anin.* 2. 8. ad fin. Qui stipem suam variis collurcinationibus dilapidavit parasitico more. *V. LURCABUNDUS*. — Quidam apud *Apul.* leg. *cohircinationibus*, et exponunt, hircinis lascivias: apud *Mamert.* vero *collurcinationibus*: sed utrumque minus recte.

COLLUS, i, *V. COLLUM* sub init.; et **CELLUS**. **COLLUSIO** vel confusio, ōis, f. 3. actus colludendi; sed occurrit specialiter tantummodo in re juridica, pro dolo, fraude ex composito facta, eo modo, quo in

COLLUDO 2. explicatum est. *Cic. 5. Ferr. 13. 33.* Cum verbo iudicium sit in edicto, re quidem vera tuorum conitum collusio cum decumanis sociis tuis. *Seneca 5. Controv. 31. ad fin.* Noluit videri, per collusionem patri titulum fortissimi viri contigisse. *Ulp. Dig. 40. 16.* qui est *De collusione detegenda*, 4. Si libertinus per collusionem fuerit pronuntiatus ingenuus. *Martian. ibid. 8. 5. 19.* Cedere litem adversario per collusionem. Adde *ibid. 12. 2. 30. § 3. Apul. de Mag. p. 322. Elm.* Hinc jam illa inter virum et uxorem nota collusio: qui amplam stipem mulieri delulerunt, nemo eos observat, suo arbitratu descendunt; qui ianiores venere, signo dato pro adulteris deprehenduntur, et quasi ad discendum venerint, non prius abeunt, quam aliquid scripserint.

COLLUSIUM, *li, n. 2.* idem quod collusio. *Ulp. Dig. 17. 1. 8.* Si per collusum procuratoris absolutus sit adversarius. Ita *Torrentin.*, ubi in margine adscriptum est pro varia lectione *collusionem*, quod alii peritque receperunt: at fortasse rectius *colludium*, quod in *Cod. Justinian.* et saepius in *Cod. Theodos.* occurrit.

COLLUSOR vel *conlusor*, *ōris, m. 3.* qui cum altero ludit. *¶ 1. Generatim. Cic. 2. Phil. 39. 101.* Hunc ita compransoribus tuis et collusoribus dividebas. Adde *eumd. 2. ibid. 23. 56. et 5. ibid. 5. 13. Plin. 9. Ep. 33.* Delphinus collusor puerorum. Adde *Sueton. Cal. 41. et Dig. 11. 5. 1. § 1. ¶ 2.* Speciatim est qui in iudicio colludit: *V. COLLUSIO.* *Impp. Diocletian. et Maxim. Cod. Theod. 7. 20. 2.* Contra collusorem poena statuta.

COLLUSORIE vel *conlusorie*, adverb. per collusionem. *Ulp. Dig. 30. 1. 50. § 2.* Qui collusorie de hereditate litigavit.

COLLUSTRATUS vel *conlustratus*, *a, um. V. COLUSTRO.*

COLLUSTRIUM vel *conlustrium*, *li, n. 2.* colligium rusticum, quod agrorum lustrationibus praeerat; ex *Siculo* vero *Flacc. luter Auct. rei agrar. p. 29. Goes.* liquet pogram magistros pagos lustrare solitos fuisse. *Inscript. apud Murat. 89. 3.* eaque emendatio apud *Jo. Labium* in *Ant. Monum. Bresc. p. 67.*, quae est apud *Orell. 1773. Fatis fatalibus DRVIVS N. NONII ARRII MYCIANI COS. ACTOR PRAEDIORVM TYBLINATIVM TEGVRIVM A SOLO IMPENDIO SYO FECIT ET IN TYTALA EIVS IIS. N. CC. CONLUSTRIO FVNDI VERTIANI DEDIT. h. e. iis, qui fundum Vertianum collustrare solent: Itali dicunt il consorzio. *V. Labus Fasti della Chies. T. 5. p. 644.* ubi vocem huius *Inscript. conlustrio* interpretatur ille lustrationi: at *Orellius l. c.* nobiscum sentit, putat enim collustrum fuisse collegium eorum, qui communibus lustrationibus fundorum uterentur.*

COLLUSTRO vel *conlustrō*, *as, āvi, ātum, are, a. 1.* (cum et lustrō). Part. *Collustrans* et *Collustratus* sub 1. — Collustro est illustro, collumino: et occurrit *¶ 1. Objective*, uti ajunt, et significat in luce collocare. *Cic. 2. Nat. D. 36. 92.* Sol omnia clarissima luce collustrans. *Id. 2. Divinat. 43. 91.* Luna lumine solis collustrari putatur. Adde *eumd. 6. de republ. 17. Id. Orat. 11. 36.* In picturis alios horrida et opaca; contra alios nitida, laeta, collustrata delectant. *¶ 2. Subjective*, uti ajunt, et significat: luce a se emissā aliquid circumdare, adeoque circumspicere. *Cic. 5. Tusc. 23. 68.* Cum omnia collustrarem oculis. *Virg. 3. Aen. 651.* omnia. *Tac. 2. Ann. 45. cuncta.*

COLLUTIO vel *conlutio*, *ōnis, f. 3.* actus colluendi, ablutio. *Scribon. Compos. 53.* Cum dolor dentium urgebat, varie sedandus est partim collutione quorundam, partim commendicatione. *Cael. Aurel. 1. Tard. 3.* Adlubenda etiam oris collutio ex potu aquae calidae.

COLLUTULIO vel *conlutulo*, *as, are, a. 1.* (cum et lutulo) luto iniquo, polluo: sed struunt translate tantum pro dedecus afferre. *Plaut. Trin. 3. 2. 66.* Hae famigeratio te honestet, me autem collutulet, si siue dote duxeris. *Cl. Non. p. 84. 25. Merc.*

COLLUTUS vel *conlutus*, *a, um. V. COLLUO.*

COLLUVIARIS vel *conlularis* porcus dicitur, qui cibo permixto, et colluvie nutritur. *Paul. Diac. p. 57. 8. Müll.* Alii leg. *colluvialis.*

COLLUVIARIUM, *li, n. 2.* canalis, per quem colluvies et imundities ejectantur. Est qui affert in hanc rem *Sueton. Aug. 40.*, sed ibi *colluvione* legitur: *V. loc.* In *COLLUVIO*. — *Fitriv.* usurpat de spiraculis, quae cavantur in canalibus aquaeductuum

ad emittendum aerem. Verba ejus sunt *8. 6. 6. Schneid.* Etiam in ventre colluviaria sunt facienda, per quae vis spiritus relaxetur. Alii leg. *columnaria*; sed *colluviaria* retinendum: nam, ut ait *Polæmus ad Frontin. Aquaed. p. 160.*, ita videntur appellata, quod ea non modo spiramentorum loco essent, sed etiam quod per ea egeri possent, ubi opus esset, inquinamenta, itaque rivi purgarentur. Certe *Schneider.* hanc lectionem retinuit. *V. Avellino Descriz. d'una casa Pompej. p. 77. col. 1.*

COLLUVIES vel *conluyies*, *ei, f. 5.* (colluo). Concreto, uti ajunt, sensu tantummodo usurpatur, et est sordes varii generis simul confluentes, concursus imunditiarum (*It. ragunamento d'immondezze; Fr. réunion d'immondices; Hisp. reunion d'imundicias; Germ. d. Zusammenspülung; Angl. conflux of different impurities.*)

I.) Proprie. Colum. 2. R. R. 15. 8. Colluvies cortis et aedificii. Adde *eumd. 1. ibid. 5. 6. et 1. ibid. 6. 24.; et Lucan. 4. 313. Plin. 24. Hist. nat. 19. 116. (176).* Medetur et subus effossa sine ferro et addita in colluvium poturis. *h. e.* in aquam sordidam, in qua sursures et olera mixta sunt. *Ulp. Dig. 43. 22. 1. § 2.* Cloaca est locus cavus, per quem colluvies quaedam fluit. Adde *ibid. § 4.*

II.) Figurate. Atticus apud Cic. 9. Att. 10. 7. Et te in certamine vinci cum illo facilius patiaris, quam cum hoc in es, quae perspicitur futura, colluvie regnare. Adde *Tac. 14. Ann. 15. et 44., et 5. Hist. 12. Id. 2. Hist. 16.* In multa colluvie rerum, majoribus flagitiis permixti. *Id. 2. Ann. 55.* Colluvies nationum. *Justin. 2. 6. populi.*

COLLUVIO vel *conluyio*, *ōnis, f. 3.* (colluo) idem fere quod colluvies, pariterque concreto, uti ajunt, sensu usurpatur, sed figurate tantum. *Cic. Senect. 23. 85.* O praeclearum diem, cum ex hac turba et colluvione discedam! *Cl. Non. p. 82. 9. Merc.* Rursus *Cic. Vatin. 9. 23.* Ferocitas Gracchorum, audacia Saturnini, colluvio Drusi, et cruor Cinnasus. *Cl. Cod. Theod. 13. 3. 7. Cic. Sext. 7. 15.* Ille nefarius ex omnium seclerum colluvione natus. *Liv. 3. 6.* Mixtorum omnis generis animalium colluvio. *Id. 4. 2.* Colluvionem gentium, perturbationem auspicionum asserre. *Id. 3. 11. rerum.* Adde *eumd. 22. 43. et 26. 40. Curt. 10. 2. 6.* Colluvio ordinum hominum. Adde *Plin. 5. Ep. 8. Gell. 1. 15. 17.* Colluvio verborum tetriciorum. *Sueton. Aug. 40.* sanguinis peregrini et servilis. — In plur. num. *colluviones* legitur apud *Arnob. 5. 22.*

COLLUVIUM vel *conluyium*, *li. V. ALLUVIUM.*

COLLYBISTA vel *collybistes*, *ae, m. 1.* *κόλλυβιστής*, mensarius, vel nummularius, qui ex pecunia permutacione quaestum facit. *Hieronym. Comment. 21. Matth. docet*, apud Judaeos distingui *collybistas* a *nummulariis*. Hos enim esse, qui pro pecunia mutanda usuras pecuniae exigunt; *collybistas* vero, qui non quidem pecunias, sed alterius generis munuscula usurae luco accipiunt, ut frictum cicet, uvae passas, poma, et huiusmodi species, quae Graeco *παραμυατα*, *h. e.* bellaria, et ab ipsis *collyba* appellantur: quoniam significationem etiam *Hesych.* apud Graecos agnoscit. Hae autem munuscula *collybistae* accipiebant, quia usuras, seu pecuniam, accipere vetitum eis erat. *V. CAMBIO* et *CAMPSO.*

COLLYBUS vel *collubus*, *i, m. 2.* *κόλλυβος*. *Collybum* neutr. gen. habes apud *Hieronym. loc. cit.* in voce praeced. — *Collybus* est permutatio pecuniae cum pecunia alterius generis. Id enim significat, praeter cetera, Graeca vox, teste *Poll. l. 3. c. 9. et l. 7. c. 33.* Hoc sensu *Cic. 12. Att. 6. 1.* Vide ne qua laeuna sit in auro. Ego ista novi: sed certe in collybo est detrimenti satis. *Cassius Parmens. apud Sueton. Aug. 4.* Non tantum ut pistoris, sed etiam ut nummularii nepotem, sic taxat Augustum: Materna tibi farina ex crudissimo Ariciae pistrino: hanc finxit manibus collybo decoloratis Nerulonenis mensarius. *h. e.* a contractacione pecuniae permutandae. *V. MUTATURA.* — Ponitur etiam pro pretio, quod accipit nummularius pro opera impensa in pecuniis permutandis. *Cic. 5. Ferr. 78. 181.* Ex omni pecunia, quam aratoribus solvere debuisti, certis nominibus deductiones fieri solebant, primum pro speculatione et collybo, deinde pro nescio quo cerario. *et mox.* Nam collybus quoniam esse potest, cum utantur omnes uno genere nummorum? *V. Cavedoni Mon. di. Atene p. 26. nota C.*

COLLYRA, *ae, f. 1.* *κόλλυρα*, genus panis, rotun-

da fere figura, lata et compressa, quod vel in sartagine frigitur ex jure, vel sub cinere coquitur. *Plaut. Pers. 1. 3. 12.* Collyrae facite ut madeant, et colliphia.

COLLYRICUS, *a, uni, adj.* ad collyras pertineas. *Plaut. Pers. 1. 3. 15. et 17.* Jus collyricum. *h. e.* ex quo collyrae coquuntur, et eduntur.

COLLYRIDA, *ae, f. 1.* idem quod collyris, seu parva collyra. *Fulgat. interpr. 2. Reg. 6. 19.* Et paritius est universae multitudo Israel, tam viro quam mulieri, singulis collyridam panis unam, et assaturam bubulae carnis unam. *Id. Levit. 7. 12.* Si pro gratiarum actione oblatio fuerit, offerant panes absque fermento conspersos oleo, et lagyna azyma uncta oleo, coctamque simillam, et collyridas olei admixtione conspersas. Adde *ibid. 8. 26.*

COLLYRIOLUM, *i, n. 2.* *deminut. a collyrium*, parvum collyrium. *Macer (exiguæ admodum auctoritatis scriptor) 4. 12.* Vel collyriolum si supponatur in annu.

COLLYRIS, *idis, f. 3.* *κόλλυρις*, parva collyra.

I.) Proprie. Augustin. de Gen. ad litt. 8. 5. ad fin. Profecto licet usitatus panis, aliquid tamen amplius habuit, cuius una collyride hominem Deus ab indigentia famis dierum quadraginta spatio vindicavit.

II.) Improprrie. ¶ 1. Tertul. Cult. fem. 2. 7. ponitur pro ornamento in capitibus seminarum figura collyridem referente. De qua *V. in COLLYRA. ¶ 2.* Collyris est etiam herba, alias malva erratica. *Apul. Herb. 40.*

COLLYRIUM, *li, n. 2.* Reperitur etiam *colyrium* et *colurium* unico *l.* et *u* in *u* Latium versa. — *Collyrium*, Graece *κόλλυριον*, ex extrita priore diphthongi vocali, *κόλλυριον*, est medicamentum ex solidis rebus confectum, ad varios usus, tereti fere figura, in modum caudae muris truncatae, (a *κόλος* multus, et *οἶον* cauda, ut placet *Voss.*) quod fistulos corporis partibus immitti solet, veluti meatui naris affectae, vel aurium, ano, etc. *Cels. 5. 28. n. 12.* Collyrium fieri debet altera parte tenuius, altera paullo plenius: idque ea parte, qua tenuius est, antecedente, demitti oportet in fistulam. *Scribon. Compos. 142.* Injicere collyrium in anum. *Id. ibid.* Fiunt collyria magnitudinis nucleorum pineorum. *Colum. 6. R. R. 30. 4. de equorum morbis.* Collyrium tenue inditur foraminibus, quo meat urina. *Id. ibid.* Subjicere collyria, quae ventrem movent. *Plin. 28. Hist. nat. 9. 37. (139).* Axungia collyrii modo subacta. *Id. 26. ibid. 12. 78. (126).* Verbasci radices medulla collyrii tenuitate in fistulam additur. Adde *eumd. 28. ibid. 11. 47. (168).* et *Cajum 2. Instit. 79.* — Est praeterea medicamentum sive liquidum, sive solidum ad oculorum morbos. Hae notione nonnulli derivant a *collyra*, quod omnia collyria solida et sicca in panes redigi soleant collyris similes. *Horat. 1. Sat. 5. 30.* Hic oculis ego nigra meis collyria lippus linere. *Cels. 7. 7. n. 4. et 8.* Inungere oculum collyrio. — Apud *Sidon. 2. Ep. 2.* collyrium dicuntur *πλά* columnatum structiles in collyrii figuram effatae. *V. Interpret. ad h. l. et v. COLURIA* in hoc Lexico.

COLO, *as, āvi, ātum, are, a. 1.* Praeter. perf. *colavi* nusquam occurrit. — Part. *Colans* et *Colatus*. — Colare est paulatim liquorem aliquem, stillatinoque emittere, vel rem aliquam per colum purgare: a *colum. Scribon. Compos. 274.* Colare aliquid per linteam. *Colum. 9. R. R. 16. 1.* Ceram per stramenta diffusam colare. *Id. 12. ibid. 11. 1.* Mel expressa aqua coletur. *Id. 7. ibid. 8. 7.* Colare cribro thymum. *Plin. 31. Hist. nat. 3. 23. (88).* Terra colans. *h. e.* stillatim emittens aquam. *Id. ibid. 8. 41. (95).* Colata fer. *Id. 25. ibid. 13. 103. (164).* Succus linteo colatus. *Id. 21. ibid. 4. 49. (83).* Favi sporta colati. Adde *Pallad. 3. R. R. 27. Apic. 4. 2.* Accipies asparagos, in mortario fricabis, aquam sulfundes, per colum colabis. *Apul. Flor. 1. n. 6.* Colare aurum. *Veget. 2. Veterin. 28. 19. Schneid.* aliquid ad colum. — Poetice amnes inductis rebus colare est rete pisari apud *Manil. 5. 193. V. COLUM.* — Hinc Part. praeter. pass.

Colatus, a, um, Adjective quoque occurrit, unde *Comp. Colatus*; sed figurate. *Tertull. Anim. 9.* Berylli ductant colato nitore. *Cl. Gonor. observ. 2. 7. p. 266. Id. ibid. 48.* Certiora et colatiora somnari affirmant sub extimis noctibus.

COLO, *colis, colli, cultum, colere, a. 3.* Part. *Colens* *l. 1.* et in *fin.*; *Cultus* in *fin.*; *Culturus* *l. 2.*; *Colendus* *l. 3.* — *Colo*, ratione habita etymi, coniungi potest cum *cello* et *κόλλω*, *b. e.* traho, duco,

impella, unde *βουκόλος* qui boves ducit, bubulcus; vel etiam cum *πόλις* et *πολεῖν* *volvo*, verto, atque id eo *tracto*, *curo*, Græcum enim π *sepe* in e apud Latinos vertitur, quemadmodum ab *ἐπὶ* fit *equus*, a *λαίπω* *linguo*, ab *ἐπομαι* *sequor*, ab *ὄπ* (*τομαί*) *oculus*, etc. — Ceterum colo est studium, operam, laborem pono in re aliqua perficienda, assiduus sum circa rem aliquam, eterco, excolo, *curo* (It. *lavorare*, *cultivare*, *esercitare*; Fr. *travailler*, *cultiver*, *soigner*; Hisp. *labrar*, *cultivar*; Germ. *etwas treiben*, *betreiben*, *um etwas herum sein Geschäft treiben*; Angl. *in exercise*, *labour upon*, *cultivate*).

1.) Proprie et stricto sensu. ¶ 1. Usurpator de agris; quo sensu *colere* est generale verbum, quod tractare agrum, conservare, arare et similia tamquam species complexitur, ut colligitur ex *Catull. R. R. 61*. Quid est agrum bene colere? bene arare. Quid secundum? arare. Tertio? stercoreare. Et mox. Cetera cultura est multum serere, et diligenter eximere semina, et per tempus radices plurimas cum terra ferre; ubi radices bene operueris, cetera bene. Occurrit autem — a) Fere cum Accusativo. *Cic. Rosc. Am. 18. 50*. Suos agros studiose colere. *Colum. 2. R. R. 2. 4*. Neque enim aliud est colere, quam resolvere et fermentare terram. *Ovid. 1. Amor. 13. 15*. Prima bidente vides onerosas arva colentes. — Jungitur et pluribus aliis Substantivis, agros generatim vel peculiare quoddam culturae genus significantibus, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Cato l. c.*; *Ter. Phorm. 2. 3. 17.*; *Cic. 2. leg. Agr. 25. 67.*; *Furro 1. R. R. 17. 2.*; *Liv. 5. 5.*; et *Plin. 18. Hist. nat. 6. 7. (38)*. agrum. *Cic. 2. Tus. 5. 13.*; *Cæs. 5. B. G. 12.*; *Nepos Pausan. 3.*; *Curt. 5. 5. 23.*; et *Colum. 1. R. R. præfat. 19*. agros. *Horat. 2. Od. 14. 22.* et *Gell. 19. 12*. arbores. *Quintil. 1. 12. 7*. arbustum. *Horat. 3. Od. 5. 24.*; *Ovid. 1. Amor. 13. 15.* et *Quintil. 1. 12. 7*. arva. *Colum. 1. R. R. præfat. 14*. fines patris. *Virg. 2. G. 36*. fructus. *Ovid. 15. Met. 134*. fruges. *Cato R. R. 2.*; *Varro 1. R. R. 1. 2.*; et *Horat. 2. Sat. 5. 13*. fundum. *Ovid. 1. Pont. 8. 50*. glabram. *Virg. 4. G. 118.* et *Ovid. 14. Met. 624*. hortes. *Cl. Curt. 4. 1. 19*. *Colum. 1. R. R. præfat. 14*. jugera agri capivi. *Quintil. 1. 12. 7*. oleas. *Ovid. 14. Met. 637*. poma. *Cic. Rosc. Am. 17. 40.*; et *Colum. 1. R. R. præfat. 12*. prædia. *Catull. 64. 38.*; *Tibull. 1. 5. 21*. *Colum. 1. R. R. præfat. 17.* et *1. 1. rura*. *Virg. 2. G. 413*. rura. *Colum. 2. R. R. 2. 8*. solum. *Quintil. 1. 12. 7*. vinea. *Cic. 4. Fin. 11. 33.* et apud *Marrob. 2. Saturn. 16.*; et *Gell. 19. 12*. vitem. — Colere monumentum patris est locus in ambiguo, quo usus est *Augustus* apud *Macrobr. 2. Saturn. 4*. *Vitellius*, cum monumentum patris exarasset, ait *Augustus*: Hoc est vere monumentum patris colere. — b) Raro absolute. *Varro 1. R. R. 2. 8*. Duo in primis specissae videntur Italici homines colendo; possessorie etc. *Virg. 1. G. 121*. pater ipse colendi laud faciliem esse viam voluit. *Adde Dig. 19. 2. 54. § 1*. ¶ 2. Quoniam qui agros colunt, ibidem permanere et habitare necessario debent, (qua in re populi agricolæ a pastoribus distinguuntur); vel etiam quoniam loco, in quo habitantur, curam impendimus: factum est, ut colere ponatur sæpiissime pro habitare, quamvis aliquantulum ab ipso differat: *P. Homonym.* in fin. Occurrit autem — a) Cum Accusativo loci. *Plaut. Aulul. prol. 3*. Hanc domum jam multos annos est cum possideo et colo. *Id. Bacch. 2. 21*. Colere regiones Acheruntias. *Cic. 2. Fem. 12. 2*. Urbem, mi Rufe, cole et la ista luce vive. *Forcellinus* recte hic accepit colere pro frequentem et assiduam esse in loco aliquo; quod tamen idem est atque habitare. *Id. 1. Nat. D. 66. 164*. Homines, qui has nobiscum terras ab oriente ad occidentem colunt. *Adde Tac. 2. Ann. 69. Lucet. 5. 953*. Colere nemora, montes silvasque. *Catull. 83. 70*. Idem loco. *Virg. 4. En. 343*. urbem Trojanam. *Id. 5. ibid. 733*. Elysium. *Ovid. 4. Fast. 497*. Unaque, pastorem vidisset an arva colentem, Vox erat. *Id. 11. Met. 140*. Colere silvas et rura. *Curt. 4. 8. 6*. Urbem advenarum frequentia cultura. *Id. 7. 7. 4*. Colere regionem. *Id. 9. 2. 3.*; et *Tac. 1. Ann. 59.* et *Germ. 28*. ripam. — Et de Poëtis *Propert. 3. 5. 41*. Me juveni in primis coluisse Helicon juvenit. — De brutis vero *Virg. 3. G. 430*. Anguis stagna colat. *Ovid. 2. Met. 389*. Quæ colat elegit (*cygnus*) contraria Numina Numinis. — b) Absolute — Et quidem cum additis Adverbis loci, ubi quis habitat. *Plaut. Pseud. 1. 2. 68*. Huicne hic

hominem pati colere juventutem? *Liv. 24. 49*. Mausili prope Oceanum adversus Gades colunt. *Id. 24. 28*. Colere circa ripam Rhodani. *Id. 45. 29*. prope Axium Numen ad regionem orientis. *Curt. 1. 7. 19*. qua vergit ad Oceanum. *Id. 6. 2. 13*. super Bosphorum. *Id. 7. 8. 30*. ultra Tanaim usque ad Thraciam. *Manil. 1. 234*. circum terram. *Apul. 1. Met.* extra urbem et pomerium. *Tac. 2. Ann. 41*. usque ad Albin. *Gell. 9. 4*. ultra Borysthenem. — Omnia absolute. *Liv. 42. 67*. Antrona voluntate colelium recepit. *Adde Curt. 9. 9. 2.*; et *Tac. Germ. 46.* et *32*. — Impersonaliter. *Plaut. Most. 3. 2. 77*. Quia hic audivisti esse æstatem perbonam: sub dño coli absque sole perpetuum diem. ¶ 2. Hinc ponitur etiam de illis, qui aliquo in loco vel circa personam aliquam habitare credebantur: quo sensu colere est etiam ruram habere, prospicere, fovere, amare; nunquam enim præsentia et auxilium sunt unum idemque; cf. præsentiam esse. *Plaut. Pæn. 5. 1. 17*. Deos deasque venerur, qui hanc urbem colunt. *Id. ibid. 5. 4. 14*. Jupiter, qui genus collis alisque hominum elo. *Sic Cic. 1. Nat. D. 41. 115*. Quid est enim, cur deos ab hominibus colendus dicas, cum dñ non modo (*facta Epitaphium*) homines non colant, sed omnino nihil curent, nihil agant? *Catull. 36. 12*. Quæ (*Venus*) sanctum Italiam Urisque apertos Quæque Ausona Cratulumque arundinosam Collis, quæque Amathunta, quæque Gulgos, Quæque Durrachium Adriæ laborant. *Liv. 5. 21*. Juno regina, quæ nunc Vejus collis. *Id. 24. 38*. Di, qui hanc urbem, hos serratos larus lucosque collis. *Adde eumd. 29. 27.* et *31. 30*. *Virg. 2. Ecl. 61*. Pallas, quas condidit arces, ipsa colat. *Id. 3. ibid. 69*. Jovis omnia plena: Ille colit terras, Illi mea carmina curæ. *Serpius* hoc trahit et illud *1. En. 19*. Quam Juno fertur terris magis omnibus unam Posthabita coluisse Samo. *Horat. 2. Ep. 1. 7*. dum terras hominumque colant genus (*Castor et Pollux*). *Adde Ovid. 1. Met. 576.*, *5. ibid. 498.* et *663.*, *14. ibid. 331.* et *45. ibid. 545*.

II.) Improperie, seu latiori sensu colere ponitur pro curam impendere alicui rei aut personæ ita ut hæc sit perfecta, elegans, prospera: et usurpatur ¶ 1. Raro, materiali ratione — a) De inanimis. *Varro apud Non. p. 251. 32. Merc.* Colligant stramenta, quod (*h. e.* quibus) domicilia colerent. *h. e.* easam stramentis legerent, sarcinent, instruerent. Similiter *Ovid. 2. Met. 737*. Pais secreta damus ebore et testudine cultos Tres habuit tholosos. *Alii leg. comptus*: *Heinsius* tamen putat, vulgarem lectionem non esse temere sollicitandam; *Statius* enim *6. Theb. de Gorgoneo capite*: variâ formidine cultum Tullit in astra nefas. Cf. etiam *August.* apud *Macrobr.* loco super. cit. sub *1. a.* in fin. — b) Sæpius de corpore vel humani corporis membris, quæ accurate conuntur. *Ovid. 3. Art. am. 107*. Corpora si veteres non sic coluerat poelæ. *Tibull. 1. 9. 9*. Colere capillos. *Id. ibid. 67*. Ah pereant artes et mollia juri colendi, *h. e.* comendi. *Ovid. 10. Met. 534*. formam augera colendo. *Curt. 9. 9. 25*. Colere brachia et lacertos auro. *Propert. Satyr. 32*. lacertum armilla aureâ. *P. et Cultus* in fine hujus voc. — Huc referri potest et illud *Plaut. Pæn. prol. 13*. Exerce vorem, per quam vis et collis, ubi colis, est victum tibi præas; collis, victum ac vestitum. ¶ 2. Sæpiissime, morali ratione, de rebus ponitur, et est curam habere, fovere, plurimi facere, honorare. *Cic. 1. Off. 2. 4*. In officio colendo sita est vitæ honestas omnis, in negligendo turpitudine. *Ovid. 2. Art. am. 121*. Ingenus pertus coluisse per artes Cura sit. — Hac significatione jungitur pluribus Substantivis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Plaut. Men. 4. 2. 10*. æquum et bonum. *Lucet. 5. 1144*. ævum, *h. e.* ætatem agere. *Cic. 3. Herenn. 3. 4*. affinitates. *Plaut. Cist. 1. 1. 23.* et *Cic. 1. Off. 2. 5*. amicitiam. *Sall. Jug. 8*. amicitiam populi Romani. *Cic. 2. Fin. 26. 83.* et *Amic. 24. 35*. amicitias. *Curt. 8. 2. 32*. amicitiam cum fide. *Virg. 11. En. 584.* et *Tibull. 2. 4. 52*. amorem. *Cic. 3. Fam. 13.*; *Ovid. 2. Fast. 508.* et *Sueton. Tib. 60*. artes. *Plaut. Trin. 2. 16*. artes malas. *Propert. 3. 13. 48*. aurum virtutis pietate. *Liv. 7. 30*. beneficium acceptum. *Cic. 3. Herenn. 3. 4*. clientelas, conationes. *Id. 1. Off. 41. 149*. conciliatorem et concoscationem communem totius generis hominum. *Id. 2. Fin. 31. 102*. diem natalem alieuius. *Id. 2. Orat. 35. 148*. diligentiam. *Id. Brut. 31. 117*. disciplinam aliquam. *Plaut. Capt. 2. 1. 26*. dolos astu. *Cic. 1. Invent. 2. 3.* et *Curt. 7. 8*. fidem.

Ovid. 1. Met. 90. Idem rectumque. *Curt. 10. 3. 9*. fortitudinem. *Cic. 1. Off. 1. 3*. genus orationis æquabile et temperatum. *Id. 3. Herenn. 3. 4*. hospitium. *Id. ibid.* et *1. Legg. 12. 33*. jus. *Liv. 27. 17*. jus et fas. *Cic. 1. Off. 2. 5*. iustitiam et liberalitatem. *Adde eumd. 2. Tusc. 13. 31.* et *3. Fin. 22. 71*. *Id. Parad. 5. 1. § 34*. leges sequi et colere. *Sil. It. 8. 464*. Martem. *h. e.* bellum. *Cic. 2. Fin. 31. 101*. memoriam defuncti. *Id. post red. ad Quirit. 10. 24*. memoriam beneficoll colere benevolentia simpliciora. *Ovid. 2. Fast. 518*. militiam. *Flin. Paneg. 1*. morem. *h. e.* sequi. *Plaut. Cas. 5. 4. 1*. mores Massilienses. *Sall. Cat. 9*. mores bonos. *Martial. 9. 12*. Musas severiores. *Cic. 1. Legg. 5. 16*. munus aliquod colere et efficere. *Plaut. Stich. 1. 1. 35*. officium suum. *Liv. 45. 8.* et *Ovid. 11. Met. 297*. pacem. *Plaut. Asin. 3. 1. 6.*; *Ter. Hecyr. 3. 4. 33.*; et *Cic. 3. Off. 21. 82*. pietatem. *Cic. 5. Ferr. 3. 6*. pudorem et pudiciam. *Plaut. Pæn. 5. 2. 137*. questum suum. *Cic. Flacc. 4. 9*. religionem et fidem testimoniorum. *Cic. eumd. Fonte. 10. 21*. *Plaut. Pæn. 4. 3. 7*. servitatem colere apud aliquem. *h. e.* servire. *Cic. 3. Herenn. 3. 4*. societates. *Id. 5. Fin. 19. 50.* et *3. Fam. 13*. studia. *Id. Brut. 91. 315*. studium philosophiæ. *Id. 12. Att. 28*. nec victum, nec vitam. *Id. fragm. apud Non. 4. 280*. edit. vet. victum loutum et elegantem. *Cic. Arch. 7. 16*. virtutem percipere et colere. *Plaut. Rud. 1. 5. 25*. vitam. *h. e.* agere, seu vivere. *Adde eumd. Trin. 3. 2. 74*. *Sic Ter. Heaut. 1. 1. 84*. vitam inopem colere. *Adde Cic. 4. Herenn. 14. 21.* et *12. Att. 28.*; et *Virg. 3. G. 532*. ¶ 3. Cum Accusativo personam significat cura, studio, observantia, obsequio, veneratione prosequi: et occurrit — a) Raro de externa colendi alienius ratione. *Cic. 10. Att. 8. 9*. Nihil mihi unquam gratius accidit, quam quod meam Tulliam suavissime diligentissimeque coluisti. *h. e.* meam Tulliam coram habuisti eique prospexit. *Sall. Jug. 85*. Milites areta, se opulenter colere. *Cf. Sueton. Cæs. 67. Liv. 40. 57*. Regionum principes donis colere. *Adde eumd. 31. 43.* et *45. 20.*; et *Curt. 3. 7. 11*. *Nepos Att. 20*. Colere aliquem litteris. *h. e.* scribere et scribendo. — b) Sæpius morali ratione, et colere est plus quam observare: *P. Homonym.* in fin. *Plaut. Cist. 1. 1. 18*. Colere aliquem et magnificare. *Cf. Ter. Adelph. 3. 2. 54*. *Id. Ter. Phorm. 2. 4. 9*. Colere amatores. *Id. Adelph. 3. 8. 4*. Familiam colere, adjuvare, adiungere. *Cic. 13. Fam. 25*. Colere aliquem diligentissime. *Id. Amic. 22. 85*. Amicos diligere et colere. *Id. 16. Att. 16. v. § 14*. Misticæ aliquem colere et amare. *Id. 2. Legg. 3. 5*. Magistratus colere diligereque. *Id. Amic. 22. 82*. Colere inter se ac diligere. *Id. 13. Att. 11. 1*. Colere inter se commodius. *Id. 5. Fam. 3. 2*. Neque unquam mihi tui colendi aut orandi voluntas defuit. *Id. 4. ibid. 4. 3*. Colere aliquem summâ observantia. *Id. ibid. 1. 1*. viros duclissimos emper. *Id. Flacc. 22. 52*. aliquem in primis. *Id. Brut. 1. 1*. aliquem in parentis loco. *Id. 2. Puhl. 38. 99*. aliquem patris loco. *Id. 2. leg. Agr. 35. 95*. majores suos in deorum immortalium numero. *Id. 1. de republ. 12. 18*. aliquem ut deum. *Cf. Curt. 8. 5. 11*. reges suos inter deos. *Id. 4. 7. 28*. divinis honoribus regem. *Id. 4. 3*. Parentum loco culti. *Nepos Att. 20*. Colere aliquem florentem. *Liv. 44. 4*. socios eum fide. *Id. 23. 40*. Qui non desceverant, ut socii fideles accepti cultique. *Quintil. 5. 7. 6*. senem adolescentulus. *Id. 6. 3. 94*. domum alitruus. *Tac. 2. Ann. 42*. aliquem nullo officio. *Adde Sueton. Oth. 2. Martial. 2. 55*. Vis te, Sexte, coli: volebam amare. Parentum est tibi: quod jubas, coleris. Sed si te colo, Sexte, nun amabo. *Gell. 3. 1. ad fin.* In sese colendo parum esse. — Huc pertinet et illud *Horat. 1. Od. 35. 21*. Te spes et albu rara Fides colit Velata panno, nec comitem abnegat. ¶ 4. Sæpe refertur ad religionem, et usurpatur rura Accusativo deorum aut sacrorum; jungiturque cum verbo venerari, a quo difert: *P. Homonym.* in fin. *Cic. 1. Nat. D. 41. 115.*; *Liv. 39. 15.* et *Ovid. 1. Pont. 9. 38*. Colere deos. *Rursus Cic. 1. Nat. D. 20. 56*. deos pie sanctoque. *Id. 3. Herenn. 13. 28*. omnia illa divina summâ religione. *Id. 1. Tusc. 12. 27*. magnâ curâ caeremonias sepulcrorum. *Id. Arch. 11. 27*. Musarum delubro. *Cæs. 6. B. G. 18*. deum maxime Mercurium. *Nepos Timol. 4*. sacellum sanctissime. *Id. Themist. 8*. sacrarum summâ caeremonia. *Liv. 1. 7*. aram ritu alitruus dei. *Id. 3. 57*. religiones pie magis quam magnifice. Ca-

tull. 61. 48. aliquem cœlitum. *Virg.* 1. G. 30. numina alicujus. *Id.* 5. *Æn.* 458. templum. *Id.* 7. *ibid.* 602. morem sacrum. *Horat. carm. sæc.* 2. Phœbum et Dianam. *Ovid.* 6. *Mét.* 171. Latoniam per aras. *Id.* 3. *Pont.* 1. 76. deum pietate. *Id.* 15. *Mét.* 518. deum templis. *Cl. Tac.* 1. *Ann.* 10. *Ovid.* 3. *Amor.* 16. 16. Cererem secubitu. *Id.* 4. *Pont.* 15. 24. numina pietate. *Id.* 6. *Fast.* 179. festa cœsæ suæ. *Id.* 4. *ibid.* 296. foros virginitate. *Id.* 6. *Fast.* 283. virginis dea culta ministris. *Id.* 11. *Mét.* 578. Colere templa. *Id.* 4. *Pont.* 2. 49. sacra Musarum. *Curt.* 4. 3. 21. Apollinem nimia religione. *Id.* 10. 3. nomen alicujus inter dros. *Seneca Herc. Celi.* 589. deum precibus. *Plin. Paneg.* 11. deum aris, pulvinaribus, flamine. *Sueton. Galb.* 4. simulacrum supplicationibus. *Id. Vitell.* 2. imagines Narcissi et Pallantis inter Laras. — Hinc

Colens, entis, particip. præf. substantivorum quoque more occurrit cum Genitivo. Cic. Planc. 33. 80. Qui (sunt) sauti, qui religionem colentes, nisi qui meritis diis immortalibus gratiam iustis honoribus et memori mentis persolvunt?

Cultus, a, um, particip. præf. pass. Adjective quoque usurpat, unde Comp. Cultior et Sup. Cultissimus in omnibus ferme pagis. Occurrit autem

1.) Proprie, seu stricto sensu de agris, et culto opponitur incultus, silvester, aut neglectus, ut apud *Cic. Rosc. com.* 12. 33. Agri, qui neque villam habuit, neque ex ulla parte fuit cultus. — Tum erat ager incultus sine tecto; nunc est cultissimus cum optima villa. *Id.* 2. *Nat. D.* 60. 151. Arborum autem confectione omniq[ue] materia et culta et silvestri partim ad calefaciendum corpus — utitur etc. *Colum.* 1. *R. R. præfat.* 25. Atque in his ipsis habet cognitum, quid ferret aut recusaret collis, quid campestris positio, quid cultus, quid silvester ager. *Quintil.* 5. 11. 24. Ut si animum dicas excolendum, similitudine utaris terræ, quæ neglecta scutes atque dumos, culta fructus creat. Rursus *Cic. Quint.* 3. 12. Pecunia res ampla et rustica, sane bene culta et fructuosa. *Varro* 1. *R. R.* 2. 20. Ager cultior. *Curt.* 7. 3. 18. Tandem ad cultiora perventum loca est, comitatuque largo recreatus exercitus. *Quintil.* 8. 3. 8. Fundus cultior.

II.) Improprie, seu latiori sensu. 1. Ponitur — a) Raro de ipso corpore bene comito. *Augustus* apud *Macrob.* 2. *Saturn.* 4. Quid? Ut ne populus Romanus dicat bene cultum, in solario ambulaturus sum? — b) Sæpius de vestitu. — Absolute. *Ovid.* 2. *Trist.* 499. cultus adulter. *Curt.* 3. 7. 14. Turba muliebriter culta. *Sueton. Cæs.* 67. Milites cultus habere. *Martial.* 10. 98. minister, Quo nec filia cultior, nec uxor. — Adito Ablat. *Sueton. Ner.* 32. Matrona culta purpura. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 41. 95. (251). Sacerdos veste candida cultus. *Martial.* 14. 26. Capitis poteris cultior esse comis. *Cl. Id.* 5. 30. Elegia cultis comis. h. e. culto stilo. 2. Sæpe ad intellectum transfertur, et est institutus, eruditus, excultus. *Cic.* 2. *Tusc.* 5. 13. Animi non omnes culti fructum ferunt. *Ovid.* 3. *Art. am.* 344. Culta carmina. *Id.* 1. *Amor.* 15. 28. et 3. *ibid.* 9. 66. Cultus Tibullus. *Curt.* 7. 8. 11. Mores nostri et tempora et ingenia cultiora sortiti. *Gell.* 19. 8. Nec unquam factum est, quoties eum loquentem audivimus, quin rediremus fere cultiores doctioresque. *Frontin. Aquæd.* 3. Ita enim cultiores appellant. h. e. qui cultius urbanius loquuntur. *Martial.* 3. 59. culta Bononia. *Aurel. Vict. Epit.* 45. Vultu decens, solers ingenio, sermone cultissimus. — Hinc

Culta, drum, n. plur. 2. absolute, substantivorum more, sunt agri culti. Lucr. 1. 164. genus omne ferarum Incerto partu culta ac deserta teneret. *Id.* 5. 1369. Inque dies magis in montem succedere silvas Cogebant, infraque locum couedere cultis. *Virg.* 4. G. 372. Pingua culta. Adde *eumd.* 1. *ibid.* 153. et 2. *ibid.* 196.; *Horat.* 1. *Ep.* 12. 13.; et *Ovid.* 1. *Fast.* 683. et 4. *ibid.* 922. *Plin.* 24. *Hist. nat.* 10. 49. (83) Milax amat culta.

Homonym. Colere differt

1.º Ab habitare: hoc enim significat tantum sedem ac domicilium in loco aliquo habere; illud significat præterea ipsius loci curam habere, eumdem ornare, frequentiam ipsi ac famam acquirere. *Cic.* 6. *Ferr.* 53. 119. Colliturque ea pars (urbis) et habitatur frequentissimum.

2.º Colere, cum agitur de hominibus, differt ab observare: observare enim est assidue cum aliquo esse honoris et officii causa, quasi attente observando tem-

pora et loca, quibus adesse, inservire et gratificari alicui possis; colere præterea est alicui reapse officia præstare, reapse gratificari: huc adde quod observare ad pietatem, colere ad opera potius refertur. *Cic.* 1. *de republ.* 12. 13. Fuit enim hoc quasi quoddam jus inter illos, ut — Africanum ut deum coleret Lælius; domi vicissim Lælium, quod ætate antecederat, observaret in parentis loco Scipio. *Id. Mur.* 34. 70. Diligentem observari videtur et colli. Adde *eumd.* 6. *Fam.* 10. 4., 13. *ibid.* 22. 1. et 78. 2., 2. *Att.* 19. et 1. *Off.* 41. 149. *Sull. Jug.* 10. in fin. Vos — colite, observate talem hunc virum.

3.º Denique colere, cum agitur de religione, differt a venerari: colere enim omnes omnino cultus externi actus complectitur assiduamque animæ in Deum observantiam, pietatem ac reverentiam significat; venerari est precibus, voce et similibus Deum honorare et rogare; illud est totum, hoc est pars: illud ex persuasionem, pietate atque amore, hoc autem etiam ex timore procedit; illud positum est in assiduis ac perpetuis operibus, quomodo assidue ac perpetuo agros colimus, ut fructus inde peripiamus, hoc vero temporaneum est atque interdum data tantum occasione fit. *Cic.* 1. *Nat. D.* 42. 119. Deos —, quos nos colere, precari venerarique soleamus. *Id.* 2. *ibid.* 28. 71. Hos deos et venerari et colere debemus. Adde *eumd.* 2. *leg. Agr.* 35. 95. *Liv.* 39. 15. Hos esse deos, quos colere, venerari precarique majores nostri instituerunt.

COLOBATHRA et COLOBATHRARIUS. } V. CALOBATARIUS.

COLOBICUS, a, um, adject. *κολοβικός*. *Firmic.* 3. *Mathes.* 14. n. 8. Morientur aut spastici, aut colobici, aut apoplectici. h. e. membro aliquo truncati et debilitati: a *κολοβός*, mutilus, truncatus.

COLOBIUM, ii, n. 2. *κολοβιον*, tunica sine manicis, qua antiqui Romani utebantur: a *κολοβός*, mutilus. *Servius* ad *Virg.* 9. *Æn.* 616. Tunica vestrae habent manicas, quod etiam Cicerone vituperari dicens: Manicatis et talaribus tunicis: nam colobis utebantur antiqui, quæ dicta sunt *ἀπὸ τοῦ κολοβός*. V. *Livius Fasti* T. 1. p. 402. — Dicitur etiam Colobus, i. *Imp. Gratian. Valentin. et Theodos. Cod. Theod.* 14. 10. 1. Coloborum, ac pænuarum induat vestimenta. Nisi forte mendum sit pro coloborum.

COLOBOS, on, adject. *κολοβός*, mutilus: ita vocatur metrum, cui syllaba destit, quod etiam catalecticum dicitur. *Mall. Theodor. de metr.* 5. Metrum iambicum senarium colobum constat ex pedibus superioribus comprehensibus, et pro sexto pede una tantum syllaba ponitur, ut est apud Horatium: Trahanque siccas machinæ carinas. *Id.* *ibid.* 7. Versus pentameter anapæsticus colobus fit ita: Tuba terribilis procat ære sonoro. *Mar. Victor.* p. 2504. *Putsch.* Hoc metrum quidam colobum vocant.

COLOBUS, i, m. 2. V. COLOBIUM in fin.

COLOCASIA, æ, f. 1. et

COLOCASIA, drum, n. plur. 2. *κολοκασία*, herba Ægyptia, alio nomine cyanus. *Virg.* 4. *Ecl.* 20. Mixtaque ridenti colocasia fundet acantho. Ubi colocasia flores intelligit. *Servius* ad h. l.: Colocasia Romæ post devitum ab Augusto Ægyptum immotuit. Adde *Colum.* 8. *R. R.* 15. 4. *Plin.* 21. *Hist. nat.* 15. 51. (87). In Ægypto nobilissima est colocasia. *Martial.* 8. 33. 13. Lenta minus gracili reserunt colocasia flo. h. e. colocasia cocta instar florum tenduntur, ut scribit *idem Plin. loc. cit.* *Cl. et Martial.* 13. 57. Adde *Pallad.* 3. *R. R.* 24. 14. et 5. *ibid.* 3. 5. — Ejus foliis varie implexis Ægyptii pocula conficiunt, in iisque potare gratissimum habent. *Plin. loc. cit.* — *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 53.) hanc exhibet synonymiam: Ἄρον κυρτοαίχρον Galeu. de Fac. alim. 2. 147. et Athen. Deipnosop. 3. 1.; et *Colocasia* Virg., Plin., Pallad. et Martial. h. cit. sunt *Arum Colocasia* L. Spec. plant. 1368.

COLOCASUM, ii. V. voc. præced.

COLOCYNTHIS, idis, f. 3. *κολοκύνθης*, cucurbitæ silvestris genus, sativa minus, de qua *Plin.* 20. *Hist. nat.* 3. 8. (14). multa habet. *Cl. Feget.* 1. *Peterin.* 17. 7. *Schneid.*; et adde *Pallad.* 1. *R. R.* 35. 9., et *Theod. Priscian.* 1. 5. *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 2. p. 370.) hanc exhibet synonymiam: Κολοκύνθης, κολοκύνθα ἀγρία, σικα πικρά, κολοκύνθα ἀλεξανδρινή Dioscor. 4. 178. et Auct. Græcor. varior. et *Colocynthis* Plin. l. c. et Auct. Latin. varior. sunt *Cucumis Colocynthis* L. Spec. plant. 1135.

COLON, el Latina positione Colum, i, n. 2. *κό-*

λον et κώλον. De forma colus V. sub 3. infra. — Colum proprie significat membrum: atque adeo 1. Generatim usurpatur pro parte carminis aut orationis, ex incisis seu conmatibus constante. *Augustus* apud *Donatum* in *vita Virg.* n. 12. Ut sibi de Æneide vel prima carminis hypographa, vel quolibet colon mitteret. *Pseudo-Ascon.* in *Cic. Divin. Ferr.* 13. 43. Vitiuse ambo cola. At *Bait.* in *Cic. Op. T.* 3. p. 116. *Orell.* leg. capita. *Quintil.* 9. 4. 78. Colon Anacreontion. — Latine membrum dicitur a *Cic. Brut.* 44. 162. et *Orat.* 62. 211. V. et COLA. 2. Speciatim colon dicitur crassum intestinum, quintum in ordine intestinum, medium inter cæcum et rectum, quod a sinistro rene ad dextrum super ventriculi fundum fertur; et ex quo ecrementa, diu ibi morata, eum accipiunt colorem, quo egeruntur. *Cels.* 1. 7. vocat intestinum latius; et 4. 14. intestinum plenius. Græce alii scribunt κώλον, et a κώλος cæcus deducunt, quia plures habet cavitates, seu cellulas: alii κώλον. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 79. (202). A Græcis appellatur colon, ubi dolorum magna causa est. — Quoniam vero in hoc intestino acerbissimi dolores fiunt, qui colici appellantur; hac fere significatione occurrit. *Plin.* 22. *ibid.* 22. 37. (79). Coli tormenta. *Scribon. Compos.* 122. Coli dolor. *Id. ibid.* 119., 173. et 263. Coli inflatio. *Id. ibid.* 106. Colum inflatum. 3. Item ipse quoque coli dolor ac morbus, colum dicitur. *Plin.* 20. *Hist. nat.* 15. 57. (162). Cuminum bibitur propter colum. *Id.* 31. *ibid.* 9. 45. (102). Sal colum levat. Adde *eumd.* 23. *ibid.* 1. 6. (91). *Scribon. Compos.* 122. Colo infestari. Adde *Marcell. Empir.* 29. — Colus, i, m. 2. idem ac morbus colicus. *Seren. Sammon.* 31. 1. Cum colus, invisum morbi genus, intima carpit.

COLONA, æ, f. 1. (colo) De Dat. et Ablat. plur. V. in fin. — Colona est rustica mulier, quæ agros colit. *Ovid.* 4. *Fast.* 692. habebat Rus breve cum duro parca colona viro. *Id. Nuc.* 72. Et condit lectas parca colona nudes. Adde *eumd.* 2. *Fast.* 646. et 3. *ibid.* 445.; et *Paul. Dig.* 19. 2. 51. § 2. ubi sunt qui putant, colonam positum esse pro colonia, h. e. rure, prædio. Al. leg. coloniae. *Inscript.* apud *Orell.* 4644. C. F. D. M. C. VERGILIUS MARTIANVS COLONVS AGRI CARLI (h. e. C. Elit) AENEI ANYLENAE CERTAE COLONAE AGRI SS. (h. e. supra scripti) ANONYM. XXII. COLOVI. — In Dativo et Ablat. plurali etiam colona-bus pro colonis, ad sexus distinctionem, utitur Latini. *Imp. Leo et Majorian.* *Novell.* 1. ante med. Illa discretionem servata, ut si ex colonabus natæ sint, curiæ inserantur; si ex ancillis editi, collegiis deputentur.

COLONARIUM. V. COLUMNARIUM.

COLONARIUS, a, um, adject. (colo) colonicus, qui alicujus agros colit, et ejusdem servus est. V. COLONUS. *Sidon.* 5. *Ep.* 19. de colono, qui liberam puellam stupri causa rapuerat. Mulier tum demum videbitur non ludibrio addicta, sed assumpta conjugio, si reus, mox cliens factus et tributario, plebeum potius incipiat habere personam, quam coloniariam. *Cod.* 1. 4. 21. Coloniaria condicio.

COLONATUS, us, m. 4. (colonus) cunctio coloni, hoc est ejus, qui ad agrum colendum destinatus est. *Imp. Gratian., Valentin. et Theodos. Cod. Theod.* 14. 13. 1., et *Imp. Constant. et Constans ibid.* 12. 1. 33.

COLONIA, æ, f. 1. (colo) est locus, in quo sedem agebant homines ad habitandum agrosque coleudos. 1. Generatim colonia est quivis agriculturalis locus. *Colum.* 11. *R. R.* 1. 23. Villicus colonie suæ terminos egredi non debet. Adde *Paul. Dig.* 19. 2. 24. § 4., et *Scævola* *ibid.* 33. 7. 20., et *ibid.* 43. 8. 2. § 23.; item *Tabulam æneam Vellejatem* erutam anno 1747., et a *Petro De Lana* anno 1819. editam et illustratam: ubi sæpius colonia hoc sensu accipitur, ut *Id.* monet p. 35. 2. Item generatim *Plant.* joculariter sic appellat quoddam donum. *Aulul.* 3. 6. 39. Eam affectat viam, ut continet coloniam. *Id. Pseud.* 4. 6. 35. Quid ego cesso facere, ut det nomen ad molarum coloniam? h. e. ut ad modum diminetur. 3. Speciatim colonia est pars civitatis, aut sociorum deducta in aliquem locum, colendi et inhabitandi gratia: itemque ipse locus. Igilur colonia est opulenti, quo olim rex, vel senatus, vel populus partem civium vel sociorum misit ad habitandum. Porro colonie alie erant civiles, alie militares: civiles constabant ex civibus pauperibus, qui in aliquem locum agri colendi causa deducebantur: mi-

litares constabant ex militibus veteranis, qui in aliquem locum, tamquam in laboris requiem deducebantur, simul ut adversus hostium excursions praesidio essent. Praeterea aliae erant Romanae, aliae Latinae. Romanae civium Rom. jure utebantur, Latinae jure Latii. *Ascon.* ad *Cic. Pis.* p. 3. 9. *Bait.*; *Gell.* 16. 13.; *Servius* ad *Virg. 1. Aen.* 12.; *Hygin.* *limit.* p. 159. *Goss.* Cf. *Parv.* l. 3. de *Rep. Rom.*; *Sigon.* de *jure provinciae* c. 10. et l. 2. de *antiquo jure Italico* c. 2.; *Madvig.* *Opus. Acad.* p. 208. et *Pauly's Realencyclop.* vol. 2. p. 504. et seqq. — Coloniae in Italia triginta erant ann. U. C. 545., ut colligimus ex *Liv.* 27. 9. et 10. — *Cic. 2. leg. Agr.* 27. 73. Majores nostri colonias sic idoneis in locis contra suspicionem periculi collocarunt, ut esse non oppida Italiae, sed propugnacula imperii viderentur. *Fellej.* 1. 14. 1. Post septem annos Sutrium deducta colonia est, et post annum Setia, novemque interjectis annis Nepe. *Rursus Cic. Fontej.* 1. 3. Colonia civium Rom. *Id.* 2. *Phil.* 39. 100. veteranorum. *Id.* *ibid.* 40. 102. florens. *Id. Caecin.* 33. 98.; et *Liv.* 3. 9. Latinae. Cf. *Ascon.* *Pis.* p. 3. 16. *Bait.* *Nepos.* *Con.* 1. Lacedaemoniorum. *Curt.* 4. 1. 10. Gravorum. *Plin.* 3. *Hist. nat.* 1. 2. (12). immunes. — Jungitur pluribus Verbis, quorum praecipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Liv.* 9. 4. abducere colonias. *Plin.* 3. *Hist. nat.* 1. 2. (12). alluit Duilius coloniam. Cf. *Cic. 2. de republ.* 4. 9. *Fellej.* 1. 15. condere colonias. Adde *Inscript.* apud *Gruter.* 6. 3. *Cic. 1. leg. Agr.* 5. 16. constituerunt coloniam in Janiculo. *Ascon.* ad *Cic. Pis.* p. 3. 14. *Bait.* constituere novis colonis. *Cic. 1. leg. Agr.* 5. 16. deducere colonias. Adde *eumd.* 1. *ibid.* 7. 20. et *Brut.* 20. 79.; *Liv.* 39. 58.; et *Ascon.* ad *Cic. Pis.* p. 3. 9. et 19. *Cic. 2. de republ.* 4. 9. deducere coloniam in Asiam, Thraciam, Italiam, Siciliam, Africam. *Id.* 1. *leg. Agr.* 5. 16. quo, in qua loca. *Id.* 2. *Phil.* 40. 102. Casilinum. *Liv.* 10. 1. Soram atque Albam. *Ascon.* ad *Cic. Pis.* p. 3. 9. *Bait.* Placentia colonia deducta. *Cic. 1. leg. Agr.* 6. 17. et 2. *ibid.* 28. 73. deducere colonos in coloniam. *Curt.* 9. 7. 1. milites in colonias. *Sueton.* *Tib.* 38. disponere colonias. *Id.* *Caes.* 42. distribuere. *Cic. 1. Off.* 17. 54. exire in alias domos, tanquam in colonias. *Liv.* 8. 23. imponere coloniam in agro. *Cic. 1. Duinat.* 45. 102. lustrare coloniam. *Id.* *ibid.* 1. 3. mittere coloniam in Eulium, Joniam, Asiam, Siciliam, Italiam. *Liv.* 8. 14. mittere Antium. *Varro* 3. *R. R.* 16. 9. mittere colonias. *Nepos.* *Cim.* 2. 2.; et *Liv.* 4. 49. mittere homines in colonias. *Cic. 1. leg. Agr.* 5. 16. occupare regionem coloniis. *Id.* 2. *ibid.* 31. 86. occupare veteres colonias coloniis suis. *Id.* 2. *Phil.* 39. 100. peragere colonias. *Id. Caecin.* 33. 98. proficiscuntur civis in colonias Latinas. *Cic. 2. leg. Agr.* 28. 73. tenere libertatem populi praesidiis et coloniis interclusam. — Figurata *Varro* 2. *R. R.* 16. 29. de *api-bus.* Cum progeniem veteres emulere volunt in coloniam, ut olim crebro Sabini facilitaverunt, propter multitudinem liberorum. — *NB.* Multae sunt urbes, quibus Coloniae nomen haerit, quod in eas olim Romani colonias deduxerant, ut Colonia Agrippinensis, Colonia Allobrogi, Colonia Trajana, etc. de quibus *P. Geograph.* et *ONOM.*

HOMOXYM. Colonia differt a municipio: municipes enim sunt cives alicujus municipii, legibus suis et suo jure utentes: coloni sunt cives unius civitatis in aliam deducti, et ejus jure utentes, a qua sunt propagati. *P. Gell.* 16. 13.

COLONIARIUS, a, um, adject. ad coloniam pertinet, qui ex aliqua colonia est. *Cajus Institut.* (edente *Goeschenio*) 3. § 56. Latini Juniaños lex liberos perinde esse voluit, atque si essent cives Romani ingenui, qui ex urbe Roma in Latinas colonias deducti Latini coloniarii esse ceperunt. *Id.* *ibid.* 1. § 28. Si Latini facti uxores duxerint vel cives Romani, vel Latini coloniarios. Adde *Ulp. Sent.* 19. 4. Mancipatio locum habet inter cives Romanos et Latinos coloniarios (lege coloniarios), Latinosque Junianos, eosque peregrinos, quibus commercium datum.

COLONICUS, a, um, adject. 1. Colonicus a colonio est ad colonos pertinet. *Varro* 1. *R. R.* 17. 2. Leges colonicae, in quibus scribimus: Colonos in agro surculario ut capras tum pascat. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 47. 72. (189). Ovium summa genera duo: tectum, et colonicum: illud mollius, hoc in pascuo delicatius. *Id.* 26. *ibid.* 10. 62. (96). Ovis colonica. Colonicae oves sunt, quas omnes norunt, et pascunt;

ita dictae quod passim in omnibus fere coloniis, h. e. in praediis et fundis astantur; cum tectae rarioribus essent, et in quibusdam tantummodo Italiae regionibus; et non nisi intensissima cura, magna impensa alerentur, ut apud *Colum.* 7. *R. R.* 4. videre est. — Hinc *Colonica*, æ, f. 1. absolute, substantivorum more, est casa coloni, hoc est aratoris, rustici. *Auson.* 4. *Ep.* 6. Vilis arundineis cohibet quem pergula tectis, Et tingit piceo lacrimosa colonica fumo. At hic quaeque colonica potest esse Adject. nominis pergula. 2. Colonicus est etiam a colonia, unde cohortes colonicae apud *Caes.* 2. *B. C.* 19. sunt collectae et delectae in Romanorum coloniis habito. *Sueton.* *Aug.* 46. Decuriones colonici. h. e. coloniarum.

COLONOMON Melos, κολομένη, est cantus dissonans, imperfectus, nullus, a musicis legibus deficientis: a κολος mutilus, et κόπος distributio. Legitur apud *Auson.* *Epist.* 11., ubi *V. Scaliger.* At colonomon (ait cl. *Furlanetto* in 1.^a *Append.*) potius est, quod idem *Ausonius* *ibid.* vocat dissonum, h. e. partim Graecis, partim Latinis versibus compositum, quemadmodum est illud quod *epist.* 12. apud *eumd.* legitur.

COLONUS, a, um, adject. ad coloniam spectans, culturæ idoneus. *Cic.* 5. *Phil.* 19. 53. Utiq; C. Pansa, A. Birtius consules, alter, ambove cognoscerent, qui ager colonus esset, quo milites veterani deducti essent. *Al.* inter quos *Orellius*, leg. rectius qui ager tuis colonis esset quo, etc. *Sedul.* 3. 9. de *Christo.* Quippe ferax qui vills erat, virtute colona Omnia fructificans.

COLONUS, i, m. 2. qui agros colit. 1. Generaliter — a) Est qui agris colendis laborat. *Cato R. R. praem.* § 2. Virum bonum cum laudabant, ita laudabant: bonum agricolam bonumque colonum. *Cic.* 2. *Orat.* 74. 287. Optimus colonus, parcissimus, modestissimus, frugalissimus. *Varro* 2. *R. R. praem.* 5. Ratio ac scientia coloni est, ut ea, quae in agricultura nascentur et terra, fructum faciant. Adde *eumd.* 5. *L. L.* 21. *Müll.*; *Virg.* *Ecl.* 4. et 1. *G.* 125.; *Horat.* 1. *Od.* 35. 6. et 2. *ibid.* 14. 12.; *Ovid.* 1. *Met.* 272. *Seneca* *Ep.* 114. ad fin. Adspice quod loci vertatur terra, quot milia colonorum arent, fodiunt. — b) Item qui aliorum agros conducit, et per se vel per familiam colit, atque inde pensionem domino persolvit. *Cic. Caecin.* 32. 94. Qui colonus habuit conductum de Caesennia fundum. Adde *Caes.* 1. *B. C.* 34. *Colum.* 1. *R. R.* 7. 1. Paterfamilias condit ager cum colonis, et avarius opus exigit, quam pensiones. *Id.* *ibid.* Urbanus colonus, qui per familiam mavult agrum, quam per se colere. *Sacerola Dig.* 33. 7. 20. Coloni, qui finita conductione de colonia discesserant, *Cajus* *ibid.* 19. 2. 25. a *med.* Colonos peritarios. *Ulp.* *ibid.* 15. Dare colonum remissionem ob sterilitatem. — Ceterum colonorum triplex genus fuit: liberorum, servorum et aldiorum. Liberi agros colebant, ut hodie apud nos rustici homines, partis quibusdam inter eos et dominos factis: servi, qui nullis pactis obstricti operas suas agro colendo, velint nullas, dare debebant; adli, qui partituri dicebantur, quique, ut ait *Augustinus.* 10. *Cin. Dei* 1., conditionem debent gentili solo propter agriculturam sub dominio possessorum. Hi porro apud nostrates dicuntur servi della gleba. V. *Amadot.* in *Leg. nov. Theodos.* p. 289. 2. Speciatim ponitur pro incolae unde joculariter *Plaut.* *Asin.* 2. 32. Catenarum colone. — *Forcellinus* ait hoc sensu a Poetis usurpari, et citat *Virg.* 1. *Aen.* 16. et 7. *ibid.* 63. et 409.; item *Propert.* 2. 24. 29.; *Tibull.* 4. 1. 139.; *Seneca* *Hippol.* 288.; *Ovid.*; *Lucan.* etc. At his in locis fere accipitur ea significatio, quae sequenti paragr. notatur. 3. Item speciatim qui in aliqua colonia publice deducta habitat. *Cic.* 3. *Nat. D.* 19. 48. Circen coloni nostri Circenses religiosae colunt. Adde *eumd.* 1. *leg. Agr.* 6. 14. et 2. *ibid.* 27. 74., *Sull.* 21. 60. et 2. *Phil.* 40. 102.; *Nepos.* *Miltiad.* 1.; *Liv.* 1. 14.; *Horat.* 2. *Od.* 6. 5.; *Fellej.* 1. 14. 6. et quos proxime superiori paragrafo citavimus. *Justin.* 18. 3. Conscripta colonorum manu, urbem Hieracleam condiderunt.

COLOPHON (Graece κολοφών) dixerunt, quum aliquid finitum significaretur, ut ait *Paul. Dia.* p. 37. 14. *Müll.* Hinc proverbium, Colophonem addere, κολοφῶνα ἐπιτιθέναι, cum summa operi manus imponitur. Ejus originem inde *Strabo* deduct i. 14. ante *med.* quod Colophonii in bellis adeo equitatu praestabant ceteris nationibus, ut quocumque accessis-

sent in auxilium, victoriam parerent, et bello finem imponerent. — *NB.* De nomine urbis *V. ONOM.*

COLOR, oris, m. 3. Colos pro color adhibetur non solum a poetis, ut *Lucret.* 6. 207. Flammeus est pierumque celos et splendidus collis; et *Plaut. Mitr. glor.* 4. 4. 43. Is celos thalassicus est; verum etiam a prosae scriptoribus, ut *Sall. Cat.* 15. Colos ei exanguis, imdi oculi etc. Ita enim ibi legit *Val. Prob.* in *Cathol.* p. 1436. et 1467. *Putsch.* Adde *Plin.* 35. *Hist. nat.* 11. 42. (150). Sic dicitur labos, arbos, odos etc. *V. Nöm.* 8. 27. *edit. vet.* Rectius tamen color dicitur, eodem *Probo* iudice, immo ipso *Quintil.*, qui dum 1. 4. 13. docet, arbos, labos, vapos, clamos et lasos pro laser atatis fuisse, satis indicat, antiquam esse hujusmodi positionem et pæne obsoletam. — Ceterum color est qualitas, quæ ad visum spectat, et dicitur etiam de materia quæ colorem induit (h. colore; *Fr. couleur*; *Hisp. color*; *Ger. d. Farbe*; *Angl. a colour*).

1) Proprie. 1. Generaliter de re quacumque. *Cic.* 2. *Legg.* 18. 45. Color albus praecipue decorus Deo est, tunc in ceteris, tum maxime in textili. *Virg.* 4. *Aen.* 701. de *Id.* Milite trahens varios adverso sola colores. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 48. 73. (193). Lanarum nigrae nullum colorem libant. *Tac. Germ.* 6. Distinguere acuta leucissimis coloribus. — Jungitur plurimis Adjectivis, quorum praecipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Lucret.* 2. 517. albus, cui recta opponitur niger. *Plin.* 8. *Ep.* 20. albidior caruleo. *Sueton.* *Ner.* 32. anethysinus. *Plin.* 21. *Hist. nat.* 4. 10. (16). et 2. *ibid.* 18. 16. (79). ardentissimos. *Ovid.* 4. *Met.* 165.; et *Plin.* 30. *Hist. nat.* 2. 6. (16). ater. *Lucret.* 6. 205.; *Ovid.* 12. *Met.* 395. et *Plin.* 37. *Hist. nat.* 5. 20. (76). aurvus. *Plin.* 35. *Hist. nat.* 6. 12. (30). austeri, quibus *ibid.* opponuntur Coridi. *Id.* 2. *ibid.* 18. 16. (79). blandus. *Varro* 3. *R. R.* 7. 10. bonus. Cf. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 6. 5. (41). melior. *Id.* 8. *ibid.* 20. 29. (71). buxus. *Caes.* 5. *B. G.* 14. et *Virg.* 1. *G.* 453. rutilosus. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 38. 16. (79). candens. *Filiv.* 10. 2. 15. *Schneid.*; *Ovid.* 1. *Amor.* 7. 23. et *Plin.* 2. *Hist. nat.* 18. 16. (79). candidus. *Plin.* 37. *ibid.* 2. 11. (33). cernus. *Pallad.* 4. *R. R.* 13. 4. cernivus. *Lucret.* 5. 1257. clavo colore splendere. Adde *eumd.* 2. 1030. et *Plin.* 2. *Hist. nat.* 18. 16. (79). *Colum.* 2. *R. R.* 2. 16. et *Plin.* 37. *Hist. nat.* 10. 68. (83). cinereus. *Id.* 27. *ibid.* 19. 39. (63). cinereus. *Scribon. Compos.* 173. crocinus. *Virg.* 3. *G.* 82. aeternus. *Ovid.* 6. *Met.* 65. diversus. *Id.* 3. *Trist.* 1. 55. exanguis. *Plin.* 35. *Hist. nat.* 6. 22. (39). flav mel. Cf. *Lucret.* 6. 207. *Ovid.* 2. *Amor.* 4. 40. fuscus. *Plin.* 12. *Hist. nat.* 14. 31. (56). herbilus. *Id.* 2. *ibid.* 18. 16. (79). et 8. *ibid.* 38. 57. (157). igneus. *Id.* 12. *ibid.* 12. 26. (43). languidus. *Horat.* 4. *Od.* 8. 7. Ilquides. *Plin.* 24. *Hist. nat.* 45. 86. (136). in luteum inclunatus. *Id.* 27. *ibid.* 13. 109. (133). in luteum languescens. *Colum.* 6. *R. R.* 37. 6. maculosus. *Lucret.* 2. 774. marmureus. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 16. 46. (48). melicis. *Id.* 32. *ibid.* 7. 24. (74). nathus. *Virg.* 4. *G.* 306. novl. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 35. 31. (108). nubilis. *Lucret.* 2. 829. phaniceus. *Cic.* 4. *Acad.* (2. pr.) 25. 76. plures. *Plin.* 8. *Ep.* 20. pressior. *Lucret.* 6. 1073. purpureus. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 18. 16. (79). radians. *Scribon. Compos.* 213. rubus. *Virg.* 4. *G.* 333. satur. *Plin.* 35. *Hist. nat.* 6. 25. (41). et *Marshall.* 12. 48. sulphureus. *Plin.* 27. *Hist. nat.* 5. 18. (67). surdus. *Lucret.* 2. 421. tauri. *Plin.* 35. *Hist. nat.* 6. 28. (47). tenerior. *Plaut. Mitr. glor.* 4. 4. 43. thalassicus. *Horat.* 1. *Ep.* 6. 18. Tyrl. *Lucret.* 2. 786. et *Virg.* 1. *G.* 452. vari. *Ovid.* 10. *Met.* 136. viridis. *Marshall.* 12. 64. vivus. — Porro aliquot colorum genera, quibus in veste mulieres utebantur, enumerat *Ovid.* 3. *Art. am.* a v. 173.; et qui in pictura locum habent, *Plin.* 35. *Hist. nat.* c. 6.; et qui proprii sunt equorum, *Inscript.* apud *Orell.* 2593. — Jungitur et pluribus Verbis. *Ovid.* 15. *Met.* 412. assimilare quocumque colores. *Virg.* 6. *Aen.* 272. aufert non colorem. *Lucret.* 2. 420. conungunt aciem colores. *Tibull.* 1. 4. 29. deperdere colores. *Virg.* 9. *Ecl.* 49. Duereit aprilis in collibus ova colorem, h. e. traheret, indicaretur. *Seneca* *Ep.* 74. duelt lana colores. *Quintil.* 1. 1. 5. eluere lanarum colores. *Lucret.* 2. 827. evanescit color. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 3. 20. (76). evulatur color reperculsu. *Virg.* 4. *Ecl.* 42. mrandur lana colores. *Lucret.* 2. 419. pascunt colores oculos. *Horat.* 3. *Od.* 5. 77. non refert amissos lana colores. *Scribon. Compos.* 213.

sumere colores. *Virg.* 4. *Æn.* 701. et *Quintil.* 12. 10. 44. trahere. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 55. (151). transire in mille colores. — Et de materia colorando apta (de qua *V.*, ut diximus, *Plin.* 35. *Hist. nat.* c. 6., et *Flor.* 4. 12. 16.). *Plin.* 11. *Hist. nat.* 38. 91. (225). accipere colorem. *Id.* 8. *ibid.* 48. 73. (193). bibere. *Id.* 35. *ibid.* 10. 36. (102). inducere picturam. *Id.* *ibid.* 10. 38. (85.). terere. *Et Paul.* 3. *Sentent.* tit. 7. temperare. ¶ 2. Speciatim occurrit de humanæ cutis ac faciei præcipue colore. — a) Generatim. *Plaut. Mil. glor.* 2. 2. 30. Obtinere colorem. *Ter. Eun.* 2. 2. 11. Qui color, nitor, vestitus, quæ habitudo est corporis? *Id.* *Andr.* 5. 3. 7. Num ejus color pudoris signum usquam indicat? *Cic.* 1. *Off.* 36. 130. Formæ dignitas coloris bonitate tuenda est, color exercitationibus corpora. *Id.* 5. *Tusc.* 16. 46. Candidi dentes, venusti oculi, color suavis. *Id.* 4. *ibid.* 23. 52. Color, vox, oculi, spiritus. *Id.* 3. *Cat.* 5. 13. Color, oculi, vultus, taciturnitas. *Ovid.* 9. *Met.* 321. Enittere colorem. *Id.* 2. *Trist.* 487. Fucare colorem. — b) Jungitur nonnullis Adjectivis, quorum hæc sunt præcipua. *Ovid.* 2. *Met.* 541. albus. *Cic.* 2. *Fin.* 20. 64. egregius. *Sall. Cat.* 15. exanguis. *Horat.* *Epod.* 12. 10. fucatus. *Tibull.* 4. 4. 6. informis. *Ter. Eun.* 4. 1. 22. inustellinus. *Horat.* 2. *Od.* 4. 3. niveus. *Virg.* 11. *Æn.* 819. purpureus. *Ovid.* 1. *Amor.* 12. 12. sanguinolentus. *Plin.* 20. *Hist. nat.* 5. 20. (42). validus. *Horat. Epod.* 17. 21. verecundus. *Ter. Eun.* 2. 3. 26. verus. — c) Fortis color est, quod Itali *buon colore*, *buona cera*, hoc est qui bonum corporis valetudinem ac robur significat. *Fronto* 5. *ad M. Cæs.* 1. Si quicquam nos auias, dormi per istas noctes, ut forti colore in senatu venias, et vehementi latere legas. — d) Mutare colorem est eorum, qui vel ira, vel metu, aliave inagna perturbatione expallescent. *Horat.* 1. *Ep.* 16. 34. Mordent opprobriis falsis iruitque colores. Adde *Curt.* 4. 6. 18.; et cf. *Cic. Cluent.* 19. 54. Crebra coloris mutatio. Sic *Virg.* 6. *Æn.* 17. color illi non mansit. *Ovid.* 2. *Met.* 601. Excidit illi color. *Id.* 3. *ibid.* 99. pariter cum mente colorem perdidit. *Et* 10. *ibid.* 459. color illam reliquit. *Seneca* 1. *Ira* 1. Vertere colorem. Huc pertinet illud *Cic. Harusp. resp.* 1. 2. Repente sine vultu, sine colore, sine voce constitit. Cf. *Liv.* 39. 34. Adeo perturbavit ea vox regem, ut non color, non vultus ei constaret. *Et Petron. fragm. Tragur.* 63. in fin. *Burm.* Post hoc facium nunquam coloris sul fuit: Immo post paucos dies freneticus perit. — e) Nullus coloris homo proverb. apud *Plaut. Pseud.* 4. 7. 99. de domine prorsus ignoto, et quem, albus an ater sis, nescias. *V. ALBUS.* ¶ 3. Item speciatim, sed latiori sensu, — a) Color dicitur externus rerum splendor ac pulcritudo, quæ oculus capiat. *Horat.* 2. *Od.* 2. 1. Nullus argenti color est avaris Abditis terris. — b) Item de pulchra hominum facie, quæ oculos animique capiat. *Virg.* 2. *Ecl.* 17. O formose puer, nimium ne eris coloris. Cf. *Horat.* 4. *Od.* 13. 17. et *Ovid. Heroid.* 3. 141.

II.) Translate. ¶ 1. Color ponitur pro specie, facie, ornatu extrinseco. — a) Generatim. *Cic.* 4. *Att.* 10. 10. Antisthenes non modo succum ac sanguinem, sed etiam colorem et speciem pristinum civilis. *Horat.* 2. *Sat.* 1. 59. Dives, Inops, Romæ seu furs ita jussit exul, Quisquis erit vitæ, scribam, color. h. e. ratio seu conditio vitæ. *Id.* 1. *Ep.* 17. 23. Omnis Aristippum deruit color et status et res. Sic *Stat.* 2. *Silo. proem.* In omni vitæ colore tersissimus. *Seneca Ep.* 52. Color tertius hominum. h. e. tertia species vel tertium genus. Adde *eumd.* *Ep.* 75. Similiter *Id.* *Seneca Ep.* 108. Novimus quosdam, qui multis apud philosophum annis persederint, et ne colorem quidem duxerint. h. e. ne hilum quidem profecerint. *Quintil.* 10. 1. 59. Multa magis, quam multum lectandi formanda mens et ducendus est color. h. e. delecti genus comparandum. — b) Speciatim de oratione usurpatur: ad rem *Cic.* 3. *Orat.* 52. 199. Si habitum orationis etiam et quasi colorem aliquem requiritis, est et plena quædam, sed tamen teres et tenuis etc. — Præcipue vero dicitur de stilo, seu extrinseco ipsius ornatu, quo delectamur. *Cic.* 3. *Orat.* 25. 96. Ornatur oratio genere primum, et quasi colore quodam et succo suo. *Id.* *Brut.* 48. 171. Color urbanitatis in oratione. *Horat. Art. P.* 86. Operum colores. *Id.* *ibid.* 236. Color tragicus. *Petron. Satyr.* 2. Carmine sani coloris. *Quintil.* 6. 3. 5. Omnes colores, asperare ac leviter, ac etiam summissè loqui. *Id.*

6. 3. 167. Urbanitas non tam sit in singulis dictis, quam in toto colore dicendi. *Id.* 12. 10. 71. Non unus color proemil, narrationis, argumentorum, egressionis, perorationis servabitur. Adde *eumd.* 3. 6. 92. *Id.* 11. 1. 58. Totus actionis color. ¶ 2. Quoniam coloribus figuram aliquam representamus; sic color ponitur etiam de iis, quæ alicui rei quomodocumque representandæ atque ornandæ inserviunt. *Cic.* 2. *ad Q. fr.* 15. 2. Mojo mihi date Britanniam, quam pingam coloribus tuis. penicillo meo. *Id.* *Erut.* 87. 298. Intelliges nihil illius (Catonis) lineamentis nisi eorum pigmentorum, quæ inventa nondum erant, florem et colorem defuisse. *Id.* 2. *Att.* 21. 4. Omnibus pictus et politus artis coloribus. *Gell.* 14. 4. Justitiae vultum severis atque venerandis verborum coloribus depingere. ¶ 3. Item, quoniam coloribus res etiam deformes ac turpes teguntur, ita color ponitur pro subtiliter exquisita defensione, prætextu, excusatione. — a) Generatim. *Quintil.* 3. 8. 44. Dare colorem rebus deformibus. *Id.* 12. *Declam.* 21. Color patrocini. *Id.* 16. *ibid.* 1. Excogitare colorem aliquem. *Juvenal.* 6. 279. Dic aliquid, soles, dic, Quiritaliane, colorem. *Marcell. Dig.* 5. 2. 5. Res illo colore defenditur apud iudicem, ut videatur ille non sanæ mentis fuisse, cum testamentum inique ordinaret. Adde *ibid.* 24. 1. 49. et 47. 14. 1. § 4. *Inpp. Honor. et Theod.* *Cod. Theod.* 3. 6. 3. Sub colore adipiscendi possessionis. — b) Speciatim apud Rhetores color dicitur pars controversiæ, seu potius controversiarum quoddam genus, in quo tota ratio accusationis aut defensionis in eo sita est, ut factum minus probabile exquisitis conjecturis, suspicionibus et causis subtiliter inventis tegatur et coloretur. Hujus rei exempla passim habentur in *Controversiis Senecæ*. Huc pertinet illud *Quintil.* 4. 2. 88. Sunt quædam et falsæ expositiones, quarum in foro duplex genus est: alterum, quod instrumentis adjuvatur (puta testibus, tabulis seu veris, seu falsis etc.); alterum, quod est tuendum dicentis ingenio. *Id.* interea ad solam verendum pertinet; unde etiam mihi videtur dici color. *Id.* 11. 1. 81. Quod si nulla contingit excusatio, sola colorem habet penitentia. Adde *eumd.* 4. 2. 93. et alibi. *Seneca* 1. *Controv.* 8. Colorem a parte patris quidam duriorem fecerunt. *Id.* 1. *ibid.* 1. Latro colore simplici pro adolescente, habere non quod excuset, sed quod gloriatur. — Fuscus illum colorem introduxit, qui frequenter uti solebat, religionis. — Albus hic color etc. *V.*, si plura cupis, *N. Fabri adnotat.* ad *Senec.* 1. *Controv.* 1. ubi Color.

COLORABILIS, e, adject. qui colorari potest. Proprie et figurate, Græcos imitatus, de sono dixit *Capell.* 9. p. 319. Principalium sonus *ἐναρμόνιος* et *ἡρμῶνατος* dicitur, quam (*phthongon*) nos vix forsitan recte colorabilem memoramus; et ideo hoc nomen accepit, quia inter principales colores album tetraque quiddam interjacent invenitur, colorabile Graja significatione perhibetur.

COLORATĒ, adverb. cum coloribus. Translate *Quintil. Declam.* 283. Colorate affert quidem iste tale patrocinium.

COLORATOR, ōris, m. 3. qui colorem inducit. *Gloss. Lat. Gr.* Colorator *σπλῆνις* et *ἰνδικοπλάστης*. *Salmas.* ad *Popisc. Firm.* 3. Coloratores, alii dicit eos, qui parietes colorant, et colores tectoriis illinunt. Fuit inter officia domus Augustæ, nempe vel infector, vel pictor. *Inscript.* apud *Murat.* 887. 3. ANTIOS LIVIAE COLORATOR. Alia apud *Mommsen. Inscr. Neap.* 5305. C. CANIUS C. L. PHILOGENES COLORATOR ET RVBRIAE L. L. ANTIOCH. — Colorator inscripta fuit una ex *Labeii* comædiis, ex qua fragmentum refert *Gell.* 7. 9.

COLORATURA, æ, f. 1. coloris inductio. *Gloss. Cyrill.* *Χρωματισμός* coloratura.

COLORATUS, a, um. *V. COLORO.*

COLORĒUS vel colorius, a, um, adject. variis coloribus pictus. *Augustus in suo testam.* apud *Charis.* 1. p. 80. *Putsch.* Gausapes purpureas, et colores meas. *Popisc. Aurel.* 46. Concessit, ut blatteas inatrazæ tunicas haberent, cum antea colores habuissent. *Paul. Dig.* 31. 2. 32. § 7. et 31. 32. 70. § 12. Vestis tam coloris, quam versicoloria. *Versicoloria* vestis hoc loco (ut et sæpe alibi apud *Jctos*) est ea, quæ nativum mutavit, et artificiali quopiam colore tincta est: qua ratione coloris opponitur, quæ varios artificiales coloris aut inductos, aut intextos habet. *V. Salmas.* ad *Popisc. loc. cit.*, ubi plura hæc de re.

COLORIFICUS, a, um, adject. colorem inducens. *Pet. epigr. in Anthol. Lat. Burmanni.* T. 2. p. 309. Cumque colorifico nimbo fulgore replevit. *Al. leg.* Cunique color 6to etc.

COLORO, as, avi, atum, are, a. 1. (color). Part. *Coloratus* in fin. — Coloro est colorem induco, pingo (It. *colorire*, dar colore; Fr. *colorer*, donner une couleur; Hisp. *colorar*; Germ. eine Sache farbig machen, färben; Angl. to colour, paint, stain, dye).

I.) Proprie. ¶ 1. Generatim. *Cic.* 1. *Nat. D.* 39. 110. Individua corpora formare, figurare, colorare, animare non possunt. *Plin.* 35. *Hist. nat.* 3. 5. (16). Colorare lineas testa trita. *At Sillig.* ex *Cod. Bamberg.* omnino aliter legit. *Id.* *ibid.* 6. 13. (31). lignum sinopide. *Id.* 15. *Hist. nat.* 15. 16. (55). Pira colorantur sole. *Scribon. Compos.* 228. Colorare medicamentum rubrica vel atramento. Adde *eumd.* *ibid.* 230. et 259. ¶ 2. Speciatim ponitur de sole, qui fuscum colorem inducit. *Cic.* 2. *Orat.* 14. 60. Cum in sole ambulem, natura fit ut colorer. *Catull.* 11. 7. Sive qua septemgemini colorat. *Æquora Nilus. h. e.* viridem *Ægyptum nigra secundat arena*, ut apud *Virg.* 4. *G.* 291. legitur. *Propert.* 3. 13. 16. Quos Aurora suis rubra colorat equis. Adde *Senec. Ep.* 108. et *Quintil.* 5. 10. 81.

II.) Translate. ¶ 1. Colorare est speciem quamdam, faciem, ornatum rei vel homini inducere. *Cic.* 2. *Orat.* 11. 60. Ut, cum in sole ambulem, etiamsi aliam ob causam ambulem, fieri natura tamen, ut colorer; sic cum istos libros studiosius legerim, sentio orationem meam quasi colorari. *Id.* *Orat.* 13. 42. Eloquentia hujus nutritis educata, ipsa se postea colorat, et roborat. *Seneca Ep.* 71. ad fin. Hæc (*philosophia*) nisi alte descendit, et diu sedit, animum non coloravit, sed infecit. *Capell.* 5. p. 178. Vocem lectione coloramus. *Ambros.* 2. de *Cain et Abel.* 3. in fin. Adspicio — velut quamdam incanem Ecclesiæ curiam, quæ prætextat ipso quodam vultu et specie gravitatis quod revereantur, quod imitentur, quo ad omnem morum gratiam coloratur. ¶ 2. Significat etiam prætexit inducere. *Val. Max.* 8. 2. 2. Libidinosam liberalitatem debet nomen colorare. h. e. tegere. Sic *Prudent.* 2. *Cathemer.* 35. Inepta nunc omnes sua Vultu colorant serio. — Hinc Part. præter. pass.

Coloratus, a, um, Adjective quoque usurpatur, unde *Comp. Colorator* sub I. 2.: est autem colorum habens, et occurrit

I.) Proprie. ¶ 1. Generatim. *Cic.* 3. *Nat. D.* 20. 51. Arcus ipse ex nubibus efficitur quodammodo coloratus. *Ovid.* 2. *Amor.* 5. 35. Cælum Tithoni conjuge coloratum. *Tac. Agric.* 11. Colorati vultus Silurum. ¶ 2. Speciatim dicitur de iis, qui ex solis radiis fuscum colorem contraxerunt: quod colorare absolute dicit *Quintil.* 5. 10. 81. Sol colorat: non utique qui est coloratus, a sole est. *Virg.* 4. *G.* 293. Colorati Indi. *Ovid.* 1. *Amor.* 14. 6. Seres. *Martial.* 10. 68. Etrusci. — Similiter de fructibus. *Ovid.* 3. *Amor.* 10. 12. Comæ Cereris coloratæ. h. e. segetes flavæ et maturæ. *Colum.* 11. *R. R.* 2. 67. Coloratæ uvæ. *Plin.* 15. *Hist. nat.* 15. 16. (56). Colorata pira. h. e. quæ *Veneræ* alio nomine appellantur: fortasse Italorum pere dipinte. — Et de hominibus qui sanitate corporis ac viribus pollent. *Cels.* 2. 2. Si plenior aliquis, et speciosior, et colorator factus est. *Seneca Vita beat.* 7. Virtutem in templo invenies, in foro, in curia, pro muris stantem, pulverulentam, coloratam, callosas habentem manus: voluptatibus mollem, enervem, pallidam, atque fucatam, etc. *Id.* *Constant.* Sap. 13. Scit sapiens, omnes bos, qui togati purpuratique incedunt, valentes coloratosque, male sanos esse. *Quintil.* 8. *proem.* 19. Colorata corpora. *Frontin.* 1. *Strat.* 2. Coloratiora hominum, ut ex via, corpora.

II.) Translate. ¶ 1. Coloratus est specie aliqua vel ornatu instructus. *Cic. Brut.* 46. 170. Quod non est eorum urbanitate quadam quasi colorata oratio. ¶ 2. Occurrit etiam de oratione pro fucata. *Seneca Ep.* 16. Quæ scribis, unde veniant, serio: non sunt ficta et colorata. h. e. fucata. — Hinc coloratæ declamationes quæ vocantur, videntur esse, quarum tota ratio colore constat. *V. COLOR* II. 3. b. In declamationibus minoribus *Quintiliani post declam.* 307. legitur: *Finitum tractatæ, incipiunt coloratæ*: et præterea colorata Inscriptur declamatio 354. *P. Pithæus in epist. ad P. Neveletum Dosch.* variis exponit conjecturas ad explicandum, quid sit de laudatio

colorata, et tractata: sed nusquam sibi satisfacti. *N. Faber in adnotat. ad Senec. 1. Controv. 1.* ubi *Color*, scribit, vereri se, ne qui primus sic illas distinxit, illudere, aut artem figere ingenis voluerit.

COLOS. *V. COLOR* sub init.

COLOSSEROS, ōis, m. 3. Colosseros ob egregiam corporis amplitudinem et speciem appellatus est Esius Proculus apud Sueton. *Cnl. 35.* Græce est *κολοσσῆρας*, a *κολοσσός* colossus, et *ἔριος* amor: prima vox pertinet ad significandam amplitudinem corporis, secunda ad speciem.

COLOSSEUS, a, um, adject. *κολοσσαῖος*, altus et amplius instar colossi, sed occurrit de statuistis tantum. *Plin. 34. Hist. nat. 7. 18. (39).* Moles excogitatas videmus statuarum, quas colosseas vocant, turribus pares. *Id. 35. ibid. 7. 33. (51).* Nero iusserat colosseum se pingi centum viginti pedum in linteis. *Id. 36. ibid. 5. 4. (26).* Mars sedens colosseus. *Id. 34. ibid. 8. 19. (78).* Colossea Virtus et Græcia. Adde Sueton. *Vesp. 23.*

COLOSSICUS, a, um, adject. *κολοσσικός*, idem quod colosseus; sed Græca tantum terminatione occurrit. *Vitr. 10. 2. 13. Schneid.* Rasis Apollinis colossici. *Plin. 34. Hist. nat. 8. 19. (54).* Signum colossicon nudum. — *Colossicoterus*, h. e. altior et amplior, Comparativum est Græcæ positionis, *κολοσσικότερος*, et legitur *Vitr. 3. 5. 9. Schneid.* Ipsa (opera) colossicoteram habere magnitudinem rationem. *Et 10. 2. 5.* Colossicoteram amplitudinibus et ponderibus onera. *Schneider.* Latinis litteris edidit; at *Kölz.* rectius putat, hæc Græcæ scribenda esse.

COLOSSUS, i, m. 2. *κολοσσός*. Originem huius vocis Græci Etymologi ducunt ἀπὸ τοῦ κολοῦσεν τὰ ὄσα, hoc est, minueoda oculorum acie: nam in spectanda altitudine oculi caligant. — Ceterum colossus est statua immodicæ proceritatis: et occurrit — a) Generatim. *Plin. 35. Hist. nat. 11. 40. (128).* Euphranor fecit et colossos. Adde *eumd. 34. ibid. 7. 18. (42); Sueton. Ner. 31.; Martialis. 8. 44. et Spectac. 2. 1. Stat. 1. Silv. 3. 51.* Licit, et enormes manus est experta colossos. *Gran. Licinian. p. 46. ed. Pertz.* Extendit duos colossos duodecim cubitorum ex ære, unum Olympo, alterum Capitolino Jovi. — b) Speciatim *κατ' ἐξοχὴν* dicebatur colossus statua Solis, quæ Rhodi luit, facta a Charete vel Lachete Lydio Lysippi discipulo, ex ære, altitudine septuaginta cubitorum: quæ inter septem orbis miracula numerabatur. De eo *Plin. 34. Hist. nat. 7. 18. (41).* verba facit. Meminerunt etiam Sueton. *Vesp. 18. et Paul. Diac. p. 58. 2. Müll.* — *NB.* Adjective pro colosseus. *Lampid. Alex. Sev. 25.* Statuas colossas in urbe multas locavit. Adde *eumd. ibid. 28. Casaubon.* tamen utrobique vult legi colosseas.

COLOSTRA vel colustra, æ, f. 1. Legitur etiam colustrum, i; et sane in singulari num. habetur apud Servium ad *Virg. 2. Ecl. 22.* et in *lemmate epigr. Martialis* mox citandi: in plurali autem oim. usurpatur a *Plin. 11. Hist. nat. 41. 96. (236).* et *Martial. 13. 38.* inimo *Servius* loc. cit. negat, sed frustra, feminino genere usurpato. — Ceterum colostræ est primum lac, quod statim post partum feminæ edunt, densum, et facile coalescent, atque adeo fetui noxium, si sugat. *Plin. 28. Hist. nat. 9. 33. (123).* Est autem colostræ prima a partu spongiosa densitas lactis. *Id. 11. ibid. 41. 96. (236).* Ex primo lacte a partu colostræ fiunt. Adde *Colum. 7. R. R. 3. 17.; et Pallad. 12. R. R. 13. 1.* qui ambo feminine usurpant. Cf. *Non. p. 84. 10. Merc.* — Fuit quondam in ciborum deliciis. *Martial. l. c.,* cuius lemma est *Colostrum*. Surripuit pastor quæ nondum stantibus hædis De primo matrum lacte colostræ damus. — Usurpatur etiam in blanditiis amantium. *Plaut. Pæn. 1. 2. 174.* Meum mel, meum cor, mea colostræ, meus molliculus caseus. Adde *ibid. 177. et Laber. apud Non. loc. cit.*

COLOSTRATIO, ōis, f. 3. morbus, quo pulii et infantes corripiuntur, colostræ sugentes: ea enim in stomacho coagulata letalis est. *Plin. 11. Hist. nat. 41. 96. (237).* Pulvis asinarum biduo a partu mater oim lac gustasse, letale est. Genus mali vocatur colostratio.

COLOSTRATIUS, a, um, adject. colostratiōne laborans. *Plin. 28. Hist. nat. 9. 33. (123).* Concipere nutrices extilosum est: hi enim sunt infantes, qui colostrati appellantur, densato lacte in casei speciem.

COLOSTRÆUS, a, um, adject. ad colostrum pertinens. *Cassiod. 12. Variar. 14. a med.* Exormistom inter pisces regium genus, colostrea delicata teneritudine præditum.

COLÔTES, æ, m. 1. *κολῶτης*, idem quod stellio. Occurrit apud *Plin. 29. Hist. nat. 6. 28. (90).* et *9. ibid. 29. 46. (87).* — *NB.* De nomine propr. *V. ONOM.*

COLPA pro culpa dixere olim veteres, teste *Priscian. 1. p. 554. Putsch.*

COLÛBER, bri, m. 2. Dativus et Ablativus plur. numeri colubris potest esse tum a coluber, tum a colubra, quam vocem *V.* infra loco suo. — Ratione habita etymol., quidam putant, proprie dici de anguib., qui nemorum umbras incolunt: quasi colens umbras. Alii esse vocem corruptam a *χελιδνας*. Sed colubrum a chelydru aperte distinguit *Virg. 3. G. 415. et seqq.* Alii denique a *κολῦβαν*, quia cavernas subeat. Rectius tamen hæc vox coniungenda est cum colubus et Græco *κολυμβός*. — Ceterum coluber est vox poetarum propria, et passim usurpatur de quocumque serpente. *Virg. 2. Æn. 471.* Quæ ubi in lucem coluber niala gramina pastus etc. *Id. 2. G. 320.* Candida venit avis longis invisâ colubris. *Ovid. 11. Met. 775.* Latens herba coluber. Adde *eumd. 4. ibid. 620.* — Hinc accipitur etiam pro peculiari serpentum genere, quod in ædibus libenter habitat, atque in stabulis boum, et pecorum, quibus maxime noxium est. *Virg. 3. G. 418.* Aut tecto assuetus coluber succedere et umbræ, Pestis acerba boum, etc. Hic in quibusdam Italiæ locis vocatur anza. — Sæpe dicitur de serpentibus, quas crinium vice habere Medusa et Furæ, Inferorum monstra, finguntur, ut apud *Lucret. 5. 27.; Ovid. 9. Met. 73.; Lucan. 6. 664.; et Val. Flacc. 6. 175.*

COLÛBRA, æ, f. 1. De Dativo et Ablativo plur. numeri, *V.* voc. præced. sub init. — Colubra est femina colubri: alii sæpius usurpatur, quam coluber, pro quocumque serpente. — a) Generatim. *Lucilius* apud *Non. p. 202. 21. Merc.* Marsus colubras disrumpit cantu. Adde *Turpilius* et *Varron.* apud *eumd. l. c. Horat. 1. Sat. 8. 42.* Uique lupi barbam variæ cum dente colubræ etc. Adde *eumd. 1. Od. 17. 8.; et Ovid. 6. Met. 559. et 15. ibid. 715. Cels. 5. 27. 3.* Colubra ipsa tuto estur: ictus ejus occidit. Adde *Plin. 32. Hist. nat. 5. 19. (53).* *Juvenal. 5. 104.* Anguilla longæ cognata colubræ. — In illo *Colum. 10. R. R. 231.* Spargantur cæcis nasturtia dira colubris, Indomito male sana cibo quæ educat alvus. cæcæ colubræ sunt lumbrici, qui in hominum intestinis gignuntur. — b) Colubra restem non parit, h. e. non est dissimilis proles parentibus. Proverb. apud *Petron. fragm. Tragur. 45. Burmann.* — c) Sæpe dicitur de anguib., quas crinium loco caput Furiarum et Medusæ cingunt. *Ovid. 4. Met. 474. 491. et 783., et 6. ibid. 119.; et Lucan. 9. 634. et alibi.* Hinc apud *Plaut. Stich. 2. 1. 50.* Quas tu vides colubras? videtur esse interrogatio cuiuspiam facta, qui furiosus videatur, veluti si Furias videat. Ita enim *Murel. l. 14. variat. lect. c. 19.,* ubi simul ridet eorum opinionem (inter quos est *Lambin.*) qui verbum excolubrare ex isto loco confectum in linguam Latinam intrudere voluerunt.

COLUBRIFER, fera, ferum, adject. (coluber et fero) qui colubras fert. *Ovid. 5. Met. 241.* Colubri ferri lumina monstri. h. e. Medusæ, cuius est apud *Lucan. 9. 677.* colubrifera collum.

COLUBRIMODUS, a, um, adject. in modum colubrorum. *Coriup. fragm. 4.* Illa colubrimodis Avarum gens dura capillis.

COLUBRINA, æ, f. 1. *V.* voc. seq. in fin.

COLUBRINUS, a, um, adject. ad colubrum pertinens. *Plaut. Truc. 4. 3. 6.* Colubrino ingenuo esse. *Tertull. Spectac. 18.* Ipse gestus colubina vis. — Hinc

Colubrina, æ, f. 1. absolute, substantivorum more, est herba eadem ac dracontea, vel bryonia, vel vitis alba. *Apul. Herb. 41.*

COLUBROR. *V. COLUMBOR.*

COLOBROSUS, a, um, adject. a coluber. *Tertull. advers. Valentian. 4.* Actu colubroso viam delineavit. h. e. detorto, flexo.

COLUM, i, n. 2. *κόλον*. *V. COLON.*

COLUM, i, n. 2. a Græco *κόλον* concavum. Colum est vas vimineum, aut setaceum, per quod vinum, lac, et alii liquores in aliud vas transmittuntur. It. colatojo; Fr. tamis, sas, filtre; Hisp. filtro, manga; Germ. das Seihgefäß, Seihsieb, Durchschlag; Angl. a colander, strainer. *Cato R. 11.* Cola vitilia. *Virg. 2. G. 242.* Colaque prelorum funos deseripectis. *Scribon. Compos. 156.* Oleum transmis-

sum per colum. et *Compos ult.* Colare aliquid per colum. *Colum. 12. R. R. 38. 7.* Per colum junceum liquatus succus. *Id. ibid. 19.* Cola juncæ, vel sparteæ, et crudo, idest non malleato sparto, præparata babeat. Adde *eumd. 11. ibid. 2. 70. Plin. 36. Hist. nat. 23. 52. (173).* Aqua per colum transiens. *Colum* hic appellat arenam, per quam aqua in cisternis purgatur. *V. QUALUM.* Adde *Apul. 3. Met.* — *Colum* vinarium, quod legitur apud *Martial. 13. 103. in lemmate*, fuit vas æneum (eiusmodi Pompejis repertum Neapoli nunc asservatur, et ejus figuram ac descriptionem videre et legere est in *Mus. Borbon. T. 2. tab. 60.)* plurimis minutisque foraminibus pertusum, in quod nive injecta vinum infundebatur et colabatur, ut per eandem transeundo ejus austerior vis frangeretur raloreque nimis tolleretur; nam veteres Romani in editis ædium paribus, non in infimis, ut apud nos, illud servabant. Pauperiores vero illud sacco linteo colabant, quem propterea *Id. ibid. 104. in lemmate* vocat *sacculum vinarium. V. SACCUS* et *SACCO.* Cf. *Dig. 34. 2. 21. pr.* — Apud *Auson. Epist. 4. 57.* cola sunt nassæ vimineæ, in quas si pisces inciderint, exitum non habent: ita dicitur, quia transmittunt aquam, et pisces in sicco destituunt. Hac ratione dicit *Maril.* Et colare vagos inductis retibus amnes, 5. 193., quia rete transfundit aquas, et pisces retinet.

COLUMBA, æ, f. 1. proprie et stricto sensu est femina columbi (It. colomba; Fr. pigeon femelle, colombe; Hisp. paloma; Germ. d. Taube; Angl. a dove, pigeon, culver). *Horat. Epod. 16. 32.* Adulteretur et columba nilvio. *Ovid. 2. Amor. 6. 56.* Oscula dat cupido blanda columba mari. *V. Plin. 10. Hist. nat. 34. 52. (104).* ubi multa de hac ave, more suo. — Usurpatur etiam de maribus, seu potius universim de toto genere. *V. COLUMBUS.* *Varro 3. R. R. 7. 1.* In villam ultro involant columbæ. *V. ibi* plura de earum nutriendarum ratione. Adde *eumd. 9. L. 56. et 5. ibid. 76. Müll. Cic. 4. Acad. (2. pr.) 25. 79.* In columba plures videntur colores. Adde *eumd. 3. Fin. 5. 18.; Virg. 2. Æn. 516.; et Horat. 1. Od. 2. 20. et 1. ibid. 37. 18. Ovid. 1. Met. 506.* Sic aquilam penna fugiunt trepidante columbæ. Adde *Tibull. 1. 8. 18.; Martial. 12. 66.; et Pallad. 1. R. R. 24.* — Hæ aves Veneti sacræ sunt, tum ob concubitus frequentiam ac fecunditatem, tum ob pecuniarum nitorem et pulcritudinem: tum denique quod ovum illud exclusisse dicuntur, ex quo Venerem ratam fuisse in ripa Euphratis, tradit *Hygin. fab. 197.*, ideoque ejus currum trahere dicuntur. Aliam hujus rei causam adducit *Lactant. ad Stat. 4. Theb. 226.*, qui integrum de columba fabulam variat. *V. PERISTERA.* Hinc *Ovid. 15. Met. 386.* Cythereidas vocat. Hinc etiam adhibetur columba in blanditiis. *Plaut. Cas. a. 1. v. 50.* Meus pullus passer, mea columba, mi lepus. Adde *eumd. Asin. 3. 3. 103.* — Apud Syros sanctæ fuere et involabiles. *V. PALÆSTINUS* in *ONOM.*

COLUMBAR, aris, n. 3. proprie est idem quod columbarium, seu locus, in quo habitant columbæ: sed tamen occurrit ¶ 1. Pro quadam vinuli genere, cui colum insertur, quia id simile est foraminibus, in peristerotrophis, ubi columbæ nidificant. *Plaut. Rud. 3. 6. 50.* Nam in columbari colium laud multa post erit. Cf. *Turneb. Adversar. 26. 2. et Salmas. de mod. usur. p. 613.* ¶ 2. Columbar dicitur etiam foramen in navi, per quod remus in aquam emittitur. *Festus p. 169. 8. Müll.* Columbaria in nave appellantur ea, quibus remi emittunt. *Isid. 19. Orig. 2. 3.* Columbaria in summis lateribus navium loca concava, per quæ eminent remi; diris credo, quod sint similia latibulis columbarum, in quibus nidificant. *Columbaria* plur. num. hoc sensu ad columbar, potius quam ad columbarium retulimus, quod *Festus* loc. cit. ex *Plauto* offert voc. columbar ac deinde interpretatur. ¶ 3. Columbar est etiam convivium in illo *Plauti* apud *Festum* loc. cit. Nunc ego te novi, navalis scriba, columbar impudens. ubi columbar vocat scelestum hominem columbari dignum, quem admodum *Lucilius* varcerem vocat eum, qui meruit in vincula conjici. *Scatig. ad Fest.*

COLUMBARIS, re, adject. qui est columbi. *Colum. 8. R. R. 8. 3.* Partes hæ columbari carent stercore. Ita *Jenson. a. 1472.* Hæ edition. rectius habent columbarii.

COLUMBARIUM, ii. *V.* voc. seq. in fin.

COLUMBARIUS, a, um, adject. ad columbos per-

tinens: sed occurrit absolute tantum, substantivorum more.

Columbarium, *ii*, n. 2. ¶ 1. Est locus, in quo habitant columbae. *Varro* 3. *R. R.* 7. 3. Itaque patet columbarium quotquot mensibus crebro oportet evertere. Adde *Plin.* 17. *Hist. nat.* 9. 6. (51); *Pallad.* 1. *R. R.* 24.; et *Dig.* 10. 2. 8. § 1. *F.* et *Colum.* in COLUMBARIS. ¶ 2. Item locumatum in ipso columbario singulis columbarum paribus desolatum: quinquam hoc sensu rectius a recto columbar, quam columbarium deduxerit. *Varro* loc. cit. Singulis paribus columbaris sunt rotunda, in ordinem crebra. *Colum.* 8. *R. R.* 8. 3. Tabulae superponantur, quae vel locutamenta, vel osculis columbaria recipiant. ¶ 3. A similitudine sic appellatur etiam cubile tigni et trabis in aedium parietibus. *Vitr.* 4. 2. 4. *Schneid.* Utraque enim, et inter denticulos et inter triglyphos, quae sunt intervalia metopae nominantur: orasque tignorum cubilia, uti nostri ea eava columbaria. ¶ 4. Item foramen rotundum in machina haustoria, per quod aqua in tympano concepta egreditur. *Id.* 10. 4. 2. *Schneid.* ¶ 5. Item forculus in sepulchris, in quo ossa cinerum reponantur. Asserit hanc metaphoricam significationem variis antiquis inscriptionibus *Fubret.* p. 9. et seqq. et figuris exhibitis confirmat. *V. Marini* *Fract. Aru.* p. 674. et *Inscripti.* apud *Orell.* 2975., 4513. et 4544. — *NB.* De alia significatione. *V. COLUMBAR* 2.

Columbarius, *ii*, m. 2. qui columbas curat. *Varro* 3. *R. R.* 7. 7. Quos (accipitres) columbari solent interficere.

COLUMBATIM, adverb. more columbarum. *Vel. Epigr.* in *Anthol. Lat.* l. 3. epigr. 219. Da columbatim milia basta. *V. COLUMBULATIM* et *COLUMBOR*.

COLUMBINACEUS, *a*, um, adject. columbinus. *Caes. Aurel.* 2. *Acut.* 18. ad fin. Pullus gallinaceus, aut columbinaceus.

COLUMBINUS, *a*, um, adject. ad columbos pertinens. ¶ 1. Qui est ex columbis. *Varro* 3. *R. R.* 7. 9.; et *Cic.* 9. *Fam.* 18. 3. Pulli columbini. *Columbini* absolute pro pulli columbini est apud *Martial.* 13. 66. In *teminate*. *Horat.* 2. *Sat.* 4. 56. Columbinum ovum. *Colum.* 2. *R. R.* 14. 1. stercus. *Plin.* 35. *Hist. nat.* 6. 27. (46). stercora. *Id.* 17. *ibid.* 27. 47. (259). simus. ¶ 2. Item qui columbarum speciem, ac praecipue colorem habet. *Plin.* 17. *Hist. nat.* 7. 4. (43). Terra alba, rufa, columbina, argillacea, tofacea, etc. *Isid.* 19. *Orig.* 10. 9. lapis. — *Columbina* vitis inter varia ejus arboris genera recensetur. *Plin.* 14. *Hist. nat.* 3. 4. (8). Columbinae viles sunt acinosissimae. *Harduin.* ex *MSS.* e *racemosis* legit. — *Columbinus* cicor (apud *Plin.* 18. *Hist. nat.* 12. 32. (124).) quod alii Venerium vocant, genus est cicleris candidi, rotundi, levissimi, artelino minoris, quod religio in pervigiis adhibet. Its dictum videtur a colore columbino. — *Columbinum* sarum, quod *Palladius* recenset inter genera lapidum, ex quibus calis excoqui potest, videtur et ipsum a colore columbino denominatum esse. Ejus verba sunt 1. *R. R.* 10. 3. Calcem quoque ex albo saxo duro, vel Tiburtio, aut columbino fluviali coequemus, aut rubro, aut spongia etc. — *Columbinum* opitum dicitur argumentum Arceisae a *Capell.* 2. p. 46. Arceisiam ignorantiae magisterum vocat *Lactantius*, et *Cicero* omnem funditus philosophiae rationem ait sustulisse. Docebat enim ἀκατάληπτον, nibilque certo sciri posse asserbat, utebaturque argumento remi infracti et collis columbini (ut testis est *Cicero* 4. *Acad.* (2. pr.) 25. 70.), in quo aliud quid videtur, quam revera est. *Cf. Lucret.* 2. 800. — *Columbina* supina absolute, quae Graece peristereon hupium, dicitur verbenaca ab *Apul. Herb.* 3., quia est columbis esca jucunda. — *Columbinum* venenum quidam fuerit, dicitur ex *Sueton.* *Cat.* 31. Columbo victori, leviter tamen saucio, venenum in plaga addidit, quod ex eo columbinum appellavit. Sic certe inter alia venena scriptum ab eo reperitur est. At *Columbus* apud *Sueton.* loc. cit. est nomen proprii cujusdam gladiatoris.

COLUMBOR, *aris*, *ari*, dep. 1. pro columbarum more oscula agere, usus *Mæcenae* apud *Senec.* *Ep.* 114. Quid si quis leminae cervi crispatae labris columbar? Ubi *Lipsius* adnotavit, in suo colico legi columbrat: quod non abhorret, inquit, a *Mæcenatis* sermone: et scimus bestias illas arte jungi. Quin et duplex lingua columbrorum; et idem *Plaut.* alibi

(*Asin.* 3. 3. 105.). Fac me proserpentem bestiam, duplicem ut habeam linguam. Hæc *Lipsius*.

COLUMBOLA, *ae*, f. 1. deminut. a columba, parva columba. *V. COLUMBUS*.

COLUMBULATIM, adverb. more columbularum, idem ac columbatim. *Cn. Matius* apud *Gell.* 20. 9. Sinaque amitam refect frigidam calido Columbulatim labra conserebat labris. Ita legunt *Foss.*, *Salmas.*, *Scalig.*, *Grævæ*, alique quamplures, ut metri ratio constet: alii minus recte columbatim.

COLUMBULUS, *i*, m. 2. deminut. a columbus, parvus columbus. *Catull.* 29. 9. Ut albulus columbulus Dionæus, *Attil* rectius leg. columbus, aut Adoneus. *Plin.* 9. *Ep.* 25. Tu passerulis, et columbulis nostris inter aquilas vestras dabis pennas. h. e. versibus nostris amatoris; alludit enim ad *Passerem Catull.* et *Columbam Stellas*. Quoniam vero alludit ad *Columbam Stellas*, illud columbulis videretur esse potius a columbula, quam a columbulus: sed quia duo hæc passerulis et columbulis conjunguntur, et *Plin.* *ibid.* de utrisque locutus continendus mæc. gen. alt; rectius fortasse to columbulis a columbulus deduces.

COLUMBUS, *i*, m. 2. Ratione habita etymi, vox conjungenda est cum Gr. κόλῳρος; et coluber. — Columbus est avis domestica nota (l. picicola, colombo; Fr. pigeon mâle; Hisp. palomo; Germ. die männl. Taube, d. Tauberl; Angl. a dove, pigeon). Proprie est mas columba. *Varro* 9. *L. L.* 58. *Müll.* Quædam aliter olim ac nunc: nam erat cum omnes mares et femina dicebantur columbae, quod nunc erant in eo usu domestico, quo nunc contra propter domesticos usus, quod internominis, appellatur mas columbus, femina columba. Adde *Plaut.* *Rud.* 3. 6. 49.; et *Catull.* 27. 9. — Usurpatur et universim de utroque genere, quemadmodum ab *Horat.* 1. *Ep.* 10. 3. Sic *Plin.* 10. *Hist. nat.* 9. 11. (25). Rictus columbi. Adde locum *Colum.* in *Homonym.* — Alia hac pertinentia *V. lo COLUMBA*, quæ sæpius usurpatur, quam columbus.

Homonym. Columbus differt a palumbis, qui sunt aves silvestres columbis majores, et in arboribus aut semipibus nidificant. *Colum.* 8. *R. R.* 8. 1. Palumbos columbosque cellares pingulissimos facere.

COLUMELLA, *ae*, f. 1. deminut. a voce columa, ut veteres dicebant exemplo n, pro columna (quavis et columella in *MSS.* legatur: V. in fine hujus voc.), parva columa.

I.) Proprie. — a) Generalim. *Cato* *R. R.* 20. Columella ferrea. Adde eund. *ibid.* 22. *Cæs.* 2. *B. C.* 10. Dux primum trabes in solo aque longæ, distantes inter se pedes LV., collocatur: inque eis columellæ pedum in altitudinem V. deunguntur. Adde *Vitr.* 10. 5. 4. *Schneid.* et *Inscript.* apud *Orell.* 4517. — b) Specialim de parva columna sepulchrelli. *Cic.* 2. *Legg.* 26. 60. Demetrius Phaleræus super terræ tumulum posuit quid statul, nisi columellam tribus cubitis ne altiore. Adde eund. 5. *Tusc.* 23. 65.

II.) Impropie. ¶ 1. Ob similitudinem columella est eadem ac pagina in membranis et chartis. *Rufin.* 2. *Invect.* in *Hieronym.* n. 38. Origenes voluit ostendere, qualis apud Judeos Scripturarum lectio teneretur, et in propriis paginis vel columellis editiones eorum singulas quasque descripsit, et ea, quæ apud illos sunt addita vel decepta, certis quibusdam signis additis ad versicolorum capita designavit. ¶ 2. Translate. *Columellæ* dicti sunt majores saryi in familia, quos heri negotiis suis prædicabant, quod his niteretur domos largiamur columellis. *Lucilius* apud *Donat.* ad *Ter. Phorm.* 2. 1. 57. Servus neque infidus domino, neque inutili quoquam *Lucili* columella hic situ Metrophanes. *Martial.* quoque posteriore hunc versum refert 11. 80. Quidam vero putant *Columellam* hic esse nomen proprium Metrophanis servi. *Sabinus* legere volebat, columella hæc, ut sententia sit: Metrophanem *Lucili* servum situm esse sub hac columella. Legitur et columella apud *Caton.* *R. R.* 20. et 21. in editione Jeansoniana a. 1472. et Aldina a. 1514. Nam in aliis est columella. — *NB.* De cognom. *V. ONOM.*

COLUMELLARIS, *e*, adject. qui formam habet columellæ. *Columellares* dentes in equis vocantur, quos quarto mensis anno incipiente, ejectis binis utrimque veteribus, emittunt, ut docent *Varro* 2. *R. R.* 7. 2. et *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 64. (18). Hi autem sunt idem ac canini, et columellares vocantur pro-

pter rotundam longitudinem columellarum instar. *Isid.* 11. *Orig.* 1. 48. Dentes caninos vulgus pro longitudine et rotunditate columellos vocat.

COLUMEN, *inis*, n. 3. Ratione habita etymi vox conjungenda cum culmen, quod vel ab eo per synopen fit, vel inserta per epenthesis vocali, ipsum creat: ambo autem vocabula sunt a celsus et cello, hoc est sursum impellere. — Itaque columen est cacumen seu vertex alicujus lineæ (It. colma, cima, sommità; Fr. cima, faite, sommet; Hisp. cima, cumbre; Germ. d. Höhepunkt; Angl. the top, summit).

I.) Proprie. ¶ 1. Generalim. *Cic.* 1. *Divinat.* 11. 18. Quæ (*Phæbi* fax) magnam ad columen flammato ardore volabat. *Nigidius* apud *Servium* ad illud *Virg.* 1. *G.* 258. Ortus Canicula cum Cauro; in columen venit cum Geminiis: occidit cum Tauro. Adde *Plin.* 15. *Hist. nat.* 15. 17. (57). — Et latiori sensu de quarumque summitate. *Catull.* 63. 71. Ego vitam agam sub altis Phrygiæ columinibus. h. e. montibus Idæ Phrygiæ. *Cf. CULMEN.* ¶ 2. Specialim dicitur de summo tecto quarumcumque ædium, itemque de parte muri superiore, quæ in fastigium desinit. *Cato* *R. R.* 15. Macerium sine calce, ex camentis et silice, altam P. V. fuito, et columen P. I. *Varro* 3. *R. R.* 7. 1. In turribus et columinibus villar. h. e. in extremo tecto casarum rusticarum: cf. *CULMEN.* *Cic.* 1. *Divinat.* 12. 20. in carm. de suo consul. Ni post eticium ad columen formata decore Sancta Jovis species claros spectaret in ortus. h. e. fastigium Capitolii. *Seneca* *Herc. fur.* 999. Huc est, est illuc aula disjecto objice, Rumpatque postes: columen impulsu labet. Adde eund. *Thyest.* 51. ¶ 3. Item specialim, sed stricto sensu, de summa trabe, quæ lectum sustinet. *Vitr.* 4. 2. 1. *Schneid.* Columen io summo fastigio culminis: unde et colutona dicuntur. *Id.* 4. 7. 5. Columen canteril.

II.) Translate. ¶ 1. Ponitur pro eo, qui summum locum tenet in re aliqua. *Plaut.* *Amph.* 1. 1. 211. Advenisti, audscie columen. *Cic.* 13. *Phil.* 12. 26. Columen amicorum Antonii Cotta Varius. *Colum.* 3. *R. R.* 4. 3. Cum vilem seruerit, summa sedulitate cultura serviat: Id enim quasi caput et columen est impensarum. *Plin.* 15. *Hist. nat.* 15. 17. (57). Pars hæc vitæ jam pridem venit ad columen, expertis cuncta dominibus. *Gell.* 19. 14. *Ætas* Cicronis et Cæsaris doctrinarum multiformium variarumque artium columina habuit *M. Varronem* et *P. Nigidium*. ¶ 2. Item pro sustentaculo, et dicitur præcipue de hominibus. *Tubero* apud *Donat.* ad *Ter. Phorm.* 2. 1. 57. Hinc in infansiam annum eorum columine civitas continebitur. *Plaut.* *Cas.* 3. 2. 6. et *Epid.* 2. 2. 5. Senati columen, presidium populi. *Ter. Phorm.* 2. 1. 57. Bone custos salve: columen vero familiae. *Cic.* 5. *Ferr.* 76. 176. familiae. *Id.* *Sext.* 8. 19. reipublicæ. *Id.* *Flacc.* 17. 41. accusationis. *Liv.* 34. 51. Caput columenque imperii Rom. *Catull.* 63. 26. Columen Thessaliæ (*Peleus*). *Horat.* 2. *Od.* 17. 4. rerum mearum (*Mæcenae*). *Curt.* 9. 6. 8. Macedonice columen ac sidus. *Seneca* *Troad.* 123. patriæ. *Id.* *ibid.* 6. *Asin.* *St. Il.* 15. 385. Ausonii regni. *Tac.* 6. *Ann.* 37. partium.

COLUMIS, *e*, adject. idem quod incolumis. *Plaut.* *Trin.* 3. 3. 15. ubi alii leg. incolumis. Agnoscit tamen etiam *Isid.* tum 10. *Orig.* 54., tum in *Glossis*, ubi legitur: *Columæ*, sanum, et *Columes*, salvos. Verum hæc omnia non satis efficiunt, ut culvis sine scrupulo usurpare liceat.

COLUMNA, *ae*, f. 1. Ratione habita etymi, dicta est a columen seu culmen, ut docent *Vitr.* 4. 2. 1. *Schneid.* et *Plaut.* *Diac.* p. 55. 5. *Müll.*, quis primo ita sunt appellata fulcimenta illa, quæ summam teriti trabem fuliunt. Olim autem columna scribebatur, licet columna pronuncietur, ut docet *Quintil.* 1. 7. 29., unde columellæ appellatio facta est. — Ceterum columna est fulcimentum, sustentaculum oblongo, rotundo et erecto lapide, vel ligno constans, quo aliquid tititur et sustinetur (It. colonna; Fr. colonne, pilier, pieu; Hisp. columna, pilar, pilarejo; Germ. die Säule; Angl. a pillar, column).

I.) Proprie seu stricto sensu. ¶ 1. Generalim in architectura columnæ primo dicta sunt qualicunque fulcimenta vel sustentacula, ut colligimus ex *Varron.* 3. *R. R.* 5. 11. et *Vitr.* 4. 2. 1. *Schneid.* Progressu vero temporis ædificiorum ornamento ac majestati inservierunt, teste ipso *Cic.* 3. *Orat.* 46. 180. Columnæ et templa et porticus sustinent, tamen habent non plus utilitatis, quam dignitatis. — Hinc varia co-

lumnarum genera in architectura, scilicet columnae Corinthiae, Doricae, Jonicae, Tuscanicae, Aetnae etc.; de quibus deinde eorum rationibus V. *Vitruv.* 4. 1. 1. et seqq. *Schneid.*; *Plin.* 36. *Hist. nat.* 23. 56. (178); et *Pauli's Encyclop.* vol. 2. p. 1293. et seqq. — *Cic.* 3. *ad Q. fr.* 1. 1. § 2. Columnas neque rectas, neque e regione Diphilus collocarat. *Id.* 3. *Ferr.* 31. 133. Exigere columnas ad perpendicularum. *Id.* *ibid.* 55. 145. Columnas densare. *Id.* *ibid.* deſicere, reponere. *Id.* apud *Quintil.* 5. 13. 49. et *Sueton.* Aug. 72. Columnae Albanae. *Id.* *Dom.* 29. 62. marmoreae. *Id.* 3. *ad Q. fr.* 1. 1. § 1. politae. *Farro* 3. *R. R.* 5. 11. lapideae. *Virg.* 1. *En.* 432. Inimicae excisae rupibus. *Horat.* 2. *Od.* 18. 4. rectis Africa ultima. *Propert.* 3. 2. 9. Tanageriae. *Ovid.* 2. *Met.* 1. Regia solis erat sublimibus alta columnis. *Id.* 3. *Pont.* 2. 49. templa vastis lunita columnis. *Sueton.* *Caes.* 85. Solidam columnam, prope xx. pedum, lapidis Numidici, in foro statuere. *V. infra* sub 2. c. *Plin.* 14. *Hist. nat.* 1. 2. (9). Metapoli templum Junonis columnis vitigineis stetit. *Id.* 33. *ibid.* 1. 21. (89). Telus ligneis columnis suspenditur. *Marital.* 5. 13. centenis incombunt tecta columnis. § 2. Specialiter occurrit de columna, quae ad alicujus memoriam atque honorem erectae sunt. Rorum praecipue memorantur — a) *Columna Maenia*, ut appellat *Plin.* 34. *Hist. nat.* 5. 11. (20), et saepius *Maenia*, quae Romae fuit in foro, ad quam tresviri capitales crimina cogerebant nequam servorum, forum, et hujusmodi infamorum hominum (ut ex *Cic. Divin.* in *Q. Ciceril.* 16. 30. et *Pseudo-Ascon.* *ibid.* colligitur), qui ibidem rei damnati alligabatur et puniebantur. Eodem vocari solitos et creditoribus eos, qui gravi aere alieno premebantur, significare videtur. *Cic. Sert.* 8. 18, ut *Manut.* ad *Divin.* in *Q. Ciceril.* adnotavit. Sed *P.* etiam quae addidit ad loc. cit. pro *Sert.* Hujus columnae *Cic.* meminit etiam pro *Cluent.* 13. 39. et *Sert.* 58. 124; *Plin.* 7. *Hist. nat.* 60. 60. (212); et *Porphy.* ad *Horat.* 1. *Sat.* 1. 101. Porro, ut *Pseudo-Ascon.* loc. cit. docet, sic appellata est a quodam Maenio, qui cum censoribus Catoni et Placido domum suam vendidisset, ut eo loco basilica edificaretur, exceptis sibi suis columnae, supra quam tectum projectis ex provolantibus tabulis, unde ipse et posterius ejus spectare manus gladiaturum possent, quod etiam in foro dabatur. Hanc *Pseudo-Ascon.* sententiam *Forcellinus* servatus, aliam fuisse ait opinionem *C. Maenii*, qui consul fuit una cum *L. Fatio Camillo*, eamque in victoriae signum devictis hostibus posuerat, ut docet *Plin.* loc. superius cit. At recentiores (inter quos *cf. F. Osann* de *col. Maenia*, *Giesen* 1844.) *Pseudo-Asconii* opinionem omnino respiciunt, et unam tantummodo fuisse Romae columnam Maeniam, a consule Maenio in victoriae signum positam (de quo *Plin.* loc. cit.) validis argumentis contendunt. — b) *Columna rostrata* *C. Duili* memoratur a *Quintil.* 1. 7. 12: cf. *Plin.* loc. cit. — c) *Columna C. Julii Caesaris* memoratur a *Cic.* 1. *Phil.* 2. 5. et *Sueton.* Aug. 85. — De columna bellica V. *BELLONA* in *ONOM.* § 3. Item specialiter proverbialiter apud *Plaut.* *Mil. glor.* 2. 2. 54. Columnam mento suffulcire dicitur is, qui brachio inquam columna mentum suffulcit. V. *COLUMNATUS* in fin. — Item proverbialiter *Cic. Orat.* 67. 224. Incurrere amentem in columnas. h. e. caput in Jaquam impingere. § 4. Item columnae apud bibliopolas dicebantur pilae, in quibus libri venales prostabant. *Horat.* *Art. P.* 372. mediocribus esse poetis Non di, non homines, non concessere columnas. § 5. Et generatim pro quocumque sustentaculo. *Cic.* 1. *Divinat.* 12. 21. Jupiter exalta clarabat saepe columnas. § 6. Denique allegorice de personis ponitur, quae aliorum columnae sunt ac praesidium. *Horat.* 1. *Od.* 35. 14. Injurius ne pede pronus stantem columnam. h. e. statum et inconvulsum rei publicae: qua significatione praevit *Ennius* apud *Donatum* ad *Ter. Phorm.* 2. 1. 57.

II.) Improprie sive latiori sensu ponitur de pluribus, quae columnae imaginem referunt: scilicet § 1. De montibus et scopulis, qui praecipue in alicujus regionis vel regni finibus positi sunt. — a) *Columnae Herculis* sunt duo montes ad fretum Gaditanum Calpe, nunc *Gibraltar*, in Europa, et *Abyla*, nunc *Ceuta*, in Mauritania regione Africae, qui procul spectantibus columnarum speciem praebent. Porro Herculi sacra sunt, quia eo usque laboribus suis orbem peragravit. Additur etiam fabula, Herculem ipsum jun-

ctos olim perpetuo jugo diremissee colles, atque ita exclusum antea mole montium oceanum in nostrum mare admisisse. *Meta* 1. 5. 3. et 2. 6. 8.; et *Plin.* 3. *Hist. nat. praefat.* § 4. et 13. *ibid.* 25. 49. (138). Quidam putant, Phoenices, ubi primum fretum Gaditanum praeterire, duas columnas erexisse Herculi et Astari, soli nempe et Lunae; mox Graecos columnas appellasse ob quandam similitudinem, montes Calpen et Abylam. — b) *Herculis columnas* memorat apud *Erasmus*, quae eandem ab Phoenicibus originem habent, *Tac. Germ.* 34. — c) *Columna Rhegia* dicta est extremitas Italiae apud Rhegium, quae inter meridiem et occidentem spectat. *Meta* 2. 4. 8.; et *Plin.* 3. *Hist. nat.* 5. 10. (73). et *ibid.* 8. 14. (88). *Cf. Cic. Sert.* 8. 18. et *V. Elitz* ad h. l. — d) Quas memorat *Protei columnas*, *Virg.* 11. *En.* 262. intelligit fines Aegypti, ubi Proteus regnavit. Mos enim fuit in regionum finibus columnas ponere ad terminos discernendos. *V. ibi Servium.* § 2. Est etiam hoc nomine genus procellae, seu turbinis, cum tamquam demissa columna in mare de caelo descendit: quam freta circum Fervescunt graviter spirantibus incita flabria: Et quaecumque in eo tum sunt depressa tumultu Navigia, in summum veniunt vertex periculum, etc. *Ita Lucret.* 6. 425. *Plin.* vero 2. *Hist. nat.* 49. 50. (134). Ita vocari ait, cum spissatus humor rigensque ipse se sustinet. § 3. Item species ignis caelestis, columnae figurae apparentis. *Seneca* 7. *Quaest. nat.* 20. § 4. Apud *Marital.* 6. 49. et 11. 51. est eadem ac meolula. *Sic Auct. Priap.* 10. Adstans linguibus lumen nostris. § 5. Denique columnae narium dicitur narium recta pars propter quod aequaliter sit in longitudine et rotunditate portenta, apud *Isid.* 11. *Orig.* 1. 48.

COLUMNAR, aris. V. *Columnarium* in voc. **COLUMNARIUS**.

COLUMNARIS, e, adject. ad columnam pertinens. *Prudent.* *Hamartig.* 476. medullaeque tenebrae Luce columnari scintillans exercitus olim. h. e. splendore ignea columna, quae noctu Hebraei in deserto iticere praebat.

COLUMNARIUS, a, um, adject. ad columnas pertinet: bina

Columnarium, ii, n. 2. absolute, substantivorum more. § 1. Subaudi vespertini, et est genus tribuli, quod pro singulis domorum columnis exagebat. Eo autem consilio impositum videtur, ut hac poena ab insanis aedificiorum sumptibus Romani ditionis et luxu dediti detererentur. Et forsasse pertinuit ad legem Juliam sumptuariam, (cujus meminit *Sueton.* *Caes.* 43.) qua omnium impensarum numerus et modus defluebat. *Cic.* 13. *Att.* 6. 1. De aqueductu probe testis: columnarium vide ne ullum debeamus: quamquam mihi videtur audisse a Camilio commutatam esse legem. V. *OSTIARIUM*. In allato *Cic. loc. cit.* MS. quoddam imperatorem habet *columnarium*, teste *Ursino*. — Res eadem, sed non eadem origo fuit *columnaril*, quod inter alias acerbissimas exactiones pecuniarum a Pompejo civitatibus Asiae imperatum, narrat *Cic.* 3. *B. C.* 32. Neque enim hoc ad eam legem pertinuit, de qua *Cic. loc. cit.* meminit, sed extra ordinem, atque ex arbitrio et avaritia Pompeji impositum est, ut unde unde pecunias ad bellum cogeret. § 2. *Columnarium* fuit etiam locus extra urbem, in quo marmora condendis praesertim columnis excidebantur. Nam prope oppidum Ferentinum, quod nunc *Marino* esse traditur, ad radices montis Albani, unde columnae marmoreae Romanorum portabantur, teste *Sueton.* Aug. 72., reperitur est lapis cum *Inscriptione*, quam aliter *Fabretti* p. 463. n. 95., quae est apud *Orell.* 4034., quaeque pertinet ad son. U. C. 784., a Chr. n. 31. L. CORNELIUS A. P. FAB. VLPPIUS LENSEO LQVME QVI EST EXTRA PORTAM MEDIANAM AB EO LOGO IN QVO SCHOLA FVIT LONGVM P. LAVIT AD HYDION AQVAE ALBANAE ET A VIA INTERIORE, IN QVO EXTRA COLUMNARIUM PVBLICVM FVIT LATVM P. L. HONORIS CAYSSA AL. JVNIO STEANI L. MONIMO POSTERISQ. EIVS DARI. Alia inscriptio, quae nunc Patavii existat, quaeque inedita legitur apud *Mural.* 571. 2. QVOD L. CANIVS FESTVS, L. AFFIDIVS CANDIDVS, C. AVILLVS Q. F. L. CERVIVS STABIVS PRAEFECTI VERBA FENERINT, L. PERPERIAM AMIANTVM LVCVM CVMVNNAR. EXTRA PORTAM RVMANAM ROGARE CLX. PED. etc. Si certo constaret, lapidem hunc ad municipium Patavinum pertinere, juncerem, locum columnaril fuisse sex circiter ab urbe passuum milibus, nempe ad radices illius montis Euganei, cui nunc *Lispida* nomen est, unde lapides, quibus olim

Patavini usi sunt, excisos fuisse satis compertum est; quemadmodum Romanos ex monte Albano illos excidisse vidimus. — Ceterum cum in duabus allatis *Inscript.* *columnar.* legatur, pro *columnarium*, ii, potest esse etiam *columnar*, aris, qua ratione et *columnarium* et *columnar* occurrunt.

Columnaril, *trum*, m. plur. 2. absolute, substantivorum more. *Caelius* apud *Cic.* 8. *Fam.* 9. 5. Nolo te putare, Favonium a columnaril praeteritum esse: optimus quisque eum non fecit. h. e. ab improbis hominibus, et infimae plebis, cujusmodi erant, qui ad columnam Maeniam in iudicium saepe vocabantur, aut qui circa eandem oili lullendi causa versarentur, similes subrostratis et subbasilicis, quib et ipsi iode sic appellati, quod pro rostris et ad basilicas esse scirent. Ita censet interpretandum *Manut.*, rejecta eorum opinionem, qui contra veteres omnes libros *columnaril* legi voluit.

COLUMNATIO, *onis*, f. 3. columnarum extructio, seu aedificatio per columnas. *Apul. Florid.* 4. n. 18. Nec prostrantem contabulatio, nec scaenae columnatio.

COLUMNATUS, a, um, particip. ab *lausit. columno*; columnas sustentatus. *Parro* 3. *R. R.* 5. 12. *Tholus rotundus columnatus.* *Ambros.* 1. *de Cain et Abel.* 5. *ad fin.* Sed ne forte incomptam domus magnitudinem putes, et diversoria te columnata delectent: sapientia aedificavit sibi domum, et falsit columnas septem. — Joculariter *columnatum* os dicitur a *Plauto Mil. glor.* 2. 2. 56. quod est brachii tanquam columna suffultum, ut faciunt ii, qui cogitant brachium mento supponunt.

COLUMNELLA, ae, f. 1. V. **COLUMELLA** in fin.

COLUMNIFER, *ferae*, ferum, adject. (columna et ferro). *Prudent.* 9. *Cathemer.* 51. Sic habuit generosa patrum Turba columniferum rutilum. h. e. columnam ignis, quae Hebraei in deserto praebat.

COLORI, *trum*, m. plur. 2. **COLORUS**.

COLORIA, *trum*, n. plur. 2. *Coloria rotundata* sunt pilae structiles et saxi in orbem excisae: a *κόλον* quod *cauda multilis*, quia caret in vertice ornamen- tis columnarum propriis. Differunt a columnis, quae ex uno tantum lapide sunt. *Sidon.* 2. *Ep.* 2. a *med.* Porticus magis rotundatis fulta coloris, quam columnis invidiosa munibilibus. Al. rectius leg. *collyris*, vel *collyris* eodem sensu: quemadmodum et *coloria* pro *collyria* aliis scribere placet. Saep enim Graeci v. in v. Latium mutatur: et *collyriorum* figura ad columnas seu pilas figuram protine accedit.

COLORNUS, a, um, adject. qui est ex corylo arbore (quae et *corulus* scripta reperitur) per metathesin factus ex *corulus*, quod insuavem atque impeditam pronuntiationem habere. Hanc originem vocis assignat *Priscian.* 2. p. 595.; et *Servius* ac *Vel. Interpr.* *Virg.* ab *A. Mat.* edit. p. 13., ad illud *Virg.* 2. *G.* 396. Pingulaeque in veribus torribus exita coloris. *Paul. Diac.* p. 37. 7. *Müll.* laudem deducit a cornu arbore, quamvis falso; ait enim: *Columna* basilica ex cornu arbore facta. *Gloss. Labb.* *Colorum* *κράνεια δένδρον*. Columnum *λεπτοκαρπινον ἢ κρύνινον*. In his interpretationibus *κράνινον* concinitur *Pauli* sententia, *λεπτοκαρπινον* cum *Prisciani* et *Servi* opinione. Utrunque originem, a cornu et corylo, prout *Placidus* in *Gloss.* p. 448. ed. *Mat.* Alii dicunt putant quasi *κόλον ἔρνος*. h. e. rsumum multum; sed hoc nihil juvat ad genus arboris iolurandum, ex quo *colorum* fiat. At sententia, quae prima omnium allata est, a cunctis eruditiss probatur.

COLORUS, a, um, adject. *κόλουρος*, cauda multilis, truncatus: a *κόλον* multilis, et *οὐρά* cauda. § 1. Apud Astronomos *colori* duo circuli sunt in caelesti sphaera, transeuntes per polos mundi, seque mutuo ibi rectis angulis secantes: quorum alter transit per puncta aequinoctialia Aries et Libra, et dicitur *Colorus aequinoctiorum*; alter solstitialia tangit Cancer et Capricornus, et vocatur *Colorus solstitorum*. Dicti sunt, quasi *κόλον τῶν οὐρανῶν*, h. e. cauda multili, quia eorum pars in Autarcum vergens, nobis incompleta est, et quasi tronca. *Macrobi.* 1. *Somn. Scip.* 15. Praeter hos alii duo sunt *colori*, quibus nomen dedit imperfecta conversio, etc. et *mor.* sed ad Australem verticem non pervenire creduntur. § 2. *Colorum metrum* dicitur a *Plotio* de *Metris* p. 2019. *Putsch.*, quod pede brevis est.

COLUS, us, f. 4. In Ablativo singulari haud raro occurrit *colo* pro *colu*, et in Arcusativo pluralis numeri saepius *colos*, quom *colus* legimus, quod confu-

mae *eriscian*. 5. p. 654. et 6. p. 719. *Putsch.*: hinc factum est, ut nonnulli etiam *colus*, i. f. 2. efferrent; at in recto casu plurali hæc *coli* non amsim dicere, ait *Voss*. l. 4. *Gramm.* c. 20.; al. leg. apud *Stat.* 3. *Theb.* 241. — Masculino genere occurrit tantum apud *Catull.* 64. 311., et *Propert.* 4. 1. 72. et 4. 9. 48., ubi tamen *Forcellinus* femininæ legi malebat. Afferunt etiam locum *Prisciani* 6. p. 719. *Putsch.*, qui tamen, si attente legatur, femininum tantummodo genus admittit. — Ceterum *colus* (fortasse a *κόλος* multus, est enim ligni frustum) est instrumentum, in quo lanæ pensum ponitur, et fuso fila deducuntur (It. *conocchia*, *rocca*; Fr. *quenouille*; Hisp. *ruca*; Germ. d. *Rocken*, *Spinnrocken*; Angl. a *distaff*, *rock*). *Cic.* 2. *Orat.* 68. 277. Quando ad me venis cum tua colu et lana? Cf. *Non.* p. 198. 15. *Merc. Catull.* 64. 311. Læva colum molli lana retinebat amictam. *Propert.* 4. 9. 48. Colu Lyda pensa diurna facere. Adde *Tibull.* 1. 3. 86. et 2. 1. 63. *Virg.* 8. *Æn.* 409. Tolerare colo vitam. *Ovid.* 4. *Met.* 229. Et colus et fusus digitis recidere remisiss. Adde *eumd.* *Heroid.* 9. 116., 1. *Art.* am. 702. et 3. *Fast.* 818. *Sidon.* *carm.* 22. 197. Vacuare colus. h. e. fila deducere. Adde *Val. Flacc.* 2. 148. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 48. 74. (194). Lana in colo et fuso Tanquilis. *Id.* *ibid.* Colus compta, et fusus cum stamine. Adde *eumd.* 21. *ibid.* 15. 53. (90.); *Stat.* 1. *Achill.* 582. et 635., et 9. *Theb.* 839.; *Juvenal.* 14. 249.; et *Martial.* 7. 47. — De ipsa lana in colo. *Seneca Herc.* *Æt.* 669. colos, quas inductæ nevere manus. — *Colus* tribuitur *Parcis*, quæ fila nere dicuntur vitæ nostræ, lamdiu duraturæ, donec pensum in colo duraverit. *Ovid.* 2. *Amor.* 6. 45. Septima lux aderat, non exhibitura sequentem: Et stabat vacua jam tibi *Parca* colo. *Stat.* 6. *Theb.* 350. sed huius *Extrema* jam fila colo. h. e. extremi vitæ dies. *Id.* 3. *ibid.* 241. sic fata mihi, nigræque Sororum *Juravere* colus. *Val. Flacc.* 6. 444. de *Medea*. recoquit fessos ætate parentes, Datque alias sine lege colus. h. e. annos vitæ addit. *Id.* *ibid.* 645. *diva* (*Atropos*) suprema *Rumpit* iniqua colus. h. e. vitam adimit. *Seneca Herc.* *fur.* 559. *Parcarumque* colos irrevocabiles. *Inscript.* apud *De-Lama*, *Guida al Mus. Parm.* p. 55. ERYBIT NOTSTRAS ATROPVS IPSA COLVS.

COLUS, i. V. COLON.

COLUSTRA, æ. V. COLOSTRA.

COLUTEA, Græci, n. plur. 2. mala sunt illius arboris, quæ a *Theophrast.* l. 3. *Hist. plant.* c. 17. appellatur *κόλυτρά*, fortasse a *κόλυμα* amputo; ejus enim foliis pecora saginantur. *Plaut.* *Pers.* 1. 3. 7. *Comissæ* mulsum; struthæa, coluteæque appara, bene ut in scutris concaleant, et calamum injice. Quidam varias lectiones non unas commenti sunt: alii enim *coluthea* vel *collubia*, vel *colutea*, vel *colutra* legunt.

COLUTHIA, Græci, n. plur. 2. est genus quoddam concharum seu nupricum apud *Plin.* 32. *Hist. nat.* 7. 27. (84). et *ibid.* 11. 53. (147).

COLYMA, Græci, n. 3. *κόλυμα*, obstaculum. Afferunt a *Pompej.* *gramm.* p. 184. *Lindemann.*; sed nullo Latini scriptoris exemplo confirmatur.

COLYMBÆDES Olivæ, *κόλυμβάδες*, oliivæ conditiæ: a *κόλυμα* innato, quod ob suam levitatem muiæ innatant, ut *Plin.* 15. *Hist. nat.* 3. 4. (16). docet. Cf. *eumd.* 23. *ibid.* 3. 36. (73). Eorum condendarum rationem tradunt *Colum.* 12. *R.* 47. 8. et *Pallad.* 12. *R.* 22. 1. *Cæc. Aurel.* 1. *Tard.* 11. *ad med.* Pulmentum dabimus salsum, assum, vel coctum: dabimus etiam — olivas ex viridi novitate messas, quas *colymbadas* vocant. Adde *eumd.* 4. *ibid.* 3. *ante med.*, ubi Græcis litteris scribit; et *Theod. Priscian.* l. 2. p. 2. c. 13.

COLYMBUS, i. m. 2. *κόλυμβος* piscina, natatio: Græca vox, *Lamprid.* *Elagab.* 23. *Marinæ* aquæ *colymbos* exhibuit, in mediterraneis locis. Maxime, eosdem et singulis amicis natantibus dimisit, et iterum piscibus implevit. *Sic Prudent.* 12. *περί σπέρ.* 36. *Donce* virenti fluctuat (*liquor*) *colymbu*. *Hic male* quidam leg. *corymbo*. *Inscript.* apud *Mural.* 484. 3., quæ est apud *Orell.* 4043. ESCOLYMBVM A COLO (lege et *colymbum* a solo) CONSTITVIT. *Alia* apud *Heuzen.* 6630. VALERIANO VALENTI ET GRATIANO AVG. PL. ANTICQVVS VP. PP. (h. e. vir perfectissimus præpositus) COLYMBVM NENVVS VETVSTATE LAPSVVM TESTACIO PICTVRS AC STATVRS CVM OMNI CVLTV ADORNARIT.

COMA, æ, f. 1. capillus aliqua cum cura composi-

lus, ut *Paul. Diac.* p. 63. 14. *Müll.* definit, ubi a Græcæ *κομῆω* orno deducit: alii derivant a *κομῆω curam gerō, nutrio*; et saxe ratione babita etymii, hæc vox conjungenda est cum Græcis *κομῆν coma*, *κομῆν curam gerere*, *κόσμος ordo, venustus*, et Latino comere. — Ceterum, rectius quam *Paulus Diac.* l. c. *Serivius* ad *Virg.* 5. *Æn.* 556. docet, proprie sic dici capillos non casos, qui comuntur et renodantur (It. *chioma*; Fr. *chevelure*, *cheveux*; Hisp. *cabellera*; Germ. d. *Haupthaar*; Angl. the hair of the head).

I.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu occurrit de hominibus. *Accius* apud *Cic.* 3. *Tusc.* 26. 62. Scindeus dulure identidem intonsam comam. *Cic. Sext.* 8. 18. Alter unguentis affluens, calamistrata coma. *Lucret.* 4. 1220. Inde *Venus* varias producit sorte figuras, Majorumque refert vultus vocesque comasque. — a) Jungitur pluribus Adjectivis et Participiis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Virg.* 4. *Æn.* 590. abscissæ. *Id.* 1. *ibid.* 407. ambrosiæ. *Id.* 4. *ibid.* 280. et 12. *ibid.* 868. adrectæ horrore. *Seneca Hippol.* 803. brevior. *Tibull.* 1. 6. 86. et *Seneca Troad.* 183. cana. *Ovid.* *Heroid.* 12. 156. compositæ. *Virg.* 6. *Æn.* 48. et *Tibull.* 4. 2. 11. comptæ. *Sil. It.* 16. 120. crispæ. *Val. Flacc.* 5. 591. culta. *Propert.* 2. 19. 36. demissis comis plangere pectora. *Seneca brev. vit.* 11. disjecta. *Ovid.* 1. *Amor.* 5. 10. divida. *Propert.* 2. 13. 56. effusa. *Ovid.* 1. *Amor.* 9. 38. effusa. *Horat.* 1. *Od.* 5. 4.; *Tibull.* 1. 5. 44.; *Val. Flacc.* 8. 237.; et *Martial.* 5. 68. flava. *Ovid.* *Heroid.* 5. 122. flavescentes. *Val. Flacc.* 5. 588. fœtilis. *Sueton. Ner.* 51. formata in gradus. *Ovid.* 1. *Amor.* 14. 31. formosæ. *Propert.* 2. 2. 5. sulva. *Ovid.* 1. *Art.* am. 108. et *Curt.* 9. 10. 90. hirsutæ. *Curt.* 5. 6. 18. et *Seneca Herc. fur.* 789. birtæ. *Seneca ibid.* 468. borrentes. *Tibull.* 1. 9. 14. horrida. *Varro* apud *Non.* p. 390. 9. *Merc.* intonsa. *Curt.* 9. 10. 9. intonsæ. *Seneca Hippol.* 394. jactæ temere. *Ovid.* 12. *Met.* 409. lævis pectine. *Id.* 1. *Amor.* 1. 20. longæ. *Horat.* *Epod.* 11. 28. longæ. *Tibull.* 3. 4. 28. myrtæa. h. e. media inter flavam et nigram, Italiæ castagna. *Ovid.* 1. *Amor.* 14. 56. nativa, cui empta opponitur apud *Martial.* 12. 23. *Ovid.* 3. *Art.* am. 353. neglecta. *Propert.* 3. 10. 14. nitidæ. *Ovid.* 2. *Art.* am. 734. odoratæ. *Sueton. Ner.* 20. pinguisima. *Plin.* 31. *Hist. nat.* 2. 10. (14). porrecta coma esse. *Liv.* 38. 17. promissæ et rutilatæ. Cf. *Varron.* apud *Non.* p. 362. 20. *Merc.* *Stat.* 10. *Theb.* 545. resupinæ. *Tibull.* 1. 10. 22. et 2. 2. 6. de diis et gentiis. sancta. *Sil. It.* 8. 140. sparsa. *Horat.* 3. *Od.* 19. 25. spissa. *Varro* apud *Non.* p. 329. 11. *Merc.* teres volans. — b) Jungitur et pluribus Verbis activis, quorum hæc sunt præcipua. *Horat.* 3. *Od.* 30. 16. et *Ovid.* 1. *Amor.* 7. 36. cingere comam lauro. *Seneca Hippol.* 399. cogere comas nodo. *Ovid.* *Heroid.* 21. 88. comere. *Quintil.* 2. 5. 12. comere acu. *Seneca Brevit. vitæ* 11. compellere deficientem eunam hinc atque illinc in frontem. *Ovid. Rem. am.* 679. et *Quintil.* 11. 3. 148. compouere. *Virg.* 1. *Æn.* 319. dare, diffundere ventis. *Ovid.* *Heroid.* 16. 67. erigit horrore comas. *Seneca Herc. fur.* 912. extornare comas. *Id.* *Hippol.* 371. fingere. *Petrone. Satyr.* 126. flectere pectine. *Quintil.* 1. 6. 44. frangere comam in gradus. Cf. *Sueton. Ner.* 57. *Tibull.* 4. 7. 32. implicare comas sertis. *Ovid.* 1. *Amor.* 2. 23. petere myrto. Adde *eumd.* *Heroid.* 19. 134. *Val. Flacc.* 6. 709. nutrire comas flore Sabæo. *Virg.* 11. *Æn.* 77. obnubere. *Tibull.* 1. 8. 11. ornare fœco. *Ovid.* *Heroid.* 13. 39. petere. *Id.* 2. *Met.* 733. permulcere. *Id.* 1. *Fast.* 406. ponere arte manique. *Id.* 1. *Amor.* 7. 68. Ponere recompositas in statione comas. *Horat.* 2. *Od.* 11. 24. religare nodo. *Id.* *Epod.* 11. 28. renodare. *Ovid.* 1. *Art.* am. 518. rescare. *Id.* 3. *Fast.* 16. resituere turbatas. Similiter *Seneca Brev. vit.* 12. disjectam comam restituere. *Sueton. Cal.* 47. rutilare et summittere. *Id.* *Ner.* 51. summittere pone verticem. *Accius* apud *Cic.* 3. *Tusc.* 26. 62. scindere. *Seneca Hippol.* 371. solvere. *Virg.* 2. *G.* 368. stringere comas vittis. *Ovid.* 2. *Art.* am. 304. torquere igne. *Virg.* 1. *Æn.* 477. trahere alicui. *Seneca Brev. vit.* 12. turbare. Cf. *Ovid.* 3. *Fast.* 16. et *Quintil.* 11. 3. 148. *Ovid.* 2. *Met.* 412. variare positu. *Virg.* 3. *Æn.* 405. velare. *Martial.* 2. 11. Vellere comam. — c) Græcorum more, jungitur etiam Participiis præter. pass. tamquam Accusativus. *Ovid.* 3. *Amor.* 9. 52. dilaniata inornatas comas. *Id.* *Heroid.* 12. 63. disjecta comas. *Id.* 4. *Met.* 139. la-

niata comas. *Virg.* 9. *Æn.* 478. scissa comam. *Horat.* 2. *Ep.* 1. 110. vincit comas fronde. — d) Denique jungitur nonnullis Verbis neutrīs. *Horat.* 4. *Od.* 10. 3. decidunt comæ. *Ovid.* 6. *Met.* 141. defluunt. *Id.* *Heroid.* 5. 122. diriguere comæ. *Horat.* 4. *Od.* 10. 3. involtant bumeris. *Curt.* 5. 6. 18. prominent. *Ovid.* 3. *Met.* 100. rigent terrore. *Virg.* 2. *Æn.* 774. steterunt. ¶ 2. Latiori sensu, at raro, ponitur etiam de ferarum juba vel pilis. *Accius* apud *Cic.* 3. *Nat. D.* 27. 68. Agnum inter pecudes aurea clarum coma. Similiter *Seneca Herc. Æt.* 736. comam appellat ipsa lanæ fila, vel floccos. *Colum.* 7. *R.* 3. 7. Mercaberis comas intonsas: variam et canam comam improbabis, quod sit incerti coloris. At *Schneider.* rectius leg. Mercaberis oves intonsas: variam canamque improbabis. *Gell.* 5. 14. Leo toris, comisque cervicum fluctuantibus. *Pallad.* 4. *R.* 13. 2. de equo. Aures breves, patulæ nares, coma et cauda profusior. — Hinc de galeæ cristis. *Stat.* 8. *Theb.* 389. galeæque tremunt horrore comarum.

II.) Translate ponitur de iis, quæ comæ speciem ac similitudinem referunt, scilicet. ¶ 1. De plantis, et quidem — a) De arborum frondibus. *Horat.* 1. *Od.* 21. 5. Coma nemorum. Adde *eumd.* 4. *ibid.* 3. 11. et 7. 2. *Ovid.* 2. *Amor.* 16. 36. arboreas mulceat aura comas. *Id.* 1. *ibid.* 7. 54. populeas ventilat aura comas. Adde *eumd.* 10. *Met.* 103. et 11. *ibid.* 47. *Plin.* 5. *Ep.* 6. Hippodromi nemus comæque. Adde *Catull.* 4. 12., *Tibull.* 1. 4. 30. et 1. 7. 34., *Virg.* 4. *G.* 137., 2. *Æn.* 629., 12. *ibid.* 209. et 7. *ibid.* 60.; et *Senec. Herc. Æt.* 383. et 1577. — b) Specialim coma dicitur quidquid hilari venustate crinium modo summa ramorum, vel caulicorum exornat. *Ovid.* 4. *Fast.* 438. Illa papavereas subsecat ungue comas. h. e. capita in modum comarum expansa. *Plin.* 13. *Hist. nat.* 4. 7. (30). Coma palmæ in cacumine. *Id.* 18. *ibid.* 7. 10. (53). Milli comæ granum complexæ simbratio capillo curvantur. *Id.* 19. *ibid.* 6. 32. (102). Coma cæpæ. *Id.* 12. *ibid.* 25. 34. (113). balsami. — c) Item comæ telluris sunt herbæ, flores, et sgetes, quibus tellus ornatur, quemadmodum coma caput hominis. *Ovid.* 3. *Amor.* 10. 12. de *Cerere*. Falce coloratas subsecutiqe comas. *Colum.* 10. *R.* 8. 277. Tellurisque comas sacris aptate canistris. ¶ 2. Ponitur etiam de lucis ignisque radiis in morem comæ expansis. *Catull.* 61. 77. Vident, ut faces splendidas quatiant comas? *Albinor.* *ad Liv.* 256. flamma *Æthera* subjectis lambit et astra comis. Sic coma *Phæbi* apud *Senec. Herc. Æt.* 727. sunt radii solis. Cf. *eumd.* *Cratip.* 311. ¶ 3. Et pro lanugine membranarum et chartarum, ex quibus volumina conficiuntur: quæ pumice, aut dente levigari solebant. *Tibull.* 3. 1. 10. Lutea sed niveum involvat membrana libellum, Pumex et canas tondet ante comas. — NB. De cogn. R. V. ONOM.

COMACUM, i. n. 2. succus cinnami surco similis, ex arbore in Syria nascente, quæ a *Theophrasto* l. 9. *Hist. plant.* c. 7. *κομακος* appellatur, ac propterea ita est scribendum, non *camacum*, apud *Plin.* *loc. cit.* in *CAMACUM*.

COMANS, antis, adject. Illic Adjectivus, qui Homericæ *κομῶν* respondet, Participii formam præferens, a *comia* factus est. Verbum enim *como*, *are*, ut docet *Serivius* ad *Virg.* 3. *Æn.* 498., numquam apud Latinos aureæ vel argentæ ætatis usu venit; sed tantum apud senioris ævi scriptores. V. *COMO*, as. suo loco. — Ceterum comans est comam habens, comatus (It. *chiomato*, *capelluto*; Fr. *chevelu*; Hisp. *cabelludo*; Germ. *langhaarig*; Angl. *having long or bushy hair, with flowing hair*).

I.) Proprie usurpatur tum de hominibus, tum de brutis. *Virg.* 3. *G.* 312. Sete comantes bircorum, h. e. villosæ, lanatæ. *Id.* 12. *Æn.* 6. Tum denum movet arma leo, gaudetque comantes *Excitans*ervice toros. *Id.* 12. *ibid.* 86. Colla comantia equorum. *Val. Flacc.* 3. 136. ruit ille comanti Ore iarem supra. h. e. ore comis ex inclinatione antepedunculis connecto. *Id.* 5. 595. vident alta comantem Pectora? h. e. comam seu pilos habentem in pectore: ut sit helle-nismus. *Id.* 8. 122. Pellis comans villis. h. e. villosa. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 63. 83. (180). Equæ comantes. *Sil. It.* 16. 59. Crines comantes. *Stat.* 7. *Theb.* 369. In terga comans *Abantiades*. *Gell.* 3. 9. Comans juba equi. — Et de galearum cristis. *Virg.* 3. *Æn.* 468. Et conur insignis galeæ, cristasque comantes. *Id.* 2. *ibid.* 331. Galea comans. h. e. cristata.

II.) Translate. ¶ 1. De plantis. *Virg.* 4. *Æn.*

122. Sera comans narcissus. *Id.* 12. *ibid.* 413. Dictamnus flore purpureo comans. *Plin. Flacc.* 3. 403. jugum silvae. *Id.* 1. 429. silvae. *Plin.* 13. *Hist. nat.* 8. 16. (59). Herba foliis semper comantibus. *Sil.* 11. 10. 530. manu celsam pinum flammamque comantem Altolleus. *Stat.* 5. *Theb.* 502. humus. *h. e.* herbosa. ¶ 2. De lucis radiis. *Ovid.* 13. *Met.* 749. Stella comans. *h. e.* cuncta, cometes. *Pal. Flacc.* 5. 367. Astro comantes Tyndaridae. *h. e.* fulgenti et stellato apice in vertice insignes.

COMARCHUS, i, m. 2. *κωμαρχος* et *κωμαρχης*, vici magister: a *κωμή* pagus, vicus, et *ἀρχων* princeps, praeses. *Plaut. Curc.* 2. 3. 7. Nec demarchus, nec comarchus.

COMARON, i, n. 2. *κώμαρον*. ¶ 1. Ita appellatur a Graecis unedo, qui est fructus arbuti. *Plin.* 15. *Hist. nat.* 24. 28. (99). ¶ 2. Item herba, quae fraga gignit, ob id etiam *fragum* dicta. *Apul. Herb.* 37.

COMATŌRIUS, a, um, adject. ut *comatoria acus*, quae ad comam ligendam inservit. *Petron. Satyr.* 21. Aca comatoria malas alicui pungere. *Uloc Martialis.* 14. 22. Figat acus tortas sustineatque comas.

COMATŪLUS, a, um, deminut. a comatus. *Hieronym.* Ep. 54. n. 13. Comatulos, compios, atque lascivos domus tuae tecta non videant. *Id.* Ep. 66. n. 8. Comatuli pueri.

COMATUS, a, um, adject. Hic quoque adiectivus Participii formam praeferebat a coma factus est, eoque atque comans, quam vocem *V.* sub init. — Comatus est comam habens longiorem, aut densiorem, comans (It. *chi ha grande chioma*, cappelluto; Fr. *chevetu*; Hisp. *cabelludo*; Germ. *langhaarig*; Angl. *with long or bushy hair*).

1.) Proprie. *Sueton. Cal.* 35. Puleros et comatos, quoties sibi occurrerent, occipitilo raso deturbabat. *Auct. Priap.* 37. Frontem comatos Arcadas vides Faunos. *h. e.* fronte comosa, cetera calvos. *Martialis.* 1. 73. Calvus cum fueris, eris comatus. *Id.* 10. 83. Comata tempora. Adde *Pal. Flacc.* 7. 636. — Comati sunt pueri intensa et integra coma. *Martialis.* 12. 70. O quantum diathea valent, et quinquagescomati! *Id.* 12. 9. Rumpis, Besse, labus, sed in comatis. — De Comatis Bellonae *V.* in CAPILLATUS. — Comata Gallia est omnis Gallia transalpina, quae in Belgicam, Celicam, et Aquitanicam dividebatur; ex cepia tamen Narbonensi, quae *Bracata* dicta fuit. Ratio appellativus est, quia ejus populi comam non tondabant, sed omniestate nutriebant. Porro comatae opponebatur togata Gallia. *Lucan.* 1. 442. Et nunc totius Ligur, quondam per collis decora Cricolibus effusa toti praetate Comatae. Adde *M. Anton.* apud *Cic.* 8. *Phil.* 9. 27.; *Catull.* 29. 3.; *Melam.* 3. 2. 4. et *Plin.* 4. *Hist. nat.* 17. 31. (105).

II.) Translate. *Catull.* 4. 11. Comata silva. *h. e.* frondosa.

COMBAJŪLO, as, ara, a. 1. (cum et bajulo) idem fere quod bajulo, vel simul bajulo. *Venant. Fl.* 5. *Hadeg.* 29. Infirma membra (regrota) combajulat.

COMBATUO, is, ere, a. 3. simul batuo. Vox a Latino expungenda; occurrit enim tantummodo in *Not. Tir.* p. 117.

COMBENŌNES eadem bennā sedentes. Ita *Paul. Diac.* p. 32. 14. *Müll. V. BENNA.*

COMBIBO, bibis, bibi, bibere, a. 3. (cum et bibo). Part. *Combibens* 1. 2. — Combibo est simul cum aliis bibo, haurire simul, simul imbibere (It. *bere insieme*; Fr. *boire avec d'autres*; Hisp. *beber juntos*; Germ. *zusammentrinken*, *zusammenschürfen*, oder *einsaugen*; Angl. *to drink together*).

1.) Proprie. ¶ 1. Absolute et stricto sensu combibo est cum aliis bibo, compotor sum. *Seneca Ep.* 123. Ad artem aequae combibendi et convivandi peritissimus. ¶ 2. Saepius occurrit cum Accusativo et significat penitus haurire, excipere, imbibere; et usurpatur — a) De animalibus. *Horat.* 1. Od. 37. 26. foris et asperas Tractare serpentes, ut strum Corpore combiberet venenum. *Ovid.* 13. *Met.* 944. Combibunt guttura succos. *Id.* 2. *Art. am.* 326. Et sicco lacrimas combibet ore tuas. *Id. Heroid.* 11. 53. Et eugor lacrimas combibere ipse meas. *Seneca Ep.* 49. Video te lacrimas combibentem. *Martialis.* 10. 12. 1. precor, et totos avula cute combibe soles. — b) De inanimatis, quae naturā suā aliquid absorbent. *Cato R.* 100. Oleum sic in metretam nram inditurus eris: amara ita vili est: cruda prius colluito, oppilato; agitatoque diu, ut bene combibat. *Ovid.* 13. *Met.* 273. Sic modo combibitur, tacito modo gurgite lapsus Red-

ditur Argolicis ingens Erasinus in arvis. *h. e.* absorbetur terris. *Id.* 13. *ibid.* 410. Combibit ara cruorem. *Id.* 5. *ibid.* 455. os maculas. *Colum.* 12. *R. R.* 50. 17. Quam semel oleum testa combibit. *Id.* 12. *ibid.* 39. 1. uva mustum. *Id.* 12. *ibid.* 47. 10. Dum aliquatenus bacca salem combibat. *Id.* 12. *ibid.* 10. 2. et 12. 43. capsa jus. *Plin.* 17. *Hist. nat.* 11. 16. (80). Ut scrobis solem pluviasque combibant. *Stat.* 10. *Theb.* 675. Cupressus flammam combibit. Adde *Pallad.* 4. *R. R.* 10. 7.

II.) Translate. *Cic.* 3. *Fin.* 2. 9. Puer jam infici debet his artibus, quas si, dum tener est, combiberit, ad majora veniet paratior. Adde *Senec. Ep.* 71. *Sil.* 11. 402. Combibal illapsos ductor per viscera lusus.

COMBIBO, bibis, m. 3. qui simul bibit, compotor. *Cic.* 9. *Fam.* 25. 2. Controversiae, quas habeo cum tuis combibonibus Epicureis. Adde *Lucillum* apud *Non.* p. 38. 13. *Merc.*

COMBINATIO, ōnis, f. 3. binorum conjunctio, vel etiam generalim conjunctio. *Diomed.* 3. p. 503. *Putsch.* Feritur quoque senarius iambicus combinatis pedibus ter, et singulis combinationibus praepositur quilibet pes de supra memoratis quinque. Et paullo post. Saepius autem tertia combinationis secundo pede invenitur communis syllaba. Et mox. Quadratus, qui per combinationem quater feritur, etc. Adde *eund.* *ibid.* p. 504.

COMBINATUS, a, um, *V.* voc. seq.

COMBINO, as, avi, aum, are, a. 1. (cum et bini). Part. *Combinans* et *Combinatus*. — Combino est binos jungo, conjungo. *Sidon.* 9. Ep. 8. Obsequia combinans numeris aequata, non meritis. *Augustin.* 8. *Confess.* 6. Se, et tres alios contubernales erisse deambulatum in hortos, atque illic ut forte combinati spatulabantur, etc. *h. e.* bini et bini deambulabant. *Diomed.* 3. p. 503. *Putsch.* Feritur senarius iambicus combinatis pedibus ter. *Simplic.* p. 80. *Goes.* Tertia pars, quam quinto et sexto libro combinavimus. *Hyg.* *Gromat.* p. 3. col. 1. Ut possit exercitus combinatus educi.

COMBITERE pro coire, simul ire, a bito, is, citat *Poss. l. 4. Institut. Orator.* c. 1. n. 7. ex *Farron.* 4. *L. L.*, quem locum nondum vidimus.

COMBRĀTUM, i, n. 2. herba bacchari similis, procerior tamen, et foliorum exilitate usque in gla attenuata. Trita cum arugula, vulnera mire sanat. *Plin.* 24. *Hist. nat.* 6. 16. (30). et *ibid.* 19. 77. (133). *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 20.) ad b. l. haec ait: «Celsus in a decidit quae ce *combratum*, quae non a ferit quicquid *combratum*, étoit une joucée nommée en Toscane herba *luzula*, plante rapportée au *Luzula maxima* Retz. Ce nom de *combratum* est maintenant appliqué à une plante fort différente. Pline est le seul auteur de l'antiquité qui en ait parlé; il dira plus loin que le *combratum* est peu différent du *bacchar*. Nous sommes forcés de convenir que ce qu'il en a dit ne permet pas du tout d'arriver à sa détermination».

COMBULLIO, is, ire, n. 4. simul bullio. *Apic.* 8. 8. Diu combullat, donec spisset.

COMBŪRO, būris, būsi, bustum, būrere, a. 3. (cum et būro sive ūro. *V.* BUSTUM). Part. *Comburens* et *Comburens* 1.; *Combustus* 1., II. et in fin. — Comburo est idem quod ūro, accendo (It. *abbruciare*; Fr. *brûler*; Hisp. *quemar*, *abrasar*; Germ. *zusammenbrennen*, *durch Brand zerstören*; Angl. *to burn together*, *burn or consume utterly*).

1.) Proprie occurrit — a) De igne. *Ennius* apud *Macrob.* 6. *Satur.* 1. Quae neque Dardaniam campis potuerit perire, Nec cum capta capi, nec cum combusta cremari. *Cato R. R.* 38. Virgas et sarmenta — in segele comburito. Ubi eas combusseris, ibi papaver serito. *Plaut. Curc.* 1. 1. 54. Fumo comburi nihil potest. *Id. Aul.* 2. 6. 12. Comburete sedes. *Id. Mil. glor.* 3. 2. 22. Nam mihi nimius calor comburebat gutturem. *h. e.* exstecabat. *Zucet.* 6. 152. Turbine ventorum comburens (flamma) impeto magno. *Cic.* 2. *Tusc.* 22. 52. Calanus Indus — sua voluntate vivos combustus est. *Id.* 1. *Q. fr.* 2. 2. § 6. Comburere aliquem vivum. Adde *Asin. Poll.* apud *Cic.* 10. *Fam.* 23. 3. et *Auct. B. Hisp.* 20. Rursus *Cic.* 1. *Deinat.* 17. 33. annales. *Id.* 1. *Nat.* D. 23. 63. Libri Protagorae in concione combusti. *Id. Rusc.* Am. 31. 91. Comburete subsellia. *Cæs.* 3. *B. C.* 101. naves. *Liv.* 33. 11. commentarios regios. *Cels.* 5. 21. 6. Cochleae cum testis suis comburendae. *Id.* 8. 5. *Char.* ta combusta. *Plin.* 22. *Hist. nat.* 25. 57. (119). Com-

burere grana tritici. *Sueton.* *Tit.* 36. vestes religiosae cum instrumento omni. *Dig.* D. 2. 30. § 3. stilgiam, spinam. Adde *Cod. Theod.* 16. 5. 88. § 1. — Et de cadaverum ustione. *Cic.* 14. *Att.* 10. 1. Meminit stine te clamare, causam perisse, si funere clatus esset? At ille etiam in foro combustis laudatusque. Adde *Servium* apud *Cic.* 4. *Fam.* 12. 3. — b) Item de solari aliove fervore. *Cic.* 2. *Nat. D.* 15. 40. Sol comburit solum.

II.) Translate. — a) Comburere diem apud *Plaut. Men.* 1. 2. 43. est totum diem hiliare et congruacunde transigere, usque dum in noctem transeat. Tunc enim dies quodammodo moritur. Mortuorum autem corpora in rogis comburuntur. Eadem ratione diem componere dicit *Virg.* 1. *En.* 378., et condere diem *Horat.* 4. *Od.* 5. 29. *V. INCENDO*. — b) Item alludens ad cadaverum ustionem *Cic.* 1. *Q. fr.* 2. 2. § 6. Comburere aliquem iudicio. — c) Item de amoris igne. *Propert.* 2. 13. 19. de *Jove*. Ut Semela est combustus, ut est deperditus *Io*. *h. e.* amore actensus. — Hinc a Part. praeter. pass.

Combustum, i, n. 2. et saepius *Combusta, -orum*, n. plur. 2. absolute, substantivorum more, dicuntur vulnera, ulcera vel similia, quae ignis vi ac damno illata sunt. *Scribon. Compos.* 221. Emplastrum ad combustum mirifice facit. *Plin.* 20. *Hist. nat.* 3. 8. (17). Succus impositus mire combusta sanat. *Id.* 22. *ibid.* 25. 69. (141). Faba livoribus et combustis medetur.

COMBUSTIO, ōnis, f. 3. combustura. *Firmic.* 4. *Mathes.* 12. circa med. Vita vero facit ex igne, id est praecisionis et combustionis.

COMBUSTŪRA, ae, f. 1. adustio. *Apic.* 4. 4. Transfere in alterum cacabum ptisanam, sic ne fundum tangat, propter combusturam. *Enil. Macer* de rosa 21. Et combusturis praecare subvenit ignis. Legitur etiam in lemmate *Seren. Sammon.* sub fin. Combusturis igne, vel frigore.

COMBUSTUS, a, um, *V.* voc. seq.

COMĒ, es, i, 1. *κώμη*. ¶ 1. Herba eadem quae tragopogon, seu barba hircina. *Plin.* 27. *Hist. nat.* 13. 117. (142). *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 474). hene exhibet synonymiam: *Τραγοποιών*, ἢ τετραπύων, οἱ δὲ κόμην καλοῦσι Dioscor. 2. 173. et *Tragopogon* seu *come* *Plin.* 1. c. sunt *Tragopogon creticifolium* L. *Spec. plant.* 1110. ¶ 2. Est etiam Graeca pagus, vicus, *κώμη*. *Liv.* 38. 12. Transgressi Meandrum ad Hieran comen pervenerunt. Et *ibid.* 15. Postero die ad Xylinem, quam vocant, comen posuit castra.

COMĒDO, edis, ēui, ēsum vel varius estum, ēdere, a. 3. (cum et edo). Habet varia tempora et personas alia ratione declinatas. Dicitur enim *comes* pro *comedis*, *comest* pro *comedis*, *comestis* pro *comeditis*; item *comesio* pro *comedito*; *comeses* pro *comedisses*, *comesset* pro *comedisset* (et pro *comederes* et *comederet*, ait *Forcellinus*); *comesse* pro *comedisse* (et pro *comedere*, addit *Forcellinus*). Quae omnes formae auro quoque saeculo usaverunt: quoniamdam etiam aliae antiquae Coniunctivi formae *comedim* pro *comedam*, *comedia* pro *comedas* et *comedini* pro *comedant*, quae leguntur apud *Plaut.* *Curc.* 4. 4. 4., *Bacch.* 4. 4. 91., *Trin.* 1. 2. 65. et *Truc.* 2. 6. 53., in familiaribus saltem sermonibus auro quoque saeculo usurpatae sunt, teste *Cic.* 11. *Fam.* 21. 2., quoque et *Non.* p. 83. 32. *Merc.* *Tribunat.* *Cic.* etiam 9. *Fam.* 20. in a *Fontio* l. c., *P. Victor.*, *Lambin.*, *Manut.* Alii tamen aliter legunt. Quod attinet ad Part. praeter. pass., *Diomed.* 1. p. 382. *Putsch.* scribit, ambigi apud veteres, rectius na sit *comestus*, an *comesus*; sed *comestus* melius esse statuit. — Part. *Comesut* et *Comestut* in omnibus ferme paragaphis; *Comedendus* 1.; *Comesurus* II. 1. b.; *Comesurus* I. — Ceterum *comedere* est simul edere, sed occurrit fere pro omnia omnino edere, edendo consumere, vorare (It. *mangiare*; Fr. *manger*, *avaler*; Hisp. *comer*, *mascar*, *tragar*; Germ. *essen*, *durch Essen aufzehren*, *aufessen*; Angl. *to eat*, *eat up*).

1.) Proprie dicitur de animalibus. *Cato R. R.* 58. Ubi olea comesse erunt. *Id.* *ibid.* 50. Ubi daps profanata comestaque erat. *Id.* *ibid.* 158. Ubi cenaveris, comesto aliqua v. folia. *Plaut. Cas.* 1. 1. 38. Nisi rari to acervum comederis. *Id.* *ibid.* 4. 1. 21. Novi ego illos anabas estriees: corbitam cibi comesse possunt. *Id.* *Truc.* 1. 2. 54. Vos abibitis et comestis. *Ter. Heaut.* 2. 3. 14. Quid comedam? quid ebibent?

Titinius apud *Non.* p. 81. 14. *Merc.* Plus comest sola uxor. *Pomponius* apud *eumd.* p. 81. 21. Quod molendum conduxit, comest. *Cic. Cluent.* 62. 173. Celerius potuit (venenum) comestum, quam epotum; in vasa permanere? Ita *Priscian.* legit 10. p. 894. *Putsch.*, alii vulgo *comestum*. *Id.* 2. *Nat. D.* 25. 65. Ex se enim natos comesses fingit solius (Saturnus). *Id.* *Brut.* 60. 217. Nisi su suo more iactavisset, hodie te istis musca comedis. *Varro* apud *Non.* p. 152. 22. *Merc.* Atinis cleris et comestis. *Id.* apud *eumd.* p. 81. 19. Qui pote plus, urget: pisces ut saepe minutis Magni comest, ut aves effecit accipiter. *Cf. Id.* apud *eumd.* p. 355. 60. *Catull.* 23. 4. Quorum dentes vel silicem comesse possunt. *Vatius* apud *Diomed.* 1. p. 382. *Putsch.* Comessa patina. *Horat.* 1. *Ep.* 7. 10. Ut libet, haec porcis hodie comedenda reliquas. *Val. Max.* 9. 12. *extern.* 6. Qui cum iam comestis omnibus (sicis) supervenisset. *Afer* apud *Quintil.* 6. 3. 93. Non comedi panem et aquam bibo. *Marital.* 5. 39. Crasso divitior licet falsum, Iro pauperior forem, Si concham toties meam comesses. *Hieronym.* in *Isaiam* 2. 3. 17. Qui carnes agni comesturus est et celebraturus Pascha. — Proverbium est illud *Plaut.* *Most.* 3. 1. 32. Tam facile vinces, quam plura vulpes comest. — Item illud *Varron.* 1. *R. H.* 2. 11. Num cena comessa venimus. (de ille, qui nimis sero et re peracta praesto sunt).

II.) Translate. ¶ 1. Saepè ponitur pro dissipare, absumere, dissipare: ad rem *Plaut. Trin.* 2. 1. 20. Ni amplius etiam quod exhibet, quod comest, quod facit sumpti, dabitur. *Cf. eumd.* *ibid.* 2. 4. 5. et *Truc.* 1. 2. 54. Haec autem significatione occurrit — a) Cum Accusativo rei. *Plaut. Pseud.* 4. 7. 3. Luxuriantur, lustrantur, comedunt quod habent. *Adde eumd.* *Trin.* 2. 2. 79. *Id.* *Trin.* 2. 4. 5. Argentum comestum, epotum, elotum in balneis. *Id.* *Bacch.* 4. 4. 91. Comedere aurum. *Id.* *Trin.* 2. 4. 14. rem. *Sic Cic.* 11. *Fam.* 21. 2 rem familiarem. *Titinius* apud *Non.* p. 81. 16. *Merc.* Qui rem disperdit et necam dotum comest. *Afranius* apud *eumd.* p. 81. 17. Comedere dona. *Nortius* apud *eumd.* p. 81. 25. pecuniam paternam. *Cic.* 9. *Fam.* 20. 3. Sed cura —, ut valeas, ne ego te faciente bona tua comedam. *Id.* *Flacc.* 36. 91. Quasi bona comessio Romae non liceret. *Id.* *Sext.* 51. 110. Usque eo non fuit popularis, ut bona solus comesset. *Adde Horat.* 1. *Ep.* 13. 40. Rursus *Cic.* *Sext.* 52. 111. Comedere patrimonium. *Pseudo-Cic.* in *Sall.* 7. Patrimonium non comeso, sed devorato. *Adde Quintil.* 6. 3. 74. *Didius* vel *Didymus* apud *Diomed.* 1. p. 382. *Putsch.* Comesto patrimonium. *Cic.* 9. *Fam.* 18. 4. Potes mulo isto, quem tibi reliquum diels esse, cum cantherium comedisti, Rumam perveni. *Id.* 11. *Phil.* 14. 37. Comedere beneficia alicujus. h. e. rem beneficio alicujus acquisitam, absumere. Simile est illud 13. *ibid.* 2. 3. Veterani suis rebus exhaustis, beneficiis Caesaris devoratis, fortunas nostras concupiverunt. *Catull.* 29. 13. Comedere docentes aut tricenales. — b) Rarius occurrit comedere aliquem, hoc est ejus rem consumere. *Plaut. Trin.* 2. 2. 65. Hostesne, an cives comedis, parvi pendere. *Id.* *Most.* 1. 1. 11. Sige, venire salvum, quem absentem cumes. *Id.* *Pseud.* 4. 7. 25. Janine illum comessurus es? *Ter. Eun.* 5. 9. 57. Hunc comedendum et deridendum vobis propino. *Alia* legunt comedendum et ebibendum. Ita etiam legit *Non.* 1. 140. edit. veter., et hoc magis est consentaneum parasilo hic luquenti. *Adde Varron.* apud *Non.* p. 355. 20. *Merc.* *Juvenal.* 1. 34. Et cito raptus de nobilitate comesa Quod superest. h. e. expoliata, bonis multata. ¶ 2. Comedere aliquem oculis est avide et cupide aspicere. *Marital.* 9. 60. Iussit molles pueros oculis comedere. *Sic Justin.* 21. 5. devorare oculis. — In illo *Lucilius* apud *Non.* p. 81. 26. *Merc.* Commandatur, totum complexa, comestque: videtur obscenus sensus latere, similis ratione, ac vorare legitur in *Priap.* 63. 31. ¶ 3. Comedere se pro curis macerari, tristem esse. *Plaut. Truc.* 2. 7. 36. Quisnon illic homo est, qui ipse se comest, oculis malis, tristis? Animo hercle homo suo est miser, quicquid est. *Cic.* apud *Non.* p. 81. 20. *Merc.* Qui se ipse comest.

COMEDO, *dois*, m. 3. qui bona sua comedit, teste *Paul. Diac.* p. 58. 7. *Müll.* *Lucilius* apud *Non.* p. 11. 9. *Merc.* Vivite luronces, comedones vivite ventres. *Varro* apud *eumd.* p. 93. 21. Quod comedonibus convenit usu, quibus mota voluptate cum edunt, dumlatat gula gaudet.

COMEDUM, bona sua consumentem antiqui dicebant. Ita *Paul. Diac.* p. 58. 6. *Müll.*

COMES, *ilis*, m. el f. 3. proprie est is, qui cum alio iter facit; a cum et eo, is; ponitur tamen et pro socio, quamvis ab hoc differat: *F.* Homonym. in fine (li. *compagno*, *compagna*, *socio*, *socia*, *participi*; *Fr. compagno*, *compagne*; *Ilisp. ompañador*, *compañero*, *asociado*; *Germa. d. Mitgänger*, *Gefährte*, *Theilnehmer*, *Genosse*; *Angl. a companion*, *associate*, *attendant*, *assistant*).

I.) Proprie ponitur de hominibus et raro de ceteris animalibus; et quidem ¶ 1. Generatione. — a) Absolute. *Plaut. Epid.* 5. 1. 23. Age age, absolute me — ne comites morer. *Ter. Heaut.* 3. 1. 46. Nam unum ei cenam atque ejus comitibus dedi. *Cf. eumd.* *Heaut.* *prol. alt.* 27. et 5. 3. 23. *Lucret.* 4. 577. Palantes comites cum montes inter opacos Quaeque etc. *Cic.* 3. *Ferr.* 25. 84. Erat comes ejus Rubrius quidam, homo factus ad istius libidines, qui miro artificio, quorumque venerat, haec investigare omnia solebat. *Nepos Agestil.* 6. Adjunctis de suis comitibus locum tutum reliquit. *Catull.* 11. 1. *Furi et Aurelii*, comites *Catulli* sive in extremos penetrabit ludos etc. *Virg.* 4. *En.* 677. comitene sororem Sprevisit moriens? *Id.* 6. *ibid.* 447. *Ilis* Laodamia li comes. *Horat.* 1. *Od.* 7. 26. Ibimus o socii comitesque. *Adde eumd.* 2. *Sat.* 5. 17. *Ovid.* *Heroid.* 13. 163. Me libi venturam comitem. — Jungitur pluribus Verbis, quorum praecipua, servato litterarum ordine, exhibetur. *Horat.* 1. *Od.* 35. 22. abnegare se comitem. *Virg.* 6. *En.* 778. adlere sese comitem alicui. *Fellej.* 2. 53. 1. aggregare aliquem comitem alicui. *Ovid.* 3. *Met.* 175. destituere comitem. *Horat.* 2. *Sat.* 3. 12. educere aliquem. *Plin.* 12. *Hist. nat.* 1. 5. (10). epulari iatra arboris specum cum duodevicesimo comite. *Ovid.* *Heroid.* 14. 54. esse comitem alicui. *Marital.* 12. 38. habere alicui comitem. *Virg.* 2. *En.* 86. mittere aliquem comitem alicui. *F.* infra sub 2. *Ovid.* 1. *Art. am.* 127. negare se comitem. — b) Adlata re, in qua quis comes est. — Per Genitivum. *Cic.* 9. *Att.* 10. 2. Adjungere se comitem fugae alicujus. *Id.* *Amic.* 11. 37. Non eodem parvi Ti. Gracchi temeritati, sed praefuit: nec se comitem illius furoris, sed ducenti praebuit. *Id.* *Sull.* 23. 66. Comes honoris, calamitatis. *Id.* *Muren.* 4. 11. alicujus rei. *Virg.* 2. *En.* 294. iatorum. *Ovid.* 8. *Met.* 563. laborum. *Liv.* 22. 60. virtutis. *Adde eumd.* 1. 3. *Fellej.* 2. 53. Habere aliquem comitem fugae. *Cf. Senec.* *Med.* 541. *Plin.* 1. *Ep.* 5. consilii. *Stat.* 6. *Theb.* 814. belli. *Marital.* 12. 25. exilii. *Adde Sueton.* *Cal.* 45. et *Tib.* 6. — Per Dativum verbo interposito. *Plaut. Pseud.* 1. 1. 13. Aliquem comitem habere consiliis suis. — Per Ablativum et praep. in. *Cic.* 1. *Fam.* 9. 2. Comitem in ulciscendis quibusdam se praebere. — c) Cum sermo est de discipulis, comes est sectator. *Plin. praef. Hist. nat.* Qui (Cicerus) de re publica Platonis se comitem praebuit. — d) Comes dicitur etiam conj. *Inscript.* apud *Gruter.* 821. 6., quae est apud *Orell.* 2666. v. f. l. *AKODIVS FESTVS CASSIAE MAXIMAE COMITI OPTINAE ET P. PAPIRIO EUTYCHO ET SIBI.* ¶ 2. Speriatur comes dicitur puerorum custos et magister. *Virg.* 2. *En.* 86. Mittere aliquem comitem alteri. *Adde eumd.* 5. *ibid.* 545.; *Sueton.* *Tib.* 12.; et *Stat.* 5. *Sile.* 2. 60. — Hinc comes cognominatur terrules in duabus *Inscript.* apud *Gruter.* 45. 7. et 8., et in quindecim apud *Gud.* p. 32. et 33., cui additur saepe custos, aut conservator. — Olim praedagogi honestiorum vocabulo comites dicit sunt: pueros enim re vera per urbem comitantur. *Sueton.* *Claud.* 35. Ne cujus comiti, aut librario calamariae, aut graphiarum thecae adimerentur. *Id.* *Aug.* 98. *Thrasyllus* Tiberii comes. *Adde eumd.* *Tib.* 12. ¶ 3. Comites magistratum apud *Sueton.* *Caes.* 42. sunt illi, qui magistratus in provinciis euntes sequebantur, de quibus in *CONORS* dictum est. Quo pertinet et illud *Cic.* 8. *Att.* 1. 2. *Uoluntatem* certum nisi de comitibus meis. *Adde eumd.* 3. *Ferr.* 24. 63.; 3. *ibid.* 26. 68.; 4. *ibid.* 10. 27.; 1. *O. fr.* 1. 3. § 11. et *Rabin.* *Post.* 7. 19.; *Catull.* 28. 1.; et *Sueton.* *Caes.* 4. et *Ner.* 5. — Illi duplici erant generis; alii siue recto officio, qui et amici appellabantur; alii alicui muneri addicti. *Horat.* 1. *Ep.* 8. 1. Celso gaudere, et bene rem gerere *Albinovano* Musa rogata reter, comiti scribebae *Neronis*. — Similiter comites dicebantur, qui actorem aliquem sequebantur in provincias euntem ad publicam quaestione instituentiam. *Cic. Flacc.* 6. 13. ¶ 4. Ab his

videtur initium habuisse, quae procedente tempore orta est, sub imperatoribus, Comitum dignitas, nempe honestiores amici, qui imperatorem assidue comitabantur, praesentem in expeditionibus, *Conti* de quibus passim mentio fit in *Cod. Justin.* et *Theodos.* et apud *Sulpic. Sever.* *dial.* 1. 20. et in *Vita S. Martini* 20. aliosque mediævi scriptores. A Graecis quoque eorum temporum Κομῆτες appellabantur. Saepè hi ad varia palatina et provincialia officia, et munera admoti sunt: quae enumerat *Brisson.* de verb. signif., *Du Fresnoe* in *Glossar.*, *Pitisc.* in *Lex. Antiquit.*, *Rom.* et alii. *F.* etiam cap. 5. *Indicis Inscriptionum Gruteri*: sic et. gr. imperante *Valentiniano* comes thesaurorum fuit quidam a Sapore postea bello captus ann. post Chr. n. 260., ut patet ex *Ecc. e Cod. Vatic.* ed. *Müll.*, quae in compendium redegit *Dorghesius*, n. 55. Luculentum hujus numeris exemplum habetur in *Inscript.* apud *Morcell.* de *stil. Inscr.* *Lat. T.* 1. p. 132. L. P. VIVIVS PLAVTIANVS NECESSARIVS ARGO. (nempe *Septimii*, *Severi* et *Caracallae*) ET COMES PER OMNES EXPEDITIONES EORVM. *Adde etiam Sueton.* *Aug.* 16., *Tib.* 46., *Vitell.* 11. et *Fesp.* 4.; et *Inscript.* apud *Orell.* 723. et 730. — NB. De comitibus seu comitis legionum quidam habet *Orell.* *Inscript.* 3446.: at *Henzen.* p. 347. ad *Orell.* *Inscript.* cit. haec ait: *Comites legionum* omnes spurii sunt; quatuor enim, quos *Sponius* ex schedis *Barberinis* protulit, et exigua harum auctoritas suspectos reddidit, et in nominibus hominum, legionum, civitatum plurima insunt, quae confectis titulis esse declarant. Eorum unum *Fabrettius* 607. 57. denuo proposuit, sed ex appendice ad vitam *Colotii* fraudibus scanti; de eo cf. etiam *Borghesium*, *Burbul.* p. 37.

II.) Translate occurrit de inanibus, quae cum alia re conjunguntur. *Plaut. Men.* 5. 6. 20. Metum comitem mihi adhibeam, culpam ut abstineam. *Lucret.* 2. 578. Quae (nox) non audierit mites vagabiles ægris *Ploratus*, moris comites et funeris atri. *Id.* 3. 291. Frigida aura comes formidinis. *Cic. Muren.* 6. 13. Tempestivis convivii, amant lori, multarum deliciarum comes est extrema solitudo. *Id.* 1. *Orat.* 17. 75. Ars et doctrina comites ac ministræ oratoris. *Id.* *Brut.* 12. 45. Pacis comes utique socia eloquentia. *Id.* *Balb.* 4. 9. Casus eventusque rerum comites consiliorum. *Id.* 4. *Tusc.* 8. 19. Exanimatio quasi comes pavoris. *Horat.* 4. *Od.* 5. 24. Culpam pœna premittit comes. *Id.* *ibid.* 12. 1. Veris comites animæ. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 32. 32. (119). Comitumque artis alieni atque lili esse miseriam. *Id.* 33. *ibid.* 11. 52. (115). *Drusillanus* quingenarium lancem habuit, et comites ejus octo ocellingentum quinquaginta librarum. *Sil. It.* 4. 134. Hasta comes dicitis. *Adde eumd.* 9. 568. *Quintil.* 1. 4. 5. Grammaticæ dulcis secretorum comes.

Homonym. Comes differt a sodali et socio: quia comes est, qui cum alio iter facit; socius, qui una cum alio aliquid possidet, aut curat; sodalis, qui cum alio versatur in rebus latoribus, ut in convivii, in ludis etc., et maxime pertinet ad adolescentes; item qui est ejusdem collegii. Comes igitur minus est, quam socius. Nam eundem tantummodo sequitur; socius adjuvat. Quamquam hæc discrimina non semper servantur. *Cic.* 13. *Fam.* 71. 1. Agnus et comes meus fuit illo miserrimo tempore, et omnium itinerum, navigationum, laborum, periculorum in eorum socius. *Id.* figurate *Fontej.* 17. 39. Vilæ socia virtus, moris comes gloria fuisse. *Cæs.* 3. *B. C.* 80. Cum se victorie *Pompeji* comitem esse mallet, quam socium *Cæsaris* in rebus adversis.

COMESOR et comestor, *ois*, m. 3. qui comedit, comedo. *Cajus Dig.* 21. 1. 18. Servus somnolulosus, piger, tardus, comesor. *Al. leg. comessor.* *Tertull.* 1. *advers. Marcion.* 1. Quis iam comesor mus Ponticus, quam qui Evangelia corrosit? *Isid.* 10. *Orig.* 58. Comesor a comedendo satis. Est enim gula ac ventri inmoderate deditus. In *Gloss. Philox.* legitur: *Comestor*, *καταπαράς*.

COMISSABUNDUS, COMESSATIO COMES-SATOR, etc. *F.* COMISSABUNDUS, COMISSATIO etc.

COMESTIBILIS, e, *adject.* edulis, qui comedi potest. *Isid.* 17. *Orig.* 7. Arbor fructum ferens comestibilis.

COMESTIO, *ois*, f. 3. manducatio. *Poeta* in *Anthol.* *Lat. T.* 1. p. 544. *Burmann.* *Plebeja*, simplex, rara comestio. *Isid.* 20. *Orig.* 1. Cocium quasi coa-

etiam dicitur, id est ab igne et aqua violento modo actusque commestioni aptum.

COMESTURA, *æ*, f. i. actus comedendi. *Cato R. R.* 157. Brassica, quæ vocatur *καλινωσίδης*, hæc septem habet bona in comestura. Ita Aldus a. 1514. At aliæ editiones cum Jensoniana: Quæ vocatur septembona in comestura. Ex quibus verbis *Cato* non indignus quidam Lexicogr. vocem *commistura*, h. e. commixtionem. In Latinitatem invehere cuncti sunt. Illa vero *Pontedera* in *Antiqu. Lat. Gr.* p. 83. et *Schneiderus* in *adnotat.* spuria esse putant.

COMESTUS, *a*, um. *COMEDUO*, *is*.

COMESUS, *a*, um. *COMEDO*, *is*.

COMESUS, *ns*, m. 4. actus comedendi. *Isid.* 20. Orig. 1. 1. Ab esu et comesu mensæ factum vocabulum.

COMETA, *æ*, m. 1. *Latina positione, vel sœpius Græca positione*

COMETES, *æ*, m. 1. *καμήτης*. Dicitur est cometes a *καμή*, hoc est coma, quia late splendorem velut comam fundit. Ideo autem est masculini generis, quia *καμήτης* vel adjectivum est masculini generis, vel adjective usurpatur, et *ἀστήρ* stella subintelligitur. — Hinc cometes est stella cingula. *Cic. 2. Nat. D.* 5. 14. Stellis his, quas Græci cometas, nostri cincinnatas vocant. *Virg.* 1. *G.* 488. non diu toties arserunt cometæ. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 25. 22. (39). Cometes admodum fastuosus Augustus. *Id. ibid.* 58. 59. (149). Comete illis noctibus flagrant. *Lucan.* 1. 599. et terris mutantem regna cometen. *Sil. It.* 8. 638. crine corusco Regnorum eversor rubuit letale cometes. Adde *Val. Flacc.* 6. 608. — De variis cometarum generibus multa *Servius* ad *Virg.* 10. *Æn.* 272. et *Seneca* 1. *Quæst. nat.* 15. et 7. *ibid.* 6. — Dicitur etiam sidus cometes, stella cometes: ut apud Græcos *Xiphilinus* 86. 17. *Ἀστὴρ καμήτης*. *Plin.* dicta in *ABROTONITES*. *Tac.* 14. *Ann.* 22. Inter quæ et sidus cometes effulsit. *Id. ibid.* 47. Sidus cometes sanguine illustri semper *Nerou* exultat. *Justin.* 37. 2. Stella cometes septuaginta diebus ita luxit, ut etc. — *Latina positione* in singulari. *Prudent.* 12. *Cathemer.* 21. Tristis cometa intercidit. *Manil.* 1. 824. fulgente cometa. *Seneca Octav.* 232. Cometam pandere iofestam faciem. — *KB.* De nomine pr. *V. ONOM.*

COMICE, adverb. comicorum more. *Cic. 3. Orat.* 8. 27. Res tragicas comire, istis remisse tractare. Adde *Senec. Ep.* 100. ad fin.

COMICUS, *a*, um, adject. *καμικός, καμωδικός*, ad comiciam pertinens. ¶ 1. Generalim comicum dicitur quidquid ad comiciam pertinet. *Plaut. Pæn.* 3. 2. 20. Agite, inspicite: aurum est co. Profecto, spectatores, comici: macerato hoc pingues sunt auro in Barbaria boves. ubi aurum comicum sunt iupini, quibus pro pecunia in comedis uluntur. *Cic. Rosc. com.* 10. 24. Nemo illum ex trunco corporis spectabat, sed ex artificio comico æstimabat. *Id. 3. Nat. D.* 29. 72. Comice levitates. *Id. Orat.* 20. 67. Apud comicos poetas (h. e. comædularum scriptores), nisi quod versiculi sunt, nihil est aliud quotidiani dissimile sermonis. *Horat. Art. P.* 89. Versibus exponi tragicis res comica non vult. *Cæs.* apud *Sueton.* in *Vita Terent.* Lenibus atque utinam scriptis adjuncta foret vis, Comica ut æquato virtus polletet honore Cum Græcis. *Virg.* 5. 6. 9. *Schneid.* Comice scæne ædificiorum privatorum et mancipiorum habent speciem, prospectusque lenestris dispositio imitatione communium ædificiorum rationibus. *Id. 5. 7. 2.* actores. Sic *Quintil.* 2. 10. 33. Quod faciunt actores comici. h. e. comedii, sive histriones, qui comedias agunt. *Id. 11. 3. 125.* Comicus gestus. *Id. 9. 4. 140.* senarius. *Id. 11. 3. 79.* et *Plin.* 25. *Hist. nat.* 11. 88. (137). Comice persone, h. e. quibus comici in scæna uluntur. *Tertull. Anim.* 50. Quod hoc Menandri (hæretici) balneum (baptismi substitutum) comicum credo, h. e. stitium et Menandro poeta comico dignum. ¶ 2. Speculim comici dicuntur, qui in comedis inducuntur: cf. *Cic. 2. Fam.* 13. 2. *Plaut. Capt.* 4. 1. 15. et *Pomponius* apud *Non.* p. 83. 6. *Merc.* Comici servi. *Plaut. Most.* 5. 2. 30. et *Farrus* apud *Donatum* ad *Ter. Adelph.* 5. 8. 16. senes. *Cæcilius Statius* apud *Cic. Senect.* 11. 36. et *Amic.* 26. 99. Comici stulti senes. *Cic. Rosc. Am.* 16. 47. Adolescens comicus. *Propert.* 4. 5. 44. mœchia comica *Thais*. *Horat.* 2. *Sat.* 5. 91. Comicus *Davus*. — Hinc

Comicus, *i*, m. 2. absolute, substantivorum more,

¶ 1. Est comodus, sive histrion, qui comedias agit. *Plaut. Pæn.* 3. 2. 4. Condoriler sum, quam tragedi, aut comici. Adde *eumd.* *Pers.* 4. 2. 4. et *Rud.* 4. 7. 23. *Inscript.* apud *Gruter.* 1089. 6. L. *ACMIO* L. E. ROMPT. ΕΥΤΥΧΙΑΣ ΚΟΜΙΚΟ ΤΙΜΟ ΣΥΙ ΤΕΥΧΟΝΙΣ etc. ¶ 2. Item comædiarum scriptor. *Cic. Orat.* 55. 184. Comicerum senarii, propter similitudinem sermonis, sic sæpe sunt affecti, ut etc. Adde *Quintil.* 2. 16. 3. et 9. 3. 14.

COMINUS, *F. COMMUNIS*.

COMIS, *e*, adject. Quod ad descriptionem attinet, cum in MSS. *cōis* pro *comis* et *cōis* pro *communis* legamus, tuncque *comis* et *communis* unum idemque interdum significant; ita factum est, ut nonnullis in locis alii *comis*, alii *communis*legerint, ut apud *Cic. Senect.* 17. 39. *F. Faerni* ad *Ter. Heaut.* et Interpret. ad *Cic. 2. Fin.* 25. 50. Cf. etiam *Cic. Balb.* 16. 36. Comp. *Comier* et *Superi. Commisimus*. — Ratione habita etym., *Farrus* *L. L.* 89. *Müll.* deducit originem a Græco *καμπος*, quod significat conisationem, hilaritatem, lasciviam: ut *comie* proprie sit hilaris, lascivus, facetus. Quo nonnulli trahunt illud *Horat.* 1. *Sat.* 10. 41. *comis* garrere libellos Unus vivorum, Fundeni. h. e. festive, hilariter, ac lascive libellos conscribere. Alii tamen legunt comes garrere libellos. — Ceterum *comis* generatim dicitur et est, qui in omni actione et sermone faciliem se præbet, benignus, humanus, civilis, commodus (It. *cortese, benigno, umano, gentile*; Fr. *obligeant, complaisant, affable, aimable, doux, gracieux*; Itisp. *obligante, cortés, afable, agradable*; Germ. *artig, willig, gefällig, zuvorkommend*; Angl. *courteous, kind, humane, gentle, mild, affable, complaisant*). Occurrit autem — a) Absolute. *Ter. Hecyr.* 5. 3. 39. Ego dum illa licetum assa sum benigno et lepido et comi. *Id. Heaut.* 5. 1. 39. Animo comi esse et leni. *Cic. Balb.* 16. 36. *Comes*, benigni, foris, suaves homines esse dicuntur, qui errant comiter morantur vian. quæ verba sunt *Ennii*, teste eodem 1. *Off.* 16. 54. benigne, non gravate. *Id. Muren.* 31. 66. Quemquam ne existimas *Catonem* commodiorem, comiorem, moderatiorem fuisse? *Id. 2. Fin.* 25. 80. Bonum virum, comem atque humanum esse. *Nepos Dion.* 1. Ingenium docile, comie, aptum ad artes optimas. *Horat.* 1. *Sat.* 10. 65. Fuit Lucilius — comis et urbanus. *Id. 2. ibid.* 8. 76. Conviva comis. *Ovid.* 2. *Art. am.* 177. Amica comis et blanda. *Id. 3. ibid.* 510. Oculis comibus allicere amorem. *Id. 3. Fast.* 684. Anus comis. *Liv.* 9. 36. Hostio comi accipere aliquem. *Plin.* 35. *Hist. nat.* 4. 10. (28). *Tiberius* Cæsar, minime comis imperator. *Quintil.* 6. 2. 16. Vir bonus et comis. *Tac.* 14. *Ann.* 48. Sermo et congressus comis. *Id. 4. ibid.* 7. via. *Id. Germ.* 21. victus inter hospites. *Sueton. Vesp.* 22. Super cenam autem, et semper alias commissimus. *Al. leg.* communisimus. *Apul.* 10. *Met.* Sermones commissimi. *Id. 11. ibid.* Senex commissimus. — b) Addita persona erga quam quis comis est. *Plaut. Trin.* 2. 1. 24. Fit ipse, dum illis comis est, inops amator. *Cic. Senect.* 17. 59. Comem atque humanum esse erga aliquem in omnibus rebus. *Ad recentiores, inter quos* *Orell.*, leg. communem. *F.* sub init. bujus vocis. *Horat.* 2. *Ep.* 2. 133. Comem esse in aliquem. *Tac. Agric.* 22. alui. *F. Madvig.* ad *Cic. 2. Fin.* 25. 80. — c) Addita re, qua quis comis est. *Cic. 2. Fin.* 25. 80. Comis in amicis tuendis. *Cl. eumd.* *Senect.* 17. 59. eujus verba sub b retulimus. *Horat.* 1. *Sat.* 10. 41. *Comis* garrere libellos. *F.* integrum locum sub init. *Seneca Ep.* 88. Comes verbis, rebus, adfectibus.

COMISSABUNDUS vel comesabundus, *a*, um, adject. De ratione scribendi *F. COMISSOR* sub init. — *Comissabundus* est qui comissionibus indulget. *Liv.* 9. 17. Per quam (Indiam) temulento agnitæ comissabundus incessit (Alexander). Adde *Curt.* 5. 7. 10. et 9. 10. 36. *Plin.* 21. *Hist. nat.* 3. 6. (9). Juvenes comissabundi.

COMISSALITER, adverb. bilare, per comissionationem. *Sidon.* 1. *Ep.* 5. Cantatas sæpe comissaliter nobis Phæacithontidas risi.

COMISSATIO vel comessatio, *ōis*, f. 3. De ratione scribendi *F. COMISSOR* sub init. — Ratione habita etym., est a *καμπος* juxta *Farron.*, qui *L. L.* 89. *Müll.* ait: *Comiter*, hilare ac lubenter, cujus origo Græca *καμπος*; inde *comissatio* Latine dicta. *F.* et *COMISSOR* sub init. — Ceterum *comissatio* est epulum, quod post cenam fit: in quo differt a *convivio*, quod juxta cœna est et idoneo tempore in-

itur (*F. Homonym.* in *h. voc. COMISSATOR*): et jungitur fere cum *convivio*. *Cic. Cæl.* 13. 35. Convivia, comissiones, cantus, symphonæ. Adde *eumd.* *Mur.* 6. 13. et 2. *Cat.* 5. 10. *Liv.* 40. 13. Lusus, convivium, comissatio. *Id. 1. 57.* Convivis comissionibusque otium terere. Adde *eumd.* 40. 16. *Seneca Consol. ad Helv.* 10. Inanis vertigal singulis comissionibus exsturbere. *Id. 6. Benef.* 32. Pererrare civitatem nocturnis comissionibus. *Martial.* 12. 48. Non Allana mihi sit comissatio tanti. Adde *Gell.* 1. 9. *Sueton. Vitell.* 13. Epulas trifariam semper, interdum quadrifariam dispertebat: in jentacula, et prandia, et cœnas comissionesque. *Id. Tit.* 7. Ad medium noctem comissiones extendere. Adde *eumd.* *Cat.* 55. — *Comissatio tempestalis*, et *tempestas comissionis* duæ sunt translationes, quarum primam, ut minus significantem, alteram ut nimis, improbat *Cic. 3. Orat.* 41. 164.

COMISSATOR, *ōis*, m. 3. De orthographia *F. voc. seq.* — *Comissator* est qui comissionibus, atque intempestivis conviviis interest: quem ita definit *Boeth.* in *Aristot. Categ.* 3. p. 179. *Comissator* (est), cui voluptas perpetua comissandi est.

1.) Proprie. *Ter. Adelph.* 5. 2. 8. Commodus comissator. *Cic. Cæl.* 28. 67. Alla fori vis est, alla tridulii: non idem judicium, comissatorumque conspectus. Adde *Liv.* 40. 7. *Petron.* 65. 3. *Martial.* 9. 62. 15. *Quintil.* 3. 6. 26. *et Gell.* 4. 14. — *Martial.* 5. 16. At nunc conviva est comissatorque libellus. h. e. interest, et legitur in conviviis et comissionibus.

II.) Figurate. *Cic.* 1. *Att.* 16. 11. Nostri isti comissatores conjunctionis barbaruli juvenes. h. e. consortes et socii conjunctionis Catilinaræ, quæ per comissiones inita fuit.

Homonym. *Comissator* in re differt a *conviva*, quod hic juxta cœnæ tempus non prægreditur. *Liv.* 40. 9. ad fin. Convivam me tibi comissare non sum ausus: comissatorem te cum armatis volentem recipiam?

COMISSOR vel comesor, *ōis*, *is*, *us* sum, *ari*, *dep.* 1. Variæ est in hac voce tum de origine, tum de orthographia opinio. Alii derivant a verbo Græco *καμπεω*, vel a *καμπος*, a quo illud deducitur (*F. COMISSATIO* sub init.): alii a *comesum*: alii usque ab Hebræis lingua etymologiam ducendam putant. Scribi volunt alii *comessor*, alii *comissor*: sunt etiam quibus placet *comassor*. Sed *comissor*, *comissatio*, etc. et pluribus gerit (*Manutius. Voss., Dausg., Cellarius*, et aliis) et plures habet veteres libros ac lapides, quibus confirmatur. — *Part. Comissans*. — *Comissari* proprie significat post cenam rursus comedere, ut patet ex *Sueton.* eujus hæc sunt verba *Domit.* 21. Convivabatur frequenter ac large, sed pæne raptim; certe non ultra solis occasum, nec ut postea comissaretur: sed ponitur etiam universim pro intempestiva convivio celebrare, epulis ultra modum indulgere. *Plaut. Most.* 1. 4. 5. Comissatum ire ad aliquem. *Id. ibid.* 22. domum. *Id. Stich.* 5. 4. 4. Comissatum vocare aliquem. *Ter. Eun.* 3. 1. 52. Comissatum aliquem introducere. *Horat.* 4. *Od.* 1. 10. Tempestivius comissari. *Liv.* 40. 7. Quin comissatum ad fratrem linus? *Id.* 40. 13. Aliquem comissatum sequi. *Id.* 3. 20. Epulæ instructæ dicuntur fuisse ante omnium domos: epulansque cum carmine triumphali et solennibus joris, comissantium mædo, eorum secuti sunt. Adde *Curt.* 8. 10. 18. et 9. 10. 27. *Petron. Satyr.* 23. Adjuxit hilaritatem comissantis cymbalistræ. Adde *Quintil.* 11. 3. 57. et *Sueton. Cal.* 32.

COMITABILIS, *e*, adject. qui comitur. *Paulin. Nolan.* 10. 298. Ipse obit, atque illi suus est comitabilis error.

COMITAS, *ātis*, f. 3. (comis) proclivitas ad hilaritatem, benignitatem, facilitatem, lenitatem, affabilitatem (It. *cortesia, benignità, gentilezza, piacevolezza*; Fr. *obligeance, complaisance, affabilité, bonté*; Itisp. *complacencia, afabilidad, cortesía*; Germ. d. *Freundlichkeit, Leutseligkeit, Gefälligkeit, Artigkeit*; Angl. *courtesy, affability, complaisance, gentleness, address, civility, humanity, mildness*). Occurrit ¶ 1. Generatim. *Comitati* sæpe opponitur severitas, ut apud *Cic. Brut.* 40. 148. *Orat.* 10. 34. et *Mur.* 31. 66. *Nepot. Att.* 15. et *Plin.* 8. *Ep.* 21. interdum austerius, ut apud *Quintil.* 2. 2. 5. — Haud raro autem cum *comitate* conjungitur *humanitas*, ut apud *Nepot. Miltiad.* 8. ut *facilitas*,

ut apud *Cic. Mur.* 31. 66. et *Amic.* 18. 66.; aut benignitas, ut apud *Cic. 5. Fin.* 22. 65., et *Liv.* 5. 7. et 9. 42.; aut beneficentia, ut apud *Cic. 2. Orat.* 81. 343.; aut denique munificentia, ut apud *Liv.* 5. 3. — *Plaut. Mil. glor.* 2. 1. 1. Mihi ad enarraudum hoc argumentum est comitas. h. e. facilis et paratus sum ad enarraudum. *Cic. Senec.* 4. 10. Erat in illo viro comitate condita gravitas. *Id. Brut.* 40. 148. Crassus in summa comitate habebat etiam severitatis satis. Scævola multa in severitate non deerat tamen comitas. *Id. Mur.* 31. 66. Si illius comitatem et facilitatem tuæ gravitati severitatis asperseris. *Id. 1. ad Q. fr.* 2. 2. Ego nugas maximas anni mea comitate sum complexus. *Id. 2. Off.* 14. 48. Comitas affabilitasque sermonis maxime conciliat animos boni animi. *Id. 2. Orat.* 43. 182. Comitas verborum. *Id. 2. Invent.* 54. 164. Animos tenere conciliatos comitate retinere. *Id. 6. Att.* 6. 1. Obsequio et comitate alicujus delibetari. *Liv.* 1. 34. Comitas invitandi. *Id. 9. 42.* Comitate benignitatem adjuvare. *Colum.* 1. R. R. 8. 15. Comitate laborem levare. *Sueton. Aug.* 74. Comitate cænam præbere. *Id. ibid.* 53. Comitate excipere aliquid. *Tac.* 1. Hist. 63. Omni comitate excipere aliquem. *Id. Agric.* 16. Comitate curandi provinciam tenuit. *Id. 2. Ann.* 72. Tanta illi comitas in socios, mansuetudo in hostes. *Id. 1. ibid.* 29. Comitate permulcere milites. *Id. ibid.* 71. Lenire comitate memoriam cladis. ¶ 2. Speciatim sumitur pro largiendi facilitate. *Plaut. Trin.* 2. 49. ex. Huiusmodi rem? ex. huiusmodi. Qui eam perdidit? ex. per comitatem? adepul. pater. *Id. ibid.* 75. Comitatu esse alicui. h. e. liberalitatem exercere in aliquem. *Id. Rud. prol.* 38. Rem bene parlam comitate perdere. *Sueton. Oth.* 3. Die, quem Nero necandæ matri destinavit, ad avertendas suspiciones cænam utrique exquisitissimæ comitatus dedit. h. e. summa impensa omnibus lautissimis et luxu afflucentem.

COMITATENSIS, e, adject. ad comitatum pertinet, hoc est ad dignitatem et munus comitum. *Imp. Constantius et Constans Cod. Theod.* 12. 4. 38. Comitatus munus subire. *Ammian.* 18. 4. Comitatus fabrica. h. e. machinatio, calumniosa delatio comitum alicuiorum. *Imp. Theodos. et Honor. Cod.* 12. 36. 14. Comitatus legio. *Imp. Constantin. Cod. Theod.* 7. 29. 4. Comitatus milites. Hos *Salmas.* ad *Popisc. Prob.* 14. docet, esse milites legionarios, qui castra habebant ad limites imperii custodiendæ causa: et differre a ripensibus et limitaneis, qui extra castra in ipsis limitibus et ripis fluminum degebant. *Cassiod.* 12. *Varian.* 22. Comitatus excubiae.

COMITATUS, a, um. F. COMITO.

COMITATUS, us, m. 4. comitum multitudo (It. seguito, compagnia, comitiva, corteggio; Fr. cortège, foule qui accompagne, train, suite; Hisp. comitiva, acompañamiento, tren; Germ. d. Gefolge; Angl. a number of followers, a train, retinue, suit, equipage). Occurrit A) Abstracto, et B) Concreto, uti ajunt, sensu.

A) Abstracte usurpatur

I.) Proprie. *Cic. 8. Att.* 3. 2. Comitatum optimorum et clarissimorum civium deserere. *Id. Sull.* 3. 9. Ex tanto comitatu virorum amplissimorum aliquem abstrahere. *Id. 2. Fin.* 34. 111. Tanta virtutum comitatu opus est. *V. eumd.* infra sub II. *Cæs.* 3. B. C. 96. Nocturno itinere non intermisso, comitatu equitum triginta ad mare pervenit. *Quintil.* 1. 2. 5. Assiduus amici aut liberti comitatus. *Id. 5. Declam.* 13. ad fin. Convitibus et comitatibus lætari. *Tac.* 2. Ann. 28. Magno ceterarum voluerum comitatu. — Speciatim. *Plin.* 30. Hist. nat. 1. 2. (11). Osthanes exornatus comitatu Alexandri. h. e. eo honore decoratus, ut allegaretur inter comites et amicos Alexandri in ejus expeditionibus. *Tac.* 13. Ann. 46. Dejici congressu et comitatu.

II.) Translate. *Cic. Parad.* 2. 1. § 16. Animus tot virtutum præsidio, tantoque comitatu, eum corpus ejus caperetur, capi certe ipse non potuit. *Plin.* 17. Hist. nat. 23. 35. (211). Traduces virginulorum comitatu oliter rigoralis, qua deficiant. *Id. 15. ibid.* 13. 12. (41). Pruna hordearia appellata, a comitatu fragis ejus. h. e. quia simul cum hordeo maturescunt. *Id. 18. ibid.* 29. 69. (283). Comitatus utriusque causæ.

B) Concreto, uti ajunt, sensu comitatus ponitur pro comitibus; et quidem ¶ 1. Generatim. *Cic. 7. Terr.* 21. 54. Præstantis societas atque comitatus. *Id. 5. ibid.* 88. 205. Comitatum exilio querere. *Id. 3.*

Cat. 2. 6. Cum jam pontem Milvium cum magno comitatu legati Allobrogum ingredi inciperent. *Id. Mil.* 10. 28. Muliebris ac delicatæ ancillarum puerorumque comitatus. *Id. Marcell.* 4. 11. Multo magnoque comitatu gerere aliquid. *Id. 6. Fam.* 19. Si modo te cunctis satis est ad comitatum nostrum recipiendum. *Virg.* 2. *Æn.* 214. Magno comitatu venire. Adde *eumd.* 12. *ibid.* 336.; *Curt.* 4. 12. 2.; *Senec. Ep.* 7.; *Quintil.* 7. 2. 45.; *Tac.* 11. Ann. 12.; et *Sueton. Cæs.* 31. ¶ 2. Speciatim dicitur de turba hominum simul iter facientium, quo tutiores sint ad latrones et alia viarum pericula. *Cic.* 3. *Cat.* 3. 6. Litteræ, quæcumque erant in eo comitatu, integris signis, prætoribus traduntur. *Cæs.* 1. B. C. 51. Nuntiatur Afranio, magnos comitatus, qui iter habebant ad Cæsarem, ad flumen constitisse. V. ibi reliqua. Italice dici potest caravana. Adde *eumd.* *ibid.* 48. et 54.; et *Sall. Cat.* 45. *Plin.* 6. Hist. nat. 13. 15. (40). Comitatus rerum Alexandri Magni. h. e. comitis expeditionum et rerum gestarum Alexandri. Adde *Liv.* 28. 22.; et *Sueton. Tib.* 6. ¶ 3. Apud inferioris ævi scriptores comitatus accipitur pro comitibus aulæ principis, et pro ipsa aula. *Tac.* 3. Hist. 65.; *Plin.* 20. *Paneg.* 3.; *Macr. Dig.* 49. 16. 13.; *Auson. Epist.* 17.; *Symmach.* 9. Ep. 8.; *Augustin. Ep.* 129.; et *Salp. Sever. Dial.* 2. 5. — NB. Comitatus alio sensu V. in COMITATUS, us.

COMITER, adverb. (comis). Quod ad descriptionem attinet, comiter etiam et communiter in MSS. libris permulantur; sic apud *Liv.* 25. 12. alii leg. communiter. V. *Cic. Balb.* 16. 36. et quæ dicta sunt in voce COMIS sub init; nec non in fine hujus voc. — Superl. Commissime. — Comiter est benigne, hilare, libenter, facile, libenti animo (It. benignamente, piacevolmente, di buona voglia; Fr. d'une manière affable, avec bonté, avec douceur; Hisp. afablemente, agradable y cortemente; Germ. auf willige, zuvorkommende Weise; Angl. courteously, affably, complaisantly, gently, civilly). Ennius apud *Gell.* 12. 4. Mæus sermonesque suos rerumque suarum comiter impertit. *Id.* apud *Cic.* 1. *Off.* 16. 51. Erranti comiter viam monstrare. *Cic. Balb.* 16. 36. hæc eadem Ennii verba refert, et comiter interpretatur benigne, non gravate. Sic *Varro 7. L. L.* 89. *Müll.* Apud Ennium: Si voles advertere animum, comiter monstrabitur. Comiter, hilare ac libenter, cujus origo Græca κῶμος. *Plaut. Mil. glor.* 3. 3. 61. Dæne ab se (mulier) operam? ex. lepidissime et comissime. *Id. Pæn.* 3. 6. 10. et *Rud.* 1. 5. 28. Comiter facere aliquid. Sic *Carmen antiq.* apud *Liv.* 25. 12. et *Macrob.* 1. *Saturn.* 17. Apollini vovendos censeo ludos, qui quotannis comiter Apollini fiant. *Ter. Phorm.* 3. 3. 4. Comiter adjuvare aliquem. *Cic. Deiot.* 7. 19. Comiter et jucunde esse in convivio. *Id. 3. Att.* 15. 7. consolari aliquem. *Id. 13. Phil.* 2. 4. Salutare benigne, comiter appellare unumquemque. *Ovid.* 2. *Fast.* 788. Comiter excipere aliquid. *Liv.* 1. 22. Excepti hospitio ab Tullio blande ac benigne, comiter regis convivium celebrant. h. e. libenter, jucunde, hilare. *Id.* 23. 33. Comiter hostes pro hospitibus accipere. *Id. 6. 34.* sciscitari. *Id.* 9. 43. alicui munera mittere. Adde *eumd.* 42. 1.; 42. 24. et 45. 19. *Colum.* 1. R. R. 7. 1. agere cum aliquo. *Quintil.* 12. 10. 74. dicere. *Tac.* 1. Hist. 13. administrare provinciam. *Gell.* 13. 4. Sensim et comiter admonere aliquem. *Plin.* 17. Hist. nat. 1. 1. (4). Comiter habitare. h. e. eleganter, splendide. Hæc notio inde oritur, quod comis dicitur etiam, qui sumptuos non extimescit; et comitas liberalitatem quoque et prodigendi facilitatem adsignificat, ut suis locis dictum est. — Comiter servare majestatem populi R., quod legitur in quadam fœdere apud *Cic. Balb.* 16. 36., est libenter, non gravate. Cicero ibi reprehendit eos, qui illud comiter dicebant esse communiter. Formula erat: majestatem populi R. comiter conservanto; et addebatur tantummodo in iis fœderibus, in quibus alter populus inferior erat, et non æquo jure in amicitiam veniebat, ut docet *Proculeius Dig.* 49. 15. 7. § 1., ubi *Halazard* quidem communiter: at *Torrentin.* habet comiter, quod rectius profecto est, ut ex hoc Ciceronis loco appareat. Eadem illa formula legitur etiam apud *Liv.* 38. 11., sed pro comiter habetur sine dolo malo. Ex quo etiam intelligitur, communiter hic locum non habere.

COMITIA, oram. F. COMITIVM, ii.

COMITIE, arum, f. plur. 1. idem ac comitia, orum. *Inscript.* optimæ notæ apud *Marin. Frat.*

Arv. p. 43. ET IMPROBÆ COMITIAE FACTAE FVERVNT IN AVENTINO.

COMITIACUS, i, m. 2. qui comitiva dignitate præditus est, qui comes et magister utriusque militiæ, hoc est equitum pedumque, dicebatur. V. *Noris.* ad *Cenot. Pisan.* p. 441.

I.) Proprie. *Cassiod.* 6. *Varian.* 13. Formula magistri scriui et comitiæ primi ordinis, quæ danda est comitiaco, quando permittat. *Id.* 7. *ibid.* 30. Si quos etiam comitiacorum ad comitatum judicaveris esse dirigendos.

II.) Translate et obsceno sensu utitur hac voce *Auct. incert. epigr.* in *Anthol. Lat.* T. 2. p. 613. *Burm.* in *lemmate.* Ad lenonem comitiacum. *mor.* p. 614. Non jam miles eris humilis, sed divite nummo fies militiæ mox utriusque comes. h. e. si lenonem agere perseveraveris, præeris pueris et puellis meritoris, ex quorum corporibus vulgandis maximoa quæstus facere poteris.

COMITIALIS, e, adject. ¶ 1. Est ad comitium pertinet. *Propert. Tacit.* 7. Comitiale tribunat. h. e. in comitio. ¶ 2. Item ad comitia pertinet. *Cic.* 2. *ad Q. fr.* 2. 3. Consecuti sunt dies comitiales, per quos senatus labori non poterat. h. e. dies, quibus comitia habentur, vel haberi possunt. Adde *Varron.* 6. *L. L.* 29. *Müll.*; *Liv.* 3. 11.; et *Paul. Diac.* p. 38. 12. *Müll.* Porro comitiales dies erant in numero dierum fastorum: ab his tamen differabant. Non enim quicumque comitiales, iidem et fasti; sed tunc solummodo, quando agi cum populo, et comitorum conventus haberi non poterat et licebat; tunc, inquam, dies comitiales etiam fastus dies erat, et prætorum adire quibus permittebatur. Quod si die comitiali comitia haberentur, eo die neque adiri prætor, neque senatus adiri poterat. Itaque dies comitiales casu tantummodo fasti erant, non natura. Hæc ratione intelligendum est illud *Macrob.* 1. *Saturn.* 16. Comitiales sunt, quibus cum populo agi licet: et fastis quidem lege agi potest, cum populo non potest: comitilibus utrumque potest. — Hujusmodi dies signantur in Calendario littera C, fueruntque toto anno CLXXXIX. *Manut. de veter. dier. rat.* — Comitialis mensis, in quo comitia habentur. *Cic.* 4. *Ferr.* 52. 140. Similiter *Cæs.* 1. B. C. 5. Comitiale biduum. — In illo *Plaut. Pæn.* 3. 2. 6. Non potuisti adducere homines magis ad hanc rem idoneos. Nam istorum nullus nefastus est, comitales sunt meri. comitiales homines dici videntur homines litigiosi, atque adeo facie perjury ac mendaces, qui assidue in comitio versantur, parati semper ad alterum circumveniendum perjuriis, dolis, fallaciis, nulla habita fastorum, aut nefastorum dierum ratione. Hujusmodi autem hominum pagiam semper copiam in comitio fuisse, ostendit et illud ejusdem in *Curc.* 4. 1. 9. Qui perjurum convenire vult hominem, mitto in comitum: qui mendacem et gloriosum, apud Cloacinæ sacrum etc. — Comitialis lex est in comitiis lata et rogata. *Pacat. Paneg.* 7. Seq. in prætoris quoque, aut ædilitatibus capessendis ætas spectata sit petitorum; nec quisquam tantum valuerit nobilitate, vel gratia, vel pecunia, qui annos comitiales lege præscriptos festinatis honoribus occupavit. Cf. *Furlanetto* in 1.º *Append.* hæc afferens comitalem legem affirmavit eandem esse aique æqualem; de qua V. ANNALIS. — Comitialis morbus, qui et major, et sacer morbus dicitur, ἐπιδηψία, est, quo homo subito cecidit, ex ore spumæ moventur: deinde interposito tempore ad se redit, et per se ipsum consurgit. Modo cum distentione membrorum, aut nervorum prolabitur aliquis, modo sine illa. Ita *Cels.* 3. 23. describit. Ratio appellationis est, quia si quis forte ipso comitorum tempore illo corripere, comitia dissolvit, ac in alium diem differri necesse erat, ut ex *Festo* p. 234. 28. *Müll.*, et ex *Seren. Samm.* c. 57. v. 1015. discimus. *Cels.* 2. 8. Comitialis morbus ante pubertatem ortus, non ægre finitur. Adde *eumd.* 2. 1.; *Plin.* 20. Hist. nat. 23. 33. (69), 25. *ibid.* 5. 21. (32). et 5. 24. (68); *Scribon. Compos.* 99.; et *Diag.* 21. 1. 33. — Hic idem morbus comitiale vitium dicitur a *Seneca* 3. *Tra* 7. — Hinc

Comitialis is, comm. gen. 3. absolute. substantivorum more, dicitur qui særo morbo laborat. *Plin.* 20. Hist. nat. 11. 44. (114). Comitiales sunt, qui ultra hauriant ab apii cibo. *Id.* 32. *ibid.* 4. 44. (37). Fel testudinem naribus illitum comitiales erigit attollitque. Adde *eumd.* 20. *ibid.* 5. 15. (31), 28. *ibid.* 7. 23. (43). et 32. *ibid.* 9. 37. (112).

COMITIALITER, adverb. ex morbo comitiali.

Plin. 22. *Hist. nat.* 21. 29. (59). Folia heliotropii contractionibus medentur, etiamsi id comitaliter accidat.

COMITIĀNUS, a, um, adject. ad comites perti-
nens. Hinc *comitiani* dicuntur officiales Comitii
Orientis, quorum mentio in *Cod. Theod.* 8. 4. 18. —
NB. De cognom. *V. ONOM.*

COMITIĀRIUS, a, um, adject. qui est in modum
comitorum. *Liv.* 23. 16. In hac comitaria exercituum
statione. *Sed meliores libri hab. quotidiana.*

COMITIĀTUS, a, um. *V. COMITIO.*

COMITIĀTUS, us, m. 4. populi ad comitia habenda
congregatio, ut docet *Varro* 5. *L. L.* 91. *Müll.*
Classicos a classe, qui lituo cornu canunt, tum
cum classes comitiis ad comitatum vocant. Al. minus
recte leg. ad comitatum. *h. e.* ad colitionem, seu con-
ventum, ut sit a comito, as, frequentativo a comeo pro
coeo. *Cic.* 3. *Legg.* 19. 44. Tum leges præclarissimæ
de xii. Tabulis translate dux: quarum altera privile-
gia tollit; altera de capite civis rogari, nisi maximo
comitiatu, velat. *Id.* 3. *ibid.* 12. 27. Omnibus magi-
stratibus auspicia dantur, ut multos inutiles comitia-
tus probabiles impedirent moræ. Adde *eumd.* 2. *ibid.*
12. 31. et 3. *ibid.* 4. 11. *Messala* apud *Gell.* 13. 15.
Consul ab omnibus magistratibus et comitatum et
concionem advocare potest.

COMITIŌ, as, avi, atum, are, a. 1. Part. *Comitia-
tus* 2. — Comitari proprie est comitia habere: sed
occurrit speciatim tantummodo, et ¶ 1. Est sacrifici-
um in comitio facere. *Festus* p. 278. 14. *Müll.*
Quando rex comitiavit, fas. Sic notatum esse diem in
Fastis in honorem regis sacrorum ajunt qui de feriis
menstruis scripserunt, quæ nonis *Februar.* in Curia
a rege (*sacrorum*) dicuntur. Ex vero a multis scrip-
toribus traditæ sunt. Nam quo die rex in comitium
venit, ejus pars anterior nefas habetur: contra autem
posterior fas: quia sacris peractis inde abiit. Quod si
quis alius pro rege eo die in comitio fecerit, puta pon-
tifex, tunc hic dies totus est nefastus. Hæc *Festus*:
cujus verba perperam intellexisse videtur *Paulus
Diac.* Ita eum locum more suo in pauca redigens:
Quando rex comitiavit, fas, in Fastis notari solet: et
hoc videtur significare: quando rex sacrificulus, divi-
vis rebus perfectis, in comitum venit. (Hucusque
Forcellinus: at in *Mülleri* editione *Festi* senten-
tia eadem est, sed verba omnino diversa; *Pauli*
autem verba non inveni.) Refellit hanc *Pauli* expli-
cationem etiam locus *Varronis* 6. *L. L.* 31. *Müll.*
ex emendatione *Scaligeri*: Dies, qui vocatur sic:
Quando rex comitiavit, fas: dictus ab eo,
quod eo die rex sacrificulus itat ad comitum, ad
quod tempus est nefas, ab eo fas. Itaque post id tem-
pus lege actum sæpe. Hæc *Varro*: ubi præstat alii
legebant dicat, nulla sententia. Porro is dies, *Quan-
do rex comitiavit*, notabatur in Fastis, *Q. Rex C. F.*
vel *Q. R. C. F.*: hoc enim docet ipse *Festus* loc. cit.
et *Valerius Prænest.* apud *Orell.* *Inscr. ipt.* vol. 2.
p. 386. *V. REGIFUGIUM.* ¶ 2. Tribuni comitia-
ti sunt in comitiis creati. *Præd.* *Ascon.* ad *Cic.* 2.
Verr. 10. 30. p. 142. *Bail.* Tribunorum militarium
duo sunt genera. Primum eorum, qui *rufuli* dicun-
tur; hi in exercitu creati solent: alii sunt *comitiati*,
qui Romæ comitiis designantur. — Hi passim in in-
scriptionibus vocantur *TRIBUNI MILITUM A POPULO.*
TRIB. MIL. A. P. — Addunt quidam et *Cicer.* *lorum* 4.
Att. 15., sed is locus dubius est. ¶ 3. Est etiam pub-
lice, in populi conventu exprobrare. *Tertull.* *Pall.*
5. *ante med.* Hæc pro pallio interim, quantum nomi-
ne comitiasti. *h. e.* in comitio exprobasti. *V. INCOMI-
TIO.*

COMITĒM, ii, n. 2. Dictum est a *comeundo*, hoc
est coeundo et conveniendo; ita ut *comitium* proprie
sit populi conventus, ut docet *Varro* 5. *L. L.* 155.
Müll. hisce verbis: Comitium ab eo, quod coi-
bant eo comitiis curiatis et litium causa. Adde *Paul.
Diac.* p. 38. 12. *Müll.* — Occurrit autem *A)* singu-
lari, et *B)* plurali numero.

A) Singulari numero et concreto, uti ajunt, sensu
comitium generatim est publici conventus vel concio-
nis locus.

1.) Proprie. ¶ 1. Romæ comitium locus fuit in
foro juxta Curiam, ubi causæ disceptabantur et con-
itia curiata habebantur: unde *Pseudo-Ascon.* In *Cic.* 3.
Verr. 22. 58. Comitium locus propter senatum, quo
coire equitibus et populo *R.* licet. Multis annis tecto
caruit; unde ob tempestatem sæpe comitia dissolve-
bantur: deinde circa Hannibalis in Italiam adventum

tecto munitum fuit, ut *Liv.* 27. 36. narrat. *Leg. XII.
Tabul.* apud *Cic.* 2. *Herenn.* 13. 20. NI PAGANT, IN
COMITIO AUT IN FORO ANTE MERIDIEM CAUSAS CONI-
CITO. Cf. *Cic.* *Sezt.* 35. 75., 3. *Verr.* 22. 58., 5. *Verr.*
4. 9. et 4. *Att.* 3. 4.; *Liv.* 5. 55. et 34. 45.; *Plin.*
15. *Hist. nat.* 18. 20. (77.); et *Sueton.* *Cæs.* 10.:
et *V. Decher rom. Alterth.* vol. 1. p. 273. *Plaut.
Cure.* 4. 1. 9. Qui perjurum convenire vult homi-
nem, mitto in comitum. *Cic.* *Brut.* 84. 289. In co-
mitium veniant, ad stantem judicem dicant. Adde
eumd. 3. *Verr.* 19. 49., 2. de republ. 17. et 1. *Di-
vinat.* 17. 32.; *C. Titium* apud *Macrobi.* 2. *Saturn.*
12.; *Varron.* 1. *R. R.* 2. 9.; *Liv.* 1. 36., 5. 33., 6.
15. et 10. 24.; *Plin.* 34. *Hist. nat.* 5. 11. (21.) et 6.
16. (26.); *Sueton.* *Aug.* 43.; et *Tac.* 13. *Ann.* 38.
et *Agric.* 2. — In comitio sumebantur etiam supplicia
de sentibus. *Liv.* 22. 57. L. Cantilius eo usque
virgis in comitio cæsus erat, ut etc. *Plin.* 4. *Ep.* 11.
Celer eques Romanus cum in comitio virgis caderet.
Et mox. Si comitum et virgas pati nollet, ad
confessionem confugeret. — Per metonymiam sumit-
ur pro ipsis hominibus in comitio congregatis. *Fes-
tus* p. 169. 26. *Müll.* Incomitari significat tale con-
vicium facere, pro quo neresse sit in comitum, hoc
est in conventum venire. ¶ 2. Extra Romam. *Nepos
Ages.* 4. Si privatus in comitio esset Spartæ. *h. e.*
in eo loco, ubi Ephori conveniebant.

II.) Improprie. Dux sunt illæ translationes *Apu-
leji* de *Mag.* Impensius cetero corpore os colendum;
quod est animi vestibulum et orationis janua et cogi-
tationum comitum. *Et Mamertini Grat. act.* ad
Julian. 15. Sacra mens ad honorem et magistratum
ornamenta respexit: versari cepit in sacri pectoris
comitio consilatus.

B) Plurali numero comitia erant populi universi
conventus ferendorum suffragiorum causa.

I.) Proprie. ¶ 1. Romæ. — a) Comitum tria
erant genera, curiata (*V. Cic.* 2. *leg. Agr.* 11. 27. et
Dom. 14. 38.; *Liv.* 5. 52. et *Lælius Fel.* apud
Gell. 15. 27.), centuriata (*V. Cic.* 3. *Legg.* 19. 44.),
et tributa (*V. Cic.* 3. *Legg.* 19. 45. et 2. *leg. Agr.*
11. 27.; et *Lælius Fel.* loc. cit.); de quibus *V.* suis
locis. — b) Locus comitorum curiatorum non erat
nisi intra pomerium, scilicet in comitio. Centuriata
comitia habebantur in loco quidem inaugurato, sed
extra pomerium, scilicet in Campo Martio: unde *Cic.
Rabir. perduell.* 4. 11. Qui in Campo Martio comitiis
centuriatis, aspirato in loco, cruenti ad civium sup-
plicium dungi jubet. Tributis comitiis non erat unus
destinatus locus, sed modo intra, modo extra Urbem
convocabantur. interdum in Campo Martio, nonnun-
quam in Capitolio, aliquando in Circo Flamini. —
c) Ex Comitibus rursus alia erant consularia (*Cic.* 2.
Verr. 6. 17. et *Mur.* 18. 38.), alia prætoraria (*Liv.* 10.
22.), alia ædilitia (*Varro* 3. *R. R.* 2. 1.), alia quæstor-
ia (*Cic.* 7. *Fam.* 30. 1.), alia tribunicia (*Cic.* 1. *Att.*
1. 1., *Liv.* 6. 39.; et *Sueton.* *Cæs.* 76.) etc.; quibus
scilicet consules, prætores, ædiles, quæstores, tribuni
creabantur. Apud *Liv.* 1. 35. comitia creando regi
etiam legas. — d) Præterea jungitur hoc nomen aliis
Adjectivis, quorum hæc sunt præcipua. *Lælius Fel.*
loc. cit. et *Liv.* 2. *Instit.* 101. calata comitia. *Cic.*
4. *Att.* 15. gratuita, quibus opponuntur apud *Q. Cic.*
Petit. cons. 14. 56. largitione inquinata. *Plin.* præ-
fat. *Hist. nat.* § 9. flagrantia comitia. *h. e.* in quibus
magna est candidatorum contentio, et ardet ambitus,
ut *Cic.* loquitur 4. *Att.* 15. a med. *Liv.* 3. 51. mili-
taria. *Cic.* *Orat.* 8. 19. pontificia. *Id.* 2. *leg. Agr.* 12.
31. vera. — e) Jungitur et pluribus Geniivis. *Sue-
ton.* *Cæs.* 80. ædilium plebis comitia. *Nepos* *Att.* 4.
amicorum. *Cic.* 3. *Legg.* 19. 45. capitis. *Id.* 4. *Att.*
2. 6. censorum. *Liv.* 3. 20. consulum. *Id.* 45. 35. fe-
rendæ legis. (Ponuntur etiam a *Livio* comitia de po-
pulo a tribunis in forum advocato ad legem ferendam;
3. 17. Tantum hostium est in arce supra forum
curianque: comitia interim in foro sunt, senatus in
curia est: senator sententiam dicit; alii Quirites suf-
fragium ineunt.) *Liv.* 3. 29. falsi testis. *Id.* 9. 46.
Flavii. *Sueton.* *Aug.* 56. magistratum. *Cic.* 3. *Verr.*
7. 19. et 1. *Att.* 1. 2. mea. Cf. *Id.* 1. *Att.* 4. Q. fra-
tris. *Id.* 2. *leg. Agr.* 7. 18. pontificis maximi. *Id.* 1.
ad *Brut.* 5. sacerdotum. *Sueton.* *Cæs.* 76. tribuno-
rum. — f) Jungitur et nonnullis Substantivis. *Varro*
3. *R. R.* 5. 18. athleteæ comitorum. *Liv.* 3. 24.
disceptatio comitorum. *Sueton.* *Aug.* 40. jus pristi-
num comitorum. *Cic.* 3. ad *Q. fr.* 3. oblationes
comitorum. *Vellej.* 2. 124. 3. oratio comitorum.

Liv. 3. 51. prærogativa comitorum. *Cic.* 1. *Divinat.*
17. 33. rogator comitorum justus. — g) Denique
jungitur pluribus Verbis. *Cic.* 1. *Att.* 10. adesse co-
mitiis alicujus. *Id.* 10. *Fam.* 36. 12. conficere comi-
tia. *Id.* *ibid.* currere ad comitia. *Id.* 2. ad *Q. fr.* 13.
3. detrudere comitia in alium mensem. *Liv.* 6. 37.
differre comitia omnium rogationum. *Cic.* 1. *Att.* 14.
14. dimittere comitia. *Id.* 4. *ibid.* 15. 7. ducere co-
mitia. *Liv.* 3. 37. edicere comitia consilibus crean-
dis. Adde *eumd.* 40. 59. *Cic.* 4. *Att.* 15. 8. facta sunt
comitia. *Id.* 2. *Verr.* 6. 17. facere comitia consularia.
Liv. 1. 35. Geri comitia regi creando. *Cic.* 4. *Att.* 1.
ferre legem comitiis centuriatis. *Id.* 3. *Legg.* 19. 45.
gesta sunt comitia illa armis civilibus. *Id.* 2. *Divinat.*
18. 43. habere comitia populi. *Id.* 1. *ibid.* 17. 35. ha-
bere comitia consilibus subrogandis. (Ceterum habere
comitia dicitur is, qui comitia indicit iisque præ-
est, ut dictator, vel consules alter ambro, vel ponti-
fex maxinus. Ejus id erat jus, ut haberet et accipien-
di et rejiciendi petentium nomina facultatem. *Cic.* 4.
Att. 2. 6. Si comitia censorum proximi consules ha-
berent. *L. Piso* apud *Gell.* 6. 9. Eum ædilem curulem
renunciaverunt; at ædilis, qui comitia habebat,
negat accipere etc.). *Liv.* 1. 34. ad fin. indicare co-
mitia creandis decemviris. *Sueton.* *Vesp.* 5. inire co-
mitia secundi consulatus. *Liv.* 3. 24. inire comitia de
reo. *Cic.* 7. *Fam.* 30. institutis comitiis quæstoris.
Capitolin. *Anton.* *Philos.* 10. interesse comitiis. *Cic.*
1. *Att.* 4. obire comitia alicujus. *h. e.* comitiis inter-
esse, quibus aliquis magistratum petit. *Id.* post red.
in sen. 5. 11. obnunciare comitiis. *Sueton.* *Vitell.*
11. ordinare comitia in decem annos. *Cic.* 4. *Att.* 15.
perscribere tota comitia. *Id.* 2. *leg. Agr.* 9. 22. præ-
esse comitiis. *Id.* 10. *Fam.* 26. 3. protrudere comitia.
Id. *Mil.* 9. 25. sustinere tota comitia suis humeris.
Varro 6. *L. L.* 93. *Müll.* vocare populum ad comi-
tia. ¶ 2. Extra Romam, comitia dicuntur populi
conventus in Sicilia summo sacerdoti eligendo apud
Cic. 4. *Verr.* 52. 188. Sic *Tabul. Heract.* v. 24. In
municipio, colonia, præfectura — comitia Iliris, Iviris
aliive magistratui regendo subrogandoque habere.
Et Liv. 42. 43. Comitia prætoria Brutorum.

II.) Translate et joculariter. *Plaut.* *Aulul.* 4. 7.
20. Ibo intro, ubi de capite meo sunt comitia. *h. e.*
ubi de sania et salute mea agitur. *Id.* *Pseud.* 4. 7.
131. Pseudolus mihi centuriata habuit capitis comitia.
Id. *Truc.* 4. 3. 45. Meo illie nunc sunt capiti co-
mitia.

COMITIVUS, a, um, adject. ad aulæ comites per-
ticiens, ut *comitiva dignitas* apud *Veget.* 2. *Milit.* 9.
et *comitiva sedes* in *Cod.* 1. 33. 3. et alibi. — *Comi-
tivus*, æ. f. 1. absolute pro comitiva dignitate oc-
currit apud *Cassiod.* *V. COMITACUS.*

COMITO, as, avi, atum, are, a. 1. Part. *Comita-
tus* in Gn. — Comito est idem quod comitor, sed usu
rarior; est enim comitem me præbeo, assector. Oc-
currit autem — a) Active, sed apud Poetas tantum-
modo. *Propert.* 2. 7. 15. Quod si vera meæ comita-
rent castra puellæ. *Ovid.* 2. *Pont.* 3. 43. Pirithoum
Theseus Stygiis comitavit ad undas. *Id.* 2. *ibid.* 2.
83. Quem pia nubiscum proles comitavit ad undas.
Id. 1. *ibid.* 9. 47. Comitare funera. *Id.* 14. *Met.* 259.
Nostræque adulantis comitant vestigia. *Id.* 8. *ibid.*
692. Comitare gradus alicujus. — b) Passive apud
Poetas, et in prosa etiam oratione apud argentei ævi
scriptores. *Lucr.* 1. 91. Non ut — posset claro co-
mitari hymenæo. *Ovid.* 3. *Trist.* 7. 47. Ingenio tamen
ipse meo comitorque fruorque. *Plin.* 9. *Hist. nat.*
25. 55. (110). Sed iu alto quoque comitantur (*com-
chæ*) marinis canibus. *Justin.* 39. 2. 4. Visuntur, sa-
lutantur, comitantur. — Hinc Part. præter. pass.

Comitatus, a, um, (quod Adjective quoque occur-
rit, unde *Comp. Comitator* sub *b*) sæpius usurpatur
quam *comito*, a classicis quoque scriptoribus; et qui-
dem — a) Com Ablativo personæ aut rei, qua quis
comitatus est. *Cic.* *Dom.* 28. 76. Quo die me populus
Romæ a porta in Capitolium, atque inde domum suâ
celebritate lætisque comitatu munestavit. *Id.* *Carl.*
14. 34. Muller alienis viris comitata. *Tibull.* 3. 2. 13.
Comitatus dolore. *Virg.* 1. *Æn.* 316. Ipse uno gra-
ditur comitatus Achate. *Id.* 2. *ibid.* 580. Illiæ tum tur-
ba et Phrygiis comitata ministris. *Ovid.* 1. *Amor.* 6.
33. Militibus et armis comitatus. *Id.* 2. *Art. am.* 279.
Musis. Adde *eumd.* 2. *Met.* 441. et 845.; 3. *ibid.* 215.,
9. *ibid.* 687. et 10. *ibid.* 9. *Curt.* 6. 5. 26. Trecentis
feminarum comitata. *Plin.* 24. *Hist. nat.* 11. 38.
(65). Gladiolus comitatus hyacintho. Adde *Senec.*

Hippol. 1.; *Stat.* 2. *Achill.* 309. et *Tac.* 14. *Ann.* 8. — b) Absolute, more adjectivorum, unde *Comitator*. *Cic.* 2. *Cat.* 2. 4. Parum comitatus ex Urbe exivit. *Id.* 12. *Phil.* 10. 25. Aggreai aliquem bene comitatus. *Id.* 5. *Tusc.* 39. 113. Cum quidam quaereret, quid ei cœcitas attulisset, respondit, pueri ut uno esset comitator. Adde *Plin.* 10. *Hist. nat.* 37. 52. (109); *Quintil.* 12. 8. 3.; et *Apul.* de *Mag.*

COMITOR, āris, ātus sum, āri, dep. 1. Part. *Comitatus* I. a. et II. a.; *Comitatus* I. b. — Comitator, usitatus quam comito, est comitem me præbeo, assecutor (It. accompagnare; Fr. accompagner, suivre; Hisp. acompañar; Germ. sich zum Begleiter aufwerfen, als Begleiter anschließen; Angl. to accompany, attend, wait upon, go along with, follow).

I.) Proprie occurrit — a) Absolute. *Virg.* 3. *En.* 660. Lanigeræ comitantur oves. *Plin.* *Paneg.* 24. Liberum est ingrediente per publicum princeps, subsistere, occurrere, comitari, præterire. *Sil.* *Il.* 4. 30. Dextrâ lævâque trahuntur Parvi, non æquo comitantes ordine, nati. *Tac.* 3. *Hist.* 50. Sex milia Dalinarum, recens delectus, comitabantur. Adde *eumd.* 5. *ibid.* 1. et *Germ.* 46.; et *Dig.* 17. 10. 15 § 16. — Præcipue usurpatur Ablativus absolutus Participii *Comitans*: et saepe occurrit de iis, qui aliquis funus prosequuntur. *Nepos* *Att.* 22. Elatus est in lecticula — sine ulla pompa funeris, comitantibus omnibus bonis. Adde *eumd.* *Eumen.* 13. *Virg.* 2. *En.* 40. magna comitante caterva. Adde *eumd.* 11. *ibid.* 499.; *Ovid.* 11. *Met.* 275., 13. *ibid.* 402. et 631.; *Curt.* 5. 13. 8. et 6. 5. 11.; *Senec.* *Hippol.* 424.; *Martial.* 11. 52.; *Tac.* 5. *Ann.* 10. et 3. *Hist.* 41.; et *Sueton.* *Ner.* 48. — Figuræ *Propert.* 4. 3. 16. Illapsi non comitante deo. h. e. invito deo. — b) Cum Accusativo personæ aut rei, quæ assecutur. *Lucret.* 2. 639. Propterea magnam animati matrem comitantur. *Cæs.* 6. *B. G.* 8. Cum hæ propinqui Induciomari, qui defectiones auctores fuerant, comitati eos ex civitate excessere. *Virg.* 8. *En.* 462. gressumque canes comitantur herilem. *Id.* 4. *ibid.* 543. Comitari nautas fuga. *Id.* 6. *ibid.* 612. Iter aliquis. *Id.* 11. *ibid.* 51. Nos juvenem exanimum vano comitantur dolore. *Id.* 11. *ibid.* 61. supremum honorem. *Id.* 1. *G.* 346. hostiam. *Curt.* 3. 19. Virgines cum parvo filio comitabantur patrem. *Id.* 8. 6. 15. fugientes. *Id.* 5. 13. 16. parricidas. Adde *eumd.* 6. 5. 4. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 18. 20. (63). funerarium more exequias. *Sil.* *Il.* 3. 180. vocantem. *Stat.* 8. *Theb.* 590. bellum. *Gell.* 4. 18. Conclo Scipionem in Capitolium comitatus. *Sueton.* *Gramm.* 23. Comitari herilem filium in scholas. *Id.* *ibid.* 3. aliquem in exilium. *Id.* *Tib.* 6. currum Augusti triumpho. *Id.* *Domit.* 2. triumphum equo. Adde *eumd.* *Cat.* 10. — c) Comitari cum aliquo minus Latine dicitur. Legitur enim in Inscriptione inferioris ævi apud *Reines.* *cl.* 14. n. 171., quod et ipse *Reines.* adnotavit.

II.) Translate usurpatur de inanimis et abstractis, et significat una esse, conjunctum esse. Occurrit autem — a) Absolute. *Cic.* 2. *Ann.* 19. 60. An est aliquid per se ipsum flagitiosum, etiam si nulla comitetur infamia? *Virg.* 4. *En.* 48. Teucrum comitantibus armis Punicæ se quantis attollet gloria rebus! *Ovid.* 3. *Fast.* 865. Inque draconigenam nimbus comitantibus urbem Desilit. *Tac.* *Agric.* 5. Ad spein consulatus revocatus est comitante opinione, Britanniam ei provinciam dari. — b) Cum Dativo personæ aut rei, quæcumque eam assecutans conjungitur. *Cic.* 2. de *republ.* 24. 44. Etenim illi injusto domino atque acerbo aliquandiu in rebus gerendis prospere fortuna comitata est. *Id.* 5. *Tusc.* 24. 68. Tardis enim ingenii virtus non facile comitatur. *Id.* 5. *ibid.* 35. 100. Cetera, quæ comitantur huic vitæ. — c) Cum Accusativo personæ aut rei. *Curt.* 8. 19. 5. Hominem consequitur aliquando, numquam comitatur divinitas. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 35. 58. (121). Comitatur fama unionis ejus parem etc. *Quintil.* 9. 4. 7. Quando comitatur semper artem decor. *Dig.* 45. 1. 126 § 1. Qui (usus fructus) proprietatem comitatur. *Clandian.* *cons. Mall. Theod.* 243. Superbia comitatur honores.

COMMA, ātis, n. 3. *κῆμα*. § 1. Est vox Græca idem significans, quod incisum Latine, hoc est partem periodi minorem: a *κῆμα* cædo: unde *Capell.* 5. p. 173. Quæ multis constat et membris, quæ *κῆμα* Græci dicunt; et ex cæsis, quæ *κῆματα* appellant. Græce scribitur a *Cic.* *Orat.* 62. 241. et 66. 223., et *Quintil.* 9. 4. 22. Latine autem aliquoties a *Quintil.*

1. 8. 6. (ubi quid sint comma sota deorum, V. *Spalding* *ibid.* p. 197.), *Diomed.* 2. p. 469., *Valer. Probo*, *Donato*, et aliis Grammaticis. — Præterea comma vocantur signa, quibus ita scribendum utitur ad iuncta distinguenda. *Donat.* p. 1742. *Putsch.* At *cl. Furlanetto* in 1.º *Append.* hæc recte addidit: Nequaquam ita intelligenda est *ibid.* vox comma, incisum enim ibi etiam significat. — Comma est etiam idem ac toine, (quam vocem V.) et significat partem aliquam versus, ut primam partem illius versus *Priapei*, *Hunc lucum tibi dedico, conseqroque, Priape, apud Terentian.* de metris p. 2444. *Putsch.* Sed de comatibus tradunt constare duobus. — § 2. Sunt etiam in versu commata, et fere sunt, quas alii vocant cæsuras, cum scilicet post pedem, aut pedes dimetiendo syllaba superest, nec sententia absoluta est. Nam si sit absoluta, colon dicitur. (quæquam aliquando promiscue unum pro altero sumitur). *Valer. Prob.* 1. p. 1390. *Putsch.* Bæda de metris *ibid.* p. 2396., *Mr. Victorin.* 1. *ibid.* 2493. etc. — Hucusque *cl. Forcellinus*. At res aliter se habere videtur. Nam *Pompej. gramm.* p. 413. Colon dicitur (ait), quotiescumque integri pedes determinant sensum. Ergo optimus omnium colon est. *Arma virumque cano* comma vocaverunt. His consonat *Attil. Fortunat.* p. 2639. *Putsch.* Colon est pars, sive partes versus integris pedibus impleta, ut *Defecisse videt suz*; habet enim tres pedes similes. Comma pars versus sive partes imperfectæ, ut *Arma virumque cano*; habet enim duos integros pedes et dimidium. Et colon dictum quasi a corpore abscistum integrum membrum: comma vero, quasi truncus pars cœmberi a corpore amputata. Idem confirmare videtur *Sidon.* 9. *Ep.* 16. in *carm.* elegos frequenter Subditos senis pedibus rotavi Commae bino. h. e. pentametros duplici comate constantes. § 3. Comma est etiam incitæ, seu fissa ad latus fluminis ad aquam derivandam. *Ulp. Dig.* 47. 11. 10. Commata etiam et discipuli, qui in aggeribus sunt, plecti efficiunt eos, qui admerint. *Chonata* exhibent editiones, et scio nonnullas ad voc. comma traxisse, quæ de Nili aggeribus dicit *Id.* *Ulp. ibid.* (V. *CHOMA*): at in loco mox allato, cum comma in aggeribus fieri dicantur, aliud certe significant, ac *choma*, h. e. agger. Ceterum viderint eruditi.

COMMÁCERO, as, are, a. 1. (cum et macero). Part. *Cominaceratus* II. — Cominacero est idem ac macero.

I.) Proprie. *Marcell. Empir.* 36. ad fin. Cominacere aliquid in aqua pluviali. — *Strabo Gall.* 14. Pistillo liliæ præstat Cominacere gravi. h. e. terere: at nimis licenter hic secundum syllabam corripit.

II.) Translate. *Andros. de Isaac et anim.* 3. ad med. Considera animum cominacerari quod sero (Dominus) veniat et affligi. *Id.* in *Luc.* 5. 6. Etenim ille cominaceratus jejunió.

COMMÁCESCO, is, ere, n. 3. (cum et macesco) idem quod macesco. *Varro* apud *Non.* p. 137. 3. *Merc.* Noster Atticus iturus in curiam commacescerebat. *At. leg.* cum macore accedebat: quod magis est vero simile: quia *Non.* ibi de macore agit. V. *MACESCO*.

COMMÁCULATUS, a, um. V. voc. seq.

COMMÁCULO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (cum et maculo). Part. *Commaculatus* I. et II. — Commaculo est idem quod maculo, aut valde maculo.

I.) Proprie. *Virg.* 8. *Ecl.* 47. Commaculare manus sanguine. *Tac.* 1. *Ann.* 39. Sanguine suo alaria dedru commaculare. *Paulin. Nolan.* 6. 164. Commaculatus sanguine.

II.) Translate. *Cic.* *Cæli.* 7. 16. Commaculare se infinito ambitu. *Sall. Jug.* 102. se cum Jugurtha misendo. *Pseudo-Sall.* de *repub.* *ordin.* p. 186. 12. *Orell.* laudes bonorum flagitiis. *Stat.* 11. *Theb.* 751. occursum dum non pia templa, domosque Commacules. *Tac.* 16. *Ann.* 32. Flagitiis commaculati. *Cod. Theod.* 3. 12. 3. Commaculare se consortiis aliquorum. *Id.* 3. 16. 2. viduitatem stupri promeruisse. — Absolute. *Sall. or. Lep.* p. 160. 2. *Orell.* Commaculati satellites.

COMMÁDEO, es, ere, n. 2. (cum et mado) idem quod mado, vel prorsus mado. *Cato R. R.* 156. Coquito, usque donec ea commadebit bene.

COMMÁGENE, es, f. 1. *Κομμαγενή*, Syriæ regio juxta Euphratem fluvium, de qua V. ONOM. — Est etiam hoc nomine herba (fortasse nardus Syriaca, inquit *Harduin.*) in Commagene proveniens, a qua

Commagenum medicamentum denominatur. *Plin.* 29. *Hist. nat.* 3. 13. (55). V. voc. aeq.

COMMÁGENUS, a, um, adject. ad Commagenen Syriæ regionem pertinet: V. COMMÁGENUS in ONOM. — Hinc *Commagenum medicamentum* a Commagenis inventum, constat adipe anserum, cinnamo, casia, pipere albo, et Commagene herba; obrutis nive vasis, odore jucundo; utilissimum ad perfrictiones, convulsiones, cæcos et subitos dolores, omniaque quæ acropis curantur: unguentum pariter et medicamentum. *Plin.* 29. *Hist. nat.* 3. 13. (55). et 10. *ibid.* 22. 28. (55); et *Pompon. Dig.* 34. 2. 21. § 1. — Etiam *Commagina*, scilicet herba, scribitur apud *Plin.* *Valer.* 2. 28. *sub init.* Galla cum commagina comburitur, cinis ejus extinguitur vino, illinitur ventri. *Nisi forte hic mendum sit pro Galla commagena, de qua Plin.* 16. *Hist. nat.* 7. 9. (27).

COMMÁGISTER, tri, m. 2. qui simul cum alio magister est. *Inscript.* ann. 1841. in *Transilvania* reperta, et in Mus. urbis *Pesth* reposita, hæc habet: *ΤΕΛΕΜΑΧΟΥ ΚΑΙ ΚΟΜΜΑΓΙΣΤΡΟΥ ΣΥΜΕΚΧΕΙΡΕΣ ΜΑΓΙΣΤΕΡΩΝ ΣΥΝΟΝ ΑΚΚΕΣΣΙΣΤΩΝ ΑΛΒΥΡΑΝΩΝ* etc. Hæc pertinet ad ann. a Chr. p. 168. Ita *cl. Furlanetto* in 1.º *Append.*

COMMÁLAXO, as, are, a. 1. (cum et malaxo) Part. *COMMÁLAXATUS* I. — Commalaxare proprie est tenerum ac mollem reddere.

I.) Proprie. *Pelagon. Veterin.* 11. 7. Cyclaminis radices, cineres cum farina ervi, inelle adjecto, commalaxata atque ita imposita prosunt. *Id.* *ibid.* 12. 2. Cum radicibus cucumeris silvatici inelle commalaxatis.

II.) Translate ponitur pro subigere, exercere, maturare. *Varro* apud *Non.* p. 82. 14. *Merc.* Philosophia commalaxat eam partem. *Cl. eumd.* 6. *L. L.* 96. *Müll. Aggen.* in *Frontin.* de controu. p. 68. *Goes.* Per longum tempus atigui possessores vacantia loca, quasi invitante loci opportunitate, invaserunt, et per longum tempus impune commaculaverunt. *Goes.* mallet concoluerunt vel commalaxarunt.

COMMÁLLEOLO, as, are, a. 1. *Hygin. de limit.* *constit.* p. 195. *Goes.* Quicumque modus limitem excedet, commallentari debet. h. e. præridi, secari, ut videtur. Sed alii leg. commallari, alii convallari: (V. et in fine voc. præced.). Quidquid illud sit, barbariem sapit.

COMMÁNDO, dis, sum, dere, a. 3. (cum et mando). Part. *Commansus*. — Commendo est commanduco. *Seren. Sammon.* 36. 684. myrti frondes commandere potest. *Marcell. Empir.* 8. Radix rutæ commansa.

COMMÁNDECATIO, ōnis, f. 3. actus commanducandi. *Scribon. Compos.* 53. Dolor dentium aedandus commanducacione. *Id.* *ibid.* 104. Commanducatio oliværum contusarum.

COMMÁNDECATUS, a, um. V. voc. seq.

COMMÁNDECO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (cum et mando). Part. *Commanducans*, *Commanducans* et *Commanducandus*. — Commanduco est idem quod mando, mando, vel mandendo vehementer tero. *Val. Mar.* 3. 3. *externa*. 4. Dentibus abscisam et commanducatam linguam in os ejus ira patens expulit. *Scribon. Compos.* 9. Pyrethri radicem commanducare. *Id.* *ibid.* 163. Commanducandus pastillus. *Id.* *ibid.* 53. Particulari commanducata. *Plin.* 24. *Hist. nat.* 4. 6. (12). Ulcera visco commanducato et imposito sanari. *Id.* *ibid.* 4. 6. (11). Quidam commanducantes acinos, expuant cortices. *Id.* 25. *ibid.* 13. 105. (165). Commanducantur et plantaginis radices.

COMMÁNDECOR, āris, ātus sum, āri, dep. 1. idem quod commanduco, sed occurrit figurate solummodo. *Lucilius* apud *Non.* p. 81. 26. et p. 479. 2. *Merc.* ipsum Commanduatur totum completa, comestique. *Id.* apud *eumd.* p. 123. 27. mediastinum atque bubulcum Commanducatur corrupti.

COMMÁNEO, es, ere, n. 2. (cum et maneo). Part. *Commansens*. — Commaneo est idem quod maneo, vel semper maneo. *Macrobi.* 6. *Saturn.* 8. Qui in domo commaneat. Adde *Cod. Theod.* 7. 8. 1. *Augustin.* 22. *Cir. Dei* 8. Commanere aliquo loco. *Castiod.* 8. *Faris.* 31. Philomela inter commanentium turbas pullos nutrit interpidia.

COMMÁNICULARIUS. V. COMMÁNIPULARIUS.

COMMÁNIFESTO, as, are, a. 1. (cum et manifesto) simul manifestus. *Boeth. Aristot. Topic.* 6. 2. p. 707. Si enim manifesta est contrarii oratio ex hoc, quod dicitur, quæ bene assignantur, contrarias commanifestant.

COMMUNIPULARIS, ia, m. 3. (cum et manipulus) commilito, qui est ex eodem manipulo. *Tac. 4. Hist. 46.* Prensare communipularium pectora. *Adde Inscript. apud Gruter. 521. 9.*; item aliam apud *Murat. 2034. 6.*, quæ est apud *Orell. 3555.*, ubi est communipularis.

COMMUNIPULARIUS, ii, m. 2. communipularis. Legitur in *Inscript.* (non tamen optime notæ) apud *Reines. cl. 8. n. 74.*, at in eadem apud *Gud. 146. 1.* legitur mendose communicularius.

COMMUNIPULATIO, ōnis, f. 3. societas communipularium. Occurrit concreto tantum, uti aperi, sensu, pro communipularium contubernio. *Spartian. Nig. 10.* Ut tota in expeditione in communipulatione nemine forum faceret.

COMMUNIPULUS, ōnis, m. 3. (cum et manipulus) socius manipularis, miles in eodem manipulo. *Spartian. Nig. 10.* Decem communipulones securi percussit.

COMMUNIPULUS, i, m. 2. idem quod communipulo. *Inscript. apud Gruter. 517. 9. et 532. 1.* communipulus et heres ejus etc. Cf. *Inscript. apud Orell. 3557.*, et aliam apud *Henzen. 6846.* Alia apud *Gruter. 46. 10.* regressi cum communipulis libentes votum solverunt. — Contracte communipulus apud *eumd. Gruter. 551. 4.* florvis communipulus ejus. V. et **COMMUNUCULUS**.

COMMANSUS, a, um. V. **COMMANDO**.

COMMANUCULUS, i, m. 2. idem ac communipulus. *Inscript. apud Marin. Inscr. Alb. p. 200.* centuriones cum commanuculis suis. Pertinet hæc inscriptio ad an. a Chr. n. 205. At *commanuculus* videtur esse error lapidicidæ, aut exscriptoris pro *communipulus*.

COMMARCEO, es, ūi, ere, n. 2. (cum et marceo) est idem quod marceo vel omnino marceo; sed occurrit figurate tantummodo et est languere, segnis fieri, paulatim tabescere. *Ammian. 17. 10. 1.* Bellicosus ante hæc et industrius repente commarcevit. *Id. 31. 12. 13.* Ut miles fervore calefactus æstivo, sicis faucibus commarceret.

COMMARGINO, as, are, a. 1. (cum et margino) idem quod margino, margine munio. *Ammian. 31. 2. 2.* Commarginare pontes.

COMMARITUS, i, m. 2. qui simul maritus est, qui eadem muliere abuti cupit, quæ alii despondit. *Plaut. Cas. 4. 2. 18.* Compar, commaritus, villicus.

COMMARTYR, ūris, m. 3. socius in martyrio. *Tertull. Anim. 55.* Solus hic commartyres suos vidit.

COMMASCULUS, as, are, a. 1. (cum et masculus) quasi dicas masculum ac virilem facere, corroborare. *Apul. 2. Met. His coquitis animum meum commasculum.* *Macrob. 7. Saturn. 11.* Commasculare frontem.

COMMASTICO, as, are, a. 1. (cum et mastico) est simul mastico. *Æmil. Macer. de camomilla 36.* Egilopas curat, si quis commasticeat illam. *Id. de thure 25.* Origano junctum si quis commasticeat ipsum.

COMMATICUS, a, um, adject. κομματικός, brevis, per commata, hoc est incisæ membratimque conscriptus. *Sidon. 4. Ep. 3.* Hymnus commaticus, copiosus, dulcis, elatus. *Id. carm. 23. 450.* At si dicat epos, metrumque rhythmis fleat commaticis, tonante plectro, Mordacem faciat silere Flaccum. *Hieronym. Scriptor. eccles. in Theotimo.* Veteris eloquentiæ breves commaticosque tractatus edidit. *Id. præfat. in Ep. ad Galat.* Origenes decimum Stromatum suorum librum commatico super explanatione ejus aermone conspexit. *Id. præfat. in XII. Proph. Osee* commaticus est et quasi per sententias loquens.

COMMATRŌNA, æ, f. 1. *Tertull. 2. ad ux. 8.* Dives aliqua est commatrōna nomine inflata. *Al. rectius leg. matrōna.*

COMMATŪRESCO, escis, ūi, escere, n. 3. (cum et matureco) omnino matureco, ad plenam maturitatem pervenio. *Colum. 12. R. 41. 7.* Est et illa probata compositio, ut, cum muria dura pausea alba ubi commaturuerit, omne jus defundatur, etc. Ita edidit *Schneiderus* ex *Cod. Sangermanensi* pro *maturuerit*, quod dederat *Gesnerus*.

COMMEABILIS, e, adject. (commeo commeando vel transeundo aptus. ¶ 1. Active est qui ultro citroque commeat. *Arnob. 7. 28.* Quidquid reciprocos balitus auris commeabilibus duci. ¶ 2. Passive, qui facile pertransiri potest. *Id. 2. 59.* Venæ fistulæ et commeabiles. *Adde eumd. 3. 13.*

COMMEATĀLIS, e, adject. ad commeatum perti-

nens. *Commeatilis miles*, teste *Gothofredo*, dicitur is, cui in stipendii partem dantur alimenta ex commeatu atque alimento publico. Legitur apud *Justinian. Cod. 1. 27. 2. § 9.*, ubi est qui putat legendum *commeatilis*. Sed nihil mutandum; etenim apud *Cassiod. 7. Variar. 36.* in lemma legitur *Formula commeatilis*, qua scilicet commeatus alicui in provincias conceditur. Hucusque cf. *Furlanetto. At in Cod. tum loc. cit., tum 12. 38. 16. § 2. et seqq. Commeatales*, tum, m. plur. 3. absolute, substantivorum more, usurpantur; et videntur esse milites, qui commeatus, h. e. exercitus cibos et alia usui necessaria, ex alio in alium locum ferenda, tuendi causa comitabantur.

COMMEATIO, ōnis, f. 3. comineandi actus, itio, iter. *Ennod. 6. Ep. 30.* Quorum comineationem vos ignorasse non credidi.

COMMEATOR, ōris, m. 3. qui hac illac comineat. *Apul. 11. Met. et Apolog. de Mercurio.* Ille superum commeator, et inferum.

COMMEATUS, us, m. 4. actus comineandi, transitus. ¶ 1. Generaliter raro admodum occurrit. *Plaut. Mil. glor. 2. 1. 64.* In eo conelavi ego perfordi parietem, qua commeatus clam esset hinc huic mulieri. Cf. *eumd. ibid. 2. 5. 58. et Stich. 3. 1. 44. Dig. 43. 8. 2. § 25.* Si viæ publice exemptus commeatus sit. *Pallad. 1. R. 11. 3.* Fauces commeatum liquidæ vocis exercent. ¶ 2. Sæpius speciatim usurpatur et est militare verbum, quod tria præcipue significat: ac primo quidem sumitur pro facultate et venia, quæ datur militibus discedendi ab signis ad certum tempus, ut docent *Festus p. 277. 26. Müll., Donatus ad Ter. Hecyr. 1. 2. 100. et Cod. Theod. 7. 12. 1.* Usurpatur autem — a) Stricto sensu in re militari. *Cic. 7. Ferr. 25. 62.* Quos (nummos) qui dederat, commeatum totius astatis abstulerat. *Id. ibid. 43. 111.* In commeatu remanere alicubi. *Id. 1. Herenn. 14. 24.* Qui ad diem commeatus non venit, quod eum aquæ interclusissent. *Liv. 1. 57.* In his stativis — satis liberi commeatus erant, primoribus tamen magis, quam militibus. *Id. 3. 46. et 43. 11.* Dare commeatum alicui. *Id. 23. 18.* Dilabi sine commeatibus. *Id. 3. 24.* Esse frequentem ad signa sine ullo commeatu. *Id. 33. 29.* Esse in commeatu. *h. e.* abesse ab exercitu. *Cic. 7. 46.* Sumere commeatum. *Vellej. 2. 11. 2.* Cum, commeatu petito, Romam venisset. *Adde Sueton. Tib. 10. et Ner. 35. Sueton. Tib. 72. et Dig. 4. 8. 35. § 9.* Abesse commeatu. *Sueton. Claud. 16.* Excedere Italia sine commeatu. *Id. Cal. 29.* Commeatus alicui propagatur. *Id. Tib. 12.* Repetere castra a commeatu. *Tac. 15. Ann. 10.* Quintam legionem procul habebat, reliquas promiscuis militum commeatibus infirmaverat. *Id. 1. Hist. 46.* Sparsa pars manipuli per commeatus. *Plin. 3. Ep. 4.* Commeatum accipere. *Quintil. 7. 4. 14.* Adesse ad commeatus diem. *Paul. Dig. 49. 16. 14.* Commeatus spatium excedere. *Id. 50. 1. 2. § 6.* Ultra commeatum abesse. *Ulp. ibid. 50. 1. 22.* Qui liberum commeatum impetraverunt. *h. e.* ubi velint morandi arbitrium, ut ibi exponitur. — b) Latiori sensu extra rem militarem. *Cic. 13. Att. 41. in fin.* Cras igitur, nisi quid a te commeatus. *Atki tamen aliter legunt. Vellej. 2. 99. 2.* Commeatum acquiescendi a continuatione laborum petiit. *Seneca Ep. 54.* Longum mihi commeatum dederat mala valitudo: repente me invasit. *Id. 3. Quæst. nat. præfat. ad fin.* Assidua servitus sine intervallo, sine commeatu. ¶ 3. Secundo, item in re militari, est copiarum, impedimentorum aliarumque rerum ex uno in alium locum terra marive translatio. *Cæs. 5. B. G. 23.* Quod — nonnullæ tempestate perleant naves, duobus commeatibus exercitum reportare instituit. *Auct. B. Afr. 34.* Alienus secundum commeatum mittit ad Cæsarem. *Adde eumd. 36. Sueton. Ner. 20.* Alexandrinum, qui de novo commeatu Neapolim confugerant. *Cf. Tac. 13. Ann. 39. Id. Tac. 14. ibid. 33.* Londinium — copiâ negotiatorum et commeatum insigne. *Sueton. Tib. 38.* Commeatibus per municipia ac colonias dispositis. Similiter *Apul. 8. Met. Canes* — per omnem nostrum commeatum morsibus ambulare. ¶ 4. Tercio denique, item in re militari. — a) Sæpiissime ponitur pro annona exercitus, vel urbis, vel etiam privatorum, quæ aliunde commeando compotatur. *Plaut. Mil. glor. 2. 2. 70.* Commeatum inimicis intercludere. *Adde Sueton. Aug. 16.* Rursus *Plaut. Epid. 3. 2. 7.* Importare commeatum in coloniam. *Q. Claudius Quadrigarius* apud *Gell. 17. 2.* Magno commeatu prædæque ingenti copiarum. *Cic. 7. Ferr. 21. 52.* Foro et commeatu populum Romanum

juvare. *Adde Dig. 48. 4. 4.* Rursus *Cic. pro leg. Manil. 17. 53.* Cum ex omnibus provinciis commeatu et privato et publico prohibebamur. *Cæs. 3. B. C. 23.* Commeatibus nostros intercludere instituunt. *Id. 2. ibid. 9.* Sustinere commeatus. *h. e.* annonæ copiam. *Id. 3. ibid. 2.* Petere commeatum. *Nepos Phoc. 2.* Privare civitatem commeatibus. *Adde eumd. Miltiad. 7. Sall. Cat. 58.* Commeatus abunde. *Id. Jug. 43.* Commeatus afflatum. *Id. ibid. 25.* Commeatus parare. *Id. ibid. 36.* Commeatum in Africam portare. *Id. ibid. 75.* Commeatus spes. *Id. ibid. 86.* Commeatu naves onerare. *Liv. 28. 4.* Commeatus frumentum. *Id. 5. 54.* Commeatus maritimi. *Id. 2. 14.* Commeatum convehere. *Id. 9. 32. et 22. 22.* advehere. *Id. 2. 23. et 9. 15.*; et *Curt. 4. 9. 8.* subvehere. *Liv. 7. 37.* Multitudo suis commeatibus gravis. *Id. 7. 39.* In commeatus mittere. *Id. 4. 52.* Maximos commeatus Tiberis devehit. *Curt. 4. 2. 2.* Commeatum large et hospitaliter adducere. *Id. 4. 10.* Commeatum copia. *Sueton. Cal. 43.* Contrahere omnis generis commeatum. *Tac. 11. Ann. 10.* Urbem commeatibus firmare. *Id. 12. ibid. 43.* Commeatus legionibus portare. — b) In hac significatione interdum ita sumitur pro alimentis, ut frumentum non comprehendat: significat autem cibos et alia usui necessaria, quæ secum milites humeris vel jumentis comportant. *Plaut. Mil. glor. 2. 2. 69.* Qua cibatus commeatusque ad te et legiones tuas tuto possit pervenire. *Cæs. 3. B. C. 49.* At Cæsaris exercitus — commeatus omni genere præter frumentum abundabat. *Id. 3. B. G. 23.* Supportare frumentum et commeatum. *Id. ibid. 6.* Frumentum commeatusque inopia. *Id. 1. ibid. 39.* Rei frumentariæ commeatusque causa. *Adde eumd. ibid. 48. Sall. Jug. 50.* Parati frumentum dare, commeatum portare. *Adde Inscript. apud Marin. Difesa del Corsini p. 140.* P. ARLIO FELICISSIMO QUI COMMEATUM PERCEPIT SVB LOPIO VRBICO PRÆfecto VRBIS. Hinc apud *Capitolin. M. Aurel. 7.* Frumentaria perceptio. — c) Figurata de aliis rebus. *Plaut. Pseud. 1. 5. 9.* Profrisci in commeatum argentarium. *h. e.* ad quæstum faciendum.

COMMEDITOR, aris, ari, dep. 1. (cum et meditor) valde meditor, rem aliquam tota mente comprehendendo.

I.) Proprie. *Cic. 3. Herenn. 18. 31.* Locos egregie commeditari oportebit, ut perpetuo nobis hære possint. *Orellius* cum plerisque ita legit: alii aliter.

II.) Figurata de inanimis est exercere, imitari, reddere. *Lucret. 6. 111.* Carbasus ut quondam magnis intenta theatris — fragiles sonitus chartarum commeditatur. *Sed hic quoque alii aliter.*

COMMEJO, is, ere, a. 3. (cum et mejo) idem quod mejo. *Commejo lectum, et mejo habet Charis. 5. p. 261.* *Putsch.*, nulla tamen adducta scriptoris Latini auctoritate.

COMMELETO, as, are, a. 1. hybrida vox ex cum et Gr. μελετᾶν, idem quod commeditari. *Hyrin. fab. 125.*, ubi de *Marsya*. Tibiis assidue commeletando, sonum suaviorem in dies faciebat. *V. MIRLETOR.*

COMMEMBRATUS, a, um, p. ricip. ab inusitate commembro, compactus, conjunctus. *Paulin. Nolan. Ep. 44. (al. 31.) 4.* Commembrata in Domini corpore fidei compago.

COMMEMINI, isti, isse, verb. defect. (cum et meminī) simul meminī, vel idem quod simplex meminī, vel potius bene meminī. Occurrit autem — a) Absolute. *Plaut. Truc. 1. 2. 17. dix.* Me illis quidem hæc verberat verbis, nam ego huic dona adcongressi. *Asr. Commemini.* *Adde eumd. Pers. 2. 1. 8. Ter. Eun. 3. 5. 16.* Sic commemineram. *Id. Phorm. 3. 2. 38.* Ego si satis commemini. *Ovid. 3. Fast. 792.* Iur ad Argeos (qui sint, sua pagina dicet) Hæc, si commemini, præteritaque die. — b) Addita re, quam quis bene meminī, et quidem — Per Accusativum. *Plaut. Amph. 1. 1. 98.* Hoc, adeo hoc consummemini magis, quia illo die impransus fui. *Adde eumd. Curc. 4. 2. 7., Mil. glor. 3. 3. 40. et Pæn. 3. 4. 16. Cic. 1. Orat. 53. 227.* Quem hominem probe nosse, et commemini, aiebat. *Id. 1. Tusc. 6. 13.* Ego autem non commemini, antequam natum, me miserum. — Item cum Accusativo quantitatis, ut Grammatici dicunt. *Plaut. Pæn. 5. 2. 25.* Equid commemini Punice? — Per Genitivum. *Plaut. Trin. 4. 3. 20.* Non fugitivus est hic homo, commemini domi. — Per Relativum. *Id. Truc. 4. 3. 1.* Commemini, quo quidque pacto sitis confessa, scio. — Per Infinitum præter. *Id.*

Curc. 5. 3. 32. *an.* Promistini, — te omne argentum redditurum? ca. Non commeminis dieere. Adde *eumd.* *Men.* 5. 9. 15. et *Mil. glor.* 3. 1. 49.

COMMEMORABILIS, e, adject. dignus commemoratione, inemorabilis. *Plaut. Pseud.* 1. 5. 111. Pugna clara et commemorabilis. *Cic. Marcell.* 4. 10. Vir optimus, et commemorabili pietate ac virtute praeditus. *Id.* 2. *Nat. D.* 52. 131. Multa commemorabilia proferre.

COMMEMORAMENTUM, i, n. 2. (commemoro) mentio. *Cæcilius Statius* apud *Non.* p. 84. 5. *Merc.* Pudebat, credo, commemoramentum stupri. *Fronto* (edente iterum Romæ *A. Maio*) p. 224. de *Arione*. Cantare orditur mari et cælo artis suæ supremum commemoramentum.

COMMEMORATIO, ōnis, f. 3. commemorandi actus, mentio. Occurrit autem — a) Raro admodum absolute. *Ter. Andr.* 1. 1. 16. Istæ commemoratiu quasi exprobratio beneficii est. — b) Sæpius obiective, uti ajunt, seu cum Genitivo rbi, cujus mentio fit. *Cic.* 3. *Ferr.* 39. 101. Qui (*Verres*) — non in oblivione jacuisset, sed in assidua commemoratione omnibus omnium flagitiorum fuisset. *Id.* *Arch.* 11. 29. Nun cum vitæ tempore esse dimittendam commemorationem nominis nostri. *Id.* *Orat.* 34. 120. Commemoratio antiquitatis. *Id.* 4. *Ferr.* 78. 192. fortitudinis. *Id.* 6. *ibid.* 55. 123. hominum. *Id.* 10. *Fam.* 5. 1. paternæ necessitudinis. *Id.* 1. ad *Q. fr.* 1. 12. § 36. virtutis. *Quintil.* 5. 11. 6. rei gestæ. Adde *eumd.* 11. 1. 16. *Tac.* 13. *Ann.* 3. liberalium artium. *Dig.* 22. 3. 31. pecuniarum in chirographo. — c) Raro admodum subjective, uti ajunt, seu cum Genitivo ejus, qui rem aliquam meminit. *Cic.* 5. *Fam.* 12. 1. Neque enim me solum commemoratio posteritatis ad apertam quamdam immortalitatem rapit: sed etiam etc. *Cf. Id.* *Planc.* 40. 95. Aliquid sua commemoratione celebrare.

COMMEMORATOR, ōris, m. 3. qui commemorat. *Tertull.* 4. *advers.* *Marcion.* 26. Commemorator, non obliterat vetustatum.

COMMEMORATORIUM, ii, n. 2. quod inservit rei in mentem revocandæ. *Ambros.* 1. *Offic. Ministr.* 25. *in.* Sit igitur nobis vita majorum disciplinæ speculum, non calliditatis commemoratorium; imitandi reverentia, non disputandi astutia. *Barth.* cum aliis ita legit: *Maurini* tamen editores habent *commemtarium*.

COMMEMORATUS, a, um. *V.* COMMEMORO.

COMMEMORATUS, us, m. 4. conimemoratio. *Apul. Florid.* 1. n. 16. Quibus verbis gratias habiturus sum conimemoratu nico? h. e. ego conimemorando?

COMMÉMORO, as, avi, atum, are, a. 1. (cum et memoro). Part. *Commemorans*, *Commemoratus* et *Commemorandus* 2. a. — Conimemoro est in memoriam revoco, mentionem facio (It. *rammemorare*, *far menzione*; Fr. *rappeler à la mémoire des autres* ou *à la sienne*; Hisp. *recordar*, *traer à la memoria*; Germ. *etwas in's Gedächtniss zurückrufen*, *einer Sache gedenken*; Angl. *to mention*, *make mention of*). Occurrit ¶ 1. Raro admodum de eo, qui aliquid secum ipse in memoriam revocat ac mente revolvit. *Cic. Senect.* 11. 38. Quid quaque die dixerim, audierim, egerim, conimemoro vespere. Adde *eumd.* 6. *Fam.* 22. 1. et *Sueton.* *Aug.* 45. ¶ 2. Sæpius usurpiatur de eo, qui coram aliis aliquid in memoriam revocat, dicit, narrat: et occurrit — a) Cum Accusativo. *Plaut. Pseud.* 5. 1. 36. Nunc ab hero ad herum meum majorem venio fædus commemoratum. *Id.* *ibid.* 4. 7. 88. *Clitamyden* hanc commemures, quanti conductast. *Ter. Eun.* 5. 8. 14. Quid conimemorem primum aut laudem, maxime? *Cic.* 3. *Off.* 6. 31. Consulens ei, quam sepe conimemoro, humanæ societati. *Id.* *Amic.* 20. 74. Beneficia meminisse debet is, in quem collata sunt, non commemorare qui contulit. *Id.* *Quinct.* 2. 8. Nam quid hoc indignius aut iniquius commemorari potest? *Id.* 1. *Ferr.* 14. 42. O commemoranda judicia præclariorumque existimationem ordinis nostri! Adde *eumd.* 1. *Fam.* 9. 18. *Catull.* 64. 116. Sed quid ego a primo digressus carmine plura Commemorem? *Justin.* 14. 2. Refugia salutis suæ et unica præsidia conimemorans. — Jungitur pluribus Substantivis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Liv.* 27. 4. amicitiam commemorare et renovare. *Lucret.* 1. 401. argumenta. *Cic.* 4. *Fam.* 4. 2. et *Cæs.* 3. *B. C.* 66. causas. *Cic.* 7. *Ferr.* 47. 125. cognationem

verbis. *Stat.* 9. *Theb.* 194. damna. *Cic.* 4. *Acad.* (2. pr.) 4. 12. dicta. *Id.* 6. *Ferr.* 52. 115. directionem urbis. *Quintil.* 10. 1. 82. jucunditatem *Xenophontis*. *Plaut. Truc.* 4. 4. 29. nomen. *Tac.* 6. *Ann.* 5. officia. *Cic. Parad.* 6. 1. § 42. pecuniam. *Ovid.* 12. *Met.* 162. pericula exhausta. *Id.* 9. *ibid.* 4. prælia sua. *Cic.* 6. *Ferr.* 60. 135. quæ visenda sunt. *Lucret.* 6. 938. res. — Passive. *Cic. Deiot.* 14. 40. Quæ (*tac clementie monumenta*) si in privatis gloriosa sunt, multo magis commemorabuntur in regibus. *Nepos præfat.* § 1. Commemorari aliquid in virtutibus alicujus. *Nazar. Paneg. Constantin.* 8. Incrementum felicitatis est malorum commemorata depulsio. — Deponentis forma. *Augustin. enarrat. in Psalm.* 54. Homines malos, quos patitur, commemoratus est. *Al. leg.* commemoraturus. *Vulgat. vet. Ital. Tob.* 4. 3. Commemorare enim, fili, quanta pericula viderit, cum te pareret. — b) Cum Accusativo et Infinito. *Cic.* 2. *Orat.* 38. 160. *Critolaum* istum, quem simul cum *Diogene* venisse commemoras, etc. Adde *Nepot. Alcib.* 2. — c) Cum Relativo. *Plaut. Cist.* 1. 1. 87. Quid id? unde est tibi cordolium? commemora, obsecro. *Ter. Phorm.* 4. 5. 3. Cui dein, quamobrem dem, commemorabo. *Id.* *ibid.* 5. 8. 42. Quid ego commemorem singillatim, qualis, etc. Adde *Nepot. Att.* 21. — d) Cum Ablativo et præpositione de. *Cic. Fonte.* 14. 30. Illi, de quibus antea commemoravi. Adde *eumd.* *Rabir. perd.* 9. 24.; et *Nepot. Dion.* 6. *Rursus Cic.* 4. *Acad.* (2. pr.) 23. 72. Similiter a nobis de antiquis philosophis commemorari, atque seditiosi solerent claros viros — nominare. *Id.* 3. *Orat.* 20. 75. *Metrodorus*, de cujus memoria commemoravit *Antonius*. *Id.* 1. ad *Q. fr.* 1. 13. § 37. Omnes de tua virtute, integritate, humanitate commemorant. *Nepos Hann.* 2. Alicui multa de fide sua et odio in Romanos commemorare. *Id.* *Att.* 17. Plura de alicujus pietate.

COMMENDABILIS, e, adject. Comp. *Commendabilior* sub a. — Commendabilia est qui commendari potest, commendatione dignus: et occurrit — a) Absolute. *Liv.* 37. 7. *extr.* Quæ commendabilia apud Africanum erant. *Trebell. in XXX. Tyrann.* 16. Quæ commendabiliorem (*eum*) patri fecerat. Adde *Nazar. Paneg. Constant.* 12. — b) Addito Ablativo rei, ob quam quis commendatione dignus est. *Liv.* 42. 5. *Perseus* multis cædibus infamis, nec ullo commendabilis merito. *Val. Mar.* 9. 1. 2. Aviculæ cantu commendabiles. *Colum.* 5. *R. R.* 6. 37. Densum arbutum commendabile est fructu et decore. *Plin.* 13. *Hist. nat.* 9. 18. (62). Commendabilis succo ex austero dulci.

COMMENDATICIUS vel *commendaticius*, a, um, adject. Ratione habita scriptiois, legitur et *commendaticius*; at *commendaticius* præstat, atque ita edit *Torrentin.* ex *Pandect. Florentinis Dig.* 41. 1. 65. — *Commendaticium* est id, quo quis, vel quid commendatur, ut *commendaticia* litteræ apud *Cic.* 5. *Fam.* 5. 1. Statueram nullas ad te litteras mittere, nisi *commendaticias*. Adde *Dig.* 41. 1. 65. pr. *Cic.* 6. *Ferr.* 66. 148. *Commendaticia* tabellæ. — Hinc *Commendaticia*, arum, f. plur. 1. absolute, subalternorum more, aut litteræ *commendaticia*. *Augustus* apud *Macrob.* 2. *Saturn.* 4. Accipe *commendaticias*, quia illic neminem nosti.

COMMENDATIO, ōnis, f. 3. actus commendandi (It. *raccomandazione*; Fr. *recommandation*; Hisp. *recomendacion*; Germ. *Empfehlung*; Angl. *commendation*). Occurrit ¶ 1. Abstracte, sive pro ipso commendandi actu. — a) Absolute et quidem singulari numero. *Cic.* 12. *Fam.* 26. 2. Scio enim quantum ponderis mea commendatio sit habitura. *Id.* *ibid.* 29. 3. Ut intelligat hanc commendationem maximo sibi usui fuisse. *Id.* 1. *ibid.* 3. 2. Ut intelligat, meam commendationem non vulgarem fuisse. *Id.* 12. *ibid.* 26. 2. Caput est meæ commendationis, ne patiare etc. *Id.* 13. *ibid.* 17. 3. Commendatio accurata. *Id.* 1. *ibid.* 7. 9. magna. *Id.* 2. *Off.* 13. 46. prima. *Id.* 5. *Tusc.* 36. 103. In vulgus. *Id.* 12. *Fam.* 28. 1. Egere commendatione. Adde *Quintil.* 9. 4. 128. *Rursus Cic.* 7. *Fam.* 18. 1. Commendationem renovare. Adde *eumd.* 13. *ibid.* 15., 16., 20., 30., 33., 34. etc. et alibi sæpe. *Catullina* apud *Sall.* *Cat.* 35. Fiduciam tribuere commendationi. *Plin.* 10. *Ep.* 3. Quibus singulis multum commendationis accessurum etiam ex meis precibus indulgentiæ tuæ credo. *Quintil.* 9. 1. 21. Facit aliquid ad commendationem. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 42. 97. (240). Brevia commendatio. Huc perti-

net et illud ejusd. 15. *ibid.* 3. 4. (16). *Olivæ* oleo suo conduntur sine accessita commendatione. *Cf. eumd.* 13. *ibid.* 1. 1. (2). — b) In plurali numero. *Cic.* 13. *Fam.* 32. 1. Ne exæquare videar ambitione quadam commendationes meas. — c) Cum Genitivo objecti, uti ajunt, h. e. ejus qui commendatur. *Cic.* 8. *Att.* 4. 1. Contempti hominis commendatio. *Id.* *Orat.* 36. 124. Commendatio sui. cui *ibid.* opponitur offensio adversarii. *Cf. Dig.* 1. 16. 4. § 3. *Cic. Deiot.* 1. 2. Inuentis ætatis commendatio. — d) Cum Genitivo subjecti, uti ajunt, h. e. ejus qui commendat. *Cic.* 1. *Fam.* 3. 1. Nostra ceterorumque amicorum commendatio. *Id.* *Cæt.* 3. 6. Commendatio ac iudicium meorum. *Id.* 12. *Fam.* 26. 2. et alibi sæpe. Commendatio mea. *Sueton. Cæs.* 75. Dare aliquid alicui ex commendatione alitrujus. — Hoc sensu jungitur et inanimis. *Cic.* 2. *Orat.* 87. 357. Commendatio oculorum. h. e. quæ fit per oculos. *Id.* *Planc.* 13. 31. naturæ. *Id.* *Pis.* 1. 1. fumosarum imaginum. ¶ 2. Concreto, uti ajunt, sensu commendatio ponitur pro ipsa re, quæ commendatione adeoque laude digna est; atque hinc pro laude, pretio, existimatione. *Cic.* 1. *Fam.* 7. 9. Magna est hominum opinio de te, magna commendatio liberalitatis, magna memoria consilii tui. *Id.* *Brut.* 67. 238. Commendatio ingenii. *Id.* 1. *Cat.* 11. 28. majorum. *Id.* 2. *Orat.* 52. 211. probitatis. *Id.* *Flacc.* 11. 24. *Samæ.* *Forcellinus* postremum hunc *Ciceronis* locum et sequentem *Nepotis* ad superiorem paragraphum retulit: sed tamen ait, has duas notiones eodem fere recidere. *Nepos Alcib.* 1. Tanta erat commendatio oris atque orationis, ut etc. *Auct. B. Alex.* 41. formæ atque ætatis. *Quintil.* 4. 2. 113. animi. *Id.* 11. 3. 154. morum. *Id.* 9. 3. 14. vetustatis. *Cic.* 2. *Fin.* 12. 35. Fovere aliquid in prima commendatione. h. e. primam laudem ei tribuere. Adde *eumd.* 5. *ibid.* 15. 41. et 17. 48. *Plin.* 36. *Hist. nat.* 22. 45. (162). Candor est in commendatione. h. e. magis ducitur. *Id.* 37. *ibid.* 5. 20. (78). *Beryllis* suavia commendatio in longitudine.

COMMENDATICIUS, a, um. *V.* COMMENDATICIUS.

COMMENDATIVUS, a, um, adject. qui ad commendationem pertinet. *Commendativus* casus dictus est a quibusdam casus dandi, quia verbis commendatoris aptus est. *Priscian.* 5. p. 670. *Putsch.*

COMMENDATOR, ōris, m. 3. qui commendat. *Plin.* 6. *Ep.* 23. Fautus et commendator. Adde *Vopisc. Prob.* 2.; *Nazar. Paneg. Constant.* 4.; et *Symmach.* 1. *Ep.* 40.

COMMENDATORIUS, a, um, adject. idem quod *commendaticius*. *Sidon.* 9. *Ep.* 10. Quem litteris non commendatoris minus, quam refectoris jam placatus insinuo. Adde *Jul. Epit. nov.* c. 6. § 26.

COMMENDATRIX, icis, f. 3. quæ commendat. *Cic.* 1. *Legg.* 22. 58. Lex commendatrix virtutum. *Plin.* 8. *Ep.* 20. Terra miraculorum ferax et commendatrix.

COMMENDATUS, a, um. *V.* voc. seq.

COMMENDO, as, avi, atum, are, a. 1. Part. *Commendans* 2.; *Commendatus* 1. a., 3. et in 6n.; *Commendandus* 1. b. — Ratione habita compositionis et etymii, *commendare* est a *cum* et *mandare*, hoc est *manui dare*; ideoque *commendo* est rem aut personam aliquam in alterius manus trado, alteri committo, depono, ut faveat, opituletur, curamque habeat eamdem, quam ipse habui (It. *depositare*, *consegnare*, *affidare*; Fr. *mettre en depot*, *confier*, *recommander*; Hisp. *depositar*, *confiar*, *recomendar*; Germ. *eine Person oder Sache Imdm. zum Schutze, zur Obhut oder Aufsicht übergeben, anvertrauen, empfehlen, überantworten*; Angl. *to commit to any one's charge*, *consign to any one's care*, *entrust with*). Usurpatur ¶ 1. Stricto sensu, ita ut commendare præcipue significet rei aut personæ traditionem, quæ alteri fit: et quidem — a) De materiali tantum rei aut personæ traditione, quæ alteri aut personæ aut loco fit, ut ait *Ulp.* *Dig.* 50. 16. 186. Commendare nihil aliud est, quam deponere. — Proprie. *Cic.* 2. *Legg.* 9. 22. SACRVM SACRORVM COMMENDATIVVM QVI CLERTIS RAPSVIT, PARRICIDA ESTO. *Cf. eumd.* *ibid.* 16. 40. *Id.* *Cic.* 15. *Fam.* 20. 1. Oratore meum (h. e. opus, cui titulus *Orator*) — Sabino tuo commendavi. h. e. tradidi, commisi. *Justin.* 35. 2. 1. *Demetrius* duos filios apud hospitalem cum magno auri pondere commendaverat. Sic *commendare aliquem ad aliquem* dixit *Hygin.* *fab.* 3. *extrem.* et 56.: si

gniſcat autem mittere ad aliquem, ut sub ejus custodia et tutela sit. *Papinian. Dig. 16. 3. 24.* Centum nummi, quos hac die commendasti mihi. *Spartian. Pescenn. 10.* Jussit, ne in zonis milites ad bellum aureos vel argenteos nummos portarent, sed publice commendarent. *Sil. It. 15. 541.* Commendare semina sulcis. *Cf. Virg. 5. Ecl. 36. Paul. 1. Sentent. 21. 4.* Qui corpus ad tempus alicui loca commendatum nudaverit. *Inscript. apud Orell. 4370.* Commendare corpora sarcophago. — Et figurate. *Brutus apud Cic. 11. Fam. 10.* Commendare aliquid litteris. *Cic. 2. Orat. 9. 36.* Voce oratoris commendare historiam immortalitati. *Id. 10. Fam. 12. 5.* nomen suum immortalitati. Similiter *Curt. 9. 35.* Nomen suum commendare posteritati sanguine suo. *Rursus Cic. 5. Fam. 12. 6.* Commendari per aliquem sempiternae gloriae. *Cf. eumd. ibid. § 1. Id. 9. Phil. 5. 10.* Monumentis ad omnem memoriam vitam alicujus commendare. *Auct. B. Afr. 34.* Commendare se fugae. — b) Saepius occurrit de morali personae aut rei traditione, quae alteri fit; et usurpatur praecipue de morientibus, qui uxorem, filios etc. alicui committunt. — Raro absolute. *Cic. 3. Off. 10. 45.* Cum is, qui morti addictus esset, paucis sibi dies commendandorum suorum causa postulavisset. *Ces. 2. B. C. 41.* Hi de salute sua desperantes — parentes suos commendabant. — Fere cum Dativo personae, cui quis aut quid commendatur. *Ter. Adelph. 3. 4. 11.* Ille tibi moriens nos commendavit senex. *Adde eumd. Eun. 3. 5. 39.; Auct. B. Afr. 88.; Propert. 4. 11. 73.; et Sueton. Claud. 46. Rursus Ter. Eun. 3. 5. 29.* Commendare virginem alicui. *Id. ibid. 5. 2. 47.* Se alicujus commendare et committere fidei. *Cf. Cic. 3. Att. 29. Ter. Eun. 5. 9. 9.* se alicui in clientelam et fidei. *Al. aliter leg. Cic. Arch. 8. 18.* Jure noster ille Ennius sanctos appellat poetas, quod quasi deorum aliquo dono atque munere commensati nobis esse videntur. *Id. Mur. 1. 2. et 15. Fam. 2.* Commendare aliquem fidei alicujus. *Id. 3. Fin. 2. 9.* alicui liberis suis testamentis. *Id. Dom. 56. 142.* alicui aliquam rem non modo committere, verum etiam committere. *Id. Quinct. 31. 98.* se alicui, suas omnes spes fortunaeque commendare. *Id. Rosc. Am. 39. 113.* famam, fortunam alicui commendare et credere. *Id. 11. Phil. 9. 21.* rerum decertationem consiliis committere et commendare. *Id. Prov. cons. 14. 35.* provinciam fidei, virtuti, felicitati alicujus. *Id. Harusp. resp. 7. 14.* pontificum auctoritatem, fidei, prudentiae sacra religionisque. *Id. 1. Orat. 53. 228.* tutelae alicujus filios suos. *Id. 3. Fin. 5. 16.* Placet his —, simul atque natum sit animal, ipsum sibi committere et commendare ad se conservandum. *h. e. Gr. πίσιονοςται. Catull. 15. 1.* Commendare se alicui ac suos amicos. *Ovid. 3. Fast. 776.* natos curae numinibusque alicujus. *Tac. 1. Hist. 90.* reipublici patribus. *Id. 4. Ann. 77.* Neroem et Drusum dls. *Adde eumd. 15. ibid. 23.* — 2. Latiori sensu commendare est personam aut rem aliquam alicui verbis vel scriptis laudando committere, precorque ut faveat atque optineat. — a) Raro absolute. *Horat. 1. Ep. 18. 76.* Qualem commendes, etiam atque etiam aspice. *Fronto 1. ad Amic. 3.* (cedente iterum Romae A. Maio). Istae commendantium litterae laudationis ruinare fungi visae sunt. — b) Saepius cum Dativo personae, cui quis aut quid commendatur. *Cic. 2. Fam. 6. 5.* Nunc tibi omnem rem atque causam, meque totum commendo atque trado. *Id. 7. ibid. 29. 1.* Commendare alicui alicui de meliore nota. *Id. 13. ibid. 21. 1.* diligenter. *Id. 1. ad Brut. 6. 2. et 13. Fam. 53. 2.* diligentissime. *Id. 1. ad Q. fr. 2. 2. § 4.* Intime. *Id. 3. Fam. 1. 3. valde. Id. 13. ibid. 23. 2. et 36. 2.* majore studio. *Id. 23. ibid. 25.* magno opere. *Id. 13. ibid. 43. 1.* unice. *Id. ibid. 54.* studiose, studiosius. *Id. ibid. 51.* alicui alicui commendatione ea quae potest esse diligentissima. *Id. ibid. 23. 1.* alicui rem domumque alicujus majorem in modum. *Adde eumd. ibid. 37. et 40.* — 3. Latissimo sensu commendare etiam dicuntur ea, quae augent pretium, aut pulcritudinem rei, quibus res ipsa cara fit et grata. *Cic. 1. Orat. 59. 252.* Quae (vox) una maxime clementiam commendat. *Id. 2. Off. 13. 47.* P. Rutilii adolescentiam ad opinionem et conscientiam et juris scientiam P. Mucii commendavit domus. *Id. Brut. 59. 216.* Nulla re magis commendatur orator, quam verborum splendore et copia. *Adde eumd. 2. Orat. 43. 183. et 13. Att. 19. Horat. 1. Ep. 18. 1. et 2. ibid. 1. 261.; et Quintil. 8. 3. 2.* Commendare se aliqua

re. *Rursus Horat. 1. Ep. 15. 21.* Quod (vini genus) me Lucanæ juvenem commendet amica. *Ovid. 1. Amor. 3. 7.* Si me non veterum commendat magna parentum Nomina. *Plin. 12. Hist. nat. 3. 7. (16).* Commendandi habitus causa. *Id. 13. ibid. 19. 33. (111).* Loti nucleus vini succo suo commendatus. *Id. 23. ibid. 9. 81. (159).* Myrti semen conimundacatur oris odorem commendat. *Id. 36. ibid. 6. 8. (49).* Marmora commendantur maculis, aut coloribus. *Adde Quintil. 6. 2. 13. Quintil. 10. 5. 8.* Hoc oratio recta, illud figura declinata commendat. *Plin. 9. Ep. 5.* Justitiam tuam provincialibus multa humanitate commendat. *Gell. 7. 3. sub fin.* Nunc commendat, nunc objurgat, nunc etc. *h. e. laudat.* — In malam partem pro notare *Ulp. Dig. 42. 5. 3.* Tutorem fraudulentam conversatio suspectum commendat. *h. e. suspectum reddit, tanquam suspectum notat.* — Hinc Part. praeter, pass.

Commendatus, a, um, adjective quoque occurrit, unde Comp. *Commendatior* et *Sun. Commendatissimus*. — 1. Est conceditus, commissus. *Trebonius apud Cic. 11. Fam. 16. in fin.* Matrem meoque tibi commendatos habe. *Cic. 2. Phil. 13. 32.* Quae res gloriosior? quae commendatior erit memoriae hominum sempiternae? *Adde eumd. Balb. 19. 43. Id. 11. Fam. 26.* Ceteris rebus habes eos commendatissimos. — 2. Item in pretio habitus, laudatus. *Plin. 35. Hist. nat. 18. 58. (203).* Homines honore aliquo litterarum commendati. *Id. 25. ibid. 10. 81. (130).* Fama commendatior. *Id. 16. ibid. 38. 65. (161).* Calami commendatiores. *Petron. Satyr. 110.* Valtus commendatior.

COMMENSURABILIS, e, adject. qui eadem mensura cum alio mensurabilis est. *Boeth. 1. Arithm. 18. p. 1000.* Qua vero ratione tales numeros invenire possimus, si quis nobis eosdem proponat, et Imperet agnoscere, utrum aliqua mensura commensurabiles sint, an certe sola unitas utrosque metiatur, reperendi ars talis est. *Adde eumd. ibid. p. 740. et 1393., et V. voc. seq.*

COMMENSURATIO, onis, f. 3. proportio. *Boeth. Aristot. Topic. 3. 1. p. 680.* Robur in nervis et ossibus, pulcritudo autem membrorum quaedam commensuratio videtur esse. *Id. 1. Music. 31. p. 1085.* Si legitur percussiones gravium sonorum commensurabiles sint percussionebus acutorum sonorum, ut in his proportionibus, quas supra retulimus; non est dubium, quin ipsa commensuratio sibi met miscetur, unamque vncum efficiat consonantiam. *Id. Aristot. Topic. 6. 2. p. 706.* Et quod sanitas commensuratio (est) calidum et frigidum.

COMMENSURATUS, a, um, particip. ab inus. *commensuro*, qui simul cum alio eadem mensura mensurabilis est. *Boeth. 1. Music. 29. p. 1084.* In his comparationibus gravitatis atque acuminis has consonantias necesse est inveniri, quae sibi commensuratae sint, id est quae notam possunt communem habere mensuram. *Id. ibid. p. 544.* Commensuratum clamestrum. *Adde eumd. p. 1392.*

COMMENSUS, a, um, V. COMMETIOR.

COMMENSUS, us, m. 4. congruentia mensurarum, *συμμετρία*. *Negat Plin. 34. Hist. nat. 8. 19. (65).* Graecam vocem *συμμετρία* habere Latinum nomen: commensum tamen jam appellaverat *Vitruv.* qui scribit 3. 1. 2. *Schneid.* Reliqua membra suos habent commensos proportionis. *et mox § 3.* Similiter aedum membra convenientissimum debent habere commensuum responsum. *Adde eumd. 1. 3. 2. et 0. praefat. 7. Schneid. V. COMPETENTIA.*

COMMENTACULUM, V. COMMETACULUM.

COMMENTARIENSIS, is, m. 3. qui commentariis praest, hoc est libris, in quibus publice aliquid scribitur. — 1. Specialiter commentarienses dicti sunt, qui acta perscribant, quoties apud Fiscum agebatur, ut apparet ex *Paulo Dig. 49. 14. 45. § 7.* — Praeterea enumerantur inter officiales praefecti praetorio Africae a *Justinian. Cod. 1. 27. 1. § 9.* in notitia, quae subiecit legi primae ejus tituli: et multiplex commentariensium gradus ibi innuitur. — 2. *Inscript. apud Henzen. 6280.* D. M. AELIO PROBO AVG. LIB. AELIVS IRENAEVS COMMENTARIENSIS VILLAE TIBURTIS AMICO ET COLLIBERTO B. M. F. *Commentariensis* in hac *Inscript.* est inter officia domus Augustae; Tiburtis enim est villa notissima, quam in agro Tiburtino Hadrianus Aug. sibi comparavit. *Cf. Inscript. apud Gruter. 591. 10.* — 3. Item qui praerant carceri, et victorum nomina in commentarium

referebant, ut patet ex *Cod. 9. tit. 4.* qui est De custodia reorum 4. Horum meminit etiam *Callistrat. Dig. 48. tit. 20.* qui est De bonis damnatorum 6. *Adde Dig. 48. 20. 16., et Cod. Theod. 8. 15. 5. § 1.* — 4. Fuere etiam in militia. *Pseudo-Ascon. ad Cic. 3. Ferr. 28. 71. p. 179. 18. Bail. Accensus* est nomen ordinis et promotionis in militia: ut nunc dicitur princeps, vel commentariensis, aut cornicularius. Haec enim nomina de legionaria militia sumpta sunt. Ex *Inscript.* quam primus edidit *Jo. Labusius* in *Ara antica scop. in Hainburgo p. 63.*, quaeque est apud *Orell. 3487.* et pertinet ad an. a Chr. n. 212., satis constat, in unaquaque legione unum fuisse commentariensem, eumque corniculario dignitate inferiorem fuisse. *V. COMMENTARIUS.*

COMMENTARIOLUM, i, n. 2. et

COMMENTARIOLUS, i, m. 2. *de minut. a.* commentarium, parvum commentarium. Occurrit — a) Neutro genere in singulari numero. *Q. Cic. Petil. cons. 14. 58.* Volo enim hoc commentariolum petitionis haberi omni ratione perfectum. — b) Masculino genere in plur. numero. *Hieronym. Ep. 119. n. 1.* Qui in sacra Scripturam commentariolos reliquerunt. — c) In plur. numero, ita tamen ut, quo genere, incertum sit. *Cic. 4. Fin. 4. 10.* Neque a commentariolis suis discedere. *Adde eumd. 1. Orat. 2. 5.; et 1. Phil. 7. 16.; et Quintil. 1. 5. 7.*

COMMENTARIUM, i, n. 2. et

COMMENTARIUS, i, m. 2. V. voc. seq.

COMMENTARIUS, a, um, adject. ad epitomen pertinens. Occurrit tantum apud *Gell. 14. 3.* Xenophon in libris, quos didicimus aliqui factorum Socratis commentarios reliquit. *Id. 13. 19. in fin.* Quae postea ita esse, uti dixerat, cognovimus cum et laudationes funebres et librum commentarium de familia Porcia legeremus. — Hinc

Commentarius, i, m. 2. absolute, substantivum more usurpatur. *Commentarius* dicitur liber, in quo res continue et diligenter, simpliciter tamen et sine ornamentis, breviter et quasi per capita describuntur, memoriae gratia: a *commentor, aris*. Hinc *Caesar* libros de bellis a se gestis *commentarios* inscripsit, quod nudi essent, omni ornatu orationis, tamquam veste detracto, ut *Cic. Brut. 75. 262. (Cf. Auct. B. G. 8.)* scribit. *Isidor. de differ. verbor. n. 86.* Inter *commentarios* et *commentaria* hoc interest, quod *commentarii* libri, *commentaria* volumina dicuntur. Hinc apparet, *commentarius* esse nomen adjectivum modo masculini *liber*, modo neutri *volumen* junctum, quemadmodum videre est in illis. Ceterum huc illas omnes bujuse generis formas referemus, de quarum genere ambigitur. Porro occurrit — a) In singulari numero, et *commentarius* arat cujuscumque rei, sive publicae, sive privatae epitoma; cujusmodi in judiciis erat libellus, in quo causae agenda summa capita perscripta erant. *Caelius apud Cic. 8. Fam. 11.* *Commentarius* rerum urbanarum. *Cic. 7. Ferr. 21. 54.* Decretum praetoris ex *commentario* audire. *Id. ibid. 21. 54.* Recita *commentarium*. *Id. 7. Att. 3.* Refertur aliquid manu sua in *commentariolum*. *Id. 3. Tusc. 22. 51.* Dispositionem in *commentarium* referre. *Id. 14. Att. 14.* *Commentarium* Caesaris tueri. *Liv. 39. 47.* Senatus quaeri jussit ab eo, equem de his rebus *commentarium* a patre accepisset? *Liv.* sic loquitur de Demetrio filio regis Maredonum, misso legato a patre ad Romanum aenatum. *Seneca Ep. 33.* Turpe est seni ex *commentario* sapere. *Id. 3. Controv. praefat.* Sine *commentario* dicere. *Sueton. Tit. 61.* *Commentarium* de vita sua summam breviterque componere. *Gell. 1. 23.* Indere aliquid *commentario*. *Festus p. 286. 17. et 165. 3. Müll.* *Commentarius* *ascriptorum*. — Dicitur etiam de alicujus magni libri compendio vel epitoma apud *Cajum 2. Instit. 23. et 145., et 3. ibid. 17. et 38.* — b) Saepius occurrit in plurali numero, et sunt libri in quibus breviter et quasi per capita, quae acciderunt memorabilia describuntur. *Cic. Brut. 14. 55.; Liv. 4. 3. et Quintil. 8. 2. 12.* *Commentarii* pontificum. *Cic. Brut. 18. 72. antiqui. Id. 3. Fin. 3. 10.* *Aristotelii. Asinius Pollio* apud *Sueton. Caes. 56. et Cic. 1. de republ. 10. 16.* *Philolai. Cic. Rabir. perd. 5. 15.* regum. *Varro 6. L. L. 88. Müll.* In *commentariis* consularibus. *Liv. 1. 32.* regia *Numae. Id. 1. 60.* *Tullii. Plin. 37. Hist. nat. 12. 75. (197).* auctorum. *Quintil. 2. 11. 7.* puerorum. *Id. 10. 7. 30. et 4. 1. 69.* orationum *Ciceronis. Id. 3. 8. 67.* rhetorum. *Sueton. Aug. 64.* diurni. — Jungitur

pluribus Verbis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Cic. 5. Fam. 12.* conficere commentarios rerum omnium. *Id. 2. Orat. 55. 224.* consiguare aliquid publicis commentariis. *Fellej. 2. 60. 4.* corrumpere commentarios actorum. *Cic. Sull. 15. 43.* querere aliquid ex commentariis. *Id. 1. Phil. 1. 2.* reperire aliquid in commentariis alicujus. *Id. Brut. 75. 262.* scribere commentarios rerum suarum. *Colum. 1. R. R. 1. 3.* scrutari sero commentarios antiquorum. *Cic. 3. Off. 2. 8.* tangere aliquem locum breviter in commentariis. *Liv. 1. 31.* volvere commentarios alicujus. — *A* commentariis dicitur, qui commentariis præstat. *Inscript. apud Gruet. 307. 1., 578. 1., 587. 6., 592. 4. et 5.* et alibi; et *Inscript. apud Orell. 794. et 2904.* et est inter officia domus Augustæ. — Etiam in militia fuit *a commentariis* idem ac commentariensis. *V. COMMENTARIENSIS.* *Inscript. apud Donat. 275. 4.,* quæ est apud *Orell. 3464. M. APICIO T. F. CAM. TIRONI 7. LEG. XV. APOLLIN. EVOC., A COMMENTARIIS CUSTODIARUM.* Is nempe fuit, qui, ut ait *Cic. 7. Verr. 57. 147.* rationem carceris conficit, quo quisque die datus in custodiam, quo mortuus, quo necatus sit. — *c* Commentarium nomine vocatur etiam expositio et interpretatio scripturum: cum scilicet breviter et nude adnotantur ea, quæ expositione indigent. *Gell. 1. 12.* In commentariis Labronis, quæ ad duodecim tabulas composuit. *Hieronym. in Hufin. n. 16.* Commentarii quid operis habent? Alterius dicta edisserunt, quæ obscure scripta sunt, plano sermone manifestant, ut prudens lector judicet, quid verius sit, et quasi bonus trapezita adulterinæ nonnece pecuniam reprobat.

Commentarium, *fi*, n. 2. absolute, substantivorum more, idem est quod *Commentarius*. *V.* banc vocem sub *Init.* *Cic. Brut. 44. 164.* Ipsa illa non est oratio, sed quasi capita rerum et orationis commentarium paullo plenius. *Varro 6. L. J. 90. Müll.* Ut commentarium indicat vetus acquisitionis *M. Sergii. Liv. 42. 6.* Commentarium, quod de apparatus belli — fecerat (*Eumenes*). — *Gell. 2. 6.* Grammatici, qui commentaria in Virgilium composuerunt. *Adde eumd. 1. 21.*

COMMENTATIO, *ōnis*, f. 3. actus commentandi, meditatio: et occurrit *A*) Abstracte, et *B*) Concreto, uti ajunt, sensu.

A) Abstracte. ¶ 1. Generaliter est meditatio. *Cic. 1. Tusc. 30. 74.* Tota philosophorum vita commentatio mortis est. *Id. 2. ibid. 18. 42.* Commentatio ferendi doloris. *Id. 3. ibid. 16. 34.* Commentatio parendi. ¶ 2. Speciatim est meditatio rerum, de quibus coram aliis locuturi sumus. *Cic. 2. Orat. 27. 115.* Quos locos multa commentatione atque meditatione paratos habere debetis. *Id. 1. ibid. 33. 150.* Subitum orationem commentatio et cogitatio facile vincit. *Adde eumd. 1. ibid. 24. 157.; 9. Fam. 20.; et 12. ibid. 2. — In plur. numero. Cic. 1. Orat. 60. 257.* Nam et subitæ ad propositas causas exercitationes, et accuratæ et meditatæ commentationes, ac stilus ille tuus — multum sudoris est. *Adde eumd. Brut. 27. 105. et 71. 249.* ¶ 3. Item speciatim commentatio dicitur a *Quintil. 5. 10. 1.* ea figura, quæ Græce vocatur *ὑπόμνημα*. *V. COMMENTUM 3.*

B) Concreto, uti ajunt, sensu, commentatio est ipsa lucubratio commentando confecta. *Plin. 6. Hist. nat. 17. 21. (60).* Sæpæ, tentata Indiæ commentatione, etc. *h. e.* descriptione. *Id. 8. ibid. 16. 17. (44).* Commentatio Aristotelis de natura animalium. *h. e.* dissertatio. — Sequenti Relativo. *Plin. 28. Hist. nat. 2. 8. (26).* S. Sulpicii principis viri commentatio est, quamobrem inrsa linquenda non sit. — In plur. numero. *Plin. 28. Hist. nat. 1. 2. (7).* Extant Democriti commentationes. *Adde Gell. præfat. § 4.*

COMMENTATICIUS, *a*, um, adject. *Cassiod. Complex. ad 2. Petr. 3.* Commentaticus fabulæ. *At hic videtur legendum commenticius.*

COMMENTATOR, *ōris*, m. 3. qui commentatur. ¶ 1. Generaliter est qui commentatur et excogitat aliquid. *Apul. de Mag.* Omnium falsorum commentator, omnium simulationum architectus. *Tertull. Resurr. carn. 33.* Nullam parabolam non aut ab ipso inventas edisserunt, aut a commentatore Evangelii præluminant. *h. e.* ab eo, qui Evangelium conscripsit. *V. Luc. cap. 18.* ¶ 2. Speciatim est interpres, qui alicujus scripta illustrat et declarat. *Justinian. Cod. 4. 8. 7.* Commentator legum. *Adde Cod. 1. 17. 2. et Servium ad Virg. 6. Æn. 11.*

COMMENTATUS, *a*, um. *V. COMMENTO.*

COMMENTICIUS vel *commentitius*, *a*, um, adject. commentando inventus, excogitatus: tum in bonam, tum in malam partem. *Cic. 2. Nat. D. 28. 70.* Commenticii et ficti dii. *Id. 5. Fin. 30. 90.* Nomina nova et commenticia. *Id. 1. Orat. 53. 230.* Commenticia civitas Platonis. *Id. 1. Nat. D. 8. 18.* Fictiles et commenticia sententiæ. *Id. 3. ibid. 24. 63.* Commenticiarum fabularum reddere rationem. *Id. 3. Off. 9. 39.* Fabula ficta et commenticia. *Id. Rosc. Am. 15. 42.* Crimen commentitium. *Id. 1. Nat. D. 11. 28.* Commentitium quiddam efficere. *Id. Rosc. Am. 29. 82.* Commentitiæ res. *Sueton. Claud. 21.* Commenticia spectacula. *h. e.* usitatis opposita. *Gell. 3. 19.* Si licet res commenticias dicere. *Id. 12. 1.* Commentitiæ fraudes. *Cod. Theod. 7. 18. 11.* Commentitiæ epistolæ. *Ibid. 2. 16. 1.* Commentitiæ venditiones. *Paul. Dig. 48. 19. 20.* Jure commenticio repertum est. *h. e.* novo, recenter constituto.

COMMENTIOR, *iris*, itus sum, iri, dep. 4. (cum et mentior). Part. *Commentitus*. — *Commentior* est idem ac *lingo*, *mentior*. *Apul. de Deo Socrat.* Si qua commentiator, redarguere. *Id. 7. Met.* Virum commentitus bonum. *Id. de Mag.* Lignum a me questum commentiri. *Divi Fratres in quadam epist. apud Ulp. Dig. 48. 18. 1. ad fin.* Quos habere se, commentitus fuerat. *Ita Torrentin. et Gothofr. A. leg. commentus.*

COMMENTITIUS, *a*, um. *V. COMMENTICIUS.* *COMMENTO*, *as*, *avi*, *atum*, *are*, *a*. 1. Part. *Commentatus* 1. — *Commento* olim dictum est pro *commentor*, teste *Priscian. 8. p. 797. Putsch.* et idem significat. ¶ 1. Est mente verso, meditator, excogitor; atque hac significatione occurrit tantum Part. præter. pass. *Q. Cic. apud Cic. 16. Fam. 26.* Isque diu et multis lucubrationibus commentata oratione vide ut probare possit te non percasce. *Cic. Brut. 88. 301.* Sua et commentata et scripta meminisse. ¶ 2. Item est commentaria scribere; sed occurrit figurate tantum. *Plaut. Men. 5. 7. 30.* Nimis bene ora commentavi, atque ex mea sententia. *h. e.* ora verberibus, quasi commentarium litteris, conscripsi. *V. CONSCRIBO et CONSCRIBILLO.*

COMMENTOR, *ōris*, *atus* sum, *ari*, dep. 1. (cum et meus; vel a participio *commentus* verbi *commiscescor*). Part. *Commentans* 2. — *Commentor* est mente verso, meditator, excogitor vel solus, vel cum aliis, quid mihi agendum, aut dicendum sit, vel quæ mihi ventura sint: hinc de more *commentarii* dicuntur oratores, qui dicenda meditantur. ¶ 1. Stricto sensu et generaliter occurrit — *a*) Absolute. *Plaut. Cas. 2. 3. 25.* Ut cito commentatus est! *h. e.* ut cito cogitando invenit fallaciam. *Adde eumd. Cist. 2. 1. 33. et Truc. 4. 2. 24. Cic. Amic. 2. 7.* His proximis Nonis cum in bortos Bruti auguris commentandi causa, ut assolet, venissemus. (loquitur *Cic.* de auguribus, qui statis diebus conveniebant de auguriis aut captis, aut capiendis meditaturi). — Speciatim de oratore, qui ad causam agendam se parat. *Cic. 12. Fam. 2. 1.* Ad quem (*diem*) paratus venerat, cum in villa Metelli complures dies commentatus esset. *Varro apud Non. p. 455. 19. Merc.* Itaque videas barbato rostro illum commentari et unum quodque verbum statera auraria pendere. *Quintil. 11. 3. 160.* Crebro digitorum laborumque motu commentari. — Hinc etiam de oratore, qui periculi faciendi causa orationem suam recitat. *Cic. Brut. 90. 310.* Commentabar declamans (sic enim nunc loquuntur) sæpe cum *M. Pisone*, et cum *Q. Pompejo* — quotidie. *Adde eumd. ibid. 22. 87. et 3. Orat. 23. 86.* — Hinc ponitur etiam pro causam dicere, disputare, disserere; idque modestiæ gratia. *Plaut. Pen. prol. 1.* Archilem Aristarchi mihi commentari lubet. *h. e.* scribendo imitari Achillis consilium ab Aristarcho conscriptum. *Cic. 5. Fin. 25. 75.* Satisne videor pro meo jure in vestris auribus commentatus? *Lambin.* ita leg.; quocum consentit *Orellius*, qui hæc addit in not.: Urbanissime hoc dicit *Piso*, quod ego rusticus sic explicio: « Videorne vobis satis arroganter vestra abusus esse patientia, qui, quasi in cubiculo, omni arbitrio remoto, commentatus, eadem negligentia coram vobis sententiam meam exposuerim, quum æquum fuisset apud vos elegantiore oratione uti? — *b*) Cum Accusativo. *Cic. Brut. 88. 301.* Ut quæ secum commentatus esset, ea sine scripto redderet eisdem verbis, quibus cogitasset. *Id. ibid. 22. 87.* Causam commentari. *Id. 7. Fam. 1. 5.* Multos annos ni-

bil aliud commentari. *Id. 5. Fin. 15. 42.* Commentari aliquid et discere. *Id. 9. Att. 1. 1. Sæpæ suas. Id. 4. Att. 36.* Id ipsum secum. *Id. 3. Tusc. 14. 29.* secum futuras miseras. *Id. Rosc. Am. 29. 82.* Commentari orationem in reum. — *c*) Sequenti Relativo. *Cic. 4. Fam. 6. 3.* Te exopto quamprimum videre, et commentemur inter nos, quæ ratione nobis tradendum sit hoc tempus. — *d*) Cum Ablativo et prepos. de *Cic. 3. Phil. 14. 36.* Consules — multos menses de populi Romani libertate commentati atque meditati. ¶ 2. Raro admodum commentari ponitur pro scribendo summa rerum capita elaborare. *Cic. 11. Phil. 6. 13.* Commentari minos. *Plin. 18. Hist. nat. 25. 57. (209).* Commentari aliquid. *Id. præfat. Hist. nat. § 30.* Cato commentans de militari disciplina. ¶ 3. Rarius pro scribendo componere. *Gell. 1. 9.* Neque percontari, neque commentari quæ audierat, fas erat. *Sueton. Gramm. 2.* Carmina diligentius retractare, ac legendo commentandoque etiam ceteris nota facere. *h. e.* disputando exponere.

COMMENTOR, *ōris*, n. 3. qui aliquid excogitat, inventor. *Ovid. 3. Fast. 785.* Luce sua ludus uvæ commentor habebat. *h. e.* Bacchus. *Auct. Epit. Iliad. 527.* fraudisque subit commentator Ulysses. *Adde eumd. 579.*

COMMENTUM, *i*, n. 2 et *COMMENTUS*, *a*, um. *V. COMMISCEOR.*

COMMEO, *as*, *avi*, *atum*, *are*, *n*. 1. (cum et meo). Part. *Commeans* et *Commeatus* 1. — *Commeare* est ultro citro ire, ut exponit *Festus* p. 277. 26. *Müll.*; sive est prætergredi, ingredi et egredi, accedere et recedere, aliquo pervenire, sed tamen sine consilio ibidem manendi (It. *andare e tornare, passare*; Fr. *aller et venir, passer d'un endroit à l'autre*; Hisp. *ir y venir, pasarse de un lugar a otro*; Germ. *seinen Gang machen oder nehmen, passieren, ein — und aus —, ab — und zugehen*; Angl. *to go to and fro, go and come, pass*). Usurpatur ¶ 1. De animalibus, vel de rebus, quæ facile moventur; et quidem — *a*) Absolute. *Cæs. 7. B. G. 36. extr.* Ut tuto ab repentino hostium incurso etiam singuli commeare possent. *Curt. 5. 1. 25.* Quadrigæ inter se occurrentes sine periculo commeare dicuntur. *Colum. 1. R. R. 3. 3.* Libentius dominus commeaturus sit, si vexationem viæ non reformidet. *Dig. 33. 7. 20. § 5.* Non legatos eos, qui forte veluti commeantes transissent. — *b*) Sæpius cum Advēbis motus. *Cic. 2. Nat. D. 33. 84.* Sursum deorsum ultro citroque commeare. *Auct. B. Afr. 20.; Liv. 25. 30.; Plin. 2. Hist. nat. 35. 38. (104).* et 13. *ibid. 17. 32. (106).*; *Sueton. Cat. 19.* ultro citroque. *Varro 3. R. R. 5. 16. Müll.* Ultro ac citro commeare. *Cic. 3. Nat. D. 12. 31. retro. Nepos Eumen. 8. et Dig. 43. 8. 2. § 21.* viā aliquā. *Dig. 9. 3. 1. § 2.* in viā. *Sueton. Ner. 31.* qua. *Liv. 4. 9. in fin.* aliqua ex oppido. *Curt. 4. 4. 20.* Commeantes libero mari. *Plin. 10. Hist. nat. 33. 32. (63).* Simili ratione commeare. *Tac. 13. Ann. 38.* invicem. *Plin. 2. Ep. 7.* præter statum. *Dig. 43. 19. 7. et Cic. 1. Nat. D. 11. 37.* per fundum. *Justin. 41. 4. 4.* per tramitem angustum. — *c*) Item definito termino, unde et quo commeatur. *Cic. pro leg. Manil. 18. 55.* Insula Delos, quo omnes undique cum mercibus commeabant. *Id. 2. Nat. D. 19. 49.* Sidera ab ortu ad occasum commentia. *Id. 8. Att. 9. 3.* Ab aliis commeare. *Gell. 6. 10.* E domo sua Megaris Athenas ad Socratem commeabat. *Id. 17. 11.* Spiritus a summo ore in pulmonem, atque inde rursus in os comeat. *Liv. 5. 47. extr.* Commeare inter Veios Romanque. *Plaut. Truc. 3. 2. 14.* crebro in urbem. *Ter. Hecyr. 1. 2. 100.* huc raro in urbem. *Cæs. 1. B. G. 1.* Mercatores ad eos sæpe commeant. *Tac. 1. Ann. 46.* in Germanias. *Cic. 7. Verr. 18. 46.* ad furti. *Liv. 33. 29. et Tac. 4. Ann. 27.* ad varios usus. — *d*) Passive impersonaliter. *Ulp. Dig. 43. 18. leg. ult. extr.* Si sine poente commeari non possit. *Id. Dig. 9. 3. 1.* Sine periculo per itinera commeari. — *e*) Cum Accusativo. *Modestin. Dig. 48. 10. 27. § 2.* Qui usus falso diplomate vias commeavit. Cf. locum *Plaut.* mox citand. ¶ 2. De inaninis et abstractis. *Plaut. Capt. 1. 2. 82.* Nam meus scrupulosi victus commeat viani (*V. COMMETO*). *Id. Curc. 3. 28.* Nam illæ catapultæ ad me crebro commeant. *Cic. Cat. 16. 38.* Cujus in hortos, domum, hajas jure suo libidines omnium commearent. *Id. 8. Att. 9. 3.* Crebro enim illius litteræ ab aliis ad nos commeant. *Adde Tac. 4. Ann. 41. et Cod. Theod. 1. 16. 3. Tac. 2. Ann. 28.* Posse enim

eodem Flacco internuncio sermones commere. *Cod. Theod.* 15. 2. 1. Per quorum praeda ductus (aquae) commeat.

COMMERCATUS, a, um. *V.* COMMERCOR.

COMMERCOR, āris, āri, dep. 1. idem ac commercor; hinc commerciare apud Italos recentiores. *Cassiod.* 5. *Variat.* 39. a med. Commerciandi licentiam aequabili ratione revocare.

COMMERCIVM, īi, n. 2. (cum et merx). Antiqui commercium scripserunt: sed ea scriptura his est reliquenda. *Fel. Long. de Orthogr.* p. 2236. *Putsch.* — Commmercium est merium mutatio, ut definit *Cajus 3. Instit.* 93. et 179. (It. commercio; Fr. trafic, commerce, négoce; Hisp. tráfico, comercio; Germ. d. Waarentausch und Verkehr; Angl. commerce, commercial intercourse, traffic).

I.) Proprie et stricto sensu. ¶ 1. Commmercium est actus emendi merces et vendendi invicem. *Sall. Jug.* 18. Mare magnum et ignara lingua commercia prohibebat. *Liv.* 4. 52. Commercio aliquem prohibere. *Id.* 40. 58. Tbraees commercio faciles. *Plin.* 33. *Hist. nat.* 1. 3. (7). Commercia victus gratia inducta. *Alter Plin. Paneg.* 29. Diversas gentes ita commercio miscuit, ut quod genitum esset usquam, id apud omnes natum esse videretur. *Dig.* 50. 14. 3. Commerciis utilem se exhibere. *Adde Cod. Theod.* 7. 20. 7. *Dig.* 49. 5. 6. Jus commercii. — Occurrit etiam de emptione rerum, quae in merium numero non recensentur. *Brutus* apud *Cic.* 1. *ad Brut.* 16. Sed nihil tanti fuit, quod venderentur fidem nostram et libertatem. Hic ipse puer, quem Caesaris nomen incitare videtur in Caesaris interfectores, quanti aestimet (si sit commercio locus) posse, nobis auctoribus, tantum, quantum profecto poterit, quoniam vivere et pecuniam habere et dici consulares volumus? *Juven.* 3. 310. Vel quae digna quocumque animae commercia ponit? h. e. pretium. ¶ 2. Item est emendi merces et vendendi invicem jus, ut *Ulpian. regular. tit.* 19. 5. definit: hinc commercium alicujus rei habere dicitur is, qui eam vel alienare, vel acquirere potest. *Cic.* 5. *Ferr.* 4. 93. In agro Segestano Panormitanis commercium est. *Id.* 6. *ibid.* 59. 133. L. Crasso, Q. Scævola commercium signorum et tabularum pictarum cum Graecis hominibus non fuit. *Adde eumd.* 4. *ibid.* 50. 124. *Liv.* 43. 5. *ad fin.* Ut denorum equorum iis commercium esset. h. e. ut denos equos emere possent. *Adde eumd.* 35. 29. et 45. 29. *Ulp.* 19. 4. Commmercium dare alicui. *Adde Paul. Dig.* 4. 1. 62. et 30. 1. 39. *in fin.* et *Ulp. ibid.* 45. 1. 34. Hinc *Imp. Dioclet. et Maxim.* *Cod.* 8. 51. 10. 11. 12. etc. Res commercio redimere. h. e. jure recuperandi. — Hinc etiam *Virg.* 10. *Æn.* 532. commercia belli tollere. h. e. facultatem vicissim redimendi captivos et vicissim ignoscendi. Similiter *Tac.* 3. *Hist.* 81. Commercia belli dirimere. *Adde eumd.* 14. *Ann.* 33. ¶ 3. Item ponitur pro ipsis rebus, quae commercio distrahantur, et speciatim pro annona, seu commestatu ciborum omnium, qui ad milites sustentandos pertinent. *Plin.* 26. *Hist. nat.* 4. 9. (18). Romani duces primam semper in bellis commerciorum habuere curam. *Id.* 35. *ibid.* 13. 47. (168). Sabulum portare cum reliquis commerciis militariis. *Frontin.* 2. *Strateg.* 5. 11. Certior factus hostem inopem commercio laborare. ¶ 4. Item pro locis, in quibus exercetur. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 3. 11. (45). Qui commercia ea et litora peragravit. *Claudian.* 1. *in Eutrop.* 58. Per commercia Assyriae ripae trahi.

II.) Translate, seu latiori sensu. ¶ 1. Generatim ponitur pro usu et consuetudine. *Plaut. Autul.* 4. 4. Quid tibi mecum est commercii, senex? *Adde eumd.* *Bacch.* 1. 2. 9. et *Stich.* 4. 1. 15. *Id.* *Rud.* 3. 4. 20. Commmercium cum re aliqua. *Cic.* 5. *Tusc.* 23. 66. Habere commercium cum Musis, id est, cum humanitate et cum doctrina. *Id.* *Senect.* 12. 42. Voluptas nihil habet cum virtute commercium. *Ovid.* 5. *Trist.* 10. 35. Exercent illi sociae commercia linguae. *Id.* 5. *ibid.* 8. 9.; *Liv.* 1. 18.; 9. 35. et 25. 53.; *Curt.* 5. 19. et 6. 3. 8. Commmercium linguarum. *Liv.* 5. 15. sermonum. *Id.* 5. 3. plebei. *Id.* 5. 45. et *Sueton. Claud.* 42. studiorum communium commercium. *Liv.* 41. 24. juris praebeundi repetundique. *Vellej.* 2. 63. 2. epistolarum. *Curt.* 6. 10. 23. aliarum gentium. *Id.* 8. 9. 19. vitiorum. *Sil. It.* 2. 506. culpae. *Val. Max.* 5. 3. *extern.* 3. dandi et accipiendi beneficii. *Plin.* 3. *Hist. nat.* 5. 6. (39). et *Sueton. Claud.* 42. sermonis. *Tac.* 6. *Ann.* 19. sortis. *Id.* *Agric.* 2. loquendi et audiendi. *Sueton. Tib.* 34. Commmercium stre-

narum exercere. h. e. strenas ac munuscula vicissim dare et accipere. ¶ 2. Speciatim de consuetudine stupri. Absolute. *Plaut. Truc.* 1. 1. 76. Astaphium est ancillula. Cum ea quoque etiam mihi fuit commercium. *Val. Max.* 8. 2. 2. Commmercium libidinis habere cum aliqua muliere. *Sueton. Cal.* 36. Quosdam obsides dilexisse fertur commercio mutui stupri. ¶ 3. Item speciatim apud Ictos est idem, quod collusio. *Cod. Theod.* 3. 11. 4.; 11. 4. 1. et alibi. *V.* COLLUSIO.

COMMERCOR, āris, ātus sum, āri, dep. 1. (cum et mercor). Part. *Commmercatus*. — Commmercor est simul mercor, coemo. *Plaut. Pers.* 4. 9. 12. Qui hic commmercari cives, homines liberos. *Id.* *Capt. prol.* 26. et 1. 1. 32. Commmercari captivos. *Sall. Jug.* 70. Commmercari arma, tela. — Part. *Commmercatus*, a, um passive occurrit in *Africanio* apud *Non.* p. 28. 30. *Merc.* Jurunditatis plus inest in te mihi, Quam commmercatis conquisitae edulit.

COMMEREŌ, es, tū, itum, ere, a. 2. (cum et mereo). Part. *Commmeritus*. — Commereo est idem quod mereo; sed in malam partem accipitur, ut docet *Donatus* ad *Ter. Adelph.* 2. 1. 47. (It. *transi* addosso, *rendersi colpevole*; Fr. *mériter*, se rendre coupable; Hisp. *merecer*; Germ. *sich zuziehen*, zu Schulden kommen lassen, verwickeln; Angl. *to merit*, deserve). *Plaut. Trin.* 1. 1. 4. Amicum — concastigabo pro commmerita noxia. h. e. pro culpa admissa. *Id.* *Most.* 5. 2. 56. Commmerere noxiam. *Id.* *Epid.* 1. 1. 59. Commmerere aliquid mali in se. *Id.* *Merc.* 4. 6. 12. culpam in se. *Ter. Andr.* 1. 1. 112. Quid commmerui aut peccavi pater? *Id.* *Hevyr.* 4. 2. 4. Nunquam siens commmerui. merito ut caperet odium illum mei. *Id.* *Hevyr.* 1. 4. 9. et *Phorm.* 1. 4. 28. Commmerere culpam. *Cic.* 1. *Orat.* 54. 232. Interrogabatur reus, quam quasi aestimationem (h. e. pœnæ) commmeruisse confiteretur. *Ovid.* 1. *Fast.* 362. Quid hos, quid placidae commmeruistis oves? *Id.* 2. *Trist.* 4. An semel est pœnam commmeruisse parum? COMMEREOR, ēris, itus sum, eri, dep. 2. Part. *Commmeritus*. — Commereor eodem proutis usu et significatione occurrit, qua commereo. *Plaut. Autul.* 4. 10. 8. Me hanc culpam commmeritum scio. *Ter. Hevyr.* 3. 5. 36. Numquam quicquam erga me commmerita est, quod nollem. h. e. admisit. — In bonam partem occurrit tantum apud senioris aevi scriptores. *Gell.* 1. 6. Commmeritus est fidem sedulitatis et veritatis. *Arnob.* 2. p. 93. Cœpit Juppiter certio tempore cultus et sacrificia commmereri.

COMMERGO, is, ere, a. 3. simul mergo. Vox a Lexico expungenda; occurrit enim tantummodo in *Not. Tir.* p. 119.

COMMERTUM, ī, n. 2. idem quod meritum. *Mar. Victorin.* p. 2540. *Putsch.* Ipsa quidem syllaba brevis remanet facta unius temporis, superiore autem a se syllabam, quae fuerat brevis, commmerito suae proceritatis extenditur. h. e. ob suam proceritatem.

COMMETACULA virgæ, quas nomines portant pergentes ad sacrificium, ut a se homines amoveant. *Hæc Paul. Diac.* p. 64. 17. *Müll.* *Id.* p. 56. 16. Commetaculum genus virgule, qua in sacrificiis utebantur. — Utraque interpretatio ejusdem rei est idemque significat. Ita edidit *Müll.*; alii leg. *commotaculum* a *molando*, hoc est movendo.

COMMETIOR, tiris, ensus sum, tiri, dep. 4. (cum et metior). Part. *Commmetiendus*. — Commetior est idem quod metior, vel simul metior. *Plaut. Most.* 3. 3. 8. Omnes porticus sumus commmetensi. *Cic.* 1. *Invent.* 26. 39. Commmetiri oportet cum tempore negotium. *Id.* *Tim.* 9. 29. Commmetiri sidera inter se numero. *Colum.* 5. *R. R.* 1. 2. Reperire rationem de commmetiendis agris.

COMMETO, as, are, 1. frequentativum a commeo. *Novius* apud *Non.* p. 89. 30. *Merc.* Cum ad lupam nostram tam multi crebro commmetant lupi. *Africanus* apud *eumd.* *loc. cit.* Quo tu commmetas? *Bentley* ad *Horat.* 2. *Sat.* 5. 79. restituendum putat *Terentio Heaut.* 3. 1. 35. Commmetare ad mulierulam. et *Plauto Capt.* 1. 2. 82. Commmetare viam scruposam. quod et *Taubmann.* viderat. Alii utroque loco commmeare.

COMMICO, as, are, n. 1. simul mico. Vox a Lexico expungenda; occurrit enim tantummodo in *Not. Tir.* p. 110.

COMMICTILIS, e, adject. a cum et mingo; occurrit translate tantum, et est vilis, contemptibilis,

quasi qui commingi possit. *Pomponius* apud *Non.* p. 83. 5. *Merc.* Servus comicus commictilis.

COMMICTUS, a, um. *V.* COMMINGO.

COMMIGRATIO, ōnis, f. 3. commigrandi actus. *Seneca Consol. ad Helv.* 6. de stellis. Aliunde alio commigratio est.

COMMIGRO, as, avi, atum, are, n. 1. (cum et migro) idem quod migro, vel simul migro, sive alio eo, ut ibi habitem. *Plaut. Pers.* 1. 3. 56. Si quidem hic leno nondum sex menses Megaribus hic est cum commigravit. *Id.* *Trin.* 4. 3. 77. hic habitatum. *Ter. Adelph.* 4. 5. 15. Neque diu hic commigrarunt. *Id.* *Andr.* 1. 1. 43. huic vicinæ. cf. *Non.* p. 499. 21. *Merc.* et *Priscian.* 17. p. 1101. *Putsch.* *Cic.* 2. *ad Q. fr.* 3. 7. In domum tuam commigrabis. *Liv.* 5. 53. et 41. 8., et *Sueton. Tib.* 1. Romam. *Plin.* 33. *Hist. nat.* 11. 40. (135). Athenas. *Tac. Germ.* 27. e Germania in Gallias. *Senatuscons.* apud *Spangenb.* *Monum. leg.* n. 42. in deserta ac ruentia.

COMMILES, itis, m. 3. socius, vel auxiliarius in militia, commilito. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 2. 6. (16). Commilitibus singulis HS quinquaginta data. *Haradin.* et *Silleg.* leg. militibus. *Cæs.* 2. *B. C.* 29. Commilitesque nonnulli graviores sermones, etc. Ita quædam editiones, atque in his Aldina 1513., nec improbat *D. Fossius*; sed alii commilitones; et *Davis.* suspicatur legendum communitantesque. *Inscript.* apud *Murat.* 519. 4. L. HETERIO Q. F. CENT. LEG. GALRIANÆ JVL. ROSCIVS COMMILES.

COMMILITIVM, īi, n. 2. societas militiæ.

I.) Proprie. *Vellej.* 2. 29. 5. Assuetus commilitio prudentissimi ducis. *Plin.* 10. *Ep.* 18. Instructus commilitio tuo. h. e. doctus militarem disciplinam, quia tecum militavit. *Adde eumd.* *ibid.* 11. *Quintil.* 5. 10. 111. Cui commilitio alicujus. h. e. militare simul cum aliquo. *Tac.* 1. *Ann.* 60. Chauci, cum auxilia polliceretur, in commilitium asciti. *Adde eumd.* 3. *Hist.* 5.; *Justin.* 5. 10. 3. et 11. 5. 3.; *Flor.* 4. 4. 2.; et *Dig.* 49. 17. 19.

II.) Translate occurrit de societate quacunque. *Ovid.* 2. *Pont.* 5. 72. Et commilitii sacra tuenda putas. h. e. communicatione studiorum. *Apul. Florid.* 3. n. 16. Jura amicitiae a commilitio studiorum inchoata. *Manil.* 1. 780. Et commilitio volueris Corvinus adeptus Et spolia et nomen, qui gestat in alite Plæbium.

COMMILITO, as, are, n. 1. (cum et milito). Part. *Commilitans*. — Commilito est simul milito: sed occurrit figurate tantum apud *Flor.* 3. 5. 23. Luna quasi commilitans, cum a tergo se hostibus præbuisset, unbras suas quasi hostium corpora petebant.

COMMILITO, ōnis, m. 3. (cum et miles) socius militiæ.

I.) Proprie. *Cic. Deiot.* 10. 28. Qui meus in Cilicia miles, in Græcia commilito fuit. *Cæsar* apud *Sueton.* *Cæs.* 67. Nec milites eos pro concione, sed blandiori nomine commilitones appellabat. *Adde Augustum* apud *eumd.* *Aug.* 25.; *C. Cassium* apud *Quintil.* 6. 3. 90.; *Varron.* apud *Non.* p. 92. 8. et p. 196. 28. *Merc.*; *Liv.* 3. 50.; *Curt.* 3. 5. 8.; *Val. Max.* 3. 2. *extern.* 3.; et *Sueton. Claud.* 10. *Vellej.* 2. 59. 4. Habere aliquem commilitonem belli. *Adde Aurel. Vict. Epit.* 1. et *Dig.* 29. 1. 1. pr. — Ita etiam vocata sunt ab *Elagabalio* Imp. meretrices. *Lamprid.* *Elagab.* 26. Apud eos concionem habuit quasi militarem, dicens eas commilitones.

II.) Translate ponitur pro quocunque socio. *Petron. Satyr.* 80. Egreditur superbus cum præmio Ascylos, et paulo ante carissimum sibi commilitonem fortunæque etiam similitudine parem, in loco peregrino destituit abjectum. *Flor.* 1. 11. 4. Imperator — pactus victoriam templa promisit et reddidit, plane quasi stipendium commilitonibus diis.

COMMUNABUNDUS, a, um, adject. multa minans vel minatus. *Tertull.* 4. *advers. Marcion.* 15. Communabundus nobiliter et superbis.

COMMUNANS, antis. *V.* COMMUNOR.

COMMUNATIO, ōnis, f. 3. idem quod minæ, seu comminandi actus. — a) In singulari numero. *Cic.* 3. *Orat.* 54. 206. Orationis autem ipsius, tamquam armorum, est vel ad usum comminatio et quasi petitio, vel ad venustatem ipsa tractatio. Cf. *Quintil.* 9. 1. 33. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 45. 70. (181). Taurorum tota comminatio. *Adde Dig.* 26. 7. 7. § 7. et 37. 14. 1. — b) In plurali numero. *Liv.* 26. 8. Fabius terrieri et circummagi ad nuntius comminationesque Hannibalis flagitiosum ducebat. *Sueton. Tib.* 37. Reges comminationibus magis, quam vi repressit.

COMMINATIVUS, a, um, adject. comminandi vim habens. *Tertull.* 2. *advers. Marcion.* 25. Nun dubitativum, sed comminativum exprimens sensum.

COMMINATOR, oris, m. 3. qui comminatur. *Tertull.* *advers. Gnost.* 9. Igelum comminator.

COMMINATUS, a, um. *V. COMMUNOR.*

COMMINGO, mingis, mīxi, mictum vel mīctum, mingere, a. 3. (cum et mingo). Part. *Commictus* 1. et 2. De fornia *comminctus* V. 2. In fin. — *Commingo* est mictu aspergo. ¶ 1. Stricto sensu. *Horat.* 1. *Sat.* 3. 90. *Commixit lectum potus.* — *Commictum crenum* apud *Plaut. Pers.* 3. 3. est convicium in hominem vilem ac spurcum. ¶ 2. Latiori sensu est quocumque sordido liquore fudere. *Calull.* 78. 7. purae impura puella Suavia commixit spurca saliva tua. *Al. leg. conjunct.* Id. 99. 10. tamquam commictae spurca saliva lupae. h. e. scortum vulgatissimum. Alii leg. *comminctae*, ab eodem verbo *commingo*: alii *commictae*.

COMMINISCO, is, ere, a. 3. activa positione pro comminiscor occurrit apud *Apul.* 4. *Met.* Remedium e re nata validum, eo valente, comminiscimus. *Est qui legit comminiscitur.* At *Priscian.* 8. p. 791. *Putsch.* verbum *comminiscor* passive usurpatum fuisse ab antiquis ait, et exemplum *Apulii* Graeci subdit *ibid.* p. 792. hisce verbis: Amicum cum vides, obliuiscere miseriae, inliniscere si es commentus nec libens neque. *Commentus*, addit *Priscian.*, *Κακο παλαμπερος*. — Part. **COMMENTUS** V. in voc. seq.

COMMINISCOR, minisceris, mentus sum, mīnisci, dep. 3. Part. *Comminiscus* in fin. — Ratione habita etymol. est a cum et mens, meminisse, ut docet *Farro* 6. *L. L.* 44. *Müll.*; et significat aliquid meditando invenire (It. *inventare pensando*; Fr. *imaginer*, *inventer*, *créer dans son esprit*; Hisp. *imaginar*, *inventar*; Germ. *etwas erdenken*, *erinnern*, *durch Nachdenken erfinden*; Angl. *to devise*, *imagine*, *invent*). Usurpat. ¶ 1. In bonam partem, et significat ea invenire, quae adhuc ignota erant. — a) Generatim. *Liv.* 37. 5. Nihil adversus tale machinationis genus praeire aut comminisci oppidan conabatur. *Id.* 29. 37. et *Su. ton. Vesp.* 23. *Comminisci* veritatis. *Mela* 1. 12. 1. Phoenices litteras et litterarum operas atque artes, maria navibus adire, classe confingere, Imperitare gentibus, regnum praeliumque commentis sunt. *Sueton. Claud.* 21. *Comminisci* novae litterae. *Id.* *Aug.* 30. excubias nocturnas vigilesque. *Id.* *Cal.* 37. novum balnearum usum. *Id.* *Ner.* 34. navem solutilem. — b) Speciatim a Philosphis *comminisci* dicitur, qui res exponit propria imaginandi vi effectas, et quae rebus vere existentibus opponuntur. *Cic.* 2. *Nat. D.* 23. 59. *Epicurus* monogrammas deos et nihil agentes commentus est. *Adde eumd.* 4. *Fin.* 16. 43. et *Fat.* 3. 5. ¶ 2. Saepius in malam partem accipitur pro falsi aliquid fingere, aliquid mendacis decipere: et occurrit — a) Absolute. *Cic.* 2. *Herenn.* 7. 10. Ingeniosior ad comminiscendum. *Id.* 2. *ibid.* 8. 12. Causam non fuisse quare quispiam confingeret et comminisceretur. — b) Cum Accusativo. *Plaut. Asin.* 1. 1. 89. Fabricare quidvis, quidvis comminiscere. *Id.* *Mil. glor.* 2. 2. 71. Reperire et comminisci consilium. *Id.* *Pseud.* 4. 71. 64. Docte comminisci dolum. *Id.* *ibid.* 2. 3. 23. mendacium. *Id.* *Bacch.* 4. 9. 58. maledicta. *Ter. Heaut.* 4. 8. 8. semper huiusmodi res. *Id.* *ibid.* 4. 2. 7. Quid agam? aut quid comminiscar? *Cic.* 8. *Att.* 1. 8. Ne me hoc — commentum putes. *Liv.* 26. 27. Crimen ex se fortitui comminisci. *Quintil.* 5. 13. 30. tantum scelus. *Dig.* 42. 8. 1. § 5. talem fraudem. — c) Sequente Relativo. *Plaut. Aulul.* 1. 1. 35. Neque jam quo pacto celem herilis filiae probum — quo comminisci. *Id.* *ibid.* v. 30. Nec quo comminisci, quid herodiam meo. *Id.* *Amph.* 3. 3. 23. Fac, Amphitruonem adventientem ab aedibus ut abigas quovis pacto, fac, commentus sles. h. e. fac collide excogitaveris. *Male Non.* 2. 152. edit. vet. exponit comminuitus. — Hinc Part. praeter.

Commentus, a, um, passive usurpat pro facto. *Ovid.* 6. *Met.* 565. Dat genitus fletus, commentaque funera narrat. h. e. ficta, excogitata. *Id.* 1. *Art. am.* 319. Sacra commenta. eod. sensu. *Adde eumd.* 3. *Met.* 558. *Paul.* 5. *Sentent.* 4. § 8. *Commota* fraus. h. e. excogitata. *V. COMMINISCO.*

Commentum, i, n. 2. absolute, substantivorum more. ¶ 1. Est res meditando inventa, inventio. *Sueton. Vesp.* 18. Mechanico quoque grandes columnas exigua impensa perducturum in Capitolium pollicentur,

praemium pro commento non mediocre obtulit. *Adde Justin.* 23. 4. 3. *Plin.* 22. *Hist. nat.* 24. 56. (117). Officinam hanc, imino verius avaritia commenta sunt. *Id.* 35. *ibid.* 13. 47. (166). *Commenta terrae* appellat quasdam terrae miras proprietates, et veluti miracula: quasi haec illa cogitando invenerit. Ita enim legit *Harduin.* ex *MSS.* Alii *segmenta*. ¶ 2. Item est fictio seu res ficta. *Ter. Andr.* 1. 3. 20. Mihi quidem hercle non fit veri simile atque ipsis commentum placet. *Cic.* 2. *Nat. D.* 2. 5. Opinonum commenta delet dies, naturae iudicia confirmat. *Liv.* 1. 19. Metus deorum descendere ad animos sine aliquo commento miraculi non posset. *Id.* 4. 41. *Commenta* mortaliu. *Ovid.* 13. *Met.* 33. animi. *Id.* 12. *ibid.* 54. rumorum. *Justin.* 21. 4. 3. Ut religione votorum nefanda commenta tegerentur. *commenta* sunt meditata consilia dominationis occupandae. *Dig.* 27. 9. 9. Callidum commentum. ¶ 3. Item apud Rhetores est idem quod *ἐνδογμνα*, commentatio. *Pitell.* apud *Quintil.* 9. 2. 107. Cf. *ibid.* 5. 10. 1. *V. COMMENTATIO* 3.

COMMINISTER, tri, m. 2. simul minister. *Cassiod.* 1. *Hist. Eccl.* 13. a med. Indicavimus autem haec vobis, dilectissimi atque carissimi comministri. *Adde eumd.* *ibid.* 14. ante med. et 7. *ibid.* 10.

COMMINISTRO, as, are, a. 1. (cum et ministro) idem quod ministro. *Plin.* 28. *Hist. nat.* 8. 27. (106). Extremam fistulam intestini contra ducum ac potestatum iniquitates comministrant. *Harduin.* et *Sillig.* legunt *commonstrant*.

COMMINO, as, are, a. 1. (cum et minare, quod significat minare, agere). Occurrit tantum Part. *Comminans* apud *Apul.* 7. *Met.* Gregatim pecus comminantes.

COMMINOR, oris, atus sum, ari, dep. 1. (cum et minor). Part. *Comminans* sub a; *Comminatus* in fin.; *Comminandus* sub b. — *Comminor* est idem quod minor, vel valde minor (It. *minacciare*; Fr. *faire des menaces*, *menacer*; Hisp. *amenazar*; Germ. *drohen*; Angl. *to threaten loudly*). Occurrit — a) Absolute. *Sueton. Cal.* 22. extr. Vox comminantis audita est. *Adde Fronton.* 1. ad *M. Cæs.* 7. 1. et *Dig.* 5. 1. 71. — b) Cum Accusativo rei, quam quis minatur. *Liv.* 10. 39. *Comminando* magis, quam inferendo pugnam, dies absumebatur. *Id.* 42. 7. Ut qui idipsum oppugnatione comminanda quæsisset. *Id.* 31. 26. *Comminari* obsidionem. *Auct. B. Afr.* 71. *Impetum*. *Sueton. Cæs.* 14. necem alicui. *Dig.* 5. 2. 7. accusationem. — Item cum Accusativo adverbiali. *Apul.* 10. *Met.* Pupillae aere comminantes. — c) Cum Accusativo personae, quam quis minatur. *Dig.* 1. 16. 9. § 3. Proconsul potest — comminari etiam et terrere filium a patre oblatum. *Adde ibid.* 1. 13. 1. § 10. et 1. 15. 3. § 1. — d) Cum Dativo personae. *Sueton. Cæs.* 62. Ut aquilifero moranti cuspide sit comminatus. — e) *Comminari inter se* dixit *Liv.* 44. 9. Hinc quinquaginta ferme pedum spatio distantes duo armati procurabant, comminatque inter se; ab ima in summa testudinem — cum evasissent etc. — Hinc Part. praeter.

Comminatus, a, um, passive occurrit apud *Apul.* 8. *Met.* Scrupulus comminatus mihi mortis. *Adde eumd.* 10. *ibid.*

COMMINUO, minuō, mīnuō, mīnuō, mīnuere, a. 3. (cum et minuo). Part. *Comminutus* sub I. et II.; *Comminuendus* sub I. — *Comminuo* est fere idem quod minuo, minutatim frango (It. *smiuzzare*, *stritolare*; Fr. *mettre en pièces*, *en morceaux*, *briser*, *morcelez*; Hisp. *vomper*, *quebrar*, *desmenuzar*; Germ. *klein machen*, *etwas klein schlagen*, *in kleine Stücke zerbrechen*, *zertrümmern*; Angl. *to crush or break to pieces*, *bruise or crumble into small parts*, *commiute*, *fritter*).

I.) Proprie. *Ennius* apud *Donatum* p. 1777. et apud *Servium* 1. *En.* 412. *Comminuere* cerebrum. *Plaut. Rud.* 4. 4. 74. Ego tibi comminuam caput. *Id.* *Bacch.* 5. 1. 31. *Comminuere* fores et portas securibus. *Id.* *Men.* 5. 2. 102. artus scilicet. *Cic.* *Pis.* 38. 93. Illi statum deturbant, assilunt, comminuunt, dissipant. *Id.* 6. *Ferr.* 25. 56. Dum armis exercebatur, annulus aureus, quem habebat, fractus est et comminutus. *Sall. Jug.* 60. Scata comminuta. *Ovid. Medic. fac.* 72. Utraque (fabas et lupinos) da nigris comminuenda molis. *Id.* 5. *Fast.* 508. *Comminuere* faces. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 63. (180). Testudo rostri acie comminuit omnia. *Id.* 2. *ibid.* 103. 106. (233). Lapis comminuitus. *Petron. fragm. Tragur.*

64. *Burmman.* *Comminuere* vasa crystallina. *Stat.* 1. *Silo.* 6. 73. *Vitruv.* *Comminuere*. — Occurrit etiam de medicamentis, quae aliquid frangunt ac terunt. *Plin.* 20. *Hist. nat.* 4. 13. (23). *Rapbani* cortices decortici mane poti comminuunt et ejiciunt calculos. — Et figurate. *Plaut. Bæol.* apud *Gell.* 3. 3. *Comminuere* diem articulum. h. e. in exiguas partes dividere et distribuere.

II.) Translute est debilitare, vires infrangere; et occurrit de pecunia et patrimonio, item de civili potentia, et de vi quacunque. *Horat.* 1. *Sat.* 1. 43. Quid juvat immensum argenti pondus et auri Furtim defossa timidum deponere terra? Quod si comminuas, vilem redigatur ad assem. *Cic.* 4. *Att.* 3. sub fin. Animo dumtaxat vigemus: re familiari comminuti sumus. *Id.* 7. *Ferr.* 37. 98. Opes civitatis victae, comminutae et depressae. Cf. *Sall. Jug.* 62. *Comminuere* spes regni. *Rursus Cic. Quintil.* 6. 26. Nullum est officium tam sanctum, quod non avaritia comminuere atque violare soleat. *Id.* 2. *Off.* 11. 40. Variatum Luatium C. Laelius fregit et comminuit. *Ovid. Heroid.* 3. 134. *Comminuere* aliquem lacrimis. h. e. frangere, vincere. *Id.* 12. *Met.* 472. nec te natalis origo Commiuit. *Id.* 3. *Pont.* 3. 34. *Comminuere* vires ingenii. *Quintil.* 1. 7. 33. Ingenia considerare et comminuere. *Plin.* 9. *Ep.* 2. Frigida negotia, quae simul et avocant animum, et comminuunt. *Flor.* 1. 3. 3. *Comminuere* hostem. *Adde eumd.* 2. 6. 28.

COMMINUS vel **cominus**, adverb. Comp. *Comminus* sub E. I. — Cum, ratione habita etymol., vox composita sit a cum et manus, rectius scribitur *cominus*, ut docet *Beda* de *Orthogr.* p. 2331. *Putsch.* et *Fronto* de *differ. Serm.* p. 469. ed. *Mai.*, et multi cum *Dausq.* scribebant, iuvencurque in multis optimis libris. Cf. *Krætte* ad *Sall. Jug.* 60. et *Zumpt.* ad *Curt.* 3. 4. — *Cominus*, si vocem interpretari velimus, est ita, ut altera manus alteram tangat: et occurrit

A) Apud classicos aetatis aureae scriptores in proza oratione de re bellica tantum: et quidem

I.) Proprie, et significat prope, in propinquo loco, seu potius *cominus* ferre aliquem est gladio vel alio quopiam telo manu stricto ferire, sicut *ferre eminus*, emisso e manu telo percutere. Itaque huic adverbio saepe opponitur *eminus*, ut in *Ennio* apud *Festum* p. 270. 19. *Müll.*, *Cic. Senect.* 6. 19., *Lucret.* 8. 905., *Liv.* 21. 31. et 31. 24., *Ovid.* 3. *Met.* 119. et *Apul.* 5. *Met.*: interdum opponitur *confectione telorum*, ut apud *Cic. Cæcin.* 15. 43.; vel *missilibus*, ut apud *Liv.* 44. 35.; vel denique *jaculis*, ut apud *Val. Flacc.* 1. 365. *Ennius* apud *Festum* l. c. Quae mea *cominus* machera atque basto hostilibus eminus. *Cic. Senect.* 6. 19. Nec enim excursionem, nec saltu, nec eminus bastis, aut *cominus* gladiis uteretur. *Id.* *Balb.* 9. 23. *Pugnare* *cominus* in acie cum hoste. *Adde eumd.* *Planc.* 30. 72.; *Cæs.* 1. *B. G.* 52. et 1. *B. C.* 58.; et *Nepot. Chabr.* 12. *Rursus Cic.* 4. *Tusc.* 22. 50. Video utrumque *cominus* ictu cecidisse contrario. *Sall. Jug.* 60. *Cominus* instare. *Liv.* 44. 35. *Missilibus* procul regia auxilia melius pugnabant: *cominus* stabilius et tutior parma aut acuto Romanus erat. *Id.* *ibid.* *Cominus* gladio rem gerere. *Id.* 1. 33. conferre signa. *Id.* 42. 47. conferre vires. *Id.* 27. 18. conserere manus. *Curt.* 3. 11. 4. conserere pugnam. *Ovid.* 3. *Met.* 118. de fratribus unum *Cominus* ense ferit: jaculo cadit eminus ipse. *Id.* 12. *ibid.* 482. *Cominus* aggreit aliquem. *Stat.* 10. *Theb.* 213. sternere hostes. *Tac.* 6. *Ann.* 35. praenire. *Id.* 15. *ibid.* 4. Ad exequenda obsidiones nulla *cominus* audacia.

II.) Figurata, ita ut ad rem bellicam allusio fiat. Cf. *Cic.* 2. *Divinat.* 10. 26. Sed haec fuerit nobis tamquam levis armatura: prima orationis excursio; nunc *cominus* agamus, experiamurque, si possumus, cornua commovere disputationis tuae. Sic *Lucret.* 4. 1043. *Illam* *Emirat* in partem sanguis, unae icimur letu; Et, si *cominus* est, hostem ruber occupat humior. *Adde Apul.* 3. *Met.* *Cic.* 2. *Att.* 2. 2. Qui ne epistola petivit, ad te, ut video, *cominus* accessit. Alii omittunt *prop.* ad. *Propert.* 3. 15. 32. Aut celes agrestes *cominus* ire saus. *Forcellino* hoc in loco Accusativum regere videbatur. *Ovid.* 5. *Fast.* 176. in apros et hirsutas *cominus* ire feras. *Virg.* 3. *G.* 374. Cervos *cominus* obtruncare ferro. *Plin.* 34. *Hist. nat.* 8. 19. (70). *Lacertae* *cominus* insidiari sagittae. *Apul.* 8. *Met.* *Cominus* conferre vestigium. *Sil.* *It.* 5. 560. in certamina *cominus* saevo ire viro.

— Hac referri potest et illud *Lucret.* 6. 905. Multaque praeterca prius ipso cocta vapore Eminus ardescunt, quam comminus inbuat ignes. — Huc denique pertinet illud *Virg.* 1. G. 104. Jacto qui semine comminus arva Insequitur. h. e. manus, ut ita dicam, conserit cum agro, quem colit; agrum manibus colit: *V. tamen infra sub B. II.*

B) Apud Poetas aurea quoque aetatis, et apud sequioris aevi scriptores comminus generatim usurpatur pro prope, in propinquo loco.

I.) Proprie. *Val. Flacc.* 5. 583. Comminus arma semper habere. h. e. semper habere praemanibus. Sic *Apul. de mund.* Comminus attrahere cuncta. Et *Pompon. Dig.* 13. 7. 3. Recipere a debitore suo comminus pecuniam. h. e. ab ipsis debitoris sui manibus. — Et latiori sensu. *Catull.* 64. 108. quercus radicibus exturbata Prona cadit, lateque et comminus obvia frangit. h. e. prope et longe. *Propert.* 3. 1. 26. Fluminaque Emonio comminus isse viro. *Forcellino* hoc in loco *Dalrym* regere videbatur. *Orid.* 1. *Pont.* 5. 73. quæque est praeclux urbe Quirini, Aspicit birsutos comminus Ursa Gelas. Adde *Val. Flacc.* 1. 263. *Plin.* 5. *Hist. nat.* 9. 10. (55). Sole comminus factus. h. e. propius accedente. Adde *eumd.* 18. *ibid.* 28. 68. (277). *Id.* 35. *ibid.* 3. 6. (17). Ubi Atalanta et Helena comminus pictæ sunt nudæ ab eodem artifice. *Tac.* 1. *Hist.* 41. Viso comminus armatorum agnoscere. *Id.* 12. *Ann.* 12. Non comminus Mesopotamiani, sed flexu Armeniam petiuit. — Comp. *Comminus* usurpavit *Tertull.* *Carn. Christi* 2. 1. Accedant adhuc comminibus ad congressum. — Denique de intellectu. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 42. 97. (240). Romæ, ubi omnium gentium bona comminus judicantur. *Gell.* 13. 8. Exerceri in rebus comminus nosceudis periclitandisque.

II.) Translate aliquando refertur ad tempus, et significat statim, sine intermissione. Ita enim exponit *Servius* in illo *Virg.* 1. G. 104. Jacto qui semine comminus arva Insequitur. Addit *Servius* hunc significatum in Gallia Cisalpina frequentissimum esse, atque ibi vulgo dici: *vade ad eum, sed comminus*: unde videri *Virgilium* hoc in loco patriam consuetudinem secutum esse. Huc pertinere *Forcellino* videbatur et illud *Venuleji Dig.* 45. 1. 137. Continuum actus stipulantis et promittentis esse debet, ut tamen aliquod momentum naturæ intervenire possit: et comminus responderi stipulanti oportet. *Alii rectius exponunt* coram, in praesentia.

Hoc in uym. Inter *comminus* et *prope* hoc interest, quod *comminus* semper refertur ad motum aut actionem aliquam; *prope* non semper. Quare dicimus *prope* esse, *prope* sedere, non *comminus* esse aut *sedere*. Hoc tamen discrimen perpetuum non est. Cf. locum *Lucret.* 4. 1043. superius allatum sub A. II. Hæc *Forcellinus*. Rectius tamen, *comminus* videtur fuisse initio statim militare vocabulum; quod in posterum latiori significatione pro *prope*, quamvis raro, usurpatum sit. *V. quæ superius diximus sub A.*

COMMUNUTIM, adverb. (comminutus) minutatim. *Apic.* 4. 4. Conminutum concisa. *Al. leg.* minutatim. COMMUNUTUS, a, um. *V. COMMUNCO.*

COMMIS, is, f. 3. κομίσ. A Latinis antiquissimo tempore dicebatur *commis*, deinde *commiss*, seriori autem ævo *gummi*. De significatione *V. GUMMI*. — a) Feminino genere. *Plin.* 13. *Hist. nat.* 11. 20. (67). Fit et ex sarcocolla cuminis utilissima pictoribus etc. Sic enim ibi legendum esse, docet *Harduin.* ex *MSS.* omnib. *Scribon. Compos.* 72. *Cominis Alexandrina*. Adde *eumd.* *ibid.* 23., 27., 28., 29., etc. — b) Est etiam mascul. gen. *Scribon. Compos.* 24. *Commis Alexandrinii p. xx.* — c) Reperitur et *commi* indeclin. neut. gen. *Id.* *ibid.* 251. *Commi* quod vocant, electr., aceto dilutum bene facit. — *NB.* Ceterum *CUMMIS* et *GUMMI* *V. loco suo.*

COMMISCEO, misces, miscebi, mixtum vel mistum, miscere, a. 2. (cum et misceo). *Commisci pro commisceri* dixit *Lucret.* 5. 802.: et *commiscis* pro *commiscere* dixit *Fegeli.* 3. *Peterin.* 10. 3. et 3. *ibid.* 15. 12. *Schneid.* — Part. *Commixtus* in omnibus paragr. ; *Commiscendus* I. a. — *Commisceo* est idem quod *misceo*, vel simul *misceo* (It. *mescolare*; Fr. *mêler, mêlanger*; Hisp. *mezclar*; Germ. *zusammen oder vermischen oder mengen*; Angl. *to mix or mingle together, to mix up, to blend, confuse*).

I.) Proprie de materialibus rebus occurrit; et quidem — a) Absolute. *Plaut. Pers.* 1. 3. 7. *Commiscere* mulsum. Cf. *Dig.* 6. 1. 3. § 2. *Sueton. Vitell.*

13. *Commiscere* scarorum jecinora, phasianorum et pavonum cerebella, murænarum lactes. *Lucret.* 1. 855. cibos commixto corpore esse. *Virg.* 9. *Æn.* 76. *commixta* favilla. *Id.* 12. *ibid.* 835. *commixti* corpora tanto Teveri. h. e. mixti in unum cum tanto populo. — Specialim de coitu venereo. *Cic.* 2. *Nat. D.* 51. 128. In bestis commiscendorum corporum miræ libidines. *Julian. Epit. nov.* 107. § 373. et 375. *Commisceri*. h. e. coire. — b) Cum Ablativo et præp. cum. *Cato R. R.* 93. Pustea amurcani cum aqua commiscito æquas partes. Adde *eumd.* *ibid.* 103. et 109. *Cic. Dom.* 57. 144. Ignem Vestæ cum communi urbis incendio commiscere. *Lucret.* 6. 376. Ventus commiscet se cum igne. *Sueton. Aug.* 25. Servos cum ingenuis commiscere. — c) Cum aliis præpositionibus. *Cato R. R.* 96. Inter se omnia pariter commisceri. *Lucret.* 3. 284. plura inter se. *Scribon. Compos.* 56. multa in unum. *Virg.* 4. G. 499. fumus commixtus in auras. — d) Cum Ablativo sine præpos. *Scribon. Compos.* 265. Cera et oleum commiscetur ceteris. *Id.* *ibid.* 32. Crocum, psimnithium, commis aqua pluviali commiscetur. *Lucret.* 6. 332. *commixta* vis ventis calore. *Virg.* 8. *Æn.* 255. *commixtis* igne tenebris. *Id.* 2. G. 327. æther magno commixtus corpore. *Sueton. Vitell.* 2. *Commixtæ* salivæ melle. — e) Cum Ablativo aut Dativo; furva enim ambigua est. *Lucret.* 5. 802. nec liquidum corpus turbantibus acris auras commisci. *Sueton. Cæs.* 81. Libellum cæteris libellis commiscere. *Id. Domit.* 17. reliquias Phyllidis cineribus Juliae. — In Part. præter. pass. *Plaut. Most.* 1. 1. 40. Caus apro cummixtis. *Virg.* 3. *Æn.* 633. frusta mero cruento. *Horat.* 1. *Sat.* 10. 24. Chio nota commixta Falerni.

II.) Translate. 1. Commiscere est duo vel plura inter se ita arte conjungere, ut in unum coalescant unumque efficiant. *Plaut. Rud.* 2. 6. 3. Nam si quis cum illo (*Neptuno*) quid rei commiscuit. h. e. navigationi se dedit. *Id. Mil. glor.* 2. 5. 68. Ne quid tecum cunsilii commisceam. *Cic.* 4. *Herenn.* 35. 47. Jus accusationis cum jure testimonii commiscere. *Id. Marcell.* 2. 7. Numquid teneritas cum sapientia commiscetur. *Lucret.* 6. 1157. genitu commixta querela. *Virg.* 12. *Æn.* 618. commixtus clamor. *Seneca Ep.* 7. Quæ major est populus, cui commiscetur, huc periculi plus est. *Dig.* 42. 6. 1. § 1. Admissis commixtisq; creditoribus. *Id.* 35. 2. 1. § 14. Utrasque partes in computatione commiscere. 2. Item puniuntur de eo, quod ex hac duarum vel plurium rerum mixtione consistit. *Virg.* 6. *Æn.* 762. primus ad auras Ætherias Italo commixtus sanguine surget Silvius Albanum nomen. *Quintil.* 3. 8. 55. Materie ex utroque commixtæ. — Hinc

Commixtum, i, n. 2. absolute, substantivorum more, sunt res mixtæ. *Cato R. R.* 93. Amurcani cum aqua commiscito æquas partes: deinde ad oleum circumfundit. Ad arborem maximam, amphoram unani commixti sat est.

COMMISCIBILIS, le, adject. qui misceri potest. *Tertull. Anim.* 12. *Commiscibilis* animus.

COMMISSERATIO, ñis, f. 3. proprie est actus, quo miseratione in alios affluuntur: sed occurrit tantum apud Rhetores pro ea orationis parte, in qua auditorum animos miseratione seu pietate commoveamus. *Cic.* 2. *Herenn.* 31. 50. *Commiserationem* brevem esse oportet: nihil enim lacrima citius arescit. Adde *eumd.* 3. *Orat.* 58. 219. et 2. *ibid.* 28. 25.; et *Quintil.* 10. 1. 107.

COMMISSEREOR, Æris, Æritus sum, eri, dep. 2. (cum et misereor) idem quod *commiseror*. *Gell.* 7. 5. Ut Electra comploret, commisereturque interitum ejus. *At plerique leg.* *commisereturque*: quod est a *commiseror*. — Passive impersonaliter. *Id.* 16. 19. Navitas precum ejus commiseritum esse illactenus, ut, etc.

COMMISSERESCO, is, ere, n. 3. (cum et misereco) idem quod *misereco*, *commiseror*: et occurrit — a) Personaliter. *Ennius* apud *Non.* p. 472. 29. *Merc.* Servos et nostrum imperium et fidem Myrionidum commiserescite. — b) Impersonaliter. *Ter. Hecyr.* 1. 2. 53. Ita ægre tulit, ut ipsam Bacchidem, si adesset, credo ibi commiseresceret.

COMMISSERETUR, itum est, eri, impers. 2. *V. COMMISEREOR* in fin.

COMMISSERO, ñis, m. 3. qui commiseratur, vel qui miseratione dignus est. *Tertull.* 4. *advers. Marcion.* 9. Apud illum suum nescio quem *συταλαπῶρον*, idest commiseronem. Et *ibid.* 36. *Commiserones*, et coodibiles hæretici.

COMMISSEROR, Æris, Æritus sum, ari, dep. 1. (cum et misereor). Part. *Commiserans* sub a. et b.; *Commiserandus* sub b. — *Commiseror* est idem quod *misereor*, vel valde *misereor*, miseratione afficiur, conqueror: et occurrit — a) Absolute apud Rhetores tantum, a quibus orator commiserari dicitur, cum in oratione sua animos auditorum miseratione afficere conatur. *Cic. Divin.* in *Q. Cæcil.* 14. 46. Cum commiserari, conqueri cæperit. Adde *Quintil.* 11. 3. 58. et *V. COMMISERATIO*. — b) Cum Accusativo personæ aut rei, quæ nos miseratione afficit. *Accius* apud *Non.* p. 445. 11. *Merc.* Te commiserabar magis, quam miserabar mei. *Cic.* 4. *Herenn.* 53. 69. Hæc exortatio plurimum prodest in amplificanda et commiseranda re. *Nepos Agesil.* 5. Ut commiseratus sit fortunam Græciæ. *Gell.* 5. 14. Leo genitus edens, et murmur dulorem cruciatumque vulneris commiserantia. Cf. et *COMMISSEREOR*.

COMMISSATIO et COMMISSATOR. *V. COMISSATIO* et *COMISSATOR*.

COMMISSIO, ñis, f. 3. proprie est actus committendi: sed occurrit tantum 1. Stricto sensu pro commissura, conjunctione. *Ambros.* 2. *Hexæm.* 5. Solent artifices singula prius facere, et postea habili commissione connectere. 2. De pugna aut ludis, ut cummissio pugnae, commissio ludorum *Cic.* 15. *Att.* 26. 1. et 16. *ibid.* 5. 1., idest initium pugnae, vel ludis. Sic commissio poetarum: quam *Sueton. Cal.* 20. vocat certamen. *Plin.* 7. *Ep.* 24. Ludis pantomimi producti in commissione. Adde *eumd.* *Paneg.* 54. *Macrob.* 2. *Saturn.* 7. Laberius sequenti statim commissione mimo novo interjecit bos versus. — Pro scriptis ipsis, quæ in commissionibus edebantur, Græce *ἀνωματά*, Caligula posuit, cum, Senecam commissiones meras componere, argueret. Notabat enim in eo dicendi genus, quod magis ad pompam et ostentationem, (quod faciunt ii, qui committunt sua opera), quam ad gravitatem comparatum esset. *Sueton. Cal.* 53. Adde *eumd.* *Aug.* 89. 3. Est etiam commissum, peccatum. *Arnob.* 4. 31. Piaculi dicitur contracta esse commissio.

COMMISSOR, ñis, m. 3. 1. Est qui committit seu componit. *Gloss. Cyrill.* *Συμβαλεμαχος* commissor pugnae. 2. Item admissur, qui scelus aliquod committit. *Ennod.* 1. *Ep.* 4. Tobias propheta hujusmodi commissoris occurrit, et divina voce testatur, dicens: Non licet nobis aliquid manducare furtivum.

COMMISSORIUS, a, um, adject. ut *lex commissoria*, idest exceptio adjecta contractui, contra quam si alteruter contrahentium commiserit, in multam incurrit, de qua conventum est. *Ulp.* *Dig.* 18. 3. 4. § 2. Si fundus lege commissoria venerit, ut nisi intra certum diem pretium exsolutum sit, ineptus fiat. Adde *ibid.* 18. 3. 3.; *Exagm. Vatican.* § 3. et seq.; et *Cod. Theod.* 3. 2. 1. — Hinc

Commissoria, æ, f. 1. absolute, substantivorum more, eadem lex dicitur. *Papinian.* apud *Ulp.* loc. cit. Exercere commissuriam. Et ipse *Ulp.* *ibid.* 43. 23. 11. *sub fin.* Si forte prædium commissoria venerit.

COMMISSUM, i. *V. COMMITTO* in fin.

COMMISSURA, æ, f. 1. (committo) junctura, compages (It. *commissura, giuntura*; Fr. *joint, jointure*, *commisure*; Hisp. *juntura*; Germ. d. *Zusammenlassung oder Zusammenfügung*; Angl. a *joining together, joint, juncture, commissure*). Occurrit 1. De materialibus rebus. *Cato R. R.* 135. *Commissura* funis. h. e. nodus ad capita funis, ne dissolvatur. Cf. *Seneca* 5. *Benef.* 12. 2. *Commissuræ* nodorum et moræ. *Lucilius* apud *Non.* p. 513. 4. *Merc.* rimarum. *Cic.* 2. *Nat. D.* 55. 139. Ossa mirabiles commissuras habent. *Id.* 2. *ibid.* 60. 150. Digitorum molles commissuræ. *Id.* *Tim.* 7. 21. Ut et ipse secum, et inter se ex commissura jungerentur. *Cæs.* 7. *B. G.* 72. *Commissura* pluteorum atque aggeris. *Seneca* 2. *Quæst. nat.* 6. lapidum. *Id.* 1. *ibid.* 3. ante med. colorum. h. e. ubi unus color in pictura alteri committitur. Cf. *Plin.* 35. *Hist. nat.* 5. 11. (29). Rursus *Seneca* 2. *Benef.* 21. extr. Per clostrum, qua se commissura laxaverat, denarios inseruit. *Colum.* 3. *R. R.* 17. 4. et *Arbor.* 26. 9. *Commissura* vitis. h. e. insinatio. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 36. 64. (158). navium. *Id.* 17. *ibid.* 10. 11. (64). nucum. *Id.* 18. *ibid.* 31. 74. (311). piscium. h. e. nodus, quo Pisces signum caeleste invicem necluntur.

*V. NODUS. Scribon. Compos. 196. dentium. ¶ 2. De orationis partibus. Quintil. 9. 4. 37. Consonantes, quæ sunt asperiores, in commissura verbum rixantur. Id. 7. 10. 16. Sensus inter se juncti atque ita coherentes, ne commissura pelluceat. (Pers. eadem translatione eandem sententiam expressit 1. 64. *V. JUNCTURA*). Id. 12. 9. 17. Commissuræ orationis biantes.*

COMMISSURALIS, le, adject. qui facile commissuram admittit. *Veget. 3. Veterin. 13. 4. Schneid. Loci ossuosi et commissurales. Id. 3. ibid. 51. Impetigines quoque in articulis vel genibus inter nervos commissuralibus locis aliquando nascuntur.*

COMMISSUS, a, uni. *V. COMMITTO.*

COMMITTIM. *V. COMMITTIM.*

COMMITTUS, a, um. *V. COMMISCO.*

COMMITTIGO, as, are, a. 1. (cum et mitigo) tundendo mollem seu mitem reddo. *Ter. Eun. 5. 8. 4. Utinam tibi committigari videam sandalio caput. Donatus interpretatur tundendo deprimi atque depoliri. Alii exponunt committui, frangi, præsertim si Poss. audias, qui in *Etymol.* vocem mittis a Græco *μίσσιν*, minuere derivari censet. Sed *V. MITIGO.**

COMMITTIO, mittis, mīsi, missum, mittere, a. 3. (cum et mitto). *Commissis pro commiserit* quidam legunt apud *Phædr. 1. 14.* — Part. *Committens* sub *A. 3.*; *Commissus* in omnibus fere paragr. et in fin.; *Commissurus* sub *B. 2. b. et c.*; *Committendus* sub *C. a.* — Committere tria præcipue significat, scilicet *A* sinere, ut duo simul jungantur, adeoque simul mittere, jungere; *B*) morali ratione est sinere, ut actio contra legem fiat, adeoque facere, patrare, sed in malam partem; denique *C*) est alteri mittere, adeoque dare, tradere, concedere.

A) Committere est simul mittere, jungere, conjungere; et usurpat. ¶ 1. De duobus vel pluribus inanimis, quæ materiall ratione inter se junguntur sibi quæ invicem adherent: et occurrit — a) Absolute. *Pacuvius* apud *Non. p. 40. 31. et p. 248. 21. Merc. Barbaricam pestem navibus nostris obtulit, novâ figurâ fartam, commissam infabre. Liv. 38. 7. Commisissis operibus. scil. obsidionis. Poss. leg. cum omissis operibus errore scribarum. Commissa opera sunt juncta: Id. enim *Liv. eodem lib. 38. c. 1.* Per nondum commissâ inter se munimenta urbem intravit. *Curt. 3. 1. 13. et 7. 7. 14.*; et *Seneca Med. 35. Maria (duo) commissâ. Ovid. 6. Met. 178. Mœnia commissâ. Id. 1. Amor. 13. 46. de Jove. Commisit noctes in sua vota duas. Sic Seneca Herc. Cæ. 1697. Nox commissâ. h. e. gemina, conjuncta alteri nocti. Ovid. 4. Met. 369. commissâ corpore toto (Nympha) inhærebat. Val. Flacc. 4. 310. cervix committitur primo artu. Juvenal. 14. 310. Domus commissâ plumbo. — b) Addito — Dativo rei, cui quid committitur. *Lucret. 5. 1362. Unde etiam libitum est stirpes committere ramis. Virg. 3. En. 428. pistris Delphinum caudas utero commissâ luporum. Ovid. 12. Met. 315. Quæ navis fronti committitur. Cf. eumd. ibid. 478. Id. Heroid. 2. 31. commissâ dextra dextrâ. Liv. 39. 2. Committere viam viæ. Curt. 4. 2. 16. Molles, quæ urbem continenti committeret. Cels. 8. 1. Medulla spinæ commissâ cerebro. Plin. 10. Ep. 50. Committere lacum flumini. Trajanus apud Plin. 10. Ep. 51. lacum mari. — Addito Ablativo rei cum præpos. cum. Cels. 8. 1. Costæ committuntur cum ossæ pectoris. — Sæpius occurrit committere plurâ inter se, ut apud *Liv. 38. 4. Per nondum commissâ inter se munimenta urbem intrare. Cels. 7. 19. Sutura oras vulneris inter se committere. Et figurate de verborum dispositione in oratione ex Lucilio Quintil. 9. 4. 113. Lexeis inter se vermiculate commissæ. Id. 7. proem. 1. Dispositio res in ordinem digestas atque inter se commissas devitit. Adde eumd. 9. 4. 33. et 58. — Denique et committere plurâ in unum occurrit. Ovid. 4. Met. 579. Commissa in unum crura. Cels. 8. 1. Sutura calvarie in unum committitur. ¶ 2. Usurpat etiam de hominibus et brutis, qui ad certamen inter se conjunguntur. *Propert. 4. 4. 57. Commisissas acies ego possum solvere. h. e. acies, quæ sibi adversæ stabant, ut prælium inirent, vel quæ jam inter se pugnabant. Sic Ulp. Dig. 9. 1. 1. § 1. Cum arietes vel boves commississent, et alter alterum occidisset. Sueton. Ner. 11. Committere camelorum quadrigas. Id. Cæs. 39. quingenos pedites, elephantis vicenos, tricenos equites hinc et inde. Id. Aug. 43. pupiles Latinos cum Græcis. Cf. eumd. Claud. 34. Id. Cal. 56. Nec cessavit criminari alie-*****

rum alteri, atque inter se omnes committere. Adde *Martial. 8. 43. Huc pertinet et illud Catull. 61. 16. Quare nunc animos saltem committite vestros. — Poetæ quoque et oratores committi dicuntur, cum ad ingenii certamen descendunt, vel eorum scripta invicem comparantur. Propert. 2. 3. 21. sua scripta cum antiquæ Corinthe committere. Juvenal. 6. 453. Committit vates, et comparat inde Maronem etc. Sueton. Gramm. 17. Ad exercitanda discendum ingenia, æquales inter se committere solebat. Adde *Martial. 7. 24. ¶ 3. Item occurrit de iis, quæ a duobus simul junctis sunt: et committere est duos pluresve in certamen conjicere, ut cum exercitus congregiuntur, vel cum in ludis exercitationes et ludicra spectacula eduntur. Et primo quidem significat certamen incipere, ut apud *Nepot. Miltiad. 6.*, *Flor. 2. 15. 2. et Justin. 2. 12.* (Sic apud *Liv. 31. 28. Hac satis felici expeditione bello commisso etc. h. e. bello inito. Et apud Curt. 9. 4. 27. Committit aut differre obsidionem. h. e. incipere). Deinde simpliciter ponitur pro pugnare, etc. Hac porro significatione occurrit — a) Cum Accusativo. — In re militari. *Plaut. Pers. 1. 3. 32.*; *Cic. 1. Divinat. 35. 77.*; *Cæs. 1. B. G. 25.*, *50.*, *52.* et alibi sæpe; *Nepot. Miltiad. 5. et 6.*, *Eumen. 3. et Hann. 11.*; *Horat. 4. Od. 14. 5. Committit prælium. Ovid. 12. Met. 68. et Val. Flacc. 6. 31. prælia. Sic Claudian. VI. Cons. Honor. 221. Et duplici lucro committens prælia. Cic. Mur. 15. 33. et 3. Cat. 3. 6.*; *Sil. It. 8. 619.*; *Sueton. Aug. 96. et Stat. 6. Theb. 143. pugnam. Liv. 8. 25.*, *21. 40.*, *36. 6. et alibi.*; *Justin. 5. 4. 1. et 22. 8. 2.*; et *Flor. 2. 15. 2. bellum. Liv. 23. 41. certamen. Flor. 4. 2. 46. aciem. Sil. It. 13. 155. Martem. Sueton. Ner. 23. agona musicum. Liv. 5. 25. rixam. Cf. Colum. 9. R. R. 15. 4. — Huc referri potest et illud Frontin. 1. Strateg. 5. Relicto buccinatore, qui vigiliis divideret, et quarta vigilia commissa (h. e. cum cepta esset), eum sequebatur. — De ludis. *Plaut. Pers. 5. 1. 19.*; *Cic. 3. ad Q. fr. 4. 6. et 3. Fin. 2. 8.*; et *Sueton. Claud. 21. Committit ludos. Sic Virg. 5. En. 113. Et tuba commissos medio canit aggere ludos. Liv. 2. 36. spectaculum. Varro apud Non. p. 249. 10. et p. 282. 4. et p. 319. 14. Merc. cœnam maturo ovo. — Et generatim, ita tamen, ut ad aliquod certamen genus allusio fiat. *Cic. Rosc. Am. 5. 11. Judicium inter sicarios hoc primum committitur. Ovid. 6. Met. 448. Sereno committitur. Propert. 4. 7. 19. Venus commissâ. Felleg. 2. 61. 4. Tribuui sanguine commissâ proscriptio (h. e. cepta est); *Ciceronis, vel satiato Antonio, pœna finita. Juvenal. 7. 10. Et vendas potius, commissâ quod auctio vendit. h. e. quæ est veluti certamen inter præconem et licitatores, quia et inter licitatores ipsos. — b) Raro absolute in re militari. Sueton. Vesp. 5. Priusquam committeretur, subaudi prælium. Sic Eutrop. 5. 6. Contra quem Sulla iterum commisit. h. e. pugnare. Et Id. 9. 24. Parva manu cum copiosissimo boste commisit.*******

B) Secundo Committit ponitur de actione, quæ juxta legem moralem aut civilem minime licet; et significat sinere vel permittere, ut hæc actio fiat, facere, patrare, sed semper in malam partem. In hac significatione usurpat — 1.) Cum Accusativo ipsius illicitæ actionis: et quidem — a) Cum Accusativo tantum. *Lucilius* apud *Non. p. 249. 5. Merc. At enim dicis clandestino tibi quod commissum foret, ne mittires cuiquam, nec mysteria efferres foras. Cic. Divin. in Q. Cæcil. 11. 35. Ego etiam quæ tu sine Verre commisisti, Verri crimini daturus sum. Adde eumd. 3. Ferr. 43. 110. Id. Mil. 23. 61. Magna vis est conscientie, ut neque timeant qui nihil commiserint, et pœnam semper ante oculos versari putent qui peccarint. Cf. Quintil. 7. 2. 20. Horat. Art. P. 168. Commisissæ cavet, quod mox mutare laboret. — Jungitur autem pluribus Substantivis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Quintil. 7. 2. 11. et 7. 3. 1.*; et *Sueton. Aug. 69. adulterium. Ovid. Heroid. 14. 59.*; et *Quintil. 7. 4. 43. et 10. 1. 12. cædem. Cic. 16. Fam. 10. 1. culpam. Ulp. Dig. 39. 2. 15. in fin.*; et *Cajus 3. Instit. 211. damnum. Cæs. 7. B. G. 4. delictum majus. Cic. Rosc. Am. 23. 65. et 3. Fam. 10. 2. et Sil. orat. 2. ad Cæs. facinus. Sall. Cal. 125. facinora. Cic. Brut. 61. 229. flagitium. Horat. 1. Od. 28. 31. fraudem. Quintil. 5. 10. 19.*; et *Sueton. Cal. 23. investum. Cic. Rosc. Am. 22. 62. maleficia. Ovid. 9. Met. 625. nefandum ali-**

quid. *Cic. 6. Phil. 1. 2. nefarias res. Quintil. 7. 2. 2. parricidium. Virg. 6. En. 569. piacula. Quintil. 7. 2. 18. sacrilegium. Cic. Sull. 2. 6.*; et *Dig. 48. 9. 7. scelus. — b) Cum Accusativo actionis, et præpos. adversus, in, erga aliquem, ut apud Cic. 3. Ferr. 2. 6. Multa enim et in deos et in homines impie nefarieque commisit, quorum scelerum pœnis agitur. Id. 3. Att. 20. 3. Quod secus a me erga te commissum videretur. Virg. 1. En. 231. Quid meus Æneas in te committere tantum, Quid Troes potuere? Liv. 42. 35. Quæ Philippi — bello adversus populum Romanum commisissent. — 2.) Absolute, hoc est sine Accusativo rei; et quidem — a) Committit in vel contra legem, vel committere lege etc. dicuntur ii, qui aliquid contra legem faciunt, ex quo obnoxii sunt pœnæ lege statutæ. *Cic. Brut. 12. 43. Isocrates, quasi committeret contra legem, sæpe in judicium vocatus est. Adde eumd. Cluent. 34. 92. Dig. 4. 4. 37. § 1. Committit contra leges. Marcell. Dig. 48. 10. 10. et Papinian. ibid. 48. 5. 39. in legem. Sic Pompon. ibid. 31. 3. 8. § 2. adversus testamentum. Paul. ibid. 17. 2. 65. in pro socio actionem. Varro 2. R. R. 1. 16. Greces ad publicanum profuturæ: ne si inscriptum pecus paverint, lege censoria committant. Quintil. 7. 1. 9. Committit lege de sicariis. — b) Sequenter part. ut *Paul. Trin. 3. 2. 7. Id me commissurum, ut patiar fieri etc. Ter. Andr. 2. 1. 5. Non committit hodie umquam, iterum ut vapulet. Lucilius apud Non. p. 249. 3. Merc. Neque committet, ut pereat sibi. Cic. 8. Phil. 5. 15. Ego nolo quemquam civem committere, ut morte multandus sit. Id. 2. Off. 14. 50. Committit, ut accusator nominetur. Id. 3. Fam. 9. 3. Non est meum committere, ut negligens videar. Adde eumd. 5. ibid. 5. 3., 1. Att. 6. 1., 1. ibid. 20. 3. et 8. ibid. 3. 7., 1. Legg. 13. 37., 2. Orat. 57. 233., 3. Off. 2. 6. et alibi; *Cæs. 1. B. G. 13. et 46.*; *Brutum* apud *Cic. 11. Fam. 20.*; et *Liv. 25. 6. aliosque. — c) Sequenter quare, cur etc. Cæs. 1. B. G. 14. Neque commissum a se intelligeret, quare timeret. Liv. 5. 46. Cædicius negare, se commissurum, cur sibi quisquam imperium liniret. — d) Sequenter Infinito. *Colum. 4. R. R. 2. 3. Hoc cum sæpius bubulci fieri vident, non committunt scamna facere. Ovid. 9. Met. 630. Cum pigeat tentasse, libet tentare: modumque Exit, et infelix committit sæpe repelli. h. e. ita facit, ut merito repellatur. — 3.) Cum Accusativo rei, cui quis actione sua obnoxius est: scilicet — a) Committit pœnam, multam etc. est legem violando pœnæ, multæ etc. lege statutæ obnoxius fieri. *Cic. Cluent. 37. 103. et Dig. 35. 1. 6. pr. Committit multam. Cic. 5. Ferr. 12. 30.*; *Quintil. 7. 4. 20.*; et *Dig. 3. 5. 1. pœnam. h. e. debere. Cajus, modo sana sit lectio, dixit Dig. 2. 2. 4. in pœnam edicti. Et figurate Cic. Dom. 57. 145. Devotio capitis convicta et commissâ. h. e. quæ, impleta conditione, perfecta est. Et Quintil. 6. 4. 17. Committit discrimen omne. h. e. quidpiam facere, ex quo in discrimen adducaris. — b) Apud JCIos committit legem, edictum, stipulationem dicuntur is, qui facit aliquid, ex quo lex, aut edictum, aut stipulatio vim habet atque obligat. *Ulp. Dig. 18. 3. 4. § 2. Lex commissâ. h. e. quæ robur suum habere cepit. Id. ibid. 37. 4. 8. § 4. et 10. § 1. Edictum commissum. Adde Paul. ibid. 37. 4. 3. § 11. Id. Paul. ibid. 24. 3. 56. Committit stipulationem. — c) Sæpe cum Accusativo rei, quæ fisco vel cuiusque alteri vindicatur propter aliquam conditionem violatam. *Cic. 13. Fam. 56. Hypothecæ commissæ. h. e. quæ in potestatem creditoris veniunt ob omissionem solutionis ad diem dictam. Id. 3. Ferr. 10. 27. Hereditas Veneri Eryciæ commissâ. Id. 4. ibid. 14. 36. Hereditas pœnestræ commissâ. Id. Flacc. 21. 51. Fiducia tibi commissâ. V. FIDUCIA. Paul. Dig. 39. 4. 11. § 2. Mercus commissæ. Ulp. ibid. 39. 14. 6. Mancipium commissum. Paul. Dig. 3. 5. 12. Periculum erat, ne prædia in publicum committerentur. Cf. ibid. 16. 1. 17. § 2.********

C) Denique frequenter committit ponitur pro dare, tradere, concedere: et dicitur de iis rebus, quæ dubium eventum habere possunt: raro autem usurpat de materiali alicujus rei alteri traditione, sæpius de morali; semperque significat nos illi fideri, cui quid committimus vel tradimus. Porro occurrit — a) Committit aliquid alicui, raro autem aliquid tantum. *Plaut. Most. 3. 3. 21. Egon abs te ausim non cavere, ne quid committam tibi. Ter. Andr. 1. 5. 61. Bona nostra hæc tibi committo et tuæ nando fidei.*

Lucilius apud *Non.* p. 249. 14. *Merc.* Quod sua committunt morali claustra *Camææ*. *Cic. Dom.* 1. 1. Ut omnis reipublicæ dignitas, omnium civium salus, vita, libertas, oræ, socii, di, penates, bona, fortuna, domicilia vestra sapientia, fidei potestatique commissa creditaque esse videantur. *Id.* 7. *Ferr.* 14. 35. Honor non solum datus, sed etiam creditus ac commissus. *Id.* 10. *Att.* 2. 2. Fortunæ suæ committenda omnia. *Id.* 3. *Fam.* 10. 10. Quid mihi ille non commisit? quid ego mecum communicavit? — Ipsi quoque auctores committere dicuntur opera sua, cum ea resitant: quia nimirum in discrimen famæ reuolunt. *Sueton. Claud.* 41. Historiam in adolescentia scribere aggressus est: et cum primum frequenter auditori commississet, ægre perlegit. — Iungitur pluribus substantiuis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibentur. — De materiali rei alteri traditione. *Plin.* 36. *Hist. nat.* 22. 50. (170). aliquid celo. *h. e. aeri.* *Horat. Art. P.* 301. caput tonsori. *Cic.* 5. *Tusc.* 20. 58. collum tonsori. *Ovid.* 11. *Mel.* 73. crus laqueis. *Colum.* 6. *R. R.* 29. 4. equam labori. *Phædr.* 1. 14. 16. pedes calceandos alicui. *Horat.* 1. *Od.* 3. 11. ratem pelago. *Cf. Lucan.* 5. 694. aliquem mari. *Colum.* 2. *R. R.* 8. 4. semen solo. *Virg.* 1. *G.* 223. semina sulcis. *Tibull.* 1. 7. 31. semina terræ. *Cels.* 6. 18. n. 2. ulcus frigris. *Horat.* 2. *Sat.* 4. 25. vinum venis. *Virg.* 2. *G.* 239. vitæ sulco. *Id.* 10. *Æn.* 68. vitæ vitæ. — De morali rei traditione. *Ovid.* 13. *Mel.* 431. aliquem alendum alicui. *Cf. eund.* 3. *Art.* am. 527. *Cic.* 4. *Att.* 1. ad fin. aliquid litteris. *Ovid.* 1. *Amor.* 12. 21. amores suos tabellis. *Horat.* 4. *Od.* 9. 11. ratores (*h. e. amores*) sulcis. *Cic.* 1. *Orat.* 38. 174. causam alicui. *Id.* 5. *Ferr.* 3. 6. consilia sua. *Seneca Hippol.* 608. ruras suas aulibus alicui. *Cic. Dom.* 8. 13. bella alicui. *Sueton. Domit.* 6. belli summam alicui. *Cic. Cluent.* 46. 120. delictum hominum fortunæ iudicio. *Apul.* 7. *Met.* divitiis publicæ custodienda. *h. e. publice custodienda.* ubi notandus Ablativus pro Dativo. *Cic.* 1. *Att.* 13. 4. epistolam alicui. *Id. Quinct.* 31. 98. existimationem ac spera reliquæ vitæ alicui. *Cæs.* 3. *B. C.* 60. facinus alicui. *Ter. Heaut.* 4. 3. 36. filiam alicui. *Id. Andr.* 3. 5. 3. fortunas suas alicui. *Cf. Cic.* 2. *Off.* 9. 33. *Virg.* 10. *Æn.* 156. gentem externo duci. *Ter. Andr.* 1. 5. 6. gratiam suam alicui ore. *Id. leg.* in uxorem. *Seneca Med.* 83. habenas alicui. *Cic.* 3. *Ferr.* 32. 82. incommoda sua legibus et iudiciis. *Nepos Lysandr.* 1. in fin. imperium summum potestatemque alicui. *Ter. Hecyr.* 2. 1. 15. et *Cic.* 2. *Off.* 9. 33. liberos suos alicui. *Cic.* 1. *Att.* 13. 1. litteras liberis alicui. *Id. Planc.* 25. 61. magistratus alicui. *Ter. Andr.* 1. 4. 3. mulierem alicui primo parlu. *Id. Eun.* 5. 1. 16. ovem hypo. quod proverbium est, haud aliter ac Gr. illud *καταλειπὴν οὐν ἐν λυκοῖς*. *Cic. Mil.* 25. 68. partes reipublicæ omnes alicui. *Virg.* 9. *Æn.* 675. portam alicui. *h. e. custodiendam.* *Forcellinus* interpretatus est claudere. *Cic.* 1. *Off.* 25. 85. procuratorem reipublicæ alicui. *Id.* 13. *Fam.* 5. rem magnam difficilemque alicui. *Horat.* 2. *Sat.* 7. 67. rem et vitam alicui. *Sueton. Aug.* 28. rempublicam alicui. *Justin.* 2. 12. salutem navibus. *Seneca 2. Benef.* 35. suffragium et jurisdictionem ignavis. *Id. Phæn.* 132. verba cæcis modis. *Id. Herc. Ob.* 149. vices alicui. *Horat.* 2. *Ep.* 1. 231. virtutem (*canendam*) indigno poeta. *Cic.* 5. *Tusc.* 20. 60. et *Horat.* 2. *Sat.* 7. 67. vitam alicui. — Huc pertinent et illa *Cic. Fontej.* 14. 30. Hominem fidei alicuius committere, potestati permittere. *Id.* 1. ad *Q. fr.* 1. 9. § 27. Aliquos fidei potestatique alicuius committere et credere. *Id.* 1. *Att.* 13. 2. periculo litteras. *Id. Rosc. Am.* 42. 123. Quæ posita sunt in suspicionibus, ea vestris ingenii conjecturæque commito. *Cæs.* 3. *B. C.* 74. rem prælio. *Seneca Ep.* 3. aliquid inimico. *Quintil.* 4. 1. 25. animo iudicis non ante conciliato nudam questionem asperitatem. *Id.* 11. 2. 20. aliquid aliorum sententia. — b) Sæpiissime occurrit committere se alicui homini, loco, rei etc. *Ter. Eun.* 5. 2. 47. Commendare et committere se fidei alicuius. *Lucilius* apud *Non.* p. 248. 25. *Merc.* Committere se improbis. *h. e. se improbis immittere.* *Cic. Mil.* 23. 61. se populo, senatui, publicis præsidis et armis. *Id. Sect.* 54. 118. se theatro populoque Romano. *Id. Dom.* 10. 49. se populo. *Id.* 15. *Att.* 11. Auctor non sum, ut te urbi committas. *Id.* 4. *Ferr.* 37. 91. Hic mihi sese ductibusque committere. *Id.* 12. *Phil.* 10. 25. se illuci. *Id.* 16. *Fam.* 8. 1. se navigationi, viæ. *Cf. eund.* 12. *Phil.* 10. 24. *Id.* 1. *Att.* 13. et pro

leg. Manil. 11. 34. se aut mortis aut servitutis periculo. *Id.* 9. *Att.* 6. timidijs se fortunæ. *Nepos Att.* 6. se civibus fluctibus. *Cels.* 1. 2. extr. se frigris, æstui, labori. *Liv.* 5. 18. se hosti æquo loco. *Adde eund.* 27. 28. *Id.* 3. 42. se hostibus æquo certamine. *Virg.* 3. *G.* 78. se ponto. *Ovid.* 8. *Met.* 551. se undis. *Sueton.* Ner. 26. se publico. — Huc pertinet et illud *Ovid.* 3. *Fast.* 231. Committi mucronibus striculis. — c) Etiam committere aliquid aut alicui in fidem alicuius, in alicuius locum, rem etc. haud raro occurrit. *Ter. Hecyr.* 1. 2. 34. Committere tergum suum in fidem alicuius. *Adde Liv.* 30. 14. *Cic.* 8. *Att.* 17. legiones in conspectum Caesaris. *Liv.* 4. 27. rem in casum anceps eventus. *Id.* 8. 32. rempublicam in discrimen. *Id.* 3. 2. rem in aciem. *Id.* 40. 21. duos filios in aleam casus. — d) Committere se in conspectum, locum etc. sæpius usurpat. *Cic.* 6. *Ferr.* 11. 26. Committere se in conspectum populi Romani. *Id. Rosc. Am.* 23. 64. se in conclave. *Id.* 3. ad *Q. fr.* 2. 2. se in senatum. *Id.* 4. *Acad.* (2. pr.) 21. 68. se in locum præcipitem. *Cæs.* 3. *B. C.* 25. se longius a portibus. *Liv.* 7. 26. ad fin. se in aciem. *Cf. eund.* 23. 11. *Id.* 28. 48. ad fin. se in hostilem terram, in regiam potestatem, in fidem inexpertam. *Adde eund.* 30. 14. — e) Denique absolute alicui committere est se alicuius fidei ac potestati credere ac prorsus permittere. *Plaut. Curc.* 5. 2. 54. Senae es, quæ isti committas? *Ter. Heaut.* 5. 2. 13. Etsi commisi et credidi. *Cic.* 6. *Ferr.* 7. 16. Hæc cum scirem et cogitare, commisi tamen, iudices. *Hejo.* *Id.* 2. *leg. Agr.* 8. 20. Universo populo neque ipse committit, neque illi horum consiliorum auctores committi recte putant posse. *Cæs.* 3. *B. C.* 25. Quod certe sæpe flaverat vendi, quibus necessario committendum existimabat. — Item committere alicui de aliqua re eodem sensu. *Cic.* 5. *Ferr.* 60. 137. Tum iste negat, se de existimatione sua cuiquam, nisi suis commissurum. — Et committere alicui, ut etc. similiter apud *eund.* *Mil.* 26. 70. Cum senatus ei commiserit, ut videret, ne quid respulicis detrimenti caperet. — Hinc a Part. præter. pass. *Commisus*, a, um, cuius exempla superius attulimus, fit

Commisum, i, n. 2. absolute, substantivorum more, § 1. Generalim ponitur pro capto, incepto. *Liv.* 44. 6. Supererat nihil aliud in temere commissio, quam in Macedoniam ad Diem per medios evadere hostes. § 2. *Pseudo-Ascon.* ad *Cic.* 4. *Ferr.* 9. ad fin. videtur innuere commissum proprie dici id, quod contra testatoris voluntatem factum aut non factum ab herede, nulla aliqua pænæque plectitur. Verum sæpius latiori significatione usurpat pro quocunque scelere. *Plaut. Men.* 5. 2. 24. Nisi aut quid commisisti, aut iurgi est causa. *Cic.* 2. *Legg.* 9. 22. *Commisum* sacrum. *Id. Sull.* 96. 72. audaces. *Horat.* 3. *Od.* 27. 38. Plorare turpe commissum. *Ovid.* 4. *Fast.* 590. præmia commissi. *Virg.* 4. *Æn.* 140. Post mihi non simili pænâ commissæ luctus. *Sil.* 11. 3. 368. Commissa punire iustâ securi. *Stat.* 5. *Silv.* 5. 5. post pænâ liceat commissæ fateri. *Claudian.* 2. *Hapt. Pros.* 304. Commissa improba. § 3. Item speciatim commissum apud *Cic.* est id, quod ob vectigal non solum, vel omissam apud publicanos professionem, disco vindicatur: item ipsa adjudicatio fisci. *Sueton. Cal.* 4. Vectigalibus indictis, cum per ignorantiam scriptura multa commissæ fereant. *Quintil.* *Declam.* 344. Quod quis professus non est apud publicanos, pro commissio tenetur. *Id. ibid.* Venire in commissum. *Ulp.* *Dig.* 39. *lib. 4.* qui est de publicanis et commissis, 16. In commissum cadere. *Et ibid.* Incidere in causam commissi. *Et infra.* Pænâ commissi. *Paul.* *ibid.* 11. ad fin. Res, quæ commissio vindicanda est, *h. e. disco* adjudicanda. *Scevola ibid.* 19. 2. 61. ad fin. Tollere onus navis commissio. § 4. Denique ponitur pro re, quæ alicuius fidei aut silentio committitur. *Horat.* 1. *Ep.* 18. 38. Commisumque teges et vino tortus et ira. *Cic.* 2. *Tusc.* 13. 31. Homo propter vim doloris enuncias commissæ, prodeus consocios. *Nepos Epam.* 3. et *Juvenal.* 9. 93. Commissæ celare. *Horat.* 1. *Sat.* 4. 84. tacere. *Id. Art.* *P.* 200. tegere. *Id.* 1. *Sat.* 3. 95. prodere. *Claudian.* 2. in *I. Cons. Stilich.* 56. negare.

COMMIXTUM vel commistio, adverb. Idem ac mixtum. Translate tantum occurrit apud *Modestin.* *Dig.* 27. 1. 2. § 9. Qui habet commixtum tres curatorias et tres tutelæ.

COMMIXTIO vel commistio, ōnis, f. 3. Idem ac mixtum. *Apul. de Mag.* Quorum moderatus usus sa-

lutaris; sed commistio, vel quantitas noxia est. *Adde Marcell. Empir.* 8. *Theod. Priscian.* 3. 3. Ad eorum sensum mordacem et calidum temperandum, lactis temperabo commistione. — Et de copula conjugali *Capell.* 1. p. 15. Cum Pallas ita experta totius copulæ censetur, ut neque de ulla commistione proleat, neque ipsa procreare quidquam monstratur.

COMMIXTURA, æ, f. 1. *F. COMESTURA.*

COMMIXTUM, i, n. *F. COMMISCEO* in fin.

COMMISTUS, a, um, *F. COMMISCEO*.

COMMÓBILIS, e, adject. facile movens. *Cæli. Aurel.* 2. *Acut.* 9. Lux commobilis corporis. *h. e. commovens corpus.*

COMMÓDATIO, ōnis, f. 3. actus commodandi, hoc est dandi aliquid utendum ad tempus sine mercede. *Apul. Herm. Trismeg.* Communicationes, commodationes alterarum: qui est humanitatis inter se firmisimus nexus.

COMMÓDATOR, ōris, m. 3. qui commodat sive qui dat aliquid utendum ad tempus sine mercede. *Paul. Dig.* 47. 2. 55. Si servus commodatoris rem surriperit. *Adde Ulp. ibid.* 13. 6. 7. et 47. 2. 14.

COMMÓDATUS, i, n. *F. COMMODO*, as, in fin.

COMMÓDATUS, a, um, *F. COMMODO*, as.

COMMÓDE, adverb. Comp. *Commodius* et *Superl. Commodissime* 1. 1. et 2. — *Commode* est cum modo, apud, ad rem, conveniens (*It. acconciante*, a proposito, agglutalamente; *Fr. dans la mesure convenable, convenablement, bien, dûment*; *Hisp. convenientemente, convenientemente*; *Germ. gehörig, der Sachlage entsprechend, angemessen, recht und passend, abgepasst*; *Angl. fitly, aply, to the purpose, conveniently, commodiously*).

1.) Proprie occurrit de modo, et § 1. Generalim. *Plaut. fragm.* apud *Gell.* 18. 12. Quid est hoc? rogat pallium: amictus non sum commode. *Cic. Rosc. Am.* 4. 9. Neque satis me commode dicere posse intelligo. Nam commoditas ingenium est impedimento. *Gell.* 9. 9. Nausicaa recte atque commode confertur cum Diana venante, etc. nequaquam autem conveniens Virgilius fecit, etc. — Iungitur pluribus Verbis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *D. Brutus* apud *Cic.* 11. *Fam.* 10. 1. administrare commode rem publicam. *Cæs.* 6. *B. C.* 20. administrare commodius suam rempublicam. *Cic.* 2. *Fin.* 1. 3. agere commodius. *Id.* 5. *Ferr.* 58. 134. audire mihi commode. *h. e. minus bene.* *Id.* 11. *Fam.* 16. capere satis scito et commode tempus adeundi. *Ter. Heaut. prol.* 14. cogitare. *Cic.* 13. *Att.* 11. colere commodius inter se. *Plaut. Most.* 1. 3. 97. componere commode capillum. *Ter. Hecyr.* 1. 2. 33. dicere. *Cf. Cic.* 1. *Acad.* (post.) 4. 14. Videre, satisne ea commode dici possint. *Latine. Adde Quintil.* 16. 3. 105. *Cic.* 6. *Ferr.* 43. 95. dicere facite et commode. *Id. Amic.* 1. 1. dicta commode et breviter. *Id.* 2. *Off.* 25. 90. disputare commodius. *Id.* 1. *Fin.* 19. 63. disserere. *Ter. Andr.* 3. 1. 17. dividere aliquid temporibus. *Cic.* 14. *Fam.* 7. esse commodissime istic. *Ter. Heaut.* 4. 3. 7. evenit commode aliquid. *Cic.* 10. *Att.* 3. facere. *Cf. Id.* 11. *ibid.* 7. 7. Quod litteras, quibus putas opus esse, curas dandas, feris commode. *Adde Colum.* 11. *R. R.* 1. 4. *Cic.* 3. *leg. Agr.* 1. 4. fecissent commodius tribuni pl. si, etc. *Cels.* 4. 12. facit commode cyathos lactis cyathus aquæ mixtus, et sic datus. *Cf. Scribon. Compos.* 141. *Nepos Themist.* 10. facere commodius verba. *Cf. Plaut. Pæn.* 5. 4. 51. *Quintil.* 9. 2. 33. fingere aliquid. *Cic.* 7. *Ferr.* 50. 131. gerere res minus commode. *Quintil.* 9. 4. 145. inserere aliquid. *Gell.* 19. 5. bibliotheca satis commode instructa libris. *Cic. Rosc. Am.* 12. 33. laudare aliquem satis commode. *Plin.* 5. *Ep.* 29. et 9. *ibid.* 34. legere commode. *Cic.* 7. *Att.* 1. loqui commode cum aliquo. *Varro 2. R. R.* 5. 11. pascuntur armenta commodissime in nemoribus. *Quintil.* 8. 3. 96. commode possit versos. *Id.* 6. 3. 54. respondet aliquid commodius. *Nepos præfat.* 1. saltare. *Cic.* 1. *Orat.* 54. 231. commode scripta oratio. *Cf. Plin.* 5. *Ep.* 15. *Ter. Hecyr.* 1. 2. 20. statuere finem orationi. *Quintil.* 9. 3. 82. subiungere aliquid alicui rei commodissime. *Adde eund.* 4. 1. 76. *Sueton.* *Aug.* 99. transigere nimium vitæ. *P. Lentulus* apud *Cic.* 12. *Fam.* 15. 6. iuri commodius aliquid. *Plin.* 3. *Ep.* 20. 11. valere. *Ejus verba sunt:* Equid commode vales? *h. e. bene te habes?* § 2. Specialim, ratione habita exteriorum rerum difficultatis, commode est facile, siue ulla molestia. *Cic.* 16. *Att.* 6. Magis commode, quam strenue navigavi-

Cæs. 5. B. G. 47. Transire vallem commodissime. *Horat. 1. Sat. 6. 110.* Vivere commodius. *Id. 2. ibid. 2. 91.* Consumere commodum viaticum. ¶ 3. Item specialim, ratione habita humanæ societatis, commodum est moderate, humaniter, comiter. *Plaut. Pæn. 1. 2. 189.* Aliquid huic responde, amabo, commodum, ne incommodum nobis sit. *Id. Cas. 5. 1. 1.* Accipere aliquem bene et commodum. *Ter. Heaut. 3. 2. 48.* Loqui commodius.

II.) Translate ponitur etiam de tempore, et assignat oportune, in tempore: cf. *Ter. Andr. 3. 1. 17.* et *Cic. 11. Fam. 16.* Occurrit autem — a) Absolute. *Plaut. Trin. 2. 3. 9.* Commodum ipse exit Lesbionis. Cf. *Titinius* et *Sisennam* apud *Charis. 2. p. 116.* *Lindemann.*: Vide COMMODO adverbium. — b) Commodum cum est vix duni, eodem ipso tempore quo. *Cic. 5. Verr. 25. 61.* Adducitur a Veneris atque adeo attrahitur *Lollius*, commodum cum *Apronius* a palæstra rediasset. *Orell. sic leg.*; *Zumpt.* vero de hac lectione dubitat. *Id. 2. Att. 12. 2.* Emergeram commodum ex Antiati in Appium ad *Tris Tabernas*, ipsis *Cerealiis*, cum in me incurrit etc.

COMMODERATUS, a, um, particip. ab inus. *commodero*, aptus, qui mensuræ apte respondet. *Cod. Theod. 14. 17. 15.* Dispositio ad certorum ordinum commodum commodata.

COMMODITAS, *f.* 3. concinnitas, convenientia (II. *aggiustatezza*; Fr. *mesure convenable, juste mesure, symétrie*; *Hisp. medida, proporción ó correspondencia de una cosa con otra*; *Germ. d. Umstand, dass etwas angemessen oder passend ist*; *Angl. aptness, juste proportion, symmetry*). Occurrit A) Stricto sensu, et B) Latiori sensu.

A) Stricto sensu, et quidem

I.) Proprie. *Cic. 1. Invent. 25. 36.* Habitum autem appellamus, animi et corporis constantem et absolutam aliquam in re perfectionem: ut virtutis aut artis perceptionem alicujus, aut quamvis acieulam, et item corporis aliquam commoditatem, non natura datam, sed studio et industria partam. *Sueton. Aug. 79. ad fin.* Staturam habuit brevem, sed quæ commoditate et æquitate membrorum occuleretur.

II.) Figurata. *Cic. 1. Herenn. 1. 1.* Non parum habet in se fructus copia dicendi, et commoditas orationis. Adde locum ejusd. *Rosc. Am. 4. 9. in P. COMMODO I. 1.*

B) Latiori sensu. ¶ 1. Ponitur de re, et est ipsius rei apta cum fine suo convenientia, adeoque opportunitas, facilitas, utilitas, commodum. *Plaut. Men. 1. 2. 31. ME.* Non potuisti magis per tempus mihi advenire, quam advenis. *FE.* Ita ego soleo: commoditatis omnes articulos scio. *Id. Pæn. 4. 2. 94.* Commoditatem sibi creare. *Ter. Andr. 3. 3. 37. At,* si corrigitur, quot commoditates, vide. *Id. Phorm. 5. 6. 7.* Commoditatibus aliquem diem onerare. *Cic. 3. Nat. D. 36. 86.* Atque hoc quidem omnes mortales sic habent, externas commoditates, vineta, segetes, oliveta, ubertatem frugum et fructuum, omnem denique commoditatem prosperitatemque vitæ a dis se habere. *Id. 2. Invent. 12. 40.* In loco opportunitas, in tempore longinquitas, in occasione commoditas ad faciendum idonea consideranda est. *Id. Amic. 7. 23.* Plurimas et maximas commoditates amicitia continet. *Id. 2. Off. 4. 14.* Percipere fructum aut commoditatem ex aliqua re. *Id. 1. ibid. 3. 9.* Vitæ commoditas jucunditasque. *Id. 1. ibid. 39. 138.* Domus commoditatis dignitasque. *Id. 4. Fin. 12. 29.* Commoditates corporis. *Liv. 4. 60.* Cum commoditas juvenet. *V. Alschefski* ad *h. l.* *Id. 1. 33.* Commoditas itineris. *Id. 5. 54.* Mare vicinum ad commoditates. ¶ 2. Item de bonitate, et est moderatio, liberalitas, indulgentia, facilitas. *Plaut. Mil. glor. 4. 9. 5.* Eheni te quero: salve, vir lepidissime, cumulate commoditate: præter ceteros duo di quem curant. *Ter. Adelph. 4. 5. 77.* Magnam mihi injectit sua commoditate curam, ne etc. *Cæcilius Stat. apud Cic. 3. Nat. D. 29. 73.* Omnia meos dolos, fallacias, præstigijs præstrinxit commoditatis patris. Adde *Ovid. Heroid. 16. 310.* et *ibid. 17. 176.* — Hinc mea commoditas apud *Plaut. Epid. 5. 1. 8.*, *Men. 1. 2. 28.* et *Pæn. 1. 3. 12.* est appellatio hominis commodum aliquid alteri afferentis.

COMMODIUS, a, um, adject. ad *Commodum R.* Imp. pertinens, ut *Nonæ Commodæ* apud *Lamprid. Comm. 12.*, h. e. mensis Augusti, quem *Commodum* appellari a nomine suo is jussu, ut *Id. ibid. 11.* narrat. At fortasse pro *Commodius* legendum est

Commodus, quod occurrit in *Inscript. apud Orell. 884. IDVS COMMODAS.*

COMMODO, adverb. Proprie est casus Ablativus nominis *commodum*, et significat idem quod *commode* vel *commodum*. *Plaut. Mil. glor. 4. 4. 61.* Ecce autem *commodo* aperitur foris. *Id. Frivol. apud Charis. 2. p. 174. Putsch.* *Commodo* dicitemur. *Charis.* ibi loquitur de adverbis in e et o simul desinentibus. *Titinius* apud *eumd. 2. p. 178. Putsch.* Nunc adeo visam: velle rem magnam sibi esse mecum loqui, et *commodo* eorum exit. *Sisenna* apud *eumd. ibid.* Eamus ad ipsum: atque ipse *commodo* de parte superiore descendebat. *Commodo* utrobique significat in tempore: *Putsch.* recte leg. *commodo*, et *Lindemann.* falso *commode*. V. integrum locum. *Seneca Ep. 70.* *Commodo* mori.

COMMODO, aa, avi, atum, are, a. 1. Part. *Commodatus* II. 2. in fin.; *Commodatus* II. 2.; *Commodandus* I. et II. 2. — *Commodare* proprie est accommodare, aptare (II. *adattare, aggiustare*; Fr. *disposer convenablement, ajuster, adapter*; *Hisp. ajustar, adaptar, acomodar*; *Germ. zurecht machen, angemessen einrichten*; *Angl. to adjust, adapt*).

I.) Proprie raro admodum occurrit. *Cato R. R. 135.* Trapetum ubi arvectum erit, ubi statues, ibi et *commodato* concinnatoque. *Colum. 4. R. II. 22. 5.* Natura atripium sic se *commodat*. *Quintil. 11. 3. 89.* *Commodare* manum ad verba de gestu loquitur. *Vetus* quidam *Codex* habet *accommodare*. *Cæd. Aurel. 4. Tara. 3.* Spongiæ *commodandæ* podici. Huc referri potest et illud *Macrobi. de differ. Gr. Lat. verb. p. 2757. Putsch.* Præteritum quoque tempus optanti necessarium, quia sæpe in longinquis quid evenerit nescientes, optamus evenisse quid nobis *commodet*.

II.) Translate. ¶ 1. Absolute est benigne facere cum aliquo, indulgere alicui, admittere aliquid in gratiam alicujus: et occurrit — a) Absolute omnino. *Plaut. Pers. 2. 5. 19.* *Commodabo*: sequere bac sis. *Cic. 5. Verr. 9. 20.* Tritici modium LX. nullia publice *commodasti*. Ita enim quidam Lexicographi referunt. Sed *Cic. aolum* dicit *At publice commodasti*, h. e. *commodum* civilis Messanæ consulisti; remittendo tritici modium LX. millia, quæ emptæ populo R. Mamertini dare debebant. Cf. *eumd. 2. Orat. 51. 207.* et *2. Fin. 35. 117.* (V. niox) et *G. Verr. 3. 6.* — b) Absolute occurrit etiam *commodare* alicui, vel alicui aliqua re, vel alicui in aliqua re. *Cic. 2. Fin. 35. 117.* Neque enim, si tuam ob causam cuiquam *commodos*, beneficium illud habendum est, sed generatio, nec gratia debere videtur ei, qui suam ob causam *commodaverit*. Cf. *eumd. 13. Fam. 54. Id. 13. Fam. 32. 2.* Peto a te, ut his, omnibus in rebus, quantum tua fides dignitasque patietur, *commodes*. Cf. *eumd. apud Non. p. 275. 17. Id. 13. Fam. 30. 2.* Peto a te, ut omnibus rebus, quod sine molestia tua facere possis, ei *commodes*. *Id. ibid. 37.* Peto a te, ut tantum ei *commodes* in hac re, quantum, etc. *Liv. 23. 48.* *Commodare* rei publicæ ad tempus. ¶ 2.

Cum Accusativo rei, qua quis alteri indulget, seu cum altero benigne facit; et *commodare* generatim significat dare, præbere, benigne facere concedendo alicui aliquid: qua significatione verbo *commodare* opponitur verbum *gravari*, ut apud *Plaut. Rud. 2. 4. 21.*, cuius verba V. paullo infra. — Specialiter vero significat dare aliquid utendum ad tempus sine mercede: et dicitur fere de iis rebus, quæ eadem redduntur, ut *JCTi ex Cajo Dig. 44. 7. 1. § 2.* et *3. defuncti. Ulp. Dig. 13. tit. 6. qui inscribitur Commodati, 3.* Si reddita quidem sit res *commodata*, sed deterior reddita. — Hanc tamen regulam Latini scriptores non servare creduntur. *Phædr. 1. 17.* Calumniator ab ore cum peteret canis, Quem *commodasse* panem se contenderet. *Al. leg.* *commodasse*, h. e. depusuisse. V. COMMENDO. Addunt quidam locum *Cic. Cæd. 13. 32.* Quæ si se aurum *Cælio* *commodasse* non dicit, etc., sed ibi de auro factus sermo est, ut *ibid. 21.* plane colligitur; non de pecunia. De *Cic. loco 6. Verr. 9. 20.* superius dictum est sub II. 1. b. Addunt etiam verba *Plauti Asin. 3. 3. 135.*; sed in his non *commodo*, as, sed *commodus* adject. habetur. V. COMMODUS. — Porro hac significatione verbo *commodare* opponitur *mutuum* dare sive *mutuari*, ut apud *Cic. 2. Off. 4. 15.* Ut esset vita munitor, atque ut dando et accipiendo mutuandisque facultatibus et *commodandis* nulla re egeremus. Adde *Cajum Dig. 44. 7. 1. § 2.* et *3.* Item verbo *commodare* opponitur verbum *donare*, ut apud *Cic. Marcell. 6. 19.* Ut hæc

a virtute donata, cetera a fortuna *commodata* esse videntur. — Ceterum hic illa pertinent *Plaut. Rud. 2. 4. 21. Amph.* Cur tu aquam gravare, amabo, quam hostis hosti *commodat*? *SCRIPARN.* Cur tu operam gravare mihi, quam civis civi *commodat*? *Id. Pers. 2. 3. 2.* *Commodare* alicui opes, spes, bonas copias. *Id. Cist. 4. 2. 75.* loquelam suam. *Ter. Hecyr. 5. 1. 34.* Nam meritis de me est, quod queam illi ut *commodem*? *Lucilius* apud *Non. p. 275. 13. Merc.* Certa sunt sine detrimento qua inter sese *commodent*. *Cic. 1. Off. 16. 51.* Ut quidquid sine detrimento possit *commodari*, id tribuatur vel ignoto. *Id. 13. Fam. 48.* Quibus tu quæcumque *commodaris*, erunt mihi gratissima. *Id. 4. Herenn. 51. 64.* Edes *commodare* amico ad nuptias. *Id. 6. Verr. 42. 91.* nomen suum alicui ad translationem criminis. *Sall. Cat. 16.* Ex illis (juvenibus) testes obsignatoresque falsos *commodare*. *Horat. 1. Ep. 1. 40.* aurem patientem culturæ. *Ovid. 5. Trist. 12. 53.* aurem alicui. *Id. 1. Amor. 8. 86.* *Commodat* illius numina surda *Venus*. *Liv. 34. 12.* Quamquam vereatur ne suas vires, alia eas *commodando*, iniquat. *Vellej. 2. 70. 4.* manum morituro. *Pseudo-Ascon. ad Cic. Divin. in Q. Cæcil. 4.* Advocatus *commodat* præsentiam suam amico. *Seneca Ep. 8.* *Commodare* vocem et manum candidato in senatum. *Id. Consol. ad Marc. 13. a med.* *Commodati* illi. h. e. in adoptionem dati. *V. Liv. 45. 40. sub fin. Seneca Med. 907.* alicui scelera. h. e. admittere in gratiam alicujus. *Petron. Satyr. 111.* lacrimas lugenti. *Plin. 10. Ep. 12.* diplomata. *Id. Paneg. 71.* oculos, vocem, manum. *Id. 2. Ep. 11.* operam suam alicui ad aliquid. *Stat. 4. Theb. 75.* iras alicui. *Quintil. 6. 3. 64.* panulam. *Id. 2. 8. 4.* præceptorem se alicui. *Tac. 15. Ann. 53.* nomen et periculum ad spem inanem. *Id. Agric. 32.* Britannii dominationi alienæ sanguinem *commodantes*. *Id. ibid. 19.* veniam parvis peccatis, magnis severitatem. *Capitolin. M. Aurel. 18.* Nemo eum plangendum ceasuit, certis omnibus, quod a diis *commodatus* ad deos redisset. *Jabolen. Dig. 38. 5. 12.* *Commodare* fidem suam amico. *Cajus 4. Instit. 153.* habitationem. *Paul. 5. Sentent. 16. 3.* homines. — Hinc a Part. præter. pass. *Commodatus*, a, um, cuius exempla superius attulimus, sit

Commodatum, i, n. 2. absolute, substantivorum more. ¶ 1. *Commodatum* dicitur res ipsa *commodata*. *Ulp. Dig. 13. 6. 5. § 3.* Si, ut certo loco reddatur *commodatum*, convenit. *Id. ibid.* *Commodatum* accipere, et *ibid.* Rogare *commodatum*. ¶ 2. Item contractus, quo quid alicui utendum conceditur. *Ulp. ibid. 1. § 1.* Teneri actione *commodati*. *Paul. ibid. 2.* Dare actionem *commodati* in aliquem. *Ulp. l. c. 5.* Teneri *commodati*, et *ibid.* Agere *commodati*. Adde *Cajum 4. Instit. 33.*

COMMÓDULATIO, *f.* 3. (cum et modulatione) convenientia, symmetria. *Fitruv. 3. 1. 1. Schneid.* Proportio ratæ partis membrorum in omni opere, totiusque *commodulatio*.

COMMÓDULE, adverb. *deminut. a commodum*, et *COMMÓDULUM*, adverb. *deminut. a commodum*, aliquantum *commode*. *Plaut. Stich. 5. 4. 8.* Pro opibus nostris satis *commodule* convivium. *Id. Rud. 2. 6. 11.* *Commodule* esse alicubi. *Arnob. 2. 18.* Fortuita quædam *commodule* provenire. — *Plaut. Mil. glor. 3. 1. 155.* *Commodulum* obsona, ne magno sumptu.

COMMÓDULUM, i, n. 2. *deminut. a commodum*, parvum *commodum*. *Arnob. 1. 9.* Eventa hæc non *commodulis* nostris, sed ipsius pendeuda sunt rationibus naturæ.

COMMÓDUM, adverb. Proprie est Accusativus singul. neutrius generis ab Adjective *commodus*, Adverbii more usurpatus de tempore, et quidem in familiaribus tantum sermone: significat autem eodem ipso tempore, adeoque oportune (II. *a tempo, opportunamente*; Fr. *à propos, à point*; *Hisp. a propósito*; *Germ. gerade, eben*; *Angl. in due season, opportunely*). Occurrit autem — a) Absolute. *Plaut. Amph. 2. 2. 37.* Ad aquam præbendam *commodum* adveni domum decimo post mense etc. Adde *eumd. Trin. 5. 2. 12.* et *Apul. 1. Met. Rursus Plaut. Merc. 1. 2. 104.* Si istac ibis, *commodum* obvium venies patri. *Id. Cas. 3. 4. 3.* Sed eorum ante ædæ: ad te berbe ibam *commodum*. *Ter. Phorm. 4. 3. 9.* Id cum hoc agebam *commodum*. Adde *Apul. 3. Met. et Florid. p. 341. 15.*, et *Symmach. 2. Ep. 47. Cic. 13. Att. 9. 1.* *Commodum* enim egeram diligentiss-

me. Adde *Apul.* 1. et 4. *Mel.*; et *Gell.* 2. 2. — b) Cum Adverbio *postquam*, ut apud *Plaut.* *Stich.* 2. 40. Postquam me misisti ad portum cum luci almul, commodum rabiosus ecce sol superabat ex mari. — c) Sequentem *cum*, et *commodum cum* est vix dum, tantum quod. *Ter. Eun.* 2. 3. 51. Cum hac respicio ad virginem, illa sese interea commodum buc advorterat. *Cic.* 13. *Att.* 9. 1. Commodum discesceras heri, cum Trebatius venit. Adde *eumd.* 13. *ibid.* 19. 1. et 30. 2. 10. *ibid.* 6. 1.; et *Symmach.* 1. *Ep.* 11. ubi part. *cum* Coniunctivo jungitur.

COMMÖDUM, i, n. 2. *V. voc. seq. in fin.*

COMMÖDUS, a, um, adject. (cum et modus). Comp. *Commodior* in omnibus paragr.; Sup. *Commodissimus* 2. a. et b. — Commodus est modum servans, debitum mensuris respondens, adeoque aptus, accommodatus, convenientis (It. *proporzionato*, *conveniente*; Fr. *qui est convenable*, *juste*, *proportionné*, *dans la mesure*; Illsp. *convenible*, *proporzionato*; Germ. *mit oder nach dem gehörigen Masse*, *abgemessen*, *passend*, *dem gehörigen Masse oder Verhältnisse entsprechend*; Angl. *convenient*, *apt*, *fit*, *suitable*). Occurrit autem 1. Stricto sensu ac rebus, quæ ita se habent, ut se habere debent, præcipue ratione habita ponderis et mensuræ. *Plaut. Asin.* 3. 3. 134. Quid ego aliud exoptem amplius, nisi illud, cuius inopia est? Viginis argenti commodas minas, hujus quas dem matri. *Id.* infra *ibid.* 144. minas bonas vorat. Cf. *eumd.* *Merc.* 2. 3. 101. et *Pseud.* 4. 7. 127. *Id.* *Rud.* 5. 2. 31. Talentum argenti commodum inagnum inerat in crumens. Adde *Lucilium* apud *Non.* p. 206. 27. *Merc.* *Horat.* 3. *Od.* 19. 14. tribus, aut novem Miscerent cyathis pocula commodis. h. e. plenis. — *Plaut. Most.* 1. 3. 98. Capillus commodus. *Id.* *Asin.* 2. 3. 21. Homo tristis fronte, comoda statura. *Dig.* 34. 1. 16. § 1. alienata. — *Cels.* 8. 1. Quo suturæ pauciores aut, eo capitis valetudo commodior. h. e. melior, integrior. Adde *Quintil.* 6. 3. 77. Hinc *Plin.* 3. *Ep.* 16. Vivere illi, atque etiam commodiorem esse simulabat. h. e. illi, ut se melius habere, sibi convalescere simulabat. *Sic M. Aurel.* apud *Fronton.* 2. ad *M. Cæs.* 3. Ad te non scripsi, quia te commodiorem esse audiveram. 2. Latiori sensu de his rebus usurpatur, quæ suo finis respondeant, ac propterea ponitur pro opportuno, apto, utili; et quidem — a) Absolute. *Ter. Andr.* 5. 2. 3. Adventus commodior. *Id. Hecyr.* 5. 3. 19. res. *Cic. Cæcin.* 3. 8. Faciliore et commodiore iudicio ad jus suum pervenire. *Id.* 3. ad *Q. fr.* 1. 7. Litteræ satis commodæ. *Id.* 9. *Att.* 3. Si commodius anni tempus esset. *Cæs.* 5. *B. G.* 2. Quo et portu commodissimum in Britanniam transsectum esse cognoverat. *Id.* 7. *ibid.* 6. Status commodior rerum urbanarum. *Ovid.* 2. *Pont.* 8. 72. Ex illi commodius. *Id.* 3. *Pont.* 3. 84. Locus commodior. *Liv.* 42. 67. hiberna. *Id.* 22. 2. Cum longius, ceterum commodius iter ostenderetur. *Dig.* 19. 2. 9. Comoda habitatio. *Cajus.* 4. *Insti.* 31. Jus commodius. — b) Item absolute, sed specialim, commodus, commodius, commodissimus est aliquid vel fit, est aliquid esse vel fieri vel facere etc. sæpe significat libet, placet, censetur, visum est: nempe quia quæ libenter facimus, facilia et comoda sunt. *Plaut. Amph.* 2. 1. 8. Proinde ut commodum siet. Cf. *eumd.* *ibid.* 3. 1. 2. *Ter. Eun.* 3. 2. 49. Si id non commodum. *Cic.* 5. *Ferr.* 13. 33. Aut eum iudicem quem commodum erat, præcœnem, horuspicem, medicum suum dabat. Ubi *Pseudo-Ascon.* Vetuste posuit pro eo, quem volebat. *Sic Ter. (Adelph.)* 1. 2. 38. Amat? dabitur a me argentum, dum erit commodum. Nam meretrici dare quando est commodum? sed est positum pro eo, quam diu libererit. Hactenus *Pseudo-Ascon.* Cf. *Cic.* 5. *Ferr.* 70. 165. Rursus *Cic.* 3. *Orat.* 23. 87. At Numerius Furius — cum est commodum, cantat. *Id.* 1. *Att.* 20. 1. Nihil duco esse commodius, quam scribere. Cf. *eumd.* 12. *ibid.* 30. 2. *Cæs.* 5. *B. G.* 11. Ipse — commodissimum esse statuit omnes naves subduci etc. *Cels.* 4. 4. Commodum est byssopum cum malsa decoquere. *Id.* 4. 22. Imponere noctu malaguala commodius est. Adde *Plin. Paneg.* 48. et *Quintil.* 6. 1. 9. — c) Adito cui rei aliquid commodum est. *Cic.* 4. *Herenn.* 18. 26. Exoratiōis genus commodum auditu propter brevem et absolutam conclusionem. *Liv.* 30. 19. Curatiōis omnia commodiora. *Virg.* 4. *G.* 129. Terra comoda Baccho. h. e. apta vitibus. *Ovid.* 2. *Fast.* 288. Vestis comoda ad cursum. — d) Item ad ito

cui personæ aliquid commodum est. *Ter. Hecyr.* 4. 2. 9. Hoc et vobis et meæ commodum sœm arbitror. *Id. Phorm.* 1. 2. 81. Quod erit mihi bonum atque commodum. *Id. ibid.* 5. 9. 37. Exsequias Chremeti, quibus est commodum, ire bene tempus est. *Cic.* 13. *Att.* 48. Id, si tibi erit commodum, cures velim. *Id.* 1. *Divinat.* 49. 111. Ut ostenderet, etiam philosophum, si ei commodum esset, pecuniam facere posse. *Id.* 9. *Fam.* 2. Putabam, qui obviam mihi venisset, ut cuique commodum esset, suspicaturum, etc. *Id.* 3. *Ferr.* 26. 65. Ut quos ei commodum sit invitet. Adde *eumd.* 4. *ibid.* 16. 39. et post red. in senat. 5. 12. *Cæs.* 3. *B. C.* 85. Ratio belli commodissima Cæsari. *Liv.* 34. 3. Lex salta comoda omnibus. *Tac. dial. de orat.* 12. Primordia eloquentiæ comoda mortalibus. 3. Item latiori sensu de personis quoque usurpatur, et commodus est moderatus, humanus, facilis, comis, modum servans, et facile aliis se accommodans: hinc comodo opponitur inhumanus apud *Cic.* 5. *Ferr.* 9. 23.; et tristitia apud *Plaut. Bacch.* 2. 17. Hac autem significatione occurrit — a) Absolute. *Ennius* apud *Gell.* 12. 4. Suavis homo, facundus, iure contentus, beatus, scitus, secunda loquens in tempore, commodus verbum paucum etc. *Plaut. Most.* 1. 3. 98. Ubi tu comoda es, capillum commodum esse credito. *Id. Mil. glor.* 3. 1. 47. Commodus conviva. *Id. Pæn.* 3. 3. 2. convivæ. *Id. Pseud.* 1. 5. 28. homines. *Ter. Andr.* 5. 2. 3. Ego commodiorem hominem, adventum, tempus non vidi. *Id. Adelph.* 5. 2. 8. Commissator haud sane commodus. *Id. Heaut.* 3. 2. 10. Mulier comoda et faceta. *Cic. Mur.* 31. 66. Quemquamna axistimas Catona proavo tuo commodiorem, comiorem, moderatiorem fuisse ad omnem rationem humanitatis? *Id.* 4. *Herenn.* 18. 25. Commodus et sul cognoscens. *Id.* 1. ad *Q. fr.* 1. 13. Multo ta esse iam commodiorem mitioremque nunciant. Adde *Horat.* 4. *Od.* 8. 1. et 2. *Ep.* 1. 227.; et *Sueton.* *Tib.* 33. — Huc pertinet et illud *Cic. Amic.* 15. 54. Commodis moribus esse. Adde *eumd.* 4. *Ferr.* 78. 192. — Et figurate. *Horat. Art. P.* 257. Spondeos stabiles in iura paterna recepti (iambus) Commodos et patiens. — b) Adito cui personæ quis commodus est. *Cic.* 5. *Ferr.* 9. 23. Apronius, qui aliis inhumanus et barbarus, isti uni commodus ac discretus videretur. *Horat.* 1. *Ep.* 9. 9. Mihi commodus uni. *Propert.* 2. 27. 4. Stella homini comoda. cui *ibid.* opponitur mala. — NB. Commodus est etiam cognom. Rom., de quo *V. ONOM.* — Hinc

Commodum, i, n. 2. absolute, substantivorum more, dicitur quidquid suo finis respondet, adeoque opportunum atque utile est. 1. Stricto sensu commodum est opportunus rerum conditio, temporis opportunitas; qua significatione plures occurrunt elegantes locutiones, quæ maxime accedunt ad Italicas loquendi formulas. *Cic.* 12. *Att.* 28. 3. Et velim aliquando, cum erit tuum commodum, Lentulum puerum visat. *Id.* 16. *ibid.* 2. 1. Commodum alicujus expectare. Adde *eumd.* 12. *ibid.* 38. 1. et 14. *ibid.* 2. 3. *Id. Mur.* 23. 47. Contra valetudinis commodum laborare. — Specialim occurrit formula *commodo meo, tuo, suo, nostro* etc. *Cic.* 2. *Ferr.* 18. 50. Etiam si spatium ad dicendum nostro comodo, vacuosque dies habuissimus. *Id.* 4. *Fam.* 2. 4. Tu, quod comodo tuo fiat, velim venias. *Id.* 13. *Att.* 48. 1. Quod utinam! Iterum utinam! tuo tamen comodo. Adde *Cæs.* apud *Cic.* 14. *Att.* 1. 2. — Item *commodo reipublicæ facere aliquid.* *Cic.* 1. ad *Brut.* 5. Si minus id comodo reipublicæ facere posses. Adde *eumd.* 1. *Fam.* 1. 3.; et *Cæs.* 1. *B. G.* 35., 5. *ibid.* 46. et 6. *ibid.* 33. — Item *per commodum reipublicæ.* *Liv.* 22. 57. Ut primo quoque tempore, quantum per commodum reipublicæ fieri posset, Romam veniret. Adde *eumd.* 10. 25., 31. 11. et 37. 50. — Et *per commodum absolute* apud *eumd.* 30. 29. et 42. 18. — Item *commodo* apud *Senec.* *Ep.* 70. — Denique *ex comodo*, ut apud *Colum.* 6. *H. R.* 2. 14. Ex comodo mandere, aut festinanter. *Id.* 12. *ibid.* 19. 3. Levi ligne, et tenuibus lignis fornacem incendimus, ut ex comodo mustum fervecat. h. e. paullatim. *Seneca Ep.* 46. Librum tuum accepi, et tantquam lecturus ex comodo, adaperui, ac tantum degustare volui. 2. Item stricto sensu *commodum* dicitur et est quidquid benigne alicui datur, præbetur, conceditur; et quidem — a) Commodum est ipsa res commodata. *Cic.* 6. *Ferr.* 3. 6. Forum ac basilicas non spoliis provinciarum, sed

ornamentis amicorum, commodis hospitum, non furtilis nocentium ornare. Cf. *Isid.* 5. *Orig.* 25. 16. — b) Specialiter accipitur pro præmio, quod datur militibus emeritis: *V. EMERITUM.* Ceterum comoda militibus post viginti stipendia erant duodecim mille aestertii; ut prætorianorum post sexdecim stipendia erant viginti mille aestertii. *V. Sueton.* *Aug.* 49. p. 247. in nota. Hinc notatur apud *eumd.* *Cal.* 44. Calligula, qui comoda emeritis militibus ad sex millium summam rescidit. Cf. et *Lips.* *Mil. Rom.* 5. 19. *Cic.* 7. *Fam.* 8. 1. Sum admiratus, cur tribunatus comoda, dempto præsertim labore militiæ, contempseris. *Brutus* et *Cassius* apud *Cic.* 11. *Fam.* 2. 3.; et *Sueton.* *Ner.* 32. et *Vitell.* 16. Comoda veteranorum. *Cic.* post red. in senat. 14. 25. Provincialis ornamenta comodaque. *Ovid.* 1. *Art. am.* 131. Militibus comoda dare. *Sueton.* *Cal.* 44. Comoda emeritis militibus. *Id.* *Aug.* 49. missionum. *Id.* *ibid.* 24. emeritorum præmiorum. *Id.* *ibid.* 31. sacerdotum. *Dig.* 34. 4. 23. principum. — c) Item pro mercede, annona, quæ datur familiis publicis reipublicæ inservientibus. *Frontin.* *Aqued.* 118. Comoda publicæ familiæ ex ærario dantur; Cæsaris familiæ ex fisco accipi comoda. — d) Hinc *ex comodis* est ex rebus publicis, seu potius ex sportulis, quæ municipibus et incolis distribuuntur, cum alicui viro de patria sua benevolentia status publice punebatur: etenim habetur in *Inscript.* apud *Murat.* 681. 2. HVC SPENDID. ORDO EX SPORTVLIS AVIS OB MER. EIVS STATVAM PONENDAM CENSVER. Item in alla apud *eumd.* 1059. 1. c. JULIO REGINO ORDO DECVRIONVM EX SPORTVLIS SVIS OB MERITA. *Fronto* 2. ad *Amic.* 6. Uausne est per quinque et quadraginta annos omnibus decurionum præmiis, commodisque, cens publicis? Tandem *Inscript.* apud *Gruter.* 1102. 6. p. VOLVNTIO L. L. VIOLENT IIII. VIR. II. VIR. MVNICIPIS ET INCOLAE EX COMMODIS. Ita edidit cl. *Furlanetto*: ut *Gruterus* pro L. L. habet L. r.; et *Verighioli Inscript.* *Perug.* p. 423. probat, in lapide sculptum fuisse. II. h. e. secundo. Illic tamen male interpretatur illud *ex comodis*: nostra vero interpretatio confirmatur etiam ex *Inscript.* allatis ad *V. EPILVM*, ubi *ex epulis suis* idem significat. — e) Interdum et de privatis occurrit. *Dig.* 34. 1. 16. Libertis libertabusque alimentata, comoda, quæ viva præstabat, dari testamento iussurat. h. e. alimenta ac comoda. 3. Latiori sensu usurpatur fere in plurali numero, et significat utilitates, emolumenta, fructus, ut patet ex *Seneca Ep.* 87. 33. Alla est comodorum conditio, alia bonorum: commodum est, quod plus usus habet, quam molestiæ: bonum sincerum iubeat esse, et ab omni parte innoxium. *Ter. Andr.* 3. 3. 41. Nolo tibi ullum commodum in me claudier. *Cic.* 2. *Orat.* 82. 335. Qui utilitatem defendet, enumerabit comoda pacis, opum, potentia, vectigalium, præsidii militum, ceterarum rerum, quærum fructum utilitate metimur, itemque incommoda contrariorum. *Cic.* 1. *Tusc.* 36. 87. et *Lucret.* 3. 2. Comoda vitæ. *Cic.* 3. *Fam.* 10. et *Horat.* 1. *Ep.* 14. 37. mea. *Cic.* 1. *Nat.* 10. 23. Commodorum compensatio. *Nepos Phoc.* 4. Comoda populi. *Horat.* 2. *Ep.* 1. 3. publica. *Velley.* 2. 13. plebis. *Quintil.* 11. 1. 75. Commodo alienum, suum. *Tac.* 1. *Ann.* 22. communia. — Jungitur pluribus verbis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Horat. Art. P.* 175. adimere comoda. *Ter. Eun.* 3. 5. 25. capere aliquid comodi ex aliqua re. *Calull.* 59. 63. capere nihil comodi. *Cic.* *Rosc. Am.* 15. 44. carere commodis. Adde *eumd.* 1. *Tusc.* 36. 87. *Ter. Heaut.* 5. 4. 17. comparare commodum suum ex alicujus comodo. Adde *Ter. Andr.* 4. 1. 4. *Cic.* 1. ad *Q. fr.* 1. 9. § 27. consulere alicujus commodis. *Ter. Eun.* 5. 8. 3. contingunt comoda alicui subito. *Horat.* 2. *Sat.* 3. 76. dare alicui. *Ovid.* 1. *Amor.* 2. 38. demere sibi. *Cic.* 3. *Off.* 6. 30. detrabere de alterius commodis. *Ter. Eun.* 2. 3. 81. frui commodis. *Ovid.* 3. *Amor.* 10. 4. Inhibere cummoda alicujus. *Cic.* 2. *Fin.* 35. 117. inservire suis commodis. *Plaut. Most.* 1. 3. 148. invidere alicujus commodis. *Id.* 5. *Ferr.* 78. 182. labe factare atque oppugnare alicujus comoda. *Horat.* 1. *Ep.* 14. 37. linare comoda alicujus obliquo oculo. *Cic.* 3. *Off.* 2. 23. nocere alteri sui commodi causa. Adde *eumd.* 3. *ibid.* 6. 28. *Id. Rusc. Am.* 38. 112. offere et obistere alicujus commodis. *Id.* 1. *Invent.* 1. 1. oppugnare comoda patriæ. *Quintil.* 7. 4. 10. petere comoda. *Cic.* pro *leg. Manil.* 24. 71. præferre commodis suis et rationibus aliquid. *Ter.*

Adelph. 2. 3. 9. Omnia sibi post putare prae alicuius commoda. *Id. Andr.* 4. 3. 24. remorari alicuius commoda. *Id. Hecyr.* 3. 5. 31. sequi alicuius commoda. *Ter. Heaut. prol.* 50. servire alicuius commodis. Adde *eumd.* *Hecyr.* 3. 5. 45. et *Cic.* 1. *ad Q. fr.* 1. 8. *Nepos Phoc.* 4. stare adversus commoda populi. *Ter. Hecyr.* 5. 3. 42. sunt commoda ex aliquo. *Id. Andr.* 3. 3. 15. Plus mali est quam commodi.

Commodum, adverb. *V.* loci suo.

Commodo, adverb. *V.* loco suo.

COMMENIO, is, iui, itum, ire, et

COMMENITUS, a, um. *V.* COMMUNIO, is.

COMMOLIOR, tria, itus sum, iri, dep. 4. (cum et molior) est idem fere quod molior.

I.) Proprie. *Zucet.* 6. 254. Cum commoliri tempestas fulmina cepit. — Et figurate. *Statius Caecil.* apud *Cic.* 3. *Nat. D.* 29. 73. Quem dolum ad eum, aut machinam commoliar. *h. e.* comminiscar.

II.) Translate. *Favorin.* apud *Gell.* 3. 19. Originem vocabuli confabricatus commolitusque magis est, quam enarravit.

COMMOLITUS, a, um. *V.* COMMOLIO.

COMMOLIO, is, ire, a. 4. (cum et mollio) idem quod mollio. *Marcell. Empir.* 8. *sub fin.* Duritias palpebrarum commoluit ac disculit. Occurrit etiam in *Not. Tir. p.* 169. Commolliat.

COMMOLIO, is, iui, itum, ere, a. 3. (cum et molo). Part. *Commolitus* 1.; *Commolendus* 2. — Commolio est idem ac molo, mola premo. ¶ 1. Stricto sensu. *Colum.* 12. *R. R.* 28. 1. Minutissime aliquid commolere. *Id. ibid.* 50. 20. Olivam primo quod tempore commolere, preloque subjicere. *Id. ibid.* 50. 18.

Bacca (olivæ) commolita et expressa. ¶ 2. Latiori sensu significat cædere minutatim, et de arboribus usurpatur, quæ ictu fulminis attackæ fuerunt; etenim rami a fulmine tacti deridebantur, deinde adolebant.

Inscript. apud *Marin.* *Prat. Arv. n.* 43. quod VI TEMPESTATIS ICTU FULMINIS ARBORES SACRI LYCI DEAE DIAE ATTACKÆ ADVERINT, EARBOMVE ARBORVM ERVENDARVM, FERRO PENDENDARVM, ADOLENDARVM, COMMOLENDARVM, ITEM ALIARVM RESTITVENDARVM CAYSA.

COMMONEFACIO, facis, feci, factum, facere, a. 1. (commoneo et facio). Passive *Commonefio*, fis, factus sum, fieri. — Part. *Commonefaciendus*. — Commonefacio est mentionem facio, commemoro, commoneo. ¶ 1. Cum Accusativo personæ est idem quod commoneo, monere: et occurrit — a) Absolute. *Cic.* 13. *Fam.* 72. 1. Scripserunt, te propter magnitudinem provincie — etiam atque etiam esse commonefaciendum. — b) Festive *Plaut. Stich.* 1. 2. 6. Vos monumentis commonefaciam bubulis. *h. e.* cædam loribus bubulis. — c) Addito Genitivo rei. *Cic.* 4. *Herenn.* 24. 33. Cum ipse te veteris amicitie commonefaceret, commotus ea. *Sall. Jug.* 53. Commonefacere milites beneficii sui. — Et passive. *Cic.* 7. *Ferr.* 43. 114. Nemo est, qui legat, quin tui aceleris et crudelitatis eis illa oratione commonefiat. — c) Addito Ablativo rei et præp. de. *Imp. Theodos. et Valentin.* Cod. 1. 1. 3. Commonefacere subditos de religione. — d) Sequenti relativo. *Q. Metellus* apud *Cic.* 5. *Fam.* 3. 2. Ad Lellium peracripisi; de rationibus provincie quid vellent fieri, ut is vos doceret et commonefaceret. Adde *Cæs.* 1. *B. G.* 19. — e) Sequenti part. ut. *Cic.* 4. *Ferr.* 17. 41. Illi cum commonefaciunt, ut etc. Adde *Dig.* 7. 43. 8. ¶ 2. Cum Accusativo rei, quæ in aliorum memoriam revocatur. *Cic.* 6. *Ferr.* 64. 144. Laudatio, quæ commonefaceret Istius turpem calamitosamque præturam. *Vitruv.* 2. 1. 5. *Schneid.* Commonefacere mores vetustatis. — Cum Accusativo et Infinito. *Tac.* 6. *Ann.* 12. Simul commonefecit, sanxisse Augustum, etc.

COMMONEO, es, ti, itum, ere, a. 2. (cum et moneo). Part. *Commoneo* sub 1.º a. et e. — Commoneo est idem quod moneo, admonere, sive in mentem revoco (*It. far venire in mente, ricordare, avvisare*; *Fr. faire souvenir, avertir, faire venir à l'esprit*; *Hisp. recordar, traer a la memoria, advertir*; *Germ. Imdn an etwas erinnern oder mahnen*; *Angl. to call to mind, remind, put in mind, advise, warn*). Occurrit autem — 1.º Cum Accusativo personæ, et quidem — a) Absolute. *Plaut. Mil. glori.* 3. 3. S. Meretricem commoneo quam sane magno referat, nihil clam est. *Cic.* 3. *Fin.* 1. 3. Dicit Epicurus, ne argumentandum quidem esse de voluptate, quod ait positum iudicium ejus in sensibus, ut

commoneo nos satia sit, nihil attineat doceri. Adde *Quintil.* 11. 3. 130. *Sueton. Tib.* 22. Commoneo pro rostris populo. Adde *Cod. Theod.* 13. 9. 6. — Huc pertinet et illud *Quintil.* 11. 2. 28. Quorum (*notarum*) recordatio commoneat et quasi excitet memoriam. — b) Cum Accusativo personæ et Genitivo rei. *Plaut. Rud.* 3. 4. 38. Commoneo aliquem suarum miserationum. *Cic.* 4. *Herenn.* 33. 44. Te nuptiales tibi ejus matrimonii commonebant. Adde *Quintil.* 1. 5. 7. — c) Cum Accusativo et personæ et rei. *Plaut. Pseud.* 1. 2. 27. Officium vestrum ut voa malo cogitis commoneat. *paragoge* pro commoneo. *Cic.* 6. *Ferr.* 26. 57. Ut hic modo me commoneat Pisonis anulus, quod totum effluerat. — d) Cum Ablativo rei et præp. de. *Cic.* 3. *Ferr.* 59. 154. Quia venit in Circum maximum, quin de avaritia tua commoneatur? *Id. Partit. orat.* 27. 96. Commoneo aliquem de periculo. — e) Sequenti relativo. *Plaut. Trin.* 4. 3. 43. Hoc qui in mentem venerit mihi, re ipsa modo commoneo sum. *Ter. Andr.* 4. 5. 17. Nunc me hospitem lites sequi, quam hic mihi sit facile atque utile, aliorum exempla me commoneat. *Liv.* 34. 51. Commoneo in quo statu rerum accepisset eos, dimisit. *Al. leg.* admonitis. Adde *Quintil.* 11. 2. 30. — f) Sequenti ut vel ne. *Ter. Andr.* 1. 5. 45. Ut neque me consuetudo, neque amor, neque pudor commoveat, neque commoneat, ut servem fidem. Adde *Quintil.* 4. 1. 78.; *Dig.* 13. 6. 12. § 1.; et *Cod. Theod.* 8. 5. 7. *Cels.* 1. 3. Commoneo tamen, ne quis hoc cotidianum habeat. — 2.º Cum Accusativo rei tantum. *Quintil.* 6. 1. 50. Cum amice aliquid commoneamus. *Sil. It.* 13. 111. Postquam prosperata satis, quæ commoneat usus. — 3.º Cum Genitivo rei tantum. *Quintil.* 11. 2. 24. Horum tamen utcumque commoneo locus.

Hoinonym. Quid commoneo ab admonere differat, *V.* in fine v. ADMONEO.

COMMUNITIO, ōnis, f. 3. (commoneo) monitio. *Q. Cic. Petit. cons.* 14. 54. Hæc mihi veniebant in mentem de duabus illis communitioibus matutinis etc. *Al. leg.* communitioibus: *Orell.* commentationibus. *Quintil.* 4. 2. 51. Non inutilis erat in extrema parte communitio. *Id.* 4. 4. 9. Si hæc communitio iudicis, quo se ad questionem acris intendat. Adde *Cod.* 11. 73. 2. et *Cod. Theod.* 6. 35. 10.

COMMUNITOR, ōris, m. 3. qui commoneat. *Symmach.* 7. *Ep.* 103. Adjeci communitorem. *Al. aliter leg.*

COMMUNITORIOLUM, i, u. 2. parvum communitorium. *Hieronym.* *Ep. ad Amand.* (T. 4. p. 161.). Reperi junctam epistolæ et communitorioli tuo brevem chartulam.

COMMUNITORIUM, ii, *V.* voc. seq. in fin.

COMMUNITORIUS, a, um, adject. commendando idoneus, ad commendationem, sive ad recordationem pertinens. *Gennad. de vir. illust.* 97. Epistolæ velut communitorias fidei reliquit. — Ceterum occurrit tantummodo apud Juris peritos. *Cod.* 1. 3. 33. pr. Sententia iudicis communitoria. *Suffragium communitorium* est tacitus assensus concedendi rem aliquam, et conventio absque scriptura facta. *Imp. Theodos., Arcad. et Honor.* Cod. 4. 3. — Hinc

Communitorium, ii, n. 2. absolute, substantivorum more, scriptum vel epistolam denotat, qua quis officii admonetur, ut sunt mandata, quæ scriptis dantur legatis proficiscentibus.

I.) Proprie. *Ammian.* 28. 1. Communitorium repertum est manu scriptum Hymetii. Adde *Symmach.* 6. *Ep.* 21.; *Cod.* 12. 50. 10. § 1.; *Cod. Theod.* 2. 29. 2. § 3., 6. 29. 10. et 7. 4. 27.; et *Augustin.* *Ep.* 129. in fin.

II.) Figurate. *Sidon.* 8. *Ep.* 11. in *Carm.* Phœbus communitorium Thaliæ.

COMMUNITUS, a, um. *V.* COMMONEO.

COMMUNSTRATUS, a, um. *V.* voc. seq.

COMMUNSTRO, as, avi, itum, are, a. 1. (cum et monstro). *Communstrasso* ἀπαλαῖς pro communstravero habet *Plaut. Epid.* 3. 4. 5. — Part. *Communstratus*. — Communstro est idem quod monstro, ostendo (*It. mostrare*; *Fr. montrer*; *Hisp. mostrar*; *Germ. zeigend nachweisen*; *Angl. to show, point out*). Occurrit — a) Absolute, sive cum Accusativo tantum. *Plaut. Pen.* 5. 2. 83. Communstro, si novisti, Agorastoclem. Adde *eumd.* *Epid.* loc. cit.; et *Ter. Phorm.* 2. 1. 75. *Cic.* 1. *Orat.* 46. 203. Communstrare viam. *Id.* 2. *ibid.* 39. 162. sedes argumentum. *Id.* *Tim.* 12. 37. leges fatales ac necessarias.

Id. 3. *Orat.* 55. 210. Si non sunt omnes patefacti, at certe communstrati loci. — Et cum Dativo personæ. *Ter. Heaut.* 5. 4. 4. Communstrare parentes suos alicui. *Cic.* 2. *Orat.* 41. 162. aurum alicui. — b) Sequenti Relativo. *Plaut. Curc.* 4. 1. 6. Communstrabo, quo facile invenietis loco.

COMMORATIO, ōnis, f. 3. actus commorandi, sive longa mora.

I.) Proprie. *Cic.* 6. *Fam.* 19. 1. Nam et villa et amœnitas illa commorationis est, non diversorii. *Id.* 3. *ad Q. fr.* 1. 7. Multos dies epistolam in manibus habui propter commorationem tabellariorum. *h. e.* moram, cunctationem. *Id.* 9. *Fam.* 15. 3. Quod autem altera epistolâ purgas te non dissuasorem mihi emptionis Neapolitanæ fuisse, sed auctorem commorationis urbanæ, neque ego aliter accepi. *It. leg. nonnulli, neque immerito, quamvis* *Cod. Medic.* alique atque ideo ipse *Orell.* pro commorationis, leg. moderationis. *Orell.* enim hanc subdit explicationem: Ut in urbe remaneas; moderatione uteris, nec nimis aperte pristinam libertatem requirens, Casarem offenderem, vel eo ipso fortasse, quod Neapolim proficisceris.

II.) Improprie *commoratio* est figura rhetorica, cum in loco firmissimo, quo tota causa continetur, manetur diutius, et eodem sæpius reditur, ut *Cic.* 4. *Herenn.* 45. 58. definit. Adde *eumd.* 3. *Orat.* 53. 202.; et *Quintil.* 9. 1. 27. et 9. 2. 4.

COMMORDEO, es, ere, a. 2. (cum et mordeo). Part. *Commorsus* vide in *ALYSSON*, ubi afferuntur verba *Plin.* 24. *Hist. nat.* 11. 57. (95). ubi tamen plerique, inter quos et *Sillig.* pro *commorsos* legunt *morsos*. — *Commordeo* est idem quod mordeo, vel furiose mordeo.

I.) Proprie. *Seneca* 4. *Controv.* 29. Quædam fera tela ipsa commordeat.

II.) Translate. *Seneca Vita beat.* 21. Infelicem linguam bouorum exerceat convicio: histate, commordeat.

COMMORIOR, inŏrēris, mortuus sum, mŏri, dep. 3. (cum et morior). Part. *Commoriens* et *Commortuus* I. — *Commorior* est simul morior (*It. morire insieme*; *Fr. mourir avec, en même temps*; *Hisp. morir juntos*; *Germ. zusammensterben*; *Angl. to die along with, die together*).

I.) Proprie. — a) Absolute. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 21. 24. (47). de gallis dimicantibus. Nec finis sæpe commoriantibus. Adde *eumd.* 8. *ibid.* 11. 11. (32)., et *Dig.* 24. 1. 32. § 14. — Hinc *Commoriantes*, Græce συνοδοντες, titulus fuit comædiæ *Plautinæ*, teste *Ter. Adelph. prol.* 7. Ex ea fragmentum affert *Priscian.* *sub fin.* l. 6. p. 725. *Putsch.* — b) Cum Dativo. *Sall. fragm.* 2. *Histor.* apud *Arusian.* *Mess.* p. 220. *Lindemann.* Obviam ire et commori hostibus. *Seneca Ep.* 77. 11. Fortior esses, si multa hominum millia tibi commorarentur. *h. e.* tecum una. *Ambros.* in *Luc.* 10. 22. Venit ergo, ut conspultos per baptismum et commortuos Christo ad perpetuitatis gratiam reservaret. — c) Cum Ablativo et præp. cum. *Liv. Epit.* 2. In acie cum Arunte commortuus est. *Val. Max.* 6. 8. 2. Commori cum aliquo.

II.) Figurate. *Plin.* 27. *Hist. nat.* 2. (5). Dan venena commoriantur. *h. e.* propria vi destituuntur.

COMMORO, as, are, n. 1. pro *commoror*, aris, tamquam Latinum atque in usu apud vetustissimos, enumerat *Priscian.* 8. p. 797. *Putsch.* inter verba, quæ duplicem positionem, activam et passivam habent. Quidam confirmant etiam auctoritate *Plinii* 19. *Hist. nat.* 6. 34. (116)., sed eo loco incerta admodum lectio est. Certior est apud *Isid.* 11. *Orig.* 3. Quæ (*Sirenes*) inde in fluctibus commorasse dicuntur, quia fluctus Venerem craterunt.

COMMOROR, aris, atus sum, ari, dep. 1. (cum et moror). De alia forma *Commoro*, as, *V.* voc. præced. — Part. *Commorans*, *Commoratus*, et *Commoraturus* sub A. — *Commoror* est A) Verbum neutrum, et B) Verbum transitivum; et duo diversa significat, scilicet

A) *Commoror*, tamquam Verbum neutrum, est idem quod moror, vel multum moror in loco, aut in re aliqua; et occurrit — a) Absolute. *Cic. Senect.* 23. 34. Commorandi enim natura diversorum nobis, non habitandi locum (*vitam*) dedit. Adde *eumd.* 1. *ad Brut.* 18. 1. *Id. Rosc. Com.* 16. 48. Ipsa mihi veritas manum iniecit et paulisper consistere et commorari coegit. *Id. Mil.* 10. 28. Paulisper, dum se oror (ut fit) comparat, commoratus est. *Plin.* 22. *Hist.*

nat. 25. 71. (147). Elelispacos cum vino commoratur menses trahit, abundantes sistit etc. *Id.* 19. *ibid.* 6. 34. (116). Si paullum commorere. *Sueton. Tib.* 11. Ad occasionem majoris spei commorari. — b) Addito loco, ubi quis moratur, aut studio vel re, in qua quis moratur: saepe cum Accusativo temporis, vel cum aliquo Adverbio. *Ter. Phorm.* 4. 1. G. Quid illic tamdiu, quæso, igitur commorabare, ubi id audieras? *Cic. Fam.* 19. in fin. Ego me Asturæ diutius arbitror commoraturum, quod ille quandoque veniat. *Id. Quint.* 6. 23. Romæ dies triginta fere Quinctius commoratur. *Id.* 5. *Att.* 12. 3. Commorari Romæ. *Id.* 3. *Fam.* 5. 5. Ephesi triduum sum commoratus. *Id.* 7. *Ferr.* 36. 95. Prædones unam solam noctem ad Felorum commorati. *Id.* 16. *Fam.* 3. 1. Commorari unum diem apud Alyziam. *Id. Manil.* 5. 13. diutissime apud aliquem. *Id. Cluent.* 13. 37. Cum ibi diem postquam commoraretur. *Pompej. ad Domit. post ep.* 12. 1. 8. *Cic. ad Att. c.* Commorari circum istæ loca. *Sueton. Aug.* 17. Brundisii. *Dig.* 50. 5. 4. plus justo temporis itinere aut in alio loco. *Id.* 33. 7. 18. § 3. in regione. — *Cic.* 1. *ad Q. fr.* 3. 6. diutius in tam misera, tamque turpi vita commorari. *Id.* 6. *Fam.* 10. in armis civilibus. *Id. Cluent.* 19. 53. Cum pluribus verbis in eo (h. e. dicendo) commoratus essem, Scamandro factas iusulas esse. *Id. Orat.* 40. 137. Versare multis modis eamdem rem, et hæere in eadem commorarique sententia. Adde *eumd.* 2. *Orat.* 72. 292. et *Quintil.* 9. 1. 41. *Quintil.* 8. 3. 46. in eo vitio. *Id.* 11. 3. 156. in toga componenda. *Id.* 8. *proæm.* 31. cum singulis pæne syllabis.

B) Active cum Accusativo est retardare, detinere. *Plaut. Pseud.* 4. 7. 51. Me nunc commoror, cum has fores non ferio. *Id. Amph.* 2. 58. An te auspicium commoraturum est? Adde *eumd.* *Men.* 1. 2. 64.

COMMORSICO, as, are, a. 1. frequent. a commorior. *Apul. 7. Met.* Dentium cadentium renudatis hastis totum me commorsicat.

COMMORSUS, a, um. V. COMMORDEO.

COMMORTALIS, le, adject. mortalis. *Colum.* 3. R. R. 20. 4. Quæ propter infirmitatem commortalis naturæ consequi nequeamus. *At lectio valde dubia videtur.*

COMMORTUUS, a, um. V. COMMORIOR.

COMMOSIS, is, f. 3. κομωσις, primum mellificii fundamentum, ex tenaci et viscosa constans materia, a κομω, quod Latini cummi vel gummi dicunt. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 7. 6. (16).

COMMOTACULA. V. COMMENTACULA.

COMMOTÊ, adverb. cum commotione: occurrit tantum Comp. *Commotus* apud *Augustin.* de dono *Persener.* 53. Et contradicens aliquando commotus, pæne cum eo, qui illa commemoraverat, litigavit.

COMMOTIÆ (lymphæ) ad lacum Catiliensem a commotu, quod ibi insula in aqua commovetur. *Varr.* 5. L. L. 71. *Müll.*

COMMOTIO, ōnis, f. 3. actus commovendi, motus (It. commozione, agitazione; Fr. mouvement, commotion; Hisp. movimiento, commoción; Germ. durchschüttelnde Bewegung; Angl. commotion, agitation).

I.) Proprie. *Pallad.* 11. R. R. 14. 5. Addunt (vino) glycyrrhizæ aliquantulum, et utuntur, cum diu vasorum commotione misceant. *Cæli Aureli.* 2. *Acut.* 9. Gravior gestationis commotio. *Id.* 1. *ibid.* 13. Ventris commotio. Adde *Cod.* 1. 27. 2. § 8.

II.) Translate de animo. *Cic.* 2. *Fin.* 4. 13. Vo-luptati duas res subjiciunt, lætitiæ in animo, commotionem suavem jucunditatis in corpore. *Id.* 4. *Tusc.* 28. 61. Commotiones animorum a recta ratione aversæ sunt vitiosæ. *Id.* 5. *ibid.* 14. 42. Temperantia est moderatrix omnium commotionum. *Id.* 3. *ibid.* 4. 8. Commotio animi. *Quintil.* 5. 10. 28. Commotionem accipi volunt temporarium animi motum, sicut iram, pavorem. Adde *Lactant.* 6. 15. et 7. 10; et *Cod. Theod.* 11. 36. 14.

COMMOTIUNCULA, æ, f. 1. deminut. a commotio, exigua commotio. *Cic.* 12. *Att.* 11. Atticæ hilaritatem libenter audio, commotiunculis συμπαχῶ. h. e. levibus ejus febriculis maxime afficior; has supra *Id.* *ibid.* 6. horrores appellaverat. Hinc *Plaut. Pers.* 1. 2. 25. Nunc hac introibo: visam hesternæ reliquias, quierint recte, necne: num fuerit febris.

COMMOTO, as, are, a. 1. frequent. a commoveo. *Theod. Priscian.* 1. 8. Assidue commotare. *At in ist. Ald.* a. 1547. aliter omnino legimus in hoc

cap., scilicet: Easdem (parotidas) frequenter per initia mollientes spongia in poscula infusa compescimus, assidue humectando.

COMMOTRIA. V. COMOTRIA.

COMMOTUS, a, um. V. COMMOVEO.

COMMOTUS, us, m. 4. Idem quod commotio, sed in solo Ablativo casu apud *Varron.* 6. L. L. 71. *Müll.* A fontibus et fluminibus ac ceteris aquis del, ut Tiberinus ab Tiberi, et ab lacu Velini Velinia, et Lymphæ Commotiæ ad lacum Catiliensem a commotu, quod ibi insula in aqua commovetur.

COMMŌVEO, mōves, mōvi, mōtum, mōvere, a. 2. (cum et morco). Commōvunt per synecopen pro commoverunt occurrit apud *Lucret.* 2. 765; commōvit pro commoverit apud *Horat.* 2. *Sat.* 1. 18. et *ibid.* 1. 45, et *Cælium* apud *Cic.* 8. *Fam.* 15. 1; commōsse pro commovisse apud *Cic.* 7. *Ferr.* 37. 96. et 7. *Fam.* 18. 3; commōrat pro commoverat apud *Ter. Phorm.* 1. 2. 51. et *Turpiliū* apud *Non.* p. 278. 2. *Merc.*; commōset pro commovisset apud *Cic.* 5. *Ferr.* 18. 45. et *Planc.* 37. 90. — Part. Commotus in omnibus paragr. et in fin.; Commovendus I. 1.º e. — Commoveo est idem quod moveo, vel potius simul aut valde moveo (It. muovere, commuovere; Fr. mettre fortement en mouvement, mouvoir; Hisp. mover; Germ. in Bewegung setzen, verrücken, aus seiner Lage bringen, in Gang bringen, fortbringen, fortbewegen; Angl. to move together or wholly, move, stir, remove).

I.) Proprie, et quidem — 1.º) Absolute. — a) Generatim de pluribus ac diversis occurrit. *Cato R.* 107. Commoveto (id quod coquitur), videto oe aduras. *Plaut. Amph.* 1. 1. 186. Neque miser me commovere possum præ formidine. *Cic.* 2. *Orat.* 57. 233. Eorum, qui agunt in scena, spectante Roscio, quis se commovere potest, cujus ille vitia non videat? Similiter se commovere, modo proprie, modo figurate, occurrit apud *Plaut.* *Truc.* 4. 3. 44; *Cic.* 1. *Cat.* 3. 7; *Nept.* *Ag.* 6; *Liv.* 2. 54. et 21. 62; et *Plin. Paneg.* 64. Paulo aliter *Cic.* *Mil.* 31. 85. Religiones mehercule ipsæ, quæ illam belluam cadere viderunt, commovisse se videntur et jus in illo suum retinuisse. *Id.* 3. *Ferr.* 55. 145. Atque in illis columnis dico esse, quæ a tuo redemptore commotæ non sint. *Id.* 2. *Orat.* 44. 186. Facilius est enim curren-tem, ut ajunt, incitare, quam commovere languentem. *Id.* 5. *Fam.* 20. 1. Etsi mei commodi causa commovere me noluisti. *Lucret.* 2. 765. Ut mare, quum magni commūrent æquora venti, Vertitur in canos — fluctus. *Id.* 6. 1118. Commovet se cælum. *Virg.* 2. *Æn.* 217. avis — commovet alas. *Id.* 7. *ibid.* 494. Hunc (cervum) procul errantem rabidæ venantis Iuli Commovere cades. *Curt.* 5. 3. 20. Ea ipsa (saxa) — in eos, qui commoverant, recidebant. *Id.* 8. 4. 12. Hic calor stupentia membra commovit. *Seneca Agam.* 633. Parmæ commotæ souvere. *Val. Flacc.* 5. 71. Jam prora fretum commoverat. *Id.* 2. 33. Commovere molem. *Sil. It.* 4. 93. ubi commoto docuerunt pulvere nubes, Hostem ferre gradum. *Id.* 6. 59. pennâ commotâ volucris. *Petr.* *Satyr.* 113. Commovere caput. *Id.* *ibid.* 27. labra. *Servius* ad *Virg.* 8. *Æn.* 3. ancilla. — Huc pertinent et illa *Colum.* 2. R. R. 2. 26. Commovere colla. h. e. a naturali positione removere. *Cic.* 2. *Att.* 7. 2. Commovere Lilem. h. e. ira incitari. *Curt.* 4. 1. 38. et *Sil. It.* 8. 404. Commovere arma. h. e. figurate bellum inferre. Similiter *Cic.* *Planc.* 37. 90. omnium parricidiorum tela. — b) Speciatim est e loco moveo, et eleganter in re militari usurpat. *Liv.* 9. 40. Ingens fuit certamen inter dictatorem et magistrum equitum, ab utra parte victoria inciperet: prior Junius commovit hostem, lævo dextrum cornu. Et translate *Cic.* 2. *Divinat.* 10. 26. Nunc comminus agamus experiamurque, si possimus cornua commovere disputationis tuæ. — c) Item speciatim nummus commoveri dicitur, cum ex ærario expenditur alicui creditori; sive quum senatus, aut consulis, aut prætoris jussu, chirographo vero quæstoris, itemque mensarii publici ex ærario alicui solvitur. *Cic.* *Fontej.* 1. 1. Nummus in Gallia nullus sine civium Romanorum tabulis commovetur. *Id. fragm. pro Fontejo* (edente B. G. Niebhurto) p. 63. Extra ordinem pecunia est data? Immo vero nummus nullus sine litteris multis commotus est. *Id. Flacc.* 19. 44. Cum civitate mihi res est acerrima et conficiendarum litterarum diligentissima; in qua nummus commoveri nullus potest sine quinque prætori-

bus, tribus quæstoribus, quatuor mensariis, qui apud illos (Temnitas in Cilicia) a populo creantur. — d) Item in re agraria apud *Cic.* 5. *Ferr.* 18. 45. Glæbam non commovere in agro. h. e. nihil omnino agere. — e) Item commoveri sacra dicebantur, cum solemnibus diebus aperiebantur templa deorum instaurandi sacrificii causa. Tunc enim deorum simulacra manu commovebantur. Illoc vulgo apertiones appellabant. Ita *Servius* ad *Ilud Virg.* 4. *Æn.* 301. Commota sacra. ubi *V. Interpr.* Quia vero qui hæc faciebant, ea occasione solebant miras voces edere; hinc joculariter *Plaut.* *Pseud.* 1. 1. 107. Scis tu quidam, mea si commovi sacra, quo pacto et quantas soleam turbellas dare. h. e. si artes et fallacias meas instauravi. *Forcellinus* ait, at fortasse minus recte, huc pertinere illud quoque *Horat.* 2. *Sat.* 1. 45. at ille Qui me commovit (melius non tangere clamo) Flebit, et insignis tota cantabitur Urbe. *Plaut.* potius respicit (quod et *Taubmann.* observat) ad illa *Catonis R. R.* 134. Priusquam porcum immolabis, Jano struem commoveto, sic: Jano pater te hæc strue commovenda bonas preces precor etc. V. OBMOVEO et MOVEO. Sic *Seneca Med.* 786. Commovere tripodes. — f) Denique aciem commovere apud *Liv.* 2. 65. et 9. 27. est instructa acie ad prælium incedere. Cf. *eumd.* 2. 10. — 2.º) Addito loco, a quo aliquid amovetur. *Sisenna* apud *Non.* p. 58. 20. *Merc.* Agnens perturbationem pedites insuivant ac loco commovet. *Cic.* 7. *Ferr.* 37. 96. Commovere castra ex aliquo loco. *Id.* 5. *Fin.* 15. 42. se ex loco aliquo. *Id.* 6. *Fam.* 20. 3. Te istinc ne commoveas. *Id.* 9. *ibid.* 5. 2. Qui se domo non commoverunt. *Id.* 3. *Att.* 13. 1. Commovere se Thessalonica. *Colum.* 9. R. R. 13. 12. favos sedibus suis.

II.) Translate usurpatur A) de personis, et B) de inaninis et abstractis.

A) De personis, commovere est incitare, agitare; vel generatim afficere: ad rem *Ter. Heut.* 4. 4. 8. Dormiunt: ego pol istus commovebo. *Id. Andr.* 5. 2. 23. Ego te jam commotum reddam. h. e. turbatum, sollicitum, anxiū. — Ceterum ¶ 1. Ponitur de morbosa corporis, aut animi commotione, ut generatim colligitur ex *Plin.* 2. *Hist. nat.* 41. 41. (108). Affantur alii sidere, alii commoventur statis temporibus alvo, nervis, capite, mente. *Cic.* 2. *ad Q. fr.* 6. 1. Huic convivio puer optimus Quintus tuus meusque, quod perleverit commotus fuerat (h. e. levi febricula tentatus fuerat), defuit: a. d. vii. *Id.* *April.* veni ad Quintum, eunique vidi plane interturm. — Porro hoc sensu de animi seu mentis perturbatione saepius occurrit Part. præter. pass. *Poeta* apud *Cic.* 1. *Divinat.* 36. 80. Flexantina tamquam lymphata aut Bacchi sacris commota. *Horat.* 2. *Sat.* 3. 298. Qui species alias veri scelerisque tumultu Permixtas capiet, commotus habebitur. h. e. insanus. Et eodem sensu *Id.* *ibid.* v. 278. Commota mens. Similiter *Plin.* 36. *Hist. nat.* 21. 40. (152). Commotæ meuter. *Id.* 23. *ibid.* 1. 16. (23). Commotus mente. h. e. mente percussus ex morbo, ἀποπληκτος. *Tac.* 6. *Ann.* 45. Cajus commotus ingenio. h. e. captus. ¶ 2. Morali ratione, ponitur de affectuibus, quæ animum afficiunt et perturbant; et quidem — a) Absolute. *Ter. Andr.* 2. 3. 25. stit. Tace. Dav. Commovi. *Id. Phorm.* 1. 2. 51. Commorat (yaelia) omnes nos. h. e. animos nostros graviter affectu. *Cic. Rabir. perduell.* 6. 18. Nihil me clamor iste commovet, sed consolator. h. e. nihil me terret. *Id. Ligar.* 3. 9. Nimis urgeo: commoveri videtur adolescens. h. e. perturbari. *Id.* 3. *ad Q. fr.* 5. 2. Commovit me. h. e. id mihi persuasit. Adde *eumd.* *Rosc.* *Am.* 41. 119, 9. *Fam.* 16. 1. et 16. *ibid.* 18. 2. *Id.* 2. *Orat.* 45. 189. et *Quintil.* 6. 2. 7. Commovere judices. *Cic. Divin.* in *Q. Cæcil.* 13. 41. 6. *Ferr.* 50. 110. et 3. *ad Q. fr.* 5. 4. Commoveri animo. *Id.* 4. *Ferr.* 34. 82. Omnia domo ejus abstulit, quæ paullo magis animum ejuspiam ad oculos possent commovere. *Cæs.* 1. B. G. 40. Si quos adversum prælium et fuga Gallorum commoveret. *Curt.* 8. 3. 14. Variæ hinc cogitationes invicem animarum diversa agitantem commoverant. *Quintil.* 6. 1. 51. Commovere theatrum. *Id.* 6. 1. 38. Commotus vultu. h. e. turbatus. — Similiter Part. præter. pass. absolute usurpat. *Virg.* 1. *Æn.* 126. Sensit Neptunus graviter commotus. h. e. indignatus. Sic apud *Sueton.* *Aug.* 51. et *Tib.* 51. commotus pro irato ponitur. Cf. *Ter. Phorm.* 1. 4. 6. *Claudian.* 1. *Rufin.* 182. commoti pectoris ignis. h. e. irati. V. et Commotus in fin. — b) Addito

Ablativo rei, qua quis commoveatur. *Ennius* apud *Varron.* 6. *L. L.* 67. *Müll.* Nihil me increpando commoves. *Ter. Andr.* 5. 1. 34. Ita animus commotus metu, spe, gaudio. *Turpilii* apud *Non.* p. 278. 2. *Merc.* Commorat hominem lacrimis. *Cic. pro leg. Manil.* 9. 23. Noster autem exercitus — ulmia longinquitate locorum ac desiderio suorum commovebatur. *Id. 7. Fam.* 17. 1. Commoveri litteris alicujus. *Id. 9. ibid.* 10. 1. primo nuncio. Adde *Nepot. Datam.* 7. *Rursus Cic. 7. Fam.* 17. 2. commendatione alicujus. *Id. Arch.* 5. 9. uolui litteras litteris. *Id. Fontej.* 16. 36. alicujus miseris et periculis. *Id. Mir.* 19. 40. Antonii lulis. *Id. 1. Invent.* 55. 106. commotione. *Id. 4. Tusc.* 8. 18. proditoris supplicio misericordiam. *Id. 1. Off.* 20. 102. Commotus aut libidine aliqua, aut metu. *Id. 5. Fam.* 6. 2. gratulatione alicujus. *Id. Pis.* 25. 61. levi cupiditate. *Id. 1. Herenn.* 1. 1. spe quæstus aut gloria. *Lucret.* 3. 153. Mens commota metu. *Cæs.* 1. *B. G.* 20. Commoveri et amore fraterno et existimatione vulgi. *Id. 2. B. C.* 12. Hostes turris repentina ruina commoti. *Sall. Cat.* 32. et *Ovid.* 6. *Met.* 549. Iræ. *Virg.* 4. *G.* 474. Umbra Erebi commotæ cantu. *Nepos Alcib.* 10. Commotus hie rebus. *Id. Datam.* 6. nova re. *Id. Dion.* 2. sermone. *Curt.* 6. 9. 10. Commoveri periculo alicujus. *Id. 8. 9. 28.* Commovere concionem oratione. *Id. 4. 10. 26.* Commotus multiplici expectatione. *Id. 4. 2. 15.* Indigna aere. *Id. 8. 11. 17.* nullum interitu. *Id. 8. 14. 41.* non odio, sed miseratione. *Id. 9. 5. 11.* dedecoris indignitate. *Sil.* *It.* 3. 512. promissis. *Stat.* 9. *Theb.* 831. iustis querelis. — c) Cum Ablat. et præp. in, h. e. commoveri in aliqua re, ut apud *Ter. Andr.* 1. 1. 66. Nam qui cum legendis confisteret ejusmodi, neque commoveretur anticus in ea re tamen. *Cic. 6. Ferr.* 58. 125. Vidit enim vos in hoc nomine, cum testis diceret, commoveri. — Similiter dixit *Ter. Eun.* 3. 5. 19. In hac (virgine) commotus sum. h. e. amore arsi. — d) Cum Ablat. et præp. ex. *Auct. B. Afr.* 57. Cum commoti ex tali incommodo essent. *Id. ibid.* 72. Quibus ex rebus Cæsar vehementer commovebatur. — e) Denique commovere aliquem ad aliquid, vel ut aliquid faciat, est excitare, incitare. *Cic. 2. ad Q. fr.* 5. 4. Ne sane satis commoveat animo ad ea, quæ vis, canenda. *Id. 4. Herenn.* 40. 52. Commovere homines ad torpe compendium. *Id. 1. ibid.* 1. 1. aliquem, ut conscribat. *Id. Ter. Andr.* 1. 5. 45.

B) De ignominia et abstractis. ¶ 1. Ponitur pro rem movere, ut ipsa turbetur, ut inde periculum ipsi oriatur. *Cic. 4. Fin.* 10. 53. Ut ais, si una littera eorum sit, fore, tota ut labet disciplina. Urum igitur tibi litteram videor, an totas paginas commovere? *Id. 2. Orat.* 51. 205. Si convellere adorianum ea, quæ non possit convelli. *Colum. 6. B. R.* 17. 5. Id impositum perniciem commoveret. *Tac. 6. Ann.* 17. Hinc inopia rei publicæ commoto simul omnium erit alieno. h. e. pecunie senectutis ratione perturbata, sive imminente periculo aditionis pecunie creditæ. ¶ 2. Item est in lucem pertrahere, promovere, excitare: et occurrit — a) Generalim. *Cic. 4. Acad.* (2. pr.) 6. 18. Philo — dum nova quædam commoveri, et aperte mentitur etc. *Id. 1. Nat. D.* 4. 8. Quod — scilicet, quem multorum non modo discedi, sed etiam scribendi studia commoverim. h. e. excitaverim. *Id. 1. Orat.* 25. 144. de animo et ingenio. Præclare se res habet, si hæc arce di et commoveri arte possint: inseri quidem et donari ab arte non possunt. *Id. 2. ibid.* 3. 20. Porticus, palastra et sessiones gymnasiorum et Græcarum disputationum memoriam commoverunt. *Id. ibid.* 66. 266. Risus est commotus. *Id. 7. Ferr.* 8. 20. Commovere bellum aut tumultum. Adde *eund.* 9. *Fam.* 13. *Lucret.* 5. 1434. magnos belli æstus. *Cælius* apud *Cic. 8. Fam.* 15. 1. tantas turbas. — b) Speciatim usurpator de animi affectionibus. *Cic. 2. Orat.* 47. 195. Commovere misericordiam, invidiam, lacundiam alicui. *Id. 6. Ferr.* 21. 47. magnum et acerbum dolorem alicui. *Id. 3. Phil.* 7. 18. invidiam in alicquem. *Id. 1. Invent.* 54. 103. odium summum in alicquem. *Id. Cluent.* 61. 180. suspicionem in alicquem. *Id. 1. Alt.* 4. ciebras expectationes sul. *Curt.* 5. 5. 7. plures lacrimas. *Quintil.* 6. 1. 46. et 10. 1. 64. miserationem. *P.* præcipue *eund.* *Quintil.* 4. *procin.* 6., 5. 8. 3. et 6. 2. 9. — Hinc Part. præter. pass.

Commotus, a, um, adjective quoque usurpator, unde Comp. *Comination.* *Cic. 3. Orat.* 9. 32. Genus dicendi in agende commotus. *Id. 1. Divinat.* 37.

113. Actio non potest esse vehemens, nisi est animus ipse commotior. *Id. Brut.* 34. 129. Patronus — genere toto paulo fervidior atque commotior. *Id. 6. 14.* Consilium commotius ad omnia turbanda. *Id.* minus recte, leg. commodius. *Seneca Ep.* 116. a med. vocat amorem, rem commotum impotentem, alteri emancipatum, vitem sibi. h. e. turbatam, seu turbulentem, turbidam, vel insanam, præcipitem. *Tac. 12. Ann.* 55. Cilem nationes commota. h. e. ad rebellionem commota. *Sic Id. 44. ibid.* 31. Commoti ad rebellionem Trinobantes. *Id. 4. ibid.* 3. Drusus commotior animo. h. e. incensus, inflammatus. *Id. 11. ibid.* 2. Commotus majorem in modum Gladius. h. e. misericordia permotus.

COMMUGENTO, convocato. *Paul. Diac.* p. 65. 17. *Müll.*

COMMULCŒO, es, ere, a. 2. (cum et mulceo). Part. *Commulcens* I. — Commulceo est idem quod mulceo, delinco, mitigo.

I.) Proprie. *Apul. 9. Met.* Trepidantem puerum commulcens.

II.) Translate. *Tiro Cic. lib.* apud *Gell.* 7. 3. Commulcere sensus iudicium honorificis verecundisque sententiis. *Arnob.* 1. 59. Commulcere aures (dicendo). *Id. 7. 28.* Tus narium commulcet sensus.

COMMULCO, as, are, a. 1. (cum et muleo) Idem fere ac mulceo. *Apul. 8. Met.* Indidem sese multo dios commulcat icibus.

COMMULGEO, mulges, mulsi, mulgere, a. 2. (cum et mulgeo) totum mulgeo. Translate *Lucret.* 4. 1203. Et commulcendo cum semen forte vltis Femina commulsi subita vi, compulsi. *Id. tamen aliter leg.*

COMMULTIPLICATUS, a, um, particip. ab *Inusit. commultiplico*, simul multiplicatus. *Boeth.* 2. *Geom.* p. 1216. Horam latus, id est quinque, cathetum consulti; aream autem basis medietas et cathetus commultiplicat metiantur.

COMMUNALIS, e, adject. *Aggen. Urbic. de limit. agror.* p. 66. scribit in Etruria communalia loca appellari loca compascua, in commune aliquibus astituta, quæ apud *Frontin.* *ibid.* p. 41. *Goes. communia* absolute dicuntur.

COMMUNDATUS, a, um, *P.* vuc. seq.

COMMUNDO, as, avi, alium, are, a. 1. (cum et mundo). Part. *Commundatus* et *Commundandus*. — Commundo est idem quod inundo. *Colum.* 12. *R.* 18. 3. Vasa aqua dulci eluenda sunt, et commundanda. *Ulp. Dig.* 24. 2. 25. § 10. Mulier ex somno statim ornata, non tamen commundata. Ita *Torrentin.* Al. leg. *emundata*. *Ulp. Dig. loc. cit.* Mulieres, quæ se commundaverint lotæ in balneo. *Jul. Obsequ. de prodig.* 115. Commundatum templum.

COMMUNE, is, n. 3. *P.* COMMUNIS.

COMMUNEFACTIO, facis, feci, factum, facere, a. 3. commune facere. Vor a Lexico expungenda; occurrit enim tantummodo in *Not. Tir.* p. 731. Commune-facti, communefecit, communefactum.

COMMUNICABILIS, e, adject. qui communicari potest. *Boeth. in libr. de interpr. ed. sec.* p. 340. Nec vero hoc nunc dicitur, quod nomen Platonis de pluribus non potest prædicari, sed proprietas Platonis. Illa enim proprietas naturaliter de pluribus non dicitur, sicut hominis, et ideo incommunicabilis qualitas est ipsa Platonis, communicabilis vero qualitas universalis, quæ et in pluribus et in singulis est. *Ambros. de Dignit. Sacerd.* 1. Sed cunctis eam (pecuniam) communicabilem faciens.

COMMUNICABILITER, adverb. vlcissim. *Boeth. Aristot. Analyt. post.* 1. 5. p. 526. Si tri-angulus non esset alius, quam isosceles, secundum quod isosceles videretur utique inesse. Et proportionale, quod communicabiliter est, secundum quod numeri sunt, et secundum quod lineæ et secundum quod solida.

COMMUNICARIUS dies, qui et pandicularis, dicebatur, in quo omnibus diebus communiter sacrificabatur. *Paul. Diac.* p. 220. 18. *Müll.*

COMMUNICATIO, ōnis, f. 3. communicandi actus, participatio (II. communicatio; fr. *communicatio*; *Hisp. comunicacion, participacion*; *German. die Theilhaftigmachung, das Ausstehen, d. gegenseitige Mittheilung*; *Angl. an imparting, sharing, communicating*). Occurrit ¶ 1. Generalim. *Cic. 1. Att.* 17. 6. Sermonis communicatio, quæ mihi suavissima tecum solet esse. *Id. Balb.* 13. 31. Largitio et communicatio civitatis. *Id. 5. Fin.* 23. 65. Coniunctio inter homines bonitatem, et quasi quædam societas et communicatio utilitatem. *Id. 5. Fam.* 19. 2.

Communicatio consilii. *Tiro* apud *Gell.* 7. 3. criminis cum pluribus aliis. *Plin.* 24. *Hist. nat.* 14. 80. (129). nomen. *Dig.* 23. 2. 1. *juris.* *Id.* 27. 3. 1. § 14. damni. ¶ 2. Speciatim est hoc nomine figura rhetorica, *ἀναλογισμός*, cum quasi cum his ipsis, apud quos dicimus, deliberamus, aut adversarios ipsos consulimus: ut *Cato*: Cedo, si vos in eo loco essetis, quid aliud fecissetis? *Cic. 3. Orat.* 53. 204.; et *Quintil.* 9. 1. 30. et 9. 2. 20. et 23.

COMMUNICATIVUS, a, um, adject. qui aptus est ad communicandum. *Boeth. Aristot. Analyt. prior.* 2. 28. p. 521. Si vero duo habet propria totum genus, ut leo forte et communicativum, quo modo cognoscemus utrum utriusque sit signum?

COMMUNICATOR, ōris, m. 3. qui communicat, et participem facit. ¶ 1. Generalim. *Arnob.* 4. 36. Familiaris communicatoris rel. *Cassiod.* 1. *Hist. Eccl.* 14. ad fin. Communicatores impietatis. ¶ 2. Speciatim apud *Tertull.* *Pudic.* 32. est particeps ecclesiasticæ communionis, excommunicato oppositus. Alii, inquit, ad metalla confugiunt, et inde communicatores revertuntur.

COMMUNICATORIS, a, um, adject. qui communicat. *Augustin.* *Ep.* 45. Et ad eum a transmarinis Ecclesiis communicatoris litteras mitti.

COMMUNICATUS, a, um, *P.* COMMUNICO.

COMMUNICATUS, us, m. 4. idem quod communicatio. *Apul. de Deo Socr.* Nullo inter se propinquo communicato.

COMMUNICEPS, ceptis, m. et f. 3. Idem quod municeps, ejusdem municipii civis. *Inscript. apud Gruter.* 68. 3., quæ est apud *Orell.* 3062. c. oppiis c. l. LEXONAS — ADGENSIS PATRONIS SANCTISSIMIS COMMUNICIPIBUS SVIS.

COMMUNICO, as, avi, alium, are, 1. (communis). Part. *Communicans* I. 3. a.; *Communicatus* I. 1. b.; *Communicandus* I. 1. a. et I. 3. a.; *Communicaturus* I. 1. b. — Communico est commune facio cum aliis, ita ut id multorum sit (II. *communicare*; *Fr. mettre en commun, communiquer*; *Hisp. comunicar*; *German. etwas unter Mehreren gemein oder gemeinschaftlich machen*; *Angl. to communicate, impart, commune, confer*). Occurrit autem A) Active, et B) Neutrorum mere.

A) Active; et quidem

1.) Proprie. ¶ 1. Communicare est res aliquas cum aliis communes facere, ut bi omnes æqualiter participes earumdem sint, nullo prorsus discrimine inter communicantem et accipientes: et occurrit — a) Generalim. *Cic. Rosc. Am.* 40. 110. Quod auxilium sibi se putat adjunxisse, qui cum alio reus communicavit. *Id. ibid.* 48. 140. Desinent suam causam cum Chrysogono communicare. Adde *eund.* *ibid.* 49. 142. *Id. 5. Ferr.* 20. 50. Nam socii putandi sunt, quos inter res communicata est. *Id. 1. Legg.* 12. 33. Communicare aliquod inter omnes. *Id. Cluent.* 47. 130. Quod — illis censoribus erant iudicia cum equestri ordine communicata. *Ascon. ad Cic. Pis.* 39. p. 16. 20. *Bait.* Qua (lege) communicata sunt iudicia senatui et equitibus Romanis et tribuibus ætariis. *Curt.* 6. 5. 30. Haud dubitavit (mulier) lateri, ad communicandos cum rege liberos, se venisse. h. e. ad liberos cum rege procreandos. *Sueton. Aug.* 75. in fin. Ut per singulos lectos liritatio feret, et seu jactura seu luxum communicaretur. *Id. Domit.* 7. Quædam ex maximis officiis inter libertinos equites Romanos communicare. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 30. 36. (108). Communicare laborem. h. e. sequi inter se dividere.

— b) Speciatim usurpatur de his, quorum alios consocios et participes facimus voce aut scriptis: quo sensu occurrit *communicare* de aliqua re inter se, aliquam rem inter se, aliquam rem cum alio, aliquam rem, de aliqua re vel persona cum alio, et denique *communicare* absolute. *Cic. 15. Fam.* 14. 2. Ut quibus de rebus vellemus, tu tuis, ego meis, inter vos communicemus. *Id. 11. ibid.* 27. 2. Multa prætereque, quam temporibus illis inter nos familiarissime dicta, scripta, communicata sunt. *Id. Quintil.* 4. 15. Cum et de societate inter se multa communicarent, et de tota illa ratione Gallicana. *Cæs.* 6. *B. G.* 2. Communicare consilia cum finitimis civitatibus. *Id.* 6. 11. consilia cum plebeis magistratibus. Adde *eund.* 10. 22., 28. 28., 37. 16., 38. 28. et alibi. *Id. 3. 70.* Communicando consilia laudesque. *Cæs.* 2. *B. C.* 4. et *Sueton. Cat.* 56. Communicare consilia. *Sall. Cat.* 18. consilium. *Cic. 1. Fam.* 7. 3. Pompejus metum sepiissime de te communicare solet. Adde *eund.* 4.

ibid. 4. 5. *Cæs.* 3. *B. C.* 18. Quibus communicare de maximis rebus Pompejus conseruerat. *Oberlinus* tamen edidit *Quibusrum*. Adde *Sueton. Tib.* 18. Eodem sensu *Liv.* absolute dixit 9. 14. Cum collega se communicaturum respondit. — c) Item speciatim rem cum re communicare, est æquis partibus peruniscere, conjungere. *Cæs.* 6. *B. G.* 18. Viri quantas pecunias ab uxoris dotis nomine acceperunt, tantas ex suis bonis restitutions facta cum dotibus communicant. *Cic.* 12. *Fam.* 2. 1. Quod ego periculum non extimesco, modo vestri facti gloriam cum mea laude communicet. *Id.* 4. *Acad.* (2. pr.) 1. 3. Privabo potius illum debito testimonio, quam id cum mea laude communicem. ¶ 2. Communicare est etiam alios alicujus rei participes facere, ita tamen, ut qui dat seu communicat, supra ceteros emineat: sive communicare dicitur, qui ex propriis rebus partem quidem aliis dat, sed maiorem sibi retinet: quo sensu *communicare aliquid cum aliquo* sæpius occurrit; et quidem — a) Generalim. *Cic. Amic.* 19. 70. Ut, si quam præstantiam virtutis, ingenii, fortunæ consecuti sunt, imperitent suis communicent cum proximis. *Cic.* 5. *Fam.* 16. 5. Communicare curam doloris sui cum aliquo. *Id. Divin. in Q. Cæcil.* 11. 33. furta benignissime cum aliquo. *Id. Verr.* 47. 125. hostium spolia et præmia laudis cum aliquo. *Id. Invent.* 39. 114. præmia cum improbis. *Id. Pis.* 2. 5. Provinciam cum Antonio communicavi. *Ita legunt nonnulli atque ita legendum censet Orelli; alii commutavi.* *Cæs.* 7. *B. G.* 37. Cum his præmium communicat hortaturque etc. *Id.* 8. *ibid.* 19. Victoriæ gloriam cum legionibus communem care. *Sall. Cat.* 56. Alienum suis rationibus existimans, videri causam civium cum servis fugitivis communicasse. *Liv.* 23. 5. Civitatem nostram maguæ parti vestrum dedimus communicavimusque vobiscum. *Id.* 22. 27. Sibi communicatum cum illo, non ademptum imperium esse. *h. e.* divisum cum illo. *Ovid.* 13. *Met.* 239. At sua Tydides mecum communicat acta. — b) Speciatim de iis, quorum alios consocios ac participes facinus voce aut scriptis. *Cic.* 1. *Att.* 18. 1. Nihil mihi nunc scito tam deesse, quam hominem eum, quocum omnia, quæ me cura aliqua afflicti, una communicem. Adde *eumd.* 1. *Orat.* 58. 250. *Cæs.* 6. *B. G.* 20. Si quis quid de republica a finitimis rumore ac fama acceperit, uti ad magistratum deferat, neve cum quo alio communicet. *Curt.* 6. 7. 21. Intransemque admonet pridie communicatæ cum ipso rei. — c) Interdum et *communicare aliquid alicui* occurrit. *Cæs.* 6. *B. G.* 13. Neque iis petentibus jus redditur, neque honos ullus communicatur. *Id. ibid.* 23. *in fin.* Iis omnium domus patent victusque communicatur. *Mamertin. Paneg. Maxim.* 10. Exiguam sibi communicasse regionem. Cf. locum *Ascon.* superius cit. sub 1. a. — d) Item absolute *communicare aliquid* reperitur. *Ter. Andr.* 1. 5. 4. Nonne oportuit præscisse me ante, nonne prius communicatum oportuit? *Cic. Sull.* 3. 9. Neque ego hoc partiendæ invidiæ, sed communicandæ laudis causa loquor. Oneris mei partem nemini impertio, gloriæ bonis omnibus. *Liv.* 4. 56. Si quando promiscui bonores, communicata res publica esset, tum se animadversuros etc. *Quintil.* 9. 2. 22. Nonnumquam communicantes aliquid inexpectatum subjungimus. — e) Denique singularis est illa loquendi ratio apud *Plaut. Mil. glori.* 1. 1. 50. Communicabo te semper mensâ meâ. *h. e.* participem te faciam mensæ meæ, mensæ meæ te convivam adhibebo. ¶ 3. Denique communicare dicitur qui participes fit, sive alicujus rei partem alteri demit sibi que assumit; et — a) *Communicare aliquid cum aliquo* hac significatione usurpatur. *Plaut. Trin.* 1. 2. 153. Nunc ego te quæso, ut me — juves communicesque hanc mecum meam provinciam. *Cic. Amic.* 6. 22. Nam et secundas res splendiores facit amicitia et adversas, partem communicansque, leviores. *Id. ibid.* 7. 24. Si quando aliquid officium extitit amici in periculis aut adjuvandi aut communicandis, quis est qui id non maximis efferat laudibus? *Id.* 15. *Fam.* 21. 2. Cum mecum inimicitias communicasti (*h. e.* te professus es inimicum inimicorum meorum), cum me concionibus tuis defendisti. *V. Zumpt.* ad *Cic.* 7. *Verr.* 2. 5. *Id. Cic. Brut.* 73. 254. Quo enim uno vincebamur a victa Græciâ, id aut ereptum illis est, aut certe nobis cum illis communicatum. — b) Absolute. *Tac. Agric.* 8. Primo Cerealis labores, modo et discrimina, mox et gloriam communicabat. *Quintil.* 8. *Declam.* 6. ad fin. Solos ergo communicabam

misera plactus? *Gell.* 9. 12. Illud etiam dictum a Virgilio eandem habet formam communicatæ ultro et citro significationis. *h. e.* ab uno sensu ad alium tractatæ, ut ait *Forcellinus*; sive significationis modo activæ, modo passivæ.

II.) Translate pro inquinare adhibuit *Tertull.*, nempe quia quod cum aliis communicatur, polluitur quodammodo: et ipsa vox *communis* aliquando in Scripturis immundum significat, *Spectac.* 17. Quæ ore prolata communicant hominem. Adde *eumd. Patient.* 8.

B) Neutrorum more apud Scriptores Ecclesiasticos tantum — a) *Communicare alicui*, ex Gr. κοινω-ναι τι (*V. Korite* ad *Cic.* 1. *Fam.* 7. 6.) ponitur pro conversari. *Justin.* 36. 2. ad fin. Caverunt, ne cum peregrinis communicarent. *Quidam MS. habent* conviverent: *V. ibi Interppr. Augustin. Ep.* 162. Communicare malis. *Sulpic. Sev. Dial.* 3. 11. Quotidie communicantes Ithacio. Adde *ibid.* 13. — b) *Communicare alicui rei* est participem esse. *Augustin. loc. cit.* Communicare altari Christi. *Id.* 3. contra *Crescon. gramm.* 36. Communicare peccatis alienis.

COMMUNICOR, aris, atus sum, ari, dep. 1. pro communem facere cum altero, occurrit apud *Liv.* tantummodo 4. 24. Jussusque suo consilio bellum — exsequi, nec adversarum rerum querere socios, cum quibus integram spem communicati non sint. *V. Alschefski* ad *h. l.*

COMMUNIO, ōnis, f. 3. (communis) communitas, societas (*It. comunanza, società, partecipazione*; *Fr. communauté, association, participation égale à quelque chose*; *Hisp. comunidad, sociedad, participación igual*; *Germ. die Gemeinschaft, der gemeinsame Antheil, gemeinschaftliche Besitz*; *Angl. communion, mutual participation*). Usurpatur ¶ 1. Generalim. *Cic.* 1. *Legg.* 7. 23. Inter quos est communio legis, inter eos communio juris est. *Id. Balb.* 12. 29. Communio beneficiorum, præmiorum, civilis. *Id.* 5. *Tusc.* 2. 5. litterarum et vocum. *Id. Rosc. Am.* 22. 63. Multum valet communio sanguinis. *Id.* 2. *Acad. (pr.)* 14. 44. visorum. *Id. Mil.* 37. 100. Bona, fortunas meas in communionem tuorum temporum contuli. *Id.* 1. *Orat.* 42. 189. Plures partes communionem complecti. *Id.* 3. *ibid.* 19. 72. In pristina communionem manere. *Tac.* 15. *Ann.* 43. Communio parietis. *Id.* 12. *ibid.* 19. victoriæ. *Sueton. Aug.* 74. Provocare ad communionem sermonis. *Ulp. Dig.* 17. 2. 52. Inire communionem sagariam. — *Communiones* dicuntur etiam agri indivisi, qui-que compascui sunt omnibus possessoribus in confinio positus, aliter dicuntur pascui in commune: alii omnino sunt agri publici, qui omnibus greges suos pascere volentibus communes sunt, quos vulgo *beni communali* appellantur. *V. De Lama* ad *Tab. alim. Vellej.* p. 36. et *Borghesi epist.* datam cl. Furlanetto die 26 Jun. a. 1826., quæ MSS. asservatur in Biblioth. Seminarii Patavini. *Tavola aliment. Vellejat. a Petro De Lama* edita, col. 3. lin. 54. Fundum Solonianum cum communionibus, qui est in Vellejat. et col. 4. lin. 84. Fundum Antonianum, Collianum, Valerianum, Cornelianum cum communionibus. ¶ 2. Speciatim apud Ecclesiæ scriptores *communio* est consuetudo et conversatio mutua Christianorum inter se. *Sulpic. Sever.* 2. *Histor. sacr.* 45. Inire communionem cum aliquo. *Et ibid.* Secernere se a communione alicujus. *Et ibid.* 37. Suspendere aliquem a communione. *h. e.* excommunicare. *Augustin. in Psalm.* 57. n. 15. Imperatores nostræ communionis. *h. e.* Ecclesiæ catholicæ. *Id. Ep.* 54. 6. Privare aliquem communionem sancti Altaris. *h. e.* Eucharistiæ.

COMMUNIO, is, ōvi, ōtum, ire, a. 4. (cum et munio). *Communio* pro *communio* occurrit apud *Fronton.*, cujus verba inferius afferuntur: cf. etiam *Gell.* 17. 11. — *Communio* est muris, aggere et fossa munio, vel valde munio.

L) Proprie. *Cæs.* 1. *B. C.* 43. Quem tunulum si occupasset Cæsar et communisset, etc. *Id.* 5. *B. G.* 47.; *Liv.* 2. 32., 21. 32. et 42. 38.; et *Curt.* 5. 5. et 6. 4. Communire castra. *Cæs.* 1. *B. G.* 8. et *Nepos Alcibi.* 7. castella. *Nepos Miltiad.* 2. loca castellis idoneis. *Liv.* 22. 32. Hilbermacula mature communia. *Id.* 2. 49. Communire præsidium. *Flor.* 3. 19. ad fin. Communitas armis copias famo delevit. *h. e.* inunionibus inclusas. *Fronto de fer. Als.* (edente iterum Romæ *A. Majo*) ep. 3. Ditem quoque patrem ferunt causatum, amnibus, et paludibus, et stagnis Stygils Acheruntum ægre communicari. — Et figurate.

Gell. 17. 11. Nihil humioris inluere in pulmonem ore ipso arteriæ commentito.

II.) Translate. *Cic.* 15. *Fam.* 4. 6. Communire auctoritatem aulæ. *Id. Rosc. Com.* 15. 43. Causa Roscii testimonis communia. *Id. Cæcin.* 26. 74. Jus parum communium.

COMMUNIS, e, adject. In *Senatuscons. de Bacchan.* legitur *communis* pro *communis*. — Comp. *Communior* et *Sup. Communissimus*, dubia tamen lectione, reperiuntur apud *Sueton. Claud.* 21. et *Vesp.* 22.; *V. infra* sub 3. — Ratione habita etym., videtur esse a *cum* et *munus*, quia commune est, quod ad multorum munia seu munus pertinet, ut *Foss. in Etym.* In *Munus* docet; sive id, cujus pars seu munus pluribus est; ideoque *communis* opponitur proprio, ut apud *Quintil.* 7. 3. 24. Quod commune cum aliis est, desinit esse proprium. Et *Cic. Senect.* 11. 35. Non proprium senectutis est vltium, sed commune valetudinis. *Id. Balb.* 11. 27. Quod commune est liberorum populorum, non proprium fœderatorum. Adde *eumd.* 14. *Fam.* 31. 1. — Item *communis* opponitur privato, ut apud *Cic.* 1. *Off.* 7. 20. Deinde ut communibus pro communibus utatur, privati ut suis. Adde *Horat.* 2. *Od.* 15. 13. et *Plin.* 1. *Ep.* 8. — Ceterum *communis* est qui est multorum, vulgaris, itemque publicus (*It. comune, pubblico*; *Fr. qui appartient à plusieurs ou à tous, commun, public, général*; *Hisp. comun, general*; *Germ. gemein, gemeinsam, gemeinschaftlich, all-gemein oder öffentlich*; *Angl. common, the same, general*). Occurrit autem ¶ 1. Generalim. *Senatuscons. de Bacchan.* NEVE PECUNIAM QVISQVAM FORVM COMMUNE... ABVISE VELET. *Plaut. Trin.* 5. 2. 24. Megaronides communis hoc meus et tuus benevolus commentito. *Ter. Adelph.* 5. 3. 18. Vetus verbum hoc quidem est: Communia esse amicorum inter se omnia. Cf. *Cic.* 1. *Off.* 16. 51. Ut in Græcorum proverbio est amicorum esse communia omnia. Et *Nepos Epam.* 3. Ut possit iudicari omnia ei cum amicis fuisse communia. *Cic. Rosc. com.* 10. 27. Paucus fuit Fannii. Is fuit et cum Roscio communis. *Id. Orat.* 17. 54. Quæ (memoria) communis est multarum artium. *Id. Prov. cons.* 9. 20. Ut commune officium censuræ communi animo et voluntate defenderent. *Id. ibid.* 1. 2. Quem dolorem vos communem semper vobis mecum esse dixistis. *Id.* 7. *Fam.* 12. Commune nihil potest esse apud eos, qui etc. *Id.* 1. *Off.* 17. 53. Multa enim sunt civibus inter se communia: forum, fana, porticus, viæ, leges, iura, iudicia etc. *Id.* 3. *ibid.* 10. 45. Loquor autem de communibus amicitis: nam in sapientibus viris perfectisque nihil potest esse tale. *Id.* 1. *Orat.* 58. 248. Aliud est enim esse artificem cujusdam generis atque artis, aliud in communi vita et vulgari hominum consuetudine nec hebere, nec rudem. *Varro* 1. *R. R.* 8. 5. Quæ (vineæ) sæpe vulpibus et hominibus fit communis. *Sall. Cat.* 1. Alterum nobis cum dis, alterum cum bellis commune est. *Nepos Timol.* 1. Hac mente per baruspiciem communemque adfinem — fratrem tyrannum interficiendum curavit. *Liv.* 4. 20. Qui si in ea re sit error — existimatio communi omnibus est. *Id.* 42. 14. Martem esse communem et eventum incertum belli. *Horat.* 2. *Od.* 15. 13. Privatus illis census erat brevis, Commune magnum. *h. e.* census reipublicæ. *Id.* 1. *Ep.* 10. 34. Cervus equum pugna melior communibus herba Pellebat. *Ovid.* 1. *Met.* 135. Communemque prius, ceu luminis solis et auras, Cautus humum longo signavit limite mensur. *Lucan.* 1. 85. Facta tribus dominis communis Roma. — a) Porro jungitur pluribus Substantivis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Nepos Arist.* 3. ærarium. *Quintil.* 3. 6. 41. appellatio. *Ovid.* 7. *Met.* 127.; *Quintil.* 6. *proem.* 12.; et *Cod. Theod.* 11. 40. 22. aura. *Lucret.* 5. 956. et *Ovid.* 4. *Trist.* 4. 16. bonum. *Cic.* 14. *Fam.* 3. 1. calamitas utriusque nostrum. *Id.* 13. *ibid.* 10. 2. et *Sall.* 3. 9. causa. *Id.* 1. *Orat.* 49. 243. causæ forenses et communes. *Nepos Arist.* 2. classis Græciæ. *Cic.* 1. *Legg.* 7. 23. civitas communis deorum atque hominum. *Plin.* 1. *Ep.* 8. 13. commoda. *Cic.* 4. *Tusc.* 29. 63. conditio lexque vitæ. *Horat.* 2. *Ep.* 1. 152. conditione super communi. *Cic.* 2. *Nat. D.* 24. 62. consuetudo et vita hominum. *Id.* 1. *Orat.* 51. 221. consuetudo vitæ. *Quintil.* 11. 1. 12. et 12. 2. 19. consuetudo loquendi. *Cincius* apud *Festum* p. 241. 13. *Müll.* consilium. *Ter. Adelph.* 5. 3. 7. corruptela nostrum liberum. *Tac.* 1. *Hist.* 89. curæ. *Id. Amic.* 4. 15. do-

- mus et militia. *Id.* 4. *Ferr.* 6. 18. et *Flacc.* 6. 13. fama alque sermo. *Quintil.* 3. 11. 6. filia. *Dig.* 35. 2. 25. pr. filius. *V. infra* natus et pater. *Cic.* 1. *Off.* 17. 58. fortuna cum propinquis. *Seneca Med.* 1002. iugum. *Ovid. Heroid.* 15. 317. gaudia. *Quintil.* 11. 3. 92. gestus. *Id.* 2. 5. 11. habitus. *Cic.* 6. *Ferr.* 9. 21. hostes communes omnium. *Id. Flacc.* 11. 24. humanitatis communis ius. *Id. Balb.* 5. 13. imperium. *Quintil.* 2. 16. 19. 3. 8. 2. et 9. 1. 12. intellectus. *Id.* 5. 10. 18. intellectus communis omnium. *Cic.* 1. *Orat.* 58. 249. intelligentia. *Cf. eund.* *Orat.* 33. 117. commune iudicium popularisque intelligentia. *V. infra* mens et sensus. *Id.* 1. *Orat.* 36. 165. ista communia et pervagata. *Id.* 2. *ibid.* 52. 209. et 2. *Herenn.* 10. 14. ius. *Nepos Themist.* 7. ius gentium. *Lucan.* 10. 93. iura regni. *Cic.* 2. *Ferr.* 7. 18. laus. *Nepos Pelop.* 4. laudes. *Cic.* 4. *Tusc.* 29. 63. lex vitæ. *Quintil.* 7. 1. 47. lex communis omnium. *Cic.* 2. *Herenn.* 10. 14. leges. *Id. Sext.* 1. 1. libertas. *Id.* 2. *Orat.* 17. 72. litteræ. *Id.* 4. *Ferr.* 46. 112. et 13. *Fam.* 11. 1. loca. h. e. ædes publica, ut porticus, basilicæ, fora, etc. *Plaut. Cas. prol.* 19. locus communis. *κατ' ἐννομήσιν* est Orcus, vel terra ipsa, quæ, ut ait *Lucret.* 5. 260., est rerum commune sepulcrum. *Seneca 1. Controv.* 2. locus communis. h. e. lupanar: ejus verba sunt: Mercetriz vocata es, in communi loco stetit, superpositus est cellæ tuæ titulus, venientes recepisti. *Tac.* 6. *Ann.* 49. luctus parentum. *Cic. Quint.* 23. 74. et 7. *Ferr.* 9. 23. lux. h. e. diurna lux (cf. *Ovid.* 1. *Met.* 135. communia lantibus solis. et *Claudian.* 2. *Rapt. Pros.* 261. sol communis). *Plaut. Rud.* 4. 3. 36. mare commune omnibus. *Cic.* 6. *Fam.* 4. 1.; et *Liv.* 5. 12. 7. 8., 8. 23. 25. 41. et alibi. Mars bellis (cf. *ἑνὸς ἑνὸς* *Hom.* *Iliad.* 18. 309.). *Cic.* 3. *Orat.* 29. 115. mens communis. *V. supra* intellectus et intelligentia, et *infra* sensus. *Plin. Paneg.* 49. mensa. *Cic. Amic.* 4. 15. militia. *Id.* 7. *Fam.* 1. 1. mimi. *Id. Senect.* 19. 67. mors omni ætati est communis. *Eutrop.* 7. 8. mors communis. h. e. naturalis. *Cic. Orat.* 11. 35. mors verborum. *Quintil.* 3. 2. 17. mors loquendi. *Virg.* 2. *Æn.* 789. natus. *Id.* 4. *G.* 153. nati. *V. supra* filia et filius. *Quintil.* 9. 1. 7. nomen. *Cic.* 5. *Fin.* 9. 25. natura omnium. *Seneca Thyest.* 139. nefas. *Cic.* 4. *Acad.* (2. pr.) 41. 33. nota veri et falsi. *Nepos Datam.* 10. odium. *Cic. Senect.* 1. 3. onus. *Id.* 2. *Off.* 13. 35. opinio. *Id.* 11. *Att.* 1. 1. et alibi. pericula. *Virg.* 4. *Æn.* 709. periculum commune ambobus. Adde *Tac. Agric.* 12. *Ter. Adelph.* 2. 1. 34. perniciis communis adolescentibus. *Cic.* 1. *Orat.* 1. 3. pestis. *Ovid.* 5. *Met.* 523. pignus. *Virg.* 4. *Æn.* 102. populus. *Cic.* 1. *Orat.* 31. 137. et 1. *Fam.* 9. 23.; et *Quintil.* 2. 5. 15. præcepta omnium communia et contrita. *Cic.* 2. *Ferr.* 46. 121. proverbialia. *Id.* 4. *Fin.* 27. 76. prudentia. *Id.* 1. *Legg.* 7. 23. ratio communis est inter eos. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 8. 6. (40). ratio siderum peculiaris, neque communis cum supradictis. *Sisenna* apud *Nep.* p. 522. 17. *Merc.* res communes. h. e. res publica; ejus verba sunt: Quondam Sabini feruntur vocasse, si res communis melioribus locis constitisset, se ver sacrum saculorum. Adde *Horat.* 2. *Sat.* 6. 36. *Cic.* 1. *Invent.* 40. 73. et *Sext.* 6. 15.; et *Lucret.* 1. 44. salus. *Cic. Pis.* 40. 96. salutatio. *Id. Sext.* 13. 29. scelera conjuncta atque communia. *Cic.* 2. *Orat.* 16. 68. et 1. *ibid.* 3. in fin. sensus communis. h. e. cognitio eorum, quæ ab omnibus cognosci solent; quæ autem carent, stupidi vocantur: sic *Horat.* 1. *Sat.* 3. 86. Communis sensu plane caret, inquit. Adde *Phadr.* 1. 7. 4.; *Senec.* 1. *Benef.* 12. et *Ep.* 5.; et *Quintil.* 1. 2. 20. *V. supra* intellectus, intelligentia et mens. *Cic.* 1. *Off.* 17. 55. sepultura. *Lucret.* 5. 260.; *Catull.* 68. 89.; et *Horat.* 1. *Sat.* 8. 10. sepulcrum. *Cic.* 1. *Orat.* 57. 243. et 1. *Off.* 17. 134.; *Petrus. Satyr.* 113.; et *Quintil.* 2. 10. 18. sermo communis. h. e. ustulatus et vulgaris. *Virg.* 9. *Æn.* 183. stallo. *Ovid.* 3. *Trist.* 7. 11. studia. *Cic. Pis.* 41. 99. supplicium improbis et probis commune. *Id.* 1. *Invent.* 27. 40. temporis genus. *Id.* 1. *Orat.* 1. 2. tempora. *Id. Amic.* 5. 18. usus vitæque communis. *Id.* 3. *Fin.* 1. 3. usus omnium artium vulgaris communisque. *Id.* 1. *Off.* 16. 51. usus hominum communis. *Ovid.* 6. *Met.* 349. usus aquæ. *Cic.* 1. *Off.* 16. 52., 3. *ibid.* 12. 52. et *Amic.* 5. 18.; et *Nepos Alcib.* 4. utilitas. *Cic.* 4. *Herenn.* 20. 36. verbum. *Quintil.* 8. 2. 24. verba planiora et communia magis. *Claudian.* *Ep.* 81. 3. verba communia. h. e. prosa oratio. *Cic.* 1. *Off.* 17. 58. vita victusque. *Id.* 1. *Orat.* 58. 248. vita communis et vulgaris hominum. Adde *eund.* 1. *Off.* 3. 3. et *Amic.* 6. 21. *Ter. Adelph.* 5. 8. 30. et *Cic. Senect.* 11. 35. vitium. Adde *Nepot. Chabr.* 3. et *Ovid.* 2. *Pont.* 3. 22. *Lucret.* 1. 1202. voluptas. — b) Communes dii sunt non patril, sed omnibus æque venerandi. *Virg.* 12. *Æn.* 118. In medioque focos et dis communibus aras Gramineas. *Id.* 8. *ibid.* 275. Communeque vocare deum. *Val. Flacc.* 4. 761. Communesque vocant superos. Adde *eund.* *ibid.* v. 218. *Inscript.* apud *Gruter.* 13. 9. Jovi O. M. FORTYNASQUE MELIORI AVG. ET DIAS DEANVSQUE COMMUNIBVS. F. AZONI IN ONOM. — c) Communis paganus is dicitur, qui est ex eodem pago, idem ac compaganus, ut *municipes*, qui est ex eodem municipio. *V. MUNICEPS.* *Inscript.* apud *De Vita Antig. Benev.* p. 28. n. 10. M. NASELLIUS M. F. PAL. SABINVS ET NASELLIVS VITALIS PATER PAGANVS COMMUNIBVS PAGI LVGVLI FORTICVM CVM APPARATORIO ET COMPITVM A SOLO PECVNIA STA FEGERVAT ET IN PERPETVVM VT. ID. JVN. NATALI SABINI EPYLANTHVS HIC PAGANVS ANNVS DCCXXV. DARI JVSSEVNT etc. — 2. Speciatim communis homo dicitur, qui, etsi dignitate potest, se commune quodammodo fecit, cum omnibus versari non dignatur, conis, facilis, affabilis. *Nepos Att.* 3. Hic — sic se gerebat, ut communis infamis, per principibus videretur. *Cic. Senect.* 17. 59. Cyrum minorem regem Persarum — et ceteris in rebus commune erga Lysandrum atque humanum fuisse, et ei etc. *Id.* 4. *Fam.* 2. 2. An, qui in bello — suo et certorum hominum minime prudentium consilio diceretur, eum magis commune censemus in victoria futurum fuisse? h. e. magis usum consilio ceterorum. *Id. Amic.* 18. 65. Amicus simplex et communis et consensu. *Cf. Plin. Paneg.* 24. et *Eutrop.* 8. 5. *Sueton. Claud.* 21. Nec ullo spectaculi genere communior, aut remissior erat. *Id. Resp.* 22. Super cenam et super aleam communiissimus. Adde *Ter. Heaut.* 5. 1. 39., ubi tamen plerique legunt *conis*, quod in locis *Suetonii* aliis restituentibus recte putant nonnulli criticis: *V.* et quæ dicta sunt in v. COMMIS sub init. Ad hanc notionem quidam apud *Virg.* trahunt et *illud Virg.* 8. *Æn.* 275. Communeque vocare deum. — 3. Item speciatim in artibus — a) Apud Dialecticos et Rhetores loci communes sunt sedes argumentorum artis rhetorice et dialectice. *Cic.* 3. *Orat.* 27. 106. et *Orat.* 36. 126.; et *Quintil.* 2. 1. 9. — b) Item apud Rhetores commune dicitur quicquid utrique parti convenit, sive id quo actor et adversarius æque uti possunt. *Cic.* 1. *Herenn.* 7. 11. et 1. *Invent.* 18. 26. Exordium commune. Adde *eund.* 2. *Orat.* 78. 319.; et *Quintil.* 4. 1. 71. — c) Apud Grammaticos genus commune est eorum nomen, quæ simul masculina sunt et feminina, vel masculina, feminina simul et neutra. *Charis.* 2. p. 126. *Putsch.* — Verbum commune est, quod or positione desinens activam simul et passivam significationem habet. *Gell.* 15. 3.; et *Priscian.* 8. p. 787. *Putsch.* — Communis syllaba, quæ tum brevis est, tum longa, h. e. anceps. *Charis.* 1. p. 3., *Diomed.* p. 423. et *Donatus* p. 1380. *Putsch.* — Hinc
- Commune, is, n. 3. absolute, substantivorum more, usurpatur.
- I.) Proprie. — 1. Generationem communem dicitur quicquid ad plures vel ad unum pertinet. — a) In plur. num. *Cic.* 1. *Off.* 7. 20. Deinde ut communibus pro communibus utatur, privatis ut suis. *Horat.* 1. *Ep.* 20. 4. Paucis ostendi genis, et communis laudos. h. e. omnes omnino cives, Italice ut publico. *Ovid.* 13. *Met.* 273. modo ne communia solus Occupet. — Communia absolute apud *Frontin.* de limit. agror. p. 41. Goes. dicuntur compascua loca, in commune aliquibus assignata: quæ *Aggen. Urbic.* *ibid.* p. 66. In Etruria scribit communalia appellari. — b) In sing. num. commune dicitur caput et summa rei, de qua societas inita est. *Ulp. Dig.* 17. 2. 52. in fin. Non debet de communi id consequi. Et *ibid.* De communi scribere. *Paul.* 1. *Sentent.* 18. § 3. Accipere aliquid ex communi. — Hinc iudicium commune dividendo, est re, quæ ad plures pertinet, apud *Ictos* de quo *Dig.* 10. lit. 3. agi. *Cic.* 7. *Fam.* 12. 2. Quod ius statum commune dividendo, cum etc. *Paul.* 1. *Sentent.* 18. § 1. et 5. Arbitrum communi dividendo. Adde *Cajum 4. Inst.* 42.; *Ulp.* 49. 16.; et *Dig.* 2. 1. 11. § 2. et alibi. — 2. Speciatim commune est res publica, ut et *Pseudo-Ascon.* ad *Cic.* 3. *Ferr.* 33. 95. docet, *Gr. τὸ κοινόν.* Cinctus apud *Festum* p.
241. 18. Commune Latium. *Cic.* 3. *Ferr.* 38. 95. Quomodo iste commune Milyadum verarit. *Id.* 4. *ibid.* 46. 114., 59. 145. et 63. 154. Commune Sicilia. *Ovid.* 12. *Met.* 7. commune gentis Pelasgæ. — 3. Hinc in commune vel in communi est in rem communem. *Plaut. Asin.* 2. 2. 20. In commune meluere. *Ter. Andr.* 3. 3. 16. Utrique, id a te oro, in commune ut consulas. h. e. ut consilium capias, quod communiter utrique utile sit. Adde *Curt.* 5. 9. 14. et 9. 1. 24.; et *Tac.* 12. *Ann.* 5. et *Agric.* 15. *Cic.* 2. *Invent.* 3. 8. Et nostro quoque nonnulli in commune consulimus. Adde *eund.* *Quinct.* 3. 12. *Liv.* 6. 40. Vocare honores in commune. h. e. promiscuos patribus et plebi. *Sueton. Ner.* 15. In commune deliberare. *Quintil.* 6. 1. 7. prodesse. *Id.* 5. 11. 24. laborare. *Tac.* 15. *Ann.* 63. disserere. *Ulp. Dig.* 17. 2. 52. redigere. et *ibid.* emere. *Mela* 1. 8. 4. In familiis passim et sine lege dispersi, nihil in commune consulant. — In commune est etiam formula exclamandi pro æquis partibus. *Phadr.* 5. 6. Eja, inquit, in commune quodcumque est lueri. Adde *Senec. Ep.* 119.
- II.) Translate in commune significat in universum. *Plin.* 17. *Hist. nat.* 1. 1. (9). Quæ ad cuncta arborum genera pertinent in commune, dicemus. Adde *Quintil.* 7. 1. 49. *Tac. Germ.* 27. Hæc in commune de Germanorum origine; nunc singularem gentium etc. *Id.* 15. *Ann.* 12. ad fin. His atque talibus in commune alares iter properabant.
- COMMUNITAS, atis, f. 3. (communis) communio, societas. — 1. Generatim. — a) Est societas seu communis inter se plurium personarum status vel conditio. *Cic.* 1. *Nat. D.* 41. 116. Communitas est alicui cum aliquo. *Id.* 6. *Phil.* 2. 3. Quæ vobis potest cum hoc gladiatore conditio, æquitatis, legationis esse communis? Adde *eund.* 1. *Off.* 16. 51. *Id. Amic.* 17. 61. Communitas inter aliquos. *Id. ibid.* Omnium rerum, consiliorum, voluntatum sine ulla exceptione communitas. *Id.* 1. *Off.* 16. 50. Communitas et societas humana. *Id. ibid.* 45. 159. maxime apta naturæ. *Id. ibid.* 14. 45. Communitas et societas vitæ. Adde *eund.* *ibid.* 7. 20. *Id. ibid.* 44. 156. Junctum esse alicui communitate. *Id. ibid.* § 157. Communitas et conjunctio humana. et *ibid.* Consociatio bonorum atque communitas. *Id.* 9. *Fam.* 24. 3. Communitas vitæ atque victus. *Id.* 3. *Fin.* 20. 65. Naturalis communitas. *Id. ibid.* § 86. civilis. *Id.* 4. *ibid.* 4. Societas et communis generis humani. — b) Absolute ponitur etiam pro justitia civili, h. e. quæ pertinet ad communem hominum utilitatem, ut *Cic.* 1. *Off.* 43. 135. loquitur. *Id. ibid.* § 152. Omnis honestas manat a partibus quatuor, quarum una est cognitio, altera communitas, etc. *V.* in reliqua et cf. *ibid.* 45. 159. — 2. Speciatim est humanitas, benignitas, comitas. *Nepos Miltiad.* 8. Sed in Miltiade erat cura summa humanitas, tum mira communitas, ut nemo tam humilis esset, cui non ad eum editus pateret. Sic habent veteres Codices; recentiores et vulgare editiones leg. comitas. Cf. COMMUNIS 2.
- COMMUNITER, adverb. Comp. Communiter in bo. — Communiter est una cum aliis, vel una cum omnibus, non divisim; eique opponitur separatim, ut apud *Cic.* 13. *Fam.* 12. 1. Alia epistola communiter commendavi legatos Arpiustum; hac separatim. Proprie quoque eidem opponitur apud *Quintil.* 9. 1. 23. Figura, quam non communiter, sed proprie nominamus (It. insieme, con altri; Fr. ensemble, conjointement, en commun; Hisp. junto, juntamente; Germ. auf gemeinschaftliche Art und Weise, gemeinsam, gemeinschaftlich; Angl. in common with others, commonly, conjointly, together). *Cato R. R.* 136. Communiter pisere. *Cic. Rosc. Am.* 37. 108. Roscius omnia cum Carysgono communiter possidet. *Id.* 2. *Nat. D.* 48. 123. Sic dissimilissimis bestiolis communiter cibum queritur. Adde *Horat.* *Epod.* 16. 15. *Cic. Senect.* 1. 2. Communiter uti aliqua re. *Id.* 3. *Off.* 4. 17. appellare aliquid. *Id. ibid.* 20. 80. Conscriptum communiter editum: idque quod communiter compositum fuerat, solus edidit. h. e. de communi sententia. *Id.* 11. *Att.* 5. Ex tuis litteris intellexi, et iis, quas communiter cum aliis scripsisti, et iis quas tuo nomine. *Id. Arch.* 12. 32. Quæ communiter de ipsius studio locutus sum. *Id. Fontej.* 6. 12. Aurium iudicium pronisue et communiter stultis ac sapientibus a natura datum. *Farro 2. N. R.* 10. 2. Qui pascunt, eos cogere oportet.

tet, in pastione diem totum pascere communiter. *Nepos Pelop.* 2. Communiter deligere aliquid cum aliquo. *Ovid.* 6. *Met.* 262. parcere. *Liv.* 1. 10. parare bellum. *Id.* 29. 17. compleri omnia. *Id.* 1. 45. Diana Ephesiae sanum communiter a civitatibus Asiae factum. *Sueton.* *Tib.* 21. administrare provincias. *Apul. dogm. Plat.* 3. Quae communiter appellatur propositio. *Diomed.* 3. p. 480. *Putsch.* Epos dicitur Graece carmine hexametro divinarum rerum et heroicarum humanarumque comprehensio. Latine paulo communius carmen auditur.

COMMUNITIO, ōnis, f. 3. actus communiendi, et ipsa unitio. *Filstruv.* 10. 13. 1. *Schneid.* Murum continenter pulsantes — totam commutationem dissipaverunt. *Schneider.* ita leg.: alii commotionem; alii communionem. — Figurata. *Cic.* 2. *Orat.* 79. 320. Omne autem principium aut rei totius, quae agitur, significationem habere debet, aut aditum ad causam — communionem, aut quoddam ornamentum et dignitatem. *Orell.* ita legit; al. munitionem; al. aliter.

COMMUNITUS, a, um. *V.* COMMUNIO, is.

COMMUNITUS, adverb. communiter. *Farro* apud *Non.* p. 510. 5. *Merc.* Ut deos colare debet communis civitas, sic singulae familiae debemus.

COMMURMORATIO, ōis, f. 3. submissus clamor multorum simul mussantium. *Gell.* 11. 7. ad fin. Commurmuratio fieri caelestis est a plerisque, quasi monstrum verbi admirantibus.

COMMURMORO, as, are, a. 1. (cum et murmuro) idem quod murmuro, vel simul murmuro, mussa. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 23. 31. (62). de ciconiis. Congregatae inter se commurmurant. *Sil.* *It.* 15. 821. inferas in tempore dignas Missorum fratri, clauso commurmural ore.

COMMURMOROR, ōis, ūsus sum, ari, dep. 1. Idem quod commurmuro. *Cic.* *Pis.* 25. 61. Ut scribo secum ipse commurmuratus sit: ratio quidem etc. *Farro* apud *Non.* p. 478. 9. *Merc.* Hoc Graecis renunciat, ut facile intelligeres, nos ab his amari, commurmuratur. h. e. obloquantur, obsecrant.

COMMUTABILIS, e, adject. (commuto) mutabilis, qui commutari potest. ¶ 1. Generalit. *Cic.* 3. *Nat. D.* 12. 30. Ut eolm, si omnis cetera commutabilis esset, nihil esset cereum, quod commutari non posset; item nihil argenteum, nihil aereum, si commutabilis esset natura argenti et aeris: similiter etc. *Id.* *Parad.* 1. 1. § 7. Ille imbecilla et commutabilia pecuniae verbo bona putaverunt appellanda. *Id.* 1. *Att.* 17. a med. Nos hic in republica infirma, misera, commutabilique versamur. *Id.* *Amic.* 25. 92. Animus varios, commutabilis, multiplex. *Id.* *Mil.* 26. 70. Quam sit varia vitae commutabilisque ratio. *Farro* 9. *L. L.* 99. *Müll.* Quod si infecta modo conferrent, omnia verbi principia incommutabilia viderentur, ut in his pugnabam, pugno, pugnam; et contra ex utraque parte commutabilia, si perfecta ponerent, ut pupugeram, pupugi, pupugero. ¶ 2. Speciatim apud Rhetores commutabilis est idem quod communis. *Cic.* 1. *Invent.* 18. 26. Et iudicium commutabile est, quod ab adversario potest leviter mutatum ex contraria parte dici. Adde *Quintil.* 4. 1. 71.

COMMUTABILITER, adverb. commutando, idem ac communicabiliter. *Boeth.* *Aristot. Analyt. post.* 2. 17. p. 536. Si vero, sicut in genere, similiter se habebit, ut propter quid communicabiliter, analogum. *Id.* in *Aristot. de Interp. ed. sec.* p. 364. Una quidem vera, altera falsa, sed indeclinabile et communicabiliter.

COMMUTATE, adverb. mutando. *Cic.* 4. *Herenn.* 42. 54. Eandem rem dicemus non eodem modo, sed commutate. *Al.* aliter leg., sed perperam.

COMMUTATIO, ōnis, f. 3. idem ac mutatio. ¶ 1. Generalit. *Cic.* 1. *Invent.* 34. 59. Annuae commutationes semper eodem modo sunt. *Id.* 5. *Fam.* 12. 4. Commutationes civiles. *Id.* 1. *Tusc.* 23. 68. temporum quadriperlitae. *Id.* 2. *Divinat.* 42. 89. caeli. *Id.* 12. *Att.* 36. dominorum. *Id.* 1. *ibid.* 14. voluntatis. *Id.* *Amic.* 21. 79. morum aut studiorum. *Id.* 2. *Herenn.* 23. 45. nominum. *Id.* *Fat.* 9. 17. Commutatio sit et vero in falsum. *Accius* apud *Cic.* 1. *Divinat.* 22. 45. rerum. Adde *Cæs.* 2. *B. G.* 27. et 6. *ibid.* 12.; et *Nepot. Alcib.* 5. Sic *Cæs.* 3. *B. C.* 68. magnae rerum. *Id.* 1. *B. G.* 16. voluntatum et animorum. *Id.* 5. *ibid.* 1. crebrae aestuum. *Nepos Dion.* 6. subita. *Colum.* 11. *R. R.* 2. 94. ventorum. *Quintil.* 9. 1. 6. ordinis. ¶ 2. Speciatim est etiam figura rhetorica, Graece ἀντιμεταβολή, cum dux sen-

tentia inter se discrepantes ex transactione ita effe-
runtur, ut a prioris posteriori contraria priori profici-
scatur, ut: Esse oportet, ut vivas, non vivere, ut edas.
Cic. 4. *Herenn.* 33. 40. ¶ 3. Item speciatim de re-
rum permutatione. *Liv.* *epit.* 19. Commutatio capti-
vorum. — Similiter facere inter se commutationes
et consilia, h. e. collationes communicationesque,
non usitate dixit *Claudius Quadrigarius*, sed non
bene in scite, nec ineleganter, inquit *Gell.* 17. 2. in
fin.

COMMUTATUS, a, um. *V.* COMMUTO.

COMMUTATUS, us, m. 4. idem ac mutatio. *Zu-
cret.* 1. 794. quoniam quae diximus ante in commu-
tatum veniunt.

COMMUTESCO, is, ere, u. 3. (cum et mutus) idem
quod obmutesco. *Gloss.* *Cyrril.* Φιμωμαι; obmuteo,
commutesco.

COMMUTO, as, avi, ūtum, are, a. 1. (cum et muto,
quod est pro movito). Part. *Commutus* 2.; *Com-
mutatus* et *Communiandus* 1. a. — Commuto est
idem quod muto, vel simul muto, permuto; quamvis
ab hoc differat: *V.* Homonymum in fin. (It. mutare,
cangiare; Fr. changer, transformer entièrement; Hisp. mudar, transmutar, cambiar; Germ. vertaus-
schen, verwechseln, austauschen, eines um das an-
dere geben oder nehmen; Angl. to change, alter, ex-
change). ¶ 1. Generalit. commutare est aliud pro
alio substituere; et occurrit — a) Cum Accusativo
rei tantum, h. e. commutare aliquid. *Plaut. Pseud.*
5. 1. 35. Commutare pallium. *Id.* *Capt. prol.* 37. inter
se vestem ac nomina. *Id.* *Most.* 1. 3. 44. colorem.
Id. *Autul.* 3. 6. 40. coloniam. h. e. locum. *Id.* *Mil.
glor.* 2. 3. 58. oculos orationemque aliam sibi. *Tar.
Andr.* 2. 4. 7. et *Eun.* 5. 5. 3.; et *Lucret.* 3. 1072.
locum. *Cic.* 1. *Off.* 13. 39. Cum Regulus de captivis
commutandis Romanis missus esset. *Justin.* 3. 1. 8.
loricam cum aliquo. — Figurata Commutare verba
est verba multa utroque citroque habere, alterari. *Ter.
Andr.* 2. 4. 7. Crede, numquam hodie tecum com-
mutaturum patrem unum esse verbum. *Id.* *Phorm.*
4. 3. 33. Ut est ille bonus vir, tria non commutabilis
hodie verba inter vos. — b) Cum Accus. unius rei
et Ablat. alterius sine praepos., h. e. commutare ali-
quid aliqua re. *Lucret.* 5. 1105. Commutare vitam
priorem novis rebus. *Cic.* 2. *Herenn.* 19. 29. com-
pendium leve maxima fraude. *Id.* 3. *Orat.* 42. 167.
verbum verbo. *Id.* 1. *leg. Agr.* 5. 14. iovidiam pos-
sessionis pecunia. *Id.* *Cluent.* 46. 129. fidem suam
et religionem pecunia. *Cæs.* 6. *B. G.* 21. studium
belli gerendi agri culturae. *Sall. orat.* 2. de republ.
ordini. contumeliam alicujus vitae suae. h. e. vitae suae
periculo alicui contumeliam inferre. *Colum.* 12. *R.
R.* 26. 2. Mustum primo quoque tempore absuntio,
aut aere commutato. — c) Cum Accusato unius rei,
et Ablat. alterius et praepos. cum, h. e. commutare
aliquid cum aliqua re. *Cic.* *Sext.* 16. 37. Commutare
gloriam constantia cum caritate patriae. *Sulpicius*
apud *Cic.* 4. *Fam.* 5. 3. mentem cum vita (supra-
pias ex ea hoc dicebat pro mari). — d) Cum
Accusato unius rei, et Ablat. alterius et praepos. pro,
h. e. commutare aliquid pro aliqua re. *Ulp. Dig.* 2.
15. 8. ad fin. Commutare vinum pro oleo, vel oleum
pro vino. — e) Absolute. *Plaut. Trin.* 1. 2. 21.
Vin' commutemus? tuam ego ducam, et tu meam.
¶ 2. Commutari dicuntur etiam ea, quae in aliam for-
mam vel faciem vertuntur, quaeque absone vel dissi-
milia sunt ab his, quae fuerunt. *Farro* 1. *R. R.* 69.
1. Quae mactare non possunt, antequam se commutent,
ut celeriter promas ac vendas. h. e. antequam corrup-
pantur. *Id.* *ibid.* 40. 2. Semen vetus tantum valet in
quibusdam rebus, ut naturam commutat. *Id.* 9. *L. L.*
99. *Müll.* Syllabas commutare. *Lucret.* 5. 829. Omnia
commutat natura. *Cic.* 1. *Off.* 10. 31. Sed iacidunt
saepae tempora, cum ea, quae maxime videntur digna
esse justo homine — commutatur fuisseque contraria.
Id. 5. *Fin.* 25. 74. Fures rerum, quas ceperunt, signa
commutant. *Id.* 16. *Att.* 14. 22. Tempora commutat-
tur in horas. *Id.* *Fat.* 9. 17. Commutare aliquid ex
vero in falsum. *Id.* 1. *Invent.* 53. 102. Aliquid com-
mutare et corrigere. *Id.* *Harusp. resp.* 27. 80. Com-
mutare statum reipublicae. *Id.* 3. *Cat.* 10. 25. rem-
publicam. *Id.* 5. *Ferr.* 20. 51. Jura omnia et consue-
tudinem superiorum. *Id.* 16. *Att.* 7. sententiam. *Id.*
4. *Fin.* 3. 7. Quibus etiam qui assentiantur, nihil
commutantur animo, et idem abeunt, qui venerant.
h. e. nihil commutantur sententia. *Id.* 2. *Orat.* 32.
211. Commutare animos atque omni ratione flectere.

Q. Cic. Petit. cons. 11. 42. Commutare et accommo-
dare frontem et vultum et sermonem ad alicujus
sensum et voluntatem. *Cæs.* 1. *B. G.* 23. et 3. *B. C.*
39. Commutare consilium. *Id.* 3. *B. C.* 27. tempus.
Nepos Att. 8. In quo (tecto) nihil commutavit, nisi
si quid vetustate coactus est. *Id.* *Dion.* 4. Vitae sta-
tum commutatum ferre non potuit. *Plin.* 7. *Ep.* 19.
Librum legi et — adnotavi, quae commutanda, quae
eximenda arbitraretur.

Homonym. Commutare et permutare unum
idemque significant, quamvis proprie differant, ut do-
cet *Festus* bisce verbis p. 214. 1. *Müll.* Permutat-
ur id proprie dici videtur, quod ex alio loco in alium
transfertur: et commutatur, quum aliud pro alio
substituitur. Sed ea jam confuse lo usu sunt.

COMO, as, avi, ūtum, are, a. 1. in morem comas
effundendo, coma vestio. *Tertull.* *Pall.* 3. Vellera, quae
mucose lanositatis lautiores concha comant. *Paul.
lin. Nolan.* 28. 246. (al. 298). de pinu. Semper
amans celsis alta comare jugia. *V.* COMANS: et audi
Servium ad *Virg.* 3. *Aen.* 468. Comans est partici-
pium notum: non enim est verbum como. *V.* et CO-
MATUS.

COMO, ēpnis, compsi vel comsi, comptum vel
comtum, cōmere, a. 1. Part. *Comens* I. 2.; *Comptus* in
omnibus paragr. et in fin.; *Comendus* II. — Ratione
habita etym., vox conjungenda est cum Graecis κο-
μᾶν, κομῶς, κομῶν, ut docet ipse *Paul. Diac.* p.
63. 13. *Müll.*, necnon cum Germ. kämmen: juxta
Döderlinium vera est vox composita ex cum et eme-
re, unde comere et per syncope comere, quasi una
simul sumere atque in ordinem redigere. Ceterum co-
mere est ornate componere, ornate ordinare (It. or-
natamente disporre ad ordinare; Fr. disposer, ar-
ranger; Hisp. disponer, colocar en orden; Germ.
zusammenehmen und zusammenlegend ordnen;
Angl. place or set in order, dispose, orden).

I.) Proprie. ¶ 1. Generalit. comere dicitur qui
res apte jungit et ordine componit. *Lucret.* 4. 31.
animi docui natura quid esset, Et quibus e rebus cum
corpore compta vigeret (h. e. apte conjuncta et ordi-
ne composita) Quoque modo distracta rediret in ordi-
prima. *Id.* 3. 360. ex quo pacto inter se mixta quib-
usque Compta modis. *Id.* 1. 948. dum perspicis or-
namentum Naturam rerum, qua consistit compta figurā.
Virg. 8. *Aen.* 128. rami vitis compti. ¶ 2. Speciatim
ad cultum capitis pertinet, seu potius de capillis
et lana usurpatur, et est petendo ornare vel ornate
componere: occurrit autem — a) Saepae de capillis
et capite. *Cic.* *Pis.* 11. 25. Compti capilli. Adde
Virg. 10. *Aen.* 822. et *Sil.* *It.* 7. 447. *Martial.* 42.
83. Comere capillos dente saeto. *Plaut.* *Mil. glor.* 3.
1. 199. Comere caput. Sic *Tibull.* 1. 9. 16. Nec niti-
dum tarda comperit arte caput. *Quintil.* 12. 10. 47.
Caput comptum in gradus atque annulos. *Ovid.* 2.
Fast. 560. Comat virgineas hasta recurva comas.
Quintil. 2. 5. 12. Inestas comas acu comentes. *Ti-
bull.* 4. 2. 10. Comere crines. *Sil.* *It.* 13. 122. cer-
viam aurem pectine. *Stat.* 3. *Theb.* 424. cristas. *Id.*
4. *ibid.* 43. Auriga comit equos. — b) Raro de aliis
humani corporis partibus. *Quintil.* 8. *proem.* 19.
Corpora vultu atque fucata muliebriter comata. *Stat.*
1. *Silv.* 2. 110. Colla genasque comere. *Claudian.*
2. *Eutrop.* 337. vultus. — c) Refertur etiam ad
personas interdum cum Acoris. abject. Graecorum
more, saepius absolute. *Ovid.* 1. *Amor.* 1. 20. longas
compta puella comas. *Plaut.* *Stich.* 5. 4. 19. Amica
mea dum comit dumque se exornat. Adde *Tibull.* 4.
6. 3. *Horat.* 2. *Sat.* 8. 70. Pueri praedicti et compli.
Ovid. *Heroid.* 4. 75. Compti juvenes. *Id.* *Medic.*
fac. 24. viri. — d) Denique ponitur de lana, et ge-
neratim de iis, quae manibus levigantur. *Plin.* 8.
Hist. nat. 48. 74. (194). Colus compta. h. e. colus
cum sua lana. *Claudian.* *VI. Cons. Honor.* 525. ves-
tesque et cingula comit saepe manu.

II.) Translate occurrit fere de oratione. *Quintil.*
8. 3. 42. Non quia comit et expoliri non debeat ora-
tio. *Lucan.* 10. 63. quem Cleopatra sine ulla Tristia
ad lacrimis simulatum compta dolorem. h. e. in
ornatu praefrens dolorem simulatum, vel ornatu seu
instructa dolore simulato. *Gell.* 1. 9. Linguae oratio-
nisque comendae gratia. *Auson.* *Edyll.* 4. 58. Tu
quoque, qui Latium lecto sermone Terentii, Comis
etc. *Stat.* 1. *Silv.* 3. 71. Comere divitias opibusque
imultere lucem. h. e. ornare et liberalitate illustres
reddere. — Hic Part. praeter. pass.

Complus, a, um, Adjective quoque usurpatur,

unde Comp. *Comptior* et Sup. *Complissimus*; et dicitur translatē fere de oratione pro expolito. *Cic. Senect.* 9. 28. Compta et mitis oratio. *Tac.* 1. *Hist.* 19. *Comptior* sermo. *Quintil.* 10. 1. 70. Isocrates in diverso genere dicendi nitidus et comptus. *V. COMPTE* et *COMPULUS*. *Augustin.* de *quantit. anim.* 33. Anima mundissima et complissima.

COMŒDIA, *æ*, f. 1. *κωμῳδία*. Comœdiarum antiquas Genitiv. est *Plauti Pæn.* prol. 50. — Comœdia est poema dramaticum, civium et vulgi actiones stilo populari imitans, non sine salubus ac jocis, exitu læto. Eius finis est vitæ privatorum exemplum proponere, ut inde mores suos quisque corrigat, differat in tragœdia, quæ illustres personas inducit, terrorem ac misericordiam commovet, exitus habet horribiles, et stilo utitur gravi, tumido et a communis consuetudine remoto. — Dicta est a *κωμῶν* vicus et *ᾠδῆς* cantus, quod initio per vicos discurrentes huiusmodi lusum acclibant, teste *Paul. Diac.* p. 39. 6. *Müll.* At rectius *Varro 7. L. L.* 89. *Müll.* docet, comœdiam dictam esse a *κωμῶς* (unde et *comissatio* Latine dicta), hoc est convivium, quod in Bacchi honorem fiebat: a cuius dei festis diebus et tragœdia originem duxit.

¶ 1. Stricto sensu in Latinis scriptoribus comœdia Græcorum significatione semper occurrit: apud quos vetus comœdia mordacibus dictis abundabat, magnâ in quemque invehendi licentiâ, ut est apud *Horat. Art. P.* 281.; nova minus habuit acerbitalis, plus artis atque elegantie. Ceterum plura de comœdiarum origine, partibus, etc. *V. apud Scalig. de Poet. lib.* 1. et *Poss. lib.* 2. *Institul. Poet.* c. 22. 23. etc. *Plaut. Amph.* prol. 96. Argumentum comœdiarum. *Id. ibid.* v. 88. Comœdiam agere. Adde *Ter. Eun.* prol. 22. et *Heaut.* prol. 4. et *Quintil.* 11. 3. 111. *Ter. Andr.* prol. 26. facere. *Et ibid.* 17. spectare. et *ibid.* et *Heaut.* prol. 4. et 7. exigere. h. e. rejicere, improbare. *Cic.* apud *Donatum* in *fragm. de Tragœd.* et *Com.* Comœdia est imitatio vitæ, speculum consuetudinis, imago veritatis. *Id. Brut.* 62. 224. Atheniensis Hyperboli improbatum veleres Atticorum comœdiarum notaverunt. Adde *Quintil.* 6. 1. 59. *Rursus Cic. Orat.* 31. 109. Placere in comœdiis. *Id.* 1. *Off.* 29. 104. Comœdia antiqua. Adde *Quintil.* 10. 1. 65. *Horat. A. P.* 93. Interdum tamen et vocem comœdiam tollit. *Id. ibid.* 281. et *Quintil.* 10. 1. 9. Comœdia vetus. *Horat.* 1. Sat. 4. 2. prisca. *Quintil.* 3. 8. 51. Actores comœdiarum. *Id.* 10. 1. 9. Comœdiarum scriptores. *Volcatius Sedigitus* apud *Sueton. Vit. Ter.* 3. Comœdias edere. *Sueton. ibid.* 16. dicit. *Id. Claud.* 11. docere. ¶ 2. Villam quandam suam humilliore loco positam figurat comœdiam appellat *Plin.* 9. Ep. 7. Huius in littore (ad *Larum lacum*) plures villæ meæ; sed duæ, ut maxime delectant, ita exercent. Altera imposita saxi, more Bajano, lacum prospectit; altera, æque more Bajano, lacum tangit. Itaque illam tragœdiam, hanc appellare comœdiam soleo; illam quod quasi coluburnis, hanc quod quasi socculis sustinetur.

COMŒDICE, adverb. *κωμῳδικῶς*, comœdorum more, comice. *Plaut. Mil. glor.* 2. 2. 58. Euge, euge, euscheme herile adstitit, et dulcē, et comœdice. Adde *Paul. Diac.* p. 61. 11. *Müll.*

COMŒDICUS, a, um, adject. *κωμῳδικός*, comœdus. *Apul.* 3. *Floril.* n. 16. Dia in arte comœdico nobilis.

COMŒDIOGRAPHUS, i, m. 2. *κωμῳδιογράφος*, qui comœdias scribit. Quidam ajunt, usurpatam fuisse a Cicerone, cujus verba sint apud *Victorin.* et *Probum Grammatic.*, sed falluntur. Ver certe Græci est a *κωμῳδία* et *γραφῶν*. Legitur tantum apud *Val. Prob.* p. 1486. *Putsch.* Sic *Plautus* et antiqui comœdiographi.

COMŒDUS, a, um, adject. *κωμῳδός*, ad comœdiam pertinens. *Juvenal.* 3. 100. Natio comœda est. — Hinc

Comœdus, i, n. 2. absolute, substantivorum more est actor comœdiarum. *Cic. Rose. Com.* 11. 30. Qui in novissimis quidem erat histrionibus, ad primos pervenit comœdos. Adde *eund.* *Orat.* 31. 109.; *Quintil.* 1. 11. 1. et alibi sæpe; *Sueton. Tib.* 47.; *Plin.* 1. Ep. 15. 2.; *Juvenal.* 3. 94.; *Cajum 3. Instit.* 212.; et *Dig.* 9. 2. 22. § 1. *Inscript.* (Parti reperla) in *Ann. dell' Instit. Archeol.* a. 1842. p. 152. COLONIA P. PUBLIUM INGENIUM COMŒDORVM PROPTER SINGULAREM ARTIS PRUDENTIAM ET MORVM PROBITATEM (honorat).

Homonym. Inter *histrionem* et *comœdum* hoc

interest, quod *comœdus* solas agit comœdias, et in scena: *histrion* quascunque fabulas, atque etiam extra scenam, ut in convivis, in funeribus, etc. *Quintil.* 6. 2. 35. Vidi ego sæpe histriones atque comœdos, cum ex aliquo graviore actu personam deposuissent, sientes adhuc egredi. Cf. et locum *Cic. Rose. Com.* superius allatum.

COMŒSUS, a, um, adject. Superl. *Comœsissimus* sub b. — *Comosus* est idem quod *comatus*: et occurrit — a) De hominibus. *Phædr.* 5. 8. 2. Calvus, comosa fronte, nudo corpore. *Auct. Priap.* 37. 2. *Phœbus* comosus, *Hercules* lacertosus. — b) De plantis. *Plin.* 26. *Hist. nat.* 8. 45. (71). *Tithymalum* comosissimum ex omnibus. *Id.* 16. *ibid.* 6. 8. (22). *Hemeris* in orbem comosa.

COMŒTRIA seu *commotria*, *æ*, f. 1., mulier ornandorum capillorum artifex. Sex Romæ fuisse *comœtrias* Vestæ ministras, docent ex Festo multi Lexicographi. Nos Festi locum nondum invenire potuimus. *V. CHAMÆTERA.*

COMPACTUS, a, um. *V. COMPACO.*

COMPACTUS vel *compescor*, *pæciseris* vel *pæciseris*, pactus vel *pecus* sum, *pæcisci* vel *pæcisci*, 3. (cum et *pæscor*). Part. *Compactus* sub A et B; *Compactus* sub B. — *Compacior* est simul pactum facio: sed negat *Charis.* 2. p. 177. *Putsch.* esse in usu linguæ Latinæ; et sane apud Scriptores occurrit tantum Præter. perf. *compactus* vel *compactus*, A) modo deponentis verbi forma, B) modo passive.

A) Deponentis forma et activa significatione. *Plaut. Pseud.* 1. 5. 129. Si somus compacti, sive consilium unquam inivimus. h. e. si simul pactum aliquod fecimus. *Id.* in *nov. fragm. Cistell.* (edente A. Mai) p. 17. v. 11. Quæ esset ætatem mecum excluda, mecum matrimonio compacta sit, capere oportet.

B) Passive occurrit tantum Part. præter. pass., et quidem Ablat. absol. — a) *Compacto* vel *compacto*, h. e. ex composio; et fere in malam partem accipitur. *Plaut. Capt.* 3. 1. 29.; *Afranius* apud *Charis.* 2. p. 177. *Putsch.*; *Cic.* 10. *Att.* 12. 2.; et *Liv.* 5. 11. *Compacto* aliquid agere. *Cic. fragm. orat. Scour.* (edente A. Peyronio) p. 76. n. 8. Itaque compacto cum matre Hostaris consilium cepit, ut etc. — b) De *compacto* eodem sensu. *Plaut. Pseud.* 1. 5. 126. De compacto faciunt consilium dolis. Adde *eund.* *Capt.* 3. 1. 24. — c) *Ex compacto* eodem sensu. *Sueton. Cæs.* 20. Autores ex compacto nominare. Adde *Cod.* 7. 53. 3.

COMPACO, *as*, *avi*, *atum*, *are*, a. 1. (cum et *paco*). Part. *Compacatus*. — *Compacare* est simul pacare. *Cassiod.* 1. *Hist. Eccl.* 20. Qui compacaret Ægyptios propter dogma tumultuantes. *Alit leg.* compellaret. *Id.* 8. *ibid.* 13. ante med. Denno inter se barbari compacati, a vicinis gentibus Hunnorum deprædabantur.

COMPACTICUS, a, um, adject. qui ex multis compactus est. Legitur apud *Tertull.* *advers. Valentinian.* 31. *Compacticus* ille Soler. *Alit leg.* comparcinus, alii comparcivus.

COMPACTILIS, e, adject. compactus, colligatus, coagmentatus.

I.) Proprie occurrit in artibus. *Vitruv.* 4. 7. 4. *Schneid.* Supra columnas trabes compactiles imponantur. h. e. lignis junctis compositis, ut *Philander* exponit. *Id.* 10. 14. 2. Postes compactiles. *Plin.* 15. *Hist. nat.* 22. 24. (88). de *nucibus*. Solum hoc pomum natura compactili operimento clausit. h. e. putamine bifido, sed probe connexo. — *Compactiles fines* in re agraria, apud *Innocent.* de *casib. litter.* p. 230. *Goes.* quoniam dicuntur, multis explicat idem *Goes.* de *antiqu. Agrar.* c. 8. p. 77. *V.*

II.) Translate *compactilis* dicitur de animalibus, quæ corpore sunt breviorē, sed bene constituto, et veluti quadrato, aut rotundo, *στρογγύλους* Græci vocant. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 16. 18. (46). Leonum genera duo: compactile et breve, crispioribus júbis: hos pavidiore esse, quam longos, etc. *Id.* 11. *ibid.* 18. 19. (50). de *apibus*. Optimæ breves et in rotunditatem compactiles.

COMPACTIO, *ōnis*, f. 3. actus compingendi. ¶ 1. Abstracte est colligatio, connexio. *Cic.* 5. *Fin.* 11. 33. *Compactio* membrorum. *Ambros.* 2. *Hexæm.* 1. Quis ergo oon miretur, dissimilibus membris disparē quendam in corpus unum assurgere, — ut quædam discretæ naturæ sunt, in unitatis et pacis vinculum individua compactione necantur? ¶ 2. Con-

creto, uti ajunt, sensu, sunt ipsæ res simul colligatæ et compactæ. *Vitruv.* 10. 14. 2. *Schneid.* Insuper hanc compactionem erigantur postes compactiles. Similiter *Id.* 2. 7. 3. Lapidinæ spissis compactionibus solidatæ. *Boeth.* de *diis et præses.* edit. inter *Cic. Op.* ab *Orell.* T. 5. p. 394. Si mundus est quadam quasi quatuor elementorum generalium compactio etc.

COMPACTIVUS, a, um, adject. idem ac *compactus* sive agglutinans. *Isid.* 17. *Orig.* 7. 10. Hæc sola arbor gummi glutinosum et compactivum destillat, quo et medici et scriptores utuntur.

COMPACTO. *V. COMPACISCOR.*

COMPACTORA, *æ*, f. 1. idem quod *compactio*, a *compingo*: sed concreto tantum, uti ajunt, sensu legitur apud *Vitruv.* 4. 7. 4. *Schneid.* *Compactura* habet laxationem.

COMPACTUS vel *compactus*, a, um, pro convento, constituto. *V. COMPACISCOR.*

COMPACTUS, a, um, pro coagmentato, colligato, conjuncto. *V. COMPINGO.*

COMPÆDAGŒGITA, *æ*, m. 1. *συνπαδαγωγίτης*, servus, qui simul cum aliis in eodem pædagogio domini educatus est. Vox hybrida a Latino *cum*, et Græco *παιδαγωγός*, quæ legitur in trib. *Inscriptionib.* apud *Fabrett.* p. 361. n. xiii. 98. et 99. Adde *Inscript.* apud *Orell.* 2818. 2819. Alla apud *Gruter.* 585. 9. ERASTO VIX. AN. XIIII. COMPÆDAGITÆ (lege *compædagogitæ*) B. MER.

COMPÆDAGŒGIUS, *ii*, m. 2. qui una cum aliis sub pædago est. Vox hybrida, ut dictum est in voce *præced.*, legiturque in *Inscript.* apud *Fabrett.* p. 361. n. 97. PYRÆI COMPÆDAGŒGII.

COMPAGANUS, a, um, adject. qui est ejusdem pagi. *Inscript.* tempore secundi consulatus Pertinacis Aug. exarata, h. e. ann. a Chr. n. 193., apud *Gruter.* 209. 1. SENTENTIAM, QVAM TVLIT ISTER COMPAGANOS etc.

COMPAGES, *is*, f. 3. (*compingo*). De alia forma, *V. COMPAGO* suo loco. — *Compages* est connexio et colligatio rerum simul compactarum, compactio (II. concatenatione, committitura; Fr. *jointure*, *emboiture*, *liaison*; Hisp. *juntura*, *encazadura*, *ligazon*; Germ. d. *Zusammengefüge*, d. *Enge*, d. *zusammengefügte Bau*; Angl. a *joining* or *setting together*, a *joint*, *commisure*).

I.) Proprie. *Lucret.* 6. 1068. Laxare compages (*saxorum*). *Curt.* 4. 4. 12. Saxorum compage laxata. *Id.* 4. 3. 6. Crebris fluctibus compages operum se laxant. *Verg.* 1. *Æn.* 127. laxæ laterum compages (*navis*). *Id.* 2. *ibid.* 297. compagibus aretis clauduntur belli portæ. *Ovid.* 3. *Met.* 30. Efficiens humilem lapidum compagibus arem. *Sueton. Aug.* 43. Laxalis sellæ curulis compagibus. *Lucan.* 3. 491. Compagem solvere muri. *Id.* 10. 248. magnosque cavæ compagibus hiatus. *Id.* 2. 487. pontis. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 40. 79. (215). glutinis. *Id.* 25. *ibid.* 3. 6. (20). in genibus. *Seneca Herc. Orl.* 1135. et 1228. Compages rumpere. *Id.* *Edip.* 580. Compage rupta. *Tac.* 12. *Ann.* 25. Saxorum compages distractæ. *Id.* 3. *Hist.* 27. Compage contorum soluta. *Gell.* 6. 1. Natura, quæ compagem hanc mundi fecit.

II.) Impropie. *Cic. Senect.* 21. 77. Dum sumus in his inclusi compagibus corporis. *Vellej.* 2. 127. 3. Sufficiente etiam vigori animi compage corporis. *Lucan.* 5. 119. Compages humana labe. h. e. conjunctio animæ cum corpore. — *Lucret.* 4. 1109. et 1201. Hæpere in Veneris compagibus. h. e. hæpere in amplexibus. *Tac.* 4. *Hist.* 74. ad fin. Octingentorum annorum fortunâ disciplinæ compages hæc enoluit, quæ convelli sine exitio convellentium non potest. h. e. societas, imperium, respublica. *Macrobi.* 1. *Somn. Scip.* 6. ante med. Singularum compagum membra tractamus.

COMPAGINA, *æ*, f. 1. conjunctio. *M. Baro* de *casib. litter.* apud *Goes. Agrar.* p. 239. Colligo ab omni compagina litterarum, et *Innocent.* *ibid.* p. 245. et 246. Omnis compagina litterarum.

COMPAGINATIO, *ōnis*, f. 3. compages, junctura. *Cassiod.* in *Psalm.* 17. Fiat hujus versiculæ compaginatio præpostera verborum, ut melius hic sensus nobis possit aperiri.

COMPAGINATUS, a, um. *V. voc. seq.*

COMPAGINO, *as*, *avi*, *atum*, *are*, a. 1. (*compages*). Part. *Compaginans* 2.; *Compaginatus* et *Compaginatus* 1. — *Compagino* est *compingo*, copulo, connecto. ¶ 1. Stricto sensu. *Prudent.* 10. *negi* etc.

SS9. revulsis qui medetur ossibus, Aut fracta nodis sarcinis compaginat. Adde *Augustin. 13. Confess. 30. et Paulin. Nolan. Ep. 32. (al. 12.) n. 10. Ammian. 21. 2. Orbis scuti articulis compaginatus. Id. 16. 11. Naves ad compaginandas paraverat pontes. Adde eund. 28. 2. et Augustin. serm. 1. Fer. 3. Pentec. Isid. 6. Orig. 13. Ante usum chartæ vel membranarum de libris arborum volumina fiebant, id est compaginabantur; unde et scriptores a libris arborum libricos vocaverunt. ¶ 2. Latiori sensu ponitur pro solidum esse. *Auct. rei Agrar. p. 346. Goes. Compagiantes agri, limitese.**

COMPAGO, gins, f. 3. idem quod compages. *Servius ad Virg. 2. Æn. 297. observat, antiquos dixisse tantum compages et ambages, posteritatem vero admisisse, ut etiam compago diceretur: non ideo tamen mutandam esse declinationem obliquorum: neque dicendum compaginis: quamvis fateatur ab Ovidio id usurpatum. Locus Ovidii est 1. Met. 711. disparibus calamus compagine ceræ Inter se junctis, etc. Sod et Cels. usurpat 4. 7. A compagine corporis ad viscera transeundum est. Adde *Manil. 1. 717., 725. et 838. Seneca Ep. 91. Sive flammam violentia compagine soli ruperit. Et Plin. 2. Hist. nat. 2. 2. (5). Mundus nullarum egens compaginum. Denique compago Nom. sing. numeri occurrit apud Stat. 7. Theb. 43. Nullus vero alius, præter elatos casus, apud Latinos scriptores adhuc repertus est. V. COMPAGES.**

COMPAGUS. V. CAMPAGUS.

COMPAGUS, i, m. 2. est pagus majori alii pago contributus. Habetur io vel. Inscrit. apud *Mazoch. in comment. ad Tabul. Heracleens. p. 399.*, quæ est apud *Orell. 3193. PAGUS HERCULANEVS CIVIT - CONLEGIVM, SEIVE DIAGISTREI JOYKI COMPAGGI - VTRI IN PORTICVM PAGANAM RESICENDAM REQVIAM CONSYMERENT, etc. V. Danieli Numism. Capuana p. 95. et 102., ibique p. 108. not. g.*

COMPALPO, as, are, a. 1. (cum et palpo) idem quod palpo, confrecto, tangi. *Augustin. Serm. 214. de Temp. Noli superficiem compalpate, descende in te, penetra interiora cordis tui.*

COMPAR, is, adiect. (cum et par). Ablativus sing. numeri habet et compari ut apud *Liv. 36. 44., et compare ut apud Ovid. 3. Amor. 5. 38. et 3. Art. am. 359. — Compar est par, æqualis, par omnino (It. eguale, pari; Fr. égal, pareil; Hisp. igual, parejo; Germ. völlig gleich; Angl. equal, even, like, suitable). Usurpatur A) Adjective, et B) Substantivorum more.*

A) Adjective occurrit — a) Absolute. *Liv. 1. 9. Id demum compar connubium fore. Id. 23. 8. Compari Latinorum postulatio. Id. 36. 44. Compari Martem concurrere. Al. leg. pari. Auct. B. Hisp. 23. Prælium compar. Val. Max. 9. 14. extern. 2. Duo lineamentis oris et omnium membrorum compares erant. — b) Cum Dativo. *Lucret. 4. 1251. natura viri compar uxori. Liv. 28. 42. ad fin. Consilium tuum parentis tui consilio compar. Id. 8. 6. Milites militibus, centuriones centurionibus, tribuni tribunis compares. Id. 8. 10. Funus mortis compar. — c) Cum Genitivo. *Gell. 6. 11. Quia antisper similis et compar eorum fias.***

B) Absolute, substantivorum more — ¶ 1. Compar, comm. gen. 3. ponitur pro socio, sodali, conjuge. Itali eodem sensu comparere dicunt pro sodali, amico. *Plaut. Pseud. 4. 3. 9. Hunc comparem meluo meum. Horat. 2. Od. 5. 2. Munia comparis sequere. h. e. uxoris. Ovid. 3. Art. am. 358. Bellatorque sua prorsus sine compare bellat. h. e. rex sine regina in ludo latrunculorum. Adde Inscrit. apud *Gruter. 760. 3. et 793. 9., apud Reines. cl. 20. n. 36. 129. et 322., et apud Orell. 2656., in quibus compar pro marito aut pro uxore ponitur. — Præcipue cum de re agitur veneris. Plaut. Pseud. 1. 1. 64. Compressiones arcæ amantum comparum. Adde eund. Cas. 4. 2. 18. et Catull. 68. 125. Ovid. 3. Amor. 5. 38. Taurus cum vacca compare. ¶ 2. Compar, ἰσχυρόν, figura rhetorum, qua membra plura orationis ponuntur pari fere numero syllabarum, ut in prælio mortem pater optebat, domi filius nuptias comparabat, etc. *Cic. 4. Herenn. 20. 28.***

COMPARA, æ, f. 1. idem ac compar. *Inscrit. apud Marini. Hyat. Arv. p. 67. de equa veloci. CYRANO FLABRIS COMPARA, AETATE ABACTA VIRGINI, SPEDVISA, LETICEN INCOLIS.*

COMPARABILIS, e, adject. qui comparari et conferri potest. *Cic. 1. Invent. 30. 49. Comparabile*

est, quod in rebus diversis similem aliquam rationem continet. *Id. 1. ibid. 29. 42. Simile autem ex specie comparabili, aut ex conferenda atque assimilanda natura iudicatur. Liv. 39. 52. Trium clarissimorum virorum mors comparabilis.*

COMPARATÉ, adverb. alterius comparatione. *Cic. Top. 22. 84. Cum quaeritur quale quid sit, aut simpliciter quaeritur, aut comparate: simpliciter, expectanda ne sit gloria; comparate, præponenda ne sit divitiis gloria.*

COMPARATICIUS, a, um, adject. ¶ 1. Aurum comparaticium, apud *Ump. Valent., Gratian. et Valentin. Cod. Theod. 12. 40. 2. est quod per singulorum collationem ac tributum confertur. ¶ 2. Est idem quod comparabilis. Tertull. advers. Valentian. 13. Angelorum comparaticius antistatus.*

COMPARATIO, ōnis, f. 3. duo inter se diversa significat: aut enim A) est a cum et par, paris, et significat collationem; aut B) est a cum et parare, et significat apparatus, preparationem.

A) Comparatio, a cum et par, paris, est collatio, cum duo vel plura inter se conferuntur (It. comparazione, paragone; Fr. comparaison, parallèle; Hisp. comparacion, cotejo, parangon; Germ. d. Zusammenstellung von Gleichem mit Gleichem; Angl. a comparing or likening, comparison). Occurrit ¶ 1. Stricto sensu, et est æqua proportio, quæ inter duas vel plures interest res. *Cic. 2. Nat. D. 20. 51. Quia solis et lunæ et quinque errantium ad eandem inter se comparationem est facta conversio. Vitruv. 9. 8. 4. Schneid. Item — horologiorum ex æqua comparationis explicuit h. e. rationes, adeoque ipsorum constructiones; quam postremam interpretationem Forcellinus exhibuit. Colum. 6. R. R. 2. 13. Item custodiendum est, ne in comparatione vel statura, vel viribus impar cum valeantior jungatur (bos). — Hæc vox videtur nova fuisse Ciceronis tempore, et fortasse ab illo ipso novata, præsertim in sensu quæ ἀναλογία et collationis. Ita enim loquitur *Tim. 4. enty. Id. optime assequitur quæ Græce ἀναλογία, Latine (audendum est enim, quoniam hæc primum a nobis novantur) comparatio proportionis dici potest. Adde eund. ibid. 5. et 7.; et Colum. 2. R. R. 2. 3. ¶ 2. Latiori sensu est conferendi actus, qui verbis fit; et primo quidem est constitutio et conrectio, quæ inter magistratus locum habebat in distributione provinciarum: V. COMPARO sub A. 3. Liv. 6. 30. Maebis Volsi provincie sine sorte, sine comparatione, extra ordinem data. ¶ 3. Item est rerum inter se collatio, quæ mente ac verbis fit. *Cic. Topic. 18. 71. Parium comparatio nec elationem habet, nec submissionem. Id. ibid. Comparatio majorum, minorum. Id. 1. Off. 43. 152. Eorum, quæ honesta sunt, potest incidere sæpe contentio et comparatio, utrum sit honestius. Id. 2. ibid. 25. 88. Comparatio utilitatum. Id. 1. Orat. 60. 217. Orationis suæ cum scriptis aliis comparatio. Id. 10. Fam. 5. 1. Res in comparatione difficilis ad iudicandum. Id. 1. Off. 17. 58. Comparatio, quibus plurimum sit tribuendum. Id. ibid. 3. 10. Dissidere de comparatione rerum. Id. 5. Tusc. 13. 38. Aliquam comparationem habere. Curt. 3. 11. 20. Strata erant itinera villioribus sarcinis, quas in comparatione meliorum avaritia contempserat. Fellej. 2. 9. Usque in comparationem Græcorum inferiorum evecti. Sueton. Aug. 79. Ut nonnulli ex comparatione procerioris intelligi posset. Adde Curt. 10. 8. 9. Sueton. Rhet. 6. Demittere se in comparationem. Quintil. 5. 13. 57. Comparatio argumentorum. Id. 2. 4. 24. rerum. Id. 1. 5. 4. similium. Id. 7. 2. 22. Ducere comparationem non una via. Id. 2. 4. 21. Comparatio uter melior uterque utilior. Id. 8. 4. 9. et 8. 5. 5. per comparationem. Seneca Ep. 43. Comparatio magnitudinem aut tollit aut deprimit. Tac. 1. Ann. 10. Comparatio deterioris. Plin. 10. Hist. nat. 9. 11. (27). Suos comparatione ejus damnat ut alienos. Id. 34. ibid. 7. 18. (44). Vietus comparatione. ¶ 4. Speciatim apud Rhetores comparatio criminis est cum reus aliud aliquod factum rectum aut utile profert, quod ut fieret, illud de quo arguitur, se commississe fateatur, ut Cic. docet 1. Invent. 11. 15., nempe quia fit comparatio facti honesti cum crimine, quod ejus facti causa admissum est. Adde eund. Cic. 2. ibid. 24. 72. et 1. Herenn. 14. 24. ¶ 5. Denique apud Grammaticos comparatio est gradus comparativus. Quintil. 1. 5. 43. Per comparationes et superlaciones. — Item ipsius comparativi gradus ratio. *Charis. 2. p. 129. Putsch. His et comparatio accidit, quoniam aut in****

qualitate sunt, aut quantitate, magnus major maximus etc. Adde *Donat. p. 1745. ibid.*

B) Comparatio, a cum et parare, est apparatus, preparatio, acquisitio, inquisitio, quæ fit ad certum aliquem finem (It. apparecchio, procaccio, acquisto; Fr. apprêts, acquisition; Hisp. aparejo, adquisicion; Germ. d. Bereitmachung, d. Instandsetzung, Anschaffung, Herbeischaffung, Zurüstung; Angl. provision, preparation, acquisition). Occurrit — a) Generalim. *Cic. pro leg. Manil. 4. 9. Reliquum tempus non ad oblivionem veteris belli, sed ad comparationem novi contulit. Id. 1. ad Q. fr. 2. sub fin. Pompejus omnia pollicetur et Cæsar: quibus ita credo, ut nihil de mea comparatione deinam. Id. Brut. 76. 283. Comparatio et disciplina dicendi. Id. Cluent. 67. 191. Totius hujus ab illa inventa et adornata est criminis comparatio. h. e. apparatus rerum ad crimen inferendum idonearum. Id. 2. Fin. 23. 92. Si tam facilis, quam vultis, voluptatis comparatio. h. e. acquisitio. Sic *Id. Mur. 21. 44. Comparatio suffragatorum, testium. Auct. B. Afr. 35. pugæ. Liv. 42. 17. veneni. Val. Max. 4. 4. 5. nimis anxie divitiarum. Seneca Ep. 9. amicitie novæ. — b) Speciatim et pro emptione adhibetur. *Trajan. ad Plin. 10. Ep. 37. Probeciscent ad comparationem frumentorum. Ulp. Dig. 5. 1. 52. Cum appareat, id legislatorem sensisse ex genere comparationis. Papinian. ibid. 41. 3. 44. pr. Comparatio servorum.***

COMPARATIVE, adverb. per comparationem. *Gell. 5. 21. Compluribus cum dicimus, non comparative-digimus. — A Grammaticis adhibetur de gradibus. Charis. 1. p. 87. Putsch. Adverbialiter docte, comparative doctius, superlative doctissime.*

COMPARATIVUS, a, um, adject. comparationem continens. ¶ 1. Apud Rhetores est qui pertinet ad plurimum rerum inter se collationem. *Cic. 2. Invent. 25. 76. Comparativa iudicatio. Adde eund. 2. ibid. 24. 73. Quintil. 7. 4. 3. Hæc genus ἀντιτασις Græce nominatur: comparativum nostri vocant. Pseudo-Ascon. ad Cic. Divin. in Q. Cæcil. 12. In omni qualitate comparativa. h. e. in omni comparatione. ¶ 2. A Grammaticis passim dicitur comparativus absolute, et comparativum, i: ibi subauditur gradus, hic nomen, vel genus. *Gell. 5. 21. Contra formam perpetuam la comparativo. Adde Charis. 2. p. 131. Putsch. et alibi; et Donat. p. 1745. V. et PRÆLATIVUS. — In neutr. plur. Quintil. 9. 3. 19. Comparativa. — De Ablat. Priscian. 5. p. 671. Putsch. Comparativus casus apud eosdem est ablativus, quia utitur eo in comparationibus, ut fortior Hectoris. Cf. *Gell. 5. 21. Vocabulum comparativum.***

COMPARATOR, ōris, m. 3. ¶ 1. Comparator est qui comparat, aut confert aliquid. *Julian. Epit. nov. c. 44. § 77. litterarum. ¶ 2. Est etiam emptor. Paul. 2. Sentent. tit. 17. ad fin. Fundus ejus esse videtur, cujus nomine comparatus est, non a quo pecunia numerata est, si tamen fundus comparatori alii traditus. Inscrit. apud *Murat. 559. 4., quæ est apud Orell. 4163. C. JULIO ALCIMO BAYENNATI COMPARATORI MERCIS SYRTORIÆ. Adde Impp. Valent., Theodos. et Arcad. Cod. 10. 33. 1.; Cod. Theod. 3. 1. 2. et 11. 7. 4.; et Paul. 2. Sentent. 17. § 15.**

COMPARATUS, a, um, particip. V. COMPARO. COMPARATUS, us, m. 4. apparatus. *Vitruv. præf. 1. 7. § 17. Schneid. Amplo modulorum comparatu architectari.*

COMPARCINES et

COMPARCIVES. V. COMPACTICIUS.

COMPARCO vel comperco, is, parsi, parsum, ere, n. 3. (cum et parco). Comparco est parcendo colligo, parsimonia utor (It. risparmiare, spargnare; Fr. économiser, amasser en épargnant; Hisp. ahorrar; Germ. zusammensparen; Angl. to scrape together, husband well, save by parsimony).

1) Proprie. *Ter. Phorm. 1. 1. 9. Quod ille nuntiavit vitæ de demenso suo, suum deludans genium, comparsit miser, in illa universum abripit. Hanc lectionem tuentur Cod. Bemh., Non. p. 117. 30. Merc., et Charis. 2. p. 197. Putsch. et p. 133. Lindemann: Codd. reliqui habent compersit. Paul. Diac. p. 60. 5. Merc. Comparsit Terentius pro compersit posuit. Ita Salmas. et alii. At (inter quos Müll.) leg. pro compercutit; quæ sane lectio et interpretatio vel alium Terentii locum designat, vel si hunc, est parum ad rem. V. tamen Müll. ad h. l., et cf. infra n. 11. Fronto Laud. neglig. p. 329. (edente Maito). Non neque diligenter ad querendum vitium*

et comparandum cibum leones, ut formicas esse. *Pa-cat. Paneg. Theodos. 32. ad fin.* Comparando latere anonam. *Solin. 22. extr. 2.* Fructus comperere in biemem.

II.) Translate ponitur pro se abstinere, se continere. *Plaut. Pæn. 1. 2. 137.* Comperce, amabo, me atrectare. *cf. Müll. ad Paul. Diac. loc. cit.*

COMPAREO, āres, ārti, ere, n. 2. — Part. *Compara-rens* sub *b* in fin. — Compareo idem est ac pareo, appareo, in conspectu sum, adsum. Occurrit — a) De personis et aliis animantibus. *Plaut. Aulul. 4. 4. 2.* Qui modo nusquam comparebas, nunc cum compares, peris. *Id. Mil. glor. 3. 1. 68.* Ita apud omnes comparebo tibi res benefactia frequens. *h. e. videbor tibi. Cic. 2. de republ. 10. 17.* Cum subito sole obscurato non comparuisset (*Romulus*). *cf. Eutrop. 1. 2. Cic. Cluent. 64. 180.* Suspicio in servos, qui non comparebant, commovebatur. *Id. 12. Att. 2. 1.* Pompejus non comparet, nec in Balearibus omnino fuit. *Lucret. 6. 1219.* nec tamen ulla comparebat avis. *Liv. 8. 37.* Nec auctor, nec causa terroris comparuit. *Sueton. Aug. 14.* Repente comparuit incolomis. *Id. Rhet. 4.* Ferunt olim praecipitatum in flumen, paulo post cum cornibus extitisse, ac statim non comparuisse. *Paul. Dig. 29. 5. 6.* Si unus ex dominis non compareat. *h. e. non adsit iudex.* — b) De rebus inanimis. *Plaut. Trin. 2. 4. 10.* Nequissimum argenti ratio comparet tamen. *Id. Amph. 2. 1. 83.* Et memor sum, et diligens, ut, quae imperes, compareant. *Cic. 3. Verr. 50. 132.* Signa et dona comparere omnia etc. *h. e. extare. Id. Sull. 26. 73.* Quae ita a fortuna deformata sunt, ut tamen a natura inchoata compareant. *Id. Orat. 71.* 234. In Thucyde orbem modo orationis desidero, oramenta comparent. *Id. Brut. 32. 122.* Nobis quidem pueris haec (*oratio*) omnium optima putabatur, quae vix jam comparet in hac turba novorum voluminum. *Nepos Cat. 3.* In quibus (*libris*) multa industria et diligentia comparet. *Liv. 6. 1.* Imprimis foedera et leges — conquiri, quae comparerent, iusserunt. *Id. 32. 10.* Iis, quorum agros urbesque populatus esset, reddere res, quae comparent: ceterorum aestimatio feret. *h. e. exstarent. Adde eumd. 25. 40., 26. 30., 27. 26., 29. 21. et 34. 35. Ovid. 6. Met. 410.* Impositum est non comparant in usum Partis ebur. *Seneca praefat. l. 1. Controv. Saepae quod quaerenti non comparuit, aliud agenti praesto est. h. e. non venit in mentem.*

COMPARILIS, e, adject. Idem quod compar. *Auson. Ecl. 2. 38.* Nescit compariles laterum formare figuras. *Arnob. 2. p. 68.* Ratio comparilis. Hunc *Arnobii* locum citat *Alotz*; ipse mihi inveni.

COMPARO, as, āvi, ātum, are, a. 1. *Comparassit* pro *comparaverit* est apud *Plaut. Epid. 1. 2. 49.* — Part. *Comparatus* in omnibus paragr.; *Comparaturus* sub *B. 1. 1.*: *Comparandus* sub *A. 4.* — Comparare duo inter se diversa significat: aut enim *A)* est a cum et par, parit, et significat paria conjungere; aut *B)* est a cum et parare, et significat apparere, praeparare. Quoniam vero et par, parit et parare ab uno eodemque etymo deducuntur; ex iis quae afferimus locis facile quisque percipiet, inter unam alteramque significationem maximum cognationis vinculum interesse.

A) Comparare, a par parit, proprie et stricto sensu significat paria simul jungere, quae paria sunt bina coniungere (*It. appajare, congiungere a paja*; *Fr. apparier, accoupler*; *Hisp. aparear, juntar*; *Germ. als Paar zusammenstellen, als Paar und Paar vereinigten*; *Angl. to pair, match*). Occurrit ¶ 1. Stricto sensu, generatim. *Plaut. Asin. 3. 3. 78.* Prebende auriculis, compara labella cum labellis. *Accius apud Non. p. 255. 30. Merc.* Quia meum senium cum dolore tuo conjungam et comparem. *Cic. Tim. 5.* Ut inter ignem et terram aquam deum animamque poneret, eaque inter se compararet et proportionem conjungeret. *Liv. 40. 15.* Ita *L. Voluminus* de plebe cum Appio Claudio consul est factus, priore item consulatione inter se comparati. *Adde eumd. 40. 46.* ¶ 2. Speciatim est in paria ordiendi ad certamen, lites committere, sive in contentionem deducere. *Cic. 3. ad Q. fr. 4. 2.* Non putasset sibi Pompejus de illius salute, sed de sua dignitate mecum esse certamen — cum *Aesernio Samnite Pacidejanus* comparatus videret. *Cic. hoc loco imitatus est Lucilium apud Non. p. 257. 18. Merc.*, qui verbo componere eodem sensu usus est. *Rursus Cic. Quinct. 1. 2.* Verum ita res habet. ut exo — cum patrono disertissimo com-

parer: *P. Quinctius* — cum adversario gratiosissimo contendat. *Liv. 30. 28.* Erexerunt omnium animos Scipio et Hannibal, velut ad extremum certamen comparati duces. *Justin. 6. 2.* Non facile dixerim, quod aliud par ducum tam bene comparatum fuerit. — Hinc est etiam arenae verbum: nam cum producti gladiatores in paria ordinabantur, ut inter se pugnant, non solum committi et componi, sed et comparari dicebantur. *Sueton. Cal. 35.* Hunc in arenam deductum Threici, et mox hoplomacho comparavit. ¶ 3. Latiori sensu, comparare absolute, vel comparare inter se dicuntur qui de re aliqua communi voluntate loter se statuunt. Praecipue vero hoc locum habet in distributione provinciarum. *Liv. 3. 41.* Legionibus scriptis inter se decemviri comparabant, quos ire ad bellum, quos praesae exercitibus oporteret. *Id. 4. 46.* Tandem ita comparatum est, ut alternis diebus summam imperii haberent. *Id. 24. 10.* Decretum, ut Coss. sortirentur, comparative inter se, uter comitia haberet. *Adde eumd. 8. 6., 25. 41., 26. 8., 29. 20. et alibi. Id. 33. 43.* Placere, consules Hispaniam citeriorem et Italiam provincias aut comparare inter se, aut sortiri. *Id. 42. 31.* Ut coosules inter se provincias Italiam et Macedoniam compararent, sortirenturque. *Adde eumd. 28. 45. et 38. 35.* ¶ 4. Item est duas vel plures personas aut res inter se conferre ad eandem aestimationem faciendam: qua significatione primo occurrit stricto sensu pro aequare, conferendo paritatem facere. *Cic. apud Non. p. 256. 1. Merc.* Neminem tibi profecto hominem ex omnibus anteposuissem, aut etiam comparassem. *Id. 1. de republ. 5. 9.* Accedere ad rempublicam plerumque homines nulla re dignos, cum quibus comparari sordidum sit. *Id. 12. Fam. 30. 7.* Honore enim cum ignominia dignis non erant comparandi. *Nepos Timol. 2.* Neilius consilium non modo antelatum, sed ne comparatum quidem est. *Adde eumd. Themist. 5. et Iph. 1. Auct. B. G. 8. praefat.* Commentarios — non comparandos superioribus atque insequentibus ejus scriptis contulit. *Catull. 61. 64.* Quis huic deo comparari ausit. est parage pro comparari. *Liv. 28. 28.* Utrum exercitus exercitui, an duces ducibus, an dignitas, an causa comparari poterat? *Adde eumd. 21. 43. Ovid. 13. Met. 338.* et se mihi comparet Ajax? ¶ 5. Secundo, latiori sensu, est duo vel plura inter se conferre: et occurrit — a) Comparare aliquid absolute. *Cic. 2. Orat. 40. 172.* Majora et minora et paria comparabimus sic. *Adde eumd. Topic. 18. 68. Id. Orat. 27. 95.* Nisi coram erit comparatus ille fortior, per se hic, quem dico, probabitur. *Id. 2. Herenn. 28. 45.* In comparandis rebus. *Id. 1. Off. 4. 11.* Comparare similitudines. *Id. Topic. 18. 69.* Res numero, specie comparare. *Id. ibid. 18. 71.* res aequalitate ipsa. *Tac. 1. Hist. 7.* Imperatores forma ac decore corporis. *Quintil. 7. 7. 2.* Si optio tyrannicidae et viri fortis comparetur. *Id. 7. 2. 22.* Comparare singula in aliquo crimine. *Id. 6. 5. 3.* Plura perpendere et comparare. — Et absolute omnino, *h. e. sine Accus. Quintil. 8. proem. 29.* Comparandi anxietas. *Adde eumd. 1. 5. 26.* — b) Comparare aliquid alicui rei saepius occurrit. *Cic. Senect. 5. 14.* Equi fortis et victoris senectuti comparat suam. *Liv. 9. 19.* Copias copulis comparare vel numero, vel militum genere, vel multitudine auxiliorum. *Curt. 8. 4. 25.* Si regiae stirpi comparetur ignobilis. *Horat. 1. Sat. 1. 112.* Comparare se pauperum turbæ. *Plin. 12. Hist. nat. 14. 32. (60).* Tus non comparandum priori. *Id. 9. ibid. 35. 59. (122).* Antonius comparatus bistrioni. *Quintil. 8. 4. 13.* Comparare tota totis, partes partibus. *Id. 9. 3. 1.* antiquum sermonem nostro. *Id. 10. 1. 98.* Varii Thyestem cuilibet Graecorum. *Plin. Paneg. 89.* Comparatus filio tuo vinceris. — c) Etiam comparare aliquem cum aliquo, aut aliquid cum aliqua re saepe occurrit. *Cic. Dom. 51. 130.* Quæso, pontifices, et hominem cum homine et tempus cum tempore et rem cum re comparate. *Adde eumd. 6. Ferr. 54. 121. et 2. Phil. 46. 117. Id. 3. Fam. 6. 1.* Cum meum factum cum tuo comparo. *Id. 3. Off. 1. 2.* Sed neque hoc otium cum Africani otio, nec haec solitudo cum illa comparanda est. *Id. 2. ibid. 6. 20.* Comparare orationem cum magistudine utilitatis. *Id. ibid. 25. 88.* corporis comoda cum externali et externa cum corporis. *Quintil. 7. 2. 22.* personam cum persona. *Adde eumd. 12. 7. 3.* — d) Interdum comparare plures aut plura inter se occurrit. *Cic. 1. Off. 43. 152.* Eae (*partes honestatis*) — saepe inter se comparentur necesse est. *Id.*

2. *ibid. 25. 88.* Ipsa inter se corporis comoda comparare. *Quintil. 3. 6. 87.* leges inter se. — e) Comparare aliquem ad aliquem dicit *Ter. Eun. 4. 4. 14.* Nec comparandus hic quidem ad illum est. — f) Denique comparare sequente Relativo, est per comparisonem judicare, aestimare. *Accius apud Non. p. 257. 7. Merc.* Proin tu, id cui fiat, non qui facies, compara. *Cic. 2. Herenn. 28. 45.* Cum comparetur, utrum satius sit populum frumentum accipere, an non accipere. *Id. 2. Off. 5. 16.* Deinde comparat, quanto plures deleti sint homines hominum impetu etc. *Liv. 2. 32.* Comparando hinc, quam intestina corporis seditio similis esset irae plebis in patres, flexisse mentes hominum. *Adde Tac. 3. Ann. 5.*

B) Comparare, a cum et parare, est aliquid acquirere, et congerere ad certum aliquem finem: et occurrit

1.) Proprie. ¶ 1. Usurpatur de iis, quae ad communem usum parantur; et est colligere, congerere, inquirere, acquirere, itemque emere. coemere. — a) De inanimis ac materialibus. *Plaut. Pæn. 1. 2. 1.* Negoti sibi qui vult vin parare, navem et mulierem, haec duo comparato. *Id. Epid. 1. 2. 19.* Comparare alicui quadraginta minas. *Id. Asin. 2. 1. 2.* argentum. *Ter. Heaut. 4. 8. 14.* Ut — des, qui aurum ac vestem atque alia, quae opus sunt, comparet. *Non. p. 257. 6. Merc. exponit emere, coemere. Cic. 4. Verr. 34. 83.* Sthenius ab adolescentia paulo studiosius haec comparat, supellectilem ex aere elegantiores et Deliacam et Corinthiam, tabulas pictas, etiam argenti bene facti — satis. *Id. fragm. Econ. apud Colum. 12. R. R. praefat. 2.* Comparare victum et cultum humanum labore et industria. *Id. Pis. 29. 71.* discipulum. *Cæs. 3. B. C. 4.* Dardanos, Bessos, partim mercenarios, partim imperio aut gratia comparatos adiecerat. *Liv. 1. 34.* Urbem ingressi sunt, domicillioque ibi comparato *L. Tarquinium Priscum* edicere nomen. *Catull. 10. 15.* Comparare homines ad lecticam. *Curt. 5. 6. 3.* Supellex oon ad usum modo, sed ad ostentationem luxu comparata. *Sueton. Cæs. 47.* Gemmas, toreumata, signa, tabulas operis antiqui semper aomosisissime comparasse. *Id. ibid. 75.* Comparare bestias ad munus populi. *Id. Cal. 27.* varias pecudes carlus. *Id. Cæs. 10.* multiplicem undique familiam. *Id. Cal. 22.* magisteria sacerdotii et ambitione et litatione. *Apul. 7. Met.* Inde vobis epulas Sallares comparaturus. *Plin. 10. Ep. 37.* Cum ad frumentum comparandum iret in Paphlagoniam. *Paul. 2. Sentent. tit. 17.* Servus comparatus si fugerit, pretium dominus reddere cogetur. *Adde Impp. Valent., Theodos. et Arcad. Cod. 10. 33. 1. Ulp. Dig. 13. 4. 2.* Comparare merces. *Pompon. ibid. 6. 1. 70.* Comparare iniusto pretio. — In postremis hisce locis *Forcellinus* vocem comparare interpretatus est emere: at *Hieronymus. 3. in Rufin. n. 6.* eundem reprehendit, quod comparatum pro empto dixerit: addit autem: Comparatio aequalium est, emptio pretii annumeratio. — b) Haud raro occurrit etiam de spiritualibus et abstractis. *Ter. Heaut. 2. 4. 17.* Comparare commodum suum et incommodum alterius. *Cic. 1. Invent. 1. 1. et 1. Fin. 20. 65.* amicitias. *Id. 2. Invent. 34. 111.* artes optimas. *Id. 4. Herenn. 20. 28.* Divitias comparat diligentia. *Id. 2. Off. 13. 45.* Comparare gloriam ex bellicis rebus. *Id. 2. Fam. 4.* sibi laudem artibus. *Id. 5. Tusc. 12. 36.* sibi optime vivendi rationem. *Id. 7. Ferr. 10. 26.* remedium sibi ad magnitudinem frigorum et tempestatum vim. *Id. 3. Orat. 26. 103.* silvam rerum. *Id. 1. Invent. 1. 1. societates. Id. 1. ibid. 45. 199.* subsidium sibi non solum ad causarum usum forensem, sed etiam ad decus atque ornamentum senectutis. *Id. 4. Herenn. 20. 27.* Virtutem comparat industria. *Cæs. 5. B. G. 53.* auctoritatem sibi re bene gesta. *Quintil. 1. 2. 31.* Vim dicendi tantis comparatam laboribus ad unum auditorem demittere. ¶ 2. Usurpatur de iis, quae ad peculiarem et temporaneum aliquem finem parantur, apparantur, praeparantur: et occurrit — a) Absolute omnino. *Cic. 16. Fam. 11. 3.* Omnino ex hac quoque parte diligentissime comparatur. *Id. Planc. 20. 49.* Ut ne daretur — spatium comparandi. *Nepos Thrasymb. 2.* Hos, tempore ad comparandum dato, robustiores fecit. *Adde Liv. 35. 45., 38. 12. et 42. 52.* — b) Saepius cum Accusativo personae aut rei, quae praeparatur tamquam instrumentum ad finem assequendum. — Porro hac significatione jungitur pluribus Substantivis, quorum praecipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Cic. Cluent. 67. 191.* accu-

satorem filio suo. Adde eund. *Rosc. Am.* 11. 30. *Id.* 1. *Invent.* 15. 20. animum auditoris ad reliquam dictionem. *Tibull.* 1. 10. 42. aquam calidam fesso marito. *Liv.* 42. 30. arma, milites, classem. *Curt.* 4. 9. 3. arma. Adde *Quintil.* 12. 1. 1. *Cic.* 15. *Fam.* 4. 3. auxilia voluntaria. *Colum.* 7. *R. R.* 12. 8. canem pecuniarum ad ricam, ad pugnam, ad cursum. *Cic. Flacc.* 14. 33. et *Nepos Militi.* 4. classem. *Nepos Ages.* 2. classes. *Cic. Orat.* 66. 223. et *Nepos Ages.* 2. copias. *Cn. Pompeius* apud *Cic.* 8. *Att.* 12. 1. § 3. copiam Capuam et circa Capuam. *Quintil.* 2. 10. 10. declamatio in ostentationem comparata. *Ter. Eun.* 2. 3. 63. donum alicui dono contra. *Cic.* 13. *Fam.* 4. 3. equitatum. *Id.* 3. *Phil.* 6. 14. et 5. *ibid.* 13. 36.; *Nepos Arist.* 3.; *Datam.* 4.; *Ages.* 2. et *Hann.* 3.; *Liv.* 28. 13.; et *Curt.* 4. 14. 12. exercitum vel exercitus. *Nepos Dion.* 6. factionem. *Quintil.* 3. 2. 2. ferrum in tutelam sui, in alterius perniciem. *Horat. Epod.* 2. 30. imbres nivesque comparat annus hiberous. *Liv.* 42. 43. legati in Bœotiam comparati sunt. *Cic.* 15. *Fam.* 4. 3. manum firmam evocatorum. Adde *Nepot.* *Dion.* 4. et *Datam.* 5.; et *Sueton.* *Tib.* 25. *Nepos Datam.* 4. milites ad resistendum. *Cæs.* 7. *B. G.* 12. presidium. *Cic. Dom.* 12. 30. rem. *Cæs.* 4. *B. G.* 7. re frumentaria comparata. *Nepos Eumen.* 8. utres et sulcos ad rem perficiendam. *Plaut. Amph.* 3. 3. 5. vultum ex vultu altius comparare. *h. e.* confirmare, componere. — Speciatim comparare se frequenter occurrit. *Cic. Mil.* 10. 28. Paullisper dum se uxor, ut fit, comparat, commemoratus est. *Id.* 3. *Nat. D.* 8. 19. Comparare se ad respondendum. *Cæs.* 7. *B. G.* 79. se ad eruptionem atque omnes casus. *Auct. B. Afr.* 14. se ad circum-eundum. *Liv.* 28. 33. se ad iter. — Et medicorum apud Græcos Verborum more *Cic.* 3. *Herenn.* 3. 4. Ita fit, ut eiusdem locis et ad suadendum et ad dissuadendum simus comparati. — In re autem publica comparare homines ad aliquid est hominum suffragium, auxilium, vitu etc. ad aliquid assequendum sibi acquirere, adjungere et preparare. *Liv.* 5. 6. Comparare sex tribunos ad intercessionem. *Id.* 9. 34. Tribuniellum auxilium sibi comparare adversus aliquem. — c) Cum Accusativo rei, quæ utitur, aut conditionis seu status rei, qui efficitur, et est conficere, effecere aliquid tamquam apparatus ad aliquem finem: jungitur autem pluribus Substantivis, quorum hæc sunt præcipua. *Cic.* 3. *Ferr.* 1. 2. accusationem comparare et constituere. *Id.* 2. *Att.* 17. 1. aditus sibi ad res pestiferas. *Id.* 3. *Phil.* 1. 1. bellum contra aras et focos. *Nepos Eumen.* 7. bellum adversus aliquem. *Id.* *Dion.* 5. et *Ages.* 2.; et *Liv.* 9. 29. et 32. 28. bellum. *Cic.* 3. *Ferr.* 26. 65. convivium magnifice et ornate. *Plaut. Capt. prol.* 47. dolum alicui comparare et confingere. *Liv.* 23. 35. dolum ad capiendos eos. *Cæs.* 4. *B. G.* 18. legem. *Cic. Cluent.* 16. 47. insidias alicui per aliquem. Adde *Curt.* 9. 7. 4. *Id.* *Curt.* 6. 9. 17. insidias capiti alicuius. *Id.* 6. 2. 4. insidiæ comparatæ in caput alicuius. *Nepos Alcib.* 10. iter ad aliquem. *Cic.* 6. *Ferr.* 66. 147. laudationem alicui per vim et metum a civitatibus. *Id.* 3. ad *Q. fr.* 9. 2. ludos. *Plaut. Cas.* 2. 8. 72. malum, magnum alicui. *Sisenna* apud *Non.* p. 256. 7. *Merc.* malum publicum clandestinis consiliis. *Ovid.* 2. *Fast.* 780. metum alicui. *Cic.* 4. *Herenn.* 29. 27. nuptias domi. *Id.* *Flacc.* 38. 96. periculum alicui. *Cæs.* 4. *B. G.* 31. subsidia ad omnes casus. *Cic.* 4. *Herenn.* 28. 38. tumultus C. Gracchi tumultus domesticos et intestinos comparat. — d) Cum Infinito. *Ovid.* 2. *Trist.* 267. Igne quid utilius? et quis tamen urere tecta Comparat, audaces instruit igne manus. Adde *Virg. Cul.* 204.

II.) Translate de hominum animo aut de intima rerum indole ponitur, et est moribus, studiis, conditione ad aliquid preparare atque instituere: occurrit autem — a) Raro de personis. *Ter. Eun.* 1. 1. 2. An potius ita me comparare, non perperam meretricum contemellas. *h. e.* confirmare, constituere, ut *Non.* p. 256. 19. *Merc.* interpretatur. *Turpilius* apud *eund.* *Non.* *ibid.* Numquam uolui me comparavi servire elegantiam. *Cic.* 3. *Orat.* 9. 32. Quoniam sic sumus semper comparati, ut etc. *Id.* apud *Non.* p. 256. 23. *Merc.* Quamobrem se comparat hic civis ita necesse est, ut sit contra hæc — semper armatus. Adde *Ac-cium* apud *eund.* *Non.* *ibid.* *Ter. Adelph.* 2. 2. 4. Numquam vid. Iniquius certationem comparatum, quam hodie inter nos fuit. *Forcellinus* interpretatur comitissam. *Id.* *Heaut.* 3. 1. 97. Ita comparatum

esse hominum naturam omniam etc. *Cic. Balb.* 13. 31. O jura præclara atque divinitus a nostris majoribus inde a principio Romani nominis comparata! *h. e.* constituta, instituta. Adde *eund.* *Dom.* 29. 77. et *Amic.* 27. 101. *Id.* *Quinct.* 16. 51. Majores nostri raro id accidere valuerunt; prætores, ut considerate fieret, comparaverunt. — b) Sæpius de rebus, et quidem per pronomina elatis. *Accius* apud *Non.* p. 256. 19. *Merc.* Atque id ego semper mecum sibi agito et sic comparo, quo pacto magnam mecum minquam. *Cic.* 4. *Herenn.* 16. 24. Bene majores nostri hoc comparaverunt, ut neminem regem, quem armis cepissent, vita privarent. *Plaut. Amph.* 2. 2. 5. Itaque cuique comparatum est in elate hominum, ita dis placitum, voluptatem ut meror comes consequatur. *Ter. Phorm.* 1. 1. 7. Quam inique comparatum est, bi, qui minus habent, ut semper aliquid addant divitiis. *Cic. Cluent.* 21. 37. Jam hoc prope iniquissime comparatum est, quod etc. *h. e.* pessima hæc consuetudo invaluit etc. *Cl. Afranius* apud *Non.* p. 256. 27. *Merc.* *Cic. Rosc. Am.* 53. 153. Ne quid acrius, quam more majorum comparatum est, factum videretur. *Id.* 1. ad *Brut.* 12. Hoc præclare legibus comparatum est, quod etc. *Liv.* 39. 29. Ita comparatum more majorum erat, ne etc. *Id.* 3. 88. Natura hoc ita comparatum est, ut etc. *h. e.* ita rerum natura fert.

COMPARTICEPS, cipis, adject. idem quod participes. *Fulgat. interpr. ep. ad Ephes.* 3. 6. Gentes esse coheredes et concorporales et comparticipes promissionis ejus. *Ambros. lib. 5. in Luc. cap. 6. post init.* Ad voluera postea descendit; ut usa quodam et copiæ suæ naturæ, comparticipes vos faciat esse regni celestis.

COMPARTICIPIO, as, are, a. 1. (cum et participio) aliquem participem facio. *Ambros. Ep.* 7. Ipse, si quid melius habes, nobis comparticipato.

COMPARTIOR, tris, iri, dep. 4. (cum et partior) idem quod imperior, communico. In *Vet. Decreto* sub Antonino Pio apud *Gruet.* 408. *lin.* 39., quod est apud *Orell.* 4040. CYAI QVIBVS MYNERA PSCYSIONATVS COMPARTIANVR.

COMPARTURIO, is, ire, n. 4. (cum et parturio) simul parturio. *Ambros. 4. Hexam.* 1. Mecum congemiscit et comparturit. *Id.* 4. *ibid.* 8. Illa ergo (luna) non sponte mutatur; tu sponte mutaris. Illa congemiscit et comparturit in sua mutatione; tu non intelligis et gratularis frequenter.

COMPASCO, scis, stum, scere, a. 3. (cum et pasco). Part. *Compastus* 2. b. — Compasco est simul pasco, pabulum præbeo; et occurrit ¶ 1. Absolute. *Fragm. leg. Thoriae* apud *Gruet.* 902. *lin.* 25. XEIVS QVIS IN EO AGRO AGRVM OCTPATVM HABETO, XEIVS DEFENDITO, QVO MINTS, QVET VELIT COMPASCE-RE, LICEAT. *Cic. Topic.* 3. 12. Si compascuus est ager, jus est compascere. Adde *Quintil.* 5. 10. 85. *Scævola Dig.* 8. 5. 20. Habere jus compascendi. — ¶ 2. Cum Accusativo; et quidem — a) Cum Accusativo rei, quod depascitur. *Varro* 2. *R. R. prol.* 5. Pabulum in fundo compascere, quam vadere, plerumque magis expedit. *Id.* 1. *ibid.* 3. Messe facta, spicilegium venire oportet, aut si sunt aplice raræ, et opere earum, compasci. — b) Cum Accusativo pecorum quibus aliquid depascendum relinquitur. *Varro* 1. *R. R.* 2. 17. Colonus in agro ruralario ne capræ natum compascat. *Schneid. leg. pascat. Pin.* 32. *Hist. nat.* 6. 21. (61). Ostrea Brundisiana in Averno compasta. — c) Cum Accusativo status, qui pascendo adimuit. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 54. 79. (169). de ostreis. Nuper excogitatum, famem longæ advectionis a Brundisio compascere in Lucrino.

COMPASCÜS, a, um, adject. ad compascendum pertinens. *Cic. Top.* 3. 12. Si compascuus est ager, jus est compascere. Adde *Fragm. leg. Thoriae* apud *Gruet.* 902. et *Inscript.* apud *Orell.* 3121. *Quintil.* 5. 10. 85. et *Scævola Dig.* 8. 5. 20. Jus compascuum. *h. e.* jus compascendi. *Paul. Diac.* p. 40. 1. *Müll.* Compascuus ager iactatus ad pascendum communiter vicinis. *Stuck. Flacc.* p. 18. *Goes.* Inscrubantur compascua, quod est genus quasi subsecivorum, sive loca, quæ proximi quique vicini pascunt.

COMPASSIBILIS, e, adject. qui compatitur. *Ter-tull. advers. Prax.* 29. Pater si compassibilis, utque passibilis.

COMPASSIO, onis, l. 3. (cum et passio). ¶ 1. Stricto sensu est communis dolor. *Ter-tull. Rhetor. carn.* 40. Quod pro compassione promittitur. *Id.* *ibid.* 3. 4. Compassio sententiarum. *h. e.* consensus.

¶ 2. Latiori sensu est idem ac misericordia. *Cassiod.* 4. *Hist. Eccl.* 2. Licet sine ulla compassione sint, vel audientes tamen confusi quiescant.

COMPASSUS, a, um. ¶ COMPATIOR.

COMPASTOR, oris, m. 3., qui simul pascit. *Hygin. fab.* 187. Alter compastor.

COMPASTUS, a, um. ¶ COMPASCO.

COMPATER, tris, m. 3. qui jura parentis simul habet, id est conjux. *Inscript.* apud *Zaccheria, Harm. Salont.* cl. 4. n. 8. D. M. FLAVIO CAROSO VETERANO ATTICIA YRSAGIA COMPATRI BENIGNISSIMO. Alia *ibid.* cl. 10. n. 117. MAMILLA PAVLA DE PATRIMONIO SVO SIBI ET AELIO PAVLING COMPATRI SVO DOLYMI AETERNAM P. h. e. sepulcrum posuit. Initio autem pro Mamilla videtur scribendum Mamilia.

COMPATIENTIA, æ, l. 1. proprie est idem quod compassio: sed occurrit translate tantum apud *Theod. Priscian.* l. 2. part. 2. c. 2. His (ægritis) licet difficile succuri possit, attamen pro causæ magnitudine et pro ipsius professionis compatiencia (h. e. quantum medicorum ars patitur, quantum per medicorum artem licet), adjutoria, quæ compatiencia didicimus aut exercevimus, non negabimur.

COMPATIOR, patieris, passus sum, pati, dep. 4. (cum et patior). Part. *Compatiens* 1. et 2.; *Compasus* 1. — Compatior est simul patior, et occurrit ¶ 1. Proprie. *Ter-tull. advers. Prax.* 29. Quid est compati, quam cum alio pati? *Id.* *Anim.* 5. Anima compati-tur corpori. *Cæc. Aurel.* 2. *Acut.* 18. Tussicula fit compatiens vicinis paribus. *Theod. Priscian.* l. 2. part. 1. c. 2. Similiter etiam linguæ eorum huic quam — maxime compatiens ægritudini. *Alcin. Arist.* 3. in *fin.* Cui libri compassio miserans succurre latroni. ¶ 2. Item misericordia moveri. *Augustin. Ep.* 40. n. 6. Non mentientis æstus, sed compatiens affectu. *Id.* 3. *Confess.* 2. Cum ipse patitur, miseria: cum aliis compatiatur, misericordia dei solet. Adde *Sulpic. Sever. sub fin. dial.* 3.

COMPATRONUS, i, m. 2. simul patronus. *Ulp. Dig.* 38. 5. 1. § 5. Adversus compatronum Faviana non competit. Adde *eund.* *ibid.* 28. 4. 3. § 4. et 28. 4. 5. § 4.

COMPATRUCULIS, is, m. 2. idem fere quod patruculis. *Inscript.* apud *Behier* 227. Q. AELIUS LYCA-NVS MILES COMPATRYRULI CRISTISSIMO.

COMPAUPER, is, m. 3. socius in paupertate. *Augustin. Serm.* 23. ex 50. homil. c. 3. Pascendos habemus compauperes nostros.

COMPAVESCO, is, ere, a. 3. idem quod expavesco. *Gell.* 1. 23. Hoc illa ut audivit, animo compave-scit. Adde *Macrob.* 1. *Saturn.* 8.

COMPAVIO, is, itum, ire, a. 4. (cum et pavio) simul pavire, simul tundere. Occurrit tantum Part. preter. pass. *Comparitus*, a, um, apud *Apul.* 7. *Met.* Misera illa compavia, atque dirupta. *Id.* mi-nus recte leg. compavida.

COMPECATOR, oris, m. 3. qui simul peccat. *Hieronym. Ep.* 112. n. 5. Ego in parvo tuguriolo cum monachis, id est cum compeccatoribus meis, de magnis statuere non audeo.

COMPECCO, as, avi, atum, are, n. 1. idem quod pecco, vel simul pecco. *Cæc. Aurel.* 3. *Tar.* 1. in *fin.* Themison quoque secundo libro Tardarum passionum in quibusdam eisdem compeccasse videtur, cum plurimum ventrem depurgandum credidit ex dia-grido. Adde *eund.* 2. *Acut.* 2. ad *fin.*

COMPECISCOR. ¶ COMPACISCOR.

COMPECTO, P. COMPACISCOR.

COMPECTORATUS, a, um, adject. qui pectore alterius pectori adheret, vel cujus partes alterius partibus ita adherent, ut partes pectoris inter se. *Apulej. in erron. vener. Poetar.* Quia et cum tenera membra molli lectulo Compeccorata subarent Veneris glutino. *Id.* tamen legunt Cum pectora ardeat; et *Scripturus* hoc *Apulej.* poemation suppositum, aut saltem infamæ vetustatis, censet.

COMPECTUS, a, um. ¶ COMPACISCOR.

COMPEDA, æ. ¶ COMPEDUS.

COMPEDIS, um. ¶ COMPES.

COMPEDIO, is, ivi, itum, ire, a. 4. (compes). Præ-ter. perf. compediti nusquam occurrit. — Part. *Compeditus* 1. — Compedio est compedibus vincio; et occurrit

I.) Proprie. *Varro* apud *Non.* p. 23. 9. *Merc.* Domo creto, intro, et pedes contrigis compedio. *Cato R. R.* 53. Servi compediti. *Plaut. Capt.* 5. 1. 24. In hupiditas compeditum candidi. *Seneca Tranquill.*

10. Compediti egre ferunt onera et impedimenta eorum. Adde *Dig.* 4. 3. 7. § 7. et 47. 10. 15. § 14.

11.) Translate. *Augustin. Ep.* 39. Timeo, te rebus mortalibus periculosissime compediti.

COMPEDITUS, a, um. *V. voc. praeced.*

COMPEDUS, a, um, quod pedes simul vincit. *Varro* apud *Non.* p. 28. 9. et p. 451. 25. *Mere.* Viscum, sagenam, lineamque compedam. Ita *Scalig.* legendum putat, ut sit a recto compeda, æ.

COMPELLATIO, ðnis, 1. 3. actus compellendi, appellatio: et occurrit. ¶ 1. Generaliter pro simplici compellendi actu. *Cic.* 4. *Herenn.* 15. 22. Exclamatio est, quæ conficit significationem doloris, aut indignationis alicuius, per hominis, aut urbis, aut loci, aut rei cuiuspiam compellationem hoc modo: Te nunc alloquor, Africane etc. ¶ 2. Specialiter est appellatio cum reprehensione et oburgatione conjuncta. *Cic.* 12. *Fam.* 25. 2. Nec destitit labelactare eum, qui etc. Itaque crebras compellationes meas non tulit. *Id.* 3. *Phil.* 7. 17. Nec sentit aneas, commendationem esse compellationem suam. *Gell.* 1. 5. Maledictis compellationibusque probrosis factatus est.

COMPELLO, as, avi, atum, are, a. 1. Part. *Compellans* 2. a.; *Compellatus* 2. b. — Ratione habita etym., compellare est a compellere, ut appellare ab appellere (*V. APPELLO*, as, sub init.): ideoque compellare ad litteram est aliquem ad se appellando, vocando, nominando arcescere, atque ad se admove-re, ut apud *Liv.* 23. 47. Taurum nomine compellat, ut congrederetur ubi vellet jussit. Similiter apud *Ovid.* 3. *Mel.* 147. Parturipes operum compellat Hyasius ore. Hinc falso *Foss.* in *Etymol.* ait, compellare esse a eum, et antiquo et huiusmodi pello, as, loquor. Et falso quidem, sed veritati propius *Poëlinus* qui opinatur, compellare esse a eum et fortasse a *peda*, poetice pro *peda*cto, admoveo, appropinquo. — Ceterum compellare generaliter est alloqui, appellare, nominare (*Id. parlare o volgere il discorso ad alcuno*, nominare; *Fr. adresser la parole, apostropher*; *Hisp. dirigir la palabra a alguna persona, llamar una persona*; *German. anreden, ansprechen, anrufen*; *Angl. to accost, address, call by name*). Occurrit autem ¶ 1. Generaliter: et quidem — a) Raro absolute, *Felus Poeta* apud *Cic.* 13. *Att.* 23. 2. Excita, compello, loquere. — b) Cum Accusativo persone tantum. *Plaut. Rud.* 4. 7. 1. Quam mox licet te compellare, Damon? *Virg.* 3. *Æn.* 398. Incessum pectus amore Compellare virum, et casus cognoscere nostrum. — c) Adjecto Ablativo modi, quo quis aliquem appellat, *Ennius* apud *Cic.* 1. *Divinat.* 20. 41.; *Virg.* 5. *Æn.* 161. et 6. *ibid.* 409.; et *Ovid.* 14. *Met.* 839. Compellare aliquem voce. *Catull.* 64. 24. carmine. *Virg.* 3. *Æn.* 474. Quem (*Anchisen*) Phœbi interpres multo compellat honore. *Id.* 2. *ibid.* 372. Atque alio verbis compellat amicus. *Ovid.* 8. *Met.* 788. et 12. *ibid.* 585. Compellare aliquem talibus dictis. *Liv.* 10. 18. et 23. 47.; et *Curt.* 4. 13. 20. nomine. *Val. Flacc.* 2. 402. questu. — d) Cum Adverbis. *Plaut. Pæn.* 3. 9. 72. Blando compellabo hominem: hospes hospitem salutat: saluum te advenire gaudeo. *Id. Men.* 2. 3. 23. Compellare aliquem familiariter. *Id. Pseud.* 2. 4. 11. magnifice. — e) Adjecta causa, propter quam quis vocatur. *Val. Max.* 6. 1. 12. Compellare aliquem de stupro. *h. e.* verbis non stuprum sollicitare: quod compellare absolute dixit *Hygin.* *Fab.* 57. ¶ 2. Specialiter est appellare accusandi causa vel reprehendendi, oburgandi, conviciandi: et quidem — a) In rebus et sermonibus familiaribus. *Cic.* 1. *Herenn.* 14. 24. Mimus quidam nominationem Accium poetam compellavit in scena. *Nepos Timol.* 1. Quin eum fratricidam impiumque detestans compellaret. *Horat.* 1. *Sat.* 7. 31. Magna compellans voce cuculum. *Id.* 2. *ibid.* 3. 298. Hæc mihi Stertinius, sapientum octavus, amico Arma dedit, posthæc ne compellarer inultus. *Liv.* 22. 12. Pro cuetore segnem, pro cauto timidum — compellabat. — b) In re judiciali et forensi. *Cic. post red. in senat.* 13. 52. Nominationi illi compellabantur, alii elabuntur, alii relegebantur. *Id.* *ibid.* 5. 12. Neque solum id dixit (*consul*), sed quos ei commodum fuit compellavit. Adde *Liv.* 34. 2. *Cic.* 3. *Phil.* 7. 17. Idem eiam Q. Ciceronem — compellet edicto: nec sentit amens commendationem esse compellationem suam. Adde *Sueton. Cæs.* 17. et *Tac.* 16. *Ann.* 27. *Cic.* 2. *Att.* 2. Nigridum minari in concione se judicem, qui non adfuerit, compellaturum. *Calpurn.* apud *Cic.* 3. *Fam.* 12. 2. Compellari ea lege me volue-

runt, qua dicere non poterant. Adde *Nepot. Alcib.* 4. et *Liv.* 43. 2.

COMPELLO, pellis, phili, pulsum, petlere, a. 3. (cum et pello). Part. *Compellens* 1. b.; *Compulsus* in omnibus pariter; *Compellendus* 1. a. et b. — Compellere proprie est in unum locum vel diversa, vel diversorum animalia cogere, inquit *Servius* ad *Virg.* 7. *Ecl.* 2.; sive est animalia et res, quæ facile moveri possunt, per vim pellendo, aut verberando, ad locum aliquem cogere vel congregare (*It. cacciare insieme, radunare*; *Fr. faire marcher ensemble, pousser ensemble, rassembler*; *Hisp. pujar juntos, juntar*; *German. zusammenreiben*; *Angl. to drive or bring together, assemble, collect*).

1.) Proprie verbo compellere opponitur dispellere, ut apud *Plaut. Asin.* 3. 3. 149., vel aspellere ut apud *eumd.* *Trin.* 3. 2. 45., vel expellere ut apud *Cic. Pis.* 7. 16. — Porro usurpatur — a) Raro absolute. *Cic. Pis.* 36. 87. Omni totius provincie pecore compulsus, pellum nomine questum renovand. *h. e.* in unum locum coacto. *Cf. Lucret.* 2. 564. *Virg.* 1. *Æn.* 575. ulnam rex ipse Noto compulsus eodem Adforet *Aneas*. *Dig.* 43. 21. 1. § 4. Aquæ derivandæ compellendæque ex flumine causa. *Cod. Theod.* 1. 14. 1. Tributa exigere, suscipere, compellere. — b) Sæpius addito termino, quo quis aut quid compellitur. *Plaut. Pæn.* 3. 3. 35. Lycum canes in plagam compellant. *Cic. Pis.* 7. 16. Me domo mea expulisti, Cn. Pompejum domum suam compulisti. *h. e.* domum suam confugere coegisti. *Id. Mil.* 27. 88. Civem domum vi et armis compellere. *Id.* 1. *Invent.* 2. 2. Qui dispersos homines in agris ratione quadam compulsi in unum locum. *Varro* 2. *R. R.* 2. 18. Compellere agnos la gregem ovium. *Cæs.* 1. *B. G.* 58. ad fin. oves hostium in portum. *Id.* 7. *B. G.* 65. hostes inter oppida murosque. *Nepos Ages.* 5. adversarios intra moenia. *Id. Hamilc.* 2. hostes eo. *Liv.* 23. 34. hostes intra vallum. *Id.* 10. 2. hostem in navem. *Id.* 41. 19. Dardanos victos in urbem. *Id.* 35. 29. hostes ad castra. *Id.* 2. 53. consules e foro in curiam. *Id.* 1. 7. argumentum in speluncam. *Id.* 9. 34. vin ingentem pecoris in saltum avium. *Virg.* 7. *Ecl.* 2. Compulerantque greges Corydon et Thyrsis in unum. *Id.* 2. *ibid.* 3. Hædorumque gregem viridi compellere hibisco. *h. e.* ad hibiscum, ut *Servius* exponit. *Horat.* 1. *Od.* 24. 16. quam (*imaginem*) virga semel horrida Nigro compulerit Mercurius gregi. *Ovid. Heroid.* 7. 94. Compellere herbules sub antrum. *Cels.* 8. 11. ossa in suas sedes. *h. e.* reponere. *Id.* 6. 7. ad fin. Si pulex in aure est, compellendum co lina paululum est. *h. e.* adigendum. *Curt.* 8. 11. 1. Conpulsi hostes intra munimenta. *Id.* 3. 1. 13. Utrouque (*maris*) in arctas fauces compellente terram. *Sueton. Cæs.* 64. Caesar eruptione hostium subita compulsus in scapham. *Id. Ner.* 38. Compellere plebem ad monumentorum deversoria. *Id. Vitell.* 15. Sabinum et reliquos Flavians in Capitolium. *Justin.* 4. 4. Hostes in fugam compulsi, et sociis obsidione liberavit. *Forcellinus* ait hoc loco compello esse pro simplici pello.

11.) Improprie. ¶ 1. Figurate. *Plaut. Asin.* 3. 3. 148. Qui hosce amores nostros dispulsus compulsi. *Cic.* 4. *Acad.* (2. pr.) 35. 112. Cum sit enim campus, in quo exultare possit oratio, eum eam lant in angustias et in Stoicorum dumeta compellimus? *Id.* 9. *Orat.* 36. 145. Me quidem in Academiam totam compulsi. *Liv.* 1. 33. Omni bello Latino Medulliam compulso. Adde *eumd.* 2. 16. ¶ 2. Translate est per vim adigere, vi cogere: et occurrit — a) Absolute, præcipue Part. præter. pass. *Plaut. Trin.* 3. 2. 46. Ille qui aspellit, is compellit; ille qui consueti, vetat. *Cic.* 1. *Fam.* 9. 11. Periculis compulsum se ad causam quorundam adijungere. *Cæs.* 3. *B. C.* 41. Angustias rei frumentariae compulsum discessisse. *Liv.* 27. 30. Compulsus metu. *Id.* 9. 34. vi atque injuriis. *Ovid. Heroid.* 20. 63. Hæc ego compulsi, non est mirabile, formæ Si pignus volui etc. *Quintil.* 9. 4. 138. Compellere iudicem aliqua indignatione. — b) Adicto, ad quid quis compellitur. — Per Accusativum et præpos. ad. *Plaut. Bacch.* 4. 10. 10. Compellere aliquem ad virtutem, aut ad frugem. *Cic. Marcell.* 5. 13. Ad illa arma fato nescio quo compulsi. *Liv.* 35. 19. Compellere aliquem ad pacem. *Ovid.* 5. *Met.* 219. ad bellum. *Curt.* 10. 1. 45. ad defectionem. *Id.* 9. 1. 19. barbaros ad dedicationem. *Sic Sueton.* *Aug.* 14. aliquem fame ad dedicationem. *Id. Claud.* 37. ad cavendum ulciscendum. *Id.*

ibid. 15. ad confessionem. *Id.* *ibid.* 21. ad pugnam. *Id.* *Tib.* 8. ad latebras. *Id.* *Vesp.* 16. Necessitate compulsus ad rapinas. *Cf. Lucan.* 7. 99. Rursus *Sueton.* *Aug.* 66., *Cal.* 23. et *Ner.* 35. ad necem. *Id.* *Tib.* 56. et *Quintil.* 7. 3. 7. ad mortem. *Plin.* 36. *Hist. nat.* 5. 4. (V). ad laqueum. *Dig.* 6. 1. 24. ad onera. *Id.* 1. 6. 2. ad impudiciam. — Per Accusativum et præpos. in. *Cic.* 1. *Fam.* 9. 21. Cum vero in hunc sensum et alliciat beneficiis hominum et compellat injuriis, facile potior etc. *Liv.* 25. 29. et *Tac.* 2. *Hist.* 27. Compellere aliquem in metum. *Colum.* 1. *R. R.* 1. 14. in securidario. *Quintil.* 7. 3. 7. tyrannum in mortem. — c) Sequenti Coniunctivo et part. ut. *Plaut. Bacch.* 4. 4. 4. Callidum senem callidis doctis compuli et perpulli, mihi omnia ut crederet. *Curt.* 8. 8. 2. Compulsus rabie, ut etc. Adde *Sueton. Cæs.* 1. et 24. et *Vesp.* 2.; et *Tac. dial. de orat.* 4. — d) Cui Infinito. *Ovid.* 3. *Fast.* 866. Compulerant regem iussa nefanda pati. *Curt.* 5. 1. 35. Que virum compulsi amentitatem naturæ genere huius operis imitari. *Lucan.* 3. 144. Compulsi destitit capto. *Sueton. Domit.* 14. Compulsus gratiam facere edicti. Adde *eumd.* *Tib.* 62. *Justin.* 16. 5. Filias nubere servis suis compellit. *Id.* 30. 3. Pacem petere compellitur. *Id.* 9. 7. Peribus amicorum redire compulsus. Adde *Cajum* 2. *Instit.* 237. et 243.

COMPENDIARIA, æ, f. 1., et

COMPENDIARIO sive

COMPENDIARIUM, ii, n. 2. *V. voc. seq.*

COMPENDIARIUS, a, um, adject. brevis, et veluti ad certam metam per compendium ducent. *Cic.* 2. *Off.* 12. 43. Hinc viam ad gloriam proximam, et quasi compendiarium dicebat esse. Adde *Val. Max.* 7. 2. extern. 1. et locum *Plinii* allatum infra in *Compendiaria*. — Hinc

Compendiaria, æ, f. 1. subaudi via, absolute, substantivorum more, est iter brevius, quasi per compendium factum: sed occurrit translate tantum pro modo atque artificio ad aliquid assequendum et breviori tempore et melius. *Seneca Ep.* 119. Ad maximas ta dividas compendiarie ducam. Adde *eumd.* *ibid.* 27. *Varro* apud *Non.* p. 202. 5. *Merc.* Compendiaria ad voluptatem pervenire. *Petron. Satyr.* 2. *Ægyptiorum* audacia tam magnæ artis (*picturæ*) compendiarium invenit. *Cf. Plin.* 35. *Hist. nat.* 10. 35. (100). *Philoxenus* breviores picturæ vias et compendiaras invenit. *V. Heynium Opusc.* T. 6. p. 279.

Compendiarium, ii, n. 2. subaudi iter, absolute, substantivorum more usurpavit *Seneca Ep.* 73. Te in cælum compendiarie ducam. *Nonnulli* hanc vocem tamquam *Adverbium* acceperunt.

COMPENDIATUS, a, um. *V. COMPENDIO.*

COMPENDIATIO, factis, feci, factum, facere. *V. COMPENDIO.*

COMPENDIO, as, avi, atum, are, a. 1. Part. *Compendiatus*. — Compendiare est in compendium redigere. *Tertull.* 4. *advers. Marcion.* 9. Facturus sermonem compendiarum. *Id.* *ibid.* 1. Compendiare Navum Testamentum. — Figurate *Compendiare* alicui apud *Augustin. extr.* l. 7. *question. in Heptateuch.* est occidere, ut ipsemet interpretatur: quasi compendiarie via ad mortem perducere.

COMPENDIOSE, adverb. Comp. *Compendiosius*. — Compendiose est idem quod compendio. *Cassiod.* 8. *Varior.* 29. Quod proprio sumptu deest aggredi, compendiose vobis constat offerri. *Sidon.* 7. *Ep.* 10. Qui quid negotii ferat, presentaneo compendiosus potest intimare connexa. *Theod. Priscian.* l. 2. p. 1. c. 1. in fin. Postquam illius ægritudinis species, quæ solis febribus cum propriis accidentibus designantur, hac pagina compendiose composui; in sequenti ordine acutas omnes passiones propriis nummibus atque etiam accidentia designabo.

COMPENDIOSUS, a, um, adject. Comp. *Compendiosior* 2. — Compendiosus est utilis, fructuosus, qui lucrum parat. ¶ 1. Proprie et stricto sensu. *Colum.* 1. *R. R.* 4. 5. Quod etsi per partes nonnumquam damnosum est, in summa tamen fit compendiosum. ¶ 2. Latiori sensu est in compendium redactus, brevis. *Apul.* 11. *Met.* Concepti sermonis compendiosa verba suggerentes. *Id.* 6. *ibid.* Monstrare iter compendiosum. *Prudent.* 2. *psal.* 572. 334. Mortis citæ Compendiosus exitus. *Nazar. Paneg.* Constant. 15. Compendiosa victoria. *h. e.* de pluribus gentibus uno prælio reportata. *Capell.* 6. p. 193. Quæ dimensio item fieri compendiosior potest. — Et

absolute *Id.* 5. p. 169. Ego tamen compendiosiora percurram.

COMPENDIUM, n. 2. est a *cum* et *pendo*, ideoque ad litteram est quiddam simul penditur; ac propterea *compendium* dictum est quiddam vendendo et pendendo ex parsimonia lucratur; aliis verbis est lucrum ex parsimonia, hoc est quiddam lucratur rem nostram servando, non rem de novo acquirendo, qui *quæstus* dicitur (confer primum *Cicero* locum inferius allatum). *Compendio* opponitur *dispendium* (ut est apud *Paul.* *Dig.* 17. 2. 65.), quod est damnum seu jactura ex prodigialia aut incuria. Quamquam illud discerni non est perpetuum. *Cassiod.* 7. *Variar.* 32. Pondus constitutum denariis præcipuum debere servari, qui olim tam penso, quam numero vendebantur: unde verborum vocabula competenter ab origine trahens, *compendium* et *dispendium* pulvere vocavit antiquitas. *V. Faronis* loc. cit. in COMPENDO (It. *rissparmio*, *guadagno*, *utile*; Fr. *fruit des économes*, *économie*, *épargne*, *avantage*; Hisp. *ahorro*, *economía*, *ventaja*, *provecho*; Germ. d. *Ersparthe*, d. *Ersparnis*, d. *Gewinn*, *Vortheil*, *Profit*; Angl. a *gaining*, *saving*, *gain* got by *saving*, *profit*, *advantage*). Occurrit ¶ 1. Stricto sensu, et, ut diximus, est quiddam lucratur rem nostram servando. — a) Generalim. *Cic.* 4. *Ferr.* 3. 6. Quos provincia mercibus suppeditandis cum quæstu compendioque dimittit. Adde *eumd.* 6. *ibid.* 46. 109. *Id.* *Flacc.* 3. 7. In uberrima re turpe compendium effugere. *Id.* 3. *Off.* 15. 63. Facere aliquid compendii sui, quod non liceat. *Id.* 4. *Herenn.* 40. 52. Aliquem ad turpe compendium commovere. *Cæs.* 3. *B. C.* 32. Servire privato compendio suo. *Id.* 7. *B. G.* 43. Capiti compendio ex diræptis bonis. *Liv.* 8. 36. Privatim compendium. *Tibull.* 1. 3. 39. Nec vagus ignotis repetens compendia terris. *Plin.* 21. *Hist. nat.* 12. 41. (70). Apes, res præcipui quæstus et compendii. *Id.* 23. *ibid.* 7. 64. (127). Magno ligni compendio percoquere aliquid. *Sueton.* *Tib.* 48. Compendium capere ex aliqua re. *Callistrat.* *Dig.* 48. 20. 6. Vertere aliquid in compendium suum. — b) Præcipue occurrunt formulæ *compendium facere*, et *facere aliquid compendii* vel *compendii* eo modo quo *facere* *lucrum*, *facere* *dispendii*: immo nonnulli *compendio* junctum scribunt, sed revera duæ voces sunt: et non solum divisi recte adhibetur *compendii* *facio*, vel absque synæresi *compendii*; sed etiam inverso ordine, aut interjecto verbo. *Plaut.* *Bacch.* 1. 2. 51. Compendium edepul laud ætati optabile fecisti, cum istane nactus impudentiam. *Id.* *Pers.* 4. 3. 2. Ego hodie compendi feci duos panes. *Id.* *Truc.* 2. 4. 26. Alicui aliquid compendi facere. *Id.* *Cas.* 3. 1. 3. Ad compendium ponere aliquid. *Id.* *ibid.* 3. 1. 4. Coadde aliquid ad compendium. ¶ 2. Latiori sensu generatim est lucrum ex deminutione operæ, actionis, temporis etc.; et interdum est etiam abbreviatio. *Colum.* 4. *R. R.* 22. 5. Compendium temporis sequi. *Plin.* 17. *Hist. nat.* 23. 35. (214). et 18. *ibid.* 20. 49. (181). Compendium operæ. *Sil.* *It.* 10. 476. Donare alicui compendia leti. *h. e.* mortem accelerare. *Stat.* 2. *Theb.* 658. Compendia timulæ vitæ. *h. e.* dilatio vitæ. *Ulp.* *Dig.* 3. 1. 72. Compendium edictorum. *h. e.* cum pro multis edictis unum tantum promulgatur, quod pro omnibus sit. *Quintil.* 1. 1. 24. Syllabis nullum compendium est: perdiscendæ omnes. — *Compendia alimentaria* apud *Capitolin.* *Pertin.* 9. sunt sumptus et erogationes in alimenta pauperum impensæ. — Eodem sensu *compendium* *facere* occurrit. *Plaut.* *Rud.* 1. 2. 89. Errationis fecerit compendium. *Id.* *Pseud.* 2. 2. 11. præconis. — Item *compendii* *facere* aliquid usurpatur. *Plaut.* *Pæn.* 1. 2. 138. Curam hanc facere compendi potes. *Id.* *Pseud.* 4. 7. 41. Operam fac compendi quærere. *h. e.* parce quærere. — Figurata *Gell.* 2. 27. Quæstus atque compendium gloriæ. ¶ 3. Speciatim de oratione occurrit. *Plaut.* *Mil. glur.* 3. 1. 486. Quam potes, tam verba confer maxime ad compendium. *h. e.* dic quam paucissimis potes. *Id.* *Most.* 1. 1. 57. Orationis operam compendi face. *Id.* *Capl.* 5. 2. 12. Satis facundus: sed jam fieri dictis compendium volo. *Id.* *Bacch.* 2. 2. 6. Compendi multa verba faciam tibi. *Id.* *Asin.* 2. 2. 41. Verbis velitationem fieri compendi volo. Adde *Pacuvium* apud *Non.* 1. 493. *edit. vet. Quintil.* 1. 1. 24. Brevis docendi monstrare compendia. *Censorin.* *de die nat.* 5. Quam potero, compendio dicam. ¶ 4. Item speciatim *compendium* *viæ*, quod sæpius *compen-*

dium absolute dicitur, est via brevior. *Plin.* 5. *Hist. nat.* 5. 5. (39). Compendium viæ quadridui deprehensum est. *Ovid.* 3. *Mel.* 234. sed per compendia mortis Anticipata via est. *Quintil.* 6. 2. 46. Compendium durum aridumque. *Id.* 2. 13. 16. Compendio ducere aliquem. *Justin.* 2. 10. *extr.* Ducere aliquem per compendium. *Flor.* 3. 3. Marius mira velocitate occupatis compendiis, prævenit hostem. *Tac.* 2. *Ann.* 55. Per Cycladas et compendia maris adsequitur Germanicum. *Id.* 12. *ibid.* 28. Propioribus compendiis ire. — Et figurata *Plin.* *Paneg.* 95. Quæ ad bonos compendia paterent. Similiter *Gell.* *præfat.* Ducere ingenia celeri facillique compendio ad utilium artium contemplationem.

COMPENDO, is, ere, a. 3. (cum et pendo) idem quod pendo, vel simul pendo: hoc vocabulo usus est *Varro*, ad etymon vocis *compendium* declarandum, *L. Z.* 183. *Müll.* Compendium dicitur, quod cum compenditur una fit. Occurrit etiam in *Not. Tir.* p. 98.

COMPENSATIO, ōnis, f. 3. (cum et penso a pendo) proprie est actus ille, quo addendo aliquid æquales redduntur lances: sed

1.) Proprie et quidem generatim sumitur pro collatione rei eum re, ut debiti cum credito, damni cum emolumento: item imputatio duarum summarum, ita ut qui debet centum, tantundem minus debeat, quantum ex alio capite creditor erat. *Justin.* 3. 2. Emere non pecuniâ, sed compensatione mercium. *Modestin.* *Dig.* 16. 2. 1. Compensatio est debiti et crediti inter se distributio. *Paul.* *ibid.* 24. 3. 15. Compensationes proderunt ob res amotas, donatas et impensas. Adde *ibid.* 8. 2. 21. § 2.; et *Cajum* 4. *Instit.* 66.

II.) Figurata. *Cic.* 5. *Tusc.* 33. 95. Hæc utitur compensatione sapiens, ut voluptatem fugiat, si ea majorem dolorem effectura sit. *Id.* 1. *Nat. D.* 9. 23. Incommoda vitæ compensatione commodorum lenire.

COMPENSATIVUS, a, um, adject. ad compensationem inserviens. *Marius Victorin.* *Rhet.* 1. p. 137. *Capperon.* Primo debet dicere feci, sed profui, et probare plus se profuisse, quam obfuisse, quæ est qualitas compensativa, quam ideo *Cicero* comparationem vocat. *Id.* *ibid.* 2. p. 217. Est in hoc themate etiam alia constitutio vel relativa, vel compensativa, vel absoluta. *Cassiod.* 7. *Variar.* 6. Afflictam mentem compensativo remedio consolari.

COMPENSATO, adverb. cum compensatione. *Tertull.* *Pull.* 2. Alias versura compensato reddit. *Al. leg.* compensati.

COMPENSATUS, a, um, *V. voc. seq.*

COMPENSO, as, avi, atum, are, a. 1. frequentativum a compendo. — Part. *Compensans*, *Compensatus* et *Compensandus* 1. — Compensare proprie significat simul pensare res, ut pondera æquantur. (It. *pesare insieme*, *compensare*, *uguagliare*, *porre a scontro*; Fr. *peser*, *mettre en balance*, *équilibrer*, *contre-balancer*, *contre-peser*; Hisp. *pesar juntos*, *abalanzar*, *contrapesar*; Germ. *Eins gegen das Andere abwägen*; Angl. *to weigh together*, *weigh one against the other*, *balance*). Occurrit ¶ 1. Generatim, et significat æquare, sarcire, rependere; et occurrit — a) Adjecto Ablativo sine præposit. *Cato* apud *Cic.* *Flacc.* 29. 72. Catonis est dictum: Pedibus compensari pecuniam. *h. e.* vilitatem pretii, quod solvitur in emptione agri longinqui, compensari et quodammodo augeri labore pedum, et incommodis longorum itinerum. *Cic.* 3. *Orat.* 4. 14. Labores magna compensati gloria mitigantur. *Id.* 7. *Verr.* 13. 33. Damna ætatis fructu compensata. *Id.* *Orat.* 64. 216. Compensare paucitatem pedum gravitate et tarditate. *Id.* *ibid.* 69. 231. vitium vel facultate vel copia. *Id.* 7. *Att.* 17. reipublicæ torpiditatem otio. *Id.* *Senect.* 11. 35. vitia senectutis diligentiâ. *Id.* *Mur.* 35. 71. omnia operâ suâ. *Id.* *Fonte.* 1. 3. Massilienses Gallicorum bellorum pericula populo R. coriis remisque compensarunt. *h. e.* exæquantur pericula intentata populo R. coriis et remis eadem prompte suppeditandis. At *Orell.* rectius leg. *copiis armisque*, al. aliter. *Id.* 2. *Off.* 19. 68. Ceterisque operis et officiis erit id, quod violatum est, compensandum. *h. e.* sarcindum. *Ovid.* *Heroid.* 3. 51. Tot tamen amissis te compensavimus unum. *h. e.* tanti te æstimavimus, quanti tot amissos. *Curt.* 10. 1. 2. Compensare facinora ministerio. *Val. Max.* 1. 1. *extern.* 1. tarditatem supplicii gravitate. *Quintil.* 11. 1. 87. alia laude. *Lucan.* 8. 248. magnosque sinus Telmesidos undæ Compensat medio pelagi. *h. e.* alto navi-

gans recto itinere, facit compendium sinus Telmesici. *V. PRÆCISO.* *Forcellinus* hunc *Lucani* locum ad subs. paragr. 2. retulit. — b) Adjecto Ablativo cum præposit. *cum.* *Cic.* 2. *Fin.* 30. 97. Compensatur cum summis doloribus lætitia. *h. e.* conferebatur. *Id.* 5. *ibid.* 18. 48. Cum coris et laboribus compensare voluptatem. *Id.* *Pis.* 30. 75. Nonne compensabit cum uno versiculo tot mea volumina laudum suarum? *Horat.* 1. *Sat.* 3. 69. amicus dulcis, ut æquum est, Cum mea compenset vitiiis bona. *Forcellinus* hunc *Horatii* locum ad propriam hujus verbi significationem declarandam sub init. retulit. — c) Cum Dativo. *Cassiod.* 1. *Hist. Eccl.* 1. ante med. Crete mille nomismata carmini compensantes Homericæ. — Apud *JCTos* significat aliquando imputare. *Ulp.* *Dig.* 12. 6. 23. Potest tamen retineri et compensari quod solum est. *V. Dig.* 16. *lit.* 2. qui est *De compensationibus*. ¶ 2. Speciatim apud sequioris ævi Scriptores ponitur pro compendium viæ facere. *Seneca Hippol.* 83. Hæc pergam, Quæ via longum compensat iter. *Cf. Lucan.* 8. 248., cujus verba superius sub 1. a. retulimus.

COMPERCO, percis, persi, vel parsi, percere n. 3. *V. COMPARCO.*

COMPERGRINUS, i, m. 2. qui simul cum alio peregrinus est. *Sidon.* 7. *Ep.* 17. in *fin. carm.* Abraham jam te compergrinus habet.

COMPERENDINATIO, ōnis, f. 3. dilatio iudicii in diem tertium: a *cum* et *perendie*. ¶ 1. Comperendinatio stricto sensu erat dilatio sententiæ ferendæ, postquam utraque pars, actor et reus, totam eausam reitaverat. Olim enim, in rebus capitalibus, causa recitata, aut statim sententia dicebatur, aut si quid non liquere videretur, ampliabat. C. *Servilius* *Glaucia* legem tulit, ut post primam actionem, secunda in tertium diem constitueretur, in qua iterum acta causa, denum sententia ferretur. ¶ 2. In aliis autem causis latiori sensu *comperendinatio* erat ab utrisque litigatoribus invicem sibi denunciatio in perendium diem. Nam cum in rem aliquam agerent litigatores, poscebant iudicem, qui datur post trigesimum diem: quo dato, deinde inter se diem perendium, ut ad iudicium venirent, denunciabant. Denique *comperendinatio* dicitur etiam ipsa causæ recitatio post dilationem perendii diei. Hæc ex *Pseudo-Ascon.* ad *Cicer.* 3. *Ferr.* 9. 26. *V. AMPLIATIO.* Præter *Pseudo-Ascon.* utuntur hac voce *Seneca Ep.* 97.; *Plin.* 5. *Ep.* 71. et *Gell.* 14. 2. — Porro quamvis ipsa vox diei tertii dilationem significet, tamen ex *Cic.* 3. *Ferr.* 7. 20. et 6. *ibid.* 15. 33. satis colligitur, etiam plurium dierum dilationem hoc nomine appellari potuisse. Olim enim libere *comperendinationes* erant, ut ait *Tac. dial. de Orat.* 38., postea restrictæ sunt legibus, ut significat *Plin.* 6. *Ep.* 2. 61., tum quoad numerum, tum quoad spatium temporis.

COMPERENDINATUS, a, um, *V. COMPERENDINO.*

COMPERENDINATUS, us, m. 4. Idem: quod *comperendinatio*. *Cic.* 3. *Ferr.* 9. 26. Adimo *comperendinatum*. *Id.* *Brut.* 22. 87. Unum, quasi *comperendinatus*, medium diem fuisse, etc.

COMPERENDINO, as, avi, atum, are, 1. Part. *Comperendinatus* 1. — *Comperendinare* est iudicium in diem tertium differre (*V. Comperendinatio*), et generatim iudicium differre. ¶ 1. Stricto sensu *comperendinare reum* dicitur iudex, qui rei iudicium differt. *Cic.* 1. *Ferr.* 7. 20. Nemo istum *comperendinatum*, sed condemnatum iudicaret. *Id.* 3. *ibid.* 9. 26. *Glaucia* primus tulit, ut *comperendinaretur* reus. *h. e.* ut ejus iudicium in diem tertium differretur. Adde *eumd.* 6. *ibid.* 15. 33. *Paul.* *Diac.* p. 283. 1. *Müll.* Res *comperendinata* significat iudicium in diem tertium constitutum. ¶ 2. Latiori sensu *comperendinare* dicuntur etiam litigatores inter se. *V. COMPERENDINATIO* sub 2. *Cic.* 2. *Ferr.* 11. 34. Tua ratio est, ut secundum binos ludos mihi respondere incipias; mea, ut ante primos ludos *comperendinem*. *h. e.* me et te dixisse profitemur, *comperendinationis* iudicibus faciam potestatem. Ita enim interpretatur *Pseudo-Ascon.* ad *h. l.*

COMPERENDINUS, a, um, adject. a *cum* et *perendie*. Apud *Macrobi.* 1. *Saturn.* 15. *comperendini* dies sunt, quibus *vadimonium* licet dicere, *h. e.* in quos transferri licet causæ actionem. *Cajus* 4. *Instit.* 15. Posteaquam iudex datus esset, *comperendinum* diem, ut ad iudicem venirent, denunciabant.

COMPEREO, is, ti, ire, n. 4. simul pereō. *Dio. med. 1. p. 369.* *Putsch.* docet hoc verbum differre a *comperio*, quod illud in præsenti habeat *comperi* accentu acuto; hoc *comperi* (per syncope) pro *comperit* accentu circumflexo, et *comperieram*. Alla huius verbi exempla nondum vidimus.

COMPERIO, peris, perit, peritum, perire, 4. Part. *Comperitus* in fin. — *Comperit* pro *compererit* legitur in *Frug. leg. Thoria* apud *Gruter* 202. lin. 39. ... *REI IUDICANDÆ MAXIMÆ VERVM ESSE COMPERANT.* — Ratione habita etymol., est a *cum* et *in* usit. *perio*, a quo fit *peritus*, et composita *experior*, reperio etc. *V. PERITUS* sub init. Iuxta *Forcellinum* vero est a *cum* et *perio*, quasi sit in lucem edo; quia quæ in luce sunt, plane cognoscuntur. — Ceterum *comperio* est intelligi, rescire, invenire, deprehendere multa cum certitudine, recte ac certo scire (It. *scoprire*, *risapere*, *trovare di certo*, *intendere*; Fr. *apprendre comme certain*, *apprendre de bonne main*, *tenir de bonne source*; Hisp. *estar noticioso*, *instruido de alguna cosa*, *saber cierta*; Germ. *etwas genau und zuverlässig erfahren*, *sichere Nachricht von etwas erhalten*, *etwas in Erfahrung bringen*; Angl. *to discover*, *find out*, *ascertain for a certainty*, *get intelligence of*, *detect*, *learn*, *be informed*). Occurrit — 1.º) Absolute, ita tamen ut Accusativus rei facile ex antecedentibus subaudiat. *Ter. Eun. 5. 1. 9.* Atqui certo *comperi*. *Id. Heaut. 1. 1. 69.* Ubi *comperi* ex iis, qui fuerit ei consilii. *Cic. 5. Fam. 5. 2.* Ex multis audivi: nam *comperisse* nie, non audeo dicere. — 2.º) Sæpius addita re, quam *comperimus*; et quidem — a) Per Accusativum. *Cic. Cluent. 68. 192.* Aliquid ex testibus audire et *comperire*. *Id. 14. Att. 8.* Scribit, se id certis auctoribus *comperisse*. *Id. Cluent. 45. 126.* *Comperire* aliquid testibus, tabulis, gravi aliquo argumento. *Id. Brut. 80. 277.* Cum indicia mortis se *comperisse* manifestis et manu tenere diceret. Adde eund. *Cluent. 14. 43.* *Id. 1. Cal. 4. 10.* et *1. Att. 14. 5.* omnia. *Cæs. 4. B. G. 19.*; *Nepos Eumen. 8.* et *Hann. 2.*; et *Sall. Jug. 22.* *Comperire* aliquid. *Nepos Pausan. 4.* aliquid ex litteris. *Id. Dalam. 3.* rem gestam ab aliquo. *Liv. 5. 46.* legem latam. *Catull. 60. 2.* stellarum ortus atque obitus. *Tac. 6. Ann. 21.* horum suam genitalem. — b) Item *comperire* aliquid de aliquo interduum occurrit. *Cic. Sull. 21. 86.* Nihil de hoc consul *comperi*, nihil suspensus sum, oibit audivi. Adde eund. *Cluent. 45. 127.*; et *Quintil. 4. 1. 79.* — c) Item *comperire* de aliqua re simpliciter. *Ter. Andr. 1. 1. 3.* Primum jam de amore hoc *comperit*. *Nepos Pausan. 5.* *Comperire* de scelere filii. *Sull. Jug. 68.* de rebus artis. — d) Cum Accusativo et Infinito. *Ter. Andr. 1. 1. 63.* Item alio die quærebam: *comperiebam* nihil ad Pamphilum quicquam attingere. *Cic. Rose. Am. 12. 33.* Posteaquam *comperit* eum posse vivere. *Cæs. 4. B. G. 19.* Postquam per exploratores pontem *comperisset*. Adde *Nepot. Alcib. 6.*; *Liv. 5. 35.*; *Horat. 2. Ep. 1. 12.*; et *Quintil. 1. 7. 24.* — e) Sequente Relativo. *Sall. Jug. 67.* Id. misericordiane hostilis, an pacione, an casu ita eveniret, parum *comperimus*. Adde eund. *ibid. 113.*; *Liv. 31. 39.*; et *Quintil. 2. 4. 42.* — Nunc sæpiissime occurrit et Part. præter. pass.

Comperitus, a, um, adjectivum more, est certo cognitus, exploratus, deprehensus; et quidem — a) Adjectivum more simpliciter. *Cic. Cluent. 14. 43.* Facinus manifesto *comperitum* atque deprehensum. *Liv. 42. 13.* *Comperita* et explorata adferre. *Id. 7. 39.* Quidam *comperitum* attulerunt. T. Quintium in Tusculanum agrum colere. *Id. 29. 31.* in fin. *Comperita* oculis perficere Romam. — Similiter *Cic. Cluent. 45. 127.* et *Fontej. 9. 39.*; *Cæs. 1. B. G. 44.*; et *Liv. 3. 48. 29. 18.* et *41. 7.* Habere aliquid *comperitum*. Sic *Sall. Cat. 60. extr.* *Comperitum* habeo, milites, verba viri virtutem non addere. h. e. certo scio. Similiter *Scribon. Compus. 106.* Auxilia, quæ ex usu prodesset eis, *comperita* habemus. *Cic. Cluent. 47. 131.* Nihil *comperit* habere. *Liv. 39. 49. a med.* Habere rem aliquam pro *comperita*. *Tac. 2. Ann. 12.* Nunciare *comperita*. *Curt. 7. 1. 6.* Pro *comperito* luit. *Sueton. Ner. 31. extr.* Pro *comperito* polliceri. — Et absolute *Apul. 9. Met.* Pro *comperito* novam rationem pertinaciter durare. h. e. profecto, certe. — b) Sequente Infinito. *Liv. 30. 34.* Periculum ex mari scribere — clam egressisse per indicem *comperitum*. *Sueton. Aug. 67.* *Comperitus* adulterare marionas. — c) Item *comperitus* in aliqua re dicitur. *Sueton. Tib.*

35. Utor *comperita* in stupro generi. h. e. depreheosa. Hinc *Müllerus* putat *comperitum* ortum ex *compendio* scribendi pro *comprehensam*: sed hoc minime necessarium; *comperire* enim est deprehendere. *Sulpicius* vero *Severus 1. Hist. 38.* David Bersabem quamdam miræ feminæ pulchritudinis stupro *comperit* habuit. h. e. stupro seu adulterio cogitavit, quod dicendi genus *Severo* peculiare est. — d) Cum Genitivo *comperitus* alicujus criminis est manifestus reus. *Liv. 7. 4.* Juvenis nullius prohi *comperitus*. *Id. 32. 1.* *Comperitos* sacrilegi in vinculis Romam mittere. *Id. 22. 57.* Vestales *comperitæ* stupri. Adde *Justin. 11. 11. Tac. 1. Ann. 3. et 4. ibid. 11.* *Comperitus* flagitii. — e) Impersonaliter *comperitum* est sæpe occurrit. *Sall. Cat. 2.* Tum demum periculo atque negotiis *comperitum* est, in bello plurimum ingenium posse. Adde eund. *ibid. 14.*; *Tibull. 4. 1. 119.*; *Plin. 12. Hist. nat. 1. 4. (8).*; *Quintil. 1. 8. 19.*; *Tac. 4. Ann. 73. et 6. ibid. 5.* — f) *Comperio* absolute, cum *comperitum* esset, apud historicos occurrit. *Sall. apud Priscian. 18. p. 1130.* *Putsch.* *Comperito*, Bithyniam consuli datam. *Liv. 33. 5.* Nondum *comperito*, quam in regionem venisset. Adde eund. *31. 39.*; et *Tac. 2. Ann. 60.*; *4. ibid. 36.* et alibi.

COMPERNIS, e, adject. a *cum* et *perna*, qui genua habet plus justo conjuncta, ut *Paul. Diac. p. 41. 1.* *Müll.* interpretatur. *Plaut. apud Festum p. 375. 20.* *Müll.* Sin ea mihi insignitis pueris pariat postea, aut varum, aut vulgum, aut *compernis*, aut pærum. *Lucilius* apud *Non. p. 26. 8.* et *12. Merc.* *Compernem*, aut varum iisse Amphitruonis *ἀσπρῶν* Alcmenam, *Farto 9. L. L. 10.* *Müll.* Si quis in consuetudine ambulandi jam factus sit valia aut *compernis*. — *NR.* *Nonius* loc. cit. *compernes* dici ait, qui sunt longis pedibus: sed *Fossio* in *Etym.* et *Salmas.* in *Exercit. Plin. p. 944.* audiendi non videtur. Quod si *compernes* intelligeremus, non qui genua, sed qui calcanea pimis juncta habent, (nam et calcanea *pernae* nomine significantur, Græce *πτερνα*: unde *perjones*) facilius *Noni* explicatio admitti posset: quia qui calcanea sic juncta habent, pedes quidem vel habent, vel videntur habere longiores.

COMPERPETUS, a, um, adject., coæternus. *Prudent. Apoth. 339.* Et *comperpetuum* retro Patris, et Patre natum.

COMPERTÉ, adverb. (*comperio*). Comp. *Comperitus*. — *Comperite* est certe, explore. *Gell. 1. 22.* Exquisite et *comperite* Julius Paulus dicebat. *Id. 1. 11.* Qui hoc *comperitus* memorie tradiderunt.

COMPETOR, oris, m. 3. inventor, repertor. *African. Avit. 4. carm. 148.* transcendit omni Crimine *competor* leli.

COMPETUS, a, um. *V. COMPERIO.*

COMPERTUS, us, m. 4. certa cognitio. Occurrit Ablativus tantum sing. num. apud *Apul. 1. Met.* Non modo *comperit* evidenti, verum etiam factu facilis senties. *Forcellinus* tō *comperit* Sapioum passivum esse ait.

COMPES, pēdis, f. 3. (cum et pes, pedis). Masculino genere protulit *Lactant. de mort. Persecut. c. 24.* *Compedes* parat. Adde *Fulg. interpr. Jerem. threm. 3. 7.* ubi occurrit Accus. sing. *compedem*. — Ceterum in prosa oratione usurpatur fere plurali numero: et in singulari numero Recti et Dativi casus exempla nondum vidimus; sed Genitivus *compedis* legitur apud *Claudian. 2. in Eutrop. prol. 3.* Accusativus *compedem* apud *Fulgat. interpr. Jerem.* ut nuper diximus; Ablativus *compede* apud *Calam. 8. B. R. 2. 15.*, *Tibull. 1. 7. 42.* et *2. 6. 25.*, *Horat. Epod. 4. 4.*, *Ovid. 4. Trist. 1. 5.*, *Juvenal. 11. 80.* et *Martial. 9. 58.* — Est et alia forma *compeda*, æ, quam *V. loco* suo. Ceterum *compedes* sunt vincula, quibus servorum, captivorum aliorumque pedes vincuntur; plerumque et ligno; item ex ferro etc.: hinc *compedibus* opponunt manica, et apud *Horat. 1. Ep. 16. 77.* Iulendum tamen per calcebreas ducuntur de vinculis manuum, hoc est de manica; ut in illo *Farron.* apud *Non. p. 25. 8. Merc.* Nequidquam sæpe æratas manus (al. leg. manus) *compedes* conor revelere. (It. *coppa*; Fr. *entrave*, *liens pour les pieds*; Hisp. *manillas*, *trabas*; Germ. d. *Fusschelle*, *Fussfessel*; Angl. *a fetter*, *chain for the feet*).

1.º) Proprie. ¶ 1. Generatim de vinculis, quibus servorum, captivorum aliorumque pedes vincuntur. *Cato* apud *Gell. 11. 18. 18.* Fures privatorum lutorum in novo atque in *compedibus* ætatem agunt. *Plaut.*

Capt. 5. 4. 28. *Compedibus* quæso ut tibi sit levior filius atque his gravior servus. *Id. Pers. 3. 3. 15.* *Compedium* tritor (al. *rectius* contritor), pistrinorum civitas. *Ter. Phorm. 2. 1. 18.* Herus si redierit, molendum usque in pistrino, vapulandum, habendæ *compedes*. *Cic. Rabir. perduell. 7. 20.* Cum — esset una — etiam ille ex *compedibus* atque ergastulo Græchus. *Tibull. 2. 7. 7.* Spes etiam valide solatur *compede* victum. *Claudian. 2. in Eutrop. prol. 3.* Et solitus tardæ passurus *compedis* orbes. — Jungitur nonnullis Adjectivis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Farron* apud *Non. loc. cit. æratæ*. *Curt. 5. 12. 20.*; *Plin. 33. Hist. nat. 12. 54. (151).* et *Justin. 11. 15. aureæ*. *Plaut. Capt. 3. 5. 64.* et *Pseud. 4. 7. 80. crassæ*. *Martial. 9. 58. decæani*. *Tibull. 1. 7. 42.* et *Horat. Epod. 4. 4. duræ*. *Juvenal. 11. 80. magnæ*. *Tibull. 2. 7. 7. validæ*. — Jungitur etiam nonnullis Verbis, quorum hæc sunt præcipua. *Plaut. Capt. 5. 4. 30.* adimere *compedes*. *Id. ibid. 3. 5. 64. capere*. *Ovid. Heroid. 20. 8.* *compescere* aliquem *compedibus*. *Plaut. Capt. 5. 4. 30.* dare *compedes*. *Justin. 1. 6. extr.* demere. *Plaut. Pseud. 4. 7. 80. gerere*. *Id. Capt. 3. 5. 76.* impingere alicui. *Id. Pers. 2. 3. 17.* imponere alicui. Cf. *Farron.* apud *Non. p. 28. 13. Merc.* *Id. Men. 1. 4. 4. indere*. *Fal. Max. 3. 23. 3.* militari alicui. *Farron* apud *Non. p. 28. 6. Merc.* revellere. *Horat. 1. Ep. 16. 77.* tenere aliquem *compedibus*. *Curt. 5. 12. 20.* et *Justin. 11. 15.* vincere aliquem *compedibus*. — Ex illo *Plauti Pseud. 4. 7. 80.* Ubi suram aspicias, scias, posse eum gerere *crassas compedes*: possit quis fortasse putare, *compedes* non solum pedibus, sed etiam erubus inde consuevisse. — *Auson. Edyll. 7. in fin. epist. dedic.* Sic vetus verbum jubet: *Compedes*, quas ipse fecit, ipsus ut gestet faber. *proverb. in eum*, qui sibi ipsi auctor mali est. ¶ 2. Speciatim sunt *compedes* inter mulierum ornamenta. *Plin. 33. Hist. nat. 12. 54. (151).* Luxu feminarum *compedes* sibi ex argento faciebat, quas iungere aureas nos tritor vetat. h. e. periculis, seu lamina crura strictius ambientes, quibus catenulae interponebantur, ut minuis æquique passibus incedendo uterentur. *V. Rosenmüll. ad Isai. c. 3. v. 16.* et 20.

II.º) Translate. *Cic. S. Att. 3. 5.* Age jam, has *compedes*: fasses inquam hos laureatos efferre ex Italia quam molestum est. *Id. 1. Tusc. 31. 75.* In *compedibus* corporis esse. *Farron* apud *Non. p. 28. 13. Merc.* de ventis adversis. Aerias *compedes* corpori imponere. *Horat. 1. Ep. 3. 3.* Iedrus nivali *compede* victus. *Id. 4. Od. 11. 23.* Telephum puella tenet gratia *compede* victum. Adde eund. *1. ibid. 33. 14.* *Liv. 32. 37.* Et ipsum Philippum — *compedes* eas (urbes) Græciæ appellare. Cf. *Gr. μέδω*. *Stat. 1. Silv. 6. 4.* Exsulata *compede* Saturnus. *Statius* loquitur hic de obsecris Saturnalibus.

COMPES pro *compes* dicitur antiqui, teste *Priscian. 1. p. 553. Putsch.* Cui rei confirmanda illud laici, quod etiam verbum *Competo* usurpatur pro *compes* sum.

COMPESCO, scis, scili, scitum, scere, 2. 3. Supinum *compescitum* agnoscitur a *Priscian. 10. p. 887. Putsch.*, ut *dispectum* a *dispesco*: at hoc sine auctoritate Latini scriptoris. — Part. *Compescendus* a. — Ratione habita etymol., juxta veteres *compescere* proprie significat una pascere et in eodem pascuo continere, ut *Paul. Diac. p. 40. 2.* et *72. 11. Müll.* exponit. At rectius, juxta recentiores, hoc verbum coniungendum est cum *compedire*, *compes* et similibus. Posset etiam conjungi cum verbo *comperco*, quod *V. loco* suo. — Itaque *compescere* generaliter significat cohibere, coercere, refricare (It. *raffrenare*, *trattenere*, *reprimere*; Fr. *contenir*, *refrénér*, *reprimer*; Hisp. *contener*, *refrenar*, *reprimir*; Germ. *zusammen* —, *in Schranken oder im Zaum halten*, *beschränken*, *hemmen*; Angl. *to restrain*, *check*, *curb*, *stop*, *confine*, *keep in*, *repress*). Præter orationis scriptores, qui aureo sæculo floruerunt, ab hoc verbo de industria abstulisse videntur: et sane apud *Cic.* nonnulli tenebant *Rabir. perduell. 6. 18.* Quia *compescit* istam vocem indicem stultitiæ; sed continetis habent libri, præcipue optulit: quomvis *Quintil.*, cui magis credendum putavit *Forcellinus*, habet *11. 3. 169.* *Compescere* vocem. — Apud ceteros autem scriptores frequenter usurpatur tum proprie, tum figurate; et quidem — a) Cum Accus. personæ aut rei. *Tibull. 4. 1. 91.* equum ceterum arctato *compescere* freno. *Id. 1. 2. 1.* vinoque novos

compescere dolores. *Plin.* 14. *Hist. nat.* 20. 25. (124). Resina compescere nimiam vini feritatem. *Sil. It.* 3. 617. Sarmaticis victor compescet sedibus Istrum. *h. e.* continebit intra fines Sarmaticos. *Plin.* 10. *Ep.* 42. Nullus sipho, nulla hama ad incendia compescenda. — Porro jungitur pluribus aliis Substantivis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Val. Flacc.* 1. 338. aliquem auro. *Ovid. Heroid.* 20. 8. aliquem compedibus, catenis. *Horat.* 1. *Sat.* 8. 31. aliquem pœnis. *Propert.* 1. 13. 11. amicos vulgares. *Horat.* 1. *Ep.* 2. 63. animum frenis, catenâ. *Tac. Agric.* 8. ardorem animi. *Sil. It.* 9. 16. arma. *Dig.* 39. 4. 12. audaciam alicujus. *Sueton. Tib.* 36. carmonas æternas. *Scribon. Compos.* 240. et 242. carnem eminentem. *Quintil.* 11. 1. 40. civem seditionum. *Horat.* 2. *Od.* 20. 23. clamorem. *Cod. Theod.* 9. 6. 1. conatus nefarios pœnâ. *Cod. Theod.* 9. 7. 2. crimen abolitione. *Virg.* 3. *G.* 468. culpam (morbi) ferro. *Ovid. Rem. n.* 69. curas. *Stat.* 3. *Silv.* 3. 41. damna alicujus compescere cantu. *h. e.* carmine solari. *Seneca Herc. fur.* 519. destram impiam. *Sil. It.* 2. 144. dolores morte. *Tibull.* 1. 4. 11. equum habenis. *Seneca Hippol.* 515. famem compescunt poma. *Propert.* 3. 17. 3. fastus Veneris. *Ovid. Heroid.* 16. 229. flammam mero. *h. e.* amorem. *Seneca Hippol.* 165. flammam amoris. *Ovid.* 1. *Trist.* 2. 87. fluctus. *Sil. It.* 3. 599. fluvium ripis. *Val. Flacc.* 6. 306. frondes. *Claudian. Bell. Gel.* 315. fugam. *Velley.* 2. 12. furorem alicujus armis. *Ovid.* 5. *Trist.* 6. 45. furores. *Claudian.* 2. *in Eulop.* 144. gaudia lacrimis. *Stat.* 12. *Theb.* 361. gemitus. *Dig.* 4. 6. 35. homines malos. *Ovid.* 2. *Met.* 313. ignibus ignes. *Seneca Hippol.* 475. impetum dementem. *Ovid.* 4. *Trist.* 6. 5. iram leonum. *Sil. It.* 7. 330. iras. *Juvenal.* 1. 160. labellum digito. *Seneca Herc. Cl.* 1374. lacrimas. *Sueton. Cal.* 1. legiones. *Plaut. Pœn.* 5. 2. 75. linguam. *Horat.* 2. *Ep.* 2. 122. iusuriantia (de stilo loquitur: cf. infra). *Id.* 1. *ibid.* 12. 16. mare. *Id.* 1. *Od.* 16. 22. mentem. *Sil. It.* 4. 125. minas. *Ovid.* 3. *Art. am.* 501. mores rabidos. *Phædr.* 1. 2. 12. mores dissolutos. *Id.* *Sueton. Tib.* 37. motus hostiles. *Id.* *Cæs.* 16. multitudinem. *Propert.* 1. 16. 31. ocellos suos. *Ovid.* 3. *Trist.* 4. 65. offensum timor compescit. *h. e.* cohibet, impedit, ne officio fungar. *Id.* 2. *Art. am.* 97. pennas. *Plin. Paneg.* 80. populos tumentes. *Colum.* 4. *R. R.* 21. 2. pueritiam seminum. *Lucret.* 3. 967. querelas. *Horat.* 2. *Sat.* 8. 63. risum inappâ. *Sueton. Tib.* 36. ritus Egyptianos Judæosque. *Quintil.* 12. 1. 26. scelera improborum. *Tac.* 1. *Ann.* 42. seditionem. *Ovid.* 4. *Met.* 102. sitim multâ undâ. *Id.* 9. *ibid.* 396. tristitiam. *Scribon. Compos.* 239. et 42. ulcus. *Lucan.* 1. 370. undas remo. *Seneca Med.* 179. et *Tröad.* 349. verba. *Quintil.* 11. 3. 169. vocem. *Seneca Herc. Cl.* 1427. voces. — Speciatim compescere lucum, interprete *Paul. Diac.* p. 65. 16. *Müll.*, est lucum suis finibus cohibere: hoc est, ut opinor, ramos et arbores, qui extra fines luro assignatos evagantur, amputare: qua ratione dicit *Colum.* 4. *R. R.* 17. 5. et 4. *ibid.* 21. 2. Compescere vitem, et *Virg.* 2. *G.* 370. ramos compescere fluentes. Item *Colum.* 5. *R. R.* 6. 11. Ramos propius ferro compescere. *Id.* 1. *ibid.* 27. 2. umbras (frondis). *Id.* 4. *ibid.* 32. 5. arundinem. Et *Ovid.* 14. *Met.* 630. brachia spaliantia (arborum). — Pertinet etiam ad artem fulloniam. Unde *Tullius* apud *Non.* p. 245. 32. *Merc. compescere cretam* dixit, *h. e.* pedibus subigere, et cogere cretam in vestimenta penetrare, dealbandi causa: qua de re et in ARGUTOR dictum est, et in CONCILIO dicitur. — b) Cum Infinito pro abstinere, parcere. *Plaut. Bacch.* 3. 3. 59. Cave malum et compesce in illum dicere injuste. *Alii leg.* compesce. Cf. *Paul. Diac.* p. 60. 5. *Müll.* Putat vero *Priscian.* 18. p. 1198. *Putsch.* Latine dici compesce illum insanire, et ne insaniat, quemadmodum Græci dicunt παῖς τὸνδε λυπεῖσθαι, et μὴ ποιεῖν τὸδε: sed nullo id confirmat exemplo.

COMPETENS, entis, adj. *V.* COMPETO.

COMPETENTER, adverb. (competo). *Comp. Competentius*; *Sup. Competentissime*. — Competenter est habita ratione, conveniente. *Apul. de Mag.* Competentissime videor usus Platone. *h. e.* valde apposite. *Prudent.* 10. *nepi στειν.* 118. Persona quæque competenter plectitur. Adde *Apul. Herm. Trismeg. Ulp. Dig.* 24. 3. 22. § 6. Quatenus filius et patri competenter consulatur. *Paul. ibid.* 22. 5. 16. Competenter punire. *h. e.* pro ratione dignita-

tis, aut culpæ. Adde *Symmach. Ep.* 9. 128. *Hieronym.* *adv.* *Helvid.* 2. In alio loco competentius disseram. *Theod. Priscian.* 1. 17. Et lenticulæ semicocæ ex aqua bene contritæ cataplasma competentius adhibetur.

COMPETENTIA, æ, f. 1. proprie est actus simul petendi, concursus. § 1. Generaliter tamen usurpatur pro convenientia, proportio, symmetria. *Gell.* 1. 1. Secundum naturalem membrorum omnium inter se competentiam. *Macrobi.* 1. *Somn. Scip.* 19. Certi sunt numeri, per quos inter omnia, quæ sibi conveniunt, junguntur, aptantur, fit jugabilis competentia. § 2. Item est stellarum concursus et situs. *Gell.* 14. 1. Nasci ad eandem competentiam.

COMPETITIO, ðnis, f. 3. actio aliquid simul petendi. § 1. Generationis. *Sidon.* 2. *Ep.* 9. Inter aleatoriarum vocum competitiones. § 2. Speciatim est petitio judicialis, quæ jure fit. *Cod. Theod.* 2. 23. 1. § 1. et 9. 42. 23.

COMPETITOR, ðris, m. 3. qui aliquid simul cum alio petit, præsertim honores. § 1. Generaliter. *Cic.* 1. *Off.* 12. 38. Dum civi aliter contentumus, si est inimicus; aliter si competitor: cum altero certamen honoris et dignitatis est; cum altero capitis et famæ. Adde *eumd.* *Planc.* 4. 9. et 10. 1. *Att.* 1. 1. et 2. et *Brut.* 30. 113.; *Q. Cic. Pet. cons.* 8. 6.; *Liv.* 6. 41. et 37. 57. *extr.*; *Quintil.* 3. 7. 2., 7. 1. 29. et 9. 2. 97.; *Sueton. Cæs.* 13. 19.; et *Dig.* 50. 2. 3. § 2. *Sidon.* 7. *Ep.* 9. Omnes competitores placebant sibi, omnes omnibus displicebant. § 2. Speciatim in re forensi et judiciali est actor. *Cod. Theod.* 10. 9. 2. et seq.

COMPETITRIX, icis, f. 3. quæ simul petit. *Cic. Mur.* 19. 40. Nos quoque habuimus scenam competitoricem.

COMPETO, pētis, pētiv vel pētī, pētītum, pētere, 3. (cum et peto). Part. *Competens* sub B.; *Competiturus* sub A. II. 3. — Competere est eodem petere, hoc est ire, convenire, congruere (It. *metter capo, andare a finire insieme; Fr. aboutir au même point, se rencontrer; Hisp. alindar, terminar en la misma parte; Germ. nach einem Punkte hinstreben, an einem Punkte zusammentreffen; Angl. to meet, join or meet one with another*). Habet autem A) et neutram significationem, B) et activam.

A) Neutra significatione usurpatur

I.) Proprie, sed raro admodum, pro eodem petere, convenire, congruere. — a) Absolute. *Farro* 6. *L. L.* 25. *Müll.* Ubi viæ competunt, tum in campis sacrificatur. Cf. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 18. 16. (80). Præterquam ubi recti angularum competant ictus. — b) Cum Accusativo et præpos. in. *Colum.* 4. *R. R.* 17. 1. Si carumina arundinum in unum competunt. *Id.* 2. *ibid.* 2. 9. Fossæ aliquæ sunt patentes, quædam etiam obæcantur, ita ut in patentes ora hiantia cacarum competant.

II.) Translate. § 1. Ponitur de tempore, et est simul evenire, contingere: occurrit autem — a) Absolute. *Colum.* 3. *R. R.* 21. 6. Quorum vitium maturitas competit. Adde *eumd.* 2. *ibid.* 8. 4., 11. *ibid.* 1. 32. et 12. *ibid.* 2. 85.; et *Plin.* 18. *Hist. nat.* 26. 63. (232). Huc pertinet et illud *Sævola* *Dig.* 2. 14. 47. Remanserunt apud me trecenta et octoginta sex, et usuræ, quæ competierunt. *h. e.* quæ bulc temporis respondebant. — b) Cum Accusativo et præp. in, cum Dativo, aut cum Ablativo et præp. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 39. 74. (191). Si competitor coitus lunæ in novissimum diem bramæ. *Sueton. Cæs.* 40. Fastos corressit — adeo turbatos, ut ne quæ messium feriæ æstati, neque vindemiarum autumnus competere. *Tac.* 2. *Hist.* 50. *extr.* Tempora reputantibus, initium 6nemque miraculi cum Othonis exitu competit. § 2. Ponitur et de aliis rationibus, et est aptum esse, quadrare, sive, ut *Non.* p. 276. 16. *Merc.* exponit, per esse vel simile: unde in æstimatione rerum, hoc illi competit, dicimus. Usurpatur autem — a) Absolute. *Colum.* 8. *R. R.* 17. 3. Si loci situs ita competit. *Id.* 9. *ibid.* 5. 1. Si villæ situs ita competit, non est dubitandum, quin etc. Verum si positio repugnabit, etc. Adde *eumd.* 9. *ibid.* 1. 1. *Sueton. Aug.* 31. Si cuiuspiam nepulum suarum competere ætas. *Sævola* *Dig.* 8. 2. 41. Titulus aperto pariete domus suæ, quatenus stillicidi rigur et tignorum protectus competchat. *h. e.* aptus erat, ainebat. — Et impersonaliter *Seneca* *Ep.* 75. Non quærit æger medicum eloquentem, sed sanan-

tem; sed si ita competit, ut idem ille, qui sacare potest, compe — disserat. — b) Cum Dativo, aut cum Accusativo et præp. ad. *Colum.* 4. *R. R.* 19. 3. Si cuncta competunt voto. *Sueton. Oth.* 12. Tanto Othonis animo oequam corpus aut habitus competit. *Apul. de Mag.* Quid enim piscis competit ad amoris ardorem accendendum? § 3. In jure competere est convenire, pertinere. *Dig.* 12. 2. 11. § 2. et 17. 2. 52. Actio competit alicui. *Sic Ulp. Dig.* 50. 16. 54. Actio competitura. *Quintil.* 3. 6. 11. Actio competit in aliquem. *Ulp. Dig.* 19. 1. 25. circa med. Rr empto mihi adversus te actio competit. *Papinian. Dig.* 1. 20. 1. Hoc mihi competit jure magistratus. Hujusmodi sexcenta leguntur in libris *Digestorum*. *Apul.* 10. *Met.* Extrema pœna competit in latrones. *Eumen. Paneg. Constant.* 4. Ei competit hereditas. *Sævola* *Dig.* 40. 4. 54. Respondi: si testator fraudandi consilium non habuisset, competere libertates. *h. e.* libertates datas testamento convenientes esse et valere. § 4. Denique apud historicos ponitur de personis, pro constanter valere, competentem esse, ut *Non.* p. 276. 17. *Merc.* exponit. *Sail.* apud *eumd.* *ibid.* Sic vero quasi formidine attonitus, neque animo, neque auribus, aut lingua competere. *Liv.* 22. 5. Ut vis ad arma capienda aptandæque pugnae competere animus. *Tac.* 3. *Ann.* 46. Militum nescii oppidani neque oculis, neque auribus satis competeabant. Adde *eumd.* 3. *Hist.* 73.

B) Active, hoc est cum Accusativo rei, quam simul cum alio adipisci nitimur. § 1. Generaliter compelo est simul cum alio, seu adversus alium peto. *Justin.* 13. 2. Occiso Alessandro, non, ut læti, ita et securi fuere, omnibus unum locum competentibus. *Aurel. Vict. Vir. illustr.* 59. Unam duobus speciosam competentibus. — Hinc apud *Augustin.* *serm.* 216. (ad 8. de Divers.) et *serm.* 28. Competentes sunt infantes et catechumeni, quia sacramentum Baptismi simul petunt, et sunt quodammodo competitores et candidati Christianæ Religionis. § 2. Speciatim in jure. *Cod. Theod.* 10. 10. 27. § 6. Competere bona. § 3. Pro impetere, aggredi, disit *Paulin. Nolan.* 15. 134. solus competitor Felix. *V. ibid.* v. 154. et 157. — Hinc Part. præ.

COMPETENS, entis, adjective quoque usurpatur, unde *Comp. Competentior* 1. § 1. Est congrua, convenientis. *Apul. Florid.* n. 16. Personæ rebus competentes. *Gell.* 19. 13. Ratio etymologia cum sententia vocabuli competens. *Auct. Paneg. Maxim.* et *Constant.* 7. Quid enim competentius, quid providentia tua dignius facere potuisti? § 2. Item legitimus. *Ulp. Dig.* 2. 1. 19. Apud competentem judicem litem suscipere. *Id.* 39. 3. 35. Competens tribunal. *Papinian. ibid.* 39. 3. 32. sententia.

COMPETUM, i, n. 2. *V.* COMPITUM.

COMPILATIO, ðnis, f. 3. plurium rerum hinc inde excerptarum accurata collectio. *Cic.* 2. *Fam.* 8. 1. Quid? tu me hoc tibi maudasse existimas, ut mihi gladiatorum compositiones, ut vadimonia dilata, et Chrestii compilationem mitteres? *h. e.* commentarium rerum urbanarum, ut ait *Cælius* apud *Cic.* 8. *Fam.* 2. 2. in fin. in quo, ut *Id.* ait *ibid.* 1. 1. senatus consulta, edicta, fabulæ, rumores, tisque similia erant perscripta a Chresto liberto suo.

COMPILATOR, ðris, m. 3. spoliator, fur. *Hieronym.* *Præfat. in Hebraicar. quæst. in Gen.* Hoc idem passus est ab æmulis et Mantuanus vales, ut cum quodam versus Homeri transtulisset ad verbum, compilator veterum diceretur. Adde *Isid.* 10. *Orig.* 44. et *V. FUROR*, aris.

COMPILATUS, a, um. *V.* voc. seq.

COMPIO, as, avi, atum, are, a. 1. (cum et pilo). Part. *Compilatus* 1. a. — Compilare proprie significat cogere, et in unum condere, ut ait *Paul. Diac.* p. 40. 12. *Müll.* et dicitur specialiter de iis, qui res alienas multas simul undique surripiunt, colligunt et asportant (It. *rubare, spogliare; Fr. piller, voler, depouiller; Hisp. pillar, hurtlar, robar, saquear; Germ. ausplündern; Angl. to rob, spoil, plunder, pillage*).

I.) Proprie occurrit — a) Cum Accusativo personæ aut rei, quæ spoliatur. *Cic.* 2. *Orat.* 66. 268. Malui compilari, quam venire. *Id.* 3. *Ferr.* 13. 35. Quasi non apertissime consulem, exercitum, provinciamque compilari. *Pseudo-Ascon.* hoc loco ita interpretatur: pilus evellerit; sic fraudaverit furto, ut ne pilos quidem in corpore spoliatis relinqueret. *Id.* *Cic.* 1. *Nat. D.* 31. 86. Compilare sana. *Id.* 3. *Phil.* 12.

30. hortos. *Id.* 6. *Ferr.* 24. 53. Qui uno imperio ostiatim totum oppidum compilavit. *Id.* *Vatin.* 2. 5. Compilare rem publicam. *Liv.* 43. 7. templa omnibus ornamentis. *Horat.* 1. *Sat.* 1. 77. Formidare servos, ne te compilent fugientes. Adde *Phædr.* 4. 11. 2. *Paul.* *Dig.* 48. 13. 9. § 1. Sunt autem sacrilegi, qui publica sacra compilaverunt. *Ibid.* 19. 2. 55. horrea. *Papin.* *ibid.* 3. 5. 33. Compilatæ hereditatis postulare aliquem. Apud *Haloand.* legitur *expilatæ*. *Petron.* *fragm.* *Tragur.* 62. *Burm.* *ad fin.* Domum fugi tamquam copo compilatus. — b) Cum Accusativo rerum, quæ furto aut vi auferuntur. *Plaut.* *Men.* 4. 1. 2. Compilare quiddam domi est. *Apul.* *de Mag.* bona alicujus.

II.) Figurata in re litteraria. *Cic.* *Mur.* 11. 25. Cn. Flavius ab ipsis cautis jurisconsultis eorum sapientiam compilavit. *Horat.* 1. *Sat.* 1. 121. ne me Crispini scriula lippi Compilasse putes.

COMPILO, as, avi, atum, are, a. 1. Significat etiam ita fuste cadere et convellere, ut ne pilus quidem in toto corpore relinquatur, ut *Forcellinus* interpretatus est. *Apul.* 7. *Met.* Totum me puer compilabat cadens fusti grandissimo. *Loquitur hic asinus ab agasone suo male habitus.* *Rursus Id.* 9. *ibid.* Nec dubio me lanceis, vel venabulis, immo vero et bipennibus membratim compilassent.

COMPINGO, pingis, pēgi, pactum, pingere, a. 3. (cum et pango). Part. *Compactus* sub A. I. et in fin. — Compingere duo præcipue significat, scilicet A) componere, conjungere, committere, coagmentare; et B) in locum aliquem abscondendo detrudere et coadjicere.

A) Compingere est componere, conjungere, coagmentare: et occurrit

1.) Proprie. *Virg.* 2. *Ecl.* 36. Fistula diaphanibus septem compacta cicutis. *Id.* 12. *Æn.* 674. Turris compactis trabibus. *Vitruv.* 10. 2. 14. *Schneid.* Compingere fusos æxantales ab rota ad rotam. *Colum.* 6. *R. R.* 19. 1. Roboreis alibus compingitur solum. *Seneca* 6. *Quæst. nat.* 3. Quædam ædificia a fabria negligentius solutiusque composita, terremotus sæpius agitata conpegit. *Id.* *Med.* 365. Argo compacta manu Palladia. *Martial.* 12. 72. Casa inale compacta. *Apul.* *Florid.* n. 9. Etiam crepidas sibi compegerat. *Gell.* 6. 1. Ut natura tenuissimis ossiculis caput compingeret. *Paul.* *Dig.* 45. 1. 53. Si navem dominus dissolvisset, et lisdem tabulis compegisset. *Arnob.* 2. 18. Compingere vestes, sellas, navas, vestire. *Encrie* apud *Orell.* 39. pontem. — Illic pertinent et illa, quæ *Forcellinus* translate accepit, *Gell.* 11. 16. Absurdum esset, si ex multitudine et negotio verbum unum compingerem. *Lactant.* 7. 7. Ut summam illam, quæ continet universa, et compingerent et implerent.

II.) Figurata ponitur de iis, quæ scriptores ac præcipue poetæ componunt, et sæpius confingunt ac comminiscuntur. *Fronto* 1. *ad M. Cæs.* 6. Græce nescio quid ais te compegisse, quod ut æque pauca scripta, placeat tibi. *Arnob.* 1. 57. Falsa de Christo compingimus? et vos de diis vestris falsa et inaniam jactatis. *Id.* 4. 30. Ignominiosas de diis compingitis fabulas.

B) Compingere est etiam in locum aliquem abscondendo detrudere et conjicere: et usurpatur

1.) Proprie. — a) *Compingere aliquid alicubi* dixit *Plaut.* 2. 6. 61. Vidulum, aurum atque argentum ubi omne compactum fuit. — b) *Compingere aliquem in aliquem locum* sæpius occurrit. *Plaut.* *Amph.* 1. 1. 3. Quid faciam nunc, si tresviri me in carcerem compegerint? *Id.* *Men.* 5. 5. 33. Compactus in carcerem. *Id.* *Mil. glor.* 2. 1. 34. Compingere aliam alicujus in navem clam matrem. *Id.* *Men.* 4. 3. 16. Tibi habe (pallam), aufer, utere vel tu, vel tua uxor, vel etiam in oculis compingite. *Cic.* 8. *Att.* 8. 1. Picenum amicitia culpa: in Apuliam se compegerat. h. e. in Apuliam angustias se coniecerat. *Aurel. Vict.* *Vir. illustr.* 1. Compingere aliquem in vincula.

II.) Figurata. *Plaut.* *Rud.* 4. 4. 103. Quæ parentes in tam angustum tuos locum compegeris. *Cic.* 1. *Orat.* 11. 46. Oratorem excludi a gubernaculis civitatum, ac tantum in iudicia et contumelias, tamquam in aliquod plstrinum, detrudi et compingi videbam. — Hinc Part. præter. pass.

Compactus, a, um, adjective quoque usurpatur, et ¶ 1. Generatim est coagmentatus, colligatus, conjunctus. *Cic.* 3. *Fin.* 22. 74. Quid enim aut in natura — aut in operibus manu factis tam compositum, tamque compactum et coagmentatum inveniri potest? Adde *eumd.* *Tim.* 8. 24. *Lucret.* 5. 916. Compacta mem-

bra animantium. ¶ 2. Speciatim, et juxta *Forcellinum* translate, dicitur de corpore, cujus statura brevior quidem est, sed membra bene sunt composita, et inter se optime colligata quodammodo et connexa. *Colum.* 6. *R. R.* 1. 2. Etruria boves progenerat compactos, sed ad opera fortes. *Id.* *ibid.* 37. 6. Asinus feminibus lacertosis, cruribus compactis. Adde *eumd.* *ibid.* 1. 3. *Sueton.* *Vesp.* 20. Statura fuit quadrata, compactis firmisque membris. *Plin.* 7. *Ep.* 24. Compactum corpus et robustum. *Pallad.* 4. *R. R.* 11. 2. Boum cervix torosa atque compacta.

COMPINGUESCO, is, ere, u. 3. simul pinguesco, coagulo. *Tertull.* *Anim.* 25. Præsumunt, semen ex concubitu muliebribus locis sequestratum, motuque naturali vegetatum, compingescere in solam (alii leg. solidam) substantiam carnis.

COMPITALARIS, e, adject. ad compitales deos pertinet. *Compitales Augustales* in *Inscript.* apud *Gruter.* 179. 3. fuisse puto sacerdotes ab Augusto institutos sacris Compitalibus faciendis. Nam is ea sacra bis anno coli jussit, teste *Sueton.* in ejus *Vita* 3. Adde *Inscript.* apud *Murat.* 918. 8., quæ est apud *Orell.* 3958. D. M. L. VIBISIO SECUNDO COMPITALAR. AVG. Quidam tamen rectius legunt *Compitales Lares*. V. COMPITALIS.

COMPITALICIUS, vel compitalitius, a, um, adject. ad Compitalia pertinet. *Cic.* *Pis.* 4. 8. Ludi Compitalicii. *Id.* 7. *Att.* 7. 3. Compitalicium dies. et 2. *ibid.* 3. ad fin. Compitalicia deambulationes. Adde *Sueton.* *Aug.* 31. *Inscript.* apud *Orell.* 2413. D. M. L. TERENTIO FIDO ET NOVIÆIAR CONTVBERNALI EIVS COLLEGIVS COMPITALICIVS. — *Compitalicia* absolute pro *Compitalibus* quidam adstruunt ex *Cic.* *Pis.* 4. 8. ubi alii *Compitalia* rectius leg.

COMPITALIS, e, adject. ad compita pertinet. *Sueton.* *Aug.* 31. Compitales Lares ornare bis anno instituit Augustus vernis floribus et æstivis. h. e. qui, ut ait *Ovid.* 3. *Fast.* 615., compita servant, Et vigilant nostra semper in urbe, Lares. *Ovid.* *ibid.* labulatur fuisse nympham, Larum nomine, quæ quod Jovis amores Junoni detexerat, ab illo lingua mutilata fuit, et Mercurio tradita, ut ad inferos duceretur. In itinere Mercurius illam compressit, et geminus procreavit, qui *Lares Compitales* habiti sunt. — Hinc

Compitales, tum, absolute, substantivorum more, sunt sacerdotes ab Augusto institutos sacris Compitalibus faciendis. *Inscript.* apud *Murat.* 918. 8., quæ est apud *Orell.* 3959. C. TORASIVS DEDIT VI. AVG. ET COMPITALARYM (sic) AVG. ET MAG. VICORYM HS. CXX. Ubi *Hagenb.* notat: Lego *Compitalibus Larum Aug.* In *Murat.* *Compitali* (vel *Compitalicio*) ut Sexviri Augustales fuere in Collegiis Augustalium Sacerdotum Sexprinii, ita inferioris ordinis et loci collegium fuisse puto *Compitales Larum Aug.* Cf. et COMPITALARIS, quod ex duobus vocabulis (*Compitalium Larium*) conjunctum, nec recte scriptum effectum fuit; et V. *Bullettin. dell'Institut. Archeol.* a. 1842. p. 108. Cf. et *Compitalia*, de quibus mox.

Compitalia, tum, n. plur. 3. substantivorum more. — In Genitivo habet *Compitalium*, et *Compitaliorum*, teste *Charis.* 1. p. 37. *Putsch.* V. SATURNALIA sub init. — Ceterum *Compitalia* sacra erant et ludi, qui fiebant in compitis in honorem Larum. *Varro* 6. *L. L.* 25. *Müll.* *Compitalia* dies attributus Laribus Compitalibus; ideo ubi viæ competunt, tum in compitis sacrificatur. Quotannis is dies compitatur. — In fabulis est, Oerissiam ancillam Tanaquilis reginæ uxoris Tarquini Prisci, dum foro adsideret, extitisse subito e mediis cineribus Larum familiarum, qui eam compressit, et Servium Tullium procreavit, qui sextus fuit Romanorum rex, et in honorem crediti patris compitales ludos instituit, ut *Plin.* 36. *Hist. nat.* 27. 70. (204.) narrat. Nam lignea sacella in compitis extruxit, jussitque singulas domos liba conferre, et sacra facientibus non ingenuos, sed servos adesse et ministrare, ut est apud *Dionys. Halicarn.* l. 4. Celebrabantur hiemis tempore non multo post Saturnalia: non tamen habebant diem certum, sed concipiebantur quotannis a prætore. *Auson.* in *Eclogar. de Ferris Rom.* Et nunquam certis redeuntia festa diebus, Compita per vicos cum sua quisque colit. Adde *Paul.* *Diac.* p. 40. 3. *Müll.* Porro ejus indictionia formula legitur apud *Gell.* 10. 24. his verbis: *Die noni populo Romano Quiritibus Compitalia erunt. Quando concepta fuerint,*

nefas. h. e. dies nefastos esto. Cf. *Macrob.* 1. *Saturn.* 4. extr. — Uno tantum die celebrabantur, ut *Festus* p. 254. 34. *Müll.* docet. Nam quod apud *Cic.* *Pis.* 4. 8. habetur: Cum in III. Kal. Jan. Compitaliorum dies incidissent; *Manut.* et *Lambin.* legunt incidisset, quod probat *Gratonius* in not. ad eundem locum, et reponendum censet in *Kal.* pro in *III. Kal.* — Eos ludos tacito nomine descripsit *Virg.*, teste *Servio*, 8. *Æn.* 717. ludisque viæ, plausuque fremebant. *Cato R. R.* 5. Rem divinam, nisi Compitalibus, in compito suti in foco ne faciat. Adde *eumd.* *ibid.* 17. *Cic.* 2. *Att.* 3. ad fin. Tu pridie Compitalia memento. *Id.* *Pis.* loc. cit. Compitaliorum dies. ubi quidam male legunt Compitaliorum. — *Compitalia* inscripti unum e suis Mimis *Laberius* poeta, teste *Gell.* 16. 7. et 9. — *Locus Charisii* 1. p. 20. *Putsch.*, ex quo quidam docent, *Compitalia* celebrata fuisse in honorem eorum, qui peregre mortui essent, corruptæ lectionis esse videtur: tametsi in *Gloss. Philox.* quiddam simile habetur.

COMPITUM vel competum, i, n. 2. *Competum* pro *compitum* occurrit apud *Varron.* 6. *L. L.* 25. *Müll.* — Legitur etiam *Compitus*, i, m. 2. in *Cæcilio* et *Varron.* apud *Non.* locis infra cit. sub. I. a. — Ratione habita etymi, juxta *Forcellinum*, potius quam a *competo*, est a *cum* et *bito*, quo nempe omnes conveniunt. Unde *compita semiturum* dixit *Solin.* 17. ad fin. Rectius tamen deduces a *competo*, teste *Varron.* loco superius cit. — Ceterum *compitum* est locus ubi plures viæ competunt, hoc est confluent, sive bivium illud sit, sive trivium, sive quadrivium, etc.: et effertur lere in plurali numero, rarius in singulari (l. *crociaccio*, trebbio, *imboccatura di più strade*; Fr. *endroit où aboutissent plusieurs chemins*, *chemin fourchu*, *carrefour*; Hisp. *encrucijada*, *crucero*; Germ. *d. Scheidweg*, *Kreuzweg*; Angl. *a cross-way*, *cross-roads*, *place where two or more ways meet*).

1.) Proprie. — a) In singulari numero. *Cato R. R.* 5. Rem divinam nisi Compitalibus in compito aut in foco ne faciat. *Cæcilius* apud *Non.* p. 196. 9. *Merc.* Adjacentem compitum. *Varro* apud *eumd.* *ibid.* Ubi compitus erat aliquis. Adde *eumd.* *Varron.* apud *Non.* p. 94. 27. *Merc.* et 6. *L. L.* 25. *Müll.*; *Liv.* 27. 4.; *Festus* p. 174. 7. *Müll.*; *Dig.* 8. 10. 12. § 3; *Inscript.* apud *Gruter.* 107. 1. inferius allatam; et *Tertull.* *Testim. anim.* 1. ad fin. et *Resurr.* *carn.* 60. — b) In plurali numero, *compita* fere occurrunt de locis, uti publicæ fiebant auctiones, aut ubi sacra et ludi fiebant in honorem Larum. *Cic.* 1. *leg. Agr.* 3. 7. In trivitis aut in compitis auctionari. Adde *Liv.* 34. 2. *Horat.* 2. *Sat.* 3. 25. unde frequentia Mercurialis Imposuere mihi cognomen compita. h. e. homines in compitis vagantes et otiosi. Adde *eumd.* 2. *ibid.* 6. 50., et 1. *Ep.* 1. 49. Cf. *Gell.* 1. 22. Id dicitur non in compitis tantum, neque in plebe vulgaris, sed in foro, in comitio, apud tribunalia. *Virg.* 2. *G.* 382. Præmiatque ingenuis pagos et compita circum Teside posuere. *Propert.* 4. 1. 23. Parva saginati lustrant compita porci. *Id.* *ibid.* 3. 57. Flore sacella tego, verbenis compita velo. *Ovid.* 1. *Fast.* 142. Servet ut in ternas compita secta vias. Adde *eumd.* 2. *ibid.* 615. et 5. *ibid.* 140. *Grat. Cyneq.* 483. Idcirco aeris molimur compita lucis. h. e. virginis aras in lucis, ad quas sacra flant. — Ceterum in compitis aræ constitui solebant, vel Jani bifrontes, vel sacella totidem lateribus aperta, quot erant viæ concurrentes, cujusmodi sunt, quos Itali vocant *capitelli*: ubi sacra et ludi fiebant in honorem Larum. V. *Compitalia*, tum, in COMPITALIS; et cf. *Plin.* 3. *Hist. nat.* 5. 9. (66). In pagis eo conveniebant agrestes vel ludi causa, vel sacrificii, vel ut concilia sua agitare, buccina convocati. *Philargyr.* ad *Virg.* loc. cit. — Ipsæ quoque aræ, vel potius sacella, seu Jani, compita dicta sunt. *Inscript.* apud *Gruter.* 107. 1. COMPITVM REFECERVNT, TECTVM, FARNETES ALLEVAVNT, etc. *Scalig.* minus recte leg. *convitium*. Alia apud *De - vita Antiq. Benev.* p. 28. n. 10. COMPITVM A SOLO PECVNIA SYA FECERVNT, ET PAGANIS ANNVOVS XXXV. DARI JVSSEVNT EA CONDITIONE, VT NON JVN. PAGVM LYSTRENT. — *Pers.* 4. 28. Qui quandoque jugum pertusa ad compita figit. h. e. ut exponit *Salmas.* ad *Solin.* p. 212. ex *Vet. Scholiaste*, ad sacella in compitis, in omnes viarum partes patentia. Tangit autem ritum et morem rusticorum affigendi ad compita rustica instrumenta fracta emeriti et elaborati operis indicium. Possis tamen

peritusa compila Intelligere ipsa loca pluribus viis pervia, in quibus palo erecto agrestes donaria sua suspendunt. At *Pet. Scholiast.* hæc habet: *Compila* sunt loca in quadrivis quasi turres, ubi sacrificia, finita agricultura, rustici celebrabant. Merito *peritusa*, quia per omnes quatuor partes pateant, vel etc.

II.) Impropr. ¶ 1. *Figurate.* *Pers.* 5. 35. et vitæ nescius error Diducit trepidas ramosa in compita mentes. *h. e.* in ambiguum vitæ instituendæ: quemadmodum qui ad compitum pervenit ignarus locorum, nescit, quo itinere viam pergit. Hic certe Poeta Herculem ad bivium respexit. ¶ 2. *Translate.* *Tertull.* *Resurr. carn.* 60. Spelunca oris, et gulæ lapsus, et compitum stomachi.

COMPLACĒO, ces, etii et complacitus sum, cere, n. 2. (cum et placeo). Apud optimos scriptores hujusce verbi occurrit tantum Præter. Perfectum et Plusquam perfectum: unus *Gell.* habet 17. 9. *complacebat*. — Part. *Complacitus* etiam in fin. — Ceterum complacere proprie dicitur de eo, quod pluribus simul placet; interdum tamen idem est ac placere. *Plaut. Rud.* 3. 4. 22. Hæ Veneri complacuerunt. *Id. ibid.* 1. 3. 3. Hoc deo complacuit. Adde *eumd.* *Amph. prol.* 106. *Ter. Andr.* 4. 1. 21. Postquam amare me dixi, complacuit tibi. *Id. Heaut.* 4. 5. 25. Ejus sibi complacitam formam. *Coluin.* 9. *R. R.* 16. 2. Ut et tibi et Gallioni nostro complacuerat. *Ambros.* 1. *Hexæmer.* 9. Propriis itaque sermonibus naturam lucis expressit, quæ videndo complacet, quoniam ipsa videndi officium subministrat. *Gell.* 17. 9. Ante iis, sicuti dixi, complacbat. *h. e.* erat conventum inter eos, ut *Id. ante dixerat*. — Hinc Part. præter. *Gell.* 18. 3. Consilium acceptum ab universis et complacitum est. Adde *Apul.* 4. *Met. Capell.* 2. p. 29. in *carm.* Semper complacitis amica Musis, cui, etc. — *Fulgat. interpr. Psalm.* 76. 8. Numquid in æternum projiciet Deus, aut non apponet, ut complacitior sit adhuc?

Complacitus, a, um, passive usurpatur (nisi malis esse figuram reugina), unde et *Comp. Complacitior*: *V.* supra ad fin.

COMPLACĪTUS, a, um. *V.* voc. præced.

COMPLACO, as, are, a. I. (cum et placo) idem quod placo, placidum reddo. *Tiro Cic. libert.* apud *Gell.* 7. 3. In principiis patroni, qui pro reis dicunt, conciliare sibi, et complacere iudices debent.

COMPLANATIO, ònis, f. 3. actus complanandi. *Seneca* 6. *Quæst. nat.* 1. a. med. Sub exiguo terræ tumulo ac complanatione expirare.

COMPLANATOR, òris, m. 3. qui complanat. *Apul. de Mag. in Carm.* Pulvisculus complanator tumidulæ gingivulæ.

COMPLANATUS, a, um. *V.* voc. seq.

COMPLANO, as, avi, atum, are, a. 1. (cum et planus). Part. *Complanatus*. — *Complano* est planum facio, æquo (lit. appianare; *Fr. aplanir, niveler*; *Hisp. nivelar*; *Germ. ebenen, boden-gleich machen*; *Angl. to level, flatten, make plain or smooth*).

I.) Proprie. *Cato R. R.* 151. Terram bene tabulâ, aut manibus, aut pedibus complanato. Hunc locum refert etiam *Gell.* 3. 14. Adde locum *Augustin.* cit. in v. COLLINEO. *Cic. Dom.* 38. 101. Complansare domum alicujus. *h. e.* solo æquare, deruere. *Auct. B. Alex.* 63. opera constituta. *h. e.* deruere et disjicere munitiones castrorum. *V.* integrum lucum. Adde *Dig.* 39. 3. 3. § 2. *Sueton. Cal.* 37. Compladata fossuris montium juga. *h. e.* destructa, solo æquata. *Id. Cæs.* 44. Complectus et complanatus lacus. *Apul. Florid.* n. 23. Lapis omnifariam complanatus.

II.) Translate. *Seneca Provid.* 5. ad fin. Multa accident dura, aspera, sed quæ molliat et complanet ipse. *h. e.* faciliora reddat.

COMPLANTATIO, ònis, f. 3. actus complantandi. *Gloss. Gr. Lat.* *Καταφύτευσις* complantatio.

COMPLANTO, as, avi, atum, are, a. 1. (cum et planto) simul planto. *Gloss. Cyrill.* *Καταφύτευσις* complanto. *Ibid.* *Φυτεῖν* planto, complanto, novello. — Part. *Complantatus* solummodo figurate occurrit. *Ambros. Ep.* 42. extr. *Complantatus* virginitibus. *Fulgat. interpr. ep. ad Rom.* 6. 5. Si enim complantati facti sumus similitudini mortis ejus. Unde *Cosiod. Complex.* ad *Rom.* 11. Qui similitudini mortis complantatus agnoscitur.

COMPLAUDO, is, ere, a. 3. (cum et plaudo) simul plaudo. *Paulin. Nolan.* 18. 8. Concordate meis, precor, et complaudite, fratres, Carminibus.

COMPECTIBILIS, e, adject. qui complecti pot-

est. *Boeth. de syllog. hypothet.* 2. p. 628. Harum igitur, quæ æquimodæ esse dicuntur complexiones, nulla est complectibilis.

COMPECTO, ctis, xum, ctere, a. 3. Idem quod complector, sed antiqui usus, ut docet *Priscian.* 8. p. 798. *Putsch.* — a) Activa forma occurrit solum in vulgari sermone. *Pomponius* apud *Non.* p. 472. 33. *Merc.* Quin ergo, quando convenit, complectere. *Vitruv.* 10. 2. 11. *Schneid.* Scapos duos transversarios complectit et compegit. *h. e.* contexit. *Al. leg. complexus est.* *Schneider.* vero *complexus compegit* recte præfert. — b) Passive. *Plaut. Amph.* 1. 1. 134. Qui complexus cum Alcmena cubat. *Lucret.* 2. 153. Corpuscula complexa meant inter se, comqueglobata. *Hæc tamen duo ad deponentem formam recte referri possunt.* *Cic. Rosc. Am.* 13. 37. Quo uno maleficio scelera omnia complexa esse videantur. *Cic. apud Priscian.* 8. p. 793. *Putsch.* Cupio, eum tam invidiosa fortuna complecti. *Gargil. de re hort.* (edente *A. A. Scottio*). 4. 6. Quæ sollicitudo non amplius quam unius anni spatium complectitur. Addunt et locum *Sævoles Dig.* 45. 1. 133., sed ibi valde dubia est lectio. Quidam tandem male tegunt *complecti* pro *compleri* apud *Cic.* 5. *Tusc.* 14. 40. et 3. *Fin.* 12. 41.

COMPECTOR, ctëris, xus sum, cti, dep. 3. (cum et plecto, hoc est necto). Part. *Complectens* I. 2.; *Complexus* I. 1. et alibi sæpè; *Complectendus* H. 3. a. — Complecti significat cingere, brachiis cingere, amplecti, manu apprehendere, concludere, comprehendere, continere, circumdare (lit. cingere, abbracciare, comprehendere, circumdare; *Fr. entourer, embrasser, enlacer*; *Hisp. cercar, abrazar, rodear, circundar*; *Germ. sich um eine Person oder Sache herumschlingen, sie gleichsam mit seinem Körper ringsumflechten und so umfassen, umschlingen, umarmen, umgeben, umschliessen*; *Angl. to comprise, go round, encircle, compass, surround, comprehend, contain*).

I.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu ponitur de hominibus ceterisque animantibus; et quidem — a) Cum Accusativo personæ aut rei, quam quis complectitur. *Plaut. Mil. glor.* 2. 6. 53. Vidi et illam et hospitem complexam atque osculantem. Sic *Cic.* 16. *Att.* 5. Complecti et osculari aliquem. *Ter. Andr.* 1. 1. 106. Accurrit: mediam mulierem complectitur. Adde *Curt.* 8. 1. 46. *Cic.* 1. *Divinat.* 46. 103. Tum ille artibus puellam complexus: Accipio, inquit, mea filia omen. *Id. ibid.* 28. 58.; *Liv.* 7. 42.; et *Virg.* 5. *En.* 766. Complecti inter se, quod *Quintil.* dixit 7. 10. 17. Complecti invicem. *Nepos Eumen.* 4. Illi cum inter se complexi in terram ex equis decidissent. *Curt.* 5. 3. 20. Eminentia saxa complexi — conabantur ascendere. *Lucret.* 4. 1189. Complecti viri corpus. *Virg.* 6. *En.* 786. nepotes. *Id.* 8. *ibid.* 558. et *Ovid.* 6. *Met.* 494. dextram complexus euntis. Adde *Curt.* 6. 7. 8. *Ovid.* 12. *Met.* 428. maritum. *Lucan.* 3. 694. bostem. *Id.* 10. 89. pedes alicujus. *Quintil.* 6. I. 34. genua. — Sic de Somno, tamquam de persona *Cic.* 6. de *republ.* 10. 253. Sopor complectitur artus. — b) Addito Ablativo rei, quæ aliquem aut aliquid complectimur. *Curt.* 7. 4. 37. Complecti bastam manu. *Id.* 7. 11. 15. saxa manibus. *Id.* 9. 5. 13. ramos dextrâ. *Virg.* 5. *En.* 31. ossa patris gremio. *Ovid.* 9. *Met.* 772. aram passis capillis. *Id.* 10. *ibid.* 407. membra lacertis. *Id.* 3. *ibid.* 727. Avulsam caput digitis complexa cruentis. — c) Absolute; ita tamen, ut ex præcedentibus et consequentibus, quid sibi velit hoc verbum, aperte innotescat. *Plaut. Curc.* 1. 3. 32. Nequeunt complecti stis. *h. e.* se invicem brachiis complecti. Similiter *Id. Truc.* 2. 4. 19. Complectere. Adde *eumd. Men.* 5. 9. 65. et *Mil. glor.* 4. 8. 19. *Id. Amph.* 1. 1. 134. Qui complexus cum Alcmena cubat. *Cic. Fonte.* 17. 36. Præsertim cum virgo Vestalis ex altera parte germanum fratrem complexa tenet. *Virg.* 8. *En.* 259. Hic Cæcum — Corripit in nodum complexus. *Propert.* 1. 10. 5. Cum te complexâ morientem, Galle, puellâ Vidimus. Adde *Stat.* 2. *Silv.* 1. 121. — Absolute est etiam arenæ verbum, et complecti dicitur luctator cum adversarii corpus brachiis cingit. *Nepos Epam.* 2. Ilque exercebatur plurimum currendo et luctando ad eum finem, quoad stans complecti posset et contendere. ¶ 2. Latiori sensu ponitur de inanimis, et quidem — a) Raro proprie. *Cic. Senect.* 15. 52. Claviculis suis quasi manibus, quicquid est nacta, (vitis) complecti-

tur. *Lucret.* 2. 153. Corpuscula complexa meant inter se comqueglobata. *Forcellinus* rō complexa passive accepit. *Catull.* 64. 307. Corpus tremulum complectens undique vestis. *Virg.* 1. *En.* 693. ubi mollis amarus illum (*Ascanium*) Floribus et dulci aspirans complectitur umbrâ. *Cajus* 2. *Instit.* 74. Si (*planta*) radicibus terram complexa fuerit. — b) Sæpius figurate dicitur — De locorum spatio, quod plura concludit et continet. *Cic.* 6. de *republ.* 17. Extimus (orbis cælestis), qui reliquos omnes complectitur. *Id.* 2. *Nat. D.* 21. 54. Non est enim ætheris ea natura, ut vi suâ stellas complexa contorqueat. *Ovid.* 8. *Met.* 731. Mare terram complexum. *Curt.* 7. 11. 1. Petra in altitudinem xxx. eminent stadia, circumitu c. et l. complectitur. *Id.* 8. 10. 24. xxxv. stadia murus urbem complectitur. Adde *Senec. Hippol.* 1162. et *Lucan.* 4. 189. *Stat.* 1. *Silv.* 1. 1. Moles Latium complexa forum. — De spatio temporis. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 29. 69. (280). Vergillæ — æmestri spatio intra se messes vindemlasque et omnium maturitatem complexæ. — Ponitur etiam de personis, quæ aliquibus, præsertim militariibus, aliquem aut aliquid cingunt et circumdant. *Cic. Tim.* 6. Complecti animum mundi cælo. *Cæs.* 7. *B. G.* 72. et 74. Complecti spatium munitionibus. Adde *eumd.* 3. *B. C.* 112. et *Curt.* 4. 8. 2. *Fellej.* 2. 51. Complecti aliquem obsidione. Huc pertinet et illis *Ovid.* 5. *Met.* 618. Ruris aliquantum depresso aratro complecti. *Id.* 1. *Trist.* 6. 7. Effigiem alicujus fulvo auro complecti.

II.) Translate. ¶ 1. Generatim ponitur pro aliquo in se continere, itemque re aliqua potiri. *Cic.* 1. *Off.* 17. 57. Cari sunt parentes, cari liberi, propinqui, familiares, sed omnes omnium caritates patria una complexa est. Sic *Quintil.* 8. 3. 69. Licet hæc omnia complectatur ovisio. Adde *eumd.* 2. 15. 3. *Cic.* 2. *Tusc.* 4. 11. Cum est idoneam complexa naturam. *h. e.* assecuta, posita. *Id.* 10. *Fam.* 12. 5. Quam (*scullatam*) quoniam complexus es, tene, perforce. *Liv.* 44. 1. Vires populi Rom. jam terrarum orbem complectentis. *Curt.* 6. 3. 4. Plures provincias complexus sum, quam alii urbes ceperunt. *Seneca Octav.* 478. Augustus complexus est astra. *h. e.* adeptus. ¶ 2. Speciatim morsali ratione est amare, fovere, tueri; et occurrit — a) Absolute, hoc est cum Accusativo tantum personæ aut rei. *Cic. Amic.* 15. 54. Quoniam fortuna complexa est. *Id.* 2. *Fam.* 8. 2. Da te homini: complectetur, mihi crede. Adde *eumd.* *ibid.* 6. 4. et 12. *ibid.* 5. *Id.* 5. *Fin.* 23. 87. Cura quadam alloa appetens atque complectens. *Id.* 16. *Att.* 15. 3. Ut adolescentem totamque causam veteranorum complecterer. — Et cum abstractis. *Cic. Brut.* 93. 323. Complecti philosophiam. *h. e.* colere, tractare, discere. Similiter *Ovid.* 1. *Pont.* 6. 9. artes Ingeous. *Rursus Cic.* 5. *Phil.* 16. 44. Complecti causam aliquam. *Id.* 2. *Att.* 6. 1. otium. *Id.* 1. *Tusc.* 3. 5. oratorem. *h. e.* eloquentiam. *Seneca Ep.* 1. omnes horas. — b) Cum addito Ablativo. *Cic. Tim.* 5. 13. Complecti se concordia quadam amicitia et caritate. *Id.* 6. *Fam.* 14. et *Marcell.* 3. 10. aliquem summa benevolentia. *Id.* 7. *Fam.* 8. 3. aliquem omni xomitate. *Id. Pis.* 32. 80. aliquem omnibus studiis, laboribus, vitæ periculis. *Id. Prov. cons.* 16. 38. aliquem honoribus et beneficiis. *Id. Planc.* 33. 82. aliquem beneficio. *Liv.* 7. 40. omnes cives caritate. *Plin.* 3. *Ep.* 11. aliquem arcta familiaritate. ¶ 2. Item speciatim intellectuali ratione est assequi, comprehendere; et quidem — a) Est mente et cogitatione comprehendere et place intelligere; et occurrit — Fere cum Ablativo animo, cogitatione etc. *Cic.* 5. *Fam.* 17. 4. et *Quintil.* 10. 6. 3. Complecti aliquid animo. *Rursus Cic.* 1. *Orat.* 5. 19. animo rei magnitudinem. *Ovid.* 1. *Trist.* 3. 70. animo proxima quæque suo. *Curt.* 10. 1. animo Infinita. *Id.* 4. 16. 10. Tot ludibria fortunæ assequi animo et complecti. Et omissio Accusativo *Cic. Senect.* 5. 15. Etenim cum complector animo, quatuor causas reperio. *Id.* 1. *Tusc.* 22. 50. et *Quintil.* 10. 7. 30. Complecti animum cogitatione. *Cic.* 3. *Fam.* 11. aliquem absentem cogitatione. *Id. Orat.* 2. 8. Quod nullo sensu percipi potest: cogitatione tantum et mente complectimur. *Id.* 2. *Fin.* 34. 112.; *Curt.* 9. 2. 11.; et *Quintil.* 12. 1. 25. et 12. 2. 17. Complecti aliquid mente. *Cic.* 2. *Divinat.* 71. 146.; et *Quintil.* 11. 2. 27. et 2. 7. aliquid memoriâ. Sic *Quintil.* 8. *proæm.* 8. Memoria complectitur aliquid. *Id.* 12. 11. 22. aliquid scientiâ. *Id.* 11. 2. 2. aliquid iterata lectione. Huc pertinet et illud ejusdem *Quintil.* 2. 4. 38. Honestæ connecti iuvum, diem, reli-

giosum. — Interdum et *complecti* aliquod absolute occurrit eodem sensu, quoties tamen peculiaris verbi significatio ex antecedentibus et consequentibus facie innoscatur. *Cic. 4. Ferr. 12. 32.* Verum ut totum hoc genus complectamini iudiciorum, prius jura Seneciorum, deinde istius instituta cognoscite. *h. e.* ut plane intelligatis. *Id. 4. Acad. (2. pr.) 36. 114.* Perficies, ut ego ista innumerabilia complectens nusquam labor, nihil opinor? *Quintil. 11. 2. 36.* Complecti quæ scripsimus. *Tac. Agric. 46.* Famamque ac figuram animi, magis quam corporis, complectantur. *Fronto ad Amic. 2. Ep. 5.* Tantum Volunio tribue honoris facultatisque amicitia tuæ complectendæ. *Quod tamen ad COMPLECTO referendum videtur.* — *b)* Item est oratione persequi, oratione plane comprehendere et explicare, oratione concludere: et occurrit — *Fere cum Ablativo oratione, verbis etc. Cic. post redit. ad Quir. 2. 6.* In vestro beneficio tanta magnitudo est, ut eam complecti oratione non possim. *Id. 6. Ferr. 26. 57.* Complecti facta alicujus oratione. *Id. 5. Fin. 9. 26.* Ut jam liceat una comprehensione omnia complecti. *Id. 1. ibid. 5. 15; et Quintil. 5. 10. 54.* aliquid verbis. *Cic. 6. Fam. 6. 1.* aliquid litteris. *Id. 3. Orat. 44. 175.* sententiam numero quodam et stricto et soluto. *Id. Brut. 3. 14.* libro omnium rerum memoriam breviter et perdidigenter. *Quintil. 3. 1. 14.* artem pluribus libris. *Id. 3. 6. 13.* sententiam verbis. *Id. 2. 21. 21.* dicendo omnes res subjetas. *Id. 3. 1. 4.* carmine præcepta philosophiæ. *Id. 5. 10. 1.* nomine aliquid. *Id. 8. 3. 82.* plura paucis. *Id. 1. 1. 31.* syllabis verba. *Id. 3. 6. 68.* in sermonibus aliquid. *Id. 11. 1. 66.* semel plura. *Id. 7. 3. 29.* breviter causas. — *Absolute. Cic. 1. Orat. 15. 64.* Si quis universam et propriam oratoris vim definire complectique vult. *Id. Pis. 31. 75.* Complecteris amplissimos viros ad tuum scelus. *h. e.* oratione tua amplissimos viros, tamquam tui sceleris participes, tibi adjungis. *Quintil. 6. 3. 44.* Sermonem habitum complectitur dialogus. *Id. 7. 1. 48.* Omnes complectitur lex. *h. e.* nullum excipit, omnes omnino comprehendit. — *c)* Denique est etiam per syllogismum colligere, concludere. *Cic. 1. Invent. 40. 73.* Hoc autem fieri poterit, si complexionum genera intelligantur. Nam aut ita complectentur, ut in unum conducamus propositionem et assumptionem, etc.

COMPLEMENTUM, *i. n. 2.* quod additur ad complementum et perficiendum aliquid, supplementum; et occurrit translate tantum. *Cic. Orat. 69. 230.* Apud alios numero servientes inculcata reperias inania quædam verba, quasi complementum numerorum. *Tac. 3. Ann. 38.* Addito majestatis crinine, quod tum omnium accusationum complementum erat. *Cod. Theod. 9. 24. 3.* Complementum accusationis.

COMPLEO, *ples, plēvi, plētum, plere, a. 2.* *Complerunt* pro *sympoen* pro *compleverunt* occurrit apud *Cæs. 7. B. G. 27.* et *1. B. C. 56.* et *Virg. 11. Æn. 37;* *complesti* pro *complevisi* apud *Horat. Epod. 6. 9;* *complemint* pro *compleverint* apud *Virg. 6. Æn. 712;* *complese* pro *complevisse* apud *Cic. 6. Ferr. 35. 77;* *complerat* pro *compleverat* apud *eund. Cluent. 34. 93;* et *complerant* pro *compleverant* apud *Virg. 5. Æn. 107.* — *Part. Completi* 1. *1. b.*; *Completi* 1. *1. b.*, *11. 3.* et in *fin.*; *Complendus* 1. *1. a.* — *Compleo*, ratione habita etym. est a *cum* et *plenus*, *pleo*, ex quo plura sunt composita, ut *impleo*, *repleo* etc., necnon derivata, ut *plenius*, *plus*, *plures* etc.; et significat ad summum usque impleo (*It. compire, empire affatto; Fr. remplir, combler; Hisp. llenar, cumplir; Germ. etwas zufüllen, vollständig anfüllen, ausfüllen, ganz voll machen; Angl. to fill, fill up.*)

1.) Proprie usurpatur de inanimis. *¶ 1.* Generatione de iis omnibus, quorum spatium omnino impletur; et occurrit — *a)* *Raro absolute. Quintil. 11. 1. 91.* Quia, ut in cibis, alia aliis magis complent. — *b)* *Sæpius cum Accusativo rei, cujus spatium compleitur. Cic. 4. Acad. (2. pr.) 40. 125.* Tunc aut inane quiddam putes esse, cum ita completa et conferta sint omnia, ut etc. *Id. 1. Att. 18. 1.* Donius bene completa. *Id. 13. Att. 34.* Compleve paginam volui. *Lucret. 1. 516.* Loca complere. *Id. 2. 324.* Complent legiones loca camporum. *Cæs. 5. B. G. 40.* Hostes postero die — castra oppugnant, fossam complent. *Sic Auct. B. Hisp. 16.* Ad fossas complendas. *Rursus Cæs. 7. B. G. 27.* Milites murum celeriter complerunt. *Liv. 41. 3.* Metu, ne compleretur navigia. *Id. 45. 35.* Completis ripis obviam effusa multitudo.

Virg. 3. Æn. 71. Decedunt socii naves et littora complent. *Propert. 2. 1. 6.* ædes complent amatores. *Colum. Arbor. 4. 5.* Complere scrobum ad medium, deinde usque in summum. *Ovid. 12. Met. 616.* urnam bene. *Quintil. 1. 2. 28.* vascula. *Sil. It. 2. 127.* spatium. — *c)* *Sæpius cum addito Ablativo rei, quod quid completur: et jungitur pluribus Substantivis, quorum præcipua, ærvaro litterarum ordine, exhibentur. Sueton. Aug. 30.* alveum Tiberis ruderibus. *Manil. 2. 237.* æquora parti. Ejus verba sunt: et partu complentes æquora Pisces. *Nepos Hann. 9.* amphoras plumbo. *Ovid. 5. Met. 2.* atria turbata. *Cic. 1. Tusc. 12. 28.* cælum humano genere completum. *Liv. 44. 9.* Circum bestiis. *Plaut. Amph. 1. 1. 95.* corpora (*Vertentibus Telebois*) telis complebantur. *Liv. 9. 24.* cuncta complentur fuga. *Cic. 6. Ferr. 35. 77.* Dianam (*h. e.* Dianæ simulacrum) coronis et floribus complere. *h. e.* operire, ornare. *Cæs. 2. B. C. 25.* exercitum omni copia. *Tibull. 2. 1. 50.* favos melle. *Liv. 42. 61.* flumen naufragorum trepidatione natantium. *Cæs. 3. B. G. 18.* fossas sarmentis et virgultis. *Cic. Cluent. 34. 93.* gradus Aurelios concitatis hominibus. *Liv. 30. 28.* Hispanias monumentis ingentium rerum. *Lucan. 3. 66.* horrea messibus. *Val. Flacc. 8. 138.* littora bello. *Virg. 5. Æn. 107.* littora cætu. *Id. 2. ibid. 495.* loca late milite. *Cæs. 1. B. G. 24.* montem hominibus. *Horat. 2. Ep. 1. 217.* munus Apolline dignum (*h. e.* bibliothecam) libris. *Cic. 2. Divinat. 58. 119.* mundum animorum multitudine. *Nepos Hann. 11.* naves arpentibus. *Sall. Cat. 59.* omnia compleri armis, cadaveribus, cruore. *Liv. 34. 9.* omnia fuga. *Tac. 11. Ann. 23.* ora et exitus specuum sarmentis virgultisque. *Virg. 6. Æn. 712.* ripas agmine. Adde *Liv. 45. 35.* *Plaut. Cist. 1. 2. 8.* se flore Liberi. *Cic. 2. Nat. D. 49. 124.* se concubis. *Id. 5. Tusc. 35. 100.* multo cibo et potione compleri. *Nepos Hann. 9.* statuas æneas pecuniâ. *Cic. 2. Nat. D. 51. 127.* terræ complentur renovatione stirpium. — *d)* *Raro cum addito Genitivo, Græcorum more. Plaut. Amph. 4. 1. 8.* Quis fuerit, quem propter corpus suum stupri compleverit. *h. e.* adulterio gravida facta sit. Adde *eund. ibid. 1. 2. 9.* et *Men. 5. 3. Cic. 7. Ferr. 57. 147.* Cum completus jam mercatorum carcer esset. *Id. Senect. 14. 46.* Conviviumque vicinorum quotidie compleo. *Lucret. 5. 1161.* Complere urbes ararum. *Id. PLENUS, CONFERTUS etc.* — *e)* *Denique compleo pro compleor neutrorum more usurpat Propert. 2. 5. 1.* Non ita complebant Ephyræ Laidos ædes, ad ejus jacuit Græcia tota fores. *¶ 2.* Speciatim in re militari complere naves, classes, legiones etc. est legitimum nuntium numerum implere. *Cæs. 1. B. C. 56.* Complere naves colonis pastoribusque. *Id. Virg. 11. Æn. 327.* naves bis denas seu plures complere. *Servius ad h. l.* adnotat. hanc esse proprie phrasim nauticam. Nam et Græce *πληρωματα* dicuntur remigæ et milites, qui navibus imponuntur. *V. PLEOMARIUS. Cæs. 2. B. C. 4.* naves piscatorias sagittariis tormentisque. *Id. 1. ibid. 25.* legiones in itinere. *h. e.* delectu habito legitimum unusquisque legionis numerum implere. *Nepos Miltiad. 5.* Horum adventu decem milia armorum sunt completa. *Sall. Cat. 55.* Complere cohortes pro numero militum. *Liv. 24. 11.* classem sociis navalibus. *Sil. It. 8. 119.* legio completa per maniplos. *¶ 3.* Item speciatim est fætu gravidare. *Lucret. 4. 1245.* Complere mulieres. Adde *eund. 4. 1268;* *Plaut. Amph. 4. 1. 8.*, cujus verba superius allata sunt sub *1. d.*; et *Arnob. 4. 21.* *¶ 4.* Denique ponitur etiam de luce, odore, spiritu, clamore et similibus, quibus circum undique diffusis loca replentur. *Cic. 6. de republ. 17.* Cuncta sua luce complet sol. *Id. 2. Nat. D. 46. 119.* nuquodum sua luce. *Id. 2. ibid. 19. 49.* terras largâ luce. *Id. 5. Ferr. 12. 31.* Omnia motu ac spiritu suo, vini, unguenti, corporis odore complere. *Id. 6. de republ. 18.* Aures complent sonus. Adde *eund. 3. leg. Agr. 1. 3. Id. Orat. 38. 131.* Complere forum plangore et lamentatione. *Lucret. 5. 593.* maria ac terras omnes cælumque rigando lumine sol complet. *Id. 6. 197.* speluncas complet ventis. *Id. 5. 226.* Complere locum vagitu. *Id. 2. 338.* nenia querelis. *Id. 4. 1014.* omnia clamoribus. *Id. 5. 1065.* omnia vocibus. *Cæs. 5. B. G. 33.* omnia fletu. *Sall. Cat. 50.* omnia luctu. *Liv. 35. 48.* maria terrasque inani sonitu verborum. *Id. 5. 91.* Clamor omnia variis vocibus complet. *Propert. 2. 16. 37.* Complere æquora fremitu. *Tibull. 2. 4. 18.* orbem complet luna. *Virg. 3. Æn. 615.* lunæ

se cornua lumine complent. *Id. 9. ibid. 113.* agmina vox complet. *Id. 9. ibid. 39.* Complere mœnia clamore. *Horat. Epod. 6. 9.* Cum timentia voce completi nemus. *Id. A. P. 205.* Complere sedilia flatu. *Ovid. 14. Met. 537.* aera tinnitibus et murmure. *Id. 5. ibid. 153.* atria ululatu. *Id. 5. ibid. 3.* atria fremitu. *Id. 6. Fast. 513.* auras ululatus. *Seneca Herc. Cæ. 798.* cælum clamore. *Lucan. 5. 154.* spatium antri vox complet. *Claudian. Cons. Prob. et Olyb. 31.* Complere aures sermonebus.

II.) Translate. *¶ 1.* Ponitur de animo, qui re aliqua completur: et occurrit — *a)* *Absolute. Cic. 3. leg. Agr. 1. 3.* Completi sunt animi auresque vestrae, me gratificantem septem tyrannis — agraria legi et commodis vestris obistere. *Juven. 1. 116.* Completusque (*Zacharias*) canit veoturi conscia dicta. *h. e.* divino numine impletus. — *b)* *Cum addito Ablativo. Cic. 5. Fin. 24. 69.* Compleri gaudio. *Id. 4. Acad. (2. pr.) 41. 127.* Complere animum voluptate. *Cæs. 2. B. C. 21.* milites bona spe. *Id. 2. ibid. 4.* civitatem summa spe et voluntate. *Liv. 34. 9.* omnia terrore. *Curt. 3. 13. 10.* cuncta pavore. *Seneca Cædip. 1211.* Sidera et manes et undas scelere complervi meo. *Quintil. 9. 4.* Complere iudicem indignatione. *Id. 8. 6. 11.* tædio. *Lucan. 5. 412.* animos robore. — *c)* *Cum addito Genitivo. Plaut. Amph. 1. 2. 9.* Erroris illos et dementia complebo. *Id. Men. 5. 5. 3.* Complere aliquem flagitii et formidinis. *¶ 2.* Item ponitur de tempore, et est annos transiisse, vitasse. *Cic. Senect. 5. 13.* Gorgias centum et septem complevit annos. *Nepos Att. 21.* Complere septem et æptuaginta annos. *Liv. 44. 9.* vix unius horæ tempus. *Virg. 9. Æn. 108.* tempora debita Parca. *Ovid. 4. Trist. 7. 77.* Et jam complerat genitor sua fata. *h. e.* ad finem vitæ pervenerat. *Sic 15. Met. 816.* Ille sua complevit tempora. *Id. 3. ibid. 312.* Infans materna tempora complet. *h. e.* menses partus. *Id. 15. ibid. 395.* Complere quinque sæcula vitæ. *Scævola Dig. 33. 2. 35.* Post completum quinquennium. *Id. 3. 1. 1. § 3.* Complere xvii. annos in totum. *Id. 44. 7. 6.* pr. diem novissimum. *Id. 4. 4. 3. § 3.* diem nataleni. *¶ 3.* Denique ponitur etiam de numero aliusque rebus, et est perficere, absolvere. *Cic. Flacc. 14. 32.* Summa completa. *Id. 5. Ferr. 49. 116.* Complere summam pronissi. *Id. Macrobi. 3. Saturn. 1. 1.* Rursus *Cic. 1. Nat. D. 31. 87.* Solis lustrationem aequam niestruo spatio luna complet. *Id. Virg. 5. Æn. 46.* et *Tibull. 2. 4. 18.* *Cic. 3. Fin. 13. 43.* Corporis commodis completur beata vita. Adde *eund. 5. Tusc. 14. 40.* et *16. 47.* *Id. 5. Fin. 24. 71.* Complent ea quidem vitam beatissimam. *Cæs. 3. B. C. 46.* His rebus completis, legiones reduci jussit. *Curt. 10. 6. 6.* Rerum humanarum sorte completa. *Liv. 8. 11.* Complere dodrantem ex Privernati. *Gell. 13. 5.* studia. *Id. 18. 1.* omnes numeros vitæ beatæ. *Dig. 28. 6. 41. § 5.* assem. *Fragm. Vatic. § 12.* usucapionem. *Cod. 4. 49. 4.* emptiorem. — Huc referri possunt et illa *Firmic. 5. Mathes. 9.* Erunt formosi, venusti, membrisque ac toto corpore completi. *h. e.* compacti, vel absoluti. *Claudian. B. Get. 143.* Stillacho tres potuit complere duces. *h. e.* trium ducum vices præstare. *Id. leg. superare.* — Hinc Part. præter. pass.

Completus, a, um, adjective quoque usurpatur, unde *Comp. Completior. Cic. Orat. 50. 168.* Perfectus et completus verborum ambitus. *h. e.* absolutus. *Gell. 1. 7.* Illud sic compositum jucundius ad aurem completiusque est; insuavius hoc imperfectiusque. *Id. minus recte leg. completius.*

COMPLETIO, *onis, f. 3.* complementum; et occurrit *¶ 1.* De materiali alicujus rei complemento. *Paul. Diac. p. 105. 2. Müll.* igitur tunc quidem pro completionis significatione valet, quæ est ergo. *Forcellinus* putabat, fortasse legendum *complexio*, quia igitur complexionem quandam orationis significat. Adde *Jul. Ep. nov. c. 66. § 234.* *¶ 2.* De rerum absolute et perfectione. *Justinian. 3. Institut. tit. 23.* Nisi scripta completiones acceptent. *Cod. 8. 38. 15. pr.* Operis completio. *Augustin. Ep. 161.* Evidentissima completionem sanctæ prophetiæ.

COMPLETIVUS, *a, um*, adject. qui aliquid complet, ut conjunctio completiva quæ apud *Priscian. 16. p. 1026. Putsch.* Ut quæ invenitur etiam completiva, ut *Virgilius (9. Æn. 767.)*: Alcanurumque Italiamque, Noemonaque Britaninque. *Boeth. in Aristot. Categ. 1. p. 126.* Sed diceodum est; quod

sunt alia differentia, quæ dicuntur completivæ prædicati, et cujuslibet illius speciem informantes, quæ communi nomine specificæ nominantur.

COMPLETOR, òris, m. 3. qui complet. *Juvenc. 2. in Matth. 12. 572.* legum completor Jesus.

COMPLETUS, a, um. *V. COMPLEO.*

COMPLEX, icis, adject. (cum et plico) invicem socius, præsertim vero socius sceleris, conscius, eodem scelere una cum aliis implicatus. — a) Absolute. *Arnob. 3. 40.* Dii Complices. *h. e.* consentes; et ita dicti videntur, quod sint una voluntatum quodam fœdere et vinculo concordia conjuncti, et quasi invicem connexi atque implicati. *V. CONSENTES in ONOM. Prudent. Homarig. 614.* De semine complices hydi. *Sidon. 8. Ep. 11. ad fin.* Ceterisque complicibus oppressis. — b) Cum Genitivo. *Ambros. 3. Offic. 4.* Complex honestatis est utilitas, et utilitatis honestas. Hinc falso *Isid. in Gloss.* Complex, qui in uno peccato vel crimine alteri est applicatus ad malum, ad bonum vero nunquam dicitur. *Salvian. 2. advers. Avar. 2.* Si multos complices pœnæ videatur habere damnatos. Adde *Cod. Theod. 6. 4. 21.*

COMPLEXATUS, a, um. *V. COMPLEXO.*

COMPLEXIM, adverb. completendo. *Plaut. Pœn. 3. 3. 84.* Complexim contrectare mulierem. *Al. leg. complexum, et quidem rectius.*

COMPLEXIO, ònis, f. 3. (complector) connexio, conjunctio. ¶ 1. Generatim. *Cic. 1. Fin. 6. 19.* Ita effici complexiones, et copulationes, et adhesiones atomorum inter se. Et *Ambros. 4. Hexamer. 2.* Non ut philosophi disputant, validiorem atomorum complexionem perseverantiæ jugis præstare causam. — Sic de obliquo Zodiaci ambitu. *Apul. de Mundo.* Quam (regionem) circulo suo ambit Signifer, obliqua complexionem circumdatus et signis duodecim illuminatus. — Et pro corporis habitudine. *Firmic. 5. Mathes. 9.* Tranquilli, quieti, alacres, bonæ complexionis. *Cæd. Aurel. 2. Tard. 12. ante med.* Supradicti spem futuræ conglutinationis negant, et ob hoc complexionis contraria sæpe adjutoria poscunt, quæ sint diversis adversa. — Etiam *synalaphen* et *syneresin* figuras grammaticæ, complexiones dici Latine, testatur *Quintil. 1. 5. 17.* — Denique hoc pertinet et illud *Capell. 6. p. 203.* Universa provincia (*Hispaniæ*) civitates, præter insulas atque alias contributas, ducentas nonaginta quatuor tota complexionem dinumerat. ¶ 2. Speciatim est actus, quo aliqua verbis comprehendimus et conjungimus. *Cic. 2. Phil. 37. 95.* At quibus verbis modo æquum sibi videri, modo iniquum: mira verborum complexio. — Hinc dicitur et de periodo, in qua, ut ait *Cic. 3. Orat. 44. 175.*, orator sic illigat sententiam verbis, ut eam numero quodam completatur. *Cic. 3. Orat. 47. 179.* Longissima est complexio verborum, quæ volvi uno spiritu potest. ¶ 3. Item speciatim ponitur de sententiarum, aut idearum compositione. *Cic. 5. Tusc. 6. 29.* Neque alia huic verbo, cum beatum dicimus, subjecta notio est, nisi, secretis malis omnibus, cumlata bonorum complexio. ¶ 4. Item de narratione. *Cic. 1. Invent. 26. 37.* Brevis complexio ipsius negotii. *h. e.* brevis narratio, quæ totum negotium complectatur. Adde *eumd. Orat. 25. 85.* ¶ 5. Item de conclusionem argumenti, quæ propositionem et assumptionem complectitur. *Cic. 1. Invent. 37. 67.*, 1. *ibid. 40. 72.* et 1. *ibid. 47. 87.*, et 2. *Herenn. 15. 28.*; et *Quintil. 1. 14. 5.* ¶ 6. Est etiam idem ac dilemma, quod utrinque adversarium complectitur atque implicat. *Cic. 1. Invent. 29. 44.*; et *Pseudo-Ascon. ad Cic. Divin. in Q. Cæcil. c. 14.* ¶ 7. Denique est figura Rhetorum, quæ repetitionem et conversionem complectitur. *Cic. 4. Herenn. 14. 20.*

COMPLEXIVÈ, adverb. conjunctim. *Cassiod. 1. Hist. Eccles. 1. sub init.* Sed tu, o potentissime Theodosi, ut complexivè dicam, cunctam superasti, Deo juvante, virtutem.

COMPLEXIVUS, a, um, adject. qui complectitur, connexus. *Gell. 10. 29. in tit.* Quod particula atque non complexiva tantum sit; sed etc. *Capell. 3. p. 63.* Cum complexiva conjunctio est quæ. *Boeth. in Porphyrr. Dial. 2. p. 43.* Atque ideo species illa, quod plura in se accidentia suscepit, accidentis illius complexiva est. *Cur. Fortun. Art. rhet. 1. p. 71.* Hujusmodi controversia quid vocatur? Complexiva. Cur ita? Quoniam duos in se vel plures complectitur status.

COMPLEXO, as, avi, atum, are, a. 1. Part. Com-

plexatus. — Compleo est idem quod complector. *Corrip. 1. 104.* Portum, quem geminæ complexant brachia ripæ. *Apul. 10. Met.* Arctissime complexatum me totum recepit. *V. et voc. seq.*

COMPLEXOR, òris, ai, dep. 1. frequent. a complector; idem quod amplexor. Part. *Complexans* tantum occurrit apud *Fulgat. Interpr. Marc. 10. 16.* Et complexans eos et imponens manus. *Potest tamen esse et a superiori verbo COMPLEXO.*

COMPLEXUS, a, um. *V. COMPLECTOR.*

COMPLEXUS, us, m. 4. actus complectendi, amplexus, circulus, ambitus.

1.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu usurpatur de animalibus; et quidem — a) De hominibus. *Cic. Cæd. 20. 49.* Complexus et osculatio. *Id. 11. Phil. 2. 5.* Complexus (plur. num.) summæ benevolentia. *Id. 3. Tusc. 20. 46.* Complexus corporum. *Catull. 64. 88.* Complexus mollis matris. *Horat. 1. Sat. 5. 43.* O qui complexus, et gaudia quanta fuere. *Ovid. 4. Met. 377.* Complexus tenat. *Lucan. 8. 723.* Arcti complexus. *Martial. 11. 79.* Complexus semineus. *Stat. 6. Theb. 866.* Villosi complexus ursi. — Jungitur pluribus Verbis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Cic. 3. Ferr. 3. 7.* abripere aliquem e complexu aliorum. *Liv. 3. 57.* abripere aliquem a complexu alicujus. *Id. 2. 40.* accipere complexum. *Colum. 12. H. R. 1. 2.* adjacere complexibus feminæ. *Ovid. 5. Met. 249.* allevare complexibus artus. *Id. 12. ibid. 328.* ambire complexibus quercum. *Virg. 5. Æn. 742.* arceret aliquem a complexibus alicujus. *Cic. Fonte. 17. 36.* avellere atque abstrahere aliquem de matris complexu. *Catull. 62. 21.* et *Virg. 4. Æn. 619.* avellere aliquem complexu alicujus. *Cic. 12. Att. 1. 1.* currere (utram possim) continuo ad complexum meæ Tullia. *Ovid. 10. Met. 388.* dare complexus alicui. *Cic. 1. ad Q. fr. 3. 3.* dimittere aliquem e complexu suo. *Id. Dom. 37. 98.* distrabere aliquem a complexu suorum. *Sall. Jug. 51.* divellere liberos a parvorum complexu. *Cic. 14. Fam. 4. 1.* emori in alicujus complexu. *Liv. 2. 40.* ferre complexum matri. *Quintil. 6. 1. 42.* et 8. 3. 68. hære in complexu liberorum. *Petron. Satyr. 11.* illigare arctissimis complexibus aliquem. *Stat. 10. Theb. 458.* implere suos lætis complexibus. *Catull. 61. 108.* implicari in alicujus complexum. *Cic. 2. Divinat. 69. 143.* et *Scribon. Compos. 18.* Jungi Venereo complexu. *h. e.* οὐνοῦ. *Seneca Phœnis. 464.* jungere complexus. *Virg. 1. Æn. 713.* pendere complexu colloque alicujus. *Seneca Octav. 730.* petere complexus alicujus. *Cic. Planc. 41. 100.* retinere vi et complexu aliquem. *Virg. 8. Æn. 583.* tenere aliquem complexu. *Cf. Cic. Pis. 9. 19.* *Cic. Planc. 38. 95.* trucidare aliquem in complexu liberorum conjugumque. *Id. 2. Phil. 25. 60.* venire in sinum et complexum alicujus. — Eadem significatione complexus occurrit ad rerum mensuram definiendam. *Plin. 16. Hist. nat. 40. 76. (203).* Cedrus crassitudinis ad trium hominum complexum. *h. e.* quantum tres homines brachiis amplecti possunt. *Cf. Propert. 4. 7. 96.* — b) De brutis. *Ovid. 3. Met. 47.* de serpente. Necare aliquem complexibus. *h. e.* spiris. *Plin. 9. Hist. nat. 30. 48. (91).* de polytis. Luctari complexu. — c) Interdum significat etiam prælium, decertationem. *Cæs. 3. B. C. 8.* Bibulus (dux Pompejanus) nullum laborem, aut munus despiciens, neque subsidium expectans, si in Cæsaris complexum venire posset. *h. e.* si cum Cæsare confingere prælio posset, ad imitationem nempe sermonis Græci οὐπλόεσθαι τι. Alii tamen leg. conspectum. *Tac. Agric. 36.* Complexus armorum. *Cf. Quintil. 4. Declam. 22.* ¶ 2. Latiori sensu ponitur de inanimis. *Cic. 2. Nat. D. 22. 58.* Mundus, qui omnia complexu suo coeret et continet. *Id. 2. ibid. 40. 101.* Ultimus, omnia cingens et coercens, cæli complexus. Adde *Lucret. 1. 1064.* et 5. 471. *Plin. 36. Hist. nat. 22. 45. (161).* Lapidis sperulæ alligati complexu silicis.

II.) Improprrie. ¶ 1. Ponitur pro spiritali complexu, sive pro summo amore. *Cic. 15. Fin. 23. 65.* Totius gentis humanæ complexus. *Id. 14. Fonn. 4. 3.* In sinu semper et complexu alicujus esse. *Cf. Id. Pis. 9. 19.* Me ipsa suo complexu patria tenuisset. *Id. 2. Cat. 10. 22.* Postremum gnus, quod proprium est Catilinæ, de ejus delectu, immo vero de complexu ejus ac sinu. *Plin. Paneg. 47.* Artes in complexu, oculis, auribus habere. ¶ 2. De rerum conjunctione, quæ per orationem fit, et est complexio. *Quin-*

til. 1. 5. 3. Complexus loquendi seriesque. *Id. 3. 5. 7.* Complexus rerum, personarum, temporum. *Id. 3. 6. 57.* Negotialis questio, quam πραραταχὴν vocat, in qua de rebus ipsis quaeritur, remoto personarum complexu. *h. e.* adjunctis, circumstantiis. *Id. 7. 3. 18.* Complexus verborum et nominum. *h. e.* conjunctiones seu particulae copulativæ. *Id. 9. 3. 18.* Complexus sermonis.

COMPLICABILIS, e, adject. qui plicari potest. *Isid. 14. Orig. 7.* Valvæ, quæ intus revolvuntur, et duplices complicabilesque sunt. *Placid. Gloss. ab A. Mai ed. in Class. Auct. T. 6. p. 564.* Fores, quæ foras vertuntur, valvæ, quæ introrsum aperiuntur, et sunt duplices complicabilesque.

COMPLICATIO, ònis, f. 3. actus complicandi.

I.) Proprie. *Cæd. Aurel. 4. Tard. 26.* Cum omnis fuerit folliculus complicatione varuatus.

II.) Translate sumitur pro multiplicatione. *Augustin. 1. Music. n. 19.* Si denariam complicationem persequi velis, ut hoc modo progrediaris, decem, viginti, triginta etc.

COMPLICATUS, a, um, et } *V. voc. seq.*

COMPLICITUS, a, um. }
COMPLICO, as, avi, vel bi, atum vel itum, are, a. 1. (cum et plico). Part. *Complicatus 1. et 11.*; *Complicatus 1.*; *Complicandus 1.* — *Complicatus* pro complicatus legitur apud *Pelagon. Veterin. 10. ante med.* Nec (equi) stare possunt, sed, complicitis inter se erubris, concidunt. *Videtur tamen abbreviata scribendi forma.* — Ceterum complicare est simul plicare (*It. piegare insieme*; *Fr. plier, rouler*; *Hispan. plegar*; *German. zusammenfallen, zusammenwickeln, einwickeln*; *Angl. to fold together*).

I.) Proprie. *Plaut. Merc. 1. 2. 80.* Armamentis complicandis studiumus. *Id. Rud. 4. 3. 1.* Complicare rudentem. *Cic. 3. ad Q. fr. 1. 5. et 12. Att. 1.* Complicare epistolam. *Seneca Ep. 90.* Diogenes se complicit in dolio, et in eo cubavit. *Apul. 1. Met. Complicitus in genua.* *Id. 9. ibid.* Asino per scalas complicitis pedibus in cornaculum attracto. *Id. 5. ibid.* Articulari morbo complicatus et curvatus.

II.) Translate. ¶ 1. *Complicatus* est tectus, intricatus, obscurus; cui contrarium est explicatus. *Cic. 3. Off. 19. 76.* Animi sui complicatam notionem evolere. ¶ 2. Item multiplicatus: *V. COMPLICATIO 2.* *Capell. 6. p. 194.* Cujus (gnomonis) umbræ prolixitas viciis quater complicata circuli duplicis modum reddit. *Id. ibid. p. 198.* Verum illa stadia quingenta trecentis sexagesies complicata faciunt semel milles octingentesque centena. *h. e.* 500 × 360 = 180,000.

COMPLÔDO, dis, si, sum, ere, a. 3. (cum et plaudo). — Part. *Complodens* et *Complodens*. — *Complodere* est ita collidere ut sonus edatur, simul plaudere; ut *complodere manus*, quod in gestu oratorio sænicum esse, *Quintil. 1. 3. 123.* affirmat. *Seneca 1. Ira. 1.* Complodæ sæpius manus. *Petron. Satyr. 18. extr.* Complodis manibus in risum effusa est. *Id. ibid. 24.* Complodit illa tenerius manus. *Apul. 9. Met.* Varusque manus complodens sæpicule. — Alium præterea hujus verbi usum non reperio.

COMPLORATIO, ònis, f. 3. ploratus et vebemens lamentatio multorum simul; et fere dicitur de ploratu in re desperata; et occurrit — a) Absolute. *Liv. 1. 41.* et 30. 12. Comploratio erit. *Id. 40. 9.* Nocturna comploratio exitus. *Justin. 1. 1. 9.* et *Gell. 12. 5.* Edere complorationem. *Cod. Theod. 13. 5. 6.* Quærelæ infructuosæ comploratio. — b) Addito Genitivo, uti ajunt, subjectivo, hoc est ejus qui complorat. *Liv. 3. 47.* Lamentabilis mulierum comploratio. Adde *eumd. 1. 26.* et 26. 29. — c) Addito Genitivo, uti ajunt, objectivo, hoc est ejus, qui comploratur. *Liv. 2. 40.* Mulierum comploratio sui patriæque. *Gell. 10. 3.* Facere comploratioem rei acerbe.

COMPLORATUS, a, um. *V. COMPLORO.*

COMPLORATUS, us, m. 4. idem quod comploratio. *Liv. 25. 26.* Lacrimis et justo comploratu prosequi mortuos. *Id. 22. 55.* Coercere comploratus familiarum. *Id. 23. 42.* Comploratus conjugum ac liberorum exaudire.

COMPLORO, as, avi, atum, are, a. 1. (cum et ploro). — Part. *Comploratus* sub a. — *Complorare* est simul cum aliis vehementer graviterque plorare, defflere; et usurpatur plerumque in re desperata. — a) Personaliter. *Cic. Dom. 37. 98.* Videre iunios, nondum morte complorata, arbitria funeris petentes.

Ovid. 1. Trist. 3. 95. Complorare se suosque penates. *Liv. 22. 55.* Cum vivi mortuique promiscue complorarentur. *Id. 5. 39.* Romani complorati omnes pariter vivi mortuique. *Adde eund. 37. 7. Petron. Satyr. 111.* Complorata femina ab omnibus quintum jam diem sine alimento trahere. *Gell. 7. 5.* Complorare et commisereri interitum alicujus. *Quintil. Declam. 18.* Complorare fortunam. — *b)* Impersonaliter. *Flor. 2. 15. 8.* Comploratum publice statui, et pari voce clamatum est.

COMPLOSUS, a, um. *V. COMPLEDO.*

COMPLUO, is, ere, a. 3. (cum et pluo). Part. Complutus 1. 2. et II. — Compluere est simul pluere.

L) Proprie. *¶ 1.* Intransitive et impersonaliter. *Varro 5. L. 16. Müll. Doctum,* qua impluebat, impluvium dictum: et sursum, qua compluebat, compluvium. *¶ 2.* Passive compluor, eris, platus sum, plui, est aqua pluvia consergit. *Augustin. 1. de Genes. contr. Manich. 23.* Firmamentum erat inter aquas inferiores, in quibus Noe natabat, et superiores, quibus compluebatur. *Cassiod. Instit. div. lit. 3.* Ager caelesti rore complutus. *Adde Vulg. interpr. Eszech. 22. 24. et Amos. 4. 7.*

II.) Translate est saxis depluentibus, velut imbre, percussus, apud *Solin. 10.* de gruib. Nautae complui saepe et illo casu imbre satelli.

COMPLURES, plura et pluria, plurium, adject. plur. (cum et plures). Non est comparativum, ut *Gell. 5. 21.* monet, sed positivum. — Pro complura invenitur etiam *compluria*, nempe quia veteres dicebant *hac complure*, in singulari. num. *Cato 2. Orig. apud Donat. ad illud Ter. Phorm. 4. 3. 6.* Fana compluria. *Ter. Phorm. loc. cit.* Quid agitur? cna. Nulla adventi, ut sit, nova hic: compluria. *Cic. fragm. apud Donat. loc. cit.* Confusio ad genera compluria. — Apud veteres Grammaticos magna lites extiterunt, utrum rectius esset *complura*, an *compluria*, et *complurium*, an *complurium*: de quibus *Gell. 5. 21.*, *Charis. 1. p. 56.* et *100. Putsch.* Usus quidem certe habet *complura* et *complurium*. — Comparative usurpasse videtur *Ter. Heaut. 1. 4. 11.* Agrum in his regionibus meliorem, neque pretii majoris, nemo habet, servos complures. *h. e.* plures, quam tu habes. — Superlativum *complurimis*, *orum* est sine auctoritate. *Auct. B. G. 8. 14.* Complurimis diebus isdem in castris consumptis. *Sed ibi nunc leg. compluribus. Gell. 11. 1.* Bucera in ea terra gigni complurima. *Al. leg. compluria, alii rectius quam plurima.* — Ceterum *complures* videtur plus aliquid significare, quam plures aut multi; ad litteram enim est plures vel multi simul (II. *plu* o *molti*; *Fr. plusieurs, beaucoup, bon nombre ensemble*; *Hisp. muchos*; *Germa. Mehrere, ziemlich viele von einer Art, nicht wenige*; *Angl. many, a great many, very many, several, a good many, a considerable number*). Usurpatur autem *A)* Adjective, et *B)* Substantivorum more.

A) Adjective, *Cic. 10. Fam. 6. 3.* Complures in perturbatione reipublicae consulat didici, quorum aetate etc. *Id. 2. ibid. 8. 2.* Cum Pompejo complures dies versatus sum. *Id. 2. Orat. 20. 111.* Ambiguum complura sunt genera. *Orell. Ictiouem Edd. vell. quum plura praetuli. Nepos Epam. 4.* Vitum excellentium vivorum complurium uno volumine concludere. — Porro jungitur pluribus Substantivis, quorum praeripus, servato litterarum ordine, exhibetur. *Horat. 1. Sat. 10. 87.* alii. *Nepos Hann. 9.* amphorae. *Id. Timol. 2. et Att. 4. et 12. consil. Id. Datam. 10. castella. Ter. Heecy. 1. 2. 110.*; *Auct. B. G. 8. 14.*; et *Curt. 3. 7. 15.* dies. *Cato apud Donat. ad Ter. Phorm. 4. 3. 6.* fana. *Cic. apud eund. ibid. genera confirmandi. Nepos Cimon. 4. et Datam. 11. locis. Liv. 40. 45. loca. Ter. Phorm. 3. 2. 35. et Nepos Eumen. 5. menses. Ter. Adelph. 2. 2. 22. mulieres. Nepos Canon. 4. oves. Id. Pausan. 2. et Cat. 2. nobiles. Ter. Phorm. 3. 2. 35. nova. Cic. 4. Ferr. 19. 47. paria scyphorum. Nepos Cimon. 4. pauperes. Cæs. 1. B. G. 8. talibus compluribus facili. Liv. 40. 51. sacella publica. Nepos Epam. 4. scriptores. Ter. Heaut. 1. 1. 11. servos. Sueton. Aug. 79. tonsoribus. Nepos Alcib. 3. urbes. Quintil. 8. 2. 11. virtutes. Cic. 3. Nat. D. 22. 55. Vulcani.*

B) Substantivum more occurrit. — *a)* Absolute. *Cato apud Gell. 17. 2.* Et complures in laboribus infirmitas vitas exierunt. *Al. leg. compluribus vel compluribus. Adde Cic. 1. Nat. D. 4. 8. et Nepot. Timol. 5. Liv. 43. 15. A compluribus videri.*

Sall. Cat. 24. Compluribus narrare aliquid. *Sueton. Tib. 13.* Mandata ad complures dare. — Et neutro genere. *Cæcilius apud Cic. 6. Fam. 7. 3.* Complures ne ponere quidem. *Cæs. 2. B. C. 12. et alibi saepe.* Ejusdem generis *complura*. — *b)* Raro admodum cum Genitivo. *Auct. B. G. 8. 43.* Complures hostium.

COMPLURIENS vel compluries, adverb. saepius, saepe, teste *Faul. Diac. p. 59. 19. Müll.* Compluriens a compluribus significat saepe. *Cato apud Faul. Diac. loc. cit.* Contumelias mihi dixisti compluriens. *Idem apud Gell. 5. 21.* Compluries eorum milites multi alteri alteros occidere: compluries transfugere: compluries in Imperatorem Impetum facere. *Adde eund. apud Non. p. 87. 13. Merc.* Quidam afferunt etiam ejusdem *Caton.* locum apud *Gell. 17. 2.*, ubi tamen rectius *complures* legendum: *V. COMPLURES* sub *B. a. Plaut. Pers. 4. 3. 65.* Sensi ego jam compluries. *Adde Gell. et Non. loc. cit.*

COMPLURIMI et } *V. COMPLURES* sub init.
COMPLURIMA. }

COMPLURIMUM, adverb. maxime. *Ammian. 14. 5. 1a (Paulus),* jussa licentius supergressus, flammis modo fortunis complurimum sese repentinus infudit. *Sic habent veteres editiones, recentiores vero complurium. Ambros. de Obil. fr. sub init.* Ita in unius necessitudinis gradu complurimum mihi necessitudinum officia impendebas. *Sic vulgatae editiones; sed legendum videtur complurium. Eandem varietatem exhibent libri apud Apul. 9. Met. p. 613. ed. Oudend.*

COMPLURISCULE, adverb. deminut. a compluries, et significat saepius. *Gell. 17. 2.* Veteres compluriscule ita dixerunt.

COMPLURISCULI, e, a, adject. plur. num. deminut. a complures. *Plaut. Rud. 1. 2. 43.* Complurisculi dies. *Ter. Heecy. 1. 2. 102.* Dies complurisculos bene conveniebat sane inter eas. *Gell. 7. 11.* Ex eo loco Tullii verba compluriscula libuit ponere. *Id. 18. 2.* Conveniebat ad eandem eorum complurisculi.

COMPLUTOR, oris, m. 3. qui compluit. *Augustin. Serm. 8. de divers. c. 3.* Seminatore et complutori vestro multiplicatam reddetis ubertatem.

COMPLUTUS, a, um. *V. COMPLEDO 2.*

COMPLUVIATUS, a, um, adject. ad compluvium modum factus: *compluvium* dicitur vitis, cujus palmites ab altiore jugo ad humiliores palos descendunt quadruplici serie, ut in aedium compluvio pluvia a quadrilatero tecto in chorleum subiectam deciderit. *V. COMPLUVIUM 2. Varro 1. R. R. 8. 2.* Jugationis species duae, una directa, altera compluviata, in longitudinem et latitudinem jugata. *Plin. 17. Hist. nat. 21. 35. (164).* Quinque generum vitis: sparsis per terram palmitibus; aut per se vite subrecta; vel cum adminiculo sine jugo; aut pedata simplici jugo; aut compluviata quadruplici. *Et paulo post.* Compluviata copiosior vino est, dicta a cavis aedium compluviis.

COMPLUVIUM, ii, n. 2. (cum et pluvia). *¶ 1.* In Romanorum aedibus compluvium est unus idemque locus, qui *cavum aedium* et *cavendum* atque *impluvium* appellatur, aedium diversas rationes. Nam cum sit locus in mediis aedibus, *cavum aedium* dicitur: cumque eodem deciderit et recipiat aqua pluviae stillicidii in interiorum aedium partem propendacibus, *compluvium* et *impluvium*: cum hoc tamen discrimine, quod si consideretur superiore sui parte, quae pluviae confluentes et tecto decidunt, *compluvium*. Ita vero vim vocum spertantes, distinguunt *Varro 5. L. L. 161. Müll. et Paul. Diac. p. 108. 14. Müll.* Nunc *Ter. Eun. 3. 5. 41. et Phorm. 4. 4. 27.* *impluvium* pro *compluvio* posuit. Ceterum vox *compluvium* legitur etiam semel apud *Varron. 1. R. R. 13. 2. et Sueton. Aug. 92.*, ac ter apud *Vitruv. 6. 3. 1. Schneider*, ubi uno in loco videtur *compluvia* appellare ipsas collicias, quae et legulis lectorum aquam in compluvium, seu impluvium deferunt. Verba *Varronis* loc. cit. sunt: *Chortes in fundo magno duae aplores: unam aut interior compluvium habet lacum, ubi etc. In ehorle exteriora lacum esse oportet, etc. Ubi compluvium potest esse adjectivum, et tō lacum allicere. Schneider* vero pro lacum legendum censet locum. *¶ 2.* Compluvia in aedibus erat fere quadrata figura: ex quo factum est, ut *compluvia* ob similitudinem differant jugationis vitium adminiculis in quadrum erectorum et colligatarum. *Colum. 4. R. R. 24. 14.* Si vitis brachis in aliena jugorum com-

pluvia perrepserit. *Id. 4. ibid. 26. 3.* Directe palmae per jugorum compluvia decurrant. *V. COMPLUVIATUS.*

COMPLUVIUS, a, um. *V. voc. praeced. sub 1. in fin.*

COMPONDERO, as, ere, a. 1. (cum et pondero) simul pondero: occurrit tantum Part. *Componderans* apud *Apul. Trismeg. Pari lance componderans.*

COMPONO, pōnis, pōsi, pōstum, pōnere, a. 3. (cum et pono). *Componer* pro *componi* per paragogen est *Catulli 68. 141.* — Praeteritum compositi antiquum est. *Inscript. antiquior Cicerone* apud *Gruter. 204. 2.* CORAM INTER EOS CONTROVERSIAS COMPOSITIBRYNT. — Part. praeter. pass. *Compositus* per synecopen pro *compositus* est *Lucili* apud *Cic. 3. Orat. 43. 171. et Orat. 44. 149.*; *Varron. Alacini* apud *Senec. 3. Controv. 16.*; et *Virg. 1. Aen. 249.* — Part. *Componens* 6; *Compositus* in omnibus paragr. et in fin.; *Componendus* 5. — Compono est simul pono, apte pono, colloco, construo (It. *mettere insieme, comporre*; *Fr. mettre, placer, poser ensemble*; *Hisp. poner, colocar, meter juntos*; *Germa. zusammenlegen, stellen oder setzen*; *Angl. to put or place together, place in order, arrange*). Usurpatur *¶ 1.* Generalit., et est plura vel unum aliquod pluribus partibus constans in locum aliquem conferre; et occurrit — *a)* Stricto sensu de inanimitis. *Cato R. R. 112.* Uvas —, si pluvia est, in tecto in cratibus composito. *Adde eund. ibid. 82. Id. ibid. 76.* Componere aliquid in qualo. *Id. ibid. 113.* amphoras in culleum. *Id. ibid. 37.* ligna in caminum, codicillos domino in acervum. *Plaut. Mil. glor. 4. 7. 21.* Omnia (aurum, ornamenta, vestis pretiosa) composita sunt, quae donavi, ut ferat. *Ter. Heecy. 3. 4. 5.* I ergo intro et compone quae tecum simul ferantur. *Cic. Deiot. 6. 17.* Locus, in quo erant ea composita, quibus rex le munera constituerat. *Propert. 1. 10. 22.* Mollis composita litora fronde legi. *Horat. 3. Od. 17. 14.* Dum potis, aridum compone lignum. *h. e.* reponere ligna super loco, ut *Id. 1. ibid. 9. 5.* loquitur. *Gell. 5. 3.* Componere lignum. *h. e.* caudices ligui apte in fascem colligere. *Plin. 12. Hist. nat. 13. 28. (48).* Carpitarque (amomum) cum radice, inampliatim leniter componitur, prolixius fragile. *Id. 13. ibid. 4. 7. (32).* Seritur autem prunum, et bina iuxta composita semina. — *b)* Latiori sensu ponitur etiam de hominibus ceterisque animantibus. — Raro generalit. *Virg. 8. Aen. 321.* Is (Saturnus) genus indecile ac dispersum innotibus aliis composuit. *h. e.* congregavit, nequa exadibus deterruit adeoque sedavit. *Et Propert. 2. 26. 33.* Et tabula una dnos poterit componere amantes. — Speciatim in re militari *componi* dicuntur exercitus, quorum legiones, cohortes etc. unum in locum coganur aut simul junctae ad finem aliquem disponuntur. *Sisenna apud Non. p. 257. 13. Merc.* Componere se ad conflegendum. *Sall. apud Sertium ad Virg. 9. Aen. 438.* cohortes Vestinas in secunda acie. *Id. apud Priscian. 9. p. 872. Putsch.* Subsidiis, ut soluerat, compositis. *Liv. 37. 2.* Agmen compositum ad iter, magis quam ad pugnam. *Id. 24. 35.* Agminae ad omnes easus composito. *Liv. 28. 22.* Pugna composita. *Id. 44. 38.* Compositis suis quisque ordinibus. *Virg. 11. Aen. 599.* numero compositi (equites) in turmas. *Tac. 15. Ann. 29.* Eques compositus per turmas. *Id. Agric. 37.* Compositi firmis ordinibus. *Id. 12. Ann. 16.* Composito agmine luccedere. *Id. 12. ibid. 29.* Componere legionem, ipsa et provincia lecta auxilia pro ripa. *Id. 2. ibid. 78.* concurrentes desertores per manipulos. *Id. Germ. 6.* aciem per cuneos. *Id. 1. Hist. 87.* classarios in numeros legiones. *Id. 13. Ann. 40.* exercitum pugnae. *¶ 2.* Item est repouere, condere praecipue servandi gratia; quia quae ita conduntur, apte et cum cura poni solent; et occurrit — *a)* Generalit. *Plaut. Merc. 1. 2. 80.*; et *Liv. 26. 39.* et *36. 44.* Componere ornamenta. *h. e.* vela ceteraque navium instrumenta reponere. *Horat. 4. Od. 14. 51.* Te caede gaudentes Sycambrum Compositis venerantur armis. *h. e.* in vagina reconditis. *Propert. 1. 9. 13.* Componere tristes libellos. *Al. leg. deponere. Tibull. 1. 1. 77.* compositi securus acervo. *Virg. 8. Aen. 317.* nec jungere tauros, Aut componere opes norant et parceret parito. *Id. Seneca Herc. fur. 167.* Illic pertinet et illud, quod figurate dixit *Horat. 1. Ep. 1. 12.* Condo et compono, quae mot deprimere possunt. — *b)* Spectatim de terre fructibus, qui servandi gratia conduntur, ac praeripue si, ut et animalium carnes, condimentis

muniantur. *Cato R. R.* 162. Componere pernas. *Col. lum.* 12. *R. R.* 53. 2. tergora suis. *Id. ibid.* 54. rapa. *Id. ibid.* 47. 5. Eadem conditura possit etiam regia componi et orchita. *Id. ibid.* 9. 1. Componere siccato coliculus. *Id. ibid.* 10. 2. cepam in fidelia. *Id. ibid.* 13. 2. herbas. *Pallad.* 12. *R. R.* 22. 5. olivas. *Scribon. Compos.* 60. herbam ollā novā. Adde *eumd.* *Compos.* 132. *Dig.* 19. 2. 11. § 4. saxum. *Ibid.* 33. 7. 12. § 1. fructus in urceis, capsellis. ¶ 3. Item componere est aptare ad decumbendum, jacendum; et occurrit — a) De somno. *Virg. 4. G.* 438. Vix defessa seneni passus componere membra. *Val. Flacc.* 7. 247. Componere oculos. Cf. *Quintil.* 11. 3. 74. Supercilio altero erecto, altero composito. Rursus *Sil. It.* 7. 204. lumina componit somni. Adde *eumd.* 10. 343. Sic *Seneca Herc. fur.* 809. Custos opaci pervigil regui cauis Aures componit. *h. e.* demittit. — Hinc componere se est decumbere, jacere. *Virg. 1. Æn.* 698. aulais jam se regina superbis Aurea composuit sponda. *Id. 4. G.* 189. de apibus. Post ubi jam thalamis se composuere, siletur in noctem. Cf. *Ovid. 1. Amor.* 4. 53. bene compositus somno vinoque. Adde *eumd.* 2. *ibid.* 5. 22. — Et figurate *Plin.* 5. *Ep.* 18. Componere se in villa. *h. e.* abstrahere se ab urbanis curis et negotiis, ac in villam se recipere. — Neque aliter *Virg. 1. Æn.* 374. Ante diem clauso componet vesper Olympo. *h. e.* coudet, finiet. nam eadem ratione dixit *Virg. Ecl.* 52. condere soles cantando. et *Horat. 4. Od.* 5. 29. condere diem. Et sane — b) Speciatim componere est sepelire; quia nimirum cum cura cadavera vel cineres mortuorum conduntur et colliguntur. *Propert.* 2. 24. 35. Componere ossa alicujus. *Ovid. 3. Fast.* 547. Compositusque cinis tumulique in marmore carmen. *Val. Flacc.* 7. 203. Cinerem et ossa Componam sedemque dabo. — Et de ipsis personis. *Tibull.* 3. 2. 26. Sic ego componi versus in ossa velim. *Catull.* 68. 98. Compositus prope cineres cognatos. *Horat. 1. Sat.* 9. 27. Est tibi mater, cognati? — Omnes composui. *Virg. 1. Æn.* 249. placida compositus pace quiescit. *Ovid. 5. Fast.* 426. Busta avi compositi. *Id. 4. Met.* 157. Componi eodem tumulo. *Id. 9. ibid.* 503. Componere toro mortuam. *Sil. It.* 9. 95. aliquem terrā. Adde *Tac. 1. Ann.* 47. et *Agric.* 45. ¶ 4. Componere usurpat etiam de iis, quæ cum inordinata sint, in ordinem disponuntur; et quidem — a) Ponitur de comis, vestibus, vultu etc. *Plaut. Most.* 1. 3. 96. Viden capillum: satis compositus comode? *Cic. Rosc. Am.* 46. 135. Composito et delibuto capillo. *Ovid. Rem. am.* 679. et *Quintil.* 11. 3. 156. Componere comas. *Virg. 4. G.* 417. crines. *Horat. 2. Sat.* 3. 77. et *Quintil.* 11. 3. 156. togam. Cf. *Ovid. 4. Met.* 318. Quum se composuit, quum circumspexit anictus. *Id. Ovid. 13. ibid.* 767. Componere vultus. *Tac. 1. Ann.* 7.; *Plin.* 3. *Ep.* 16.; et *Quintil.* 9. 1. 21. vultum. *Sueton. Cal.* 50. vultum ad speculum in omnium terrorem. *Tibull.* 4. 7. 9. vultu fama. *Ovid. 1. Art. am.* 160. pulvinar. Et figurate *Id. 3. Fast.* 484. torum bene. Huc pertinet et illud *Colum. 5. R. R.* 5. 9. vitem in brachia. — b) Componere aliquam rem ad vel in aliquid, aut aliquid alicui rei est eam ordinare, conformare, aptare: quibus rationibus etiam figurate occurrit. *Plin. 7. Ep.* 1. in fin. Componere animum vultuque ad abstinentiam. *Quintil.* 11. 3. 120. orationis vultum ad id, quod efficere tendimus. *Id. 1. 11. 19.* gestum oratoris ad similitudinem salutationis. *Id. 9. 2. 34.* figuram ad imitationem alterius scripturæ. *Id. 11. 3. 120.* utramque manum ad modum aliquid portantium. *Lucan.* 3. 596. carbasa ventis. *Id. ibid.* 717. Me quoque mittendis rectum componite telis. Cf. *Compositus* in fin. — c) Præcipue vero usurpat de iis, quæ, cum turbata sint, sedantur et ad tranquillitatem reducantur. — Raro proprie. *Varro Atacinus* apud *Senec.* 3. *Controv.* 16. et *Ep.* 56. Desierant latrare canes urbesque silebant: Omnia noctis erant placida composita quiete. *Virg. 1. Æn.* 135. Sed motos præstat componere fluctus. *Ovid. 3. Art. am.* 259. Cum mare compositum est, securus navita cessat. Adde *eumd. Heroid.* 13. 136. *Lucan.* 5. 701. fessumque tumentes Compositis pelagus ventis patientibus undas. — Huc pertinet et illud *Virg. 3. G.* 191. de equo. Carpere mox gyrum incipiat gradibusque sonare Compositis. *h. e.* moderatis. — Sæpius translate occurrit de litibus quæ dirimuntur, bellis, seditionibus etc. quæ sedantur ac pacantur. *Plaut. Curc.* 5. 3. 23. Si possum hoc inter vos componere. *Id. Merc.* 5. 2. 112. Pacem componi

volo meo patri cum matre: nam nunc est irata. *Ter. Phorm.* 4. 3. 15. Cur non — vides inter nos sic hæc potius cum bona ut componantur gratia, quam cum mala? *Id. Hecyr.* 3. 5. 29. Neque alio pacto componi potest inter eas gratia. *Sall. apud Non. p.* 264. 17. *Merc., fragm.* 190. 21. edit. recent. Lenones et vinarii lanique pretio compositi. *h. e.* conventionem facta pretii, redempti. — Porro hac significatione jungitur pluribus Substantivis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Horat. 1. Sat.* 5. 29. amicos aversos. *Tac. 2. Ann.* 4. Armeniam. *Id. 3. Hist.* 53. Asiam. *Asin. Pollio* apud *Cic. 10. Fam.* 33. 3.; *Nepos Hann.* 6. et *Alcib.* 8.; *Sall. Jug.* 120.; *Virg. 12. Æn.* 109.; et *Vellej.* 2. 25. 1. bellum. *Tac. 12. Ann.* 55. et 1. *Hist.* 85. ceteros clementia. *Id. 14. ibid.* 28. comitia prætorum. *Cæs. 3. B. C.* 9. *extr.*; et *Inscript.* apud *Gruter.* 204. 2. controversias. *Virg. 4. Æn.* 341. curas. Cf. *Sil. It.* 12. 682. *Tac. 4. Hist.* 50. discordias. *Sil. It.* 17. 356. gentem. *Virg. 3. Ecl.* 108. lites. *Seneca Thyest.* 338. minas. *Ovid. 3. Art. am.* 370. mores suos. *Liv.* 2. 13. et 30. 40. pacem. *Tac. 12. Ann.* 49. plura moderatione, quam vi. *Id. 1. ibid.* 45. et 11. *ibid.* 18. præsentia. *Id. Agric.* 16. priora. *Liv.* 4. 10. res seditione turbatas. *Sueton. Vitell.* 9. res Germanicas. *Liv.* 3. 53. res ad componendas mitti. *Sueton. Cæs.* 4. seditionem civilem. Cf. *eumd. Tib.* 25. *Id. Cal.* 1. statum Orientis. *Lucan.* 1. 297. tumultum. — Et absolute *Plin.* 5. *Ep.* 1. Coheredes mei componere et transigere cupiebant. — Et passive impers. *Cic. Rosc. Am.* 47. 136. Posteaquam id, quod maxime volui, fieri non potuit, ut componeretur. *Cæs. 3. B. C.* 16. Pompeji summam voluntatem esse, ut componeretur atque ab armis discederetur. — Denique etiam de animo occurrit. *Seneca Ep.* 89. Animum componit philosophia. Adde *eumd. Consol. ad Helv.* 16. *Cels.* 3. 18. Componere mentem insanientis. *Seneca Ep.* 2. et *Sil. It.* 11. 352. Composita mens. *h. e.* bene ordinata, cohibitis affectibus. *Sil. It.* 3. 162. Componere mentem somno. *Id.* 13. 317. Religio sævas componit mentes. ¶ 5. Item componere est etiam disponere et ordinare ratione habita alicujus rei: et — 1.) Proprie raro admodum occurrit. *Cic. 2. Divinat.* 47. 98. Si ad rem pertinet, quomodo affecto cælo compositisque sideribus quodque animal oriatur. *Id. 4. Att.* 9. 1. Tibi vero gratias agebat, quod signa componenda suscepisses. *Sall. Jug.* 103. Exercitu in hibernis composito. *Seneca Hippol.* 839. Diem parem libra compoivit. *h. e.* diem nocti parem facit. — 2.) Sæpius translate occurrit: et — a) Geueratim ponitur pro constituere, ordinare. *Cic. 15. Att.* 26. 3. Ego itinera sic composueram, ut Nonis Quinutilibus Puteolis essem. *Id. 3. Legg.* 18. 42. Composita et constituta republica. *Id. 2. ibid.* 13. 32. Auspicia ad utilitatem reipublicæ composita. *Id. Brut.* 22. 87. In consideranda causa componendaque diem ponere. *Sall. in epist. Mithrid.* § 2. Ego non validissimus præbeo exemplum, quo rectius tua componas. *Id. Jug.* 93. Ex sententia omnibus rebus paralis compositisque. *Liv.* 4. 13. Needum compositis maturisve rebus. *Id.* 45. 17. Componere res Macedoniarum. Et *Justin.* 17. 3. leges et senatum annuosque magistratus et reipublicæ formam. *Horat. 3. Od.* 29. 33. Quod adest, memento componere æquus. *Plin.* 2. *Ep.* 17. x. et vii. millibus pass. ab urbe (villa) recessit, ut peractis, quæ agenda fuerint, salvo et composito ille possit ibi manere. — b) Speciatim est personam aut rem præparare et conformare ad certum aliquem finem. *Quintil.* 10. 1. 43. Componere omnia ad voluptatem multitudinis imperitæ. *Id.* 12. 9. 20. animum ad omnes casus. Et paulo supra. Componi non ad animum iudicis, sed ad stomachum accusatoris. Sic *Val. Flacc.* 1. 321. Componere animum ad hos casus. Rursus *Quintil.* 11. 1. 46. oratorum ad hæc omnia. *Id.* 9. 4. 114. Aliquem satis in aliquid componit multa scribendi exercitatio. *Id.* 3. 7. 4. Componere laudem ostentationi. *Tac. dial. de orat.* 41. civitatem ad votum. ¶ COMPOSITUS in fine hujus vocis. — c) Item speciatim est condicere, cum alio ex compacto disponere; adeoque in malam partem est machinari, struere, parare. *Plaut. Pæn.* 3. 5. 28. Eum allegaverunt, suum qui servum diceret cum auro esse apud me: composita est fallacia, ut eo me privent atque inter se dividant. *Ter. Adelph.* 4. 7. 16. Quin jam virginem respondi: res composita est: sunt nuptiæ. *Cic. 4. Ferr.* 22. 54. Ita causa componitur, ut item palæstræ — peterent heredita-

tem etc. *Id.* 5. *ibid.* 6. 141. Crimen ab inimicis Romæ compositum. *Sall. fragm.* 226. Societatem prædorum cum latronibus composuisse. Cf. *Liv.* 27. 46. Rursus *Sall. Jug.* 66. Compositis inter se insidiis. *Id. ibid.* 119. *extr.* dolo. *Liv.* 40. 40. in fin. Cui summa concordia, quos dimitterent, quosque retinebant milites, composuerunt (duces). *Id.* 3. 53. Composito jam ante consilio. *Id.* 25. 16. Dies rei gerendæ composita. *Horat. 1. Od.* 9. 18. Nunc et campus et aræ — Composita repetantur hora. *Tibull.* 1. 2. 22. Compositis notis. *Tac. 4. Ann.* 10. Locum beneficii tempusque componere. *Id.* 2. *Hist.* 100. prodicionem. *Id. 4. ibid.* 14. Compositi seditionis auctores. — Et absolute *Liv.* 2. 37. Tullus, ut domi compositum cum Marcio fuerat, ad consules venit. *Tac. 4. Ann.* 68. Compositum inter ipsos, ut etc. — Hinc formulæ ex composito, de composito, composito, quas *V.* in fine hujus vocis sub Compositum. — d) Raro est etiam comminisci, confingere. *Plaut. Amph.* 1. 1. 210. Næ tu istuc hodie malo tuo compositis mendaciis advenisti, audacia columen, consulis dolis. *Accius* apud *Non. p.* 260. 22. *Merc.* Sic multi, animus quorum atroci virtus malitia est, composita dicta e pectore evolvunt suo. *Tibull.* 3. 7. 3. Non bene mendaci risus componitur ore. *Id.* 1. 7. 4. Componere insidias alicui. *Propert.* 2. 32. 19. insidias in aliquem. Et *Tac. 12. Ann.* 54. insidias inter se. *Propert.* 2. 7. 69. fraudes. *Id.* 2. 2. 6. At me composita pace fefellit Amor. — Hinc etiam de oratione ponitur, cum rem verbis representamus aliter atque ipsa est. *Sall. fragm.* 215. edit. recent. In quibus longissimo ævo plura de bonis falsa in deterius compositi. *Id. fragm.* 220. Curetes — vetustatem, uti cetera, in majus componentem, altores Jovis celebravisse. ¶ 6. Ponitur etiam pro admove, jungere; et quidem — a) Proprie. *Lucilius* apud *Non. p.* 280. 28. *Merc.* Cum poclo bibo eodem, amplexor, labra labellis compono. *Id.* apud *eumd.* p. 260. 30. Tum latus componit lateri et cum pectore pectus. *Cic. 3. Fin.* 22. 74. Quid in operibus manufactis tam compositum, tamque compactum et coagmentatum inveniri potest? *Virg. 3. Æn.* 486. Componens manibusque manus atque oribus ora. *Propert.* 2. 2. 64. Mercurio et sanctis fertur Erebæis undis Virgineum Brimæ composuisse latus. *h. e.* concubuisse. *Tibull.* 1. 5. 8. Componere caput. Huc refertur potest et illud *Sil. It.* 6. 246. Ibo alacer, solusque manus componere monstro Sufficiam. *h. e.* congregari. — Hinc apud Medicos etiam occurrit. *Cels.* 8. 10. n. 2. Componere ossa. *h. e.* fracta vel luxata colligere. Sic *Id. ibid.* 8. a med. Jugulum compositum. — b) Translate occurrit de oratione, cujus membra inter se apte junguntur: ad rem *Lucilius* apud *Cic. 3. Orat.* 43. 171. et *Orat.* 44. 149. Quin lepide lexæis compositæ, ut tesserulæ, omnes arte, pavimento atque enblemate vermiculato. *Cic. Brut.* 17. 68. Verba componere et quasi coagmentare. *Id. 3. Orat.* 43. 171. Collocationis est componere et struere verba sic, ut neve asper eorum concursus neve hiulus sit, sed quodammodo coagmentatus et lævis. Cf. *eumd. Orat.* 44. 150. Sic *Sall. Jug.* 85. Composita verba. *h. e.* in eis bene juncta. *Cic. 1. Orat.* 12. 50. oratio. *Id. Orat.* 70. 232. Orator compositus. ¶ 7. Item ex multis rebus unam conflare, — a) Quod faciunt qui medicinas et unguenta, atque alia hujusmodi conficiunt. *Cic. Divinat. in Q. Cæcil.* 14. 47. Liber ex alienis orationibus compositus. *Sall. Jug.* 18. Exercitum ex variis gentibus componere. *Id. ibid.* 2. Genus humanum compositum est ex animo et corpore. *Colum. 6. R. R.* 4. 1. Vires custodiuntur in medicamento, quod componitur etc. *Scribon. Compos.* 10. Medicamentum, quod ex his rebus componitur. Adde *eumd. Compos.* 68. et 85. *Id. Compos.* 214. Componere emplastrum. *Ovid. Rem. am.* 351. venena. *Sil. It.* 3. 375. filum lino. — Et de verbis. *Plin. Hist. nat. præfat.* § 32. Vitiilatores, quos Cato eleganter ex vitiliis et litigatoribus composuit. *Quintil.* 1. 5. 3. Verba composita, quibus ibid. opponuntur simplicia. — b) Item universim pro facere. *Cic. Tim.* 13. Atque is quidem, qui cuncta composuit, constanter in suo manebat statu: qui autem erant ab eo creati, etc. — c) Item pro condere, ædificare. *Virg. 3. Æn.* 357. Quam tu possis urbem componere terra. *Id. 7. ibid.* 6. Componere aggerem tumuli. *Propert.* 2. 5. 5. Thebas deletas. *Ovid. 1. Fast.* 706. templa deis Leilæis. *Sil. It.* 15. 51. mensam gramine. *Dig.* 9. 2. 27. § 33. et 34. 2. 25. § 11. lapides. ¶ 8. Hinc sæpiissime poni-

tur pro scribere, facere, cum de litteris sermo est. *Cic. 6. Ferr. 16. 36.* Compose hoc, quod postulo, de argento: de reliquo videro. Nec scriptum habeo, nec possum edere. *Id. 3. ad Q. fr. 1. 4.* Poema ad Cæsarem, quod composueram, incidi. Sic *Horat. 2. Ep. 1. 76.* Poema illepidum composuit. *Rursus Cic. 1. Att. 19. 10.* Comentarium consulas mei Græce composuit tibi misi. *Id. Orat. 44. 150.* Stilus exercitatus efficit facile hanc viam componendi. *Plin. Hist. nat. præfat. § 25.* Immortalitate donari a se scripsit, ad quos aliqua componebat. *Alter Plin. 3. Ep. 10.* Composuisse me quædam de filio vestro, non dixi vobis etc. — Porro hac significatione jungitur pluribus Substantivis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Cic. 6. Att. 1. 8.* actiones. *Quintil. 11. 3. 68.* actionem. *Id. 3. 6. 101.* aliqua de judicialibus causis. *Id. 1. proem. 1.* aliquid de ratione dicendi. *Ovid. 2. Trist. 361.* amores. *Cic. 15. Att. 4.* argumentum. *Quintil. 3. 1. 11.* et *12. 11. 4.* artem. *Cic. Brut. 12. 48.* artes (rhetoricas). *Id. 2. Orat. 19. 83.* artificium de jure civili. *Fellej. 1. 5. 3.* bellum Troicum. *Tibull. 1. 2. 93.* blanditias tremula voce. *Id. 1. 2. 55.* cantus. *Ovid. 5. Trist. 12. 60.* et *Quintil. 11. 2. 11.* carmen. *Horat. 2. Sat. 1. 63.* et *2. Ep. 2. 91.* et *106.* carmine. *Ovid. 2. Amor. 1. 10.* casus alicujus. *Quintil. 1. 8. 19.* commentarios. *Ovid. 3. Amor. 15. 3.* elegos. *Cic. 2. leg. Agr. 20. 53.* exemplum litterarum. *Id. 1. Herenn. 7. 12.* exordium ninivum apparatus. *Id. 1. Acad. (post.) 4. 17.* (certam quandam) formulam disciplinæ. *Id. 1. Legg. 4. 14.* formulas stipulationum et judiciorum. *Quintil. 1. 5. 54.* grammaticam. *Cic. Cæcin. 21. 59.* interdictum. *Tibull. 4. 1. 35.* laudes alicujus. *Lucret. 4. 967.* leges. *Quintil. 12. 8. 5.* libellos. *Cic. 2. Orat. 55. 224.* librum. *Id. 16. Fam. 20.* libros. *Liv. 27. 28.* litteras nomine alicujus. *Quintil. 2. 1. 11.* locos communes. *Id. 10. 1. 71.* opus ad utilitatem alicujus. *Id. 2. 15. 30.* orationem. *Liv. 1. 35.* oratio ad conciliandos plebis animos composita. *Tac. 15. Ann. 52.* rationes familiares. *Horat. 2. Ep. 1. 251.* res gestas. *Cic. 10. Fam. 22.* senatusconsultum. *Fellej. 1. 3. 2.* tempora Iliaca. *Cic. 15. Att. 15.* testimonium. *Id. Dom. 47. 123.* verba ad religionem deorum immortalium composita. *Propert. 2. 34. 41.* verba composita Achilleo cotburao. *Ovid. 9. Met. 521.* verba meditata manu trementis. *Horat. 1. Sat. 4. 8.*; *Propert. 1. 7. 19.*; et *Quintil. 10. 3. 8.* versus. ¶ 9. Componere est etiam duos vel plures inter se committere, unde componi dicuntur etiam gladiatorum paria, cum committuntur, ut inter se pugnent. *Lucilius apud Non. p. 257. 17.* Merc. et apud *Cic. de Opt. gen. or. 6. 17.* Samius spurcus homo, vita illa digna locoque, cum Placidejano hic componitur, optinu' longe Post homines natos gladiator qui fuit unus. Adde *Quintil. 2. 17. 33.* *Horat. 1. Sat. 7. 19.* Rupili et Persi par pugnat, ut non Compositum melius cum Bitho Bacchius. *Cf. Auson. Edyll. 12. 102.* Et figurate *Seneca Froid. 2.* Ecce par deo dignum, vir fortis cum mala fortuna compositus. *Cf. Sil. It. 16. 615.* composuit propriis virtutibus dignum te fortuna parem. Adde *Quintil. 2. 17. 34.* — Hinc componere ac vel componi alicui est singulari certamine cum aliquo congressi. *Sil. It. 17. 549.* quisnam se lumine cæco Composuit nobis? Adde *eumd. 10. 70. Id. 11. 212.* Componi alicui. Huc referri potest et illud *Lucan. 3. 195.* mortale genus componere cum ventis pelagique furentibus undis. — Et in re judiciali *Tac. 15. Ann. 51.* Epicharis cum indice composita. *h. e.* Epicharis et iudex simul ad questionem vocati, ut ex ipsorum conparatione veritas innotesceret. — Denique figurate de inimicis *Horat. 1. Sat. 1. 103.* pergis pugnantia secum Frontibus adversis componere. ¶ 10. Denique significat etiam comparare, conferre, quia simul poni, quæ conferre volumus, necesse est; et occurrit — a) Cum Accusativo et Dativo. *Accius apud Non. p. 257. 15.* Merc. Quid est cur componere ausis mihi te, aut me tibi? *Id. apud eumd. p. 260. 23.* Componere dicta factis. *Catull. 68. 41.* Homines divi componier, non æquum est. *Cic. Fiacc. 26. 61.* Componere dignitati alicujus suam. *Alii legunt* autponere. *Virg. 1. Ecl. 24.* et *4. G. 176.* si parva licet componere magnis. *Ovid. 15. Met. 530.* cladi alicujus suam. *Auson. 1. Ecl. 10.* divinis humana. — b) Cum Accusativo et Ablativo addita præpos. cum. *Sall. Jug. 48.* Componere alicujus dicta cum factis. *Quintil. 7. 2. 22.* Componere causam nostram cum causâ adversarii. — Hinc Part. præter. pass.

Compositus, a, um, adjective quoque usurpatur, (unde *Comp. Compositior* et *Sup. Compositissimus* sub I.) et omnibus profecto significationibus, quibus verbum, ut ex allatis superius exemplis patet. Hinc I.) Proprie est ordinatus, recte dispositus, adeoque elegans et artificiosus factus. *Ter. Eun. 5. 4. 12.* Nihil videtur mundius, nec magis compositum quidquam, nec magis elegans. *Cic. 6. Att. 9.* Admiratus sum *συγχοῦν* litterularum tuarum, quia solent tuæ compositissimæ et clarissimæ esse. *Liv. 28. 22.* Acrior impetu atque animis, quam compositor ordine ullo pugna fuit. ¶ INCOMPOSITUS. — Et de oratione. *Quintil. 1. proem. 8.* Quare in his quoque libris erant eadem aliqua, omnia vero compositiora, et quam nos poterimus, elaborata. *V. supra 6.* ad fin.

II.) Translate. ¶ 1. Est bene præparatus, recte conformatus. *Cic. 2. Ferr. 11. 32.* Ex accusatione perfectam, ut nemo unquam — paratior, vigilantior, compositor ad iudicium venisse videatur. *Id. 4. Herenn. 46. 59.* Equus bene naturâ compositus. ¶ 2. *Compositus alicui rei,* aut in vel ad aliquam rem est de industria conformatus. *Liv. 26. 19.* Arte quadam ab juvenia in ostentationem virtutum compositus. *Curt. 4. 7. 26.* Vates in adulationem compositus. *Flor. 3. 10.* Nomen quasi terrori compositum. *Al. aliter leg. Quintil. 10. 1. 43.* Omnia ad voluptatem multitudinis Imperitæ composita. *Id. 6. 3. 18.* Attici maxime ad risum compositi. *Cf. Id. 2. 8. 7.* Alius historiæ magis idoneus, alius compositus ad carmen. *Tac. 1. Hist. 82. extr.* Compositus in obsequium. *Id. 2. ibid. 9.* in mœstitiâ. *Al. leg. ad mœstitiâ. V. supra 4. et 5.* ¶ 3. Item est sedatus, pacatus, adeoque gravis. *Quintil. 11. 3. 110.* Composita actio. Sic *Tac. 13. Ann. 1.* actus. *Rursus Quintil. 6. 2. 9.* Mites et compositi affectus. — Transfertur et ad genus dicendi. *Quintil. 10. 2. 16.* Fiant pro grandibus tumidi, pressis exiles, lætis corrupti, compositis exultantes. — Denique huc referri potest et illud *Tac. 13. Ann. 1.* Vir ætate composita. *h. e.* ætate maturus. *V. supra 4.* ad fin. ¶ 4. Denique est confectus, simulatus. *Quintil. 8. proem. 23.* Composita et ficta. *Tac. dial. de orat. 12.* Si hæc fabulosa nimis et composita videntur. *Id. 1. Ann. 7.* Falsi ac festinantes vultaque composito. *Id. 15. ibid. 16.* Quæ augendæ infamiae composita. — Hinc

Compositum, i, n. 2. absolute, substantivorum more, in Ablativo tantum casu occurrit; et ex composito, vel de composito, vel denique composito est ex constituto. *Liv. 5. 14.* Clarissimi viri ex composito præparati ad petendum. Adde *eumd. 1. 9.* et *36. 25.*; *Sall. fragm. 201.*; *Sueton. Claud. 37.* et *Tac. 4. Hist. 68. Apul. init. de Mag.* De composito neopopulante incesse maledictis. *Nepos Datam. 6.* Perfugas mala fide compositoque fecisse. Adde *Ter. Phorm. 5. 1. 29.* et *Virg. 2. En. 129.*

COMPORTATIO, ðnis, f. 3. actus comportandi, seu advehendi. *Vitruv. 1. 5. 1.* Schneid. Cum per portus marium subvectiones habuerint ad mœnia comportationis expeditas.

COMPORTATUS, a, um. *V. COMPORTO.*

COMPORTIONALIS, e, adject. quod intra alicujus possessionis terminos inveniatur. *Aggen. Urbic. p. 51.* Goes. Terminos, qui intra possessionum fines inveniuntur, proportionales appellavit antiquitas. *Anonym. ibid. p. 254.* Comportionalium signa. *Frontin. in Gromat. vet. p. 40.* Tum de comportationalium terminorum positione. *Boeth. ibid. p. 389.* Quos proportionales fieri oportet.

COMPORTO, as, avi, atum, are, a. 1. (cum et porto). — Part. *Comportans* sub b.; *Comportandus* sub a.; *Comportatus* sub b. — Comportare idem est ac portare, vel simul portare, vel portare in unum locum (It. *portare insieme, condurre*; Fr. *transporter ensemble*; Hisp. *transportar juntos*, Germ. *zusammenführen, zusammenführen, zusammenerschaffen*; Angl. *to carry or bring together*). Usurpatur autem fere proprie, et quidem — a) Addito, unde aut quo aliquid computatur. *Cic. Pis. 10. 23.* Arria in templum Castoris luce et palam comportarentur. *Id. 5. Att. 18. 2.* Frumentum ex agris in loca tuta comportatur. *Sall. Jug. 79. 6.* Aurum argentumque dumum regiam comportant. *Id. ibid. 47.* Iluc frumentum et alia, quæ bello usui forent, comportare. *Cæs. 3. B. C. 42.* Ro frumentum comestumque ab Asia comportari imperat. *Id. ibid. 12.* Comportare aquam in alveum. *Id. 3. B. G. 25.* Ad aggerem cæspibus com-

portandis. *Liv. 25. 27.* Comportare eo comestum. *Id. 25. 13.* Quo frumentum comportare. *Id. 36. 2.* Comportare frumentum ad mare in Græciam. *Auct. B. Afr. 69.* sardinas in acervum. *Horat. 2. Sat. 3. 104.* citharas emptas in unum. — b) Absolute. *Cic. 3. Orat. 24. 91.* Apparatu nobis opus est, et rebus exquisitis undique, et collectis, accessit, comportatis. *Virg. 9. En. 613.* semperque recentes Comportare juvat prædas, et vivere rapto. *Horat. 1. Ep. 2. 49.* valeat possessor, oportet, Si comportatis rebus bene cogitat uti. *Liv. 25. 20.* Quæ in eam rem opus erant, comportare. *Sueton. Cal. 3.* Comportare cæsorum reliquias. *Val. Max. 5. 3.* Comportans sequestum onus. *Dig. 33. 7. 8.* Comportare uvas in qualis.

COMPOS, ðnis, comm. gen. 3. Ratione habita etymici compos derivari solet a *potis, h. e.* potens, dominus: ut *compos* dicatur, qui quod vult facit: cui contrarium est *impos*. Ita *Servius* ad *Virg. 9. Ecl. 5.* et *Possius* in *Elym.* — Ceterum *compos* est qui obdormit et assecutus est aliquid. ¶ 1. In bonam partem usurpatur de materiali aut spiritali earum rerum possessione, ad quas cupidine intendimus et nitimur; et quidem — a) Sæpe cum Genitivo. — Speciatim. *Ter. Adelph. 3. 2. 12.* Vix sum compos animi: ita ardeo brachundia. *h. e.* vix sanus sum, vix apud me sum. Eodem sensu *Cic. Pis. 20. 48.* Si tuæ mentis compos fuisses. *Id. 2. Phil. 38. 97.* Tu es mentis compos? tu non constringendus? Adde *Ovid. 8. Met. 35.*; *Curt. 3. 5. 4.*; *Quintil. 11. 3. 77.*; *Sueton. Vesp. 5.*; *Tac. 15. Ann. 70.*; et *Dig. 1. 18. 13. Liv. 27. 5.* Vix ut compos mentium præ gaudio essent. Similiter *Cic. 2. Nat. D. 13. 36.* Rationis et consilii compos. Et eodem sensu *Liv. 8. 18. sub fin.* Alienatas mentes compos sui facere. Adde *Curt. 4. 17. 17.* *Cels. 5. 26. 13.* Quædam mente labuntur: quædam sui compos dolore urgeri se constituent. *V. et infra sub b. etc.* — Generatim. *Plaut. Amph. 2. 2. 13.* Perduelles vicit et domum compos laudis revenit. *Cic. Sext. 69. 146.* An ego in hac urbe esse possim, his pulsus, qui me hujus urbis compotem fecerunt? *Id. 5. Tusc. 13. 39.* Omnes virtutis compotes sunt beati. *Id. 1. Orat. 48. 210.* Quorum rerum qui essent animo et scientia compotes, eos esse imperatores dicere. *h. e.* qui eas res ingenio et scientia possiderent. *Quintil. 12. 1. 7.* Meos compos sceleris. *h. e.* quæ meditatus scelus jam perfecit. *Plin. 10. Ep. 3. in fin.* Facere aliquem compotem gratulationis. *h. e.* efficere, ut gratulari possit. — Jungitur aliis etiam Substantivis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Colum. 1. R. R. 1. 17.* Agricultura. *Sil. It. 11. 366.* ausi memorabilis. *Liv. 30. 1.* consulatus. *Cod. Theod. 3. 16. 1.* dotis suæ. *Liv. 30. 1.* laudis bellicæ. *Plaut. Capt. prol. 41.* libertatis compotem facere aliquem. Adde *Cod. Theod. 4. 8. 5. § 1.* *Plaut. Capt. 3. 4. 89.* et *Liv. 1. 32.* patriæ. *Sil. It. 8. 231.* pugna. *Id. 8. 72.* regni. *Cic. 4. Acad. (2. pr.) 47. 145.* scientiæ. *Liv. 29. 22.* et *Sueton. Tit. 5.* spei compos. *h. e.* qui sperata obtinuit. *Fellej. 1. 10.* victoriæ. *Ejus* verba sunt: *L. Paullo* magnæ victoriæ compoti, quatuor filii fuere. *Val. Max. 1. 1. 1.* victoriarum. *Liv. 7. 40.* et *Horat. Art. P. 76.* voti compos. *h. e.* qui quod optarat, est assecutus. Sic *Ovid. 1. Art. am. 486.* Insequere, et voti postmodum compos eris. Adde *Curt. 9. 9. 27.* *Seneca Hippol. 710.* Nunc me voti compotem facis. *Sueton. Aug. 58.* Compos factus votorum meorum. *V. et infra sub c. — b)* Cum Ablativo. *Salustius* apud *Donatum* ad *Ter. Adelph. 3. 2. 12.* Neque animo, neque lingua satis compos. *Virg. Cul. 189.* vix compos mente refugit. *Liv. 4. 40.* Matres ac conjuges, in suos quæque, simul corpore atque animo, vix præ gaudio compotes, effusæ. *Alii ita distinguunt* corpore atque animo vix præ gaudio compotes. *Alii leg. compote: quia ratione compos animus dicitur eadem sententia.* Sed cf. *Cic. 1. Orat. 48. 210.*, cujus verba superius retulimus sub a. *Id. 3. 70.* Predaque ingenti compotem exercitum reducant. *Inscript. apud Murat. 106. 6.* quot (*h. e.* quod) sè præcisus compotem fecisset. — c) Absolute. *Liv. 1. 10.* Nec multitudo compotem ejus doni vulgari laudem. *Sil. It. 4. 808.* Tum vero trepidare matris vix compos Iulice. *Subaudi* sui. *Seneca Agamemn. 364.* Tibi grandævî lassique senes Compote voto reddunt grates. *h. e.* qui compotes voti facti sunt. ¶ 2. In malam quoque partem ab antiquis tantum dictum est de eo, qui in aliquam calamitatem incidit; quod et *Non. adnotavit p. 456. 25.* et *521. 27.* *Merc.*: et

quidem — a) Cum Genitivo. *Nævius* apud *Non.* p. 456. 25. *Merc.* Eam nunc esse inventam probrī compotem scis. *Al. leg.* approbriis. *Plaut. Epid.* 4. 1. 32. *Ærumosa* et miseriarum compos. *Id. Truc.* 4. 3. 60. *Culpæ* compos. h. e. reus. — b) Cum Ablativo. *Accius* apud *Non.* p. 521. 27. *Merc.* Magis compos et multis malis.

COMPOSCO, is, ere, a. 3. (cum et posco) simul posco. Occurrit tantum Part. *Composcens* spud *Capell.* 5. p. 138. Bellaque composcens, arcus atque Herculis arma. *Alii leg.* composcens, alieno tamen sensu. Etiam in *Not. Tir.* p. 58. legitur: Composcit, composcit. At *Koppius* ex optimis libris rectius legit apud *Capell.* loc. cit. *Dellacos* poscens arcus etc.

COMPOSITĖ, adverb. Comp. *Compositus* II. 2. — Composite est ordinate, bene ordinate.

I.) Proprie. *Colum.* 6. *R. R.* 2. 5. Docere boves composite, ac sine pavore ambulare. h. e. ordinate, sive sedate, placide. *Gell.* 1. 5. Multa munditia, et circumspecte compositeque indutus. h. e. ornate, apte.

II.) Translate dicitur. § 1. De sermone in ordinem bene apteque dispositio. *Cic. Orat.* 71. 236. Composite et apte, sine sententiis dicere, inania est: sententiæ autem, sine verborum et ordine et modo, infantia. *Id. 1. Orat.* 11. 48. Composite, ornate, copiose eloqui. *Sall. Cat.* 55. Bene et composite disserere. *Id. ibid.* 50. Composite et magnifice miserati sunt casum reipublicæ. § 2. De modo sgerendi tranquillo et gravi. *Yac.* 15. *Ann.* 3. Compositus cuncta, quam festinantius agerent.

COMPOSITICUS, vel composititius, a, um, adject. idem quod compositus, aut qui potest componi. *Varro* 6. *L. L.* 55. *Müll.* Hinc etiam famigerabile et sic composititia alia item. *Id. 8. ibid.* 61. Quoniam est vocabulorum genus, quod spellant composititium, et negat conferri id oportere cum simplicibus, de quibus adhuc dixi; de compositis separatim dicam. *Tertull. Anim.* 9. Dissolubile omne composititium et struile.

COMPOSITIO, ōis, f. 3. actus componendi, constructio, structura, compages, coagmentatio (It. *composizione*; Fr. *action de réunir, assemblage, combinaison, composition*; Hisp. *el acto de reunir, trabazon, combinacion, composicion*; Germ. *d. Zusammenlegung, oder Zusammensetzung*; Angl. *a putting together, framing, compounding*).

I.) Proprie. § 1. Compositio dicitur repositio et conditura earum rerum, quæ servandi causa conduntur, ut oleæ, aviarum, raporum et bujusmodi. *Colum.* 12. *R. R.* 44. 1. Compositio rerum auctumnalium. *Id. ibid.* 51. 1. olei. *Adde eumd.* *ibid.* 47. 2. § 2. In usu medicinali idem est ac præparatio vel mixtura. *Cic.* 2. *Nat. D.* 58. 146. Compositiones unguentorum. *Seneca* 4. *Benef.* 28. remedium. *Adde Cels.* 5. 26. *extr.* et 6. 6. n. 16.; *Colum.* 12. *R. R.* 2. 6.; *Plin.* 23. *Hist. nat.* 8. 77. (149); et *Scribon.* qui librum suum *Compositiones medicas* inscripsit. Hinc figurate *Seneca Ep.* 8. Salutare admonitiones, vel medicamentorum utilium compositiones, litteris mando. § 3. Item compositio dicitur plurium partium apta connexio. *Cic.* 1. *Nat. D.* 18. 47. Quæ compositio membrorum, quæ conformatio lineamentorum, quæ figura, quæ species humana potest esse pulchrior? — Hinc apud *Vitruv.* 1. 2. 3. *Schneid.* *compositiones* sunt ipsæ fabricæ, quarum partes apte inter se compositæ symmetriam habent. *Adde eumd.* 1. 2. 2. § 4. Item est commissio, comparatio. *Cic.* 2. *Fam.* 8. 1. Compositio gladiatorum.

II.) Impropie. § 1. Compositio est ordo, sive apta plurium rerum dispositio. — a) Generatim. *Cic.* 1. *Off.* 40. 142. Ordo est compositio rerum spūs atque accommodatis locis. *Id. 1. Tusc.* 18. 41. Sonorum varia compositio harmonias efficit plures. *Id. 2. Legg.* 22. 55. Compositio juris pontificalis. h. e. quod alii dicunt, *Corpus Juris.* *Id.* 3. *Fin.* 22. 74. Compositio disciplinæ. *Id.* 3. *Legg.* 5. 12. Compositio magistratuum. h. e. constitutio, institutio, ordinatio. *Id. 2. ibid.* 12. 29. Compositio anni. *Al. leg.* compositor: *V.* hanc vocem. — b) Speciatim est apta verborum collocatio. *Cic.* 4. *Herenn.* 12. 18. Compositio est verborum constructio, quæ facit omnes partes orationis æquabiliter perpolitæ. *Id. Brut.* 58. 303. *Orat.* Hortensius compositione aptus, facilitate copiosus. *Adde eumd.* *Orat.* 43. 147., 2. *Orat.* 14. 58. et sibi; et *Quintil.* 9. 4. 1. et sibi sæpe. § 2. Compositio est etiam actus pacandi, vel dirimendi lites; adeoque pactum, conventio. *Cic.* 2.

Phil. 10. 24. *Pacis, concordia, compositionis* auctor esse non destitit. *Id. Rosc. Am.* 20. 33. Servare aliquem per compositionem. *Cæs.* 1. *B. C.* 17. De compositione agere. *Adde eumd.* apud *Cic.* 9. *Att.* 13. A. § 1., 1. *B. C.* 32. et 3. *ibid.* 15.; et *Dig.* 28. 16. 6. pr. et alibi.

COMPOSITIVUS, a, um, adject. compouens vel compositus. *Mar. Capell.* 9. p. 320. Scissum vero dicitur trium sonorum compositivis quadam qualitas.

COMPOSITO. *V.* COMPONO in fin.

COMPOSITOR, ōis, m. 3. qui simul ponit et disponit, qui in ordinem ponit. *Cic. Orat.* 19. 61. Non enim inventor, aut compositor, aut actor hæc complexus est omnia. *Id. 2. Legg.* 12. 29. Compositor anni. h. e. qui Kalendarium facit. Alii tamen leg. *compositio.* *Ovid.* 2. *Trist.* 356. operum. *Festus* p. 266. 26. *Müll.* historię *Cumanæ.* *Imp. Justinian.* *Cod.* 6. 28. 4. circa med. *Tribonianus* et ceteri compositores juris. *Cassiod.* 1. *Hist. Eccl.* 2. ad fin. melodiæ. *Coripp.* 1. 17. morum. h. e. corrector et moderator.

COMPOSITURA, æ, f. 1. *Compostura* per synecopen legitur apud *Caton.* *R. R.* 22. — *Compositura* est idem quod compositio: et § 1. Stricto sensu. *Cato* loc. cit. *Compostura* olei. *Lucret.* 4. 327. simulacra feruntur, Et feriunt oculos turbantis compositionis. h. e. commissuras, compages. § 2. Latiori sensu ponitur de verborum connexione. *Sinarius Capito* apud *Gell.* 5. 20. Solacismis est impar et inconveniens compositorum partium orationis.

COMPOSITUS, a, um. *V.* COMPONO.

COMPOSSESSIO, ōis, f. 3. communis cum aliquo possessio. *Gloss. Philox.* *Compossessione* (*lege Compossessione*) *συγκρησις*.

COMPOSSESSOR, ōis, m. 3. qui simul cum alio possidet. *Tertull.* *Idolol.* 14. *Compossessiones* mundi, non erroris.

COMPOSTĖ, is, n. 3. idem ac repositorium. *Ennod.* 1. *car.* 24. in lemmate. De compositis habente septem gabatas.

COMPOSTURA, æ, f. 1. *V.* COMPOSITURA.

COMPOSTUS, a, um. *V.* COMPONO sub init.

COMPOTATIO, ōis, f. 3. (cum et potatio) est idem ac convivium; sed hoc vocabulum effinxit atque usurpavit *Cicero* eo tantum consilio, ut Græcum *συμπόσιον* Latine redderet. *Cic. Senect.* 13. 45. Bene enim majores nostri accubitionem epularem amicorum, quia vitæ conjunctionem haberet, convivium nominarunt; melius, quam Græci, qui hoc idem tum compotationem, tum concœnationem vocant. *Adde eumd.* 9. *Fam.* 24. 3.

COMPOTENS, entis, adject. qui simul cum alio potest. *Inscript.* apud *Gruter.* 41. 2. *Diana* compotens.

COMPOTIO, is, ivi, itum, ire, a. 4. compotem facio. § 1. Active. *Plaut. Rud.* 4. 2. B. Pisestu novo me uberi compotivit. *Apul. Florid.* sub fin. *Compotire* aliquem prædæ. *Id. 11. Met.* *Compotire* aliquem voti. § 2. Passive, compotiri (quod *Forcellinus* deponentis formâ retulerat) est compos fieri, potiri. *Plaut. Rud.* 1. 3. 22. Ita hic solis locis compotita sum. h. e. hæc loca sola nacta sum. *Tertull.* *advers. Valentianum.* 11. Non visu, nec auditu ejus compotiri fas est.

COMPOTOR, ōis, m. 3. combibo. *Cic.* 2. *Phil.* 17. 42. Tum adhibes joci causa magistrum, suffragituo et compotorem, rhetorem. *Adde eumd.* 5. *ibid.* 8. 22.

COMPOTRIX, icis, f. 3. quæ simul potat. *Ter. Andr.* 1. 4. 4. Importunitatem spectate amicitia: quis compotrix ejus est. *Sidon.* 2. *Ep.* 9. a med. Cum libere desiisset assessorum meorum turba compotrix.

COMPREBEO, es, ūi, ere, a. 2. (cum et præbeo) simul præbeo. *Mar. Victorin.* *Expos.* in 2. *Rhet.* *Cic.* p. 120. ed. *Orell.* *Quæ (partes orationis) cum pleno præceptorum genere compræbuerit, etc. Baizer.* hæc in nota: *Ex Cod. Bas.* (qui v. pleno omittit) recipiendum videbatur *compræbuerit*, verbum vis a librariis confectum, neque ab hac Latinitate alienum, etsi nondum in *Lexicon Forcellini* receptum.

COMPRECIDO, is, ere, a. 3. (cum et præcido). idem ac præcido, seco. *Hygin.* de limit. p. 177. *Goes.* Hæc dum lineæ altera alteram compræcidit. *Al. leg.* *comprehendit*.

COMPRÆS, ædis, m. 3. est ejusdem rei populo sponsor. Ita *Paul. Diac.* p. 39. 10. *Müll.* *V.* PRÆS.

COMPRANSOR, ōis, m. 3. qui simul prandet, sodalis, compotor. *Cic.* 2. *Phil.* 39. 101. Hunc agrum tu compransoribus tuis et collusoribus dividebas.

COMPRECATIO, ōis, f. 3. supplicatio. genus precatiois, quæ solemnī quodam ritu fiebat apud Romanos clara quidem voce a sacerdote vel a inagistratu, a populo vero submissa. *Liv.* 39. 15. Nulli unquam coactioni tam non solum apta, sed etiam necessaria hæc solemnīs deorum precatio fuit. *Adde Gell.* 13. 22, ubi quædam prisca verba ex antiquis Romanorum precatationibus affert.

COMPRECOR, ōis, atus sum, ari, dep. 1. (cum et precor) idem quod precor, vel valde precor; et occurrit — a) Absolute. *Plaut. Mil. glor.* 2. 4. 41. Ablatro et comprecare. — Similiter et *comprecor* absolute aliis verbis interdum interseritur, ut apud *Ovid.* 14. *Met.* 370. Me tenet, et tenet per longum, comprecor, ævum. *Adde eumd.* 10. *ibid.* 640. et 12. *ibid.* 285. — b) Cum Dativo. *Plaut. Amph.* 2. 2. 108. Jovi prodigisti aut mois salsa, aut thure precatam oportuit. — c) Cum Accusativo. *Ter. Adelph.* 4. 5. 85. et 70. Comprecari deos, ut etc. *Catull.* 64. 191. Comprecari fidem cælestium.

COMPREHENDIBILIS, e. *V.* COMPREHENSIBILIS.

COMPREHENDO, dis, di, sum, dere, s. 3. (cum et prehendō). *Comprendo* per synecopen non poetas modo metri causa, sed et prosæ scriptores aliquando usurpasse, viri docti adnotarunt. — Scribitur et *compræhendo* et *depræhendo*, quod ex *Pandect.* *Florentin.* repræsentavit *Halvoander* in libris *Digestorum* (quamquam *Torrentin.* non item) placetque non unis criticis. *V.* PREHENDO. — Part. *Comprehensus* in omnibus paragr.; *Comprehendus* I. 1. — Ceterum *comprehendo* est idem quod prehendō, vel simul prehendō, manibus capio, arripio, teneo (It. *prendere, pigliare, afferrare e tener fermo con le mani*; Fr. *prendre, attraper, tenir fermement*; Hisp. *tomar, coger ó asir con la mano, atrapar, y tener*; Germ. *etwas durch Zusammenschluss d. Hande ergreifen oder erfassen, oder überh. durch zusammenfassen festnehmen und halten*; Angl. *to take or seize hold of, lay hold of, catch, apprehend*).

I.) Proprie. § 1. Generatim est materiali seu physico modo rem aut personam aliquam arripere ac tenere. — a) De inanimis. *Cic.* 1. *Nat. D.* 33. 93. Quid (opus est) maribus, si nihil comprehendendum est? *Lucret.* 6. 456. Inde ea (corpora) comprehendunt inter se conquegregantur. *Liv.* 30. 10. Easque ipsas (naves) — nalis antennisque de nave in navem trajectis ac validis funibus velut uno inter se vinculo illigatis comprehendit. *Forcellinus* leg. ac validis funibus comprehendit; et pro colligare accepit. *Cels.* 7. 12. Sæpe enim forfex cum dentem comprehendere non possit et frustra comprehendat, os gingivæ comprehendit et frangit. *Id. ibid.* 4. n. 3. Oras vulneris suturæ comprehendunt. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 15. 17. (46). Manum elephantum mordicus comprehendere. h. e. dentibus. *Sic Lucan.* 4. 727. *Comprehendere* morsu. — b) De personis. *Cæs.* 5. *B. G.* 31. Consurgitur ex consilio: comprehendunt utrumque et orant, ne etc. *Virg.* 2. *Æn.* 797. Ter frustra comprehensa manus effugit imago. *Tibull.* 2. 5. 91. natusque parenti oscula compressis auribus eripet. — c) Et de physicis viribus. *Justin.* 23. 2. 4. *Comprehensus* mortuo toto corpore. *Id.* 22. 3. 9. *Comprehendi* pestiferâ lue. Hinc ovis, quæ bieme non comprehenditur, apud *Colum.* 7. *R. R.* 3. 15. est quæ frigore non corrumpit, sed sine valetudinis detrimento per biemem durat. — d) Denique de iis rebus, quæ uniunt et conglutinant. *Scribon.* *Compos.* 88. Ubi omnium unitas mortario facta est, melle desumpto medicamentum comprehenditur. *Adde eumd.* *Compos.* 70. 227., et alibi; et *Veget.* 6. *Peterin.* 27. 1. *Schneid.* *Celsus* hoc sensu exornato utitur. § 2. Speciatim comprehendere usurpato solet — a) De iis, quæ aliquo vase, aliove spaciō circuitu continentur. *Varro* 1. *R. R.* 7. 3. Ubi oves integras, quas uno modo comprehendere possis — cum easdem, si negeris, vix sequimodo concipere possis. *Curt.* 6. 6. 24. Circuitus ejus triginta et duo stadia comprehendit. *Sil.* *Il.* 4. 101. tantum campi dirimebat ab ictu, Quantum impulsa valet comprehendere laqueâ nodo. — b) Item de plantis, quæ satæ proveniunt. *Dig.* 47. 7. 3. § 4. Plantæ comprehendunt terram. — Et sæpius absolute. *Colum.* 3. *R. R.* 17. *extr.* Rubrica ad comprehendendum radicibus iniquis. *Adde eumd.* 3. *ibid.* 5. 1.

et 5. *ibid.* 6. 18.; et *Pallad.* 2. *R. R.* 13. 5., 4. *ibid.* 10., et alibi. — Item absolute de insitiis. *Varro* 1. *R. R.* 40. 6. Cum ramulus comprehendit. Hinc translate *Cic. Cluent.* 2. 6., cuius verba *V.* infra sub 11. 3. Et translate etiam *Quintil.* 10. 2. 16. Proxima virtutibus vitia comprehendunt, suntque pro grandibus tumidi, pressis exiles, fortibus temerarii etc. *h. e.* assument, imbuuntur. — c) De feminis, quæ ex concubitu concipiunt. *Cels.* 5. 21. *extr.* Si mulier non comprehendit, adeps leonina etc. — d) Item tum de iis quæ igne corripuntur, tum de igne qui res corripit. *Cæs.* 5. *B. G.* 43. *Hæ (casæ)* celeriter ignem comprehenderunt. *Virg.* 7. *Æn.* 73. Visa — longis comprehendere crinibus ignem. *V. Servium* ad *h. l.* *Rursus Virg.* 2. *G.* 305. Ignis robora comprehendit. *Ovid.* 9. *Mét.* 234. avidis comprehendit ignibus agger. *Auct. B. G.* 8. 43. Opera flammæ comprehensa. — Et absolute, cum de incendio sermo est. *Liv.* 26. 27. Comprehensa ædificia, comprehensa latumia. — e) Præcipue vero usurpatur de personis, quæ cum reatum aliquem admiserint, ad penam subeundam capiuntur. *Ter. Eun.* 5. 5. 23. Aliquem pro mæcho comprehendere et constringere. Adde *eumd.* *ibid.* 5. 1. 20. *Cic.* 1. *ad Q. fr.* 2. 4. Noninem comprehendit, et in custodiam Ephesi tradidit. *Id.* 2. *Cat.* 1. 3. Tam nefarium hostem comprehendere. *Id.* 3. *ibid.* 7. 16. Nefarios duces captos jam et comprehensos tenetis. *Cæs.* 5. *B. G.* 21. Multi in fuga comprehensi sunt. *Catull.* 62. 31. Comprehendere fures. *Nepos Pausan.* 4. et 5. *Pausaniam.* *Id. Pelop.* 5. Pelopidam. *Id. Hann.* 7. et 12. Hannibalem. *Liv.* 1. 41. Interfectores fugientes. Adde *eumd.* 21. 26. et 42. 26. *Id.* 1. 51. servos. *Id.* 3. 48. Virginum. *Id.* 26. 14. præsidium Punicum. — Et apud *JClos* etiam cum Infinito. *Cod. Theod.* 16. 4. 5. *pr.* Qui interesse conventibus interdictis fuerint comprehensi. — f) Et de inanimis. Apud *Sueton.* comprehendere vehicula meritoria est, quod nos dicimus *fermare le sedie da vettura*, vehicula evectioem jubere inservire nemini, et præsto esse in usum unius alicujus: quod aliquando factum fuisse a Tiberio et Caligula, narrat ille *Tib.* 38. et *Cat.* 39. Eodem sensu dicit *Liv.* 26. 7. et 29. 24. Comprehendere navis. — Similiter comprehendere epistolas est intercipere. *Justin.* 20. 5. Comprehensio epistolæ, proditiōis damatur. — g) Denique figurate comprehendere dicimur commissis, cum ea deprehendimus ad puniendum. *Cic. Mil.* 27. 72. Comprehendere adulterium nefandum. *Id. Flacc.* 16. 38. audaciam manifesto. *Id. Cluent.* 16. 47. rem aliquam indicio alicujus. — Huc referri potest et illud ejusdem *Cic.* apud *Macrob.* 7. *Saturn.* 3. *ante med.* Veniebam, sed non me comprehendit.

II.) Translate. ¶ 1. Metaphorâ sumptâ ab amplexu, quo aliquem comprehendimus, est amplecti, favere. *Cic. Cæl.* 6. 13. Comprehendere multos amicitia, tueri obsequio. *Id.* 13. *Fam.* 15. 3. adolescentem humanitate sua. *Id. Planc.* 19. 47. Totam Atinatem præfecturam omnibus officiis per se, per patrem, per majores suos comprehendit. ¶ 2. Sæpius est dicendo complecti, explicare; et occurrit — a) Fere auditio Ablativo instrumenti, vel Adverbio ejusdem Ablativi vicem gerente. *Cic.* 12. *Att.* 21. 1. Cato verbis luculentioribus et pluribus rem eandem comprehenderat. *Id. Rosc. com.* 5. 15. Perinde ac si in hanc formulam omnia judicia, — arbitria, — officia — conclusa et comprehensa sint. Adde *eumd.* 3. *Off.* 16. 67. *Id.* 1. *Orat.* 8. 34. Ac ne plura, quæ sunt innumerabilia, consector, brevi comprehendam. *Id.* 2. *Fin.* 7. 20. In alio libro breviter comprehensio gravissimis sententiis, quasi oracula edidisse sapientiæ dicitur. Adde *Quintil.* 9. 3. 91. Rursus *Cic. Brut.* 8. 34. Sententiam circumscriptione quadam verborum comprehendere et concludere. *Lucret.* 6. 1082. breviter paucis comprehendere multa. *Varro* 1. *R. R.* 9. 1. In ea (terra) enim et lapis et arena et cetera ejus generis sunt in nominando comprehensa. *Cels.* 5. 27. n. 3. Emplastra quoque, quæ supra comprehensa sunt, *h. e.* quæ supra dicta sunt. *Id.* 3. 23. circa med. et in *fin.* Eo genere victus habito, qui supra comprehensus est. *Ovid.* 13. *Mét.* 160. comprehendere aliquid dictis. *Quintil.* 7. 3. 2. Breviter verbis comprehensa enunciat. *Sueton.* vit. *Plin.* bella viginti voluminibus. *Cajus* 1. *Instit.* 27. lege aliquid. *Dig.* 45. 2. 11. § 1. tabulis aliquid. — Hinc poetice comprehendere aliquid numero est numerare apud *Virg.* 2. *G.* 104. et *Ovid.* 2. *Art. am.* 447. Immo numerum comprehendere virorum dixit *Ovid.* 5.

Trist. 11. 19. — b) Rarius absolute. *Cic. Brut.* 5. 19. Eisque (libris) nosmetipsi ad veterem rerum memoriam comprehendendam impulsi atque incensi sumus. *Cels.* 6. 18. Ut omnia, quæ salutaria accepi, comprehenderem. *Ovid.* 5. *Trist.* 2. 27. Tot premor adversis, quæ si comprehendere coner, Icaris numerum dicere coner aquæ. ¶ 3. Denique est assequi, deprehendere, intelligere; et — a) Raro admodum occurrit de externis sensibus. *Sil. It.* 3. 408. Comprehendere aliquid visu. *h. e.* videre: quod comprehendere absolute dixit *Gell.* 13. 30. Via ipsos litterarum apices potui comprehendere. — b) Sæpius ad intellectum refertur: ad rem *Cic. Cluent.* 2. 6. Si quam opinionem jam vestris mentibus comprehendistis, si eam ratio couellet, si oratio labefactabit, si denique veritas extorquebit etc. *Id.* 1. *Acad.* (post.) 11. 41. Quod autem erat sensu comprehensum, id ipsum sensum appellabat, et, si ita erat comprehensum, ut convelli ratione non posset, scientiam. — Jam vero usurpatur — Addito Ablativo animo, cogitatione, memoria, mente, scientia etc. *Cic.* 3. *Nat. D.* 25. 64. Hoc non modo comprehendere animo, sed ne suspitione quidem possum attingere. *Id.* 2. *Orat.* 31. 136. Quæ sunt in rerum natura animo celeriter comprehendere. *Id. Balb.* 1. 3. omnes snimo virtutes penitus. *Id. Flacc.* 27. 66. omnia suis animis et cogitatione. *Id.* 4. *Acad.* (2. *pr.*) 7. 21. Animo aliquid tenere comprehendens, non sensibus. *Id. ibid.* § 22. Aliquid animo comprehendere et tenere. *Id.* 2. *Fin.* 2. 6. Videor mihi habere bene cognitam voluptatem, et satis firme conceptam animo atque comprehensam. *Id.* 1. *Tusc.* 22. 50. Intelligere et cogitatione comprehendere, qualis sit animus. *Id.* 3. *Nat. D.* 8. 21. Eo minus id possum mente comprehendere. *Id.* 5. *Tusc.* 41. 121. Disputationes memoriâ comprehendere. *Id.* 9. *Fam.* 22. Quæ ab adolescentia a sapientissimis viris tradita memoriâ et scientiâ comprehendisti. *Id.* 1. *Orat.* 23. 108. Ars ita definitur, ex rebus penitus perspectis planeque cognitis scientiæque comprehendens. — Similiter *Colum.* 6. *R. R.* 24. 3. Certis signis comprehendere licet, quem sexum generaverit. *Pallad.* 3. *R. R.* 13. 8. Illud experimentis assiduis comprehendendi, vites melius provenire etc. — Absolute, ita tamen ut sensus ex antecedentibus et consequentibus facile innotescat. *Cic.* 4. *Acad.* (2. *pr.*) 6. 17. Esse aliquid, quod comprehendendi et percipi posset. Adde *eumd.* *ibid.* 7. 22. et 8. 23.; et 1. *Acad.* (post.) 11. 42. *Cels.* 1. *præfat.* Contemplationem rerum naturæ comprehendere.

COMPREHENSE. *V.* COMPRESSE.

COMPREHENSIBILIS, e, adject. qui comprehendendi, seu capi potest.

I.) Proprie. *Lactant.* 7. 12. Solidum et comprehendibile corpus.

II.) Translate. ¶ 1. Est qui per sensus externos comprehenditur sive percipitur. *Seneca* 6. *Quest. nat.* 24. Tenuia foramina, nec oculis comprehensibilia. ¶ 2. Item qui mente comprehendendi seu intelligendi potest; quo sensus hac voce *Cicero* omnium primus usus est pene invitus, cum quo pacto Græcam vocem *καταληπτός* verteret, vix haberet. Inquit enim 1. *Acad.* (post.) 11. 41. Id autem visum cum ipsum per se cerneretur, comprehendensibile. Feretis hæc? nos vero, inquit: quoniam enim modo *καταληπτός* diceret? *Paræus* in *Lex. Crit.* contendit *Comprehensibile* legendum esse. *Cels.* 1. *præfat.* *Ritt.* Natura non comprehensibilis. *Ceteri leg.* incomprehensibilis. *Arnob.* 1. 61. Vix ullis comprehensibiles causæ. *Macrob.* *Somn. Scip.* 1. 2. Attollere se ad non comprehendibilia.

COMPREHENSIO, ōnis, f. 3. actus comprehendendi.

I.) Proprie. ¶ 1. Generatim. *Cic.* 1. *Nat. D.* 34. 94. Ingressus, cursus, accubitus, inclinatio, sessio, comprehensio. Adde *eumd.* 4. *Acad.* (2. *pr.*) 47. 145. ¶ 2. Speciatim est coniectio in vincula. *Cic.* 2. *Phil.* 8. 18. Nam comprehensio sentium mea, animadversio senatus fuit.

II.) Translate. ¶ 1. Occurrit de oratione; et quidem est — a) Plurium litterarum conjunctio, idem quod syllaba. *Charis.* 1. *init.* Syllabæ dicuntur — Latine conexiones aut conceptiones, quod litteras concipiunt atque connectunt; aut comprehensio, hoc est litterarum juncta enunciat. — b) Item conclusio, continentia. *Cic. Orat.* 58. 198. Universa comprehensio et species orationis. *Id.* 2. *Nat. D.* 59. 147. Consequentium rerum cum primis conjunctio et

comprehensio. — c) Item ambitus et colligatio verborum, periodus, ut colligitur ex *Quintil.* 5. 10. 61. Epichereima est certa quædam sententiæ comprehensio, quæ ex tribus minimis partibus constat. *Cic. Brut.* 44. 162. Comprehensio, et ambitus, et colligatio verborum (si sic periodum appellari placet) contractus et brevis. *Id. ibid.* 37. 140. Verba collocare et comprehensione devincire. *Id. Orat.* 44. 149. Ut comprehensio numero et apte cadat. Adde *Quintil.* 9. 4. 124. ¶ 2. Ratione habita intellectus est perfecta cognitio, perceptio; qua significatione hanc vocem ex Græca *καταληψις* primus effinxit *Cic.* 4. *Acad.* (2. *pr.*) 10. 41. Mens amplectitur maxime cognitionem: et istam *καταληψιν*, quam, verbum e verbo exprimentes, comprehensionem dicimus, smat. Adde *eumd.* 1. *ibid.* (post.) 11. 41., ubi pluribus exponit, quid comprehensione significetur. *Id.* 3. *Fin.* 15. 49. Cognitiones comprehensionesque rerum appetitionem movent. *Seneca* 4. *Benef.* 33. Certissima rerum comprehensio.

COMPREHENSIVUS, a, um, adject. qui comprehendit. *Boeth.* de *definit.* p. 660. Cupiditas est sliens appetendi desiderium, quod similiter conversum non manet, quia minus comprehensivum definitionem quam res nominis postulabat. *Priscian.* p. 1264. *Putsch.* Et comprehensivum (nomen), quod Græci *περεχτικόν* vocant, veluti lauretum, myrtetum, rosetum.

COMPREHENSO, as, are, a. 1. frequentativum a comprehendendo, totis viribus comprehendendo et constringo. *Claudius Quadrigarius* apud *Priscian.* 8. p. 797. *Putsch.* Comprehensare suos quisque, servare, amplexare.

COMPREHENSUS vel } *V.* COMPREHENDO.

COMPRESO, is, di, sum, ere, a. 3. *V.* COMPREHENDO sub init.

COMPRESBYTER, eri, m. 2. qui sodalis est in dignitate presbyteri. *Cyprian.* *Ep.* 55. Aliæ litteræ tuæ per Quintum compresbyterum missæ. Adde *Augustin.* de cura gerenda pro mort. in *fin.* et *Ep. ad Hieronym.* inter hujus epistolas n. 111. vel potius 67.

COMPRESSATUS, a, um. *V.* COMPRESSO.

COMPRESSE, adverb. Comp. *Compressius* sub a. et b. — Comprese proprie est comprimendo, urgendo: sed translate tantum occurrit; et quidem — a) De oratione, et est presse, præcise, breviter, ideoque adverbio late opponitur. *Cic.* 2. *Fin.* 6. 17. Quod latius loquerentur rhetores, dialectici compressius. *Est qui legit* comprehensius, sed *perperam*. — b) Dicitur etiam de modo, et est instanter seu vehementer urgendo. *Gell.* 1. 23. Querit compressius violentiusque. Adde *Macrob.* 1. *Saturn.* 6.

COMPRESSIO, ōnis, f. 3. actus comprimendi (*It.* *compressione*; *Fr.* *action de comprimer*, *compression*; *Hisp.* *el acto de comprimir*, *compresion*; *Germ.* *d. Zusammendrückung*; *Angl.* *a pressing* or *squeezing together*, *compression*).

I.) Proprie. ¶ 1. Generatim. *Vitruv.* 7. 8. 4. *Schneid.* Cum manibus premitur, aurum compressione coactum intra, purum invenitur. *Scribon.* *Comp.* 84. Musculorum compressio. *Gell.* 16. 3. Ventrem strictissime circumligare: ea compressione esuritionem depelli. ¶ 2. Speciatim — a) De amantium complexu. *Plaut.* *Pseud.* 1. 1. 64. Compressiones artæ. — b) De concubitu. *Hygin.* *fab.* 187., *Arnob.* 2. 70. et *Tertull.* 4. *advers. Marcion.* 34.

II.) Translate ponitur de oratione, et strictam ac præcisam dicendi rationem significat. *Cic. Brut.* 7. 29. Grandes erant verbis, crebri sententiis, compressione rerum breves. *V. Ellendt* ad *h. l.*

COMPRESSIUNCULA, æ, f. 1. diminut. a compressio, parva compressio. Plures Lexicographi hanc voci auctoritatem adstruunt ex his *Plauti* verbis: *dulces amantium compressiunculæ*: quæ nos in *Plauto* nondum vidimus. *Scalig.* in *Conjectan.* ad *Parron.* refert hæc *Plauti* verba ex *Pseud.* 1. 1. 66. *Papillarum* horridularum compressiunculæ. Sed ibi passim legitur *oppressiunculæ*.

COMPRESSO, as, avi, atum, are, a. 1. frequentativum a comprimere. Part. *Compressatus*. — Compresso est totis viribus comprimere. *Porphyrr.* ad *Horat.* 2. *Sat.* 3. 273. Solent amantes semina ex malis orbiculatis duobus primis compressare digitis, eaque mittere in cameram velut augurium, ut si cameram contingerint, posse sperari ad effectum duci,

quod animo conceperint. *Tertull. contr. Gnost. 3.* Compressi aut valde, postquam inatuit super illos Deus critas. *Coripp. 7. Joann. 538.* Et modo cum teneris culmos compressat aristis Læva manus.

COMPRESSOR, ōria, m. 3. qui comprimit et pro atupatore legitur in 2. *Argum. Aululariæ Plauti*, cujus auctor a nonnullis ipse *Plautus*, ab aliis scriptor ejus equalis, ab aliis *Priscianus* creditur. Eodem sensu *Mythogr. Fatic. 1. 18.* ed. ab *A. Mai* in *Class. Auct. T. 3. p. 6.* Ne puella (Io) Junonia Iram procuderet, a compressore (Jove) in vaccam transfigurata est.

COMPRESSUS, a, um. *V. COMPRESSO.*

COMPRESSUS, us, m. 4. in solo sexto casu reperitur et idem est ac compressio. Occurrit autem 1. Generatim. *Cic. Senect. 15. 51.* Terra aemen tepesfactum vapore et compressu auro diffundit. *Plin. 11. Hist. nat. 28. 34. (98).* de lampyridibus. Nunc pennarum bistu refugientes, nunc compressu obumbratae. 2. Speciatim pro concubitu. *Plaut. Epid. 4. 1. 15.* Meo compressu peperit filiam. Adde *eumd. Truc. 2. 6. 18.* et *Amph. prol. 109. Ter. Adelph. 3. 29.* Virgo ex eo compressu gravida facta est.

COMPRESSO, primis, pressi, pressum, primere, a. 3. (cum et premo). Part. *Comprimens 1. 4.*; *Compressus* in omnibus paragi. et in fin.; *Compressurus 11. 3.*; *Comprimendus 1. 4.* — Compresso est idem quod premo, vel simul premo, contraho, stringo (It. *premere, comprimere, stringere*; Fr. *comprimer, presser, serrer, étreindre*; Hisp. *comprimir, apretar, oprimir, estrechar*; Germ. *zusammendrücken, pressen oder drängen*; Angl. *to press, press or squeeze together, keepe close, hold fast, compress*).

1. Proprie. 1. Generatim. *Plaut. Cas. 2. 6. 53.* Compressân palmâ (h. e. pugno), an porrectâ ferio? Cf. *Cic. A. Acad. (2. pr.) 47. 145.* Tum, cum plene compresserat (digittos) pugnumque fecerat. Et *Quintil. 2. 20. 7.* Compressa in pugnum manua. Et eodem sensu *Id. 11. 3. 104.* Compressa manus. Rursus *Plaut. Pseud. 3. 1. 21.* Comprimere dentes posse videor aliquo modo. *Cic. 2. Nat. D. 48. 123.* Tum admonita a squilla pina morsu comprimit concbas. *Id. Harusp. resp. 25. 55.* Ita serpens compressa atque illisa morietur. *Lucret. 6. 212.* Hasce igitur (nubes) cum veotus ageos contrusit in unum Compressitque locum cogens. *Id. 6. 865.* Comprimere aliquod manu. Adde *Lucan. 8. 651. Lucret. 6. 1192. narea. Horat. 1. Sat. 4. 138.* hæc ergo mæcum Compressia agito labris. *Phædr. 4. 2. 14.* Comprimere murem. *Ovid. 8. Met. 556.* Compressas forcipe lingua. *Colum. 2. R. R. 3. 1.* Manibus dorsum bovm comprimere. *Seneca 2. de Ira 4.* Ne oculi ad intentionem auditum digitorum comprimantur. h. e. conivellant. Similiter *Quintil. 11. 3. 76.* Oculi compressi in dicendo. Adde *Colum. 8. R. R. 9. 3. Ovid. Heroid. 1. 102.* Ille (filius) mea oculos comprimat, ille tuos. *Plin. 12. Hist. nat. 11. 23. (40).* Florem comprimit nortu lanugo, aperire incipit aolis ortu. *Lucan. 8. 790.* Comprimere arenam axo. *Sil. It. 2. 538.* ora. *Martial. 12. 78.* natos. 2. Speciatim comprimere virginem, vel mulierem est vitare apud *Plaut. Aulul. prol. 30. Epid. 4. 1. 10.*, *Cist. 1. 3. 10.* et *14.* et *2. 3. 72.* et *Asin. 2. 26.*; *Ter. Heccyr. 4. 1. 57.* et *5. 3. 30.* et *Phorm. 5. 8. 29.*; *Liv. 1. 4.* aliosque. Hinc fuit in ambiguo *Plaut. Truc. 2. 2. 6.* ubi ancilla ad servum conversa ait: *Comprimere*; hic vero, sermonem ejus abruptum, ait: *Spero meam quidem hercle (scil. amicam): te qui solitus, comprimat.* Huic tandem illa ait: *Iram dixi.* — Eodem sensu compressus puer ut vir est atupratus. *Plaut. Rud. 4. 4. 31.* Si verus te (puer) comprimere solitus, hic ooster nos non ariet. Adde *Novium* apud *Priscian. 10. p. 879. Putsch.*, et *Senec. 1. Quæst. nat. 16.* — Denique de brutorum coitu dixit *Colum. 8. R. R. 11. 5.* 3. Item speciatim ponitur de his, quæ comprimuntur, ut arcentur. *Liv. 8. 8.* Comprimere ordines aciei. h. e. arciare. *Ovid. 1. Amor. 11. 21.* versus ordinibus. h. e. proximis atque arctissimis inter se lineis. *Seneca 6. Benef. 34.* Comprimunt in utramque partem cætervis itinera compressa. *Id. Hippol. 1024.* Comprimunt terra duobus fretis. *V. Compressus* in fine hujus voc. 4. Item est, quæ moveatur, continere, cōhibere. *Ter. Phorm. 5. 6. 29.* Comprimere animam. *Id. Heaut. 3. 3. 29.* maous. — Hinc *compressis manibus sedere*, h. e. cessare, otiosum esse, proverb. apud *Liv. 7. 13.*, cui simile est illud *Lucan. 2. 292.* Compressas tenuisse

manus. ubi alii minus recte leg. *complosas*. — *Plaut. Amph. 1. 1. 192.* Comprimere linguam alicui. h. e. facere, ut sileat. *Id. Mil. glor. 2. 6. 88.* linguam suam. *Stat. Theb. 11. 33.* tela manu. *Dig. 39. 3. 1. § 1.* aquam. cui ibid. opponitur immittere. — Hinc apud Medicos dicitur de iis, quæ adstringunt vel contrahunt. *Cels. 1. 10.* Alvus, si per se mota est, comprimenda est. *Id. 6. 18. n. 7.* Nec acilbus cilia utendum, nec alvum comprimendibus. Et absolute eodem sensu *Id. præfat. a med.* Si morbus aliquem compresserit. *Id. 4. 5. extr.* Comprimere stomachum. h. e. adstringere, ut cibum contineat. *V. Compressus* in fine hujus voc.

11.) Translate. 1. Est tegere, abscondere. *Cic. 4. Att. 12. 3.* Scripsi equidem olim ei iratus, quod ille prior acrisperat, sed ita compresseram, ut numquam emanaturam (orationem) putarem. *Id. 5. ibid. 21. 8.* et *5. Ferr. 77. 179.* Comprimere frumentum. Sic *Id. Dom. 6. 14.* Tenere aliquod frumentum compressum. *Cf. Liv. 38. 35.* Frumentarios ob annonam compressam damnant. Rursus *Cic. Dom. 24. 63.* Odio compresso et tacito. *Id. 10. Att. 4. 6.* Comprimere delictis magna. *Liv. 26. 51.* famam captæ Carthaginæ. 2. Sæpius est frenare, cōhibere, coercere; et occurrit — a) De personis. *Plaut. Cas. 2. 3. 32.* Obe, jam satis, uxor, est: comprime te; nlmium tinclo. *Id. Most. 1. 3. 46.* Vix comprimor, quia involem illi in oculos. *Id. Rud. 4. 4. 81.* et *Liv. 5. 45.* Comprimere aliquem. h. e. facere, ut alicat. Eodem sensu *Plaut. Rud. 5. 3. 46.* Comprimi talento. *Val. Max. 4. 7. 1.* Compressa peraverant interrogatione. — Sic dicitur de hostibus et gentibus. *Cæs. 3. B. C. 65.* Comprimere Pompejanos. h. e. eorum impetum retardare. *Liv. 10. 18.* Etruriam populos. *Id. 42. 26.* Ligures. — b) Sæpius de animi cupiditatibus, itemque de cæptis. *Cic. Pis. 25. 59.* Incensam alicujus cupiditatem comprimere et restinguere. *Id. Cæc. 32. 75.* Voluptates prima ætate compressæ et constrictæ. *Id. Fat. 5. 10.* Villosa natura edonita et compressa est doctrina. *Tac. 4. Hist. 16.* Se Cannifenat tumultum (dixit) compressurum. — Porro jungitur pluribus Substantivis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Liv. 7. 15.* ambitionem hominum. *Virg. 8. En. 184.* amorem edendi. *Cic. Flacc. 22. 53.* animos auos. *Id. 15. Fam. 4. 10.* audaciam alicujus. *V. conatum iofra. Justin. 5. 10.* bellum. *Virg. 4. G. 87.* certamina. *Cic. 10. Phil. 5. 11.* conatum atque audaciam hominis furentis. *Id. 2. Off. 17. 58.* conatus furoresque. *Sueton. Aug. 19.* conjurationes. *Cic. 2. Fin. 17. 54.* consensientiam animi. *Plaut. Merc. 2. 3. 6.* consilium alicujus. h. e. impedire. *Sil. It. 9. 650.* cnsem comprimit deus. *Cic. Vat. 1. 2.* ferocitatem alicujus. *Ovid. ad Liviam aut fin. Iteus. Sil. It. 8. 32.* fuctus insanos curarum. *Id. 9. 492.* flumina imperio. Adde *eumd. 17. 208.* *Cic. Muren. 11. 24.* furores tribunicios dicendo. *Virg. 5. En. 802.* furores. *Id. 6. ibid. 389.* gressum. *Id. 2. ibid. 73.* Impetum. *Curt. 7. 2. 31.* indignationem. *Stat. 6. Theb. 399.* iram. *Cic. Topic. 22. 86.* iactitiam exultantem. *Curt. 10. 3. 3.* licentiam. *Colum. 4. R. R. 27. 6.* iururiam. *Liv. 1. 60.* motus. *Ovid. 1. Met. 205.* murmura voce manaque. *Cic. Deiot. 12. 34.* plausum. *Virg. 5. En. 802.* rabiem cæli marisque. *Tac. 2. Hist. 11.* rebellioem. *Liv. 2. 23.* et *Curt. 7. 2. 31.* aeditioem. *Liv. 5. 2.* ad fin. seditiones. *Cic. Dom. 55. 140.* timorem. *Liv. 26. 10.* tumultum. *Curt. 10. 3. 3.* violentiam. *Plaut. Pseud. 1. 4. 16.* vocem atque orationem. — Hinc Part. præter. pass.

Compressus, a, um, Adjective quoque occurrit, unde *Comp. Compressor*. Sic — a) Pro arciato. *Cels. 2. 11.* Caliculus oris compressoris. *Plin. 17. Hist. nat. 11. 16. (80).* Fossura ore compressiore. *Id. 16. ibid. 10. 19. (49).* Nucamenta compressoria. — b) Pro adsurcio, contracto. *Cels. 1. 3. post med.* Compressus venter. *Id. præfat. post med.* Compressus corpus, eodem sensu. Et paulo post. *Compressi*, aut fluentes morbi. h. e. adstringente alvum, vel solventes.

COMPRŌBĀBĪLIS, e, adject. idem quod probabilis. *Cassiod. Instit. divin. litt. 30. de antiquario.* Verba cælestia multiplicat homo, et quadam significatioe comprobabili, si fas est dicere, tribus digitis scribitur, quod virtus sanctæ Trinitatis effatur.

COMPRŌBĀTUS, ōnis, f. 3. approbatio. *Cic. 5. Fin. 22. 62.* Et offensione turpitudinis, et comprobatione honestatis.

COMPRŌBĀTIVE, adverb. affirmative. *Priscian. 18. p. 1148. Putsch.* Ecce hic et interrogative et comprobative posuit *dv. h. e. affirmative*, ut *Id.* paulo supra, vel coconfirmative, ut *Id.* paulo post dixit.

COMPRŌBĀTUS, a, um. *V. voc. seq.*

COMPRŌBO, as, avi, atum, are, a. 1. (cum et probro). Part. *Comprobatus 1. et 2.*; *Comprobaturus 1.* — Comprobo est idem quod probro, vel valde probro, probum esse judico, confirmo (It. *approvare, provare*; Fr. *approuver entièrement, trouver juste, agréer*; Hisp. *aprobar, calificar por bueno*; Germ. *billigen oder gutheissen*; Angl. *to approve, prove, confirm*). Occurrit 1. Subjective, ut *ajunt*, sive ratione habita ejus qui aliquid comprobatur; et est valde per se probare, probum esse judicare, confirmare, pro vero aut legitimo cognoscere. *Cic. pro leg. Manil. 24. 63.* Istam tuam et legem et voluntatem et sententiam laudo vehementissimeque comprobo. *Id. 16. Att. 16. d. § 14.* Des operam, ut Plancus noster quam primum confirmet et comprobet (*decretum*). *Id. ibid. x. § 15.* Quem arbitramur decessum consulum comprobaturum. *Id. Cæcin. 25. 72.* Has comproba tabulas. Adde *eumd. Balb. 18. 42.* et *2. Nat. D. 3. 8.* *Nepos Hann. 3.* Id Carthaginem delatum publice comprobaturum est. *Liv. 5. 9.* Si imperatores sui non comprobassent factum. Adde *eumd. 6. 9.* et *34. 3.*; *Quintil. 10. 1. 130.*; et *Sueton. Aug. 53.* et *68.* 2. Item objective, ut *ajunt*, sive ratione habita rei quæ comprobatur; et est coram aliis representare et confirmare aliquid ut rectum, justum, commodum, aptum. *Plaut. Pæn. 1. 2. 94.* Lepidum morea turpem ornatum facile factis comprobant. *Ter. Andr. 5. 1. 5.* Ut beneficium verbis initium dudum nunc re comprobet. *Cic. Orat. 63. 214.* Patris dictum sepius tenebris filii comprobavit. *Id. Cæc. 24. 58.* Comprobaturum venenum. h. e. probatum, pro vero et potentil cognitum et deprehensum. *Id. 1. Invent. 30. 48.* Judicium est res assensione, aut auctoritate, aut judicio alicujus comprobata. *Id. 1. Fin. 20. 65.* Oratione, vita et factis et moribus comprobare aliquid. *Id. Dom. 6. 15.* Deos numine suo reditum meum comprobasse. Adde *eumd. 1. Divinat. 23. 46.*, *1. Fin. 20. 65.* et alibi. *Cæs. 5. B. G. 58.* Comprobatur hominis consilium fortuosa. *Sall. Cat. 49.* Indicium comprobaturum. *Catull. 61. 62.* Fama quod bona comprobet. *Inscript. apud Gruter. 187. 4.* CONSULES XX S. C. FACIENDVM CYRAVERE, IDEMQVE COMPROBARE.

COMPRŌMISSĀRIUS, a, um, adject. ad compromissum pertinens. *Callistrat. Dig. 4. 8. 41.* Nemini licere minorem xx. annis compromissarium judicem eligere. h. e. qui ex compromisso ab utraque litigantium parte eligatur ad litem componendam. Adde *ibid. 26. 5. 4. Julian. epit. nov. c. 86. § 335.* Compromissarii arbitri.

COMPRŌMISSUM, 1, n. 2. *V. voc. seq. in fin.*

COMPRŌMITTO, mitti, mīsi, misum, mittere, a. 3. Part. *Compromittens 1.* — Compromittere 1. Generatim est simul promittere. *Cassiod. 6. Hist. Eccl. 1.* Eisque spolia percipientorum hostium compromittens. 2. Speciatim ea mutuo promissio 6dem suam obligare; et quidem — a) Extra litem. *Senatusconsult. de Bacchan. v. 14.* COMPROMISSÆ syncope pro compromississe. *Ulp. Dig. 4. 8. 13. § 2.* Compromittere de aliqua re. — b) Speciatim de partibus litigantibus, quæ mutuo promissio fidem suam obligant, se arbitri electi judicio obtemperaturas. *Cic. 2. ad Q. fr. 15. 6. extr.* Tribunicii candidati compromiserunt petere ejus arbitratu. Quod aliis verbis dixit *Id. 4. Att. 15.* Tribunicii candidati jurant se arbitrio Cætonis petituros. *Ulp. Dig. 4. 8. 9. § 2.* Compromittere in pupillum, in furiosum, aut ædum, aut mutum. *Id. ibid. 44. 4. 4.* Compromittere in arbitrum. Adde *eumd. ibid. 4. 8. 21.* — Illic *Compromissum*, i, n. 2. absolute, substantivorum more, est promissum invicem factum; et specialiter potestas decidendi controversiam data arbitro a litigantibus promittentibus, se ejus judicio obtemperaturos. *Cic. 12. Fam. 30.* Sese, quo iniqua id faceret, et compromisso et jurejurando impediri. *Id. Rosc. com. 4. 12.* Compromissum facere. Adde *eumd. 4. Ferr. 27. 66.* *Proculus Dig. 17. 2. 76.* Ex compromisso ad arbitrum itum est. Adde *ibid. 5. 1. 81.*

COMPROPERO, as, are, n. 1. aimul propro. Vox a Lexico expungenda; occurrit enim tantummodo in *Not. Tyr. p. 95.* Comproperat.

COMPROPINQUO, as, are, n. 1. simul propinquo. Vox a Lexico expungenda; occurrit enim tantummodo in *Not. Tir.* p. 104. Compropinquat.

COMPROVINCIALIS, e, adject. qui ejusdem est provinciae. *Sidon.* 7. *Ep.* 7. Non primum comprovincialium capitis esse, sed ultimi.

COMPTE vel comite, adverb. Comp. *Comptius*. — Comptie occurrit translate tantum de oratione, et est ornate, composita. *Seneca Ep.* 75. Comptie disserere de aliqua re. *Gell.* 7. 8. *post med.* Distincte, comptie, atque modulate res acta est. *Id.* *ibid.* Distinctus numerosusque ac comptius dicere.

COMPTOR, oris, m. 3. qui comit et exornat, ornator. *Cassiod.* 4. *Furiar.* 51. Fundator egregius fabricarum earumque comptor eximius: quia utrumque de prudentia venit, et apte disponere et extantia competentem ornare.

COMPTULUS vel comitulus, a, um, adject. deminut. a. comptus. *Hieronym.* *Ep.* 128. n. 4. Lascivi et comptuli juvenes.

COMPTUS vel comitus, a, um. *V.* COMO.

COMPTUS vel comitus, us, m. 4. proprie est rerum connexio. *¶* 1. Generativum. *Zuerli.* 3. 857. Nil tamen est ad nos, qui comptu conjugioque Corporis atque animae — consistimus uniter apti. *V.* COMO I. *¶* 2. Specialiter dicitur de capillis, et est eorundem cultus, ornatus. *Africanus* apud *Paul. Diac.* p. 40. 9. *Mull. Cl. eumd.* *Paul.* p. 63. 13. — Per metonymiam ponitur pro completa comia. *Lucret.* 1. 87. Infusa vicinatus circumdata comptus.

COMPUGNANTIA, ae, f. 1. pugna, certamen. *Genadi.* de *viris illustrib.* 13. Compugnantis animae. *Isid.* 5. *Orig.* 35. Facit hoc confinium frigidis et calidis, et compugnantis inter se contrariorum aerum.

COMPUGNO, as, are, a. 1. (cum et pugno). Part. *Compugnans* 1. — Compugnare. *¶* 1. Est inter se pugnare. *Gell.* 14. 5. *extr.* Clamantes compugnantesque illos reliqui. Adde *eumd.* 12. 5. *Hieronym.* *prol. Paralipom.* ante *med.* Totus orbis inter se trifurcia varietate compugnat. Adde *Sulpic. Sever.* *de Vita S. Martini* 14. — Et figurate *Ambros.* 6. *Hexaem.* 9. Nobis autem in summa propemodum corporis parte constitui oculos oportuit tamquam in arce, et ab omni vel minima offensione defendi; quae duo sibi compugnantis videbantur. Adde *eumd.* alibi saepe. *¶* 2. Est eodem tempore simul pugnare. *Veget.* 1. *Feterin.* 13. 6. Compugnare amaritudinem.

COMPULSAMENTUM, i, n. 2. pulsatio: et translate hortamentum, insugatio. *Fulgent.* *Pianc.* 3. *Mythol.* 6. Sororum compulsaumento percita.

COMPULSATIO, onis, f. 3. pulsatio: et translate contentio, pugna. *Tertull.* *Apolog.* 24. Nec alia magis inter nos et Judaeos compulsatio est, quam quod jam Christum venisse non credunt. Adde *eumd.* *ibid.* 38.; et *Fulgent.* *Mythol.* *praefat. extr.*

COMPULSIO, onis, f. 3. translate tantum occurrit, et est actus compellendi ad aliquid faciendum. *Hermogenitus* *Dig.* 36. 1. 14. *extr.* Cessat compulsio, tametsi indemnitas cautio offeratur. Adde *Cod. Theod.* 11. 1. 14. Apud *Cassiod.* 12. *Furiar.* *Ep.* 10. dicitur de iis, qui debitores ad tributa solvenda compellunt. *V.* COMPULSOR.

COMPULSO, as, avi, atum, are, a. 1. frequentat. a compello, et est totis viribus pulso.

I.) Proprie. *Apul.* 7. *Met.* Imaginem suavi mentiendo ore improbo compulsa et morsicat.

II.) Translate est contendere, sicut compulsatio est contentio. *Tertull.* *Apolog.* 20. Regnis regna compulsi.

COMPULSOR, oris, m. 3. qui compellit.

I.) Proprie. *Pallad.* 7. *R. R.* 2. 3. Bos mansuetus qui non modum compulsoris excedat.

II.) Translate compulso est — a) Qui ad tributa solvenda compellit: *V.* COMPULSIO. *Ammian.* 22. 6.; et *Imp. Arcad.* et *Honor. Cod. Theod.* 11. tit. 7. qui est de exactionibus. 15.; *ibid.* 8. 7. et 12. 1. 186. — b) Item qui alium compellit, ut sibi quidpiam praestet, quod non debet. *Imp. Arcad.* et *Honor. Cod. Theod.* 8. 10. 3. et 4.

COMPULSUS, a, um. *V.* COMPELLO.

COMPULSUS, us, m. 4. confictus. *Apul.* 8. *Met.* de *ap. o.* Fera dentium compulsi, quem primum insiliat, contabunda rinatur.

COMPUNCTIO, onis, f. 3. pungendi actus.

I.) Proprie. *Plin.* 21. *Hist. nat.* 19. 77. (133). Laterum compunctiones tollit. *Ita edition.* *ann.* 1469. 1470. et 1472. Sed Aldina, Elzevir., Harduini

et Sillig. habent punctiones. — Figurata *Ambros.* 2. de *Abraham* 4. In *Aegyptum* impellitur, ubi compungi possit. Stimulus enim mentis caro nostra est, et passionis ejus compunctiones sunt nostrae.

II.) Translate apud Scriptores Ecclesiasticos est peccati admitti dolor. *Salvian.* 6. de *Gubern.* D. 5. Fletus est compunctio animae. *Id.* *ibid.* 18. Me (Deus) beneficiis suis provocat ad compunctionem, nos raimus in dissolutionem. *Id.* 4. *advers.* *Avar.* 8. Sancti semper in compunctione, semper in cruce positi. *Isid.* 7. *Orig.* 12. Isti canunt, ut excitent ad compunctionem animos audientium. *Ennod.* 4. *Ep.* 24. Ex compunctione deflensum inter oculos.

COMPUNCTORIUS, a, um, adject. qui pungit: et translate qui excitat et hortatur. *Sidon.* 6. *Ep.* 6. Restat, ut vestra beatitudo compunctorii selubritate sermonis avidam nostrae ignorantiae pascat esuriam.

COMPUNCTUS, a, um. *V.* voc. seq.

COMPUNGO, gis, xi, ctum, gere, a. 3. (cum et pungo). Part. *Compunctus* 1. 1. et 2. — Compungo idem est quod pungo, puncturis signo.

I.) Proprie. *¶* 1. Generativum. *Phaedr.* 3. 6. 3. Vis ne dolone collum compungam tibi? *Cels.* 6. 18. n. 9. *sub fin.* Acu quippiam compungere. *Colum.* 8. *R. R.* 14. 8. Aculeis urticae compungi. *Plin.* 30. *Hist. nat.* 4. 10. (28). Villigines acu compunctae. — Pro iadere *Lucret.* 2. 420. Colores compungunt aciem, lacrimareque cogunt. *Id.* *ibid.* 432. Compungere sensus corporis. — Et figurate *Cic.* 2. *Orat.* 38. 158. Ipsi (dialectici) se suis acuminibus compungunt. *Augustin.* 3. *Civ. Dei* 25. Ut Graecorum poena testis conclamationum memoriam compungeret. *¶* 2. Specialiter est puncturis notare. *Cic.* 2. *Off.* 7. 25. Barbarum, et eum quidem, ut scriptum est, punctum notis Threiciis, districto gladio jubeat anteire. *Seneca Ep.* 88. a. med. Aristarchi notas, quibus aliena carmina compunxit, recognoscant. ubi *Fickert* legit: ineptias, quibus aliena carmina compunxit.

II.) Translate pro pœnitere est apud *Sulpic. Sever.* 3. *Dial.* 13. Sic *Paulin. Petroc.* 5. 458. Hoc igitur compuncta malo plebs cuncta, vel etas Martinum exorat. *Alcim.* 2. 207. O quoties oro admodum compunctus (Eva) retraxit (pomum). Adde *Vulgat. Interpr.* *Psalm.* 108. 17. et 34. 16.

COMPURGO, as, are, a. 1. purificare, mundare omnino. *Plin.* 20. *Hist. nat.* 13. 50. (127). Compurgare visum. *Ita legit Sillig.;* *quidam vero* clarificare, ut dictum est in v. CLARIFICO, quam *V.*

COMPUTABILIS, e, adject. qui computari potest, vel debet. *Plin.* 19. *Hist. nat.* 8. 41. (139). Bis computabili impendio, tædioque.

COMPUTATIO, onis, f. 3. actus computandi, exacta ratio impensae, vel redditus. *¶* 1. Generativum. *Colum.* 2. *R. R.* 13. 9. Computatio dierum. *Seneca Ep.* 84. circa *med.* Unus numerus fit ex singulis, cum minores summas et dissidentes computatio una comprehendit. *Id.* 7. *Benef.* 10. Quid sunt istae tabulae, quid computationes, et venale tempus, et sanguinolenta centesima? *Plin.* 6. *Hist. nat.* 33. 38. (209). et *Frontin.* *Aquar.* 78. In computationem venire. *Plin.* 9. *ibid.* 35. 58. (120). Computationem exposulare. *Id.* 2. *ibid.* 108. 112. (247). Quae mensura Romana computatione efficit trecenties quindenes centena millia passuum. *Id.* 6. *ibid.* 33. 33. (206). Computatio efficit tantum. *Alter Plin. Paneg.* 38. Aliquid vocare ad computationem. *Maxim. Dig.* 35. 2. 68. Facere computationem, et *ibid.* *indire.* *Ulpian.* 2. 11. et *Cajus* 2. *Instit.* 265. Computatio pretii. *¶* 2. Per metonymiam ponitur pro parsimonia. *Seneca* 4. *Benef.* 11. Si utilitas me, et sordida computatio liberalem facit. *Plin.* 17. *Hist. nat.* 22. 35. (192). Operarum ista computatio est in laetitudinis, non legitima naturae festinatio.

COMPUTATOR, oris, m. 3. qui computat, et rationes confert. *Seneca Ep.* 87. Diligentissimi computatores.

COMPUTATUS, a, um. *V.* COMPUTO.

COMPUTE, es, ere, n. 2. simul puteo. *Gloss.* *Cyrell.* *Πεσέτω.* computeo. *V.* et COMPUTREO.

COMPUTO, as, avi, atum, are, a. 1. Part. *Computans, Computatus, Computaturus* et *Computandus*. — Computo est idem quod puto, vel simul puto, considero, cogito: et specialiter dicitur de iis, qui rationes putant, et quantitatis aliorum modum considerant (It. *computare, far conto*; Fr. *calculer, compter, supputer*; Hisp. *calcular, contar*; Germ. *zu-*

sammenrechnen, berechnen; Angl. *to compute, count, reckon, calculate*). Occurrit — a) Absolute. *Cic.* 2. *Phil.* 37. 94. Compellat hospitem praesens, computat, pecuniam imperarat. h. e. Italice: *avea bravato il suo ospite da faccia a faccia, gli avea fatto suo assegnamento, l'avea taglieggiato*. Adde *Senec.* 5. *Benef.* 17. *Plin.* 34. *Hist. nat.* 8. 19. (88). Eubolidis, digitis computans. — Figurata. *Seneca Ep.* 14. Plures computant, quam oderunt. h. e. lucrum cogitant, vel querunt. Cf. *Juvenal.* 6. 651. — b) Cum Accusativo. *Plaut. Merc.* 2. 2. 51. Digitis rationem computat. *Colum.* 5. *R. R.* 1. 3. Computare rationem operis. *Seneca* 3. *Benef.* 16. annos. Cf. *Quintil.* 12. 11. 19. Et *Juvenal.* 6. 198. facies tua computat annos. h. e. numerat quodammodo atque ostendit. *V. paulo post alium locum Juvenal.* *Plin.* 18. *Hist. nat.* 6. 7. (35). Computare impendium operis. *Id.* 6. *ibid.* 33. 38. (209). Computetur latitudo Asiae ab Aethiopico mari, etc. *Id.* 2. *ibid.* 68. 68. (173). Computetur mensura toti Numidum. *Id. praef. Hist. nat.* § 18. Cum somno valetudinem computamus. *Sueton. Domit.* 4. Fecit ludos saeculares computata ratione temporum ab anno, quo Augustus ediderat. *Quintil.* 12. 11. 19. Computare tempora. *Id.* 11. 3. Computare litteras. h. e. lente pronunciare: at recentiores aliter omino legunt. *Ulp. Dig.* 49. 4. 1. Biduum appellationis ex die sententiae latae computandum erit. *Id.* *ibid.* 23. 3. 10. Fetus dotulium pecorum ad maritum pertinet, quia fructibus computatur. *Id.* 24. 3. 7. Computare aliquid in fructu. *Torrent.* habet in fructum. *Auct. rei agrar.* p. 246. *Goss.* In litteris computatum colligo. — Ex illo *Juvenal.* 10. 245. de *Nestore*: atque suos jam dextra computat annos, colligitur mos antiquorum computandi digitis sinistrae manus usque ad centum, inde dextra: qua de re plura ex *Beda Caesii Rhodiginus* l. 23. c. 12. — c) Cum Relativo. *Quintil.* 1. 12. 17. Ne velim quidem lectorem dari mihi, quid studia referant, computaturum. Adde *Plin.* 9. *Hist. nat.* 35. 58. (118).

COMPUTESCO, trescis, trui, trescere, n. 3. (cum et putresco) idem quod putresco, vel simul putresco. *Cassius Hemina* apud *Plin.* 13. *Hist. nat.* 13. 27. (86). Propterea arbitrari eos (libros) non computuisse. *Colum.* 5. *R. R.* 10. 7. Arbusculae multo contactu computrescunt. *Plin.* 32. *Hist. nat.* 7. 23. (68). Sanguisugae, quae in vino computrescere. At *Sillig.* ex *Cod. Bamberg.* leg. computuere. — Per tmesin divisit *Lucret.* 3. 344. Sed penitus pereunt convulsi, conque putrescunt.

COMPUTUM, i, n. 2. et

COMPUTUS, i, m. 2. ratio, computatio. *Firmic.* 1. *Mathes.* 12. ad *fin.* Primos discentes computos, digitos tarda agitatione deflectunt. *Auct. de casis litter.* p. 236. *Goss.* Quod computum colligo, si, etc.

COMTE, adverb. *V.* COMTE.

COMTULUS, a, um. *V.* COMPTULUS.

COMTUS, a, um. *V.* COMO, is.

COMTUS, us. *V.* COMPTUS, us.

COMULA, ae, f. 1. deminut. a coma, parva coma. *Petron. fragm. Tragur.* 58. *Burmamn.* Curabo, longe tibi sit comula ista bessalis. *Commodian.* 60. 11. Levatis comulas granulatim.

COMUS, i, m. 2. pagus. *Cassiod.* 4. *Furiar.* 51. Comedia e pagis dicta est, comus enim pagus vocatur; ubi rustici gesticientes humanos actus latissimis carminibus irridebant. At *Cassiodorus* hic fallitur; nam pagus Graece *καμπος* dicitur; *καμπος* vero, unde comedia, commissio est in comis.

CON, praeposit. idem quod cum, nisi quod illa solum in compositione locum habet, ut *Priscian.* *extr.* l. 14. *Putsch.* docet. Amittit autem aliquando n, ut in coeo, ut adnotavit *Quintil.* 1. 5. 69.; saepe in aliam litteram mutat, ut in communis, colligo, corradere, tametsi his locis quidem maluit semper con retineri; retinetur vero semper ante f et s, quod in vocibus etiam Latinis Graece scriptis, ut *κόνουλα* etc. servatur: *V.* *Cic. Orat.* 48. 159. et *Gell.* 2. 17. — Fere significat simul, ut in conjungo; aliquando contra, ut in contendo, aliquando valde, ut in concresco.

CONABILIS, e, adject. qui cum conatu fit. *Caecil. Aurel.* 2. *Aurel.* 1. Conabiles atque laboriosi vomitus.

CONABUNDUS, a, um, adject. ejusdem. *Beda de Orthogr.* p. 2341. *Putsch.* Obnoxius, id est conabundus.

CONAMEN, inis, n. 3. conatus, nixus: vox est fere

poetica, quæ occurrit ¶ 1. Abstracte. *Lucret.* 6. 325. magnam conamen sumit eundi. Adde *eumd.* *ibid.* 836. et 1940. *Ovid.* 4. *Fast.* 325. exiguo funem conamine traxit. Adde *eumd.* 3. *Met.* 60., 8. *ibid.* 366. et 10. *ibid.* 390.; *Lucan.* 4. 287.; et *Sil.* 1. 1. 33., 5. 295. et 7. 142. ¶ 2. Concreto, ut ajunt, sensu. *Ovid.* 15. *Met.* 223. Paullatimque tremens, et nouum poplite firmo Constitit, aditus aliquo conamine nervis. h. e. adminiculo geniculis adaptato, ne varæ aut compernes fierent. *V.* et voc. seq.

CONAMENTUM, i, n. 2. *Plin.* 19. *Hist. nat.* 2. 7. (27). de sparto. Ad reliquos usus laboriose evelitur, ocreatis cruribus, manu, textisque manicis, convolutum osseis iligneisve conamentis. h. e. osseis vel iligneis fustibus, aut bacillis, quibus juvetur conatus evelientium spartum. *Harduin.* *V.* CONAMEN 2. Sillig. vocem manu omittendam recte putat.

CONANGUSTATUS. *V.* COANGUSTATUS.

CONATIO, ōnis, f. 3. conatus, conamen. *Seneca* 2. *Quæst. nat.* 12. Fulguratio ostendit ignem, fulminatio emittit: illa comminatio est et conatio sine ictu; ista jaculatio cum ictu. Est qui leg. tonatio, sed minus recte. *Cæsar.* 1. *Tard.* 9. Conatio pordebris perferendi. *Id.* 5. *ibid.* 1. Ponderis levandi ex inferioribus conatio. Apud *Plin.* *Valer.* 2. 28. dicitur conatio nisis caccaturientis.

CONATUM, i, n. 2. *V.* CONOR in fin.

CONATUS, a, um. *V.* CONOR.

CONATUS, us, m. 4. animi vel corporis impetus, nisis, conamen (It. *sforzo*, tentativo; Fr. *effort*, tentative; Hisp. *esfuerzo*, tentativa; Germ. d. *Ansatz*, oder *Anlauf*; d. *Unterfangen*, d. *Anstrengung* und *Bemühung*, etwas zu thun; Angl. *an attempt*, endeavour, effort, exertion). *Ter. Heaut.* 4. 1. 8. Ne ista hercle magno jam conatu magnas nugas dixerit. *Cic.* 2. *Nat. D.* 47. 122. Dedit natura bellis et sensum et appetitum, ut altero conatum haberent ad naturales pastus capessendos, altero secerentur pestifera a salutaribus. *Id.* *Orat.* 29. 103. Nulla est ullo in genere laus orationis, cujus in nostris orationibus non sit aliqua si non perfectio, at conatus tamen atque adumbratio. *Id.* 12. *Fam.* 10. 2. Conatus optimi et præclarissimi. *Id.* 10. *Phil.* 11. 24. Princeps fuit ad conatum exercitus comparandi. *Cæs.* 1. *B. G.* 8. Militum concursu et telis repulsi hoc conatu destiterunt. *Liv.* 21. 39. Audax trajiciendarum Alpium conatus. *Id.* 32. 28. In ipso conatu belli gerendi. *Scribon.* *Compos.* 101. Conatus alicujus supra vires. *Quintil.* 2. 4. 4. generosi. *Tac. Agric.* 13. ingentes adversus Germaniam. *Sueton.* *Ner.* 12. Primo statim conatu. — Jungitur pluribus Verbis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Sueton.* *Orh.* 4. accedere conatibus alicujus. *Cic.* *Quinct.* 14. 47. agere aliquid majore conatu studioque. *Quintil.* 8. 5. 29. attollere se conatibus crebris parvisque. *Liv.* 3. 5. capere frustra conatus. Adde *eumd.* 9. 4. et 21. 29. *Cic.* 1. *Cat.* 5. 11. comprimere conatus nefarios. *Nepos.* *Declam.* 4. deterri a conatu resistendi. *Cæs.* 2. *B. C.* 21. infringere conatus adversariorum. *Ovid.* 4. *Met.* 249. et *Rem. Am.* 683. obstare conatibus alicujus. *Auct. B. Alex.* 9. occurrere conatibus alicujus. *Cic.* 5. *Fam.* 2. parare conatum omnem in perniciem alicujus. *Liv.* 7. 6. proficisci magno conatu ad hostes. *Cic.* 2. *Cat.* 12. 26. prohibere omnes alicujus motus conatusque. *Id.* *Harusp. resp.* 4. 7. refutare conatum alicujus. *Id.* *Brut.* 10. 42. sedare conatum iracundiæ suæ. *Virg.* 12. *Æn.* 910. succidere in mediis conatibus. *Sil.* 1. 13. 161. vibrare nudis conatibus hastam. *Cic.* 1. *Off.* 30. 109. vindicare alicujus perditos conatus.

CONAUDITUM, coauditum, sicut et conangustatum dicitur. *Paul. Diac.* p. 65. 8. *Müll.*

CONCĀCO, as, āvi, ātum, arc, a. 1. Part. *Concācatus*. — Concāco est cārando conspurco. *Phædr.* 4. 17. 11. de canib. Totam limentes concācaverunt regiam. *Seneca Apocol.* 4. Væ me, puto, concācavi me. Quid autem fecerit, nescio, omnia certe concācavit. — Translate *concācatus catillus*, h. e. dape colorata, quasi stercore, illitus. *Petron. fragm.* *Tragur.* 66. *Burmamn.* Habuimus caseum molle, ... et catillum concācatum, pat palam edens! In *Cod. Tragur.* legitur, *concatatum pat palam edes*, ex quibus recte ita interpretatur *Franc. Oriolus*, ut, cum Trimalchio non verecunde *concatatum* appellasset catillum cibo illitum, continuo excusantis fere interjectionem *pat* addiderit convivam appellans.

CONCĀDENS pro concidens legitur a nonnullis

apud *Cæsar. Aurel.* 2. *Acut.* 10. ad fin. Ne usurperis.

CONCĀDES, is, f. 3. In singulari num. occurrit tantummodo apud *Ammian.* 16. 12. Sed concāde arborum densa undique semitis clausis, ægre vivere barbari longius amandati. — Ceterum concādes plurali numero usurpantur, et sunt fragmenta ex rebus excisis simul posita, vel acervus arborum simul cæsaris ad impediendas vias. *Veget.* 3. *Milit.* 22. Rursus post se præcis arboribus vias claudunt, quas concādes vocant, ut adversarii facultatem adimant persequendi. *Al. leg.* concides, quod idem est: al. compedes, quod *Steweb.* improbat. *Tac.* 1. *Ann.* 50. Castra in limite locat, latera concādis munitis. Adde *Ammian.* 16. 11. et 12., et 17. 10. Rem quoque ipsam memorat *Cæs.* 2. *B. G.* 17. et 3. *ibid.* 29., tametsi vocem non usurpet.

CONCĀSUS, us, m. 4. (cum et cædo) percussio. *Claudius Quadrigarius* apud *Gell.* 9. 13. Hispanico (h. e. ense suo) pectus (Galli) hausit; dein continuo bumerum dexteram eodem concāso incidit. *Scaliger.* Ita leg.; alii aliter. *Cl. Furianetto* legendum putavit *concessu*, hoc est Galli patientia ac stupore. Porro *concessu* legit etiam *Aug. Arause, Vita et Fragmenta veterum Historicorum Romanorum*, p. 251.

CONCALEFACIO vel concalfacio, facis, feci, factum, facere. a. 3. (cum et calefacio). Part. *Concalefactus*. — Concalefacio est calefacio, vel valde calefacio; et occurrit — a) Active. *Cic.* 2. *Orat.* 7. 316. Et ait idem, cum brachium concalefecerit, tunc se solere pugnare. — b) Passive, et quidem — Formā concalefio, factus sum, fieri apud *Cic.* 1. *Tusc.* 18. 42. Concalefactam et spirabilem, idest animale esse voluit. *Lucret.* 4. 698. Omnia quod contrita, quod igni concalefacta. *Varro* 3. *R. R.* 9. 11. Verte re ova, ut æquabiliter concalefiant. Apud *Nepot. Eumen.* 5. occurrit per syncopen *concalferi*. — Formā concalefacior apud *Vitruv.* 4. 7. 4. *Schneid.* Trabes concalefaciuntur et celeriter putrescunt. — Figure *Cic.* apud *Non.* p. 92. 22. Non Ventidianis ruinoribus concalefimus. Ita leg. *Mercer.*: editiones vulg. concalefimus.

CONCALEFACTORIUS, a, um. *V.* CONCALFACTORIUS.

CONCALEFIO. *V.* CONCALEFACIO.

CONCĀLEO, cāles, cālūi, cālere, n. 2. (cum et caleo) calidus sum.

I.) Proprie. *Plaut.* *Pers.* 1. 3. 7. Struthea colutheaque appata bene, ut in scutris concaleant. *Id.* *Amph.* 1. 3. 15. Prius abis, quam lectus, ubi cubuisti, concaluit locus. Adde *Varron.* 3. *R. R.* 16. 38. et *Colum.* 2. *R. R.* 18. 1.

II.) Translate. *Ter. Heaut.* 2. 3. 108. Concaluit: quid vis? h. e. amore ardet.

CONCĀLESCO, is, ere, n. 3. calorem concipio, calidus fio. *Cic.* 1. *Tusc.* 18. 42. Corpora nostra ardore animi concalescunt. *Vitruv.* 6. 6. 4. *Schneid.* Frumenta non poterunt cito concalescere. *Colum.* 12. *R. R.* 50. 17. Olea reposita in tabulatum celeriter concalescet. Adde *Plin.* 18. *Hist. nat.* 30. 73. (304).

CONCALFACTORIUS vel concalefactorius, a, um, adject. idem ac calefaciens, vel aptus ad calorem excitandum. *Plin.* 21. *Hist. nat.* 20. 83. (141). Vis ei (herbæ) concalfactoria.

CONCALLEO, es, tūi, ere, n. 2. (cum et calleo) idem ac calleo, callum obduco.

I.) Proprie, ita tamen ut et ad translatum sensum allusio fiat. *Cic.* 3. *Nat. D.* 10. 25. Callidos appello, quorum, tamquam manus opere, sic animus usu concalluit.

II.) Translate. *Id.* 4. *Att.* 16. 10. Locus ille animi nostri, stomachus ubi habitabat olim, concalluit. h. e. stupidus, obtusus, hebes factus est.

CONCĀMERATIO, ōnis, f. 3. ædis membrum arcuato opere. *Vitruv.* 6. 8. 1. *Schneid.* Si hypogæa concamerationesque insituntur. Adde *eumd.* 2. 4. 2. *Schneid.*, *Plin.* 11. *Hist. nat.* 10. 10. (22). et *Labeon. Dig.* 32. 30. — In quadam *Inscript.* apud *Reines.* cl. 1. n. 105. legitur *concameratio ferrea*, et ab ipso *Reinesio* exponitur loculentum, seu armarium ad reponendas imagines. Hæc eadem *Inscriptio* legitur apud *Fabrett.* p. 688. n. 100., ibique *concameratio* est: quæ quidem videtur esse velut mutulus arcuatus, quæ imagines illæ parastaticæ imponantur. *V.* PARASTATICUS, et *Vitruv.* 5. 10. 3. *Schneid.*, ubi quomodo struantur concamerationes ex ferreis regulis, docet. Hanc eandem *Inscript.* habet

Orell. n. 2518. et nonnullis mutatis n. 1596., qui utrobique legit *concameratio*: sed *concameratio* occurrit in illa *Inscript.* apud *Henzen* 6596.

CONCĀMERĀTUS, a, uni. *V.* voc. seq.

CONCĀMERO, as, āvi, ātum, arc, a. 1. Part. *Concameratus* et *Concamerandus*. — Concamero est idem ac camero, idest ad forniciis formam et arcuato opere ædifico. *Vitruv.* 3. 4. 1. *Schneid.* Intervalla autem concameranda aut solidanda fistulationibus. *Id.* 5. 11. 2. *Schneid.* Concamerata sudatio. *Plin.* 34. *Hist. nat.* 14. 42. (148). Eodem lapide architectus Timochares Alexandriæ Arsinoës templum concamerare inchoaverat. *Id.* 11. *ibid.* 24. 28. (82). Concamerare specum. *Sueton.* *Aug.* 90. In abditum et concameratum locum se recipere. Adde *Inscript.* apud *Orell.* 3033. *Cod.* 8. 10. 1. Concamerare balneum. — *Plin.* 14. *Hist. nat.* 1. 3. (16). Durant per hiemem uvæ pensili concamratæ nodo. h. e. e camere suspensæ.

CONCĀDEO, es, tūi, ere, n. 2. (cum et candeo) idem quod candeo, ignesco. *Manil.* 1. 874. Nunquam futilibus concanduit ignibus æther. *MSS. Codd.* habent exanduit.

CONCĀPES. *Lex XII. Tab.* apud *Festum* p. 364. 26. *Müll.* Tignum junctum ædibus, vineæque concapes ne solvito: ast qui junxit, duplione damnator. *Ulp. Dig.* 47. tit. 3. qui est De tigno injuncto, 1. Lex duodecim tabularum neque solvere permittit tignum furtivum ædibus, vel vineis junctum, neque vindicare. Quod providenter lex effecit, ne vel ædificia sub hoc pretestu diruantur, vel vincarum cultura turbetur. Sed in eum, qui convictus est junxisse, in duplum dat actionem. Hactenus *Ulpian.*, ex quo facile colligi videtur, *concapes tignum* dici furtivum, a con, et capio aufero. Hinc *furtum conceptum*. *V.* *Conceptus*, a, um, in v. CONCIPIO. *Scalig.* ad *Fest.* interpretatur tignum vineæ *concapes*, lignum depactum ac defixum terræ, et caput habens cum capite vitis commissum, ejus sustinendæ causa: a caput, ut *procapis*, *præcapies*, etc. quæ itidem a caput ducuntur. Al. aliter leg. *Müllerus* pro *concapes* legit *concapit*, et plura ibi adnotat, quæ videsis.

CONCAPSA, æ, f. 1. capsula, quæ aliam includit. Vox a *Lexico* expungenda; occurrit enim tantummodo in *Not. Tir.* p. 150.

CONCAPTIVUS, a, um, adject. socius in servitute. *Hieronym.* præfat. in vers. *Ezech.* Exorsus est ad concaptivos loqui. Adde *Fulgat. Interpr.* *Tob.* 1. 3., ad *Roman.* 16. 7., ad *Coloss.* 4. 10. et ad *Phillem.* 23. *Venant. ep. præmiss.* *carm.* 6. lib. 5. Tandem nec opinato concaptivo meo.

CONCARNATIO, ōnis, f. 3. carnalis conjunctio. *Tertull.* *Monagam.* 9. sub fin. Occasio tertriæ concarnationis. h. e. digamia.

CONCARNO, as, are, a. 1. (cum et caro) carne conjungere: ex Gr. *συνσάρκα* finxit *Tertull.* *Car. Christi* 20. Cum quid extraneum extraneo agglutinatur, ita concarnatur et convisceratur, etc. *Veget.* 3. *Feterin.* 22. 3. *Schneid.* Si os concarnari non potuerit. h. e. carne tegi.

CONCASTIGO, as, āvi, ātum, re, a. 1. (cum et castigo) idem quod castigo. *Plaut. Trin.* 1. 1. 4. Nam ego amicum hodie meum concastigabo pro commerta noxia. Adde *eumd.* *Bacch.* 3. 3. 94. et 3. 2. 56. *M. Aurel. inter Ep.* *Fronton.* ad *M. Cæs.* 1. ep. 9. Tu ne es, qui nuper concastigabas, quorum Græcæ scriberem?

CONCĀTĒNATIO, ōnis, f. 3. continuus ordo vinculorum.

I.) Proprie. *Cassiod.* 12. *Variar.* 19. Fixum concatenatione navigium.

II.) Translate. ¶ 1. Est continuus ordo alicujus rei. *Augustin.* 3. *Civ. Dei* 30. Sceleratarum concatenatio causarum. *Tertull.* *Apolog.* 19. Concatenationes temporum. ¶ 2. Item constructio. *Cæsar.* 3. *Tard.* 2. Concatenatio mentis.

CONCĀTĒNATUS, a, um. *V.* voc. seq.

CONCATENO, as, āvi, ātum, arc, a. 1. (cum et cateno). Part. *Concatenatus*. — Concateno est simul astringo, connecto. *Lactant.* 3. 17. de atomis *Epicur.* Hamata esse oportet, ut possint invicem concatenari. *Minuc. Felix* 17. 2. Cohærentia, connexa, concatenata. Adde *Ambros.* *Ep.* 23. *Priscian.* de metr. *Terent.* § 25. Qui lambus nec concatenatus esse potest cum consequente. Et similiter figurate *Vet. Scholiast* ad *Cic. Mil.* 6. (edente *A. Mai* in *Class. Auct. T.* 2. p. 104.). Hæc sibi familiaria concatenatio-

vit. — *Gruter.* ex conjectura tribuit etiam *Plauto Capt.* 2. 1. 9. Quia concatenati sumus. *Al.* tamen cum catenis, vel cum catenatis.

CONCATERVATUS, a, um, adject. concervatus. *Ammian.* 31. 13. 2. Concatervatis manipulis, ut nec mucronem exserere, aut manus reducere quisquam posset. *Id.* 29. 5. 38. Concatervatæ copiæ.

CONCĀVĀTUS, a, um. *V.* CONCAVO.

CONCĀVITAS, ſiſ, f. 3. cavum. *Cæſ. Aurel.* 2. *Tard.* 1. n. 14. Concavitas atque distantia loco motos articulos sequitur. Adde *Cassiod. præfat. in Psalm.* c. 4.

CONCAVO, as, ſvi, ſtum, are, a. 1. (cum et cavo). Part. *Concavans* et *Concavatus*. — Concavo est in cavum conſormo; hinc etiam curvo, inflecto. *Ovid.* 2. *Met.* 195. Est locus, in geminis ubi brachia concavat artus Scorpions. *Colum.* 8. R. 5. 11. Ita facili concavatis nidis, ne decidunt ova. *Nemesian.* *Eclog.* 3. 49. Concavat ille manus, palmasque in pocula vertit. *Fulgent.* 2. *Mithol.* 3. Sicut enim pavus stellatum caudæ curvam concavans etc.

CONCAVUS, a, um, adject. (cum et cavus) sinuosus, cavus; cui convexus opponitur. *Lucret.* 2. 619. Concava cymbala. *Cic. Fat.* 5. 10. Stupidum esse Socratem dixit, quod jugula concava non haberet. *Id.* 2. *Nat. D.* 39. 98. Concava altitudines speluncarum. *Virg.* 4. G. 49. concava pulsu Saxa sonant. *Ovid.* 4. *Met.* 30. Concava æra. h. e. tintinnabula. *Id.* 1. *Trist.* 11. 20. Inque modum tumultu concava surgit aqua. h. e. unda inflata et tumens. *Id.* 8. *Met.* 334. vallis. *Id.* 10. *ibid.* 127. brachia Cancr. Cf. *eumd.* 15. *ibid.* 369. *Id.* *Heroid.* 6. 66. vela. *Id.* 1. *Art. am.* 402. Concava puppis. h. e. caput. Cf. *eumd.* 4. *Fast.* 276. *Colum.* 2. R. R. 16. 4. Concava positionis campus. *Scribon. Compos.* 238. ulcus. *Seneca Herc. Fur.* 767. genæ. *Id.* *Ep.* 56. Manus plana aut concava. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 61. (162). dentes. *Id.* 16. *ibid.* 24. 38. (92). folia. — Hinc

Concava, drum, n. plur. 2. absolute, substantivorum more, sunt loci concavi, ut fossæ, etc. *Claudian.* III. *Cons. Honor.* 46. ascensu vincere montes, planitiem cursu, valles et concava saltu. *Lactant.* *Div. Inst.* 7. 26. Sub concavis terræ occultari.

CONCEDO, cedis, cessi, cessum, cedere, 3. (cum et cedo). Part. *Concedens* II. A. 2.; *Concessus* II. B. a.; *Concessurus* I. A. a.; *Concedendus* II. A. 2. — Concedere idem est quod cedere, et duo præcipue signifiât, scilicet I.) Generaliter est recedere, abire; et II.) Speciatim est dare locum alicui, permittere.

I.) Concedere est recedere, abire; et interdum etiam ire aut venire, nam et cedo hunc usum habet: et occurrit

A) Proprie est ab uno ad alium locum ire; et usurpat — a) Absolute. *Plaut. Amph.* 3. 3. 1. Concedite atque abscedite. *Ter. Hecyr.* 4. 2. 22. Tempus est concedere. Sic omnes causas præcidam omnibus. *Id. Eun.* 1. 2. 102. Impetrare nequeo hoc abs te, diduim saltem ut concedas solum? — b) Ad dolo termino, a quo quis concedit: et quidem — Per Ablat. sine præpos. *Plaut. Epid.* 5. 2. 46. Num te fugi? num ab domo absum? nunc oculis concessi tuis? h. e. num discessi ab oculis tuis? *Virg.* 10. *Æn.* 215. Jamque dies cælo concesserat. *Sil. It.* 11. 326. At tu securis concede penatibus. *Id.* 6. 628. Concedere solio. — Per Ablat. cum præpos. *Plaut. Pers.* 1. 1. 51. At pol ego abs te concessero. *Id. Most.* 2. 1. 82. Concedere a foribus. Similiter *Ter. Phorm.* 5. 1. 14. Concede hinc a foribus paululum istorsum. *Id. Hecyr.* 4. 3. 57. Pollicita est ea, se concessuram ex ædibus. *Cic.* 1. *Cat.* 7. 17. Si te parentes odissent tui, ab eorum oculis aliquo concederes. *Virg.* 2. *Æn.* 91. superia concessit ab oris. — Per Adverbia. *Plaut. Pseud.* 1. 5. 158. et *Ter. Eun.* 1. 2. 126. Concedam hinc Intro. *Ter. Heaut.* 3. 1. 90. Concede hinc domum. — c) Ad dolo termino, ad quem quis concedit: et quidem — Per Accus. sine præpos., quoties agitur de propriis urbium nominibus. *Nepos Themist.* 8. Argos habitatum concessit. *Tac.* 14. *Ann.* 10. Concedere Neapolim. *Id.* 3. *ibid.* 11. Patavium. Similiter *Ter. Hecyr.* 4. 3. 7. rus concessura. *Id. Heaut.* 3. 1. 90. Concedere domum. — Per Accus. et præpos. *Plaut. Aulul.* 4. 5. 6. Tantisper hic ego ad Januam concessero. *Ter. Andr.* 4. 4. 12. Concede ad dexteram. *Liv.* 21. 15. Concedere in hiberna. *Tac.* 5. *Ann.* 19. In insulam. *Id.* 5. *Hist.* 23. trans Rhenum. *Horat.* 1. *Sat.* 4. 143. in turbam. *Aurel. Vict. Vir. illustr.* 49. sub fin. In exilium

voluntarium. — Per Dativum. *Apul.* 6. *Met.* Cæne nuptiali concessit. h. e. ad cœnam lit nuptialem. — Per Adverbia. *Plaut. Merc.* 5. 9. 27. *mess.* Te volo igitur: concede huc (h. e. veni huc; cf. *eumd.* *Bacch.* 4. 2. 29.). so. concessi *Id. Asin.* 3. 3. 56. istuc. *Ter. Heaut.* 1. 1. 123. huc. *Cic.* 2. *Divinat.* 20. 45. Docet, unde fulmen venerit, quon concesserit. *Curt.* 3. 4. 5. Concedere retro.

B) Translate. ¶ 1. Generaliter ponitur pro evanescere, cessare. *Virg.* 8. *Æn.* 41. tumor omnis et ira Concessere deum. *Id.* 10. *ibid.* 820. vita per auras Concessit mœsta ad manes. ¶ 2. Speciatim de personis ponitur, et concedere vitæ, vel concedere absolute est mori. *Tac.* 14. *Ann.* 51. Concessit vita Burrus, incertum valetudine, an veneno. Adde *eumd.* 1. *ibid.* 3. et 12. *ibid.* 39. — Absolute *Id.* 4. *ibid.* 38. Ut quodcumque concessero, cum laude famam nominis mei prosequantur. Adde *eumd.* 13. *ibid.* 30.; et cf. *Virg.* 2. *Æn.* 91. ¶ 3. Concedere dicuntur etiam illa, quæ ab una in aliam conditionem mutantur. *Lucret.* 5. 1010. mulier, conjuncta viro, concessit in unum. *Sall. Jug.* 18. Victi omnes in gentem uomenque imperantulum concessere. *Id. fragm. Hist.* 3. 22. Concedere in dominationem. *Liv.* 28. 7. et 39. 2. In ditionem. *Id.* 28. 31. et 38. 16. in ditionem alterius. *Justin.* 24. 2. extr. in matrimonium alicujus. *Sil. It.* 15. 6. in Tyrias leges. — Et passive impers. *Liv.* 3. 33. Agi de concordia cooptum: concessuque in conditiones, ut etc. Cf. *Tac.* 1. *Ann.* 79. Ut in sententiam Pisonis concederetur. Similiter *Liv.* 32. 23. extr. Concedere in sententiam alicujus. Et *Tac.* 2. *Hist.* 1. In partes. — Concedere in illos, aut in istos, h. e. ad illorum, aut istorum sententiam accedere, dixit *Cic. fragm. Acad.* apud *Augustin.* 3. contra *Acad.* 7.

II.) Concedere est cedere, dare locum alicui: et usurpatur A) Neutorum more, et B) Active.

A) Neutorum more. ¶ 1. Ponitur de vi aliquis, cui locum cedendo subjicimur; et occurrit — a) Raro admodum absolute. *Liv.* 3. 60. Postquam concessum propemodum de victoria credebant. Adde *eumd.* 4. 16. — b) Sæpius cum Dativu personæ aut rei, cui quis cedit. *Plaut. Amph.* 1. 1. 120. Neque nos quoquam concedit die. h. e. diel. *Id.* *Cas.* 2. 4. 15. De Casina certum est, concedere homini nato nemini. *Cic.* 4. *Off.* 22. 77. Cedant arma togæ, concedat laurea linguæ. *Al. leg. laudi.* *Id.* 4. *Tusc.* 29. 63. Naturæ vin attulimus, ut magnitudinî medicinæ doloris magnitudo concederet. *Id.* 1. *Cat.* 9. 22. Concedere temporibus reipublicæ. *Horat.* 2. *Sat.* 3. 305. veris concedere. h. e. veritatis vi se subjicere. *Tac.* 3. *Hist.* 29. ictibus satorum. *Id.* 13. *Ann.* 40. obsidioni. — Sic concedere fato, aut in fatum, et concedere naturæ est mori. Primum est *Plinii Paneg.* 11. et *Val. Flacc.* 1. 554. alterum *Modestini Dig.* 34. 3. 20., tertium *Sall. Jug.* 16. ¶ 2. Item ponitur de alicujus voluntate aut desiderio, cui quis cedit sequi subjicit. *Ter. Hecyr.* 3. 5. 28. Sed quando sese indignam deputat matri meæ, cui concedat. *Id.* *ibid.* 2. 1. 27. Rus habitatura abili, concedens vobis. *Cic. Mur.* 23. 47. Concessit senatus postulationi tuæ. *Id.* *Cæcin.* 24. 67. Concedere jurisconsultis. — Huc pertinet et illud *Ter. Phorm.* 5. 3. 22. Numquamne boddio concedes mihi, neque intelliges? h. e. credes mihi, vel consensas, ut *Non. p.* 269. 3. *Merc.* exponit. — Et absolute. *Cæs.* 1. *B. G.* 7. Cæsar concedendum non putabat. ¶ 3. Item de peccatis ponitur, et est idem quod ignoscere, quocum aliquando jungitur, ut apud *Cic. Rosc. Am.* 1. 3. Neque tenere dicto concedi, propter ætatem et prudentiam. *Id.* 4. *Ferr.* 3. 96. Concedere alienis peccatis. *Id.* 5. *Fam.* 6. alicui. *Horat.* 1. *Sat.* 4. 140. vltio. ¶ 4. Denique sæpius est primas alicui dare; et occurrit — a) Cum Dativu tantum. *Cic.* 4. *Fam.* 3. 1. Etsi nemini concedo, qui majorem ex pernice et peste reipublicæ molestiam traheret. *Id.* 10. *ibid.* 3. Nemini concedens, qui tibi vetustate necessitudinis potior possit esse. *Id.* 3. *Fyn.* 1. 1. Voluptas concedit dignitati. *Cæs.* 4. *B. G.* 7. Sese unis Suevis concedere. *Sall. Jug.* 11. Ut ætati concederet. *Liv.* 6. 6. Majestati ejus viri concedere. *Virg.* 2. *Ecl.* 57. Nec, si numeribus certes, concedat Iolas. — Et passive impers. *Sall. Jug.* 102. Sulla, cujus faciundia, non ætati a Manlio concessum —, locutus. — b) Addita re, qua quis primas alteri cedit; et interdum addito etiam Accusativo quantitatis, ut Grammatici appellant. *Cic.* 4. *Ferr.* 11. 24. Nec amore in hanc patriam nobis concedant.

Id. Deiot. 10. 28. Quam nemini (solebat) in illa causa studio et cupiditate concedere. *Id. Rosc. Am.* 40. 118. Num iste discipulus magistro videtur tantulum de arte concedere? *Id.* 14. *Att.* 18. Neque ei quidquam in desperatione concede. *Tac.* 3. *Hist.* 64. Concedere alicui de gloria. Cf. *Liv.* 3. 60., cujus verba superius retulimus sub II. 1. a. — *Priscian.* 18. p. 1198. *Putsch.* affirmat Latinam esse hanc loquendi rationem, concedo tibi ullius rei, quemadmodum Attici dicunt *παρὰ τῶν σοι τοῦδε*: sed exemplum quod rem conficiat, nullum affert.

B) Active concedere cat dare, permittere, largiri, condonare; et occurrit — a) Cum Accusativo rei et fere semper cum Dativo personæ. — Generaliter; et quidem Activâ formâ. *Plaut. Cas.* 2. 3. 47. Illum mihi æquius est, quam me illi, quæ volo concedere. *Cic. Amic.* 11. 38. Concedere amicis quidquid velint. *Id. Cæcin.* 35. 103. Neque concedere quidquam audaciæ petulantique alicujus. *Id. Planc.* 14. 33. Concedere libertatem alicui in aliqua re. Sic *Cæs.* 4. *B. G.* 15. Is Cæsar libertatem concessit. *Rursus Cic. Divin.* in *Q. Cæcil.* 15. 49. Concedere alicui primas in dicendo partes. Cf. *Nepos Timoth.* 2. Sua sponte Atheniensibus imperii maritimi principatum concesserunt. *Cic.* 3. *Ferr.* 15. 38. bona diripienda. Sic *Cæs.* 3. *B. C.* 8. oppidum militibus ad diripiendum. *Liv.* 10. 24. honores et præmia alicui. *Auct. B. G.* 8. 44. et *Auct. B. Alex.* 31. vltam alicui. Adde *Sueton.* *Cæs.* 88. *Virg.* 7. *Æn.* 305. Calydonæ Dianæ in iras. *Horat.* 2. *Ep.* 2. 142. ludum pueris. *Propert.* 3. 7. 59. hoc laudis alicui. *Stat.* 5. *Silv.* 3. 264. veniam alicui. — Item generaliter, sed Passive. *Cæs.* 2. *B. G.* 44. Habere sedes in Gallia ab ipsa Gallis concessas. Adde *Liv.* 21. 1. et *Quintil.* 12. 10. 43. *Virg.* 2. *Æn.* 798. Si concessa peto, si dant ea mœnia Parcæ. *Ovid.* 3. *Amor.* 4. 15. de equo. ut primum concessas sensit habenas. *Id.* 9. *Met.* 453. Amare concessa. *Horat.* 1. *Sat.* 4. 113. Concessa Venus. *Lucan.* 2. 446. Concessa pudet ire via, clypeumque videri. — Speciatim ponitur et pro condonare, remittere. *Ter. Adelph.* 2. 2. 9. Si nunc de tuo jure concessisses paululum. Cf. *Cic.* 2. *Off.* 18. 64. *Id.* *Cic.* 4. *Ferr.* 1. 49. Concedere peccata. *Sueton. Ner.* 29. extr. multis delicta. *Plin.* 8. *Ep.* 2. partem octavam pretii. Et ipso in jure *Cic. Rosc. com.* 6. 19. Laudem veritatis tribuebas, crimen gratiæ concedebas. *Id.* *Cluent.* 69. 195. Peccata liberum parentum misericordiæ concesserunt. — Item speciatim in re politica. *Cic. Prov. cons.* 18. 44. Dolorem et inimicitias meas reipublicæ concessi. *Id.* 2. *Phil.* 2. 4. Concedere alicui auguratus petitionem. *Id.* *Marcell.* 1. 3. Cum M. Marcello senatu reique publicæ concessisti. Adde *eumd.* *Ligar.* 12. 37.; *Nepot. Att.* 7. extr.; et *Tac.* 2. *Ann.* 55. — b) Cum Infinito. *Lucret.* 1. 830. nec nostrâ dicere linguâ Concedit nobis patrii sermonis cgestas. *Horat. Art. P.* 373. mediocribus esse poetis Non di, non homines, non concessere columnæ. *Curt.* 8. 8. 3. Servis quoque pueros hujus ætatis verberare concedimus. *Stat.* 6. *Theb.* 134. concedunt plangere matri. — Et passive *Cæs.* 6. *B. G.* 10. De republica nisi per concilium loqui non conceditur. — c) Cum Accusativo et Infinito. *Lucret.* 4. 380. oculos falli concedimus. *Cic. Rosc. Am.* 28. 76. Culpam inesse concedam. *Id.* *Amic.* 14. 50. Concedatur profecto verum esse etc. — Apud Poetas occurrit etiam passive concessus pro eo, cui concessum est, seu concedor pro mihi conceditur. *Virg.* 3. *Æn.* 700. et satis numquam concessa moveri Apparet Camarina procul. *Manil.* 4. 337. Quæ fastidito concessa est jure potiri. — d) Sequenti ut, aut ne. *Cic.* 3. *Ferr.* 12. 32. Vos, quæso, date hoc et concedite pudori meo, ut etc. *Id.* *Rosc. Am.* 19. 54. Verum concedo tibi, ut ea prætereas, quæ, cum taces, nulla esse concedia. Sic *Sueton. Aug.* 32. Judicandi munus detrectantibus vix concessit, ut etc. *Rursus Cic.* 1. *Off.* 35. 129. Nec vero historionibus oratoribus concedendum est, ut his hæc apta sint, nobis dissoluta. *Auct. B. G.* 8. 48. Unum illud erat, ut timori suo concedatur, ne in conspectum veniat cujusquam Romani. — Et per ironiam *Cic. Amic.* 5. 18. Concedant, ut hi viri boni fuerint. Cf. *Id.* 13. *Fam.* 18. Non concedam, ut Attico nostro jucundiores tuæ litteræ fuerint, quam mihi. — e) Concedere est etiam frequentis usus in disputando, cum damus adversario aliquid eorum, quæ contra nos dicuntur; et occurrit — Sequenti Conjunctivo, ita tamen ut conceda parenthesi sit includendum. *Cic.* 4. *Ferr.* 32. 78. Concedo: forsitan

aliquis aliquando ejusmodi quidpiam fecerit. *Catull.* 114. 5. Quare concedo, sit dives, dum omnia desint. — Absolute, ita tamen ut Accusativus ex ipso nationis contextu facile innoscat. *Cic. 1. Nat. D.* 31. 89. Beatos esse deos sumpsisti: concedimus. Huc pertinet et illud ejusdem *Cic. 2. Divinat.* 51. 106. Videsne, quæ dubia sint, ea sumi pro certis atque concessis? — Item absolute effertur et illa *Cic. 1. Fam.* 2. 2. Consules neque concedebant, neque valde repugnabant. *Cæs. 1. B. G.* 44. Ut ipsi concedi non oporteret, si in nostros fines inpetum faceret. *Horat. 1. Ep.* 7. 13. te, dulcis amice, reviset Cum Zephyris, si concedes, et hirundine prima.

CONCELEBRATUS, a, um. *V. voc. seq.*

CONCELEBRO, as, avi, atum, are, a. 1. (cum et celebrō). Part. *Concelebrans* I.; *Concelebratus* II. 1.; *Concelebrandus* I. et II. 2. — Concelebro est idem quod celebrō, frequento.

I.) Proprie est aliquem locum sæpe et frequenter invisere, festum aliquod solemne reddere. *Plaut. Pseud.* 1. 2. 32. Diem natalem concelebrare. *Id. Cas.* 4. 3. 2. Age, libicen, suavi cantu concelebra omnem hanc plateam hymenæo. h. e. fac personet platea hymenæi vocibus. *Lucret. 1. 4.* Alpa Venns, cæli subterlabentia signa, Quæ mare navigerum, quæ terras frugiferentes Concelebras. h. e. invisendo, et frequentando animantium frequentia complens. *Non. p.* 274. 31. *Merc.* exponit commoves. Alii explicant, quæ cælo, terra, marique vagaris. *Id. 2. 345.* Loca aquarum concelebraot volucres. *Cic. pro leg. Manil.* 21. 61. At eam quoque rem (triumphum) populus Romanus studio omoi visendam et concelebrandam putavit. *Q. Cic. Petit. Consul.* 11. 44. Convivia concelebrant et passim et tributum. *Tibull. 1. 8.* 50. Concelebrare ludus Geniumque choreis. *Liv. 8. 7.* ad fin. Concelebrare funus. *Ovid. 4. Fast.* 354. Concelebrare despes. *Plin. 34. Hist. nat.* 2. 4. (9). *Mercatus* in Delo concelebrante toto orbe.

II.) Translate occurrit. *¶ 1.* De rebus, quæ simul cum aliis diligentissime fiunt. *Cic. 1. Invent.* 3. 4. Studio recta acie honesta, per otium concelebrata ab optimis, enituerunt. *¶ 2.* De iis, quæ ludis et cantibus comitata, aut litteris tradita vulgantar et nota omnibus redduntur. *Lucilius* apud *Non. loc. cit.* Multis inductum sermonibus concelebravit. h. e. diu amavit. *Lucret. 5.* 1330. Carmina cantu concelebrare. *Cic. 2. Invent.* 23. 70. Virtutis concelebrandæ causâ monumentum statuere. *Q. Cic. Petit. Consul.* 13. 50. Concelebrare rumorem. *Cæs. 3. B. C.* 72. Concelebrare victoriam per orbem terrarum famâ ac litteris. h. e. vulgare, et notam omnibus reddere. *Porc. Latro declam. in Catil.* 29. Concelebrata divinitio. h. e. prædicata, jactata.

CONCELLANEUS, i, m. 2. qui cum altero in eadem cella habitat. *Ennod. Opusc.* 6. Quem sacerdotem substantiæ exilitas non permiserit habere conaortem, ipse concellaosus fiat alterius.

CONCELLITA, æ, m. 1. qui in una simul cella cum alio monachum agit. *Sidon. 8. Ep.* 14. Concellita Luporum Maximorumque. — Est etiam quisquis in eadem cella habitat, vel qui eidem cellæ præest. *Inscript. apud Donat.* 320. 1. ex *Passion.* p. 35. n. 12. TI. JULIUS SEIUS FECIT SIBI ET EUTYCHO CONCELL. ET PYRNARIO. Sunt qui putant legendum *concellario vel concellioni.*

CONCELO, as, avi, atum, are, a. 1. idem quod celo. *Gell. 11. 9.* Non id postea conclavit, quin gloriæ quoque hoc sibi assignavit. *Id. 15. 2.* Conclare errares.

CONCENTIO, ōnis, f. 3. conceotus, multorum simul canentium vox; quod vocabulum ex Gr. ἀπνοία finxit *Cic. Tim.* 8. Est autem unus ex omnibus rationis concentrationis (ἀπνοία Græce) sempiternarum rerum et sub intelligentiam cadentium compo et particeps. *Orell.* sic legit; alii *concentrationis*, et alii *concentrationis*. *Cic. Sexti.* 55. 118. Cum ageretur togata, *Simulans*, caterva tanta, clarissima concentratione, in ore impuri hominis imminens, concionata est: Huic vitæ tuæ, etc. *Apul. de Mundo.* Mundanæ varietates, et instar unius concentrationis.

CONCENTOR, ōris, m. 3. qui concinit. *Isid. 7. Orig.* 12. Concentor dicitur qui consonat.

CONCENTURIO, as, avi, atum, are, a. 1. (cum et ceoturia) per centurias colligo et dispono. Inculariter *Plaut. Pseud.* 1. 5. 159. Dum concenturio in corde sycophosias. *Id. Trin.* 4. 2. 160. Epistola illa mihi concenturiat metum in corde. h. e. auget.

CONCENTUS, ns, m. 4. vox et cætos multorum simul, consensus et harmonia plurium una canentium (II. *concerto, armonia; Fr. concert, harmonie; Hisp. concierto; Germ. d. zusammentimmende Singen oder Tönen Mehrerer; Angl. a concert of music, singing in tune, symphony*).

I.) Proprie. *¶ 1.* Stricto sensu est consensus et harmonia plurium una canentium. *Cic. 6. de republ.* 18. Sonus, qui acutus cum gravibus temperans, varios æqualiter concentus efficit. *Id. 1. Legg.* 7. 21. et *Virg. 1. G.* 422. Concentus avium. *Ovid. 1. Fast.* 155. volucres concentibus aera mulcent. *Id. 11. Met.* 11. Conceotus vocisq; lyræque. *Liv. 9. 41.* Concentus tubarum ac cornuum. Adde *Quintil. 1. 10.* 14. *Id. Quintil.* 9. 4. 11. Concentus signorum. *Stat. 6. Theb.* 227. Multa gemunt contris raucis concentibus agri. *¶ 2.* Metonymice usurpatur de multis vocibus consonis. *Cic. 3. Orat.* 50. 196. Quid? hoc non idem fit in vobis, ut a multitudine et populo, non modo cæteræ atque concentus, sed etiam ipsi sibi singuli discrepantes ejiciantur. *V. Ellendt.* ad h. l. et cf. *Tac. 16. Ann.* 4. *Gell. 7. 20.* ad fin. Ebrios dixit propter consequentis litteræ concentum. Loquitur *Gell.* de illo *Catulli* 27. 4. Ebriosa acina ebriosioris. — De multitudinis plausu in theatro dixit *Plin. Paneg.* 2. et 46. — Apud *Tertull. advers. Jud.* 1. *Concentus* disputationis est ipse disputantium clamor et concertatio.

II.) Translate. *¶ 1.* Abstracte de coloribus. *Plin. 37. Hist. nat.* 6. 24. (91). Omnium in transitu colore inenarrabili, et in unum redeunte conceotum. — Item de plurium ndorum mixtioe. *Id. 12. ibid.* 19. 42. (86). Comitata vero fabula est ad meridiai solis repercussus inenarrabilis quemdam universalis balitum e tota præinsula existere, tot georum aura e spirante concentum. At *Silius* rectius leg. *conceptum*. *¶ 2.* Fere concreto, uti ajunt, sensu ponitur de animis, seu de personis pro concordia, consensione, et cum consensu sæpe jungitur. *Cic. 3. Orat.* 6. 21. Omnium doctrinarum quasi consensu concentusque. *Id. 2. Divinat.* 4. 34. Naturæ concentus atque consensus. *Id. 1. Off.* 40. 145. Melior actionum, quam sonorum concentus est. *Horat. 1. Ep.* 14. 31. Nunc age, quid oostrium concentum dividat, audi. Adde *Tac. Germ.* 3. et *Plin. Paneg.* 4.

CONCEPTACULUM, i, n. 2. quod aliquid continet.

I.) Proprie. *Plin. 2. Hist. nat.* 45. 44. (115). In domibus multis manu facta, inclusa opacitate, conceptacula suras snas habent. h. e. Italice, gli sfiatatoj artificiali nel vuoto dei muri producono vento. Hæc *Vitruv. 7. 4. 1.* Schneida. vocat spiramenta. *Gell. 18. 10.* Vena est conceptaculum sanguinis: arteria est conceptaculum spiritus. Adde *Frontin. Aquæd.* 22. (cujus verba *V. in voc. seq.*); *Macrob. 7. Soturn.* 12.; et *Cod. Theod.* 15. 2. 2. et 5. *Cassiod. 11. Variar.* 6. ad fin. Esto conceptaculum, quod audita custodias, quod suscepta non fundas.

II.) Translate. *Plin. 11. Hist. nat.* 37. 51. (138). Superbia mihi conceptaculum, sed in superciliis sedem habet.

CONCEPTE, adverb. idem ac conceptis verbis: *V. Conceptus* in fin. *voc. CONCIPIO.* *Vetus Scholiast.* ab *A. Mai* editis ad *Cic. orat. cum popula grat. eg.* p. 43. edit. Rom. a. 1828. Concepte posita sententia.

CONCEPTELA, æ, f. 1. conceptaculum. *Frontin. Aquæd.* 22. Nec Virgo, nec Appia conceptelas, idest piscinas habent. *Poleni* editio ex MSS. habet *conceptacula*: quod certe est magis Latinum quodque habet etiam *Buecheler.*

CONCEPTIO, ōnis, f. 3. actus concipieodi, complexio, comprehensio.

I.) Proprie. *¶ 1.* Abstracte est comprehensio seminis. *Cic. 2. Divinat.* 22. 49. Coceptio mulæ contra naturam fortasse: sed partus prope necessarius. *Plin. 22. Hist. nat.* 22. 40. (83). Causalis coceptionibus multum confert. — Huc pertinet et illud *Vitruv. præfat. 8.* Schneid. Terra ex cælestium imbrium conceptionibus inseminata, fetus procreat. *¶ 2.* Concreto, uti ajunt, sensu est collectio, complexio. *Frontin. Aquæd.* 66. 67. 71. 73. et alibi. Conceptio aquæ. h. e. collectio ejus ex fonte, lacu vel flumine, ut per aqueductum in urbem perducatur. Et *ibid.* Modus conceptionis. h. e. quantitas aquæ collectæ et in aqueductum derivatæ. *Vitruv. 9. 1. 2.* Schneid. Mundus est omnium naturæ rerum conceptio summa.

II.) Translate. *¶ 1.* Conceptio iudicii, verborum, jurisjurandi etc., est ratio, institutio, ordo, formula. *Cic. 2. Invent.* 19. 58. Omnis conceptio privatorum iudiciorum in jure constituitur. *Paul. Dig.* 3. 5. 46. In extraordinariis iudiciis, ubi conceptio formularum non observatur. *Ulp. ibid.* 12. 2. 34. Si de qualitate iuramenti fuerit dubitatum, conceptio etiam in arbitrio iudicantis est. *Paul. ibid.* 24. 3. 56. Conceptio stipulationis. *Id. ibid.* 48. 2. 3. libellorum. *Pompon. ibid.* 45. 1. 5. verborum. *¶ 2.* Conceptio rei apud *Gell. 11. 13.* est expressio, seu explicatio rei verbis facta. Adde *Arnob. 5. 36.* *¶ 3.* Apud Grammaticos idem est, quod syllaba. *Charis. 1. p. 1.* Putsch. V. COMPREHENSIO II. 1.

CONCEPTIONALIS, e, adject. ad conceptionem pertinens. *Fulgent. 2. Mythol.* 8. Jupiter Tiresiæ conceptionale satum futuri germinis subministrat. *Alti leg.* conceptionem satum. *V. FATIM. Firmic. 7. Mathes.* 1. Si una malevola (stella) in conceptionali sole fuerit inventa, qui natus fuerit, exponitur.

CONCEPTIVUM, i, n. 2. *V. voc. seq. in fin.*

CONCEPTIVUS, a, um, adject. *¶ 1.* Est qui concipitur, hoc est aliunde petitur et assumitur. *Tertull. Resurr. carn.* 40. Fides et dilectio non substantiva animæ, sed conceptiva. h. e. quæ in anima concipiuntur. *¶ 2.* Item qui exprimitur et declaratur. Hinc *Conceptivæ feriæ* apud *Varron. 6. L. L.* 26. *Müll.*, quæ non habebant certos et constitutos dies, sed a magistratibus, vel sacerdotibus concipiebantur in dies certos, vel etiam incertos, ut Latine, Sementivæ, Paganalia, Compitalia; vulgo *festæ mobilia*. Ita *Macrob. 1. Saturn.* 16. et *Paul. Diac. p.* 62. 15. *Müll.* Eas *Varro loc. cit.* 29. vocat etiam *conceptas*. Quod vero *cit. c.* 26. scribit *conceptivas esse, quæ non sunt annales*, non hoc dicit, non fuisse quotannis observatas, sed non recurrisse intra ipsum anni spatium, at modo antea, modo postea, quotannis tamen. *V. Marin. Frat. Arv. p.* 128. — Hinc

Conceptivum, i, m. 2. absolute, substantivorum more, pro mente atque imaginandi vi dixit *Venant. 5. 6. in pros.* Conceptivo meo.

CONCEPTO, as, avi, atum, are, a. 1. *frequentat.* a concipio. — Part. *Conceptans* II. — Concepto est simul capio, comprehendo, et speciatim semen ad fetum comprehendo.

I.) Proprie. *Arnob. 4. 21.* His in lucem prodeunt generationibus dii vestri, quibus asini, porci, canes, quibus immunda hæc omoi conceptatur et genitur terreorum proventus bestiarum.

II.) Translate. *Ammian. 31. 10.* 26. Germani exarsere flagrantius, oisioraque conceptantes, nostra confidentius irruerunt. h. e. cogitantes, parantes.

CONCEPTOR, ōris, m. 3. qui concipit. *Arat. 2. Act. Apost.* 16. 437. Percati conceptor erat.

CONCEPTUM, i, n. 2. *V. in CONCEPTUS*, us.

CONCEPTUS, a, um. *V. CONCIPIO.*

CONCEPTUS, us, m. 4. idem quod conceptio.

I.) Proprie. *¶ 1.* Abstracte et quidem — o) Generatim. *Sueton. Vitell.* 8. Flagrans tridinio ex conceptu camini. h. e. quod caminus ignem conceperat. *Plin. 3. Hist. nat.* 5. 9. (53). *de Tiberi.* Novorum conceptu dierum navigabilis. h. e. postquam cohibita fuerit aquæ, ut emissæ largius fluant. — b) Speciatim est conceptio fetus. *Cic. 1. Divinat.* 42. 93. Quædam oriebantur ex hominum pecudumve conceptu. Adde eund. *Tim.* 11. *Plin. 30. Hist. nat.* 14. 43. (126). Coeleæ in cibo sumptæ accelerant partum: item conceptum. — Dicitur etiam eodem sensu de ptaotis. *Id. 17. ibid.* 2. 2. (13). Ut absumpto partu arborum sequatur protinus conceptus, idest germinatio. *Id. ibid.* 18. 30. (134). Conceptus satorum. *¶ 2.* Concreto, uti ajunt, sensu ponitur pro ipso fetu, et reperitur aliquando in neutro genere. si tamen certa est lectio. *Plin. 28. Hist. nat.* 19. 77. (248). Conceptus leporis utero exemptus. *Sueton. Domit.* 22. Coacta conceptum a se abigere. *Scribon. in epist. ad C. Jul.* Medicamentum, quo conceptum excutitur. *¶ 3.* Item est conceptaculum. *Seneca 5. Quæst. nat.* 15. Vidisse flumina ingentia, et conceptus aquarum inertium vastos. *V. CONCEPTIO* I. 2.

II.) Translate pro, consilio, cogitatione, deliberatione. *Firmic. 5. Mathes.* 12. Qui omnes animi sui coconceptus studeant ad floem usque deducere. *Capell. 5. p.* 137. Quam pronuntiandi congruens modulatio, qui gestus in motu, quæ profunditas in conceptu.

CONCERNO, is, ere, a. 3. (cum et cerno). *¶ 1.*

Concerno est simul cerno. *Augustin. 5. Confess. 10. extr.* Talem naturam ejus nasci non posse de Maria virgine arbitrari, nisi carni concerneretur. Concerni autem, et non inquinari, non videbam. h. e. misceri, veluti ea, quæ simul cernuntur, h. e. eribrantur. ¶ 2. Item constituto, decerno. *Q. Cic. Petit. cons. 5. 19.* Hæc tibi omnia parata esse debebant, sicut parata esse concerno. Hæc cl. *Furlanetto in Appendic. At Orell. ex meliorib. Codd. leg. confido.*

CONCERNO, pis, psi, pium, pere, a. 3. (cum et carpo). Part. *Concerptus I.* — Concerno est idem ac discerpo, lacerio.

I.) Proprie. *Cic. 10. Att. 12.* Tu eas epistolas, quibus asperius de eo scripsi, aliquando concernito. *Liv. 38. 55.* Concernere librum. Adde *Gell. 4. 18. Plin. 24. Hist. nat. 3. 9. (13).* Folia coronæ concernita in scyphum. *Id. 25. ibid. 15. 61. (216).* Linteolum concernitum. Adde *eumd. 31. ibid. 9. 45. (100).* *Sueton. Ner. 47.* Concernere litteras. *Apic. 4. 3. sub init.* Pulpas piscis cocti concernis. *Alii tamen aliter leg.*

II.) Translate. *Cælius apud Cic. 8. Fam. 6. ad fin.* Quod scripsi, Curionem valde frigere, jam calet: nam ferventissime concernitur. h. e. dictis laceratur.

CONCERNITUS, a, um. *V. voc. præced.*

CONCERRÆ, *V. CONGERRO.*

CONCERTATIO, ōnis, f. 3. (cum et certo) certamen, contentio. *Cic. Sext. 36. 77.* Concertatio magistratum. — Ceterum occurrit de dialectica disputatione. *Id. 1. Divinat. 30. 62.* Carneades concertationis studio modo ait hoc, modo illud. Adde *eumd. 1. Orat. 43. 194. Id. 2. ibid. 16. 63.* Sine ulla serie disputationum, et sine jejuna concertatione verborum. *Id. Partit. orat. 23. 81.* Concertatio captatioque verborum, ubi illa disputandi prudentia eidem opponitur, et *Turneb. l. 3. Adversar. c. 2.* recte notat designari a *Cic. bæ voce sophistarum τῆς ἐπιστήμης. Id. 1. Fin. 8. 27.* Concertatio in disputando pertinax. *Plin. 29. Hist. nat. 1. 5. (11).* de medicis. Nec dubium est omnes istos, famam novitate aliqua aucupantes, anima statim nostra negotiari. Hinc illæ circa ægros miseræ sententiarum concertationes, nullo idem eussente ne videatur accessio alterius. Adde *eumd. 20. ibid. 18. 76. (200).*

CONCERTATIVUS, a, um, adject. pertinens ad simul certandum. *Quintil. 7. 2. 9.* Mutua accusatio, quam Græci ἀντιμαρτυρία vocant, nostri quidam concertativam.

CONCERTATOR, ūris, m. 3. qui simul certat, æmulus. *Tac. 14. Ann. 29.* Paullinus scientia militum, et rumore populi, Corbulonis concertator.

CONCERTATORIUS, a, um, adject. contentiosus. *Cic. Brut. 83. 247.* Hoc forense, concertatorium, judiciale non tractavit genus.

CONCERTATUS, a, um. *V. voc. seq.*

CONCERTO, as, avi, atum, are, n. 1. (cum et certo). Part. *Concertans 1.; Concertatus 2.; Concertaturus 3.* — Concerto est idem quod certo, vel simul certo. ¶ 1. Generaliter est æquis viribus cum alio certare, æmulari. *Colum. 8. R. R. 15. 4.* Aves nandi velocitate concertant. *Sueton. Aug. 21.* Pluribus quondam de regno concertantibus. — Cum Dativis, figurate. *Manil. 5. 507.* triclina templis Concertant, tectique auro jam vescinur auro. ¶ 2. Specialiter est cum aliquo verbis disputare aut altercari. *Cic. 3. Att. 12.* Numquam accidit, ut cum eo verbo uno concertarim. *Id. pro leg. Manil. 10. 28.* Sæpius cum hoste conflixit (*Pompejus*), quam quisquam cum inimico concertavit. *Id. 3. Nat. D. 16. 42.* Concertare cum aliquo de re quapiam. *Sueton. Cal. 22.* De aliqua re super cenam concertare. — Et cum Accusativo. *Cic. Partit. orat. 28. 99.* Quæ ante, quam res in iudicium venit, aut concertata, aut dijudicata, aut confecta non sint. h. e. certoque disputata. ¶ 3. Item specialiter de bellica pugna. *Cæs. 6. B. G. 5.* Pro explorato habebat, Ambiorigem prælio non esse concertaturum. — Et Joculariter *Ter. Adelph. 2. 2. 3.* Te audio nescio quid concertasse cum vero.

CONCESSATIO, ōnis, f. 3. concessio. *Colum. 11. R. R. 1. 16.* In itinere conficiendo sæpe dimidio maturius pervenit, qui naviter, et sine ullis concessationibus permeabit.

CONCESSIO, ōnis, f. 3. actus conrendendi. ¶ 1. Generaliter occurrit — a) Cum Genitivo subjecti, seu personæ concedentis, quod fere per pronomen possessivum effertur. *Cic. 3. Att. 24.* Et nostra concessione omnem vim sui juris aniserint. *Id. orat. in*

Tug. cand. fragm. II. 1. p. 522. Orell. Concessio competitorum. — b) Cum Genitivo objecti, hoc est rei concessæ. *Cic. 3. leg. Agr. 3. 11.* Concessio agrorum. Adde *Tac. 3. Ann. 73.* *Plancus apud Cic. 10. Fam. 8. 3.* Concessionem præmiorum. — c) Addita re concessa per part. ut. *Varro 1. R. R. 17. 7.* Concessio, ut peculiare aliquid in fundo pascere liceat. ¶ 2. Specialiter concessio est figura rhetorica, cum aliquid etiam iniquum videtur orator pati atque concedere, ut quæ deinde dicturus est, graviora videantur. *Quintil. 9. 2. 51.* ¶ 3. Item specialiter pars constitutionis juridicialis, cum reus postulat sibi ignosci: et dividitur in purgationem et deprecationem. *Cic. 1. Herenn. 14. 24. et 2. Invent. 31. 94.*

CONCESSIVUS, a, um, adject. qui concedit. Vox est *Servii* ad illud *Virg. 10. En. 33.* neque illos Juevis auxilio. Concessivus est, inquit, modus iste secundum *Probum. Diomed. 1. p. 390.* *Putsch.* Concessiva species. *Vet. Scholiast. ad Cic. Sull. 13.* (edente *A. Mai. in Class. Auct. T. 2. p. 265.*). Ad formam concessivam revocans argumentationem.

CONCESSO, as, avi, atum, are, n. 1. frequentat. a concedo, eesso, desisto: et occurrit — a) Absolute. *Plaut. Asin. 2. 24.* Concessare pedibus. *Fronto ad M. Antonin. Aug. 1. Ep. 2.* Qui interdu concessarunt, aut restiterit per syncope pro concessaverit. — b) Cum Infinito. *Plaut. Pæn. 1. 2. 9.* Numquam concessavimus lavari, aut fricari, aut orinari.

CONCESSUM, i, n. 2. permissio, concessio. *Cic. Cæl. 20. 48.* Sed abhorret non modo ab hujus sæculi licentia, verum etiam a majorum consuetudine atque concessis. *Ernestus* suspicatur legendum esse concessu. *V. CONCESSUS, us.*

CONCESSUS, a, um. *V. CONCEDO.*

CONCESSUS, us, m. 4. idem quod permissio: sed Ablativo tantum casu occurrit. *Cic. Cæl. 12. 28.* Dator enim concessu omnium huic aliquis ludus ætati. *Id. 4. Fam. 6. extr.* Quiescere concessu et beneficio allicui. *Id. Tim. 14. in fin.* Philosophia data est mortalium generi deorum concessu atque munere. Adde *eumd. Brut. 21. 84. Cæs. 7. B. G. 20.* Cæsaris concessu. *Tac. 12. Ann. 44.* fratrum. Adde *eumd. Tac. alibi sæpe; et V. CONCESSUS.*

CONCHA, æ, f. 1. *κὀγχη*, testa durior piscium (de testarum varietate omnino videndus *Plin. 9. Hist. nat. 33. 52. (102).*) a voce Græca allata (*It. guscio, nicchio, conchiglia; Fr. coquille; Hisp. concha; Germ. d. zueischalige Muschel; Angl. a shell-fish, a shell, sea-shell*).

I.) Proprie. ¶ 1. Generaliter de quacunque duriore piscium testa. *Plaut. Rud. 2. 1. 15.* Nisi quid concharum capimus, iacrenati sumus profecto. Adde *eumd. ibid. v. 8. Cic. 2. Orat. 6. 22.* Conchas et umbilicos ad Cajetam legere. *Id. 2. Nat. D. 48. 123.* Pinna duabus grandibus patula conchis, etc. admonita a squilla, morsu comprimit conchas. Adde *Lucret. 2. 374. et 4. 937; et Virg. 2. G. 348. Ovid. 6. Fast. 174.* Ostreaque in conchis tuta fuere suis. *Id. 4. Met. 725.* Conchæ cavæ. *Id. 15. ibid. 264.* marinæ. *Horat. 2. Sat. 4. 28.* viles. — Conchæ minutæ sunt, quas nos cappe appellamus, frequentes in cibis. *Plin. 35. Hist. nat. 6. 18. (36).* ¶ 2. Specialiter dicitur de illis, in quibus margaritæ nascuntur: de quibus multa *Plin. 9. Hist. nat. 35. 54.* et alibi. Adde *Sueton. Ner. 31.* ¶ 3. Hinc metonymice ponitur pro margarita. *Tibull. 2. 4. 29.* Hic dat avaritiæ causas, et Coa puellis Vestis, et rubro lucida concha, mari. Adde *eumd. 4. 2. 19; Propert. 3. 11. 6; et Ovid. 10. Met. 260. et 2. Amor. 11. 13.* ¶ 4. Item specialiter de illis, quibus innotant purpureæ, ex quarum sanie nobilissimus ille purpureus color olim fiebat. *Lucret. 2. 500.* Melibæque fulgens Purpura Thessalico concharum tincta colore. Hinc pro ipsa purpura occurrit apud *Ovid. 10. Met. 267.* Collocat hæc stratis conchæ Sidonide tinctis. ¶ 5. Denique de testa coctæ. *Colum. 10. R. R. 323.* teneras audent erodere frondes Implicitus cochlæ limax hirsutaque campe.

II.) Figurate. ¶ 1. Est genus vasis concavum ad conchæ similitudinem ad varios usus. *Horat. 1. Sat. 3. 13.* sit inibi mensa tripes et Concha salis puri. h. e. salinum. *Id. 2. Od. 7. 22.* funde capacibus Unguenta de conchis. h. e. ampullis: conchas vero hæcæ ugentarias fuisse plerumque ex conchis margaritarum, colligi potest ex *Plin. 9. Hist. nat. 35. 54. (109).* *Cato R. R. 66.* Capulator concha oleum tollat. Sic

Colum. 12. R. R. 5. 50. Conchæ, quibus oleum depulsetur. *Plin. 33. Hist. nat. 5. 26. (88).* Chrysocola tunditur, dein lavatur in conchis. h. e. in calinis. *Martian. Dig. 33. 7. 17.* Peniculi, canteria, conchæ. h. e. vasa, in quibus colores ad pingendum servantur. *Juvenal. 6. 303.* Cum bibitur concha. h. e. cum in vase unguentario vinum bibitur unguento mixtum; quod io luxu et ebrietate aliquando bebant. Adde *Paul. 3. Sentent. tit. 7. sub fin.; item Caton. R. R., ubi pro certo genere mensuræ ponitur, 56.* Sumito farinæ minutæ conchas duas. ¶ 2. Propter similitudinem formæ, concha dicitur etiam genus tubæ, quæ a Poetis tribuitur Tritonibus, qui sunt Neptuni tubicines. *Plin. 9. Hist. nat. 5. 4. (9).* Visum auditumque in quodam specu concha canentem Tritonem. Adde *Ovid. 1. Met. 333. Lucan. 9. 349.* ventosa perflantem murmura concha. *Virg. 6. En. 171.* tribuit Miseno tubicini Æneæ. ¶ 3. Significat etiam pudendum muliebre, quod hodieque nostrates cstrica appellant. *Plaut. Rud. 3. 3. 42.* Te (*Venus*) ex concha natam esse autumat: cave tu harum conchas spernas. h. e. harum puellarum pudenda. Hæc de re cl. *Fulgent.*, qui 2. *Mythol. 4. ait:* Venus concha marina pingitur portari, quod hujus generis animal toto corpore simul aperto in coitum misceatur, sicut Juba in Physiologis refert.

CONCHĀTUS, a, um, adject. in modum conchæ curvatus. *Plin. 10. Hist. nat. 20. 22. (43).* Conchata cauda pavo quærit, etc.

CONCHEUS, a, um, adject. ad concham pertinens. *Virg. Cui. 86.* nec Indi Conchea bacca maris pretio est. *Bacca conchea* est margarita.

CONCHICLA, æ, f. 1. per syncope pro conchicula, deminut. a conchis. Conchicula faba apud *Apic. 5. 4.* eadem est ac conchis, scil. faba integra et aolida, cum cortice suo decocta. Cf. *Petron. Satyr. 66.* — Hinc

CONCHICLĀTUS pullus vel porcellus apud *Apic. 5. 4.*

CONCHIS, is, f. 3. *κὀγχης*. Hoc nomen carere plurali numero docet *Priscian. 5. p. 663. Putsch.* — Conchis est faba integra, et cum cortice suo, a conchæ similitudine, quod fracto cortice velut implicita conchis suis caruncula videatur, cui opponitur faba fresa: vel edulium ex faba pecuarii ratione condita, de qua *Apic. loc. cit.* io voce præced. verba faciunt. Ab *Athen. l. 4. c. 16.* inter viliores cibos numeratur, et *κὀγχης* appellatur. *Martial. 13. 7.* cujus lemma est *Conchis faba*. Si spumet rubra conchis tibi pallida testa, Lautorum cænis sæpe negare potes. Adde *eumd. 7. 77. Juvenal. 3. 293.* Cujus aceto, Cujus conche tames? Adde *eumd. 14. 131. M. Aurel. inter epist. Fronton. 4. ad M. Cæs. ep. 6.* (edente iterum *A. Mai.*) Quid me censes prandisse? panis tantulum, cum conchum, cæpas et mænās bene præguantes alios vorantes viderem. Hic *Id. Manius* perperam putat, conchum esse adverbium.

CONCHISŌNUS, a, um, adject. qui concha sonat. *Stat. 1. Achil. 55.* cantuque quieto Conchisoni Tritones eunt, scopulobusque Cete. Ita legit in suo codice *Ricciobius* auctor Prosodia Bononiensis. Ceteri omnes habent armigeri. Ad quem locum ita notat *Vet. Scholiast. anonym. io Bibliotheca Florentina Medicea:* Tritones sunt pisces, qui dicuntur magoa buccina ferre arma Neptuni.

CONCHITA, *V. CONCHYTA.*

CONCHULA, æ, f. 1. deminut. a concha, parva concha. *Cels. 2. 29.* Omnes fere conchulæ, maximeque jus earum. *Val. Max. 8. 8. n. 1.* Constat, vagas litoribus conchulas, et umbilicos lectitasse. Adde *Apul. de Mag.*

CONCHYLĀRIUS, ii, m. 2. Secundam syllabam Latini producant: at Græci corripunt. — *Magister conchyliarius* is dicitur, qui laux coorbilio inficiendæ præest, idem ac purpurarius. *Inscript. apud Donat. 315. 8.* *AVRELIUS PECULIARIUS MAGISTER CONCHYLARIUS.* h. e. conchyliarius, nam sæpe Latini, ut probat *Marin. Frat. Arv. p. 292.*, c et ch mutant in q et qu, y vero sæpissime in u vel i. *V. vocem seq.*

CONCHYLĀTUS, a, um, adject. ¶ 1. Est conchylii colore tinctus, purpureus. *Cic. 2. Phil. 27. 67.* Conchyliatis Co. Pompeji peristomatis servorum in cellis lectos stratos videres. *Plin. 9. Hist. nat. 39. 64. (138).* Conchyliata vestis. *Plin. Valer. 1. 9.* Ad omnes infusiones auriculæ conchyliata (leg. conchyliata) lana obtundenda sunt. Cf. *Sueton. Cæs. 43.*; et *Petron. Satyr. 54.* Et *Marcell. Empir. 9.* Cum opus

est, infunditur hæc compositio in auriculum ex lana conchyliata, eaque clauditur. Hinc *Plin.* 32. *Hist. nat.* 7. 25. (77). Per se conchylio infecta lana magis prodest auribus. *V. CONCHYLARIUS.*
 ¶ 2. Item purpura amictus. *Seneca Ep.* 62. Relictis conchyliatis, cum illo semipud loquor.

CONCHYLILEGULUS vel conchyliulegulus, *l.* m. 2. (conchylium et legere) qui conchyliis in unari querit. *Imp. Theod. et Valent. Cod.* 11. 7. 15. Qui patre conchyliulegulo geniti probantur.

CONCHYLIS, idos, *f.* 3. patronym. quasi conchyliata. *Caull.* 64. 49. Tincta legit roseo conchyliis purpura fuso. Ita vulgo legitur, et ita habent Lexicographi multi: sed veteres Codices exhibent *conchyli*; estque constructio: fuso roseo conchyli pro conchyliis. Sic *Lucret.* 6. 1072. Purpureusque color conchyli mergitur una Corpore cum lanæ. et *Seren. Sammon.* 43. 805. Purpura torretur conchyli perita fuso. et *infra* 64. 1109. Quod fuerit vero conchyli sanguine tinctum. — Non videtur igitur hæc vox conchyliis temere in Latium induenda: tametsi in utroque *Sammonii* loco sunt qui legunt conchyliis.

CONCHYLUM, *li.* n. 2. κογχύλιον piscis ex genere concharum. ¶ 1. Generatim usurpatur ad significandas quasque marinas conchas. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 36. 60. (123). Lingua purpurea longitudine digitali, qua pascitur perforando reliqua conchyliia. *Cic.* 2. *Divinat.* 14. 33. Ostreisque et conchyliis.

¶ 2. Speciatim vero conchylium idem est ac ostrea. *Cic.* *Pis.* 27. 67. Extracta mensa non conchyliis aut piscibus, sed multa carne subrancia. *Horat. Epod.* 2. 49. Conchyliia Lucrina. Adde *eumd.* 2. *Sat.* 2. 74., 2. *ibid.* 4. 30. et 2. *ibid.* 8. 27.; et *Cels.* 2. 18. ¶ 3. Item speciatim est idem ac murex vel purpura, et cujus sanie purpureus color bebatur. *Lucret.* 6. 1072. Color conchyli. *Caull.* 64. 49. fucus conchylii. Adde *Vitruv.* 7. 13. *Schneid. Colum.* 8. *R. R.* 16. 9. Limosa regio idonea est conchyliis, muricibus et ostreis. *V. OSTRUM.*

¶ 4. Item color austerus in glauco et irascenti similis mari, ut *Plin.* 9. *Hist. nat.* 36. 60. (127). loquitur, qui olim ex eo pisco contrito extrahabatur ad tingendas vestes, maximoque in pretio habebatur. Alius erat a colore purpureo, vel quia purpura et pelagio et murice (eiusdem generis conchis, diversæ tamen speciei) admixtis fiebat; vel potius ex minori, vel majori tincturæ saturitate (quod et *Seneca* innotat 1. *Quæst. nat.* 3. ad fin.), quia purpura fuit colore rubeo nigricanti, conchylium non quidem rubebat, sed ad purpuram tamen accedebat. Nam conchylii tres fuere gradus: unus io heliotropio, et in aliquo ex his, plerumque saturatio; alius in malva, ad purpuram inclinans; alius in viola serotina, conchyliorum vegetissimus, ut *Plin.* 21. *Hist. nat.* 8. 22. (46). docet. *V. OSTRUM.*

Cic. 6. *Verr.* 26. 59. Per triennium isti stragulam vestem confect: nihil nisi conchylio tinctum. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 36. 61. (123). Concharum ad purpuras et conchyliia eadem est materia, sed distat temperamento. *Sueton. Cal.* 17. Feminis ac pueris fascias purpureas et conchylii distribuit. — Tincturæ hujus originem tradit *Cassiod.* 1. *Fariar. ep.* 2. *extr.* Cum fame canis avida in Tyrio littore projecta conchyliis impressis mandibulis cautidisset, illa naturaliter humorem sanguineum defluentia, ora ejus mirabili colore tinxerunt. Et ut est moris hominum occasiones repentinas ad artes ducere, talia exempla meditantibus, fecerunt principibus decus nobile, etc. Hæc *Cassiod.* Verum ea omnis tingendi ratio jampridem omnino desit: vel hujus purpureæ loco successit fucus, quo omnes illos colores non infeliciter, et minori impendio imitatur. — Animadvertendum tamen est illud discrimen inter purpuram et conchylium non omnino semper servari a scriptoribus. Nam, ut alios omitiam, ipse *Cic.* modo allatus, paullo post purpuram nominat, cum conchylium dixisset. ¶ 5. Hinc aliquando conchylium ponitur ad significandas ipsas vestes conchylio tinctas. *Juvenal.* 8. 101. Spartana chlamys, conchyliia Coa. Adde *eumd.* 3. 81.; *Plin.* 9. *Hist. nat.* 35. 60. (124.), et *Quintil.* 1. 2. 6.

CONCHYLTA vel cunchita, *m.* 1. κογχίτης, qui conchyliis querit in mari. *Plaut. Rud.* 2. 2. 5. Salve fures maritimi, conchyliæ, atque hamiotæ.

CONCIDENTIA, *m.* *f.* proprie est actus simul vel pariter cadendi; sed occurrit in re grammatica apud *Priscian.* 17. p. 1099. *Putsch.* Illud tamen sciendum, quod — per ζεύγμα, id est adunctionem, et concidentiam, quam συνέμπεπτωσι Græci vocant, et

procidentiam, id est ἀνάρπτοι, et numeri diversi et genera, diversi casus et tempora et personæ — copulantur.

CONCIDES. V. CONCÆDES.

CONCIDO, cidis, cidi, cidere, *n.* 3. (cum et cado). Part. *Concidens* *li.* b. — Concido est idem quod cado, ruo, vel simul cado (It. cadere, rovinare; Fr. tomber à la fois, dechoir, s'écrouler; Hisp. caer, rexbalarse; Germ. zusammenfallen, zusammenstürzen, umstürzen, hinstürzen; Angl. to fall down, fall to the ground).

1.) Proprie occurrit — a) De inanimis, et quidem — Generatim. *Cic.* 6. de republ. 25. Vel concidat omne cælum. — Speciatim de ædificiis. *Cic.* 2. *Orat.* 86. 353. Concidit conclave. *Tac.* 14. *Ann.* 6. navis veluti terrestris machinamentum. *Sueton. Tib.* 74. turris terræ motu. — Similiter concidere urbes, immo ipsæ regiones dicuntur, quæ ruunt, pereunt, deficiunt. *Cic.* 4. *Herenn.* 8. 12. Urbs incendio consumpta concidit. *Virg.* 11. *Æn.* 245. Contignisquæ manum, qua concidit Ilia tellus. *Fellej.* 4. 1. Eodem anno quo Carthago concidit. *V. infra* sub *li.* b. in fin. — b) De brutis, et quidem — Generatim. *Cic.* 1. *Divinat.* 35. 77. Equus repente concidit. *Cæs.* 6. *B. G.* 27. Alces arbores pondere affligit, atque una ipsæ concidunt. — Speciatim de hostiis. *Lucret.* 2. 352. Nam sæpe ante dædum vitulus delubra decora Turicremas propter marctatus concidit aras. *Id.* *Tibull.* 1. 2. 62.; et *Ovid.* 8. *Mét.* 765. et 10. *ibid.* 272. Sic cursus *Lucret.* 1. 100. de *Iphegenia*. Hostia concideret marctatu mæsta parentis. — c) De hominibus, et quidem — Generatim. *Ennius* apud *Macrobi.* 6. *Saturn.* 1. Concidit et sonitum simul insuper arma dederunt. *Plaut. Epid.* 2. 2. 16. Pæne in cursu concidit. *Virg.* 5. *Æn.* 447. Eatelius — ad terram graviter Concidit, ut quondam cava concidit — pinus. *Id.* *ibid.* 333. Concidere in fimo immundo. *Liv.* 24. 8. sub pondere. *Phædr.* 5. 7. casu gravi. — d) Speciatim ac sæpe sumitur pro mori, et ponitur de morte violenta. *Lucret.* 3. 488. ut fulminis ictu Concidit et spumas agit. Adde *Liv.* 41. 16. et 10. 29. *Cic.* 1. *Tusc.* 37. 89. Brutus in prælio concidit. *Nepos Epam.* 9. Sparo percussus concidit. Adde *eumd.* *Ages.* 5. *Sueton. Claud.* 34. Cum par gladiatorum mutuis ictibus concidisset. Adde *eumd.* *Ner.* 33. et *Tib.* 73. *Quintil.* 4. 2. 54. Sanus bibit, statim concidit. Adde *eumd.* 5. 13. 15. *Ovid. Heroid.* 7. 196. Ipsa sua Dido concidit usa manu. *Sil.* *It.* 1. 307. Concidit exacti medius per viscera teli. — Eleganter *Ovid. Heroid.* 21. 215. Concidimus macie.

II.) Translate est ruere, perire, deficere: et usurpatur — a) Raro admodum de inanimis. *Horat.* 3. *Od.* 16. 11. Concidit auguris Argivi domus. *h. e.* extincta est: ubi tropus est in voce domus. cf. superius *l.* a. ad fin. *Rursus Horat.* 1. *Od.* 12. 30. Concidunt venti fugiuntque nubes. *h. e.* ponunt flatu. — b) Sæpius de personis. *Cic.* 3. *Att.* 10. 2. Equis unquam tam ex amplo statu — tantis præsidis bonorum omnium concidit? *Id.* 7. *ibid.* 25. Malas causas semper obtinuit: in optima concidit. *Sic Id.* 1. *ibid.* 16. 5. Judicium vocibus — fractus reus, et una patroni omnes conciderunt. *Cl. Nepos Phoc.* 2. Concidit maxime uno crimine, quod etc. Adde *Tac.* 16. *Ann.* 21. et 29. *Auct. B. Hisp.* 23. Hujus concidentis viri casu passim audit. *Rursus Cic.* 2. *Divinat.* 58. 119. Contrahi autem animum Zeno et quasi labi putat et concidere. *Auct. B. G.* 8. 19. Hostes concidunt animi. *Ovid.* 15. *Mét.* 422. Cernimus — illas assumere robora gentes, Concidere bas. *Et Tac.* 3. *Ann.* 4. Concidit respublica. *V. supra* sub *l.* a. in fin. — c) De abstractis. *Lucret.* 4. 509. Non modo enim ratio ruat omnis, vita quoque ipsa Concidat exemplo, nisi etc. *Cic.* 1. *Att.* 16. 7. Senatus auctoritas concidit. *Id.* pro lege *Manil.* 7. 19. Romæ, solutione impedita, fides concidit. *Id.* *Orat.* 43. 148. Mæ furens artes et actiones publicæ conciderunt. *Id.* *Acad.* (2. pr.) 47. 146. artificia. *Id.* 6. *Verr.* 6. 12. Hæc præclara nomina artificum Verris æstimatione conciderant. *Nepos Pelop.* 2. Imperii majestas concidit. *Liv.* 28. 26. Tum omnis ferocia concidit. *Ovid.* 4. *Pont.* 6. 14. Ipsum morte tua concidit auxilium. *Tac.* 12. *Ann.* 13. Persarum opes conciderant. *Id.* 2. *Hist.* 57. Concidit bellum. *h. e.* finitum est.

CONCIDO, cidis, cidi, cidere, *a.* 3. (cum et cædo). Part. *Concisus* in omnibus paragr. et in fin.; *Concidendus* *l.* 1. — Concido est idem quod cædo, item simul, aut minutatim cædo (It. tagliare,

tagliare a pezzi; Fr. déchirer en frappant, couper en morceaux, tailler en pièces; Hisp. cortar, tajar, partir; Germ. zerschneiden, abschneiden, zerhauen, zusammenhauen; Angl. to cut, cut in pieces).

I.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu de inanimis usurpatur; et quidem — a) Generatim. *Varro* 5. *L. L.* 110. *Müll.* Succidis ab suis concidentis. *Müll.* legit cædendis, quod rectius. *Cic.* *Flacc.* 30. 73. Concidere nervos. *Cels.* 5. 26. n. 34. Quidquid aridum est, usque ad sanum corpus concidere. *Colum.* 12. *H. R.* 22. 2. Hæc minute concidit, et admisceo pici. *Ovid.* 2. *Past.* 647. Ligna senex minuit concisæque construit alte. *Plin.* 26. *Hist. nat.* 8. 37. (58). Radix minute concisa. *Petron. Satyr.* 141. Concidero corpus in partes. *Sueton. Claud.* 18. essedum argenteum. — b) Speciatim est, destruere. *Liv.* 38. 39. Quinquaginta tectas naves aut concidit, aut incendit. — c) Item intercidere, interrompere. *Cæs.* 3. *B. G.* 9. Pedestria itinera concisa æstuaris. *Cl. Plin.* 18. *Hist. nat.* 6. 8. (47). Humiliorem agrum fossis concidit, atque sicari, utilissimum est. — d) Item dividere, distinguere. *Juvenal.* 14. 291. Concisum argentum in titulos faciesque minutas. *h. e.* in pecuniam redactus. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 38. 73. (184). Materies concisa — nodis. *h. e.* arboris truncus, vel trabs nodis distincta. *Cl. Id.* 10. *ibid.* 29. 43. (81). de cantu tusciniæ. Nunc continuo spiritu trahitur in longum, nunc variatur inflexu, nunc distinguitur conciso. *h. e.* respiratione distincta, atque, ut ita dicam, interrupta. ¶ 2. Latiori sensu de personis occurrit, et — a) Significat percutere, verberare, præsertim si ex verberis cutis laceratio sequatur. *Cic.* 3. *Verr.* 47. 122. Virgis plebem Romanam concidere. *Juvenal.* 6. 413. aliquem loris. *Id.* 3. 300. Pulsatus rogat, et pugnis concisus adorat. — b) Item conficere, occidere, præcipue de exercitu adverso prælio caso. *Cic.* 5. *Att.* 16. ad fin. Concisos exercitus nostros a Barbaris nuntiabant. *Cæs.* 1. *B. G.* 12. Inopinantes adgressus inactam partem eorum concidit. *Id.* 2. *ibid.* 11. Hi novissimos adorti, — magnam multitudinem eorum conciderunt. *Nepos Dion.* 10. Nonnulli ab insidiis pro notis conciduntur. Adde *eumd.* *Datam.* 6. et *Hann.* 3. — c) Habet etiam obsecum sensum, ut percido. *V. Cic.* 5. *Verr.* 66. 155, ubi examinat verba illa Timarchidis, cæde, concide (ibique cf. *Zumpt.*); *Pompon.* apud *Non.* p. 166. 2. *Merc.*; et *Lamprid.* *Elog.* 10. *V. RHETORISSO.*

II.) Translate. ¶ 1. De inanimis; et est — a) In minutis partes dividere. *Cic.* *Orat.* 69. 231. Minutos numeros sequens, concidit delumbatque sententias. *Id.* 4. *Acad.* (2. pr.) 13. 42. Hæc autem universa concidunt etiam minutius. *h. e.* disputando dividunt. Adde *Quintil.* 5. 10. 91. et 3. 11. 21, quibus locis concidere pro nimis minute dividere adhibetur. Quo pertinet etiam locus *Plin.* 18. *Hist. nat.* 25. 59. (223). Nec deinde parvorum siderum mentione concidenda ratio est. *h. e.* ferum dicendarum series dividenda atque interrompenda. *Harduin.* aliter explicat. — b) Item abolere. *Cic.* 3. *Orat.* 1. 4. Cum omnem auctoritatem universi ordinis in conspectu populi Romani concideris. *Ulg. Dig.* 28. 4. 1. Concidere testamentum. *h. e.* abrogare. ¶ 2. Eleganter ponitur etiam de personis pro labefactare, evertere. *Cic.* 1. *Nat. D.* 33. 93. Timocratem, quis nescio quid in philosophia dissentiret, totis voluminibus concidit. *Id.* 5. *Phil.* 11. 28. Concidere aliquem decreta senatus. *Id.* 12. *ibid.* 5. 11. Nondum erat vestris tam gravissimis tantoque multis iudiciis ignominiosisque concisus. *Id.* 2. ad *Q. fr.* 4. Valium arbitratu nostro concidimus. *Et ibid.* 6. ad fin. Servius allisus est, ceteri conciduntur. *h. e.* iudicio perduntur, dimittuntur, aut *Manut.* exponit. *Quintil.* 1. 7. 33. *Id.* (ineptis cavillationibus) ingenia concidi et comminui credo. — Concidere aliquem articulatum dixit *Plaut. Epid.* 3. 4. 52. pro ludificare, fallere, magna aliqua re fraudare. Mox enim sequitur: tibi os est sublitum plane et probe. — Hinc Part. præter. pass.

Concisus, *a.* um, adjective quoque occurrit (unde *Camp. Concisor*), sed refertur tantum ad genus dicendi, poutiturque — a) Pro adstricto, brevi: quod quæ necessaria omnino non sunt, conciduntur atque omittuntur. *Cic.* *Brut.* 17. 66. Concisæ sententiæ. *Id.* 3. *Orat.* 53. 202. Distincte concisa brevitas. *Id.* 2. *ibid.* 14. 61. Angustæ et concisæ disputationes. *Quintil.* 6. 4. 2. Brevis et concisa actio. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 47. 46. (119). Nimis subtilis et concisa ratio. — b) Concisa oratio dicitur, quæ brevioribus

Incisio constans, non continua, aed veluti membratim concisa est. *Cic. 2. Orat. 80. 327.* Quamquam hoc ipsum effertur, imus, concisum est. *Quintil. 9. 4. 42.* Compositio multis clausulis concisa subsultat. *Id. 17. Declam. 15. extr.* Multum palloris attoniti, concisa verba, trepida suspiria. — Et de ipso oratore *Cic. Orat. 13. 40.* Thrasymachus concisus minutis numeris. — Comp. *Concisior* legitur apud *Vulgat. interpr. Jos. 6. 5.* Cumque iussonuerit vox tubæ longior atque concisior.

CONCIEO, cis, civi, citum, ctere, a. 2. et concto, cis, civi, citum, cire, a. 4. (cum et cieo, vel cio). De supino concitum V. dicta in CIEO sub init. — Forma vero concire est apud *Lucret. 2. 267. et 6. 410.*; *Val. Flacc. 2. 460.*; *Lucan. 5. 597.*; *Liv. 25. 27.*; et *Tac. 5. Hist. 19.* et alibi sæpe. — Ceterum hoc verbum occurrit sæpe apud *Lucret. et Tac.*; nusquam vero apud *Cic.*: *F. infra sub II. 1. in fin.* — Part. *Concians I. 2.*; *Concitus I. 1.*; *Concitus I. 2.*; *Concendus I. 2.* — Concio vel concio est idem quod cieo et cio, hoc est moveo, commoveo; et fere in malam partem accipitur, concire enim est cum perturbatione commovere, ut *Non. p. 90. 7. Merc.* docet; excitare externa, aut interna perturbatione (*Il. muovere, commuovere, excitare*; *Fr. mettre en mouvement ensemble, muouvoir, exciter, agiter*; *Hisp. mover, excitar*; *Germ. aufregen, zusammentreiben*; *Angl. to move, stir up, rouse, excite*).

I.) Proprie, scilicet de perturbatione externa. *1.* Stricto sensu de inanimis. *Lucret. 6. 827.* quasi quemdam conciet æstum. *Id. 6. 410.* Juppiter et tenebras fremitus et murmura conciet. *Sic Sil. It. 12. 611.* Fulminaque et tonitrus et nimbos conciet atros. *Virg. 8. En. 921.* Saxa concita murali tormento. *Cf. eumd. 9. ibid. 902.* concita cursu. *Ovid. 3. Met. 79.* concitus imbribus amnis. *Id. 7. ibid. 154.* concita lumina. *Id. 4. ibid. 706.* navis concita. *Sic Plin. 25. Hist. nat. 3. 7. (23).* Mors concita ob cruciatu. *h. e. properata.* *Sillig* vero multo rectius legit *conscita* a conscisco. *2.* Latiori sensu ponitur de hominibus pro convocare, congregare, sed cum perturbatione ac tumultu. *Ennius* apud *Non. p. 90. 12. Merc.* conciebat populum. *Liv. 1. 59.* *Lucretiæ* corpus in forum deferunt, concientque miraculo rei novæ homines. *Id. 4. 55.* Concienda plebs. *Id. 1. 8.* Obscuram atque humilem conciendo ad se multitudinem. *Id. 25. 27.* Cum exercitum ex tota insula conciri videret. *Vellej. 2. 74.* Concians eos ad arma. *Val. Flacc. 6. 34.* Quanto Scythiam — molimine Perses Concierit. *h. e.* quanto apparatu Scythas ad se convocaverit ad bellum. *Id. 2. 460.* ruit et sparso concita mapali Agrestum manus. ubi concita habet pœnultimam longam. *Tac. 5. Hist. 19.* Donis auxilia conciebant. *Adde Plin. 9. Hist. nat. 8. 9. (30).* *Tac. 11. Hist. 19.* Concire hostem. *h. e.* contra se excitare. *Adde eumd. 3. Ann. 38. et 40., et 12. ibid. 15. Id. 16. ibid. 17.* Mella accusatorum concivit *Fabium Romanum. h. e.* contra se excitavit.

II.) Impropie ponitur de interna animi perturbatione: et quidem *1.* De personis, quæ vehementi aliquo affectu excitantur. *Virg. 9. En. 694.* immani concitus ira. *Ovid. 1. Art. am. 312.* Aonio concita Baccha deo. *Id. 10. Met. 690.* a numine. *Id. 6. Fast. 521.* ad vocem concitus urget illic. *Adde eumd. 7. Met. 413., 3. ibid. 711., 4. ibid. 519., 6. ibid. 158.; Horat. 3. Od. 15. 10., et Quintil. 11. 1. 65. Liv. 3. 53.* Ne cui fraudi sit concisse milites ad repetendam libertatem. *Plin. 9. Hist. nat. 8. 7. (21).* Concitus laque. *Tac. 1. Ann. 10.* Concitos per largitionem veteranos. Iluc referri potest et illud *Curt. 7. 4. ad fin.* Equos calcaribus concitus. — Apud *Cic. Cæcin. 5. 14.* Defensor nimium litigiosus, concitus ad rixam, recentiores rectius leg. contritus ad regiam. *2.* De abstractis. *Plaut. Men. 5. 5. 4.* Qui suo regit tantum concivit mali. *Id. Amph. 1. 2. 14.* Amphitruo uxori turbas conciet, atque insimulabit probrum. *Ter. Heaut. 5. 2. 17.* Quantas turbas concivi insciens. *Id. Hecyr. 3. 1. 33.* Fortasse unum aliquid verbum inter eas iram convenerit. *Ovid. 2. Trist. 388.* dolor concitus a læso amore. *Tac. 1. Hist. 4.* Varios notus animorum conciverat. *Id. 14. Ann. 17.* Concire seditionem. *Lucan. 5. 597.* Inde ruunt toto concita pericula mundo. *h. e.* provocata, commota: ubi pœnultima est producta. — Et de ipso perturbationis effectui. *Accius* apud *Non. p. 90. 9. Merc.* Pontus strages conciet.

CONCILIABULUM, i, n. 2. — a) Absolute est

locus, ubi in concilium convenitur, inquit *Paul. Diac. p. 38. 3. Müll.*: *h. e.* ubi congregantur homines colloquendi et agendi causa, qualia in vicis sunt et in agris, ubi rustici coeunt certis diebus, vel ad emendum et vendendum, vel ad agendum de rebus publicis ad se pertinentibus. In provinciis erant minora quedam oppida, aut vici, qui constituebantur a prætoribus tum nundinis habendis, tum juri inter provinciales dicundo: atque adeo cum municipiis, coloniis, oppidis, præfecturis, foris, vicis, et castellis numerantur a *Paulo 4. Sentent. tit. 6., Tertull. Apolog. 37.* et in fragmento veteris legis *Mamilie* apud *Goes. p. 339.* Conciliabula videntur fuisse loca publica, in quæ populus plurium urbium proximarum conveniebat ad agendum de rebus publicis, quæ loca progressu temporis municipia, vel colonie evaserunt. Nam eorum aliqua interdum relata esse in jus municipii, testantur *Frontin. de limit. et Aggen. Urbic. ibid. p. 41. et 60.* Quin putat *Turneb. l. 1. Adversar. c. 11.*, quotiescumque *Livius* conciliabula notat, intelligere omnia oppida et castella extra urbem, ubi aliqui essent conventus iuridici: ut *40. 37.* Supplicationem in biduum in urbe, et per omnia fora conciliabulaque edixerunt. et *7. 15. extr.* Nundinas et conciliabula obire. et *34. 1.* Etiani ex oppidis conciliabulisque convenerunt. et *ibid. 56.* Conjuratore per omnia conciliabula universæ gentis facta. *Adde eumd. 26. 5., 39. 14., 43. 14. Tac. 3. Ann. 40.* Per conciliabula et cætus seditiosa diserebant. — Quidam tribuunt etiam *Ciceroni fragm. de Divin.*; at quæ afferunt, non sunt *Ciceronis*, sed *Gracchi* apud *Dionem. 1. p. 371. Putsch.* — b) Cum addito Genitivo. Apud *Hieronym. Ep. 60. n. 12.* Conciliabula Martyrum sunt loca, in quæ convenitur ad eorum memoriam celebrandam, ut fana, sacella, etc. — Apud *Tertull. Spectac. 8.* Conciliabula spectaculorum sunt loca, in quæ conveniunt nomines spectandi causa, ut circus, theatra, etc. — Joculariter *Plaut. Trin. 2. 2. 33.* appellat conciliabula damni, et *Bacch. 1. 1. 47.* absolute conciliabula domos meretricum.

Homonym. Inter forum et conciliabulum hoc est discrimen, quod, quamvis utrobique jus diceretur, et negotiationes gererent; tamen fora majora, et frequentiora, et majoris erant juris, quam conciliabula. Ita *Turneb. loc. cit.* Ad *Poppa* ita distinguit, ut fora in oppidis essent aut vicis, conciliabula in agris; illa juri dicundo præsertim destinata, hæc nundinis et negotiationibus rusticorum prima institutione assignata.

CONCILIATIO, ōnis, f. 3. actus conciliandi, consociatio, conjunctio, communitas. *1.* Est externa aut interna rerum hominumve conjunctio. — a) De externa conjunctione. *Cic. 1. Off. 41. 149.* Communem totius generis hominum conciliationem et consociationem colere, tuere, servare debemus. *Id. 2. Nat. D. 31. 78.* Dii inter se quasi civili conciliatione et societate conjuncti. — b) De interna conjunctione. *Quintil. 4. 1. 41.* Honestum ad conciliationem satis per se valet. *Adde eumd. 3. 8. 12.* *2.* Apud philosophos est commendatio, qua aliquid conveniens aliquid redditur, et secundum naturam; vel etiam propensio, proclivitas ad eas res, quæ secundum naturam, aut jucunda et utilis sunt. *Cic. 3. Fin. 6. 22.* Non inest in primis naturæ conciliationibus honesta actio. *Id. ibid. § 21.* Prima est enim conciliatio hominis ad ea, quæ sunt secundum naturam. *Adde eumd. 4. Acad. (2. pr.) 42. 131.* *3.* Apud Rhetores est figura, qua auditorum benevolentia tectâ laude captatur: quæ a *Cic. 3. Orat. 53. extr.* Benevolentie captatio dicitur. *Quintil. 9. 1. 32., et 9. 2. 3.* *4.* Item comparatio, acquisitio, captatio. *Cic. Cluent. 31. 84.* Pecuniam *Staieno* dedit *Oppianicus*, non ad corrigendum judicium, sed ad conciliationem gratiæ. *5.* Pertinet etiam ad conventiones et contractus. Nam omnis conventio conciliatio nominatur, inquit *Donatus* ad *Ter. Eun. 4. 4. 2.*, cujus verba *F. in CONCILIO.*

CONCILIATOR, ōris, m. 3. qui conciliat, pararius. *1.* Generalim cum addito Genitivo rei. *Varro 2. R. R. 4. 8.* Lanus conciliator suillæ carnis datus populo. *h. e.* qui parat, condit, commendat et facit, ut populo sapiat. *Nepos Att. 12.* Conciliator nuptiarum. *Liv. 27. 15. ad fin.* conditionis. *Sueton. Aug. 48.* Promptissimus affinitatis ejusque atque amicitie conciliator et fautor. *Apul. de Mag. Quicquid, concordia, pietatis auctor, conciliator, fautor.* *Adde Tac. 1. Ann. 58. Pseudo-Ascon. ad 4. Verr.*

8., ubi *Cicero* habet: quidam istius excursor et emissarius. Sic vocantur conciliatores furtorum. *h. e.* qui aliis indicant res auferendas. *Plin. 9. Hist. nat. 59. 85. (181).* Piscis conciliator captura. *h. e.* qui in causa est, cur ceteri capiantur, illic. *2.* Speciatim et absolute sumitur pro lenone. *Popisc. Carin. 16.* *Matronianum*, veterem conciliatorem, præfectum prætorii fecit.

CONCILIATRÍCULA, æ, f. 1. deminut. a conciliatrix. *Cic. Sext. 9. 21.* Erat enim hominum opinionum, nobilitate ipsa, blanda conciliatrix, commendatus.

CONCILIATRIX, icis, f. 3. quæ conciliat. *1.* Generalim cum addito Genitivo rei. *Cic. Amic. 11. 37.* Virtutis opinio conciliatrix amicitie. *Id. 1. Legg. 9. 27.* Vis orationis conciliatrix est humanæ maxime societatis. *2.* Speciatim et absolute in re amatoria usurpatur, nec tamen semper in malam partem, ut docet *Paul. Diac. p. 62. 13. Müll.* Conciliatrix dicitur, quæ viris conciliat uxores, et uxoris viros. Et *Cic. 1. Nat. D. 27. 77.* Non vides, quam blanda conciliatrix et quasi sui sit lena natura? *Plaut. Mil. glori. 5. 1. 17.* Itaque ancilla, conciliatrix quæ erat, dicebat mihi. Quo sensu usurpavit etiam *Lucilius* apud *Non. p. 23. 4. Merc.* Hinc *Inscript. aræ* apud *Romanelli Top. Nap. T. 3. p. 52. VENERI CONCILIATRICI.* — Inscripta fuit Conciliatrix una ex comediis *T. Quintilii Attæ* veteris poetæ. *V. ATTA in ONOM.*

CONCILIATURA, æ, f. 1. lenocinium. *Seneca Ep. 97.* Cum *Clodius* conciliaturas exerceret in ipsa causæ dictione.

CONCILIATUS, a, um. *V. CONCILIO.*

CONCILIATUS, us, m. 4. conjunctio, copulatio. Occurrit tantum de rebus naturalibus, et solummodo in sexto casu singularis numeri. *Lucret. 2. 936.* nec quicquam commutari sine conciliatu Principium. *Id. 1. 575.* Quorum condendo magis omnia conciliatu Arctari possunt. *Id. 2. 99.* connera conciliatu. *Hinc Id. 2. 133.* Corpora, quæ sunt parvo conciliatu. *h. e.* parva mole, ex paucitate rerum simul concretarum.

CONCILIATUS, a, um, adject. (cum et ciliatium) cilio amictus. *Tertull. Pudic. 13.* Et tu quidem pœnitentiam mœchi ad exorandam fraternitatem in Ecclesiam inducens, conciliatum et concineratum cum dederore et horrore compositum prosternens in medium ante viduas, ante presbyteros omnium taciturnas invadentem, omnium vestigia laniantem, omnium genus detinentem, bonus pastor et benedictus papa contionaris.

CONCILIO, as, avi, atum, are, a. 1. Part. Concilians sub C. 1.; Conciliatus sub B. 1. et 2. in fin.; Conciliaturus sub B. 2.; Conciliandus sub B. 1. — Conciliare tria præcipue significat; scilicet A) Videtur esse verbum fullonum, et significat premere, subigere, cogere; B) Sæpe adhibetur pro conjungere, copulare; C) Denique usurpatur pro comparare, parere, acquirere.

A) Conciliare videtur esse verbum fullonum, et significat premere, subigere, cogere. *Varro 6. L. L. 43. Müll.* Vestimentum apud fullonem cum cogitur, conciliari dicitur. *Varro* hanc vocem deducere videtur a cogere ejusque frequent. cogitare. At *Scalig. in Conjectan.* deducit a ciliis, *h. e.* pilis: et *alexia* Græce dicuntur quæcumque e pilis confecta. Alii a satio derivant, et consiliarii legunt: atque ajunt significari illam subsultationem, qua fullones pedibus vestimenta subigebant, quam *Seneca Ep. 15.* appellat saltum fullonium: quod et nostrates vestium infectores facere videmus. Quo allusisse voluit *Plaut. Pæn. 1. 1. 60.* Placet consilium. *Id.* Immo etiam ubi expolivero, magis hoc tum demum dices: nunc etiam rude est. Hæc ex *Vossii Etymol.* Denique conciliata tapetia (*h. e.* densata, spissata, coacta, bene subacta) ex conjectura quidam legunt apud *eumd. Plaut. Pseud. 1. 2. 14. et Stich. 2. 3. 54.*, ubi alii conchyliata, et consuta; alii etiam consiliata. — Quod si hæc esset prima vocabuli significatio, quæ sequuntur omnia translata essent.

B) Sæpe adhibetur pro conjungere, copulare, id unum cogere: et occurrit *1.* De naturalium elementorum, vel planetarum similitudine commixtione. *Lucret. 2. 900.* corpora materialia Conciliantur ita, ut etc. *Id. 5. 466.* Omnia quæ sursum cum conciliantur in alto, Corpore concreto subterunt nubila cælum. *Id. 1. 603.* Quæ minimis stipata coherant partibus arete, Non ex ullorum conventu conciliata.

Adde eumd. 6. 890. *Plin.* 17. *Hist. nat.* 23. 35. (211). Traduces bini inter se obvii miscentur alliganturque una conciliati. — Et de pharmacis. *Seren. Sammon.* 40. 754. Gramen byoscyami ceræ sevoque vetusto Concilia, mixtisque locos perducere dolentes. h. e. misce, commisce. Cf. quod fegurate dixit *Ovid. Heroid.* 6. 94. Moribus et forma conciliandus amor. ¶ 2. Usurpatur etiam de hominibus et est conjungere, immo translate significat benevolam, amicum facere: et occurrit — a) Fere cum Dativo personæ, cui quis conciliatur. *Cic.* 12. *Fam.* 23. 2. Conciliare sibi legiones pecunia. Adde *Liv.* 21. 20. *ad fin.* *Nepos Ages.* 2. *ad fin.* et *Themist.* 10. aliquem alicui. *Cæs.* 7. *B. G.* 7. Conciliare civitatem Avernis. Adde eumd. 3. *B. C.* 55. *Quintil.* 6. 1. 11., 4. 3. 9. et 8. *proem.* 11. judicem alicui. *Tac.* 16. *Ann.* 14. Pammenem sibi similitudine fortunæ. *Id.* 2. *Hist.* 58. Maurorum animos Vitellio. — b) Onisso Dativo personæ, qui tamen ex ipsius orationis contextu facile subauditur. *Cic.* 2. *Off.* 5. 17. Conciliare animos hominum et ad usus suos alijungere. *Id.* 3. *Orat.* 53. 204. et *Liv.* 1. 35. animos plebis. *Nepos Hann.* 10. ceteros reges. *Quintil.* 6. 1. 12. acutorem. *Id.* 11. 1. 61., 2. 5. 7. et 3. 9. 7. judicem. *Id.* 4. 1. 25. animum judicis. *Id.* 11. 1. 8. animos. *Sueton.* *Oth.* 6. animos militum. *Tac.* 1. *Hist.* 18. animos. *Id.* 15. *Ann.* 31. Spem dedit posse impelli; et plures conciliare. h. e. aggregare, adsciscere. Huc refertur potest et illud *Calpurn.* 4. *Ecl.* 60. truces hæc fistula tauros Conciliat. h. e. lenit, mansuefacit. — c) Si de mutua conjunctione sermo est, jungitur præpos. inter. *Cic.* 5. *Fam.* 7. 2. Non dubito, quin res publica nos inter nos conciliatura conjuncturaque sit. *Id.* 1. *Off.* 16. 50. Homines inter se conciliare et conjungere. Cf. *Id.* 10. *Fam.* 27. Conciliare pacem inter cives. *Id.* *Rosc. Am.* 22. 63. Feras inter se partes atque educatio et natura ipsa conciliat. — d) Absolute. *Quintil.* 11. 3. 161. Nihil est ad conciliandum gratius verecundia. *Id.* 3. 4. 15. Illa sunt communia, conciliare, narrare, docere.

C) Denique conciliare est animi comparare, parere, acquirere; tunc enim res rebus, homines hominibus quodammodo conjunguntur: et occurrit ¶ 1. De personis, et quidem — a) Generatim. *Plaut.* *Capit.* 1. 2. 28. Si ullo pacto ille (captivus) hoc conciliari potest. h. e. huc redimendo adduci: cf. eumd. *ibid.* *prol.* 33. Cf. et *Tac.* 16. *Ann.* 22. Conciliare provinciam ad spes novas. h. e. sibi adjungere, æcum, trahere ad spes novas. — b) Speciatim est verbum nuptiarum et amoris. Nam conciliare dicuntur, qui nuptias inter aliquos, vel lenocinoli opera amores jungunt. — Cum Dativo. *Ovid.* 1. *Amor.* 13. 42. Num me nupsisti conciliante seni? *Catull.* 68. 130. Ut simul est ilavo conciliata viro. h. e. matrimonio juncta. — Absolute. *Plaut.* *Trin.* 2. 2. 104. Tute ad eum adeas, tute concilies, tute poscas. *Sueton.* *Cæs.* 50. Estimabatur (Servilia) etiam illam suam Tertium Cæsari conciliare. *Claudian.* 1. in *Eutrop.* 203. Te magis, ab democis, veterem si respicias artem, Conciliare decet. h. e. lenonis artem exercere. — Item cum Accus. nuptias, vel aliquid simile. *Justin.* 7. 6. 10. Uxorem duxit, conciliante nuptias fratre. *Stat.* 3. *Silv.* 5. 69. Conciliare toros jugales. — Denique cum Accusativo et præp. ad est idem quod adducere. *Plaut.* *Mil. glor.* 3. 1. 206. Conciliare aliquam ad aliquem. ¶ 2. De inanimis ponitur — a) Generatim pro commendare, adeoque comparare: ad rem *Ovid.* 3. *Trist.* 11. 41. Quique bovem Siculo fertur donasse tyranno Et dictis artes conciliasse suas. h. e. commendasse tyranno, seu potius tyrannum suis artibus conciliasse, amicum fecisse. *Cic.* 4. *Acad.* (2. pr.) 42. 131. Frui iis rebus, quas primas homini naturæ conciliavit. — b) Hinc speciatim ponitur pro comparare, acquirere. *Cic.* 4. *Ferr.* 58. 142. Inventa est ratio, quare iste HS cxx. millia uno genere conciliavit et cepit. — c) Denique potius etiam non raro pro emere; item pro medium se præbere in contractibus emptionis et venditionis. *Plaut.* *Pæn.* 3. 5. 24. Qui illum dudum concillaverant mihi peregrinum Spartanum. *Id.* *Epid.* 3. 4. 35. mi. Estne empti mihi hæc? p. Istis legibus habes, licet. mi. Conciliavisti pulere. h. e. vili emisti. Sic *Id.* *Pers.* 4. 3. 69. Recte conciliare. Cui contrarium est male conciliare, ut apud *Ter.* *Eun.* 4. 4. 2. Prodi, male conciliat. h. e. magno empte, atque adeo male. Adde *Plaut.* *Pseud.* 1. 2. 1. ¶ 3. De abstractis quoque ponitur pro conciliare, comparare, parere, afferre, et — a) Fere in

bonam partem. *Plaut.* *Trin.* 4. 2. 14. Conciliare nugas. h. e. comparare, conficere, perficere. *Id.* *ibid.* 2. 4. 42. affinitatem et gratiam. h. e. comparare, parere. Adde *Sueton.* *Cal.* 3. *Ter.* *Heaut.* 5. 5. 2. pacem. *Cic.* *Arch.* 8. 17. Conciliare sibi amorem ab omnibus. Adde eumd. 2. *Orat.* 51. 206. *Id.* *Deiot.* 14. 39. Deiotarus, quocum mihi amicitiam republica conciliavit. *Id.* *Cluent.* 3. 7. Si quis unibi deus vestram ad me audiendum benevolentiam conciliavit. *Id.* *Mur.* 20. 41. Gloriam conciliat magnitudo negotii, gratiam æquitas largitio. *Id.* *Partit.* *orat.* 15. 53. Conciliare fidem. *Id.* 1. *Att.* 2. voluntatem alicujus. *Nepos Timol.* 3. Tantum otium toti insula conciliavit, ut etc. *Liv.* 29. 22. Ipsa deformitas Plenini favore ad vulgum conciliabat. *Id.* 21. 60. Conciliare famam. *Id.* 29. 11. majestatem. *Quintil.* 2. 7. 4. laudem. *Plin.* 14. *Hist. nat.* 18. 22. (117). Duo genera vini: unum quo somnus concilietur, alterum quo fugetur. *Id.* 33. *ibid.* 1. 4. (9). auctoritatem alicui. *Tac.* *diat.* *de orat.* 9. Carmina et versus dignitatem nullam auctoribus suis conciliant. *Stat.* 9. *Theb.* 449. Conciliare vires alicui, h. e. augere, addere. — b) Interdum et lo malam partem occurrit. *Lucret.* 3. 877. Conciliare alicui incommoda. *Nepos Epam.* 5. servitium. *Quintil.* 6. 3. 16. risum. *Plin.* 28. *Hist. nat.* 8. 29. (117). Inimici odium omnium hominum. Adde *Quintil.* 5. 13. 38. — Hinc Part. præter. pass.

Conciliatus, a, um, adjective quoque occurrit, unde Com. Conciliator et Sup. Conciliatissimus, et est amore conjunctus, adeoque benevolus factus. *Liv.* 21. 2. Hasdrubal — Hamilrari conciliatus. *Curt.* 7. 9. sub fin. Aetatis flore conciliatus sibi. Adde *Sueton.* *Futell.* 7. et in *vita Terent.* 1. *Symmach.* 9. *Ep.* 37. Est nobis conciliatissimus ob vitæ integritatem. *Quintil.* 4. 2. 24. Proemium idcirco comparatum est, ut iudex ad rem accipendam fiat conciliatior, docilior et intentior. h. e. benevolentior. *Gell.* 12. 5. Homo voluptati quidem natura conciliatus, a dolore autem abjuvatus alienatusque eat. h. e. cupidus voluptatis amicus.

CONCILIUM, ii, n. 2. Ratone habita etymi, primo creditur esse vox artis fullonicae, qua significetur coactio, coagmentatio; *V.* voc. præced. sub A.: recentiores vero putant esse a concire, quamquam *Paul.* *Diac.* p. 38. 2. *Müll.* putat dictum esse quasi concalium, a con et calando, hoc est convocando. — Ceterum concilium A) Generatim ponitur pro quavis conjunctione, seu coagmentatione; et B) Speciatim est conventus hominum in unum locum deliberandi causa convocatorum.

A) Generatim concilium ponitur pro quavis conjunctione, seu coagmentatione. ¶ 1. Usurpatur de rebus, quæ a natura ipsa inter se connexæ et coagmentatæ sunt. *Lucret.* 1. 483. Corpora sunt porro partim primordia rerum, Partim concilio quæ constant principiorum. Adde eumd. 1. 518. *Id.* 1. 770. Siu ita forte putas ignis terræque coire Corpus et aërias auras roremque liquorum, Nil in concilio naturam ut mutet eorum; etc. *Id.* 2. 108. Multaque præterea magnum per inane vagantur, Conciliis rerum quæ sunt rejecta. h. e. quæ cum aliis ab illarum rerum coagmentatione et compositione semota sunt. *Id.* 2. 119. Conciliis et discidiis exercita crebris. h. e. crebro simul hærentis et invicem discretis. Adde eumd. 1. 1081. et 2. 564. ¶ 2. Hinc occurrit etiam de cultu venero: qua significatione dixit *Lucret.* 1. 184. genitale concilium. *Arnob.* 2. 16. Corporalibus conciliis fetus feræ procreant. h. e. concubitu maris et feminae. ¶ 3. Itaque figurate concilium dictum est etiam bos iasionæ herbæ, quæ uno folio constat, sed ita complicato, ut plura videantur; unde fortasse nomen, nempe a folio conciliato et coagmentato: vel potius ita appellatur, quia amores conciliat; nam *Plin.* cum illius meminisset 21. *Hist. nat.* 17. 65. (105)., iterum mentionem facit bis verbis 22. *ibid.* 22. 39. (82). Concilium vocant: et hujus eadem commendatio ad stimulandos coltus. ¶ 4. Concilium nominis apud *Tertull.* *Pall.* 4. est compositio nominis ex duobus vocibus coulati, ut *Salmas.* adnotavit. Al. tamen leg. consilium. — Huc refertur posset et illud *Orid.* 1. *Met.* 710. Hoc mihi concilium terum manebit. h. e. hoc pacto tibi ero conjunctus. Al. tamen leg. consilium. ¶ 5. Denique concilium generatim ponitur de quorumque hominum cætu. *Cic.* 1. *Tusc.* 30. 72. Devium quoddam iter esse, seclusum a concilio decorum. *Id.* 3. *Off.* 9. Concilium pastorum. *Id.* *Snecl.* 23. 84. animorum.

Id. 2. *Fin.* 4. 12. Tamquam meretricem in matronarum cætu, sic voluptatem in virtutum concilio adducere. *Id.* 6. *de republ.* 13. extr. Concilia cætusque hominum jure sociati, quæ civitates appellantur. *Virg.* 3. *Æn.* 679. Cyclopus horrendum coecilium. *Id.* 5. *ibid.* 735. plorum. *Horat.* 4. *Od.* 5. 4. patrum. *Ovid.* 10. *Met.* 144. ferarum. *Stat.* 6. *Theb.* 355. Musarum. *Id.* 3. *ibid.* 178. mulierum.

B) Speciatim concilium est conventus hominum in unum locum deliberandi causa convocatorum (It. consiglio; Fr. conseil; Hisp. consejo; Germ. Rath; Angl. a meeting, council) ideoque significat tum concreto, uti ajunt, sensu ipsos homines deliberandi causa in unum convocatos, tum abstracte ipsum consilium hominum conventum, tum deliberandi actum, tum denique ipsum quod, re deliberata, capium est consilium. Porro discrimen, quod nonnulli interesse putant inter concilium et consilium, ut concilium sit conventus hominum in unum locum deliberandi causa convocatorum, consilium vero sit ipsa concilii sententia et decretum; hoc, inquam, discrimen satis firmis probari nequit argumentis, præsertim cum sæpiissime in libris accidit, ut duo hæc nomina confundantur, quamquam neminem lateat, senatum ex. gr. dici concilium quatenus coit conciliumque, et consilium quatenus consilium. Relinquenda etiam est eorum sententia, qui opinantur concilium esse hominum conventum, in quo unus tantum auctor est, verba facit, cumque alius de sententia rogaverit, ipse unus decernit; consilium vero hominum conventum, in quo res communi omnium sententia aguntur, deliberantur et decernuntur: namque occurrit apud *Cæs.* 2. *B. G.* 4. Commune Belgarum concilium; et contra apud eumd. 1. *ibid.* 40. consilium legitur, quavis in eo unus Cæsar verba faciat. Cf. eumd. 1. *ibid.* 30. et 7. *ibid.* 1. Cf. etiam *Cic.* 2. *Fin.* 24. 77. Opinionem, quæ in senatu, quæ apud populum, quæ in omni cætu concilioque preferenda. Et *Plaut.* *Bacch.* 1. 4. 6. Quid in concilio consulistis? — a) Ceterum æ significatione, qua diximus, generatim. *Cic.* 1. *Nat.* D. 8. 18. Tamquam ex decoro concilio et ex Epicuri intermundiis descenderet. *Id.* *Dom.* 28. 74. Plebi quoque urbanæ majores nostri conventicula, et quasi concilia quadam esse voluerunt. Al., et ipsa Orelli, leg. consilia. *Id.* 2. *Legg.* 12. 34. Concilia vel instituta dimittere, vel habita rescindere. Sic legit Orelli; al. consilia. — Jungitur et aliis Verbis, quorum hæc sunt prætipua. *Liv.* 1. 54. addibere aliquem in concilium. *Cæs.* 1. *B. G.* 40. addibere aliquem ad concilium. *Virg.* 11. *Æn.* 304. cogere concilium. *Cæs.* 1. *B. G.* 30. constituere diem concilio. *Id.* 1. *ibid.* 40., 2. *ibid.* 10., 3. *ibid.* 3. et alibi sæpe. convocare concilium. Cf. *Virg.* 10. *Æn.* 2. vocare. *Liv.* 33. 17. dare legatis. *Curt.* 6. 11. 9. differre in posterum diem. *Cæs.* 1. *B. G.* 18. dimittere. *Liv.* 36. 3. esse concilii eorum. h. e. fœderis Achaici. *Id.* 32. 22. excedere concilio. *Cæs.* 1. *B. C.* 19. fugere coecilia conventusque. *Cic.* 2. *Invent.* 12. 42. habere concilium populi. *Liv.* 1. 50. indicere. *Plaut.* *Capt.* 3. 1. 33. inire. *Cæs.* 6. *B. G.* 3. transferre. *Cic.* 1. *Divinat.* 24. 40. vocari in concilium. — Hac significatione adjunctum etiam habet patrium casum conventus. *Tabula ænea Romæ reperta in Aventino anno 1776.*, spud *Morcell.* *de stit. Inscript.* *Lat.* T. 1. p. 290. edit. *Patav.* concilium coventus CLYNIENSIS. — b) Sumitur et pro comitis populi R. *Liv.* 3. 71. Concilio populi a magistratibus dato. *V.* ibi reliqua, et adde eumd. 7. 5. Quidam tamen *Zælius* vetus scriptor apud *Gell.* 15. 27. docuit, concilium et comitia in hoc differre, quod in his universus populus, in illo pars aliqua tantummodo convocatur. — c) Item pro contione. *Liv.* 24. 37. extr. Sibi darent populi concilium, ut sciretur, utrum etc. *Nepos Timol.* 4. Habere concilium populi. — d) Item pro paucorum conventu. *Nepos Epam.* 5. Habere concilium amicorum. Al. leg. consilium.

CONCINENS, eotis. *V.* CONCINO.

CONCINENTIA, æ. f. 1. (cocono) idem quod coconatus.

I.) Proprie de musica. *Macrob.* 2. *Sonn.* *Scip.* 2. extr. Musicæ concinentiæ necessitas. *Id.* *ibid.* 3. init. Octo musici cætus, et unam maxime concinentiam, quæ confit ex omnibus.

II.) Translate est recta proportio partium in architectura. *Sidon.* 8. *Ep.* 4. Parietes ad concinentiam architectonicam fabre locati. *Concinnantiam* hic

quidam reponunt a *concinus*: sed hoc a Latina consuetudine longius abest. *Claud. Mamert. 1. Stat. anim. 21.* Hæc dissonantia contrarioribus sibi corporum, ut quodlibet vivens corpus existat, in quamdam concinientiam cogitur nutu areatoris.

CONCINERATUS, a, um, adject. (cum et cinis) cinere conspersus. *Tertull. Pudic. 13.* cuius verba *P.* in **CONCINERATUS**.

CONCINGO, is, ere, a. 3. (cum et cingo) circumcingere. *Theod. Priscian. 4. 1. a med.* Herbam Artemisiam inclinatus de sinistra manu evelle, sine nodo concingis te. — Hoc verbum exhibent etiam *Not. Tyr. p. 158.* Concigit, concinuit, condictum.

CONCINNANTIA. *P.* **CONCINENTIA** II. **CONCINNATICIUS** vel *concinatilius*, a, um, adject. multa etate connexus. *Apul. 2. Met.* Nam Milonis boni concinaciliam mensulam rogatus accubueram h. e. concinne instructam.

CONCINNATIO, ōnis, f. 3. actus concinnandi, seu condendi.

I.) Proprie. *Cato II. R. 106. in lemmate*, ubi agitur de ratione aquæ marinæ concinnandæ, h. e. condendæ.

II.) Translate de scriptis. *Apud Auson. Ep. 17.* concinnatio epistolæ est ipsa epistolæ compositio, seu ipsa ratio epistolæ conscribendæ. Adde *eumd. ibid. 7.* et *15. Morius Victorin. p. 2547. Putsch.* Quæ ex liadem velud fontibus derivata innumerabiles metrorum species, nunc per adjectionem, nunc detractiōem, aut transmutationem, vel concinnationem processisse videntur.

CONCINNATOR, ōris, m. 3. qui concinnat, ordinator.

1.) Proprie de inanimis. *Colum. 1. H. R. præfat. § 1.* Capitulum et capillorum concinnatores.

II.) Translate. *¶ 1. De scriptis. Auson. Ep. 16.* 10. Hunc dico, qui lingua potens, Minorem Attidam præterit, Mellifluentem Nestora, Concinnatorem et Tullium. *¶ 2.* Concinnator dicitur etiam qui componit, et orie, dolo, fallaciis conficit aliquid. *Arnob. 4. 32.* Concedamus, deformitatum tantarum concinnatores esse atque inventores poetas. *Sidon. 3. Ep. 13.* Sutores fabularum, concinnatores criminum. *Ulp. Dig. 1. 16. 9.* Circa advocatos patientem esse proconsulem oportet: nec ideo dissimulare, si quos casuorum concinnatores, vel redemptores deprehendat.

CONCINNATORIUS, a, um, adject. *Paul. Dig. 23. 9. 6.* Instrumentum pistrini, item universa vasa concinnatoria in penu non continentur. h. e. vasa condendis cibis apta; nam concinnare etiam condire significat. *Prod. rectius* leges concinatoria, vel coquinatoria. *P.* **COQUINATORIUS**.

CONCINNATUS, a, um, *P.* **CONCINNO**.

CONCINNE, adverb. Comp. *Concinnus*. I. et II. — Concinne idem est ac compositè, aptè, convenienter, eleganter.

1.) Proprie. *Plaut. Epid. 2. 2. 38.* Vestita, aurata, ornata est lepide! ut concinne! ut nove! *Fronto de orat. 1.* (edente iterum Romæ *A. Mæio p. 242.*) Aquæ de siphunculis (pro siphunculis) concinnis saliant, quam de imbribus.

II.) Translate de sermone, et significant eleganter, vel etiam facete. *Cic. 2. Not. D. 27. 69.* Concinne, ut multa, Timæus, qui eum dixisset, etc. *Id. 2. Orat. 19. 81.* Hæc sunt concinne distributa, sed non perite. *Id. Rosc. Com. 16. 49.* Rogare aliquem blande et concinne. *Auson. Grat. act. ad Gratian. 8.* Concinnus eloqui.

CONCINNIS, e, adject. idem quod concinnus, aptus. *Apul. 5. Met.* Lucernam concinnem, completam oleo subde aliquo tegmine. *Atti rectius* leg. Lucernam concinne completam oleo.

CONCINNITAS, ōnis, f. 3. aptitudo, convenientia, elegantia plurium rerum inter se apte compositarum: et aliquando in malam partem sumitur pro orationis nimis exquisito (It. *agguistatezza*, *acconcezza*, *ornamento*; *Fr. arrangement ingénieux*, *convenable*; *Hisp. ordinamiento*, *disposición conveniente*; *Germ. kunstgerechte Zusammenfügung*, *d. Schmuck*; *Angl. neatness, elegance, exactness, concinnity*). Occurrit *¶ 1.* Generatim. *Seneca Ep. 115.* Non est ornamentum virile, concinnitas. h. e. ornatus nimis exquisitus. *Gell. 2. 26.* Concinnitates colorum. *¶ 2.* Specialiter in oratione est quædam aptitudo et suavitas dictionis, quæ non ex coagmentatione verborum, neque ex quæsito numero nascitur, sed

ex usurpatione quarundam figurarum, quæ sunt compar, contrapositum, similiter cadens, et similiter desinens. His enim quatuor fit oratio per se numerosa et concinna: peritus apte concluditur, auresque auditorum mira suavitæ delectat. Exemplo esto in illo *Cic. Mil. 4. 10.* Est igitur hæc, iudices, non scripta, sed nata lex, etc. quod ipse *Cic. affect. Orat. 49. 165.* Item in illo *6. Ferr. 53. 115.* Conferte hanc pacem cum illo bello, etc. quod quidem ipse affect. *Orat. 50. 167.*, qui *ibid. 44. 149.* de hac ipsa concinnitate sic habet: Collocabuntur igitur verba, aut ut inter se quam aptissime cohæreant extrema cum primis; aut ut forma ipsa concinnitasque verborum conficiat ochem suum; aut ut comprehensio numero et apte cadat. *P.* si lubet *Jac. Ludov. Strebæum de elect. et colloc. verb. lib. 2. c. 2.* Adde *Cic. Brut. 83. 287.* *Id. Cic. ibid. 95. 325.* Ornata concinnitas sententiarum.

CONCINNITER, adverb. concinne. *Gell. 18. 2.* Versus uno multifarum verbo concinniter implicati.

CONCINNITUDO, dinis, f. 3. concinnitas. *Cic. 1. Invent. 18. 25.* Exordium splendoris, et festivitatis, et concinnitudo minimum debet habere, propterea quod ex his suspicio quadam apparitionis atque artificiosæ diligentie nascitur.

CONCINNO, as, avi, atum, are, a. 1. Part. *Concinnans 2.*; *Concinnatus* et *Concinnandus 1.* — Concinnare *¶ 1. Paul. Diac. p. 38. 1. Müll.* interpretatur apte componere; et a concinere deducit, quod significat *convenire*: ac sane primo valet — a) Aptè et convenienter res multas inter se componere, adornare, polire, ut *concinmare capitulum V. CONCINNATOR 1.* Hinc concinnare struces palmarum apud *Plaut. Men. 1. 1. 26.* est adornare varios cibos ad convivium. *Concinnare vinum apud Caton. H. R. 111.*, 115. et 122. est varium rerum compositione agnitum condire ad varios usus medicinas. Ubi est animadvertendum, mirari quodammodo *Plin.* quod in hoc sensu *Cato* hoc verbum adhibuerit. Ait enim *14. Hist. nat. 20. 25. (129).* *Cato* jubet vina concinnari (hoc enim utitur verba) cineris lixivii cum defuto etc. *Concinnare trapetum apud eumd. Caton. H. R. 135.* in fin. est adornare et polire. *Concinnare aream apud Plaut. Asin. 1. 3. 64.* est purgare, ut offundendo ribo alliciantur aves et caplantur. *Concinnare cultum apud Petron. Satyr. 113.* est ornare, comere. Et translate concinnare ingentium apud *Senec. Ep. 7.* est ornare, bonis artibus instruere. *Concinnare cadaver* est cadaver membratim disceptum componere sepeliendi causa, ut apud *Apul.*, cuius hæc sunt verba *7. Met.* Cadaver, disjectis partibus, tandem totum repertum, ægreque concinnatum, terræ dedit. — b) Quod si sermo est de rebus, quæ velut aliæ aliæ causa lacrimæ sunt, concinnare est instaurare, reficere. *Plaut. Epid. 2. 2. 38.* Ego tibi hanc (palliam) hodie probe lepideque concinnatam reficam temperi. Adde *eumd. Men. 3. 2. 2.* et *5. 1. 33.* *Colum. 12. R. R. 3. 9.* Cetera, si reflectionem desiderant, fabris concinnanda tradantur. *¶ 2.* Sumitur etiam simpliciter pro conficere, vel facere, ut exposit *Non. p. 43. 18. Merc.* (ac derivat a cinus, quod est potionis genus e multis liquoribus coniectum; quod etymon *Possio* in *Etymol.* magis placet, quam illud a *Paul. Diac.* superius allatum sub 1.). *Trebonius* apud *Cic. 12. Fam. 16. 3.* Natus in navigatione nostra pusillum laxamentum, concinnavi tibi manusculum ex instituto meo. h. e. versiculos conscripsi. *Plaut. Truc. 4. 3. 19.* Livorem tu te scapulis concinnas vis. h. e. parcas. Sic *Id. Rud. 1. 2. 8.* Concinnare lutum. *Lucret. 6. 438.* hinc prompuitur in mare ventis Vis, et fervorem mirum concinnat in undis. h. e. facit, concitat. Adde *eumd. 6. 584.* et *1117.*, et *4. 1279.* *Africanus* apud *Non. p. 433. 31. Merc.* Concinnare aliquid contrivere. *Phædr. 2. 4. 25.* quantum mali. h. e. struere, moliri, facere. *Seneca Ep. 117.* Concinnare alicui multum negotii. h. e. facessere, molestiam creare. *Hieronym. præfat. in l. 4. Jerem.* Calumnias concinnantes. *¶ 3.* Si concinnare cum Adjectivo jungatur, est idem ac reddere. *Nævius* apud *Non. p. 90. 30. Merc.* Transit Melitam Romanus exercitus, insulam urit, populatur, vastam rem hostium concinnat. h. e. vastat, seu colligit, ut exposit *Non. ibid.*; et quoniam in veteri Nonii editione *Forcellinus* hæc legerat: *populatur, vastat, rem hostium concinnat*; hæc addiderat: Fortasse *σπρωγμός* locutus est *Nævius*, atque illud voluit dicere, quod Itali, gñ

concia pel di delle feste. *Plaut. Capt. 3. 4. 7.* Me insaoum verbis concinnat suis. h. e. facit, ut insouiam. *Id. Amph. 1. 3. 32.* Concinnare uxorem lacrimantem. h. e. in causa esse, cur uxor ploret. Cf. *eumd. ibid. 2. 2. 96.* *Id. Capt. 4. 2. 38.* Lanii concinnant liberis orbas oves. h. e. oves plures jam fetas occidunt, deinde eisdem fraudulentè testiculos aptant, ut mares esse videantur; quod etiam modo apud nos non raro usuvenit. *Id. apud Varron. 7. L. L. 3. Müll.* Concinnare anconam earam e villi. h. e. facere, ut cara sit. *Id. Stich. 2. 1. 13.* Concinnare viam tranquillam. h. e. munire viam. *Id. Trin. 3. 2. 68.* Concinnare se levem suis. h. e. præbere se facilem suis. — *NB.* Si *Nonio* credimus *p. 43. 23. Merc.*, concinnare significat etiam consentire. Sed profecto concinnare confundit cum concinere: et loca *Cicer.*, quæ affert ex *4. Fin. 22.* et ex *fragm. 2. Acad.*, in correctioribus libris concinere habent: idem dicto de alio loco *5. Fin. 28. 83.* qui affertur ab nonnullis telexogr. ad confirmandam *Nonii* sententiam.

CONCINUS, a, um, adject. De etymo *P.* voc. præced. sub init. — Comp. *Concinnior* in omnibus paragr. — *Concinnus* idem est ac aptè compositus, convenientes, elegans (It. *acconcio*, *ben agguistato*, *adorno*; *Fr. convenablement disposé, bien ajusté, élégant*; *Hisp. convenientemente dispuesto, elegante*; *Germ. kunstvoll zusammengefügt, wohl eingerichtet*; *Angl. nicely fitted, well adjusted, neat, elegant*). Occurrit absolute, et quidem *¶ 1.* Generalim ponitur de externa partium dispositione, et est elegans, pulcher. *Plaut. Pers. 4. 3. 77.* Virgo concinna facie. *Cic. Pis. 10. 22.* Cum ipse nodus in convivio saltaret: hic autem non tam concinnus helleus, nec tam musicus, jacebat in suo Greecorum fectore atque vino. ubi *concinus helleus* festive dicitur, qui quædam in ipsa helleuatione elegantiam, munditiam, et artificium sectatur. *Id. 3. Q. fr. 1. 1.* Totum in eo est, lectorium ut concinnum sit. *Horat. 1. Ep. 11. 2.* Concinna Samos. *Plin. 23. Hist. nat. 10. 36. (23).* Pictor elegans et concinnus. *Id. 16. ibid. 31. 62. (148).* Helleis filia angulosa et concinniora. *Epiph. Symploca* habet *Theophr. Hist. plant. 4. 13. c. 18.* de eadem re verba faciens. *¶ 2.* Item absolute, sed specialim transferretur ad orationis elegantiam, ornatum, numerum significandum. *Cic. Brut. 45. 325.* Sententiarum non tam graves et severæ, quam venustæ et concinna. *Id. Orat. 19. 65.* Sententiæ concinna, quibus ibid. opponuntur probabiles. Adde *eumd. Brut. 78. 272.* *Id. 3. Orat. 25. 100.* Oratio concinna, distincta, ornata, festiva. *Id. ibid. 53. 203.* Reilitus ad rem aptus et concinnus. *Id. Orat. 6. 20.* Alii in eadem junctura (dicendi) concinniores, idest facili, fluentes etiam, et leviter ornati. *Id. 5. Fin. 5. 13.* Aristo concinnus et elegans. *Id. Pis. 25. 59.* Ut homo factus, ad persuadendum concinnus, perfectus, politus et schola. *Nepos Epam. 15.* Concinnus in brevitate respondendi. h. e. apposite et paucis respondens. *Horat. 2. Ep. 1. 74.* Versus paulo concinnior. *Id. 1. Sat. 10. 23.* sermo. *Quintil. 9. 3. 91.* Concinnior transgressio verborum, id est hyperbatoo. *¶ 3.* Cum dativo personæ concinnus est qui bene convenit, commodus. *Lucret. 4. 1272.* viris Venus ut concinnior esset. *Horat. 1. Sat. 3. 50.* Ineptus, Et factior hic paulo est: concinnus amicis Postulat ut videatur. ubi *concinus amicis* est, cui cum amicis bene convenit. — Hinc *concinnum* est, commodum est, conveniens, utile est. *Plaut. Mil. glor. 4. 2. 33.* Age, æt, ut tibi maxime concinnum est.

CONCINO, cinis, cini, centum, cinere. a. 3. (cum et cano). Part. *Concinens* sub *A. 1.*, *B. II.* et in *Ōn.* — Concino idem est ac cano, vel simul cano (It. *cantare, cantare insieme*; *Fr. chanter, jouer ensemble*; *Hisp. cantar, cantar juntos*; *Germ. gemeinschaftlich singen oder tönen*; *Angl. to sing, sing together, sing in concert*). Occurrit autem *A)* Active, et *B)* Neutorum more.

A) Active. *¶ 1.* Generatim. *Cic. 1. Tusc. 44. 106.* Hæc cum pressis et flebilibus modis concinnatur, difficile est, etc. *Catull. 61. 12.* Concinnere carmina nuptialis. *Id. 65. 13.* carmina. *Tibull. 2. 5. 88. de Phæbo.* Qualem te memurant, Saturno rege fugato, Victori laudes concinnuisse Juvæ. *Id. 2. 3. 10.* Concinnere sua fusta Pailla. *Horat. 4. Od. 2. 33.* Concines majore poeta plectro Cæsarem, et ibid. 41. Concines lætosque dies. *Ovid. 3. Amor. 4. 23.* *Ælinon* in silvis idem pater, *Ælinon*, altis dicitur iuvila concinnasse lyra. *Sueton. Cal. 6.* Expergetactus e

sonno Tiberius est gratulantium vocibus atque ondique concinebant: Salva Roma, etc. cf. *Catull.* 61. 123. ¶ 2. Speciatim ponitur pro vaticinationi, vaticinando canere. *Propert.* 2. 28. 38. Inestum concinit omen avis. *Ovid.* 3. *Amor.* 12. 1. tristia semper amandi Omnia non alba concinuit aves.

B) Neutorum more: et quidem

L) Proprie de instrumentorum harmonia usurpatur. *Liv.* 9. 32. Continuit tubæ, et signa inferuntur. Adde *eumd.* 30. 5. et *Cres.* 3. *B. C.* 100. *Colum.* 12. *R. R.* 2. 4. Ubi (chorus) — consensit atque concinuit. *Tac.* 1. *Ann.* 65. Cornua ac tubæ concinere. *Sueton.* *Cal.* 54. Concinnare tragædo pronuntiandi. — Et de uno tantum. *Ovid.* *Heroid.* 7. 2. concinuit albus olor.

II.) Translate est convenire, concordare. *Cic.* 2. *Nat. D.* 7. 19. Mundi partes inter se concinentes. *Id.* 1. *ibid.* 7. 16. Stoici cum Peripateticis se concinere videntur, verbis discrepare. *Id.* 5. *Fin.* 28. 83. Videsne ut hæc concinant? *Liv.* 6. 35. ad fin. Fax, ne juvet vox ista, Veto, qua nunc concincentes collegas nostros tam lævi audis. *Plin.* 3. *Hist. nat.* 1. 3. (16). Ita sit, ut nulli duo concinant. — Hinc Part. præes.

Concinens, entis, adjective quoque occurrit, unde *Comp. Concinentius* apud *Claud. Mamert.* 2. *Stat. anim.* 5. Quæ facilis numeros est, quia tanto est numeris vicinior, quanto est quidquam concinentius. *Arnob.* 3. 40. Ut videlicet, hic quoque nihil concinens dicitur, nihil una pronuntiatio fuitur. h. e. concors, consentaneus, coherens.

CONCIO, cis, civi, etum, dire. F. CONCIEO.

CONCIO, ois, F. CONTIO.

CONCIONABUNDUS, CONCIONÁLIS, CONCIONÁRIUS, CONCIONÁTOR, CONCIONÁTORIUS, CONCIONOR. F. CONTIONABUNDUS, CONTIONÁLIS, CONTIONARIUS, CONTIONATOR, CONTIONATORIUS, CONTIONOR.

CONCIPIO, as, avi, alium, are, a. 1. Ratione habitata etiam videtur factum a *compilo*, epentesi tot ci, (F. INCITEGA), ejusdem enim est significatio. Nam quemadmodum *Non.* p. 12. 26. *Merc.* supplare interpretatur involare, vel rapere, ita *Paul. Diac.* p. 62. 6. *Müll.* Conciplavisti, inquit, dictum a Nevio pro corripavisti, et involavisti. Ita cl. *Forcellinus*; juxta recentiores vero *conciplio* est frequent. a *conciplio*, et significat totis viribus arripere. — Ceterum *conciplio* occurrit apud *Plaut. Truc.* 2. 7. 61. Etiam, scelus vili, muliere? quæ ego offatim jam, jam, jam concipibho. h. e. corripiam, lacerabo, disceperam. Superius v. 52. et infra v. 65. offatim te, inquit, machera concisciam. *Claud. Mamert.* 2. *Stat. anim.* 11. Fas est multimodo veritatis gaudio falsiloqui cervicem salubri concisione concipere.

CONCIPIO, cipis, cepi, ceptum, cipere, a. 3. (cum et capio). Part. *Concipiens* L. 1.; *Concipiens* in omnibus fere paragr. et in fin.; *Concipitur* L. 3. — Concipio est idem quod capio, vel simul, aut intus capio, comprehendendo, contrahendo, recipio (L. *contrahere*, *revere*, *piagite*, *capere*; Fr. *prendre*, *saisir*, *contracter*; Hisp. *tomar*, *asir*, *contraer*; Germ. *zusammenfassen*, d. h. rings herum oder ganz fassen, ergreifen, in stich aufnehmen; Angl. *to conceive*, *receive*, *contract*).

I.) Proprie usurpatur de rebus, quæ sub sensu cadunt, et occurrit ¶ 1. Generatim, et quidem — a) Absolute. *Grat. Cynege.* 29. rassem laqueis, ut omnem Concipliat tergo, si quisquam est plurimus, hostem. h. e. capiat. *Varro* 5. *L. L.* 25. *Müll.* Truileum latus concipit aquam. *Lucret.* 6. 502. Nubes concipiunt marinam humorem. *Id.* 6. 627. decui multum quoque tollere nubes Humorem magno concipium ex æquore ponti. h. e. basium, collectum. *Cf. Ovid.* 1. *Met.* 271. Concipit Iris aquas. *Id.* 1. *ibid.* 397. Terra concipit lacrimas. *Curt.* 6. 4. Amois ex fonte concipiens, Rursus *Lucret.* 6. 880. Stuppa Jacit flammam concipit protinus igni. *Cres.* 2. *B. C.* 14. Ut uno tempore turris tormentaque hominum conciperent. *Cf. Plin.* 24. *Hist. nat.* 17. 101. (158). Concipere ignem et longinquo. Adde *Ovid.* 15. *Met.* 347. *Concipere* absolute est igitur concipere: alii tamen ignem adjiciunt: F. ACCENDIAM et INFLAGRO. Et figurate de amore. *Catull.* 7. 9. Concipere validos ignes. *Ovid.* 1. *Met.* 337. Burcio concipit æra. *Id.* 12. *ibid.* 569. non concipitibus auras infirmis penus. *Curt.* 4. 3. 2. Vela concipiunt magnam vim venti. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 31. 57. (131). Plata-

ni plurimum ventorum concipiunt propter densitatem ramorum. Huc referri potest et illud *Ulp. Dig.* 47. 7. 3. Arbor, quæ radicem non conceperit. *Plin.* 21. *Hist. nat.* 13. 44. (74). Flores morium virus concipiunt, aquoso vere marcescentes. Et *Colum.* 7. *R. R.* 5. 14. Concipere morbum. *Id.* *ibid.* 5. 3. Ex calore et aestu concepta pestis. — Et figurate *Cic.* 2. *Ferr.* 16. 49. Delere potestis maculam conceptam aliquot per annos huic ordini. Hinc *Id.* 1. *Off.* 34. 123. Concipere dedecus. — b) Addito Ablativo rei, quæ quid concipitur seu recipitur. *Cic.* 1. *Nat. D.* 55. 138. Pars animæ redditur respirando, pars concipitur cordis parte quadam, quam etc. *Varro* 1. *B. R.* 7. 3. Nures integras, quas uno modo comprehendere possis, si frugibus, vix sesquimodo concipere possis. *Ovid.* 7. *Met.* 17. Exeunte virgineo conceptas pectore flammæ. Adde *Catull.* 64. 92. *Seneca* 1. *Quæst. nat.* 3. ad fin. Arcus est imago solis, rosida et cava nube concepta. *Quintil.* 11. 3. 119. Concipere ventum veste. *Curt.* 3. 6. medicamentum venis. ¶ 2. Specialim *furtum conceptum* est deprehensum, cuius apud aliquem coram testibus res furtiva invenitur, ut *Paul.* 2. *Sentent.* tit. 32. docet. Hinc *furti concepti*, immo absolute *concepti agere* dicitur is, qui rem furtivam concepit et invenit: et *concepti actione* is tenetur, apud quem furtum quæritum et inventum est, quamvis ipse foras sit non sit. *Id.* *ibid.* Adde *Justinian.* 4. *Insitut.* tit. 1. § 4. et *Gell.* 11. 18. F. et LXX. ¶ 3. Item specialim *conciplere aquam* est e flumine, aut lacu in aqueductum derivare, quo in urbem perducatur. *Frontin.* *Aquæd.* 11. Concipitur Augusta ex lacu Alsietino, via Claudia, miliario detineto quarto. ¶ 4. Denique speciatim et quidem sæpe dicitur de feminis, quæ semen ad fetum comprehendunt; item de arboribus aliisque inanimis, quæ aliquid producant: — a) Absolute. *Lucret.* 4. 1262. more ferarum — putantur concipere uiores. — Nam mulier prohibet se concipere. *Varro* 2. *R. R.* 1. 17. Quædam e vento concipiunt certo tempore equæ. Adde *Cic.* 2. *Divinat.* 22. 49. *Tertull.* 3. *advers. Marcion.* 13. Conceptura et partura juvenula. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 25. 39. (94). concipere arbores dicit, cum primum germinant. — b) Cum Accusativo. *Cic.* *Cluent.* 12. 33. Ut id, quod conceperat, servaret, ut solum parere posset. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 31. 75. (165). Pisces ova concipiunt. *Petrus.* *Satyr.* 33. Pavonis ova gallinæ jussu supponi, et thineo, ne jam concepta sint. h. e. ne pullos habeant conceptos et formatos. *Al. aliter leg.* Rursus *Cic.* 2. *Nat. D.* 10. 26. Semina, quæ terra concipit. *Virg.* 1. *G.* 87. terra concipit pabula. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 7. 10. (58). Frumenta quædam in ærilo genu spicam incipiunt concipere. — c) Addito per Ablativum, etiam cum præpos., unde quis conceptus est. *Cic.* *Cluent.* 11. 31. Conceptus ex fratre. *Ovid.* 6. *Fast.* 633. Servius conceptus a captiva. *Sueton.* *Tib.* 62. Conceptus ex adulterio. Adde *eumd.* *Aug.* 17. et *Claud.* 27. *Ovid.* 2. *Fast.* 183. Puer furto conceptus. *Id.* 3. *Met.* 214. De lupo concepta Nepe. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 16. 17. (52). Conceptus leone. *Ovid.* 4. *Met.* 611. de Danae. Concipere aliquem puerio aut. *Id.* 10. *ibid.* 328. semine alrujus. — d) Denique consequens pro antecedenti ponitur in illo *Ovid.* 11. *Met.* 222. Namque senex Thebidi Proteus, Dea, dixerat, unde, Concipe. h. e. nube. Et causa pro effectu in illo *Ejusd.* 10. *ibid.* 470. concepta crimina portat. h. e. fetum criminis conceptum.

II.) Translate de animo ponitur: ad rem *Plaut.* *Pæn.* 1. 2. 65. Concipere oculis. Et *Cic.* 6. *Ferr.* 45. 101. Cupiditatem auribus concipere. Itaque ¶ 1. Ponitur fere de animi affectibus, et concipere absolute, vel concipere mente, animo, pectore, est suscipere, in se admittere, animoque occultare et etiam audire. *Cic.* post *redit.* ad *Quir.* 1. 1. Quod odium seclerati homines in rempublicam conceptum famulu continerent. *Id.* 4. *Tusc.* 9. 21. Discordia est ira acerbior, inimici odio et corde concepta. *Cf. Cres.* 3. *B. C.* 16. habere inimicitias cum aliquo, conceptas ex audilitate. Rursus *Cic.* *Sull.* 24. 67. Furor concipit erupit. *Id.* *Mur.* 39. 84. Hoc quod conceptum respublicæ periculum paritur, consilio distructum et comprimam. h. e. intestinum et veluti intra viscera. *Id.* 3. *Legg.* 14. 32. Non solvitur vitia concipiunt ipsi, sed ea infundunt in civitatem. *Id.* 1. *Tusc.* 30. 72. Concipere fraudes. *Id.* 6. *Ferr.* 32. 72. Nefarium scelus conceptum. h. e. exagitatum et patratum. *Id.* 2. *Cal.* 4. 7. Concipere malum aut scelus. *Id.* 3.

Ferr. 4. 9. scelus in se. *Id.* *Sull.* 5. 16. Dagidium cum aliquo. *Liv.* 10. 24. amorem. Sic *Ovid.* 10. *Met.* 582. laudando concipit ignem. h. e. amorem. Rursus *Liv.* 33. 33. et *Vellej.* 2. 106. Concipere aliquid spe. Sic *Ovid.* 6. *Met.* 554. et 1. *Fast.* 485. et *Petrus.* *Satyr.* 97. spem. Et *Curt.* 10. 2. spem ex aliquo. *Id.* 10. 7. Spes concepta de aliquo. *Virg.* 11. *Æn.* 368. Concipere robur pectore. *Id.* *ibid.* 519. curam ducis. *Ovid.* 1. *Met.* 166. Concipere animo iras ingentes. *Id.* 2. *ibid.* 640. furoris fuditicos mente. *Id.* 15. *ibid.* 335. vires. *Sueton.* *Aug.* 6. Concepta opinio. h. e. quæ imbutus est animus. *Quintil.* 10. 7. 14. Affectus bene concepti. h. e. alte in animum infusi. ¶ 2. Ponitur et de intellectu seu mente, et est comprehendere, intelligere, mente sibi representare; et occurrit — a) Cum Accusativo. *Cic.* 2. *Divinat.* 39. 81. Imbecilli animi superstitiosæ ista concipiunt. *Id.* 1. *Legg.* 22. 59. Quoniam principia rerum quasi adumbratas intelligentias animo ac mente conceperit. *Id.* 2. *Fin.* 2. 6. Voluptas firme concepta animo atque comprehensa. Adde *Liv.* 1. 36. et 9. 18. *Plin.* 36. *Hist. nat.* 15. 24. (124). Quæ neque concipi animo, nisi ab his qui videre, neque humano sermone enarrari possunt. *Id.* 3. *ibid.* 4. 21. (73). Frigor, qui concipi humana mente non potest. *Id.* 3. *ibid.* 5. 9. (67). Concipere estimationem dignam alrujus rei. *Quintil.* 1. 10. 4. Imaginem quamdam (oratoris) concipere animo. *Id.* 9. 1. 19. Concipere cogitationem. Et eodem sensu *Id.* 8. 3. 88. et 12. 10. 6. visionem. Adde *eumd.* 2. 20. 4. et 12. *prorem.* 1. *Id.* 6. *prorem.* 2. Concipere summam de aliquo. *Ovid.* 2. *Pont.* 7. 16. Pectore concipio nil nisi triste meo. h. e. cogito, meditor. *Id.* 7. *Met.* 22. Concipere thalamos. *Stat.* 5. *Silv.* 1. 3. Concipere solatia alruji. h. e. solatia in aliquem meditari. *Martial.* 8. 56. de *Virgilio*. Protinus illium concepti et Arma virumque Qui modo vix Culicem severat ore radi. — Sic conceptum sedus apud *Virg.* 12. *Æn.* 158. h. e. animo conceptum, animo statutum. — b) Sequenti Relativo. *Plin.* 3. *Ep.* 9. Concipere animo potes, quam simus fatigati, quibus toties agendum est. — c) Cum Accusativo et Infinito, haud aliter ac verba sentiendi. *Ovid.* 2. *Met.* 76. Forsitan et lucos illic ubesque domosque Concipias animo deturbæque ditia dantis Esse. Adde *eumd.* 2. *Pont.* 2. 9. *Cels.* 7. *præfat. sub fin.* Ego eundem quidem hominem posse omnia ista præstare concipio. h. e. intelligo, video, admitto. Adde *eumd.* 4. 1. a *med.* *Tac.* 2. *Ann.* 39. Agrippam ferre ad exercitus, non servili animo concepit. *Vellej.* 2. 117. Concepti (h. e. putavit, in animum induxit) eos homines, qui nihil præter vocem membraque habent hominum, quique gladiis domari non poterant, posse jure mulari. — Et *Cic.* 3. *Off.* 29. 107. Quod ista juratum est, ut mens conciperet fieri oportere, id servandum est. ¶ 3. Denique est quod animo concipimus, id verbis etiam concipere seu comprehendere, adroque exprinere, pronuntiare, proferre; et dicitur de iis, quæ certa verborum ratione et formula comprehensa dicuntur. Hinc — a) Generatim. *Liv.* 3. 5. Difficile est, quot ceciderint, exacto affirmare numero: adest tamen Antias Valerius concipere summam. *Ovid.* 7. *Met.* 594. Concipere vota. *Seneca Herc. fur.* 926. preces. — Aliquando concipere verba, preces, dicitur is qui dictata ab aliis verba pronuntiat. *Seneca Trac.* 1100. Dum verba fatidici et preces Conripit Ulysses valis. — Namque concipere verba est verborum formulam exprinere, quam alius totidem verbis referat, et concepta verba sunt, quæ certa formula comprehenduntur, ratio et formula certa verborum, ut docet *Varro* 6. *L. L.* 3. edit. *veler.* Ex gr. concipere verba juramenti, vel juramentum, præire juraturo verba juramenti; et concepta verbis jurare est jurare certa formula ab eo præscripta et dictata, quæ juramentum deferat. *Plaut.* *Cist.* 1. 1. 100. Ille conceptis juravit verbis apud matrem meam. *Cf. Cluent.* 48. 134. Conceptis verbis perjurare. *Id.* 3. *Off.* 29. 108. Quod ex animi tui sententia juraris, sicut verbis concipitur more nostro. *Liv.* 7. 5. Stans ferro intento, nisi in quæ conceptisset verba, juraret, se patris ejus accusandi causa concellioni plebis nunquam habiturum, se eum exemplo transfurorum mitalur. *Id.* 1. 32. Concipere jurjurandum. Sic *Tac.* 4. *Hist.* 41. Senatus jurjurandum concepit, quo etc. *Id.* 4. *ibid.* 31. Cum retera jurjurandi verba conciperent, Vespasianus nonien hesitantes aut etiam silentio transmittabant. *Petrus.* *Satyr.* 113. extr. Jurat Eumolpus ver-

bia conceptissimis. — Similiter concipere vadimonium est proferre formulam vadimonii; et concipere libellum, edictum, etc. apud Jctos est certis verbis comprehendere ac describere. *Cic. 2. ad Q. fr. 15.* Negat, in tanta multitudine quemquam fuisse, qui vadimonium concipere posset. *Ulp. Dig. 13. 6. 1.* Qui edictum conceptit, commodati fecit mentionem. *Id. ibid. 48. 10. 9.* Ne tabelliones instrumenta forment, neve libellos concipiant. *Id. ibid. 41. 1. 38.* circa med. et *Paul. ibid. 24. 3. 45.* Concipere stipulationem. *Jabolen. ibid. 5. 1. 35.* obligationem in futurum. *Cajus ibid. 4. 5. 8.* actiones in bonum et æquum. *Papinian. ibid. 20. 1. 1.* Concepta conventio. *Id. ibid. 1. 5. 8.* Tenor instrumenti male concepti. — *Concipere fœdus* apud *Virg. 12. Æn. 13.* est verborum fœderis exprimere formulam et fœdus facere, id est conceptis verbis fœdus frætere, ut ait *Servius* ad *h. l.* Qui docet etiam concipere vestimenta dici sacreiores, cum e diverso conjungunt et adsumunt. Quam recte et vere, ipse viderit. Denique huc referri potest et illud *Sueton. Cal. 40.* Pro libibus atque iudiciis ubicumque conceptis, quadragesima sumuntur, de qua litigabatur (exigebatur). — Hinc figurate concepta classica cornu apud *Lucan. 7. 478.* est signum pugne datum sono cornu. — b) Speciatim est verbum sacrorum; et concipere sacra, diem, ferias, bellum et similia, est certis verbis dies, ferias, aut bellum indicere: ad rem *Varro 6. L. L. 3. extr. enit. veter.* Mysteria pristina sacris concepta verbis. *Id. 6. ibid. 25. Mill.* Ubi vice competunt, tunc in competis sacrificatur; quotannis is dies (Compitalia) concipitur. Sic conceptæ feriæ apud *eumd. 6. ibid. 29.* eadem sunt, quæ conceptivæ, quam vocem *V. Liv. 5. 17.* Magistratus vitio creatos, Latinas sacrumque in Albano monte non rite concepsisse. Sic in re augurali, ut docet *Varro 7. L. L. 8. Mill.*, concipere templum est locum in cælo conceptis certisque verbis definire. Intra quem auguria capiendū sunt. *Liv. 22. 1.* Concipere auspicia. *Varro 5. ibid. 86.* Per fœciales fribat, ut justum conciperetur bellum. — Concipere bellum alicui singulari constructione dixit *Silius It. pro conceptis verbis jurare, ac bellum alicui illaturum.* Locus est *l. 13.*, ubi *Hamilcar* de *Hannibale* loquens, ait v. 744. decimum modo cepit annum Excessisse puer, nostro cum bella Latinis Conceptit jussu. Cf. *l. 79.* et seqq.; et *Liv. 21. 1.* — Hinc *Parl.* præter. pass., cujus plurima superius exempla retulimus.

Conceptus, a, um, adjective quoque occurrit, unde *Sup. Conceptissimus* apud *Petron. Satyr. 113.* extr., cujus verba *F.* supra sub *II. 3. a.*

CONCISE, adverb. stricte, concisæ ratione: et occurrit de oratione tantum. *Quintil. 12. 2. 11.* Quamquam eâ (dialecticâ) non tam est minute atque concise in actionibus utendum, quam in disputationibus.

CONCISIO, ðnis, f. 3. (concido) actus concidendi. *V. Claudii Mamert.* verba in v. *CONCIPIO* allata, in quibus *conciio* stricto sensu occurrit. Ceterum enim est verbum Rhetorum proprium. *Cic. Partit. orat. 6. 10.* Diliendum sit usitatis verbis, propriis, dispositis aut circumscriptione conclusis, aut intermissione, aut consensione verborum. *h. e.* aut comprehensione continua, aut membratim intermissa, aut cæsim abrupta. *V. in Orat. 63.* triplicis hujus modi exemplum. — Apud Grammaticos *conciio* est syncope. *Priscian. 1. p. 559. Putsch.* Longa vocalis ante finalem per concisionem, ut audit pro *audivit*. *Id. 4. p. 626.* Tego, tegis, tegimen et per concisionem tegmen.

CONCISOR, ðris, m. 3. (concido) qui concidit. *Coripp. Laud. Justin. 4. 21.* Genit undique fessus *Concisor* nemorum, crebrisque securibus ictus Congeminant.

CONCISORIVS, a, um, adject. ad concidendum pertinuens. *Veget. 1. Veterin. 56. 31.* Schneid. Ferramento concisorii animalium soles purgare.

CONCISCRA, æ, f. 1. actus concidendi, concisio; et occurrit. 1. Stricto sensu. *Plin. 34. Hist. nat. 8. 19. (63).* Quam statum inaurari jussit Nero: dein cum pretio perisset gratia artis, detractum est aurum: pretiosiorque talis existimatur, etiam ciatitibus operis atque unguis, in quibus aurum hæsereat, remanentibus. *Al. leg. concissuris.* 2. Latiori sensu ponitur pro divisione. *Seneca Ep. 100. ante med.* Desit sane varietas harmoniarum, et concisura æquarum cubiculis interducentium. *h. e.* minuta divisio aquarum, quæ tribulis concipiuntur, ut in varias ædium

partes influant. Itali tagli appellant, quos alveos a flumine ducunt ad aquas derivandas.

CONCISUS, a, um. *V. CONCIDO.*

CONCITAMENTUM, i, n. 2. incitamentum. *Seneca 3. Ira 9.* Quis Ignorat, lituos et tubas concitaments esse?

CONCITATE, adverb. Comp. *Concitatius* 2; *Sup. Concitatissime* 1. — Concitate est citium, cum impetu. 1. Generatim. *Colum. 6. R. R. 6. 4.* Tum concitate agitur pecus eousque dum anhelet. *Quintil. 11. 3. 133.* Concitate itur, frigide reditur. *Lactant. 6. 1. sub fin.* Ad mortem concitatissime properant. *Augustin. 5. Civ. Dei 26.* Concitatissime rapere aliquid. 2. Speciatim de oratione. *Quintil. 10. 2. 23.* Alia concitate, alia remisse dicenda sunt. Adde *eumd. 8. 3. 40.* et *11. 3. 23. Id. 12. 10. 26.* Concitatius movere affectus. *Id. 1. 8. 1.* Concitatius dicere.

CONCITATIO, ðnis, f. 3. vehemens commotio, impetus. 1. Plerumque concitatio est vehemens animi commotio, vel perturbatio. *Cic. 5. Tusc. 16. 48.* Sapiens ab omni concitatione aulmi, quam perturbacionem vocu, semper vacat. *Id. 1. ad Q. fr. 1. 13. ad fin.* Nullæ tæz vehementiores animi concitationes. *h. e.* irarum impetus. *Id. 2. Divinat. 11. 27.* Concitatione mentis edl, et quasi fundi naturale genus divinandi. *Sic Liv. 9. 7.* Concitatio animorum. — Et absolute. *Cic. 1. Divinat. 37. 80.* Atque etiam illa concitatio declarat, vim in animis esse divinam. scilicet cum vocum gravitate et cantibus pelluntur animi vehementius, ut statim supra dixerat. Similiter absolute dicit *Quintil. 1. 11. 12.* et *8. 11.* et *7. 4. 13.* et *10. 1. 114.* et *11. 3. 146.* 2. Significat etiam popularem tumultum vel seditionem. *Cic. Brut. 14. 56.* Plebis contra patres concitatio et æditio. *Cæs. 3. B. C. 106. extr.* Crebræ continuis diebus ex concursu multitudinis concitationes fiebant.

CONCITATOR, ðris, m. 3. qui concitat, et tumultus ac turbæ auctor est. *Cic. Dom. 5. 11.* Seditionis instigator et concitator tu fuisti. et paulo post § 13. Sergius signifer seditionis, concitator tabernariorum. *Auct. B. G. 8. 38.* Concitatorem belli ad supplicium deposcere. *Id. ibid. 21.* Concitator multitudinis. *Liv. 25. 4.* turbæ ac tumultus. Adde *Tac. 3. Hist. 2.*; et *Senec. 3. Ira 2.*, qui postremus absolute dixit.

CONCITATRIX, icis, f. 3. quæ concitat. *Plin. 26. Hist. nat. 10. 62. (96).* Concitatricem vim habet satyrion. *Id. 19. ibid. 8. 44. (154).* Eruca concitatrix Veneris.

CONCITATUS, a, um. *V. CONCITO.*

CONCITATUS, us, m. 4. idem ac concitatio: sed occurrit tantum Ablat. sing. num. apud *Sidon. carm. 23. 365.* Curæ est id mediis, ut ille primus Pressus dexterior concitatu, Partem si patefecerit anistram, Totas ad podium ferens habenas, Curru prætereatur intus acto.

CONCITE, adverb. concitate. *Venant. 8. carm. 15. 3.* Concite, presbytero recitante Leone sereno, Irem ubi *Venantius*, malus prosodiæ auctor, ultimam syllabam corripuit.

CONCITIM, adverb. idem ac concitate. *Apul. in fragm. 10. Met. apud Oudend. p. 717.* Et cum ad inguinis capulum formosa mulier concitim veniebat. *Alii leg. conatim vel conatim.*

CONCITO, as, avi, atum, are, a. 1. frequentat. a conleo. — Part. *Concitans* II. 1. a.; *Concitatus* in omnibus parat. et in ðno.; *Concitaturus* II. 1. a.; *Concitandus* II. 1. c. — Concito est cito, incito, celeriter moveo, commoveo, agito (It. muovere, promovere, incitare, eccitare, commovere; Fr. imprimer un mouvement violent, pousser violemment, exciter, presser; Hisp. mover, pujar violentamente, excitar; Germ. sehr heftig, wiederholt bewegen, erregen, erschüttern; Angl. to stir up, put violently in motion, excite, push forward, stimulate, incite).

I.) Proprie occurrit præcipue apud Poetas et Historicus. — a) Absolute, aut addito Ablativo rei, qua quis concitatur. *Lucret. 3. 291.* Est et frigida multa, cones formidinis, aura, Quæ elict horrorem membris et corruit artus. *Id. ibid. v. 300.* At ventosa magis cervorum frigida mens est, Et gelidas citius per viscera concitat auras. *Cic. 6. de republ. 18.* Conversio cæli concitator. *Liv. 2. 6.* Concitare equum calcibus. Adde *eumd. 3. 61.* et *8. 7. Nepos Datam. 4.* Equo concitato ad hostem vehitur. *Liv. 35. 5.* Equos

quos concitatissimos immittere. *Cæs. 1. B. C. 70.* Magno cursu concitati. *Liv. 35. 29.* Concitato cursu. *Quintil. 2. 11. 4.* Concitatissimus corporis motus. *Val. Flacc. 6. 264.* Avis concitat alas. *Ovid. 2. Fast. 286.* Concitare feras. *h. e.* venando insectari. — Et de ianinimis. *Liv. 38. 44.* Concitare naves. *Id. 30. 25.* et *37. 11.* classem. *Id. 34. 39.* tels. *Sic Val. Flacc. 6. 340.* Concitare missile. *h. e.* magna vi jaccere. *Curt. 4. 3.* Mare vento concitatum. *Ovid. Heroid. 7. 42.* Eurus concitat eversas aquas. *Plin. 5. Hist. nat. 30. 33. (127).* Concitat se Hellespontus. *h. e.* movetur et excutit. *Ovid. 1. Fast. 436.* Concitare nemus. — b) Addito, in quid quis ac concitat, per Accusativum et præp. in. *Liv. 8. 39.* et *Virg. 7. Æn. 476.* Concitare se in aliquem. *Liv. 22. 17.* Concitare se in fugam. *Val. Flacc. 3. 583.* Concitare se fuga in locum aliquem.

II.) Translate. 1. Usurpatur de personis, quarum animus commovetur atque accenditur; et occurrit — a) Absolute, ponitur etiam pro movere ad seditionem. *Cic. 4. Acad. (2. pr.) 47. 144.* Quo enim spectat illud, cum artificia tolli quereris a nobis, nisi ut opifices concitentur? *Id. Flacc. 7. 17.* Contio concitata. *Asinius Pollio* apud *Cic. 10. Fam. 33. 4.* Concitare non modo nationes, sed etiam servitia. Adde *Sall. Cat. 46. Liv. 4. 14.* Concitans multitudinem. *Nepos Aristid. 1.* Concitata multitudo reprimi non potest. *Liv. 3. 15.* Concitatus Volscos et Æquos. *Quintil. 9. 4. 11.* Concitare animos. *Id. 11. 3. 74.* Pater concitatus. *Id. 11. 3. 170.* Concitare judicem. *h. e.* ad iram odiumve movere; apud *eumd. 6. 1. 9.* concitare opponitur placare, mitigare. Cf. *Varro 2. R. R. 5. 14.* Tabani boves concitare solent. — Hinc concitatum dicitur quicquid pertinet ad hominem vehementi aliquo affectu commotum. *Liv. 10. 5.* Concitator clamor. *Quintil. 3. 9. 7.* Concitatus animus. *Id. 6. 2. 9.* et *11. 3. 162.* affectus. *Id. 10. 1. 44.* vis ingenii. *Id. 3. 8. 58.* et *60. oratio.* *Id. 11. 1. 3.* causæ. *Id. 8. 3. 14.* Concitatus dicendi genus. *Id. 12. 9. 3.* Vibrantibus concitatisque sententiis velut missilibus uti. *Id. 11. 3. 175.* Erecta et concitata vox. — Speciatim concitare hostem apud *Dig. 48. 4. 3.* dicebatur, qui hostes ad arma in patriam inferenda adducebat; hic autem iuxta *Legg. XII.* Tabul. majestatis reus habebatur: *V. Klotz ad Cic. Orat. vol. 1. p. 528.* — b) Addita per Ablativum re, qua quis concitatur. *Cic. Mur. 31. 65.* Animi quodam impetu concitatus. *Id. 2. Orat. 46. 191.* Concitari omni motu animi. *Id. 1. Divinat. 31. 66.* Cum a corpore animus abstractus divino instinctu concitatur. *Id. fragm. pro Scauro apud Priscian. 6. p. 689. Putsch.* Pelliculus dolore concitata. *Liv. 23. 7.* et *42. 59.* ira. Adde *Quintil. 6. 3. 46.* Rursus *Liv. 6. 15.* Concitare multitudinem fallaci spe. *Sall. Cat. 35.* aliquem injuriis. *Colum. 1. R. R. 8. 18.* familiam seditionibus. *Ovid. 2. Fast. 849.* Brutus clamore Quirites concitat, et regis facta nefanda refert. *Tac. Agric. 38.* Concitare aliquem aspectu pignorum. Cf. *Quintil. 9. 4. 9.* Compositione, velut amentis quibusdam nervisve, intendi et concitari sententiæ videntur. — c) Addito fine, ad quem quis concitatur; et quidem — Per Accus. et præp. ad. *Cic. Brut. 89. 306.* Admirabili quodam ad philosophiam studio concitatus. *Id. 1. Orat. 47. 204.* Concitari ad studium cognoscendæ virtutis. *Cæs. 7. B. G. 42.* Concitare multitudinem ad arma. Adde *Horat. 1. Od. 35. 16.* Rursus *Cæs. 7. B. G. 77.* Omoem Galliam ad auxilium nostrum concitavimus. *Sueton. Tib. 54.* Concitare aliquem ad convicia. *Id. Cæs. 8.* colonias ad audendum. *Id. Oth. 10.* Concitatio exemplo ad despiciendam vitam. *Quintil. 6. 1. 20.* Concitare judicem ad furtiliter judicandum. *Id. 10. 2. 5.* nos ad quærendum. *Id. 1. 2. 24.* aliquem ad depellendam ignominiam. — Per Accus. et præp. adversus. *Liv. 1. 59.* Ad concitandum adversus regem exercitum. Adde *eumd. 5. 4.* — Per Accus. et præp. in. *Cic. 5. Ferr. 3. 6.* Is iu te noo — squalore ac lacrimis Siciliæ concitetur? *h. e.* irascetur. *Quintil. 6. 2. 27.* Qui in iram concitat se. — Per Accus. et præp. inter se. — Per Infinitivum. *Ovid. 13. Met. 226.* quæ vos dementia, diti, Concitat, o socii, captam dimittere Trojam? 2. Usurpatur etiam de abstractis, et concitare est producere, creare. *Cic. 1. Orat. 53. 227.* Concitare misericordiam populi. *Id. 7. Ferr. 8. 21.* invidiam in quæpiam et aliqua re. Adde *Quintil. 6. 1. 14.* Rursus *Cic. Invent. 53. 107.* concitare

offensionem in aliquem. *Id. ibid.* 54. 105. odium in superbiam. *Id. 2. Orat.* 58. 235. risum. *Id. Mur.* 39. 83. discordiam et seditionem. *Id. 2. Fam.* 1. magnam expectationem sui. *Id. 4. Cat.* 3. Miscere et concitare nova mala. *Id. 15. Fam.* 4. 6. Concitare bellum. *Id. Auct. B. G.* 8. 22.; *Nepot. Hamil.* 4.; *Liv.* 5. 5.; et *Flor.* 4. 5. 1. Sic *Liv.* 35. 12. extr. Aetoli concitabant bellum Romanis. h. e. adversus Romanos. Similiter *Ovid.* 4. *Pont.* 14. 41. Concitare iram populi alicui. h. e. contra aliquem. *Cæs.* 3. *B. C.* 18. tumultum. Adde *Liv.* 38. 33. *Sall. Hist. fragm.* 3. 22. p. 234. *Gerlach.* turbas. *Phædr.* 1. 29. sibi periculum. *Quintil.* 10. 1. 105. pugnam. *Id.* 11. 3. 8. lacrimas. *Cels.* 6. 6. n. 15. Medicamenta, quæ pituitam concitant. *Id.* 2. 13. Bilis concitat morbos. *Plin.* 20. *Hist. nat.* 17. 73. (189). Concitare somnum. — Hinc Part. præter. pass.

Concitus, a, um, adjective quoque occurrit, unde Comp. *Concitatior* et Sup. *Concitatissimus*, quorum exempla *V.* supra sub I. et II. 1. a.

CONCITOR, ōis, m. 3. concitator. *Liv.* 45. 10. Concitores vulgi. *Id.* 23. 41., 29. 3., 37. 45. et alibi; et *Justin.* 2. 9. extr. Concitor belli. quibus locis al. leg. concitator. Ceita est lectio apud *Tac.* 4. *Ann.* 28. et 4. *Hist.* 56. Concitores belli.

CONCITUS vel concitus, a, um. *V.* CONCIEO. **CONCITUS**, us, m. 4. concitatio, impetus. In sexto casu singulari *Claud. Mamert. Genethl. Maxim.* 8. Quis similis concitu equis, aut velivola navis?

CONCIVNCULA. *V.* CONTIVNCULA.

CONCIVIS, is, comm. gen. 3. qui ejusdem civitatis jure gaudet. Latini veteres dixere civis, aut *municeps*: posteriorum quidam *concivis*, ut *Tertull.* 5. *advers. Marcion.* 17. vertens *συμπολιτης* ex *D. Pauli* ep. ad *Ephes.* 2. 19. *Veniant* in epist. præmissa *carm.* 6. lib. 5. ante med. Igitur cum me moveret lamentabilis concivis tam jactura, quam patria etc. *Id.* 7. *carm.* 7. 61. Inter concives meruit te, Gallia, lumen. *Id. ibid.* 14. 9. Inter concives merito qui clarior exstat. *Id.* 9. *ibid.* 13. 9. Droctoveo, dulci clero et concivibus, oro. *Cassiod. de Anim.* 18. Tamen bonis Angelis videntur esse concives. Adde *Gloss. Cyrill.* et *Gloss. Philox.* Scipio quoque *Mafjeus Veron.* illustr. par. 2. l. 1. p. 13. et in *Mus. Veron.* p. 87. 5. affert cortum lapidem sine capite et cauda, in quo legitur mutila hæc *Inscript.* DIC. Q. ROM. ET AVG. CONCIVIVM ROM.

TANNIA ANN. VII. EQIT. CYREN. ANN. VI. At lapis, quem ipsemet meis oculis attentius inspexi, inter voces con et CIVIVM punctum habet a manu antiquiore; ideoque patet, litteras con. non ad insequens verbum civium pertinere, sed fortasse reliquias esse vocis aliusvis, quæ in mutilo marmore deest: floccit igitur faciendi hujus inscriptionis auctoritas, quam convellere tentavit etiam *Rezzonico Dalla Torre Disquis.* *Plin.* 7. 1. p. 208. Est etiam locus in *fragm. Agrar. de Limit.* p. 261. *Goes.* Exactum concivium locum primum appellatum, deinde dictum fundum. Sed locus obscurus est, et incertæ lectionis, ut et ejus auctor incertæ auctoritatis. Quare *concivis* vox est minus Latina, ut *συμπολιτης* minus probata Græcis, teste *Polluce* *init. c.* 4. l. 3. et *Herodian.* in *Phrynic.* p. 471.

CONCLAMATIO, ōis, f. 3. multorum clamor. ¶ 1. De clamoribus mæstitum significantibus. *Tac.* 3. *Ann.* 2. Lacrimis et conclamationibus dolorem testabantur. *Seneca* 1. *Clem.* 12. Exaudire conclamationem tot millium sub gladio gentium. ¶ 2. Item acclamatio. *Cæs.* 2. *B. C.* 26. Curio universi exercitus conclamatione imperator appellatur.

CONCLAMATUS, a, um. *V.* CONCLAMO.

CONCLAMITO, as, ōvi, ātum, are, a. 1. frequent. a conclamo. — Conclamito idem est quod clamo, vel simul clamito. *Plaut. Merc.* 1. 1. 51. Conclamitare tota urbe.

CONCLAMO, as, ōvi, ātum, are, a. 1. (cum et clamo). Part. *Conclamans* I. d. et in fin.; *Conclamatus* 2., 5. et in fin. — Conclamo idem est ac simul clamo vel valde clamo (It. gridare insieme, gridare ad alta voce; Fr. crier ensemble, proclamer hautement, s'écrier; Hisp. gritar juntos, gritar con un tono elevado; Germ. zusammenrufen, laut rufen; Angl. to cry together, cry aloud). Ceterum ¶ 1. Generatim, particula cum subjective, uti ajunt, sumpta, conclamare, significat clamare simul, simul alta voce et præcipue cum plausu clamare; et occurrit — a) Cum Accusativo. *Cæs.* 5. *B. G.* 37. Suo more

victoriam conclamant. Adde *Cic. Flacc.* 7. 17., et *Virg.* 10. *Æn.* 738. — b) Cum Accusativo et Infinito. *Cic.* 6. *Phil.* 1. 2. Cum vos universi una mente atque voce, iterum a me conservatum esse rempubl. conclamastis. *Cæs.* 1. *B. C.* 7. Conclamant se paratos esse. Adde *eumd.* 3. *B. G.* 18. *Virg.* 2. *Æn.* 232. Ducendum ad sedes simulacrum, orandaque divæ Numina, conclamant. Adde *Tac.* 1. *Ann.* 8. — c) Sequenti ut significat alta voce concire. *Cæs.* 5. *B. G.* 26. extr. Conclamaverunt, uti aliqui ex nostris ad colloquium prodirent. — d) Eadem significatione cum Conjunctivo omissa part. ut. *Cæs.* 3. *B. C.* 6. Conclamantibus omnibus: imperaret, quid vellet. *Curt.* 4. 1. Conclamant, duceret, quo videretur. — e) Absolute de lamentis, vel gaudio. *Liv.* 1. 58. Conclamant vir paterque (Lucretiae). *Id.* 1. 58. de duobus *Horatis.* Ad quorum casum quum conclamasset gaudio Albanus exercitus. Adde *Tac.* 3. *Ann.* 74. *Stat.* 6. *Theb.* 13. planctu conclamant uterque *Isthm.* *Ecbioniae* respondent *Scibile Thebæ.* h. e. resonant, personant. ¶ 2. Item generatim, sed particula cum intensive sumpta, conclamare est alte clamare, et usurpatur etiam de singulis. *Plaut. Mil. glor.* 2. 22. Ubi abiit, conclamo: heus quid agis etc? Adde *eumd.* *Men.* 5. 9. 94. *Ovid.* 6. *Met.* 227. Hei mihi! conclamant. Adde *eumd.* 7. *ibid.* 843.; *Virg.* 3. *Æn.* 523.; et *Tac.* 3. *Hist.* 29. extr. *Cæs.* 1. *B. G.* 47. extr. *Ariovistus* — conclamavit, quid ad se venirent etc. *Seneca* *Edip.* 974. Conclamare deos omnes. *Marit.* 9. 46. 5. de *Prometheo.* Videris immensis cum conclamata querelis *Saxa senis*, etc. — Etiam absolute occurrit apud *Ovid.* 4. *Met.* 691. Conclamant virgo. Adde *eumd.* 10. *ibid.* 385. et *Quintil.* 2. 2. 12. ¶ 3. Item generatim, sed particula cum objective, uti ajunt, sumpta, conclamare est vocare, invocare: sed raro admodum occurrit. *Virg.* 7. *Æn.* 504. Auxilium vocat, et duos conclamat agrestes. *Ovid.* 13. *Met.* 73. Conclamare socios. *Apul.* 7. *Met.* Nisi ploratu femine conclamatum viatorum præsidium accurrisset. ¶ 4. Speciatim in re militari — a) Conclamare ad arma est milites ad arma vocare. *Liv.* 6. 28. Conclamatum ad arma, concursumque in muros est. Adde *eumd.* 3. 50., 7. 12., et 10. 32. — b) Conclamare vasa, ἀναγγέλλειν οὐραίνων, est denunciare inter milites, ut vasa colligant; quod fiebat, cum exercitus moturus erat castra. *Cæs.* 1. *B. C.* 66. Signum dari jubet, et vasa militari more conclamari. *V.* VAS, vasis. — Et absolute eodem sensu. *Id. ibid.* 75. Ut militare institutum servaretur, conclamari jussit. Adde *eumd.* 1. *ibid.* 67. et 3. *ibid.* 75. ¶ 5. Conclamatum est, τῆς παρὰ τῶν, proprium eorum, qui morientibus assistunt, et translate pro finitum est, desperatum est. Solebant enim cadavera septem diebus servare, eorumque faciem pluries frigida abluere, nomenque eorum clara voce inclamare, ne forte syncope correptos pro mortuis funerarent: *Donatus* ad *Ter. Eun.* 2. 3. 56. Cf. *Servius* ad *Virg.* 6. *Æn.* 218. et *Fetus Scholiast.* ad *Lucan.* 2. 23. Conclamare aliquem. h. e. aliquem mortuum alta voce clamare. *Liv.* 4. 40. Ut ex mæstis paullo ante domibus, quæ conclamaverant suos, procurreretur. *Lucan.* 2. 23. quum corpora nondum conclamata jacent. h. e. corpora, in quibus nulla spes vitæ restat. *Apul.* 2. *Met.* Defectus et conclamatus mortuus. *Id.* 2. de *dogm. Platon.* Conclamata et desperata corpora. Sic *Conclamata* suprema apud *Quintil.* 8. *Declam.* 10. et *Ammian.* 1. 30. et 30. 10. sunt voces, quibus recens mortui sæpe nomine vocabantur. Adde *Stat.* 2. *Silv.* 6. 5. — Hinc conclamatum est proverbio dicebatur pro actum est, omnia desperata ac perditia sunt, ut apud *Ter. Eun.* 2. 3. 56. Desine, jam conclamatum est. — Hinc Part. præter. pass.

Conclamatus, a, um, adjective quoque occurrit, unde Sup. *Conclamatissimus*. ¶ 1. Ponitur pro celebri ac famoso. *Sidon.* 6. Ep. 1. Conclamatissimus primipilaris. *Id.* 8. *ibid.* 3. Conclamatissimæ declamationes. ¶ 2. Item pro perditio, inisatione dignus. *Servius* ad *Virg.* 2. *Æn.* 233. Res conclamatae. h. e. desperatae et perditæ. *Macrob.* 7. *Saturn.* 5. *Mandragoram*, aliasque herbas conclamati frigoris pipere temperatis. ubi conclamatum frigus est maximum, veluti quo corpora conficiuntur et pereunt.

Conclamans, antis, adjective quoque occurrit, unde Sup. *Conclamantissimus* apud *Sidon.* 2. Ep. 2. Conclamantissimus fons. *Alcim.* Ep. 28. ante med. Conclamantissimus prophetaurum. *Esaias.*

CONCLASSARE, conjungere classes. *Gloss. Isid.*

CONCLAUDO, dis, si, sum, dere, a. 3. Alia forma pro concludo. Occurrit tantum Part. præter. pass.

Conclausus, a, um, apud *Colum.* 3. *R. R.* 12. 2. Eadem veluti conclausa et coartata semina comprimere.

CONCLAVATÆ dicebantur, quæ sub eadem erant clave. *Paul. Diac.* p. 53. 1. *Müll.* Ubi aedes subintelligendum videtur: ut hoc voluerit significare, *conclavatas* aedes dicta fuisse plura cubicula, quæ porta una unaque clavi clauderentur. *Scalig.* putat legendum esse *conclavia*.

CONCLAVATIO, ōis, f. 3. actus conclavandi. *Gloss. Cyrill.* Συγκλεισις, conclavatio.

CONCLAVE, is, n. 3. (cum et clavis). In Genit. plurali reperitur et *conclavorum* et *conclavium*. *Vitruv.* 6. 3. 8. *Schneid.* Altitudines conclavorum, quæ oblonga fuerint, sic habere debent rationem, etc. *Id.* 7. 9. 2. In expolitionibus conclavium. — Ceterum *conclave* est pars ædium, cubiculum, membrum, quod clavi claudi potest. Si simplex, idem est ac cubiculum (It. stanza, camera, gabinetto); si alia habet cubicula adbærentia (ut est apud *Paul. Diac.* p. 39. 9. *Müll.* et *Donat.* ad *Ter. Eun.* 3. 5. 35.) quæ una clave clauduntur, idem est atque aedes (It. appartamento). Tamen ex exemplis, quæ infra citantur, satis apparet *conclave* dici quancumque ædium partem, dummodo clavi claudi possit. *Plaut. Aulul.* 3. 2. 24. Qui angulos omnes mearum ædium et conclavium mihi perviam facitis. Adde *eumd.* *Most.* 3. 2. 157. *Ter. Eun.* 3. 5. 35. Dum apparatur virgo in conclavi sedet. *Id. Heaut.* 5. 1. 29. Est mihi ultimis conclave in ædibus quoddam, retro. *Cic. Rosc. Am.* 23. 64. Cum cænatu cubitum in idem conclave cum duobus filiis isset. *Id.* 2. *Orat.* 86. 353. Conclave illud, ubi epularetur *Scopas*, concidis. *Quintil.* 11. 2. 13. et *Val. Max.* 1. 8. *extern.* 7. eandem hanc rem narrantes, *tricladium* appellant. Adde *Cic.* 6. *Verr.* 26. 58. et 1. *Divinat.* 15. 26.; *Nepot.* *Dion.* 9.; *Vitruv.* loc. supra cit.; et *Horat.* 2. *Sat.* 6. 113. *Liv.* 39. 14. Ut sacerdotes ejus sacri omnes conquirent, comprehensosque libero conclavi ad questionem servarent. h. e. libera custodia, extra publicum carcerem. *V.* CUSTODIA. *Colum.* 12. *R. R.* 2. 2. Excelissimum conclave pretiosissima vasa et vestem desiderat. *Id.* 8. *ibid.* 1. 3. Aves, quæ conclavibus sæptæ saginantur. Adde *Sueton.* *Aug.* 72. *Imp. Constant.* *Cod. Theod.* 9. 3. 3. Unum carceris conclave. h. e. unus carcer.

CONCLAVICULA, æ, f. 1. diminut. a

CONCLAVIS, is, f. 3. clavis, quæ simul cum aliis adhibetur. Sunt voces a *Lexico expungendæ*; occurrit enim tantummodo in *Not. Tir.* p. 84.

CONCLAVO as, ōvi, ātum, are, a. 1. (cum et clavis). *Gloss. Gr. Lat.* Conclavo, συγκλειω. h. e. clavis simul claudo.

CONCLÉRICUS, i, m. 2. (cum et clericus) comes in clericatu. *Julian. epit. nov. c.* 115. § 475. Et *Augustin.* Ep. 122. ad *Hippenses.* Dilectissimis fratribus conclericis. *Id.* Ep. 88. Conclericos nostros plagis inhumanissimis quassaverunt.

CONCLINISCO. *V.* CONQUINISCO.

CONCLUDENTER, adverb. con: equester. *Boeth. Aristot. Elench. sophist.* 1. 10. n. 744. Valde et sæpe facit videri redargui, maxime sobbistica calumnia interrogantium, cum nihil colligentes non interrogationem faciunt id, quod est ultimum, sed concludenter dicunt veluti colligentes, non igitur hoc et hoc.

CONCLUDO, dis, si, sum, dere, a. 3. (cum et claudo). Part. *Concludens* II. 3. a.; *Conclusus* in omnibus paragr. et in fin. (*V.* et **CONCLAUSUS** loco suo); *Conclusurus* II. 2. b. — Concludo est idem quod claudere, vel simul claudo (It. rinserrare, rinchiudere; Fr. enfermer, enclorre; Hisp. encerrar, cercar; Germ. zusammenschliessen, um-oder einschliessen, zusammen- oder einsperren; Angl. to shut up, fasten up, inclose).

I.) Proprie occurrit — a) Absolute, sive cum Accusativo tantum. *Cic.* 5. *Pin.* 20. 56. Ne bestia quidem, quas delectationis causâ concludimus, — facile patiuntur sese contineri. *Id.* 4. *Acad.* (2. pr.) 24. 54. Concludere aliquem. Cf. *Dig.* 48. 6. 6. Filium suum raptum atque conclusum. *Vitruv.* 6. 8. 4. *Schneid.* Itemque — euguentis ad centrum respondentibus fornices concluduntur. h. e. simul clauduntur, vel connectuntur. Adde *eumd.* *ibid.* § 3. *Curt.* 5. 1. 15. Mediam namque (*Mesopotamiam*) ab utroque latere (*Tigris* et *Euphrates*) concludunt. *Pallad.* 1. *R. R.* 29. 3. Ne eos (*phasianos*) pituita concludat. h. e. op-

pilet. — Hinc significatio occurrit saepe Part. praeter. pass. *Cic. 2. Nat. D. 7. 20.* Conclusa aqua facile corrumpitur. *Lucret. 3. 568.* Conclusa primordia. *Id. 4. 460.* et *Horat. 1. Sat. 4. 76.* Conclusus locus. *V. la fin. Cas. 3. B. G. 9.* Longe etiam esse navigationem conclusam mari, atque in vastissimo Oceano. *Dig. 50. 16. 59.* Statio conclusa atque munita. — Huc pertinet et illa *Plaut. Curre. a. 3. v. 79.* Quis enim in caves si forent conclusi iidem, uti pulli gallinae. Et *Ter. Phorm. 5. 1. 17.* Conclusum hic habeo uxorem saevam. — Ceterum *concludere aliquem in aliquo loco* barbarum sapit: ac propterea apud *Cic. Tim. 3. 8.* Deus intelligentiam in animo, animum conclusit in corpore: legendum est *inclusit*; quam lectionem optimi libri confirmant. — b) *Addito loco*, in quem quis includitur, per Accus. et praep. *in. Plaut. Cas. a. 4. v. 44.* Concludere aliquem in fenestram. *Id. Epid. 3. 3. 21.* aliquem in sediculum seorsum. *Id. Rud. 3. 1. 18.* bestiam in vineta. *Id. ibid. 2. 3. 61.* et stellulam in viduum. *Ter. Adelph. 4. 2. 13.* se in cellam aliquam cum aliquo. *Id. Eun. 4. 3. 23.* quempiam aliquo. — c) *Addita per Ablativum re*, qua quis concluditur. *Petrus. 10. 12.* *Schneid.* Concludere rudentes canes ad foramina. *Horat. 1. Sat. 4. 19.* Aurae follibus concludere. *Virg. 1. En. 425.* optare locum lecto et concludere sulco. *Senec. Hippol. 122.* Concludere monstra domo carâ. *Val. Flacc. 1. 479.* Issaque ductu, Vel pice, vel molli concludere vulnera cerâ. *h. e. obturare. Suelon. Ner. 31.* Piscina conclusa porticibus. — d) *Denique huc pertinet et illa*, quae joculariter *Terentius* et *Plautus* dixerunt: scilicet metaphorâ sumpta ab animalibus, quae hinc atque hinc a venustioribus, cibus etc. circumdata aliquo compinguntur ac truduntur. *Ter. Andr. 2. 3. 12.* Ut ab illa excludat, hoc concludat. *Plaut. Trin. 4. 3. 64.* sr. Illi, illi, illi... devoravi nomen imprudens modo. ca. Non placet, qui amicos intra dentes conclusos habet. *h. e.* qui nomen, veluti dentibus conclusum, minime profert.

11.) *Translat.* ¶ 1. Concludere ponitur pro cogere, in arcum compellere, in angustias adigere. *Ter. Eun. 5. 9. 17.* An fortunas collaudare, — quae tot res, tantas, tam opportune in uoum conclusis diem? *h. e.* quae fecit, ut tot tantaeque res uno evenirent die. *Id. Hecyr. 4. 4. 8.* Tot me nunc rebus miserum concludit pater. *h. e.* me in arcum compellit. *Cic. Rosc. com. 4. 12.* Eidem et infinitam largitionem remittebas, et eundem in angustissimam formulam sponsonis concludere? *Id. ibid. 5. 15.* In hanc formulam (sponsonis) omnia iudicia legitima, omnia arbitria honoraria, omnia officia domestica conclusa et comprehensa sunt. *Id. 1. Orat. 42. 187.* Omnia fere, quae sunt conclusa nunc artibus, dispersa et dissipata quondam fuerunt. *Id. 1. Legg. 5. 17.* Jus civile in parvum quendam et angustum locum concluditur. *Id. 1. Orat. 61. 260.* Orator concludatur in ea, quae sunt in usu elvitiarum vulgari et forensi. *Id. Cael. 22. 63.* Vis verbis interdicti concluditur. *Nepos Epam. 4. sub fin.* Uno hoc volumine vltas excellentium virorum concludere constitutus. *h. e.* completi. ¶ 2. Item pro finire; et quidem — a) Generalit. *Cic. Mur. 20. 41.* In quo (provincia) laus aequitatis, integritatis, facilitatis ad extremum ludorum voluptate concluditur. *Id. 5. Fam. 12. 5.* Viri excellentis ancipites varique casus exitu notabili concluduntur. *Id. 4. Verr. 34. 82.* Facinus natum a cupiditate, auctum per stuprum, crudelitate perfectum atque conclusum. — b) Specialit. ponitur de oratione, et est orationi finem imponere. *Cic. 9. Att. 10. 5.* Concludere epistolam. *Id. 5. Verr. 60. 163.* Quae epistola recitata, conclusurum me esse crimine decurram dixeram. *Id. 8. ibid. 61. 113.* Totam hujus generis orationem concludere et definire. *Adde eund. Amic. 26. 100. Id. Orat. 35. 122.* Concludere perorationem. Et absolute. *Id. 2. Orat. 78. 307.* Ut concludamus atque illa peroramus. — c) Item specialit. concludere verba aut sententias est eas numeris claudere, hoc est numerose explicare. *Cic. Orat. 57. 209.* Verborum descriptus ordo alias aliis terminatio concluditur. *Id. 2. Fin. 32. 103.* Concludam, si poterit, Latine. *Id. Orat. 69. 230.* Ultior ea trajectio verborum, et nihil tamen aptius explet concluditque sententias. *Adde eund. Brut. 8. 34. et Partit. orat. 6. 19. Id. Orat. 5. 20.* Oratio neque perfecta, neque conclusa. *h. e.* numerosa, periodica. *Horat. 1. Sat. 4. 40.* neque enim concludere versus Dixeris esse satis. *Quintil. 1. 5. 26.* Vocem acuto tenere concludere.

¶ 3. Hinc est etiam verbum disputantium, et ponitur pro colligere argumentatione: occurrit autem — a) Cum Accusativo. *Cic. Orat. 35. 122.* Concludere argumentationes. *Id. 4. Acad. (2. pr.) 14. 44.* et *Quintil. 5. 13. 80.* argumentum. Sic *Tac. dial. de orat. 31.* Et singula statim argumenta concludens. *Rursus Cic. Orat. 40. 137.* et *3. Fin. 8. 37.* argumentum ratione. *Id. 1. Fin. 7. 22.* et *2. Nat. D. 8. 22.* et *1. Divinat. 32. 71.* rationem. *Id. 2. Orat. 53. 215.* Demonstrando id, quod illi concludere velint, non effici ex propositis, nec esse consequens. *Id. 2. Nat. D. 7. 20.* Concludere aliquid brevius angustiusque. *Id. 2. Fin. 1. 3.* aliquid ex rebus concessis. — b) Cum Accusativo et Infinito. *Cic. 2. Fin. 19. 63.* Deinde concludebas, summum malum esse dolorem. *Id. 3. ibid. 27. 85.* Perfecto et concluso, neque virtutibus, neque amicitia usquam locum esse, etc. *Adde eund. 4. Acad. (2. pr.) 14. 44.* et *Quintil. 3. 9. 2. Gell. 14. 1. sub fin.* Gevethiacus nullo pacto consulendos esse, hujusmodi argumentis concludebat. — Hinc Part. praeter. pass.

Conclusus, a, um, adjective quoque occurrit, unde *Comp. Conclusus* apud *Hygin. 4. Astron. 14.* Locum conclusionem lumine implere.

Conclusum, i, n. 2. absolute, substantivorum more, occurrit pro conclusione, sive complexione syllogismi, quae totius argumenti vis et ratio concluditur. *Cic. 3. Fin. 8. 27.* Satisne hoc conclusum videtur? Certe: quod enim efferebatur ex his duobus, quae erant sumpta, id eo visus esse conclusum.

CONCLUSE, adverb. Occurrit tantum de oratione pro numero, continua. *Cic. Orat. 53. 177.* Cum, ut sit, fortuito saepe aliquid conclusae apteque dicerent. *CONCLUSIO*, ōis, f. 3. actus concludendi (It. *richiudimento*, *conclusioni*; Fr. *action de fermer*, *de clore*, *clôture*; Hisp. *el acto de cerrar*, *clausura*; Germ. *d. Eigenschliessung*, *Zusammenschliessung*, *Verschliessung*; Angl. *a shutting*, *closing*).

1.) Proprie et quidem — a) Abstracte. *Petrus. 10. 12.* *Schneid.* Cuneorum conclusio. *Cael. Aurel. 2. Acut. 3.* et *10.* Palpebrarum conclusio. — b) Saepius concreto, uti ajunt, sensu. *Petrus. 5. 12. 2.* *Schneid.* Ita conformandae portuum conclusiones. — Et de obsidione. *Cas. 2. B. C. 22.* Gravi pestilentia conflictati et diuturna conclusione. *Adde Nepot. Eumen. 5.* et *Petrus. 5. 9. 8.* *Schneid.* eodem sensu.

11.) *Translat.* ¶ 1. Generalit. conclusio est finis allucius rei. *Cic. 1. ad Q. fr. 1. 16.* In extrema parte et conclusione munens ac negotii tui. ¶ 2. Specialit. in oratione *conclusio* est exitus et determinatio totius orationis, ut *Cic. 1. Invent. 52. 93.* definit. *Id. 2. Orat. 19. 80.* Conclusio orationis. Et conclusiones absolute divit. *Id. 1. Invent. 14. 20.* et *Quintil. 6. 1. 4.* et *8. 3. 13.* — Item pro epilogo. *Cic. 2. Herenn. 30. 47.* Conclusiones, quae apud Graecos ἐπιλογος nominantur, tripartitae sunt, etc. In quatuor locis uti possumus conclusionibus, in principio, secundum narrationem, secundum firmissimam argumentationem, in conclusione. *h. e.* in peroratione. ¶ 3. Item specialit. in oratione *conclusio verborum* est eorum apta collocatio et compositio, qua numerus et periodus efficitur. *Cic. 3. Orat. 41. 174.* Haec duo, vocis dico moderationem et verborum conclusionem, a poetica ad eloquentiam traducenda duxerunt. *Adde eund. 2. ibid. 8. 34. Id. Brut. 8. 33.* Verborum quasi structura, et quaedam ad numerum conclusio. *Id. Orat. 50. 169.* Conclusio sententiarum. Item eadem prorsus significatio occurrit *conclusio absolute* apud *eund. ibid. 51. 158.* et *Quintil. 3. 3. 2.* et *5. 14. 30.* et *10. 2. 17.* et *9. 4. 22.* ¶ 4. In argumentatione — a) *Conclusio* est complexio syllogismi, qua totius argumenti vis et ratio concluditur. *Gell. 2. 8.* Conclusionem syllogismi non in fine posuit, sed in principio. *Adde eund. ibid. 7.* — b) Item est ipsa argumentatio, quoniam certis propositionibus et certo ordine collocatis concluditur: et occurrit — Cum addito Genitivo. *Cic. 1. Fin. 9. 30.* et *2. Divinat. 43. 103.* Conclusio rationis. *Id. 4. Acad. (2. pr.) 8. 26.* et *10. 30.* et *13. 40.* argumenti. — Absolute. *Cic. 3. Nat. D. 7. 18.* Zenonis breves et acutulae conclusiones. *Id. 4. Acad. (2. pr.) 4. 8.* Ex quo illa conclusio nascitur: si, sol quatuor sit, etc. *Adde eund. ibid. 21. 67.* et *41. 123.* et *3. Fin. 8. 27.* et *Quintil. 5. 14. 1.*

CONCLUSIUNCULA, ae, f. 1. diminut. a conclusione. Translate pro brevi argumentatione. *Cic. 4. Acad. (2. pr.) 24. 75.* Quorum sunt conorta et aculeata

quaedam sophismata: sic enim appellatur fallaces conclusiunculae. *Id. 2. Tusc. 18. 42.* Stoici conortulis quibusdam ac minutis conclusiunculis effici volunt, non esse malum, dolorem.

CONCLUSIVĒ, adverb. Idem quod concludenter. *Cassiod. Inst. div. litt. 1. a med.* De quo conclusive dictum est: Ubi bene, nemo melius; ubi male, nemo pejus.

CONCLUSŪRA, ae, f. 1. *Petrus. 6. 8. 3.* *Schneid.* Administrandum est, uti levem onus parietum forationes cuneorum divisionibus, et ad centrum respondentibus earum conclusurae. *h. e.* colligationes, nexus.

CONCLUSUS, a, um. *V. CONCLUDO.*

CONCLUSUS, us, m. 4. Idem quod conclusio: sed occurrit tantum in sexto casu singul. apud *Cael. Aurel. 1. Tard. 4.* Conclusu corporis corrigere.

CONCOCTIO, ōis, f. 3. generatim et proprie est actus concoquendi; sed speciatim tantum occurrit, et est digestio cibi in stomacho. *Cels. 1. 8.* Prodest adversus tardam concoctionem clare legere, deinde ambulare. *Id. 3. 22.* Ne stomachus gravetur, et concoctionem impedit. *Plin. 27. Hist. nat. 7. 28. (49).* Absinthium adjuvat concoctiones. *Id. 23. ibid. 5. 79. (151).* Fructus difficilis concoctioni. *Id. 20. ibid. 5. 20. (42).* Cepae utiles praecordiis et concoctioni. *Adde eund. 11. ibid. 37. 79. (200).*

Homonym. In quo *concoctio* differat a *digestione*, *V. in fin. voc. DIGESTIO.*

CONCOCTUS, a, um. *V. CONCOQUO.*

CONCENA, ae, m. 1. qui simul cenat, compransor, conviva. *Gloss. V. CONGERRO.*

CONCENATIO, ōis, f. 3. cena, convivium. Haec vox ad Graecam συνέδειξιν Latine vertendam usus est *Cic. Senec. 13. 45.* Accubitionem epularem Graeci tum computationem, tum concoctionem vocant. *Adde eund. 9. Fam. 24. 3.*

CONCŌLO, is, ūi, ere. *V. COMMALAXO.*

CONCŌLŌNA, ae, f. 1. quae est ejusdem urbis vel municipii. *Augustin. Ep. 180. ad Euseb.* Duae sanctimoniales concolonas suas de fundo catholicorum Christianorum transtulit.

CONCOLOR, ōis, adject. omni. geo. 3. ejusdem coloris. Occurrit — a) Absolute. *Virg. 8. En. 82.* sus candida per silvam cum feto concolor albo. *Adde Ovid. 6. Met. 406.* et *10. ibid. 735.* *Plin. 10. Hist. nat. 29. 42. (80).* et *28. ibid. 9. 37. (139).* — b) Cum Dativo. *Ovid. 1. Fast. 60.* Et populus festo concolor ipse suo est. *h. e.* candidis togis indutus refert quodammodo candorem et laetitia diei festi. *Adde eund. 11. Met. 500.* *Plin. 8. Hist. nat. 33. 51. (121).* Oculi concolores corpori. *Colum. 7. R. R. 3. 1.* Lingua concolor lanæ. *Adde eund. 8. ibid. 33. 51. Stat. 4. Silv. 7. 14.* ubi Diu viso Pallidus fassor redit, erutoque concolor auro. — c) Cum Genitivo. *Capell. 9. p. 303.* loquitur Phlegus. In argumentum praesentiae mihi corvus alludit, cygnus etiam sociatur, ut diei noctis provenas nos avibus praesentire concolor temporum pluma testetur. *h. e.* cygnus diei, corvus noctis.

CONCŌLŌRANS, adis, adject. eundem colorem referens. *Tertull. Pudic. 8.* Concolorantes figurae.

CONCŌLŌRUS, a, um, adject. concolor. *Capell. 6. p. 213.* Chrysois marmoreis duobus concolora.

CONCOMITATUS, a, um. *V. voc. seq.*

CONCOMITO, as, avi, atum, are, 1. (cum et comito). Part. *Concomitans* et *Concomitalus*. — *Concomito* est simul comito. — a) Passive. *Plaut. Mil. glor. 4. 3. 13.* Quibus concomitata recte deventia domum. *Cl. Comitatus*, a, um in fin. voc. *COMITO.* — b) Activa forma. *Venant. 8. carm. 6. 157.* Porrigit ipsa decens Arelas pia dona Genesi, Astris Caesareo concomitante suo. *Id. ibid. 7. 183.* Quae circa te acies, vel quando iter ire parares, Milla praegressus concomitando tuos?

CONCŌPŪLO, as, avi, atum, are, a. 1. idem quod copulo. *Lucret. 6. 1075.* Denique res auro argenti concopulat una. *Al. leg. copulat*: et adhuc constat versus, si synalphe absit: quod non est *Lucretio* inusitatum.

CONCOQUO, cōquis, coxi, coctum, cōquere, a. 3. (cum et coquo). Part. *Concoquens* 1. 3. et 4.; *Concoctus* in omnibus fere paragraphis; *Concoquendus* 1. 2. b. et 11. 1. — *Concoquo* idem est ac *coquo*, vel bene coquo (It. *cuocere*; Fr. *faire cuire avec*; Hisp. *cocer juntos*; Germ. *zusammenkochen*; Angl. *to boil*, *feetle*).

1.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu. *Varro 2. R. R.*

10. 7. Vel ad locum afferre ligna, actibum concoquere. In edit. Jenson. an. 1472. est *concoquere*: ex quo Aldus 1514. edidit *concoquere*: alii habent *coquere*. Lucet. 2. 853. Concocti odores. Seneca Ep. 95. ante med. Ostrea echinis, spondyli perturbati nullis, concoctique. Al. rectius leg. Ostrea, echini, spondyli, nulli perturbati, concoctique. Plin. 31. Hist. nat. 10. 46. (122). Sal nitrum sulphuri concoctum in lapidem vertitur. ¶ 2. Latiori sensu est cibum in stomacho conficere, et occurrit — a) Absolute. Catull. 23. 8. putera concoquere. Plin. 11. Hist. nat. 53. 118. (283). Somno concoquere. Seneca A. Benef. 39. Surgam ad sponsalia — etiam si non concoxerim. — Sic *Mistice concoquit* (brassica), apud Caton. R. R. 156. significat: promovel, adjuvat digestionem. — b) Cum Accusativo vel. C. 2. Fin. 20. 84. Cibus facillimus ad concoquendum. Id. 2. Nat. D. 48. 124. Stomachi calore conchas concoquere. Adde eumd. 2. ibid. 54. 136. Id. 2. ibid. 55. 137. cibum. Varro 3. R. R. 9. 20. de cibo in stomacho gallinarum confecto. Bis die cibum dant, observantes ex quibusdam signis, ut prior sit concoctus, quam secundum dent. Cels. 3. 22. Cibi, qui facile concoquuntur. ¶ 3. Dicitur et de aliis rebus, quae caloris vi ad partium dissolutionem perducuntur. Colum. 2. R. R. 18. 3. Venum in se concoquitur. Plin. 22. Hist. nat. 22. 46. (94). de boleto. Si salgaris clavus affuerit nascenti, omnem illico succum in venenum concoquit. Id. 18. ibid. 11. 2. (110). Terra acceptum humorem concoquens intra se vice suae continet. — Spectatum de his, quae ad suppurationem perveniunt, Cato R. R. 157. Eadem (brassica) tumida concoquit, eadem erumpit. h. e. ad maturitatem ducit. Sic Plin. 21. Hist. nat. 19. 74. (127). Concoquere suppurationes. Id. 22. ibid. 24. 50. (207). Propolis alvorum tubera dirigit, dera concoquit. h. e. emollit et ad suppurationem perducit. Id. 32. ibid. 9. 34. (106). Sive discutere panos opus sit incipientes, sive concoctos emittere. Pani concocti sunt maturi, seu qui ad suppurationem pervenire. Id. 24. ibid. 8. 36. (54). Juniperus lyses concoquit et duritias. — Etiam absolute eodem sensu Plin. 24. Hist. nat. 9. 38. (62). Vomica et pari difficile concoquentia. h. e. difficile collectum pus maturantes. Hinc ¶ 4. Se concoquere est consumere, absorbere. Plaut. Trin. 2. 1. 3. Ego me concoquo, et macern, et defaigo. II.) Translate. ¶ 1. Ratione habita intellectus est cogitare, perpendere: ad rem. Seneca Ep. 2. Fastidientis stomachi est multa degustare, quae ubi varia sunt et diversa, inquinant, non alunt — cum multa percipere, unum exerceo, quod concoquas. Id. Ep. 84. In his, quibus aluntur ingenia, quaecumque habemus, non patiamur esse integra, de aliis sint: concoquamus illa. Sic Cic. Quas. com. 13. 45. Tibi — diu deliberandum et concoquendum est, utrum patius Caesarem injurato, an Marii et Lucio juratis credas. Id. Harusp. resp. 26. 55. Justitiam conquire et meditari. Liv. 40. 11. Clandestina consilia concocta. Quintil. 11. 2. 43. Concoquere reconciliationem. ¶ 2. Morali ratione per aequo animo pati, strenue ferre; sive est admittere, probare, more ventriculi cibos admittentis et concoquentis: ad rem Cic. 9. Fam. 4. Vide, ultra te xpiat magis delectat, an haec, quam nosse Diogenem non concoquebat. Id. 3. ad Q. fr. 9. 5. Ut ejus ista odia non sorbeam solum, sed etiam concoquam. Liv. 4. 15. Ut quem senatorem concoquere civitas vix posset, regem ferret. Petron. Satyr. 103. Ego quidem tres plagas Spartana nobilitate concoxi. Id. ibid. 82. Sine ore famem concoquit. h. e. jejunus tolerat famem.

CONCORDABILIS, e, adject. qui concordari facile potest. Censorin. de die nat. 40. 4. Non promissae voces omnes cum aliis junctae concordabiles in eadem reddunt effectus.

CONCORDATIO, ōnis, f. 3. pro-reconciliatione dixit Fulg. interpr. Eccl. 22. 27. Est enim concordatio. Et 27. 23. Et maleficus est concordatio.

CONCORDATUS, a, um, f. CONCORDO.

CONCORDE, adverb. idem ac concorditer. Inscript. apud Fea, Par. di. not. p. 174. ME REDDIT CONITENIRAE, QUAE NEXVM VIXIT TAM CONCORDE AD FATALEM DIEM. Alia Inscript. apud Fisc. Mus. Pio-Clem. T. 1. p. 73. quae est apud Orell. 4517. QVIA VIRA VT CYPIANT, CONCORDE VIVERE, MENS EST.

CONCORDIA, ae, f. 1. a corde congruente, ut ait Varro 5. L. L. 77. Mith, est unanimitas et consensus; cliques opponitur discordia, ut patet ex trita et

celebri sententia Sall. Jug. 10. Concordia res parvae crescunt; discordia maximae dilabuntur. Cf. Senec. Ep. 94. (It. concordia; Fr. concorde, harmonie, accord; Hisp. concordia; Germ. d. Einherzigkeit; Angl. concord, agreement, union, harmony, unanimity).

I.) Proprie usurpatur de personis. Plaut. Amph. 1. 2. 13. Redigere uxorem in concordiam viri. Adde Liv. 6. 42. Rursus Plaut. Amph. 3. 3. 7. Redire in concordiam. Cic. 7. Att. 3. Adducere rem ad concordiam. Id. 1. ibid. 18. 3. Ordinem concordiam disjungere. Adde Lentulum apud eumd. Cic. 12. Fam. 15. 3. Id. Cic. 13. Phil. 1. 3. Confirmare concordiam cum aliquo. Cf. Curp. 10. 8. 23. Concordiam et pacem firmare. Rursus Cic. 4. Att. 17. 10. Concordiam conglutinare. Id. 1. ibid. 14. 4. Concordia equestris. h. e. ordinis equestris. Id. ad Pompej. post ep. 11. k. 8. ad Att. Fore, ut in Italia possemus concordiam constituere. Id. Cluent. 55. 152. Esse conjunctum alicui concordia. Id. ibid. 36. 101. Interpres pacis et concordiae. Adde Liv. 2. 33. Rursus Cic. 3. Cat. 10. 25. Reconciliationem concordiam. Id. 5. Verr. 7. 23. Tantam habebat morum similitudo conjunctionem atque concordiam, Balbus apud Cic. 8. Att. 15. a. § 1. Caesarem et Pompejum in pristina concordiam reducere. Sall. Orat. 1. ad Cæs. de republ. ordin. ad fin. Pacem concordiamque stabilire. Liv. 40. 8. Aliquorum perpetua vix concordia. Id. 40. 51. Fidelis concordia. Id. 41. 25. De reconcilianda concordia agere. Id. 4. 43. Concordiam copulare. Vellej. 2. 65. Se cum Bruto Cassioque junctum vires suas, si Caesar ejus obperaretur concordiam. h. e. societatem. Quintil. 6. 1. 50. Ad concordiam hortari. Sueton. Oth. 8. Concordiam et quietem suadere. Gell. 2. 12. Reintegrare et reconciliare concordiam. — Et per metonymiam Ovid. 4. Met. 303. Et cum Pirithoe laetis concordia Theseus. h. e. Pirithoe et Theseus inter se ita concordantes, ut viderentur unum idemque.

II.) Improprie. ¶ 1. Concordia ponitur etiam de inanimatis et abstractis. Cic. 3. Fin. 6. 21. Rerum agendarum ordo et, ut ita dicam, concordia. Id. 1. ibid. 14. 47. Animas quasi concordia quadam placere se lenire. ¶ 2. Translate. — a) Speciatim discors concordia vaixō; καὶ φιλία, est caritas rerum, quae cum inter se diverse sint, tamen commixtae unum quoddam corpus constituunt, dum una alterius vires temperat et coerces, ut fit in mixtis elementorum. Ovid. 1. Met. 433. et discors concordia letibus apta est. Adde Horat. 1. Ep. 12. 19. Similiter Manil. 1. 141. discordia concors. Plin. 29. Hist. nat. 4. 17. (81). Concordia rerum ac repugnantis. — Hinc Lucan. 1. 98. Temporis angustia mansit concordia discors, Paxque fuit non sponda ducum. ubi concordia discors est omicidia simulata. — b) Generatim vera concordia ponitur pro concentu, harmonia, et ipsa attrahendi vi. Colum. 12. R. R. ubi Ciceronis Econciat, 2. 4. Et concordia vocum alicui quiddam et dulce resonat. Quintil. 5. 10. 124. Sociata nervorum concordia cantus vocis plurimum juvat. Cf. Petron. Satyr. 127. Concordia Sirenum. h. e. Sirenum concentus. Plin. 34. Hist. nat. 14. 42. (147). Concordia, quam assignes cum ferro habet. Adde eumd. 24. ibid. 1. 1. (10). Quintil. 1. 10. 12. Concordia dissimilium. — NB. De Concordia dea, itemque de Concordia urbe, V. ONOM.

CONCORDIALIS, ae, adject. ad concordiam pertinet. Firmic. 6. Mathes. 82. Uxores, quae semper concordialibus vinculis copulantur.

CONCORDIALIS, is, m. 3. est sacerdos deae Concordiae, ut Augustinus Augusti. Hujusmodi sacerdotum proprium fuit Patavinorum; Patavi enim sex reperiuntur inscriptiones, quae illius mentionem faciunt. Inscript. apud Gruter. 877. 9. quae est apud Orell. 1165. T. LIVIUS LIVIAN T. F. QVANTAS L. HALYS CONCORDIALIS PATAVI SIBI ET SVIS OMNIBVS. Adde etiam apud Orell. 2384; et V. Ursat. Marin. erud. ep. 8.

CONCORDIS, e, adject. pro concors, antiquum est et obsoletum. Cicerilius Stat. apud Priscian. 6. p. 726. Putsch. Mudo di obsequens, hilaris, comis, communis, concordis, dum id, quod petit, posuit. Adde eumd. Priscian. 7. p. 764. Putsch.

CONCORDITAS, ōis, f. 3. idem ac concordia. Pacuvius apud Non. p. 88. 20. Merc. Concorditatem hospitio adjunctam, et perpetuam probitatem conservetis.

CONCORDITER, adverb. Comp. Concordius et Superl. Concordissime. — Concorditer est unanim-

ter, concordii voluntate. Ennius apud Charis. 2. p. 177. Putsch. Alternum serere diem concorditer. Plaut. Curc. 2. 2. 14. Sane illi inter se congruunt concorditer. Cic. Rabir. perduell. 5. 14. Mors fratris, quocum concordissimè vixerat. Ovid. 7. Met. 752. et dulces concorditer erigunt annos. Liv. 4. 45. Bellum gerere concordius. Sueton. Tib. 7. Concorditer et amore mutuo vivere cum aliqua. Adde Inscript. apud Gruter. 612. 1. ubi Sup. concordissime legitur.

CONCORDIUM, il, n. 2. idem quod concordia. Papinian. Dig. 23. 4. 27. Reversa post furtum, per dissimulationem mulier, veluti venali concordia. It. Torrentin.; at tectius Haloander habet concordia.

CONCORDIUS, a, um, adject. idem quod concors. Inscript. apud Renier 3332. ΑΝΤΟΝΙΩΣ — CVM OMNIBVS CONCORDIUS. — De cognom. Rom. V. ONOM.

CONCORDO, as, avi, atum, are, n. 1. Part. Concordans II. a.; Concordatus in fio. — Concordare est concordem esse.

I.) Proprie usurpatur de personis, et concordare significat eadem sententia atque voluntate esse; et occurrit — a) Absolute. Justin. 27. 3. Ne tunc quidem fratres concordare potuerunt. Adde eumd. 1. 10. et Dig. 24. 1. 32 § 19. — b) Cum Ablativo et prae. cum. Ter. Phorm. 2. 3. 86. Si concordabis cum illa, habebis quae tuam senectutem oblectet.

II.) Improprie ponitur de inanimatis, et est convenire, in unum convenire; et occurrit — a) Absolute. Cic. 4. Tusc. 13. 30. Sic animi sanitas dicitur, cum ejus iudicia opinionisque concordant. Ovid. 10. Met. 147. Et sensit varios — concordare modos. Dig. 43. 30. 1. § 5. Concordans matrimonium. — b) Cum Dativo. Ovid. 1. Met. 518. Concordant carmina nervis. — c) Cum Ablat. et prae. cum. Seneca Ep. 75. Sermo concordat cum vita. Quintil. 11. 3. 69. Caput concordat cum gestu. — Hinc Part. prae. pass. Concordatus, a, um, est, est concorditer factus, seu concors. Papinian. Dig. 11. 5. 48. Matrimonium bene concordatum dirimere.

CONCORPORALIS, e, adject. (cum et corpus) qui est ejusdem corporis, ad idem corpus pertinens. Fulg. interpr. Ephes. 3. 6. Gentes esse coheredes et concorporales et comparticipes promissionis ejus in Christo Jesu per Evangelium. — Hinc

Concorporalis, is, m. 3. absolute, substantivorum more, contubernalis, commensalis, h. e. qui in eodem est contubernio. Ammian. 28. 5. Ne uno quidem cadibus concorporalium superesse permisso. Adde eumd. 21. 12. 5.

CONCORPORATIO, ōnis, f. 3. (cum et corpus) plurium rerum in unum corpus collectio. Tertull. 4. advers. Marcionem. Concorporatio Legis et Prophetarum. Adde eumd. Baptis. 8.

CONCORPORATUS, a, um, f. CONCORPORO. CONCORPORIFICATUS, a, um, adject. In unum corpus reductus. Tertull. advers. Valentini. 23. In mundo coelestiatum et concorporificatum.

CONCORPORO, as, avi, atum, are, a. 1. (cum et corpus). Part. Concorporatus in fio. — Concorporo est in unum corpus redigo. Plin. 22. Hist. nat. 24. 53. (113). Facillimeque cum melle concorporatur. Id. 27. ibid. 12. 90. (112). Polyothumum villiginis concorporat. h. e. delet villiginem, et reliquo corpori eam reddit parum. — Hinc apud senioris aevi scriptores saepius occurrit Part. prae. pass.

Concorporatus, a, um, h. e. in unum corpus reductus. Ammian. 22. 8. Hi scopuli steteret concorporati. Tertull. Pudic. 15. Concorporatus Ecclesiam. Marcell. Empir. 38. Cum bene permixtum et concorporatum videris medicamentum.

CONCORDS, cordis, adject., a cum et cor, ut docet Cic. 1. Tusc. 9. 18. Aliis cor ipsum animus videtur, ex quo exordies, vecordes, concordesque dicuntur. De alia forma F. CONCORDIS. — In Ablativo singularis numeri habet etiam concorde, teste Priscian. 7. p. 764. Putsch. — Neutr. plur. oum. concordia legitur apud Virg. 3. Aen. 542. Sil. It. 13. 650. et Pers. 5. 49. — Comp. Concordior et Sup. Concordissimus I. — Concors dicitur qui est unus cordis, id est unus animi (It. concorde, d'accordo; Fr. uni de cœur, qui est d'accord, qui vit en bonne intelligence; Hisp. unanime, conforme; Germ. eines Herzens und eines Sinnes, einträchtig, harmonisierend; Angl. of one mind or will, agreeing, concordant, unanimous).

I.) Proprie usurpatur de hominibus; et occurrit — a) Absolute. Nazarius Bell. Pan. 1. 3. Novem Jovis

concordes filiae sorores. *Plaut. Aulul.* 3. 5. 7. Et (ut) multo fiat civitas concordior. *Ter. Hecyr.* 4. 3. 11. Credo ea gratia concordēs magis — fore. *Cic. Lig.* 2. 5. Concordissimi fratres. *Virg.* 4. *Ecl.* 47. Concordes stabili fatorum numine Parcae. *Id.* 6. *En.* 827. Concordes animae. *Ovid.* 3. *Met.* 479. duo concordēs anima moriemur in una. *Liv.* 6. 6. Concordibus animis juncti. *Propert.* 2. 34. 6. Bene concordēs ad arma vocare. *Sil.* It. 8. 8. miles. *Tac.* 6. *Ann.* 42. Concordem agere. *Sueton. Cæs.* 19. Nihil non ausurum eum, concordi et consentiente collegā. — b) Addito quocum quis est concors per Ablat. et praepons. cum, aut per Dativ. *Afranius* apud *Non.* p. 394. 2. *Merc.* Adolescentes optimae, bene convenientes concordēsque cum viris. *Liv.* 4. 2. Ne secum quidem ipse concors. *Seneca Vit. Beat.* 1. Sibi concors. *Tac.* 3. *Ann.* 33. Concors alicui conjux. *Id.* 11. *ibid.* 37. Florenti filiae baud concors.

II.) Improperie ponitur de inanimitis et abstractis. *Cic. Tim.* 5. 13. Amicitia et caritate concordi se complecti. *Id.* 3. *Legg.* 12. 28. Moderatus et concors civitatis status. *Lucan.* 4. 197. menses. *Virg.* 3. *En.* 542. Equi sueti frena iugo concordia ferre. h. e. concordēs ferre frena iugo juncti. *Ovid.* 1. *Met.* 25. Concors par. *Id.* 5. *ibid.* 664. Concordi sono. *Id.* 8. *ibid.* 705. Concordes egimus annos. *Liv.* 1. 13. Concors regnum duobus regibus est. *Id.* 42. 10. Concors censura. *Propert.* 4. 5. 6. Concors torus. *Seneca Agamem.* 781. Concordi gradu ire. *Plin.* 5. *Hist. nat.* 9. 10. (53). Nilus se totum aquis concordibus rursus junxit. *Id.* 7. *ibid.* 12. 10. (56). tam concordī figura. *Sil.* It. 16. 69. Concordi currere freno. *Id.* 4. 100. Insania concors. *Id.* 16. 68. fuga. *Id.* 11. 439. Concordem clitharē movere per carmina linguam. *Pers.* 5. 49. Concordia fata. *Manil.* 1. 141. Concors discordia. *Lucan.* 4. 197. Instituit menses concordēs.

CONCRASSO, as, are, a. 1. crassum reddo. *Cael. Aurel.* 4. *Tard.* 3. Lac liquida concressat.

CONCRATICIUS, a, um, adject. qui ex consertis cratibus fit. *Ulp. Dig.* 17. 2. 52. § 13. Ut ibi concraticum parietem inter se aedificarent. In emendatissimis libr. legitur craticum.

CONCRĒBRESO, brescis, bñi, brescere, n. 3. Idem quod crebresco, deus fio, augeo. *Virg. Cir.* 25. Cum levis altero Zephyrus concrebruit Euro. *V. CREBRESO.*

CONCRĒATUS, a, um. *V. CONCREO.*

CONCRĒDITUS, a, um. *V. voc. seq.*

CONCRĒDO, crēdis, crēdidi, crēditum, crēdere, a. 3. (cum et credo) Part. *Concreditus* sub b. — Concredo (quod verbum apud veteres tantum occurrit: *V. et voc. seq.*) est idem quod credo vel omnino credo, Ideoque etiam communito, servandum do, fidei tradō alicuius (It. credere interamente, e perciò affidare, consegnare, confidare; Fr. croire, confier sans réserve, mettre en dépôt; Hisp. creer, confiar sin excepcion; Germ. mit Hingebung u. ohne Zurückhalten Imdm glauben oder vertrauen; Angl. to consign, commit, confide, entrust). Occurrit autem — a) Absolute pro credere. *Propert.* 1. 10. 11. Sed quoniam non es veritus concedere nobis. *Cf. Plaut. Rud.* 4. 4. 83. — b) Cum Accusativo rei, quae conceditur sive alicui committitur. *Plaut. Pen.* 4. 2. 104. Quod modo conceditumst. — Pierumque addito Dativo, vel Accusativo et praepon. in. *Plaut. Bacch.* 4. 9. 141. Concedere alicui aurum. *Id. Aulul.* 3. 6. 45. Aurum conceditum. *Id. ibid. prol.* 6. Concedere thesaurum auri. *Id. Rud.* 4. 4. 83. alicui (vidulum). *Id. Men.* 5. 1. 2. alicui miasupium cum argento. *Id. Aulul.* 4. 2. 8. aurum alicuius fidei. *Id. Trin.* 1. 2. 104. aliquid clam taciturnitati, fidei et fiducia alicuius. *Id. Merc.* 2. 1. 9. quippiam alicui in custodiam. *Id. Pers.* 3. 36. alicui aliquid in manum. *Cic. Quinct.* 20. 62. Cui tu rem et famam tuam commendare proficiens et concedere solebas. *Id. Rosc. Am.* 39. 113. Fama mortui, fortunae vivi alicui commendatae atque conceditae. *Horat.* 2. *Sat.* 6. 43. nugae alicui. *Catull.* 64. 213. cum goatum ventis concederet Aegeus. *Colum.* 3. *R. R.* 1. 7. vites teneriores calido caelo. *Id. praefat.* § 4. navigia mari. *Forcellinus* haec tria postrema loca translate accepit. *Sil.* It. 5. 523. telo fortunam. — Et pro assignare, attribuire (translate juxta *Forcellinum*), *Sever. Aetna* 157. summis si forte putas concedere causis Tantum opus, etc.

CONCRĒDŪO, dñis, dñi, dñere, a. 3. pro conredo, *Plautinum* est: *Aulul.* 3. 6. 48. Ne tu in me mutassis

nomen, si hoc concreduo. *Id. Cas.* 2. 8. 45. Ei ego amorem meum omnem concredui.

CONCRĒMATIO, ñis, f. 3. actus concremandi, incendium. *Fulgent.* 1. *Mythol.* 15. de *Phaeth.* Sibi atque mundo concremationis detrimenta conflagit.

CONCRĒMATUS, a, um. *V. CONCREMO.*

CONCRĒMENTUM, i, n. 2. quod simul cohaeret, concretio, collectio. *Apul. de Mag.* In corpore concretio varii fellis et turbidi spiritus et pinguis humoris aegritudinum incitamenta sunt.

CONCRĒMO, as, avi, atum, are, a. 1. (cum et cremo). Part. *Concrematas* et *Concrematurus*. — Concremare est idem quod cremare, vel simul cremare, in cinerem redigere: et ab argentei avi scriptoribus pro conbuerere usurpatum occurrit. *Liv.* 8. 30. Concremare arma hostilia subdolo igne. *Id.* 21. 14. domos super se ipsos. *Id.* 3. 53. Vivos igni concrematuros minabantur. Adde *eumd.* 9. 12. *Id.* 6. 33. Concremare Satricum urbem igni. Sic *Seneca Ep.* 9. ad fin. Concrematae urbes. Adde *eumd. Phæn.* 346. Rursus *Liv.* 5. 42. omnia tecta. *Id.* 41. 9. naves fulminis ictu. *Seneca Hippol.* 216. funebres rogos una face. *Id.* 6. *Benef.* 22. Repentino concrementum incendio. *Plin.* 12. *Hist. nat.* 18. 41. (83). Quantum (cinnamomi) Nero princeps novissimo Poppae suae die concremaverit. *Sueton. Cal.* 15. Concremare commentarios. *Id. Oth.* 10. epistolas. *Gargil. Mart. de re hort.* (edente A. Mai in *Class. Auct. T.* 1. p. 407). Amygdalae concrematae Austriis.

CONCRĒO, as, avi, atum, are, a. 1. (cum et creō). Part. *Concreatus*. — Concreo est idem quod creō, vel simul creō. *Gell.* 19. 5. in tit. Ex oive crystallus concreatur. *Claud. Mamert.* 3. *Stat. anim.* 7. Negari nequit, diabolum quoque ex incorporeo corporeoque factum, utpote sanctis Angelis concreatum, duplicis esse substantiae. Adde *Fulgat. Interpr. Eccl.* 1. 16. et 11. 16.

CONCRĒPARIUS, a, um, adject. a concrepando. In *Supposit.* *Bacchidis* *Plautinae*, *prol.* 3. Ore concrepario frequenter fremunt, atque male müssant. — Vel una haec vox satis ostendere potest, quam levi sint auctoritate illa *Plauto* Supposita.

CONCRĒPATIO, ñis, f. 3. strepitus. *Arnob.* 2. 42. Concrepationes scabillorum.

CONCRĒPITO, as, are, a. 1. frequentat. a concrepo. *Prudent.* 11. περὶ στεφ. 56. Virgarum concrepit fragor.

CONCRĒPO, as, pñi, pitum, are, n. 1. (cum et crepo). Part. *Concrepans*. — Concrepo est idem quod crepo, resono, strepo, sonitum edo (It. fare strepito, risonare, crosciare; Fr. bruire, craquer, résonner; Hisp. retumbar, resonar, rechinar, cruair; Germ. einen klingenden, knarrenden, schnarrenden Ton geben; Angl. to make a noise, rattle, rattle, ring). Occurrit autem — 1. Neutrorum more; et quidem — a) De forium, quae aperiuntur, stridore. *Plaut. Mil. glor.* 2. 1. 76. Foris concrepuit hinc a vicino sene. Adde *eumd. Bacch.* 2. 2. 56. *Id. Bacch.* 4. 2. 28. Fores concrepuerunt. *Id. Men.* 2. 2. 73. Concrepuit ostium. Adde *eumd. ibid.* 3. 2. 57; et *Ter. Andr.* 4. 1. 58. et *Hecyr.* 4. 1. 6. — b) De sonitu armorum simul percussorum. *Cæs.* 7. *B. G.* 21. Armis concrepat multitudo. *Liv.* 28. 29. Exe.citus gladiis ad scuta concrepuit. *Id.* 6. 24. Simili primo concursu concrepere arma, hostis dulo, non metu pedem retulit. Adde *eumd.* 28. 8. — c) De sonitu cymbalorum et similibus. *Propert.* 3. 18. 6. Cymbala concrepere deo. *Cic. Cael.* 27. 65. Scabilla concrepant, aulæum tollitur. *Ovid.* 3. *Fast.* 740. Eri feræ comitum concrepere manus. — d) Concrepere absolute, et concrepere digitis (vel concrepare digitos, cujus locutionis exemplum *V. infra* sub 2.) est pollice et digito medio iuter se collisis crepitum edere, quo signo lautores domini apud Romanos ad villora ministeria servos vocare solebant, quodque superbiæ et arrogantiam ostentabat. *Plaut. Mil. glor.* 2. 2. 51. Concrepuit digitis. *Cic.* 2. *leg. Agr.* 30. 82. Qui, simul ac decemviri concrepuerunt, armati in cives et expediti ad caedem esse possint. h. e. digitis concrepantibus signum dederint. *Id.* 3. *Off.* 19. 71. Si digitis concrepaverit. *Hieronym.* *Ep.* 125. n. 18. Testudineo Grunnius incedebat ad loquendum gradu, contractisque naribus ac fronte rugata, duobus digitulis concrepabat, hoc signo ad audiendum discipulos provocans. — Sunt qui putent, concrepare digitis illum etiam significare digitorum sonitum, quem Galli dicunt faire craquer les doigts, Itali fare scricchiolo-

lare le dita, quemque *Aristænetus* l. 1. ep. 16. ita describit, ἐμυλάττε τοὺς δακτύλους ἐκ τῶν ἀρμῶν ἡμέρα χαλῶσα; cum nempe condyli digitorum ita distenduntur, ut crepitum edant, quod tamen non probant. Ceterum hoc puerile et amatorium apud Græcos habebatur, ut etiamum est apud nostrates adolescentes. *V. Atheni* locum *Dipsosoph.* l. 12. c. 7., in quo *Aristobulus* statuum describit Sardapani hoc gestu utentem: τοῦτον λιβνὸν συμπεδνηκότα, τῆς δεξιᾶς χειρὸς τοὺς δακτύλους ὡς ἀν ἐπικρατοῦντα. Eadem fere habet *Strabo* l. 14. p. marg. 672. — 2. Active cum Accusativo, quemadmodum et crepo, et resono, et persono, etc. *Ovid.* 5. *Fast.* 441. Temesæque concrepat æra. *Petron. Satyr.* 22. extr. Æra concrepans omnes exciavit. Adde *Martial.* 11. 16. 4. *Petron.* *ibid.* 59. Concrepare hastis scuta. *Id. ibid.* 27. Lautissimus homo digitos concrepuit: ad quod signum matellam spado ludenti suppositus. *V. supra* sub 1. d., et *Cf.* etiam CONTERO et INFRINGO.

CONCRESCENTIA, æ, f. 1. concretio. *Vitruv.* 8. 3. 18. *Schneid.* Ex aquarum subsidientia iu corporibus et concrecentia.

CONCRESCO, crescis, crēvi, crētum, crescere, n. 3. (cum et cresco). Concrese pro crevisse est apud *Ovid.* 7. *Met.* 416. — Part. *Concretus* sæpissime occurrit Mediorum apud Græcos Verborum vi: *V. et in fin.* — Concreso est crescendo coalesco, conglutior, coeo, conglacio (It. rappighiarsi, condensarsi, agghiacciarsi; Fr. s'épaissir, se coaguler, se durcir; Hisp. espesarse, condensarse, coagularse, endurecerse; Germ. zusammenwachsen, sich an-oder zusammensetzen, verdichten, verhärten, erstarren; Angl. to grow or be joined together, to freeze, to curdle). Occurrit — 1. Absolute; et quidem — a) Ponitur de iis, quae crescendo coagmentantur, coalescunt, et condensata indurescunt; qua significatione verbo concrescere opponitur lique, ut apud *Cic. Tim.* 14., cujus verba *V. in voc. seq.* sub 1. *Lucret.* 6. 627. Una nocte vias quoniam persæpe videmus Sicari mollisque luti concrescere crustas. *Id. ibid.* 845. Terra concrevit frigore. *Id.* 3. 20. Nix acri concreta pruina. *Id.* 6. 494. Quo pacto pluvius concrecat in altis nubibus humor. Adde *eumd. ibid.* 248. *Cic.* 2. *Nat. D.* 10. 26. Aqua neque conglaciaret frigoribus, neque nive pruinaque concreceret, nisi etc. *Id. ibid.* 39. 101. Aer concretus in nubem cogitur. *Id. ibid.* 16. 42. Crassum cælum et coucretum. *Id.* 1. *Tusc.* 18. 42. Crassus hic et concretus aer, qui est terræ proximus. *Id.* 1. *Divinat.* 57. 130. Pingue et concretum cælum. *Virg.* 3. *G.* 360. Concrecent subitæ currenti in flumine crustæ. *Id.* 1. *ibid.* 236. Zonæ cærules glacie concretæ. *Id.* 2. *ibid.* 376. Frigora canā pruina concreta. *Id.* 12. *ibid.* 905. gelidus concretus pruina sanguis. *Id.* 3. *G.* 463. Et lac concretum cum sanguine potat equino. Sic *Ovid.* 12. *Met.* 436. et *Tac. Germ.* 23. Lac concretum. Et *Colum.* 7. *R. R.* 8. 3. Cum lac concretus. Rursus *Virg.* 2. *En.* 277. Concreti sanguine crines. *Ovid.* 14. *Met.* 201. Concreta sanguine barba. *Id.* 3. *Trist.* 12. 29. Mare concrecit glacie. *Id.* 9. *Met.* 220. Imbres gelidis concrescunt ventis. *Liv.* 21. 36. extr. Alte concreta glacies. *Curt.* 8. 4. Concretum gelu. *Plin.* 4. *Hist. nat.* 16. 30. (104). Mare concretum. *Martial.* 4. 3. Concretæ frigore aquæ. — b) Item concrescere dicuntur, quæ per se crescendo augentur, roborantur majoraque fiunt. *Lucret.* 5. 831. Porro aliud concrescit et e contemptibus exit. *Colum.* 7. *R. R.* 3. 10. Lada quanto proluit in pecore concrescit, tanto magis obnoxia est rubis. — c) Item de iis, quæ aliarum rerum adjectione augentur atque coagmentantur. *Lucret.* 6. 808. Nonne vides etiam terra quoque sulfur in ipsa Giguier et tætro concrescere odore bitumen? *Virg.* 1. *G.* 391. testâ cum ardente videntur Scintillare oleum et putres concrescere fungos. *Ovid.* 7. *Met.* 416. Has (spumas) concrese putant noctasque alimenta feracis fecundi-que soli vires cepisse nocendi. — d) Denique de iis ponitur, quæ contrahuntur simulque densantur. *Propert.* 4. 8. 41. Nanus et ipse suos breviter concretus in artus. h. e. compactus, contractus. *Al. leg. curvatus.* Huc pertinet et illud *Cic. carm. de suo Cons.* 1. *Divinat.* 11. 18. Cum clarâ speciem concreto lumine luna Abdidit, et subito stellanti nocte perempta est. h. e. colore in se contracto, adeoque subobscuro, pallido, bebet. *Cf. Quintil.* 8. *Declam.* 8. Facies concreta squale diutino. h. e. contracta, pallens, et lacrimas quodammodo ex longo fletu concretas ha-

bens. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 35. 84. (338). Cum cinis in foco concrescit. — 2.º) Cum addito: scilicet: a) Addita forma, quam aliquid concrescendo assumit; et quidem — Per Accusativum et præp. in. *Plin.* 36. *Hist. nat.* 22. 45. (162). Concrescere in lapidem. *Id.* 29. *ibid.* 2. 10. (37). Sordes caudarum concretæ in pilulas. — Per Dativum. *Ovid.* 5. *Met.* 673. rigido concrescere rostro Ora videt. *Adde eumd.* 5. *ibid.* 202. *Propert.* 4. 5. 65. Vidi ego rugoso tussim concrescere collo. h. e. pituitam ex tussi spissescere et densari. — b) Addito, unde aliquid concrescit; et quidem — Per Ablativum et præp. de, e, etc. *Lucret.* 1. S10. de tervis terram concrescere parvis. *Cic.* 3. *Nat. D.* 12. 30. Omne corpus, aut aqua, aut aer, aut ignis, aut terra est; aut id quod est concretum ex bis. h. e. compositus, conflatus, cui opponitur simplex. *Id.* *ibid.* 11. 34. Aliquid concretum ex pluribus naturis. *Adde Tac.* 13. *Ann.* 57. Et figurate *Cic.* *Pis.* 9. 21. Illud funestum animal ex nefariis stupris, ex civili cruore, ex omnium scelorum importunitate concretum. — Per Adverbium unde. *Cic.* 1. *Tusc.* 24. 56. Nam sanguinem, bilem, pituitam, ossa — videor posse dicere, unde concreta et quo modo facta sint. *Adde eumd.* 1. *ibid.* 25. 61. et 5. *ibid.* 24. 69. — Per Ablativum sine præpos. *Virg.* 6. *Ecl.* 33. ut bis exordia primis Omnia, et ipse tener mundi concreverit orbis. h. e. collectus et informatus sit, ut *Servius* exponit. *Colum.* 3. *R. R.* 11. 8. Valles, quæ fluminum alluvie et inundationibus concreverint, aptas esse vineis. h. e. in altitudinem creverint, congesto limo. *Adde Cic.* 1. *Tusc.* 25. 60. — c) Adlita re, cui alia concrescendo affigitur atque adhæret. *Lucret.* 4. 1257. Concrescunt semina membris. Cf. *Cic.* 1. *Tusc.* 29. 71. Nihil est animis admixtum, nihil concretum, nihil copulatum, nihil coagmentatum. *Adde eumd.* *ibid.* 27. 66. — Figurate. *Cod.* 5. 4. 28. Uxor marito concreseat. — Hinc Part. præter. pass. *Concretus*, a, um, Adjective quoque occurrit, unde Comp. *Concretior* I. et II.

I.) Proprie est densus, coagulatus. *Lucret.* 4. 1237. Semen concretus æquo. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 41. 96. (239). Butyrum est spuma lactis concretior. — Concreta ossa apud *Plin.* 7. *Hist. nat.* 18. 18. (78). et *ibid.* 19. 18. (80). sunt ossa sine medulla.

II.) Translate. *Virg.* 6. *En.* 746. Concretam exemit labem, purumque reliquit etc. h. e. affinem, inbærentem. *Ovid.* 2. *Pont.* 11. 10. Concretus dolor. h. e. qui non funditur in lacrimas.

CONCRÉTIO, ònis, f. 3. actus concrescendi, coagmentatio, coagulatio. ¶ 1. Abstracte. *Cic.* *Tim.* 14. Causæ, quæ vim habeant frigoris et caloris, concretionis et liquoris. *Id.* 1. *Nat. D.* 25. 71. Corporum individuum concretio. *Firmic.* 1. *Mathes.* 3. prava corporis. *Tertull.* *Anim.* 52. substantiarum. ¶ 2. Concreto, uti ajunt, sensu. *Cic.* 1. *Tusc.* 27. 66. Mens segregata ab omni concretionem mortali. h. e. ab omni materia, seu ab omni corpore.

CONCRÉTIVUS, a, um, adject. qui concrescit. *Gloss. Philox.* Concretiva, συσπικατα.

CONCRÉTUS, a, um. V. CONCRESCO.

CONCRÉTUS, us, m. 4. concretio. In setto casu singulari. *Plin.* 12. *Hist. nat.* 16. 35. (70). de myrrha. In concretu albicantis succi et tabescentis.

CONCRIMINOR, aris, atus sum, ari, dep. 1. idem ac criminor. *Plaut.* *Mil. glor.* 2. 2. 87. Ut si illic concriminatus siet adversus militem meus conservus.

CONCRISPO, as, avi, atum, are, a. 1. Occurrunt tantum Part. *Concrispans* 2. et *Concrispatus* 1. — Concrispo est simul crispus; et occurrit ¶ 1. Cum Accusativo. *Vitruv.* 4. 1. 7. *Schneid.* Capillamento concrispatis cincinni. *Ammian.* 16. 12. 36. Tela concrispans. h. e. vibrans, telis micans. ¶ 2. Absolute. *Vitruv.* 8. 1. 1. *Schneid.* In quibus locis videbuntur humores concrispantes, et in aera surgentes. h. e. vapores humidi undatim e terra surgentes, et crispi. *Forcellinus* cum veter. editit. legebat se conerispantes.

CONCRISPATUS, a, um. V. voc. præced.

CONCRISFUS, a, um, adject. idem quod crispus. *Isid.* 19. *Orig.* 22. Citrosa (vestis), quasi concrispa ad similitudinem citri.

CONCRUCIFIGO, is, ere, a. 3. simul cum aliis crucifigo. Translate tantum occurrit apud *Sidon.* 6. *Ep.* 1. Sed si tu inter et illum, cui concrucifigeris, Jesum Christum Dominum nostrum, intercessor assistas, non ulterius descendemus in infernum viventes.

CONCRUCIO, as, are, a. 1. valde crucio. Passive tantum occurrit apud *Lucret.* 3. 148. cum caput, aut oculus tentante dolore læditur in nobis, non omni concruciamur Corpore.

CONCRUSTATUS, a, um, adject. crusta obductus. *Ammian.* 17. 7. 11. Soliditates concrustatæ. *Id.* 30. 6. Meatus gelidis frigoribus concrustati.

CONCUBA, æ, f. 1. idem quod concubina. *Isid.* 10. *Orig. litt.* P. Pellex apud Græcos proprie dicitur, a Latinis concuba vel concubina.

CONCUBANS, antis. V. CONCUBO.

CONCUBATIO, ònis, f. 3. actus recumbendi. *Cæli. Aurel.* 2. *Acut.* 37. Ipsa lecti concubatio neque dura, neque plus satis mollis erit procuranda.

CONCUBATUS, us, m. 4. pro concubinus legitur in edit. *Torrentini* apud *Martian.* *Dig.* 25. 7. 3. ubi alii concubinatus.

CONCUBINA, æ, f. 1. mulier, quam quis non mariti animo, sed concubitus tantum causa domi suæ habet. *Masurius* apud *Paul.* *Dig.* 50. 16. 144. scribit, pellicem apud antiquos eam habitam, quæ cum uxor non esset, cum aliquo tamen vivebat: eamque nunc vero nomine amicæ, paullo honestiore concubinam vocari. V. CONCUBINATUS sub init.; et *Dig.* 25. tit. 7., qui De concubinis inscribitur. *Cic.* 1. *Orat.* 40. 183. In concubina locum aliquam ducere. *Adde Plaut.* *Epid.* 3. 4. 30., *Mil. glor.* 2. 1. 62. et alibi; *Cæcilius* apud *Quintil.* 4. 2. 124.; *Tac.* 1. *Hist.* 72.; *Sueton.* *Domit.* 22.; et *Inscript.* apud *Orell.* 2673. aliasque.

CONCUBINALIS, e, adject. ad concubinum pertinet, impudicus, ut concubinales illecebræ. *Sidon.* 9. *Ep.* 6. extr.

CONCUBINATUS, us, m. 4. ad litteram est simul cum alio cubatio: at ex consuetudine significavit statum vel conditionem hominis cælibis, qui non mariti animo, sed concubitus tantum causa mulierem uibilem domi suæ habet; itemque statum vel conditionem bujusse mulieris. Concubinatus vero, etsi mulieri dedecori erat, Romanis tamen legibus minime vetabatur, immo erat aliquid medium inter matrimonium justum et adulterium aut stuprum. V. *Pauli's Realencycl.* vol. 4. p. 1653. *Plaut.* *Trin.* 3. 2. 64. Aliquam alicui in concubinatum, non in matrimonium dare. *Id.* *Pæn. prol.* 102. Emere aliquam sibi in concubinatum. *Sueton.* *Ner.* 28. Super nuptiarum concubinatus Vestali virginis Rubriæ vim intulit. *Ulp.* *Dig.* 48. 5. 13. Dare se in concubinatum. *Id.* *ibid.* 25. 7. 1. Habere aliquam in concubinatu. et *ibid.* Esse in concubinatu alicujus.

CONCUBINUS, i, m. 2. (concupbo). ¶ 1. Generatim, et primario quidem sensu, est qui non nefandæ Veneris, sed quacunque de causa simul cum alio cubat. *Tertull.* *Resurr. carn.* 16. Gladium latrocinis ebrum quis non a domo tota, nedum a cubiculo, nedum a capitis sui officio relegabit, præsumens scilicet, nihil aliud se quam illud animarum somniaturum urgentium et inquietantium sanguinis sui concubinari? h. e. illum, qui dormiens secum habet gladium, quod earum corpora confossa sunt. ¶ 2. Speciatim vero ac sæpius concubinus dicitur qui concubinam domi suæ habet (V. CONCUBINATUS sub init. et CONCUBINA); itemque impurus lecti socius, meritorius, mollis, effeminatus. *Catull.* 61. 130. et 132.; *Auct. B. Hisp.* 33.; *Curt.* 10. 2. 27.; *Plin.* 8. *Hist. nat.* 45. 70. (180.); *Quintil.* 1. 2. 8.; *Sueton.* *Galb.* 22. et *Tac.* 13. *Ann.* 21. — Hinc ponitur et pro mæcho, adultero, apud *Martian.* 6. 22.

CONCUBITALIS, e, adject. ad concubitum pertinet. *Tertull.* 2. ad *Nation.* 11. Consationes concubitalis.

CONCUBITIO, ònis, f. 3. idem quod concubitus. *Hygin.* 2. *Astron.* 12. Perscus inausitato genere concubitionis natus.

CONCUBITOR, òris, m. 3. concubinus. Legitur in quadam declinatione, quæ inscribitur *Tribunus Marrianus* c. 5. Si quis masculorum erit concubitorum; et præterea dicitur esse *Tertull.*, *Salvian.* et *Justin.* in *novellis Constitutionib.* Certe est *Julian.* *Epit.* nov. c. 34. § 118. et *Fulgat. interpr.* 1. *Cor.* 6. 9. et 1. *Tim.* 1. 10.

CONCUBITUS, us, m. 4. (concupbo). ¶ 1. Generatim est actus vel ratio simul jacendi; et occurrit — a) De dentium collocazione. *Cæli. Aurel.* 2. *Acut.* 10. Concubitus dentium. h. e. eorum vehementis confusio, ut ipsemet exponit, h. e. constrictio. *Adde eumd.* 3. *ibid.* 6. — b) Item concubitus est ordo

jacendi in lecto convivali. *Propert.* 4. 8. 36. Quæris concubitus? inter utramque fui. ¶ 2. Speciatim usurpatur pro actu concumbendi vel coitu; et quidem — a) De hominibus. *Cic.* 1. *Nat. D.* 16. 42. Concubitus deorum cum humano genere. *Liv.* 4. 2. Concubitus plebis patrumque. *Adde Horat.* *A. P.* 389.; *Tibull.* 2. 5. 53.; *Ovid.* 4. *Met.* 207. et alibi; *Senec.* 3. *Controu.* 21.; *Sueton.* *Aug.* 94.; et *Dig.* 35. 1. 15. et alibi. — b) De brutis animalibus. *Virg.* 4. *G.* 198. de apibus. Quod nec concubitu indulgent. pro concubitu. Sic *ibid.* 158. victu invigilant, pro victui. Plura hæc de re habet *Gell.* 4. 16. V. ASPERGITUS. Ceterum concubitus pro brutorum coitu occurrit apud *eumd.* *Virg.* 6. *Ecl.* 50. et 3. *G.* 130.; item apud *Colum.* 8. *R. R.* 15. 7. et alibi.

CONCUBIUM, ii, n. 2. (cum et cubo) generatim est simul cum alio cubatio; et usurpatur ¶ 1. Pro ipso concubitu. *Gell.* 9. 10. Puris honestisque verbis venerandum illud concubii pudici secretum dicere. *Adde Ennium* apud *Non.* p. 342. 23. *Merc.* ¶ 2. Item pro concubie noctis tempore; a concubitu dormiendi causa dictum concubium, quod fere omnes tunc cubant, ut *Varro* 6. *L. L.* 7. et 7. *ibid.* 78. *Müll.* docet. *Plaut.* *Trin.* 4. 2. 44. Concubium sit noctis, priusquam etc. *Adde Censorin.* de die nat. 24.; *Macrob.* 1. *Satur.* 3. extr.; et *Servium* ad *Virg.* 2. *Æn.* 268. et 3. *ibid.* 587. — Hinc

CONCUBIUS, a, um, adject. (cum et cubo). Concubia nox (nam extra hanc formulam non occurrit) a concubitu dormiendi causa dicta, ut est apud *Varron.* 6. *L. L.* 7. *Müll.*, est primi somni tempus, ut *Sisenna* apud *Non.* p. 91. 22. *Merc.* definit. Partes enim noctis, ut docet *Censorin.* de die nat. 24., ubi hæc ex professo tradit, apud Latinos hæc sunt: prima crepusculum: secunda id tempus quod dicebant *luminibus accensis*, antiqui *prima face*: tertia concubium, cum illic est cubitum: quarta nox in tempesta, quia nihil agi tempestivum est: quinta ad medium noctem: sexta media nox: septima de media nocte: octava gallicantum: conticinium nona: decima ante lucem: undecima diluculum. Confirmat *Servius* hæc eadem proponens, et quidem ex *Varronis* sententia, ad illud *Virg.* 2. *Æn.* 268. Tempus erat, quo prima quies mortalibus ægris incipit. Confirmat etiam ad 3. *Æn.* 587., et *Macrob.* 1. *Satur.* 3. extr., et *Non.* p. 91. 22. *Merc.* *Sisennæ* locum afferens, et *Petr. Victor.* l. 8. *Varian. lect.* c. 3., ubi locum illum *Liv.* 25. 9. Hannibal concubia nocte movit etc., non alia ratione intelligendum esse contendit, quam ut concubia nox primum noctis tempus significet. *Cic.* 1. *Divinat.* 27. 57. Concubia nocte visum esse in somnis etc., etc. *Adde Tac.* 1. *Ann.* 39. et 3. *Hist.* 39., item *Plin.*, qui 29. *Hist. nat.* 6. 34. (110). addita præpositione, nocte in concubia dixit. — Quod vero apud *Varron.* loc. cit. concubia nox cum nocte in tempesta, et cum silentio noctis, et conticinio confundi videtur; primo id *Varro* refert non ex sua, sed ex aliorum sententia: deinde minutam illam *Censorini* divisionem non semper servare scriptores, ex quibus *Apul.* quoque 2. *Met. post med.* videtur concubiam noctem non pro primo somni tempore, sed pro nocte jam protracta posuisse. Ejus verba sunt: Ecce crepusculum, et nox protracta, et non aliorum, et deinde concubia aliorum, et jam nox in tempesta. Idem fere habet *Sidon.* 2. *Ep.* 2. a mod. V. INTEMPESTA.

CONCUBO, as, are, n. 1. idem quod concupbo. *Gloss. Cyril.* Συζυγίζωμαι, concubo. Συζυγίζωμαι, concubo. *Gloss. Philox.* Συζυγίζωμαι, concubat. — Præterea Part. *Concubans* usa est *Sulpicia poetria* apud *Scholast.* *Juvenal.*, ejus verba V. in CADURCUM. — Ceterum V. in CONCUMBO.

CONCULCATIO, ònis, f. 3. actus conculecandi, h. e. pedibus simul calcandi. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 18. 26. (65). Bibant cameli, obturbata conculatione prius aqua: aliter potu non gaudent. *Sillig* pro conculatione legit proculcatione, et nullam affert variantem lectionem, quod sane mirum. *Cod.* 3. 34. 14. § 1. Conculatione fructum in area.

CONCULCATUS, a, um. V. CONCULCO.

CONCULCATUS, us, m. 4. idem quod conculatione; sed occurrit translate tantum apud *Tertull.* *Resurr. carn.* 22. Tunc erit Hierusalem conculcatul nationibus.

CONCULCO, as, avi, atum, are, a. 1. (cum et calco). Part. *Conculcans* et *Conculcandus* II. *Conculcatus* occurrit tantum apud *Fulgat. interpr.*

Ezech. 16. 6. et 34. 19., et alibi sæpe. — Conculco est simul calco, proculco (It. *conculcare*; Fr. *fouler avec les pieds, écraser sous les pieds*; Hisp. *hollar entre pies*; Germ. *zusammentreten*; Angl. *to tread or trample under foot, tread down*).

I.) Proprie. *Cato R. R.* 25. Vinaceos conculcato in dolla picata. **V. CONCULCATIO.**

II.) Figurata est dicta faciliusque aspernari: ad rem *Cic. Pis.* 25. 61. Ut ad portum Æsquilinam, Macedoniam Ianream conculcarim. *Lucret.* 5. 1139. regibus occisis subvorsa jacebat Pristina majestas soliorum et scæptra superba Et capitis summi præclarum insigne cruentum Sub pedibus volgi magnum lugebat honorem: Nam cupide conculcatur nimis ante metutum. *Cic. Flacc.* 22. 53. Istum semper illi ipsi domi proterendum esse et conculcandum. putaverunt. *Id.* 8. *Att.* 11. 4. Conculcari miseram Italiam, videbis proclama æstate, et quasi utriusque vi. *Id. Dom.* 42. 110. Pontificem a pedisequis conculcari jubere. *Seneca Ep.* 23. Dissilce et conculca ista, quæ extrinsecus splendent: ad verum bonum specta. *Hieronym.* in *Isaiam* 14. 51. 14. Conculcans adversarios tuos.

CONCUMBO, cumbis, cūbū, cūbitum, cumbere, n. 3. (cum et cubo). Hujusce verbi præsens tempus legitur tantum apud *Ovid.* 10. *Met.* 338., *Senecam*, *Juvenalem* et *Augustin.* locc. infra cit.: hinc factum est, ut nonnulli præsentem tempore aliam formam *conculo* admiserint, quam *V.* loco suo. — Part. *Concumbens* 2. a.; *Concubiturus* 2. b. — Conculo est uoa cubo, dormio (It. *giacere o giacersi con altrui*; Fr. *coucher ensemble ou avec*; Hisp. *acostar juntos*; Germ. *sich zusammenlegen*; Angl. *lie together, lie with*). Occurrit ¶ 1. Generatim. *Propert.* 4. 1. ubi navali stant sacra palatia Phæbo, Evandri profugæ concubere boves. ¶ 2. Speciatim autem ex usu accipitur pro rem Veneream habere: et usurpat — a) Absolute. *Juvenal.* 6. 190. Concumbunt Græce. Adde *eumd.* *ibid.* 406. *Augustin.* 1. *Civ. Dei* 19. Quæ (mulier) oppressa concumbenti nulla voluntate consensit. — b) Cum Ablat. et præp. cum. *Ter. Hecyr.* 3. 33. cum aliqua. *Cic. Fat.* 13. 30. Concubiturus cum uxore Lajum, et ex ea cūdipum procreatur. *Id.* 1. *Invent.* 29. 44. cum viro. Adde *Ovid.* 7. *Met.* 387. et 3. *Art. am.* 532.; *Senec.* 3. *Controv.* 21.; et *Dig.* 1. 6. 6. — c) Cum Dativo. *Propert.* 2. 12. 16. Endymion Phæbi cepisse sororem Dieltur, et nudæ concubuisse deæ. Adde *Ovid.* 10. *Met.* 338.

CONCUMULATUS, a, um, adject. accumulatus. *Tertull.* *Virg.* vel. 7. extr. Coma concumulata in verticem.

CONCUPPIO, is, ere, a. 3. (cum et cupio). Est idem quod valde cupio; et occurrit tantum Præs. *Concupis*, et Part. *Concupiens* cum Genitivo. *Ennius* apud *Cic.* 1. *Divinat.* 48. 107. Curantes magna cum cura, concupientes Regni, dat operam simul auspicio augurioque. Adde *Capitolin. Maximin.* 13., ubi *concupiens* jungitur cum Infinito. *Commodian.* 64. 4. Et te parem concupis fieri pecuniæ tantæ. — Ceterum in Præsentem et Imperfect. usitatus est **CONCUPISCO**, cui verbo retulimus etiam Præterita huc alata a *Forcellino*.

CONCUPISCENTIA, æ, f. 1. vebemens appetitus, vebemens cupido. *Curt.* 8. 6. 18. Adco pertinax spes est, quam humanæ mentes, quam ingentes concupiscentiæ devoraverunt. Hæc tamen lectio suspecta est eruditis: et sane nimis aperte ineptiam scioli cuiuspiam interpretationem sapit: V. *Zumpt.* ad h. l. Ceterum hanc vocem habent *Tertull.* *Resurr. carn.* 45. et *Anim.* 16.; *Hieronym.* *Ep.* 63. n. 1.; et *Paulin. Nolan.* *Ep.* 30. 3.

CONCUPISCENTIALITER, adverb. cum concupiscentia. *Augustin.* de peccat. merit. 2. 9. Et hoc quod in membris ejus concupiscentialiter movetur. Adde *eumd.* *ibid.* 28.

CONCUPISCENTIVUS, a, um, adject. ad concupiscentiam pertinens: pro concupiscendi vi ac facultate, ad Græcam vocem Latine asserendam usus est *Tertull.* *Anim.* 46. Concupiscentivum, quod vocant *ἐκδομντικόν*. **V. CONCUPISCENTIVUS.**

CONCUPISCIBILIS, e, adject. quod concupisci potest, concupiscendus. *Vulgat. interpr.* 1. *Machab.* 1. 24. Et aurum et vasa concupiscibilia. Adde *Hieronym.* *Quæst. Hebr.* in 1. *Paralip.* 1., et *Ambros.* *Ep.* 11. ad Iren.

CONCUPISCITIVUS, a, um, adject. *Hieronym.* in *Ezech.* 1. 1. 7. *V.* locum in *V. Irascitivus*. Quod

vero *Hieronym.* vocat *concupiscitivum*, *Tertull.* appellat *concupiscentivum*. Hoc idem *Cic.* 1. *Divinat.* 29. vocat eam partem animi, quæ voluptate alitur.

CONCUPISCO, cūpiscis, cūptel vel cūpti, cūptum, cūpscere, a. 3. (cum et cupio). Part. *Concupiscens*, *Concupitus* et *Concupiscendus* sub a. — Concupisco est idem quod cupio, vel valde cupio, appeto (It. *desiderare avidamente, bramare*; Fr. *désirer ardemment, convoiter*; Hisp. *desear ardientemente, codiciar*; Germ. *innig begehren, heftig nach etwas trachten, heiss verlangen*; Angl. *to desire greatly, thirst after*). Usurpatur autem — a) Cum Accusativo. *M. Antonius* apud *Cic.* 5. *Phil.* 12. 33. Quid concupiscas, tu videris: quod concupiveris, certe habebis. *Cic.* 1. *Phil.* 12. 29. Credo enim vos — non pecuniam — non opes violentas et populo Rom. minime ferendam potentiam, sed caritatem civium et gloriam concupivisse. *Id.* 4. *Tusc.* 11. 24. Cum est concupita pecunia, nec adhibita continuo ratio etc. *Id.* *ibid.* 6. 12. Concupitum adipisci. *Id.* 1. *Divinat.* 24. 51. Cujus mors ita gloriosa fuit, ut eam concupisceret filius. *Id.* *Parad.* 3. § 49. Signa, tabulas, suppellectilem, vestem infinite concupiscenti. *Id.* 8. *Att.* 13. Omnia omnium concupivit. *Id.* *Orat.* 1. 4. Qui rea magnas et magno opere expetendas concupiverunt. *Id.* 15. *Fam.* 6. 2. Honos non nimis concupiscendus. *Sall.* *Orat.* 1. ad *Cæs.* de republ. ordin. ad fin. Non assentandum, neque concupita præbendo. *Cacl. Aurel.* 1. *Acut.* 11. ante med. Concupita oblatio. h. e. concupitorum. — Jungitur et aliis Substantivis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Horat.* *Epod.* 3. 19. aliquid. Adde *Curt.* 7. 8. 13.; *Plin.* 11. *Hist. nat.* 6. 5. (15.); et *Quintil.* 1. 2. 6. *Nepos Att.* 13. aliquid intemperanter. *Liv.* 1. 58. aliquid alicui concupiscendum relinquere. *Cic.* 1. *Cat.* 10. 25. bellum, otium. *Sueton.* *Cæs.* 30. dominationem. *Sall.* *Cat.* 51. domum aut villam. *Tac. Agric.* 21. eloquentiam. *Quintil.* 12. 10. 16. sacundiam. *Id.* 5. 13. 6. laudem. *Nepos Pausan.* 1. majora. *Cic.* 1. *Fin.* 16. 53. nihil desiderabile. *Plan.* apud *Cic.* 10. *Fam.* 9. 3. nihil mihi concupisco. *Nepos Con.* 5. plura quam efficere potuit. *Curt.* 8. 5. 6. talia. *Liv.* 3. 67. tribunos plebis. *Sueton.* *Vesp.* 12. triumphum. *Nepos Alcib.* 7. tyrannidem. — Et de iocundia, quod translate *Forcellinus* accepit. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 12. 30. (120). de faba. Aquas in flore maxime concupiscit, cum vero delloruit, exiguas desiderat. — b) Absolute, ita tamen ut Accusativus ex ipso orationis contextu facile ionotescat. *Cic. Quintil.* 21. 69. Sicut tu semper summe concupisti. *Tac.* 1. *Hist.* 21. Fingebat et metum, quo inagis concupisceret. Adde *eumd.* *ibid.* 53. et 2. *ibid.* 76.; et *Plin.* 3. *Ep.* 2. — c) Cum Infinito tantum. *Cic.* 1. *Nat. D.* 9. 22. Quid erat, quod concupisceret Deus mundum signis et luminibus tamquam ædilis ornare? Adde *eumd.* *Client.* 9. 26. et 4. *Fin.* 3. 7.; et *Nepot.* *Lys.* 2. *Petron.* *Satyr.* 111. Concupiit scire, quid faceret. Adde *Quintil.* 2. 9. 2. et 12. 10. 14.; *Tac.* 16. *Ann.* 21. et *Sueton.* *Ner.* 20. — d) Cum Infinito et Accusativo. *Sueton.* *Cal.* 28. Cum discerpi senatorem concupisset.

CONCUPITOR, ōris, m. 3. qui concupiscit. *Firmic.* 8. *Mathes.* 22. extr. Rerum alienarum concupitores.

CONCUPITUS, a, um. **V. CONCUPISCO.**

CONCURATOR, ōris, m. 3. qui uua cum aīo curator est. *Ulp. Dig.* 26. 10. 3. Cum possit tutelæ a concuratoribus conveniri, consequens erit, etc. *Justinian.* 1. *Institut.* tit. 24. § 1. Potest unus offerre satisfactionem, et concutori suo, vel concutori præferri.

CONCURATUS, a, um. **V. CONCURRO.**

CONCURIALIS, is, m. 3. qui est ejusdem curiæ. *Inscript.* quæ pertinet ad an. a Cbr. n. 257. apud *Fea, Fast. Cons.* p. 13. n. 46. IDEO COOPTIVUS RVTILIVM VIATOREM PATRONVM CVM HIS QVI INERA SCRIPTI SUNT, NONVM GRATILIANVM C. V. ET EGATIVVM SATTIANVM C. V. PLEROSQVE SPLENDIDOS EQVITES ROMANOS ET CONCVRIALES EJVSDEM VIATORIS.

CONCÜRO, as, are, a. 1. idem quod curro. *Plaut. Bacch.* 1. 2. 22. Unum in mente est mihi nunc, satis ut commodè pro dignitate opsonii hæc concuret coquas. — *Id.* *ibid.* 3. 2. 14. Quæ mihi causa mage concurato atque advigilato est opus. *Bothe* ita legit, at nihil in vulgata lectione mutandum.

CONCURRO, curris, curri vel cūcurri, cursum:

currere, n. 3. (cum et curro). De altero Præterito *concurri* testimoniura affert *Priscian.* 10. p. 901. *Putsch.* ex *Caton. contra C. Pisonem*: adde *Liv.* 29. 18., *Auct. B. Afr.* 59., *Sueton.* *Cæs.* 15. et *Flor.* 4. 2. ante med.; et *V. Interpr.* ad *Liv.* 5. 38. — Part. *Concurrans* 1. a. 3. b.; *Concursurus* 1. a. 1. a. — Concurro est simul curro, convalo, convenio in eum locum (It. *correre insieme, concorrere*; Fr. *courir ensemble ou avec*; Hisp. *correr juntos*; Germ. *zusammenlaufen oder rennen*; d. h. *von zwei Seiten auf einem Punkte zusammentreffen*; Angl. *to run together, run along with, meet, flock, or rush together, concur*).

I.) Proprie usurpatur. A) De hominibus aliisque animantibus, et B) De inanimis.

A) De hominibus aliisque animantibus. ¶ 1. Generatim; et quidem — a) Absolute. *Cato* apud *Priscian.* loc. cit. Video hoc tempestate concurrisse omnes adversarios. *Cic.* 2. *leg. Agr.* 5. 13. Concurrunt jussu meo plures uno tempore librarii: descriptam legem ad me afferunt. *Id.* 1. ad *Q. fr.* 2. 5. Si diem nobis dixerit, tota Italia cocurreret, ut etc. *Id.* 7. *Ferr.* 26. 68. Cum omnes — concurrerent. *Id.* 1. *Tusc.* 23. 55. Licet concurrant omnes plebeji philosophi etc. *Nepos Dion.* 10. Celeri rumore dilato — multi concurrerant, quibus tale facinus displicebat. Adde *eumd.* *Timol.* 5. *Sall. Jug.* 60. Jam scalis egressi nihilis prope summa ceperant, cum oppidani concurrunt. *Val. Max.* 4. 1. 12. Concurrite, concurre, rives: mania urbis nostræ eversa sunt. *Auct. B. Afr.* 58. Existimans (hostes) ante se concursuros. — Et passive impers. *Cic.* 2. *leg. Agr.* 5. 13. Contionem in primis advocari jubet: summa cum expectatione concurratur. — b) Addito termino, a quo plures concurrunt. *Nepos Pelop.* 3. Non solum qui in urbe erant, sed etiam undique ex agris concurrerunt. Adde *Lucan.* 3. 320. — c) Sæpius addito loco aut fine, ad quem plures concurrunt. *Ter. Eun.* 2. 2. 25. Concurrunt læti mi obviam cupidinarum omoes. *Cic. Rabir. Post.* 7. 18. Si jam vobis nuntiaretur, in senatu sententias dici, ut his legibus teneremini, concurrendum ad curiam putaretis. Adde *Sueton.* *Tib.* 11. Rursus *Cic.* 2. *Ferr.* 30. 80. Quæ fuit igitur causa, cur quarta civitas Lampsacorum de contione — domum tuam cocurrerit? *Id.* *Mil.* 15. 39. Ipse — signum dedit, ut ad me restituendum Romam concurrerent. *Id.* 1. *Tusc.* 37. 89. Concurrere ad non dubiam mortem. *Cæs.* 6. *B. G.* 12. Ad hos magnus adolescentium numerus disciplinæ causa concurrat. Adde *Quintil.* 1. 2. 16. *Sall.* *Cat.* 56. Cujus (servitii) initio ad eum magnæ copiæ concurrebant. *Nepos Phoc.* 2. Ad quem (Piræum) recuperandum cum populus armatus concurreisset. Adde *eumd.* *Eumen.* 3. *Sueton.* *Cæs.* 32. Concurrere ad audiendum. — Hinc concurrere ad arma est formula militiæ propria. *Cæs.* 3. *B. G.* 22. Cum ad arma milites concurrissent. Adde *eumd.* 2. *ibid.* 22., 5. *ibid.* 39., 7. *ibid.* 4. et alibi sæpe. — Et passive impers. *Cic.* 10. *Phil.* 10. 21. Concurrunt undique ad commune incendium restinguendum. Adde *Cæs.* 2. *B. G.* 20. et *Quintil.* 1. 2. 16. *Cæs.* 2. *B. G.* 33. Ex proximis castellis eo concursum est. *Liv.* 4. 60. Concursum — ad curiam esse. *Sueton.* *Cal.* 6. In Capitolium concursum est. ¶ 2. Speciatim ponitur de iis, qui ad aliquem confugiunt salutis vel auxilii causa. *Cic.* 8. *Att.* 3. 4. Nullæ vires, nulla sedes, quo concurrant, qui rem publicam defensam velint. *Id.* 2. ad *Brut.* 2. 2. Ne darem perditis hominibus hominem — nobilem, quo concurrerent. Adde *Sall.* *Cat.* 56. *Justin.* 19. 1. Siciliæ populus, propter assiduas Carthaginiensium injurias, ad Leonidam concurrentibus. — Apud *Cic.* *Quinct.* 16. 53. Non statim ad C. Aquiliū, aut ad eorum aliquem, qui consulunt, concurrisses. *legendum est* ecurrisses. Sic apud *eumd.* *ibid.* 24. sub fin. Ut statim de jure aliquis concurrerit, plerique al. rectius leg. ecurrerit. ¶ 3. Item speciatim concurrere est militare verbum, quod ponitur pro pugnam inire, congredi; et occurrit — a) Absolute. *Galba* apud *Cic.* 10. *Fam.* 30. 3. Repente Antonius in aciem suas copias de vico productit et sive mora concurrebat. *Sall.* *Cat.* 63. Maximo clamore cum infestis signis concurrunt. Adde *eumd.* *Jug.* 59. *Liv.* 2. 11. Herminius concurrat ex insidiis. *Id.* 6. 7. extr. Simul concurreritis, quod quisque consuevit, faciet. Adde *eumd.* 9. 25. *Virg.* 12. *En.* 315. mihi jam concurrere soli. *Id.* 8. *ibid.* 7. Concurrere infestis cuspidibus. *Ovid.* 3. *Fast.* 811. ferro. *Justin.* 30. 4. prælio. *Martial.* 9.

72. diris armis. Adde *Auct. B. Afr.* 38.; *Sueton. Claud.* 21.; et *Tac. 6. Ann.* 35. — Similiter *Virg. 1. G.* 318. Omnia ventorum concurrere praelia vidi. Adde *Plin.* 18. *Hist. nat.* 35. 78. (340.); et *Lucan.* 1. 40. — Et passive impers. *Horat. 1. Sat.* 1. 7. Militia est potior, quid enim? concurrunt; horum Memento cetera mors venit aut victoria laeta. Adde *Sall. Jug.* 53.; et *Liv.* 10. 40. et 44. 38. — Figurata *Seneca Oedip.* 830. Concurrunt illuc publica, hinc regia salus. h. e. pugnatio inter se quodammodo, ut una alteram impediat. — b) Cum Ablat. et praepos. cum. — Sic de duobus tantum singulare certamen inveniuntur. *Nepos Eumen.* 4. Cum hoc concurrat ipse Eumenes. *Fellej.* 2. 27. Concurrunt mutui ielibus cum fratre, occubuit. — Et de duobus exercitiis. *Fellej.* 2. 50. Cæsar et Antonius cum Bruto et Cassio acie concurrunt. Adde *Liv.* 5. 38. et 8. 8.; *Ovid.* 13. *Met.* 57.; *Sueton. Oth.* 10.; et *Stat.* 11. *Theb.* 185. — *Seneca Consol.* ad *Helv.* 2. Concurrere cum dolore: pugnare, atque cum vincere conari. — c) Etiam inter se concurrere usurpatur. *Cæs.* 2. *B. C.* 25. Concurrunt equites inter se. *Liv.* 26. 51. Radibus inter se in modum iustæ pugnae concurrunt. *Virg. 1. G.* 489. Arces inter se paribus concurrere telis. Adde *eumd.* 10. *Æn.* 438., ubi de singulari certamine sermo est; et *Liv.* 29. 18. *Auct. B. Afr.* 59. Cum acies inter se concurrerent. Ita enim habent meliores libris. — Huc refertur potest et illud *Flor.* 4. 2. ante med. Mutui ielibus in se concurrunt. — d) Cum Dativo, praesertim apud Poetas; nam apud *Liv.* 24. 15. incerta est lectio. *Virg. 1. Æn.* 483. atqueque viris concurrere virgo. *Id.* 10. *ibid.* 10. Abnueram, bello Italiam concurrere Teuris. Adde *eumd.* 12. *ibid.* 149. *Ovid.* 5. *Met.* 89. et 12. *ibid.* 595. Concurrere cominus hosti. *Id.* 3. *Art. am.* 5. Nudos concurrere armatis. *Pal. Flacc.* 4. 155. isti frustra quisquam concurrere monstro Audeat. Adde *eumd.* 3. 512. — e) Cum Accus. et praepos. contra. *Auct. B. Afr.* 6. Equites contra tantam multitudinem audacissime concurrunt. ¶ 4. Denique specialim apud JCIos concurrere dicitur, qui simul cum alio habere jus, aut dominium in rem aliquam apud judicem contendit. *Ulp. Dig.* 37. 11. 2. Si non sit, qui ei concurret, habeat solus bonorum possessionem. h. e. qui cum eo ad partem possessionis velit. Sic *Papinian.* *ibid.* 5. 2. 16. Filia in hereditatem legitimam fratri non concurrit. *Ulp. ibid.* 20. 4. 7. Concurrere in pignus, et mox in pignore. h. e. simul cum alio habere jus, aut dominium in pignus.

B) De inanimis occurrunt. ¶ 1. Generalim, et ponitur de his omnibus, quæ inter se quomodocumque incurrunt. *Lucret.* 6. 97. quia concurrunt Ætheris nubes contra pugnantibus ventis. *Id.* 6. 155. nubes Frontibus adversis concurrunt. *Virg. 8. Æn.* 692. pelago credas innare revulsas Cyclades, aut montes concurrere montibus alios. Adde *eumd.* 7. *ibid.* 224. Sic *Plin.* 2. *Hist. nat.* 83. 85. (199). Montes duo inter se concurrunt. Et *Ovid.* 2. *Amor.* 11. 3. et *Pal. Flacc.* 1. 59. Concurrunt pento Cynem. Adde *Ovid.* 7. *Met.* 62. et *Metam.* 2. 7. 3. *Horat.* 2. *Ep.* 1. 205. actor Cui stetit in scena, concurrat dextera lævæ. h. e. plausus dantur. *Lucan.* 1. 75. omnia mixtis sidera sideribus concurrunt. ¶ 2. Specialim ponitur — a) De navibus, praesertim cum praelium initur. *Auct. B. Alex.* 46. Naves adversæ rusticis concurrunt. *Liv.* 37. 30. proræ. Adde *eumd.* 44. 42.; et *Lucan.* 3. 683. — b) Os (vel labra) concurrere dicitur, cum contrahitur et aegre ducitur: et dicitur de his, qui verecundia vel timore impediuntur, quominus libere loquantur. *Seneca 2. Benef.* 1. Homini probo ad rogandum os concurrat et suffunditur rubor. Adde *eumd.* 3. *Ira* 15. *Quintil.* 11. 3. 121. His recedunt villa non naturæ, sed trepidationis, cum ore concurrente rixari, etc. Antea dixerat ead. cap. Est alius concursus oris et cum viribus suis colluctatio. Adde *eumd.* 10. 7. 8. *Seneca Ep.* 11. Quibusdam tremunt genas dicitur: quorundam dentes colliduntur, lingua titubat, labra concurrunt. V. *Lips.* ad cit. 2. *Benef.* — c) Item de his occurrat, quæ morborum vi aliquando confluunt. *Cels.* 3. 10. Superimponendo sunt cataplasmata reprimenda, ne plus eo materiae concurrat. Adde *eumd.* 7. 2. et 9. 12. — d) Item in oratione de litteris et verbis. *Cic. Orat.* 45. 154. Cum autem nobis non dicitur, quis si ita diceretur, obscens concurreret litteræ. *Id.* 3. *Orat.* 43. 172. Ut neve asperae concurrant (verba), neve vastius diducantur. F. CONCURSUS. — e) Figurata *Propert.*

3. 7. 17. Est quibus Eleæ concurrat palma quadrigæ. h. e. convenit et placet, ut *Forcellinus* interpretatus est; seu potius cui currenti contingit, ut recentiores interpretantur.

II.) Improperie, et cum abstractis, est simul accideret, convenire, conjungi. — a) Generalim. *Ter. Andr.* 3. 2. 31. Multa concurrunt simul, qui conjecturam hanc nunc facio. *Id. Heaut.* 2. 2. 3. Concurrunt multæ opiniones, quæ etc. *Id. Adelph.* 4. 4. 17. Tot concurrunt verisimilia. *Cic. Orat.* 59. 200. Ante enim circumspicitur mente sententia confestimque verba concurrunt, quæ mens eadem — statim dimittit, ut etc. *Id.* 5. *Fin.* 10. 28. Quid quis potest intelligi aut cogitari esse aliquid animal, quod se oderit? Res enim concurrent contrariæ. *Id.* 2. *Divinat.* 68. 141. Nisi ista casu nonnumquam, forte temere concurrerent. *Id.* 1. *Off.* 14. 145. Quæ ut concurrant omnia, optabile est; sin minus etc. *Id.* 1. *Att.* 20. Rapidum in eam sententiam pedarii concurrerunt. *Al.*, inter quos *Orell.*, leg. concurrerunt. *Id. Planc.* 32. 78. Sæpe concurrunt, ut eodem tempore in omnes verar, ne possim gratus videri. — b) Specialim concurrere nomina dicuntur, quæ eodem tempore solvenda sunt, ut si v. gr. debitoribus meis eadem sit dies præstutata ad solvendum, quæ dies mihi a creditoribus meis constituta est. *Cic. 16. Att.* 3. 6. Scripsi, ut si quid tale accidisset, ut non concurrerent nomina, subveniret. — c) Frequens est usus apud JCIos. *Ulp. Dig.* 3. 2. 13. Sponsalia in idem tempus concurrunt. h. e. conveniunt, incident. *Id. ibid.* 9. 2. 5. Interdum concurrunt actio legis Aquiliæ et injuriarum. h. e. eodem tempore, vel in eadem causa seu petitione iocum habet. — d) Denique apud ipsos JCIos concurrere cum aliqua re est convenire, concordare. *Ulp. Dig.* 29. 2. 30. Toties et sui præsumptio proficit, quoties concurrat cum veritate. h. e. convenit, concordat. *Id. ibid.* 30. 53. Concurrat cum summa. h. e. summam æquat.

CONCURSATIO, ñis, f. 3. concursandi actus, discursio (It. il correr qua e là; Fr. action de courir cà et là; Hsp. el acto de correr; Germ. das Hin- und Hergehen oder laufen; — reisen; Angl. a running up and down). Occurrit ¶ 1. Generalim. *Cic. 3. Ferr.* 30. 75. Quid ego — huius lacrimas et concursiones proferam? *Id.* 2. *leg. Agr.* 34. 94. Jam vero qui melos erat Iupicorum illorum? et in Albana et Sepasia quæ concursatio percussantium? *Id. Dom.* 6. 14. Quid puerorum illa concursatio nocturna? *Id.* 1. *Nam.* 1. 3. Libonis et Hypsæi non obscura concursatio et contentio. h. e. hoc et illic discursio petendi causa. Adde *eumd.* *Sull.* 23. 66. *Id. Brut.* 59. 242. Qui nullo acumina, eam tamen verborum copiam, si quam habebat, præbebat populo cum multa concussione magnoque clamore. h. e. discursio per suggestionem. *Id.* 1. *leg. Agr.* 3. 8. Concursatio decemviri. h. e. decemvirum per provincias. *Liv.* 35. 49. Concursatio regis a Demetriade nunc Lamiam, nunc Chalcidem. *Id.* 5. 40. Concursatio incerta (mulierum) nunc hos, nunc illos sequentium rogantiumque. *Id.* 41. 2. Concursatio in obscuro incidentium aliorum in alios. *Seneca Ep.* 3. Exagitata mentis concursatio. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 30. 36. (110). formicarum. *Tac.* 6. *Ann.* 17. Concursationes et preces. — Item concurrunt. *Cic.* 2. *Divinat.* 71. 146. Cedo tamen, qui sit ordo, aut quæ concursatio somniorum. ¶ 2. Specialim in re militari. *Curt.* 8. 14. 13. Miles melior concursatione, quam rominus. h. e. pugna instabili, non stataria.

CONCURSATOR, ñis, m. 3. qui huc illic discurret: occurrit specialim tantum in re militari, et concursatori opponitur staturius: F. voc. præced. sub 2. *Liv.* 31. 35. Nec pedes concursator et vagus. h. e. peditatus in pugna huc illic disparrens. *Id.* 27. 18. Levis et concursator hostis, atque intervallo tutus, cum procul missilibus pugne eludat: instabilis idem ad comibus concurrendas manus.

CONCURSATORIUS, a, um, adject. ut concursatoria pugna, quæ scilicet concursando fit. *Ammian.* 16. 9. 1. F. CONCURSATIO 2. et CONCURSATOR.

CONCURSIO, ñis, f. 3. concursus, cum res plures eodem tempore accidunt, vel simul in eundem locum concurrunt; et occurrit ¶ 1. Generalim. *Cic.* 1. *Acad. (post.)* 2. 6. Corpulentiorum (atomorum) concursio fortuita. *Id.* 1. *Fin.* 6. 17. Atomus per infinitum inane ita ferri, ut concursionibus inter se coherescant. *Id. Topic.* 20. 76. Concursio rerum fortuita. *Id. Orat.* 41. 151. Crebra ista vocum concur-

sio, quam ut vitiosam fugit Demosthenes. *Id.* 4. *Herenn.* 12. 18. Crebræ vocalium concursiones vastam et blantem orationem reddunt. *Gell.* 14. 1. Stellarum concursiones. Cf. *Cic. Tim.* 10. ¶ 2. Specialim est apud Rhetores figura verborum per adjectionem, qua verba in principio et fine repetuntur, et concurrunt: alio nomine complexio dicta; Græce συμπλοκή. *Cic.* 3. *Orat.* 54. 206. Concuris et impetus in eadem verba. Adde *Quintil.* 9. 1. 33.

CONCURSITO, as, are, n. 1. frequent. a concurro, idem quod concurro. *Penant. Vit. S. Rad.* 24. Quanto fervore excitata ad coquinam concursitabat!

CONCURSO, as, avi, alium, are, a. 1. frequentativum a concurro. — Part. Concurrans sub A. i. — Concurso est simul huc illic curro, discuro (It. correre qua e là, scorrere; Fr. courir cà et là, de côté et d'autre; Hsp. correr a cà y allà; Germ. hierhin und dorthin laufen, umher-oder hind-und herrennen, gehen, reisen; Angl. to run to and fro, run up and down). Usurpator autem A) Neutrorum more absolute, et B) Cum Accusativo.

A) Neutrorum more absolute, ¶ 1. Generalim. *Zucet.* 2. 214. Nunc hinc, nunc illinc abrupti nubibus ignes Concurrant. *Id.* 3. 395. Et quam, intervallo tantis iudicialia, possit Concurrere, corce et dissulare vicissim. *Cic.* 1. *Att.* 14. 5. Cum dies venisset —, concursabant barbatuli juvenes. Adde *eumd.* *Rosc. Am.* 29. 51. *Id.* 4. *Cat.* 8. 17. Concurrere circum tabernas. *Id.* 2. *Nat. D.* 41. 115. Corpora huc et illic casu et temere concurrantia. At *Orellius* pro concurrantia legit cursantia. *Cæs.* 5. *B. G.* 33. Tum demum Litarius — trepidare et concurrere. Adde *eumd.* 1. *B. C.* 28. *Auct. B. Afr.* 82. altro circuro. *Liv.* 4. 6. toto foro. *Id.* 9. 24. per viam. *Seneca 7. Benef.* 14. Aliquem concurrantem et sollicitum et animum videre. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 35. 87. (362). Aquaticæ aves concurrantes. *Id.* 37. *ibid.* 9. 51. (134). Stella concurrans. *Gesner.* pro concurrans conject legendum *curcans*; quod prætulit etiam *Sillig.* et quidem recte. — Occurrit etiam de magistratibus, qui provincias obeunt. *Cic.* 7. *Ferr.* 12. 29. Cum vero astas summa esse jam ceperat, quod tempus omnes Siciliæ semper prælores in idem huc consumere consueverant, propterea quod tum pulant obeundam esse maxime provinciam, cum etc. — tum, inquam, cum concurrant ceteri prælores, iste etc. — Et imperiosius. *Cæs.* 5. *B. G.* 50. Cæsar — in his administralodis rebus quam maxime concursari — jubet. ¶ 2. Specialim in re militari. *Liv.* 5. 8. Ita accipiti prælio castra Romana oppugnabantur; concursantesque, cum huc atque illic signa transferrent, etc. Et paulo aliter *Id.* 23. 2. Ceterum asperitas locorum et Celdiberis, quibus in prælio concurrere mos est, velocitatem inuicem faciebat. F. CONCURSATIO 2. et CONCURSATOR.

B) Cum Accusativo rei, quam circum concurrimus. *Cic. Mur.* 21. 44. Concurrere omnes fere damos omnium. *Id.* 2. *Divinat.* 63. 129. Deos concurrere omnium mortalium non modo lectos, verum etiam grabatos, et cum stertentes alios viderint, etc. *Id.* 7. *Ferr.* 31. 80. Obire provinciam et concurrere. *Id.* 7. *Fam.* 1. 5. Ut nostras villas obire, et metum simul lecticula concurrere possis.

CONCURSUS, us, m. 4. Concurrus, i, secundæ declin. *Lucret.* 1. 384. Postremo duo de concursu corpora lata si cito dissiliant etc. Non est tamen in omnibus codicibus eadem lectio. — Ceterum concursus est actus concurrendi (It. concorso; Fr. concours, affluence; Hsp. concurso, concurrencia; Germ. d. Zusammenlauf, Zulauf; Angl. a concourse, meeting); et occurrit A) De hominibus ceterisque animalibus; et B) De inanimis et abstractis.

A) De hominibus ceterisque animalibus. ¶ 1. Generalim. *Plaut. Epid.* 2. 2. 27. Fit concursus per vias. *Cic.* 5. *Att.* 16. 3. Incredibilem in modum concursus sunt ex agris, ex vicis, ex domibus omnibus. *Id. Brut.* 84. 289. Fuit concursus ex tota Græcia. *Id.* 1. *ad Brut.* 3. Tantæ multitudinis concursus est ad me factus. Adde *Nepot. Phoc.* 4. *Cæs.* 1. *B. C.* 53. Quibus litteris nunciisque Romam perlatis, magpi domum concursus ad Afranium, magnæ gratulationes fiebant. *Id.* 1. *ibid.* 76. Fit celeriter concursus in prætorium. *Auct. B. Hsp.* 22. ab oppido. *Liv.* 2. 56. in forum a tota urbe. Rursus *Cic.* 1. *Cat.* 1. 1. Concursus honorum. *Id. Dom.* 56. 142. municipiorum. *Fellej.* 2. 103. 4. civitatis. *Virg.* 9. *Æn.* 454. ingens concursus ad ipsa Corpora seminecque

viros. *Horat.* 1. Sat. 9. 78. clamor utrimque, Undique concursus. — *Facere concursum* dicitur, qui multitudinem circa se trahit. *Cic. Deiot.* 10. 23. Cum equilare cum suis delectis equitibus, quos concursus facere solebat. *Liv.* 27. 7. Laetius cum agmine captivorum Ingressus Urbem, magnum concursum hominum fecit. — *Contra concursum facere* apud *Auct. B. Hisp.* 23. est concursum parare ejusdemque participem esse. ¶ 2. Speciatim de turba, adeoque de coetu seditioso. *Cic.* 6. *Ferr.* 23. 52. Quem concursum in oppido factum putatis? quem clamorem? *Id. Sull.* 5. 15. Ille ambitus iudicium tollere ac disturbare — voluit — lapidatione atque concursu. *Seneca* 3. *Excerpt. contron.* 8. Non quotiens conveniunt in aliquem locum plures, cretus et concursus est: sed quotiens convocati, quotiens parati quasi ad duces suum concurrerunt. *Et ibid. in lenitate.* Accusatur pater quod caelum concursumque fecerit. *Adde Paul.* 5. *Sentent.* 26. 1.; et *Dig.* 48. 6. 5. pr. ¶ 3. Item speciatim significat congressionem pugnantium, ronsuctum. *Nepos Thasyrb.* 1. Concursus praetili. *Id. Cim.* 2. Barbarorum uno concursu maximam vim prostravit. *Adde eumd. Eumen.* 4., *Iphicr.* 1., *Chabr.* 4. et *Hann.* 11. *Cæs.* 3. *B. C.* 92. Inter duas acies tantum erat reliquum spatii, ut salis esset ad concursum utriusque exercitus. *Adde Liv.* 42. 59.; et *Tac.* 2. *Hist.* 24. — *Figurate.* *Cic.* 4. *Acad.* (2. pr.) 22. 70. Concursus omnium philosophorum sustinere. ¶ 4. Denique speciatim apud *Uti* concursus est, quando duo vel plures concurrunt, hoc est conveniunt super re aliqua, quae ad ipsos in solidum pertinet dividenda; consensus. *Cels.* *Dig.* 32. 78. Totum hereditatem esse singulis datam, partes autem concursu fieri. *Ulp. ibid.* 39. 2. 15. § 18. Cum plures mittantur in possessionem, equaliter omnes quasi in totum missi, concursu partes habebunt. *Id. ibid.* 7. 2. 1. extr. Ususfructus per concursum divisus. *Adde Fragment. Vatic.* § 79.

B) De inanimis et abstractis. ¶ 1. De inanimis ponitur — a) Generatim pro collisione, quae una res in alteram incurrit. *Cic.* 1. *Nat. D.* 24. 66. Concursu quodam fortuito atomorum effectum esse caelum et terram. *Adde Quintil.* 7. 2. 2. *Lucret.* G. 172. Concursu eodem datus tonitrus. *Adde eumd.* 1. 686. et 6. 161. *Liv.* 29. 27. A meridie nebula coepit, ita ut via concursus navium inter se vitarent. *Cæs.* 2. *B. C.* 6. Ut utraque naves ex concursu laborarent. *Adde Sueton.* *Ner.* 34. *Ovid.* 16. *Met.* 811. Concursus caeli. h. e. unde tonitrua fiunt. *Cels.* 1. 4. Concursus lunae et solis. h. e. coitus. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 20. 23. (75). Concursus quinque annuum in unum confluens. *Dig.* 39. 3. 2. § 7. Concursus aquarum. — b) Speciatim concursus oris est oris contractio, cum quis difficulter loquitur. *Quintil.* 11. 3. 56. F. CONCURRO 1. B. 3. — c) Item speciatim ponitur de verbis et litteris. *Cic.* 3. *Orat.* 43. 171. Asper et hiuleus verborum concursus. *Adde eumd. Orat.* 44. 150. *Quintil.* 9. 4. 33. Concursus vocalium. ¶ 2. Denique speciatim iungitur et abstractis. *Cic.* 5. *Fam.* 13. 2. Quae cogitatio vi tempestatum et concursu calamitatum erat aliquantum labefacta. *Id. ibid.* 33. Maximam quasi concursus occupationum. *Id. 2. Fin.* 34. 111. Tantis concursus honestissimorum studiorum, tantis virtutum comitatus. *Id. Partit. orat.* 30. 104. Ex rationis et firmitatis conditione et quasi concursu questio exoritur.

CONCURVO, as, avi, atum, are, a. 1. (cum et curvo) Idem quod curvo. *Liberius* apud *Macrob.* 2. *Saturn.* 7. Non me flexibilem concurvasti, ut carperes.

CONCUSSIBILIS, e, adj. qui concuti potest. *Tertull.* 1. *advers. Marcion.* 25. Nonne concussibilis tunc fuit novae voluntati, ut etc.

CONCUSSIO, ōis, f. 3. actus concutiendi (II. scuotimento; Fr. secousse, agitation, ébranlement; Hisp. sacudida, sacudimiento; Germ. d. Zusammenschütteln, d. Erschütterung; Angl. a shaking).

1.) Proprie de inanimis dicitur. *Colum.* 9. *R. R.* 14. 20. Vasa sine concussione portare. *Seneca* 6. *Quaest. nat.* 25. sub fin. Illa vasta concussio, quae duas suppressit urbes. *Plin.* 7. *Ep.* 9. Ut facies ignem assidua concussione custodiant.

II.) Translate morali ratione dicitur a Jctis criminem, quo quis alterum illicite terret intendenda accusatione gravioris criminis, vel simulando jussa, aut minus magistratum, ut ab eo pecuniam extorqueat

periculi vitandi causa. *Ulp. Dig.* 47. tit. 13. qui est De concussione, 1. Si simulato praesidis jussa concussio intervenit. *Adde ibid.* 2. et *ibid.* 3. 6. 1. in fin., et *Tertull.* ad *Scapul.* 4. et 5. Dicitur autem concussio, quia terror est metus concutiens, teste *Cic.* 4. *Tusc.* 8. 19.

CONCUSSOR, ōris, m. 3. qui concutit: sed occurrit translate tantum, et est qui alterum injuste terret pecuniae extorquendae causa. F. vocem praeced. II. *Tertull.* de *Fuga* 12. Quid enim dicit ille concussor? da mihi pecuniam. *Adde ibid.* 13.

CONCUSSURA, ae, f. 1. concussio: sed occurrit translate tantum, et est terror illatus ad extorquendam pecuniam. F. CONCUSSIO II. *Tertull.* ad *Scapul.* 13. Omni petenti me dabo in causa elemosynae, nam in concussura.

CONCUSSUS, a, um. F. CONCUTIO.

CONCUSSUS, us, m. 4. concussio. *Lucret.* 6. 289. Quo de concussu sequitur gravis imber. *Adde eumd.* *ibid.* 547. *Plin.* 35. *Hist. nat.* 16. 55. (193). Cogitular in calicibus, crebro concussu. *Sillig* vero ex *Cod. Bamberg.* alisque optimae notae legit in calicibus crebro concussis. — Extra Ablat. casum exempli nonnum vidimus: nisi velis admittre quod quidam afferunt ex *Ovid.* 6. *Met.* 693. et 15. *ibid.* 810., ubi pro concussum et concussibus plerique reponunt concursum, etc.

CONCUSTODIO, is, ire, a. 4. simul custodio. In epitaph. *Jacundi* servi *Liviae Drusi Caesaris* uxoris, apud *Mass. Mus. Ver.* p. 170. n. 1., *Inscript.* apud *Orell.* 2486. vos vestros satos concustodite parentes. — Nonnulli legunt etiam apud *Plaut.* *Aulul.* 4. 9. 14.; sed ibi lectio incerta est.

CONCUSUS, F. Contusus in voc. CONTUNDO.

CONCUTIO, ōis, cussi, cussum, cūtere, a. 3. (cum et cutio). Part. Concutiens I. 2. et II. 3.; Concussus in omnibus paragr. et in fin.; Concutiendus I. 2. et II. 4. — Concutio est commovere, simul agito (It. scuotere insieme, sbattere; Fr. agiter, secouer, ébranler; Hisp. agitar, sacudir, golpear; Germ. zusammenschütteln, zusammenschlagen; Angl. to shake, move violently, agitate).

1.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu raro admodum occurrit, et significat duas res simul collidere. *Seneca* 2. *Quaest. nat.* 28. Utrum cave manus concutiatur, an planae et extensae. Sic *Ovid.* 11. *Met.* 465. concussa manu signum dare. *Tac.* *Germ.* 11. Concutere frumenta. ¶ 2. Latiori sensu ac sapissime significat personam aut rem aliquam, non cum alia collidere, sed unam ipsam vehementer commovere atque agitare, et quidem materiali ratione. *Ennius* apud *Macrob.* 6. *Saturn.* 1. It eques, et plausu cava concutit ungula terram. h. e. ungula eorum. quod *Virg.* dicit 8. *En.* 596. Quadrupedante pulcre sonitu quatit ungula campum. Velut Poeta, et fortasse *Id. Ennius* apud *Ter. Eun.* 3. 5. 42. Qui (deus) templa caeli summa sonitu concutit. *Adde Lucret.* 6. 386. *Accius* apud *Non.* p. 503. 8. *Merc.* Sed quid tonitru turbida torvo concussa repleat aequora sentimus sonare? *Lucret.* 5. 551. tonitru concussas repente Terra supra se quae sunt concutit omnia motu. *Id.* 6. 358. Concutiatur caeli domus undique totaque tellus. — Iungitur aliis Substantivis, quorum praepos. servato litterarum ordine, exhibentur: et quidem — a) Active. *Ovid.* 8. *Met.* 781. agros capitis sui motu concutere. *Propert.* 1. 7. 15. aliquem arcu concutere. h. e. percutere, ferire. *Ovid.* 11. *Met.* 509. arces concutit arles ballistave. *Id.* 1. *ibid.* 143., 7. *ibid.* 130. et 12. *ibid.* 468. arma concutere manu. h. e. micare armis ad eadem jacienda. *Lucret.* 6. 592. artus concutit frigus. *Adde eumd.* 5. 1075. *Lucan.* 6. 163. aures Caesaris concutit fragor. *Ovid.* 1. *Met.* 179. caesariem concutit Iuppiter. *Id.* 2. *ibid.* 49. caput illustra terque quaterque concutens. *Seneca* *Ep.* 15. corpus concutit gestatio. *Quintil.* 6. 3. 9. corpus totum vi sua concutit risus. *Virg.* 8. *En.* 3. equos atres. h. e. inter praelia incitare: F. Servium ad h. 1. *Id.* *Virg.* 6. *ibid.* 101. frema furenti. *Ovid.* 6. *Met.* 694. freta concuti Boreas. h. e. turbat. *Virg.* 5. *En.* 146. lora undantia humilis jugis. *Val. Flacc.* 6. 6. monstrum irrevocabile belli. h. e. hastam. *Curt.* 8. 2. 22. munimenta arietibus admotis. *Ovid.* 3. *Amor.* 9. 12. oraque singultu concutiente sonant. *Id.* 2. *Met.* 849. orbem nutu suo concutit Iuppiter. *Stat.* 8. *Silv.* 1. 179. pectora plantu. *Seneca* *Hero. fur.* 331. scapula. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 35. 87. (362). se concutientes corvi. *Lucret.* 2. 1100. serena caeli concutere

sonita. *Ovid.* 12. *Met.* 79. tela vibrantia. h. e. micare hasta, vel basiam jacere. *Id.* 13. *ibid.* 644. temporis. *Id.* 8. *ibid.* 605. undas. — *Figurate.* *Horat.* 1. *Sat.* 3. 34. denique le ipsum Concute, num qua tibi vitiorum insecrivi olim Natura aut etiam consuetudo mala. h. e. excute, expende; translatum a toga concussa vel excussa, ut decidant latebrae. *Cl. Arrian.* *Epict.* 3. 14. 3. ἐναρξάντι, ἢ αὐτὸς τῆς τῆς. — b) Passive. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 43. 43. (112). aera icu stellarum cadentium concuti. *Juvenal.* 3. 100. aliquis concutitur cacinnis. *Cl. Lucret.* 1. 918. et 2. 976. *Cels.* 3. 21. a med. corpus concutiendum est multa gestatione. *Lucret.* 3. 250. saugulis concutitur. h. e. agitur. — c) Part. praeter. pass. Concussus, a, um. *Dig.* 19. 2. 59. aedificium terrae motu concussam. *Virg.* 3. *G.* 151. aether mugitibus. *Ovid.* 2. *Pont.* 3. 59. carina. *Id.* 2. *Fast.* 846. coma. *Stat.* 3. *Silv.* 4. 70. corpus vulnere. *Lucret.* 1. 918. corpora cacinnis. *Ovid.* 1. *Amor.* 6. 50. rancaeque concussae signa dedere fores. *Id.* 7. *Met.* 200. freta. *Val. Flacc.* 6. 650. humus. *Virg.* 4. *G.* 81. flex. *Lucret.* 2. 949. materies omnes concussa per artus. *Ovid.* 13. *Met.* 175. moenia concussa dextra. *Propert.* 3. 13. 53. mons. *Dig.* 39. 2. 18. § 11. paries. *Plin.* 35. *Hist. nat.* 3. 6. (17). picturae ne ruinis quidem templi concussae. *Virg.* 1. *G.* 159. quercus. *Val. Flacc.* 1. 340. remio concusso tollere calem. *Sil.* *Il.* 8. 355. tellus agmine virorum concussa. *Liv.* 3. 10. terra ingenti concussa motu est. *Sueton.* *Ner.* 20. theatrum terrae motu concussum. *Lucret.* 5. 1236. urbes concussae cadunt. — Et cum *Aeneas*. Graecorum more. *Lucan.* 2. 335. pectus concussa crebris verberibus. F. infra II. 3.

II.) Translate. ¶ 1. Ratione habita externarum virium, raro admodum in bonam partem occurrit pro excitare, concitare. *Virg.* 7. *En.* 338. Pecudum concute pectus. F. Interpret. ad h. 1. *Petron.* *Satyr.* 124. Tu concute plebem, Curio, h. e. concita. *Juvenal.* 10. 327. Nec Sthenobaea minus, quam Cressa excauit, et se concutere ambae. h. e. ad vindictam excitantur. *Flor.* 3. 12. Non leviter se Numidia concussit. h. e. se ad bellandum concitavit. ¶ 2. Item ratione habita externarum virium, saepius in malam partem occurrit, et est turbare, labefactare, de statu movere. *Cic.* 2. *Phil.* 42. 109. Is legit Caesaris, ut rempublicam concutere possit, everit. *Adde Plin.* *Paneg.* 8. *Rursus Cic.* *Mil.* 28. 78. Hominum illicentia concussa. h. e. metu turbata, concita. *Sed* al. leg. compressa. *Nepos Epam.* 6. Concute opes Lacedaemoniorum. *Liv.* 33. 19. regnum. *Id.* 28. 44. Concusso jam et pene fracto Hannibale. *Curt.* 4. 14. 20. Imperium Persarum magno motu concutere magis, quam affligere. *Adde Senec.* *Thyest.* 358. *Vellej.* 2. 78. Concute provincias magnis momentis. *Id.* *ibid.* 79. Concussit eum graviter fortuna. h. e. multavit. *Id.* 2. 121. Hostium vires concussae. *Tac.* 1. *Hist.* 16. Concute orbem. *Id.* 3. *ibid.* 45. domum. *Id.* 14. *Ann.* 43. Concussum senatusconsultum. h. e. abrogatum. *Plin.* 10. *Ep.* 115. Civitates parte legis concutiuntur. *Quintil.* 9. *Declam.* 10. extr. Hoc divitias tuas concutit? h. e. absumit. *Aurel. Vict. Caesar.* 13. Concussa bello gentes. *Lucan.* 1. 182. Concussa Riles. h. e. ades, Italico il credito, defect. Alio sensu *Tac.* 5. *Hist.* 25. Concussa Transrhenanorum fides. h. e. quae a constantia deflexit. ¶ 3. Ratione habita vis animi. — a) Universum ponitur pro quovis animi affectu turbati. *Seneca* *Transquil.* 2. Quod desideras autem, magnum et summum est, Deoque vicium, non concuti. Hanc stabilem animi sedem Graeci ἐξυπλάν vocant, etc. — b) Speciatim saepe tribuitur terrori, quo tremor et concussio inducitur. Hinc terror dicitur concutiens metus apud *Cic.* 4. *Tusc.* 8. 19. *Cl. Ovid.* *Heroid.* 3. 82. Quapropter concutere etiam absolute, est terrore afficere. — Active. *Sall. Cat.* 24. Quod factum primo populares conjurationis concusserat. *Virg.* 12. *En.* 594. Quae (fortuna) totam luctu concussit fundites urbem. *Curt.* 8. 2. 24. Ingensque barbaros pavor — concusserat. *Id.* 4. 1. 20. Strepitus armorum, qui totam Asiam concusserat. *Fellej.* 2. 90. 3. Concute aliquem terrore belli. *Val. Flacc.* 6. 478. mentes. *Quintil.* 4. 2. 37. cuncta tumultu ac vociferatione. — Passive, b. e. Part. praeter. pass. *Virg.* 5. *En.* 700. casu concussus acerbo. *Id.* 4. *ibid.* 666. urbs concussa. *Id.* 11. *ibid.* 451. turbati animi concursusque vulgi pectora. *Tac.* 2. *Hist.* 99. extr. Concussa Caelina mens. — Et addito Accus. *Virg.* 5.

En. 86b. casuque animum concussus amici. *Id.* 12. *ibid.* 468. concussa metu mentem Iuturna virago. *Horat.* 2. *Sat.* 3. 293. mater delira necabit. Quone malo mentem concussa? timore deorum. *V.* supra sub 1. 2. c. in fin. ¶ 4. Hinc apud Jctos concutere dicuntur, qui alios timore injecto inducunt ad dandum sibi pecuniam. *Paul.* 5. *Sentent. tit.* 25. § 12. Aliquem terrere et concutere. *Ulp.* *Dig.* 1. 18. 6. § 3. Illicita ministeria ad concutendos homines. Adde *Cod. Theod.* 9. 27. 6.; et *V.* CONCUSSIO, CONCUSSOR et CONCUSSURA. — Hinc Part. præter. pass.

Concussus, a, um, adjective quoque occurrit, unde Comp. *Concussor* apud *Capell.* 4. p. 96. Pallas aliquanto concussor. *h. e.* turbator.

CONDALIUM, n. 2. *κονδύλιον*, genus esse anuli, docet *Paul.* *Diac.* p. 38. 15. *Müll.*: estque a *κόνδυλος*, digiti articulus, mutato *ν* in *α*, *κάλυξ calix*. Quod vero fuerit servorum proprium, colligitur ex *Plauto Trin.*, ubi servus, se ipsum alloquens, hæc dicit 4. 3. 7. *Satin'* in thermopolio Condalius es oblitus, postquam thermopotasti gutturem? — Fuit etiam Latina fabula *Condalius* inscripta (quæ jam interdidit), ex qua verum affert *Farro* 7. *L. L.* 77. *Müll.*, quæ ita appellata fuit, quia in ea *Plautus* (seu quicumque alius auctor fuit: nam *Plauti* fuisse, *Accius*, seu *Attius* negat apud *Gell.* 3. 3.) *Menandri* fabulam, *Δακρυλίων* dictam, in Latinum verterat. Porro *δακρυλίων* anulum significat.

CONDATOR, *δῆς*, m. 3. qui aliquid cum aliis dat seu confert. *Gloss. Gr. Lat.* *Condator*, *συντάκτης*.

CONDECENS, entis. *V.* CONDECET.

CONDECENTER, adverb. decenter. *Gell.* 16. 12. ut *Mosell.* et *Aldus* edidere. Alii rectius leg. *conducenter*.

CONDECENTIA, æ, f. 1. idem ac decencia. *Cic.* 3. *Orat.* 52. 200. Sic verbis quidem ad aptam compositionem et decencitatem, sententis vero ad gravitatem orationis utatur. Ita ediderunt *Ald.*, *Junt.*, *Manut.* et *Grut.*; sed *Orellius* leg. *decentiam*.

CONDECERNO, is, ere, a. 3. simul decerno. Occurrit tantum Part. *Condecernens* apud *Cassiod.* 2. *Hist. Eccl.* 12. a. med. Condecernente simul et consignant maxime Alexandriæ civitatis episcopo.

CONDECET, cere, inpers. 2. (cum et decet). Part. *Condecens* in fin. — Condecet est idem ac decet, et occurrit cum Accusativo personæ, aut cum Infinito. *Plaut. Amph.* 2. 2. 90. Capias quod te condecet. *Id.* *Cas.* 3. 5. 24. Quod haud Atticam condecet disciplinam. *Id.* *Pæn.* 1. 2. 92. Magis pudorem, quam aurum gerere condecet. Adde *eumd.* *Pseud.* 4. 1. 24., *Aulul.* 4. 1. 4. et *Truc.* 2. 1. 16.; et *Turpilius* apud *Non.* p. 277. 9. *Merc.* — Hinc Part. præter.

Condecens, entis, adjective quoque occurrit (unde Comp. *Condecensor*) pro decenti, convenienti. *Ammian.* 16. 10. Cujus originem loco decenti monstrabo. *Al. leg.* competenti. *Auson.* *Gratiani.* act. 27. Cujus familiaris habitus condecetior, aut militaris accinctior?

CONDECLINO, as, are, a. 1. simul declino. *Priscian.* 17. p. 1065. *Putsch.* Genitivus declinatus a nominativo congrue huic condeclinat tam sequentes casus, quam numeros. *h. e.* declinat ceteros casus et numeros genitivo congruos.

CONDECORATUS, a, um. *V.* CONDECORO.

CONDECORÉ, adverb. idem ac decore, pulchre, apte. *Gell.* 14. 4. Coudigne mehercule et condecere *Chrysippus* depulxit *Justitiam*.

CONDECORO, as, avi, atum, are, a. 1. (cum et decoro). Part. *Condecoratus*. — Condecoro est idem ac decoro. *Ennius* apud *Varron.* 5. *L. L.* 59. *Müll.* Ova parire solet genit' pennis condecoratum, Non animas. *Ter. Hecyr. prol.* 37. Vobis datur potestas condecorandi ludos scenicos. *Vetus epigr.* apud *Plin.* 35. *Hist. nat.* 10. 37. (115). Dignis digna loca picturis condecoravit. *Vitruv.* 1. 1. 11. *Schneid.* Disciplina condecorata et abundans eruditionibus variis ac plurimis. *Cod. Theod.* 10. 22. 1. Condecorat: aliquid auro argentove.

CONDECURIALIS, is, m. 3. qui una cum alio fuit decurio. *Fragm. Jur. civ. ante Justinian.* edit. ab *A. Mayo* p. 39. Decuriales quoque, qui ob id ipsum vacant, a tutelis decurialibus filii non vacare, si non habeant aliam excusationem. *Inscript.* in *Bullett. Archeol.* a. 1847. p. 119. ET CETERIS CONDECURIALIBUS SINGVLIS HS. . . DEDIT.

CONDECURIO, *δῆς*, m. 3. qui simul cum alio de-

curio est. *Inscript.* apud *Maff. Mus. Ver.* 465. 1., quæ est apud *Orell.* 3733. CIVI ET CONDECURIONI D. D. P. P.

CONDELECTOR, *ἀρις*, ari, dep. 1. pari voluptate afficior. Est idem ac delector apud *Fulgat. interpr. Paul. ep. ad Rom.* 7. 22. Condelector enim legi Dei secundum interiore hominem.

CONDELIQUESCO, is, ere, n. 3. liquesco. *Cato R. R.* 23. Eam fiscellam quassato crebro, uti resina condeliquescat.

CONDEMNABILIS, e, adject. dampnandus. *Pallad. de insitione* 11. Est nostræ studium non condemnabile Musæ.

CONDEMNATIO, *δῆς*, f. 3. condemnandi actus. ¶ 1. Stricto sensu *condemnatio* opponitur *absolutioni*, et est iudicis propria. *Pseudo-Ascon.* ad *Cic. Divin. in Q. Cæcil.* 7. 24. A absolutionis, C condemnationis littera. *Ulp.* *Dig.* 2. 10. 5. *Condemnatio* pecuniaria. *Id.* *ibid.* 42. 1. 59. *Condemnationem* facere. *h. e.* condemnare. *Id.* *ibid.* 4. 2. 14. pati. Adde *Cajum* 4. *Instit.* 180. ¶ 2. Latiori sensu *condemnationem* facere apud *Gordian.* *Imp. Cod.* 8. 14. 8. et *tit.* 27. est obtinere, ut adversarius condemnetur.

CONDEMNATOR, *δῆς*, m. 3. qui condemnat. ¶ 1. Stricto sensu est iudex, qui condemnat. *Terull.* 2. *advers. Marcion.* 9. Delicti interdictor et condemnator. ¶ 2. Latiori sensu est accusator, qui reum peragit. *Tac.* 4. *Ann.* 66. *Claudie* condemnator.

CONDEMNATUS, a, um. *V.* voc. seq.

CONDEMNIO, as, avi, atum, are, a. 1. (cum et damno). Part. *Condemnatus* et *Condemnaturus* et *Condemnandus* sub 1. b. — Condemno proprie est personæ aut rei damnum asserere: et occurrit ¶ 1. Stricto sensu de iudice, qui aliquem ex lege damnat, hoc est reum esse edicit; eique opponitur *absolvere*, ut apud *Cic.* 3. *Verr.* 9. 26. Qua (lege) vel cito absolvi, vel tarde condemnari licebat. Adde *eumd.* *Cluent.* 22. 60. et 61.; et *Ascon.* ad *Cic. Mil.* p. 53. 16. et p. 54. 19. *Baiter.* (It. *condannare*; Fr. *condamner*; Hisp. *condenar*; Germ. *verdammen*, *verurtheilen*, *schuldig sprechen*; Angl. *to condemn*). Usurpatur autem a) Absolute. *Cic. Rosc. com.* 9. 26. Pactionem, inquit, mecum fecerat. Idcirco videlicet, ne condemnaretur. — Quid erat causæ cur metueret, ne condemnaretur? Adde *eumd.* *Cluent.* 22. 59.; et *Quintil.* 5. 10. 99. Rursus *Cic. Rosc. Am.* 39. 113. Condemnari iudicio turpissimo. *Id.* 2. *Nat. D.* 29. 73. Condemnare aliquem indicit causâ. *Id.* *Cluent.* 22. 60. aliquos nullo præiudicio facto ex ipsa causa. *Id.* 7. *Verr.* 44. 114. aliquem de consiliis, de comitum sententia. *Sueton. Cal.* 38. Super quadraginta reos ex diversis criminibus condemnavit. *Paul.* 5. *Sentent.* 25. Condemnare civem Romanum. — b) Addito Genitivo pænæ vel criminis, cuius quis condemnatur. *Cic. Cluent.* 36. 98. et *Sueton. Cæs.* 9. Condemnare aliquem ambitus. *Cic.* 1. *Orat.* 54. 233. capitibus. Sic *Sueton. Domit.* 11. Unum e familiaribus suis capitibus condemnaturus. Rursus *Cic.* 4. *Verr.* 8. 22. Condemnare aliquem injuriarum. *Id.* *ibid.* 36. 99. majestatis. *Id.* *Flacc.* 18. 43. Condemnatus pecuniæ publicæ. *Id.* 6. *Fam.* 6. 11. Nefariorum scelerum condemnati. *Id.* 14. *ibid.* 14. sceleris. *Id.* *Cæcin.* 71. 91. sponsionis. *Sall. Cat.* 36. rerum capitalium. *Serv. Sulpicius* apud *Gell.* 4. 4. Condemnare aliquem quanti interfuit eam uxorem accipi aut dari. *Gell.* 11. 18. in fin. Quin dominus furti sit condemnandus. *Alfen.* *Dig.* 15. 3. 16. Condemnari amplioris pecuniæ. Et *ibid.* 3. 2. 6. § 5. mandati. — *Titinius* apud *Non.* p. 277. 5. *Merc.* Nunc ejus voti condemnatus, immolavit bostiam. *h. e.* obnoxius ad præstandum, quod voto promiserat, quia, quod optabat, obtinuit. Adde *Turpilius* apud *eumd.* p. 277. 10. Sic condemnare aliquem voti legitur in *Inscript.* in *Bullett. Archeol.* a. 1845. p. 79. — c) Addito cum præpos. de Ablativo criminis. *Cic.* 2. *Phil.* 23. 50. Condemnatus de alea. *Sueton. Cæs.* 41. de ambitu. *Paul.* *Dig.* 6. 1. 35. Debet etiam de fructibus possessor condemnari. — d) Addito Accusativo pænæ, quâ quis condemnatur. *Cajus* 4. *Instit.* 52. Condemnare certam pecuniam. *Id.* 4. *ibid.* 48. aliquem ipsam rem, pecuniam. *Dig.* 42. 1. 27. usuras usurarium. — Et passivo *Cic. Quint.* 3. 13. Condemnari arbitrium pro socio. *Cajus* 2. *Instit.* 252. Quidquid hereditario nomine condemnatus fuisset. — e) Addito Accusativo pænæ cum præpos.

ad vel in. *Sueton. Claud.* 14. Condemnare aliquem ad bestias. *Id.* *Cal.* 27. ad metalla, aut ad bestias. *Papinian.* *Dig.* 26. 9. 5. Condemnatus ad pecuniam. *Tib.* 51. extr. in antilam. *Cajus* 4. *Instit.* 61. in reliquum. *Dig.* 21. 1. 31. § 5. in partem pretii. *Id.* 22. 1. 19. Condemnare possessorem in fructus perceptos. *Papinian.* *ibid.* 27. 3. 21. aliquem in solidum. *Scævola* *ibid.* 46. 1. 45. in certam quantitatem. — f) Addito Ablativo pænæ. *Cic.* 2. *Fam.* 1. 1. Condemnabo eodem te crimine. *Liv.* 5. 12. Condemnare aliquem denis millibus æris. *Sueton. Domit.* 14. pænâ capitali. *Dig.* 3. 2. 6. § 1. aliquem actionibus famosis. *Id.* 46. 1. 45. partis æstimatione. *Id.* 3. 2. 6. § 2. alieno nomine. *Cajus* *ibid.* 10. 1. 3. certa pecunia. *Papinian.* *ibid.* 27. 3. 21. pecunia minori. ut *Torrentin.* recte legit; alii eum leg. in pecunia minori. — g) Raro admodum sequente part. ut. *Ulp.* *Dig.* 42. 1. 4. Condemnatus, ut pecuniam solvat. — h) Addito etiam Detivo personæ, cui quis aliquam indemnitate ex sententia iudicis præstare debet: hinc *condemnare aliquem alicui* est condemnando obligare, ut aliquid alicui præstet. *Cic.* 4. *Verr.* 8. 22. Hunc hominem Veneri absolvit, sibi condemnat. *V. Klotz* ad *h. l.* *Scævola* *Dig.* 20. 4. 21. Ob sonnam, quæ ex tutela ei condemnatus erat. Adde *ibid.* 49. 8. 1. § 4. — Et addito Accusativo rei, quam quis præstare debet. *Cajus* 4. *Instit.* 46. Recuperatores illum liberum illi patrono HS X milia condemnant. *Cl.* 4. *ibid.* 48. ¶ 2. Latiori sensu *condemnare* dicitur etiam accusator, qui reum peragit, atque obtinet, ut condemnetur. *Plaut. Most.* 5. 1. 49. Tanto apud iudices hunc argenti condemnabo facilius. *Cic. Rosc. com.* 9. 25. Quem per arbitrum circumvenire non posses —, hunc per iudicem condemnabis, cuius de ea re nullum est arbitrium? *Id.* *Divin. in Q. Cæcil.* 10. 30. Ego hoc uno crimine illum condemnem necesse est. Adde *eumd.* 7. *Verr.* 69. 177., *Cluent.* 4. 9. et 42. 120. et *Cæcin.* 12. 35. *Sueton. Tib.* 8. Fannium Capionem — reum majestatis apud iudices fecit et condemnavit. Adde *eumd.* *Pitell.* 2.; et *Dig.* 23. 3. 33., 26. 7. 2. et 48. 5. 2. *V. IAMNO.* ¶ 3. Extra rem forensis est improbare, arguere, et usurpare — a) Cum Accusativo personæ. *Cic.* 1. *Orat.* 38. 172. Condemnare aliquem inertie et impudentie sententia sua. *Id.* 14. *Fam.* 14. 2. generum suum sceleris. *Cæs.* 7. *D. G.* 19. Condemnari summæ iniquitatis. — b) Cum Accusativo rei, quæ improbat. *Cælius* apud *Cic.* 8. *Fam.* 1. 1. Condemnare arrogantiæ officium alieujus. *Cic. Pro. cons.* 10. 25. Qui Gabinii litteras insigni quadam nota atque ignominia nova condemnastis. *Id.* *Pis.* 17. 39. Tuum factum condemnatum iudicio amicorum. Sic *Cæsar* ad *Cic.* post *Ep.* 8. l. 10. ad *Att.* factum alieujus.

CONDENSATIO, *δῆς*, f. 3. densatio. *Cæc. Aurel.*

3. *Acut.* 18. extr. Constrictio et condensatio.

CONDENSATUS, a, um. *V.* CONDENSO.

CONDENSEO, es, ere, a. 2. denseo. *Lucret.* 1. 392. Quod se condensat aer. *Al. leg.* condenserat, ut sit præter. pro condensuerat.

CONDENSITAS, *ἀλῆς*, f. 3. densitas. *Apul. de Mundo.* Aeris densitas. *Al. leg.* densitas.

CONDENSO, as, avi, atum, are, a. 1. Part. *Condensatus*. — Condensio est densavi facio. *Farro* 2. *R. R.* 3. 9. Oves se congregant ac condensant in locum unum. *Colum.* 7. *R. R.* 8. 4. Caseus ponderibus condensatur. Adde *eumd.* 2. *ibid.* 17. 6. *Auct. B. Afr.* 13. Condensare aciem. *Dict. Cret.* 2. 2. Condensatis utrimque frontibus.

CONDENSUS, a, um, adject. (cum et densus) spissus, densus (It. *aerso*; Fr. *épais*, *dense*, *dru*, *serré*; Hisp. *espeso*, *condensado*, *denso*, *cerrado*; Germ. *dicht*, *zusammen*, *dicht*; Angl. *thick*, *crowded*, *close*, *dense*). Usurpatur — a) Fere absolute. *Lucret.* 6. 465. Condensa atque areta nubila. *Id.* 4. 55. Condensa contextaque corpora. *Id.* 1. 607. Condensio agmine. *Id.* 1. 576. et 2. 99. Condensio conciliatu. *Id.* 6. 102. corpore. *Id.* 5. 487. terra. *Virg.* 8. *Æn.* 497. littore puppes. *Id.* 2. *ibid.* 516. columbæ. *h. e.* Hecuba ejusque filia. *Liv.* 26. 5. a. med. Irrumpere condensam aciem. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 73. 94. (202). Insidunt pardi condensa arbore. Ita *Harduin.* ex *MSS.*, alii vero *condensa arborum*. *Sil.* 11. 14. 639. Condensos ruere. *Id.* 13. 600. Condensos hæere. *Id.* 1. 365. Condensa arma. *Auct. B. Afr.* 14. turmæ. *Sisenna* apud *Non.* p. 141. 27. *Merc.* Condensiores manipulatim resistere hostibus instituit. *Al. leg.*

Cum densi in orbes manipulatim etc.; al. Cum densiores manipulatim etc., *quam lectionem prætulit Mercerus.* — b) Addito Ablativo. *Liv.* 25. 39. Valis condensa arboribus. *Auct. B. Afr.* 50. Olivetum crebris arboribus condesum.

CONDENTALIS, e, adject. (cum et dens) concla-
valus. *Gloss. Cyrill.* Συγγεγομφωμένος, condentalis.

CONDEPSO, is, ūi, ere, a. 3. (cum et depso) commisceo, manibus subigo, mollio. *Cato R. R.* 40. Hæc bene una condepsito. Adde *ibid.* 76. *Non. p.* 39. 11. *Merc.* docet esse a Græco δέψω, seu δέψω, subigo, mollio. *Pomponius apud Non. p.* 39. 13. Partem insiqui, conclusi, condepsui. Adde *Tytinium apud Non. p.* 245. 32. *Merc. V.* locum in ARGUTOR; ubi tamen pro *condensis*, legendum est *compensis*.

CONDESCENDO, is, ere, n. 3. (cum et descendo) idem quod descendo.

I.) Proprie. *Ambros. De Isaac et anim.* 5. ad med. Videntes itaque eam filie Hierusalem Christo intærentem et adhuc adscendentem cum eo (dignatur enim querentibus frequenter occurrere et condescendere ut eos elevet) dicunt etc. Et figurate. *Id. ibid.* 8. post init. Etsi ipse potens in sermone sit et scientia, condescendat tamen ad eorum inscitiam, qui non intelligunt, et simplici et planiori atque usitato sermone utatur, ut possit intelligi.

II.) Translate ponitur pro obscurare. *Cassiod.* 11. *Varian.* 16. Quibus dominorum nostrorum clementia voluit condescendere.

CONDESERTOR, ōris, m. 3. qui simul deserit. *Tertull. Carn. Chr.* 1. Condiscipulus et condesertor ejus Valentinus.

CONDIACONUS, i, m. 2. comes in diaconatu. *Augustin. Ep.* 149. ed. *Bened.* Occasione filii et condiaconi nostri Rufini, quæ prima occurrit. Et *ibid.* Condiaconus autem noster.

CONDIARIUM, ii. n. 2. locus, in quo aliquid reconditur. *Gloss. Isid.* Condiarium, ærarium. Et in *Not. Tir. p.* 68. Ærarium, condiarium.

CONDICIO, ōnis, f. 3. Ratione habita scriptionis, magna lis est, ait *Forcellinus*, utrum per c, an per t scribi oporteat. *Dausq.* t præfert (quo inclinare videtur etiam *Cellar.*) quia est proprius origini, perditio a perditus, etc. conditio a conditus. Vetera monumenta apud *Manut.* plerumque condicio exhibent. At bona *Forcellini* pace condicio recte scribendum est, quia condicio originem ducit a condicere ideoque nihil commune habet cum voce conditio a condio aut a condio; ac præterea condicio exhibent non modo vetera monumenta apud *Manut.*, verum etiam *Inscript.* optimæ notæ apud *Orell.* 775. *Cod. palimps.* *Cic.* 1. de republ. 4. apud A. Mai., et alter.

Instit. Caji apud Gieschenium, item *Inscript.* a *Fiscont.* edit. in *Mus. Pio-Clem. T.* 6. p. 240. edit. *Mediol.* et *Marini Inscript.* *Alb. p.* 138. l. 3. Expresse autem per c scribendam vocem statuit idem *Fiscont. Mon. Gab. p.* 97. Adde *Arnob.*, qui hæc ait 4. 20. Uxores dii habent, atque in conjugalia fœdera conditionibus veniunt ante quæsitis? usu, farre, coemptione gentilis lectuli sacramenta condicunt? Ita recte edidit *Orellius*, alii perperam conducunt. — Itaque condicio a condicere, est pactio certam legem in se continens, ut *Donatus ad Ter. Andr.* 1. 1. 52. defuit; sive rectius est pactum vel mutuo consensu constitutum, vel ab eo qui superior est alteri denunciatum (It. accordo, patto, condizione; Fr. condition, clause, pacte; Hisp. condicion, pacto, cláusula; Germ. d. Verabredung, d. Uebereinkunft, d. Bedingung; Angl. a lawe, rule, pact, condition).

¶ 1. Stricto sensu et quidem generatim. *Plaut. Men.* 4. 3. 91. TRACH. Equas condiciones audes ferre? or. Jamdudum fero, ut abeas, rudentem amittas, mihi molestus ne sis. TRACH. Manedum, refero conditionem. *Ter. Heaut.* 2. 3. 84. Aut hæc cum illis sunt habenda, aut illa cum his mittenda sunt. Harum duarum conditionum nunc utram malis vide. *Cic. Cæcin.* 14. 40. Videte, per deos immortales, quod jus nobis, quam conditionem vobismetipsis, quam denique civitatis legem constituere velitis. *Id. Parad.* 5. 2. ad fin. Cupiditate peculii nullam conditionem recusant durissimæ servitutis. *Id. Rabir. Post.* 6. 15. Statuere conditionem durioris alicui, quam ferre possit. *Id. 4. Phil.* 5. 11. Condicio pacis. Adde *Fellej.* 2. 48. 5. Et *Cæs.* 2. *B. G.* 15. Confirmare sese neque legatos missuros, neque ullam conditionem pacis accepturos. *Liv.* 27. 15. Condicio deditiois. *Quintil.*

4. 1. 26. Condicio controversiæ. — a) Jungitur nonnullis Adjectivis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Cic.* 5. *Ferr.* 50. 118. et *Cluent.* 34. 94. æqua condicio. *Fellej.* 2. 25. æquis conditionibus bellum componere. *Sic Cæs.* 1. *B. G.* 40. æquitas conditionum. *Cic. Quintil.* 14. 46. æquissima condicio. *Id.* 2. ad Q. fr. 2. 1. valde bona. *Id.* 2. *leg. Agr.* 7. 17. certa. *Id.* 3. 13. Fam. 13. commodissima. *Id. Quintil.* 5. 20. difficilior. *Quintil.* 5. 6. 3. iniqua. *Cic. 4. Ferr.* 59: 144. optima. *Id. Quintil.* 31. 97. tolerabilis. — b) Item jungitur plurimis Verbis. *Cic.* 6. *Fam.* 2. accedere ad conditionem. *Id.* 16. *ibid.* 12. et *Ter. Andr.* 1. 1. 52. accipere conditionem. *Balbus apud Cic.* 8. *Att.* 15. adducere aliquem ad aliquam conditionem. *Tac.* 4. *Hist.* 65. asperrari condiciones pacis, cui *ibid.* opponitur subire. *Cic. Quintil.* 5. 19. astringere aliquem alicuius conditionibus. *Id. 4. Cat.* 1. 1. dare conditionem alicuius rei. *Id.* 5. *Ferr.* 24. 60. deprecisci ad conditionem alicuius. *Cælius apud Cic.* 8. *Fam.* 8. descendere alterutram ad conditionem. *Liv.* 29. 12. dicere condiciones pacis. dicere, quemadmodum et ferre condiciones, est ejus, qui superior sit. *Fellej.* 2. 48. discutere condiciones pacis. *Plaut. Men.* 4. 2. 24. et *Rud.* 5. 3. 51. et 4. 3. 91.; *Cic.* 16. *Fam.* 12. 7. *Att.* 15. 1. et 7. *Phil.* 1. 2.; et *Liv.* 2. 13. ferre conditionem vel condiciones. *V.* paulo sup. dicere. *Cic.* 16. *Fam.* 12. fugere a conditionibus. *Auct. B. Alex.* 65. imponere condiciones. *Cic.* 1. *Ferr.* 6. 16. manere in conditione atque pacto. Adde *eumd.* 7. *Att.* 55. *Id.* 2. *Fam.* 6. manet condicio. *Id.* 2. ad Q. fr. 2. 1. omittre conditionem. *Id. Quintil.* 6. 27. perdere aliquem ad suas condiciones. *Fellej.* 2. 48. postulare condiciones pacis. *Cic. Quintil.* 8. 30. producere aliquem conditionibus. *Id. Cluent.* 46. 129. proponere conditionem alicui. *Fellej.* 2. 48. recipere condiciones. *Cic. Quintil.* 14. 46. repudiare conditionem. *Id. Cæli.* 6. 14. et *Cæs.* 1. *B. G.* 42. respuere. *Fellej.* 2. 48. rumpere condiciones pacis. *Cic.* 16. *Fam.* 12. stare nolle suis conditionibus. *Id.* 9. *Att.* 15. et *Orat.* 71. 235. uti alicuius conditione. *Id.* 5. *Ferr.* 62. 146. venire ad alicuius conditionem. — c) Jungitur etiam sæpe Pronom. demonstr. *Cic.* 4. *Herenn.* 24. 34. et 1. *Tusc.* 39. 93. ea condicione. *Sic Liv.* 29. 12. In cas condiciones pax convenit. *Cic.* 2. *Divinat.* 44. 93., *Orat.* 71. 235. et 5. *Ferr.* 6. 12.; et *Sall. Jug.* 79. extr. eandem conditione. *Cic.* 1. *Orat.* 22. 101. et 2. *ibid.* 7. 27. ista condicione. *Id. Rosc.* com. 13. 38. hæc condicione. *Id.* 5. *Ferr.* 29. 70.; et *Liv.* 2. 13. et 30. 16. extr. his conditionibus. *Sic Nepos Thrasyb.* 3. Inter eos pacem fecit his conditionibus etc. *Cic.* 2. *Ferr.* 52. 137. et *Flacc.* 18. 43. ulla condicione. — d) Apud classicos Auctores nusquam occurrit sub ea, hæc ista condicione; ut firmissimis argumentis contra *Forcellini* sententiam probavit *Stürenb.* ad *Cic. Arch.* 10. 25., cujus verba *V.* in fine hujus paragr. sub f.; sed tamen sub condicione legitur apud *Liv.* 6. 40. et *Orid.* 4. *Fast.* 320. Sic etiam *Pædr.* 4. 10. Matrem fecit heredem senex sub condicione, ut etc. Jungitur præterea et aliis præp. *Sall. Jug.* 61. extr. per conditions. *Tac.* 3. *Hist.* 65. extr. per conditionem. *Fragm. juris. antiq.* ad A. Mai. edita § 50. Usufructus in mancipatione, vel in jure cessione an deduci possit, vel ex tempore, vel ad tempus, vel ex condicione, vel ad conditionem, dubium est. — e) Absolute occurrit aliquando Ablat. *Cic.* 6. *Fam.* 2. 2. condicione. Adde *Curt.* 4. 11. 13. *Sall. Jug.* 112.; et *Liv.* 23. 7. et 34. 23. extr. conditionibus. *Sic Fellej.* 2. 108. Finitimos omnes aut bello donavit, aut conditionibus jaris sui fecit. — f) Sequente ut aut ne, quæ tamen particula nun ab hoc nomine, sed ab aliquo Pronom. demonstr. pendet. *Cic.* 4. *Cat.* 1. 1. Dare alicui conditionem eam, ut etc. *Id.* 7. *Ferr.* 22. 58., *Mur.* 27. 56., *Sext.* 16. 37. et 15. *Att.* 1. 1.; *Cælius apud Cic.* 8. *Fam.* 14. 2.; *Liv.* 5. 32. et 24. 1.; *Pædr.* 4. 5. 8. et *Sueton. Galb.* 15. ea condicione, ut. *Cic. Rosc.* com. 13. 38. hæc condicione, ut. *Cic. Arch.* 10. 25. Jussit ei præmium tribui, sed ea condicione, ne quid postea scriberet. *Sic legit Stürenb.*, ut superius diximus; *Forcellinus* vero cum veter. editionibus sub ea condicione. Adde *eumd. Fontej.* 16. 35. et *Sueton. Tib.* 26. — g) Sequente part. st, quæ pariter pendet a Pronom. demonstr. *Cæcina apud Cic.* 6. *Fam.* 7. 4. Librum ea condicione daret, si reciperes etc. Adde *Sueton. Cæs.* 68., *Claud.* 24. et *Fellej.* 6. ¶ 2.

Item stricto sensu, sed speciatim pertinet ad rem nuptialem, et significat occasionem, quæ offertur nubendi, aut uxorem ducendi; unde condicio uxoria apud *Cic. Amic.* 10. 34.: usurpatur autem — a) In bonam partem. *Plaut. Aulul.* 2. 2. 60. Conditionem accipere. *Id. Trin.* 1. 2. 122. Collorare aliquam in sa dignam conditionem. *Ter. Phorm.* 4. 1. 13. Ferre conditionem alicui. *Cic.* 2. *Phil.* 38. 99. Querere conditionem aliam. *Liv.* 3. 45. extr. Conditionem filia querere. *Sueton. Galb.* 5. Amissa uxore Lepida remansit in exilatu, neque sollicitari ulla condicione amplius potuit, ne Agrippinae quidem etc. Adde *Plaut. Aulul.* 3. 5. 2., *Stich.* 1. 2. 81. et *Truc.* 4. 3. 75.; *Nepot. Att.* 12.; *Senec.* 1. *Benef.* 9.; *Sueton. Cæs.* 27. et *Aug.* 63.; et *Plin.* 1. *Ep.* 10. et 14. — Hinc Condicione tua non utor, formula est dissolvendi sponsalia. *Cajus Dig.* 24. 2. 2. — Figure *Martial.* 11. 53. Cænis belle, Juli Cerealis, apud me: Condicio est melior si tibi nulla, veni. — b) Obscuro sensu. *Ter. Andr.* 1. 1. 52. Accipere conditionem. *Cic. Cæli.* 15. 36. Habes hortos ad Tiberrim: ac diligenter eo loco præparasti, quo omnis juvenus notandi causa venit: hinc licet condiciones quotidie legas. *Sueton. Aug.* 69. Querere condiciones. *Lamprid. Elagab.* 5. Emissarios habebat, qui ei bene vastos perquirerent, ut eorum conditionibus frui posset. *Id. ibid.* 8. Lavacrum publicum in ædibus aulicis ferit, ut ex eo condiciones bene vasatorum hominum colligeret. ¶ 3. Item stricto sensu ac speciatim condicio est optio, præcipue apud *Julos. Plin.* 36. *Hist. nat.* 5. 4. (20). Quam prætulerunt, quorum condicio erat, *Col. Ulp. Dig.* 38. 5. 1. circa med. Deferre conditionem emptori, utrum malit etc. *Sævola ibid.* 31. 49. Facere conditionem alicui, utrum malit etc. ¶ 4. Latiori sensu sumitur pro qualitate, ratione, natura, indole, ingenio, statu. *Cic. Planc.* 4. 11. Est enim hæc condicio liberorum populorum, — posse suffragiis vel dare vel detrabere quod velit cuique. *Id. Rabir. Post.* 12. 35. Ista condicio est testium, ut quibus creditum non sit negantibus, iisdem credatur dicentibus. *Id.* 15. *Att.* 1. Ea condicione nati sumus, ut nihil, quod homini accidere possit, recusare debeamus. *Id.* 5. *Fam.* 18. Ea videtur condicio imprudens legum, judiciorum, temporum etc. *Id. Marcell.* 3. 8. Ea vicisti, quæ et naturam et conditionem, ut vinci possent, habebant. *Sueton. Aug.* 17. Pro cujusque condicione. — a) Jungitur pluribus Substantivis, quorum hæc sunt præcipua. *Cic.* 2. *leg. Agr.* 21. 57. agri condicio. *Quintil.* 10. 2. 23. causarum inter ipsas diversæ. *Colum.* 12. *R. R.* 4. 4. condicione. *Quintil.* 7. 5. 2. disceptationis duplex. *Plin.* 24. *Hist. nat.* 17. 101. (158). frumenti. *Cic. Mil.* 34. 92. infimi generis hominum condicio atque fortuna. *Id.* 12. *Fam.* 23. imperii et status provincia condicio. *Id.* 2. *leg. Agr.* 7. juris certa. *Orid.* 2. *Pont.* 5. 16. loci. Adde *Quintil.* 12. 10. 2. *Id. Quintil.* 1. 5. 28. metri. *Cic.* 3. *Cat.* 1. 2. nascendi incerta. *Paul.* *Dig.* 48. 19. 48. personæ. *Quintil.* 3. 19. 2. personarum. *Colum.* 4. *R. R.* 12. 1. regionis. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 21. 50. (127). ruris. *Cic.* 16. *Fam.* 7. servituti. *Id.* 4. *Cat.* 8. 16. et *Cæt.* 23. 57. servitutis. *Id.* 1. *Off.* 13. 41. servorum condicio et fortuna. *Orid.* 3. *Trist.* 14. 53. sortis. *Cic. Marcell.* 4. 12. victoriæ condicio et vis. *Id.* 3. *Off.* 21. 81., *Rabir. Post.* 7. 46. et 14. *Phil.* 12. 33. vitæ condicio. *Id. Cluent.* 55. 150. vitæ condiciones. *Horat.* 2. *Sat.* 8. 65. vivendi condicio. — b) Item jungitur nonnullis Adjectivis, quorum hæc sunt præcipua. *Sueton. Cal.* 35. abjecta condicio. *Horat.* 1. *Od.* 1. 12. Attalidis. *Id.* 2. *Ep.* 1. 152. communis. *Id.* 1. *ibid.* 1. 51. dubis. *Cic. Cluent.* 55. 150. duriores legum. *Id.* 1. *Tusc.* 8. 15. humana. *Id. Balb.* 9. 24. ingula. Adde *eumd.* 1. *Off.* 13. 41. *Id. Cluent.* 34. 94. iniqua condicione causam dicere. *Plin.* 3. *Hist. nat.* 8. 14. (91). Latine condicionis populi. h. e. jure Latii gaudentes. *Id.* 4. *ibid.* 10. 17. (36). libere condicionis civitas. h. e. libera. *Cic. Tim.* 11. 36. et 14. *Phil.* 12. 33. mortalis condicio (quæ condicio mortis dicitur a *Virg.* 12. *Æn.* 880.). *Cic.* 3. *leg. Agr.* 2. 7. optimæ condicione prædia. *Plin.* *Hist. nat. præfat.* § 6. similis condicio publicantium et nominatum dicantur. *Cic.* 4. *Cat.* 8. 16. tolerabilis. 17. alia infra sub c. verb. esse. — c) Denique jungitur et aliquot Verbis. *Cic.* 5. *Ferr.* 6. 15. convellere et commutare conditionem amicitiae. *Id.* 6. *Fam.* 1. esse affectioniore condicione, quam etc. *Id. Senect.* 19. 65. esse meliore condicione, quam etc. *Sic Id.* 3. *leg. Agr.*

2. 9. Immunia commodiore condicione sunt, quam illa quæ pensant. *Vatinius* apud *Cic. 5. Fam. 10.* longe alia condicione esse ac ceteri. *Ovid. 3. Trist. 14. 52.* excutere condicionem alicujus. *Cic. Prov. cons. 7. 17.* scire dispare condicionem in utriusque pari scelere. *Id. 2. Divinat. 44. 93.* et *5. Fam. 16.* nasci aliqua condicione. *Id. Cæl. 9. 22.* providere condicioni civium. *Cæs. 1. B. G. 28. extr.* recipere aliquos in parem juris libertatisque condicionem. *Cic. Rabir. Post. 7. 16.* sequi condicionem aliquam vitæ. — d) Hinc *condicio* interdum est idem ac ratio, via, modus, ut animadvertit *Forcellinus*; quamvis et hæc in superiora recidunt. *Zucet. 2. 300.* Et quæ consueverunt gigni, gignentur eadem Condicione. *h. e.* similis ratione, ut paulo ante dixerat. *Cic. 5. Fin. 20. 55.* Appetit animus aliquid agere semper; neque ulla condicione quietem æternam potest pati. *Asinius Pollio* apud *Cic. 10. Fam. 31. a med.* Perferri litteræ nulla condicione potuerunt. Sexcentis enim locis excutuntur tabellarii.

CONDICIONABILIS, e, adject. condicionalis. *Tertull. advers. Gnost. 9.* Condicionabilis persecutio.

CONDICIONALIS, a, adject. conditionem habens adjunctam. *Tertull. advers. Jud. 13. sub fin.* Condicionalis comminatio. *Cajus 4. Instit. 119.* Condicionalis condemnatio. *Ulp. Dig. 34. 4. 9.* Datio condicionalis. *Ibid. 28. 8. 8.* contractus. *Servius ad Virg. 4. En. 696.* Condicionalia fata. *h. e.* quæ sub aliqua condicione eventura sunt. *Ulp. Dig. 50. 16. 54.* Condicionales creditores dicuntur, quibus nondum competit actio, est autem competitura: vel qui apem habent, ut competat. — *Condicionales servi*, et *condicionales absolute*, dicti sunt ministrorum quoddam genus, qui ea condicione erant, ut illi muneris essent addicti et mancipati, neque ab eo liberari, sut ad majora aspirare possent. Horum fit mentio apud *Imp. Constant. Cod. 1. 10. 7.* et *Imp. Leon. ibid. 8. 18. 11.* et in *Cod. Theod. non semel.* De his etiam intelligendum est illud *Tertull. Idolol. 12.* Opera et condicionalis eram. *h. e.* condicione servus.

CONDICIONALITER, adverb. sub condicione: eique pure vel simpliciter opponitur. *Cajus Dig. 35. 1. 17.* At si conditionaliter concepta sit causa, veluti hoc modo: Titio, ai negotia mea curaverit, fundum do, etc. Adde *Paul. ibid. 46. 3. 98. § 5.* et *Dig. alibi* sæpe.

CONDICO, cis, xi, ctum, cere, a. 3. (cum et dico). Part. *Condictus* 1. et in fin. — Condicare ad litteram est simul dicere; ideoque est aliquid mutuo consensu constituere; sive est dicendo denunciare, ut *Paul. Diac. p. 64. 16. Müll.* exponit, sed dicitur de iis rebus, quas denunciamus alteri, prius mutuo consensu constitutas. ¶ 1. Generaliter occurrit tantum de negotiis publicis aut privatis. *Vetus formula* apud *Liv. 1. 32.* QVAVRVM RERVVM, LITIVM, CAVSARVM CONDIXIT PATR PATRATVVS POP. ROM. QVIDITIVM PATRI PATRATO PRISCORVM LATINORVM etc. *condixit*, b. e. pactus est, constituit, convenit cum patre patrato Latinorum. Sed multæ sunt super hunc locum lites eruditorum. *Justin. 3. 7. sub fin.* Condicare inducias. *h. e.* mutuo consensu facere: qua in re cur *Justinum Scioptius* reprehendat, quasi minus Latina dicendi ratione usus sit, non se video ait *Gronov. lib. 1. Observat. c. 1. Id. Justin. 15. 2. ad fin.* Per epistolas se invicem confirmantes, tempus et locum coeundi condicunt. Adde *Tac. Germ. 11. Gell. 10. 24. ad fin.* Condicare aliquid in diem tertium. *Pompon. Dig. 18. 1. 66.* In vendendo fundo quædam, etiam si non condicantur, præstanda sunt; veluti ne fundus evincatur: quælam ita demum, si condicantur; veluti viam, iter, actum etc. *Plædr. 4. 24.* Simonides, Victoris laudem cuidam pyætæ ut scriberet, Certo condixit pretio. *h. e.* convenit. At alii, præcipue recentiores plerique omnes, leg. *conduxit*, quod *Forcellino* minus rectum videbatur. — Hinc Part. præter. pass. *Plaut. Curc. 1. 1. 5.* Dies status condictus. *Cincius* apud *Gell. 16. 4.* Status condictusve dies cum hoste. *Ammian. 20. 1.* Cum Scotorum excursus, rupta quiete condicta, loca limitibus vicina vastaret. *V. Condictum*, i, in fine bujus voc. — Dniquæ figurate *Plin. Hist. nat. præfat. § 6.* Cum hanc operam condicerem, non eras in hoc albo. *h. e.* cum hanc operam scribendam sumerem, adeoque denunciarem, publicarem, ederem. — Quod vero *Scalig. ad Cir. Virg. 187.* adnotavit, *condicere* proprium esse proditorum, qui condicunt et constituunt iis, quibus arcem aut urbem prodituri sunt: velim

idonea solidaque auctoritate confirmasset. *V. Gronov. loc. cit.* ¶ 2. Speciatim *condicere* alicui cænam, et ad cænam, vel *condicere* absolute, est denunciare alicui, ac apud eum cænaturum, ipso volente. Nam si recusaret, non *condicere* diceremus, sed *indicare* etc. *Plaut. Men. 1. 2. 15.* Ad cænam aliquo condicam foras. *Id. Stich. 3. 1. 28.* Eo condicere in symbolam ad cænam. *Id. ibid. 3. 1. 38.* Ad cænam condicere. *Sueton. Tib. 42.* Seni cænam ea lege condixit, ne etc. *Id. Claud. 21.* Subita condictaque cænula. *Cic. 1. Fam. 9. 20.* Nam cum mihi condixisset, cænavit apud me in mei generi Crassipidis hortis. ¶ 3. Item speciatim apud *Jctos* *condicere* aliquid (quam formulam minus recte interpretatus est *Paul. Diac. p. 64. 16.* et *p. 66. 4. Müll.*) est actione repetere, seu denunciare alicujus rei restitutionem. *V. CONDICTIO 2. Julian. Dig. 39. 6. 13.* Si alienam rem mortis causa donavero, eaque usucapta fuerit, verus dominus eam condicere non potest, sed ego, si convaluerq. *Ulp. ibid. 12. 1. 11.* Condicere pecuniam alicui. *h. e.* ab aliquo repetere. Sic *Cajus 2. Instit. 79.* rem foribus. Et *Dig. 13. 1. 8. § 1.* rem ex causa furtiva. ¶ 4. Raro admodum et apud sequioris ævi scriptores, *condicere* occurrit in re philosophica pro convenire, consentire. *Tertull. Anim. 8.* Et ipsi philosophi ex contrariis universæ constare condicunt. *Forcellinus* interpretatus est simul dicunt, quod eodem recidit. Adde *eumd. Tertull. advers. Gnost. 14.*; et *advera. Hermog. 11. sub fin.*, quo postremo in loco, etiam juxta *Forcellinum*, significat convenire, consentire, simul vivere. — Hinc a Part. præter. pass. *Condictus*, a, um, cujus exempla auperius attulimus sub 1.,

Condictum, i, n. 2. absolute, substantivorum more, est quod in communi est dictum, inquit *Paul. Diac. p. 39. 1. Müll.*; sive idem est ac *condictio*. *Gell. 20. 1. sub fin.* Metius Sufletius pactum atque *condictum* cum rege populi Rom. perfide ruperat. *Apul. Florid. n. 16.* Interim dies ire, neque Philemon ad *condictum* venire. ubi alii interpretantur ad *condictum* diem venire.

CONDICTICIUS vel *condictitius*, a, um, adject. ad conditionem pertinens, ut *actio condicticia*, qua aliquid condicimus, et repetimus. quæ eadem est ac *condictio*. *Ulp. Dig. 12. 1. 13. § 2.* Atque ideo neque furti, neque *condicticia* tenetur.

CONDICTIO, ōnis, f. 3. actus condicendi, sive, ut a *Paul. Diac. p. 66. 4. Müll.* definitur, in diem certum ejus rei, quæ agitur, denunciatio. Occurrit speciatim tantummodo, et ¶ 1. Fuit verbum augurale. Nam *Servius ad Virg. 3. En. 117.* docet, conditionem esse, cum denunciatur, ut ante diem tertium quis ad inaugurandum adsit. ¶ 2. Frequenter legitur apud *Jctos*, a quibus definitur: actio in personam, qua denunciatur alicui, ut rem ad nos pertinentem restituat. Est autem multiplex, ut videre est *Dig. lib. 12. tit. 1. 4. 5. 6. 7.* et *ibid. 13. tit. 1. 2. 3.*, in quibus de variis conditionum generibus agitur. Hinc illæ loquendi rationes *condicione petere*, aut *repetere*, per *condicionem agere*, *condicione teneri*, etc. locis cit. Adde *Cajum 4. Instit. 18.* et seq. — Dicitur autem *condictio* ex vetere forensi more, quo, postquam actor reum coram prælore citaverat, condicebant mutuo consensu, et constituebant certum diem, quo causam in judicio disceptarent. Quare, licet aliquando illa constitutio et *condictio* locum in aliqua actione non habeat, usus tamen obtinuit, ut *condictio* nominetur. — Fortasse etiam *Cicero* hac voce est usus *Topic. 28. 82.* Ut si queratur, a naturane jus profectum ait, an ab aliqua quæsi condicione boninum, et pactione. *condicione* tamen habent libri omnes.

CONDICTUS, a, um. *V. CONDICO.*

CONDIDISIT. *V. CONDO* sub init.

CONDIGNE, adverb. multum digne, convenienter, merito, adeoque opportune; ut res postulat (It. *condignamente*; Fr. *d'une manière tout à fait digne*; Hisp. *dignamente*; Germ. *nach gebührender Würde*; Angl. *worthily, suit ably*). Occurrit — a) Absolute. *Plaut. Men. 5. 5. 8.* Condigne hæc meretrici fecit, ut mos est meretricius. *Id. Bacch. 3. 2. 8.* Condigne is quam technam de auro adversum meum fecit patrem! Adde *eumd. Pæn. a. 2. v. 17. Id. Aulul. 3. 4. 6.* Condigne perdere aliquem. *Gell. 1. 6.* Condigne et recte loqui. *Id. 14. 4.* Condigne et condécere depingere. — b) Cum Ablativo. *Plaut. Cas. a. 1. v. 42.* Post id cum lassus fueris et famelicus,

noctu ut condigne te cubes, curabitur. *Id. Capt. 1. 1. 39.* Moribus alicujus condigne moratum esse.

CONDIGNUS, a, um, adject. multum dignus, conveniens (It. *degno*; Fr. *tout à fait digne*; Hisp. *digno, totalmente degno*; Germ. *entsprechend würdig*; Angl. *worthy, deserving*). Occurrit — a) Absolute. *Plaut. Amph. 1. 3. 39.* Ecce condignum donum, qualis est qui donum dedit. *Collect. legg. Mos. 15. 3.* Condigne pœna. — b) Cum Ablativo. *Plaut. Mil. glor. 2. 6. 25.* Sinia te condigna. Adde *Plin. Hist. nat. præfat. § 11. Gell. 3. 7.* Pulchrum facinus, Græcarumque facundiarum magniloquentia condignum. — c) Cum Dativo. *Cod. Theod. 9. 28. 1.* Condigna crimini ultio. Adde *Novell. 35. 1.*

CONDIMENTARIUS, a, um, adject. ad condimenta pertinens. *Plin. 19. Hist. nat. 6. 32. (105).* Cæpæ condimentariæ. *Id. 19. ibid. 8. 50. (165).* Saturaja dicta in condimentario genere. — Hinc

Condimentarius, xi, m. 2. absolute, substantivorum more, est qui condimenta conficit, aut vendit. *Metaphorice Tertull. Anim. 23.* Doleo Platonem omnium hæreticorum condimentarium factum.

CONDIMENTUM, i, n. 2. quod ad aliquid condicendum aptum est, vel quo aliquid conditur (It. *condimento*; Fr. *assaisonnement, épices*; Hisp. *quiso, condimento*; Germ. *Würze, Gewürz*; Angl. *a seasoning, sauce, pickle*).

1.) Proprie. *Plaut. Pseud. 3. 2. 31.* cum condiant, Non condimentis condiant, sed strigibus. Adde *eumd. Cas. 2. 33. seqq. Cic. 2. Fin. 28. 90.* Socratem audio dicentem, cibi condimentum esse famem, putionis autem. Adde *Plin. 19. Hist. nat. 8. 47. (160).* *Colum. 12. R. R. 51. 2.* Arida condimenta. *Id. 12. ibid. 8. 1.* Condimenta viridia. *h. e.* olera recentia, quibus utitur in cibis condiciendis.

2.) Translate acrius aumitur, et ¶ 1. Ratione habita delectationis, condimentum dicitur quicquid eandem auget. *Plaut. Pæn. 5. 6. 33.* Plausus est postremum condimentum fabulæ. Adde *eumd. Trin. 2. 2. 92. Cic. 2. Orat. 67. 171.* Faciliæ aunt condimenta omnium sermonum. *Id. Amic. 18. 68.* Accedat hic suavitatis, oportet, sermonum atque morum, haudquaquam mediocre condimentum amicitia. Adde *eumd. 2. Off. 33. 120. Quintil. 6. 3. 19.* Condimentum quoddam simplex orationis. ¶ 2. Ratione habita doloris, significat lenimentum, mitigationem. *Plaut. Rud. 2. 3. 71.* Animus æquus optimus est ærumnæ condimentum. *Cic. 1. ad Q. fr. 1. 7.* Severitas alicujus multis condimentis humanitatis mitigatur.

CONDIO, dis, divi vel dñi, ditum, dire, a. 4. Ratione habita etymi, e. veteribus alii a *con* et antiquo duo pro do derivabant: alii a Græco *γάρδω*, unde *γάρδω* quæta condimenta. Fides sit penes ipsos. Recentiorum vero alii putant *condire* esse ejusdem originis ac *condere* (*V. Catm. R. R. 117.* et *Cic. 1. Tusc. 45. 108.*; et cf. *CONDO*): alii contra, inter quos *Mazoch*, conjungendam esse ajunt hanc vocem cum Hebraica *אָרומט* *aromate condio*. — Part. *Conditus* 1. 1. 2. et in fin.; *Condiendus* 1. 2. — *Condire* est servare, admixtis condimentis componere (It. *mettere in conserva, condire*; Fr. *confire, assaisonner pour conserver*; Hisp. *confitar*; Germ. *einmachen, würzen*; Angl. *to season, salt, pickle or powder meat*).

1.) Proprie. ¶ 1. Condiri dicuntur, quæ servandi causa admixtis condimentis componuntur: et occurrit fere de fructibus et herbis. *Cato R. R. 117.* Condire oleas albas. Adde *Varron. 1. R. R. 66.*, cujus verba *V. infra* sub 2. *Colum. 12. R. R. 7. 5.* Condire capparim, caulem, cunilam, cymam, digitellum, ferulam, pedem muli, pulejum, rutam, aaturejam. *Id. ibid. rutam* muria tantum sine aceto. *Id. 12. ibid. 9. 3.* lactucam. *Id. ibid. 10. 2.* coram, pruna, genera pirorum et malorum. *Id. ibid. 48. 5.* Cum condiverunt inulam. *Plin. 14. Hist. nat. 19. 23. (119).* Caudes summi vitium condiantur in aceto ac muria. — De mortuorum cadaveribus *Cic. 1. Tusc. 45. 108.* Condiunt *Ægyptii* mortuos, et eos domi aervant. ¶ 2. Dicitur etiam de iis, quæ esui et potui inserviunt, et est aromata vel alia admiscere, ut sapida reddamus, saporemve iisdem addamus: et occurrit — a) Raro admodum absolute. *Plaut. Pseud. 3. 2. 31.* Cum condiant, non condimentis condiant, sed strigibus. — b) Sæpius cum Accus. rei, quæ conditur. *Plaut. Pseud. 3. 2. 21.* Condire cænam. *Id. ibid. 3. 2. 41.* Meas qui esitabunt escas, quas condivero.

Cic. 7. Fam. 26. Fungos, beluelas, herbas omnes ita condunt, ut nihil possit esse suavius. *Id. 5. Tusc. 34. 91.* Epulas labore in venatu, sudore, cursu, fame, siti condire. *Varro 1. R. R. 66.* Oleas albas, quas condideris novas, nisi condieris, propter amaritudinem illas respuit palatum. *Horat. 2. Sat. 8. 69.* Jus male conditum. *Colum. R. R. praefat. § 5.* Gulosius condire cibos. *Plin. 14. Hist. nat. 6. 8. (68).* Condiendiis aliis (vinis) pinguius gignit Marsilia. *Adde eumd. 16. ibid. 10. 16. (38).* *Ulp. Dig. 33. 6. 9.* Vinum conditum. *V. Conditum*, i, in fine hujus voc. — Et de aliis rebus. *Cic. 3. Orat. 25. 93.* Unguentis minus diu nos delectari summa et acerrima suavitatis conditis, quam his moderatis. *V. infra Conditus* sub I.

II.) Translate est mitigare, lenire, suavius ac dulcius aliquid reddere: et occurrit — a) Generatim. *Cic. 12. Att. 40. 3.* Hilaritas illa, qua hanc tristitiam temporum condiebamus. *Id. Cluent. 26. 72.* Qui ea vitia, quae a natura habebat, etiam studio atque artificio quodam malitiae condidisset. *Id. Senect. 4. 10.* Erat enim in illo viro comitate condita gravitas. *Id. Mur. 31. 66.* Si illius comitatem et facilitatem tuae gravitati severitatisque asperseris, non ista quidem erant meliora, sed certe condita jucundius. *Quintil. 5. 14. 35.* Aliquid natura asperum voluptatibus condire. *Id. 6. 3. 96.* Urbanitatem ambiguitate condire. — b) Speciatim de oratione. *Cic. Orat. 55. 185.* Duo sunt, quae condant orationem, verborum numerorumque jucunditas. *Quintil. 12. 10. 38.* Gratiam verborum condire. *V. infra Conditus* sub II. — Hinc part. praeter. pass.

Conditus, a, um, adjective quoque occurrit, unde *Comp. Conditus* sub I. et II.

I.) Proprie. *Colum. 12. R. R. 20. 7.* Sapor vini conditus. *Cic. Senect. 15. 56.* Conditiora facit haec supervarcae etiam operis aucupium atque venatio.

II.) Translate fere de oratione. *Lucilius* apud *Cic. 13. Att. 52. 1.* Nec id solum, sed bene cocto et condito sermone bono. *Cic. 2. Orat. 56. 227.* Nec apud populum gravior oratio, neque lepore et festivitate conditor. *Id. Brut. 29. 100.* Nisi id, quod dicitur, sit voce, vultu, motuque conditus. — Et de oratore ipso. *Cic. Brut. 49. 177.* Nemo urbanitate, nemo lepore, nemo suavitatis conditor.

Conditum, i, n. 2. absolute, substantivorum more, apud Graecos recentiores *κonditon*, apud Italos *vino confettato*, est vinum aromaticis conditum, et praecipue melle et pipere. *Plin. 14. Hist. nat. 16. 19. (108).* Qualia (vina) nunc quoque sunt, pipere et melle addito, quae alii condita, alii piperata appellant. *Adde Pallad. 3. R. R. 32. et 11. ibid. 19.; Cael. Aurel. 3. Tard. 5. a med. et 5. ibid. 1. ad fin.; et Apic. 1. 1. et 2. Lamprid. Elagab. 21.* Conditio piscinas et solia temperavit.

CONDISCIPLINA, ae, f. 1. disciplina, seu educatio plurimum. Vix a Lexico expungenda; occurrit enim tantummodo in *Not. Tir. p. 88.* Disciplina, condisciplina.

CONDISCIPULA, ae, f. 1. *Martial. 10. 35.* Hac condiscipula, vel hac magistra Esses docior, et pudica Sappho. *Apul. 9. Met. Areten* meam condiscipulam memoras.

CONDISCIPULATUS, us, m. 4. societas discipulorum sub uno magistro. *Nepos Att. 5.* Cum quo a condiscipulatu vivebat conjunctissime. *Adde Justin. 12. 6. 17. Inscript. apud Henzen. 7392.* PRODIGIUS IN MODUM FRATERNAE AFFECTUOSITATIS ET AB INEVITATE ARTE CONDISEIPULATV ET OMNIB. BONIS ARTIBVS COPIVLATISINVS AMICVS etc.

CONDISCIPULUS, i, m. 2. qui simul cum aliquo discipulus est. *Cic. 1. Tusc. 18. 41.* Dicerebunt vero cum Aristoteli aequali et condiscipulo suo, doctos sane homines omittimus. *Adde eumd. 5. Att. 19. 3.; Nepot. Att. 1.; Senec. Ep. 66.; Quintil. 1. 2. 26.; Sueton. Ner. 22.; Plin. 1. Ep. 19. et Inscript. apud Orell. 4685.*

CONDISCO, discis, didici, discere, a. 3. (cum et disco). Part. *Comdiscens* II. — *Condisco*

I.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu est una disco, condiscipulus sumi. *Apul. 3. Florid. 7. 18.* Quemdam ex his, qui mihi Athenis condididire, percontari facio. ¶ 2. Latiori sensu ac saepius est idem quod dico, assuesco: et occurrit — a) Cum Accusativo rei. *Horat. 4. Od. 11. 34.* Condide ruodas, amanda Voce quos reddas. *Ovid. Heroid. 4. 25.* Ars sit, ubi a teneris crimen condiscitur annis. *Sil. It. 7. 462.* Con-

discere pacem oculis. — In prosa oratione occurrit tantum apud seculi scriptores. *Sueton. Ner. 20.* genera plausum. *Adde Cod. Theod. 1. 12. 2. — b) Saepius cum Infinito.* *Plaut. Curc. 1. 3. 4.* Merum condididit bibere. *Id. ibid. 4. 3. 2.* Eapse iracundia, qua excidionem facere condididit oppidis. *Adde eumd. Psen. 3. 1. 11. et Pseud. 4. 1. 35. Cic. Planc. 5. 13.* Condidas, censeo, mihi paullo diligentius supplicare. *Horat. 3. Od. 2. 3.* Pauperiem pati puer condiscat. *Adde Colum. 7. R. R. 3. 19.; Quintil. 1. 9. 2.; et Plin. 7. Ep. 21. — c) Sequentes Relativo.* *Cic. Quinct. 3. 12.* Quare quod socium tibi eum velles adjungere, nihil erat, nisi ut in tua pecunia condisceret, qui pecuniae fructus esset.

II.) Translate occurrit praecipue de plantis, quas alicui rei assuefacimus. *Colum. 4. R. R. 15. 3.* Ut flagellum paulatim condiscat suis radicibus ali. *Id. 3. ibid. 10. 16.* Paulatim fructum ferre condiscit. *Plin. 21. Hist. nat. 5. 11. (24).* Naturae rudimentum lilia facere condiscens. *Adde eumd. 17. ibid. 22. 35. (184).*

CONDITANEUS, a, um, adject. Utrum sit a *condo* vel a *condio*, incertum est, ut docet *Non. p. 94. 9. Merc.* — Ceterum *conditaneus* est qui conditur. *Olea conditanea* apud *Varron. 1. R. R. 24. 1.* est quae, usui apta cum sit, condi et condiri solet. Eadem a *Caton. R. R. 6.* conditiva appellatur.

CONDITARIUS, a, um, adject. ad condiendum pertinens. *Augustin. 22. Civ. Dei 8. post med.* Coquina conditaria. h. e. taberna, ubi cibi cocti et conditi prostant.

CONDITE, adverb. cum conditura. *Augustin. de morib. Manich. c. 43.* Multa (poma) — et corpore capiuntur salubrius et sapient in ore condilius.

CONDITIUS vel conditius, a, um, adject. qui conditur, seu reponitur, conditaneus. *Colum. 8. R. R. 8. 2. de columbis.* Duobus, aut tribus mensibus acceptant conditicia cibaria: ceteris seipsas pascunt seminibus agrestibus. At *Goes., Pontedera et Schneider.* leg. *conditiva*.

CONDITIO, ōnis, f. 3. (condere) actus condendi et occurrit

I.) Proprie de fructibus reponendis ac servandis. *Cic. 1. Divinat. 51. 116.* Nec fruges terrae baccae arborum cum utilitate ulla generi humano dedisset, nisi earum cultus et conditiones tradidisset. *Alii leg. conditio, et ad voc. sequent. referunt.*

II.) Translate est factio, opus. *Prudent. Hamartig. 19.* Simulacrum structile statu Concaluisse Dei: Dominum quoque conditioni Impositum. *Tertull. Habit. mul. 8.* Dei conditio est et tus et merum et ignis, qui vescitur, et animalia etc. *Adde eumd. de Spectac. 2., et alibi.* — Ceterum alio sensu *V. CONDICIO* loco suo.

CONDITIO, ōnis, f. 3. (condire) actus condiendi.

¶ 1. Dicitur de iis, quae, servandi causa, admixtis condimentis componuntur. *Varro 1. R. R. 61.* Conditio amurcae. — Iluc a nonnullis retetur etiam locus *Cic. 1. Divinat. 51. 116.,* quem attulimus in voc. praeced. sub I. ¶ 2. Item de iis, quae condimentis sapidiora redduntur. *Cic. 2. Nat. D. 58. 146.* Quo compositiones unguentorum, quo ciborum conditiones, quo corporum lenocinia processerint. *Varro 5. L. L. 109. Müll. Jus,* quod jucundum magis conditione succi. *Colum. 12. R. R. 51. 1.* Conditiones vini. *Arnob. 2. 42.* Glaciali conditione tuceta.

CONDITIUS, a, um, adject. idem quod conditicius: a *condo*. *Cato R. R. 6. et Macrob. 2. Saturn. 16.* Conditiva olea. *Varro 1. R. R. 24. 1.* eandem *conditaneam* vocat. *Cato ibid. 7. et Varro 1. R. R. 59. 1.* Conditiva mala. *Colum. 7. R. R. 9. 9.* Vinidia pabula suisbus plerumque vocent: itaque mane, priusquam procedant in pascua, conditiis cibis sustinenda sunt. *Adde eumd. 8. ibid. 8. 2. et Cf. CONDITIUS* — Hinc

Conditivum, i, n. 2. absolute, substantivorum more, est locus, ubi aliquid conditur, ac reponitur. Pro sepulcro (quod alii *conditorium* appellant) accipitur a *Seneca Ep. 60.* Qui latitant et torpent, sic in domo sunt, tamquam in conditio. *Adde eumd. ibid. 82. init. et Inscript. apud Orell. 4511.,* quam *V. in ACCUMBITORIUM.* Sed in hac Inscriptione sepulchrali cum *accumbitorium* sit locus, in quo accubitur ad mensam feralem, videtur, *conditivum longum P. VI., latum P. IIII.* fuisse locum, in quo vasa et cetera supellex cenae inserviens reponenda et conservanda erant.

CONDITOR, ōris, m. 3. (condere) qui aliquid condit, seu reponit servandi causa. ¶ 1. Stricto sensu conditor apud *Servium* ad *Virg. 1. G. 21.* est nomen cujusdam dei, qui condendia servandisque fructibus praerat. *V. CONVECTOR.* ¶ 2. Latiori sensu saepius usurpatur, et est qui facit, instituit, componit, creat, auctor. — a) Fere definitur additis Substantivis, quorum praecipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Claudian. in Carm. Pasch.* Christus redeuntis conditor aevi. *Ovid. 6. Fast. 21.* anni Romani conditor. h. e. scriptor fastorum. *Virg. 8. En. 313.* Evandrus Romanae conditor arcis. *Adde Horat. A. P. 394. Ovid. 5. Trist. 1. 10.* argumenti sui. *Id. 2. Pont. 11. 2. artis. Curt. 8. 5. 8.* carminum. *Cic. post redit. in senat. 6. 15.* convivi conditores instructoresque. *Forcellinus* cum aliis leg. conditores, et ad voc. proxime seq. retulit. *Plin. 10. Ep. 38.* ad *Trajan.* disciplinam militaris conditor firmatorque. h. e. qui restauravit insigniter militarem disciplinam pene collapsam. *Liv. 1. 42.* omnis in civitate discriminis ordinis conditor. *Ovid. 2. Trist. 416. et Ib. 522.; Velut Epigr. apud Quintil. 8. 3. 29.; et Quintil. 12. 11. 23.* historiae. *Plin. Paneg. 1. et Flor. 1. 1. 1.* imperii. *Sueton. Aug. 98.* insulæ conditor. h. e. *κττωρς.* *Liv. 3. 58.* juris Romani. *Adde Cod. Theod. 2. 12. 1. et Cod. 7. 7. 1. Plaut. Epid. 3. 4. 85.* legum atque jurium flector, conditor cluet. *Adde Cod. 1. 14. 12. § 1. Liv. 8. 34.* libertatis. *Seneca Phæniss. 655.* mundi conditor Deus. *Cic. Cluent. 26. 71.* negotii totius conditor. *V. voc. seq. Felleg. 2. 60.* nominis Romani conditor et conservator Octavius. h. e. qui Rom. nomen pene collapsum restituit. *Justin. 2. 10.* regni conditor Cyrus. *Plin. 7. Hist. nat. 30. 31. (111.). et 36. ibid. 15. 24. (106).* rerum conditor. h. e. historici scriptor. *Liv. 39. 17.* sacri. *Seneca Ep. 95. ante med.* maximus ille medicorum et hujus scientiae conditor. *Colum. 9. R. R. 3. 1. et Plin. 26. Hist. nat. 2. 6. (11).* sectæ conditor. h. e. auctor et princeps. *Cod. Theod. 4. 4. 1. et 4. 4. 3. § 1.* testamenti. *Liv. 7. 1.; Ovid. 14. Met. 849.; et Sueton. Aug. 7.* urbis. — NB. *Conditor factionis Hussatæ* in *Inscript. apud Gruter. 338. 4., Prasinæ* ibid. 1089. 3., *Albatæ* apud *Reines. cl. 5. 7.* 56. inter ministros Circenses numerantur. *Scalig. ad Catalect. Virg.* putat ille dictos eos, qui factionem ederent et missus suppeditarent, quod multis confirmat *Marin. Frat. Arv. p. 215.,* quosque ex *Inscript. apud Gruter. 338. 4.* factionum primos appellatos fuisse conjicit. *Turneb. l. 18. Adversar. c. 33.* scribit esse eosdem, qui in *Gloss. Philox.* dicuntur *αδισπταζ* *πρωτῶν*, h. e. qui equos oleo ungebant et curabant. Sed quoniam factionibus sui quoque medici erant, ut apparet ex *Inscript. apud Gruter. 339. 1.,* aliptas autem medicos intelligit *Salmas. ad Popisc. Saturn. 7. et 8.,* nempe eos, qui veneficiis et incantationum medicamentis aurigatores ad victoriam praeparabant; ideo conditores hujusmodi fuisse idem putat. Alii, quia *αδισπταζ* significat etiam cohortari, instigare, et *αδισπταζ* est cohortator, excitator, censent, in *Glossa* significari eos, qui equos incitarent ad cursum. In alia *Inscript. apud Gruter. 338. 5.* habetur *Conditor gregis Russatæ*, b. e. qui equorum greges ad jugum adsucesceret et exerceret, ut quidem legit et interpretatur *Grævius.* Ceterum an de conditoribus Circensium *Glossa* allata loquatur, incertum est: et praeterea pro *πρωτῶν*, ibi *Scalig. loc. cit.* legendum putat *πρωτῶν* vel *πρωτων*, ut intelligantur ii, qui cados pice illinebant, ut postea terrae infunderent ad vicia condenda. — b) Absolute raro admodum occurrit, atque ita ut ex ipsius orationis contextu cuius rei quis conditor sit, facile innotescat. *Tibull. 4. 1. 4.* humilis tantis mihi conditor actis. h. e. scriptor. — Saepius de coloniae vel urbis conditore. *Liv. 5. 24. T. Sicinim* — conditore Vejovis sequantur. *V. integrum caput. Adde eumd. 7. 30.; et Ovid. 4. Met. 566.* Rursus *Liv. 5. 53.* Conditor noster. Similiter de femina quoque dicit, ut auctor, sponsor etc. dicitur, *Tac. Germ. 28.* Ubli quamquam libentius Agrippinenses conditoris sui (h. e. Agrippinae) nomine vocentur, etc. *V. tamien loc. et Interpr. Sic Frontin. de limit. agr. p. 42. Goes.* Relicta loca sunt, quae si ve locorum iniquitate, sive arbitrio conditoris relicta limites non acceperunt. — Ceterum cum addito Genit. *Inscript. apud Gruter. 265. 5.* CONDITOR COLONIAE ALIA in *Annal. dell'Istit. Archeol. a. 1842. p. 152.* IMP. CAESARI TRAJANO HADRIANO AVG. JOVI OLYMPIO CONDITORI COL. h. e. coloniae.

CONDITOR, oris, m. 3. qui cibos condit et instruit. *Cic. post red. in senat.* 6. 15. Hi voluptates omnes vestigant, hi sunt conditores instructoresque convivii. *At hunc Cicero locum commodè referri potest ad voc. præced.* **CONDITOR**, Fel. eprig. apud *Porphyr.* ad *Horat.* 2. Sat. 2. 50. Ciconiarum Rufus iste conditor. — Urbanum et leporem est illud *Cic. Cilent.* 28. 71. Atque etiam ipse conditor totius negotii, Galliam aspergit huic Bulbo. conditor enim negotii est auctor et administrator, a condo: sed simul alludat ad condientem cibos in nominibus *Gutta* et *Bulbo*. — De conditoribus factionum, h. e. ἀλκίπται; ἱππών, *V.* in voce præced.

CONDITORIUM, ii, n. 2. locus, in quo aliquid servandum reponitur. *¶* 1. Generaliter est locus in quo aliquid reponitur, ut *Conditorium murarium tormentorum*, idest repositorium machinarum, apud *Amian.* 18. 9. 1. *¶* 2. Specialiter de mortuis ponitur, et — a) Sumitur pro loculo, seu arca, in qua cineres, aut cadavera in sepulchris conduntur. *Sueton.* Aug. 18. Per idem tempus conditorium et corpus Alexandri M. cum prolatum e penetrat subiecisset oculis, etc. Adde *eumd.* *Cal.* 52.; et *Plin.* 37. *Hist. nat.* 2. 7. (19). — b) Item pro ipso sepulchro. *Petron.* Satyr. 112. Præclaus conditui foribus. *Plin.* 6. Ep. 10. Ipsi nobis debemus etiam conditoris extruere. Adde *Inscript.* apud *Grut.* 1134. 6., quæ est apud *Orell.* 2473.

CONDITRIX, tris, f. 3. a verbo *condere*, est quæ condit. *¶* 1. Specialiter quæ in lecto reponit. *Macrobi.* 1. *Sonn.* Scip. 11. Luna mortalium corporum et auctor et conditrix. *¶* 2. Item quæ alienius rei auctrix est. *Marianus Lupercalorum* poeta apud *Servium* et *Philargy.* ad *Virg.* 1. *Ecl.* 20. Quod conditricis nomine ab ipso omnes Romam vocant. *Apul.* de *Mag.* Paupertas prisca apud sæcula omnium civitatum conditrix. *Eumen. Paneg.* pro restaur. *Schol.* 9. extr. Conditrix Athenarum. Adde *Tertull.* *Spectac.* 7. et 1. advers. *Marcion.* 7.

CONDITUM, i. *V.* CONDO in fin.

CONDITUM, i. *V.* CONDO in fin.

CONDITURA, æ, f. 1. a verbo *condere*. Conditura vitreorum (subaudi vasorum) apud *Petron.* *fragm.* *Tragur.* 51. *Burm.* est ratio temperandi et conficiendi vitrea. Tiberium quoque Cæsarem hac voce usum, narrat *Isid.* 16. *Orig.* 15. extr.

CONDITURA, æ, f. 1. a verbo *condire*. *¶* 1. Conditura est actus, quo terræ fructus, servandi causa, condimentis componuntur. *Colum.* 12. *R. R.* 11. 2. Hac mella pro aqua mulsa utuntur nonnulli pro defredo in conditura olivarum. *Id.* 12. *ibid.* 48. 1. Conditura inula. Adde *eumd.* 12. *ibid.* 49. 3. *¶* 2. Item conditura dicitur quicquid cibis saporē addit. *Seneca* 3. *Ira* 15. Liberos illi epulantes apposuit, subinde interrogans, an placeret conditura. *Colum.* 12. *R. R.* 19. 1. Conditoris adjuvare mustum. *¶* 3. Concreto, uli ajunt, sensu, est ipsum condimentum. *Dig.* 36. 6. 9. pr.

CONDITUS, a, um. *V.* CONDO.

CONDITUS, a, um. *V.* CONDO.

CONDITUS, us, m. 4. a verbo *condere*. Occurrit tantum in Ahlativo singulari et *¶* 1. Est condeendi, idest fabricandi actus. *Apul.* de *Mag.* Veteranorum militum nova conditu splendissima colonia sumus. *Censorin.* de die *Nat.* 4. sub fin. Qui in conditu Thebarum Cadmo fuerit adjumento. *¶* 2. Item actus reponendi atque abscondendi. *Auson.* *Profess.* 15. 16. Consilia nullus mente tam pura dedit, Aut altiore conditu texti data. h. e. diligentius memorie mandavit servavilque. *V.* voc. seq.

CONDITUS, us, m. 4. a verbo *condire*, est condeendi actus. *Colum.* 2. *R. R.* 21. 4. Uvas, itemque olivas conditui legere licet. *Forcellinus* hunc *Colum.* locum ad voc. præcedentem retulit, hæc addens: Quidam volunt hoc loco esse *conditus* a *condio*: sed etiam a *condo* comode deductur. Nam *condere* reponere est et servare.

CONDO, dis, didi, ditum, dere, a. 3. Part. *Condens* sub *D.* 11. 2. c.; *Conditus* in omnibus fere paragr. et in fin.; *Condendus* sub *B.* 1. 1. — *Condere*, a cum et dare, teste ipso *Paul. Diac.* p. 41. 6. *Müll.*, est simul dare, adeoque simul facere seu ad litteram colligere atque conficere (*V.* DO sub init.): hinc *condere* amplius patet quam *componere*, ut apud *Horat.* 1. *Ep.* 1. 12. Condo et compono quæ, mox deprimere possim. scilicet condo, eo perant; compono, ut suam locum obtineant. Ceterum *condere*

re fere specialim usurpatur, et quatuor præcipue significat: est enim A) Colligare et componere, quamvis raro admodum; B) Plura colligendo abscondere et reponere servandi causa; C) Abscondere, occultare, aut etiam indere, immittere, ita tamen ut et abscondendi ratio subsistat; D) Denique plura colligendo facere, ædificare, instituere.

A) *Condere* est colligare et componere, quamvis raro admodum occurrit, et fere de luxatis membris. *Cels.* 8. 22. *Condere* calcem. *Id.* 8. 23. Plantarum ossa illdem modis, quibus in manibus, prodeunt, illdemque conduntur. *Id.* 8. 20. in fin. Potest tamen conditus articulus medius aut summus canaliculo aliquo contineri.

B) *Condere* est etiam plura colligendo abscondere et reponere servandi causa: et occurrit

1.) Proprie. *¶* 1. Generaliter de his omnibus, quæ reponuntur servandi causa; quo sensu verbo *condere* opponitur *promere*. — a) Absolute: præcipue de fructibus. *Cic.* 2. *Nat. D.* 62. 156. Fructus *condere* et reponere. Adde *eumd.* *Brut.* 4. 16.; et *Farron.* 1. *R. R.* 62. *Cic.* 2. *Nat. D.* 63. 157. Neque enim homines murium aut formicarum causa frumentum condunt, sed conjugum et liberorum. Sic *Horat.* 2. *Ep.* 1. 140. Frumenta condita. Et *Auct. B. Afr.* 65. Condendi framenti gratia. *Paul.* 2. *Sentent.* 8. § 2. *Condere* fruges. *Cic.* 2. *Nat. D.* 60. 154. Quæ agri essent, condita mandare vetustati. Et sine Accus. *Colum.* 1. *R. R.* *proem.* § 19. *Condere* largius. h. e. fructus abundantius reponere. — Similiter *Varro* 1. *R. R.* 13. *Condere* vinum. Sic *Martial.* 13. 111. Vina condita consule etc. *Tybull.* 1. 1. 142. *Condere* messem. *Id.* 1. 10. 40. succos uvæ. *Colum.* 1. *R. R.* *proem.* § 20. vindemias. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 39. 36. (108). cibos. *Id.* *ibid.* (109). semina adrosa. *Sueton.* *Cæs.* 53. oleum. — Denique et de aliis rebus. *Cic.* *Cluent.* 26. 72. Qui illi pecunias, quam condiderat, spe jam atque animo incubaret. *Virg.* 3. *Ecl.* 43. pocula condita servare. — b) Addito termino, in quo aliquid servandum reponitur. *Cic.* 6. *Verr.* 63. 140. Litteras publicas in sanctiore arario conditas habere. *Id.* 4. *ibid.* 2. 5. Aliquid domi suæ *condere*. Et figurate *Id.* *Mur.* 24. 49. Consulatus jam domi conditus. h. e. consulatus, quem assequi vel maxime confidebat, qui manibus tenebatur. *Horat.* 1. *Od.* 1. 9. proprio condidit horreo Quidquid de Lybici veritatis areis. *Id.* 1. *ibid.* 20. 3. Condunt testis levi Sabini. *Id.* *Epod.* 2. 15. *Condere* mella amphuribus. *Ovid.* 8. *Mel.* 606. corna in facie. *Sueton.* Aug. 31. libros forulis. *Scribon.* *Compos.* 145. medicamentum vitro. *Dis.* 32. 52. § 3. libros in armariis, scriptis. — c) Addito termino, in quem aliquid servandum immittitur. *Plaut.* *Truc.* 3. 1. 9. *Condere* rinas viginti in crumenam. *Id.* *Pseud.* 1. 3. 120. et *Truc.* 5. 1. 28. aurum intro. *Titinius* apud *Festum* p. 302. 11. *Müll.* et apud *Paul. Diac.* p. 303. 2. eo succidas. *Cic.* 2. *Divinat.* 41. 86. eo sortes. h. e. arca. *Varro* 1. *R. R.* 65. 1. mustum in dolium. *Sueton.* *Cal.* 15. cineres in urnas. *Id.* *Ner.* 12. barbam in pyxidem. *Id.* *ibid.* 28. legem in ærarium. *¶* 2. Specialim ponitur de fructibus, quæ aromaticis vel alla ratione conduntur. *Cato R. R.* 117. *Condere* lentiscum in acetum. *Colum.* 12. *R. R.* 15. 2. ficus in oreas. *Plin.* 13. *Hist. nat.* 4. 9. (48). fructum (arboris) in rados. *Cf. Ovid.* 8. *Mel.* 606. *¶* 3. Item specialim de hominibus, qui aliquo in loco custodiæ causa includuntur. *Plaut.* *Pseud.* 1. 5. 120. *Condere* aliquem in pistrinum. *Cic.* 7. *Verr.* 29. 76.; *Liv.* 26. 16. et 29. 22.; et *Seneca* 1. *Benef.* 5. aliquem in carcerem. *Liv.* 23. 38. et 26. 34. in vincula. *Id.* 31. 23. et 45. 42.; et *Tac.* 4. *Hist.* 2. in custodiam. *Liv.* 27. 37. aliquem virum in arcem. — Hinc figurate *Ovid.* 1. *Fast.* 124. Ni teneant rigide condita bella seræ. *¶* 4. Item ponitur et pro sepelire. — a) Cum additis. *Cic.* 2. *Legg.* 22. 56. *Conditus* in sepulchro. Adus *Virg.* 3. *Æn.* 67. et *Ovid.* 7. *Mel.* 618. *Ovid.* 5. *Fast.* 451. et *Val. Flacc.* 5. 198. *Condere* aliquem tumulo. *Ovid.* 14. *Met.* 442. *Æolia* nutrit condita urnæ marmorea. *Virg.* 5. *Æn.* 48. *Condere* reliquias ossaque alienius terræ. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 54. 55. (187). aliquem terræ. *Id.* 36. *ibid.* 17. 27. (131). corpora defunctorum in lapide sarcophago. *Ovid.* 3. *Pont.* 1. 6. aliquem in humo. — b) Absolute. *Cic.* 1. *Tusc.* 45. 108. Persæ mortuos cerâ circumlitos condunt. *Phædr.* 4. 4. O si maneret condito sensus patri. *Lucan.* 9. 151. inhumatos *condere* naves. — Et figurate *Seneca* *Ep.* 83. ad fin. Alexan-

drum ~ intemperantia bibendi et ille Herculæus ac fatalis scyphus condidit. — In sacris quid sit fulgur *condere* vel fulmen *condere*, quæ leguntur apud *Juvenal.* 6. 586., *Inscript.* apud *Orell.* 2482. et *Lucan.* 1. 607., *V.* in BIDENTAL et FULGUR. — Quod *Nonius* tradit p. 249. 32. *Merc.* *condere* dici pro consecrare, confirmatque illo *Virg.* 3. *Æn.* 67. animamque sepulchro *Condimus*; non satis probat.

II.) Translate. *¶* 1. Generaliter condi dicuntur ea omnia, non tamen corpora et materialia, quæ aut iterum erpromenda, aut etiam ab aliis secarnea reponuntur. *Plaut.* *Pseud.* 4. 1. 30. Tenco omnia: io pectore condita sunt. *Cic.* 1. *Divinat.* 56. 128. Ut in seminibus vis inest earum rerum, quæ ex iis progignuntur, sic in causis conditæ sunt res futuræ. Et paulo aliter *Id.* 2. *ibid.* 54. 112. Quamobrem Sybille quidem stpositam et conditam habemus. *Catull.* 64. 238. *Condere* mandata corde memori. *Sil.* 11. 13. 40. memori condita mente narrare. *Cf.* infra sub C. 11. *¶* 2. Specialim — a) De tempore, ponitur pro finire, explere, conficere, præcipue apud Poetas; quæ dicendi ratio originem habuisse videtur vel a *condendo lustrum* (*V.* *Cic.* 2. *Orat.* 68. 265., et vocem LUSTRUM in hoc Lexico); vel ab ipso siderum cursu, quæ tempora defluuntur (*V.* *Virg.* 1. *G.* 458.). *Lucret.* 3. 1104. *Condere* sæcla vivendo. *Virg.* 1. *G.* 458. diem referre et *condere*. *Id.* 9. *Ecl.* 51. sæpe ego longos Cantando puerum memini me *condere* soles. *Horat.* 4. *Od.* 5. 29. diem *condere* collibus in suis. *Plin.* 9. *Ep.* 36. diem cito. Adde *eumd.* *Paneg.* 80. *Sil.* 10. *Theb.* 54. *Condiderant* jam vota diem. h. e. aliquis vota faciendo diem consumpserat. *Macrobi.* 1. *Sonn.* Scip. 20. ad fin. Conversio cælestis hemisphæri, peractis horis duodecim, diem condit. *Sil.* 11. 4. 482. *Condere* noctem. — b) Interdum et de aliis rebus, quæ finiuntur. *Propert.* 4. 4. 61. fera murmura *condere*. — c) Sic *navita condit* urbes apud *Stat.*, est præterit, prætergreditur. *Cf.* ABS-

CONDO 1. 4.

C) *Condere* est abscondere, occultare; aut etiam indere, immittere, ita tamen ut et abscondendi ratio subsistat: quæ significatione usurpatur

1.) Proprie. *¶* 1. Generalim pro abscondere, occultare, occurrit — a) Absolute. *Lucret.* 4. 434. in undis Sol fit ut videatur obire et *condere* lumen. Adde *eumd.* 5. 508. *Horat.* 2. *Od.* 16. 3. Lunam condunt nubes. *Id.* 1. *Ep.* 6. 25. *Condere* nitidula. *Virg.* 3. *Æn.* 237. scuta latentia. *Ovid.* 2. *Fast.* 786. vultus condit sol. Adde *Val. Flacc.* 7. 393. *Horat.* *Epod.* 7. 2. enses conditi. h. e. vagina inclusi. Sic *Phædr.* 5. 2. 8. *Condere* ferrum. *Quintil.* *proem.* 15. gladium. *Ovid.* 3. *Trist.* 3. 44. de morientibus. alioquin oculos. Similiter *Propert.* 4. 11. 64. Lumina condita. — Et condi Mediorum apud Græcos more ac significatione *Plin.* 8. *Hist. nat.* 59. 82. (223). Sorices et ipsos hieus condi auctor est Nigidius sicut glires. — b) Addita re, quæ quis condit — Per Ablat. sine præpos. *Propert.* 3. 15. 25. *Condere* se ferro et ære. *Virg.* 6. *Æn.* 211. Jupiter celum condidit umbrâ. *Id.* 5. *ibid.* 243. *Condere* se portu. *Id.* 8. *ibid.* 66. Juvius lacu se condit. *Horat.* 1. *Od.* 10. 8. *Condere* aliquid jocosu farto. *Ovid.* 11. *Met.* 255. vultum æquore. *Id.* 1. *ibid.* 31. anguis conditus antro. *Seneca* *Herc.* far. 143. *Condere* diem obscuro pennis. *Id.* *ibid.* 1010. Condi Tonantis sicc. *Val. Flacc.* 7. 298. rapidi tellure. *Id.* 2. 320. se æquali. *Sil.* 11. 6. 199. aliquid alto. Huc referri potest et illud *Prudent.* *Psychom.* 105. gladium vaginæ. *Al. leg.* vaginæ, sed vaginæ est in *His.* Reinsio teste. — Per Ablat. et præpos. *Liv.* 27. 26. *Condere* turmas equitum medio in saltu. *Cf. Plin.* 7. *Hist. nat.* 2. 2. (21). turmas equitum sub una fida. *Curt.* 8. 1. 4. militem in silvis. *Virg.* 2. *Æn.* 491. nota conduntur in stygo. *Id.* 4. *G.* 473. aves condunt se in foliis. *Ovid.* 9. *Met.* 362. *Condere* aliquid sub cortice. *Dig.* 41. 1. 31. § 1. aliquid sub terra. — Per Accus. et præpos. *Lucret.* 5. 974. *Condere* membra inter frutices. *Virg.* 4. *Æn.* 177. et 10. *ibid.* 767. caput inter nubila. *Id.* 4. *G.* 473. in cunabula se condunt opes. *Id.* 1. *ibid.* 438. sol se condit in undas. *Id.* *ibid.* 422. sol conditus in nubem. *Propert.* 3. 17. 16. Arboris in frondes condita Myrrha novæ. *Ovid.* 2. *Met.* 274. *Condere* se in viscera terre. *Seneca* *Consol.* ad *Marc.* 22. se in tenebras. *Sueton.* *Cal.* 51. se sub lectum. *¶* 2. Specialim, præcipue apud Poetas, de telis et similibus dicitur, et est indere, immittere, ita tamen ut et abscondendi ratio subsistat. — a) Per Ablat., etiam

cum præpos. *Virg. 9. Æn. 347.* Condere alicui ensem in pectore. *Id. 12. ibid. 950.* alicui ensem aduerso sub pectore. *Ovid. 13. Met. 459.* telum jugulo vel pectore meo. *Sic Seneca Cædip. 1037.* Telum conditum jugulo. *Martial. Spectat. 15.* præcipiti venabulo condidit urso. *Petron. Satyr. 94.* Suspendio vitam finire constitui, et jam cervicis nodo condebam. — b) Per Accus. et præpos. *Ovid. 13. Met. 392.* Condere alicui ensem in pectus. *Id. 13. ibid. 54.* digitos in lumina. *Id. 5. ibid. 423.* scæptum in gurgitis imo. *Id. 12. ibid. 295.* flammam in ora. *Stat. 2. Achill. 439.* discos in nubila. *Cels. 7. 5. n. 2.* Nihil tam facile in corpus, quam sagitta, conditur, eademque altissime insidit. — Et figurate *Ovid. 1. Met. 726.* stimulosque in pectora cæcos Condidi. *Al. leg. in pectore.*

II.) Translate dicitur de rebus non materialibus, et occurrit — a) Pro reponere. *Cic. 3. Tusc. 9. 27.* Tu vero, Metrodore, qui omne bonum in visceribus medullisque condideris etc. *Seneca Ep. 7. extr.* Condere aliquid in animum. *h. e. memoriam mandare. Ovid. Heroid. 20. 98.* Et vocem memori condidit aure tuam. *h. e. repositus in animo.* — b) Item generatim pro occultare. *Propert. 2. 5. 24.* Jurgia sub tacita condita lætitia. *Tac. 2. Ann. 28.* Condere iram. *Sil. It. 4. 609.* letum alicujus sub gurgite. *Claudian. Cons. Prob. et Olybr. 186.* Oblivia condunt mentem. *h. e. memoriam obscurant.*

D) Denique condere est plura coacervando facere, edificare, instituere: et usurpatur

I.) Proprie de aëdificiis. — a) Generatim. *Liv. 1. 7. et 28. 46.* Condere aram. *Virg. 2. Ecl. 61.* arces. *Id. 1. Æn. 276;* *Ovid. 3. Met. 13.* et 14. *ibid. 775;* et *Justin. 2. 12. 4.* mœnia. *Horat. Epod. 9. 26.* sepulcrum. — b) Speciatim ac sæpius occurrit condere urbem, et fere ampliori significatione pro fundare. *Cic. 3. Cat. 1. 2.* Romulus, qui hanc urbem condidit. *Adde eumd. 1. Divinat. 17. 30.* et alibi sæpe; *Lucr. 5. 1107;* *Sall. Cat. 6;* *Liv. 1. 19;* *Virg. 1. Æn. 526,* aliosque. — Sic etiam sæpe ad tempora significanda. *Liv. præfat. § 6.* Ante conditam condendamve urbem. *Ennius apud Varro. 3. R. R. 1. 3.* Condita est Roma. *Adde Cic. 2. de republ. 10. 18.* et *Sueton. Aug. 7. extr.* Similiter ante Romam conditam, et post Romam conditam sæpissime occurrunt, ut apud *Cic. 1. Tusc. 1. 3.* Homerus fuit ante Romam conditam. — Sic *Varro 5. L. L. 142. Müll.* et *Horat. 2. Ep. 1. 8.* Condere oppida. *Liv. 1. 55.* opus *Horat. 4. Sat. 5. 92.* Qui locus a forti Diomedæ conditus olim. (Negat *Bentleyus* huic versum *Hora. ii. esse*). *Vellej. 1. 15.* et *Justin. 16. 3. 7.* Condere colonias. *Justin. 2. 74.* civitatem. *Id. 19. 1. 1.* imperium. *V. infra sub II. 1. in fin. Justin. 2. 1. 3. regna.* — c) Sic *Virg. 1. Æn. 33.* Romanam condere gentem. *Et Justin. 2. 6. 11.* genus boninum. Huc pertinet, quod ad illud *Virg. 7. Æn. 303.* optato conduntur Tibridis alveo, *Servius* adscribit: condi proprie dicuntur, qui sibi statuunt civitatem. conduntur ergo, sedem stabilem locant.

II.) Translate ponitur de rebus non materialibus, et ¶ 1. Generatim est instituere, constituere, parere. *Plaut. Rud. 5. 3. 18.* Juramentum rei servandæ, non perdendæ conditum est. *h. e. comparatum, institutum. Liv. 5. 52.* Condere novum collegium. *Sic Plin. 7. Hist. nat. 37. 37.* (124). Nova secta condita. *h. e. instituta. Et Id. 11. ibid. 37. 55.* (150). Ita mus conditus etc. *h. e. ita in more positum. Virg. 6. Æn. 793.* aurea condit sæcula qui rursus Latio. *h. e. inducet, afferet. Id. 10. ibid. 34.* cur nunc tua quisquam Vertere jussa potest, aut cur nova condere fata? *Sic Lucan. 7. 131.* Advenisse uicem, qui satum rebus in ævum Conderet humanis. *Manil. 1. 119.* Et venit in terras satorum conditus ordo. *Adde Val. Flacc. 1. 531.* Et *Stat. 1. Silv. 2. 24.* Ergo dies adrat Parcarum conditus albo Vellere. *Sil. It. 16. 125.* Sic sic, cælicolæ, portentaque vestra secundi Condite. *h. e. constituit et firmate. Phædr. 3. prol. 53.* Condere æternam famam ingenio suo. *h. e. facere, comparare. Sil. It. 4. 37.* dextra memorandam condere nomen. *Id. 3. 71.* factis sibi nomen. *Cajus 1. Instit. 7. jura. Flor. 1. 3. 1.* Condere militare disciplinam omnem artemque bellandi. *h. e. invenire, instituere. Sic Justin. 36. 2. 8.* Prodigiis sagacissimus erat, et somniorum primus intelligentiam condidit. — Et passive imperson. *Ulp. Dig. 19. 5. 4.* Natura rerum conditum est, ut plura sint negotia, quam vocabula. *h. e. constitutum est, comparatum est. Hinc condere*

etiam dicuntur, qui ita restituunt aliquid et restant, ut fecisse ipsi videri possint. *Flor. 4. extr.* Augustus imperium condidit. *V. CONDITOR 2. ad fin.* Etiam quod ex eodem *Flor.* nuper attulimus, hic a multis refertur. *Cic. Dom. 36. 96.* Rempublicam condere meo discessu, quam omnium intentu occidere malui. *Al. aliter leg. Hæc Forcellinus. At Flori locum 4. 12. extr.* commodè referri potest ad superiorum paragr. D. 1. b.: apud *Cic.* vero *Orellius* ex optimis Codic. pro condere legit concidere. ¶ 2. Speciatim est scribere, componere; et occurrit a) Cum Accus. operis. *Lex. XII. tab. apud Cic. 4. de republ. 10.* si quis MALVM CARMEN OCCENTASSIT, siVE CONDIDISIT etc. *Condidit sive condidissit* antiquæ est pro condiderit. sicut *occantassit* pro occantaverit. *V. OCCENTO.* Ita leg. *Scaliger. At Orell.* si quis OCCENTAVISSET, sive carmen condidisset etc. *Sic Lucret. 5. 2;* *Liv. 27. 87.* et 31. 12. extr.; *Horat. 2. Sat. 1. 82;* et *Quintil. 10. 1. 58.* Condere carmen. *Et Virg. 10. Ecl. 50.* Chalcidico condita verba carmina. *Cic. 1. Att. 16. 15.* Condere Græcam poemata. *Propert. 2. 1. 14.* *Ilia. 8. Hist. nat. 42. 65.* (162). Liber conditus de jaculatione equestri. *Id. 5. ibid. 29. 31.* (112). Condere prosam orationem *Cadmus* primus instituit. *Id. 12. ibid. 4. 8.* (18). Condere historiam. *Quintil. 10. 1. 95.* satyræ genus. — b) Cum Accus. rei, de qua in opere agitur. *Virg. 6. Ecl. 7.* Condere bella. *Ovid. 2. Trist. 336.* acta Cæsaris. *Id. Rem. am. 465.* jura. *Id. 6. Fast. 24.* festa numeris. *Plin. 2. Hist. nat. 9. 6.* (43). aliquid annalibus. *Id. 29. ibid. 1. 1.* (1). Res conditæ Latio sermone. *Id. 26. ibid. 2. 6.* (10). Hippocrates primus medendi præcepta clarissime condidit. *Id. 22. ibid. 13. 15.* (35). Condere laudes alicujus. *Quintil. 3. 1. 19.* aliquid in hac materia. *Stat. 1. Theb. 8.* prælia. — c) Absolute. *Plin. 13. Hist. nat. 13. 27.* (88). Si, Homero condente, Ægyptus non erat. — Hinc Part. præter. pass.

Conditus, a, um, cujus exempla in omnibus fere paragr. superius attulimus, adjective quoque occurrit. *Horat. 1. Sat. 4. 89.* Liber aperit præcordia condita. *h. e. arcana pectoris. Plin. 11. Hist. nat. 37. 53.* (141). Oculi conditi. *h. e. intus adducti.*

Conditum, i, n. 2. et Condita, orum, plur. n. 2., absolute, substantivorum more, sunt locus, in quo conditur et servatur frumentum et aliæ species ad annonam pertinentes; item annona ipsa. *Spartian. Hadrian. 11.* Laborabat præterea, ut condita militaria diligenter agnosceret. *Capitolin. Gordian. 28.* Ut nulla esset civitas limitanea potior, quæ totius anni in aceto, frumento, et larido, atque bordeo, et paleis condita non haberet. *Symmach. 10. Ep. 55.* Patellæ angustias conditorum. *Eumen. Grat. act. ad Constantin. 10.* Fructus meritorum tuorum statim nos metere et in conditis referre jussisti. *Adde Paul. Dig. 32. 95;* et *Cod. Theod. 7. 4. 3.* et 14. 4. 9.

CONDOCEFACIO, facis, feci, factum, facere, a. 3. (cum, doceo et facio). Part. *Condocefactus.* — Condocefactio est idem atque instruere, assuefacere; et occurrit — a) Cum Accusativo tantum. *Cic. 2. Nat. D. 64. 161.* Bellus domitas et condocefactus. *Auct. B. Afr. 71.* Ut lanista thrones gladiatores condocefacere. *Id. ibid. 27.* elephantibus. — b) Sequentie partic. ut *Cic. 5. Tusc. 31. 87.* Eumque condocefaciat, ut ea, quæ bona malave videantur, possit contemnere.

CONDOCEFACTUS, a, um. *V. voc. præced.*

CONDŌCEO, dōces, dōcui, doctum, dōcere, a. 2. (cum et doceo). Part. *Condoctus.* — Condoceo est idem quod doceo, instruere. *Plaut. Pen. 3. 2. 3.* mi. Fac modo, ut conducta tibi sint dicta ad hanc fallaciam. co. Quin edepol condoctor sum, quam tragædi, aut comici. Respicit *Plaut.* ad morem loquendi, quo histriones dicuntur discere fabulam, poetæ autem docere. Oportet enim histrionem probe suas partes didicisse, si vult bene agere. *Auct. B. Afr. 19.* Frenato equo uti condocuerat. — Part. præter. pass.

Condoctus, a, um, adjective quoque occurrit. unde Comp. *Condoctor.* *V. supra.*

CONDOCTOR, ōris, m. 3. qui simul cum alio docet. *Augustin. 1. Confess. 9. extr.* Si in aliqua questione vincula a conductore suo victus esset.

CONDOCTUS, a, um. *V. CONDOCEO.*

CONDOLATUS, a, um, particip. ab inusitato condolo, dolatus. Legitur a nonnullis 3. *Arnob. 17.*, ubi alii rectius conglotatus.

CONDŌLEO, es, tui, ere, n. 2. (cum et doleo).

Part. *Condolens.* — Condoleo (cujus tempus Præsens occurrit tantum apud *Tertull.* et *Hieronym.* locis infra citatis, optimi enim Scriptores Præterita usurparunt) est simul cum alio doleo, condolesco. *Plaut. Truc. 2. 8. 2.* Nunc mihi de vento miseræ condoluit caput. *Cic. 2. Tusc. 22. 52.* Si pes condoluit, si dens, ferre — non possumus. *Adde eumd. 3. Orat. 2. 6;* *Horat. 1. Sat. 1. 80.* et *Tibull. 1. 6. 36.* *Cic. 1. Tusc. 18. 41.* Quorum alter ne condoluisse quidem unquam videtur. *Ovid. 5. Trist. 3. 32.* Ut tamen audisti percussum fulmine vatem, Adnionitu matris condoluisse potes. *Tertull. Pœnit. 10.* Non potest corpus de unius membri vexatione lætum agere: condoleat universum necesse est. *Hieronym. Ep. 112. n. 12.* Animo condolentis cogitat.

CONDŌLESCO, is, ere, n. 3. inchoat. a condoleo, idem quod doleo simul, vel valde doleo; et occurrit — a) Absolute. *Cic. 1. Acad. (post.) 10. 38.* Cum perturbationem animi illi ex homine non tollerent, naturaque et condolescere, et concupiscere, et extimescere — dicerent. *Seneca 3. Ira 10.* Ulcera — ad suspicionem tactus condolescunt. — b) Cum Dativo tertiæ personæ pro *condoleo*. *Tertull. Anim. 5.* Animum compati corpori, cui læso ictibus, vulneribus, ulceribus condolescit.

CONDŌMO, as, tui, itum, are, a. 1. idem quod domo. *Prudent. 7. Cathemer. 98.* Veteresque nugas condonare a: frangere.

CONDŌNATIO, ōnis, f. 3. donatio. *Cic. 2. Verr. 4. 12.* Bonorum possessionumque contra omnium instituta adjectio et condonatio.

CONDŌNATES, a, um. *V. voc. seq.*

CONDŌNO, as, tui, itum, are, a. 1. (cum et dono). Part. *Condonatus* sub A. 4. b.; *Condonandus* sub A. 4. a. — Condo no est idem quod dono (lt. donare; Fr. donner, offrir en présent; Hisp. dar, donar; Germ. schenken; Angl. to give freely, grant). Occurrit A) Cum Accusativo rei, et B) Cum Accusativo personæ.

A) Cum Accusativo rei. ¶ 1. Condonare est idem quod simpliciter donare; et occurrit — a) Cum Accus. rei tantum. *Plaut. Men. 4. 2. 94.* Ego illam (pallam) non condonavi, sed sic utendam dedi. — b) Sæpius addito Dativo personæ. *Plaut. Amph. 1. 3. 32.* Hanc pateram, Alcmena, tibi condono. *Cic. 2. Phil. 27. 67.* Condonare apothecas hominibus nequissimis. *Id. 2. leg. Agr. 6. 15.* omnia certis hominibus. *Id. 5. Phil. 3. 6.* Facultas agrorum latronibus suis condonandi. ¶ 2. Latiori sensu est aliquid lege, vel edicto, etc. alicui tradere, aliquid alicujus potentie permittere. *Cic. 3. Verr. 41. 105.* Condonare hereditatem alicui edicto. *Id. Dom. 23. 60.* Consuli totam Achajam, Thessaliam, Bœotiam, Græciam, Macedoniam omnemque barbariam, bona civium Romanorum condonare. *Id. 2. leg. Agr. 15. 39.* Omnes gentes, nationes, provincias, regna alicujus ditioni, iudicio, potestatique permittere et condonare. *Id. 5. Fam. 13. extr.* Potentia alicujus condonatus. — Figurata condonare alicuius cruci apud *Plaut. Rud. 4. 4. 26.* est cruci tradere. ¶ 2 Item est alicujus gratia, alicujus bono et commodo aliquid dare ac remittere, Fr. sacrifier, dévouer. *Cic. 5. Phil. 18. 50.* Condonare inimicitias reipublicæ. *Cæs. 1. B. G. 20.* reipublicæ injuriarum et suum dolorem alicujus voluntati ac precibus. *Sall. Jug. 81.* sæpe vitamque suam reipublicæ. — Huc referri possunt et illa *Cic. Cæl. 32. 78.* Ne patiamini illum absolutum muliebri gratia, M. Cælium libidini muliebri condonatum. Et *ejusd. Scaur. 22. 45.* Ut M. Æmilius — vanissimæ genti ac prope dicam pellitis gentibus condonetur. ¶ 4. Sæpius occurrit de pœnæ aut debiti remissione. — a) Generatim. *Cic. 2. Off. 22. 76.* Qui pecunias creditas debitoribus condonandas putant. *Et mol. Aliis adimuntur, aliis condonatur pecunia. Id. Id. 2. 6.* Nec deprecatur sumus, ut crimen hoc nobis condonetur. *Sall. Jug. 27.* Condonare Jugurthæ scelus. *Id. Cat. 52.* malefacta libidini alicujus. — b) Cum addito Dativo personæ, cujus gratia pœna aut debitum alteri remittitur. *Patavinus apud Cic. 5. Fam. 10. 2.* Meam animadversionem et supplicium, quo usus eram in eum, quem cepissem, remitto tibi et condono. *Cæs. 1. B. G. 20.* Alicujus præterita condonare fratri. — Præcipue de personis dicitur, quibus alicujus gratia pœna aut debitum remittitur. *Cic. Cluent. 39. 109.* Qui illud etiam ipsum acerbe tulerit —, non sibi ac defensionis suæ condonatum esse Oppianicum. *Id. Planc. 31. 75.* Datus est tibi ille, condonatus ille.

Adde eumd. *Ligar.* 12. 36. et 13. *Fam.* 73. 2.; *Liv.* 3. 12. et 3. 53.; et *Dig.* 32. 68. § 1. *Cæs.* 1. *B. G.* 21. Dumnorigem Divitiaco fratri condonare se, dicit. *h. e.* ignoscere Dumnorigi propter fratrem. *Aurel. Vict. Vir. illustr.* 4. Patriiis lacrimis condonatus. *V.* et sequentia sub *B.*

B) Cum Accusativo personæ, addito interdum etiam Accusativo rei, ἀρχαίως pro penam aut debitum alicui remittere, usurparunt *Plaut. Bacch.* 5. 2. 24. Si quam (*malam rem*) debes, te condono: tibi habere: numquid abs te petam. Cf. *eumd. Pers.* 5. 2. 36. *Ter. Phorm.* 5. 7. 54. Argentum, quod habes, condonamus te. *Donatus* ita distinguit integrum locum: Quid vis tibi? argentum quod habes? condonamus te. Eodem modo una cum *Servio* legit illud *Fug.* 1. *En.* 576. Vultis et his mecum pariter considerare regnis? *Urbem. quam statuo, vestra est.* Porro illud te vult esse Abiitum: tametsi hoc loco ejus verba corrupta videntur. *Afranius* apud *Non.* p. 479. 29. *Merc.* Id aurum me condonat litteris. *Id.* aurum Accusat. esse a condono pendente, negat *Voss.* 1. 7. de *Grammat.* c. 21., quod dictum sit pro quod ad id aurum attinet: affirmant alii. — Passive impersonaliter. *Ter. Eun.* prol. 17. Habeo alia multa, quæ nunc condonabitur. Quæ proferentur post etc. Hic quoque alii ita distinguendum putant: habeo alia multa, quæ: nunc condonabitur: ut sit quædam interruptio sermonis suspensioque; atque illud quæ criminose quidem dicitur; sed subito taceantur crimina, quæ dicturus videbatur.

CONDORMIO, is, Ivi, itum, ire, n. 4. (cum et dormio) idem quod dormio, vel simul dormio. *Plaut. Most.* 2. 2. 55. Abimus omnes cubitum, condormivimus. *Sueton. Aug.* 78. Deposita lectica, inter aliquas moras condormiebat. Adde *Capitolin. Ver.* 4. sub *fin.*; et *Hygin. fab.* 125.

CONDORMISCO, is, ere, n. 3. inchoativ. a condormio, idem quod dormio. *Plaut. Curc.* 2. 3. 81. Propino magnum poculum: ille ebibit: caput deponit, condormiscit: ei subduco anulum. Est qui legit cum dormiscit. *Id. Rud.* 2. 7. 13. Hospes, da mihi aliquid, ubi condormiscam, loci. sc. *sc. p.* Istic, ubi vis condormisce. Adde *eumd. Mil. glor.* 3. 2. 13.

CONDRIILLA, æ, et condrylle, es, et condrilla, es, f. 1. et condryllon, i, n. 2. (tot enim modis legitur apud *Plin.* 21. *Hist. nat.* 15. 52. (89.), 21. *ibid.* 17. 65. (105). et 22. *ibid.* 22. 45. (91).) *condryllon*, iutybi agrestis genus, amaro gustu, et acris in radice succi. — Quod ad descriptionem attinet, per *ch* rectius effertur. — Ceterum cl. *Fée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 136. hanc exhibet synonymiam: *Χονδρύλλη καὶ χιχόριον καὶ σέρις* Theophr. *Hist. plant.* 7. 9. et 11. et *Dioscor.* 2. 161.; *Κόλλα* Græcor. recent. (Lemnos); et *Condryllon* sive *Condrilla* *Plin.* locc. citt. sunt *Chondrilla juncea* L. *Spec. plant.* 1120. Idem *Fée* *ibid.* p. 135. *Sibthorpii* sententiam rejicit, qui putat *Plinii condryllon* vel *conarillen* esse *Chondrillam ramossissimam*, quam *Sibthorpius* ipse omnium primus apud *Athenas* invenit.

CONDUCTER, adverb. *V.* CONDECENTER.

CONDUCTIBILIS, e, adject. Comp. *Conducibilior*. — *Conducibilis* est qui conducit, *h. e.* prodest, utilis. *Plaut. Epid.* 2. 2. 75. Consilium ad eam rem conducibile. *Id. Bacch.* 1. 1. 18. Istæ facinus mihi conducibile esse arbitror. Adde *eumd. Epid.* 3. 3. 11.; *Trin.* 1. 1. 3. et 14., et *Cist.* 1. 1. 80. *Cic.* 2. *Herenn.* 14. 21. Utrum venustius, facilius, conducibilis, etc. Adde *Sidon.* 6. *Ep.* 1.

CONDUCO, cis, xi, ctum, cere, 3. (cum et duco). *Conducier* pro *conduci* habetur apud *Plaut. Merc.* 3. 4. 78. — Part. *Conducens* sub *A.* II. 3.; *Conductus* sub *A.* in omnibus fere paragr. et in *fin.*; *Conducendus* sub *A.* II. 2. *b.* — *Conducere* usurpatur *A)* Active, et *B)* Neutorum more.

A) Active *conducere* est idem quod *ducere*, vel simul *ducere*, congregare, cogere (*It. condurre, menare insieme*; *Fr. mener ensemble, rassembler, réunir*; *Hisp. llevar ó conducir juntos*; *Germ. zusammenführen*; *Angl. to bring or lead together, conduct, assemble, collect*).

I.) Proprie. § 1. Stricto sensu *conducere* est plures personas unum in locum congregare; et de hominibus potius usurpari, bruta enim cogi dicuntur. — *a)* Absolute. *Cæs.* 6. *B. G.* 31. *Conducere* copias suas. *h. e.* colligere. *Tac.* 1. *Hist.* 71. dispersas suorum copias. — *b)* Sæpius addito termino, ad quem aut a quo plures conducuntur. *Sisenna* apud *Non.* p.

514. 7. *Merc.* Prætor festinatim de castellis ad castra maxima milites conduxit. *Cic.* 2. *Invent.* 1. 3. Crotoniatae virginis unum in locum conduxerunt. *Cæs.* 1. *B. G.* 4. *Conducere* omnes clientes obstratosque eodem. *Id.* 2. *ibid.* 2. exercitum in unum locum. *Id.* 3. *B. C.* 13. *extr.* eo copias omnes auxiliaque. *Varro* apud *Non.* p. 274. 20. *Merc.* populum in forum. *Sall. Jug.* 55. milites in unum. *Tac.* 4. *Hist.* 47. exercitus in unum. *Id.* *ibid.* 2. cohortes dispersas in una castra. *Id.* 15. *Ann.* 26. Auxilia regum in unum conducta. § 2. Latiori sensu ponitur etiam de inanimis, quæ unum in locum colliguntur vel comportantur. — *a)* Absolute. *Lucret.* 1. 650. *Conducere* partes aut disjectæ. *Cic.* 8. *Phil.* 6. 17. Res geritur: conductæ sunt vineæ: pugnatur acerrime. *Varro* apud *Non.* p. 105. 33. et p. 451. 3. *Merc.* *Conducere* navem per viam loro. *Ovid.* 1. *Met.* 572. Peneus ab imo Effusus Pindo tenuis agitantia fumos Nubila conducit. *h. e.* vapores collectos emittit. *Id.* 4. *ibid.* 375. *Conducere* cortice ramos. *h. e.* conjungere. *Val. Flacc.* 1. 479. fissaque fluctu Vel pice, vel molli conducere vulnera cerâ. *h. e.* conjungere, adeoque claudere, obducere. *Colum.* 7. *R. R.* 5. 1. Lac potest et agrestis cardui flore conducit. *h. e.* coagulari. *Plin.* 14. *Hist. nat.* 37. 88. (218). Ubi sunt nervi, interiores conducunt membra, superiores revocant. *h. e.* ducunt, trahunt. *Cæc. Aurel.* 2. *Tard.* 1. n. 8. Musculus conducitur, aut laxatur. *h. e.* contrahitur. *Id.* 3. *ibid.* 3. Cutis conductæ. *h. e.* contracta. *Sic.* *Id.* 5. *ibid.* 1. Contractus et conductus. *Id.* 3. *Acut.* 6. *a med.* His (opisthotonicis) crura conducuntur, et neque manus distenduntur. *Id.* 2. *ibid.* 3. Vultus conductus atque concurrentibus superciliis caperatur. *Pallad.* 1. *R. R.* 16. Cisternas construere, quibus omnium conducit possit aqua tectorum. — *b)* Addito termino, ad quem aliqua conducuntur. *Lucret.* 3. 532. Quod si forte putas, ipsam se posse per artus Introrsum trahere et partes conducere in unum, etc. Adde *eumd.* 1. 393., 4. 432. et 6. 968. *Vitruv.* 8. 1. 6. *Schneid.* Plures puteos fodere et per æque in unum conducere. *Dig.* 43. 21. 3. § 3. *Conducere* aquam in unum lacum. *Solin.* 32. *a med.* Cæno plagam oblini, usque dum conducatur in cicatricem. § 3. Figurata ponitur etiam de abstractis. *Cic.* 1. *Invent.* 40. 73. Ita complectemur, ut in unum conducamus propositionem et assumptionem. Adde *Quintil.* 5. 14. 9. *Arnob.* 4. 27. Omnia probra, quæ in deorum maledicta conductis. *h. e.* congeritis. *Solin.* 22. (at. 35.). Brumalis solstitio dies adeo conductus, ut ertus junctus sit occasui. *h. e.* brevis. — Huc referri potest etiam illud *Gell.* 4. 17. Hæc, quæ diximus, eo etiam conducunt, ut sciamus etc.

II.) Impropie. § 1. Generatim *conduci* aliqua re est adduci, induci ad aliquid faciendum. *Cato* apud *Gell.* 1. 15. Frusto panis *conduci* potest, vel uti taceat, vel uti loquatur. *Plaut. Cas.* 2. 5. 70. Tribus *conduci* non possum libertatibus, quia ego illis hodie comparare magnum malum. Cf. *eumd. Asin.* 5. 2. 36. *Lucilius* apud *Non.* p. 274. 21. *Merc.* Et virtute tua et claris *conducere* chartis. *Forcell.* ad b. 1.: Non facile intelliges, quid sibi velit *Non.* *h. l.* ubi docet *conducere* poni etiam pro *convertere*. Hinc § 2. Speciatim *conducere hominem* est operam alicujus hominis mercede comparare. — *a)* Generatim. *Plaut. Trin.* 4. 2. 11. Ille, qui me *conduxit*, ubi *conduxit*, abduxit domum. *Id. Aulul.* 3. 2. 34. *Conducere* aliquem nummo. *Id. Pseud.* 3. 2. 15. coquam. *Id. Aulul.* 2. 4. 1. coquos. *Id. Merc.* 3. 4. 78. præconum quantum est. *Id. Aulul.* 3. 3. 9. aliquem coctum (*h. e.* ad coquendum), non vapulatum. *Cic.* 2. *Off.* 6. 22. *Conducere* aliquem mercede. *Id.* 2. *Invent.* 1. 1. *Zeuxis* magno pretio *conductus*. *Id. Prov. cons.* 4. 9. *Conducere* aliquem ad cædem faciendam. *Id. Sert.* 17. 38. Erat contentio non cum victore exercitu, sed cum operis *conductis*. Adde *Ulp.* *Dig.* 19. 2. 19. *post med.* *Rursus* *Cic.* 1. *Phil.* 9. 22. et *Sall. Cat.* 52. Multitudo *conducta*. *Cic.* 14. *Phil.* 6. 15. Homines *conducti*. Adde *Paul.* 5. *Sentent.* 26. § 3. *Horat.* 2. *Sat.* 7. 18. *Conducere* aliquem mercede diurna. *Id. Art. P.* 431. qui *conducti* plorant in funere. *Ovid.* 1. *Amor.* 10. 37. *Conducere* testes. *Sueton.* *Aug.* 70. *choragum*. *Plin.* 4. *Ep.* 13. præceptores publice. *Id.* 2. *ibid.* 14. *Conducti* et *redempti* manicipes. — *b)* Speciatim in re militari *conducere homines* est mercede ad militandum *ducere*. *Cæs.* 2. *B. G.* 1. Quod in Gallia a potentioribus, atque his, qui ad *conducendos* homines facultates habebant, vulgo regna occupa-

bantur. *Nepos Datam.* 8. Ex Græcia *conductorum* tria millia. quod respondet Gr. *ἐνολογείν*. *Liv.* 30. 7. Quattuor millia *Calibetorum* ab *conquistatoribus* *conducta*. *Id.* 30. 21. *Conducere* auxilia. *Id.* 23. 13. Ad *condncenda* viginti millia peditum. *Curt.* 3. 1. 1. militem ex Peloponneso. *Id.* 3. 9. 2. Græci pedites mercede *conducti*. — Hinc *conducta bella* apud *Sil.* *It.* 5. 196. sunt quæ milite mercede *conducto* geruntur. — *c)* Item speciatim est ad stuprum *coercere*. *Plaut. Bacch.* 5. 1. 11. Meretricem totam annum *conducere*. *Id. Amph.* 1. 1. 131. Hæc non scita est *exercendo* scorto *conducto* male. *Nepos præfat.* 4. *Conducere* viduam mercede. *Auct. Priap.* 35. *Conducta* est pretio puella parvo, Communis satis omnibus futura. — Sic poetice *Ovid.* 1. *Amor.* 10. 44. *Conducere* torum. § 3. Usurpari etiam de rebus, et est — *a)* Rem aliquam *coercere* ad tempus, rem aliquam utendam pretio accipere: cui respondet *locare*, ut apud *Cic.* 1. *Invent.* 30. 47., *Vellej.* 1. 13. 4., *Quintil.* 4. 2. 61. et *Dig.* 13. 2. 1. *Cic. Cæc.* 7. 48. *Conduxit* in Palatio, non magno (subaudi pretio) domum. Sic *Seneca* 7. *Benef.* 5. *Conduxi* domum a te: in hac aliquid tuum, aliquid meum. Adde *Dig.* 13. 7. 11. § 5. *Martial.* 11. 82. *Conductum* repetens nocte jubente larem. — Porro jungitur aliis Substantivis, quorum præcipua hæc sunt. *Plaut. Merc.* 3. 2. 17. ædes sibi. Adde *Sueton.* *Tib.* 35. *Ulp. Dig.* 43. 9. 1. aliquid ad fruendum. *Cic.* 2. *ad Q. fr.* 3. 7. domum. *Cic. Cæcin.* 32. 94. fundus *conductus* de Casenola. *Dig.* 7. 4. 29. *pr.* fundum ab aliquo. *Ulp. Dig.* 19. 2. 19. *post med.* habitationem in annum. *Cic.* 16. *Fam.* 18. 2. bortum. *Gell.* 18. 5. sub *fin.* librum studio pretioque multo. *Cic.* 16. *Fam.* 21. locum alicui. *Plaut. Rud.* prol. 57. et *Ter. Adelph.* 2. 2. 17. navem. *Dig.* 14. 2. 10. § 2. navem aversione. *Horat.* 1. *Ep.* 1. 92. *navigium*. *Id.* 1. *Sat.* 2. 3. nummi *conducti*. Sic *Juvenal.* 11. 46. pecunia *conducta*. *Dig.* 5. 1. 19. § 2. officinam. *Plaut. Aulul.* 3. 3. 7. operam alicujus. *Cic.* 1. *Invent.* 30. 47. portorium. *Horat.* 1. *Ep.* 1. 77. publica. *Seneca* 7. *Benef.* 5. rbedam ab aliquo. *Dig.* 5. 1. 19. § 2. tabernulam. *Tibull.* 1. 7. 85. telæ: ejus verba sunt: Firmaque *conductis* adnectit licia telis. *Forcellinus* cum *Brouckus*. interpretatur telas, quæ pretio faciendæ susceptæ sunt. *Verg.* 12. *En.* 520. tellurem. *Cic.* 1. *Att.* 17. et *Liv.* 43. 16. vectigalia. *V.* *Conductum*, i, in fine hujus voc. — *b)* Item *conducere* dicuntur, qui pretio aliquid faciendum suscipiunt, et fere cum *Gerund.* *Plaut. Aulul.* 3. 6. 31. *Conducere* agnum *cædendum*. Adde *eumd. Capit.* 4. 2. 39. *Cic.* 2. *Divinat.* 21. 47. Qui columinam illam de Cotta et de Torquato *conduxerat* faciendam. *Liv.* 23. 48. et 34. 6. *Conducere* præbenda. *Vellej.* 1. 13. 4. Cum juberet prædici *conducentibus* tabulas ac statuas in Italiam portandas. *Cajus* *Dig.* 19. 2. 25. *Conducere* columnam, dolium, tignum transportandum. *Ulp.* *ibid.* 19. 2. 19. mulierem vendendam nave. *Id.* *ibid.* 19. 2. 13. § 3. servum docendum. *Id.* 13. 6. 19. aliquid servandum. *Id.* 19. 2. 9. § 5. vitulos pascendos vel sardiendum quid poliendumque.

B) Neutorum more. *condu ere*. haud aliter ac Græcum *ἐνολογείν*, significat *prodesse*, *coercere*, *adile* esse: quo sensu fere in teris personis usurpatur; et quidem — *a)* Absolute. *Cic.* 5. *Fam.* 19. 2. Ut — *dobitare* non possimus, quin ea maxime *conducant*, quæ sunt rectissime. — Et cum Infinito. *Id.* 3. *Off.* 2. 5. *Conducere* arbitror, talibus aures tuas vocibus undique circumsonare, nec eas, si fieri possit, quidquam aliud audire. *Plin.* 17. *Hist. nat.* 12. 19. (92). Ventosis locis arbores crebriores seri *conducit*. — *b)* Cum Dativo. *Plaut. Bacch.* 1. 1. 22. Huic ætati non *conducit* tenebrosus locus. *Vetus Poeta* apud *Non.* p. 274. 22. *Merc.* Solus vero solli, quid re et quæstui *conducat* suo. *Cic.* 3. *Off.* 27. 101. Etiamne, si republice *conducebat*. *Id.* *Prov. cons.* 1. 1. Hoc maxime republicæ *conducit*. *Syriam* Macedonianique decerni. *Id.* 4. *Fam.* 7. 1. *Conducit* aliquid saluti alicujus. *Id.* 1. *Fin.* 16. 52. alicui. Adde *Colum.* 9. *R. R.* 1. 3. et *Quintil.* 11. 1. 12. *Rursus* *Cic.* 1. *de republ.* 32. 49. omnibus. *Id.* 13. *Fam.* 48. laudi alicujus. *Id.* 1. *Att.* 1. rationibus nostris. *Id.* 1. *Fam.* 9. rationibus republicæ. *Horat.* *Art. P.* 195. proposito. *Plin.* 23. *Hist. nat.* 1. 23. (41). Corpus augere volentibus *conducit* inter cibos bibere. *Et ibid.* 1. 21. (36). Vinum *conducit* alio citæ. *Id.* 17. *ibid.* 2. 2. (14). Inores non *conducunt* vitibus. *Tac.* 15. *Ann.* 43. *Conducere* salubritate. — *c)*

Cum Accus et præpos. ad vel in. *Plaut. Capt. 4. 3. 6.* Hoc ad ventris victum conducti. *Cic. 1. Off. 3. 9.* Consultant, conducti illi, necne ad vitam commoditatem. *Gell. 20. 5.* de scriptis Aristot. Εἰς τὰς περὶ δις διabantur, quæ ad rhetoricas meditationes, facultatem argutiarum civiliumque rerum notitiam conducebant. — *Plaut. Cist. a. 3. v. 4.* Ut illud, quod in rem tuam bene conducatur, consulam. *Sisenna apud Non. p. 224. 29. Merc.* Quod maxime in rem publicam conducere videretur. *Tac. 2. Ann. 38.* Quod conducti in commune. — Hinc a Part. præter. pass., cuius multa superior exempla retulimus, fit

Conductum, i, n. 2. absolute, substantivorum more (quod a Jctis plene dicebatur *locatum conductum*, ut in *Dig. 19. 2.*) est domus conductæ, et delictor fere de domibus pauperiorum. *Cic. Chent. 62. 175.* Habere aliquid conducti. *Seneca 7. Benef. 5.* Nec conductum meum, quævis sis dominus, inirabis. *Petron. Satyr. 9.* In conductum adcurrit. *Ulp. Dig. 9. 3. 1. sub fin.* Habitare in conducto. *Id. Dig. 19. 2. 15.* Actio ex conducto. h. e. conductione. *Et ibid. 19. 2. 7.* Ex conducto teneri.

CONDUCTELA, æ, f. 1. idem quod conductio. *Interpr. ad Cod. Theod. 4. 12. 1.*

CONDUCTICIUS vel conducticius, a, um, adject. qui pretio ad tempus emitur, vel redimitur. *Plaut. Epid. 2. 3. 8. et 5. 2. 41.* Fiduciosa conducticia. *Fel. Auct. argum. comed. Plautine Epid.* Persuasiu servuli atque is conducticiam iterum pro amica ei subiecit. *Varro 1. R. R. 17. 2.* Conducticiæ liberarum operæ. *Nepos Iphicr. 2.* Conducticius exercitus. *Id. Chabr. 1.* Namque in ea victoria fidenter summo duce Agessio, fugatis jam ab eo conducticiis catervis, reliquam phalangem loco vetuli cedere. *Porcius in carm. de Terent. in hujus Fila, quæ Suetonii esse creditur.* Habere domum conducticiam.

CONDUCTIO, ònis, f. 3. actus conducendi, seu in unum locum ducendi. ¶ 1. Stricto sensu est contractio, morbus, quo membrum aliquod contrahitur. *Cæli. Aurel. 2. Acut. 10.* Conductio muscularum. *Id. 3. ibid. 18.* Conductio nervorum, quam Græci *σπασμὸν* vocaverunt. Adde eund. 2. *Tard. 1. Id. 3. Acut. 5.* Conductio vultus. Et 3. *ibid. 6. sub fin.* Utraque passio (h. e. conductio et extensio) ab accidenti nomen sumpsit; conductio a conducendo atque contrahendo; extensio ab extensione patientium partium. ¶ 2. In oratione est collectio, complexio. *Cic. 1. Invent. 40. 74.* Quare in longis argumentationibus, ex conductionibus, aut ex contrario complexi oportet. h. e. conducendo in unum propositionem et assumptionem, ut *Id. 1. ibid. 40. 73.* explicat: ubi etiam hujus conductionis exemplum affert. ¶ 3. In contractibus est redemptio ad tempus. *Cic. Cæcin. 32. 94.* Conductio fundi. *Id. 2. Ferr. 6. 16.* Renunciare totam conductionem. *Liv. 43. 16.* Conductio velligalium. *Hygin. de limit. p. 206. Goes.* Hi agri et annua conductione solent locari. **CONDUCTICIUS**.

CONDUCTICIUS, a, um. **CONDUCTICIUS**.

CONDUCTOR, òris, m. 3. qui conducit; et speciebus — a) Qui aliquid faciendum pretio suscipit. *Cato R. R. 14.* Succidit, dolabit, vincabit secatibus materiam conductor. *Schneid. Ita legit; alii aliter. Cic. 3. ad Q. fr. 1. 2.* Conductor operis alicujus. *Finl. Maz. 8. 12. extern.* 1. Conductores sacre alicui. — b) Item qui conducit, seu emit aliquid ad tempus, cui locator respondet. *Plaut. Asin. prol. 3.* Hoc agite saltis, spectatores, nunc jam. Quæ quidem mihi atque vobis res vortat bene, græque hinc, et dominis, atque conductoribus (subaudi histrionum). *Cato R. R. 15b.* Conductor 11. menses pastorem præbat. h. e. præbat pastorem, qui arities ex more Romano (*V. Varro. 2. R. R. 2. 13.*) tempore biestri ante admissuram secretos largius pascit, ut ingeniose conjecti *Rohboell*, approbante *Schneidero. Cæc. 3. B. C. 21.* Quam resisteret Servilius consul reliquæ magistratus, et minus opinione sua efficeret: ad bonum excitanda studia, sublata priore lege, duas promulgavit; unam, quæ mercedis habitationum annuus conductoribus donavit; alteram tabularum novarum. Adde *Colum. 3. R. R. 13. 12. Plin. 7. Ep. 30.* Conductor agrorum. Adde *Dig. 40. 7. 40. Inscript. apud Murat. 606.* Conductores gregum oviariorum. Alia apud *Orell. 46.* Conductor horreorum Sejanorum. Item alia apud eund. 4324. Domus conductor. — c) Ita etiam appellatur, qui conducto diversorio alios hospitio excipit. *Rutil. 2. 381.* Sed

male pensavit regulam stationis amœnæ Hospite conductor durior Antiphatæ.

CONDUCTRIX, icis, f. 3., quæ conducti, h. e. emit seu redimit aliquid ad tempus. *Imp. Dioclet. et Maxim. Cod. 4. 65. 24. et 5. 12. 18.*

CONDUCTUM, i, n. 2. **CONDUCTO** in fin.

CONDUCTUS, a, um. **CONDUCTO**.

CONDUCTUS, us, m. 4. contractio. *Cæli. Aurel. 2. Acut. 15.* Conductus superciliorum.

CONDULCO, as, are, a. 1. idem ac dulco: sed occurrit translate tantum. *Paul. interpr. Eccl. 27. 26.* Condulcabit os suum. Adde *ibid. 40. 18. et 32.*

CONDYLUS vel condylus, i, m. 2. *κόνδυλος*, annulus. *Paul. Diac. p. 33. 14. Müll.*

CONDUPPLICATIO, ònis, f. 3. duplicatio, conductandi actus. ¶ 1. Pro mutuo duarum personarum amplexu joculariter *Plaut. Pen. 5. 5. 18.* Quid hoc est conductionis? quæ hæc congelatio? h. e. amplexus. Adde eund. *Pseud. 5. 1. 18.* ¶ 2. Item figura verborum. *Cic. 4. Herenn. 28. 38.* Conduplicatio est, cum ratione amplificationis, aut commiserationis, ejusdem uetus, aut plurium verborum iteratio, hoc modo: Tumultus C. Græchi tumultus domesticus et intestinus comparat. Item: Nunc etiam andes in horum conspectum venire, proditor patriæ: proditor inquam, patriæ venire audes in horum conspectum? Ab eod. 3. *Orat. 54. 205.* dicitur *revocatio verbi*: apud *Quintil. 9. 3. 35.* regressio quædam est: Græce *ἐπανάγωγος*, sive reclus *ἐπαναγωγικός* dici potest. *Cic. Partit. orat. 6. 20.* hoc modo repetita verba duplicata appellant.

CONDUPPLICO, as, avi, ælum, are, a. 1. (cum et duplico) idem fere quod duplico. *Ter. Phorm. 3. 2. 31.* Hoc tibi, quod bene promeritis fueris, conduplicaverit. Adde *Pacuvium apud Cic. 1. Divinat. 14. 24. Lucret. 3. 74.* Sanguine civili rem conflant: divitiisque Conduplicant avidi, eadem cædi accumulantes. *Varro 2. R. R. 4. 15.* Conduplicare cibum. — Joculariter de concubitu *Plaut. Pseud. 5. 1. 18.* Conduplicare corpora. **CONDUPLICATIONE** 1.

CONDURDUM, i, c. 2. herba solstitialis, flore rubro, quæ e collo suspensa strumas comprimit. *Plin. 26. Hist. nat. 5. 14. (35).* Cl. Fée (*Op. cit. vol. 3. p. 384.*) hæc ait: «Celle plante (*condurdum*) est encore au nombre de celles qui n'ont point été décrites par les auteurs grecs; elle est seulement indiquée par Plin; aussi ne peut-on la reconnaître, et l'on doit blâmer les commentateurs d'avoir proposé d'une manière décisive soit la *Valeriana rubra*, soit la *Saponaria vaccaria*; en effet, baser son opinion sur ces mots: *Herba solstitialis flore rubro*, sans autres renseignements, est chose évidemment hasardeuse, puisqu'il est un grand nombre de plantes qui fleurissent au solstice, et qui portent un fleur rouge. *Plaute Pseud. 1. 1. 36.* parle aussi d'une herbe du solstice, qui vraisemblablement est la même que celle de Plin dans le passage que nous commentons ».

CONDURO, as, are, a. 1. Jurum facio.

1.) Proprie. *Lucret. 6. 968.* Humor aquæ porro ferrum condurat ab igni.

II.) Translate. *Cassiod. 8. Variar. 50. ante med.* Cujus teneri anni in robustam gentis audaciam condurati (converant).

CONDUS, i, m. 2. qui condendis cibis præpositus est, quemadmodum promus, qui cibum promit. Ceterum quia ejusdem fere officium esse solet cibos promere et recondere, factum est, ut, qui ei muneri præesset, *condus promus*, vel *promus condus* diceretur. *Plaut. Pseud. 2. 2. 14.* Condus promus procurator peni.

CONDYLOMA, alia, n. 3. *κόνδυλωμα*, tuberculum, quod ex quodam inflammatione nasci solet (ut docet *Cels. 6. 18. n. 8.*) præsertim circa coronam podici: Ita dictum a similitudine condylorum, hoc est nodorum, qui in digitis, constructi in pugnam manum, eminent. *Cels. 7. 30. n. 2.; Plin. 21. Hist. nat. 20. 83. (143).* et 22. *ibid. 25. 60. (127); Scribon. Comp. 224. et 225.; Cæli. Aurel. 2. Tard. 11.; et Theod. Priscian. 1. 5.*

CONDYLUS, i, m. 2. *κόνδυλος*, junctura et nodus in digitorum articulis emicans. *Capell. 1. p. 21.* Ictibus crebris verticem, complicatis in condylos digitis, vulnerabat. — In illo *Martial. 5. 78. 30.* Parvi tibia condyli sonabit, *condylus* est nodus curre, ex qua illis constat. Alii *Condylis* putant nomen libicinis. **F. TALLITRUM**. — Item annulus, de quo **F. CONDULUS**.

CONFABRICOR, aris, ætus sum, ari, dep. 1. simul fabricare. Translate. *Gell. 3. 19. 3.* Confabricatus commolitusque magis est originem vocabuli C. iste Bassus, quam enarravit.

CONFABULATIO, ònis, f. 3. sermo, colloquium. *Tertull. 2. ad Uxor. 3.* Bonos corruptuque mores confabulationes male. *Symmach. 9. Ep. 84. (ad. 89.)* Epistolæ confabulationem præsentis imitentur. *Hieronym. Ep. 108. n. 19.* Ne errorem crebra confabulatione renovaret.

CONFABULATOR, aris, m. 3. qui confabulatur. *Hieronym. Comment. 2. in ep. ad Galat. 4. 8.* Muses et ceteri confabulatores Dei. *Ambros. Ep. 6. 42.* Ille primus homo —, opus Dei recens, confabulator assiduus.

CONFABULATUS, us, m. 4. idem quod confabulatio. *Sidon. 9. Ep. 11. ad fin.* Mos eloqui tui claritas, artifices confabulatu, dum compellit, etc.

CONFABULOR, aris, ætus sum, ari, dep. 1. (cum et fabulor) simul fabulor, colloquor, narro; et occurrit — a) Absolute. *Plaut. Merc. 3. 3. 10.* Nam aunc si illo introieris, amplexi voles, confabulari, atque osculari. *Ter. Hecyr. 1. 2. 108.* Accedere ad aliquem confabulum. — b) Cum Ablativo personæ et præpos. cum. *Plaut. Merc. 1. 2. 76.* Intus intra navim, uti prope astitit, et com ea confabulatus est. — c) Cum Accusativo rei et Ablativo personæ per præpos. cum. *Plaut. Cist. 4. 2. 77.* Ego rem meam magnam confabulari tecum volo. — d) Cum Ablativo rei et præpos. de. *Varro apud Gell. 13. 11.* Si de rebus ad vitam usum pertinentibus confabulemur. — Quod quidam addunt ex *Plauto Most. 2. 2. 78.* Illuc hodie hanc confabulabunt fabulam: ut sit etiam *confabulo*, as; conturbabant procul dubio legendum est.

CONFACIO, facis, facere, a. 3. una facio. *Lucret. 2. 903.* Mollia confaciunt. *Al. leg.* cum faciunt. Addunt hæc illud *Paul. Diac. p. 59. 2. Müll.* Confece-runt, una fecerunt. Sed hoc ad conficere pertinere potest. Hæc *Forcellinus*: at *Müllerus* ad *Paul. Diac. l. c.* rectius putat esse a *confacio*.

CONFAMULOR, aris, ari, dep. 1. una famulor. Occurrit tantum Part. *Confamulans* apud *Macrobi. 1. Saturn. 17. sub fin.* Signa duo hylen naturamque significant confamulantes.

CONFAMULUS, i, m. 2. qui simul famulus est. *Cassiod. 1. Hist. Eccl. 19. ante med.* Ergo uterque vestrum ex æquo voluntatem præbens, in quo vos confamulus vester justie monet, obediat. *Et mox.* Dei namque populos, idest confamulos meos, congregari jam tempus est. *Ennod. Ep. 19.* Petitionem meam, quam per confamulum meum fratrem Florum destinavi.

CONFANENSIS, e, adject. qui eodem fano utitur, ut convicianus, qui eundem vicum habital. *Inscript. apud Steiner. Cod. inscript. Rom. Rheni n. 12. r. o. m. CONFANENSES* (h. e. confanoenses) *ARMISSENSES* (h. e. Armisenses) v. s. l. l. m.

CONFARREATIO, ònis, f. 3. sacrorum communitatio, sacre seu pæne farreo (*V. Cajum 1. Instit. 112.*) adhibito. Cum triplex fuerit matrimonii contrahendi ratio apud Romanos, coemptione, usu, confarreatione, ut est apud *Arnob. 4. 20.*; hoc postremum locum habuit præcipue inter patricios et fiebat, cum certis verbis, et decem testibus præsentibus, solemnique sacrificio facto, in quo libum, seu panis ex farre confectus, a nova nupta prælatus, adhibebatur, mulier in mandum viri conveniebat. Hæc enim ratione communicatis inter virum et uxorem sacris, communicatio quoque totius vitæ significabatur. Hoc sacrificium et nuptiarum conjunctio fiebat per pontificem maximum, et dominum Dialem, teste *Servio* ad *Virg. 1. G. 31.*, (quibus vero ceremoniis **F. in FARREATIONE**) eralque conjunctio maxime religiosa, ut ait *Plin. 18. Hist. nat. 3. 3. (16).*; sed paulatim in desuetudinem cum abisset, et in solis tandem sacerdotum conjugiis servaretur, denique omnino adhiberi desita est, ut colligitur ex *Tac. 4. Ann. 16.* Adde *Ulp. Dig. 9. 1.; Servium* ad *Virg. 4. En. 339.* et 374.; et *Inscript. apud Orell. 2648.* — Contraria est diffarreatio, et dissolutionem matrimonii significat, quæ farreo libo adhibito fiebat, ut dicit *Paul. Diac. p. 74. 13. Müll. Inscript. mutila apud Murat. 1024. 4.*, expenditur apud *Marin. Inscript. Alb. p. 143.*, quæ est apud *Orell. 2648.* **SACRODOTI CONFARREATIONEM** vel **DIFFARREATIONEM**, Porro de confarreatione **F. aduolatus** ad *Inscript. apud Orell. 2630.* et cf. *Alotz.* ad *Auctor. Jurispr. num. p. 27.*

CONFARREATUS, a, um. *V. voc. seq.*

CONFARREO, as, avi, atum, are, a. 1. Part. *Confarreatus* et *Confarreaturus*. — *Confarreatus* est verbum habens usum in ritu confarreationis, et significat, libato farre matrimonio jungi. *Tac. 4. Ann. 16.* Assuetudinem confarreati. *Id. ibid.* Patricios confarreatis parentibus genitos, etc. *Apul. 10. Met. p. 733. Ovid. Nupt.* Mulieris matrimonium confarreatus. Adde *Servium* ad *Virg. 4. Aen. 374.* loc. cit. in *FARREATIO*. — *Figurate Hieronym. Ep. 41. n. 4.* Prætermittit scelerata mysteria, quæ dicuntur de lactente puero et de victuro martyre confarreata. *h. e.* de infante minutis punctationibus perfoeso, qui pro magno sacerdote haberetur, si viveret; pro martyre, si moreretur. Hæc cl. *Furlanetto* in *Append. At lectio valde dubia mihi videtur.*

CONFATALIS, e, adj. qui eadem fati necessitate tenetur. *Cic. Fat. 13. 30.* Copulata enim res est, et confatalis. *Cic.* hanc vocem finxit ad Gr. *συμφατικός* Latine reddendam.

CONFATIGABILIS, e, adj. fatigabilis una cum aliis; et

CONFATIGO, as, are, a. 1. simul fatigo: sunt voces a *Lexico* expungenda; occurrunt enim tantummodo in *Not. Tir. p. 118.*

CONFECERUNT, una fecerunt. *Paul. Diac. p. 59. 2. Müll. V. CONFACIO.*

CONFECTIO, ōnis, f. 3. actus conficiendi, perfectio, complementum; et occurrit *A*) In bonam, et *B*) In malam partem.

A) In bonam partem usurpatur. ¶ 1. Abstracte. *Cic. 2. Orat. 12. 52.* Erat historia nihil aliud, nisi annalium confectio. *Id. 14. Phil. 1. 1.* Confectio hujus belli est D. Bruti salus. *Id. Senect. 1. 2.* Mihi jucunda hujus libri confectio fuit. *Id. Flacc. 9. 20.* Tributi confectio. *h. e.* collectio. *Id. 1. Divinat. 51. 116.* materia. *Id. Partit. orat. 7. 26.* memoria. *Cels. 4. 14. sub fin.* Confectio medicamentum, quod *κολλήδων* nominatur, ex his constat: costi, anisi, castorei, etc. At *Leon. Targa* probat, totum hunc locum insitulum esse, eumque propterea expunxit. Adde *Gell. 17. 16. Pallad. 12. R. R. 5. et 13. ibid. 2.* Confectio olei laurini. *Arnob. 7. 25.* Farta confectiois jure multiplici, atque impensarum varietate condita. *Cod. 6. 23. 27.* Confectio testamenti. ¶ 2. Concreto, uti ajunt, sensu est res ipsa, quæ conficitur. *Pallad. 11. R. R. 17. 2.* Mundo linteo tegas, per quod facile confectio aestuanda suspiret. *h. e.* mel musto admixtum, ex quo fit *enomeli*.

B) In malam partem est consumptio, aut corruptio. *Cic. 2. Nat. D. 54. 134.* Intimi dentes conficiunt escas: quæ confectio etiam a lingua adjuvari videtur. *h. e.* commanducatio, adeoque consumptio. *Id. apud Non. p. 269. 22. Merc.* Confectio valetudinis, deformatio corporis. *h. e.* consumptio, aut corruptio.

CONFECTITO, as, are, a. 1. frequentat. a conficio. Vox a *Lexico* expungenda; occurrit enim tantummodo in *Not. Tir. p. 36.*

CONFECTOR, ōris, m. 3. qui conficit et absolvit; et occurrit *A*) In bonam, et *B*) In malam partem.

A) In bonam partem est effector, seu qui facit et absolvit. *Cic. 4. Ferr. 44. 108.* Confector negotiorum. *Id. 10. Fam. 20. extr.* Totius belli confector. Adde *Tac. 14. Ann. 39. et Inscript.* apud *Orell. 772. Fopisc. Aurel. 29.* Missis diligentissimis confectoribus requisiverunt tale genus purpuræ. *Cf. Isid. 6. Orig. 11.,* cujus verba *V. in CROCO. Firmic. 3. Mathes. 9. n. 7.* Confectores coriorum. *Inscript.* apud *Spon. Miscell. p. 221.,* quæ est apud *Orell. 158.* Confectores æris. *h. e.* qui æri et metallis eruen-do et elaborando operam dant. Alii tamen putant, confectores æris eos fuisse, qui æs ipsum flavo orichalci colore tingebant et ornabant. In alia apud *Bertol. in Antiq. Aquilejens. p. 2.,* quæ est apud *Murat. 28. 3.* et apud *Orell. 2341. CON. FER. NOR., ipse legit.* Confectoris ferri Norici.

B) In malam partem est consumptor, fractor. *Lucilius* apud *Non. p. 268. 33. Merc.* Confectores cardinum. *Cic. 2. Nat. D. 15. 41.* Ignis confector est et consumptor omnium. *Sueton. Aug. 43.* Confectores ferarum. *h. e.* qui cum bestiis pugnant easque occidunt. Adde *emend. Ner. 12. et Quintil. 9. Declam. 7. V. BESTIARIUS,* et præcipue *Senec. 3. Ira 43.*

CONFECTORARIUS, ii. *V. CONFECTURA-RIUS.*

CONFECTORIUM, χορηγογραφειον. *Gloss. Gr. Lat.*

CONFECTRIX, Icis, f. 3. quæ conficit; sed occurrit in malam partem tantummodo pro ea, quæ consumit. *Lactant. 7. 11.* Confectrix omnium rerum vetustas. *h. e.* quæ conficit et consumit. Hic *Lactant.* non ipsissima *Ciceronis* verba, sed sententiam verborum retulit, quæ ipse quidem assertit *6. 11.; Cic. vero habet Marcell. 4. 11.* Nihil enim opere et manu factum, quod non conficiat et consumat vetustas.

CONFECTURA, æ, f. 1. confectio. *Colum. 9. R. R. 14. 5.* Confectura mellis. *Plin. 13. Hist. nat. 13. 57. (162).* Reliqua confectura (*cærulei*) eadem, quæ et *chrysocollæ*. *Id. 13. ibid. 12. 23. (75).* Confectura chartæ.

CONFECTORARIUS, ii, m. 2. qui carnem suillam in frusta concidit atque in hotulos indit. *Inscript.* apud *Gruter. 361. 1.,* quæ est apud *Orell. 3672.* CORPUS SVARIORVM ET CONFECTYRARIORVM — STATVAM PATRONO DIGNO PONDENDAM CENSVIT. *Confectorarii* cum suariis conjuncti videntur esse ii, qui carnes animalium saliebant et condiebant, vel fumo indurabant. Nam et *conficere* hoc sensu usurpatur. *V. CONFICIO.* *Al. leg. Confectuarii.* In alia apud *Murat. 954. 5.,* quæ est apud *Orell. 4167.,* legitur *confectorarius*; et videri potest idem esse cum *confectore, h. e. infectore.*

CONFECTUS, a, um. *V. CONFICIO.*

CONFERCIO, fercis, fersi, fertum, fercire, a. 4. (cum et farcio). Part. *Confertus* etiam in fin. — *Confercio* est implendo farcio, infercio. *Farro 3. R. R. 16. 35. de apibus.* Non modo desistunt pugna, sed etiam conficiunt se. *h. e.* copulantur, et in examen eunt. *Lucet. 6. 158.* Ventus enim quem confertit, franguntur in arcum Concreti montes nimborum. *Id. 6. 509.* Confertæ nubes vi venti mittere certant. *Dupliciter. Id. 6. 1262.* Quo magis eos (*homines*) tum Confertos ita acervatim mors accumulabat. *Lir. 3. 6.* Ea colluvio mixtorum omnis generis animalium, et odore insolito urbanos, et agrestem confertum in arcta tecta æstu ac vigiliis angebat. *Plin. 12. Hist. nat. 15. 35. (68).* Myrrham passim a vulgo coemptam in folles confertiunt. *Id. 16. ibid. 6. 8. (23).* de carbone faciendo. Acervi confertis taleis luto caminantur. *Sillig. vero leg. consertis.* — Hinc Part. præter. pass.

Confertus, a, um, adjective quoque usurpatur, unde *Comp. Confertior* et *Sup. Confertissimus* sub *I.*; et est confarciendo repletus, plenus, densus (*It. calcato, pieno zeppo; Fr. pressé, serré, entassé; Hisp. aprensado, acumulado; Germ. dichtgedrängt, dicht, vollgestopft; Angl. thick, crowded, crammed full or close, stuffed.*)

1.) Proprie occurrit — a) Absolute. *Ennius* apud *Priscian. 5. p. 659. Putsch.* Caruleum spumiat sale conferta rate pulsum. *h. e.* multis densisque navibus. *Cf. Liv. 37. 11.* Viâ sibi inter confertas naves factâ. *Cic. 4. Acad. (2. pr.) 40. 125.* Tunc inane quidquam putes esse, cum ita completa et conferta sint omnia? *Cæs. 1. B. G. 24.* Ipsi, confertissima acie rejecto nostro equitatu, pbalange facta, sub primam nostram aciem successerunt. *Id. 2. ibid. 23.* Omnes Nervii confertissimo agmine — ad eum locum contenderunt. *Id. 2. ibid. 25.* Cæsar, ab decimæ legionis cohortatione ad dextrum cornu profectus, ubi suos urgeri, signisque in unum locum collatis duodecimæ legionis confertos milites sibi ipsos ad pugnam esse impedi-mento, etc. *Sall. Jug. 101.* Confertis equis. *Id. Cat. 60.* Confertissimi hostes. *Verg. 3. G. 369.* confertoque agmine cervi Torpent moie nova. *Auct. B. Afr. 13.* Conferta acies. *Liv. 9. 27.* Samnites dextera parte raris ordinibus, sinistra confertiores steterant. *Id. 2. 12. et 55., et 39. 31.* Turba confertissima. *Sil. It. 4. 158.* spissæque ruunt conferta per arma Undæ Bojorum. *Tac. 4. Ann. 62.* Conferta moles. *Id. 12. ibid. 36.* Conferto gradu. *h. e.* collato gradu. *Al. leg. conserto.* *Sueton. Tib. 2.* Multitudo conferta. *Cod. Theod. 9. 17. 5.* Populi frequentia conferta. — Et absolute de militibus. *Sall. Jug. 98.* Confertissimos obsistere. *Cæs. 1. B. G. 17. et 5. ibid. 16.* Centertos præliari. *Liv. 10. 29.* Confertos stare. *Verg. 2. Aen. 347.* Quos ubi confertos audire in prælia vidi. — b) Addito Ablativo rei, qua quis confertus est. *Cic. 2. Cat. 5. 10.* Vino languidi, conferti cibo. *Al. leg. confecti.* *Liv. 45. 2.* Ingenti turbâ conferta templa. *Plin. 14. Hist. nat. 3. 4. (8).* Vitis conferta acino. *Sil. It. 7. 390.* nil miles et alæ Juvare, aut densis legio conferta manipulis. *Stat. 7. Theb. 260.* et confertissima lucis Nysæ. *h. e.* multos habens lucos.

II.) Translate occurrit semper cum Ablativo rei, qua quis confertus est. *Cic. 3. Tusc. 19. 43.* Liber confertus voluptatibus. *Id. Sext. 10. 23.* Otiosa vita et plena et conferta voluptatibus. *Id. 2. Fin. 20. 64.* Vita conferta voluptatum omnium varietate. *Quintil. 5. 14. 27.* Oratio conferta aggressionum et entymematum stipatione.

CONFERENTIA, æ, f. 1. *Gloss. Isid.* Conferentia, collatio.

CONFERMENTO, as, are, a. 1. fermentare. *Tertull. advers. Valentini. 31.* Donec totum semen confementetur. *Alii minus recte leg. confrequentetur.*

CONFERO, confers, contūli, collatum vel collatum, conferre, anom. 3. (cum et fero). Part. præter. pass. scribitur sæpissime et *conlatu*. *Inscript.* apud *Gruter. 426. 7., 447. 6. et 457. 8., et apud Orell. 3648. et 3991.* AERE CONLATO. *Alia* apud *Gud. p. 89. n. 8. PECVNIA CONLATA.* — Part. *Conferens* sub *A. I. a.; Collatus* in omnibus fere paragr. *Collaturus* sub *A. II. 3.; Conferendus* sub *E.* — Conferre proprie est plura in unum ferre (*It. portare insieme, portar più cose in un luogo; Fr. apporter ensemble; Hisp. traer, conducir juntos; Germ. zusammentragen, -bringen, oder-schaffen; Angl. to bring, carry, put, or lay together.*) Quoniam vero, ratione habita usus, hoc verbum latissime patet; ejus omnes significationes ad quinque veluti summa capita redigendas posuimus: scilicet conferre *A*) Est plura unum in locum simpliciter comportare, congerere; *B*) Item est plures personas aut res in unum conjungere, congerere ad aliquem finem; *C*) Item dicitur de iis rebus, quæ a pluribus in usum unum aliquem contribuuntur, et est tribuere, præstare, largiri, in re aliqua occupare; *D*) Item est personam aut rem una cum iis omnibus, quæ ad eandem pertinent, aliquo convertere, vertere; *E*) Denique est plura componere, ut fiat comparatio.

A) Conferre est plura unum in locum simpliciter comportare, congerere: et usurpatur

1.) Proprie et stricto sensu. — a) Absolute. *Cæs. 7. B. G. 2.* Ut jurejurando sancitur petunt collatis militariis signis, quo more eorum gravissimæ cærimonie continentur. *Id. 1. ibid. 16.* Diem ex die ducere. *Æduli*, frumentum conferri, comportari, adesse dicere. *Horat. 3. Od. 4. 19.* ut premerer sacræ Lau-roeque collatisque myrto. *Id. Art. P. 5.* undique collatis menbris. *Fellic. 2. 114. 4.* Ferox juvenis confertens arma, et prosternens se genibus imperatoris. *Hisp. Satyr. 115. in fin.* Et Lycam quidem rogus inimicis collatus manibus adolebat. *Quintil. 2. 6. 7.* Conferre cibos ore suo. *Id. 3. 9. 8.* materiam. *Lucan. 1. 101.* mare separat Istmos, Nec patitur conferre fretum. *h. e.* miscere. — b) Addito termino, ad quem aliqua conferuntur. *Nepos Alcib. 10.* Illi pœctu ligna contulerunt circa casam eam. *Id. Ages. 7.* Nihil illorem suam conferre. *Cæs. 1. B. G. 24.* Sarcinas in unum locum conferre. *Id. 2. ibid. 25.* Signa in unum locum collata. *Id. 2. ibid. 13.* Sua in oppidum conferre. *Liv. 7. 15.* Dictator signa in lævum cornu confert. *h. e.* transfer. *Curt. 6. 6. 14.* Conferre sarcinas in medium. *Cod. um. 12. R. R. 39.* 1. uvas in fascellam. *Id. 1. ibid. 6. 7.* Si proximum borreum, quo confertur omne rusticum instrumentum. — c) Raro additum addito termino, in quo aliqua conferuntur. *Ovid. 3. Met. 236.* de Actæone. Turba canum confert in corpore dentes.

II.) Translate. ¶ 1. Conferre pro simul ferre interdum transfertur ad scripta. *Cic. 13. Att. 13. 1.* Totam Academiam — ex duobus libris contuli in quatuor. *Cf. Quintil. 8. præm. 1.* Rursus *Cic. 4. Att. 16. 2.* Disputationem in aliquibus personam conferre. *Liv. 4. 4. a med.* Cur enim non confertis, ne sit contubium divitibus et pauperibus? *h. e.* cur non una eademque lege simul rogatis, ne etc. *Id. 27. 7.* Carthaginis expugnationem in hunc annum contuli, multis auctoribus. *h. e.* ad hunc annum retuli. *Quintil. 10. 9. 32.* Summas in commentarium et capita conferre. *Sueton. Cæs. 44.* Ex immensa diffusaque legum copia optima quæque et necessaria in paucissimos libros conferre. *Justin. præfat. 1.* Res Romanas Græco peregrinoque sermone in historiam conferre. *Dig. 1. 2. 2. § 36.* leges regias in unum. Adde *ibid. 46. 7. 6.* — Sic de pictura *Quintil. 8. 5. 26.* Plura in unam tabulam opera conferre. ¶ 2. Item transfertur ad orationem, cum eandem conclusionis, sive ejusdem epilogum facimus. *Plaut. Men. prol. 6.* Nunc argumentum accipite. — Quam potero in verba

conferam paucissima. *Id. Pœn.* 5. 4. 52. Rem in pauca conferre. Adde *eumd. Asin.* 1. 1. 75., *Pœud.* 1. 3. 44. et *Pers.* 4. 4. 109. *Cic. Cœcin.* 6. 17. Ut in pauca conferam, testamento facto mulier moritur. *Ovid.* 1. *Fast.* 161. non multis ille moratus, contulit in versus sic sua verba duos. ¶ 3. Item ratione habita temporis, conferre est aliquid certo die agendum constituere, et nunquam cum verbo differre est confundendum. *Cic. 6. Att.* 1. 24. Omnia in mensem Martium collata sunt. *Id.* 3. ad *Q. fr.* 3. Diem scito esse nullum, quo die non dicam pro reo: ita quidquid confitio aut cogito, in ambulationis fere tempus confero. *Brutus* apud *Cic.* 11. *Fam.* 13. In posterum diem iter suum contulit. *Cæs.* 1. *B. G.* 40. Quod in longiorem diem collaturus esset. *Id.* 3. *B. C.* 81. Et omnem rationem belli conferre. *Plin. Paneg.* 61. Aliquod consulatum in annum aliquem conferre. ¶ 4. Denique est etiam jungere, conjungere. *Liv.* 33. 19. Conferre vires in unum. *Id.* 3. 8. extr. vires belli in unum. Sic *Plin.* 8. *Ep.* 14. a med. Collatis viribus. Adde *eumd.* 14. *ibid.* 17. *Curt.* 7. 11. 3. Fontes, e quibus collatae aquae flumen emittunt. *Quintil.* 8. 5. 27. E singulis non membris, sed frustis collata oratio. Adde *eumd.* 2. 9. 3. *Plin. Paneg.* 23. Collata omnium vota in unius salutem. — Huc pertinet et illud *Vitruv.* 2. 6. 4. *Schneid.* Igitur dissimilibus et disparibus rebus correptis et in unam potestatem collatis, etc.

B) Conferre est etiam plures personas aut res in unum conjungere, congerere ad aliquem finem: et occurrit I.) In bonam, et II.) In malam partem.

I.) In bonam partem usurpatur ¶ 1. Proprie. Conferre capita dicuntur, qui consulari conveniunt. *Cic.* 5. *Ferr.* 12. 31. Conferrent viri boni capita: de commissione loqueretur inter se. *Liv.* 2. 45. Consules, velut deliberabundi, capita conferunt: diu colloquuntur. — Sic conferre gradum vel pedem est idem quod congregari, alicui admoventi atque appropinquare colloquendi causa. *Plaut. Merc.* 5. 2. 41. Contra pariter fer pedem et confer gradum. Adde *eumd.* *Men.* 3. 3. 30., *Pœud.* 2. 4. 17. et *Mit. glor.* 2. 14. Sic *Virg.* 6. *Æn.* 488. juvat usque morari Et conferre gradum et veniendi discere causas. — *Lucet.* 4. 1101. Conferre membra. h. e. invicem amplecti. Cf. *Apul.* 5. *Met.* Conferre ora. et *Tibull.* 1. 2. 21. natus loquaces. ¶ 2. Translate est communicare consilia, colloqui consultandi causa: et occurrit — a) Cum Accusativo rei. *Ter. Adelph.* 3. 2. 1. Quod si omnes omnia sua consilia conferant. *Id. Heaut.* 3. 1. 64. Conferre consilia ad adolescentes. *Plaut. Amph.* 2. 2. 156. Conferre sermonem. *Id. Curc.* 2. 3. 11. sermones inter se. *Cic.* 2. *Phil.* 15. 38. Cum aliquo aut sermones, aut consilia conferre. *Id.* 2. *Off.* 11. 39. Ut habeas, quibuscum possis familiares conferre sermones. *Id.* 2. *Invent.* 4. 14. Conferre sermonem in via cum aliquo. *Id.* 5. *Att.* 21. 12. rationes. *Id.* 6. *Fam.* 21. 2. Utinam liceat conferre inter nos sollicitudines nostras. *Id.* 2. *Divinat.* 12. 23. Conferre aliquid inter se. *V. paulo* infra sub c. *Cælius* apud *Cic.* 8. *Fam.* 15. 2. Aliquem videre et omnia intima conferre. *Ovid.* 2. *Pont.* 4. 13. Seria multa mihi tecum collata recordor. h. e. tecum tractata. disputata. *Petron.* *Satyr.* 132. Conferre verba cum aliquo. h. e. verba facere. *Tac. Agric.* 15. Conferre injurias. h. e. injurias evomere. — b) Sequente Relativo. *Cic.* 2. *Fin.* 2. 4. Querimus enim finem bonorum: possuntne scire, hoc quale sit, nisi contulerimus inter nos, cum finem bonorum dixerimus, quid finis, quid etiam sit ipsum bonum? Adde *Liv.* 27. 26. — c) Absolute. *Plaut. Rud.* 2. 3. 8. Omnes sapientes decet conferre et fabulari. *Cic.* 1. *Att.* 20. 1. Cum erimus congressi, tum, si quid res feret, eorum inter nos conferemus. At hic facile Accusativum subaudire possumus. Aliter *Propert.* 2. 17. 33. Noli nobilibus, noli conferre beatis. h. e. noli te tradere nobilibus et divitibus, noli cum ipsis communi- care.

II.) In malam partem conferre est admoventi pugnandi causa, obicere, conserrere; et fere usurpatur in re militari. ¶ 1. Proprie. — a) Generatim jungitur aliquot Substantivis, quorum præcipus, servato litterarum ordine, exhibentur. *Nepos Eumen.* 3. et 11. arma conferre cum aliquo. *Liv.* 21. 1. arma inter se. *Cic.* 2. *Divinat.* 55. 114.; *Auct. B. Afr.* 9.; *Liv.* 8. 23. et 23. 28.; et *Sil. It.* 4. 56. castra castris conferre. *Sic Cæs.* 3. *B. C.* 70. Habere castra collata castris hostium. h. e. e regione. *Auct. B. Alex.* 37. ca-

stra conferre oppido. *Liv.* 26. 12. castra cum hoste. *Id.* 2. 30. castra propius. *Val. Flacc.* 6. 270. cursus: ejus verba sunt: adversas collatis cursibus hastas Conjiciunt. h. e. altero in alterum incurrente. *Ovid.* 1. *Fast.* 569. dextrâ collatâ movere prælia. *Cic. Fontej.* 1. 2. ferrum et manus conferre cum aliquo. *Liv.* 7. 33. gradum conferre cum aliquo: ejus verba sunt: Consul invadit hostem, et cum quo forte collat gradum, obtruncat. Adde *Tac.* 2. *Hist.* 42., et *V. paulo* infra pedem conferre eodem sensu. *Liv.* 10. 43. et *Virg.* 12. *Æn.* 673. manum conferre. *Ovid.* 5. *Met.* 242. pectora pectoribus conferre. *Liv.* 28. 2. pedem cum pede conferre. Sic *Id.* 26. 39. Collato pede rem gerere. Adde *eumd.* 6. 12., 7. 33. et 10. 29. Et *Curt.* 3. 11. Collato pede, quasi singuli inter se dimicarent, in eodem vestigio stabant, donec vincendo locum sibi facerent. h. e. junctis pedibus alius contra alium conferti pugnabant. — Et figurate de oratione litigantium. *Cic. Planc.* 19. 48. Non possum magis pedem conferre, ut ajunt, aut propius accedere. Et *Quintil.* 5. 13. 11. Plura argumenta simul invadimus, si aut tam infirma sunt, ut pariter impelli possint, aut tam molesta, ut pedem conferre cum singulis non expediat. Adde *eumd.* 8. 6. 51. — b) Speciatim conferre signa pro congressu pugnandi causa sæpissime occurrit. *Cic. Pis.* 21. 49. Signa contulit cum Alexandrinis. Adde *Liv.* 1. 33. Rursus *Cic. pro leg. Manil.* 23. 66. Qui collatis signis exercitus regios superare posse videatur. collatis signis significat congregantibus æquo campo integris aciebus sub signis et justo prælio decertantibus. *Liv.* 2. 50. Aliquoties æquo campo collatisque signis certatum est. *Id.* 38. 41. Prælio justo, acie aperta, collatis signis dimicandum erat. Adde *eumd.* 28. 38. *Id.* 37. 21. Regii signis collatis abire agmine, ad iter magis, quam ad pugnam composito, cœpere. *Id.* 29. 18. Collatis signis concurrere. — Et figurate de litigantium oratione. *Cic.* 7. *Att.* 5. 5. Reliquum est jorari, si hic sinat. Nam ego is sum, qui illi concedi putem utilius esse, quod postulat, quam signa conferri. Sic *Plaut. Cas.* 2. 5. 44. Collatis signis depugnare. — c) Item speciatim *Virg.* 10. *Æn.* 734. Obvius adverso occurrit, seseque viro vir contulit. h. e. cum viro congressus est. — d) Denique absolute. *Ovid.* 10. *Met.* 603. Quid facilem titulum superando queris inertes? Mecum confer, ait. ¶ 2. Translate ponitur etiam de vi, quam hinc et illinc quomodocumque pugnantes exerant. *Liv.* 21. 1. Haud ignotas belli artes inter se, sed expertas primo Panio (Romani et Carthaginienses) conferebant bello. *Al. leg.* conserebant. *Id.* 21. 50. Ubi in alium everti sunt, Romanus conserrere pugnam et ex propinquo vires conferre velle. *Lucret.* 4. 841. manu certamina pugnæ. *Virg.* 10. *Æn.* 147. certamina belli inter se. *Horat.* 1. *Sat.* 5. 54. Conferre lites. h. e. intendere. *Ovid.* 12. *Met.* 379. Collato Marte. h. e. comminus.

C) Conferre dicitur etiam de rebus, quæ a pluribus in usum unum aliquem contribuantur, et est tribuere, præstare, largiri, in re aliqua occupare. 1.) Proprie. ¶ 1. Dicitur præcipue de pecuniis, quæ a pluribus in usum aliquem contribuantur et solvantur. — a) Cum Accusativo. *Cic.* 4. *Ferr.* 59. 145. et *Nepos Epam.* 3. Conferre pecuniam. *Cic.* 8. *Att.* 3. et *Sueton. Cæs.* 19. pecunias. *Cic. Flacc.* 25. 59. Pecuniam ad patris honores collatam filius abstulit. *Id.* 4. *Ferr.* 63. 157. Conferre pecunias maximas ad honorem sique amplitudinem alicujus. Adde *eumd.* *ibid.* 62. 152. *Id.* *ibid.* 52. 145. pecunias in statuas. *Id.* *ibid.* pecunias in commune Siciliae. *Nepos Att.* 8. pecunias alicui parti. *Sueton. Aug.* 57. pecunias in restitutionem domus. *Plin.* 10. *Ep.* 23. pecuniam in opus balnei. *Justin.* 3. 6. pecuniam in stipendium belli. *Dig.* 50. 15. 5. pecuniam tribui pro modo prædiorum. — Sic æs conferre, ut apud *Ovid.* 4. *Fast.* 351.; quæ dicendi ratio sæpissime occurrit in Inscriptionibus. *Inscript.* apud *Gruter.* 372. 7. L. AVRELIO L. L. VICTORI PLEB. SENIENSI AERE CONLATO etc. Sic *Sueton. Aug.* 59. Antonio Musæ statuam, ære collato, juxta signum Æsculapii statuere. Alia *Inscript.* apud *Gruter.* 373. 5. c. BEMO c. F. CAL. LUTYLO PLEBS VRBANA EX AERE CONLATO. Adde alias apud *Gruter.* 322. 5., 417. 4. et alibi sæpe; item alias apud *Orell.* 3645., 3991. etc. — Et generatim. *Cic. Quint.* 3. 12. Aliquid impendere et in commune conferre. *Id.* 4. *Ferr.* 33. 131. Conferre tributa quotannis ex censu. *Nepos Arist.* 3. Ejus arbitrio quadragena talenta quotannis Delum sunt col-

lata. *Liv.* 28. 36. Conferre aurum argentumque in publicum. *Id.* 2. 33. extr. sextantes in capita. *Id.* 4. 60. tributum. *Id.* 5. 20. tributum minus. *Id.* 5. 47. aliquid ad honorem alicujus. *Sueton. Aug.* 30. quingentis HS. in cellam Capitolini Jovis una donatione. *Ulp. Dig.* 43. 7. 3. apros ad viam vicinalem feriendani. *Scævola* *ibid.* 50. 4. 5. magnam partem patrimonii alicui rei. *Cajus* *ibid.* 41. 1. 7. §. 8. Si vinum alius contulerit, alius inel. — b) Absolute. *Plaut. Most.* 5. 2. 39. Nus dabimus, nos conserrimus nostro sumptu, non tuo. *Quintil.* 12. 7. 9. Conferre alicui ad virtutem. *Dig.* 11. 7. 16. in finis. *Inscript.* apud *Orell.* 612. in monumentum. *Paul. Dig.* 39. 2. 22. Non est fructuario permittendum uti, nisi contulerit. ¶ 2. Item de rebus materialibus pro præstare, tribuere, largiri, dono dare. *Plaut. Men.* 1. 2. 20. Conferre dona alicui. *Ter. Eun.* 3. 1. 60. fructum alio. *Cic.* 2. *leg. Agr.* 23. 61. Æquum est prædas ac manubias suas imperatores in monumenta deorum immortalium atque in urbis ornamenta conferre. *Id.* 3. *Off.* 24. 93. pecuniam in reipublicæ magnum aliquid tempus. *Id.* 1. *ibid.* 20. 64. pecuniam ad beneficentiam liberalitatemque. *Nepos Ages.* 7. munera alicui. Sic *Propert.* 2. 2. 35. Hæc tibi contulerunt cælestia munera divi. *Sueton. Cal.* 20. præmia victoribus. *Quintil.* 1. 10. 18. impendia in educationem. *Plin.* 6. *Ep.* 32. puelle l. millia numinum. *Tac.* 3. *Ann.* 72. hostiles exuvias aut exundantes opes ornatum ad urbis et posterum plurimum.

II.) Translate. ¶ 1. Sæpissime in bonam partem occurrit, et ponitur de consilio, studio, officio, opera, labore, diligentia et similibus, quæ alicujus commodo adhibemus, in aliqua re occupamus; et conferre aliquid in aliquem vel in aliquid, ad aliquem vel ad aliquid, interdum etiam erga aliquem, alio etc. sæpissime occurrit. *Ter. Heaut.* 2. 4. 10. Alio animum suum conferre. *Id. Hecyr.* 3. 1. 18. animum aliquo. Sic *Auct. B. Alex.* 9. animum ad fodiendos puteos. *Cic.* 7. *Att.* 1. 2. omnem animum suum omniemque pecuniam ad aliquam curam. *Id.* 1. *Off.* 14. 45. beneficium in aliquem. Sic *Inscript.* apud *Gruter.* 1022. OB BENEFICIA AB OPTIMO PRINCIPE IN SE COLLATA COLONIA ABELIA etc. Similiter alia apud *Don.* cl. 9. n. 4. COLL. CENT. HELVIVS LEO OB MERITA ERGA SE COLLATA. Rursus *Cic.* 10. *Fam.* 5. 1. Conferre benevolentiam erga aliquem a pueritia. *Id.* 1. *Off.* 16. 50. plurimum benignitatis in aliquem. *Id.* 10. *Fam.* 1. 3. omne nostrum consilium, studium, officium, operam, laborem, diligentiam ad amplitudinem alicujus. Adde *eumd.* 1. *Off.* 33. 120. *Id.* 16. *Fam.* 4. 4. Ut quantum diligentiam in valetudinem tuam contuleris etc. *Id.* 4. *Att.* 1. Conferre plurimum operæ, studii, diligentie, laboris ad conciliandum redditum alicujus. *Id.* 4. *Fam.* 3. ad fin. omnem curam atque operam ad philosophiam. *Id.* 2. *Off.* 1. 2. omnes suas vias cognitionemque in compulsi. *Id.* 10. *Fam.* 12. 5. curas ad dignitatem alicujus. *Id.* *Amic.* 19. 70. fructum ingenui et virtutis in proximum quemque. *Id.* 16. *Fam.* 13. ingenuum suum ad se conservandum. *Id.* 1. *Off.* 14. 45. officia in aliquem. *Id.* 10. *Fam.* 1. 4. Quidquid in eum iudicii officique contuleris, id ita me accipere, ut in me ipsum te putem contulisse. *Id. pro leg. Manil.* 4. 9. Omne reliquum tempus non ad oblivionem veteris belli, sed ad comparationem novi contulit. *Id. Arch.* 9. 19. Conferre omne studium atque ingenium ad populi Rom. gloriam laudemque celebrandam. *Id. Ligar.* 1. 1. orationem omnem ad misericordiam. *Ovid.* 3. *Trist.* 5. 29. Quæque tibi linguæ est facundia, confer in illud, ut etc. ¶ 2. Raro admodum in malam partem occurrit. *Cic.* 9. *Att.* 8. 2. Conferre maledicta in aliquem. *Id.* 2. *Orat.* 43. 152. eadem (vitia) ex contrario in adversarios. *Cic. M. T.* 1. *R. P.* 5. 4. Quæ nisi submoventur, pecuniis bonis, quæ conferunt pestem. ¶ 3. Hinc etiam conferre dicitur quidquid ad finem aliquem assequendum ex suo aliquid tribuit: ad rem *Colum.* 1. *R. R.* 1. 10. Alia (scriptores) — aliquid stipendium nostro studio contulerunt. quod translatus est a superiori paragr. C. 1. 1. Item *Plin.* 35. *Hist. nat.* 15. 50. (175). Sulphur confert candorem. — Itaque conferre, baud aliter ac Gr. *συμμερίζω*, est prodesse, juvare; et occurrit fere in tertius personis, confert aliqua res aliquid, multum, plus, plurimum, parum, nihil, minimum etc.; sed apud sequioris ævi scriptores, namque apud *Cic.* 1. *Acad. (post.)* 4. 15. optimorum Codicum auctoritate *τό* conferre tamquam glossemā

expunctum eat. — a) Cum Accus. et præpos. ad. *Cels.* 6. 6. Qui (oculi) cum magnam partem ad vitæ simul et usum et dulcedinem conferant, etc. *Colum.* 12. *H. R. præfat.* 5. Metus plurimum confert ad diligentiam custodiendi. *Forcellino* videbantur hæc esse *Cic. fragm.* *Æcon.*; et sane *Colum.* ex *Cic. Æcon.* hæc excerptis, ad propriis reddidit verbis: *P.* quæ de *Cic.* paullo superius diximus. Adde *Sueton. Tib.* 4. *Quintil.* 7. 1. 41. Loca nihil ad probationem conferentia. Adde *eumd.* 1. 8. 7. 2. 19. 1. 3. 6. 7. 4. 2. 107. et alibi. — b) Cum Accus. et præpos. in. *Quintil.* 10. 7. 26. Rursus in alia plus prior confert (exercitatio). — c) Cum Dativo. *Plin.* 20. *Hist. nat.* 23. 98. (261). Succus radicia confert multum claritati oculorum. *Id.* 29. *ibid.* 1. 6. (13). *M. Cato*, cujus auctoritatis triumphus atque censura minimum conferunt. Adde *eumd.* 17. *ibid.* 2. 2. (10). et 22. *ibid.* 23. 49. (102).; et *Sueton. Vesp.* 6. *Quintil.* 11. 2. 46. Quod et oratori et ipsi causæ plurimum confert. *Id.* 10. 1. 63. Alcæus plurimum moribus confert. Adde *eumd.* 1. 1. 6. et alibi. — Et sine Accus. *Plin.* 20. *Hist. nat.* 6. 23. (54). Allium voci confert. — c) Absolute, hoc est nullo sequente casu. *Plin.* 14. *Hist. nat.* 6. 8. (70). Senecta nihil conferente. *Quintil.* 1. 8. 8. Multum veteres Latini (auctores) conferunt. *Id.* 2. 5. 16. Plus conferunt Ierti *Cicero* ac *Demosthenes*. Adde *eumd.* 4. 2. 123. 10. 8. 4. et 12. 6. 4. — d) Denique omnino absolute. *Plin.* 19. *Hist. nat.* 5. 26. (83). Confert alterna folia circumobruere. ¶ 4. Denique conferre est etiam rem aliquam alicui deferre, alicui committere. *Cic. Marcell.* 6. 18. Ut — videantur di immortales — omnem spem salutis ad clementiam victoris et sapientiam contulisse. *Id.* 13. *Att.* 12. 2. Alii, sine ulla controversia rem ad me esse collatam. *Lucret.* 6. 54. ignorantia causarum conferre deorum Cogit ad imperium res et concedere regnum. *Tac.* 4. *Hist.* 53. Curam restituendi Capitolii in L. Vestinum confert.

D) Item conferre est personam aut rem uua cum iis omnibus. quæ ad eandem pertinent, aliquo convertere, vertere.

I) Proprie dicitur de iis, quæ ab uno in alium locum transferuntur: quo sensu sæpe occurrit conferre se pro ire, proficisci. — a) Absolute. *Plaut. Bacch.* 4. 6. 27. Bene navis agitur, pulcre hæc confertur ratis. — b) Sæpius addito termino, quo quis quid confert. — Generatim. *Cic.* 3. *Att.* 4. Statim iter Brundisium versus contuli. h. e. converti. Sic *Brutus* apud *Cic.* 12. *Fam.* 4. 4. iter eo conferre. *Cic. pro leg. Manil.* 7. 17. Conferre suas rationes et copias in aliquam provinciam. *Auct. B. Alex.* 39. legiones in mediam aciem. *Auct. B. Afr.* 60. tertiam aciem in sinistram coram, eodem equitatum. *Liv.* 23. 17. Aliquos eodem contulit audita Cannensis clades. *Tac.* 4. *Ann.* 46. parentes et conjuges illuc. — Similiter *Cæs.* 2. *B. G.* 13. Conferre se auaque omnia in oppidum. *Id.* 3. *ibid.* 28. se auaque eo. *Nepos Themist.* 2. se auaque in naves. — Hinc specialim conferre se, Mediorum apud Græcos more, pro ire, proficisci. *Ennius* apud *Non.* p. 518. 20. Derepente contulit sese in pedes! Adde *Plaut. Bacch.* 3. 1. 7. *Gracchus* apud *Cic.* 3. *Orat.* 56. 214. Quo me miser conferam? quo veriam? *Cic. Cæcin.* 8. 22. Conferre se in fugam. *Id. Amic.* 11. 37. se ad bostes. Sic *Nepos Alcib.* 5. et *Con.* 2. se ad aliquem. Rursus *Cic.* 3. *Orat.* 56. 213. Cum *Æschines* se Rhodum contulisset. *Id.* *Flacc.* 21. 49. se Romam. *Lentulus* apud *Cic.* 12. *Fam.* 4. 4. se Laodicam. *Nepos Pausan.* 3. se Colonas. *Liv.* 9. 16. Se confert alicuius. *Cels.* 2. 12. Pituita eo se humore confert.

II) Translate. ¶ 1. Conferre se ad aliquem, aut ad rem aliquam, aut in rem aliquam, est se applicare, se dedere. *Cic. Amic.* 1. 1. Quo mortuo me ad pontificem *Scævolam* contuli. *Id. Brut.* 81. 281. et 11. *Fam.* 29. 2. Conferre se ad amicitiam alicujus. *Id.* 4. *Phil.* 2. 5. se ad senatus auctoritatem, libertatem populi Romani, ad universam rempublicam. Adde *eumd.* 4. *Acad.* (2. pr.) 3. 9. *Id.* 1. *Acad.* (post.) 9. 34. se ad investigationem naturæ. *Id. Amic.* 23. 86. se ad rem publicam. *Id. Arch.* 3. 4. se ad studium scribendi. *Id. ibid.* 7. 16. se ad studia litterarum. *Id.* 5. *Fin.* 20. 57. se ad studia doctrinæ. Adde *Sueton. Gramm.* 24. Rursus *Cic.* 7. *Fam.* 17. se in amicitiam et bdem alicujus. *Id. Rosc.* *Am.* 37. 106. se in alicujus fidem et clientelam. *Id.* 13. *Fam.* 10. se in societatem publicanorum. *Id.* 12. *Phil.* 3. 7. se totos et animis et corporibus in salutem reipublicæ.

¶ 2. Item dicitur de iis, quæ ab uno in alium statum mutantur et convertuntur. *Plaut. Amph.* 1. 2. 16. Conferre seditionem in tranquillum. *Ter. Eun.* 4. 6. 4. verba ad rem. h. e. Italice venire dalle parole ai fatti. Hinc sæpe apud *Ovid.* in *Met.*; ut 12. *ibid.* 145. corpus deus æquoris albam Contulit in volucrum. *Id.* 4. *ibid.* 277. quem Nymphæ pellicis ira Contulit in saxum. Adde *eumd.* 9. *ibid.* 348. et alibi. Nonnulli leg. etiam apud *Cic.* 3. *Off.* 20. 82. Utrum ex homine se quis conferat in bellum. At ibi plerique, inter quos *Orell.*, leg. convertat. ¶ 3. Conferre causam, culpam, etc. in aliquem est in eum rejicere, transferre culpam, præsertim falsam. *Ter. Eun.* 2. 3. 95. Si certum est facere, facias: verum ne post conferas culpam in ore. Sic *Plaut. Amph.* 2. 2. 165. et *Cic.* 9. *Att.* 2. A. Conferre culpam in aliquem. *Id.* 12. *Att.* 31. causam in aliquem. Sic *Liv.* 5. 11. Qui noxii ambo, alter in alterum causam confersat. *Cic.* 3. *Orat.* 61. 229. Scitum est, causam conferre in tempus, cum asserere plura, si cupias, non queas. *Id.* 3. *Ferr.* 15. 41. et *Cæc.* 12. 30. Conferre crimina in aliquem. *Id. Rosc.* *com.* 6. 17. Falsum crimen in purissimam et castissimam vitam collatum. *Id. Flacc.* 17. 41. Conferre invidiam mortis alicujus in aliquem. *Id. Rosc.* *Am.* 35. suspicionem in aliquem. *Id. Senect.* 5. 14. vitia in æneclutem. *Id. Planc.* 14. 35. permulta in aliquem, quæ ab eo nunquam dicta sunt. *Id.* 5. *Fam.* 5. 2. verbum falso in aliquem. *Id.* *Id.* 27. 64. Conferre in infamiam plebis ea, quæ per latrones acta sunt. *Cæs.* 1. *B. G.* 40. Conferre timorem suum in rei frumentariæ simulationem angustiasque itinerum.

E) Denique conferre est plura componere, ut fiat comparatio: ad rem *Ter. Adelph.* 1. 2. 14. Denique si conferendum exemplum est, non fratrem videt rei dare operam. Et *Cic.* 6. *Ferr.* 54. 121. Conferre Verrem, non ut hominem cum homine comparetis, etc. — Perro hac significatione occurrit — a) Absolute, seu cum Accusativo tantum. *Plaut. Pæn.* 5. 2. 88. Tesseram conferre si via hospitalem. *Cic.* 1. *Off.* 22. 77. Quæ res igitur gesta unquam in bello tanta? qui triumphus conferendus? Adde *eumd.* 6. *Ferr.* 20. 45. *Nepos Hann.* 13. Quo facilius, collatis utrorumque factis, qui viri præferendi sint, possit judicari. *Liv.* 1. 39. Nec cum quæreretur gener *Tarquinius*, quisquam Romanæ juventutis ulla arte conferri potuit. *Ovid.* 6. *Fast.* 15. Nec quas *Priamides* in aquosæ vallibus idæ Contulit. *Id.* 7. *Met.* 696. conferre faciem moresque duarum. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 48. 49. (159). Collatis censibus, quos ante dederat. *Sueton. Cæs.* 47. Conferre margaritarum amplitudinem. *Plin.* 8. *Ep.* 6. æ. — Et de iis, quæ ab alio codice excerpta sunt *Cic.* 4. *Ferr.* 77. 190. Hæc omnia summa cura et diligentia recognita et collata, et ab hominibus honestissimis obsignata sunt. — b) Cum addito Dativo. *Cic.* *Orat.* 4. 14. Parva magnis sæpe rectissime conferuntur. *Id.* 2. *Invent.* 80. 151. Conferre aliquid alicui rei. *Lucret.* 2. 1167. tempora præsentia præteritis. *Horat.* 1. *Sat.* 5. 44. Nil ego contulerim jucundo sanus amico. *Propert.* 1. 5. 7. conferre puellam puellæ. Adde *eumd.* 2. 2. 89. *Id.* 2. 21. 11. Num sibi collatam doluit *Venus*? *Seneca* 5. *Controv.* 33. Conferre ingenia ingeniiis. — Immo cum Dativo libiores quædam occurrunt dicendi rationes. *Cic.* 1. *Off.* 22. 76. Tamen ne minima quidem ex parte *Lycurgi* legibus et disciplina conferendi sunt (*Pausanias* et *Lyander*). *Propert.* 1. 4. 9. conferre puellam levibus figuris. *Ovid.* 1. *Pont.* 1. 25. conferre se hominibus magnis. *Phædr.* 4. 23. se laudibus alterius. — c) Cum addito Ablat. et præpos. cum. *Cic.* 4. *Acad.* (2. pr.) 23. 73. Quem cum eo conferre possumus non modum ingenii magnitudine, sed etiam animi? Et mox. Qui inhi cum illo collati, quintæ classis videntur. *Id.* 6. *Ferr.* 52. 121. Conferre pacem cum bello, leges cum vi, forum et jurisdictionem cum ferro et armis, adventum et comitatum cum exercitu et victoria. *Id.* *ibid.* 20. 45. vitam atque existimationem alicujus cum alterius. *Id.* *Sull.* 26. 72. vitam alicujus cum moribus alterius. *Id.* *Opt. gen. orat.* 6. 17. cum maximis minima. *Id.* 2. *Fam.* 12. 2. cum una ambulatione omnes provincie fructus. *Quintil.* 5. 13. 12. argumenta cum argumentis. — Liberiora sunt illa *Cic.* 1. *Tusc.* 1. 2. Jam illa, quæ naturæ, non litteris assecuti sunt (majores nostri), neque cum Græciâ, neque ulla cum gente sunt conferenda. Adde *eumd.* 1. *Orat.* 44. 197. *Id.* *Cicero*. Quæ conferri cum eorum studiis potest? Refert hæc verba *Nonius* p. 268.

20. *Merc.* ex 2. *Off.*, quæ in toto illo opere nondum vidi. — d) Raro admodum cum præpos. inter et Accus. se. *Cic. Rosc.* *com.* 7. 20. Vitam inter se utriusque conferte. — e) Item raro admodum cum præpos. ad et Accus. *Varro* 9. *L. L.* 28. *Müll.* Bos ad bovem collatus, similis.

CONFERRUMINO, as, are, a. 1. idem ac ferrumino, conglutino. *Plin.* 27. *Hist. nat.* 8. 45. (69). Conferva appellata a conferminando.

CONFERTE, adverb. Comp. *Confertius*. — Conferre est idem quod conferim. *Amian.* 31. 15. Conferre in cuneum desciverunt ad Barbaros. *Al. regius leg.* confertii. *Id.* 24. 7. Nunc de industria se distabant, aliquoties confertius resistentes.

CONFERTIM, adverb. dense, densis ordinibus. *Sall. Jug.* 54. Non confertim, neque in unum se recipiebant, sed alius alio etc. *Liv.* 31. 43. Confertim et pugnant et cedunt. Adde *eumd.* 21. 8. *V.* et voc. præced.

CONFERTUS, a, um. *V.* CONFERCIO.

CONFERVA, æ, f. 1. muscus, vel potius spongia aquarum dulcium, seu herba villosa densitatis ac fistulosæ: a conservando, quia ossa contracta sanat. Peculiaris est Alpibus fluminibus. *Plin.* 27. *Hist. nat.* 8. 45. (69). — Hoc nomine *Apul. Herb.* 59. appellari ait etiam consolidam. Et sane in nominis significatione satis conveniunt. — Ceterum cl. *Fée* ad *Plin.* loc. cit. (*Op. cit.* vol. 3. p. 445. et seq.) hæc ait: «Le anciens botanistes réunissaient, sous le nom de *conserva*, une foule de plantes aquatiques, qui aujourd'hui constituent une famille entière, composée d'un très-grand nombre de genres. Chercher à préciser l'espèce dont il s'agit ici, est de tout point impossible: toutes les genres *vaucheria*, *zizyma* et *conserva* sont ceux dont le plus grand nombre d'individus vivent au milieu des eaux courantes: il est même deux espèces, les *Conserva ribularis* et *glomerata* de Linné, sur lesquelles l'attention peut se diriger, car elles sont plus communes que les autres. Il est inutile de prévenir que l'application médicale qu'en fait Plinius, est de tout point fautive. C'est une plante inerte et inusitée. Les Grecs ne l'ont pas mentionnée dans les ouvrages qu'ils nous ont laissés».

CONSERVAFACIO, is, ere, a. 3. fervere facio. *Lucret.* 6. 352. Aurumque repente Conservafacit.

CONSERVEO, ferves, fervebū, fervere, n. 2. (cum et ferveo). Part. *Conservens* 1. 1. — Conserveo est simul ferveo.

I) Proprie. ¶ 1. Generatim. *Pallad.* 1. *H. R.* 35. 13. Urina bubula et amurca æqualiter mixta conferveant. *Theod. Priscian.* 4. de semine sub init. Quærent etiam, quæ causa conserveis atque crassum, post digestionem aquatum atque frigidum fiat (semen). ¶ 2. Specialim dicitur de ossibus fractis, quæ ferruminantur et coeunt. *Cels.* 8. 10. n. 1. Donec duæ partes ejus temporis, quo as quodque conferret, compleantur. *Id.* 8. 10. n. 7. Si quando ossa non conferveant, et paulo post. Inter se ossa conservare. *Al. leg.* coherere. Adde *eumd.* 8. 7.

II) Figurate. *Horat.* 1. *Sat.* 2. 71. Mea cum confervit ira.

CONFERVESCO, is, ere, a. 3. confervere incipio, vel conserveo. *Colum.* 12. *H. R.* 23. 1. Nec postea tangitur vitum, dum confervescat. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 30. 73. (302). Granum si tegulis subiaceat, confervescere. — Item incallescere. *Vitrur.* 2. b. 4. Schneid. Aer inclusus versando confervescit. Adde *eumd.* 8. 3. 2. et 7. 11. 1.

CONFESSE, adverb. sine ulla controversia. *Boeth.* in *Arst. Prædic.* 2. p. 161. Quæ confesse a relativorum definitione segregata sunt. et *ibid.* p. 162. Quæ confesse relativa est.

CONFESSION, ōnis, f. 3. actus confitendi (It. confessione, manifestazione; Fr. aveu, confession; Hisp. confesion, manifestacion; Germ. d. Eingeständnis, die Bekenntnis, Anerkennung; Angl. a confession, acknowledgment). Occurrit ¶ 1. Generatim. *Cato* apud *Gell.* 7. 3. Eo confessionem faciunt, non defensionem. h. e. rem manifestant. Adde *Cic. Milon.* 6. 15. *Id.* *Cic.* 1. *Invent.* 32. 54. Quoniam tacturitas imitatur confessionem. *Sueton. Galb.* 10. extr. Expressim confessionem rariatu. — Porro sæpe occurrit — a) Auditio Genit., uti ajunt, objecti, sive rei, quam quis confitetur. *Cic. Sext.* 69. 145. Differre ad aliquem iudicia. Illteras, confessiones communis exitii. *Id.* 1. *Divinat.* 17. 33. Confessio errati sul. *Id.* *Milon.* 6. 15. furti. *Id.* 1. *Acad.* (post.)

12. 44. ignorantis. *Id. Cluent.* 53. 148. captæ pecuniæ. *Liv.* 21. 18. et 36. 27. culpæ. *Fellej.* 2. 96. Dalmatia ducentos annos rebellis, ad certam confessionem pacata est imperii. *h. e.* ita ut certo fateretur se esse sub R. imperio. *Sueton. Tib.* 19. Confessio facinoris. *Quintil.* 2. 11. 2. inscitie. *Id.* 11. 1. 76. pœnitentiæ. *Tac.* 2. *Ann.* 33. vitorum. — b) Cum Accus. et Infinito. *Liv.* 2. 4. Gratum id multitudini spectaculum fuit: aubmissa sibi esse imperii insignia; confessionemque factam, populi, quæ consulis, majestatem vimque majorem esse. *Adde eumd.* 1. 45., 7. 7., 9. 2. et alibi. — c) Cum præpos. de et Ablat. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 7. 6. (18). Confessio de somno piscium. *h. e.* testimonium, quod pisces dormiant. — d) Cum Genitivo, uti ajunt, subjerti, sive ejus, qui rem confitetur. *Cic.* 7. *Ferr.* 40. 101. Confessio illorum. *Id. post red. ad Quir.* 1. 1. inimicorum. *Cæ.* apud *Cic.* 8. *Fam.* 8. Nefariæ patris confessiones. *Fellej.* 2. 43. Omnium confessione senatus princeps. *Plin.* 14. *Hist. nat.* 4. 5. (44). Illius ævi confessione optimus agricola. *Quintil.* 6. 3. 9. Confessio virtus ac vocis. — e) Cum Pronom. possess. *Cic.* 7. *Ferr.* 64. 166. Indul et jugulari sua confessione. *Id.* 6. *ibid.* 47. 104. Urgeri confessione sua. *Adde Liv.* 28. 40. *Sic Tac.* 1. *Ann.* 12. Arguere aliquem confessione sua. *Cic.* 3. *Cat.* 6. 15. confessionibus suis. *Quintil.* 8. *proem.* 18. confessionem meam. ¶ 2. Speciatim ampliori significatione. *Plin.* 22. *Hist. nat.* 23. 49. (103). Laser ad externa corporum indubitatas confessiones habet. *h. e.* testimonia eorum qui confitentur se eo sanatos. ¶ 3. Item speciatim confessio est exortatio oratoria, species prolepseos, ut apud *Cic. Rabir. Post.* 1. 1., ubi Rabirium sua quoque sententia reprehendendum fatetur, quod pecuniam regi crediderit. Ita *Quintil.* 9. 2. 17. *Adde eumd.* 12. 1. 33.

CONFESSIVUS, a, um, adject. qui confitetur. *Caper de Orthogr.* p. 2246. *Patsch.* Confessiva sit vox et duplici voce abnegativa, ut *non nolo*; ostendo enim me velle.

CONFESSOR, ōris, m. 3. qui confitetur: et præsertim qui illustri aliquo testimonio confitetur et prædicat Catholicam fidem: præcipue vero qui pro ea in tormentis fuit, licet in his vitam non exuerit. *Sidon.* 7. *Ep.* 17. in *car.* Sed confessorem virtutum signa sequuntur. *Adde Lactant. Mort. persecut.* 35.; *Hieronym. Ep.* 82. n. 7.; *Paulin. Nolan.* 28. 102. et 18. 152.; et *Prudent.* 9. *repi. asep.* 55.

CONFESSORICUS, a, um, ad confessionem pertineus. ¶ 1. Confessoria actio, cui opponitur negotia, apud Jctos est, quæ petimus ab alio, qui nos competens auferre conatur, ut confiteatur tale jus ad nos pertinere, nosque in ea possessione relinquat. *Ulp. Dig.* 8. 5. 2. et 4., et 8. 8. 1. *pr.* § 1. ¶ 2. Item qui datur alicui adversus contentum de damno dato. *Ulp. Dig.* 9. 2. 23. § 11., 9. 2. 25. § 1. et 11. 1. 20. *pr.*

CONFESSUM, i, n. 2. *V.* CONFITEOR in fin.

CONFESSUS, a, um. *V.* CONFITEOR.

CONFESTIM, adverb. a *cum* et *ferri*, unde etiam *festinus* et *festinare*, quæ *V.* suo loco; perperam enim *Verrius Flaccus* apud *Gell.* 16. 14. a *fando* deducit; quod etymon ipsi *Gellio* nimis coactum atque absurdum videtur. Hinc *confestim*. ¶ 1. Proprie et stricto sensu est jugi festinationis studium, ut veteres Grammatici apud *Charis.* 2. p. 176. *Patsch.* exponunt; et jungitur fere cum verbo *sequi* vel cum ejusdem compositis. *Sisenna* apud *Charis. loc. cit.* Confestim sequi. *Adde Liv.* 44. 3. *Cic.* 2. *Invent.* 12. 42. Quæ gestum negotium confestim aut ex intervallo consequuntur. *Adde eumd.* *ibid.* 28. 43. *Lucret.* 4. 341. Insequitur raudens confestim lucidus aer. *Adde Quintil.* 4. 2. 54. *Cæs.* 4. *B. G.* 32. Cohortes armari et confestini se subsequi jussit. *Adde eumd.* 5. *ibid.* 18. ¶ 2. Latiori sensu ponitur pro continuo, protinus, sine intermissione, sed ita ut festinationis studium semper subit: et occurrit — a) Absolute. *Plaut. Trin.* 3. 3. 70. Abi ad thesaurum jam confestim clanculum. *Cic.* 2. *Phil.* 31. 77. Janitor: Quis tu? A Marco tabellarius. Confestim ad eam, cujus causa venerat, deducitur, eique epistolam tradidit. Et additis sine ulla mora, quæ verba Grammatici *parallela* dicunt. *Id.* *Cic.* 5. *Phil.* 12. 31. Rem administrandam arbitror sine ulla mora et confestim gerendam. *Liv.* 40. 12. Conjecti oculi in Demetrium sunt, velut confestim responsurus esset. *Lucret.* 4. 189. Suppeditat enim confestim lumine lumen.

Virg. 9. *Æn.* 231. confestim alacres admittier orant. *Adde Cic.* 14. *Att.* 4. 2.; *Lucret.* 5. 284.; *Nepot. Epam.* 4.; *Catull.* 64. 285.; *Liv.* 1. 32., 1. 51., 2. 7. et alibi sæpe; *Horat.* 1. *Ep.* 12. 9.; *Curt.* 4. 12. 1.; *Colum.* 2. *R. R.* 10. 16.; *Apul.* 10. *Mel.*; *Sueton. Tib.* 13. et *Cat.* 15.; et *Dig.* 5. 1. 19. § 2. — b) Interdum respondet adverbio *postea cum*, ut apud *Cic. Cluent.* 67. 192. Larini est commoratio: postea autem, cum appropinquare bujus judicium ei nunciatum est, confestim huc advolvit. — Vel particulæ *cum*, ut apud *Nepot. Pausan.* 5. Hic cum semianimis de templo elatus esset, confestim animam efflavit. — Vel denique particulæ *ut*, quemadmodum apud *Liv.* 1. 12. Ut Hostus cecidit, confestim Romanæ inclinatur acies. *Adde Sueton. Aug.* 10.

CONFESTINATIO, ōnis, f. 3. idem quod festinatio. *Apul.* 10. *Met.* p. 233. *Bipont.* Et itur confestim magna confestatione ad illud sepulcrum. At *Elmenh.* p. 244. rectius legit *magna cum festinatione*.

CONFĒTA sus dicebatur, quæ cum omni fetu adhibebatur ad sacrificium. *Paul. Diac.* p. 57. 21. *Müll. Cf. Virg.* 8. *Æn.* 43.

CONFEXIM pro confecerim. *V.* CONFICIO sub init.

CONFIBŪLA, æ, f. 1. idem ac fibula. Apud *Caton. R. R.* 12. est ligneum viaculum, quo arbor seu trabs comprimitur, ne fudatur.

CONFICIENS, entis. *F.* voc. seg.

CONFICIO, ficiis, fēci, fectum, ficere, a. 1. (cum et facio). *Confestim pro confecerim* vel *confecero* quidam leg. apud *Plaut. Truc.* 4. 4. 39., quemadmodum *effezis* pro *effeceris* dixit *Id.* *Cas.* 3. 5. 63. — Passivum *confici*, etiam in Præsentis et Imperfecto, quacumque usurpatur aignificatione; quamquam præcipue apud Vetera forma *confio*, *confieri* usu veperit, a qua *Cicero* de Industria ac abstinentia videtur. *V.* CONFIO loco suo. — Part. *Conficiens* in fin.; *Confectus* in omnibus fere paragr.; *Confecturus* et *Conficiendus* sub *A. 1.* — Conficere proprie est cum alio aliquid facere, simul operari, teste *Paul. Diac.* p. 59. 2. *Müll.* Confecerunt, una fecerunt. Sed sumitur generatim *A)* Pro facere, efficere, elaborare, exsequi, perficere, finire, complere; *B)* Item est sibi aliiue aliquid comparare præcipue plura colligendo; *C)* Denique est plura simul ad aliquid efficiendum ita præparare et usurpare, ut hæc eadem minuantur, mutantur, candantur, immo etiam deleantur ac consumantur.

A) Conficere ponitur pro facere, efficere, elaborare, exsequi, perficere, finire, complere. ¶ 1. Generatim usurpatur de omnibus, quæ corporis aut animi viribus sunt, perficiuntur, vel quomodocumque elaborantur. *Cic.* 3. *Orat.* 32. 127. Anulum, quem haberet, pallium, quo amictus, soccos, quibus indutus esset, se sua manu confecisse. *Id.* 1. *Legg.* 6. 18. Ratio summa, insita in natura, cum est in hominis mente confirmata et confecta, lex est. *h. e.* firmata et definita, facta, aptata rebus particularibus. *Id.* *Balb.* 20. 47. Si Marius tanta bella legisset, quanta gessit et confecit. *Id. Prov. cons.* 8. 19. Bellum affectum videmus, et, ut vere dicam, pæne confectum. *Colum.* 11. *R. R.* 2. 90. Optimum est intra cal. decembr. senientem confecisse. *Auct. B. Alex.* 65. Hæc celeriter se conlecturum sperabat. *Plin.* 35. *Hist. nat.* 12. 45. (157). Prisci aurum et argentum ne dis quidem conficiebant. *h. e.* elaborabant. *Id. ibid.* 15. 50. (175). Ad ellythnia maxime conficienda. *Id.* 16. *ibid.* 36. 55. (159). Calamini Orientis populi bella conficiunt. — Porro jungitur pluribus Substantivis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Cic. Cluent.* 26. 74. absolutio confiri poterat sententiis xvi. *Ter. Adelph.* 4. 5. 89. aliquid dormienti. *Cic.* 2. *Att.* 4. 1. aliquid amanter diligenterque. *Nepos Con.* 3. aliquid per aliquem. *Cæs.* 1. *B. G.* 13. aliquid diebus xx. regerime. *Cic.* apud *Non.* p. 269. 20. *Merc.*; *Cæs.* 1. *B. G.* 54. et 3. *ibid.* 28.; *Nepos Themist.* 4.; *Patinius* apud *Cic.* 5. *Fam.* 10. extr.; *Sall. Cat.* 51.; *Liv.* 21. 40. bellum. *Sic Horat.* 2. *Ep.* 1. 254. duella confecta. *Nepos Dion.* 10. cæde confecta. *Colum.* 1. *R. R.* 8. 9. centones confecti. *Id.* 12. *ibid.* 3. 8. cibum familiarē. *h. e.* parare. *Edict. Dioctet.* p. 22. corium bubulum infectum formæ primæ X quingentis. Idem confectum ad soleanda calceamenta X septingentis quinquaginta. *corium confectum* dicitur a corario medicatus, *It. conciato*, et opponitur infecto. *Cæs.* 6. *B. G.* 1. defecto confecto.

Adde Liv. 25. 8. *Cic. Rosc. Am.* 28. 76. *Is inus. Id. Brut.* 74. 259. famam alicui conficit aliqua res. *Ter. Phorm.* 5. 2. 5. aliquid flagiti. *Cæs.* 6. *B. G.* 19. funeribus iustis confectis. *Nepos Phoc.* 4. legitima quædam. *Id.* *Att.* 18. extr. librum Græcæ. *Id. Hann.* 13. libri Græco sermone confecti. *Cic.* 13. *Att.* 26. 2. litteras. *Id.* 16. *ibid.* 4. sub fin. ludurum confectorum nuncios expectare. *Plin.* 34. *Hist. nat.* 11. 25. (108). medicamina. *Catull.* 68. 149. munus confectum carne. *Cic.* 3. *Fam.* 11. ad fin. orationes confectæ. *Adde Nepot. Cat.* 3. *Sic Cic.* 2. *Orat.* 28. 121. partem orationis perpolire atque conficere. *Plaut. Mil. glor.* 3. 1. 93. pallium conficitur tuniceque hibernæ bonæ. *Plin.* 13. *Hist. nat.* 6. 13. (55). pelles candidas conficere. *h. e.* inficere. *V.* CONFECTOR; et cf. *Arnob.* 2. 41. Conficiendis quæere corporibus fucus. *Plaut. Merc.* 2. 3. 81. et *Pers.* 2. 4. 1. pensum. *Pallad.* 13. *R. R.* 6. peras et lardum conficere. *h. e.* salire et condire servandi causa. *Sall. Cat.* 61. prælium. *Cic.* 6. *Att.* 7. 2. rationes confectæ. *Id.* 1. *Off.* 22. 76. rem vi manaque. *Id.* 16. *Att.* 16. 8. § 8. res magnâ curâ, multâ operâ et labore. *Id.* 2. *Fam.* 15. res mehercule confecta ex mea sententia est. Alio sensu *Id.* 8. *Att.* 4. extr. Confecta res est. *h. e.* actum est de Italia. *Manut.* Ceterum priore significatione *Cæs.* 1. *B. G.* 3. ad eas res conficiendas biennium sibi satis esse ducere. *Nepos Pelop.* 3. et *Sall. Cat.* 46. quibus rebus confectis. *Nepos Hann.* 2. rem divinam. *Cic.* 13. *Fam.* 11. 1. et 6. *Ferr.* 45. 99. sacra. *Adde Liv.* 30. 14. et *Plin.* 31. *Hist. nat.* 7. 41. (89). *Cic.* apud *Non.* p. 269. 12. *Merc.* senatusconsulta confecta. *Cæs.* 1. *B. C.* 8. reliquo sermone confecto. *Plaut. Capt.* 3. 5. 67. sesquipolus. *Cic.* 4. *Herenn.* 15. 22. significationem alicuius rei. *Id.* 3. *Ferr.* 23. 60. tabulas. *Cæs.* 1. *B. G.* 29. tabulas litteris Græcis. *Sueton. Aug.* 73. vestis a filia nephibusque confecta. *Adde Cic.* 6. *Ferr.* 26. 89. et *Colum.* 12. *R. R.* 3. 6. *Cæs.* 7. *B. G.* 3. vigiliam. ¶ 2. Speciatim confici dicuntur mandata, munera, negotia et similia, quæ perficiuntur, transiguntur, expediuntur: et occurrit — a) Cam Accusativo. *Cic. Planc.* 11. 28. Conficere legationem et mandata. *Id.* 2. ad *Q. fr.* 14. 2., 9. *Phil.* 3. 6. et 5. *Att.* 14. 3.; et *Sall. Jug.* 12. mandata. *Cic.* 2. *Fam.* 12. 1. Cum tu hæc leges, ego jam annum munus confecero. *Id.* 2. *Orat.* 3. 11. Conficere munus susceptum. *Id.* 10. *Fam.* 17. 1. negotium ex sententia. *Id.* 1. *Att.* 16. 5. totum negotium conficere per aliquem. *Adde Nepot. Con.* 3. et *Cæs.* 1. *B. C.* 29. *Cic.* 5. *Fam.* 20. Conficere cum aliquo et conficere rationes. *Cæs.* 3. *B. G.* 103. Conficere legationis officium. *Id.* 1. *B. C.* 7. rem sine pugna et sine vulnere. *Cf. Cic.* 3. *Att.* 23. 4. Modo res conficiatur. *Adde Nepot. Timol.* 1. et *Miltiad.* 1. *Sueton. Aug.* 78. Conficere residua diurni actus. — b) Absolute. *Cic.* 1. *Att.* 13. 6. Ista confice. — Et omisso Accus. *Cic.* 7. *Fam.* 2. 1. Quod si mihi permisisses, qui meus amor in te, conficissem cum coheredibus. *h. e.* negotium perfecissem. *Id.* 12. *Att.* 19. 1. Tu cum Appella Chio confice de columnis. *Id.* 1. *ibid.* 5. 4. De Acutiliano negotio, quod mihi mandaras, ut primum Romanam veni, confeceram. — c) Denique cum Accusativo rei, quæ agendo, tractando, negotiando perficitur. *Ter. Andr.* 4. 1. 26. et 30., *Heaut.* 5. 1. 22. et *Phorm.* 2. 1. 28.; et *Sueton. Claud.* 26. Conficere nuptias. *Ter. Heaut.* 5. 2. 45. pacem in leges suas. *Adde Cic. Flacc.* 12. 29. *Cic.* 5. *Att.* 13. 1. pactiones. ¶ 3. Item speciatim de itineribus. *Cic.* 5. *Fin.* 1. 1. Conficere ambulationem in Aculenia. *Id.* 5. *Att.* 12. 1. cursum. *Adde Virg.* 5. *Æn.* 362. Rursus *Cic.* 3. *Tusc.* 1. 2. cursum vitæ. *Id.* 1. *Nat. D.* 31. 87. Cursus annuus conficitur sol. *Adde eumd.* 2. *ibid.* 20. 52. *Id.* 5. *Att.* 14. 2. Iter conficiebamus æstuosa et pulverulenta via. *Adde Cæs.* 2. *B. G.* 14. et 4. *ibid.* 4.; *Nepot. Agr.* 4.; et *Sueton. Claud.* 17. *Cic. Senect.* 2. 6. Conficere longum aliquam viam. *Sueton. Cæs.* 37. longissimas vias celebritate incredibili. — Hinc ponitur etiam de loco, seu spatio, quod quis iter laetus transgreditur. *Virg.* 2. *G.* 541. Sed nos immensum spatium conficimus æquor. *Cic.* 2. *Nat. D.* 20. 52. Sol conficit xii. signorum orbem. *Id.* 1. *ibid.* 31. 87. Disparibus temporibus eadem spatia conficiunt stellæ. *Sic Nepos Thrasylb.* 9. Conficere dimidium spatium itineris. Rursus *Cic.* 1. *Fin.* 1. 1. Vario sermone sex illa a Diplyo stadia confecta. *Id.* 4. *Att.* 16. 14. Ut mille passuum conficiatur. ¶ 4. Item speciatim de tempore et anni tempestati-

bus, et est finire, explere. *Plaut. Trin.* 3. 3. 77. Nihil longo sermone ultimur: diem conficimus. *Cic. Orat.* 52. 176. Isocrates prope centum conficit annos. *h. e.* vivendo pergit, explevit. *Id. Tusc.* 38. 92. Conficere annos sexaginta. *Id. Cael.* 17. 39. omnem vitam suam cursum. *Cf.* superiorem paragr. 3. *Id. Quinct.* 12. 40. Biennio jam confecto. *Id. 3. Fin.* 22. 76. Extremum vitae diem morte conficere. *Id. 15. Att.* 15. 4. Annuum tempus conficitur. *Sil. It.* 4. 80. Lux aderat, somnusque suas confecerat horas. — Sic *Cic. 3. Fam.* 9. 4. Confecit aestivis. *Colum. 2. R. R.* 8. 2. Aequinoctium conficitur. *Adde eumd.* 11. *ibid.* 2. 35. et 11. *ibid.* 3. 51. *Seneca 3. Quæst.* nat. 29. Bruma conficitur in aliquo astro. *Adde Colum. 2. R. R.* 8. 2., 8. *ibid.* 5. 1. et 9. *ibid.* 14. 12. Sic *Plin. 18. Hist. nat.* 26. 63. (232). Donec conficitur bruma. *h. e.* donec brumæ tempus finiatur. *Colum. 11. R. R.* 2. 54. Messis conficitur. *Apud Plin. 16. Hist. nat.* 23. 36. (87.), 18. *ibid.* 25. 57. (207). et 18. *ibid.* 28. 68. (265). confectum sidus est, cum vel in cælo apparere desit, vel ejus vis peracta est et cessavit. Eodem sensu *confici sidus* dicitur apud *eumd.* 2. *ibid.* 41. 41. (108).

B) Conficere est etiam aliquid sibi vel aliis comparare, præcipue plura colligendo: et occurrit ¶ 1. Fere cum Accusativo rerum, quas colligendo quis comparat: et jungitur pluribus Substantivis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Cæs. 2. B. G.* 24. armata nulla centum. *Cic. 1. Att.* 7. bibliothecam alicui. *Id. pro leg. Manil.* 21. 61. exercitum difficili reipublicæ tempore. *Adde Liv.* 2. 40. sub fin. *Rursus Cic. 8. Att.* 11. 2. exercitus maximus. *Cæs. 1. B. C.* 24. equites circiter ccc. *Adde eumd.* 3. *B. G.* 23. et *Liv.* 29. 35. *Cic. 12. Att.* 37. 2. hortus alicui. *h. e.* emendo comparare. *Nepos Hann.* 10. multitudinem magnam serpentum. *Ter. Phorm.* 1. 1. 4. paucillum nummorum. *Plaut. Merc. prol.* 95. peculium grande. *Cic. Flacc.* 9. 20. pecuniam. *Id. 3. Verr.* 52. 138. pecuniam permagnam ex aliqua re. *Id. 9. Fam.* 13. extr. redditum alicui. *h. e.* perficere, ut redire in patriam possit. *Adde Sueton. Cæs. 5. Cic.* apud *Non. p.* 193. 11. *Merc.* aumina confecta et singulis æribus. *Ter. Eun.* 5. 4. 6. virginem alicui: ejus verba sunt: Virginem, quam amabat. eam confecti sine molestia. *h. e.* devici, expugnati, illi conciliavi. *V. ibi Donat.* Sic *conficere centurias* apud *Cic. 11. Fam.* 16. 3. et *Q. Cic. Petit. cons.* 5. 18. est parare sibi suffragia centuriarum in petitione honorum. Similiter *Cic. Planc.* 18. 45. Neque hoc liberis nostris interdiciendum est, ne observent tribules suos, ne diligant, ne conficere necessariis suis suam tribum possint. *h. e.* conciliare suam tribum amicis suis et cognatis. Quidam hic legunt *reficere*, sed male. — Huc pertinent et illa *Cic. Brut.* 74. 259. Conficere famam bene loquendi. *Gr. ποιεῖν ὄψωπα.* *Id. 2. Orat.* 79. 324. Ex his locis trahitur, qui ad mutus animorum conficiendos interit in causa. *h. e.* movendos, excitandos. *Orellius pro trahitur legit trahemus.* *Ter. Heaut.* 5. 3. 1. Nisi cæves, aliquid gnato conficiis mali. *h. e.* comparabis, afferes. Sic *Id. Andr.* 4. 1. 31. Quantas hic suis consiliis mihi confecit sollicitudines. ¶ 2. Raro admodum absolute ponitur, et conficere est efficiendi vim habere. *Cic. Parit. orat.* 26. 93. Sunt aliae (causae), quæ ipsæ conficiunt, aliae, quæ vim aliquam ad conficiendum afferunt etc. *V. Conficiens* in fin. bujus voc. ¶ 3. Cum duplici Accus. est reddere, seu facere ut quis aut quid in aliqua sit condicione. *Cic. 1. Invent.* 55. 106. In hac (consequente) primum animi auditoris mihi et misericordem conficere oportet, quo facilius commoveri possit. *Cf. Farron. 1. R. R.* 1. 2. ¶ 4. Denique est etiam verbum disputantium et signat effecere, manifestum facere, adque ponitur pro colligere, concludere, argumentatione inferre: ad rem *Cic. 4. Herenn.* 30. 41. Conclusio est, quæ brevi argumentatione ex his, quæ ante dicta sunt, aut facta, conficitur id, quod necessario consequatur. *Adde eumd.* 1. *Invent.* 31. 53. *Id. 1. ibid.* 40. 72. Cum id perspicuum sit, quod conficiatur ex rationatione. *At. tamen aliter leg.* *Adde eumd.* *ibid.* § 73. et 2. *ibid.* 47. 87.; et *Quintil.* 5. 14. 9., 5. 14. 22., 9. 4. 69. et alibi.

C) Denique conficere est plura simul ad aliquid efficiendum ita preparare et usurpare, ut hæc eadem mutantur, mutantur, commutantur. immo etiam deleantur ac consumantur. ¶ 1. Ponitur de rebus physicis seu materialibus, quæ conficiuntur suamque mu-

tant formam. *Cato R. R.* 16. Conficere ligna ad fornacem. *h. e.* in frusta concidere. *Cic. 2. Nat. D.* 63. 158. Villis ovium confectis atque contextis homines vestiantur. *h. e.* villis, qui ovibus avelluntur, in fila ducuntur etc. *Plin. 7. Hist. nat.* 56. 57. (191). Ceres invenit frumenta molere et conficere. *h. e.* in panes formare. *Cic. 2. Nat. D.* 54. 134. Dentes aculi morsu dividunt escas, intimi autem conficiunt. *h. e.* mandunt. *Adde Liv.* 2. 32. et *Plin. 11. Hist. nat.* 37. 61. (160). *Rursus Cic. 2. Nat. D.* 54. 134. et 55. 137. Cibus coctus et confectus. *h. e.* maceratus, digestus. *Adde eumd.* *Tim.* 6. *Plin.* 26. *Hist. nat.* 8. 28. (43). Alvus cibus non conficit. *Adde eumd.* 11. *ibid.* 37. 68. (180). et 37. 79. (201.); et *Scribon. Compos.* 122. ad fin. Sic apud *Colum. 5. R. R.* 6. 4. justa cibiorum conficere dicuntur pecudes, quæ justam pabuli quantitatem consumunt. Et figurate *Quintil.* 10. 1. 19. Lectio, non cruda, sed multa iteratione mollita et velut confecta. ¶ 2. Item ponitur de rebus physicis seu materialibus, quæ delentur, consumuntur. — a) Generatim. *Cic. Marcell.* 4. 11. Nihil est enim opere et manu factum, quod non aliquando conficiat et consumat vetustas. *Adde eumd.* 2. *Divinat.* 57. 117. — b) Sic de cibis. *Plaut. Men.* 3. 2. 4. Conficere prandium. *Cic. 9. Fam.* 18. 3. pavones, pullos columbinos. — c) Et de rerum elementis. *Lucret.* 1. 904. Ignis conficiunt silvas. *Id.* 536. Confici igne, frigore. *Cf. Cic. 3. Off.* 6. 29. *Val. Flacc.* 6. 384. Machina confecta flammis. — d) Denique de re familiari. *Ter. Phorm.* 5. 5. 11. Conficere argentum alicuius. *Cic. Flacc.* 36. 90. patrimonium suum. *Id. Sert.* 51. 110. ornamenta equestris ordinis. *h. e.* census equestrem. *Id. post red. in senat.* 5. 10. suam rem non minus strenue, quam publicam. ¶ 3. Ponitur etiam de hominibus ceterisque animantibus, et est concidere, occidere. — a) Proprie de hominibus. *Plaut. Truc.* 2. 7. 52. Jam berce ego te hic hac offatim conficiam. *Cic. Mil.* 14. 37. Hæc (sic) — ad regiam me pæne confecit. *Adde eumd. Harusp. resp.* 1. 2. *Nepos Alcib.* 10. Conficere aliquem incendio. *Liv.* 1. 25. alterum Curiatium. *Id.* 42. 16. saucium. *Adde Horat.* 1. *Sat.* 9. 29. *Sueton. Cal.* 58. alique triginta vulneribus. *Tac.* 1. *Ann.* 6. aliquem ignarum inermemque. *Adde eumd.* 4. *ibid.* 7. Huc referri potest et illud *Cic. 1. Nat. D.* 36. 101. Ibes magnam vim serpentium conficiunt. — b) De venatoribus, qui feras excipiunt et occidunt. *Sueton. Claud.* 21. Et *Domit.* 19.; *Lamprid. Commod.* 13., et alii: unde CONFECTOR, quod *V.* sub 2. — c) Hinc figurate. *Plaut. Pseud.* 1. 5. 49. Conficiet jam te hic verbis. *Liv.* 22. 61. Conficere aliquem omnibus notis ignominiosisque. — Et metaphorâ a venatoribus sumpta *Cic. 7. Verr.* 58. 164. Si ex bis laqueis te exueris, in illas tibi majores plagas incidendum est, in quibus te ab eodem me, ex superiore loco (*h. e.* ex oratorio suggestu), confici et concidi necesse est. — Eadem metaphorâ, sed obsceno sensu, *Sueton. Ner.* 29. Cum assalum desavisset, conficeretur a Doryphoro liberto. *h. e.* constupraretur. — d) Cum agitur de aliquo populo, natione, provincia, conficere est domare, sub suam potestatem redigere. *Cic. 2. Invent.* 37. 111. Hostes consecrari et conficere. *Liv.* 2. 40. Conficere duos hostium exercitus. *Nepos Lysandr.* 1. Athenienses sexto et vicesimo anno bellum gerentes confecit. *h. e.* debellavit. *Cic. pro leg. Manil.* 10. 28. Pompejus plures provincias confecit, quam alii conciperunt. *Forcellinus interpretatus est administravit;* sed rectius accipies pro *prostravit ac domuit:* sic enim *Liv.* 26. 21. Quæstus —, quod provincia confecta exercitum deportare non licuisset. *V.* integr. loc. *Adde eumd.* 27. 5., 28. 28. et 40. 35. ¶ 4. Usurpat etiam de hominibus, civitatibus, nationibus, quæ vi aliqua physica vel morali ad summum vitæ discrimen paulatim adducuntur, debilitantur, franguntur, delentur. — a) Active *Cic. 3. Att.* 8. 2. Cum meus me mæror quotidianus lacerat et conficit, tum vero hæc addita cura vix mihi vitam reliquam facit. *Adde eumd.* 1. *Fin.* 18. 59. *Id. 1. Orat.* 17. 78. Quos in foro, quos in ambitione, quos in republica, quos in amicorum negotiis res ipsa ante confecit, quam etc. *Adde eumd.* 2. *Phil.* 15. 37. *Liv. præfat.* § 4. Quibus jam pridem prævalentis populi vires se ipsæ conficiunt. *Adde eumd.* 5. 10. extr. *Seneca 3. Benef.* 26. Quæ (arcusandi rabies) omni civili bello gravius togantur civitatibus confecit. *Cf. Cic. Harusp. resp.* 20. 42. — b) Sæpe passivè. *Cic. 2. Off.* 1. 2. Confici angoribus. *Id. 4. Fam.* 13. 2. curis. *Id.*

Orat. 10. 33. desiderio alicujus rei incendi et confici. *Id. 14. Fam.* 4. 1. lacrimis. *Id. 3. Off.* 6. 29. fame, frigore. *Plin.* 32. *Hist. nat.* 10. 39. (117). Cæcheeti, quorum corpus macie conficitur. — Et *Conficior* absolute pro dolore conficior cum Accus. et Infinito dicitur *Cic. 10. Att.* 18. 3. Ipse conficior veniase tempus, cum etc. — c) Sæpius Part. præter. pass.

Confectus, a, um, occurrit; et quidem — Addito Ablativo rei, qua quis conficitur; et jungitur pluribus Substantivis, quorum hæc sunt præcipua. *Catull.* 68. 119. ætate parens confectus. *Adde Sat.* *Jug.* 9. extr. *Virg.* 11. *Æn.* 85. ævo. *Tac.* 3. *Hist.* 22. algore atque inedia confectus hostis. *Colum.* 1. *R. R.* 8. 28. annis confecta ætas. *Cic. 11. Att.* 11. cruciatu confectus maximorum dolorum. *Ter. Andr.* 2. 1. 5. cura. *Cic. Mur.* 40. 86. cum corporis morbu, tum animi dolore. *Adde eumd.* 1. *Fin.* 12. 41. *Id. 7. Ferr.* 51. 134. fime atque inopia rerum omnium confecti ac perituri natæ. *Id. 1. Cat.* 10. 26. fame, frigore, inopia rerum omnium. *Id.* 10. *Fam.* 17. laboribus concursationibusque. *Virg.* 3. *Æn.* 590. macie supremæ confectus. *Curt.* 3. 11. 25. mænore. *Ennius apud Cic. Senect.* 5. 14. senio. Sic *Cic. Mil.* 8. 20. Tota civitas confecta senio est. *Id. Rabir. perduell.* 7. 21. et *Pis.* 34. 84. senectute. *Ovid.* 6. *Met.* 37. senectâ. *Cic. Sert.* 9. 20. vino, ganeis, lenociniis adulteriisque confectus homo. *Liv.* 5. 3. vulneribus, vigiliis, opere paucitas oppidanorum confecta. *Cæs. 2. B. G.* 25. et 4. *ibid.* 5. vulneribus multis gravibusque. — Absolute. *Cic. 14. Fam.* 4. Mulier ægra, et corpore et animo confecta. *Id. 2. Cat.* 11. 24. Gladiator confectus et saucius. *Id. Dom.* 23. 59. Porvus filius lacrimans et confectus. *Lucret.* 3. 961. Confecit artus languent. *Liv.* 1. 23. Fessos confectosque aggredi. *Ter. 26. Hist.* nat. 12. 77. (125). Corpora confecta. *Harduin.* exponit senilia. — Hinc Part. præter.

Conficiens, entis, adjective quoque occurrit, unde Sup. *Conficientissimus;* et quidem — a) Absolute. *Cic. Parit. orat.* 26. 93. Causæ sunt alie, quæ ipsæ conficiunt, alie quæ vim aliquam ad conficiendum afferunt. Itaque illæ superiores, conficientes vocentur, etc. *h. e.* quæ in scholis efficientes dicuntur. *Et mor.* Conficiens causa alia est absoluta, alia aliqua adjuvans. — b) Cum Genitivo. *Cic. 5. Fin.* 27. 81. Hæc, cum corporis bona sint, eorum conficientia certe in bonis numerabis. *Græcè τὰ τῶν ἀγαθῶν ποιεῖν.* *Id. Flacc.* 19. 44. Cum civitate mihi res est acerrima et conficientissima litterarum. *h. e.* quæ diligentissime omnia acta perscrubit. *At. leg.* conficiendarum litterarum diligentissima.

CONFICTIO, ōnis, f. 3. ¶ 1. Est actus confingendi, comminutum. *Cic. Rosc. Am.* 13. 35. Criminos conficiendum accusator Frucius suscepit. ¶ 2. Significat etiam simulationem, atque idem est ac fictio, quam vocem *V. Cæli. Aurel.* 1. *Acut.* 11. ante med. Dabimus igitur congrua, fingentes ea, quæ ipsi (ægrotales) petebant. At si minime consenserint, erit confictionis argumentatio adhibenda: ut si exempli causa vinum accipere cupiunt, mulsum demus.

CONFICTIO, et rectius CONFICIO, as, are, n. 1. freque. stat. a confingo. Usus est *Nævius* apud *Varron.* 7. *L. L.* 107. *Müll.*

CONFECTOR, ōris, m. 3. qui fingit. *Poulin. Nolan. Ep.* 21. (ol. 24) n. 4. ad *Amand. Manichæus* veri Creatoris negator, falsique confector.

CONFICTUS, a, um. V. CONFIGO sub ioi.

CONFICTUS, a, um. V. CONFINGO.

CONFIDEJUSSOR, ōris, m. 3. qui simul cum alio fidejussit. *Ulp. Dig.* 46. 1. 10.; *Modestinus. ibid.* 39.; *Papinian. ibid.* 48.; et *Paul.* *ibid.* 2. 14. 23.

CONFIDELIS, e, adject. qui ejusdem fidelis est. Absolute, substantivorum more, usurpat *Cassiod.* 9. *Hist. Eccl.* 3. Is itaque tempore tempestatis confidelium suorum numerum gubernavit.

CONFIDENS, entis. V. CONFIDO in 6n.

CONFIDENTER, adverb. (cum et 6denter). Comp. *Confidentius* 1. et 2.; Sup. *Confidentissime* 2. — *Confidenter* ¶ 1. In bonam partem est fidenter, animose. *Plaut. Amph.* 1. 1. 183. Certum est confidenter hominem contra colloqui. *Id. Mil. glor.* 2. 5. 55. Qui æque faciat confidenter quidquam, quam quæ molles faciant. *Id. Pseud.* 1. 5. 44. Bene confidenterque astutis intelligo. *Adde eumd.* *Capit.* 3. 5. 6. *Cic. Cæl.* 10. 44. Dram jam confidentius de studiis eius honestis, quantum audeo quædam, fretus vestra sapientia, libere confiteri. *Id. 2. Orat.* 7. 28. Loqui confidenter. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 75. 97.

(210). *Confidentius* affirmatur. ¶ 2. In mslam partem est impudenter, nimis audacter. *Afranius* apud *Non.* p. 262. 17. *Merc.* Excludere virum confidenter. *Turpilius* apud *eumd.* p. 262. 14. *Confidentius* vivere. *Ter. Heaut.* 5. 3. 7. In qua re nunc confidenter restas, stultus? *Cic. 1. Herenn.* 5. 8. Superbe, perfidiose, crudeliter, confidenter factum. *Id.* 2. *ibid.* 5. 8. Ut confidentissime resistens responderet.

CONFIDENTIA, æ, f. i. fiducia, fidentia, confisio, et cum spe conjunctum apud *Plaut.* *Most.* 2. 1. 3. Occidit spes nostra, nusquam atabulum est confidentiæ (It. *confidenza*, *franchezza*, *coraggio*; Fr. *assurance*, *courage*; Hisp. *fianza*, *atreimiento*, *es fuerza*; Germ. d. *Zuversicht*, *Reckheit*, d. *Selbstvertrauen*, *feste Vertrauen*; Angl. *confidence*, *boldness*, *assurance*, *courage*). Occurrit ¶ 1. *Confidentia* relative est idem quod confidere, spe confideudi actus. *Plaut. Pseud.* 2. 4. 73. *Confidentia* est inimicos meos posse perdere. Joculariter *Id. Asin.* 3. 2. 3. Scapularum confidentia, virtute ulmorum freli. Hic *Non.* p. 262. 7. *Merc.*, nescio an recte, confidentiam poni scribit pro duritia, patientia. At hic *Plautus* ut diximus, locatur, quemadmodum in illo *Pers.* 2. 4. 49. Tu quidem haud etiam es octoginta pondo. *PAB.* At confidentia illa militia militatur magis, quam pondere. h. e. illa Veneris militia ausu, non pondere militatur; nempe, ut ait *Ovid.* 2. *Amor.* 10. 24. Pondere, non nervis, corpora nostra carent. *Cælius* apud *Cic.* 3. *Fam.* 8. 9. Afferre confidentiam alicui. ¶ 2. Absolute, et quidem in bonam partem, est virtus, qua quis suis viribus fidit, fiducia, fidentia, apimus. *Nævius* apud *Non.* p. 262. 24. *Merc.* Excidit orationis omnis confidentia. *Plaut. Amph.* 5. 1. 2. Spes atque opes vitæ meæ jacent sepultæ in pectore, neque ullast confidentia jam meo in corde, quin amiserim. *Id. Capt.* 4. 2. 32. Satur homo est: habet profecto in ventre confidentiam. *Cic. fragm.* apud *Non.* p. 262. 24. *Merc.* Duas sibi res, quo minus in vulgus et in foro diceret, confidentiam et vocem deuisse. *Veget.* 1. *Milit.* 8. Tiro delectus exercitio prætentandus est, ut possit cognosci, utrum habeat confidentiam militarem. ¶ 3. Item absolute, sed in malam partem, est temeritas, audacia, impudentia. *Cato* apud *Charis.* 2. p. 204. *Putsch.* Atque quamquam multa nova miracula leceri in limbi mei, tamen nequeo desinare mirari eorum audaciam atque confidentiam. *Pacuvius* apud *Non.* p. 260. 10. *Merc.* Coercere atrocem confidentiam. *Accius* apud *eumd.* p. 262. 16. Reprimere confidentiam. *Plaut. Mil. glori.* 2. 34. Confidentiam habere. Adde *eumd.* *Pers.* 2. 2. 49., cujus verba *V.* supra sub 2. *Ter. Andr.* 5. 3. 5. *PAMPH.* Ita prædicant. si. Ita prædicant? ingentem confidentiam. Adde *eumd.* *Eun.* 5. 1. 23. *Cic.* 2. *Herenn.* 5. 8. Quæ signa confidentiæ, non innocentiae sunt. *Id. Flacc.* 4. 10. Videte quo vultu, quo confidentia dicant. *Id.* 2. *Phil.* 40. 104. Confidentia et temeritas tua. Adde *eumd.* *Cæcin.* 1. 2.; *Auct. B. Alex.* 52.; *Quintil.* 11. 3. 160. et 12. 5. 2.; et *Sueton.* *Cal.* 51.

CONFIDENTILOQUUS, a, um, adject. confider loquens. Occurrit tantum *Comp.* apud *Plaut. Trin.* 1. 2. 164. Neque argutum magis, neque confidentilolulus (quam *scurrae*).

CONFIDO, fidi, fisis sum (et fidi), fiderè, n. 3. (cum et fido). Præter. *confisus* sum agnoscitur a *Charis.* 1. p. 222. *Putsch.*, *Diomed.* 1. p. 352. etc., estque usu frequentius: nihilominus *confiderunt* legitur apud *Liv.* 44. 13. Agros etiam confiderunt se a populationibus tueri posse. Ubi frustra *Scopp.* lectionem sollicitat. Hæc *Forcellinus*. Recentiores tamen philologi hanc *Livii* lectionem omnino dubiam esse affirmant. — Part. *Confidens* sub 1.º et in fin.; *Confisus* sub 2.º — *Confido* est credo, spero, fidem in aliquo repositam habeo (It. *confidare*, *confidarsi*, *assicurarsi*; Fr. *mettre sa ferme confiance*, *se fier entièrement à*; Hisp. *confiar*, *tener seguridad*; Germ. *fest vertrauen*, *fest verlassen*, *seine Zuversicht auf etwas setzen*; Angl. *to trust*, *feel confident or well assured*, *confide or put confidence in*). Occurrit — 1.º Absolute. *Cic.* 3. *Tusc.* 7. 14. Qui fortis est, item est fidens, quoniam confidens nala consuetudine loquendi in vitio ponitur, ductum verbum a confidendo, quod laudis est. *Plaut. Pseud.* 4. 7. 106. BA. Men tu epistolam dedisti servo? cui aervo? NA. Syro. BA. Non confidit. Sycophanta hic nequam est. *Cic.* 1. *Tusc.* 32. 78. A. Me nemo de immortalitate depellet. M. Laudo id quidem: etsi nihil

nimis oportet confidere. *Sall. Jug.* 13. Igitur ubi legati satis confidunt, die constituto, senatus utrisque datur. *Rursus Cic.* 13. *Fam.* 6. 5. Tibique, ut confido, gratias agam. — 2.º Addita persona, aut re, cui quis confidit, et quidem — a) Per Dativum. *Cic.* 5. *Phil.* 1. 2. Nisi vestræ virtutis constantique confiderem. *Id.* 1. *Att.* 9. 2. Quidquid ejusdem generis habebis, ne dubitasti mittere; et arcæ nostræ confidito. h. e. confide, me habere pecuniam præsentem, qua solvam. *Id. Amic.* 5. 17. Sibi ipsum confidere. *Id. Flacc.* 2. 5.; et *Auct. B. Afr.* 19. sibi. Sic *Cæs.* 3. *B. C.* 7. Neque si sibi confisi, ex portu prodire sunt ausi. Et *Ovid.* 2. *Art. am.* 143. Alicui timide confidere. *Rursus Cic.* 3. *Fin.* 8. 29. sibi ac suæ vitæ et actæ et consequenti. *Id.* 6. *Fam.* 6. 4. divinationi. *Id.* 16. *Att.* 16. a. § 5. parum constanti suæ. *Id.* *ibid.* 16. b. § 15. aut liberalitati aut amicitiae alicujus. *Cæs.* 1. *B. G.* 53. legioni maxime. *Id.* 3. *B. C.* 24. virtuti alicujus. *Liv.* 21. 19. fidei Romanæ et societati. Adde *eumd.* 39. 53. *Curt.* 4. 10. 16. Satis confisus Græcorum erga se benevolentia et fidei. *Id.* 8. 9. 2. causæ suæ ferocius confidere. *Ovid. Heroid.* 17. 173. vitæ. *Id.* 10. *Met.* 69. figuræ suæ. *Lucan.* 10. 82. formæ suæ. — b) Per Ablativum sine præpos. *Cic.* 5. *Tusc.* 14. 40. Corporis firmitate, aut fortunæ stabilitate confidere. *Id. Rosc. com.* 1. 2. Copia et facultate causæ confisus, vide, quo progrediar. *Id.* 8. *Att.* 10. voluntate aliorum. *Id.* 5. *Tusc.* 3. 8. artem. *Lentulus* apud *Cic.* 12. *Fam.* 14. 4. Nulla alia confisus urbe, Laodiceam se contulit. *Cæs.* 3. *B. C.* 83. Cum Scipio affinitate Pompeii confideret. *Id.* 3. *B. G.* 9. Confidere natura loci. *Id.* 1. *B. C.* 5. celeritate navium et scientia gubernatorum. Adde *eumd.* *ibid.* 57. *Auct. B. Afr.* 1. animo et spe. *Liv.* 21. 4. non alio duce plus. *Ovid.* 13. *Met.* 240. socio Viire. *Sueton.* *Cæs.* 86. senatusconsulto ac iurejurando. — c) Per Dativum, an per Ablat. incertum. *Cic.* 9. *Att.* 4. Optimalibus nihil confidere. *Id.* 5. *Tusc.* 13. 40. suis bonis. *Liv.* 2. 45. Consules magis non confidere, quam non credere suis militibus. non confidere pertinet ad virtutem militum, non credere ad voluntatem et benevolentiam. *Cæs.* 1. *B. G.* 53. Confidere viribus. *Sall. Cat.* 56. his amicis sociisque. *Id.* *ibid.* 52. diis immortalibus. *Id.* *Jug.* 112. Mario parum. *Propert.* 1. 11. 9. Atque ultimam magis te remis confisa minutis Parvula Lucrina cymba moretur aqua. *Virg.* 5. *Æn.* 870. O nimium caelo et pelago confisse sereno. *Id.* 1. *ibid.* 456. Confidere rebus alicuius. *Seneca Ep.* 75. bono suo. *Seneca Thyest.* 615. bono fragili. *Sueton.* *Tib.* 19. ostento. *Val. Flacc.* 6. 625. regnis suis. — 3.º Addita re, quam futuram confidimus. — a) Per Infinitivum, vel per Accusativum et Infinitivum, juncturque verbis tam præsentis, quam præteriti et futuri temporis. *Plaut. Stich.* 3. 2. 1. Tam confido, quam potest, me meum obtenturum regem ridiculis meis. Adde *Ter. Heaut.* 1. 1. 108. et *Adelph.* 5. 3. 40. *Cic.* 7. *Ferr.* 69. 176. Ego mei iam rationem officii confido esse omnibus persolutam. *Id.* 6. *Att.* 9. Spero, et hercule, ut me jubet Acastus, confido, te jam, ut volumus, valere. *Id.* *ibid.* 7. Confido, rem, ut volumus, esse. *Id.* 1. *ibid.* 10. Confido illum fore in officio. Adde *eumd.* *ibid.* 16. b. § 16., 11. *Fam.* 8. 3. *Off.* 2. 3. et alibi. *Cæs.* 2. *B. C.* 10. Opera tueri ac posse confisi sunt. Adde *eumd.* 1. *B. C.* 23. *Liv.* 4. 32. Satis confidere, non diuturnum gaudium fore. *Lucret.* 5. 391. siccare prius confidunt (venti et sol) omnia posse. *Tibull.* 1. 10. 45. Stulte confisus amari. Adde *Sall. Cat.* 17. et *Jug.* 26.; *Ovid.* 9. *Met.* 256.; *Quintil.* 5. 12. 17.; et *Sueton.* *Cæs.* 29. *Plin.* 10. *Ep.* 26. Quia confido, domine, ad curam tuam pertinere, nuncio tibi, me Ephesum navigasse. h. e. pro certo habeo: hinc *Forcellinus* singulari paragrapho hunc locum distinxit. — b) Per Ablat. et præpos. de. *Cæs.* 2. *B. C.* 5. *extr.* Ne vel domesticis opibus, vel externis auxiliis de salute urbis confiderent. *Nepos Miltiad.* 1. Ut non solum de eo bene sperare, sed etiam confidere cives possent. *Ulp. Dig.* 1. 3. 34. Cum de consuetudine civitatis vel provinciae confidere quis videtur. — c) Per Ablat. et præpos. in. *Auct. B. Afr.* 19. Quippe qui in illorum sibi confideret multitudine. — d) Cum ut partic. et Conjunct. rarum est. *Plin.* 2. *Ep.* 5. Videmur posse confidere, ut universitatem omnibus varietas ipsa commendat. Et illud *Cicer.* huc pertinere cupiam videbitur, 1. ad. *Q. fr.* 2. 5. Spero, superiores fore nos: confido animo, ut in hac republica ne casum quidem ullum pertimescam. Ceterum confidere

animo idem est ac *confidere* absolute: et *Ciceronis* locus, *Orellio* teste, corruptus est. — e) Cum *Accus.* *Stat.* 2. *Theb.* 573. Martisque e semine Theron Terrigenas confisus avos. At. leg. *confessus*, sed *Priscian.* 18. p. 1185. *Putsch.* legit *confisus*, dictumque docet more Græcorum, qui *Σαφώς* τούτῳ, et τούτῳ δαύτῳ. Cf. etiam *Cic.* 1. *Tusc.* 32. 78. Nihil nimis confidere. *V.* supra integr. loc. sub 1.º. — Hinc Part. præs.

CONFIDENS, entis, adjective quoque usurpatur, unde *Comp. Confidentior* 1. et 2., et *Sup. Confidentissimus* 2. — *Confidens* ¶ 1. Apud veteres tantum in bonam partem occurrit, teste ipso *Cic.* 3. *Tusc.* 7. 14., cujus verba superius retulimus sub 1.º; et est qui sibi confidit, fiducia plenus. *Plaut. Capt.* 3. 5. 8. Debet innoventem servum atque innoxium confidentem esse. *Id. Amph.* 1. 1. 1. Qui me alter est audacior homo, aut qui me confidentior? *Ter. Andr.* 5. 2. 14. Nescio qui senex modo venit, illum, confidens, eatus. *Donatus* interpretatur constans. ¶ 2. Sæpe in malam partem accipitur pro temerario, impudenti, improbo. *Ter. Phorm.* 1. 2. 73. Est parasitus quidam Phormio, homo confidens, qui illum dii omnes perdidit etc. *Lucilius* (minime vero *Pacuvius*, ut habet *Forcellinus*) apud *Non.* p. 262. 13. *Merc.* Improbis, confidens, nequam, malus videtur. Adde *Turpilius* apud *eumd.* *ibid.* *Cic.* 7. *Phil.* 1. 3. Nequam est homo ille atque confidens; multi præterea improbi. *Virg.* 4. *G.* 445. Nam quis te, juvenum confidentissime, nostras Jussit abire domus? Adde *Amian.* 24. 11. *Horat.* 1. *Sat.* 7. 7. Confidens et tumidus. *Quintil.* 9. 3. 65. Pro astuto sapiens, pro confidente fortis, pro illiberali diligens. *Sueton.* *Domit.* 12. ad fin. Ab juvenia minime civilis animi, confidens etiam etc. *Gell.* 10. 26. *extr.* Nimis confidentius. *Apul. de Mag.* Mendacium confidentissimum.

CONFIGO, figis, fxi, fixum, figere. a. 3. (cum et figo). Part. *Confictus* pro *confixus* habet: *Scaurus* apud *Diomed.* 1. p. 373. *Putsch.* Sagittis confictus. Adde *Veget.* 2. *Veterin.* 14. 4. *Schneid.*; et *V. F.* *GO* sub init. — Part. *Confixus* 1. 1. — *Configere* proprie est simul figere (It. *configgere*, *conficcare*; Fr. *attacher, clouer ensemble*; Hisp. *atar, clavar juntos*; Germ. *zusammenstechen*; Angl. *to fix or fasten together*).

1.) Proprie. ¶ 1. Est ferire, transverberare; et occurrir — a) Fere cum Ablativo instrumenti, quo feritur. *Cic.* 4. *Acad.* (2. pr.) 28. 89. Hercules filius suos confugebat sagittis. *Id.* 2. *Nat. D.* 50. 126. Confixæ capræ sagittis. *Ovid.* 2. *Pont.* 7. 15. Sic ego Fortunæ telis confixus iniquis. *Lucan.* 3. 621. Confingere aliquem cuspid. *Plin.* 32. *Hist. nat.* 7. 24. (75). Confingere ranas juncis. *Sueton.* *Cæs.* 68. Cohors confixa multitudine sagittarum. *Id.* *Domit.* 3. Confingere muscas stilo præcuto. — b) Absolute. *Virg.* 2. *Æn.* 429. Pereunt Hymenisque Dymasque Confixa sociis. *Id.* 3. *ibid.* 45. Hic confixum ferrea telis Telorum seges. *Nepos Datam.* 9. Hoc idem cum universi læssissent, priusquam pervenirent ad eum, quem agredi volebant, confixi conciderunt. — *Confingere cornicum oculos*, est calidos homines et versutos astutia et calliditate superare: estque proverbialis locutio. *Cic. Mur.* 11. 25. Inventus est scriba quidam Ca. Flavius, qui cornicum oculis confixerit. *V. CORNIX.* — Apud *Cic.* 2. *Orat.* 62. 253. legitur hic versus *Lucili*: *Quid? Decius, Nuculum an confixum vis facere?* inquit. Unde quidam erueret sibi visi sunt *confisus*, us, aut *confixum*, i: alii *confixum* facere idem esse ajunt, quod *confingere*. Sed enim omnia ibi incerta sunt, lectio, interpunctio, sententia: quamquam *Junus Parrhas.* de *quæst. per epist.* sect. 50. interpretatur se putat. ¶ 2. Item est res clavis conjungere, clavis munire. *Cato R. R.* 21. Confingere sublimas inter se. *Cæs.* 3. *B. G.* 13. transira clavis ferreis. *Vitruv.* 10. 6. 3. *Schneid.* Tigna in capitibus habentia transversaria confixa. *Id.* 10. 15. 7. Arca compacta et confixa rudentibus extensis. *Colum.* 7. *R. R.* 3. 5. Confingere tabulam aculeis. h. e. aculeis tabulæ insigere. *Auct. B. Alex.* 2. *extr.* Præterea alias ambulatorias (turres) totidem tabulatorum confixerant. — Et figurate *Apul. de Mundo.* Cælum confixum stellis. h. e. stellas habens infixas.

11.) Translate est aliquem transverberare adeoque debilitare: ad rem *Ovid.* 2. *Pont.* 7. 15. Sic ego Fortunæ telis confixus iniquis, Pectore concipio nil nisi triste meo. *Afranius* apud *Non.* p. 89. 33. *Merc.*

Confixum desiderare. *Cic. Harusp. resp.* 5. 8. Ducen-
tis confixus senatus consultis. *Id.* 12. *Phil.* 7. 18.
Diffidebant Servilio: meminere autem, ejus sententia con-
fixum Antonium. *Id.* 7. *ibid.* 2. 5. Omnes vigilias,
curas, cogitationes in republica salute confingere. *Id.*,
inter quas et Orelli, leg. defigere.

CONFIGURATIO, ōnis, f. 3. conformatio, simili-
tudo. *Tertull. Pudic.* 8.

CONFIGURATUS, a, um, *P.* voc. seq.

CONFIGURO, as, avi, ātum, are, a. 1. (cum et fi-
guro). *Part. Configuratus*. — Configurare est figu-
rare, conformare, ad similitudinem alterius effingere.
Colum. 4. *R. R.* 20. 1. Ne pravitas statumini ad
similitudinem sui vitem configuret. *Lactant.* 7. 4.
Homo ex rebus diversis ac repugnantibus configurat-
us est. *Id.* 1. 17. Simulacra configurata. Adde *eumd.*
2. 12. — Figurare. *Gell.* 12. 1. ad fin. Ex matris et-
iam corpore et animo recentem indolem configurat.

CONFINALIS, e, adj. ad confine pertinens.
Var. Auct. de limit. p. 310. *Goes.* Confinales lineæ.
Cassiod. 7. *Variar.* 4. Confinales populi. h. e. Rbæ-
ti, quia in finibus positi sunt Italix. *Isid.* 10. *Orig.*
litt. C. Confinalis, eo quod sit genere vel loco affinis.
Veteres editiones habent confinalis.

CONFINDO, fudis, fidi, fissum, findere, a. 3. (cum
et findo) idem quod findo. *Tibull.* 4. 1. 173. Et fer-
ro tellus, pontus confinditur are. — *Part. Confissus*.
Confissus podagra apud *Macro.* 2. *Saturn.* 4. est
sectus, h. e. concisus, veratus: quemadmodum a
Martial. 9. 93. podagra cheragraque secatur Ca-
jus, dictum est. Al. tamen leg. contusus, alii confu-
sus. Ceterum findit, confindit, legitur in *Not. Tir.*
p. 122.

CONFINE, is, *P.* CONFINIS in fin.

CONFINGO, fingis, finxi, fictum, fingere, a. 3. (cum
et fingo). *Part. Confictus* I. et II. — Confingere est
fingere, facere (II. formare, fare; Fr. *façonner, faire*;
Hisp. *labrar, hacer*; Germ. *zusammenbilden*;
Angl. *to make, form, fashion, construct*).

I.) Proprie. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 32. 47. (91).
Halcyonum nidi ferro interdicti non queunt, nec unde
confingantur, inveniunt. *Id.* 11. *ibid.* 5. 4. (11). Apes
favos confingunt et ceras. *Quintil.* 12. 3. 12. Confi-
cta frons. *Farro* 5. *L. L.* 7. *Müll.* Ostendit, quem-
admodum quodque poeta verbum confinxerit. *Plin.*
37. *Hist. nat.* 12. 74. (195). Nomina ex Græcæ vani-
tate conficta. *Apul.* 8. *Met.* Confictum mendacium.

II.) Translate est simulo, commiscor: ad rem Ca-
to apud *Isid.* de differ. verb. 220. vol. 5. p. 29. *Are-
val.* Tu, inquam, si verum suppressis, falsarius agno-
sceris; si falsa confingis, mendax esse videris. Occur-
rit — a) Absolute. *Cic.* 2. *Herenn.* 8. 12. Aut inimi-
cos nostros, aut homines natura malevolos et maledi-
cos confinxisse diemus. — b) Cum Accusativo. *Plaut.*
Capt. prol. 35. et 47. Confingere dolum. *Ter. Hecyr.*
4. 4. 71. Confingere falsas causas ad discordiam. *Id.*
Andr. 3. 3. 26. Lacrymæ confictæ dolis. *Id. Phorm.*
1. 1. 81. Omnia hæc confingem. *Cic.* 4. *Verr.* 37. 90.
Confingere aliquid criminis. *Liv.* 40. 8. crimen. Adde
eumd. 40. 42. *Id.* 34. 21. aliquam probabilem cau-
sam. *Colum.* 1. *R. R.* 8. 4. rationes. *Petr.* *Satyr.*
132. Quod solum salvo pudore poteram confingere,
languorem simulare cepi. *Ulp.* *Dig.* 48. 18. 1. ad
fin. Confingere homicidium in se. h. e. contra se, si-
mulare se fecisse. — c) Cum Accusativo et infinito.
Cic. Deiot. 6. 16. Id vos a viro optimo cogitatum esse
confingitis. Adde *Justin.* 32. 2.

CONFINALIS, *P.* CONFINALIS.

CONFINIO, is, ere, n. 4. confinem esse. *Gloss.*
Cyrrill. ὁμορῶν, confinio.

CONFINIS, e, adj. (cum et finis) conterminus,
finitimus (II. confinante; Fr. *qui confine, contigu*,
voisin, adjacent; Hisp. *contiguo, junto, limitaneo*,
vecino; Germ. *zusammen-oder einander grän-
zend, angränzend*; Angl. *next to, adjoining, bor-
dering upon, contiguous*).

I.) Proprie occurrit — a) Absolute. *Liv.* 4. 49.
Excursionis in confinem agrum Lavicanum factæ
erant. *Farro* 1. *R. R.* 16. 1. Si quid ita est in confi-
nibus fundis, ut etc. *Paul.* *Dig.* 10. 1. 4. § 8. docet
in prædiis urbanis proprie confines non dici, quia
plerumque communibus parietibus disternuntur;
sed vicinos: iucque in iis non habere locum judi-
cium finium regendorum. *Ovid.* 1. *Art. am.* 87.
Hunc Venus e templis, quæ sunt confinia, ridet. *Val.*
Flacc. 2. 633. tenet hinc veterem confinibus oris
Pars Phrygiæ. — b) Cum Dativo. *Cæs.* 6. *B. G.*

3. Confines hi erant Senonibus. *Nepos Datam.* 4.
Quæ gens jacet supra Ciliciam, confinis Cappadociæ.
Curt. 6. 5. 11. Mardoxum erat gens confinis Hyrcani-
æ, cultu vitæ aspera et latrocinii assueta. *Ovid.* 1.
Met. 718. Collo confine caput. *Id.* 13. *ibid.* 924.
Sunt viridi prato confinia littora. *Plin.* 13. *Hist.*
nat. 15. 29. (91). Mauri confines Atlantæ. *Id.* 8. *ibid.*
10. 10. (31). Africa confinis Æthiopix. *Dig.* 8. 3.
20. § 2. Fons confinis fundus.

II.) Translate est similis vel proximus; et occurrit
— a) Cum Dativo. *Ovid.* 2. *Pont.* 5. 71. studio
confinia carmina vestro. *Seneca Ep.* 120. ante med.
Sunt virtutibus villa confinia. Adde *Quintil.* 5. 11.
21. et 6. 3. 88. *Id. Quintil.* 9. 2. 92. Confinia sunt
his celebrata apud Græcos schemata. *Symmach.* 10.
Ep. 1. Cui proverbio ne videar esse confinis. — b)
Cum Genitivo. *Gell.* 1. 2. Officia virtutum confinia.
Al. leg. confinitima. — c) Absolute. *Cic.* 4. *Herenn.*
11. 16. Perveniant ad confinia genus ejus generis,
quod appellamus fluctuans. *Al. omittunt* et genus,
et leg. confinium cum Orellio; tamen præstat lege-
re ad confine ejus generis etc. — Hinc

Confinitis, is, m. 3. absolute, substantivorum more.
Martial. 2. 32. Vexat sæpe meum Patrobas confi-
nitis agellum. *Cajus Dig.* 18. 1. 35. sub fin. Si quis
in vendendo prædio confinem celaverit. *Lactant.* 5.
2. Confines suos sedibus agrisque pellebat.

Confine, is, n. 3. absolute, substantivorum more,
est res confinis. *Cic.* 4. *Herenn.* 11. 16. Perveniant
ad confine ejus generis. *V.* supra sub II. c. *Seneca*
1. *Ira* 8. In confinibus hostis arcendus est. *Lucan.*
6. 649. Tænarus, mastum mundi confine latens Ac
nostri. *Val. Flacc.* 6. 374. Inde Lycen ferit ad confi-
ne papillæ. *V.* et CONFINIUM I. b.

CONFINITIVUS, a, um, adj. idem quod confi-
nis, vel similis. *Gell.* 1. 2. Officia virtutum confini-
tima. *Al. rectius leg.* confinia.

CONFINIUM, ii, n. 2. finis, seu terminus plurium
agrorum communis (II. confine; Fr. *situation limi-
trophe, voisinage, confins*; Hisp. *confines, terminos*,
límites; Germ. *d. Grenze, Schranken*; Angl. *a*
confine, common boundary, bound, limit, frontier).

I.) Proprie. — a) In singulari numero. *Farro* 5.
L. L. 74. *Müll.* Arbores in confinio natæ, in utro-
que agro serpunt. Adde *eumd.* 1. *R. R.* 16. fi.; *Cæs.*
1. *B. G.* 24.; *Liv.* 33. 3. et 37. 23.; *Tac.* 4. *Hist.*
72.; et *Germ.* 3. extr.; et *Dig.* 10. 3. 19. et 10. 1. 4.
§ 10. *Plin.* fi. *Hist. nat.* 9. 10. (27). Ad confinium.
Id. 12. *ibid.* 20. 44. (98). Ex confinio. *Dig.* 10. 32.
35. § 1. In eodem confinio. *Id.* 10. 1. 4. § 11. Con-
finium non intelligitur. *Apul.* 4. *Met.* Ad usque con-
finium cervicis. — b) In plurali numero. *Cic.* 2.
Off. 18. 64. Conveniet vicinitatibus et confinis æ-
quum esse et faciem (vicinitas in urbanis, confinia
in rusticis prædiis proprie dici, in CONFINIS I.
a. adnotavimus) h. e. vicinis et confinibus: immo plu-
res MSS. libri pro confinis habent confinibus. —
Ceterum in plur. numero occurrit tantum forma con-
finia, quæ et a confine, is, recte derivari potest.
Ovid. 3. *Art. am.* 201. Confinia supercilii. *Id.* 12.
Met. 40. mundi. *Id.* 14. *ibid.* 7. et 18. *ibid.* 291.; et
Lucan. 3. 275. terræ. *Val. Flacc.* 8. 180. Crastina
namque dies truci ad confinia ponti Cyaneasque vo-
cat.

II.) Translate. ¶ 1. Dicitur de tempore. *Tibull.*
4. 1. 70. Confinia mortis. Sic *Apul.* 11. *Met.* Ad
mortis confinium accedere. *Ovid.* 5. *Fest.* 157. Con-
finia mensum. h. e. mensium. *Id.* 7. *Met.* 706. Au-
rora tenet confinia lucis et noctis. Adde *eumd.* 4.
ibid. 401. et 13. *ibid.* 592. *Quintil.* 8. *Declam.* 19.
Animam in confinio mortis ac vitæ librato dolore
suspendere. *Cod. Theod.* 2. 7. 2. Confinium legitimum
temporis. ¶ 2. Item de quacunque virginitate. *Cic.*
4. *Herenn.* 11. 16. Perveniant ad confinium ejus ge-
neris, quod appellamus fluctuans. *Al. leg.* confine, al.
confine genæ. *P.* CONFINIS II. c. *Fellej.* 2. 124. In
arcto salutis exitique confinio esse. *Co um.* 3. *R. R.*
5. 2. Mediocritas in confinio boni et mali posita est.
Tac. 4. *Ann.* 58. Confinium breve artis et falsi. *Plin.*
Paneg. 4. Confinitio vitiorum. *Cod.* 5. 70. 6. Con-
finium furoris et insanix. *Capell.* 2. p. 47. Licet virgo
a Jove ejus confinio assidere juberetur. h. e. prope.

CONFINIUS, a, um, adj. idem ac confinis.
Frontin. de colon. p. 144. *Goes.* Ager confinius le-
ge Sempronii est assignatus.

CONFIO, fis, fieri, passiv. a conficio, et est confi-

cior, perficior; sed anom. et in quibusdam tantum
personis ac temporibus usitatum. ¶ 1. Ponitur pro
colligi ad aliquid conficiendum. *Liv.* 5. 50. Cum dees-
set aurum, ex quo summa pactæ mercedis Gallis con-
fieret. Est qui legit conferebatur. ¶ 2. Item confici,
perfici; et dicitur — a) Speciatim de iis, quæ ex
pluribus conficiuntur. *Colum.* 1. *R. R.* 8. 12. Cara-
bit, ut panis diligenter confiat. *Id.* 2. *ibid.* 14. 1. Ster-
cus confit ex pecudibus. *Plin.* 31. *Hist. nat.* 7. 40.
(83). Quicumque ligno confit sal niger est. *Sueton.*
Cæs. 20. Ut diurna acta confierent. — b) Genera-
tim res confici dicitur, quæcumque ad finem addu-
citur, seu perducitur. *Ter. Adelph.* 5. 8. 23. Hoc con-
fit, quod volo. *Lucret.* 4. 290. Res confit utraque. *Id.*
2. 1069. Geni debent animorum et confieri res. *Id.* 3.
413. Sine pernicie confiet eorum. *Al. leg.* non fiet.
Adde *eumd.* 5. 889. *Balbus* et *Oppius* apud *Cic.* 9.
Att. post ep. 7. a. § 1. Quo facilius per te res tota
confieret. *Balbus* apud *eumd.* 8. *ibid.* post ep. 15. a.
§ 3. Quomodo in hujusmodi re, commodius cadere
non potuit, quam ut res sine sanguine confieret. *Cæs.*
7. *B. G.* 68. Postquam id difficultus confieri animad-
vertit. *Virg.* 4. *Æn.* 117. Nunc qua ratione quod in-
stat Confieri possit, paucis, adverte, docebo. Adde
Sulpicius apud *Cic.* 4. *Fam.* 8. et *Tac.* 11. *Ann.*
59. *Imp. Leo Cod.* 2. 7. 11. Nisi prius in examine
gesta confiant. *Arnob.* 2. 43. Maleficia cuncta con-
fiant. *Id.* 7. 11. Insuperabili omnia necessitate
confiant. ¶ 3. Item est consumi, absumi, confici.
Plaut. Trin. 2. 4. 7. Hoc confit cito, quam si tu
objicias formicis papaverem. *Colum.* 11. *R. R.* 3.
51. Dum æquinoctium confiat. *P.* CONFUI et CON-
FORE.

CONFIRMATE, adverb. firme, firmiter. *Cic.* 4.
Herenn. 11. 16. Hoc genus orationis sine nervis et
articulis fluctuat huc et illuc, nec potest confirmate,
neque viriliter se expellere.

CONFIRMATIO, ōnis, f. 3. actus confirmandi (II.
confirmazione, stabilimento; Fr. *action de conso-
lider, d'assurer, affermissement*; Hisp. *el acto de*
asegurar, aseguramiento; Germ. *d. Festmachen*,
d. Befestigung; Angl. *a confirming, establishing*,
securing). Occurrit ¶ 1. Generationi et est actus
confirmandi et stabilendi. *Cic.* 12. *Fam.* 8. 4. Non
solum ad præsens periculum, sed etiam ad confirma-
tionem perpetuæ libertatis. ¶ 2. Speciatim est actus
confirmandi et consolandi. *Cic.* 14. *Att.* 13. 4. Quod
sentio valde esse utile ad confirmationem Ciceronis.
Id. 6. *Fam.* 3. Neque enim confirmatione nostra
egebat virtus tua. *Id.* 6. *ibid.* 6. 4. et *Cæs.* 1. *B. C.*
21. Confirmatio animi. ¶ 3. Item speciatim est
actus confirmandi seu verbis probandi. *Cic.* 1. *In-
vent.* 30. 48. Signum quiddam significat, quod indi-
get testimonii et gravioris confirmationis. *Cæs.* 3.
B. G. 18. Multæ res Gallos hortabantur: Sabini enu-
ciatio, perurgæ confirmatio. *Quintil.* 10. 5. 12. De-
structio et confirmatio sententiarum. Adde *eumd.* 2.
17. 12. *Dig.* 1. 7. 39. Confirmatio adoptionis. ¶ 4.
Apud Rhetores confirmatio duplex est. Altera enim
est tertia pars orationis, qua fidem facimus, Græcæ
πίστις, et ab *Tullio* quoque *fides orationis* dicta,
Partit. orat. 12. 44. quæ dividitur in duas, unam,
qua probamus nostra, alteram, qua consultamus adver-
sariorum argumenta. *Cic.* *lec. cit.* 8. 27. Quatuor
sunt partes orationis: quarum prima et postrema ad
motum animi valet: is enim initiis est et peroratio-
nibus concitantiis; secunda narratio; et tertia confir-
matio. Hæc *Cic.* Altera confirmatio est hujus, quæ
modo dicta est, prima pars. qua argumentando nos-
træ causæ fidem et auctoritatem et firmitatem ad-
jungit oratio. *Cic.* 1. *Invent.* 14. 19., 1. *ibid.* 24.
34., 1. *Herenn.* 3. 4. et 1. *ibid.* 10. 18.; et *Quintil.*
4. 3. 1. ¶ 5. Denique abstractum pro concreto,
ut ajunt, confirmatio est nihil numerus et de bel-
landi præclaris et militari exercitatione confirmatus.
Amman. 16. 12. 49. Adusque primorum legio-
nem pervexit loratum in medio (quæ confirmatio ca-
stra prætoris dicitur) ubi densior etc.

CONFIRMATIVE, adverb. confirmando, afirman-
do. *Tertull.* 4. *advers. Marcion.* 41. sub fin. Con-
firmative pronuntiare et respondere.

CONFIRMATIVUS, a, um, adj. ad confirman-
dum, seu ad firmandum aptus. *Priscian.* 15. p. 1020.
Putsch. et 17. p. 1056. Confirmativa adverbis. *Ve-
tus Scholast.* ad illud *Juvenal.* fi. 457. Nil non per-
misit; hæc habet: Nam duo negativi unum confir-
mativum faciunt.

CONFIRMATOR, ōris, m. 3. qui confirmat. *Cic. Cluent.* 26. 72. Sequens et confirmator pecuniae desideratur. *Jul. Epit. nou. c. 3. § 10.* Confirmator venditionis. *Tertull.* 4. advers. *Marcion.* 36. Confirmator erroris. *Lactant.* 1. *Institut.* 2. sub fin. Cujus sententiae auctor est Democritus, confirmator Epileptus. h. e. affirmator et defensor.

CONFIRMATRIX, icis, f. 3. quae confirmat. *Tertull.* *Cor. mil.* 4. Harum disciplinarum traditio tibi praetenditur auctrix, consuetudo confirmatrix.

CONFIRMATUS, a, um. *V.* CONFIRMO.

CONFIRMITAS, atis, f. 3. firmitas animi imperitabili, constantia, sed in malam partem in illo *Plaut. Mil. glor.* 2. 2. 34. Os habet, linguam, perfidiam, malitiam atque audaciam, confidentiam, confirmatam, fraudulentiam.

CONFIRMO, as, avi, atum, are, a. 1. (cum et firmo). Part. *Confirmans* 1. 2.; *Confirmatus* 1. 1. 2. et in fin.; *Confirmatus* 1. 1. 3.; *Confirmatus* 1. 1. 1. et in fin. — Confirmo est firmum facio, stabilis, solidum reddo (h. e. saldare, rassodare; Fr. *affermir*, consolider, fortifier; Hisp. *afirmar*, consolidar, soldar; Germ. *machen*, dass etwas fest, stark, dauerhaft werden, einer Sache Halt und Dauer verleihen; Angl. *to confirm*, strengthen, establish).

1.) Proprie. — a) Generalitatem de rebus materialibus. *Cic. Titup.* 2. 8. 7. *Schneid.* Confirmare soliditatem parietum. *Ces.* 6. *B. G.* 20. Hoc ali vires nervosque confirmari putant. Adde *Scribon. Compos.* 160. *Plin.* 23. *Hist. nat.* 11. 49. (178). Dentes nobiles confirmat cervical cornu cinis. Adde *Scribon. Compos.* 37, 59, et 60. *Rursus Plin.* 23. *ibid.* 11. 83. (132). Polychris defluentem capillum confirmat et densat. — b) Saepo dicitur de corpore, quod a morbo firmatur, et sanitatem ac vires resumit. *Cic.* 10. *Att.* 17. 2. Valetudo confirmata et a vetere morbo et a novis lentationibus. *Sic Cels.* 2. 11. Ad confirmandum valetudinem. *Cic.* 16. *Fam.* 1. 1. et *Cels.* 4. 4. Confirmare corpus. *Cels.* 7. 10. extr. Clacituleo celerrime in vena confirmatur. *Id.* 4. 19. Neque ulla res magis intestina confirmat. *Scribon. Compos.* 104. et 107. Confirmare stomachum. *Sueton. Vesp.* 7. erus debile. — Hinc se confirmare dicuntur qui convalescunt. *Cic.* 16. *Fam.* 1. 2., 3. 1., 4. 4., et 5. 1. ad Tironem egrotantem scribens; et eodem sensu Part. *Confirmatus* occurrit apud eund. *Cic.* 16. *ibid.* 9. 11. et 4. 1. *M. Aurel.* apud *Fronton.* ad *M. Ces.* 3. 19. Fortasse pauculis le ad hoc diebus, cum te necessario confirmas, non videbo. Similiter *Cic.* 5. *Fin.* 22. 62. Etates confirmat. *Cf. eumd.* *Amic.* 20. 74. Et *Colum.* 4. *R. R.* 3. 4. Vineae se confirmat.

II.) Translata. — 1. Generalitatem usurpator de his omnibus, quibus vim addimus, stabilitatem ac perpetuitatem quocunque modo comparamus. — Hoc sensu jungitur aliquot Substantivis, quorum haec sunt praecipua. *Nepos Dion.* 8. conjunctionem. *Sueton. Vitell.* 9. Imperium. *Cic. pro leg. Manil.* 9. 24. manum suam. h. e. exercitum. *Nepos Hann.* 1. odium erga Romanos. *Sall. Cat.* 33. opes factionis. *Cic.* 1. *Phil.* 1. 2. pacem. *Ces.* 1. *B. G.* 3. pacem et amicitiam cum proximis civitatibus. *Nepos Miltiad.* 3. regnum. *Sall. Cat.* 44. societatem data acceptaque fide. *Vellej.* 2. 44. vires suas confirmare Invidii alienae potentiae. Huc pertinet etiam illud *Cic.* 4. *Herenn.* 22. 31. Confirmavit animum suum ad virtutes. ubi al. legunt confirmavit. — Praecipue vero in jure confirmare est ratum habere, approbare. *Cic. Dom.* 18. 47. Confirmare aliquid suffragis populi. *Id.* 18. *Att.* 16. 3. § 12. acta Caesaris. *Id.* *ibid.* 16. v. § 14. decretum alicujus. *Nepos Phoc.* 3. decreta populi. *Vellej.* 2. 44. 2. acta alicujus in transmarinis provinciis. *Sueton. Tit.* 8. beneficium edicto. *Id.* *Aug.* 10. provinciam a Caesare datam. — 2. Specialitatem morali ratione confirmare aliquid, animum, spem alicujus etc. est firmum ac fortiter reddere, solari, in fide retinere. — a) Jungitur aliquot Substantivis, quorum haec sunt praecipua. *Cic. pro leg. Manil.* 9. 23. aliquid dissidentem rebus suis. Adde eund. 4. *Fam.* 8. 1.; et *Liv.* 2. 24. *Plaut. Autul.* 2. 8. 1. animum suum. *Cic.* 6. *Fam.* 6. 2. animum alicujus sapientissimi hominis auctoritate etiam atque etiam. *Id.* *Quint.* 1. 24. 77. animo salis certo et confirmato facere aliquid. Adde *Sall. Cat.* 46. *Lucr.* 1. 426. animos ratione. *Cic.* 1. *Att.* 16. 8. animos bonorum adfectos confirmare et excitare. *Ces.* 1. *B. G.* 33. animos Gallorum verbis. Similiter *Id.* *ibid.* 47. Caesar suos ad divincandum animo confirmat. *Vellej.* 2. 120.

animos gentium vacillantium. *Id.* *ibid.* paulo ante. *Gallias.* *Ces.* 1. *B. C.* 15. homines. *Nepos Cimon.* 2. insulas bene animatas. h. e. in fide firmare. *Sueton. Ner.* 2. Massilienses obsidione laborantes adventu suo. *Ces.* 5. *B. G.* 49. milites consolari et confirmare. *Sueton. Ces.* 14. ordinem labantem. *Id.* *ibid.* 66. perterritos. *Id.* *Aug.* 43. populum consternatum ruinae metu. *Sall. Jug.* 38. territos. *Ces.* 7. *B. G.* ilmentes. — b) Hoc confirmare se est animo augere ad aliquid agendum. *Cic.* 1. *ad Q. fr.* 3. 5. Erige te et confirma, si qua dimicatio subeunda est. Adde eund. *Quinct.* 11. 39. et 7. *Ferr.* 38. 95.; et *Ces.* 2. *B. G.* 19. et 1. *B. C.* 14. *Justin.* 15. 2. Per epistolas se invicem confirmantes. Huc pertinet et illud *Ces.* 1. *B. C.* 72. Cujus oratione confirmatus Lentulus etc. — c) Jungitur et abstractis. *Cic.* 1. *Fam.* 8. 2. Difficile est sensum in republica praesertim rectum et confirmatum deponere. *Id.* *Dionat.* in *Q. Cicil.* 22. 71. Confirmare spem reliqui temporis. *Sueton. Cal.* 12. spem alicujus. *Id.* *Tib.* 32. suspicionem. — d) Interdum addita re, ad quam quis confirmatur. *Sueton. Tib.* 55. extr. Nepotem suum ad successionem imperii confirmare. *Ces.* 1. *B. C.* 14. Gladiatores in forum productos libertati confirmat. h. e. liberos esse in perpetuum jubet. Al. leg. *libertatis*, ut subintelligatur manere; alii rectius libertate, nempe donata. Haec *Forcellinus*. At recentiores philologi libertati legunt, ut sensus sit: gladiatoribus animus addit, ad libertatem sua virtute adipiscendam. *Sall. Jug.* 25. ad fin. Prologas, multa pollicendo, confirmat, ulli Rumam pergerent. h. e. persuadet, dat animum, ut etc. — 3. Item speciem ratione habita intellectus frequenter significat, rationibus, argumentis, testibus comprobare aliquid. *Lucr.* 2. 185. Confirmare aliquid rebus. *Cic.* 2. *Dionat.* 17. 38. Tu non hostiarum casum confirmas sortium similitudine, sed infirmas sortes collatione hostiarum. *Id.* 1. *ibid.* 32. 71. Confirmare divinationem. *Id.* 1. *ibid.* 43. Si natura confirmata jus non est. *Id.* *Rosc.* Am. 15. 42. Confirmare crimen commentitium. *Id.* 7. *Ferr.* 38. 101. alicujus vituperationem atque infamiam aliorum sermone. *Id.* 6. *ibid.* 9. 19. Quam minimum temporis dare alieni ad meditando confirmandumque perjurium. *Id.* 1. *Invent.* 30. 49. Confirmare aut infirmare rem. *Id.* 2. *Orat.* 19. 80. Nostra confirmare argumentis ac rationibus, deinde contraria refutare. *Id.* 1. *ibid.* 20. 90. Confirmare aliquid. cui *ibid.* opponitur refellere. Adde *Quintil.* 3. 9. 6. *Rursus Cic.* 5. *Fin.* 32. 95. et 96. Locum etiam atque etiam confirmare. *Id.* *pro leg. Manil.* 23. 68. causam auctoritatibus. *Id.* 1. *Fin.* 9. 30. aliquid rationibus exquisitis. *Id.* 4. *Ferr.* 8. 23. aliquid testimonio de aliqua re. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 1. 4. (8). aliquam opinionem. *Cic.* 12. *Fam.* 7. Promissum et prope confirmavi, te non expectasse, nec expectaturum etc. h. e. et prope argumentis comprobavi etc. — 4. Item ratione habita intellectus ponitur pro affirmare, asseverare. — a) Cum Accus. rei, quae affirmatur. *Cic.* 16. *Att.* 5. 2. Hoc cum mihi non modo confirmasset, sed etiam persuasisset, etc. *Ces.* 5. *B. G.* 27. Confirmare aliquid iurejurando. — b) Adulato Ablat. cum praepos. de. *Cic. Arch.* 7. 15. Confirmare aliquid de omnibus. *Id.* 3. *Fam.* 10. 1. De me tibi sic, contestans omnes deos, promitto atque confirmo, me etc. *Id.* 6. *ibid.* 6. 2. Memini me ex multis audire, te de ceteri reditu meo confirmare. — c) Cum Accus. et Infinito. *Cic.* 6. *Fam.* 3. ad fin. Ego tibi hoc confirmo, nihilo te nunc majore in discrimine esse. Adde eund. *pro leg. Manil.* 24. 71. et 2. *Orat.* 2. 6.; *Ces.* 2. *B. G.* 15.; et *Sall. Jug.* 33. *Nepos Lysandr.* 1. extr. Confirmare fide se fore etc. — d) Absolute. *Cic.* *Amic.* 3. 10. Qualis, ut arbitror, nemo unquam erit; ut confirmare possum, nemo certe fuit. — e) Sequente partic. ne. *Ces.* 7. *B. G.* 66. Conclamant equites, sanctissimo iurejurando confirmari oportere, ne tecto recipiant, ne ad illos, ne ad parentes, ne ad uxorem aditum habeat. — Hinc Part. praeter. pass.

Confirmatus, a, um, adjective quoque occurrit, unde *Conip. Confirmator* 2. et 3., et *Sup. Confirmatissimus* 1. — Confirmatus, praeterquam quod certis significationibus, ut exempla superius allata demonstrant, usurpatur. — 1. Pro certo ac definitivo. *Porphy.* ad *Horat.* 1. *Sat.* 5. 27. Hi (*Marcenas* et *Agrippa*) pepigerunt fidei confirmatissimam, et in una castra conferre signa utrosque exercitus jusserunt. — 2. Item est animo auctus. *Ces.* 3. *B. C.* 84. Quae

res in dies confirmationem ejus afficiebat exercitum. — 3. Item affirmatus. *Cic.* 10. *Att.* 15. 1. Funiolam a te attulit literas, in quibus erat confirmatus illud idem. *Cf. eumd.* 2. *Invent.* 11. 35.

CONFISCATIO, ōnis, f. 3. actus confiscandi. *Flor.* 3. 9. 3. Divitiarum tanta erat fama, ut victor gentium populus, P. Clodio tribuno duce, socii vique regis confiscationem mandaverit.

CONFISCATUS, a, um. *V.* CONFISCO.

CONFISCATOR, ōris, m. 3. qui confiscat. *Gloss. Lat. Gr.* Confiscator, ταρακταξ.

CONFISCO, as, avi, atum, are, a. 1. Part. *Confiscatus* I. et II. — Confiscare est in fiscum seu sacrum reponere, praesertim vero in sacrum principis: ac propria.

1.) Proprie. — 1. Generalitatem est in fiscum seu sacrum reponere. *Sueton. Jug.* 101. Quam summam representari jussit: nam et confiscatam semper depositamque habuerat. — 2. Specialitatem confiscari dicuntur bona, quae in fiscum principis rediguntur. *Sueton. Cal.* 16. Antiocho Commagene HS milites confiscatum. *Id.* *Domit.* 12. Confiscabantur alienissimae hereditates. — Dicuntur et personae confiscari, quarum bona in fiscum rediguntur. *Sueton. Tib.* 49. Constat praeterea Galliarum et Hispaniarum principes confiscatos. *Id.* *Aug.* 15. Devictisque his et confiscatis. Adde eund. *Cal.* 41.; et *Dig.* 27. 3. 9. § 6. et alibi.

II.) Figurata. *Tertull.* *Fuga* 12. Felices pauperes, qui totam animam in confiscato habent. h. e. in promptu seu in numerato.

CONFISIO, ōnis, f. 3. confidentia. *Cic.* 4. *Tusc.* 37. 80. Fidentia, id est firma animi confisio, scientia quaedam est.

CONFESSUS, a, um. *V.* CONFINDO.

CONFESUS, a, um. *V.* CONFIDO.

CONFIT. *V.* CONFITEOR.

CONFITEOR, ōris, fessus sum, fiteri, dep. 2. Part. *Confitens* 1. 1. b.; *Confessus* II. a. et in fin.; *Confessus* 1. 1. a.; *Confitendus* 1. 1. b. — Passivum occurrit tantum apud *Ulp.* *Dig.* 42. 1. 15. ad fin. Nomen, quod confiteri. h. e. quod in confesso est. *V. Confessus* 2. et *Confessus* in fin. hujus voc. et adde Part. *Confitendus*, de quo sup. — Ceterum confiteor est idem fore quod fateor, h. e. manifesto et dico, quod a me questum est, ut ait *Varro* 8. *L. L.* 55. *Müll.* Fere autem de his dicitur, quae sciri nollemus, et dicere pudet, ut *Fateor*: confiteri autem opponitur infiteri, ut apud *Cic.* *Sezt.* 18. 40. Homines, omnia timentibus, tacendo loqui, non infitendo confiteri videbantur (II. *confessare*, manifestare; Fr. *avouer*, *confesser*, reconnaître; Hisp. *confesar*, manifestar; Germ. mit Worten eingestehen, einräumen, bekennen, zugeben; Angl. to confess, acknowledge).

1.) Proprie. — 1. Generalitatem. — a) Absolute. *Ter. Phorm.* 5. 9. 46. Ignosce: urati; confiteri; purgat. Quid vis amplius? *Cic.* 6. *Phil.* 6. 16. Quo etiam, ut confitear vobis, Quirites, minus hostiliter die contendit. Adde *Ovid.* 5. *Mel.* 52. et 13. *ibid.* 270.; *Curt.* 6. 11. 14.; et *Tac.* 11. *Ann.* 28. *C. Jul. Victor.* (edente *A. Mai.*) 14. Qui luto confessus fuit. — Et cum partic. ut. *Plaut. Cist.* 1. 3. 22. Ut eampe vos audistis confiterier. *paragoge* pro confiteri. — b) Cum Accusativo rei, quam quis confitetur. *Plaut. Capt.* 2. 3. 52. Apud hunc confessus es et genus et divitias meas. *Cic.* 2. *Nat. D.* 4. 11. Peccatum suum — vir sapiens confiteri mavult. *Id.* 2. *Fin.* 7. 21. Quod mihi quidem visus, cum sciret, velle tamen confidentem audire Torquatum. *Caull.* 88. 2. Confiteri singula. *Curt.* 6. 11. 14. Craterus exigere, ut quem confiteretur, in tormentis quoque diceret. *Id.* 6. 5. 11. Confiteri aliquid. *Id.* 6. 11. 31. crimen. *Id.* 8. 8. 2. facinus. *Id.* 3. 2. 11. et *Ovid. Rem. am.* 318. verum. *Ovid.* 14. *Mel.* 703. anorem patrici. Adde *Quintil.* 9. 2. 24. — Et addito Ablat. cum praepos. de. *Cic.* 4. *Ferr.* 60. 149. Intelliges, hoc tibi de statu confitendum esse. Adde eund. *Cluent.* 65. 183.; et *Quintil.* 2. 4. 28. — c) Cum duplici Accus. *Ces.* 1. *B. C.* 84. Confiteri se victos. *Quintil.* 1. 10. 19. se Imperitum. *Id.* 5. 11. 42. causam Caesaris meliorum. — d) Cum Accus. et Infinito. *Cic.* 5. *Fam.* 2. 2. Me abs te cupisse laudari, aperte atque ingenue confitebar. Adde *Ter. Andr.* 3. 5. 1. et *Heaut.* 2. 3. 97. et 5. 3. 12.; *Lucr.* 1. 271.; *Cic.* 1. *Fam.* 9. 18.; *Ligur.* 8. 25. et 1. *Nat. D.* 7. 44.; *Sall. Cat.* 52.; *Curt.* 3. 12. 25.; *Quintil.* 2. 17. 19.; et *Sue-*

ton. Cæs. 52. — e) Cum Ablat. et præpos. de. *Cic. Rosc. Am.* 41. 120. Confiteri de maleficio. Adde *eumd. ibid.* 42. 123. *Id. Dom.* 35. 93. de rebus objectis. *Id. Partit. orat.* 36. 127. de re. *Id. 2. Verr.* 2. 3.; *Curt.* 6. 5. 9. et *Quintil.* 8. 4. 23. de se. *Tac.* 14. *Ann.* 59. de caede aliquis. *Paul.* 5. *Sentent.* 14. § 1. de sociis et sceleribus suis. ¶ 2. Speciatim apud Christianos scriptores *confiteri* est prædicare et palam affirmare ea, quæ ad Catholicam religionem pertinent. *Prudent.* 5. *æpi* *crep.* 37. Nos lucis auctorem Patrem, Ejusque Christum filium, Datiane, confitebimur. *V. CONFESSOR.*

II.) Improprie est indicare, prodere, ostendere; quo sensu et *fateor* aliquando usurpatur: et occurrit etiam apud ætatis aures Poetas. — a) Cum Accusativo. *Virg.* 2. *Æn.* 591. pura per noctem in luce refulsit Alina parens, confessa deam. h. e. manifestans se deam. Cf. *Petrone. fragm. Tragur.* 41. *Burmann.* Puer vilibus redimitus, confessus Lyæum. h. e. referens speciem Lyæi. *Ovid.* 3. *Met.* 1. Jamque deus posita fallacis imagine tauri, se confessus erat. Cf. *Plin.* 27. *Hist. nat.* 2. 2. (6). Torpescunt scorpiones aconiti tactu — et vinci se confitentur. *Rursus Ovid.* 6. *Met.* 35. Confiteri iram vultu. *Id.* 1. *Trist.* 3. 113. timore pallore. *Apul.* 2. *Met.* matronam. *Quintil.* 6. 1. 23. motum animi sui lacrimis. *Id.* 8. 3. 3. admirationem suam plausu. *Claudian.* *Cons. Mall. Theod.* 232. de *Nilo.* Lene fluit, nullas confessus murmure vires. h. e. non ostentans. — b) Cum Accus. et Infinito. *Plin.* 3. *Ep.* 14. Sublatis oculis agitatoque corpore vivere se confitentur. Adde *Quintil.* 1. 6. 15. et 4. 2. 122. *Pallad.* 7. *R. R.* 7. 6. de apibus. Tot reges esse, quot vclut ubera videris, confitentur. Adde *eumd.* 1. *ibid.* 3. — c) Absolute. *Ovid.* 5. *Met.* 215. atque ita supplex Confessasque manus obliquaque brachia tendens etc. h. e. manus, quæ adversarum victorem confitentur. — Hinc Part. præter. pass.

Confessus, a, um, occurrit ¶ 1. Active, et est qui confessus est. *Sall. Cat.* 52. De confessis supplicium sumere. *Ovid.* 2. *Pont.* 2. 56. Non est confessi causa tuenda rei. Sic *Dig.* 48. 4. 4. § 1. Confessus in iudicio reus. ¶ 2. Passive res confessa dicitur, quam quis confessus est. *Leg. XII. Tabul.* apud *Gell.* 13. 13. et 20. 1., et apud *Dig.* 42. 1. 15. *Æs* confessum. h. e. pecunia, quam quis se alteri debere confessus est. ¶ 3. Hinc sæpius passiva quidem significatione, sed adjective, ponitur pro claro, manifesto, de quo nulla est controversia. *Cic.* 7. *Verr.* 56. 130. Manifesta res et confessa. *Colum.* 2. *R. R.* 2. 14. Signa confessa et non dubia. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 49. 50. (164). Ne pluribus moremur in re confessa. *Id.* 20. *ibid.* 11. 45. (116). Apiastum in confessa damnatione est. h. e. ab omnibus damnatur. *Id.* 18. *ibid.* 28. 68. (269). Sicut confessum inter omnes. *Quintil.* 5. 14. 13. Propositio aut confessa est, aut probanda. *Id.* 8. 3. 13. Ornatus pressior et severior et minus confessus. h. e. minus patens. *Id.* 1. 5. 58. Verba Græca confessa. h. e. quæ manifesto Græca sunt. *Id.* 9. 2. 46. Fictio confessa. *Plin. Paneg.* 16. Confessa hostium obsequia. — Hinc

Confessum, i, n. 2. absolute, substantivorum more, ponitur pro re manifesta, indubitata, quæ omnium confessione comprobata est. Plin. 10. *Hist. nat.* 49. 70. (138). De confessis disseruisse præsterit. *Quintil.* 7. 1. 48. Versari in confessis. *Id.* 12. 1. 38. De confesso loqui. h. e. de crimine confesso et manifesto. — Hinc in confesso esse dicuntur, quæ manifestia sunt et certa. *Seneca.* 3. *Benéf.* 11. Parentum in confesso sunt merita. *Plin.* 35. *Hist. nat.* 8. 34. (54). Cum in confesso sit, fuisse etc. Adde *Tac. Dial. de orat.* 25. et 27. — In confessum venire est omnium confessione comprobari. *Plin.* 40. *Ep.* 85. extr. Res, quæ et in confessum venit, et exemplis defenditur. — Ad liquidum confessumque perducere aliquid, h. e. ad manifestum et concessum ab omnibus. *Quintil.* 5. 14. 14. Similiter *Lactant.* 2. 8. post med. Pro confesso et indubitato habitum est. — Ex confesso sine controversia. *Seneca.* *Ep.* 76. ante med. Si quis omnia alia habeat, sed malus ex confesso sit. *Quintil.* 3. 5. 3. Laudare quæ constat esse honesta, et vituperare quæ ex confesso sunt turpia.

Homonym. *Nonius* p. 434. 29. *Merc.* assignat hanc differentiam inter *confiteri* et *profiteri*; quod illud necessitatis, hoc voluntatis sit. Sed verum discrimen est (adit *Forcellinus*), *confiteor* multo mi-

nus esse, quam *profiteor*. *Confiteor* enim simpliciter fateri est; *profiteor* vero non solum fateri, sed etiam præ se ferre et jactare aliquid. Præterea *profiteri* honestius est, quam *confiteri*, quod semper dicitur de manifestatione rei, ex qua pudore aliquo modo suffundimur. *Non. ibid.* *Cic.* apud *eumd. ibid.* Hoc ego non solum confiteor, verum etiam profiteor. *Id. Cæcin.* 9. 24. Ita libenter confitetur, ut non solum fateri, sed etiam profiteri videatur. Cf. *Varron.* 6. *L. L.* 55. *Müll.*

CONFIXILIS, e, adject. contignatus, coagmentatus. Apul. 4. *Met.* Confixilis machina.

CONFIXIO, ōnis, f. 3. actus configendi. Cæl. Aurel. 2. *Acut.* 3. Dentium confitio atque stridor. *Id.* 3. *ibid.* 6. a med. Dentium quoque concubitus, hoc est incumbens confixio. et 3. *Tard.* 2. ante med. Dentium confixio (lege confixio) sive concubitus. Est tamen qui utrobique legit conflictio.

CONFIXUS, a, um. V. CONFIGO.

CONFLABELLO, as, are, a. 1. flabellis ignem concito. Translate Tertull. Spectac. 25. Conflabellare scintillas libidinum.

CONFLACCESCO, is, ere, n. 3. idem ad flaccesco, languis fio. Gell. 2. 30. Fluctus, simul ac ventus posuit, sternuntur ac conflaccescunt.

CONFLAGES loca dicuntur, in quæ undique conflant venti, *Paul. Diac.* p. 40. 10. *Müll. Al. leg.* conflant; al. conflant. Apud *Isid.* 14. *Orig.* 8. appellantur *confrages*, de quo vide suo loco. *V. loco suo etiam CONFLUGES.*

CONFLAGITO, as, are, a. 1. simul flagito. Plin. 34. *Hist. nat.* 8. 19. (62). Ut magnis theatri clamoribus reponi apoxyomenon conflagitaverit. Ita edit. a. 1470. et 1472. Alii cum *Harduin.* legunt *flagitaverit*; quam lectionem *Cod. Bamberg.* confirmatam retinuit *Silvig.*

CONFLAGRATIO, ōnis, f. 3. incendium. Seneca. 3. *Quæst. nat.* 29. Id affirmat, ut conflagrationi, atque diluvio tempus assignet. *Sueton.* *Tit.* 8. Conflagratio Vesuvi montis. *Lactant.* 2. 9. circa med. Conflagratione interire.

CONFLAGRATUS, a, um. V. voc. seq.

CONFLAGRO, as, avi, atum, are, 1. (cum et flagro). Part. Conflagratus sub B.; Conflagraturus sub A. II. — Conflagro est A) Verbum neutrum, et B) Active quoque occurrit.

A) Neutorum more conflagro est ardeo, incendio absumor; et occurrit

1.) Proprie. *Cic.* 2. *Nat. D.* 36. 92. Ut conflagrare terras necesse sit a tantis ardoribus. *Id.* 5. *Verr.* 35. 92. et *Paul.* 3. *Sentent.* 6. Incendio conflagrat clasis. *Liv.* 30. 7. Castra flammis conflagrasset. *Virg.* 10. 16. 12. *Schneid.* Totam munitionem conflagrare cogere. *Sueton.* *Vesp.* 8. Tabulæ simul conflagraverant. — Et de membrorum ardore. *Colum.* 2. *R. R.* 2. 29. Boves inhibeat, ut colla eorum refrigerant, quæ celeriter conflagrant.

II.) Figuræ. *Cic.* 7. *Verr.* 35. 92. Qua (nocte) prætor amoris turpissimi flamma, classis populi Romani prædonum incendio conflagravit. *Id.* 1. *Cat.* 11. 20. An te non existimas invidia incendio conflagraturum? *Id.* 3. *Verr.* 15. 41. Ille istius furtorum ac flagitiorum invidia conflagravit. Sic *Liv.* 24. 26. Ad ea addidit preces — ne se innoxiam invidia Hieronymi conflagrare sineret. *Id.* 7. 30. Cum viderimus, ubi conflagrasset Sidicini, ad nos tracturum illud incendium esse.

B) Part. præter. pass. *Conflagratus* jam inde ab antiquis mediolorum more usurpatum occurrit pro combustus. *Cic.* 4. *Herenn.* 8. 12. Urbs incendio conflagrata. *Apul. de Mundo.* Regiones Phætonis ruina conflagratæ perierunt. — Hinc apud sequioris ævi scriptores etiam *conflagrare* active usurpatum est. *Hygin. fab.* 179. Jovis cum fulmine et tonitribus venit, et Semelen conflagravit. *Ne imiteris.* Adde *Vet. Scholiast.* ad *Horat.* *Epod.* 5. 63.

CONFLAMMO, as, are, a. 1. inflammo. Cæl. Aurel. 4. *Turd.* 7. Sæpe conflammat atque inflat.

CONFLATILIS, e, adject. qui conflando factus est. Prudent. 10. *æpi* *crep.* 295. Non esset ullus Jupiter conflatilus

CONFLATIM, adverb. Gloss. Isid. Conflatim, copulatum, contexte.

CONFLATIO, ōnis, f. 3. ¶ 1. Est actus conflandi. Seneca. 3. *Quæst. nat.* 29. Et illam, quæ in conflatione nostris placet, huc transferendam puto. Ita quidam Lexicographi: verum ibi legendum, *confla-*

gratione. Tertull. Fuga in persecut. 3. Fidei ustio et conflatio administratur ex Dei voluntate. h. e. incendium, ardor. *Hieronym.* 1. *advers. Jovinian.* n. 1. Cumque de granis minutissimis prius conflatione fornacis, deinde callida artificis manu fuerit monile compactum. ¶ 2. Apud *Cæl. Aurel.* 5. *Tard.* 2. videtur poni pro inflatione.

CONFLATOR, ōris, in. 3. qui conflât; sed occurrit speciatim tantum, et est monetarius, qui metalla conflât in pecuniam. Cod. Theod. 11. 21. 1. Conflatores figurati æris. *Vulgat. interpr. Jerem.* 6. 29. Defecit sufflatorium, in igne consumptum est plumbum, frustra conflavit conflator. Adde *ibid.* 51. 17.

CONFLATORIUM, ii, n. 2. vas, in quo conflantur metalla. Salvia. 7. *Gub. Dei* 14. Dissimillima inter se genera metallorum sacer sermo memoravit: et quomodo in eodem conflatorio res diversæ conflantur? *Vulgat. interpr. Proverb.* 27. 21. Probatur in conflatorio argentum.

CONFLATURA, æ, f. 1. conflandi ratio. Plin. 7. *Hist. nat.* 56. 57. (197). Invenit auri metalla, et confaturam Cadmus Phœnix ad Pangæum montem. Adde *Firmic.* 6. *Mathes.* 31.

CONFLATUS, a, um. V. CONFLO.

CONFLATUS, us, m. 4. idem fere quod flatus. Ennod. Præcept. Cellulan. 7. Nec bonorum facem meritorum maledicentis creditum est extingui posse conflatu.

CONFLECTO, flectis, flecti, flexum, flectere, a. 3. (cum et flecto). Part. Conflexus. — Conflectere est flectere, inflectere. Plin. 2. *Hist. nat.* 44. 44. (197). Conflecta cubito juga. Ceterum conflecto occurrit tantum in *Not. Tyr.* p. 119.

CONFLEO, es, ere, a. 2. simul cum alio fleo. Seneca Consol. ad *Marc.* 6. Si fletibus fata vincuntur, conpleamus. *Plerique leg.* conpleamus, scil. fletus.

CONFLEXUS, a, um. V. CONFLECTO.

CONFLICTATIO, ōnis, f. 3. conflictandi actus, hoc est collisio, allisio, concussio. Quintil. 3. 8. 29. Disformis et incommoda conflictatio turbæ in teatro. *Apul. de Mag.* Est enim miser comitiali morbo ita confectus, ut ter aut quater die corruat, omniaque membra conflictationibus debilitet. — Præcipue figurate sumitur pro pugna. *Gell.* 6. 3. Totius exercitus conflictatione oppugnatus serpens innuitis innuitatis. *Al. leg.* conflictatione. *Id.* 15. 18. Exercituum duorum conflictatio. — De pugna forensi. *Quintil.* 7. 1. 18. Juris quæstiones solent esse nonnunquam ex aliis atque aliis conflictationibus. *Al. hic quoque leg.* conflictationibus. *Cod.* 1. 3. 33. § 8. Improbissimæ conflictationes.

CONFLICTATRIX, tris, f. 3. quæ conflictat et vexat. Tertull. 2. *advers. Marcion.* 14. Ægyptus hospitii populi conflictatrix.

CONFLICTATUS, a, um. V. CONFLICTO.

CONFLICTIO, ōnis, f. 3. colligendi actus, collisio. Quintil. 3. 6. 6. Si dicat quis: Sonus est duorum inter se corporum conflictio: erret, ut opinor; non enim sonus est conflictio, sed ex conflictione. — Item contentio, pugna. *Cic. Partit. Orat.* 16. 55. Rerum contrariorum et dissimilium et inter se pugnantium conflictio. *Id. ibid.* 30. 104. Ex rationis et firmitudinis conflictione, et quasi concursu quæstio exoritur. *Id. ibid.* 29. 102. Conflictio cum adversario. Adde *eumd. ibid.* 29. 104. *Id.* 1. *Diminat.* 13. 18. Conflictio causarum. Adde *Quintil.* 3. 6. 4. et *V. CONFLICTATIO.*

CONFLICTO, as, avi, atum, are, a. 1. frequentat. a. colligo. Part. Conflictans sub A. 2.; Conflictatus sub B. — Conflictare proprie significat totis viribus collidere, riri unam ad alteram tutis viribus allidere; sed occurrit fere translate pro vetare, vehementer affligere. Occurrit autem A) Active, et B) Sæpius passive.

A) Active. ¶ 1. Absolute est collidere, pugnare, contendere; atque inde agitari, vexari. *Ter. Phorm.* 3. 2. 20. Nec cum hujusmodi, unquam usus venit, ut conflictaret malo. ¶ 2. Cum Accusativo est ad terram allidere, humi prosternere. *Tac.* 6. *Ann.* 48. Qui plura per scelera reipublicam conflictavisset. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 17. 21. (59). Fera sese conflictans inærore.

B) Passive ponitur pro vehementer collidi, agitari, concuti, vexari, opprimi; et occurrit — a) Absolute, sed raro. *Gell.* 10. 6. Quanto arctius præstusque conflictata essent, si frater meus classem cum ingenti civium numero una perdidisset. *Tac.* 3. *Hist.* 82. Si tantum conflictati sunt, qui etc. — b) Sæpius addita

re, qua quis conflictatur, per Ablat. sine præpos. Cic. 6. Fam. 13. 3. Conflictari ab aliquo diuturnioribus molestiis. Id. 2. Herenn. 24. 37. Incommodis magnis et multis. Adde Cæs. 5. B. G. 33. et Nepot. Timol. 1. Rursus Cic. 10. Att. 4. 4. durior fortuna. Id. 5. Ferr. 28. 69. iniquissimis verbis, improbis recuperationibus. Id. 10. Fam. 25. iudicis turpibus. Id. Quintil. 13. 44. honestiore iudicio. Id. 1. Legg. 11. 32. superstitione. Nepos Dion. 2. gravi morbo. Sic Plin. 23. Hist. nat. 1. 27. (38). M. Agrippa supremis suis annis conflictatus gravi morbo pedum. Adde Sueton. Claud. 2. Cæs. 2. B. C. 22. Massilienses gravi pestilentia conflictati. Id. 1. ibid. 52. Conflictari magna inopia rerum necessariorum. Auct. B. Afr. 24. annona gravi. Liv. 40. 22. multis difficultatibus. Cels. 2. 7. doloribus. Id. 3. 7. at fin. Si quis tossit, non debet vehementi sibi conflictari. Plin. 1. Ep. 12. Conflictari iniqua valetudine. Sueton. Aug. 17. tempestate in trajectu. Plin. 18. Hist. nat. 25. 37. (209). gravissima hieme. Tac. Agric. 22. Exeritibus conflictatus sævis tempestatibus. Id. 3. Hist. 59. Conflictari sæva hieme per transitu Apenin. Id. 2. Ann. 20. gravibus superne ictibus. Id. 6. ibid. 8. metu ac sordibus. Id. 6. ibid. 51. Multis æmulis conflictatus est. — Lucet. 3. 336. Sed communibus inter eos conflictatur utrimque Motibus accensus nobis per viscera sensus. h. e. concutitur, agitur. Sed al. leg. conflatur, ut constet versus. — c) Adhuc persona aut re, cum qua quis conflictatur, lere per Ablat. et præpos. cum, et quidam pugnandi notionem includit; eodem tamen recidit quoad sensum. Ter. Andr. 1. I. 66. Qui cum ingenio conflictatur huiusmodi. Cic. Harusp. resp. 19. 42. Cum his conflictari et pro salute patriæ quiescere dimicare, erat omnino illis molestum. Nepos Pelop. 5. Conflictatus autem est cum adversa fortuna. In hisce tribus exemplis quidam putant, conflictari deponendis formæ adhiberi, quod mihi necessarium non videtur. Gell. 12. 8. Odio inter sese gravi et simultate diutina conflictari.

CONFLICTUS, a, um, F. CONFLIGO.

CONFLICTUS, us, m. 4. conflictio, collisio. ¶ 1. Stricto sensu apud optimos scriptores occurrit tantum Ablativus singularis numeri. Cic. 2. Nat. D. 9. 26. Lapidum conflictu atque tritu elici ignem videmus. Id. 2. Divinat. 19. 44. Si nobilium conflictu ardor expressus se emisit, id esse fulmen. Id. Cæcin. 15. 43. Impulso scutorum et conflictu corporum. — Figurata. Gell. 6. 2. Nullo fatalis incommodi conflictu urget. ¶ 2. Latiori sensu pro pugna occurrit, etiam in ceteris casibus præter Ablativum, apud sequioris ævi scriptores. Pacat. Paneg. ad Theodos. 34. Testis pulcherrimus Sava conflictus, si confusus ille didendus est. in quo ita miles invasit, etc.

CONFLIGATUS, a, um, particip. pro conflictus, ab inusit. confingo, as, quod esset eadem forma ac profligo, idem ac profligatus. Frontin. 2. Strateg. 3. 5. Ipse mediis suorum aciem reducit, ne ea parte cum buste confingeret, quoniam cornibus confignatis medios undique circumvenisset. Sic MSS. et edition. omnes; Modius ne novæ vocis locum daret, profligatis legere mavult.

CONFLIGUM, ii, n. 2. Idem ac conflictus, collisio. Sottin. 9. In latebrosis rupum cavaminibus, quæ fluctum confignis adesa sunt. Salmas. legit conflugium, h. e. confluentiam, tamquam a confluo.

CONFLIGO, fligis, fligi, flictum, fligere, a. 3. (cum et fligo). Part. Conflictus sub A. I. — Confligo est collido, alido, unam rem in aliam percutiendo incutito (li. percutere una cosa ad un'altra, colzare; Fr. battre, frapper ensemble; Hisp. achocar una cosa contra otra; Germ. zusammenschlagen oder stoßen; Angl. to strike or dash one thing against another). Occurrit autem A. I. raro admodum active; et B. Sæpius neutrorum more.

A) Active; et quidem

1.) Proprie. Lucet. 4. 1212. Semina cum Veneris stimulis exita per artus Obvia condixit conspirans mutuos ardor. h. e. collisit inter se et commiscuit. Id. 2. 97. Partim intervallis magnis conflictata resiliunt (corporum). Cæs. 2. B. C. 6. Ille (duæ trirèmes) adeo graviter inter se incitata confluerant, ut vehementissime utroque ex concursu laborarent.

II.) Translate ponitur pro comparare et committere que sibi invicem adversantur. Cic. 2. Invent. 43. 126. In hoc committeri convenit, sæpe id quod scriptum est recitatio, sæpe cum triplo factum adversarii confingendo.

B) Neutrorum more sæpius occurrit pro adversari, pugnare, contendere, sive acie atque armis, sive iudicio ac verbis; et usurpatur — a) Absolute. Nepos Miltiad. 5. Batis — fretus numero copiarum suarum, confingere copiebat. Adde eumd. Themist. 4. Lucet. 3. 845. Ad confingendum vententibus undique Pænis. Cic. Pis. 9. 20. Confingere armis. Cf. eumd. Cæcin. 16. 46. Liv. 30. 19. acie. Adde Quintil. 5. 7. 3. Nepos Alcib. 6. classe. Sueton. Fesp. 5. in conspectu omnium. Cic. Cæcin. 3. 8. Potuisti leviori actione confingere. h. e. iudicio contendere. Sic Id. t. Herenn. 9. 18. De his rebus caute confingendum est, quibus in rebus tabula, aut alicuius firma auctoritas videbitur interfuisse. Virg. 2. Æn. 418. Adversi rupto ceu quondam turbis venti Confingunt. Quintil. 7. 7. 4. Diverse quoque leges confingunt, aut similes. — b) Cum Ablat. et præpos. cum. Cic. pro leg. Manil. 10. 28. Confingere cum hoste. Id. 1. Off. 23. 81. In acie versari et manu cum hoste confingere. Id. Dom. 25. 66. Speravi, lisdem se capis cum illo posse confingere, quibuscum ego voluissem dimicare. Id. 4. Tusc. 22. 30. Confingere cum apro Erymanthio. Nepos Themist. 3. cum clivariis. Sall. Cat. 57. exir; Liv. 4. 17. et alibi sæpe; et Sueton. Fesp. 4. cum aliquo. Cæs. 7. B. G. 32. Pars rivitalis cum parte civitatis confingit. Cic. 2. Cat. 11. 25. Copia confingit cum egestate, bona ratio cum perdita, meos sana cum amantia, bona spes cum rerum omnium desperatione. Id. 4. Fin. 2. 3. Universæ illorum ratione cum tota vestra confingendum puto. — c) Cum addito inter se, ut apud Cic. 2. Cat. 11. 25. Causæ, quæ inter se confingunt. — d) Cum Accus. et præpos. adversus vel contra. Nepos Hann. 8. Pausis navibus adversus Rhodiorum classem in Pamphylio mari confixit. Brutus apud Cic. 11. Fam. 13. sub fin. Ut pro vestra salute contra sceleratissimam conspirationem confingamus. — e) Cum Dativo. Lucet. 6. 371. Hiemes confingunt æstatibus. — f) Passive impersonaliter. F. loca superius allata Lucet. 3. 845. sub a, et Cic. 4. Fin. 2. 3. sub b. Quintil. 5. 7. 3. Duplixi acie confingitur. Claudian. 2. in Eutrop. 358. magna confingitur ira, Quis melius vibrata puer vertigine molli Membra rotet.

CONFLIO, as, avi, flum, are, a. 1. (cum et flo). Part. Confians I. 1.; Confians in omnibus parat; Conflandus II. a. — Conflare est simul flare, vel flare in aliquam rem (li. sofflare, soffiare insieme; Fr. souffler, souffler ensemble; Hisp. soplar, soplar juntos; Germ. zusammenblasen; Angl. to blow together).

L) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu est simul flare. Plaut. Rud. 3. 4. 59. Ego dabo ignem, si quidem in capite tuo conflandi est copia. Plin. 35. Hist. nat. 11. 40. (138. et 143). Puer ignem confians. ¶ 2. Et quia conflando excitatur ignis, hinc conflare ponitur pro accendere. Lucet. 1. 473. Numquid Tyndaridis fornice confatus amore Ignis Alexandri Phrygio sub pectore gliscens Clara accendisset sævi certamina belli. h. e. ignis afflatus et accensus amore formæ Tyndaridis. Liv. 26. 27. Conflare incendium. Sic figurata. Flor. 3. 17. Drusus tantum conflavit incendium, ut etc. — Hoc pertinet et illud Cæc. Aurel. 3. Tard. 2. Iustitina conflata. h. e. accensa: cf. Furlanetto interpretatus est inflata. ¶ 3. Quia vero ignem solibus conflando metalli liquantur, ideo conflare etiam solvere et liquare significat, vel conflando et liquando aliquid lacere. Seneca 2. Quæst. nat. 31. de miris fulminis effectis. Loculis integris et illasis conflatur argentum (fulmine). Plin. 7. Hist. nat. 56. 57. (197). Es conflatum. Id. 33. ibid. 9. 46. (131). Argentum, as Cyprium, et sulphur conflantur in fucili circumfluo argilla. Id. 34. ibid. 16. 47. (157). Calculi conflati in album plumbum resolvuntur. Id. ibid. (159). Conflare plumbum, galenam. Sic Dig. 41. 1. 7. § 8. argentum. Ibid. 41. 1. 12. § 1. as et argentum. Sueton. Aug. 52. Argenteas staturas olim sibi positas conflavit omnes. Adde Dig. 48. 4. 6. Id. Ner. 32. Condure simulacra ex argento et auro lapricata. Seneca Phærniss. 344. Templis deos obruite: maculatos lares conflare. h. e. incendio absumite. — Plin. 31. Hist. nat. 6. 14. (30). Statuam conflata a censoribus. h. e. conflando et liquando factam. Sic Sueton. Galb. 12. Conflare coronam aarum. Paul. 5. Sentent. 23. § 1. murmos. — Et cum additis. Virg. 1. G. 508. Rictu curvæ rigidum fauces conflantur in ense. Quintil. 9. 2. 42. Victoria aureas in usum belli conflare. — Allegorice Flor. 2. 6. Ubi senel se

in Hispania movit gravis illa et luctuosa Pupici belli vis, destinatumque Romanis jamdiu fulmen Saguntino igne conflavit.

II.) Translate ponitur pro componere, efficere, creare: et præsertim de his rebus dicitur, quæ ex pluribus quasi in unum componuntur; ita tamen ut Pandi significatio fere semper subsit: ad rem Stat. 9. Theb. 523. ceu ventis alie conflata resedit Tempestas. h. e. sufflata, afflata. Al. tamen leg. cum elata. Sed conflata habet etiam optimum MS. apud nos. — Ceterum hæc significatione usurpatur tum de rebus physicis, tum de abstractis, et occurrit — a) Absolute, hoc est cum Accus. tantum. Ter. Eun. 5. 2. 35. Sæpe ex huiusmodi re quapiam et malo principio magna familiaritas conflata est. Cic. 2. Nat. D. 39. 100. Ipsum autem mare sic terram appetens littoribus cludit, ut una ex duabus naturis conflata videatur. Id. 1. Off. 4. 14. Quibus ex rebus condatur et efficitur id, quod querimus, honestum. Cf. eumd. 2. Invent. 3. 8. Id. Cluent. 6. 18. Nihil mali tumult, quod non totum a matre esset condatum et profectum. Id. ibid. 4. 9. Ut intelligas in tota illa causa — quid invidia conflavit. Id. Sext. 30. 86. Que ratio aut blandæ, aut condandæ pecunie non reperiebatur. V. Klotz ad b. l. — Porro jungitur aliis Substantivis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibentur. Cic. 4. Ferr. 47. 116. accusatioven et iudicium. Sall. Cat. 14. et 15. res alicuius grande. Cic. 2. Phil. 28. 70. et 5. Fam. 2. 8.; Nepos Chabr. 2. et Eumen. 3.; Auct. B. Gall. 8. 6.; Auct. B. Alex. 1.; Felleg. 2. 55. 2.; et Ascon. ad Cic. Cornel. p. 73. Bail. bellum. Sueton. Ner. 36. conjurationem. Cic. Partit. orat. 35. 124. crimen condatum. h. e. accusatio comparata. Flor. 1. 24. 1. discordiam. Id. 4. 4. 1. egestatem rei familiaris. Cic. Sull. 11. 33. et 4. Phil. 6. 18.; et Felleg. 2. 74. 2. exercitum. Cic. Rosc. Am. 1. 1. Injuria novo acere conflata. Liv. 3. 38. iudicia. Cic. 1. Cat. 10. 25. manus improborum ex perditis conflata. Id. Rosc. com. 16. 48. mendacium. Id. Cæc. 5. 12. monstrum ex contrariis naturæ studiis cupiditatibusque condatum. Felleg. 2. 4. 6. inortem conflata insidiis obire. h. e. per insidias illatam. Cic. Harusp. resp. 20. 42. pationes et societates scelerum nefarias cum multis conflare. Lucet. 3. 70. rem civili sanguine condant. h. e. divitiis acquirunt. Cic. Cluent. 36. 99. seditionem. Lucet. 3. 336. seosus communibus motibus conflatur. ubi al. male leg. conflictatur: F. CONFLICTO sub B. b. in fin.; et cf. Cic. Ligar. 14. 95. Consensus fratrum conspirans et pene conflatus. h. e. concors et pene unus ex tribus. Id. Cic. 2. Herenn. 5. 8. suspicionem. Quintil. 5. 7. 23. testes sive odio, sive invidia, sive gratia, sive pecunia conflati. Cic. Sull. 5. 15. tumultus gladiatorum et lugitivorum conflatus. — b) Adhuc persona, cuius incommodo aliquid conflatur, fere per Dat. Lucet. 6. 1090. Conflare cladem hominum generi. Cic. 1. Cat. 9. 23. et Cæc. 12. 29.; et Sall. Cat. 49. Invidiam alicui inimico. h. e. excitare invidiam in aliquem. Cic. 4. Ferr. 54. 135. aliquid negotii alicui. h. e. molestiam creare. Id. Sull. 4. 13. periculum alicui. — Et cum Accus. et præpos. in. Cic. 4. Ferr. 29. 73. Conflare crimen invidiamque in aliquem.

CONFLORÉO, es, ere, n. 2. (cum et flosco) simul florere. Occurrit tantum Part. Conflorens, et quidem translate apud Augustin. 4. Confess. 4. Coævus mihi, et conflorens flore adolescentiæ.

CONFLUCTO, as, avi, atum, are, n. 1. vel Confluctuor, aris, dep. 1. Idem quod fluctuo, vel fluctuor. Quidam afferunt illud Senec. Med. 941. Haud aliter metu confluctuatur. Verum meliores codd. habent meum cor fluctuatur. Apul. 11. Met. Palla ad ultimas oras nodulis fimbriarum decoriter confluctuabat.

CONFLUENS, entis. F. CONFLUO.

CONFLUENTIA, æ, f. 1. actus confluendi. Macrobi. 7. Saturn. 4. a med. Hæc est triplex causa vel podagra, vel ejuslibet ex confluentia morbi, multitudo humoris etc. Ita hunc locum restituit Pontanus.

CONFLUGES loca, in quæ rivi diversi confluunt. Livius Andromeda: Confluges ubi conventu campum totum inhumigant. Hæc Non. p. 62. 20. Merc. Cf. CONFLAGES et CONFRAGES.

CONFLUUM, F. CONFLUIGUM.

CONFLUO, fluis, flui, flhere, n. 3. (cum et fluere). Confluxet syncope. pro conflurisset legitur apud Lucet. 1. 985., cuius verba F. infra sub L. b. — Part. Confluens I. 1., II. et in Dn. — Confluo est una

fluo, concurro, convenio (It. *confluire*; Fr. *couler ensemble*, *confluer*; Hisp. *correr juntos*; Germ. *zusammenfließen*; Angl. *to flow or run together, meet*).

I.) Proprie ¶ 1. Usurpatur de liquidis, quæ fluendo conjunguntur; et quidem — a) Absolute. *Sententia de finib. inter Genuat. et Fitor. regundis lata apud Orell. Inscript. 3121.* VBI. CONFLUONT. FLOVI. EDVS. ET. PORCOBERRA. Cic. 6. Ferr. 52. 117. Qui (portus) cum diversos inter se aditus habeant, in exitu conjunguntur et conflunt. *Lucr. 1. 381.* Is (aer) porro quamvis — Confluat, baud poterit tamen uno tempore totum Compleri spatium. *Lepidus apud Cic. 10. Fam. 34.* A conflente Rhodano castra movi. h. e. ubi Rhodanus cum Arari fluit. Hinc *Confluens, entis*, quod *V.* in fine hujus voc. — b) Addito termino, in quem aliquid confluit. Cic. 2. Legg. 3. 6. Hoc quasi rostro finditur Fibrenus et divisus æqualiter in duas partes latera hæc alluit, rapideque dilapsus, cito in unum confluit. Sic *Plin. 6. Hist. nat. 20. 23. (75).* Quinque amnium in unum conflente concursu. *Lucr. 1. 985.* copia materiali Uudique ponderibus solidis confluit ad imum. Adde *eumd. 6. 838. Id. 5. 498.* omnis mundi quasi limus in imum Confluit. *Id. 1. 375.* Confluere quo possent undæ. Adde *Plin. 13. Hist. nat. 22. 43. (125).* *Tybull. 1. 20.* Qualis est in curvum pontus confluerit orbem. *Plin. 6. Hist. nat. 4. 4. (13).* Vasti anines e diverso in Pbasin conflunt. *Id. 16. ibid. 12. 23. (57).* Humor omnis e tota arbore in ulcus confluit. *Dig. 8. 3. 20. § 1.* Aqua in rivum confluit. *Cod. 11. 42. 10.* Fontes ad aqueductus conflunt. — c) Addito flumine, quocum eliid conflendo confunditur. *Plin. 4. Hist. nat. 12. 26. (83).* Quidam Pantacape conflere intra Olbiam cum Borsybene tradunt. ¶ 2. Pro colligari, fluidum reddi, adhibetur a *Cæli. Aurel. 1. Acut. 17.*

II.) Translate ponitur de iis omnibus, quæ, fluminis more, aliquo simul feruntur. ¶ 1. De hominibus et brutis animantibus — a) Fere addito termino, ad quem concurrunt. Cic. *Brut. 74. 238.* Confluerunt et Athenas et in hanc urbem multi iniquitate loquentes ex diversis locis. *Id. 2. Tusc. 2. 6.* Si ad hæc studia plures confluerint. *Cæs. 7. B. G. 44.* Perflugarum magnus ad eum quotidie numerus confluebat. *Nepos Alcib. 6.* Ut ad ejus tiriemem vulgus conflueret. *Fellej. 2. 55. 2.* Undique ad eum adhuc paterni nominis magnitudinem sequentium ex toto orbe terrarum auxiliis confluebant. Adde *eumd. 2. 80. 4. Sueton. Ner. 20.* Confluere Neapolim. *Id. Cæs. 39.* ad spectacula. — b) Raro admodum absolute. *Sueton. Cæs. 16.* Multitudinem sponte et ultro confluentem compescere. Adde *Gell. 10. 6. 2., et Cod. Theod. 10. 19. 3.* ¶ 2. De abstractis. *Plaut. Asin. 2. 2. 47.* Ut nos dicamur duo omnium dignissimi esse, quo cruciatus conflunt. *Id. Epid. 4. 1. 2.* Cui multa in unum locum conflunt, quæ meum pectus pulsant simul. Cic. 1. *Invent. 4. 5.* Hinc ad ipsos, qui eloquentiam adepti sunt, laus, bonos, dignitas confluit. *Id. Planc. 34. 84.* Causæ ad nos pleræque conflunt, qui miseris nihil negare possumus. *Lucr. 6. 1256.* nec minimam partem mæroris in urbem confluit. *Ovid. 9. Met. 740.* Huc licet e toto solertia confluit orbe. *Sueton. Tib. 10.* Tot prosperis confluentibus. *Dig. 46. 2. 34. § 2.* Cum utriusque obligatio — in unam personam — confluat. — Hinc Part. præz.

Confluens, entis, m. 3. absolute, substantivorum more, est locus, in quem duo vel plura flumina conflunt; et occurrit — a) In sing. num. — Absolute. *Plin. 3. Hist. nat. 25. 29. (149).* Incipit (Maesia) a conflente supra dicto. *Inscript. apud Orell. 660.* AD ARAM QUÆ EST AD CONFLVENTEM. — Addito Genitivo. *Cæs. 4. B. G. 15.* Cum ad confluentem Mosæ et Rheni pervenissent. *Plin. 6. Hist. nat. 26. 30. (122).* In conflente Euphratis fossa perducti et Tigris. *Juatin. 32. 3. 8.* In conflente Danubii et Savi. — b) In plur. num. — Absolute. *Liv. 1. 27. et 4. 17. extr.* Ubi Anieum transit, ad confluentes collocat castra. h. e. ubi Anio in Tiberim influit. *Plin. 6. Hist. nat. 27. 31. (126).* In ripa Tigris circa confluentes. *Sueton. Cal. 8.* In Treveris, vico Ambiatino supra Confluentes. h. e. ubi Mosella in Rhenum influit, nunc Coblentz. V. ONOM. — Addito Genitivo. *Tac. 2. Hist. 40.* Confluentes Padi et Adnæ flumina sexdecim inde millium spatio distantes petere. *Inscript. apud Gruter. 13. 15.,* quæ est apud *Orell. 4018.* AD CONFLVENTES ARARIS ET RHODANI. Cf. CONFLUENTES IN ONOM.

CONFLUUS, a, um, adj. qui simul fluit. *Prudent. 5. Cathemer. 76.* Unda revolvitur In semet revolans gurgile confluo. Adde *Paulin. Nolan. 18. 114.*

CONFLUVIUM, ti, n. 2. locus, in quem conflunt sordes ex vasis culinariis. *Varro apud Non. p. 544. 20. Merc.* Ad quam rem nobis est confluvium? ad quam rem urinarium? — Item collectio ipsa squarum. *Sever. Aetn. 119.* Non ille ex tenui vacuque agat aucta necesse est Confluvia. *Id. ibid. 326.* Donec confluvio recessit æstibus, omnis Exsilit. *Al. leg.* confluiis devolvens æstibus ut sit adjectiv. confluvii æstus, h. e. confluentes ignes.

CONFODIO, fōdis, fōdi, fossum, fōdere, a. 1. (cum et fodio). Part. Confossus in omnibus parsgr. et in fin. — Confodio est idem quod fodio vel una fodio (It. *scavare, zappare*; Fr. *creuser, fouiller enterrement*; Hisp. *ahondar, cavar, profundir*; Germ. *zusammenstechen, gleichmassig umstechen oder umgraben*; Angl. *to dig*).

I.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu est terram fodere, foveam in terra facere. *Cato R. R. 129.* Confodiatur minute terra. *Plaut. Aulul. 2. 2. 66.* Confodere hortum. *Sisenna apud Non. p. 141. 31. Merc.* Loca palustria alte multifariam confossa. *Varro 1. R. R. 18. 2.* Confodere VIII. jugera. *Colum. 4. R. R. 5.* Trigesimo quoque die novella vineta confodere. *Plin. 17. Hist. nat. 20. 32. (142).* Salices quoque omnibus annis confodi jubent mense Aprilis. *Quidam leg. configi, sed male, Harduino et Sillig. testibus.* ¶ 2. Latiori sensu, præcipue cum de personis agitur, est vulnerare, transfigere. Cic. *Sull. 11. 33.* Quinque hominibus comprehensis atque confossis. *Nepos Pelop. 5.* Confectu teiorum confossus concidit (*Pelopidas*). *Sall. Cat. 29.* Constituere ea nocte — de improvviso domi suæ imparatum confodere. *Id. ibid. 70.* Catilina pugnas confoditur. *Liv. 24. 7.* Ut confoderetur aliquot vulneribus. Adde *eumd. 35. 35. Virg. 9. Æn. 445.* super exanimem sese projecit amicum Confossus. *Ovid. 2. Amor. 9. 8.* Juvare confossam ope medica. Adde *eumd. 5. Met. 176. Curt. 4. 16. 23.* Eodem telo plures confodere. Adde *eumd. 3. 11. 11., 5. 13. 25., 9. 14. 34. et 9. 5. 17.; Fellej. 2. 22. 3.; et Val. Flacc. 6. 418. Lucan. 3. 743.* Confodere jugulum. *Sueton. Aug. 91.* Lenticula confossa et lacerata. Adde *eumd. ibid. 27. et 51. et Cæs. 81. et 82.; et Tac. 2. Hist. 34.*

II.) Translate. *Plin. 9. Ep. 26. sub fin.* Exspecto, ut quædam ex hac epistola iisdem notis, quibus ea, de quibus scribo, confodias. h. e. damnes, et delenda esse censeas: ductum ab obelo, quem appingebant locis, quæ culpanda videbantur. *Liv. 11. 5.* Tamen eos tot judiciis confossos prædamnatibus venire ad populi iudicium. *Seneca Vita beat. 27. sub fin.* Quin circumspicitis mala vestra, quæ vos ab omni parte confodiunt? V. FODIO. — Hinc Part. præter. pass.

Confossus, a, um, adjective quoque occurrit, unde Comp. Confossior apud *Plaut. Bacch. 4. 8. 48.* Veruina te faciam, si tu me irritaveris, confossioem soricina nœnia.

CONFEDERATIO, ōnis, f. 3. fœdus. *Hieronym. Ep. 22. n. 35.* Prima apud eos (*Cænobitas*) confederatio est, obidere majoribus.

CONFEDERATUS, a, um. V. voc. seq.

CONFEDERO, as, avi, atum, are, a. 1. (cum et fœdus) Part. Confederatus I.; Confederandus. II. — Confederare est fœdere jungere.

I.) Proprie. *Oros. 2. 4.* Sabinæ impiis nuptiis confederatæ.

II.) Figurate. *Prudent. 2. nepi ctesp. 437.* Confederentur omnia Hinc inde membra in symbolum. *Hieronym. Ep. 4. n. 1.* Nascentem amicitiam ut Dominus confederare dignetur, precor. *Id. in Chron. Euseb. ad an. 110. a Cbr. n.* Ad confederandam disciplinam.

CONFEDO, as, avi, atum, are, a. 1. fœdum reddo, conspurco, inquino. *Apul. 7. Met. in fin.* Liquidum stercore strictim egesto faciem atque oculos ejus confeddasssem.

CONFEDUSTI, fœdere conjuncti. *Paul. Diac. p. 41. 2. Müll. Nemp.* ut ab onus sit onustus, a vetus vetustus; sic a fœdus fœdustus ex lege analogiæ duci potest, ut *Voss. monet in Etymol.*

CONFETEO, es, ti, ere, n. 2. fœdere. Adstruitur verbis *Jul. Obseq. de Prodig. 115.* Sub simulacro Deæ cubile canis confætuerat. Sed multo rectius leges confæte seu confætæ erat, vel cum fetu erat.

CONFOMO, as, are, a. 1. ab inusit. fumo, dedolo,

fomite arbores spolio. *Catull. 19. 3.* Quercus arida rustica conformata securi. Alii rectius leg. conformata.

CONFORANEUS, ei, m. 2. qui est ejusdem fori, scilicet artium: nam artifices in foro habitant, vel in forum opificia sua venalis deferunt. *Gloss. Isid.* Conforaneus, unius fori. *Gloss. Philox.* Conforaneus, cοντορυος.

CONFORS. V. CONFUIT.

CONFORSIO, is, tvi vel ti, ire, a. 4. polluo, inquino stercore: a forio. *Pompon. apud Non. p. 114. 12. Merc.* Conforsisti me, Diomedes. *Salmas. in Exercit. Plin.* censet legendum conforsasti.

CONFORMALIS, e, adj. idem quod conformis. *Tertull. Resurr. carn. 47. ex epist. ad Philippens. 3. 21.* Transfigurabit corpus nostræ humilitatis conformale corpori gloriæ suæ. Adde *eumd. 5. advers. Marcion. 10.,* ubi eadem verba repetit. *Vulgata hab. configuratum.*

CONFORMATIO, ōnis, f. 3. alicujus rei forma, figura, compositio, seu dispositio, quæ ex pluribus partibus apte inter se accommodatis fit (It. *forma, disposizione, conformazione*; Fr. *conformation, forme, disposition*; Hisp. *conformacion, colocacion, u distribucion*; Germ. *d. Zusammenformung oder Zusammenbildung, daher die Bildung oder Gestaltung*; Angl. *a forming, framing, fashionig, disposing*).

I.) Proprie occurrit de iis, quæ sub sensu cadunt. Cic. 1. *Tusc. 22. 50.* Quasi vero intelligant, qualis sit animus in ipso corpore, quæ conformatio, quæ magnitudo, qui locus. *Id. 1. Orat. 25. 114.* Conformatio et figura totius oris et corporis. *Id. 1. Nat. D. 18. 47.* Quæ compositio membrorum, quæ conformatio lineamentorum, quæ figura, quæ species, humana potest esse pulchrior? *Id. 2. ibid. 33. 85.* Animantis figura conformatioque membrorum. *Vitruv. 5. 6. 1. Schneid.* Ipsius theatri conformatio sic est facienda, ut, etc.

II.) Translate. ¶ 1. Ponitur de verbis, et est dispositio, accommodatio et forma stili præcipue oratoria. Cic. 1. *Orat. 33. 151.* Ipsa collocatio conformatioque verborum perficitur in scribendo. *Id. 1. ibid. 5. 18.* Actio vocis conformatione ac varietate moderanda est. *Id. 3. Off. 25. 96.* Conformatio et moderatio continentia et temperantia. ¶ 2. Item apud philosophos conformatio animi aut conformatio absolute dicitur rei notio, quam menti nostræ representamus. Cic. 1. *Nat. D. 38. 105.* Quid interest, ntrum de hippocentaurum an de deo cogitamus? Omnem enim talem conformationem animi ceteri philosophi motum inanem vocant: vos autem adventum in animos et introitum imaginum dicitis. *Id. Topic. 5. 27.* Si usucapionem, si tutelam definias, quarum rerum nullum subest quasi corpus; est tamen quædam conformatio insignita et impressa intelligentiæ, quam notionem voco. Adde *eumd. 2. Orat. 87. 357.* ¶ 3. Apud Rhetores conformationes sunt figuræ generatim. Cic. *Brut. 37. 140.* Sententiarum ornamenta et conformationes. Adde *eumd. 3. Orat. 52. 201.; et Quintil. 9. 4. 4. et 9. 2. 1.* ¶ 4. Item apud Rhetores. Cic. 4. *Herenn. 53. 66.* specialiter figuram prosopopœiam conformationem vocat: cui adstipulatur *Priscian. præexercit. p. 1340. Putsch.*

CONFORMATOR, ōris, m. 3. qui conformat et apte componit. *Apul. Trimeg. Dominus* et omnium conformator, quem recte Deum dicimus.

CONFORMATUS, a, um. V. CONFORMO.

CONFORMIS, e, adj. alicujus rei forma similis. *Sidon. 4. Ep. 12.* Dii boni! Quantum naufragios pelago conformis est motus animorum! *Fulgat. interpr. ad Rom. 8. 29.* Nam quos præscivit, et prædestinavit conformes fieri imaginis Filii sui.

CONFORMO, as, avi, atum, are, a. 1. (cum et formo). Part. Conformatus I. et II.; Conformandus II. — Conformo est formam alicui rei ex multis partibus apte compositis tribuo, efficio (It. *formare, fare*; Fr. *former, disposer, faconner*; Hisp. *formar, labrar*; Germ. *zusammenbilden - gest - allen - oder formen*; Angl. *to form, fashion, dispose, make, create*).

I.) Proprie. *Afranius apud Non. p. 174. 32. Merc.* Vide ut puellam curent, conformem jube. Cf. *Gell. 17. 10.* Ursa fetum edit informem, lambendoque id postea conformat et fingit. Cic. 1. *Fin. 7. 23.* Ad majora quædam nos natura genuit et conformavit. *Id. 3. Nat. D. 10. 26.* Si mundum ædificatum, non a

natura conformatum putarem. *Id.* 3. *Herenn.* 20. 33. In primo loco rei totius imaginem conformabimus. *h. e.* efficiemus, mente concipimus. *Catull.* 19. 3. Quercus arida rustica conformata securi. *Alti male* (eg. conformata. *Colum.* 8. *R. R.* 5. 10. Diebus quibus amantur ova, et in speciem volucrum conformantur. *Stat.* 1. *Silv.* 1. 3. Effigies conformata cinnulis Siculis. *Gell.* 3. 16. Conformatur conceptum in utero coagulum. *Id.* 13. 9. extr. Imago tauri conformata et quasi depicta est locis earum stellarum, quas Vergilius vocamus.

II.) Translate. *Cic. Arch.* 6. 14. Animum et mentem meam ipsa cogitatione hominum excellentium conformabam. *Id.* *ibid.* 1. 1. Hæc vox huius hortatu præceptisque conformata nonnullis aliquando salutis fuit. *h. e.* perpolitata atque instructa. *Cf. Quintil.* 11. 3. 45. Conformare vocem secundum rationem. *Rursus Cic.* 4. *Fin.* 2. 5. Pars philosophiæ, qua mores conformari putantur. *Id. Muren.* 29. 60. Tuum consilium, Cato, vituperare non audeo: nonnulla in re forsitan conformare et leviter emendare possum. *Id.* 1. *Fam.* 8. 2. Conformare se ad alicujus voluntatem. *Id.* 1. *Orat.* 5. 17. Ipsa oratio conformanda non solum electione, sed etiam constructione verborum. *h. e.* orationi vel eloquentiæ forma danda est, oratio oratoriis figuris exornanda. *Nepos fragm.* IV. 1. Philosophiam ante se incomptam conformare oratione sua. *Tac.* 4. *Ann.* 8. Hos orbatos parente tradidi patruo ipsorum, ut foveret ac tolleretur, sibi et posteris conformaret. — Et pro imaginem quamdam vel formam verbis exhibere et significare dixit *Lucret.* 4. 113. Nunc tamen, id quoque uti conformem, exordia rerum cunctarum quam sint subtilia, percipe paucis.

CONFORNICO, as, are, a. 1. idem quod fornicio. *Vitrui.* 5. 5. 2. *Schneid.* Cellæ confornicentur.

CONFORS, ortis, adject. omni. gen. ejusdem fortunæ particeps, ut consors ejusdem sortis. Vox a *Lexico* expungenda; occurrit enim tantummodo in *Not. Tyr.* p. 16.

CONFORTATUS, a, um. *F.* voc. seq.

CONFORTO, as, are, a. 1. Part. *Confortatus* et *Confortandus*. — Conforto est fortem facio, consolator. *Macer carm.* 71. de zedoaria. Confortat stomachum. Sic *Gargil. Mart. de pom.* 16. (edente A. *Mai* in *Class. auct. T.* 3. p. 422.). Ceresiæ austere ventrem constringunt, stomachum confortant. *Lactant.* 4. 15. *ant. med.* *Esaiæ* verba referens. Confortamini manus resolutæ. *Hieronym.* *Ep.* 7. n. 4. Obsecro, ut etiam a Papa Valeriano ad eam confortandam litteras exigatis. *Jornand. Get.* 46. Regnoque suo confortato. *Alcim.* 1. 229. celeri confortant germina succo. *Fulgat.* 2. *Paral.* 13. 21. Confortato imperio suo.

CONFOSUS, a, um. *F.* CONFODIO.

CONFOTUS, a, um. *F.* voc. seq.

CONFOVERO, foves, fovi, fotum, fovere, a. 2. Part. *Confotus*. — Confovero est idem quod foveo. *Afranius* apud *Non.* p. 523. 17. *Merc.* Jubeo hominem tolli, et collocari, et confoveri: solvo operam Dianæ. *Cf. Cod. Theod.* 7. 18. 4. pr. § 2. *Apul.* 8. *Met.* Lurore et illuvie pene collapsa membra lavacro cibo denique confoveret. *Hieronym.* 3. *advers.* *Rufin.* 8. Terra non debet gremio suo semina confovere. *Inscript.* apud *Feam, Relat.* d'un viaggio ad Ostia p. 38. MISERAE RECRUTATÆ ET CONFOTÆ. *Id.* 11. *Orig.* 1. Semen receptum confovet, confotum corporat. *Id.* 17. *ibid.* 6. Delina confota (herba) surgit in arborem. *Fulgat. interpr.* *Esai.* 59. 5. Quod confotum est. — Addunt et locum *Catonis R.* 5. Confovere oleas, sed ea lectio admodum incerta est: immo *Schneid.* vocem *confovere* omittit.

CONFRACTEO, es, vel

CONFRACTESCO, fræcescis, fræcti, fræcescere, n. 2. idem quod frascio, putrefio. *Farro* 1. *R. R.* 13. 4. Fimum, quod recens, nequam, quod confracuit mellus. Ita *Schneiderus* reponendum putat; alii leg. *conflaccuit*.

CONFRACTIO, ònis, f. 3. actus confringendi. *Cassiod. præfat. in Psalt.* Ipsi psalmi sextam diei horam in panis confractione lætificant. *Fulgat. interpr.* *Esai.* 24. 19. Confractioe confringetur terra. Adde *eumd.* *ibid.* *Psalm.* 105. 23. *Enod.* 8. *Ep.* 13. Nihil valetudini meæ de itinere confractioe indicio decessisse.

CONFRACTUS, a, um. *F.* CONFRINGO.

CONTRACTUS, us, m. 4. fractura. Quidam hanc vocem legunt apud *Cels.* *præf.* 1.; sed *Targa* in alte-

ra ejusdem editione p. 7. ex MSS. legendum probat *contactum*, et in textum recepit.

CONFRAGES loca, in quæ undique venti currunt ac sese frangunt. *Id.* 14. *Orig.* 8. 27.

CONFRAGÖSE, adverb. horridè, inculte. *Marius Victorin.* p. 2550. *Putsch.* Intelligis igitur, ita confragose atque aspere coisse in unitatem connexionum, ut etc.

CONFRAGÖSUS, a, uni, adject. (confringo). Comp. *Confragostor* II. — Confragosus est asper, salebrosus, incultus, horridus: ab obsoleto *frago* pro *frango*. Dicitur de locis, in quibus nihil planum et continuatum, sed omnia sunt prærupta et contracta (It. sassoso, rotto, aspro; Fr. *raboteux, rocailleux, âpre*; Hisp. *aspero, escabroso, fragoso*; Germ. *bröckelig, holperig, uneben*; Angl. *rough, rugged, craggy, stony, uneven*).

I.) Proprie. *Farro* 1. *R. R.* 18. 4. Confragosus ager. *Id.* 1. *ibid.* 20. 5. fundus. *Liv.* 28. 2. et 32. 4. Confragosa loca, implicatasque flexibus vallium vias. *Id.* 44. 3. Confragosa via. Adde *Senec. Ep.* 84. *Colum.* 2. *R. R.* 2. 8. locus lapidibus. Adde *eumd.* 6. *ibid.* 17. 2. Huc referri potest et illud *Sidon.* 9. *Ep.* 14. circa med. Confragosum diluvium.

II.) Translate. *Plaut. Men.* 4. 2. 25. Condiciones tortæ, confragosæ. *Id. Cist.* 2. 3. 70. Teneo istuc satis: sed ego illud quæro situm situm: quo modo prior posterior sit, posterior sit prior. *Quintil.* 5. 8. 1. Qui argumenta, velut horrida et confragosa, vitantes, amœnioribus locis desident. *Id.* 1. 1. 37. Versus ex asperitie cœmentibus inter se syllabis catenatis, et velut confragosos. Adde *eumd.* 8. 5. 29. *Mail. Theod. de metr.* 7. Dactylo pede adhibito, confragosius quiddam resonat et durius metrum anapæsticum. — Hinc

Confragosum, i, n. 2. absolute, substantivorum more, pro loco confragosus. *Seneca Ep.* 51. n. 9. Fortior miles ex confragosus venit, segnis est urbanus et verna. *Liv.* 21. 32. Castra inter confragosa omnia præruptaque. Adde *eumd.* 5. 26. *Quintil.* 6. 1. 52. Confragosus atque asperis evecti, tota pandere possumus vela.

CONFRAGUS, a, um, adject. (confringo) idem quod confragosus, sed magis poeticum. *Lucan.* 6. 126. Confraga densis arboribus dumeta. — Hinc

Confraga, òrum, n. plur. 2. absolute, substantivorum more. *Stat.* 4. *Theb.* 494. Stabulans ad confraga silvæ. *Val. Flacc.* 3. 581. volucris ceu pectora tactus asylo Emicuit Calabris taurus per confraga sæptis, Obvia quæque ruens.

CONFRATER, tris, m. 3. *Inscript.* apud *Gruter.* 1157. 9. M. SALVIUS FORTYNIATVS M. L. Q. V. A. P. M. JVN. FILIVS CONFATRIBVS ET COJVS B. M. Fortasse pro confratribus legendum est cum fratribus. V. apud *Murat.* 1495. 9.

CONFREMO, is, ti, ere, n. 3. (cum et freno) idem quod freno, vel simul, aut valde freno. *Ovid.* 1. *Met.* 199. Confremuere omnes. *Stat.* 1. *Silv.* 6. 73. Illic agmina confremunt Syrorum. et *ibid.* 4. 14. urbes ubicunque togatæ Certent tæstia, postorque ex ordine collis Confrenat. *Sil.* It. 16. 398. Confremunt et cælum, et percussus vocibus altis Spectantum Circus.

CONFREQUENTATUS, a, um. *F.* voc. seq.

CONFREQUENTIO, as, avi, ñtum, are, a. 1. (cum et frequento). Part. *Confrequentatus*. — Confrequentio est idem quod frequento, vel simul frequentato. *Colum.* 9. *R. R.* 13. 13. Nec ullis juventutis supplementis confrequentatæ (apes) novissime reliquæ intereunt. Ita legit *Schneiderus*; aliæ editiones *frequentatæ*. *Prudent.* 1. *perp.* ote. 7. Illitas cruore sancto nunc arenas incolæ Confrequentant, obsecrantes voce, votis, munere. *Inscript.* apud *Fabrett.* p. 221. n. 587., quæ est apud *Orell.* 1414. VT NATALIS FILIAS MEAS REPLANTES CONFREQUENTETIS. Alia apud *eumd.* p. 724. n. 448., quæ pertinet ad an. a Chr. d. 153., et est apud *Orell.* 2417. VT VELINT DIEBUS INFASCRITIS LOCVM CONFREQUENTARE. Et si ne Accus. neutrorum more *Inscript.* apud *Guarini, Comment.* VII. p. 75. T. FLAVIVS T. F. FAB. SILVIVS OBTVLIT COLL. SS. HS. VIII. M. N. (h. e. collegio supràscripti sestertium octo millia nummatum) VT QUOTANNIS NATALI EIVS DIE III. IDVVM DECEMBR. CONFREQUENTENT.

CONFRIATUS, a, um. *F.* CONFRO.

CONFRIAMENTUM, i, n. 2. idem quod confriatio. *Cæli Aureli.* 2. *Tard.* 4. Dentium confriamentis uti.

CONFRIATIO, ònis, f. 3. fricatio. Occurrit translate tantum apud *Augustin.* 4. *Confess.* 8. Ingens fabula, et longum mendacium, cujus adulterina confriatione corrumpebatur mens nostra pruriens in auribus.

CONFRIATUS, a, um. *F.* voc. seq.

CONFRO, as, avi, ñtum, are, a. 1. (cum et frico). Part. *Confroctatus* et *Confroctandus* I. — Confro est idem quod frico, vel una frico, valde frico.

I.) Proprie. *Annal. Pontif.* apud *Servium* ad *Virg.* 3. *Æn.* 384. Confroctati, oleo lentati paratique ad arma. *F. LENTATUS.* *Colum.* 7. *R. R.* 10. 3. Confroctare totum os sale trito. *Id.* 2. *ibid.* 3. 1. boves substrictos. *Plin.* 29. *Hist. nat.* 2. 9. (31). Confroctatis dentibus et gingivis. *Sueton. Claud.* 8. Confroctare faciem sibi. *Veget.* 3. *Veterin.* 20. 1. oculum. *Id.* 4. *ibid.* 4. 11. Usturæ igne factæ ut sanescant, veteri urina bovis ipsius confroctandæ sunt. *Id.* *ibid.* 5. 1. Allio cum sale pariter trito ipsa vulnera confroctanda (sunt). — *Confroctare* alicui genua dicuntur, qui aliquid enixe petunt, quod inos erat supplicium genua attingere, atque ad ea manus tendere, ut *Plin.* 11. *Hist. nat.* 45. 103. (250). docet. *Plaut. Asin.* 3. 3. 80. Atqui pol' hodie non feres, ni genua confroctantur. A. Quidvis egestas imperat: fricentur. — *NB.* De locis *Caton. R. R.* 7. et *Varron.* 1. *R. R.* 60. *F.* in *CONFRO*.

II.) Translate. *Tiro Tullius* apud *Gell.* 7. 3. Senaus judicium injuriis atque imperiosis comminationibus confroctare. *h. e.* irritare, perstringere. *Cato ibid.* Ne quid in consulendo adversi eveniat, quod nostras secundas rea confroctet. *h. e.* alterat, immutat. Utroque loco plerique al. leg. *confuto*; et quidem rectius.

CONFRINGO, fringis, frægi, fractum, fringere, a. 3. (cum et frango). Part. *Confractus* I. et II. 1. — Confringo est idem quod una frango, perfringo (It. *rompere, spezzare*; Fr. *rompre, briser*; Hisp. *romper, quebrar*; Germ. *zusammen-oder zerbrechen*; Angl. *to break entirely, break to pieces, shatter*).

I.) Proprie ac stricto sensu dicitur de iis, quæ in particulis disrumpuntur. *Cato R. R.* 81. Ubi cotum erit, birneam confringito, ita ponito. *Plaut. Capt.* 4. 4. 8. Aulas calicesque omnes confregit, nisi quæ modales erant. *Id. Rud.* 1. 2. 64. Confracta navis in mari est illis. *Id. Most.* 2. 2. 23. Pulsando pedibus parve confregi fores. *Id. Mil. glor.* 2. 6. 24. Confringere imbrices et tegulas. *Lucret.* 1. 71. Confringere claustra portarum naturæ. *h. e.* arcana naturæ adire et cognoscere. *Cic. Flacc.* 30. 72. Membra, quæ debilitavit; manus, quæ contudit; digitos, quos confregit, etc. *Liv.* 26. 46. Confringere fores cædendo. *Cf. Ulp. Dig.* 9. 2. 27. § 31. *Cels.* 7. 12. Ne sub fornice confringatur (dens exesus). *Seneca Herc. fur.* 272. Confringere sceptra manu. *Lucan.* 7. 573. Confractique ensibus enses. *Id.* 6. 123. turres valli impulsu. *Petron. Satyr.* 123. ac tumida confractum grandine cælum. *Plin.* 28. *Hist. nat.* 10. 45. Ossa confracta. *Sueton. Ner.* 34. Confringere liburnicam (navem). *Ulp. Dig.* 39. 2. 24. § 9. Arbores vi tempestatis confractæ. — *Confrregisti tesseram hospitalem*, allegorice, et proverbialiter ejusdem ratione, *h. e.* amicitiam dissolvisti. *Plaut. Cist.* 2. 1. 27.

II.) Impropie. § 1. Figuræ *confracta* dicuntur quæ oculis disrupta esse videntur. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 44. 44. (115). Juga montium confracta in numeros. *Id.* 35. *ibid.* 11. 40. (24). In æquo exstantia ostendens, et in confracto solida omnia. *Seneca* 1. *Controv.* 2. Docetur blanditias et in omnem motum corporis confringitur. *h. e.* enodatur membris ad molles saltationes. At alii rectius leg. *constringitur*. § 2. Translate est rem aliquid ad nihilum redigere. *Plaut. Trin.* 1. 2. 71. Rem alicujus confringere. *h. e.* patrium absumere, ducere, ut opinor, metaphora ab iis, qui naufragium faciunt. *Cf. eumd.* *Silv.* 3. 2. 49. *Titinius* apud *Non.* p. 316. 3. *Merc.* Confringere superbiam alicujus. *Cic.* 3. *Verr.* 5. 13. vi consilia senatoria. *Val. Max.* 4. 5. 2. Confrigit rempubl. Terentius Varro Cannensis pugna temerario ingressu. *Id.* 7. 2. ext. 17. Confringere vires hostium. *Claudian.* 1. *Cons. Stilich.* 69. animum alicujus. — Hinc a Part. præter. pass.

Confractum, i, n. 2. quod absolute, substantivorum more, occurrit apud *Plin.* V. supra sub II. 1.

CONFRO, as, are, a. 1. (cum et frico). Part. *Confriatus*. — Confro est idem atque infro. *Cato R. R.* 7. Orbites ubi nigre erunt et sicæ, sale confroctato dies quinq. Alii *perperam* leg. *confriato*. *Varro*

4. *R. R.* 60. *Orchites nigras*, sale si sint confriatæ dies quinque, manere idoneas solere scribit Cato. *Hic quoque alii perperam leg. confriatæ. V. FRIO et INFRIO.*

CONFRIXO, as, are, a. 1. frequentat. ab inusit. confrigo, simul frigo. *Theod. Priscian.* 1. 6. Cum oleo confrietur.

CONFUERIT. V. CONFUIT.

CONFUGA, æ, m. et f. 1. qui confugit in aliquem locum, salutis ergo. *Imp. Leo Cod.* 1. 12. 6. et *Imp. Theodos.* et *Valent.* *ibid.* 3. 22. § 1. appellat confugas, qui ad asylum Ecclesiæ confugerunt. Adde *Cod. Theod.* 9. 45. 4.

CONFUGELAM antiqui confugium dicebant. *Paul. Diac.* p. 39. 9. *Müll.*

CONFUGIO, fugis, fugi, fugere, n. 3. (cum et fugio) idem quod lugio, vel simul lugio ad aliquem auxilium, aut salutis causa (It. *risuggire*; Fr. *chercher un refuge, se réfugier*; Hsp. *refugiarse*; Germ. *zusammensicheln*, d. h. irgend wohin zum Anschluss sich fliehend begeben, also seine Zuflucht wohin nehmen, wohin flüchten; Angl. *to flee, to for socour, take refuge with, flee, have recourse to*).

1.) Proprie. *Cic.* 5. *Tusc.* 2. 5. Ad te confugimus: a te opem petimus. *Id.* 1. *ibid.* 35. 83. Primum, cum in aram confugisset, hostilis manus interemis. Adde *Nepot. Pausan.* 4. *Cors.* 3. B. C. 9. Magna numero interfecto, reliquos in naves confugere coegerunt. *Plin.* 8. *Ep.* 19. Ad unicum doloris levamentum, studia confugio. — Iungitur cum præpos. ad pluribus Substantivis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Ter. Hecyr.* 5. 3. 24. ad aliquem domum. *Cic.* 2. *Off.* 12. 41. ad aliquem. Adde *Nepot. Themist.* 8. et 9. et *Iphicr.* 3.; et *Virg.* 1. *Æn.* 666. Rursus *Cic. Cæcin.* 34. 100. et *Ovid.* 5. *Trist.* 2. 43. ad aram. *Cic. Ligar.* 10. 30. ad clementiam allicjus. *Ovid.* 8. *Met.* 589. ad ipsos deos. *Cajus.* 1. *Institut.* 53.; et *Dig.* 1. 6. 2. et 21. 1. 19. § 1. ad fana decorum, ad status principum. *Cic. Diu.* 9. 24. ad militum manus, arma. *Cic. Fontej.* 11. 23. ad opem iudicium. *Ovid.* 3. *Font.* 4. 8. ad opem medicam. *Lip.* 1. 2. ad florentes Etruscorum opes. *Cic.* 5. *Tusc.* 2. 5. ad philosophiam vitæ ducem. *Id.* 4. *Fam.* 6. 2. ad rem publ. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 29. 35. (105). ad remedia. — Item cum præp. in. *Nepos Pausan.* 5. in eadem Minervæ. *Cic.* 3. *Att.* 15. 6. in egros allicjus. *Id.* 1. *Tusc. loc. cit.* in aram. *Curt.* 3. 1. 6. et 9. 8. 12. in arcem. *Dig.* 21. 1. 17. § 12. in asylum. *Nepos Eumen.* 5. in castellum. *Cic. Cæcin.* 34. 100. in exilium quasi ad aram. *Id. Quintil.* 2. 10. in fidem, veritatem, misericordiam allicjus. *Curt.* 8. 10. 19. in montes. *Cæs.* 3. B. C. 9. in naves. *Curt.* 10. 9. 21. in templum. *Id.* 4. 4. 12. in templa. *Id.* 10. 8. 13. in urbem. — *Nepos Thrasyb.* 2. *Phylem.* *Sueton. Aug.* 14. Præsum. *Nepos Pausan.* 4. eo. *Cic.* 4. *Fam.* 6. 2. habere quo confugas. *Sueton. Aug.* 17. quo ille confugerat.

II.) Translate *confugere ad rem aliquam* dicitur qui consilium aliquod capit, quod auxilium aut salutis causam futuram sibi putat. *Ter. Heaut.* 4. 5. 45. Neque tu scilicet eo confugies, quid mea? num mihi datum est? etc. h. e. neque ad eam exarsationem confugies, ut dicas, quid mea? etc. *Cf. eund.* *Hecyr.* 5. 3. 24. *Lucret.* 3. 568. Scilicet in tonero tenerascere corpore mentem, Confugient. *Al. leg. confingent.* *Cic.* 2. *Fin.* 9. 28. Epicurus, ubi erubuit, confugit illuc, ut neget, etc. *Id.* 5. *Ferr.* 83. 191. An, illic confugies, veteris difficultate adductos ternos denarios dare maluisse? *Id.* 2. *Herenn.* 3. 5. Primum demonstrabit vitium integrum, si poterit: id si non poterit, confugiet ad imprudentiam, stultitiam, aulescentiam, vim, persuasionem. *Asconius ad Cic. Corneli.* p. 60. 16. *Bait.* Is eo confugit, ut diceret etc. *Ovid.* 1. *Fast.* 571. Confugere ad ares patrias. *Plin.* 10. *Ep.* 13. Qui referre gradum parem nec audeo quidem: itaque ad vota confugio. — Passive impersonaliter. *Lactant.* 1. *Inst. Div.* 2. 9. Ad Deum confugitur. *Al. leg. confugunt.* Adde *eund.* *De morte persec.* 33. 5.

CONFUGIUM, ii, n. 2. periculum, locus, quo fugimus salutis causa. *Ovid.* 5. *Trist.* 6. 2. Qui mihi confugium, qui mihi portus eras. Adde *eund.* 4. *ibid.* 5. 6. *Stat.* 12. *Theb.* 504. Commune confugium agris animantibus.

CONFUIT, confuturum, confuere, verbum delectivum a cum et esse; et significat simul accidere, si-

mul evenire. *Plaut. Mil. glor.* 3. 3. 66. Confido confuturum. h. e. confuere. *Ter. Andr.* 1. 1. 40. Qui mihi exorandus est, et spero confuere. *Cæli. Aureli.* 4. *Tard.* 8. Si febris non fuerit, neque alia quælibet passio iunibris confuerit.

CONFULGEO, fulges, fulsi, fulgere, n. 2. idem ac fulgeo, vel valde fulgeo. *Plaut. Amph.* 5. 1. 15. Ardere censui ades: ita tum confulgebant. *Cl. ibid.* v. 44. *Cinna* apud *Isid.* 19. *Orig.* 29. Lucida confulgent alti carchesia mali.

CONFULTUS, a, um, particip. ab inusit. *confultio*, fultus. *Lucret.* 2. 97. Corpora intervallis magnis confulta resultant. *Al. leg. consulta*, a consilio, is: alii confusa; alii rectus conflicita.

CONFUNDO, foudis, fudi, fusum, fundere, a. 3. (cum et fundo). Part. *Confundens* I. a.; *Confusus* in omnibus fere part. et in fin.; *Confusus* II. 2.; *Confundendus* II. 1. — Confundo est simul res plures fundo (It. *spargere insieme, mescolare, confondere*; Fr. *mélanger, mêler, mettre ensemble*; Hsp. *confundir, mezclar*; Germ. *zusammengießen oder schütten*; Angl. *to pour out together, pour several things into one place, mingle, mix or blend together*).

I.) Proprie usurpatur de rebus physicis, quæ cum liquida sint, aut naturâ suâ facile fundi possint, demittuntur atque in unum miscentur; et occurrit — a) Absolute. *Plaut. Most.* 1. 3. 120. Iidem olent, quasi eum una multa iura confundit coquus. *Cl. Horat.* 2. *Sat.* 4. 87. Jus confusum sectis herbis. Adde *Cic. Cluent.* 67. 173. *Id. Cic.* 4. *Acad.* (2. pr.) 37. 118. Eas (particulas minutas) primum confusas, postea in ordinem adductas a mente divina etc. *Ovid.* 1. *Met.* 278. Arenti ramo jampidem mltis olivæ Quin'a (*Medea*) confudit. *Curt.* 9. 9. 7. Tertio jam die mixturi luminis subibat mare, leni adhuc aestu confundente dispares undas. *Plin.* 29. *Hist. nat.* 3. 11. (50). Melle, mox aceto, item oleo confusus crebroque permittis. *Dig.* 19. 2. 31. Si Irruptione luminis lines agri confudit inundatio. *Id.* 6. 1. 3. § 2. Si quid illa confusum est atque permixtum, ut deduci et separari non possit. — b) Addito loco, in quem aliquid magna cupia lanctur ac miscetur. *Cato R. R.* 106. et 107. Confundere vinum in vas pleatum. *Id.* *ibid.* 123. materlem in lagenam. *Cic.* 2. *Nat. D.* 55. 137. Lapsus cibus in eam venam, quæ cava appellatur, confunditur. *Horat.* 1. *Sat.* 8. 28. Cruor in fossam confusus. *Colum.* 12. *R. R.* 24. 4. In eadem duarum urnarum quam optimi vini sextarium, aut si vasa recentia habebis, in ea confundito. *Dig.* 19. 2. 31. Compleps frumentum in navem confundunt. — Figurata. *Sil. It.* 14. 333. angusta foramina murus Arte cavata dabat, per quæ confundere tela Tutum erat. h. e. tela magnâ copâ emittere. — c) Addita re, quæcum aliquid confunditur, per Ablat. et præpos. cum. *Cic. Tim.* 14. 41. Cum ignis oculorum cum eo igne, qui est ob os offusus, se confudit et contulit. *Ovid. Heroid.* 2. 95. Confundere lacrimas suas cum lacrimis alterius. — d) Denique addita per Dativum re, cui aliquid per confundendum actum jungitur. *Virg.* 3. *Æn.* 696. qui (*Alpheus*) nunc ore, Arethusa, tuo Siculis confunditur undis. *Ovid. Medic. fac.* 81. Corona cervi confrita confusa lachrymæ. *Plin.* 34. *Hist. nat.* 2. 3. (5). Quondam æs confusum auro argenteoque miscetur.

II.) Translate ponitur de iis, quæ inter alia conjunguntur, cum aliis quomodocumque commiscetur, ita ut fere perturbationis ratio subsit. ¶ 1. Generatim. — a) Cum additis ejusmodi, ex quibus propria verbi significatio clare adhuc innotescat: ad rem *Cic. Brut.* 26. 100. Sed nec ejusmodi est (*ea oratio*), ut a pluribus confusa videntur. h. e. quasi simul fusa a pluribus. *V. Ellendt.* ad h. l. Ceterum occurrit, ut diximus, cum additis. *Cic.* 2. *Orat.* 79. 322. Est id quidem in totam orationem confundendum. *Liv.* 7. 12. ad fin. Confundere sermones in unum. scilicet cum plures simul loquuntur. *Id.* 40. 46. Universorum voces confusas in unum. *Id.* 1. 23. Duo populi confusi in unum. *Ovid.* 4. *Met.* 471. Imperium, promissa, preces confundi in unum. Adde *Quintil.* 1. 7. 28. — *Cic.* 4. *Acad.* (2. pr.) 19. 61. Confundere vera cum falsis. *Id.* 1. *Off.* 27. 95. Decorum confusum est cum virtute. *Horat.* 1. *Od.* 17. 22. nec Semetipsum Cum Marte confundet Thyoneus Pælio. *Ovid.* 2. *Trist.* 363. Confundere Venerem cum vino. — *Cic.* 1. *Diagnat.* 15. 35. Vis quædam sententia et divina, quæ toto confusa sit mundo. *Id.* *Orat.* 57. 195. Omnes in oratione quasi permixti et confusi pedes. *Horat.* 2.

Ep. 1. 195. Diversum confusa genus panthera camelo. *Id.* *Art.* P. 213. Rusticus urbano confusus. *Curt.* 8. 8. 8. Confundere summa iouis. *Quintil.* 8. 3. 59. Atticis Dorica dicta. *Juvenal.* 6. 283. mare celo. *Claudian.* 17. *Cons. Honor.* 239. sacra profanis. *Id.* *Nupt. Honor.* et *Mar.* 200. proceres turbæ. — b) Raro absolute ponitur pro coascervare. — Generatim. *Varro* 2. *R. R.* 7. 5. Membra confusa. *Ascon.* ad *Cic. Corneli.* p. 70. *Bait.* Populus confusus. *Quintil.* 9. 4. 19. Confundere quippe continuos dactylos. — Specialiter de iis, quæ in oratione coascervantur. *Cic.* 1. *Tusc.* 11. 23. Cuperem equidem utrumque (*una judicare*), si posset; sed est difficile confundere. *Al. aliter leg.* *Id.* *Sext.* 2. 5. Quoniam singulis criminibus ceteri responderunt, dicam ego de omni statu F. Sextii, de genere vitæ, de natura, de moribus: contendamque, ut lo hac confusa atque universa defensione nihil a me prætermisum esse videatur. — Item specialiter apud JCIos ea confundi dicuntur, quæ ita miscentur, ut vel nullo modo, vel difficile separari possint. *Ulp. Dig.* 6. 1. 3., *Paul.* *ibid.* 4. etc. Sic *Id.* 42. 6. 1. § 12. Confusi bonis et unitis. Sic confundere jus domini apud *Paul.* *Dig.* 10. 3. 19. est commune pluribus facere. — Item illæ obligationes, quæ ita in unam eademque personam cadunt, ut vim suam amittant. *Ulp. Dig.* 43. 14. 29. ad fin. Obligationes, quas adeundo hereditatem confundit, non residuunt. Adde *African.* *ibid.* 46. 1. 21., *Paul.* *ibid.* 36. 1. 59. et 80., et alibi sæpe. ¶ 2. Specialiter in maiorem partem accipitur, pro inordinate miscere, turbare. *Cic. Dom.* 49. 127. An tu hæc ita confundis et perturbas, ut quicumque velit, quod velit, quomodo velit, possit dedicare? *Id.* 1. *Divin.* 29. 60. Nunc cuncti cibo et vino perturbata et confusa (in somno) cernimus. *Lucret.* 4. 355. At si interpositum spatium sit longius æquo, Aera per multum confundit verba necesse est Et conturbari vocem, dum travolat auras. — Usque adeo confusa venit vox inquepedita. *Liv.* 9. 27. Signaque et ordines peditum atque equitum confundit. *Ovid.* 6. *Met.* 585. fasque nefasque Confusura ruit. *Colum.* 1. *R. R.* 9. 7. Multitudo diligentiam monitoris confundit. Sic *Plin.* 20. *Hist. nat.* 5. 18. (36). Confundit plerosque similitudo nominum. — Porro hæc significatio jungitur aliis Substantivis, quorum hæc sunt præcipua. *Sueton. Aug.* 31. annum. *Curt.* 8. 14. 16. bellus. h. e. elephantus. *Virg.* 5. *Æn.* 496. et 12. *ibid.* 290. sedes confundere. h. e. Gr. *συνίξεν*. *Petron. Satyr.* 132. illaritate allicjus. *Plin.* 21. *Hist. nat.* 18. 70. (117). in tellurem. *Sil. It.* 3. 663. iter. *Liv.* 4. 1. iura gentium. *Ovid.* 10. *Met.* 316. iura et nomina. *Lucan.* 1. 667. jus omne. *Sueton. Claud.* 33. iusum. *Liv.* 5. 50. memoriam. *Val. Flacc.* 5. 380. menses positos. *Tac.* 1. *Hist.* 60. ordinem disciplinæ. *Id.* 2. *ibid.* 93. ordo militiæ confusus. *Quintil.* 10. 5. 23. priora. *Id.* 2. *Declam.* 16. quietem. *V. Confusus* in fine bujus voc. sub 1. ¶ 3. Item specialiter ponitur de corporis membris vultusque lineamentis, et est ita lacerare ac deformare, ut agnosci nequeant. *Ovid.* 5. *Met.* 58. stipite — Perculit et fractis confudit in ossibus ora. *Id.* 12. *ibid.* 251. Ossa non agnoscendo confusa reliquit in ore. *Curt.* 8. 3. 13. Confunderet oris exangulis notas pallor, nec quis esset nosci satis poterat. *Seneca Troad.* 111. Et ora et illas nobiles notas patris confudit inani pondus ad terram datum. *Petron. Satyr.* 105. et *Justin.* 3. 5. 11. Confundere omnia corporis lineamenta. *Lucan.* 2. 191. et 3. 755. vultus. Sic *Ovid.* 14. *Met.* 367. vultum Lunæ. *V. Confusus* in fine bujus voc. sub 2. — Hæc referri potest et illud *Stat.* 5. *Theb.* 42. Olympus confusus. h. e. cælum dubia luce fulgens initio diei: vel caliginosum, aut nubilum. ¶ 4. Item de pudore, cuius causa quis hæret. *Ovid. Heroid.* 21. 111. et 3. *Trist.* 1. 81. Confundi pudore. *Curt.* 7. 7. 23. Non solum ira, sed pudore confusus. *Stat.* 2. *Theb.* 232. tacite subit ille supremus Virginitatis amor, primæque modestia culpe Confundi vultus. Et figurata *Colum.* 10. *R. R.* 260. rusa ingenuo confusa rubore. — *Confundi* absolute pro pudore affici, est apud *Sulpic. Sever.* *de Vita D. Marti.* c. 9. Sic *Id.* *ibid.* 16. Quia ille voce confusus obstupuit. h. e. pudore confusus. ¶ 5. Sæpius transfertur ad animum, et confundere est animum afflictu aliquo perturbare. *Lucret.* 2. 516. repente (*grandior ictus*) addigit, et omnes Corporis atque animi pergit confundere sensus. Adde *eund.* 2. 439. *Liv.* 45. 42. Hæc tanto dicta animo magis confundere audientium animos, quam si miserabiliter de-

flendo etc. h. e. misericordiā commoverunt. *Id.* 34. 50. Confundere aliquem. *Id.* 35. 15. Confundi marore. *Seneca* 3. *Clem.* 5. Metus et maror confundit animum. *Quintil.* 1. 12. 1. Confundere et fatigare animum tot disciplinis in diversum tendentibus. *Ovid.* *Heroid.* 19. 193. Confundi hesternae imagine noctis. Adde *eumd.* 15. *Met.* 770. Sic *Tac.* 1. *Hist.* 44. Confundere imitatio animi imagine tristi. *Plin.* 5. *Ep.* 5. Qui nuncius gravi me dolore confudit. *Id.* 3. *ibid.* 10. Veritus sum, ne vos festis diebus confunderem, si in memoriam gravissimū luctus reducissem. h. e. veritus sum, ne vos dolore afficerem tristis redderem etc. *Quintil.* 8. 3. 5. Fulmina non tam nos confunderent, si vos eorum lanum, non etiam ipse fulgor illeretur. *Id.* 2. *Declam.* 20. Neminem fuisse in domo, quem non fragor ille confuderit. *Stat.* 8. *Theb.* 283. Ingens bonos confudit aliquem. *Juvenal.* 7. 68. Confudit aliquem *Erinyes*. *P.* paulo infra *Confusus* sub 3. — Hinc *Part. praeter. pass.*, cujus exempla passim retulimus.

Confusus, a, um, adjective quoque usurpat, unde *Comp. Confusus* 2. et 3.; *Sup. Confusissimus* 1. Adjective autem occurrit translate, et quidem ¶ 1. In malam partem confusus est inordinatus, in quo omnia permixta sunt ac perturbata. *Cic.* 3. *Orat.* 13. 50. Ita confusa est oratio, ita perturbata, nihil ut sit primum, nihil ut secundum. Sic *Ovid.* 2. *Met.* 666, 12. *ibid.* 55. et 15. *ibid.* 606. Confusa verba. *Quintil.* 1. 1. 28. *idius*. *Lucret.* 4. 565. et 615. *vor.* *Liv.* 30. 6. clamor. *Plin.* 4. *Ep.* 7. Os confusum. h. e. quod syllabas clare articulare dequit. *Cf. eumd.* 6. *ibid.* 11. — Similiter *Lucret.* 6. 607. mundi confusa ruina. *Id.* 6. 600. natura. *Virg.* 6. *Aen.* 509. strages. *Auct. B. G.* 8. 14. agmen. *Lucan.* 7. 127. castra confusa tumultu. *Sueton.* *Aug.* 44. Spectandi confusissimum et solutissimum morem correpti ordinis. ¶ 2. Item ponitur de corporis membris vultusque lineamentis, quae vehementi aliquo affectu deformantur ac turbantur: *cf. CONFUNDO* II. 3. *Ovid.* 3. *Trist.* 5. 11. Confusi vultus. h. e. tristes. Adde *Liv.* 41. 15. *Curt.* 6. 7. 18. Ore confuso magnae perurbationis notas praes se ferens. *Tac.* 4. *Ann.* 63. Facies confusior. ¶ 3. Saepius transfertur ad animum, et dicitur de iis, qui affectu quopiam perturbati suot. — a) Cum additis. *Liv.* 35. 35. sub fin. Animus confusus tantae cogitatione rei. *Id.* 1. 7. Confusus atque incertus animi. *Id.* 6. 6. Confusus animo. *Id.* 6. 34. Confusa mulier ex recenti morsu animi. *Id.* 35. 15. sub fin. Confusus marore. *Quintil.* 1. 10. 45. metu. *Sueton.* *Caes.* 7. somnio. h. e. perterritus. *Juvenal.* 32. 2. turbā querelaram. Huc perlinet et *Illud Fal. Flacc.* 1. 70. confusaque pectora firmat. h. e. dubitantis. — b) Absolute. *Liv.* 30. 15. Massinissa ex praetorio in tabernaculum suum confusus concessit. h. e. amore, metu et pudore simul turbatus. *Petron.* *Satyr.* 101. Confusus et consiliū egens. Adde *eumd.* *ibid.* 74. et 436. — *Plin.* 7. *Hist. nat. praefat.* 1. (5). Nulli datus pavor confusior, quam homini.

CONFUNERO, as, are, a. 1. idem quod funero, sepelio. *Juvenal.* 4. 96. Ejus ad adventus terrae confunderet orbem. Ita *Barth. adversar.* l. 13. c. 19. ex quodam MS. Alii consumeret.

CONFUSANUS, a, um, adject. varius, multiplex, confusus. *Gell. praefat.* § 5. Variam, et miscellam, et quasi confusam doctrinam confusierant.

CONFUSE, adverb. *Comp. Confusus*. — Confuse est variis res confundendo, permixte, perturbate, sine ordine (II. *confusamente, senz'ordine, alla rinfusa*; *Fr. confusément, sans ordre, pêle-mêle*; *Hisp. confusamente, abarrisco*; *Germ. auf eine durcheinander-gevorfene, nicht gehörig getrennte und aufeinandergehaltene Weise, isw. verworren*; *Angl. confusedly, without order or method*). *Cic.* 1. *Invent.* 30. 49. Modos et partes argumentandi confuse et permixte dispersimus, post discrete et electe digereamus. *Id.* 2. *Fin.* 9. 27. Contentit disserendi elegantiam: confuse loquitur. *Id.* 3. *Nat. D.* 8. 19. Confuse agere. *Id.* 8. *Phil.* 1. 1. Confusus hesternodie est acta res, quam etc. *Festus* p. 214. 4. *Müll.* Sed ea (verba permulare et commutare) confuse in usu sunt. *Gell.* 14. 2. Confuse variegatae sententias dicere. *Pompon. Dig.* 21. 1. 36. Si confuse universis mancipiis constitutum pretium fuerit, cui opponitur *ibid.* singulorum inanciūm consulto prelio.

CONFUSIM, adverb. idem quod confuse. *Varro* 9. *L. L.* 4. *Müll.* Nam confusum et utraque parte pleaque dicuntur, quorum alia ad aliam referri debent

summam. Addunt et locum *Plinii* 18. *Hist. nat.* 16. 43. (144), sed ibi plerique libri *confusum* habent: immo *Silius* legit *confusit*.

CONFUSIO, ōis, f. 3. actus confundendi, permixtio (II. *mescolamento, confusione*; *Fr. action de mêler, mélange*; *Hisp. el acto de mezclar, mezcla*; *Germ. d. Zusammenmischung*; *Angl. a mixing, or jumbling together, confusion*).

I.) Proprie raro admodum occurrit; et quidem — a) *Confusio* dicitur, cum res plures materiales ita miscentur, ut separari non possint, miscentur autem certo pondere ac mensura. *Paul.* *Dig.* 6. 1. 23. § 5. Ferrumatio per eandem materiam facit confusionem: plumbatura vero non idem efficit. Adde *ibid.* 2. 1. 27. — b) Generatim vero *confusio* dicitur quaecumque plorum rerum permixtio, etiamsi casu, vel nullo prorsus ordine fiat. *Apul. de Mundo.* Coloribus atris, albis, luteis et purpureis confusione modica temperatis. *Plin.* 3. *Ep.* 20. Procurrebant omnes cum suis candidatis: multa agmina in medio, et indecora (*hominum*) confusio.

II.) Translate. ¶ 1. Generatim confusio est actus plura coarctandi ac permiscendi in scriptis, in vitae ratione etc. — a) Cum addito Genitivo. *Cic.* 5. *Fin.* 23. 67. Atque haec conjunctio confusioque virtutum, tamquam philosophis ratione quadam distinguitur. *conspiratio consensusque virtutum* paulo ante dixerat. *Id.* 2. *Off.* 19. 65. Quam quidem (*juris civilis cognitionem atque interpretationem*) aote hanc confusionem temporum in possessione sua principes retinuerunt. *Id.* *Mur.* 23. 47. Confusionem suffragiorum flagitasti. h. e. ut suffragia ferrentur non servato ordine classium et centuriarum. *Id.* 2. *Legg.* 10. 25. Stos deos, aut porcos, aut alienigenos coli, confusionem habet religionum. *Id.* 1. *Nat. D.* 2. 3. Perturbatio et confusio vitae. — b) Absolute. *Quintil.* 3. 6. 20. Utroucumque modo sequatur summa confusio. Adde *eumd.* 10. 7. 5. et 12. 10. 32. — c) Apud *JClos* — Cum addito Genitivo *confusio* est honorum permixtio. *Paul.* 5. *Senten.* 9. § 4. Confusio bonorum. *Dig.* 30. 116. § 4. dominii. *Id.* 46. 1. 71. pr. obligationis. — Absolute *confusio* dicitur cum plures actiones, seu obligationes in una eademque persona ita unioantur, ut vel omnes, vel earum aliqua suam vim amittat. *Ulp.* *Dig.* 18. 3. 2. ad fin. et *Modest.* *ibid.* 46. 3. 75. Cum qui debitori suo heres extiterit, confusione debitor esse desinit. *Nerat.* *ibid.* 34. 3. 21. Confusione perinde extinguuntur obligatio, ac solutione. *Paul.* *ibid.* 46. 1. 71. Mandator allegabat, se liberatam jure confusione. ¶ 2. Speciatim in illo *Taciti* 4. *Hist.* 40. Crebra oris confusio pro modestia accipiebatur. *confusio* est rubor vultu suffusus. Fuit enim *Domitianus* (de quo hic sermo est) vultu pleno ruboris, ut *Sueton.* in *eius Vita* 18. et *Plin.* *Paneg.* 48. testantur. Quid idem *Tac. Agric.* 45. confirmat. ¶ 3. Item speciatim sumitur pro perturbatione animi. *Fellej.* 2. 124. Quae sensus trepidatio, quae populi confusio, quis orbis metus? *Petron.* *Satyr.* 101. Simulacionem lacrimis et vultus confusione obumbrare. Adde *Quintil.* 12. 5. 3. *Tac.* 3. *Hist.* 38. Causam confusionis querenti, non se proprio metu, sed pro fratre etc., respondit. *Plin.* *Paneg.* 66. Quam ego audio confusionem tuam fuisse, quam digredientem persequeris? h. e. tristitiam. *Id.* 1. *Ep.* 22. extr. Erit confusio mea non mediocre solatium, si etc. h. e. sollicitudini. *Sulpic. Sever.* *Ep.* 3. sub fin. Tam erat sancta de ejus gloria exultatio, quam pia de morte confusio. h. e. maror, dolor.

CONFUSUS, a, um. *V. CONFUNDO*.

CONFUTATIO, ōis, f. 3. occurrit translate tantum, et est oratio, vel pars orationis, qua adversariorum argumenta refelluntur. *Cic.* 1. *Herenn.* 3. 4. Confutatio est contrariorum locorum dissolutio. **CONFUTATOR**, ōis, m. 3. qui confutat; sed occurrit translate tantum. *Jeronym.* de *Scriptor. Eccles.* in *Bardes*. Qui primum *Valentini* sectator, postea confutator, etc.

CONFUTATUS, a, um. *V. voc. seq.*

CONFUTO, as, avi, atum, are, a. 1. *Part. Confutatus* II. 1. et 2. — *Confus* prima significacione videtur esse idem quod *confundo*, misceo, vel ejus frequentativum. Nam a fundo est futo, futilis, et futum, genus vasis quaril. Igitur a futo fit confuto: quod *Non.* p. 249. 18. *Merc.* exponit commovere: h. e. permiscendo commovere: quod est confundere. Hinc est pacare, sedare.

I.) Proprie raro admodum occurrit. Sic de liquido-

rum ebullitione. *Filinius* apud *Non.* p. 87. 12., p. 249. 13. et p. 503. 6. *Merc.* Cocus magnum abeoum, quando fervit, paula confutat trua. h. e. ne humor fervens exundet, misceat, confundatque leviter, ejusque fervorem compescat. — Idem *Nonius* p. 87. 10. *Merc.* Interpretatur *confundere* vel *committere* (quae interpretatio cum illa altera valde congruit). *Varro* *ibid.* Harum aedium summe (vulgo summa) atria confutabant architectones. *Mercer.* in notis p. 672. et 673. pro *committere* cum aliis legendum esse putat *commiscere*. Praeter locum *Varronis* sic legendum confutit: harum aedium *Summetriam* confutabant architectones. Nam quid est, ait, confutare atria? At *symmetriam* confutare, est damnare et improbare, docere edes sine *symmetria* factas: proprium artis architectonicae verbum. *Mercer* coniecturam recepit *Fr. Oehler* (*M. Ter. Varro, Satur. Menipp. Reliq.* p. 150. 4.) et *confutare* accipit pro *turbare*, quod praestat. Sic figurate *Apul.* 11. *Met.* post init., cujus verba *V. infra* II. 1. — Hinc factum est, ut

II.) Translate ¶ 1. Ponatur etiam pro compescere, reprimere, adeoque refellere, quia (loquit *Poss.*) sicut futo servens aqua, ita oratione compescitur adversarii: ad rem *Apul.* 11. *Met.* Palla oligerrima splendens alio nitore meum confutabat obtutum. h. e. perstringebat et retundebat aciem oculi mei. *Cato* apud *Gell.* 7. 3. Na quid adversal eveniat, quod nostras secundas res confutet. *At. leg. contrick.* *Plaut. Truc.* 2. 3. 28. Ego istos, qui nunc me culpant confutaverim. *Ter. Phorm.* 3. 1. 13. *Ant.* Quid is fecit? ext. Confutavit verbis admodum iratum sedem. *Id.* *Heaut.* 5. 1. 76. Hic, ita ut liberis est equum, dicit confutator; sed *Syram*, si vivo, ita exornatum dabo, ut etc. *Lucret.* 4. 487. An confutabunt naves oculive revincunt? *Cic.* 5. *Tusc.* 31. 88. Epicurus maximis doloribus affectus, ens ipsos inventorum suorum memoria et recordatione confutat. *Id.* 1. *Divinat.* 5. 8. Confutare argumenta Stoicorum. *Id.* *Partit. orat.* 38. 134. nudacioni alieuius. *Id.* 2. *Nat. D.* 17. 45. Cujus opinionis levitas confutata a *Cotta*, non desiderat irationem meam. *Liv.* 37. 10. Confutare verba magnifica rebus. *Gell.* 5. 10. extr. Aliquem suo sibi argumento. *Id.* 7. 16. in *lemmate*. Confutare versibus deliratorum hominum luxuriantem gulam. *Tiro Tullius* apud *Gell.* 7. 3. Sensus iudicium injuriis atque imperiosis comminationibus confutare. ¶ 2. Apud seculoris avi scriptores confutari aliquando pro convinci necurrit. *Ammian.* 17. 9. 18. Contra rempubl. tot suscepisse labores et pericula, confutati. *Id.* 26. 3. 7. Venefici, post agitatae questionis, nocuisse quibusdam, apertissime confutati. *Cod. Theod.* 11. 8. 1. Confutari crimine.

CONFUTUO, is, ere, a. 3. simul futuo. *Catull.* 37. 3. putatis Solis licere quicquid est peculiarum, confutere?

CONFUTURUS, a, um. *V. CONFUIT*.

CONGARRIO, is, ire, n. 4. saepius blatero, obloquor. *Fronto* 1. ad *Amic.* ep. 15. (edente iterum *Romae A. Mado*). Victorius noster, sive *Fronto* nullum verbum prius, neque frequentius congarrir, quam *Hoc da*. Loquitur nempe de filio *Aufidii* *Quintini* generi sui.

CONGAUDEO, as, ere, n. 2. Praeter *congaudi* pro *congausis* sum legitur apud *Alcim.* *Avi.* *Ep.* 41. Congaudi misso, invidi vos visuro. — *Part. Congaudens*. — Congaudeo est idem quod gaudeo, vel simul gaudeo. *Tertull.* *advers. Gnost.* 13. ex *D. Paulo*. Gaudeo, et congaudeo omnibus vobis: perinde et vos gaudeat, et congaudeat mihi. *Cassiod.* 8. *Varior.* 11. Congaudete quae, P. C., meis auspiciis, qui vestris favi semper honoribus. *Id.* 1. *Hist. Eccl.* 13. ante med. Compatiamur, aut congaudeamus ad invicem. *Paulin.* *Petror.* 2. 685. Pressit in absentem congaudens osculo dextram. *Augustin.* *Serm.* 44. Cujus glorificationi sicut congaudet *Ecclesia*, sic ejus propolui sequenda vestigia.

CONGELASCO, is, ere, n. 3. idem quod gelasco. *Gell.* 17. 8. Solere oleum congelascere. et mox. Vina rarentur congelascent. Adde *Macro.* 7. *Saturn.* 12. *Ambros.* de *Noe* et *Arca* 15. Ut (*corpus*) neque frigore congelascat, nec aestivo calore solvatur.

CONGELATIO, ōis, f. 3. actus congelandi, gelatio. *Colum.* 4. *R. R.* 8. 2. Bruma congelationes. *Plin.* 31. *Hist. nat.* 3. 21. (33). Minui certe liquorem omatam congelatione deprehenditur.

CONGELATUS, a, um. *V. CONGELO*.

CONGELIDUS, a, um, adject. *Congelida* aqua se-

gitor a quibusdam apud Cels. 4. 24., ubi plerique libri habent *egelsida*, quidam etiam *calida*.

CONGĒLO, as, avi, ātum, are, 1. (cum et gelo). Part. Congelatus sub A. I. — Congelare usurpatur A) Active, et B) Neutorum more.

A) Active congelo est frigore adstringo, induro, concresecere facio: et occurrit

I.) Proprie. Varro 1. R. R. 2. 4. Mare congelatum. Plin. 8. 3. 7. Schneid. Lacus ita salis, ut habeant in super se salem congelatum. Ovid. 11. Met. 81. in lapidem rictus serpentis apertos Congelat. Scribon. Compos. 271. Ubi se congelaverit adeps. Colum. 7. R. R. 8. 6. Congelare nucleos et lac. Id. 1. ibid. 6. 18. Oleum si congelatur, fracescit. Id. 3. ibid. 12. 1. Congelatae radices. Adde eumd. 12. ibid. 50. 12. Plin. 18. Hist. nat. 28. 68. (277). Luna cadentes pruinas congelat. Martialis 98. 7. Nec congelati gutta proderit nasi. Pallad. 4. R. R. 15. 1. Rosmarinus aqua mulsa decoctus congelatur.

II.) Translate de hominibus. Val. Flacc. 3. 577. pectora nautis Congelat biberendi vultus Jovis. Urbane et joculariter Martialis. 14. 147. 2. Stragula purpureis luceat villosa tapetis: Quid prodest, si te congelat usor aous?

B) Neutorum more est concresecere, coagulare.

I.) Proprie. Ovid. 3. Trist. 10. 30. ipse Caruleos ventis latices durantibus, Ister Congelat et tellis in mare serpit aquis. Id. 6. Met. 306. Ipsa quoque laterius cum duro lingua palato Congelat et venae desistant posse moveri. Id. 15. ibid. 414. quidquid vesica remisit, Vertitur in lapides, et congelat aere tacto.

II.) Translate. Cic. 2. Fam. 13. 3. Gaudebam sane et congelasse nostrum amicum letabar otio. F. CONGLACIO sub A. II.

CONGEMINATIO, ōnis, f. 3. Idem ac geminatio, duplicatio. ¶ 1. Stricto sensu. Cur. Fortunatian. 3. p. 90. Capper. Verba quibus modis novantur? Primo Graeca transferimus, ut nova ex his Latina confingamus; dehinc per congeminationem, ut Cicero *feras solivagas* dicit. ¶ 2. Latiori sensu pro amplexu ponitur in illo Plaut. Psen. 5. 5. 18. Quid hoc est conduplicationis? quae haec congeminiatio?

CONGEMINATUS, a, um. F. voc. seq.

CONGEMINO, as, avi, ātum, are, a. 1. (cum et gemino). Part. Congeminans et Congeminatus sub B. — Congeminio est idem ac gemio, duplico, iterio (lt. *radoppiare*, replicare; Fr. *doubler*, *redoubler*; Hisp. *doblar*; Germ. *verzweifachen*, *verdoppeln*; Angl. *to double*, *redouble*). Usurpatur — a) Absolute. Plaut. Amph. 2. 2. 154. Tu (atium), peperisti Amphitruonem, ego alium peperii Sosiam: Nunc si pateram patera peperit, omnes congeminaimus. — b) Cum Accusativo. Lucilius Sat. 9. 9. n. licendo congeminat l. Virg. 12. Aen. 714. crebris ensibus letus Congeminant. Id. 11. ibid. 696. Tum validam perque arma viro, perque ossa securim, Alidior assurgens, oranti et multa precanti Congeminat. h. e. securis ietus iterat. Sic Val. Flacc. 6. 379. anroque securim Congemians. Id. 2. ibid. 201. Congemibara vocem per aures. Id. 6. 512. Victores contra patrum Pæana Geloni Congeminant. Sil. It. 3. 196. sonitus. Id. 16. 714. fremitu suspiria rauco Congeminat. Apul. de dogm. Plat. Numeri et modi congeminati.

CONGEMISCO, is, ere, n. 3. Part. Congemiscens. — Congemisco est idem quod congemo. Augustin. 6. Confess. 7. Congemiscabamus in iis, qui etc. Tertull. Spectac. 30. In imis tenebris congemiscetes. Ambros. 4. Hexæm. 8. Illa ergo (luna) non sponte mutatur; tu sponte mutaris. Illa congemiscit et comparturit in sua mutatione; tu non intelligis et congratularis frequenter. Adde Cod. Theod. 7. 8. 16.; et Prudent. 2. nepi orep. 411. Etiam in Not. Tyr. p. 102. legitur Congemiscit.

CONGEMO, is, ūi, ere, 3. (cum et gemo) idem quod gemo, vel simul aut valde gemo (lt. *gemere*; Fr. *gémir*; Hisp. *gemir*, *quejarse*; Germ. *versein mit Anderen* oder *in sich ersenjen*, *Seufzer* ausslassen; Angl. *to groan*, *groan loudly* or *together*).

I.) Proprie occurrit — a) Absolute. Cic. Muren. 25. 51. Congemuit senatus frequens. Sueton. Tib. 23. Inchoata allocutione, derepente, velut impar dolori, congemuit. V. et CONGENUO. — b) Cum Accusativo. Lucet. 3. 947. Quid mortem congemis ac fles? Val. Flacc. 5. 12. postquamque feretro Congemuerat.

II.) Figurata. Virg. 2. Aen. 631. de arbore excisa. Vulneribus donec paulatim evicta, supremum Congemuit.

CONGENER, ōri, m. 2. generi in affinitate socius. Congeneri dicuntur duo, pluresve generi respectu unius socii. Symmach. 8. Ep. 40. Supremis congeneri interesse. A. leg. generi.

CONGENER, ōris, adject. ejusdem, vel similis generis. Plin. 15. Hist. nat. 24. 28. (98). Aliud corpus est terrestribus fragis, aliud congeneri eorum tnedoni. Gloss. Cyrill. Συγγαγος, congener.

CONGENERATUS, a, um. F. voc. seq.

CONGENERO, as, avi, ātum, are, a. 1. (cum et genero). Part. Congeneratus I. — Congenero est simul genero.

I.) Proprie occurrit tantum Part. præter. pass. Varro 2. R. R. 4. 19. Porci congenerati. h. e. eodem parto editi. Id. 10. L. L. 39. Mill. Verba congenerata. h. e. quæ habent eandem originem. Colum. 7. R. R. 3. 15. Congeneratum parentis scilum.

II.) Translate ponitur pro adjungere, associare, ut Non. p. 84. 29. Merc. Interpretatur locum Accii in Fidiçinis.

CONGENIS, a, adject. qui est ejusdem generis: cf. Græc. συγγαγος. Boeth. Aristot. Analyt. post. 1. 7. p. 528. Unde et in aliis conveniunt hæc rationes non congenes. Et max. Difficile autem est nosse, si ex uniuscuiusque principis scimus, aut non, quod quidem est scire: opinamur autem hoc, si habemus ex veris aliquibus syllogismum et primis scire, sed hoc non est, sed congenes oportet esse prima.

CONGENITUS, a, um, adject. simul genitus. Occurrit — a) Absolute. Plin. 11. Hist. nat. 39. 94. (231). Pili congeniti maturis delinunt, agnati celerius crescant. — b) Cum Dativo. Plin. 16. Hist. nat. 2. 2. (6). Roborum vastitas intacta ævis, et congenita mundo.

CONGENTILIS, is, m. 3. qui est ejusdem generis. Inscript. apud Fabrett. p. 657, n. 491., quæ est apud Orell. 2491. ET OS DEDICATIONEM CONGENTILIBUS ET SACERDOTIBUS VISCERATIONEM ET EPULUM DEDIT. Gloss. Philog. Congentilis ὁμογενος.

CONGENUO, as, are, n. 1. genus lecto, vel in genua procido: a con et genculo per syncope. Cælius Antip. apud Non. p. 89. 6. Merc. Ipse regis eminus equo ferit pectus adversum: congenuat percussus: deiecit dominum. F. et voc. seq.

CONGENULATUS, a, um, adject. qui geou replicato cecidit. Sisenna apud Non. p. 57. 32. Merc. Multi plagis adversis lecti et congelati, Romanis præcipitatis, ipsi supra voluti in caput. — Fortasse legendum est congenulatus a congenulo.

CONGENUO, as, are, a. 1. genus conjungo. Novius apud Non. p. 474. 14. Merc. Mammæ tenes, pedes extollas, congenes, suaves. At Mercer, leg. pedes extollas, suaves, congemit.

CONGER, ōri, m. 2. γόγγρος. Negat Charis. 1. p. 12. Putsch. in recto casu conger dicit, et solummodo congrus agnoscit. Docet enim Græca nomina in γρος, τρος, δρος, κρος Latine in er desinere, exceptis Codrus et congrus. Atqui præter Plantum loc. infra cit., Ovid. quoque habent. 115., et Plin. 9. Hist. nat. 16. 24. (37.), 9. ibid. 20. 38. (72). et 9. ibid. 62. 88. (185). in recto conger usurpant. Habeat ergo sibi Charis. placitum suum. Tantummodo in Not. Tyr. p. 182. legitur congrus. — Ceterum conger est piscis maris longi corporis, anguillæ similis. Plaut. Mil. glor. 3. 1. 165. Probus hic conger frigidus. Id. Pers. 1. 3. 30. Ut murena et conger ne caleferent. Adde eumd. Aulul. 2. 9. 2.; Ter. Adelph. 3. 3. 23.; et Ovid. et Plin. loc. citi.

CONGERIA, æ, f. 1. Idem quod congeries. Usurpatur a Frontin. de Colon. p. 11., 119. et 125. Gæstii, et ab Innocent. de casis lit. ibid. p. 224.; sed iis etiam relinquenda.

CONGERIES, ei, f. 5. (congero) res multæ in unum congestæ (lt. *congerie*, *mucchio*, *ammasso*, *bica*, *stipa*; Fr. *tas*, *monceau*, *andis*, *masse*; Hisp. *monton*, *congerie*, *cumulo*; Germ. *jede zusammengehäufte Masse*, d. *Zusammenhäufung*; Angl. *a mass*, *heap*, *pile*, *hoard*).

I.) Proprie usurpatur — a) Fere cum Genitivo rerum, ex quibus congeries constat. Ovid. 9. Met. 236. Summa congeries silvæ. Liv. 31. 39. lapidum. Sic Plin. 18. Hist. nat. 31. 74. (318). Construere congeriem lapidum. Id. 13. ibid. 15. 30. (97). Congeries densa graui. Id. 8. ibid. 38. 54. (127). ramorum et fruticum. Id. 16. ibid. 11. 22. (54). struis. h. e. lignorum. Tac. 2. Ann. 22. armorum. Lucan. 8. 868. exigui pulveris. Gell. 2. 5. extr. Alta con-

ries sordium squallor appellatur. Claudian. in Ruf. 2. 135. vasta metalli. — b) Absolute, ita tamen ut ipso orationis contextu, quibus ex rebus congeries constet, facile innoscatur. Sic — De lapidum acervo legitur apud Plin. 10. Hist. nat. 43. 60. (123). — De cadaverum cumulo apud Val. Flacc. 6. 511. — Præcipue de cumulo lignorum. Quintil. 5. 13. 13. Flammæ, quæ magna congerie convaluerat. Adde Ovid. 14. Met. 576. et Claudian. idyll. 1. 93. — Dicitur etiam eleganter de massa confusa rerum omnium durante Chao. Ovid. 1. Met. 32. et Claudian. 2. in I. Cons. Stilich. 10.

II.) Translate. ¶ 1. Generatim. Lucan. 5. 177. venit mas omnis in unam congeriem. Claudian. Cons. Mall. Theod. 136. Congeries honorum. ¶ 2. Specialim est schema oratorium, quod fit, cum multæ sententiæ, aut rationes in unum congeruntur: et pertinet ad amplificationem. Quintil. 8. 4. 3. et 8. 24. 26., ubi docet *οὐρα* *σποράς* vocari. Hujus exemplum esto illud Ter. Heaut. 2. 1. 15. Meo est potens, proci, magnifico, sumptuosa, nobilis.

CONGERMANESCO, is, ere, n. 3. (cum et germanus). Part. Congermanescens. — Congermanesco est idem quod colesco, conjungo, consocio, germanorum fratrum more. Claud. Quadrigarius apud Non. p. 90. 18. Merc. Ut vos cum illis congermanescere scialis. Alii leg. congerminascere. Apul. 2. Met. Jamque æmula libidine in amoris parilitatem congermanescunt mecum, Pereo, inquam.

CONGERMANITUS, a, um, adject. coalius, consociatus. Varro apud Non. p. 90. 20. Merc. Postea cum his una rempublicam conjuncti, et congermaniti tenere. Alii leg. congerminati, alii cum Mercer., et quidem rectius, congermani.

CONGERMANUS, a, um. F. voc. præced.

CONGERMINALIS, e, adject. ejusdem germinis. Augustin. 5. Civ. Dei 7. Spices ceteris coævas, atque, ut ita dixerim, congerminales.

CONGERMINO, as, are, n. 1. Idem quod germino vel simul germino. Gell. 20. 8. Cæpe revirescit, et congerminat decedente luca.

CONGERO, gëris, gëssi, gëstum, gërere, a. 3. (cum et gero). Part. Congerens 1. 2. a.; Congestus in omnibus paragr. et in fin.; Congesturus II. 3.: Congerendus II. 2. — Congero est comporlo, coacervare, accumulo, congreco (lt. *ammassare*, *ammucchiare*, *raccogliere*; Fr. *porter ensemble*, *amasser*, *amonceler*; Hisp. *llevar juntos*, *acumular*, *amonianar*; Germ. *zusammenschaffen*, — *schütten*, — *bringen oder haufen*; Angl. *to carry or bring together*, *heap or pile up*, *amass*, *hoard*, *accumulate*, *collect*).

I.) Proprie usurpatur de iis, quæ materialia sunt vel pluribus constant partibus, quæque unum in locum comportantur: et occurrit ¶ 1. Generatim. — a) Raro admodum absolute. Martialis. 8. 44. Raspe, congere, asfer, posside: relinquendum est. h. e. opes accumula. F. infra sub I. 2. c. — b) Cum Accusativo rerum quæ congeruntur. Nepos Themist. 6. Undique, quod idoneum ad munendum putarent, congererent. Virg. 6. Aen. 224. congeria cremanlar Turea dona, dapès, fuso crateres olivo. Horat. 1. Sat. 1. 70. congeritis undique saccis Indormis iohians. Propert. 4. 9. 31. Congerere pulverem. Colum. 3. Arb. 6. terram. Curt. 3. 10. 17. frondem. Id. 8. 2. 24. Cadi tamen arbores et saxa congeri jubet. Id. 7. 11. 1. Congerere alimenta undique. Ovid. 14. Met. 777. arctique via Tarpeja reclusa Dignam animam prena congestis eruit armis. Id. 1. ibid. 153. Congerere montes. Id. 12. ibid. 515. robora. Id. 7. ibid. 160. iura. Id. 15. ibid. 89. corpus congesto corpore pinguere. Seneca Merc. Cel. 1153. artus temera. Id. Herc. fur. 1216. Congerere nemus. h. e. ligna. Sic Id. ibid. 506. silvas. Quintil. 7. prægem. 1. cetera edificanti utilis. Sueton. Cæs. 84. arida virgulta. Plin. 2. Hist. nat. 85. 87. (201). Echinas insuie ab Acheloo amice congestæ, inajorque pars Ægypti a Nilo. — c) Cum additis aliquod in aliquem locum, ad aliquem, aliquo, aliqui personæ aut rei etc. Plaut. Pseud. 3. 2. 34. Congerere herbas (cibos) in alvum. Adde Ovid. 8. Met. 651. et 15. ibid. 89. Ter. Eun. 2. 3. 18. penum omnem in cellulam ad aliquem. Lucet. 3. 1023. latrem in vas pertusum. Adde eumd. 3. 949. Cic. 2. Divinat. 31. 66. Tritici grani in os pueri Midæ congesta. F. paula infra locum huius similem. Sueton. Vesp. 4. Congerere lutum in prætextæ suam. Plin. 10. Hist. nat. 43. 60. (125). lapides in stulam. Id. 11. ibid. 10. 10. (25). Excrementa congesta in unum

locum. *Dig.* 19. 2. 57. Congerere terram in aream. *Fal. Flacc.* 4. 717. huc annes vastos congerit tellus. *Cic.* 1. *Divinat.* 36. 78. Midae dormienti formicæ in os tritici grana congescerant. *Liv.* 1. 11. Scuta alicui (personæ) pro aurea donis congerere. *Seneca Herc.* *Æt.* 1153. Pindo congestus Albus. *Plin.* 33. *Hist. nat.* 1. 6. (24). Tres unctus uni minimo digito congerere. *Sueton.* *Ner.* 19. Rastello humum effodit, et corbulæ rostagant humeris extulit. ¶ 2. Speciatim vero — a) Ponitur de armis, quæ in aliquem inimico animo conjiuntur. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 6. 5. (15). Lanceas congerens miles. *Sic Seneca Ædip.* 871. Congerere saxa in caput alicujus. *Curt.* 8. 14. 38. tela in aliquem. Adde *Tac.* 2. *Ann.* 13. — Similiter et de abstractis. *Fal. Flacc.* 4. 307. Congerere letus alicui. *Phædr.* 4. 1. plagas mortuo. — Huc referri potest et *Ilud Ovid. Heroid.* 18. 113. Congerere oscula. — b) Item ponitur de vitio, oñibus, et similibus, quæ sibi vel aliis colliguntur. *Plaut. Trin.* 2. 4. 70. Si illi congestæ sint epulæ a clientibus, si quid tibi placeat quod illi congestum stiel, edisse etc. *Cic. Planc.* 10. 26. Congerere alicui vitium. *Id. pro leg. Manil.* 9. 22. maximam vim auri atque argenti in regnum suum. *Tibull.* 1. 1. 1. sibi divitiis fulvo auro. *Curt.* 5. 1. 11. opes in sedem illam. *Ovid.* 4. *Fast.* 618. *Plin.* 33. *Hist. nat.* 10. 47. (136). et *Sil.* 11. 5. 266. opes. *Ovid. Heroid.* 17. 224. muni pondus. *Sil.* 11. 12. 87. dona. — c) Denique ponitur de iis, quæ ex pluribus unidique collectis constructuntur. *Cæs.* 2. *B. C.* 15. Congerere aggerem ex materia. *Virg.* 6. *Æn.* 177. aramque sepulchri Congerere arboribus caloque educere ritum. *h. e.* pyram construere. *Id.* 1. *Ecl.* 69. culmen tuguri congestum cespite. *Id.* 2. *G.* 156. Congesta oppida. *h. e.* ut ait *Servius*, edificata, constructa. — Præcipue de aviliis et aliis, quæ indicantur. *Plaut. Rud.* 3. 6. 51. Congerere pilamenta in nervum. *Sic Seneca Sammon.* 1030. Congerere nidum. *Virg.* 4. *G.* 243. lucifugis congesta cubilia blattis. Et absolute *Id.* 3. *Ecl.* 69. notavi ipse locum, aeris quo congestere palumbes. *h. e.* nidificare. *C. Gell.* 2. 29. *Cic.* apud *Charis.* 1. p. 82. *Putsch.* Apes in alvearium congescerant.

II.) Translate usurpatur de pluribus, quæ in aliquam personam aut in locum aliquem conferuntur, non tamen physica ex materiali ratione, sed potius morali. ¶ 1. Generaliter fere occurrit in bonam partem, raro admodum in malam. *Cic.* 5. *Tusc.* 40. 117. Congerantur in unum omnia, ut idem oculis et auribus capias sit. Contra *Brutus* apud *Cic.* 1. ad *Brut.* 16. 7. Iis — nihil tributorum unquam populum Romanum, si omnia simul congescerit. Rursus *Cic. Deiot.* 4. 12. Pompejus, in quem cum illi atque homines omnia ornamenta congescerissent, etc. *Id. Amic.* 16. 58. Congerere plus æquo in amicitiam. *Liv.* 42. 11. Iugentia beneficia in aliquem. Adde *eund.* 39. 1. *Ovid.* 8. *Met.* 112. spes omnis in unum Te mea congesta est. *Al. leg.* congesta. *Seneca Consol. ad Helv.* 10. Apicius sesterium milles in eunam congescit. *h. e.* impendit, obsumpsit. *Id.* 1. *Clem.* 14. Ambitionis majestatis, quidquid potuimus titulorum, congescit. *Tac.* 1. *Ann.* 4. extr. Congerere juveni consulatus, triumphus. Adde *Sueton. Cal.* 15. ¶ 2. Speciatim ponitur de orationibus vel scriptis, in quæ plura unidique coarctantur. *Cic. Brut.* 86. 297. Nam illud nupus rursus, quod congestissimè operis omnes: ut mihi videntur morti voluisse nonnulli, ut a te in orationum numerum referrentur. *Quintil.* 12. 6. 5. Laborantem congestumque dierum ac noctium studio actionem aqua defecit. *h. e.* orationem ex variis rebus, argumentis sententiisque confectam et quasi exaggeratam. *Id.* 6. 3. 5. Congerere dicta. *Id.* 5. 13. 15. argumenta. *Id.* 10. 1. 56. unidique nomina plurimorum poetarum. *Id.* 2. 11. 7. ex diversis orationem. *Id.* 4. 5. 7. Quæ per se levis sunt et infirma, turbâ valent. Ideoque congerenda sunt potius et velut turbâ pugnam. — Huc perducunt et illa *Cic. Brut.* 97. 332. Ut te eripias ex ea, quam ego congesti in hunc sermonem, turbâ patronorum. *Quintil.* 9. 1. 25. Omnia orationis lunda in aliquem locum congerere. *Claudian. Rapt. Pros.* 1. Infirmi raptoris equos etc. audaci prodero cantu Mens congesta fubet. *h. e.* in se collecta et in hoc argumentum intentata tantummoda, unius alia cogitatione deposita: vel plena, confecta et quasi gravida rebus ad hoc argumentum pertinentibus. ¶ 3. Item speciatim congerere aliquid attentum est in aliquem est tribuere. — a) Raro admodum in bonam partem. *Sueton.* *Aug.* 98. Putolanum sinum præter-

vehenti vectores fausta omnia et eximias laudes congescerant. *Id. Tit.* 11. Mortuo gratias agere laudesque congerere. Similiter *Martial.* 10. 68. *ῥῶν καὶ φύχῃ* lascivum congerere usque. *h. e.* iterare, repetere, sæpè dicere. b) Sæpius in malam partem pro culpæ vel crimini dare. *Cic. Mil.* 24. 65. Congerere crimina in aliquem. *Id.* 2. *Phil.* 6. 15. maledicta in aliquem. *Liv.* 3. 38. Vastati agri et periculorum imminutionem causas in se congerunt. *Sueton. Tib.* 54. Accusare aliquem per litteras amarissime congestis probis. — Hinc *Part. præter. pass.*, cuius plurima superius exempla retulimus.

Congestus, a, um, adjective quoque occurrit, unde *Comp. Congestior* apud *Auson. Mosell.* 132. Gobio non major geminis sine pulice palmis, Præpinqvis, teres, ovipara congestior alvo. *h. e.* crassior, plenior. *CONGERO*, ōis, m. 3. qui congerit. *Plaut. Truc.* 1. 2. 6. Ut similitu adventum ad storia congerones etc. *h. e.* fures, nempe qui ad se congregant et asportant, ut *Feigent. Planc. de prisco serm.* p. 566. 13. *Merc.* interpretatur. Simili ratione foras-gerones dicit *Id. Plaut. ibid.* 2. 7. 1. — Sunt qui legunt *congrerones*. *V.*

CONGERRA vel *concertra*, æ, m. 1. *V.* voc. seq. in ōis.

CONGERRO vel *concertra*, ōis, m. 3. ineptus, levis: a *γῆρρα*, quod significat craterem, seu scutum vimineum. *Varro* 7. *L. L.* 55. *Müll.* *Congerro* a *gerra*, et *Græcum* est: et in Latina cratis. *V. CER-RONES*. Sunt ilaque *congrerones* sodales familiariter conviventes, et nugis ineptisque tempus simul terentes, collutores. *Plaut. Pers.* 1. 3. 9. Jam pol ille hic aderit, credo, congerro meus. *Id. Most.* 3. 3. 27. Nunc ego me illa per posticum ad congerones conferam. Adde *eund.* *ibid.* 5. 1. 6. *Lucilius* apud *Festum* p. 363. 22. *Müll.* Tapullam vident legem congerre optini. *Al. leg.* congerre ex consuetudine veterum non geminandi consonantes: alii concerre vel concerre: alii concerre, *quidam* vov: *Müll.* legendum putat congerre optini. Ceterum etiam p. 297. 29. idem *Festus* hac positione congerra agnoscit. *V.* et *CONGERO*, ōis.

CONGESTE, adverb. coarctatim, per congeriem. Occurrit translate tantum apud *Capitolin. Marc. Aurel.* *Anton.* 19. extr. Et quidem hæc breviter et congeste.

CONGESTICIUS vel *congestitijs*, a, um, adject. congerendo acervatus. *Festus* 3. 4. 2. *Schneid.* Si solidum non invenitur, sed locus erit congesticijs, aut paluster, etc. *Cæs.* 2. *B. C.* 15. Agger ex materia congesticijs. *Colum.* 2. *R. H.* 10. 18. Sesama pinguius arenis, vel congesticia humo proveniunt. *h. e.* comportata et soluta, non pressa et solida. *Pallad.* 10. *R. H.* 7. Congestitia terra. Adde *eund.* 11. *ibid.* 11. 2.

CONGESTIM, adverb. coarctatim, per congeriem, *h. e.* multis rebus in unum congestis. *Apul. de Mag.* Pleraque in litoribus omnibus congestim et acervatim jacent.

CONGESTIO, ōis, f. 3. actus congerendi, comportatio (II. *Pammassare*; *Fr. action de mettre en tas, d'entasser*; *Hisp. el acto de acumular*; *German. d. Zusammenschüttung, oder Zusammenhäufung*; *Angl. a heaping together*).

I.) Proprie. ¶ 1. Abstracte. *Festus* 6. 8. 5. *Schneid.* Infinita vitia solet facere terræ congestio. *Id.* 10. 14. 1. Congestio fossarum. *Pallad.* 4. *R. H.* 1. 4. Infra terram effosse viæ sarcules inserunt, et beneficio congestioni accumbunt. *Id.* 1. *ibid.* 33. 1. Stercorum congestio. Adde *Cod. Theod.* 9. 17. 2. pr. ¶ 2. Concreto, uti ajunt, sensu sunt ipsæ res, quæ congruntur, congeries. *Jabolen. Dig.* 19. 2. 57. Nun ipsa congestio, sed humor ex ea congesatione postea dano fuit.

II.) Translate. *Macrob.* 5. *Saturn.* 15. ad fin. Illam vero enumerationis congesationem apud *Homerum* *Maro* admiratus ita expressit, etc. *Mamert. Grat. act. ad Julian.* 22. Honorum congestio.

CONGESTIUS, a, um. *V. CONGESTICIUS*. *CONGRESIO*, as, arc, a. 1. Part. *Congestans*. — *Congesto frequentat.* a congero, in unum cofero. *Commodian.* 64. 15. Congestet alius; ut bene vivere quære. *Augustin. de peccat. merit.* 1. 28. Sive acervatim multa congesans.

CONGESTUS, a, um. *V. CONGERO*.

CONGESTUS, us, m. 4. Idem quod congestio, comportatio.

I.) Proprie. ¶ 1. Abstracte. *Cic.* 2. *Divinat.* 32. 88. Herbam autem asperam exstillesse credo, avium congestu, non humano salu. ¶ 2. Concreto, uti ajunt, sensu est cumulus, congeries rerum acervatarum. *Lucr.* 6. 724. Uti possit magnus congestus arenæ fluctibus adversis oppellare ostia contra. *Colum.* 6. *R. H.* 14. 14. Congestu culmorum et frondium vasa superlegere. *Lucan.* 9. 486. Multo congestu pulveris. *Tac.* 1. *Hist.* 84. Congestu lapidum non stat urbs.

II.) Translate. *Seneca Consol. ad Polyb.* 26. Tantus rerum ex orbe toto coeuntium congestus. *Tac.* 2. *Hist.* 87. Nec coloniz modo congestu copiarum, sed ipsi cultores arvæque vastantur. *Quintil.* 6. *proem.* 1. Sic in dicendo quamlibet abundans rerum copia cumulum tantum habeat atque congestum, nisi etc.

CONGIALIS, e, adject. qui congiium capit. *Plaut. Aulul.* 4. 2. 15. Muli congiem plenam faciam tibi *Bdellam*. *Festus* 10. 4. 4. *Schneid.* Situli ærei congiæles.

CONGIARIUM, ōis, n. 2. *V.* voc. seq. in ōis.

CONGIARIUS, a, um, adject. ad congium pertinet. *Cato* apud *Fronton.* 1. ad *Antonin. Imp.* ep. 2. (edente iterum *Rome A. Maio*). Numquam ego argentum pro vino congiario inter apparitores atque amicos meos disidi, neque eos malo publico divites feci. vinum congiarium est vini congius: *V.* *Infra Congiarium* sub *B. a. Varro* apud *Plin.* 14. *Hist. nat.* 14. 17. (98). Millia eorum congiariorum divisi amplius centum. *cadus congiarius* est congius capiens, *χαίος*. *Al. leg.* cadum in congiarium. — Hinc *Congiarium*, ōis, n. 2. absolute, substantivorum more,

A) Subaudi *vas*, et est vas, quod congium capit. Unde *Paulus Julius* in caponariae tabernæ instrumento congiaria enumerat *Dig.* 33. 7. 13. pr. Adde *Istid.* 16. *Orig.* 26. 7.

B) Subaudi *donum*, et est liberalitatis nomen, ut *Quintil.* 6. 3. 52. docet. Quare — a) Congiarium nomine dictum est quod antiquitas in Romana republica distribuebat in populum, et erant tot congii vini, aut olei, aut salis etc. De vini congiis *V. loca Cato.* et *Varro*. paulo superius in *CONGIARIUS* allata. De olei congiis testis est *Liv.* 25. 2. Laus Romanis magnifice fieri, et congii olei in vicis singulos dati. De salis congiis *Plin.* 31. *Hist. nat.* 7. 41. (39). Ancus Martius rex salis modios sex mille in congiario dedit populo. *Cic.* 2. *Phil.* 45. 110. Muneribus, monumentis, congiariis, epulis multitudinem imperitam (*J. Cæsar*) deleverat. Adde *Senec.* 4. *Benef.* 28. et *Ep.* 73.; *Tac. Dial. de orat.* 17. et *Inscript.* apud *Henzen.* 6440, quæ pertinet ad ano. D. C. 742. — Multa habuisse congiaria, apud *Liv.* 37. 57. a *med.* dicitur is, qui multoties congiarium populo dedit. — Congiarium præcipue populo dabatur, cum novus *Cæsar* imperium capesseret: *V. Tertull. Apolog.* 35. ad fin. — b) Deinde transitum est etiam ad distributiones pecuniarum populo factas (quas ismen, quod ad milites attinet, improbat *Cato* loco superius allato in *CONGIARIUS*). *Sueton. Aug.* 41. Congiaria populo frequenter dedit, sed diversæ fere summa, modo quadringenos, modo tricenos, nonnumquam duceos quinquagenosque nummos, ac ne minores quidem pueris præteriti, quamvis nonnisi ab undecimo ætatis anno accipere consuevit. *Id. Tib.* 20. Populo congiarium trecentos nummos vitium dedit. — c) Aliquis temporibus congiarium dicebatur etiam de donis militum. *Cic.* 16. *Att.* 8. 2. Legiones Maedonicæ congiarium ab Antonio accipere noluerunt. *Curt.* 6. 2. 10. Duodecim millia talentum in congiarium assumpta sunt. *August. Monum. Ancyrr. col. III.* *EX* COLONIS MINIMVM NEORVM COASVE QVINTVM EX MAXVMS VIRITVM MILLIA NYMMVM SINGVLA DEDI: ACCEPERVNT TRIEMPRAL CONGIARIVM IN COLONIS NOMINVM CIRCITER CANTVM ET TIGINTI MILLIA. — d) At in posterum usu venit, ut congiarium de donis populi tantum diceretur, cum donativum ad milites pertineret. *Sueton. Ner.* 7. Populo congiarium, nihil donativum proposuit. *Plin. Paneg.* 23. Datum congiarium populo, et datum totum, cum donativi partem milites acciperent. Adde *eund.* *ibid.* 41.; et *Tac.* 12. *Ann.* 41. et 14. *ibid.* 11. — e) Dicitur etiam congiarium, quod privatim amicis datur, præcipue a principe. *Cic.* 10. *Att.* 7. extr. Avaritiam video fuisse et spem magis congiarii. *V.* integrum locum. *Cæs.* apud *Cic.* 8. *Fam.* 1. extr. Plantas magno congiario donatus a *Cæsare*. *Sueton. Vesp.* 19. *Colussi*

refectorem insigni congiario magna mercede donavit. Adde eumd. *Cæs.* 27. *Quintil.* 6. 3. 52. Fab. Maximus incusans Augusti congiariorum, quæ amicis dabatur, exiguitatem, beminaria esse dixit. *Seneca Brevit. vitæ* 8. Annua congiaria homines clarissimi accipiunt. *Id.* 2. *Benef.* 16. de *Alexandro Magno*. Et ite in tantum fortuna sustulerit, ut congiaria tua urbes sint. Et figurate *Id. Consol. ad Marc.* 22. Sejanus patrem tuum clienti suo Satrio Secundo congiarium dedit. h. e. vitam et res patris tui condonavit, quasi congiarium loco. Adde eumd. *Ep.* 29. et *Consol. ad Helv.* 10.

CONGILIS. F. CONGYLIS.

CONGIUM, ii. F. voc. seq.

CONGIUS, ii, m. 2. *χοεύς, έως, χοῦς, εός*. Tum in *Gloss. vet.*, tum apud *Isid.* 16. *Orig.* 26. 6. legitur congium neutro genere; sed *Arevalus* in sua editione congius reposuit. — Ceterum congius est mensura liquidorum continens sextarios sex, uti *Rhemn. Fann.* de ponderib. et mens. 70. docet: beminas autem duodecim, ut ex *Caton. R. R.* 57. colligi videtur. Erat autem pars octava amphoræ: et vino, aut aqua plenus pendebat libras decem, ut ex *Plebscit. Siliorum* apud *Festum* p. 246. 4. *Müll.* colligitur. Ejus figuram habes apud *Fabrett. Inscript.* p. 526. *Liv.* 25. 2. Congii olei in vicos singulos dati. Adde *Colum.* 11. *R. R.* 2. 29. *Plin.* 14. *Hist. nat.* 9. 11. (85). Quinque congiis austeri musti, congiio mellis, et salis cyatho suffervet factis. *Id.* 17. *ibid.* 28. 47. (264). Amuræa congiis duos decoquere. *Id.* 16. *ibid.* 11. 22. (55). Resinæ albæ congius. *Id.* 14. *ibid.* 22. 28. (144). Novellius Torquatus pervenit ad proconsulatam, tribus congiis epotis uno impetu, spectante miraculi gratia Tiberio. *F.* ejus *Inscript.* apud *Murat.* 7509., quam *Borghesius* correxit, suppletamque exhibent *Annal. dell' Instit. Archeol.* a. 1846. p. 317.

CONGLACIATUS, a, um. F. voc. seq.

CONGLACIO, as, avi, atum, are, 1. (cum et glacies). Part. *Conglaciatus* sub B. — Conglacio occurrit A) Neutorum more, et B) Active.

A) Neutorum more conglacio est glacie adstringor, et usurpatur

I.) Proprie. *Cic.* 2. *Nat. D.* 10. 26. Aqua neque conglaciaret frigoris, neque uive pruinae concreceret.

II.) Figurata. *Cælius* apud *Cic.* 8. *Fam.* 6. 3. Curioni nostro tribunatus conglaciati. h. e. iners, otiosus est. *Cellar.*

B) Active, sed forma tantum passiva. *Albinov.* 2. 101. Conglaciatur aquæ, sculpulis se condit hirundo. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 60. 61. (152). Grandinem conglaciato lumbre gigni.

CONGLISCO, is, ere, n. 3. idem quod glisco, creasco. *Plaut. Trin.* 3. 2. 52. Ne scintillam quidem relinques, genus qui congliscat tuum.

CONGLOBATIM, adverb. per globos. Adstruunt Lexicographi plerique ex *Liv.* 25., sed ibi certe non habetur.

CONGLOBATIO, ōnis, f. 3. adunatio in modum globi, vel plurium globorum conjunctio. *Seneca l. Quæst. nat.* 15. Multa conglolatione ignis se conjungens illorum orbis, aliquanto matutini amplitudinem solis exsuperat. *Id.* 5. *ibid.* 13. Conglobatio nubium. *Tac. Germ.* 7. Non casus, nec fortisita conglobatio turmam aut cuneum facit, sed familiaris et propinquitatis. *Theod. Priscian.* lib. 2. p. 1. c. 13. Ergo cum interiora præcordiorum buorum minacium prius occupaverit conglobatio, etc.

CONGLOBATUS, a, um. F. voc. seq.

CONGLOBO, as, avi, atum, are, a. 1. (cum et globus). Part. *Conglobatus* 1. et 2. — Conglobo est in modum globi conjungo, conglomero, colligo (It. *ammucchiare, ammassare in forma di globo*; Fr. *conglobes, arrondir, mettre en boule*; Hisp. *redondear*; Germ. in *Kugelgestalt zusammenbringen, zusammenballen*, zu *Rundungen zusammenhaußen*; Angl. *to gather into a round body or lump, conglobate, collect, crowd together, conglobate*). Occurrit ¶ 1. Stricto sensu. *Lucret.* 2. 153. Sed complexa meant inter se (corpulcula vaporis) congluebata. ubi est *imesia. Apul. de Mundo*. Rursusque in crassam nubium speciem (venti) congluebantur. ¶ 2. Latiori sensu et quidem generaliter. *Varro* 3. *R. R.* 16. 29. de *apib.* Multæ ante foramen, n. uvæ, aliæ ex aliis pendent congluebata. *Cic.* 2. *Nat. D.* 39. 98. Terra solida, et globosa, et nndique ipsa in sese nu-

tibus suis congluebata. *Id.* 2. *ibid.* 45. 116. Mare, cum supra terram sit, congluebatur undique æquabiliter, neque redundat umquam, neque effunditur. *Id.* 2. *ibid.* 48. 117. Astra nixu suo congluebata. *Id.* 4. *Acad.* (2. pr.) 37. 118. Conglobata figura. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 49. 50. (134). Prester late funditur flatu, fulmen congluebatur impetu. *Id.* 9. *ibid.* 46. 70. (153). Conglobatum corpus in pilæ modum. *Id.* 10. *ibid.* 64. 84. (183). Homo in semet congluebatus. *Id.* 23. *ibid.* 2. 28. (59). Conglobatus sanguis. *Tac.* 1. *Ann.* 35. Conglobata inter se pars coniontis. ¶ 3. Item latiori sensu, sed speciatim est verbum militare et significat milites in globi modum disponere. *Sall. Jug.* 102. Catervatim, uti quosque fors congluebaverat, in nostros iucurrunt. *Cf. Id. Orat.* 1. ad *Cæs.* de *rep. ordin.* post *med.* Neque cunctæ gentes congluebata movere, aut contondere queunt hoc imperium. *Liv.* 22. 5. Fors conglolat et animus suus cuique pugnandi ordinem dabit. *Id.* 26. 40. Eos — fortuna similis congluebaverat Agathyrnam. *Id.* 25. 15. Ibi proditores conglobati, ubi Romanos fufos viderunt, conclamant, instare Pænum. h. e. catervatim conjuncti. *Id.* 8. 11. Milites multis itineribus dissipati, cum se in unum conglouassent, etc. Adde eumd. 5. 41., 9. 23., 10. 5., 27. 14., 29. 33. et 44. 31. *Tac.* 14. *Ann.* 32. Miles se in templo conglouaverat. *Id.* 13. *ibid.* 39. Milites in testudinem conglouati. — Figurata. *Cic. Partit. Orat.* 16. 55. Marimeque definitiones valent conglouata. h. e. coactæ.

CONGLOMERATIO, ōnis, f. 3. actus conglomerandi, globus, caterva, turba. *Justinian. Cod.* 12. 19. 13. § 1. Donec exeuntibus singulis ac recedentibus, recedere possit vetita conglomeratio.

CONGLOMERATUS, a, um. F. voc. seq.

CONGLOMERO, as, avi, atum, are, a. 1. (cum et glomero). Part. *Conglomeratus* I. — Conglomeratio est in modum glomeris involvo.

I.) Proprie. *Lucret.* 3. 210. Quam tenui constet textura, quamque loco se contineat parvo, si posset conglomerari. *Cels.* 7. 18. extr. Venæ contortæ et conglomeratæ.

II.) Figurata est cumulare, superaddere. *Ennius* apud *Non.* p. 90. 15. *Merc.* Heu mea fortuna, ut omnia in me conglomeras mala!

CONGLORIFICO, as, are, a. 1. Part. *Conglorificandus*. — Conglorifico est gloriosum reddo. *Terull. Resurr. carn. ex epist.* ad *Rom.* 8. Compatimur, uti et conglorificemur. *Imp. Justinian. Cod.* 1. 1. 4. Christus coadorandus, et conglorificandus.

CONGLUTINATIO, ōnis, f. 3. actus conglutinandi, glutinatio.

I.) Proprie. *Cic. Senect.* 20. 72. Omnis conglutinatio recens, ægre; inveterata, facile divellitur.

II.) Figurata. *Cic. Orat.* 23. 78. Circuitus conglutinationis verborum.

CONGLUTINATUS, a, um. F. voc. seq.

CONGLUTINO, as, avi, atum, are, a. 1. (cum et gluten). Part. *Conglutinatus* I. et II. — Conglutino est glutine conjungo (It. *incollare*; Fr. *coller ensemble*; Hisp. *encolar juntos*; Germ. *zusammenleimen oder kleben*; Angl. *to glue together*).

I.) Proprie. *Varro* 3. *R. R.* 16. 23. Erithacen vocant, quæ favos extremos inter se apes conglutinant. *Vitrur.* 7. 4. 3. *Schneid.* Calx utrasque res inter se conglutinat. *Ulp. Dig.* 32. 50. 5. Perscripti libri nondum malleati, vel ornati continebuntur: proinde et nondum conglutinati. h. e. glutine compacti. *Palad.* 4. *R. H.* 10. 36. Germioantes oculos aliqua sibi annexione conglutinare. *Ambros.* 5. *Hexæm.* 17. Legit enim (hirundo) festucas ore, easque luto allinit, ut conglutinare possit (ad *nidificandum*). — Dicitur et de contrahendis, inducendisque ricatricibus. *Plin.* 27. *Hist. nat.* 6. 24. (42). Vulneribus sanandis tanta præstantia est, ut carnes conglutinet, dum coquuntur, conglutinet. *Id.* 30. *ibid.* 13. 39. (115). Vermes terrenti vulnera recentia conglutinant.

II.) Translate est conjungere, copulare. *Plaut. Bacch.* 4. 4. 2. Compara, fabricare, finge quod lubet, conglutina, ut senem hodie doctum docte fallas. h. e. compone, confinge. *Ter. Andr.* 5. 4. 10. Meretricios amores nuptiis conglutinare. *Cic. Senect.* 20. 72. Hominem eadem optime, quæ conglutinavit, natura dissolvit. *Id.* 3. *Phil.* 11. 28. Quid est in Antonio præter libidinem, crudelitatem, petulantiam, audaciam? Ex his totus conglutinatus est. *Id.* 1. *Att.* 8. et *Amic.* 9. 32. Conglutinare amicitias. *Id.* 1. *Att.* 17. 10. Concordia conglutinata. *Id.* 11. *Fam.* 27. 2.

Vitæ dissimilitudo non est passa, voluntates nostras consuetudine conglutinari. *Id.* 1. *Orat.* 42. 188. Rem dissolutam divulsamque conglutinare. *Id.* 2. *Herenn.* 3. 5. Animi vitium cum causa peccati conglutinare. *Apul.* 9. *Met.* Servus affixus atque conglutinatus domine.

CONGLUTINOSUS, a, um, adject. glutinis instar viscosus ac tenax. *Veget.* 2. *Peterin.* 12. 2. *Schneid.* Pars humoris fit conglutinosa in præcordiis.

CONGRADUS, a, um, adject. qui in eodem est gradu, vel qui pari passu procedit. *Avien. Arat.* 1239. Sidera labenti congrada soli.

CONGRÆCO, as, are, n. 1. idem quod græcor, aris, luxui me deo Græcorum more. *Plaut. Bacch.* 4. 4. 91. Pollicetur se daturum aurum mihi, quod dem scortis, quodque in lustris comedim, et congræcem, pater.

CONGRATULATIO, ōnis, f. 3. idem ac gratulatio. *Cic.* 1. ad *Brut.* 3. Sed tamen omnium ordinum consensus, gratiarum actio, congratulatioque ine commo- vel. *Al.*, inter quos et Orell., leg. gratulatio. *Val. Max.* 9. 3. 5. Congratulationem ejus in Torquato sperendam credidit.

CONGRATŪLOR, āris, ātus sum, ari, dep. 1. (cum et gratulor). Part. *Congratulus* et *Congratulus* sub a.; *Congratulatus* sub b. — Congratulor est idem quod gratulor; sed rarioris usus: et occurrit — a) Absolute. *Plaut. Men.* 1. 2. 20. Congratulantes, quia pugnavi fortiter. *Gell.* 12. 1. Complexus hominem, congratulatusque assedit. — b) Cum additis. *Cic. Marcell.* 6. 19. Plerumque felicitati tuæ congratulabere. *Al.*, inter quos et Orell., leg. gratulabere. *Id. Sest.* 8. 20. Mihi homines præcipue congratulabantur. *Al.* leg. gratulabantur. *Id. Planc.* 27. 66. Si mihi tum essent omnes congratulati. *Liv.* 3. 54. Congratulare libertatem civitati restitutam. *Porc. Latro in Catil.* 36. Putate, ipsam majestatem amplissimi nominis ob liberationem suam suavia vobis lætitia congratulaturam.

CONGRAVO, as, are, a. 1. simul gravo. Vix a Lexico expungenda; occurrit enim tantummodo in *Not. Tir.* p. 46.

CONGREDIO, is, ere, n. 3. pro congreddi. *Plaut. Epid.* 4. 1. 15. Quid si adeam? pr. haud scio au congreddias, si bæc est, Ita *Nonius* legit p. 173. 12. *Merc.*, sed libri habent congreddiar.

CONGREDIOR, grēderis, gressus sum, grēdi, dep. 3. (cum et gradior). Part. *Congrediens* I. 1. b.; *Congressus* I. 1. a. et 2. b.; *Congressurus* I. 1. a.; *Congrediendus* I. 2. g. — Congredior est una gradior, simul incedo, aliquis lateri adstans simul gradior (It. *camminare insieme o accanto*; Fr. *marcher avec*; Hisp. *andar de compañía*; Germ. *zusammenschreiten, zusammen-oder aneinander treten*; Angl. *to move or go together*).

I.) Proprie. ¶ 1. Generatim ac stricto sensu ponitur pro convenire, contra aggredi, accedere ad aliquem visendi aut colloquendi causam; et occurrit — a) Absolute. *Plaut. Curc.* 2. 1. 18. Jamjam novi: Ieno est Cappadox, congreddiar. *Id. Pe's.* 1. 1. 15. tox. Congrediar. sag. Contra aggredi-r. Adde eumd. *Bacch.* 4. 9. 56. et *Epid.* 4. 1. 16.; et *Ter. Phorm.* 5. 6. 12. *Cic.* 8. *Att.* 15. 3. Nec illos congressuros, nec, si congressi essent, Pompejum ad ullam conditionem accessurum putabam. *Id.* 15. *ibid.* 27. Te consolata est spes, brevi tempore congreddiendi. Adde eumd. 6. *ibid.* 8. 5.; *Nepot. Datam.* 11.; *Sall. Jug.* 109.; *Liv.* 42. 39.; *Virg.* 8. *Æn.* 467. aliosque. — Similiter *Cic. Pis.* 25. 59. Si ipse coram aggredi poteris, meditare etc. *Brutus* apud *Cic.* 1. ad *Brut.* 6. 1. Filius tuus a me abest: in Macedonia congreddiemur. *Liv.* 38. 25. Congredi eo loco postero die. *Id.* 1. 7. cum altercatione. — Huc pertinet et illud *Lucret.* 1. 760. de *rerum elementis*. quare aut congressa peribunt, Aut ita diffugient etc. h. e. accumulata, connexa. Adde eumd. 2. 549. et 940., et 5. 192. et 427. — b) Addita præpos. cum et Ablat. personæ, quacum quis congreddiatur. *Plaut. Rud.* 4. 7. 33. Nam illic cum servo si quo congressus foret, etc. *Cic.* 2. *Att.* 25. Insinuatus in familiaritatem adolescentis, et cum eo sæpe congressus. Adde eumd. *Cæt.* 22. 53.; et *Liv.* 25. 8., 42. 39. et alibi. — Huc pertinet et illud *Cic.* 2. *Nat. D.* 40. 103. Luna tum congreddiens cum sole, tum digrediens. — c) Cum Accus. personæ *ἀφ' αὐτῶς*. *Plaut. Epid.* 4. 1. 19. Sin ea est, quam incerto autumno, hanc congreddiar astu. *Id. Most.* 3. 2. 96. Nunc haud scio au (illum) colloquar: con-

grediar. Heus Theopropides. Aliter Sever. Sancti. 126. quoniam age. Bucolae, Non longam pariter congregimur vlam. ¶ 2. Speciatim ac latiori sensu significat accedere ad aliquem pugna causa; et occurrit — a) Cum his additis, quae pugnae significationem aperte deficiunt. Cic. apud Gell. 15. 6. Congredi depugnandi causa. Caes. 7. B. G. 65. praelio cum finitimis. Virg. 11. Aen. 631. In praelia. Liv. 7. 23. et Tac. 14. Ann. 34. acie. Caes. 1. B. G. 36. armis. — b) Absolute. Nepos Ages. 3. Populi ergo, quodcumque congressus est, multo majores adversariorum copias. Adde eumd. Datam. 8. et cf. Hann. 6. Virg. 12. Aen. 465. Nec pede congressos inquit, nec tela ferentes Insequitur. Adde eumd. 2. ibid. 397.; Curt. 9. 5. 14. et 19.; et Quintil. 8. 3. 83. — Sic Caes. 1. B. C. 40. Congredi impari numero. Liv. 8. 24. et Curt. 6. 1. 15. comminus. Curt. 6. 1. 10. totis viribus. — Denique hoc sensu congressus dicitur, qui comminus rem gerit. Virg. 12. Aen. 341. Jamque necl Stibaelumque dedit, Thamyrimque, Pholomque: Huc congressus et hunc, illum eninus. Tac. 2. Ann. 11. Pars congressi, quidam euliam protulerant. — c) Addita praepos. cum et persona, quacum quis congregitur. Plaut. Pseud. 2. 1. 6. Ut ubique cum hostibus congregidit, malorum meorum fretus virtute dicam, mea industria — facile ut vincam. Nepos Hann. 1. Quotiescumque cum eo congressus, semper discessit: superior. Adde eumd. Eumen. 11.; Cic. apud Gell. 15. 6.; Caes. 1. B. G. 39. et 40. et 7. ibid. 65.; et Liv. 21. 16. — d) Cum Accus. et praepos. contra, adversus. Cic. Ligari. 3. 9. Contra ipsum Caesarem est congressus armatus. Aurel. Vici. Epit. 40. Maxentius adversus Constantinum congregitur. — e) Addito inter se. Id. Aurel. Vici. Caesar. 42. Ipsi luter se acriter praesiliis per triennium congressi. — f) Cum Dativo antiquorum more, ut ait Servius ad illud Virg. 1. Aen. 475. Infelix puer atque impar congressus Achilli. Ovid. 12. Met. 75. perque acies aut Cygnum, aut Hectore quaerens, Congregidit Cygno. Curt. 9. 7. 20. Congredi armato. Seneca Agamemnon. 748. Te sequor nimium cito Congressu Achilli, Troade. Aurel. Vici. Caesar. 39. ante med. Margum iuxta Carinus Diocletiano congregitur. — g) Ablativus pro Accusativo videtur esse in illo Gell. 1. 11. In congregandis hostibus atque in principis praellorum.

II.) Translate metaphorā sumptā a superiori paragr. 2. — a) Congredi dicuntur, qui verbis altercantur. Cic. 2. Nat. D. 1. 1. Ne ego, inquit, incautus, qui cum Academicis et eodem rhetore congradi conatus sum. Cf. eumd. Planc. 5. 12. — b) Habet locum praecipue in re forensi. Cic. Mur. 32. 67. Remove ac praetermittite auctoritatem: congrudere mecum criminibus ipsis. Id. Sull. 6. 47. Cum aliquo luctari et congradi. Ulp. Dig. 38. 9. 1. Creditores scire, utrum habeant, cum quo congradiantur. Adde Cod. 7. 36. 3. — c) Denique jungitur et abstractis. Cic. Topic. 25. 93. Appellatur status, in quo primum insistit, quasi ad repugnandum congressa defensio. Adde Quintil. 3. 6. 13. et 12. 9. 2.

CONGREGABILIS, e, adj. qui facile congregari potest, sociabilis. Cic. 1. Off. 44. 157. Apum examina, cum congregabilia natura sint, fingunt favos.

CONGREGABILIS, e, adj. Idem ac congregabilis. Terentian. Maur. p. 241. Putsch. de syllaba. Vinculum nam signat ista congregale dictio. Luciacus conjunct legum conjugale, nullis tamen fretus auctoritate: nam eodem illo modo offertur ille versus a Pompejo grammat. p. 34. Hinc apud Diomed. 2. p. 422. Putsch. Syllaba est proprie congregatio litterarum.

CONGREGATIM, adv. Idem quod gregatim, conjunctim, simul. Prudent. 7. Cathemer. 143. Current per ampla congregationis membra.

CONGREGATIO, ōis, f. 3. (cum et greg, gregis) adunatio, conjunctio (ut societas, congregatio; Fr. congregation, société; Hsp. congregación; Germ. d. Vereinigung zur geschlossenen Gesellschaft; Angl. a congregation, society).

I.) Proprie. Cic. 3. Fin. 20. 68. Nos ad conjunctionem congregationemque hominum, et ad naturalem communem esse natos. Adde eumd. 4. ibid. 2. 4.; Senec. Ep. 5.; et Cod. Theod. 18. 14. 14.

II.) Translate occurrit de abstractis. Quintil. 7. 1. 31. Congregatio criminum accusantem adjuvat, separatio defendentem. Id. 6. 1. 1. Peroratio est rerum repetitio et congregatio. Gr. ἀνασφάλαισι; Id. 5.

7. 18. Congregatio argumentorum. Id. 3. 5. 17. personarum, locorum, temporum.

CONGREGATIVE, adv. cum significatione congregationis. Asper p. 1732. Putsch. Et congregative (sunt adverbialia), ut una, pariter, simul.

CONGREGATIVUS, a, um, adj. congregandi vim habens. Priscian. 15. p. 1021. Putsch. Congregativa adverbialia, ut simul, una, pariter. Boeth. Aristot. Topic. 7. 2. p. 721. Differentias quidem contrarias de contrariis arbitramur praedicari, ut de albo et nigro: nam illud quidem disgregativum, hoc — autem congregativum visus.

CONGREGATOR, ōis, m. 3. qui congregat. Arnob. 8. 13. Cum sciret se horum omnium congregatorem atque victorem.

CONGREGATUS, a, um, V. CONGREGO.

CONGREGATUS, us, m. 4. idem ac congregatio. Jul. Valer. res gest. Alex. M. 2. 37. Mat. Hominum congregatus.

CONGREGIS, a, V. CONGREX.

CONGREGO, as, ōis, ōis, are, a. 1. (cum et greg, gregis). Part. Congregans I. 1.; Congregatus in omniibus paragr.; Congregandus II. — Congregare proprie significat in gregem cogere.

I.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu dicitur de ovibus, ceterisque brutis animalibus. Plin. 8. Hist. nat. 47. 72. (188). Congregare oves, ut cauta juvenant. — Mediorum apud Graecos more et significatione se congregare usurpatur. Id. 8. ibid. 16. 17. (42). Ad paucos amnes se congregantibus feris. — Sapius eodem sensu occurrit congregari, ut apud Cic. 1. Off. 44. 157. Ut opum examina non fugendorum favorum causa congregantur. Adde eumd. 2. Nat. D. 48. 124.; et Vellej. 1. 16. 2. Plin. 7. Hist. nat. praef. 1. (5). Cetera animalia congregari videmus, et alare contra dissimilia. Id. 10. ibid. 23. 31. (62). Ciconiae abitur congregantur in loco certo. Id. 8. ibid. 22. 34. (81). Lupum congregari cum ceteris ejusdem generis. Adde Martiak. 10. 100. ¶ 2. Latiori sensu de hominibus usurpatur pro in societatem colligere, cogere, conjungere. Cic. 1. Tusc. 25. 62. Qui dissipatos homines congregavit, et ad societatem vitae convocavit. Id. 1. Orat. 8. 33. Dispersos homines unum in locum congregare. Id. Parad. 4. 1. § 27. Fugitivorum ac latronum congregata unam in locum multitudo. Id. Vatin. 10. 25. Hominem ad conservandam rempubl. natum, in idem Vettii indicium atque in eundem huc numerum congregasti. Id. Quinct. 16. 52. Aliquem cum aliquo congregavit voluntas. Id. 1. Nat. D. 15. 39. Ignotorum deorum turbam congregare. Seneca Ep. 62. Nec cum illis moror, quibus me tempus aliquod congregavit. Tac. 1. Ann. 16. Deuterium quemque congregare. — Se congregare mediorum apud Graecos more et significatione. Curt. 5. 13. 18. Se congregare. Cic. 14. Phil. 6. 15. Cives unum se in locum ad curiam congregabant. Id. Rabir. Perd. 7. 21. Congregare se cum aliquo. Cic. 5. Fin. 15. 42. Homines libenter se cum equalibus congregant. — Congregari saepius occurrit. Absolute Liv. 7. 1. Quos (Gallos) primo patatos per Aputiam congregari jam fama erat. Adde Plin. 8. Ep. 14. Cum additis Cic. 1. Cat. 13. 32. Unum in locum congregari. Plin. 5. Hist. nat. 8. 8. (45). Gambasantes nudi, praetiorumque expertes, nulli externo congregantur. Tac. 1. Ann. 16. Congregari inter se. Sic Cic. Dom. 33. 89. Multitudo hominum ex servis conductis, ex facinorosis, ex egentibus congregata. Id. 1. Off. 44. 157. Homines natura congregati. ¶ 3. Latissimo sensu dicitur etiam de inanimis et abstractis pro colligere, cogere. Lucet. 6. 454. Inde ea (corporum) comprehendunt inter se congregatebantur. per tmesin. Tac. 1. Ann. 28. extr. Signa unum in locum congregare. Plin. 6. Hist. nat. 26. 30. (117). Mesopotamiam vicatim dispersum Macedones in urbes congregare. Cic. Dom. 25. 67. Judicare potestis quanta vis illa fuerit oriens et congregata, cum haec Pompejum terruerit jam distracta et extincta.

II.) Translate de oratione. Quintil. 10. 1. 7. Congregare turbam vocabulorum. Id. 5. 12. 4. Firmissimis argumentis singulis instandum, infirmiora congreganda sunt. h. e. simul congerenda et conservanda. Id. 9. 3. 45. Congregare verba idem significat.

CONGREGSIO, ōis, f. 3. actus congregandi, congressus. ¶ 1. Generatim. Cic. 1. ad Q. fr. 3. 4. Hoc malum minus acerbum fuit, quam si esset cum congressio, tum vero digressio nostra. Id. Cluent. 14. 41. Nemo illum aditu, nemo congressione, nemo ser-

monne, nemo convivio dignum judicabat. Id. 2. Phil. 18. 46. Prohibere aliquem non modo familiaritate, sed etiam congressione. Id. Topic. 15. 59. Amori congressio causam attulit; amor flagitio. Id. 1. Off. 37. 132. Sermo versetur in congressionibus familiarium. — Et de colloitatione. Cic. 7. Fam. 10. sub fin. Una mehercule postea vel severa, vel jocosa congressio plaris erit, quam etc. Cf. Id. ibid. 11. Una mehercule colloitatione nostra plaris erit, quam etc. — Item de coitu. Lactant. 6. 20. a med. Satius est, ut se ab uxoris congressione contineat. Cf. Tertull. Anim. 61. Nos quoque, ut possumus, os cibo excusamus, etiam sexum a congressione subducimus. ¶ 2. Speciatim est actus congregandi pugnae causa, conflictus. Claud. Quadrigarius apud Gell. 9. 13. Ea congressio in ipso ponte, utroque exercitu spectante, facta est. Justin. 31. 6. Prima belli congressione, cum cedentes suos rex cerneret, etc. Id. 22. 3. Prima illi cum Hamilcare praellii congressio fuit. Id. 4. 5. 1. Prima congressione navalis certaminis Athenienses vincuntur. Adde eumd. 2. 12. 8., 4. 12., 8. 1. 12., 6. 4. 12. et 15. 1. 6. Veget. 4. Milit. 12. Quod si a fidentibus sive militaribus viris repellatur congressio, statim clausis crescit audacia.

CONGREGUS, a, um, adj. congregatus. Isid. 12. Orig. 7. Alias (aves) congregae, id est gregatim volantes, ut sturni et coturnices.

CONGRESSOR, ōis, m. 3. qui congregitur. Ambros. Ep. class. 1. 27. ad Fren. Denique bonus congressor (h. e. luctator) non emulatur, non inflatur; immo etiam benedixit congregentem sibi tali munere.

CONGRESSUS, a, um, V. CONGREDIOR.

CONGRESSUS, us, m. 4. idem quod congressio, conventus.

I.) Proprie. ¶ 1. Generatim — a) De hominum societate praecipue occurrit. Cic. 1. Att. 17. 2. Sperabam fore, ut omnia placerent inter vos, non modo sermone ac disputatione, sed conspectu ipso congressusque vestro. Id. 11. ibid. 12. 3. Si quis congressus fuerit mihi cum Caesare. Id. Sest. 52. 111. Omnes aditum, sermonem, congressum tuum fugiunt. Id. 12. Phil. 11. 26. Venire in congressum colloquium alicujus. Adde eumd. 6. Fam. 4. 5., 8. Att. 15. 3. et Cat. 8. 20.; et Caes. 3. B. G. 13. Liv. 7. 4. Urbe, domo, penatibus, foro, luce, congressu æquum prohibuit. Adde Quintil. 1. 12. 20. et 12. 10. 62.; Tac. 13. Ann. 46.; et Sueton. Caes. 65. — Et in plurali numero. Cic. Orat. 10. 33. Congressus nostros, consuetudinem victus, doctissimos sermones requirere tuos. Adde eumd. Amic. 23. 87. Virg. 5. Aen. 733. Petere congressus alicujus. Adde Liv. 1. 19. et 7. 40.; et Tac. 2. Ann. 25. et 46. ibid. 69. — b) Item de colui. Plin. 12. Hist. nat. 14. 30. (54). Congressus feminarum. — c) Item de bestis. Cic. 2. Nat. D. 48. 124. In quo admirandum est, congressu ne aliquo inter se, an jam iade ab ortu naturae ipsae congregatae sint. Quintil. 1. 2. 20. Cum se a congressu, qui non hominibus solum, sed multis quoque animalibus naturalis est, segregavit. ¶ 2. Speciatim ponitur pro conflictu, praello. Cic. 2. Orat. 78. 317. In gladiatorio certamine ante congressum multa sunt, quae etc. Caes. 1. B. C. 46. Nostri in primo congressu circiter septuaginta ceciderunt. Adde eumd. 1. ibid. 47. et Sall. Jug. 59. et 74. extr. Virg. 12. Aen. 514. Tres uno congressu mittere nati. Val. Flacc. 8. 322. Congressu iniquo subire. Adde Tac. 2. Ann. 9. et Dig. 43. 18. 3. § 14. — Et de certamine in re judiciali. Quintil. 3. 6. 4. Primus causa congressus.

II.) Translate. Lucet. 1. 1063. Esse alios alibi congressus material. h. e. conjunctiones, coagmentationes. Adde eumd. 5. 68. Quintil. 11. 3. 35. Duriorum consonantium inter se congressus.

CONGREX, grēgis, adj. Nominativum Congrex exhibent solummodo Gloss. Philon. Ὀρεῖος, tribulis, congrex, gentilis. Hinc factum est ut nonnulli Congregis, efferrent. Ceterum ¶ 1. Stricto sensu congrex dicitur qui est ejusdem gregis. Apul. 7. Met. Equinus armentis me congrexem pastor aliquando permisit. Solin. 2. Diomedem aves congrex volitant. ¶ 2. Latiori sensu qui est ejusdem originis et gentis. Auctor Perig. Ven. 43. Congreges inter catervas ire per saltus tuos. Auson. Ep. 10. 20. ceramus Angustas fervere vias, et congrege vulgo Nomen plateas perdere. h. e. multitudine congregata. Prudent. 2. contra Symmach. 634. quem congrege perux Pax et Roma tenent. h. e. juncto, concord. Ter-

tull. *Pœnit.* 11. Nullis comissionibus congreg. h. e. qui non intersunt, seu qui non congregantur commissandi causa.

CONGRUE, adverb. congruenter. *Capell.* 6. ubi de *post. terræ*, p. 195. Quod atque, si congrue videtur assertum etc. *Paul.* 2. *Sermon.* tit. 3. 1. Sulpulatio est verborum conceptio, ad quam quis congrue interrogatus respondit. Adde *Cod. Theod.* 1. 2. 4.

CONGRUENS, ant. *F.* CONGRUO.

CONGRUENTER, adverb. Comp. *Congruentius* et *Sup. Congruentissime*. — Congruenter est convenienter, accommodate. *Cic.* 3. *Orat.* 10. 34. Ut ad id, quodcumque agatur, apte congruenterque dicamus. *Id.* 3. *Fin.* 7. 26. Congruenter naturæ convenienter vivere. *Fronto de oration.* 3. ad fin. (edente iterum *Romæ A. Maio*). Verbum quidem absurdum est, sed usurpatum concinnius, aut congruentius. *Minuc. Felix. Octav.* 40. extr. De toto congruentius promptiusque requiremus. *Tertull. Pudic.* 8. ad fin. Congruentissime exprimere. Adde *Augustin.* 1. *Dott.* *Christ.* 12.

CONGRUENTIA, æ, f. 1. convenientia, congruitas. *Sueton. Oth.* 2. Per hanc insinuat Neroni, facile summum inter amicos locum tenuit, congruentia morum. *Plin.* 2. *Ep.* 5. Si avulsam statuæ caput inspiceret, non tu quidem ex illo posse congruentiam equalitatemque deprehendere. *Apul. de Mag.* Demosthenes pronuntiandi congruentiam ab speculo petivit. *Capell.* 1. p. 6. Modulationum congruentia.

CONGRUITAS, ætis, f. 3. congruentia. Legitur a quibusdam apud *Symmach.* 9. *Ep.* 46. (at. 49.), ubi alii congruens, alii congruitis. Certa est lectio apud *Priscian.* 18. p. 1118. *Putsch.* Et sciendum, quod has quidem constructiones, quæ per nominativum absoluntur, Stoici ἀξίωματα συγκρίματα, id est dignitates vel congruitates vocabant. — Illos vero, quibus transitiones ab alia ad aliam fiunt personam, in quibus necesse est cum nominativum etiam ubique aliquem casum proferri, ἀνασυνκρίματα dicebant, hoc est ininus quam congruitates.

CONGRUO, bis, bi, bere, n. 3. In illo *Ter. Heaut.* 3. 1. 91. Ne nos inter nos congruere sentiant; rō congruere penult, producta effereundum monent erudit, ut versus constet, tamquam sit a congrueo, vel potius tamquam in infinito sit etiam secundæ conjugationis. *Bentley* praterquamquod hunc versum alio transfert, consentire reponit ex conjectura. At *Bothe* edidit congruisse: alii aliter legunt. — Part. *Congruens* I. 2, II. et in ña. — Ratione habita etym., *Paul. Diac.* p. 40. 4. *Müll.* deducit a *gruibus*, quæ se non segregant, sed conjunctim semper volunt. Quare videtur *Sofin.* proprie locutus esse (ut adoptavit *Poss. de Grammat.* 1. 5. c. 32.) cum ait c. 10. de *gruib.* Ut si quæ defecerint, congruant universæ lassatasque sustollant. Idem tamen *Poss.* in *Etymol.* magis probat, si ducatur a con et ruo, littera q inserta; quod probant etiam recentiores philologi. quorum nonnulli, etsi a *cum* et *inuit.* *gruo* deducant, tamen affirmant *gruo* ejusdem esse originis ac *ruo*. — Ceterum *congruo* est convenio, concuro, simul ruo vel ruo (*sc. scorere insieme, cadere insieme; Fr. couler ensemble, coïncider; Hisp. colar juntos, caer juntos; Germ. zusammenfallen, laufen, oder treffen; Angl. to come together, meet*).

I.) Proprie usurpat de motu, qui fit in loco seu spatio. ¶ 1. Generativ. *Vitruv.* 7. 8. 2. *Schneid.* Gutte in vas aquæ converrantur, et ibi inter se congruunt et una confunduntur. *Pal. Flacc.* 2. 306. Arcem nata petit, quo jam manus horrida matrum Congruerat. *Id.* 6. 58. linguasque adversus utrimque congruit, et terribi serpens dat vulnera geminæ. h. e. ad verso ore occurrit. ¶ 2. Specialim congruere dicuntur corpora cælestia, cum inter se convenient in aspectu, et maxime in quadrato. *Cic.* 5. *Tusc.* 24. 69. Ut cum totius mundi motus conversionesque perspexerit, sideraque viderit (*animus*) — cum ejus ipsius motu congruere certis infra sedibus. *Seneca* 7. *Quest.* nat. 19. Zeo congruere judicat stellas, et radios inter se committere. *Plin.* 2. *Hist.* nat. 79. 81. (191). Motus terræ fieri existimant vi siderum trium meatuum cum sole, aut congruentium ei maxime circa quadrata mundi.

II.) Translate. ¶ 1. Poulter de tempore, et est simul contingere, accideret eique discrepare opponitur. *Cic.* 4. *Ferr.* 52. 129. Siculi suos dies mensesque congruere volunt cum solis lunæque ratione. *Liv.*

1. 19. Ut quarto et vigesimo anno ad metam eandem solis — dies congruerent. *Id.* 1. 5. Sciebat, tempus, quo ipse ens sustulisset, ad id ipsum congruere. Adde *Feilej.* 1. 16. 2.; *Quintil.* 5. 5. 2.; et *Sueton.* *Cæs.* 40. et *Grammat.* 7. — Huc referri potest et illud *Ter. Eun.* 5. 8. 3. Cui tam subito tot congruerint commoda *Recentiores leg.* contigerint. — Absolute. *Tac.* 1. *Hist.* 7. Forte congruerat, ut *Clodii Maeri* et *Fontej* Capitoni cædes nancularentur. ¶ 2. Sæpissime ponitur de persona, quæ sibi constat, cumque suinet aliorumve sententia, moribus, vitæ ratione concordat; itaque de re, quæ ratione habita numeri, mensuræ etc. secum vel cum aliis convenit: uno verbo similiter pro convenire, concordare, consentire, eique opponitur dissidere; et occurrit — a) Absolute. *Ter. Phorm.* 2. 1. 34. Ecce autem similia omnia: omnes congruant: unum cognoris, omnes noris. *Cic. Marcell.* 6. 16. Sensus nostri et in pace semper, sic tunc in bello congruebant. *Id.* 1. *Legg.* 20. 53. De re vobis solum dissident, de ceteris mirifice congruunt. *Liv.* 8. 6. Latios — lingua, moribus, armorum genere, institutis ante omnia militaribus congruentes. V. *Congruens* in fine hujus voc. *Quintil.* 7. 2. 57. Res prout congruunt, aut repugnant. Adde *eund.* 3. 10. 74.; et *Tac.* 12. *Ann.* 6. *Jurel. Fict.* *Cæsar.* 41. Ob diversos mores, tamen anxie tranquillitatem congruere quiverit. h. e. concordare vivere. — Et impersonal. congruit, conveniens, consentaneum est. *Plin.* 17. *Hist.* nat. 22. 35. (171). Pluvio et caliginoso tractu (vites) ratiore poai, sicut densiores, congruit. Alter *Plin.* 7. *Ep.* 2. Quem ad modum congruit, ut simul et affirmes — at scripta nostra desideres? V. *Congruens* in fine hujus voc. — b) Cum Dativo. *Ter. Phorm.* 4. 5. 14. Mulier mulieri magis congruit. *Cod. Bem.* habet convenit. *Cic.* 3. *Orat.* 55. 210. Perspicuum est non omni causæ, neque auditori, neque personæ, neque tempori congruere orationis unum genus. Cf. *Quintil.* 11. 1. 4. Rursus *Cic.* 3. *Fin.* 6. 20. Quibus (principiis) congruere debent quæ sequuntur. *Liv.* 8. 6. Ubi responsa haurispium insident animo religioni congruerunt. *Plin.* 21. *Hist.* nat. 6. 17. (33). Cœcum viro mire congruit. Adde *Nepot.* *Lysand.* 3.; *Quintil.* 4. 2. 89. et 9. 3. 40.; *Sueton.* *Cal.* 3.; *Tac.* 6. *Ann.* 22.; et *Apul. de Mag.* *Gell.* 1. 15. sub fin. Loquentia novatori verborum ballustio maxime congruit. — Impersonal. congruit alicui rei vel personæ occurrit apud *Ulp. Dig.* 1. 16. 13. Congruet bono et gravi præsidi curare, ut quæta provincia sit. h. e. convenit, decet. Adde *Feilej.* 2. 87. 3. — c) Cum Ablat. et præpos. cum. *Cic.* 2. *Att.* 8. Ejus sermo cum tuis litteris valde congruit. *Id.* 7. *ibid.* 13. post med. Reliqua patebant, et cum Terentia summa congruebant. *Id.* *Amic.* 8. 27. Congruere cum moribus et natura alicujus. Adde *eund.* 3. *Off.* 3. 13. et *Harusp. resp.* 13. 29.; *Liv.* 23. 38.; et *Quintil.* 11. 3. 74. — d) Cum præpos. in, ad, vel adverb. aliquo. *Liv.* 25. 32. Omniumque in unum congruerant sententia. Adde *eund.* 26. 2. et 29. 6.; *Feilej.* 1. 16. 2.; et *Sueton.* *Cæs.* 40. *Plin.* 11. *Hist.* nat. 37. 76. (196). Marium jecussculis fibræ ad numerum lune in mense congruere dicuntur. Cf. *Liv.* 1. 5. et 1. 19. *Quintil.* 9. 4. 27. Ut jungantur (verba) quæ congruunt maxime. — e) Sæpius cum addito inter se. *Plaut. Curc.* 2. 2. 14. Sane illi congruunt inter se concorditer. *Ter. Heaut.* 3. 1. 91. Ne nos inter nos congruere sentiant. *F.* quæ diximus sub init. *Cic.* 4. *Tusc.* 13. 30. Ut enim corporis temperato, cum ea congruunt inter se, et quibus constamus, sanitas; sic animi dicitur, cum ejus iudicia opinionisque concordant. Adde *eund.* *Rosc.* *Am.* 22. 62. et 3. *Fin.* 19. 62.; *Senec.* *Ep.* B.; et *Quintil.* 12. 6. 17. *Plin.* 6. *Hist.* nat. 20. 23. (72). Mensuræ nullæ inter se congruunt. — Aliter *Liv.* 9. 2. Quod sermo inter omnes congruebat. — Hinc Part. præ.

Congruens, entis, adjective quoque usurpat, unde Comp. *Congruentior* sub 2.º; *Sup. Congruentissimus* sub 1.º et 2.º — Itaque congruens dicitur et est qui congruit, conveniens, consentiens: et occurrit — 1.º) De eo, qui sibi constat et consentit. *Liv.* 30. 34. Congruens (lauro) a Romanis, eoque major et terribilior: dissonæ illis voces. Sic *Apul. de Mag.* Congruentissima voce acclamare. h. e. maxime concordat. *Sueton.* *Tib.* 68. Ceteris membris æque ad imos pedes æqualis et congruens. — 2.º) Sæpius de eo, qui cum alio convenit, consentit, concordat: et quidem — a) Absolute. *Cic.* 3. *Orat.* 14. 53. Genus dicen-

di aptum et congruens. *Id.* *Partit. orat.* 15. 54. Actio vocis, vultus et gestus congruens et aptus ad animos permovendos. *Id.* 1. *Legg.* 10. 30. Oratio verbis discrepans, sententiis congruens. *Tac.* 2. *Hist.* 4. Laeta et congruentia exta. — Et substantivorum more. *Cic.* 4. *Acad.* (2. pr.) 13. 44. Pro congruentibus sumere tam vehementer repugnantia. Adde *Quintil.* 5. 10. 107. *Liv.* 9. 31. Congruentia ad consulem afferre. — Hinc imperson. congruens est, conveniens est, cum loquente. *Plin. Paneg.* 38. ad fin. Cum Nerva sanctisset, uti etc., congruens erat, eandem immunitatem parentes obtinere. *Tertull. Anim.* 58. Congruentissimum est, animam puniri. Et sequente part. ut. *Gell.* 17. 8. Congruens est, ut etc. — b) Cum Dativo. *Cic.* 3. *Orat.* 59. 222. Actio menti congruens esse debet. *Id.* 5. *Fin.* 21. 58. Actiones virtutibus congruentes. *Id.* 9. *Fam.* 24. Quibus litteris congruentis fuerunt alia postea multorum. *Id.* 2. *Fin.* 31. 99. Nihil congruens et cooveniens decretis alicujus. *Sueton.* *Oth.* 12. Mors minime congrua vitæ. *Tac.* 4. *Ann.* 79. Congruentia his dissidere. *Lactant.* 4. 26. Mortuorum corpora a morte revocavit. Quid congruentius Deo? — c) Cum præpos. cum et Ablat. *Cic.* *Brut.* 31. 117. Tabero vita severus et congruus cum ea disciplina, quam colebat. *Id.* *ibid.* 38. 141. Gestus cum sententiis congruens. *Id.* 2. *Fin.* 14. 45. Homo cum hominibus natura et sermone et usu congruens. *Id.* 1. *Legg.* 13. 38. Cum quibusdam re congruentis, genere docendi differentes. — d) Cum addito inter se. *Pseudo-Sall.* *orat.* 2. ad *Cæs.* de republ. ordin. Multitudo nullo modo inter se congruens.

CONGRUS. *F.* CONGER.

CONGRUUS, a, um, adject. idem quod congruens, aptus. *Plaut. Mil. glor.* 4. 3. 23. Tecum illa verba facere de ista re volo. Nam cum illa sane congruunt sermo tibi. *Orid.* 15. *Met.* 478. Ora vacent epulis, alimenta congrua carpant. *Al. leg. milit.* *Rutil.* de red. sup. 1. 304. Tristibus exceptis congrua fata reis. *Papinian.* *Dig.* 39. 5. 33. Verberandi matrem congruum ferre sententiam. *Id.* 2. 14. 1. Humana natura congruum est. Adde *Claudius.* *E. Gel.* 401. *Id.* in *Ruf.* 1. 315. Congrua tempora. *Paul.* 11. *R. R.* 14. 6. modus. Adde *Apul. de Dogm.* *Plat.* 13. *Apul.* 7. *Met.* init. Congruo curia matrem matrem consensu. h. e. concordat, consentanea.

CONGULIS. *F.* CONGULIS.

CONGYRO, as, are, u. 1. simul gyro. *Plaut.* *Interp.* *Judith.* 13. 16. Congyruerunt circa eam.

CONIA, æ, t. 1. apud *Prænestinos* fuit conia. *F. RABO.* ovis.

CŌNICIO. *F.* CONJICIO sub init.

CŌNIFER, fera, ferum, et

CŌNIGER, gæra, gærum, adject. qui oves fert, h. e. oves pinetis similes. *Virg.* 3. *Æn.* 680. Aeris quercus, aut coniferæ cyparissi. Adde *Servium* ad h. l. *Canali.* 84. 106. Quercum aut conigeram sudant cortice pinum.

CŌNILA, æ, f. 1. xov̄lex, herba eadem, quæ cunila, alias origanum. *Apul. Herb.* 122.

CŌNINQUO. *F.* CŌNQUŌ.

CŌNIPTUM, genus libaminis, quod ex farina conspersa faciebant. Hæc *Paul. Diac.* p. 40. S. *Müll.* Gæra vox a xov̄nta pulvere aspergo, ut docet *Dacer.*; vel rectius a xov̄t pulvis, ut potat *Müll.* qui propterea conitum, non coniptum legit. Apud *Paul. Diac.* alii leg. conitum. Quod vero ibidem *Paul. Diac.* addit conitum ab Afranio postum fuisse pro conata et cunctis; placet criticis coniptum, seu conatum reponi; atque totam hæc additionem ad votum *Coniptus*, us, petinere.

CŌNIRE, quam cōire, malebant quidam analogiam rursus, tempore *Quintilian.* quos ipse reprehendit 1. 6. 17. *F. CONITUS.*

CONISCO, as, are, 1. est. *F.* Verbum actiivum, et *B.* Neutrum.

Id. Active cōiscere est in coni formam struo. *Tertull.* *Paul.* 5. *Æsopus* histrio ex avibus ejusdem prædicatoris, ut canoris loquacibusque centum millium (corrigere centum et *Plin.* 10. *Hist.* nat. 51. 72. (141.) patinam coniscavit. *Id.* minus recte *leg.* coniscavit.

B. Neutrum more cōiscare dicitur de pœnibus colludentibus, aut concertantibus, cum capite demissa invicem iurarent, aut salibus impetunt lascivientes: a xov̄t pulvis, aut xov̄t pulvis in moveo, vel pulvere aspergo: quia hæc facientes pulverem ex-

silant. *Lucr.* 2. 320. Et satiasi agni ludunt, blandeque coniscant. *Est qui legit coniscant, eod. sensu: quem qui coruscant, aut corussant, and τοῦ κορυσσεῖν, incitare, icillare. Rem describit Virg. 2. G. 526. Inter se adversis luctantur cornibus bœdi. — Translate. Cic. fragm. apud Quintil. 8. 3. 21. Caput opponis, cum eo coniscans. — At recentiores philologi perique omnes apud *Lucr.* et *Cic.* pro coniscare leg. coruscare, quod sane rectius.*

CONISTERIUM, *Yl.* n. 2. *κοιτητήριον*, locus in palæstris veterum, ubi luctaturi polvere post unctionem aspergebantur, quo prehensiones essent firmiores, et non lubricæ. Ita *Philander*, et *Baldus* ad *Ilud Pictur.* 5. 11. 2. *Schneid.* In duplici portione collocantur hæc membra: ephebeum in medio, sub deo coryceum, deinde proxime conisterium. *V. Pictur. Mus. Pio-Clem. T. 5. p. 215. et 258.*

CONITI. V. ACONITI.

CONITUM. V. CONIPTUM.

CONITUS, a, um, particip. præter. a *coire*, pro *coitus*. *Isid.* 18. *Orig.* 7. *Coitus*, quasi conitus. — Cui loco lumen affert *Quintil.* 4. 6. 17. Inherent quidam molestissima diligentia perversitate, ut audacter potius dicant quam audacter — et *conire*, non *coire*. *V. CORO* sub *luti*.

CONIUM, *il.* n. 2. est Græca vox *κωνίον*, Latine cicuta. *Ambros.* 3. *Hexam.* 9. Storni vescuntur conio. *Et paulo post.* Nec illud præterit, quod conio plerumque furoribus libidinum maruerunt. *Et paulo ante.* Cui tritico conium.

CONIVOLA, occultæ. Ita *Paul. Diac.* p. 61. 8. *M/H.* A criticis varie locis hic legitur, et expenditur. Ceterum *conivola* viscerum esse a rotundo, quod antiqui dicebant *conire*, ut recte explicat *Lindmann*. — De **CONIVOLIS V. IN CONTUGLI.**

CONJACEO, es, ere, n. 3. simul jacco, concumbo. Occurrit tantum *Part. Conjacens* apud *Lactant.* *Placit. Mythol.* (ab *A. Maio* edit. in *Class. Auct. T. 3. p. 94.*) *fab.* 30. Vulcanus illis (*Marti et Penei*) coniacentibus superveniens, lectum catenis circumclaudit.

CONJACTURA, æ, f. 1. jactura pluribus communis. Vox a *Lexico* expungenda; occurrit enim tantummodo in *Nat. Tyr.* p. 67.

CONJECTANDA, ñrum, u. plur. 2. dicuntur miscellanea, et adversaria, libri in quos conjectationes nostras referimus. *Gell.* 6. 5. *Atticus* in *Conjectaneorum* libro secundo. Adde *eund.* 14. 7., et *præfat.* § 9.

CONJECTARIUS, a, uni, adject. efficax, perfectus. *Cic.* 1. 4. *Fin.* Illud vero minime conjectarium, sed in primis hebes illorum. Ita *Nonius* p. 91. 18. *Merc.* sed vel fulitur, vel textus est corruptus. Nam neque locum habet illa interpretatio (dehinc enim potius cum quibusdam lexicographis exponere, quoniam scitur per conjecturam) et verba *Ciceronis*, quæ habentur *l. cit.* 15. 50., non conjectarium, sed consecretarium exhibent: quod longe est aptius illi sententiæ. Ceterum *Mercerus* apud *Non.* legit *consecretarium*; *Orellius* vero *consecretarium* recepit, nec mentionem quidem *Nonii* fecit. *V. et CONJECTARIOLUS.*

CONJECTATIO, ñis, f. 3. actus conjectandi, conjectura. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 7. 5. (21). Quo minus plana de *Deo* conjectatio esset. *Id.* 6. *ibid.* 19. 22. (68). Unde conjectatio ingens opum est. *Id.* 10. *ibid.* 75. 97. (209). Summi questio non obscura conjectationem habet. *Gell.* 14. 1. *ad fin.* Lubrica atque ambigua conjectatione nili.

CONJECTATOR, ñis, m. 3. idem ac conjector. *Auct. Ilin. Alex. M.* (edente *A. Maio*) 49. Quod portenti conjectatores vultu secus ducerent. Adde *Jul. Valer. res gest. Alex. M.* (edente eodem) 1. 57.

CONJECTATORIUS, a, uni, adject. ad conjectationem pertinens. *Gell.* 14. 3. *Rhus* rei argumenta quædam conjectatoriis protulerunt. *Est qui legit conjectatoris, h. e. conjectando; alii vero conjectaria.*

CONJECTATIO. V. CONJECTO.

CONJECTIO, ñis, f. 3. actus conjectandi, jectus (*Il. getto, lanciamiento*; *Fr. action de jeter, de lancer, jet*; *Hisp. el acto de echar, tiro*; *German. d. Zusammenwerfen*; *Angl. a throwing, hurling*).

I.) Proprie. *Cic. Cæcili.* 15. 43. Neque ictu comminus, neque conjectatione telorum.

II.) Translate. § 1. Est actus plura componendi ad comparationem instituendam. *Cic.* 5. *Pero.* 82. 189. Annona atque æstimationis conjectio. *Orell. leg. coactione*; sed *V. Hertz.* ad *h. l.* § 2. Con-

jectio causæ apud *Pseudo-Ascon.* ad *Cic.* 3. *Ferr.* 9. 26. p. 164. *Bail.*, et *Sabin.* apud *Paul. Dig.* 30. 17. 1. est brevis narratio, seu expositio causæ per summa capita, quæ sit, antequam illa plene agatur. Dicitur *conjectio*, vel quasi in breve coactio, ut *Pseudo-Ascon.* *ibid.* explicat, vel quia ex illa judex conjectationem de tota disputatione et causa facere potest. Adde *Cajum 4. Instit.* 15. § 3. Denique est idem quod conjectatio, seu explicatio per conjecturam. *Cic.* 2. *Divinat.* 63. 130. Somniorum conjectationem ex *Chrysippo* definit hoc modo: Esse vim certentem et explanantem, quæ a diis hominibus significantur in somnis. *Plin.* 28. *Hist. nat.* 2. 3. (13). De tota conjectione prisri quidem nostri perpetuo talis tradiderunt. Ita hoc loco *Harduin.* legit; conjectione vero interpretatur pro causa ipsa, seu questione. Ceterum apud *Harduin.* et vulgo verbis de tota conjectione nova periculis incipitur: at eadem verba primus *Gesner.* *Chrestom.* p. 672. ad superiora recte reuulit, quem secutus est *Sillig.* *V. integr.* locum. *Ulp. Dig.* 28. 1. 21. Conjectionem facere alicujus rei ex consuetudine etc.

CONJECTO, as, eri, ñtum, are, a. 1. frequentat. a *conjecto*. — *Part. Conjectans* et *Conjectatus* 11. a. — *Conjecto* est totis viribus res plures in unum jacio, ago, impello.

I.) Proprie. *Felus decretum Ti. Sempron. Gracch.* ex *Annalib.* desumptum apud *Gell.* 7. 19. cum *L. CORNELIUS SCIPIO ASIATICUS TRIUMPHANS*, HOSTIUM DUCES IN CARCEREM CONJECTAYERIT etc. *Gell.* 6. 13. Ne omnino, ut dicitur, immunes ac asymboli veniremus, conjectabamus ad cœnulam non cupedias ciborum, sed argutias questionum. *h. e. conferebamus.*

II.) Translate sæpius ponitur pro conjecturam facere, conjectando querere, ex indicis rem occultam ignotamque judicare; et occurrit — a) Cum Accusativo. *Ter. Eun.* 3. 4. 5. Neque scio, quid dicam, aut quid conjectem. *Liv.* 29. 14. a. med. Meas opinionones, conjectando rem vetuste obrutam, non interponem. *Id.* 5. 21. sub fin. Evento rei conjectantes. *Id.* 21. 35. Conjectare iter. *Cur.* 4. 9. 11. Quantum procul conjectari poterat. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 42. 42. (111). Densitas earum corpusque haud dubio conjectatur argumento. *Sueton. Domit.* 3. Quantum conjectare licet. *Tac.* 15. *Ann.* 55. Et cetera, quæ audierat, conjectaverat. docet. *Id.* 1. *ibid.* 32. Conjectare animos militares altius. *Id.* 1. *ibid.* 12. Vultu offensionem conjectaverat. *Id.* 14. *ibid.* 51. Conjectare valetudinem ex eo, quod etc. *Id.* 12. *ibid.* 49. ceteros ex aliquo. *Id.* 15. *ibid.* 55. et *Dig.* 32. 52 § 8 aliquid ex aliqua re. *Apul. de Deo Socrati.* Potentissæ deorum animis conjectatæ. Sic *Prudent.* 2. in *Symmach.* 97. Conjectare animo. *Terull. Pall.* 6. Qui stellarem conjectat. *h. e. astrologiam* docet. — b) Cum Ablativo et præpos. de. *Tac.* 2. *Hist.* 97. extr. Perinde socii de imperio utriusque conjectabant: sed experimentum contra fuit. *Sueton. Ner.* 40. Conjectare nihil de ætate. *Id. Ner.* 6. de gentura alicujus multa et formidolosa. *Cf. Apul. de Deo Socrati.* — c) Cum Accusativo et Infinito. *Tac.* 3. *Hist.* 15. Conjectare aliquem acceleraturum. *Adde Cur.* 3. 11. 1. 4. 18. 31. 9. 9. 27.; *Sueton. Aug.* 95. extr. et *Cal.* 57.; et *Gell.* 17. 8. — d) Sequenti Relativo. *Liv.* 40. 36. Si ex eo — quid sentiant conjectandum sit. Adde *Cur.* 7. 8. 2. *Quintil.* 7. 3. 5. Nominis uterque uno utitur: utrum sit in re, conjectat.

CONJECTOR, ñis, m. 3. qui conjectat: sed occurrit translate tantum, et § 1. Generalitèr sit interpret ejuscumque occultæ rei. *Plaut. Pæn.* 1. 3. 34. Isti orationi *Cedipo* opus conjectore est, qui *Sphinx* interpret fuit. § 2. Specialitèr qui per conjecturas somnia atque omnia interpretatur, ut *Quintil.* 3. 6. 30. definit. *Ennius* apud *Cic.* 1. *Divinat.* 58. 132. Non habeo nauci *Marsium* augurum, non *Vicanos* *haruspices*, non de circū *astrologos*, non *Isiacos* conjectores, non interpretes somniorum. *Plaut. Amph.* 5. 1. 76. *Tiresiam* conjectorem advocabo, et consulam, quid faciendum censeat. Adde *eund.* *Cur.* 2. 1. 34. *Cic.* 2. *Divinat.* 28. 62. Conjector et interpret somniorum. *Id.* *ibid.* 65. 134. Defert ad conjectorem quidam, somniasse se, etc. Adde *eund.* 1. *ibid.* 22. 45., *Partit. orat.* 2. 6.; *Fet. Poetam* apud *eund.* 1. *Divinat.* 21. 42.; et *Quintil.* 5. 7. 36.

CONJECTRIX, ñis, f. 3. quæ conjectat: sed occurrit translate tantum, et quidem specialitèr pro ea, quæ somnia per conjecturam interpretatur. Nam sicut conjectoribus viri, ita conjectatrici femine utebantur.

Plaut. Mil. glor. 3. 1. 99. Da quod dem *Quinquatribus* *Præcantatrici*, *conjectrici*, *haristolæ* atque *haraspicæ*.

CONJECTURA, æ, f. 1. opinio, aut judicium rei occultæ ex indicis apparentibus: a *conjectus* dicta, idest a directione quadam rationis ad veritatem, ut *Quintil.* 3. 6. 30. docet (*Il. congettura*; *Fr. conjecture, présomption, jugement par conjecture*; *Hisp. conjetura*; *German. die aus Zusammenstellung verschiedener Merkmale gewonnene Muthmaassung, Vermuthung, d. Schluss*; *Angl. a conjecture, guess*). Occurrit § 1. Generalitèr. *Plaut. Trin.* 4. 2. 76. Quod ad exemplum (nomen)? conjectura si reperire possumus. *Ter. Andr.* 3. 2. 32. Multa concurrunt simul, qui conjecturam hanc nunc fado. *Cic.* 12. *Phil.* 9. 23. Nunc queso attendite, nunc aberrat a conjectura suspicio periculi mei. *Sic Id.* 11. *Att.* 22. 1. Vereor, ne conjectura aberrem. Et 1. *Nat. D.* 36. 100. A conjectura aberrare. *Id.* *ibid.* 15. 39. Deos illa ignotos congregat, ut eos ne conjectura quidem informare possimus. *Id. Rosc. Com.* 7. 20. Si quam conjecturam affert hominibus tacita corporis figura. *h. e. indicium.* *Id. Rosc. Am.* 35. 97. Rithimus in tam perspicuis rebus argumentatio querenda, aut conjectura rapienda sit? *Sic Ter. Heaut.* 2. 3. 25.; *Cæs.* 7. *B. C.* 35. et *Farro* 1. *R. R.* 16. 32. Conjecturam capere ex re. *Cic.* 7. *Ferr.* 9. 22. Ipsi judicibus conjecturam facere permittunt, quod genus hoc prædandi, quam improbum, quam indignum videntur. *Sic Plaut. Pæn. prol.* 91. Conjecturam facere. *Id. Rud.* 3. 4. 66. secum facere. *Id. Cas.* 2. 3. 8. et *Cist.* 2. 1. 2.; *Ter. Heaut.* 3. 3. 13.; et *Cic.* 2. *Orat.* 74. 299. facere de se. *h. e.* ex se ipso facere conjecturam de re aliqua. *Cic.* 7. *Fam.* 1. 2. de suo stomacho. *Aliter Id.* 4. *Ferr.* 74. 183. De ceteris ex hoc conjecturam facere debemus. *Sic Plin. Paneg.* 20. Conjecturam facere de moribus alicujus. *Rursus Cic. Mur.* 21. 44. Ex vultu candidiorum conjecturam faciunt, quantum quisque animi habere videatur. *Sic Ter. Adelph.* 3. 3. 36. Est conjectura ex aliqua re. *Cic.* 7. *Ferr.* 25. 64. et 7. *Att.* 13. a. § 4. Assequi aliquid conjecturâ. *Id.* 2. *Att.* 9. 1. Angurari aliquid conjecturâ. *Id.* 1. *Orat.* 24. 95. Quantum auguror conjecturâ. *Id.* 2. *ad Q. fr.* 12. Quantum conjecturâ consequar. Adde *eund.* 12. *Pæn.* 19. 2. *Id.* *ibid.* 2. 4. Conjectura ducti me aliquo. *Id. Brut.* 14. 56. Conjecturâ ducti ad suspicandum. *Id. Flacc.* 3. 7. Judicare aliquid conjecturâ. *Id. pro leg. Manil.* 9. 26. Perspicere aliquid conjecturâ. *Id.* 8. *Att.* 11. et *Dom.* 5. 11. Prospicere aliquid conjecturâ. *Id.* 1. *Att.* 1. Providere aliquid conjecturâ. *Id. Orat.* 36. 125. Conjecturâ querere aliquid. *Sic Quintil.* 7. 2. 6. Querere aliquid per conjecturam. *Cic.* 1. *leg. Agr.* 6. 17. Conspicere aliquid suspitionibus et conjecturâ. *Id.* 1. *Divinat.* 33. 72. Explorare aliquid conjecturâ. *Id. Harusp. resp.* 25. 54. Sensu suo et conjecturâ rapti. *Id. Rosc. Am.* 22. 62. Levi conjecturâ rem pendere. *Id.* 1. *Divinat.* 14. 24. Artes, quæ conjecturâ continentur, et sunt opinabiles. *V. seq. paragr. Cæs.* 3. *B. C.* 78. Pompejus quoque de *Cæsaris* consilio conjectura judicans ad *Scipionem* properandum sibi existimabat. *Farro* 1. *R. R.* 7. 3. Hoc licet conjectura videre ex aliquot rebus, ut etc. *Liv.* 10. 39. Tum, si qua conjectura mentis divinæ sit, nulli unquam exercitui fuisse infestiores. *Aur.* 1. *Alex.* 58. Conjecturâ aliquid scire. *Cels.* 1. *præfat. post med.* Non scientia comprehendere, sed conjectura prosequi. *Cur.* 6. 11. 24. Philotas verone an mendaculo liberare se a cruciati voluerit, amplex conjectura est. *Seneca 7. Quæst. nat.* 29. Nobis — conjectura ire in ocula tantum licet. *V. CONJECTURO.* *Plin.* 2. *Hist. nat.* 1. 1. (1). *Ilujus (mundi)* externa indagare nec interest hominum, nec capit humanæ conjectura mentis. *Id.* *ibid.* 11. 8. (49). Scutari aliquid conjecturâ animi. *Quintil.* 1. 2. 25. Quantum animi mei conjectura rulligere possum. *Sueton. Galb.* 7. Veritatis conjectura difficilis. *h. e. cognitio.* — Apud *Tryphonin.* *Dig.* 23. 4. 50. conjectura sumitur pro argumento conjecturali, seu pro ratione ex conjectura petita. § 2. Specialitèr conjectura dicitur interpretatio somniorum portætorumque. *Cic.* 1. *Divinat.* 33. 73. Hæc conjectura etiam in *Dionysio* est, paulo ante quam regnare capiti etc. *F. ibi reliqua.* *Plaut. Curc.* 2. 1. 31. et *Rud.* 3. 1. 20.; *Cic.* 1. *Divinat.* 38. 78. 2. *ibid.* 31. 66. 2. *ibid.* 59. 121. et 2. *ibid.* 63. 129. *Quid.* 1. *Trist.* 9. 51.; et *Sueton. Fidei.* 15. § 3. Item specialitèr apud *Rhetores* est quæ-

daro genus causæ, in quo controversia facti est, aut animi; de qua fuse *Quintil.* 7. 2. 1. et seqq. Adde *Cic.* 2. *Invent.* 5. 8.; et cf. *eumd.* 7. *Ferr.* 26. 63. et *Cacl.* 28. 66. *F.* voc. seq.

CONJECTURALIS, e, adject. ad conjecturam pertinens. *Cels.* 1. *præfat.* post med. et 2. 6. *ad fin.* Medicina est ars conjecturalis. *Capell.* 1. p. 4. Delii virga conjecturalis. — *Constitutio*, seu *causa*, *questio*, *controversia*, *status conjecturalis* apud *Rhetores* dicitur, quum facti controversia est, h. e. cum quaeritur factumne sit aliquid, an non: quia conjecturis utimur in hujusmodi causis tractandis. *Cic.* 2. *Invent.* 4. 14., ubi ponit exemplum, et 1. *Herenn.* 11. 18. Conjecturalis constitutio. *Id.* *Topic.* 11. 50. et *Quintil.* 2. 4. 26. causæ. *Cic.* 2. *Dignitat.* 11. 26. genus. *Id.* *Topic.* 24. 92. questio. *Quintil.* 3. 6. 29. status. — *Uine*

Conjecturalia, *ium*, n. plur. 3. absolute, substantivorum more, vocat *Quintil.* argumenta, quæ conjectura plicantur. 1. 4. 8. In conjecturalibus nuda propositio. *Cf.* *Id.* 7. 1. 33. Hæc conjecturalia.

CONJECTURALITER, adverb. per conjecturas. *Stæon.* 8. *Ep.* 11. *ad fin.* Ad præsens nil conjecturaliter gestum, nil per ambages. *Agger.* *Urbic. comm.* in *Front.* p. 61. Metui aliquid conjecturaliter. *V.* ARGUMENTALITER.

CONJECTURARIUS, a, um. *V.* CONJECTARIUS. **CONJECTURATIO**, as, are, a. 1. conjecturam facio, conjicio. Affertur locus *Seneca* 7. *Quest. nat.* 29. Nobis rimari illa, et conjecturare in oculis tantum licet. *Sed rectius leges conjectura ire in oculis, non optis.* *cutidib.* Certi aut lectio apud *Bonh.* *Aristot.* *Analyt.* post. 2. 14. p. 354. Ad probandum autem terminis per divisiones, tria oportet conjecturare.

CONJECTUS, a, um. *V.* CONJICTO.

CONJECTUS, us, m. 4. idem quod conjecio, sive actus conjiciendi, jactus.

1.) Proprie. ¶ 1. Abstracte. *Cic.* 4. *Att.* 3. 2. Q. fratris domus fracta conjecit lapidum. *Nepos Pelop.* 5. Telorum conjecit confusus. *Liv.* 2. 31. et 28. 14. Ad telli conjecit venire. *Cf.* *Petron.* *Satyr.* 90. Ut primum extra telli conjecitum limit consistere. *Lucret.* 4. 960. Aitior conjecit animai. *Id.* 5. 417. Conjecit material. *Liv.* 7. 6. Conjecit tenæ explete aliquid. *Plin.* 26. *Hist. nat.* 4. 9. (18). Herbie conjecit siccat amnes ac stagna. — Sic de numerorum motu ad locum aliquem. *Lucret.* 6. 435. Conjecto brachii tendere aliquid. — Item de oculis, qui aliquem in locum conjecit. *Cf.* *Plin.* 8. 21. Non enim trihom Terentium, sed dignitatem, sed orulorum conjecit, sed solidum et robustum et assiduum frequentiam præbuerunt. Adde *Cart.* 9. 7. 25. Et per zengna *Cic.* *Sext.* 54. 115. Vester in me aliorum, oculorumque conjecit. Et *Plin.* *Paneg.* 17. Oculorum minarumque conjecit. ¶ 2. Concreto, ut ajunt, sensu est idem quod acervus, cullellus. *Lucret.* 5. 508. quo sic elementa vaporis Undique conveniunt, et sic conjecit eorum Confluit, ut etc. *Id.* 3. 199. Conjecit lapidum, spiclorumque. *Id.* 4. 415. aquæ. ¶ 3. Et pro aliquid conjiciendi facultate vel cupia. *Liv.* 25. 16. Cum undique ex altioribus locis in cavum vallem conjecit esset.

11.) Translate est idem quod conjectura: ad rem *Quintil.* 3. 6. 30. Conjectura dicta est a conjectu, id est directione quadam rationis ad veritatem. Hoc tamen sensu legitur tantum apud *Aurel.* *Viet.* *Cæs.* 26. Haruspices progressi conjecta longius liberi quoque exitum denunciarunt.

CONJICIO, jicis, jeci, jectum, jicere, a. 3. (cum et jacio). Veteres scripsere *conicio* simpliciter, testibus *Cicilis*. Quia et conio legi in antiquis quibusdam *Pyrronius*, *Justinus*, *Ulpianus* et aliorum roudibus testatur *Pareus* in *Lex. Plant.*, quod a *Luberio* usurpatum, notior in *fallonicam*, reprehendit *Gell.* 16. 7. tanquam obsoletum, aut et sordidior usu vulgi desumptum: hinc lactum est, ut recendissimè aliquid inter *Cicilos*, *Hædæg*, *Ellendi*, *Heissenborn* etc. præcipue locum *conicio* in suis libris adscribere. *Cf.* *conposita officio*, *adicio*, *depono*, *disicio*, *injicio*, *reficio*, et ipsum *jacio*. — *Part.* Conjiciam. 1. 4.; *Conjecit* in omnibus fere paragi; *Conjecturas* 11. 1.; *Conjiciendum* 11. 3. — Ceterum conjicere proprie significat res plures in unum parire, agere, impellere, non tam colligendi causa, quam simul ferunt ad certum aliquem finem (*Id.* *gestire* *insistere*, *trahere*, *curare*; *fr.* *jetter ensemble*, *pousser ensemble*; *Hisp.* *echar*, *trair juntos*; *German.* *zusam-*

menwerfen, *nach einem Orte hinwerfen*; *Angl.* *to throw together*, *throw*, *cast*, *fling*, *hurl*, *discharge*, *aim*).

1.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu usurpator pro jecere, agere, impellere, vel res plures in unum locum jacere; et occurrit — a) Absolute. *Cic.* 4. *Att.* 3. 2. Q. fratris domus — inflammata jussu Clodii, inspectante urbe, conjecit ignibus. *Lucret.* 1. 283. Munitibus ex aliis magnus decursus aqual Fragmina conjiciens silvarum arbustaque tota. *Id.* 2. 1061. Tandem, coalescent ea (*semina veretur*), quæ, conjecta repente, Magnarum rerum Bercat exordia semper. *Forcellinus* interpretatur collecta, congregata. *Lucret.* 1. 8. 5. Quæ (*fecta*) conjecit celeriter stramentis — erant inædificata. *Virg.* 2. *En.* 544. Sic fati senior, telumque inibelle sine telu Conjecit. *Id.* 5. *ibid.* 662. Pars spoliat aras, frondem ac virgulta faecesque Conjiciunt. *Id.* 9. *ibid.* 618. Antiphaten conjecit steruili jaculo. *Id.* 4. *ibid.* 69. Conjecit sagittâ. *Ovid.* 15. *Mel.* 735. conjecit cultros. *Id.* 5. *ibid.* 42. tela. *Id.* 11. *ibid.* 28. thyrsos. *Id.* 12. *ibid.* 454. venabula manibus conjecit. — b) Addito loco, in quem aliquid conjicitur, per *Accus.* et *prepos.* in, inter, intra. *Plaut.* *Epid.* 2. 2. 10. Conjicere palliolum in collum. *h. e.* colligere et in humerum rejicere, ut expellere sis, vel etiam vitandi solis causa. Adde *eumd.* *Capit.* 4. 1. 12. *Id.* *Aud.* 3. 4. 64. aliquem in ignem. *Cic.* 1. *Jerem.* 27. 37. Conjectus in plaustrum, et supra stercore injectum. *Lucret.* 2. 1012. Visque eadem et natura manet, quæ semina rerum Conjicere in loca quæque queat, simili ratione Atque hoc sunt conjecit. *Cæs.* 1. *B. G.* 26. E loco superiore in nostros tela conjiciebant. Adde *Nepot.* *Dolam.* 9. et *Liv.* 2. 10. *Cæs.* 1. *B. G.* 52. et *Auct.* *B. Afr.* 70. Conjicere pilam in hostes, *Nepos Hann.* 10. serpentes vivas in vasa mitia. *Id.* *ibid.* 11. vasa fittilia in naves. *Auct.* *B. Afr.* 87. in clas vivos constrictosque in flammam. *Liv.* 6. 1. ignem in sæpem. *Id.* 31. 27. sarcinas in medium. *Id.* 8. 11. sarcinas in unum locum. *Virg.* 4. *G.* 26. saxa in medium. *Ovid.* 7. *Mel.* 245. cultros in guttura velleris arri. *Id.* 8. *ibid.* 412. jaculum conjecitum inter illa. *Cæs.* 5. *B. G.* 53. Conjicere tela intra vallum. — c) Addito loco, in quem quid conjicitur, per *Dativum*. *Virg.* 11. *En.* 193. Hinc alii spolia occisus derupta Latibus Conjiciunt igit, pileas etc. *Id.* 7. *ibid.* 316. Hinc dea cerulæis unum de crinibus anguem Conjicit. et *ibid.* v. 456. Sic effusa facta juveni conjecit. *Ovid.* 4. *Trist.* 1. 83. Aut sequitur capius conjecitque viacula colto *Acript.* *Plin.* 18. *Hist. nat.* 14. 36. (134). Lupinum conjecitum fruteroso solo, inter folia vepresque. *At Silleg.* legit *coactum*. *Id.* 30. *ibid.* 3. 8. (23). Cinis conjecit dentibus exersis. — d) Raro admodum addito loco per *Ablat.* et *prepos.* in. *Ovid.* 3. *Mel.* 96. conjecitum in gutture ferrum. *At leg.* guttura. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 53. 78. (167). In *Cæsaris* piscinis a *Pollione* Vedio conjecit piscis. ¶ 2. Latiori sensu ponitur de personis aut rebus, quæ celeriter et magno impetu aliquem in locum trahunt atque impellunt; et occurrit — a) De personis. *Cic.* 7. *Ferr.* 7. 17. et 1. *Tusc.* 50. 96.; et *Sueton.* *Cæs.* 17. Conjicere aliquem in carcerem. *Cæs.* 1. *B. G.* 47. et *Liv.* 20. 21. in catenas. *Sueton.* *Vitell.* 12. in compedes. *Nepos Phil.* 3.; *Seneca Ep.* 9.; *Sueton.* *Aug.* 27.; et *Cicero* 1. *Instit.* 13. in castellum. *Cic.* 5. *Tusc.* 5. 13. in equitum. *Id.* 7. *Ferr.* 7. 17.; *Cæs.* 4. *B. G.* 27.; *Sall.* *Opt.* 52. extr.; *Nepos Milti.* 7.; *Romulus* 3. et *Pelop.* 5.; *Liv.* 23. 9. et 19.; *Seneca Ep.* 9.; et *Sueton.* *Tib.* 37. in vincula. *Cic.* *Mil.* 22. 60. servos in aras. *Cæs.* 2. *B. G.* 16. mulieres in eam locum, quo exercitui militum non sit. *Cic.* *Dom.* 15. 67. Cui Pompeium fororūque privare domumque conjecit. *Id.* 12. *Fam.* 25. aliquem in alienius plagas. *Plaut.* *Pers.* 5. 2. 18. aliquem in trias. *Cæs.* 4. *B. G.* 12. 7. *ibid.* 62. et 1. *B. C.* 82. hostes in fugam. *Cart.* 5. 3. 21. exercitum in angustias. *Liv.* 35. 28. eo impelluntur omnia et caluonia turham. — b) Sic conjicere se in aliquem locum, aliquo, etc. est impellere et celeriter propere se. *Plaut.* *Mere.* 5. 2. 91. Quin, pedes, in curiculum vos conjecit? *Ter.* *Phorm.* 1. 1. 13. Conjicere se in pedes. *h. e.* conjicere se in sedem, locum. *Id.* *Heaut.* 2. 3. 35. Hæc ubi agerant ostium, concludunt hic se conjecit intro. Adde *Lucretium* *Sat.* 28. 47. *Plaut.* *Trin.* 3. 2. 96. Conjicere se in sacrum ad regem aliquem. *Cic.* *Opt.* 26. 64. 89 in innumum (*chalmereum*) *Id.* 5. *Att.* 16. *etc.* 56 in ultimam provinciam Tarsiam usque. *Id.* 9. *Fam.* 20. 1. se in

castra alienius. *Cæs.* 6. *B. G.* 39. se in signa et manipulos conjiciunt servi. *Cic.* 2. *Phil.* 9. 21. se in scalas tabernæ libratis. *Forcellinus* cum aliis leg. *sicb scilas*. *Cic.* *Sext.* 4. 9. se in maximam familiam gladiatorum. *h. e.* maximâ gladiatorum familiâ se circumdare ac munire. *Id.* 2. *Dignitat.* 20. 46. se in latibram. *Liv.* 1. 12. se in paludem. *Nepos Themist.* 8. se in sarcinam. *Id.* *Ages.* 4. se in templum ex fuga. *Cic.* *Cacl.* 25. 63. et *Cæs.* 3. *B. C.* 26. se in fugam. — c) Item ponitur de rebus, et est impellendo vel celeriter movendo aliquem in locum cogere, comportare, colligere. — Cum *Accus.* et *prepos.* in. *Cato R. R.* 31. Conjicere stulos in stercora aut in aquam. Adde *eumd.* *ibid.* 33. et 34. *Id.* *ibid.* 37. partem de mureis in lacum. *Cic.* 4. *Ferr.* 51. 127. sorces in hydrium. *Lucret.* 4. 1061. inportem in corpora. *Colun.* 12. *R. R.* 14. 6. mustam in vasa. Adde *Scribon.* *Compus.* 82. et 271. — Cum *Ablat.* et *prepos.* in, aut interdum sine *prepos.* *Colun.* 12. *R. R.* 21. 2. saltem in arcei fittili. *Scribon.* *Compus.* 57. in vino radices lapathi, ut una decoquantur. Adde *eumd.* *ibid.* 230. et 271. *Id.* *ibid.* 73. rapita papaveris vase fittili. — Huc pertinent et sequentia. *Lucret.* 6. 730. Elecia Nabra aequilum Nubila conjiciunt in eas tunc omnia partes. *Cic.* 2. *Invent.* 32. 98. Navis vi tempestatis in portum conjecit. *Cæs.* 7. *B. G.* 85. Agger conjecit in munitiōes. *Cels.* 7. 16. Filum in acum conjecit. Et absolute *Virg.* 6. *En.* 228. Purpureasque super vestes, velamina nota, Conjiciunt.

11.) Translate. ¶ 1. Generatim conjicere ponitur pro personam aut rem aliquam trahere, vel in certa aliqua conditione aut statu collocare, quæ significatione latissime patet; et occurrit — a) De personis. *Plaut.* *Pam.* *prol.* 69. Conjici in morbum ex agitudine. *h. e.* in morbum incidere, morbo affici. *Ter.* *Andr.* 3. 4. 23. et 5. 14. Conjicere aliquem in nuptias. Sic *Id.* *ibid.* 4. 1. 44. Conjicet in nuptias. *h. e.* impulsus, coactus. *Id.* *Heaut.* 2. 3. 51. Conjicere aliquem in lætitiā. *Id.* *Heurr.* 1. 2. 57. se in mitem. *Cic.* 2. *Opt.* 1. 1. aliquem ex oculis insidiis in apertum latrocinium. *Id.* *Pis.* 30. 94. aliquem in aliquem ordinem. Sic *Liv.* 9. 46. forensium turham in quatuor tribus. Adde *eumd.* 45. 15. *Cic.* 6. *Phil.* 4. 10. se in turbam. *Ter.* *Heurr.* 5. 4. 2. aliquem in breve tempus. Similiter *Cic.* *Mil.* 19. 49. se in uicemem. Et *Cæs.* 3. *B. C.* 28. Naves in portum conjecit. *Cic.* 12. *Fam.* 1. 1. Conjicere rempublicam in perurbationes. *Auct.* *B. Afr.* 16. animos in terrorem. *Id.* 34. 28. hostes in terrorem ac tumultum. *Id.* 39. 25. in metum. *Id.* 36. 12. aliquem in locutionem. *Sueton.* *Oth.* 10. Non amplius se in periculum tales tanque bene meritis conjecit. *Id.* 11. *Seneca Ep.* 88. a. med. Animus ad alias animalium formas aliasque conjecit. *Cic.* 3. *Opt.* 50. 194. Mentis et voluntatis conjicere se in versum. *h. e.* dare se condendis. *mnibus*. — b) De rebus, item de inanimis et abstractis. *Cic.* 2. *Opt.* 53. 225. Conjicis oculis, gesto omni imminenti ele. Sic *Id.* *Lucret.* 19. 54.; 1. *ad Brut.* 9. et *Andr.* 3. 9.; et *Ter.* 1. *Hist.* 17. Conjicere oculos in aliquem. *Cic.* *Harusp.* *resp.* 21. 45. Conjicitur in aliquem fortuna illorum temporum. *Id.* *Sext.* 18. 40. Inimici oratio tam improba in clarissimos viros conjecit. *Id.* *Philic.* 12. 30. Conjicere maledicta in vitam alienius. *Id.* *Muc.* 35. 73. crumina in viciniam alienius diligenter. *Liv.* 3. 21. erigunt in ea tempesta, quibus etc. *h. e.* alimere crimine esse commissum his temporibus etc. *Id.* 5. 17. aliquem in vigilem. *Cæs.* 4. *B. G.* 27. In plenia parietis rei vulgum in multitudine conjiciunt. *Paricque alii leg.* contulerunt. *Auct.* *B. Afr.* 49. In prægenti locupletum similitudinem calve tenens conjiciebantur. *Tibull.* 1. 9. 53. Conjicere querelas absent. *Id.* *leg.* concinere; sed *Diocletius* conjicere defendit. *Cic.* 2. *Off.* 17. 60. Periculum vituperandi, quod tantum pecuniam in præfatu illi propales conjecerit. *h. e.* assumpserit. *Cicilius* apud *Cic.* 8. *Fam.* 1. 4. In disputando conjecit illam vocem, optere etc. *h. e.* vocem seu dictionem illam quasi jarulum conjecit. Sic sumpti metaphora a gladiatorum ludo *Cic.* 1. *Phil.* 6. 15. Tuas plitibus ita conjecit, ut vitari posse non videretur, parva declinatione effugi. *Auct.* *B. Afr.* 52. Conjicere prælium in notram. *Sall.* apud *Athen.* p. 358. 6. *Müll.* Mos, ut tabes, in urbem conjecit. *Ad Hæll.* legit in urbem caluit. — c) Spe alim occurrit de his, quæ, scribendo, aliquem in locum trahunt. *Cic.* *Parad. proem.* § 3. Ita ipsa quæ *Storici* voluit, hinc conjecit in communes locos. *Id.* 10. *Att.* 6. 4. In proœmium conjeci in tam

librum, quem etc. *Id.* 2. *ibid.* 13. 1. Fasciculus, quo illum (epistolam) conieceram. *Id.* 9. *ibid.* 13. 7. Libellus in epistolam coniectus. *Id.* 7. *ibid.* 16. 1. Coniecti: plura in eandem epistolam. Adde eund. 3. ad Q. fr. 7. 23. *Id.* 2. *Legg.* 25. 61. legem in decimam tabulam. *Id.* *Cicero.* 22. 63. verba ad iudicium. *Id.* 4. 4. extr. aliquid sub legis vinculo. ¶ 2. Speciatim conieceri causam est causam agere, quod sit cum duo vel plures aliqua conferant et ad examen vocant; uno verbo est de re aliqua disputare. *Lex XII. Tabul.* apud *Cic.* 2. *Herenn.* 13. 20. Conieceri causam. *Cf. Gell.* 17. 2. ubi alii aliter leg., sed minus recte; et V. Gronov. ad h. *Gellii* loc., et *Pauli Realencycl.* vol. 2. p. 228. *Afranius* apud *Non.* p. 267. 31. *Merc.* Causam conieceri hodie ad te volo. *Sic Gell.* 5. 10. Cum ad iudices, conicienda consistendique cause gratia, venissent. Rursus *Afranius* apud *Non.* p. 267. 27. *Merc.* Vellem, intervenissem ante; nam, ut signa indicant, hi conieceri verba inter se accius. h. e. verba commutaverunt, certaverunt, contenderunt. Et absolute eodem sensu *Lucilius* apud *eund.* p. 268. 5. Conieceri aliquid. *Afranius* apud *eund.* p. 268. 3. Conieceri de aliqua re. *Id.* apud *eund.* p. 267. 30. Nolim, mater, me presente cum patre conieceri: non si me vivum vis, mel meum. — *Ad.* *Adit.* *Id.* *Nonius* p. 268. 1. usurpari etiam pro luriari, auferre; confirmatque verbis ejusdem *Afrani* et *Lucilii*: quæ tamen non videntur satis aperte rem conicere. ¶ 3. Item speciatim, significat conjecturæ assequi; quia multa in mentem coniciuntur et perpenduntur; tum pluribus consideratis, novum aliquid colligitur: vel desumitur a scopis feriendo, ut in CONJECTUS, us 1, ubi videre est sæpe adhibuit fuisse teli conjectum. Porro hac significatione occurrit — a) Cum Accus. rel., quam quis conjecturâ interpretatur. *Plaut.* *Curr.* 2. 2. 3. Mane sis, dum huic conicio somnium. h. e. conjecturâ interpretor. *Cic.* 1. *Divinat.* 52. 118. Male coniecta, maleque interpretata, falsa sunt. h. e. male conjecturâ percepta. *Id.* 2. *ibid.* 31. 66. Illa tritici grana in os pueri Midæ congesta non tam mirabilia, quam coniecta bellæ. *Id.* 4. *Ferr.* 6. 18. O præclare conjectum a vulgo in illam provinciam omen communis famæ atque sermonis. — b) Addita re, quam quis, conjecturam faciendo, colligit atque infert. *Plaut.* *Cas.* 1. 1. 6. Dehinc conicito ceterum, possidne necne etc. *Ter. Phorm.* 1. 3. 14. Tu conicito cetera, quid ego ex hac inopia nunc capiam etc. *Cic.* 2. *Divinat.* 5. 13. Num igitur, quæ tempestas impendens, vates melius coniciat, quam gubernator? *Id.* *Brut.* 14. 53. Qui de matre suavitate ex oraculo Apollinis tam acute arguteque coniecit. *Sic Nepos Themist.* 1. De futuris calidissime coniecerit. — Et cum Accus. et Infinito. *Cic.* 14. *Att.* 22. Conieci, Lanuvii te fuisse. Adde *Nepot.* *Eumen.* 2. — Absolute. *Ter. Heaut.* 1. 1. 11. Annos sexaginta natus es, sed plus eo, ut conicito.

CONJUBEO, es, ere, a. 2. simul jubeo. *Edict. Dioclet. procem.* Conjubemus, ut quod expectandum fuit per jura naturæ etc.

CONJUCUNDOR, aris, eri, dep. 1. simul jucundor. *Fulcat. interp. Eccli.* 37. 4. Sodalis amica conjucundatur in oblationibus.

CONJUGA, æ, f. 1. Idem ac conjux. *Inscript.* apud *Steiner.* *Cod. Inscript. Rom. Rhén.* n. 726. D. M. MAT. (h. e. Matidius) MARINVS SIBI ET CENSORINAE PAVSTINAE CONJUGAE DEV. V. L. M. H. e. vovet libens merito; quæ locutio singularis quidem est in epitaphiis. *Alia* apud *Cavedoni.* *Inscript. Crist. di Algeri* p. 23. GERMANA CONJUGA VIXIT ANNIS LXXX. F. et CONJUGUS.

CONJUGALIS, e, adject. ad conjugium pertinet, connubialis, jugalis, conjugalis. ¶ 1. Generalim. *Tac.* 11. *Ann.* 4. extr. Conjugalis amor. et *ibid.* 27. *Ugentia.* *Id.* *Germ.* 18. et *Seneca Med.* 1. et *Thyest.* 1100. Dii conjugales. h. e. Jupiter, Juno, Lucina, Venus, Genus, Hymenæus. *Augustin.* 6. *Civ. Dei* 9. n. 3. plures alios enumerat conjugales deos, quem locum videsis. *Quintil.* 18. *Declam.* 7. Conjugalibus societas. *Colum.* 8. 2. 11. Galli protegere debent conjugalem gregem. h. e. gallinas quodam veluti conjugio sibi attributas. *Arnob.* 4. 23. Conjugalibus secretis. *Hygin.* (ab A. Maio edit. in *Class. Auct.* T. 3. p. 28.) fab. 78. Conjugales nuptiæ. ¶ 2. Speciatim est in matrimonio casta, fidelis, conjugio digna. *Inscript.* apud *Gruter.* 602. 5. C. TERCILIVS MARTIARVS ANVLINAE CERTAE CONJUGI CONJUGALI CASTAE CARAE BONAE FIDELI. h. e. conjugi conjugio meo

dignæ. *Alia* apud *Mural.* 1296. 8. ANNIAE P. F. ISIDORI P. CORNELIVS P. L. MAMERTI CONJUGI DVLCEI FIDELI PLAE CONJUGALI ET SIBI.

CONJUGALITER, adverb. conjugum more. *Augustin.* *Ep.* 89. (al. 137). 39. Conjugaliter vivere.

CONJUGATIO, ōis, f. 3. In jugum colligatio, conjunctio. ¶ 1. Generalim. *Cic. Senect.* 15. 53. Admirationum ordines, capitum conjugatio, religatio et propagatio vidium. *Alit.* plerique et *Orell.* ipse conjugatio. — Pro coniunctione. *Apul.* *Florida.* 4. n. 18. Ut etiam in amplissima lætitia subsit quedam vel parva querimonia, conjugatione quadam mellis et fellis. — *Conjugatio corporum* apud *Arnob.* 2. 16. et *Solin.* 2. 6. est *ovvovota*. *Hinc Id.* *Arnob.* 5. 21. Patrem cum filia communis uxoris conjugatione misceret, nefarium videbatur satis. ¶ 2. Speciatim apud *Rhetores conjugata* dicuntur, quæ sunt ex verbis generis ejusdem. Ejusdem autem generis verba sunt, quæ orta ab uno varie commutantur, ut *sapiens, sapienter, sapientia*. Hæc verborum conjugatio *ovvovota* dicitur: ex qua hujusmodi est argumentum: Si compascuus est ager, jus est compascere. Hæc *Cic. Topic.* 3. 12. Adde *eund.* *ibid.* 9. 35., ubi locum ex conjugatione appellat. *Quintil.* 5. 10. 85. hunc locum quasi ridiculum, se omisurum fuisse ait, nisi *Cicero* ipse posuisset. ¶ 3. Item speciatim apud *Logicos conjugatio propositionum* dicitur ipsa connectio earum per aliam communem particulam (h. e. per medium terminum, ut vocant), quæ inter se copulantur. Ita *Apul.* 3. *Dogn. Plat.* ¶ 4. Item apud *Grammaticos conjugatio* est inflexio verborum per tempora et personas. *Commintian.* apud *Charis.* 2. p. 153. *Putsch.* *Diomed.* 1. p. 337. *Putsch.* *Capell.* 3. p. 83. (ubi tres tantum statuunt esse, quartum scilicet cum tertia conjungentes), et *Priscian.* 8. p. 836., ubi cum plerisque omnibus et *Charis.* ipso loc. cit. quatuor esse definit. Porro dicta est conjugatio, ut *ibid.* *Priscian.* docet, vel propter conjugatas consonantes, hoc est cognatas, ex quibus plerique apud *Græcos conjugationes* regulam sumunt: vel quod una eademque ratione declinationis plurima conjugantur verba; quod ad Latincorum nominationem aptius est. Hæc *Priscian.*

CONJUGATOR, ōis, m. 3. qui conjugat, seu conjungit. *Catull.* 61. 44. de *Hymenæo*. huc aditum ferret Dux bonæ Veneris, boni Conjugator amoris.

CONJUGATUS, a, um, F. CONJUGO.

CONJUGIALIS, e, adject. ad conjugium pertinet, connubialis. *Ovid.* 6. *Met.* 536. Conjugialia jura. *Id.* 5. *ibid.* 3. Conjugialia festa. *Id.* 11. *ibid.* 743. Conjugiale sedes.

CONJUGIS, e, adject. conjugus, conjunctus, quasi eodem jugo copulatus. *Apul.* *de Mundo.* Elementorum multum verus areis affinitatibus implicentur, et quoque conjuges copulæ his ordinatæ vicibus autentur, ut, etc. Olim legebatur quinque juges. *Id.* 7. *Met.* Me cum meo vectore illo equo factum conservum atque conjugem. Adde *Solin.* 12.; et F. CONJUX et DEJUGO.

CONJUGIUM, ōis, n. 2. (cum et jugo vel jugo) ad litteram est actus parem cum pari sub uno eodemque jugo unendi: hinc *Servius* ad *Virg.* 4. *Æn.* 16. Jugum imponebat matrimonio conjugendis. Et *Isid.* 9. *Orig.* 7. 20. Conjugium est dictum, quia conjuncti sunt, vel a jugo, quo in nuptiis copulantur, ac resolvit, aut separari possint. — Sed fere specialiter usurpatur, et est conjunctio vitæ maris et femine, liberum causa: in quo conjugium differt a connubio, conjugium enim est matrimonium carnalis tantum copulæ ratione consideratum, connubium vero est matrimonium civilis juris ratione consideratum (Id. matrimonio; Fr. marriage; Bisp. casamento; Germ. d. Ehe; Angl. marriage, matrimony, wedlock).

1.) Proprie occurrit — a) De hominibus, tum liberis, tum servis. *Ter. Andr.* 3. 3. 28. Uxorem demus: spero consuetudine et conjugio liberali devotam Chremem. *Cic.* 1. *Off.* 17. 54. Cum sit hoc natura commune animantium, ut habeant libidinem procreandi, prima societas in ipso conjugio est, proxima in liberis. Adde *eund.* 4. *Fin.* 7. 17. et 6. *Att.* 8. 1. *Nepos Cim.* 1. Hujus conjugii cupidus *Callias*. h. e. hanc ducendi in uxorem. *Sic Ovid.* *Heroïd.* 16. 171. Optare conjugium aliquis. *Id.* *ibid.* 21. 139. Promittere aliquid conjugium rufusquam. *Seneca Troad.* 59. Despondere sibi conjugia alterius. *Id.* *Med.* 144. Solvere conjugia. Adde *Catull.* 66. 28. et 68. 84. et 107.; *Virg.* 3. *Æn.* 475. et 4. *ibid.* 451.; *Ovid.* 2. *Met.*

504.; *Colum.* 12. *R. R.* præfat. § 1.; et *Plin.* 15. *Hist. nat.* 29. 37. (122). — Dicitur etiam de societate vitæ amantium, sed tamen honesta. *Tybull.* 3. 4. 73. Nescis, quid sit Amor, juvenis, si ferre recusas Immittem dominum conjugumque ferum. Adde *Ovid.* 10. *Met.* 295. et 14. *ibid.* 297. — b) De brutis animalibus. *Ovid.* 4. *Fast.* 336. Juvenca rudis conjugii. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 34. 52. (104). Columba conjugii fidem non violant. — Item pro coltu. *Virg.* 3. *G.* 275. de equabus. et sæpe sine ulla Conjugiis, vento gravidæ.

II.) Improprie. ¶ 1. Per metaphoram sumitur pro ipsi conjugibus. — a) Cum sermo est de hominibus, sumitur pro altero conjugē. *Virg.* 3. *Æn.* 295. Priantidem Helenum Grajas regnare per urbes, Conjugio *Æacida* Pyrrhi scæprisque potum. Adde *eund.* 7. *ibid.* 423. et 433., et 11. *ibid.* 270. *Propert.* 3. 11. 18. Uxoram positis stat pia turba comis, Et certamen habent liti, quæ viva sequatur Conjugium. h. e. virum modo vitæ defunctum. *Tac.* 12. *Ann.* 65. Quod conjugium principis devotionibus petivissent, h. e. uxorem. *Amnian.* 11. 7. 4. Clamores quæstulorum conjugium liberosque. h. e. uxorem. Hinc et conjugia pro duobus conjugibus apud *Cod. Theod.* 7. 1. 3. — b) De brutis animalibus. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 23. 35. (86). de aspidibus et 9. *ibid.* 8. 7. (21). de delphinis. Conjugia ferme vagantur. h. e. par ipsum maris et femina. conjugia qui legunt, optimis MSS. adversantur, teste *Harduino*. *Id.* 10. *ibid.* 12. 15. (31). de corvis, Parvis in vicis non plus bina conjugia sunt. — Et de altero tantum conjugē *Pallad.* 4. *R. R.* 13. 1. Conjugia admissarum submittere. ¶ 2. Figurale. *Lucret.* 3. 858. qui coitu conjugioque Corporis, atque animæ consistimus uniter apul. h. e. conjunctione corporis atque animæ, quæ viri cum uxore conjunctionis similitudinem refert.

CONJUGO, as, avi, alum, are, a. 4. (cup et jugo). Part. Conjugatus 1. et 2. — Conjugo est idem ac conjungo: a jugum, quasi in unum jugum jungo. ¶ 1. Generalim. *Cic.* 4. *Off.* 17. 58. Estque ea jucundissima amicitia, quam similitudo morum conjugavit. *Apul.* 5. *Met.* Conjugare sibi aliquam artem et nuptiis. *Tyrell.* *Gallien.* 11. Cum fratre uxorem filios conjugaret. Apud *Augustin.* 6. *Confess.* 13. conjugatus dicitur matrimonio junctus. ¶ 2. Speciatim Conjugata verba apud *Cic. Topic.* 3. 12. et 9. 38., et *Quintil.* 5. 10. 85. quid stat, F. io CONJUGATIO 2.

CONJUGULUS, a, um, adject. deminut. a conjugis. Conjugula myrtus, est quedam myrti species: de qua ita *Plin.* 15. *Hist. nat.* 29. 37. (122). Cato tria genera myrti prodidit, nigram, candidam, et conjugulam, fortassis a conjugis, et hinc Clusianæ genere, et mox. Conjugulam existimo nunc nostralem dici. Cato autem ejus meminit *R. R.* 8. et 133., quibus lotis myrtum conjugulum dicit. Videtur autem appellari ex mente *Plinii* a conjugis, quibus præest Venus, cui myrtus sacra est; et ab expiationibus et purificationibus, in quibus myrtus adhibebatur, in eo loco, qui postea Veneri Clusianæ sacer, factus fuit. Sunt tamen qui putant, ideo appellari, quod in opere topiario apte cum pergulis et peristibus conjungatur. Hæc *Harduin.* *Cl. Fec.* (Op. cit. vol. 1. p. 271.) hæc ait: «Nous n'essaierons pas de déterminer ces trois variétés qui rentrent dans celles dont parle *Plin.*, et dont nous allons nous occuper. Le myrte conjugal est reconnu par notre auteur comme étant la même variété que le myrte de Rome». F. MYRTUS in hoc Lex.

CONJUGUS, a, um, adject. conjugatus, conjunctus. *Apul.* 6. *Met.* Juno magd Jovis germanus et conjuga. Adde 9. *ibid.*, ubi alii aliter leg. Quod vero quidam addunt ex *Plin.* 8. *Hist. nat.* 23. 35. (86). et 9. *ibid.* 8. 7. (21). Conjugia ferre vagantur, F. in CONJUGIUM II. 1. b. — Conjugia personis pronominam dicuntur a *Priscian.* 17. p. 1065. *Putsch.*, cum admittit et conjuncte per omnes personas designantur, vel demonstratione, vel relatione. F. INCONJUGUS.

CONJUNCTE, adverb. Comp. Conjunctus et Sup. Conjunctissime 2. — Conjuncte idem est ac simul (1. unitamente, congiuntamente; Fr. conjointement, ensemble. à la fois; Bisp. juntamente, junto; Germ. auf verbundene Art und Weise, in Verbindung, vereint; Angl. jointly, jointly). Occurrit ¶ 1. Generalim. *Cic.* 5. *Fam.* 12. 2. Conjuncte ac malles cum reliquis rebus nostra contere, ac civilem conjunctionem ab externis bellis seque. *Id.* 2. *Orat.* 61. 155. Si quando risus conjunctus, re

que moveatur. *Id.* 2. *Herenn.* 1. 2. Dicere conjuncte de quibusdam rebus. Adde *eum.* 1. *Invent.* 7. 9. *Liv.* 6. 39. Ferre legem conjuncte. — *Cic.* 2. *Orat.* 38. 158. Simpliciter aliquid dicere, vel conjuncte efferre. *simpliciter* est quod in scholis dicitur *ὑποθετικῶς*, conjuncte vero *καταγοριστικῶς*. Adde *eum.* 3. *ibid.* 31. 149. ¶ 2. Speciatim morali ratione saepe refertur ad amicitiam. *Nepos Att.* 10. Cum eo adeo conjuncte vivat, ut ad extremam etatem amicitia eorum creverit. *Cic.* 6. *Fam.* 9. Hunc sibi semper dilexi, ut non ullo cum homine conjunctus viverem. Adde *eum.* 5. *ibid.* 3. *Id.* 6. *ibid.* 9. et *Amic.* 1. 2. Coniunctissime atque amantissime vivere cum aliquo. Adde *Nepos Att.* 5. *Phin.* 7. Ep. 8. Maximus ooster, quem et ipse amo, sed conjunctus tu.

CONJUNCTIM, adverb. Idem quod conjuncte. *Nepos Att.* 10. Neque sua solum auxilium petiit salutis, sed conjunctim. *Cas.* 6. *B. G.* 18. Hujus omnis pecunie conjunctim ratio habetur. *Senatus-consult.* apud *Cic.* 8. *Fam.* 8. 5. Coniunctim referre de aliqua re. *Liv.* 6. 40. Coniunctim rogationes omnes accipere. — Coniunctim legare aliquid apud *JCIos* est rem aliquam simul legare pluribus, ita ut ejus singuli partem accipiant. *Pompon. Dig.* 30. 16., *Paul.* *ibid.* 33. etc.

CONJUNCTIO, *onis*, f. 3. unio, copulatio (II. coniunctione, unione; Fr. *union*, *liaison*; Hisp. *unión*, *ligazón*, *conjunction*, *conexión*; Germ. *d. Verbindung*; Angl. *a joining or uniting together*, *union*, *agreement*, *connexion*, *conjunction*).

I.) Proprie. *Vitruv.* 10. 1. 1. *Schneid.* Machina est continens ex materia conjunctio. maximas ad onerum motus habens virtutes. Sic *Pallad.* 1. *R. R.* 41. 3. Coniunctionis rimas obducere.

II.) Translate. ¶ 1. Generatim. *Cic.* 2. *Divinat.* 58. 119. Coniunctio mentis cum exterioris membris. *Id.* 2. *ibid.* 60. 124. et 2. *ibid.* 69. 142. Conveniens et conjunctio naturae, quam vocant *συνεχὴς*. *Id.* 5. *Fin.* 23. 67. Coniunctio confusioque virtutum. *Varro* 5. *L. L.* 63. *Müll.* Nata ex spumis Venus conjunctione ignis et humoris. *Quintil.* 1. 1. 31. Inoffensa atque indubitata litterarum inter se conjunctio. ¶ 2. Speciatim morali ratione — a) Est amicitia, civilis necessitudo. *Cic.* 5. *Fin.* 23. 65. Coniunctio inter homines humanum. *Id.* 11. *Fam.* 15. Tua cum collega conjunctio. *Id.* 3. *ibid.* 10. circa med. Veterem conjunctionem dirimere, aut novam conciliare. *Id.* *Amic.* 20. 73. Amicitiae conjunctionisque necessitudo. *Id.* *ibid.* 7. 23. benevolentia. *Id.* 14. *Phil.* 6. 16. Coniunctio et familiaritas. *Id.* *Cas.* 15. 35. Ratio tantae familiaritatis, consuetudinis, conjunctionis. *Id.* 8. *Phil.* 7. 20. Habere conjunctionem gratiam cum aliquo. *Id.* 13. *ibid.* 5. 11. Pro paterna necessitudine et conjunctione. *Id.* 2. *Att.* 23. Pompejum a Caesaris conjunctione avocare. *Id.* *Dem.* 11. 28. Haec nostra conjunctio, haec conspectio in re publ. bene gerenda. *Id.* *Planc.* 8. 24. Coniunctio vicinalitatis. — b) Item cognatio, affinitas. *Cic.* 1. *Off.* 17. 54. Coniunctiones fratrum, consobrinorum, sobrinorumque, sanguinis. *Id.* 4. *Fam.* 10. 10. et *Client.* 67. 190. Affinitatis conjunctio. *Id.* ad *Planc.* post ep. 16. l. 16. ad *Att.* Pro conjunctione et benevolentia nostra. — Huc referri potest et illud ejusdem *Cic.* 1. *Off.* 4. 11. Commune animarum omnium est conjunctionis appetitus, procreandi causa. — c) Item conjugium. *Varro* 2. *R. R.* 4. 9. Nuptialis conjunctio. *Cic.* 1. *Fam.* 7. 11. Quod mihi de filia et de Crassipede gratularis, spero nobis haec conjunctionem voluptatis fore. Cf. *Id.* 4. *ibid.* 9. extr. Satisfacere conjunctioni et amori. Adde *Nepos Att.* 19. *Phin.* 15. *Hist. nat.* 29. 26. (120). Coniunctio Venus praestat. Adde *Tac.* 4. *Ann.* 39. ¶ 3. Item speciatim apud Dialecticos est genus enunciationis, in qua duae propositiones per particulam copulantur; quae et *conjunctionum* et *copulatum* dicitur. *Cic.* *Fat.* 6. 12. et 8. 15., et *Topic.* 14. 57.; *Quintil.* 7. 8. 1. et 8. 3. 46.; et *Gell.* 16. 8. ¶ 4. Item speciatim apud Grammaticos est pars orationis, quae verba et sententias conjungit, ut *et*, *atque*, *aut*, *an*, *quin*, *quum*, et aliae quamplurimae, quas *Charis.* 1. 2., *Diomed.* 1. 1., *Priscian.* 1. 16., *Faler. Prob.* 1. 1. et alii enumerant. *Cic.* *Orat.* 39. 135. Cum, demptis conjunctionibus, dissoluto plura dicuntur. Adde *Quintil.* 1. 4. 18. et *Sueton.* *Aug.* 86. ¶ 5. Denique apud Rhetores est figura, cum interpositione verbi et superioris orationis partes comprehenduntur et inferiores, ut: Formae dignitas aut morbo deflorescit, aut vetustate. *Cic.* 4. *Herenn.* 27. 38.

CONJUNCTIVUS, *a*, *um*, adject. conjungendi vim habens. *Tertull.* *advers. Hermogen.* 26. Nam et autem ipsum, velut fabula conjunctivae particulae, ad connexionem narrationi appositum est. — *Conjunctivus* modus in verbis apud Grammaticos est, qui cum solus locutionem, seu sententiam implere non possit, alium modum sibi conjungit, ut *Cum scripsero, faciam*: qui et *subjunctivus* dicitur. *Dig.* 35. 1. 78. § 1: et alibi; *Servius in Art.* 2. *Donati p.* 1757. *Putsch.*; et *Capell.* 3. p. 83. — Hinc

Conjunctivus, *i*, *m.* 2. absolute, substantivorum more, est idem quod modus conjunctivus apud scriptores nuper citi.

CONJUNCTO, *as*, *are*, *a*. 1. frequent. a conjungo. *Prudent.* *Psychom.* 764. Quod sapimus, conjunctet amor. *Al. rectius leg.* conjungat.

CONJUNCTRIX, *is*, f. 3. quae conjungit. *Augustin.* 11. *Trin.* 10. Voluntas conjunctrix et separatix hujusmodi rerum.

CONJUNCTUM, *i*, *n.* 2. F. CONJUNGO in fin.

CONJUNCTUS, *a*, *um*. F. CONJUNGO.

CONJUNCTUS, *us*, *m.* 4. conjunctio. In sexto casu. *Varro* 10. *L. L.* 24. *Müll.* Sic bigae, sic quadrigae a conjunctu dicitur. Adde *Dig.* 32. 91. § 4.

CONJUNGO, *gis*, *xi*, *ctum*, *gere*, *a*. 3. (cum et jungo). Part. *Conjunctus* II. 1. b.; *Conjunctus* in omnibus fere pariter et in fin.; *Conjuncturus* et *Conjuncturus* II. 2. — Coniungo ad litteram est parem cum pari sub eodem iugo unio ac summitto; id eoque latiori significatione est simul jungo, copulo, connecto, adjungo (II. *congiungere*, *unire*; Fr. *joindre*, *unir*, *réunir*; Hisp. *junlar*, *unir*, *acercar*; Germ. *zusammenbinden* oder *fügen*, *vereinigen*; Angl. *to join or unite together*, *connect*, *associate*, *couple*, *conjoin*).

I.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu pro parem cum pari sub eodem iugo unire, raro admodum occurrit. *Cato R. R.* 138. Coniungere boves. *h. e.* sub eum iugare. Cf. *Lucret.* 5. 1299. Et bigum prius est, quam his conjungere binos (equos) etc. ¶ 2. Saepius latiori sensu de his usurpatur, quae materiali ratione simul junguntur, copulantur, connectuntur; et occurrit — a) Absolute. *Liv.* 1. 44. Coniungere edifica. *Virg.* 2. *Ecl.* 32. Calamos plures conjungere cerat. *Id.* 1. *En.* 514. Coniungere dexteras. Adde *Tibull.* 1. 6. 60. *Cels.* 7. 4. n. 3. Oras vulneris suturâ conjungere. *Sueton.* *Cal.* 19. Intervallum Eborum ponte conjungere. *Cic.* 3. *Orat.* 37. 149. et *Quintil.* 8. 3. 36. Verba continuata et conjuncta. *h. e.* in ipso sermone collocata et contexta. Sic *Quintil.* 8. 3. 40. Coniunctus sermo. *h. e.* perpetuus. Apud *Cic.* *Orat.* 44. 150. Coniungere voces. *h. e.* per *συνάφην* simul efferre. Cf. *Quintil.* 12. 10. 30. — b) Cum Dativo. *Vitruv.* 6. 7. 3. *Schneid.* Coniunguntur autem his (portibus) domus ampliores. *Curt.* 5. 13. 10. Ita regibus corsum, ut primi conjungi ultimis possent. *Ovid.* 8. *Met.* 421. dextera conjungere dextram. *Dig.* 1. 8. 9. § 4. aliquid moris. V. *Conjunctus* in fin. hujus voc. sub I. b. — c) Cum Ablat. et praepos. cum. *Lucret.* 3. 160. Coniungere animam cum animo. *Id.* 5. 663. naturam tenuem cum corpore. *Cic.* 7. *Fam.* 30. extr. epistolam cum altera.

II.) Translate. ¶ 1. Generatim est duo vel plura ad certum aliquid finem unire, copulare, connectere; et occurrit — a) Absolute. *Cic.* *Prov. cons.* 2. 3. Galliae duae, quas hoc tempore uno imperio videmus esse conjunctas. *Id.* 14. *Phil.* 11. 29. Aequum est enim militum — honorem conjungi. *Cas.* 3. *B. G.* 11. Ne ex his nationibus auxilia in Galliam militantur et tantae nationes conjungantur. *Virg.* 5. *En.* 712. Hunc cape consilis socium et conjunge valentem. Cf. *Cic.* 1. *Cat.* 13. 33. Latrones scelerum fœdere ac nefaria societate conjunctos. *Curt.* 5. 1. 2. Quas (res) —, sicut inter se coherent tempore, ita opere suo conjungi haud paullo aptius videri potest. — Specialiter de his ponitur, quae junctis viribus simul geruntur. *Cic.* *pro leg. Manil.* 9. 26. Quantum bellum futurum putatis, quod conjungant reges potentissimi. Sic *Sil.* 1. 15. 52. Martem conjungere et duplicare arces. Et *Fal. Placc.* 6. 632. tantas conjungere vires. *Dig.* 40. 12. 23. § 2. Utrorumque judicia conjungere. — Item de his, quae continuantur. *Tac.* 6. *Ann.* 26. Coniungere abstinentiam cibi. *Sueton.* *Claud.* 23. rerum actum. *Id.* *Cal.* 17. consulatus. *Tac.* 13. *Ann.* 17. Nov eadem necem Britannici et rogam conjungi. *h. e.* eadem nocte et extinctus et crematus fuit. — b) Cum Dativo personae aut rei, cui altera unitur et connecti-

tur. *Cas.* 3. *B. C.* 13. Quod properans noctem diei conjunxerat, neque iter intermisit. *Auct. B. G.* 8. 32. Oppidanis sibi conjungere. *Liv.* 42. 47. Ne conjungi amplius ullo consensu Macedonibus possent. *Id.* 8. 16. Coniungere arma solitum. *Id.* 37. 13. se Rhodiae classi. *Curt.* 6. 13. 4. se Barzenti. *Id.* 5. 1. 2. Igitur ante, quae prelio apud Arbela conjuncta sunt, ordinar dicere. *Virg.* 10. *En.* 105. Coniungi fœdere alicui. *Fellej.* 2. 79. 1. Coniungere consulta facili. *Quintil.* 11. 2. 20. Sequentis prioribus conjungentes. *Id.* 5. 10. 51. Coniungere instrumentum facultati. *Id.* 1. 10. 17. laudem oratori. *Cajus 4. Instit.* 172. periculum alicui. — c) Cum praepos. cum et Ablat. personae aut rei, quacum altera connectitur. *Cic.* *Senect.* 12. 42. Coniungere imperii dedecus cum probro privato. *Id.* post red. in senat. 2. 4. salutem alicujus cum communi salute. Adde *eum.* post red. ad Quir. 7. 16. *Id.* *Pontej.* 10. 21. cum testibus religionem suam. *Id.* *Pis.* 9. 20. aliquem cum laude deorum. *Id.* *Brut.* 31. 120. disserendi rationem cum suavitate dicendi et copia. *Id.* 2. *Fin.* 6. 19. virtutis usum cum vitae perfecte prosperitate. *Id.* *ibid.* 6. 18. doloris vacillatam cum voluptate. *Id.* *ibid.* 6. 19. sententiam suam cum alterius sententia. *Cas.* 1. *B. C.* 18. eas cubantes cum exercitu suo. *Catull.* 64. 331. somnos cum aliquo. *h. e.* una cum aliquo dormire. *Sil.* 1. 13. 446. dicta cum aliquo. *Quintil.* 10. 3. 1. iudicium suum cum alterius auctoritate. — d) Cum praepos. ad et Accus. rei, quacum alia conjungitur. *Quintil.* 4. 1. 16. laudem alicujus ad utilitatem nostrae causae. Adde *eum.* 8. *praem.* 33. In his tamen duobus locis valde dubia est lectio. — e) Raro admodum cum praepos. in et Ablat. *Cic.* 5. *Fam.* 17. 2. Cum in tui familiarissimi iudicio ac periculo tuum ritmen conjungeretur. *Id.* *Rosc. com.* 6. 16. Socium fallere, qui se in negotio conjunxit. — Et cum Accus. *Petron. Satyr.* 86. Coniungere omnia vota in unum.

¶ 2. Speciatim morali ratione — a) Saepere refertur ad vinculum conjugii. *Cic.* 5. *Fam.* 23. 65. Coniungere domum conjugio et stirpe. *Nepos Pausan.* 2. se cum aliquo adducere. *Curt.* 6. 9. 30. aliquem secum matrimonio. *Liv.* 28. 29. feminam sibi matrimonio. *Sueton.* *Ner.* 28. aliquam sibi iusto matrimonio. *Id.* *Cal.* 26. aliquam sibi. *Ovid.* *Heroid.* 21. 217. *Cydyippe loquitur.* cupio me jam conjungere tecum. *Tac.* 14. *Ann.* 60. Exio Poppeae conjungitur. V. *Conjunctus* in fin. sub II. 2. Similiter *Cic.* 1. *Orat.* 9. 37. Coniungere connubia. *Curt.* 9. 1. 26. Nuptiae non genere et nobilitate conjunctae, sed electa corporum specie. — b) Saepius ad benevolentiam, amicitiam, communemque studia refertur. *Cic.* 5. *Fam.* 7. 2. Illud non dubito, quin, si te mea erga te studia parum adjunxerint, respublica nos inter nos conciliatura conjuncturaque sit. *Id.* 15. *ibid.* 11. Cui me studia communia, beneficia paterna tuaque conjunxerant. *Id.* 1. ad *Q. fr.* 1. 5. Coniungere optimum quemque hospitii atque amicitia. *Sall.* *Jug.* 7. extr. multos sibi familiari amicitia. *Catull.* 64. 335. amor fœdere conjungit amantes. *Propert.* 1. 10. 15. diversos iterum conjungere amantes. *h. e.* reconciliare. — Similiter *Cic.* *Client.* 16. 46. ad reconciliandas amicitias. *Id.* 6. *Ferr.* 65. 145. Coniungere necessitudinis causâ. *Id.* *Amic.* 8. 26. Ad benevolentiam conjungendam. *Sall.* *Jug.* 83. Copia societatis amicitiaeque conjungendae. — Hinc Part. praeter. pass.

Conjunctus, *a*, *um*, adjectivum quoque occurrit, unde *Comp. Conjunction* II. 1. 2.; et Sup. *Coniunctissimus* II. 2.: usurpatur autem isdem significacionibus, quibus Verbum ipsum, scilicet

I.) Proprie et latiori sensu conjuncta dicuntur, quae in ipso spatio seu loco inter se materiali ratione connexa sunt, coherentia, contigua; et occurrit — a) Absolute. *Vitruv.* 6. 6. 1. *Schneid.* Coniuncta bubilla habere. *Id.* 6. 6. 2. Vinariam cellam conjunctam habere. *Sueton.* *Aug.* 79. Coniuncta supercilia. *Dig.* 21. 1. 14. § 6. Coniuncta digiti nasci. *Id.* 42. 6. 1. § 12. Coniunctae possessiones. — b) Cum Dativo. *Cas.* 2. *B. C.* 25. Castra muro oppidoque conjuncta. *Liv.* 22. 20. Coniuncta tecla muro portisque. *Nepos Datam.* 5. extr. Paphlagonia Cappadociae. *Auct. B. G.* 8. 46. regio Oceano. *Vitruv.* 6. 6. 2. *Schneid.* balnearia culinae. *Catull.* 62. 54. vitis ulmo. *Dig.* 18. 1. 51. littora fundu. — c) Cum praepos. cum et Ablat. *Cas.* 4. *B. G.* 17. Sublata cum omni opere conjuncta. — d) Cum Ablat. sine praepos. *Virg.* 10. *En.* 653. ralis celsi conjuncta crepidine saxi. — e) Cum addito inter se. *Lucret.* 3. 137. Nunc animum

aliquo anipam illo conjuncta teneri Inter se. Adde eund. *ibid.* n. 568.

II.) Translate. ¶ 1. Generatim conjuncta dicuntur quæ cum aliis non tamen materiali ratione conjuncta sunt, quæ ad alia pertinent, interdum etiam quæ aliis consentanea sunt; et occurrit — a) Absolutè. *Orat.* 11. *Mel.* 64. Passibus conjunctis spaciari. *Id.* *ibid.* 378. conjuncta tunc ferre. *Quintil.* 3. 6. 94. et 3. 10. 1. Cause conjunctæ. quibus *ibid.* opponuntur simplices. *Cic.* 6. *Ferr.* 65. 145. Decernitur non varie, sed prope conjunctis sententiis. *Al. leg.* cunctis. *Id.* 2. *Divinat.* 39. 82. Quæ est later augures conveniens et conjuncta constantia. h. e. non dissidens. *Quintil.* 5. 8. 5. Temporis tres sunt partes, præcedens, conjunctum, insequens. h. e. presens, seu conjunctum cum re, de qua agitur. Adde eund. 5. 9. 1. et 7. 2. 46. *Cajus* 2. *Inst.* 1. 207. Conjunctus legatarius. *Dig.* 28. 5. 17. § 2. Heredes conjuncti. ¶ DISJUNCTUS. — b) Cum Dativo. *Cic.* 2. *Off.* 8. 34. Justitia conjuncta intelligentiæ. *Id.* 1. *ibid.* 2. 6. Præcepta offelli conjuncta naturæ. h. e. consentanea. *Id.* *Senect.* 17. 59. Virtuti obsequi conjuncta fortuna. *Id.* 3. *Orat.* 17. 64. Philosophia oratori conjuncta maxime. *Id.* 1. *Off.* 14. 44. Talis simulatio vanitatis est conjunctior, quam liberalitas. — c) Cum Ablat. et præpos. cum. *Cic.* 2. *Off.* 9. 33. Prudentia conjuncta cum justitia. *Id.* *Sezt.* 13. 29. Cetera cum collega conjuncta alque communia. *Id.* *Patin.* 14. 33. Causa ius conjuncta cum clarissimo viri causa. *Id.* *Ann.* 4. 15. Conjuncta nihil cura de republica cum illo. *Id.* *Mosc. Am.* 11. 39. Vita rustica cum officio conjuncta. *Sueton.* *Cæs.* 6. Genus cum dis conjunctum. — d) Cum Ablat. et præpos. ex. *Quintil.* 6. 1. 54. Conjuncta ex pluribus causa. — e) Cum Ablat. sine præpos. *Cic.* 1. *Orat.* 5. 17. Celeritas et brevis et respondendi et læsærandi subtili venustate atque urbanitate conjuncta. *Id.* *ibid.* 57. 243. Vivendi vis egregia, summa festivitate, et venustate conjuncta. *Id.* 3. *Phil.* 14. 53. Summa miseria summo dedecore conjuncta. ¶ 2. Morali ratione stepissime refertur ad nuptias, cognationem, affinitatem, amicitiam. — a) Occurrit fere cum additis. *Virg.* 8. *Ecl.* 32. O digno conjuncta viro! *Varro* 1. *B. R.* 17. 5. Dandaque opera, ut (servi) habeant — conjunctas conservas, e quibus habeant filios. Eo enim sunt firmiores et conjunctiores fundo. *Taubman.* ad *Plaut.* *Cus. pol.* 68. ex hoc *Varronis* loco docet, servorum mulieres non uores, sed conjunctas diti. *Plaut.* *Autul.* 2. 2. 52. Ut tecum conjunctus siem. *Cic.* *Amic.* 11. 30. Tum et cum his et inter se conjunctissimos fuisse M. Curium, T. Coruncanium memorie prodium est. *Id.* *Dom.* 11. 27. Quod enim par amicitia consularis fuit unquam in hac civitate conjunctus, quam sumus inter nos ego et Cn. Pompejus? *Id.* *Cluent.* 55. 152. Equites ordini senatorio dignitate proximos, concordia conjunctissimos esse cupiunt. *Id.* *Planc.* 11. 27. Cum aliquo maximis vinculis et propinquitatis et adfinitatis conjunctus. *Id.* *Amic.* 22. 82. Homines benevolentia conjuncti. *Id.* 10. *Fam.* 24. Ad omnes casus conjunctiores reipublicæ. *Id.* 14. *Att.* 13. n. sub fin. Ut vosmetipsi inter nos conjunctiores siemus. *Id.* 1. *Att.* 16. post med. Multa consuetudine conjuncti inter nos sumus. *Id.* *Prop. cons.* 10. 38. Ut quam conjunctissimus hunc ordini esset. *Id.* 1. *Phil.* 3. 7. Urbs mihi conjunctissima. *Id.* *Bru.* 92. 317. Dicendi ardore eram propior, et orate conjunctior. *Id.* 1. *Legg.* 2. 6. Familiæ meæ conjunctus Autipater. *Id.* 6. *Ferr.* 33. 72. Cum populo Romano non solum societate atque amicitia, verum etiam cognatione conjuncti Segestani. *Id.* *Sull.* 20. 57. Homo amantissimus, familiarissimus, conjunctissimus officiis, usu, consuetudine. *Cæs.* 2. *B. G.* 4. Propter quod propinquitatebus adfinitatibusque conjuncti — cognovimus. *Id.* 7. *ibid.* 33. Tanta et tam conjuncta populo Romano civitas. *Nepos præfat.* § 7. Quo nemini a credit nisi propinqua cognatione conjunctus. *Orat.* 15. *Mel.* 549. Sed nos oblitivimus, quomodo conjunctus illo Nemo mihi est. *Sall. Jug.* 10. Sanguine conjunctus. *Fellej.* 2. 41. 2. C. Marci sanguine conjunctissimus. *Curt.* 7. 2. 35. Duerumque his Leonidam dedit, et ipsum Parmenionem quoniam filia familiariter conjunctum. — Similiter *Cic.* 3. *Fam.* 20. ad fin. Amicitia conjunctior. — AB. De cogn. Rom. ¶ ONOM. — Hinc

tribuenda laus est, debetis moveri, cum Q. Metellum iam pie lugere videatis. ¶ CONJUNCTIO II. 5. ¶ 2. Apud dialecticos est idem quod conjunctio, seu genus quoddam enunciationis: F. CONJUNCTIO II. 3. *Gell.* 16. 8. In omni conjunctio si unum est mendacium, etiam si cetera vera sunt, totum esse mendacium dicitur. ¶ 3. Conjuncta apud physicos quæ dicuntur, docet *Zucrel.* 1. 451., cujus verba F. in EVENTUM.

CONJUNX. F. CONJUX sub init.

CONJURATIO, oris, f. 3. actus conjurandi, consensus juramento firmata. ¶ 1. Stricto sensu. In triplici Romanæ militiæ genere, præter legitimam militiam, seu sacramentum, et evocationem, erat et conjuratio, quæ propter imminentis periculum ac tumultum (præsertim Italianum, aut Gallicum) cum singulis militibus sacramentum dicentes expectare non vacaret, omnes simul a dore, prolatore vexillo, jurare jubebantur: qui proinde conjurati dicti sunt. *Senecus* ad *Virg.* 7. *Æn.* 614. et 8. *ibid.* 1. et 5.: cf. eund. ad 2. *ibid.* 157. ¶ 2. Latius sensu est consensus juramento firmata et aliquod obtinendum, et quidem in bonam partem. — a) Proprie. *Cæs.* 1. *B. G.* 2. 15 — conjurationem nobilitatis fecit, et civitatis persuasit, ut etc. h. e. conjuratione nobilitatem sibi alijuxit. *Auct.* *B. G.* 8. 1. Civitates renovare belli consilia nuntiabantur, conjurationesque facere. Adde eund. *ibid.* 2. Bellum parare, conjurationesque facere. *Liv.* 6. 2. Etruriam principum ex omnibus populis conjuratione de bello ad sanum Voltum et facta. Adde eund. 9. 25. — b) Translate ponitur pro consensione multorum ad aliquid obtinendum. *Ter. Hæc.* 2. 1. 1. Quod hoc genus est, quæ hæc est conjuratio, ut omnes mulieres eadem æque student noluntque omnia? *Plin.* *Pinag.* 70. Urbana conjuratio. ¶ 3. Sæpius adhibetur in malam partem pro conjuratione, quæ fit contra patriam, legitimos dominos, etc. — a) Abstracte. *Cic.* 2. *Cat.* 4. 6. Ut vos omnes scietis esse aperte conjurationem contra rempub. videtis. et 5. *ibid.* 3. 6. Habere conjurationem. h. e. facere. *Id.* 3. *ibid.* 7. 17. Manifesto inventa atque deprehensa in rempub. conjuratio. *Id.* 1. *ibid.* 11. 27. Conjuratio princeps. *Id.* 5. *Fam.* 6. 2. Aperte vinibem conjurationis oderant. Adde eund. 2. *Divinat.* 20. 48. et 3. *Off.* 10. 30.; *Nepos.* *Attib.* 3. et *Dion.* 8. *Liv.* 39. 17. Capta conjurationis. Adde *Curt.* 6. 10. 8. Rursus *Liv.* 39. 15. Nefanda conjuratio in diem factus et libidine. *Id.* 39. 16. Impia. *Id.* 39. 8. Claudine conjurationes. *Sall. Cat.* 48. Esse in conjuratione. *Id.* *ibid.* 37. Conjuratorem patefacere. *Fellej.* 2. 56. 3. Auctores conjurationis. *Tac.* 13. *Ann.* 54. Manifestus conjurationis. *Id.* 15. *ibid.* 73. Conjuratio adulta. *Id.* 15. *ibid.* 17. Conjuratorem prodere alicui. *Id.* 15. *ibid.* 48. Conjuratio recepta et simul aucta. *Sueton.* *Claud.* 9. Conjuratorem delegere. *Id.* *Tib.* 65. opprimere. — b) Concreto, ut ajunt, sensu sumitur et pro coetu ipso conjuratorum. *Cic.* 1. *Cat.* 6. 13. Nemo est extra istam conjurationem perditorem hominum, qui etc.

CONJURATIO, gram. F. CONJURO in fin.

CONJURATOR, oris, m. 3. qui simul cum alio jurat. Putant quidam haberi apud *Horat.* *Trin.* 4. 2. 30., ubi alii reponunt cum jurator.

CONJURATUS, a, um. F. voc. seq.

CONJURO, as, avi, atum, are, 1. (cum et juro). Part. Conjuratus sub A. 2.; conjuratus in omnibus jurag. et in fin. — Conjuro est simul cum alio juro; et occurrit A) Active; et B) Neutrato more.

A) Active occurrit tantum apud *Quint.* *Horat.* 21. 135. Quæ jurat mens est: nil conjuravimus illi.

B) Neutrato more. ¶ 1. Stricto sensu. — a) Generatim. *Plaut. Men.* 3. 1. 38. Et hæc nos conjuravimus, ego cum illo, et ille mecum — nisi cum illo, aut ille mecum — neuter elapri causa caput firmaret. *P. Africanus* in *vet. Crat.* apud *Gell.* 7. 11. sub fin. Conceptis verbis conjuratum, scilicet, silentio animo tum. — b) Specialim d. plurimum minimum sacramentum, quod ea ratione habet, quam diximus in v. CONJURATIO I. *Cæs.* 7. *B. G.* 1. Ut omnes Italici juniores conjurarent, detentum tota provincia habere instituit. *Liv.* 22. 34. Conjurabant milites, se fugæ atque fraudibus ergo non abuturos. Adde eund. 26. 25. *Id.* 45. 2. Ut consul, quos, præter milites

sociosque navales, conjuratos haberet, dimitteret. ¶ 2. Generatim est juramento in rem aliquam consentire: et quidem in bonam partem. *Cæs.* 2. *B. C.* 3. Neque se cum Belgis reliquis consensisse, neque contra populum Romanum conjurasse. *Virg.* 8. *Æn.* 5. simul omne tumultu Conjurat trepida Latium. h. e. propter vicinitatem belli omnes simul milites Latii sacramentum militiæ dicunt. V. *Senecus* ad h. l. Cf. *Lactant.* 5. 8. a med. Non essent in terris mala, si ab hominibus in legem Dei conjuraretur. — Cui In-Binito. *Horat.* 1. *Od.* 15. 5. Mala ducis avi domum, Quam multo repetat Græcia mille, Conjurata tuas rompere pupilas. — Et poetice de inanimis *Quint.* 12. *Mel.* 6. conjuratore sequantur Mille rates. h. e. classis sociorum. *Id.* 5. *ibid.* 150. agmina conjurata. — Denique figurate. *Horat.* *Art.* P. 411. alterius sic Altera possit opem res, et conjurat amice. *Claud.* III. *Cons. Honor.* 3. 98. cui militat æther, Et conjurati veniant ad classica venti. *Id.* *B. Gel.* 49. Aut conjuratum querimus splendore serenum. *Id.* *ibid.* 163. nec conjurantis arena Turba fuit. ¶ 3. Sepe in malam partem sumitur pro consentire in rem pravam, juramento simul cum aliis de bello injusto inferendo, de defectione, de uoce alijuxis, etc. *Cic.* 5. *Fam.* 6. 2. Me scito tantum habere vis alieni, ut cupiam conjurare, si quis me recipiat. *Id.* *Sull.* 25. 70. Catilina contra rempub. conjuravit. *Id.* *Mit.* 24. 68. Servus conjurasse de Pompejo interficiendo. *Virg.* 1. *G.* 260. Et conjuratos caelum rescindere fratres. *Liv.* 4. 45. Servitia urbem ut incendere distantibus locis conjurarent. *Id.* 39. 16. Cum aliqui in omnis magistrum et saluum conjurare. *Sall. Cat.* 52. Conjurare nobilissimi rives patriam incendere. *Id.* *Jug.* 60. Conjurare inter se. *Auct.* *B. Hipp.* 26. et 37. Conjurat inter se, ut etc. *Curt.* 7. 1. 6. Conjurare in Philippi castris. *Quintil.* 1. 2. 72. in murum patris. *Flor.* 1. 17. in exilium Romani nominis. *Zucran.* 2. 48. in arma. — Passive imperson. *Seneca* *Ep.* 14. Numquam sic contra virtutes conjurabitur, ut etc. Cf. locum *Lactant.* superius allatum sub 2. — Hinc præter præter pass.

Conjuratus, a, um, adjective occurrit, et est qui simul cum alio juravit de re aliqua facienda sive in bonam, sive in malam partem. *Cic.* *Fontej.* 6. 11. Testes cupidi, irati, conjurati, ab religione remoti, *Virg.* 2. *G.* 396. Conjuratus iter. h. e. populi Istrum aculem conjurati. *Quint.* 15. *Mel.* 703. Conjurata arma. *Prudent.* 1. *Symmach.* 537. Conjuratos insidias moliri ad aliquem. — Hinc

Conjurati, arum, m. plur. 2. absolute, substantivorum more. *Cic.* 4. *Cat.* 10. 20. Manus conjuratorum. Adde *Sall. Cat.* 52., et *Sueton.* *Cæs.* 11.

CONJUX vel conjunx, jūgis, romm. gen. 3. (cum et juxum vel jungo). Ad scripturam quod attinet, non solum Conjux et Conjunct, sed etiam Conjux, Conjux et Conjunct reperitur in veterib. monumentis, quæ colligit *Manut.* in *Orthogr.* Verum his abdicatis scribendi rationibus, quæ majores patronos habent usumque minimum; prius duæ ambæ sunt optime; tametsi prima *Manut.* *Fossio* in *Etymol.* et *Dausquis* magis placeat. — Ceterum conjux occurrit A) Generatim, et B) Specialim.

A) Generatim conjux est, qui ejusdem servitutis fugo, vel eadem sorti, vel conditioni addictus est. *Apul.* 7. *Mel.* Quamquam nec istud puduit me cum meo famulo meque vel tore illo equo factum conservum atque conjugem. *Loquitur hic Lucius ex homine asinus factus.* Hinc conjux et pro conubermili occurrit in plurimis inscriptionibus apud *Eubret.* c. 4. a num. 309. deinceps, quæ sunt apud *Orell.* 2841., 2852. etc.

B) Specialim ac sæpiissime ¶ 1. Conjux est lecti maritalis socius, maritus aut uxor; sæpius tamen hæc, quam ille, præsertim apud oratores. — a) Masc. gen. *Catull.* 64. 31. Ac dumiam dominam voca Conjux cupulam novi. Adde eund. 68. 81.; et *Virg.* 3. *Æn.* 317. et 4. *ibid.* 458. *Id.* *Virg.* 6. *ibid.* 473. Conjux pristinus. *Quint.* 3. *Præf.* 461. præjux. *Id.* 5. *Præf.* 5. 21. rarus. Adde eund. 1. *Mel.* 605. *Stat.* 5. *Sym.* 1. 20. urbanus. — Et in plur. num. de marito atque uxore simul. *Catull.* 60. 232. Boni conjuges. *Id.* 65. 80. amantiores. — b) Fem. gen. *Cic.* 4. *Cat.* 9. 18. De vita vestra, de conjugum vestrorum ac liberorum æmula, de fortunæ omnium vobis judicandum est. *Id.* 1. ad *Q. fr. A.* Conjux dulcissima. *Horat.* 3. *Od.* 5. 41. pulchra. *Id.* 2. *Sat.* 5. 31. *Secunda.* *Virg.* 2. *Æn.* 777. dulcis. Adde *Fel. Pueron* apud *id.* 1. *Sat.* D.

27. 68; Cic. 4. Cat. 11. 24; Lucr. 4. 1274; Catull. 64. 298. et 78. 1; Horat. 1. Od. 1. 26; Ovid. Heroid. 1. 77; Liv. 1. 9; Curt. 3. 13. 13; Colum. 10. R. 271; et Quintil. 6. 1. 33. — c) Interdum ponitur etiam pro sponsa, vel sperata. Virg. 9. Aen. 135. Coniuge praeprata. h. e. Lavinia. Tornos autem est qui loquitur. Sic Id. Virg. 7. ibid. 189. Circem vocat conjugem Pici, quam tamen non erat, sed esse cupiebat, ut ibi Servius ait. Hinc ¶ 2. Item amica; hoc enim honestiore vocabulo concubina significabatur. Propert. 2. 7. 17. adrepta desertus coniuge Achilles. Adde Ovid. Heroid. 8. 86. Val. Flacc. 2. 208. Mavortia conjux. ¶ 3. Ponitur etiam de brutis animalibus. — a) De lemina. Ovid. 1. Fast. 451. de columba suo conjux abducta marito. Plin. 10. Hist. nat. 39. 79. (162). de pavonis. Mares singuli quinis sufficiens conjugibus. — b) De mare et femina simul. Solin. 10. de delphinis. Quoquo eant, conjuges evagantur. Forcellinus adjective accepit: al. leg. conjugia a conjugis: al. conjugia, ut apud Plin., quod praestat. ¶ 4. De ulmis. Colum. 5. R. 6. 18. Si vetustam vitem applicaveris, conjugem necabit.

CONLABASCO, CONLATOR, CONLATUS, CONLAXO, et cetera hujusmodi, composita ex præp. con (cum) et verbis littera l incipientibus, quare in COLLABASCO, COLLATOR, COLLATUS, COLLABASCO, COLLATOR, COLLATUS, COLLABASCO, etc.

CONLEVITA, g. m. 1. alienus levitæ socius. Beda de Metr. p. 2382. Pulsch. Hæc ubi, dulcissime illi et convitæ, Gubertæ, diligenter ex antiquorum opusculis scriptorum excerpere curavi.

CONMACERO, et cetera hujusmodi, composita ex præp. con (cum) et verbis littera m incipientibus, quare in COMMACERO, etc.

CONNASCOR, nascere, natus sum, nasci, d. 3. (cum et nascor). Part. Connatus. — Connascor est simul nascor. Cassiod. 3. Variar. 6. Origo ipsa jam gloria est; laus nobilitatis connascitur. Tertull. advers. Valentian. 2. Vili in corpore connata. Inscripti. apud Fea, Framm. di Fasti cons. p. 57., quæ est apud Orell. 5013. ATRELIUS LYCIUS FRATER ET CONNATUS. h. e. gemellus.

CONNATATIO et

CONNATO, as, are, a cum et nato, afferunt multi ex Plauto. Sed nos invenire non potuimus, ne in Suppositis quidem.

CONNATUS, a, um. F. CONNASCOR.

CONNATURALIS, e, adject. congenitus. Boeth. Aristot. Analyt. post. 2. 17. p. 557. Videtur autem hæc omnibus inesse animalibus, habent enim connaturalem potentiam judicativam, quam vocant sensum.

CONNATURATIO, ñis, f. 3. communis generatio. Isid. 11. Orig. 3. Alia (monstra) per conaturationem, ut in alia manu digitus plures conaturati et coherentes reperiuntur, in alia inius, sive in pedibus.

CONNATURATUS, a, um, adject. congenitus. F. voc. præced.

CONNECO, as, are, a. 1. simul neco. Vox a Lexico expungenda; occurrit enim tantummodo in Not. Tir. p. 122.

CONNECTO vel cōnecto, necūs, nexū, nexum, necere, a. 3. (cum et neco). Gellii verbis 2. 17. et veterum monumentorum auctoritate freti recentiores philologi lique clarissimi, Wagner, Weissenborn, Helm etc. in suis editionibus Virgilii, Livii, Taciti etc. prætulerunt simplicem scribendi rationem, scilicet cōnecto, cōnexus, quemadmodum et cōnitor, cōnizus, cōnubium. V. Wagner Orthogr. Virgil. p. 455. — Part. Connectus, a, um pro Connexus tegunt nonnulli apud Lucr. 2. 109. Et quibus intervallis connecta resultant. Item apud eund. 3. 357. At al. leg. priore loco convecta, al. quidem rectius; posteriore pro connexius leg. connexus, F. in fin. hujus voc. — Part. Connectens 1; Connexus 1, II. et in fin. — Ceterum connecto est idem quodnecto, vel simulnecto, adeoque ampliori significatione aliis alia inserendo coniungo: ad rem Quintil. 5. 14. 2. Inexplicabili serie aliquid connectere (it. connettere, congiungere; Fr. attacher, lier ensemble, joindre; Hisp. atar, unir, enlazar; Germ. zusammenknüpfen oder verknüpfen, dah. verbinden und vereinigen; Angl. to fasten, tie or join together, to link together, join, unite, connect).

1.) Proprie de materialium rerum connectione usurpatur. Plaut. Mil. glor. 4. 4. 44. Id (pallium) connexum in humero lævo, expapillato brachio etc. Cic. 2. Nat. D. 38. 97. Qui tam ralos astrorum ordines tam-

que inter se omnia connexa et apta viderit. Cf. eund. Partit. orat. 39. 137. et 4. Fin. 19. 59. Lucr. 2. 698. Nec tamen omnimodis connecti posse putandum est Omnia. Id. 3. 691. Anima connexa per venas, viscera, nervos, ossaque. Adde eund. 2. 268. et 2. 712. Virg. 4. G. 257. Aut ille (apes) pedibus connexæ ad simulas pendat. Adde Sil. It. 2. 220. Propert. 2. 4. 23. Crines connexi. h. e. nodo religati. Ovid. 12. Met. 430. Nodi connexi. Id. 9. ibid. 311. Brachia in genibus digilis connexa tenere. Curt. 4. 3. 17. Quadrirames connexæ vinculis. Id. 4. 9. 3. Fœræ lævæ serie inter se connexæ. Sueton. Tib. 43. Triplici serie connexi homines. Plin. 16. Hist. nat. 40. 76. (202). Rates vero connecti quadraginta sestertium milibus pleraque. Tac. 2. Hist. 34. Naves connexæ validis utrimque trabibus. Id. 13. Ann. 53. Mosellam atque Ararim, factâ inter utrumque fossâ, conectere. Sil. It. 3. 414. et sueto certamine nandi Candida perspicuo connectunt brachia ponto. Lucan. 3. 400. Lucus ramis connexis. Val. Flacc. 4. 334. Connectere tempora lauro. Claudian. 1. Rufin. 118. Illa ubi canule vestes connexuit angue. Id. B. Gel. 189. Et duo continuo connectens æquora muro Isthmos. — Cum Dativo rei, cui alia connectitur. Lucr. 2. 792. Multaque connecti terrestria membra marinis. Plin. 6. Hist. nat. 15. 17. (44). Adiabenis connectantur Cerduchi. Sil. It. 3. 675. connexa cacumina celo. Cod. Theod. 10. 3. 5. Edificia connexa pomæris.

II.) Translate, haud aliter ac Gr. συνεπεσεν, ad alia refertur. — a) Generatim. Cic. 1. Fin. 20. 67. Amicula cum voluptate connectitur. Id. Pis. 5. 11. Persequere connexos his funeribus dies. h. e. consequentes hæc funera. Plin. 2. Hist. nat. 18. 16. (79). His causis connexo visu et eorum, quæ celo continentur. Tac. 16. Ann. 30. Quod discrimini patris filiam connectebat. Id. 6. ibid. 47. Alibucilla defertur impletis in principem: connectebantur, ut consoci, Domitius, Vibius etc. h. e. adijcebantur. Id. 3. ibid. 12. Connexa causa dolori meo. Id. 1. Hist. 65. Uno amoe discretis connexum odium. Id. 2. Ann. 43. Silenus per adfinitatem connexus Germanico. Sic absolute Id. 2. ibid. 50. et 4. ibid. 66. Connexus alicui. Stat. 1. Achill. 174. magno jam tunc connexus amore. S. Pompon. in Corp. Juris Antejustin. p. 168. ed. Bonn. Usus connexus servitutum. Cf. Dig. 3. 5. 17. et 27. 2. 13. — b) Specialim connectere ponitur pro continuare orationem, continuare narrationem, narrare, perscribere. Cic. Orat. 70. 235. Facilius est enim opta dissolvere, quam dissipata connectere. Id. 3. Orat. 41. 168. Nam illud — non est in uno verbo translati, sed ex pluribus continuatim connectitur. Id. Partit. orat. 39. 137. Inter se pleraque connexa et apta. Adde Quintil. 10. 1. 2. Horat. 2. Ep. 2. 86. Connectere verba lyræ. Colum. 10. R. 8. 227. gradili connectere carmina flo. Quintil. 2. 4. 15. et 9. 4. 58. Res ac verba connectere. Id. 2. 11. 5. Nonnulli certa sibi initia, priusquam sensum invenerint, destinant: eaque diu secum ipsi meditant, desperata connectendi facultate, deserunt. Id. 9. 4. 7. Connexa oratio. cui ibid. opponitur interrupta. Gell. 10. 29. Particula atque conjungit verbo et connectit. Plin. 36. Hist. nat. 15. 24. (146). Connectere aliam majorem insaniam. h. e. narrando addere, perscribere. Sic Trebell. Gallien. 11. extr. Longum est, ejus verus orationesque connectere. h. e. perscribere. — c) Item specialim apud dialecticos connectere est duas vel plures propositiones logica aliqua ratione inter se conjungere. Cic. 4. Acad. (2. pr.) 30. 98. Omne, quod ipsum ex se connexum sit, verum esse. Id. Fat. 6. 12. Si enim est verum, quod ita connectitur: Si quis oriente canicula natus est, in mari non morietur; illud quoque verum est etc. V. Connexum paulo infra. — Hinc Part. præter. pass., cuius exempla superius abunde retulimus.

Connexus, a, um, adjective quoque occurrit, unde Comp. apud Lucr. 3. 357. Sive aliud quidvis potius connexus sit Fingere. F. CONNECTO sub init.

Connexum, i, n. 2. absolute, substantivorum more, apud dialecticos est propositio, in qua duo membra connectione particula si conjunguntur, ut docet Gell. 16. 8. Quod Græci συνεπεσεν αὐτοῖς dicunt, id alii nostrorum adjunxerunt, alii connexum dixerunt. Id connexum tale est: Si Plato ambulat, Plato movetur: Si dies est, sol super terras est. Cic. 4. Acad. (2. pr.) 30. 98. Ipsa ratio connexi, cum concesseris superius, cogit inferius concedere. Adde eund. Fut. 7. 14. et 8. 15.

CONNECTUS, a, um. F. voc. præced. sub init.

CONNEXIO, as, are, a, 1. nervos simul addo. Vox a Lexico expungenda; occurrit enim tantummodo in Not. Tir. p. 108.

CONNEXE, Adverb. conjuncte. Capell. 4. p. 117. Hæc non nisi connexere dicuntur.

CONNEXIO, ñis, f. 3. actus connectendi, conjunctio. ¶ 1. Stricto sensu. Paul. Diac. p. 35. 13. Mil. Botulus genus farcimini propter connexionem a bolis sic appellatur. Ambros. 2. Hexam. 4. Quis ergo non miretur dissimilibus membris disparem mundum in corpus unum assurgere, et insolubili concordie carlatisque lege in societatem et connexionem sui tam distantia convenire, ut etc. — Sæpius occurrit specialim in aribus; et quidem ¶ 2. Pro complexione, seu conclusionem syllogismi addibatur multoties a Quintil. 5. 14. 6, 17, 19, 22. ¶ 3. Apud Charr. 1. init. est idem quod syllaba.

CONNEXIVUS, a, um, adject. copulativus, complexivus. Gell. 10. 29. Atque particula a grammaticis conjunctio esse dicitur connexiva.

CONNEXUM, i, n. 2. F. CONNECTO in fin.

CONNEXUS, a, um. F. CONNECTO.

CONNEXUS vel cōnexus, us, m. 4. connexio. Lucr. 1. 626. varios connexus, pondera, plagas, Concursus, motus, etc. Adde eund. 2. 76. et 1020, 3. 556. et 5. 443. Vitruv. 10. 1. 5. Schneid. Connexus sternalis ad subtegmen ornatus adjecti honestatorem.

CONNISUS, vel cōnissus, vel etiam connissus, a, um. F. CONNITOR.

CONNITEO, es, ui, n. 2. et

CONNITESCO, is, ere, n. 3. simul niten et nitesco, simul resplendo. Vox a Lexico expungenda; occurrit enim tantummodo in Not. Tir. p. 183.

CONNITOR vel cūnitor, nteris, nissus vel nixus sup, niti, dep. 3. (cum et nitor). De ratione scribendi conitor et connissus unica n, F. CONNECTO sub init. — Quod vero attinet ad Particip. Servius ad Virg. 1. Aen. 144. connixus antiquorum, connissus recentiorum esse, ait. — Part. Connissus 1. a. — Connitor est idem quod conor, admittor, operam do, simul et vehementer nitor; ideoque et pro parere ponitur, niti eodem dicuntur mulieres, cum parant, quod faciunt nixus edendo (It. fare ogni sforzo, sforzarsi; Fr. faire tous ses efforts, s'apppuyer avec tous les efforts possibles sur; Hisp. esforzarse, esforzarse; Germ. kräftig sich anstemen; Angl. to strive together, strive greatly, try to the utmost, endeavour, struggle).

1.) Proprie occurrit — a) Absolute. Plaut. Mil. glor. 1. 1. 29. Pal si quidem connixus esses, per conium, per viscera perque ex elephantis transiret brachium. Cic. 2. Nat. D. 43. 110. Connixus est validus connixus corpore laurus. Cf. Anal. 290. Lucr. 2. 159. in quem recipere locum connixa feruntur (primordia verum). Virg. 1. Ecl. 15. capella gennelos Spani gregis sh! silice in mada connixa reliquit, ubi Servius pro eo quod est enixa, idest partu soluta; nam hiatus causa mutavit præpositionem, sicut (1. Aen. 566.) sectulide curas pro exultante. Id. 5. Aen. 264. Connixus humeris. Id. 5. ibid. 642. deiræ. Id. 10. ibid. 127. Per ingens toto connixus corpore saxum. Id. 11. ibid. 413. adversus hostis conitit. Liv. 1. 33. Connixus equis conulus Ancus, erie vincit. Id. 3. 63. Undique omnes connixi. Id. 10. 33. Connixi resistunt. Adde eund. 41. 4. Val. Flacc. 3. 103. Torserat hic totis connixis viribus hastam, Dig. 9. 2. 52. § 2. Si coniterentur (mutæ). — b) Addito in quid quis conititur — Per Accusativum et præpos. in. Cæs. 1. B. C. 46. Equitatus in summum jugum virtute conititur. h. e. nixu ascendit. Liv. 31. 21. Conniti in unum locum. Sil. It. 10. 252. in hastam. Tac. 11. Ann. 31. prælatum in arborem. — Per Infinitum. Actus apud Cic. 1. Divinat. 22. 44. Deinde ejus germanum (arilem) conitibus conitit in me arilem, pro conitit parage. Adde Liv. 9. 31. Tac. 15. 51. Primores classiciorum labelluere conitit es. Adde Dig. 23. 3. 9. § 3. — Per particulam ut. Cic. 5. Fin. 15. 42. de infantibus. Cum autem paulum firmitatis accesserit, conituntur, ut sese erigant. — Per Gerundium et præpos. ad. Curt. 7. 3. 13. Conniti ad surgendum. Val. Max. 2. 7. 2. Connibus imperii nervis conitit ad revocandam pristinae disciplinae militiar. Tac. 13. Ann. 66. Conniti ad convincendum aliquem.

II.) Translate. Cic. 2. Tusc. 21. 47. Præsto est —

ratio, quæ convisa per se et progressa longius sit perfecta virtus. *Id.* 3. *Off.* 2. 6. Quantum convisit animo potes, quantum labore contendere, tantum fac ut efficias.

CONNIVENTIA, a, actus connivendi: sed translate tantum occurrit, et est dissimulatio peccati. *Pseudo-Ascon.* ait *Cic.* 3. *Ferr.* in *fin.* p. 152. *Bait.* Ad gratiam ne Hortensii, an suam, an etiam conniventia Ciceronis ipsius, parum comperimus. *Lauprid. Alex. Sev.* 54. Tribunos capitali supplicio affecti, quod per conniventiam seditionem fecissent exercitus. *Al. leg.* roburentiam. *V. CONIBEO.* Adde *Donatum* ad *Ter. Phorm.* 2. 3. 79. et *Cod. Theod.* 2. 14. 1.

CONNIVEO vel *coniveo*, nives, nivi vel nixi, niverē, n. 2. Sunt qui scribunt *coniveo* unico n, sed paucissimi admodum habent fautores. Hæc *Forcellinus*, V. tamen quæ dicta sunt hæc de re in v. **CONNECTO** sub init. — Perfecto *connixi* usi sunt *Cassius* apud *Priscian.* et *Apul.* locis infra cit.; quibuscum *cf. Probum* loc. infra cit.; *connixi* vero *Turpilii* apud *Priscian.* loc. infra cit.: *Hildebrandus* quiq. ad *Apul.* 11. *Met.* p. 146. formam quoque *connixeram* tamquam a *connixio* recepit. — Denique infinitum *connivēre* pro *connivēre* legitur apud *Calpurn.* loc. infra cit. sub b. — Part. *Connivens* I. — Ratione habita etym., *conniveo*, juxta nonnullis, est ab *absoluto nivo*, h. e. oculos claudō, inquit *Poss.* in *Etymol.*; vel a *veio*, h. e. oculis innuo, ut aliis placet; vel a *conveipēo*, h. e. obscuror, ut *Martiano* videtur. Quidquid autem sit de etymo, *connivere* certe significat id quod apertum est claudere, ut patet ex *Gell.* 16. 3. Cava vultis ac stomachi inanitate diutina contrahantur et connivent. Sed tamen usurpator fere pro oculos claudere vel pene claudere (It. serrare gli occhi; Fr. fermer, cligner les yeux; Hisp. cerrar, guinar los ojos; Germ. mit d. Augen zuwischen oder blinzeln; d. Augenlider zusammenziehen; Angl. to wink or twinkle with the eyes).

I. Proprie. — a) Absolute et generalim. *Plaut. Most.* 3. 2. 144. ra. Viden' coagmenta in foribus? tu. Video. ra. Specta, quam acule dormiunt? tu. Dormiunt? ra. Illud quidem, ut conivent, volui dicere. *Turpilii* apud *Priscian.* 9. p. 866. *Putsch.* Dum ego cuncti somno, hic sibi prospexit etc. *Cic.* 1. *Tusc.* 49. 117. Quid melius, quam in mediis vltæ laboribus obdormiscere et ita conniventem somno consopiri sempiterno? *Id.* 2. *Nat. D.* 57. 143. Munitæ sunt palpebræ tamquam volvo pilorum, quibus et apertis oculis, si quid incideret, repelleretur, et somno conniventibus etc. Adde *Colum.* 10. 259. et *Dig.* 14. 1. 4. § 1. Pro connivere somno, etiam *connivere* absolute dicit *Apul.* 4. et 8. *Met.* Adde *Plin.* 10. *Hist. nat.* 3. 3. (10). Sic etiam *Capell.* 1. p. 13. Convenit virginis subire vinculum, quæ illum (*Mercurium*) etiam quiescere cupientem connivere non perferat. *Rursus Cic. Harusp. resp.* 18. 38. Conniventes oculos *Appii Claudii Cæci* optare. h. e. claudere. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 57. (156). Graviora alium inferiore gena connivent: columbae, et similia, utraque. *Id.* ibid. 37. 54. (144). Duo omnino gladiatores, qui contra comminationem aliquam non conniverent: et ubi invicti. *Cl. Sueton.* *Cal.* 54. Adtonitru et fulgura connivere, et caput obnubere solebat. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 54. (144). Neroni fuerunt oculi, nisi cum connivere, ad prope admoda hebetes. h. e. nisi cum oculis non omnino, sed pene clauderet, ut aerius ariem intenderet, aut nimium fulgorem extaret. *Sil. It.* 7. 739. Connivent, solenique pavent agnoscere visu. — b) Olim, ut superius indicavimus, fuit etiam *connivio*, i. e. tertium conjugat. teste *Priscian.* 9. p. 366. *Putsch.* Hinc *Calvus* ibid. Cum gravis ingenti connivere pupula somno. — c) Cum *Arcus*. *Cassius* ibid. Nam non connivi oculos ego deinde sopore. nisi malis esse *Arcus*. *Græcum*, ut subintelligatur *xarā*. — d) Figurate. *Lucret.* 5. 776. de sole et luna deficientib. Cum quasi connivent, et aperto lumine rursus Omnia convulsant. h. e. obscurantur.

II.) Translate. — a) Generalim: ad rem *Quintil.* 10. 3. 16. Pleraque, nisi connivemus, in oculos incurram. *Gell.* 13. 27. sub fin. Mens debet esse erecta, ardua, nunquam connivens, nunquam ariem suam lertens. *Cic. Cæli.* 17. 41. Multa nobis blandimenta natura ipsa genuit, quibus sopita virtus conniviet interdum. — b) Speciatim ponitur pro dissimulare, quasi claudendo oculos, ne perperam facta

videantur: Itali dicunt etiam familiari locutione, *far la gatta di Masino, che chiudeva gli occhi per non veder passare i topi*. *Cic. Cæli.* 24. 59. Pro dii immortales! cur interdum in hominum sceleribus aut connivitis, aut præsentis fraudis poenas in diem roservatis? *Id.* 1. *Phil.* 7. 18. Ea ipsa concedo: quibusdam in rebus etiam connivere. Adde *eum.* 2. *leg. Agr.* 28. 77., *Mil.* 12. 31., et apud *Probi. Cathol.* p. 1482. *Putsch.* *Pers.* 6. 50. Væ, nisi connivens! *Gell.* 2. 2. In publicis locis atque muneribus patrum jura cum gloriæ, qui in magistratu sunt, potestatibus colata, interquiescere paululum et connivere. — Quod quidam ex *Silio* II. asserunt 7. 462. pacemque serenitatis Connivens oculis; condiscens alii reponunt, multo rectius.

CONNIXUS vel *conixus*, a, um. *V. CONNITOR.* **CONNUBIALIS** vel *conubialis*, e, adject. Apud *Portas* effertur etiam *connubialis* vel *connubialis*, ut apud *Claudian.* 2. *Ep.* 18. — Ceterum *connubialis* est ad connubium pertinens, conjugalis. *Ovid. Heroid.* 6. 41. Hec! ubi facta fides? ubi *connubialis* jura? *Stat.* 3. *Theb.* 112. *Connubialis* vincla. *Claudian.* *IV. Cons. Honor.* 649. Carmen *connubiale*. h. e. epithalamium. Sic *Id.* 2. *Ep.* ad *Seren.* 18. Vestigal *connubiale* lyra.

CONNUBIALITER vel *conubialiter*, adverb. *conubialiter* more. *Capell.* 6. p. 189. Cum ad Philologia concilianda consortia procum assatim *conubialiter* allegaret.

CONNUBIUM vel *conubium*, n, n. 2. (cum et nubo). Ratione habita quantitatis, cum u in nubo longa sit, videtur longa esse etiam in *connubio*; sæpe tamen, quemadmodum etiam in *pronuba*, contrahitur, ut apud *Lucret.* 3. 778.; *Virg.* 1. *Æn.* 73., 3. ibid. 136., 4. ibid. 126. et 168. et alibi; et *Ovid.* 6. *Met.* 428. *Cf.* etiam *dicto et maledictus*. *V.* etiam **CONNUBIALIS**. — De ratione scribendi *conubium* unico n, *V. CONNECTO* sub init.: simpliciter n immo semper scribitur in tabulis æneis (V. **CACOPHATON**), et *Pandectis* *Florentin.* — *Connubium* est justum matrimonium jure civili Romanorum contractum: ideoque differt a *conjugio*: V. **CONJUGIUM** sub init. (It. matrimonio; Fr. union conjugale, mariage; Hisp. casamiento; Germ. d. Vermählung, Ehe; Angl. wedlock, marriage).

I.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu est, ut diximus, justum matrimonium, quod initio quidem Romanorum fuit proprium (*V. seq. paragr. 2.* sub init.); in posterum vero et de aliis gentibus dictum est. *Cic.* 1. *Orat.* 9. 37. *Romulus* Sabinorum *connubia* conjunxit. Adde *eum.* 1. *Off.* 17. 54. *Virg.* 1. *Æn.* 77. Jungere aliquam alicui *connubio* stabili. *Id.* 4. ibid. 214. Repellere *connubia* alicujus. *Id.* 3. ibid. 319. Servare *connubia*. h. e. tenere, tueri fidem matrimonii: *cf. Val. Flacc.* 8. 421. *Ovid.* 6. *Met.* 428. Jungere sibi aliquem *connubio* filii. Adde *Liv.* 4. 5. et 4. 6.; et *Call.* 62. 57. *Sall. Jug.* 80. Ejus civitatis lingua modo conversa *connubio* Numidarum. h. e. junctis affinitatibus cum Numidis. ¶ 2. Latiore sensu est jus conjugii legitimum, ut *Servius* ad *Virg.* 1. *Æn.* 73. tradit, seu ut *Ulp. Regular.* tit. 6. definit, uxoris jure ducendæ facultas. Addit *Ulp.* ibid. *Connubium* habent cives R. cum civibus R., cum Latini autem et peregrini ita, si concessum sit: cum servis nullum est *connubium*. Hinc in veterib. æneis tabulis, quas plerique *honestas missiones* appellant, ac rectius diplomata dixeris, sub *Vespasiano*, *Domitiano* et *Hadrano*, apud *Gruter.* 573. 1. 2. et 574. 6. et 575. 1. militibus emeritis CIVITATEM DEDIT, ET CONNUBIUM CVM VXORIBVS, QVAS RVNO HABVSSSENT, CVM EST CIVITAS HIS DATA: AVT SI CARIBVS ESSENT, CVM HIS, QVAS POSTEA DVXISSENT. (V. *Cardinali, Diplom.* imp. p. 133). Ex quibus patet, uxorem non esse legitimam jure civili Romanorum illam, quæ ex eo populo ducatur, quocum *connubium* non sit: neque communicari illa civium R. commoda, neque notos inde liberos cives R. esse, (quævis ingenui et liberi futuri sint) nisi jus *connubii* concedatur, ut cum emeritis his militibus imperatorum liberalitate factum est. Hinc *jus connubii* vel *connubii societas* apud *Liv.* 4. 5. *extr.* et apud *Cic.* 2. *de republ.* 37. 63. et *Topic.* 4. 20. *Liv.* 1. 9. *Connubia* non erant Romanis cum finitimis. *Id.* 4. 3. Dare *connubium* finitims externisq. *Id.* 4. 4. Ut *connubium* patribus cum plebe esset. *Curt.* 8. 4. 25. *Persas* et *Macedonas* *connubia* jungere. Adde *Ulpian.* 5. 3.; *Cajum* 1. *Instit.* 55.; et *Dig.* 23. 2. 45.

II.) Impropie. ¶ 1. Dicitur de collo. *Ovid.* 2. *Amor.* 7. 21. Inire *connubia* alicujus. h. e. cum ea concubere. Adde *Lucret.* 3. 778. et 5. 1011. *Cl. Martialis.* 6. 11. Lusus erat sacre *connubia* fallere tædæ. h. e. adulteria committere. ¶ 2. Translate de plantis. *Plin.* 16. *Hist. nat. præfat.* 1. (1). Pomiferæ arbores ab homine didicere blandos saporis adoptione et *connubio*. h. e. insitione.

CONNUBIUS, a, um, adject. ad *connubium* pertinens. *Apul.* 9. *Met.* Mulieres liberas et *connubia* lege sociatas corrumpis. Hic *Oudendorpius* recte movet, in *MSS.* et plerisque editionib. *sociata* haberi, non *sociatas*, ac propterea ita esse locum interpretandum: corrumpis mulieres ingenuas, et *connubia*, quæ sociata et inita sunt ex lege. Patet igitur minime *Latinum* esse adjectivum *connubius*.

CONNUBO, is, ere, n. 3. idem quod nubo. *Apul.* Nescentibus parentibus puellari ætate *concupera*mus. Ita *Faber, Juncker.* et alii. Ego nondum ea verba in *Apulejo* reperi.

CONNODATUS, a, um, adject. idem ac nudatus. *Plin.* 28. *Hist. nat.* 7. 23. (77). Mulier in mense *connodata*. h. e. nudata cum in menstruis est.

CONNOMERATIO, ōnis, f. 3. plurium rerum simul numeratio. *Priscian.* 18. p. 1138. *Putsch.* Potest enim per *connumerationem* aliquis sese illis, quibus imperat, adjungere, ut dur suos milites jubens committere prælium, apertissime dicit, *pugnemus, confiligamus*. *Cl. eum.* ibid. p. 1139.

CONNUMERO, as, avi, atum, are, a. 1. Part. *Connumeratus* et *Connumerandus* sub b. — *Connumero* est idem ac *numero*, vel *enumero*. — a) Absolute. *Arnob.* 5. 42. Quemadmodum *connumeratis* et dictis. Adde *Cajum* 1. *Instit.* 2. § 4. — b) Cum additis. *Ovid.* 5. *Trist.* 4. 20. sit quanta dei elementia, cujus se quoque in exemplis *connumerare* solet. Sed *connumerare* plerique omnes legunt. *Paul. Dig.* 1. 5. 14. Inter liberos *connumerabitur*. *Id.* 23. 2. 44. § 5. *Connumerari* aliquibus. *Amian.* 25. 4. Vir profecto heracilis *connumerandus* ingeniis. *Boeth.* *Aristot. Elench. sophist.* 1. 4. p. 736. Non *connumerato* eo, quod erat in principio. *Priscian.* 18. p. 1139. *Putsch.* Qui dicit: *pugnemus fortiter, rommitiones*, cum vocativo utitur, ad secundam loquitur personam: nam *connumerando* sese eis, etc.

CONNUNCIO, as, are, a. 1. simul nuncio; et **CONNUO**, is, ere, n. 3. simul innuo; et **CONNUTRIO**, is, ire, a. 4. simul nutrio: sunt voces a *Lexico* expurgandæ; occurrunt enim tantummodo in *Not. Tir.* p. 42., 127., 123.

CONOPEUM, i, n. 2. *κονοπέιον*. Scribitur et *conopium*: atque hoc modo scribi maluit *Bentley*, et *Heins.* cum pæcunt. correpta usurpant: quia *Græce* et *κονοπέιον* legitur, extrita, ut mos est illis, præpositiva diphthongi. — Ceterum *Conopeum* est velum circa lectum ad arcendos culices, quos *Græci* *κονοπέες* vocant. Apud *Ægyptios* in usu maxime erat, cum propter paludes *Nili* magna culicum copia infestarentur. *Græce* scribitur *κονοπέιον*, et in quodam epigr. etiam *κονοπέες*: qua ratione *Horat.* *Epod.* 9. 16. Sol aspexit *conopeum*. pæcunt, correpta, et *Propert.* 3. 9. 45. *Fædæque* *Tarpejo conopea* tendere saxo. At *Juvenal.* 6. 80. Ut *testudines* tibi *Lentule conopeo* etc., ubi *spondæus* est versus. — Voce hæc usus est etiam *Varro* 2. *R. R.* 10. 8., ac forte putes esse solum poetitum.

CONOR, aris, atus sum, ari, dep. 1. *Conarere* pro *conari* legi apud *Priscian.* ex *Ennio*, referunt quidam, quod ego nondum vidi. — Part. *Conans*, *Conatus* et *Conandus*. — *Conor* est aitor, tento, do operam, aggredior, molior, cogito, mihi propono (It. sforzarsi, tentare; Fr. essayer, s'efforcer, tâcher de; Hisp. esforzarse, procurar para; Germ. internehmen, versuchen, einen Versuch machen, machen, sich unterfangen etwas zu thun; Angl. to strive, endeavour, attempt, try). Usurpator — a) Absolute. *Ter. Heaut.* 2. 2. 11. Dum moliorum (mulieres), dum *conatur*, annus est. *Al. leg.* *conantur*: al. *conuntur*: sed minus recte. *Cl. Cic. Fatr.* 8. 19. *Cæs.* 6. *B. G.* 4. *Conatibus*, priusquam id effici posset, adesce Romanos nuntiat. *Neppos Datam.* 7. Qui prius cogitari, quam vocari censuissent. Adde *Liv.* 45. 23. — Proverbium, seu potius sententia est *Illud Manil.* 1. 95. Omnia, conando, docilis solertia vincit. — Huc pertinent et illa *Ter. Phorm.* 1. 2. 2. *Conari* obviam alicui subaudi ire. Et *Andr.* 4. 1. 53. *Conari* manibus, pedibus, noctesque et dies. Jam proslam

tibi. — b) Cum Accusativo rei. *Ter. Andr.* 1. 2. 26. Si sensero hodie quicquam in his te nuptiis fallaciam conari, etc. Adde *eumd.* *ibid.* 1. 5. 35. *Cic.* 2. *Cat.* 9. 19. Desperant, se id, quod conantur, consequi posse. *Id. Orat.* 30. 101. Vides, Demosthenem multa perficere, oos multa conari: illum posse, nos velle. *Id. ibid.* 10. 33. Conari opus magnum et arduum. Adde *eumd.* *Deiot.* 6. 18. et 1. *Fin.* 16. 52. *Cæs.* 1. *B. G.* 31. Nactus aditus ad ea conanda, quod etc. *Id.* 1. *ibid.* 65. Quod fuit illis conandum, atque omni ratione efficiendum. *Nepos Hann.* 8. Conari multa stulte. Adde *Liv.* 42. 59. *Virg.* 9. *Æn.* 398. Oppressum rapit, et conantem plurima frustra. — c) Cum Infinito. *Cic. Quinct.* 20. 62. Conaris hoc dicere, neminem extitisse, qui etc.? *Id. Rosc. Am.* 19. 54. Quod planum facere non modo non possis, verum ne coneris quidem. *Id. Divin. in Q. Cæcil.* 14. 44. Numquam ille me opprimit coisilio: numquam ullo artificio pervertit: numquam ingenio me auro labefactare, atque infirmare conabitur. *h. e.* audebit, poterit. *Id.* 2. *Orat.* 14. 61. Poetas omnino, quasi alia quadam lingua locutos, non conor attingere. *Id.* 5. *Fam.* 12. 2. Coram me tecum hæc agere consensum deterruit pudor quidam. *Lucret.* 6. 768. ipsa de re nunc dicere conor. Adde *eumd.* 1. 28. *Cæs.* 1. *B. G.* 12. Id oppidum oppugnare conatus, expugnare non potuit. Adde *eumd.* 1. *ibid.* 5. et 1. *ibid.* 8.; *Nepot. Themist.* 7.; *Catull.* 116. 3.; *Virg.* 2. *Æn.* 292.; et *Horat.* 1. *Od.* 6. 9. et 1. *Ep.* 1. 19. — Hinc a Part. præter.

Conatus, a, um, cujus exemplum superius retulimus,

Conata, ñrum, n. plur. 2. absolute, substantivorum more, sunt cepta, incepta. *Plaut. Merc.* 1. 1. 69. Conata eloqui. *Accius* apud *Non.* p. 202. 14. *Merc.* exequi. *Lucret.* 5. 386. patrare. *Cæs.* 1. *B. G.* 3. et *Nepos Dion.* 8. perficere. *Liv.* 42. 11. Ut Persei conatos obviam iret. Adde *eumd.* 21. 50.; et *Ovid.* 10. *Mel.* 420. et 14. *ibid.* 755. *Fellej.* 2. 42. 1. Conata alicujus destituit. Adde *eumd.* 2. 29. 1. et *Sil.* 11. 12. 434. *Juvenal.* 13. 210. persgere. Adde *Quintil.* 8. 3. 69. et *Sueton. Galb.* 17.

CONQUADRATUS, a, um, *F.* voc. seq.

CONQUADRO, as, avi, atum, are, a. 1. Part. *Conquadratus* sub *A.* — Conquadrare occurrit *A.* Acti-ve; et *B.* Neutorum more.

A. Active conquadrare est in quadrum formsre. *Varro* apud *Non.* p. 131. 13. et 520. 19. *Merc.* Aurum, later quod conquadravit regium. *Colum.* 8. *R.* 3. 7. Perlicæ conquadratæ.

B. Neutorum more legitur tantum apud sequioris ævi scriptores, et conquadro est aptus sum, par flo, convenio; tum proprie, tum translate. *Sidon.* 2. *Ep.* 2. Hinc aquarum surgit cella cotillum, quæ coequenti unguentariæ, spatii parilitate conquadrat. et *Ep.* 4. Illi familiaris splendor, probitas morum, patrimonii facultas in omne decus pari lance conquadrant. et 3. *Ep.* 7. ad fin. Vero dicta conquadrant.

CONQUÆSTOR, ñris, m. 3. idem ac conquistator, vel simul quæstor. *Varro* 5. *L. L.* 8. *edit. veter.* ubi tamen lectio valde dubis est. *Conquæstores* item legendum censet *Frid. Osannus* in *Analect. crit.* p. 177. apud *Plaut. Amph. prol.* 64. Nunc hoc a me orare a vobis jussit Jupiter, Ut conquæstores ainguli in subsellia Eant per totam caveam, apectatoribus, Si cui favitores delegatos viderint.

CONQUASSATIO, ñnis, f. 3. concussio, cominotio. *Cic.* 4. *Tusc.* 13. 29. Morbus et ægrotatio ex totius valetudinis corporis conquassatione et perturbatioe gignuntur.

CONQUASSATUS, a, um, *F.* voc. seq.

CONQUASSO, as, avi, atum, are, a. 1. frequentat. a concutio. Part. *Conquassatus* I. et II. — Conquasso est vehementer concutio.

I.) Proprie. *Cato R. R.* 52. Si calix erit, conquassato. *h. e.* conterito, confringito. *Cic.* 1. *Divinat.* 43. 97. Apulia maximis terræ motibus conquassata est. *Lucret.* 3. 442. Conquassatum corpus ex aliqua re. *Cod.* 1. 12. 6. § 5. Conquassatis rebus certis.

II.) Translate. *Cic. Sext.* 26. 56. Eteras nationes illius anni fure concussatas videbamus. *Id. Fatin.* 8. 19. Conquassata civitas. *Sulpicius* apud *Cic.* 4. *Fam.* 5. 4. Omnes provinciæ conquassatæ suot. *Lucret.* 3. 600. Conquassatur enim tum mens animique potestas Omnis. *Firmic.* 3. *Mathes.* 13. n. 4. Maximis periculis conquassari.

CONQUATERNATIO, ñnis, f. 3. actus quaternos

vel quaterna jungendi. *Gloss. Cyrill.* Conquaternatio, *κατα τέσσαρα ζεύξις.*

CONQUATERNŌ, as, are, a. 1. quaternos vel quaterna jungo. *Gloss. Philox.* Conquaternat, *ζευγίζει κατὰ τέσσαρα.* Adde *Gloss. Cyrill.*

CONQUEROR, quæris, questus sum, quæri, dep. 3. (cum et queror). — Part. *Conquerens*, *Conquestus*, *Conquesturus*, et *Conquerendus*. — Conqueror est idem quod queror, aut valde queror, doleo, deploro (It. *dolersi*, lamentarsi; Fr. se plaindre vivement de, exposer ses plaintes; Hisp. lamentarse, quejarse; Germ. sich beklagen, sich klagend auslassen; Angl. to complain, urge by way of complaint, bewail, lament). Usurpatur — a) Absolute. *Ter. Hecyr.* 3. 15. Neque alia voce, ac res monebat, ipse poterat conqueri. *Ovid.* 9. *Mel.* 147. Conquerar an sileam? *Catull.* 64. 164. ignari nequidquam conqueror auris. *Sil.* 11. 8. 94. Conqueriturque tibi. *h. e.* tecum. *Sueton. Cæs.* 20. Conqueri in senatu. *Seneca fragm. a Niebhur*io edit. p. 100. Conquesturus veni. — b) Cum Accusativo rei, de qua conquerimur. *Plaut. Mil. glor.* 2. 1. 47. Deinde conqueritur mecum mulier fortunæ suæ. Adde *Pacuvium* apud *Cic.* 2. *Tusc.* 21. 50., cujus verba *F.* in fin. in Homonym. *Titinius* apud *Non.* p. 232. 21. *Merc.* Mulier, credo, adversum illum rea suas conqueritur. *Cic.* 6. *Ferr.* 50. 111. Nun illi decumorum imperia, non bonorum direptiones, non aliqua judicia, non importunas istius libidines, non vim, non contumelias — conquerebantur. *Id. Sext.* 2. 3. Nihil ab eo prætermisum est, quod aut pro republica conquerendum fuit, aut pro reo disputandum. Adde *eumd.* 2. *Herenn.* 31. 50. *Liv.* 1. 53. Patris in se sævitiam intolerabilem conquerens. *Id.* 8. 33. aliquid apud aliquem. Adde *eumd.* 23. 22. et 25. 28.; *Tibull.* 1. 10. 53.; *Ovid.* 14. *Mel.* 243.; *Quintil.* 6. 1. 18.; *Sueton. Aug.* 68.; et *Tac.* 1. *Hist.* 54. — c) Cum Accusativo et Infinito. *Lucret.* 3. 612. Non jam se moriens dissolvi conquereretur (homo). Adde *Tibull.* 1. 10. 53. *Sueton. Tib.* 10. Corinthiorum vasorum pretia in immensum exarsisse graviter conquestus. Adde *eumd.* *Claud.* 2. — d) Cum Ablativo et præpos. de, *Cic.* 5. *Fam.* 2. 6. Nihil tecum de tui fratris injuria conqueror. *Id.* 5. *Ferr.* 18. 43. Conqueri de re aliqua. *Sueton. Aug.* 51. apud aliquem de aliqua re. — e) Sequenti relativo. *Cæs.* 1. *B. C.* 74. Et quod non ab initio fecerint, conqueroitur. *Tac.* 15. *Ann.* 61. Senecæ missum ad se Natalem, coquestumque nomine Pisonis quod a visendo eo prohiberetur, — respondit. *Id. ibid.* 60. Missum se ad ægrotum Senecam, uti videret conquerereturque cur Pisonem aditu arceret.

CONQUEROR, quæris, questus sum, quæri, dep. 3. (cum et queror). — Part. *Conquerens*, *Conquestus*, *Conquesturus*, et *Conquerendus*. — Conqueror est idem quod queror, aut valde queror, doleo, deploro (It. *dolersi*, lamentarsi; Fr. se plaindre vivement de, exposer ses plaintes; Hisp. lamentarse, quejarse; Germ. sich beklagen, sich klagend auslassen; Angl. to complain, urge by way of complaint, bewail, lament). Usurpatur — a) Absolute. *Ter. Hecyr.* 3. 15. Neque alia voce, ac res monebat, ipse poterat conqueri. *Ovid.* 9. *Mel.* 147. Conquerar an sileam? *Catull.* 64. 164. ignari nequidquam conqueror auris. *Sil.* 11. 8. 94. Conqueriturque tibi. *h. e.* tecum. *Sueton. Cæs.* 20. Conqueri in senatu. *Seneca fragm. a Niebhur*io edit. p. 100. Conquesturus veni. — b) Cum Accusativo rei, de qua conquerimur. *Plaut. Mil. glor.* 2. 1. 47. Deinde conqueritur mecum mulier fortunæ suæ. Adde *Pacuvium* apud *Cic.* 2. *Tusc.* 21. 50., cujus verba *F.* in fin. in Homonym. *Titinius* apud *Non.* p. 232. 21. *Merc.* Mulier, credo, adversum illum rea suas conqueritur. *Cic.* 6. *Ferr.* 50. 111. Nun illi decumorum imperia, non bonorum direptiones, non aliqua judicia, non importunas istius libidines, non vim, non contumelias — conquerebantur. *Id. Sext.* 2. 3. Nihil ab eo prætermisum est, quod aut pro republica conquerendum fuit, aut pro reo disputandum. Adde *eumd.* 2. *Herenn.* 31. 50. *Liv.* 1. 53. Patris in se sævitiam intolerabilem conquerens. *Id.* 8. 33. aliquid apud aliquem. Adde *eumd.* 23. 22. et 25. 28.; *Tibull.* 1. 10. 53.; *Ovid.* 14. *Mel.* 243.; *Quintil.* 6. 1. 18.; *Sueton. Aug.* 68.; et *Tac.* 1. *Hist.* 54. — c) Cum Accusativo et Infinito. *Lucret.* 3. 612. Non jam se moriens dissolvi conquereretur (homo). Adde *Tibull.* 1. 10. 53. *Sueton. Tib.* 10. Corinthiorum vasorum pretia in immensum exarsisse graviter conquestus. Adde *eumd.* *Claud.* 2. — d) Cum Ablativo et præpos. de, *Cic.* 5. *Fam.* 2. 6. Nihil tecum de tui fratris injuria conqueror. *Id.* 5. *Ferr.* 18. 43. Conqueri de re aliqua. *Sueton. Aug.* 51. apud aliquem de aliqua re. — e) Sequenti relativo. *Cæs.* 1. *B. C.* 74. Et quod non ab initio fecerint, conqueroitur. *Tac.* 15. *Ann.* 61. Senecæ missum ad se Natalem, coquestumque nomine Pisonis quod a visendo eo prohiberetur, — respondit. *Id. ibid.* 60. Missum se ad ægrotum Senecam, uti videret conquerereturque cur Pisonem aditu arceret.

CONQUEROR, quæris, questus sum, quæri, dep. 3. (cum et queror). — Part. *Conquerens*, *Conquestus*, *Conquesturus*, et *Conquerendus*. — Conqueror est idem quod queror, aut valde queror, doleo, deploro (It. *dolersi*, lamentarsi; Fr. se plaindre vivement de, exposer ses plaintes; Hisp. lamentarse, quejarse; Germ. sich beklagen, sich klagend auslassen; Angl. to complain, urge by way of complaint, bewail, lament). Usurpatur — a) Absolute. *Ter. Hecyr.* 3. 15. Neque alia voce, ac res monebat, ipse poterat conqueri. *Ovid.* 9. *Mel.* 147. Conquerar an sileam? *Catull.* 64. 164. ignari nequidquam conqueror auris. *Sil.* 11. 8. 94. Conqueriturque tibi. *h. e.* tecum. *Sueton. Cæs.* 20. Conqueri in senatu. *Seneca fragm. a Niebhur*io edit. p. 100. Conquesturus veni. — b) Cum Accusativo rei, de qua conquerimur. *Plaut. Mil. glor.* 2. 1. 47. Deinde conqueritur mecum mulier fortunæ suæ. Adde *Pacuvium* apud *Cic.* 2. *Tusc.* 21. 50., cujus verba *F.* in fin. in Homonym. *Titinius* apud *Non.* p. 232. 21. *Merc.* Mulier, credo, adversum illum rea suas conqueritur. *Cic.* 6. *Ferr.* 50. 111. Nun illi decumorum imperia, non bonorum direptiones, non aliqua judicia, non importunas istius libidines, non vim, non contumelias — conquerebantur. *Id. Sext.* 2. 3. Nihil ab eo prætermisum est, quod aut pro republica conquerendum fuit, aut pro reo disputandum. Adde *eumd.* 2. *Herenn.* 31. 50. *Liv.* 1. 53. Patris in se sævitiam intolerabilem conquerens. *Id.* 8. 33. aliquid apud aliquem. Adde *eumd.* 23. 22. et 25. 28.; *Tibull.* 1. 10. 53.; *Ovid.* 14. *Mel.* 243.; *Quintil.* 6. 1. 18.; *Sueton. Aug.* 68.; et *Tac.* 1. *Hist.* 54. — c) Cum Accusativo et Infinito. *Lucret.* 3. 612. Non jam se moriens dissolvi conquereretur (homo). Adde *Tibull.* 1. 10. 53. *Sueton. Tib.* 10. Corinthiorum vasorum pretia in immensum exarsisse graviter conquestus. Adde *eumd.* *Claud.* 2. — d) Cum Ablativo et præpos. de, *Cic.* 5. *Fam.* 2. 6. Nihil tecum de tui fratris injuria conqueror. *Id.* 5. *Ferr.* 18. 43. Conqueri de re aliqua. *Sueton. Aug.* 51. apud aliquem de aliqua re. — e) Sequenti relativo. *Cæs.* 1. *B. C.* 74. Et quod non ab initio fecerint, conqueroitur. *Tac.* 15. *Ann.* 61. Senecæ missum ad se Natalem, coquestumque nomine Pisonis quod a visendo eo prohiberetur, — respondit. *Id. ibid.* 60. Missum se ad ægrotum Senecam, uti videret conquerereturque cur Pisonem aditu arceret.

CONQUEROR, quæris, questus sum, quæri, dep. 3. (cum et queror). — Part. *Conquerens*, *Conquestus*, *Conquesturus*, et *Conquerendus*. — Conqueror est idem quod queror, aut valde queror, doleo, deploro (It. *dolersi*, lamentarsi; Fr. se plaindre vivement de, exposer ses plaintes; Hisp. lamentarse, quejarse; Germ. sich beklagen, sich klagend auslassen; Angl. to complain, urge by way of complaint, bewail, lament). Usurpatur — a) Absolute. *Ter. Hecyr.* 3. 15. Neque alia voce, ac res monebat, ipse poterat conqueri. *Ovid.* 9. *Mel.* 147. Conquerar an sileam? *Catull.* 64. 164. ignari nequidquam conqueror auris. *Sil.* 11. 8. 94. Conqueriturque tibi. *h. e.* tecum. *Sueton. Cæs.* 20. Conqueri in senatu. *Seneca fragm. a Niebhur*io edit. p. 100. Conquesturus veni. — b) Cum Accusativo rei, de qua conquerimur. *Plaut. Mil. glor.* 2. 1. 47. Deinde conqueritur mecum mulier fortunæ suæ. Adde *Pacuvium* apud *Cic.* 2. *Tusc.* 21. 50., cujus verba *F.* in fin. in Homonym. *Titinius* apud *Non.* p. 232. 21. *Merc.* Mulier, credo, adversum illum rea suas conqueritur. *Cic.* 6. *Ferr.* 50. 111. Nun illi decumorum imperia, non bonorum direptiones, non aliqua judicia, non importunas istius libidines, non vim, non contumelias — conquerebantur. *Id. Sext.* 2. 3. Nihil ab eo prætermisum est, quod aut pro republica conquerendum fuit, aut pro reo disputandum. Adde *eumd.* 2. *Herenn.* 31. 50. *Liv.* 1. 53. Patris in se sævitiam intolerabilem conquerens. *Id.* 8. 33. aliquid apud aliquem. Adde *eumd.* 23. 22. et 25. 28.; *Tibull.* 1. 10. 53.; *Ovid.* 14. *Mel.* 243.; *Quintil.* 6. 1. 18.; *Sueton. Aug.* 68.; et *Tac.* 1. *Hist.* 54. — c) Cum Accusativo et Infinito. *Lucret.* 3. 612. Non jam se moriens dissolvi conquereretur (homo). Adde *Tibull.* 1. 10. 53. *Sueton. Tib.* 10. Corinthiorum vasorum pretia in immensum exarsisse graviter conquestus. Adde *eumd.* *Claud.* 2. — d) Cum Ablativo et præpos. de, *Cic.* 5. *Fam.* 2. 6. Nihil tecum de tui fratris injuria conqueror. *Id.* 5. *Ferr.* 18. 43. Conqueri de re aliqua. *Sueton. Aug.* 51. apud aliquem de aliqua re. — e) Sequenti relativo. *Cæs.* 1. *B. C.* 74. Et quod non ab initio fecerint, conqueroitur. *Tac.* 15. *Ann.* 61. Senecæ missum ad se Natalem, coquestumque nomine Pisonis quod a visendo eo prohiberetur, — respondit. *Id. ibid.* 60. Missum se ad ægrotum Senecam, uti videret conquerereturque cur Pisonem aditu arceret.

CONQUEROR, quæris, questus sum, quæri, dep. 3. (cum et queror). — Part. *Conquerens*, *Conquestus*, *Conquesturus*, et *Conquerendus*. — Conqueror est idem quod queror, aut valde queror, doleo, deploro (It. *dolersi*, lamentarsi; Fr. se plaindre vivement de, exposer ses plaintes; Hisp. lamentarse, quejarse; Germ. sich beklagen, sich klagend auslassen; Angl. to complain, urge by way of complaint, bewail, lament). Usurpatur — a) Absolute. *Ter. Hecyr.* 3. 15. Neque alia voce, ac res monebat, ipse poterat conqueri. *Ovid.* 9. *Mel.* 147. Conquerar an sileam? *Catull.* 64. 164. ignari nequidquam conqueror auris. *Sil.* 11. 8. 94. Conqueriturque tibi. *h. e.* tecum. *Sueton. Cæs.* 20. Conqueri in senatu. *Seneca fragm. a Niebhur*io edit. p. 100. Conquesturus veni. — b) Cum Accusativo rei, de qua conquerimur. *Plaut. Mil. glor.* 2. 1. 47. Deinde conqueritur mecum mulier fortunæ suæ. Adde *Pacuvium* apud *Cic.* 2. *Tusc.* 21. 50., cujus verba *F.* in fin. in Homonym. *Titinius* apud *Non.* p. 232. 21. *Merc.* Mulier, credo, adversum illum rea suas conqueritur. *Cic.* 6. *Ferr.* 50. 111. Nun illi decumorum imperia, non bonorum direptiones, non aliqua judicia, non importunas istius libidines, non vim, non contumelias — conquerebantur. *Id. Sext.* 2. 3. Nihil ab eo prætermisum est, quod aut pro republica conquerendum fuit, aut pro reo disputandum. Adde *eumd.* 2. *Herenn.* 31. 50. *Liv.* 1. 53. Patris in se sævitiam intolerabilem conquerens. *Id.* 8. 33. aliquid apud aliquem. Adde *eumd.* 23. 22. et 25. 28.; *Tibull.* 1. 10. 53.; *Ovid.* 14. *Mel.* 243.; *Quintil.* 6. 1. 18.; *Sueton. Aug.* 68.; et *Tac.* 1. *Hist.* 54. — c) Cum Accusativo et Infinito. *Lucret.* 3. 612. Non jam se moriens dissolvi conquereretur (homo). Adde *Tibull.* 1. 10. 53. *Sueton. Tib.* 10. Corinthiorum vasorum pretia in immensum exarsisse graviter conquestus. Adde *eumd.* *Claud.* 2. — d) Cum Ablativo et præpos. de, *Cic.* 5. *Fam.* 2. 6. Nihil tecum de tui fratris injuria conqueror. *Id.* 5. *Ferr.* 18. 43. Conqueri de re aliqua. *Sueton. Aug.* 51. apud aliquem de aliqua re. — e) Sequenti relativo. *Cæs.* 1. *B. C.* 74. Et quod non ab initio fecerint, conqueroitur. *Tac.* 15. *Ann.* 61. Senecæ missum ad se Natalem, coquestumque nomine Pisonis quod a visendo eo prohiberetur, — respondit. *Id. ibid.* 60. Missum se ad ægrotum Senecam, uti videret conquerereturque cur Pisonem aditu arceret.

CONQUEROR, quæris, questus sum, quæri, dep. 3. (cum et queror). — Part. *Conquerens*, *Conquestus*, *Conquesturus*, et *Conquerendus*. — Conqueror est idem quod queror, aut valde queror, doleo, deploro (It. *dolersi*, lamentarsi; Fr. se plaindre vivement de, exposer ses plaintes; Hisp. lamentarse, quejarse; Germ. sich beklagen, sich klagend auslassen; Angl. to complain, urge by way of complaint, bewail, lament). Usurpatur — a) Absolute. *Ter. Hecyr.* 3. 15. Neque alia voce, ac res monebat, ipse poterat conqueri. *Ovid.* 9. *Mel.* 147. Conquerar an sileam? *Catull.* 64. 164. ignari nequidquam conqueror auris. *Sil.* 11. 8. 94. Conqueriturque tibi. *h. e.* tecum. *Sueton. Cæs.* 20. Conqueri in senatu. *Seneca fragm. a Niebhur*io edit. p. 100. Conquesturus veni. — b) Cum Accusativo rei, de qua conquerimur. *Plaut. Mil. glor.* 2. 1. 47. Deinde conqueritur mecum mulier fortunæ suæ. Adde *Pacuvium* apud *Cic.* 2. *Tusc.* 21. 50., cujus verba *F.* in fin. in Homonym. *Titinius* apud *Non.* p. 232. 21. *Merc.* Mulier, credo, adversum illum rea suas conqueritur. *Cic.* 6. *Ferr.* 50. 111. Nun illi decumorum imperia, non bonorum direptiones, non aliqua judicia, non importunas istius libidines, non vim, non contumelias — conquerebantur. *Id. Sext.* 2. 3. Nihil ab eo prætermisum est, quod aut pro republica conquerendum fuit, aut pro reo disputandum. Adde *eumd.* 2. *Herenn.* 31. 50. *Liv.* 1. 53. Patris in se sævitiam intolerabilem conquerens. *Id.* 8. 33. aliquid apud aliquem. Adde *eumd.* 23. 22. et 25. 28.; *Tibull.* 1. 10. 53.; *Ovid.* 14. *Mel.* 243.; *Quintil.* 6. 1. 18.; *Sueton. Aug.* 68.; et *Tac.* 1. *Hist.* 54. — c) Cum Accusativo et Infinito. *Lucret.* 3. 612. Non jam se moriens dissolvi conquereretur (homo). Adde *Tibull.* 1. 10. 53. *Sueton. Tib.* 10. Corinthiorum vasorum pretia in immensum exarsisse graviter conquestus. Adde *eumd.* *Claud.* 2. — d) Cum Ablativo et præpos. de, *Cic.* 5. *Fam.* 2. 6. Nihil tecum de tui fratris injuria conqueror. *Id.* 5. *Ferr.* 18. 43. Conqueri de re aliqua. *Sueton. Aug.* 51. apud aliquem de aliqua re. — e) Sequenti relativo. *Cæs.* 1. *B. C.* 74. Et quod non ab initio fecerint, conqueroitur. *Tac.* 15. *Ann.* 61. Senecæ missum ad se Natalem, coquestumque nomine Pisonis quod a visendo eo prohiberetur, — respondit. *Id. ibid.* 60. Missum se ad ægrotum Senecam, uti videret conquerereturque cur Pisonem aditu arceret.

CONQUEROR, quæris, questus sum, quæri, dep. 3. (cum et queror). — Part. *Conquerens*, *Conquestus*, *Conquesturus*, et *Conquerendus*. — Conqueror est idem quod queror, aut valde queror, doleo, deploro (It. *dolersi*, lamentarsi; Fr. se plaindre vivement de, exposer ses plaintes; Hisp. lamentarse, quejarse; Germ. sich beklagen, sich klagend auslassen; Angl. to complain, urge by way of complaint, bewail, lament). Usurpatur — a) Absolute. *Ter. Hecyr.* 3. 15. Neque alia voce, ac res monebat, ipse poterat conqueri. *Ovid.* 9. *Mel.* 147. Conquerar an sileam? *Catull.* 64. 164. ignari nequidquam conqueror auris. *Sil.* 11. 8. 94. Conqueriturque tibi. *h. e.* tecum. *Sueton. Cæs.* 20. Conqueri in senatu. *Seneca fragm. a Niebhur*io edit. p. 100. Conquesturus veni. — b) Cum Accusativo rei, de qua conquerimur. *Plaut. Mil. glor.* 2. 1. 47. Deinde conqueritur mecum mulier fortunæ suæ. Adde *Pacuvium* apud *Cic.* 2. *Tusc.* 21. 50., cujus verba *F.* in fin. in Homonym. *Titinius* apud *Non.* p. 232. 21. *Merc.* Mulier, credo, adversum illum rea suas conqueritur. *Cic.* 6. *Ferr.* 50. 111. Nun illi decumorum imperia, non bonorum direptiones, non aliqua judicia, non importunas istius libidines, non vim, non contumelias — conquerebantur. *Id. Sext.* 2. 3. Nihil ab eo prætermisum est, quod aut pro republica conquerendum fuit, aut pro reo disputandum. Adde *eumd.* 2. *Herenn.* 31. 50. *Liv.* 1. 53. Patris in se sævitiam intolerabilem conquerens. *Id.* 8. 33. aliquid apud aliquem. Adde *eumd.* 23. 22. et 25. 28.; *Tibull.* 1. 10. 53.; *Ovid.* 14. *Mel.* 243.; *Quintil.* 6. 1. 18.; *Sueton. Aug.* 68.; et *Tac.* 1. *Hist.* 54. — c) Cum Accusativo et Infinito. *Lucret.* 3. 612. Non jam se moriens dissolvi conquereretur (homo). Adde *Tibull.* 1. 10. 53. *Sueton. Tib.* 10. Corinthiorum vasorum pretia in immensum exarsisse graviter conquestus. Adde *eumd.* *Claud.* 2. — d) Cum Ablativo et præpos. de, *Cic.* 5. *Fam.* 2. 6. Nihil tecum de tui fratris injuria conqueror. *Id.* 5. *Ferr.* 18. 43. Conqueri de re aliqua. *Sueton. Aug.* 51. apud aliquem de aliqua re. — e) Sequenti relativo. *Cæs.* 1. *B. C.* 74. Et quod non ab initio fecerint, conqueroitur. *Tac.* 15. *Ann.* 61. Senecæ missum ad se Natalem, coquestumque nomine Pisonis quod a visendo eo prohiberetur, — respondit. *Id. ibid.* 60. Missum se ad ægrotum Senecam, uti videret conquerereturque cur Pisonem aditu arceret.

CONQUEROR, quæris, questus sum, quæri, dep. 3. (cum et queror). — Part. *Conquerens*, *Conquestus*, *Conquesturus*, et *Conquerendus*. — Conqueror est idem quod queror, aut valde queror, doleo, deploro (It. *dolersi*, lamentarsi; Fr. se plaindre vivement de, exposer ses plaintes; Hisp. lamentarse, quejarse; Germ. sich beklagen, sich klagend auslassen; Angl. to complain, urge by way of complaint, bewail, lament). Usurpatur — a) Absolute. *Ter. Hecyr.* 3. 15. Neque alia voce, ac res monebat, ipse poterat conqueri. *Ovid.* 9. *Mel.* 147. Conquerar an sileam? *Catull.* 64. 164. ignari nequidquam conqueror auris. *Sil.* 11. 8. 94. Conqueriturque tibi. *h. e.* tecum. *Sueton. Cæs.* 20. Conqueri in senatu. *Seneca fragm. a Niebhur*io edit. p. 100. Conquesturus veni. — b) Cum Accusativo rei, de qua conquerimur. *Plaut. Mil. glor.* 2. 1. 47. Deinde conqueritur mecum mulier fortunæ suæ. Adde *Pacuvium* apud *Cic.* 2. *Tusc.* 21. 50., cujus verba *F.* in fin. in Homonym. *Titinius* apud *Non.* p. 232. 21. *Merc.* Mulier, credo, adversum illum rea suas conqueritur. *Cic.* 6. *Ferr.* 50. 111. Nun illi decumorum imperia, non bonorum direptiones, non aliqua judicia, non importunas istius libidines, non vim, non contumelias — conquerebantur. *Id. Sext.* 2. 3. Nihil ab eo prætermisum est, quod aut pro republica conquerendum fuit, aut pro reo disputandum. Adde *eumd.* 2. *Herenn.* 31. 50. *Liv.* 1. 53. Patris in se sævitiam intolerabilem conquerens. *Id.* 8. 33. aliquid apud aliquem. Adde *eumd.* 23. 22. et 25. 28.; *T*

CONQUIRO, quiris, quisi, quisitum, quirere, a. 3. (cum et quero). Quod apud *Paul. Diac.* p. 65. 19. *Müll.* legebatur *Conquirere*, *coerere*; critici monent legendum esse *Conquire*, vel *Coingere*, (de quo *V.* suo loco), ut sermo sit de arboribus deputandis et coerendis. — Part. *Conquirens* I.; *Conquistus* I. et in fin.; *Conquirendus* I. — Ceterum conquirere est diligenter quero, investigo, comparo: a *con* et *quero* (II. *cercare* insieme, *cercare* con diligenza, *rac-cogliere*; Fr. *chercher ensemble*, *rechercher soigneusement*, *rassembler*; Hisp. *buscar juntos*, *buscar cuidadosamente*, *inquirir*, *procurar*; Germ. *zusammen-suchen*, *zusammensuchen* suchen trachten, nach verschiedenen Seiten hin suchend zusammen-oder herbeibringen; Angl. to seek after, seek or search for diligently, try to procure, collect).

I.) Proprie. *Cic.* 6. *Ferr.* 19. 40. Conquiri Diodorum tota provincia jubet. *Cl. eumd.* 6. *ibid.* 48. 103. *Cas.* 6. *B. G.* 27. Urorum cornua studiosa conquisita ab labris argento circumcludunt. *Vellej.* 2. 41. 2. Conquirendibus eum ad pecem. *Auct. B. Afr.* 8. Ad reliquas naves conquirendas. — Jungitur pluribus Substantivis, quorum haec sunt praecipua. *Patinius* apud *Cic.* 5. *Fam.* 9. 2. aliquem terrâ marique. Adde *Nepot. Timol.* 3.; *Liv.* 22. 52.; et *Sueton. Vitell.* 10. *Propert.* 1. 2. 23. amantes. *Cas.* 1. *B. G.* 27. arma. *Seneca Vita beata* 11. bona terrarum ac maris. *Liv.* 25. 22. desertores. *Tac.* 3. *Hist.* 76. extr. dona ac pecunias acerbe per municipia. *Curt.* 9. 9. 1. ducis. *Dig.* 45. 1. 137. fabros undique. *Cas.* 3. *B. C.* 42. frumenti quod esset. *Sueton. Tib.* 43. greges puellarum et exoletorum. *Tac.* 1. *Ann.* 47. impedimenta. *Liv.* 39. 16. libros. *Cas.* 1. *B. C.* 61. naves toto nomine Ibero. *Id.* 1. *B. G.* 27. obsides. *Plin.* 36. *Hist. nat.* 12. 17. (82). opes maritimo questu. *Cic.* 12. *Fam.* 30. 4. pecuniam. Adde *Liv.* 29. 18. *Sall. Jug.* 75. ex agris quem plurimum domiti pecoris. *Nepos Att.* 11. prospectos. *Sueton. Aug.* 83. pueros. *Liv.* 25. 7. sacra. *Cas.* 1. *B. G.* 27. servos. *Nepos Dion.* 8. socios ad aliquem interficiendum. *Liv.* 31. 11. transfugas. *Sueton. Aug.* 71. virginis.

II.) Translate. *Cic.* 3. *Orat.* 8. 29. Sed quid ego vetera conquiram, cum mihi liceat uti praesentibus exemplis atque vivis? *Tac. Dial. de Orat.* 15. Mecum ipse conquirere causas hujus differentia. — Jungitur pluribus Substantivis, quorum praecipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Tac.* 14. *Ann.* 44. argumenta. *Id.* 15. *ibid.* 56. artes omnes ad aliquem opprimendum. *Lucret.* 3. 420. carmina Conquisita diu dulcique repera labore. *Cic. Tim.* 14. causas. *Id.* 2. *Fin.* 33. 107. historiam omnium factorum et regionum. *Id.* 4. *Acad.* (2. pr.) 27. 87. Omnia studiose contra sensus. *Liv.* 40. 37. picula iræ deum. *Tac.* 12. *Ann.* 68. solatia. *Cic.* 3. *Off.* 33. 117. sanitates undique. *Id.* 1. *Fin.* 13. 42. voluptatem conquirere et comparare. *Cas.* 2. *B. C.* 96. voluptates. *Tac.* 15. *Ann.* 21. suffragia. — Hinc Part. praeter. pass.

Conquisitus, a, um, adjective quoque usurpatur, unde Sup. *Conquisitissimus*. *Cic.* 2. *leg. Agr.* 35. 96. Conquisiti atque electi coloni. *Id. Harusp. resp.* 28. 57. Si unum hominum poeta aliquis, fecit conquisitisque vitis deformatum, vellet inducere. *Id.* 5. *Tusc.* 21. 62. Mensas conquisitissimis epulis extruere. *Cels.* 5. 26. n. 23. Peregrina et conquisita medicamenta. *Quintil.* 9. 3. 5. Conquisita figurae.

CONQUISITE, adverb. studiose, cum cura. *Africanus* apud *Nom.* p. 28. 30. *Merc.* Commercialis conquisite oculibus. *Cic.* 2. *Herenn.* 31. 50. Haec si ut conquisite conscripsimus, ita tu diligenter facris consecretis etc. *Gell.* 3. 10. Haec Varro conquisite admodum scripsit.

CONQUISITIO, ōis, f. 3. actus conquirendi. ¶ 1. Generalit. *Cic. Tim.* 2. 5. Difficillimum est in omni conquisitione rationis exordium. *Liv.* 7. 3. Conquisitio plebutorum. *Tac.* 2. *Hist.* 84. pecuniarum. Adde *eumd.* *Agric.* 6. extr. ¶ 2. Speciatim in re militari conquisitio militum est militum detectus, Italice requisitione, cum Imperator pro sua auctoritate, quos ei visum fuerit, etiam invitos ad militiam conseribit. *Id.* in majoribus plerumque reipubl. periculis fieri consuevit. Alioquin enim ultro nomina dabant. *Cic. Prov. cons.* 2. 5. Exercitus ille noster, superbissimum detecta, et durissima conquisitione collectus, omnis ioterit. *Liv.* 32. 32. sub fin. Ut in Piceno agri conquisitionem militum haberet. *Id.* 25. 6. ad fin. Conquisitionem ingeniorum per agros facere. *Al. leg.* habere. Adde *eumd.* 29. 34. et 35.

CONQUISITOR, ōis, m. 3. qui conquirat. ¶ 1. Generalit. conquisitores dicuntur exploratores, qui aliorum facta clam arbitrantur. *Plaut. Amph. prol.* 65. Ut conquisitores singuli in subscilla eant per totam caveam etc. Adde *eumd.* *ibid.* 82., ubi legitur conquisitor: et *V. CONQUESTOR*. ¶ 2. Speciatim conquisitores dicti sunt, qui a magistratibus mittebantur ad conquirendos, qui nomina militum darent, ut in voce praeced. sub. 2. dictum est. *Cic. Mil.* 25. 67. Si Italica detectus, ut nonnulli conquisitores tui dictitant, si haec arma, si defecta juvenis contra Milouis impetum armata est. Adde *eumd.* 7. *Att.* 21. *Liv.* 21. 11. extr. Qui duo populi, detectus acerbitate consternati, relentis conquisitoribus, etc. *Auct. B. Alex.* 2. In omnes partes legatos conquisitoresque detectus habendi causa miserant. — Huc adulesse videtur *Plaut. Merc.* 3. 4. 80. Certum est, praecorum jubere jam quantum est conducitur, qui illam investigant. Post ad praetorem illico ibo, orabo ut conquisitores det mihi in vicis omnibus, etc.

CONQUISITOR, a, um, *V. CONQUIRO*.

CONQUISITOR, a, um, *V. CONQUISITOR* 1.

CONRADO, **CONRASUS**, **CONRATIŌNALIS** et similia. *V.* in **CORRADO**, **CORRASUS**, **CORRATIŌNALIS** etc.

CONRECTOR, **CONRECOMBO** et similia. *V.* in **CORRECTOR**, **CORRECOMBO** etc.

CONREGIŌNE, aut veteri scribendi more, *Conre-gione*, significat e regione. *Paul. Diac.* p. 66. 3. *Müll.* teste: legiturque etiam in antiqua augurali formula templi effandi apud *Varron. T. L. L.* 8. *Müll.*, *Scaliger* ita emendante: Inter ea conregione, conspiciōne, cortumōne, utique ea rectissime sensi. Conregione, h. e. intra eas regiones, quae oculi conspiciunt, ut ipsamet Varro mox interpretatur.

CONREGNO, **CONRESUPINATUS**, **CONRESUSCITO**, **CONREUS** et similia. *V.* in **CORREGNO**, **CORRESUPINATUS**, **CORRESUSCITO**, **CORREUS** etc.

CONRIDĒO, **CONRŌDO**, **CONRŪGO**, **CONRŪO**, atque ejus generis reliqua quare in **CORRIDĒO**, **CORRŌDO** etc.

CONRUSPARI (vel *Corruspari*) conquirere, *Plautus*: Conruspare tua consilia in pectore. Haec *Paul. Diac.* p. 62. 2. *Müll.* *V. RUSPARI*.

CONSACERDOS, ōis, m. et f. 3. qui simul cum alio in eodem sacerdotio est. Est *Symmachi* 10. *Ep.* 74. et *Paulini Nol. Ep.* 20. (at. 16.) 2.; habetur etiam in *Inscript.* apud *De Vita, Act. Benevent.* cl. 1. n. 10. TRADENTE SIMVL COSIMA CELSINA CONSACERDOTE SVA. *Cyprian. Ep.* 52. ante med. Cornelium carissimum nostrum consacerdotibus cunctis laudabili praedicatione commendat.

CONSACRA, ōrum, n. plur. 2. sacra communia. *Gloss. Isid.* Confratratio, consacerorum communicatio.

CONSACRO, as, etc. *V. CONSECREO*.

CONSAEPĒ, adverb. idem fere quod saepe. *Gloss. Isid.* Consaep, ut adsueto.

CONSAPIO vel *consēpio*, is, tum, ire, a. 4. (cum et saepio). De scribendi ratione *V. SAPIO*. — Part. *Consaepius* in fin. — Consaepio est idem quod saepio, vel saepe claudio. *Sueton. Ner.* 33. Denique bustum ejus consaepi nisi humili levique materia, neglexit. *maceria* corrigendum monuit *Baumgarten Crus.* ad *Sueton.* loc. cit. — Saepius occurrit Part. praeter. pass.

Consaepius vel *conseptus*, a, um, hoc est circumsaepus et clausus.

I.) Proprie. *Cic. Senect.* 17. 39. Ager consaepus et diligenter consiliis. *Liv.* 10. 38. Locus consaepus cralibus plateisque. *Id.* 22. 57. Locus saxo consaepus. *Apul.* 2. *Met.* Frequenter populi circulo consaepus.

II.) Translate. *Ennius* apud *Nom.* p. 183. 14. *Merc.* Teoeor coasepta, undique venor. h. e. rebus. — Binc

Consaepium vel *conseptum*, i, n. 2. Apud veteres reperitur etiam *conseptum*, teste *Paul. Diac.* p. 62. 10. et 64. 5. *Müll.*; sed hoc est obsoletum. — Consaepium absolute, substantivum more, est locus consaepus, hoc est circum undique clausus.

I.) Proprie. *Varro* 1. *R. R.* 13. 2. Haec enim si intro clausum in consaepio et sub dio etc. *Liv.* 10. 38. Ab integumento consaepi, quo etc. h. e. loci in mediis Samnitiarum castris consaepi cralibus plateisque etc. *Colum.* 1. *R. R.* 4. 7. Alter majores, alter mi-

nus amplas quam postulavit modus agri, villas extruxit: cum utrumque sit contra rem familiarem. Diffusiora enim consaepia pluris edificamus etc. *Id.* 6. *ibid.* 23. 1. Laxo spatio consaepia facienda sunt, ne etc. *Id.* 8. *ibid.* 17. 3. de piscinis. Hos meatus fieri ceasemus per imam consaepi partem. *Apul.* 3. *Met.* sub tit. Populus caveam consaepium mira celeritate complevit. *Id.* 11. *ibid.* Edificusque conductus, intra coasaepium templi larem imperatorum mihi constituo. *Inscript.* apud *E. Q. Visconti Mus. Pio-Clem.* T. 1. p. 73. edit. *Mediol.*, quae est apud *Orell.* 4517. VSTRINASQUE DE CONSAEPTO VLTIMO IN RYM LOGVM TRATICIENDAS CYRAYERVNT. Pertinet haec ad an. a Chr. n. 16. Alia apud *Murat.* 2097. 34. ISTRA CONSAEPTVM (corrigere coasaepium) MACERIA LOCVS DVS MANIBVS CONSECRAVS.

II.) Figurate. *Quintil.* 12. 2. 23. de *Cicer.* Neque se tanta in eo nequam fudisset ubertas, si ingenium suum consaepio fori, non ipsius rerum naturae finibus terminasset. h. e. si tantummodo res forenses tractasset, non etiam philosophiam attigisset. *Apul.* 3. *Met.* Quaecumque commissero pectoris tui penetralibus, semper haec intra coasaepium clausa custodias. h. e. taceas.

CONSAEPTO vel *consepto*, as, are, a. 1. frequentat. a consaepio, uno saepio includere. *Solin.* 32. de *Egypto.* Eligitur sacer locus, in quo consaepiant animalia diversissimi generis.

CONSAEPTUM vel *conseptum*, i, et

CONSAEPTUS vel *conseptus*, a, um. *V. CONSAEPIO*.

CONSAEPTUS vel *conseptus*, us, m. 4. consaepium. In sexto casu *Strabo Gallus* in fin. Ut cum consaepia viridis consederis hori. At haec omnia a *Lezico expungenda sunt*; hic enim *Gallus* vivit post *Caroli M. tempora*.

CONSALŪTATIO, ōis, f. 3. actus invicem salutandi, vel multorum salutatio. *Cic.* 2. *Att.* 18. Huic plausus maximus, consalutatio forensis perhonorifica. *Tac.* 4. *Hist.* 72. Nulla inter coeuntes exercitus consalutatio. Adde *eumd.* 15. *Ann.* 16. et *Sueton. Oth.* 9.

CONSALŪTATUS, a, um. *V. voc. seq.*

CONSALŪTO, as, ōis, ōrum, are, a. 1. (cum et saluto). Part. *Consalutatus* sub b. — Consaluto est invicem, vel simul saluto; et occurrit — a) Cum Accusativo personae tantum. *Cic.* 2. *Orat.* 3. 13. Cum inter se amicissime consalutassent. *Plin.* 28. *Hist. nat.* 2. 5. (23). Consalutare aliquem nomine. *Sueton. Tib.* 17. populum. *Curt.* 7. 8. 5. et 10. 7. 7. aliquem. Sic *Petron. Satyr.* 7. Ridens eum consalutavit. Et *ibid.* 131. Ut me consalutavit, quid est, inquit, etc. — b) Cum duplici Accusativo. *Cic.* 2. *Phil.* 24. 58. Quam ex oppidis municipales, obviam necessario procedentes, non noto illo et inimico nomine, sed Voconiam consalutabant. *Liv.* 38. 14. Consalutare aliquem regem. Adde *eumd.* 1. 7. *Id.* 3. 28. Dictatorem eum legati gratulantes consalutant. Adde *eumd.* 22. 29. *Seneca Vita beata* 25. Cum deus undique consalutabor. Adde *Sueton. Aug.* 58., *Cal.* 22. et *Ner.* 8. *Tac.* 3. *Hist.* 86. Domitianum — Caesarem consalutatum milites frequens — in patrios penates deduxit. Adde *eumd.* 12. *Ann.* 69.

CONSANESCO, sēnescis, sēnūl, sēnescere, n. 3. sanus fio. *Cic.* 4. *Fam.* 6. 2. Hoc tam gravi vulnere, etiam illa, quae consanuisse videbantur, recrudescunt. *Al. leg.* consanuisse minus recte. *Cels.* 7. 12. n. 4. de lingua. Et plerique quidem, ubi consanuerunt, loquuntur. *Colum.* 3. *R. R.* 2. 3. Facta ulcera dum consanescunt, regulari creta linuntur. *Id.* 4. *ibid.* 27. 3. Vitis celeriter consanescit. Adde *Ulp. Dig.* 21. 1. 10. pr., ubi alii pro consanuerit leg. consanaverit. *V. CONSANO*.

CONSANGUINEUS, a, um, adject. (cum et sanguis). *Consanguineum* pro *consanguineorum* est apud *Lucret.* 3. 73. — Consanguineus est sanguine, hoc est generis vinculo junctus. Stricto consanguine dicuntur a Jctis, *Cajo* 3. *Instit. tit.* 8. et alii, fratres et sorores eodem patre geniti, quamvis fortasse non eadem matre. Hinc saepe praesertim a Poetis consanguineus ponitur pro fraterno. Late autem consanguinei vocantur quicunque sanguine inter se connexi sunt, ut *Cassius Jctus* apud *Ulp.* *Dig.* 38. 16. 1. § 10. definit. Latissime vero omnes conjuncti, sive filii cognati, sive affines. Usurpatur autem A) Adjective, et B) Absolute, substantivum more. A) Adjective. *Accius* apud *Cic.* 1. *Divinat.* 22.

44. Duos consanguineos arietes inde (ex pecore) eligi. *Ovid. Heroid. 14. 121.* Et consanguineæ quondam centesima turbæ, Infelix, uno fratre movente, cadam. *Id. 8. Met. 476.* Consanguineæ umbræ. *Val. Max. 5. 5. 3.* Consanguinea caritas. *Stat. 11. Theb. 407.* Stat consanguineum campo scelus. *h. e. fratres ad singularem pugnam parati. Id. ibid. 60. de Tistphone.* Et consanguineus in prælia suscitât aegues. *h. e. angues suis capillis immixtos, secumque uno partu genitos. (Similem locum habemus apud Tibull. 3. 4. 87. de Cerbero, et apud Sidor. carn. 15. 23. de Briareo). Claudian. B. Gild. 286.* Ne consanguineis certetur cumminis armis. *Id. 2. Rufin. 237.* Quid consanguineas acies, quid dividis olim Concedas Aquilas. *h. e. exercitus amicus et affines etiam. Id. Cons. Prob. et Olybr. 267.* O consanguineis felix auctoribus anne. — Figurata. *Colum. 1. R. R. præfat. 4.* Res rustica, quæ sine dubitatione proxima et quasi consanguinea sapientia est. *h. e. quasi soror.*

B) Absolute, substantivorum more, — a) Consanguineus, i, m. 2. ponitur etiam pro fratre. *Cic. 2. Att. 23. 3.* Sed *συνιδος* nostræ consanguineus non mediocres terrores patit. *Cl. Virg. 7. En. 366.* Et consanguineo toties data dextera Turno. Ubi Servius: Filius est enim Veniliæ sororis Amatae. — Et figurata. *Id. 6. En. 278.* Et consanguineus Leti Sopor. *Ἰντρος καὶ σῆπτος θανάτου, Homer. Iliad. 1. 14. v. 231.* — b) Consanguinea, æ, f. 1. pro sorore absolute occurrit apud *Catull. 64. 117.* ut lingue genitoris filia vultum, Ut consanguineæ complexum etc. *Cl. Sil. It. 1. 608. et 655.* Roma consanguinea Sagunt. *V. in ONOM.* quæ dicta sunt in v. *ÆDUL.* — c) Sapius Consanguineus, orum, plur. 2. *Plaut. Pæn. 5. 2. 77.* Meis consanguineis nolo te injuste loqui. *Cic. 1. Inuent. 24. 35.* Hominum genus consideratur natione, Grajus, an Barbarus; cognatione, quibus majoribus, quibus consanguineis. *Adde eumd. ibid. 54. 103.; et Lucet. 3. 73. et 6. 1282. Cæs. 1. B. G. 11.* Ambarri necessarii et consanguinei Æduorum. *et ibid. 33.* Ædii fratres consanguineique sæpe numero ab senatu appellati. *Id. 7. ibid. 77.* Proploqui et consanguinei nostri. *Adde Sueton. Cæs. 81.*

CONSANGUINITAS, atis, f. 3. sanguinis conjunctio, ut in voce præcedenti sub init. dictum est.

1.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu ponitur pro fraternitate. *Ulp. Dig. 38. 8. 4.* Consanguinitatis iura a patre oriuntur; proximitatis autem nomine mater etc. *Adde Procul. ibid. 1. 7. 44.* ¶ 2. Latiori sensu pro quacumque sanguinis conjunctione. *Virg. 2. En. 87.* Consanguinitate propinquas. *Liv. 7. 9.* Caritum populum, misericordia consanguinitatis, Tarquioensibus adiunctum fama ferebat. *Adde eumd. 8. 5.*

II.) Translate. *Tertull. advers. Hæretic. 32.* ad fin. Consanguinitas doctrinæ. *h. e. consensus, concordia, similitudo.*

CONSANO, as, avi, atum, are, a. 1. idem quod sano. *Colum. 4. R. R. 29. 3.* Nec propter gelicidia corticem movet, ut cicatricem consanet. *Id. 4. ibid. 24. 22.* Vitis isolata putrescit humoribus, ne plagæ consanescunt. — Neutra significatio est consanescente. *Ulp. Dig. 21. 4. 10. pr.* Si homini digitus abscisus sit, membrum quid laceratum; quamvis consanaverit etc. *Ita Torrentin: ab Haloand. habet consolidaverit.* Suspicatur *Holmann.* legendum *consanuerit*; quod præstat.

CONSARCINATUS, a, um, *V. voc. seq.*

CONSARCINO, as, avi, atum, are, a. 1. (cum et scario). Part. *Consarcinans* II.; *Consarcinatus* I. et II. — Consarcino est consusio, simul sarcio (*h. e. cucire insieme, rattoppare; Fr. coudre ensemble; Hisp. coser juntos; Germ. zusammensteicheln; Angl. to sew or stitch together, to patch.*)

I.) Proprie. *Amman. 31. 2.* Indumenta ex pellibus silvestrium marium consarcinata. *Apul. 7. Met. Centaurei male consarcinati.*

II.) Translate. *Gell. 2. 23. sub fin.* Versus sunt hi Cæcili consarcinantis verba tragici tumoris. *Id. 13. 24.* Verbum supplendi numeri causæ extrinsecus additum et consarcinatum. *Amman. 14. 5.* Carnalia multa consarcinando. *Id. 14. 9. (at. 28.).* Emulis consarcinantibus fustibus apud Constantium. *h. e. commissurentibus. Id. 16. 8.* Suscitque consarcinatis mendaciis, læsæ majestatis accessere maritum. *Consutis delis ead. sensu dixit Plautus Amph. 1. 2. 211.*

CONSARIO vel

CONSARRIO, is, ire, a. 4. (cum et sarcio). Part. *Consarriendus.* — Consarrio est idem quod sarcio, aut simul sarcio. *Cato R. R. 48.* Eo stercus minutum addito, consarrito, glæbasque comminuto. *Colum. 11. R. R. 3. 46.* Sulei omnes consarriendi.

CONSATIO, atis, f. 3. *V. CONSITIO* sub init.

CONSATUS, a, um, *V. CONSERO* primo loco.

CONSAUCIATUS, a, um, *V. voc. seq.*

CONSAUCIO, as, avi, atum, are, a. 1. (cum et saucio). Part. *Consauciatus.* — Consaucio est idem quod saucio, vulnere. *Cic. 4. Herenn. 19. 26.* Crebro et celeri vulnere corpus consauciari. *Sueton. Ner. 26. extr.* Prætoris caput consauciavit. *Id. Aug. 20.* Et erus et utrumque brachium ruina pontis consauciatus.

CONSAVIO et

CONSAVIO. *V. CONSUAPIO* et *CONSUAPIO.*

CONSCARIFICO, as, are, a. 1. simul scarifico.

Gloss. Philox. Conscarificat, *καταγγίζει.*

CONSCLERATUS, a, um, *V. voc. seq. in fin.*

CONSCLERO, as, avi, atum, are, a. 1. (cum et scelus). Part. *Consceleratus* in fin. — Conscletero est scelere pollui, contaminari. *Liv. 40. 8. sub fin.* Agite, conscelerate aures paternas. *Catull. 67. 23.* pater ipsius nati violasse cubile dicitur, et miseram conscelerasse domum. *Ovid. 7. Met. 34.* Cur non et spectro preteunte, oculosque videndo Conscletero? — Hinc Part. præter. pass.

Consceleratus, a, um, adjective quoque occurrit, unde Sup. Consceleratissimus, et est scelere pollutus, scelestus; et occurrit — a) Addito Substantivo. Cic. Cluent. 67. 191. Illa conscelerata execratio linguæ. *Id. ibid. 10. 29.* Nefarius et consceleratus vultus. *Id. Sull. 10. 29.* Consceleratus furor. *Id. ibid. 9. 23.* Voluntas conscelerata et nefaria. *Id. 2. Cat. 9. 19. et Liv. 8. 18.* Mens conscelerata et nefaria. *Rursus Cic. Cæl. 6. 14.* Impetus rosceleratus. *Id. 3. Ferr. 35. 90.* Pirata rosceleratus. *Id. Dom. 28. 76.* Propulsare vim consceleratam. *Id. Rosc. Am. 24. 67.* Furia parentum penas a consceleratissimis filiis repetunt. *Liv. 2. 37. extr.* Conscelerati contaminatique homines. — b) Absolute. *Cic. Pis. 20. 46.* Deorum immortalium has esse lo impios et consceleratos penas certissimum constitutas. *Tac. 15. Ann. 55.* Instabilis et consceleratus.

CONSCENDO, scendis, scendi, sceosum, scendere, a. 3. (cum et scando). Part. *Conscondens* et *Consensus* I. 2. — Conscondo est idem quod adscendo (*h. e. ascendere, montare, salire; Fr. monter sur; Hisp. subir, montar, ascender; Germ. auf etwas steigen, sich steigend wohin begeben, etwas bestiegen; Angl. to climb or go up to, mount, get up, ascend.*)

I.) Proprie. ¶ I. Generalim occurrit — a) Cum Accus. et præpos. in. *Lucret. 5. 1296.* Et prius est reppertum in equi conscondere costas. *Ovid. 6. Met. 222.* Conscondere in equos. *Petron. Satyr. 116.* In montem conscondere. — b) Sæpius cum Accus. sine præpos. *Liv. 29. 2. ad fin.* Quia equos conscondendi equilibus spatium non fuerat. *Adde eumd. 1. 57.; Auct. R. Hisp. 13.; Ovid. 14. Met. 820.; Curt. 5. 13. 15. et 10. 8. A.; et Sueton. Cæl. 51. Val. Placc. 2. 444.* Et sol ætheris medius conscenderat arces. — Jungitur nonnullis aliis Substantivis, quorum præcipuo, servato litterarum ordine, exhibentur. *Ovid. 3. Met. 299. et Stat. 3. Silv. 1. 7. æthera. Sil. It. 3. 510.* colmen summum. *Lucret. 6. 47.; Propert. 2. 18. 13.; Ovid. 3. Trist. 8. 1.; et Curt. 5. 10. 12.* currum. *Catull. 64. 126. et Propert. 1. 6. 3.* montes. *Tibull. 4. 1. 171.* ramos excelsos vitis. *Virg. 4. En. 646.* rogam. *Id. 1. ibid. 180.* scopulam. *Seneca Med. 973.* tecta domus. *Sueton. Tib. 17. et Claudian. I. Cons. Stilic. 267.* tribunal. ¶ 2. Speciatim est nauticum verbum, et significat navim lagredi; occurrit autem — a) Cum Accus. et præpos. in. *Cic. 14. Fam. 7. 2.* Navem spero nos valde bunam habere: in eam simul atque conscondi, hæc scripsi. Sic *Cæs. 5. B. G. 7. et Lentulus apud Cic. 12. Fam. 14. 1.* Conscondere in naves. *Rursus Cic. 14. Att. 16. 1.* ab hostis in phaselum. — b) Cum Accus. sine præpos. *Cic. 3. Fam. 10. 3.* Conscondens jam navem Epheso Laodiceam revertitur. *Adde Cæs. 4. B. G. 23.; Nepot. Datam. 4. et Hann. 7.; et Liv. 22. 19. Justin. 32. 10.* Navibus conscondens Oceanum littora pererrat. *Id. 31. 4.* Conscondens naves ad Han-

nibalem revertitur. *Curt. 4. 4. 5.; et 4. 8. 7.; et Sueton. Cæs. 58.* Conscondere navigium. *Virg. 10. En. 155.; Ovid. 13. Met. 422.; Liv. 44. 35.; et Auct. B. Afr. 10.* classem. *Africanus apud Non. p. 535. 30.* Merc. cymbam. *Ovid. 2. Fast. 95.* puppim. *Virg. 10. En. 155.* His denis Phrygium conscondi navibus sequor. — c) Et absolute. *Cic. 2. ad Q. fr. 2. extr.* Velim, quamprimum bona et certa tempestate conscendat. *Id. 9. Att. 2.* Si Cæsus bene comitatus conscendisset. *Adde Lin. 22. 19. et 37. 11.; Ovid. 1. Trist. 2. 41.; et Quintil. 4. 2. 41.* — Sæpe cum addito, unde navis proficiscatur. *Cic. 2. ad Q. fr. 2. 6.* Conscondere aut Labrone aut Pisis. *Id. 1. Phil. 3. 7. et 14. Att. 16. 1.* Conscondere ab eo loco, unde etc. *Id. 9. Att. 14. 3. a Brundisio. Id. 6. ibid. 8. 3.* Epheso conscendentes epistolam dare. *Liv. 44. 23.* Thessalonica. *Al. leg. Thessalonica.* — Raro admodum addito, quo navis proficiscatur. *Liv. 31. 29. in Siciliam.*

II.) Translate raro admodum occurrit. *Propert. 2. 10. 23.* Inopes laudis conscendere carmen. *Quintil. Declam. 377. init.* Per hominum deorumque contemptum ad ultimum nefas conscendere. *h. e. ad periclitium. Cod. Theod. 6. 23. 2. 6. 24. 10. et 7. 8. 14.* Ad superiorem gradum, ad summa fastigia dignitatum conscendere.

CONSCENSIO, onis, f. 3. ascensio; sed occurrit specialim tantum, et est actus conscendendi in navem. *Cic. 1. Divinat. 32. 68.* Consensio in naves cum fuga.

CONSCENSUS, a, um, *V. CONSCENDO.*

CONSCIENTIA, æ, f. 1. (cum et scientia). Hæc vox quadrisyllaba est apud *Paulin. Nolan. carn. 1. 147. ed. A. Mal. in Class. Auct. T. 5. p. 376.* Non ultum bona forniat conscientia testem. — Usurpatur autem A) Pro communi plurium scientia, seu notitia alicujus rei, et B) Pro simplici scientia, seu notitia et cognitione, quam quisque babel privatim alicujus rei.

A) Conscientia est communis plurium scientia, seu notitia alicujus rei, tum bonæ, tum malæ, et occurrit — a) Absolute, ita tamen ut et ipsius orationis contextu, de bona an de mala re sit accipiendæ, facili intellectat. *Cic. 7. Ferr. 71. 183.* Non modo eos persequi, ad quos maxime culpa corrupti iudicii, sed etiam illos, ad quos conscientia contagio pertinebit. *Adde eumd. Cæl. 10. 23. Curt. 7. 1. 31.* Quid igitur conscientia affertur iudicium? *Id. 6. 8. 12.* Exonerare conscientiam. *h. e. manifestare quæ novimus. Tac. 13. Ann. 12.* Assumere aliquem in conscientiam. *h. e. addiscere, ut simul sciat. Sic Id. 12. ibid. 67.* Adhibere conscientiam alicujus. *Adde eumd. 2. ibid. 40. 4. ibid. 3. 13. ibid. 21., et 1. Hist. 27. et 23. — b) Addito Genitivo subjecti, uti ajunt, sui personæ, quæ rei conscia est, sæpe etiam per Pronom. possess. *Cic. Placc. 16. 38.* Hic ego, iudices, — vestram etiam conscientiam implorarem. *Id. 2. Fin. 9. 28.* Hominum conscientia remotâ. *Id. 1. Cat. 1. 1.* Constrictam jam horum omnium conscientia teneri conjugationem tuam non vides? *Adde Liv. 2. 54. et Sueton. Cæl. 56. Tac. 6. Ann. 21.* Quoties super negotio consulat, liberâ unius conscientia utebatur. *Id. Agric. 2.* Illo igne conscientiam generis humani abolere arbitrabatur. *h. e. comburendo alicujus historici scripta. Adde eumd. 2. Ann. 77. et 3. ibid. 40.* Hæc referri potest et illud *Justin. 31. 4.* Purgare publicam conscientiam. — c) Addito Genitivo, uti ajunt, objecti, cuius plures sunt consens. *Cic. Cluent. 20. 56.* An etiam consilia consensientiasque ejusmodi facinorum supplicio dignos judicarent. *Cl. Tac. 1. Hist. 25. Auct. B. G. 8. 38. et Tac. 2. Ann. 22.* Conscientia facit. *Tac. 1. Hist. 42.* conjurationes. *Ulp. Dig. 48. 5. 29.* Quicumque ob conscientiam stupri accepit aliquid, pœna erit placendæ. *Capitolin. Pertin. 19.* Tunc Pertinax interfecit Commodi conscientiam delatam sibi ab aliis non fugit. — Hinc conscientia est idem ac consensio. *Consultat. Fel. JCTi ed. a Schulting. Jurispr. Antejustin. § 2.* Divisio sic facta a marito mulieris ipsius, ut, illa nesciente, donus cum membris suis, vel hospitibus circumflectis divisa sit sine conscientia uxoris. *Adde ibid. pluris.**

B) Sæpius conscientia ponitur pro privata uniuscujusque scientia. ¶ 1. Generalim usurpatur pro simplici scientia, seu certa notitia et cognitione, quam quisque habet privatim alicujus rei, ita ut de re ipsa minime dubitet; et occurrit — a) Absolute. *Cic. 2.*

Fin. 22. 71. Ut nostram stabilem conscientiam contemnens, aliorum errantem opinionem aucupemur. *Liv.* 5. 25. Enimvero illud se tacere suam conscientiam non pati, quod etc. Adde *Quintil.* 10. 3. 2. et 11. 1. 17.; et *Tac.* 1. *Hist.* 5. — b) Addita re, cuius quis notitiam seu cognitionem habet — Per *Genitivum*. *Liv.* 8. 4. Conscientia virium nostrarum et anarum. *Id.* 3. 2. contracti culpa periculi. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 30. 31. (111). Regis fortunae praelata litterarum conscientia. *Id.* 33. *ibid.* 3. 12. (40). In secreto margaritarum saeculi collo dominarum aureo pendeant, ut in somno quoque unionum conscientia adsit. h. e. animus sciat et cogitet se habere margaritas. *Flor.* 2. 12. Nemo regum diutius amissae fortunae conscientiam retinuit. h. e. notitiam ac memoriam. *Trajanus* apud *Plin.* 10. *Ep.* 39. Cum haberent conscientiam conditionis suae. h. e. scirent se esse servos. *Quintil.* 1. 2. 10. Conscientia infirmitatis suae. *Tac. Agric.* 27. victoriae. *Justin.* 1. 7. 15. voluptatum suarum. — Per relativum. *Liv.* 3. 60. Illi conscientiam, quid abisset virium, detractare pugnam. ¶ 2. Speciatim morali ratione est conscientia boni et mali, iusti et iniusti, sive est conscientia moralis *Sapientiae* (ut a recentioribus plerisque inter philosophos vocatur), quae legem moralem cum actionibus comparat iudiciumque fert: hinc *Cic.* 3. *Nat. D.* 35. 85. Virtutis et vitiorum etiam sine ulla divina ratione grave ipsius conscientiae pondus eascit, qua sublata jacent omnia. — a) De scientia boni et iusti. *Cic.* 2. *Phil.* 44. 114. Satis in ipsa conscientia pulcherrimi facti fructus est. *Id.* 3. *Fam.* 7. *extr.* Hæc ad te scripi liberius, fretus conscientia officii mei. Adde *eumd.* 4. *ibid.* 3. *Id.* *Senect.* 3. 9. Conscientia bene actæ vitæ. *Liv.* 29. 33. Egregia sæpe repetiti regni paterni conscientia. — b) Sæpius de scientia mali et iniusti. *Cic.* *Pis.* 17. 39. Oppressus conscientia scelerum tuorum. Adde *Sall. Cat.* 5. *Cic. Parad.* 6. 3. § 40. Ex conscientia peccatorum timor exoritur. *Id.* *Mil.* 24. 64. Conscientia mediocrium delictorum. *Id.* *Cluent.* 13. 38. recentis maleficii. *Liv.* 28. 19. culpæ. *Vellej.* 35. 12. violatæ amicitiae. *Id.* 2. 91. scelerum flagitiorumque. *Tac.* 12. *Ann.* 31. rebelliois. Adde *eumd.* 14. *ibid.* 63. et 4. *Hist.* 41. — Cum Ablat. et præpos. de. *Sall. Cat.* 36. in *ep. Cat.* ad *Catul.* Satisfactionem ex nulla conscientia de culpa proponere decrevi. — In plur. num. *Cic. Parad.* 2. 2. § 18. Te conscientiam altimulant malefactorum tuorum. ¶ 3. Hinc sæpe dicitur de scientia ac iudicio animi circa recte aut prave facta: ex qua oritur voluptas animi ex honestis actionibus; et timor, sollicitudo, anxietas ex turpibus: hanc recentiores plerique philosophi conscientiam *πραξιαν* vocant, sive sensum voluptatis, aut timoris, sollicitudinis, angoris. Hæc conscientia animi a *Cic.* 13. *Att.* 49. 2., 2. *Fin.* 16. 63. et 17. 54., et *Rosc. Am.* 24. 67., et *Cæs.* 3. *B. C.* 60., et *Auct. B. Afr.* 31. et *Phædro* 3. *prol.* 47. appellatur: nempe quia est propria solum animi cuiusque. — a) Generatim, et quidem — Absolute. *Cic. Mil.* 23. 61. Magna vis est conscientiam in utramque partem, ut neque timeant qui nihil commiserint, et poenam semper ante oculos versari putent qui peccarint. Cf. *eumd.* 3. *Nat. D.* 35. 85. *Id.* 12. *Att.* 28. 2. Mea mihi conscientia pluris est, quam omnium sermo. Adde *eumd.* *Rosc.* *com.* 16. 46. et *Cluent.* 58. 159.; et *Liv.* 10. 18. *Seneca Ep.* 117. In quibus (*quæstionibus*) ego — nec consentire salva conscientia possum. *V. SALVUS. Id.* 2. *Benef.* 20. Si quemadmodum debemus affecti sumus, conscientia eminebit in vultu. *Quintil.* 5. 6. 2. Adjicit ex abundantia hanc quoque conscientiam suæ fiduciam. Sic *Conscientia mille testes* proverb. apud *eumd.* *Quintil.* 5. 11. 41. quo significatur, conscientiam nunquam mentiri, sed rem prode et certam facere, non secus ac si mille testibus confirmaretur. *Plin.* 3. *Ep.* 20. Multi famam, conscientiam pauci verentur. — Cum additis, quæ eandem definiunt. *Cic. Brut.* 71. 250. Consolari se conscientia optimæ mentis. *Id.* 10. *Att.* 4. 5. Sustentari præclara conscientia. *Id.* 13. *ibid.* 20. In omni vita sua quemque a recta conscientia transvium unguem non oportet diacedere. h. e. metonymice, ab honestate. Sic *Plin.* 1. *Ep.* 12. Plurimæ vivendi causas habens, optimam conscientiam, optimam famam, maximam auctoritatem. *Quintil.* 6. 1. 33. Deorum invocatio velut ex bona conscientia profecta videri solet. Adde *eumd.* 9. 2. 93.; *Cels.* apud *eumd.* 2. 15. 32.; et *Plin.* 10. *En.* 7. *Sall. Jug.* 66. Ex mala conscientia digna ti-

mere. Adde *Quintil.* 12. 1. 3.; *Senec. Ep.* 12. ad *fin.* et 1. *Clem.* 15.; et *Tac. Agric.* 1. Cf. *Cic. Rosc. Am.* 24. 67. Sum (*quemque*) malæ cogitationes conscientiaque animi terrent. — b) Plerumque tamen in malam partem accipitur. — Cum Addito Genit. animi. *Cic.* 2. *Fin.* 16. 53. Animi conscientia exoritur. *Id.* *ibid.* 17. 54. Animi conscientiam non curare. Adde *eumd.* 13. *Att.* 49. 2.; *Cæs.* 3. *B. C.* 60.; *Auct. B. Afr.* 31. et *Phædro* 3. *prol.* 47. — Sæpius absolute. *Cic.* 1. *Legg.* 14. 10. Angor conscientia. *Id.* 3. *Off.* 21. 85. Labes conscientia in animo habere. *Id.* 2. *Cat.* 6. 13. Homo audacissimus, conscientia convictus reticuit. Adde *eumd.* 3. *ibid.* 5. 10. *Id.* 2. *Herenn.* 5. 8. Signa conscientia. Sic *Curt.* 3. 6. 9. Aliqua conscientia ootas in ipso ore deprehendere. *Sall. Cat.* 15. Conscientia mentem vexat. *Id.* *Jug.* 37. Ex conscientia diffidens rebus suis. *Liv.* 29. 36. Conscientia sibi met exilium consciscere. *Curt.* 5. 11. 7. Stimulante conscientia. *Seneca Ep.* 97. sub *fin.* Conscientia flagellantur facinorosa mala. *Quintil.* 5. 13. 46. Conscientia impulsus. — Et metonymice pro ipsa culpa, seu reatu, unde oritur conscientia angor. *Sall. Jug.* 89. Non placuit reticere, ne quia modestiam in conscientiam duceret. — Cf. *Furlanetto* in altera *Append.* hæc addidit. *Merobaud. Cons. Aetii fragm.* 1. Quid enim eis prodest non habere conscios, cum habent conscientiam? *Id. fragm.* 2. Habeat tamen præmiatricem conscientiam tuam. At *Merobaud.* est scriptor nullius auctoritatis.

CONSCINDO, acindis, scindi, scissum, scindere, a. 3. (cum et scindo). Part. *Conscissus* I. et II. — Conscindo est idem quod scindo, discendo, discerpo, lacerō (It. *lacerare*; Fr. *déchirer* enterièrement, *lacerer*; Hisp. *desgarrar*, *lacerar*; Germ. *zerreißen*, *zerzausen*; Angl. *to cut or tear in pieces*).

L) Proprie. *Plaut. Truc.* 1. 1. 32. Pallula conscissa. *Ter. Eun.* 5. 1. 4. vestia. *Id.* *ibid.* 4. 3. 4. Vestem omnem miseræ discidit: tum ipsam capillo concidit. *Cic.* 7. *Fam.* 18. 4. Epistolam tuam concidit innocentem: nihil enim habebat, quod non vel in catione recte legi posset. *Id.* 7. *ibid.* 25. 1. Epistola conscissa. *Id.* 5. *Verr.* 23. 56. Ibi, cum pugnis et calcibus Polemarchus conscissus esset, qui nec medicinis decidere nolisset, mille promisit. *Al. leg. concisus. Pseudo-Sall. orat.* 1. ad *Cæs.* de *repub. ord.* Plebs R. in villa publica pecoris modo conscissa. *Al. leg. concisa. Dig.* 47. 9. 6. Vela consciodere.

II) Translata. *Lucret.* 5. 46. Quantæ conscindunt hominem cupidinis acrea Sollicitum curæ? h. e. vixant, cruciant. *Cic.* 8. *Att.* 16. 1. Is me optimatibus sit concindi. h. e. maledictis lacerari. *Id.* 2. *ibid.* 19. 3. Qua dominus, quæ advocati sibi conciscent. *Justin.* 2. 1. sub *fin.* Egyptus adversum vim incurrentium aquarum tantis structa molibus, tot fossis conscissa. h. e. intercisit: al. tamen leg. concisa.

CONSCIO, is, ire, a. 4. (cum et scio, conscius sum, scio, cognosco. *Lex XII Tabul.* apud *Cic.* 2. *Herenn.* 13. 20. et *Gell.* 17. 2. Ante meridiem causam conscito. h. e. cognosco. At ibi legendum conjicito: V. CONJICIO II. — Conscire sibi aliquid est alicuius pravi faciois conscium esse. *Horat.* 1. *Ep.* 1. 61. Hic murus abencus esto, Nil conscire sibi, nulla pallescere culpa. — Particip. *Consciens* apud *Tertull. Car. Chr.* 3. Consciens Christus, quid esset.

CONSCIOLUS, i, m. 2. deminut. a conscius. *Catull.* 67. 41. Sæpe illam audivi furtiva voce loquentem Solam consciolis hæc sua flagitia. *Al. leg.* cum ancillis: alii aliter.

CONSCISCO, sciscis, scivi vel scil, scitum, sciscere, a. 3. (cum et scisco). Part. *Consciscens* 2. a.; *Consciscendus* et *Conscitus* 2. b. — Conscisco est idem quod scisco, vel simul ac scisco, delibero, decerno, statuo (It. *deliberare*, *determinare*; Fr. *arrêter en commun après délibération*, *décider*; Hisp. *sentenciar*, *decidir*, *determinar*; Germ. *durch förmlichen Beschluss festsetzen und anordnen*, *beschliessen*; Angl. *to vote together or by common consent*, *to determine*, *resolve*, *decree*). Occurrit autem ¶ 1. Stricto sensu, pro deliberare, decernere, statuere, fuit verbum reipublicæ proprium. *Cic.* 3. *Legg.* 3. 10. creatio magistratuum, iuicia, populi iussa, vetita, quomodo suffragio consciscitur, optimatibus nota, plebi libera sunt. Formula bellum indicendi apud *Liv.* 1. 32. Quas res nec dederunt, nec fecerunt, nec solverunt, pio paroque duello querendas reuocare; itaque consensio, consciscoque. *Id.* 10. 18. Tusci fore omnes consciscerant bellum. *Al. leg.*

consciscerant: alii concitaverant. *Id.* 10. 34. sub *fin.* Fugam communi consilio consciscunt urbes aliquot. ¶ 2. Latiori sensu, et quidem in usu frequentiore habet significationem exsequendi, ut consciscere sibi mortem, nempe exsequi illi quod deliberaveris et decreveris: et conscisci quasi per euphemismum dicuntur ea mala, quæ nos libere ac voluntario nobis ipsis eligimus atque inferimus. Usurpatur autem — a) Sæpius cum Dat. pron. pers. sibi. *Cic. Cluent.* 61. 171. Qui si quid animi ac virtutis habuisset, mortem sibi ipse consciscet. syncope pro conscivisset. *Id. Brut.* 11. 43. Veneno sibi mortem consciscere. Adde *eumd.* 5. *Verr.* 56. 129., 1. *Tusc.* 34. 83., 1. *Off.* 31. 112.; *Cæs.* 1. *B. G.* 4. et 3. *ibid.* 22.; et *Liv.* 3. 58. *Cic.* 2. *Nat. D.* 3. 7. et *Nepos* apud *Gell.* 7. 18. Necem sibi consciscere. *Lucret.* 3. 81. Ut sibi consciscant mærenti pectore letum. *Liv.* 5. 53. Ut exilium ac fugam oobis ex eo loco conscisceremus, quem etc. h. e. nos ultro exilium ac fugam caperemus. *Id.* 29. 36. Conscientia sibi met ipsi exilium consciscentes. Adde *eumd.* 10. 17. *Id.* 28. 22. Facinus in se ac suos sædum ac ferum consciscunt. — b) Interdum omisso pron. pers. sibi. — Active. *Plaut. Mil. glor.* 4. 6. 26. Alio modo — consciscam letum. *Liv.* 33. 48. et *Tac.* 3. *Hist.* 9. Fugam consciscere. *Brutus* apud *Cic.* 1. ad *Brut.* 16. circa *med.* Neque incolumis fui Cæsare vivo, nisi postquam illud conscivi facinus. *Gell.* 10. 17. Modus, quo Democritus exæcitatem conscivit, Labeii poeta descripsit. — Passive. *Cic.* 7. *Fam.* 3. 3. Consciscenda mors voluntaria. *Liv.* 39. 19. Ne mortis consciscendæ locum haberet. Adde *Dig.* 21. 1. 1. *Liv.* 9. 26. Calavios mors haud dubiā ipsi conscita iudicio subtraxit. Adde *Dig.* 48. 21. 3. *Plin.* 36. *Hist. nat.* 15. 24. (107). Labor, incertum major, an longior, passim conscita necesse. *Sueton. Cæs.* 36. et *Claud.* 31. De consciscenda necesse cogitare. ¶ 3. Latissimo sensu est etiam consentire, convenire, concordare. *Nepos Alcib.* 11. Qui (*Theopompus* et *Timæus*) quidem duo maledictissimī, nescio quo modo, in uno laudando conscierunt.

CONSCISSIO, ōnis, f. 3. actus conscindendi. *Augustin. Mor. Eccles. Cath.* 34. Quid inter unitatem et conscissionem intersit.

CONSCISSURA, æ, f. 1. idem ac scissura. *Plin.* 34. *Hist. nat.* 8. 19. (63). Etiam cicatricibus opera atque conscissuris remanentibus. *Haradin.* legit *conscisuris* ex MSS., quam lectionem retinuit et *Sillig.* Editiones vet. 1469. 1470 et 1472. habent *conscisuris*.

CONSCISSUS, a, um. V. CONSCINDO.

CONSCITUS, a, um. V. CONSCISCO.

CONSCIUS, a, um, adject. (cum et scio) qui rem aliquam A) cum aliis scit, aut B) Solus scit.

A) Conscius est qui cum aliis scit aliquid sive bonum, sive malum, particeps, socius, testis (It. *consapevole*, *conscio*, *partecipe*, *complice*; Fr. *qui sait avec d'autres*, *partecipe*, *complice*; Hisp. *conocio*, *complice*; Germ. *mitwissend*, *Mitwisser*, *Mitwisserind*; Angl. *conscious*, *privy*, *to witness of*, *partaking of*, *in the secret of*). In prosa oratione de personis tantum usurpatur; a Poetis vero dicitur etiam de rebus, quæ tanquam muti factorum testes videntur. Porro — 1.) Conscia dicitur et est, qui rem aliquam cum aliis scit, quoniam ejusdem rei particeps est ac socius; et occurrit — a) Absolute. *Plaut. Cist.* 2. 3. 46. Fac me consciam. Adde *eumd.* 1. 1. 40. et *Most.* 2. 3. 46. *Cic.* 2. *Fin.* 16. 43. Ut excogitet, quo modo occulte, sine teste, sine ullo cooscio fallat. Adde *eumd.* 2. *Att.* 24. 1.; *Nepot. Mil. tiad.* 3. et *Dion.* 9.; *Horat.* 3. *Od.* 6. 29.; *Ovid.* 3. *Met.* 280. et 4. *ibid.* 63.; *Quintil.* 4. 2. 84. et 5. 7. 37.; *Sueton. Domit.* 10.; *Tac.* 1. *Ann.* 5.; et *Dig.* 42. 8. 10. § 2. — Poetice. *Catull.* 64. 24. Conscius rubor. *Ovid. Heroid.* 18. 105. nox, turris. *Id.* 2. *Met.* 438. silva. *Id.* 3. *ibid.* 290. Quoque magis credas, Stygii quoque conscia sunt Numina torrentis. h. e. testes. — b) Addita per Dativum persona, cuius quis particeps est ac socius. *Plaut. Rud.* 4. 2. 21. Aurum hic ego inesse reor: nec mihi conscius est ullus homo. *Ter. Heaut.* 1. 1. 69. Ubi comperi ex iis, qui ei fuere conscii. — Item cum Dativo personæ et Genitivo rei. *Ter. Phorm.* 1. 3. 4. Qui tam audacis facinoris mihi conscius sis. *Sall. Cat.* 22. Alius alii tanti facinoris conscius. Adde *Curt.* 6. 10. 20. et *Tac.* 1. *Ann.* 43. — Utque pertinent et illa *Tac.* 1. *Hist.* 39. Conscii Olbonis. Et *Tibull.* 1. 9. 3. Nec mihi sunt sortis, nec conscia fibra deorum. h. e. exta, quæ

normat quodammodo ac manifestant deorum voluntatem. Similiter Ovid. 2. *Amor.* 1. 7. Atque aliquis juvenum, quo nunc ego, saucius arcu, Agnoscat flammam conscia signa sua. h. e. quæ flammam suam representent et significant. Cf. *Marit.* 4. 25. Et Phaethontem conscia silva rogi. *Capell.* 6. p. 220. Taurus mons conscius orbis. h. e. innumerarum gentium arbitri, ut habet *Plin.* 5. *Hist. nat.* 27. 27. (97). — 2.º Conscius dicitur et est, qui cum aliis scit aliquid simpliciter; et occurrit — a) Cum Genitivo rei. *Cic.* 6. *Fam.* 5. 1. Homo omnium meorum in te studiosior et officiorum maxime conscius. *Id.* 14. *Phil.* 6. 16. Omulium consiliiorum periculorumque festis, conscius, adiutor. *Id.* *Cluent.* 22. 59. Conscius maleficii. *Sail.* *Cat.* 26. Saepè antehac fidem prodiderat, creditum abjuraverat, cædis conscia fuerat. *Id.* *Ibid.* 37. Conscius conjurationis. *Liv.* 9. 26. scite actæ vitæ. *Curt.* 6. 10. 20. sceleris. *Virg.* 2. *Æn.* 141. numina conscia veri. *Horat.* 2. *Sat.* 7. 60. Conscius herilis peccati. *Sueton.* *Ner.* 3. Conscius necis. cui *Ibid.* opponitur auctor. — Poetice. *Virg.* 4. *Æn.* 519. conscia sidera falli. *Ovid.* *Heroid.* 17. 265. furtivæ conscia mentis littera. Adde *eund.* 7. *Met.* 385. et 13. *Ibid.* 15. — b) Cum Dativo rei. *Cic.* *Cel.* 21. 32. Huic lachryis tanto mens tua liberalis conscia esse non debuit. Adde *eund.* *Cluent.* 20. 52. *Id.* 5. *Ferr.* 56. 124. Tol vires primarios esse temeritatem et mendacio meo conscios. *Tibull.* 1. 9. 41. Conscius verbis. *Ovid.* 7. *Met.* 194. captis. Sic *Lucan.* 1. 20. gens nascenti conscia Nilò. h. e. quæ accollit Nilii fontes. — Poetice. *Virg.* 4. *Æn.* 167. fulgere ignes et conscius æther Coenubiis. h. e. præsens testis. *Al. leg.* *Contrubili.* *Ovid.* 6. *Met.* 688. nox conscia sacris. *Id.* *Heroid.* 15. 138. antra conscia delictis. — c) Raro cum Ablat. et præpos. in, vel de, quæ tamen et a Verbis pendunt. *Cic.* 1. *Att.* 18. Qui mihi et in publica re socius, et in privatis omnibus conscius, et omnium meorum sermonum particeps esse soles. *Propert.* 1. 10. 2. Assueram vestris conscius in lacrimis. *Cic.* 2. *Att.* 24. 3. His de rebus conscius esse Plonem generum meum. — d) Cum relativo. *Neptos Dion.* 8. Res multis conscis quæ gereretur, elata refertur ad Aristomachen.

B) Conscius etiam dicitur et est qui solus scit rem aliquam. Cum enim scius parum admodum est in usu, pro eo *conscius*, quæ sonantior est vox, usurpantur: quod et *Non.* p. 429. 23. *Merc.* advertit. Occurrit autem — 1.º Sapius cum Dativ. sibi, mihi, tibi, nobis, vobis etc.; et quidem — a) Raro admodum absolute. *Ter.* *Eun.* 1. 2. 119. Ego pol, quæ mihi sum conscia, hoc certo scio. Et in malam partem *Sail.* *Jug.* 40. Huic rogationi — consili sibi — impedimenta parabant. — b) Sapius cum addito Genitivo rei. *Cic.* 3. *Off.* 18. 73. Conscius sibi nullius culpe. *Cæs.* 1. *B. G.* 14. Si alienus injuriæ sibi conscius fuisset. h. e. injuriæ illatæ scisset ac reum esse. *Ovid.* 2. *Amor.* 7. 11. Sibi conscius percalli. *Curt.* 7. 1. 21. sermonis nullius. *Sueton.* *Claud.* 38. iræ et iracundiæ. Similiter *Virg.* 1. *Æn.* 604. mens sibi conscia recti. *Val. Flacc.* 6. 401. sacri sibi conscia pacti Religio. *Ovid.* 8. *Met.* 530. diri manus sibi conscia facti. — c) Cum addito Dativo rei. *Lucret.* 3. 1031. mens sibi conscia factis. — d) Cum addito Ablat. et præpos. in. *Lucret.* 6. 393. Et potius, nulla sibi turpi conscius in re, Volvitur in flammis innotius. — e) Cum addito Accus. et Infinito. *Cic.* 2. *Tusc.* 4. 10. Mihi conscius sum, nunquam me nimis cupidum fuisse vitæ. Adde *Ter.* *Adelph.* 3. 2. 50.; *Matium* apud *Cic.* 11. *Fam.* 28. 1.; et *Quintil.* 12. 11. 8. — f) Cum addito Relativo. *Auct. B. G.* 8. 44. Cum sibi conscius esset, quam inimicum deberet Cæsarem habere. — g) Conscius sum mihi beneficii, vel beneficii: *ὁμοῦδ' ἐπαυρὸν εὐμενῶν, ὁρῶν, vel περὶ τῶν, formula Græca locutionis, quæ testatur *Priscian.* 18. p. 1205. *Putsch.* etiam Latine aliquando usus fuisse. — 2.º Omissio Dativ. Pronominis person. — a) Generatim. — Absolute. *Ovid.* 1. *Fast.* 485. Conscia mens, ut culque sua est, ita spemque metumque Conscipit. *Virg.* 5. *Æn.* 455. Tum pudor incendit vires et conscia virtus. Sic *Id.* 12. *Ibid.* 668. Conscia virtus. h. e. quæ suas vires cognoscit. — Cum Genitivo rei. *Virg.* 8. *Æn.* 393. formæ conscia conjux. *Ovid.* 4. *Fast.* 311. mens conscia recti. *Seneca Herc.* *Cl.* 1207. Virtus conscia laudis. h. e. virtus, quæ scit laudem sibi deberi. — b) Speciatim conscius est idem ac reus; et occurrit — Cum Genitivo. *Virg.* 11. *Æn.* 812. con-*

scius audacis facti. *Propert.* 1. 15. 38. admisso nequitie. *Ovid.* 2. *Amor.* 2. 27. commissi. — Absolute. *Plaut.* *Most.* 3. 1. 13. Nihil est miserius, quam schimus hominis conscius. *Lucret.* 4. 1131. Aut quum conscius ipse animus se forte remordet, Desidiöse agere atalem. Adde *Sail.* *Cat.* 14. Similiter *Seneca Herc.* *jur.* 692. Pudor aerus conscius vultus tegit. *Id.* *Hippol.* 495. Omnes conscius strepitus pavet.

CONSCREOR, aris, tri, dep. 1. philtum aut salivam excreando purgo. *Plaut.* *Pers.* 2. 5. 7. Magnifice conscreabor. Apud *Non.* p. 479. 18. *Merc.* hæc eundem *Plauti* verba referentem legitur *consecrabor*: sed vel corrupta est lectio, vel *Nonius* erravit turpiter, ut et *Lips.* adnotavit l. 2. *Quæst. epistol.* ep. 4.

CONSCRIBILLO, as, avi, itum, ere, a. 1. demittit. a. conscribo, sed ejusdem significationis, ut *Non.* p. 82. 2. *Merc.* docet. Videtur tamen continere aliquem contemptum. *Varro* apud *Non.* *Ibid.* Itaque coram conscribilibus Herculis athletis. *Idem* apud *eund.* p. 83. 1. Astrologi non sunt, qui conscribilarunt pigmentis cælum. *Mercer.* leg. pingentes cælum. *Catull.* 25. 10. Ne lanceum latiusculum, natesque mollicellas Inusta turpiter tibi Bagella conscribillent. h. e. vibicibus notent, aut scarificent, laceant. *ὑγρὰ φθοι, ἰνυρὰ φθοι.* (Antepanotima hoc loco a *Catullo* corrigitur). Ita *Hom.* 4. *Iliad.* 139. de sagitta persstringente culem *Menelai*. Ἀσπὸς τὸν δ' ἀπὸ διστὸς ἐνέγραψε χρὸς φθοῖς. V. voc. seq. in fin.

CONSCRIBO, his, psi, plum, here, a. 3. (cum et scribo). Conscripti syntop. pro conscripsi legi. apud *Plaut.* *Asin.* 4. 1. 1, quem locum vide in SYNGRAPHUS. — Part. Conscriptus in omnibus paragi. Conscribens 1. — Conscribo proprie est simul scribo, et generatim plura in unum cogo scribendo (H. scribere, mettere insieme più cose scrivendo; Fr. écrire ensemble; Hsp. escribir juntos; Germ. zusammenschreiben, in Schrift oder schreiben zusammenbringen; Angl. to write). Usurpatur autem ¶ 1. In re militari; et conscribere milites est cogere, et eorum nomina scribendo milites facere. Cf. *Plaut.* *Mil. glor.* 1. 1. 76. Cogere ei conscribere latrones. *Cæs.* 1. *B. G.* 10. Duas legiones conscribere. *Id.* 1. *B. C.* 85. Legio conscripta. *Id.* 3. *Ibid.* 4. Quas (legiones) Lentulus conscribendas curaverat. Adde *eund.* 1. *B. G.* 24. et 2. *Ibid.* 2.; *Liv.* 37. 2.; *Veilej.* 2. 16. 2. et *Sueton.* *Cæs.* 8. et 24. *Veilej.* 2. 20. 4. I. quorum (novorum civium) delecto cœo amplius cohortes conscripsit. *Lentulus* ad *Cass.* apud *Cic.* 12. *Fam.* 15. 7. Milites, quos Dolabella ex Asia conscripsit. *Tac.* 3. *Hist.* 25. Is mox adultus, inter septimianum a Gatha conscripsit, oblatum forte patrem — scrutatur. *Id.* 3. *Ann.* 42. Ala equitum conscripta Treveris. ¶ 2. Item, etiam extram militarem, est describere, et de civium classibus dicitur. — a) Generatim. *Liv.* 1. 13. Eodem tempore et centurias tres equitum conscriptas sunt. Adde *Tab. Heracl.* v. 11. ær. *Neapol.* — b) Hinc speciatim in formula patres, conscripti in senatu Romano primum dicti sunt, inquit *Paul.* *Diac.* p. 41. 13. *Müll.*, qui ex equestri ordine patribus adscribebantur, ut numerus senatorum expleteret. Cf. *eund.* *Paul.* p. 7. 5. Et *Festus* p. 254. 22. *Müll.* explicat hæc addit: Qui patres, qui conscripti vocati sunt in curiam? quo tempore regibus urbe expulsis, P. Valerius Cons. (*Liv.* 2. 1. et *Tac.* 11. *Ann.* 25. hoc L. Junio Bruto ejus collegæ attribuunt; *Dion. Halic.* l. 5. utrique consuli) propter inopiam patriciorum, ex plebe (*Liv.* *Ibid.* ex primoribus equestri gradu) adiegit in numerum senatorum centum et sexaginta et quatuor, ut expleret numerum trecentorum: et duo genera appellata sunt. Tangit hic *Festus* morem eorum temporum, quo, post senatores, bosce conscriptos additosque senatus, arceus illa eos vocare in senatum solebat: qui patres, quique conscripti, etc. V. *Liv.* *loc. cit.* Hosce conscriptos patres *Tacit.* *loc. cit.* appellat patricios minorum gentium, ut eos, quos Romulus instituerat, majorum. *Liv.* vero 1. 35. et 47. et *Cic.* 2. de republ. (edente A. Maio) 20. minorum gentium appellant illos centum, quos Tarquinius Priscus adiegit. Qui vero post eos in senatum adsciti sunt (quod sapius est facilitatum) affecti sunt appellati: de quibus V. suo loco. Verum non desunt et recentioribus, qui conscriptos putant appellatos eos, quos Romulus ipse post Sabinum bellum in senatum adscivit, et primis centum patribus adiunxit. V. plura apud eruditos, *Sigon.*, *Panvin.*, *Manut.*

etc. — Præcedente tempore omnes patres conscripti vocati sunt; quæ appellatio in Orationibus *Ciceronis* passim occurrit (quemadmodum 1. *Cat.* 11. 27. et post red. in Senat. 1. 1.) quæ in senatu habitæ sunt. Eadem appellatio occurrit etiam in his orationibus, quæ, etsi extra curiam habitæ, maximam præferant dignitatem, ut apud *Cic.* 2. *Ferr.* 15. 44. (V. *Notz* ad h. l.), *Planc.* 35. 87. et *Pls.* 3. 18. Cf. *Nept.* *Hann.* 12. — Joculariter *Quintil.* 9. 3. 72. Ne patres conscripti videantur rirumscripti. — Pater conscriptus sing. nom. de uno tantum senatore dicit *Cic.* 13. *Phil.* 13. 28. — Absolute, omissio nom. pater. *Horat.* *Art. P.* 314. Discera, quod sit conscripti, quod judicis officium. — Denique per similitudinem *Apul.* 6. *Met.* Di conscripti. ubi al. male addunt Musarum sibo. — c) Item speciatim conscripti absolute lidem etiam sunt ac decuriones lo municipis et colonis. *Inscript.* apud *Gruier.* 443. 6., quæ pertinet ad ann. post Chr. p. 242. PALMIS TESTINTS IN CYRRA AVG. FLACERE CONSARPTIS etc. Adde *aliam* apud *eund.* 456. 1., quæ pertinet ad ann. post Chr. n. 102. ¶ 3. Conscribere etiam in malam partem accipitur; et — a) Modo conscribere rives dicitur, qui eorum nomina describit, quorum suffragia capere venarique vult. *Cic.* *Planc.* 18. 45. et 19. 47. Conscriptis, sequentem fuisse, tribules decurisse. — b) Modo conscribere homines vel civis dicitur, qui eosdem ad conjunctionem parat. *Cic.* post red. ad *Quirit.* 5. 13. Cum homines in tribunatu Aurelio palam conscribi centuriarumque vidissem, Adde *eund.* post red. in Senat. 13. 33. et *Sext.* 15. 34. ¶ 4. Saepè significat scribendo componere, rem aliquam scribendo tractare. Usurpatur autem — a) Cum Acrasativo, et jungitur pluribus Substantivis, quorum præcipua, aervo litterarum ordine, exhibentur. *Ovid.* 2. *Pont.* 9. 73. stultam conscripsimus artem. *Liv.* 26. 24. et *Dig.* 38. 17. 2. conditiones. *Ovid.* 5. *Trist.* 3. 55. veterum digne veneror conscripta vitærum. h. e. scripta: alii lamen leg. cum scripta. *Sueton.* *Tib.* 6. edita. *Cic.* 13. *Att.* 50. epistolam de his ipsis libris Cæsari conscribere. *Cæs.* 5. *B. G.* 48. epistola Græcis litteris conscripta. *Catull.* 68. 2. epistolium lacrimis conscriptum. *Liv.* 41. 24. lædus. *Cic.* *Cluent.* 66. 188. fortunæ alterius litteris conscriptas in judicium afferre. *Liv.* 26. 24. hæc conscripta consignataque sunt. *Fragm. Pat.* § 314. instrumenta donationum. *Cic.* 4. *Att.* 1. 7. legem. h. e. componere legem populo proponendam. *Id.* *Brut.* 35. 132. liber conscriptus de consilio, de rebus gestis. *Neptos Lysand.* 4. librum multis verbis. *Vitruv.* 7. *proem.* 14. *Schneid.* præcepta symmetriarum. *Id.* 1. *proem.* 8. præscriptiones terminatas. *Cic.* *Cluent.* 66. 195. questionem fictam. *Dig.* 34. 3. 31. rationes in chartis. *Cic.* *Harusp.* resp. 6. 11. scelera stilo impudico. *Plaut.* *Asin.* 4. 1. 1. syngraphum inter aliquos. *Id.* *Pseud.* 1. 1. 26. tabellas. *Cic.* *Harusp.* resp. 20. 42. et *Sueton.* *Claud.* 44. testamenta. *Cic.* 7. *Fam.* 19. Topica Aristotelea conscribere institui. *Id.* *Rosa.* *Am.* 35. 101. volumen. — Conscriptus interdum est idem quod subscriptus, quia qui subscribit, simul cum alio scribit. *Ulp.* *Dig.* 38. 17. 2. ad fin. Finge autem plenius conditionem conscriptam; nonne erit matri ignoscendum? — Et cum duplici Accus. *Sueton.* *Claud.* 38. In ordine eum coartum conscribere. — Cum Accusativo et Infinito occurrit in *Cod.* 5. 15. 3. — b) Cum Ablativo et præp. de. *Cic.* *Senect.* 23. 83. De quibus (viris) audiri et legi et ipse conscripsi. *Id.* 12. *Att.* 19. 2. De Antonia quoque Balbus ad me rum Oppio conscripsit. *Id.* 1. *Herenn.* 1. 1. De ratione dicendi conscribere. *Quintil.* 2. 11. 24. de aribus. ¶ 5. Conscribere est etiam aliquid scripturæ signare, delineare. *Ovid.* 2. *Amor.* 3. 17. Conscripta vino mensa. *Plin.* 28. *Hist. nat.* 2. 4. (20). Parietes incendiurum deprecatoribus conscribere. *Stat.* 3. *Silu.* 1. 117. Conscripta formatur imagine tela. h. e. delineata, descripta. — Hinc joculariter pro lacerare, scarificare, concidere. *Plaut.* *Pseud.* 1. 5. 131. Stilis me totum usque nimis conscribita. V. CONSCRIBILLO.

CONSCRIPTIO, ōnis, f. 3. actus conscribendi. ¶ 1. Proprie est militum descriptio, conscrizione apud recentiores Italos. *Cassiod.* 8. *Hist. Eccl.* 17. Ex nostris (Christianis) armati conscriptionibus contra nos bella suscipiunt. (Hæc sunt *Julianus* Aug. verba). ¶ 2. Item est actus componendi, seu rem aliquam scriptis tractandi. *Cic.* *Cluent.* 67. 191. Falsæ conscriptiones questionum. h. e. tabulæ. *Vitruv.* 7.

proem. 1. *Schneid.* Omnium generum sensus conscriptionibus memoria tradendos curaverunt. h. e. libris conscriptis. *Id.* 5. *proem.* 2. Conscripserunt architecturae. *Cf. eund.* 7. *proem.* 1. *Sidon.* 7. *Ep.* 18. De libelli conscriptione meditari. *Arnob.* 7. 35. Quid historiae sibi volunt, quid anales, quorum in conscriptionibus legimus, etc? *Adde eund.* *ibid.* 46. et 1. 56.

CONSCRIPTOR, *oris*, m. 3. qui conscribit; sed occurrit tantum apud sequioris aevi scriptores pro eo, qui aliquid scribendo componit. *Quintil.* *Declam.* 277. Conditor conscriptorque legis. *Arnob.* 1. 54. Conscripserunt nostri mendaciter ista promiserunt. *Adde eund.* *ibid.* 57., et *Augustin.* *Ep.* 18. a *med.*

CONSCRIPTUS, *a*, um. *V. CONSCRIBO.*

CONSECO, *aēcas*, *sēctū*, *sectum*, *sēcare*, a. 1. (cum et sacro). Part. *Consectus*. — Consecro est idem quod secro, concedo (*It. tagliare*; *Fr. couper*, *mettre en morceaux*; *Hisp. cortar*, *dividir*; *Germ. zertheilen*, *scheidend abminderen*; *Angl. to cut*, *cut in pieces*). *Cato R. R.* 137. Brassica consecata. *Farr.* 1. *R. II.* 59. 4. Servare rapa consecata in sinape. *Id.* 3. *ibid.* 10. 6. Nasturtium consecatum minutatim. *Ovid.* 3. *Trist.* 9. 34. Inde Tomos dictus locus est, quia fertur in illo Membra soror fratris consecuisse sui. *Ascon.* ad *Cic. Milon.* p. 36. *Datt.* Articulatione consecare aliquem. *Plin.* 17. *Hist. nat.* 10. 9. (88). Truncus arboris consecutus. *Id.* 12. *ibid.* 19. 43. (96). Consecare arculos. *Id.* 30. *ibid.* 4. 10. (28). Pulmones in tenues membranas consecuti. *Id.* 36. *ibid.* 26. 66. (193). de massa vibri ferrentis. Consecat usque ad ossa quicquid afflaverit corporis. *Petr.* *Satyr.* 137. tremulo deduxit verlice canos, Consecuitque genas, oculis nec defuit imber.

CONSECRANES, *a*, um, *adject.* qui eorundem sacrorum participes est: item commilito, eodem sacramento obstrictus. *Capitolin.* *Gordian.* 14. Sacratu commilitones, inno etiam mei consecrati. *Tertull.* *Apolog.* 16. Sed et qui crucis nos religiosos putat, consecratus erit noster. *Inscript.* apud *Henzen.* 5855. DEO INVICTO SOLI SOC. SACRVM PRO SALVTE ET INCOLVITATE IMP. CAES. M. AURELI ANTONINI PII FELIC. AVG. M. D. CAECILIVS OPTATVS TRIB. COR. F. VARDIVS CVM CONSECRATEIS VOTVM DRO... A SOLO EX-TRAXIT.

CONSECRATIO, *ōnis*, f. 3. idem ac *sacratio*, sive actus aliquid ex profano sacrum ac religiosum facienda, dñs dicendi (*It. consecratione*; *Fr. consécration*; *Hisp. consagración*; *Germ. d. Weihe*, *Heiligsprechung*; *Angl. a consecration, dedication*). Occurrit ¶ 1. Generalim. *Cic. Dom.* 48. 125. An consecratio nullum habet jus, dedicatio est religiosa? *Id.* *ibid.* 50. 128. Consecratio bonorum. *Id.* *ibid.* 50. 168. Domus consecratio. *V. CONSECO* 1. 1. *Id.* *Balb.* 14. 33. Legis aut penae consecratio. h. e. puniit pro maledictionem. ¶ 2. Specialim consecratio dicebatur imperatorum defunctorum in deos relatio, quod primum in Augusto factum est. Fiebat autem extracto rogo aromatibus feno immissoque igne; quo accenso aquila endebatur, quam dicebant animam demortui ad deos evolantis. In Augustarum consecrationibus adhibebatur pavo, qui Junonis est sacer. Omnem hunc ritum *V.* apud *Herodian.* 1. 4. c. 2. Ipsa autem vox consecratio hoc sensu occurrit apud *Tac.* 13. *Ann.* 2, *Sueton.* *Domit.* 2., et in nummis Augusti, Vespasiani, Tili etc., item Liviae, Floriae Domitillae, Marcianae, Matidiae etc. apud *Eckel.* et alios: nec semper pavo in nummis mulierum, sed aliquando etiam aquila visitur, ut in nummo Matidiae, et alibi. ¶ 3. Item specialim institutio alicujus in sacerdotem. *Inscript.* apud *Gruter.* 303. 2. D. D. N. N. VALENTE ET VALENTINIANO AVG. VI. ID. APR. TRADIDIT HIEROCORACA AFR. VICTOR ARGENTIVS FILIO SVO AEMILIANO ANNO TRIGESIMO CONSECRATIONIS SVAE. *Adde Nov. Major. de episc. jud.* 4. 9. 1. et *Julian. epit. nov.* § 24. ¶ 4. Denique mira hujus vocis significatio est pro magica precatone seu sacrificio. *Lamprid.* *Elagab.* 9. Victum est a quibusdam, per Claudius et Magos Antoninum id egisse, ut Marcianum populo R. semper devoti essent atque amici, idque factis carminibus et consecratione. Cum quaereret quae illa essent, vel ubi essent, suppressum est: constabat enim, illum ob hoc consecrationem quaerere, ut eoni dissiparet.

CONSECRATOR, *ōris*, m. 3. qui consecrat. *Firmit.* 4. *Mathes.* 7. sub *fin.* Consecratores simulacrorum. *Tertull.* *Paulic.* 21. sub *fin.* Auctor et conse-

crator Ecclesiae. *Hieronym.* *Ep.* 60. n. 9. Consecrator virginum.

CONSECRATRIX, *icis*, f. 3. quae consecrat. *Tertull.* *advers. Gnost.* 3. Egyptus, inter cetera animalia, bovis etiam consecratrix. h. e. quae bovem quoque deum facit.

CONSECRATUS vel consecratus, *a*, um. *V. VOC.* seq.

CONSECO vel consacro, *as*, *avi*, *atum*, *are*, a. 1. (cum et sacro). Repartitur et consacro per a: quamquam rariis. *Inscript.* apud *Gruter.* 18. 6. Ex voto suscepto ARAM CONSECRAVIT. *Alia* apud *eund.* 867. 5. OLLARVM QVAE IN AEDIFICIIS ISSVNT ET CONSECRATAE SVNT. *Al.* hic leg. consecratae. — Part. *Consecratus* in omnibus paragr. et in *fin.*; *Consecrandus* 1. 2. — Consecro est idem quod sacro, seu ex profano sacrum religiosumque facio, dñs dico (*It. consecrare*; *Fr. consacrer*, *vouer*, *offrir à une divinité*; *Hisp. consagrar*, *dedicar*, *ofrecer a Dios*; *Germ. eine Person oder Sache den Göttern weihen*; *Angl. to consecrate, dedicate*).

1) Proprie. ¶ 1. Generalim usurpatur — a) Absolute. *Cic. Dom.* 50. 128. Quia consecrabantur aedes; non privatorum domiciliis, sed quae sacra nominantur: consecrabantur agri, non ita ut —, sed ut imperator agros de hostibus captos consecraret etc. *Id.* *ibid.* 47. 123. C. Adinui bona Q. Melelli consecravit, focolo posito in Rostris, adhibitoque tibicine. et *ibid.* paullo post. Tu capite velato, contione advocata, focolo posito, bona Gabini consecrasti. (*Habes hic ritum bona alicujus consecrandi*) *Sueton.* *Ces.* 81. Equos, quos in trahendo Rubiconis lumine consecrarat, ac vagos et sine custode dimiserat. — Jungitur pluribus Substantivis, quorum praecipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Cic. Dom.* 50. 128. aedes alicujus. *Id.* *ibid.* et *Sueton.* *Ces.* 20. agros. *Cic. Dom.* 55. 140. et 43. 137. aram in litore. *Id.* *ibid.* 47. 123. et *Liv.* 43. 16. bona alicujus. *Cic. 1. leg. Agr.* 2. 5. Carthaginem veterem nudam teculis ac manibus consecrare. *Adde eund.* 9. *ibid.* 19. 51. *Id.* *Dom.* 45. 119. et *Harusp. resp.* 5. 9.; et *Sueton.* *Aug.* 5. domum. *Tac. Germ.* 9. extr. locus ac nemora. *Liv.* 1. 44. locum. *Cic. 3. Nat. D.* 24. 61. et *Sueton.* *Galb.* 4. simulacra. — Hac eadem significatio saepe occurrit Part. praeter. pass. fere adjectivorum more. *Cic. 6. Verr.* 2. 4. Hunc marmoreum Cupidinem, quod erat consecratus, non attigit. *Id.* 6. *ibid.* 57. 128. Aristos nua cum Libero patre eodem in templo consecratus. *Id.* *Partit. orat.* 10. 36. Locu consecratu. quibus ibid. opponuntur profani. *Adde eund.* 12. *Att.* 19. 1.; et *Ces.* 6. *B. G.* 13. et 6. *ibid.* 17. *Liv.* 1. 43. Termini consecrati. — b) Cum Dativo personae, cui aliquid consecratur. *Cic. 6. Verr.* 29. 67. Dare, donare, dicare, consecrare canelabrum Jovi Opt. Max. formula aliquid diis addicendi. *Id.* *Arch.* 11. 27. Mantis manibus Musis consecrare. *Id.* 6. *Verr.* 48. 106. Sicilia Cereri et Liberæ consecrare. *Id.* 3. *Nat. D.* 36. 98. Quamvis licet Mentis delubra, et Virtutis et Fidei consecratus. *Id.* *Dom.* 48. 125. domum et quicquid habet quispiam aliud Cereri. *Ces.* 3. *B. G.* 105. Item Trallibus in templi Victoriae, ubi Caesari statum consecraverant. *Catull.* 18. 1. Lucum alicui consecrare. *Curt.* 4. 7. 18. Tandem ad sedem consecratam deo ventum est. *Sueton.* *Aug.* 29. Eodem Ioanni Jovi consecrare. ¶ 2. Specialim — a) Consecrare aliquem est inter deos referre et deum facere. *Cic. 1. Nat. D.* 36. 102. Belluae a Barbaris propter beneficium consecrata. *Id.* 3. *ibid.* 15. 39. Omne fera genus bestiarum Egyptii consecraverunt. *Id.* 2. *ibid.* 26. 66. Aer autem, ut Stoici disputant, interjectus inter mare et caelum, Junonia nomine consecratur. *Id.* 2. *ibid.* 24. 82. Liber, quem nostri majores auguste sanctaeque cum Cerere et Libera consecraverunt. *Adde eund.* 2. *ibid.* 23. 61. et 2. *ibid.* 31. 78. *Id.* 2. *Legg.* 11. 27. Ex hominum genere consecratos, ut Herculem, coll. lex jubet. et mor. Bene vero, quod Meos, Pietas, Virtus, Fides consecratur manu. h. e. manu et arte factis et consecratis eorum signis in deorum numero habentur. *Id.* 1. *ad Q. fr.* 1. 10. In istis viribus tuas virtutes consecratis, et in deorum numero collocatas vides. (*Adde 3. Nat. D.* 19. 50., ubi eodem modo locutus est.) Intelligit autem statuas positas virtutibus Q. Fratri, eo modo quo *Providentiae Tiberii*, *Pietati Augusti*, *Clementiae* etc., quae leguntur in antiquis Inscr. Rom. monumentis. *Lips.* 1. *Elect.* c. 14. *Cic. 3. Nat. D.* 20. 54. Templa-

fes, quae populi R. ritibus consecratae sunt. *Horat.* 4. *Od.* 8. 27. Aecum Virtus, et favor, et lingua potentium Vatum divitibus consecrat insulis. *Curt.* 9. 6. 26. Olympiadem matrem immortalitati consecrare. *Adde eund.* 10. 5. 30. *Pöpsico. Prob.* 23. Probi dignitas consecranda vultibus, et ornanda templis. h. e. iconibus factis deorum more colenda. — Hinc ponitur et de Romanis imperatoribus, qui post mortem inter deos referebantur. *V. CONSECRATIO* 2. *Tac.* 13. *Ann.* 14. extr. Simul intendere manus, adgerere proba, consecratum Claudium, infernos Silanorum manes invocare et tot irrita facinora. *Adde Sueton.* *Ces.* 88., *Tib.* 51., *Cal.* 35. et *Ver.* 9. — Ex hac porro consuetudine factum videtur, ut consecrare generalim pro tumulare poneretur. *Inscript.* apud *Mural.* 1564. 11. C. VALENTIVS ZEPHYRVS CIRRIONEM SVVM LIBERTVM ET ALVNVVM INDVLENTISSVM HQ CONSECRAVIT. — b) Interdum occurrit etiam de rebus, quarum origo ad deos refertur. *Cic. 3. Tusc.* 1. 1. Cur — corporis curandi tuendique causa quamsit sit ars ejusque utilitas deorum immortalium inventio consecrata. *Adde Plin.* 25. *Hist. nat.* 4. 11. (30). *Cic. 4. Verr.* 21. 51. Honos hominis deorum religione consecratus. *Id.* 3. *Nat. D.* 19. 50. Memoriam virorum sortium consecrare honore deorum immortalium. *Id.* 1. *praefat.* Si cui populo oportet licere consecrare origines suas et ad deos referre etc. *Id.* 23. 10. Diem adventus alicujus consecrare. ¶ 3. Item specialim ponitur pro devovere, et tamquam execrabile occidendum destinare: ad rem *Cic. Balb.* 14. 33. Consecratione legis aut penae, cum caput ejus, qui contra fecerit, consecratur. *Liv.* 3. 48. *Fe.* Appl. claudi, tumque caput sanguis hoc consecro. *Plin.* *Paneg.* 64. Expressit verba, quibus caput suum, domum suam, si sciens scilicet, deorum fra consecraret.

II.) Translate. ¶ 1. Quia quae diis consecrantur, perpetuo sacra esse debent: hinc aliquando consecrare ponitur pro perpetuum facere, immortalitate donare. *Cic. 1. ad Q. fr.* 1. 15. Cum amplissimis monumentis consecrare voluisses memoriam nominis tui. *Id.* 12. *Att.* 18. Consecrare aliquid omni genere monumentorum. *Id.* *Mil.* 29. 80. Qui tyrannos accaverunt, prope ad immortalitatis et religionem et memoriam consecrantur. *Id.* *Sext.* 68. 143. Si in illo sanctissimo Hercule consecratam (*opinionem*) videmus. *Id.* 5. *Tusc.* 4. 11. Socratis multiplex ratio disputandi Platonis memoria et litteris consecrata. *Id.* 1. *ibid.* 14. 33. Vetera jam ista et religione omulium consecrata. *Quintil.* 12. 11. 7. Orator jam secretus et consecratus. *Id.* 1. 6. 41. Vocabula consecrata. ¶ 2. Adhuc persona aut rei, cui quid consecratur, est addicere. *Cic. 2. Tusc.* 2. 5. Qui certis quibusdam destinationis sententiis quasi addicti et consecrati sunt. *Id.* 2. *Legg.* 2. 5. Patria, pro qua mori, et cui nos totos dedere, et in qua nostra omnia ponere, et quasi consecrare debemus. h. e. perpetuo addicere. *Id.* *Harusp. resp.* 4. 7. de Clodio. Cogit, si contentus sit his sceleribus, quae commisit, esse jam consecratum Miloni. h. e. devotum: veluti sacrum et detestabilem, destinatum esse Miloni, a quo per accusationem, legibus ac iudicio conficiatur. *Id.* *fragm. de consol.* apud *Lactant.* 1. 15. Consecrare aliquem ad opinionem omnium mortalium. — Hinc Part. praeter. pass., cujus exempla superius retulimus,

Consecratus, *a*, um, *adjective* quoque occurrit, unde *Sup. Consecratissimus* in *Inscript.* apud *Kellerm.* *Figil. Rom. laterc.* p. 72. n. 253. c. JUVIO ISIDORIANO 7. FRYM. SYLIA CHELIDON VXOR MERITO CONSECRATISSIMO etc.

Homonym. Inter consecrare et dedicare multiplex est discrimen. Consecrantur quaecunque res diis addicuntur, etiam agri, animalia etc.; dedicantur ea tantum, quae ad deorum cultum proxima pertinent, ut signa, tabulae, aedes, ara, templa (*V. adnotat.* *Creuzer.* ad *Cic. 2. Nat. D.* 23. p. 297.). Quaecunque dedicantur, consecrata sunt; non contra. Nam dedicatio supponit consecrationem; non contra. Dedicare interdum est uti incipere, enacnare: consecrare hoc sensu proprie non dicitur. Quaedam consecrare quibus potest privatus: dedicare est magistratus, aut illius, quem populus jussit. Consecratio non habet certam formulam: at in dedicatione pontifex verba praebet, quibus illa peragitur. Denique alii consecrandi solemniter, alii dedicandi ritus fuere. Aliquando tamen haec duo confunduntur. *Martial.* 4. 30. Et pisces venerare dedicatos. h. e. consecratos, Domitiano sacros in sinu Bajano. *V. Morcell.* de stit.

T. 1. p. 42., ac præcipue Mazocch. in *Amphith. Camp.* p. 79.

CONSECTANEUS, a, um, adject. qui consequitur, consequens. *Arnob.* 7. 5. Si teneamus, universos aiumorum affectus ignotos diis esse; consecraneum est credere, nunquam deos irasci. — Hinc

Consectaneus, i, m. 2. absolute, substantivorum more, est qui aliorum opinionem, aut doctrinam sequitur, qui est ejusdem sectæ. *Augustin.* 10. *Civ. D.* 27. *inst.* Quanto humanius et tolerabilius consecraneus tuus Platonius Apulejus erravit, qui etc. *Sidon.* 3. *Ep.* 6. Vos consecranel vestri Plotini dogmatibus inherentes. *Id.* 7. *Ep.* 9. *inst. contionis.* Et sic incipientes quosque, inter disputantium consecraneorum cathedras, mutum sustinuisse quinquennium. *Id.* *eumd.* 1. *Ep.* 1. et 7. *ibid.* 14.; et *Tertull.* *Apolog.* 83. — *NE.* Ni fallor, consecraneus, a, um est a v. *consequor*, *consector*; at *consectaneus*, i est a præpos. *cum* et nom. *secta*, æ: quam distinctionem *Forcellinus* omisit.

CONSECTARIUS, a, um, adject. qui ex aliqua re consequitur, consequens, connexus. *Cic.* 4. *Fin.* 18. 50. Illud vero mihi consecrarium, sed in primis hebes etc. *Id.* *eumd.* apud *Non.* p. 91. 18. *Merc.* — Hinc

Consectarium, ii, n. 2. absolute, substantivorum more, est argumenti brevis et adstricta conclusio, aperte ac statim ex præmissis consequens. *Cic.* 3. *Fin.* 8. 26. Consectaria me Stoicorum brevia et acuta delectant. Concluduntur eorum argumenta sic: Quod est bonum, omne laudabile est: quod autem laudabile est, omne honestum est. Bonum igitur quod est, honestum est. *Id.* *eumd.* 4. *ibid.* 18. 48.

CONSECTATIO, ōis, f. 3. sectatio. *Cic.* *Orat.* 49. 165. In hujus consecrationalis consecratione Gorgiam fuisse principem accepimus. *Plin.* 14. *Hist. nat.* 6. 8. (70). Manifestum est, supervacuum esse, generum (vini) consecrationem in numerum, cum eadem vitis aliud aliis in locis polleat, h. e. enumeratio.

CONSECTATOR, ōis, m. 3. qui consecratur. *Cassiod.* 2. *Hist. Eccl.* 8. Imperator præsens omnes ad unitatem suam concordare et consecratos esse perstraxit. *Id.* *ibid.* 15. Placuit, Arium et consecratos ejus vocari Porphyrianos, ut quorum mores imitari sunt, eorum vocabulo perfruerentur.

CONSECTATRIX, icis, f. 3. quæ consecratur. *Cic.* 3. *Off.* 33. 117. Est enim temperantia libidinum inimica, libidines autem consecratrices voluptatis.

CONSECTATUS, a, um, *F.* **CONSECTOR**.

CONSECTIO, ōis, f. 3. sectio. *Cic.* 2. *Nat. D.* 60. 151. Arborum autem consecrione, omni que materia et culta et silvestri etc.

CONSECTO, as, are, a. 1. Idem quod *consector*, sed passive tantum adhibetur a *Zabro* apud *Priscian.* 8. p. 793. *Putsch.* Uxorem suam — a populo lapidibus consecrari video. *Gr.* et *Consectandus* in voc. seq. — Sæpius vero usurpatur

CONSECTOR, aris, atus sum, ari, dep. 4. *frequenlat.* a *consequor*. — De activa forma *F.* voc. præced. — *Part.* *Consectans, Consectatus* et *consectandus* I. 2. — Consector est idem quod sector, vel sæpe sector, aut omnino, aut diligenter actor (*It. sequitare, andar dietro*; *Fr. suivre ardemment, poursuivre*; *Hisp. seguir, ir detrás, perseguir*; *Germ. mit aller Absicht, mit allem Streben etwas verfolgen, einer Sache nachgehen*; *Angl. to go after, follow after, pursue*).

I.) Proprie. ¶ 1. In bonam partem occurrit fere cum Accusativo personæ aut rei. — a) De personis. *Plaut. Trin.* 2. 1. 12. Bos cupit (*Amor*), eos consecratur, subdole blanditur. *Ter. Eun.* 2. 2. 13. Est genus hominum, qui esse primos se omnium rerum volunt, nec sunt: hos consecrator, his ultro arrideo. — b) De inanimis. *Plaut. Pseud.* 4. 7. 136. Angiporia hæc certum est consecrator (pro consecrari paragoce), h. e. percurrendo sequi. *Cic.* 2. *Orat.* 27. 117. Turbi ingenii est rivos consecrari, fontes rerum duo videre. — c) De consecratione, quæ fit propter corporis libidinem. *Plaut. Mil. glor.* 4. 3. 19. Ad equas iulisti scilicet admissarius, qui consecrare qua marcos, qua feminas. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 47. 72. (188). Arietis naturale agnas fastidire, senectam ovium consecrari. ¶ 2. Sæpius usurpat de hostili consecratione. *Cic.* 2. *Invent.* 37. 111. L. Licinius Crassus consul quondam in citeriore Gallia —, quod excursionibus et latrocinii infestam provinciam redderent, consecratus est, et confectus. *Cæs.* 3. *B. G.* 13. Singulus naves nostri

consecrati expugnaverunt. *Id.* 3. *ibid.* 26. Quos equitatis apertissimis campis consecratus. *Id.* 4. *ibid.* 14. Ad quos consecrandos Cæsar equitatum misit. *Id.* 5. *ibid.* 58. Recedentes equites consecrantur atque occidunt. *Id.* *eumd.* 6. *ibid.* 8. *Nepos Themist.* 2. Maritimos prædones consecrando, mare tutum reddidit. *Id.* *eumd.* *ibid.* 4.; *Liv.* 39. 29. et 43. 10. *Vellej.* 2. 19. 2. Fugiens consecratos Sollæ equites. *Id.* *Tac.* 2. *Ann.* 14. et 4. *Hist.* 1. — Et de venatica belluarum consecratione. *Lucret.* 5. 965. Et manu mira freti virtute pedumque Consectabantur silvestria sæcla ferarum Missilibus saris. *Id.* *Tac.* 41. 9. — Item cum Infinito. *Apul.* 8. *Met.* Dum forte passerem incantentem sapiculæ consecratur arripere. — Et *Figurate Cic.* 2. *Att.* 18. 1. Consecrari aliquem clamoribus et conviciis et sibilis.

II.) Translata. ¶ 1. Generatim fere in bonam partem accipitur pro maxime studere ad aliquid adipiscendum. *Cic.* 1. *Fin.* 10. 32. Dolorem ipsum demere, consecrari, adipisci velle. *Id.* 2. *Off.* 15. 53. Alexander largitione benevolentiam Macedonum consecratur. *Id.* 2. *ibid.* 25. 86. Opes aut potentiam consecrari. *Id.* *Pis.* 24. 57. Inanem aucupari rumorem, et omnes umbras etiam falsæ gloriæ consecrari. *Id.* 13. *Att.* 23. 2. *extr.* Ne existimes eos, qui non debita consecrari soleant, quod debeat, remissuros. *Id.* *Cæcin.* 19. 54. Verba consecrari, rem non considerare. ¶ 2. Specialim de oratione occurrit, et est — a) Dicendo persequi. *Cic.* 2. *Orat.* 8. 34. Ac ne plura, quæ sunt pæne innumerabilia, consector, reprehendam brevi. h. e. ne plura dicendo persequar. *Plin.* *Paneg.* 75. Sed quid singula consector, et colligo? quasi vero aut oratione completi, aut memoria consequi possim. *Id.* *eumd.* 5. *Ep.* 6. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 52. 53. (139). Consecrari ista subtilius. — b) Item dicendo imitari. *Cic.* 2. *Orat.* 22. 90. Illa, quæ insignia ac pæpe vitiosa (sunt), imitando consecrari. *Id.* 3. *ibid.* 11. 141. Vitium, quod nonnulli de industria consecratur. *Id.* 1. *Legg.* 2. 7. *Sisenna* in historia puerile quiddam consecratur. *Id.* 3. *Fin.* 5. 19. Ubrietatem orationis consecrari. *Id.* 5. *Tusc.* 4. 11. Consecrati rationem disputantii Socratis. *Ita leg. plerique Codd.*; *Orellius* vero consecuti. *Gell.* 12. 1. Scita et pæpe noster Mero, cum versus illos Homeri consecraretur, etc. ¶ 3. Raro in malam partem occurrit, et est insectari, persequi, urgere. *Plaut. Bacch.* 5. 1. 7. Omnia me mala consecratur, omnihus exitis interi. *Cælius* apud *Cic.* 8. *Fam.* 12. 2. Per hæc speciem similitudinis eum consecraret. *Auct. B. Afr.* 44. a *med.* Clives nefarie consecrari.

CONSECTUS, a, um, *F.* **CONSECO**.

CONSECTIO vel *consequutio*, ōis, f. 3. actus consequendi. ¶ 1. Consecutio est idem quod consequentia. — a) Generalim. *Cic.* 1. *Fin.* 11. 37. Ipsa detractio molestiæ consecutionem affert voluptatis. *Id.* 1. *Invent.* 29. 45. Simplex conclusio ex necessaria consecutione conficitur. — b) Specialim est genus argumendi, quod ex his, quæ factum aliquod consequitur, desumitur. *Cic.* 2. *Herenn.* 2. 3. enumerat inter sex partes, in quas distribuit narrationem defensorem, et 2. *ibid.* 5. 8. debent his verbis: Consecutio est, cum queritur, quæ signa nocentis et innocentis consequi soleant. — c) Item genus complexionalis, hoc est conclusionis argumenti, quæ inferimus non id, quod ex ipsa argumentatione directo conficitur, sed aliud, quod ex illo sequi necesse est: ut, Si peperit, cum viro concubuit: peperit autem: fecit igitur incestum. *Ita Cic.* 1. *Invent.* 40. 73., ubi addit paullo post: In his argumentationibus, in quibus exitus perspicuus est, oportet consecutione uti. — d) Item unus ex tribus modis cognitionis, hoc est earum questionum rhetoricarum, quæ ad solam cognitionem referuntur. Hic autem modus tractatur, cum quid quæque rem sequatur, inquiritur: ut illud: Sit ne aliquando mentiri boni viri. *Cic.* 3. *Orat.* 29. 118. — e) Significat etiam rectam verborum constructionem, qua nimirum secundum leges grammaticæ unum post aliud apte consequitur, *Gr. οὐδὲν ἄρα, συνεκταται.* *Cic. Partit. orat.* 6. 18. Consecutio servanda est, ne generibus, numeris, temporibus, personis, casibus perturbetur oratio. Nam ut in simplicibus verbis, quod non est Latinum, sic in conjunctis quod non est consequens, vituperandum est. ¶ 2. Est etiam idem quod adeptio. *Tertull.* *Baptism.* 18. *extr.* Si qui pondus intelligant baptismi, magis timebunt consecutionem, quam dilationem. *Id.* *Resurr. carn.* 52. *post med.* Consecutio resurrectionis.

CONSECTUS vel *consequutus*, a, um, *F.* **CONSEQUOR**.

CONSEDO, as, avi, are, a. 1. Idem quod *sedo*. *Calo* apud *Charis.* 3. p. 184. *Putsch.* Maximos tumultus maturissime disieci atque coesedavi. *Id.* *Cic.* apud *Boeth.* 1. *Mus.* 1., cuius verba *F.* in voc. *SPONDAUS*.

CONSEDO, ōis, m. 3. assessor, qui una sedet. *Cassius Hemina* apud *Non.* p. 62. 23. *Merc.* Nemo vicinus consedo.

CONSELLA, æ, f. 1. videtur esse idem quod *aella*, vel *sella* duplex. *Lucilius* apud *Non.* p. 235. 2. *Merc.* Consellas quoque prævalidis in funibus splas. *Sed alii leg. tonsillas.*

CONSEMINALIS, e, adject. idem ac *consemineus*. *Colum.* 12. *R. R.* 45. 6. Propter quod etiam conseminalium vinearum non est tam firmum vinum.

CONSEMINATUS, a, um, adject. id, in quo varia semina commixta sunt, ut *silva conseminea*, quæ ex variis arborum generibus consistit: *vineæ conseminea*, in qua diversa vitium semina acervatim confusa sunt. *Colum.* 11. *R. R.* 2. 83. Silvam si quis barbaricam, hoc est consemineam velit facere. *Id.* 3. *ibid.* 21. 7. Idque in vineis nunc conseminea observari difficile est.

CONSENO, es, ere, n. 2. Hanc præsentis temporis formam intulit *cl. Furlanetto*, quæ tamen ad requentem rectius est referenda.

CONSENESCO, sñescis, sñenti, sñescere, n. 3. (cum et senesco) idem quod *senescere* (*It. invecchiare*; *Fr. vieillir, devenir vieux*; *Hisp. envejecer*; *Germ. vor Alter zusammen-oder verfallen, alt und schwach, alters schwach werden*; *Angl. to grow old*).

I.) Proprie et stricto sensu ponitur de his, qui temporis vetustate conescunt. — a) De animalibus. *Horat.* 3. *Od.* 5. 5. Milesne Crassi conjuge barbara Turpis maritus vixit, et hostium Consensu socerorum in arvis. *Ovid.* 8. *Met.* 632. Illa sunt annis juvenilibus, illa Consequere casus. *Id.* 4. *Trist.* 8. 12. Inque Securus patria consensu mea. *Liv.* 9. 19. Adde, quod Romanis ad maum domi supplementam esset: Alexandro alieno in agro bellanti exercitus consensuisset. *Id.* 3. 20. Circa Casilinum, Cumas, Nolamque consensuisset. *Id.* 35. 31. Ne insentem indemoniatum consensescere in exilio sinerent. *Vellej.* 2. 192. 3. Per quæ in ductus erat, ut in ultimo ac remotissimo terrarum orbis angulo consensescere, quam Romam regredi mallet. *Sueton.* *Gramm.* 6. Smyrnæ consensescere. — *Figurate consensescere in aliqua re* est assidue lo eadem versari. *Quintil.* 3. 6. 67. Consensescere in commentariis rhetorum. *Id.* 12. 11. 16. Non est in una exercitationis specie consensescendum. *Id.* *eumd.* 10. 5. 17. — b) De inanimis: ad rem *Cic. Senect.* 9. 29. Quamvis consensuerint vires atque defecerint. *Propert.* 3. 5. 50. Haud ulla carina Consensuit. h. e. perit aliqua tempestas, antequam corrupti velustate inciperet. *Plin.* 35. *Hist. nat.* 10. 36. (91). Consensuit tabula caric. *Claudian.* *epigr.* 2. 10. Nemo consecuit.

II.) Impropropie. ¶ 1. *Figurate sæpe ponitur pro deficiere, languere; et quidem* — a) De animalibus. *Plaut. Capt.* 1. 2. 25. Qui tuo merore mæcor, mæresco, consensco, et tabesco miser. *Id.* *Stich.* 1. 3. 63. Consensescere præ merore atque ægritudine. *Varro* 3. *R. R.* 7. 6. Si fastidiunt, aut inclusa consenscunt columbæ. *Id.* 3. *ibid.* 9. 14. Propter pedes consenscunt pulli. h. e. cum pedibus infestantur, quia propter eos languent, laborant et macie corrumpuntur. *Id.* 3. *ibid.* 9. 8. Ova consensescere. h. e. illa, quæ invetrescunt, et inutilia ad incubandum fiunt. *Cic. Cluent.* 5. 13. In manibus alienius et gremio, merore et lacrimis consensescere. *Colum.* 7. *R. R.* 5. 3. Vetero consensescere pecudes. — b) De inanimis. *Plaut. Rud.* 5. 2. 15. Namque quidem hoc vere natum est verum, ita in inanimis consenscunt. h. e. rubigine deteritur. *Colum.* 4. *R. R.* 22. 8. Consensuit vitis vitis soli. ¶ 2. *Translate dicitur de animo, de auctoritate et similibus, quæ languent ac deficiunt.* *Liv.* 9. 3. Animum quoque patris consensuisse in affecto corpore rebatur. *Sall. Cat.* 20. Viget ætas, animus valet (nobis); contra illis annis atque dividit omnia consensuerunt. *Cic.* 2. *Att.* 23. 2. Omnes illius partis auctores ac socios nullo adversario consensescere. *Id.* 2. *ibid.* 13. *extr.* Noster amicus Magus, cuius cognomen una cum Crassi Divitis cognomine consensuit. h. e. usurpari desit. *Id.* *Plin.* 1. *Hist. nat. præfat.* § 1. *Liv.* 6. 23. Consenscunt vires. *Cic.* 1. *Orat.*

56. 247. Veteres leges aut ipsas sua vetustate consensisse, aut navis legibus esse sublatas. Adde *Liv.* 3. 31. et 6. 29. et *Cod. Theod.* 11. 30. 23. *Cic. Client.* 2. 5. Invidiā interposito spatīo et cognita causa consensescit. *Ahor.* 3. 3. 5. Doceat invidiā illa rabies et impetū consensesceret. *Quintil.* 9. 4. 112. Totus verū hic locus non ideo tractatur a nobis, ut oratio, quae ferri debet ac fluere, diutius pedibus ac perpendendis syllabis consenscat.

CONSENIOR, *grls*, m. 3. simul senior. *Fulgat. interpr.* 1. *Petr.* 5. 1. Seniores ergo, qui in vobis sunt, obsecro consensior et testis Christi passionum.

CONSENSIO, *entis*, f. 3. actus consentiendi, consensus. ¶ 1. Generalit. *Cic.* 1. *Nat. D.* 17. 44. Omnium firma consensio. *Id.* 1. *ad Brut.* 7. Res omnium consensio laudata. *Id.* 1. *Tusc.* 13. 30. Omnia in re consensio omnia gentium, lex naturae putanda est. *Id.* *post redit. ad Quir.* 8. 18. Tanta Italiae consensio. *Sic Cæs.* 7. *B. G.* 76. Tanta Galliae consensio fuit libertatis vindicandae, ut etc. *Rursus Cic. Amic.* 4. 15. Id, in qua est omnis vis amicitiae, voluntatum, studiorum, sententiarum summa consensio. *Id.* *post redit. in Senat.* 15. 38. Nulla de illis magistratuum consensio. *Id.* 4. *Fam.* 9. 13. Mirifica senatus, incredibilis totius Italiae, singularis omnium bonorum consensio in me tuendo. *Id.* 3. *Orat.* 5. 20. Omnia haec, quae supra et subter, unum esse, et una vi atque una consensione naturae constricta esse. ¶ 2. Speciatim in malum partem pro consensione prava. *Cic.* 10. *Att.* 4. 1. Quorum societatis et sceleratae consensionis fides quo eruperit, vides. Adde *eumd.* *Plane.* 15. 37. et *Fontej.* 3. 6. *Id.* 7. *Ferr.* 4. 9. Nulline motus in Sicilia servorum, nulline consensiones factae esse dicuntur? *Nepos Alcib.* 3. Hoc cum appareret non sine magna multorum consensione esse factum. *Id.* *Att.* 8. Sic ille consensionis globus bujus unius dissensione disiectus est. *Tac.* 3. *Ann.* 43. Augebatur ex copiae vicinarum civitatum ut nondum aperta consensione, ita virilium promptis studiis et certamine ducum Romanorum. **CONSENSIO** I. 2. ¶ 3. Item speciatim inter figuras rhetoricas enumeratur a *Quintil.* 8. 2. 51.

CONSENSUS, *a*, um. *F.* **CONSENSIO**.

CONSENSUS, *us*, m. 4. Consensu pro consensui dixit *Cæs.* 7. *B. G.* 29. Cujus consensu ne orbis quidem terrarum possit obistere. — Consensus est idem quod consensio, sive actus consentiendi, communis plurium adensus (It. *consenso*; Fr. *conformité des sentiments*, *accord*, *unanimité*; Hisp. *acuerdo*, *conformidad de parecer*, *de sentir*; Germ. *d. Uebereinstimmung*, *d. Einstimmigkeit*, *Einheitlichkeit*; Angl. *consent*, *agreement*, *unanimity*).

1.) Proprie de hominibus usurpatur, et quidem — a) Fere cum Genitivo personarum, quae consentiunt. *Cic.* 1. *Tusc.* 15. 35. Quod si omnium consensus naturae vox est. *Id.* 4. *Phil.* 5. 12. Numquam major consensus vester in ulla causa fuit. *Id.* *apud Non.* p. 269. 20. *Merc.* et *Liv.* 8. 7. Civitatis consensus. *Cic.* *Ligar.* 12. 34. Quis est, qui horum consensusum conspirantem, et paxne coalitum non noverit? *Id.* 1. *Phil.* 15. 37. Consensus in eo populi. *Id.* *Harusp. resp.* 25. 60. Consensus ordinum est divinus. Adde *eumd.* 1. *ad Brut.* 3. 2. *Id.* 3. *Fam.* 3. 1. Tacitus senatus consensus. *Id.* 1. *Phil.* 12. 30. Theatri consensus. *Cæs.* 2. *B. G.* 29. Omnium consensu pax facta est. Adde *eumd.* 2. *ibid.* 28. 7. *ibid.* 4. et *Quintil.* 10. 1. 74. *Cic.* 7. *ibid.* 29. Consilii totius consensu. *Nepos Dion.* 6. Optimatum consensus. *Liv.* 8. 35. Populi Rom. consensus. *Plin.* 14. *Hist. nat.* 6. 8. (72). Vina, de quibus consensus aevi judicaverint, haec sunt, h. e. homines consentientes. *Id.* 2. *ibid.* 2. 2. (5). Consensus mortalium. *Quintil.* 1. 6. 45. Bonorum consensus. *Id.* 10. 1. 30. eruditiorum. *Id.* 10. 1. 59. grammaticorum. *Tac.* 1. *Hist.* 15. deorum hominumque. *Id.* 15. *Ann.* 73. patrum. *Id.* 1. *Hist.* 54. extr. Facilius inter malos consensus ad bellum, quam in pace ad concordiam. — b) Aditio Genitivo rei, in qua plures consentiunt. *Liv.* 23. 15. Consensus attentatis deflectionis. — c) Saepē in sexto casu sing. *Cic.* 15. *Fam.* 4. 15. Uno prope consensu. *Cæs.* 1. *B. G.* 30. Sese habere quasdam res, quas e communi consensu ab eo petere vellent. *Sueton.* *Aug.* 59. Consensus repentiū maximoque. *Id.* *Domit.* 13. Ingenti consensu. — Et absolute consensu est idem quod una omnium sententia ac voce. *Liv.* 3. 35.; *Plin.* 17. *Hist. nat.* 5. 3. (39); *Sueton.* *Aug.* 57.; et *Tac.* 1. *Hist.* 13. et 1. *ibid.* 53.

11.) Translate usurpatur de inanimis pro concentu harmonia, convenientia. *Zueret.* 3. 740. neque enim poterunt subtiliter esse Connexae (*animarum*) neque consensu contagia fient. *Cic.* 2. *Divinat.* 14. 34. Coniunctio naturae et quasi concentus atque consensu, quoniam *concordia* Graeci appellant. *Id.* 3. *Orat.* 6. 27. Mirus quidam amulium quasi concentus doctrinarum concentusque reperitur. *Id.* 5. *Fin.* 23. 66. Conspiratio consensusque virtutum. *Quintil.* 5. 14. 6. Duorum antecedentium consensus.

CONSENTANEE, adverb. convenienter, congruenter. *Gargil. de re hort.* (edente *A. A. Scottio*) 4. 11. Cutis exilis (in persiciis) et carnis squalior consentaneae produbui ad parsimoniam vetustatis. *Lactant.* 3. 8. 20. Summum est bonum, cum natura consentaneae vivere. *Hieronym.* 3. in *Rufin.* 1. extr. Narrare aliquid memoriter et consentaneum. h. e. cum convenientia ad veritatem.

CONSENTANEUS, *a*, um, adject. conveniens, aptus, congruus (It. *conveniente*, *confacente*; Fr. *conforme à*, *d'accord avec*, *convenable*; Hisp. *conforme*, *acorde*, *igual*; Germ. *von der Art*, *dass es übereinstimmt*, *mit etwas übereinstimmend*, *in Einklang stehend*, *dazu passend und gehörig*; Angl. *agreeable*, *suitable*, *consonant*, *meet*, *convenient*, *fit*, *answerable*, *consentaneous*, *consistent*). Occurrit — a) Absolute. *Cic.* 2. *Legg.* 10. 23. Non necesse esse optimae reipubl. leges dare consentaneas. Adde *eumd.* 4. *Acad.* (2. pr.) 9. 28. *Id.* 2. *Orat.* 40. 170. Ex consentaneis et praecurrentibus et repugnantibus argumenta ducere. h. e. ex antecedentibus; quia quidquid antecedit quamque rem, id coheret cum re necessario, ut *Id.* *Topic.* 12. 53. docet. *Fellej.* 2. 63. 2. Vir vita et morte consentaneus. h. e. consilans et sibi conveniens. *F.* *Consentanei* in fin. hujus voc. — Hinc consentaneum est, conveniens est. *Plaut.* *Baech.* 1. 2. 31. Non par videtur, neque sibi consentaneum. *Cic.* 2. *Nat. D.* 15. 42. Consentaneum est, in his sensum inesse et intelligentiam. *Id.* 1. *Off.* 20. 68. Non est consentaneum, qui meta non frangatur, eum frangi cupiditate. Adde *Plin.* 17. *Hist. nat.* 26. 39. (246). et *Cajum* 3. *Instit.* 170. — b) Cum Dativo. *Cic.* *Orat.* 22. 74. Decere, quasi aptum esse, consentaneumque temporis et personae. *Id.* 1. *Off.* 2. 6. Haec disciplina, si sibi consentaneum esse velit, de officio nihil quaerit dicere. h. e. si sibi ipsae consoquant, ut *Idem* alio paulo supra. *Id.* 2. *Nat. D.* 22. 58. Actiones consentaneae motibus. *Id.* 5. *Fin.* 21. 60. Actiones consentaneae virtuti. *Id.* *Partit. orat.* 2. 7. Argumenta ipsi aut consentanea, aut dissidentia. *Id.* 3. *Off.* 4. 20. Formula Stoicorum rationali disciplinamque maxime consentanea. *Id.* 4. *Fam.* 13. 1. His temporibus consentaneum genus litterarum. *Id.* 9. *Phil.* 7. 15. Ejus mors vitae sanctissime actus consentanea fuit. *Id.* 2. *Divinat.* 65. 134. Majestati deorum obscura somnia minime consentanea. *Quintil.* 6. 3. 106. Divisio alicui consentanea. *Cod.* 7. 6. 1. Ambo casus sibi non consentanei. *Dig.* 7. 1. 6. Sententia utilitati rerum consentanea. — Et absolute consentaneum est alicui apud *Cic.* 4. *Acad.* (2. pr.) 9. 28. Cum duceret, et qui affirmaret nihil posse periculi, consentaneum esse, unum tamen illud dicere periculi posse, ut alia non possent, etc. Adde *eumd.* 3. *Off.* 33. 117. — c) Cum Ablat. et praepos. cum. *Cic.* 3. *Fam.* 6. 2. Quod quidem erat consentaneum cum his litteris, quas ego Romae acceperam. — Hinc *Consentanei*, *grum*, m. plur. 2. absolute, substantivorum more, vocantur sectatores alicujus sectae vel haereseos. *Impp. Dioclet. et Maxim.* in *Collat. Mos.* et *Rom. leg. tit.* 15. § 3. Consentaneos vero et usque adeo contrarios (secti. ex Manichaeis) capite puniti praecipimus, et eorum bona fisco nostro vindicari sancimus.

CONSENTES, *um*. *F.* **ONOM**.

CONSENTIA Sacra, quae ex multorum consensu sunt statuta. *Paul. Diac.* p. 65. 11. Müll. Ubi notant eruditio, fuisse gentiliū inter se, ut Corneliorum, Valeriorum, etc. et pro tota gente facta fuisse, consentientia gentilitate. — De urbe *F.* **ONOM**.

CONSENTIENS, *entis*. *F.* **CONSENTIO**.

CONSENTIENTER, adverb. consentienter. *Boeth.* in *Aristot. libr. de interpr. ed. sec.* p. 437. Hinc Aristoteles consentienter his, quae nos supra premisimus, addidit de consequentia propositionum.

CONSENTIO, *sentis*, *sensi*, *sensum*, *sentire*, a. 4. (cum et sentio). Part. *Consentiens* I. 1. et in fin.; *Consensus* in fin. — Consensio proprie et stricto

sensu est simul sentio, ut apud *Zueret.* 3. 153. Verum, ubi vehementer inagis est commota metu mens, Consentire animam totam per membra videmus: Sudoresque ita palloremque existere toto Corpore, et infringi linguam etc. Adde *eumd.* 4. 793. *Scribon. Compos.* 104. Qui stomachum solum habent, consentiente corpore. — Ceterum latiori significatione saepius occurrit pro sentire, convenire, concordare: sicut enim (inquit *Ulp.* *Dig.* 2. 14. 1.) convenire dicuntur, qui ex diversis locis in unum colliguntur et veniunt; ita qui ex diversis animi motibus in unum consentiunt, id est in unam sententiam decurrunt (It. *accordarsi*, *consentire*; Fr. *s'accorder* avec, *être d'accord*; Hisp. *ajustarse*, *convenirse*, *estarse de acuerdo*; Germ. *zusammen-oder übereinstimmen*, *über etwas übereinkommen*, *es gemeinschaftlich beschliessen und festsetzen*; Angl. *to consent*, *agree*, *accord*, *be of the same opinion*).

1.) Proprie usurpatur de personis. ¶ 1. Generalit. — a) Absolute. *Felus formula* apud *Liv.* 1. 32. PYRO PINGVE DYBELLO QVAERENDAS CENAS, ITAQVE CONSENTIO CONSCISCOQUE. *Cic.* 1. *Fin.* 20. 65. At vero Epicurus una in domo — quam magno quantaque amoris conspiratione consentientes tenuit amicorum greges. *Id.* 2. *Divinat.* 58. 119. Animi consentientes. Adde *eumd.* 1. *ibid.* 39. 84. *Sueton.* *Cæs.* 19. Concordi et consentiente collega. *Id.* *Aug.* 12. Ceteros duces et exercitus consentire pro partibus. Adde *Quintil.* 3. 8. 36.; et *Cl. Consentiens* in fine hujus voc. *Inscript.* apud *Mass. Mus. Vindobon.* p. 237. MARTI AMICO ET CONSENTIENTI SACRVM HERMIAS DEDICAV. h. e. fautori benevolo. *Alia ibid.* p. 238. MARCVRIO CONSENTIENTI SACRVM etc. — b) Rare admodum et in certis quibusdam formulis tantum occurrit cum Accus. rei, de qua consentitur. *Liv.* 8. 6. Consensit et senatus bellum. *Cic.* 2. *Fin.* 33. 117. Id ne consensisse de Calatino plurimas gentes arbitramur, primarium populi fuisse etc. id est Accusativus communis. *V.* *Consensus* in fine hujus voc. De alio *Ciceronis loco Senect.* 17. 61. vide sub c. — c) Cum Accusativo rei et Infinito. *Monum. Scip.* apud *Orelli.* *inscript.* 552. HONC OMNO PLOVRIVS CONSENTIOMT E... DYXORO OPTVMO FVISE VIRO LYCIOM SCIPIONE. *Sic Cic. Senect.* 17. 61. In quem illud elogium unicum: Plurimae consentiunt gentes, populi primarium fuisse virum. *At minus recte ita legebant: In quem illud elogium unicum plurimae consentiunt gentes, populi etc. ut illud elogium unicum esset Accusativus verbi consentiant.* Adde *eumd.* *Cic.* 2. *Fin.* 35. 117. loco superius allato sub b. *Id.* 4. *Phil.* 3. 7. Omnes mortales una mente consentiunt, arma contra illam pestem esse capienda. Adde *Quintil.* 2. 15. 36., 3. 7. 28., 3. 8. 66., 4. 1. 38. et sibi. — d) Cum Infinito tantum. *Cic.* 1. *leg. Agr.* 5. 15. Si consensierit possessores non vendere, quid futurum est? Adde *Tac. Germ.* 34.; et *Cl. paragr.* proxime sequenti sub d. — e) Cum part. ut *Felus formula* apud *Liv.* 1. 32. SENATVSQVE CENSVIT, CONSENSIT, CONSCIVIT, VT BELLVM FIERET. *Cl. Liv.* 4. 6. et 30. 24. extr. — f) Cum Ablat. rei et praepos. de. *Cic. Amic.* 23. 86. De cuius (amicitiae) utilitate omnes una ore consequunt. *Id.* 1. *Phil.* 9. 21. Omnes jam cives de reipublicae salute, non et mente et voce consentiunt. Adde *eumd.* 4. *Acad.* (2. pr.) 42. 131. loco inferius cit. sub i. *Cl. eumd.* 2. *Fin.* 35. 117. et *Senect.* 17. 61. loco superius cit.; et *Tac.* 1. *Ann.* 13. infra sub m. — g) Cum Ablat. rei et praepos. in. *Cic. Senct.* 51. 169. In qua (causa) omnes honestates civitatis, omnes aetates, omnes ordines una consentiunt. *Cl. Id.* *Client.* 22. 60. In aliquo sibi constare et superioribus consentire iudiciis. *Id.* 1. *ad Brut.* 15. 4. Civitas in retinenda civitate consentiens. *Nepos Alcib.* 11. Nescio quo modo in illa laudando consenserunt. Adde *Quintil.* 11. 3. 11. et *Sueton.* *Cal.* 80. — h) Cum Accus. rei et praepos. in. *Justin.* 13. 4. Equites in Ardaem regem consentiunt. h. e. ad eum regem creandum. *Cl. Liv.* 8. 7.; *Quintil.* 5. 10. 12. et *Cajus* 3. *Instit.* 153. *Quintil.* 4. 2. 90. Quaedam partibus blandiuntur, sed in summam non consentiunt. — i) Cum Accus. rei et praepos. ad. *Cic.* 4. *Phil.* 4. 10. Deos immortales ad rempublicam conservandam arbitror consensisse. *Id.* 5. *Att.* 18. 2. Consentire ad benevolentiam erga aliquem. *Liv.* 36. 40. ad decernendum iram laetumque. *Sueton.* *Cal.* 6. ad iudicium. — k) Cum Dativo personae aut rei. *Cic.* 1. *Off.* 2. 5. Hic si sibi ipse consentiat. h. e. a se ipso non desistat. *Id.* 1. *Phil.* 1. 2. Atque his principibus reliqua consentiebant. *Horat.* 1.

Ep. 18. 65. Consentire suls studiis si quia crediderit te etc. *Colum.* 12. *R. R.* 2. 4. Ubi chorus canentium non ad certos modos, neque numeris praecentis magistris consentit, dissonum quiddam ac tumultuosum canere videtur. Adde *Quintil.* 2. 15. 32., 3. 8. 64., 5. 11. 19. et alibi saepe; et *Dig.* 38. 1. 48. pr. — *b)* Cum Ablat. personae et praepos. cum. *Cic.* 4. *Acad.* (2. pr.) 42. 131. Epicurus cum Cyrenais de voluptate non consentiens. *Cl. eumd.* *Mur.* 1. 1.; et adde *Sueton.* *Aug.* 58. et *Quintil.* 2. 17. 2. — *m)* Cum addito inter se. *Dig.* 2. 15. 6. pr. *Consentio* inter se. *Cl. Quintil.* 9. 1. 17., cuius verba *V.* infra sub n. — *n)* Passivè impersonaliter. *Tac.* 1. *Ann.* 13. De prioribus consensit. *Gell.* 3. 11. Super malis Homeri atque Hesiodi non consentitur. *Liv.* 30. 24. ad fin. Permixto pane senatus populiq.ue concilio, consensus est, ut *Ussubrubal* Egimurum traieceret. Adde *eumd.* *B.* 7. *Quintil.* 9. 1. 17. Inter plurimos consensus est, duas esse partes etc. Adde *eumd.* 5. 10. 12. ¶ 2. Speciem in maiora partem pro conjurare, conspirare; et occurrit — *a)* Absolute. *Liv.* 34. 49. Adversus consentientes nec regem quemquam satis validum, nec tyrannum fore. — *b)* Cum Ablat. personae et praepos. cum. *Cic.* 7. *Ferr.* 6. 18. Servos, quos ipse belli facendi causa consensisse iudicavit, etc. *Cæs.* 2. *B.* 3. Neque se cum ceteris Belgis consensisse. *Nepos Phoc.* 2. Consentire cum aliquo de aliqua re. — *c)* Cum Accus. rei et praepos. ad. *Nepos Dalm.* 5. Consentire ad aliquem opprimendum. *Liv.* 27. 9. extr. ad prodendam Hannibali urbem Romanam. — *d)* Cum Infinito. *Cic.* 2. *Phil.* 7. 17. Cum homines nefarii confiterentur, se urbem inflammare consensisse. *Id.* *B.* *Fam.* 18. 2. Consenserunt cum Hispanis quibusdam Pompejum comprehendere ad Caesarem deducere.

II.) Translate de inanimis et abstractis (*V.* infra *Consentientis*) ponitur; et quidem — *a)* Absolute. *Cic.* 3. *Fin.* 3. 10. Ratio nostra consentit, oratio pugnat. *Horat.* 2. *Od.* 17. 22. Utrumque nostrum incredibili modo Consentiit astrum. *Cl. Quintil.* 2. 8. 15. et 3. 11. 20. — *b)* Cum Ablat. et praepos. cum. *Ennius* apud *Cic.* 4. *Acad.* (2. pr.) 17. 52. Sed mihi nequam cor consentit cum oculorum ad aspectu. *Cic.* *Tim.* 3. 8. Oratio sibi constat et ex omni parte secum ipsa consentit. *Id.* *Brut.* 38. 141. Status, incessus omnisque mutus cum verbis sententisque consentiens. *Cæs.* 1. *B. C.* 19. Cum vultus Domitii cum oratione non consentire. Adde *Quintil.* 11. 1. 2. et *Dig.* 46. 4. 14. — *c)* Cum addito inter se. *Cic.* 1. *Off.* 28. 98. Inter se amnes partes cum quadam lepore consentiunt. *Cl. Quintil.* 5. 7. 29. — *d)* Cum Dativo rei. *Cic.* *Partit. orat.* 9. 32. Si per se, et temporibus, et locis ea, quae paribatur, consentit. *Cl. eumd.* 7. *Att.* 3. 3. et 1. *Phil.* 1. 2.; et *Quintil.* 2. 4. 27. — *Illic* Part. praes.

Consentiens, entis, adjectivè quoque occurrit, et est unum et idem sentiens, conveniens, conspirans, concors. Cum alia huiusce Part. vel adjectivè usurpata exempla retulerimus; huc translata tantum consensimus. *Cic.* 1. *Divinat.* 39. 84. Hominum consentiens auctoritas. *Id.* 2. *Nat.* 7. 19. Totae rerum consentiens, conspirans, continuata cognatio. *Id.* 5. *Tusc.* 25. 72. Consensum omnis vitae consentiens et pene conspirans. *Id.* *Senect.* 17. 61. Cuius de laudibus omnium est fama consentiens. *Id.* 1. *Phil.* 15. 36. Consentiens populi Romani universi voluntas. *Id.* 2. *Divinat.* 42. 89. Coniunctum aliquid habere aut consentiens. *Liv.* 10. 40. Milites spei pleni, clamore consentienti pugio poscant. *Sueton.* *Galb.* 13. Voco consentientem. — Et Part. ipsum praeter pass.

Consensus, a, um, adjectivè occurrit. *Gell.* 13. 26. Sylogismus est oratio, in qua consensio quibusdam et concessis aliud quod conficitur.

CONSENTIUM, ii, n. 2. vel minus recte consentium, ii, m. 2. Velus quaedam *Inscript.* apud *Gruter.* 3. 1., quae est apud *Orell.* 2120., ita incipit: consensio deprim. ubi intelligitur concilium deorum, hoc est dii Consentes: Gr. *συμψόρον*.

CONSEPULIO, is, ivi, sepultum, ire, a. 4. Part. *Consepultus* I. et II. — *Consepulio* est simul sepulchro.

L) Proprie. *Sulpici.* *Sev.* 3. *Dial.* 18. Sollicitus iniquitas, ubi sit conspiciat noster ille Pompeianus. *Cyprian.* *Ep.* 68. Quod filios apud profana sepulchra deposuisset et alienigenis conspeliuisset. *Ambr.* in *Luc.* 6. 7. Ut conspeliatur cum eo.

II.) Translate. *Tertull.* *Resurr. carn.* 23. et *Hieronym.* *Ep.* 14. n. 2. ex *D. Paulo* ad *Rom.* 6. 4. *Consepulsi* Christo in Baptismo.

CONSEPIO, plis, plum, pite, a. 4. *V.* CONSEPIO. CONSEPTO, as, are, a. 1. *V.* CONSEPTO. CONSEPTUM, i. *V.* CONSEPIO in fin. CONSEPTUS, a, um. *V.* CONSEPIO. CONSEPTUS, us. *V.* CONSEPTUS, us. CONSEPULTUS, a, um. *V.* CONSEPULIO. CONSEQUENS, entis. *V.* CONSEQUOR.

CONSEQUENTER, adverb. ¶ 1. Absolute est idem quod sequendo, ex consequenti. *Apul.* 10. *Met.* sub finit. Juvenis probe litteratus, atque ab id consequenter plebe modestisque praecipuus. *Hieronym.* *Ep.* 22. n. 13. Quam viderint pallentem atque tristem; miseram et Manichaeum vacant; et consequenter; tunc enim propositio jejunitum haereditas est. Adde *Cajum* 3. *Instit.* 179. et *Dig.* 26. 2. 10. *Capell.* 1. p. 10. Saturnus ejusque celestis Juno consequenter accitit. ¶ 2. Cum Dativo est idem quod congruenter, convenienter. *Apul.* 11. *Met.* init. Corpora lunae incrementis consequenter augeri. *h. e.* sequendo lunae incrementa. *Ulp.* *Dig.* 10. 2. 18. His consequenter, si ex pluribus hereditas etc. *Papinian.* *ibid.* 35. 2. 11. Facile quis dixerit consequenter prioribus, non esse etc. Adde *eumd.* 11. 3. 14. § 6., 35. 2. 8. et 35. 2. 6. ¶ 3. Item significat deinceps. *Feget.* 2. *Veterin.* 10. 10. *Schneid.* Offenses ei (jumento) laticas, vel gramen diligenter lotum atque concium, consequenter daturus hujusmodi pollutionem.

CONSEQUENTIA, ae, f. l. actus post rem aliam sequendi, successio, consecutio; et occurrit — *a)* In singulari numero. *Cic.* 1. *Divinat.* 56. 128. Qui cursum rerum eventorumque consequentiam disturnunt pertractata notaverunt. *Gell.* 12. 5. Per obscuram quandam et necessariam naturae consequentiam. *h. e.* per connexionem, qua sequitur, ut natura ad dolorem genat. *Dig.* 42. 1. 42. Jam salutorum consequentia. — *b)* In plurali numero *Forcellinus* affectat illud *Forron.* 9. *L. I.* 90. *Müll.* Quod quisque caput pertenderit, sequi debet ejus consequentias casus in declinando: ac non facere, cum dixerit recto casu Alceus, in obliqua dicere Alceon. *Al. Müller.* *rectius leg.* Quod quisque caput prebenderit, sequi debet ejus consequentes casus etc. — *c)* Saepè occurrit formulae per consequentiam vel per consequentias, praecipue apud *Ulp.* *Cic.* 4. *Herenn.* 54. 67. Per consequentiam significatio fit, cum res quae sequuntur aliquam rem, dicuntur, ex quibus tota res relinquitur in suspitione: ut si salsamentarii filio dicas: Quia tu, cuius pater cubito se emungere solebat. Adde *Ulp.* 11. 3. *Papinian.* *Dig.* 4. 3. 19. Debita liberato, per consequentiam ipse quoque fidejussor dimittitur. Adde *Paul.* *ibid.* 10. 1. 5. et *Dig.* 26. 4. 3. *Ulp.* *Dig.* 26. 8. 1. Prima ratio est, ut heres fiat: per consequentias contingit, ut debitum subeat. Adde *ibid.* 47. 10. 1., 48. 10. 6., 48. 22. 7. et 49. 1. 5.; et *Paul.* 4. *Senten.* 6. § 2. Quia et in locis modo allatis *Papiniani* et *Pauli* in editione *Torreni* pro consequentiam legitur consequentias.

CONSEQUA, ae, f. l. *Forcellinus* aliam quoque formam, dubitative tamen, recepit, scilicet consequitum, ii, n. 2. — *Consequa* est idem quod consequens, id quod consequitur. ¶ 1. Abstracte. *Lucret.* 5. 676. Namque, ubi sic fuerunt causarum exordia prima, atque nil res mundi cecidere ab origine prima, Consequit quodque est iam rerum ex ordine certo. ¶ 2. Concretè, ubi ajunt, sensu est appendix. *Apul.* 5. *Met.* Psyche sublimis evectiois appendix miserranda et penduli comitatus extrema consequia. *Id.* 10. *ibid.* Novissimis trahantur consequis.

CONSEQUOR, sequeris, scilicet vel aequitus sum, sequi, dep. 3. (cum et nequor). Hoc verbum olim passiva significatione usurpatum fuit. *Orbilius* velus *Scriptor* apud *Priscian.* 8. p. 791. *Putsch.* Quae vis ab hominibus consequi possunt. *ἀνέκομαι*, *h. e.* obtineri. Et *Varro* apud *eumd.* 8. p. 792. *Putsch.* Consecuta negligunt. *Cl.* et *Part.* *Consequendus* sub B. II. 1. — Celurum occurrit activa significatione. Part. *Consequens* sub A. I. 2. et II., et in fin. *Consecutus* sub A. I. 2. et 3.; *Consecuturus* sub A. II.; *Consequendus* sub B. II. 1. *Consequitur* legitur in *lamina aenea* apud *Fra.* *Fast. Cons.* p. 13. n. 46. SPERAMUS BENEFICIA VIRTUTIS POSSSE CONSEQUITVROS. Pertinet ad ann. a Chr. n. 257. — *Consequor* est idem quod sequor. pone sequor, subsequor (II. *sequirè*, *andar* dictio; *Fr.*

venir après, *suivre*; *Hisp.* *seguir*, *ir detras de alguno*; *Germ.* *unmittelbar folgen*, *auf den Fuss nachfolgen*; *Angl.* *to follow*, *go after*). *Consequi* duo praecipue significat, quae artissime inter se conjuncta sunt: est enim A) Sequi, pone sequi, subsequi, ut ad aliquem aut aliquid perveniamus; et B) Est persequendo, urgendo, ad aliquem vel aliquid reapse pervenire.

A) *Consequi* est idem quod sequi, pone sequi, subsequi, vanire postea.

1.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu ponitur de spatio; et occurrit — *a)* Absolute. *Plaut.* *Med. glor.* 3. 3. 22. Ita vos decet: consequimini. Et figurate *Id.* *Amph.* 5. 1. 3. Ita mihi videntur omnia, mare, terra, caelum consequi, ut jam apprimar. *Ter.* *Heccyr.* 3. 3. 12. Una earum interea praeperere praecurrit cunctis me venisse: ego ejus videndi cupidus recta consequor. *Id.* *Heaut.* 2. 3. 36. Continuo hic se conjunct intro; ego consequor. *Cic.* 5. *Tusc.* 34. 97. Ptolemaeus peragravit Egyptum, comitibus non consecutus, elarius in casa patris datus est. *Auct.* *B. G.* 8. 27. Consequantur equites nostri, ut erit praecceptum, invaduntque etc. *Curt.* 5. 4. 34. Per mediam sciem erupit: sed consecutus strenue hostibus, renovat praello, caecidit. — *b)* Cum Accus. *Plaut.* *Amph.* 3. 1. 20. Mercurium jussi ma continuo consequi, si quid vellem imperare. *Id.* *Rud.* 4. 3. 11. Vide nam quispiam consequatur prope nos. *Id.* *Cist.* 1. 1. 83. Consecutus est clanculum me usque ad fores. *Id.* *Rud.* 2. 6. 9. Consequi aliquem strenue. *Id.* *ibid.* 1. 4. 21. Gradu vocem consequi. ¶ 2. Latiori sensu ponitur et de tempore, et consequi dicuntur quae ratione temporis veniant postea; necorrit autem — *a)* Absolute. *Cic.* *Mur.* 39. 85. Si haec elapsa de manibus nostris, in eum annum, qui consequitur, reducantur. *Id.* *Senect.* 6. 19. Memoriam illius viri excipiant omnes anni consequentes. *Id.* 1. *Fin.* 20. 67. Spe eriguntur consequentis ac posteri temporis. *Id.* 2. *Herenn.* 5. 6. Tempora tria, praeteritum, instans, consequens. *Id.* 1. *Phil.* 13. 32. Proximo, altero, tertio, denique reliquis consecutus diebus non intermillebas etc. *Id.* 1. *Fam.* 5. 1. Tamen afflictor summo dolore ejusmodi tempora post luam profectionem consecuta esse, ut etc. — Et de ipsis factis vel eventibus. *Cic.* 1. *Invent.* 54. 104. Quaeque post negotium consecuta sunt. *Id.* 1. *Phil.* 15. 38. Ut, quicumque casus consecutus esset, extaret constantiam meae testimonium. *Id.* 1. *Orat.* 35. 160. Haec cum Crassus dixisset, silentium est consecutum. *Id.* 3. *ibid.* 2. 6. Tum laus ei dicenti condoluisse, audoremque multum consecutum esse, audiebamus. *Id.* apud *Non.* p. 33. 22. *Merc.* In quo ita me provocavit oratio, mea consecuta est segnis. Adde *eumd.* 5. *Fam.* 2. 2., 2. ad *Q. fr.* 6. 5. et 5. *Tusc.* 8. 13. — *b)* Cum Accus. personae, aut rei. *Cic.* *Brut.* 15. 61. Hunc (*Cethegum*) consecutus est aetate Cato. *Vellej.* 2. 36. extr. Consecutus Salustium Livius. *h. e.* qui post eum vixit. *Horat.* *Ter.* *Heaut.* 4. 7. 9. Haec (minas) ornamentis consequitur altera. *Cic.* 1. *Phil.* 13. 32. Quia — libertatem pax consequatur. *Cl.* *Nepot.* *Dion.* 6. et *Cim.* 3. ¶ 3. Ponitur etiam de ratione causae et effectus, aique idem *consequi* est ex alia re nasci, fieri; quae seorsum differt a sequi, ut recte monuit *Altoz* ad *Cic.* 1. *Tusc.* 16. 36.: hinc *consequi* pertinet plurimum ad dialecticos et locum habet in conclusionibus. — *a)* Fere cum Accus. *Cic.* 4. *Tusc.* 8. 19. Ex quo fit, ut pudorem rubor, terrorem pallor et tremor et dentium crepitus consequatur. *Cl.* *Id.* 1. *ibid.* 16. 36. Quam eorum opinionem magis errare consecuti suot. *Id.* *Pat.* 5. 9. In non videt, quae quaque rem res consequatur. *Lucret.* 4. 867. dolor quam consequitur rem. Adde *Nepot.* *Dion.* 6. — *b)* Cum additis ex aliquo re, ab aliqua re etc. *Cic.* 3. *Fin.* 19. 64. Ex quo illud natura consequitur, ut etc. *Lucret.* 1. 461. rebus ab ipsis Consequitur sensus. — *c)* Raro absolute. *Cic.* *Pat.* 7. 14. Si igitur, quod primum in consensu est, necessarium est, fit etiam, quod consequitur, necessarium. *Id.* 2. *Herenn.* 18. 27. Quoniam satis ostendisse videtur, quibus argumentationibus etc., consequi videtur, ut doceamus etc. Adde *Lucret.* 3. 942.; et *Quintil.* 2. 3. 2., 6. 3. 44. et alibi; et *V.* *Consequens* in fine hujus voc.

II.) Translate, moral ratione, metaphora sumpta ab aliquo subsequendo, est instans sequi, aliquid amplecti, consequi, aique adeo susculare, parere, obsequi: ad rem *Liv.* 24. 45. Se tamen — mediam consecuturum consilii viam. *Plaut.* *Asin.* 2. 1. 13.

Certum hercle est vestram consequi sententiam. *Ter. Heaut.* 1. 2. 35. Consilia consequi coisimilia. *Cic. 1. Nat. D.* 15. 41. Quem (*Chrysippum*) Diogenes Babylopius consequens in eo libro, qui est. *Id. 2. Legg.* 7. 18. Eum morem cum brevitate, si potero, consequar. *h. e.* dicendi morem. *Id. 3. Cat.* 6. 13. Dicta sunt a principibus acerrimae ac fortissimae sententiae, quas senatus sine ulla varietate est consecutus. *Id. 1. Off.* 32. 116. Consequi suum quoddam institutum. *Id. Brut.* 82. 234. exilitatem de industria. Adde *eumd.* *ibid.* 53. 107. et *V. Ellendt.* ad *h. l.* *Pseudo-Sall. Orat.* 2. ad *Cæs.* post *med.* Ubi plebes separatim obedit ejusque consilia consequitur.

B) Consequi est etiam persequendo, urgendo ad alium vel aliquid reapse pervenire.

I) Proprie. — a) Absolute. *Cic. 2. Cat.* 4. 6. Aurelia via profectus est: si accelerare volent, ad vespertam consequatur. Adde *Auct. B. G.* 8. 28.; *Nepot. Themist.* 7.; *Liv.* 1. 25.; et *Curt.* 5. 4. 34. — b) Cum Accus. *Cic. 3. Att.* 4. Nunc tu propterea, ut nos consequare. Adde *eumd.* 3. *ibid.* 1. *Id. 16. Fam.* 1. 2. Si statim navigas, eos Leucade consequare. *Id. 2. Invent.* 4. 15. et *Cn. Pompejus* apud *Cic.* 8. *Att.* 12. A. § 3. Consequi aliquem in itinere. *Cæs.* 1. *B. G.* 53. Reliquos omnes equitales nostri consecuti interfecerunt. *Liv.* 41. 10. Claudius prope consecutus est literas suas. *Id.* 1. 48.; *Curt.* 4. 9. 25.; et *Dig.* 42. 8. 10. § 16. Consequi fugientem. *Virg.* 11. *Æn.* 741. Facile accipitur consequitur pennis columbam. *Ovid.* 9. *Met.* 126. Volnere, non pedibus te consequar. Sic *Seneca Hippol.* 110. Consequi cursum feras. *Ovid.* 10. *Met.* 672. virum. *Id.* 8. *ibid.* 143. rates. *Curt.* 7. 8. 22. Seythas. *Sueton. Cæs.* 31. cohortes. — Figurata. *Ter. Phorm.* 5. 1. 23. Matrem ipsam ex ægritudine hac miseram mora consecuta est.

II) Translata. — a) Sepe est assequi, adipisci, oblinere: ad rem *Cic. 2. Ferr.* 16. 48. Habeo certam viam atque rationem, qua omnes illorum consilios investigare et consequi possim, ubi metaphorice a venatione sumpta est. Sic *Curt.* 4. 9. 19. de militibus prædam agentibus. Dum sua quisque spolia consequi studet. Hinc — a) Consequi dicitur qui aliquid magno conatu assequitur, oblinet, sibi comparat sibi que rellinet; et occurrit — Consequi aliquid ab aliquo vel per aliquem, ut apud *Cic.* 13. *Fam.* 1. 5. Notu consequi aliquid ab aliquo. *Id. 2. Off.* 13. 45. Magnam laudem consequi et a summo viro et ab exercitu equitando, jaculando, omni militari labore tolerando. *Id.* apud *Non.* p. 270. 16. *Merc.* Ea, quae ab senatu summo cum honore tuo consecutus. Adde *Cajum 2. Instit.* 55.; et *Dig.* 12. 1. 42. pr. et 15. 1. 9. § 1. *Cic. 1. Fam.* 7. 10. Consequi omnia per senatum. — Consequi aliquid ex aliqua re, ut apud *Cic.* 1. *Fin.* 10. 35. Quid ex eo consecutus est? laudem et caritatem. *Id. Cæl.* 7. 18. gloriosam victoriam ex reipublice causa. *Id. pro leg. Manil.* 1. 2. fructum amplissimum ex iudicio allejus. *Id. 1. Fin.* 10. 32. aliquid commodi ex laboriosa exercitatione corporis. Adde *Quintil.* 7. 2. 42. et *Dig.* 17. 1. 59. § 4. — Consequi aliquid aliqua re, ut apud *Cic.* 1. *Fam.* 7. 9. Consequi omnem gloriam omni cura atque industria. *Id. 1. ibid.* 5. 6. facile impetu allejus dignitatem et gloriam. *Id. Planc.* 1. 3. sula erga aliquem meritis impunitatem. *Ovid.* 5. *Trist.* 7. 68. præmium aliquid studio. — Consequi aliquid in aliqua re, ut apud *Cic.* 2. *Off.* 22. 79. In perniciem reipublicae ne illam quidem, quam putant, gratiam consequi. *Id. pro leg. Manil.* 1. 2. aliquid in dicendo. *Nepos Ages.* 2. multum in re aliqua. Adde *eumd.* *Att.* 9. *Quintil.* 12. 11. 27. gloriam in rebus bellicis. — Consequi aliquid absolute. *Cic. pro leg. Manil.* 12. 34. Quis unquam aut obeundi negolii, aut consequendi questus studio, tot loca adire potuit? Porro jungitur illis substantivis, quorum præcipua sunt hæc. *Cic. Planc.* 23. 55. dignitatem quam volunt. *Id. Orat.* 5. 17. eloquentiam. *Id. 2. Fam.* 11. 1. famam eam, ut etc. *Id. Planc.* 5. 13. et *Fellej.* 2. 116. honores amplissimos. *Fellej.* 2. 118. jus equestris gradus. *Cic. 12. Fam.* 5. 1. invidiam egregiam. *Id. Planc.* 25. 60. magistratum. *Id. 1. ad Q. fr.* 1. 43. onem amplissimum. *Id. 1. Off.* 19. 64. opes quam maximas. *Id. 3. ibid.* 21. 82. potestatem. *Id. Amic.* 19. 70. præstantiam aliam virtutis, ingenti, fortunæ. *Id. Dom.* 45. 117. et *Quintil.* 5. 10. 119. scientiam. *Cic. 1. Fin.* 10. 33. voluptates. — Hinc consequi ut, ne. *Sic Cic. 1. Fam.* 2. 4. Hoc videmus esse consequi, ut ne etc. *Fellej.* 2. 124. 4. et *Quintil.* 2. 16.

9. ot. *Quintil.* 9. 2. 62. et *Dig.* 42. 3. 5. ne. — b) Interdum et in malam partem occurrit de his, quæ invito animo assequimur. *Cic. 1. Orat.* 33. 150. Verre — illud dicitur, perverse dicere homines perverse dicendo facillime consequi. *Quintil.* 10. 1. 25. et 8. 2. 19. Consequi vitia. *Plin.* 19. *Ep.* 5. malignitatis famam. — c) Denique cum Accus. personæ, consequi aliquem dicuntur ea, quæ eidem eveniunt. *Auct. B. G.* 8. 31. Qua in re sumus felicitas celeritatisque in recipiendis civitatibus Fabium consequitur. *Nepos Att.* 19. Tanta prosperitas Cæsarem est consecuta, ut etc. *Fellej.* 2. 23. Cujus facti merita cum pena consecuta est. Adde *Quintil.* 2. 10. 14. et 7. 4. 19. § 2. Item est rem assequi rationis habita gradum, ac propterea est æquara; quo sensu occurrit — a) Generalit. *Cic. Brut.* 64. 228. Nec majorem consequi poterat (*Sisenna*), et minori necesse erat cedere. Adde *Fellej.* 1. 17. 7. *Cic. 1. Fam.* 8. 8. Nullam partem tuorum meritorum non modo referenda, sed ne cogitanda quidem gratia consequi possum. *Id. 2. Orat.* 15. 56. Ita creber est rerum frequentia, et verborum prope numerum sententiarum numero consequatur. Huc pertinet et illud *Colum.* 11. *R. R.* 2. 90. His diebus, quæ præterita erunt superioribus, opera consequi oportet. *h. e.* persequi, exsequi, sive faciendo equare. — b) Speciatim de his, quæ oculis percipimus et assequimur. *Varro 1. R. R.* 12. 2. Animalia multa, quæ non possunt oculi consequi. — c) Item speciatim et sæpius de his, quæ mente vel intellectu, aut memoriâ percipimus, assequimur, complectimur. *Cic. Divin. in Q. Cæcil.* 12. 39. Tantam causam, tam expectatam et diligentem consequi et memoria complecti. *Id. 6. Verr.* 26. 57. Nullo modo possum omnia istius facta aut memoria consequi, aut oratione complecti. *Id. Tim.* 3. Consequi aliquid animo. *At. leg. omnia.* *Cæs.* apud *Cic.* 2. ad *Q. fr.* 12. 4. Quantum conjecturâ consequor. *Quintil.* 2. 5. 21. Vim intellectu consequi. Et absolute *Cic. Tim.* 3. Consequi similitudinem veri. *Id. 2. Herenn.* 31. 50. Hæc si et conquisisse conscripsimus, ita tu diligenter fueris consecutus etc. Et sequente relativo *Lucret.* 1. 480. rebus ab ipsis Consequitur sensus, tractatum quid sit in sevo. — d) Item sæpe de his, quæ verbis æquamus vel oratione. *Cic. Dom.* 50. 129. Omnia si minus re, at verbis legitimis consequi. *Id. 5. Phil.* 13. 35. laudes illius verbis. Sic *Ovid.* 15. *Met.* 419. omnia verbis. Et sequente relativo *Cic.* apud *Non.* p. 270. 21. *Merc.* Nec quæta, nec qualls sit, verbis consequi possum. *Id. post redit.* ad *Quintil.* 2. 5. Neminem usquam tanta eloquentia fuisse, qui vestrorum magnitudinem beneficiorum non modo augere aut ornare oratione, sed adnumerare aut consequi possit. — Hinc Part. præf., cujus exempla superius retulimus,

Consequens, entis, adjective quoque occurrit, unde Comp. Consequentior sub 2. a. — a) Consequens est qui recte atque ordine sequitur, qui apta coheret, conveniens. *Cic. Partit. orat.* 6. 18. Ut in simplicibus verbis, quod non est Latium, sic in conjunctis, quod non est consequens, vituperandum est. V. CONSECUTIO sub 1. *Id. 3. Fin.* 10. 48. Consistentium et consequens allici. — Hinc consequentia, ἀκολουθία, sunt ea, quæ ram aliquam natura et necessario consequuntur, et differunt ab adjunctis, quod hæc non semper præviunt, illa semper, ut docet *Cic. Topic.* 12. 53. Præterea adjuncta sunt, quæ vel antecedunt rem ipsam, aut sunt in ipsa re, aut post, et spectantur in tempore: consequentia sunt post tantummodo, et spectantur in natura. Itaque hæc ad dialecticos proprie pertinent, illa ad oratores. Nihilominus *Quintil.* 5. 10. 75. cum illis hæc confundit, ut a viris doctis jam est observatum, tametsi 6. 3. 5. aperte disloxit. — Præterea consequens dictum est a connatis genus quoddam ridiculi, quod petitur ab illis, quæ natura sequuntur et coherent. *Quintil.* 6. 3. 56. — b) Consequens est etiam quod ex alio sequitur, seu nascitur; quo sensu occurrit — a) Generalit. *Cic. 1. Legg.* 5. 15. Quodam scriptum est a te de optimo reipublicæ statu, consequens esse videtur, ut scribes tu ipse de legibus. *h. e.* consentaneum, rationi conveniens. Sic *Augustin.* 15. *Trinit.* 19. sub fin. Quid consequentius, quam ut ipse sit caritas, qui etc. Et cum *Isidoro Gell.* 1. 4. Consequens quidem fuerat sic dicere. *Ulp. Dig.* 43. 23. 15. extr. Consequens erit dicere, nihil enim consequi oportere. — b) Speciatim pertinet plurimum ad dialecticos, et consequens est id quod ex præcedentibus legitime in-

feritur concluditurque. *Cic. 5. Tusc.* 7. 18. Se ante docuisse, nihil bonum esse, nisi quod bonum est esset; hoc probato consequens esse, bentam vitam virtute esse contentiam: et quo modo hoc sit consequens illi, sic illud hinc etc. — Hinc

Consequens, entis, n. 3. et Consequentia plur. nom., absolute, substantivorum more, eodem sensu usurpantur. *Cic. 4. Fin.* 24. 68. Tenemus hinc ocesse est, cum coequens aliquid falsum sit, illud, cujus id consequens sit, non posse esse verum. et *ibid.* 19. 55. Consequentibus vestris sublati etc. *Id. 2. Orat.* 53. 215. Demonstrando id, quod concludere velint, non efficit ex propositis, nec esse consequens. *Id. Orat.* 35. 122. Ut efficiatur quod sit consequens illis, quæ sumentur ad quamque rem confirmandam. Adde *eumd.* 5. *Tusc.* 9. 24. et 17. 59., et *Orat.* 4. 16., et *Quintil.* 5. 10. 2.

CONSEQUUS, a, am, adject. idem quod coequens. *Lucret.* 5. 679. Consequa ostura est jam rerum et ordine certo. At hic legendum est, Consequa: V. CONSEQUA, *Sidon.* 7. 14. Consequa pagloræ parte. *Claud. Mamert.* 2. *Stat. an.* 9. ad fin. Sed a tractatoribus ad authenticos (*h. e.* S. Scripturæ libros) gradum consequa ratione facimus.

CONSERENAT. V. DISSERENAT.

CONSERMOCINOR, eris, arl, dep. 1. colloquor, sermonem habeo cum aliquo. *Nigidius* apud *Gell.* 10. 4. Spiritum atque animum porro versam, et ad eos, quibus consermocinamur, loquendos. *Al. rectius leg.* quibuscom sermocinamur.

CONSERMOCINOR, eris, arl, idem quod superius. *Claud. Quadrigarius* apud *Gell.* 17. 2. Cum his consermocinabatur. *Gell.* *ibid.* Sermonari rusticus videtur, sed rectius: sermocinari crebrius est, sed corruptius.

CONSERO, sēris, sēvi, situm vel sātum, sērere, a. 3. (cum et sero). Cum serere significet seminare ac plantare, et in seriem quoque disponere ac connectere, putant quidam inveolri præteritum conservi etiam in propria significatione. *Liv.* 10. 24. Quam arborem conservisset, sub ea legere alium fructum, indiguum esse. *Al. leg.* servisset; *al. ex conjectura* conservisset: et sane conserval et conservi facile confundi possunt; V. *Alschefski* ad *h. l.* — Consatus pro consitus occurrit totum apud seculis ævi scriptores, *Tertull.* et *Solin.*, cujus loca V. infra. — Part. Conserens I. b.; Consatus I. et II.; Consatus I. b.; Conserundus I. c. — Consero (de cujus stylo V. SERO et voc. seq. sub init.) est idem quod sero, una seminare, una planto (*It. seminare o plantare insieme*; *Fr. semer, planter, ensemençer*; *Hisp. sembrar, plantar juntos*; *Germ. zusammensäen oder pflanzen*; *Angl. to sow, set, plant, sow together*).

I) Proprie. — a) Absolute. *Dig.* 6. 1. 38. Conserere in alieno fundo. *Id.* 41. 1. 9. pr. in alienum fundum. — b) Sæpius cum Accusativo loci. *Cato R. R.* 6. Conserere agrum. Sic *Cic. 2. Nat. D.* 52. 130. Indus non aqua solum agros lætificat, sed eos etiam conserit: magnum eam vim seminum frumenti simillium dicitur deportare. Et *Virg. 1. Ecl.* 73. en quis conservimus agros. Adde *Dig.* 7. 1. 9. § 6. Rursus *Cic. Senect.* 17. 59. Ager diligenter constat. *Quintil.* 5. 10. 37. Locus constatus. *et* *ibid.* oppositur Incultus. — Cum addito Ablat. rel., quæ conseritur. *Virg. 2. G.* 38. juxta Ismara Baccho conserere. *Soll. Jug.* 57. et *Colum.* 2. *R. R.* 2. 28. Ager arboribus constatus. *Colum.* 2. *R. R.* 2. 13. Conserere agrum lupino vel faba. *Id.* 7. *ibid.* 5. 6. Alii malleolis cassari vineam melius existimant, alii vivradice. *Curt.* 7. 4. 26. Conserere arva frumento. *Id.* 10. 1. 14. Insula palulis frequentibus coisita. *Gell.* 19. 2. Fundas oleæ et vite constatus. *Lucan.* 9. 690. Libye nullo consista cultu. — Et de inanimis. *Claudian.* VI. *Cons. Honor.* Eræque vestitis numerosa puppe columnis Consita. *h. e.* rostra navium quasi asta et iuxta columnis, quæ Augustus post Anionum devictum, ea rostris navium Egyptiarum ornaverat. *Forcellinus* voc. consista interpretatus est conserta. *Id.* V. infra sub c. — Figurata. *Lucret.* 4. 1100. Mallebria arum conserere. Hinc di conserentes, qui suoi humanæ generalitatis præsidet, nempe a mallebris arum conserendis, V. *Arnob.* 5. 18. Cf. et CONSIIVUS et CONSEVIUS. *Solin.* 9. ad fin. Olympias Alexandri mater nobiliorem et patrem acquirere affectavit, cum se cultu draconis constam affirmaret. *h. e.* gravidam factam. *Cf. Tertull. Resurr. carn.* 16. Caro ab exordia uterique constata, conformata, congenita animæ. *Id.*

Anim. 43. Somnus est segregatio coacti spiritus. — c) Cum Accus. rei, quæ conseritur. *Cato R. R.* 6. Hoc genus olæ in xxv. aut lo xxx. pedes conserito. *Id. ibid.* Cooserere viderem in agro. *Id. ibid.* ibi Amineum (vinum). *Id. ibid.* 7. saum quidquid in fundo. *Id. ibid.* 6. olivetum. *Varro l. R. R.* 24. Ager oliveto conserundo in Favonum spectet et soli asculis sit. *Tibull.* 2. 1. 43. consilia pomus. *Curt.* 6. 5. arbor. *Id.* 7. 2. 22. Nemora manu consita. *Propert.* 4. 4. 3. Lucus erat felix hederoso coositis antro. *Al. rectius leg.* condilus. — Et absolute *consilia*, quemadmodum et *sata*, dicuntur quæcumque seminata vel plantata sunt. *Dig.* 6. 1. 53. — Et de inanims. *Auct. B. Afr.* 31. Sili cæci mirabilem in modum consil. h. e. in terram confil.

II.) Translate est aliquid aliqua re spargere vel tegere. *Lucret.* 2. 211. soli lumine conserit arva. h. e. sparso lumine illustrat. *Plaut. Men.* 5. 2. 4. Consilium sum senectute. h. e. anois gravis, coactus. *Catull.* 64. 207. Ipse aulem cæca mentem caligine Theseus Consilium, obliito dimisit pectore cuncta. *Virg.* 3. *Æn.* 127. crebris legimus freta consita terria. h. e. *Ægeum* mare, insulis frequens. — Cum translate sumitur, *crui*, *ertum*, habet in præteritis: nisi malis ad sequens verbum pertinere. Hæc *Porcellinus*, qui hac retulit loca *Arnob.* 1. 64. et *Quintil.* 9. *Declam.* 3., quæ *V. in* voc. seq. — Hinc

Consiliā, ōrum, n. plur. 3. absolute, substantivorum more. *V.* superius sub I. c. ad fin.

CONSERVO, aëris, aërii, serium, sere, a. 3. (cum et sero). Præteritum *conserui* pro *conserui* legitur apud *Fronton.* loc. infra cit. sub A. II.: cf. et voc. præced. sub init. — Part. *Conseruus* sub A. I. et II., et sub B. I. 1.; *Conserutus* sub B. I. — Ratione habita etym., docent etymologi, differre a superiore non solum positione præteriti, sed etiam origine ipsa, cum illud sit a *conserui* *semino*, hoc ab *sero* necto: *V. Foss.* Ceterum *consero* est plura in lineas dispono, atque adeo in lineas disponendo connecto, conjungo (It. mettere o disporre in fila, disponendo in fila intrecciare, congiungere; Fr. ordonner en ligne tier, joindre, unir; Hisp. *liar*, *atar*, *travar*, unir; Germ. *zusammenreihen*, *reihend verbinden*; Angl. *to join or knit together*). Occurrit A) Generalim, et B) Speciatim.

A) Generalim conserere est in lineas disponendo connectere, conjungere.

I.) Proprie. — a) Occurrit *conserere* aliquid aliqua re, vel aliquid absolute. *Lucan.* 4. 136. Conseritur bibula Memphis cymba papyro. *Id.* 3. 513. rudis arbor conseritur. *Sil.* 11. 4. 16. Coaseritur tegmen laterum impenetrabile. h. e. thorax. *Auson.* *Mosell.* 48. Conserere sola crustis Phrygia. h. e. marmore Phrygia solum sternere. — Sæpius usurpatur Part. præter. pass. *Virg.* 3. *Æn.* 467. Lorica conseriam hamis auroque trilem. *Id. ibid.* 594. Conseriam tegmen spinis. Ubi *Servius* illigatum interpretatur. Cf. *Tac. Germ.* 17. *Curt.* 9. 1. 17. Vinculis conseria vehicula. *Sueton.* *Galb.* 18. Monile margaritis gemmisque conseritum. — b) Item *conserere* aliquid alicui rei, vel aliquid absolute. *Curt.* 6. 5. 7. Ramos arborum alium alii, quasi obru, conserere. *Id.* 4. 3. 18. Conseria navigia. *Id.* 5. 3. 23. Scutis super capita conseria. — Speciatim de hominum corporibus. *Tibull.* 1. 2. 86. Conserere femur femori. *Ovid. Heroid.* 2. 58. Pœnitet et lateri conseruisse latus. Absolute *Tibull.* 1. 2. 86. Conserere sinus teneros.

II.) Translate est aliud cum alio connectere, conjungere. — a) Generalim. *Cic.* 2. *Fin.* 20. 64. Vita conseria voluptatum omnium varietate. Sed cum optimis *Codd.* et *Orell.* præstat legere confata. *Liv.* 7. 2. ad fin. Quæ exordia appellata, conserataque fabellis potissimum Atellanis suis. *Ovid.* 3. *Amor.* 6. 10. Quid juvat nocti conseruisse diem? Cf. *Auson.* in fin. ep. 20. Vive, vale, et totidem venturos coosere (al. leg. congere) Janos, Quot tuus, aut noster conseruere patres. h. e. vivendo continuare. *Seneca Ep.* 90. sub init. Virtutes conserat et inter se coherentes. *Quintil.* 5. 10. 71. Ut sunt tria tempora, ita ordo rerum tribus momentis conseratus est. h. e. contextus initio, incremento, summa, ut *ibid.* subditur. *Val. Flacc.* 2. 617. conseria gentibus arva. h. e. frequentata, culta. *Quintil.* 9. *Declam.* 3. Ergo conseruit casus duratura longius a parvis initis odia. — b) Speciatim *conserere* sermonem est colloqui cum aliquo apud *Curt.* 8. 12. 5. Sic *Fronto ad Verum Imp.* (edente *A. Mai.*) ep. 8. Quam libenter conseruisti ser-

monem! quamdiu produxisti! *Stat.* 2. *Silv.* 1. 5. Conserere verba.

B) Speciatim occurrit formula, quæ jam inde ab antiquissimis temporibus usu venit, *conserere manum* vel *manus* pro pugnare, pugnam incipere.

I.) Proprie. ¶ 1. Generalim usurpatur de pugna, quam uterque incipit exercitus manus conjungendo. *Cic. Mur.* 9. 20. Duxit exercitum, signa contulit, manum conseruit, magnas copias hostium fudit. Sic *Id.* 7. *Att.* 20. 1.; *Plaut. Mil. glor.* 1. 1. 3.; *Sall. Jug.* 50.; *Nepos Datam.* 8. et *Ages.* 3.; et *Liv.* 21. 41. Conserere manum. *Varro* 6. *L. L.* 64. *Müll.* Conserere manum cum hoste. Adde *Cic.* 7. *Att.* 20. 1. et *Nepot. Hann.* 4. *Liv.* 1. 25. Conserere manus. *Id.* 6. 12. ad fin. Ut decet spei plenos et cum imparibus conseruit manus. *Id.* 7. 40.; *Sall. fragm.* 1. 45. p. 217. *Gerlach.* et *Ovid. Heroid.* 12. 100. Conserere manus inter se. *Stat.* 1. *Silv.* 6. 60. Edunt vulnera conseruntque dextras. — NB. *Conserere manu* qui putant recte dici, antiquior præcipue celebri illa phrasi ex *jure manu conseruit*, de qua *V. infra* sub 2., ubi lectionem hanc falsam esse indicavimus. Præterea locus *Cic.* 7. *Att.* 20. 1. io optimis quibusdam exemplaribus habet *manum*. — Hinc *Plaut. Bacch.* 4. 9. 43. Conserere pugnam alicui. h. e. contra aliquem. *Liv.* 32. 10. pugnam inter se. *Id.* 21. 8. et 21. 50.; *Curt.* 3. 11. 4.; et *Tac.* 2. *Ann.* 10. pugnam. *Liv.* 5. 36. et 21. 8. prælium. *Virg.* 2. *Æn.* 398. et *Curt.* 8. 13. 12. prælia. *Liv.* 35. 4. certamen. *Lucan.* 3. 560. bellum. h. e. prælium: et eodem sensu *Val. Flacc.* 3. 123. bella. Cf. *Lucan.* 2. 442. bella coersita bellis. h. e. quorum uno confecto aliud insurgit. *Bursus Liv.* 21. 1. Haud ignotas artes belli loter se conserere. *Id.* 21. 50. Sicubi conseria vasis esset, handquaquam par numerus armorum ex ea pugnat. h. e. conflisset: al. minus recte leg. conseria manus. *Sil.* 11. 8. 316. Conseria campis acies. *Val. Flacc.* 6. 182. conseritis iuxtere frementia telis Agmæa. h. e. invicem conseritis: eodem sensu *Id.* 3. 123. Conserere tela manu. — Denique absolute *Liv.* 44. 4. Cum levi armatura conserere. ¶ 2. Speciatim in *jure manu conserere* et ex *jure manu conseruit* vocare sunt formulæ judiciales veterum. Est autem, ex *jure manu conseruit* vocare, ducere aliquem ex *jure* ad conserendam manum in rem, de qua lis sit. Quo in loco cum erant litigatores, ex eo gladium prehendebant, deferabantque ad prætorem, ut in ea tamquam in toto agro jus suum persequerentur. *V. Gell.* 20. 10. *Legg. XII. Tabul.* apud *Gell.* 1. c. si qvt in jure manum conseruit. *Ennius* apud *Cic.* 7. *Fam.* 13. et apud *Gell.* 1. c. Non ex *jure manu conseruit*, sed magis ferro rem repetunt. *Vetus formula* apud *Cic. Mur.* 12. 26. RVNDVS SAGIVS MEVS EST. RVN 260 EX JURE QVINTIVM MEVM ESSE AJO. INDE EGO TE EX JURE MANVM CONSERVITV TOGO. *Cic.* 1. *Orat.* 10. 41. Multis præsemem, qui te ex *jure manu conseruit* vocant. Adde *Varron.* 6. *L. L.* 64. *Müll.* Apud *Cic. Mur.* et *Orat.* loc. cit. alique editiones et quidem optimæ habent te ex *jure manu conseruit*, b. e. manu apprehensum: at hæc falsa est lectio, adversatur enim formulæ *Legg. XII. Tabul.* ab *Ennio* quoque memoratæ.

II.) Translate, metaphorâ sumptâ a superiori paragr. B. I. 1., scilicet a conserendis manu, videtur dici *Arnob.* 1. 54. Quid ergo vos subigit, quid hortator maledicere, conviciari, incipitabiles cum eo (Christo) conserere simulacris, quem redarguere, quem tenere nemo hominum possit ullius factoris in reatu? *Idem* enim dixit *Arnob.* 3. 4. Sed consilium non est parte in hac causâ diutius immorari: de illis maximas concitare ac tumultuosa conserere videamur velle certamina.

CONSERPO, is, ere, n. 3. idem quod serpo. *Liv.* 39. 16. Crescit et conserpit quotidie malum. *Plerique al. rectius leg.* serpil.

CONSERRATUS, a, um, adject. in modum serræ factus. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 44. (122). Sed spectatissimum insigne gallinæ corpore conseratum. Sed melius alii leg. corporeum, serratum; quam lectionem retinuit etiam *Sillig.*

CONSERTE, adverb. conjunctio. *Cic. Fat.* 14. 32. Omnia naturali colligatione conserite contextequæ sunt.

CONSERVATIO, ōtis, f. 3. conjunctio, connexio, implicatio. *Arnob.* 3. 13. Ad cervicem necessarias lectiones conserctionibus verticularum atque ossea substructione fulcitur.

CONSERVATUS, a, um. *V. CONSERVO* secundo loco.

CONSERVA, a, f. 1. In Dativo plur. scilicet *conservabatur*, quando distinctione opus est, ut in *ASINA* sub init. admouimus. *Scævola Dig.* 33. 7. 28. § 1. Relictis conservabatur et filii suis. — *Conserva* est quæ cum aliis serva est, eundemque dominum habet.

I.) Proprie. *Plaut. Cas.* 1. 20. Ut uxorem docam Casinam conservam tuam *Ter. Eun.* 2. 3. 74. Summa forma semper conservam domi videbis. *Varro* 1. *R. R.* 17. 5. Dandaque opera, ut operarii habeant peculium, et conjunctas conservas, e quibus habeant filios. Adde *Inscript.* apud *Orell.* 2788. et 4684.

II.) Figurata de iocundis. *Plaut. Asin.* 3. 3. 6. Nolo ego, fores conservas meas a te verberari. *Ovid.* 1. *Amor.* 6. 74. Duraque conservæ ligna valete fores. h. e. servæ una cum janitore.

CONSERVABILIS, e, adject. qui conservari potest. *Tertull.* 2. *advers. Marcion.* 13. Bonum conservabile.

CONSERVATIO, ōtis, f. 3. actus conservandi, custodia: et occurrit — a) De inanims. *Cic.* 2. *Off.* 3. 12. Frugum perceptio et conservatio. — b) De abstractis. *Cic.* 1. *Off.* 28. 100. Conservatio naturæ. *Id.* 1. *Off.* 36. 131. Tenere attentos animos ad conservationem decoris. *Id.* 1. *Orat.* 42. 188. Conservatio legitimæ æquabilitatis. *Quintil.* 5. 10. 3. Conservatio bonorum. In Nummo *Gallien.* apud *Eckhel.* *D. N. V. l. 7.* p. 408. DE CONSERVATIONEM SALVTIS. Item *ibid.* DE CONSERVATIONEM PATRIÆ.

CONSERVATIVUS, adverb. conservando. *Boeth.* *Aristot. Topic.* 1. 13. p. 669. Si salubre multipliciter dicitur, et salubriter multipliciter dicitur: ut si salubre dicitur hoc quidem sanitatis effectivum, illud autem conservativum, quoddam vero significativum; et salubriter vel effective, vel conservative, vel significative dicitur. h. e. salubriter ad valetudinem vel efficiendam, vel tuendam, vel indicandam pertinet.

CONSERVATIVUS, a, um, adject. qui conservat. *Boeth.* *Aristot. Topic.* 2. 3. p. 678. Similiter effectiva et conservativa, conjugata illi cujus sunt effectiva et conservativa, ut sanativa sanitatis etc. Adde eund. *ibid.* p. 717., et in voc. præced.

CONSERVATOR, ōis, m. 3. servator, custos; et occurrit — a) Cum Genitivo. *Cic.* 8. *Att.* 9. 3. Alterum existimari conservatorem inimicorum, alterum desertorem amicorum. *Id. Sest.* 24. 54. Diti iamoriales custodes et conservatores hujus urbis. *Id.* 9. *Att.* 10. 3. Me, quem nonnulli conservatorem istius urbis, quem paretem esse dixerunt. *Id. Sest.* 45. 97. Civitatis conservator. *Id. Harusp. resp.* 27. 58. patriæ. *Id. Dom.* 16. 26. et *Vellej.* 2. 60. 3. reipublicæ. *Vellej.* 2. 60. nominis Romani. *Gesta in sen. de ref. Cod. Theod.* p. 6. *Wenck.* legum, decretorum. *Inscript.* apud *Orell.* 795. GENERIS HUMANI. Alia apud eund. 1080. et 1089. RERVVM HUMANAVVM. — b) Absolute in veterib. *Inscript.* sæpe est epitheton Jovis, ut apud *Gruter.* 18. 3. 7. 8. 9. 10., et 19. 1. et 3. JOVI CONSERVATORI. Quin *ibid.* 18. 8. habetur: JOVI OPT. MAX. SERVATORI, CONSERVATORI, et *ibid.* 19. 6. CUSTODI, CONSERVATORI. Cf. *Inscript.* apud *Orell.* 1225., 1226. et seqq., 1629., 4982. etc.; et adde alias apud *Cud.* p. 5. n. 2. 4. 5. 6. etc.

CONSERVATRIX, icis, f. 3. quæ conservat; et occurrit — a) Cum Genitivo. *Cic.* 5. *Fin.* 9. 26. Ut non dubitem dicere, omnem naturam esse conservatricem sui. *Arnob.* 4. 35. Virgines perpetui matricis et conservatrices ignis. *Inscript.* apud *Orell.* 4639. PECTVLI CONSERVATRIX. — b) Absolute est — Epitheton Junonis. *Inscript.* apud *Gruter.* 25. 2. et 4. JVNONI CONSERVATRIX. — Item Fortunæ. *Inscript.* apud eund. 74. 6. et 75. 2. — Item matrum-familias diligentiorum. *Inscript.* apud *Reines.* cl. 14. n. 18. ANNIAE CONJVGI CONSERVATRICE BEN. FECTI. Alia apud *Orell.* 4930. D. M. IVLIAE CALPVRN. C. IVLVVS HERMEROS LIBERTATIS SVÆ BENE MERITAE ET CONSERVATRICE SVÆ SANCTISSI MAE FECTI. Adde alias apud *Gruter.* 815. 5. et 1142. 2.

CONSERVATUS, a, um. *V. CONSERVO*.

CONSERVITIUM, ii, n. 2. servitium commune plurium. *Plaut. Capt.* 2. 1. 45. Quoniam dii me tibi esse nunc conservum voluit, te oro pro conservitium commune, ne etc. *Tertull.* *Cult. fem.* 1. sub init. De meo jure conservitii et fraternitatis audeo ad vos verba ista facere.

CONSERVO, as, avi, etum, are, a. 1. (cum et servo). *Conservavisse* pro *conservasse*, magis est illiterati hominis, quam ex consuetudine loquentis. Hæc

Quintil. 1. 6. 21. — Part. *Conservans, Conservatus, Conservandus et Conservandus* sub a. — *Conservare* est idem quod *servo*, custodire, tueri, retinere (It. *conservare*, custodire; Fr. *conserver*, maintenir, garder; Hisp. *conservar*, ahorrar, guardar; Germ. *etwas in seinem Bestand erhalten*, bewahren; Angl. *to preserve*, take care of, keep, defend, protect, watch over carefully, save). Usurpatur — a) De animalibus. *Ter. Heaut.* 4. 1. 40. *Isuic recte conservasti te et illum. Cic. 3. Fin.* 3. 16. Placet his — simul atque natum sit animal — ipsum sibi conciliari et commendari ad se conservandum, et ad suum statum, et ad ea, quae conservantia sunt ejus status, diligenda. *Id.* 3. *Cat.* 10. 25. Omnes salvos conservare. *Id.* 9. *Fam.* 13. 3. Aliquos incolumes conservare. *Cæs. 2. B. G.* 15. *Cæsar* dixit sese eos conservaturum. *Id.* 7. *ibid.* 41. *Edui* *Cæsar*is beneficio conservati. *Id.* 3. *B. C.* 98. Conservare omnes. *Id.* 2. *B. G.* 12; *Calull.* 15. 5; *Nepos Themist.* 5. et 8. et *Eumen.* 10; et *Suelon.* *Aug.* 17. aliquem. *Nepos Datam.* 2. *Exercitus* reliquos conservatus regis est. — b) De inanimatis. *Cic. 2. Off.* 24. 87. Res familiaris conservari debet diligentia et parsimonia. *Id.* pro *leg. Manil.* 5. 12. Videte, ne — vobis turpissimum sit, illud, quod accepistis, tueri et conservari non posse. *Nepos Ages.* 4. *Elism* apud *Barbaros* summa religio omnia simulacra arasque conservavit. — *Jungitur* illis Substantivis, quorum haec sunt praecepta. *Dig.* 43. 21. 3. aquam. *Suelon.* *Aug.* 24. arborem. *Id.* *Domit.* 1. chirographum. *Dig.* 6. 3. 36. fructus. *Id.* 14. 2. 2. merces. *Petrone.* *Satyr.* 135. opes. *Cic. 6. Ferr.* 63. 140. rebus tuodis conservandisque praesse. *Colum.* 4. *R. R.* 20. 1. alupem retam. *Lucret.* 1. 1042. summam omnem. *Suelon.* *Ner.* 20. et 25. vocem. *Scribon.* *Compos.* 207. vulnus sine dolore. — Absolute. *Ter. Adelph.* 5. 3. 27. Conservare, querere, parcere. Adde *Dig.* 1. 13. 41. — c) De abstractis. *Cic. 1. ad Q. fr.* 1. 12. Obtinere et conservare necessitudinem cum publicanis. *Id.* 2. *Disinot.* 35. 75. Jus augurum reipublicae causa conservatum ac retentum. *Nepos Att.* 6. Honores non petiti, quod capi non possent, conservatis legibus. *Liv.* 38. 11. Imperium maiestatemque populi *R.* gens *Etolorum* conservato sine dolo malo. *Propert.* 4. 3. 69. Incorrupta mel conserve fœdera lecti. — *Jungitur* pluribus aliis Substantivis, quorum praecepta, servato litterarum ordine, exhibentur. *Quintil.* 3. 8. 45. ambitum. *Liv.* 31. 2. pristinum animum erga populum Rom. *Quintil.* 11. 3. 153. auctoritatem. *Cic. 3. Fam.* 7. extr. benevolentiam. *Nepos Ages.* 2. fidem. *Lucret.* 2. 709. genus. *Nepos Ages.* 2. inducias. *Cic. 3. Off.* 28. 103. et *Nepos Hann.* 2. iustitiam. *Cic. 11. Fam.* 7. 2. libertatem et salutem populi Rom. Adde *Dig.* 40. 5. 55. § 1. *Cic. Barb.* 16. 36. et *Dig.* 49. 15. 7. § 1. maiestatem populi Rom. comiter conservare. *Cic. 4. Fam.* 13. extr. memoriam alicujus rei. *Lucret.* 1. 677. naturam eandem. *Cic. Deiot.* 13. 35. comen aliquid retinere et conservare. *Quintil.* 1. 3. 4. opationem. *Cic. 6. Att.* 1. 2. non oikonomia suam insululam, sed ordinem aliterius conservare. Adde eumd. *Rosc. com.* 2. 6. *Id.* 6. de republ. 13. 13. patriam. *Suelon.* *Aug.* 45. privilegia athenis. *Nepos Ages.* 2. religionem. *Cic. post red. ad Quir.* 7. 17. et *Nepos Epam.* 7. reipublicam. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 54. 119. (284). et *Quintil.* 2. 10. 6. vires. *Cic. 3. Ferr.* 47. 124. voluntatem mortui. *Id.* 5. *Fam.* 3. 2. voluntatem pristinam erga aliquem conservare. — Hinc Part. praes.

Conservans, anis, adjectivae quoque occurrit. *V.* supra sub a.

CONSERVULA, m, f. 1. diminut. a conserva, parva serva. *Seneca 3. Controv.* 21. p. 250. *Bip.* Ut domus nuberet, conservula de cellula exacta est.

CONSERVUS, i, m. 2. *Conservum* pro conservorum habet *Titinius* apud *Festum* p. 270. 20. *Müll.* — *Conservus* est qui cum aliis servus est, eundemque dominum habet. *Plant. Capt.* 2. 1. 52. Ut qui herum me tibi fuisse, atque esse nunc conservum vellet, etc. *Id.* *Mil. glor.* 4. 8. 30. *Conservi*, conservaeque omnes bene valeat, et vivat. Adde *Ter. Adelph.* 3. 3. 71. et *Titin.* apud *Festum* loci cit. *Cic. 12. Fam.* 3. ad fin. *Domitium* ferre non potuimus, co-servo servimus. h. e. *M. Antonio*, qui nobiscum *Cæsari* servierat. Adde eumd. *Cluent.* 64. 119. *Horat.* 1. *Sat.* 8. 6. Hic prius angustis ejecta cadaveris cellis *Conservus* vili portanda iacebat in ara. *Id.* 2. *ibid.* 7. 79. Nam si ve vicarius est qui servo parat, nū mus

Vester ait, seu conservus. Adde *Tac. Agric.* 31.; *Dig.* 11. 3. 14. § 2. et alibi saepe; et *Inscript.* apud *Orell.* 4598. *Colum.* 7. *R. R.* 12. 5. Satis est severos esse nec blandos, ut nonnumquam (villatici canes) etiam conservos (h. e. domini servos, ipsorum quasi canum conservos) iratus intueantur, semper exardescant in externos. — Et morali ratione *Seneca Ep.* 47. *Libenter* ex his, qui a te veniunt, cognovi, familiariter te cum servis tuis vivere. Hoc prudentiam tuam, hoc eruditionem decet. Servi suoi? immo homines. — Servi sunt? immo humiles amici. Servi suoi? immo conservi, si coglaveris tantumdem in utrosque lierre fortunam.

CONSESSIO, ōis, f. 3. idem ac consessus. *Capell.* 5. p. 139. Ipsum conventum superat consessionis at-
testor. Ita *Bozz.*; alii minus recte consessionis.

CONSESSOR, ōis, m. 3. qui una cum alio sedet. — a) Generalit. *Jul. Valer.* res gest. *Alex. M.* 1. 42. *Mai.* Rex regum et consanguineus deorum, consessorque del *Mithrae*, unaque orleus cum sole, *Darius* ipsa *Alexandro* famulo meo jubeo dicoque hanc. *V. FRATER.* — b) Speciatim qui una cum alio sedet in iudicio, seu pro tribunali. *Cic. 2. Fin.* 19. 62. *A. Varlus*, qui est habitus iudex durior, dicere consessori solebat. — c) Item qui una cum alio sedet in theatro, vel circo. *Cic. 2. Att.* 15. 2. Praetorum spectaculum mihi propono, modo te coessore spectare liceat. *Liv.* 34. 54. *Dives* pauperem coessorem fastidit. Adde *Val. Max.* 1. 7. 8. — d) Item qui una cum alio sedet in convivio. *Cic. Flacc.* 11. 24. Consessores, convivae, contubernales. Adde eumd. 5. *Phil.* 5. 13. *Martial.* 1. 27. Nec consessorum vicio nomisma tantum.

CONSESSUS, us, m. 4. locus ubi multi sedent: item ipsi homines uno in loco sedentes. — a) Generalit. *Cic. 1. Att.* 16. 3. Non enim unquam turpius in iudo latio consessus fuit. *Id.* *Quinct.* 3. 11. A praetorum consessu in Galliam transferri. *Inscript.* apud *Gruet.* 2. 11. i. o. m. ET CONSESSVI DEORVM DEARVMQVE PRO SALVE IMPERII ROMANI. — b) Speciatim de consessu in iudicio. *Cic. 3. Ferr.* 7. 19. Quis tam inimicus huic ordini fuit, qui non coospectu coossequae vestro commoveretur? Adde eumd. *Mil.* 1. 1. et *Planc.* 1. 2. — c) Item de consessu in theatro. *Cic. Harusp.* resp. 11. 22. *Populus Rom.* victus ipso consessu. *Id.* *Sest.* 50. 106. Coniunctio, comitibus, ludorum gladiatorumque consessu. *Id.* *ibid.* 54. 115. Theatrales gladiatorumque consessus. *Id.* *Senect.* 18. 64. A cuoquo consessu pliusus multiplex datur. *Id.* *Flacc.* 17. 41. *Dorpiensis* cum essetur magna frequentia coossequae vestro. *Lucret.* 4. 76. Namque ibi consessum caveat subter, et omnem Scenae speciem patrum — insciant. *Virg.* 5. *Aen.* 340. Implere totum consessum caveae clamoribus. (Ubi *Servius* notat, intelligi plebem, quia cavea coosessus est populi. Eodem seorsum consessum caveae dixit *Tac.* 13. *Ann.* 54.). *Virg.* 5. *ibid.* 577. Postquam o-mnem leili consessum, oculosque suorum Lustrare in equis. *Val. Max.* 2. 4. 6. Spectantium consessum velorum umbraculis texit. *Suelon.* *Aug.* 44. Motus injuria seatoris, quem Puteolis per celeberrimos ludos consessu frequenti nunc receperat. — d) Item consessus dicitur ipsum jus vel copia seu facultas apud aliquem sedendi. *Cod. Theod.* 6. 28. 16. Librum coosessum habere. *Lamprid.* *Alex. Sev.* 4. Cum amicis tui familiariter vixit, ut communis esset et saepe coosessus, iret ad convivia eorum. *Id.* *ibid.* 18. Salutat, coosessum obtulit omnibus senatoribus. Cf. *Inscript.* apud *Henzen.* 7007. CVI ORDO SPLENDIDISSIMVS CIVITAT. ALBENSIVM (Albam intellige *Helvetiorum*, *V. Plin.* 3. *Hist. nat.* 4. 5. (36).) coosessiva dedit. h. e. qui adlectus est in ordines Decurionum.

CONSEVIVS, ōis, m. 2. deus quidam apud Romanos, qui, ut loquitur *Tertull.* 2. ad *Nation.* 11., consationibus concubitalibus praerat. Ille tamen idem videtur esse ac *Janus Consivius*, cuius mentionem facit *Macrobi.* 1. *Saturn.* 9. *V. CLUSIVS.*

CONSCICCO, as, ars, a. 1. simul siccus. Vox a *Lexico* expungenda; occurrit enim tantummodo in *Nol. Tir.* p. 132.

CONSIDEO, *V.* **CONSIDO**.

CONSIDERANTER, adverb. Comp. *Considerantius*. — *Consideranter* est idem quod *considerate*. *Val. Max.* 8. 1. ad fin. *Consideranter* et mensuete populi *R.* magistratus agebat. *Fronto* de differ. vocab., ubi ait p. 2194. *Putsch.* *Consideratius* braverbium ex cognomine. *considerantius* ex

participio. *Pallad.* 3. *R. R.* 17. Cuneum inter corticem et lignum consideranter deponimus.

CONSIDERANTIA, m, f. 1. consideratio. *Vitruv.* 6. 1. 10. *Schneid.* *Tarditate* animi sine considerantia irruentes, sine solertia, suis consiliis refragantur. *Cic. 3. ad Q. Fr.* 9. 2. de *Milone loquens*. 'O dē pauperum ovis ē' dixerat, qui ludos HS 1000 comparat: cujus in hoc uno considerantiam et ego sustinebo, ut potero, et tu ut possis, est tuorum nervorum. Ita vulgo: lege tamen inconsiderantiam.

CONSIDERATE, adverb. Comp. *Consideratius*; Sup. *Consideratissime*. — *Considerate* est cogitate, consulto, prudenter. *Cic. 1. Off.* 38. 136. Sed tamen ira procal absit, cum qua nihil recte fieri, nihil considerate potest. Adde eumd. *Quinct.* 16. 51. *Id.* 1. *Off.* 27. 94.; 1. *ibid.* 45. 160. et 12. *Fam.* 5. 2. Agere considerate. *Id.* 1. *Off.* 15. 49. Iudicio, considerate, constanterque delata beneficia. *Id.* 9. *Att.* 10. 2. Quid feci non consideratissime? *Cæs. 3. B. C.* 82. *Consideratius* facere. *Atticus* apud *Cic.* 9. *Att.* 10. 9. Valde videro, et consideratius utilitati nostrae consulto. *Liv.* 4. 45. *Consideratius* concordisque bellum gerere. *Colum.* 5. *R. R.* 11. 4. Demittere eamdem considerate. *Suelon.* *Cæs.* 77. *Consideratius* loqui cum aliquo. *Quintil.* 1. *Declam.* 2. *Crimina* considerate ficta. h. e. accurate, studiose.

CONSIDERATIO, ōis, f. 3. cogitatio, animadversio. *Cic. 4. Acad.* (2. pr.) 41. 127. Est enim animorum Ingeniorumque naturale quoddam quasi pabulum consideratio contemplatioque naturae. *Id.* *ibid.* 11. 35. Circumspectio et accurata consideratio. *Id.* 2. *Invent.* 33. 103. Introdere considerationem in rem aliquam. *Gell.* 13. 28. extr. Subtilior verborum consideratio.

CONSIDERATOR, ōis, m. 3. qui considerat. *Gell.* 11. 5. Quos *Pyrrhonius* philosophos vocamus, si Graeco cognomine *ἀνακριτοὶ* appellantur. *Id.* ferre significat quasi quaesitores et consideratores. *Augustin.* *Ep.* 166. (at. 28.). n. 15. Animalis cujusque creatio, si habeat plium prudentemque consideratorem, ineffabilem laudem creatoris excitat. Adde eumd. *Tract.* 20. in *Joann.* ad fin.

CONSIDERATUS, a, um. *V.* voc. seq. in fin.

CONSIDERO, as, avi, atum, are, a. 1. Qui considero per y scribunt, viz patronum inveniunt. *Part. Considerans, Consideratus et Considerandus* Ill.; *Consideratus* in fin. — *Ratione* habita etym., *Paulo* *Diac.* p. 42. 4. et p. 75. 8. *Müll.* placet dici a contemplatione siderum. Certe est a con et idos, id est, videre, quemadmodum et *sideris*. Hinc considerare est oculis inspicere, attente intueri (It. *considerare*; Fr. *considerer* attentivement, regarder; Hisp. *considerar*; Germ. *betrachten*, *besehen*, *besehen*; Angl. *to inspect*, *examine*, *consider*).

I.) Proprie occurrit — a) Cum Accusativo tantum rei, quam attente inspicimus. *Plant. Epid.* 5. 1. 18. Contempe, *Epidice*, — considera: signum pictum pulcre videris. *Cic. 8. Ferr.* 15. 33. Accessit ad argentum: contemplantur uonum quiddam otiose et considerare caput. Adde *Colum.* 12. *R. R.* 2. 6. *Rursus* *Cic. 6. Ferr.* 27. 83. Considerare trullam gemmeam diligentius. *Id.* 6. *Ferr.* 28. 65. candelabrum etiam atque etiam. *Id.* 1. *Off.* 41. 147. Pictores et li. qui signa faciunt, suum quisque opus a vulgo considerari vult. *Sall. Cat.* 58. Cum vos considero, milites, etc. *Ovid.* 3. *Met.* 95. Dum spatium victor vici considerat hostis. *Suelon.* *Cæs.* 31. Considerare furmam, qua ludum gladiatorum erat edificata. *Id.* *Cal.* 36. Feminas diligenter ac locute mercatorum more. *Gell.* 2. 21. sidera. — b) Cum Accusativo et Infinitivo. *Colum.* 11. *R. R.* 2. 67. Cum panpinos et folia decidere considerasset. — c) Sequentie relativo. *Ovid.* 12. *Met.* 105. Num tamen exciderit ferrum considerat hasta.

II.) Translate de mente usurpatur, et est cogito, expendo, meditor; et occurrit — a) Absolute. *Cic.* 10. *Fam.* 16. 1. Ille se considerare velle (ait). — b) Cum Accusativo rei, quam mente perpenditur. *Ter. Heaut.* 2. 4. 5. Cum egomet nunc mecum in animo vitam tuam considero. *Cic. 5. Tusc.* 1. 3. Equidem eos casus, in quibus nū fortuna vehementer exerceat, mecum ipse considerans. *Id.* *Rosc. Am.* 37. 108. Factum alicujus ex iudicio aliterius considerare. *Id.* 1. *Invent.* 10. 14. Ex se et ex sua natura aliquid considerare. *Id.* 14. *Fam.* 14. 1. Quod ipsa optime considerabilis. *Sall. Cat.* 52. 2. Res aequae pericula nostra considerare. *Tac.* 2. *Hist.* 70. Simul ipse qui sua-

det, considerandos est. — c) Cum Ablativo rei et prep. *de*. *Cic. 7. Att. 13. A. 3.* Sed de hoc tu videbis, quippe cum de me ipso et de meis te considerare velim. *Adde eumd. 14. Fam. 14. 2., 3. Off. 4. 18., pro leg. Manil. 9. 58. et 12. Att. 24. 1.* — d) Sequente relativo. *Cic. 5. Ferr. 12. 29.* Considerate cum vestris animis vosmet ipsi, eoque putes etc. *Id. 7. Att. 13. A. 3.* Sed velim consideres quid faciendum putes. *Id. 7. Ferr. 68. 174.* Videas etiam atque etiam et consideres, quid agas. *Adde eumd. 4. Herenn. 26. 35. et 1. Invent. 11. 14.; Sall. Cat. 20. et 44.; et Quintil. 7. 1. 8. Sall. in ep. Milvica, ad Arsac. p. 177. 3.* Omnes — considerare debent, liceat oē etc. *Id. ibid. p. 179. 19.* Nunc quæso considera — utrum firmiter te ad resistendum, an finem belli futurum putes? *Liv. 45. 12.* Cum se consideratum adhibitis emiculis, quid faciendum sibi esset, discessit. *Curt. 7. 8. 30.* Fendimus hostes in amicos esse velis considera. *Gell. 17. 8.* Consideremus, cur oleum sæpe stat. — e) Sequente part. ut vel ne. *Cic. 1. Off. 21. 73.* Considerandum est, ne temere desperet. *Colum. 2. R. R. 2. 17.* Considerandum erit, ut solum pingue sit. *Id. 8. ibid. 5. 9.* Considerari debet, ut luna crescente id fiat. — f) Impersonaliter. *Cic. 3. Off. 4. 18.* Credo, si quando dubitatio acciderit, quale sit id, de quo consideretur. *Id. 1. Invent. 11. 14.* Judicialis (constitutio) est, in qua, quid juris ex civili more et æquitate sit, consideratur. — Hinc Part. præter. pass.

Consideratus, a, um, adjectiva quoque usurpatur, unde Comp. *Considerator* et Sup. *Consideratissimus*: occurrunt autem translate tantum pro cogitato, perpenso, adeoque cauto, circumspecto. — a) De actibus et qualitatibus. *Cic. 2. Invent. 5. 18.* Rationatio est diligens et considerata facienda aliquid, aut non faciendi excoꝑatio. *Id. Harusp. resp. 2. 3.* Nihil feci iratus, nihil non diu consideratum, ac nullo ante meditato. *Id. Sull. 26. 72.* Factum paulo minus consideratum. *Id. 2. Invent. 54. 184.* Ratio bene considerata. *Id. Brut. 42. 154.* Considerata tarditas. *Id. Parad. 5. 1. § 34.* Considerata etque perçusa vie vivendi. *Id. 9. Att. 2.* Consilium consideratum. *Id. Fontej. 9. 19.* Qui illud verbum consideratissimum consuetudinis, arbitror, quo nos etiam tunc utimur, cum ea dicimus iurati, quæ comperta habemus, quæ ipsi vidimus; ex toto testimonio suo sustulit. *Cod. Theod. 8. 5. 19.* Facilitas parum considerata. — b) De personis. *Cic. Cæcin. 1. 1.* Illud consideratissimum hominis esse putavit etc. *Adde eumd. Quintil. 3. 11. et Liv. 22. 39. Auct. B. Afr. 73.* Cæsar tardior et consideratior erat factus. *Plin. Paneg. 44. 5.* Homo consideratus ac sapiens.

CONSIDO, *sidis, sēdi, sessum, sidere, n. 3.* Est a *con* et *sido*, et in præteritis a *sedeo*; caret enim præterito, teste *Priscian. 10. p. 889. et 893. Putsch.*, sed mutatur a *sedeo*: neque tamen considero, temere in Latium invehere licet, cum nullum ejus exemplum in personis presentis, aut futuri temporis invenire adhuc licuerit. Apud *Id. 2. Att. 4.*, ubi vulgo legitur *in otio considerit*, est qui legit *considerit*, ut sit præteritum verbi *Consido*. Sic *Tac. 1. Ann. 30. extr.* Drusus, quia præsentia satis considerant, in Urbem rediit. *h. e.* sedula erat. *Al. leg. considerant.* At sæpe in MSS. Codicibus *considi* legitur pro *consēdi*, quæ de re *V. Wagner ad Virg. 7. Ecl. 1.* — Part. *Considerens* II. 3. — Considerare proprie dicitur de pluribus: interdum tamen occurrit et de una tantum persona, ut apud *Virg. 7. Ecl. 1., Colum. 7. R. R. 3. 26.* et *Sueton. Aug. 35.*, quæ loca *P. infra* sub J., significat autem quemdam in sedendo peculiarem forum vel majestatem; paucis consido est ad sedendum me compono. Ceterum est simul *sedeo* (*It. mettersi a sedere; Fr. s'asseoir, se poser, prendre place; Hisp. asentar, tomar asiento, sentarse; Germ. sich zusammensetzen; Angl. to sit down together or along with*).

1.) Proprie A) Stricto sensu occurrit de hominibus aliisque animalibus, B) Latiori autem sensu de humanis.

A) Stricto sensu considera de hominibus aliisque animalibus usurpatur, et est simul sedere, ponere se in aliquo loco, vel sedendo locum aliquem occupare. ¶ 1. Generationum. — a) Absolute. *Curt. 7. 8. 6.* Illi (legati) jussi considerare affirmant etc. *Adde eumd. 5. 2. 22. Colum. 7. R. R. 3. 26.* Nec aut recubant, aut considit (pastor). *Plin. 6. Ep. 20.* Vix consideramus. — b) Addito loco, in quo considitur. — Per Ablativum et præpos. *in*. *Cic. Brut. 6. 24.* In pra-

tulo propter Platonis statum considimus. *Id. 1. Divinat. 36. 78.* Cum Platoni in cunis dormienti apes in labellis coudidissent. *Id. Senart. 18. 63.* Considero certo in loco. *Id. 1. Orat. 7. 29.* In sedibus. *Sic Id. 2. Legg. 3. 7.* Si videtur, considimus hic in umbra. *Nepos Pausan. 4.* Eo index confugit: in ara coudidit. *Liv. 21. 46.* Examen apum in chore coudiderat. *Id. 1. 48. et Curt. 8. 4. 15.* Considero in sede alicujus. *Virg. 3. Ecl. 55.* In herba. *Ovid. 13. Met. 931.* In caespite. *Curt. 3. 14.* In cupe. *Id. 5. 2. 13. et 8. 4. 17.* In sella. *Id. 4. 6. 11.* In turri considit evis. *Sic Id. 5. 2. 22.* Scio apud vos fillum in conspectu matris considere nefas esse. — Pec Ablat. sine præpos. *Liv. 42. 39. extr.* Salutatio — benigna fuit, possitque eedibus coudescere. *Virg. 4. En. 573. et Val. Flacc. 2. 442.* Considero incansibilis. *Id. 7. ibid. 169.* solio avito. *Id. 4. ibid. 349.* tectis bipalentibus. *Id. 7. ibid. 176.* perpetui mensis. *Virg. 4. G. 65.* medicetia considunt sedibus apes. *Ovid. 2. Met. 869.* tecto laud. *Id. 1. ibid. 679.* saxo. *Id. 6. Fast. 305.* Ante fucos olim longis considere scamis. — Per alios præpos. *Virg. 5. Ecl. 3.* Cur non — hic corylis mixtas ioter considimus ulmos? *Id. 7. ibid. 1.* sub argula considerat lūce Daphnis. *Ovid. 6. Met. 373.* Considero super ripam etagni. *Curt. 7. 9. propius ipsum.* — c) Passive impersonaliter. *Cic. 3. Orat. 5. 18.* In silvam venit, et ibi — considitur. ¶ 2. Specialiter elegantèr dicitur de judicibus simul eedentibus iudiciali causæ. *Cic. 3. Ferr. 7. 19.* Quando primum, iudices, elati in hac reom coudidistis. *Adde eumd. 1. Att. 16. 3.; Liv. 26. 48.; et Ovid. 11. Met. 157.* Sic absolute *Id. Ovid. 13. ibid. 11.* Considero duces etc. *Cæs. 6. B. G. 13.* Considero in loco cæcio. *Liv. 45. 7.* in consilium. *Id. 34. 61.* ad ius dicendum. *Sueton. Cal. 38.* Cognoscebat de talibus causis, taxato prius modo summa, ad quem conficiendum consideret. *Quintil. 9. Declam. 10.* De hac ce considistis: hoc conclavit istam iudicis scenam. — Et de Atheniensis populi contione *Cic. Flacc. 7. 16.* Cum in theatro homines considerant. ¶ 3. Item specialiter est commemorari, consistere, pontiturque tum de singulis personis, tum de civitate, natione vel populo aliquo. *Cic. 2. Att. 6.* Dubito hic, an Antii considam, et hoc tempus omne consumam. *Id. 5. ibid. 14.* Considero aliquo loco. *Cæs. 1. B. G. 31. et 4. ibid. 8.* in omnibus alicujus. *Id. 2. ibid. 4. et Parro 5. L. L. 53. Mülh. lib. Liv. 1. 34.* Tarquinii. *Virg. 1. En. 572.* Vultis et his mecum paciter considere regibus? *Id. 4. ibid. 39.* arvis aliquorum. *Id. 4. ibid. 349.* terræ. *Id. 10. ibid. 780.* Itala urbe. *Id. 3. ibid. 162.* Cæcia. *Id. 3. ibid. 378.* Ausonio portu. *Curt. 7. 3. 22.* Permissum senioribus in novem urbem considerare. *Id. 6. 6. 24.* Considero in campo. *Val. Flacc. 3. 166.* nostrâ suâ. *Sil. 11. 15. 528.* nostris in oris. *Stat. 11. Theb. 153.* regno. ¶ 4. Denique specialiter, sæpe hoc eensus ad rem militare pertinet, et est castra ponere, consistere. *Cic. 11. Fam. 4. 2.* Cum quinquæ cohortes, sine centurione ullo, apud Philomeliu considissent. *Cæs. 1. B. G. 48.* Eodem die castra promovit, et millibus passuum sex et Caesaris castris sub moote considit. *Adde eumd. 1. ibid. 21. et Sall. Cat. 57. Cæs. 1. B. G. 49. et 5. ibid. 9.* Considero in aliquo loco. *Id. 7. ibid. 58.* in ripis contra Labieni castra. *Id. 2. ibid. 16.* trans flumen. *Id. 3. ibid. 17.* contra aliquem duo militum spatio. *Id. 7. ibid. 79.* non longius v. passibus a nostris multionibus. *Sall. Jug. 49. et Curt. 4. 12. 18.* in colle. *Sall. Jug. 49.* inter virgulta. *Id. ibid. 24.* prope Cictam haud longe a mari. *Id. ibid. 51.* superioribus locis. *Id. ibid. 106.* circiter duo milium intervallu ante aliquos. *Liv. 10. 4.* in insidiis. *Id. 4. 17.* in ripis. *Curt. 8. 13. 5.* in cipa. *Id. 8. 1. 5.* in silva. *Id. 4. 12. 4.* haud procul. *Id. 7. 7. 31.* Qua venturum sciebat, considit occultus. *h. e.* in insidiis. — Absolute. *Sall. Jug. 04.* Castris egreditur, noctemque totam linere facto considit. *Adde eumd. ibid. 52. et 98.*

B) Latiori sensu ponitur de ianimalis, et considere dicuntur quæcumque ima petunt, descendunt, dehiscunt. — a) Absolute. *Cic. Prov. cons. 14. 34.* Quæ (Alpes) jam licet considant. *Ovid. 13. Met. 408.* Ilion ardebat, oque adhuc considerat ignis. *Curt. 8. 10. 25.* Ne tamen universa (materia) consideret. *Id. 5. 13. 12.* Paulisper inhibuit cursum, donec pulvis consideret. *Colum. 12. R. R. 24. 2.* Patientur plectem considerare: cuiu siderit, equam eliquibus. *Adde Plin. 34. Hist. nat. 10. 23. (106) et*

Sil. 11. 17. 291. — b) Addito loco, in quem aliquid considit. *Liv. 30. 2.* Arpioi terra campestri agro in ingentem sinum considit. *Virg. 2. En. 625.* omne mihi visum. considere in ignes illum. *h. e.* conflagrare et ruere. *Id. eumd. 9. ibid. 145.* Sic *Tac. 3. Hist. 33.* in ignem. *Stat. 3. Theb. 185.* in cinerem. — c) Addito loco, ubi aliquid considit. *Liv. 30. 38.* In Viterno agro terra ingentibus caveolis coudidit, erboesque in profundum haustæ. *Plin. 3. Hist. nat. 25. 28. (147).* Qua mlescentia Alpiu juga molli in dextra ac lava devertitate considunt. *h. e.* humiliora sunt et clivi clementioris. *Id. 18. ibid. 35. 82. (356).* Cum in cacuminibus montium nubes considunt, hiemabit.

II.) Translate. ¶ 1. Raro de personis occurrit, et est aliquo in statu se ponere. *Cic. 2. Att. 4.* Cum Quintus voster jam in olin coudiderit. *Virg. 11. En. 349.* totamque videmus Considerisse urbem luctu. *h. e.* afflicta esse, et pæne direxim luctu sepulchrum. *V. Servitum ad h. l. Seneca Ep. 17.* Antequam facio scedere et in alia parte considerare. *h. e.* et ad ellam partem me vertere, seu mutare sententiam: sumpsum a senatoribus, qui in hanc, eut illam partem sessum ibant, cum pedibus ibant in sententiam. ¶ 2. Sæpius occurrit de inanimis et abstractis, pro sedem agere, requiescere, terminari. *Plaut. Trin. 2. 2. 24.* Hæc si ubi capesses mea Imperia, bona multa in pectore considunt. *Cic. 1. Fin. 16. 58.* Injustitie cujus in mente considit. *Id. Tim. 2.* Sensus movencia eodem in opinione considunt, quæ ortum habere gigni- que diximus. *Orellius* tamen certius legit: Sensus movencia quæ sunt, eadem in opinione consistunt; quæ ortum habere gigni- que diximus. *Id. Harusp. resp. 12. 24.* Quorum (indorum) religio tanta est, ut ex ultimis terris accessita, in hac urbe considerit. *Id. Orat. 27. 96.* Hoc totum (genus cendendi) — speculum a subtilibus, repulsum a gravibus, in ea, de qua loquor, mediocritate coudidit. *Id. Mur. 8. 18.* Considerit utriusque nomen in quæstura (h. e. ad ceteros honores non est progressum): nullum enim vobis fors campum dedit, in quo excutere virtas cognoscique possit. *Id. 3. Orat. 49. 289.* Junctio verborum assecutur a procedis numeris ac liberis, maxime heros et pæone; sed varie distincteque considit. *h. e.* iemulatur, claudatur. *Forcellinus* hæc duo postrema loca ad parage proximo seq. retulerat. ¶ 3. Item de vehementioribus animi motibus, vel similibus, et est minui, deservescere, sedari. *Cic. Brut. 24. 93.* Ardor animi non semper adest: laque cum considit, omnis ille vis et quasi flamma oratoris exstinguitur. *Id. 4. Acad. (2. pr.) 27. 88.* Furor considit. *Id. Brut. 3. 10.* Eodem expertu omnis, quæ me angebat, de cepubrica cura considit. *h. e.* cessavit, sedata est. *Liv. 33. 7.* Ubi terror ab necopineto visu considit. *Id. 42. 62.* Cum jam ab re bene gesta considisset ferocia. *Id. 38. 17.* Ubi ira considit. *Sil. 11. 16. 218.* bella. *Adde Tac. 1. Ann. 30. extr.* cujus verba sub init. exhibuimus. Hæc referri potest et illud *Manil. 2. 251.* Libca sub emetico considens orbe laborum.

CONSIGNANTER, adverb. Occurrit tantum Comp. *Consignantius* apud *Gell. 1. 28.* (ræci significatius consignandusque dixerunt. *h. e.* expressius.

CONSIGNATE, adverb. Occurrit tantum Sup. *Consignatissime* apud *Gell. 1. 15.* Eupolidis quoque versus de id genus hominibus consignatissime factus est. *h. e.* id genus homines omnino significando.

CONSIGNATIO, *ōnis, f. 3.* *Quintil. 12. 8. 11.* Promittit litigator omnia, læstem populum, paratissimas consignationes, etc. *h. e.* tabulas a pluribus obsignatas. *Adde Dig. 22. 3. 4. et Martian. ibid. 48. 10. 1. et Paul. ibid. 48. 10. 16. § 2.*

CONSIGNATUS, *a, um, F. CONSIGNO.*

CONSIGNIFICATIO, *ōnis, f. 3.* similis significatio. *Boeth. in Aristot. libr. de interpr. ed. pr. p. 221.* Quod dicitur ferus, cum alia parte nominis, quæ est equi, unum consignificat, id est equiferus, separatim etiam nihil extra significat. Quod si rursus ipsum nomen extrinsecus, non in alioquin nominis parte, ponatur, per se sibi significat. Ergo non est similis in simplicibus nominibus compositisque partium consignificatio.

CONSIGNIFICO, *as, are, a. 1.* (cum et significo). Part. *Consignificans* occurrit apud *Priscian. 2. p. 574. Putsch.* cujus verba *P.* in **SYNTEGOREMA**. — *Consignifico* est simul significo. *Cassiod. de dialect. Verbum est, quod consignificat tempus, cujus pars nihil extra significat. Priscian. 10. p. 1025.*

Putsch. Coniunctio est pars rationis indeclinabilis, quae consignificat, vim vel ordinationem demonstrans. *Id.* 17. p. 1040. *Ibid.* Praepositiones et conjunctiones semper consignant, id est coniunctae aliis significat, per se autem non. *F.* et voc. praeced.

CONSIGNO, as, xvi, atum, are, a. 1. (cum et signo). *Part. Consignans* 1.; *Consignatus* 1. et 2.; *Consignandus* 2. — *Consigno* est signis aliquid notum, ut id ratum, firmum validumque ab omnibus habetur (It. *dare validità e autenticità ad una cosa munendola di un segno, come sarebbe suggello, sottoscrizione etc.*; *Fr. authentiquer en revêtant d'un sceau etc.*; *Hisp. autenticar, legalizar con el sello etc.*; *Ger. etwas unterzeichnen oder unterfertigen, mit Siegel und Unterschrift versehen, beglaubigen und urkundlich bescheinigen*; *Angl. to seal, affix a seal to*). Occurrit ¶ 1. Stricto sensu, et ponitur de epistolis, testamentis, decretis et similibus, quibus nomen adscribendo vel sigillum imprimendo auctoritatem ac vim roparamus. *Plaut. Trin.* 3. 3. 48. et 88. *Consignare epistolas.* *Id. Curo.* 2. 3. 90. *Tote tabellas consignat.* *Id. Bacch.* 4. 8. 83. *Aequum est tabellis consignatis credere.* Quod dixit *Id. ibid.* 4. 8. 11. *tabellas obsignatas, consignatas*, duobus verbis unum atque idem significare voluisse videtur: nisi male ita distinguere, ut *obsignatas* ad signum anuli referatur, *consignatas* ad scripplionem. *Apud eund.* *Pers.* 4. 2. 12. *Consignare tabellas alicui.* h. e. *rosignatas seu obsignatas alicui tradere.* *Cic. Quinct.* 6. 25. *Tabulae signis hominum nobilium consignatur.* *Id. Deiot.* 13. 37. *Senatus iudicia de illo publicis populi Romani litteris monumentisque consignata.* *Id. Flacc.* 16. 37. *Laudatio consignata retri.* *Id. post redit. in senat.* 11. 29. *Vim et crudelitatem privilegii auctoritate honestissimorum nominum et publicis litteris consignare.* *Id. Legg.* 20. 48. *Publicis litteris consignatum memoriam publicam nullam habemus.* *Id. Divin. in Q. Caecil.* 9. 23. *Illius pratura et tua questura huius litteris consignata.* *Id. 5. Ferr.* 46. 100. *Ratio Et-nensium et publicis et privatis litteris consignata.* *Liv.* 39. 48. *Placuit scribi id decretum et consignari a Lacedaemoniis.* *Id.* 23. 38. *Litteris periculis, consignata omnia ad senatum misit.* *Id.* 29. 12. *Conscriptis consignataque.* *Cajus 2. Instit.* 181. *Tabulas proprio lino proprioque cera consignare.* *Ulp. Dig.* 3. 19. 13. *ante med.* *Consignare legem.* *Florentin.* *ibid.* 28. 1. 24. *testamentum.* *Hermogen.* *ibid.* 48. 1. 65. *Periculum consignatum in publico loco deponere.* h. e. *in sarculo signato positum, ut Ulp.* *ibid.* 16. 3. 1. *post med.* loquitur. *Eodem modo intellige illud Sueton.* *Claud.* 26. *Dote later auspices consignata.* *In argum. Pseudoli Plautini.* *Consignare symbolum.* h. e. *signis notare tesseram.* *Hieronym.* *Vita Hilarion.* n. 34. *Singulorum lectulis et ardentia membra consignans.* ¶ 2. *Lallori sensu est confirmare, testari, aliquid tanquam fide dignum signis demonstrare.* *Cic.* 1. *Divinat.* 40. 87. *Quis est, quem non moveat clarissimas monumentis testata consignataque notitullas?* *Id. Cluent.* 50. 138. *Errat vehementer, si quis in orationibus nostris auctoritates nostras consignatas se habere arbitratur.* h. e. *scriptis commendatas, atque adeo ratas firmasque.* *Id.* 2. *Orat.* 55. 224. *Ubi sunt li fundi, quos tibi pater publicis commentariis consignatos reliquit?* *Id. Tim.* 9. 28. *Eorum siderum cursus, e quibus erat motus temporis consignandus.* *Gell.* 14. 2. *a med.* *An ex officio sit iudicis enusum, de qua cognoscit, interlocutionibus suis ita exprimitur consignareque, ut ante sententiam tempus signa et indicia faciat sensus sui.* *Porc. Latro in Caecil.* 17. *Nulli non oculi te senatorum statim consignantur.* — *Figurate.* *Cic.* 1. *Tusc.* 24. 57. *Nec fieri posse, ut a pueris tot rerum insitas et quasi rosignatas in animis notiones haberemus.* *Cf. eund.* 4. *Acad.* (2. pr.) 1. 2. *Ut litteris consignamus, quo monumentis mandare volumus: sic ille in animo res insculptus habebat.* h. e. *litteris notamus, perscribimus.* ¶ 3. *Consignatus habentis Latinitas tempore in monumentis Christianis dictus est, qui Confirmationis Sacramentum suscepserat.* *Inscript.* apud *Oderic. Syllog.* p. 268. *PICENTIAE LEGITIMAE NEOPHITAE DIE V. KAL. SEPT. CONSIGNATAE A LIBERIO PAPA etc.* *Hic Pontifex Romanus fuit ab ann. a Chr. n. cccxvi. ad ann. cccxvii.*

CONSILIO, es, era. *F.* voc. seq.

CONSILESCO, silesels, sili, silesce, n. 3. (cum et sileo). Formam *consileo* effert *Forcellinus*, sed

nullo exemplo confirmat. — *Consilescere* est idem quod *conulescere*, *conquiescere*. *Plaut. Mil. glor.* 2. 8. 100. *Me occultabo aliquod dies, dum ha consilescunt turbas, atque ira leuunt.* *Gell.* 12. 1. *Omnis impatientissimae sollicitudinis strepitus consilescit.* *Id.* 5. 1. *extr.* *Consilescere universos dicit, quasi attonitos et obstupidos.* *Ennius* quoque apud *Paul. Diac.* p. 58. 9. *Müll.* *consilium* possunt pro *conquiescere*. *Hieronym.* in *Isaiam* 5. 14. 7. *Ad ruinam Israel omnis terra consiluit.*

CONSILIARIS, e, adject. idem quod *consiliarius* adject. Absolute *Paul. Dig.* 1. 23. 5. *Consiliari eo tempore, quo adsidet, negotia tractare in suum quidem auditorium nullo modo concessum est.* Ita in *Edli. Torrentini*: at *Haloander* habet *Consiliariis eo tempore, quo adsident*, etc.; quod praestat.

CONSILIARIUS, a, um, adject. qui ad consilium pertinet, qui in consilium adhibetur. *Plaut. Truc.* 2. 1. 6. *Magisque adeo ei consiliarius hic amicus est, quam auxiliarius.* *Id. Epid.* 1. 2. 56. *Ego de re argentaria iam senatum convocabo in corde consiliarium.* *Apul. de Dogm. Plat.* 2. *Illam consiliariam, et illam alteram iratorem animam presserunt.* h. e. *rationem et appellum, ut loquentur philosophi.* *Gell.* 18. 3. *Homines consiliarii.* — *Consiliarium fulmen* apud *haruspices* dicebatur, quod ante rem fiebat, sed post cogitationem, cum aliquid in animo versantibus, aut ausdebatur fulminis ictu, aut dissuadebatur. *Seneca 2. Quest. nat.* 39. — *Hinc*

Consiliarius, *H.* m. 2. *absolute, substantivorum more, est qui in consilium adhibetur; et occurrit — a) Absolute.* *Cic.* 1. *Fam.* 9. 2. *Et ego te auctore amicissimo et sapientissimo, et tu me consiliario fortasse non imperitissimo, fidei quidem et benivolentiae, usus esses.* *Id.* 2. *Legg.* 19. 43. *Est boni augurii meminisse, Jovi opt. max. se consiliarium atque administrum datum.* *Id.* 14. *Att.* 9. *Ratio adhibendi lator, consiliario et auctore Vestorio.* *Sueton. Tib.* 33. *Offerre se consiliarium alicui.* — *b) Addito Genitivo personae, cui quis est a consiliis.* *Cic.* 1. *Fam.* 2. 3. *Consiliarius regis.* *Id.* 4. *Ferr.* 17. 42. *Verris amici et consiliarii.* *Id.* 3. *Att.* 19. 3. *mei.* *Inscript.* apud *Gruet.* 458. 7., quae est apud *Orell.* 3190. *CONSILIARIUS AYGOSTORVM.* Adde *aliam* apud *Murat.* 1024. 4., quae est apud *Orell.* 2648. *Cod.* 1. 51. 3. *Consiliarii iudicum et cancellarii.* — *c) Addita re, ad quam agendam consilium datur.* *Fellej.* 2. 56. *Consiliarii caedis.* *Sueton. Tib.* 55. *Consiliarii in negotiis publica.*

CONSILIATIO, ois, f. 3. *actus consiliandi.* *C. Jul. Vici. art. rhet.* (edente *Romae A. Maio*). 14. *Si causa est in argumentis, ad ea te potissimum converte; si in consiliatone, insiste.* *Boeth.* in *Aristot. de interpr.* edit. pr. p. 247. *Si quis enim aliquid consilio faciat, quidquid consiliatone peregerit, ejus rei ipse principium est.* Adde *eund.* *ibid.* p. 379., ubi haec vox quinquies occurrit.

CONSILIATOR, ois, m. 3. ¶ 1. *Est idem ac consiliarius.* *Phaedr.* 2. 7. 2. *Consiliator maleficus.* *Plin.* 4. *Ep.* 17. *Ille meus in gerendis honoribus consiliator et rector.* *Apul.* 1. *Met.* *Consiliator bonus.* *In Inscript.* apud *Gud.* p. 7. n. 6. *est epitheton Iovis.* ¶ 2. *Item qui consilium accipit.* *Petrus. Salyr.* 78. *Malbematicus, consiliator decorum.*

CONSILIATRIX, icis, f. 3. *quae consilium dat.* *Apul.* 5. *Met.* *Illae consiliatrices egregiae tuae.*

CONSILIATUS. *F.* **CONCILIO** sub A.

CONSILIO, siligols, f. 3. *herba, quae a botanicis dicitur pulmonaria, ab aliis leonis pata, etc., ejus radix pulmonum vltis, et phthisicis remedio est, praesertim percoribus, trajecta per auriculam.* *Colum.* 6. *R. A.* 5. 3. et 7. *ibid.* 5. 14., *Plin.* 25. *Hist. nat.* 8. 48. (56). et 26. *ibid.* 7. 21. (38); et *Fegej.* 1. *Pelerin.* 12. 2. *Schneid.* V. et *Pelagon.* p. 19. l. 9. et seqq. — *Dicta est consilio, quod inter siligolem et tridicum frequentissime nascitur.* *Cl. Fée (Op. cit. vol. 3. p. 340).* haec ait: «Végèce ayant déclaré que *re consilio* était sa pulmonaire, quelques commentateurs ont décidé qu'il s'agissait ici de la *Pulmonaria officinalis* L., et Sprengel est de cet avis. Brotero a pensé que c'était un véritable *Feralum album* L., ou ellebore blanc. Il n'y a pas plus de preuves pour l'une que pour l'autre de ces plantes.»

CONSILIO, Is, ire, n. 4. *a con et salio.* *Afferri solet locus Livii* 24. 28., *Item Taciti* 3. *Ann.* 48. et 6. *ibid.* 36., quibus tamen locis verbum *consilio* neque locum recte habet, et patronos perpercos. —

Consiliare in re fullonica quid sit, *F.* io **CONCILIO**.

CONSILIOR, aris, atus sum, ari, dep. 1. *Part. Consilians et Consiliaturus.* — *Consiliari* est consilium habere, consulare; et occurrit — a) *Absolute.* *Cic.* 15. *Att.* 9. 2. *Tu quid egeris tua cum tristitia, tum etiam difficili ad consiliandum legatione, vehementer exspecto.* *Cass.* 1. *B. C.* 19. *Cum Domitius multum cum suis, consiliandi causa, secreto colloqueretur.* *Horat.* 3. *Od.* 3. 17. *Gratum elocuta consiliantibus Junone divis.* Adde *Liv. epit.* 125. *Tac.* 2. *Hist.* 53. *Et rediere omnes Bononiam, rursus consiliaturi.* Adde *Cod. Theod.* 12. 42. 12. § 1. — b) *Cum Accusativo rei, de qua consultamus.* *Cass.* 1. *B. C.* 73. *Haec consiliantibus eis, nunciatur etc.* — c) *Cum Dativo personae, ejus commodo quis consiliatur.* *Horat. Art. P.* 136. *Ille bonis faveatque, et consilletur amire.* — *NB.* Omnia haec loca ab aliis aliter leguntur. Nam *consiliatur*, et *consilia habentibus* quidem reponunt apud *Horat. Art. P.*; et *consultandi et consultantibus* apud *Cass.*, et *consulturi* apud *Tacit.*, denique *consiliandum* apud *Cicer.*; adeo ut non defuerint, qui ipsum verbum toto Latino exulare jussuerint. Verum ut de aliis taceam, exemplum *Horatii* ex l. 3. *Od.* sumptum, non nil vi adhibita mutari potest. Quare, ut de reliquis dubitetur, de participio *consilians* dubitari quidem certe non debet. Adde quod *consilior* septies occurrit apud *Valg.* *Interpr.*, acil. *Psalm.* 10. 14., *Eccli.* 37. 7., 39. 10. et 16. et 38., etc.

CONSILIOSUS, a, um, adject. *Comp. Consiliosior et Sup. Consiliosissimus.* — *Consiliosus* est consilio valens. Vox est *M. Catonis*, teste *Gell.* 4. 9. ex qua gradus inflexit. *Fronto ad Verum Imp.* (edente *A. Maio*) *Ep.* 1. *Cum multa ejusmodi consiliosa exempla in historiis et in orationibus lectitares, ad rem militarem magistra eloquentia usus es.* *Sidon.* 7. *Ep.* 9. in *conc. post med.* *Si personam tractatu consiliose pensemus.* h. e. *consideratore.* et 1. *Ep.* 1. *Sicut es in illa, quae deliberabuntur, consiliosissimus.*

CONSILIUM, ii, n. 2. *Volunt quidam, propria esse vocem artis fullonicae, a cum et salio; et significare illam subsultationem, qua fullones pedibus vestimenta subigunt, ut in CONCLIO sub A dictum est: ubi et locum Plauti in hac rem adduximus; cf. et Farron.* 6. *L. L.* 43. *Müll.* *Alii probabilius ac rectius deducunt a consilendo quasi pro consultum, eadem formam quae exilium, auxilium, concilium etc.* — *Usurpatur autem A) Abstracte, et B) Concreto, ut ajuot, sensu.*

A) *Abstracte* accipitur L) *Pro effectu mentis vel intellectus, et II) Pro causa sive pro ipsa facultate consilii capiendi.*

I) *Consilium* accipitur pro effectu mentis vel intellectus, et ¶ 1. *Consilium* dici potest, quatenus capitur, et est actus aliquid, praecipue inter plures, perpendendi proindeque deliberandi; ac propterea in plur. numero interdum consilia significant sententias, deliberationes. *Plaut. Truc.* 1. 2. 7. *Consulta sunt consilia.* Et joculariter *Id. Mil. glor.* 2. 2. 44. *Paulisper tace, dum ego mihi consilia in animum convocabo et dum consulto etc.* *Ter. Andr.* 2. 1. 20. *Neque pot consilii locum habeo, neque ad auxilium copiam.* *Cic.* 10. *Att.* 1. 3. *Magnum est et τὸν πολυταχὴν ἀνεπαύτων, veniendumne sit in consilium tyranni, si is de aliqua re bona deliberaturus sit.* *Id.* 1. *Oct.* 1. 2. *Publici consilii participem fieri.* *Id.* 2. *Fam.* 7. 2. *Se adhibere in consilium.* *Sall.* *Cat.* 42. *Nocturnis consiliis — festinando, agitando omnia, plus timoris quam periculi effecerant.* *Liv.* 28. 26. *Per eosdem dies, quibus haec consultabant, consilium de his Carthaginiorum erat.* *Id.* 23. 22. *Publicum consilium convenire.* *Id.* 4. 6. *Consilia principum domi habere.* Adde *eund.* 9. 15. et 41. 1.; et *Virg.* 9. *Aen.* 227. *Liv.* 35. 18. *Arcanis consiliis interesse.* *Cass.* 2. *B. G.* 33. et *Curt.* 3. 7. 8. *Consilium iolre.* *Curt.* 3. 5. 13. *Darius ergo — fortunam meam in consilio habuit.* Adde *eund.* 5. 5. 12. *Quintil.* 12. 2. 21. *De quibus maxima saepe in senatu consilia versata sunt.* — *Res est consilii*, h. e. *in deliberationem edit.* *Cass.* 7. *B. G.* 38. *Quasi vero consilii res sit, et non necesse sit nobis cum Arvernis nosmet conjungere.* — *Sic res est magni consilii*, h. e. *in qua magno consilio est opus.* *Cic.* 15. *Att.* 12. 2. *Quid statim credendum sit, quid nomen, quid hereditas, magno consilii est.* *Id.* 10. *ibid.* 1. 3. *Nihil mihi adhuc accidit, quod majoris consilii esset.* — *Mei, tui consilii est*, h. e. *ad me, ad te, deliberatio pertinet.* *Cic.* 3. *Fam.* 2. 2. *Quid*

in eo genere efficere possis, tui consilii est. *Nepos Con. 4.* Id arbitrium negavit Conon sui consilii. — *Meum, tuum consilium est*, eodem sensu. *Cic. 14. Fam. 14. 1.* Vestrum jam consilium est, non solum meum, quid sit vobis faciendum. Adde *eumd. ibid. 18.* ¶ 2. Consilium dici etiam potest, quatenus datur. *Plaut. Epid. 1. 1. 89.* Tu quidem antehac alii solebas dare consilia mutua. *Ter. Hecyr. 4. 4. 93.* Quid das consilii? *Id. Andr. 2. 1. 9.* Facile omnes, cum valemus, recta consilia ægrotis damus. *Cic. 2. Orat. 9. 35.* Dare consilium de maximis rebus. *Id. Chuent. 31. 85.* Cethegum — minus et fidele consilium dedisse. *Horat. 3. Od. 4. 41.* Vos lene consilium datis et dato Gaudetis, almæ. Adde *Ter. Eun. 2. 3. 85.* et *Phorm. 2. 4. 21.*; et *Cic. 2. Fam. 7. 2.* et alibi. *Ter. Andr. 2. 1. 36.* Davum optime video, cujus consilio fretus sum. *Cic. 4. Fam. 2. 2.* Quod meum consilium exquisitis. *Id. 2. ibid. 7. 1.* Teque hortor, ut omnia gubernes — prudentia tua, ne te auferant aliorum consilia. *Id. 5. ibid. 2. 9.* Aliquid sui consilii impertire alicui. *Plaut. Pseud. 1. 1. 17.* Aliquem juvare aut re, aut opera, aut consilio bono. *Ter. Heaut. 1. 1. 34.* Aut consolando, aut consilio, aut re juvare. *Cf. Cic. 7. Fam. 10. extr. Id. Cic. 2. ibid. 7. 2.* Consilio alicuium juvare. *Id. 15. ibid. 2. 2.* Consilio atque opibus alicujus adjuvatur res publica. *Ter. Phorm. 3. 1. 17.*; et *Cic. 6. Att. 3. ad fin.* et *13. ibid. 31. 3.* Facere aliquid de consilio alicujus. *h. e.* alicui nobis consilium dante. Et sine præposit. *Ter. Andr. 3. 2. 22.* Quasi tu dicas, id factum consilio meo. *Cf. tamen infra sub 3. in 6a. Curt. 3. 7. 10.* Rationem tam salubris consilii accipere. *Id. 4. 1. 9.* Saniora consilia pati. *Ovid. 2. Met. 126.* Consilia, non curibus alicujus uti. *Sic Nepos Themist. 2. ad fin.* responsum oraculi Apollinis, quem Athenienses consulerant, consilium appellat. ¶ 3. Denique consilium dicitur, quatenus est uniuscujusque voluntaria deliberatio, seu ratio excogitata faciendi aliquid, aut non faciendi, ut *Cic. de fin. 1. Invent. 25. 36.* et *2. ibid. 9. 31.*, vel ut plenius *Quintil. 6. 5. 3.* ratio quædam alte petita, et periculum plura perpendens et comparans, abensque in se et inventionem et judicationem. — a) Generatim. *Plaut. Mil. glor. 2. 3. 73.* Consilium est ita facere. *h. e.* decrevi, statui. *Ter. Hecyr. 3. 5. 44.* Jube illam redire. *p. non* est consilium, pater. *Cic. 5. Att. 5. 1.* Ibi Pompilius expectare consilium est. *Sall. Jug. 87.* Quæ gratuito faciebam, ea uti accepta mercede deseram, non est consilium, Quirites. Adde *eumd. Cat. 4. 4.*; *Liv. 5. 2.* et *Tac. 1. Ann. 1. Ter. Andr. 4. 3. 18.* Repudio quod consilium primum intenderam. *Id. ibid. 3. 4. 10.* Callidam consilium. *Id. Eun. 4. 7. 14.* Consilium illud rectum est de occidendis ædibus. *Cic. 1. Phil. 1. 1.* Consilium perfectionis et reversionis meæ. *Id. 4. Fam. 3. 1. Me* — multa jam consolatur, maxime consensientia consiliorum meorum. *Id. 7. Att. 9. Amentissimum alicujus consilium. Id. 10. Fam. 21. 1.* Communi consilio bellum administrare. *Id. 5. Ferr. 25. 63.* Clausa sua consilia habere de aliqua re. *Cæs. 1. B. C. 78.* Sed ex propositis consiliis duobus explicitus videbatur Herdam reverti. — Ibi se reliquum consilium explicatorem confidebant. *Liv. 25. 38.* In rebus asperis et tenui spe fortissima quæque consilia tutissima sunt. *Id. 35. 32.* Ne temere eam societatem celeritate nimia consiliorum everterent: consilia cauta et audacia prima specie læta, tractata dura, eventu tristia esse. *Curt. 7. 4. 11.* Turbida consilia. *Vellej. 2. 120.* Temerario consilio uti. *Sueton. Aug. 8.* Præceptis consilium et immaturum. — Porro jungitur plurimis Verbis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Cic. 7. Att. 24. extr.* abesse a consilio fugiendi. *Id. 5. ibid. 11. 6.* abicere consilium ædificandi. *Curt. 5. 8. 10.* agitare consilium fugæ. *Seneca Ep. 10.* agitare mala consilia. *Ter. Eun. 3. 5. 66.* capere consilium una cum aliquo. *Sic Plaut. Merc. 2. 3. 12.* Nec quid corde nunc consilii capere possum scio. Adde *Ter. Eun. 5. 2. 27.*; et *Cic. 14. Fam. 12. et 7. Att. 10. Cic. 2. Off. 9. 33.* capere consilium ex tempore. *Id. 11. Fam. 29. 1.* In capiendo consilio. *Id. 1. Off. 3. 9.* capiendi consilii ratio. *Plaut. Stich. 4. 1. 72.* capti consilii memor. *Cic. 14. Fam. 12.* capere id consilii. *Cæs. 1. B. C. 1.* capere sibi consilium. *h. e.* sibi consulere, neglectis aliis. *Sic Id. 1. B. C. 76.* Postulat, ut jurent omnes, se exercitum ducemque non deserturos, neque sibi separatim a reliquis consilium capturos. *Cic. Dom. 43. 114.* capere perniciosa reipublicæ consilia. *Id. 4. Ferr. 17.*

41. capere consilium non adesse. *Id. Quinct. 16. 53.* et *Cæs. 7. B. G. 71.* cepisse consilium hominis fortunas funditus evertere. *Cic. 14. Att. 24.* cepi consilium, legari a Cæsare. Adde *Liv. 44. 11. Cæs. 3. B. G. 2.* capere consilium belli renovandi legionisque opprimendæ. Adde *Sall. Cat. 16. Cic. 7. Att. 10.* cepi subito consilium, ut, antequam lueret, extremum. *Plaut. Rud. 1. 3. 21.* capessere consilium. *Ter. Andr. 1. 1. 43.* et *2. 4. 1.* captare aliquid consilii. *Cic. 4. Att. 20. 4.* commutantur in boras consilia. *Id. 4. Fam. 2. 4.* conjungere consilium cum alterius consilio. *Ter. Adelph. 5. 4. 20.* credere alicui consilia omnia. *Cic. 10. Fam. 4. 3.* discrepare a consiliis alterius. *Id. Rosc. Am. 40. 117.* enunciare auctorum consilia adversariis. *Ovid. 11. Met. 415.* facere certum aliquem sui consilii. *Cic. 13. Fam. 1.* impedire alicujus consilium. *Id. 10. ibid. 21. 2.* indicare temerarium suum consilium alicui. *Nepos Lysand. 3.* Inuit consilia reges Lacedæmoniorum tollere. *Cic. 8. Att. 14. 2.* tabat meum consilium. *Id. 2. Fam. 15. extr.* laudare alicujus consilium. *Tac. 3. Hist. 3.* miscere consilium cum aliquo. *Cic. Rabir. Post. 1. 2.* multatant crudellissime alicujus consilia a fortuna. *Nepos Eumen. 9.* mutare consilium. *Cic. 15. Att. 3. 1.* patet alicujus consilia. *Id. 1. Off. 31. 112.* permanere semper in proposito susceptoque consilio. *Id. 9. Fam. 5. 2.* pænitet nos consilii nostri. *Virg. 1. Æn. 281.* referre consilia in melius. *Ter. Phorm. 1. 4. 1.* reperire aliquod consilium celere. *Cic. 1. Fam. 9. 4.* repetere paulo altius rationem consiliorum suorum. *Id. 3. Att. 15. 4.* revocare aliquem a turpissimo consilio. *Id. 15. ibid. 4. 1.* spectat alicujus consilium ad bellum. *Sic Id. 2. Orat. 40. 169.* Consilia nostra sempiternum tempus spectare debent. *Id. 1. Off. 31. 112.* auspicere consilium. *Virg. 1. Æn. 658.* versare nova consilia. — b) Speciatim consilium dicitur ipsa voluntas, seu potius ipsius voluntatis finis, vni go intentio, cui opponitur actio. *Liv. 1. 58. sub fin.* Unde consilium abfuerit, culpam abesse. *Cic. 1. Fam. 7. 5.* Quod — scripsi, tantus facti tui iudicium non tam ex consilio tuo, quam ex eventu homines esse facturos. — Hinc Abiatis consilio eleganter ponitur pro de industria, data opera. *Liv. 35. 14.* Secutum tamen sua sponte est, velut consilio petito esset, ut suspector Hannibal regi fieret. *Virg. 7. Æn. 216.* Consilio banc omnes animisque volentibus urbem Afferimus. Et cum opposito casu apud *Cic. 5. Fam. 2. 8.* Qui me in consulu non casu potius existimaret, quam consilio fortem fuisse. *Cf. eumd. 2. leg. Agr. 3. 6.* Similiter *Cæs. 7. B. G. 20.* Sine consilio hæc acciderunt. — Hinc eo, hoc consilio, ut etc. ea ratione, eo fine. *Cic. 1. Fin. 21. 72.* Explicavi sententiam meam, et eo quidem consilio, tuum iudicium ut cognoscerem. Adde *Cæs. 1. B. G. 48.* et *2. ibid. 9.*; et *Sall. Cat. 57. Nepos Militiad. 5.* Hoc consilio, ut et montium tegerentur altitudine, etc. *Ter. Eun. 5. 8. 1.* Quo consilio hic imus? *Cic. 3. Nat. D. 31. 78.* Homines rationem, bono consilio a diis datam, in fraudem malitiamque convertunt. — Consilio privato aut publico aliquid facere est privata aut publica auctoritate. *Cic. 3. Phil. 6. 14.* Qui contra consulem privato consilio exercitus comparaverunt. *Cæs. 3. B. C. 14.* Una navis, quæ privato consilio administrabatur, etc. *Nepos Pelop. 1.* Idque suo privato, non publico fecit consilio. — Denique in re militari consilium est vasa et subtilis ratio, subdolum inventum, quo hostes decipiuntur. *Cic. 3. Nat. D. 6. 15.* Consilium imperatorum, quod Græci στρατήγημα appellant. *Cæs. 7. B. G. 22.* Singulari militum nostrorum virtuti consilia cunusque modi Gallorum occurrebant. *Nepos Datam. 6.* Tali consilio, uno tempore et proditores percussit, et hostes profligavit. Adde *eumd. Iphicr. 1.* et *Eumen. 5.* Hinc *Quintil. 5. 10. 37.* Opportunus consilii locus. *h. e.* insidialis.

II.) Consilium dicitur etiam ipsa facultas consilii capiendi, aclicet ratio, prudentia, solertia, celeritas animi in rebus pervidendis ac deliberandis. — a) De personis, quæ hujusmodi facultate præditæ sunt, aut carent. Cum mente conjungitur apud *Lucret. 3. 138.* Sed caput esse quasi et dominari in corpore toto Consilium, quod nos animum mentemque vocamus. *Id. 3. 616.* Denique cur animi nunquam mens consiliumque etc. *Cf. eumd. 3. 450.* *Ter. Eun. 2. 2. 10.* Simul consilium cum re amissum? *Id. Andr. 3. 5. 2.* Quandoquidem tam iners, tam nulli consili sum. *Cic. Mur. 12. 27.* Mulieres omnes propter infirmitatem

consilii majores in tutorum potestate esse voluerunt. *Id. 14. Att. 21. 3.* Animo virili, consilio puerili aliquid agere. *Cæs. 3. B. G. 16.* Omnes gravioris ætatis, in quibus aliquid consilii aut dignitatis fuit. *Id. 3. B. G. 5.* Vir et consilii magni et virtutis. *Nepos Datam. 1.* Vir fortissimus maximeque consilii omnium Barbarorum. *Id. Alcib. 1.* Ad omnes res aptus consiliique plenus. Adde *eumd. Pausan. 1.* et *Plaut. Epid. 1. 2. 49.* Rursus *Nepos Datam. 1.* Magnitudine consilii, quo tantum non omnes superabat. *Sall. ep. Q. Pomp. ad senat. p. 170.* Or. Equidem fateor me ad hoc bellum majore studio, quam consilio profectum. *Liv. 1. 13.* Cum — plus in illo senili animo non consilii modo, sed etiam virtutis esse — dicerent. *Horat. 4. Od. 12. 27.* Misce stultitiam consilii brevem. *Ovid. 4. Pont. 2. 48.* miseros prudentia prima relinquit Et sensus cum re consiliumque fugit. *Vellej. 2. 120.* Verus magis Imperatoris defectus consilio, quam virtute militum destitutus. — Hinc ille verborum iusus apud *Cic. 2. Nat. D. 38. 97.* Quis enim hunc hominem dixerit, qui cum tam omnia inter se connexa et apta viderit, negat in his ullam inesse rationem, et quæ casu fieri dicat, quæ quanto consilio gerantur, nullo consilio assequi possumus? — b) De inanimis, quæ consilio carent. *Horat. 3. Od. 4. 65.* Vis consilii experta mole ruit sua. *Cf. Ovid. 9. Met. 746.* — Item de his, quæ prudentia et ratione regi nequeant. *Ter. Eun. 1. 1. 12.* Quæ res in se neque consilium, neque modum habet nilum, eam consilio regere non potes. *Cf. Horat. 2. Sat. 3. 266.* *Quintil. 7. 2. 44.* Scelera non habent consilium. *γὰρ.* Adde *eumd. 6. 5. 11.* — NB. Addunt quidam teleographi alias significationes, ut ponatur pro animo et mente, pro voluntate, proposito, instinctu, electione, etc.; sed hæc commodè ad unam aliquam eorum, quas posuimus, referri possunt.

B) Concreto, uti ajunt, sensu sæpe sumitur pro cœtu hominum consultantium: qua notione frequenter in consilio mutatur in libra, et unum pro altero promiscue legitur. Occurrit autem ¶ 1. Generatim. et — a) Ponitur Græcorum significatione προβουλή apud *Liv. 23. 3.* et *24. 22.* — b) De senatu apud Romanos, quæ de re *V. Liv. 1. 8. extr.* et *Vellej. 1. 8. 6.* *Cic. 4. Phil. 6. 14.* Senatus, id est, orbis terræ consilium delere gestit, ipse consilium publicum nullum habet. *Id. 1. Orat. 82. 333.* Hæc in senatu minore apparatu dicenda sunt: sapiens est enim consilium. Adde *eumd. 7. Phil. 7. 19.*, *3. Fam. 8. 4.*, *Sert. 65. 137.*, *Rabir. perdull. 2. 4.* et *Pis. 3. 6.* et *Liv. 23. 22.* — c) De iudicio collegio, cui de re aliqua sententia ferenda erat, ut apud *Cic. Rosc. Am. 3. 8.* et *52. 151.*, et *Cæcin. 10. 29.* Huc pertinent etiam formulæ ire et mittere in consilium, quæ occurrunt apud *Cic. Chuent. 30. 83.* ¶ MITTO. — d) Denique de familiarium consultantium cœtu. *Liv. 2. 36.* Consilium propinquorum. *Quintil. 3. 80.* amicorum. *Cf. Senec. 1. Clem. 9.* ¶ 2. Speciatim ponitur de consultantium cœtu, quem quis ex iure adhibet sibi quæque adjungit: quo sensu — a) Occurrit de his, qui Romanis magistratibus deliberantibus assidebant; ac propter magistratus ipsi de vel ex consilii sententia pronuntiare dicebantur, ut apud *Cic. 7. Ferr. 21. 53.* Cum consilio causam Mamertinorum cognoscit, et de consilii sententia, Mamertinis se frumentum non imperare, pronuntiat. *Nepos Phoc. 3. extr.* dixit, ex consilii sententia. *Liv. 38. 60. in fin.* Verterat invidia in prætorem et consilium ejus et accusatores. Adde *Cic. Brut. 22. 86.*, *Balb. 5. 11.* et *7. Ferr. 8. 18.*; et *Festum p. 238. 21. Müll.*; *cf. Senec. Ep. 87.*; quibus in locis præcipue dicitur de prætore, de provincie præfecto, de regibus aut imperatoribus exterarum gentium. Raro autem occurrit in re militari, ut apud *Liv. 24. 28.* Consilium militare. vel apud *eumd. 44. 35.* Consilium castrense. Denique consilium dicuntur ipsi consiliarii, assessores, etc. Huc pertinent formulæ in consilio alicui esse vel adesse, in consilio ire, consilium habere, convocare, advocare, dimittere, referre ad consilium etc., quæ occurrunt apud *Cic. Quinct. 1. 4.*, *2. 10.*, *6. 22.*, *10. 34.* et *36.*, et *25. 79.*, *Chuent. 27. 74.* et *30. 83.*, *3. Ferr. 29. 73.*, *4. ibid. 29. 80.*, *4. ibid. 30. 81.* et *7. ibid. 21. 53.*, *Vatin. 6. 15.* et *11. 27.* et *28.*, *1. Att. 16.* et *1. Orat. 26. 121.*; *Cæs. 3. B. G. 3.*; *Liv. 8. 6.*, *9. 15.*, *22. 3.*, *25. 31.*, *27. 48.*, *28. 26.*, *30. 5.*, *32. 6.* et alibi sæpe; *Nepot. Eumen. 12.*; et *Curt. 4. 11. 1.* et *6. 8. 1.* — b) Interdum ponitur et de senatus, collegii etc. parte

aliqua ad aliquid minus electa. Sic semestria consilia apud Sueton. Aug. 35. erant seniores quidam electi, ut Augusto assiderent; sanctius consilium dicitur a Lip. 30. 16. seniores nonnulli a senatu Carthaginem missi, et selecti Aetolorum viri eodem nomine appellantur ab eod. 35. 34.; denique consilia de centumviris occurrunt apud Val. Max. 7. 7. 1., et apud Plin. cujus haec sunt verba 6. Ep. 33. Duobus consiliis vicimus, totidem vici sumus. h. e. duobus centumvirum sessionibus. ¶ 3. Item speciatim ponitur de uno tantum homine, qui dat consilium. Ovid. 3. Fast. 276. Illa (Egeria) Numae confus consiliumque fuit. Id. 4. Trist. 2. 33. Hortator pugnae consiliumque fuit. Adde eumd. Heroid. 17. 268.

CONSIMILIS, e, adject., idem quod similis, sed vox est sonantior, sive est valde similis, omnino similis (It. affatto simile; Fr. entièrement semblable; Hisp. semeja, semejable; Germ. völlig ähnlich; Angl. like, similar). Occurrit — a) Absoluta, et jungitur pluribus Substantivis, quorum praecipua haec sunt. Ovid. 3. Pont. 7. 3. carmen. Lucr. 2. 736. colore. Ter. Heaut. 1. 2. 35. consilia. Plaut. Men. 5. 9. 4. imago. Ter. Eun. 3. 5. 38. ludus. Lucr. 1. 916. natura. Id. 1. 842. ratione. Id. 2. 1018. et 4. 89. rea. Tac. 3. Ann. 13. studio. Afranius apud Non. p. 316. 9. Merc. vln. Cod. Theod. 8. 9. 2. § 1. viri bouere. — Hinc consimilia absolute apud Dig. 34. 2. 23. § 2. Sags, tunicae, peneulae — et consimilia. Adde Quintil. 9. 3. 102. — b) Cum Genitivo. Plaut. Capt. 1. 2. 7. Liber captivus avis ferax consimilis est. Adde Ter. Heaut. 2. 4. 13.; Afranius apud Charis. 2. p. 193. Putsch.; et Lucr. 5. 811. Cic. 1. Orat. 33. 140. Causa aliqua consimilis causarum eorum, quae etc. — c) Cum Dativo. Ter. Heaut. 2. 4. 2. Formae isti mores consimiles forent. Cic. 2. Phil. 12. 28. Cum rem gessisset consimilem rebus illis, quas etc. Cæs. 2. B. G. 11. Ut consimilis fugae profectio videretur. Adde eumd. 5. ibid. 12. et 6. ibid. 27.; et Plaut. Psen. 4. 2. 2. — d) Sequente parti. quasi, aut atque, ac, et, que. Plaut. Bacch. 3. 50. Haud consimili ingenio, atque illic, est. Id. Mit. glor. 3. 2. 8. Quis consimile est quom stertas quasi sorbeam. Adde eumd. Amph. 1. 1. 287. Lucr. 3. 7. quidnam tremulis facere artibus haedi Consimile in cursu possit, ac fortis equi vis? Adde eumd. 4. 232. Pronto de orat. (edente A. Maio) 1. Isti tam oratores, quam poetae consimile faciunt, atque eltharadi solent.

CONSIMILITER, adverb. Idem quod similiter. Gell. 6. 16. Item pro A. Licinio consimiliter Cicero verbo isto utitur. Id. 11. 5. extr. Hæc autem consimiliter tam Phrygibus dicunt, quam Academicis. Adde eumd. 17. 9.

CONSIMILO, as, are, a. 1. consimilem facio. Occurrit tantum Part. Consimilans apud Fulgent. 3. Mythol. 15. Euripides consimilans Tantalum Jovi in tragædia Electrae sit, etc.

CONSPIO, sipis, sipili, sipere, n. 3. (cum et sapio). Part. Consipiens. — Consipere significat asperere, compotem mentis esse. Liv. 2. 45. Roman ex arce plenum hostium urbem cerentes, non mentibus solum consipere, sed ne auribus quidem atque oculis satis constare poterant. Est qui legit concidere: est qui concipere. Seneca Constant. Sap. 16. Ad injurias despicendas non sapiente opus est viro, sed tantum consipiente, qui sibi possit dicere, etc. Gell. 7. 3. referens, ut videtur, verba Tironis Tullii Ibeiti, Vereji sese, ostendit, ne patres, gaudio atque læticia rerum gestorum prospere, de statu mentis suæ deturbati, non satis consiperent. Apud Jul. Valer. res gest. Alex. M. 2. 23. ed. J. Mai. In commune consipiente jamdiu mutatum est, et nunc legitur In commune consulere.

CONSPIUM. F. CONSEPIO in fio.

CONSISTIO. F. CONSTATIO.

CONSISTO, sistis, stili, stitum, sistere, (cum et sisto). Part. Consistens sub A. 1. 1.º a. b. Consistendus sub B. — Passive impersonaliter consistitur occurrit apud Senec. Vita beat. 3. et Dig. 9. 3. 1. pr.; consistendum est apud Cic. Partit. orat. 29. 101. — Consistere usurpatur A) Neutorum more, et B) Raro simodum active.

A) Neutorum more consisto est subsistere, commorari, sto (It. fermarsi, arrestarsi; Fr. s'arrêter, se tenir, rester; Hisp. quedarse, cesar de andar, pararse; Gerol. zum Stillstand kommen oder gebracht

werden, still stehen, stehen bleiben, Halt machen; Angl. to stand firmly or steadily, stand fast, make a stand, stand, stop).

1.) Proprie usurpatur 1.º) de hominibus ceterisque animantibus, et 2.º) de inanimis.

1.º) De hominibus ceterisque animantibus occurrit ¶ 1. Generalim, et quidem — a) Absolute. Plaut. Aulul. 9. 4. 15. Jam hunc non ausim præterire, quin consistam et colloquar. Ter. Eun. 4. 2. 7. Ubi ad ipsum vent diverticulum, consisti. Cic. Arch. 8. 19. Bestias sæpe immanes cauto fluctuant et consistunt. Cæs. 4. B. G. 5. Viatores etiam invitos consistere cogunt. Horat. 1. Sat. 9. 9. Ire modo ocios, interdum consistere. Adde eumd. Epod. 5. 11. et 1. Sat. 9. 62.; et Virg. 5. En. 507. Cels. 8. 15. Scala ita alta, ut consistere homo non possit. h. e. pedibus humi innixus stare. Sil. 11. 7. 303. Ac jam consisteres. h. e. in pedes. Ovid. 7. Met. 573. si prohibent consistere vires, Corpora devolvunt in humum. Cf. Cæs. 2. B. G. 6. — b) Cum additis. Cic. 5. Tusc. 21. 61. Tum ad mensam pueros delictos fuisse consistere et diligenter ministrare. Ovid. 10. Met. 274. Consistere ad aras. Id. 10. ibid. 510. ad ramos. Id. 5. Fast. 532. ad terga alicujus. Seneca Herc. fur. 574. ad sonitum alicujus. Et passive impersonaliter, quamvis paullo aliter, Seneca Vita beat. 3. Ista quæ spectantur, ad quæ consistitur. h. e. inspicendi causa moramur. — Ovid. 2. Met. 768. Consistere ante domum. Id. 15. ibid. 653. ante torum. Id. 7. Met. 72. ante oculos alicujus. Adde eumd. Heroid. 15. 181. Id. Heroid. 20. 25. ante vultus alicujus. Lucan. 2. 509. ante pedes alicujus. — Plaut. Cist. 4. 2. 31. Consistere hoc loco cum aliquo. h. e. subsistere alloquendi et colloquendi causa. Sic eodem sensu Id. Cure. 4. 2. 16. et Cic. 2. Ferr. 7. 19. cum aliquo. Eodem pariter sensu Cic. post red. in Senat. 6. 14. In foro cum aliquo. Id. 1. Orat. 61. 261. Neque is consistens in loco, sed inambulans. Adde Cæs. 2. B. G. 6. et 4. ibid. 24. et 26.; Virg. 2. En. 68.; Propert. 4. 15. 18.; et Ovid. 10. Met. 801. et 15. ibid. 674. Val. Flacc. 8. 133. Consistere in hasta. h. e. hasta inniti. — Raro admodum cum præpos. in et Accus. rei, qua quis subsistit vel innititur. Virg. 5. En. 426. Consistit in digitis extemplo arrectus atterque. Seneca Ep. 121. Consistere in pedes. Cf. Tibull. 4. 1. 101. Seu sit opus, quadratam acies consistat in agmen. h. e. sistat se agmine quadrato disposita. — Quintil. 1. 10. 27. et 11. 3. 118. Consistere post aliquem. Ovid. 6. Met. 373. super ripam. — Et cum Ablat. sine præpos. Virg. 4. G. 37. crebris consistunt pantiibus apes. Ovid. 4. Met. 486. et 9. ibid. 397.; et Stat. 1. Theb. 123. Consistere limine. — Cum Adverbis loci. Ter. Adelph. 2. 1. 2. hic. Varro 5. L. L. 156. Müll. ubi. Dig. 8. 1. 15. pr. ibi. Ibid. 5. 1. 19. § 2. si quo. — Cum Infinito. Auct. Friap. 69. dominum toties audire regentem consisti. h. e. ut audirem. ¶ 2. Speciatim consistere dicitur, qui ab itinere, aut ab opere cessant. Cic. 5. Att. 12. extr. Plura scribam ad te cum consistero: nunc eram plane in medio mari. Id. 7. Ferr. 11. 28. In quibus (oppidis) consistere prætores et conventus agere solebant. Id. 3. ibid. 39. 101. Qui — Romæ post quaesturam illam oleariam vix triduum consistisset. Id. Harusp. resp. 11. 23. Si ludus consistit, aut tibicen repente conticuit. Cæs. 3. B. C. 102. Ipse ad ancoram una nocte constitit. Brutus apud Cic. 11. Fam. 13. 2. Quacumque illi, ergastula solvit, constitit nusquam prius, quam ad Vada venit. Propert. 4. 20. 21. Hic manus heroum, placidis ut constitit oris, Mollia composita litora fronde tegit. Virg. 1. En. 541. primaque vetant consistere terræ. Id. 4. ibid. 663. terræ. Id. 10. ibid. 75. terræ patriâ. Id. 8. ibid. 10. Latio. Ovid. 1. Fast. 490. In Aonia constitit exsul bumo. ¶ 3. Item speciatim sæpe ad rem bellicam refertur, et significat subsistere, se lo ordine ad resistendum disponere, locum aliquem opportunum capere. Cæs. 3. B. C. 93. Tanta vi in Pompeii equites impetum fecerunt, ut eo nemo consisteret. h. e. ut eorum unusquisque loco cederet. Id. 6. B. G. 39. Consent, ut in iugo consistant. h. e. contra hostem in iugo stantes resistent. Id. 4. ibid. 24. Consistere in fluctibus. Forcellinus præpositionem omisit. Id. 4. ibid. 26. In arido. Id. 3. ibid. 6. in locis superioribus. Adde eumd. 1. ibid. 13. Id. 1. ibid. 24. in acie. Adde Tac. 2. Ann. 80. Rursus Cæs. 2. B. G. 23. In sinistra parte aries constitit. Id. ibid. 17. Reliquæ legiones contra consistere non audent. h. e. hostibus resistere. Adde Virg. 12. En. 271.

Cæs. 6. B. G. 22. Audere consistere prope hostem. Id. 2. ibid. 26. Consistere juxta. Id. 7. ibid. 48. sub muro. Id. 1. ibid. 43. pari intervallo. Sall. Jug. 92. extr. pro opere. Balbus apud Cic. 8. Att. 15. a. § 1. Cum constitit et timere desierit. (Cn. Pompejus). D. Brut. apud Cic. 11. Fam. 9. 1. Ego, ne consistere possit in Italia Antonius, dabo operam. Nepos Iphicr. 2. Ut — sine duels opera sic ordinatæ consistarent (copiæ), ut singuli ab peritissimo imperatore dispositi viderentur. Liv. 41. 2. Qui circa eum constitlerant. Id. 28. 15. Constitunt signa in radicibus collium. Cf. eumd. 21. 32. Id. 21. 46. Constitit agmen. Cf. Tibull. 4. 1. 101., cujus verba superius retulimus sub 1. b. Tac. 4. Hist. 23. Batavi Transrhenanique, quo discreta virtus manifestius spaciaretur, sibi quæque gens consistunt. h. e. seorsum in acie stant. Liv. 10. 38. Templum Jovi vocet, si constitisset a fuga Romana acies. ¶ 4. Apud Jlios significat sistere se in judicio contra aliquem. Seneca 2. Ira 7. Alius judicia patris accusat: alius cum matre consistit. Papinian. Dig. 5. 3. 49. Si bonæ fidei possessor velit cum debitoribus hereditariis consistere, audietur. Hermogenian. ibid. 5. 1. 53. In certis causis adversus dominos servis consistere permittum est. Quintil. 4. 1. 42. Consistere ex diverso. Sic Tertull. Apolog. 4. Jam de causa Innocentiæ consistam. h. e. causam dicam. Adde eumd. Idolol. 13. ¶ 5. Denique consistere dicitur, qui negotiis causa aliquo in loco diu morantur, aut domicilium constituunt. Cæs. 7. B. G. 42. Idem facere cogunt eos, qui negotiandi causa ibi consistunt. Adde eumd. ibid. 37.; et Inscript. apud Orell. 488., 1223., 1248., 4044. et 4077. Juvenal. 3. 298. Ede ubi consistas. h. e. dic qua regione habites. Inscript. non inlegans apud Hoff. Mus. Fer. p. 341. n. 5., CIVES ROMANI EX ITALIA ET ALIIS PROVINCIIS IN PARTIA CONSISTENTES.

2.º) De inanimis quoque usurpatur, quæ cum quacunque ratione moveatur, a motu cessant et quiescunt: et quidem ¶ 1. De fluidis, quæ subsistunt. — a) Generalim. Varro 1. R. R. 51. 1. Ut, si pluerit, non consistat aqua. Id. 2. ibid. 2. 19. Ut urina necubi in stabulo consistat. Tibull. 4. 1. 126. Quia rapidum placida etiam mare constitit undæ. — b) Speciatim de aquis, quæ frigore concreverunt, ut de musto, quod deferebunt. Ovid. 5. Trist. 10. 1. ter frigore constitit Ister. Id. 9. Met. 662. frigore constitit unda. Id. 3. Trist. 10. 37. glacie pontus. Colum. 12. R. R. 21. 3. Cum jam perfecte mustum deferebunt et constitit. — c) Item de sanguinis, diarrhoeæ, etc. fluxu quæ minuitur vel cessat. Accius apud Cic. 2. Tusc. 17. 38. Neque sanguis ullo polis est pacto profluens consistere. Cato R. R. 126. Si alvus non consistit. h. e. fluxu laborabil. Adde eumd. ibid. 156. Sic Cic. 7. Fam. 28. 2. Tanta me diarrhoea arripuit, ut hodie primum videntur posse consistere. Al. leg. videat: et tunc significat, recuperatis viribus firmior esse, stare posse. Cels. 4. 5. Stomachus consistit. ¶ 2. De aliis rebus, quæ moventur. Cic. 1. Tusc. 23. 54. Vel concidat omne cælum omnisque natura consistat necesse est, nec vim ullam nanciscatur, qua primo impulsu moveatur. Virg. 4. G. 484. Atque Ixionii vento rota constitit orbis. Sic Cæs. 3. B. G. 14. Navas eorum — nostris adversæ consistunt. — Et de talorum jactu. Cic. 2. Divinat. 21. 48. Distitit nulla de casu, ut, Venerium jacti posse casu, quatuor talia jactis; quadringentis, centum Venerios non posse casu consistere. ¶ 3. Item de his, quæ standi vi polent. Virg. 3. En. 679. quies cum vertice celso Aëriæ quereus aut confere cyparissi Consistuerunt. Colum. Arbor. 4. 1. Vilis more arborum in se consistens. Adde eumd. ibid. 5. 2.

II.) Translate. ¶ 1. Consistere est subsistendo immorari; et occurrit — a) De personis, quæ in sermone, honorum cursu, etc. immorantur. Cic. 3. Orat. 31. 124. In hoc igitur — campo cum liceat oratori vagari libere atque ubicumque consistit, consistere in suo. Id. Rosc. com. 16. 48. Ipsa mihi veritas manum injecti, et paullisper consistere et commorari cogit. Id. 3. Ferr. 38. 96. Consistam in uno nomine. Adde eumd. Partit. orat. 35. 120. Sueton. Aug. 2. Cæsar ejusque posterum — In questu ordine consistere usque ad Augusti patrem. — Consistere cum aliquo pro concordare accipitur nonnulli apud Cic. 4. Fin. 28. 72. Zenonem cum Aristone verbis consistere, re dissidere. Sed ibi pro consistere legendum est consentire: cf. eumd. (Cic. 1. Nat. D. 7. 16. — b) De rebus est finem habere, desuere. Plaut. Asin. 3. 1.

17. Ubi quiesco, omnis familiae causa consistit tibi. *h. e. cessat. Cic. 1. Orat. 1. 1. Si infinitus forensium rerum labor et ambitionis occupatio decursu honorum, etiam aetatis fluxu consistisset. Id. 1. 1. 7. Consistere usura debet. Cels. 2. B. C. 12. Quae nova re oblata omnis administratio belli consistit. Ovid. 6. Met. 627. Consistit ira. Cels. 3. 2. Videndum, morbus an increverit, an consistat, an minuat. Id. 6. 6. n. 8. Cursus pituitae consistit. Colum. 4. R. R. 7. 2. Plaga catenus consistit etc. ¶ 2. Eleganter ponitur pro firmum, stabilem, constantem esse. — a) Generalitatem. *Cic. Quinct. 30. 94. Spes est et hunc miserum — aliquando tandem posse consistere. Id. Caelin. 21. 59. Verbo quidem superabis, me ipso iudice; re autem ne consistis quidem ullo iudice. Id. Quinct. 22. 71. Quia magistratus aliquis reperiebatur, apud quem Affeni causa consistet. Adde eund. ibid. 1. 5. Id. 1. Att. 16. 8. Plonem consulem illa in re consistere unquam sum passus. Adde eund. Quinct. 24. 77. Id. 7. Fam. 17. 1. Certa aliqua in sententia consistere. Id. Orat. 0. 30. Qui Lysiam sequuntur, causidicum quendam sequuntur, non illum quidem amplum atque grandem, subilem et elegantem, et qui in forensibus causis possit praeculare consistere. Id. Cluent. 35. 108. Consistere in dicendo. Id. 2. Orat. 49. 200. In possessione iudicii ac defensionis suae. — b) Speciatim de animo. *Plaut. Pam. 1. 2. 133. Deferto ad me, laxo actum consistit lymphatim. Ter. Adelph. 4. 4. 5. Pectore consistere nil consili quili. Cf. Cic. 8. Att. 11. 1. Levatur enim umis cura, cum aut consistit consilium, aut cogitando nihil explicatur. Id. Cic. Dom. 54. 139. Egit illa rem ita rapim et turbulente, ut neque mens, neque vox, neque lingua consisteret. Id. Senect. 20. 74. Mortem — timens quis tranquillo possit animo consistere? Id. 2. Phil. 28. 68. Consistere mente. Id. 2. ad Q. fr. 3. 2. Ei tantus clamor a nostris (factus est), ut neque mentis, neque linguae, neque ore consisteret. Id. 3. Ferr. 3. 7. Consistere alicujus animum sine furore atque amentia non sinere. ¶ 3. Denique pro nili, contineri, stare. — a) Raro admodum de personis occurrit, et pro existente usurpatum videtur. *Cic. Brut. 97. 333. Nonne certinus vix singula aetatibus hinc oratores laudabiles constituisse? Lembin. leg. existisse. Colum. 1. R. R. praefat. § 6. Sine agri cultoribus nec consistere mortales, nec ali posse, manifestum est. — b) Saepius occurrit, et quidem generatim, de inanitis, quae fundamentum, stabilitatem ac vim habent vel acquirunt. *Cic. Rose. Am. 52. 152. In quo (viro) non modo culpa nulla, sed ne suspicio quidem potuit consistere. h. e. fundamentum aliqui nili. Adde eund. Cluent. 29. 78. Liv. 28. 26. Ut unde culpa orta esset, ibi pœna consisteret. Lentulus apud Cic. 10. Fam. 34. 3. Risi omni tempore summa studia officii mutuo inter nos certatim consistunt. Farro 3. R. R. 8. 3. Tuturum fructus id temporis maxime consistit. Cf. Cic. 7. Fam. 1. 1. Horat. 1. Sat. 1. 107. sunt certi denique fines, Quos ultra citraque nequili consistere rectum. Plin. 14. Hist. nat. 6. 8. (88). Bætararum (vin) intra Gallias consistit auctoritas. Ulp. Dig. 30. 44. Legatum in omnibus consistit. h. e. validum, firmum, ratum est. Hæc referri potest et illud Gell. 9. 15. Exponit controversiam parum consistentem, quod genus Græci ἀπορον vocant, Latine autem id non nimis incommode inexplicabile dici potest. Imbrogitata hæc dicerent Itali. — Et de morbis, qui majorem acquirunt stabilitatem ac vim. *Cels. 5. 34. Si rubilo magis malum consistit. Adde eund. 5. 26. n. 23. Scribon. Compos. 90. Vesicae dolor, qui cum fluore consistit. Id. ibid. 160. Pudagra, quæ sine tumore consistit. Id. ibid. 27. Epiphora, quæ cum lacrima consistit. Adde eund. ibid. 102., 166. et 173. — c) Item de inanitis et abstractis, quæ lo aliqua re nituntur, fere cum Ablat. et præpos. in vel ex, aut cum Ablat. sine præpos., aut cum aliis adpositis. *Cic. Quinct. 9. 32. In hoc summa iudicii causæque tota consistit. Adde eund. 1. Orat. 40. 152. Id. 2. Phil. 22. 53. Tibi certe confidendum est, causam perniciosissimam belli in persona tua consistisse. Id. 5. Tusc. 14. 40. In quibus vita beata consistit. Id. ibid. 14. 42. Omne bonum in una honestate consistit. Adde eund. 11. Fam. 13. 4. Id. 3. Phil. 8. 19. Salus consistit in eo. Id. Marcell. 5. 23. Respublica consistit in unius mortalis anima. Cels. 6. B. G. 22. Majorque pars victus eorum in lacte, cævo, carne consistit. Adde eund. ibid. 21. Id. 3. ibid. 14. Spes consistit in aliqua re. Nepos Dalm. 8. Hæc adversus cupias spes omnis*******

consistebat Dalmi in se locique natura. Cels. 3. B. C. 14. extr. Ita exiguo tempore magnoque casu totius exercitus salus consistit. Adde Lucr. 1. 1027. et 3. 61. et 66.; et Quintil. 12. 10. 59. Lucr. 1. 236. e quibus hæc rerum summa consistat. Adde eund. 1. 839. et 873. 2. 585. et 5. 238.; et Auct. B. Hisp. 7. Quintil. 3. 5. 7. Quæstio circa res personasque consistit. Adde eund. 6. 3. 19. Id. 3. 8. 24. Quæstio inter utile atque honestum consistit.

b) Active raro admodum occurrit pro consistuere. Lucr. 6. 10. Et per quæ possent vitam consistere tutam. At lectio valde dubia est. Certior apud Gell. 5. 10. Cum ad iudices conficiendæ consistendæque causæ gralla venissent. — Item pro sistere active legunt nonnulli apud Sall. Jug. 53. et Sil. It. 13. 637.; sed apud Sall. falsæ, apud Sil. It. dubia est lectio.

CONSISTORIĀNUS, a, um, adject. ad consistorium pertinens, ut *Consistoriana comitia* in Cod. 10. 30. 3. — Saepius occurrunt *Comites consistoriani* vel *consistoriani* absolute, et sunt qui in consistorio adjuvant principi vel consiliarii, vel cognati. *Ammian. 15. 5. Statuit imperator, disjunctentibus consistorianis et militibus, in negotium præterinquiri. Adde eund. 31. 12.; Cod. Theod. 1. 1. 6. § 2. et 11. 16. 15.; et Cod. Justin. 12. tit. 10. qui est De Comitib. consistorianis. V. et voc. seq. sub 3.*

CONSISTORIUM, ii, n. 2. proprie est locus, in quo plures reuidentur: et occurrit ¶ 1. Generalit. *Tertull. Resurr. carn. 26. vocal consistorium ipsam terram, in qua homines habitant atque consistunt. Item 2. ad Uxor. 6. Iupanor appellat consistorium libidinum publicum. ¶ 2. Speciatim apud Sidor. 2. Ep. 2. post med. sic dicitur locus in ædibus, in quo consistunt servi domitorum iussa expectantes. ¶ 3. Item speciatim sub imperatoribus Romanis ita appellatum est consilium principis, hoc est viri illustres selecti, quibuscum princeps consilia communicabat: quid ideo consistoriani sunt appellati: a consistendo, quia cum eo ad consultandum consistebant. Item locus, quo illi conveniebant. *Auson. Grat. act. 29. In illa vero sede, ut ex more loquimur, consistorii, ut ego sentio, sacrorum tui, nullus uquam superiorum aut dicenda pensius cogitavit, aut consiliis cogitata disposuit. Ammian. 14. 7. Admissus in consistorium. Impp. Arcad. et Honor. Cod. 12. 10. 1. Qui tranquillitatis nostræ consistorii dici comites meruerunt. Adde Inscript. apud Gruter. 28. 2. et 438. 1.; alias apud Orell. 3184. et 1140.; et Cod. Theod. multis in locis.**

CONSITIO, ōnis, f. 3. idem quod salio: a consero. *Cic. Senect. 15. 34. Nec consitiones modo delectant, sed etiam insitiones. — Apud Tertull. 2. ad Nation. 11. legitur consatio. Nam et consatus pro consitus idem usurpat.*

CONSITIVUS, a, um, adject. qui conseri potest. Vox a Lexico expungenda; occurrit enim tantummodo in Not. Tit. p. 94.

CONSITOR, ōris, m. 3. qui consert. *Ovid. 4. Met. 14. de Baccho. genialis, et Tibull. 2. 3. 35. jucunda consitor uxor.*

CONSITŪRA, æ, f. 1. idem quod consilio. *Cic. 1. de republ. 17. 29. Quæ videlicet ille non ex agi consitura, quam cernebat, sed ex doctrinæ indicis interpretabatur. Hæc eadem habet Non. p. 195. 9. Merc.*

CONSITUS, a, um. F. CONSERO.

CONSIVA, æ, f. 1. epitheton Opis apud Festum p. 186. 26. *Müll. Itaque illa (Ops) quoque cognominatur Consiva, et esse existimatur terra. Müllerus ad h. l. hæc ait: Consiviam dicunt Farro 6. L. L. 21. Müll. et Macrob. 3. Saturn. 9.; ut Janum Consivium idem Macrob. 1. ibid. 9. Sed festum diem Opeconsivia dicit Farro, ex fide optimorum librorum, orig. Kalendaria, ab ipsa ope condeunda, id est frugibus in area tritis in penus inferendis, quo circa ea dies celebrabatur a. d. viii. Kal. Sept. Itaque non festum diem a dea, sed deam a festo die dictam putaverim Consiviam.*

CONSVIA, æ, f. 1. F. voc. præced.

CONSVIUS, F. CLUSIUS et CONSVIA.

CONSOBRINA, æ, f. 1. matertera mea filia, hoc est filia sororis matris meæ. *Cic. Quinct. 4. 16. Quintil. consobrinam habet in matrimonio Nævius. Adde Nepot. Attic. 2.; Ælium Gall. apud Festum p. 297. 6. Müll.; et Inscript. apud Orell. 4093.; et F. voc. seq.*

CONSOBRINUS, i, m. 2. filius sororis matris

meæ. *Cajus Dig. 38. 10. 1. § 6. Consobrinus, consobrinæ, id est qui, quæve ex duabus sororibus nascuntur, quasi consororini. Item avulini, avulionæ, id est qui, quæve ex fratre, et sorore propagantur: sed vulgo fere omnes istos communem appellationem consobrinus vocat (H. cugin; Fr. cousin germain; Hisp. primo hermano; Germ. der von zwei Schwestern oder v. Schwester und Bruder Geborene; Angl. a cousin-german, the son of a mother's sister). Occurrit ¶ 1. Sirketo sensu. *Cic. Tigar. 4. 11. No sit cum hoc T. Brocco avunculo suo, ne cum ejus filio consobrinus suo. Id. 2. Orat. 1. 2. Cum consobrinis nostris Aculeonis filis, quorum erat nostra matertera. Adde Ter. Hecyr. 3. 5. 9. et ibi Donatum; Afranium apud Non. p. 557. 15. Merc.; Cic. 1. Off. 17. 54. et 2. Fam. 19. 2.; Ælium Gall. apud Festum p. 297. 6. Müll.; Treballum in Din. l. c.; et Inscript. apud Henzen. 5110. F. voc. præced. — Consobrinus inscripta fuit quædam comedia Afranii aviua, teste Gell. 15. 13. ¶ 2. Latiori sensu consobrinus dicitur etiam qui in ulterioribus gradibus cognationis conjuncti sunt, ut ex *Cajo loc. cit. l. 10. liquet. Sueton. Cal. 26. Ptolemaum regis Jubbæ filium, consobrinum suum quo pacto Iraciaverit, etc. Adde eund. Claud. 26.***

CONSOCCER, æri, m. 2. Consocceri dicuntur, quorum alter filiam suam alterius filio uxorem dedit. *Sueton. Claud. 29. App. Silanum consoccerum suum crimine iacento occidit. Ulp. Dig. 24. 1. 32. § 20. Si consoccer consoccero donaverit. Adde Auson. in fin. Parental. Martial. 10. 33. 3. Sic tibi consocceri claros retinere Penates Perpetua nata det face easta Venus. Inscript. apud Cotugno Mem. di Venafro p. 96., quæ est apud Henzen. 6849. LABERIAE POMPEJANÆ C. F. — L. GABINIVS COSNIANVS PONTIV. PAT. COL. ET A MILITIBUS CONSOCCER. Adde etiam apud Henzen. 5517.; et F. CONSOCCUS.*

CONSOCCIA, æ, F. CONSOCCUS.

CONSOCCIABILIS, e, adject. qui consociari potest. *Ambros. Ep. 1. (alit. 7.) Quid enim tam consociabile, quam de divinis rebus sermonem contexere. h. e. congruum et conveniens.*

CONSOCCIATIM, adverb. simul, una. *Ammian. 15. 11. 3. Matrona et Sequana consociatim uenantes profluvius funduntur in mare.*

CONSOCCIATIO, ōnis, f. 3. societas, communicio, conjunctio. *Cic. 1. Off. 44. 157. Ita fit, ut vincat cogitationis studium consociatio hominum atque communitas. Adde eund. 1. ibid. 29. 100. et ibid. 41. 149. Liv. 40. 5. Consociatio gentis animam regis erexerat. Firmic. 6. Mathes. 12. Consociatio sinistra siderum. Capell. 1. p. 14. Consociationis officia. Impp. Valentin., Valens et Gratian. Cod. Theod. 14. 19. 1. Item imminant censuales, ne singuli eorum (scholarium) tales se lo coventibus præbeant, quales esse debent, qui turpem inonestamque famam, et consociationes, quas proximas putamus esse criminibus, æstinent defugiendas.*

CONSOCCIATUS, a, um. F. voc. seq.

CONSOCIŌ, as, avi, atum, are. a. 1. (cum et socio). Part. Consociatus sub a., b., t. c., et in fia. — Consocio est sorum facio, societate conjungo (It. unire in società; Fr. unir, associer; Hisp. juntar, asociar; Germ. zusammenbringen, vereinigen oder verbinden; Angl. to associate, join in fellowship, unite together). Occurrit autem — a) Absolute. *Lucr. 2. 110. Consociare motus. Cic. 6. Parad. 2. § 46. Qui vident domi tunc pariter accusatorum atque iudicum consociatos greges. Horat. 2. Od. 3. 10. Vinus et populus umbram hospitalem consociare amant. Ovid. 2. Fast. 246. Tris sidera consociata laeo. Liv. 2. 1. Consociare animos aliorum. Id. 8. 4. Imperium. Id. 1. 13. regnum. Id. 4. 45. Di consociati. Id. 21. 24. Consociare rem. Tac. 14. Ann. 58. audaces. Id. 4. ibid. 33. forum rei publ. Id. 14. ibid. 4. seria. Id. 13. ibid. 23. vorem. — b) Cum Ablativo personæ et præp. cum. *Plaut. Rud. 2. 6. 67. Consociare mihi quidem tecum lires. Id. Most. 1. 3. 119. Ubi sese sudor cum unguentis consociavit. Cic. post redit. in Senat. 7. 46. Tu ne ausus es cum A. Gabinio consociare consilia prestis inem? Cf. Liv. 28. 27. et 28. Rursus Cic. 3. Fin. 21. 71. Cum auctis aut bene meritis consociare, aut conjungere injuriam. Id. 4. Phil. 2. 12. Consociationem esse cum senatu. Id. 1. Legg. 7. 23. Homines cum diis consociati. Al. leg. conciliati. Liv. 8. 14. Consociare arma cum Galis. Id. 28. 25. furoram**

suum cum civo aut externo. *Id.* 23. 44. Omnia cum illis sibi esse consociata. *Id.* 25. 18. Nihil sibi cum eo consociatum, nihil fœderatum hosticum hoste. *Phædr.* 4. 11. 21. Consociare usum alicujus rei cum aliquo. *Tac.* 15. *Ann.* 67. facinus cum inermibus. — c) Cum Dativo reperitur apud *Albinov.* 1. 380. magno consociata Jovi. — d) Etiam consociare aliquid inter se interdum occurrit. *Cic.* 3. *Fin.* 20. 66. Sic inter nos natura ad civilem communitatem conjuncti et consociati sumus. *Liv.* 1. 17. Patres rem inter se consociant. — e) Item consociare se in aliquam rem dixit *Liv.* 42. 29. In omnia belli pacisque se conciliare consilia. — Hinc Part. præter. pass.

CONSOCIATUS, a, um, adjectivum quod occurrit, unde Sup. *Consociatissimus* apud *Cic.* 3. *Fam.* 3. 1. Pro nostra consociatissima voluntate. *Al. leg.* constantissima, sed minus recte.

CONSOCIUS, a, um, adjectivum idem quod socius. *Fulgent.* 1. *Mythol.* 2. Elementa sibi valde consociata. *Ambros.* *Ep.* 9. 70. Quod secretum viri consors totius vite et consocii non compertisset. — Hinc

Consocii, *drum*, m. plur. 2. absolute, substantivorum more sunt idem, qui socii. *Impp. Dioclet. et Maximian.* *Cod.* 10. 2. 3. Consortes atque consocii ad exigenda reliqua. *Firmit.* 3. *Mathes.* 13. n. 4. Consocii in quibusdam matris comprehensi.

CONSOCRUS, us, f. 4. quæ una cum alia socrus est. **CONSOCER**. Legitur in lemmate carminis ultimi *Parentium Ausonii*: Pomponia Urbica consocrus, uxor Juliani Cæsaridis.

CONSOLABILIS, e, adjectivum. Comp. *Consolabilior* 1. — Consolabilis est ad consolandum pertinens; et occurrit ¶ 1. Passive, et est qui consolationem admittit. *Cic.* 4. *Fam.* 3. 2. Est omnino via consolabilis dolor. *Ambros.* *Ep.* 8. (att. 81.) Tot funera non te admonent, unius femine decessione consolabilem habendam? ¶ 2. Active, et est qui consolationem offert. *Gell.* 16. 19. Canere carmen casus illius sui consolabile.

CONSOLAMEN, inis, n. 3. idem quod consolatio. *Hieronym.* *Ep.* 62.

CONSOLATIO, ōnis, f. 3. levatio doloris aut etiam timoris, solamen, confirmatio (It. *consolazione*, confortio; Fr. *consolation*, soulagement; Hisp. *consolacion*, alivio; Germ. *Tröstung*, *Tröst*, *Tröstensprechung*, *Ermuthigung*; Angl. *consolation*, comfort, solace, alleviation). Occurrit ¶ 1. Generaliter. — a) Absolute. *Cic.* *Brut.* 96. 330. Ea consolatio valentior, quam tu mihi adhibuisti tuis suavissimis litteris. *Sic Id.* 5. *Fam.* 16. 1. Adhibere aliquam medicam consolationem. *Cf. eumd.* 4. *ibid.* 3. *Id.* 3. *Tusc.* 32. 77. Krit in consolationibus prima medicina, docere, aut nullum malum esse, aut admodum parvum, et mox. Sapientis consolatio non indiget. *Cf. eumd.* 5. *Fam.* 16. 1. *Id.* 3. *Tusc.* 30. 73. Consolationes mihi levavi. *Id.* 3. *ad Q. fr.* 5. 4. Nihil est huiusmodi, ut ego me non multa consolatione quotidie tenam: sed erit illa consolatio maxima, si una erimus. *Id.* *Senect.* 2. 4. Præterita alias nulla consolatione permiscere potest stultam senectutem. *Id.* *Prov. cons.* 7. 15. Uti consolatione. *Id.* 12. *Att.* 14. 3. Omnem consolationem vincit dolor. *Id.* *M.* 36. 100. Sustainat aliquem una consolatio. *Cf. eumd.* *Brut.* 96. 330. *Id.* 3. *Fam.* 2. 1. Occurrit mihi consolatio. *Id.* 5. *ibid.* 13. 1. gratissima. *Id.* 6. *ibid.* 4. 2. maxima. *Id.* *ibid.* 3. 4. levata. *Id.* 5. *ibid.* 16. 2. pervulgata. *Auct. B. Alex.* 8. Censur suorum timorem consolatione et ratione minuebat. *Auct. B. G.* 8. 38. Timente animos consolatione sacat. — b) Cum addito Genitivo subjecti, hoc est ejus, qui consolationem offert. *Cic.* 5. *Fam.* 13. 1. Consolatio litterarum tuarum. *Id.* 3. *Tusc.* 22. 78. Epicuri. — c) Cum addito Genitivo objecti, hoc est doloris aut timoris, qui levatur. *Cic.* 1. *Att.* 17. ante med. Fuit mihi et laudis nostræ gratulatio tua jucunda, et timoris consolatio grata. *Id.* 6. *Fam.* 4. 2. Consolatio communium malorum, rerum incommodarum. ¶ 2. Speciatim. — a) Consolatio inscribitur illi ad alium consolandum compositus. *Cic.* 3. *Tusc.* 31. 76. Ut fere nos omnia in consolationem unam coniecimus. h. e. in libro, in quo consolati nos sumus in morte illæ: de quo *Id.* 12. *Att.* 14. *Id.* 1. *Tusc.* 48. 115. Consolatio Crantoris. *Id.* 1. *ibid.* 26. 65. Cicero. *Id.* *eumd.* 3. *ibid.* 28. 70. — Item supersunt tres consolationes Senecæ ad Helviam, ad Pnybium, ad Marciam. — b) Item oratio vel sermo ad consolandum aptus. *Cic.* 3. *Orat.* 55. 211. Aliud dicendi genus — consolatio,

aliud objurgatio, aliud disputatio, aliud historia desiderat. *Id.* *Quintil.* 10. 1. 47. et 11. 3. 153.

CONSOLATIVUS, a, um, adjectivum aptus ad consolandum. *Id.* *Orig.* 21. Sententiarum species multæ sunt. — Exhortativæ, consolativæ.

CONSOLATOR, ōris, m. 3. qui consolatur. *Cic.* 3. *Tusc.* 30. 73. Consolator ipsos consiliari se miseros, cum ad eos impetum suum fortuna converterit. *Id.* *eumd.* 6. *Fam.* 4. 3.; et *Senec.* *Consol. ad Helv.* 1.

CONSOLATORIE, adverbium. consolatoris more, consolando. *Sidon.* 6. *Ep.* 9. Quem non increpative, sed consolatorie compellere coravimus.

CONSOLATORIUS, a, um, adjectivum ad consolandum aptus. *Cic.* 13. *Att.* 20. A Cesare litteras accepi consolatorias. *Sueton.* *Oth.* 10. Codicillis exaravit ad sororem consolatorios. *Cassiod.* 10. *Varian.* 18. Quid excogitaverit consolatorum principis pro vobis ingenium.

CONSOLATUS, a, um. **CONOLOR**.

CONSOLIDA, ōis, f. 1. herbæ genus, alio nomine conferva, et iula rustica, et alium, *ἀνύπατον*, ligiosa, jucundi odoris, atque salivam provocans. Ejus plura genera herbarii faciunt. Dicta est a virtute quam habet solidandi et confirmandi. *Apul.* *Herb.* 59.

CONSOLIDATIO, ōnis, f. 3. solidatio.

I.) Proprie. *Feget.* 5. *Peterin.* 9. 2. *Schneid.* Rebus stypticis et his, quæ consolidationem faciunt, curandus est.

II.) Translate. *Ulp. Dig.* 7. 2. 3. § 2. Ius adcrendi non perit ei, apud quem consolidatus est, neque ab eo: et ipse quibus modis antea ante consolidationem, lisdem et nunc amittit. h. e. antequam usufructuarius proprietatem rei acquirat: hoc enim est consolidatio, uti docet *Justinian.* 2. *Institut.* tit. 4. § 3. *Id.* *Fragm. Vatic.* § 83.

CONSOLIDATOR, ōris, m. 3. qui firmat et solidum reddit. *Pennant.* 1. *carm.* 20. 22. Nam quod pulcra domus, quod grata lavacra nitescent, Consolidatorem te ceteris sum.

CONSOLIDATUS, a, um. **CON**. **SEC.**

CONSOLIDO, as, avi, atum, are, a. 1. (cum et solido). Part. *Consolidatus* I. et II. — Consolido est solidum reddo.

I.) Proprie. *Cic.* 5. *Fam.* 20. 2. Ut apud duas civitates rationes confectas et consolidatas deponemus. h. e. liquidas, cum expensis respondent acceptas. Quidam consolidatas perperam leg.: Orellius autem rectius confectas collatas. *Vitruv.* 2. 8. 7. *Schneid.* Græci non media faciunt, sed e suis froctatis perpetuum, et in unam crassitudinem parietem consolidant.

II.) Translate consolidari usufructus apud *JCIos* dicitur, cum ad eum proprietatis jure reverteretur, a quo abscesserat: vel cum usufructuarius acquirit proprietatem ejus rei, ex qua usufructum percipiebat. *Tryphonin.* *Dig.* 23. 3. 78. § 2. et *Ulp.* *ibid.* 7. 2. 3. et 6. — Pariter usufructus consolidatus est confirmatus, id est conjunctus cum proprietate, cum scilicet usufructuarius proprietatem quoque fundi acquisivit. *Ulp. Dig.* 7. 2. 3. sub fin.

CONSOLIDUS, a, um, adjectivum. solidus, stabilis, firmus. *Arnob.* 4. 36. Cum omnibus consolidis germanitatis necessitudine copulati. *At* Orellius ex correctione *Stewechii* edidit: Cum omnibus, quos solidi germanitas, necessitudine copulati.

CONSOLŌ, as, (solv), itam, are, a. 1. (cum et antiq. solo pro solor). Part. *Consolatus*. — Consolo activa forma raro admodum occurrit, et est dolorem vel timorem levo, confirmo, animos addo. — a) Activa forma. *Varro* apud *Non.* p. 473. 30. *Merc.* Per idem tempus *Oedipus* *Athenas* exsul venire dicebatur, qui consolat. *Cf. Priscian.* 8. p. 797. *Putsch.*

b) Passiva forma; et quidem — Passiva etiam significatio. *Justin.* 22. 6. 4. Sic consolatis militibus, universas paves, consentiente exercitu, incendi jubet. *Cf. Part.* *Consolandus* in voc. seq. *Gell.* quoque hoc infra cit. docet, in usu esse *consolor* te et *consolor* abs te. — Mediorum apud Græcos more ac significatione. *Q. Metellus* apud *Gell.* 15. 13. Cum animum vestrum erga me video, vehementer consolor. *Asinius Pollio* apud *Priscian.* 8. p. 792. *Putsch.* Sed cum ob ea, quæ speraveram, dolebam, consolabar ob ea, quæ illud. *Id.* *Augustin.* 6. *Confess.* 1. 1. — *NE.* Quidam consolatas rationes perperam legunt apud *Cic.* 5. *Fam.* 20. 2.; *Forcellinus* legebat consolidatas; *Orell.* vero as optulit *Codd.* reposuit confectas collatas. — *Sapies* usurpatur

CONSOLŌB, ōris, itus sum, ari, dep. 1. (cum et

solor). Part. *Consolans*, *Consolatus* et *Consolandus*

1. — De alia forma *V.* voc. præced. — Consolor est idem quod solor, dolorem vel timorem levo, confirmo, recreo, animos addo (It. *consolare*, confortare; Fr. *consoler*, soulager, assurer; Hisp. *consolar*; Germ. *sich bemühen* *Imdm* *Tröst* und *Muth* einzusprechen, ihn aufrichten, irgend etwas tröstend hinwegzunehmen; Angl. to console, comfort, solace). Usurpatur ¶ 1. Stricto sensu de personis; et quidem — a) Absolute, ita tamen, ut Accusativus personæ ex ipsa orationis serie facile innoscescat. *Ter. Heaut.* 1. 1. 34. Aut consolando, aut consilio, aut re juvero. *Cic.* 3. *Tusc.* 31. 75. Hæc igitur officia sunt consolantium, tollere ægritudinem, etc. *Id.* *eumd.* *ibid.* 32. 76. et 22. 54., et 6. *Fam.* 4. 2.; *Nepot. Eumen.* 11.; *Varron.* 1. *R. R.* 17. 7.; *Liv.* 26. 35.; *Ovid.* 1. *Met.* 360.; *Sueton.* *Aug.* 53.; et *Quintil.* 11. 3. 64. *Cass.* 3. *B. C.* 98. Consolatus (h. e. cum timorem levasset, animos addidisset) consurgere jussit: et pauci apud eos de tenitate sua locutus, quo minore essent timore, omnes conservavit. *Id.* *eumd.* 1. *B. G.* 20. *Ovid.* 15. *Met.* 491. et consolantia verba Dicere. — b) Cum Accus. personæ tantum. *Ter. Adelph.* 3. 5. 2. Istam quod potes fac consolare. *Cic.* 5. *Fam.* 18. 1. Ego me, qui te consolari cupio, consolandus ipse sum. *Cass.* 5. *B. G.* 4. Consolatus Induciomarum, hortatusque est, ut in officio permaneret. *Id.* *Cic.* 4. *Fam.* 8. 1., 5. *ibid.* 16. 1., et 3. *Tusc.* 32. 77.; et *Ovid.* 1. *Met.* 578. et 3. *Pont.* 3. 77. — Consolari semetipsam interdum est spe allici, duci. *Cic.* 2. *leg. Agr.* 28. 77. Quæso, nolite vosmetipsos consolari: vere et diligenter considerate. nam vobis, aut vestri similibus, integris, quietis, otiosis hominibus, in hoc numero locum fore putatis? — Et aliquid consolatur aliquem, ut apud *Cic.* 4. *Fam.* 3. 1. Ma quidem — multa jam consolatur, maximeque conscientia consiliorum meorum. *Id.* 15. *Att.* 27. 2. Te consolata est spes brevi tempore congreduendi. *Cf. Id.* 4. *Cat.* 4. 8. Spes hominem in miseris consolari solet. — c) Cum Accus. personæ et cum addito alio casu rei. *Cic.* 6. *Fam.* 4. 2. Consolari atque de miseris communibus. *Id.* 3. *Tusc.* 29. 71. aliquem de morte alicujus. *Id.* 5. *Att.* 11. 7. aliquem verbis alterius. *Id.* *Rosc. Corn.* 14. 43. Inani et tenui spe te consolaris. *Id.* *Prov. cons.* 7. 16. Dummodo, culus exemplo se consolatur, ejus exitum expectet. *Id.* *Brut.* 71. 250.; et *Catull.* 64. 182. *Cic.* 12. *Att.* 14. 3. Feeli, quod ante me nemo, ut ipse me per litteras consolaretur. — d) Sequente Relativo. *Cic.* *Amic.* 3. 10. Consolari se illo solatio, quod etc. *Id.* *Sull.* 10. 29. Consolare te, quod etc. — Et cum Accus. et Infinito *Horat.* 1. *Sat.* 6. 130. Hls me consolor victurum suavius, ac si etc. h. e. me consolor animo cogitans, me victurum etc. ¶ 2. Latiori sensu de statu animi ponitur et est significatio consilii verbi compenso vel levo. *Cic.* 1. *Fin.* 12. 40. Ut ejus (doloris) magnitudinem celeritas, diuturnitatem adlevatio consoleretur. *Id.* *Att.* 35. 97. Brevitatem vite memoria posteritatis consolatur. *Id.* 7. *Fam.* 11. Ego desiderium tui spe tuorum commodorum consolabor. *Id.* 4. *Att.* 16. 10. Dicendi laborem detectione oratoria consolor. *Id.* 2. *ad Q. fr.* 6. ad fin. Sed hoc incommodum consolatur quotidianæ demutationes inimicorum. *Id.* 4. *Att.* 6. 2. et 4. *ibid.* 8. 1. Consolari dolorem alicujus. *Id.* 4. *Fam.* 6. 1. luctum alicujus. *Liv.* 45. 41. eladem alicujus. *Quintil.* 2. 12. 12. Inquirendo, scribendo talia consolemur otium nostrum.

CONSOLUTUS, a, um, participium ab inusit. *consoluto*, sicut solutus. *Cæc.* *Aurel.* 4. *Tard.* 3. a med. Cerotaria apponenda ex oleo myrtino et melino aut viridi, coacta acacia atque consoluta. *Id.* *ibid.* 7. Admixto et consoluto adipe aserlino vel galinaceo.

CONSONNIO, as, are, n. 1. (cum et somnio) idem quod somnio. *Plaut.* *Most.* 3. 2. 68. tr. Senex vult edificare gynæceum et balneas et porticum. si. Quid ille consonniat? tr. Ego dicam tibi: dare vult uxorem filio.

CONSONANS, antis. **CONSONO**.

CONSONANTER, adverbium. convenienter, concorditer. Occurrit tantum Sup. *Consonantissime* apud *Vitruv.* 6. 1. 6. *Schneid.* Consonantissime ad harmoniam composita.

CONSONANTIA, æ, f. 1. vocum concordantia, concentus. *Vitruv.* 5. 5. 7. *Schneid.* Citharædi convertunt se ad scænam valvas, et ita recipiunt ad earum auxilio consonantiam vocis. *Gell.* 13. 20. Tanta jun-

claræ differentia est in consonantiæ vocum proximarum. *Tertull. advers. Jud.* 11. sub fin. et *ibid.* 14. Consonantia scripturarum. h. e. consensus.

CONSONATIO, ōnis, f. 3. similitudo soni. *Cassiod. de anim.* 12. a med. Primo proprie dicti animam etymologie ipsius consonatione docuimus. scilicet ab *ἀνέμω* animus.

CONSONE, adverb. una voce. *Apul.* 1. *Met.* Quoad mutua cohortatione consonæ claustrant.

CONSONO, ōnis, sōnū, sōnare, n. 1. (cum et sono). Part. *Consonans* in omnibus paragr. et in fin. — (It. *consonare*, *risuonare*; Fr. *résonner ensemble*, *résonner*; Hisp. *resonar*, *reunir*; Germ. *zusammenklingen*, *im Einklang erklängen*; Angl. *to sound together*, *resound*).

1.) Proprie. — a) Generalit. *Plaut. Amph.* 1. 1. 72. Tubæ utrinque cānunt: contra consonat terra. *Virg.* 5. *Æn.* 148. Tum plausu frēmuntque virum studiisque sacrotum Consonat omne nemus. Sic *Id.* 8. *ibid.* 305. Consonat omne nemus strepitu collesque resultant. Adde *Ovid.* 7. *Met.* 451. *Tac.* 15. *Ann.* 37. Circumfacta tecta consonare cauti. Adde *eumd.* 14. *ibid.* 32. *Virg.* 5. 8. 2. *Schneid.* Consonantes loci sunt, in quibus ab imis auxiliata vox cum incremento scandens, ingreditur ad aures discreta verborum claritas. *Id.* 5. 8. 1. *Schneid.* Consonantesque (loci), quos appellant *συνηχοῦντας*. *Varro* 3. *R. R.* 16. 30. Apes cum jam evoluturæ sunt, consonant vehementer. *Liv.* 36. 34. Consonante clamore Quintium orare, ut etc. *Seneca Ep.* 84. a med. Cum omne librarum genus organorumque consonat, sit centus ex dissonis. *Petr.* *fragm. Tragur.* 78. *Burmann.* Consonare cornicines fenebre strepitum. — b) Speciatim consonare verba dicuntur, quæ similiter desinunt. *Quintil.* 9. 3. 72. Initia quoque, et clausulæ sententiarum, aliis, sed non alio tendentibus verbis, inter se consonant. Initia hoc modo: *Dederim periculis omnibus, obtulerim insidiis, objecerim invidiæ.* Rursus clausulæ: vos enim statuitis, vos sententiam dixistis, etc. — c) Item speciatim quæ verba per peronomasiam efferuntur, ut *immoriaris, immorare.* *Quintil.* 9. 3. 78. In verbis tantum distantibus iucunde consonat vox, etc. *Cf. eumd.* 9. 3. 45, 75, et 77.

II.) Translate est concordare, convenire; et occurrit — a) Cum Dativo. *Auct. Declam.* in *Sallust.* 1. Ut omnis oratio moribus consonet. *Manil.* 2. 281. Virginia et Tauri Capricorno consonat astrum. *Id.* *ibid.* 622. veri par totum consonat ordo. *Seneca Ep.* 31. a med. Perfecta virtus est æqualitas ac tenor vitæ, per omnia consonans sibi. h. e. sibi conveniens, sibi constans et concordans. *Quintil.* 2. 20. 5. Consonare sibi in faciendis, ac oon faciendis, virtutis est. Adde *Dig.* 19. 1. 48. et 35. 1. 90. — b) Cum Accus. et præpos. ad. *Seneca Phila. beat.* 23. Optime dives, si opus ad hanc vocem consonet. — Hinc Part. præpos.

Consonans, antis, adjective quoque occurrit, unde Comp. *Consonantior* affertur ex *Cic. Partit. oral.* 5. 17. Verba consonantiora, graviora, etc.: ubi tamen *Orellius* cum aliis plerisque omnibus legit *sonantiora*.

1.) Proprie. *Consonantes litteræ*, vel absolute consonantes dicuntur a Grammaticis, quæ per se oibilibus sonant, sed solum junctæ vocalibus. *Quintil.* 1. 4. 6., 1. 5. 20., 1. 7. 9. et alibi; et *Gell.* 4. 17. etc.

II.) Translate. *Consonans* est, conveniens est. *Ulp. Dig.* 12. 2. 34. § 8. Non semper consonans est, per omnia referri iusjurandum, quale deferat. *Scævola ibid.* 19. 1. 48. Hoc enim contractus bonæ fidei consonans est.

CONSONUS, a, um, adj. (cum et sono) idem vel simul sonans, consonans (It. *consonante*, *risuonante*; Fr. *qui sonne ou retentit ensemble*; Hisp. *consonante*; Germ. *zusammenklingend*, *im Einklang stehend*; Angl. *agreeing in sound*).

1.) Proprie. — a) Generalit. *Ovid.* 13. *Met.* 610. et consonus erit in auras Ter clangor. *Id.* 1. *Amor.* 8. 59. Ipse deus vatium, palla spectabilis aurea, Tractat iocundæ consona lilia lyra. *Sil.* 1. 17. 448. Consona vox. — b) Speciatim in re grammatica. *Terentian. Maur.* p. 2355. *Putsch.* Consona elements. *V.* in fine hujus vocis.

II.) Translate est conveniens, concordans. *Cic.* 4. *Att.* 15. 3. Credo, Platonem vix putasse, salis consonum fore, si hominem id ætatis in tam longo sermone diutius retinisset. *Apul.* 2. *Met.* Totius orbis con-

sono ore celebrari. *Claudian.* 1. *Cons. Stilich.* 69. Docere juvenem consona regno. h. e. utilis. *Id.* 2. *Rapl. Pros.* 42. Consona illa telæ. — Hinc

Consona, æ, f. 1. absolute est littera consonans: et sæpissime legitur apud *Terentian. Maur.*

CONSOPIO, is, Ivi, Itum, ire, n. 4. (cum et sopio). Part. *Conspitulus*. — *Conspio* est idem quod *sopio*, sive sensus obtundit soporem inducendo.

1.) Proprie. — a) Generalit. *Lucret.* 6. 791. Nocturnumque recens extinctum lumen, ubi acri Nidore offeodit oares, conspiciat ibidem. *Sueton. Claud.* 44. Inter initia (veneni) conspicius. — b) Speciatim ponitur pro somnum inducere. *Cic.* 1. *Tusc.* 49. 117. Quid melius, quam in mediis vitæ laboribus obdormiscere, alioque illa conniventem somno conspici sempiterno? *Id.* 2. *Divinat.* 66. 135. Somno conspici. *Id.* 1. *Tusc.* 38. 92. Endymion a Luna conspicius.

II.) Translate. *Gell.* 16. 10. Quam omnis illa duodecim tabularum antiquitas lege *Æbutia* lata conspiciat sit. h. e. abrogata, abolita.

CONSPICIUS, a, um, *V.* voc. præced.

CONSORORINUS, a, um, vox efficta ad formam vocis *consobrinus* declarandam. *V.* **CONSOBRINUS**.

CONSOR, oris, adj. (cum et sors) cui eadem contigit sors, particeps, socius: *Varro* 6. *L. L.* 65.

Müll. Consortes, ad quos eadem sors. *Cf. Paul.*

Diac. p. 296. 7. *Müll.* et *V.* infra sub 2. (It. *consorte*; Fr. *qui participe à*; Hisp. *consorte*, *participe*; Germ. *dem das gleiche Loos fällt, der gleichen Theil hat*; Angl. *a partner, partaker, sharer, colleague*). Occurrit ¶ 1. Generalit. et est ejusdem sortis particeps, socius. — a) De personis. — Raro absolute, ita tamen ut ex ipsa orationis serie quænam sit relatio innoscatur. *Lucret.* 6. 1277. et unusquisque sum pro re consortem mestus humabat. *Lucan.* 1. 93. omnisque potestas Impatiens consortis erit. Adde *Sueton. Tib.* 1. et *Tib.* 9. *Inscript.* apud *Marin. Frat. Arv.* p. 112. A MEMBRO CLABO A MEMBRIS VIBARIS COLLABERTO, IDEM (h. e. item) CONSORTI CARISSIMO. — Cum Genitivo. *Cic. Mil.* 37. 102. Quid respondebo tibi, Q. frater, consorti mecum temporum illorum? *Id. Brut.* 1. 2. Socius et consors gloriosi laboris. *Id. Flacc.* 15. 35. Consors mendicantis. hic allusio fit ad alteram hujus vocabuli sigificationem: *V.* sub 2. *Ovid.* 1. *Met.* 349. Consors tori. *Id.* 10. *ibid.* 246. et 6. *ibid.* 93. *ibid.* h. e. uxor. *Id.* 1. *Fast.* 675. operum. *Id. Heroid.* 3. 47. Consortes generis et æcis. h. e. fratres et simul eadem opece interempti. *Id.* 3. *Pont.* 2. 82. urbis. h. e. populares, cives ejusdem urbis. *Id.* 3. *Fast.* 492. culpæ. et *ibid.* 873. periculi. *Curt.* 10. 7. 2. satorum cærimoniæque. *Val. Max.* 1. 8. 5. pavoris. *Vellej.* 2. 74. vitiorum. *Seneca Ep.* 7. studiorum. *Sueton. Oth.* 8. Imperii. *Plin.* 8. *Ep.* 14. consilii publici. *Id. Paneg.* 60. periculorum. *Tac.* 1. *Ann.* 3. Collega imperii, consors tribuniciæ potestatis. Sic *Hercules* vocatur consors *Aureliani Aug.* ob res ab eodem prædator gestas in bello. *Inscript.* apud *Murat.* 256. 1. *HERCVLI AVG. CONSORTI D. N. AVRELIANI INVICTI AVGVSTI RESPVBL. PIR. h. e. Pisonorum.* — Cum Ablat. et præpos. in. *Cic.* 5. *Verr.* 66. 133. Consors in lucris atque furtis. *Lucret.* 3. 772. vis animi in origine prima. — Cum Dat. *Lucan.* 4. 178. consors studiis puerilibus ætas. — b) De locis. *Lucret.* 3. 333. consorti prædita vitæ. *Virg.* 4. *G.* 158. de apib. Solæ communes natos, consortia tecta Urbis habent. *Propert.* 1. 21. 1. Tu, qui consortem properas evadere casum Miles etc. h. e. similem, ejusdem sortis. ¶ 2. Speciatim consortes dicuntur, quorum hereditas nondum divisa est, qui communi patrimonio utuntur: teste *Paul. Diac.* p. 296. 7. *Müll.* Sors et patrimonium significat: unde consortes dicimus. et p. 92. 8. Disertio nō est divisiones patrimoniorum inter robortis. *Cf. eumd.* p. 86. 16; *Farron. loc. cit.* sub init., *Dig.* 27. 1. 31. § 4.; et vide *Cujac. observ.* 5. 10. et v. **SORS**. Hinc dicitur plerumque de fratribus. — a) De personis. — Stricto sensu. *Cic.* 5. *Verr.* 23. 57. Cum ex agris tres fratres robortis profugissent, quod his plus frumenti imperabatur, quam exararent. *Cf. eumd. Flacc.* 15. 35. *Liv.* 41. 27. et *Vellej.* 1. 10. 6. Censoris frater et quidem consors. h. e. qui communis adhuc patrimonio utebatur. *Plin.* 8. *Ep.* 18. Circumscripto testamento, consors frater filium revocaverat. *Horat.* 3. *Od.* 24. 60. Consortem socium lallere. *Virg. Cir.* 15. Quatuor antiquis quæ hereditas est data consors. In

Cod. Justin. 3. tit. 40. est *De consortibus ejusdem litis*, nempe qui cum communiter aliquid possideant, item simul omnes contestantur. — Latiori sensu dicitur de consanguineis, ac præcipue de fratribus et sororibus, quia fratres et sorores eadem habent in hereditatem vel patrimonium jura. *Tibull.* 2. 5. 23. *Romulus æternæ* nondum formaverat Urbis *Mœnia*, consorti non habita *Remo*. *Ovid.* 3. *Pont.* 2. 47. *Dea consors Phœbi.* h. e. *Diana*. *Id. Heroid.* 13. 61. consors *Ledaæ gemellis.* h. e. *Castorum soror*. *Id.* 11. *Met.* 346. Quæ dum *Lucifero* genitus miracula narrat *De consorta sua*. Adde *eumd.* 6. *ibid.* 94. Sic *Albinov.* ad *Liv.* 437. consortes deas videtur significare *Nereides*, quas uno patre *Nereo* genitas fabulantur, ut est apud *Hygin.* in præfat. *Cf. Lucret.* 6. 1277., cujus verba sub 1. a. retulimus. — b) De inanimatis. *Ovid.* 13. *Met.* 663. consortia pectora. h. e. sorores. *Id.* 8. *ibid.* 443. calidumque priori *Gæde* recalcet consorti sanguine telum. h. e. fraterno. — *NB.* De cogn. Rom. *V.* **ONOM.**

CONSORTIALIS, e, adj. ad consortium pertinet. *Frontin. de Colonis* p. 111. *Goes.* Consortiales linceæ.

CONSORTIO, ōnis, f. 3. (cum et sors) consortium, seu communiō honorum, societas. — a) Generalit. *Cic.* 3. *Off.* 6. 26. Dissolvitur omnis humana consortio. Ita *Nonius* cum *avis* plerisque, 3. 39. *Merc.*; alii consociatio. *Liv.* 40. 8. Sociabilem consortionem inter binos *Lacedæmoniorum* reges. *Vellej.* 2. 99. et 103. Consortio tribunicia potestatis. *Val. Max.* 4. 6. 3. Consortio falli. h. e. similitudo mortis. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 1. 1. (1), ait animalia terrestria degere consortionem quadam hominum, quia terram incolunt quasi patrimonium cum hominibus commune. *V.* **CONSOR**. *Poeta* apud *Non.* p. 196. 13. *Merc.* In consortionem venire. — b) Speciatim absolute ponitur ratione habita magistratum publicorumque officiorum. *Liv.* 6. 49. Quænam ista societas, quænam consortio est? *V.* integrum locum.

CONSORTIUM, ii, n. 2. (cum et sors) communio bonorum, societas. ¶ 1. Generalit. *Liv.* 4. 5. In re publica consortio. *Petr.* *Satyr.* 101. Consortium studiorum. *Justin.* 21. 1. *Dionysius* (*junior Syracusarum rex*) non cognatos tantum fratrum, sed etiam ipsos interfecit; ut quibus consortium regni debebat, ne spiritus quidem consortium relinqueret. Sic *Tac.* 4. *Ann.* 3. Consortium regni. *Id.* 3. *ibid.* 34. Consortia rerum secundarum adversariusque. *Quintil.* 12. 1. 4. Honestorum turpiumque consortiam. ¶ 2. Apud *JCIos* præcipue ponitur pro nondum divisa bonorum communione inter plures. *Ulp. Dig.* 17. 2. 32. circa med. Si inter fratres voluntarium consortium initum fuerit. *V.* **CONSOR** 2. *Hermogen.* *Dig.* 14. 2. 5. Consortium collationis. *Imp. Zeno ibid.* 5. 27. 5. concubinarum. Adde *Sueton. Claud.* 28.

CONSPARGO, **CONSPARSIO** etc. *V.* **CONSPERGO**, **CONSPERSIO** etc.

CONSPARSURA, æ, f. 1. Idem quod conspersio, vel farina massa conspersa et subacta panis faciendi causa. *Vulgata vet. Ital. Numer.* 15. 19. Primitias consparsuræ vestræ, panem oblationis separabit eum; sicut oblationem de area, sic auferetis eum cum primitia consparsionis vestræ.

CONSPATIO, aris, ar, dep. 1. (cum et spatior) idem quod spatior, vel simul spatior. Occurrit tantum Part. *Conspatiens* apud *Petr.* *Satyr.* 7. Video quosdam inter titulos furum conspantiens.

CONSPECTIO, ōnis, f. 1. idem quod conspectus. *Jub. epit. nov. c.* 57. § 201.

CONSPECTOR, ōnis, m. 3. inspector. *Tertull. Orat.* 13. Deus cordis conspensor. *Vulgata vet. Ital. Eccl.* 3. 34. Deus conspensor, qui reddet gratiam. *Inscript.* apud *Paulovich. Marm. Macar.* p. 67. *VICTORI FLAVI SECVNDI CONSPECTORI EPAPHRODITIS EJVSDEM. Paulovich.* videtur conspensor esse munus aliquod militare; at in militiis non erant servi.

CONSPECTUS, a, um, *V.* **CONSPICIO**.

CONSPECTUS, us, m. 4. actus conspiciendi, aspectus (It. *vista*, *aspetto*; Fr. *vue*, *regard*, *coup d'œil*; Hisp. *vista*, *ojeada*, *mirada*; Germ. *der Hinblick*, *der Anblick*; Angl. *a sight*, *view*).

1.) Proprie. — a) Generalit. *Varro* 7. *L. L.* 9. *Müll.* Templum faciunt augures conspiciōne, quæ oculorum conspectum faciunt. *Id.* 5. *L. L.* 9. *Müll.* Diceret populum ad conspectum magistratos. Sic *Ter. Hecyr.* 5. 2. 22. Scio bis fore meum conspectum in

visum. *Cic. 7. Att. 10.* Subito consilium cepi, ut ante, quam luceret, exirem: ne qui conspectus feret, aut sermo. *Id. 2. Orat. 55. 228. ex Crasso.* Audes in civium esse conspectu? *Liv. 1. 18.* Quod longissime conspectum oculi ferebant. *Id. 1. 16.* Nimbis conspectum ejus contioni abstulit. *Colum. 1. R. 6. 8.* Villae juxta Januam sunt habitatio, ut intrantium exemplumque conspectum habeat. *Spartian. Hadrian. 21.* Cum servum inter duos senatores et conspectu ambulare videret. — b) Jungitur pluribus aliis Verbis, quorum praecipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Liv. 34. 49.* adducere aliquem in conspectum. *Id. 37. 41.* adducere alicui conspectum. *Ter. Eun. 2. 3. 1.* amittere aliquem e conspectu suo. *Liv. 25. 16.* amittere a conspectu locum. *Cæs. 6. B. G. 18.* assistere in conspectu patris. *Cic. 1. Cal. 2. 3.* assistere in conspectu alicujus. *Liv. 29. 27.* auferri e conspectu alicujus. *Cic. 1. Tusc. 22. 50.* cadere in conspectum. *Id. 1. Acad. (post.) 4. 14.* considerare in conspectu. *Virg. 2. En. 67.* consistere in medio conspectu. *Ennius apud Cic. 1. Divinal. 20. 41.* dare sese in conspectum. *Ter. Phorm. 2. 1. 31.* dare se in conspectum alicui. Adde *Cic. 7. Ferr. 33. 85.*; et cf. *Liv. 3. 69.* et *Curt. 3. 2. 2.* *Nepos Tmol. 1.* decedere morte ex hominum conspectu. *Cic. 1. Fam. 7. 5.* est lo conspectu alicui. *V. infra sub d.* Adde *Varro. 1. R. 7. 6.* et *Nepot. Datam. 11. Liv. 6. 20.* est conspectus inde in Capitolium. Adde *eumd. 22. 10. Cic. 7. Ferr. 34. 88.* evolat e conspectu fugiens quadrigis. *Id. Sull. 9. 26.* frui conspectu urbis. *Zucet. 3. 49.* fugare aliquem e conspectu hominum. *Cic. 2. leg. Agr. 3. 6.* fugere conspectum alicujus. Adde *Ovid. 2. Met. 594. Ter. Hecyr. 1. 2. 107.* fugere e conspectu alicujus. *Id. Heaut. 3. 1. 25.* fugitare conspectum alicujus. *Virg. 6. En. 109.* ire ad conspectum alicujus. *Cic. 5. Fin. 1. 2.* ponere aliquem in conspectum alicujus. *Liv. 40. 4.* ponere aliquem in conspectu. *Seneca 3. Benef. 2.* ponere extra conspectum. *Cic. Mur. 41. 89.* privare aliquem suorum consuetudine conspectuque. *Plaut. Most. 5. 2. 33.* prodire in conspectum alicujus. Adde *eumd. Bacch. 4. 9. 84.* et *Ter. Phorm. 2. 4. 3. Virg. 9. Aen. 262.* reddere conspectum alicujus. *Nepos Chabr. 3.* recedere a conspectu suorum. *Cic. 2. Phil. 4. 8.* stare in conspectu seorsus. *Liv. 39. 49.* stare aliquem in conspectu. *Cic. 1. Fin. 7. 24.* venire in alicujus conspectum. Adde *Auct. B. Afr. 2.; Nepot. Con. 3.* et *Datam. 10.*; et *Curt. 3. 6. 16. Quintil. 6. 3. 93.* vitare alicujus conspectum. Adde *Vellej. 2. 63. 1. Ter. Phorm. 2. 2. 1.* vereri alicujus conspectum. — c) In conspectu est coram; ei occurrit absolute. *Liv. 1. 31.* Missis ad id visendum prodigium, in conspectu crebri cedere caelo lapides. *Virg. 1. Aen. 188.* Navim in conspectu nullam. — d) In conspectu occurrit etiam cum Genitivo, et quidem — De hominibus. *Cic. 1. leg. Agr. 3. 7.* Censoribus veligiosis locare, nisi in conspectu populi R., non licet. *Id. 2. Fam. 5. 1.* Illustri loco sita est laus tua, in plurimorum et sanctorum et civium conspectu. *h. e.* conspecta et cognita sociis et civibus. *Cæs. 2. B. G. 25.* In conspectu imperatoris. *Petrone. Satyr. 107.* In conspectu vestro supplices jacent. — De locis. *Varro 1. R. 7. 6.* Quercus, quae est lo oppidi conspectu. *Cic. 2. Lege. 11. 27.* In conspectu fructu villae. *Id. Deiot. 5. 15.* In conspectu deorum Penatium necare hospitem. *Id. 1. Fam. 7. 5.* Non tam facile est nobis, quam tibi, cui prope in conspectu Egyptus est. *Liv. 40. 21.* lo conspectu locorum. *Gell. 1. 11.* Hostis in conspectu longinquo procul distans. — e) Denique in conspectu et similia occurrunt etiam figurate. *Cic. 7. Ferr. 66. 170.* In conspectu legum libertatisque mori. *Id. 2. leg. Agr. 32. 87.* Carthago et Coriolitus procul erant a conspectu imperii. *Liv. 24. 5.* Primo statim conspectu. *Id. 8. 8.* Imperator conspectu suo praelium restituit. Cf. *Sueton. Cal. 9.*

II.) Translate. — a) Abstracte ponitur de animi contemplatione. *Cic. 5. Fin. 31. 93.* Qui quamvis miculam animi praestantiam omnibus bonis corporis natefere dicamus, ut ea ne in conspectu quidem relinquatur. *Id. 3. Orat. 40. 161.* Illa ponunt pene lo conspectu animi, quae cernere et videre non possumus. Cf. *eumd. 5. Fin. 1. 2.* — Sic de his, quae scribendo vel dicendo ita colligunt componimusque, ut ea uno intuitu videri possint. *Id. Brut. 4. 15.* Ut explicitis ordinibus temporum, uno in conspectu omnia viderem. *Id. 1. Legg. 22. 61.* Conspectus et cognitio naturae. *h. e.* contemplatio. *Id. 3. ibid. 5. 12.*

Quam brevi, frater, in conspectu posita est a te omnium magistratum descriptio. Adde *Quintil. 7. 1. 4.* et *10. 1. 6.* — b) Concreto, ut ajunt, sensu, conspectus est idem quod epitome vel κύριος. *Gell. 17. 21.* Conspectus quidam aetatum antiquissimarum, item virorum, qui in his aetatibus fuerunt. *Id. 19. 10.* Interrogavit quantum esset pecuniae conspectus, ad id totum opus absolvendum. *h. e.* tota summa ex singulis variis expensarum summis confecta, et uno intuitu videnda.

CONSPERGO, gis, si, sum, gere, a. 3. (cum et spargo). *Dausqu. in Orihag. testatur, in nonnullis exemplaribus Calonis et Varrois legi conspargo.* Cujus rei rationem etiam reddi posse, quod veteres in compositionibus vocales non immutabant. Nos conspargo legimus etiam in *Marcell. Empir. 16. ante med.* Sed potior est meliorum usus. — Part. *Conspersus* I. et II. — *Conspargo* est spargo, aspergo (ut *spargere, aspergere*; Fr. *semer, éparpiller, verser*; Hisp. *sembrar, desparramar, esparcir*; Germ. *besperngen, bespritzten, benetzen*; Angl. *to sprinkle, besprinkle, scatter, strew*).

I.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu — a) Absolute conspergere est aqua conspergere. *Plaut. Stich. 2. 2. 30.* Pluge humum, consperge ante aedes. Cf. *Phaedr. 2. 5. 15. Sueton. Cal. 43.* Verris sibi vias, et conspergi propter pulverem, exigebat. — b) Cum Accusativo rei, quam consperginus, et Ablativo rei, quod aliquid consperginus. *Plaut. Curr. 1. 1. 80.* Conspergere fores vino. *Calo R. R. 76.* Tracta placentiae farinae L. II. (*h. e.* libris duabus) conspergit condepsitque. *Forcellianus* cum veteribus Editionibus aliter legebat. *Id. ibid. 121.* Conspergere farinae modicum unum musto. *Cic. Plane. 41. 89.* Me amplexus est conspersitque lacrimis. *Zucet. 3. 601.* Conspergere terram tabo. *Id. 4. 1233.* aras sanguine. *Plin. 2. Hist. nat. 8. 6. (38).* Lucifer terram rore conspergens. *Id. 20. ibid. 1. 2. (3).* Conspergere semen cinere. *Id. 23. ibid. praefat. 3. (4).* Conspergus aceto. *Colum. 12. R. R. 55. 3.* Caro sale conspersa. Adde *eumd. 6. ibid. 3. 8., 6. ibid. 12. 4., 6. ibid. 17. 8., et 8. ibid. 7. 3.* — c) Cum Accusativo tantum. *Colum. 12. R. R. 39. 3.* Uvas in doliis conficito, pedibus calcato: ubi unum tabulatum feceris, vinum vetus conspergito. Sed ibi cum *Schneider. legemur potius inspergito.* ¶ 2. Figurate. *Cic. 2. Nat. D. 43. 111.* Caput Tauri stellis conspersum est frequentibus. *Zucet. 3. 33.* anni Tempora conspergunt viridantes floribus herbas.

II.) Translative de oratione usurpator cum Accusativo et Ablativo. *Cic. 1. Acad. (post.) 2. 8.* In illis veteribus nostris, quae Menippum Initiali non interpretati, quadam hilaritate conspersimus. *Id. 3. Orat. 25. 94.* Oratio conspersa quasi verborum sententiarumque floribus. *Quintil. 8. 5. 28.* Color dicendi multis ac variis veluti maculis conspergitur.

CONSPERSIO vel consparsio, ōnis, f. 3. De ratione scribendi. *V. CONSPERGO* sub Init. — *Conspersio* ¶ 1. Generativus est actus conspergendi. *Pallad. 12. R. R. 13. 3.* Salis crebra conspersio debet pecoris levare fastidium. ¶ 2. Speciatim est farinae massae conspersa et subacta, panis facienda causa. *Terull. 4. advers. Marcion. 24.* ubi alii leg. *consparsi*; item *advers. Valentinian. 31.*, et *Pudic. 13. et 18.* ex *D. Paula 1. Cor. 5. Cf. el voc. CONSPARSURA.*

CONSPERSUS vel consparus, a, um. *V. CONSPERGO.*

CONSPICABILIS, e, adject. qui conspici potest, visibilis, adeoque conspicendus, conspicuus. *Prudent. 10. napi cresp. 631. de Christo.* Tandem relictis vortibus prophetiis, Aetate nostra comprobata antiquitas, Coram refulsit ore conspicabili. *Capell. 6. p. 197.* Septemtrio conspicabilis nobis. *Sidon. 8. Ep. 4.* Domicilium sacratio, portibus ac thermis conspicabilibus coronans. Adde *Sulpic. Sever. in Vita S. Martini 21.*

CONSPICABUNDUS, a, um, adject. saepe et attentè conspicans, mirabundus. *Capell. 8. p. 270.* Nuptiarum virginem conspicabunda Pallas, quid super dotibus eruditione femina comprobaret, exquirat.

CONSPICATUS, a, um. *V. CONSPICOR.*

CONSPICIENDUS, a, um. *V. CONSPICOR.*

CONSPICILLUM, ō, n. 2. locus unde aliquid conspici solet. Ita exponit *Non. p. 84. 7. Merc. (Cf. Placid. Gloss. edente A. Mai. in Class. Auct. T. 3. p. 449.)* atque aliter haec *Plauti* verba in *fragm. lo conspicillo adervabam, pallium observabam. Id.*

Plaut. Cist. 1. 1. 92. Mater pompam me spectatum duxit: dum redeo domum, Conspicillo conscutus est elanculum me usque ad fores. Utrouque loco al. leg. *conspicillum*: at posteriore alii reponunt ex *MSS.* dum redeo domum, conspiciat: illo eo secutus est, etc. Porro frustra sunt, qui putant haec voce significari vitra ocularia, quorum usus ne cognitus quidem illorum temporum hominibus fuit. Nam quod afferunt ex eodem *Plautio* quidam Lexicographi, *Vitrum cado: necesse est conspiciat uti*; nusquam haec verba apud *Plaut.* extant, quod sciam. Nego, inquit *Poss. lib. 3. de nat. art. c. 24. sub fin.*, haec esse *Plauti*: nego etiam legi apud veterum quempiam.

CONSPICIENTIA, ō, f. 1. facultas conspiciendi. *Cassiod. de anim. 3.* Lumen aliquod substantiale animas habere, haud improbe videtur advertere. Nam si ipsum (lumen) in se lucidum non esset, (anima) rerum tantam conspicientiam non haberet.

CONSPICIO, spicis, spexi, spectum, spicere, a. 3. (cum et specio). Part. *Conspiciens* I. 1. 2.º; *Conspiculus* I. 1. 2.º, et 2.; *Conspiciendus* I. 2. — *Conspicio* est intueor, aspicio (ut *guardare, riguardare*; Fr. *regarder attentivement, jeter les yeux sur*; Hisp. *mirar, encurar, acatar*; Germ. *auf einen Person oder Sache seinen Blick richten und sie erblicken*; Angl. *to see, behold, look at or towards, observe*).

I.) Proprie. ¶ 1. Conspicere est oculos aliquo vertere, oculos aliquo dirigere, attente aspiciere. — 1.º) Absolute. *Plaut. Cist. 2. 3. 78.* Quid nunc supina sumus in caelum conspiciat? *Varro 7. L. L. 9. Müll.* Inter eas regiones, quae oculis conspiciant. *Petrone. Satyr. 140.* Conspicere in tabernam. *Nepos Datam. 11. extr.* Quem (locum) cum digito demonstraret et ille conspiceret, aversum ferro transiit. hic tamen etiam Accusativus rei adesse videtur. — 2.º) Cum adito, quod conspiciatur; et quidem — a) Cum Accusativo personae aut rei tantum. *Legis actio apud Cic. Caelin. 19. 54.* Quandoque te in iure conspicio. Cf. *Cic. Muren. 12. 26. Plaut. Amph. 2. 2. 122.* Quid me interrogas? qui ipse equidem nunc primum istane tecum conspicio simul. *Id. Capt. 1. 1. 29.* Quas (oculos) quotiescunque conspicio, Neo. *Cic. 2. Nat. D. 35. 89.* Ut procul — vehiculum Argonautarum e monte conspexit (pastor). *Id. 5. Att. 18.* Ciliciam prope conspiciens. *Id. 1. Cat. 7. 17.* Carera me aspectu civium, quam infestis oculis omnium conspici, mallet. *Cæs. 2. B. G. 21.* Quae quisque prima signa conspexit, ad ea constitit. *Id. 1. ibid. 47.* Quos cum apud se in castris Ariovistus conspexisset. *Zucet. 2. 358.* si quos unquam conspiciere amissum letum. *Augustus apud Plin. 2. Hist. nat. 25. 23. (94).* Sidus erigitur per septem dies in regione caeli — conspectum. *Nepos Militad. 7.* Qui (lucis) ex insula conspicebatur. *Liv. 33. 66.* Cum ioler se conspecti essent. *Catull. 64. 86.* Hunc simul ac capido conspexit lunae virgo. *Virg. 9. Aen. 237.* locum insidialis conspeximus ipsi. *Ovid. 12. Met. 526.* Quae mihi luce primum, tunc est conspecta supremum. *Curt. 3. 3. 8.* Super tabernaculum, unde ab omnibus conspici posset, imago Solis — sublebat. *Colum. 11. R. R. 2. 22. VII. Kai.* Maritis ventosa tempestas, hiruendo conspicietur. *Plin. 2. Hist. nat. 17. 15. (78).* Novissimam primamque (lunam) eadem die vel nocte, oculo alio in signo quam artem conspici. *Sueton. Domit. 11.* Conspecto delatore ejus, vis, loquit, etc. *Val. Flacc. 8. 210.* de *Medea.* Hyperboreas movit conspecta proinas. *Juvenal. 2. St.* Uvaeque conspecta Hyeroni ducit ab uva. — Translatum ad inanimata significat vergere. *Cic. 3. Cat. 8. 20.* de statu Jovis. Si illud signum solis ortum et formam curiamque conspiceret, hic tamen et de persona, *h. e.* de Jove, sermo est. — b) Adito statu vel conditione, in qua conspecta res aut persona nobis apparet. — Per Accusativi appositionem, ut Grammatici dicunt. *Cic. Mur. 41. 88.* Imaginem parentis sui, quam paucis diebus laureatam conspexit. *Id. ibid.* Conspicere aliquem spoliatum omni dignitate. *Zucet. 1. 317.* surta viarum detrita vulgi pedibus. *Cæs. 3. B. G. 3.* superiora loca multitudine ornatorum completa. Adde *eumd. 4. ibid. 26. Nepos Hann. 11.* naves completas serpentibus. *Id. Datam. 4.* aliquem ad se ferentem. *Liv. 21. 4.* Aliquem humi jacentem. *Horat. 1. Sat. 7. 49.* adraem quendam. Et passivo *Horat. 3. Od. 7. 26.* Quamvis non alius flectere equum sciens equum conspicietur. *Colum. 7. R. R. 12. 4.* Terribilior nigræ conspicietur (canis). — Per Accus. et Infinitum. *Zu-*

cret. 6. 707. Corpus ut exanimum si quod procul ipse jacere Conspicias hominis. *Carull.* 64. 385. Conspexit, terra centum procurrere curus. Adde *Cæs.* 2. *B. G.* 24., et *Plin.* 2. *Hist. nat.* 9. 6. (45). Item conspicio absolute in sexto casu. *Sueton.* *Aug.* 15. Consperto eum ad arma isse. ¶ 2. Eleganter conspici dicuntur, qui re aliqua exrellunt sive bona, sive mala; ita ut notari et velut digito prætereuntium monstrari possint. — a) Raro active occurrit, semperque cum additis Adverbis vel appositionis casibus. *Liv.* 1. 26. Quem paulo ante cum egregia stirpe conspexissent. *Id.* 39. 53. Demetrium ut patris auctorem cum ingenti favore conspicebant. *Horat.* 1. *Ep.* 6. 26. cum bene notum Porticus Agrippæ et via la conspexit Appli. — b) Saepius passivo. *Cic.* *Phil.* 25. 60. Inaola sunt ista — delectamenta pæne puerorum, captare plausus, vehi per urbem, conspici velle. *Id.* 3. *Herenn.* 15. 26. In gestu nec venustatem conspiciendum, nec turpitudinem esse. *Augustus* apud *Sueton.* *Claud.* 4. Ne quid faciat quod conspici et derideri possit. *Sall.* *Cat.* 7. Sic quisque — conspici, dum tale facinus faceret, properabat. *Nepos* *Att.* 13. Supellex modica, non multa, ut in neutram partem conspici posset. *Liv.* 21. 8. de *Hannib.* Vestitus vili inter aequales excellens; arma et equi conspicebantur. *Id.* 4. 47. Qui le regium juvenem conspici sinis? *Id.* 5. 23. Maxime conspectus est ipse, curru equis albis juncto urbem invertis. *Horat.* 1. *Ep.* 15. 46. quorum Conspectus nitidis fundata pecunia villis. *Ovid.* 4. *Met.* 19. tu formosissimus alto Conspectis cælo. *Id.* 1. *Trist.* 6. 34. Prima bonis animi conspicerere tui. Adde *Fellej.* 2. 39. et 2. 91. ad fin.; et *Quintil.* 11. 3. 37. — Præcipue Ger. Conspectus hoc sensu occurrit. *Liv.* 6. 4. extr. Opus vel in hac magnificentia urbis conspiciendum. *Tibull.* 1. 2. 73. Totus et argento contextus, solus et auro, insidat celeri conspiciendus equo. *Id.* 2. 6. 34. Nemesis incedat donis conspicienda meis. *Ovid.* 5. *Fast.* 170. Cum satus est forma conspiciendus Ilyas. *Id.* *ibid.* 118. hædorum nater formosa duorum, Inter Dictæos conspicienda greges. *Id.* 5. *ibid.* 552. Tempaque in Augusto conspicienda foro. *Id.* 2. *Trist.* 113. de domo sua. Et neque divitiis, nec paupertate notanda; Unde fit in neutrum conspiciendus eques. *Fal. Flacc.* 1. 261. signa veleri conspicienda metallo. Adde *Martial.* 9. 30. — De Part. Conspectus V. in fin.

II.) Translate de animo et cogitatione dicitur, sed raro admodum, atque ita ut ad propriam verbi significationem allusio fiat. *Plaut.* *Trin.* 3. 2. 10. Sat sapio, satis, in rem quam sicut meam, ego conspicio mihi. h. e. prospicio, provido. *Id.* *Pseud.* 3. 1. 3. Næ illi, quantum ego ovæ corde conspicio meo, multas æruinas dant. h. e. quantum animo et cogitatione assequor. *Cic.* *Ralb.* 20. 47. Ut conspiciatis eum mentibus, quem oculis non potestis. *Id.* *Mur.* 6. 13. Non debet temere consulem salutatorem vocare, sed conspiciere, quibus præterea viliis affectus est. h. e. considerare. At *Klotz* pro conspiciere recte admodum reposuit circumspiciere. — Hinc Part. præter. pass.

Conspiciens, a, um, adjectivum quoque occurrit ea significatione, qua superius diximus sub I. 2.; unde Comp. *Conspiciens*. Significat autem conspiciens, insignem, conspicibilem, tam in bonam, tum in malam partem, ut exponit etiam *Servius* ad illud *Virg.* 8. *Æn.* 387. Ipse agnoscit Pallas In medio, rhamyde et pictis conspectus in armis. Sic *Id.* 3. 6. 17. et *Horat.* *Art.* P. 228. Tyrus conspectus in ostro. *Liv.* 4. 13. de *Sp. Mælio*. Quacumque incederet, conspectus elatusque supra modum hominis privati. *Id.* 45. 7. Patris ævique fama conspectum eum efficebat. *Id.* 30. 45. Consperta mors. *Ovid.* 12. *Met.* 553. juvenis. Rursus *Liv.* 22. 40. Plebs turba conspicietur, quam dignitate. Adde *eumd.* 6. 5. *Id.* 2. 5. Damna proditores, sumptumque supplicium, conspicius eo, quod pæne capiendæ ministerium patri de liberis consulaus imposuit. *Ovid.* 13. *Met.* 794. Nobilitur pomis, platavo conspicietur alta. Adde *eumd.* 4. *ibid.* 793. *Juvenal.* 8. 140. Omne animi vitium tanto conspectus in se Crimen habet, quanto major, qui peccat, habetur. *Tac.* 4. *Hist.* 11. Ne in urbe conspicietur mors foret, vii Appii extinguuntur. *Justin.* 11. 5. Reges alpeudarios conspiciunt ingenii secum trahit, segiores ad tutelam regni relinquit.

CONSPICIO, ōnis, i. 3. actus conspiciendi: vox augurum, qua significatur inspectio cæli ad templum determinandum, intra quod auguris capiantur. *Varro*

7. *L. L.* 9. *Müll.* Templum faciunt augures conspicio-
ne, qua oculorum conspectum finiant, et paullo supra. In terra conregione, conspicio, contumione, utique ea rectissime sensu. V. CONREGIONE.

CONSPICO, as, are, a. 1. idem quod conspior, conspicio; sed vix ullius usus. Hinc conspicio passivum. *Varro* apud *Priscian.* 8. p. 792. *Putsch.* Pauperes enim hæc tuos non ita nutrita, ut nunc conspiciatur: *Demetrius*. *Plaut.* *Epid.* 1. 1. 67. Prius se convenire non vult, neque conspiciari. De loco *Sall.* *Jug.* 53. a. med. V. voc. seq. sub a.

CONSPICOR, ōris, ātus sum, ōri, dep. 1. (cum et sperio). De activa forma V. voc. præced. — Part. *Conspiciens*. — Conspior est idem quod conspicio, video, contempler; et occurrit — a) Absolute. *Varro* 7. *L. L.* 9. *Müll.* Contempra et conspiciere idem esse apparet. *Sall.* *Jug.* 53. a. med. Cum interini Metellus ignarus hostium monte degrediens, conspiciatur. *Forcellinus* passivo accepit et ad v. CONSPICO relati; at, male leg. conspicietur: cf. *Donatum* ad *Ter. Eun.* 2. 3. 93. et V. *Dietsch* ad *Sall.* *lor.* cit. — b) Cum Accusativo. *Plaut.* *Cist.* 4. 1. 4. Nec quemquam conspicio alium in via? Adde *eumd.* *Epid.* 1. 1. 3. *Ter. Eun.* 5. 9. 32. Cur te ergo in his ego conspicio regionibus? Adde *Cic.* 1. *Herenn.* 11. 18. *Cæs.* 5. *B. G.* 47. Trans vallem magnam hostium multitudinem conspiciatur. Adde *eumd.* 1. *ibid.* 25., 5. *ibid.* 9., 6. *ibid.* 17., 1. *B. C.* 24. et 2. *ibid.* 22.; *Nepot.* *Eumen.* 9. et *Phædr.* 28. 25. — c) Cum Accusativo et Participio. *Plaut.* *Epid.* 3. 3. 54. Conspiciari aliquem advententem. Adde *Cæs.* 2. *B. G.* 27. *Liv.* 2. 20. Conspectus Valerius ferocem juvenem Tarquinium, etc. Adde *Quintil.* 4. 3. 13. — d) Cum Accusativo et Infinito. *Plaut.* *Curc.* 5. 1. 5. Ubi me hic habere conspiciata est anulum, rogat, unde habeam. Adde *eumd.* *Amph.* 5. 1. 18. et *Bacch.* 4. 4. 18. *Ter. Heaut.* 1. 1. 15. Neque tam vesperi domum revertor, quin te in fundo conspicio fodere, aut arare. — e) Sequenti Relativo. *Cæs.* 2. *B. G.* 26. Ex loco superiore, quæ res in nostris castris gereretur, conspiciatur.

CONSPICUUS, a, um, adject. (conspicio). Comm. *Conspicius* est qui legi putat lo. *Cod. Justin.* 4. 63. 3., ubi plerique leg. *conspicius*. — *Conspicius* est qui conspiciatur ab omnibus, visibilis, omnium oculis expositus; cui opponitur occultus apud *Ovid.* 4. *Trist.* 10. 108. Totique tui terræ casus plerique; quot inter Occulum stellæ conspiciamusque polum (It. conspicio, visibile; Fr. visible, qui frappe la vue; Hisp. visible, evidente; Germ. in die Augen fallend, sich dem Blicke darbielend, sichtbar; Angl. conspicius, clear, visible, in sight).

I.) Proprie et stricto sensu. *Augustus* apud *Plin.* 2. *Hist. nat.* 25. 23. (94). Sidus omnibus et terris conspiciuum. *Ovid.* 3. *Fast.* 4. 21. Scilicet assertus similes, aut impetus idem Rebus ab auditis, conspiciusque velli? h. e. a rebus, quas aduivimus et conspiciamus. *Id.* 3. *Art.* 4. 384. Conspectua loca. *Phædr.* 4. 6. 6. qui capibus cornua suis ligant, ut conspiciam in prælio Habent signum, quod sequeretur milites. *Curt.* 9. 6. 1. Tabernaculum undique conspiciuum. *Seneca* *Thyest.* 126. Nives conspiciuum. *Plin.* 36. *Hist. nat.* 12. 16. (76). Pyramides conspiciuum undique adosigantibus. *Tac.* 4. *Hist.* 29. Ipsorum tela per tenebras vana: Romani conspiciuum Barbarorum aciem etc. *Lucan.* 4. 169. postquam spolio languentia nullo Mutas conspicius habuerant lumina vultus. — Figurata *Seneca* *Brevil.* *vltæ* 20. Habere mortem in conspicio. h. e. tamquam præsentem intueri.

II.) Translate est conspici dignus, insignis, illustris; et occurrit — a) Absolute. *Liv.* 1. 34. Romani conspiciuum eum novitas divitiarum faciebant. *Cl. Sueton.* *Aug.* 45. Quod spectatorem — demonstraret digito conspiciuumque fecisset. *Ovid.* 8. *Met.* 373. ambo conspiciui. *Id.* 4. *Trist.* 3. 82. Conspectum caput. *Horat.* 3. *Od.* 16. 18. Late conspiciuum tollere veritatem. *Tac.* 4. *Hist.* 42. Illustres senes, conspiciuum femina. *Martial.* *Spectac.* 2. Conspectus venerabilia amphitheatri moles. — b) Cum Ablativo rei, qua quis est conspiciuus. *Ovid.* 4. *Pont.* 7. 31. Nec mora, conspiciuus longe fulgentibus armis. *Tibull.* 3. 3. 4. Insignis clara conspiciuusque domo. *Ovid.* *Heroid.* 5. 139. Fide conspiciuus Trojæ munitor. h. e. Apollo iura insignis. Adde *eumd.* 12. *Met.* 467.; *Colum.* 7. *R. R.* 12. 4.; *Plin.* 11. *Hist. nat.* 42. 47. (242); et *Sueton.* *Aug.* 72. *Plin.* 3. *Ep.* 3. Viri il-

lustri laude conspiciui. *Tac.* 3. *Hist.* 17. Consilio, manu, voce insignis hosti, conspiciuus suis. *Quintil.* 18. *Declam.* 3. extr. Omni frequentia cœtisque conspiciuus. — Hinc

Conspiciuum, ui, n. 2. absolute. V. supra sub I. in fin.

CONSPIRATĒ, adverb. conspatione, consensu. Occurrit tantum Comp. *Conspiratus* apud *Justin.* 3. 5. 3. Lædæmonii eo conspicius ad arma concurrunt. *Conciliatus*, et *confirmatus* sunt qui ex conjectura reponunt.

CONSPIRATIO, ōnis, f. 3. actus conspiciendi, conspiciendi, vel simul bandi: sed occurrit figurate tantum, et ¶ 1. Est signorum convenientia vel consensus. *Cic.* *fragm. Econ.* apud *Colum.* 12. *R. R.* 2. 4. Ubi chorus canentium certis numeris ac pedibus veluti facta conspatione, consensit elique concinuit. ¶ 2. Saepius ponitur pro hominum sive animorum concordia, vel consensu; et quidem — a) In bonam partem. *Cic.* *Dom.* 11. 28. Conjunctionem et conspationem in republica bene gerenda fctis sermonibus et falsis criminibus dirimere. *Id.* 4. *Cat.* 10. 22. Conspectio bonorum virorum. *Id.* 2. *Off.* 5. 16. hominum. *Id.* 5. *Fin.* 22. 69. Conspectio consensuum virtutum. *Id.* 1. *ibid.* 20. 65. Amici magna amoris conspatione consentientes. *Lentulus* apud *Cic.* ad *proquest.* et *propræt.* 12. *Fam.* 15. 3. Facere concordiam et conspationem omnium ordinum ad defendendam libertatem. *Sueton.* *Cæs.* 15. Conspectio optimallum. *Justin.* 34. 1. 1. civilatum. — b) Accipitur et in malam partem pro conjuratione et consensu in rem malam. *Cic.* *Dejol.* 4. 11. Nihil de conspatione audiebat certorum hominum contra dignitatem tuam. *Brutus* apud *Cic.* 11. *Fam.* 13. extr. Pro vestra salute contra sceleratissimam conspationem hostium conficamus. Adde *Quintil.* 6. 1. 9., et *Sueton.* *Aug.* 19.

CONSPIRATUS, a, um, V. CONSPIRO.

CONSPIRATUS, us, m. 4. idem quod conspation; et occurrit figurate tantum pro consensu, et quidem in sexto casu singulari. *Gell.* 1. 11. Achæus Homerus pugnam indispici ait, non fiduciarum librisque roncentu, sed mentium animumque conspatione tacto nitibondus.

CONSPIRO as, avi, ātum, are, 1. duo prorsus diversa pro etymi varietate significant, aut enim A) Est a cum et verbo spirare; aut B) Est a cum et nomine spira, æ.

A) Conspiro a cum et spiro, n. 1. (unde *Parl.* *Conspirans* II. 1.; et pass. quoque *Conspiratus* II. 1. et 2.) proprie idem est quod confiare, hoc est simul spirare.

I.) Proprie. *Virg.* 7. *Æn.* 616. Eæque assensu conspiciant curnia raucio. Ubi *Servius*: nam et tubæ simul infabantur. *Quintil.* 1. 10. 16. In iis operibus, in quibus plurimum conatus, præeunte aliqua jucunda voce, conspiciat. — *Conspiratus* sanguis *Fegat.* 3. *Peterin.* 30. 1. *Schneid.* videtur esse ex arteria cum spiritu emissus; nam veteres putabant, arterias esse etiam spiritus receptaculum: ait enim *Cic.* 2. *Nat. D.* 55. 138. Sanguis per venas in omne corpus diffunditur, et spiritus per arterias. Hæc *Forcellinus*: at *Schneidero* conspicius est densatus, restrictus; ac præterea pro conspicius eidem rectius videtur conspicietur, quod in libris scriptis habetur.

II.) Translate. ¶ 1. Generatim est convenire, consentire: et tribuitur etiam rebus inanimatis. *Cic.* 3. *Nat. D.* 11. 28. Illa mihi placebat oratio de convenientia consensuque nature, quam quasi cognitionem continuatam conspiciere dicebas. *Id.* leg. cognitione continuatam. *Id.* 2. *ibid.* 7. 19. Tanta rerum consuetudo, conspiciens, continuata rogatio. *Id.* *Ligar.* 12. 34. Fratrum consensus conspiciens et pæne confidatus. *Lucret.* 4. 1209. Conspiciens mutans ardor. *Seneca* *Ep.* 84. a. med. Multa præcepta sicut, multarum relatum exempla; sed in unum conspiciata. *Macrob.* *præfat.* 1. 1. *Satur.* hæc ad verbum descripsit. ¶ 2. Specialiter dicitur de iis, qui concordi animo simul in rem aliquam tendunt, eamque collatis consiliis et viribus aggrediuntur. — 1.) In bonam partem. *Cic.* 1. *leg. Agr.* 9. 26. Colligite vos, tribuni plebis —, conspiciate nobiscum, consentite cum bonis, communem rempublicam communi studio aique amore defendite. *Id.* 10. *Fam.* 12. 4. Mirabiliter populus Romanus et omnium urdium consensus ad liberandam rempublicam conspiciat. Adde *eumd.* 3. *Phil.* 5. 13. *Cæs.* 3. *B. C.* 46. Milites legionis novæ subito conspiciati pila

consecrunt. *V. Conspiro sub B. Plin. 4. Ep. 13.* Proinde coenitile, conspirate etc. *Colum. 3. R. R. 13. 7.* Ut mota equaliter humus suis omnibus partibus ad educandum prolem novum conspirat. Et passively impersonaliter *Id. 12. R. R. praefat. 8. de conjug.* In commune conspirabatur ab utroque. — 2.º Sumitur et in malam partem pro coire et conjurare in rem pravam; et quidem — a) Absolute. *Cæs. 3. B. G. 10.* Priusquam plures civitates conspirarent. *Ad Sueton. Cæs. 9. et Galb. 10. Phaedr. 1. 2.* Hinc conspiratis factionum partibus, Arcem tyrannus occupat. *Plin. 1. 1. e. cum multa factiones in civitate coaluissent, et quasi simul spiratae et confusae essent. V. Conspiro sub B.* — Hinc etiam *Conspirati, orum*, absolute dicuntur consensu inter se colligati, conjurati. *Sueton. Domit. 17.* Conclantibus conspiratis, quando et quomodo aggrederentur. *Adde eund. Cæs. 82. et Ner. 43.* — b) Cum Accus. personae et praepos. Passively impersonaliter *Sueton. Cæs. 80.* Conspiratum est in cum a sexaginta et amplius. *Id. Tib. 8.* Conspirare in aliquem. *Dig. 1. 12. 1. § 10.* contra aliquem. — c) Cum Accus. rei et praepos. *Ziv. 3. 36. extr.* Conspirare in appellationem. *Id. 3. 56.* in injuriam. *Justin. 16. 5. 12.* in necem. *Adde eund. 20. 3. 4. Tac. 15. Ann. 68.* in eadem elucijus. *Dig. 49. 16. 3. § 21.* in facinus. *Sueton. Claud. 13.* ad res novas. — d) Sequenti part. ut *Sueton. Cæs. 9.* Venit in suspitionem, conspirasse cum M. Crasso —, ut principio anni senatum adolerentur. — e) Cum Infinito. *Sueton. Claud. 37.* Pari modo oppressum ferunt Silanum, quem cum Messalina et Narcissus conspirassent perdere, etc.

b) *Conspiro a cum et spira, æ, ductum, a. 1.,* dicitur de serpentibus in spiras suas se colligentibus. *Aurel. Fict. Vir. illustr. 22.* Anguis ad navem Romanorum perrexit, et se in Ogulii tabernaculo conspiravit. *Forcellinus ad illud Phaedr. 1. 2.,* quod superius sub A. II. 2. 2.º retulimus, Hinc conspiratis factionum etc., post allatam interpretationem haec addit: Nisi malis eo conspiratis derivare a spiris, h. e. quasi in modum spirae, more angulium, in se collectis et castriculis. *V. Marquardi Gudii* adnotationes in hunc locum: ubi, praeter caetera, quod alii leg. apud *Cæs. 3. B. G. 46.* Milites legionis ponit subito consilipati pila coniecerunt; *conspirati* reponit ex MSS., h. e. quasi in modum spirae convoluti, conglobati.

CONSPISSATIO, f. s. condensationis, consilipatio. *Theod. Priscian. 1. 18.* Consilipatio sordium.

CONSPISSATUS, a, um. *V. voc. seq.*

CONSPISSO, ss, svi, ssum, are, a. 1. (cum et spisso) Idem quod condensio. Occurrit tantum *Parl. Conspissatus* apud *Colum. 2. R. R. 18. 5.* Conspissatum et herba colligatum solum. *Id. 12. ibid. 45. 3.* Conspissata vinacea. *Plin. 35. Hist. nat. 6. 18. (36).* Creta decocta conspissataque.

CONSPLENDESCO, cecis, escere, u. 2. (cum et splendescere) Idem fere quod splendo vel simul splendo. *Jul. Val. res gest. Alex. M. (ed. III. A. Mai) 42.* Circumstantia tecta undique consplendescere.

CONSPOLIUM, ii, n. 2. genus libi in sacris adhibiti, apud *Arnob. 7. 24.,* fortasse ex corio seu pelle animalium confectum.

CONSPONDEO, spondes, spondi, spoosum, spondere, a. 2. (cum et spondeo). Part. Conspensus etiam in fin. — Conspondeo est simul cum aliis spondeo. *In vet. Senatuscons. de Bacchan. apud Fabrett. c. 6. p. 427. et apud Murat. 577. NEVE. POSTHAC. INTER. SED. (h. e. se) CONSPONERAT. NEVE. COMMOVISSE. NEVE. CONSPONDISSE. NEVE. CONFRONDISSE. VILLET. Paul. Diac. p. 41. 14. Müll. Conspones est antiqui dicebant fide mutua colligatos. Conspones est pro consponsos antiqua scribendi ratione. V. Müll. in Paul. Diac. praefat. c. 4. § 3. Adde Nævium apud *Farron. 6. L. L. 70. Müll.* — Hinc Part. praeter. pass.*

Conspensus, a, um, adjective quoque occurrit. *Apul. 5. Met.* Jugum sororium conspensus factionis. h. e. par sororum, quae conjuraverant. *Auson. Epist. 10. 11.* Te quoque ne pigeat consponsi federis. h. e. mutuo promissi.

CONSPONSATA, æ, f. 1. idem quod uxor. *Ambros. in Luc. 3. 3.* Et tu revertere pariter cum consponsata tua.

CONSPONSOR, oris, m. 3. qui cum alio spondet; selicet ¶ 1. Qui de eadem re cum altero spondet pro alio. *Cic. 6. Fam. 19. 2.* De negotio tuo, quod sponsor es pro Pompejo: et Galba consponsor tuus

radierit, non destinam cum illo communicare. *Id. 12. Att. 17.* Velim des operam, ut investigates ex consponsorum tabulis, est ne illa. ¶ 2. *Paul. Diac. p. 59. 7. Müll.* Consponsor conjurator. h. e. qui simul cum alio de eadem re jurat. Intelligit autem eos, iurque *Scalig.,* qui poena sacramenti mutuo se provocant, cum in rem aliquam agunt, puta in litem vindictam: alter enim ab altero exigit fomentum. Consponsor, ait *Müll.* ad h. l., hic dicitur ex mente, quia conspondisse in *Senatuscons. de Bacchan. (V. CONSPONDEO).* Aliter *Isidori Glossae.* Consponsores, alterutri fidem dicentes.

CONSPONSUS, a, um, et
CONSPÓSUS, a, um. *V. CONSPONDEO.*

CONSPŪO, spūs, spūi, spūium, spūere, a. 1. (cum et spuo). Part. Conspuens sub A; Consputus sub B. — Conspuo est idem quod aputo, sputum emitto; et occurrit A) Neutorum more; et saepius B) Active. A) Neutorum more. Speciem proverbii habet illud *Petronii fragm. Trager. 74. Burmanni,* ubi Trimalchio de femina arroganti, et alios praes se comitamentum, *Inflat se, Inquit, tamquam rana, et in sinum suum conspuunt.* Ubi hoc dicere videtur: Adde celso capite, erecta ac tumens fastu incedit, ut alium suum conspuat, quoties salivam purgare opus est. Vel alludit ad morem veterum conspuendi sinus, quoties ventrem a diis peterent spei alicujus, quam audaciter concepissent, ut *Plin. 28. Hist. nat. 4. 7. (35).* docet. Itaque illa femina adeo multa et magna de se concipiebat, et sibi pollicebatur, ut avertendis invidiae causa sinum conspueret. *Fulgat. Interpr. Isal. 50. 6.* Faciem meam non averti ab increpantibus et conspuentibus in me.

B) Active. Conspuere aliquem est sputo fœdere. — a) Generaliter. *Petron. Satyr. 23.* Consumptis versibus suis, immundissimo me basio conspuit. — Quod vero apud *Juvenal.* legitur de caudicibus, 7. 411. Tunc immensa caeli spirant mendacia folles, Consputurque sinus; simpliciter puto intelligendum esse de illis, qui later dicendum diu fatigati, una cum immensa verborum copia salivam expuunt etiam inviti, ac sinum conspurcant. Vetus Scholasticus *Juvenalis* et alii allusum volunt ad morem avertendarum fascinatuum, ter in sinum spuendo: de quo *Plin. loc. cit.* — b) Specialiter ac saepius, conspuere aliquem maxima omnium contumelia semper habita est. *Plaut. Curc. 4. 2. 16.* Nec vobiscum quisquam in foro frugi consistere audeat: Qui consiliit, culpant eum: conspuitur, vituperatur. *Apul. de Mag. Faciem tuam spumabundus conspuisset. Hieronym. Ep. 50. n. 4.* Quoties conspuit, et consputus abscessit? *Adde Dial. advers. Luciferian. sub init. Petron. Satyr. 132.* Convocat omnes quasillarias, familiaraque aordidissimam pariem, ac me conspuj jubet. — Figurata. *Jupiter hibernas cana nive conspuat Alpes.* h. e. conspergit. Versiculus est *M. Furii Bibaculi,* quem refert ac deridet *Horat. 2. Sat. 5. 41.,* Item *Quintil.,* qui 8. 17. illud conspuat tamquam duram metaphoram, hoc est a longuqua similitudine ductam, reprehendit. Potebat et illud adicere, sinis sordidum esse vocem conspuat, et Jove indignum; et praeterea nihil exilium, ut immensam vim nivium, quibus Alpes hieme consequuntur, significare possit. Animadversione digna videtur etiam *Cassiod.,* qui ait 4. *Variar. 50. de Vesuvio.* Glacibus, spiritu quodam effluente, montis ore conspuat. h. e. ejectat.

CONSPURCATUS, a, um. *V. voc. seq.*

CONSPURCO, as, avi, ssum, are, a. 1. (cum et spurco). Part. Conspurcatus. — Conspuro est fœdo, Inquino. *Zueret. 6. 21.* Partim quod tetra quasi conspurcare sapere Omnia cernebat quaecumque receperat intus. h. e. fœdere adeoque corrumpere. *Colum. 8. R. R. 3. 9.* Supersiliens avis proluvie ventris cibos et aquam conspurcat. *Tertull. Idolol. 1.* Quos eodem immundis spiritibus operatus, non conspurcatus et conspuratus incedi? — Hinc est etiam idem ac conspurcare. *Sueton. Ner. 35.* Quem cum ante mortem conspurcasset. Ita pro conspurcasset edidit *Ernesti, Oudend. et Baumgarten.*

CONSPUTATUS, a, um. *V. voc. seq.*

CONSPŪTO, as, avi, ssum, are, a. 1. frequentat. a conspuo. Part. Consputus. — Consputo est sputo aliquem fœdo, Inquino. *Cic. 2. ad Q. fr. 3. 2.* Quasi siguo dato, Clodian nostros consputare cœperunt. *Tertull. advers. Jud. 14.* Maledictus, et consputatus, et convulsus, et compunctus.

CONSPŪTUS, a, um. *V. CONSPŪO.*

CONSPŪTUS, us, m. 4. spatus, sputum. *Cassiod. de anim. 12.* Perulisti in faciem odiosos consputus.

CONSTABILIO, is, tvi, itum, ire, a. 1. (cum et stabiliis). Part. Constabilis et Constabiliendus. — Constabilio est idem quod stabilio, firmo. *Plaut. Capt. 2. 3. 93.* Edepol rem meam constabili. et *Ter. Adelph. 5. 1. 9.* Dis quidem esses, Demea, ac tuam rem constabilisses. *Tertull. advers. Valentinian. 39.* Constabilienda conversilas. *Juven. 2. 766.* mentem ad cupienda Del penetratilia constabilistis. *Fulgat. interpr. Isal. 48. 2.* De civitate sancta vocati sunt, et super Deum Israel constabiliti. *Zueret. 2. 42.* Subsidis ruagil Epicuri constabilistis. Ita quidam *Lexicographi:* sed plerumque omnes editiones hunc verbum, tamquam spurium, expungunt.

CONSTABILIS, e, adject. (cum et stabiliis) simul stabilis. Vox a *Lexico* expungenda; occurrit enim tantummodo in *Not. Tir. p. 40.*

CONSTABILITUS, a, um. *V. CONSTABILIO.*

CONSTAGNO, as, are, n. 1. congelo. *Fronto p. 2198. Putsch.* Clacis est, quae ex collu aqua constagat.

CONSTANS, anlīs. *V. in fine v. CONSTO, as.*

CONSTANTER, advrb. Comp. Constantius, Sup. Constantissime in omnibus paragr. — Constantier est firma ac stabili ratione (It. costantemente, uniformemente; Fr. d'une manière constante, invariable; Hisp. constantemente, uniformemente; Germ. auf beständige od. feststehende, nicht wankende Art und Weise; Angl. firmly, steadily, consistently, uniformly, evenly, constantly). Occurrit ¶ 1. Ratione habita temporis, et est firmo ac stabili modo. *Cic. Tim. 13.* Constantier in suo manere statu. *Id. 4. Acad. (2. pr.) 14. 43.* Manere in perspicuis firmius et constantius. *Id. 2. Nat. D. 38. 97.* Impetus caeli constantissime conficiens vicissitudines anniverarias. *Brutus apud Cic. inter ep. 1. ad Brut. 16. 9.* Si modo constantier ac perpetuo placebit hoc consilium. *Horat. 2. Sat. 7. 6.* Pars hominum viliis gaudet, constantier et arget Propositum. — Et in malam partem. *Ovid. 3. Trist. 2. 27.* Di, quos experior nimium constantier iniquos. *Adde eund. 1. Pont. 5. 21.* ¶ 2. Item occurrit de agendi ac sciendi ratione, et est sibi ipsi constantio et concordando, uno verbo æquabiliter, vel equaliter, quibuscum aliquando jungitur: ut apud *Cic. Orat. 58. 198.* Equaliter constantierque ingrediens oratio. *Sic Sall. Cat. 2.* Si Imperatorum animi virtus in pace ita, ut in bello valeat, æquabiliter atque constantius sese res humanas haberent. et *Tac. 15. Ann. 21.* Equabiliter et constantius regere provincias. — Ceterum hoc sensu occurrit — a) Absolute. *Cic. 5. Fin. 27. 79.* Dicere constantier. *Id. eund. 5. Tusc. 9. 28.,* quem locum *V. infra sub B. Id. 4. Acad. (2. pr.) 3. 9.* Constantissime dicere. *Adde eund. 5. Tusc. 8. 23. Id. 2. Off. 2. 7.* Constantier scire. *Cæs. 2. B. G. 2.* Hi constantier omnes nuntiaverunt. h. e. unanimiter. *Ovid. Heroid. 17. 167.* Constantier laudari ab aliquo. *Petron. Satyr. 82.* Constantissime ementiri aliquid. — b) Cum Dativo sibi. *Cic. 5. Tusc. 9. 26.* Quam sibi constantier convenienterque dicat, non laborat. ¶ 3. Morali ratione est graviter, fortiter. *Cic. 2. Tusc. 20. 46.* Constantier et sedato ferre dolorem. *Id. 4. ibid. 6. 12.* Est aliquid constantier prudenterque. *Id. 4. Att. 16. 9.* Quæris ergo me ut gesserim? constantier et libere. *Id. 1. Off. 15. 49.* Beneficia, quæ judicio, considerate, constantierque delata sunt. *Id. Amic. 2. 6.* Acta constantier. *Sic Auct. B. Afr. 84.* Constantier agere. *Cæs. 3. B. G. 25.* Constantier et non timide pugnare. h. e. salutaris pugna. *Cl. Sueton. Vesp. 4. Curt. 4. 6. 14.* Acris, quam constantius prælum iungere. *Adde Sueton. Tib. 19. Id. Sueton. Tib. 45.* Constantier recuare aliquid. *Id. Aug. 66.* Amicitias constantissime retinere. et *ibid. 10.* Constantius exequi cetera. *Id. Ner. 7.* Constantissime ludere Trojam.

CONSTANTIA, æ, f. 1. æquabilitas, perseverantia in eodem statu (It. costanza; Fr. permanence, fermeté, invariabilité; Hisp. estabilidad, constancia, firmeza; Germ. d. Beständigkeit, Beharrlichkeit, Festigkeit; Angl. steadiness, firmness, constancy, consistency, perseverance). Usurpatur ¶ 1. Ratione habita temporis et est rerum perseverantia in eodem statu; et occurrit — a) Absolute. *Cic. 2. Nat. D. 21. 56.* Nulla igitur in reo nec fortuna, nec temeritas, nec erratio, nec vadus luesit, contraque omnis ordo, veritas, constantia etc. *Id. 3. ibid. 9. 23.* Cursus stellarum sunt admirabili incredibilique constantia. *Adde eund. 2. ibid. 21. 55. Nepos Att. 22.* Tanta constan-

lia vocis atque vultus. — b) Cum Genitivo objecti, ubi ajunt, sive rei, lo qua quis aut quid constans est. *Cic. 1. Off. 7. 23.* Dictorum conventorumque constantia et veritas. *Id. 4. Att. 17.* Constantia promissi. *Auct. B. Alex. 26.* Perseverantia et constantia oppugnandi. ¶ 2. Refertur etiam ad agendi ac sentiendi rationem, et constantia praeditus dicitur, qui secum ipse congruit, eadem semper dicendo et faciendo. *Cic. 2. Divinat. 39. 82.* Quae est autem inter augures conveniens et conjuncta constantia? *h. e.* ut eadem semper dicant et sibi in se consent. *Id. 2. Herenn. 6. 9.* Testimoniorum constantia. *Id. 1. Off. 15. 47.* Stabilitas et constantia benevolentiae. Adde *eumd. Amic. 18. 65. Id. 5. Tusc. 10. 31.* Non ex singulis viciis philosophi spectandi sunt, sed ex perpetuitate atque constantia. *Id. 2. ibid. 2. 5.* Constantiae causam defendere aliquid. *h. e.* ut nobiscum congruamus. *Id. 1. Off. 28. 98.* Ordo et constantia et moderatio dictorum omnium atque factorum. Adde *eumd. Cluent. 51. 141. Id. 1. Off. 31. 112.* Cauti cum incredibili tribulata natura gravitatem, eamque ipsam perpetua constantia roborasset, semperque in proposito susceptoque consilio permansisset etc. *Id. ibid. 34. 125.* In omni re servare constantiam. ¶ 3. Hinc morali ratione est firmitudo, gravitas, aequabilitas, habitus ille, quo praeditus animus, neque metui, neque spe deijci de statu, aut a proposito deterri potest: cf. *Seneca in lib.* cui titulus *De constantia sapientis* 1. 1. Occurrit — a) Sapiens in sing. num. *Brutus* apud *Cic.* inter ep. 1. ad *Brut.* 16. 10. Te hortor, ne — fortem et liberum animum — sine consilio et aequabilitate nullum esse putaris. *Cic. 2. Ferr. 17. 52.* Si socii Scuri constantiam ceperis. *Id. 7. Phil. 4. 14.* Retinere constantiam, gravitatem, perseverantiam. Adde *eumd. 4. Tusc. 17. 38., 2. Cat. 11. 25., Sest. 41. 88., 1. Off. 28. 98.* et alibi saepe; *Caes. 1. B. G. 40.; Nepot. Thrasyl. 1.; Liv. 42. 62.; Horat. Epod. 15. 15.; Ovid. 11. Met. 283.; Val. Max. 3. 8. 1.; Senec. 1. Ira 16.; Sueton. Caes. 63.; Quintil. 1. proem. 8. et 6. proem. 11.; et Tac. 1. Ann. 48.* — b) In num. plur. usurpat *Cic. 4. Tusc. 6. 14.* Sic quatuor perturbationes, sunt tres constantiae. qua voce *Gr. εὐσταθείας* significavit. — c) Hinc et pro fiducia, eudacia dixit *Tertull. Patient. 1.* Constantiam admonendi propriae conversationis auctoritate dirigere. — d) Et pro robore. *Quintil. 5. Declam. 3.* Traxerat ex firmitate mentis magnam prolium et in membra constantiam. — *NB.* Pro substantia, seu pro ea ratione, qua aliquid constat et subsistit, afferunt quidam illud *Ulp. Dig. 32. 11. circa med.* Hic enim extinguitur ipsa constantia debiti. *At al. rectius leg. substantia.* — In illo *ibid. 3. 2. 27. edit. Torrentini:* Si velit quaedam transferre, quaedam relinquere, iuste procurator hanc constantiam recusabit: illud constantiam error esse videtur pro inconstantiam, ut edidit *Habonad*; inconstantiam quidem certe significat. — *NB.* Sunt etiam hoc nomine quaedam feminae, et quaedam urbes, de quibus *F. ONOM.*

CONSTAT, stabat, etc. *F. CONSTITO.*

CONSTATILIS. *F. COSTATILIS.*

CONSTELLATIO, *Genis, f. 3.* (cum et stella) compositio siderum, atque ex ea affectio aeli ad res quasdam. Vox est *Ammiani* 1. 20. in fin. et 20. 2. sub fin.; *Capitolini Gordian. 20.; Spartiani Zel. Vero 4.; Augustini 5. Civ. Dei 7. et 7. Confess. 6.; Firmici 1. Mathes. 1. et 4. ibid. 2.; et Sidonii 8. Ep. 11. a med.*

CONSTELLATUS, *a, um, adject.* stellatus, stellis ornatus. *Trebell. Salonin. Gallien. 2.* Auratos constellationesque balicos rapuisse perhibetur.

CONSTERNATIO, *Genis, f. 3. Paul. Diac. p. 42. 2. Müll. scribit, consternationem deductam esse a sternutamento, quod eo into concutitur corpore. At tamen minus recte leg. a sternata mente, quod ea etc. Ceterum si notationem queras, rectius a sternere derivabit. — Itaque consternatio est pavor, perturbatio, confusio (It. costernazione; Fr. trouble, consternation; Hisp. turbacion, consternacion; Germ. dar Scheu-oder Aufstutzigmachen, das Entsetzen, die Bestürzung; Angl. a great fear, alarm, or astonishment, consternation, dismay). Occurrit ¶ 1. Generalit. *Liv. 37. 42.* Auxilia subsidaria, pavore et consternatione quadrigarum territa, et ipsa in fugam versa. *Id. 34. 2.* Consternatio muliebris. *Val. Max. 9. 7. 4.* creditorum. *Id. 9. 15. 4.* papuli. *Tac. 13. Ann. 16.* Pavor et consternatio mentis.*

Sueton. Cal. 51. Non mediocrem fore consternationem, sicunde hostis apparcat. Adde *eumd. Claud. 12. ¶ 2.* Specialiter dicitur de tumultu-seditioso. *Liv. 28. 25.* Percunctantes magis, quae causa ira consternationisque foret, quam factum accusantes. In eodem cap. consternatio appellatur seditio. *Curt. 8. 1. 24.* Illam, seditioem orta inter Maedones et Gracos, debilitatum vulnere, quod in ea consternatione acceperat, etc. Adde *eumd. 5. 10. 8., 7. 10. 13. et 10. 2. 21.* *Sueton. Caes. 20.* Nec quoquam reperio, qui super tali consternatione referre auderet. *Tac. 2. Hist. 49.* Nunciata consternatione ac licentia militum. Adde *eumd. 1. ibid. 83., 1. Ann. 6. et 1. ibid. 39.*

CONSTERNATUS, *a, um, F. voc. seq.*

CONSTERNO, *as, avi, atum, are, a. 1. Part.* Consternans 2; Consternatus 1. et 2. — Ratione habitati etym. *Forcellino* videtur esse a *sterno*, is, quod qui letu aliquo sternuntur, confunduntur animo ac turbantur: ut inter *consterno*, *as*, et *is*, hoc differat, quod hoc corporis, illud mentis proprium sit. Certe est quodammodo intensivum a *consternare*, qua ratione appellare ab *appellere*, *compellere* a *compellere* etc. derivatur; et de mente tantum usurpat; et significat perturbare, perterrefacere (It. costernare, spaventare, trar fuori di se; Fr. troubler, épouvanter, consterner; Hisp. turbar, espantar, consternar; Germ. in Entsetzung bringen, scheu machen, aufständig und aufstutzig machen, ausser Fassung bringen; Angl. to alarm, terrify, affright, dismay, throw into confusion). Occurrit ¶ 1. Generalit. — a) De brutis animalibus. *Liv. 38. 16.* Ex eo tempore per ducentos jam annos pecorum in modum consternatos (Gallos) caedunt fugantque. *Id. 37. 41.* Partim vulceribus missilium, partim clamoribus dissonis ita consternavit equos, ut etc. et *ibid. ad fin.* Tumultum ac pavorem equis camelisque, et ipsis simul consternatis augebat. Adde *Sall. apud Priscian. 8. p. 830. Putsch.; Ovid. 5. Fast. 310. et 2. Met. 314.; Sil. It. 13. 134.; et Sueton. Ner. 48. et Galb. 18.* — b) De hominibus. *Pacuvius* apud *Non. p. 262. 31. Merc.* Unde exoritur? quo praesidio fretus? auxilia coplis? Nonius exponit erigitur, sed hac videtur dicere, erigitur et concitatur ad seditioem, seu ad rebellandum. Eodem modo intelligendum videtur quod ibidem dicit, consternari, proterve loqui. Nam proterve loquuntur, qui seditiose moventur. Ceterum ea loca admodum corrupta sunt. Hucusque *Forcellinus*: quod alinet ad priorem *Pacuvii* locum fortasse recte, quamvis *Klotz* aliter; quod vero ad posteriorem attinet, cum slier omnino legit *Mercerus*. V. paulo infra. *Caes. 7. B. G. 30.* Sic sunt animi consternati homines insueti laboris, ut etc. *Liv. 6. 2. Itaque — flammis in castra tendentibus — ita consternavit hostes, ut etc.* Adde *eumd. 2. 40. et 8. 9. Auct. B. G. 8. 19.* Consternati, quo sors tolerat, confugiunt. Adde *Ovid. 12. Met. 60. Sueton. Aug. 90.* Consternatus olim per nocturnum iter transcurra fulguris. Adde *eumd. ibid. 23. Stat. 7. Theb. 130.* turmasque metu consternat inani. — Interdum occurrit et addito consternationis effectu. *Pacuvius* apud *Non. p. 262. 29. Merc.* Consternata te, anime, ex pectore huc. *Liv. 10. 43.* Incerti quam in partem intenderent iter, repente in fugam consternantur. Adde *eumd. 38. 46. Tac. 3. Hist. 79.* Fugam fugam consternari. ¶ 2. Specialit. significat seditiose concitare. *Liv. 8. 27.* Tumultuque etiam annos consternante, decernitur, ut societas etc. *Id. 34. 3.* Veln audire quid ali, propter quod matronae consternatae procurant in publicum. Adde *eumd. 3. 15. et 21. 11.* — Etiam cum addito. *Liv. 7. 42.* Eam multitudinem conjuratorum ad arma consternatam esse. *Id. 21. 24.* Galli metu servitutis ad arma consternati, Ruscinonem conveniunt. Cf. et *Pacuvium* sub 1. b.

CONSTERNO, *sternis, stravi, stratum, sternere, a. 3. (cum et sterno). Part.* Consternens et Consternendus 1; Consternatus 1, 2. et in fin. — Consterno ¶ 1. Est sternendo operio, humi spargendo contego (It. coprire, distendere, Fr. couvrir, joncher; Hisp. cubrir, derramar; Germ. bedecken oder belegen, zu decken oder bestreuen; Angl. to strew or cover all over). Occurrit — a) Absolute, seu cum Accus. tantum rei, quae stratis allis operitur. *Cic. 1. Divinat. 32. 69.* Ex horreis direptum effusumque frumentum vias omnes angustasque constraverat. *Varro 9. L. L. 9. Müll.* Qui tricholum constravit, si quem lectum imparem posuerunt etc. Cf. *Apul. 9. Met. Le-*

cius constratus. *Virg. 4. Aen. 444.* alle Consternant terram concusso stipite frondes. *Plin. 4. Hist. nat. 12. 24. (75).* Pons constratus in navibus. *F. infra Constratus.* — b) Addito Ablat. rei, qua quid contegitur. — Hyperbolice. *Cic. Sest. 39. 88.* Forum corporibus civium constratum caede nocturna. *Id. Arat. 433.* terram gravi corpora consternere. *Lucret. 5. 1332.* Concidere atque gravi terram consternere casu. *Virg. 12. Aen. 543.* late terram consternere tergo. *Sall. Jug. 108.* Omnia constrata telis, armis, cadaveribus. Cf. *Id. Cat. 13.* A privatis compluribus subversos montes, constrata maria. *h. e.* factis molibus inaedificata: at alii leg. *constrata*, alii *contracta*. *Liv. 33. 49. et Curt. 9. 6. 7.* Classibus maris consternere. *Curt. 9. 8. 5.* Annis consternatos navigiis. *Auct. B. G. 8. 14.* Palus constrata pontibus. *Sil. It. 1. 125.* Consternere campos milite. — *Cato R. R. 43.* Sulcos lapide, periculis salignis, sarmentis consternere. *Sic Plin. 17. Hist. nat. 11. 16. (81).* Consternere lapide. *Calull. 64. 163.* purpurea consternens veste cubile. *Liv. 21. 28.* Consternere ratem pontis in modum homo injecta. *Caes. 2. B. C. 8.* constabulationem lateribus et iulo. *Id. 3. ibid. 88.* Recentibus caespitibus tabernacula constrata. *Id. 4. B. G. 17.* Tigra directa longuriis crebrisque consternere. *Inscript. apud Lupul. Iter Venusin. p. 16.* quae est apud *Orell. 3316.* RABARIUS (lege Barbatius) POMPEJANS CIVITATEM ABELLAM NYDA ANTE SOLI DEFORMITATE SORDENTEM, SILICIIS E MONTIBUS EXCISIS, NON E DIRVTIS MONYMENTIS ADYECRIS, CONSTERNANDAM ORNANDAMQUE CYRAVIT. *Tab. Heracl. v. 53. ar. Brill., apud Murat. 582.* a med. SEMITAM LAPIDIBUS PERPCTIS INTERGRIS CONSTRAM RECTE HABERE. *Colum. 1. R. R. 6. 23.* Consternere aream silice. *Id. 7. ibid. 3. 8.* stabula culmis aut filicibus. *Id. 8. ibid. 5. 3.* Cubilia gallinarum constrata paleis. *Plin. 8. Hist. nat. 36. 54. (127).* Specus molli fronde constrati. *Id. 10. ibid. 33. 49. (92).* Nidum Halciones molibus plumis baculisque consternant. *Tac. 2. Hist. 70.* Consternare viam lauro et rosia. ¶ 2. Interdum est etiam prosternere. *Liv. 40. 45.* Eadem tempestas in Capitolio aliquot signa constravit. *Jul. Epit. nov. c. 4. § 15.* Cultræ huius constratae. — Et figurate *Stat. 2. Silv. 5. 1.* Constrata ira. *h. e.* placata. *F. STERNO.* — Hinc Part. preter. pass.

Constratus, *a, um, adjective* quoque occurrit. *Constratae naues*, *Gr. καταρρακτα πλοῖα*, quae et tectae dicuntur, sunt quae in superiori parte tabularum habent, ubi consistere et unde pugnare milites possint: quo si careant, apertae vocantur. Olim enim in poppi solum et prora consistentes pugnabant, ut *Plin. 7. Hist. nat. 56. 57. (209).* docet. *Cic. 7. Ferr. 40. 104.* Potero ne in eos esso vehementi, qui naues iuvenes non modo habuerunt, sed etiam apertas: in eam dissolutus, qui solus habuerit constratam navem et minus erinantum? *Caes. 3. B. C. 27.; Auct. B. Alex. 11. et Liv. 35. 46.* Constratae naues. *Curt. 9. 10. 25.* vehicula. — Hinc

Constratum, *i, n. 2.* absolute, substantivorum more, sunt tabulae, aut aliud quidpiam constratum. *Liv. 30. 10.* Levia navigia sub constratis; ontium per intervalla excurrant. *Petron. Satyr. 100.* Super constratum puppis. *Et max.* Ut super constratum navis occuparemus secretissimum locum.

CONSTIPATIO, *Genis, f. 3.* actus constipandi, coactio. *Popisc. Aurelian. 21.* Cum vellet omnibus simul, facta exercituli ad constipationem, concurrere. *Ammian. 26. 6.* Constipatione vendibilium nullum cum bonore quidem, sed in modum tenebatur obsessi.

CONSTIPATUS, *a, um, F. voc. seq.*

CONSTIPO, *as, avi, atum, are, a. 1. Part.* Constipatus. — Constipo est idem quod stipio, colligo, condense. *Cic. 2. leg. Agr. 29. 79.* Ne coostipari quidem tantum numerum hominum posse in agrum Campanum, intelligitis. *Caes. 5. B. G. 42.* Hostes se sub ipso vello constipaverant. *Id. 3. B. C. 46.* Milites subito coostipati plia coniecerunt. *Recentiores rectius leg. conspirati. F. CONSPIRO.* *Prudent. 11. rapit. orap. 49.* Inter carnifices et constipata sedebat Officia, extructo celso in solio. *h. e.* ministros circa se stipatos ad obsequium.

CONSTIPULOR, *aris, ari, dep. 1.* simul stipulor. Vox a *Lexico expungenda*; occurrit enim tantummodo in *Not. Tir. p. 110.*

CONSTIRPO, *as, are, a. 1.* simul exstirpo. Vox a *Lexico expungenda*; occurrit enim tantummodo in *Not. Tir. p. 130.*

CONSTITIO, ōnis, f. 3. locus ubi constituitur, consistendi actio, status. *Gell.* 16. 5. Ab illa grandis loci constitutione et quasi quadam stabulatiue vestibula appellata sunt. *Al. leg.* constitutione. *Macrob.* 6. *Saturn.* 8. hunc locum a *Gellio* descripsit: sed est utrobique eadem dubia lectio.

CONSTITUO, tuis, tui, tūtum, tūere, a. 3. (cum et statuo). Part. *Constituens* I. 1.; *Constitutus* in omni. paragr. et in fin.; *Constituturus* II. 6.; *Constituturus* II. 4. — Constituo est idem quod statuo, seu personam aliquam aut rem firma ac stabili ratione pono ac colloco (*ll. plantare, stabilire*; *Fr. placer, établir*; *Hisp. fundar, establecer*; *Germ. einset. Person oder Sache ganz, vollständig, fest hinstellen, aufstellen*; *Angl. to found, establish*).

L) Proprie usurpatur de materiali alicujus rei positione ac collocazione. ¶ 1. Generalis. — a) Absolute. *Virg.* 6. *Æn.* 216. et ferates ante expressos Constituit. *Id.* 11. *ibid.* 185. Constituit pyras. *Cæs.* 1. *B. C.* 80. Castro posita, tabernacula constituta. *Plin.* 34. *Hist. nat.* 7. 18. (41). Constituens colossus. — Similiter ponitur pro fundare, condere. *Cæs.* 1. *B. C.* 15. Constituit oppidum. *Virg.* 12. *Æn.* 194. nova moenia. *Cic.* 1. *Cat.* 13. 33. Urbs auspiciis a Romulo constituta. *Fellej.* 1. 1. Cognominem patriæ suæ Solanidam constituit. *Nepos Att.* 13. Ipsum teclum antiquius constitutum plus salis, quam sumptus habebat. *h. e.* fabricatum. *Ovid.* 6. *Met.* 569. Constituit sepulcrum inane. *P.* et *moz.* ubi b. — b) Addito loco, in quo aliquid constituitur, per Ablat. sine præpos., vel per præpos. in, ad, ante. *Cæs.* 3. *B. C.* 42. Cæsar — locis certis horrea constituit. *Zucrol.* 4. 132. Sunt etiam quæ sponte sua gignuntur, et ipsa Constituntur in hoc celo, qui dicitur aer. *Cic.* 6. *Ferr.* 11. 26. In Mamerlinorum solo monumentum istius crudelitatis constitutum est. *Cf. Justin.* 43. 1. In radicibus Palatii templum Lyceæ constituit. *h. e.* condidit, fabricatus est. *Sic Sueton.* *Cæs.* 10. Ades in foro constituta geminis fratribus. *Id.* 71b. 37. Romæ castra constituit, quibus prætorianæ cohortes continerentur. *Id.* *Cal.* 41. Lupanar in palatio constituit. *Virg.* 5. *Æn.* 237. Vobis tatus ego hoc candente in litore taurum Constitutum ante aras. *Id.* 4. *G.* 542. Quatuor bis aras alta ad delubra deorum Constitue. *Cæs.* 2. *B. G.* 8. Cæsar — ad extremas fossas castella constituit. *Cic.* *Cluent.* 13. 38. In eum invadunt, et humilem ante pedes Q. Manilii, qui tum erat triumvir, constituit. ¶ 2. Speciatim pertinet sæpe hoc sensu ad rem militarem; et occurrunt — a) Absolute pro sistere. *Sall.* *Jug.* 53. ad fin. Delo brevi cogitis insidiis, paullisper agmen constituit. *Liv.* 38. 25. a med. Constituit agmen, et expedire tela animosque equitibus jussis, constanter initium pugnae accipit. *Id.* *Caec.* 33. 10. Nonnulli leg. etiam apud *Liv.* 27. 16. et *Sil.* *It.* 15. 634.: atil vero tum his, tum Sullastii loco aliter leg. — Huc referri potest et illud *Claud.* *Quadrigratipud Gell.* 9. 13. Dum se Gallus iterum eodem pacto constituitur stant. *h. e.* se sistere, consistere. — b) Addito loco, ubi, unde, vel quo milites disponuntur aut transferuntur. — Per Ablat. sine præpos. *Liv.* 28. 33. Quod reliquum peditum erat, obliquo constituerunt colle. *Forcellinus leg. in colle*; recentiores præpositionem omittunt. *Cæs.* 4. *B. G.* 23. Apertio ac piano litore naves constituit. — Per præpos. in, pro, ad, apud, intra etc. *Sall.* *Cat.* 62. Octo cohortes in fronte constituit. *Cæs.* 4. *B. G.* 24. Naves propter magnitudinem nisi in alto constitui non poterant. *Id.* 7. *ibid.* 7. Constituit præsidia in oppidis. *Id.* 3. *ibid.* 35. Hiberna omnium legionum in Belgis constituit. *Id.* 2. *ibid.* 8. Reliquas sex legiones pro castris in acie constituit. *Id.* 4. *ibid.* 25. Naves longas — ad litus apertum hostium constituit jubet. *Nepos Themist.* 3. Classen apud Salaminas exadversum Athenas constituit. *Cæs.* 2. *B. G.* 19. Ut intra silvas aciem ordinesque constituerant. *Id.* 1. *ibid.* 43. Legionem Cæsar passibus eo. ab eo tumulo constituit.

11.) Translat. ¶ 1. Ponitur de spiritali, ut ita dicam, rerum collocazione; hinc — a) De his, quæ menti representantur, quæ ante mentis oculos ponuntur. *Cic.* *Cæt.* 32. 70. Constituit vobis ante pedibus hujus etiam miseri senectutem. — b) Item de personis, quæ in conditione aliqua positæ sunt. *Ulp.* *Dig.* 1. 9. 3. Constitutus in dignitate senatoria. *Strævolus ibid.* 32. 39. in discrimine vitæ. ¶ 2. Item generaliter de moralibus inter homines relationibus, quæ statuuntur, junguntur, firmanur. *Cic.* 2. *Fin.* 24. 78.

Si utilitas amicitiam constituat, tollet eadem. *Id.* 8. *Att.* 11. Constituit concordiam. *Id.* *Rosc.* *Am.* 8. 22. parem. *Id.* *Partit. oral.* 9. 31. *Idem.* *Id.* *Flacc.* 11. 27. Libertas in republica constituita. *Id.* *Rosc.* *Am.* 6. 16. Victoria constituita. *Id.* 10. *Fam.* 3. Necessitudinem habuit constitutam cum domo vestra, ante aliquando, quam tu natus es. *Q. Cic. Pelt.* cons. 7. 27. amicitiam cum aliquo. *Sall.* *Jug.* 33. Constituit majestatem populi Romani. *h. e.* firmare, ut ipse *Non.* p. 251. 31. *Merc.* verbum constituitur interpretatur. ¶ 3. Speciatim hoc verbum ad forum pertinet, et ponitur pro instituere, inluere, creare, condere. — a) De rebus. *Cic.* *Cæcin.* 14. 40. Constituit civitatis legem. *h. e.* facere, condere. *Sic Id.* *Dom.* 48. 123. jura. *Id.* *Divinat.* in *Q. Cæcil.* 4. 11. iudicium de pecuniis repudiandis. *Id.* *Cluent.* 64. 161. questionem. *Id.* 1. *Orat.* 31. 143. controversiam. *Id.* *Cæcin.* 14. 40. Actio per hoc interdictum constituita. *Id.* *eund.* *Partit. oral.* 28. 99. *Id.* *Rosc.* *Am.* 8. 23. Dona alicujus, auctione constituta, vendere. *Quintil.* 3. 11. 17. Constituitur questionem. Porro hæc et similia sæpe apud *JCIos* occurrunt. — Sic constituitur pecunia apud eosdem *JCIos* est pacisci et convenire cum aliquo de pecunia alias debita certo tempore ei solvenda: ac propterea constituta pecunia dicitur, quæ cum debita sit, in super ad certum diem solvenda promissa est. Quod al debitor fallat, datur creditori in eum actio, quæ de constituta pecunia, et etiam actio constitutoria appellatur: *P.* CONSTITUTORIUS. Cujus rei passim exempla habet *Dig.* 13. toto titulo 5, qui de constituta pecunia inscriptus est: ubi etiam *leg.* 1. *Ulpian.* absolute dixit de constituta teneri, et *moz.* de constituta experiri etc. — Similiter a *JCIis* sunt illa constituit sponalia, *h. e.* inire, *Ulp.* *Dig.* 23. 1. 6.; et obligationem constitui, *h. e.* contrahi, *Paul.* *ibid.* 44. 7. 3.: et similia his multa. — b) De personis. *Cic.* *Divinat.* in *Q. Cæcil.* 3. 10. Constituitur accusatorem. *Id.* 2. *Ferr.* 18. 35. testes, iudices. *Cf. eund.* 1. *Orat.* 24. 112. Te mearum ineptiarum teslem et spectatorem fortuna constituit. *Id.* *Mur.* 2. 4. Constituit patronum alicui causæ. *Ulp.* *Dig.* 2. 1. 1. tutores pupillis. ¶ 4. Item constituitur ponitur pro stabilire, sed ita ut ordinandi, disponendi, regendique significationem complectatur; et occurrunt — a) De rebus præsertim publicis, de vivendi ratione et de relationibus. Apud *Cic.* 1. *Orat.* 9. 37. Constituit rempublicam dicuntur qui legibus aliisque rationibus malis republicæ ingravescentibus medentur. *Cf. Nepos Att.* 12. Triumvir rempublicam constituenda. *Sic Inscript.* apud *Gruter.* 298. 4., quæ est apud *Orell.* 594. M. ANTONIUS IMP. CÆSAR III. VIR. R. P. C. EX A. D. V. KAL. DEC. AD PR. KAL. JAN. SEXT. h. e. Triumvir rempublicam constituenda ex ante diebus V. Kal. Dec. (a. U. C. 711.) ad pridie Kal. Jan. sextas (a. U. C. 716). Rursus *Cic.* *Brut.* 2. 7. Quæ erant propria bene morata et bene constituta civitatis. *Id.* 2. *leg. Agr.* 5. 10. Multas republicas partes constituit. *Id.* *Sext.* 65. 137. Nusse descriptionem rivitatis a majoribus nostris sapientissime constitutam. *Id.* 2. *Off.* 21. 73. Republica et civitates constituit. *Id.* *Harusp.* resp. 7. 13. Post sacra constituta. *Id.* 2. *Invent.* 19. 57. Jus civile habemus ita constitutum, ut causa cadat is, qui etc. *Id.* *Senect.* 18. 62. Senectus fundamentis adolescentiæ constituta. *Id.* 1. *Off.* 34. 122. Iocundis ætatis inscitia senum constituenda et regenda prudentia est. *Nepos Lysandr.* 2. Decemviralem potestatem in omnibus urbibus constituit. *Cic.* 3. *Off.* 20. 80. Constituit rem numariam de communis sententia. *Id.* 14. *Phil.* 2. 4. rem familiarem. *Id.* 1. *Fam.* 9. ad fin. Ut frater meus vere existimet, adjuncto isto fundo, patrimonium fore suum per te constitutum. *Id.* 1. *Herenn.* 3. 4. Per exordium animus auditoris constituitur vel apparatur ad audiendum. *h. e.* preparatur, disponitur: illud autem vel apparatur putant critici esse apertissimum glossæma. *Quintil.* 10. 1. 57. Jam perfectis constituitque viribus. *h. e.* per litterariam institutionem. — b) De personis. *Cic.* 2. *leg. Agr.* 6. 15. Constituitur reges in civitate. *Sic Cæs.* 4. *B. G.* 21. Quem (*Commium*) ipse regem ibi constituit. Rursus *Cic.* *Dejol.* 8. 25. Constituit aliquem regem. *Id.* 3. *Peir.* 30. 77. aliquem in locum alterius. *Q. Cic. Pelt.* cons. 9. 37. quæpiam in aliquo munere. *Sueton.* *Tib.* 65. aliquem dñcom. *Cic.* 2. *leg. Agr.* 5. 10. Ti. et C. Gracchos plebem in agris publicis constituisse. *Id.* *ibid.* 31. 84. Si Campanus ager dividatur, extorbari et expelli ple-

bem ex agris, non constitui et collocari. *Cæs.* 1. *B. G.* 13. Ibi futuros Helvetios, ubi eos Cæsar constituisse alque esse voluisset. *Cf. Fellej.* 2. 32. ad fin. Reliquas prædones in urbibus, remotoque a mari loco, in certa sede constituit. ¶ 5. Item est aliquid præluere, definire, simul consensu cum aliquo determinare, ad certum aliquem finem. Hoc autem sensu latissime patet: quocirca, perspicuius causa, generalem hanc significationem quatuor paragraphis, hoc scilicet et tribus proxime sequentibus distinguendam putavimus. — Itaque constituitur est aliquid præluere, definire, simul consensu cum aliquo determinare externa potius ratione aliquo actu, et ponitur de spatio seu loco, tempore, pretio etc. *Plaut.* *Trin.* 2. 4. 180. Constituit diem nuptiis. *Ter.* *Andr.* 1. 5. 34. Olim in hunc diem sunt constituta nuptiæ. *Id.* *Eun.* 3. 4. 3. Dati auli, locus, tempus constitutum est. *Sic Liv.* 38. 25. Tempus in posterum diem constituitur locusque. *Cic.* *Cæcin.* 11. 32. Cum Cæcina ad constitutam diem tempusque venisset. — Sic constituitur cum aliquo est convenire. *Cic.* 4. *Ferr.* 27. 65. Constitui cum hominibus, quo die mihi Messanæ præsto essent. *Id.* 1. *Cal.* 9. 24. Qui sciam partem et constitutam esse cum Mallo diem. *Cæs.* 1. *B. G.* 8. Ubi ea dies, quam constituerat cum legatis, venit. *Cf. Ter.* *Hecyr.* 1. 2. 120. Constitui cum quodam hospite, me esse illum conventuram. — Et cum addito inter se. *Cic.* 5. *Fin.* 1. 1. Constituiamus inter nos, ut ambulationem postmeridianam conficeremus in Academia. — Et cum Dativo. *Cic.* 1. *Orat.* 62. 265. Sane vellem, nos constituissem, in Tusculanum me hodie venturum esse, Laelio. *Juvenal.* 3. 12. ubi nocturnæ Numa constituebat amicæ. *h. e.* tempus præstolebat, quo convenirent. — Interdum de tempore ponitur cum addito Dativo rei. *Cæs.* 3. *B. C.* 19. Constituto certum tempus alicui rei. *Id.* 1. *B. G.* 30. diem concilio. *Id.* 1. *ibid.* 23. posterum diem pugnae. *Sic Cic.* 5. *Ferr.* 73. 171. pretium frumento. *Id.* *Curt.* 9. 10. Absolute *Cic.* 12. *Att.* 31. 2. Quæris a me quod summum pretium constitutum. — Porro cum Accusativo rei et Dativo personæ est idem quod assignare, attribuire. *Sall.* *Jug.* 12. Fines imperii singulis constitui placuerat. *Sueton.* *Claud.* 21. propria loca senatoribus. *Id.* *Aug.* 36. certam pecuniam proconsulibus. *Id.* *Fesp.* 18. rhetoribus e fisco annua centena. *Id.* *Claud.* 18. magna commoda fabricantibus naves. *Id.* *Ner.* 10. annua salarii alio. *Id.* *Cæs.* 17. Præmia alicui constituta. *Ulp.* *Dig.* 50. 9. 4. Constitutum salarium. ¶ 6. In iure (cf. superiorem paragr. 5. sub init.). — a) Est deliberare, cum alio convenire. *Cic.* *Senect.* 7. 21. Omnia quæ erant, meminerunt: vultumonia constituta; qui sibi, quibus ipsi debeant. *Nepos Arist.* 3. Ad classes edificandas exercitusque comparandos quantum pecunia quæque civitas daret, Aristides delectus est qui constitueret. *Tac.* *Germ.* 11. Nec aliter numerum ut nos, sed notum computant. Sic constituit, sic coquant. — Et cum Dativo personæ. *Cic.* 1. *Off.* 10. 32. Ut si constitueris cuiquam la advocatum in rem præsentem esse venturum. *Id.* 1. *Att.* 7. 1. Claudio HS xxco constituit me curatorem Idibus Februariis. — b) Sæpius est decernere, socrere, præscribere: ad rem *Cic.* 3. *Phil.* 17. 47. Legibus annuibus grandiorum ætatem ad consulatum constituitur. *Id.* 4. *Ferr.* 56. 138. Censoribus, si quid commisissent, penæ legibus erat constituta. *Id.* *Balb.* 28. 44. De certo, de perspicuo, de utili, de probato vobis iure est constituendum. *Id.* *Quinct.* 9. 33. Cum majores ita constituerint, ut qui pro capite diceret, is posteriore loco diceret. *Id.* 6. *Att.* 1. sub init. Cogitatum ejus multa inique constituta et acta tollere. *Id.* 7. *Ferr.* 45. 117. Constituitur supplicium in aliquem. et *Rosc.* *Am.* 26. 72. maleficia. *Id.* 7. *Ferr.* 65. 168. Constitue, nihil opis esse in hac voce Ciriæ Romanus sum. *Id.* *Dom.* 1. 2. Vobis constituendum est, utrum etc. *Id.* *Dom.* 12. 31. Perinde quasi — alio modo sit constitutus. aut de religione pontifica, aut de re publica civilis, quam eum aut cæremoniarum jus, aut civitatis solus coegerit. *Sueton.* *Aug.* 18. Constituit ludos quinquennales. *Justin.* 42. 3. Iasoni, ut conditor, bonares templaque constituit. — Huc referri possunt et illa *Cic.* 7. *Ferr.* 51. 134. Constituitur incedem funeris ac sepulchra. *h. e.* imponere, et *Habir.* *Pust.* 3. 5. modum alicujus rei. ¶ 7. Cum de mentis idea, ut agunt, vel iudicio agitur (cf. superiorem paragr. 5. sub init.), constituitur est ideam ipsam vel iudicium suis limitibus circumscribere, recte definire. *Cf. Cic.* *Antic.* 16.

56. Constituendi sunt, qui sint in amicitia fines et quasi termini diligendi. *Id.* 1. *Orat.* 48. 210. Si quaeretur, quæ esset ars imperatoris, constituendum putarem priusipio, quis esset imperator. *Id.* 2. *Off.* 3. 9. In quo (utitur) lapsa consuetudo — eo deducta est, ut honestatem ab utilitate serrenens et constitueret honestum esse aliquid quod utile non esset, et utile quod non honestum. *Id.* 11. *Fam.* 27. Nondum satis constituit, molestiam plus an voluptatis attulerit mihi Trebatius. *Id.* *Quinct.* 29. 89. Omnino autem bona possessa non esse, constituit. *h. e.* probavi, ostendi, argumentis firmari, argumentis definiti. *Quintil.* 3. 6. 12. Et hoc est, quod ante omnia constituere in animo suo debeat orator, quid maxime liquere iudici vellet. *Ulp.* *Dig.* 37. 5. 5. Constituere apud se, utrum etc. *Id.* *ibid.* 50. 16. 60. Non enim magnitudo locum a fundo separat, sed nostra affectio: et quælibet portio fundi poterit fundus dici, si jam hoc constituerimus. ¶ 8. Denique sepiissime refertur ad voluntatem, et est deliberare, statuere. *Plaut.* *Pseud.* 1. 5. 136. Quin rus uti irem, jam heri constitueram. *Sic Cic.* 16. *Att.* 10. Constitueram, ut in Arpino manerem. Adde *Sall.* *Cat.* 43. *Ter. Phorm.* 4. 3. 71. Nam illi mihi dolem jam constituerunt dare. *Cic.* 1. *Orat.* 62. 265. Scævola in Tusculanum ire constituit. *Cæs.* 3. *B. G.* 1. Galba — constituit cohortes duas in Nautibus collocare. *Id.* 4. *ibid.* 6. Cæsar — bellum cum Germanis gerere constituit. *Cic.* 7. *Att.* 7. 4. Quod jam a multis audio constitutum esse Pompejo et ejus consilio in Siciliam me mittere. *Id.* 14. *ibid.* 19. *sub fin.* Nihil ante de perfectione constitutum, quam etc. *Cl. Brutus* apud *Cic.* inter ep. I. ad *Brut.* 8. Communiter constituemus de reditu ejus. *Cic.* *Cæcin.* 7. 20. Constituere aliquid de sententia amicorum. *Id.* 12. *Fam.* 19. Sed hæc melius ex re et ex tempore constituit. *Id.* 2. *ibid.* 8. *extr.* Quod quando et quomodo et per quos agendum sit, ut optime constituit. *Id.* 13. *Att.* 20. Itaque, ut constitui, adero. — Hinc *Parl.* præter. pass., cujus plura superius exempla retulimus.

Constitutus, a, um, adjectiva quoque usurpatur, et quidem translate pro bene ordinato et composito. — a) De externo rerum ordine atque compositione. *Cic.* 2. *Tusc.* 6. 17. Metrodorus quidem cum perfecte potat beatum, cui corpus bene constitutum sit. *h. e.* compactum, compositum. *Quintil.* 1. 10. 46. Geometria cum siderum certos constitutosque cursus numeris docet. *Id.* 11. 3. 29. Jam confirmata constitutaque vocis. — Singularis est illud *Gell.* 19. 12. Fundum mercatus est oleo atque vino constitutum. *h. e.* instructum, constitum. — b) De spirituali et morali ordine atque compositione. *Cic.* *Sext.* 45. 97. Qui integri sunt et sani et bene de rebus domesticis constituti. *Id.* *ibid.* 65. 137. A bonis viris, sapientibus et bene a natura constitutis. *Id.* 2. *Tusc.* 4. 11. Quotus enim quisque philosophorum invenitur, qui sit ita moralis, ita animo ac vita constitutus, ut ratio postulat? *Quintil.* 5. 10. 42. Hoc sequens habet et constituta discrimina et fortuita. — Hinc

Constitutum, i, n. 2. absolute, substantivorum more, est ¶ 1. Idem quod constitutio, lex, decretum: cf. **CONSTITUTIO** II. 5. et 6. *Seneca* 3. *Quæst. nat.* 16. Cum videas ordinem rerum et naturam per constituta procedere. *Impp. Valens, Theodos. et Arcad. Cod.* 12. 41. 1. Constituti hujus auctoritate teneatur. *Impp. Honor. et Theodos. ibid.* 1. 11. 5. Quæ multiplicibus constitutis ad Ecclesiam volumus pertinere. ¶ 2. **Constitutum** est etiam conventio, consilium captum inter multos: cf. **CONSTITUTIO** II. 6. a. et II. 7. *Cic.* *Topic.* 12. 58. Apparatus, colloquia, locus, constitutum, convivium. *Id.* 11. *Att.* 16. Morum et timor idem fuit primo qui meus, et constitutum. *Id.* *Cæl.* 25. 61. Constitutum factum esse cum servis, ut venirent. Et festive *Id.* 7. *Fam.* 4. Si qua constitutum cum podagra habes, sic, ut in alium diem differas. — Hinc **constituito** vel **ex constituito**. *Cic.* *Cæl.* 8. 20. Numquam se, ne congressu quidem et constituito, empisse de talis injuriis experiri. *Valley.* 2. 110. Universa Pannonia, omnibus tractus ejus gentibus in societatem adductis, ex constituito arma roripuit. — Ad **constitutum** idem est quod ad **constitutum** diem. *Cic.* *Cæcin.* 12. 33. Qui ad constitutum experituri juris gratia venissent. *Parr.* 2. *R. R.* 5. 1. Qui tam sero venisset ad constitutum. *Flor.* 2. 6. Eurus ab Oriente quasi ad constitutum.

CONSTITUTUS, adverb. certe. *Boeth.* in *Aristot. libr. de interp.* ed. pr. p. 249. Si dicam: Philenus

constaturus est, Philoreus constaturus non est, id tota quidem contradictione non vera est (*propositio*), atque falsa; sed nullus potest dividere, ut dicat, aut affirmationem constituere et definite veram esse, aut negationem.

CONSTITUTIO, *ois*, f. 3. actio constituendi, ad-eoque status, ratio consistendi, naturalis habitu ad aliquid rei (*ll. positura, stato, compassione*; *Fr. état, situation, condition, constitution*; *Hisp. estado, situación, disposición, constitución*; *Germ. der Bau, der Zustand, die Beschaffenheit*; *Angl. a constitution, state, condition, appointment, disposition*).

1.) **Proprie.** *Cic.* 3. *Off.* 33. 117. Nam si non modo utilitas, sed vita omnis beata corporis firma constituitur, ejusque constitutionis spe explorata — continetur. *Seneca Ep.* 121. Omnibus animalibus constitutionis sue sensus est, et inde membrorum tam expedita tractatio. et paulo post. Omne animal primum constitutioni suæ conciliari: hominis autem constitutionem naturalem esse, et mox. Herba aliam constitutionem habet tenera et vix emittens sulco; aliam, cum convalescit; aliam, cum fravescit et ad aream spectat. *V. Iohes.* *epist.* — **Figure** *Cic.* 2. ad *Brut.* 7. Scribere quid sentirem de tota constitutione hujus belli.

II.) **Translate.** ¶ 1. Est dispositio, ordinatio. *Colum.* 1. *R. R.* 8. 18. Diligens dominus a municipiis querat, an ex sua constitutione justa percipiant. *Curt.* 5. 11. *sub fin.* Eterna constitutione nequeque causarum talentum, suam quemque ordinem immutabili lege percurrere. *Apul. Dogm. Plat.* 2. *post med.* Constitutio civilium. ¶ 2. Item lex, statutum, jus. *Cic.* 2. *Legg.* 10. 23. Non multum discrepat ista constitutio religionum a legibus Nomæ nostrisque moribus. *Plin.* 34. *Hist. nat.* 9. 21. (99). In tabulis vereis publica constitutiones inciduntur. *Quintil.* 7. 4. 5. Justum omne continetur natura vel constitutione. et *ibid.* § 6. Constitutio est in lege, more, iudicio, potestate. ¶ 3. Constitutio est etiam opinio, positio, existimatio, qua quis aliquid apud se verum ac certum esse constituit. *Ulp.* *Dig.* 50. 16. 60. Ceterum adeo opinio nostra et constitutio locum a fundo separat, ut et modicus locus possit fundus dici, si fundi animo eum habuerimus. ¶ 4. Apud Rhetores, ut definit *Cic.* 1. *Invent.* 8. 10., Constitutio est prima conflictio causarum, ex depulsionem intentionis proferta, hoc modo: Fecisti: non feci, aut jure feci. *V. ibi* plura, et 2. *ibid.* 4. 12. 13. 14. etc., 2. *ibid.* 21. 62. etc. et 1. *Herenn.* 11. 18. et 19.; et *Quintil.* 3. 6. 2., ubi varias Rhetorum hac de re sententias affert, et definitionem ex *Cic.* allatam aut corrigi, aut explicat. Dicitur autem constitutio, quia in ea omnis causa constituitur et fundatur: qua ratione etiam status appellari solet. ¶ 5. **Prima constitutio** dicitur a Stoicis genus quoddam probationis per impossibile, ut docet *Apul.* de *Syllog. categor.*

CONSTITUTIONARIUS, *ii*, m. 2. qui constitutionum principum exemplaribus edendis præest. *Fragm. Cod. Theodos.* (edente *W. F. Clossio*) p. 19. *Impp. Theodos. et Valentinian.* Augg. Constitutionarii. Præfectus orbi scilicet, vobis licentiam in edendis exemplaribus contributionum, confessionem quoque memorati corporis (*h. e.* Theodosiani Codicis) vestro tantum periculo procurandam, nec habeat vel de editione, vel de confessione commercium, cum ad vos certum sit redundare de falsitate discrimen. *Dat. X. Kal. Jan. Romæ, Martino II. et Patricio Coss.* (nempe an. a. Chr. n. 443.) — Ex *Gestis in senatu urbis Romæ* de recipiendo Theodosiano Codice *ibid.* ab eodem Clossio editis, patet, duos fuisse hos constitutionarios, Anastasium nempe et Martium, quorum fidei et diligentiae commissum fuit, ut constitutionum in Theodosiano Codice contentarum exemplaria eorumdem tantum manu conscripta edantur. **V. CON-TEXTOR.**

CONSTITUTIVUS, *a, um*, adject. qui constituit. *Boeth.* in *Porphyrr. Dial.* 2. p. 32. Alio vero modo differentia sunt constitutivæ specierum, id est, quæ species declarant atque constituunt.

CONSTITUTOR, *ois*, m. 3. qui constituit, disponit, decrevit, ut constitutor legum apud *Quintil.* 3. 6. 43., et Constitutor moderatque cunctorum apud *Arnob.* 3. 2., et in *Inscript.* apud *Gruter.* 254. 4. T. AELIO HADRIANO ANTONINO AVG. PIO, CONSTITUTORI SACRI CERTAMINIS. *Lactant.* 3. 9. et 4. 6. Rerum omnium constitutor Deus.

CONSTITUTORIUS, *a, um*, adject. *Constitutoria actio* apud *JCIos* est, quæ datur in eum, cui pecunia,

alias debita, ad diem certam constituta, hoc est promissa fuit, nec tamen soluta est, ut in **CONSTITUTIO** dictum est. *Paul.* *Dig.* 13. 5., qui est *De constituta pecunia*, 20. Nec enim quod crescit, aut decrescit peculium, pertinet ad constitutoriam actionem.

CONSTITUTUM, *i, n.* **CONSTITUTIO** in fin. **CONSTITUTUS**, *a, m.* **V. CONSTITUTIO.**

CONSTITUTUS, *us*, m. 4. cæsus. *Paul.* *Diac.* p. 42. 5. *Müll.* Constituta hominum a consistentium multitudine appellatur. — Quod vero quidam addunt testimonium *Varronis* his verbis: *Comitatus dicti, quod tum esset populi constitutus ad suffragium ferendum; legendum est, quod tum esset populus constitutus* etc.

CONSTO, *stas*, *stili*, *stalum*, *stare*, *n. 1.* (cum et *sto*). Præteritum cum *consto* commune habet. — *Parl.* *Constans* in fin.; *Constaturus* II. 6. — *Consto* est idem quod *sto*, *consto*, firmus immobilisque *sto* (*ll. stare, stare fermo ad immobile*; *Fr. être en permanence, rester ferme, inébranlable*; *Hisp. quedar, estarse firme, inmóvil*; *Germ. irgendwo in unbeweglicher Stellung sich befinden, stell-fest stehen*; *Angl. to stand, to be consistent*).

1.) **Proprie** occurrit — a) De personis. *Plaut.* *Cure.* 2. 3. 11. Constanti, conlentur omnes sermones inter sese drapetæ. *Sisenna* apud *Non.* p. 273. 4. *Merc.* Multitudinem procul bosilum constare videntur. — b) De rebus. *Cato R. R.* 155. Per segetem in frumentis, aut in segete, aut in fossis sicubi aqua constat, aut aliquid aquæ obstat, id emittere, paleam removereque oportet. Similiter *Colum.* 5. *R. R.* 9. Si constat in scrobibus aqua, ea omnia haurienda est. *Schneid. leg. constat.*

II.) **Translate.** ¶ 1. Cum addita perseverantia significatione est perstare, permanere, perdurare, constantem esse; et occurrit — a) De rebus et rerum hominumve statu vel conditione. *Cic.* 3. *Orat.* 5. 20. Nullum est genus rerum, quod aut avulsam a ceteris per se ipsum constare, aut quo cetera si careant, vim suam atque eternitatem conservare possint. *Id.* 7. *Fam.* 1. 1. Modu ut tibi constiterit fructus otii tui. *Virg.* 3. *Æn.* 518. Postquam cuncta videri cælo constare sereno. *Servius* exponit suppelere, ut *Juvenal.* 6. 166. Quis feret uxorem, cui coascent omnia? Itaque ex interpretatione *Servii* apud *Virg.* sensus est: ubi videt, adesse omnia, quæ significant serenitatem: et apud *Juvenal.* quis feret uxorem, cui suppelunt, seu adsunt omnia? scilicet pulcritudo, divitiæ, nobilitas, etc. quæ *ibid.* 161. enumeravit. Rectius tamen, præcipue apud *Virg.*, pro permanere, perseverare interpretaberis. *Ovid.* 13. *Mel.* 258. cum sint hoc forsitan illa, hæc translata illuc; summa tamen omnia constant. *h. e.* si tamen rerum aumnas ratio habeatur, omnia eadem vel admodum similia perdurant, perseverant. *Liv.* 39. 34. Primo adeo perturbavit ea vox regem, ut non color, non vultus ei constaret. *h. e.* expalluit: Italice *si fe di molti colori*. *Seneca Ep.* 83. *extr.* In ebrietate tentantur pedes, lingua non constat. *Sueton.* *Cal.* 50. Valetudo ei neque animi, neque corporis constitit. *Phædr.* 4. 25. in fin. Dum sanitas coconstat, vulere meminero. Similiter *Cels.* 3. 19. Mens in illis laborat, lo hoc vero constat. *h. e.* sana est, vel sana perseverat. *Cæs.* 7. *B. G.* 35. Ut numerus legionum constare videretur. *h. e.* uti numerus legionum idem esse ac permanere videretur. *Liv.* 1. 36. Nec pugna illis constare, nec fuga explicari sine magno cæde potuit. *Tac.* 2. *Hist.* 96. Unius legionis eam seditionem esse: ceteris exercitibus constare fidem. *Sueton.* *Tib.* 2. Precata propalam, ut ita denum se sequeretur, si pudicilla constaret. *Petron.* *Satyr.* 140. Ut constaret mendacio fides. — b) De personis occurrit cum Ablativo siue præpos., vel cum Ablativo et præpos. in ejus rei, in qua quis firmus perseverat. *Cic.* 4. *Tusc.* 17. 39. Nec potero malum, quo aut oppressus jaceas, aut ne opprimare, mente vix constes. ubi *constare mente* est apud se esse. *Sic Liv.* 5. 42. Cum alia atque alia parte nova aliqua ciades oriretur, non mentibus solum conspiciere, sed ne auribus quidem atque oculis satis constare poterant. *h. e.* neque auribus, neque oculis satis valebant, ut exaudire omnia et spectare possent. *Cic.* 1. *Fam.* 9. 14. Qua in sententia si constare voluissent, suam auctoritatem simul cum salute mea recuperassent. ¶ 2. Cum addita convenientia vel congruentia significatione, est idem ac simul stare, hoc est convenire, coherere, congruere: hoc autem sensu — a) Absolute occurrit formula *ratio constat*, et

quidem — Interdum proprie, ut apud *Cic. Flacc.* 28. 69. Auri ratio constat. h. e. apparet, ut *Id. Pis.* 25. 61. loquitur; sive in supputationibus constat ratio, cum accepta et expensa conveniunt et paria sunt. Sic *Sueton. Ner.* 30. Divitiarum et pecuniae fructum ornatum putabat, quam profusionem: sordidos ad deparcos esse, quibus ratio impensarum constaret (h. e. quibus accepta et expensa essent paria): praecatos vereque magnificos, qui abutentur ac perderent. — Saepius translata, hoc est: metaphorâ ductâ a supputationibus, ratio constare dicitur, cum legitima est et patens causa aliquid faciendi, ita ut facile probare possis, cur hoc aut illud egeris. *Tac.* 1. *Ann.* 6. extr. Eam conditionem esse imperandi, ut non aliter ratio constet, quam si uni reddatur. Sic *Plin.* 7. *Ep.* 6. Scietis, nobis constare silentii nostri rationem, cum etc. *Id.* 1. *ibid.* 9. Mirum est, quam singulis diebus in urbe ratio aut coeilet, aut constare videatur: pluribus junctisque non constet. *Id.* 9. *ibid.* 2. extr. Est summi amoris, negare veniam brevibus epistolis amicorum, quamvis scias, illis constare rationem. Adde *eumd.* 1. *ibid.* 4. 10. *ibid.* 20. extr. et *Paneg.* 38. Eleganter etiam Justin. *praefat. in fin.* Ut illi melius de ratio constent. — b) Cum Dativo personae aut rei, cum qua quis aut quid convenit vel congruit. *Cic.* 1. *Off.* 33. 119. Ut constare in vitae perpetuitate possimus nobismetipsis, nec in ullo officio claudicare. — Hinc constare sibi est secum ipsum congruere, eadem semper dicenda et faciendo. *Cic.* 2. *Fin.* 11. 35. Reliqui sibi consisterunt, ut extrema cum iustis convenirent. *Id.* *Clement.* 22. 60. Iudices in Oppianico sibi constare, et superioribus constare iudiciis debebant. *Horat.* 1. *Ep.* 14. 16. Me constare mihi scis. Adde *Quintil.* 5. 7. 11. Huc referri potest et illud *Pet. Poetæ* apud *Cic.* 2. *Fin.* 4. 14. Tanta laetitia auctus sum, ut mihi non constem. *Forcellinus* ita legebat et hoc loco constare sibi interpretatur est sui competentem esse, apud se esse; quod tamen eodem recidit. *Orellius* vero legit ut nihil constet. Similiter *Cic.* *Cluent.* 38. 108. Constare sibi et rei iudicari. *Id.* 1. *Att.* 11. Si humilitati tuae constare voles. — c) Cum praepos. cum et Ablativo rei, quocum quid convenit. *Cic.* 2. *Herenn.* 10. 14. Dicemus, contrariam sententiam non constare cum superioribus et inferioribus sententis. *Id.* 2. *Invent.* 14. 45. Constetne oratio aut cum re, aut ipsa secum. ¶ 3. Cum adlita significatione rei, qua de agitur, esse veram ac certam, vel veram ac certam a nobis haberi, constare est idem ac manifestum esse, liquere; et occurrit — 1.) Personaliter. *Cic.* 1. *Invent.* 36. 65. Haec propositio indiget approbationis: non enim perspicua est, ocque constat inter omnes. *Id.* 3. *Fam.* 4. 2. Mea in te omnia summa necessitudinis officia constabant. *Id.* *Quinct.* 19. 61. Hic quoque summe constat procuratoris diligens officium. Adde *eumd.* 1. *Tusc.* 17. 40.; et *Quintil.* 7. 2. 8. *Plin.* 3. *Ep.* 3. Circumspiciendus rhetor, cuius scholae severitas, pudor in primis, castitas constet. — Raro admodum per Nominativum sequente Infinito. *Cic.* 1. *Invent.* 54. 104. Quae constant esse peccata. *Id.* *Cluent.* 37. 104. Quae praedicta de eo facta esse constarent. *Id.* *Dom.* 54. 139. Quae si omnia — acta esse constarent. V. *Hiort* ad *Cic.* op. omn. vol. 1. p. XVI. — 2.) Saepius impersonaliter usurpatur, et quidem — a) Absolute. *Cic.* *Mil.* 6. 15. Quid porro quaerendum est? fatumne sit? et constat, a quo? et patet. *Id.* 5. *Ferr.* 21. 54. Nymphae, antequam plane constitit, condemnatur. — b) Cum Infinito vel Relativo. *Cic.* *Cluent.* 13. 38. Quod Avilius cum eo fuisse et a multis visum esse constabat. *Id.* *Quinct.* 29. 89. In quo edicto constitit, Nævium ex edicto non posse habere. *Quintil.* 3. 9. 8. Quid cuique sit opus, constare decet. — c) Cum Ablativo rei et praepos. de. *Cic.* 13. *Att.* 10. Cum de Magio constet. *Quintil.* 7. 2. 7. Si prius de innocentia nostra constitierit. Adde *eumd.* 6. 4. 4. — d) Saepius cum Dativo personae, Actusativo et Infinito vel Relativo. *Cic.* 4. *B. C.* 29. Quod omnibus constabat, huiusmodi in Gallia oportere. *Sall. Cat.* 53. Ac mihi multa agitentur constabant, paucorum civium egregiam virtutem cuncta patravisse. *Cic.* 13. *Fam.* 1. Etsi non satis mihi consisterat, cum aliqua animi mei molestia, ea potius libenter te Athenis visurus essem. *Cic.* 3. *B. C.* 14. Neque satis Bruto — vel tribunis militum — constabat, quid agerent, eum quem rationem pugnae insisterent. *Cl. Sall. orat.* 2. ad *Cæs.* sub fin. Mihi pro vero constat etc. — e) Cum praepos. inter et Accusativo personae et Infinito occurrit

praecipue formula constat inter omnes, h. e. est firma opinio omnium, omnes consentiunt, omnibus notum aliquid exploratum est, praedicatur ab omnibus. *Cic.* 2. *Phil.* 41. 106. Tamen inter omnes constabat, neminem esse resolutum. Adde *eumd.* 1. *Invent.* 36. 62.; *Cæs.* 7. *B. C.* 44.; *Nepot. Alcib.* 1.; et *Quintil.* 6. 1. 8. 7. 1. et alibi. *Cic.* 3. *Orat.* 1. 3. Ut saepe inter homines sapientissimos constare vidi. *Liv.* 10. 6. Cum inter augures constet, imparem numerum esse debere. — f) Cum adlito apud animum vel animo, et Relativo. *Liv.* 30. 28. Nec satis certum constare apud animum poterat, utrum gaudium dignum esset etc. *Id.* 27. 44. Nec satis constabat solis — laudarent viluperarentque. — Huc referri potest et illud *Antoni* apud *Cic.* 13. *Phil.* 19. 42. Mihi quidem constat, nec meam contumeliam, nec meorum ferre. h. e. certum et deliberatum est mihi. ¶ 4. Absolute similiter aliquando pro simplici esse, existere, stare; qua significatione frequenter occurrit apud *Lucr.*, ut 1. 507. Nam quaecumque vacat spatium, quod inane vocamus, Corpus ea non est: qua porro eumque tenet se Corpus, ea vacuum nequaquam constat inane. Adde *eumd.* 1. 246. 567., 582. et alibi. *Cic.* 2. *Orat.* 22. 83. Antiquissimi fere sunt, quorum quidem scripta constant, Pericles atque Alcibiades. *Forcellinus* interpretatur est permanere, perdurare, et ad superiorem paragr. II. 1. retulit. *Id.* 1. *Nat. D.* 10. 25. Si ipsum mens constare potest vacans corpore. Adde *eumd.* *ibid.* 33. 92. *Virg.* 5. *Æn.* 748. et quae nunc animo sententia constet. *Plin.* 3. *Ep.* 13. Nostrae cœnae ut apparatus et impendii, sic temporis modus constet. *Cl.* et duas paragr. proxime seqq. ¶ 5. Quod si cum Ablativo sine praepos., vel cum Ablativo et praepos. ex, in, de conjungatur, constare significat ex pluribus rebus existere, constari, compositum esse. — a) Cum Ablat. sine praepos. *Lucr.* 3. 187. quod inobile est, constare rotundis Perquam seminibus debet perquamque minutis. Adde *eumd.* 1. 222., 5. 19. et 485. et alibi. *Nepos Att.* 13. Domus amœnitas non edificio, sed silva constabat. *Cl. Plin.* 3. *Ep.* 19. Agri — constant campis, vineis, silvis. *Quintil.* 5. 14. 27. Constare totam orationem aut certe confertata esse aggressionum et enthymematum supputatione. *Id.* 11. 3. 91. Oratio actione constat, non imitatione. *Sueton. Aug.* 25. Quidquid auro argenteoque constaret. *Curt.* 8. 8. Fama bella constant: et saepe etiam quod falso creditum est, veri vicem obtinuit. — b) Cum praepos. ex. *Plaut. Amph.* 1. 1. 79. Ex spiritu auge anhelitu nebula constat. *Cic.* 1. *Nat. D.* 35. 98. Nisi in eo (homine), qui ex animo constet et corpore induco et infirmit, et paulo post. Temperantia constat ex praetermittendis voluptatibus corporis. *Id.* 2. *Orat.* 24. 104. Sive ex vicina causa constet, ut lacinoris; sive ex controversia, ut hereditatis etc. *Id. Rosc. Com.* 7. 29. Nonne ab iniis unguibus usque ad verticem summum ex fraude, fallariis, meodactis constare totus videtur? Adde *eumd.* 1. *Off.* 44. 157. et alibi; *Horat.* 2. *Sat.* 4. 64. et *Lucr.* 2. 385. — c) Cum praepos. in. *Nepos Att.* 14. Omnis ejus pecunia redditus constabat in Epitrochis et urbanis possessionibus. *Cæs.* 3. *B. C.* 69. Menulique ejus diei victoriam in eorum cohortium virtute constare. — d) Cum praepos. de. *Lucr.* 4. 1225. Semper enim partus duplici de semine constat. ¶ 6. Denique si ad prelium referatur, significat valere; et occurrit — 1.) Proprie. — a) Cum Ablat. pretii. *Plaut. Truc.* 2. 6. 57. Jam mihi auro contra constat filius. *Varro* 2. *R. R.* 1. 14. Ut una quadrage Romae constiterint quadringentis millibus. *Cic.* 7. *Ferr.* 19. 43. Navis tibi constat grallis. *Seneca Troad.* 358. Constare ingenti mercede. *Plin.* 2. *Ep.* 6. inagno. *Stat.* 4. *Silv.* 9. 9. liber mihi constitit decussi. *Inscript.* apud *Marin. Iscris. Alb.* p. 3. oris constat n. cccc cccc m lxxii. h. e. viginti tribus millibus septuaginta duobus nummis, seu sesteriis. V. *ibid.* apud *eumd.* alia hujusmodi exempla. *Martial.* 10. 41. Constatura fuit Megalensis purpura centum millibus. *Parl. Constatura* occurrit etiam apud *Lucan.* loc. infra cit., *Seneca.* 1. *Clem.* 19. et *Plin.* 16. *Hist. nat.* 5. 6. (30). — b) Cum Genit. pretii. *Cic.* 13. *Att.* 20. 2. Ambulatio prope dimidio minoris constabit isto loco. *Sueton. Ner.* 27. Constare pluris. *Juvenal.* 7. 45. quanti. — c) Cum Adverbis pretium significantibus. *Lucilius* apud *Non.* p. 272. 25. *Merc.* Trado alius minimo, quod mihi constat carius. *Colum.* 9. *B.* 1. 6. Feris pecunibus, quicquid vilissime constiterit dare. — d) Cum praepos. super. *Sueton. Cæs.*

26. Cujus (forti) area super HS. millies constitit. — 2.) Translate. *Cæs.* 7. *B. C.* 19. Quanto detrimento et quot vicorum fortium morte necesse esset constare victoriam. *Ovid. Heroid.* 7. 47. Exertes pretiosa odia et constanda magno, Si, dum me careas, est tibi villa mori. *Lucan.* 2. 17. quantis sit cladibus orbi Constatura fides superum. *Sil.* 11. 2. 542. Haec mercede fides constet delapsa per auras. *Seneca Phœniss.* 664. Imperia pretio quolibet constant bene. — Hinc *Parl. praes.*

Constans,antis, adjective quoque usurpatur, unde *Comp. Constantior* et *Sup. Constantissimus* 1. et 3. — *Notat Charis.* 1. p. 100. *Pulsch.* quando hoc nomen est proprium, in setto caso in e desinere, quando est adject. in i. Nihilominus adject. utramque positionem habet, ut et ipse latet. — Ceterum ¶ 1. Ea significatione, quam superius indicavimus sub II. 1., constans est stabilis, firmus, perseverans, immutabilis, immobilis. *Lucr.* 3. 180. Namque movetur aqua et tantillo nomine fluctat: Al contra melius constantior est natura Et pigri latentes magis et cunctantior actos. *Cl. Plin.* 14. *Hist. nat.* 2. 4. (27). *Visula (usa)* — impatiens variorum celli, sed contra tenorem unum algoris aëstusve constans. *Horat. Epod.* 12. 19. Cujus in indomito constanter inguine nervus, Quam nova collibus arbor inheret. *Cic.* 2. *Divinat.* 6. 17. Constantissimus motus lunae. *Id.* 3. *Nat. D.* 9. 24. Stella, quae cursus certos et constantes habent. *Liv.* 5. 46. Constanti vultu graduque. *Id.* 6. 25. par. *Ovid.* 1. *Amor.* 4. 70. Constanti voce negare. *Sueton. Galb.* 4. blas. ¶ 2. Ea significatione, quam superius indicavimus sub II. 2., constans dicitur et est qui secum ipse congruit. *Cic.* 1. *Off.* 40. 144. Ut quemadmodum in oratione constanti, sic in vita omnia sint apta inter se et convenientia. *Cl. Quintil.* 5. 4. 2. Rursus *Cic.* 1. *ad Q. fr.* 1. 8. Constante fama aequae omnium sermone celebratum est. Adde *Sueton. Cæs.* 6. *Cic.* 12. *Fam.* 9. Constantes rumores. *Id.* 1. *Acad. (post.)* 11. 42. Firma et constans assensio. *Id. Harusp. resp.* 9. 18. Una et constans haruspium vox. *Liv.* 10. 37. Constans memoria. *Sueton. Cæs.* 39. opinio. ¶ 3. Saepius transferitur ad animum et significat stabilem ac tenacem propositum. — 1.) De hominibus. — a) Frequenter absolute. *Cic. Rosc. com.* 16. 49. Venit ad Clavium. Quem hominem? Levem? Immo gravissimum. Mobiliter? Immo constantissimum. *Id. Cic. Rosc. Am.* 14. ad fin. constantem hominem amantem opponi; amens enim facile studiis et cupiditatibus huc illic fertur et mutatur. *Id. Amic.* 17. 62. Sunt igitur firmi et stabiles et constantes (amici) eligendi. *Id.* 1. *Off.* 23. 80. Fortis et constantis est, non perituri in rebus asperis. *Id. Rosc. com.* 16. 47. Constantissimus et constantissimus testis. Et in malam partem *Nepos Lysand.* 2. Iulii constantis. h. e. pertinaces. *Cl. Propert.* 1. 1. 3. Constans fastus. et *V. Horat.* loco mox citando. — b) Cum Ablat. rei et praepos. in. *Ovid.* 5. *Trist.* 8. 18. de Fortuna. Et tantum constans in levitate sua est. Sic in malam partem *Horat.* 2. *Sat.* 7. 18. Constantior in vitiis. — c) Cum Genit. *Tac.* 3. *Hist.* 57. Apollinaris neque fidei constans, neque streuous in perfidia. — d) Cum praepos. adversus, ad. *Tac.* 4. *Hist.* 3. extr. Vir recti periclar, constans adversus oietus. *Aurel. Vict. Epit.* 1. Rarus ad recipiendas amicitias, ad retinendas constantissimus. — 2.) De moralibus hominum affectionibus. *Catull.* 61. 238. Constanti mente tenere aliquid. *Cic.* 13. *Phil.* 6. 13. Perpetua et constans voluntas in rempublicam. *Id.* post redit. in senat. 12. 30. Constans, perpetua, fortis, invicta defensio salutis meae. *Ovid.* 2. *Pont.* 4. 33. Constantique fide velerem, tutare sodalem. *Tac.* 16. *Ann.* 35. Firmare animum constantibus exemplis. ¶ 4. Refertur etiam ad prelium: V. supra CONSTO sub II. 6.

CONSTRATOR, uris, m. 3. qui constringit. *Auson. Technopœgn.* de deis, 12. Velivolique maris constrator Leucenotos Libs. h. e. qui mare fluctibus tumidum et inaequale sterco et conglanat. Sic *Virg.* 5. *Æn.* 763. placidi straverunt aequora venti. et 9. *Ecl.* 57. Et tunc omne tibi stratum illi sequor.

CONSTRATUM, i. V. CONSTERNO in fin.

CONSTRATUS, a, um. V. CONSTERNO.

CONSTREPO, is, pere, n. 3. (com et strepo). *Parl. Constrepens* 1. — Constrepo est idem quod strepo, peratrepo, concatrepo.

1.) Proprie. *Apul.* 8. *Met.* Absonis ululibus constrepentes. *Id.* 6. *ibid.* Curram dea prosequentes, gemitu constrepenti lasciviant passeret. *Id.* 4. *ibid.*

Domus tota constrepebat Hymenæum. *h. e.* canendo strepebat. *Id.* 11. *ibid.* Sistris argutum tinnulum constrepentes.

II.) Translate. *Gall.* 4. 1. Herum omnium et testimonis et exemplis constrepebat.

CONSTRICTE, adverb. stricte, arcte. Occurrit tantum Comp. *Constrictus* apud *Augustin.* 1. *Doctr. Christ.* 28. *Constrictus* jungi alicui.

CONSTRICCIÓN, ónis, f. 3. ¶ 1. Est actus constringendi. *Pallad.* 4. *R. R.* 1. Ubi germen solidius processerit, vincula oportet abscondi, ne adolescentia molliissimi germinis nodo duræ constrictiois angular. *Scriban. Compos.* 84. Omnis constrictio in utramque partem exigit æque subiectam materiem. *Cæli. Aurel.* 1. *Tarik.* 2. a med. Quo laquei constrictioe et phlebotomi divisa in passione constituti non afficiantur. ¶ 2. In re medica est idem quod contractio. *Macrobi.* 7. *Saturn.* 6. Stomacho in lassitudinem degeneranti, ad instaurandas constrictioe vires, offerunt egrescenti vinum. Addo *Theod. Priscian.* 2. 1. et alibi.

CONSTRICCIÓN, adverb. Idem ac constrictæ. *Cæli. Aurel.* 3. *Acut.* 4. a med. Costrictive tractata sæpissime tumescere vident.

CONSTRICCIÓN, a, um, adject. constringendi, seu adstringendi vim habens. *Cæli. Aurel.* 2. *Acut.* 13. *Constrictivæ* virtutis esse. *Id.* 2. *Tard.* 3. ad fin. Cibi constrictivi. *Garg. Mart. de pom.* (edente *A. Mai.* in *Class. Auct. T.* 3. p. 421.) 9. Mespila viscida et constrictiva sunt immatura. *Cf. Mac. de mat. med.* 4. 10.

CONSTRICCIÓN, as, are, a. 1. frequentat. a constringo. *Tertull.* 2. adverb. *Marcion.* 16. Si medici ferramenta accusas, quod secet, et incantant, et amputant, et constrictent.

CONSTRICCIÓN, as, f. 1. Idem ac constrictio. *Cæli. Aurel.* 1. *Acut.* 9. ad fin. Si constricturam ea curatione mitigari videamus.

CONSTRICCIÓN, a, um, *F. voc. seq.*

CONSTRINGO, stringis, stringi, strictum, stringere, a. 3. (cum et stringo). Part. *Constringens* I. 1.; *Constrictus* in omnibus parat. et in fin.; *Constringendus* I. 2. — Constringo est idem quod stringo, vel simul aut valde stringo, vincio, colligo (It. *stringere*, *legare stretto*; Fr. *serrer étroitement*, *lier*; Hisp. *atar*, *legar*, *cerrar estrechamente*; Germ. *zusammenziehen*, — *binden*, — *schüren*; Angl. *to bind together*, *tie fast*, *straiten*).

I.) Proprie. ¶ 1. Stricte sensu est simul aut valde stringo. — a) Generativum. *Cato R. R.* 33. Vineam alligato recte, dum ne nimium constringas. *Plaut. Trin.* 3. 2. 93. Constringere sarcinam. *Val. Flacc.* 3. 80. princeps galeam constringit Jason. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 65. (174). Lingua homini ita sæpe constricta venit, ut interitui esse necesse sit. *Martial.* 11. 58. Constringatque tuos purpura texta toros. *h. e.* convestiat, contineat, operiat. — b) Speciatim in re medica constringere dicuntur, quæ fluxum alicujus humoris, ut alvi, urinæ, pituitæ, sudoris etc. cohibent. *Plin.* 23. *Hist. nat.* 6. 54. (100). Cotonea decocia stillant constringentem vim succi. *Id. ibid.* 1. 24. (46). Vinum rubrum nigrumque magis constringit magisque calfacit. Hinc constrictæ febres apud *eumd.* 23. *ibid.* 7. 63. (120). sunt quæ cutem adstringunt, quæque sudorem, urinam aliosque humores cohibent. ¶ 2. Latiori sensu ponitur pro cohibere, continere, coercere. — a) Absolute. *Plaut. Bacch.* 4. 7. 1. Constringe tute illi actutum manus. *Ter. Eun.* 3. 6. 23. Hunc pro mæcho postea comprehendere intus et constringere. *Cic. 7. Phil.* 8. 27. Bellus ioculus et constricta. *Auct. B. Afr.* 87. Virum aliquem constrictumque in flamam conjicere. — Hinc constringendus dicitur, qui præ inserta vinculis coerceri debet. *Cic. 2. Phil.* 38. 97. Tu meotis es compos? Tu non constringendus? *Id. Pis.* 20. 48. Si familiam tuam dimissas, amici te tui constringendum putarent. — b) Cum Ablativo. *Cic. Sext.* 41. 88. Illum, — si posset, laqueis constringeret. *Id. 1. Orat.* 52. 226. Virtus semper libera est, etiam si corpora sint capta armis, aut constricta vinculis. Addo *Quintil.* 7. 3. 14.

II.) Translate est morali aut intellectuali ratione colligere, coercere, arctare. Umilibus circumscribere: ad rem *Lucan.* 7. 466. Torpor constringit pectora. ¶ 1. Generativum. *Cic. 1. Cat.* 1. 1. Constrictam jam omnium horum conscientia teneri conjurationem tuam non vides? *Id. 2. leg. Agr.* 10. 26. Constringere orbem novis legibus. *Cf. Tac.* 3. *Ann.* 33. extr. Con-

strictus legibus. Rursus *Cic. 1. Fin.* 14. 17. Tradunt se libidinibus constringendos. *Id. Flacc.* 6. 15. Psephismata jurejurando constricta. *Id. Balb.* 5. 12. Græci homines, spectati viri, noluerunt religione videri potius, quam veritate idem esse constrictam. *Id. 1. Orat.* 46. 202. Scelus et fraudem supplicio constringere. Addo *eumd.* 2. *Tusc.* 21. 48. *Id. 1. Acad.* (post.) 3. 11. Multis officiis implicatus et constrictas. *Id. 2. Tusc.* 2. 5. Necessitate constrictus. Addo *Lib. 34. 3. Quintil.* 2. 13. 1. Ut quasi quasdam leges immutabili necessitate constrictas studiosius dicendi feram. Addo *eumd.* 12. 2. 26. e. *Curt.* 6. 7. *Lactant.* 1. 22. Leges afferebat, ut homines ad parendum non modo imperio, sed etiam religione constringeret. ¶ 2. Speciatim refertur ad sententias et orationem, ac ponitur pro in epitomen redigere, paucis exponere. *Cic. 1. Orat.* 42. 188. Quæ (*ars logica*) rem dissolutam divulsamque conglutinet et ratione quadam constringeret. *Id. Brut.* 8. 34. Scelerata, cum aplis constricta est verbis, cadit etiam plerumque numero. *h. e.* comprehensa et colligata. *Quintil.* 2. 13. 5. Constrictis narratio. *h. e.* brevis. *Cf. et mox Constrictus.* — Hinc Part. præter. pass.

Constrictus, a, um, adjectivum quoque occurrit (unde Comp. *Constrictor*), et est contractus, condensus, spissus, brevis. *Quintil.* 1. 11. 10. Vidi supercilios — aliorum constricti, aliorum etiam dissoluti. *Petron. Satyr.* 132. Quid me spectatis constricta fronte, Calones? *h. e.* contracta, ut fil, cum ad severitatem vultus composuit. *Plin.* 17. *Hist. nat.* 12. 48. (90). Constrictæ quidem (*ulmi umbram*) noxiam esse non arbitror. cui *ibid.* opponitur quæ in ramos emittitur. *Id. 21. ibid.* 10. 32. (58). Conyza solum tenuis et constrictus et angustius. *Martial.* 14. 37. eujus lemma est *Scriminum*. Constrictos nisi des mihi libellos, Admittam lineas trucesque blattas. *Curt.* 7. 3. Nives perpetuo rigore constrictæ. *h. e.* condensæ. *Cæli. Aurel.* 2. *Acut.* 18. Pulicula constrictior. *h. e.* spissior. *Val. Flacc.* 9. 423. Cervi cæra ira constricti. *h. e.* qui ira perciti se ipsos cornibus implicaverant. Sed forte legendum est: *umbra*, inquit *Heins.*

CONSTRICCIÓN, ónis, f. 3. structura, compositio (It. *struttura*, *costruzione*, *fabbrica*; Fr. *construction*, *structure*, *bâtisse*; Hisp. *construcción*; Germ. *d. Zusammenstellung*, *Zusammensetzung*, *d. Bau*; Angl. *a building*, *framing*, *making*, *construction*).

I.) Proprie. *Cic. 4. Acad.* (2. pr.) 27. Quanto artificii esset sensus nostros mentemque et totam constructionem hominis fabricata natura. *Seneca Consol. ad Polyb.* 37. Constructio lapidum. *Trajanus* apud *Plin.* 10. Ep. 49. Constructio theatri. *Pallad.* 12. *R. R.* 22. Sternes olivas supra sureculos fœniculi, et has constructiones usque ad vasculi plenitudinem patieris insurgere.

II.) Translate. ¶ 1. Apud Rhetores constructio verborum est eorum apta collocatio et compositio; et occurrit — a) Cum Genitivo. *Cic. Brut.* 78. 272. Eratque verborum et delectus elegans, et apta et quasi rotunda constructio. *Id. 1. Orat.* 5. 17. Oratio conformanda non solum electione, sed etiam constructione verborum. — b) Absolute. *Cic. Orat.* 44. 150. Nolo tam minuta hæc constructio appareat. *Plin.* 1. Ep. 16. Gravis et decora constructio. ¶ 2. Apud Grammaticos constructio verborum est compositio eorum ad regulas usumque Latinitatis, Gr. *σύνταξις*. *Priscian.* p. 1061. *Putsch.* et alibi sæpe.

CONSTRUCTIVE, adverb. construendo. *Boeth.* in *Aristot. Analyt. prior.* 1. 42. p. 500. Constructivæ propositiones per primam ostenduntur figuræ. Si enim verum est dicere, quidquid est homo, musicum esse, aut non musicum esse, quidquid est animal, sumendum, musicum esse, aut non musicum esse. Non est autem musicum quidquid est homo, destructive monstratur secundum dictos tres modos.

CONSTRUCTIVUS, a, um, adject. qui aliquid construit. *Boeth.* *Aristot. Topic.* 2. 1. p. 672. Sunt autem ad utraque genera problematum communia universalis et constructiva et destructiva. *h. e.* quæ ad confirmandum et infirmandum valent. Addo *eumd.* *ibid.* p. 520. et 720.

CONSTRUCTUS, a, um, *F. voc. seq.*

CONSTRUO, struís, struvi, structum, struere, a. 3. (cum et struo). Part. *Constructus* I. 1. et 2.; *Constructurus* pro *constructurus* barbarum est; legitur autem apud *Fenat.* 2. *carm.* 10. sub fin. Horreus quondamquidem constructura Del. — Construo est simul struo, struendo conjungo (It. *costruire*, *ammuc-*

chiare, *mettere insieme*; Fr. *entasser*, *accumuler*; Hisp. *acumular*, *amonajar*; Germ. *zusammenbringen*, *zusammenhaufen*, *aufbringen*, *aufhaufen*; Angl. *to heap or pile up*). Usurpator ¶ 1. Stricte sensu, ratione habita vis, quæ inest in præpositione, est coercere, aliud super aliud componendo repaerere. *Cic. 2. Phil.* 38. 57. Tanti cervi omnium apud istum constuantur, ut jam appendantur, non numerentur pecunia. *Id. 1. leg. Agr.* 5. 14. Omnibus rebus et modis constructa pecunia et coercervata. Sic *Horat.* 2. *Sat.* 3. 96. Construeret divitias. et 1. *ibid.* 1. 44. quid habet pulci constructus cervicus? Rursus *Cic. 1. Orat.* 35. 161. Multæ et magnificæ res constructæ ac reconditæ. *h. e.* alia super aliam repositæ, accumulatae. et *ibid.* § 162. Copia ornamentorum constructa uno in loco. *Virg.* 4. *G.* 213. Constructa mella. *Sisenna* apud *Non.* p. 195. 29. *Merc.* Construera carros. *h. e.* carraginem facere. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 31. 74. (318). congeriem. *h. e.* saxa coacervare. *Id. ibid.* 28. 67. (262). Fœdum sectum verti ad solem, nec nisi sicum construi oportet. *h. e.* in metas extrui, ut *Colum.* 2. *R. R.* 19. 2. Inquitur. ¶ 2. Cum addita ordinis significatione, generatim est struendo conjungo, compono, ædifico. *Cic. 1. Nat.* D. 8. 19. Quibus oculis intueri potuit Plato fabricam illam tantis operis, qua construi a Deo atque edificari mundum facit? *construi* significat partes simul ordine componi; *ædificari* configurari, conformari. *Id. Tim.* 5. Mundi corpus constructum ea proportionem etc. *Id. Senect.* 20. 72. Ut navem, ut ædificium idem destruit facillime, qui construit. *Id. 2. Legg.* 8. 19. Delubra patribus constructa. *Id. 2. Nat. D.* 54. 134. Delubris autem in ore constructis manditur — eibus. *Id. ibid.* 52. 129. Gallinæ avesque — cultis sibi oidesque construnt. Addo *eumd.* 2. *Orat.* 6. 23.; *Ovid.* 15. *Met.* 397.; et *Lib.* 1. 26. *Virg.* 9. *Æn.* 712. Saxa pila constructa. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 43. 60. Constructus rogos. *Sueton. Domit.* 8. Construere monumentum e lapide. *Id. Ner.* 38. horrea muro saxo. Huc pertinet et illud *Catull.* 64. 304. Large multiplici constructæ sunt dapæ mensæ. *h. e.* instructæ. ¶ 3. Speciatim apud Grammaticos construere est unam partem orationis cum altera ita conjungere, ut Latini sermonis consuetudo servetur. *Priscian.* 17. et 18. *Putsch.* sæpe.

CONSTUPREO, es, ti, ere, n. 2. (cum et stupeo) idem quod stupeo. *Juvenc.* 1. in c. 2. *Lucæ* 179. Mirantes laudant, lætantes constupuerunt. CONSTUPRATOR, óris, m. 3. stuprator. *Liv.* 39. 15. Simillimi feminis mares, stuprati et constupratores. CONSTUPRATUS, a, um, *F. voc. seq.*

CONSTUPRO, as, avi, atum, are, a. 1. (cum et stupeo). Part. *Constupratus* I. et II. — Constupro est idem quod stupeo.

I.) Proprie. *Cic. 4. Herenn.* 8. 12. In his, qui violassent ingenuam, matremfamilias constuprasset, etc. *Q. Cic. Petit. cons.* 3. 10. Prope in gremio parentum prætextatos liberos constupravit. *Liv.* 29. 17. Constuprant matronas, virgines, ingenuos, raptos ex compleru parentum. *Curt.* 10. 1. Nobilem virginem constupratam servo suo pellicem dederat. *Sueton. Vitell.* 12. Hunc adolescentulum mutua ibidine constupratum confecerat in compedes. Addo *Lamprid. Commod.* 5. — *NB.* De loco *Sueton. Ner.* 35. *F. CONSPURCO.*

II.) Translate. *Cic. 1. Att.* 18. 3. de judicio *Clo-diano*. Amicta res publica est emptio constupraloque judicio. *h. e.* in quo, ut ait *Id. ibid.* 15., etiam noctes certarum mulierum atque adolescentulorum oculibus introductiones nonnullis iudicibus pro mercedis cumulo fuerunt. *Id. tamen leg.* stupratorumque. *Tertull.* *Idolat.* 1. Quis enim immundis spiritibus operatus, non conspurcatus et constupratus incedit? *Hieronym.* 2. *avers.* *Jovinian.* 9. Multi philosophorum reliquerunt frequentias urbium, et hortulos suburbanos, ne animæ fortitudo mollesceret, et ejus pudicitia constupraretur.

CONSUADEO, es, ere, n. 2. (cum et suadeo) idem quod suadeo, vel valde suadeo. *Plaut. Asin.* 2. 1. 13. Cornix est ab læva, corvus porro ab dextera: consuadent. *Id. Merc.* 1. 2. 32. Salutū quod tibi esse censeo, id consuadeo. *Id. Trin.* 2. 4. 126. Consuadet hominē, etsi sceleratus est. Addo *eumd.* *ibid.* 3. 2. 45.

CONSUALIA, tum vel torum, n. plur. Iudi, inquit *Faul. Diac.* p. 41. 15. *Müll.*, quos in honorem Consii faciebant, quem deum consilii putabant. *Romulus*, fundata Urbe, cum consuevis egeret ad civium propa-

gationem, eaque sibi a finitimis negarentur; arcanum inquit consilium rapiendarum per vim mulierum: et Conso deo, qui arcani consilii praeses habebatur, ludos vocit, fedique, per quorum occasionem Sabina abduxit, ut est apud *Liv. 1. 9.*, qui Neptuno equestri sacros illos fuisse scribit: sed hic cum deo Conso idem fuit. *Varro 6. L. 20. Müll. et Dion. Halicarn. 1. 1. et 2.* — Porro hi ludi celebrabantur quotannis in Cirro ad aram subterraneanam ejus dei, coniectis io lignem libaminibus et commissionibus eorum junctorum et in jugum, quod arcanum Romuli consilium de Sabina rapiendis Consus fortunavisset: quotannis, inquam, XII. Cal. Septembr., ut est in veteri Calendario apud *Gruter. p. 133.* et apud *Orelli. Inscript. vol. II. p. 411.*, et fortasse etiam XVIII. Cal. Jan., quia eo die in illo Calendario eadem prorsus notae leguntur, quae in Septembri: perque eos ludos equi ac muli immunes erant ab opere, et floribus coronabantur. *Dionys. Halicarn. loc. cit.* Ceterum vocem *Consualia*, praeterquam quod Scriptores super *cit.*, usurpant etiam *Vetus Poeta* apud *Varron.*, quem citat *Non. p. 28. 8. Merc.* (ubi alii pro *Consualia* leg. *Cervualia*), *Paul. Diac. p. 41. 15. Müll.* et *Servius ad Virg. 6. Aen. 636.*

CONSUSOR, *ōris*, m. 3. suator. *Cic. Quinct. 5. 18.* Hinc omnia Quinctius agebat, auctore et consuaore Navio.

CONSUVIO vel *consavio*, as, are, a. 1. et

CONSUVIOR vel *consuvisor*, *aria*, *ari*, dep. 1. De ratione scribendi, *V. SUAVIUM.* — Part. *Consuvisus*. — *Consuvisio* est idem quod *suavior*, osculor. *Apul. 6. Met.* Juppiter prehensa Cupidinis buccula, consuvisat. *Id. 2. ibid.* Ubi primum consuvisatus rum est.

CONSUAVIS, e, *adject.* simul suavis. Vox a *Lexico* expungenda; occurrit enim tantummodo in *Not. Tyr. p. 34.* *Consuavis*, *consuvisissimus*.

CONSUBIGO, *is*, ere, a. 3. simul subigo. *Gargil. de cur. boum a med.* Jumentum si male habuerit, cineris, lilivii cyathos VIII., olei cyathos XI. consubigo. *V. SUBIGO.*

CONSUBSIDO, *is*, ere, n. 3. (cum et subsidio) idem quod subsidio; sed occurrit translate laotum. *Minuc. Octav. 40.* Etiam nunc tamen aliqui consubsidunt non obstreptentia veritati, sed perfectae institutioni necessaria, de quibus *erastino* etc. *h. e.* remanent, reliqua sunt.

CONSUBSTANTIÁLIS, e, *adject.* ejusdem substantiae, seu naturae. *Tertull. advers. Hermog. 44.* et *Augustin. 6. de Music. 17.*

CONSUBSTANTIÁLITAS, *ātis*, f. 3. unitas substantiae. *Cassiod. 2. Hist. Eccl. 7. a med.* Quia et antiquorum aliquos agnovisset nomine consubstantialitatis usos in Patris et Filii deitate. Adde *eumd. ibid. 9. et 10. Cyprian. de Cæn. Dom. a med.* Usque ad consubstantialitatem Christi.

CONSUBSTANTIŪS, a, um, *adject.* consubstantialis. *Tertull. advers. Valentianum. 12. Extr. et 18.*

CONSCIDUS, a, um, *adject.* idem ac *sucidus*. *Auct. adnot. marg. Fronton. de eloq. (cedente A. Maio).* Ut imperator philosophetur, ingratilis etiam purpureum erit pallium sumeodum, cum philosophus habeat consudum.

CONSDVASCO, *is*, ere, n. 3. simul sudo, vel humorem emitto. *Colum. 12. R. R. 48. 2. de conditura olivæ.* Superposito copioso sale, ita uti olivæ contegat, sicque triginta dies pati consudascere. *Al. leg. consudescere.*

CONSDDESCO, *V. voc. praeced.*

CONSDDO, as, are, n. 1. (cum et sudo) vehementer sudo, vel humorem emitto. *Cato R. R. 96.* Oves unguito lotas, sinito, biduum aut triduum consudent. *Plaut. Pseud. 2. 2. 71.* Jube sis, te operiri: beatus eris, si consudaveris. *Colum. 12. R. R. 7. 2.* Herbae sale conspersae reponuntur, dum consudent.

CONSUÉFACIO, *facis*, *faci*, *factum*, *facere*, a. 3. (consuesco et facio). Part. *Consuefactus* sub d; *Consuefaciendum* sub c. — *Consuefactio* est assuetum reddo, doceo, vel potius *assuefactio*, quae postrema voce pro *consuefactio* etatis aetate scriptores usi sunt (*h. assuefactio, avezzare; Fr. accoutumer, habitude; h. accoustumbrar, avezzar; Germ. gewöhnt machen, eingewöhnen; Angl. to accustom, habituate*). Occurrit — a) Absolute. *Ter. Adelph. 3. 3. 60.* Nil praetermitto: consuefactio: denique inspiere jubeo. — b) Cum Infinito. *Id. ibid. 1. 1. 40.* Hoc parium est potius consuefacere filium, sua sponte recte facere,

quam alieno metu. *Sall. Jug. 82.* Paullatim consuefacti eam multitudinem ordines habere, signa sequi, imperium observare. — c) Sequentie part. ut vel ne. *Varro 2. H. R. 9. 13. de canib.* Consus quoque faciunt, ut alligari possint. *Trimalch. Id. 3. ibid. 9. 19.* Cum pili pinnae habebunt, consuefaciendum est, ut unam, aut duas sectentur gallinas. *Ter. Adelph. 1. 1. 29.* Ea ne me celet, consuefacti filium. — d) Passivum *consuefacto* apud *Jul. Valer. res gest. Alex. M. (cedente A. Maio) 3. 18.* Idem sibi domicilium esse quod sepulcrum, eoque consuefacti his diversoriis. *Gloss. Cyrill. ἑτοιμώτος*, adusuetus, consuefactus, consuefactus.

CONSUÉFACTUS, a, um, *V. voc. praeced.*

CONSUEO, *V. voc. sequent. sub init.*

CONSUESCO, *suescis*, *suevi*, *sualum*, *suescere*, 3. (cum et sueco). In Præteritis saepe syncope patitur, ut *consuevis* apud *Cic. 1. Orat. 34. 157.*; et *consuevit* apud *Cels. 5. 28. n. 13.*; et *consuevas* apud *Ovid. Heroid. 15. 132.*; et *consuevamus* apud *Baibum ad Cic. post ep. 15. l. 8. ad Att.*; et *consueverunt* in veteri *Senatus Cons. apud Gell. 15. 11.*; et *consuevat* apud *Cæs. 1. B. G. 22.*; et *consueisset*, *consueissent* apud *eumd. 5. ibid. 27. et 7. ibid. 32.*, et *Neptol. Daicam. 7. et Pelop. 5.*; et *consueisse* apud *Cæs. 1. B. G. 14.*; et *consueisti* apud *Cic. 5. Fam. 12. 4. etc.* pro *consueveris*, *consueveramus*, *consueverunt*, *consuevisses*, etc.: tamen in aliquo ex his locis lectio variat. Ex quo patet, nihil certi afferre illos, qui verbum primitivum *consueo*, unde *Jonium* vel potius *Inchoativum consuesco* est derivatum, induci posse potant, et confirmari illo versus *Propertii 1. 7. 5.* Nos, ut consuevum, nostros agglamus amorea. *consuevum* enim potest esse syncope pro *consuevimus*. Quemquam et *Charis. 3. p. 224. Putsch.* agnoscit *consueo*; sed nullo firmat exempto. *Priscian.* quoque 10. p. 885. *fidem Charisii* appellat. — Sunt qui alterum assignant *Præteritum*, *consuevit* sum, ut *Priscian. 10. p. 885. Putsch. V. Part. Consuevit* in fin. sub A. 1. a. — Ceterum *consuesco* est verbum A) Neutrum, et B) Activum.

A) Neutrum more consuescere est idem atque *suescere*; in Præteritis autem exponitur verbo praesentis temporis, ut *novi*, *memini*, et significat solitum esse (*h. avezzarst. assuefarsi*; *essere avezzato, essere solito; Fr. s'accoutumer; être habitué, avoir coutume; Hisp. acostumbrarse; esser habituado*; *Germ. sich gewöhnen, gewöhnt werden; gewöhnt sein, die Gewohnheit haben*; *Angl. to be accustomed; be won't*). Usurpatur — 1. Generatim. — a) Absolute. *Cato R. R. 103.* Pabulum, quod dabis, amures conspergito, primo paululum, dum consuescant, postea magis. *Plaut. Asin. 1. 3. 69.* Bene salutando consuescant, compellendo blanditer etc. *Virg. 2. G. 272.* Adeo in teneris consuescere multum est. *Al. leg. a teneris.* — Sed absolute fere jungitur cum *Adverbis*. *Cæs. apud Cic. 9. Att. 16. A. Ut tuis consilis, ut consuevi*, in omnibus rebus utar. *Cic. 5. Fam. 12. 4. Ut consuesti. Propert. 1. 7. 5. ut consuevamus. Sueton. Cæs. 73.* sicut consuevit. *Cic. Rosc. Am. 2. 5.* quemadmodum consuevit. — Interdum et per ellipsin. *Cic. Attic. 10. 68.* Nemo est, quin eo (*equo*), quo consuevit (*subaudi uti*), libentius utatur, quam intracato et novo. *Cæs. 1. B. G. 22.* Eo die, quo consuevit (*subaudi sequi*) intervallo, hostes sequitur. *Lucejus apud Cic. 5. Fam. 14.* Cum scribas, aut agas aliquid eorum, quorum consuevit (*subaudi aliquid agere*), gaudeo. *Forcellinus* Hellenismum esse affirmavit, *ωv εἰσάδας*. — b) Saepa cum Infinito. *Cic. 1. Tusc. 31. 75.* Disjungamus nos a corporibus, id est consuecamus mori. *Id. 1. Orat. 34. 154.* Cum minus idoneis (*verbis*) uti consueverem. *Id. ibid. 61. 261.* Demosthenes multos versus uno spiritu pronunciare consuebat. Adde *eumd. 1. Invent. 2. 3. Id. Rosc. com. 16. 46.* Qui meotri solet, pejerare consuevit. *Id. 1. Orat. 22. 99.* Immo rogemus Antonium, qui et potest lacere quod requirit, et consuevit, ut le audio dicere. *Id. ibid. 34. 157.* Adhibere si consuevis etiam istam locorum — rationem. *Id. Quinct. 28. 87.* Quem ipse — procuratorem relinquere ante consuevit. *Cæs. 1. B. G. 33.* Paullatim Germanos consuecere Rhenum transire. *Id. ibid. 14.* Consueisse enim deos immortales — his secundiores interdum res — concedere. Adde *eumd. 3. ibid. 1. et 8. Nepos Pelop. 5.* Quod (*legationis fuit*) apud omnes gentes sanctum esse consuevit. Adde *eumd. Con. 3.*; *Horat. 1. Sat. 7. 24.*; *Cels. 6. 6. 8.*; et

Sueton. Tit. 34. et Ner. 12. — Et cum verbo passivo. *Cæs. 1. B. G. 43.* Quam rem et paucis contigisse et pro magnis hominum officiis consueisse tribui docebat. — Et impersonaliter. *Sall. Cat. 22.* Sicuti in solemnibus sacris fieri consuevit. Adde *Auct. B. Alex. 62.* — c) Raro admodum cum Dativo, aut Ablativo, aut Accus. et praepos. *ad. Plin. 8. Ep. 23. ad fin.* Ne gravissimo dolori timore consuecrem. Adde *Colum. Arbor. 1. 5. Id. Colum. 10. R. R. 163.* sicco ut consuecat pulvere planta. *Id. 8. ibid. 15. 7.* Modo capte aves, quae consuevero libero victa. Adde *eumd. ibid. 13. 1. Quintil. 2. 10. 8.* Quibusdam pugnae simulacris ad verum discrimen iustitiae aciem consuescere. — 2. Specialim consuescere virum cum aliqua, vel mulierem cum aliquo est turpem cum aliqua consuetudinem habere. *Plaut. Cist. 1. 1. 89.* Tu an unquam cum quoquam vico consuevisisti? *Ter. Hecyr. 4. 1. 40. et Phorm. 5. 6. 33.* Cum aliqua consuevisse. Adde *Cic. 7. Ferr. 12. 30.*; *Nepot. Alcib. 10.*; et *Ter. Adelph. 4. 5. 32.* quo posteriore loco pro cum illa consuevit alii leg. *illi consuevit*. Immo *Donatus* adscribit, legi etiam *illam*; veteres enim dixisse hanc rem consuevit: rectius tamen cum recentioribus edit. legas *illā* omitta praepos.

B) Active aliquando ponitur pro *consuefacere*: sed tamen, praeter *Part. praeter. pass. Consuevit*, quod *V. infra*, active *consuescere* videtur vulgaris tantum sermonis proprium fuisse. *Colum. 6. R. R. 2. 9.* Ploastro, aut auro juvenum consuescere. *Lucr. 6. 397.* An tum brachia consuecant firmantque laceratos? — Dubia vero est lectio in sequentibus locis. *Colum. 11. R. R. 1. 19.* Consuecat rusticos circa laem domini epulari. *Id. Arbor. 1. 5.* Consuescere vitem largo humori. *Plin. 17. Hist. nat. 10. 14. (70).* Ideo sacelli convenit sapientis herbasque evelli; praeterea semina fruticenta suppressare ac falcem pail consuescere. *Forcellinus* addidit etiam locum *Plaut. Asin. 1. 3. 69.*; sed ibi nunc *consuescere* neutrorum more et quidem absolute adhibitum legitur. — Hinc *Part. praeter. pass.*

Consuevit, a, um, *adjective* quoque usurpatur, unde *Sup. Consuevissimus* sub B. Occurrit autem A) De animantibus, et B) De rebus.

A) De animantibus. — 1. Generatim. *Consuevit* dicitur et est qui consuevit aliquid facere. — a) Absolute. *Plaut. Stich. 5. 18.* Proinde ut consuevit antehac. *Varro 9. L. L. 5. Müll.* Populus — debet — si perperam est consuevit, corrigere se ipsum. — b) Cum Infinito. *Pacuvius apud Cic. 2. Tusc. 21. 49.* Qui consuevit lo armis ævum agere. *Lucr. 4. 713.* quin etiam gallum — Auroram clara consuevit voce vocare. Adde *eumd. 5. 200.* et *6. 788.* et *1042.* *Voc. B. Afric. 73.*; et *Auct. B. Hisp. 25.* — c) Cum Dativo vel Ablat. *Lucr. 4. 999.* At consuevit domo catulorum blanda propago. *Al. leg. domi. Colum. 1. R. 8. 2.* Genus manipiorum otis, Campo, Circo, theatra, alae, popinae — consuevit. — 2. Specialim obsecro sensu de eo, qui turpem consuetudinem habuit. *Plaut. Amph. 5. 1. 70.* Is se dixit cum Alcmena clam consuevit cubilibus. *Cæcilius apud Gell. 2. 23.* Consuevit cum ancilla clam uxore. *Cf. Gell. 4. 3.* — Absolute autem occurrit apud *Plaut. Asin. 3. 3. 113.* et *Capit. 4. 2. 87.* — De brutis eodem sensu dixit *Varro 2. R. R. 3. 2.*

B) De re quoque dicitur, cui quis consuevit, et est solitus, usitatus. *Ter. Andr. 1. 1. 108.* Consuevit amor. *Sall. Jug. 19.* Animum a consueva lubidine continuit. *Id. ibid. 87.* Omnes labores, pericula consueva habere. *Virg. 4. G. 429.* Proteus consueva petens e noctibus aura. *Ovid. Heroid. 20. 242.* Epistola clausa sit sine consuevo sibi. *Id. 2. Met. 266.* Consuevas in auras. *Id. 11. ibid. 259.* cubilia. *Id. 3. Trist. 3. 39. lectus. Id. 13. Met. 491. pectora. Id. 11. ibid. 637.* Verba cuique consuevissima. *Juvenal. 5. 74.* Vin' tu consuevis auctor conviva canistris implevit? *Val. Flacc. 4. 444.* Consueva tela. *Sil. It. 6. 271.* rigor. *Cod. 3. 23. 37. pr. ordo.*

CONSUETÉ, *adverb.* de more. *Ammian. 27. 2. 8.* Cum calorum multitudo ad suscipiendum consueve pabulum prope ætherum polearum stetit.

CONSUEITIO, *ōnis*, f. 3. consuetudo. *Paul. Diac. p. 61. 4. Müll.* Consuetudinem *Plautus* pro consuetudine dixit. — Hinc eam vocem criticis resolutam eunt *Anthr. 1. 2. 28.* (quem scilicet locum designasse videtur *Paul. Diac.*) Et clandestina ut relictur consuetudo. *Al. perperam*, ut probat ad *h. l. F. H. Ba-*

the, leg. suspicio. Nam quod quidam legunt consuetudo (inter quos est Donatus ad Ter. Adelph. 4. 5. 32.) ferri non posse ajunt, cum contra elamet ratio separi carminis.

CONSUETUDINARIE, adverb. idem ac consue. Cassiod. 12. Variar. 2. ad fin. Illum atque illum sedis nostrae milites libi, officioque vestro, consuetudinarie precipimus immutare, quatenus ordinatio nostra incolpabiliter sortiatur effectum.

CONSUETUDINARIUS, a, um, adject. solius. Siden. 7. Ep. 11. Invidio felicitati consuetudinarii peccatoris, a quo contingit sapientis vos videri. Jul. Epit. nov. 21. § 69. Consuetudinariae iussiones. Sulpic. Sev. 1. Dial. 14. Bestia ad consuetudinarium illud cenae tempus occurrit. Adde Cassiod. 5. Variar. 27. et Salustian. 4. Gub. D. 4.

CONSUETUDO, inis, f. 3. (consuesco) externus habitus vel usus, in quo differt a more, qui internus est (F. Homonym. in fin.), et fit exercitatione, sive eorumdem actuum repetitione, ut dicit Cic. 2. Orat. 87. 358. Exercitatio, ex qua consuetudo gignitur. Cf. eumd. 5. Fin. 25. 94. (H. consuetudine, costume, abito, uso; Fr. habitude, coutume, usage; Bisp. habitud, hábito, costumbre; Germ. der Zustand der Gewöhnung, d. Gewohnheit; Angl. custom, usage, use, habit). Usurpatur ¶ 1. Generationi. Plaut. Merc. 5. 4. 41. Consuetudine mersus te animus huc inducet. Ter. Heaut. 2. 3. 41. Nam ea res dedit tum existimandi copiam quotidianae vitae consuetudinem, quae culus ingenium ut sit declarat maxime. Cic. 1. Orat. 20. 90. Quod consuetudo exercitatioque et intelligendi prudentiam acueret et eloquendi celeritatem incitaret. Cæs. 2. B. G. 17. Quidam ex his — eorum dierum consuetudine itineris nostri exercitui perspecta nocte ad Nervios pervenerunt. — a) Jungitur, praecipue cum verbo esse, personis, quibus est consuetudo. Cic. 4. Verr. 52. 129. Est consuetudo Siculorum ceterorumque Graecorum, quod suos dies volunt cum solis lunaeque ratione congruere, ut etc. Adde eumd. Amic. 5. 17. Cæs. 1. B. G. 43. Populi Romani hanc esse consuetudinem, ut etc. Id. 1. ibid. 50. Est apud Germanos ea consuetudo, ut etc. Id. 4. ibid. 7. Consuetudo Germanorum est resistere, neque deprecari. Cic. Rabir. perduell. 1. 1. Non est mea consuetudinis rationem reddere etc. Id. Mil. 19. 51. Est consuetudo alicujus perpetua in vi inferenda. Id. 2. Orat. 3. 13. Disputare ad consuetudinem Graecorum. Id. Cæcin. 29. 85. Si vobis verus, quam mea consuetudo defendendi fert, videbitur. — b) Jungitur etiam Genitivo rei, cui quis consuevit. Cic. Rosc. Am. 1. 3. Cognoscendi consuetudinem tollere de civitate. Id. Fonte. 10. 21. Consuetudo immanis et barbara hominum immolandum. Id. 1. Orat. 33. 152. Consuetudo scribendi. Id. Mur. 13. 29. dicendi. Id. 5. Verr. 76. 176. et Quintil. 7. 2. 44. peccandi. Cic. Mil. 1. 1. fori. Id. 2. Off. 15. 55. Quod jam in proverbii consuetudinem venit. — c) Jungitur nonnullis Adjectivis, quorum hac sunt praecipua. Quintil. 1. 1. 13. assidua. Cic. 2. Nat. D. 24. 62. et 1. Orat. 51. 224. et Quintil. 11. 1. 12. communis. Cic. Orat. 48. 161. indocita. Quintil. 2. 5. 2. longa. Cic. 1. Legg. 12. 33. et Horat. 1. Sat. 3. 36. mole. Cic. Mil. 1. 1. et Quintil. 1. 6. 43. vetus. Cic. 1. Orat. 58. 248. et Quintil. 2. 13. 14. vulgaris. — d) Jungitur et nonnullis Verbis intrans. Cic. 14. Phil. 5. 12. increbrescit consuetudo. Quintil. 2. 1. 1. invalescit. Cæs. 5. B. G. 40. inveterascit. Cic. Divin. in Q. Cæcil. 21. 68. serpit ac proliat. — e) Item aliis Verbis, quorum praecipua, servato litterarum ordine, exhibentur. Cic. 2. Nat. D. 17. 45. adducere mentis aciem a consuetudine oculorum. Cæs. 4. B. G. 1. ad fin. adducere aliquem in eam consuetudinem, ut etc. Cic. 2. Phil. 45. 116. afferre alicui consuetudinem serviendi. Id. 14. Att. 11. 1. alere consuetudinem perditam contumacia. Id. Brut. 57. 309. asciscere consuetudinem. Id. 1. Off. 18. 59. repere consuetudinem exercitationemque in omni officio. Id. 1. ibid. 18. 59. deduci ad parentum consuetudinem moremque. Id. 1. Phil. 11. 27. habere consuetudinem aliquam in republica. Id. 1. Off. 24. 83. imitari medicorum consuetudinem. Id. 3. ad Q. fr. 3. 4. inducere aliquem in suam rationem consuetudinemque. Id. 5. Verr. 82. 180. et 16. Fam. 21. introducere consuetudinem. Id. 2. ad Q. fr. 14. 2. vancisci nonnullam consuetudinem alicujus rei. Id. Divin. in Q. Cæcil. 21. 67. repetere ac referre consuetudinem longo intervallo. Adde eumd. 2. Verr. 6. 15.

Id. 1. Att. 1. 4. refugere ab instituta nostra paucorum dierum consuetudine. Lepidus apud Cic. 10. Fam. 35. retinere consuetudinem in aliqua re. Faustinus apud eumd. 5. Fam. 9. servare consuetudinem suam in patrociniis tuteolis. Cic. 2. Divinat. 72. 150. et 1. Phil. 41. 27. tenere consuetudinem suam. Id. 2. Invent. 22. 65. veni aliquid ex utilitatis ratione in consuetudinem. Sic Id. Cæcin. 2. 6. Hoc jam venit in consuetudinem. et Id. Pis. 19. 45. Senatus in eam benignitatis consuetudinem venit, ut etc. Adde Cæs. 3. B. C. 11. et Auct. B. Alex. 3. Cic. 2. Divinat. 72. 150. ut aliqua consuetudine. — ¶ 2) Occurrit etiam frequenter aut Ablativus absolute vel cum prepos., aut Accusativus cum prepos. Cæs. 2. B. G. 19. Consuetudine sua Caesar legiones expeditas ducebat. Plaut. Trin. 2. 2. 83. Consuetudine aliquid facere. Cæs. 7. B. G. 24. Cum Caesar ad opus consuetudine exuberaret. Sall. Jug. 36. Quae quamquam gravia sunt, tamen consuetudine jam pro nihilo habentur. Adde Cic. Rosc. Am. 15. 44. Cæs. 6. B. G. 27. et Nepot. Att. 12. Plin. 1. Ep. 2. Hunc, rogo, ex consuetudine tua et legas et emendes. Adde Cæs. 1. B. G. 12. Id. Cæs. 6. ibid. 26. extr. Huc cum se ex consuetudine reclinaverit. Adde Sall. Jug. 71. Auct. B. Afr. 89. Quintil. 1. 6. extr. et 2. 5. 1. et Sueton. Ner. 42. Cic. Arch. 12. 32. Pro mea consuetudine. Nepos Epam. 2. Ad nostram consuetudinem. Trajanus apud Plin. 10. Ep. 82. Secundum consuetudinem praecedentium temporum. Cic. 2. Divinat. 28. 60. et Nepos Hann. 12. Praeter consuetudinem. Cic. 1. Off. 41. 148. Contra morem consuetudinemque civilem facere aliquid. Cels. 2. 2. Supra consuetudinem. ¶ 3. Specialis consuetudo dicitur solita vita seu vivendi ratio unicuiusque propria. Ter. Heaut. 2. 3. 42. Quotidianae vitae consuetudo. Cic. Rabir. perduell. 1. 2. et Marcell. 1. 2. Consuetudo vitae mem. Id. 12. Att. 26. 2. et Cæs. 1. B. G. 31. victus. Quintil. 1. 6. 45. vivendi. Nepos Epam. 1. Consuetudo, atque vita. ¶ 4. Item specialis dicitur de communi hominum vivendi ratione. Cic. 1. Orat. 58. 248. Communis vita et vulgaris hominum consuetudo. Id. Amic. 6. 21. Consuetudo vitae. — Hinc dicitur et de communi opinione ac judicio. Cic. 4. Acad. (2. pr.) 24. 75. Quae in consuetudine probantur. Cf. eumd. 2. Off. 3. 9. Plin. 10. Hist. nat. 3. 4. (15). Aequum negant inquam solum fulmine exanimatum: ideo armigeram Jovis consuetudo judicavit. ¶ 5. Item apud Latinos dicitur de his, quae jamdiu invaluerunt, ita ut interdum legis vim etiam habeant: hinc Cic. 2. Herenn. 13. 19. et 2. Invent. 54. 162. et Varro apud Serrum ad Virg. 7. Aen. 601. Jus consuetudinis. Cf. Cic. 2. Invent. 22. 67. et Julian. Dig. 1. 3. 32. Cic. Cæcin. 8. 23. Praeter interdum, ut est consuetudo, an vi, hominibus annatis. Id. Divin. in Q. Cæcil. 2. 5. Adductus sum veteri consuetudine institutoque majorum. Adde Sueton. Rhet. 1. Rursus Cic. Cuent. 35. 96. Morem consuetudinemque servare. Cf. eumd. 1. Off. 41. 148. F. infra in Homonym. ¶ 6. Item saepius de communi ac recepto usu loquendi. — a) Cum addito Genitivo. Cic. Amic. 6. 21. et Fat. 11. 24. et Quintil. 1. 6. 45. Consuetudo sermonis. Cic. Brut. 20. 78. Varro 9. L. L. 17. Müll. et Quintil. 1. 6. 43. loquendi. — b) Absolute. Cic. Orat. 47. 157. Consuetudini auribus indulgenti libenter obsequor, et mox. Impetratum est a consuetudine, ut peccare suavitatis causa liceat. Adde Varro. 8. L. L. 6. Müll. Quintil. 1. 6. 3. Consuetudo ferit analogiam. — c) Hinc consuetudo Latina aut Graeca est ipse Latinus aut Graecus sermo, seu ratio Latine aut Graece loquendi communis. Colum. 12. R. R. proem. 7. Haec in Oeconomico Xenophon, et deinde Cicero, qui eum Latine consuetudini tradidit. Id. 6. ibid. 17. 7. Graeci οἰκτρον vocant, vulgus autem nostra consuetudine lascivium. Id. 3. ibid. 2. 28. Unam etiam praecoquam vitam nobis ante hoc tempus incognitam Graecae consuetudine draconum volutiari comperimus. Adde eumd. ibid. 2. 30. ¶ 7. Item saepe de convictu et vita communi. Cic. Orat. 10. 38. Consuetudo victus, h. e. convictus. Et in plur. num. Id. Mil. 8. 21. Familiaritates late patere non possunt, propterea quod consuetudines victus non possunt esse, cum multis. Id. Deiot. 9. 27. Consuetudines, amicitias, res rationesque jungere cum aliquo. Id. post redit. ad Quiril. 1. 3. Amicitiae, consuetudines, vicinitates, clientela. Id. Quinct. 3. 12. Inductus consuetudine et familiaritate fecit societatem etc. Adde eumd. 10.

Fam. 3. Id. Arch. 3. 5. Tenebat totam Hortensiorum domum devinctam consuetudine. Id. Rosc. Am. 6. 15. Est nihil domesticus usus et consuetudo cum aliquo. Id. 1. Att. 15. ad fin. Multa et jurunda consuetudine conjuncti inter nos sumus. Id. 2. Fam. 1. Carere fructu dulcissimae consuetudinis alicujus. Id. Pis. 28. 68. Dare se in consuetudinem. Id. 4. Fam. 13. 6. Insinuare se in consuetudinem alicujus. Id. 13. ibid. 23. Facere alicui consuetudinem cum aliquo. h. e. eum insinuare in consuetudinem alicujus. Id. Cluent. 13. 36. Inmergere se penitus in consuetudinem alicujus. Id. 2. Phil. 15. 38. Permanere in eadem amicitiae consuetudine. Cæs. 4. B. G. 1. ad fin. Ad aliquam consuetudinem quendam adducere. — Huc refertur potest et ibid. Cic. 4. Fam. 13. 1. Consuetudo epistolarum, h. e. commercium litterarum. ¶ 7. De plique adhibetur etiam — a) Raro ad significandum honestum convictum conjugalem. Ter. Heaut. 3. 3. 40. Etiam me amor graviter consuetudineque ejus me tenet. Adde eumd. Andr. 3. 3. 28. Sueton. Ner. 35. Octaviae consuetudinem cito aspernatus, corripientibus amicis, sufficere illi debere dixit uxoris ornamenta. Adde eumd. Tib. 7. — b) Saepius in re torpi, et idem est ac convalescere. Ter. Andr. 2. 6. 3. Lili. 39. 9. Quintil. 8. 11. 84. et Justin. 8. 6. Sic Sall. Cat. 23. Curt. 4. 10. 31. et Sueton. Cal. 24. Consuetudo stupri. V. Cardinali, Dipl. Imp. p. 288. observ. VII. et cf. CONSUESCO sub A. 2. et Consuetus pariter sub A. 2.

HOMONYM. Differunt mos et consuetudo, ut ex Varro et Festo docet Macrobi. 3. Saturn. 8. Nam mos est institutum patrum (sive ad sacra pertinent, ut ait Festus, sive ad alia quaelibet), cuius usus seu cultus perseverans consuetudinem facit. Quare mos praecedit, ut causa; consuetudo sequitur. Hinc apud Latinos consuetudo est ius moribus constitutum, Julian. Dig. 1. 3. 32. quae proinde vim legis oblinere debet, Callistrat. ibid. 38. Hoc sensu aliquando conjunguntur, ut in veteri edicto censorum apud Sueton. Rhet. 1. Quae praeter consuetudinem ac morem majorum sunt. Cic. 1. Off. 41. 148. Contra morem consuetudinemque civilem facere. Id. Cluent. 35. 96. Non mos consuetudoque servata. Id. 1. Off. 32. 118. Plerumque parentum praecipis imbuti, ad eorum consuetudinem moremque deducimur. — Alii ita distinguunt, ut mos spectetur praecipue in vitae insulsiis, consuetudo tam in vita, tum in ceteris rebus omnibus. Sed ne hoc quidem perpetuum est. — Hucusque Forcellinus. Ceterum ita fortasse rectius possis distinguere, ut mos sit internus vel moralis hominis habitus, consuetudo vero externus ipsius hominis habitus; quemadmodum etiam superius sub init. distinximus. Cic. 2. Orat. 87. 358. Exercitatio, ex qua consuetudo gignitur. Id. 5. Fin. 25. 94. Consuetudine quasi alteram quamdam naturam efficit. Ceterum mos et consuetudo saepe simul junguntur, ut, praeterquam in locis superius allatis, apud Cic. Mil. 1. 1., 3. de republ. 16. 17., et alibi.

CONSUEtus, a, um. F. CONSUESCO.

CONSUL, alius, m. 3. Ratione habita scriptiois, jam inde ab initio usu venerat consul ut in Columna-rostr. Duiliis apud Orell. Inscript. 548. et in Manum. Scipion. ibid. 550. et 552.; vel casol ut in Monum. Scipion. ibid. 553. (unde fortasse compendiarie cas), veteres enim n litteram saepe omittant, ut in foresta, fago, pago, resurges, totus, Hortensius etc. Neinde scriptus est consul et consules, ut in Senatusconsulto de Bacchan. Posteriori demum tempore compendiarie scribebatur cos. in singulari num., coss. in plurali (Eadem ratione mess. h. e. menses in Inscript. apud Gruter. 556. 1.). F. Zumpt. ad Quintil. 1. 7. 29. vol. 5. p. 54. ed. Spalding., et Coredoni Mart. Haden. p. 146. — Ratione habita etymol. dicti sunt consules a consulo, is, vel qua significat consultare, deliberare; vel qua significat providere; vel qua significat iudicare, statuere: Accius apud Varro. 5. L. L. 80. Müll., Caeso apud Cic. 2. Orat. 39. 165., Cic. 3. Legg. 3. 3., Varro apud Non. p. 23. 30. Merc. et 5. L. L. 80. Müll., et Quintil. 1. 6. 32. Sed prior etymologia propius rem est. Cum enim regum omnino potestatem primi consules haberent, populari vocabulo se nominari placeat, ut non suo arbitrio rempublicam administrare, sed de senatus popularique consilio ac voluntate regere viderentur. — Ceterum

1.) Proprie — a) Generaliter Consul fuit summus

apud Romanos, post exactos reges, magistratus, a Junio Bruto introductus A. U. 245.: cf. *Plin. 7. Hist. nat.* 43. 44. (136). Duo viri fuisse aequali potestate, quos penes omnes reipublice tum belli tum pacis administratio aequa fuit: cf. *Cic. 3. Legg.* 3. 8. et *Mur.* 35. 74.; *Liv.* 2. 1. et seqq. 4. 2. et 8. 32.; et *Dig.* 1. 2. 2. § 8. et alibi. Creantur sunt primo e patriciis, qui soli auspicia habere credebantur: sed post bellum Gallicum, reclamante plebe, alter eorum plebejus creari ceptus est: primusque e plebe consul factus est P. Sextius Sextilius A. U. C. 388., ante Chr. n. 366., teste *Liv.* 6. 42. Eorum imperium annuum fuit, (in quo etiam cum Carthaginiensium Sufetis conveiebant: cf. *Nepot. Hann.* 7.). Creabantur autem priusquam veteres consules suum annum finirent, comitibus centuriatis, per eosdem consules veteres, alterum ambobusve, vel per interregem, aut dictatorem: et dicebantur designati donec magistratum inirent, quod Kal. Jan. fiebat. Insignia consulatus fuisse eadem, quae regum, trabes, praetexta, scipio eburneus, sella curulis, et duodecim lictores cuique, qui totidem fasces virgarum cum securibus praeferebant. Etas petendi honorem eum erat annus quadragesimus secundus, lege annali: quo anno qui obtinisset, dicebatur consul factus anno suo: sed inibat annu sequenti. — Consules post consulatum proviciam suam sordebant, sed ius liberorum lo causa interdum fuit, cur quis ulcui prelatos fuisset. *Fronto ad Antonin. Pium Ep.* 8. p. 260. edit. *Rom.* De iure sortendi, quod incertum fuit, disceplavi, et postquam iure liberorum prior alius apparuit, eam, quae mihi remansit, splendissimam pro electa habui. — b) Jungitur aliquot Verbis, quorum praecipua sunt haec. *Cic. 9. Att.* 9. 3.; *Cæs.* 3. B. C. 1.; et *Liv.* 2. 8. et 2. 2. creare consulem. *Cic.* 2. leg. Agr. 2. 4. et *Mur.* 1. 3. et 2. 3.; *Sall. Cat.* 24.; et *Liv.* 9. 40. extr. declarare. *Sall. Cat.* 25. designare. P. paullo infra designatus sub c. *Liv.* 27. 6. dicere. *Cic.* 2. leg. Agr. 1. 3. facere. *Id. Mur.* 1. 1. et 2. *Orat.* 64. 269. et *Liv.* 7. 26. renunciare. *Cic. Mur.* 32. 82. et 39. 85.; *Valerius* apud *Cic.* 5. *Fam.* 10. 2.; et *Liv.* 2. 8. sufficere. P. paullo infra suffectus sub c. *Cic.* 5. *Verr.* 91. 212. esse pro consule. P. PROCONSUL. — c) Jungitur et aliquot Adjectivis, aut Adverbis numeralibus. *Consul designatus* (*Cic.* 11. *Fam.* 6.) quis fuerit, diximus sub a. — *Maiores consulem*, qui erat praesidium lo senatu et comitiis, (inquit *Festus* p. 161. 31. *Müll.*) L. Caesar putat dici eum, penes quem fasces sint: porro fasces duodecim, licet auroborum consulum essent, alterius lumen mensibus alterutri praeferebantur, ut colligitur ex *Liv.* 2. 1. et 8. 12. ad fin., *Sueton. Cæs.* 15. et *Gell.* 2. 15., scilicet ne terror plebi duplicaretur. Sed jam inde ab initio maior consul dictus est, qui major natu erat: *Cic.* 2. de republ. 31. 55., quod cf. *Fal. Max.* 4. 1. 1. et *Gell.* 2. 15. Alii vero, teste *Festo* p. 161. 31. *Müll.*, putant maiorem dici eum, qui prior factus sit: denique lege *Julia*, teste *Gell.* 2. 15., maior censebatur, qui plures, quam collega, liberos haberet, aut qui maritus, collega caelibis. — *Consul ordinarius* dicebatur qui principio anni magistratum accipiebat: nam qui medio anni cursu in mortui loco succedebant, dicebantur *suffecti*: et pares guldena potestate erant, non tamen dignitate. Nam ab ordinari nomine anni designabantur, non a *suffecti*. *Liv.* 41. 18.; *Seneca* 3. *Ira* 21.; *Sueton. Cæs.* 76. et 80. et *Domit.* 2.; *Plin. Paneg.* 38.; *Pompon. Dig.* 1. 2. 2. § 8.; *Lamprid. Alex.* Sev. 43.; et *Inscript.* apud *Orell.* 1157. Inter *suffectos* consules fuit *Plinius Secundus*, qui ob id panegyricum *Trujano* scripsit. Ceterum de consulis *suffectis* XI. Kal. Mai., h. e. notati urbis Romae, V. *Zivardini* ad *Leg. Nov.* p. 494. — Quoties aliquis pluries consul creabatur, dicebatur iterum, tertium etc. *consul*; ut apud *Cic.* 1. *Divinat.* 35. 77. Consul iterum. *Liv.* 3. 67. Consul tertium. *Ennius* apud *Gell.* 10. 1. Quartum consul. *Cic. Brut.* 18. 72. Q. Maximo quintum consule. *Id. Pis.* 9. 20. C. Mario consuli et sextum consuli. *Id.* 3. *Nat. D.* 32. 80. C. Marius septimum consul. — Raro admodum tertio, quarto consul dicebatur pro tertium, quartum etc. *Claud. Quadrigarius* apud *Gell.* 10. 1. C. Marius creatum septimo consulem. — Similiter raro admodum dicebatur bis, ter, quater etc. *consul*; ut apud *Plin. Paneg.* 60. Ter consul. *Cic.* 2. *Divinat.* 36. 77. M. Marcellus ille quinquies consul, Cf. *Nepot. Hann.* 5. — d) Cum imperium consulatum aequum esset, ab eorum nomine numerus annorum signabatur: ita ut seriem

consulatum scire opus esset, si quo anno quippiam gestum fuisse intelligi vellet. *Nepos Hann.* 13. quibus consulibus. h. e. quo anno. Cf. *Martial.* 13. 111. quo consule. *Cic. Chuent.* 49. 137. In consules designatos. h. e. in annum proxime sequentem. V. *Klotz* ad h. l. vol. 1. p. 628. *Id. Brut.* 89. 287. Proximis consulibus. h. e. anno proximo praeterito. *Sueton. Cæs.* 1. Sequentibus consulibus. h. e. anno proximo sequenti. *Seneca Ep.* 4. Multos consules inter magna bona numerare. h. e. multos annos. *Ulp. Dig.* 2. 13. 1. § 2. Edita die et consule. h. e. adscripto die et anno. Contra *Id. ibid.* Editoes sine die et consule fieri debent. *Id. ibid.* 2. 13. 2. pr. Adjecto die et consule. *Id. ibid.* 2. 13. 6. § 3. Habere diem et consulem. *Lucan.* 4. 379. Ignoto consule. *Martial.* 8. 45. Amphora contento consule facta minor. h. e. quam habet centum annos. *Cic. Brut.* 18. 73. Ante hos consules. *Id. ibid.* 15. 60. his consulibus. *Id. Brut.* 18. 72. C. Claudio Caeli filio et M. Tudilano coe. *Cæs.* 1. B. G. 2. M. Messala et M. Plisone coe. — Et loquendi ratione rhetorum propria. *Cic. Arch.* 3. 5. Romam venit Mario consule et Catulo. *Id. Brut.* 43. 161. Cum ipse esset Q. Caepione consule natus et C. Laelio. — Ceterum ad tempus definiendum sapius effertur duo consulum nomina cum addito coe. *Cic.* 5. *Att.* 21. Proferi senatusconsultum Lentulo Philippoque consulibus. *Id.* 1. *ibid.* 2. L. Julio Caesare, Q. Marcio Figulo coe. filio me auctum scito. Adde *eund.* 1. *Tusc.* 1. 3. et *Brut.* 18. 73. et 20. 78.; *Cæs.* 1. B. G. 8. extr.; *Nepot. Hann.* 13.; aliosque sapissimae. — A Poetis vero, et in rebus parvi momenti etiam apud oratores, unius tantum consulis, dummodo insignis, nomen effertur. *Catull.* 111. 1. Consule Pompejo primam, facto consule nunc iterum. Adde *Virg.* 4. *Ecl.* 11. *Horat.* 3. *Od.* 8. 12. Consulo Tullio. Adde *Cic. Brut.* 80. 287.; et *Horat.* 3. *Od.* 14. 28. et 3. *ibid.* 21. 1. *Id.* 3. *ibid.* 28. 8. Bibuli consulis amphora. Cf. *Seneca Ep.* 114. Vina tot consulum. Sic etiam in tesseris gladiatoris, brevitalis causa interdum, sed raro, unus tantum consul refertur: V. *Orell. Inscript.* 3124., et cf. *Borghesi Ann. dell'Inst.* *Archeol.* a. 1840. p. 229.

II.) Improprae. § 1. Ipse proconsul interdum dicitur consul, ut apud *Liv.* 31. 49., 36. 33. et 38. 35.; et *Nepot. Cato* 1. V. *Perizonii* animadvers. hist. p. 307., *Kreyssig. Lexic. Livian.* p. 137., et *Tschucke* ad *Eutrop.* 3. 14. § 2. Aliquando hoc nomen aliis etiam magistratibus in quibusdam urbibus tribuitur est. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 43. 44. (136). L. Falcus Tusculanorum rebellantium consul. *Auson. Urb.* 14. 39. Diligo Burdigalam, Romam colo: civis in hac sum, consul in ambabus. *Al. aliter. leg.* In veteri *Inscript.* apud *Gruter.* 429. 9. memoratur consul *Barcinonensis.* et 351. 5. consul *coloniae Astigitanae.* Tamen de consulis municipalibus merito suspensus V. *Orell. Inscript.* 3775. — 3754. § 3. Consul fuit appellatus Iuppiter, quem Graeci Δία Βουλαιβν et Βουλαιβπρον nuncupant, h. e. consiliarium. *Poetice. Firm.* 3. Sella constituitur facere, in qua Iuppiter aureus et gemmatus sederet, cum praetexta, ponendus in templo Solis, Apeninibus sortibus additis, quem appellari volebat Jovem consulem, vel consulem. *Apul. de Mundo.* Nec ambigitur, Jovem praestantem atque sublimem sedem tenere, et poetarum laudibus nomen ejus consulum ac regum nuncupationibus praedicari.

CONSULARIS, e, adject. ad consulem, vel consulatum pertineans. — a) Generatim jungitur pluribus Substantivis, quorum praecipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Quintil.* 6. *proem.* 13. adoptio consularis. h. e. ejus qui consul fuit. *Cic.* 5. *Phil.* 17. 48. atas consularis. h. e. qui licet consulatum petere. V. Consul I. a. *Liv.* 3. 39. animus. *Fellej.* 2. 68. arma consularibus oppressus. h. e. exercitu, cui consul praefuit. *Cic. Mur.* 40. 86. auctoritas. *Id. ibid.* 1. 1. auspiciis. *Id.* 9. *Att.* 9. 3. comitia. *Plin. Paneg.* 41. cura et sollicitudo. *Plin.* 30. *Hist. nat.* 7. 26. (63). domus consularis. h. e. in qua aliquis consul fuit. *Liv.* 3. 29. et 10. 25. exercitus. *Cic. Planc.* 24. 59. et *Sueton. Cal.* 36. familia. *Liv.* 2. 54. fasces. *Spartian. El. Vero* 5. extr. fasti consulares. h. e. in quibus nomina consulum per ordinem describuntur. *Cic. Pis.* 16. 38. et *Sall. Cat.* 58. extr. imperium. *Cic.* 2. *leg. Agri.* 6. 14. libido. *Horat.* 2. *Od.* 16. 9. licetur. *Cic.* 7. *Phil.* 5. 15. loco. *Id. Rabir. perduell.* 1. 2. officium. *Liv.* 34. 8. oratio. *Cic. Dom.* 9. 24. et *Inscript.* apud *Orell.* 3666. provinciae consulares. h. e.

quae dantur administrandae consulibus, vel tempore consulatus, vel postquam magistratu abierint: de his etiam integra *Ciceronis oratio.* *Liv.* 4. 8. res oppressae ac minime consularis. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 11. 29. (111). via consularis. h. e. publica, quae etiam praetoria dicitur, ut *Ulp. Dig.* 43. 8. 2. § 22. docet. *Fellej.* 2. 92. vindicta consularis. h. e. quae sumitur a consule. *Martial.* 7. 79. vinum consulare. — b) Speciatim consularia ornamenta, vel insignia, et consularia absolute erant insignia consularis dignitatis, quae imperatores interdum nonnullis concedebant, licet consules nunquam fuissent. *Sueton. Cæs.* 76. Decem praetoris vicis consularia ornamenta tribuit. Adde *eund.* *Claud.* 5. *Tac.* 4. *Hist.* 4. Adduntur Primo Antonio consularia, Coraelio Fusco praetoria insignia. Adde *eund.* 13. *Ann.* 10. et *Fellej.* 2. 58. 3. — *Consulares feminas* dicitur consularium uxores. Adicit *Saturninus* et matres: quod nec unquam relatum est, nec unquam receptum. Ita *Ulp. Dig.* 1. 9. 1. pr. et § 1., quodum cf. *Sueton. Aug.* 69. Constet etiam ex *Lamprid. Elagab.* 4. Inseculis temporibus matronas aliquando consulares esse dictas, non ob maritorum suorum consulatum gestum, sed ex privilegio imperatorum, quod affines eorum essent, nec nobilitatis maritis habitissent, ne scilicet innobilitas remaneret. — Hinc

Consularis vir vel *consularis*, is, m. 3. absolute, substantivorum more, est qui aliquando consul fuit, ac propterea consularis dicitur etiam qui adhuc consul est, ut apud *Cic.* 4. *Cat.* 2. 3. et 2. *Phil.* 46. 118. V. *Klotz* ad *Ciceronis Oraciones* vol. 3. p. 353. Occurrit autem

I.) Proprie. *Cic.* 12. *Fam.* 4. Egregios consules habemus, sed turpissimos consulares. Adde *eund.* 8. *Phil.* 4. 14. *Nepos Hann.* 12. Ut legati Prusiae apud L. Quintium Flaminium consulem conarent. *Sall. Cat.* 57. Consulares omnes itemque senatus magna pars. — Id vero locum habuit primo et secundo a Christi nativitate saeculo, non tamen tertio et quarto, ut probavit *Marinius Frat. Arv.* p. 794. et 800.; et apud scriptores Latinos et in Inscriptionibus plures consulares legere est, qui vel ex familia, in qua honor consulatus fuerit, vel inter consulares adiecti ex imperatorum privilegio fuerunt. — Hinc

II.) Improprae. § 1. Consulares legati, aut iudices dicuntur, qui consularem potestatem ab imperatoribus accipiunt, (sive fuerint consules, sive non) qua legati, h. e. rectores officij provinciae, aut iudicis munere fungantur. *Sueton. Aug.* 33. et 47., *Tib.* 41. et 63., *Vesp.* 8. et *Domit.* 6.; *Tac. Agric.* 8., 14. et 40.; et *Spartian. Hadrian.* 22. Hujus generis suot, qui in plurimis Inscriptionibus leguntur apud *Gruter.* et *Reines.* Consularis *Emiliae*, Consularis *Campaniae*, *Siciliae*, *Tusciae* etc., nempe earum provinciarum rectores cum potestate et ornamentis consularibus. § 2. Consulares aquarum dicebantur earum curatores, ut ex pluribus Inscriptionibus arguit *Marinius Frat. Arv.* p. 806.

Consularia, ium, n. 3. absolute, substantivorum more, V. CONSULARIS sub b.

CONSULARITAS, ad, f. 3. dignitas consularis viri. *Impp. Arcad.* et *Honor. Cod. Theod.* 6. 19. 1. Qui consularitatis functi sunt dignitate. h. e. qui consules aliquis provinciae fuerunt. Adde *eund.* 6. 27. 10., 9. 26. 4. et 12. 1. 74. § 4. *Inscript.* apud *Fabrett.* p. 99. n. 224. OFFICIUM SEDIS CONSULARITATIS PROVINCIAE NEMIDIAE. *Paulin. Nol.* in *Vita S. Ambros.* 5. Post hac consularitatis suscepit insignia, ut regeret *Liguriam* *Emiliamque* provincias.

CONSULARITER, adverb. more consulis, vel ut consulem decet. *Liv.* 4. 10. extr. Quinque consulatus eodem tenore gesti, vitaeque omnis consulariter acta, verendum paene ipsum magis, quam honorem, faciebant.

CONSULARIUS, a, um, adject. consularis. *Jul. epit. nov. c.* 98. § 359. Consularia dignitas.

CONSULATUS, us, m. 4. consulis munus ac dignitas; itemque tempus, quo quis consul est. *Cic. Planc.* 25. 60. Honorum populi finis est consulatus: quem magistratum jam octingenti fere consecuti sunt. *Id.* 7. *Fam.* 3. Qui toto suo consulatu somnum non viderit. *Id.* 2. *Tusc.* 17. 41. Consulatus ille antiquus. *Cæs.* 1. B. C. 22. Petito consulatus. Adde *Q. Cic. Petit.* cons. 1. 1. *Liv.* 4. 10. extr. Quinque consulatus gesti. Adde *Fal. Max.* 5. 7. 1. *Fellej.* 2. 12. 3. Multiplicatio consulatus ejus. *Plin.* 14. *Hist. nat.* 15. 17. (97). In tertio consulatu sum. *Sueton. Domit.* 2. 2. In sex

consulabibus. — Jungitur pluribus Verbis, quorum præcipua, servato illarum ordine, exhibentur. *Cic. 3. Phil. 5. 12.* adhibere se consulat. *Id. 1. Att. 16. 5.* abire consulato. *Sueton. Aug. 10.* accipere consulatum. *Cic. Mur. 26. 53.* adipisci consulatum. *Sall. Jug. 63.* appetere consulatum. *Cic. post red. in senat. 11. 27.* comprehendere consulatum alicujus. *Id. Mur. 24. 49.* jam exploratus et domi conditus consulatus. *Sueton. Cæs. 23.* et *Galb. 3.* fungi consulatu. *Cic. 1. leg. Agr. 8. 25.* gerere consulatum. *Adde Sall. Jug. 35. Liv. 2. 54.* inire consulatum. *Cic. Mur. 1. 1.* obtinere. *Id. ibid. 3. 7.* petere. *Adde Sall. Cat. 16. exlr.; et P. supra Cæs. 1. B. C. 22. et Q. Cic. Petit. cons. 1. 1.*

CONSULCO, as, are, a. 1. *Consulcare frontem* est corrugare. In suppositis *Plauti Bacch. scena*, quæ incipit: *Mirum hodie, v. 2.* Ronchos dicit, consulcant frontem, et ore conceperio frequenter fremunt.

CONSULO, sũlls, sũllũ, sũllum, sũllere, s. Ratione habita elym, *Forcellinus* deducti a cum et salto, ut proprie dicatur, cum plures eadem de re, quasi consilientes, sententias et consilia sua conjungunt. Rectius tamen hæc vox cum vocibus consul et consilium convenit. *V. et CONSUS* in ONOM. — Part. Consulens sub A. a.; Consulutus in fin.; Consulturus (non *Consulturus*, quod barbarismus est apud *Venant. 8. carm. 4. a. med.*) sub A. d.; Consulendus sub B. II. 2. — Consulere usurpatur A) Neutrum more, el B) Active.

A) Neutorum more consulere est consultiare, deliberare, consulando ac deliberando habere rationem et curam alicujus rei (II. *consultare, deliberare, aver cura di qualche cosa deliberando; Fr. délibérer, se consulter, en consultant avoir soin de; Hisp. consultar, deliberar, proveer; Germ. sich berathen, Rath suchen und finden, Rath halten und beschliessen, berathend für etwas sorgen; Angl. to consult, deliberate, to provide for, take care of*). Occurrit — a) Absolute. *Cato apud Gell. 7. 3.* Nunc mihi magne curæ est, — ne quid in consulendo adversi eveniat. *Ter. Hecyr. 5. 1. 20.* Quære alium tibi firmiorem, dum tibi tempus consulendi est. *Adde eumd. Adelph. 5. 9. 25. Sall. Cat. 1.* Et prius quam incipias consulo, el ubi consulacris mature factio opus est. *consulito opus* est significat rem egere consilii et deliberationis; quo sensu occurrit etiam apud *Curt. 10. 6. Liv. 21. 16.* Ut tot uno tempore motibus animi lurbati trepidarent magis, quam consulenter. *Adde eumd. 8. 13. extr. et 30. 42. Horat. 2. Od. 1. 14.* Insigne mæstis præsidium reis Et consuleuli, Pollio, curæ. — b) Cum additis Adverbialibus definitiõibus. *Plaut. Trin. 2. 1. 16.* Eos petit (*amor*), eos sectatur, subdole ab re consulit. *Ter. Heaut. 5. 2. 10.* Ubi te vidi animo esse omissio, el suavia quæ in præsentia essent, prima habere, neque consulere in longitudinem. *Sall. Cat. 50.* Ira aut misericordia impulsione male consulere. *Cæs. 3. B. C. 51.* Legatus agere ad præscriptum, imperator libere ad summam rerum consulere debet. *Liv. 27. 9.* Redirent — el tamquam integra re — cum suis consulenter. *Id. 25. 38.* Cogor vestram omnium vicem unus consulere. *Tac. 1. Ann. 24.* Ut Drosum mitteret nullis satis certis inodatis ex re consuleretur. *Justin. 2. 15.* Sapienter in rem consulere. — In commune consulere apud *Ter. Andr. 3. 3. 15., Liv. 32. 21., Curt. 5. 9. 14. et 9. 1. 21. et 10. 6. 15. et Tac. 2. Ann. 5.; et in medium apud Liv. 26. 12., Virg. 11. En. 335., Lucan. 5. 46. et Tac. 2. Ann. 5.; et in publicum apud Plin. 9. Ep. 13. ad fin.; et in unum apud Tac. 1. Hist. 68. et 4. ibid. 70.* significant in commune bonum sententiam proferre, et quod omnibus utile sit, deliberare. — c) Occurrit etiam *consulere de aliquo vel de aliqua re*, vel cum additis Adverbialibus locutionibus. *Cic. Sull. 22. 63.* Neque ego tantum fraterno amori dandum arbitror, ut quisquam de salute suorum consulat, communem relinquat. *Id. 7. Att. 13. 3.* Aliter enim mihi de illis, ac de me ipso, consulendum est. *Sall. Cat. 51.* Postquam bello confecto de Rhodiis consultum est. *Id. Jug. 105.* Consulere de communibus negotiis. *Quintil. 3. 6. 10.* De quo quis consulti. *Tac. 4. Ann. 40.* Omnibus de rebus consulere. — Hinc male de aliquo vel in aliquem consulere est statuerre, decernere aliquid, quod el incommodum sit: el metonymice saluadvertere, punire, male tractare. *Sall. fragm. 1. Hist. apud Augustin. 2. Civ. Dei 18.* Servili imperio patres plebem exercere, de vita alie tergo regio more

consulere. *h. e.* necare aut virgis cadere, tamquam si reges essent. *Liv. 30. 43. exlr.* De perfugis gravius, quam de fugitivis consulunt: omnibus Latini qui erant, secuti percussit: Romani in crucem sublati. *Adde eumd. 28. 29. Id. 3. 36.* Consulere in aliquem libidinose crudeliterque. *Id. 8. 13.* crudeliter in deditos victosque. *Adde Justin. 8. 7. et 5. 3.* Sic *Tac. Agric. 16.* arroganter in deditos. *Cf. infra sub B. I. 1.* — Huc referri potest et illud *Plaut. Bacch. 3. 6. 35.* Occipere tibi amare, et me ires consulunt male. *h. e.* mihi consulere male, injuriõm faceres: namque tẽ me pro mihi positum est, quemadmodum antiquos consuevisse, monet *Festus p. 161. 6. Müll. — d)* Cum Dativo personæ aut rei significat habere rationem el curam alicujus personæ aut rei, tueri, providere, prospicere. *Plaut. Trin. 3. 2. 9.* Tuæ rei bene consulere cupio. *Id. Asin. 5. 2. 88.* Dicebam, pater, ibi, ne matri consulere male. *Ter. Heaut. 4. 3. 37.* Tu fortasse quid me fiat parvi, dum illi consulas. *Id. Hecyr. 4. 4. 20.* Qui mi consulunt optime veli esse. *Cic. 1. Off. 25. 85.* Qui parti civium consulunt, partem negligunt, rem perniciosissimam in civitatem inducunt, seditionem. *Cæs. 7. B. C. 12.* Legali venerunt oratum, ut sibi ignosceret suæque vitæ consulere. *Liv. 2. 24.* Ibi curæ paribus esse ostendit, ut consulatur plebi. *Colum. 4. R. R. 24. 1.* Vinitor tria præcipue custodit: primum, ut quam maxime fructus consulat, etc. *Id. 3. ibid. 2. 2.* At ubi vino consulimus, vitis eligitur, quæ et in fructu valet et in materia. *Propert. 4. 4. 10.* Ite et Romanæ consulte historie. *Ovid. 14. Met. 374.* dea consule nostris Ignibus. *h. e.* amoris nostro. *Justin. 6. 6.* Consulere laboribus Græciæ et internecivis odiis. *h. e.* efficere, ut Græci laboribus et calamitatibus levelur, et odio bellorum tolerantur. *Tac. 2. Ann. 26.* Romanæ ultionis consultum est. *h. e.* effectum, ut ulcisci posset. — Jungitur et aliis Substantivis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Sall. Cat. 33.* civibus. *Cic. 1. ad Q. fr. 1. 9. § 27.* commodis et utilitati alicujus consulere, salutique servire. *Liv. 34. 49.* concordiam. *Cic. 11. Fam. 29. 1.* dignitati suæ. *Sall. Jug. 33.* dignitati magis quam iræ. *Cic. Cat. 9. 21.* dolori potius quam fidei vestræ. *Id. 5. Ferr. 57. 431.* existimationi suæ. *Id. 3. Fin. 17. 57.* famæ. *Cf. Sall. Cat. 51.* iræ magis quam famæ. *Cic. 2. Phil. 2. 3.* melius famæ, melius pudicitie. *Liv. 2. 24.* fortunis civium suorum. *Quintil. 3. 1. 21.* labori alicujus. *Liv. 4. 24.* libertati populi Romani consultius. *Sall. Jug. 38.* militibus. *Cic. 2. Fam. 18. extr.* otio posteritatis consulere. *h. e.* providere, ut posteritas otio fruat. *Nepos Epam. 10.* patriæ in aliqua re male consulere. *Cic. 2. Fin. 19. 80.* pudori. *Id. 5. Ferr. 7. 16.* pupillo. *Id. 7. Fam. 2.* rebus alicujus prospicere et consulere. *Cæs. 3. B. C. 69.* receptul. *Sall. Cat. 37.* reipublicæ juxta ac sibi. *Tac. 14. Ann. 22.* quieti nobis. *Cic. 4. Fam. 9. extr.* temporibus et incolumitati et vitæ et fortunis suis. *Cæs. 1. B. C. 69.* timori magis, quam religioni perterritus miles consulere consuevit. — Sic *consulere salutis suæ*, el *consulere sibi*, et *consulere rebus suis*, sæpe dicitur in extremis periculis et re desperata, cum quis omnia facti sui noius tuendi causâ, relicta aliorum cura. Exempla habes apud *Cæs. 5. B. C. 27., 6. ibid. 30., 7. ibid. 66.* et alibi, et apud *Sall. Jug. 58., 62. et 83.; Horat. 1. Ep. 17. 1.; Nepos. Themist. 8. et Att. 21. et Ly-sandr. 2.; et Liv. 29. 7.* etc. Simile est sibi consilium capere apud *Cæs. V. CONSILIUM.* — Similiter tibi *consultum optime esse volo*, apud *Ter. Phorm. 1. 3. 1.,* est omnia cupio tua causa. *Adde Trajan. apud Plin. 10. Ep. 106.* — e) Raro absolute ac sequente partic. ut vel ne. *Cic. 3. Ferr. 58. 153.* Consulere viri ac prospicere debemus, ut etc. *Adde eumd. 2. Cat. 12. 26. Virg. 9. En. 322.* Tu ne qua manus se allollere a tergo possit, custodi et consule longe.

B) Active usurpatur I.) Cum Accusativo rei, quam deliberamus; et II.) Cum Accusativo personæ aut rei, a qua consilium petimus.

I.) Cum Accusativo rei, quam deliberamus, occurrit ¶ 1. Generatim et est consulendo statuere, decernere. *Plaut. Bacch. 1. 1. 6.* Quid in concilio consultius? *Id. Pers. 5. 2. 63.* Certo illi homines mihi nescio quid mali consulunt quid faciant. *Id. Truc. 1. 2. 7.* Consulti sunt consilia. *Id. Trin. 2. 3. 4.* Qui nil aliud, nisi quod sibi soli placet, consulti adversum filium. *Ter. Heaut. 3. 1. 28.* Pessime itac in te alique in illum consulis, si etc. *Id. Adelph. 1. 2. 47.* Tu?

consulis quidquam? *Cælius apud Cic. 8. Fam. 16. 1.* Per liberos te orn, ne quid gravius de salute lora consulas. *Cf. Liv. 26. 33. Sall. Cat. 51.* Quæ reges alique populi — male consulerant. *Liv. 45. 8.* In secundis rebus nihil in quemquam superbe ac violenter consulere decet. *Cf. sub A. c. — Et sequente Relativo. Plaut. Rud. 1. 4. 6.* Nec quo eam, nec qua quam consulam est mihi. *h. e.* ego scio, compertum est mihi. *Ter. Phorm. 1. 3. 22.* Cui de integro est, potestas etiam consulendi quid velis. *Cæs. 7. B. C. 83.* Bis repulsi Galli, quid egant, consulunt. *Liv. 22. 29.* Eum primum esse virum, qui ipse consulat, quid in rem sit. ¶ 2. Speciatim consulere aliquid est in consultationem adducere, examinare, cognoscere consilii capiendi causa. *Plaut. Most. 5. 1. 43.* Est consulere quiddam quod tecum volo. *Ter. Phorm. 5. 1. 7.* Ut id consularem, interea vita ut in tuto foret. *Cic. 11. Att. 14. 2.* Sed tamen aliquid consuli et prospici poterit. *Id. 2. ibid. 16. 4.* Nondum meas litteras legerat, quibus ad eum, re consulta et explorata, perscripseram. *Sall. Cat. 52.* Neque parari, neque consuli quidquam oculte potest. *Virg. 11. En. 343.* Rem nulli obscuram, nostræ nec vocis egentem Consulis, o bone rex. ¶ 3. Quia vero postquam consultaveris, judicare opus est ac statuere, etiam hunc sensum *consulo* habet, uti diserte *Quintil. 1. 6. 32. et Paul. Diac. p. 41. 7. Müll.* docent. Hinc est illud *boni consulere*, hoc est bonum judicare, bonum esse pulare, atque adeo in bonam partem accipere. *Quintil. loc. cit.* Sitne consul a consulendo, an a judicando: nam et hoc consulere veteres appellaverunt: unde adhuc remanet illud: *Rogat, boni consulas*, idest bonum judices. *Cato apud Gell. 10. 3.* Faue fieri huius bono genere gatis boni consulti? *Ovid. 3. Pont. 8. 23.* Quæ quomquam misisse pudet, quia parva videntur; Tu tamen hæc, quæso, consule missa boni. *Adde eumd. 4. Trist. 1. 106. Plin. 33. Hist. nat. præf. 2. (4).* Quærebatur argenti avaritia: boni consulti interim invenisse minium. *Adde Senec. Ep. 9. et 75.; et Quintil. 6. præf. 15. Apul. 8. Met. boni et optimi consulere dicit.*

II.) Cum Accusativo personæ aut rei, a qua consilium petimus, usurpatur ¶ 1. Generatim, et quidem — a) Cum Accus. tantum personæ aut rei. *Cic. 2. Ferr. 11. 32.* Nunc ego, judices, jam vos consulo, quid mihi faciendum putetis. *Id. 9. Fam. 26.* Quid ergo faciam? te consulo, qui philosophum audis. *Curt. 10. 6. 16.* Alexandrum consultum, cui relinquere regnum, voluisse optimum eligi. *Adde Sueton. Aug. 18. et 65. et Cal. 33. — Sic Cic. 11. Fam. 29.* Consulere aliquem per litteras. *Id. 1. ad Brut. 4.* Quod me de Antonin consulis, palo etc. *Nepos Eumen. 6.* Mittere litteras el nuncios consulti, utrum etc. *Sueton. Aug. 89.* Versum consultius ex tempore pronuntiavit, conversusque ad Thrasylum, interrogavit, cujusnam putaret esse? quo hesitante, subiecti aliam: de hoc quoque consulti. *subaudi* Thrasylum: *h. e.* Interrogavit, quæsitiv sola sciendi causa. *Id. ibid. 18.* Consulatus, num et Ptolemæum inspicere vellet. *Id. ibid. 65.* Neque editi a quopiam, nisi se consulo, permittit. — Et de rebus. *Ovid. 3. Art. am. 136.* quod quomque decebit, Eligat, et speculum consulat ante suum. *Cf. eumd. 4. Met. 312. Id. 1. Art. am. 251.* Consule de gemmis, de tincta murice lana, Consule de facia corporibusque diem. *h. e.* lucem expects, ut de gemmis, etc. judices. *Martial. 9. 60.* Consulti nares, an olerent æra Corinthia. *Quintil. 10. 2. 18.* In suscipiendo onere vires suas consulere. *h. e.* videre num satis virum habebas. *Id. 4. 2. 52.* Consulere animum suum. *Id. 9. 4. 93.* aures suas. — b) Cum Accus. personæ, a qua consilium petimus, et Accus. rei, de qua consilium petimus. *Plaut. Men. 4. 3. 26.* Ibi et consulam hanc rem amicos, quid facendum censeant. *Cic. 7. Att. 20. 2.* Nec te id consulo. *Petrone. Satyr. 88.* Consulere prudentiorem capl ætates tabularum. *V. Zumpt. ad Curt. 6. 28.* ¶ 2. Speciatim occurrit de sacerdotibus, oraculis, vel diis, a quibus futura sortis quaruntur. — a) Cum Accus. *Plaut. Amph. 5. 1. 76.* Ego Tiresiam conjectorem advocabo, et consulam quid faciendum censeat. *Cato R. R. 5.* Haruspiciem, augurem, hariolum, Chaldeum ne quem consuluisset velli (*vilius*). *Cic. 2. Legg. 16. 40.* De quo cum consulerent Athenienses Apollinem Pythium, quas religiones etc. *Sic Sueton. Ner. 40.* Consulo Delphis Apollinæ. *Cic. 2. Divinal. 4. 11.* Num quis haruspiciem consulti, quemadmodum sit cum amicis vivere

dum? Adde *Sueton. Tib. 63. Liv. 2. 42. extr.* Consultare vales extis, per oves. *Virg. 4. Aen. 64.* spirantia consulti extis. *h. e.* inquiri in extis, quid dii portendant. Adde *Ovid. 15. Met. 576.* Rursus *Virg. 7. Aen. 83.* luros. *Ovid. 4. Fast. 158.* anum Cumeam. *Id. 1. ibid. 180.* ayes. *Id. 2. ibid. 335.* et *Tac. 14. Ann. 30.* deus. *Ovid. 11. Met. 412.* sortes. *Id. 3. ibid. 9.* oracula. *Sueton. Vesp. 5.* osculum. *Id. Aug. 94.* mathematicos. *Id. Domit. 13.* Consultus horuspex de fulgure. *Jurini. 11. 7.* Profectus ad consulendos augures vicinæ urbis. — *b)* Absolute. *Cic. 1. Divinat. 17. 32.* Id possetur fieri, consulit. *Cæs. 1. B. G. 53.* Is se præsentem de re sorsibus consultum dicebat. ¶ 3. Item specialim locum habet in re publica, et dicitur *consultare senatum, populum, plebem* de aliqua re, vel *consultare aliquam rem*, vel etiam *consultare tantum*. Porro consulti *populus* dicebatur, cum solennis illa formula, *Felicitis, jubeatis*, rogabatur, utrum vellet, juberet aliquid fieri. *Festus p. 206. 2. Müll.* Rogatio est, cum populus consultatur de una pluribusve hominibus etc. *Cic. Mil. 7. 16.* Nihil de ejus morte populus consultus, nulla questio decreta a senatu est. Adde *eumd. Dom. 27. 71.*; et *Sall. Jug. 15. 39.* et *62. Liv. 6. 39.* Consultare plebem lo omnis simul. *Id. 31. 7. 48.* Quiritēs, utrum etc. *Sall. Jug. 60.* Senatus de provinciis consultus Numidian Motello decrevit. *Id. Cat. 48.* Itaque consulente Cicerone senatus censuit. *Cic. 3. Legg. 4. 11.* Ne plus quam de singulis rebus simul consulto. *Id. 10. Fam. 22. 2.* Cum ex, quæ consulebantur, ad exitum non pervenirent. *Liv. 2. 28.* Eam rem coss. ad senatum deferant; sed defatam consulere ordine non licuit: adeo tumultuose excepta esclamatoribus. ¶ 4. Item pertinet sæpe hoc sensu ad JCIos, quos consulere dicimur, cum ex his juris rationem sciscitamus. Hinc *Licet consulere?* formula erat adicum jurisconsultis juris consulendi causa, vel petentium ut jus suum persequi liceret judicique experiri. *Cic. Mur. 13. 28.* Itaque non modo benefici collocandi ænem, sed etiam illud, quod aliquamdiu fuit, *licet consulere?* jam perdidisti. *Horat. huc spectasse videtur 2. Sat. 3. 192.* Ergo consulere, et mox respondere, licet illi? *Consule. Cic. Quinct. 17. 54.* Ego pro te nunc hos consulo, post tequis et in aliena re, quoniam tu in tua re, dum tempus erat, consulere oblitus es. *Id. Orat. 42. 113.* Ut — eodem tempore et discipulis satisfacerent et consulentibus. Adde *eumd. ibid. 16. 53.*, *Cæcin. 24. 68.* et *Mur. 11. 25.* *Liv. 39. 40.* de Catone. In pace, si jus consuleres, peritissimus. *h. e.* si eum de jure consuleres. *Quintil. 6. 3. 92.* Consulere aliquem, an suaderet etc. — Hinc qui *consultantur* sunt ipsi JCIi. *Cic. 1. Legg. 4. 14.* Quid autem tam exiguum, quam est minus hoc eorum, qui consuluntur? *Id. 3. Ferr. 46. 120.* Quam laenes domus eorum, qui de jure civili consulti soleo. *Id. 7. Fam. 11. ad Trebat. JCIam.* Consuli quidem te a Cæsare scribis; sed ego tibi ab illo consuli mallem. (ubi utramque sciscitandi juris et prospiciendi significationem festive conjungit). — Hinc Part. præter. pass.

Consultus, a, um, adjective quoque usurpatur, unde *Comp. Consultor* et *Sup. Consultissimus* 1. et 3. — *Consultus* occurrit ¶ 1. De rebus, et est consultando examinatus, perpensus, consilio discussus, adeoque etiam consultando constitutus. *Plaut. Mil. glor. 3. 1. 5.* Bene consultum consilium. *Sic Paul. 1. Sentent. 9. § 6.* Consilio consilio. Et *Gell. 6. 17.* Consultâ operâ. *h. e.* certo consilio, dedita opera. *Cic. 1. Orat. 58. 250.* Quamquam ipsi omnia, quorum negotium est, consulta ad nos et exquisita deferunt. *Sall. Jug. 97.* Omnia non bene consulta in virtutem traherantur. *Ovid. 1. Art. am. 461.* Verba consulta. *h. e.* pensata: at al. rectius leg. *consueta.* *Paul. Dig. 2. 15. 15.* Consultus est huius prænam quoque stipulationem subungere. *h. e.* melius est. *Petron. Satyr. 88.* Ubi sapientissimus consultissima via? *h. e.* optimam consilio probata. *Fragm. Fatic. § 273.* Ratione consultissima. Sic *lex consultissima* vocatur in *Fragm. Cod. Theod. (edente A. Perizonio) 5. 13. 17.* quæ providentissime constituta fuit ab Juliano Aug. de iudiciis emphyteuticis. *Cl. Stat. 1. Achill. 81.* ritus Ordo deis, miscere cruciatus Europæque Asiæque manus, consultaque bella Iuppiter et tristes edixit cedibus annos. *h. e.* consultando constituta, consulto decretis. ¶ 2. De personis est ductus, peritus in aliqua facultate, ac præcipue in scientia juris. *Cic. Mur. 11. 25.*, et *12. 26.* et *27. 1. Orat. 48. 212.*, 2.

ibid. 33. 142. et alibi; et *Nepos Cat. 3.* Juris consultus. *Horat. Art. P. 309.* consultus juris et actor Causarum. *Cic. 9. Phil. 5. 10.* Juris magis quam iustitiæ consultus. *Liv. 10. 32.* Juris atque eloquentiæ consultus. *Id. 1. 18.* Consultissimus vir omnis divini et humani juris. *Cl. Gell. 1. 13. Id. Gell. 11. 18.* Jure consultus. *Horat. 1. Od. 34. 3.* Insanientis sapientiæ consultus. *Colum. 11. B. R. 1. 12.* Universæ disciplinæ consultus. — Et absolute *Tertull. 2. advers. Marcion. 2.* Consultiores sibiinet videntur Deo. *h. e.* putant se plura scire, quam Deus. Ceterum apud optimos Scriptores ¶ 3. Quia Juris professores sunt, qui præ ceteris adiri et consulti solent, consilii petendi causa, hinc *consultus* absolute significat peritum in scientia juris. *Cic. Cæcin. 27. 78.* Ita justus et bonus vir est, ut naturâ, non disciplinâ consultus esse videatur. *Id. Brut. 40. 148.* Consultorum alterum (*Scævolam*) disertissimum, disertorum alterum (*Crassum*) consultissimum fuisse. *Horat. 1. Sat. 1. 16.* eris tu, qui modo miles, Mercator: tu consultus modo, rusticus. Adde *eumd. 2. Ep. 2. 87.*; *Ovid. 1. Art. am. 83.*; et *Quintil. 7. 6. 1.* — *NB.* In illo *Lucretii 2. 67.* Partim intervallis magnis consulta resultant; tō consulta quidam exponunt coacta, quasi consiliendo calcata. Alii vero rectius leg. *conflicta.* — Hinc

Consultum, i, n. 2. absolute, substantivorum more, ¶ 1. Generatim est decretum, consilio consultando statuta. *Plaut. Mil. glor. 3. 1. 6.* Nam bene consultum inconsultum est, si inimicis sit usui. *Quintil. Cl. Gell. 14. 1. Cic. 1. Legg. 24. 62.* Facta et consulta fortium et sapientium monumentis prodera. *Id. 2. Fin. 32. 105.* Si prima quæque ab eo consulta atque facta ipsius oblivione obruerentur. *Sall. apud Non. p. 239. 6. Merc.* Facta consultaque Alexandri. *Virg. 11. Aen. 410.* Nunc ad te et tua magna, pater, consulta revertor. *Liv. 10. 39.* Approbare consulta allecuius. *Id. 3. 62.* Consulto collegæ. *Al. leg. consultu. Sil. It. 7. 35.* Consulta feryida Græci. *Id. 7. 560.* Consultis pacala. *Tac. 1. Ann. 40.* Solis superque mollibus consultis peccatum. *Id. 6. ibid. 8.* Sævitia, libidine, malis consultis animus dilaceratur. — Hinc *Cic. 2. Herenn. 30. 49.* Ex consulto sit aliquid. *h. e.* sapienter, considerate, cogitato, quasi petito consilio et re consulta. *F. CONSULTO.* ¶ 2. Specialim consultis sunt consilii petentes, quæ dis atque oraculis sunt. *Virg. 6. Aen. 151.* Dum consulta patris, nostrique in limbo pendes. *Tac. 2. Hist. 4.* Titus Veneris oraculum de se et per ambages interrogat. Doctrinus sacerdos, ubi laeta et congruentia exta, magisque consultis annuere deam videt, etc. ¶ 3. Item specialim *senatus consultum* vel conjuncte, sed minus recte, *senatusconsultum* est sententia et decretum senatus, et docet *Pompon. Dig. 1. 2. 2. ante med.* Quia difficile plebs convocare capiti, necessitas ipsa curam reipublicæ ad senatum deduxit: ita cepit senatus se interponere: et quidquid constitueret, observabatur: idque jus appellatur senatus consultum. *Cic. 1. Cat. 1. 3.* Habemus senatus consultum in te, Gallina, vehemens et grave. *Id. 2. ad Q. fr. 8. ad fin.* Senatus consultum est factum de ambitu in Afrani sententiam. et *ibid. 3. 2.* Ad Apollinis senatus consultum factum est, ea quæ facta essent a. d. viii. *Id. contra reipublicam esse facta.* et *ibid.* Eodem die senatus consultum factum est, ut sodalitates decurati que discederent: lexque de his ferretur, ut etc. *Id. 2. Fam. 7. 4.* Ut senati consultum et leges defendas. *Al. leg. senatus. F. SENATUS* sub init. *Id. 11. Phil. 12. 31.* Interea provincie ab his, a quibus obliuiscuntur, obliuiscuntur, quoad cuique ex senatus consulto successum sit. Adde *eumd. 1. Att. 14. 5.* et *Gell. 1. 23. extr. Popisc. Aurelian. 20.* Aliis manus porrigentibus, aliis pedibus in sententiam euntibus, plerisque verbo consentientibus, conditum est senatus consultum. — Formulam S. C. habes apud *Cic. 3. Phil. 13. 36.*, *Crcl. ad Cic. 8. Fam. 8. 5.*, et seq. *Gell. 13. 11.*, *Macrob. 1. Saturn. 12.*, et *Frontin. Aquaed. 127.* — Interim duo hæc vocabula alio sejunguntur, aut pro *senatu* verbum aliud pouitur ejusdem significationis. *Cic. Harusp. resp. 3. 16.* Senatus extare consulta. *Id. 1. Att. 14. 2.* Omnia illius ordinis consulta. *h. e.* senatus. *Id. 14. Phil. 13. 34.* Atque ultimam his omnibus obstergere letum sententis nostris consuliisque possemus. *Horat. 1. Ep. 16. 40.* vir bonus est quis? Qui consilia patrum, qui leges juraque servat. *Plin. 3. Hist. nat. 20. 24. (133).* Vetere consulto patrum. — Etiam *senatus auctoritas* decretum

senatus erat: cum eo tamen discrimine, quod cum senatus legitimus, id est quo loco, die, numero, et a quo magistratu oporteret, habitus, quippiam decreverat, tum, si tribunorum plebis oemo intercedebat, rata seculis voluntas erat, et *senatus consultum* dicebatur, etque inscriptum publicis tabulis consignabatur et ad ærarium deferrebat. Sic quippiam horum deerat, infirmum illud decretum erat, nec *senatus consultum*, sed *auctoritas* vocabatur, propterea quod auctoritatem quamdam publicis tabulis testata senatus voluntas habere videbatur. In formul. S. C. apud *Cæf. ad Cic. 8. Fam. 8.* si quis hinc intercesserit, SENATUI PLACERE, AUCTORITATEM PERSCRIBI ET DE EA RE AD SENATUM POPULUMQUE REFERRI. *Cic. 1. ibid. 7. ante med.* Senatus consultum nullum extat, quo reductio regis Alexandri tibi adempta sit; eaque, quæ de ea scripta est, auctoritas cui scis interessum esse, tantam vim habet, ut magis Italorum hominum stodium, quam constantis senatus consilium esse videatur. *Liv. 4. 57.* Si quis intercedat senatus consulto, auctoritate se fore contentum. *Sueton. Aug. 94.* Senatum censuisse, ne quis illo anno gentios educaretur: eos, qui gravidas uxores haberent, eurasse, ne senatus consultum ad ærarium deferretur. — Interdum tamen senatus auctoritas S. C. significat. *Cic. Dom. 37. 99.* Ex seculis auctoritate et senatum et omnes bonos meæ salutis causa mutata veste vidi. Ex ejus autem orat. *Planc. 35. 87.* et *Sext. 11. 26.* et *12. 28.* aperte colligitur, de ea re S. C. factum fuisse. *Id. 2. Legg. 15. 37.* Senatus auctoritas de Darchanalibus. Ex *Livio* autem constat, senatus illud consultum fuisse. Adde *eumd. Ciceronem 11. Fam. 7. et 15. ibid. 2.* — De S. C. tacito, *F. TACITUS* in hoc Lexico. — Denique *senatus consultum* appellatur etiam cujusdam Græci consilii decretum a *Cic. 6. Ferr. 65. 146. F. SENATUS.*

Homonym. Inter *consulta* et *decreta* hoc videtur esse discrimine (tametsi non perpetuum), quod illa slot, quæ de plurium sententia statuuntur; hæc, quæ quis solus sine aliorum consilio. *Sall. Jug. 11.* Oportere quinquennii consulta et decreta omnia rescindi.

CONSULTATIO, ōis, f. 3. actus consultandi, et duo præcipue significat, scilicet *A)* Actum plurium hominum, quod de aliqua re inter se agunt tamque perpendunt; et *B)* Actum consilii petendi.

A) Consultatio est actus, quo plures studiosè de re aliqua inter se agunt eamque perpendunt; et occurrit ¶ 1. Generatim. *Ter. Hecyr. 4. 4. 28.* Nulla tibi, Pamphile, hic jam consultatio est. *Cic. 2. Invent. 25. 76.* Res venit in aliquam consultationem. Adde *eumd. 3. Off. 12. 50.* (ubi *consultation* ex τὸν παραλλήλων additur deliberatio) et *3. Herenn. 2. 2. Sall. Jug. 27.* Prostatere consultationes. *Liv. 9. 2.* Ea modo consultatio erat. Adde *eumd. 24. 28. Id. 36. 7.* Circa hanc consultationem discorpatio omnis vertitur. *Id. 2. 3.* Per aliquot dies ea consultatio tenuit. *Sueton. Ner. 41.* Transigere raptim consultationem. ¶ 2. Specialim apud Rhetores est quasi infinita. *Cic. Partit. orat. 1. 4.* Questio quænam habet partes? c. v. In finitam, quam consultationem appello; et definitam, quam causam nomen. Adde *eumd. ibid. 18. 63.* et *19. 67.*, *3. Orat. 28. 109.*; et in plur. num. *eumd. 3. Orat. 29. 111.*; et *Quintil. 3. 8. 28.* et *53. et 59.*

B) Est actus consilii petendi, et occurrit ¶ 1. Generatim. *Cic. 8. Att. 4. 3.* Ego naven paravi: tuas litteras tamen exspecto, ut sciam, quid respondeant consultationi meæ. *Sueton. Tib. 14.* De consultationibus tales aures in Apoll. fontem jacere. ¶ 2. Specialim apud JCIos est questio, seu facti species, quæ juris perito proponitur decidenda. *Cic. Topic. 17. 66.* Juris perit copiose de consultationibus suis disputant. Adde *eumd. 2. Orat. 33. 142. Modestin. Dig. 31. 35.* Responddit, ex verbis consultationi inseritis, Mævium etc. — Similiter consultationes dicuntur, quæ a magistratibus aliquid de jure dubitantibus referuntur ad imperatores. *Ulp. Dig. 4. 4. 11. § 2.* Prætor quia dubitabat, ad imperatorem Severum retulit: ad quam consultationem rescipit etc. Adde *ibid. 23. 1. 37.* et alibi.

CONSULTATOR, ōris, m. 3. qui consultat, hoc est petit consilium ab aliquo: *F. voc. præced. sub B. 2. Pompon. Dig. 1. 2. 2. § 35.* Ceteri adhuc in latenti jus civile retinebat cogitabat, solumque consultatoriibus, potius quam discere volentibus se præstabat. Adde *Quintil. 6. 3. 87.*, ubi al. leg. *consultor.*

CONSULTATORIUS, a, um, adject. ad consultan-

dum pertinens. *Hostia consultatoria*, apud *Macrob.* 3. *Saturn.* 5. est, qua voluntas deorum per exta disquiritur. Est qui legit *consultoria* eodem sensu.

CONSULTATUS, a, um. *V.* CONSULTO, as.

CONSULTĒ, adverb. Comp. *Consultus* et *Sup. Consultissime*. 1. — Consulte est considerate, provide, quasi petito consilio et re consulta. ¶ 1. Stricto sensu. *Plant. Aud.* 4. 7. 14. Qui consulte, docte, atque astute cavet. *Liv.* 22. 38. Caute ac consulte gerere aliquid. *Id.* 22. 24. Ferocius, quam consultus rem gerere. *Tac.* 2. *Hist.* 24. Avidius, quam consultus properare. *Capitulin. Pertin.* 7. Annona consultissime providit. Adde *Cod.* 5. 36. 1.; *Cod. Theod.* 15. 1. 28.; et *Dig.* 28. 7. 8. ¶ 2. Latiori sensu posuit pro consulto, sive de industria. *Spartian. Hadrian.* 2. Dio detentus, fractoque consulte vehiculo tardatus. Adde *Cod.* 5. 51. 4.

CONSULTO, adverb. quod latiori sensu tantum occurrit pro cogitato, de industria (It. a bella posta, consigliatamente, consideratamente; Fr. *exprès, à dessein, avec intention, de propos délibéré*; Hisp. *expresamente, con intento*; Germ. *nach vorausgegangenem Beschlusse, vorsätzlich, absichtlich*; Angl. *wisely, designedly, on purpose*). *Plant. Poen.* 3. 5. 43. Consulto hoc factum est, mihi ut insidiæ fierent. *Cic.* 1. *Nat. D.* 31. 85. Sunt qui existiment, quod ille inscitia plane loquendi fecerit, fecisse consulto. *Id.* 1. *Off.* 8. 27. Utum perturbatione aliqua animi, an consulto et cogitate fiat injuria. Adde *eumd.* 1. *Legg.* 8. 25. *Cæs.* 5. *B. G.* 36. Longior consulto ab Ambiorige instituitur sermo. Adde *eumd.* *ibid.* 16. et 50.; et *Sall. Jug.* 60. et 64. *Horat.* 1. *Sat.* 10. 13. atque Extenuantis eas (vires) consulto. Adde *Liv.* 3. 38.; *Quintil.* 8. 4. 19.; *Tac.* 4. *Ann.* 16.; et *Sueton. Cæs.* 56.

CONSULTO, as, avi, atum, are, 1. frequentat. a consulto. Part. *Consultans, Consultatus et Consultandus* sub B. — Consulto est studioso consilia confere, delibero, mutuo consilia peto (It. *consultare, dīmandar consiglio*; Fr. *consulter, demander conseil*; Hisp. *consultar, tomar ó pedir parecer*; Germ. *mit allem Eifer Rath halten oder Berathung pflegen*; Angl. *to ask advice, consult*) et occurrit A) Neutorum more, et B) Active.

A) Neutorum more usurpatur — a) Absolute. *Plant. Truc.* 2. 1. 15. Male corde consultare, bene loqui lingua. *Id. Curo.* 1. 3. 51. nimium diu. *Liv.* 9. 9. Ad consultandum accessere aliquem. Adde *Quintil.* 3. 8. 15. et *Sueton. Ner.* 15. — b) Addita per Relativum re, de qua plures consultant. *Cic.* 16. *Att.* 8. Consultabat, utrum Roma proficisceretur, an etc. *Id.* 1. *Off.* 3. 9. Tum autem aut acquiritur, aut consultant, conducat id, nec ne, etc. Adde *Sall. Cat.* 52. et *Liv.* 6. 19. — c) Addita per præpositionem aliquam re, de qua plures consultant. *Plant. Asin.* 3. 1. 35. Consultare ex sua re. *Cic.* 3. *Off.* 2. 7. Deliberare et consultare de officio. *Cæs.* 5. *B. G.* 51. Incommodo illo de Sabio morte perlato, omnes fere Gallie civitates de bello consultabant. Adde *eumd.* 7. *ibid.* 77.; *Liv.* 10. 25. et 36. 14.; *Sueton. Ner.* 2.; et *Figurate Quintil.* 3. 8. 6. *Sall. Fragm. Hist.* 4. 16. p. 241. *Gertach.* et *Tac.* 2. *Hist.* 37. Consultare in medium. *Plin.* 3. *Ep.* 8. 18. In commune. Adde *eumd.* 6. *ibid.* 16. et *Mela* 1. 8. 4. *Tac.* 2. *Ann.* 28. et 6. *ibid.* 21. super aliqua re. *Quintil.* 3. 8. 18. propter aliquam rem. — d) Addita per Dativum persona aut re, cui consultando providetur ac prospicitur. *Sall. Cat.* 6. Delecti, quibus corpus aenis infernum, ingenium sapientia validum, reipublicæ consultabant. *Aurel. Vict. Cæs.* 15. extr. Maribus frustratus, filiae viro reipublicæ consultavit.

B) Active occurrit — a) Cum Accusativo rei, quæ consultando examinatur, perpenditur. *Plant. Bacch.* 5. 2. 35. Quid illæ illi in consilio dum secreto consultant? *Cic.* 3. *Herenn.* 2. 2. Deliberationes partio ipse propter se consultandæ sunt. Adde *Liv.* 1. 21. et 1. 55. *Sil. It.* 6. 455. Quæ consultata renatus. h. e. deliberationes, sensus consulta. *Gell.* 1. 25. Cum in senatu res major quæpiam consultata est. *Id.* 1. 3. Multa cum animo meo ad casum tam audacem consultant. Adde *Macrob.* 1. *Saturn.* 6. *Mela* 1. 8. 4. Nihil in commune consultare. — b) Cum Accusativo personæ, a qua consilium petitur. *Plant. Mil. glor.* 4. 3. 4. Quid me consultant, quid agas? *Tibull.* 1. 4. 77. me, qui spernentur amantes, Consultant: cunctis Janua nostra patet. *Dig.* 49. 1. 1. § 2. Consul-

tare principem. *Plin. Paneg.* 76. ad fin. Consultare aves, revererique numinum monitus.

CONSULTOR, aris, atus sum, ari, dep. 1. Consultatus est pro consultavit, h. e. consilium petiit, est *Tertull. advers. Hermog.* 18. ex *Isaie* c. 40. 14.

CONSULTOR, aris, m. 3. qui consultat ac defiberat. Hinc ¶ 1. Qui secum ipse de aliqua re consultat. *Africanus apud Non.* p. 516. 8. *Merc.* Eaque ferme sedere (lege cedere) melius consultoribus, quam restrictim cogitata atque omnibus rationibus. ¶ 2. Item qui consultit, hoc est aliis consilium dat. *Persus antiquus apud Varron.* 3. *R. R.* 2. 1. Malum consilium consultori est pessimum. *Gell.* 4. 5. tradit, originem hujus proverbii ex eo ductam esse, quod cum in quadam prodigio Romæ explando acciti Etrusci, contrariis religionibus data opera procurassent, proditi et delati ad populum, necati fuere. Ceterum *Vetus ille Poeta apud Varron.* videtur proverbium hausisse ab *Hesiod.* *Epy.* *kal rpa.* v. 284. Idem proverbium paucis mutatis occurrit etiam apud *Sall. fragm. in Orat. Philippi in sen.* p. 162. 3. *Orell.* Denique prava consilia consultoribus noxæ esse. *Cf. Tac.* 6. *Ann.* 10. Sua exempla in consultores recidunt. *Sall. Jug.* 85. et 103. Consultor et socius periculi. *Id. in Orat. Licin.* p. 174. 15. *Orell.* Deum consultarem expectare. — *Figurate Id. Jug.* 68. Cupiditæ et ira pessimis consultoribus. ¶ 3. Denique consultor dicitur etiam qui consultat, hoc est consilium petit: et fere dicitur de his, qui JCIos coosulant. *Cic. Mur.* 9. 22. Respondere consultoribus. *Id. Balb.* 20. 45. Sævola juris peritissimus, cum de jure prædatorio consulatur, consultores suos nonnumquam ad prædiores rejiciebat. Adde *eumd.* 5. *Tusc.* 58. 112. *Horat.* 1. *Sat.* 1. 9. Agricola laudat juris legumque peritus, Sub galli cantum consultor ubi ostia pulsant. *Lucan.* 5. 187. Consultor dei, h. e. qui oraculum consultit.

CONSULTORIUS. *V.* CONSULTATORIUS.

CONSULTRIX, tris, f. 3. quæ consultit, hoc est prospicit. *Cic.* 2. *Nat. D.* 22. 58. Natura non artificiosa solum, sed plane artifex a Zenone dicitur, consultrix et provida utilitatis opportunitatumque omnium.

CONSULTUM, l. *V.* CONSULO in fin.

CONSULTUS, a, um. *V.* CONSULO.

CONSUM, comes, etc. Hæ formæ occurrunt tantum in *Nol. Tir.* p. 7.; ceterum *V.* CONFUI.

CONSUMMABILIS, e, adject., qui consummari potest. *Seneca Ep.* 92. a med. Ratio in diis consummata est, in nobis consummabilis. *Prudent. Psychom.* 846. seu consummabilis ævi Perficiat lux plena viros.

CONSUMMATIO, ōnis, l. 3. consummationis actus, in usum summam collectio (It. *somma*; Fr. *la somme, le total*; Hisp. *suma*; Germ. *das zusammenbringen der Höhen und Größen auf einen Punkt*; Angl. *a taking or collecting into one sum, the sum total*). Occurrit A) Stricto, et B) Latiori sensu.

A) Stricto sensu. ¶ 1. Generalim. *Cels.* 1. 3. extr. Itaque non hæc, sed consummatio omnium (ciborum) nocet. h. e. complexus omnium simul. ¶ 2. Specialim usurpatur de plurium numerorum summa. *Colum.* 12. *R. R.* 13. 7. Hæc consummatione operam colligitur, posse agrum ducentorum jugerum subigi duobus jugis boni totidemque habulcis et sex mediastinis. *Plin.* 4. *Hist. nat.* 23. 37. (121). Consummatio ambitus Europæ. *Pompon. Dig.* 21. 1. 36. Singularum mancipiorum consummatio. ¶ 3. Item specialim apud Rhetores consummatio (quæ διαλλαγή a quadam Gorgia rhetore appellatur) est, cum plura argumenta ad unum effectum deducuntur: quam *Autilius et Celsus* inter schemata posuerunt. *Quintil.* 9. 2. 103.

B) Latiori sensu est perfectio, absolutio. *Colum. R. R. proem.* 7. Ut res corporibus nostris, vitæque utilitati maxime conveniens, minime usque in hoc tempus consummationem haberet. h. e. ad perfectionem adducta fuerit. *Id.* 9. *R. R.* 2. 2. Consummatio susceptæ professionis. *Seneca Brevit. vitæ* 1. Vita in maximarum rerum consummationem large data est, si tota bene collocaretur. *Quintil.* 6. 1. 55. Epilogi et perorationis nomina ipsa aperte satis ostendunt, hanc esse consummationem orationis. *Id.* 2. 18. 2. Consummatio operis. *Plin.* 5. *Ep.* 12. Ut initium novæ liberalitatis esset consummatio prioris. *Dig.* 28. 4. 1. § 2. Consummatio testamenti. — Consummatio principii est finis ac terminus ejus temporis, quo quis primum plura ducens militare de-

buit. *Inscript. apud Murat.* 799. 6., quæ est apud *Orell.* 3453. et PROPE DIEM CONSUMMATIONIS PRINICIPII SVI DEBITVM NATVRAE PERSOLVIT. — Consummatio gladiatorum apud *Plin.* 8. *Hist. nat.* 7. 7. (22). est, cum singulare virilitis specimen edant, propter quod rude donari merentur. *Harduin.* — Consummatio alvi apud *eumd.* 25. *ibid.* 8. 28. (43). est ejus ciborum confectio et in excrementa transmutatio.

CONSUMMATOR, aris, m. 3. perfectior. *Tertull.* 4. *advers. Marcion.* 22. Alter initiator veteris Testamenti, alter consummator novi. Adde *Cyprian.* de lapsis 5.

CONSUMMATUS, a, um. *V.* voc. seq.

CONSUMMO, as, avi, atum, are, a. 1. (cum et summa). Part. *Consummans* sub B. 2.; *Consummatus* in omnibus paragr. et in 80.; *Consummaturus* sub B. 2. — Consummo est in summam redigo, summam colligo (It. *ridurre in somma, sommare*; Fr. *additionner, faire la somme de*; Hisp. *sumar*; Germ. *die Höhen oder Größen vereinigen*; Angl. *to add together, collect into one sum, sum up*). Occurrit A) Stricto, et B) Latiori sensu.

A) Stricto sensu occurrit specialim tantum de plurium numerorum summa. *Vitruv.* 1. 1. 4. *Schneid.* Per arithmetice sumptus ædificiorum consummantur. *Colum.* 3. *R. R.* 3. 8. Consummare pretium in assem. *Id.* 5. *ibid.* 2. 20. Hoc series ducendum est: quoniam sex latera sunt, quæ consummata efficiunt duo millia trecenteni et quadraginta. Adde *Cod.* 7. 54. 3. — *Figurate* de ipso numero, qui perfectâ summâ habetur. *Colum.* 3. *R. R.* 5. 4. Is numerus consummat per totum jugerum seminum millia quatuor et viginti. Adde *eumd.* 3. *ibid.* 3. 10.

B) Latiori sensu est perficere, absolvere; et usurpatur ¶ 1. De his, quæ perficiuntur atque absoluntur, pluribus ibic inde in unum collectis. *Liv.* 28. 17. In aliquis deus nomenque velut consummata belli gloria. *Ovid.* 3. *Fast.* 166. In lastrum accedere debet, Quæ consummatur partibus, una dies. *Colum.* 3. *R. R.* 9. 8. Duo jugera vinearum intra tempus biennii, ex una præcoque vite, insitione facta, consummata. h. e. omnino costita. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 43. 45. (139). Consummare res maximas. ¶ 2. De externa rerum absolute perfectione — a) Generalim. *Liv.* 29. 23. Consummare rem aliquam. *Curt.* 6. 10. 14. Non cogitato modo, sed etiam consummato patricio. *Seneca Herc. fur.* 1039. Consummare sacrum. *Colum.* 9. *R. R.* 13. 11. Opera cerea consummare. *Plin.* 10. *Ep.* 48. Quoquo modo consummare opera, ut lochoate sunt. Adde *Sueton. Cæs.* 30. et *Dig.* 1. 16. 7. *Inscript.* apud *Donat.* cl. 6. n. 62. D. ARVIVS D. E. PAL. JANFABIVS monumentum ... VIVVS INCHOAVIT ... HEREDES CVM MACERIA CLVSVS CONSUMMAYER. Adde *alias* apud *Orell.* 571. et 2279. et *alias* apud *Marin. Frat. Arv.* p. 256., quam *V.* in voc. RECEPTACULUM. *Colum.* 8. *R. R.* 5. 5. Cum primum partium consummaverint, gallina incubare cupiunt, et *ibid.* circa med. Pulli semiliformes intermedium, antequam toti partibus suis coosumentur. *Quintil.* 3. 5. 1. Facultas orandi consummatur natura, arte, exercitatione. Adde *eumd.* 2. 6. 6.; et 2. 17. 9. et 8. 6. 32. *Lucan.* 1. 336. et lassus Pontica regis Prælia, barbarico vix consummata veneno. h. e. Bithis morte Mithridatis, qui se ipsum veneno sustulit. *Plin.* 19. *Hist. nat.* 3. 15. (43). Annuo spatio radice et caule consummantibus sese. — b) Specialim de tempore. *Seneca Ep.* 12. Vitam consummare atque expleri. *Ulp. Dig.* 2. 15. 8. § 6. Consummata non. — Et absolute. *Sueton. Cal.* 44. Nonnullis ante paucissimos, quam consummaturi essent, dies, prius pilos ademti. *V.* CONSUMMATIO sub B. *Frontin.* 4. *Strat.* 3. 12. Milites consummati. h. e. qui annos militiæ expleverunt. Adde *Inscript.* apud *Fabrett.* p. 148. ¶ 3. Denique de latiore rei aut personæ perfectione. *Fellej.* 2. 89. 2. Nihil felicitate consummari (potest), quod non Augustus — representaverit. *Seneca Ep.* 88. Una re consummatur animus, scientia bonorum ac malorum immutabili etc. *Id.* *ibid.* 32. Vitam ante mortem consummare. h. e. virtute vitam moresque perficere. *Id.* 3. *Tr.* 31. Consummare dignitatem alicujus. h. e. ad summum apicem evehere. *Colum.* 8. *R. R.* 1. 1. Quæ consummant rura exercendi colendique scientiam. *Quintil.* 3. 9. 9. Consummare artem. *Id.* 10. 1. 89. oratorem. Adde *eumd.* 10. 2. 28. — Hinc Part. præter. pass.

Consummatus, a, um, adjective quonque occurrit, unde: Superl. *Consummatissimus*; et est perfectus, numeris omnibus absolutus. — a) De abstractis. *Plin.* 14. *Hist. nat.* 4. 5. (48). Consummatæ artis exempla. *Id.* 10. *Ibid.* 63. 83. (177). Consummatum virium robur. *Quintil.* 1. *proem.* 20. Consummata eloquentia. *Seneca* Ep. 72. Vir consummatæ sapientie. Adde *Colum.* 11. *R. R.* 1. 11. *Quintil.* 2. 21. 24. scientia. *Seneca* 3. *Benef.* 31. vila. — b) De personis. *Quintil.* 2. 19. 1. Consummatos oratores. Adde *eumd.* 5. 10. 119. et 10. 5. 14. *Id.* 10. 1. 122. patrui. *Id.* 1. 9. 3. Opus etiam consummatissimum professoribus difficile. *Martial.* 1. 9. 1. Consummatissimus *Catin.* *Plin.* 2. Ep. 7. Juvenis consummatissimus.

CONSUMO, simis, sumpsi vel sumsi, sumptum vel sumtum, sumere, a. 3. (cum et sumo). *Consumpsisti* pro *consumpsisti* est *Propert.* 1. 3. 37.; et *consumpsit* pro *consumpsisse* dixit *Lucret.* 1. 233. — Part. *Consumens* III. 1.; *Consumptus* III. 1., 2. et 3.; *Consumpturus* III. 2.; *Consumendus* III. 1., 2. et 3. — Ratione habita etym., *consumo* est per syncope pro *consumbino* (*F. SUMO* sub init.). et stricto sensu significat aliquid manu abscondere, tegere, ab aliorum oculis auferre. Hinc tria præcipue significant, scilicet I.) Aliquid abscondere, tegere, ab aliorum oculis auferre; II.) Aliquid a loco aliquo paulatim auferre, ut id in re aliqua impendatur; III.) Denique aliquid ita impendere, ut usu ipso paulatim totum absumatur, exhauriatur, destruat.

I.) Proprie et stricto sensu *consumere* est aliquid abscondere, tegere, ab aliorum oculis auferre; et occurrit de loco seu spatio. *Manil.* de ingenti marina bellus 5. 584. vastis urgent impensis torquibus orbes, Tergaque consumunt pelagus. h. e. sub se tenent et abscondunt. *Sil. It.* 5. 640. solus. i. tela omnia solus Pectore consumo. Adde *eumd.* 10. 129. *Stat.* 10. *Theb.* 813. vident' ut jugulo consumpsit ense? h. e. totum receperit tæxurique. Adde *eumd.* 12. *Ibid.* 745. Sic in illo ejusdem Statii de Achille fictæ virginis personam abiciente 2. *Achill.* 204. Jam clipeus breviorque manu consumitur basta (Mira fides!) Itheumque humeris excedere visus, etc. latet valde poetica sententia: significat enim, Achillein depositis subito puerilibus vestibus, adeo existisse majorem se ipso, ut hasta sumpta quasi brevior fieri visa sit, et velut in ejus manu abscondi.

II.) Latiori sensu *consumere* est aliquid a loco aliquo paulatim auferre, ut id in re aliqua impendatur; et occurrit de materia, viribus, tempore etc. ¶ 1. Generaliter ac proprie usurpatur *consumere aliquid in aliquam rem vel aliquo*, et est id a loco, in quo est, auferendo impendere, aut simpliciter impendere, nulla habita emolumentum ratione. *Cic.* 1. *Herenn.* 3. 4. Invenio in sex partes orationis consumitur, in exordium, narrationem, etc. h. e., ait *Forcellinus*, dividitur et distribuitur omnis in sex omnino partes; seu potius in sex omnino partes impenditur. *Id. Rabir.* Post. 3. 6. Non debuit is, qui dabat, quo ille, qui accipiebat, consumeret, querere. *Liv.* 39. 5. Senatus pontificum collegium consuli jussit, cum omne id aurum in ludos consumi necessum esset. *Virg.* 3. *G.* 178. tota in dulces consumunt ubera natos. *Propert.* 4. 6. 55. Consumit pondus pharetræ in arcus. h. e. sagittas arcui imponi et impendit seu facit omnes. *Quintil.* 3. 11. 13. Consumere bona paterna in opera publica. *Jabolen.* *Dig.* 35. 1. 30. § 5. pecuniam in monumentum. ¶ 2. Saepius ac speciatim usurpatur *consumere aliquid in aliqua re*, et est impendere, collocare, ponere, atque adeo exhaurire, ita tamen, ut emolumentum ratio habeatur, atque ipsius emolumentum significatio præ veteris polleat. *Ter. Heaut.* 1. 1. 21. Quod in opere faciendi operæ consumis tuæ, si sumas in illis exercendis, plus agas. Adde *eumd.* *Adelph.* 5. 7. 2. *Cic.* 3. *Herenn.* 2. 3. Dolus consumitur in pecunia, pollicitatione, dissimulatione, maturatione, mentione etc. *Id. Pompej.* 1. 1. Plus ego in hac causa laboris et operæ consumo in poscendis testibus, quam ceteri defensores in refutandis. *Id.* 4. *Herenn.* 8. 12. In us, qui ingenuam violassent, matremfamilias constuprassent, maxima supplicia majores nostri consumpservat. h. e. adhibuerunt. *Cæs.* 5. *B. G.* 11. In his rebus circiter dies X. consumit. *Lucret.* 5. 618. Anna sol in quo consumit tempora cursu. *Nepos Tymo.* 1. In qua (Samo) oppugnanda Athenienses mille et ducenta talenta consumpservant. *Liv.* 34. 8. Qui tamen plera verba in castigandis matronis, quem in rogatione nostra dissuadenda consumpsit. — Por-

ro jungitur aliis Substantivis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Cic.* 4. *Acad.* (2. pr.) 1. 2. adolescentiam in forensi opera. *Id.* 1. *Off.* 1. 2. ætatem in studio. *Lucret.* 5. 1430. ævum in curia. *Cic.* 1. *leg. Agr.* 4. 12. aurum in monumento consumptum. *Id.* 1. ad *Brut.* 18. 1. curæ omnes consumuntur in aliquo. *Id. Brut.* 31. 119. cura omnis in dialecticis consumitur. *Horat.* 2. *Sat.* 4. 48. curam in una re. *Cf. Cic.* 6. *Fam.* 14. 1. *Quintil.* 1. 2. 11. diem totum in uno discipulo. *Stat.* 8. *Theb.* 577. famem consumit in aqua tenera len. *Cic.* 5. *Fin.* 19. 50. ingenium in musicis. *Id.* 4. *Acad.* (2. pr.) 1. 2. iter et navigationem partim in percontando, partim in rebus gestis legendis. *Id.* 6. *Fam.* 14. 1. labore omnem, operam, curam, studium in salute alieuius. *Id.* 16. *Att.* 2. 3. manus suas non in defendenda republica, sed in plaudendo populus Romanus consumit. *Id.* 7. *Ferr.* 25. 64. vox tota consumitur in exnuntianda nave. *Id.* 1. *Herenn.* 10. 16. officium in aliqua re. *Id.* 1. *Fin.* 1. 1. operam in Græcis legendis. Adde *eumd.* 1. *Nat. D.* 3. 6. et 6. *Fam.* 14. 1. *Id.* 1. *Orat.* 55. 234. operæ et laboris multum in aliqua re. *Id. Rosc. Am.* 15. 43. operæ plurimum studijque in prædiis colendis. *Id.* 2. *Orat.* 13. 57. otium suum in historiis scribendis. *Id.* 1. *leg. Agr.* 5. 14. pecuniam in agrorum coemptionibus. *Sil. It.* 12. 462. rabiem in hoste. *Cic.* 6. *Fam.* 12. 4. studium suum in virorum fortium facili memorie prodenda. *Id. Planc.* 30. 73. studium suum omne in alienius honore. *Forcellinus* et *Orell.* leg. honorem: recentiores autem honore. *Nepos Epam.* 2. studij plurimum in aliqua re. *Cic.* 2. *Fin.* 21. 72. tempus in poetis evolvendis. Adde *eumd.* 4. *Acad.* (2. pr.) 4. 12. *Id.* 13. *Phil.* 11. 24. tempus ætatis omne in lustris, poplitis, alea, vino. *Id.* 5. *Ibid.* 18. 49. vim omnem ingenij in populari levitate. *Id. Sert.* 13. 31. vim omnem tribunatus sui in salute alieuius.

III.) Denique *consumere* est aliquid ita impendere, ut usa ipso paulatim totum absumatur, exhauriatur, destruat: et occurrit interdum cum Ablativo modi, uti ajuat, ¶ 1. De physicis rebus, quæ physico pariter modo comeduntur, vorantur, absumuntur, destruantur. *Cato R. R.* 83. Ubi res divina facta erit, statim ibidem (libras farris etc.) consumo. *Cic.* 2. *Nat. D.* 60. 151. Agri multa ferunt manu quesita, quæ vel statim consumuntur, vel mandantur candelæ vetustati. *Id.* 1. *Legg.* 1. 3. Cum eam (quercum) tempestas vetustasve consumpsit. *Sic Id. Marcell.* 4. 11. Nihil est opere, aut manu factum, quod aliquando non conficiat et consumat vetustas. *Cf. Ovid.* 4. *Pont.* 8. 49. et *Martial.* 9. 50. *Lucret.* 1. 226. ætas — consumens materiam omnem. *Scribon. Compos.* 140. Filicis Macedonica contusa cum melle, quantum ipse voluerit, consumat. *Ovid.* 4. *Pont.* 10. 5. consumitur snulus usu. *Curt.* 7. 8. 15. Ferrum rubigo consumit. *Cæs.* 2. *B. C.* 14. Omnia consumuntur flammâ. *Liv.* 25. 7. Consumuntur aedes incendio. *Justin.* 5. 8. Cum urbem incendio consumendam censeret. Adde *Sueton.* *Cal.* 59. *Tac.* 1. *Hist.* 2. Consumpta incendio delubra. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 10. 7. (48). Spatio quidem consumi umbræ Indiæ sunt voluerunt præstiti volatus. h. e. umbras imaginis ad nihilum redigi. *Sic Sil. It.* 3. 157. Donec iter liquidum voluerit rapiente carina Consumpsit visus. h. e. abstulit. Hyperbolice *Stat.* 1. *Achill.* 446. ipsum jam puppidus æquor defecit, et intus consumunt carbasas ventos. h. e. tot sunt vela navium, ut omnes ventos excepiant et velut consumant. — Porro jungitur alijs Substantivis, quorum præcipua hæc sunt. *Cic.* 1. *Nat. D.* 36. 101. angues interficere atque consumere. h. e. vorare. *Horat.* 2. *Sat.* 2. 92. aprum vitulum. *Cic.* *Tim.* 6. 16. cibi confecti et consumpti detractio. *Sueton.* *Tyb.* 72. draconem. *Horat.* 1. *Ep.* 2. 27. et *Cæs.* 6. *B. G.* 43. fruges. *Cæs.* 7. *Ibid.* 77. frumentum omne consumptum. *Ovid.* 8. *Met.* 875. materiam omnem. *Sic Val. Flacc.* 1. 831. Ingenti jacet ore chaos, quod pondere fessum Materiem lapsamque queat consumere mundum. *Virg.* 7. *En.* 125. mentas accitis dapibus. *Cæs.* 7. *B. G.* 18. pabulum. *Id.* 1. *Ibid.* 46. tela. h. e. exhaurire jaciendo. *Petron.* *Satyr.* 102. vestes diutius victas ruga consumit. *Quintil.* 6. *proem.* 3. viscera consumant flammæ. ¶ 2. Item de personis, et est debilitare, valde conficere, immo etiam interficere. *Cic.* *Planc.* 37. 90. Si me vis aliquo morbi, aut natura ipsa consumpsisset. *Sall. fragm. Hist.* 1. 15. p. 216. *Gerlach.* Quos fortuna belli consumpservat. *Curt.* 8. 4. 13. Duo milia

milium, — pestis illa consumpsit. *Vellej.* 2. 90. 3. Ista provincia (scil. Hispania) Scipiones consumpservant. h. e. confecerunt, sustulerunt. *Justin.* 12. 5. Aut consumpturus (h. e. interfectorus) milites eos, aut in ultimis terris in coloniis distribuiturus. *Sic Paul.* 5. *Sentent.* tit. 17. Sane qui ad gladium dantur, infra annum consumendi sunt. *Et Ulp.* *Dig.* 48. 19. 3. Prægnantis mulieris consumenda damnata pena differitur. Joculariter *Horat.* 1. *Sat.* 9. 33. Garrulus hunc consumet. — Et cum addito Ablat. modi. *Auct. B. Afr.* 64. Ferro inter se depugnant: atque firmior imbecilliorum facile sepe consumpsit. *Horat.* 2. *Ep.* 2. 97. plagia hostem consumere. h. e. conficere, interficere. — Saepius passivè. *Cic.* 2. *Off.* 5. 16. Belluarum impetu quedam hominum genera consumpta. h. e. interfecta, deleta. *Id.* 3. *Orat.* 2. 6. Consumi lateris dolore. *Id. Pro. cons.* 3. 5. Incuria, fame, morbo, vastitate. *Id.* 16. *Fam.* 10. Inedia et purgationibus et vi ipsius morbi consumptus es. h. e. valde imbecillis factus, fractus, confectus. *Cæs.* 7. *B. G.* 21. Tantus exercitus fame pane consumptus. *Nepos Reg.* 2. Consumi morbo. *Auct. B. G.* 8. 41. *Ibid.* *Liv.* 40. 54. senio et mæore. *Tibull.* 1. 3. 55. immitti consumptus morte Tibullus. *Virg.* 10. *Ecl.* 43. Consumi morbo. h. e. mæstem peragere, vitam transigere. *Ovid.* *Ib.* 143. longis ab annis. *Id.* 14. *Met.* 148. senecta. *Id.* 9. *Ibid.* 663. laetis suis. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 18. 20. (63). peste. *Vellej.* 2. 52. 6. Consumpsit æcie. h. e. in prælio interfectus. ¶ 3. Denique ponitur de rebus quoque non materialibus, quæ non naturâ, sed hominis potius arte quocumque modo, non tamen physice, absumuntur, exhauriuntur, ad nihilum rediguntur. — a) De re familiari. *Ter. Heaut.* 3. 1. 56. Sumas, consumas, perdas (rem meam), decretum est patri. *Cic. Rosc. Am.* 2. 6. Sperat se posse, quod adeptus est per scelus, id per luxuriam effundere atque consumere. *Id.* 2. *Fin.* 8. 23. Consumere patrimonium. Adde *Senec.* 3. *Excerpt.* *Controu.* 1. *Sall.* *Cat.* 12. divitias. *Id.* in ep. *Pompej.* p. 171. *Orell.* rem familiarem. *Cæs.* 1. *B. G.* 11. omnes fortunas sociorum. *Propert.* 2. 13. 9. ubi consumpto restabat vivere pauper. *Seneca* Ep. 95. Consumere censum equestrem. *Quintil.* 3. 11. 16. bona paterna. — b) De tempore. *Cic.* *Tim.* 1. 2. Primum tempora salutalium, reliquum percontatione consumere. *Id.* 1. *Orat.* 13. 57. Disserere de re aliqua consumendi otii causa. *Id.* 1. *Att.* 18. Tantum requietis habeo, quantum cum uxore et filiola et mellito Cicerone consumitur. *Id.* 15. *Fam.* 4. 9.; *Liv.* 29. 33.; *Ovid.* 2. *Amor.* 10. 37. et *Tac. dial. de orat.* 3. Consumere tempus. *Cic.* 11. *Fam.* 27. 5. bonas multas suavissimo sermone. Adde *Martial.* 11. 78. *Cic.* 4. *Fam.* 12.; et *Sall. Jug.* 93. et 98. diem. *Cæs.* 5. *B. G.* 9. extr. Magna pars diei consumpta. *Id.* 5. *Ibid.* 4. Consumere ætatem in Treviris. *Sall. Jug.* 62. multos dies per dubitationem. *Propert.* 1. 3. 37. tempora. *Ovid.* 2. *Met.* 575. tempora cum blandis verbis. *Virg.* 2. *En.* 795. Consumpta nox. *Sueton.* *Tyb.* 42. Consumere biduum epulando potandoque. *Tac.* 4. *Hist.* 43. extr. diem per discordiam. *Lucan.* 5. 276. ævum bellis. *Sil. It.* 15. 411. annum. — c) De viribus et actionibus. *Ter. Andr.* 1. 1. 133. Simul sceleratus Davos si quid consilii habet, ut consumat nunc, cum nihil obsint docti. h. e. omnia consilia et fraudes exserat et adhibeat, nihilque intentatum relinquat. *Cic.* 3. *Orat.* 26. 36. Actionem consumere et exhaurire. h. e. exserere omnem actionem oratoriam, gestus. *Id.* 15. *Fam.* 21. 3. Quin etiam ante, quoniam ad me veniat, risus omnis pane consumitur. *Id.* 1. *Tusc.* 43. 103. Consumere multam operam frustra. *Sall. Jug.* 27. extr. multam orationem frustra. h. e. habere, multa verba facere. *Id.* *Ibid.* 93. labores. *Id. fragm. in epist. Cn. Pompej.* p. 170. *Orell.* Operas spesque meas consumpsi. h. e. amisit. *Id.* *Ibid.* p. 171. fidem consumpsi. h. e. amisit. *Curt.* 6. 8. 6. Qui misericordiam consumpservit, amplius sperare non possunt. h. e. qui id consecuti repetitis sceleribus, ut eorum misereri quis amplius non possit. *Id.* 5. 8. 6. Consumere verba frustra. *Ovid.* 5. *Met.* 106. preces. *Quintil.* 2. 13. 13. et 4. 2. 120. affectus. *Id.* 3. 11. 23. corpus orationis in parva momenta deducendo. *Id.* 12. 5. 2. bona ingeni. *Id.* 8. 6. 51. gratiam rei nimia captatione. *Id.* 12. 2. 13. vires ipsa subtilitate. *Seneca Herc.* *Cat.* 1083. Consumpservit deus Supplens Eurydices colos. h. e. colos vacuus. *Petron.* *Satyr.* 23. Consumpsit versibus suis. h. e. finis, peractis. *Martial.* 10. 59. Pagina consumpta uno lemma-

te. h. e. a fronte ad calcem conscripta. *Tac. 1. Hist. 42.* Instans melius vocem consumpsit. h. e. interclusit, aderoit. *Id. 3. ibid. 24.* Ignominiam consumpsit. h. e. ignominiam pudorem metumve abiecit, nihil de ignominia laboravit. *Stat. 1. Theb. 323.* longo consumit gaudia voto. h. e. corrumpit, amittit gaudia spe dilata regnandi. — Sic apud *J. Catos consumere optionem* dicitur is, qui cum facultatem eligendi haberet, ea plene usus est, ita ut amplius optionem non habeat. *Ulp. Dig. 33. 5. 2. et 3.* Similiter *consumi actio* dicitur, cum amplius locum non habet. *Id. Dig. 50. 17. 172.* Concurrentes actiones alla consumit. Adde *ibid. 47. 1. 2.* — d) Interdum plus aliquid significat. *Ovid. Heroid. 6. 163.* Cum mare, cum terras consumpsit, aera tenet. h. e. postquam peregrare desierit maria et terras. *Stat. 4. Silv. 2. 4. de Homero.* Equare qui multo reducem consumpsit Ulysses. h. e. omnes res gestas Ulyssis erroresque, usque dum perveniret in patriam, versibus persecutus est. — *NB.* Videtur etiam aliquando poni pro simplici sumo, assumo, capto. *Tryphonin. Dig. 26. 7. 53.* Hic sibi non consumpsit (pecuniam mutuam), nec quasi sua pecunia licenter abulitur. *Ulp. ibid. 41. 1. 33. exlr.* Ex persona defuncti vires consumit. *At hic al. leg. assumit; quemadmodum et in superiori loco legendum videtur.*

CONSUMPTIBILIS vel consumptibilis, e, adject. qui constanti potest. *Cassiod. de anim. 3.* Cuncta caelestia flammis referunt vigore constare, non isto fumo, consumptibili et temporali.

CONSUMPTIO vel consumptio, ōnis, f. 3., actus consumendi. ¶ 1. Est actus insumendi, impendendi, perfectio. *Cic. 4. Herenn. 22. 32.* Hæc non videntur reperiri posse sine elaboratione et consumptione operæ. ¶ 2. Item actus conficiendi, absumendi. *Cic. Tm. 6. 16.* Ita se ipse consumptione et aenio alebat aut: cum ipse per se et a se pateretur et faceret omnia.

CONSUMPTOR vel consumtor, ōris, m. 3., qui consumit, confector. *Cic. 2. Nat. D. 15. 41.* Hic noster ignis confector est et consumptor omnium. *Seneca 3. Excerpt. controu. 1.* Veterani consumptores, scilicet patriam.

CONSUMPTRIX vel consumtrix, tris, f. 3., quæ consumit. *Siraba Gallus 2. 1.* Bruma senectutis vernacula, totius anni Venter, et amplius consumptrix særa laboris. At hæc auctoritate caret: elidendus est potius *Hygin. (ab A. Mai edit. in Class. Auct. T. 3. p. 22.) fab. 57.* Cerberus terra est, quæ omnium corporum consumptrix est. Eadem fere habentur *ibid. p. 366.* ubi perperam *consummatrrix* legitur. *Servius ad Virg. 8. Æn. 335.* Terra consumptrix omnium corporum.

CONSUMPTUS vel consumtus, a, um. *V. CONSUMO.*

CONSUMTIBILIS, CONSUMPTIO etc. *V. CONSUMPTIBILIS, CONSUMPTIO* etc.

CONSÜO, ōis, scī, sätum, säre, a. 3. (cum ei suo). Part. *Consutus* in omnibus paragr. — *Consuo* est idem quod suo vel simul suo (ll. *cucire insieme; Fr. cuire ensemble; Hisp. coser juntos; Germ. zusammennähen oder flicken; Aogl. to sew together, stitch up*).

1.) Proprie. *Plaut. Amph. 1. 1. 212.* MER. Advēisti, eudactæ columen, consutus dolis. so. Immo equidem toncis consutis huc advenio, non dolis. *Consutus tunice* Sosie sunt resarciendo refectiones. *Id. Stich. 2. 3. 54.* Babylonica peristromata consutæque tapello. *At rectius leg. conchyliata tapetia. Varro 9. L. L. 79. Müll.* Si quis tunicam in usu ita consuit, ut etc. *Apic. 7. 8.* Lumbuli aperiantur io duas partes, deinde revolvantur assit et consuntur. Adde *eumd. ibid. 2. et 8. 7. Dig. 32. 52. 5.* Membrana nondum consuta. *Id. 34. 2. 19.* Clavi vestimentis consuti.

II.) Figuræ. Catarchesis est quedam in illo *Pit-nii 35. Hist. nat. 2. 2. (4).* Pinacothecæ veteribus tabulis consuit. h. e. complent exornantque. *Plaut. Amph. 1. 1. 211. loco cit. et Pseud. 1. 5. 126.* Consutis dolis. *Consuti* doli in quodam Græco epigr. dicuntur *δολοπράκτα*: et *sutele* apud *Festum p. 310. 27. Müll.* sunt dolosæ astutiae. — *Consuere* alienos, vetare ne loquantur, silentium indicare. *Seneca Ep. 47.* At illi (servi) quibus non tantum coram dominis, sed cum ipsis erat sermo, quorum os non consuebatur, parati erant pro domino porrigere cervicem. — Hinc a Part. præter. pass. *Consutus, a, um, Consutus, t, n. 2.* absolute, substantivorum mo-

re, est vestis consuta. *Cajus 3. Instit. (edentia Iterum J. F. L. Goeschenio) § 192.* Qui furtum quærere velit, nudus quærat, linteus cinctus. Quid ait autem linteum, quæsitum est, sed verius est, consutū genus esse, quo necessarias partes tegerentur.

CONSUPPLICATRIX, tris, f. 3., quæ supplicat una cum alio. *Inscripl. apud Fabrett. p. 342. n. 527.*, quæ est apud *Orell. 1501. PATR. TOYRIA M. F. ET CONSUPPLICATRICES* etc. Verum neque constanter ab omnibus ita legitur: neque vox ipsa est ejusmodi, quæ sine scrupulo adhiberi Latine possit. Haec vocem improbat, ut fidelis sublesta, etiam *Martin. Fratr. Arv. p. 637.* ubi aliam affert Inscriptionem, in qua idem *Fabrett. p. 335. n. 385.* perperam legi consupplitrices. Cum *Martin.* consentit et *Henzen.* ad hanc *Inscripl. p. 145.*

CONSURGO, surgis, surrexi, surrectum, surgere, a. 3. (cum eiurgo). Part. *Consurgens* et *Consurgeturus* sub *A. 2.* — *Consurgo* est magna cum dignitate surgo, vel simul surgo, assargo, erigir (ll. *levarsi in piedi, alzarsi; Fr. se lever tous ensemble, s'élever; Hisp. elevarse juntos, alzarse; Germ. sich zusammen oder mit allem Zubehör erheben, aufrichten, mit aller Umständlichkeit aufstehen; Aogl. to rise, rise together, rise up to out of respect*). Occurrit A) Stricto sensu de hominibus aliisque animantibus, et B) Latiori sensu de inanimatis.

A) Stricto sensu de hominibus aliisque animantibus. ¶ 1. Generationem, et quidem — a) Absolute. *Cic. Senect. 18. 63.* Cum ad Lacedæmonios accessisset (grandis natu) —, consurrexisse omnes illi dicuntur et senem sessum recepisse. Adde *Cæs. 6. B. G. 23. et Catull. 63. 1. et 6. Cic. 4. Fam. 4. 3.* Fecerat autem hoc senatus, ut — cunctus consurgeret et ad Cæsarem accederet. Adde *eumd. 3. ad Q. fr. 2. 2.; Liv. 38. 57., 8. 7. et 8. 10.* — Passive impersonaliter. *Cic. 6. Ferr. 62. 138.* Itaque in cariam ventimus. Honorificæ sane consurgitur. — Et de singulis personis. *Lucret. 3. 503.* Tum, quasi vacillans, primum consurgit, et omnes Paulatim redit in sensus (æger) animamque recepat. *Liv. 45. 7.* Consurrexit consul et jussis sedere aliis — introeanti regi dextram porrexit. Adde *eumd. 3. 71. Ovid. 3. Fast. 25.* Languida consurgit; nec scit cur languida surgat. Adde *Stetion. Rhet. 6.* — Item passive impersonaliter. *Quintil. 11. 3. 156.* Leniter est consurgendum. — b) Addito loco, a quo quis consurgit. *Cæs. 3. B. C. 37.* Subito illi ex insidiis consurrexerunt. *Virg. 10. Æn. 299.* socii consurgere tonsis, Spumaotesque rates arvis inferre Latinis. *Ovid. 7. Met. 344.* semilacerque toro consurgere tentat. *Id. 7. ibid. 570.* Inde graves multi aequaeque consurgere. *Sil. 11. 13. 421.* Consurgit stratis, pergitque ad turbida portæ Ostia tartareæ. — Passive impersonaliter. *Cæs. 5. B. G. 30.* Consurgitur ex consilio. *Liv. 2. 50. ex insidiis.* ¶ 2. Speciatim est ad finem aliquem, siye ad aliquid agendum assurgere; quæ significatio *consurgere* interdum figurate adhibetur. — a) Generaliter occurrit fere in bonam partem. *Liv. 10. 13.* Se — ad suam gloriam consurgentes alios lætum aspicere. *Ovid. 4. Trist. 3. 71.* Sed magis in nostri coram consurge tuendi. h. e. excitari, accingi ad tuendum. *Plin. Paneg. 54.* Consurgere in venerationem. *Justin. 12. 15.* in emulationem. *Ovid. 3. Pont. 3. 31.* Nec me Maonio surgere carminæ — passus es. h. e. stilio gravi et Homericis simili carmina facere. — Et passive impersonaliter. *Phædr. 5. 7.* In plausus consurreclum est. — b) Speciatim de his, qui in alios inimico animo insurgunt. *Liv. 8. 7.* Cum prior ad iterandum lætum Manlius consurrexisset. *Virg. 9. Æn. 749.* subitum alie consurgit in ensem. *Plin. 8. Hist. nat. 16. 17. (43).* Cœtum sentit in adultera leo totaque vi consurgit in pœnam. — c) Item speciatim de alicujus populi tumultu et seditione. *Liv. 33. 21.* Sæptum certiorum lecti, mariquam oram omnem ad ultimum motum consurrecluram. *Id. 10. 13.* Consurgere suis sociorumque viribus ad bellum. *Id. 33. 19. a med.* Hispania quoque magno tumultu ad bellum consurrexit. *Virg. 10. Æn. 90.* Quæ causa fuit consurgere in arma Europamque Asiamque? *Val. Flacc. 1. 673.* In iras truces consurgere. *Lucan. 1. 692.* Consurgunt iterum partes. h. e. factiones civiles. *Tac. 3. Hist. 1.* Donec a tergo vires universæ consurgerent. *Sueton. Cæs. 9.* Consurgere ad res novas. h. e. seditionem movere. Adde *Flor. 2. 12. 3.*

B) Latiori sensu de inanimatis, quæ aut vi sua, aut alieno impetu compulsa, assurgunt. — a) Genera-

tim. *Lucret. 2. 1109.* Unde — consurgeret aer. Adde *eumd. 4. 929., et 6. 474., 493., 886. et 1019. Virg. 5. Æn. 19.* vespere ab alto Consurgunt venti. *Cl. Val. Flacc. 1. 625. Virg. 7. Æn. 530.* mare imo consurgit ad æthera fundo. *Tibull. 4. 1. 74.* Vel si sublimis fluctu consurgeret imo. Adde *Senec. Hippol. 1015. Plin. 2. Hist. nat. 43. 44. (114).* Venit e terra consurgunt. — b) Speciatim ponitur de arboribus, montibus, edificiis et similibus. *Virg. 9. Æn. 681.* Consurgunt geminae quercus latonsaque cælo Atollunt capita. *Id. 5. ibid. 120.* teros consurgunt ordine remi. h. e. alios super alium dispositi sunt: non tamen ad perpendicularum, sed oblique. *Tibull. 4. 1. 151.* presso tallus consurgit aratro. *Colum. 4. R. H. 1. 5.* Quoniam jugata vineta melius consurgunt. Adde *eumd. 3. ibid. 11. 5. Id. 7. ibid. 9. 13.* Ut limen in tantam altitudinem consurgat. *Val. Flacc. 5. 155.* in gelidas consurgens Caucasus Arcios. *Id. 1. 499.* tantamque naris consurgere molem. *Plin. 5. Ep. 6.* Villa leniter et sensim clivo fallente consurgit. Adde *Tac. 14. Ann. 21.* — Item speciatim, quamvis raro, abstractis jungitur. *Virg. 8. Æn. 637.* subitoque novum consurgere bellum Romulidis Tatloque seni. *Ovid. Heroid. 16. 351.* Flogæ tamen, si vis, Ingens consurgere bellum. Adde *Senec. Ep. 91. Val. Flacc. 1. 75.* Fama consurgit. *Quintil. 1. 11. 12. ira. Cod. Theod. 4. 18. 2.* His altera ex litis prima materia.

CONSURRECTIO, ōnis, f. 3. actus consurgendi. *Cic. Harusp. resp. 1. 2.* Quem cum egredientem insequi cepissem, cepi equidem fractum marimum et ex consurrectione omnium vestrum et ex comitali publicanorum. *Id. 1. Att. 16.* Credo te ex acclamatione Clodii advocatorum audisse, quæ consurrectio judicum facta sit, ut me circumsteterint, etc. Utroque loco significatur, cum plures in senatu vel in consilio in unius sententiam ibant, aut se ad ei favendum paratos ostendebant.

CONSURRO, as, are, a. 1. (cum et susurro) idem quod susurro, vel simul cum alio susurro. *Ter. Heaut. 3. 1. 64.* Syrus cum illo vestro consusurrat: conferunt consilia.

CONSŪTILIS, e, adject., suendo conjunctus, compactus. *Cassiod. 5. Variar. ep. 42.* Consutii cruce præcinctus, munition redditur fragilitate carcerum.

CONSŪTUM, i, *V. CONSŪO* in fin.

CONSŪTURA, æ, f. 1., sutoria ars. *Sueton. Vitell. 2.* Prodidit eundem suturem veteramentarium: cujus filius sectionibus et consuturis uberius compendium nactus etc. *At rectius leg. cognituris, quod hæc cum sectionibus magis coherent. V. COGNITURA.*

CONSŪTUS, a, um. *V. CONSŪO.*

CONSŪLLABA, æ, f. 1. syllaba simul cum nomine juncta. *Cassiod. de oral. 1.* Nomina tetraplota, ut *ditionis, ditioni, ditionem, ditione*, cujus nominativum et vocalivum non proferunt, nisi adjecta consyllaba, ut *conditio*. Hucusque cl. *Furlanetto in Append. At mihi videtur divisim esse legendum ita: con syllaba.*

CONTABEFACIO, facis, facere, a. 3. (cum, tabesco et facio) tabe corrumpro, tabellacio. *Paul. Pseud. 1. 1. 19.* Me miseria et cura contabefaci.

CONTABESCO, tabescis, tābit, tābescere, n. 3. (cum et tabesco) idem quod tavesco, tabe liquesco, consumor, corrumpro. *Plaut. Merc. 1. 3. 91.* Edepol cor miserum meum! quod gottitum contabescit, quasi in aquam indideris salem. *Cic. 4. Herenn. 15. 23.* O perfidiosæ Fregellæ! quam facile scelere vestro contabuitis! *Id. 3. Tusc. 31. 75.* Artemisia, quando vixit, vixit in lacte, eodemque etiam confecta contabuit.

CONTABŪLATIO, ōis, f. 3. tabulatio, tabulatum. *Cæs. 2. B. C. 9.* Altitudo turris perducta ad contabulationem. et paullo post. Contabulationem lateribus consistere. Adde *Vitruv. 10. 15. 3. et 1. Schneid.* — Apud *Apul. Florid. 4. n. 18.* Contabulatio proscenit est ipsum proscenium tabulis coagmentalis compositum. — *Id. 11. Met. post init.* ad vestium rugas et plexus significandus contabulatione usus est. Nam sicut contabulationibus aedes attollitur, ita sinuosis plexibus vestis eminet et intumescit. Ita quidam interpretes. Alii male leg. *contabulatione*, ut easdem rugas oblongas et teretes in modum tubuli significet. Ad priorem lectionem facit, quod *Tertrill. Pall. 1. et 5.* has easdem rugas *tabulatum* et *tabulas* appellat.

CONTABŪLATUS, a, um. *V. voc. seq.*

CONTABŪLO, as, avi, atum, are, a. 1. (cum et la-

bula). *Part. Contabulatus*. — Contabulo est compa-
ctis tabulis conserno, tabulatum facio. *Cæs. 5. B. G.*
39. Turres contabulantur: planæ loriceque ex crati-
bus attextuntur. *Id. 7. B. C.* 22. Totum murum ex
omni parte turribus contabulaverat, atque has cor-
tis intererat. *h. e.* murum turribus contabulatis instru-
erant. *Liv. 24. 34.* Turres contabulate. *Curt. 5. 7.*
8. Contabulatum mare mollibus. *h. e.* contactum navi-
bus et ponte. Significat irjectionem Xerxis per Hel-
lespontum, strato navibus ponte. Sic *Sueton. Cal.*
19. Xerxes Hellespontum contabulavit. *h. e.* ponte na-
vibus iuncto contextit. *Plin. 38. Hist. nat.* 25. 62.
(187). Pavimentum quernis atibus contabulare. *Id.*
15. *ibid.* 16. 18. (39). Contabulare pumaria. *h. e.*
coagmentatis tabulis munire. *Frontin. 3. Strat.* 8.
8. Contabulata naves. *Ammian. 27. 5.* Ponte conta-
bulato supra navium foros, flumen est transgressus.

CONTABUNDUS vel cunctabundus, a, um, adject.,
tarde incedens. *Apul. 11. Met.* Nec tamen inclementi
me cursu proripui, sed placido ac prorsus humano
gradu contabundus sensim irrepo. *Id. Florid. π. 2.*
Paulisper contabundo volatu. — Videtur etiam ideam
significare, quod rimabundus, studiose perscrutans,
tamquam sit a *contor, aris, et contus. Id. 8. Met.*
Bellua, quem primum insiliat, contabunda rimatur.

CONTACTUS, a, um, *V. CONTINGO*.

CONTACTUS, us, m. 4. actus contingendi, tactus
(*Il. contactio, tocco, tatto*; *Fr. contact, toucher, at-*
touchement; *Hisp. contactio*; *German. d. Berührung*;
Angl. touched). Occurrit ¶ 1. Generatim in bonam
partem. *Virg. 3. Æn.* 227. de *Harpyiis*. Diripiunt-
que daptes, contactaque omnia sedant. *Ovid. 7. Met.*
239. refugitque viriles Contactus. *Id. 4. ibid.* 52. an-
quam poma alba ferebat, Ut nunc nigra feral contactu
sanguinis arbor. Adde *eumd. 11. ibid.* 111. et *Cels.*
1. *præfat. Colum. 11. R. R.* 3. 50. Contactu melle-
ris languescunt incrementa virentium. *Plin. 33. Hist.*
nat. 7. 40. (122). Solis atque lunæ contactus initio
inimicus. *Id. 7. ibid.* 15. 13. (85). Blumen ad o-
mnem contactum adhærens. *Id. 8. ibid.* 15. 16. (40).
Contactus finis sequelæ, ut ignis aliquis, amburil.
Adde *eumd. 10. ibid.* 59. 79. (163). ¶ 2. Sæpius
in malam partem accipitur, et — a) Ponitur pro
contagione, qua morborum communicatio fit. *Liv. 4.*
30. Vulgati contactu in homines morbi. Adde *eumd.*
25. 26. *Tac. 6. Ann.* 7. Plures infecti quasi valetudi-
ne et contactu. Adde *eumd. 6. ibid.* 7. — b) Figu-
rate, morali significatione ponitur pro mala societate.
Tac. 1. Hist. 11. ad fin. Provincia in favorem aut
odium contactu valentiorum agebantur. *Id. 2. ibid.*
90. Cetera legiones contactu bellum meditantur.
Id. 1. Ann. 43. extr. Discedere et contactu. *h. e.* a
seditionis. Adde *eumd. 6. ibid.* 7.; *Sall. in orat. L.*
Phil. p. 164. Orell.; et *Senec. 2. Tro* 21.

CONTAGES, is, f. 3. (contingo) contactus, conta-
gio. *Lucret. 4. 335. de argutis.* Multaque sunt neu-
lis in eorum denique mixta. Quæ contage sua pallori-
bus omnia pingant. *Id. 3. 735.* Et mala multa animus
contage fugit ejus. scilicet corporis, *h. e.* villa
multa contrahit animus ex conjunctione et contagione
corporis. Quidam leg. *contagi*, ut versui consulant:
quemadmodum *pari dictum* est ab eodem 5. 512.
pro parte, et colli 2. 317. pro colle, etc. *Id. 6. 270.*
ipse sua nam Mobilitate calescit et e contagibus ignis.
h. e. ex contactibus particulærum ignearum. Adde
eumd. 6. 1242.

CONTAGIO, ōnis, f. 3. (contingo). Contagio usi-
tatio fuit apud Classicos aurei ævi scriptores; con-
tages vero apud Poetas (*V. Charis. 1. p. 54. Putsch.*);
contagium denique apud veteres fere et apud sequio-
ris ævi scriptores (cf. *Paul. Diac. p. 59. 12. Müll.*,
Non. p. 199. 2. Merc., et *Mar. Victorin. 1. p. 2469.*
Putsch.). *V. CONTAGIUM* sub init. — Contagio
est actio, quo quis contactu vim aliquam in alium
exercet; et occurrit ¶ 1. Raro in bonam partem
pro conjunctione, vel coherencia plurium rerum sese
invicem tangentium. *Cic. 2. Nat. D.* 55. 138. Nam
quæ spiritui in pulmones anima ducitur, ea calescit
primum ab eo spiritu, deinde contagione pulmonum.
At. leg. cogitatione. Id. 1. Divinat. 30. 63. Cum
est somno seroculus animus — a contagione corporis.
Adde *eumd. 1. Tusc.* 30. 72. *Id. 2. Divinat.* 43.
92. Quæ potest igitur contagio et infinito pene inter-
vallo pertinere ad lunam vel potius ad terram? *Id.*
Fat. 3. 5. Naturæ contagio valet. *Id. ibid.* 4. 7. Con-
tagio rerum. *Liv. 40. 20. extr.* Ab omni mentione
et contagione Romanorum animos abstinere. ¶ 2.

Sæpius in malam partem accipitur, et — a) Dicitur
de his rebus, quarum contactus aliis nocet. *Liv. 28.*
34. Contagio pestifera. *Colum. 7. R. R.* 5. 16. Pusula
nisi compositur intra primam pecudem, universum
gregem contagione prosternit. *Id. 7. ibid.* 5. 6. Con-
tagione yezapi. *Plin. 26. Hist. nat.* 1. 3. (3). Qui-
dam ex Asia libenarum contagionem importavit. *Id.*
14. *ibid.* 21. 27. (134). Dollis etiam intervalla dari,
ne inter sese vitæ serpent, contagione vini semper
occidit. *Dig. 19. 1. 13. pr.* Contagio morbos peco-
ris. — b) Sæpius, etiam figurate, morali ratione ac-
cipitur pro communicatione et societate rei malæ.
Ennius apud Cic. 3. Tusc. 12. 26. et 3. *Orat.* 41.
164. Nolite hospites ad me adire illico istic: Ne con-
tagio mea bonis umbræ obsit. *Cato R. R.* 132. Ur-
na vini Jovi caste. Profanato sine contagione. *h. e.*
non tangendo vinum, quod offert, seu profanos. *Plaut.*
Amph. prol. 31. Ego, qui Jovis sum filius, contagio-
ne mei patris metuo malum. *h. e.* ob communionem
sanguinis. *Cic. 1. Tusc.* 30. 72. Quibusque fuisset
minima cum corporibus contagio. Adde *eumd. 1. Di-*
vinat. 30. 63. *Id. Cluent.* 68. 193. Fugere contagio-
nem aspectus alicujus rei. *Id. 7. Ferr.* 3. 6. Contagio
imitandi servilis belli. *Id. 7. ibid.* 71. 122. Illi, ad
quos conscientie contagio pertinebit. *Id. 2. Off.* 23.
80. Non solum ipsa respublica cecidit, sed etiam reli-
quam Græciam evertit contagionibus malorum civium.
Id. Dom. 41. 108. Aliqua se prædæ, societatis, emptionis
contagione contaminare. *Id. Mur.* 37. 78. Latius pa-
tet illius sceleris contagio, quam quisquam putat; ad
plures pertinet. Adde *eumd. Sull.* 2. 6. *Id. 1. Att.*
10. 3. Contagio turpitudinis. *Sall. Cat.* 10. extr.
Post ubi contagio, quasi pestilentia invasit. *h. e.* prava
morum mutatio ex mutua imitatione maiorum civium.
Liv. 9. 1. Ne quid ex contagione noxæ remaneat pe-
nes nos. *Id. 1. 15.* Belli contagione Irritati Vespentium
animi. Adde *Flor. 2. 3. 4.* et 2. 13. 1. *Liv. 10. 18.*
Tusci fere omnes convenerant bellum: Iraxerat con-
tagio proximæ Umbriæ populos. *Id. 9. 34.* Contagio
criminis. *Id. 2. 37.* facti dicitur. *Id. 28. 24.* furoris.
Id. 28. 27. et 28. 34. Contagione insanire.

CONTAGIOSUS, a, um, adject., quod contagium
affert, vel tactu acquiritur. *Veget. 1. Veterin.* 14. 2.
Schneid. Hæc passio licet contagiosa sit. *Id. 3. ibid.*
70. 1. Scabies contagiosa est, et transit in plures.

CONTAGIUM, ii, n. 2. *Paul. Diac. p. 50. 12.*
Müll. docet contagionem dicendum esse, non conta-
gium. *Marius quoque Victorin. 1. p. 2469. Putsch.*
tradit, contagio scriptum esse apud omnes fere vete-
res, et poetarum licentiam primo fecisse contagia,
postea deinde cecidisse etiam in singulari contagium.
Contra *Charis. 1. p. 54.* scribit, contagium veteres
magis usurpasse, quam contagionem: si modo hoc in
lucum mendum aliquod non latet. Ego scriptorum pro-
batorum usum sequens, grammaticos homines nihil
muror. *V. CONTAGIO* sub init. — Ceterum conta-
gium est idem quod contagia; nisi quod magis apta
vox carmini, et frequentius a Poetis usurpata. *A. Gell.*
12. 9. enumeratur inter vocabula antiqua, seu media,
ut sunt valetudo, venenum etc. ¶ 1. In bonam
partem raro admodum occurrit pro contactu, conjun-
ctione, vicinitate. *Lucret. 3. 345.* corporis atque ani-
mi Mutua viles discunt contagia motus. Adde
eumd. 3. 740. Plin. 2. Hist. nat. 20. 18. (82).
Contagium nimii humoris ex superiori circulo atque
ardoris ex subjecto per hunc motum egerant. *Marital.*
11. 47. Cum sic feminei generis contagia vitet. Ad-
de *Arnob. 7. 28.* ¶ 2. Sæpius in malam partem
accipitur pro contactu inficiente et nocente, et qui-
dem — a) Pro morbo, qui ex contactu contrahitur.
Lucret. 3. 472. et *Q. 1235.* et *Sil. R. 11. 13.* Con-
tagia morbi. *Virg. 1. Ecl.* 51. Nec mala vicini pecoris
contagia ludent. *Horat. Epod.* 18. 61. Nulla nocent
pecori contagia. Adde *Ovid. Rem. am.* 614. *Id. 7.*
Met. 551. Afflatuque nocent, et agunt contagia late.
Curt. 9. 10. 1. Contagium morbi etiam in aliis vul-
gatum est. *Plin. 23. Hist. nat.* 8. 80. (157). Folia
laurus pestilentiæ contagia prohibent. *Cod. Theod. 9.*
29. 2. Contagium funestæ pestis. Similiter *Ovid. 15.*
Met. 195. melior natura quod illic Ætheria est, ter-
ræque procul contagia viat. *Id. 5. Trist.* 4. 33. Con-
tagia cladis. *Id. Rem. am.* 613. amantis. *Plin. 4. Ep.*
11. Contagium fœdum carnificis. — b) Morali ratio-
ne et figurate ponitur de communicatione et societate
rei malæ. *Horat. 1. Ep.* 12. 14. Contagia luctu. *Ovid.*
3. *Trist.* 8. 25. vitæ artus ægræ contagia mentis.
Lucan. 3. 322. Contagia scelerum. *Ætior. 1. 15. Sa-*

bini quondam contagio belli se Læliis adiunxerat.
Id. 3. 14. Manciniana deditionis contagium timens.

CONTAMEN, ōnis, n. 3. est a contingere, unde fit
contagmen et omnia g. *contamen*, quemadmodum
ab exigere fit *exagmen*, et inde *examen*. — Ceterum
est idem quod contactus, contagio, et specialiter con-
tagio nocens, contaminatio. *Tertull. carn. 1. advers.*
Marcion. 22. Femineos usus vulgi contamine mixtos
illicitos. Adde *eumd. carn. 4. 4.* et 5. 1. *Capell. 1.*
p. 5. Jam primum quippe Apollo offensus contamine
munendorum, designatur augur Pythius nuncupari.

CONTAMINABILIS, e, adject. qui contaminari
potest. *Tertull. 4. advers. Marcion. 20. ad fin.* Pro-
phetam, quem contaminabilem pro humana subsolan-
tia sicut.

CONTAMINATIO, ōnis, f. 3. actus contaminandi,
pollutio. *Ulp. Dig. 48. 3. 2.* Qui potitur uxorem suam
delinquere, quique contaminatione non indignatur,
etc. *Arnob. 5. 18.* Expositionis contaminationibus
pollui. *Coll. Legg. Mos. et Rom. 8. 5.* Contaminatio
pudoris. — Item vitium, morbus, corruptio. *Jul.*
Obsequ. de prodig. 89. Quod (pisces) Lipareses
avidius epulis appetentes, contaminatione ventris con-
sumpti. *Augustinus* fortasse intelligit. *Theod. Pri-*
scian. 1. 32. Locis vero contaminatione vulneratis,
omnia styptica addibenda sunt, quibus illa caro cor-
rupta et effeminata valeat durari vel stringi.

CONTAMINATOR, ōris, m. 3., qui contaminat.
Lamprid. Alex. Sev. 6. de Elagab. Contaminator
honorum jure punitus est. *Tertull. Pudic. 13.* Pater-
ni tori contaminator.

CONTAMINATUS, a, um, *V. voc. seq.*

CONTAMINO, as, avi, atum, are, a. 1. *Part. Con-*
taminatus in Æo. — Contamino est ex con et ob-
soleto *tamino*, inquit *Foss. in Etymol.*, ipsum au-
tem *tamino* ab Hebræis origine deduct. *Donatus ad*
Ter. Andr. prol. 16. docet, proprie significare, mani-
bus luto pleois aliquid attigere. Linc illi deducunt
ab obsoleto *tago* pro *tango*. Ab eo fiat *tagimen*, per
syncopen *tamen*, *h. e.* tactus: inde *tamino* etc., quod
est probandum: *V. CONTAMEN*. — atque conta-
mino ad litteram est contactum plorū rerum crea-
re, et cum Accusativo rei est rem tangere, continge-
re, illicita præcipue ratione.

I.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu. *Ter. Andr. prol.*
16. Contaminare fabulas. *h. e.* ex multis unam facere,
ut *Donatus* explicat: quod est, subdit *Forcellinus*,
omnes corrumpere. Eodem sensu *Id. Ter. Heaut.*
prol. 17. Multas contaminare Græcas fabulas. Simili-
ter *Cic. Dom.* 13. 35. Contaminare gentes. *h. e.* plu-
res gentes per adoptionem inter se conjungere atque
commiscere. ¶ 2. Latiori sensu est tangendo vel il-
licita ratione contingendo sedare, commaculare, pol-
luere, corrumpere; et occurrit — a) Cum Accus.
rei tantum. *Paul. Dig. 47. 11. 1. § 1.* Aquas spur-
care, fistulas, lacus, quodve aliud ad injuriarum publi-
cum contaminare. *Petrus. Satyr.* 108. Contaminare
iugenuos. *h. e.* servilibus notis facies eorum corrump-
pere. *V. Contaminatus in Æo.* — b) Cum addito
Ablativo. *Cic. 1. Cat.* 12. 29. Contaminare se san-
guine. *Seneca Edip.* 389. rege emso manus. *Sueton.*
Ner. 56. Deam Syriam urina contaminavit. *Martial.*
1. 34. Sic interposito villo contaminat uncto Urbica
Lingonicis Tyrianthina bardocucullis.

II.) Translate sæpius occurrit eodem sensu, quo
superius diximus sub 2., et quidem — a) Cum Accus.
tantum. *Sueton. Domit. 8.* Contaminare religio-
nem deorum. — b) Fere cum addito Ablat. *Ter.*
Eun. 3. 5. 4. Contaminare gaudium egritudine ali-
qua. Adde *Cod. Theod. 9. 38. 8. Lucret.* 3. 896. se
sensu suo. *Cic. Rosc. Am. 40. 116.* Fingi maleficium
nullum potest, quo iste se non contaminarit. *Id. 1.*
Tusc. 30. 74. se vitis humanis. *Id. Dom.* 41. 108.
se aliqua contagione prædæ, societatis, emptionis. *Id.*
3. *Off.* 3. 37. se scelere. Adde *Liv. 40. 13.* et *Tac.*
1. *Ann.* 35. Rursus *Cic. Harusp. resp.* 16. 35. no-
men populi Romani tanto scelere. Similiter *Auct. B.*
Hisp. 16. hospitium scelere. *Cic. Sull.* 16. 45. veri-
tatem palefictam aliquo mendacio. *Id. 2. Herenn.* 3.
5. personam rei quamplurimis vitis. *h. e.* oratione
sua ostendere personam rei quamplurimis vitis con-
taminatam esse. *Liv. 29. 18.* se ipsos ac domos suas
prædæ. *Id. 4. 1.* Connubio plebis contaminari sangui-
nem suum patres rebantur. *Seneca Hippol.* 690.
Contaminare se stupro. — Hinc *Part. præter. pass.*

Contaminatus, a, um, adjective quoque occurrit,
unde *Sup. Contaminatissimus* sub II. a. et b.

I.) Proprie et absolute. *Cic. Topic. 18. 69.* Ut anteposantur integra contaminatis, jucunda minus lacrimis, etc. *Id. Pis. 9. 20.* Collegae tui contaminatum spiritum pertimescerem.

II.) Translate. — a) Absolute. *Cic. Cluent. 68. 184.* Contaminata superstitio. *Liv. 2. 37.* Seclerati contaminatique. *Id. 4. 4.* Partem civitatis, velut contaminatam, indignam connubio haberi. — Et saepe in re turpi. *Cic. Dom. 9. 23.* Homo post homines natos turpissimus, secleratissimus, contaminatissimus. *Horat. 1. Od. 37. 9.* Contaminato cum grege turpium Morbo virorum. Adde *Tac. 15. Ann. 37. Sueton. Caes. 49.* Flos aetatis contaminatus. *Id. Ner. 20.* Contaminatus pene omnibus membris. — b) Cum addito Ablat. *Cic. Divin. in Q. Caecili. 21. 70.* Iudicia corrupta et contaminata vilio paucorum. Ubi *Pseudo-Ascon.* Corrupta iudicia sunt in iis, qui acceperunt pecuniam: contaminata in iis, qui offensione ordinis infamantur. *Id. 12. Phil. 7. 15.* Quos noncum tot paricidii contaminatos vir ferebamur. *Id. Cluent. 35. 97.* Contaminatus multis flagitiis. *Id. Pro. cons. 6. 14.* Secleribus flagitiisque contaminatissimus. *Caes. 7. B. G. 43.* Contaminati facinore. *Sueton. Vitell. 4.* Probris omnibus contaminatus. *Id. Resp. 9.* Ordines negligentia contaminati. *Cell. 2. 6. sub fin.* Verbum contaminatum multo assidueque usu.

CONTANTER. F. CUNCTANTER.

CONTANTER, arum, m. plur. 2. In duob. *Inscript. apud Gruter. 40. 2. et 3.* videntur esse milites conto armati, quos *κονταφόροι*; Graeci, *Veget. vero 3. Milit. ad fin.* appellat *contatos*: qui specie militum genus consiliebant, ut hastati, sagittarii, etc. *Turneb. 1. 15. Adversus. c. 21.* legit etiam apud *Capitolin. Maximin. 10.* ubi alii leg. *contrarii*. — Videolor etiam ita appellati gladiatores, seu bestiarum, qui cum tauris, leonibus, leopardis conto pugnant, ut videre est in nummis L. Livineiae apud *Morell. tab. 1. n. 2.* F. tamen PONTARIUS.

CONTATIO, ōnis, f. 3. idem quod cunctatio, timiditas, dubitatio. *Plin. 28. Hist. nat. 13. 57. (201).* Emi lienem vituli, quanti indicatus sit, iubent magi, nulla pretii contatione. *Apul. 3. Met.* Omnis contatio, ignavia omnis facessat e pectore. et 7. *ibid.* Nec mora, nec contatio, sed calculis omnibus ductum ei deferunt.

CONTATUS, a, um. F. CONTARII et CUNCTOR. CONTAX, ōnis, n. 3. *κονταξ*, lud genus, in quo palus eminus ita jaculabatur, ut summo capite rectus in terra humectata ac mollita sisteret, isque sic depactus alio subinde misso everteretur. In quo certamine vincebat, qui pelum suum rectius deflexerat, et citius deflexum everterat paucioribus missis paxillis. Huius ludi mentio est in *Cod. 3. 43. 3.*

CONTECHNOR, aris, aus sum, arl, dep. 1., technam et fraudem aliquam struo. *Plaut. Pseud. 4. 6. 34.* Vide modo, ne illic sit contechnatus quippiam.

CONTECTUS, a, um. F. voc. seq.

CONTEGO, ōgis, texti, tectum, tegere, a. 3. (cum et tego). Part. *Contegens* et *Contectus* I.; *Contegendus* II. — Contego est idem quod tego, vel simul tego ad tuendum vel ad celandum (II. *cōprē*; Fr. *couvrir entièrement*; Hisp. *cubrir enteramente*; Germ. *zu-oder bedecken*; Angl. *to cover all around*).

I.) Proprie occurrunt — a) Absolute. *Cic. Arch. 10. 24.* Si idem tumulus, qui corpus ejus contexerat, nomen etiam obruisset. *Caes. 2. B. C. 14.* Cum arma omnia reposita contactaque essent. *Zucet. 4. 353.* ne simulacra Possint ullarum rerum contacta morari. *Ovid. 9. Met. 391.* sine muere vestro Contegal inductus morientia lumina cortex. *Curt. 5. 4. 8.* Platani et populi contegunt ripas. — b) Addita re, quā quem contegimus: qua ratione jungitur aliquot Substantivis, quorum haec sunt praecipua. *Liv. 26. 25.*; *Curt. 7. 9. 21. et Val. Flacc. 5. 58.* aliquem tumulo contegere. *Ovid. Heroid. 16. 274.* aliquem humo. h. e. tumulare. *Plin. 15. Hist. nat. 18. 19. (73).* arborum genera flmo. *Virg. 12. Aen. 883.* caput amictu. *Auct. B. Afr. 47.* exir, capita scutis. *Caes. 2. B. C. 10.* coria, ne igni corruptantur, centonibus conteguntur. *Cic. 1. Off. 37. 126.* Corporis partes contegere atque abdere. *Tac. 1. Hist. 49.* corpus humi sepultura. *Val. Flacc. 1. 813.* membra sepulcro. *Caes. 2. B. C. 10.* musculum lateribus lutoque. *Cic. Sext. 38. 82.* se messoria corbe contexti. *Curt. 7. 9. 15.* stipites hedera contexerant. *Martial. 12. 45.* Modina tibi pelle contegendi Nudae tempora verticemque calvae. — Pariter Part. praeter. pass. *Contectus* jungitur aliquot Substantivis.

Nepos Alcib. 16. aliquis contectus veste. *Sueton. Ner. 29.* pelle. *Sil. 11. 5. 657.* nimbo telorum. *Val. Flacc. 1. 279.* nubibus. *Plin. Paneg. 12.* campi contecti caedibus. *Ovid. 5. Met. 447.* casa contecta stramine. *Liv. 8. 7.* corpus contectum spoliis. *Plin. 18. Hist. nat. 35. 84. (356).* ignis contectus. *Liv. 10. 28.* locus contectus liliis. *Id. 40. 22.* omnia contacta nebula. *Sueton. Ner. 31.* piscina contacta. *Curt. 4. 7. 16.* sedes undique ambulentibus raris contacta. *Val. Flacc. 4. 177.* spelunca apparuit lagens, Arboribus super et dorso contacta minanti. *Curt. 5. 12. 16.* vehiculum pellibus undique contectum. *Tac. 2. Hist. 77.* Vuhura contacta. h. e. abdita.

II.) Translate. — a) Raro de his ponitur, quae ad tuendum contegimus. *Liv. 3. 60.* Indignatio Volscos et Aequos incessit, si victores exercitus vallum potius, quam virtus et arma contegerent. *Sic rett. libb.; alii leg. tegerent.* *Tac. 3. Hist. 73. ad fin.* Quidam servili habitu, alii clientium fide contecti. — b) Saepius de iis, quae ad occultandum contegimus. *Ter. Heeyr. 3. 3. 41.* Misera indigne factam injuriam contegere. *Cic. Pro. cons. 4. 8.* Contegere libidines fronte et supercilio, non pudore et temperantia. *Tac. 13. Ann. 13.* Contegendis quae prima aetas et summa fortuna expeterent. Adde *eumd. 2. ibid. 77. et Cod. Theod. 7. 4. 21.*

CONTEMERO, as, avi, alum, are, a. 1. (cum et temero) temero, contamino, violo. *Ovid. 2. Amor. 7. 18.* Contemerare torum alicujus. *Martial. Spectac. 10. 2.* Lacerat ingrato leo perfidus ore magistrum, Ausus tam notas contemere manus.

CONTEMNENDUS, a, um. F. CONTEMNO.

CONTEMNENTER, adverb. contemptim. Agnoscere videtur *Nomius* dum scribit p. 515. 33. *Merc.* Contemptim pro contemner, *Nævius* etc.

CONTEMNIFICUS, a, um, adject. (contemnere et facio) qui contemnit. *Lucilius* apud *Non. p. 68. 20. Merc.* Ego enim contemnificus fieri et fastidire Agamemnonis.

CONTEMNO, temnis, tempsi vel temsi, temptum vel tentum, temere, a. 3. (cum et temno). Part. *Contemnens* 1. a.; *Contemptus* 1. b. et in fin.; *Contempturus* 1. b.; *Contemnendus* in fin. — Contemno est idem quod temno, negligo, despicio, sperno (II. *non far conto, sprezzare*; Fr. *mépriser, faire peu de cas, ne pas tenir compte de*; Hisp. *menospreciar, despreciar*; Germ. *miss-oder verachten, verschmähen, verwerfen, geringschätzen, herabsetzen*; Angl. *to undervalue, make no account of, contempt, despise, slight*). Usurpatur ¶ 1. Generatim. — a) Absolute. *Cic. Orat. 38. 131.* Etiam est faciendum, ut irascatur iudex, militetur, — contemnat, admittit etc. Adde *Quintil. 9. 1. 23.* *Nepos Thras. 2.* Quae quidem res illis contemnendis perniciet (fuit). ubi tamen Accusativus per se patet, quem admodum in illo *Proper. 2. 11. 5.* Et tua transibit contemnens ossa viator. — b) Saepa cum Accusativo tantum personae aut rei. *Ennius 18. Ann. 1.* terat fragiferat Contempsit fontes, quibus ex erigit aquae vis. *Plaut. Asin. 2. 4. 10.* Tu, verbero, imperium meum contempsisti? Adde *Sall. Jug. 14.* *Rur. Plaut. Stich. 2. 2. 33.* Contendam facta Talithibi, non contemniam omnes nuncios. *Forcellinus* leg. *contemniamque omnes nuncios*, et interpretatus est *contemni prae me faciam*; est enim *Mercurius* qui loquitur: subdidit tamen alios aliter legere. *Ter. Andr. 1. 5. 13.* Quot modis contemptus, spreus? *Id. ibid. 3. 2. 21.* Num quid habes, quod contemnās? *Cic. 1. Tusc. 31. 77.* Quos (*Epicureos*) equidem non despicio, sed aeseio quo modo doctissimus quisque contemnit. Adde *eumd. 2. ibid. 3. 7. Id. 1. ibid. 40. 95.* Contemnans igitur omnes ineptias — totamque vim bene vivendi — in omnium rerum humanarum contemptione ac despicienda ponamus. *Id. apud Non. p. 436. 27. Merc.* Amici nonnulli a te contemni ac despici ac pro nihilo haberi senatum volunt. *Id. Se. nect. 18. 65.* Contemni se putant (*senes*), despici, illud. Adde *Quintil. 4. 1. 37.* *Cic. 3. Orat. 14. 54.* Quare omnes istos deridete atque contemnite. *Nepos Ages. 8.* Ignoti faciem ejus cum intuerentur contemnebant. *Id. Att. 25.* Nactus est morbum, quem initio et ipse et medicus contempserunt. *Sall. Jug. 15.* Fautores legum — Adherbalis dicta contemnere, Jugurthae virtutem extollere ludibris. *Id. ibid. 55.* Ita metatem agunt, quasi vestros honores contemnant. *Liv. 8. 41.* Parva ista non contemnendo majores nostri maximam hanc rem fecerunt. *Id. 22. 39.* Omnia

audentem contemoet Hannibal, nil temere agentem metuet. *Id. 4. 35.* Neminem plebejum contempturum. — Jungitur et pluribus aliis Substantivis, quorum praecipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Cic. 8. Fam. 4.* aliquem valde contemnere. *Id. 2. Off. 10. 36.* aliquem despiciere et contemnere. *Sic Id. 3. Ferr. 47. 123.* tenuissimum quemque contemnere, despiciere, liberum esse nunquam ducere. *Id. 1. Off. 9. 28.* aliquid contemnere et pro nihilo ducere. Adde *eumd. 1. Legg. 33. 62. Id. 3. Fin. 8. 29.* aliquid non curare et contemnere. *Quintil. 6. 4. 10.* aliquid contemnere, elevare, ridere. *Cic. Mur. 11. 25.* aliquid totum contemnere et abjicere. *Proper. 1. 4. 23.* aras nullas contemnere stetit suis. *Cic. 3. Tusc. 1. 4.* essus humanos. *Ter. Heeyr. 1. 2. 5.* consilium suum contemnere. h. e. rejicere. *Sueton. Cal. 51.* deos tantopere. *Zucet. 1. 48.* dona alicujus. *Seneca Hippol. 269.* famam. *Proper. 2. 5. 29.* fama murmura. *Virg. 4. G. 104.* favos contemnant spes. h. e. fastidiant, negligunt, deserunt. *Cic. Mur. 7. 15.* genus L. Murense contempsisti; extollisti tuum. *Horat. 2. Sat. 7. 85.* honores. *Cic. Mil. 16. 43.* iudicia penamque. *Sall. Jug. 31.* iussa. *Quintil. 1. proem. 14.* laborem bene dicendi. *Liv. 38. 41.* mare biternum. *Quintil. 5. 8. 3.* metum jurisjurandi. *Liv. 44. 27.* multitudinem. *Zucet. 2. 1045.* murmura populi. *Nepos Thras. 2.* nihil in bello. *Sall. Jug. 85.* novitatem alienius. *Cic. 2. Ferr. 3. 9.* ordinem senatorium non usque eo despiciere et contemnere. *Seneca Provid. 3.* Contemnere paupertatem, dolorem, mortem. h. e. non timere. *Liv. 22. 34.* plebem. *Cic. Mur. 37. 78.* rempublicam Catilina non usque eo despicit atque contempsit. *Id. 5. Fam. 13.* res humanas praedare contemnere. *Sall. Cat. 52.* verba. *Martial. 11. 56.* vitam. *Horat. 1. Sat. 1. 65.* voces populi. *Cic. 1. Off. 30. 106.* voluptatem contemnere et rejicere. — A Poetis etiam de insanis dicitur. *Zucet. 2. 448.* admanibus sara — iclus contemnere aena. Adde *eumd. 5. 380. et 1218.* *Tibull. 1. 3. 37.* Nondum caeruleas pinus contemperat undas. *Virg. 2. G. 360.* vites assuescant contemnere ventos. — c) Cum Infinito pro Accusativo. *Horat. 1. Ep. 1. 50.* magna coronari contemnat Olympia. *Id. 1. ibid. 1. 29.* contemnat lippus Inaugi. *Seneca Phoeniss. 197.* Nemo contempsit mortem, qui concupivit aeternam qui mori capiti, mortem ipsam curat et amat: quod non est contemnere, sed querere. Alias contemnere mortem dicitur, qui eam non timet: F. supra sub b. *Apul. de Mag.* Contempsit respondere. ¶ 2. Speciatim contemnere aliquid prae aliqua re vel aliqua re est aliquid temere et nihilo ducere comparatione facta cum alia re. *Ter. Eun. 2. 2. 8.* Contemnere aliquem prae se. *Cic. 2. leg. Agr. 35. 96.* Irridere atque contemnere Romam prae sua Capua. *Ovid. 11. Met. 155.* cantus Apollineos prae se. *Cic. Orat. 13. 41.* Testimonio Pletonis aliorum iudicia contemnere. *Id. 2. Cat. 3. 5.* Hunc exercitum et Gallienis legionibus et hoc delectu magnopere contemnere. V. *Dietsch ad Sall. Jug. 16.* Sic *Cic. 5. Tusc. 30. 85.* Aliquid ex collatione contemnere. ¶ 3. Item speciatim — a) Contemnere se est se ipsum parvi facere, inodisilium prae se ferre. *Plaut. Trin. 2. 2. 42.* Qui ipse se contemnit, in eo est indoles industria. *Supra dixerat:* Qui ipse sibi satis placet, nec probus est, nec frugis bonae. Adde *eumd. Mil. glor. 4. 6. 21.* — b) Contra se non contemnere est se aliquid esse potare, non se abjicere. *Lucilius* apud *Cic. 6. Att. 3. 7.* Gravior autem non contemnere se et reges edisse superbos. *Cic. 13. Phil. 7. 15.* Quamquam est tanta in te, M. Lepide, auctoritas, quanta debet in homine nobilissimo; tamen senatus se ipse non contemnit; neque vero fuit unquam gravior, constantior, fortior. *Id. 12. Att. 21. ad fin.* Ne me quidem contemno: meoque iudicio multo stare malo, quam omnium reliquorum: neque tamen etc. — Illic Part. pass.

Contemnendus, a, um, quod est contemni dignus, contemptibilis. — a) Absolute. *Nepos Epam. 2.* Haec sunt levia et potius contemnenda. *Plin. 8. Hist. nat. 20. 43. (104).* Nec minus clara extitit documenta sunt etiam in contemnendis animalibus. — b) Saepissime adhibetur praecedente particula negativa. *Cic. Brut. 79. 272.* Defensiones non contemnendae saneque tolerabiles. *Id. ibid. 77. 268.* Ne T. quidem Postumius contemnendus in dicendo. *Id. Orat. 69. 231.* Asiaticorum rhetorum principes minime mea sententia contemnendi. Adde *eumd. Brut. 13. 51. Caes. 3. B. C. 110.* Copiae neque numero —, neque usu rei

militaris contemnendæ. *Sueton. Tib. 29.* Manus non contemnendum.

Contemptus, a, um, Part. præter. pass., cuius superius exempla retulimus sub 1., adjectiva quoque usurpatur, unde Comp. *Contemptor* et Sup. *Contemplissimus*; et est despectus, spreus, neglectus, abiectus, vilis. — a) Positiv. *Cic. 2. leg. Agr. 34.* 93. Homo Romæ contemptus et abiectus. *Id. Brut. 25. 96.* Q. Pompejus non contemptus orator. *Quintil. 6. 1. 16.* Vilis aliquis atque contemptus. *Sueton. Tib. 73.* Pro contempto se habitum fremens. *Tac. 1. Hist. 60.* Per avaritiam et sordes contemptus exercitui in-visueque. *Cic. Plane. 5. 12.* Homo villa contempta ac sordida. *Horat. 3. Od. 16. 25.* Contemptæ dominus splendidiore rel. — b) Comp. *Cic. Senect. 9. 27.* Quæ vox potest esse contemptior, quam Milonis Crotoniatæ? Adde *eumd. 3. Phil. 6. 16.; Liv. 1. 49.; et Sueton. Tib. 13.* et in vit. *Ter. 2. — c) Superl. Cic. Senect. 16. 38.* Contemplissimorum consulum levitas. *Id. 2. Divinat. 57. 117.* Philosophi non contemplissimi. *Id. 5. Ferr. 41. 98.* Contemplissimi ac desipientissimi. *Seneca Ep. 70.* Si viderit rem altam a contemplissimis posse contemni. *Cic. 2. Fin. 28. 80.* Contemplissimæ escæ et potiones. *Sueton. Domit. 15.* Homo contemplissimæ inertie. Adde *Quintil. 12. 2. 2.*

Homonym. *Nomias p. 436. 27.* Merc. statuit discrimen inter contempto et despicio, quod hoc sit illo gravius: et præter fragmentum sub 1. a. superius allatum, addit alia duo similia Ciceronis loca 3. *Ferr. 47. 123.* (Adde 2. *ibid. 15. 43.*) et *Senect. 18. 65.*, in quibus *contemnere* primo loco ponitur, *despicere* autem secundo: sed nihil conficit. Nam contra primo loco est *despicere*, *contemnere* autem secundo in illis ejusdem *Cic. 2. Off. 10. 36., Mur. 37. 78.* et 2. *Ferr. 3. 9.*: quæ omnia videsis sub 1. a.

CONTEMPERATUS, a, um, *F. voc. seq.*

CONTEMPERO, as, avi, atum, are, a. 1. (cum et tempero). Part. *Contemperatus*. — *Contempero* est idem fere quod tempero, misceo. *Apul. 10. Met. 11.* Iulum aureum cantharum mulso contempera et offer. *Apic. 4. 2. ad fin.* Suffundes liquamen, adicies sorba: in se contemperabis. *Veget. 6. Veterin. 9. 7.* *Schneid.* Contemperatis omnibus, si liquor spissior fuerit, tantum pass. addes, ut etc. Adde *Marcell. Empir. 16.* — NB. *Plin. 9. 1. 13.* *Schneid.* Euripides ait, quæ longius a sole essent, hæc vehementius ardere: propterea vero contemperata habere. Itaque scribit in fabula Phæronte sic: *Καίτε τὰ πόρρω, τ' ἀγγύθεν δ' εὐχέται* ἔχει. At recte *Schneider*, præcipue Valeriano, τὸ contemperata correxit et *leg. cum temperata*.

CONTEMPLABILIS, e, adject. *Ammian. 30. 5. 16.* Bubo nulla jacientium sagittas et lapides contemplabili dextera radere potuit. *h. e.* contemplante et certum letum mittere adveniente. *Cl. eumd. ibid. 23. 4. F. CONTEMPLATIO I.*

CONTEMPLABILITER, adverb. contemplando. *Ammian. 20. 7. 16.* Intula loca, carieque multantia contemplabiliter machinæ feriebant hostiles. *h. e.* certum letum destinando. *F. CONTEMPLATIO I.*

CONTEMPLABUNDUS, a, um, adject. attente et dilu contemplans. *Tertull. 4. advers. Marcion. 40. ad fin.* Spiritus propheticus, velus iam contemplabundus Dominum ad passionem venicolem, eruentum habitum cornu designat.

CONTEMPLATIVUS, adverb. contemplando. Vox a Lexico expungenda; occurrit enim tantummodo in *Not. Tyr. p. 133.*

CONTEMPLATIO, ōnis, f. 3. (contemptio a cum et templum) actus contemplandi, inspectio, consideratio. Occurrit ¶ 1. Stricto sensu, et speciationi dicitur de inspectione eorum, qui dirigunt oculis letum sagittæ. *Plin. 6. Hist. nat. 30. 35. (194).* Regio supra Siribum dicitur habere Nisicastes, Nisitas, quod significat ternum et quaternum oculorum viros: non quia sic sint, sed quia sagittis præcipua contemplatione utantur. *Sofist. 30.* hanc eundem locum excelsibens, quod, inquit, et vident plurimum, et manifestissime destinant iactus sagittarum. Quæ lucra afferunt duobus *Ammiani* locis in **CONTEMPARILIS** et **CONTEMPLABILITER** allatis. ¶ 2. Latiori sensu est quæcumque inspectio oculis fiat. *Cic. 1. Divinat. 42. 93.* Babylonii in camporum patentium æquoribus habitantes, cum ex terra nihil emiceret, quod contemplationi oculi officere posset, omnem curam in siderum cognitione posuerunt. *Colum. 3. R. R. 12.*

4. Contemplationem suam dirigere ad aliquid. *Petron. Satyr. 12.* Iniecit contemplationem super humeros rusticæ. ¶ 3. Item latiori sensu est consideratio, quæ fit animo. *Cic. 4. Acad. (2. pr.) 41. 127.* Est enim animorum ingeniorumque naturale quoddam quasi pabulum, consideratio contemplatioque naturæ. Adde *Cels. 1. præfat. et Quintil. 3. 6. 88.* *Bursus Cic. 2. Nat. D. 19. 50.* Res magna et diligenter contemplatione dignissima. *Curt. 10. 9. 7.* Contemplatio publicæ felicitatis avertit aliquem aliquo. *Plin. 2. Ep. 1. sub fin.* Totus animus in hac una contemplatione defixus est. *Quintil. 2. 18. 4.* Contemplatione sui frui. *Gell. 20. 5.* Contemplationes naturæ. ¶ 4. Apud seculorum ævi scriptores est etiam idem quod respectus, cum scilicet in agendo habetur ratio alicuius rei, et quasi eam spectamus et contemplamur. *Justin. 7. 5. 7.* Quam scelerum suorum supplicis liberorum contemplatio vindicaverat. *Id. 8. 3. 14.* Reges Thraciæ, non contemplatione justitiæ ejus, sed invicem metuentes, disceptationum suarum iudicem elegerunt. *Papinian. Dig. 18. 1. 58.* Contemplatione arborum fundum comparare. *Ulp. ibid. 3. 5. 6. § 1.* Si procuratori tuo mutuum pecuniam dederò tui contemplatione. et *ibid. § 3.* Si quis negotia mea gesserit, non mei contemplatione, sed tui lucra causa. *Id. ibid. 2. 15. 8. circa med.* Sed et personarum contemplatio habenda est. *h. e.* ratio habenda, discernenda faciendum. *Paul. 2. Sentent. tit. 24.* Contemplatione mortis facta donatio. *h. e.* mortis causa. *Inscript. apud Orell. 3161.* CONTEMPLATIONE MARTIORYM. Adde *altam* apud *eumd. 3649.*

CONTEMPLATIVUS, a, um, qui contemplatur. *Seneca Ep. 95.* Philosophia et contemplativa est et activa: spectat, simulque agit. *F. PHILARGICUS.*

CONTEMPLATOR, ōris, m. 3. qui contemplatur. *Cic. 1. Tusc. 28. 69.* Homo contemplator cæli ac decorum. *Seneca Consol. ad Helv. 8. sub fin.* Animus contemplator admiratorque mundi. *Apul. Florid. 4. n. 18.* Astorum peritissimus contemplator. Adde *Ammian. 19. 1. 7.*

CONTEMPLATORIUS στοιχατικός, *Gloss. Cyrill.*

CONTEMPLATRIX, tris, f. 3. quæ contemplatur. *Cels. 1. præfat. post med.* Medicina contemplatrix eorum, quæ in morbia communia sunt. *Apul. Dogm. Plat. 2.* Disciplina contemplatrix bonorum.

CONTEMPLATUS, a, um, *F. CONTEMPO* et **CONTEMPLO**.

CONTEMPLATUS, us, m. 4. Occurrit tantum in sexto casu singulari; et est ¶ 1. Contemplatio. *Quint. 5. Trist. 7. 66.* magna ipse reduco, A contemplatu submoveoque mali. ¶ 2. Item respectus: *F. CONTEMPLATIO 4. Macrobi. 1. Somn. Scip. 1.* Pro contemplatu probi improbe meriti. *h. e.* respectu.

CONTEMPO, as, avi, atum, are, a. 1. Part. *Contemplatus* in fin. — *Contempro* est idem quod *contemplor*, et antiquioribus tantum in usu fuit, testibus *Non. p. 469. 31.* *Merc.* et *Priscian. 8. p. 797.* *Putsch.* ¶ 1. Est diligenter intueri vel inspicere ocula. *Neposius apud Non. p. 469. 33.* *Merc.* Contempe placide formam et faciem virginis. *Ennius apud Varron. 7. L. L. 9. Müll.* Contempe, et templum Cæris ad lavam aspice. Adde *eumd. apud Non. p. 470. 5.* *Merc. Plant. Trin. 4. 2. 21.* Luca contemplat, circumspectat scæ. *Id. Asin. 3. 1. 38.* Meum caput contemplet. *Id. Epid. 3. 3. 2.* Habere speculum, ubi os contemplant suum. *Id. Merc. 2. 3. 72.* Contemplet, conspiciant omnes. Adde *eumd. Amph. 1. 1. 285., Pers. 4. 4. 15., Epid. 5. 1. 10., Mil. glor. 4. 2. 38.* et *Host. 1. 3. 10.; Accium apud Non. p. 469. 31.* *Merc.*; et *Tili. ibid. p. 470. 2.* *Merc.* — Cum infinito. *Nemesian. fragm. de aucup. 3. p. 40.* *Stern.* Cum pedicas oeci (al. pend) sibi contemplerit adstans. ¶ 2. Item est animo considerare, perpendere. *Apul. Florid. 1.* Uti pauli boni artifices — omnifariam sapientia studium contemplari. — Hinc Part. præter. pass.

Contemplatus, a, um, pro inspecto, considerato occurrit apud *Ammian. 31. 15. 6.* Scriptis relictis, utque decebat, contemplatis. et *ibid. 5. 9.* *Barbarl.* hoc contemplatio, globos irrupere nostrorum.

CONTEMPLO, aris, atus sum, aci, dep. 1. Part. *Contemplans* et *Contemplatus* 2.; *Contemplandus* 3. — Est a con et templum, quæ auguralis vox est, et significat locum capiendi auspicii ab augure lituo designatum, unde in omnes partes est liber aspectus, ut *Varro 7. L. L. 9. Müll.* docet. Itaque *contempla-*

ri proprie significat undique circumspicere, ex omni parte attente intueri (It. *mirare attentamente, contemplare*; Fr. *regarder attentivement, contempler*; Hisp. *mirar con atencion, contemplar*; Germ. *sich umschauen, sich der Betrachtung und Anschauung überlassen*; Angl. *to view, survey, behold steadfastly, gaze upon, contemplate*). Occurrit ¶ 1. Absolute pro simpliciter intueri. *Plaut. Cist. 4. 2. 35.* Sed is hac ablit, contemplabor, hinc hac lit, hinc nusquam ablit. *Ter. Heaut. 4. 1. 4.* At satis ut contemplata modo sis. — Sic *Lucret. 2. 113.* et 6. 189. *Contemplator*, rum etc. et *Virg. 1. G. 187.* *Contemplator* item, cum se aut etc. Adde *eumd. 4. ibid. 61.* Quod simile est Gr. *ἐπαύρας* etc. ¶ 2. Cum Accus. persone aut rei est undique circumspicere, ex omni parte attente intueri. *Plaut. Pæn. 5. 3. 10.* Eho mirari quid, neque me contemplari. *paragoge* pro contemplari. *Ter. Phorm. 1. 4. 32.* Vultum contemplamini: hem, satis est sic? *Cic. Plane. 1. 2.* Cum intueor et contemplor unumquemque vestrum. *Id. 1. Orat. 35. 160.* Sed ea (ornamenta) cum contemplari cuperem, vix aspiciendi potestas fuit. *Id. 6. Ferr. 15. 33.* Accessit ad argentum: contemplari unumquodque otiose et considerare coepit. *Id. 5. ibid. 16. 41.* Codicis lituras tui contemplare in Sthenil nomine. *Id. 2. Nat. D. 38. 98.* Contemplari oculis pulcritudinem cæli. *Id. ibid. 2. 4.* Cælum suspicere cælestiaque contemplari. *Id. 1. ibid. 20. 52.* Deus terras et maria contemplans. *Id. Senect. 16. 55.* Contemplari villam alicuius. *Horat. 3. Od. 29. 7.* Arvum contemplari. *Id. 1. Sat. 2. 91.* Corporis optima contemplari Lyncei oculis. *Id. 1. ibid. 1. 67.* nubes contemplor in arca. *Liv. 35. 28.* Contemplatus ab omni parte loci naturam, cum solus iret, secum ipse agilitat animo. *Id. 30. 36.* Contemplari situm Carthaginiis. *Curt. 3. 4. 11.* Contemplatus locorum situs. *Id. 4. 3. loci naturam.* *Petron. Satyr. 95.* Contemplatus sædissimam volutationem. ¶ 3. Item est animo, mente versare, considerare, perpendere. *Cic. Deiot. 14. 40.* Propono tibi duos reges et id animo contemplare, quod oculis non potes. *Id. Flacc. 11. 26.* Ut totam causam quam maxime intentes oculis, ut ajunt, acerrime contemplamini. *Id. 1. Nat. D. 27. 77.* Quis tam cæcus in contemplandis rebus nunquam fuit, ut non videret, etc.? *Id. 1. Off. 43. 153.* Quæ cognitiones dignæ sunt summo otio secum ipsum contemplari. *Id. 1. Orat. 33. 151.* Omni acie ingenii contemplandis ostendit se et concurrat aliquid.

CONTEMPORALIS, e, et

CONTEMPORANEUS, a, um, adject. qui est ejusdem temporis, æqualis. *Gell. 19. 14. in lemmate.* Contemporaneos fuisse Cæsari et Ciceroni M. Varro-nem et P. Nigidium. *Tertull. advers. Hermog. 6.* Inter cælestes et contemporales ordo non est. Adde *eumd. ibid. 7.*

CONTEMPORO, as, are, a. 1. ejusdem temporis esse facio. *Tertull. Resurr. carn. 45.* Contemporant fetu, coactantem natu.

CONTEMPTÉ vel contemte, adverb. Idem quod contemptim; sed occurrit tantum Comp. *Contemptus* apud *Senes. Brevit. vite 11.* Quæ in sua vides turba speciosius elidi, aut in aliena contemptus. *Tac. 3. Hist. 47.* Barbari contemptus vagabantur. Adde *Sueton. Domit. 11. F. CONTEMPTIM.*

CONTEMPTIBILIS vel contemibilis, e, adject. Comp. *Contemptibilis*. — *Contemptibilis* est vilis, contemni dignus. *Ulp. Dig. 1. 16. 9. § 2.* Patientem esse oportet, sed cum ingenio, ne contemptibilis videatur. *Id. ibid. 21. 2. 37. § 1.* Si margarita, vel quid aliud non contemptibile venerit. *Arnob. 4. 34.* Dii inhonorati, contemptibiles, viles. *Lamprid. Alex. Sev. 20.* Mollior et contemptibilior potestas imperii. *Forc. Latro in Catil. 33.* Nihil temeritate contemptibilis.

CONTEMPTIBILITAS vel contemibilitas, alis, f. 3. contemptus, vilitas. *Cæd. Aurel. 1. Tard. 5.* Continuatio contemptibilitatem parit.

CONTEMPTICUS, a, um, adject. idem ac contemptibilis. Vox a Lexico expungenda; occurrit enim tantummodo in *Not. Tyr. p. 72.*

CONTEMPTIM vel contemptim, adverb. Comp. *Contemptus* *F. in CONTEMPTÉ.* — *Contemptim* est per contemptum. *Neposius apud Non. p. 516. 1.* *Merc.* Superbiter contemptim conterit legiones. *Plaut. Pæn. 3. 1. 34.* Ne nos tam contemptim contemnas. *Lucret. 5. 1125.* Et tamen e somno quasi fuscum deiecit iras invidia interdum contemptim in Tartarus

tetra. *Liv.* 9. 41. Magnifice de se et contemptum de Romanis loquens. *Id.* 2. 35. Contemptum audire minas. *Id.* 7. 7. Morte consulis contemptum ad castra Romana succedentes. *Id.* 37. 10. Superbe quendam et contemptum in aliquem conditionari. Adde *eumd.* 2. 56. et 6. 38. *Curt.* 9. 7. 18. E Dioxippo contemptum militarem eludente ferociam. Adde *Tac.* 3. *Hist.* 9. ad fin.

CONTEMPTIO vel contemptio, *dis*, f. 3. contemptus, despicienda (II. *disprezio*; Fr. *mépris, dédain*; Hisp. *menosprecio, desprecio*; desden; Germ. *die Verachtung, Geringschätzung*; Angl. *a despising, contempting, contempt, scorn, disdain*). *Cic.* 1. *Tusc.* 40. 95. Totam vim bene vivendi in omniarum rerum humanarum contemptione ac despicienda ponamus. Adde *eumd.* 1. *Off.* 4. 13. *Id.* 3. *Off.* 33. 117. Fortitudo est dolorum laborumque contemptio. *Id.* apud *Non.* p. 201. 30. *Merc.* Mortis dolorisque magna contemptio. *Sic Curt.* 10. 8. 29. Mortis perpetua contemptio. Rursus *Cic.* 3. *Phil.* 6. 16. Contemptio periculi. *Id.* *Parad.* 4. 1. § 27. fortuna. *Liv.* 6. 41. deorum immortalium. *C.* 1. *Invent.* 16. 22. Adducere adversarios in contemptionem. *Cæs.* 3. *B. G.* 17. et 5. *ibid.* 47. Vexare alicui in contemptionem. *Id.* 3. *E. C.* 66. Magnam hæc res illis offensionem, et contemptionem ad omnes attulit.

CONTEMPTIUS vel contemptus, *F.* CONTEMPTUS.

CONTEMPTOR vel contemptor, *dis*, m. 3. qui contemnit. *Sall.* *Jug.* 68. Inerat Metello contemptor animus et superbia, commune nobilitatis malum. *Liv.* 39. 40. Cato contemptor gratiæ et divitiarum. *Id.* 44. 22. Contemptor famæ. *Virg.* 7. *Æn.* 648. Contemptor divum Mezentius. *Id.* 9. *ibid.* 205. Animus contemptor lucis. *h. e.* vitæ. *Ovid.* 3. *Met.* 514. Contemptor superbi. *Id.* 12. *ibid.* 170. Contemptor ferri, nulloque forabilis leto Cygus. *Id.* 11. *ibid.* 7. nostri. *Id.* 9. *ibid.* 240. Solum contemptorem petere. *Id.* 3. *Fast.* 49. Contemptor Amulius æqui. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 16. 18. (46). Contemptores vulnerum leones. Alter *Plin.* *Paneg.* 55. Contemptor ambulois animus. *Quintil.* 12. 1. 20. Minime sui contemptor Cicerone. *Tac.* 4. *Hist.* 6. Contemptor opum. *Id.* 6. *Ann.* 38. infamiae. *Sueton.* *Ner.* 56. religiosum usquequaque.

CONTEMPTRIX vel contemptrix, *dis*, f. 3. quam contemnit; et occurrit — a) De personis et abstractis. *Plaut.* *Bacch.* 3. 6. 2. Illa contemprix mea. *Ovid.* 1. *Met.* 161. Propago contemprix Superdum. *Seneca Ep.* 88. Fortitudo contemprix timendorum. *Sil.* *Il.* 17. 411. Turba contemprix periculi. — b) De inanitis. *Plin.* 19. *Hist. nat.* 8. 44. (154). Eruca contemprix frugum. *Id.* 37. *ibid.* 4. 15. (59). Vis invicta adamantis, ferri ignisque contemprix.

CONTEMPTUS vel contemtus, *a*, um, *F.* CONTEMPTUS.

CONTEMPTUS vel contemtus, *us*, m. 4. contemptio, despicientia: et ponitur § 1. De statu ejus, qui despiciat ac contemnitur. Apud *Lucret.* 5. 831. Porro aliud crescit et e contemptibus exit. *Extræ e contemptibus* dicuntur ea, quæ adolescent, et incrementum proficiunt, atque ex humili abjectoque loco evadunt: quo fit ut contemni ac negligi desinant. *Sic Id.* *ibid.* v. 1276. Quod fuit in pretio, fit nullo denique honore: Porro aliud succedit, et e contemptibus exit. *Id.* 3. 85. Turpis enim ferme contemptus et aeris egestas — videntur. *Cæs.* 2. *B. G.* 30. Hominibus Gallis, præ magnitudine corporum suorum, brevis nostra contemptui est. *Sic Sueton.* *Claud.* 15. Passim ac propalam contemptui esse. *Liv.* 6. 2. Non odio solum apud hostes, sed contemptu etiam inter socios nomen Romanum laborare. *Ovid.* 13. *Met.* 859. Atque ego contemptus essem patieretur huius. Adde *eumd.* 2. *ibid.* 527. *Quintil.* 3. 7. 19. Corporis ac fortunæ quibusdam malo contemptum attulerunt. *Tac.* 3. *Ann.* 54. Leges contemptu abolitæ. § 2. De statu ejus, qui alium despicit ac contemnit. *Tac.* 6. *Ann.* 45. Contemptus ambitionis. *Id.* 4. *ibid.* 38. *extr.* Contemptu famæ contemnantur virtutes. *Id.* 5. *Hist.* 5. Contemptus moriendi. *Sueton.* *Tit.* 14. sui. *Id.* *Ner.* 39. infamiae. *Id.* *Aug.* 93. Contemptui habere aliquid. *Quintil.* 12. 2. 30. Contemptus doloris. *Id.* 7. 2. 30. pecoriæ. *Id.* 11. 3. 80. Derisum, contemptum, fastidium verbis labrisque significare. — *NB.* Utrum Cicerone quoque hæc voce usus fuerit, incertum est. Nam quod *Seneca* ex eo affert *Tranquill.* 11., non satis constat, verba ne, an sententiam ejus retulerit. (*F.*

Cic. *Mil.* 34.) Quod vero quidam putant referri a *Quintil.* 8. 3. 21. hæc verba ex *Pisoniæ*, non eo contemptum hominis auxisse: illa certe *Quintilianus* suat, non *Tullius*, ut cuique locum legendi patebit.

CONTENDO, *dis*, di, tom, dere, a. 3. (cum et tendo). Part. *Contendens* I. et II. *B.* 2. a.; *Contentus* I. et in fin.; *Contentendus* II. *A.* 2. a. — Contendo est idem quod tendo, ut valde tendo, totis viribus intendo, undique intendo, extendo, vehementer traho (II. *tendere con forza, tirare*; Fr. *tendre avec force, tirer fort*; Hisp. *tender con fuerza, tirar con fuerza*; Germ. *etwas aus allen Kräften, von allen Seiten, eifrig spannen, fest zusammen- oder anziehen*; Angl. *to stretch, strain*).

I.) Proprie *Sisenna* apud *Non.* p. 258. 26. *Merc.* Simul et tormenta contenduntur. *Sic Cic.* 2. *Tusc.* 24. 57. Ballistæ et reliqua tormenta eo graviores emissiones habent, quo sunt contentas et adductas vehementius. *Virg.* 12. *Æn.* 815. et *Ovid.* 6. *Met.* 286. Contendere arcum. *Sic Ovid.* *Remed. am.* 435. Arcus contenti. — Hinc metonymice de ipsis telis. *Virg.* 5. *Æn.* 520. aerias telum contendit in auras. *h. e.* Jacit, torquet. *Id.* 10. *ibid.* 521. insensam contederat hastam. *Sil.* *It.* 1. 323. Contenta sagitta. — *Sic de fœibus Cic.* 4. *Fin.* 27. 75. Ut in fœibus pluribus, si aulta earum ita contenta numeris sit, ut contentum servare possit. — Hinc figurate de nervis ac viribus. *Cic.* *Fat.* 10. 21. Contendit omnes nervos *Chrysippus*, ut persuadeat alr. *Id.* 2. *Verr.* 12. 35. Onus dignum, in quo omnes nervos atails industriae meæ contenderem. *Lucret.* 4. 980. Contendere summas vires de palma. *h. e.* Intendere ad victoriam obtinendam. *Ovid.* 1. *Pont.* 5. 11. animum in curas. *Lucret.* 4. 1043. quo se contendit dira libido. — Similiter *Virg.* 4. *G.* 412. contende teoacia vincla. *h. e.* contrahere et costringere. *Ovid.* 3. *Art.* am. 285. Contendere illa riso. *Ennius* apud *Farron.* 7. *L. L.* 2. *Müll.* Isque Helespontem pontem contedit in alto. *h. e.* jecit, ab uno ad aliud litus extendit. *Cf. Plin.* 6. *Hist. nat.* 8. 8. (24). Cappadorum gens usque ad ejus regionem contendit. *h. e.* pertinet, extenditur. *Cæs.* 3. *B. C.* 40. Submersamque oavim remulco multis contendeas fœibus abduxit. V. et *Contentus* lo fin. hujus vocis. — Hoc figurate *Lucret.* 4. 472. Contendere causas contra aliquem. *h. e.* item intendere, rursus agere, questionem instituere. *Sic Gell.* 20. 10. Cum lege agitur, et viciatæ contenduntur. *h. e.* intenditur actio de possessione.

II.) Translate duo diversa significat prout præpositio cum *A*) intensiva est, aut *B*) collectiva.

A) Cum præpositio cum intensiva est, § 1. Contendere dicitur de corpore, et significat omnes corporis vires intendere, spectatum ad eundem ac proficiendum; et occurrit — a) Pro maturare iter, accelerare, (quod interdum magis definitur per addita, ut apud *Cæs.* 1. *B. G.* 10. Aliquo contendere magis itineribus. et apud *eumd.* 3. *ibid.* 19. magno cursu). Cæterum hoc sensu, cum casibus metus ad locum, sempissime occurrit, præcipue apud Historicos. Figurata *Cic.* *Orat.* 30. 103. Si quidem potuissemus, quo contendimus, pervenire. Proprie *Id.* 5. *Att.* 2. Tarsum veoi, inde ad Amanum contendit. *Id.* 3. *Verr.* 26. ad fin. Contendere ad mædes. *Cæs.* 5. *B. G.* 9. et 1. *ibid.* 37. *extr.* ad bostes. *Id.* 3. *ibid.* 24. et 2. *ibid.* 19. ad bestium, ad nostra castra. *Id.* 2. *ibid.* 12. ad oppidum. *Id.* 1. *ibid.* 27. ad Rhenum finesque Germanorum. *Id.* 1. *ibid.* 10. in Italiam. *Id.* 2. *B. C.* 42. in castra. *Id.* 2. *ibid.* 24. domum. *Nepos Cüm.* 3. Lacedæmoem. *Id.* *Eumen.* 8. per loca sola. — Et addita itineris quantitate. *Cic.* *Rosc.* *Am.* 34. 97. Quæ res cum nocte una tantum itineris contedere coegit? — Cum solo Accusativo omnia præpos. *Apul.* 2. *Met.* Cum dicto fœcesso, et cubiculum meum contendo. — Hinc *contendere se aliquo* est se conferre. *Licinius* apud *Non.* p. 260. 6. *Merc.* Quo die magistratum obiit, repente celeri gradu per forum se in Capitolium contedit. — b) Cum Infinito verberum itionem, perfectionem etc. significantium: *Forcellinus* autem docet, esse in hac locutione ellipsis, quæ subintelligitur *ire, professi*, aut quiddam simile; quæ verba aliquando exprimentur. *Cic.* *Planc.* 40. 96. A Vibone Brundisium terra petere contendit. Adde *Virg.* 1. *Æn.* 158. *Cæs.* 1. *B. G.* 10. Qua iter in Galliam erat, eum legionibus ire contendit. *Sic Sall.* 4. *Hist.* apud *Non.* p. 258. 23. *Merc.* Ad oppidum ire contendit. Rursus *Cæs.* 3. *B. G.* 6. Contendit reverti. *Id.* 4. *ibid.* 20. proficisci. — c) Hinc *contendere cursum* ad ali-

quem est dirigere. *Plaut.* *Cist.* 2. 1. 58. et *Virg.* 5. *Æn.* 824. § 2. Usurpator et de animo, pro labore, coarsi, curare, niti; et occurrit — a) Absolute, seu cum Accusativo communi tantum. *Cic.* 4. *Verr.* 21. 52. Jam in tanta istius impudentia remittendum est aliquid, ne omnia contendamus. *h. e.* ne omnia exaggerare videamur. *Cf. eumd.* 3. *Off.* 2. 6. Quotum comiti animo potes, quantum labore contedere, tantum fac ut efficias. *Cæs.* 1. *B. G.* 31. Se id contendere et laborare, ne etc. *F.* locum sub d. *Id.* 4. *ibid.* 17. Id sibi contendendum existimabat. — b) Addita per Accus., et præpos. ad re, quæ conando nitendoque spectamus. *Cæs.* 3. *B. G.* 3. Contendere illam itineribus ad salutem. *Cic.* 14. *Phil.* 12. 32. Maximis laboribus et periculis ad summam laudem gloriamque contendere. *Id.* *Mur.* 31. 65. Ad ultimum animo contendissemus. *Cf. eumd.* *Orat.* 62. 210. *Id.* 2. *Off.* 13. 44. Ad ea rectis studiis debent contendere. — c) Interdum loco Accusativi cum præpos. ad ponitur Infinitus, qui actionem significat, quam consando spectamus. *Cæs.* 3. *B. G.* 15. Summa vi transcurrere in hostium naves contendebat. *Id.* 3. *ibid.* 21. Hunc (locum) ex duabus partibus oppugnavit contendere. *Id.* 3. *ibid.* 15. Fuga salutem petere contenderunt. *Id.* 5. *ibid.* 6. Omnibus precibus petere contenderunt, ut etc. *Quintil.* 10. 1. 125. Corruptum dicendi genus revocare ad severiora iudicia contedit. *Cf. Cic.* 1. *ad Q. fr.* 1. 13. § 38. Neque ego non hor contendo —, mulare animum. — d) Item id, quod consando spectamus, per particulam ut vel ne cum Conjunctivo significatur. *Cic.* 3. *Off.* 10. 42. Qui stadium currit, enim et contendere debet, ut vincat. *Id.* *Ligar.* 3. 6. Quantum potero voce contendam, ut populus hoc Romanus exaudiat. *Id.* 1. *ad Q. fr.* 1. 15. Contende, queso, atque elabora, ut etc. *Cæs.* 5. *B. G.* 8. Remis contendit, ut eam partem insulae caperet. *Id.* 1. *ibid.* 31. Se id contendere et elaborare, ne ea quæ dixisset enuncieretur. — e) Hinc *contendere aliquo ad aliquo*, et *æquius contendere ab aliquo* ut etc. est eundem, ut ab aliquo obtineas. *Cic.* 13. *Fam.* 7. Non erat causa, cur a te hoc tempore aliquid contenderem. *Id.* *Quint.* 24. 77. Cum a me peteret et summe contederet, ut suum propinquum defenderem. *Id.* 9. *Att.* 17. Nec dubito, quin a me contendat, ad urbem veniam. *Est qui leggit ut veniam; quam lectionem et Orellius in tertium recepit, et nos præferendam ducimus.* *Id.* 1. *Orat.* 36. 166. Maxima voce, plurimis verbis contendere ab aliquo, ut etc. *Id.* 2. *Fam.* 6. Veracius contendere ab aliquo, ut etc. *Id.* 1. *ad Brut.* 14. Omni studio a te contendo, ut ne etc. *Cæs.* 7. *B. G.* 63. Adui contendunt, ut ipsi summa imperii tradatur. — Hug. peritient et illa *Cic.* 12. *Fam.* 30. 5. A magistris cum contederem de proferendo die. *Id.* 2. *Off.* 20. 71. Ne quid contra æquitatem contendas. — Vis interdum ipsi verbo addita est per Adverbia. *Sueton.* *Domit.* 2. Omni ope contendere, ut etc. *Id.* leg. opere. *Id.* *Vitell.* 3. Magnopere contendere, ne etc. *Id.* *Cæs.* 1. Perlinaciter contendere. — Denique cum Accus. *Varro* apud *Non.* p. 259. 32. *Merc.* Et petere imperium populi, et contendere honores. Et passive *Cic.* 4. *Verr.* 53. 131. Propter magnitudinem potestatis hic magistratus a populi summe ambitione contenditur.

B) Cum præpositio cum collectiva est, § 1. Active contendere est plura simul tendere, opponere, ut inter ea fiat comparatio; adeoque est comparare, conferre. Res autem quæ comparatur, aut ipsa loquendi ratione significant (pote per numerum plur., vel per adjectivum *quisque* etc.); aut inter se connectuntur particula et, vel præpositione cum, vel interdum Dativo apud *Poetas*, vel raro admodum præpositione ad. *Cic.* 2. *Cat.* 11. 25. Si ipsas causas, quæ inter se configunt, contendere velimus. *Id.* 2. *Invent.* 49. 145. Contendere leges. *Gell.* 2. 23. Græca comparare et contendere. *Tac.* 12. *Ann.* 1. Nec minore ambitu femine exarserat, cum suam quoque nobilitatem, formam, opes contenderet. *Id.* 13. *ibid.* 3. Vetera et presentia contendere. *Nævius* apud *Non.* p. 259. 6. *Merc.* Cavæ, tuam contendas iram contra cum ira liberi. Adde *Cæcilius* apud *eumd.* p. 259. 1. *Cic.* *Rosc.* *Am.* 33. 93. Quidquid tu contra dixeris, id cum defensione nostra contendito. *Id.* 3. *Nat. D.* 4. 10. Ratio mea cum tua ratione contendit. *Tac.* 4. *Ann.* 32. Nemo annales nostros cum scriptura eorum contenderit. *Horat.* 1. *Ep.* 10. 26. qui Sidonio contendere callidus ostro Nescit æquinate potentia velera

Sueton. Aulon. Grat. act. 14. Non ego me contendit Frontoni. Adde *Lucilius* apud *Non. p. 258. 31. Merc. Accius* apud *Non. p. 258. 8. Merc.* Video te, mulier, more inultarum utitur, ut vim contendas tuam ad maiestatem viri. — Interdum alter tantum comparationis terminus significatur. *Varro* apud *Non. p. 259. 10. Merc.* Age nunc, contende alterum genus philotheron. *Plautus* apud *eumd. p. 258. 29.* Signum recte comparebat, huius contendit annulum. ¶ 2. Neutorum more, sine Accusativo, et quidem generaliter, sapissime ponitur pro certate, configere, in contentiorem venire; et occurrit — a) Absolute, seu sine additis. *Cic. 5. Ferr. 42. 99.* Si liceri non destitit: illi contenderunt. *Id. Cic. 23. 65.* Si contra verbis et litteris — contenditur. *Id. Planc. 19. 47.* In hac causa desinamus aliquando vulgari et pervagata declamatione contendere. *Id. Quint. 21. 66.* Inimicissime atque infestissime contendere. *Seneca 1. Controv. 1.* Inter duos contententes melius elidat. *Quint. 3. 4. 8.* De his lite contenditur. — b) Cum Accus. et praepos. inter. *Lucret. 3. 763.* neque inter se (animas) contendunt viribus. *Cic. 5. B. G. 3.* Inter se de principatu contendere. *Id. 2. Phil. 9.* Interim praelio equestri inter duas acies contende-batur. *Paulo aliter Sueton. Vitell. 4.* Inter citharædos contendere. — c) Cum Ablat. et praepos. cum. *Cic. 5. Fam. 8. a med.* In quo, etiam si multi mecum contendunt, tamen omnes facile superabo. *Id. Brut. 70. 240.* Jurgio contendere cum iudice. *Id. 4. Herenn. 52. 65.* In iudicio cum aliquo. *Id. Quint. 31. 96.* Jure cum aliquo. *Id. 1. Orat. 10. 41.* Interdicto cum aliquo. *Id. 7. Att. 9. 2.* armis cum aliquo. *Cic. 7. B. G. 67. extr.* bello cum aliquo. *Sall. Cat. 53.* cum magnis legionibus parva manu. *Nepos Arist. 1.* de principatu cum aliquo. *Ovid. 10. Met. 470.* pedibus cum aliquo. h. e. quod *Virg. dist. 5. En. 291.* Contendere cursu. *Propert. 2. 24. 23.* Ingenio et arte cum aliquo. *Martial. 7. 41.* muneribus et carminibus cum aliquo. — Et de abstractis *Cic. Rosc. Am. 47. 136.* Quis enim erat, qui non videret humilitatem cum dignitate de amplitudine contendere? — Interdum alter casus omittitur; facile enim subauditur inter se, aut cum hoste etc. *Virg. 6. En. 643.* Contendent ludu. h. e. inter se. *Nepos Miltiad. 4.* ad fin. Utrum moribus se defenderent, an obviam irent hostibus adeoque contenderent. h. e. cum ipsis hostibus. — d) Cum Accus. et praepos. contra. *Cic. 3. Fin. 20. 66.* Tauri pro vitalis contra leones summa vi impetique contendunt. *Cic. 2. B. G. 13.* Contendere armis contra populum Romanum. *Caull. 64. 101.* contra saevum monstrum. — Et cum Accus. communi. *Cic. 1. Off. 31. 110.* Nihil contra naturam universam contendere. *Id. Quint. 25. 78.* Tamen ne veris, ut possis hac contra Hortensium contendere? h. e. defendere. — e) Cum Accus. et praepos. adversus. *Antonius* apud *Cic. 14. Att. 13.* Si duriorum te praebes, non contendam ego adversus te. — f) Denique apud Poetas cum Dativo. *Lucret. 3. 6.* quid enim contendat blundo Cygnis? *Propert. 1. 7. 3.* primo contendit Homero. *Id. 1. 14. 7.* Non tamen ista meo valant contendere amori. *Stat. 1. Silv. 3. 101.* Seu tibi Pindaricis animus contendere plebis. ¶ 3. Item neutrorum more, sed specialiter, est in iudicio vel lite velle affirmare, tueri, tenere; et occurrit cum Accus. et Infinitivo. *Cic. Planc. 19. 48.* Sic ego hoc contendo, me tibi — cuiuscumque tribus rationem poposceris, redditorum. *Id. 7. Fam. 32. 2.* Ut sacramento contendas, mea non esse. *Nepos Themist. 7.* Ad Ephoros accessit, atque apud eos contendit, falsa his esse delata. *Horat. 1. Ep. 16. 37.* Contendat loquace collum pressisse palcrum. *Ovid. 2. Amor. 8. 10.* Illum ego contendi mente carere bona. *Quint. 2. 5. 25.* Quosdam — et fuisse ouper et nunc esse, quidam — contenderim? — Interdum Indinitus facile subintelligitur. *Cels. praefat. ante med.* Si manantia corpuscula iter claudunt, ut Asclepiades contendit. — Hinc Part. praeter. pass.

Contentus, a, um, adjective quoque usurpatur, unde *Comp. Contentior I. et Sup. Contentissimus II.*

I.) Proprie contentus est adductus, intentus, extensus, eique opponitur *laxus, remissus*; et occurrit de corpore ejusque membris. *Lucilius* apud *Non. p. 266. 2. Merc.* Muscipula contenta, scorpis cauda sublatâ. *Cic. 2. Tusc. 23. 54.* Onera contentis corporibus facilius feruntur, remissis opprimant. *Lucret. 1. 324.* Contenta acies oculorum. *Cf. Id. 4. 807.* Ocu-

li contendunt se, cum tenui quæ sint, carnere aspant. Et *Sueton. Tib. 7.* Contentis oculis aliquem prosequi. *Virg. 3. G. 536.* Contenta cervice trabant stridentia plaustra. *Horat. 2. Sat. 7. 77.* Contento poplite. — Hinc *Id. 2. Sat. 7. 20.* Jam contentio, jam laxo fune laborat.

II.) Translate est intensus, fervidus, conciliatus. — a) Absolute. *Cic. Sert. 6. 13.* Contento studio car-saque venire. *Id. Orat. 17. 56.* Contenta voce atrociter dicere, summissa leniter. *Sic Apul. 4. Met.* Contentissima voce clamitans. *Claudian. 2. in Eutrop. 169.* illa per auras Tot freta, tot montes uno contenta volatu Transiit. h. e. concitata. *Sic Val. Flacc. 3. 135.* et pectus arundo Per medium contenta fugit. *Armanian. 23. 11.* Aut rapax, aut feritate contentior. — b) Addita re, in qua quis contentus est. *Lucret. 4. 964.* Aut quibus in rebus multum sumus ante morati, Atque in ea ratione fuit contenta magis mens, In somnis eadem plerumque videmur obire. *Sic Ovid. 15. Met. 545.* Mens exiliis contenta suis.

CONTENEBRASCO, acis, avi, ascere, n. 3. simul tenebrascio. Impersonaliter *Varro 3. R. R. 2. 11.* Rursus pascunt, quod contenebravit. *Forcellinus* hunc locum ad CONTENEbro retulerat, formamque admiserat *Contenebrat, abat.*

CONTENEBRATUS, a, um. F. CONTENEbro. CONTENEbresco, scis, scere n. 3. simul tenebresco. Impersonaliter occurrit apud *Vulgat. interpr. Jerem. 13. 16.* Date Domino Deo vestro gloriam, antequam contenebrescat.

CONTENEbro, as, avi, alium, are, a. 1. Part. *Contenebratus.* — Contenebro est tenebris operio. *Tertull. advers. Heret. 12.* Nemo ab eo illuminatur, a quo contenebratur. *Id. Sejan. 10. circa med.* A sexta contenebratus orbis defuncto Domino lugubre fecit officium.

CONTENSUS, pro contentus, vel intensus, legitur a nonnullis apud *Lucret. 2. 99.* ubi alii condensus.

CONTENTE, adverb. duo diversa significat, prout est A) a verbo contendo, aut B) a verbo contineo.

A) Contenta a contendo, unde *Comp. Contentius I. et II.*, et *Sup. Contentissimus II.*, est intente, extente, adducte.

I.) Proprie. *Cic. 2. Tusc. 24. 57.* Plaga hoc gravior, quo est missa contentius. *Id. 5. ibid. 34. 79.* Cum usque ad vesperum contentius ambularet.

II.) Translate. *Cic. 2. Tusc. 24. 56.* Genu M. Antonium vidi, cum contente pro se ipse diceret, terram tangere. *Id. 3. Orat. 55. 212.* Isdem ornamentis uti licebit, alias contentius, alias remissius. *Gell. 18. 1.* Acriter atque contente pro suis decretis propugnare. *Id. 3. Curiose atque contente Plauti comedias lectitare. Apul. Florid. n. 8.* Contentissime clamitare.

B) Contenta a contineo est parca, continenter, ut *Non. p. 83. 7. Merc.* exponit. *Plaut. Asin. 1. 1. 63.* Illum mater acriter contenteque habet. *Pacat. Paneg. Theodos. 13.* Parca contenteque vivere.

CONTENTIO, onis, f. 3. actus contendendi: sed occurrit translate tantum, et diversa quidem significatione, prout A) Praeposito cum est intensiva, aut B) Collective.

A) Cum Praeposito cum est intensiva, contentio est idem atque intentio, studium, conatus; eique submissio et relaxatio opponuntur: usurpatur autem ¶ 1. Subjective, uti ajunt, seu ratione habita hominis, bruti animalis etc., qui contenti ac conatur. De viribus physiciis, ac — a) Praecipue de voce. *Cic. 1. Off. 41. 146.* Contentio et submissio vocis. Adde *eumd. 2. Tusc. 24. 55.* (Binæ contentiones vocis et remissiones apud *eumd. 1. Orat. 61. 251.* sunt binæ protases et apodotes periodi, quod in illis vox aliquantum contenditur, in his remittitur). *Sic Plin. 26. Hist. nat. 13. 85. (137).* Vocis aut lateris contentiones. — Hinc contentio in re oratoria, ut definit *Cic. 3. Herenn. 13. 23.* ubi de molitudine. seu inflectione vocis verba facit, est oratio acris, et ad confirmandum et consulandum accommodata. F. infra sub B. 3. Hæc dividitur in continuationem et distributionem. Illa est orationis enunciande acceleratio clamosa: hæc Bi, cum raris et brevibus intervallis orator acriter vociferatur. — Porro contentio orationis est cum incitata fervensque fertur oratio: cui opponitur lenitas et remissio. *Cic. 1. Orat. 60. 255.* Tu jamdiu multo dictis remissius et lenius, quam solitas: neque minus hæc tamen tua gravissimi sermo-

nis lenitas, quam illa summa vis et contentio probatur. — b) De aliis humani corporis conatibus, etiam absolute. *Cic. 1. Divinat. 23. 73.* Equus submersus voraginibus non extitit: quem cum maxima contentione non potuisset extrahere etc. *Plin. 10. Hist. nat. 72. 92. (197).* Contentione plurimum revomere. — c) De insanis, ratione tamen habita virium, ex. gr. gravitatis, quæ in libidem agunt. *Cic. 2. Nat. D. 45. 116.* Omnibus terræ partibus in medium vergentibus, nihil interruptum, quo labefactari possit tanta contentio gravitatis et ponderum. ¶ 2. Item subjective, sæpe transfertur ad animum. *Cic. 2. Orat. 5. 23.* Olli fructus est, non contentio animi sed relaxatio. Adde *eumd. Arch. 6. 12. Id. Hortens. apud Non. p. 264. 15. Merc.* Magna animi contentio adhibenda est in explicando Aristotele. *Cf. eumd. 3. Orat. 61. 236.* Aliquando ab hac contentione disputationis animos nostros curamque laxemus. ¶ 3. Objective, seu ratione habita rei, ad quam contendimus, est studium, conatus aliquid adipiscendi. *Cic. 1. Off. 25. 87.* Contentio bonorum h. e. studium et conatus bonorum adipiscendorum. *Id. 4. 6.* libertatis dignitatisque. *Quint. 4. 5. 12.* dignitatis. *Id. 1. 2. 24.* palma. h. e. pro palma.

B) Cum Praeposito cum est collectiva, ¶ 1. Contentio est collatio et comparatio: F. CONTENTIO II. B. 1. — a) Generaliter. *Cic. Planc. 2. 5.* In ea causa contra dicendum est, in qua quædam hominum ipsorum videtur facienda esse contentio. *Id. Pis. 22. 51.* Facere contentionem fortunarum. Adde *eumd. 1. Off. 17. 57.* ubi conjungitur contentio et comparatio; et 2. *Herenn. 14. 21.* — b) Hinc specialiter apud Rhetores contentio est figura tum verborum, tum sententiarum, in qua et verba cum verbis, et sententiæ cum sententiis conferuntur et comparantur: eadem nimirum, quæ antithesis, contrarium et contrapositum. *Cic. 4. Herenn. 15. 21.* 18. 25. et 45. 58; et *Quint. 9. 2. 2.* Differt ea, quæ est verborum, ab ea, quæ sententiarum, quod illa, inquit *Cic. 4. Herenn. 45. 58.* ex verbis ceteris relatis constat, hic sententiam contrariæ et comparatione referantur oportet. — Hanc ipsam intellexisse videtur *Cic. 3. Orat. 53. 205.* et, qui eam locum describit ad verbum, *Quint. 9. 1. 31.* Nam quod ait *Turneb.* ad hunc loc., non posse hic accipi pro oppositione vocum contrariarum, quæ est figura verborum: *Cicero* autem et *Quint.* hic enumerant figuras sententiarum: itaque intelligi vehementer et acriter orationem, quæ interdum habet *διδωται*; primo quidem hæc acris oratio (de qua supra diximus) non est figura: deinde manifeste concluditur *Turneb.* ex *Cic. ad Herenn.*, qui contentiorem etiam inter figuras sententiarum ponit. nū modo dictum est. — c) Item specialiter apud Grammaticos contentio est comparatio seu collatio, unde sunt gradus comparativus et superlativus. *Varro 9. L. L. 75.* Dittam de altero genere vocabulorum, in quo contentiones sunt, ut album, albius, albiissimus. — d) Quoniam vero comparatio propria et stricto sensu est actus parum parum conjungendi, et contentio pro comparatione, ut diximus, usurpatur; ortum est forsasse singulare illud *Censorin. de die nat. 5.* Contentio gregum. h. e. eorum additura. ¶ 2. Item frequentissime ponitur pro certamine, controversia, pugna: F. CONTENTIO II. B. 2. — a) Generaliter. *Cic. Sert. 27. 58.* Antiochus magna belli contentione superatus. *Forcellinus* hoc loco pro intentione et constata accepit. *Id. 1. Off. 26. 90.* Propter crebras contentiones praeflorum. *Id. Mur. 16. 34.* Pugna summa contentione pugnat. *Plin. 7. Hist. nat. 45. 45. (149).* Contentio Perusina. h. e. bellum circa Perusiam gestum. *Cic. Balb. 8. 21.* Magna contentio Heracleensium fuit, cum magna pars evi. *Id. 2. Phil. 1. 2.* Deceruit cum aliquo contentione dicendi. *Id. 1. Off. 38. 137.* Contentiones, quæ cum inimicissimis sunt. *Id. 3. Legg. 10. 24.* Facere contentiorem cum aliquo de aliqua re. *Id. 2. Phil. 3. 7.* Tamquam mihi cum M. Crasso contentio esset, cum quo multa et magna fecerunt. Adde *Quint. 4. 2. 132.* Rursus *Cic. 3. Legg. 11. 25.* Habere aliquid contentionis cum aliquo. *Id. 4. Acad. (2. pr.) 43. 132.* Est inter eos de tota possessione contentio. *Id. Sert. 21. 47.* Inter assiduosimos homines hæc contentio fuit, ut illi dicerent, etc., alii autem etc. Adde *Quint. 13. 1. 47. Tac. Agrin. 9.* Contentio adversus procuratores. *Cic. Cael. 22. 55.* Ponere aliquid in contentione, utrum etc. *Id. Dicit. in Q. Cæcil. 19. 62.* Neque fere nequam

venit in contentionem de secosando, etc. quin etc. — b) Specialiter in re oratoria, quatenus sermoni opponitur, est oratio, quæ adhibetur in disceptationibus iudicialium, contentio, senatus, ut ait *Cic. 1. Off. 37. 132.* — c) Item specialiter apud Rhetores contentio dicitur disputatio, quatenus distinguitur a quaestione seu controversia, quæ oritur ex scripto, aut aliis locis iudicialibus. *Cic. Oral. 14. 45.* Quoniam quidquid est, quod in controversia aut in contentione versetur, etc. *Quod Ciceronis loco lucem affert, quod est 2. Orat. 24. 104. Adde Quintil. 3. 6. 44.* — d) Denique contentio ponitur etiam pro sophistarum rhetorum vitio. *Cic. 1. Orat. 11. 47.* Verbi enim controversia jamdiu torquet Græcos homines, contentiones cupidiores, quam veritatis. Et laetiori sensu *Curt. 8. 4. 33.* Animi prava contentioe provelus. ¶ 3. In re oratoria, contentio, ut docet *Cic. 3. Herenn. 13. 23.*, est oratio, seu pars orationis ad confirmandum et confutandum accommodata; qua similium oratorum sententiam suam argumentis confirmat, loquitur ac defendit. *V. CONTENTIO II. §. 3.*

CONTENTIOSUS, s, verb. Comp. Contentiosius et Sup. Contentiosissime. — Contentiose est cum contentione et affirmandi pertinacia; occurrit eodem tantummodo de rhetorica et dialectica. *Quintil. 18. Declam. 6.* Necesse est contentiosius loquaris, quod probare non possis. *Hieronym. 2. advers. Jovinian. 10.* Quod si contentiose dixerint, etc. *Augustin. 20. Civ. Dei 1.* Contentiosissime defendere id quod falsum est.

CONTENTIOSUS, a, um, adject. Comp. Contentiosior. — Contentiosus est qui cum contentione fit. *Plin. 2. Ep. 19.* Oratio, de qua loquor, pugnat et contentiosa est. *Martian. Dig. 1. 18. §. 3.* Omnes procoales, statim quam urbem egressi fuerint, habent jurisdictionem, non tamen contentiosam, sed voluntariam. h. e. quæ exercetur in re, quæ in contentione venit, vel in eos, qui de re aliquo jure contendunt. *Quintil. 5. Declam. 1.* Avilissimam moriendi cupiditatem contentiosa mendacitate fallebam. h. e. pertinaci. *Apul. 8. Met.* Et tamen ad hoc ipsum, quod non potest, contentiosus pernicie, quasi posset, impellitur. h. e. obstinatione perniciosa. *Augustin. Ep. 174.* Quid est contentiosius, quam ubi de re constat, certare de nomine?

CONTENTUS, a, om. *V. CONTENTO* et **CONTINEO**.

CONTEREBRO, as, are, a. 1. terebrare. *Cæc. Aurel. 2. Pard. 3.* Humoris fluor ita jugis, ut ossa conterebat. h. e. carie aedat.

CONTEREBROMIA, m, l. 1. vox composita a *contero*, et *Bromus* idem ac *Bacchus*, algoliscit omnem illam terram, quam Bacchus exercitio lustravit: vel regionem quaecumque vini feracem: vel in qua multum vini contrahitur, seu consumitur. Vox joculariter a *Plauto* novata *Curc. a. 3. v. 76.*

CONTERGO, gis, si, gere, a. 3. simul tergo. Vox a *Lexico* expungenda; occurrit enim tantummodo in *Not. Tir. p. 80.*

CONTERMIUS, as, avi, stum, are, n. 1. confinio jungo, conterminos, sum. *Ammian. 14. 2.* Per municipia, quæ isdem conterminant. *Id. 23. 6.* Quibus Arabes beati conterminant.

CONTERMINUM, l. *V. voc. seq. io fin.*

CONTERMINUS, a, um, adject. (cum et terminus) finitimus, vicinus (il. *confinante, vicino*; Fr. *limitrophe, contigu, voisin, proche*; Hsp. *limitaneo, contiguo, vecino*; Germ. *gränzenachbart, angränzend*; Angl. *neigh to, neighbouring, bordering upon, touching at the boundaries, conterminous*).

1.) Proprie occurrit — a) Fere cum *Dalivo*. *Ovid. 15. Met. 315.* Sybaris nostris arvis conterminos. *Id. 8. ibid. 553.* Stabula ripæ contermina. *Id. 4. ibid. 90.* Ardua morus erat, gelido contermina fonti. *Plin. 13. Hist. nat. 44. 28. (90).* Aethiopia Egypti contermina. — b) Interdum cum *Genitivo*. *Apul. 6. Met.* Prædicti jugi conterminos locos appulit. et paulo post. Hujus conterminam quare Tænarum. *Sil. It. 5. 610.* conterminus æsculus ædis. *Al. okter leg.* — c) Et cum *Ablativo* propter cum præpos. inherenter. *Apul. 4. Met.* Locum tacu aliquo conterminum. — d) Absolute. *Plin. 18. Hist. nat. 6. 7. (35).* Cn. Pompejus nunquam agrum mercatus est conterminum.

II.) Translate. *Stat. 7. Theb. 702.* Morti contermina virtus. h. e. vicina. — Hinc

Conterminus, s, m. 2. absolute, substantivorum more, pro vicino dicit *Colum. 1. R. R. 3. 7.* Nam si

Antiochus ille cuiquam potuit tolerabilis esse conterminus.

CONTERMINUM, i, n. 2. absolute, substantivorum more, est confine. *Plin. 37. Hist. nat. 9. 40. (122).* Eadem (gemma) et pharanitis, io contermino Arabiz, gentis nomine. *Tac. 6. Ann. 36.* In longinqua et contermina Scythiæ fugam maturavit.

CONTERNATIO, onis, f. 3. ternorum comparatio, ut *Conternatio factæ, Conternationum sortitio*, apud *Hygin. de limit. p. 191. Goes.*

CONTERNATUS, a, um. *V. voc. seq.*

CONTERNO, as, avi, stum, are, s. 1. Part. *Conternans et Conternatus.* — Conterno est ternum numerum comparo, ut *combino* binum. *Hygin. de limit. p. 191. Goes.* Si permissum fuerit, ut inter convenientes conternentur, conteroali sortiri debebant qui tres primam centuriarum sortem accipere debeant. — Conternos est etiam *τρηνίς*, trimus, tres annosustus. *Hieronym. in Isaiam 5. 15. 5.* Possumus vitulam conternantem pro perfecta ætate accipere: sicut enim tricesimus annus io hominibus, ita io pecudibus ac jumentis tertius robustissimus est. h. e. vitulam trimam. *V. et Fulg. interpr. Isof. 15. 5. et Jerem. 48. 34.*

CONTERO, tēris, trivi, (raro triv), tritum, tētere, a. 3. (cum et tero). In illo *Ovidii Medic. fac. 89.* Hæc ubi contriveris, quod secundæ syllabæ ratio obstat (quamquam ita constanter reperitur in MSS., ut cridit monent), quidam ediderunt *contereris*. Alii mallet *contrieris*. Est etiam qui velit *contrivis*. — Simplex verbum tero habuit olim in præterito *terui*. Hinc *Tibull. 1. 7. 70.* proprios ego tecum, Sit modo fas, acoos contrivisse velim. *Apul. 8. Met.* Manum mordicus arreptam peioissime contero. Ita utroque loco *Heins.* ad *Ovid. Heroid. 19. 17.* et *Brouckus*. Alii aliter. Ceterum conterus veius præteritum pro contrivi occurrit etiam apud *Venant. Fortun. 6. 4. 33.* Calcavi tumidos hostes, erexit amicos; Fovit subiectos, conteruitque leros. Quod vero ad *Tibullum* attinet, animadvertendum est, eund. dixisse quoque 1. 4. 48. Aut opere insectas atteruisse manus quod pro *conteruisse* facit. — Dividitur per limes in illo *Propertii 3. 11. 10.* Coque terunt fastus etc.; nisi quod alii rectius leg. *Quæque terunt.* — Part. *Contritus* l. 1. 2. et 3. et in fin.; *Conterendus* l. — Contero est idem quod tero, vel simul aut valde tero, comminuo, contendo (Il. *pestare, ridurre in polvere, frangere in piccoli pezzi*; Fr. *broyer, mettre en pièces, réduire en menus morceaux*; Hsp. *majar, triturar*; Germ. *in kleine Stücke zerbrechen, zerreiben, zerbröckeln*; Angl. *to break or bruise small*).

1.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu conteri ea corpora dicuntur, quæ in particulas franguntur, comminuantur. *Lucret. 4. 697.* quod fracta magis redolere videntur Omnia, quod contrita, quod igni conlabeata. *Purro 2. R. R. 7. 8.* Syllæ modicum conterunt cum aqua ad mellis crassitudinem. *Ovid. Medic. fac. 60.* vivis cornu cervi Contere. *Plin. 26. Hist. nat. 11. 70. (113).* Radix arida contrita in pulverem. *Id. 30. ibid. 7. 20. (62).* Contere aliquid in cinerem. *Id. 26. ibid. 11. 70. (114).* Quoquofoili contrita folia ex vino pota. *Id. 26. ibid. 7. 24. (40).* Cauliculus conteritur ex vino vetere. *Id. 29. ibid. 6. 38. (132).* Arnoeus contritus in oleo vetero. *Cels. 6. 21. n. 6.* Cochleæ contere. — Hinc figurate *Plaut. Cist. 2. 3. 66.* Conteris tu tuas me oratione, mulier. h. e. enecas, veluti membratim discerpis ac lapias. *Cic. Prov. cons. 13. 33.* Ceteras nationes contrivit, domuit. h. e. armis confudit, prostravit, calcavit, ut *Justin. 12. 16.* loquitur. At *Orellius rectius legit* conteruit, — domuit. ¶ 2. Latiori sensu apud *Medicos contriti* dicuntur, qui os aliquod ex ictu, vel casu contritum habent. *Plin. 29. Hist. nat. 2. 9. (33).* Succidam lanam imponam desquamatis, percussis, locustis, collisitis, contritis, dejectis. ¶ 3. Item latiori sensu *Petr. Satyr. 17.* Reterit superbum pallio caput, et manibus inter se osque ad articularum strepitum contritis, quænam est, inquit, etc. h. e. constringendo et torquendo veluti fractis. Est qui leg. *constrictis*, minus recte. Simile est illud *Senecæ Ira 4.* Adifico articulum crepitum, cum se ipsæ manus frangant, etc. *Id. 1. ibid. 1.* Articulum se ipsos torquentium sonus. *Et Propert. 4. 7. 11.* at illi Pulcibus fragiles increpue manus. *V. CONCREPO* et **INFRINGO**.

II.) Translate. ¶ 1. Contere ponitur pro consumere, absorbere. *Ovid. 3. Art. am. 91.* Conteritur

ferrum, silicea tenuantur ab usu. *Quintil. 2. 4. 29.* Supellex coteritur pluribus et diversis officiis. *Cic. 9. Fam. 25.* Hædææα λῖπου (h. e. volumen, librum), quam conteriam legedo, totam in hoc imperio explicavi. *Al.* inter quos et *Orell.*, leg. contriveram. *Poetice Propert. 2. 25. 13.* Contere riam sacram. h. e. frequentissime via sacra ire, ambulare. *Plaut. Asin. 2. 4. 13.* Lætera (stimulo) coteram toa. *Zueret. 2. 1160.* Conterimusque boves et vires agricolarum Conficimus. *Tac. Agric. 31.* Corpora ipsa ac manus silvis ac paludibus emundiosis inter verbera ac cantumellis conterunt. *Plaut. Most. 4. 2. 68.* Is vel Herculis contereere quæstam possit. *proverbialis locutio de valde prodigo.* — Huc referri potest et illud *Cic. 9. Att. 3.* Ego argumento epistolarum. Quæ enim sunt horum temporum, ea jam contrivimus. h. e. scribendo consumpsimus. Item illud ejusd. *Cic. 1. Fam. 9. 20.* Ejus gravissimas injurias voluntaria quidam oblivione contriveram. h. e. ex animo omnino deleveram. ¶ 2. Interdum est per contemptum deprimere, calcare. *Plaut. Pæn. 3. 1. 33.* Quamquam sumus pauperculus, est domi, quod edimus, ne nos tam contemptum conteras. *Nævius apud Non. p. 516. 1.* *Merc.* Superbiter rontemplim conteri legloos. *Plaut. Rud. 3. 4. 44.* Contereere aliquem indiguo quæsto. *Cic. 5. Tusc. 30. 85.* Cum virtutem ad cælum extulerint, reliqua ex collatione facile est contereere atque conternere. Sic *Id. Sent. 40. 80.* Præmium jam contritum et contemptum, iudicium honorum. ¶ 3. Sæpius contereere est magno studio impedere, aliquis re frequenter uti; et occurrit — a) *Contereere curam, operam* etc. *Plaut. Most. 3. 1. 54.* Quid ego hic recurrem, aut operam sumam, aut conteram? *Ter. Phorm. 1. 4. 32.* Frustra operam contereere. — b) *Contereere se vel conteri in aliqua re* est magno studio in ea versari. *Cic. 1. Fin. 21. 72.* Contereere se io musicis, geometria, etc. *Id. 1. Orat. 58. 249.* Conteri in causis, in negotiis, in foro. — c) Præcipue dicitur de tempore, pro losomere, agere; et occurrit modo cum *Ablat.* et præpos. *in*, modo cum *Abst.* sine præpos. *Plaut. Bacch. 4. 6. 11.* Contereere ætatem in pistrino. *Ter. Adelph. 5. 4. 15.* vitam in querendo. *Cic. 1. Legg. 20. 53.* ætatem in libris. *Id. Amic. 27. 104.* tempus in studiis litterarum. *Propert. 2. 1. 46.* diem in arte. *Lucret. 3. 1080.* Qui somno partem majorem coteris evit. *Cic. 7. Ferr. 10. 26.* Diei brevitatis contrivis, noctis longitudo flagillis contereatur. *Quintil. 1. 12. 18.* Contereere tempora spectaculis, tesseris etc. — Hinc Part. præter. pass.

CONTRITUS, a, um, cujus exempla superius retulimus, adjectivæ quoque occurrit, sed translate. *Cic. 2. Fin. 10. 52.* Contritum vestale proverbium. h. e. utilissimum. *Id. 1. Orat. 31. 137.* Communia et contrita præcepta.

CONTERRENEUS, a, um, adject. qui est ejusdem terræ, seu regionis. *Plin. Hist. nat. præfat. 1.* (quam tamen *Harduin. Plinio* abjunctat). Ut obicere molar Catullum conterraneum meum. (Agnosca et hoc castrense verbum). Ille enim etc. *Castrense verbum*, quis utebatur eo io castris milites ex variis locis convenientes, ad regiones illas lris quodam modo significandas, unde nomina dederant. — *Ant. Jos. a Turre Rezzonici in Disquisit. Plinian. T. 1. p. 247.* multis argumentis probat, apud *Plin. loc. cit.* non *conterraneum*, sed *congeraneum* seu *congeraneum* legendum esse, idemque significare ac *congeronem*, quam vocem vide suo loco. — At *Sillig* et *conterraneum* retinuit et hoc castrense verbum esse contendit.

CONTERREO, res, rhi, ritum, rera, a. 2. (cum et terreo). Part. *Conterritus.* — Conterreo est idem quod terreo, aut valde terreo; et fere occurrit addita per *Ablativum* re, quæ quis terretur. *Lucret. 2. 623.* pectora vulgi Conterreere metu. *Cic. 1. Orat. 49. 214.* Hanc loquacitatem nostram vultu ipso aspectuque conterreat. Adde *Tibull. 4. 1. 71.* *Virg. 3. En. 597.* aspectu conterritis hæsit. *Id. En. 54.* nova pugna conterrita sorte. *Ovid. 6. Met. 287.* præter Nibnem unam conterruit omnes. *Liv. 10. 28.* Insolitos ejus tumultus equos conterruit. *Id. 3. 11.* Atrox ingenium accendat eo facto magis, quam conterruerit. *Phædr. 1. 12.* Cervus venantium subito vocibus conterritis. *Colum. 7. R. R. 12. 3.* de cane vitatico. Ut prius auditu maleficium, deinde etiam conspectu conterreat. *Al. leg. terreat.* *Curt. 10. 7.* Cessant ex conlone Aridæus, principum auctoritate conterritis. Adde

Senec. 2. Quæst. nat. 42. extr. Suelon. Domit. 11. Contritus atrocitate pœna.

CONTRERITO, as, are, a. 1. frequentat. a contrere, saepe contrere. *Coripp. 2. Johann. 54.* contrerit hostes fraude loci. et 88. et totum volitans contrerit orbem. *Id.* saepe alibi.

CONTRERITUS, a, um. *V. CONTREREO.*

CONTRERITATIO, ōnis, f. 3. quasi dicas, communicatio tesserarum hospitalitatis; communicatio, amicitia. *Tertull. Præscript. Hæret. 20.*

CONTRERITUS, as, are, 1. hospitium mutuum collo: a tesseriis hospitalibus, quibus prolati hospites agnoscebantur, et explebantur. *V. TESSERA. Tertull. Præscript. Hæret. 36.* Alii alii leg.

CONTESTATIO, ōnis, f. 3. actus contestandi.

¶ 1. Generalis est testium attestatio, obsecratio, fere interposita alicujus nominis invocatione. *Cic. fragm. pro C. Cornel. apud Ascon. p. 65. Bail.* Petivi a me pretore maxima contestatione, ut causam Manili defendere. *Ulp. Dig. 28. 1. 20. § 8.* Vetera putaverunt, ens, qui propter solennia testamenti adhibebatur, durare debere, donec suprema contestatio peragatur. *Gell. 6. 12.* Suppletur testamentum compositum esse dixit a mentis contestatione. *Id. 10. 8.* In tam atroci re, ac tam misera atque inæsta injuria publice contestatione. *h. e.* enarratione et affirmatione. ¶ 2. Specialis contestatio litis quid sit, *V. in CONTESTO. 2. Ulp. Dig. 3. 40. § 3.* Rehabilitatio sollicitudo ante litis contestationem a procuratore exigitur. *Adde eund. 24. 3. 22. § 5. et Cujum 3. Instit. 180. V. et Pauly's Realencyclop. vol. 4. p. 1104.*

CONTESTATIONCŪLA, æ, f. 1. brevis oratio, seu obsecratio. *Sidon. 7. Ep. 3.* Diu multumque delibavi, an desinere, sicut in jungia, contestationuculas, quas ipse dicebat.

CONTESTIFICOR, ōris, ari, dep. 1. simul testificor. Occurrit tantum Part. *Contestificans* apud *Tertull. Testim. anim. 1. post init.* Commemorantes, et contestificantes, etc.

CONTESTATŌ, *V. CONTESTOR* in ō.

CONTESTATORIUS, a, um, adject. qui ad contestationem litis pertinet. *Fragm. Jur. Civ. (edente A. Maio) p. 41.* Si ferius sit, libello det contestatorius.

CONTESTATUS, a, um. *V. voc. seq.*

CONTESTOR, ōris, ōis sum, ari, dep. 1. Olim passiva significatio usurpata fuit, teste *Priscian. 8. p. 793. Putsch.*, ubi id confirmat suavitatis *P. Aufidii*. Sed præterea sæpe apud *Jutos* *lis* contestari dicitur, ut *Julian. Dig. 30. l. 88. extr., Ulp. ibid. 24. 3. 22. § 5. et ibid. 33. 9. 1. etc.* Hinc particip. *Contestatus* etiam passiva usurpatur. — Part. *Contestans* 1.; *Contestatus* 1. et 2. et in fin.; et *Contestandus* 1. — *Contestor* est testem invoco, obtestor, obsecro (*h. e.* *chiamare in testimonio, pregare scongiurando*; *Fr. invoquer le témoignage de, prendre a témoin*; *Hisp. invocar a testigo*; *Germ. zum Zeugen nehmen oder anrufen*; *Angl. to call to witness, invoke, conjure*). Occurrit ¶ 1. Generalis. — a) Deponeolis forma. *Cic. Flacc. 40. 102.* Cum ego te, Flacce, cælum noctemque contestans, dens fletum obtestabar. *Id. 0. Ferr. 29. 57.* Flens, ac deos hominesque contestans, clamare cepit. *Cæs. 4. B. G. 25.* Contestatus deos, ut in res legioni felicitate eveniret: Desillit, inquit; milites, etc. *Ulp. Dig. 15. 4. 1.* Si alio contestatus sit: Quod voles cum servo meo negotium gerere periculo meo. *h. e.* si testato dixerit, affirmaverit. *Paul. ibid. 27. l. 38.* Quinquaginta dierum spatium tantummodo ad contestandas excusationum causas pertinet. — b) Passive *P. Aufidius* apud *Priscian. 8. p. 793. Putsch.* Si quis alio vocatur nomine tum cum contestatur, atque officio vocabatur. *h. e.* cum tanquam testis vocatur. — c) Part. præter. pass. *Cic. Flacc. 11. 25.* Ab hac perenni contestataque virtute majorum Flaccus non degeneravit. *h. e.* perspecta, et quasi testibus probata. ¶ 2. Specialis *contestari* litem, inquit *Paul. Diac. p. 38. 16. Müll.*, dicuntur duo, aut plures adversarii, quod ordiando iudicio, utraque pars dicere solet, testes esto. Paulo aliter in *Cod. Justin. 3. tit. 9.* qui est *De litis contestatione*, ubi *Imp. Sever. et Antonin. leg. 1.* statuunt, Utam tunc contestatam videri, cum iudex per narrationem, negotii causam audire ceperit. *Gloss.* *Lites contestatae*, *ai dōxhōv λαβούσα: εν δικαστηρίω δικασ: εφ' ἀντιπαθέστων.* Ex quibus sit *contestari* litem esse, ita rem in iudi-

cium adducere, testibus præsentibus, coram prætore, aut iudice, ut neutri parti recedere, salva lite, non liceat. — a) Deponentis forma. *Cic. 16. Att. 15. 2.* Neque enim procuratores litem contestabuntur. *Adde eund. Rosc. Com. 18. 53. Gell. 5. 10.* Petere instituit ex pacto mercedem: litem cum Eucabio contestatur. *Adde Dig. 5. 1. 11. — b) Passive. Lex Gall. cisalp. 1. 48.* Lis contestatur. *Adde Ulp. Dig. 9. 4. 26. § 5, 24. 3. 22. § 5, 47. 11. 3. § 10, 33. 9. 1. et Julian. ibid. 30. l. 88. extr. — c) Part. præter. pass. Cic. Rosc. Com. 12. 35.* Iste cum eo litem contestatam habet. *Cf. eund. ibid. 11. 32. Ulp. Dig. 5. 3. 7.* Iudicium contestatum de inofficioso testamento. — Hinc *Contestato*, absolute, adverbiorum more, est testibus adhibitis, vel simpliciter contestando et affirmando. *Ulp. Dig. 25. 3. 1. § 12.* Si neque contestato dixerit, eam ex se prægnantem non esse. *Adde eund. ibid. § 4. et 15. 4. 1. § 1.*

CONTEXO, xis, xū, xūm, xere, a. 3. (cum et texo). Part. *Contexens* 1.; *Contextus* 1. et in ō.; *Contextendus* 11. — *Contexto* est simul texo, connecto (*h. e.* *tessere insieme, unire, intrecciare*; *Fr. entrelacer, enlacer, réunir*; *Hisp. entlazar, unir, trabar*; *Germ. zusammenneben, zusammenfügen, verbinden, verflechten*; *Angl. to weave, weave together, interweave, entwine, put together, unite, connect*).

1.) Proprie. *Cic. 2. Nat. D. 63. 158.* Ut eorum (ovium) villis collectis atque contextis homines restantur. *Colum. 9. D. R. 15. 12.* Saccum tenui crimine contexere. *Cæs. 4. B. G. 17.* Hæc materia lojecta contexebatur, ac longioris cratibusque consternebantur. *Tibull. 3. 4. 33.* Ut cum contextum amarantibus alba puella Lilia. *Id. 1. 4. 71.* Totus et argento contextus, totus et auro. *h. e.* indutus veste contexta auro et argento. *Al. reatius leg. contextus. Id. 4. 1. 22.* contextis passim dicitur ignibus æther. *h. e.* serie continuata igoium: vel æther constans perpetuis igoibus. *Virg. 2. Æn. 112.* equus trabibus contextus acrois. *Val. Flacc. 2. 108.* tenui puppes contexere canvas. *Id. 3. 90.* contextis umbonibus urgent. *h. e.* scutis connexis. *Aurel. Vict. Epit. 3.* Duplici ordine naves contextus. *h. e.* simul colligans. *Lucan. 4. 419.* firma gerendis Molibus insolito contextunt robora ductu. *Plin. 5. Ep. 6.* Per latus omne vineæ porrigitur, unamque faciem longe lateque contextunt. *h. e.* contextæ præbeat. *Tac. 4. Ann. 49.* Fossam loræamque contextens.

11.) Translate. ¶ 1. Positur de mentis operibus, et est plura simul componere. *Cic. Cæc. 8. 18.* Longius mihi contexere hoc erumen liceat. *h. e.* subjungere, atterere, recitare. *Id. 1. Legg. 3. 9.* Neque tam facile interrupta contexto, quam absolvo Instituta. *Id. Deiot. 8. 19.* Quam festive erimen contextitur! *h. e.* describitur et concluditur. *Auct. B. G. 8. præfat. 2.* Contextere Commentarios Cæsaris. *Seneca Ep. 114.* librum. *Quintil. 10. 6. 2.* Cogitatio non rerum ordinem modo intra se ipsa disposit, ad verba etiam compulsi, totamque ita contextit orationem, ut et nihil præter manus desit. *Id. 4. præf. 7.* Contextere partes. ¶ 2. Item est plura colligare et conjungere. *Cic. Orat. 34. 120.* Memoria rerum veterum cum superiorum ætate contextur. *Id. 10. Fam. 13.* Contextere extrema cum primis. *Id. 5. ibid. 12. ad Luccei. historic.* Et cogitares, conjuncte ne malles cum reliquis rebus nostra contexere, etc. *Plin. 35. Hist. nat. 12. 43. (151).* De pictura satis superque: contextuisse his et plasticen convenit. *h. e.* subjunxisse tractatum de plasticis. *Id. 20. Hist. nat. 5. 18. (36).* Contextimus et de sili. *h. e.* dicimus, tractamus. *Id. 21. ibid. 20. 79. (135).* Contextemus et Gallici nardi remedia, in hunc locum dista. *Id. 20. ibid. 11. 45. (116).* Contextenda sunt omnia. — Apud *Macrob. 1. Somn. Scip. 5. sub fin.* contexere numerum, est componere, conficere. — Hinc Part. præter. pass., cujus exempla superiorum retulimus,

Contextus, a, um, adjective quoque occurrit et quidem transita pro colligato, vinco, et opponitur soluto, diffusio. *Lucret. 4. 57.* Corpora contexta. *h. e.* condensata. *Cic. 5. Tusc. 33. 98.* Perpetua et contextæ voluptates. *h. e.* non interruptæ, ut una aliam pariat. *Quintil. 9. 4. 19.* Oratio vincta atque contexta, et mox. Verba slogata et contexta. *Id. 11. 1. 0.* Circulus contextio nitore decurrentes. *h. e.* periodi apte æquabiliterque fluentes. *Id. 12. 9. 18.* Ita nec liber est impetus, nec cura contexta. *h. e.* coherens, congruens, sibi constans.

Contextum, i, n. 2. absolute, substantivorum more, apud *Jutos* est stamen, et subtegmen, quod in tela est, at nondum detextum. Ita *Ulp. Dig. 34. 2. 22.* **CONTEXTUS**, adverb. contextendo, conjungendo. *Cic. Fat. 14. 82.* Si omnia antecedentibus causis sunt, omnia naturali colligatione conserte contextusque sunt.

CONTEXTIM, adverb. contexte. *Plin. 10. Hist. nat. 53. 74. (147).* Turdi luto nidificantes pæce contextim. *h. e.* pæne contextendo.

CONTEXTIO, ōnis, f. 3. contextendi actus, contextus: sed occurrit translate tantum pro compositione. *Macrob. 1. Somn. Scip. 5. sub fin.* Contextio et resolutio numeri octonarii. et *ibid. 2.* Contextio narrationis per turpia et ludigna componitur. *Adde eund. 7. Saturn. 16.; et Augustin. 3. Musica 7.* Sic *Auson. præf. Perioch. Iliad. a med.* Contextio classica, qua Paris in Europam navigavit. *Augustin. 7. Civ. Dei 2.* Contextio libri. *Veget. 3. Milit. 21.* Per hanc contextionem in legionibus omnium cohortium, equitum pedumque servabatur una concordia.

CONTEXTOR, ōris, m. 3. qui aliquod opus contextit. *Fragm. Cod. Theodos. (edente A. Peyronio) 1. 1. 5.* Imp. Theodosius et Valentinianus Augg. ad senatum. Ad similitudinem Gregoriani atque Hermogeniani Codicis cunctas colligi constitutiones decernimus, quas Constantinus inclytus, et post eum divi principes, nosque tulimus. Ad tanti consummationem operis, et contextendos codices diligendi viri sunt singularis fidei, limationis ingenii; electos vestra amplitudo cognoscat. (*hic VIII. viri enumerantur, quorum princeps Antiochus*). *Dat. VII. Kal. April. Constantinopol. Florentio et Dionysio Coss. (an. a Chr. n. 429.) Ead. ibid. 1. 1. 6. § 2.* Idem Augusti. Aggressuris hoc opus et demandi supervacanea, et adjuclendi necessaria, et mutandi ambigua, et emendandi incongrua tribuimus potestatem. Contextures bujus Theodosiani Codicis Antiochus etc. (*hic enumerantur XVI. viri*). *Dat. XII. Kal. Jan. Constantinopol. DD. NN. Theodosio A. XV. et Valentiniano A. IV. Coss. (an. 435.) Eadem ibid. constituit. Codicis Theodos. præmissa.* Idem Augusti. Cumpendiosam divalium constitutionum scientiam ex Divi Constantini temporibus roboramus, nulli post Kal. Januariæ concessa licentia, ad forum et quotidianas advocatioes jus principis deferre, vel litis instrumenta componere, nisi ex his videlicet libris, qui in nostri nominis vocabulum transierunt, et sacris habentur in scriptis. Longum est memorare, quid lo bujus consummationem negotii contulerit vigiliis suis Antiochus, etc. (*hic enumerantur VIII. viri*). *Dat. XV. Kal. Martii. Constantinopol. Theodosio Aug. XVI. et qui fuerit nunciatus (nempe Acidus Acilius Glabrio Faustus, an. 438.). V. CONSTITUTIONARIUS.*

CONTEXTUS, a, um. *V. CONTEXO.*

CONTEXTUS, us, m. 4. textura, contextio (*h. e.* testitura, intrecciamento; *Fr. tissu, texture*; *Hisp. tejido, textura, contexto*; *Germ. d. Zusammenziehung, die Verbindung*; *Angl. a weaving or plating together, interweaving, connecting closely*).

1.) Proprie. *Accius* apud *Cic. 3. Fin. 11. 32. de Philocteta.* Pionarumque contextu corpori tegumenta faciebat. *Orellius* hæc verba *Ciceroni*, non *Accio* tribuit. *Lucret. 1. 243.* Contextum (corporum) vis quæque dissolvit. *h. e.* congmentationem. *Auson. Perioch. 5. Odyss.* Contextu ratis temere prope præ navigationem aggredi. *Ulp. Dig. 39. 2. 15. ante med.* Domus juncia contextu ædificiorum.

11.) Translate est complexio, continuatio, series. *Cic. 5. Fin. 28. 83.* Mirabilis est apud illos contextus rerum: respondent extrema primis, media utrisque, omnia omnibus. *Id. Partit. orat. 23. 82.* In toto quasi contextu orationis hæc erunt illustranda maxima. *Seneca 6. Quæst. nat. 29. ad fin.* Hispanias a contextu Africae mare eripuit. *Val. Max. 3. 8. 7.* Contextus exemplorum. *Petrus. Satyr. 20.* fabularum. *Plin. 10. Hist. nat. 42. 59. (120).* Lascivie assidue nova loquentes, longiore etiam contextu. *h. e.* continuatione verborum. *Quintil. 1. 1. 24.* Contextus litterarum. *h. e.* series et ordo, qui in alphabeto dispositi sunt. *Id. 9. 4. 127.* Lenis et fluens contextus. *h. e.* compositio verborum. *Id. 5. 13. 28.* Per partes dissolvitur, quod contextu vocet. *Id. 10. 7. 26.* Contextu dicendi. *Id. 8. 3. 38.* sermonis. *Id. 11. 2. 24.* verborum. *Id. ibid. § 2.* rerum ac verborum. *Tac. 2. L ist. 8.* Celerorum casus in contextu operis dicemus. *Ulp. Dig. 32. 73.* Contextus testamenti. *h. e.*

tota contextio. *Id. ibid.* 23. 1. 21. *extr.* Uno contextu actionis testari oportet. h. e. nullum alienum actum testamento intermiscendo, ut *Id. ibid.* exponit.

CONTHEROLETA, *α, m.* 1. *αὐθροδέτης*, qui simul venatur: vox hybrida, a con et *θροδέτης* venator, a *θρῶ* fera et *δέρω* perimo. *Fulgent.* 3. *Mythol.* 2. Perdica videns contheroletas suos, idest Actaeonem, Adonem, Hippolytum miserandae necis functos interitui, arti pristinae vitens repudium, agriculturam adfectatus est. Similem locum habet *Hygin.* edit. ab *A. Maio* in *Class. Auct. T. 3.* p. 81. et p. 133., apud quem priore loco contherones, posteriore *contheroletas* mendose legitur.

CONTICERO *es, et*

CONTICESCO, *ti, n.* 3. (cum et laceo). *Forma conticeo* in praesenti tempore et imperfecto occurrit tantum apud seculoris aevi scriptores: legitur etiam in *Gloss. Philox.* *Conticeo, αὐθροδέτης*, *αὐθροδέτης*. *Priscian.* quoque 8. p. 820. *Putsch.* agnoscit *conticeo*; quia Immo *Id. de XII. vers. En.* p. 1231. et 1232. offert *Part. Contictus, Conticturus* et *Conticendus*, sed nulla confirmat auctoritate. Optimi Scriptores formam *conticesco* praeferunt; quae nonnullis in locis etiam *conticisco* legitur. *V. CONTICISCO*. — Ceterum *conticeo* vel *conticesco* est idem quod laceo, loqui aut strepere desino (*It. tacere*; *Fr. cesser de parler, se taire*; *Hispan. callar*; *Germ. verstummen, still werden, schweigen*; *Angl. to be silent, keep silence*).

I.) Proprie. — *a)* De hominibus. *Plaut. Bacch.* 4. 6. 28. Sed conticescam: nam audio aperiri fores. *Al. leg.* conticiscam. *Cic. 3. Cat.* 5. 10. Conscientia convictus repente conticuit. *Ovid.* 8. *Met.* 293. Altera solari miseram conata parentem conticuit subito. *Adde Quintil.* 2. 15. 28. *Lactant.* 5. 2. 2. *med.* Quamvis temporis gratia conticerent, animo tamen derisere. — *b)* De rebus, quae sonum aliquem edunt. *Cic.* 14. *Phil.* 12. 33. Numquamque de vobis, qui aut videbunt vestrum monumentum, aut audient, sermo conticescet. *Id. Marcell.* 3. 9. Neque ulla umquam metas de tuis laudibus conticescet. *Id. post redit. in senat.* 7. Dum conticesceret illa lamentatio et gemitus urbis. *Horat.* 1. *Ep.* 18. 43. *lyrn.* *Ovid.* 5. *Met.* 574. Conticuere undae. h. e. marmuris desivere. *Martial.* 7. 80. tetrica conticuere tubae. *Calpurn. Ecl.* 4. 97. Silvae conticeant.

II.) Translate est cessare. *Cic. Muren.* 10. 22. Simul atque increpuit auspicio tumultus, artes illico nostras conticescunt. *Id. 2. Off.* 1. 3. *Utterae.* *Id. Brut.* 94. 324. Hoc studium nostrum conticuit subito et obmutuit. *Id. Pis.* 12. 26. Cum obmutuisset senatus, iudicia conticissent. *Cl. Fronta de eloq.* (edente iterum *A. Maio*) p. 220. Immortales dii siverint, comitum, et rostra, et tribunalia Catani et Gracchi et Ciceronis orationibus celebrata, hoc potissimum saeculo conticescere? *Mai. leg.* conticiscere. *Adde eumd.* *ibid.* p. 220. *Ovid.* 4. *Fast.* 348. vacuae conticuere muae. *Liv.* 2. 29. Hic, quo nunc omnia ardent, conticescet furor. *Id.* 25. 10. et 2. 55. Conticescebat paulatim tumultus. *Hieronym.* in *Isaiam.* 1. 1. Et quo Montani deliramenta conticeant. *Id. ibid.* 17. 84. Apocryphorum deliramenta conticeant.

CONTIGINIUM, *ti, n.* 2. pars illa noctis, quae est inter gallicinium et diluculum, ut dictum est in **CONCUBIUS**: *Glossae.* *Contiginium, δ παραξὺ ἀλκρυνοφωβίας χρόνος*. Est a *conticescenda*, ut putat *Varro* 6. *L. L.* 2. *Müll. Cl. eumd.* 7. *ibid.* 4. *M. Aurel.* apud *Fronton.* p. 54. *edit.* *Rom.* Jam contiginum atque matutinum atque diluculum usque ad solis ortum gelidum. *V. et Placidi Gloss.* in *Class. Auct. T. 3.* p. 450. *ed. A. Mai.* — Sumitur etiam pro prima parte noctis, seu pro ipsa nocte concubia, ut ibidem observavimus. Qua ratione accipi videtur a *Plaut.* *Asin.* 3. 3. 95. Redite hic contiginio. — Apud *Macrobi.* 1. *Saturn.* 3. pro contiginium quidam legunt *contigium*; quod sane non abhorret ab aetologia.

CONTICISCO pro *Conticesco* legitur apud *Arnob.* 5. 2.; *Plaut. Bacch.* 4. 6. 28. et *Mil. glor.* 2. 4. 56.; et apud *Fronton.* *de eloq.* *V. CONTICESCO*.

CONTICTOR *et*

CONTICTRIX, quamvis regula concedat dicere, tamen nisi in usu inveniamus auctorum, non temere debemus proferre. Haec *Priscian.* *de XII. vers. En.* p. 1232. *Putsch.*

CONTICUUM *V. CONTIGINIUM*.

CONTIGIUM, *ti, n.* 2. (vel contigium, ut *Caes.* *de bonis* putat) ex *Popisc.* *Prob.* 19. affertur, ut

contum, seu venabulum significet, vel actum transgressionis ferarum. Verba *Popisci* sunt: Addidit centoni jubatos leones, qui omnes contigios interempti sunt. *Salmas.* ex *MS. Palatino* legit et *posticit*.

CONTIGER, *gēra, gērum, adject.* contum gerens. *Paulin. Nolan. carm.* 20. 189. Contigero similis juveni spectabat in altum. h. e. a pupa fronte erectum contum ferenti, ut solent *Σαυρατομοσι* mira ludera edentes. Huc pertinet illud *Martial.* 5. 12. Quod tantilla fronte pertinaci Gestat pondera Maschilion superbus. Ubi *Scribnerius* pro *perlinaci* malebat *perlinacata*.

CONTIGNATIO, *ois, f.* 3. (cum et tignum) lignorum, seu trabum series, et contextus, ut in edibus, quae membra superiora domus sustinet, aut tectum. *Ces.* 2. *B. C.* 9. Turris contignatio. *Liv.* 21. 82. In tertiam contignationem aus spuite ascendisse. *Auct. B. Alex.* 1. Incendio futa est Alexandria, quod sine contignatione sunt aedificia. *Pitru.* 2. 9. 5. *Schneid.* Itaque rigore naturae contenta (abies) non cito decit ab onere, sed directa permanet in contignatione. *Id.* 6. 3. 9. *Schneid.* Imponere contignationem, supra coarctationem pavimentum etc. *Pallad.* 1. *R. R.* 9. 2. Facere contignationem aequalem et solidam, ne gradus ambulantiorem tremorem fabricae utubaudis excolat.

CONTIGNATUS, *a, um.* *V. voc. seq.*

CONTIGNO, *as, avi, alium, are, a.* 1. (cum et tignum). *Parl. Contignatus.* — Contigno est tignis tectum jungo. *Ces.* 2. *B. C.* 15. Quidquid est contignatum, cradibus constermitur. *Pitru.* 1. 5. 4. *Schneid.* Illud sint interioribus partibus iurium contignata. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 3. 2. (7). In domibus fores matillis balenarum facere, ossibus tecta contignare.

CONTIGNUM, *frustum* carnis cum septem costis demptum. *Paul. Diac.* p. 65. 7. *Müll. Al. leg.* **CONTIGNUM**.

CONTIGUĒ, *adverb.* statim, et quasi contingendo. *Capell.* 9. p. 308. Eam contigue sequebatur.

CONTIGUITAS, *as, f.* 3. connerio. *Boeth. Aristot. Topic.* 4. 2. p. 687. Amplius, si genus in specie posuit; ut contiguitatem idipsum esse, quod est continuitas, aut mixturam idipsum temperamentum: non enim necessarium est, contiguitatem continuitatem esse, sed e converso, continuitatem contiguitatem; non enim omne contiguum continuatur, sed quod continuatur, contiguum est.

CONTIGUUS, *a, um, adject.* (contingo) qui ita proximus est alteri, ut contingat: et generaliter vicinus: ab obsoleto *tango* pro *tango*.

I.) Proprie usurpatur absolute aut cum Dativo, et quidem — *a)* Active. *Ovid.* 4. *Met.* 57. Pyraeus et Thisbe contiguus tenere domos. *Id.* 3. *Art. am.* 409. Ennius emeruit, Calabris in montibus ortus, Contiguus ponti, Scipio magne, tibi. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 9. 6. (43). Luna alias admota caelo, alias contigua montibus. *Tac.* 2. *Ann.* 60. Syri Armenique et contigui Cappadoces. *Amian.* 31. 14. Perit hoc exilu Valens, quinquagesimo annu contiguus, h. e. tangens annum quinquagesimum. — *b)* Passive. *Virg.* 10. *En.* 457. Huic ubi contiguum missae fore credidit haste.

II.) Translate. *Grat. Cyneq.* 8. contiguus didicere ex artibus artes. h. e. quarum quaelibet ex altera pendet.

CONTINCTUS, *a, um.* *V. CONTINGO* sub iuit.

CONTINENS, *entis.* *V. CONTINEO* in fin.

CONTINENTER, *adverb.* (contineo). *Comp.* *Continentius* et *Sup. Continentissimus* 2. — *Continenter* ¶ 1. Est continuata, jugiter, non intermisce; et refertur — *a)* Ad locum. *Catull.* 37. 6. Contineo-ter sedetis insuli. — *b)* Saepius ad tempus. *Cic.* 1. *Acad.* 8. 34. Continenter labuntur et fluunt omnia. *Id.* 1. *Invent.* 26. 37. Ante rem gestam quae facia sunt, continenter usque ad ipsum negotium. *Cic.* 3. *Herenn.* 12. 21. Unu spiritus continenter multa dicere, in extrema convenit oratione. *Ces.* 1. *B. G.* 20. Continentur tota nocte ierunt. *Liv.* 25. 7. In Albano monte biduum continenter lapidibus pluit. ¶ 2. Item est temperata. *Cic.* 1. *Off.* 30. 106. Vivere parce, continenter, severe, aobrie. *Augustin.* *Ep.* 54. Purius homo continenterque vivit. *Cl. Gloss. Cyrill.* *Συνεχόμενον*, saepius, continenter. Rursus *Augustin.* *Ep.* 199. et 6. *Confess.* 12. Continentissime vivere.

CONTINENTIA, *ae, f.* 1. significat ipsum actum continendi: sed sumitur ¶ 1. pro ipso complexu re-

rum, quae in aliquo continentur. *Macrobi.* 2. *Somn. Scip.* 12. Ut breviter a principio omni operis continentiam revolvam. Sic *Fulgentius* inscripsit *Continentiam Virgilianam* librum, quo complexus est per compendium quicquid in Virgilio operibus continetur. *Adde Hieronym.* in *Joann.* *Hierosolym.* n. 7. ¶ 2. Item vicinitas, conjunctio. *Macrobi.* 5. *Saturn.* 15. Neque in catalogo auxiliorum Turni, si vells situm locorum mente percurrere, iuvenes illum continendam regionem seculum. *coherentiam regionum* paullo ante dixerat. ¶ 3. Item (quod magis est in usu Latino) abstinentia ab illicitis, *εὐπρεπεία*: nempe virtus illa, quae est pars temperantiae, per quam (ut *Cic.* 2. *Invent.* 54. 164. debeat) cupiditas consilii gubernatione regitur. — *a)* Rara admodum de ipso se continendi actu. *Sueton. Claud.* 32. Dicitur etiam ineditatus edictum, quo veniani daret statum creptumque ventris in convivio emittendi, cum periculis quendam prae pudore ex continentia reperisset. *Theod. Priscian.* 1. 9. Nam et ciborum continentia et potionis, exercitii quoque et lavacrorum diligentia — adjuvant. — *b)* Saepius de animi qualitate: quo sensu *Cic.* 2. *Off.* 22. 77. abstinentiam et continentiam conjungit: quae quomodo differant, *V. ABSTINENTIA*. *Id.* 1. *ad Q. Fr.* 1. 2. Praedarum est, auctum cum imperio fuisse in Asia trionum, sic ut nullum te signum, nullum vas, nulla vestis, nullum manducipium, nulla conditio pecuniae ab summa integritate continentiae deduxit. *Id.* 6. *Ferr.* 52. 115. Contere hujus libidinis cum illius continentia. *Id.* 2. *Off.* 24. 86. Valetudo sustentatur continentia in victa omni atque cultu. *Ces.* 7. *B. G.* 52. Nec minus ac in milite modestiam et continentiam, quam virtutem atque animi magnitudinem desiderare. *Nepos Att.* 15. Neque servorum quemquam nisi domi natum domique factum, habuit: quod est signum non solum continentiae, sed etiam diligentiae. *Sall. Cat.* 2. Pro continentia et aequitate lubido atque superbia lavare. *Curt.* 3. 12. Si hac continentia autem ad altitum vitae perseverare potuisset. Hic continentia superbia atque irae opponitur. Sic *Id.* 8. 6. Continentiam et moderatorem in superbiam ac lasciviam vertit.

CONTINEO, *ti, n.* 2. (cum et teneo). *Part. Contines et Contentus* in fin.; *Contenturus* est *Lucili* apud *Non.* p. 88. 10. *Merc.* Tu Lucillum credis contenturus, cum me ruperim, summa omnia fecerim; *Continendus* sub *A. 1. b.* — *Continere A)* Active usurpatur, et *B)* Raro admodum neutrorum more occurrit.

A) Active contineo est simul teneo (*It. contenere, tenere insieme*; *Fr. contenir, tenir ensemble*; *Hispan. contener juntos*; *Germ. zusammenhalten*; *Angl. to contain, hold or keep together*). Itaque ¶ 1. Generaliter continere est plura simul tenere, (praeposito enim cum habet vim conjungendi), adeoque coercere, conjungere. — *a)* Activa forma. *Plaut. Rud.* 2. 6. 26. Perit; animo male sit; coctus, queso, caput. h. e. perit; vomiturlo; fer opem, queso, continendo caput. *Lucret.* 5. 319. hoc quod omnem continet amplexu terram. *Cic.* 2. *Nat. D.* 22. 58. Mundus omnia complexu suo coarctat et continet. *Ces.* 7. *B. G.* 11. Pons continebat oppidum. *Plin.* 17. *Hist. nat.* 22. 35. (187). Continere vittem levi nodo. *Cels.* 5. 6. n. 23. Sutura si nihil rara est, non continet. — *b)* Saepius passive, et — Modo verbo contineri significantur ilmites, quibus locus aliquis circumscriptur. *Ces.* 1. *B. G.* 1. Una pars continetur Garumnae flumini, Oceano, etc. *Id.* 3. *ibid.* 1. *extr.* Vicus altissimis montibus undique continetur. *Id.* 4. *ibid.* 23. Montibus angustis mare continetur. *Cl. Sueton.* *Aug.* 19. Ex insulis, quibus continebantur, Bliam et neputem rapere ad exercitus destinaverat. — Modo contineri est continenter esse, conjungi. *Cic.* 6. *Ferr.* 52. 117. Pars oppidi, maris disjuncta angusto, ponte rursus adjungitur et continetur. *Id.* 1. *Orat.* 21. 261. *de Demosth.* Deinde cum spiritus ejus esset angustior, tantum continenda anima est associata, ut una continuatione verborum — binas et contentiones vocis et remissiones continerentur. Illud *continere animam* et *Forcellianus* quamvis alter sit interpretatus, et *Motz.* ad posteriorem paragr. 3. retulerunt, scilicet ad *cohibendi* significationem: mihi autem ad hanc paragr. referendum videtur, hujusce enim loci sensus, si fallor, hic est: Demosthenes in una eademque periodo bis vocem contenebat bis remittebat; contenebat in prioribus periodi membris, remittebat in posterioribus, idque *continenda anima*, h. e. uno spiritu et

perpetua pronuntiatione faciebat: quod naturā facere nequit erat, cum spiritu esset angustus, assecutus tamen est arte aliquē exercitatione, continenda anima, seu prolata et perpetua pronuntiatione. Cf. Cic. 3. Orat. 57. 216. Continenti spiritui dicere. cui libid. opponitur intermissio. Et Id. 3. Herenn. 12. 22. Continenti voce. — Figurata Id. Arch. 1. 2. Omnes artes, quæ ad humanitatem pertinent, quas cognoscere quædam inter se continetur. ¶ 2. Speciatim, aclicet generali significationi addita quælibet soliditas se permanentis significatione, continere est aliquid immotum tenere, apud se retinere, custodire, non verbo servare. — a) Proprie. Cic. 2. Nat. D. 54. 156. Aivus continet quod recipit, ut mulier et conceptum possit. Id. Vatin. 5. 12. Non custodiam ad continendas, sed portitorem ad perillendas merces missum putares. Cæs. 2. B. C. 83. Gades ac conferre, naves frumentumque omnes ibi continere. Plin. 21. Hist. nat. 7. 18. (39). Arida continent odorem diutius. Id. 31. ibid. 9. 45. (104). Continere non lingua eadem, donec liquescat. Curt. 4. 11. 9. Facilius est quædam vincere, quam tueri; — expeditius manus nostras rapiunt, quam continent. — b) Translate. Cic. post redit. ad Quir. 1. 1. Continere odium iamdiu inceptum la omnes bonos. Id. 3. Nat. D. 38. 91. dolorem conceptum a se ipso. Id. 1. Orat. 21. 94. Omnes proplum rerum fontes animo ac memoria continere. Id. 2. Off. 24. 84. Nulla res vehementius rempublicam continet, quam fides. Liv. 28. 2. extr. Continere exercitum. Id. 9. 41. aliquid in armis. Id. 28. 2. animos scilicet in fide. Cæs. 3. B. G. 11. aliquid in officio. Nepos Lysandr. 1. aliquid hospitio suo. — Pertinet etiam ad magistrus, qui continere dicuntur discipulos, dum eos in aliqua exercitatione detinent. Cic. 7. Fam. 19. Exercitatione consequere: in qua quidem nos te continemus, si etc. Id. Brut. 67. 332. Continere se in suis peronibus studiis. Cf. Petron. Satyr. 2. Nondum juvenes declamationibus continebantur, cum etc. et Gell. 19. 1. Satis attente discipulos juvenes continens. ¶ 3. Item addita speciali significatione motus coerciti vel omisi, continere est frenare, cohibere; et occurrit tum proprie, tum translate. — a) Addito loco, aut re, qua quis cohibetur. Cic. 13. Phil. 3. 5. Continere belluas septis. Cæs. 1. B. G. 48. exercitum castris. Id. 1. B. C. 86. copias in castris. Id. 3. B. G. 29. milites sua pellibus. Ovid. 11. Met. 432. ventos carcere. Phædr. 3. 6. 7. ora frenis. Cf. Sueton. Galb. 6. manus penulis. Liv. 27. 15. a med. milites silentio. Cels. 7. 26. aliquid in jejuniis. Colum. 7. R. R. 10. 3. pecudem sub iuncto. Ter. Phorm. 2. 3. 17. se ruri. Cæs. 2. B. G. 18. sese intra silvas. Ovid. 13. Met. 208. sa manibus. Cf. Apul. 9. Met. Mulier intra hospitium contenta. et ibid. Asiæ intra terminos pistri contentus. — b) Absolute. Cæs. 3. B. C. 45. Quam angustissime continere hostem. Plaut. Amph. 2. 2. 58. Ante auspiciis commemoratum est? an tempestas continet? Cf. Virg. 1. G. 259. Frigidus agricolam si quando continet imber. Cic. Rabir. perduell. 6. 18. Continere vocem. h. e. cessare a clamore. Id. 4. Fiv. 25. 71. risum. Virg. 3. En. 598. gradum. Plin. 3. Ep. 11. oculos animorum. Alter Plin. 31. Hist. nat. 3. 23. (39). et 9. ibid. 8. 7. (21). spiritum. h. e. respirationem. Cic. 2. Orat. 55. 222. dicta. Id. 1. ad Q. fr. 1. 13. linguam. Aurel. Vict. vir. illustr. 77. Non continens lacrimas. Phædr. 4. 17. Continere ventrem. h. e. constipare. Cels. præfat. post med. corpus, si profuixio laborat. Plin. 24. Hist. nat. 8. 33. (49). et 28. ibid. 11. 46. (163). capillos fluentes. h. e. facere, ne defluant. Cic. 13. Att. 21. et Plin. 1. Ep. 8. librum. h. e. non edere. — Saepē absolute dicitur de pravis animi motibus. Cic. 4. Tusc. 9. 22. Regere et continere appetitiones animi. Id. 1. ad Q. fr. 1. 11. Continere omnes cupiditates. Id. 1. leg. Agr. 6. 18. in modesta insolentiam suam. Brutus et Cass. apud Cic. 11. Fam. 3. iracundiam. Cf. Plin. 17. Hist. nat. 14. 25. (109). Vinculum continens libertatem delibendi. — Interdum ipsi animi motus continere sive cohibere homines dicuntur. Lucret. 1. 151. Formido morales continet omnes. Quintil. 1. 3. 6. Quasdam continet metus. Liv. 29. 36. Continere terrore. Id. 30. 20. magis metu, quam fide. Quintil. 12. 7. 2. solo metu. — c) Addita re, a qua quis coercetur. Cæs. 1. B. G. 22. Continere suos a prælio. Cic. 1. Cal. 8. 21. manus et tela civium ab aliquo. Cf. Horat. 1. Od. 35. 38. Ude manus juvenis metu deorum continuit? Cic. 1.

Acad. (post.) 12. 45. Continere temeritatem ab omni lapsu. Sall. Jug. 15. animam a consulta libidine. — d) Denique hoc sensu occurrit continere se et contineri absolute, et continere se in vel ab aliqua re. Cic. 1. ad Q. fr. 1. 2. Quid est negotii, continere eos, quibus præsidi, si te ipse continet? Ovid. 4. Met. 351. Jam cupit amplecti: jam se male continet amens. Plaut. Capti. 3. 4. 60. Jam nequeo contineri. Ter. Hætyr. 4. 3. 9. Equidem cupio, et vix continer. Plaut. Rud. 4. 4. 128. Contineri, quin compeller, non queo. Ter. Eun. 5. 2. 20. Vix me contineo, quin inlorem in capillum, monstrum. Ovid. 7. Met. 728. male me, quin vera fateri, Continui; male quin, ut oportuit, oscula ferrem. Cic. Parad. 3. 1. § 21. Continere se in libidine aliquo. Id. 4. Acad. (2. pr.) 32. 164. ab assentiendo. Id. 7. Ferr. 29. 74. a supplicio allecquis. Id. 2. Fin. 19. 62. ab exemplis. h. e. abstinere ab exemplis afferendis. Hoc pertinet et illud Petron. Satyr. 11. Nec se solum intra verba continuit, sed lorum de pera solvit etc. — Præcipue continere dicitur, qui tacenda religiosa custodit. Plaut. Men. 2. 1. 28. Neque continere, quin inquit. Ter. Eun. 1. 2. 23. Quæ vera audivi, laceo et contineo optime. Cic. 1. Orat. 47. 206. Ea, quæ continet neque adhuc protulit, explicat nobis. ¶ 4. Denique addita speciali significatione complexione, continere est intus habere, intus tenere, uno verbo complexi. — a) Generationis. Lucret. 6. 877. quasi sæpe gelum, quod continet in se, Mittit et exolvit glaciem. Cæs. 1. B. G. 33. Reliquum apulum mons continet. Cic. 2. Nat. D. 9. 23. Omnia, quæ elapsum, continent in se vim caloris. Id. 14. Att. 22. extr. Me Idus Mart. non tam consolatur, quam antea: magnum enim mendum continet. Liv. 5. 52. Comitibus curiatis, quæ rem militarem continent. Nepos Cat. 3. Primus (liber) continet res gestas regum populi Romani. Horat. 1. Ep. 2. 8. (Ihas Bomeri) Stultorum regum et populorum continet astus. Phædr. 4. 10. Hoc argumentum continet res utiles. Ovid. 15. Met. 239. Quotum aeternus genitalia corpora mundus continet. Plin. 22. Hist. nat. 25. 68. (138). Paris innumeras pæne continet medicinas. Id. 17. ibid. 11. 16. (82). Testes continent humorem, et transmittunt. Gell. 13. 9. Libri, quos *κατάδεχας* inscripsit, tamquam omne doctrinarum genus continentes. Ulp. Dig. 7. 9. 3. Omnes casus continentur huic stipulationi. pro hac stipulatione. Ita Torrentin. et Gothofr.: red Haloand. mutavit. — El sequente Coniunctivo, vel Infinito. Quintil. 11. 4. 59. Quando ipsos loqui deceat, quatuor liber continet. Plin. 9. Ep. 28. Tertia epistola continet, esse tibi redditam orationem pro Clario. Ulp. Dig. 7. 9. 5. Huic stipulationi (Ita Torrentin. et Gothofr.; sed cum Haloand. lege hac stipulatione), dolum malum esse abuturumque esse, continetur. — Eleganter continere rem, causam vel similia dicitur id, quod præcipuum est et caput ejus rei. Cic. 1. Nat. D. 1. 2. De figuris deorum, de locis atque sedibus pontificum dicuntur; quod vero maxime rem causamque continet etc. Id. 4. Tusc. 31. 65. Mihi quidem in tota ratione ea, quæ pertinet ad animi perturbationem, una res videtur causam continere, eas esse in nostra potestate. Cf. eund. 1. Divinat. 51. 117., 1. Fin. 4. 12. et 4. ibid. 6. 14. — b) Speciatim huic referri potest et frequens usus passivæ formæ contineri pro componi, constare, consistere, nili: eodem enim rectit et actum continere pro completi. Cic. 2. Nat. D. 23. 59. Dili non continetur venis et nervis et ossibus. Id. Marcell. 9. 28. Vita corpore et spiritu continetur. Id. 1. Divinat. 14. 24. Artes, quæ conjectura continentur. Id. 2. Fin. 15. 48. Hænestas tota his quatuor virtutibus continetur. Est qui legit ex his quatuor. Id. Marcell. 7. 22. Quis est tam rudis, qui non intelligat, tua salute contineri suam? Lucret. 1. 1085. Quæ terreno corpore continentur. Liv. 41. 23. Romæm fœdus, quo nostra omnia continentur, violator. Quintil. 2. 18. 5. Maximus ejus (rhetorices) usus actu continetur.

B) Neutrorum more, continere est contiguum esse alteri, nulla alla re interposita: quo sensu frequenter occurrit Part. Continens, quod V. infra sub 1. Plaut. Stich. 3. 1. 44. Utroque commatulo continet. h. e. ad alteras edes ab alteris commatulo continuus est. — Hinc Part. præ.

Continens, entis, adjective quoque usurpatur, unde Comp. Continentior et Sup. Continentissimus sub 3. ¶ 1. Ratione habita alterius rei, continens dicitur et est qui alteri coheret, qui contiguus est al-

teri, nulla alla re interposita, conjunctus, proximus, vicinus; et occurrit modo cum Dativo, modo cum Ablat. et præpos. cum, modo absolute. — a) De inanimis vel corporeis, seu ratione habita spatii vel loci. Cic. 2. Nat. D. 45. 117. Mari æter continens est. Id. Cæcin. 4. 11. Huic fundo continencia prædia atque adjuncta mercedor. Id. 15. Fam. 2. Cappadocia pars ea, quæ cum Cilicia continens est. Id. 4. Acad. (2. pr.) 33. 105. Mare, quod nunc, quia a sole collucet, abscit dissimileque est proximo et continenti. subaudi mari. Cæs. 3. B. G. 28. Morini continentes silvas ac peludes babebant: eo se cootulerunt. Horat. 2. Od. 18. 20. Marisque Bæia obstreptentis urges subnovere littora, Parum locupletis continente ripa. — Hoc sensu Continentia o. plur. 3. absolute, substantivorum more, usurpantur. Plin. 18. Hist. nat. 25. 37. (215). Chersonesum et continentia osque Atho montem. Terent. Dig. 50. 16. 147. Qui in continentibus urbis nati sunt, Romæ nati intelliguntur. continentia urbes sunt ædificia extra muros urbis posita, sed ipsis contigua. Paul. ibid. 33. 9. 4. a med. Urbes fere omnes muro levis finiri, Romam continentibus. Adde Ulp. ibid. 50. 16. 173. et 199. Huc pertinet illic in vet. Tab. æn. apud Mural. 582. ad fin. QVÆ VIÆ IN VRBE ROMA ERYNT INTRA EA LOCA, VBI CONTINENTI HABITABITUR. h. e. ubi continentia ædificia erunt. Alfien. Dig. 50. 16. 87. Urbem esse Romam, qua muro cingeretur: Romam etiam qua continend ædificia essent. Ita Torrentin. et Gothofr.; et Haloand. in continenti. — b) Similiter continens dicitur de tempore. Cæs. 3. B. C. 84. Exercitum eduxit, aciemque instruxit, primum suis locis; continentibus vero diebus etc. h. e. sequentibus diebus. — c) Translate et de aliis dicitur. Cic. 1. Nat. D. 11. 26. Motus sensus junctus et continens. Liv. 5. 39. Timori perpetuo ipsum malum continens fuit. Cic. Fat. 19. 44. Proxima et continens causa. — Continentia apud Rhetores quæ sicut, docet Cic. 1. Invent. 26. 37. Negotiis, inquit, quæ sunt attributa, partim sunt continentia tam ipso negotio, partim etc. Continentia cum ipso negotio sunt ea, quæ semper affixa esse videntur ad rem, neque ab ea possunt separari. ¶ 2. Ratione habita unius tantum rei, nec collatione facta cum altera, continens dicitur et est quicquid sibi met ipsi coheret, adeoque est non interruptus, contiguus, sine intermissione factus. — a) De inanimis et corporeis, seu ratione habita loci vel spatii. Liv. 2. 29. Continens agmen migrantium. Id. 21. 8. rolina, Sisenna apud Gell. 12. 15. Una æstate in Asia et Græcia gesta littera hædroo continentia mandavimus, ne, vellicatim aut saltatim scribendo, lectorum animos impediremus. Cf. Sueton. Gramm. 2. Continens scriptura. h. e. non divisa in libros sub capita. Varro apud Charis. 1. p. 190. Putsch. In terra continens. Cic. Hortens. apud Non. p. 274. 6. Merc. Ne in continentibus quidem terris vestrum nomen dilatari potest. Nepos Themist. 3. Inter Rubicam continentemque terram cum classariis regis conflixit. — Porro hac significatione Continens, entis, f. 3. (cujus Ablat. sing. num. exit tum in a, tum in i) absolute, substantivorum more, pro continenti terra usurpatur. Nepos Miltiad. 7. Proci in continenti locus, qui ex insula conspicebatur, incensus est. Cæs. 5. B. G. 8. Labieno in continente relicto, ipse ad solis occasum naves solvit. Adde eund. 5. ibid. 31., 4. ibid. 28. et 36., et alibi sæpe; Liv. 35. 43.; et Sueton. Aug. 65. Plin. 5. Hist. nat. 31. 39. (140). Insula a proxima continente abest vii. m. p. pass. Liv. 28. 12. Hispania prima a Romanis fuit provinciæ, quæ quidem continentis sint. — b) Saepius de his dicitur, quæ temporis successionem inter se conjunguntur vel contiguantur. Cæs. 3. B. C. 63. Continens omnium dierum labor. Id. 5. B. G. 11. Continentia bella. Id. 7. ibid. 28. Continens impetus. Cic. 2. Fin. 19. 61. Sequæ e continenti genere tertiam viciniam reipublicæ (Decius) præbisset. Id. 3. Herenn. 12. 22. Continens vox. Id. 3. Orat. 57. 216. Continenti spiliu dicere. Id. 1. Tusc. 8. Nihil te interpellabo: continentem orationem audire malo. Liv. 37. 35. Continens incendium. Id. 7. 30. imperium. Id. 5. 34. memoria. Id. 22. 15. Quinque milia continentis cursu sequi aliquem. Cels. 3. 5. ad fin. Febres continentes sine remissione. Liv. 23. 44. Imber continens per totam noctem. Sueton. Cal. 19. Biduo continendi. — Hinc in vel ex continenti (subaudi tempore) est ulla mora interposita, statim, confestim. Justin. 1. 9. Qui ex continenti, ne dato in penitentiam spatio, res

garraretur, ad regiam pergunt. Adde *eund.* 5. 3. et 5. *Ulp. Dig.* 44. 5. 1. circa med. Si in continentis impositum quid sit liberto, etc. exceptional locum fore; sed si post intervallum, habet dubitationem etc. Adde *ibid.* 48. 5. 23. ¶ 3. *Continentis*, Part. et Adject., est etiam qui se continet a voluptatibus, ab avartitia, ab ira, a cædibus etc., sobrius, temperans: *V. CONTINGO A. 3. b. Nepos* Alt. 13. Non intemperanter concupiscere, quod a plerisque videas, continentis debet duci. *Cic.* 9. *Fam.* 19. Continentes reges. *Id. Parad.* 1. 2. Continentissimi homines. *h. e.* parvo cultu parveque viventes. Adde *Sueton. Aug.* 71. *Nepos Epam.* 3. Continentes Epaminondas. *Cæs.* 1. *B. C.* 23. Ne condonator in vita hominum, quam in pecunia fuisse videatur. *Plin.* 5. *Ep.* 19. *extr.* Parcus et continentis. ¶ 4. Deinde *Continentis*, entis, n. 3. absolute, substantivorum more, et interdum continentis causæ (*V. CONTINGO sub A. 4. a.*), sive quod conjunctum maxime sit cum ipsa causa, sive quod in se causam totam continent, Gr. τὸ συνῆχον, apud Rhetores est id, quod potissimum agitur in causa, quæ sublato illi esse non potest. Ita *Quintil.* 11. 3. 18., ubi plura hæc de re. *Cic.* 1. *Invent.* 14. 19. vocal firmamentum, aliquæ esse firmissimam argumentationem defensoris et aptissimam ad judicialionem: et subdit ipse quoque exemplum. *Id. Topic.* 25. 95. ea, inquit, continentia vocantur, quasi firmamenta defensionis; quibus sublatis, defensio nulla sit. In *Partit.* quoque *orat.* 29. 103. clarius idem istud exponit. *V. — Hinc*

Continentis, entis, f. 3. absolute, substantivorum more usurpatur. *V. supra sub 2. a.*

Continentis, entis, n. 3. absolute. *V. supra sub 4.; et alio sensu sub 2. b.*

Continentia, ium, n. plur. 3., absolute. *V. supra sub 3. a. et c.*

Contentus, a, um, Part. præter. pass. adjective quoque usurpatur, unde *Comp. Contentus* sub d. — *Contentus* dicitur et est qui continet se in eo, quod habet, qui facile palliat, cui satisfactum est; et occurrit: a) Cum Ablativo rei, quæ quis contentus est. *Lucilius* apud *Non.* p. 264. 4. *Merc.* His le versibus interea contentus teneto. *Cic. Parad.* 6. 2. § 51. Contentum suis rebus esse. *Id. 3. Fam.* 13. Quibus ego a tali viro contentus eram. *Id. 1. Off.* 42. 151. Mercatoris solata questu, vel contenta potius. *Id. 5. Tusc.* 34. 98. Bestiæ eo contentæ non quaerunt amplius. *Horat.* 1. *Sat.* 1. 3. illa (sorte) contentus vivat. *Id. ibid.* 4. 108. contentus eo quod mi ipse parasset. *Virg.* 11. *Æn.* 582. solâ contenta Diana. *h. e.* sola vacatione. — b) Cum Infinito occurrit apud Poetas et argentei ac sequioris ævi Scriptores. *Ovid.* 1. *Met.* 461. Tu hæc hesio quos esto contentus amores irritare tuâ. *Id. 2. ibid.* 637. non hæc artes contenta paternis Edidicisse sibi. *Manit.* 3. 39. Ornari res ipsa negat, contenta doceri. *Curt.* 8. 11. Barbari bastem depulisse contenti, non insiliter cedentibus. *Pellej.* 2. 49. ad fin. Contentas litulum reducere provincias. *Quintil.* 10. 2. 7. Contentus id consequi, quod imitatur. Adde *Petr.*, *Val. Flacc.*, *Sil. It.*, *Justin.*, *Plin.* utrumque, etc. — c) Cum Genitivo. *Sacerdota Dig.* 32. 37. ad fin. Ut contentas esset patris dimidiæ dotis. Ita *Torrentin.*; at *Halteand.* edidit dimidiâ parte. Adde *Pareus* in *Lex. Crit.* alium locum ex *Curt.* 6. 2., sed in quo ipse quoque falletur, dubium lectorem esse. Dubia item sunt, quæ ex *Pellej.* 2. 88. et *Justin.* 43. 2. coegerit *Heins.* ad *Ovid.* 15. *Met.* 515. et 5. *ibid.* 169.: certum autem est illud *Dictys Cret.* 2. 17. Achilles haud contentus eorum, quæ gesserat, Ullices aggreditur. — d) Absolute usurpatur, cum res, quæ quis contentus est, ex ipso orationis contextu facile ionotescit. *Cic. Brut.* 85. 134. Cum autem ipsum audires sine comparatione, non modo contentus esses, sed melius non quaereres. *Id. Parad.* 6. 1. § 42. Cui tanta possessio, ut ad liberaliter vivendum contentus sit. *Apul.* 3. *Met.* Non contentus, quod mihi nec solatium præbuit, etc. — Absolute omnia legitur *Comp.* apud *Plaut.* *Pern.* a. 2. v. 14. Dil deusque contentiores mage erunt, atque avidi minus. — *NB.* In illo *Cic. Planc.* 5. 12. Manilius vila contempta et sordida; al. minus recte leg. contenta, *h. e.* parca.

CONTINENTIVUS, a, um, adject. qui continet. *Boeth. Aristot. Topic.* 4. 3. p. 691. Similitur et si memoriam habitum continentium opinionis dixerit, nam nulla memoria habitus, sed magis actus (est).

CONTINGENTER, adverb. fortuito. *Boeth.* In

Aristot. libr. de interpr. ed. seu. p. 364. Quocirca recte dictum est, si omnis affirmatio vel negatio vera definita esset, nihil fieri, neque esse, vel casu, vel a communi nomine utrumlibet, nec esse aut non esse contingenter, sed aut esse, aut non esse definita, sed magis ex necessitate omnia. *Id. ibid.* p. 358. Si vero rea contingenter sunt venientes atque abeantes. *Id. ibid.* p. 366. In quod contingenter evenit.

CONTINGENTIA, æ, f. 1. id quod contingit, aut accidit, seu natura rei adventitia. *Boeth.* in *Aristot. lib. de interpr. ed. sec.* p. 429. Supra docuimus, possibilitatem et contingentiam ejusdem significationis esse, ut quod contingeret fieri, idem esset possibile, et quod possibile esset, idem quoque contingeret. Sed possibilis enunciatio non est eadem, quæ contingens; reque enim alius possibilem affirmationem proponit, eique opponat contingentem negationem, rectam faciet contradictionem. *Id. ibid.* p. 449. Necessitatem in contingentiam verti.

CONTINGO, tingis, tigi, tactum, tingere, 3. (cum et tango). Part. *Contingens* sub A. I. 1.; *Contactus* sub A. I. 1. et II. 2.; *Contacturus* sub A. II. 2. — *Contingere* usurpatur A) Active, et B) Neutrorum more.

A) Active contingere est idem quod tangere sed plentius, sive aliquid valde et undique tangere (It. *toccare con forza, da ogni parte; Fr. atteindre, toucher; Hisp. tocar, alcanzar; Germ. von allen Seiten, stark berühren, anfassen; Angl. to touch*).

I.) Proprie. ¶ 1. Generaliter et stricto sensu. *Cic.* 2. *Nat. D.* 47. 122. Aliorum ea est humilitas, ut cibum terrestrem rostris facile contingant. *Id. 2. Divin.* 43. 91. Quanta humilitate luna fertur terram pæne contingens. *Liv.* 1. 56. *extr.* Contingere terram osculo. *Cels.* 2. 24. Cibi tactus sale modico. *Virg.* 4. *G.* 448. contingunt corpus amura. *Lucret.* 4. 409. Sol montes contingens suo committens igni. *h. e.* illustrans, calefaciens. Sic *Catull.* 84. 409. Contingi lumine. *Virg.* 2. *Æn.* 649. me pater atque hominum rex — contigit igni. *Id. 7. ibid.* 480. nota naves contigit odore. *Id. 2. ibid.* 239. lunemque manu contingere gaudent. *Id. 8. Ecl.* 40. Jam fragiles poteram a terra contingere ramos. *Ovid.* 11. *Met.* 122. Contingere munera Cercæ dextra. *Id. 2. ibid.* 123. Tum pater ora sui sacro medicamine oati contigit. Sic *Id. 14. ibid.* 606. ambrosiâ cum dulci neclare mixtâ contigit os fœctique deum. *Id. 1. ibid.* 340. Buccos ora del contigit. *Plin.* 36. *Hist. nat.* 7. 11. (58). Contactus radis solis. *Id. 11. ibid.* 37. 75. (193). Abena contacta felle nigrescit. *Id. 34. ibid.* 14. 41. (146). Ferrum contactum sanguine rubigine trahit. *Id. 11. ibid.* 53. 115. (277). Contacta siliu oris nulla fere attingit. — *Contingere manum* alicujus est fere signum gratulationis, ut venerationis. *Liv.* 28. 9. Contingere pro se quisque manus victrices consulum cupientes. *Pellej.* 2. 104. ad fin. Salutationis novæ quedam exultatio, et contingendi manu cupiditas. Adde *eund.* *ibid.* 107. — Proverbialis locutio gaudens est illa *Propert.* 1. 8. 43. Nunc mihi summa licet contingere sidera plantis. — Cum sermo est de esca vel potu, contingere est libare, prælibare. *Horat.* 2. *Sat.* 3. 113. Contingere granum. *Ovid.* 3. *Met.* 409. fontem. *Id. 15. ibid.* 281. aquas. ¶ 2. Specialim contingere dicuntur, quæ vicinis et contiguæ sunt: ad rem *Cic.* 2. *Nat. D.* 47. 120. Vites a caulibus et brassicis refugere dicuntur, nec eos ulla ex parte contingere. *Cæs.* 1. *B. G.* 38. Radices montis ex utraque parte ripæ fluminis contingunt. *Id. 7. ibid.* 23. Neque inter se trabes contingant. pro contingantur. Sic *Id. 1. B. C.* 21. Milites dispositi perpetuis vigilis stationibusque, ut contingant inter se. *Id. 7. B. G.* 7. Helvii fines Arvernorum contingunt. *Liv.* 10. 21. In saltu Vesudno, Falernum contingente agrum. *Sueton. Aug.* 25. Ad præsidium coloniarum Illyricum contingunt. ¶ 3. Item specialiter et iustiori sensu contingere aliquid est assequi, ad id pervenire: cf. *Cic. pro lege Manil.* 1. 1. Cum per ætatem hujus auctoritatem loci contingere non auderem. *h. e.* venire in hunc locum plenum auctoritatis. *Virg.* 5. *Æn.* 508. Contingere Italiam. *h. e.* in Italiam pervenire. *Ovid. Remed. am. extr.* fœtas ante sarta carinæ: Contingimus portum. *Horat. Art. P.* 412. Qui cupit optatam cursu contingere metam etc. *Virg.* 6. *Æn.* 509. Contingere avem ferro. *h. e.* ferro laedere. *Lucret.* 1. 364. florem ævi. *h. e.* ad florem ævi pervenire. *Ovid.* 2. *Met.* 578. nec contigit ullum Vox mea mortalem. *Id. 1. ibid.* 211. Contingat nostras

infamia temporis aures. — Hinc aliquando ponitur et pro sortiri. *Cic.* 1. *Tusc.* 19. 43. Cum animus naturam sui similem contigit et agnovit. *Pellej.* 1. 1. Sortiti sunt, uter patria decederet: sora Tyrrhenum contigit. Sic passive *Ovid.* 3. *Trist.* 4. 78. Contactus sorte adversa. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 11. 29. (109). Quæ palma frugum indubitata Italico contigit. At *Silius* pro Italiam legit Italiam. Cf. *Ulp. Dig.* 25. 4. 1. sub fin. Quos proximas spes successio nis contigit. Huc referri potest et illud *Ovid.* *Heroid.* 4. 49. Aut quæ semides Dryades Faunisque bicornes Numine contactas attonuere suo. ubi metaphora sumpta est ab illis, qui fulmine icti sunt.

II.) Translate. ¶ 1. Contingere pertinet aliquando ad propinquitatem affinitatis, aut cognationis. *Liv.* 24. 22. ad fin. Quicumque aut propinquitate, aut affinitate, aut aliquibus mioribus regum coniungissent. *Id.* 25. 8. Contingere aliquem propinquitate, aut affinitate. *Id.* 45. 7. aliquem sanguine ac genere. *Sueton. Aug.* 4. aliquem arctissimo gradu. *Id. Galb.* 2. aliquem nullo gradu. *Id. Ner.* 32. Contingere aliquam familiam. — Et absolute contactus pro sanguine conjunctus. *Inscript.* apud *Gruter.* 593. 8. et *Murat.* 1005. 10. HYMNÆVS CASARIUS N. SER. THAMYRIANTS FECIT SIRE, ET THAMYRŌ NYTRICIO, PRIMO CAES. SERVŌ, ANENESETO, CONTACTIS POSTERISQUE RORVM. *Horat.* 2. *Sat.* 6. 52. deos quoniam propius contingia. *h. e.* propius se principibus viris per amicitiam. Cf. *Tac.* 4. *Ann.* 68. Contingere aliquem modico asa. *h. e.* aliqua familiaritate. ¶ 2. Sapius de illis omnibus ponitur, quæ animum prave afficiunt, et præcipue de morali secleris contagione, ita ut contingendi significatio significatio quoque contaminandi jungatur: cf. *CONTAGIO*, *CONTACTUS*, us, *CONTAMINATIO* etc. — a) De molestis animi affectibus. *Juvenal.* 14. 184. Contingunt me fastidia. *h. e.* fastidia. *Liv.* 22. 10. Quos in aliquæ sua fortuna publicæ quoque contingebat cura. *Val. Flacc.* 7. 173. Contingere curâ animum alicujus. *h. e.* afficere. *Ovid.* 9. *Met.* 484. Gaudia quanta tuli! quam me manifesta libido Contigit! *Propert.* 1. 1. 1. Cynthia prima suis mæserum me cepit oculis Contactum nullis ante cupidinibus. — b) De morali secleris contagione. *Liv.* 31. 8. *extr.* Multa in Italia contacta gentes Pœnii belli societate. *Id.* 29. 8. *extr.* Eadem illa pecunia omnibus contactis ea violatone templi furoribus obiecta. *h. e.* omnibus, qui ejus violationis participes fuerant et secleris contagione infecti. *Id.* 21. 48. Contactus eo acceisre, velut infecta rabie, ad arma lituros. Sic *Ulp. Dig.* 11. 4. 1. Contingi crimine. *h. e.* socium esse criminis. et *Paul.* *ibid.* 48. 20. 7. Quos nulla culpa contingit. Rursus *Liv.* 4. 9. Velut contacta civitas rabie duorum juvenum. *Id.* 6. 28. Dias contactus religione. *h. e.* dies Albiensis pugna. *Id.* 10. 28. Contacturum fœderibus dñis signis, tela, arma hostium. *Tac. Germ.* 10. Nullo mortali opere contactus. *Id. Dial. de orat.* 12. vitis. *Petr.* *Satyr.* 128. veneficio. *Seneca Herc.* *Act.* 737. tabe. Huc referri potest et illud *Ulp. Dig.* 48. 19. 5. Pœnæ, quæ existimationem contingunt. — Et contactus absolute pro contaminato. *Seneca Hippol.* 114. Ne contactus eos deserat castum latu. — c) Deinde generatim omnino *Liv.* 34. 22. Hæc consultiatio, ut videlicet tota de re pertinebat ad vos est; Romanos nihil contigit. *Id.* 40. 14. ad fin. Meam causam, quæ nihil eo facto contingitur, ne miscearis.

B) Neutrorum more ¶ 1. Generalim contingere est evenire, accidere; et impersonalium mora effertur. Dicitur autem fere de illis, quæ vel insperato et casu, sed ex voto eveniunt; et occurrit: — a) Sine Dativo personæ, aut etiam cum ipso Dativo. *Ter. Eun.* 5. 9. 2. Nam in me place dii potestatem suam omnem ostendere, cui iam subito tot contingerint commoda. *Id. Andr.* 4. 2. 13. Hanc mihi expectavi: contigit. *Cic.* 2. *Orat.* 4. 15. Magis adeo id facilitate, quam alia culpa mea contigit. *Id. 1. ibid.* 35. 164. Quoniam totum habemus otium, quantum jandiu nobis non contigit. *Id. 2. Off.* 12. 42. Cum id inaus contingeret, leges suot inventæ. *h. e.* cum minus prospera succederet, etc. *Horat.* 1. *Ep.* 15. 14. ubi quid melius contigit et anctius. *Id. 1. ibid.* 4. 11. cui Gratia, fama, valetudo contigit abunde. *Ovid.* 4. *Pont.* 7. 16. Contigit ex merito qui tibi nuper bonos. *Quintil.* 11. 1. 81. Nulla contigit excusatio. *Id.* 6. 2. 30. Quod nobis volentibus facile contigit. *Juvenal.* 5. 9. sub fin. Thrasymbulum corrumpere conatur, quod cum non contigisset, etc. Cf. *Marcell. Dig.*

29. 5. 16. Pars presti alicui contingens. — b) Cum Dat. personae sequente Infinito. *Horat. 1. Ep. 17. 36.* Non cuius homini contingit adire Corinthum. *Fellej. 2. 124.* Mibi recusare principatum. *Quintil. 9. 2. 28.* Mibi mori herede filio. — Addito etiam Adjectivo, ei quidem casu Dativo. *Fellej. 2. 124.* Mibi fratrique meo candidatis contigit, praetoribus destituit. *Fal. Max. 5. 4.* Maximo tibi et civi et duci evadere contigit. *Ovid. 11. Met. 219.* Si quidem Jovis esse nepoti Contigit haud uni: conjux dea contigit uni. — c) Sequenti part. ut. *Plaut. Amph. 1. 1. 32.* Id contigit, ut salvi potiremur domum. *Cic. Brut. 84. 290.* Volo, hoc oratori contingat, ut cum auditum sit, eum esse dicturum, locus occipitur, complectitur tribunal, etc. *Id. 1. Off. 1. 3.* Et id quidem nemini vides Graecorum contigisse, ut idem utroque in genere laboraret. *Nepos Thrasymb. 8.* Huic contigit, ut patriam et servitute in libertatem vindicaret. — d) Huc pertinet et sequentes dicendi formulae. *Si mihi vita contigerit.* h. e. si mihi vita suppetat. *Planc. apud Cic. 10. Fam. 24.* — *Si quid alicui contingit.* h. e. si quid mali accidit. *Ulp. Dig. 28. 3. 6. ante med.* — *Si quid humanitus ei contigerit.* h. e. si morietur. *Scrota Dig. 34. 4. 30. sub fin. V. dicta in ACCIDO.* ¶ 2. Speciatim est provenire, nasci, venire, apud *Plin. 19. Hist. nat. 5. 23. (68).* Columella suum tradit commentum, ut toto anno melopepones contingant. *Id. ibid. 8. 41. (138).* Post cynam ex eadem brassica continguat aestivi cauliculi. *Id. 13. ibid. 24. 47. (131).* Apes nuncquam deflore, cysili pabulo contingente, promittunt. *Id. 14. ibid. 20. 25. (124).* Ut odor vino contingat. *Id. 32. ibid. 4. 14. (39).* Contingunt ex testudine quoque aliqua aurilia.

CONTINGO vel continguo, tingis, (tingi), tingere, a. 3. (cum et tingo vel tinguo). Part. *Contingens* II., et *Contingens* I. — Contingo est idem quod tingo, humectio: hinc differt a *contingere*, quod est tangere vel plane tangere; tamen *Forcellinus* in fine b. vor. ait: Si quis haec ad praecedens verbum transferre putat, non valde pugnabitur.

I.) Proprie. *Lucret. 1. 936.* prius oras, pocula circum, Contingunt mellis dulci Davoque liquore. *Id. 2. 754.* Proinde colore cave contingas semina rerum. *Id. 2. 742.* Ex insensu vero nulla continet colore. *Al. leg. contacta; al. conjuncta.* *Virg. 3. G. 403.* Aut parco sale contingunt (sic) blemlique reponunt.

II.) Translata. *Lucret. 1. 931.* obscura de re tam lucida pango Carmina, Musaeo contingens cuncta lepore.

CONTINUANTER, et CONTINUATE, et

CONTINUATIM, adverb. sine intermissione. *Augustin. 1. Retract. 23.* Epistolam exposui non carptim, sed continuatim et totam. *Festus p. 314. 30.* *Müll.* Strigae appellabantur ordines rerum toler se continue collocatarum. Adde *Paul. Diac. p. 313. 5. Müll.* Fronto de different. verb. p. 2195. *Putsch.* Contingue facimus assidue; continguat, sine intermissione. *Augustin. Ep. 112. 20.* Quae continuatim Apustolus posuit.

CONTINUATIO, s. f. 3. actio continuandi, consecutio non interrupta, perpetua (It. *continuazione*; Fr. *continuité, continuation*; Hisp. *continuidad, continuación*; Germ. *der stete Zusammenhang, die ununterbrochene Reihe, die Hintereinanderfolge*; Angl. *a joining without interruption, continuation*). Occurrit ¶ 1. Generalit. *Cic. 1. Nat. D. 4. 9.* Admirabilis quadam continuatio, seriesque rerum. *Id. 1. ibid. 20. 55.* causarum. *Id. 1. Acad. (post.) 7. 29.* Immutabilis continuatio ordinis sempiterna. *Cic. 3. B. G. 29.* imbrimur. *Liv. 41. 15.* Interrumpi tenorem rerum, in quibus peragendis continuatio ipsa efficacissima esset, utinam convenire. *Seneca Consol. ad Marc. 18. a med.* Vinculum terrarum oceanus continuatio gentium triplici sinu scindens. h. e. terram, quae ubique a gentibus habitatur, trillariam dividens. *Id. 3. Quaes. nat. 2.* Ita continuationem corporum definit: Continuatio est partium inter se non interrupta conjunctio. *Quintil. 8. 2. 14.* Continuatio sermonis. *Flor. 4. 2. 79.* prosperorum. *Sueton. Tib. 21.* laborum. ¶ 2. Speciatim est periculus, in qua est comprehensa series et sententia continuata. *Cic. Orat. 61. 204.* Circulus ille verborum, quem Graeci *περίοδος*, nos tamen ambilum, tum comprehensionem, tum continuationem dicimus. *Id. 3. Orat. 13. 49.* Non nimis longa continuatio ver-

borum dicere. Adde eund. 1. *ibid. 61. 261.*; et *Quintil. 9. 4. 22.* ¶ 3. Item speciatim est exornatio quadam oratoria, scilicet densa et continuea frequentatio verborum, cum absolute sententiarum. Ea utemur commodissime in sententia, in contrario, in conclusione. *Cic. 4. Harren. 19. 27.* ¶ 4. Item genus pronunciationis, quo cum clamore verba plura festinanter enunciantur, et pertinet ad contentionem vocis, ut in CONTENTIO dictum est. *Cic. 3. Harren. 13. 23.* Huic similis est illa, quae definitur a *Diomed. 2. p. 431. Putsch.* Continuatio est rerum contentia dictio, ut *Scythiam, septemque triones.* Verum haec potius pertinet ad locutionem grammaticam.

CONTINUATIVUS, a, um, adject. qui continet, et speciatim qui continuationem sermonis significat. *Priscian. 16. p. 1027. Putsch.* Proprie autem conjunctiones continuativae sunt, quae significant ordinem praecedentis rei ad sequentem, ut: Si sterili, dormit; et si aegrotat, pallet; et si febris vexat, calet.

CONTINUATUS, a, um. V. CONTINUO, as.

CONTINOE, adverb. sine intermissione. *Varro 5. L. L. 27. Müll.* Inter stillicidia et flumina hoc interest, quod stillicidium, eo quod stillatim cadat, flumen, quod fluit continue. *Non. p. 376. 26.* *Merc.* Protinus, jugiter et continue. *Cassiod. Complez. 2. ad Timoth. 5.* Se autem de hoc saeculo continue transiurum praeposit. h. e. continenter, continuo.

CONTINUITAS, alis, f. 3. continuatio. *Varro 7. L. L. 107. Müll.* Protinus a protinus, continuatim significans. *Plin. 8. Hist. nat. 30. 44. (105).* de hyaena. Collum et juba continuatitate spinae porrigitur; Nequeque, nisi circumacta lotus corporis, nequit. *Cassiod. 11. Varior. 38.* Papyrus est junctura siorimis, continuatitas de minutis, viscera olivae virentium herbarum.

CONTINUO, adverb. est ab adject. *continuus*, quod a *continuo*. — *Continuo* ferti dicitur, quod antecedenti rei proxime haeret consecutione non interrupta, eamque continenter sequitur; itaque est statim, illico, nulla mora interposita (It. *tosto, immediatamente, incontinentemente*; Fr. *incontinent, à l'instant, sur-le-champ, immédiatement*; Hisp. *inmediatamente, luego, al punto, sin dilación*; Germ. *sofort, unverzüglich, alsbald*; Angl. *immediately, forthwith, instantly*). Usurpatur ¶ 1. De temporis relatione; et quidem — a) De re quae, ratione habita temporis, aliam proximam antecedentem et via praeteritam continenter sequitur. Purro saepe respondet partitulis ubi, postquam, quum, ut, etc. *Plaut. Amph. 1. 1. 49.* Ubi primum terram teigimus, continuo delegit etc. *Ter. Heurr. 5. 3. 15.* Aderit continuo, hoc ubi ex te audierit. *Plaut. Epid. 4. 1. 37.* Postquam audivi illico illam esse captivam, continuo argentum dedi. *Cic. 9. Fam. 14.* Omnes quum te summis laudibus ac calum erulerunt, mihi continuo maximas gratias agnot. *Id. 6. Verr. 22. 48.* Continuo ut vldit, non dubitavit e mensa tollere. h. e. statim ac. *Horat. 1. Sat. 6. 27.* ut quisque insanus — latum demisit pectore clavum, audit continuo etc. *Cic. 1. Orat. 26. 121.* Quod continuo consilium dimisi, simul ac me fractum ac debilitatum metu vlderit. — b) Omisiss praedictis particulis, adverbium continuo non interrupta ac perpetua temporis relatione cum alia re conjungitur, ratione habita vel agentis, vel loquentis, vel alicujus eventus actuave jam praeteriti. *Plaut. Rud. 3. 4. 63.* Ego te barba continuo arripiam et in ignem conjiciam. *Id. Cist. 2. 1. 7.* Quod lubet, non lubet jam continuo. *Ter. Eun. 3. 2. 40.* Hos prius introduceam, et quae volo simul imperabo: post continuo exeo. *Id. Andr. 3. 2. 24.* Si quid narrare coepi, continuo tibi dari verba censeo. *Cic. Rosc. com. 6. 17.* Ignis in aquam conjectus continuo restinguitur. *Id. 10. Fam. 12. 3.* Senatus est continuo convocatus. *Cic. 7. B. G. 42. extr.* Hos continuo la itinere adurit. *Cic. 9. Att. 15.* Quidquid egero, continuo scies. *Id. 4. Acad. (2. pr.) 1. 1.* Deinde absens factus audis, continuo praetor. *Id. Amic. 3. 11.* Summam spem civium, quam de eu jam puero babuerat, continuo adolescens incredibili virtute superavit. *Ter. Andr. 1. 5. 62.* Hanc mi in manum dat: mors continuo ipsam occupat. *Virg. 4. G. 548.* Haud mora: continuo matris praepcepta facessit. ¶ 2. Interdum si hoc adverbium per particulam negativam (non continuo), vel per interrogativam (continuo-ne) effertur, cum perpetua temporis consecutione ali-

cujus etiam illationis significacionem conjungit. *Cic. Rosc. Am. 33. 94.* Non continuo, si me in gregem sicariorum contuli, sum sicarius. *Id. 2. Orat. 48. 199.* Non continuo, si quis melius populi factus esset, id C. Norbano in fraude capitali esse ponendum. *Id. 3. Tusc. 3. 5.* Quum nec omnes, qui curari se passi sunt, continuo etiam convalescant. *Id. ibid. 18. 40.* Si malo careat, continuone frui summo bono? *Quintil. 9. 2. 84.* Continuone, si ille stulte cogitavit, nobis quoque stulte dicendum est? — Eandem inferendi significacionem hoc adverbium praese fert, quum a generalibus ad particularia, ad exempla etc. in dicendo transimus. *Virg. 1. G. 60.* Continuo has leges aeternaque fœdera certis imposuit natura locis. *Servius*, quocum *Forcellinus* consentit, exponit jugiter, perpetuum, aeternum. *Hayne* vero ad h. l. haec habet: Continuo. Vocant aut viri docti usum vocis Graece *ἀντὶκα*, quod in commemorationis exordio ponitur, et per *exempli gratia* reddi potest: copiose de eo actum ab *Ernestio*. Scilicet res ita illustranda est, ut quasi dictum videretur: ut statim hoc exemplo utar, ut statim hoc commemorem. Atqui haec omnia aliena ab h. l. Etenim concluduntur superiora; et est, quod sententia docent: statim a rerum initio. ¶ 3. Denique continuo his occurrit apud *Quintil. pro continet*, h. e. sine intermissione, scilicet 2. 20. 3. et 9. 1. 11.

CONTINUO, as, avi, atum, are, a. 1. Est ab adject. *continuus*, quod a *continuo*: V. CONTINUO sub A. 1. in fin. — Part. *Continuus* sub 2.; *Continuatus* sub 1., 2. et in fin.; *Continuandus* sub 1. — Continuare est continuum facere, continuum reddere (It. *continuare, proseguire continuamente*; Fr. *mettre à la suite, continuer*; Hisp. *continuar, proseguir*; Germ. *zusammenhangend machen*; Angl. *to continue, persevere continually*). ¶ 1. Ratione habita spatii seu loci, continuare est continuum facere, contigue ponere, cum aliam alii rei connectimus et conjungimus; et occurrit — a) Absolue, b. e. cum Accusativo rei tantum. *Cic. 3. leg. Agr. 4. 14.* Ingens cupiditas fundos continuandi. *Id. 2. ibid. 26. 70.* Ager laissime continuatus. Sic *Liv. 34. 4.* Continuare agros. *Sall. Cat. 20.* domos. *Cic. Patin. 9. 21.* Fecisti ante Kustura pontem continuatis tribunaliis. *Tac. 15. Ann. 9.* Continuare pontem. *Varro 2. R. R. 9. 2.* Tauros solere diversas assistere clunibus continuatis, et cornibus facile propulsare lupos. *Cic. 3. Orat. 37. 149.* Est quidam ornatus orationis, qui ex singulis verbis est; alius, qui ex continuatis conjunctisque constat. h. e. composita, seu continuata serie in oratione dispositis. Sic *Id. ibid. 47. 183.* Hi tres heroi pedes in principia continuandorum verborum satis decore cadunt. — b) Cum addito Dativo rei, cui alia contigunt fit. *Cic. 2. Nat. D. 45. 117.* Aer mari continuatus et junctus. *Liv. 1. 44.* Continuare aedificia moribus. *Horat. 3. Od. 16. 41.* si Mygdonis regnum Alyattei Campis contineam. *Curt. 5. 4.* Ita ut procut visentibus continuata videantur montibus nemora. *Ovid. 1. Art. am. 496.* Continuare latus lateri. h. e. ad alicujus latus sedere. *Id. 1. ibid. 406.* Kalendas, Quas Venerem Marti continuasse juvat. h. e. Al. April. — Singulare est illud *Pual. Paneg. ad Theodos. 39.* Exercitus spatio lucis unius Illyrico continuavit Aquileiam. h. e. eodem die continenter ex Illyrico Aquilejam pervenit; et quodammodo eas regiones itinere unius diei conjunxit. — c) Passive, seu potius Mediorum apud Graecos ipore, continuari est proxime haerere, continenter sequi. *Cic. 1. Nat. D. 20. 54.* Atomis coherescunt inter se, et alia alias apprehendentes continuantur. *Tac. Germ. 45. sub fin.* Saionibus Sitionum gentes continuantur. — Et cum Accusativo. *Apul. 1. Met. sub fin.* Inde me egredientem continuatur Pythaeas condiscipulus meus. h. e. contiguus et comes fit mihi in via. *Id. 11. ibid.* Lacontanter dimotis turbulis continuare (subaudi tu) pompam. *Hic loquendi modus a veteribus quoque usurpatus fuit.* Sic *Sisenna* apud *Non. p. 93. 31. Merc.* Marius ostio Liris evehitur, adque Anariam suos continuatur. h. e. suos adsequitur et cum his conjungitur. ¶ 2. Ratione habita temporis continuare est continenter agere, unum post aliud sine intermissione facere; et occurrit — a) Cum Accusativo tantum rei aut temporis. — Cum Accus. rel. *Cic. 3. B. C. 36. ad fin.* Die ac nocte continuato itinere, ad eum pervenit. *Liv. 1. 46. extr.* Prope continua funera. h. e. unum paene statim post aliud. *Id. 24. 9.* Continuare consulatum. *Id. 33. 33.*

Philopamēni continuatur magistratus. Adde *Sall. Jug. 37. Fellex. 2. 91.* Continuare praelorum allicui. *h. e.* statim post reditalem praelorem facere. *Plin. 14. Hist. nat. 22. 28. (145).* Bido duobusque oculibus continuare perpotationem. *Id. 20. ibid. 5. 17. (35).* Nemo tres siteres edenda continuaret. *Peiron. Satyr. 89. extr. in carm.* Hic graves alios mero obtruncat, et continuat in mortem ultimam Somnos. *Sueton. Ner. 1.* Prædomina modo continuantes perternas personas, modo alternantes per singulas. *Cels. 3. 5.* Si continuatur febris, neque levior unquam fit. *Justin. 2. 2.* Profecto non tantum bellorum per omnia secula terris omnibus continuaretur. *Tac. 13. Ann. 9.* Solito prioribus reverentiam in populum Romanum continuare. *Auct. Paneg. ad Constantin. 15. extr.* Continuare victorias. — Cum Accus. temporis. *Tac. 13. Ann. 5.* Diem noctemque sedilibus continuare. *h. e.* sedendo. *Id. 14. ibid. 20.* Theatro dies totos continuare. — Poetica sunt illa, in quibus continuare, cum Accus. rei, supplet alia verba. *Horat. 2. Sat. 6. 107.* cursilat hospes Continuaturque dapes. *h. e.* continue infert menses. *Ovid. 14. Met. 239.* saxa trabesque continuant. *h. e.* jacere pergunt. *Stat. 9. Theb. 290.* segnem Nomium, fortemque Nilmonta, Thibæumque Liban, Anthedoniumque Lycetam Continuatur ferro. *h. e.* uoum statim post alium obtruncat. Adde *eumd. 2. ibid. 745. Id. 1. ibid. 451.* inde orsus in ordine Tydeus Continuatur. *h. e.* verba, seu dicere pergit. — Denique continuata mulier dicitur, quæ bis terve a viro continenter lullur. *Ovid. 3. Amor. 7. 23.* At nuper bis Nava Chlide, ter candida Pitbo, Ter Libas officio continuata meo. — *b)* Cum addito Dativo rei, cui alia coniungitur. *Liv. 2. 54.* Paci externæ confestim continuatur discordia domi. *Ovid. 1. Pont. 2. 26.* Hicni continuatur biems. *Tac. Agric. 51.* damna damnis. — *c)* Neutorum more. *Cels. 2. 4.* Febres, quæ sic continent, ut etc. *Id. 3. 3. a med.* Febres ha, ut capere, continuant. — Hinc Part. præter. pass.

Continuatus, a, um, adiective quoque occurrit, unde *Sup. Continuatusissimus* apud *Sidon. 8. Ep. 3.* ¶ 1. Ratione habita spatii seu loci est contigui positus. *Cic. 1. Acad. (post.) 7. 28.* Natura coherens et continua cum suis partibus. *Ovid. 2. Fast. 243.* Continuata loco tria sidera. ¶ 2. Ratione habita temporis est non interruptus, continenter factus. *Cic. 1. Tusc. 10. 22.* Continuata motio et perennis. *Cels. 6. 6. n. 14.* Continuasti Delus. *Curt. 7. 11.* Fatigatio ne continuasti laboris affectus.

CONTINUUS, a, um, adiect. a CONTINEO, quod *V. sub A. 1. in fin.* — Continuus est idem quod continens (*Il. continuus*; *Fr. contiguus, continuus*; *Hisp. contiguo, continuo*; *German. mit sich oder mit Anderen zusammenhängend, ununterbrochen, fortlaufend*; *Angl. continual*).

1.) Proprie. ¶ 1. Ratione habita spatii seu loci, continuus est continens, contiguus, qui oibilibet habet interfectum; et occurrit — *a)* Absolute. *Liv. 30. 5.* Ignis proxima quæque et drinceps continui amplexus. *Horat. 1. Ep. 16. 5. et Plin. 6. Hist. nat. 30. 35. (189).* Continui montes. *Ovid. 15. Met. 299.* Leucada continuam veteres habuere coloni: Nunc Ireta circumcunt. *h. e.* Leucada continenti terræ contiguam, inherentem. *Sueton. Cæs. 38.* Continui agri. *Plin. 7. Hist. nat. 16. 15. (69).* Aliqui, vice dentium, continuo osse gignuntur. *Id. 6. ibid. 26. 30. (124).* Fluit continuo alveo Euphrates, priusquam distrabitur ad rigua. *Tac. Agric. 10. extr.* Continuum mare. *Plin. Paneg. 51.* Omnia continua et paria. — Poetice *Stat. 5. Theb. 516.* Continuum serpens super fluvios geminas jacet aggere ripas. *h. e.* qui utramque ripam, capite hinc, inde cauda incunbens, continet vel continuat, insidetque. — *b)* Cum Dativo rei, cui alio roheret. *Seneca 3. Quest. nat. 6.* Aer continuus terræ est. — *Continuus alienus*, qui cum eo assidue vivit. *Tac. 6. Ann. 26.* Cocrejus Nerva continuus principis. *N. Heinssius* per analogiam principis legendum esse putat. *V. Ritter* ad *h. l.* ¶ 2. Ratione habita temporis, continuus est qui sine intermissione est, perpetuus, perennis; et occurrit — *a)* Absolute. *Plaut. Mil. glor. 3. 1. 147.* Triduum continuum. *Cic. 7. Ferr. 36. 94.* Tot dies continuus quid egisti? *Id. pro leg. Manil. 18. 54.* Aliquet annos continuos populus Romanus magna parte imperii caruit. *Cæs. 1. B. G. 48.* Dies quinque ex eo die continuos. *Ovid. 5. Fast. 734.* Continua die. *h. e.* totam diem. *Id. 6. ibid. 720.* Continua nocte. *h. e.* totam noctem.

Sueton. Tib. 38. Biennio continuo. *Cic. 3. Orat. 48. 185.* Reale genus hoc numerorum, dummodo ne continuum sit, in orationis laude ponetur. *Lepidus* apud *Cic. 10. Fam. 34.* Continuis itineribus ad Forum Vocatum veni. *Cæs. 1. B. G. 14.* Continua incommoda. *Liv. 1. 47.* regna. *Id. 41. 7.* duo triumphi. *Propert. 1. 20. 1.* Hoc pro continuo lo, Galle, monemus amore. *Ovid. 2. Pont. 7. 41.* continuo Fortunæ vultuor lris. *Id. 1. ibid. 4. 8.* Continuis labor. *Id. 3. Art. am. 82.* continua mense senescit ager. *h. e.* ager, qui nunquam intermitit segetem ferre. *Tac. Agric. 27.* Continuis cursus praelorum. *Plin. 7. Hist. nat. 41. 42. (133).* Continua series. *Id. 30. ibid. 1. 2. (4).* Successiones continuas. *h. e.* non interruptas. *Id. 10. ibid. 29. 43. (81).* de lusciniæ cantu. Nunc continuo spiritu trahitur in longum. *Id. 36. ibid. 26. 68. (193).* Continuis fornacibus, ut es, liquatur. *h. e.* ut non transferatur ex una in aliam fornacem, sed in eadem continue ardenti coquatur. *Id. 24. ibid. 11. 50. (85).* Naturam continuas his voluminibus tractamus. *h. e.* in his omnibus libris de natura, nunquam vero alia de re tractamus. *Id. 7. ibid. 41. 42. (133).* Tres continui principes senatus. *h. e.* unus post alium sine intermissione. *Justin. 16. 1.* Post Cassandri et filii ejus continuas mortes. *Plin. Paneg. 68.* Continui consules. — Poetice continuus dicitur, qui aliquid continue facit, a *Stat. 9. Theb. 429.* de Iameno fluvi. Aspice quas fluviæ cædes, quæ funera portem Continuis, tellis atque adoperis æervo. — *b)* Cum Dativo rei, cui tempus impenditur. *Tac. 4. Ann. 36.* Postulandis reis tam continuus annus fuit. — Et de personis. *Id. 11. ibid. 5.* Continuis lode et sævus accusandis reis Sullus. *h. e.* constans.

Il.) Figurata, metaphorâ sumptâ a superiori paragr. 1., apud *Rhetores* tantum occurrit. *Cic. Orat. 27. 94.* Jam quum fluxerunt plures continuas translationes, alia plane fit oratio. Ilque genus hoc Græci appellant ἀλλογενείας. *Quintil. 7. 10. 11.* Continua expositio. cui ibid. opponitur paritela. *Id. 11. 3. 84.* Continui et decorantes loci. *Id. 12. 10. 46.* Si non crebra hæc lumina et continua fuerint.

Homonym. Differunt continuus et contiguus, si strictè accipias, ait *Forcellinus*: quod continua sunt, quæ communis termino continentur; contigua, quæ terminum habent proprium, sed inter ea oibilibet est intermedium. Verum hæc Latini scriptores raro servant.

CONTIO, ōnis, f. 3. Ratione habita etymol., contio est per syncopen pro conventio, ex quo prius factum est conventio, ut legitur in *Senatusconsultis* de *Bacchan.* *ΥΠΕΙΝ - ΙΝ - ΚΟΝΒΕΝΤΙΟΝ - ΕΚΔΙΚΑΤΣ*; deinde factum est contio, haud aliter atque a providens factum est prudens. Quod etymon confirmat antiqua ratio scribendi contio, non vero concio; concio enim scriptum est in *Inscript.* apud *Gruter. 568. et 507.* eandemque scripturam reperit *A. Maius* in *Cod. palimps.* *Cic. 1. de republ. 4. et Symmach. orat. 1. 12.*, omnesque vetustissimi optimeque Codices exhibent. Falso igitur plerique a con et cio, vel cio coovoco derivant, et concio scripserunt: *V. Farron. 6. L. L. 43. Müll. Paul. Diac. p. 38. 4. et p. 113. 16. Müll.* et *CONVENTIO* sub *I. 2.* — *Festus*, ait *Forcellinus* loco non cit., docet antiquos masculino genere posuisse. — Ceterum contio est conventus et cætus populi ad oratorem audiendum, non tamen quilibet, ut docet *Paul. Diac. p. 38. 4. Müll.* hisce verbis: Contio conventum significat, non tamen alium, quam eum, qui a magistratu vel a sacerdote publico per præcoem convocatur. Contio itaque vocabatur non ut rogatio ferretur (*V. ROGATIO*), sed ut ad populum verba fieret (*V. CONTIONOR*); in quo contio a comitiis differbat: hinc *Cic. Sezt. 50. 106.* Etiam tribus locis significari maxime populi Romani iudicium ac voluntas potest, contione, comitiis, ludum gladiatorumque concessu. *Cf. et Liv. 39. 18. (11. ragunanza di popolo raccolta a parlamento; Fr. assemblée, réunion; Hisp. asamblea, junta al congreso; Germ. die auf gesetzlichem Wege im Felde oder daheim versammelte Menge, die berufene Versammlung, d. Volksversammlung; Angl. a meeting or assembly of people).*

1.) Proprie. — *a)* Generatione. *Plaut. Men. 3. 1. 3.* Quando in contionem mediam me immergi miser. Adde *eumd. ibid. v. 6. Cic. Amic. 62. 83.* Contio, quæ ex imperitissimis constat, tamen iudicare solet. *Id. 2. Orat. 59. 342.* Quid aliud fuit, in quo consulo rideret, nisi etc. *Id. Harusp. resp. 5. 8.* Etiam sua

contio risit hominem. *Id. Pis. 15. 34.* De mea salute *P. Lentuli* — ceterorumque principum civitatis celeberrimæ et gratissimæ contiones fuerunt. *Id. Flacc. 23. 54.* Contio orba optumatum. *Id. Opt. gen. Orat. 7. 19.* legitimæ. *Id. Sezt. 1. 50. 106.* vera, non conducta. Adde *eumd. ibid. 53. 119. Liv. 45. 37.* togata et urbana. *Cic. Orat. 63. 213.* Clamor contionis. *Quintil. 8. 6. 48.* Fluctus contionum. — *b)* Juculatur plurimis Verbis, quorum præcipua, servata litterarum ordies, exhibentur. *Cic. 5. Ferr. 80. 185. et Sezt. 12. 28.* et alibi sæpe; *Sall. Cat. 57. extr.*; et *Liv. 8. 31.* advocare contionem. *Sall. Jug. 84. extr.* advocare contionem populi. *Cæs. 2. B. C. 32.* advocare contionem militum. *Liv. 42. 39.* advocare populum in contionem. Et absolute *Id. 4. 1. extr.* advocare ad contionem. *Messala* apud *Gell. 13. 15.* avocare contionem a magistratibus vel allicui. *Cic. 3. leg. Agr. 4. 16.* convocare aliquem in contionem allicuius. *Sueton. Cæs. 66.* convocare milites ad contionem. *Cic. 4. Att. 2. 3.* dare allicui contionem, dicitur magistratus qui allicui populi conventum seu contionem comparat. *Liv. 39. 17. et Curt. 7. 2.* dimittere contionem. *Liv. 29. 21.* habere contionem Locrensiem. *Id. 8. 33.* ire ex curia in contionem. (Sic dividitur contio contra senatum apud *Tac. 4. Ann. 40.* Dato tempore, vel in senatu, vel in contione non relinquo). *Liv. 4. 6. et Curt. 6. 9.* procedere in contionem. *Cic. post redit. in senat. 8. 13. et Liv. 41. 7.* producere aliquem in contionem, dicitur is, qui contionem habet. *Cic. 3. leg. Agr. 1. 1.* prodire in contionem allicuius. *Nepos Themist. 1.* prodire in contionem populi. *Cic. 3. Off. 11. 49.* venire in contionem. *Liv. 2. 2.* vocare plebem ad contionem. Adde *Cic. 4. Acad. (2. pr.) 47. 144. Liv. 21. 45. et Curt. 6. 2.* vocare exercitum ad contionem. — *c)* In contione, pro contione est curiam populo convocata. *Cic. 7. Fam. 18. extr.* Dicere aliquid in contione, Adde *eumd. 5. ibid. 2. 4. Id. Opt. gen. Orat. 7. 19.* Donare aliquem in contione. *Sall. Jug. 8.* Donare alique laudare aliquem pro contione. Adde *Liv. 7. 7. et 7. 10.* et *Quintil. 2. 4. 33.* Sic *Curt. 10. 16.* Rectare litteras pro contione. *Liv. 2. 23.* prope in contionis modum. — Hinc in contione adverb. quodammodo est, et significat palam. *Cic. 15. Att. 15.* Quæ quidem erunt φηδολογία et dignitatis meæ: ut vel in contione dicere audeam. *Id. 8. Fam. 7. extr.* Epistolam tuam conseldi innocentem: nihil enim habebat, quod uno vel in contione recte legi posset. — *d)* Ascendere (vel escendere) in contionem dicitur qui ascendit in suggestum vel in rostra, ut inde ad contionem verba faciat; et occurrit apud *Cic. 4. Att. 2. 3. Fin. 27. 74.* et post redit. in senat. 5. 12. et alibi; et apud *Liv. 3. 49. 5. 50. extr.* et alibi. Unde factum est, ut *Ferrius Flaccus* apud *Gell. 18. 7.* eumque secuti recentiores quidam Lexicographi haud recte, ut videntur, aliterarent contionis vocabulo significari etiam suggestum. Rectius *Forcellinus*, qui ait locis nuper cit. contionem accipi pro loco, ubi contio convocata est.

Il.) Improprie, *h. e.* metonymice. ¶ 1. Ponitur pro ipsa oratione, quæ ad contionem habetur. *Cic. 2. leg. Agr. 1. 1.* Est hoc in more positum —, ut ei, qui — consecutus sunt, eam primam habuissent contionem, quæ gratiam beneficii vestri cum suorum laude conjungant. Quia in oratione etc. *Cæs. 3. B. C. 73.* Habere contionem apud milites. Adde *Liv. 41. 1. Cæs. 2. B. C. 18.* Habere contiones graves in aliquem. *Liv. 27. 13.* Contionem sævam atque acerbam apud milites habere. *Id. 24. 22.* Habere contionem liberam et moderatam. *Cic. 4. Att. 3.* Contiones turbulentæ Metelli, temerariæ Appii, furiosissimæ Publii. *Id. 9. Fam. 14. 7.* Legi contionem tuam: nihil illa sapientius. Adde *Tac. 5. Ann. 4. extr.* Rursus *Cic. Horusp. resp. 4. 8.* Argumentum sententiamque contionis audire. *Quintil. 11. 3. 113.* Contiones funebres. *Tac. 4. Ann. 34.* Antonii epistolæ, Bruti contiones. Adde *Gell. 18. 7.* — Pro rationibus, quas historici inserunt historiæ suæ, ut *Liv. 4. Curt., Sall.* etc., habes exemplum *Cic. Orat. 20. 66.* In historia Interponuntur contiones et hortationes etc. Eodem sensu *Plin. 1. Ep. 16.* Contionibus idem, qui in orationibus est. ¶ 2. Contiones pro his, qui contionem faciunt. *Peiron. Satyr. 14.* Contiones, quæ ad clamorem confluerant, et ibid. 15. Nescio quis ex contionibus, elvus etc. et ibid. paulo post. Ridere acumen non minus contionum, quam etc. *Salmas.* In his *Petronii* locis reponi vult cotones: quam recte, viderit alii. *Hieronym. Ep. 52. n. 8.* Nihil iam facile, quam vident plebeu-

lam et indoctam contionem linguæ volubilitate decipere, quæ quiddam oon intelligit, plus miratur.

CONTIONABUNDUS, a, um, adject. contionem habens, qui contionator. — a) In bonam partem. *Liv.* 40. 27. Omnes portas contionabundus ipse imperator circumfuit etc. Adde *eum.* 21. 53. — b) Aliquando in malam partem adhibetur de iis, qui sine legitima auctoritate publice in foro, vel per viros seditiosum aliquid vociferantur. *Liv.* 3. 47. Hæc prope contionabundus circumibat homines. *Id.* 5. 30. Hæc propalam contionabundus, in dies magis augebat iras hominum. *Tac.* 1. *Ann.* 16. extr. Prompta jam et aliis seditiosis ministris, velut contionabundus interrogabat etc.

CONTIONARIUS, e, adject. ad contionem pertinens. *Cic.* 2. *ad Q. fr.* 5. 1. Vehementer actum est, clamore senatus prope contionali. *Id.* 1. *Att.* 16. 11. Contionalis birudo ærarii, misera ac jejuna plebecula. *Liv.* 3. 72. Contionalis senex. *h. e.* assuetus contionibus, peritus contionum. *Quintil.* 9. 4. 1. Genus dicendi contionale. *h. e.* deliberativum. *Id.* 3. 4. 1. Contionalis oratio. *Id.* 3. 8. 14. Contionale officium.

CONTIONARIUS, a, um, adject. ad contionem pertinens. *Cic.* 2. *ad Q. fr.* 3. 4. Contionario illo populo a se prope alienato. *h. e.* qui sublebat congregari ad contionem. *Al. minus recte leg. cantionatorio, al. contionali. Gell.* 1. 11. in *lemmate*. Contionaria astula Græcibi. *V. Gronov.* ad b. 1. *Id.* 11. 10. Tibia quoque illa contionaria la mentem venit, quam C. Crascho cum populo agenti præmisce præmostrasse modulos ferunt. *V. de hac tibia Cic.* 3. *Orat.* 60. 225. Ceterum etiam apud *Gell.* plerique leg. contionatoria, sed minus recte. *Ammian.* 7. 26. Orellia contionaria.

CONTIONATOR, ōis, m. 3. qui contionem habet: sed spectatim tantum occurrit de iis, qui contionabundi multitudinem constant et seditiosum movent. *Cic.* 4. *Cat.* 5. 9. Quid intersit inter levitatem condonatorum, et animum vere popularem.

CONTIONATORIUS, a, um, adject. ad contionem pertinens. Est falsa lectio, quam nonnulli receperunt apud *Cic.* 2. *ad Q. fr.* 3. 4., et plerique apud *Gell.* 11. 10. *V. CONTIONARIUS.*

CONTIONOR, ōis, ōis sum, ari, dep. 1. (contio). Part. Contionans I. a. — Contionor est contionem habere, ad populum verba facio, non tamen ut aliquid iudicatur vel decernatur. Raro admodum dicitur de populo sive de iis, ex quibus constat contio ut apud *Liv.* 39. 16. Nunc illi vos singuli universos contionantes illement: jam ubi vos dilapsi domos eritis etc. — Ceterum sæpius dicitur de uno tantum, qui ad contionem verba facit.

I.) Proprie occurrit — a) Absolute. *Asinius Pollio* apud *Cic.* 10. *Fam.* 31. 4. Quum Lepidus contionaretur atque omnibus scriberet se consentire cum Antonio, etc. Adde *Liv.* 1. 28.; *Fal. Mar.* 1. 6. 2.; et *Tac.* 11. *Ann.* 7. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 9. 37. (118). In ipsam contionantibus utilem esse prodiderunt. *Sueton. Rhet.* 6. More contionantis, Adde *eum.* *Cæs.* 33. et 35. — b) Cum additis. *Cæs.* 1. *B. G.* 7. et *Sueton. Aug.* 27. Contionari apud milites. *Sueton. Aug.* 84. ad populum. *Cæs.* 7. *B. G.* 47. Legio decima, quæcum erat contionatus. *Plerique tamen aliter legunt. Liv.* 9. 18. Contionari adversus aliquem. *Cic. Harusp. resp.* 5. 8. de aliqua re. *Id.* 12. *Fam.* 22. de aliquo. *Id.* 5. *Tusc.* 20. 59. ex turri alta. *Tac.* 1. *Ann.* 61. pro tribunali. — Cum Accus. et Infinito. *Cic.* 2. *ad Q. fr.* 6. 6. C. Cato contionatus est se comitia haberi non alitum, al. etc. *Cf. Lucian.* mox citand.

II.) Metonymice contionari ponitur pro publice dicere, prodere. *Cic.* 1. *Tusc.* 49. 117. Magna eloquentia est utendum atque ita velut superiore e loco contionandum, ut etc. *Cf. eum.* *Sezt.* 55. 118. *Lucian.* 4. 18. post med. Idem hac futurum, etiam Sibylla contionata est.

CONTIO, ōis, m. 3. simul tiro, ut *commilito*, simul miles. *Inscript.* apud *Muret.* 805. 4., quæ est apud *Orell.* 3559. D. M. CLAUDIO CARE MIL. COA. VII. FR. — HEREDES ET CONTIONES BENEFICENT. PEEERYNT. Alia apud *Hellerm.* *Fig. loteræ.* 60. not. 172., quæ est apud *Heuzen.* 6845. M. AVE. TYLLIO VICTORI MIL. COH. VIII. FR. CONTIONES PEEERYNT BENEFICENT.

CONTIUNCULA, æ, f. I. deminut. a contio, parva contio; sed fere per contemptum adhibetur. *Cic.* 1. *Orat.* 11. 45. Multi erant præterea præceteri in phi-

losophia et nobiles, a quibus omnibus uoa pæne repellit voce oratorum a gubernaculis civitatum, excludi ab omni doctrina rerumque majorum scientia, ac tantum in iudicia et contiunculas, tamquam in aliquod pistrinum, detrudi et compingi videbam. *Id.* 2. *Att.* 16. 1. Quæ mihi videtur una contiuncula clamore pedisequorum nostrorum esse peritura.

CONTIGATUS, a, um, adject. *Ammian.* 29. 2. 1. Festus quidam in ærum germanitatis a Maximino dilectus, ut solalis et contigatus. *h. e.* logatus, seu advocatus in eodem foro, ut *Fales.* exponit.

CONTOLLO, is, ere, a. 3. aemel legitur apud *Plant. Aulul.* a. 5. v. 6. Contollam gradum. *h. e.* conferam. *Non.* p. 81. 33. *Merc.* exponit, contra tollam: sed idem est cum conferam.

CONTONAT, ōis, ari, dep. 1. idem q. inopere. 1. idem quod tonat, aut valde tonat. *Plant. Amph.* 5. 1. 42. Ibi canitudo contonat sonitu maximo.

CONTOR, ōis, ari, dep. 1. est conto explorare: et translate inquirere in genere. *Cic.* 11. *Att.* 10. Cumque ex eo de me contaretur. *Alit leg. percontaretur. Græpius* priorem lectionem retinet. *Non.* p. 252. 17. et seq. *Merc.* docet, contari significare etiam dubitare, et macere, et differre, allatis exemplis *Ciceronis*, et *Virg.* in quibus vulgo legitur *cunctari*. (*Mercer* tamen legit *cunctari*). Ex quo colligitur, etiam *contor* pro *cunctor* dictum fuisse: quod et *Donatus* ad *Ter. Hecyr.* 1. 2. 2. de *percontor* loquens, testatur. *V. CONTOR* sub init.

CONTORPEO, ōis, ere, n. 2. idem ac torpeo. Vox a *Lexico* expogenda; occurrit enim tantummodo in *Not. Tir.* p. 94.

CONTORQUEO, torques, torsi, tortum, torquere, a. 2. (cum et torqueo). *Contorsum* pro *contorium*, quamvis nulla firmit auctoritate, assert *Priscian.* bisce verbis p. 871. *Putsch.* Supra, secundum paullo ante expositam regulam, in sum proferuntur: *Torsum, Distorsum, Contorsum, Extorsum.* Invenitur tamen in *tum*, et frequentius. — Part. *Contorquens* I.; *Contortus* in omnibus paragr. et io fio.; *Contorquendus* II. — *Contorqueo* est idem quod torqueo, magna vi facto, circumago. *Ernest.* In *Indice Cicer.* hæc habet de hujus verbi significatione: *Contorquere* dicitur proprie de eo motu bastæ, aut ejuscumque jaculi, quo ei majorem vim atque impetum addimus, quod fit vel manu, aut machina aliqua, quæ ideo *tormentum* appellatur. Hinc est, quod, quidquid celerius movetur et fertur, aut vehementius ob brevilitatem et celeritatem pronuntiationis ferit, cujusmodi sunt acutiores brevioresque conclusiones, quibus pæne resisti, quamvis falsis, oon potest, id omne *contorqueri, contortum* dictum (i. *torcere, piegare, girare; Fr. tourner, faire tourner, tordre; Hesp. girar, hacer girar, torcer; Germ. herumdrehen, wenden, schwingen, wickeln; Angl. to twist violently round, turn or whirl about*).

I.) Proprie. — a) Generatim. *Lucret.* 4. 896. Tactula quod tantum corpus corpuscula possint Contorquere et onus tantum convertere nostrum. *Id.* *ibid.* v. 902. Atque gubernaculum contorquet quolibet unum. *Virg.* 4. *Æn.* 552. Contorsit levas procam Palæurus ad undas. *Cf. Fal. Flacc.* 1. 455. Geisæque semiferum contorquens frena luporum. *Cic.* 1. *Divinat.* 53. 120. Animal omne membra, quocumque vult, flectit, contorquet. *Id.* *Arat.* 2. *Nat. D.* 44. 112. Brumali flectens contorquet tempore currum. *Id.* *ibid.* 21. 54. Non est miseris ea natura, ut vi sua stellas complexa contorquet. *Id.* 1. *Divinat.* 10. 33. Quosdam exaruisse amores, aut in alium cursum contortos et deflectus videmus. *Seneca Hippol.* 707. Impedient cuncte contorto caput læva relexi. *Quintil.* 8. 2. 7. Vertex est contorta loe se aqua. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 45. (124). Corvæ rugarum ambitu contorta sunt strepsiceroti. *Id.* 13. *ibid.* 9. 17. (61). et 16. *ibid.* 39. 76. (197). Contorta arbor. *h. e.* quæ lignum habet latius spiris convolutis et in se recurventibus, quæ tamen nodi non sunt: quæ inter vitia materiei ponuntur. *Cf. Cic.* 4. *Herenn.* 55. 68. Contorta toga celerius ire capiti. *h. e.* circa brachium revoluta. — b) Specialiter de aquis dicitur, quæ magnas vi atque impetu volvunt, convolvunt, miscent. *Virg.* 1. *G.* 481. Prolixi lassæ contorquens vortice silvas Fluviorum rex Eridanus. *Lucan.* 4. 102. subitibus fremens Vortitibus contorsit aquas. *Sil.* 1. 3. 50. Nereus lino freta contorquet Neptulæ fundo. — c) Item specialiter de tellis pro jaculari, cum impetu proicere: quia cum jacimus aliquid vel brachium, vel si-

cus torquetur. *Virg.* 2. *Æn.* 51. bastam in iatos inque feri curvam compagibus alvum Contorsit. *Id.* 9. *ibid.* 705. Sed magnum stridens contorta falaria venit, Fulminis acta modo. *Id.* 11. *ibid.* 561. adducto contorturo hastæ lacerio Inmittit. *Id.* 7. *ibid.* 165. lenta laceris Spicula contorquent. *Ovid.* 8. *Met.* 345. Contorquere eisdem lacerato. *Id.* 5. *ibid.* 32. bastam virilhis. *Quintil.* 9. 4. 8. bastam speciosissime. *Curt.* 8. 14. extr. telum. *Flor.* 3. 4. Contorta tela in aquas mittere.

II.) Translate occurrit fere apud *Rhetores. Cic.* 2. *Orat.* 17. 72. Auditor, tamquam machinatione aliqua, tum ad tristitiam, tum ad lætitiæ est contorquendus. *Id.* 3. *Tusc.* 26. 63. At quam rhetorice! quam copiose! quas sententias colligit! quæ verba contorquet! *h. e.* profundit, jacit. *Plin.* 5. *Ep.* 20. Tam longas tamque rigidas periodos uoo spiritu, quasi torrente, contorquent. — Et absolute. *Cic.* 2. *Divinat.* 51. 106. Deinde contorquent, et ita concludunt: Non igitur etc. *h. e.* ita vibrat conclusionem, vel rectas, ut placet *Turnebo* l. 5. *Adversar.* c. 19., connexum, quod recta ferri debebat, torquent per particulas obliquas. — Hinc Part. præter. pass.

Contortus, a, um, adjectivæ quoque usurpatur, et quidem translate apud *Rhetores. ¶* 1. *Contortus* est vehemens, incitatus et quasi vibratus. *Cic. Orat.* 20. 60. Io historia interponuntur continnes et hortationes: sed in his tracta quedam et fluens expolitur, non hæc contorta et acris oratio. Ad rem *cf. Id.* *ibid.* 70. 234. Demosthenis non tam vibrant fulmina illa, nisi numeris contorta ferrentur. *Quintil.* 9. 4. 116. Contortis excitantur ubi *Quintil.* opponit in oratione plena et parum expleta, fragosa et lenia, contorta et stabilita, clauda et redundantia. *Id.* 10. 7. 14. Contorta vis orationis. *V. Spalding* ad b. 1. ¶ 2. *Contortus* in oratione est etiam involutus, implicatus, perplexus. *Cic.* 1. *Orat.* 53. 250. Si de tabulis et præscriptionibus controversa est, contortas res et sæpe difficiles necessario perdiscimus. *Id.* 4. *Acad.* (2. pr.) 24. 75. Quorum sunt contorta et aculeata quedam *copiata*.

CONTORREO, torres, torrui, torrere, a. 2. (cum et torreo) idem quod torreo. *Ammian.* 18. 7. Ignis pubentes herbas contorruit. Legitur etiam in *Not. Tir.* p. 149. *Contorret.*

CONTORSIO, f. CONTORTIO.

CONTORSUS, F. CONTORQUEO sub loit.

CONTORIE, adverb. Comp. *Contortius* 1. — Contorie est oblique: sed occurrit translate tantum et est ¶ 1. Vehementer, concitate. *Cic.* 3. *Tusc.* 10. 22. Hæc sic dicuntur a Stoicis, concludunturque contortius: sed latius aliquando dicenda sunt et diffusius. *h. e.* concisæ et vibrata oratione. *V. CONTORQUEO* sub II. et *Contortus* in fin. sub 1. ¶ 2. Item perplexe, obscure. *Cic.* 1. *Invent.* 20. 29. Ne quid periturbale, ne quid contorte dicatur. Adde *eum.* 1. *Herenn.* 9. 15.; et *V. Contortus* 2.

CONTORTIO, ōis, f. 3. Scribitur et *contorsio*: *V. infra* sub II. — *Contortio* a *contortus* est actus contorquendi, flexio.

I.) Proprie. *Cic.* 4. *Herenn.* 19. 26. Ex remotione brachii et contortione dextræ gladius ad corpus affertur videtur.

II.) Translate. *Cic. Fat.* 9. 17. Majus est hæc contortiones orationis, quam signorum ortus oblitusque perdiscere. Est qui legit *contorsiones*, a præterito *contorsi*: quæ lectionis varietas est etiam apud *Augustin.* 1. *Retract.* 5. Liber rationationum, contortione atque brevitate obscurus.

CONTORTUPLICATUS, a, um, F. CONTORTUPLICATUS.

CONTORTOR, ōis, m. 3. qui contorquet et implicat. *Ter. Phorm.* 2. 3. 27. Bonorum extortor, legum contortor. *h. e.* qui leges iniqua interpretatione tradit et perperam detorquet. — *Priscian.* 8. p. 871. *Putsch.* legit: Bonorum contortor, legum detortor. Sed bonorum contortor contortam habet implicatamque interpretationem.

CONTORTULUS, a, um, deminut. a contortor. *Cic.* 2. *Tusc.* 18. 42. Stoici contortulis quibusdam ac minutis conclusionibus, nec ad sensus permanentibus, effici volunt, non esse malum dolorem.

CONTORTUPLICATUS, a, um, adject. Alii minus recte scribunt *contortuplicatus*; et est contortie pilatus, involutus. *Plant. Pers.* 4. 6. 26. Ita sunt Persarum mores, longa nomina contortuplicata habemus. *h. e.* ex multis vocibus composita, adeoque in-

volate, ut efferri vix possint, qualia sunt, quae ibidem Plaut. refert.

CONTORTUS, a, um. *V. CONTORQUEO.*

CONTRA est *A)* Adverbium, et *B)* Praepositio quantum casum regens, ut docet *Priscian.* 14. p. 976. *Putsch.*, quocum *cf. Charis.* p. 207. *ibid.* — Jam vero ratione habita quantitas, ultima syllaba longa est. *Virg.* 6. *Æn.* 398. Quae contra breviter lata est Amphrysia vates. Adde *Lucret.* 1. 82., *Tibull.* 1. 7. 30.; *Propert.* 1. 11. 25., *Ovid.* 2. *Mét.* 757. etc. Interdum lamen corripitur. *Ennius* apud *Farron.* 7. *L. L.* 12. *Müll.* Quis pater, sicut cognatu' voiet nos contra tueri? *Manil.* 2. 253. Contra jacens Cancer patulum distentis in alvum. Adde *Auson.* in *praefatione* 1. v. 15. — Ratione habita etymy, contra (aeque ac *contro*, quod in compositionibus tantum occurrit) est Ablativus ab inasito *conterus*, eadem prorsus ratione, qua *extra*, *infra*, *intra*, *supra* sunt Ablativi casus ab *exterus*, *inferus* etc., et, si placet, eo etiam modo, quo *dextra* et *sinistra*. — Ceterum

A) Contra est Adverbium, et significat e regione (*lit. dirimpetto*, a *dirimpetto*; *Fr. du côté opposé*, *en face*, *vis-à-vis*; *Hisp. enfrente*, *frente por frente*; *German. gegenüber*, *auf oder von der entgegengesetzten Seite*; *Angl. against*, *in opposition*, *on the contrary*, *on the opposite side*).

1.) Proprie occurrit de spatio seu loco, et jungitur verbis tam quietem, tum motum significantibus. — *a)* Generaliter. *Cato R. R.* 18. Torcularium si edificare voles —, ut contra ora sient, ad hunc modum vasa composito. Adde *Ennium* apud *Farron.* *loc. cit.* sub *iali.* *Plaut.* *Mil. glor.* 2. 1. 45. Ubi contra aspexit me, oculis mihi signum dedit. Adde *eumd.* *Cas.* 5. 3. 2., *Pers.* 2. 2. 26. et *Most.* 5. 1. 56. *Cl. Liv.* 1. 16. Contra ielucri aliquem. Adde *eumd.* 9. 6. Rursus *Plaut.* *Pers.* 1. 1. 14. rox. Congrediar. *sac.* Contra aggrediar. Adde *eumd.* *Capit.* 3. 5. 6. *Merc.* 5. 2. 48. et *Rud.* 1. 4. 22. *Liv.* 5. 37. Jam omnia contra circumque hostium plena erant. *Virg.* 6. *Æn.* 24. Contra elata mari respondet Gnosia tellus. *Ovid.* 14. *Mét.* 661. Unus erat contra. *Id.* 4. *ibid.* 80. partique (*parietis*) dedere Oscula quisque suae non pervecentia contra. *Id.* 7. *ibid.* 587. Temples vides contra. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 65. 65. (161). Illo (*vulgo*) quereute, cur non decidat contra sili. *h. e.* antipodes *Quintil.* 10. 3. 32. Relinquenda autem in utrolibet genere (*scribendo*) contra erunt vacuae tabellae. *Fulgent.* 1. *Mythol.* 14. Fil. vox quatuor dentibus e contra positus. de hac forma e contra *V. infra* sub *A. II.* 2. *h. Id. de prisco serm.* in *Nesfendens*. *Cicatrice* habuisse e contra *xlv.* *h. e.* adversus. — *b)* Specialiter de his occurrit, qui hostili animo aliis e regione opponunt, et est adversus. *Plaut.* *Amph.* 1. 1. 62. Amphitruo e castris illico producit omnem exercitum: contra Teleboe ex oppido legiones educunt suas etc. Adde *eumd.* *ibid.* v. 67. et 72. et 81., et *Mil. glor.* 1. 1. 3. *Cas.* 2. *B. G.* 17. Quae pulsa (legione) — futurum, ut reliqua contra consistere non auderent. Adde *eumd.* 7. *ibid.* 28. *Cic.* 4. *Herenn.* 16. 23. Quid, quod exercitum contra duxit? *Lucret.* 6. 98. contra pugnantibus ventis. Adde *eumd.* 2. 280. *Sall.* *Jug.* 50. Neque contra feriendi aut manu conserendi copia erat. *Catull.* 62. 6. Cernitis, innuptae Iuvenes consurgite contra. *Virg.* 5. *Æn.* 21. nec nos obvium contra — sufficimus. *Propert.* 3. 11. 13. Ausa ferox ab equo contra oppugnare sagittis. *Cl. Juvenal.* 3. 290. Stal contra starique jubet.

II.) Translate. *¶* 1. Contra ponitur de ceptis et actibus, quae ab altera parte fiunt; et est vicissim, ex alia parte. — *a)* Generaliter. *Plaut.* *Amph.* 2. 2. 23. Quae (*uxor*) me amat, quam contra amo. Adde *eumd.* *Cist.* 1. 1. 87; *Ter.* *Adelph.* 1. 1. 25. et *Hecyr.* 4. 2. 7.; et *Catull.* 76. 23. *Plaut.* *Trin.* 4. 2. 55. Mihi quoque edepol, quum hic nugatur, contra nugari iubet. Adde *eumd.* *Amph.* 2. 2. 62.; *Ter.* *Eun.* 3. 1. 53. et 4. 1. 10., *Hecyr.* 1. 1. 13., *Adelph.* 5. 4. 23. et *Phorm.* 4. 4. 18. *Cic.* 2. *Phil.* 15. 85. Sed et ego, quid ille, et contra ille, quid ego sentirem, videbat. — *b)* Specialiter dicitur de oppositione, quae fit controversis, ille, certamine, vel resistendo etc. *Plaut.* *Amph.* 1. 1. 183. Verum certumst confidenter hominem contra colloqui. *Id.* *Epid.* 4. 1. 20. Orationalis aciem contra conferem. *Lucilius* apud *Non.* p. 289. 27. *Merc.* Quapropter est certum facere contra ac persequi et nomen deferre hominis. *Cic.* 2. *leg. Agr.* 33. 91. Nihil enim supererat, de quo certarent, nihil quod contra peterent, nihil ubi dissiderent.

Id. 1. *Orat.* 10. 85. Disputabant contra disertil homines, Athenienses. *V.* et mox verbum *disputare*. — Praecipue jungitur de more sequentibus Verbis. *Cic.* 1. *Off.* 12. 37. arma contra terre. *Id.* 1. *Att.* 17. 9. et 5. *ibid.* 21. 12., *Cluent.* 45. 134., *Rabir.* *Post.* 4. 10., 3. *Fin.* 1. 2., 1. *Tusc.* 4. 8. et 3. *ibid.* 29. 71. contra dicere. *Quintil.* 2. 15. 26. contra disputare. *V.* paullo sup. *Cic.* *loc. Quintil.* 7. 1. 49., 7. 3. 14., 9. 4. 72. et alibi. contra est aliquid. *Virg.* 6. *Æn.* 95. contra ire. *Tac.* 14. *Ann.* 45. contra ire sententia alicujus. *Cic.* 3. *Off.* 19. 77. contra judicare. *Cas.* 1. *B. G.* 18. contra liceri. *Nepos* *Epam.* 6. contra postulare. *Cic.* 4. *Ferr.* 43. 107. contra pugnare. *Id.* 10. *Att.* 8. 2. contra putare. Adde *Plin.* 1. *Ep.* 20. *Quintil.* 9. 2. 35. contra recitari aliquid. *Curt.* 4. 1. 10. et 7. 9. 1. contra respondere. *Dig.* 9. 2. 21. contra scribere. *Liv.* 3. 15. contra tendere. *Cic.* 4. *Ferr.* 43. 107. contra venire. *Liv.* 4. 53. contra vociferari. *Cl.* et allata sub *A. I. b.* *¶* 2. Specialiter usurpator de relationibus inter se oppositis, pro adversus, e contrario; et saepe contra conjunctionis vice fungitur: occurrit autem — *a)* Absolute. *Cic.* 3. *Orat.* 81. 330. Ad summam totius causae perlinet, caute an contra demonstrata res sit. *Id.* 12. *Fam.* 18. 2. Utrumque contra accedit. Adde *Horat.* 1. *Sat.* 3. 27. *Cic.* *Cluent.* 31. 84. Sapientissimum esse dicitur eum, cui etc.; proxime accedere illum, qui etc. In stultitia contra est. *h. e.* in stultitia contrarium omnino accedit. Adde *Senec.* *Ep.* 7. *Cic.* 3. *Fin.* 15. 50. Ut essent eorum alia estimabilia, alia contra, alia neutrum. Adde *eumd.* 4. *Acad.* (2. pr.) 32. 103. et 2. *Off.* 2. 7. *Id.* 1. *Off.* 15. 49. Quod contra fit a plerisque. *Cas.* 5. *B. G.* 31. Facilem esse rem — si modo unum omnes sentiant, ac probent; contra lo dissensione nullam se salutem perspicere. *Sall.* *Jug.* 88. Cognoscere quid boni utrisque, aut contra esset. *Liv.* 6. 15. Cui ego rei tantum ahest, ut impedimento sim, ut contra — la hortet etc. Adde *eumd.* 6. 31. *Cic.* 2. *Legg.* 1. 2. Mirabar te tam valde hoc loco delertari: nunc contra miror te — usquam potius esse. *Cl. Plin.* 16. *Hist. nat.* 39. 74. (192). Mirum apud antiquos primo Punico bello classem Duellii imperatoris ab arbore *lx.* die navigasse; contra vero Hieronem regem *xxx.* naves effectas diebus *xlv.* tradit *L. Piso.* *Cic.* 5. *Fam.* 5. 2. Pro ha rebus nullam mihi ebs te relatum esse gratiam, tu es testis. Contra etiam esse aliquid abs te profectum etc. *Propert.* 1. 11. 25. Seu tristis ventum, seu contra laetus audis. *Cic.* 5. *Tusc.* 6. 16. Ergo ut hi miseri, sic contra illi beati, quos nulli metus terrent. Adde *eumd.* 1. *Orat.* 45. 189. et *Quintil.* 9. 3. 39. — Interdum inservit transiitionibus. *Cic.* 2. *Fin.* 12. 41. Stare contra aliquid confectum tantis animi corporisque doloribus etc. *Parro* 1. *R. R.* 8. 1. Contra vineam sunt qui putant sumptu froctum devorare. Adde *Sueton.* *Cas.* 73., *Pitell.* 2. et *Fesp.* 16. — *b)* Habet post se eleganter particulas *quam*, vel *ac*, *atque*, ut apud *Cic.* *Dom.* 46. 122. Aut quid de vestro iure et religione, contra quam proposueram, disputabo? *Id.* *Pis.* 8. 18. Ut senatus, contra quam ipse censuisset, ad vestitum rediret. Adde *eumd.* 2. *Orat.* 20. 56., *Cluent.* 5. 12.; 1. *ad Q. fr.* 1. 1. et 2. *Legg.* 5. 11.; *Liv.* 30. 40. et 19.; *Plin.* 10. *Hist. nat.* 53. 74. (149). et 41. *ibid.* 21. 24. (72); *Sil. It.* 15. 107. et *Gell.* 6. 8. *Cic.* 11. *Phil.* 13. 34. Contra, ac Dejotarus sensit, victoria belli iudicavit. *Id.* *Sull.* 24. 69. Faciam contra, atque in ecteris causis fieri solet. *Id.* *Balb.* 3. 7. Si denique aliquid non contra, ac liceret, factum videretur, sed contra, atque oporteret. Adde *eumd.* 6. *Ferr.* 6. 11., 3. *Cal.* 8. 20., *Orat.* 40. 137., 2. *Divinat.* 24. 53. et alibi; *Cas.* 4. *B. G.* 13. et 3. *B. C.* 12.; *Farron.* 1. *R. R.* 7. 6.; *Sall.* *Cat.* 60.; et *Plin.* 12. *Hist. nat.* 19. 43. (95). — *c)* Quod contra sequenda cum praecedentibus conjungit. *Cic.* *Amic.* 24. 97. Peccasse enim se non arguitur, obijungi moleste ferunt; quod contra oportebat delicto dolere, correctione gaudere. Adde *eumd.* *Senect.* 23. 84. et *Quinct.* 23. 87.; et *Lucret.* 1. 82. — *d)* Item contra est similis modo vel similiter e contrario. *Plaut.* *Pers.* 5. 2. 32. Viden' ut tuis dictis pareo? Sed quin in meis contra item dictis servio? Adde *eumd.* *Autul.* *prot.* 20. et *Cas.* *prot.* 49.; *Ter.* *Adelph.* 1. 1. 25.; et *Cic.* 2. *Fin.* 27. 86. — *e)* Et contra, contraque pro et e contrario. *Cic.* *Balb.* 22. 51. Atque utinam, qui ubique sunt propugnatores hujus imperii, possent in hac civitate venire; et contra, oppugnatores reipublicae de civitate exterminari. *Id.* 2. *Fin.*

17. 55. Num igitur eum censes anxio animo fuisse? alibi minos: contraque ob eam rem laetus. Adde *eumd.* *Marcell.* 8. 20.; *Sueton.* *Cal.* 81. et *Tib.* 7.; et *Quintil.* 4. 1. 72. — *f)* Vel contra etiam occurrit. *Quintil.* 1. 5. 45. In quibus patrum pro possessivum dicitur, vel contra. Adde *Sueton.* *Galb.* 3. — *g)* At contra apud *Cic.* 4. *Fam.* 4. 2. Nos qui domi sumus, tibi beati videmur: et contra tu praee oculis beatus etc. Adde *Sall.* *Jug.* 4. et 15.; *Ovid.* 2. *Art. am.* 604.; *Sueton.* *Galb.* 15.; et *Tac.* 5. *Ann.* 28. — Similiter sed contra apud *Cic.* 1. *Acad.* (*post.*) 10. 35. Zeno igitur nullo modo is erat, qui — nervus virtutis incidere: sed contra, qui omnia — in una virtute poneret. Adde *eumd.* *Flacc.* 11. 26., 9. *Att.* 15. 3. et 3. *Orat.* 24. 93. — *h)* Qui pro contra usurpant e contra, vel conjunctim e contra, patronos habent sequioris tantum aevi scriptores. *Aurel. Vict. Caesar.* 39. *ad fin.* *R.* contra supplicis flagitios ejusque virtutum studia augebantur. *Hieronym.* *Ep.* 128. n. 2. Aliis vero e contra videtur. Adde *Fulgent.*, cujus verba superius retulimus sub *I. a.*; *Servius* ad *Virg.* 6. *Æn.* 772., et *Priscian.* 1. p. 562. *Putsch.* Habet *Tac.* quoque 12. *Ann.* 47. Et erant e contra, qui tantam fortunam etc. Verum de hujus loci vera lectione maxime lites sunt apud Criticos *Borrich.*, *Cellar.*, *Gronov.*, *Pichen.*, et alios. *¶* 3. *Auro* contra valet idem, quod pretio, aut valore auri: ducta locutione a laque, in qua appenditur aliquid: nam quod praeponderat, id quodammodo contra est. Hinc contrarium est est grave, teste *Paul.* *Diac.* p. 64. 12. *Müll.* Itali dicimus a peso d'oro. *Plaut.* *Epid.* 3. 3. 30. Nemo habes servum graphilem, et quantivis pretii! non carus est auro contra. Sic *Id.* *Pseud.* 2. 3. 23. Aurichalco contra. Adde *eumd.* *Curs.* 1. 3. 45. et 46., *Mil. glor.* 3. 1. 63. et alibi (*scil.* *Mil. glor.* 4. 2. 84. et *Truc.* 5. 6. 58). Eodem sensu dicitur contra aurum apud *Farron.* 1. *R. R.* 2. 30. Ubi poma veniunt contra aurtum. Ita *Scalig.* et *Schneiderus* tegunt, ut et apud *eumd.* 3. *ibid.* 2. 4. Quae illic omnia contra aurum. Habelur etiam in *fragm.* *Tragur.* *Petron.* 78. *Burmman.* (Similiter apud *Plin.* 7. *Hist. nat.* 1. 1. (1). Merces contra modera). — Barusque *Forcellinus.* Hinc adverbium contra desolendo etiam pretio inservit, et jungitur *Dalro* ejus rei, quae alterius pretio respondet, sive quae pretio suo alterius pretium aequat: *cf. Ter.* *Eun.* 2. 3. 63. Si scias quod donum huic doni contra comparet. — Ceterum alias adverbium contra hoc sensu auro tantum vel aurichalco junctum occurrit, ut in *allatis* *Plauti* locis, qui duo haec exhibet *Curs.* 1. 3. 45. *ra.* Auro contra cedo modestum amatorem: a me aurum accipe. *ra.* Cedo mihi contra aurichalco, cui ego sano servum.

B) Contra est etiam Praepositio quantum casum regens, quae suo casui fere semper praepositur; interdum tamen postponitur, praecipue apud prosa scriptores post relativum. *Cic.* *Orat.* 10. 34. Ut eos ipsos, quos contra stultus: placabiles dimittas. *Id.* 4. *Acad.* (2. pr.) 15. 47. Quis contra disputant. *Tac.* 3. *Ann.* 1. *Careya* littora Calabriae contra sita. Adde *Cic.* 10. *Att.* 8. 8., *Mur.* 4. 9. et 2. *Phil.* 8. 18.; *Virg.* 5. *Æn.* 370. et 414. et 10. *ibid.* 667.; et *Stat.* 9. *Theb.* 16. — Ceterum contra significat adversus, adversum (*lit. contra*, *contra*, *di contra* verso un puncta; *Fr. en face de*, *contre*, *vis-à-vis de*; *Hisp.* *contra*; *German. gegenüber* in *der Richtung nach einem Punkte*, *gegen*; *Angl. against*, *contrary to*, *in opposition to*).

1.) Proprie usurpatur de spatio seu loco; et quidem *¶* 1. Stricto sensu refertur ad situs locorum et de his dicitur, quae ratione habita alterius loci e regione posita sunt, et significat ex adverso, e regione: quam esse propriam hujus vocis significationem, *Priscian.* 14. p. 976. *Putsch.* docet. *Cas.* 3. *B. C.* 23. Quae (*insula*) contra Brundisium portum est. *Id.* 3. *B. G.* 9. *ezir.* Quae (*Britannia*) contra eas regiones posita est. Adde *eumd.* 4. *ibid.* 20. et 5. *ibid.* 13. *Liv.* 3. 26. Trans Tiberim, contra eum locum, ubi omne navalia sunt. Adde *eumd.* 24. 41., 37. 15. et 38. 4.; *Farron.* 3. *R. R.* 5. 5.; *Virg.* 3. *Æn.* 693.; *Melam.* 3. 9. 9. et alibi; *Plin.* 6. *Hist. nat.* 13. 13. (32); et *Tac.* 3. *Ann.* 1. *Cels.* 4. 5. *A.* acpulis id, quod contra stomachum est. Adde *eumd.* 7. 7. *¶* 2. Latiori sensu dicitur de his, quae aliquam mundi plagam exadverso spectant, vel alteri rei, quae movetur, adverso cursu feruntur; aut de amittibus. *Cas.* 5. *B. G.* 13. Contra septemtriones. *Plin.* 6. *Hist. nat.* 22. 24. (85). Contra meridiem. *Colum.* 7. *R. R.* 3.

8. Ponere aliquid contra medium diem. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 38. 76. (327). Umbra sit contra medium hominem, h. e. recta contra hominem. *Id.* 5. *ibid.* 9. 10. (56). Contra perpendicularum fontis stat alius. *Cæs.* 4. *B. G.* 47. Contra vim atque impetum fluminis. *Plin.* 29. *Hist. nat.* 3. 12. (53). Contra aquas saltare. *Id.* 18. *ibid.* 35. 88. (364). Boves ae lambentes contra pilum. *Id.* 27. *ibid.* 4. 5. (17). Contra pilum. *Varro* apud *eum.* 7. *ibid.* 20. 19. (83). Salius duo cotenaria pondera pedibus, totidem manibus, et ducentaria duo humeris contra scalas ferebat. h. e. acalae ascendendo. Sic *Sil.* 11. 14. 352. Contra ardua trabere aliquid. *Colum.* 7. *R. R.* 3. 12. Contra ventum gregem pascere. Adde *Plin.* 18. *Hist. nat.* 33. 76. (350). et *Pallad.* 7. *R. R.* 4. 4. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 7. 25. (95). Contra solis radios scintillare. *Id.* *ibid.* 10. 63. (173). Lapis contra solem varie refulgens.

II.) Translate. ¶ 1. Ponitur in acibus et coeptis, quae adversus personam aut rem aliquam sunt; in quibus tamen locorum relatio adhuc patet. — a) Generatim. *Plaut.* *Pers.* 1. 1. 13. Quis illic est, qui contra me adiat? *Id.* *Pseud.* 1. 2. 23. Adstitite omnes contra me et quae loquor adversite animum. *Id.* *Hort.* 5. 1. 56. Aspicite dum contra me. *Auct.* *B. Alex.* 24. Flens orare contra Caesarem cepit, ne se dimitteret. h. e. coram. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 7. 7. (28). Ipsius animalis (elephantis) tanta carularum clementia contra minus validos, ut in grege pecudum occurrentia manu dimoveat, eo quod obiter impraepleat. h. e. erga minus validos, ut ait *Forcellinus*, quemadmodum et adversus pro erga ponitur; seu potius coram minus validis. *Sueton.* *Cal.* 18. Quae epulatione aequit Romano contra se bilarios avidiusque vascant partes ausus misit. *Id.* *eum.* *ibid.* 25. Contra accumbens. — b) Specialim usurpatur de his, qui adversus aliquem hostili animo agunt, vel quomodocumque resistunt, et — Jungitur plurimis verbis, quorum haec sunt praecipua. *Plin.* 1. *Ep.* 23. adesse alicui contra aliquem. *Nepos* *Att.* 4. arma ferre contra aliquem. *Cic.* 10. *Att.* 8. 8. armare aliquem contra aliquem. *Plin.* 17. *Hist. nat.* 10. 14. (74). attollere se contra pondus. *Auct.* *B. Alex.* 24. bellum gerere contra aliquem. *Cæs.* 2. *B. G.* 1. conjurare contra populum Romanum. *Auct.* *B. Afr.* 45. consistere contra aliquem. *Cæs.* 2. *B. G.* 13. contendere armis contra populum Romanum. *Cl. Virg.* 5. *En.* 370. *Cic.* 1. *Orat.* 39. 177. defendere aliquem contra aliquem. *Id.* *Quinct.* 13. 44. dicere contra caput alicujus. h. e. accusare in re capitali. *Id.* *ibid.* 2. 8. et 2. *Orat.* 65. 261. dicere contra aliquem. *Id.* 3. *Nat.* D. 40. 94. dicere contra aliquid. *Id.* 4. *Acad.* (2. pr.) 18. 60. dicere contra omnia et pro omnibus. *Id.* 2. *Nat.* D. 67. 168. disputandi contra deos impia consuetudo. Adde *eum.* 4. *Acad.* (2. pr.) 15. 47. *Cic.* 3. *Orat.* 20. 78. esse contra aliquem; ejus verba sunt: Hoc non modo pro me, sed contra me est positus. Adde *eum.* 2. *ibid.* 81. 330. *Quinct.* 24. 76. et *Client.* 36. 102.; *Senec.* 6. *Benef.* 31. et *Quintil.* 4. 2. 75. *Caelius* apud *Cic.* 10. *Tam.* 9. a. § 2. facere contra victorem Caesarem. *Cic.* 3. *Orat.* 19. 70. et *Patin.* 7. 18. facere contra legem. *Id.* *Quinct.* 1. 1. facere aliquid contra aliquem. *Liv.* 9. 18. favere glorie alienius contra nomen Romanum. *Sall.* *Jug.* 31. ire armatum contra injurias alicujus. *Cl. Stat.* 9. *Theb.* 16. *Sall.* *Jug.* 83. mittere noxia contra postulata alicujus. *Nepos* *Eumen.* 3. proficisci contra aliquem. *Cæs.* 2. *B. G.* 33. pugnare contra aliquem. *Liv.* 3. 13. resistere vel contra vim. *Sall.* *Cat.* 26. sentire contra rempublicam. *Virg.* 5. *En.* 414. stare contra aliquem. *Cic.* *Orat.* 10. 34. statuere contra aliquem. *Id.* *Rosc.* com. 8. 18. *Mur.* 4. 9. 2. *Phil.* 2. 3. et 8. *ibid.* 6. 18. venire contra aliquem. *Id.* 2. *Phil.* 2. 3. venire contra rem alicujus. — Jungitur etiam substantivis, Adjectivis, et Verbis quoque praesidium vel tutelam contra rem aliquam significat. *Cic.* *Orat.* 31. 111. Oratio contra Lepidum. *Id.* apud *Ferrum* *Flacc.* apud *Gell.* 18. 7. Contio contra aliquem. *Id.* 5. *Tusc.* 7. 19. Armatum esse contra fortunam. *Id.* *Senec.* 15. 51. Muniri contra avium morsus vallo aristarum. *Tac.* *Agric.* 48. Munire se contra pudorem. *Cic.* *Mil.* 1. 2. Praesidia contra vim collocata. *Id.* *Quinct.* 1. 5. Nullum praesidium esse contra vim et gratiam solitudinis et inopiae. *Sall.* *Jug.* 28. Contra pericula et insidias firmus. Adde *eum.* *ibid.* 80.; et *Plin.* 18. *Hist. nat.* 8. 19. (83). *Id.* *Plin.* 23. *ibid.* 1. 22. (38). Patientia contra labores. *Id.* 8. *ibid.* 25. 37. (89). Cutis invicta contra

ictus. *Id.* 29. *ibid.* 2. 9. (30). Lanae sunt tutela contra frigora. — Hoc saepe refertur ad remedia. *Plin.* 17. *ibid.* 24. 37. (240). Medicina contra ebrietates. *Id.* 7. *ibid.* 2. 2. (13). Ophiogones, quorum salivae contra ictus serpentium maderunt. Adde *eum.* 5. *ibid.* 1. 1. (16). et 20. *ibid.* 8. 27. (69); et *Pallad.* 10. *R. R.* 3. 2. ¶ 2. Item ponitur de relationibus, quarum alteri altera opponitur. *Cic.* 3. *Off.* 5. 21. Detrahere alteri sui commodi causa, contra naturam est. Adde *Sall.* *Cat.* 2.; *Plin.* 7. *Hist. nat.* 8. 6. (45); et *Quintil.* 11. 3. 160. Rursus *Cic.* 1. *Off.* 6. 19. Veri studii a rebus gerendis abduci, contra officium est. *Id.* 9. *Att.* 7. 5. Contra meum iudicium et contra omnium antiquorum auctoritatem. Sic *Cels.* 4. 19. Contra priores auctores. *Liv.* 24. 45. Postea quam res Romana contra spem votaque ejus velut resurgeret. — Sic *Plin.* 10. *Hist. nat.* 75. 88. (211). contra consuetudinem. *Sall.* *Jug.* 33. contra decus regum. *Auct.* *B. Gall.* 8. 40. contra expectationem omnium. *Sall.* *Jug.* 46. contra belli faciem. *Plin.* 13. *Hist. nat.* 22. 43. (126). contra famam. *Sall.* *Cat.* 15. contra ius fasque. *Cic.* 3. *Orat.* 19. 70. contra legem. *Id.* 4. *Ferr.* 10. 26. contra legem aliquid accipere. *Cajus* 3. *Instit.* 157. contra bonos mores. *Cæs.* 6. *B. G.* 29. et *Sall.* *Jug.* 75. contra omnino opinionem. *Sall.* *Jug.* 28. contra spem. *Sueton.* *Cæs.* 43. contra velut. — Contra ea pro contra adverbii, seu conjunctionis more ponitur. *Nepos* *praefat.* Contra ea, plerumque nostris moribus sunt decora, quae etc. *Cæs.* 3. *B. G.* 14. Contra ea Caesar neque satis militibus confidebat, etc. *Liv.* 4. 52. Superbe ab Sampsibus legati prohibiti commercio aucti: contra ea designe ab Sicularum tyrannis adjuvi. Adde *Nepos.* *Alcib.* 8. et *Liv.* 41. 24. — Contra id eodem sensu *Cels.* 4. 13. Tum animadvertere oportet, quo loco malum sit. Solet enim contra id temere. Adde *eum.* 8. 4.

In compositione, tamquam praepositio loquelaria, contra raro admodum occurrit, et plerumque apud seculioris aevi scriptores, cum scilicet aliquot dicendi rationes vel formulae, quae a veteribus divinis efferebantur, diuturno usu factum est, ut una conjungerentur, eujusmodi sunt *contradicere*, *contraire*, *contraponere* etc. *V. Hand.* *Tursell.* vol. 2. p. 107. Homonym. Inter contra et adversus hoc statuit discrimen *Charis.* 2. p. 207. *Putsch.*, quod contra ad locum, adversus ad animi motum referatur. Fateatur tamen promiscue usurpari.

CONTRABIUM, *yl.* n. 2. junctura, seu series trahum, quibus teguntur pontes et domus; ut contignatio est series et contextus tignorum, quibus membra superiora domus aut tectum aulinentur, et ut contabulatio est tabularum series supra positarum: a *cum* et *trabs*. Hinc ex analogia *ad contabulatio* et contignatio, etiam *contrabiatio* esse deberet. Apud *Cæs.* 2. *B. G.* 9. frequens mentio est contignationis, contabulationis et trahum. *Cassiod.* 12. *Varian.* 18. Quam gratum est sive offensione aliqua ller agere destinatum, dubia sive timore transita, gressu facili montuosa concedere, in pontibus contrabium non tremere, viamque sic conficere, ut omnia proberentur animo convenisse! *V. similem locum Palladii* in *CONTIGNATIO*, et cf. *INTREMULUS*.

CONTRACTABILIS, CONTRACTATIO, etc. *V. CONTRACTABILIS*, *CONTRACTATIO*, etc.

CONTRACTE, adverb. anguste: sed occurrit tantum *Comp. Contractus* apud *Senec.* *Tranquill.* 9. Assuescamus servis paucioribus serviri, habitare contractus. Adde *Lactant.* 2. 8. 39. et 7. 21. 2.

CONTRACTIO, *ois.* f. 3. actus contrahendi (It. *contrazione*, *raggrinzamento*, *increspamento*; Fr. *contraction*, *rétraction*; Hisp. *contraccion*; Germ. *die Zusammenziehung*; Angl. *a contraction*, *drawing in*, *shrinking*).

I.) Proprie. ¶ 1. Generalim. *Cic.* 2. *Nat.* D. 60. 150. Contractio et porrectio digitorum. *Id.* *Orat.* 18. 89. brachii. cui *ibid.* opponitur projectio. *Id.* *Sext.* 8. 19. frontis. *Id.* 1. *Off.* 41. 148. Contractio aut remissio superciliorum. *Quintil.* 11. 3. 83. humerorum. cui *ibid.* opponitur adlevatio. ¶ 2. Specialim in morbis contractio est alicujus membri adductio, quo nervi ita contrahuntur, ut munere suo fungi non possint. *Plin.* 20. *Hist. nat.* 17. 73. (191). Infantes canitiale viliam, aut contraciones sentientes. *Scribon.* *Compos.* 255. Ad omnem tensionem et contractionem nervorum. Adde *Plin.* 20. *Hist. nat.* 14. 54. (154). et *Senec.* *Ep.* 83. ¶ 3. Item specialim

est abbreviatio; et occurrit — a) De oratione. *Cic.* 5. *Att.* 4. ad fin. Etiam meam in en parsimoniam hujus paginae contractio significat. *Id.* *Partit.* *orat.* 6. 19. Longitudo, aut contractio orationis. — b) In re grammatica de syllabis. *Cic.* 3. *Orat.* 50. 196. Syllaba aut contractione brevior, aut productione longior. ¶ 4. Item apud *JCtos* contractio bonorum est idem quod consolidatio. *Cajus* 2. *Instit.* 155. *V. CONSOLIDATIO*.

II.) Translate. *Cic.* 4. *Tusc.* 31. 66. Effusio animi laetitia: in dolore contractio. Sic *Augustin.* Affectiones enim nostrae, motus animorum sunt: laetitia, animi diffusio est; tristitia autem, contractio.

CONTRACTUNCULA, *a.* f. 1. *diminut.* a contractio, parva, aut levis contractio: occurrit translate tantum apud *Cic.* 3. *Tusc.* 31. 83. Hoc detracto, agilitudo erit sublata illa moriens; morsus tamen et contractionem quaedam animi relinquuntur.

CONTRACTO, *as.* etc. *V. CONTRACTO*.

CONTRACTOR, *oris.* m. 3. qui contractum et sponsionem facit. *Imp. Zeno* *Cod.* 5. 5. 8. Praesenti lege sancimus, si quae hujusmodi nuptiae contractae fuerint, eas, earumque contractores, et ex his progenitos antiquarum legum tenori subjacere. Adde *Cod. Theod.* 10. 6. 3. et *Novell. Constit.* *Theod.* 27. § 4.

CONTRACTURA, *a.* f. 1. idem quod contractio. *Varro.* 3. 3. 12. *Schneid.* Contracturae autem in summis columnarum hypotrachelis ita faciendae videntur, uti etc. *Id.* 5. 1. 3. Ut in arboribus teretibus abiete, cupressu, pinu, et quibus nulla non crassior est ab radicibus, deinde crescendo progreditur in altitudinem, naturali contractura peraequata nascens ad cacumen.

CONTRACTUS, *a.* um. *V. CONTRAHO*.

CONTRACTUS, *us.* m. 4. (contraho) idem quod contractio, contractura.

I.) Proprie. *Varro* 1. *R. R.* 68. 1. Pensilia, ut ova, mala, et sorba, ipsa ostendunt, quando ad usum oportet promi: quod colore mutato et contractu acinorum, si non demperis ad edendum, ad abijciendum desceosurum se moventur.

II.) Translate. — a) Generatim est negativum, rea gesta. *Quintil.* 4. 2. 49. Dicam quae acta sunt ante ipsum vel contractum: dicam quae in re ipsa. — b) Specialim ac saepius apud *JCtos* est pactum, quo duo pluresve inter se ad aliquid dandum, vel praestandum obligantur, ut emptio, venditio, mutuum, etc.; ita dictum, quia utriusque stipulationes et sponsiones in unum contrahuntur et colliguntur: *V. Cajus* 3. *Instit.* 88. *Ulp.* *Dig.* 50. 18. 19. Contractus ultra citroque obligatio est, quam Graeci *συνδιαπρα* vocant. *Papinian.* *ibid.* 24. 3. 23. Facere contractum, et *ibid.* Pecunia debita est contracta. *Sever.* *Sulpic.* *ICtus* apud *Gell.* 4. 4. Is contractus stipulationum sponsionumque dicebatur sponsalia. *Gell.* ipse 20. 1. a *med.* In contractibus negotiorum. *Capell.* 6. p. 223. Sere appositione mercium sive colloquio gaudent implere contractum.

CONTRADICIBILIS, *e.* adject. cui contradicere potest. *Tertull.* de *car.* *Christ.* 23. Signum contradicibile.

CONTRADICO, *cis.* xi, etum, *cere.* n. 3. Afferunt Lexicographi exempla aliquot *Ciceronis* et *Caesaris*, sed quae nihil faciunt. In his enim libri variant, modo conjuncte, modo separatim exhibentes. Ea solum puta hic facere necessario, in quibus datus verbo additur, (quod, opinor, *Cic.* aut *Cæs.* fecere nunquam); in aliis separatim ubique scribi potest. — Part. *Contradicens* sub a; *Contradictus* in fin. — Contradico est contra aliquem dico, adversor, contraris dicendo respondeo: et occurrit — u) Absolute. *Liv.* 8. 2. Nec contradici, quia amicitia de integro recocidisset. Adde *Quintil.* 9. 2. 83. *Sueton.* *Cæs.* 20. Cetera dilargitus est, contradicente nullo. *Id.* *Aug.* 56. Joci quorundam petulantibus accessit, contradixit edicto. — Frequenter usurpatum est in declarationibus passive sive nullo casu, ut videre est in lemmatis controversiarum et declarationum apud *Senec.* et *Quintil.* saepissime. *Gell.* quoque exemplum habet 9. 16. — b) Cum datus persona. *Scribon.* *Compos.* 84. Neque ei quinquem contradicere. *Sueton.* *Rhet.* 1. *Ca. Pompejan.* quo *Julius C. Caesari* causam *Caesaris* defendenti *contradicens*, repulisse declamandi consuetudinem. Adde *eum.* *Cæs.* 18. et *Aug.* 54.; *Quintil.* 9. 2. 81. et *Tac.* 2. *Hist.* 91. — c) Cum datus rei. *Quintil.* 7. 4. Contradicere legibus. Adde *eum.* 5. 10. 13. *Tac.* 1. *Hist.*

39. Contradictore sententia aliorum. *Id.* 4. *ibid.* 46. Proceps erant, sed quibus contradicere non posset. *Ulp. Dig.* 3. 1. 1. desiderium alicuius. — d) Passive impersonaliter. *Ulp. Dig.* 11. 7. 14. a. med. Huc contradicere potest. — Hinc Part. præter. pass.

CONTRADICTIONE, a, um, legitur apud *Quintil.* 4. *proem.* Quæ sit probationum fides, seu proposita confirmamus, seu contradicta dissolvimus. *contra dicta* se junctum rectius leges. *Ulp. Dig.* 1. 3. 34. Cum de consuetudine confideri quis videatur, explorandum arbitror, an etiam contradictio aliquo iudicio consuetudine firmata sit. h. e. an de ea contentiose in iudicio actum sit.

CONTRADICTIONE, ōis, f. 3. actus contradicendi. — a) Generatim. *Tac.* 14. *Ann.* 43. Quidquid hoc in nobis auctoritatis est, crebris contradictionibus destruendum non existimabam. — b) Speciatim est argumentum ab adversariis oppositum, quod in scholis dicitur obiectio. *Quintil.* 2. 17. 35. Ponuntur hæc quoque in secundo Ciceronis de Oratore libra contradictiones: artem esse etc. *Id.* 7. 3. 20. In schola, ubi nobis ipsi fingimus contradictionem. *Id.* 5. 13. 42. Contradictione pl. qui possumus, ubi adversarius adhuc nihil dixerit? et paulo post § 50. Occurrere contradictionibus. Adde *eum.* 7. 1. 38. et 3. 8. 34.; *Dig.* 46. 3. 72.; et *Senec. Suasor.* 2. p. 20. *Bip.*

CONTRADICTIONE, ōis, m. 3. qui contradicit et adversatur, præsertim in controversiis forensibus. *Ulp. Dig.* 40. 11. 27. § 2. Si in, qui pro sua libertate litigat, desit, contradicere vero præseos sit. Adde *Callistrat. ibid.* 15. 3. et *Amilian.* 31. 14.

CONTRADICTIONE, adverb. cum contradictione. *Boeth. in Aristot. libr. integr. ed. pr.* p. 272. Ergo impossibile et non impossibile — sequuntur quidem contradictiones, sed conversim. Adde *eum.* *ibid.* p. 236., 237. et 273.

CONTRADICTIONE, a, um, adject. qui contradictionem contrahit. *Cassiod.* 8. *Hist. Eccl.* 1. Alias (liber) contradictorius ex divinis Scripturis collectus contra demones tentatores. *Cod. Theod.* 2. 14. Contradictorii libelli. *Boeth. de syllog. categ.* 1. p. 587. Contradictoria propositiones. Adde *eum.* p. 236., 273. et 563.

CONTRADICTIONE, a, um, *F. CONTRADICO.*

CONTRADICTIONE, a, um, *F. voc. aeq.*

CONTRADO, dis, diti, diti, diti, diti, a. 3. Part. *Contradens* et *Contraditus*. — *Contrado* est idem quod *trado*. *Lucret.* 1. 401. Multaque præterea tibi possum commemorando Argumenta, fidem dictis contradere nostra. h. e. facere, præstare. *Id.* rectius leg. *contradere*. h. e. undique colligere, συλλέγειν. *Cassiod.* 8. *Fariar.* 23. Massas actoribus ejus sine aliqua dilutione contradite. *Id.* 6. *Hist. Eccl.* 32. in fin. In se celeriter est extitulus æternæque morti contraditus. *Id.* 7. *ibid.* 7. Cui (Valenti) Asiæ sceptrum contradens, pariter et Ægypti, Europam sibi distribuit.

CONTRADO, is, ivi, itum, ire, o. 4. eo contra aliquid, hoc est adversus. Verbum est exigui usus, et fere in infinitum. *Tac.* 14. *Ann.* 45. Sententiæ Cassii nemo uos contrarie ausus est. Rectius tamen se junctim leges *contra ire*. *Arnob.* 1. 1. Contrarie loquidus.

CONTRAFACIO, ōis, f. 3. similitudo. *Cassiod.* *Complex. Apocal.* 3. Cujus (Christi) habitum per mysticas contrafactiones exponit. In *Cod. mendose* legitur contrafactiones.

CONTRAHO, trahis, traxi, tractum, trahere, a. 3. (cum et traho). Part. *Contrahens* sub *A. I.* 1.; *Contractus* sub *A. I.* 1. et 2. et in fin.; *Contracturus* sub *B. II.* 2.; *Contrahendus* sub *A. II.* 2. — *Contrahere* A) Stricto sensu est adducere, trahendo simul adstringere, in angustum redigere (II. *contrahere*, *raffrarre*: Fr. *contracter*, *rétrécir*; Hisp. *contrar*, *angostar*, *estrechar*; Germ. *zusammenziehen*, *etwas ziehen zusammenbringen*, *bisw. einziehen zu übersetzen*; Angl. *to draw in*, *contracte*, *draw into a smaller compass*, *abridge*).

L) Proprie usurpatur de corporeis vel physicis rebus. § 1. Generatim. — a) Absolute. *Cic.* 2. *Nat. D.* 55. 136. Pulmones tum se contrahunt aspirantes, tum respiratione dilatant. *Id.* *ibid.* 54. 135. Ipsius (stomachi) autem partes eæ, quæ sunt infra quam id quo devoratur, dilatantur, quæ autem supra, contrahuntur. *Id.* 2. *Tusc.* 17. 41. Quis (gladiator), cum decu-

buisse, ferrum recipere jussus, collum contrahit? Adde *Quintil.* 11. 3. 82. *Virg.* 1. *G.* 34. ipse libi jam brachia contrahit ardens Scorpions, et cæli iosta plus parte reliquit. *Ovid.* 3. *Art. am.* 2. 23. Contrahere crura. *Quintil.* 11. 3. 94. digitos. *Id.* 11. 3. 102. Manum celeri motu contrahere. *cui* *ibid.* *opponitur* explicare. *Id.* 11. 3. 79. supercilia. *Id.* 11. 3. 130. Cervicula contracta. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 32. 51. (104). Cochleæ bina cornua protendentes et contrahentes. *Id.* 29. *ibid.* 6. 39. (136). Millepeda tactu contrahens se. — Huc pertinet et illud *Horat.* 1. *Ep.* 7. 11. Ad mare descendet vates tuus et sibi parcat Contractusque leget. h. e. contractis ad os pedibus et jacens in lectulo, libris veterum operam dabit. *Forcellinus* translate accepit atque hisce verbis est interpretatus: parcas erit in legendo et studiis operam dendo. Quæ *Forcellinus* interpretatio non sane est abs re; prior tamen magis arridet. — *Cic.* 1. *Att.* 16. 2.; *Horat.* 2. *Od.* 10. 23.; *Ovid.* 3. *Trist.* 4. 32.; et *Quintil.* 12. *proem.* 4. Contrahere vela. h. e. complicate (cui *explicare* opponitur), sed fere figurate occurrit. *Plaut. Amph. prol.* 52.; *Cic. Cluent.* 26. 72.; et *Quintil.* 11. 3. 78. Contrahere frontem. h. e. corrugare. Sic *Horat.* 2. *Sat.* 2. 125. Explicuit vino contractæ acria frontis. Eodem sensu *Ovid.* 4. *Pont.* 3. 7. Contrahere vultum. *Cl. Juvenal.* 11. 203. Nostra bibat vernum contracta culicula solem. h. e. rugosa. Et *Horat.* *Epod.* 3. 1. Horrida tempestas cælum contraxit. — b) Cum addito, quo quid contrahitur. *Cic.* 1. *Divinat.* 53. 120. Omne animal membra, quocumque vult, flectit, contorque, porrigit, contrahit. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 22. 51. (189). Contrahere digitos in pugnum. *Quintil.* 11. 3. 92. medium digitum in pollicem. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 20. 22. (43). oculos pennarum in acervum. *Id.* 36. *ibid.* 5. 4. (31). Pyramis xxiv. gradibus in metas cacumen se contrahens. § 2. Speciatim, præcipue apud Medicos, — a) *Contrahere* dicuntur remedia et alia, quæ adstringendi vim habent. *Cels.* 4. 19. Cibis uti ventrem contrahentibus. h. e. sistentibus. et *mor.* Alvus contrahitur. *Id.* 1. 3. Contracta alvus. *Plin.* 20. *Hist. nat.* 2. 6. (11). Radix peporum contrahit vomitiones. h. e. sistit. *Id.* 12. *ibid.* 17. 38. (77). Contrahere claustrum. h. e. jungendo claudere. Eodem sensu *Id.* 24. *ibid.* 8. 33. (48). Umi folia vim habent vulnera contrahendi. *Id.* 23. *ibid.* 7. 63. (117). Fiel succus coaguli modo lac contrahit. h. e. durat, coagulat. — b) *Contracta* dicuntur, quæ morbo aliquo adducta sunt. *Plin.* 20. *Hist. nat.* 23. 97. (259). Contractos articulos emolire. *Sueton.* Cal. 38. Contracta membra. *Id.* Aug. 30. Digitus torpens et contractus frigore. *Phaedr.* 4. 23. de musca. Mori contractum cum te cogunt frigora. h. e. frigore captam. Alii tegunt contracta: quæ ratione *Virg.* 4. *G.* 259. de apibus. Ignaveque fame et contracto frigore pigres. *V.* infra sub *B. II.* 3. b. *Arnob.* 1. 48. Christus scitur aures aperuisse surdorum, ambulatum dedisse contractis.

II.) Translate contrahere est minorem seu breviorē facere. § 1. Generatim. — a) Absolute. *Cæs.* 7. *B. G.* 40. Nec fuit spatium tali tempore ad contrahenda castra: quod res in celeritate posita esse videbatur. *Cic. Partit. orat.* 7. 23. Quæ (commutatio verborum) simplicibus in verbis ita tractatur, ut aut ex verbo dilatetur, aut in verbum contrahatur oratio. Adde *Quintil.* 11. 1. 45. *Cic. Orat.* 45. 153. Contrahere nemias, verba. *Propert.* 3. 20. 11. Tu quoque qui æstivos spatiosos exilis ignes, Phœbe, moraturæ contrahere lucis iter. *Ovid.* 15. *Met.* 197. Luna contrahit orbem. *Id.* 3. *ibid.* 144. et 10. *Art. am.* 723. Contrahere umbras. *Quintil.* 5. 1. 94. numquam brevis. *Id.* 6. 5. 4. tempora dicendi. *Plin.* *Paneg.* 49. Tempus epularum frugalitas contrahit, humanitas extendit. — b) Cum additis. *Ovid. Rem. am.* 424. Contrahere præcepta in unum. *Quintil.* 2. 11. 16. Quælibet ex his artibus in paucos libros contrahere. *Stat.* 4. *Silv.* 7. 3. ingens opus in minores contrahere gyros. V. *Contractus* in fin. § 2. Speciatim ponitur de animo ejusque cupiditatibus, et est quomodocumque adstringere, ligare. *Cic.* 1. ad *Q. fr.* 1. 1. § 4. Te rogo, ne contrahas, aut demittas animum. *Id.* 2. *Legg.* 15. 38. Varietas sonorum tum remittit animos, tum contrahit. Adde *eum.* 2. *Divinat.* 53. 149. *Lucret.* 5. 1218. Contrahitur anima formidine. h. e. adstringitur et ligatur, angitur. *Cic.* 1. *Off.* 29. 103. Appetitus omnes contrahendi sedandique. h. e. roborendi. Eodem sensu *Horat.* 3. *Od.*

16. 39. Contractio melius parva cupidine Vectigalia porrigam. h. e. minus cupiendo. *Seneca Ep.* 110. Ei quod gaudes, et quod times, contrahere. h. e. fac ut brevia sint et gaudium et timor, utrumque cohibe. *Stat.* 11. *Theb.* 682. Contrahere jura. h. e. parce usurpare, parce uti licentia regni. *Cic.* 2. *Nat. D.* 40. 102. Sol accedendo et recedendo tum quasi tristitia quodam contrahit terram, tum vicissim lætillat. *Id.* *Amic.* 13. 48. Ut et bonis amicis quasi diffundantur, et incommotis contrahantur. h. e. necesse contrahantur adeoque turbantur. *Id.* 1. *Acad. (post.)* 10. 38. Comque perturbationem animi illi (philosophi) ex homine non tollent, naturaque et condolere et corrumpere — dicerent, sed ea contraherent in angustiamque deducerent etc.

B) Latiori sensu contrahere est plures res aut personas colligere, congregare, cogere.

I.) Proprie. § 1. Generalim occurrit — a) De rebus. *Cic. Amic.* 7. 24. Quæ in rerum natura — constarent quæque moverentur, ea contrahere amicitiam, dissipare discordiam. *Q. Scaevola* apud *Gell.* 4. 1. a. med. Ea, quæ — longæ usque gratia contrahantur et reconduntur —, penus dicta sunt. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 5. 4. (11). Apes mella contrahunt. *Id.* 3. *ibid.* 5. 6. (39). Italia tot populorum discordes linguas sermonis commercio contrahit. *Id.* 6. *ibid.* 27. 31. (133). Ibi mortaliu solis aurum in odio: contrahunt id defodiuntque ne cui sit in usu. *Sueton. Aug.* 31. Dup milia librorum contracta undique cremavit. *Id.* *eum.* *Gramm.* 24. *Gell.* 13. 24. sub fin. Pecunia ex præda contracta. *Id.* 19. 6. Pudor sanguinem diffundit, timor contrahit. — Huc pertinet et illa, in quibus contrahere idem est ac pertrahere, simul altrahere. *Plin.* 12. *Hist. nat.* 25. 54. (122). Balsamum melle mutatum statim in manu contrahit muscas. *Id.* 28. *ibid.* 9. 42. (151). Sanguine cervino contrahit arpenæ. Sic eodem sensu *Id.* 27. *ibid.* 5. 23. (40). Solidum herbæ semen conficitur in oculum, nec turbat, sed contrahit in se caliginem. — b) De hominibus. *Liv.* 28. 18. Duos contrahere in (al. rectius leg. ad) colloquium dirimendum simultatium causa. *Id.* 42. 49. Contrahit plurimos officii cura, stadium spectaculi. *Id.* 1. 46. Contrahit aliquos similitudo. *Id.* 26. 42. Contrahere omnes in unum. *Ovid.* 4. *Fast.* 97. rudis animos in unum contrahit Venus. *Id.* *ibid.* 811. Contrahere agrestes et mœnia ponere utrique Convenit. *Cur.* 6. 2. 18. Contrahere præfectos in prætorium. *Plin.* 10. *Ep.* 20. personas ad negotium. § 2. Speciatim usurpatur in re militari, cum copias, vires, etc. unum in locum anguntur. *Cic.* 8. *Att.* 1. 2. Contrahere omnes copias Lucernam. *Id.* 8. *ibid.* 11. a. § 3. omnia in unum. *Cn. Pompeius* apud *Cic.* 8. *Att.* 12. c. § 1. Diserta manu pares adversariis esse non possumus: contractis copiis spero etc. *Cæs.* 1. *B. G.* 34. Contrahere exercitum in unum locum. Adde *eum.* 7. *ibid.* 42. et *Nepot. Ages.* 3. *Rurac.* *Cæs.* 1. *B. C.* 15. cohortes ex finitimis regionibus. *Id.* 4. *B. G.* 32. Naves circiter octoginta coactas et contractas. Adde *Sueton. Cal.* 19. *Nepos. Con.* 4. Contrahere magnam classem. *Liv.* 37. 44. captivos. *Id.* *Virg.* 3. *Æn.* 8. Contrahimusque viros.

II.) Translate. § 1. Generalim ponitur de iis, quæ per duorum vel plurium conjunctionem conficiuntur. *Cic. Amic.* 14. 49. Contrahit amicitiam, si qua significatio virtutis eluceat. *Id.* 1. *Herenn.* 5. 3. A nostra persona benevolentiam contrahamus, si etc. *Fellej.* 2. 44. Amicitia inter Cæsarem et Pompejum contracta nuptiis. *Ulp. Dig.* 23. 2. 12. Contrahere cognationes. *Id.* 23. 2. 34. nuptias. *Sueton. Cal.* 25. matrimonium. Sic *Justin.* 28. 3. Matrimonium contractum solvere. § 2. Speciatim est transigere, agere, pacisci, contractum facere; quia plurimum simul in id voluntates trahuntur et multas obligationes junguntur. — a) Cum Accusativo. *Cic.* 1. *Off.* 2. 4. Neque si tecum agas quid, neque si cum altero contrahas. *Plaut. Capt. prol.* 63. Contrahere lites. Adde *Cic.* 3. *Legg.* 3. 6. *Cic.* 2. *Off.* 11. 40. Qui venditor, emunt, conducunt, locant, contrahendisque negotiis implicantur. *Id.* *ibid.* 18. 64. In omni re contrahenda, vendendo, emendo, etc. *Id.* 1. *ibid.* 5. 14. Honestum, quod versatur in hominum societate tuenda, tribuendoque suum cuique, et rerum contractuum fide. *Id.* *Quinc.* 3. 11. Rem gerere et contrahere. *Id.* *Cluent.* 14. 41. Cum illo jam nemo rationem, nec rem ullam contraherebat. *Id.* 1. *Off.* 17. 53. Nullæ cum multis res rationesque contractas. Adde *eum.* *Sull.* 20. 56. *Fellej.* 2. 81. Contractas emptio-

nibus complures domos per procuratores publici ad ualibus destitutas professor est. *Poul. Dig. 19. 4. 1.* Contrahens emptorem, venditionem, permutationem. — Huc referri possunt et illi, in quibus contrahere generaliter sumitur. *Cic. 7. Att. 7. 7.* Quid sit optimum male contracta rebus, plane video. *h. e. male constitutus, afflicti.* *Id. 7. Fam. 31.* Propter res tuas ita contractas, ut, quemadmodum scribis, nec caput, nec pedes. — *b)* Absolute. *Cic. 4. Ferr. 10. 170.* Ea solum feoderatio erat huiusmodi, iudices, et etiam hic quæstus huic cederet. Nam, quas pecunias his ferrebat expensas, quibuscum contraheret; aut scribas istius, aut Elmarchidi, tot etiam ipsi isti referbat exceptas. *Ulp. Dig. 16. 1. 8. § 14.* Si, cum essem tibi contracturus, mulier interveiret, ut cum ipsa polliceretur contraham. *tibi pro tecum.* — *c)* Figurata. *Cic. 5. Tusc. 36. 105.* Quantis igitur molestiis vacant, qui nihil omeio cum populo contrahunt? *h. e. quibus nullum est cum populo negotium.* — *¶ 3.* Denique contrahere, præcipue cum abstracta, est concipere, reportare, subire, parere; quo sensu et Itali dicimus *tirari addosso*; et occurrit — *a)* Generetum. *Plaut. Cas. 3. 2. 31.* Ego aliquid contrahere cupio litigii inter eos duos. *h. e. collare, parere.* *Cic. 1. ad Q. fr. 1. 1. § 1.* Ea ferre homines molestissime debent, quod ipsorum culpa contracta sunt. *Id. Rabir. Post. 9. 25.* Hæc semel auscepto atque contracto, perpetenda illa fuerunt etc. *Id. 1. Invent. 17. 24.* Si turpitudine causæ contrahet offensionem. *h. e. pariet.* *Id. 4. Herenn. 38. 50.* Ejusmodi res et invidiam contrahunt in vita, et uilium in oratione. *Id. 1. ad Q. fr. 1. 8. § 25.* Constat inter omnes video, nullum esse alienum novum contrahi civilibus. *Sic. Id. 2. Cot. 2. 4.* Ad alienum contractum in populo. Adde *Liv. 6. 11. et Curt. 10. 2. 9. Cic. 1. Att. 24.* Ea est a nobis contracta culpa, ut etc. Adde *Papinian. Dig. 3. 5. 30. Plautus apud Cic. 16. Fam. 18.* Sollicitiorum certe bonorum, non suis contracta, neminem puto fuisse. *h. e. non culpa a se contractis.* *Liv. 24. 42. extr.* Turdetanos, qui contraxerant Saguntis cum Carthagineos bellum, in potestatem reductos sub corona vendiderunt. — Porro joigitur aliis substantivis, quorum præcipue, servato litterarum ordine, exhibentur. *Sall. fragm. p. 246. Gerlach.* aliquid dolo aut secedit sua. *Lucret. 4. 968.* bellum cum aliquo. *Cf. Liv. loc. paulo supra cit. Liv. 5. 37. et Lucret. 2. 574.* bellum. *Id. 22. 23.* ceusam ceraminis. Adde *eumd. 23. 26. et 25. 34. Plin. 11. Hist. nat. 19. 21. (87):* causam. mortis sibi. *Sueton. Aug. 97. extr.* causam valetudinis ex profluviu aevi. *Liv. 28. 6.* certamen contractum est tibi atrocissimum. Adde *eumd. 40. 48. et 44. 40. Id. 29. 4. extr.* certamen cum classe hostium. *Id. 25. 19. ad fin. cladem.* *Cic. 5. Fin. 30. 91.* demoni aliquid. *Quintil. 7. 1. 53.* inimicitias domui. *Sueton. Tit. 6.* invidias plurimum. *Ovid. 2. Met. 660.* iram nominis sibi. *Cic. 3. Tusc. 22. 52.* malum culpâ. *Id. 2. Fam. 16. 5.* molestias suas liberalitate. *Liv. 44. 27.* necessitatem ad bellum. *Id. 5. 15. nefas.* *Cic. 4. Cat. 5. 9.* negotium alieni. *h. e. molestiam creare.* *Justin. 17. 3.* offensam populi. *Liv. 2. 23. sub fin.* plus periculi. *Justin. 3. 7. extr.* perjurium. *Liv. 5. 52. ad fin.* taedium pliculi sibi rei que publicæ. *Auct. B. G. 8. 22.* penam sibi. *Cic. 2. Legg. 22. 57.* porcam. *Vellej. 2. 47.* rixa contracta ex occurso. *Cels. 4. 31.* semen contrahere. *h. e. creare.* — *b)* Speculationi ponitur de damnis externis, et præcipue de morbis. *Colum. 12. R. 4. 4.* Situ mucorem contrahere. *Id. ibid. 17. 1.* Acetum nunquam altum, aut mucorem contrahit. — Similiter de morbis. *Plin. 30. Hist. nat. 8. 21. (65).* Contrahere morbum. et aliter *Plin. 7. Ep. 18.* valetudinem adversam ex aliqua re. *Quintil. 7. 3. 35.* eruditatem. *Virg. 4. G. 259.* frigus. *V.* integrum locum sub A. I. 2. b. *Plin. 22. Hist. nat. 25. 72. (149).* inflationes et tormica. *Colum. 6. R. 8. 27. 8.* oozani. *Plin. 20. Hist. nat. 14. 57. (160).* pallorem studii. *Id. 36. ibid. 27. 09. (202).* pestilentiam. *Id. 23. ibid. 4. 49. (94).* Phibriases longa valetudine contractæ. *Cels. 4. 5. pituitam.* *Justin. 21. 2.* sagnum corporis ex nimia luxuria oculorumque valetudinem. *Cels. 3. 18. et Plin. 24. Hist. nat. 6. 15. (34).* tristitiam. — Hinc Part. præter. pass., cujus plurima superior exempla reliquimus.

Contractus, a, um, adjective quoque usurpatur, unde Comp. *Contractior* in omnibus paragr.

1.) Proprie contractus est adductus, trahendo simul adstrictus, in angustum reductus: *V. CONTRAHIO*

sub A. I. 1. *Quintil. 14. 3. 95.* Tanto contractioribus ultimis digitis.

II.) Translate contractus est angustus, brevior factus, adstrictus (*V. CONTRAHIO* sub A. II. 1.); et occurrit — *a)* De loco seu spatio. *Virg. 4. G. 295.* Locus exiguus et contractus. *Colum. 5. R. 8. 5. 3.* Contractiora spatia ordium. *Horat. 3. Od. 1. 33.* Contracta pisces æquora sentiunt fectis in altum mobilibus. *Ovid. 6. Fast. 495.* Freta contracta spatio brevi. *Plin. Poneg. 30.* Nilus contractior et angustior. *Cic. 2. Nat. D. 57. 145.* Introitus contractiores. *Zucet. 5. 570.* Contractior ignis. *h. e. minor.* — *b)* De tempore. *Cic. 1. Parad. præfat. § 5.* Accipe hoc opusculum elucubratum his jam contractioribus oculibus. — *c)* De oratione. *Cic. Brut. 44. 162.* Ambitus verborum contractus et brevis. *Id. ibid. 31. 120.* Adstrictior oratio aliquoties contractior. *Id. ibid. 80. 399.* Dialectica quasi contracte et adstricta eloquentia. *Cf. Quintil. 11. 1. 32.* Siccum et sollicitum et contractum dicendi propositum, plerumque affectatione ipsa severitatis invisum est. *contracto* ibid. ubertus opponitur. — *d)* *Contracta vox* est remissa, submissa. *Quintil. 11. 3. 15.* Vox contracta et fusca, dura et flexibilis, clara et oblata. *et ibid. § 54.* In metu et verecundia vox contracta. *et rursus § 175.* Submissa atque contracta voce dicere. — *e)* De abstractis. *Cic. Cæl. 31. 76.* Studia contractionis, *h. e. remissiora.* *Horat. 1. Ep. 5. 2.* Contracta paupertas. *h. e. quod Id. habet 3. Od. 2. 1.* angusta paupertas. — Hinc *f)* *Homo contractus* est parvus, fragilis. *Virg. Mor. 78.* Verum hic non domolus (quis enim contractior illo?) Sed populi proventus erat. De loco *Horat. 1. Ep. 7. 11. V. CONTRAHIO* sub A. I. 1. a.

CONTRAJACENS, ens, particip. ab inusit. *contrajacens*, qui contra jacet. *Boeth. in Aristot. libr. de interpr. ed. pr. p. 258.* Hoc ex illius responsione cessasse est evenire: sed hæc contrajacens est interrogationi, idest opposita.

CONTRAJORIS *napdvoq̃s*, *Gloss. Gr. Lat.*

CONTRALÉGO, is, ere, s. 8. codicem lego, dum quis alium loquitur, ut ex aliusque codicis collatione opus aliquod emendat. *Sidon. 5. Ep. 15.* Desert et volumem propteritum, licet me absente decursum, nec semper illo contralegente, qui promiserat operam animum. *Symonides in adnotat. ad hunc loc.* banc affert veterem notationem in codice Martiani Capellæ: *Felix rhetor emendabam contralegente Deuterio scholastico discipulo meo.* — Utrobique alii putant legendum divise contra legente, eadem tamen significatione.

CONTRANISUS, a, um, particip. s. contra et nitor, conjuncte scribitur ab *Isid. 10. Orig. litt. O.* Obnixus, contranixus et conabundus.

CONTRAPONO, pōis, pōgi, pōstūm, pōnere, a. 3. (contra et pono). Part. *Contrapositus* sub a. et in fin. — *Contrapono* est idem quod oppono. — *a)* Passive. *Quintil. 9. 3. 84.* ubi de contraposito loquitur. Nec semper quod adversum est, contraponitur. *Boeth. in Aristot. libr. de interpr. ed. sec. p. 346.* Una quæ fit in universalibus angulariter particularibus contrapositis. — *b)* Cum Dat. *Tertull. ad Martyr. 4.* Spiritus contraponat sibi et carni, acerba licet isla, a multis tamen æquo animo excepta. — Hinc a Part. præter. pass. *Contrapositus, a, um, fit*

Contrapositum, i, n. 2. quod absolute, substantivorum more, figura est rhetoricum, eadem quæ antithesis. *Quintil. 9. 3. 32.* Contrapositum, vel ut quidam vocant, contentio, fit si singula singulis opponuntur, et bina binis, et sententiæ sententiis, et supra. Etiam in contrapositis et comparativis solet respondere privorum verborum alterna repetitio: *Figilas tu de nocte, etc.*

CONTRAPŌSITIO, ōis, f. 3. actus contraponendi. *Boeth. de Syllog. categor. 1. p. 587.* Est eorum per contrapositionem conversio, ut si dicas: *omnis homo animal est, omne non animal non homo est.* Adde *eumd. ibid. p. 590. et 590.*

CONTRAPŌSITUM, i, n. 2. *V. CONTRAPONO* in fin.

CONTRABETE, m. 1. genus quoddam gladiatorum. *Inscript. apud Hensen. 8174. D. M. LXCO LIA. MYN. SCABV. (h. e. Murrillo scæva, scilicet qui stipula manus telum gerebat) PYGNA III. REC. LONGINVS LIB. CONTRABETE FRATRI B. M. Menzen ad h. v. subdit: Novum mihi quidem gladiatorum genus, quod cum reliquis forelasse committi solebat.*

CONTRARIÉ, adverb. contrario modo. *Cic. Par-*

tit. orat. 31. 108. Alia se eadem de re contrarie scripto defendere. *Id. Tim. 9.* Sidera contrarie procedentia. *Id. 2. Orat. 65. 263.* Ornant orationem verba relata contrarie. *h. e. antitheta.* *Id. 1. ibid. 31. 140.* Contrarie scriptum. *Tac. dial. de Orat. 34.* dicere.

CONTRARIETAS, ais, f. 3. oppositio. *Macrobi. 2. Somn. Scip. 15. sub fin.* Numquam ex duplici similibus contrarietate emergit. *et ibid. 14. a med.* Numquam fieri potest, ut circa unam eandemque rem uno eodemque tempore contrarietates ad unum idemque pertinentes eveniant. Adde *Sidon. 4. Ep. 12.*

CONTRARIO. V. CONTRARIUS.

CONTRARIOR, aris, aris, dep. 1. Idem quod adversari. *Theod. Priscian. 1. 2. Part. 2. c. 1.* Omni modo omnes vitandi sunt dactyli. Specialiter etenim ex natura sua contrariantur quæcumque ex sveribus confectæ fuerint potiones.

CONTRARIUS, a, um, adject. (contra) oppositus (*It. opposto, contrario; Fr. opposé, contraire; Hisp. opuesto, contrario; Germ. entgegengesetzt; Angl. opposite, contrary*).

1.) Proprie usurpatur de spatio æquino, et contraria dicuntur, quæ contra, seu e regione sita sunt, sive quiescant, sive moveantur. — *1.º)* Absolute. *Cic. 1. Divinot. 35. 78.* Tantos terræ motus — factos esse, ut multa oppida contruerint, — dumtaxat in contrariis partes inierint atque in amnes mars infunderit. Adde *eumd. Tim. 14. Cæs. 4. B. G. 17.* Tignis in contrariis partem revinctis. *Liv. 2. 6. extr.* Contrario ictu per permam uterque transfians. *Sic Plin. 2. Hist. nat. 82. 84. (198).* de terre motu. Concurrentia tecta contrario ictu arietat. *Id. 28. ibid. 8. 27. (93).* Si pelles hyæne et pantheræ contrariis suspendantur, decidere pilas pantheræ. *Id. 24. ibid. 10. 47. (77).* Hederæ adloca tritos hostillare dentium doctori a contraria aurt. *Id. 21. ibid. 13. 43. (73).* Contrario amne. *V. infra Contrarium*, si sub I. *Sueton. Ner. 31.* Incubabat fossam latitudinis, quæ contrariis quinquaginta commearot. *Ovid. 1. Met. 64.* Scythiam Septemque trionem Horifer lavasit Boreas; contraria tellus Nubibus assiduus pluvioque madecit ab Austro. *Paul. apud Labeon. Dig. 41. 1. 65.* Inter eam insulam et contrarium ripam. Hinc *contrarium* cas grave apud *Paul. Diac. p. 64. 12.* est id quod in altera lance ponitur, Gr. *ἀντιόπον*. — *2.º)* Constructur — *a)* Cum Dativo. *Cæs. 2. B. G. 18.* Ab eo flumine pari acclivitate collis nascebatur, adversas hinc et contrarius. *Ovid. 3. Met. 471.* Contrarius æstus vento. *Id. 13. ibid. 429.* tellus Phrygiæ. *Id. 13. ibid. 183.* Naminque classi. *Cf. eumd. 2. ibid. 73. Plin. 37. Hist. nat. 9. 47. (131).* Gemma contraria soli regerit candicantes radios. — *b)* Cum addito *inter se.* *Plin. 4. Hist. nat. 11. 18. (49).* Hellespontus — quatuor inter se contrarias urbes habet, in Europa Gallipoli et Seston, et in Asia Lampsaco et Abydon. — *c)* Cum part. atque. *Cic. 6. de republ. 17. 17.* Qui versaretur retro contrario motu, atque eadem.

II.) Translate contraria eunt, quæ frontibus adversis secum ipsa pugnant, quæ rectâ atque omnino sibi invicem opposita sunt, ut docet *Cic.* hisce verbis *1. Invent. 28. 42.* Contrarium est, quod positum in genere diverso ab eodem, cui contrarium case dicitur, plurimum distat, ut frigus calori, vitæ mors. — In quo contrarium ab adverso differat. *V. Homonym.* in fine hujus voc. — *¶ 1. Generatim.* — *1.º)* Absolute. *Lucret. 3. 251.* Sive voluptas est, sive est contrarius ardor. *Cic. 5. Tusc. 12. 36.* Aut bono caso, aut contrario. *Cf. Nepot. Epam. 4.; et Quintil. 7. 3. 20. et 7. 4. 9.* Rursus *Cic. 1. Invent. 18. 26.* Contraria pars causæ. *Quintil. 5. 11. 7.* exemplum. *Id. 5. 11. 32. Jus. Id. 3. 6. 43. et Dig. 1. 3. 28. leges. Cajus 4. Instit. 174. et 177.; et Dig. 13. 6. 17. § 1. actiones.* — Sæpe occurrunt formulæ ex contraria parte, aut in contrariam partem, et significant idem quod contra. *Cic. 1. Invent. 18. 26.* Ex contraria parte dicere. *Id. 2. ibid. 52. 157.* Rerum expectandarum tria sunt genera: par autem numerus vitandorum ex contraria parte. *Id. 2. Orat. 53. 215.* Aut si illa non refellat, afferendum est in contrariam partem quod sit gravius. *Cf. Pollio apud Cic. 10. Fam. 33. 2.* Plurimum alicujus consilium lo contrariam partem rapere. — *In contrarias partes, et in contraria valet in utramque partem, pro et contra.* *Cic. 1. Orat. 34. 158.* Disputandum est de omni re in contrarias partes. *Id. 2. Tusc. 3. 9.* In contrarias partes disse-

vere. *Id.* 2. *Orat.* 53. 213. suppeditare aliquid. *Virg.* 12. *Æn.* 487. Diversæque vocant animum in contraria curæ. *Cf. eumd.* 2. *ibid.* 243. Scienditur incertum studia in contraria vulgus. et *Horat.* 1. *Sat.* 2. 24. in contraria (vitiis) currere. — *Contraria* absolute, substantivorum more. *Cic.* 2. *Phil.* 8. 18. *Id.* non modo non coherencia inter se dices, sed maxime disjuncta atque contraria. *Id.* *Orat.* 12. 38. Conferre pugnantia et comparare contraria. Adde *eumd.* *ibid.* 19. 65. — 2.º) Construitur. a) Cum Genitivo. *Cic.* 4. *Tusc.* 15. 34. Hujus igitur virtutis contraria est vitiositas. *Id.* 2. *Invent.* 54. 165. Quæ omnia, uti contraria rerum bonarum, in rebus vitandis reponeamus. *Id.* 4. *Fin.* 24. 67. Quarum artium summa crescere potest, earum etiam contrariarum summa potest augeri: ad virtutis autem summam accedere nihil potest: ne vitia quidem igitur crescere poterunt, quæ sunt virtutum contraria. V. *Madvig* ad b. 1.; et adde *Quintil.* 5. 10. 49. — b) Cum Dativo. *Cic.* 3. *Off.* 33. 119. Voluptas contraria honestati. *Id.* 2. *Divinat.* 7. 18. fortuna rationi et constantiæ. Adde *eumd.* *Topic.* 11. 46. *Brutus* apud *Cic.* 1. ad *Brut.* 17. 5. verba rebus. *Tibull.* 3. 4. 83. vota vobis. *Ovid.* 2. *Met.* 541. color albo. *Id.* in *Ibin* 31. humor ignibus. *Quintil.* 11. 3. 44. vitium virtutis. *Id.* 6. 3. 17. rusticitas urbanitati. — c) Cum addito *inter se*. *Cic.* *Opt. gen. Orat.* 5. 14. Orationes inter se contrariæ *Æschini* *Demosthenique*. *Id.* 2. *Orat.* 55. 223. Inter se contraria capita de republica conferre. *Quintil.* *præfat.* § 2., 1. 10. 6. et 10. 1. 22. Opiniones inter se contrariæ. — d) Cum part. atque. *Cic.* 3. *Verr.* 46. 120. Contrarium decreverat, ac paulo ante decreverat. ¶ 2. Specialim contrarius est infestus, adversarius, inimicus. *Varro* 5. *L. L.* 70. *Müll.* Contrarius dis. h. e. infestis, iratis. *Propert.* 1. 5. 9. Ausis alicujus contraria poella. *Ovid.* 1. *Trist.* 4. 41. Arma contraria. *Plin.* 29. *Hist. nat.* 4. 28. (90). Scorpionibus contrarius maxime invicem stellio. *Sueton.* *Oth.* 8. Exa contraria. — Hinc contrarios pro adversariis et inimicis posuit *Pitruv.* 3. *præfat.* 2.; et cum Dativo *Phædr.* 4. 10. sæpe, quos ipse alueris, Tibi juveniri maxime contrarios. ¶ 3. Item specialim contraria dicuntur quæ necant. *Follio* apud *Cic.* 10. *Fam.* 31. 4. Quod, cum Lepidus contionaretur, maxime contrarium fuit. Adde *Colum.* 8. *R. R.* 17. 5. et 9. *ibid.* 11. 2. *Zucet.* 6. 740. Principio, quod Averna vocantur nomine, id ab re impositum est, quia sunt avibus contraria cunctis. *Plin.* 25. *Hist. nat.* 11. 87. (136). Hyssopus stomacho contrarium. *Id.* 28. *ibid.* 9. 33. (130). Lactis usus contrarius capitis doloribus, hepaticis, splenicis. *Quintil.* 12. 9. 11. Aliquid contrarium causæ. Adde *eumd.* 4. 2. 64. et *Sueton.* *Ner.* 52. — Hinc

Contrarium, *ii*, n. 2. absolute, substantivorum more, usurpatur

1.) Proprie de loco seu spatio. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 51. 74. (158). In contrarium nantes. Sic *Id.* 21. *ibid.* 13. 43. (73). Contrario amne.

II.) Translate. ¶ 1. Generalim adverbii vice usurpatur sequentibus formulis. — a) In contrarium, hoc est contra. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 24. 54. (197). Idque in contrarium præcepere quidam falsa diligentia. *Id.* 14. *ibid.* *præfat.* 1. (5). In contrarium cadere. — b) Per contrarium apud *JCIos* idem est, quod contra. Legitur enim apud *Ulp.* *Dig.* 37. 8. 1, *ibid.* 2. 15. 3. *extr.*, *ibid.* 28. 1. 20., et alibi sæpe. — c) E, ex vel a contrario, eodem sensu, sæpius occurrunt. *Cic.* 2. *Invent.* 8. 25. Accusatori, quidem hæc lere sent in causa facienda. Defensor autem ex contrario primum dicat etc. Adde *eumd.* *Topic.* 11. 49. et *Rosc. com.* 16. 47.; *Cæs.* 7. *B. G.* 30.; et *Nepot.* *Iphicr.* 1. et *Att.* 8.; et *Quintil.* 1. 5. 43. *Nepos Amil.* 1. Ipse ubi affuit, numquam hosti cessit: sæpeque a contrario, occasione data, accessit. Sunt qui conjunctionem scribunt contrarios; sed divisim multo est rectius. Rursus *Nepos Eumen.* 1. Apud nos mercenarii, scribæ existimantur: ad apud illos e contrario nemo ad id officium admittitur, nisi etc. *Forcellinus* cum veteribus libris legebat contrario: eademque lectionis varietas occurrit apud *Pitruv.* 8. 1. 7. Campestribus autem ludis e contrario non passunt haberi copiae. Porro *Forcellinus* hæc addit: Qui *Ciceronem* quoque testem (pro adverbio contrario) adducunt, dubium valde testem adducunt. ¶ 2. Specialim apud dialecticos sunt quatuor contrariorum genera. *Adversa*, quæ in eodem genere plurimum differunt, ut sapientia, stultitia. Eodem autem genere di-

cuntur, quibus propositis occurrunt tamquam e regione quadam contraria, ut celeritas tarditas, non debilitas. *Privantia*, Græce *crepynia*, ut dignitas indiguitas. *Relata*, velut ea, quæ cum aliquo conferuntur, ut duplum simplicum, multa pauca. *Negantia*, quæ *ἀποφαρίζ* Græci, contraria agentibus, ut si bonum est, illud non est. *Cic. Topic.* 11. 46. et seqq. ¶ 3. Denique specialim apud Rhetores contrarium est exornatio, seu figura sententiarum, cum sumitur ex adverso probatio, hoc est id quod opus est oratori, contraria re comprobatur. Id enim significari nomine contrarii a *Cic.* 3. *Orat.* 54. 207. putat *Quintil.* 9. 3. 90. Est autem idem fere, quod *contentio*; sique (ut docet *Cic.* 4. *Herenn.* 18. 25.) cum ex rebus diversis duabus alteram breviter et facile confirmamus: seu cum id, quod opus est oratori, contraria re comprobatur, hoc pacto: Nam qui suis rationibus inimicus fuerit semper, eum quemodo alienis rebus amicum fore speres? etc. Adde *Cic.* 4. *Herenn.* 19. 27.

Contrarii, *orum*, m. plur. 2. pro adversariis, inimicis: V. CONTRARIUS sub II. 2.

Homonym. Translatâ significatione contraria differunt 1.º) A diversis, et 2.º) Ab adversis.

1.º) Contraria sunt ea, quæ sibi invicem lia opponuntur, ut alterum ab altero excludatur, sive in uno eodemque subjecto simul esse nequeant, ut vita et mors; diversa sunt ea, in quibus qualitates vel notæ sunt inter se dissimiles, non tamen oppositæ, quæque propterea in uno eodemque subiecto simul esse possunt. *Fellej.* 2. 75. Quis non diversa præsentibus, contrariisque expectatis aut speret aut timeat? *Cl. Cic. Cæl.* 5. 12. Monstrum — ex contrariis diversisque inter se pugnantibus naturæ stolidis cupiditatibusque constat.

2.º) Contraria et adversa unum idemque significant apud *Cic.* *Orat.* 19. 65. Paria paribus referunt, adversa contrariis, spississimeque similiter extrema definiunt. Et sane *Id.* *alt. ibid.* 39. 135. Aut cum similiter vel eadem verba, vel desinunt: aut multis modis contrariis relata contraria. — Ceterum inter contraria et adversa non modo discrimen illud interest, quod superius sub *Contrarium* II. 2. ex *Cicerone* retulimus; verum etiam aliud, quod de causis agens exhibet *Id.* *Cic.* 1. *Invent.* 50. 93. et 94. Contrarium est, quod contra ea dicitur, quæ si, qui audiunt, fecerunt: ut si quis apud Alexandrum Macedonem contra aliquem urbis expugnatorem diceret, nihil esse crudelius quam urbes dirueret, cum ipse Alexander Thebas diruisset. — Adversum est, quod ipsi causæ aliqua ex parte officit: ut si quis hostium vim et enipias et felicitatem augeat, cum ad pugnandum milites adhortetur.

CONTRASCRIBA, *æ*, m. 1. Idem ac contrascriptor, Gr. ἀντιγραφῆς. *Inscript.* apud *Mural.* 960. 7., quæ est apud *Orell.* 3208. VLLINVS. CONTRASCRIBA.

CONTRASCRIBO, *is*, *ere*, a. 3. contrascriptoris officio fungor. *Apul. de Mag.* Litteras tabulario publico præsentem, et contrascribente *Emiliano*, testato descripsimus. h. e. præsentibus et testantibus tabulario publico, et antigrapho *Emiliano*. — Hinc *Contrascriptum*, *i*, n. 2. II. CONTRASCRIPTEUM loci suo.

CONTRASCRIPTOR, *oris*, m. 3. antigraphus, qui observat et custodit actus alienos. Galli dicunt contrôleur, Itali vulgo controllare. *Inscript.* apud *Gruter.* 579. 10., quæ est apud *Orell.* 3209. SERVATO CAESARIS N. SERVUS CONTRASCRIPTORI RATIONIS SVAMI GRORAGIT. Alia apud *Mural.* 2042. A. ATOMATO CAES. N. SERVUS CONTRASCRIPTORI PISTORVM. Alia apud *Orell.* *Dissert. sopra una lapide Veron.* p. 14. BELICVS ET EYCHES CONTRASCRIPTORES STATIONIS EYVSDEM. Adde aliam apud *Herzen.* 5262.

CONTRASCRIPTEUM, *i*, n. 2. *Cic.* 18. *Att.* 7. Antonii edictum legi a Bruto, et horum contrascrip- tum præclare. Rectius ita leges integrum locum: et horum contra, scriptum præclare.

CONTRAVERSIENS, *entis*, particip. repugnans, obstitens. *Augustin.* 1. *Doctr. Christ.* 29.

CONTRAVERSIM ET

CONTRAVERSUM. V. voc. seq. io fin.

CONTRAVERTO, *dis*, (it), *sum*, *tere*, a. 3. (contra et verto). Part. *Contraversus* in *fo*. — *Contravertio* pro convertio legitur apud *Boeth.* de *syllab. categ.* 2. p. 593. Prima propositio contravertitur. — Usitatus est Part. præter. pass.

Contraversus, *a*, *um*, d. e. contra versus. *Solin.*

27. Africa promontorio Apollinis Sardinia contraversa. *Id.* 32. de *Nilo*. Quanto impensius contraversi spiritus repugnarent, tanto excelsius sublimari, etc. Ita legit *Salmas.* Alii *controversus* eodem sensu: quod *Salmas.* vitiosum putat: alii *divisim contra versus*: sed si Dativum habeat, rectius conjunctionem seribetur. Sic *Ammian.* 18. 9. 2. Urbs spiranti Zephyro contraversa — Hinc *Accusativus* sing. cum. gen. neut.

Contraversum, adverbialiter usurpator pro contra. *Solin.* 10. 3. de *Thracia*. Apud plurimos locutiones sunt perperia: contraversum *laia* sunt funera. — Item in contrarium partem. *Apul. Apolog.* Cum aliquid solidum offenderunt, illis reflectuntur, et retro expressæ contraversum respondent. *Al. leg.* contraversum aut controversum.

CONTRACTABILIS, vel contractabilis, e, adject., qui contractari et tangi potest. *Prudent. Apotheos.* 963. Nil contractabile habere. *Lactant.* 2. 8. et 7. 21. Solidum et contractabile corpus. Adde *Tertull. Anim.* 57. *Auson.* 9. *Parental.* 3. Nec contractabile salmeo. — Apud *Lactant.* est qui legit contractabilis.

CONTRACTABILITER vel contractabiliter, adverb. contractatione, per contractationem. *Zucet.* 4. 661. laevissima corpora debent Contractabiliter causas intrare palati.

CONTRACTATIO, *onis*, f. 3., contractandi actus. ¶ 1. Generalim. *Cic.* 1. *Nat. D.* 27. 77. Cur non gestaret taurus equæ contractatione, equus vacæ? Adde *Dig.* 41. 2. 3. § 18. ¶ 2. Specialim apud *JCIos* est attractatio, quæ manibus fit, vel etiam asportatio vel aliena, fortis causa. *Paul.* 2. *Sentent.* 31. § 29. Fallo et sarcinator, qui polienda vel scienda vestimenta accepit, si forte his utatur, ex contractatione eorum furtum fecisse videtur, quia non in eam causam videntur accepta. *Dig.* 47. tit. 2. qui est De furtis 1. Furtum est contractatio fraudulosa lueri faciendi gratia, etc. V. CONTRACTO 4.

CONTRACTATOR, vel contractator, *oris*, m. 3. occurrat specialim tacito apud *JCIos*, et est qui contractando furatur. *Ulp.* *Dig.* 47. 2. 36. Si cum rebus aufergit, posse fortis actione sollicitatorem conveniri, quia opem consiliave contractatori tulit. V. CONTRACTO 4.

CONTRACTATUS vel contractatus, *a*, *um*. V. voc. seq.

CONTRACTO vel contracto, *as*, *eri*, *atum*, *are*, a. 1. (cum et tracto). Part. *Contractans* I. 1.; *Contractatus* I. 1. et 2.; *Contractandus* I. 1. et II. — *Contracto* est manu tracto, attrito, manu verso (*It. toccare, maneggiare*; Fr. *toucher, manier, tâter*; Hisp. *tocar, manejar, palpar*; Germ. *eine Person oder Sache an-oder betasten, berühren oder befühlen*; Angl. *to touch, handle*).

I.) Proprie. ¶ 1. Generalim. *Zucet.* 6. 854. Sol nudum contractatus corpus aquæ. *Horat.* 1. *Ep.* 20. 11. de libro suo. *Contractatus* ubi manibus sordescere vulgi Caperis. *Ovid.* 8. *Met.* 608. Pectora iangebant trepido salientia motu: Dumque ea contracto, totum durescere sensi Corpus. *Id.* 2. *Pont.* 2. 59. Vulneris id genus est, quod cum sanabile non sit, Non contractari latus esse putem. *Seneca Const. Sap.* 13. Medicus nec obscena contractare, nec reliquias et effusa loturi deducatur. *Id.* *Ep.* 41. Contractare leonem. *Fronto de D. Parthica* (edente *Roma A. Matio*) p. 201. Opera culinaria piscem rotractantes. *Colum.* 12. *R. R.* 4. 2. Ne contractentur pocula, nisi ab Impube. *Sueton.* *Cal.* 43. Contractandæ pecuniæ cupidine incensus, super aureorum acervos toto corpore volutatus est. *Id.* *Ner.* 34. Contractare membra mortuas. *Cod. Theod.* 9. 23. 1. Contractare nomum. h. e. utendo. ¶ 2. Specialim positur et pro obscuro tactu teulare, vitulare. *Sueton.* *Domit.* 1. Contractare multorum uxores. *Seneca* 1. *Controv.* 2. Contractata es alicujus osculo, alicujus amplexu. Adde *Plaut.* *Asin.* 3. 1. 20., *Mil. glor.* 4. 2. 61. et *Poen.* 5. 32.; et *Justin.* 7. 3. 4. — Hinc figurate *Tac.* 14. *Ann.* 35. Contractalam illarum pudicitiam videt. h. e. pollutam, corruptam. ¶ 3. Item specialim dicitur de attractatōe, quæ fit inspicibilis causa cum ipsius aspectu dedecore. *Seneca* 1. *Controv.* 2. Omnes partes corporis et inspectæ et contractatæ sunt. *Cf. Sueton.* *Claud.* 35. ¶ 4. Denique specialim apud *JCIos* significat alienam rem manu apprehendere et amovere furandi causa. *Cajus* 3. *Instit.* 195., 198. et 209. Rem alienam contractare. *Paul.* *Dig.* 41. 2. 3. ad fin. Si rem apud te

deposilam furti faciendi causa contrectaveris, desino possidere; sed si eam loco tuo moveris, eis sufficiendi animum habes, plerique veterum responderunt, recte possessorem me mactare, quia furtum sine contrectatione fieri non possit, nec animo furtum admittatur. Adde *ibid.* 25. 2. 3., 13. 1. 20., 17. 2. 45. et alibi.

II.) Translate. ¶ 1. Contrectare aliquid oculis est contemplari, perspicere, sed fere in malam partem. *Tac.* 3. *Ann.* 13. Nam quo pertulit nudare corpus et contrectandum vulgi oculis permittit? Adde *Lactant.* 1. *Opif. Dei* 15. *Aurel. Vict. epit.* 5. Contrectare geotialia vultu. ¶ 2. Item est animo versare, animo elaborare. *Cic.* 3. *Orat.* 6. 24. Opliones hominum leviter eruditorem, qui quæ complecti tota nequeunt, hæc facilius divulsa et quasi discripta contrectant. *Id.* 3. *Tusc.* 15. 33. Ratio locital animum ad conspiciendas totaque mente contrectandas voluptates. *h. e.* contemplandas. *Gell.* 17. 19. Contrectare studia et disciplinas philosophiæ.

CONTREMISCO, scil., scero, 3. *Ferri.* *Contremui* vide in voc. seq. — Part. *Contremiscendus* 2. — Contremisco est valde tremere incipio: et occurrit ¶ 1. Absolute, neutrorum more. *Cic.* 1. *Orat.* 26. 121. Tota meote atque omnibus artibus contremiscere. *Cæcilia* apud *eum.* 6. *Fam.* 7. 4. Toto corpore contremisco. ¶ 2. Cum Accusativo rei, quæ quis contremiscit, et est cum tremore pavere. *Seneca* *Ep.* 65. extr. Non contremiscamus injurias, non vulnere, non vincula, non egestatem. *Sidon.* 9. *Ep.* 11. Cum nobis rigor censuræ tuæ sili ambulationi contremiscendus. *Cassiod.* *Complex.* *ep.* ad *Hebr.* 3. Contremiscenda est aliquidem pæna priscorum.

CONTREMO, mis, mui, mere, 3. (cum et tremo) est idem quod tremo, aut valde tremo: et occurrit ¶ 1. Absolute, neutrorum more. *Pacuvius* apud *Cic.* 3. *Orat.* 39. 157. Flamma inter nubes coruscet, caelum lustru contremuit. — Part. *Contremui* apud *Lucret.* 5. 1220. Fulminis horribili cum plaga torrida tellos contremuit. *Id.* 3. 845. Omnia cum belli trepidi concussa tumultu horrida contremuere sob alitis ætheris oris. *Al. leg. auri.* *Cic.* 1. *Divinat.* 28. 58. Me contremuisse timore perterritum. Adde *Catull.* 64. 205. *Virg.* 7. *Æn.* 515. Contremuit nemus. *Ovid.* 8. *Mel.* 759. Quercus contremuit. — Figurate. *Cic.* *Sext.* 31. 68. Cujus in mea causa nunquam fides virtusque contremuit. ¶ 2. Cum Accusativo rei, quæ quis contremuit, occurrit Perfectum tantummodo. *Horat.* 2. *Od.* 12. 8. Unda periculum Fulgens contremuit domus Saturni veteris. *Justin.* 32. 4. 14. Cum Hannibalem Romano totantem bello Italia contremuit.

CONTREMULUS, a, um, adject. Idem quod tremulus. *Varro* apud *Non.* p. 251. 27. *Merc. de luna.* Tum contremula æquileta apud alta littora oris ac nobilibus omnibus rebus.

CONTRIBULATIO, solis, f. 3. idem fere quod tribulatio; sed occurrit translate tantum. *Tertull.* *advers. Jud.* 13. *ex Isaj.* 65. 14. Vos a contributione spiritus ululabitis.

CONTRIBULATUS, a, um. *V.* CONTRIBUO.

CONTRIBULUS, is, m. 3. qui ejusdem est tribus: sed *Cic.* *Rosc. Am.* 16. 47. pro contribulis dixit tribulis meus, ut civis meus pro concivis. *Inscript.* optime notæ, quippe quæ Tiberio Aug. Imperanti exscripta est, apud *Marin.* *Frat. Arv.* p. 43. vos rogo, boni contribules, si semper apparvi vobis bonis et utilis tribulis etc. Aliæ apud *Gruter.* 673. 4., quæ est apud *Orell.* 3107. q. HERENNIO RVTO MONTANVS RVFI CONTRIB. D. Occurrit etiam in *Not. Tyr.* p. 86. — Translate, qui ejusdem religionis est. *Sidon.* 8. *Ep.* 13. de Judæo Christianam religionem professore. Commendo Promotum gerulum litterarum, nostrum nuper effectum vestris orationibus contribule. Adde *Fulgat. interpr.* *Levit.* 25. 17., 1. *Reg.* 20. 6., 2. *Macab.* 4. 10. et 15. 31., et 1. *Thessal.* 2. 14.

CONTRIBULO, as, avi, itum, are, a. 1. (cum et tribulo). Part. *Contributus*. — Contribulare translate tantum occurrit, et est molestus afficere. *Tertull.* *advers. Jud.* cap. 5. et *Psalm.* 50. 18. Cor contribulum hostia est Del. *Fulgat. interpr.* *Psalm.* 50. 18. Sacrificium Deo spiritus contribulatus. et *ibid.* 73. 13. Contribulasti capiti draconum in aulis. *Id.* *Ecclesi.* 35. 22. Ut contribulet dorsum ipsorum. Adde *ibid.* 35. 23. et 4. 4.

CONTRIBUO, btis, bti, btum, btore, a. 3. (cum

et tribuo). Part. *Contributus* sub a, b, d; *Contributurus* sub b. — Contribuere est idem quod tribuere, vel simul tribuere, conferre; et specialim significat accensere, adficere, et discitur de uribus et populis, qui alteri adjunguntur, ut ejus foro ac jurisdictioni subdantur, et quasi unam simul civitatem constituent atque tributa simul pendunt. Occurrit autem — a) Absolute. *Ovid.* 7. *Mel.* 231. Nec oon Penæ, nec non Spercheides uodam Contribuere aliquld, juocosaque littora Bæbes. *Pompon.* *Dig.* 41. 1. 27. Ubi simul plura contribuntur, ex quibus onum medicamentum fit, aut coctis odoribus unguenta facimus, nihil hic saum vere dicere potest prior dominus. *Plin.* 32. *Hist. nat.* 4. 15. (43). Sed hoc utilius est vitæ, contributa habere remedia. — b) Cum addito Dativo. *Liv.* 32. 19. Pollicentes Corinthum iis contributurus in antiquum gentis coactum. *Id.* 38. 3. ad fin. Ambracia tum contribuere se Æolis. Adde *eum.* 33. 34. et 39. 26. *Curt.* 5. 3. 16. Uxoriam gentem subactam Susianorum Salrapie contribuunt. *Colum.* 3. *R. R.* 3. 2. In agro Gallico, qui oon Picensi contribuitur. *Id.* 2. *ibid.* 9. 17. Inter frumenta panicum et milium pœneunda sunt, quamvis jam legumibus ea contribuere. *Id.* 9. *ibid.* 13. 9. Aplius vetustate corruptis exarcto novum contribuere. *Plin.* 4. *Hist. nat.* 7. 11. (23). Egoisobœensibus contribuunt Megarensibus. Adde *eum.* 3. *ibid.* 3. 4. (18). et 14. *ibid.* 6. 8. (62). et *Sueton.* *Aug.* 48. *Inscript.* apud *Rénier.* 1357. CONTRIBVTVS EX LEGIONE VR. GALLICAE (sic). *Colum.* 5. *R. R.* 5. 8. Nisi admiatulum teneræ villi contribuere, prorepens pampinus terræ se applicabil. *Seneca* *Brev. vit.* 14. Horum nemo annoa — suos tibi contribuet. *Dig.* 35. 2. 15. Nullum erit legatum, nec ceteris contribuatur. *h. e.* uos cum ceteris confundetur et prestabitur. — c) Cum addito Ablat. et præpos. cum. *Cæs.* 1. *E. C.* 60. Calagurritani, qui erat cum Osceosibus contribuunt. *Tibull.* 1. 6. 64. proprios ego tecum, Sit modo fas, annos contribuere velim. *V. CONTERO.* — d) Cum addito Accus. et præpos. in vel ad. *Liv.* 31. 30. Quondam pagetum habitatores, ne in unam urbem quidem contribuunt. *Id.* 42. 37. In Achaicum concilium aliquos contribuere. *Fellej.* 2. 20. Contribuere novos cives in octo tribus. *Plin.* 3. *Hist. nat.* 3. 4. (19). Colonia Illici. In eam contribuunt Icositani. *Justin.* 12. 5. In unam cohortem contribuere milites. *Liv.* 32. 5. Urbes ad condendam Megalopolim ex concilio Arcadem contribuunt. *Plin.* 3. *Hist. nat.* 11. 16. (99). Contributa eo maritima colonia. — e) Cum Infinito. *Capell.* 1. p. 10. Illam contribuas manare jussis. *h. e.* facias, ut mœnat jussis. — *NB.* Affertur etiam duo *Cicer.* locos 14. *Phil.* 14. 38. et *Mil.* 30. 82., sed primo loco attribueris, secundo tribuenda plures rectius legunt.

CONTRIBUTIO, solis, f. 3. actus contribuendi, seu plura in unum conferendi. *Paul.* *Dig.* 14. 2. 1. Si leuodæ navis gratia jactus mercium factus sit, omnium contributione sarcitur, quod pro omnia daturum ast. *Ulp.* *ibid.* 24. 3. 7. § 4. Fructus non debent in contributionem venire. Adde *ibid.* 35. 2. 30. § 8. *Modest.* *ibid.* 18. 2. 1. Compensatio est debili et crediti contributio. *Id.* 35. 2. 11. § 6. Contributio legatorum. *Inscript.* apud *Fabrell.* p. 734. n. 443. VT EX REDIVT RVVS SYMMAS IN CONTRIBVTIONE SPORTVLARVM DIVIDERETVR.

CONTRIBUTUS, s, um. *V.* CONTRIBUO.

CONTRISTATIO, solis, f. 3. molestia, mœror. *Tertull.* 2. *advers. Marcion.* 11. Sine ulla contristatione. Adde *eum.* *Pudic.* 7.

CONTRISTATUS, a, um. *V.* voc. seq.

CONTRISTO, as, avi, itum, are, a. 1. (cum et tristis). Part. *Contristatus* 1. et 3. — Contristare est tristem reddere: et occurrit ¶ 1. Physica ratione de rebus corporeis seu materialibus, quorum aspectus tristis redditur. *Virg.* 3. *G.* 279. unde nigerimus Auster Nasctur et pluvio contristat frigore caelum. *Id.* 10. *Æn.* 275. Sirius — lævo contristat lumine caelum. *Horat.* 1. *Sat.* 1. 36. At simul inversum contristat aquarem annum. Adde *Auson.* *Ep.* 24. 102. *Val. Flacc.* 3. 427. humiles aras Instituit, silvæque super contristat opacæ. *h. e.* frondibus obumbrat. *Plin.* 35. *Hist. nat.* 17. 57. (198). Vires colores emollit cimolia, et quodam mlore exhibitar contristatos sulphure. *Colum.* 3. *R. R.* 2. 20. de vitibus. Humores commodius sustinent, quam siccitates, nec tamen calidioribus contristatur. Adde *eum.* 3. *ibid.* 20. 1.; 8. *ibid.* 21. 8. et 5. *ibid.* 9. 18. ¶ 2. Morali ratione

de hominis animo, qui mœrore afficitur. *Cælius* apud *Cic.* 8. *Fam.* 9. 5. Contristavit hæc sententia Balbum. *Seneca* *Ep.* 85. Prudens non perturbatur, nec contristatur, nec timet. *Id.* *Tranquill.* 15. Contristare et in sollicitudinem adducere. ¶ 3. Dicitur etiam de brutis animantibus. *Colum.* 8. *R. R.* 8. 4. de columbis. Nec minus in agros emittant, ne quasi gravi perpetua custodia servilio contristata senescant. *Id.* 9. *ibid.* 14. 11. de apibus. Ne saepius injuria contristata velut desperatione rerum profugiant.

CONTRITIO, solis, f. 3. actus contereendi, comminatio.

I.) Proprie. *Ennod.* *opuscul.* 3. a med. Ursus peinantior caules puberibus foliis lactiores linnant ingrediens contritione vastavit.

II.) Translate est animi mœror ac poenitentia, Gr. *Σπύσις*. *Quintil.* 15. *Declam.* 10. Spem gaudia parat, adversa contritionem. *Alti aliter leg.* Certior est lectio apud *Lactant.* 7. 7. ex *Matth.* 21. 21. Erit pressura et contritio, qualis numquam fuit a principio mundi. *Augustin.* 7. *Confess.* 7. Magnæ voces erant ad misericordiam tuam, læta contritiones animi mei.

CONTRITOR, tris, m. 3. qui conterit. *Plant.* *Pers.* 3. 3. 14. Compedium contritor. *h. e.* convilius servi, qui diu compedes tulit. Al. plerique rectius leg. tritor.

CONTRITUS, a, um. *V.* CONTERO.

CONTRO est præpositio loquelaris, quæ occurrit in compositione tantum: *V.* CONTRA in 60.

CONTROVERSIA, æ, f. 1. (contra et verito). Licet secundo syllabam corripit *Sidon.* 8. *Ep.* 11. Nunc flammant satyræ, et tyrannicorum Declarationum controversiarum. — Controversia propria ac stricto sensu est disceptio in contrarium, qua scilicet aliquid ex adverso movetur.

I.) Proprie. *Ulp.* *Dig.* 39. 2. 34. § 5. Si controversia aquæ insulam subverterit, controversia est vis et impetus aquæ contra loculum versæ.

II.) Translate saepius occurrit, et est disceptatio, lis, contentio, pugna; et — a) Primo dicitur de his disputationibus et causis, quæ habentur in genere judiciali, in materia, ut vocat, civili, quæ criminali opponuntur. *Cic.* *Cæcin.* 2. 6. Omnia judicia aut distrahendarum controversiarum, aut puniendorum malefactorum causa reperta sunt. *Id.* 2. *Orat.* 24. 104. Sive ex crimine causa coeet, ut facinoris; sive ex controversia, ut hereditatis; sive ex deliberatione, ut belli; sive ex persona, ut laudis; sive ex disputatione, ut de ratione vivendi. — b) Deinde latius aliquando sumitur pro omni hypothese, ac causa, quæ pertinet ad genus judiciale, sive criminalis sit, sive disceptationis: quæ ratione distinguitur a contentione, quæ videtur universim disputationem et disceptationem omnem significare; et a suavioria, quæ pertinet ad genus deliberativum, et levior est, minusque prudentiæ exigens, ideoque pueris delegari solebat, controversia vero robustioribus, ut *Tac.* *dial. de orat.* 33. docet. *Cic.* *Orat.* 14. 45. Quoniam quidquid est, quod in controversia, aut in contentione versetur, etc. Adde *Quintil.* 3. 6. 44. — Hujusmodi controversiæ sive litæ, sive ex historia depremtæ, vel etiam ex re et facto, al quod forte recessus accidisset, ad usum forensi accommodatæ, disceptari solebant domesticæ exercitationis gratia ab iis, qui in scholis dabant operam eloquentiæ. Quare a *Tac.* *dial. de orat.* 14. vocantur controversiæ scholasticæ: quales multæ reperuntur apud *Senecam*, et dum proponuntur a *Sueton.* *Rhet.* 1. Hæc ratione distinguitur controversia a declaratione, tum quia declamatio est ipsa oratio, quæ de controversia habetur; tum quia illa fictam causam continere videtur, et aliquando etiam ab usu forensi abhorrentem (ut est apud *Tac.* *dial. de orat.* 35.), controversia vero veram et veris judiciis accommodatam. Saepè tamen promiscue accipiuntur. *V.* *Senec. præf.* *lib.* 1. *Contror.*; *Quintil.* 5. 5.; et *Sueton.* *Rhet.* 1. — c) Denique latissime sumitur pro quacumque illic disceptatione, aut disputatione: quare latissime hoc sensu vocabulum accipiendum putavimus. *Plant.* *Rud.* 3. 5. 46. Apagæ, controversiæ. Adde *eum.* *Aulul.* 2. 8. 83. *Ter. Pharm.* 5. 6. 14. Nam sine controversia ab his solus diligere, *Antipho.* *Cic.* 3. *Off.* 2. 7. Panætius, qui sine controversia de officiis accuratissime disputavit. Adde *eum.* 13. *Fam.* 26. 3. *Id.* *Cæcin.* 7. 19. Fundus, quem sine ulla controversia possedit Cæcænia. *Id.* 4. *Fert.* 18. 46. Cujus hereditatis — controversia fuerat *est*, mentionem fecerat nemo. *Id.* *Orat.* 34. 121. *Nihil*

ambigi potest, in quo non aut res controversiam faciat, aut verba. h. e. dubitationem atque adeo disputationem pariat. *Cæs. 1. B. C. 86.* Cum de loco et tempore ejus rei controversia inferretur. *Liv. 40. 34.* Argum, qui in controversia fuerat, obdunt. *Seneca 1. Controv. proem.* Controversiarum sententias forte ponam pluribus locis in una declamatione dictas. *Quintil. 2. 4. 26.* Cujus (voluntatis) in controversia frequens questio est. — Porro jungitur plurimis Verbis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Cic. 1. Orat. 40. 183.* adducere rem in controversiam. *Cæs. 7. B. G. 32.* alere diutius controversias. *Cic. Orat. 14. 45.* avocare controversiam ab aliqua re. Adde *Quintil. 3. 5. 15.* *Cæs. 1. B. C. 9. extr.* componere controversias per colloquia. *Afranius* apud *Non. p. 433.* *Merc.* concinnare aliquid controversiæ. *Cic. 1. Orat. 31. 143.* constituere controversiam. *Cæs. 7. B. G. 63.* deducere rem in controversiam. *Quintil. 3. 8. 51.* dicere controversiam. *Cic. Cæcin. 17. 49.* dijudicare controversiam verbis, non æquitate. *Id. 3. Off. 33. 119.* dirimere controversias. *Id. Cæcin. 2. 6.* distrabere. *F.* integrum locum supra sub a.; et adde *Sueton. Cæs. 85. Quintil. 3. 8. 52.* ducere rem in controversiam. *Plaut. Aulul. 2. 2. 83.* est controversia alicui cum aliquo. *Cic. 5. Ferr. 84. 194.* est controversia alicui cum aliquo de aliqua re. *Id. Rosc. Am. 31. 87.* et *2. Fin. 12. 38.* est alicui controversia rei alicujus cum aliquo. *Cæs. 7. B. G. 33.* est inter aliquos controversia. *Cic. Brut. 18. 72.* est inter scriptores de pomero annorum corporibus contrucidatis, sed pia voluntate. *Sueton. Cæs. 75.* Restas contrucidare. ¶ 2. Latiori sensu ponitur et de hominibus pro necare, occidere. *Cic. Sest. 37. 79.* A quibus hic multis vulneribus acceptis, ac debilitata corpora et contrucidata, se abieci exanimatos. *Seneca 1. Ira 2.* Plebem immisso milite contrucidatam. *Sueton. Domit. 17.* Vulneribus septem contrucidantur. *Id. Cal. 28.* Missis, qui universos contrucidarent. Adde *eumd. Ner. 43.* et *Galb. 19. extr. Apul. 9. Met. Arrepto ferro,* jugulum sibi multis ictibus contrucidat.

II.) Translate. ¶ 1. Controversus est contrarius, oppositus. *Macrob. 1. Somn. Scip. 6. ante med.* Non aliter tam controversa sibi ac repugnantia, et naturæ communem abspiciant permisceri, terram dico et legem potuisse. *Auson. Ephem. ad fin.* Sunt qui et felus et gaudia controversa Conjectant. ¶ 2. Sapius controversus dicitur qui est in controversia, litigiosus, ambiguus. *Cic. 2. Divinat. 50. 104.* Sed isti sumunt pro certo, quod dubium controversumque est. *Id. 1. Legg. 20. 52.* Res controversa et plena dissensionis inter doctos. Adde *Quintil. 3. 5. 8.* et *3. 9. 2. Cic. Mur. 13. 28.* et *Liv. 3. 55.* et *Quintil. 7. 6. 1.* Jus controversum. *Liv. 10. 42.* Auspicium controversum. Apud *Quintil. 5. 13. 34.* et *5. 14. 14.* Confessa opponuntur controversis. — *NB.* Apud *Cic. Brut. 12. 46.* Quod esset acuto illa gens (h. e. Siculi) et controversa natura, controversus est qui contentions et illud amans est. At recentiores plerique omnes locum corruptum esse putant.

CONTRUCIDATUS, a, um. *F. voc. seq.*
CONTRUCIDO, as, avi, atum, are, a. 1. (cum et traido). Part. *Contrucidatus* I. 2. — Contrucidare est idem ac trucidare, crudeliter necare, vulneribus confodere.

L) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu est verbum venatorum et lanorum, qui bestias humi prostratas vulneribus confodiunt. *Seneca Ep. 115.* Collitur non taurorum corporibus contrucidatis, sed pia voluntate. *Sueton. Cæs. 75.* Restas contrucidare. ¶ 2. Latiori sensu ponitur et de hominibus pro necare, occidere. *Cic. Sest. 37. 79.* A quibus hic multis vulneribus acceptis, ac debilitata corpora et contrucidata, se abieci exanimatos. *Seneca 1. Ira 2.* Plebem immisso milite contrucidatam. *Sueton. Domit. 17.* Vulneribus septem contrucidantur. *Id. Cal. 28.* Missis, qui universos contrucidarent. Adde *eumd. Ner. 43.* et *Galb. 19. extr. Apul. 9. Met. Arrepto ferro,* jugulum sibi multis ictibus contrucidat.

II.) Translate. *Cic. Sest. 10. 24.* Hi summi imperii nomine armati rem publ. contrucidaverunt.

CONTRUDO, dis, si, sam, dere, a. 1. (cum et trudo) Idem ac trudo, vel simul trudo: et occurrit — a) Absolute. *Zueret. 6. 510.* Nubes vis venti contrudit. *Id. 6. 734.* Contrusa nubes. *Id. 6. 1254.* Contrusa corpora casis. *Amman. 21. 6.* Persarum rege ægre contruso. — b) Addito loco, in quem quis traditur. *Cic. Cæl. 26. 63.* Homines contrudi in balneas. *Al. leg. cond. Id. 7. Ferr. 27. 69.* Quod eodem ceteros piratas contrudi imperaret. *Zueret. 4. 423.* Stantis equi corpus transversum ferre videtur Vis, et in adversum dumen contrudere reptim. *Id. 6. 211.* Hasce (nubes) igitur quam ventus ægeas contruit in unum. *Parro 1. R. R. 54. 2.* Contrudere uras in dolum. *Id. 8. L. L. 31. Müll.* Quo necessitas contruserit (nos). *Amman. 27. 20.* Latrones ad latebrosa modum saxa contrudere. — Et de uno tantum *Id. 22. 3.* Aliquem in insulam contrudere.

CONTRULLUM, ei, n. 2. Idem ac trullum. Vox a Lexico expungenda; occurrit enim tantummodo in *Not. Tlr. p. 144.*, ubi tamen legitur *contrullum*.

CONTRUNCO, as, avi, atum, are, a. 1. (cum et trunco) Idem quod trunco, sive in frusta coacido. *Plaut. Stich. 4. 1. 48.* Quod edant addas, meum ne contruncet cibum. h. e. detrahant, imminuant. *Id. Bacch. 4. 9. 51.* Eos omnes duobus ictibus contruncabo. *Lamprid. Alex. Sev. 61.* Inermes et obisistentes contruncaverunt. h. e. occiderunt. *Apul. 1. Met.* Dum potentæ caseatæ modico securus offulam grandiore contruncare gestio. *Id. 9. ibid.* Moles palæarum contruncare.

CONTRUSUS, a, um. *F. CONTRUDO.*
CONTUBERNA, æ, f. 1. eadem ac contubernalis. *Inscript. apud Gell. 363. 11.* VESTIARIA SEVERA VIXIT ANNIS XXX. PHARNAGES CONTUBERNÆ SVÆ BENEFICENTIA FECIT.

CONTUBERNARIUS, a, um, adject. contubernalis. *Gloss. Philox.* Contubernarius, σύννοχος, σύννοχος.

CONTUBERNUS, i. *F. CONTUBERNIUM* sub A. I. 3. d.

sa. Fidei tamen legendum contraversa: sic enim duos similes Solini locos corrigi Salmas. *F. CONTRAVERSUS.* Adde *eumd. 22. 8. 2.* et *22. 15. 7.*

II.) Translate. ¶ 1. Controversus est contrarius, oppositus. *Macrob. 1. Somn. Scip. 6. ante med.* Non aliter tam controversa sibi ac repugnantia, et naturæ communem abspiciant permisceri, terram dico et legem potuisse. *Auson. Ephem. ad fin.* Sunt qui et felus et gaudia controversa Conjectant. ¶ 2. Sapius controversus dicitur qui est in controversia, litigiosus, ambiguus. *Cic. 2. Divinat. 50. 104.* Sed isti sumunt pro certo, quod dubium controversumque est. *Id. 1. Legg. 20. 52.* Res controversa et plena dissensionis inter doctos. Adde *Quintil. 3. 5. 8.* et *3. 9. 2. Cic. Mur. 13. 28.* et *Liv. 3. 55.* et *Quintil. 7. 6. 1.* Jus controversum. *Liv. 10. 42.* Auspicium controversum. Apud *Quintil. 5. 13. 34.* et *5. 14. 14.* Confessa opponuntur controversis. — *NB.* Apud *Cic. Brut. 12. 46.* Quod esset acuto illa gens (h. e. Siculi) et controversa natura, controversus est qui contentions et illud amans est. At recentiores plerique omnes locum corruptum esse putant.

CONTRUCIDATUS, a, um. *F. voc. seq.*
CONTRUCIDO, as, avi, atum, are, a. 1. (cum et traido). Part. *Contrucidatus* I. 2. — Contrucidare est idem ac trucidare, crudeliter necare, vulneribus confodere.

L) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu est verbum venatorum et lanorum, qui bestias humi prostratas vulneribus confodiunt. *Seneca Ep. 115.* Collitur non taurorum corporibus contrucidatis, sed pia voluntate. *Sueton. Cæs. 75.* Restas contrucidare. ¶ 2. Latiori sensu ponitur et de hominibus pro necare, occidere. *Cic. Sest. 37. 79.* A quibus hic multis vulneribus acceptis, ac debilitata corpora et contrucidata, se abieci exanimatos. *Seneca 1. Ira 2.* Plebem immisso milite contrucidatam. *Sueton. Domit. 17.* Vulneribus septem contrucidantur. *Id. Cal. 28.* Missis, qui universos contrucidarent. Adde *eumd. Ner. 43.* et *Galb. 19. extr. Apul. 9. Met. Arrepto ferro,* jugulum sibi multis ictibus contrucidat.

II.) Translate. *Cic. Sest. 10. 24.* Hi summi imperii nomine armati rem publ. contrucidaverunt.

CONTRUDO, dis, si, sam, dere, a. 1. (cum et trudo) Idem ac trudo, vel simul trudo: et occurrit — a) Absolute. *Zueret. 6. 510.* Nubes vis venti contrudit. *Id. 6. 734.* Contrusa nubes. *Id. 6. 1254.* Contrusa corpora casis. *Amman. 21. 6.* Persarum rege ægre contruso. — b) Addito loco, in quem quis traditur. *Cic. Cæl. 26. 63.* Homines contrudi in balneas. *Al. leg. cond. Id. 7. Ferr. 27. 69.* Quod eodem ceteros piratas contrudi imperaret. *Zueret. 4. 423.* Stantis equi corpus transversum ferre videtur Vis, et in adversum dumen contrudere reptim. *Id. 6. 211.* Hasce (nubes) igitur quam ventus ægeas contruit in unum. *Parro 1. R. R. 54. 2.* Contrudere uras in dolum. *Id. 8. L. L. 31. Müll.* Quo necessitas contruserit (nos). *Amman. 27. 20.* Latrones ad latebrosa modum saxa contrudere. — Et de uno tantum *Id. 22. 3.* Aliquem in insulam contrudere.

CONTRULLUM, ei, n. 2. Idem ac trullum. Vox a Lexico expungenda; occurrit enim tantummodo in *Not. Tlr. p. 144.*, ubi tamen legitur *contrullum*.

CONTRUNCO, as, avi, atum, are, a. 1. (cum et trunco) Idem quod trunco, sive in frusta coacido. *Plaut. Stich. 4. 1. 48.* Quod edant addas, meum ne contruncet cibum. h. e. detrahant, imminuant. *Id. Bacch. 4. 9. 51.* Eos omnes duobus ictibus contruncabo. *Lamprid. Alex. Sev. 61.* Inermes et obisistentes contruncaverunt. h. e. occiderunt. *Apul. 1. Met.* Dum potentæ caseatæ modico securus offulam grandiore contruncare gestio. *Id. 9. ibid.* Moles palæarum contruncare.

CONTRUSUS, a, um. *F. CONTRUDO.*

CONTUBERNA, æ, f. 1. eadem ac contubernalis. *Inscript. apud Gell. 363. 11.* VESTIARIA SEVERA VIXIT ANNIS XXX. PHARNAGES CONTUBERNÆ SVÆ BENEFICENTIA FECIT.

CONTUBERNARIUS, a, um, adject. contubernalis. *Gloss. Philox.* Contubernarius, σύννοχος, σύννοχος.

CONTUBERNUS, i. *F. CONTUBERNIUM* sub A. I. 3. d.

CONTUBERNALIS, is, comm. gen. 3. (cum et taberna). In sexto caso in e quaque desinit. *Pompon. apud Charis. 1. p. 99.* *Putsch.* Cum contubernalis pugnavit. — Per tresin dividitur. *Consensus de bar-*

bar, et metapl. (edente *Phil. Buttmanno*) p. 12. *Conque tubernalem*, pro contubernalem, quo *Lucilius* in metro crebro outitur. — Ceterum contubernalis est qui vel quæ cum alio vel alia in eadem taberna habitat: *V. Paul. Diac. p. 38. 6. Müll.* sed tamen occurrit ¶ 1. In re militari et quidem generatim contubernalis est miles, qui in eodem exercitu una cum aliis sub eodem tentorio habitat: ita dictus a tabernis, ut docet *Paul. Diac. loc. cit.*, h. e. habitaculis militum, quæ olim e tabulis fiebant: nunc et tabernacula dicta sunt, licet postea ex tentoriis et ex pellibus fierent. Scribit *Peper. 2. Milit. 8. et 13.* in legione fuisse decanos (similes his, quos nunc dicimus caporales), qui præerant decem militibus; deinde capita contuberniorum dictos. Ex quo intelligimus, decem vel undecim milites eodem tabernaculo usos fuisse. Atque hi contubernales sunt appellati. *Cic. Ligar. 7. 21.* Domi una eruditi, militiæ contubernales, post affines, in omni denique vita familiares. Adde *eumd. Sull. 14. 44.* *Auct. B. Alex. 16.* Eadem suum quisque contubernalem, amicum, notum prosequens erat obtestatus. Adde *Pompon. loc. cit.* sub int.; *Curt. 6. 2. 16.*; *Tac. 1. Hist. 23.*; *Dig. 13. 6. 21. § 1.*; et *Inscript. apud Orell. 3357.* ¶ 2. Spectatim. Magistratum militarium in provinciis ab eundem comites adungebantur ex more Romanorum, senatorum filii, qui ab his tam militarem disciplinam, tum gubernandi artes perdiscerent: hi quoque contubernales dicti, quod ab eorum latere nunquam discederent. *Cic. Cæl. 30. 78.* Cum paulum jam roboris accessisset ætati, in Africam profectus est, Q. Pompejo proconsuli contubernalis. *Id. Plane. 11. 27.* Fuit in Creta contubernalis Saturnini. *Sueton. Cæs. 42.* Sanxit, ne quis senatoris filius, nisi contubernalis aut comes magistratus peregre proficeretur. — Contubernales hujusmodi a comitibus (da quibus in COHORS et COMES dictum est) ita distinctos puto, ut ille esset sine officio, utpote qui solum discendi gratia magistratus sequebantur: hi vero etiam officium et minus aliquod nonnumquam haberent, quo magistratui aliqua ex parte inservirent in provinciæ administratione. Hinc *Veget. 3. Milit. 8. a med.* Tribunas tabernacula collocantur, quibus, pro contubernales deputatos ad munia, aqua, lignum et pabula ministrant. — Ceterum *ἱπποχωρὸς* Cælius apud *Quintil. 4. 2. 123.* *praefectus contubernales* appellat moeritres, quæ sub eodem tentorio cum Imperatore Antonio habitabant. ¶ 3. Item spectatim et latiori sensu contubernalis dicitur qui alienus est socius, h. e. collega in republica administranda. *Cic. Brut. 27. 103.* Noster L. Gellius, qui se illi contubernalem in consulatu fuisse narrabat. *Id. Sull. 13. 34.* Meus contubernalis in consulatu. ¶ 4. Item latissimo sensu et per similitudinem, sed joculariter tantum, contubernalis dicitur, qui alienus necessitudinis causa diutius cum alio vivit, familiaris, domesticus. Sic contubernalis opponitur hospiti in illo *Cic. 9. Fam. 20. 1.* Doleo in ista loca venire me non potuisse. Habuisses enim non hospitem, sed contubernalem. *Contubernalis* vero et *hospes* ex *κατάληπος* occurrit apud *Cic. Flacc. 17. 41.* *F.* Integrum locum. Adde *eumd. ibid. 11. 24.* — Contra, remoto loco, *Plin. 2. Ep. 13.* Hunc ego, cum simul studeremus, acceci familiariterque dilexi: ille meus in urbe, ille in recessa contubernalis. — Denique *Cic. 13. Att. 23. 3.* C. Casarem vocat contubernalem *Quirini*, quia suam statuum passus fuerat, se vivo, in ejus templo collocari; quod significat etiam *Sueton. Cæs. 76.* *Contubernalem* vero dixit *Cic.* Græcum σύννοχος imitatus; de eodem enim Casare ait *Id. 12. Att. 45. 3.* Eum σύννοχος *Quirino* malo, quam *Saluti*. ¶ 5. Denique servi conjugales, quia inter illos verum concubium non erat; item alii, qui una quidem vivebant, sed justo matrimonio juncti non erant, contubernales dicebantur, sed vulgari tantum loquendi ratione. — a) Masc. genere. *Colum. 12. R. H. 1. 4.* Contubernalis villitice. h. e. maritus. Adde *eumd. 12. ibid. 3. 7.* — b) Fem. genere. *Petron. Satyr. 86.* Contubernalis mea mihi fastum facit. *Callistrat. Dig. 50. 16. 320.* Villitice et contubernalis ejus. h. e. uxor. Adde *Colum. 1. R. R. 8. 5.*; *Plin. 36. Hist. naz. 12. 17. (82).*; *Dig. 40. 5. 41. § 15.*; et *Inscript. apud Orell. 2807., 2834.,* aliasque. — Interdum et liberi conjugales contubernales dicuntur. Probant hoc Inscriptiones bene multe apud *Fabrett. c. 4. a num. 388.* deinceps. — Joculariter *Plaut. Mil. glor. 2. 2. 28.* Nisi quidem illa ocs vult, qui servi sumus, propter amorem suum o-

mnes crucibus contubernales dari. h. e. cruci affigi, seu quasi conjugali vinculo cum cruce conjungi.

CONTUBERNIUM, xi, n. 2. (cum et taberna) occurrit A) Abstracte; et B) Concreto, ut ajunt, sensu.

A) Abstracte, et quidem

I.) Proprie. ¶ 1. In re militari et generaliter, contubernium est convictus et sodalitas decem militum (tot enim olim in singulis tentoriis simul erant) sub decano, qui caput contubernii dicebatur, ut in voce superiori sub 1. dictum est. Cf. *Feget. 2. Milit. 13.* et *Paul. Diac. p. 38. 8. Müll. Tac. 1. Ann. 41.* Gemtusque ac planctus etiam militum aures oraue advertere: progrediantur contubernalis. Quis ille Rebellis sonus? etc. Adde *eumd. 2. Hist. 80.* ¶ 2. Specialiter est convictus adolescentum nobiliorum, qui magistratus in provinciis sequebantur, eosque assidue sectabantur, quo rei militaris et provinciarum peritiam sibi compararent. *Cic. Planc. 11. 27.* Adolescentulus cum Torquato profectus in Africam, sic ab illo dilectus est, ut contubernii necessitudo ei adolescentuli modestissimi pudor postulabat. *Sall. Jug. 68.* Militare contubernio patri. Adde *Liv. 42. 11.* et *Sueton. Cæs. 2.* — Hinc *ἰσχυρῶς* de meretricis, quæ sub eodem tentorio cum Verre habitabat. *Cic. 1. Verr. 40. 103.* Ubi illud contubernium muliebris militis in illo delicatissimo litore? Cf. *Cælius apud Quintil. 4. 2. 123.*; *P. CONTUBERNALIS 2.* ¶ 3. Latiori sensu ac per similitudinem contubernium dicitur — a)

Convictus cum aliquo magistratu, præceptore, cognato aut affine, familiaris, etc. *Seneca Ep. 6.* Magnos viros non scholis Epicuri, sed contubernio lecti. h. e. circulus seu convictus cum sapientibus. *Sueton. Aug. 89.* Arei philosophi contubernium habuit. *Id. Tib. 14.* Thrasylum mathematicum contubernio admodum. *Id. ibid. 56.* Seleucum grammaticum a contubernio remotum. Adde *eumd. Gramm. 7.* et *Rhet. 6.*; et *Plin. 3. Ep. 3. Id. Plin. 10. ibid. 95.* Assumere aliquem in contubernium. Adde *Tac. dial. de orat. 5.* — b) Contubernium est etiam in uno eodemque templo cohabitatio apud *Sueton. Cal. 22.* Cf. *Contubernalis 4.* in fin. — c) Item ædificii habitatio ead vel templo contigua. *Tac. 3. Hist. 74.* Domitianus prima irruptione apud ædificium (Jovis Capitolini) occultatus delituit; ac, potente rerum patre, disjecto ædificii contubernio, modicum sacellum Jovi Conservatori aramque posuit. — d) Denique contubernium etiam dicitur sodalitas, seu collegium sacerdotum aliquorum omnino. *Inscript. apud Guarinum, Illustratione della campagna Taurasina, p. 6. s. MINIO S. P. TER. SILVANO CONTUBERNIUM VENERIS PATRONO IN MERITA EJSVS L. D. D. D. Alia apud Orell. 1333.* in H. D. D. D. NEPTVNO CONTUBERNIO NAVTARVM CORNELIVS ALIVANDVS D. S. D. In hac *Inscript.* nonnulli minus recte leg. contubernio. ¶ 4. Item contubernium dicitur convictus maris cum femina; atque — a)

Ita appellatur maritalis conjunctio servorum, inter quos olim verum matrimonium esse non potuit. *Scævola Dig. 40. 4. 59.* Etychia pedisequa actori in contubernio tradita. Adde *Curt. 5. 5. 20.* et *Colum. 12. R. R. 1. 2.* — b) De turpiori consuetudine liberi hominis cum aerva, aut libera muliere cum servo. *Sueton. Vesp. 3.* Cæcidem Antonia libertam, dilectam quondam sibi, revocavit in contubernium. Adde *eumd. Cæs. 49.* et *Cal. 39.*; *Petron. Satyr. 92.*; et *Dig. 21. 1. 35.* — c) Eleganter ad bruta transiit *Phædr. 2. 4. P. locum.*

II.) Improprie seu figurate. *Val. Max. 9. 5.* sub fin. Felicitatis et moderatis dividuum contubernium est. h. e. simul in eodem homine non reperiuntur. *Seneca 4. Quæst. nat. præcæm.* Necesse est assidue sit in tam magno vitiorum contubernio rixa. *Quintil. 14. Declam. 10. extr.* Homo ab omnibus gaudiis in contubernium doloris adductus.

B) Concreto, ut ajunt, sensu contubernium est locus, in quo plures simul habitant: hinc ¶ 1. In re militari est tabernaculum, tentorium, in quo milites simul habitant. *Cæs. 3. B. C. 76.* Depositis in contubernio armis, vallum relinquunt. Adde *Tac. 1. Ann. 17.* ¶ 2. In re civili ponitur de quacunque domo, quam quis simul cum alio habitavit, ac præcipue de domo aliquis principis viri. *Sueton. Cal. 10.* Primum in matris, deinde in Livia Augustæ proxima sum contubernio mansit. Adde *eumd. Ner. 34.* ¶ 3. Item de servorum habitaculo. *Tac. 1. Hist. 43.* Piso in eadem Vestæ pervasit, exceptusque misericordia publici servi et contubernio ejus additus, etc. ¶ 4. Denique de fucorum cellis. *Plin. 11. Hist. nat. 11.*

10. (26). de apibus. Domo primum plebi credidit, deinde regibus. Si speratur largior proventus, adjuvantur contubernia et furs.

CONTUBULATIO. V. CONTABULATIO.

CONTUOR, intrans, titulus sum, tueri, dep. 2. (cum et tueri). Contui pro contui antiquum, ut Incepi contui, *Pomponius apud Non. p. 470. 31.* *Merc.* Sic intui pro intueri apud *Turpilium ibid. V. CONTUOR.* — Part. Contuens sub A. I. 1. et 2.; Contuitus sub A. L. 2.; Contuendus sub A. I. 2. et II. — Contueri est A) Idem quod tueri, aspicere, intueri; et B) Custodire, tueri.

A) Contueri est tueri, aspicere, intueri; et usurpatur

I.) Proprie — a) Raro absolute. *Cic. 3. Nat. D. 4. 9.* Cur contuerere autem altero oculo, causa non esset. *Plin. 29. Hist. nat. 6. 38. (132).* Scarebæ viridis natura contuentium visum excoquit. Adde *eumd. 11. ibid. 37. 55. (151).* et *Sueton. Aug. 79.* — b) Sæpius cum Accusativo. *Cic. 3. Nat. D. 3. 8.* Cur le duobus contuear oculis, et non altero tantum. *Id. 3. Orat. 59. 231.* Aliquid contuentem pronunciare. *Id. 1. Tusc. 20. 45.* Quod tantum spectaculum fore putamus, cum totam terram contueri liceat, ejusque situm, formam, etc.? *Id. 6. de republ. 23. 25.* Si alte spectare voles, atque ad bene sedem et æternam domum contueri. Ita *Alfius*: plerique alii cum P. Fictor. omittunt ad. *Id. Sull. 27. 74.* Aspicite ipsum, contuentium os. *Nepos Chabr. 1.* Id novum Agestias contuens progrei non est ausus. *Plin. 11. Hist. nat. 37. 54. (142).* Longinqua alii consuevit. *Sueton. Aug. 94.* Augustum non sine admiratione contuitus. *Gell. 5. 14.* Paulatim oculis ad contuendum leonem refert. — Figurate de inanimis. *Cic. Dom. 57. 116.* Urbis celeberrimæ et maximæ partes adversum illud non monumentum, sed vulnus patriæ contuentur.

II.) Translate est animo contemplari ac perpendere. *Lucret. 6. 653.* Quod bene propositum si plane contueare, ac videas. *Cic. 3. Tusc. 16. 33.* A contuentis malis aliquem avocare.

B) Item est custodire, tueri. *Farro 2. R. R. 5. 16.* In alimoniis armenticium pecus sic contuendum, latentes cum matribus ne cubent: obstruunt enim. *Festus p. 355. 3. Müll.* Pontius tueror pro video, et contueor pro defendo. *Müll. vero rectius leg. pro conspicio.*

CONTUITUS, a, um. V. voc. præced.

CONTUITUS vel conlatus, us, m. 4. Extra Ablativum casum caret, quod sciam, exemplis: nisi illud *Ciceron. alteras Sect. 54. 115.* Vester in me animorum oculorumque contuitus. Verum alii leg. conjunctus, quod certa multo Latinius est. V. tamen secundum *Ambrosii locum sub II.* — Ceteram conlatus.

I.) Proprie est actus contuendi, aspectus. *Plaut. Trin. 2. 1. 27.* Amor fugit forum, fugat tuos cognatos, fugat ipse se a tuo contuitu. *Curt. 5. 12. 19.* Omnia luitora parricidarum contuita rursus. *Plin. 37. Hist. nat. 5. 16. (63).* Smaragdî soli gemmarum contuitu oculos implent, nec saliant. *Id. 11. ibid. 37. 54. (143).* Oculi consuitu quoque multiformes, truces, torvi, fragantes. *Amian. 18. 8.* Este in contuitu.

II.) Translate est idem quod respectus, cum scilicet in agendo habetur ratio allicuius rei, et quasi eam tuemur et contemplamur. *Capell. 8. p. 214.* Multa admodum rationalis, nec ejusdem despicibilis temerandæque contuitu. V. INTEUITUS. *Ambros. 3. Hexæm. 2. in fin.* Sesosthis Ægyptius, qui antiquior fuit, et Darius Medus, qui majoris contuitu potentia in effectum voluit adducere, quod ab indigena fuerat antea tentatum. h. e. ut duo maria conjungeret. *Id. 1. de Abraham 2. in fin.* Et ideo Deum præferre debemus omnibus, nec patriæ contuitus, nec parentum filiorumque gratia, nec uxoris contemplatio nos revocare debet ab executione præceptorum celestium. Adde *eumd. 4. ibid. 1.*; et V. CONTEMPLATIO.

CONTUMACIA, æ, f. 1. (contumax) superbia, et insolens animi elatio et prava contentio, qua cedere majoribus, honoremque illis habere et obedire ac vereri obstinate detraclamus, enutempto quodam et ferocis animi: unde ferocitatem et contumaciam conjungit *Sueton. Velle. 12.*, et *Tac. 4. Ann. 20.* abruptam contumaciam opponit deformi obsequio. Ea consistit tem in dictis, quam in factis. Unde contumaciam vocat *Sueton. Aug. 54.* quod quidam senatores nimis licenter dictis provocatis et factis eorum Augusto obstitissent (II. contumacia, orgoglio, disubbidienza, ostinazione; Fr. indocilità, obstina-

tion, orgueil, esprit de révolte, résistance; Hisp. indocilidad, pertinacia, orgullo, resistencia; Germ. d. Trotz, Widerspenstigkeit, trotziges, unbeugsames Wesen, hartnäckige Weigerung; Angl. contumacy, stubbornness, obstinacy, forwardness, perverseness, disobedience).

I.) Proprie. ¶ 1. Generatim — a) Sæpius in malam partem accipitur. *Cic. 6. Ferr. 41. 89.* Illa tua singularis insolentia, superbia, contumacia. *Id. Rosc. Com. 15. 44.* Est tua contumacia et arrogantia vox. *Id. Pis. 31. 78.* Torquatus furebat contumacia responsi tui. *Id. 5. Ferr. 2. 5.* Oris oculorumque contumacia ac superbia. *Liv. 2. 61.* Idem habitus oris, eadem contumacia la vultu, idem in oratione spiritus erat. *Id. 9. 46.* Contumacia adversus contententes humilitatem suam nobiles certavit. *Curt. 6. 8. 3.* Contumacia suspectus Philotas. Adde *eumd. 8. 6. 1.* et *10. 2. 10.* *Tac. 1. Ann. 24.* Legiones inlucie et vultu contumacia propiores. *Sueton. Aug. 54.* Libertas aut contumacia. — b) Raro admodum in bonam partem accipitur pro constantia, Gr. μεγαληγορία. *Cic. 1. Tusc. 29. 71.* Socrates nec patremum quasi-vit ad iudicium capitis, nec iudicibus supplex fuit; adhibuit liberam contumaciam a magnitudine animi ductam, non a superbia. *Quintil. 2. Declam. 5.* Maxima est innocentia contumacia. ¶ 2. Specialim apud JCios contumacia est eorum, qui a iudice ter, vel semel pro tribus vicibus evocati, comparere recusant: qui hodieque apud Italos dicuntur cadere in contumacia. *Hermogenian. Dig. 42. 1. 53.* et *26. 7. 40.*

II.) Translate tribuitur — a) Brutis animalibus. *Colum. 6. R. R. 2. 11.* Contumacia pervicax bouum. — b) Item rebus inanimis. *Plin. 16. Hist. nat. 32. 58. (134).* de arboribus. Non omnia in omnibus locis nasel docuimus. Hoc alias fastidio, alias contumacia, sæpius imbecillitate evenit.

CONTUMACITER, adverb. Comp. Contumaciū I. et II. — Contumaciter est obstinate, superbe.

I.) Proprie de hominibus occurrit, et quidem — a) Fere in malam partem. *Cic. 6. Att. 1. 7.* Ad me autem, etiam cum rogat aliquid, contumaciter, arrogant, ἀκροαμένως; solet scribere. *Id. 16. ibid. 4. 1.* Satis graviter et non contumaciter. *Id. 2. Divinat. 33. 71.* Contumaciter reputare morem patrium. *Id. 2. ad Q. fr. 1. ad fin.* Contumaciter verare aliquem. *Nepos Cimon. 2.* Contumacius gerere se. *Liv. 2. 58.* Contumaciter omnia agere: nec pudor, nec metus coercet. *Curt. 4. 7. 31.* Immortalitatem adfectare contumacius. *Quintil. 11. 3. 11.* Non contumaciter consentire. *Plin. Paneg. 41.* Contumaciter adesse. *Sueton. Aug. 24.* Patere contumacius. — b) Raro admodum in bonam partem. *Seneca Ep. 13.* Contumaciter resurgere. Adde *Quintil. 6. præcæm. 15.*

II.) Translate de inanimis. *Plin. 37. Hist. nat. 7. 30. (104).* Hæc genera (lapidum) sculptura contumaciter resistunt. *Id. 16. ibid. 40. 77. (209).* Arbor sculis facilius apussima, quorum plaga contrahit se prolious: et ob id contumacius transmittit ferrum. *Id. 19. ibid. 7. 35. (117).* Celerem nascuntur cinnamum, hiltum; contumacius coriandrum. *Cod. Theod. 7. 20. 2.* Munera contumaciter gravata.

CONTUMAX, æcis, adject. Comp. Contumacior et Sup. Contumacissimus I. 1. — Ratione habita elymi, contumax est a cum et temno, teste ipso *Isid. 10. Orig. 45.*; quod patet etiam ex *Liv. 9. 46.* Contumacia adversus contententes humilitatem suam nobiles certavit. Item ex *Quintil. 6. præcæm. 15.* Vel propter hoc nos contumacius erigamus, quod illam (fortunam) ut perferre nobis difficile est, ita facile contemnere. Cf. *Dig. 42. 1. 53. § 1.* — Itaque contumax est superbus, obstinatus, qui majoribus, aut rationi, aut honestati non cedit, sed perstat contemnendo et detraclando (II. contumace, superbo, ostinato, disobediante, impertinente; Fr. fier, opiniâtre, obstiné, rebelle, récalcitrant; Hisp. altanero, porfado, obstinado, rebelde; Germ. widerspenstig, trotzig, halstarrig; Angl. contumacious, obstinate, haughty, disobedient, forward, stubborn).

I.) Proprie dicitur de hominibus eorumque actibus. ¶ 1. Generatim. — a) Fere in malam partem accipitur. *Cic. 15. Att. 15. 2.* Saram nefarium hominem cognovi, præterea in me contumacem. *Id. 4. Ferr. 78. 192.* Quis contumacior? quis inhumanior? quis superior? *Id. 4. Herenn. 40.* 52. Contumax in superiores. *Curt. 4. 6. 24.* Non interrito modo, sed

II.) Translate dicitur de hominibus eorumque actibus. ¶ 1. Generatim. — a) Fere in malam partem accipitur. *Cic. 15. Att. 15. 2.* Saram nefarium hominem cognovi, præterea in me contumacem. *Id. 4. Ferr. 78. 192.* Quis contumacior? quis inhumanior? quis superior? *Id. 4. Herenn. 40.* 52. Contumax in superiores. *Curt. 4. 6. 24.* Non interrito modo, sed

II.) Translate dicitur de hominibus eorumque actibus. ¶ 1. Generatim. — a) Fere in malam partem accipitur. *Cic. 15. Att. 15. 2.* Saram nefarium hominem cognovi, præterea in me contumacem. *Id. 4. Ferr. 78. 192.* Quis contumacior? quis inhumanior? quis superior? *Id. 4. Herenn. 40.* 52. Contumax in superiores. *Curt. 4. 6. 24.* Non interrito modo, sed

II.) Translate dicitur de hominibus eorumque actibus. ¶ 1. Generatim. — a) Fere in malam partem accipitur. *Cic. 15. Att. 15. 2.* Saram nefarium hominem cognovi, præterea in me contumacem. *Id. 4. Ferr. 78. 192.* Quis contumacior? quis inhumanior? quis superior? *Id. 4. Herenn. 40.* 52. Contumax in superiores. *Curt. 4. 6. 24.* Non interrito modo, sed

II.) Translate dicitur de hominibus eorumque actibus. ¶ 1. Generatim. — a) Fere in malam partem accipitur. *Cic. 15. Att. 15. 2.* Saram nefarium hominem cognovi, præterea in me contumacem. *Id. 4. Ferr. 78. 192.* Quis contumacior? quis inhumanior? quis superior? *Id. 4. Herenn. 40.* 52. Contumax in superiores. *Curt. 4. 6. 24.* Non interrito modo, sed

II.) Translate dicitur de hominibus eorumque actibus. ¶ 1. Generatim. — a) Fere in malam partem accipitur. *Cic. 15. Att. 15. 2.* Saram nefarium hominem cognovi, præterea in me contumacem. *Id. 4. Ferr. 78. 192.* Quis contumacior? quis inhumanior? quis superior? *Id. 4. Herenn. 40.* 52. Contumax in superiores. *Curt. 4. 6. 24.* Non interrito modo, sed

II.) Translate dicitur de hominibus eorumque actibus. ¶ 1. Generatim. — a) Fere in malam partem accipitur. *Cic. 15. Att. 15. 2.* Saram nefarium hominem cognovi, præterea in me contumacem. *Id. 4. Ferr. 78. 192.* Quis contumacior? quis inhumanior? quis superior? *Id. 4. Herenn. 40.* 52. Contumax in superiores. *Curt. 4. 6. 24.* Non interrito modo, sed

II.) Translate dicitur de hominibus eorumque actibus. ¶ 1. Generatim. — a) Fere in malam partem accipitur. *Cic. 15. Att. 15. 2.* Saram nefarium hominem cognovi, præterea in me contumacem. *Id. 4. Ferr. 78. 192.* Quis contumacior? quis inhumanior? quis superior? *Id. 4. Herenn. 40.* 52. Contumax in superiores. *Curt. 4. 6. 24.* Non interrito modo, sed

II.) Translate dicitur de hominibus eorumque actibus. ¶ 1. Generatim. — a) Fere in malam partem accipitur. *Cic. 15. Att. 15. 2.* Saram nefarium hominem cognovi, præterea in me contumacem. *Id. 4. Ferr. 78. 192.* Quis contumacior? quis inhumanior? quis superior? *Id. 4. Herenn. 40.* 52. Contumax in superiores. *Curt. 4. 6. 24.* Non interrito modo, sed

II.) Translate dicitur de hominibus eorumque actibus. ¶ 1. Generatim. — a) Fere in malam partem accipitur. *Cic. 15. Att. 15. 2.* Saram nefarium hominem cognovi, præterea in me contumacem. *Id. 4. Ferr. 78. 192.* Quis contumacior? quis inhumanior? quis superior? *Id. 4. Herenn. 40.* 52. Contumax in superiores. *Curt. 4. 6. 24.* Non interrito modo, sed

II.) Translate dicitur de hominibus eorumque actibus. ¶ 1. Generatim. — a) Fere in malam partem accipitur. *Cic. 15. Att. 15. 2.* Saram nefarium hominem cognovi, præterea in me contumacem. *Id. 4. Ferr. 78. 192.* Quis contumacior? quis inhumanior? quis superior? *Id. 4. Herenn. 40.* 52. Contumax in superiores. *Curt. 4. 6. 24.* Non interrito modo, sed

II.) Translate dicitur de hominibus eorumque actibus. ¶ 1. Generatim. — a) Fere in malam partem accipitur. *Cic. 15. Att. 15. 2.* Saram nefarium hominem cognovi, præterea in me contumacem. *Id. 4. Ferr. 78. 192.* Quis contumacior? quis inhumanior? quis superior? *Id. 4. Herenn. 40.* 52. Contumax in superiores. *Curt. 4. 6. 24.* Non interrito modo, sed

II.) Translate dicitur de hominibus eorumque actibus. ¶ 1. Generatim. — a) Fere in malam partem accipitur. *Cic. 15. Att. 15. 2.* Saram nefarium hominem cognovi, præterea in me contumacem. *Id. 4. Ferr. 78. 192.* Quis contumacior? quis inhumanior? quis superior? *Id. 4. Herenn. 40.* 52. Contumax in superiores. *Curt. 4. 6. 24.* Non interrito modo, sed

II.) Translate dicitur de hominibus eorumque actibus. ¶ 1. Generatim. — a) Fere in malam partem accipitur. *Cic. 15. Att. 15. 2.* Saram nefarium hominem cognovi, præterea in me contumacem. *Id. 4. Ferr. 78. 192.* Quis contumacior? quis inhumanior? quis superior? *Id. 4. Herenn. 40.* 52. Contumax in superiores. *Curt. 4. 6. 24.* Non interrito modo, sed

II.) Translate dicitur de hominibus eorumque actibus. ¶ 1. Generatim. — a) Fere in malam partem accipitur. *Cic. 15. Att. 15. 2.* Saram nefarium hominem cognovi, præterea in me contumacem. *Id. 4. Ferr. 78. 192.* Quis contumacior? quis inhumanior? quis superior? *Id. 4. Herenn. 40.* 52. Contumax in superiores. *Curt. 4. 6. 24.* Non interrito modo, sed

II.) Translate dicitur de hominibus eorumque actibus. ¶ 1. Generatim. — a) Fere in malam partem accipitur. *Cic. 15. Att. 15. 2.* Saram nefarium hominem cognovi, præterea in me contumacem. *Id. 4. Ferr. 78. 192.* Quis contumacior? quis inhumanior? quis superior? *Id. 4. Herenn. 40.* 52. Contumax in superiores. *Curt. 4. 6. 24.* Non interrito modo, sed

II.) Translate dicitur de hominibus eorumque actibus. ¶ 1. Generatim. — a) Fere in malam partem accipitur. *Cic. 15. Att. 15. 2.* Saram nefarium hominem cognovi, præterea in me contumacem. *Id. 4. Ferr. 78. 192.* Quis contumacior? quis inhumanior? quis superior? *Id. 4. Herenn. 40.* 52. Contumax in superiores. *Curt. 4. 6. 24.* Non interrito modo, sed

II.) Translate dicitur de hominibus eorumque actibus. ¶ 1. Generatim. — a) Fere in malam partem accipitur. *Cic. 15. Att. 15. 2.* Saram nefarium hominem cognovi, præterea in me contumacem. *Id. 4. Ferr. 78. 192.* Quis contumacior? quis inhumanior? quis superior? *Id. 4. Herenn. 40.* 52. Contumax in superiores. *Curt. 4. 6. 24.* Non interrito modo, sed

II.) Translate dicitur de hominibus eorumque actibus. ¶ 1. Generatim. — a) Fere in malam partem accipitur. *Cic. 15. Att. 15. 2.* Saram nefarium hominem cognovi, præterea in me contumacem. *Id. 4. Ferr. 78. 192.* Quis contumacior? quis inhumanior? quis superior? *Id. 4. Herenn. 40.* 52. Contumax in superiores. *Curt. 4. 6. 24.* Non interrito modo, sed

II.) Translate dicitur de hominibus eorumque actibus. ¶ 1. Generatim. — a) Fere in malam partem accipitur. *Cic. 15. Att. 15. 2.* Saram nefarium hominem cognovi, præterea in me contumacem. *Id. 4. Ferr. 78. 192.* Quis contumacior? quis inhumanior? quis superior? *Id. 4. Herenn. 40.* 52. Contumax in superiores. *Curt. 4. 6. 24.* Non interrito modo, sed

II.) Translate dicitur de hominibus eorumque actibus. ¶ 1. Generatim. — a) Fere in malam partem accipitur. *Cic. 15. Att. 15. 2.* Saram nefarium hominem cognovi, præterea in me contumacem. *Id. 4. Ferr. 78. 192.* Quis contumacior? quis inhumanior? quis superior? *Id. 4. Herenn. 40.* 52. Contumax in superiores. *Curt. 4. 6. 24.* Non interrito modo, sed

II.) Translate dicitur de hominibus eorumque actibus. ¶ 1. Generatim. — a) Fere in malam partem accipitur. *Cic. 15. Att. 15. 2.* Saram nefarium hominem cognovi, præterea in me contumacem. *Id. 4. Ferr. 78. 192.* Quis contumacior? quis inhumanior? quis superior? *Id. 4. Herenn. 40.* 52. Contumax in superiores. *Curt. 4. 6. 24.* Non interrito modo, sed

contumaci vultu iolvens regem. *Seneca Thyest.* 644. Populus contumax regibus suis. *Id. Prov.* 3. Fortuna contumacissimum quemque aggreditur. *Id. Ep.* 83. Ebrietas contumacissimos et jugum recusantes in alienum egit arbitrium. *Quintil.* 9. *Declam.* 4. Contumacem esse adversus patris imperia. *Id.* 6. 1. 14. Contumax reus. *Tac.* 5. *Ann.* 3. Arogantiam oris et contumacem animum incussavit. *Id.* 2. *ibid.* 57. Respondere precibus contumacibus. *h. e.* precando quidem, sed simul ostendendo, se non paritulum, si preces non exaudiantur. *Id.* 4. *ibid.* 60. Voces contumaces et inconsultae. *Sueton. Tib.* 2. Contumax adversus plebem. *Id. Claud.* 35. Epistola contumax. *Cod. Theod.* 8. 14. 1. Filii contumaces. — *b)* Raro admodum in bonam partem accipitur pro constanti. *Tac.* 1. *Hist.* 3. Propinqui audientes, constantes generi, contumax, etiam adversus tormenta, servorum fides. *Cf. Martial.* 10. 65. Tu dextra nitidus coma vagaris; Hispanis ego contumax capillis. *h. e.* capillos habens, qui fecit in circinatos non possunt. *Sidon. Carm.* 9. 219. Non quod Mantus contumax Homero adiecit Latianibus loquelis. *h. e.* cedere volens. ¶ 2. Speciatim apud *JClos* contumax dicitur, qui tribus propositis edictis, vel uno pro tribus, parere recusat, uti docet *Hermogenian.* *Dig.* 42. 1. 53. Adde *eumd.* 48. 19. 5. *Plin. Paneg.* 40. Alius, ut contumacibus irasceret, tarditatemque solvendi dupli vel quadrupli irrogatione multaret.

II.) Translate tribuitur — *a)* Brutis animalibus. *Colum.* 6. *R. R.* 2. 10. Contumaces boves. *Id.* 8. *ibid.* 2. 8. Gallina contumax ad concubitum. *Id.* 8. *ibid.* 37. 4. Asinus contumax servilio. — *b)* Item locustis. *Phaedr.* 4. 7. 5. Lima contumax. *h. e.* mors viperæ non admittens. *Plin.* 12. *Hist. nat.* 13. 29. (50). Cardamomum contumax frianti. *h. e.* difficile tritu. *Id.* 16. *ibid.* 10. 19. (43). Laricis incorrupta vis, mori contumax. *Id.* 19. *ibid.* 3. 15. (42). Lasepitium res fera ac contumax. *h. e.* difficilis cultura. *Martial.* 9. 12. Syllaba contumax. *h. e.* quæ in versum per leges prosodias nequit admitti.

CONTUMELIA, *æ*, *f.* 1. Ratione habita etymi, *Forcellino* verior derivatio videbatur esse a *tumeo*; et primo turgidi maris impetum significare, quo sensu usurpasse *Cæs.* 3. *B. G.* 13., cuius verba *P. infra* sub 3. Sed est a *contemnendo*, ut *Ulp.* docet *Dig.* 47. 10. 1. pr., item *Seneca Constant.* *Sep.* 11.; præterea cf. *CONTUMAX* sub *ibid.* Hinc *contumelia* morali sensu accipitur Græcoque vocabulo ὕβρις oratione respondet, et est actio contemnens, moralis alicuius famæ læsio quæ fit per contumeliarum: (In quo differat ab *injuria* *V. Homonym.* in *fin.*) et perumque intelligitur ea, quæ fit verbis; aliquando etiam, quæ factis, in quibus inest contemptio (*It. vilania, onta, scherno; Fr. affront, outrage, insulte; Hisp. afrenta, ultraje, insulto; Germ. die Beschimpfung, d. Schmach, Misshandlung, entehrende Feltzung; Angl. an affront by word or deed, an injury coupled with contempt, a reproach, outrage, insult, contumely*). ¶ 1. Generalim. *Cic.* 2. *Orat.* 55. 222. Sed ut in *Scævola* continuit ea (*salsa dicta*) *Crassus*, atque illo altero genere, in quo nulli aculei contumeliarum inerant, causam illam disputationemque lussit: sic in *Bruto*, quem oderat, et quem dignum contumeliis iudicabat, utroque genere pugnavit. Adde *eumd.* 5. *Ferr.* 41. 94. *Id. Orat.* 26. 89. Insanabiles contumelias. *Id.* 2. *leg. Agr.* 24. 63. Sive contumelia nominari. *h. e.* suppresso nomine: *V. Abot* ad *h. l. Lentulus* apud *Cic.* 12. *Fam.* 15. 8. Cum contumelia nostra. *Cæs.* 3. *B. C.* 71. Verborum contumelia interrogare. *Id.* 1. *ibid.* 9. Exlorquere alicui aliquid per contumeliarum. *Cf. Quintil.* 4. 1. 11. et 5. 2. 2. *Liv.* 4. 4. In contumeliarum ignominiamque certare. *Cajus* 3. *Instit.* 222. Fit aliquid in contumeliarum domini. *Horat. Epod.* 11. 25. Uode expedire non amicorum queant libera consilia, nec contumeliarum graves. *Forcellinus* hoc loco contumelias interpretatus est reprehensiones, increpationes, et ad amica reducere videtur: sed, bona ejus vena, contumeliarum graves potius esse videntur, quales amantes a puerorum fastidio pati solent, et ad Lyciscum puerum referuntur; *P.* integrum locum. — Jugitur plurimis Verbis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Ter. Eun.* 4. 7. 1. accipere tam insignem contumeliarum in se. *Cæs.* 7. *B. G.* 10. accipere contumeliarum. *Ter. Adelph.* 4. 3. 15. accipere aliquid ad contumeliarum. *Lentulus* apud *Cic.* 12. *Fam.* 15. 4. *Quintil.* 3. 3. 13. efficere aliquem contumelia.

Cæs. 2. *B. C.* 28. appellare contumeliâ perfugam aliquem. *Quintil.* 12. 9. 11. augere contumeliarum. *Cæs.* 3. *B. C.* 83. descendere ad contumeliarum. *Plaut. Curc.* 4. 1. 17. dicere contumeliarum alicui. *Ter. Phorm.* 2. 3. 29. et *Liv.* 25. 22. dicere contumelias alicui. *Seneca* 1. *Clem.* 11. exsequi contumelias. *Caio* apud *Gell.* 10. 14.; *Plaut. Jsm.* 2. 4. 82.; *Ter. Eun.* 5. 2. 27. et *Phorm.* 5. 7. 79.; et *Q. Metellus Numidicus* apud *Gell.* 12. 9. facere contumeliarum vel facere contumeliarum alicui. *h. e.* efficere aliquem contumelia. *M. Antonius* apud *Cic.* 3. *Phil.* 9. 22. facere contumeliarum. *h. e.* pati (eo modo, quo dicimus facere jacturam), quod dictum ab *Antonio* triumphum reprehendit acriter *Cic. loc. cit.*, debuit enim dicere contumeliâ affici, uti notat *Quintil.* 9. 3. 13., ubi tamen simul docet, suo tempore eam loquendi rationem in usu fuisse. Quare si quis ea uteretur, non esset de solecismo reprehendus. Ceterum miras eruditorum lites de illa *Ciceronis* reprehensione si quis scire cupiat, collectas inveniet a *Gronov.* 1. 3. *Observation.* c. 8., qui rem totam aliter explicat. *P. DIGNUS.* *Cic. Sull.* 7. 23. jacere contumeliarum alicui. *Sall. Cat.* 49. imponere alicui contumeliarum. *h. e.* eum facere alicuius rei, ex qua famæ læsio sequatur: cf. *Cic.* 5. *Ferr.* 9. 20., cuius verba *V. infra* in *Homonym.* *Tac.* 1. *Ann.* 47. incendere aliquem contumeliâ. *Cic.* 14. *Att.* 14. 5. insequi aliquem contumeliâ. *Id.* 4. *Tusc.* 36. 77. interloqueri alternis versibus inter aliquos contumeliarum gravissimæ. *Id.* 11. *Phil.* 2. 5. lacere aliquem verborum contumeliis. *Brutus* apud *Cic.* 1. ad *Brut.* 16. 6. pati contumelias. *Cæs.* 2. *B. G.* 14. perferre omnes indignitates contumeliasque. *Ter. Eun.* 1. 1. 3. perpeti meretricium contumelias. *Quintil.* 6. 3. 100. ubi belle contumeliis. *Cic.* 1. *Off.* 25. 88. vacat animadversio et castigatio contumeliâ. *Cæs.* 1. *B. C.* 8. vertere aliquid in contumeliarum alicuius. *Cic.* 1. *Nat. D.* 26. 73. vexare aliquem omnibus contumeliis. — Joculariter usus est hac voce *Petron. Salyr. fragm. Tragar.* 56. *Burm.*, cuius locum *V. in ACROPHAGIA.* ¶ 2. Speciatim contumelia refertur ad obscenam injuriam, ut stuprum etc., unde *Dig.* 1. 2. § 24. Contumelia stupri. *Cic. Harusp. resp.* 20. 42. Piratarum contumelias perpeti. *Liv.* 8. 28. Ad libidinem et contumeliarum animum accendere. *Apul. de Mag.* Lecti sui contumelia alicui vertigalis est. *Tertull. Virg.* vel. 10. Contumelia eorum, qui ex consensu contumeliarum communem jam recusaverunt. *h. e.* conjugum, qui communi consensu a carnali copula se abstinuerunt. ¶ 3. Item speciatim interdum ponitur de insanis, et est damnum, periculum. *Cæs.* 3. *B. G.* 13. Naves totæ factæ ex robore, ad quamvis vim et contumeliarum perferendam. *Phaedr.* 1. 2. 21. Lignum inquinare omni contumelia. *h. e.* conspurcare, conecare. *Tac.* 3. *Hist.* 31. et 85. Præbere et inferre os contumeliis. *h. e.* colapbis, spudiis, etc. *Plin.* 8. *Ep.* 18. Queri de contumeliis debilitatis suæ. ¶ 4. Alibi dantes Contumelias (ὑβρεις) et impudentium fabum fecisse narrat et arguit *Cic.* 2. *Legg.* 11. 23.

Homonym. Contumelia differat ab *injuria*: namque *injuria* damnum alienum in re spectat; contumelia in existimatione, quare gravior esse censetur: præterea *injuria* potest esse sine contumelia, hoc est sine contemptu; contumelia vero *injuriam* quoque complectitur. Juxta *Forcellinum* tamen *injuria* latius patet et contumeliarum quoque complectitur: quod falsum esse arguit *Pacuvius* apud *Non.* p. 430. 15. *Merc.* Patior facile *injuriam*, si est vacua a contumelia. et *Cæcilius* apud *eumd.* p. 430. 19. Facile erumnam ferre possum, si inde abest *injuria*; etiamque *injuriam*, nisi contra stat contumelia. *Cic.* 6. *Ferr.* 9. 20. Quibus sit privatim *injurias* plurimas contumeliasque inposuisti. *Seneca* 1. *Clem.* 10. Contumelias acerbiores principibus esse solent, quam *injurias*. Adde *eumd.* *Constant.* *sap.* 4. et *Ulp.* *Dig.* 47. 10. 1. pr.

CONTUMELIOR, *aris*, *ari*, *drp.* 1. contumeliarum affero. *Gloss. Cyrill.* Ἀντιπῶ, contumeliarum, depono. *Gloss. Philox.* Contumeliatur, ἀντιπῶ, ὑβρίζω.

CONTUMELIÖSE, adverb. Comp. Contumeliosius et Sup. Contumeliosissime. — Contumeliose eat cum contumelia. *Ter. Phorm.* 2. 3. 1. Rn unquam cuiquam contumeliosius audis factam *injuriam*, quam hæc est mihi *Cic.* 1. *Off.* 37. 134. Cum de absentibus detrahendi causa, maledice contumelioseque dicitur. *Id. Patin.* 12. 29. Alicui contume-

liosissime maledicere. *Id.* 2. *Orat.* 19. 77. Dimitto autem eos non tam contumeliose, quam philosophum illum *Hannibal.* *Id.* 1. *Att.* 14. 5. Contumeliose facere aliquem in contionibus. *Liv.* 32. 37. Contumeliosus, quam verius. Adde *Justin.* 5. 4. 13. *Fellej.* 1. 7. 1. Qui vitavit ne in id, quod *Homerus*, incidere: patriarumque et parentes testatos est; sed patriam, quia multatus ab ea erat, contumeliosissime. *Quintil.* 6. 3. 28. Et contumeliose et aspere dicere in adversarios. *Cajus* 1. *Instit.* 141. Facere aliquid contumeliose.

CONTUMELIÖSUS, *a*, *um*, *adj.* Comp. Contumeliosior et Sup. Contumeliosissimus. — Contumeliosus est qui contumeliarum facit vel continet (*It. ingiurioso, oltraggioso; Fr. outrageux, injurieux; Hisp. ultrajoso, injurioso; Germ. voll von Beschimpfung, schimpflich, beschimpfend, schmähtlich, schmachvoll; Angl. outrageous, injurious, contumelious*). *Cic.* 1. *Fam.* 10. Partim te superbum esse dicunt, quod nihil respondeas, partim contumeliosum, quod male respondeas. *Id.* 15. *Att.* 4. 3. Nulla *napsy-xeipnos* fieri potest contumeliosior. *Id.* 3. *Phil.* 6. 15. At quam rudis! contumeliosus in edictis! quam barbarus! quam rudis! *Id.* 1. ad *Q. fr.* 2. 3. Litteræ contumeliosæ in aliquem. *Id. Balb.* 9. 24. In socios vero ipsos injuriosum et contumeliosum est, his præmiis exclusos esse fidelissimos socios. Adde *Sall. Jug.* 65. *Cic.* 15. *Att.* 12. 1. Beneficio alicuius contumeliosus uti. *Id. Planc.* 2. 6. Oratio contumeliosa. *Id. Cæc.* 13. 30. Voces contumeliosæ. Sic *Cæs.* 1. *B. C.* 69. Milites visendi causa laeti ex castris procurabant, contumeliosisque vocibus prosequantur. *Sall. Jug.* 20.; *Liv.* 24. 5.; et *Quintil.* 6. 3. 27. Dicta contumeliosa. *Quintil.* 6. 3. 108. Genus dicendi contumeliosum. *Id.* 12. 5. 6. et *Ter.* 2. *Hist.* 27. Contumeliosum est aliquid alicui. *Quintil.* 2. 2. 7. In aliquem re contumeliosum esse. *Id.* 2. 15. 20. Contumeliosus adversus artem. *Id.* 2. 12. 1. Contumeliosissimum verbum. *Id.* 4. 1. 10. et 10. 7. 21. Contumeliosus in aliquem. *Sueton. Ner.* 41. edicta. *Id. Claud.* 35. epistola. *Id. Domit.* 23. Mortuum contumeliosissimo atque acerbissimo acclamationum genere lacera-vit. *Dig.* 22. 1. 33. Eractor contumeliosus. *Id.* 47. 10. 7. Intaris contumeliosus.

CONTUMESCO, *is*, *ere*, *a*. 3. Intumesco. *Cæc. Aurel.* 2. *Tard.* 4. 71. Gingivæ contumescunt.

CONTUMIA, *æ*, *f.* 1. contumelia, derisio: videturque facta esse a contumelia per syncope. Habet *Capell. extrem.* 1. 4. in *carm.*: sed est vox fugienda quam maxime. *Gloss. Isid.* Contumia, contumelia.

CONTUMULO, *as*, *are*, *a*. 1. (cum et tumulo) occurrere ¶ 1. Generalim pro tumulum facere, aggerare, congerere. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 33. 51. (100). Perdes ovis stragulam molle pulvere contumulant. ¶ 2. Speciatim est terra aggesta apellare, tumulare. *Ovid.* 3. *Trist.* 3. 33. Ut saltem patria contumularer humo. *Id.* in *Ibin* 484. Saucius ingesta contumuleris humo. Adde *Martial.* 8. 57.

CONTUNDO, *tundis*, *tudai*, *tusum*, *tundere*, *a*. 3. (cum et tundo). Pænultimam præteritis produxit *Ennius* in illo apud *Priscian.* 10. p. 891. *Putsch.* viresque valentes Contudit crudelis hiems. At rectius corrigit *ibid.* quæ fortius ferax sic Contudit: indigno etc. Et sic plii poetæ deinceps. — Part. *Contusus* in omnibus paragi. et in *fin.* — Contundo est idem quod tundo, vel valde tundo, confringo, comminuo, percutio (*It. pestare, ammannare, percuolere, rompere; Fr. écraser, broyer, briser, meurtrir, assommer, fracasser; Hisp. machacar, majar, romper, acardenalar, aporrear; Germ. zusammen-oder zerstossen-oder quetschen, zermalmen; Angl. to beat, knock, pound, thump, strike, batter, break, bruise, crush*).

1.) Proprie. ¶ 1. Generalim. *Cato R. R.* 7. Ea (oleæ) optime conduntur — in testisico contusa. *Cf. Varron.* 1. *R. R.* 60. *Fetus* inscript. apud *Liv.* 40. 52. Classis vieta, fusa, contusa fugataque est. *Forcellinus* *h. l.* contusa translate accepit. *Plaut. Bacch.* 3. 3. 46. Contundere aliquem pugnis. *Id. Aulul.* 3. 1. 4. aliquem fastibus. *Cic.* 2. *Tusc.* 17. 40. Pugiles castibus contui ne iugulentur quidam. *Id. Flacc.* 30. 73. Membra, quæ debilitavit lapidibus, fastibus, ferro; manus, quæ contudit; digitas, quos confrigit; nervos, quos concidit, restituere non potest. *Varro* 3. *R. R.* 16. 14. Contundere thymum in pila. *Cæs.* 3. *B. C.* 58. Teneris arundinum radicibus contusis equos alere. *Colum.* 7. *R. R.* 7. 2. Radices ferrels pi-

lis diligenter contundere. *Id.* 12. *ibid.* 49. 5. Oliva contusa recipit quaecumque volueris conditura. *Caull.* 62. 40. Contundere florem astris. *Horat.* 1. *Ep.* 8. 6. quia grando contunderit vires. *Id.* 2. *ibid.* 1. 10. hydrum. *Id.* *Epod.* 5. 97. aliqueum satis. *Liv.* 21. 49. Contusi ac debilitati inter saxa rupesque. *Quint.* 12. *Met.* 85. Contundere pectus lecta. *Sic Juvenal.* 13. 128. plana laciem contundere palma. Rursus *Quint.* 14. *Met.* 96. nares a fronte resimas. *Id.* 1. *Amor.* 2. 15. Asper equus duris contunditur ora lupatis. *Plin.* 18. *Hist.* 19. 49. (177). Araturos hoves quem arctissime jungi oportet, ut capillis sublati orant: sic muline coila contundunt. Adde *Colum.* 6. *R. R.* 2. 8. et 14. 3. *Plin.* 30. *ibid.* 9. 23. (80). Dentis caballini contusi harica sublyvium sanant. *Id.* 16. *ibid.* 97. 69. (176). Mirum, contuso ligno alicui majores ad vincula esse vires. *Quintil.* 11. 2. 13. Trichidiam supra coxylas corrumpit, atque ita contudit, ut etc. *Ulp. Dig.* 18. 6. 1. pr. El vinum esset effusum, vel vasis contusa, vel qua alla ex causa. ¶ 2. Speciatim a Medicis contusa membra dicuntur, quae lassone vel percussione, praecipue gravi, inflammationem contrahunt, aut etiam franguntur: quo sensu Part. praeter. pass. de more occurrit. *Plin.* 28. *Hist. nat.* 16. 62. (221). Pedes subtrili, contusive offensionis. *Id.* *ibid.* 12. 52. (192). Contusi ungues. *Id.* *ibid.* 17. 72. (237). Contusis sanguis. *h. e.* ex coactione collectus. *Scribon. Compos.* 214. Contusa articula. *V.* Contusum in fine hujus voc. ¶ 3. Item speciatim ponitur de physica rerum lissione, quae a morbis, laboribus etc. procedit. *Lucret.* 4. 955. quia plurima tum se Corpora conturbant magno contusa labore. *h. e.* agitata se invicem perturbant: al. leg. *concusa*, quod case ajunt a *concudo*, propello, cogo; sed verbum *concudo* in Latine novum esse videtur. *Horat.* 2. *Sat.* 7. 15. postquam illi iusta cheregra contudit articulos. *Sic Pers.* 5. 58. cum lapidosa oberagra Frerit articulos. *contundere* et *frangere* hoc loco significat ita efficere et debilitare nodos digitorum, ut inepti ad motum fiant, non secus ac si fracti et concisi forent.

II.) Translate est domare, concidere, opprimere, affligere, retundere. *Ennius* apud *Priscian.* loc. cit. sub init. quae me fortuna lerox contudit. *Id.* apud *eum.* *ibid.* virosque valentes contudit crudelis hiems. *Plaut. Stich.* 2. 1. 33. Contundam facta Talhybi, non omnes nuncios contemnam. *h. e.* superabo. *Accius* apud *Cic.* 4. *Tusc.* 36. 77. et 3. *Orat.* 58. 218. Majus miscendum malum, qui illius acerbum cor contundam et comprimam. *Lucret.* 5. 690. Propter signifieri posituram totius orbis Annua sol in quo contudit tempora serpens. *Lachmann.* legi *concludit*: *Porcellinus* vero interpretatur *consumpsit*, peregit; *Id.* eum *Lucret.* supra dixerat v. 618. Annua sol in quo consumit tempora cursu. *Cic.* 13. *Phil.* 13. 29. Contudi et fregi exultantis praedonis audaciam. *Id.* *Cecin.* 7. 11. Calumulam stultitiamque obtulit et contudit. *Id.* 1. de *republ.* 1. Contundere incendium belli. *Id.* 12. *Att.* 44. *extr.* Contudi enim animum, et fortasse vici, si modo permanerem. *Sall. Jug.* 47. In Numida nostrae opes contusae bustiumque aetate erant. *Liv.* 27. 2. Contundere Hannibalem ferocem. *Ci. Sil. It.* 12. 420. et Libyae ductor Marcello fracta, et acri Contusae pugna. *Propert.* A. 2. 52. At qua Sabina feri contudit arma Tat. *Id.* 1. 140. Contundere sevilitatem alicujus. *Tibull.* 3. 6. 13. ferocem. *Virg.* 1. *Aen.* 268. populos feroces. *Ci. Tac.* 4. *Ann.* 46. Contusio Thracum gentes, qui ferocies agitabant. Adde *Sil. It.* 4. 708. Rursus *Virg.* 4. *G.* 240. Contusi animi. *h. e.* afflicti. *Horat.* 4. *Od.* 3. 8. Contundere regum minas tumidas. *Id.* 3. *ibid.* 6. 10. Impetus alicujus. *Seneca.* 3. *Benef.* 29. Insolentiam hominum. *Colum.* 6. *R. R.* 2. 4. de *bobus*. Simul atque lres contuderint, manu producantur. *h. e.* represserint, cohibuerint. *Quint.* 1. *Art. am.* 12. Contundere animos feros placida arte. *h. e.* mansueticere. *Id.* 5. *Trist.* 12. 31. Contudit ingenium patientia longa laborum. *h. e.* hebes reddit. Eodem sensu *Plin.* 8. *Ep.* 14. Contusum ingenium. — Hinc a Part. praeter. pass. *Contusus*, a, um, cujus multa superius exempla retulimus.

Contusum, i, n. 2. absolute, substantivorum more (subaudi *membru*), usurpatur pro membro contuso ant. fracto: quia de significatione *V. CONTUNDO* sub I. 2. *Cels.* 5. 25. n. 14. Clavus autem — in pedibus maxime nascitur, praecipue autem ex contuso, quam vis interdum aliter. *Plin.* 29. *Hist. nat.* 6. 39. (141).

Sanat percussa, contusa, cacoethe, scabiem furunculoseque. *Scribon. Compos.* 209. Emplastrum Aristi inflicte facit ad contusum, lorum, etc.

CONTUOLI oculi sunt in angustum coacti, conniventibus palpebris: *Paul. Diac.* p. 42. 1. *Müll.* *Contuoli* a *contuendo*, id est simul aspiciendo. Sed *Scalig.* minus recte *contuoli* legit a *contuendo*.

CONTUOR, tueris, tui, dep. 3. idem ac contueor. *Ennius* apud *Prob.* ad *Virg.* 8. *Ecl.* 31. Contuimur. *Lucret.* 4. 39. Cum saepe figuras Contuimur miras. *Plaut. Asin.* 2. 3. 23. Atque hercle ipsum adeo contuor. Adde *Stat.* 1. *Achill.* 131. *Plaut. Most.* 3. 2. 153. Si vultuosus forte possis contui. Adde *eum.* *Asin.* 1. 11, 114, et 3. 1. 20. et *Pompon.* apud *Non.* p. 470. 81. *Merc.* *V. CONTUEOR*.

CONTURBATIO, ois, f. 3. conturbandi actus.

I.) Proprie et stricto sensu est morbus oculorum, cum ex compressione, attritu, fumo, pulvere, aut alia simili de causa conturbati minus vident. *Scribon. Compos.* 19. At conturbationes et epiphoras oculorum scio, multa collyria etc.

II.) Translate refertur ad animum. *Cic.* 4. *Tusc.* 8. 19. Conturbatio est melius excusatio cogitata. *Id.* *Topic.* 12. 52. At post rem rubor, pallor, litubatio, et si qua alia signa conturbationis et coescentiae.

CONTURBATOR, oris, m. 3. qui conturbat; sed occurrit figurate tantum pro eo, qui dissipat et concoquit rem. *Martial.* 7. 27. *extr.* Noster te non capit Igula, Conturbator aper: villus esurio. *Sic Id.* 10. 96. 9. Conturbator macellus. *h. e.* quo fit, ut gustosi homines decoquant. *V. CONTURBO*.

CONTURBATUS, a, um. *V.* voc. seq.

CONTURBO, as, avi, sum, are, a. 1. (cum et turbo). Part. *Conturbatus* I., et in fin. — Conturbo a turba (quam voc. *V.*) est turbo, misceo, confundo (II. turbare, confundere; Fr. troubler, confondre, mettre en désordre; Hsp. turbar, confundir, desordenar; Germ. zusammen- oder verwirren, zerstören, in Wirrwar oder Anordnung bringen; Angl. to trouble greatly, disturb, disorder, confuse).

I.) Proprie dicitur de insimilis et de ordinatis ac bene compositis rerum rationibus, quae misceantur et confunduntur. *Plaut. Cas.* 2. 8. 24. Hodie hercle aprior hinc conturbabunt pedes. *h. e.* obscene membra jactando. *Lucret.* 4. 1070. Si non prima novis conturbes vulnera plagis. *Id.* 4. 957. et multo sopor ille gravissimus extat, Quem salus aut lassus capias; quia plurima tum se Corpora conturbant, magno contusa labore. *Id.* 6. 1121. Ut nebula ac nubes, paulatim reptit, et omne, Qua graditur, conturbat. *Catull.* 5. 1. Conturbare basia. *h. e.* eorum numerum audientemque confundere. *Sall. Jug.* 98. Ipse paulatim dispersos milites neque minus hostibus conturbatis in unum contrahit. *Id.* *ibid.* 54. Conturbare ordines Romanorum. *Curt.* 7. 2. 4. Conturbat equites tormentis Philotas. *Lucret.* 4. 559. At si interpositum spatium sit longius aequo, Aera per multum confundi verba necesse est, Et conturbat vocem, dum travolat auram. *Id.* 4. 944. Conturbant enim pulsaturs principiorum Corpora atque animi. *Sall. Jug.* 79. Conturbare rem. *Id.* *Cat.* 38. *extr.* et 49. reipublicam. *Caesius* apud *Cic.* 10. *Att.* 9. fortunam alicujus. *Seneca.* *Ep.* 14. publicos mores.

II.) Impropris. ¶ 1. Conturbare rationes, item conturbare absolute, significat rem perdere, prodigendo consumere, decoquere: ut si quis multos habens creditores, recentioribus satisfaciatis, praetermissis veteribus: aut si majus res alicuius suscipiat, quam dissolvere possit, φεράν ψήφους Graece *Cic.* 6. *Att.* 5. dixit. Hujus rei exemplum *Ulp. Dig.* 14. 3. 5. et *Affien.* *ibid.* 15. 3. 16. afferunt. Occurrit — a) Raro cum Accusativo. *Ulp. Dig.* 11. 3. 1. *extr.* Si actori suasti, rationem sibi commissam conturbaret. — Hinc figurate *Ter. Eun.* 5. 2. 39. Neque quid constilli capiam, solo de virgine istae: ita conturbasti mihi rationes omnes, ut eam non possim aulis tradere. — b) Saepius absolute. *Cic. Planc.* 28. 68. Verum fac me nullis debere et in his Plancio: utrum igitur me conturbare oportet ac ceteris, cum cujusque dies venerit, hoc nomen, quod urget, vacet, cum patitur, dissolvat? *Id.* 2. ad *Q. fr.* 12. 5. Ad quem rescripti, nihil esse, quod posthac arcem nostram seducta conturbaret. Adde *eum.* 4. *Att.* 7. 1.; *Martial.* 9. 4.; et *Id.* 14. 3. 5. et 15. 3. 16. — Figurate *Petron.* *Satyr.* 81. Qui postquam conturbavit, et ibidem suae solum vertit. *h. e.* decoxit, dilapidavit. Eodem sensu

dixit *Juvenal.* 7. 129. Sic Peto conturbat. *V. CONTURBATOR*. ¶ 2. Saepius transfertur ad animum, et significat aliqua aegritudine afficere. *Cic.* 7. *Att.* 2. 2. Invaletudo tua me valde conturbat. Adde *Caelium* apud *eum.* 8. *Fam.* 12. 4. *Cic.* 2. *Phil.* 13. 32. Quid est? num conturbo te? non enim fortasse satis, quae distinctius dicuntur, intelligis. *Id.* 3. *Off.* 10. 40. Incidunt saepe multae causae, quae conturbent animos utilitatis specie. Adde *eum.* 3. *ibid.* 20. 31. *Lucret.* 3. 482. nisi quid vehementer violentia vini Conturbare animum coosuevit corpore in ipso. Adde *eum.* 3. 509. — Hinc Part. praeter. pass.

Conturbatus, a, um, adjective occurrit (unde *Comp. Conturbatio* II.), et est turbatus, perturbatus, confusus.

I.) Proprie. *Cic. Harusp. resp.* 12. 25. Ludos esse pollulos significatis ac plane dictis. Quid magis deformatum, inquinatum, perversum, conturbatum dici potest, quam etc? *Id.* 3. *Tusc.* 7. 15. Oculi conturbatus. *V. CONTURBATIO* I. *Sueton.* *Aug.* 31. Anus conturbatus atque confusus.

II.) Impropris refertur ad animum. *Cic.* 6. *Ferr.* 14. 32. Tristis et conturbatus dumum reveritur. *Id.* 3. *Tusc.* 7. 15. Conturbatus animus. *Id.* 1. *Att.* 12. 4. Et mehercule eram in scribendo conturbator.

CONTURMALIS, e, adject. qui est ejusdem turmae. *Ammian.* 16. 12. 45. Opitulatum conturmalibus suis celeri cursu Batavi venere. Adde *eum.* 17. 1. et 24. 6.

CONTRUMMO, as, are, a. 1. (cum et turmo) in turmas dispono, ordino. *Ammian.* 16. 12. 37. Cum in ipso praetorum articulo eques se fortiter contrummarat. *h. e.* in turmas arte colligeret.

CONTUS, i, m. 2. longa sudes, pertica, hasta longior et robusta, ut *Non.* p. 555. 33. *Merc.* exponit: ex Graeco voce κοντός, et in artibus tantum usuevit ad Graecorum imitationem.

I.) Proprie. ¶ 1. Contus est longa sudes, pertica, tell aut hasta vice. *Virg.* 9. *Aen.* 509. telorum effundere contra Omnes genus Teueri, et duris detrudere contis. Adde *Lucan.* 6. 174. *Tac.* 1. *Hist.* 44. Capite praefixa contis gestabantur. Adde *Juvenal.* 10. 20. *Lamprid.* *Commod.* 13. Virum ad conficiendas feras tantarum fuit, ut elephantum conto transfigeret. — Videtur fuisse fortasse hasta propria Sauromatarum. *Sil. It.* 15. 687. Contus Sarmaticus. *Val. Flacc.* 6. 162. ingentis frenator Sarmata conti. *h. e.* moderator cothi, qui habena instructus modo elicebatur, modo retrahabatur. *Tac.* 6. *Ann.* 35. Cum Sarmatae, omisso arcu, contis gladiisque ruerent. *Stat.* 2. *Achill.* 416. didici, quo Paeones arma rotatu, Quo Maecetes sua gressa client, quo turbine contum Sauromatae, falcemque Getas. *Al. leg.* cestum. ¶ 2. Interdum significat instrumentum propellendis navibus aptum, et est rotunda sudes, quae a remo ulpote plano differebat. *Virg.* 5. *Aen.* 208. Ferratosque sudes et acuta cuspidem contos Expediunt, tractosque legunt in gurgite remos. *Id.* 6. *ibid.* 302. Ipsa ratem conto subigit. Adde *Seneca.* *Herc. fur.* 768.; *Plin.* 8. *Ep.* 8.; *Tac.* 14. *Ann.* 5.; et *Sueton.* *Tib.* 62. et *Cal.* 32. — *Fervius Flaccus* apud *Festum* p. 214. 9. *Müll.*, *Donatus* ad *Ter. Heeyr.* 1. 2. 2. et *Non.* p. 44. 17. *Merc.* docent percontari esse a conto, pertica exploranda aquarum altitudinis apta: sed nullo id confirmant auctore: Immo *Festus* subdit loc. cit. Mihi id falsum videtur.

II.) Impropris, contus pedalis pro vetero praegrandi. *Auct. Priap.* 10. 3. Traiectus conto sic extendere pedali, Ut etc.

CONTUSIO, ois, f. 3. actus contuendi, fractura, collisio et occurrat — a) Generatim. *Colum.* 12. *R. R.* 49. 3. Quidam olivam non contundunt, sed insecant, quia haec candidior est, quam quae ex contusione livorem contrahit. *Plin.* 17. *Hist. nat.* 24. 37. (227). Est et quadam contusio falci hebetioris. *h. e.* cum falx facile hebeti non praecidit lignum, sed lecerat et perfringit. — b) Speciatim apud Medicos est morbus, quo corporis membrum, praesertim graviter percussum, afficitur. *Scribon. Compos.* 101. Contusio, quae frequenter gladiatilibus accidere solet in luctationibus. *Id.* *ibid.* 165. Theriace prodest ad contusiones. *V. PRAELUSIO*.

CONTOSUM, i, *V. CONTUNDO* in fin.

CON(US)ES, a, um. *V. CONTUNDO*.

CONTOTOR, oris, itus sum, arl, dep. 1. idem fore significat ac tutor. *Fulgat. interp.* 2. *Machab.* 1. 19. Et in eo (puteo) contusati sunt eum etc. (scilicet).

CONTUTOR, ōris, m. 3. qui simul cum alio tutor est. *Ulp. Dig.* 27. 3. 9. et *Julian. ibid.* 3. 5. 29. et *Fragm. Vatic.* § 228.

CONTUTUS, us, *F.* CONTUTUS.

CONŪLA, ae, f. 1. herba eadem ac polikon. *Apul. Herb.* 57.

CONUS, i, m. 2. *κῶνος*, figura, in qua plures lineae ex peripheria in unum punctum assurgunt, qualis cerulur in nucleis pinis, in summis basilis, in apice galeae, etc., a voce *Græca* allata. *Varro* 5. *L. L.* 115. *Müll.* minus recte derivat a *cogo*, restringo, quia restringitur in eam. ¶ 1. Generatim de figura geometricis propriis. *Cic.* 2. *Nat. D.* 10. 24. Mihi vel cylindri, vel quadrati, vel conici forma videtur esse formosior. Adde *eumd.* *ibid.* 18. 47. *Zucret.* 4. 430. Paulatini trahit (porticus) angusti fastigia conici. ¶ 2. Speciatim, ut docet *Isid.* 18. *Orig.* 14. 2., dicitur de apice, qui in summitate galeae prominet, super quem creste ponuntur, quos *Pin.* 10. *Hist. nat.* 1. 1. (2). conos bellicos vocat. *Virg.* 3. *Æn.* 468. Et conum insignis galeae cresteque comantes. Adde *Ovid.* 3. *Met.* 108.; *Sil.* 11. 4. 14. et *Stat.* 8. *Theb.* 706. ¶ 3. Item speciatim de cypressi glandibus, quæ huiusmodi figuram habent. *Colum.* 6. *R. R.* 7. 2. Remedio sunt cypressini quidecim conici, totidem gallæ. V. *Servium* ad *Virg.* 3. *Æn.* 680. ¶ 4. Item de peculiari quodam solaris horologii genere dixit *Vitruv.* 9. 8. 1. *Schneid.*

CONVADOR, ōris, ōtis sum, ari, dep. 1. idem quod vador: *F.* VADOR et VADIMONIUM. Ioculariter *Plant. Curc.* 1. 3. 5. Ubi tu es, qui me convadatu's Vadoris vadimonia?

CONVÁLEO, es, ūi, ere, n. 2. *Forcellinus* huc refert tantum Perfectum convaleui, quod *F.* in CONVALESCO.

CONVÁLESCENTIA, ae, f. 1. liberatio a morbo. *Symmachus* usurpat, sed simul novam insolentemque esse indicat. Ita enim scribit 3. *Ep.* 11. sub fin. De mea ægritudine nequaquam te rumor fefellit: sed jam mihi (modo venia dici sit) convalescentia porus aperitur.

CONVÁLESCO, vālescis, vāli, vālescere, n. 3. (cum et valeo). Part. *Convalescens* I. a. — Convalesco proprie est vires sumere incipio, validior fieri incipio, cresco; præcipue vero convalescere dicuntur qui ex morbo confirmantur (It. *prendre vigueur*, crescere, *ricuperarsi*, *riaversi*; Fr. *prendre des forces*, être en convalescence; Hisp. *recibir*, *tamar fuerza*, vigor, crecer, estar convaleciente; Germ. *zu genesen*, gesund, stark, kräftig zu werden beginnen; Angl. *to derive or acquire strength*, *grow strong*, *to recover from a disease*).

I.) Proprie usurpatur — 1.º) De hominibus. — a) Generali significatione. *Iustin.* 3. 2. 7. Dum infans convalescit. h. e. crescendo vires sumit ac validior fit. — b) Speciatim de his, qui ex morbo confirmantur. — Absolute. *Cato* apud *Gell.* 3. 7. 19. Eum sustinere (defatigatum vulneribus) isque convaleuit. *Cic.* 2. *Nat. D.* 4. 12. Ne acri quidem quia non omnes convalescant, idcirco acri nulla medicina est. Adde *eumd.* 3. *Tusc.* 3. 5.; *Sueton.* *Cal.* 6. et *Claud.* 25.; et *Dig.* 24. 1. 4. — Hinc convalescens, entis, absolute. *Plin.* 20. *Hist. nat.* 5. 17. (34). Siser convenit convalescentium cordi. et (35). Est utilis convalescentibus ad vinum transeuntibus. *Id.* 31. *ibid.* 9. 45. (102). Æstus balnearum convalescentes ut tolerare possint. *Hygin.* *Gromat.* p. 3. col. 2. Fabrica ideo longius posita est, ut valetudinarium quietum esse convalescentibus possit. — Cum addito morbo, ex quo quis convalescit. *Cic.* 13. *Fam.* 29. 4. Ille in morbum laeti fit, ex quo non convaleuit. *Id.* *Rat.* 12. 28. Si fatum tibi est, ex hoc morbo convalescere. Adde *Sueton.* *Aug.* 59. *Plin.* 23. *Hist. nat.* 1. 27. (54). Convalescentes a solis ardoribus. *Ovid.* *Heroid.* 21. 211. Convaleui nondum de vulnere. — 2.º) De brutis animalibus et generaliter quidem significatione. *Varro* 2. *R. R.* 2. 15. Quoad convaleverunt agni recens pati. Adde *Colum.* 7. *R. R.* 3. 19. et *Pallad.* 8. *R. R.* 4. 4. — 3.º) De arboribus ac plantis, item generali significatione. *Varro* 1. *R. R.* 23. 6. Cum convalescerent arbores. *Colum.* 4. *R. R.* 16. 1. Semina quæto celeriter liberata sunt consorcio viriditum, tanto facilius convalescant. Adde *eumd.* 3. *ibid.* 3. 4. et 9. *ibid.* 3. 36.; *Sueton.* *Aug.* 92.; et *Pallad.* 3. *R. R.* 24. 6. *Seneca* *Ep.* 2. Non convalescit planta, quæ sæpe transferunt.

II.) Translate. ¶ 1. Generaliter convalescere po-

nitur pro vires sumere, validiores fieri, crescere, interdum tamen et allusio fit ad homines, qui ex morbo confirmantur: et occurrit de personis, de rebus et de abstractis. *Cic.* *Mil.* 9. 25. Quanto ille (*Clodius*) plures miscebat, tanto hic (*Milo*) magis in dies convalescebat. *Id.* 7. *Att.* 3. 4. His ille (*Cæsar*) rebus ita convaleuit, ut etc. Adde *Brutum* apud *Cic.* 11. *Fam.* 9. 1. et *Auct. B. Afr.* 25. *Cic.* *Sull.* 27. 78. Ut ea (vi) confecta et ejecta convalescere et sanari aliquando civitas possit. *Liv.* 1. 14. Fidenates nimis vicinas prope convalescere opes rati. *Ovid.* 8. *Met.* 478. Nam postquam pestifer ignis Convaleuit Adde *Petron.* 136. *Quintil.* 5. 13. 13. Flamma, quæ magna congerie convalescerat, diductis quibus aiebat, concidit. *Ovid.* *Remed. am.* 91. scro medicina paratur, Cum mala per longas convaluere moras. *Sueton.* *Aug.* 42. Ut tandem aannona convaleuit. h. e. uberior facta est. *Ovid.* 1. *Trist.* 3. 14. Convaleuit sensus. *Id.* *Heroid.* 18. 75. mens. *Curt.* 9. 6. 1. Cum audisset convalescere apud barbaros famam mortis suæ. *Colum.* 3. *R. R.* 7. 2. et *Gell.* 4. 11. Convaleuit opinio. ¶ 2. Speciatim apud *J. C.* convalescere dicuntur ea, quæ cum ab initio non valuerint, post factum confirmantur et vim habent suam. *Tertullian.* *Dig.* 29. 1. 33. Testamentum ruptum non convalescet. *Ulp.* *ibid.* 24. 1. 33. Donatio convalescit. *Labeo* *ibid.* 28. 7. 20. Libertas servo data convalescit.

CONVÁLIDO, as, are, a. 1. idem quod valido, vel multum valido. *Gloss. Cyrill.* *Στερεωσιν*, consolido, convalido.

CONVALLATIO, ōis, f. 3. munitione vallo facta. *Tertull.* *advers. Jud.* 8. Edificabitur in latitiam et convallationem.

CONVALLATUS, a, um, *F.* CONVALLO.

CONVALLIA, rum, adjective (subaudi loca, quasi a convallis, e) dicit *Prudent.* 10. *perp.* *arep.* 331., et *Innocent.* de *casis litter.* p. 230. *Goes.*, et *Auct. de limit.* *ibid.* p. 271., qui minime sunt inlatendi.

CONVALLIS, is, f. 3. Ablat. sing. num. convalli legitur apud *Varron.* 1. *R. R.* 12. 3., convallie vero apud *Cæs.* 3. *B. G.* 20.: Genit. plur. num. convallium apud *Plin.* 36. *Hist. nat.* 15. 23. (100) — Convallis est plantis ex omni parte comprehensa montibus, collibusve, ut *Paul.* *Diac.* p. 42. 6. *Müll.* docet: Ita dicta a con et vallis, quasi plurium montium colliumve conjuncta valles ad planitiem constituendum. Neque enim placet, quod *Varroni* scriptum fuit 5. *L. L.* 20. *Müll.*, ductam esse a cavum, et dici quasi cavatam vallem. Differt a valle, quæ a duobus tantum lateribus monte cingitur. Tametsi hoc discrimen non servatur perpetuo. *Zucret.* 5. 1374. atque olearum Carula distinguens inter plaga currere posset Per tumulos et convalles camposque profusa. *Cic.* 2. *leg. Agr.* 25. 95. Roma in montibus posita et convallibus. *Cæs.* 3. *B. G.* 20. Copiæ, quas in convallie in insidiis collocaverant. Adde *eumd.* 5. *ibid.* 32. *Virg.* 2. *G.* 135. fertilia ubere campus, Qualem sæpe cava montis convallie solemus Despicere. Adde *eumd.* 3. *ibid.* 278., 6. *En.* 139. et 6. *ibid.* 679.; et *Liv.* 1. 38. et 1. 12. *extr.* *Lucan.* 7. 174. Visus et abruptis mergi convallibus Hæmus. *Plin.* 36. *Hist. nat.* 15. 23. (100). Echo natura locorum evenit, et plerumque convallium. *Id.* 31. *ibid.* 10. 46. (106). Canescentes siccatæ convallia. *Id.* 6. *ibid.* 7. 7. (19). Solitudines saltuosas convallibus asperæ. *Id.* 36. *ibid.* 15. 24. (123). Montes perfossi, convalles æquatæ. h. e. aquæ in Urbem perducentur gratia. Adde *Juvenal.* 10. 36. — *NE.* De nom. propr. *F.* ONOM.

CONVALLO, as, ōvi, ōtum, are, a. 1. (cum et vallo). Part. *Convallatus*. — Convallo est vallo cingo, circumdo, claudio. *Gell.* 12. 13. Undarum Oceani amplexu terris omnibus convallatis. *Tertull.* in *carm. de Judicio Dom.* 6. Propterea innumerum concurrunt ire malarum, Convalloque Deum cum majestate superna.

CONVÁRIO, as, are, f. 1. (cum et varius). ¶ 1. Active est varium reddo. *Apul.* de *Mag.* Pectoris primorem enim viliginis insignit, et nimidius maculationibus convariat. ¶ 2. Absolute neutrorum mare est varius sum. *Cal.* *Aurel.* 1. *Tard.* 1. Sicut dimissiones atque delinimenta convariant, et tunc parat, quæ sordidas reliquias relinquunt.

CONVÁSATUS, a, um, *F.* voc. seq.

CONVASO, as, ōvi, ōtum, are, a. 1. (cum et vas, vasis). Part. *Convassatus* I. et II. — Convasso est vas colligo, sarcinulas compono asportandi causa.

I.) Proprie. Ponitur pro fortim asferre in illo *Ter.*

Phorm. 1. 4. 13. Nam absque eo esset, recte ego mihi vidissem, et sensis essem ultus iracundiam. Aliquid convassassem, atque hinc me conjacissem propterea in pedes. *Cl. Non.* p. 87. 29. et *Charis.* p. 188. *Hieronym.* *Vita Hilarion.* n. 34. Convassatis, quæ a fratribus ei missa detulerat, profectus est. h. e. in sarcinulas compositis. Adde *Sidon.* 7. *Ep.* 2.

II.) Figurate. *Sidon.* 1. *Ep.* 9. sub fin. Undique omnium convassatis acclamationibus, ad astra portare.

CONVECTIO, ōis, f. 3. convehendi actio. *Amian.* 14. 10. 4. Annone convectio est impedita.

CONVECTO, as, are, a. 1. frequentat. a conveho, sæpe convehere. *Virg.* 4. *Æn.* 405. de formicis. It nigrum agmen, prædamque per herbas Convectant calle agosto. *Id.* 7. *ibid.* 749. Convectare jovat prædas et vivere rapto. *Tac.* 3. *Hist.* 27. E proximis agris lignonæ, dolabræ, falces scalasque convectant. *Cod. Theod.* 7. 4. 9. et 13. 5. 10. Paleas, ligna convectare.

CONVECTOR, ōris, m. 3. qui convehit. ¶ 1. Active inter nomina deorum, quos flamen invocabat, sacrum Cereale faciens Telluri et Cereri, *Fabius Pictor* apud *Servium* ad *Virg.* 1. *G.* 21. enumerat Convectorem, Conditorem, Promitorem, nempe præsides convehendis, condendis, promendis frugibus. *F.* IMPORCITOR. ¶ 2. Neutorum more est qui eadem navē vehitur. *Cic.* 10. *Att.* 17. 1. Navi ejus me, et ipso convectore usurum puto. — Est etiam viæ comes, licet nec navē, nec aquis, nec curru usus fuerit. *Apul.* 1. *Met.* Unde autem scio, an convectore illo tuo, cum quo sero devoriteras, juglato, iugæ mandes præsidium.

CONVECTUS, a, um, *F.* voc. seq.

CONVĒHO, vēhis, vēli, vēctum, vēhere, a. 3. (cum et vebo). De Part. *Convexus*, quod plerique verbo convehō tribuunt, *F.* CONVEXUS loco suo. — Part. *Convehens*, *Convector* et *Convehendus*. — Convehere est simul vehere, comportare, et ram sermo est de agrorum fructibus, est ex agris conlandi causa in horrea et cellas comportare (It. *portare*, *condurre*; Fr. *charrier*, *apporter*, *amener*; Hisp. *acarrear*, *traer*, *llevar*, *conducir*; Germ. *zusammenfahren* oder *schaffen*, *von der Aerdn* einfahren oder einfahren; Angl. *to carry or bring together*, *convey in waggons*, *ships*, or *on the backs of beasts of burden*). Occurrit — a) Absolute, seu cum Accus. tantum. *Cæs.* 7. *B. G.* 74. Dierum triginta pabulum frumentumque habere omnes convectione jubet. Adde *Liv.* 24. 36. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 9. 14. (35). Vasa corbesque, ac patentiora quædam messibus convehendis, vindemiisque faciunt. *Id.* 11. *ibid.* 17. 18. (58). de apibus. Rixa in convehendis floribus exorta. *Dig.* 11. 8. 1. Materiem convehere. — b) Addito termino, a quo, vel ad quem aliquid convehitur. *Cic.* *Mil.* 27. 74. Lintribus in eam insulam materiam, calcem, cemenia atque arma convehit. *Cæs.* 1. *B. C.* 34. Frumentum ex finitimis regionibus in urbem convehent. *Liv.* 4. 60. Æs grave plenis ad ærarum convehentes. *Id.* 3. 23. Prædam ex castris Antium convehere. *Id.* 21. 39. frumentum et comæstus in castra. *Id.* 25. 13. frumentum et propinquis locis Capuam. *Id.* 1. 51. gladiatorum ingentem numerum ad aliquem. *Plin.* 12. *Hist. nat.* 14. 32 (63). Tus collectum Sabota canalis convehitur. *Varro* 5. *L. L.* 6. *Müll.* Quo fructus convehébant, villæ. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 14. 14. (31). Animalia convecta undique. *Id.* 8. *ibid.* 57. 82. (223). Aves ex alio orbe convectæ. — c) Absolute omnino, sive omisso Accus. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 30. 36. (109). de formicis. Ex diverso convehunt, altera alterius ignora.

CONVELLO, vellis, vēli, vēsum et vēctum, velle-re, a. 3. (cum et vello). *Forcellinus* ait, Perf. quoque convulsus pro convelli occurrere, quamvis raro; nullo tamen id auctore confirmat. Part. *Convellens* I. 1. b.; *Convulsus* I., II. et in fin.; *Convulsurus* II.; *Convellendus* I. 1. b. et II. — Convello est quod firmaret stabile est. loco moveo, revello, convello, evertio; sive aliquid a loco et statu suo vellendo removeo ut in alio loco et statu constituam, hinc etiam vellendo solvo, carpo, scindo, latio (It. *svellere*, *staccare*, *svellendo sciogliere*, *strappare*, *dilaniare*; Fr. *arracher entièrement*, *séparer*, *enlever*, *déchirer*; Hisp. *arrancar*, *quitar con violencia*, *degarrrar*; Germ. *zusammenreißen*, *auflos-oder wegreißen*, oder auch überh. *zerren* oder *zerreißen*; Angl. *to rend tear*, *pull or pluck up*, *tear away*, *tear in pieces*, *remove*, *displace*, *upset*, *overturn*).

I.) Proprie. ¶ 1. Generalim. — a) Absolute. — Pro aliquid a loco suo vellendo removere. *Cic. Dom. 21. 54.* Cum gradus Caesoris convellisti ac removisti. *Id. 6. Ferr. 43. 94.* Convellere repagula, effringere valvas. *Caes. 2. B. C. 11.* Interim milites vellibus infirma saxa turris hostium, quibus fundamenta conlabeantur, convellunt. *Auct. B. G. 8. 26.* Nullam partem munitionum convellere. *Virg. 2. Aen. 507.* limina tectorum convulsas. *Id. 3. ibid. 414.* Haec loca vi quondam et vastâ convulsas ruinâ dissiluisse. *Id. 2. G. 294.* non hiemes, non flabra, neque imbres convellunt: immota manet (rescuius). *Id. 6. Aen. 148.* Convellere ramum ferro. *Catull. 64. 40.* glabram vomere. *Colum. 1. R. H. 4. 10.* fundamenta. *Cf. Lucr. 4. 508. Ovid. 12. Met. 254.* Pes convulsus mensae acernae. *Tac. 6. Ann. 40.* Convellere domum. *Stat. 11. Theb. 296.* clausura portarum. *Ovid. 2. Amor. 14. 5.* teneros convellere fetus. h. e. utero ante tempus expellere. — Pro vellendo solvere. *Lucan. 3. 699.* nimis affixos unci convellere morsus. h. e. ancoram. *Sic Virg. 1. G. 457.* convellere funem a terra. h. e. oram solvere. — Pro evellere, concutere, agitare. *Virg. 5. Aen. 143.* et 8. ibid. 690. totumque dehiscit Convulsus remis rostrisque identibus aequor. h. e. ab imo fundo erutum, atque egistum. *Id. 1. ibid. 387.* Naves convulsae undis Euroque. h. e. concussae atque adeo disiectae et laxatis compagibus undique hiantes. *Lucan. 3. 528.* Crebraque sublimas convellunt verbera puppes. — Pro vellendo scindere, laniare. *Cato R. R. 40.* Cum praecides, cave ne librum convellas. *Ovid. 11. Met. 122.* Siva dapes avido convellere dente parabat. h. e. morsu scindere et carpere. Similiter *Tac. 1. Ann. 32.* Prostratos verberibus mulcent: tum convulsos laniatosque in amnem projiciunt. — b) Addito, unde aliquid convellitur, per Ablat. et praep. ab vel ex, aut per Ablat. sine praepos. *Cic. 7. Ferr. 72. 187.* Simulacrum Cerealis e sacralio convellendum auferendumque curare. *Id. ibid. 72. 188.* Herculeum convellere ex suis sedibus atque auferre. *Virg. 3. Aen. 24.* viridem ab homo convellere silvam. *Id. 2. ibid. 463.* turrim Aggressi ferro circum, qui summa labantos juncturas tabulata dabant, convellimus illis Sedibus, impulimusque: ea ipsa repente ruinam cum sonitu trahit. *Ovid. 7. Met. 204.* Robora convulsa terrâ suâ. *Pal. Flacc. 5. 150.* jamque aspera oisâ Undique convellens. — Hoc pertinent et illa *Cic. Pis. 22. 52.* Ipsa Roma prope convulsa sedibus suis ad completendum conservatorem suum procedere visa est. et *Plin. 7. Ep. 18.* Convulsa sedibus domus. ¶ 2. Spectatim in re militari. *Cic. 1. Divinat. 35. 77.* et *Liv. 5. 37.* et 22. 3. ad fin. Convellere signa. h. e. vexilla, quae hastis humi infixa stabant, exercitu quiescente, evellere et inferre; paucis castra movere. Eodem sensu *Tac. 1. Ann. 20.* Convellere vexilla. ¶ 3. Item speciatim ponitur de membris, quae aliqua vi a loco suo remouentur. *Colum. 6. R. R. 18. 1.* Bos aut duriori solo, aut obliqui radici oblectatus, convellit artem. *Lucr. 3. 344.* Artus convulsis pereunt. V. Convulsi et Convulsa in fine hujus voc. ¶ 4. Item speciatim apud Medicos convulsa dicuntur membra, quae morbo aliquo contrahuntur seu retrahuntur et distenduntur. V. CONVULSIO. Sueton. Tib. 72. Stantique latere convulso io graviores recidit morbum. *Quintil. 11. 3. 20.* Fauces convulsae.

II.) Translate est quod firmum et stabile est, e statu deficere, labefactare, concutere, commovere, perturbare. *Cic. 2. Orat. 51. 205.* Ne convellere adoriatur ea, quae non possit commoveri. *Sic Id. 1. Divinat. 51. 117.* Haec si teneamus, quae mihi non videntur posse convelli. h. e. contrariis argumentis destrui, confutari. *Id. 2. Att. 20. extr.* Tu velim, des operam, ut quod tuo meoque beneficio per habui, cures, ne qua ratione convellatur. h. e. eripatur, auferatur. *Id. Rabir. Post. 1. 3.* Est boni consilii, cum cuncta auxilia reipublicae labefactari convellique videat, ferre opem patriae. h. e. tolli, everti. *Id. Cluent. 2. 4.* Opinionem convellit ratio, labefactabit oratio. *Id. Caelin. 18. 51.* Infirmare aut convellere iudicia, stipulationes, aut pacti et conventi formules. h. e. abrogare. *Sic Id. 2. Phil. 33. 83.* Convellere pacta alicuius. *Id. 5. Ferr. 6. 15.* Instituta omnium, consuetudinem a majoribus traditam, condicionem amittit, ius societatis convellere et commutare. *Cf. Ovid. Heroid. 16. 41.* Convellere fata. h. e. mutare. *Rursus Cic. 1. Legg. 15. 42.* Convellere iustitiam utilitate. *Id. 8. Att. 15. 2.* Secutae sunt duae epistolae, quae me convellerent de

pristino statu, jam tamen labantem. *Id. Pis. 2. 4.* Qui si essent magistratus adepti, reipublica statum convulsuri videbantur. h. e. commoliri, lurbaturi. *Id. Brut. 30. 115.* Qui quamquam innocentissimus in iudicium vocatus esset (quo iudicio convulsam penitus actum esse rempublicam) cum etc. *Id. 5. Fam. 13. 2.* Quae cogitatio cum mihi non omnino exdisisset, vi tamen tempestatum et concursu calamitatum labefactata atque convulsa etc. *Auct. B. G. 8. 50.* Qui Caesaris decedentis convellere gratiam cupiebant. *Cels. 3. 4.* Convellendas etiam putavit vires aegri luce, vigiliis, aliti ingenti. h. e. debilitandas. *Sic Petron. Satyr. 130.* Convellere latus. h. e. corporis vires debilitare. *Ovid. Heroid. 17. 111.* Desine molle, precor, verbis convellere pectus. h. e. labefactare et de sana sententia deficere. *Tac. 4. Ann. 30.* Convellere fidem legationis. *Id. 12. ibid. 1.* Cade Messalina convulsa principis domus, orto apud libertos cerlamine etc. *Id. 6. ibid. 48.* Tiberius post tantam experientiam, vi dominationis convulsus et mutatus. *Id. 4. ibid. 40.* Sic quoque erumpere emulationem feminarum: eaque discordia nepotes suos convelli. h. e. concuti, vexari. — Hinc a Parl. praeter pass. Convulsus, a, um, cujus plurima superior exempla retulimus.

Convulsi, drum, m. plur. 2. (subaudi homines) absolute, substantivorum more, dicuntur, quibus membrum aliquod a loco suo per vim remotum est: V. CONVELLO I. 3. *Plin. 25. Hist. nat. 8. 54. (98).* Convulsis, confusis, ex alto praecipitatis utilissimis esse traditur. *Forcellinus b. l. convulsos* interpretatus est qui convulsione laborant. — Hinc

Convulsa, drum, n. plur. 2. absolute, substantivorum more, dicuntur membra a loco suo per vim remota. *Plin. 20. Hist. nat. 5. 18. (36).* Radix illis prodest ad lussim veterem, rupta et convulsa. *Forcellinus* hoc quoque loco convulsa interpretatus est membra, quae morbo aliquo retracta sunt et disiecta. CONVELO, as, avi, atum, are, a. 1. (cum et velo).

Part. Convolutus I. — Convelo est velo cooperio, vestio.

I.) Proprie. *Gell. 19. 9.* Tum resupinus, capite convolato, versus cecinit Valerius Aedil. — Quod addunt ex *Plin. 17. Hist. nat. 22. 35. (192).* Adie fecis exacta, plagaque convolata. *Harvini.* recte convoluta reposuit, quam lectionem et *Sillig* retinuit.

II.) Translate. *Gell. 7. 3. post med.* Cato non nudam, neque soillarum, neque improptectam hanc encyrtam facit, sed multis eam modis praefulcit, multisque aliis argumentis convolat.

CONVENA, ae, m. et f. 1. qui ex diversis locis convenit: et occurrit. ¶ 1. Adjective. *Plant. Mil. glor. 2. 1. 60.* Paravi hic intus magdas machinas, qui amantes una inter se facerem convenas. *Solin. 37.* Aquae convenae. *Id. 47.* Serpentes convenae. *Ammian. 15. 5.* Convenae undique multitudine. ¶ 2. Substantivorum more, fere in plur. numero, convenae dicuntur qui ex diversis locis aut gentibus in unam urbem conveniunt, eamque incolunt. *Cato apud Gell. 18. 12.* Eodem convenae compulsi ex agro accessitavere. *Cic. 1. Orat. 9. 37.* Romulus pastores et convenas congregavit. *Id. eund. 6. Tusc. 20. 58.* *Sallust. Fragm. 4. 12. p. 241. Gerlach.* et *Liv. 2. 1. et 5. 53. Plin. 5. Hist. nat. 17. 15. (73).* Convenarum turba.

Homonym. Quomodo convena ab advena differat, V. ADVENA.

CONVENIENS, entis. V. CONVENIO.

CONVENIENTER, adverb. Conp. Convenientius et Sup. Convenientissima. — Convenienter est congruenter, apte; et — a) Fere occurrit cum Dativo, aut cum praepos. cum vel ad. *Cic. 5. Tusc. 9. 26.* Constante convenienterque sibi dicere. *Id. 3. Fin. 7. 26.* Congruenter naturae convenienterque vivere. *Id. eund. 3. Off. 3. 13.* et *Horat. 1. Ep. 10. 12.* *Ovid. 3. Art. am. 546.* Et studio mores convenienter eunt. h. e. conformes sunt studiis. *Cic. 5. Tusc. 28. 82.* Congruere naturae, cumque ea convenienter vivere. *Liv. 23. 5.* Convenienter ad praesentem fortunae statum loqui. — b) Absolute *Alein. Auit. Ep. 1.* Quod convenientius exprimit uno verbo Graecus. *Augustin. 18. Civ. Dei 44.* Utroque numero significari convenientissimum potuit.

CONVENIENTIA, ae, f. 1. ¶ 1. Stricto sensu est actus conveniendi in unum locum. *Sicul. Flacc. p. 6.* *Goes.* Quique illi in confinio domini erant, omnes ex convenientia terminos ponebant. Terminos autem convenientia superiorum confirmabat. ¶ 2. Saepius tamen latiori sensu occurrit, et est congruentia par-

tium inter se convenientium, seu iovicem sibi equaliterque respondentium, consensus, conjunctio, proportio (It. convenienza, proporzione, simmetria, corrispondenza, conformità, unione; Fr. accord, harmonie, rapport, convenance; Hisp. acuerdo, conformidad, armonia, conveniencia, correlacion; Germ. die Uebereinstimmung, das Zusammenstimmen, die Harmonie; Angl. agreeableness, suitability, proportion, fitness, consistency, accord, agreement, concord). Hujus vocabuli vim exhibet *Seneca Ep. 74. post med.* Virtus convenientia constat: omnia opera ejus cum ipsa concordant et congruunt: haec concordia perit, si animus luctu aut desiderio submittitur. *Cic. 3. Fin. 6. 21.* Cum summum bonum positum sit in eo, quod *ἀπολογία* Stoici, nos appellemus convenientiam, si placet. *Id. 2. Divinat. 60. 124.* Conectores et quidam convenientia et conjunctione naturae, quam vocant *συμπάθεια*, quid cuique rei conveniat, ex somniis, et quid quaque rem sequatur, intelligunt. *Id. 2. ibid. 15. 34.* Si ullam esse convenientiam naturae cum artis concessero. *Id. 1. Off. 28. 100.* Convenientia conservatioque naturae. *Id. 1. ibid. 4. 14.* Pulcritudo, venustas, convenientia partium. *Id. Amic. 27. 100.* Convenientia rerum in amicitia. *Id. 2. Nat. D. 21. 54.* Haec in stellis constantiam, hanc tantam tam varis cursibus in omni eternitate convenientiam temporum, non possum intelligere sine mente, ratione, consilio.

CONVENIO, vënis, vëni, ventum, vënire, n. 4. (cum et venio). Convenio pro conveniam dixit *Plaut. Cas. 3. 2. 13.* — Part. Conveniens sub A. 1.º 1. et in fin.; Conveniunt sub A. 1.º 5. et in fin.; Conveniuntur sub A. 1.º 1. c. et B. II. 2. a. Conveniendus sub A. 1.º 5. — Conveire ad litteram est simul venire, simul ire (quamquam nonnulli et pro simplici venio usurpari affirmant et afferunt *Ilud Plaut. Truc. 3. 2. 14.* In urbem crebro convenio. *At al. leg. comae; alii aliter*): sed duo praecipue signifiat, ad quae cetera omnia facile revocari possunt; scilicet A) Convenire de loco seu spatio simpliciter usurpat, diciturque de duobus pluribusve personis aut rebus, quae in unum eodemque locum coeunt vel in uno eodemque loco accidunt; B) Ratione praecipue habita vis praepositionis, quae in verbo inest, convenire est aptari, apte inseri firmiterque connecti.

A) Convenire de loco seu spatio simpliciter usurpat, diciturque de duobus pluribusve personis aut rebus, quae in unum eodemque locum coeunt vel in uno eodemque loco accidunt: et occurrit 1.º) De hominibus ceterisque animantibus; et 2.º) De inanimatis.

1.º) De hominibus ceterisque animantibus. ¶ 1. Generalim. — a) Absolute. *Cic. 1. Off. 40. 144.* Bene Pericles cum haberet collegam in praetura Sophoclem lique de communis officio convenissent etc. *Id. eund. 3. Phil. 2. 5. Auct. B. G. 8. 6.* Cum salis haberet convenientes manus dissipare. *Nepos Ages. 9.* Conveniunt duces: quaeritur quid opus sit facto. *Virg. 5. Ecl. 1.* quoniam convenimus ambo. *Cf. eund. 1. Aen. 361.* — b) Addito termino, in quem duo pluresve conveniunt, per Accus. et aliquam praepos. Sunt quidem loci nonnulli, in quibus pro Accusativo legitur Ablativus; et in his valde dubia est lectio, ut apud *Cic. 2. Divinat. 24. 52.* Quod ut fecisset, uno in loco omnes adversarii copla convenissent. *aliqui tamen Codices exhibent variantem lectionem unum in locum. Id. 14. Att. 17. a. § 1.* Qui valetudinis causa in his locis conveniunt. At cum apud *eund.* *Cic.* haec eadem epistola emendatione legatur 9. *Fam. 14. 1.* Qui valetudinis causa in haec loca veniant; amanuensius prior in loco errasse putandus est. — Ceterum occurrit convenire in aliquem locum, in unum, ad aliquem, ad aliquid, Romam, eo, huc, etc. *Cic. 2. Divinat. 22. 50.* Concursum esse factum, totamque brevi tempore in eum locum Etruriam convulsisse. *Id. Rosc. Am. 5. 11.* Quanta multitudo hominum convenit ad hoc iudicium, vides. *Caes. 1. B. G. 30.* Totius fere Galliae legati ad Caesarem gratulatum conveniunt. *Id. 7. ibid. 55.* Convenire ad aliquem. h. e. apud aliquem coire. *Id. 6. ibid. 1.* Milites ad signa convenire jubet. *Plin. 10. Hist. nat. 70. 90. (194).* Convenienter (pisces) etiam ex alto ad quosdam odores. *Decretum censor. apud Sueton. Rhet. 1.* *ΚΣΣΒ* *ΝΟΛΙΝΣ*, ad quos invitentur in LYDOS *CONVENIAT*. *Quintil. 2. 4.* disciplina severitate convenientium ad se mores adstringere. *Cic. Pis. 15. 34.* Mei capitis conservandi

causâ Romam — Italia tota convenit. *Liv.* 42. 3. Corinthum, ut ibi deponerentur obsides, convenitur. *Cæs.* 3. *B. G.* 16. Omnis juvenus, omnes etiam gravioris ætatis — eo conveniant. *Nepos Datam.* 14. Colloquendi tempus sumitur locusque, quo conveniretur. Adde *eund.* *Epam.* 6. et *Eumen.* 7. *Cic.* 2. *leg. Agr.* 5. 12. Interea non desistebant clam inter se convenire. — Cum præpos. ad vel in jungitur et aliis substantivis, quorum præcipua hæc sunt. *Cæs.* 7. *B. G.* 80. ad auxilium. *Id.* 4. *ibid.* 37. ad clamorem hominum. *Ovid.* 6. *Fast.* 672. ad dapes. *Quintil.* 3. 4. 6. ad delectationem. *Nepos Timoth.* 4. ad defendendum aliquem. *Cic.* *Quinct.* 15. 50. ad exsequias. *Ovid.* 3. *Fast.* 205. in idem. *Quintil.* 2. 9. 2. in caletis scholarum. *Nepos Hann.* 6. in colloquium. *Cic.* 4. *Ferr.* 29. 71. in consilium. *Cæs.* 4. *B. G.* 19. unum in locum. *Tac.* 4. *Hist.* 68. in Remos. *Cic.* 1. *Att.* 16. 9. in senatum. *Cn. Pompeius* apud *Cic.* 8. *Att.* 6. 2. et *Sall. Jug.* 11. in unum. — c) Addito termino, a quo convenitur. *Cæs.* 1. *B. G.* 8. Milites, qui ex Provincia conveniant. *Id.* 5. *ibid.* 28. Interea et ex proximis bibernis et a Cassare conveniunt subsidia. *Lucr.* 6. 1258. agricolarum copia conveniens ex omni moribunda parti. *Cic.* 2. *Ferr.* 18. 54. Quæ (frequentia) convenit uno tempore undique comitionum, ludorum censendique causa. *Cæs.* 5. *B. G.* 17. Auxilia, quæ undique conveniant, discesserunt. *Cl. Plin.* 10. *Hist. nat.* 70. 90. (194). — d) Passive conveniunt est idem quod congregatus. *Sisena* apud *Non.* p. 130. 2. *Merc.* Servulum convenit in populum prodixit. *h. e.* ad populum congregatum. *Plaut.* *Cist.* 1. 1. 41. Ego haec mihi educevi ex patribus conventis. *h. e.* qui ad meretricem conveniant. Etiam Terentii hac ratione adventus surpassasse creditur: sed nihil tamen conficitur; apud *Plautum* enim al. *leg. commentis*, al. multo rectius *conventiciis*. ¶ 2. Speciatim ponitur de carnali copula pro coire. *Lucr.* 2. 922. ut nequeunt homines, armenta feræque inter sese ullam gignere conveniundo. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 24. 29. (85). Aranei conveniunt clunibus. Adde *Ovid.* 3. *Art. am.* 585; *Apul.* 6. *Met.*; *Cod.* 5. 5. 8; et *Cod. Theod.* 9. 9. 1. § 1. et alibi. ¶ 3. Item speciatim convenire in manum, in matrimonium dicitur mulier, quæ alicui nubit: cum discrimine tamen, quia convenire in matrimonium est illa uxorem fieri, ut distinguatur a concubina. Hæc uxor generaliter vocabulo, et peculiari matrona vocatur. In manum autem convenire est stricto sensu, Romanorum more per confarreationem, coemptionem vel usum (*V.* hæc vocabula suis locis) alicui nubere, si ve illa uxorem fieri, ut sit in mariti manu mancipioque, aut in ejus, in cujus maritus manu mancipioque est: atque adeo non solum in matrimonium, sed in familiam quoque mariti et in heredis sui locum venire. Hæc *matræfamilias* appellatur. *Gell.* 18. 6. et *Servius* ad *Virg.* 11. *Æn.* 476. Dicitur autem convenire in manum, quia, ut inquit *Servius* ad *Virg.* 4. *Æn.* 103, dextrarum invicem sponsi jungebant, interrogante viro, an mulier sibi matræfamilias esse vellet, et muliere, utrum viro sibi patræfamilias, ut est apud *eund.* *ibid.* ad v. 214. Ceterum *V. MANUS*. Sed et alii rursus in eo serrabantur, de quibus *V. in COEMPTIO*. *Cic.* *Topic.* 3. 14. et 4. 23. et *Flacc.* 34. 84; *Quintil.* 5. 10. 62; *Tac.* 4. *Ann.* 16; et *Cajus* 2. *Inst.* 82. et 84. et 139. Convenire in manum. *Dig.* 45. 1. 124. § 1. Convenire in matrimonium alicujus. *Gell.* 18. 6. Convenire in matrimonium cum viro. *Cl. Cod. Theod.* 3. 7. 11. Convenire in nuptias. ¶ 4. Item convenire dicitur, qui ex aliis civitatibus in unam, in quam sunt contributi, conveniunt, jurisdictionis causa, ut res suas persequi judicio possint. *Cic.* 4. *Ferr.* 15. 38. Ut judices dentur ex his civitatibus, quæ in id forum conveniant. *Plin.* 5. *Hist. nat.* 28. 29. (105). Una jurisdictio appellatur Cibratica. Ipsum oppidum Phrygiæ est. Eo conveniunt vigintiquinque civitates. *Id.* 3. *ibid.* 3. 4. (25). Carthaginem conveniunt populi LXV. *Cl. CONVENTUS*, os. ¶ 5. Item convenire aliquem generationem est ad contrahendum negotium, vel ad aliam aliquam faciem cum adire; visere, colloqui: quo sensu occurrit etiam *conveniri* passive. *Plaut.* *Cas.* 3. 9. 18. Ubi nuptia fuerint, tum istam convenibo. Adde *eund.* *Pers.* 5. 2. 74, *Merc.* 3. 2. 16. et *Bacch.* 4. 10. 11. *Id.* *Hil. glor.* 2. 16. Aliquam videre et convenire. *Id.* *Cist.* 4. 2. 38. Mulier, mæor: sunt qui volunt te conveniam. *Ter. Hecyr.* 5. 1. 1. Larces me conveniam esse expedit. *Id.* *Phorm.* 5. 4. 9. Quod

conveniendi parit me tempus capere jubeat. *Cic.* 6. *Fam.* 19. 2. Balbus laptis pedum doloribus afficitur, ut se conveniri possit. *Id.* 9. *ibid.* 14. 1. Neminem conveni (convenio autem quotidie plurimos), quin omnes mihi gratias agant. Adde *eund.* *Senect.* 23. 8. *Id.* 1. *Fam.* 8. extr. Nostrum studium extabit in conveniendis magistratibus et senatoribus. *Id.* 16. *Att.* 3. Convenio Antonio Tiburi. *Id.* 9. *Att.* 5. 6. Lentulum transmississe, nec eum a minore Balbo conveniunt. *Liv.* 7. 3. Janitor, opus esse sibi domino ejus convenio extemplo, ait. *Cæs.* 1. *B. G.* 27. Convenire Casarem in itinere. *Nepos Dion.* 8. adversarios alicujus. *Propert.* 4. 4. 81. hostem. *Ovid.* 2. *Art. am.* 394. Non uno est omnis conveniendi loco. *Seneca Brevil.* vit. 14. Nocte conveniri et interdum ab omnibus mortibus possunt. — Et cum Participio. *Cic.* *Rosc. am.* 18. 50. Atilius, quem sua manu spargentem semen, qui missi erant, conveniunt. *Liv.* 1. 58. Romam rediens ab undio uxoris conveniri. — Et licenter cum Infinito. *Ter. Andr.* 2. 2. 31. Etiam inde abiens puerum conveni Chremi clera — ferre obolo in cenam aeni. *Bentley* pro *conveni* legit *conspici*, adversantibus Codicibus omnibus et Grammaticis omnibus, qui hæc verba citant. — Absolute. *Plaut.* *Cas.* 3. 2. 15. Nil moror, molesta ei esse nolo, post convenero. Adde *Ter. Heaut.* 4. 8. 23. et *Eun.* 3. 2. 14; et *Nepot. Pausan.* 3. ¶ 8. In re forensi convenire aliquem est in jus vocare et in eum agere; et conveniri dicitur, qui in jus vocatur. *Tac. Aug.* apud *Vopisc. Aurelian.* 41. Quare, patres conscripti, vel deos ipsos jure convenio, qui lalem principem interire possi eunt: nisi forte eum seum esse maluerunt. *Papinian.* *Dig.* 50. 1. 17. Ante filium respubliæ debet convenire, quam patrem. *Ulp.* *ibid.* 10. 2. 20. Ut heredes ex stipulato conveniri possint. *Paul.* *ibid.* 9. 2. 18. Conveniri lege Aquilia. *Id.* *ibid.* 17. 1. 59. Conveniri pro parte dimidia. *Id.* 2. *Sentent.* tit. 31. Conveniri de peculio. *Id.* *ibid.* 10. 2. 20. Ut heredes ex stipulato conveniri possint. *Paul.* *ibid.* 9. 2. 18. Conveniri lege Aquilia. *Id.* *ibid.* 17. 1. 59. Conveniri pro parte dimidia. *Id.* 2. *Sentent.* tit. 31. Conveniri de peculio. *Id.* *ibid.* 10. 2. 20. Ut heredes ex stipulato conveniri possint. *Paul.* *ibid.* 9. 2. 18. Conveniri lege Aquilia. *Id.* *ibid.* 17. 1. 59. Conveniri pro parte dimidia. *Id.* 2. *Sentent.* tit. 31. Conveniri de peculio. *Id.* *ibid.* 10. 2. 20. Ut heredes ex stipulato conveniri possint. *Paul.* *ibid.* 9. 2. 18. Conveniri lege Aquilia. *Id.* *ibid.* 17. 1. 59. Conveniri pro parte dimidia. *Id.* 2. *Sentent.* tit. 31. Conveniri de peculio. *Id.* *ibid.* 10. 2. 20. Ut heredes ex stipulato conveniri possint. *Paul.* *ibid.* 9. 2. 18. Conveniri lege Aquilia. *Id.* *ibid.* 17. 1. 59. Conveniri pro parte dimidia. *Id.* 2. *Sentent.* tit. 31. Conveniri de peculio. *Id.* *ibid.* 10. 2. 20. Ut heredes ex stipulato conveniri possint. *Paul.* *ibid.* 9. 2. 18. Conveniri lege Aquilia. *Id.* *ibid.* 17. 1. 59. Conveniri pro parte dimidia. *Id.* 2. *Sentent.* tit. 31. Conveniri de peculio. *Id.* *ibid.* 10. 2. 20. Ut heredes ex stipulato conveniri possint. *Paul.* *ibid.* 9. 2. 18. Conveniri lege Aquilia. *Id.* *ibid.* 17. 1. 59. Conveniri pro parte dimidia. *Id.* 2. *Sentent.* tit. 31. Conveniri de peculio. *Id.* *ibid.* 10. 2. 20. Ut heredes ex stipulato conveniri possint. *Paul.* *ibid.* 9. 2. 18. Conveniri lege Aquilia. *Id.* *ibid.* 17. 1. 59. Conveniri pro parte dimidia. *Id.* 2. *Sentent.* tit. 31. Conveniri de peculio. *Id.* *ibid.* 10. 2. 20. Ut heredes ex stipulato conveniri possint. *Paul.* *ibid.* 9. 2. 18. Conveniri lege Aquilia. *Id.* *ibid.* 17. 1. 59. Conveniri pro parte dimidia. *Id.* 2. *Sentent.* tit. 31. Conveniri de peculio. *Id.* *ibid.* 10. 2. 20. Ut heredes ex stipulato conveniri possint. *Paul.* *ibid.* 9. 2. 18. Conveniri lege Aquilia. *Id.* *ibid.* 17. 1. 59. Conveniri pro parte dimidia. *Id.* 2. *Sentent.* tit. 31. Conveniri de peculio. *Id.* *ibid.* 10. 2. 20. Ut heredes ex stipulato conveniri possint. *Paul.* *ibid.* 9. 2. 18. Conveniri lege Aquilia. *Id.* *ibid.* 17. 1. 59. Conveniri pro parte dimidia. *Id.* 2. *Sentent.* tit. 31. Conveniri de peculio. *Id.* *ibid.* 10. 2. 20. Ut heredes ex stipulato conveniri possint. *Paul.* *ibid.* 9. 2. 18. Conveniri lege Aquilia. *Id.* *ibid.* 17. 1. 59. Conveniri pro parte dimidia. *Id.* 2. *Sentent.* tit. 31. Conveniri de peculio. *Id.* *ibid.* 10. 2. 20. Ut heredes ex stipulato conveniri possint. *Paul.* *ibid.* 9. 2. 18. Conveniri lege Aquilia. *Id.* *ibid.* 17. 1. 59. Conveniri pro parte dimidia. *Id.* 2. *Sentent.* tit. 31. Conveniri de peculio. *Id.* *ibid.* 10. 2. 20. Ut heredes ex stipulato conveniri possint. *Paul.* *ibid.* 9. 2. 18. Conveniri lege Aquilia. *Id.* *ibid.* 17. 1. 59. Conveniri pro parte dimidia. *Id.* 2. *Sentent.* tit. 31. Conveniri de peculio. *Id.* *ibid.* 10. 2. 20. Ut heredes ex stipulato conveniri possint. *Paul.* *ibid.* 9. 2. 18. Conveniri lege Aquilia. *Id.* *ibid.* 17. 1. 59. Conveniri pro parte dimidia. *Id.* 2. *Sentent.* tit. 31. Conveniri de peculio. *Id.* *ibid.* 10. 2. 20. Ut heredes ex stipulato conveniri possint. *Paul.* *ibid.* 9. 2. 18. Conveniri lege Aquilia. *Id.* *ibid.* 17. 1. 59. Conveniri pro parte dimidia. *Id.* 2. *Sentent.* tit. 31. Conveniri de peculio. *Id.* *ibid.* 10. 2. 20. Ut heredes ex stipulato conveniri possint. *Paul.* *ibid.* 9. 2. 18. Conveniri lege Aquilia. *Id.* *ibid.* 17. 1. 59. Conveniri pro parte dimidia. *Id.* 2. *Sentent.* tit. 31. Conveniri de peculio. *Id.* *ibid.* 10. 2. 20. Ut heredes ex stipulato conveniri possint. *Paul.* *ibid.* 9. 2. 18. Conveniri lege Aquilia. *Id.* *ibid.* 17. 1. 59. Conveniri pro parte dimidia. *Id.* 2. *Sentent.* tit. 31. Conveniri de peculio. *Id.* *ibid.* 10. 2. 20. Ut heredes ex stipulato conveniri possint. *Paul.* *ibid.* 9. 2. 18. Conveniri lege Aquilia. *Id.* *ibid.* 17. 1. 59. Conveniri pro parte dimidia. *Id.* 2. *Sentent.* tit. 31. Conveniri de peculio. *Id.* *ibid.* 10. 2. 20. Ut heredes ex stipulato conveniri possint. *Paul.* *ibid.* 9. 2. 18. Conveniri lege Aquilia. *Id.* *ibid.* 17. 1. 59. Conveniri pro parte dimidia. *Id.* 2. *Sentent.* tit. 31. Conveniri de peculio. *Id.* *ibid.* 10. 2. 20. Ut heredes ex stipulato conveniri possint. *Paul.* *ibid.* 9. 2. 18. Conveniri lege Aquilia. *Id.* *ibid.* 17. 1. 59. Conveniri pro parte dimidia. *Id.* 2. *Sentent.* tit. 31. Conveniri de peculio. *Id.* *ibid.* 10. 2. 20. Ut heredes ex stipulato conveniri possint. *Paul.* *ibid.* 9. 2. 18. Conveniri lege Aquilia. *Id.* *ibid.* 17. 1. 59. Conveniri pro parte dimidia. *Id.* 2. *Sentent.* tit. 31. Conveniri de peculio. *Id.* *ibid.* 10. 2. 20. Ut heredes ex stipulato conveniri possint. *Paul.* *ibid.* 9. 2. 18. Conveniri lege Aquilia. *Id.* *ibid.* 17. 1. 59. Conveniri pro parte dimidia. *Id.* 2. *Sentent.* tit. 31. Conveniri de peculio. *Id.* *ibid.* 10. 2. 20. Ut heredes ex stipulato conveniri possint. *Paul.* *ibid.* 9. 2. 18. Conveniri lege Aquilia. *Id.* *ibid.* 17. 1. 59. Conveniri pro parte dimidia. *Id.* 2. *Sentent.* tit. 31. Conveniri de peculio. *Id.* *ibid.* 10. 2. 20. Ut heredes ex stipulato conveniri possint. *Paul.* *ibid.* 9. 2. 18. Conveniri lege Aquilia. *Id.* *ibid.* 17. 1. 59. Conveniri pro parte dimidia. *Id.* 2. *Sentent.* tit. 31. Conveniri de peculio. *Id.* *ibid.* 10. 2. 20. Ut heredes ex stipulato conveniri possint. *Paul.* *ibid.* 9. 2. 18. Conveniri lege Aquilia. *Id.* *ibid.* 17. 1. 59. Conveniri pro parte dimidia. *Id.* 2. *Sentent.* tit. 31. Conveniri de peculio. *Id.* *ibid.* 10. 2. 20. Ut heredes ex stipulato conveniri possint. *Paul.* *ibid.* 9. 2. 18. Conveniri lege Aquilia. *Id.* *ibid.* 17. 1. 59. Conveniri pro parte dimidia. *Id.* 2. *Sentent.* tit. 31. Conveniri de peculio. *Id.* *ibid.* 10. 2. 20. Ut heredes ex stipulato conveniri possint. *Paul.* *ibid.* 9. 2. 18. Conveniri lege Aquilia. *Id.* *ibid.* 17. 1. 59. Conveniri pro parte dimidia. *Id.* 2. *Sentent.* tit. 31. Conveniri de peculio. *Id.* *ibid.* 10. 2. 20. Ut heredes ex stipulato conveniri possint. *Paul.* *ibid.* 9. 2. 18. Conveniri lege Aquilia. *Id.* *ibid.* 17. 1. 59. Conveniri pro parte dimidia. *Id.* 2. *Sentent.* tit. 31. Conveniri de peculio. *Id.* *ibid.* 10. 2. 20. Ut heredes ex stipulato conveniri possint. *Paul.* *ibid.* 9. 2. 18. Conveniri lege Aquilia. *Id.* *ibid.* 17. 1. 59. Conveniri pro parte dimidia. *Id.* 2. *Sentent.* tit. 31. Conveniri de peculio. *Id.* *ibid.* 10. 2. 20. Ut heredes ex stipulato conveniri possint. *Paul.* *ibid.* 9. 2. 18. Conveniri lege Aquilia. *Id.* *ibid.* 17. 1. 59. Conveniri pro parte dimidia. *Id.* 2. *Sentent.* tit. 31. Conveniri de peculio. *Id.* *ibid.* 10. 2. 20. Ut heredes ex stipulato conveniri possint. *Paul.* *ibid.* 9. 2. 18. Conveniri lege Aquilia. *Id.* *ibid.* 17. 1. 59. Conveniri pro parte dimidia. *Id.* 2. *Sentent.* tit. 31. Conveniri de peculio. *Id.* *ibid.* 10. 2. 20. Ut heredes ex stipulato conveniri possint. *Paul.* *ibid.* 9. 2. 18. Conveniri lege Aquilia. *Id.* *ibid.* 17. 1. 59. Conveniri pro parte dimidia. *Id.* 2. *Sentent.* tit. 31. Conveniri de peculio. *Id.* *ibid.* 10. 2. 20. Ut heredes ex stipulato conveniri possint. *Paul.* *ibid.* 9. 2. 18. Conveniri lege Aquilia. *Id.* *ibid.* 17. 1. 59. Conveniri pro parte dimidia. *Id.* 2. *Sentent.* tit. 31. Conveniri de peculio. *Id.* *ibid.* 10. 2. 20. Ut heredes ex stipulato conveniri possint. *Paul.* *ibid.* 9. 2. 18. Conveniri lege Aquilia. *Id.* *ibid.* 17. 1. 59. Conveniri pro parte dimidia. *Id.* 2. *Sentent.* tit. 31. Conveniri de peculio. *Id.* *ibid.* 10. 2. 20. Ut heredes ex stipulato conveniri possint. *Paul.* *ibid.* 9. 2. 18. Conveniri lege Aquilia. *Id.* *ibid.* 17. 1. 59. Conveniri pro parte dimidia. *Id.* 2. *Sentent.* tit. 31. Conveniri de peculio. *Id.* *ibid.* 10. 2. 20. Ut heredes ex stipulato conveniri possint. *Paul.* *ibid.* 9. 2. 18. Conveniri lege Aquilia. *Id.* *ibid.* 17. 1. 59. Conveniri pro parte dimidia. *Id.* 2. *Sentent.* tit. 31. Conveniri de peculio. *Id.* *ibid.* 10. 2. 20. Ut heredes ex stipulato conveniri possint. *Paul.* *ibid.* 9. 2. 18. Conveniri lege Aquilia. *Id.* *ibid.* 17. 1. 59. Conveniri pro parte dimidia. *Id.* 2. *Sentent.* tit. 31. Conveniri de peculio. *Id.* *ibid.* 10. 2. 20. Ut heredes ex stipulato conveniri possint. *Paul.* *ibid.* 9. 2. 18. Conveniri lege Aquilia. *Id.* *ibid.* 17. 1. 59. Conveniri pro parte dimidia. *Id.* 2. *Sentent.* tit. 31. Conveniri de peculio. *Id.* *ibid.* 10. 2. 20. Ut heredes ex stipulato conveniri possint. *Paul.* *ibid.* 9. 2. 18. Conveniri lege Aquilia. *Id.* *ibid.* 17. 1. 59. Conveniri pro parte dimidia. *Id.* 2. *Sentent.* tit. 31. Conveniri de peculio. *Id.* *ibid.* 10. 2. 20. Ut heredes ex stipulato conveniri possint. *Paul.* *ibid.* 9. 2. 18. Conveniri lege Aquilia. *Id.* *ibid.* 17. 1. 59. Conveniri pro parte dimidia. *Id.* 2. *Sentent.* tit. 31. Conveniri de peculio. *Id.* *ibid.* 10. 2. 20. Ut heredes ex stipulato conveniri possint. *Paul.* *ibid.* 9. 2. 18. Conveniri lege Aquilia. *Id.* *ibid.* 17. 1. 59. Conveniri pro parte dimidia. *Id.* 2. *Sentent.* tit. 31. Conveniri de peculio. *Id.* *ibid.* 10. 2. 20. Ut heredes ex stipulato conveniri possint. *Paul.* *ibid.* 9. 2. 18. Conveniri lege Aquilia. *Id.* *ibid.* 17. 1. 59. Conveniri pro parte dimidia. *Id.* 2. *Sentent.* tit. 31. Conveniri de peculio. *Id.* *ibid.* 10. 2. 20. Ut heredes ex stipulato conveniri possint. *Paul.* *ibid.* 9. 2. 18. Conveniri lege Aquilia. *Id.* *ibid.* 17. 1. 59. Conveniri pro parte dimidia. *Id.* 2. *Sentent.* tit. 31. Conveniri de peculio. *Id.* *ibid.* 10. 2. 20. Ut heredes ex stipulato conveniri possint. *Paul.* *ibid.* 9. 2. 18. Conveniri lege Aquilia. *Id.* *ibid.* 17. 1. 59. Conveniri pro parte dimidia. *Id.* 2. *Sentent.* tit. 31. Conveniri de peculio. *Id.* *ibid.* 10. 2. 20. Ut heredes ex stipulato conveniri possint. *Paul.* *ibid.* 9. 2. 18. Conveniri lege Aquilia. *Id.* *ibid.* 17. 1. 59. Conveniri pro parte dimidia. *Id.* 2. *Sentent.* tit. 31. Conveniri de peculio. *Id.* *ibid.* 10. 2. 20. Ut heredes ex stipulato conveniri possint. *Paul.* *ibid.* 9. 2. 18. Conveniri lege Aquilia. *Id.* *ibid.* 17. 1. 59. Conveniri pro parte dimidia. *Id.* 2. *Sentent.* tit. 31. Conveniri de peculio. *Id.* *ibid.* 10. 2. 20. Ut heredes ex stipulato conveniri possint. *Paul.* *ibid.* 9. 2. 18. Conveniri lege Aquilia. *Id.* *ibid.* 17. 1. 59. Conveniri pro parte dimidia. *Id.* 2. *Sentent.* tit. 31. Conveniri de peculio. *Id.* *ibid.* 10. 2. 20. Ut heredes ex stipulato conveniri possint. *Paul.* *ibid.* 9. 2. 18. Conveniri lege Aquilia. *Id.* *ibid.* 17. 1. 59. Conveniri pro parte dimidia. *Id.* 2. *Sentent.* tit. 31. Conveniri de peculio. *Id.* *ibid.* 10. 2. 20. Ut heredes ex stipulato conveniri possint. *Paul.* *ibid.* 9. 2. 18. Conveniri lege Aquilia. *Id.* *ibid.* 17. 1. 59. Conveniri pro parte dimidia. *Id.* 2. *Sentent.* tit. 31. Conveniri de peculio. *Id.* *ibid.* 10. 2. 20. Ut heredes ex stipulato conveniri possint. *Paul.* *ibid.* 9. 2. 18. Conveniri lege Aquilia. *Id.* *ibid.* 17. 1. 59. Conveniri pro parte dimidia. *Id.* 2. *Sentent.* tit. 31. Conveniri de peculio. *Id.* *ibid.* 10. 2. 20. Ut heredes ex stipulato conveniri possint. *Paul.* *ibid.* 9. 2. 18. Conveniri lege Aquilia. *Id.* *ibid.* 17. 1. 59. Conveniri pro parte dimidia. *Id.* 2. *Sentent.* tit. 31. Conveniri de peculio. *Id.* *ibid.* 10. 2. 20. Ut heredes ex stipulato conveniri possint. *Paul.* *ibid.* 9. 2. 18. Conveniri lege Aquilia. *Id.* *ibid.* 17. 1. 59. Conveniri pro parte dimidia. *Id.* 2. *Sentent.* tit. 31. Conveniri de peculio. *Id.* *ibid.* 10. 2. 20. Ut heredes ex stipulato conveniri possint. *Paul.* *ibid.* 9. 2. 18. Conveniri lege Aquilia. *Id.* *ibid.* 17. 1. 59. Conveniri pro parte dimidia. *Id.* 2. *Sentent.* tit. 31. Conveniri de peculio. *Id.* *ibid.* 10. 2. 20. Ut heredes ex stipulato conveniri possint. *Paul.* *ibid.* 9. 2. 18. Conveniri lege Aquilia. *Id.* *ibid.* 17. 1. 59. Conveniri pro parte dimidia. *Id.* 2. *Sentent.* tit. 31. Conveniri de peculio. *Id.* *ibid.* 10. 2. 20. Ut heredes ex stipulato conveniri possint. *Paul.* *ibid.* 9. 2. 18. Conveniri lege Aquilia. *Id.* *ibid.* 17. 1. 59. Conveniri pro parte dimidia. *Id.* 2. *Sentent.* tit. 31. Conveniri de peculio. *Id.* *ibid.* 10. 2. 20. Ut heredes ex stipulato conveniri possint. *Paul.* *ibid.* 9. 2. 18. Conveniri lege Aquilia. *Id.* *ibid.* 17. 1. 59. Conveniri pro parte dimidia. *Id.* 2. *Sentent.* tit. 31. Conveniri de peculio. *Id.* *ibid.* 10. 2. 20. Ut heredes ex stipulato conveniri possint. *Paul.* *ibid.* 9. 2. 18. Conveniri lege Aquilia. *Id.* *ibid.* 17. 1. 59. Conveniri pro parte dimidia. *Id.* 2. *Sentent.* tit. 31. Conveniri de peculio. *Id.* *ibid.* 10. 2. 20. Ut heredes ex stipulato conveniri possint. *Paul.* *ibid.* 9. 2. 18. Conveniri lege Aquilia. *Id.* *ibid.* 17. 1. 59. Conveniri pro parte dimidia. *Id.* 2. *Sentent.* tit. 31. Conveniri de peculio. *Id.* *ibid.* 10. 2. 20. Ut heredes ex stipulato conveniri possint. *Paul.* *ibid.* 9. 2. 18. Conveniri lege Aquilia. *Id.* *ibid.* 17. 1. 59. Conveniri pro parte dimidia. *Id.* 2. *Sentent.* tit. 31. Conveniri de peculio. *Id.* *ibid.* 10. 2. 20. Ut heredes ex stipulato conveniri possint. *Paul.* *ibid.* 9. 2. 18. Conveniri lege Aquilia. *Id.* *ibid.* 17. 1. 59. Conveniri pro parte dimidia. *Id.* 2. *Sentent.* tit. 31. Conveniri de peculio. *Id.* *ibid.* 10. 2. 20. Ut heredes ex stipulato conveniri possint. *Paul.* *ibid.* 9. 2. 18. Conveniri lege Aquilia. *Id.* *ibid.* 17. 1. 59. Conveniri pro parte dimidia. *Id.* 2. *Sentent.* tit. 31. Conveniri de peculio. *Id.* *ibid.* 10. 2. 20. Ut heredes ex stipulato conveniri possint. *Paul.* *ibid.* 9. 2. 18. Conveniri lege Aquilia. *Id.* *ibid.* 17. 1. 59. Conveniri pro parte dimidia. *Id.* 2. *Sentent.* tit. 31. Conveniri de peculio. *Id.* *ibid.* 10. 2. 20. Ut heredes ex stipulato conveniri possint. *Paul.* *ibid.* 9. 2. 18. Conveniri lege Aquilia. *Id.* *ibid.* 17. 1. 59. Conveniri pro parte dimidia. *Id.* 2. *Sentent.* tit. 31. Conveniri de peculio. *Id.* *ibid.* 10. 2. 20. Ut heredes ex stipulato conveniri possint. *Paul.* *ibid.* 9. 2. 18. Conveniri lege Aquilia. *Id.* *ibid.* 17. 1. 59. Conveniri pro parte dimidia. *Id.* 2. *Sentent.* tit. 31. Conveniri de peculio. *Id.* *ibid.* 10. 2. 20. Ut heredes ex stipulato conveniri possint. *Paul.* *ibid.* 9. 2. 18. Conveniri lege Aquilia. *Id.* *ibid.* 17. 1. 59. Conveniri pro parte dimidia. *Id.* 2. *Sentent.* tit. 31. Conveniri de peculio. *Id.* *ibid.* 10. 2. 20. Ut heredes ex stipulato conveniri possint. *Paul.* *ibid.* 9. 2. 18. Conveniri lege Aquilia. *Id.* *ibid.* 17. 1. 59. Conveniri pro parte dimidia. *Id.* 2. *Sentent.* tit. 31. Conveniri de peculio. *Id.* *ibid.* 10. 2. 20. Ut heredes ex stipulato conveniri possint. *Paul.* *ibid.* 9. 2. 18. Conveniri lege Aquilia. *Id.* *ibid.* 17. 1. 59. Conveniri pro parte dimidia. *Id.* 2. *Sentent.* tit. 31. Conveniri de peculio. <

— d) Et cum Dativo. *Cic. 5. Tus. 11. 34.* Quam sibi conveniat, ipse viderit. *Id. 9. Fam. 12.* Miltiae inior, eorum et terram vim suam, si tibi ita conveniat, dimittere. Adde *Horat. 1. Ep. 3. 31.* et *Quintil. 8. 6. 83.* ¶ 2. Specialiter ponitur de duobus pluribusque personis, quae consentiant concordisque sunt in re aliquis, eandemque desiderant ac ratam habent: sed apud optimos Auctores occurrunt solummodo haec dicendi rationes, scilicet 1.º *Convenit res*, de qua consentitur; et 2.º *Convenit impersonaliter*. De aliis dicendi rationibus *V.* sub 3.º et 4.º — 1.º *Convenit res* usurpatur — a) Absolute. *Cic. 9. Att. 6. 2.* Dum rem conveniamur putamus. Adde *eumd. 1. Legg. 20. 53. Id. 1. Herenn. 14. 29.* Juridicialis constitutio est, cum factum convenit, sed jure an injuria sit quaeritur. *Id. 1. Nat. D. 32. 89.* Virilitatem sine ratione constare non posse: convenit illi quoque necesse est. *Cic. 1. B. G. 36.* Si in eo manerent, quod convenissent. *Nepos Hann. 6.* In colloquium convenit: condiciones non conveniunt. *Sall. Jug. 83.* Si eadem illi copia fieret, omnia conventura. Adde *Liv. 1. 3. et 30. 43.* Rursus *Sall. Jug. 38.* Pax convenit. *Id. 29. 12.* In eas condiciones cum jure convenissent. *Id. 29. 13.* Postquam ardentia videri castra magister equitum (id convenerat signum), hostium terga invadit. Adde *Sueton. Oth. 6. Liv. 1. 24.* Tempus et locus convenit. *Tac. 1. Hist. 27.* Significatio convenit. — b) Cum Ablat. personae et praepos. cum. *Plaut. Pseud. 4. 7. 10.* Cum his mihi nec locus, nec sermo convenit. *Ter. Adelph. 1. 1. 34.* Ille frater mecum non conveniunt, neque placent. *Liv. 34. 43.* Pax, quae cum T. Quinctio convenisset. Huc pertinet et illud *Ovid. 3. Pont. 2. 86.* Inque vicem pugnat uterque mori. Exiit hoc unum, quod non convenit illis. — c) Cum Accus. personae et praepos. inter. *Plaut. Most. 1. 3. 146.* Bene ratio accepti et expensi inter nos convenit. *Cic. 1. Legg. 20. 53.* Si posset inter eos aliquid convenire. *Cic. 2. B. G. 49.* Tempus inter eos convenit. *Nepos Pausan. 4.* Quae inter regem Pausaniamque conveniant. *Horat. 1. Sat. 7. 10.* postquam nihil inter utrumque convenit. — Sic *judex convenire inter adversarios* dicitur, cum ab actore et reo simul probatur et admittitur. *Cic. Client. 48. 120.* Neminem vulnerum majores nostri non modo de existimatione cujusquam, sed ne pecuniaria quidem de re minima esse iudicem, nisi qui inter adversarios convenisset. *Val. Max. 2. 8. 2.* Itaque iudex inter eos convenit Atilius Calatinus. — 2.º *Impersonaliter convenit* significat omnes consentire, omnes concordare esse; eique opponitur *discrepare*, ut apud *Liv. 3. 31. extr.* Cum de legibus conveniret, de legis latore tantum discreparet. Adde *Sueton. Claud. 44.* Jam vero — a) Occurrit absolute, *convenit aliquid, cum aliquo, vel inter aliquos.* *Ter. Hecyr. 1. 2. 103.* Primo — bene conveniebat sane inter ens. *Id. ibid. 4. 4. 36.* Cum ejus assensum esse a me animum sentiam, nec conventurum inter nos posthac arbitror. *Cic. 6. Ferr. 66. 147.* Sororis virum, quicum optime convenisset. *Nepos Ages. 2.* Scire opere, ut Lacedaemonis cum rege conveniret. *Catull. 55. 1.* Pulcre convenit improbis cithadis. *Liv. 2. 23.* Frequenter tandem curia non modo inter patres, sed ne inter consules quidem ipsos satis conveniebat. — b) Construitur cum part. ut et Conjunctivo, cum Conjunctivo omissa ut part., cum Accus. et Infinito, cum Ablat. rei et praepos. de, cum additis adverbialibus locutionibus. *Plaut. Capt. 2. 3. 13.* Nunc illa convenit inter me atque hunc, ut te aestimatum in Alidem mittam ad patrem. Adde *eumd. Aulul. 2. 2. 80.* et *Amph. 1. 1. 70.* *Cic. 6. Att. 1. 14.* Mihi cum Dejotaro convenit, ut etc. *Liv. 24. 6.* Pacto convenit, ut cum Romanos Sicilia expulissent, etc. Adde *eumd. Liv. 27. 15.*; *Cur. 10. 9. 9.*; et *Cajum 3. Instit. 147.* *Liv. 38. 11.* Pro argento si aurum dare mallet, darent convenit. *Cic. Rose. Am. 29. 79.* Conveniat mihi tecum necesse est — aut ipsam suam manu ferisse etc. *Plin. 13. Hist. nat. 13. 27.* (88). Inter omnes convenit, Sybillum tres libros attulisse. Adde *Quintil. 1. 10. 8. Liv. 2. 46.* Convenit, jam inde per consules reliqua belli perfecta. *Quintil. 4. 2. 41.* Quanti verberet, interrogavi; de predo convenit. Adde *eumd. 1. 4. 17.* et *4. 5. 28.* *Sall. Jug. 29.* Ut conveniret. *Liv. 30. 40.* Ita enim convenerat. — 3.º Apud *Plaut. Pseud. 1. 5. 130.* veteres editiones habent *convenire vel convenire de aliqua re* de personis dictum (Verba *Plauti* sunt: De istor re, aut si de ea re unquam inter nos conve-

nimus.) quam dicendi rationem a *Plauto* expungendam esse jure ac merito contendit *Hitsch* in *Proleg. ad Plaut. Trin. p. cxxxi.*; quamvis eandem usurparet *ICti*, ut in *Dig. 9. 2. 27. § 29.* et apud *Paul. 1. Sentent. 1. § 5.* — 4.º Neque aliter statuendum est de illa dicendi ratione *convenire aliquam rem vel convenire aliquid de aliqua re*, ut juxta veteres editiones apud *Plaut. Trin. 2. 4. 160.* De dote mecum convenire nihil potes. Quamquam *Acidalius* secuti recentiores ita legunt *ibid.* De dote mecum conveniri nil potest. Quae postrema dicendi ratio confirmatur a Part. praeter. pass., quod eodem modo usurpatur, ut apud *Sall. Jug. 120.* Cum Romanis pacem conventam frustra fuisse. *Liv. 30. 47.* Quibus convenit. — Similiter *conventa condicio*, inquit *Paul. Diac. p. 62. 14.* *Müll.* dicebatur, cum primus sermo de nuptiis et earum condicione habebatur. *Al.*, inter quos et *Müll.*, leg. *conventae condicio*, et quidem rectius, est enim *conventae virginis condicio*, cum matrimonii causa virgo primum additur: sed eodem fere recidit. Porro de hac *conventa condicione* (subdit *Forcellinus*, qui ita cum *Scalig.* legebat) intelligendum est illud *Juvenal. 6. 25.* *Conventum* tamen et pactum et sponsalia, nostra Tempestate paras. Cui lucem avertit etiam illud *Arnobii 4. 20.* Uxores illi habent, atque lo conjugalia foedera conditionibus veniunt ante quaesitis. Habent speratas, habent pactas, habent interpositis stipulationibus sponsas. Ubi vides a *Juvenal.* et *Arnob.* tres veluti gradus enumerari, quibus ad matrimonium contrahendum venitur: quorum primus est *conventa condicio*. — Hinc Part. praes., cujus sub *A. 1. 1.* exempla retulimus,

Convens, entis, adjectivo quoque usurpatur, unde Comp. *Convenientior* et Sup. *Convenientissimus* sub II. 2. *Convens* autem est congruens, aptus, consonus.

I) Propria. *Ovid. 1. Art. am. 514.* *Convens* toga. h. e. bene apta ad corpus. Cf. *CONVENTIO* sub B. 1.

II) Translate. ¶ 1. De personis *convens* est concors. *Cic. 1. Off. 17. 58.* Bene convenientes propinqui. *Id. Rosc. Am. 34. 96.* Propinqui cognatique optime convenientes. *Sueton. Tib. 7.* Uxor bene conveniens. ¶ 2. De rebus occurrit — 1.º Absolute, et *convenientia* dicuntur quae sibi consentiant, quae sibi constent. *Cic. 3. Off. 8. 35.* Recta et convenientia et constantia natura desiderat, aspernaturque contraria. *Zueret. 1. 1030.* Ut semel in matos conjectast (*rerum summa creata*) convenientes. Adde *eumd. 4. 791.* *Liv. 24. 5.* Hunc tam superbum apparatus — convenientes sequebatur contemptus omulam hominum. Adde *Quintil. 5. 10. 123.* *Gell. 9. 9.* Nequequam Virgilium fuisse convenientem, quoniam etc. *Fellej. 1. 6. 3.* *Lycurgus* fuit iustissimam legum auctor et convenientissimae disciplinae vir. *Al. leg. vltis. Plin. 34. Hist. nat. 7. 16. (35).* *Convenientius* est dici etc. Adde *Sueton. Aug. 10.* — 2.º Sepius cum addita persona aut re, aut aliquid convenientis est, congruens, consentaneus, decens, aptus, consonus; et quidem — a) Cum Dativo. *Cic. 2. Fin. 31. 99.* Nihil in hac epistola scriptum ab Epicuro congruens et convenientis decretis ejus reperietis. *Horat. A. P. 318.* Reddere personae convenientia cuique. Adde *eumd. ibid. 119.* *Ovid. 3. Pont. 9. 38.* Tempus operi convenientis. *Id. 2. ibid. 9. 93.* *Convens* hominis voluntas. *Sueton. Tib. 50.* Negotia femine convenientia. *Quintil. 11. 1. 11.* Oratio patrum convenientia. *Id. 11. 3. 100.* Admirationi convenientis gestus. *Val. Max. 3. 3. 1.* Quid iis, quae supra retuli, facto Mucii convenientius? *Fellej. 1. 13. extr.* Hae prudentia illa imprudentia decori publico fuit convenientior. *Plin. Paneg. 87.* Parenti publico convenientissimum nihil cogere. *Id. 10. Ep. 20.* Convenientissimum esse tranquillitatis saeculi putavi tam moderatae voluntati non repugnare. Adde *eumd. 3. ibid. 18.* — b) Cum Accus. et praepos. ad. *Cic. Amic. 5. 17.* Nihil est naturae tam aptum, tam convenientis ad res secundas vel adversas. *Ovid. Ib. 440.* Ad formam ituri convenientia sono. — c) Cum praepos. in et Accus. aut Ablat. *Fellej. 2. 29. 2.* Forma convenientis in illam amplitudinem. *Liv. 45. 10.* Gratulatio convenientis in ea victoria. — d) Cum Ablat. et praepos. cum. *Nigidius* apud *Gell. 10. 4.* Motus oris convenientis cum ipsis verbis demonstratione. *Ovid. 2. Pont. 4. 28.* Cum populi vultu convenienter die. — e) Denique cum addito inter se. *Cic. 1. Off. 40. 144.* Talis est ordo actionum obliuendus; ut

quemadmodum in oratione constanti, sic in omni vita sint apta inter se et convenientia. *Id. 2. Divinat. 39. 82.* Quae est inter angures conveniens et conjuncta constantia? *Zueret. 2. 941.* Motus inter se convenientes. — A Part. praeter. pass. *Conventus, a, um, usu venit*

Conventum, i, n. 2. absolute, substantivorum more, idem quod conventio, pactum. — a) *Conventum* sine additis occurrit apud *Cic. Partit. orat. 37. 130.* Quae scripta non sunt, ea aut consuetudine, aut conventis hominum et quasi consensu obtinentur. *Id. 1. Off. 16. 32.* Potest accidere promissum aliquod et conventum, ut id effici sit inutile. *Id. 3. ibid. 35. 85.* Facere promissa, stare conventis, reddere deposita. *Id. 1. ibid. 7. 13.* Dictorum conventorumque constantia. *Liv. 29. 24.* Bi testes atque arbitri conventorum. *Sil. It. 1. 10.* conventaque patrum Sidorii flegere duces. *Gell. 17. 9.* *Conventum* est inter aliquos. — b) In jure *conventum* et *pactum* conjunguntur: sed *conventum* adjectivum est, ait *Forcellinus*, recte vero, necne, dubito. *Cic. Partit. orat. 37. 130.* Foedus privatum, tabulae, pactum conventum, stipulatio. Adde *Cajum 3. Instit. 179.* et *4. ibid. 119.* et *121.*, *Dig. 2. 15. 15.* et in locis aliis quamplurimis, quae congerit *Brisson. l. 14. de verb. signif. Cic. 2. Orat. 24. 109.* Tabulae, testimonia, pacta conventa, stipulationes. Adde *Dig. 18. 1. 72. pr.*, et sibi saepe, ut laudat *Brisson. l. cit.* — c) Aliquando interponitur et; ut ambo quasi substantive accipiuntur: nihil tamen de significatione mutatur: nisi quod nonnulli ita distinguunt, ut pacta sint promissa, quae alterum tantum obligant, *conventa*, quae utrumque. Quod discernim, ut verum sit, certe non est perpetuum. *Cic. Caelin. 18. 51.* Pacti et conventi formula. *Id. 3. Att. 8. 1.* *Pomponius* ex pacto et convento a me discesserat. *Al. leg. conventu. Seneca 3. Benef. 15.* Nec pacta conventaque impressis signis custodirentur. Adde *Paul. 1. Sentent. tit. 1.* qui est *De pactis et conventis*. Nisi forte his locis particula copulativa ab exscriptoribus quibusdam ex ignoratione est interposita: quod ab aliis etiam addubitatum est in verbis *Cicer.* citatis pro *Caelina*. Exripe tamen locum *Juvenal. 6. 25.* *Conventum* autem et pactum etc. quod ad nupiarum contractum pertinet. *V. CONVENTIO* in Ba.

CONVENTA. V. voc. praeced.

CONVENTICIUS vel *conventilius*, a, um, adject. qui convenit, conveniens. *Plaut. Stich. 1. 2. 41.* Ego et tu mater ambae meretrices fulmas: illa te, ego hanc mihi educavi ex patribus conventiliis. h. e. ex vltis idem sortum saepe convenientibus: alii tamen leg. *conmentis*; alii aliter. — Hinc

Conventicius, *ti, n. 2.* (subaudi *res*), absolute, substantivorum more, est pecunia, quae apud republicas Graecas ita numerabatur, qui ad conventum adveniant: Graeco τὸ ἀκκομιστικόν. *Cic. 3. de republ. (edente A. Maio) 35. 47.* Utrobique autem conventicium accipiebant. Apud Romanos idem fere statuerat Rustici Caplio apud *Sueton. Domit. 9.* Legatum ex testamento Rusti (lege Rustii) Caplionis, qui caverat, ut quotannis ingredientibus curiam senatoribus certam summam victim praestaret heres suus, virum fecit, scilicet die natalis defuncti Caplionis. *V. Baumgart.* ad h. l. Ceterum *conventicium* legitur etiam in *Not. Tyr. p. 33.* et *148.*

CONVENTICULUM, *i, n. 2.* diminut. a *conventus*. ¶ 1. Apud Scriptores classicos occurrit tantum abstracte, et quidem plur. numero pro cœtu, conventu. *Cic. Dom. 28. 74.* Quotiam plebi quoque urbanae majores nostri conventicula, et quasi consilia quaedam esse voluerunt. *Id. Sext. 42. 91.* *Conventicula* hominum, quae postea civitates nominatae sunt. ¶ 2. Apud aequalis aevi scriptores occurrit concreto, ut ajunt, sensu et est locus, ubi homines conveniunt. *Tac. 14. Ann. 15.* Extracta apud nemus conventicula et caupones, et posita vero irritamenta luxus. Adde *Lactant. de morte persec. 36.* *Arnob. 4. 36.* Diuere conventicula, in quibus summus oratur Deus. *Amian. 27. 3.* Basilica Siniolus, ubi ritus Christiani est conventiculum. *Lactant. 5. 11.* Populum cum ipso conventiculo cremare.

CONVENTIO, *onis, f. 3.* actus conveniendi sive usum in locum coeundi; et fere abstracte occurrit.

I) Propria. ¶ 1. Generatim conventio est cœtus hominum in unum locum convenientium, idem quod *contio*; *V. CONTIO* sub inh. Formulam imperandi accensio, ut convocaret populum ad contionem, hanc

exhibeat *Commentariis consularibus* apud *Farron. 6. L. L. 88. Mülh. C. Calpurnius* dicit: Voca ad conventionem omnes Quirites huc ad me. Accensus dicit sic: Omnes Quirites ite ad conventionem huc ad iudices. *Tabula censoria* apud *eund. ibid. § 87.* Conventionem habet qui lostrum conditurus est. *Paul. Diac. p. 113. 10. Mülh.* In conventionem in conditione. ¶ 2. Spectatim de coitu. *Boeth. Aristot. Topic. 8. 3. p. 713.* Amor concupiscentia conventionalis est. ¶ 3. Item spectatim in manu conventionem nuptiae habent, inquit *Servius ad Virg. 1. 6. 30.* cum uxor in filiae locum, maritus in patris volebat: ut, si quis prior fuisset defunctus, locum hereditatis alteri faceret. *Cajus 3. Instit. 24.; Ulp. 26. 7.; et Coll. Legg. Mosae. et Roman. 18. 6.* Ceterum *F. plura* in CONVENIO sub *A. 1.º 3.* ¶ 4. Item actus adeundi aliquem et colloquendi praecipue ad negotium aliquod peragendum. *Cod. Theod. 8. 8. 3.* Solis die, quem domicilium rite dixere majores, omnium omnino litium, negotiorum, conventionum quiescat latente, etc. *Adde ibid. 16. 2. 14. et alibi.* ¶ 5. Item actus conveniendi, hoc est in ius vocandi. *Imp. Honor. et Theodos. Cod. 3. 6. 3.* Absque conventionem personae legitime lictitium iurium videtur. *Adde ibid. 7. 44. 7. et 9.*

II.) Translate conventio est pactum, conventum. Est autem, ut docet *Ulp. Dig. 2. 14. 1.*, verbum generale ad omnia pertinet, de quibus negotiis contrahendi transigendique causa consentiunt, qui inter se agunt. *Liv. 26. 37. 30.* Contra fidem conventionis. *Seneca 3. Ira 26. extr.* Una res nos facere potest quietos, mutuae facilitatis conventio. *Adde eund. Provid. 2. Furr. 5. Ep. 2.* Eandem licta conventionis salvam mihi pollicebatur. *Tac. 3. Hist. 70.* Si conventionis peniteat. *Ulp. Dig. 16. 3. 1.* Contractus legem ex conventionem accipiunt.

CONVENTIONALIS, a, adject. ad conventionem pertinet. *Pompon. Dig. 45. 1. 5.* Stipulationum aliae judiciales sunt, aliae praetoriae, aliae conventionales. et *moz.* Conventionales sunt, quae ex conventionem rerum sunt. *Cassiod. 6. Variar. 13.* Conventionalia detrimenta.

CONVENTITIUS, a, um. *F. CONVENTICIUS.*

CONVENTIUNCULA, a, f. 1. diminut. a conventio, parva conventio, seu coetus. *Augustin. Ep. 56. ad fin.* In conventiunculis suis aliquando frequentius perdurant.

CONVENTO, as, ara, n. 1. frequentat. a conventio. *Solin. 27.* Externos ibi plurimos conventasse; argumentum de urbibus et locis dabitur.

CONVENTUM, l. *F. CONVENIO* in fin.

CONVENTUS, a, um. *F. CONVENIO.*

CONVENTUS, us, m. 4. concreto, uti agunt, sensu usurpatur pro congregatione, coetu hominum (It. *radunanza*, *assemblea*; Fr. *assemblée*, *réunion*; Hisp. *asamblea*, *junta*; Germ. *die Zusammenkunft*, *Versammlung* oder *Vereinigung*; Angl. *a meeting*, *assembly*, *convention*).

I.) Proprie occurrit A) Generationi, et B) Spectatim.

A) Generationi ¶ 1. De personis usurpatur, et conventus dicitur quaecumque hominum vel multitudinis congregatio, quaecumque fiat causa, etiam consilii capiendi gratia; et saepe occurrit tum in singulari, tum in plurali numero. *Ter. Heeyr. prol. act. 27.* Coventus comitum. *Cic. 6. Ferr. 48. 207.* Dies festos anniversarios agunt, celeberrimo virorum mulierumque conventu. *Id. Brut. 62. 223.* Oratores minime digni elegantis conventus acribus. *Id. 3. Ferr. 52. 137.* Meretricius conventus. *Id. Deiot. 2. 5.* Talem causam dien extra conventum et eam frequentiam, in qua oratorum studia citi solet. *Id. 3. Ferr. 37. 94.* Feminas in tantum virorum conventum prodire coegit. *Id. 2. Fin. 1. 1.* Primus est usus Gorgias in conventu poscere quaestionem. *Id. 2. Cat. 6. 13.* Petivi ab eo, an nocturno conventu apud M. Leecam fuisset. *Sail. Jug. 30.* Romae per omnes locos et conventus. *Id. ibid. 12.* Primum coventu, quem ab regibus factum supra memoravi, placuerat dividi thesauros. *Id. Cat. 22. extr.* Dimittite conventum. *Liv. 38. 30.* Egium semper conventus gentis indeli sunt. *Vitruv. 6. 5. 2. Schneid.* Foresibus et disertis elegantiora et spatiosiora vestibula facienda sunt, ad conventus excipiendos. *Nepos Dion. 9.* Se remotum a conventu domi tenere. *Id. Epam. 6.* Coram frequentissimo legationum conventu. *Virg. 6. Aen. 753.* Trahere in medios conventus turbamque. *Quintil.*

12. 2. 8. Studia sapientiae in conventus scholarum recesserunt. *Adde eund. 1. 2. 9. Gell. 1. 8.* Conventus ad laudem ditorum hominum celebres erant. *h. e. concursus. Inscript. apud Fabrett. p. 724. n. 443.* EX DECRETO UNIVERSORUM, QUONiam GERTUM EST IN TEMPIO DIYORVM IN AEDIE DIVI TITI CONVENTU PLENO, QUI DIES EVIT V. ID. MART. EVITIO PRAESENTE ET JUNIO BYZINCO COS. H. E. ADO. A Chr. O. CLIII. ¶ 2. Item de personis, et conventus est idem ac concubitus. *Arnob. 2. 70.* Hic ex conventu Jovis inseminati et nati sunt. ¶ 3. Denique generatim de rebus dicitur pro concursu et coagmentatione rerum una coentium. *Lucret. 1. 602.* Sicut igitur solida primordia simplicitate, Quae minimis stipata cohaerent partibus arte, Non ex illorum conventu conciliata. *Seneca 7. Quæst. nat. 12.* Duarum stellarum conventus. *Solin. 13.* Conventus dentium. *h. e. constructio, commissio.*

B) Spectatim, teste *Paul. Diac. p. 41. 17. Mull.*, conventus in provinciis est iudicium congregatio ac sessio pro tribunali; et usurpatur ¶ 1. De iudicio consilio audientiumque corona. *Cic. 4. Ferr. 20. 48.* Res, ab omni conventu cognita, celeriter domum nunciatur. *Id. ibid. 24. 58.* Nam quid est tardus ingenio, quid minus libero dignum, quam lo conventu maximo cogi a magistratu furtum reddere? *Adde eund. ibid. 30. 74., 6. ibid. 29. 67., et 15. Fam. 4. 2. Sic Horat. 1. Sai. 7. 22.* Persus exponit causam: ridetur ab omni Conventu. ¶ 2. Ratione habita praetoris, qui iudices convocabat, conventus est ipsa iudicio in conventibus habita, quae plures etiam dies durare poterat: cf. *Cic. 3. Fam. 8. 6. et Cajum 1. Instit. 20. Cic. 6. Ferr. 40. 86.* Agitur aliquid in conventu. *Id. ibid. 11. 28.* Ex his oppidis, in quibus consistere praetores et conventus agere solent. *Cæs. 1. B. G. 54. et 6. ibid. 44.* Ad conventus agendos profectus est. *Adde 7. ibid. 1. et Liv. 31. 29.* Sic *Justin. 12. 13. de Alexandria.* Babyloniam festinans, velut conventum terrarum orbis acturus. *h. e. leges et iura cunctis gentibus daturus. Cæs. 5. B. G. 2.* Conventibus peractis. *Liv. 45. 26.* Conventus habere. *Auct. B. G. 8. 46.* Conventus percurrere. *Sueton. Cæs. 7.* Jurj dicendo conventus circumire. *Plin. 10. Ep. 68.* Inchoare conventum. ¶ 3. Conventus civium Romanorum apud *Cic. 4. Ferr. 13. 32. et Cæs. 3. B. C. 29.* et alibi, vel conventus absolute dicebatur congregatio civium Romanorum in provinciis, qui iuris dicendi aut negotiandi causa conveniant. Porro huiusmodi conventus ab his locis appellabantur, quae in provinciis constituta erant iuri dicundo. Nam Romani provincias dividebant in quasdam veluti dioceses, et in singulis earum oppidum constituiebant, in quo magistratus aedilis ejus dioceseos civitatibus reliquis ius dicebant. Itaque quicumque conventus ejusmodi dicebatur etiam forum et iurisdiclio. *Cic. 4. Ferr. 29. 70., 5. ibid. 13. 32., 6. ibid. 25. 55. et 31. 70., et 7. ibid. 59. 155.* Conventus Syracusanus. *Cæs. 1. B. C. 14.* Conventus Campanus. *Cf. Cic. Sert. 4. 9. Cæs. 3. B. C. 9.* Conventus Saloniis. *Plin. 3. Hist. nat. 1. 3. (7).* Beticis iuridici conventus quatuor, Gaditanus, Cordubensis, Astigitanus, Hispaniensis. Oppida omnia numero centum triginta quinque. *Id. 3. ibid. 23. 29. (105).* Mediterraneis iurisdictiones indicasse conveniat. Una appellatur Cybistrata etc. Alter conventus a Synnada accepit nomen etc. Tertius Apameam vadit etc. *Cic. Ligar. 8. 24.* Conventus firmi atque magni. *Cæs. 2. B. C. 19.* Simul ipse Cordubae conventus per se portas Varroni clausit. *Cf. Id. ibid. 21.* Civibus Romanis, quod oppidum in sua potestate habere studebant, gratias agit. *Auct. B. Afr. 97.* Thapsitanis HS vicesies, conventus eorum HS tricesies; Hadrumetinis HS tricesies, conventus eorum HS quinquagies multae nomine imponit. *Adde Juvenal. 8. 128.*

II.) Translate conventus pro pacto et conventionem ponitur; ita tamen, ut ex conventu vel ex pacto et conventu tantum occurrat. *Cic. 2. Herenn. 13. 20.* Sunt item pacta, quae sine legibus observantur ex conventu. *Adde eund. Cæcin. 8. 22. Id. 6. Att. 3. 1.* Ex pacto et conventu a me discesserat. *Lambinus et alii leg. convento.*

CONVENUSTO, as, are, a. 1. Part. Convenustans. — Convenustare est idem quod venustare, venustum reddo, orno. *Sidon. 7. Ep. 12.* Omisso tanto coitu Ecclesiam tibi credam convenustare. *Id. 8. ibid. 6.* Sarranis ebriam succis Inter crepitantia segmenta palmatum plus plecta oratione, plus aurea

convenustare. *Capell. 3. extr.* Aurora primo convenustans habita.

CONVERBERATUS, a, um. *F. voc. seq.*

CONVERBERO, as, avi, atum, ara, a. 1. (cum et verbo). Part. *Converberatus I.* — Converbero est vehementer verbero, pulso, percussio.

I.) Proprie. *Curt. 7. 2. 5.* Flere capit, et os suum converberare. *Plin. 13. Hist. nat. 22. 43. (126).* Nero nocturnis grassationibus converberabat faciem illineas ubi cum ture ceramque. *Apul. 9. Met.* Faciem alioquin manusque et latera converberare.

II.) Translate. *Seneca Ep. 121.* Et viriutes exhortabor, et villa converberabo. *Id. 3. Ira 20.* Ira non tantum virilium furit, sed gentes totas laedat, sed urbes, sed flumina, et tuta ab omni sensu doloris converberat.

CONVERGO, gis, gere, n. 2. (cum et vergo) simul vergo. *Isid. 3. Orig. 12.* Cujus (circuli) in medio punctus est quo cuncta convergunt, quod centrum geometrae Graeci, Latini punctum circuli nuncupant. *Id. 19. ibid. 19.* eadem fere repetit.

CONVERTATOR, oris, m. 3. qui convertit et absterget. *Apul. de Mag.* dentilicium appellat, complanatoxem tumidula gingivula, convertitorem pridianae reliquiae.

CONVERRO vel converro, veris vel vorris, vorri (vel voris), versum (vel vorsum), verrere vel vorre-re, a. 1. (cum et verro vel vorro). Part. *Converrens II. 2.; Conversus I. a.* — Converro est simul verro, purgo (It. *scopare insieme*, *nettare spazzando*; Fr. *enlever en balayant*, *balayer*; Hisp. *esbarbar*, *barrer y limpiar con escoba*; Germ. *zusammenkehren-oder fegen*; Angl. *to sweep or brush thoroughly, sweep or cleanse all over*).

I.) Proprie. — a) Cum Accus. rei, quam converrendo mudam facimus. *Cato R. R. 143.* Villica villam conversam nitidamque habeat. *Al. leg.* converse nitideque. *Publius Syrus apud Priscian. 10. p. 900.* *Putsch.* Cellas servorum converti. *Colum. 7. R. R. 6. 6.* Convertere stabulum. *Id. 8. ibid. 8. 6.* Convertere et emuodare locum. *Arnob. 1. 33.* limina templorum osculis. — b) Cum Accus. rei, quam converrendo colligimus. *Plaut. Stich. 2. 3. 64.* Reverram berle hoc, quod converti modo. *Adde eund. ibid. 2. 2. 27. et 51. Colum. 1. R. R. 6. 52.* Periti rustici, quidquid ovilibus stabulisque conversum progresserunt, superpositis virgulis cratibus tegunt. *Curt. 7. 4. 27.* Convertere quidquid sabuli in campis jacet.

II.) Impropr. ¶ 1. *Convertere aliquem* pro verberare, vel potius pulsatum ejicere, festivo dixit *Plaut. Rud. 3. 8. 6.* Nunc pol ego perli: Pleusidippus eccum adest. Converret jam hic me totum cum putivisculo. ¶ 2. *Convertere aliquid* est colligere, querere, congerere. *Cic. 3. Off. 19. 78.* Quem — angulam digitorum percussione hereditatis omnium posse convertere. *Ita leg. Orell. cum optim. Codic.; al. convertere.* *Pacat. Paneg. Theodos. 26. a med.* Pirato quidquid undecumque converterat, in illam Charybdim congerebat. *Valer. Cato in Diris 53.* Haec erat infestio Neptunus caeca tridenti, Atrum converterens aetium maris undique ventis. *Al. leg. convertens. F. similia la VERRO.*

CONVERSANS, antis. *F. CONVERSO* et CONVERSOR.

CONVERSATIO, ois, f. 3. actus conversandi.

I.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu dicitur de rebus, et significat frequentem usum actionemque saepe versandi seu vertendi. *Seneca 3. Benef. 2. 2.* Quae in usu sunt, et maxum quotidie tactumque patiuntur, nunquam periculum situs adeunt: illa, quae ad oculos non revocantur, sed extra conversationem, ut si pervacu, jacerunt, sordes ipsa colligunt velustate. *Cf. Cod. Theod. 11. 21. 1. pr. Cael. Aurel. 2. Acut. 37. ante med.* Altera conversatio alterius loci frigus accipere. ¶ 2. Latiori sensu de animalibus dicitur et est actus versandi saepius in aliquo loco. *Plin. 10. List. nat. 33. 51. (100).* Perdices in quo loco peperere, non incubant; neve cui frequentior conversatio sit suspecta, transferunt alio. *Ulp. Dig. 11. 7. 12. § 1.* Senatusconsulta caveant, ne usus sepulchrorum permutatiosis polluantur, id est, ne sepulchrorum alienae conversationis usum accipiant. *h. e. ne ab aliis frequentetur, aut inhabitetur, ut habetur in edicto praetoris apud eund. ibid. 47. t. 2. 3.*

II.) Impropr. ¶ 1. Transferitur ad personas, et est consuetudo, convictus familiaritas. *Fellaj. 2. 102.*

3. Nec defuit conversatio hominum vitia ejus assentione alentium. *Seneca. 6. Excerpt. controu. 8. de Festali.* Non in illa conversatio cum viris licentior. *Id. Ep. 7.* Conversatio multorum. *Id. Ep. 99.* Cum occurrunt sermones eorum juveni, conversatio hilaris, officiosa pietas. *Id. Tranquill. anim. 3.* Omnem conversationem tollere. *Quintil. 1. 2. 4.* Nec tuior inter servos malos, quam ingenuos parum modestos conversatio est. *Id. 6. 3. 17.* Sumpta est conversatione doctorum tacita eruditio. *Tac. dial. de Orat. 9.* Relinquere conversationem amicorum. *Adde eumd. 12. Ann. 49. et Germ. 40.* ¶ 2. Item est vitæ genus, vivendi ratio. *Hieronym. Vita Hilarion. n. 14.* Ille fundator et eruditior hujus conversationis et studii in Syria fuit.

CONVERSATOR *quæstator; contubernalis, Gloss. Gr. Lat.*

CONVERSATUS, a, am. *V. CONVERSO.*

CONVERSE. *V. CONVERSO I. a.*

CONVERSIBILIS. *V. CONVERTIBILIS.*

CONVERSIM, adverb. e converso. *Capell. 5. p. 159.* A consequentibus vero conversim, ut questio in antecedentibus sit, argumentum in sequentibus. *Firmic. 2. Mathes. 32.* Decima quinta in decimam septimam, rursusque conversim.

CONVERSIO, ðnis, f. 3. actus convertendi (It. *conversione, voltamento, giro; Fr. conversion, tour, tournolement, mouvement circulaire; Hsp. vuelta, movimiento circular; Germ. die Umwendung, Umkehrung, Umkehrung; Angl. a turning or whirling round, course, revolution, circuit.*)

I.) Proprie. ¶ 1. Generalim occurrit — a) Pro inversione. *Plin. 8. Hist. nat. 42. 67. (166).* Equo fere, qui homini, marci, præterque vesicae conversio. *Id. 24. ibid. 7. 23. (39).* Conversiones vulvæ. — b) Sæpius de cæli astrorumque motu. *Cic. Tim. 6. a med. Cælum uno conversione atque eadem ipse circum se torquetur et vertitur. Id. 6. de republ. 18. 19.* Tantis est totius mundi incaltescens conversio sonitus, ut etc. *Id. 2. Divinat. 42. 89.* Cæli conversiones commutationesque. *Id. 1. Legg. 8. 24.* Conversiones cælestes. *Id. 1. Tusc. 25. 62.* Astrorum conversiones omnesque motus. *Id. 2. Nat. D. 10. 49.* siderum commutatio. *Id. 6. de republ. 18. 18.* stelliferi cursus. *Id. 2. Nat. D. 19. 49.* Circuitus enim solis orbem v. et lx. et ccc. quære fere diei parte addita conversionem conficiunt annum. *Id. Tim. 14.* Mensium annorumque conversionem. ¶ 2.

Specialim apud Rhetores aliquando hoc nomine ambiguum verborum, hoc est periculis significatur. *Cic. 3. Orat. 49. 190.* Efficiendum est, ut oratio membris distinguatur, ut conversiones habent absolutas. Neque semper utendum est perpetuitate, et quasi conversione membrorum, sed sæpe carpenda membris mutationibus oratio est. *Cf. eumd. 3. ibid. 45. 186.* ¶ 3.

Item specialim apud Rhetores est figura verborum, qua idem verbum in fine membrorum periculi sæpius repetitur, Græce *ἀντιστροφή* vel *ἐνστροφή*. *Cic. 3. Orat. 54. 206.* Ejusdem verbi crebra tam a primo repetitio, tum in extremum conversio. *Adde eumd. 4. Herenn. 13. 19.; Quintil. 9. 1. 33.; et Aquil. Rom. § 35.; et V. ANTISTROPHE.* ¶ 4. Denique specialim apud Rhetores est alia figura, qua verba retrorsum imitantur, ut *Quæ de illo dicuntur, dici non possunt; quæ dici possunt, non dicuntur.* Græce *ἀντιπαραστήσις*. *Cic. 3. Orat. 54. 207.* Est etiam gradatio quædam, et conversio, et verborum conclamatione transgressio, etc. *Id. 4. Herenn. 28. 39.* multa hujus exempla offeri, et commutationem appellat.

II.) Translate. ¶ 1. Generalim est iustitia res alicujus mutatio. *Cic. Flacc. 37. 91.* Videtis, in quo motu temporum, quanta in conversione rerum, ac perturbatione versetur. *Id. 2. Divinat. 2. 6.* Naturales quædam conversiones rerum publicarum. *Id. Dom. 18. 46.* Conversio status, et incaltescens commutatio temporum. *Id. Flacc. 13. 31.* Tempestatum moderatio et conversio. ¶ 2. Specialim in illo Colum. 6. R. R. 17. 6. Si tumor in suppurationem convertitur, optimum est ignea lamina conversionem rescare: conversio est ipsa pars membri in suppurationem versa. ¶ 3. Item specialim est ab una in aliam linguam translatio. *Quintil. 10. 5. 4.* Sed et illa ex Latinis conversio multum et ipsa continetur.

V. CONVERTO. ¶ 4. Denique specialim apud Scriptores Ecclesiasticos est vitæ mutatio et correctio. *Alcim. Avil. 6. 149* ad soror. conversio fratrum Exempla debenda pio. *Salvian. 3. Gub. D. 10. a med.*

Non sanat unius conversio crimina plurimorum, præsertim cum is, qui convertitur, ut mortem æternam possit evadere, magnos conversionis suæ fructus capiat, si evadat.

CONVERSUNCULA, æ, f. 1. diminut. a conversio, parvi momenti conversio. Occurrit translate tantum (*V. CONVERSIO II. 4.*) apud *Salvian. Ep. 4. ante med.* Conversunculam nostram paganus quondam non æquanimiter adeperis.

CONVERSO, as, are, a. 1. frequent. a convertio, et est totis viribus vertere. *Cic. Tim. 8.* Animus, (mundi) se conversans, cum materiam mutabilem arripisset, etc. — Hinc

CONVERSOR, Erls, alius sum, ari, dep. 1. Part. Conversans II. 1.; *Conversatus I.* — Conversari occurrit latiori tantum sensu de animalibus (*V. CONVERSATIO I. 2.*), et est versari in aliquo loco, esse, convivere (It. *agitarsi in qualche luogo, stare insieme cum altri; Fr. demeurer, se tenir dans un certain lieu; Hsp. conversar, vivir; Germ. sich irgendwo bewegen und regen, leben und wohnen, verkehren, Umgang haben, zusammenleben; Angl. to be about or along with any thing, to live with, haunt, frequent.*)

I.) Proprie occurrit de hominibus et brutis animalibus, fere cum additis. *Seneca 1. Controu. 2.* Conversata est diutius inter humano sanguine delibatos. *Plin. 10. Hist. nat. 3. 3. (6).* Aquila conversatur in montibus. *Adde Dig. 47. 10. 13. § 7. et Cod. 4. 35. 1. Seneca Ep. 41.* Conversatur nobiscum. *Colum. 9. R. R. 11. 1. de apib.* Ut multitudo sine discordia cum parentibus suis conversetur. *Seneca Ep. 99.* Nemo libenter tristi conversatur, ædum tristitia. *Id. ibid. 32.* Conversari dissimilibus. *Colum. 6. R. R. 37. 8.* Asinus a tenero conversatus equis, familiariter earum consuetudinem appetit.

II.) Improprie. ¶ 1. Absolute conversari dicitur qui aliorum consuetudine utitur. *Seneca 3. Ira 8.* Surcuntur a conversantibus mores. *Id. Ep. 108.* Ea philosophia vis est, ut non solum studentes, sed etiam conversantes juvet. *Colum. 9. R. R. 11. 1.* Dum conversari consuecant. ¶ 2. Item ponitur pro vivere, certam vivendi rationem tenere. *Ulp. Dig. 1. 16. 9. § 3.* Proconsul potest comminari, et terrere illum a patre oblatum, qui non, ut oportet, conversari dicitur. *Id. ibid. 26. 7. 5. § 3.* Male conversari.

CONVERSUS, a, um, a converro. *V. CONVERRO.* CONVERSUS, a, um, a convertio. *V. CONVERTIO.* CONVERSUS, us, m. 4. idem ac conversio.

1.) Proprie. *Macrob. 7. Saturn. 9.* Motus, qui gyros efficit, crebro conversus turbat.

II.) Improprie ponitur pro conversatione, seu consuetudine, convictu, familiaritate apud *Dig. 48. 6. 5. pr.*, ubi alii pro conversu legunt concursu, quemadmodum apud *Cod. Theod. 12. 12. 13.*

CONVERTENTIA, æ, f. 1. eadem ac conversio. *Boeth. in Aristot. Categ. 2. p. 161.* Ajunt non esse solius relationis ad convertentiam dici. Si quis enim sic dicat: cum sol super terram, sol est, etc. cum dies est super terram, sol est, recipiant hæc quæque conversionem. *Id. ibid.* Ad convertentiam dicuntur. *h. e. conversum.*

CONVERTIBILIS, e, adject. ¶ 1. Est qui converti potest. *Apul. 3. Dogm. Plat.* Convertibiles propositiones. *Al. leg. convertibiles.* *Augustin. Music. 5. 27.* Duobus membris totidem semipedibus, sed non convertibilibus. *Editi libri habent convertibilibus.* ¶ 2. Item qui mutari potest. *Prudent. Apotheos. 344.* Non convertibilis, nec demutabilis umquam Est *Dens. Tertull. advers. Hermog. 39.* Materia convertibilis et demutabilis. *Adde eumd. Carn. Chr. 3.*

CONVERTIBILITAS, ðtis, f. 3. idem ac conversio, vicissitudo. *Oros. 1. 1.* Convertibilitas natura.

CONVERTO vel convertio, ðis, ði, sum, tere, 3. (cum et verto vel vertio). Convertio pro converta antiquum est, et sæpe legitur apud *Plaut.* aliosque. — Converti paralogi pro converti est apud *Lucret. 1. 795. et 4. 317.* — Part. Convertens sub *A. 1.º b.* et *c.*; Conversus in omnibus fere paragi. sub *A.*; Conversurus sub *A. 1.º 7.*; Convertendus sub *A. 2.º 1.º c.* — Convertere occurrit *A)* Active, et *B)* Neutrum more.

A) Active convertere duo præcipue significat: scilicet 1.º) Stricto sensu convertio est idem quod verto, circumducendo, in aliam partem vel in orbem verto, ita verto ut anterior pars ibi sit ubi erat posterior et vice versa, etc.; 2.º) Latiori sensu convertere est personæ vel rei statum, conditionem, qualitatem et similia in alia omnino vertere, mutare, transformare.

1.º) Stricto sensu convertio est idem quod verto, circumducendo, in aliam partem vel in orbem verto, ita verto ut anterior pars ibi sit ubi erat posterior et vice versa, etc. ¶ 1. Generalim ac proprie occurrit — a) Absolute. *Lucret. 2. 1097.* Quis pariter cælos omnes (potis est) convertere? *Cf. Cic. 6. de republ. 17. 17. Id. 2. Att. 9. 1.* Minore sonitu, quam pulsam, orbis hic in republica est conversus. *Cæs. 1. B. G. 25.* Romani conversa signa bipertito intulerant. *Sic Id. 2. ibid. 26.* Conversa signa in hostes inferre. *Adde Liv. 2. 14. et 8. 11. Id. Liv. 1. 7.* Reddita inclosurem ex spelunca boum vox Herculeum convertit. *h. e. in causa fuit, ut Hercules ac verteret.* *Adde eumd. 22. 51. Virg. 9. Æn. 724.* Portam vi multa converso cardine torquet. *Colum. 3. R. R. 5. 3.* Cum in duos pedes et semissem bipalio convertitur humus. *h. e. subigitur.* *Id. 11. ibid. 3. a med.* Capina magis frequenter subactam postulat terram, quam altius conversam. *h. e. pastinam et effossam.* *Plin. 9. Hist. nat. 8. 7. (20).* de delphinis. Nisi resupini atque conversi, non corripunt cibum. *h. e. inveniunt.* *Sic Id. 24. ibid. 5. 13. (22).* Galbanum vulvas conversas corrigit. Similiter conversa cornua apud eumd. sunt extorsus projecta, hoc est mucronibus ad contraria latera capillis inflexis. *Id. 11. ibid. 37. 45. (123).* Cornus supina, convexa, conversa. — Jungitur et aliis substantiis, quorum præcipua sunt hæc. *Liv. 42. 57. extr.* aciem convertere. *Cic. Flacc. 34. 86.* aculeum testimonii sui. *Gell. 5. 10.* argumentum. *h. e. retorquere.* *Petron. Satyr. 102.* crines calamistro. *h. e. in cincinnos torquere.* *Gell. 5. 5.* exercitum. *h. e. quod Franc. dicitur faire la révue.* ejus verba sunt: Ostendebat Hannibali Antiochus in campo copias ingentes, quas bellum populo Romano facturus comparaverat, convertebatque exercitum insignibus argenteis et aureis florentem. *Virg. 12. Æn. 252.* Iugam: ejus verba sunt: cunctæque volucres Convertunt clamore fugam. *h. e. redeunt cum clamore, inquit Servius, seu fugæ se dant.* *Sic Id. 3. ibid. 582.* rursusque vocati Convertere vias infestaque tela tollere. *Cf. Horat. 1. Ep. 17. 26.* vitæ via si converso decubit. *Sil. It. 13. 250.* convertunt gressus recipique precantes etc. *h. e. retro vertunt, redeunt.* *Pel. Poeta apud Cic. 3. Tusc. 29. 71.* impetum convertit fortuosa. *Quintil. 11. 3. 100.* maum. *Sil. It. 17. 447.* prælia convertit dextra. *h. e. a resiliit.* *Cæs. 1. B. C. 46.* se convertere. *h. e. in fugam se vertere: ejus verba sunt: Paucisque dejectis, reliquos se convertere cogunt. Eodem sensu Id. 1. ibid. 80.* Pugnatu scribit adeo, ut pene terga convertant. *Sic Ovid. 13. Met. 879.* Terga fugæ conversa dare. — b) Cum addito Accus. et præpos. ad. *Cic. 3. Off. 9. 38.* Palam snlli ad palam conversi. *Id. 13. Att. 21. 3.* Navigatio navem convertens ad puppim. *Id. 2. Cat. 7. 14.* Convertere iter ad fugam. *Sic Lucan. 3. 373.* iter ad urbem. *Rursus Cic. 6. Ferr. 48. 107.* Spelunca conversa ad Aquilonem. *Virg. 3. G. 303.* Et stobua a ventis biberno opponere soli, Ad medium conversa diem. *Cæs. 3. B. G. 29.* Materia conversa ad hostem. *Id. 6. ibid. 39.* Convertere ora ad aliquem. *Petron. Satyr. 98.* Conversus ad me, quid est, inquit, latro? *Ovid. 15. Met. 516.* Convertere colla ad freta. *Curt. 5. 4. 16.* agmen ad propriis periculum. *Lucan. 2. 629.* marem ad aliquos. *Quintil. 4. 1. 68.* orationem ad aliquem. — c) Cum Accus. et præpos. in. *Cic. 4. Cat. 1. 1.* Video — in me nihil vestrum ora atque oculos esse conversos. *Adde Sall. Jug. 85.* *Sic Petron. Satyr. 110.* extr. Conversi omnibus in se vultibus auribusque, sic exorsus est. *Cic. 2. Cat. 7. 14.* Convertere iter in exilium. *Cæs. 7. B. G. 56.* iter in provinciam. *Id. 3. ibid. 13.* naves in aliquam partem. *Id. 1. ibid. 52.* aciem in fugam. *Adde Liv. 30. 18. Lucet. 5. 1316.* equos frenis in hostes. *Virg. 9. Æn. 427.* seruum in aliquem. *Colum. 12. R. R. 18. 6.* vasa in labra. *h. e. invertere.* *Sueton. Cæs. 62.* Singulos contortis faucibus convertens in hostem. — d) Cum additis præpos. circum, contra, sub, inter se, ut apud *Cic. 4. Acad. (2. pr.) 39. 123.* Terra circum ærem se summa celeritate convertit. *Cæs. 4. B. G. 17.* Tigna conversa contra vim fluminalis. *Lucret. 5. 704.* Convertere cursum sub terras. *Plin. 2. Hist. nat. 65. 65. (161).* Circumfundi terræ undique homines conversisque later se pedibus stare. *h. e. ad-*

ce versa, superior pars ibi sit ubi erat inferior et vice versa, etc.; 2.º) Latiori sensu convertere est personæ vel rei statum, conditionem, qualitatem et similia in alia omnino vertere, mutare, transformare.

1.º) Stricto sensu convertio est idem quod verto, circumducendo, in aliam partem vel in orbem verto, ita verto ut anterior pars ibi sit ubi erat posterior et vice versa, superior pars ibi sit ubi erat inferior et vice versa, etc. ¶ 1. Generalim ac proprie occurrit — a) Absolute. *Lucret. 2. 1097.* Quis pariter cælos omnes (potis est) convertere? *Cf. Cic. 6. de republ. 17. 17. Id. 2. Att. 9. 1.* Minore sonitu, quam pulsam, orbis hic in republica est conversus. *Cæs. 1. B. G. 25.* Romani conversa signa bipertito intulerant. *Sic Id. 2. ibid. 26.* Conversa signa in hostes inferre. *Adde Liv. 2. 14. et 8. 11. Id. Liv. 1. 7.* Reddita inclosurem ex spelunca boum vox Herculeum convertit. *h. e. in causa fuit, ut Hercules ac verteret.* *Adde eumd. 22. 51. Virg. 9. Æn. 724.* Portam vi multa converso cardine torquet. *Colum. 3. R. R. 5. 3.* Cum in duos pedes et semissem bipalio convertitur humus. *h. e. subigitur.* *Id. 11. ibid. 3. a med.* Capina magis frequenter subactam postulat terram, quam altius conversam. *h. e. pastinam et effossam.* *Plin. 9. Hist. nat. 8. 7. (20).* de delphinis. Nisi resupini atque conversi, non corripunt cibum. *h. e. inveniunt.* *Sic Id. 24. ibid. 5. 13. (22).* Galbanum vulvas conversas corrigit. Similiter conversa cornua apud eumd. sunt extorsus projecta, hoc est mucronibus ad contraria latera capillis inflexis. *Id. 11. ibid. 37. 45. (123).* Cornus supina, convexa, conversa. — Jungitur et aliis substantiis, quorum præcipua sunt hæc. *Liv. 42. 57. extr.* aciem convertere. *Cic. Flacc. 34. 86.* aculeum testimonii sui. *Gell. 5. 10.* argumentum. *h. e. retorquere.* *Petron. Satyr. 102.* crines calamistro. *h. e. in cincinnos torquere.* *Gell. 5. 5.* exercitum. *h. e. quod Franc. dicitur faire la révue.* ejus verba sunt: Ostendebat Hannibali Antiochus in campo copias ingentes, quas bellum populo Romano facturus comparaverat, convertebatque exercitum insignibus argenteis et aureis florentem. *Virg. 12. Æn. 252.* Iugam: ejus verba sunt: cunctæque volucres Convertunt clamore fugam. *h. e. redeunt cum clamore, inquit Servius, seu fugæ se dant.* *Sic Id. 3. ibid. 582.* rursusque vocati Convertere vias infestaque tela tollere. *Cf. Horat. 1. Ep. 17. 26.* vitæ via si converso decubit. *Sil. It. 13. 250.* convertunt gressus recipique precantes etc. *h. e. retro vertunt, redeunt.* *Pel. Poeta apud Cic. 3. Tusc. 29. 71.* impetum convertit fortuosa. *Quintil. 11. 3. 100.* maum. *Sil. It. 17. 447.* prælia convertit dextra. *h. e. a resiliit.* *Cæs. 1. B. C. 46.* se convertere. *h. e. in fugam se vertere: ejus verba sunt: Paucisque dejectis, reliquos se convertere cogunt. Eodem sensu Id. 1. ibid. 80.* Pugnatu scribit adeo, ut pene terga convertant. *Sic Ovid. 13. Met. 879.* Terga fugæ conversa dare. — b) Cum addito Accus. et præpos. ad. *Cic. 3. Off. 9. 38.* Palam snlli ad palam conversi. *Id. 13. Att. 21. 3.* Navigatio navem convertens ad puppim. *Id. 2. Cat. 7. 14.* Convertere iter ad fugam. *Sic Lucan. 3. 373.* iter ad urbem. *Rursus Cic. 6. Ferr. 48. 107.* Spelunca conversa ad Aquilonem. *Virg. 3. G. 303.* Et stobua a ventis biberno opponere soli, Ad medium conversa diem. *Cæs. 3. B. G. 29.* Materia conversa ad hostem. *Id. 6. ibid. 39.* Convertere ora ad aliquem. *Petron. Satyr. 98.* Conversus ad me, quid est, inquit, latro? *Ovid. 15. Met. 516.* Convertere colla ad freta. *Curt. 5. 4. 16.* agmen ad propriis periculum. *Lucan. 2. 629.* marem ad aliquos. *Quintil. 4. 1. 68.* orationem ad aliquem. — c) Cum Accus. et præpos. in. *Cic. 4. Cat. 1. 1.* Video — in me nihil vestrum ora atque oculos esse conversos. *Adde Sall. Jug. 85.* *Sic Petron. Satyr. 110.* extr. Conversi omnibus in se vultibus auribusque, sic exorsus est. *Cic. 2. Cat. 7. 14.* Convertere iter in exilium. *Cæs. 7. B. G. 56.* iter in provinciam. *Id. 3. ibid. 13.* naves in aliquam partem. *Id. 1. ibid. 52.* aciem in fugam. *Adde Liv. 30. 18. Lucet. 5. 1316.* equos frenis in hostes. *Virg. 9. Æn. 427.* seruum in aliquem. *Colum. 12. R. R. 18. 6.* vasa in labra. *h. e. invertere.* *Sueton. Cæs. 62.* Singulos contortis faucibus convertens in hostem. — d) Cum additis præpos. circum, contra, sub, inter se, ut apud *Cic. 4. Acad. (2. pr.) 39. 123.* Terra circum ærem se summa celeritate convertit. *Cæs. 4. B. G. 17.* Tigna conversa contra vim fluminalis. *Lucret. 5. 704.* Convertere cursum sub terras. *Plin. 2. Hist. nat. 65. 65. (161).* Circumfundi terræ undique homines conversisque later se pedibus stare. *h. e. ad-*

versis vestigiis stare contra aliorum vestigia, ut Cic. 4. *Acad.* (2. pr.) 39. 123. loquitur. — e) Cum Dativo. *Lucret.* 5. 705. Luna potest solis radiis percussa cillere, Inque dies majus lumen convertere nobis. *Cæs.* 1. B. C. 81. Castra castris convertunt. *Lucan.* 9. 689. Zephyro coconvertitur ales itaque super Libyen. — f) Cum constructionibus loci per Dat. aut Accus. *Cic.* 2. *Nat. D.* 37. 142. Aspectum, quo vellent converterent. *Cæs.* 7. B. G. 67. Eo ad eum convertere. Adde *Lucret.* 4. 311. *Horat. Epod.* 16. 27. Non conversa domum pigeat dare litora. *Cl. Plant. Stich.* 3. 1. 1. et *Ter. Adelph.* 2. 4. 22. et *Cic.* 5. *Ferr.* 76. 176. ¶ 2. Specialim occurrit de astris, planetis etc. que circumvolvuntur. *Cic.* 6. de *republ.* 17. 17. Infinitoque orbe luna solis radiis accensa convertitur. *Cl. eumd.* 4. *Acad.* (2. pr.) 39. 123. et *Lucret.* 2. 1097. cuius verba *P.* supra sub 1.º a. — Hinc translatio de temporis decursu atque absolute. *Cic.* 6. de *republ.* 12. 12. Cum aetas tua septenos octiles solis emfractus reditus converterit. *Id. ibid.* 22. 24. Huius quidem anni nondum vigesimam partem scito esse conversam. ¶ 3. Item specialim de persona aul re, quæ alium, atque antea, in locum aut finem vertitur, quo sensu occurrit tum proprie, tum translate, et multis quidem rationibus, quas attingul, quæ sequuntur, paragraphis distinguenda putavimus. Itaque — Primo ratione habita loci. *Plant. Stich.* 3. 1. 1. Quum bene re gesta salvis convector domum. *Ter. Adelph.* 2. 4. 22. Ego jam transacta re convertam me domum cum obsonio. *Cic.* 3. *Att.* 14. 2. Hinc, si aliquid a comitis audierimus, convertentes nos in Asiam. Adde *Nepol. Ages.* 3. *Cæs.* 5. B. G. 43. Ad hunc se coofestam a Pullione (*ab. leg.* Pullione) omnis multitudo convertit. — Sic *Cic.* 3. *Fam.* 12. 3. Gratulabor tibi prius (ita enim rerum ordo postulat), deinde ad me convertar. h. e. deinde de me verba faciam. ¶ 4. Secundo (*P.* præced. paragr. 3. sub *loic.*) ratione habita tñs moraliæ, convertere se in vel ad aliquem dicuntur, qui ejus partibus student in eoque spem habent. *Cic.* 6. de *republ.* 12. 12. In te unum atque in tuum nomen se tota convertet civitas: te sensus, te omnes boni, te socii, te Latini intuebuntur: tu eris unus, in quo nitatur civitatis salus. *Nepos Att.* 8. Cum respublica penes Brutos videretur esse et Cassium ac tota civitas se ad eos converterisse. *Seneca* 1. *Clem.* 4. Sequitur, ut is quoque crior sit, in quem se respublica convertit. *Tac.* 3. *Hist.* 44. Capto Valente, cuncta ad victoris opes conversa. Similiter *Liv.* 24. 4. extr. In se unum omnium vires convertere. ¶ 5. Tertio (*P.* præced. paragr. 3. sub *loic.*) ponitur de mente atque animo tum agendis sive, ut ajunt, subjecti, tum aliorum, pro applicare, intendere ad rem *Cic.* 1. *Orat.* 2. 6. Quocumque te animo et cogitatione converteris. — Jam vero hac significatione dicimus converti ad vel in aliquid, se convertere ad aliquid, animum convertere aliquo, convertere aliquem animum ad aliquid, aliquem ad aliquid etc. *Plant. Rud.* 4. 4. 107. Converti ad verum. *Ovid.* 10. *Met.* 683. Converti in subitam iram. *Sueton. Cal.* 47. Conversus hinc in curam triumphi. *Id. Galb.* 9. In desideria sequitumque coconvertus. Adde *eumd.* *Oth.* 3. *Cic.* 5. *Fin.* 3. 7. Ad philosophos coconverti: ex eorum enim scriptis etc. h. e. philosophorum scripta perlege. *Id.* 3. ad *Q. fr.* 5. 5. Valde me ad otium pacemque convertio. *Id. Sull.* 5. 17. Convertit se aliquando ad timorem, numquam ad sapientem. *Id.* 3. *Fam.* 10. 10. Convertere se totum ad alieujus voluntatem potuitque, h. e. obsequi, præstare esse. Adde *eumd.* *Amic.* 25. 93. *Id.* 1. *Orat.* 2. 8. Convertere animum ad ea ipsa artium genera ac circumspicere quam etc. *Liv.* 1. 55. animum ad oegotia urbana. *Id.* 3. 44. animum ad crudelium superbiamque vim. *Id.* 24. 4. Liberare animum et ad publicam curam convertere. *Id.* 26. 40. Convertere animos ad agrum colendum. *Sueton. Cal.* 38. animum ad rapinas. *Id. Domit.* 16. alieum ad corporis curam. — Interdum cum addito, a quo animus avertitur atque in aliam rem intenditur. *Cic.* 1. *Nat. D.* 27. 77. Animos imperitorum ad deorum cultum a vitæ privatitate convertere. h. e. traducere. *Id. Orat.* 40. 138. Animos ab eo, quod agitur, avertere, sepe in hilaritatem risumque convertere. *Id.* 1. *Invent.* 2. 3. Homines a consuetudine subito convertere. *Curt.* 4. 2. 22. Aliquos ab opere ad curam semetipsos luendi convertere. ¶ 6. Quarto (*P.* præced. paragr. 3. sub *loic.*) ponitur etiam de facultate ac vi animi, de studio, consilio etc., quæ aliquo intenduntur. *Cic.* 2. *Orat.* 48. 199. Tum

omnem orationem traduxi et converti in increpandam Cæpionia fugam. *Id.* 2. *Orat.* 60. 245. Risus in judicem conversus. *Id.* 3. *Nat. D.* 31. 78. Convertere rationem in fraudem militiamque. *Id. Sext.* 32. 70. omnem spem melioris status in aliquorum fidem. *Id.* 3. *Off.* 1. 4. omne studium eamque ad hanc scribendi operam. *Id. Pis.* 9. 19. auxilium aliquod ad perniciem alicujus. *D. Brutus* apud *Cic.* 11. *Fam.* 13. 5. Eas copias, quas diu simulatione reipublica comparabant, subito ad patriæ periculum converterunt. *Curt.* 4. 11. 1. Consilia omnia in bellum convertere. *Quintil.* 2. 20. 2. facultatem dicendi ad hominum perniciem. *Tac. Dial. de orat.* 14. ingenium et studium ad causas agendas. *Cl. Lucan.* 2. 629. martem ad aliquos. ¶ 7. Quinto (*P.* præced. paragr. 3. sub *loic.*) de usu, in quo aliquid impendimus; quo sensu convertere aliquid in rem suam, ad suum commodum etc. est trahere ad propriam utilitatem. *Cic. Rose. Am.* 39. 145. Ex eo T. Roscius non paullum nescio quid in rem suam convertit. *Id. ibid.* 38. 112. Si mandatum neglecturus, aut ad tuum — commodum conversurus es. *Cl. eumd.* 1. *Off.* 14. 42. *Ulp. Dig.* 17. 1. 10. Pecuniam ad usus suos convertere. — *Forcellinus* addit etiam itud *Cic.* 3. *Off.* 19. 78. Digitorum percussione hereditates omnium ad se posse convertere. At ibi cum optimis Codicibus et *Orell.* pro convertere præstat legere convertere. ¶ 8. Sexto (*P.* præced. paragr. 3. sub *loic.*) dicitur etiam de his, qui alios in adulationem sui trahunt: quo sensu — a) Ad se vel in se convertere ora, oculos, homines etc. præcipue usurpatur. *Lucret.* 6. 643. Flammæ tempestas Siculùm dominata per agros Finitimis ad se convertit gentibus ora. *Sall. Jug.* 85. Illud intelligo omnium ora in me conversa esse. *Nepos Alcib.* 3. Quare fiebat, ut omnium oculos, quotiescumque in publicum prodisset, ad se converteret. *Liv.* 24. 5. Certamine ac studiis in se animum adolescentis convertit. *Curt.* 3. 11. 24. Omnium oculos animosque in semet converterant capivæ, mater conjuxque *Darii.* *Id.* 8. 4. 24. Omnia oculos in se convertere. *Fellej.* 2. 31. 1. Converterat Pompeji persona totum in se terrarum orbem; et pæne homines major habebatur. *Sueton. Vesp.* 4. Convertere provincias proximas in se. *Flor.* 2. 17. 4. omnium meos in se. — b) Eodem sensu, omissa ad vel in se, usurpatur convertere omnes, hominum oculos, ora, animos, alieum etc. *Horat.* 2. *Ep.* 1. 196. Sive elephas albus vulgi converteret ora. *Liv.* 22. 51. extr. Præcipue convertit omnes substratus Numida mortuo supercubito Romano. *Id.* 26. 29. Convertere oculos hominum. *Id.* 29. 26. animos. *Id.* 45. 20. Rhodiorum civitatem. *Sueton. Cal.* 35. Rex Ptolemæus ingressus spectacula convertit hominum oculos fulgore purpureæ abolis. *Id. Tit.* 5. Homines, quaque iret, convertibat. 2.º) Latori sensu convertere est personæ aut rei statum, conditionem, qualitatem et similia in alio o-mnino vertere, mutare, transformare. ¶ 1. Generatim; et quidem — a) Cum Accus. et præpos. ad; unde clarus patet finis, ad quem res intenditur. *Ter. Andr.* 4. 1. 48. Nisi si id putas — non jam ad salutem posse converti hoc malum. *Cic. Dom.* 40. 105. Istius — pæne omnis oculorum ad cæcitatem mentis est conversa. *Id. Harusp. resp.* 11. 24. Cujus ludi violati, polluti, pæne ad eadem et ad funus conversi sunt. *Nepos Datam.* 6. Quod ad perniciem fuerat cogitatum, id ad salutem (*Datames*) convertit. — b) Cum Accus. et præpos. in; quo intima totius rei mutatio significatur. *Plant. Epid.* 2. 2. 4. Jam ego me convertam in hirudinem. *Ter. Eun.* 3. 5. 40. Deum sese in hominem convertisse. *Horat.* 3. *Od.* 16. 8. Converso in pretium deo. *Cic.* 3. *Nat. D.* 12. 31. Omnia hæc tum intereunt, cum in naturam aliam coconvertuntur. *Id.* 3. *Tusc.* 26. 63. Hecubam putant propter animi acerbitatem —ungi in canem esse conversam. *Id.* 3. *Off.* 20. 82. Convertere se ex homine in bellum. *Virg.* 12. *Æn.* 623. In faciem soror conversa Metisci. *Ovid.* 4. *Met.* 780. Visa Medusa conversus in silicem. *Id.* 11. *ibid.* 209. In freid formam terras convertere. — Similiter *Plant. Pen.* 5. 5. 42. Quod per jorum dixi, in serium convertit. *Cic. Flacc.* 29. 70. Quod crimen esse voluisti, id totum vides in laudem esse conversum. *Id. Amic.* 21. 78. Cavendum est, ne in graves inimicitias convertant se amicitia. *Id. Topic.* 21. 82. Eloquentia commutatione aliqua convertitur in infaniam. *Id. Rabir. Post.* 11. 29. Fortunam in culpam convertere. *Id.* 7. *Ferr.* 44. 115. Clementiam mansuetudinemque nostri imperii

totam in crudelitatem inhumanitatemque esse conversam. *Id.* 16. *Fam.* 11. 1. In quartanam conversa vis est morbi. *Seneca* 2. *Benef.* 13. Convertere beneficium in injuriam. *Quintil.* 6. 3. 47. Conversa in maledictum fere ambiguitas. *Sueton. Claud.* 13. Le-giones in penitentiam religione conversæ. *Lucan.* 4. 267. Timor conversus in iram. *Plin.* 8. *Ep.* 23. Tot opes, tot gaudia dies unus in diversa convertit. — c) Absolute, ita ut ex ipso orationis contextu inferendum sit, in bonum an in malum res conversa sit. *Cic.* 8. *Att.* 13. 2. Et vide quam conversa res est. Illud, quo antea confidebant, metuunt; hunc amant, quem timebant. *Lucret.* 1. 678. mutatoque ordine mutant Naturam res et convertunt corpora sese. Adde *eumd.* 2. 1005. et 4. 441. *Cæs.* 1. B. G. 41. Hac oratione habita, ntrum in modum conversæ sunt omnium mentes. *Id.* 1. B. C. 76. Terror oblatas, nova religio mentes militum convertit. *Nepos Att.* 10. Conversa subito fortuna est. — Similiter *Cic. Orat.* 5. 20. Oratores vehementes, varii, copiosi, ad per-movendos et coconvertendos animos instructi et parati. *Cl. Sall. Jug.* 29. Animos avaritiâ conversus est. et *Tac.* 1. *Hist.* 85. Conversi animum vultumque. *Cic. Flacc.* 38. 94. Non putant satis conversam rempublicam, nisi etc. h. e. perturbatam. *Horat. Epod.* 5. 88. Convertere humanam vicem. *Quintil.* 7. 2. 15. ordi-ocem atqueum. — Et *Part. Conversus* apud *Virg.* 5. *Æn.* 466. Non vires alias conversæque nomina sentis? h. e. in contrarium mutata, adversa. *Horat. A. P.* 166. Conversis studiis aetas animusque virilis etc. Adde *eumd.* 1. *Ep.* 17. 26. cuius verba superius retollimus sub A. 1.º a. — Denique apud Christianos Scriptores converti dicitur, qui a malis in bonos mores mutatur. *P. Salviani* l. c. in CONVERSIO II. 4. ¶ 2. Specialim est ex una in aliam linguam vertere, interpretari. *Cic. Opt. gen. Orat.* 5. 14. Converti enim ex Atticis duorum eloquentissimorum nobilissimas orationes — nec converti ut interpretes, sed ut orator. *Id.* 1. *Fin.* 2. 6. Quæ non sunt conversa de Græcis. *Id. Opt. gen. Orat.* 6. 18. Orationes e Græco conversæ. *Id.* 3. *Tusc.* 14. 29. Convertere aliqua in Latium. *Id.* 2. *Off.* 24. 87. librum e Græco in Latium. — Et absolute. *Id.* 2. *Nat. D.* 41. 104. Arati rarmha a te admodum adolescentulo conversa ita me delectant etc. Adde *eumd.* 1. *Fin.* 2. 5. ¶ 3. Item specialim de orationis figura. *Cic. Partit. orat.* 7. 23. Reliquum est, ut diras de conversa oratione atque mutata. *Id. ibid.* § 24. Eloquenti exercitatio maxime in hoc toto convertendi genere versatur. B) Neutorum mora convertere occurrit pro converti; et quidem 1.º) Stricto sensu. I) Proprie est retro vertere, reverti. *Lucret.* 4. 334. Inde retro rursum redit et convertit endem. *Lachmann.* ex conjectura convertitur legit. *Sall. Jug.* 20. Deinde cum omni multitudine in regnum suum convertit. *Id. ibid.* 101. Dein Numida — clam cum paucis ad pedites convertit. *Sil. It.* 9. 645. convertit Varro, manique Cornipedem indertens etc. *Gell.* 1. 26. Convertit ad me, qui in interrogaveram. II.) Translate. *Plant. Stich.* 3. 1. 18. Sine advocatis — in amicitiam atque in gratiam convertimus. *Cic. Plane.* 20. 50. Non dubito, quin omnis ad te conversura fuerit multitudo. *Cl. Arustian. Mess.* p. 221. ed. *Lindem.* *Cæs.* 5. B. G. 49. Omneque ad eum multitudinem convertisse. *Tac.* 8. *Ann.* 55. Ceteri ad sapientiora convertere. 2.º) Latori sensu ponitur pro mutari. *Cic. Brut.* 37. 141. Sed hoc vitium huic uni in bonum convertebat. Adde *eumd.* 3. *Orat.* 29. 114. *Id. Fat.* 7. 14. Quia sunt immutabilia, nec in falsum e vero præterita possunt convertere. Adde *eumd.* *ibid.* 9. 17. et 16. 37. *Sall. Cat.* 52. Ne ista vobis mansuetudo et misericordia — in miseriam coconvertet. *Id. ibid.* 6. Ubi regium imperium in superbiam dominationemque convertit. *Perique alii leg.* se convertit. *Fronto ad Antonin.* *Aug.* 2. *Ep.* 2. (edente iterum Romæ A. Mai.). Spes in rem convertit h. e. conversa est. *Id. de fer. Als.* 3. p. 214. Et somnia plerumque ad verum convertant. Adde *Auson. epigr.* 1. 68. CONVERTOR, teris, ti, deponendis forma pro convertito, ut et Non. p. 480. 20. *Mert.* adnotavit, legabatur apud *Plant. Amph.* 1. 1. 83. Sed fugam in se tamen nemo convertitur. *Recentiores tamen*, ut *Holtze* et *Fleckelsen alii legunt.* CONVESCOR, vesceris, vesci, dep. 3. (cum et vescor). *Part. Convescens.* — Convescor est simul

cum alio vescor. *Fulgat. interpr. Act. 1. 4.* Et convescens præcepit eis ab Ierosolymis se discederent. Adde *Augustin. Ep. 18. ante med. seu sect. 11.*

CONVESTIO, is, ivi, ritum, ire, a. 4. (cum et vestio). Part. *Convestitus* II. — Convestio est idem fere quod vestio.

I.) Proprie. *Erasmus* apud *Macrob. 6. Saturn. 2.* Neque terram injicere, neque omento convestire mihi corpora licuit. *Al. pro omento leg. cuncta.*

II.) Translate. *Vetus Poeta* apud *Cic. 1. Tusc. 28. 60.* herbas prata convestierit. *paragoge, Lucilius* apud *Non. p. 21. 2. Merc.* Cernuus extemplo herbas convestit honestas. *Cic. 3. ad Q. jr. 1. 2. § 5.* Topiarum laudavi: ita omnia convestivit bederâ. *Id. Dom. 38. 101.* Domus convestita duobus lucia. *h. e. confecta, circumdata. Lucret. 2. 146.* Quam subito solet sol ortus tempore tali Convestire sua perfundens omnia luce.

CONVESTITUS, a, um, *V.* voc. præced.

CONVETERANUS, i, m. 2. socius miles veteranus. *Imp. Gordian. Cod. 5. 65. 2.* Placuit, veteranos conveterani filiorum tutelam administrare. *Inscript. apud Gruter. 524. 7.* quæ est apud *Orell. 3580.* Inter ceteros CONVETERANOS AVOS REVOCATOS. Adde *Imp. Constant. Cod. 12. 47. 1. et Cod. Theod. 7. 20. 2. § 1.*

CONVEXATUS, a, um, *V.* CONVEXO.

CONVEXIO, òis, f. 3. inclinatio, convexitas, concavitas. *Gell. 14. 1.* Nam quanta partium circulatorumque celli ex divergentia et convexionibus mundi varietas sit, etc. *Arnob. 4. 5.* Quidquid teres est, atque ex omni parte rotunditatis solidæ convexione conclusum, nullum habet initium, nullum finem. Adde *eumd. 1. 55.*

CONVEXITAS, aïs, f. 3. curvatura, inclinatio, convexio, concavitas. *Plin. 18. Hist. nat. 25. 37. (217).* Convexitas circuli et ibid. § (210). mundi. *Id. ibid. 29. 60. (283).* terræ. *Id. 2. ibid. 64. 64. (160).* In cælo cava in se convexitas vergit, et cardini suo, hoc est terræ, undique incumbit. — Et absolute pro concavitate. *Id. 6. ibid. 32. 37. (202).* Insula vocatur insularis a convexitate.

CONVEXO, as, avi, ñtum, are, a. 1. (cum et vexo). Part. *Convexatus*. — Convexo est idem quod vexo. *Alejus Capito* apud *Gell. 10. 6.* Quæ (multitudo) mea male nunc miseram convexavit. *Feget. 5. Veterin. 64. 3. Schneid.* Cursu nimio — convexata illa. *Schneid. leg. cum vexata. Id. 5. ibid. 17. 6.* Uterius animal non convexabilis. Adde *eumd. 4. ibid. 25. 1.*

CONVEXUS, a, um, adject. (convexo) ex omni parte declinatus, qualis est natura cæli ex omni parte ad terram versus declinati, ut *Paul. Diac. p. 56. 18.* *Müll. defant;* quocumq. *Id. Isid. 3. Orig. 38. et 13. ibid. 5. 6.* Is proprie dicitur exterior pars semicirculi, seu arcus, aut fornicis: nam interior concava appellatur. Etymologi a vexo derivant, quod supra concavum quodammodo vehatur (*V.* tamen *Döderlein*, qui *Latæin. Synonym. vol. 6. p. 80.* recte dedit a convoheo); alii respo convexum est, quod curvatur tam inferne, quam superne, et dicitur ad circuli modum; distinguunt a deverso, quod inclinat in unam tantum partem; a conveo, quod capax est et continere aliquid potest, itaque — a) Convexum est, quod curvatur superne. *Ovid. 1. Met. 26. et Poeta apud Isid. 3. Orig. 38.* Convexum cælum. *V. Convexum* in fin. hujus voc. *Virg. 4. Ecl. 50.* Aspicte convexo autantem pendere mundum. *Plin. 2. Hist. nat. 2. 2. (6).* Mundus convexus, mediusque, quocumque cernatur. *Id. 32. ibid. 4. 14. (39).* Latitudo testudinibus in dorso pectori similis, nec convexo curvata calyce. *Id. 11. ibid. 37. 45. (125).* Convexa cornua. *h. e. curvata in morem fornicis, mucronibus eorum inlyceum spectantibus. Aratea Cic. 2. Nat. D. 44. 112.* Fides (*h. e. sidus*) leviter posita et convexa. *Plin. 25. Hist. nat. 10. 77. (124).* Folia convexa in terram. *Ovid. 6. Met. 697.* Convexa foramina terræ. *h. e. concava. Id. 4. Pont. 9. 129.* Inter convexa locari sidera. *h. e. inter sidera in cæli convexo iñtra. — Similiter apud Claudian. VI. cons. Honor. 614.* Convexum vulgus gradibus Clrei. *h. e. sedes in curvis gradibus. Al. leg. convexum vel conulrum. — Et Agoræ Gell. 17. 20.* Elysijsque crebrum et coruscum et convexum, brevisque et rotundis numeris cum quadam æquabili circumactione plevinctam. *h. e. undique Incumbens ut urgens rem propositam. Al. leg. convexum. — b) Convexum est etiam, quod curvatur inferne. Plin. 12. Hist. nat.*

23. 49. (107). Discessimus a terris oceanum spectantibus ad convexas in nostra maria. *h. e. quæ in nostra maria curvo flexu spectant. Ovid. 13. Met. 911.* Vertex convexus ad æquora. *Id. 14. ibid. 154.* Convexum iter. *h. e. active, arduum, quale est, quo ad convexa montium juga descenditur. Plin. 4. Hist. nat. 8. 15. (31).* Leniter convexa juga. *h. e. cacumini leni clivo descendenda. Id. 5. ibid. 5. 5. (38).* Vallis repente convexa. — *NB.* Videtur etiam esse pro convectus in illo *Virg. 3. Æn. 543.* Aleto cæli convexa per auras. *Servius* tamen aliter explicat: aliter etiam *Probus, Asper, Donatus* apud *eumd. ibid. V. Heynius* cooficit legendum cælique everta per auras. — Hinc

Convexum, i, a. 2. absolute, substantivorum more usurpatur — a) De eo, quod curvatur superne. — In singulari numero. *Virg. 1. Æn. 314.* Classem in convexo nemorum sub rupe cavata Arboribus clausam circum atque horrentibus umbris Occulit. — Sæpius in plurali numero. *Id. 4. ibid. 431.* tædet cæli convexa tueri. Sic *6. ibid. 640.* de Averno. talis sese halitus atris Fœcibus effundens, supra ad convexa ferebat. *Claudian. cons. Prob. et Olybr. 242. 1. in Rufin. 367. et 2. in eumd. 454.* convexa absolute pro cælo posuit. *Id. Cons. Stilich. 3. 190.* Convexa theatri. *V.* superius **CONVEXUS** sub a. in fin. — b) Item de eo, quod curvatur inferne. *Virg. 1. Æn. 610.* dum montibus umbræ Lustrabant convexa. *Justin. 2. 10.* Convexa vallium æquare.

CONVEXUS (us, m. 4.), *περιέπεια. Gloss. vet.* **CONVIBRO**, as, avi, ñtum, are, 1. (cum et vibro). Part. *Convibrans* sub A. — Convibro est quod vibro, concutit; et occurrit

A) Absolute, actorum more. *Fetus Poeta* apud *Festum p. 206. 11. Müll.* Exsultit, quasi petuleus quidam, pedibus convibravit. *h. e. se vibravit, se pruripit. Capell. 1. p. 17.* Qui confestim imperio Jovis convocati, in solam cælitum convibrantibus venere sideribus.

B) Active. *Apul. Florid. 2. n. 12. de prittaco.* Dum facile os, uti conformetur; quam tenera lingua, uti convibratur. *Ammian. 17. 7. 15. de terræ motu.* Venti eruptiones nullas reperientes, eas partes soll convibrant, quas subreperierat.

CONVICANUS, i, m. 2. qui est ejusdem vici, idem ac convicanus. *Cassiod. 1. Hist. Eccl. 11. ante med.* Antonius monachorum maximus, puer relicti orphanus, paternis donavit agros convicanis suis.

CONVICANUS, i, m. 2. qui est ejusdem vici, idem ac vicanus. *Inscript. apud Marin. Frat. Aru. p. 436.* quæ est apud *Orell. 3558.* HERENDES AMICO ET CONVICANO BENEDICTI FRATERVNT. Alia apud *Spon. in Hist. de Genev. T. 2. p. 376.* quæ est apud *Orell. 259.* OFFICIO INTER CONVICANOS SYOS FVNGTVA. *Imp. Honor. et Theodos. Cod. Theod. 11. 24. 6. § 1.* Exceptis convicanis. *V.* et voc. præced.

CONVICARIUS, is, m. 2. qui simul cum alio servus vicarius est, vel qui cum alio vicem gerit alioquin. *Inscript. apud Murat. 712. 7.* PONTIVS HIC PABITER AYA CONVICARIVS OSSA HIC CVM LARVINO JYSSIT HYMANDA SYA. Secunda syllaba nimis illecebre produclitur. Alii putant esse a con et vicus, et idem significare ac convicanus, quod minime admittendum: dicendum potius, sculptum fuisse convicanus, nam reperitur etiam vicaneus. *V. VICANUS* et **CONVICANEUS**.

CONVICIATOR, òis, m. 3. qui convicium dicit, vel facit. *Cic. Muren. 6. 13.* Maledictum est, si vere obijciat, vehementius accusatoris; sin falso, maledicti conviciatoris. Adde *Pseudo-Cic. in Sall. resp. 1. 1.; Senec. 3. Ira 24.; et Sueton. Tib. 11.*

CONVICIOLUM, i, n. 2. deminut. a convicium, parvum convicium. *Lamprid. Alex. Sep. 28.* Antiochenes laceraverant eum conviciolis.

CONVICIOR, aris, ñtus sum, arî, dep. 1. Scribitur et convior, sed minus recte: *V. CONVICIUM*. — Part. *Convicians* I. et *Conviciatus* I. et II. — Convicior est convicium facio, contumeliis peto (*Id. dir. parale ingiuriare, stiltaneggiare, oltraggiare;* *Fr. injurier, insultar, railter;* *Hisp. injuriar, insultar;* *Germ. Schmährede führen, Vorwürfe machen, schmähen, lästern;* *Angl. to rail at, taunt, reproach, revile*).

I.) Proprie occurrit — a) Absolute. *Varro 2. R. R. 5. 1.* Cum allus eum salutasset, allus conviciatus esset, qui tam tæro venisset ad constitutum. Adde *Liv. 42. 41.; et Quintil. 6. 3. 78.* *Sueton. Tib.*

53. *Convicianti oculum verberibus excussit. Adde Apul. Florid. 2. n. 12.; et Cod. 2. 6. 6. — b) Cum Dativo personæ, quam quis contumeliis petat. Quintil. 3. 8. 69.* Contra sententibus inhumane conviciantur. Adde *eumd. 5. 13. 40.; Paul. 5. Sentent. 35. 3. et Dig. 49. 1. 8.*

II.) Translate, et quidem passive Part. præter. pass. *Conviciatus* pro simul vexatus est apud *Cæsar. Aurel. 1. Tard. 4. post med. (Epileptici)* sternutamento conviciati.

CONVICIUM, ii, o. 2. (a cum et vox, quasi convocium). Sunt qui scribant convitiium, derivantque aut a vito, aut a vitium: sed neque scriptura, neque etymon probabile est. Vero est enim similis esse a voce, ut dictum est, oco a viciis: utrumque tamen approbat *Paul. Diac. p. 41. 20. Müll.*; sed primum confirmant *Ulpian. et Labeo Dig. 47. 10. 15. § 4.* Nam quæ scribit *Nonius p. 64. 3. Merc.* corrupta esse videntur. Non desunt tamen qui et convitiium ingerant, sed alia significatione. Nam sicut cum una ædium pars corrupta erat, vitium facere dicebatur; ita si pictus ruinam minaretur, convitiium dictum est. Hoc perperam adstruere conatus est *Scaliger. in not. ad Sever. Ætn. 302. ex Inscript. apud Gruter. 107. 1.* quam vide la **COMPTUM**. — Itaque conviciium, quasi convocium, proprie est inordinatus clamor, voces multorum inter se collisæ (*Id. grido di molte voci;* *Fr. grand bruit de voix, tapage, vacarme;* *Hisp. ruido fuerte, tumulto, alboroto;* *Germ. das Erheben der Stimme mehrerer Personen mit und durch-einander;* *Angl. a noise arising from many sounds at once, a loud noise*). Usurpatur

¶ 1. Generatim ac stricto sensu pro vocibus multorum inter se collisæ, sive inordinato clamore. — a) De hominibus. *Plaut. Bacch. 4. 8. 32.* Vls tibi ducentos nummos jam promittit, ut ne clamorem hic facias nen convicium? *Ter. Adelph. 2. 1. 28.* Aule ædes non fecisse erit melius hic convicium. *Cic. Arch. 6. 12.* Locus, ubi et animus ex hoc forensi strepitu reficiatur, et aures convicio defessæ conquiescant. *Id. Sert. 55. 118.* Is, qui antea eulorum convicio contiones celebrare suas solebat, eulorum ipsorum vocibus ejlecebatur. *Id. 7. Ferr. 11. 28.* Erant autem convivia non illo silentio etc., sed cum maximo clamore atque convicio. Adde *eumd. apud Aquil. Rom. p. 144.* — Proverbium est apud *Capitolin. Ver. 5. Septem conviciium, novem vero conviciium:* quod ubi plures mensæ uni accumbunt, et vino calet, confusus et inordinatæ voces non audiri non possunt, neque illis instat sermo, quo graves honestique viri oblectari solent. *Auson. Ephem. de loco v. 5.* Sex enim convicium cum rege justum: si super, eoviciium est. — b) De brutis animalibus. *Colum. 10. R. R. 12.* querula convicia ranæ. *Phædr. 1. 6. 5.* Clamorem ranæ sustulere ad sidera. Convicio permotus querit Jupiter etc. *Id. 3. 18. 3.* Convivium acerbum facere. — c) Figurate de avibus. *Ovid. 5. Met. 676.* per brachia mæta levata Aere pendebant, nemorum convicia, piceæ. *U. Plaut. Merc. prol. 59.* ejus verba *V. infra* sub 5. ¶ 2. Speciatim usurpat de vocibus multorum aliquid lauprobantium. *Cic. 1. Fam. 5. v. § 1.* Postquam Pompejus apud populum — cum pro Milone diceret, clamore convicioque jactatus est. *Id. 2. Att. 18. 1.* Fugium clamore et conviciis et sibilis consecantur. *Id. 10. Fam. 16. 1.* Cum ei magnum convicium fieret cuncto a senatu. *Id. Pis. 26. 63.* Os tuum ferreum senatus convicio verberari noluit. *Id. 4. Acad. (2. pr.) 40. 125.* Urgebor jam amulum vestrum convicio. *Id. Rosc. com. 11. 30.* Non modo sibilis, sed etiam convicio explodi. *Cæs. 1. B. C. 2.* Marcellus perterritus conviciis a sua sententia discessit. ¶ 3. Item speciatim, quia proba et contumeliæ clamore sæpe et contentione adbibita ingeri solent, hinc frequentissime convicium pro contumelia scriptum, sive a pluribus, sive ab uno fat. *Cic. Cæl. 3. 6.* Maledictum nihil habet propositi præter contumeliæ, quæ si petulantius jactatur, convicium; si facilius, urbanitas vocatur. — a) Sæpe in malam partem occurrit, et tunc convicium non caret contumelia. *Cic. 1. Att. 14. 3.* Hic tibi Rostra Cato advolat, convicium Ploni consuli iurificum facit; si id est convicium, vox plena gravitas, plena auctoritas, plena denique saluta. — Hac significatione jungitur pluribus Verbis, quorum præcipua, servato literarum ordine, exhibentur. *Quintil. 7. 2. 34.* abstinere ante actæ vltæ convicio. *Ovid. 14. Met. 522.* addere abrensis con-

vicia rustica dictis. *Id.* 6. *ibid.* 210. adicere dicitur convicia facto. *Cic. Mur.* 6. 13. arripere ex scurrarum aliquo convicio maledictum. *Id.* 3. *Off.* 21. 83. avellere aliquem aliquo convicio ab errore. *Liv.* 3. 48. compertum aliquid habere ex convicio alicujus. *Cæs.* 1. *R. C.* 2. corripit convicio alicujus. *Plaut. Asin.* 5. 2. 49. dicere alicui convicium. *Ovid. Remed. am.* 507. dicere convicia post. *Cic. 2. Nat. D.* 7. 20. diluere reprehensoris convicia. *Plaut. Merc.* 2. 1. 11.; *Cic. Cluent.* 27. 74. et 16. *Att.* 8. 2.; *Ovid.* 2. *Pont.* 6. 7.; *Seneca Consol. ad Marc.* 10.; et *Quintil.* 6. 3. 78. facere alicui. *Quintil.* 6. 2. 14. ferre convicium alicuius. *Ovid.* 13. *Met.* 306. fundere in aliquem stolidæ convicia linguæ. *Sueton. Tib.* 11. et *Ner.* 35. lacessere aliquem conviciis. Adde *Gell.* 9. 2. *Horat.* 1. *Sat.* 5. 11. iugere convicia alicui. *Ovid.* 5. *Met.* 664. jecere convicia. *Quintil.* 4. 2. 27. occurrere conviciis. *Dig.* 1. 12. 1. § 10. et 37. 14. 1. pati convicia ab aliquo. *Plin.* 33. *Hist. nat.* 1. 3. (6). proscindere aliquem conviciis. *Sueton. Aug.* 13. proscindere aliquem convicio. *Dig.* 3. 3. 25. purgare convicium. *Horat.* 1. *Sat.* 7. 29. regere convicia. *Cic. Dom.* 1. 3. respondere convicio alicuius. *Id. Quinct.* 19. 82. sustinere quotidianum convicium scurræ. *Tac.* 3. *Hist.* 10. transire a conviciis ac probris ad tela et manus. — b) Aliquando significat unius vociferationem conjunctam cum acri reprehensione, et improbatione, sine contumelia tamen. *Cic.* 2. *ad Q. fr.* 11. 1. Epistolam hanc convicio efflagrantur cœdillul tul. h. e. urgenti et quasi clamorosa petitione. *Eliam Quintil.* in *epist. ad Thyrphon.* hac phrasæ usus est. *Cic.* 12. *Fam.* 25. 2. Justissimum honestissimumque convicium meum. *Id. Cluent.* 27. 74. Quotiens tribus plebis convicium C. Junio judicii questionis martem fecit, ut ne sine Staleno in consilium iretur. *Plin.* 6. *Ep.* 12. *Eliam* atque etiam rogo, ut mihi semper eadem simplicitate, quoties cessare videbor, convicium facias. Quod et ego intelligam a summo amore proficisci, etc. *Tac. Agric.* 22. Acerbior lo conviciis narrabat. — c) Pro jocoso dicto occurrit apud *Marial.* 7. 8. de triumpho *Domitiani.* Festa coronatus ludet convicia milia, inter laurigeros cum comes ibi equos. ¶ 4. Item speciatim de loquacibus interdum occurrit pro animadversione, exprobratione. *Cic. Orat.* 48. 160. Cum convicio aurium extorla mihi veritas esset. *Q. Cic.* apud *Cic.* 16. *Fam.* 26. 1. Verberavi te cogitationis tacto duntaxat convicio. ¶ 5. Denique per metonymiam eleganter a *Plauto Merc. prol.* 59. dicitur convicium filius nequam, si dedecus ac probrum familiarie est.

CONVICATIO, ōnis, f. 3. a convincere, significat actum convincendi, demonstrationem certam. *Augustin.* 13. *Trinit.* 1. Diciturque sit, eam esse convictionem rerum, quæ non videtur.

CONVICATIO, ōnis, f. 3. a convicio, est actus convincendi, convictus, consuetudo. *Cic. filius ad Tiron.* apud *Cic.* 16. *Fam.* 21. 4. Cujus cum frugi severaque est vita, tum etiam jucundissima convicitio. Est qui legit conjunctio, sed perperam. *Cic.* 1. *ad Q. fr.* 1. 4. § 12. Quos vero aut ex domesticis convictionibus, aut ex necessariis apparitionibus tecum esse voluisti, etc. Ita legit *Orell.*; alii conjunctionibus, alii aliter.

CONVICATIVUS, a, non, adject. (cum et vincere) qui convincit. *Priscian. Præfatio Rhet.* p. 1331. *Putsch.* Quam (narrationem) variis proferre modis solemus; per rectum, per inclinatum, per convictivum, per dissolutum, per comparativum. — Convictiva autem figura est, qua arguentes utimur, ut: Quid enim? non fecit Medea malum? non amavit quidem Iasonem? prodidit aureum velut? etc. — Rectum quidem historice convenit; inclinatum vero magis certaminibus rhetoricis; convictivum quoque ad arguendum accommodatius. *Krehl.* ubique convictivus legit; *Putsch.* vero perperam conjunctivus: cf. *Furlanetto* in suis MSS. convictivus legendum esse putat, quod tamen analogie repugnat.

CONVICTOR, ōris, m. 3. quotidianus conviva, et ipse nobiscum vivit familiariter. *Cic. filius apud Cic.* 16. *Fam.* 21. 5. Utor familiaribus et quotidianis convictoribus, quos etc. *Horat.* 1. *Sat.* 4. 96. Me Capitolinus convictore usus amiceque A puero est. *Id.* 1. *ibid.* 6. 47. Convictorem esse alium. *Seneca Ep.* 7. Convictor delicatus paulatim enervat et emollit. Adde *Ovid.* 4. *Pont.* 3. 15.; et *Sueton. Tib.* 36. *Inscript.* apud *Maff. Mus. Fer.* 352. 10., quæ est

apud *Orell.* 4073. LOCVS SERVILTYRAS CONVICTORYVM QVI VNA REVLQ VESCI SOLENT.

CONVICTRIX, tris, f. 3. quæ convicit. Pro conjugio legi videtur in quadam *Inscript.* apud *Gruter.* 795. 8., quæ tamen neque optime est notæ, et convic. vivæ p. lantummodo exhibet. V. *Marini Frat. Arv.* p. 614. col. 1. not. 47.

CONVICUS, a, non, V. CONVINCIO.

CONVICUS, us, m. 4. (convivus) actus convivendi, consuetudo, contubernium. ¶ 1. Generatim ac stricto sensu. *Cic.* 3. *Off.* 5. 21. Tollit convivium humanum et societatem. *Luccejus* apud *Cic.* 5. *Fam.* 14. 5. Ad convivium nostrum redeas et consuetudinem. *Nepos Att.* 8. Io convictu aliquem principem habere. *Ovid.* 1. *Trist.* 8. 29. Convictu victum esse alicui. *Id.* 2. *Pont.* 10. 8. Exderit tantum ne tibi cura mei, Quam tu vel longis debes conviciibus sevl. *Seneca Consol. ad Helv.* 15. Loca gratulationum et convivium. ¶ 2. Speciatim. — a) Convictus dicitur consuetudo aliquem mensæ fere quotidie adhibendi. *Colum.* 1. *R. R.* 8. 5. Eidem actori præcipiendum est, ne convictum rum domestico, multoque minus cum extero habeat. Nonnumquam tamco eum, quem assidue sedulum et fortem — cognoverit, honoris causa mensæ suæ die festo dignetur adhibere. Adde *eund.* 11. *ibid.* 1. 13. — Hinc generatim ponitur pro convivio. *Fellej.* 2. 33. 4. Conviciibus et apparatus luxuria primū auctorem esse. *Plin.* 14. *Hist. nat.* 14. 16. (95). Ut singulae portiones in convictu darentur. Adde *Quintil.* 6. 3. 27. *Tac.* 14. *Ann.* 4. Tractat in longum convictu. *Id.* 13. *ibid.* 14. Convictus sobrii, aut temulentii. *Inscript.* apud *Orell.* 643. CONVICTVS ESSE ABSTINERE. Adde *Cels.* 1. 1., ubi tamen *Targa* reposuit *convivium*.

CONVICIBILIS, e, adject. aptus ad convincendum. *Cassiod. Rhet.* p. 566. Convicibile est quod evidenti ratione convincit. *Al. leg.* convincitur. *Isid.* 2. *Orig.* 9. Eothymenalis membra sunt quinque: primum convincibile, etc.

CONVINCIO, vincts, vcti, victum, vincere, a. 3. (cum et vinco). *Parl. Convictus* in omnibus paragr. — Convincio est evicere, coarguo, manifesto ostendo verum esse quod ipse assero, ita ut adversarius oibit habeat, quod reponat amplius (It. *vincere*; Fr. *convaincre*; Hisp. *convencer*; Germ. *überführen*; Angl. *to convict, convince*). Usurpatur ¶ 1. Cum Accusat. personæ, et convinco est ita vincto aliquem rationibus et argumentis, ut manifesta res fiat, et nullus responsioni sit locus, sive id pro tribunali, sive privatim fiat; et occurrit — 1.) Absolute, seu cum Accus. personæ tantum. *Plaut. Amph.* 2. 2. 147. Age aspice huc sis nunc jam tu, qui quæ facta infitiare, quem ego jam hic convincam palam. *Cic. Sull.* 25. 71. Majus si causa non manifestissimis rebus teneretur, tamen eum mores ipsius ac vita convincerent. *Id. Flacc.* 17. 41. Reprehensus, convictus, fractusque discessit. *Id. Acad.* (2. pr.) 11. 34. Convictus ac vi veritatis coactus. *At Madvig et Orell. leg.* Convictio veritatis coactus. *Quintil.* 5. 12. 3. Non est tam grave argumentum, si fateatur, quam si convicitur. *Dig.* 48. 14. 1. § 2. Qua lege damnatus, si alium convicerit, in integrum restituitur. — Et cum addito Ablativo modi. *Cic.* 5. *Ferr.* 72. 159. Convictio litterarum auctoritate, testibus publicans. *Id.* 2. *Phil.* 4. 8. Si negem, quo me teste convinces? *Id. ibid.* Convincere aliquem chirographo. *Id.* 2. *Cat.* 6. 13. Conscientia convictus. *Liv.* 26. 12. Veris convictus. *Cod. Theod.* 11. 36. 7. Convictus argumento. — Hoc pertinet et illud *Paul.* 5. *Sentent.* 16. § 13. Convictus reus. — 2.) Addita re, cujus quis convincitur; et quidem — a) Per Genitivum. *Cic.* 2. *Phil.* 4. 9. Teque in isto ipso convinco non iohumilitatis solum, sed etiam amentia. *Id. Anic.* 17. 64. Tamen hæc duo levitatis et infirmitatis pterores conviciot. *Id. Sull.* 15. 44. Summa negligentia alicuius iudicio convinci. *Id. post red. ad Quir.* 1. 1. Eius devotionis me esse convictum iudicio deorum, testimonio senatus maxime laetor. h. e. manifesto voti reus esse. *Vel. Scholiast.* edit. ab A. Maio in *Class. Auct. T.* 2. p. 43. Viti convictos alicuius eos, qui ad effectum perveniant eorum, quæ sibi evenire semper optaverint. *Rursus Cic.* 7. *Ferr.* 53. 139. Convicti maleficii servi. *Sueton. Cæs.* 43. Convincere aliquem repetundarum. *Id. Tib.* 1. aliquem latronum, credis *Arnob.* 3. 1. aliquem erroris. — b) Per Ablat. sine præpos. *Cic.* 3. *Ferr.* 9. 26. Manifestis et tantis criminibus convinci. *Id. Flacc.* 39. 98. Multis avari-

tiae criminibus testimonisque convictus. *Id. Quinct.* 15. 49. Turpi iudicio convictus. *Sueton. Ner.* 37. scelerare. — c) Per Ablativum et præpos. de. *Plaut. Truc.* 2. 6. 5. Qui convicti et coedemati falsis de pugnis sient. h. e. quod falsas pugnas faciaverint. — d) Per Ablativum et præpos. in. *Cic.* 6. *Ferr.* 47. 104. Omnibus lo rebus coarguitur a me, convincitur a testibus, urgetur confessione sua. *Id.* 2. *Invent.* 10. 32. Convinci in pari peccato. *Id. Sull.* 39. 83. In aliquo scelere. *Sueton. Tit.* 9. Convicti in affectatione imperii. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 3. 3. (12). Convictus in homicidio. *Gell.* 14. 2. In mendaciis. — e) Per Accus. et Infinitum, vel per Infinitum tantum. *Sall. Cat.* 52. Cum — li indicio T. Volturcii et legatorum Allobrogum convicti confessique sint, eadem, incendia, atque se fonda atque crudelia facinora — paravisse etc. *Liv.* 45. 10. Qui pro Perseo adversus Romanos dilisse quid aut fecisse convincerentur. *Curt.* 9. 8. 9. Multaque avare ac superba fecissa convictum interdei jussit. Adde *Sueton. Cal.* 40. et *Vesp.* 4.; *Tac.* 4. *Ann.* 31.; *Cajum 1. Instit.* 13.; et *Dig.* 25. 5. 3. § 5. et alibi. ¶ 2. Cum Accusativo rei, convincere aliquid est evicere, manifesto demonstrare, sive pro tribunali, sive privatim; et de prave factis fere dicitur. Occurrit — a) Cum Accus. rei tantum. *Cic. Quinct.* 25. 70. Volo inaudtum facinus ipsius, qui id comisit, voce convinci. *Id.* 1. *Tusc.* 6. 21. Aut quid negotii est, hæc postarum et pictorum portenta convincere? *Id. Flacc.* 32. 79. Milito, quod possessa (prædia) per vim; mitto, quod convicti ab Apollonidensibus. *Lucr.* 4. 495. ideoque necesse est, Non possint alios alii convincere sensus. *Cæs.* 1. *B. G.* 40. Aut malo re gesta fortunam defuisse, aut alio facinore comperito avariam esse convictam. *Cod.* 9. 8. 19. Facinore etiam agitata questione convicto. — Porro jungitur aliis quoque Substantivis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Quintil.* 12. 1. 10. amentiam alicuius convincere. *Cic. Cluent.* 3. 7. causa ipsa opinione hominum laetia prope convicta atque damosa. *Id. Dom.* 57. 145. devoto capitis convicta atque commissa. *V. superius* sub 1. 2.º a. *Id.* 2. *Nat. D.* 1. 3. erroribus Epicuri convictis. *Quintil.* 5. 7. 18. factum convincere. *Cic.* 1. *Nat. D.* 32. 91. falsa. *Lucr.* 3. 526. falsum acdipid relulato. *Id.* 4. 764. falsum veris rebus. *Ovid.* 13. *Met.* 58. furor convictus. h. e. manifesto deprehensus. *Cic. Tim.* 3. 6. oratio, quæ neque redarguit, neque convinci potest. h. e. falsa demonstrat. *Id. Partit. orat.* 33. 116. peccola argumentis convincere. *Id.* 2. *Ferr.* 4. 10. vita tolli viliis flagitiisque convicta. *Id.* 3. *Fyn.* 1. 1. voluptas superiore libro convicta. — b) Cum Accus. et Infinito. *Ter. Heaut.* 5. 3. 15. Quid? metuis, ne non cum vellis convincas esse illum tuum? Adde *eund.* *ibid.* v. 18. *Cic.* 3. *Nat. D.* 17. 44. Sed ut Stoicos nihil de diis expliare convinceret. *Id.* 1. *Orat.* 10. 42. Nihil te de hominum moribus, nihil de ratione vitæ didicisse, nihil scire, convincerent. *Id. Parad.* 5. 2. § 41. Cum eum ne liberum quidem esse, ratio et veritas ipsa convincat. Adde *Quintil.* 2. 15. 14. et 12. 1. 41.

CONVICIO, ōnis, f. 3. (cum e vlocire) Ita placet *Quintilianum* appellare eas, quæ Grammatici conjunctiones appellant, 1. 4. 18. et 19. Veteres, inquit, verba modo, et nomina, et convictiones tradiderunt, videbunt quod in verbis vim sermonis, in nominibus materiam, in convictionibus complexum eorum esse iudicaverunt: quas conjunctiones a plerisque dicitur scio: sed hæc videtur ex *convēdipā* magis propria translatio.

CONVICIOLO, ōis, avi, atum, are, a. 1. (cum et vicio) Idem ac vicio. *Prudent. Psycham.* 393. Pontituit Jonathan jejunia sobria dulci Conviciosis favo. Adde *eund.* 6. *περί σταφ.* 56. et *Tertull. Apolog.* 39.

CONVIRESCO, is, ere, n. 3. (cum et viresco) simul viresco. *Jul. Faier.* res gest. *Alex. M.* 3. 58. ed. *Mat.* Sed eorum litus et marcesio insertis arboribus convirescant, quæ celsæ sint et odore.

CONVISCERO, as, are, a. 1. (cum et viscera) quasi viscera commisceo, in societatem adduco. *Tertull. Carn. Chr.* 20. Conviscerari et convicari.

CONVISO, is, ere, a. 3. (cum et viso). *Parl. Convicens.* — Conviso est idem quod viso, vel video. *Accius* apud *Von.* p. 398. 4. *Merc.* Obiit quæ vestra mentia, omnes saucios convixit, ut eurentur diligentius. *Lucr.* 1. 145. Luminibus mentis occultis penitus res conviscere. *Id.* 2. 357. Omnia conviscos

oculis loca. — Poetice panitur de stellis, quæ aliquid sua luce perfundunt. *Lucret.* 5. 776. (*Sol et Luna*) aperto lumine rursus Omnia convulsit clara loca candida luce. *Cic. Arat.* 352. Et loca convulsit candida tenas infera Pisis.

CONVITIUM. F. CONVIVICUM.

CONVIVA, æ, m. et f. 1. qui convivit: sed occurrit specialim tantum et est qui eidem cum aliis mensæ accumbit (It. convitato, *commensale*; Fr. *convive, commensal*; Hisp. *convidado*; Germ. d. *Speise- und Tischgenosse, Gast*; Angl. *one invited to a feast, a guest*). Occurrit — a) Aperte ac definite feminino genere *Pompon.* apud *Charis.* 1. p. 37. *Putsch.* Postquam conveni omnes convivas meas. — b) Ceterum occurrit aut incerto, aut mascul. genera. *Plaut. Mil. glor.* 3. 1. 50. Incommoditate abstinere me apud convivas commodo commemorat. *Id. Asin.* 4. 1. 23. Neminem convivam vocare. *Ter. Eun.* 3. 1. 17. Tum me convivam solus abducebat sibi. *Cic.* 1. *Tusc.* 2. 3. Quamquam est in Originibus (*Catonis*) solitos esse in epulis canere convivas ad tibicinem de clarorum hominum virtutibus. *Cf. eund. Brut.* 19. 75. *Id. Flacc.* 11. 24. Accusatoris consensores, convivas, contubernales. *Lucret.* 3. 938. Cur non ut plenius vitæ conviva recedis? *Cf. Horat.* 1. *Sat.* 1. 119. *Nepos Att.* 14. Neque unquam sine aliqua lectione apud eum cenatum est, ut non minus animo, quam ventre convivæ delectarentur. *Catull.* 44. 10. Sestianus dum volo esse conviva. *Varro* apud *Gell.* 13. 11. Convivarum numerus. *Horat.* 1. *Od.* 28. 7. Pelopis genitor, conviva deorum. h. e. Tantalus. *Id.* 2. *Sat.* 6. 111. Agere lætum convivam. *Seneca* 4. *Controv.* 25. Inter varios convivarum tullus. — Porro jungitur nonnullis Adjectivis, quorum præcipua sunt hæc. *Horat.* 1. *Sat.* 5. 75. *ovid.* *Id.* 1. *Ep.* 7. 75. *cerius.* *Id.* 2. *Sat.* 8. 76. *comis.* *Plaut. Mil. glor.* 3. 1. 48. *commodus.* *Id. Pæn.* 2. 3. 1. *commodi.* *Propert.* 3. 7. 45. *dulcis.* *Ovid.* 5. *Fast.* 337. *ebrius.* *Juvenal.* 9. 10. *facetus.* *Ovid.* 2. *Amor.* 6. 21. *frequens.* *Cic.* 16. *Att.* 3. 1. *hilaris* et *bene accepti.* *Africanus* apud *Non.* p. 235. 25. *Merc.* *latus.* *Horat.* 1. *Sat.* 1. 119. *satur.* *Id.* 2. *ibid.* 6. 68. *solus* *legibus* *iosanis.*

CONVIVĀLIS, e, adject. ad convivium pertinens. *Liv.* 39. 6. Et convivalia ludionum oblectamenta addita epulis. *Curt.* 8. 12. 16. Convivalia yasa. *Id.* 5. 1. 37. *ludi.* *Adde eund.* 8. 4. 29. et 8. 6. 14. *Seneca* 4. *Controv.* 25. *vestis.* *Tac.* 6. *Ann.* 5. *fabula.* *Macrob.* 1. *Saturn.* 1. *sermone.* *Id.* 2. *ibid.* 1. *lætitia.* *Prudent.* *Hamartia.* 317. *carmen.* *Macrob.* 7. *Saturn.* 3. *ad fin.* et *Sidon.* 9. *Ep.* 13. *questiones.* F. CONVIVIALIS.

CONVIVĀTOR, ōris, m. 3. qui parat præbetque convivium. *Horat.* 2. *Sat.* 8. 73. Sed convivoris, uti ducis, logentium, res Adversæ nudare solent, celare secundæ. *Liv.* 35. 49. Cœna hominis et boni et scilicet convivoris. *Adde Senec.* 3. *Ira* 37.

CONVIVĀTUS, a, um. F. CONVIVOR.

CONVIVĀLIS, e, adject. idem quod convivalis. *Convivialis* apud *Curt.* 8. 2. 6. *legant Zumpt.* et *Foss.*; apud *Liv.* 39. 6. et *Macrob.* 2. *Saturn.* 1. est dubia lectio.

CONVIVIFICUS, as, avi, ōrum, are, a. 1. Part. *Convivificatus.* — Convivificus est simul vivifico. *Vulgat.* *interpr. Paul.* *ep.* *ad Ephes.* 2. 5. El cum essemus mortui peccatis, convivificavit nos in Christo. *Id.* *ad Coloss.* 2. 13. Et vos cum mortui essetis in delictis et præputio carnis vestræ, convivificavit cum illo. *Ambros.* in *Psalm.* 118. *serm.* 1. Ubi autem venit dies resurrectionis, convivificati Dominus Jesu resurrectionis.

CONVIVĪUM, ii, n. 2. a cum et vivo, proprie est convivendi actus, communis vitæ consuetudo; sed loquendi usu factum est, ut convivii nomine significaretur tantummodo cœna inter multos celebrata, ut docet *Cic. Senect.* 13. 45. Bene majores nostri accubationem epularem amorem, quia vitæ conjunctionem haberet, convivium nominavit: melius quam Græci, qui hoc idem tum comitationem, tum congregationem vocant. *Cf. eund.* 9. *Fam.* 24. 3. (It. *convito, banquette*; Fr. *repas, festin*; Hisp. *combitte, banquete, festin*; Germ. d. *Mahl, gemeinsame Mahlzeit, das Gastmahl, Gasterei*; Angl. *a feast, banquet, entertainment*).

1.) Proprie sive abstracte. *Cic. Cæc.* 15. 35. Accusatores quidem lubricitatem, amores, adulteria, Bajas, vias, convivia, comessationes, cantus, symphonias, navigia jactant. *Lucret.* 4. 784. Convivens hominum,

pompam, convivio, pugnas etc. *Varro* apud *Gell.* 13. 11. et apud *Non.* p. 281. 29. Dominus convivii. F. DOMINUS, itemque convivii ARBITER, DICTATOR, DICTATRIX, MAGISTER, MODIMPERATOR, REX. *Capitolin.* *Ver.* 5. Est notissimum dictum de numero convivarum: Septem convivium; novem vero convivium. — In convivio est inter epulas, apud *Plaut. Mil. glor.* 3. 1. 49.; *Ter. Eun.* 3. 1. 30.; *Nepos Att.* 18.; et *Quintil.* 5. 10. 42. Eodem sensu *Tac.* 3. *Hist.* 76. Inter convivia de bello loqui. *Adde Quintil.* 1. 10. 10. — Convivio digna dicuntur, quæ liberius ac licentius in convivii dicti solent. *Cic.* 1. *Off.* 40. 144. In re severa convivio digna aut delicatum aliquem inferre sermonem. *Id.*, inter quos et *Orell.*, *leg. convivii dicta.* — Jungitur nonnullis Adjectivis, quorum præcipua sunt hæc. *Cic.* 3. *Off.* 14. 58. *opipare apparatus.* *Horat.* 1. *Ep.* 5. 29. *nimis arcta.* h. e. in quibus convivæ nimis arcte acerbant. *Sueton. Claud.* 44. *domesticum.* *Id.* *ibid.* *opponitur publicum.* *Propert.* 3. 10. 35. *dulcia.* *Cic.* 6. *Ferr.* 27. 62. omnibus rebus instructum et paratum. *Curt.* 6. 2. 2. et 5. *intempestiva.* *V. Zumpt.* *ad b. l. Catull.* 47. 5. *lata.* *Quintil.* 8. 3. 68. *luxuriosum.* *Cic. Mur.* 6. 13. *moderatum* atque *honestum.* *Cic. Pis.* 27. 65.; *Inscript.* apud *Orell.* 643.; et *Tabul. Heracl.* v. 59. *cœ. Neap.* publicum. *Marital.* 1. 67. *sumptuosiora.* *Cic. Arch.* 6. 13. 9. *Att.* 1. 3. et 13. 6., et *Senec.* 14. 46. *tempestivum.* F. TEMPESTIVUS. — Jungitur et pluribus Verbis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Nepos Pelop.* 3. accubare in convivio. *Id. præfat.* 7. adhibere mulierem in convivium. *Sueton. Claud.* 44. *admove* in convivium. *Ter. Adelph.* 5. 4. 9. *agere vitam in otio, in convivis.* *Cf. Liv.* 1. 57. In convivio luxurque tempus terere. *Plaut. Mil. glor.* 2. 10.; *Ter. Hecyr.* 1. 2. 15.; et *Ovid.* 7. *Mét.* 432. *agere convivium vel convivio.* *Ter. Adelph.* 5. 9. 8. *apparare de die.* *Adde Curt.* 5. 7. 2. *Cic.* 3. *Ferr.* 26. 66. *celebrare* omnium sermone *lætitiaque* convivium. *Adde Curt.* 8. 4. 23. et *Sil.* It. 11. 273. Q. *Cic. Petit. cons.* 11. 34. *concelebrare* convivium. *Virg.* 1. *G.* 301. *curare* multa *lotes* se convivia. *Tibull.* 1. 9. 81. *ducere* convivia *Baccho.* h. e. potando *producere.* *Ovid.* 3. *Art. am.* 749. *ducere* aliquem in convivia. *Liv.* 23. 8. *egredi* ex convivio. *Curt.* 8. 6. 13. *egredi* convivio. *Ter. Eun.* 3. 1. 32. et *Cels.* 1. 1. *esse* in convivio. *Catull.* 47. 5. *facere* sumptuose. *Seneca* 4. *Controv.* 25. et *Plin.* 7. *Mist. nat.* 53. 54. (185). *habere.* *Justin.* 2. 10. *habere* convivia *jucunda* inter se. *Virg.* 5. *Ecl.* 69. *bilare* *Baccho.* *Cic. Pis.* 27. 65. *ludere* convivium publicum. *Adde Curt.* 5. 1. 38. et 5. 7. 2.; et *Tac.* 4. *Ann.* 10. *Curt.* 3. 12. 2. et 6. 9. 26. *interesse* convivio. *Cic.* 6. *Ferr.* 20. 44. *ornare* et *apparare.* *Virg.* 1. *Æn.* 642. *parare.* *Cels.* 5. 9. *retrahere* se a convivio. *Curt.* 8. 6. 16. *solvi* convivium. *Plaut. Men.* 3. 1. 17. *tolle* convivium. *Cic. Quint.* 18. 59. *versari* in convivio. *Colum.* 10. *R. R.* 281. *vigilare* convivia *lælis* *pratis.*

II.) Improprie, sive ¶ 1. Per synecdochen vel concreto, ut ajunt, sensu ponitur pro ipsiis conviviis. *Ovid.* 3. *Amor.* 1. 17. *Nequitiam* *vinosa* *tum* *convivia* *narrant.* h. e. *tua nequitia* *narratur* in convivio. *Seneca Tranquill.* 1. *Quid* *per* *lucentes* *ad* *imom* *aquas* *et* *circumfluentes* *ipsa convivia* *loquar?* *Adde Petron.* *Satyr.* 109. *Plin.* 22. *Hist. nat.* 23. 47. (86). *Fungi* *sullis* *familias* *intermere* *et* *totum* *convivia.* *Id.* 35. *ibid.* 15. 50. (176). *Convivis* *pallorem* *effundere.* *Id.* 28. *ibid.* 2. 5. (27). *Repente* *convivium* *conticescere.* *Stat.* 3. *Silv.* 1. 77. *quo* *nec* *convivia* *migrant.* ¶ 2. *Convivium* *est* *etiam* *collegium* *seu* *schola* *hominum,* *qui* *vita* *conjunctionem* *habent:* *Fr.* *dicunt* *collegæ.* *Inscript.* apud *Don.* *cl. v. n.* 22. *qui* *vero* *post* *mortem* *nostram* *zandem* *arcivam* *aperire* *voluerit,* *inferret* *convivio* (*lege* *convivio*) *vet* *erantorum* *sive* *martensium* *et* *c. Jo. De Vita in A. A. B. B.* p. 168. et *segg.* *allos* *lapides* *affert,* *in* *quibus* *memoratur* *collegium,* *socialium,* *studium* *Martensium,* *ex* *quibus* *apparet,* *scholam* *militarem* *fuisse,* *seu* *convitio* *militare.*

CONVIVO, vis, xi, etiam, vere, n. 3. (cum et vivo) simul cum aliis vivo. ¶ 1. *Generatum.* *Seneca Ep.* 104. *Hærebit* *tibi* *avaritia,* *quandiu* *avaro* *sordidoque* *convixeris.* *Lamprid.* *Commod.* 2. *Gladiatoribus* *convixit.* *Cæc. Aurel.* 3. *Acut.* 15. *Democritus,* *qui* *Hippocrati* *convixit.* h. e. *fuit* *ejus* *æqualis.* *Lamprid.* *Commod.* 2. *Gladiatoribus* *convixit.* *Inscript.*

apud *Fabrett.* p. 257. n. 80. T. CRISTIDIUS FRISCUS CONVIXI SVAS QVÆ CONVIXIT MEGVAL ANNIS FLVS MINVS VIGINTI. ¶ 2. *Speciatim* *ponitur* *pro* *convivari,* *unde* *convivium.* *Quintil.* 7. 3. 31. *Juvenes,* *qui* *convivere* *solebant,* *convivuerunt,* *ut* *in* *illiore* *cenarent.* *Id.* 1. 6. 44. *At* *lavamos,* *et* *tandem,* *et* *convivimus* *ex* *conspetudine.* *Id.* 5. 9. 14. *Convivere* *cum* *adolescentibus.* *In* *supposit.* *Amphilr. scena,* *quæ* *incipit,* *Di* *vostam* *fidem,* *v. 45.* *Misisti* *ad* *navem* *Sosiam,* *ut* *hodie* *tecum* *convivere.*

CONVIVO, as, are, a. 1. convivium facio, celebroy; et dicitur tam de eo, qui præbet, tum qui adest. *Ennius* apud *Non.* p. 474. 23. *Merc.* *Magoo* *hercle* *suo* *qualo* *convivat:* *sine* *modo.* *Pompon.* apud *eund.* p. 474. 21. *Si* *cenandis* *convivent,* *idibus* *cenant:* *foris.* *Adde Titinium* apud *eund.* p. 314. 17. et *Petron.* *fragm.* *Tragur.* 57. *Burmamn.*

CONVIVO, as, are, a. 1. edere. *Cæc. Aurel.* 2. *Tard.* 1. *post* *init.* *Siquidem* *non* *perfectam* *eo* *tempore* *facit* *inductionem,* *ne* *superet* *radice* *linguæ:* — *quo* *perfecto,* *accepta* *convivatur.* — *Sæpius* *lumen* *occurrit*

CONVIVOR, ōris, ōrum sum, ari, dep. 1. Part. *Convivatus.* — *Convivor* *est* *idem* *quod* *convivulus* *facio,* *celebro.* *Ter. Hecyr.* 1. 2. 33. *Nolui* *crebro* *convivari.* *paragoge.* *Cic.* 5. *Ferr.* 44. 105. *Quotidie* *solum* *esse* *non* *modo* *in* *publico,* *sed* *etiam* *de* *publico* *convivari.* *Adde Senec.* 4. *Controv.* 25. *Sueton.* *Domit.* 21. *Convivari* *frequentem* *ac* *large.* *Id.* *Cæs.* 48. *Convivatus* *assidue* *duobus* *tricliniis.* *Id.* *Claud.* 32. *Convivatus* *et* *super* *emissarium* *Fucini* *lacus,* *ac* *pæne* *submersus.*

CONVOCATIO, ōnis, f. 3. actus convocandi. *Cic.* *post* *red.* *in* *senat.* 15. 39. *Nulla* *ad* *republicam* *defendam* *populi* *R.* *convocatio* *existit.*

CONVOCATUS, a, um. F. CONVOCO.

CONVOCŪM, ii, a. 2. est vox, quam *Ulp.* et *Labeo* *Dig.* 47. 10. 15. § 4. et *Paul.* *Diac.* p. 41. 26. *Müll.* *efflexerunt,* *ad* *declaram* *etymon* *voc.* CONVOCIUM, quod F. sub init.

CONVOCO, as, avi, ōrum, are, a. 1. (cum et voco). Part. *Convocans, Convocatus, Convocandus* et *Convocaturus.* — *Convoco* *est* *simul* *voco,* *multos* *simul* *arcesse,* *ad* *contionem* *voco,* *cogo,* *congrego* (It. *convocare, radunare, far venire*; Fr. *convoyer, rassembler, réunir*; Hisp. *convocar, llamar, congregar, juntar*; Germ. *zusammenrufen*; Angl. *to call together, assemble, summon, convoke, convocate*). Occurrit — a) *Absolute.* *Plaut. Most.* 5. 1. 8. *Capio* *consilium,* *ut* *senatum* *congregoriam* *convocem:* *quem* *cum* *convocavi* *etc.* *Cic. Brut.* 51. 191. *Qui* *cum* *convocatis* *auditoribus* *legeret* *eis* *magnum* *illud* — *volumen* *suum.* *Id. Fatia.* 7. 18. *Convocate* *concilium.* *Adde Cæs.* 2. *B. G.* 10. et 7. *ibid.* 29. et 39. *Cic.* 10. *Fam.* 12. 2. *senatum.* *Adde Sall.* *Cat.* 50. *Cic. Cæc.* 1. 2. *Audax* *in* *convocandis* *hominibus* *et* *armandis.* *Cf. eund.* *ibid.* 9. 24. et *Dig.* 48. 7. 2. *Cic. B. G.* 75. *Galli* — *non* *omnes* *eos,* *qui* *arma* *ferro* *possent,* — *convocandos* *statuunt.* *Id.* 3. *ibid.* 5. *Convocare* *centuriones.* *Id.* 4. *ibid.* 23. *tribunos* *militum.* *Id.* 1. *ibid.* 40. et 3. *ibid.* 3. *consilium.* *Id.* 5. *ibid.* 57. *equites* *nodique.* *Nepos Hannib.* 10. *classarios.* *Auct. B. Afr.* 68. *Quos* *omnes* *convocatos* *hortatur* *etc.* *Liv.* 3. 45. *Convocare* *lectores* *collegarum* *quaque.* *Ovid.* 15. *Mét.* 591. *populumque* *senatumque.* *Sueton.* *Cæs.* 29. *Convocatus* *veteranus.* *Dig.* 47. 8. 4. § 6. *turbam.* *Ovid.* 1. *Mét.* 376. *Cæruleus* *frater* *juvat* *auxiliarius* *undis.* *Convocat* *hic* *amnes.* *Plin.* 10. *Hist. nat.* 55. 76. (155). *Primo* *non* *plane* (*gallinæ*) *agnoscentis* *setam,* *mor* *incertos* *incubitus* *solicite* *convocantia.* *Tibull.* 1. 2. 50. *de* *saga.* *Cum* *libet,* *hæc* *tristis* *depellit* *nubila* *cælo:* *Cum* *libet,* *æstivo* *convocat* *orbe* *nives.* — b) *Addito* *termino,* *quo* *quis* *alios* *convocat.* *Figurate* *Plaut. Mil. glor.* 2. 2. 42. *Pauisper* *tace,* *dum* *ego* *tibi* *consilia* *in* *antemum* *convoco,* *et* *dum* *consulo* *quid* *agam.* *Adde eund.* *Epich.* 1. 2. 55. *Cic.* 1. *Tusc.* 25. 62. *Dissipatos* *homines* *congregare* *et* *ad* *societatem* *vita* *convocare.* *Id.* 5. *ibid.* 2. 5. *Philosophia* *dissipatos* *homines* *in* *societatem* *vita* *convocavit.* *Id.* 3. *leg.* *Agr.* 4. 16. *Volunt* *coram,* *quoniam* *ine* *in* *vestram* *contionem* *vobis* *flagitantibus* *convocaverunt.* *Id.* 1. *Legg.* 20. 53. *Convocavit* *philosophos* *in* *unum* *locum.* *Id.* 3. *Off.* 14. 58. *Piscatores* *ad* *se* *convocavit.* *Id.* 5. *Phil.* 1. 1. *Convocare* *aliquos* *in* *senatum.* *Id.* *Orell.* *leg.* *vocare.* *Cæs.* 7. *R. G.* 66. *præfectos* *equum* *ad* *concilium.* *Id.* 5. *ibid.*

4. principes Trevirorum ad se. *Zucarn*, 1. 296. armatos ex templo ad signa manipulos. *Dig.* 48. 4. 1. § 1. homines ad seditionem. *Sueton. Claud.* 18. plebem auxilio. — c) Et sine Accus. *Liv.* 7. 36. Ubi ad praetorium ventum est, consuli classico ad contionem convocat.

CONVOLO, as, avi, atum, are, n. 1. (cum et volo) simul volo; sed iustiori tantum significatione usurpatur de hominibus qui maxima cum festinatione concurrunt, celeriter convehiunt (It. volare insieme; Fr. se réunir rapidement, accourir ensemble; Hisp. acudir, venir promptamente juntos; Germ. eilends zusammenkommen; Angl. to fly or flock together).

I.) Proprie. — a) Absolute. *Ter. Hecyr. prol. alt.* 32. Rumor venit, datum iri gladiatores: populus convolat, tumultuantur, clamant, pugnant de loco. *Cic.* 3. *Tusc.* 21. 50. Multi autem sunt, qui statim convolunt. — b) Addito termino, quo quis convolat. *Cic. Dom.* 22. 57. Qui cuncta ex Italia ad me revocandum convolverant. *Id. Sert.* 51. 109. In qua (causa) furia concitatae tamquam ad funus rei publi. convolant. *Id. Rabir. Post.* 7. 18. Convolvere ad Rostra. *Liv.* 2. 28. Tum vero ad sellas consulium prope convolvere minimus quisque natu patrum. *Cod. Theod.* 6. 27. 18. Ad scholam velut ad quoddam asylum convolvere. *Id. ibid.* 3. 12. 1. In amplexum alicujus convolvere.

II.) Translate. *Paul. Dig.* 30. 33. Testator convolat ad secundum legatum. *Imp. Anastas. Cod.* 5. 17. 9. Post annum ad secundas nuptias convolvere. h. e. transire.

CONVOLNERO, CONVOLSIO, etc. *V. CONVULNERO, CONVULSIO* etc.

CONVOLUTATUS, a, um. *V. voc. seq.*
CONVOLUTO, as, avi, atum, are, a. 1. (cum et voluto). Part. Convolutus. — Convolutus est simul voluto. *Seneca Ep.* 114. ad fin. Quod non cum omni exoletorum feminarumque turba convolutatur. *Id. 7. Quaesl. nat.* 9. Cum vobis et incertus spiritus convolutatus est, novissime uni vis omnium credit.

CONVOLUTUS, a, um. *V. voc. seq.*
CONVOLVO, volvia, volvi, volutum, volvere, a. 3. (cum et volvo). Part. Convolutus et Convolutus I. — Convolvere est circumvolvo, conglomerare, involvo (It. avvololare, involgere; Fr. rouler autour, roller, envelopper; Hisp. arrollar, envolver juntos; Germ. zusammenwickeln, wickeln oder rollen; Angl. to roll together, roll round, convolve, envelop, wrap up, inwrap).

I.) Proprie. *Zucet.* 6. 199. de ventis nube inclusis. Quarentesque viam circum versantur, et ignis semina convolvunt et nubibus, atque ita cogunt. Multa, rotantque cavis etc. h. e. convolvendo corradunt colliguntque. *Cic.* 1. *Divinat.* 23. 46. Cum ei dormienti sol ad pedes visus esset, ter eum frustra appetivisse manibus, cum se convolvens soli elaberetur, et abiret. *Id. 2. Nat. D.* 44. 113. Quem propter aetens penalis convolvitur ales. *Virg.* 2. *En.* 474. de colubro. Lubrica convolvit sublati pectore terga. *Seneca 5. Contr. praem. circa med. Bip.* Memini, aliquando cum recitaret historiam, magnam partem convolvisse, et dixisse: haec quae transeo, post mortem meam legentur. convolvissse est clausisse, et praeterisse, quia veteres complicabant libros suos in volumina, quae, ut legerent, evolvebant; ut clauderent, convolvebant. *Id. Ep.* 24. ad fin. Conculcabantur turbinum more, qui rapta convolvunt, sed ipsi ante voluntur. *Lucan.* 5. 623. Cum mare convolvit gentes. h. e. inundando involvit et operit. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 30. 72. (340). Cuius maturus desertus, multa sparsus, dehinc sicatus in manipulos convolvitur. *Id. 8. ibid.* 37. 56. (133). Erinacei convolvuntur in forinam pilei, ne quid comprehendat possit, praeter aculeos. *Id. 15. ibid.* 17. 18. (60). Mala foliis ficutis singula convolvit, cistisque condi. *Id. 16. ibid.* 39. 76. (198). Publicum omnium arborum vitium vocent spiras, ubi convolvere se venae atque nodi. *Id. 21. ibid.* 32. 106. (153). Herba convolutis foliis. *Id. 16. ibid.* 33. 60. (140). Cupressus femina meta in fastigium convolvitur: mas spargit extra se ramos. *Id. 10. ibid.* 72. 92. (197). Dracones in semel convoluti. *Id. 11. ibid.* 37. 45. (134). Corpora arietum generi convoluta in anfractum. *Id. 33. ibid.* 6. 35. (107). Convolutus in flammam. *Id. 2. ibid.* 8. 6. (33). Convolutus aer ignavo globo torpet.

II.) Figurata. *Flor.* 2. 11. 1. Gallograeciam quoque

Syriaci belli ruina convolvit. h. e. complexa est. *Seneca Ep.* 40. Solet magno cursu verba convolvere, quae non effundit una, sed premit et urget. h. e. profundere, et conglomerare. Al recentiores ex optimis libris pro convolvere rectius leg. convellere.

CONVOLUTUS, a, um. *V. voc. praeced.*

CONVOLVULUS vel convolvulus, i, m. 2. ad litteram est qui convolvit: hinc. 1. Convolvulus dicitur vermiculus minor eruca, qui erodit pubescentes uvae: a convolvendo, quia se pampini folio implicat et involvit. *Cato R. R.* 95. Vitem hoc angulo; convolvulus non nascetur. *V. INVOLVULUS. Plin.* 17. *Hist. nat.* 28. 47. (264). Ne convolvulus fiat in vinea. *V. VOLUCRA.* 2. Item herba nascens per fructus, florem ferens non dissimilem lili, nullo odore, nec croci intus, candorem tantum lili referentem, ac veluti naturae rudimentum lilia facere condiscens. *Plin.* 21. *Hist. nat.* 5. 11. (24). Itali quoque convolvulo vocant. *V. VOLVOLA. Cl. Pée (Op. cit. vol. 3. p. 9).* hanc exhibet synonymiam: *Ἰακωθὶν* Theophr. *Hist. plant.* 1. 21. et de causis 2. 25.; *Μονόφυλλον ἄνθος, διαγραφὴν ἔχον τὰν πλεονών* (plante rampante comme ses congénères); *Σμυλαὶ* *Νεῖα* Dioscor. 4. 145.; *Μαλακκίσιον* Geop. Pseudo-Democris 12. 6.; et *Convulvulus* Lallorum sunt *Convulvulus* scriptum des botanistes modernes. Ceterum haec praemisit: «Le seul rapport, qui existe entre le convolvulus (le grand liseron) et le lili, est tiré de la couleur. Ces deux plantes sont entièrement distinctes: l'une étant une dicotylédone à tige flexueuse et grimpante, à corolle monopétale obo divisée; l'autre une monocotylédone à tige dressée, et dont la périgone est divisé en six parties, etc. Il faut convenir que si la nature, en faisant des liserons, s'étudie à faire des lili, c'est par des moyens jusqu'ici fort détournés, et qu'il n'est pas possible au naturaliste de saisir».

CONVOMO, is, etc. a. 3. (cum et vomo) vomendo conspurco. *Cic.* 2. *Phil.* 30. 76. An tu Narbone meas convomeres, Dolabella pro te in Hispania dimicaret? *Juvenal.* 6. 101. Illa maritum convomit.

CONVORO, as, are, a. 1. (cum et voro) idem quod voro. *Tertull.* 1. *advers. Marcion.* 1. Parentum cadavera convivio convorant.

CONVOYI, a, um. *V. voc. seq.*
CONVOYEO, vōves, vōvi, vōtum, vōvere, a. 2. (cum et voveo). Part. Convoytus. — Convoyeo est simul voveo. *Petius Senatusc. de Bacchanal.* apud *Murat.* 577. NEVE POSTHAC INTER SED CONVOYASE NEVE CONVOYASSE, NEVE CONSPONDISSE NEVE CONFROMESISSE VETER. *Paul. Diar.* p. 42. 8. *Müll.* Convoyi huiusmodi vovis obligati.

CONVULNERATUS vel convulneratus, a, um. *V. voc. seq.*

CONVULNERO vel convolvero, as, avi, atum, are, a. 1. (cum et vulnero). Part. Convulnerans II., Convulneratus et Convulnerandus I. — Convulnero est idem ac vulnero, seu graviter vulnero.

I.) Proprie. *Auct. B. Afr.* 7. Subito equites Mauri multis jaculis convulneraverunt. *Curt.* 5. 13. 17. Iumenta quoque, ne longius prosequi possent, convulnerant. *Seneca Tranquill. anim.* 11. Eo magis convulneraberis et confodieris, quia nescis praebere jugulum. *Colum.* 1. *R. R.* 24. 18. (Gemma vitis falce) tota tollitur aut convulneratur. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 36. 54. (129). Os ab apibus convulneratum. *Adde eund.* 11. *ibid.* 37. 70. (185). *Plin. Paneg.* 35. Frontem punctis convulnerandam praebere. *Adde Justin.* 2. 6. *extr. Frontin. Aquad.* 27. Ne in viis saepius convulneretur una Estula. h. e. perforetur. *Id. ibid.* 115. Fistulae passim convulnerant.

II.) Translate. *Seneca Constant. Sap.* 17. Maledicta mores et vitam convulnerantia.

CONVULSIO vel convulsio, ōnis, f. 3. actus convellendi. Specially dicitur a medicis contractio, seu retractio musculorum in membris ex morbo: quam *Cels.* 7. 26. n. 2. distentionem nervorum vocat. *Scribon. Compos.* 165. Theriac prodest ad convulsiones interiorum partium. *Plin.* 20. *Hist. nat.* 15. 60. (189). Ligisticum utile est convulsionibus. *Adde eund.* 29. *ibid.* 3. 13. (55).

CONVULSUS vel convulsus, a, um. *V. CONVELLO.*

CONVYZA, α, f. 1. *convyza*, herba Latine cunilago, a botanicis pulicaria dicta, quod blattas et pulices necandi vim habeat. De ea *Plin.* 21. *Hist. nat.* 10. 22. (58), et 19. *ibid.* 8. 50. (165); et *Pallad.* 1. *R. R.* 19. 3. — De synonymia *V. CUNILAGO.*

COODIBILIS, e, adject. simul odio dignus. *Tertull.* 4. *advers. Marcion.* 9. et 36. Coodibiles haeretici.

COOLESCO, is, ere, n. 3. concreco, conglutino, simul cresco. *Zucet.* 6. 1066. Sara vides primum sola coalescere calce. Ita legit *Lambinus*. Alii coalescere, quae communior est lectio. *V. COALESCE.*

COONERO, as, avi, are, a. 1. Idem quod onero, vel simul onero. *Tac. Germ.* 30. Omne robur in pedite, quem super arma, ferramentis quoque et coelis coonerant. *Plerique rectius leg. onerant.*

COOPERATIO, ōnis, f. 3. ministerium, ministratio. *Quintil.* 6. 1. *Declam.* 11. Habet omnia ministeria sua debiles, suas cooperationes. *Id. abster leg.* Certior est lectio apud *Cassiod.* *Complex.* ad *Tit.* 1. Una ibi cooperatio, unus Deus, una cognoscitur et potestas.

COOPERATIVUS, a, um, adject. qui simul operatur. *Boeth. Aristot. Topic.* 3. 2. p. 693. Cavere autem oportet extendere ad ea, in quibus altero quidem appositorum utitur commune vel alio quolibet modo cooperativum est, ut serra et falce cum arte fabrilis.

COOPERATOR, ōris, m. 3. qui simul operatur et adjuvat. *Apul. Florid.* n. 9. Cooperatoris ipsius laborem fuisse. *Id. rectius leg. Cooperit.* *Hieronym.* m. *Ep.* 143. n. 1. Cooperatoribus et actoribus vobis haereticis jugulata est. *Ambros.* 2. *Hexam.* 3. Sed movet nos, quia et nomen aliud significatur, et species solidior et causa discernitur, et persona cooperatoris adiungitur. *Id. 3. ibid.* 7. Pater dicit: *Faciamus*; et tu cooperatorem negas?

COOPERATORIUS, a, um, adject. qui cooperatur. *Ambros.* in *Zuc.* 8. 18. Melior autem meos erit, si cooperatoria Sancto Spiritui, religionis oca intermitat obsequium.

COOPEROCULUM, i, n. 2. operculum. *Plin.* 22. *Hist. nat.* 8. 58. (109). Punicum malum in olla nova, cooperulo initio, in furco exustum. Ita *Harduin.* ex MSS. et *Plin. Valer.*, qui haec eadem ita exscripsit. *Apul.* 10. *Met.* Cooperulo capuli remoto. *Adde eund.* 6. *ibid.* *Pallad.* 7. *R. R.* 7. 9. *de apib.* Erosio cooperulis ad nascentium capita pluitur exserere.

COOPERIMENTUM, i, n. 2. operimentum. *Gabius Bassus* apud *Gell.* 5. 7. Caput et os cooperimento personae tectum undique.

COOPERIO, pēris, pērii, pertam, pērire, a. 4. (cum et operio). Per syncopeo cooperio dixit *Zucet.* 5. 343. *V. Zachmann.* ad *Zucet.* p. 134. — Part. *Cooperiens* I.; *Cooperius* I. et II. — Cooperia est idem acque operio, simul operio, tecto (It. coprire; Fr. couvrir entièrement; Hisp. cubrir; Germ. völig, gänzlich bedecken; Angl. to cover all over, envelop).

I.) Proprie. *Zucet.* 6. 1269. Corpora pannis cooperia. *Id. 5. 343.* exisse rapaces Per terras amnes atque oppida cooperuisse. *Cl. eund.* 6. 491. *Cic.* 3. *Off.* 11. 48. Cicerili quendam suadentem ut in urbem manerent Nerxemque reciperent, lapidibus cooperierant. *Id. minus recte leg. obruerunt.* *Id. 3. Ferr.* 46. 119. Quam iste collegam nisi habuisset, lapidibus cooperitus esset in foro. *Id. flagm.* apud *Quintil.* 9. 3. 66. Huius erat immunda, lutei nta vino, coronis languidulis, et spinis cooperta pascium. *Liv.* 4. 30. Ut tribunos militum ab exercitu suo lapidibus cooperiretur. *Id. 8. 10.* Corpus cooperitum tellis. *Id. 42. 2.* Pomplinum omne velut nubibus locustarum cooperitum. *Adde Scribon. Compos.* 56. *Pallad.* 1. *R. R.* 29. 2. et *Non.* p. 416. 14. *Mera.*, apud quos occurrunt aliae ejusdem verbi formae, non tamen Part. praeter. pass. *Colum.* 5. *R. R.* 6. 38. Cum se multa fronde cooperit (vitis). *Plin.* 17. *Hist. nat.* 26. 39. (246). Cooperiti radices. *Id. 10. ibid.* 51. 75. (132). Ora cooperta terrā. *Id. 19. ibid.* 7. 36. (122). Rapa cooperta terrā. *Tac.* 13. *Ann.* 41. Altra nube coopertus. *Adde Dig.* 18. 1. 41. § 1, ubi pariter occurrit Part. praeter. pass. — Figurata *Augustin. Tract.* 17. in *Johann.* Non crediderunt aliquid magnum dicentem et verbis illis aliquam gratiam cooperientem.

II.) Translate occurrit tantum Part. praeter. pass. *Cooperitus*, et occurrit fere de miseris et flagitibus. *Cato et Sall.* apud *Gell.* 2. 17. Cooperitus fenoribus, ubi tamen legendum esse videtur faciioribus: *V. Zachmann* ad *Zucet.* vol. 2. p. 136. *Cl. Gell.* 4. 17. *Cic.* 3. *Ferr.* 4. 9. Tat, tantis, tam nefariis sceleribus coopertus. *Sall. Cat.* 24. Flagitibus atque faciioribus coopertus. *Cl. Non.* p. 310. 5. *Mera.* *Sall. Jug.* 45. *extr.* Me et horrem patris, inopem, et coopertum miseris efficit. *Liv.* 39. 15. Stupris suis alle-

nisque cooperatus. *Horat. 2. Sat. 1. 68.* Lupus famo-
sis cooperatus versibus.

COOPEROR, *eris, alius sum, arl, dep. 1.* (cum et
operor). Part. *Cooperans* et *Cooperatus*. — *Coope-*
re est simul operor. *Valgat. interpr. Marc. 16. 20.*
Prædicaverunt ubique Domino cooperante. Id. Jacob.
ep. 2. 22. Fides cooperatur operibus. *Cassiod. 9. Hist.*
Eccl. 10. Oravit intente, ut ei cooperaretur Deus ad
veritatis electionem. *Sic. Flacc. de condit. agr. p. 5.*
Goes. Sacrificia factio hostilique immaculata cæsa, fac-
tibus ardentibus infectis, fossa cooperati sanguinem
hostiliabant, eoque tura et fruges iactabant. Adde Cas-
siod. de anim. 12. et Augustin. Civ. Dei.

COOPERTORIUM, *ii, n. 2.* stragula vestis ad coo-
perandum apta. *Scævola Dig. 34. 2. 39.* Somprovia
hoc amplius coopertoria Tauluna, et tunica tres cum
palliolis dari volo. *Feget. 3. Peterin. 77. 5. Schneid.*
Animal calidis coopertoriis involutum.

COOPERTUS, *a, um, f. COOPERIO.*

COOPTATIO, *ois, f. 3.* actus cooptandi. *Cic.*
Amic. 25. 96. Cooptatio culm collegiorum ad populi
beneficium transferbatur. *Id. 3. Legg. 12. 27.* Coop-
tatio censoria. *Liv. 4. 4.* Nobilitas ista vestra, quanta
plurique per cooptationem in patres habetis. *Id. 5.*
12. Cooptatio tribunorum. *Flor. 4. 4.* Iulie gentis
cooptatio. *h. e. adoptatio C. Cesaris, qua Octavianum*
in Iuliam gentem adsciverat.

COOPTATUS, *a, um, f. voc. seq.*

COOPTO, *as, avi, Elum, are, a. 1.* (cum et opto).
Cooptantini ἀρπακτός pro cooptantur apud *Liv.*
3. 64. — De ratione scribendi copio pro coopto. *V.*
Zachmann ad Lucr. 2. 1065. — Part. *Cooptatus*
et *Cooptandus*. — *Coopto* est in collegium, vel in
corpus aliquod adscribo, adscribo, assumo, recpto,
eligo. Aliud porro est cooptare, aliud eligere. Cooptan-
tur Romæ semper collegæ, elegerunt vero lidem
prius, max populus, tandem Augusti. *P.* plura hæc
super re apud *Marin. Frat. Aru. p. 14. et 19.*: de
cooptatione autem sacerdotum luculenter agit *Burp.*
Borghesius in Mem. dell'Inst. archeol. T. 1. p.
272. et seqq. Cic. Cael. 2. 5. Cooptare aliquem in
amplissimum ordinem. *h. e. in ordinem senatorum.*
Cl. eumd. 4. Ferr. 49. 120., et adde Liv. 23. 3. Cic.
Brut. 1. 1. Ab eo in collegium augurum cooptatus.
Id. 12. Phil. 5. 12. Cooptare aliquem in paternum
auguratus locum. *Cl. Sueton. Ner. 2. Sic Id. Sueton.*
Tib. 1. Gens Claudia cooptata in patricios. Rursus
Cic. 4. Ferr. 49. 120. In senatoribus cooptandis. *Id.*
2. Divinat. 9. 23. Senatus, quem majore ex parte ipse
cooptasset. *Id. 2. leg. Agr. 7. 18.* Cooptari a collegio.
Id. 2. Fam. 10. 9. Cooptare sacerdotem. Adde *Sue-*
ton. Claud. 22. Liv. 8. 64. collegas. *Sic Sueton.*
Aug. 27. ad fin. nbl collegam. Liv. 5. 10. Tribunos
plebis. *Id. 6. 38. de dictatore. magistrum equitum.*
Plin. 4. Ep. 1. aliquem patronum.

COORDINATIO, *ois, f. 3.* ordo vel aliquis cum
aliqua. *Boeth. Aristot. Anal. post. 1. 11. p. 532.*
Quod autem contingit non esse in quo toto est *a*,
aut iterum *a* in quo est *b*, manifestum est ex coordi-
nationibus, quæcumque non commutatur ad invi-
cem. *Id. ibid. p. 534.* Si ex alia coordinatione ac-
cipiatur medium.

COORIOR, *öreris, ortus sum, örli, dep. 3.* (cum
et orior). Apud *Tac. 2. Hist. 24.* Donec insidiæ coo-
rirentur. *h. e. Insurgerent ad pugnandum qui in insi-*
diis erant: al. teg. coorërentur; qua de forma P.
ORIOR sub init. — Part. *Coortus* in omnibus paragi.
— *Coorior* est idem quod *erlor*, vel simul *orior*, na-
scoor, existo, consurgo (*h. nascere, sorgere, levarsi*
intemè; Fr. naître, surgir, s'élever; Hisp. nacer,
elevarse; Germ. sich zusammenheben und erheben,
sich gemeinschaftliche erheben, mit Macht und
Stärke hervorbrechen, entstehen, aufbrechen; Angl.
to rise together, rise with violence, arise). Usurpa-
tur. ¶ 1. Generalit. *Plant. Pers. 2. 5. 12.* Nam
ubi quis mala teligit (vomica) manu, dolores coo-
riuntur. Adde *Liv. 40. 24. et Apul. Florid. 3. Lu-*
cret. 5. 797. Animolia plura sunt coorta terris. *Id.*
ibid. v. 408. ubi material Ex infinito sunt corpora
plura coorta. Adde *eumd. ibid. v. 414., 3. 823., 6.*
1012. et alibi. Cæs. 3. B. G. 7. His rebus gestis —
sullum bellum in Gallia coortum est. *Nepos Epam. 8.*
Hæc rursu dixisset, risus omnium cum hilaritate coor-
tus est. *Liv. 1. 6.* Fædum certamen coortum a satis
miti principio. *Id. 26. 27.* Quod pluribus simul locis
et his diversis ignes coorti essent. *Virg. 1. Æn. 152.*
inque in populo cum xpe coorta est Seditio. *Cl.*

Liv. 5. 12. Ovid. 5. Trist. 5. 29. Aspice ut aura ta-
men fumos e lare coortos in partes Italas — ferat.
Sall. orat. 2. ad Cæs. a. med. Si quid adversi coor-
tum est. *Gell. 13. 24.* Quamquam fero eadem sint et
ex una sententia coorturum. ¶ 2. Speciatim de na-
tura phænomenis, cujusmodi sunt tempestates, pro-
cellæ, venti etc. *Cic. 3. Ferr. 18. 46.* Tum subito
tempestates suol coortæ maximæ. *Cæs. 1. B. C. 43.*
Tanta tempestas coortur, ut etc. *Id. 5. B. G. 10.*
Maxima coorta tempestas. Adde *eumd. 4. ibid. 29.*
et Liv. 1. 16. Plin. 11. Hist. nat. 10. 10. (24). Si
coortatur procella. *Lucret. 5. 1000.* Mare coortis flu-
cibus ævit. *Cæs. 5. B. G. 43.* Coortur ventus. *Sall.*
Jug. 81. Ventus coortus arenam excitat. *Ovid. 11.*
Met. 512. ventis coortis se committere. *Plin. 2. Hist.*
nat. 36. 36. (100). Ut ex ea parte truces venti coor-
antur. *Lucret. 4. 173.* tætra nimborum nocte coorta.
Adde *eumd. 6. 253.* — Et de morbis. *Lucret. 6. 1029.*
unde repente Mortiferam possit cladem conficere coor-
ta Morbida vis. *Id. 4. 665.* ubi cui febris, bili su-
perante, coorta est. Adde *eumd. 6. 657. Liv. 4. 52.* po-
sidentia. ¶ 3. Item speciatim dicitur de his, qui in-
surgunt ad certandum armis, aut verbis. — a) Ab-
solute. *Liv. 2. 30. ad fin.* Delectis pilis stare suos ju-
sisti: ubi ad manum venisset hostis, tum coortos tota
vi gladiis rem gerere. Adde *eumd. 6. 18. 8. 9. et 9.*
37.; et Tac. 2. Ann. 11. et 2. Hist. 24., cujus verba
superius retulimus sub init. *Plin. 8. Hist. nat. 16.*
19. (50). de leone. Coorturque non tamquam pericu-
lo coactus, sed tamquam amenita latus. *h. e. in-*
surgit ad pugnam. Liv. 3. 41. Ferociores — coorti-
voferari. *Cl. eumd. 8. 7.* Tum libero conquestu
coortæ voces sunt. — b) Cum præpos. et Accusati-
vo rei, ad quam quis insurgit. *Liv. 4. 59.* Vulscos et
Æquos, fama affertur, summa vi ad bellum coortos.
Id. 4. 9. Adversus aliquos coorta ades. *Id. 21. 32.*
Si valles occultiores insedissent, coorti in pugnam re-
pente ingentem stragem dedissent. *Id. 7. 3. extr. et*
Tac. 1. Hist. 2. Coorti in aliquos. *Liv. 4. 3.* in ro-
gationes.

COORNO, *as, are, a. 1.* (cum et orno) simul orao.
Boeth. Aristot. Topic. 6. 2. p. 725. Unumquodque
taliu coornt quidem orationem.

COORTUS, *a, um, f. COORIOR.*

COORTUS, *us, m. 4.* idem quod *ortus*. *Lucret. 6.*
671. Ut tempestates pluvie graviore coortu sunt ubi
etc. *Id. 2. 1104.* Maris, terræ solisque coortus.

COPA vel *cupa*, *æ, f. 1.* mulier, que vinum vendit.
Sueton. Ner. 27. Matrone copas imitantes. *Du-*
bila tamen est lectio: V. Ilgen. Animad. in car-
men Virgilii, quod Copa inscribitur, p. 13. Virg.
Catal. Copa Syriaca, caput Graja redimita mitella.
Charis. 1. p. 47. Putsch. testatur cupam, non cop-
am a Virgilio poemation illud fuisse inscriptum.
Est tamen in *cupa* eadem significatio. Derivatur au-
tem a *caupo*: pro quo *copo* et *cupo* dictum est, sicut
plausum plostum, cauda coda. Ceterum de *Vir-*
gilii poemato V. Virgil. ed. Heyne et Wagner vol.
IV. p. 281. et seqq.

COPADIA, *örum, n. plur. 2.* apud *Apic.* calina-
rum scriptorem 5. 1., 7. 6. et 8. 6. sunt cupedia, *h.*
e. cibi lautiores, carnes animalium delicatiores. Rectius
tamen, ut animadvertit *cl. L. Quicherat*, copadia
sunt frusta carniarum. *Gloss. Cyrill. Τεταρτος, copadi-*
um, frustum. et Thomez Thes. nov. Lat. edit. ab
A. Mai in Class. Auct. T. 8. p. 152. Copadia, car-
nis particula. — Ceterum ipsa vox videtur esse a *Gr.*
κόπρω seco, in frusta cædo.

COPERIO, *is, etc. f. COOPERIO* sub init.

COPINUS, *1, m. 2.* κόρινθος, corbis, qualis, vas
vimineum grande, ad usus præsertim rusticos, ita di-
ctus ob levitatem, nam κόπος; levem significat. *Colu-*
man. 14. R. R. 3. 51. Confecta bruma, stercoreatam
terram inritam copinis observat. *Juvenal. 3. 14.* de
Judeis. quorum copinus fenumque supellex. et 6.
541. copino fenoque relicto. Adde *Isid. 20. Orig.*
9. 8.

CÓPIA, *æ, f. 1.* Quomodo copis, etiam copia
est a *cum* et *ops*, pro copio; et significat abundan-
tiam, facultatem, vim, seu potentie et virtutis abun-
dantiam, ut docet *Cic. Panad. 6. 2. § 47.* Vitularum
fructus in copia est, copium autem declarat scitias
rerum et abundantia. *Cl. eumd. Amic. 23. 87.* Itaque
copie opponitur inopia, ut apud *Plant. Trin. 3. 2.*
45. Quam inopia est, cupias: quando ejus copia est,
tum non velis. Adde *Ter. Phorm. 1. 3. 15.* Sic apud
Cic. Dom. 7. 17. frugum copia et frugum inopia

epponuntur. (*h. abundantia, copia, ricchezza; Fr.*
abundance, grande quantité, richesse; Hisp. abun-
dancia, copia, riqueza; Germ. die Fülle, der reiche
Vorrath, die volle Macht, das reichliche Vermöge;
Angl. plenty, abundance, store).

1) Proprie usurpatur de utilium abundantia; et
quidem A) De inanimis, et B) De hominibus.

A) De inanimis. ¶ 1. Generalit. ponitur præci-
pue de re familiari, divitiis, bonis etc. *Plant. Autul.*
3. 6. 4. Aliquantis facias rectius, si nistidior sis illas
nuptiis. *AVCL.* Pro re nitorem et gloriam pro copia qui
habent, meminerint esse unde oriundi sient. Adde
eumd. Cist. 1. 1. 32. Id. Ren. 5. 4. 5. Tanta ibi
copia venustatum aderat, suo quaque loco sita nitide.
Horat. 1. Sat. 1. 54. Pleasit ut si quos delectat co-
pia iusto. Adde *eumd. 3. Od. 29. 9. et 1. Ep. 12.*
2.; et Ovid. 8. Met. 838. — a) Porro in singulari
numero cum addito Genitivo. *Cic. 2. Invent. 39.*
115. agri, rectigalium, pecuniarum copia, cui ibid. oppo-
nitur penuria. *Cæs. 5. B. G. 42.* ferramentorum.
Cic. Dom. 7. 17. frugum. *Id. post red. ad Quir. 8.*
18. frugum uberitas, copia, villas. *Auct. B. Afr. 36.*
frumentii. Cl. Cæs. 1. B. G. 23. Virg. 1. Ecl. 82.
lactis. Cic. 2. Att. 6. 1. librorum festivam copiam
habere. *Cl. Horat. 1. Ep. 18. 10. Id. Horat. 2. ibid.*
2. 148. lymphæ. *Lucret. 2. 294.* material stipula co-
pia. *Horat. 2. Od. 15. 6.* narium copia omnia. *h. e.*
odores. Cæs. 1. B. G. 16. pabuli magnæ copia. *Dig.*
43. 20. 7. § 3. pecuniarum. *Tac. 6. Ann. 13.* rei
frumentaria copiam adveclare. *Cic. Amic. 23. 87.* re-
rum omnium abundantiam et copiam alicui suppedita-
re. *Copia et abundantia*, sit *h. l. Porcellinæ*,
in eo differant, quod illa, cum satis necessaria suppe-
dunt, intelligitur: hæc, cum etiam supersunt. — *Pro*
copia est idem ac pro re familiari, prout quisque pat-
et. *Cato R. R. 143.* Pro copia supplicare. *Lari fami-*
liari. Adde Plant. Truc. 1. 2. 45.; et Liv. 29. 11.
et 28. 21. *Sulpicius* apud *Cic. 4. Fam. 12. 3.* Pro
ea copia, qua Athenis erat, lunus faciendum curavi.
Sall. Jug. 90. Pro rei copia. *Liv. 27. 6.* Pro tempo-
ris ejus copia. *Curt. 9. 10. 26.* Vehicula pro copia
cujusque adorata. — *Ejurare et jurare bonam*
copiam V. in EJURO. — b) Sæpius in plurali nume-
ro. *Plant. Asin. 3. 3. 64.* Di te servassint semper,
custos heriliis, decus popli, thesaurus copiarum. *Cic.*
Amic. 12. 52. Circumdare omnibus copiis atque in
omnium rerum abundantia vivere. *Id. pro leg. Man-*
til. 7. 17. Publicani suas rationes et copias in illam
provinciam contulerunt. *Id. 1. Off. 43. 153.* In o-
mnium rerum affluentibus copiis. *Id. Rusc. com. 15.*
44. Homines copiis rei familiaris locupletes et pecu-
niosi. *Id. 5. Tusc. 32. 89.* Suppetunt quotidianis sum-
ptibus copias. *Id. Deiot. 5. 14.* Exercitum suis tectis
et copiis sustentavit. *Id. 2. Invent. 1. 1.* Crotonatæ
cum florent omnibus copiis, etc. *Id. 4. Att. 2. sub*
fin. Quorum studiis ego et copiis facile essem omnia
consecutus. *copiæ* sunt omnia ea, quibus pollemus,
sive divitiæ, sive auctoritas, gratia, amicitia, etc. *Cæs.*
1. B. G. 31. Agros et cultum et copias Gallorum ad-
amare. *Id. 4. ibid. 4.* Se eorum copiis aluerunt. *Liv.*
2. 16. Copiæ familiares. *Id. 2. 10.* domesticæ. *Sue-*
ton. Vitell. 7. Copiis provincialibus gulam alioque
explere. — c) Significant etiam annonam, cibaria,
commeatum, hoc est res necessarias sive domi, sive
belli: ad rem *Cic. 2. Nat. D. 60. 152.* Suppediantur
cursibus navigiorum omnes undique ad vitam copias.
Plin. 2. Ep. 17. Saggerunt altitum ligna proximæ
silvæ: ceteras copias Ostiensis colonia ministrat. *Id.*
ibid. Etiam mediterraneas copias præstat villa. *Id. 6.*
ibid. 28. Tantum mihi copiarum tom urbanarum,
quam rusticarum oblatum est. *Tac. 3. Hist. 15.* Ut
specie parandarum copiarum civili præda miles im-
bueretur. *Id. 4. ibid. 22.* Copias in castra convehere.
Justin. 39. 10. Cum graviari se copiarum præbitione
et injuriis militum civitates viderent, ad Partibus de-
beant. In *Inscript.* apud *Gruter. 538. 5.* legitur *PO-*
LYCHRYSO AVG. LIE. A COPIIS MILITARIB., quod offi-
cium videtur fuisse parandæ rei frumentariæ in usum
exercituum. Aliter tamen sentit *Burp. Borghesius*
ad Iscriz. del Reno dello Steiner p. 7. — d) Pro
materie ad edificandum idoneæ. *Vitruv. 5. 6. 7.*
Schneid. Exiguas copiarum, id est marioris, mate-
rie reliquarumque rerum, quæ parantur. *Id. 6. 8. 9.*
Non in omnibus locis genera copiarum nascuntur. —
e) Raro de abstractis. *Lucret. 1. 416.* Quam tibi do
quævis una re versibus omnis Argumentorum sit copia
mixta per aures. *Sall. Cat. 2.* Sed in magnæ copia re-

rum aliud alii natura iter ostendit. *Quintil.* 12. 4. 1. Abundare debet orator exemplorum copia. ¶ 2. Speciatim in re oratoria significat ubertatem verborum et facultatem dicendi; et occurrit — a) Cum addito Genitivo rei, *copia rerum, verborum, dicendi, orationis* etc. *Cic.* 3. *Orat.* 31. 125. Rerum copia verborum copiam gignit. Adde *Quintil.* 10. 1. 61. *Cic.* *Quinct.* 2. 8. Hortensius, cui summam copiam facultatemque dicendi natura elargita est. *Id.* 2. *Ferr.* 4. 10. Etenim quod est ingenium tantum, quam tanta facultas dicendi et copia, quam etc. *Id.* 1. *Orat.* 12. 50. Aliquus in dicendo ubertas et copia. *Id.* *post red. in senat.* 1. 1. et *Topic.* 18. 67.; et *Quintil.* 10. 6. 6. Copia dicendi. *Virg.* 11. *Æn.* 378. famul. *Quintil.* 10. 1. 60. Inveniendi. *Id.* 11. 3. 56. Invenitiois. *Id.* 4. 2. 117. orationis. *Id.* 9. 6. 5. et 10. 7. 7. sermonis. *Lucr.* 4. 514. verborum copia cassa. *Quintil.* 1. 8. 8. et 10. 1. 15. verborum. — Poetice *Claudiam. epist.* 3. 6. Et tanta oris copia vincit opes. — b) Absolute copia est ubertas verborum; quod tamen ex orationis contextu patet oportet. *Cic.* *Balb.* 1. 3. Ubertas, varietas, copia in aliquo est. *Id.* *Brut.* 11. 44. Periculis ubertas et copia. *Id.* 5. *Fam.* 12. 3. Erit materies digas facultate et copia tua. *Quintil.* 10. 1. 103. Copia Platonis. *Id.* 12. 10. 11. Seneca.

B) De hominibus copia est idem ac multitudo. ¶ 1. Generalit. *Plant.* *Bacch.* 3. 6. 34. Copia meretricum. *Cic.* *Mur.* 34. 70. amictorum tepulorum et non occupatorum. *Id.* *pro leg. Manil.* 10. 27. virorum fortium atque innocentium. *Sall.* *Cat.* 28. extr. latronum. *Id.* *Jug.* 93. extr. tubicinum. *Id.* *ibid.* 103. necessariorum. *Ovid.* 10. *Met.* 356. procorum. ¶ 2. Speciatim ponitur pro multitudine armata, armorum manu, exercituum. — a) Raro admodum in singulari numero pro armatorum vel militum manu. *Cic.* 13. *Att.* 52. extr. Omnis armatorum copia. *Id.* *Mur.* 37. 78. Ha copia, quam secum eduxit, se hanc civitatem oppressurum arbitratur. *Cæs.* 1. *B. G.* 48. Ex omni copia eligere aliquos. Adde *eumd.* 1. *B. C.* 45.; et *Sall.* *Cat.* 50. et 61. *Cn. Pompejus* apud *Cic.* 8. *Att.* 12. 1. § 1. Ull ipse cum omni copia ad nos veniret. *Id.* apud *eumd.* *ibid.* 1. § 1. Neque solus cum ista copia tantam multitudinem sustinere poteris. *Auct. B. Afr.* 10. Classem cum ea copia concedendit. Adde *Auct. B. Hisp.* 6. *Virg.* 2. *Æn.* 564. respicio et, quae sit copia, lustris. Adde *eumd.* 11. *ibid.* 834. *Tac.* 2. *Ann.* 52. Mazippa levi cum copia incendia et caedes circumferret. — b) Longe vero saepius in plurali numero, et copiae quidem lollis significabant maximum exercitum, quod pluribus hisque diversis militum manibus constabat. *Cæs.* 1. *B. G.* 35. Cum omnibus suis copiis ad occupandum Vesontionem contendere. *Liv.* 40. 44. Copiae pedum, equitum, civium, sociorum. — Jungitur nonnullis Verbis, quorum praecipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Ter. Eun.* 4. 6. 17. adducere copias secum. *Sall.* *Jug.* 13. armare copias quam maritimas. *Ter. Heaut.* 4. 2. 2. coguntur aliorum copias in angustum. *Cn. Pompejus* apud *Cic.* 8. *Att.* 12. 1. § 3. cogere copias Brundisium. *Cic.* 12. *Fam.* 5. comparare magnas copias ex defectu. *Cn. Pompejus* apud *Cic.* 8. *Att.* 12. 1. § 1. contrahere copias. *Nepos Militiad.* 4. deducere in campum. *Cæs.* 1. *B. G.* 51. educere. *Liv.* 29. 27. exponere copias in terram. *Cic.* 3. *Fam.* 3. 2. habere exiguas. *Nepos Themist.* 2. invadere cum tantis copiis Europam. *Cic.* 12. *Fam.* 5. obsidere parvis copiis aliquem. *Tac.* 3. *Hist.* 16. parare copias. *Cic.* *Cecin.* 15. 43. pellere. *Auct. B. Alex.* 7. profigere. *Nepos Militiad.* 3. traducere. *Id.* *Alcid.* 8. valere copiis pedestribus plus quam navibus. — Figuratae *Quintil.* 7. 10. 15. Copias eloquentiae ponere in medio. Adde *eumd.* 11. 2. 1.

II.) Translate. ¶ 1. Copia pro ipso cornu copiae (F. CORNU) occurrit apud *Lactant.* 3. 29. Simulacrum ejus (Fortune) cum copia et gubernaculo fungunt, tamquam haec et opes tribuat et humanarum rerum regimen obtineat. ¶ 2. Saepius copia est aliquis rei faciendae facultas, vis, opportunitas, quae abunde praesto est: hinc est *mihi copia*, h. e. possum facere aliquid; *copiam habeo* idem significat; *facere et dare copiam* est dare facultatem et libertatem faciendi aliquid. Occurrit — a) Absolute, ita tamen ut ex ipso orationis contextu res, cuius copia alicui est, intellegatur. *Plant. Aulul.* 2. 78. Neque edepol facio, neque, si cupiam, copia est subaudi faciendi. *Id.* *Cat.* 2. 1. 21. Obnoxiis nobis sumus propter hanc rem, cum, quod volumus, copia est. h. e. quod con-

ceditis quae volumus. *Ter. Heaut.* 5. 1. 54. Ne quam aliam quaerat copiam, ac te deserat. h. e. ne quam aliam emendi opportunitatem quaerat. *Terrellinus* hunc locum aliter omnino interpretatus esse videtur, cum enim retulit inter illos, in quibus copia significat annonam, cibaria, commensum. — b) Saepius cum Genitivo. *Plant. Epid.* 1. 2. 59. Non enim nunc tibi dormiendum, neque rancidum copia est. Adde *eumd.* *Bacch.* 3. 3. 83., *Capt.* 4. 2. 72. et *Merc.* 4. 6. 11. *Ter. Eun.* 4. 2. 10. Si non tangendi copia est, ebo ne videndi quidem erit? Adde *eumd.* *ibid.* *prol.* 21. *Sall.* *Cat.* 50. Magna mihi copia est memorandi, qui reges, ira impulsus, male consulerunt. *Liv.* 2. 64. Est alicui somni copia. Adde *eumd.* 9. 4. *Ter. Heaut.* *prol.* 28. Dile erescendi copiam, novorum qui spectandi faciunt copiam. *Id.* *ibid.* 2. 3. 41. Ea res dedit existimandi copiam, quotidianam vitae consuetudinem. *Virg.* 1. *Æn.* 524. coram data copia famuli. *Plant. Capt.* 3. 5. 90. Facere alicui conveniendi copiam. Adde *Ter. Heaut.* *prol.* 23. loco nuper cit. *Id.* *Ter. Phorm.* 1. 2. 63. Facere alicui aliquid copiam. *Cic.* 3. *Orat.* 33. 133. Facere civibus omnibus consilii sui copiam. *Cæs.* 1. *B. G.* 28. Facere alicui frumenti copiam. *Liv.* 4. 18. Militibus urbem se oppugnatorum, fremantibus, in copia pugnae fuit. *Plin.* 8. *Ep.* 28. Facere alicui scientiae suae copiam. *Sall.* *Jug.* 85. Habere magnam copiam societatis amicitiaeque conjugendae. Apud *eumd.* *ibid.* 111. Habere alicuius copiam est aliquid in sua potestate habere. — c) Sequente Infinito. *Sall.* *Cat.* 17. Quibus in otio vel magnifico, vel molliter vivere copia est. *Catull.* 64. 366. simul ac fessis dederit Fors copiam Archivi Dardaniae Neptunia solvere vincla. — d) Sequente ut vel qui. *Plant. Mil. glor.* 3. 1. 174. Uti huic amandi ac Philocomasio hanc effluam copiam, ut hic eam adducere habentque. Adde *eumd.* *Capt.* 2. 3. 14. *Ter. Heaut.* 2. 3. 87. Tecum sine metu ut illi, copia est. *Plant. Trin.* 1. 2. 98. Non redderes —, nec, qui deterior esset, feceres copiam. h. e. occasionem praeberes, qua deterior fieret. — NB. De Copia den F. ONOM.

COPIARIUS, m. 2. Idem qui parochus. *Porphy.* ad *Horat.* 1. *Sat.* 5. 46. Parochi Latine vocabulo copiarum dicti sunt, quod omnium rerum necessarium copiam regum populorumque legalis suppeditabant.

COPIATA vel Graeca positio

COPIATES, m. 1. *κοπιῆς*, vespillones, quorum munus cadavera Christianorum obvolvare, efferre, sepellire: a *κόπιος* laboro. Illi, quod pium hoc officium praestarent, et una cum clericis in sepeliendis defunctis miscerentur, illi accensuri voluunt, eorumque immundissimis frui. *Imp. Constant.* et *Julian.* *Cod. Theod.* 13. 1. 1. Negotiatores omnes conventum argenti quique praebere: clericis excipi tantum, qui copiatum appellantur. *Idem ibid.* 16. 2. 13. § 1. Clerici vero, vel hi, quos copiatas recens usus innotuit nuncupari, etc. De his etiam tacito nomine *Arca.* et *Honor.* *ibid.* 7. 20. 12. § 2. Dum se quidam vocabulo clericorum, et infestis defunctorum obsequiis occupatos, non tam observatione cultus, quam otii et sociorum amore defendunt. F. FOSSARIUS.

COPIOLAE, arum, plur. fem. 1. deminut. a copiae, exiguae copiae; et speciatim tantum occurrunt. *Copioles*, dicuntur a *D. Bruto* parva militum manus, ad *Cic.* 11. *Fam.* 13. 2. Recurri ad meas copiolas: sic enim vere eas appellare possum: sunt tenuissimae, etc.

COPIOR, aris, arl. dep. 1. proprie significat ingentem rerum copiam accervare: sed est verbum restrinse, quod, teste *Gell.* 17. 2., non facile reperias apud civilium causarum oratores. *Claud. Quadrigarius* apud *Gell.* *ibid.* et apud *Non.* p. 87. 8. *Merc.* Arnalis et magno comraatu, praedique ingenti copiantur. *Gell.* et *Non.* *ibid.* docent, copiantur eadem figura esse, quae *lignantur* et *pabulantur* et *aquantur*. Quare potius inter deponentia, quam passiva enumerandum videtur.

COPIOSE, adverb. Comp. *Copiosius* 2. et Sup. *Copiosissime* 1. et 2. — Copiose est cum copia, large, abundanter (It. *copiosamente*, *abbondantemente*; Fr. *abondamment*, *richement*, *copieusement*; Itsp. *abundantemente*, *copiosamente*; Germ. *füllreich*, *reichlich versehen oder ausgestattet*, in oder mit grosser Fülle; Angl. *abundantly*, *copiously*, *plentifully*). Usurpatur ¶ 1. Generalit. *Cic.* 13. *Att.* 52. 2. Tribus trichillis accepti ei reperiuntur copiose.

Id. 2. *Q. Fr.* 6. 8. Senatorum urna copiose absolvit. Fr. à une ample majorité. *Id.* 2. *Nat. D.* 47. 121. Pasium animantibus large et copiose natura comparavit. *Id.* 6. *Ferr.* 27. 62. Copiose ornatus. *Id.* 3. *ibid.* 36. 91. Multitudo in provincia sic copiose profectus erat, ut domi prorsus nihil relinqueret. *Plin.* 19. *Hist. nat.* 5. 30. (94). Sponte nascuntur (bucis) copiosissime in Balearibus Ebusaque insulis et per Hispanias. ¶ 2. Speciatim ac saepius occurrit de oratione, et est cum ubertate sermonis, multis verbis. *Cic.* 4. *Ferr.* 78. 191. Copiose defendere causas rerum. *Id.* 1. *Nat. D.* 21. 53. et *Quintil.* 1. 4. 5. Copiose dicere de aliqua re. *Cic.* *Flacc.* 17. 41. Subtiliter et copiose disserere. *Id.* *Senect.* 17. 58. Copiose laudare aliquid. *Id.* 1. *Orat.* 11. 48. Copiose loqui in iure et in iudiciis aut apud populum aut in senatu, et *ibid.* Compositae, oratae, copiose loqui. *Id.* 2. *ibid.* 85. 151. Copiose et abundanter loqui. *Id.* *Orat.* 4. 14. Copiosius de magnis variisque rebus dicere. *Id.* 2. *Orat.* 10. 39. Copiosissime laudare aliquid. *Id.* 1. *ibid.* 62. 263. Copiosissime dicere de aliqua re. *Cic.* *eumd.* 3. *ibid.* 32. 129. et *Cluent.* 10. 29. *Id.* 1. *Off.* 1. 4. Gravissime et copiosissime dicere. *Id.* *Quinct.* 28. 87. Copiosissime defendere aliquid. *Quintil.* 10. 5. 12. Copiose tractare aliquid. *Id.* 4. 5. 25. Subtilis et copiosus dividere. *Id.* 9. 8. 89. Copiosus exsequi aliquid. *Id.* 2. 4. 24. Copiosissime tractare aliquid.

COPIOSUS, a, um, adject. Comp. *Copiosior* et Sup. *Copiosissimus* in omnibus paragr. — Copiosus (a cum et ops, ut docet *Varro* d. L. L. 72. *Müll.*; et: et COPIA sub iut.) est abundans, uber, largus, dives (It. *copioso*, *abbondante*, *ricco*; Fr. *abondamment*, *pourvu de*, *riche en qqch*; Itsp. *rico*, *acaulado*; Germ. *voller Fülle*, *füllreich*, *reichlich versehen oder ausgestattet*, *reich begabt*, *reichlich*, *reich*; Angl. *copious*, *abundant*, *plentiful*, *well stocked*, *rich*, *wealthy*). Usurpatur ¶ 1. Generalit. tum de personis, tum de inanimatis; et occurrit — 1.) Absolute. *Cic.* 2. *Off.* 22. 75. Quid? I. Mummius numquid copiosior, cum copiosissimam urbem funditus sustulisset? — a) De personis. *Cic.* 3. *Ferr.* 26. 65. Magnifice et ornate, ut erat in primis inter suos copiosus, convivium comparat. *Id.* *Divin.* in *Q. Cæcil.* 17. 55. Muller copiosa plane et locuples. *Sueton.* *Cæs.* 35. Hostis copiosissimus. — b) De rebus: et iungitur multis Substantivis, quorum praecipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Auct. B. G.* 8. 2. agri copiosissimi. *Apul.* 9. *Met.* cibus copiosus edest. *Plin.* 19. *Hist. nat.* 6. 23. (63). cucumeres copiosissimi. *Phaedr.* 4. 8. 7. liquor plenis copiosus. *Cæs.* 1. *B. G.* 23. oppidum longo maximo et copiosissimum. *Cic.* *Rosc.* *Am.* 2. 6. patrimonium amplum et copiosum. *Id.* *Rabir.* *Post.* 14. 38. patrimonium laetum et copiosum. *Auct. B. Alex.* 42. provincia minime copiosa ad alendos exercitus. *Id.* *ibid.* 48. provincia copiosior. *Liv.* 9. 44. maxima copiosa. *Cic.* *Arch.* 3. 4. urbs celebris et copiosa. *Phaedr.* 5. 5. 2. varietas rerum copiosa. *Nepos Eumen.* 8. via copiosa omniumque rerum abundans. *Cic.* 3. *Tusc.* 20. 49. victas copiosus. *eum ibid.* opulentior tenuis. — 2.) Comparat. — a) Cum Ablativo sive praepos. *Cic.* 2. *Cat.* 8. 18. Tu agilis, tu mobilis, tu argente, tu famula, tu rebus omnibus ornatus et copiosus sis. *Gell.* 16. 19. Arion grandis pecunia et re bona multa copiosus. *Id.* 7. 1. Oppidum re cibaria copiosum. *Plin.* 17. *Hist. nat.* 21. 35. (60). Vinea compluviata copiosior vino est. — b) Cum Ablativo et praepos. ab. *Cic.* 5. *Att.* 18. 2. Locus copiosus a frumento. — c) Cum Genitivo. *Solin.* 11. Ager Creticus silvestrium caprarum copiosus est. ¶ 2. Speciatim refertur ad ubertatem orationis, et dicitur — a) De personis. — Cum additis. *Cic.* *Cecin.* 23. 64. Homo non copiosus ad dicendum. *Id.* 3. *Ferr.* 36. 88. Sthenius in primis Sculorum in dicendo copiosus. *Id.* 3. *Orat.* 36. 129. Orator copiosior et melior. *Id.* 13. *Att.* 46. 2. Multa de meo Catone: quo saepissime legendo se dicit copiosorem factum. *Quintil.* 1. 1. 108. Copiosior in eligendo. — Absolute. *Cic.* 2. *Orat.* 18. 75. Locutus esse dicitur homo copiosus aliquot horas de imperatoris officio. *Liv.* 45. 25. Vir copiosus. Adde *Quintil.* 2. 12. 4. et 9. 3. 74. — b) De ipsa oratione. *Cic.* 4. *Acad.* (2. pr.) 10. 39. Copiosa disputatio. *Id.* 9. *Orat.* 33. 214. Multa et varia et copiosa oratio. *Quintil.* 6. 2. 17. Copiosa loquacitas. *Id.* 8. *proem.* 28. Copiosa verborum suppellex. *Id.* 8. 2. 49. copiose

sum dixit absolute substantivorum more, eique jejunum opposuit. ¶ 3. Item speciatim de animo et ingenio. Tac. 3. Ann. 66. Brutius artibus honestis copiosus. Quintil. 10. 1. 128. Ingenium facile et copiosum. Plin. 9. Ep. 2. Ingenium copiosissimum.

COPIS, a. F. COPS.

COPIS, idis, f. 3. κόπης, a κόπτω cædo, machæra, acinaces, gladius leviter curvatus, falci similis, cædendo, non pungendo idoneus. Curt. 8. 14. 29. Copidas vocant gladios leviter curvatos, quos appelebant belluarum manus. h. e. elephantorum proboscides. Apul. venatoribus tribuit 11. Met. Illum succinctum chlamyde copides et venabula venatorem fecerant. V. Borghesi Dec. num. 17. oss. 9. p. 69.

COPLA, a. F. COPULA sub init.

COPLATUS, a, um. F. COPULO.

COPLO, as, are. F. COPULO.

COPO, ñis. F. CAUPO.

COPONA taberna a copis dicta, Paul. Diac. p. 40. 11. Müll. Cf. CAUPONA.

COPPA vel rectius Koppa, κόππα, nomen litteræ apud Græcos, cujus usus tantum in numero mansit, nonagenarium significans. Quintil. 1. 4. 9. — Similis fuit nostra Q, ait Mar. Victor. 1. p. 2408. Putsch. — Convenit cum P Hebræorum et forma et numerica potestate.

COPREA, se, m. 1. κόπριάς, et κόπρᾶς, scurra, vilis homuncio, qui movendo risu quæstum facit et cibum capit: a κόπρος stercus: unde κόπρος ἀνὴρ, homo vilis, quasi stercoreus: quilibet enim lujusmodi homines et facere et pati non recusant, dum rem habeant: F. INCOPRIO. Sueton. Tib. 61. Interrogatus a quodam nano adstante mense inter copreas. Adde eumd. Claud. 8. Sunt qui scribunt copria nimis adherentes Græcis litteris. — Horum parasitorum vilissimum genus describit Dion l. 50. c. 73.

COPROS, l, m. 2. κόπρος, ῥ, stercus. Græca vox. Farro apud Non. (ut quidem critici legunt) p. 242. 15. Merc. Non Hercules potest, qui Angliæ agebat copron. Sed valde dubia est lectio.

COPS, copis, vel rectius copis, e, adject. copiusus, abundans, dives, quasi coops, ab ops, ut voluit etymologi: sic Farro 5. L. L. 92. Müll. Opulentus ab ope, cui ea optineat. Ab eadem inops, qui ejus indiget, et ab eodem fonte copis et copiosus. — Sed tamen copis eodem sensu occurrit atque compos. Plaut. Bacch. 2. 3. 117. Ut amantem herilem copem facerem filium. Id. Pseud. 2. 3. 8. Ego nunc me ut gloriosum faciebam, et copii pectore. h. e. compe omnium, quæ optaveram. Pacuvius apud Non. p. 84. 23. Merc. O multimodis varie dubium et prosperum copem dicam! Turpilium apud eumd. p. 84. 24. Te quidem omnium jam pater copem censuram facit. — De recto singulari exemplum adhuc deest: nisi quod Priscian. docet 7. p. 752. Putsch. vetustissimus dicitur, hic, et hæc, et hoc ops, et cops, pro opulentus et copiosus. Præterea verba illa Festi p. 190. 26. Müll. Ops antiqui dicebant, quem nunc opulentum dicimus, ut testimonio est non solum ei contrarius inops concedit, ego egens exortus sum; ita supplet Critici ex conjectura: inops, sed etiam cops: ut is cops edit, ego egens exortus sum. Hæc tamen omnia criticorum commenta sunt; codex enim omnino abrasus ne occasione quidem præbet hæc recte coniciendi. Potius apud Non. p. 84. 19. Merc. pro Copi legendum videtur Cops.

COPTA, re, f. 1. κόπτη, genus placentæ ex variis rebus contusis confectæ, cujus usus est tam in medicamentis, tum in cibis, pro varia confectione: a κόπτω cædo, contundo. Durissima ex Rhodo mittebatur, ut est apud Martial. 14. 68. 2. Peccantis famuli pugno ne percutere dentes: Clara Rhodos coptam quam tibi misit, edat. — Ejusdem aut similis generis fuisse videtur coptoplacenta, quæ ab Athen. l. 14. c. 13. inter placentas enumeratur, legiturque in fragm. Tragar. Petron. 40. Burmann. Minores porcelli ex coptoplacentis facti, quæ uberibus immittunt, scopiam esse positam significabant. Vespæ judic. 46, apud Fernsdorff. Poet. Lat. min. T. 2. p. 234. Nos facimus populo studiose coptoplacentas.

COPTOPLACENTA. F. voc. præced.

COPULA, æ, f. 1. Copia per syncope usurpatur a Licentio, qui fuit Augustini æqualis, apud Fernsdorff. Poet. Lat. min. T. 4. p. 535. Arcet amor, copumque tenet communis honesti. — Primum syllabam licenter corripuit Ennod. Diac. 24. 1056. Uxor

ad alterius transierat copulam. — Ratione habita etymologi copula est a cum et apere; et significat vinculum, nexum, quo plura simul ligantur et connectuntur (It. legame, congiunzione, copula; Fr. lien, chaîne, tout ce qui sert à attacher; Hisp. atadura, ligamento, lazo, cadenas; Germ. Band, Leine, Strick; Angl. a tie, band, fetter).

1.) Proprie. — a) Generatim. Plaut. Epid. 5. 1. 11. Quarilant me: in manibus gestant copulas secum. h. e. lora, quibus me vinciant. Accius apud Non. p. 200. 23. Merc. Toris copulæ. h. e. funes. Cas. 3. B. G. 13. Venetorum naves minus commode copulis continebantur. h. e. unclis manibusque ferreis. Nepos Datam. 3. Copulâ vinculum ante se Thyum agere. — b) Specialiter dicitur de vinculo, quo alligantur canes venatici. Ovid. 5. Trist. 9. 23. Ulque canem pavida nactum vestigia cervæ, Luctantem frustra copula dura tenet. Adde eumd. 7. Met. 760. — c) Item specialiter Apul. 9. Met. Multi senes pectora copula spartæ trifura continua exulcerati. h. e. belcilo.

II.) Improperie dicitur de quocumque morali vinculo. — a) Generalim. Nepos Att. 5. Efflicebat ut inter quos tantæ laudis esset æmulatio, nulla intercederet obtrectatio; essetque talium virorum copula. h. e. Atticus velut medius intercedens, tenebat inter se constructis vinculo amicitia Ciceronem et Hortensium. Horat. 1. Od. 13. 18. Felices ter et amplius, Quos irrupta tenet copula; nec malis Divalius querimonis Suprema citius solvet amor die. Apul. 2. Met. Copulæ nuptiales. Adde Cod. 5. 4. 24. et 26. et Cod. Theod. 3. 16. 2., ubi copula est ipsum matrimonium. Cf. Alcim. 2. 29. nec lædere turpi Miscebit calidos carnalis copula sexus. Ilinc Capell. 1. sub init. Hymenæum vocat copulam sacram. — b) Specialim de verborum nexu vel compositione. Nigidius apud Gell. 10. 5. Avarus appellatur, qui avidus aris est. Sed in ea copula e littera deinita est. h. e. in ea compositione verbi. Adde Quintil. 7. 10. 17.

COPULABILIS, e, adject. qui copulari potest. Augustin. 4. Music. 15. a med. Cum sibi copulantur, qui inter se sunt copulabiles pedes.

COPULATE, adverb. conjuncte. Gell. 10. 24. Diequinie et Diequinis pro adverbio copulate dictum est. Cf. eumd. 17. 7.

COPULATIM, adverb. idem quod copulate. Habel Diomed. 1. p. 402. Putsch. afferre exempli gratia, sed nullo id confirmat auctore.

COPULATIO, ñis, f. 3. copulandi actus, conjunctio.

1.) Proprie. Cic. 1. Fin. 6. 19. Ita effici complementiones, et copulationes, et adhesiones atomorum inter se. Id. 2. Nat. D. 46. 119. Copulatio rerum et congmentatio naturæ.

II.) Translate. — a) Generatim occurrit de hominum societate. Cic. 1. Fin. 20. 69. Primi congressus copulationesque. Cod. Theod. 9. 42. 2. Copulatio generis. Adde Julian. epit. nov. § 243. et 245. — b) Speciatim de oratione et verbis. Quintil. 7. 10. 8. Ordo rerum et copulatio. Adde eumd. 11. 2. 37. Id. 1. 10. 23. Inoffensa vocum copulatio. Id. 8. 3. 16. Syllabarum, verborum inter se copulatio. h. e. compositio in oratione. Id. 1. 5. sub fin. Copulatio verborum. h. e. compositio duorum verborum in unum. Sic de sonis Augustin. 2. Music. 10. n. 19. Sequi altera copulatio in duobus et tribus apparet, jam sequentia in tribus et quatuor.

COPULATIVE, adverb. idem quod copulate. Macrobi. 1. Saturn. 4. a med. Diequinis pro adverbio copulative dicere.

COPULATIVUS, a, um, adject. copulans, conjungens. Cod. 6. 38. 4. § 1. Copulativus modus. Charis. 2. p. 199. Putsch. et Capell. 3. p. 70. Copulativæ et disjunctivæ conjunctiones.

COPULATOR, ñis, m. 3. qui aliis copulatur. Jul. Valer. de reb. gest. Alex. M. edil. Rom. Mai. 1. 13. Nec sit pulendum, si filius sit parentibus copulator. Mendosa tamen lectio videtur.

COPULATORIUS, a, um, adject. qui copulatur. Ambros. 5. Herem. 14. His ergo sybis nihil est copulatorium, præter jugale consortium.

COPULATRIX, idis, f. 3. quæ copulat. Augustin. 11. Trinit. 9. extr. Voluntas copulatrix parentis et prolis. Auct. Perigil. Fener. 5. Amorum copulatrix.

COPULATUS, a, um. F. COPULO.

COPULATUS, us, m. 4. idem quod copulatio: in sexto casu Arnob. adv. gent. 1. 2. Rationum consequentium copulatu.

COPULO, as, æti, atum, are, a. 1. Ratione habita etymologi est a cum et ant. apere, simul jungere. — Per syncope Lucret. 6. 1086. Inter se quædam possint copula teneri. Al. tamen perperam retinent copulata, ut metrica necessitate primam corripuerit, vel ut antibaculum pro dactylo posuerit. V. COPULA sub init. Sic Venant. Fortun. 2. 4. 8. Carne creata viri, debite copulatur eidem. — Part. Copulatus in omnibus paragr. et in fin.; Copulandus II. a. — Copulare est arcte colligare, conjungere (It. legare insieme, unire, congiungere; Fr. lier, joindre, attacher, unir; Hisp. ligar, atar, unir, juntar; Germ. verbinden, verknüpfen, fest zusammenfügen; Angl. to tie or join together, couple, connect, unite).

1.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu de materiali rerum colligatione vel conjunctione. Cato R. R. 7. Copulare vitem arbutu. Plaut. Pæn. 1. 2. 130. caput et corpus cum aliquo. Cic. 4. Acad. (2. pr.) 45. 139. hominem cum bellus. F. integrum locum sub II. b. Lucret. 6. 1078. aurum auro. Al. tamen aliter leg. Plin. 17. Hist. nat. 19. 30. (137). Copulantur diversæ insociabilesque naturæ arborum. Id. 6. ibid. 13. 16. (41). Utinque Armeniæ majori — Sophene copulatur. h. e. contermina est. Martial. 12. 43. Quo symplegmata quinque copulatur. Veggel. 3. Peterin. 49. 2. Schneid. Copulare caput animalis ad pedem. ¶ 2. Latiori sensu copulari dicuntur, qui componuntur, qui alius contra alium ponuntur, Fr. se mettre vis-à-vis. Plaut. Epid. 3. 3. 20. Cave visis cum filia mea copulari hanc, neque conspiceret. Cic. 6. Ferr. 66. 148. Cum voce maxima vim me sibi afferre clamaret, copulati in jus pervenimus. F. integrum locum. ¶ 3. In illo Plaut. Aulul. 1. 2. 38. Adeunt, consistunt, copulantur dexteræ. passivum positum est pro activo, ut Non. p. 476. 16. et p. 479. 24. Merc. et Priscian. 8. p. 797. Putsch. docent. Ergo illud dexteræ Græcus erit Accusativus: nisi malis, copulantur non passivi, sed deponentis forma dictum esse, quod præstat.

II.) Translate ponitur de morali plurimum personarum conjunctione; item de iis, quæ cogitatione, oratione, etc. connectuntur; et significat conjungere, vel etiam interdum conjungendo perficere. Occurrit autem — a) Absolute, sen conjungere aliquid, aut aliquid aliqua re. Cic. 3. Fam. 4. 2. Collegique conjunctio — non mediocre vinculum mihi quidem videtur ad voluntates nostras copulandas. Liv. 4. 43. ad fin. Quia illi, remittendo de summa quisque juris mediis copularent concordiam. Auct. Perigil. Fener. 58. Copulavit nuptias. Dig. 12. 4. 6. pr. Copulare matrimonium. Ulp. ibid. 24. 1. 32. § 19. Copulati matrimonio. Id. ibid. 1. 9. 8. Fœmque plebeis nuptiis copulatæ. Seneca Herc. fur. 493. Copulari iudis. h. e. matrimonio jungi. Hygin. (ed. A. Mal. in Class. Auct. T. 3. p. 64.) fab. 188. Iason promisso sibi conjugio copulavit (Medeam). — Cic. Orat. 45. 154. Libenter etiam copulando verba jungebat, ut sodes pro si audes etc. h. e. componendo, ex duobus unum faciendo. Id. ibid. 32. 115. Nosse vim verborum simplicium et copulatorum. h. e. compositorum. Cf. Quintil. 10. 6. 2. Copulare verba. Cic. Partit. orat. 6. 21. Constructio verborum tam conjunctionibus copulatur, tum dissolutionibus relatur. Plin. 10. Hist. nat. 29. 43. (81). Sonus nunc continuus spiritali trahitur in longum, nunc distinguitur conciso, copulatur intorto. Tac. dial. de orat. 17. extr. Conjungere et copulare antiquos ac veteres oratores. — b) Cum addito Ablat. et præpos. cum. Plaut. Pæn. 3. 3. 42. Copulare sermonem cum aliquo. h. e. colloqui. Cic. 2. Phil. 8. 19. equestrum ordinem cum senatu. Id. Sert. 64. 133. Ille se sic cum inimico meo copularet, ut etc. Id. 4. Acad. (2. pr.) 45. 139. Honestatem cum voluptate, tamquam hominem cum bellua, copulare. Id. 1. Fin. 16. 59. Sapientiam, temperantiam, fortitudinem copulatas esse docui cum voluptate. Id. 2. ibid. 14. 45. Disjuncta conjungere, et cum præsentibus futura copulare. Plin. 2. Hist. nat. 7. 5. (37). Copulare societatem cum aliquo. — c) Cum addito inter se. Cic. 1. Orat. 51. 222. An hæc inter se jungi copularique possint. Cf. Lucret. 6. 1086., cujus verba sub init. retulimus. — d) Cum addito Dativo. Cic. 2. Divinat. 69. 143. Quid naturæ copulatum habuit Alcibiadis somnium? Cf. Plin. 6.

Hist. nat. 13. 16. (41.), ejus verba sub I. 1. retulimus. — Hinc Part. præter. pass.

Copulatus, a, um, adjectivum quoque occurrit, unde Comp. *Copulatio* sub II.

I.) Proprie est colligatus, conjunctus, et occurrit de rebus physicis vel corporeis. *Cic.* 1. *Tusc.* 29. 71. Dubitare non possumus, quin nihil sit animal admixtum, nihil concretum, nihil copulatum, nihil coagmentatum, nihil duplex.

II.) Translate. *Cic.* 4. *Tusc.* 11. 24. Hæc, quæ dico, cogitationes inter se differunt, re quidem copulata sunt. Adde eund. *Fat.* 13. 30. *Id.* 1. *Off.* 17. 56. Nihil est amabilius, nec copulatio, quam morum similitudo bonorum. *Al. leg.* copulationis.

Copulatum, i, n. 2. absolute, substantivorum more, Gr. συμπαρασυνήτων, apud Dialecticos quid sit, V. in CONJUNCTIO.

COPULOR, aris, ari, dep. 1. V. voc. præced. sub I. 3.

COQUA, æ, f. 1. quæ coquit. *Plaut. Pæn.* 1. 2. 38. Coqua hæc es, quidem, ut ego opinor.

COQUIBILIS, e, adjectivum coqui facilius. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 6. 8. (25). Glasos fæces suam hilarem facit, carnem coquibilem ac levem, et utilem stomacho.

COQUIMELLA, æ, f. 1. generis arboris fructifera. *Isid.* 17. *Orig.* 7. Coquimella, quam Latini ob colorem prociam vocant, alii, a multitudine entis fructus, nixuro appellant. — Est autem Græca vox κοκκινύλων: quare potius coccimela scribendum esse videtur. V. PRUNUM.

COQUINA, æ, f. COQUINUS in 2.

COQUINARIUS, e, et

COQUINARIUS, a, um, adjectivum ad coquinam pertinet, culinarius. *Varro* apud *Non.* p. 195. 17. *Herc.* Noctui culiro coquinarum se trajecit. *Plin.* 33. *Hist. nat.* 11. 49. (140). Vasa coquinaria ex argenteo fieri. — *Coquinaria ars* inscribitur liber *Apicii de opson.* et *condim.*

COQUINATORIUS vel cociuatorius, a, um, adjectivum ad coquendum pertinet, ut coquinatorium instrumentum, apud *Ulp.* *Dig.* 34. 2. 9. § 12., ubi al. leg. coquinarium, *Torrentii.* et alii cociuatorium eod. sensu. V. CONCINNATORIUS. — Hinc

Cocinatorium, ii, n. 2. absolute, substantivorum more est locus, in quo coquuntur cibi, idem ac culina. *Inscript.* apud *Fabrett.* p. 497. n. 4. ΡΟΤΙΟΝ, ET COCINATORΙΟΝ COΣΙΤΤΥ, ITEMQVE DONAVT. V. CELINA.

COQUINO, as, avi, sum, are, 1. est coquaciam primum exercere: et occurrit: — a) Absolute. *Plaut. Aulul.* 3. 1. 3. Venit in bacchanal. coquinatum. *Cl. Non.* p. 85. 31. *Herc.* *Id.* *Pseud.* 3. 2. 64. Ire coquinatum. — b) Cum Accus. *Id.* 3. 2. 55. Quantis istuc unum me coquinare perdoceat?

COQUINUS, a, um, adjectivum ad coquendum pertinet, ut coquinum forum, ubi scilicet cibaria coquuntur. *Plaut. Pseud.* 3. 2. 1. et 2. — Hinc

Coquina, æ, f. 1. absolute, substantivorum more. 1. Subaudi officina, et est locus, in quo dapes coquuntur: sed tamen coquina pro culina vel culina fuit vox vulgi tantum propria, teste *Non.* p. 55. 18. *Herc.* Colinam veteres coquiam dixerunt, non ut nunc vulgus putat. *Pallo.* 1. *R. R.* 37. 4. Ab apium castris longe sit omnia odoris horrendi, balnearia, stabula, coquina. *Arnob.* 4. 6. Per coquinas currit, inspicies, quibusdam liquorum generibus suis ardens in foculis excutitur. *Augustin.* 22. *Cin. Dei* 8. a med. Coquina conditoria. 2. Subaudi ars, et est ars ipse coquiliaria. *Apul.* 2. *Dogm. Plat.* Harum disciplinarum imitatrix esse coquiam et vnguentariam proficitur. *Al. leg.* coquinariam. Adde *Donatum* ad *Ter. Andr.* 1. 1. 3.

COQUITARE pro cocitare, id est frequenter coquere, *Plautus* posuit. *Paul. Diac.* p. 61. 18. *Müll.*

COQUITATIO, onis, f. 3. coctio, coctura. *Apul.* 4. *Met.* Hordeum tuosum minutatim et diutina coquitatione jurentatum semper essem. *Alf. ininus* recte leg. ressectione, alii cogitatione.

COQUO, coquis, coxi, coctum, coquere, a. 3. De scribendi ratione V. COQUUS. — Part. *Coquens* I. 1.; *Coctus* in omnibus fere patet, et in fin.; *Coquendus* I. 2. — Coquo est igne addito cibum mitigo atque esul aptos reddo vel assando, vel elixando, vel frigendo: item aliud quidpiam igne subigo, fundo,urgo (It. cuocere, cuinare; Fr. cuire; Hisp. cocer; Gerin. kochen; Angl. cook or dress).

I.) Proprie. 1. Occurrit de cibis, medicamentis

et similibus. — a) Cum Accus. rei, quæ coquendo paratur. *Plaut. Aulul.* 3. 2. 15. Quid curas, utrum coctum, an crudum edim? *Id.* *Cas.* 4. 2. 2. Vos comestis, cense ubi erit cocta. Adde eund. *Aulul.* 3. 2. 17. et *Stich.* 4. 1. 28.; *Caion.* apud *Gell.* 10. 24.; et *Cælius* apud eund. *Id.* *Sic Nepos Cimon.* 4. Quotidie sic et cæni coquebatur, ut quos invocatos vidisset, omnes devocaret. *h. e.* parabatur. *Cic.* 5. *Tusc.* 34. 98. Tum is, qui illa cogerat: Minime mirum; condimenta enim defuerunt. *Lucret.* 5. 1101. cibum coquere et flammæ mollire vapore. *Nepos Eumen.* 8. Imperat comparari cibaria cocta dierum decem. Adde *Liv.* 3. 27., 29. 25., 44. 35. et alibi. Et absolute *Sueton. Claud.* 38. Cocta coedere. *h. e.* cibaria cocta. *Varro* apud *Non.* p. 531. 32. *Herc.* Coquere panem. Adde *Dig.* 33. 7. 12. § 5. *Sic Plin.* 18. *Hist. nat.* 7. 10. (54). Paolis coquendo crescit. *Horat.* 2. *Sat.* 8. 48. Coquere jus. *Id.* *ibid.* 2. 38. pavonem. *Id.* *Art. P.* 186. humana exia. *Propert.* 2. 1. 74. Non Perimedæ graminis cocta mæon. *Ovid.* 5. *Met.* 450. Dulce dedit testâ quod coxerat ante potentia. *Id.* 6. *Fast.* 532. tibi in subito cocta foca. *Liv.* 8. 18. Coquere medicamenta. *h. e.* quod dixit *Sueton. Ner.* 33. Coquere venenum. — Similiter *Cels.* 5. 17. Coquere aliquid ex oleo. *h. e.* in oleo. *Scribon. Compos.* 252. aliquid ex aceto. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 11. 22. (55). resinae albae coquum in duobus aquæ pluviae. *Id.* 37. *ibid.* 10. 54. (145). gramam in lacte. *Id.* 24. *ibid.* 14. 79. (129). aliquid usque ad crassitudinem mellis. *Id.* 32. *ibid.* 9. 31. (94). aliquid cum anetho, apio, coriandro. *Id.* 16. *ibid.* 11. 22. (55). aliquid lento igne. *Ovid.* 4. *Met.* 505. aliquid ære. *Horat.* 2. *Sat.* 2. 28. Coctus parvo.

b) Absolute. *Plaut. Aulul.* 2. 4. 46. Coctus ille nundinalis est, in nonum diem solet ire coctum. *Id.* *ibid.* 3. 2. 15. Venimus coctum ad nuptias. Adde eund. *Pseud.* 3. 2. 56. *Ter. Adelph.* 5. 3. 61. Coquendo sit fax et molendo. *C. Matius* apud *Gell.* 20. 9. Dein coquent vasa cuncta deiecit. *Plin.* 20. *Hist. nat.* 9. 35. (90). Cyma difficilis in coquendo. *Dig.* 33. 7. 18. § 3. Vasa ad coquendum. 2. Item de his quæ igne et calore elaborantur ac parantur, cuiusmodi sunt metalla, lateres, vasa, etc., item ligna, quæ exsiccantur. *Lucan.* 6. 405. coxit fornacibus æra. *Plin.* 33. *Hist. nat.* 3. 19. (60). Coquere aurum cum plumbo. Adde *Cod. Theod.* 12. 8. 1. *Cato R. R.* 16. Calcem partiario coquendam qui dant, ita dant etc. Adde eund. *ibid.* 38. et *Dig.* 7. 1. 12. Rursus *Cato R. R.* 38. et *Dig.* 22. 55. § 7. Coquere carbones. *Cato R. R.* 39. Laterum factio, coquilo in fornacem. *Martial.* 9. 76. Later coctus. *Propert.* 3. 9. 22. Agger coctus. *h. e.* ex coctis lateribus factus. *Sic Silius.* *curr.* 9. 20. Non coctam Babylonis personabo. *Pers.* 3. 22. Cocta fidelis. *h. e.* scilicet. *Propert.* 4. 5. 26. murræ in Parthis paucula cocta foca. *Dig.* 22. 1. 55. extr. et 50. 18. 157. Ligna cocta. V. COCTILIS et ACAPNUS. — Similiter *Virg.* 11. *Æn.* 553. Telum solidum nodis et robore cocto. *Servius* hæc habet ad h. l.: Aut antiquam hastam fuisse significat; nam multi temporis aliquid recoctum vocatur: aut vere coctum. Hastæ enim igni plerumque durari consueverunt, ut facilius corticem demittant. *Juvenal.* 15. 168. rastro et sarcula tantum Assueti coque-re. *h. e.* calefacto ferro facere. 3. Item de sole, calore, ventis, etc., quibus poma ceterique fructus maturantur, aut herbe aliæque exsiccantur, amburantur. — a) De his, quæ maturantur. *Plaut. Trin.* 2. 4. 125. Tum vicum, prius quam coctum, pendet putidum. *Varro* 1. *R. R.* 54. 1. Nam et præcox et miscella (uva), quam vocant nigram, multo ante coquitur. *Id.* *ibid.* 7. 4. Quæ arbores in ordinem satæ sunt, eas æqualiter ex omnibus partibus sol ac luna coquunt. *Virg.* 2. *G.* 522. Mitis in apricis coquitur vindemia saris. *Martial.* 10. 62. Tostantque fervens Julius coquit messum. — *Sic Cic. Senec.* 19. 71. Potius maturus et cocta. *Plin.* 12. *Hist. nat.* 5. 11. (23). Coctus solibus fructus. Adde eund. 5. *ibid.* 24. 28. (98). *Martial.* 2. 40. Vina cocta. — b) De his, quæ exsiccantur, amburantur. *Varro* 3. *R. R.* 14. 2. Locus is melior, quem et non coquit sol et tangit ras. *Virg.* 1. *G.* 86. glæbasque jacentes Pulverulenta coquat maturis solibus æstas. *Cl. Plin.* 18. *Hist. nat.* 26. 65. (252). Rursus *Virg.* 4. *G.* 427. Arebant herbe, et cava flumina siccis faucibus ad illum radii tepescere coquebant. *Propert.* 4. 5. 59. Vix ego rosaria Pæni Sub matutino cocta Jacere Noto. *Pal. Flacc.* 2. 333. coquiturque visporibus ære. *h. e.* valde

calidus redditur. *Horat.* 2. *Sat.* 2. 41. At vos, præsentibus Austri, coquite horum obsonia. *h. e.* putria reddite, assumite. *Sic Seneca Herc. Cel.* 1398. Virus coquit artus. *h. e.* urit, assumitque. 4. Venique coquere cibos dicitur stomachus, qui eos concoquit, digerit, quamvis coquere aliquid minus significet, quam compositum concoquere, quæ de re videtur *Madvig.* ad *Cic.* 2. *Fin.* 20. 64., quamvis ille haud recte hanc ipsam significationem in dubium revocet. *Cic.* 2. *Nat. D.* 54. 136. Omne quod accipit (alvus), cogit et confundit, ut facile — spiritui omnia cocta atque coacta in reliquum corpus dividatur. *Id.* *ibid.* 55. 137. Perque eam ad cor coactos jam (cibus) coctusque perhibetur. *Plerique Codd. habent* coactos, *Madvig.* reponit concoctos; *Klotz* et *Orell.* retinent coctus. *Cels.* 4. 5. a med. Cibi quoque assumendi sunt frigidi, qui potius difficulter coquantur, quam facile videntur. Ergo plerique, qui nihil aliud concoquere possunt, bubulum coquant. *Plin.* 29. *Hist. nat.* 1. 8. (26). Ut balneæ ardentes, quibus persunsere in corporibus cibos coqui.

II.) Translate. 1. Est mente agitare, parare, moliri. *Plaut. Mil. glor.* 2. 2. 52. Non placet, quod reperit. Quidquid est, incoctum non expromet, bene coctum dabit. *h. e.* consilium bene meditatam ac deliberatum. *Lucilius* apud *Cic.* 13. *Att.* 52. 1. Bene cocta, condita, sermone bono. *Cl. Cic.* 2. *Fin.* 8. 25. *Liv.* 3. 36. Impotentibus instructi consilia, quæ secreto ab aliis coquebant. *Id.* 8. 3. Omnibus consultationibus inter se principes occulte Romanum coquebant bellum. *Sil. It.* 7. 403. iras cum fraude coquebant. *Id.* 10. *ibid.* 431. Latroque extrema coquebant. *Castra viri.* *Stat.* 2. *Theb.* 300. truncem secreta coquebat Invidiam. *h. e.* fovebat, nutrebat. 2. Item animum macerare, vezare, agitare. *Ennius* apud *Cic.* *Senec.* 1. 1. Quæ (cura) nunc te coquit et versat in pectore fida. It. cuoco, Itali quoque dicunt. *Virg.* 7. *Æn.* 345. quam — Ferineæ ardentem curaque iræque coquebant. *Sil. It.* 14. 103. quos ira metusque coquebant. *Quintil.* 12. 10. 77. Si — sollicitudo — oratorem macerât et coquit. — Hinc Part. præter. pass., ejus plurima superius exempla retulimus.

Coctus, a, um, adjectivum quoque occurrit, unde Comp. *Coctior* habetur apud *Plaut. Pæn.* 3. 2. 9. Hodie juris coctiores non sunt qui lites creant. *Turneb.* 1. 15. *Adversar.* c. 7. ridiculum, inquit, dicta, juris coctiores pro juris doctores dicere; quod urbaoliste comices conditum protulit, ambigui occasione usus. Nam et jus culinariam coquatur; et coctus ac recoctus dicitur, qui in re aliqua tiro non est. Recentes tamen aliter legunt. Quidquid vero sit de loco *Plauti*, Comp. *Coctior* certa lectione occurrit apud *Ambros.* de *Cain* et *Abel* 1. 9. post med. Sunt enim plura quæ cruda displicant, cocta delectant. Fove igitur pectore tuo alta mysteria; ne præmatura sermone et infidis auribus vel infans quasi incocta committas, atque auditor averletur et cum horrore fastidial, qui si coctiora gustaret, spiritalis cibi perciperet suavitatem. — Hinc

Cocta, æ, f. 1. absolute, substantivorum more, apud *Martial.* est aqua decocta: c. ratione quæ dicitur absolute decocta et calida. Et qui casum secundarium intelligit, quem *Hall ricotta* dicunt, sed minus recte. Locus est 2. 55. Vinalis clausa levi alveæ custodia coctæ. *Cl. Plin.* 19. *Hist. nat.* 4. 19. (55). et 31. *ibid.* 3. 23. (40); et *Sueton. Ner.* 43.

COQUULA, f. COCULA.

COQUUS et melius coxus, i, m. 2. Ad scriptiorem quod attinet, in omnibus antiquis lapidibus (*V. Inscript.* apud *Orell.* 646., 4185. aliasque), et sæpiissime in MSS. Codicibus et optimis editionibus coxus legitur, quod etymo vocis magis consuetaneum est. Is enim proprie ita appellatur, qui res edules cultro cædit et dividit (hinc DIVIDO et DIVISIO, quas voc. V.), deinde in mortario pistillo piasit, tum quaquaversum miscet, liquida superfundens, ut jus, oleum, butyrum etc. Hinc moretum dicitur est quoddam cibi genus a *μειζον* divido (*V. MORETUM* et *MISTYLUS*); et Græcia *μυσαρος* coxus est a *μύσσω* seu *μύσσω* piaso: hinc *Paul. Diac.* p. 58. 14. *Müll.* ait, cocum et pistorem eundem fuisse (*V. MAGIRUS*): aliud vero edulii genus coctum appellatum est a *κοκκω* miscere, unde cocus Latiorum (*V. COCCUTUM*). Nostates quoque *piallo* da cuoco vulgo dicunt illud edulium, quod nec elixum, nec assum, nec frictum, sed ex variis rebus tum liquidis, tum solidis, simul cæsa, pistillis et operose mixtis compositum

ait. Progressu vero temporis coci ministerium ad omnes emino epulas quomocumque parandas pertinere cepit. — Neque hanc, quam defendimus, scripturam quis possit infirmare ex lapido Ciceronis loco apud Quintil. 6. 3. 47. Cicero dixit, cum is candidatus, qui coci filius habebatur, coram eo suffragium ab alio peteret: *Ego quoque tibi favebo*. Paulo aliter idem refertur ad Ter. Adelph. 3. 3. 69. Ciceronis dictum refertur in eum, qui coci filius secum causas agebat: *Tu quoque aderas huic causae*. Nam apud veteres cocus non per c litteram, sed per q scribatur. Hactenus Donatus. At occasio dicti verior profecto et elegantior narratur a Quintiliano, quam a Donato. Ceterum ex hoc titulo unum evincitur, apud Romanos similem fuisse sonum litterarum c et q, quod in plurimis vocibus factum est, ut cotidie per quotidie. — Ceterum coquus est qui cibos coquit (It. cuoco; Fr. cuisinier; Hisp. cocinero; Germ. der Koch; Angl. a cook). Occurrit — a) Generatim (P. COQUO sub I. 1. et 2.) coquum et pistorem apud antiquos, ut et modo diximus, eundem fuisse accepimus. Nereus (apud Paul. Diac. p. 58. 14. Mith.) Coquus, inquit, edit Neptunum, Venerem, Cererem. Significat per Cererem panem, per Neptunum pisces, per Venerem olera. Hinc Paul. Diac. loc. cit. — b) Speciatim de eo, qui cibos parat et coquit. Plaut. Most. 1. 3. 120. Cum una mulla iura confundit coqus. Adde eumd. Pseud. 3. 2. 11. et alibi; et Ter. Eun. 2. 2. 26. Cic. 9. Fam. 20. 2. In ea coena coqus meus, praeter jus fervens, nihil potuit imitari. Adde eumd. Hosc. Am. 46. 134. Farro 3. R. R. 14. 3. de cochleis. Illic coquus, has vivas et mortuas coquat, plerumque nascit. Martialis. 14. 320. Non satis est ars sola coquo: servire palatum Nolo: coqus domini debet habere gulam. Adde Dig. 40. 4. 24. et 32. 85. § 2.; et Paul. 3. Sentent. 6. § 72. — Quo tempore (nempe an. U. C. 567.) horum ars Romana in prelio esse coepit, quae antea ministerium fuerat, narrat Liv. 39. 6. extr. Quod confirmat Plin. 18. Hist. nat. 11. 28. (107). Pistores Romae non fuisse ad Persicum usque bellum, ante ab U. C. super DLXXX. — Nec coquos vero habebant in servitibus, eosque ex macello conducebant. — Imperante Hadriano Aug. collegium cocorum fuisse in Palatio convivium imperatoris apparatus, constat ex Inscript. in Giorn. Arcad. T. 13. p. 587., quae est apud Henzen. 6302. T. AELIVS AVG. LIB. PRIMITIVVS ARCHIMAGISVS ET AELIA AVG. LIB. TYCHE COIVX FECERVNT SIBI ET SVIS LIBERTARIISQ. POSTERISQ. BORYM. CUSTODIA (pro custodia, extrita nempe littera m ob concursu sequentis) MONIMENTI INHABITANDI NEQVIS INTERDICERE VELLIT; QVOD SI NIMO DE HAC MEMORIA NOSTRA EXISTENT (sic) PERTINERE DEBEAT AD COLLEGIVM COCORVM AVGVSTI NOSTRI QVOD CONSISTIT IN PALATIO.

COR, cordis, n. 3. Ratione habita etym., est a Graeca voce poetica *χάρς*, unde *χῆρ* contractum. — Hujus vocis quantitas a quibusdam anceps esse putatur. Qui censent produci posse, afferunt primum Graecum *χῆρ*, unde diximus derivari: deinde versum Ovidii Heroid. 15. 70., sed in quo valde dubia est lectio: et Lucretii 3. 471. Denique cor hominum cum vitali vis penetravit etc. Verum hic quoque plerique omnes leg. Denique cur, hominem cum vitali etc. Quare corrigenda videtur et Ovid. 1. Pont. 3. 32. Coctior miseram tolle cor esse mihi. Id. 5. Trist. 8. 28. Molle cor ad tinidas sic habet ille preces. Adde eumd. 5. Met. 384.; et Cic. 3. Tusc. 26. 63. — Masculino genere positum fuisse ab Ennio putavit Cassellius Pindar apud Gell. 7. 2., sed ejus hallucinationem delegit et reprehendit ipse Gell. Locum Ennii infra retulimus sub R. 3. — De cordis figura in vet. lapidibus V. Lupi Epit. S. S. p. 53. et seq., sed praecipue Minervini Eant. lap. Nap. di Tettia Casta p. 6., qui putant, genus hoc interpunctionis libero marmorariorum lusu tribuendum. — Ceterum cor membrum est praecipuum in corpore animalium, in medio pectore situm, cuspidem ad sinistram latus aliquantum inclinatum, omnem sanguinem ex venis se dilatando excipiens, et per arterias in omnes partes corporis contrahendo se diffundens: V. Cels. 4. 1. et Plin. 11. Hist. nat. 39. 69. (182). merito proinde habitam vltim sedes ante origo (It. cuore; Fr. cœur; Hisp. corazón; Germ. das Herz; Angl. the heart). Occurrit autem A) Stricto, et B) Latiori sensu.

A) Stricto vel physico sensu ¶ 1. Generatim cor est membrum praecipuum in corpore hominum et

brutorum animalium. Cic. 1. Divinat. 25. 119. Num igitur censes, ullum animal, quod sanguinem habent, sine corde esse posse? Adde eumd. 1. Tusc. 9. 18. et seq.; Plaut. Cas. 2. 6. 62.; et Lucret. 4. 119. — Hinc transtale Macrob. 1. Somn. Scip. 20. ante med. Physici solem cor caeli vocaverant, quod natura ignis semper in motu perpetuoque agitato est. ¶ 2. Speciatim cor, haud aliter ac Gr. *καρδία*, pro stomacho, seu rectius pro ventriculo etiam interdum usurpatur. Lucret. 6. 1149. Inde ubi per fauces pectus complerat, et ipsum Morbida vis in cor maestum confuserat aegris. Horat. 2. Sat. 3. 28. In cor Trajecto lateris uniseri capitisve dolore. Cf. eumd. ibid. v. 161.

B) Latiori sensu. ¶ 1. Ponitur, quemadmodum et caput, pro toto homine vel bruto animali, speciatim ratione habita animi, ita ut cor sit pro sensu animae. Lucret. 5. 882. At levissima eorum fido cum pectore corda. Cf. Phaedr. 4. 14. Semisomno corde et errore ebrio. Virg. 5. En. 729. lectos juvenes, fortissima corda. Id. 10. ibid. 87. Corda aspera. — Hinc adhibetur et in blanditiis. Plaut. Psen. 1. 2. 154. Meum mel, meum cor, mea colostrum. ¶ 2. Item pro sede affectuum. — a) Generatim. Ennius apud Cic. 1. Divinat. 20. 41. Nec sese dedit in conspectum corde capillus. Id. apud eumd. 3. Orat. 42. 168. At Romanus homo, tamen etsi res bene gesta est, Corde suo trepidat. Plaut. Pseud. 5. 1. 25. Cordi atque animo suo obsequi. Id. Autul. 4. 3. 4. Meum cor in pectus emicat. Adde Tibull. 1. 11. 12. Et eodem sensu Plaut. Cas. 5. 6. 62. Cor salvi. Id. Trin. 5. 2. 45. Cor cruciatur. Ter. Heecyr. 3. 2. 12. Hec isto verbo animus mi redit et cura ex corde excessit. Id. Eun. 1. 2. 121. Neque meo cordi esse quicquam cariores. Lucret. 1. 922. sed acri Percussit thyro laudis spes magna meum cor. Id. 3. 295. quibus acris corda Iracundaque mens facile effervescit in ira. Virg. 4. G. 470. Nesque humanis praebus mansuere corda. Id. 12. En. 18. Sedato corde respondere. Horat. Ari. P. 98. Si corat cor spectantis tetigisse querela. Id. 1. Od. 23. 8. Tremere corde. Ovid. 1. Fast. 16. Excutere corde metus. Id. 4. Trist. 10. 65. Molle, Cupidineis nec inexplabile tellis Cor mihi, quodque levis causa moveret, erat. Sueton. Ner. 2. Cor plumbeum. — Huc et illa pertinent Ovid. 3. Trist. 3. 57. Forti corde ferre mala. Stat. 3. Theb. 678. Equo corde ferre aliquid. h. e. aequo animo. — Et poetice plurali numero etsi de una tantum persona agitur. Virg. 6. Aen. 48. sed pectus anhelum Et rabie lera corda lument. — Hinc speciatim occurrit in sequentibus formulis. — b) Corde, hoc est toto animi affectu, serio, omnino. Ennius apud Cic. 1. Divinat. 20. 40. errare videbar — et querere is, neque posse corde capessere. Plaut. Capt. 2. 3. 60. Corde amare inter se. Id. Trin. 2. 3. 34. Corde spernere aliquid. Cf. Id. Pseud. 5. 2. 22. Lubenissimo corde atque animo aliquid facere. — c) Cordi est, sedet animo, ut Non. p. 88. 31. Merc. interpretatur, h. e. in votis est, ita ut cor pro voluntate sumatur, non pro cura et opera, ut alii interpretantur. Potest tamen aliquando exponi, curae est. Plaut. Cist. 1. 1. 114. Ut et est erga me meritis, cordi est Iamem (Alcesimarchus). Ter. Andr. 2. 1. 27. CHA. Sed si id non potest, aut tibi nuptiae haec sunt cordi. PANPH. Cordi? Id. Phorm. 5. 3. 17. Uterque utriusque est cordi. Lucilius apud Non. p. 88. 32. Merc. Et quod tibi magno opere cordi est, mihi vehementer displicet. Adde eumd. apud eumd. p. 89. 1.; et Afranium apud Priscian. 5. p. 659. Putsch. Cic. Amic. 4. 15. Idque eo mihi magis est cordi, quod etc. Id. Quint. 30. 93. Faletur, sibi vitam omnino semper horridam atque aridam cordi fuisse. Id. Orat. 16. 53. Plumen aliis verborum volubilitasque cordi est. Adde eumd. 5. Att. 3. 3.; et Varon. 2. R. R. 10. 3. Liv. 6. 20. in fin. Nec dūs cordi fuisse penam ejus (Manlii) oblatam prope oculis suis, a quo sua templa erepta et manibus hostium essent. Adde eumd. 1. 39. 8. 7. 10. 42. extr. 23. 31. ad fin. 26. 50. et 30. 17. ad fin.; Senec. 1. Benef. 14. ad fin.; Virg. Cir. 261.; et Sil. It. 7. 320. et 15. 350. Horat. 1. Od. 17. 13. Di me tuentur, dis pietas mea Et Musa cordi est. Ovid. Med. fac. 32. Virginitas cordi gratiaque forma sua est. Tac. 3. Hist. 53. Illis Massie pacem, sibi salutem securitatemque Italia cordi fuisse. Adde Stat. 1. Silv. 4. 4. — Cum Accus, et Infolito, vel cum Infinito tantum. Cato apud Macrob. 3. Saturn. 5. in fin. Jupiter, si tibi magis cordi est, nos ea tibi dare, potius

quam Mezentio, aut nos victores facias. Plaut. Most. 1. 4. 10. Si tibi cordi est facere, licet. Liv. 9. 8. Di immortales, si vobis non fuit cordi, Sp. Postumum prospere bellum gerere; at satis habeatis etc. — d) Corde est poetice, cordi est. Stat. 6. Theb. 529. sed corde labores Ante alios erat uncia pale. — e) Cordi habere est infirmum pectari et memoriam tenere, amare, diligenter consociari. Gell. 18. 7. Cum vos quoque, philosophorum illustrissimi, nihil iam aliud, quam verba auctoritatesque verborum cordi habeatis. Id. 2. 29. extr. Dun postremi isti versus, quos habere cordi et memorie, opere pretium esse hercle puto. Adde eumd. 17. 19. ¶ 3. In corde veteres nonnulli animi sedem, atque adeo sapientiae, consilii, solertiae, prudentiae et acuminis collocarunt, teste Cic. 1. Tusc. 9. 18. Aliis cor ipsum animus videtur: ex quo exordes, recordes concordisque dicuntur. Cf. eumd. 1. Divinat. 52. 119. Illic cor ponitur pro sapientia, consilio, prudentia, acientia. Ennius apud Gell. 7. 2. quem (Hannibalem) credidit esse meum cor Seasorem summum et studiosum rebus belli. Plaut. Pseud. 3. 1. 3. Quantum ego nunc corde conspicio meo. Id. Most. 1. 2. 3. In meo corde, si quod est mihi cor, eam rem volutavi et diu disputavi. Cf. Id. Capt. 2. 3. 27. Persequi aliquid corde et animo atque viribus. Id. Pers. 4. 4. 71. Di istam perdant! ita cota est et callida: habet cor: quam dicit quod opus est! cor habere est sapere, sapientem esse. Ter. Phorm. 2. 2. 7. Jam instructa sunt mihi in corde consilia omnia. Cic. 2. Fin. 8. 24. Nec enim sequitur, ut cui cor sapit, non sapit palatus. Id. ibid. 28. 91. Hoc est non modo cor non habere, sed ne palatum quidem. Id. 3. Phil. 6. 16. Qui propter hastantiam linguae stuporemque cordis cognomen ex contumelia traxerit. Plin. 18. Hist. nat. 6. 7. (36). Villium quam proximam domino corde esse debere. h. e. colendi peritia. Fur. Bibaculus apud Sueton. Gramm. 11. En cor Zenodoti, eo jecur Gratelis. Pers. 6. 10. Cor jubet hoc Enni, postquam destituit esse Aemulides Quintus pavone ex Pythagore. Adde Ovid. Heroid. 17. 102. et Martialis. 3. 27. et 11. 84. Sic Cor longiorum apud Claudian. Cons. Prob. et Olybr. 155. est senilis sapientia. — Hinc cor et ingenium interdum iunguntur. Lucret. 5. 1105. Ingenio praestare et corde vigere. Adde Senec. 3. Controu. praefat. Martialis. 3. 26. Et cor solus habes, solus et ingenium. Adde eumd. 7. 78. Cf. Id. 6. 84. Sed tibi plus mentis, tibi cor linante Minerva Accus et tenues funderunt pectus Athenae. Et contra Lucret. 4. 51. Id licet hinc quavis bebeti cognoscere corde.

CORA, a, f. 1. pupilla oculi, h. e. nigrum illud, quod est in medio oculi: a Graeco *κόρη*. Auson. Epist. 16. 59. Cuique vigiles lumina Vacare dignantur corae. — NB. De nom. propr. V. ONOM.

CORACES, um, m. plur. 2. Coraces dicitur sunt quidam sacerdotes Mithrae, ut ex Reinesio adductum est in CORACICUS, quorum mentio fit a Hieronymo. Ep. 107. n. 2. Sunt tamen qui putant, eum non de sacerdotibus loqui, sed de imaginibus deorum, qui sub corvorum specie colebantur.

CORACESIA, a, f. 1. herba, qua Pythagoras aquam glaciari tradit apud Plin. 24. Hist. nat. 17. 99. (156.), qui addit, apud alios hujus mentionem se non invenire. At leg. coracesia. Cf. Flea (Op. cit. vol. 3. p. 295.) haec ait: «Nous avons déjà dit qu'il existait une plante tellement abondante en mucilage, qu'elle donnait à l'eau une consistance solide sans altérer sa transparence: c'est le *Cissampelos Pareira* de Linné. Ne serait-ce pas une particularité semblable qui rendrait compte de l'assertion de Pythagore? Glacer l'eau, signifie encor aujourd'hui lui donner de la consistance à l'aide de corps qu'elle a la propriété de dissoudre. Cf. la note 159. du présent livre, où l'on verra que Pythagore attribue les mêmes propriétés à l'aquifolia». Dolechamp *coracesia* nomen derivat ἀπὸ τῶν κόρων, h. e. a virginibus.

CORACICUS, a, um, adject. idem quod coracinus. Coracica sacra, quorum fit mentio in Inscript. apud Gruter. 1087. 4., quae est apud Orell. 2343., erant instituta in honorem Mithrae: in quibus iuvabantur ministri, qui coraces appellabantur, ignotisque, et simul execrandis mysteriis ad ejus cultum preparabantur: de quibus mentio fit a Hieronymo. Ep. 107. n. 2. Eodem sacra dicta sunt etiam *hierocoracica*, et ministri ipsi *hierocoraces*; ut quidem legimus esse apud Gruter. 303. 2. et 27. 4. contendit Reines. ad Inscription. 48. cl. 1., quem omnino adhaere ne possa

est: sed præcipue *Morisani Inscripti. Regin.* p. 111. et seqq. — *Auct. commentar. in cap. 1. epist. D. Pauli ad Rom.*, qui a nonnullis Ambrosio tribuuntur, meminit Sacrorum *Coracinarum*, quæ eadem cum *Coracis* esse videntur. Is autem putat, illa ab *Egyptia* dicta fuisse, quod in iis curvi adorarentur. Mos enim fuit illis varia animalia, et quidem turpiora, pro diis colere. *V. HIEROCERIX.* Porro in monumento *Mithracæ* a *Bened. Giovanelli* edito in opere, cui titulus *L'antica zecca Trentina*, p. 137. videre est, ad latera *Tauri* et *Mithræ*, hinc leonem, inde corvum.

CORACINO, as, are, n. 2. de corvo dicitur et est canere. *Isid.* 12. *Orig.* 17. Corvus sive corax nomen a sono gutturis habet, quod voce coracinet.

CORACINUS, a, um, adject., *κορακίνος*, corvinus, niger: a *κόραξ*, *αἰώς*, corvus. *Vitr.* 8. 3. 14. *Schneid.* Pecora quamvis sint alba, procreant aliis locis pulla, aliis coracino colore. — De Sacris *Coracinis V. CORACICUS.* — Hinc

Coracinum, i, n. 2. absolute, substantivorum more, est color coracinus. *Dig.* 32. 76. § 5. Coecum, quod proprio nomine appellatur, quin versicoloribus cederet, nemo dubitavit: quin minus porro coracinum, aut hyssinum, aut metinum suo nomine, quam coecum purpurave designatur.

CORACINUS, i, m. 2. *κορακίνος*, nomen est plerisque Nilo peculiaris, qui ita dictus est vel a colore, vel quod ardeat *κορὰς τὴν κόρη*, pupillam movet. *Martial.* 13. 85. Princeps *Nellaci* raperis, coracine, macelli. Adde *Plin.* 9. *Hist. nat.* 16. 24. (57.), 9. *ibid.* 18. 32. (66.), 32. *ibid.* 7. 24. (69.), et *Pallad.* 4. *H. R.* 10. 29. In *Parthena Plinii* editione T. 7. p. 168. *coracinus* probatur esse *Labrum Niloticum* Linn. — *NB.* De nom. prop. *V. ONOM.*

CORALLITICUS, a, um, adject. *Coralliticus*, subaudi lapis, est genus candidi marmoris a *Corallino*, seu *Sangario* fluvio *Phrygiæ*, juxta quem invenitur. *Plin.* 36. *Hist. nat.* 8. 13. (62). *Isid.* 16. *Orig.* 5. 9. *Coralliticus* in Asia repertus, mensura non ultra cubitos binos, candore proximo ebori quadam similitudine. — Porro *coralliticus* nunc Romæ a lapideis vulgo pario dicitur. *V. Fisc. Mus. Pio-Clem. T. 1.* p. 100. ed. *Mediol.*, et *Petrini mem. Prenest.* p. 8. — In *vel. Inscript.* apud *Gruter.* 76. 9. legitur *Coralliticus*.

CORALLIUM, vel *corallium* vel *corallium*, ii, item *corallum*, i, n. 2. denique *corallus*, i, m. 2. (apud *Plin.* 37. *Hist. nat.* 19. 56. (153). et *Isid.* 16. *Orig.* 8. 1.) *κοράλλιον*, *κοράλλιον*, *κοράλλιον*, *κοράλλιον*, et *κοράλλιον*, (tot eodem modis tum Græce, tum Latine scriptum invenitur: sæpius autem in prisca libris *corallium* teste *Harudino*) describitur a *Plin.* 32. *Hist. nat.* 2. 11. (21). et seqq. frutex marinus colore viridi, bacces ferens candidas sub aqua ac molles, quæ exemptæ confestim durantur, et resuscitant quasi corna sativa specie et magnitudine. Ajunt ipsum fruticem tactu protinus lapidescere, si vivat: itaque occupari evellique retibus, aut acri ferimento præcidit: quæ de causa *corallium* vocatum interpretantur: nempe *ἀπὸ τῆς κοραῖς ἐν αἵλῃ*, quod in mari tondeatur. Probabilissimum quam maxime rubens, et quem ramosissimum, nec scabiosum, aut lapideum, aut rursus inane et concavum. Hæc ex *Plin. loc. cit.*, ubi plura de hac re. — In fabulis est, *Perseum*, *Gorgone* cæsa, cum *Pegaso* vertus supra mare transvolans, capilla suspensum caput ejus teneret, guttas sanguinis deluentes coralla in mari genuisse: ex quo factum est, ut etiam *Gorgonice* appellarentur, eod. *Plin.* teste 37. *Hist. nat.* 10. 56. (153). Fabulam narrat *Eustath.* ad *Dionys.* de situ *Orb.* — Pro varia scribendi ratione varia est etiam syllabarum quantitas apud Latinos poetas. *Orid.* 13. *Met.* 416. Sic et *corallium*, quo primum contigit aures Tempore, durescit: mollis fuit herba sub undis. *A. leg. corallum.* *Grat. Cyneq.* 404. et circa (*collum*) *Melitenia* nectunt *Coralla*. *Claudian.* 10. *Nupt. Honor.* et *Mar.* 169. Mergit se subito, vellitque coralla *Doto*: Vires erat, dum stagna subit: processerat undis? Gemma fuit. *Sidon. Carm.* 11. 110. Lactes punicæ squalant colla corallo. Adde *Auson. Mos.* 69.

CORALLINUS, a, um, adject. corallo similis, iuber. *Fel. epigr. in Anthol. Lat. T. 1.* p. 631. *Burm.* Porridge labra, labra corallina.

CORALLIS, idis, f. 3. *κοράλλης*, gemma minio similis in India et *Sene.* *Plin.* 37. *Hist. nat.* 10. 56. (151).

CORALLOACHATES, æ, m. 1. *κοράλλοαχάτης*, lapis guttis aureis corallil modo distinctus. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 10. 54. (139). et *ibid.* 10. 56. (153).

CORALLUM, i, n. 2. et

CORALLUS, i, m. 2. *V. CORALUM.*
CORAM. Ratione habita etymii, juxta *Forcellinum* est a *κόρα*, quod per ellipsin pro *κατά κόραν* e regione; recentioribus vero philologis videtur esse a cum et os, oris (*V. ORA* sub *litt.*). Certe significat ante, in conspectu, ante oculos; et usurpatur *A*) Adverbialiter sine ullo casu; *B*) Tamquam præpositio cum Ablativo; et *C*) Ab *Apulejo* in dictione in *coram* cum Genitivo.

A) *Coram* est adverbium, et significat in conspectu, e regione, ante oculos, interdum etiam per colloquium, publice, palam. (Quamquam stricto sensu differt a *palam*, quod *coram* magis ad personas certas, *palam* ad omnes refertur). — Sæpe ita adhibetur (adit *Forcellinus*) ut quodam *πλευρασμα* redundet, majoris explicationis gratia: huc autem idem et *Forcellinus* refert locos *Virg.* 1. *Æn.* 599.; *Cæs.* 1. *B.* 6. 32.; *Ter. Adelph.* 2. 4. 5. et *Eun.* 4. 7. 24.; et *Plaut.* *Pseud.* 4. 7. 43. et *Merc.* 2. 2. 7.; quos omnes *V. paulo* infra. — Denique illud animadvertendum est, adverbium *coram* de duobus occurrere, quorum alterum contra alterum est; nihil tamen referre, utrum de hoc, an de illo dicatur; immo alterum potest esse etiam aliquid inanimatum. *Plaut.* *Pseud.* 4. 7. 43. Quia te ipsum *coram* præsens præsentem videt. *Id. Merc.* 2. 2. 7. Atque istos rastos villico præsto ipsi facito *coram* ut trades in manum. *Ter. Andr.* 5. 3. 29. Sine me expurgem aliquem illum huc *coram* adducam. Sic *Id. Eun.* 4. 7. 24. Adducere aliquem alicui *coram* ante oculos. *Id. Adelph.* 2. 4. 5. *Coram* in os aliquem laudare. *Id. ibid.* 3. 4. 38. *Coram* ipsum cedo. *Id. Phorm.* 5. 8. 20. Ferne eadem omnia, quæ lute dudum *coram* me incusaveras. *Cic.* 5. *Fam.* 12. 1. *Coram* me tecum hæc eadem agere sæpe conantem deterruit pudor. *Id. 6. Att.* 1. 19. Sed hæc posterius, et *coram* fortasse commodius. *Id. 7. ibid.* 3. 12. Sed hæc *coram*. Nam multi sermonis sunt. *Id. 3. leg. Agr.* 1. 1. Commodius fecissent tribunus plebis, Quirites, si quæ apud vos de me deferunt, ea *coram* polius me præsentem dixissent. (nisi dicamus, addit *Forcellinus*, hoc loco *coram* positum esse pro *palam*, aperte, ut apud *Lucret.* 4. 1081. Quod fieri contra, *coram* natura repugnat). Rursus *Cic. pro leg. Manil.* 22. 66. Libenter hæc *coram* cum *Q. Catulo* et *Q. Hortensio* disputarem. *Cf. eumd.* 2. *leg. Agr.* 28. 78. *Id. Cluent.* 13. 39. Extrahitur domo latitans a *Manilio*: index *Atilius* ex altera parte *coram* tenetur. *Id. Orat.* 27. 95. Nisi *coram* erit comparatus ille fortior, per se hic, quem dico, probabitur. *Id. 2. Fam.* 92. Et quasi tecum *coram* loquerer. *Id. Amic.* 1. 3. *Coram* habetur sermo. *Id. 1. Att.* 20. 1. *Coram* conferre inter se aliquid. *Id. 3. ad Q. fr.* 4. 5. *Coram* agere cum aliquo. *Id. 1. Acad. (post.)* 4. 13. *Coram* audire aliquid ex aliquo. *Cf. Horat.* 1. *Ep.* 7. 38. *Cic.* 4. *Ferr.* 41. 101. *Coram* deferre aliquid. *h. e.* loquendo. *Id. 12. Att.* 1. Cum *coram* sumus et garrimus quidquid in buccam. *Id. Prov. cons.* 9. 22. Intueor *coram* hæc ornamenta reipublicæ. *Id. Flacc.* 15. 35. Testes *coram* producti dicent etc. *Lentulus* apud *Cic.* 12. *Fam.* 14. 5. Mibi promiserunt *coram* (*h. e.* verbis, loquendo), et absenti mihi scripserunt. *Cæs.* 6. *B. G.* 8. *Eum* (*imperatorem*) adesce et hæc *coram* cernere existimate. *Id. 5. ibid.* 11. *Coram* perspicere aliquid. *Id. 1. ibid.* 32. *Coram* adesce. Sic *Virg.* 1. *Æn.* 599. Improvisus ait: *coram*, quem queritis, addum. Adde *Curt.* 8. 10. 1. *Virg.* 6. *Æn.* 716. *Coram* ostendere aliquid. *Id. 2. ibid.* 538. Qui viti *coram* me cernere letum fecisti. *Id. 3. ibid.* 173. *Coram* agnoscere vultus. *Lin.* 2. 47. *Maclius* quoque ad restituendam aciem se ipse *coram* offert. *Id. 43. 5.* *Coram* arguere aliquem. *Horat.* 1. *Sat.* 6. 56. Ut veni *coram*. *Orid.* 9. *Met.* 360. Et damus amplexus et iungimus oscula *coram*. *Cf. eumd.* *Heroid.* 16. 225. *Sueton.* *Aug.* 39. Tradidit *coram* pugillarum. *Id. ibid.* 13. *Curam* proscindere aliquem convicio. *Dig.* 3. 3. 1. § 1. Vel *coram*, vel per auctum, vel per epistolam. *Coll.* 15. 18. *Coram* videre aliquid. *Stat.* 1. *Achill.* 52. raptasque domus abductaque *coram* Armenta. *h. e.* ante oculos dominorum. — In illo *Tacit.* 4. *Ann.* 54. Nec tamen *Tiberii* vot *coram* secuta, sed obversus ad matrem, non mitum ait etc. *coram* id significat, non directis ad eam verbis, sed verso ad matrem vultu. — Denique *coram* significat in con-

spectu, etiam cum de tempore poni videtur. *Sueton.* *Aug.* 27. *Pinarium* — *coram* confodi imperavit. *h. e.* ante suos oculos. Adde *eumd.* *Claud.* 18. et *Domit.* 23. Sic apud *Apul.* 3. et 9. *Met.* *Coram* deprehendi.

B) *Coram* est etiam præpositio, quæ regit Ablativum personarum, ante cuius oculos aliquis venit vel agit, et — a) Fere suo casui præponitur. *Cic.* *Pis.* 6. 12. Mibi vero ipsi *coram* genero meo, propinquo tuo, quæ dicere ausus es? *Nepos Epam.* 6. *Coram* frequentissimo legationum convento sic *Lacedæmoniorum* tyrannidem coarguit. *Id. ibid.* 4. At ille *Diomedonti* *coram*: Nihil, inquit, opus est pecunia. *Forcellinus* cum vet. plerisque libris legebat *Diomedonte*; sed minus recte. *Horat.* 1. *Sat.* 4. 74. Non nobis (*recito*) *coramve* quibuslibet. Adde *eumd.* 1. *Ep.* 17. 43. et *Art. P.* 185. *Seneca Ep.* 11. Numquam non *coram* pluribus erubuit (*Pompejus*), utique in conditionibus. Adde *Plaut.* 2. 3.; *Quintil.* 6. 3. 47.; et *Sueton.* *Aug.* 56. et *Tib.* 43. et 62. *Juvenal.* 10. 22. *Contabilis* vacuus *coram* latrone visitor. — b) Aliquando suo casui postpositur. *Horat.* 1. *Sat.* 4. 98. Mentio si qua De Capitolini fatis objecta *Petilli* Te *coram* fuerit. *Sueton.* *Ner.* 33. et *Oth.* 1. Sa *coram*. *Id. Tit.* 10. Populo *coram* ubertim ferverat. *Id. vit.* *Horat.* Illo *coram*. *Tac.* 3. *Ann.* 14. Germanico *coram*. *Id. 4. ibid.* 8. Dis et patriæ *coram* obtestor. Adde *eumd.* 3. *ibid.* 24. et 13. *ibid.* 32.

B) In *coram*, seu *incoram* idem quod *coram*, et cum Genitivo dixit *Apulejus* tantummodo, 9. *Met.* Jubebat, *incoram* sui plagas mibi quamplurimas irrogari. Et *ibid.* paulo supra et 7. *ibid.* *incoram* omnium. — Et absolute 10. *ibid.* Quæ mecum *incoram* publicam populi caveam frequentaret.

CORAMBLE, æ, f. 1. *κοράμβλη*, genus brassicæ, ita dictæ a *κόρα* et *ἀμβλῆ* obtundendo, quia visum hebetat, vel polius quia obvolvitur pupillam seu partem interlorem, quam nos oculo dei capulo appellamus. Eadem furtasse est, quæ *crambe*: *V. Pelagum.* p. 27. et 77. *Column.* 10. *R. R.* 179. Nunc reuiat, quamvis oculis inimica, *coramble*.

CORANUS, i, m. 2. nomen lapidis cujusdam pretiosi, quem memorat *Isid.* 16. *Orig.* 4. 31.

CORAX, acis, m. 3. *κόραξ*, Græca vox, quæ corvus significat.

1.) Proprie. *Solin.* 40. sub *fin.* *Chamaeleon* impetibilis est coraci, etc. Sed *corax* quoque habet prædictum ad medellam. Adde *Isid.* 12. *Orig.* 7. 43. et *Hieronym.* *Ep.* 197. n. 2. — Fuit etiam hoc nomine rhetor antiquissimus, qui primus in Sicilia artem oratoriam invenisse ac tradidisse dicitur. *Cic.* 1. *Orat.* 20. 91. et *Brut.* 12. 46. et *Quintil.* 3. 1. 8. et 2. 17. 7. — Ad utramque appellationem alludit *Cic.* 3. *Orat.* 21. 81. Quare *Coracem* isum vestrum patiamur nos quidem pullos suos excludere in aido, qui etc.

11.) Translate est machina militaris quædam, demoliendo et destruendo apta, memorata quidem, sed non descripta a *Vitr.* 10. 13. 7. *Schneid.*, quam *ibid.* supra corum demolitoria, et gruem appellari scribit. Est autem longe diversa a machinâ illa de qua in *CORVUS* dicemus.

CORBAN, nomen indeclin. ab Hebr. *קרבן* *mu-* nus, Græce *κορβάν*. *Fulgat. interpr.* *Marc.* 7. 11. *Corban*, quod est donum, quodcumque ex me tibi profuerit. — Hinc derivatur *CORBONA*, quod *V. infra*.

CORBICULA, æ, f. 1. diminut. a *corbis*, parva *corbis*. *Pallad.* 3. *R. R.* 10. 6. Fit ex vimine parva *corbicula*.

CORBIS, is, comm. gen. In Ablat. habet *corbe*; quamvis et *corbi* legatur bis apud *Caton.* loco infra cit. — *Corbis* est vas ingens e vimine, ad usus rusticorum, præsertim colligendorum fructuum: ita dictam, ut *Varro* censet 5. *L. L.* 139. *Müll.*, quod spicas, aliunde quid corruerat, *h. e.* in eam deiciendo immittebant. Corruere enim active significat deicere. At melius *Isid.* 20. *Orig.* 9. 10. *Corbes* dicti, quia curvatis virgis contextantur. Occurrit — a) Masculino an feminino genere, necias. Apud *Caton.* *R. R.* 136. granum *corbi* dividere opponitur *q̄o* modio dividere; elepim *corbi* dividebant ante tritum, modio post eandem. *Plaut.* *Bæch.* 4. 4. 61. Geritote amids vestris surum corbibus, *Varro* 1. *R. R.* 50. 1. Spicas in corbem conficere. Adde *eumd.* 1. *ibid.* 50. 3., et 1. *ibid.* 52. 2. *Orid.* 14. *Met.* 644. O quoties habitu duri messoris artibus *Corbe* tulit. Adde *Paul.* 3. *Sentent.* 6. § 36.; et *Dig.* 33. 7. 8. pr. Apud *Ulp.* *Dig.* 18. 6. 1. § 4. per corbem mensuram vici facere, est

metiri modum vini ex modo uras, cujus mensura per corbem definiri solet. *Cujas. lib. 2. observation. c. 36. id facere dictum putat.* — b) Fem. genere. *Cic. Sert. 38. 82. Messoria se corbe contextit.* — c) Mascul. genere. *Priscian. 6. p. 652. Putsch. inter nomina masculina etiam corbem recenset: quod confirmatur illis Columellæ verbis 11. R. R. 2. 99. Fronde corbem pabulatorio modiorum viginti etc. Ita editio. omnes, quas habemus, cum Jensoniana anni 1472. Quod vero Id. 0. ibid. 3. 5. habet corbis pabulatoria, in Jensoniana legitur pabulatoribus: ex quo licet colligere, pabulatorius a Columella fuisse scriptum. Adde quod masculino genere legitur etiam apud *Auct. B. Hisp. 5. et Isid. 20. Orig. 9. 10.**

CORBITUS, a, um, adject. corbi prædilis. *Zucilius apud Non. p. 533. 18. Merc. Hinc majus bacillum. Quam malus navi in corbita maximus ulla. P. CELOX.* — Hinc

Corbita, æ, f. 1. (subaudi navi) absolute, substantivorum more, a corbia, quia in malo ejus summo pro signo corbis solet suspendi, ut *Paul. Diac. p. 37. 7. Müll. docet. Plaut. Pæn. 3. 1. 4. Tardiores, quam corbitæ sunt in tranquillo mari. Adde eumd. Cas. 4. 1. 20., quo de loco P. voc. seq. Cic. 16. Att. 6. 1. Corbita ne Palras, an acturalis ad Leucopetram Tarentinorum.*

CORBITO, as, are, a. 1. est in corbitam immittere: sed transitive tantum occurrit pro ventrem implere, quod davylum onerare. *Plaut. Cas. 4. 1. 20. Ego navi illas ambas estrileas: corbitant, ubi comasse possunt. Sed Voss. leg. corbitant. Alii rectius corbitam cibi comasse possunt.*

CORBITOR, oris, m. 3. ludio, de quo *Festus in Simplicidæ p. 334. 25. Müll. Scaliger putat Corbitores esse pro Corvitores, atque ita diel saltatores, sive cernatores, quia corvorum instar pum sursum spectant, nunc deorsum, nunc ascendunt, nunc descendunt.*

CORBONA, æ, f. 1. a corban, quam vocem *P. xopβavās*, thesaurus; scilicet collective sumitur pro thesauro sacro ex multorum donis collecto. *Vulgat. interpr. Matth. 27. 6. Non licet eos (argenteos) mittere in corbonam. Adde Hieronym. loc. cit. in CALENDARIUS, a, um.*

CORBULA, æ, f. 1. deminut. a corbis, parva corbis. *Plaut. Aulul. 2. 7. 1. Canum coctum sursum subducemus corbulla. Adde Caton. R. R. 11. Cæcilius apud Non. p. 197: 29. Merc. Corbula panis. Varro 1. R. R. 15. de ulmo. Nulla potior serenda, quod maxime fructuosa, quod et sustinet sæpem, ac collit aliquot corbulae uvarum. Adde eumd. 5. L. L. 139. Müll. Colum. quoque 12. R. R. 52. 8. corbulae numeral inter instrumenta olei facienda. *Sueton. Ner. 19. Humum corbulae congestam humeris effere.**

CORCHOLOPIS, P. CERCOLOPIS.

CORCHOROS vel

CORCHORUS, i, m. 2. xopχopos, herba humilis, altitudine palmum non excedens, alio nomine anagallis. Numeratur inter viliissima olera. *Plin. 21. Hist. nat. 32. 106. (183). et 25. ibid. 13. 92. (144). Cl. Fée (Op. cit. vol. 3. p. 90.) hanc exhibet synonymiam: xopχopos Theophr. Hist. plant. 7. 7.; et Corchorus edulis Plin. loc. cit. sunt Corchorus olerarius L. Spec. plant. 746. «Il ne faut (addit Id. Fée) confondre cette plante avec l'anagallis, faite dans laquelle sont tombés plusieurs commentateurs. Cf. le chapitre 92. du livre 25. C'est une plante émolliente et nulle sous le rapport des propriétés médicinales».*

CORCUDILUS, P. CROCUDILUS sub init.

CORCULUM, i, n. 2. deminut. a cor, parvum cor.

¶ 1. Stricto sensu. *Plaut. Most. 4. 2. 70. Amburet misero el corculum carbunculus. Adde eumd. Cas. 2. 6. 9. et Apul. de Mag. ¶ 2. Adhibetur et lo blanditiis. Plaut. Cas. 4. 4. 14. Nunc demum sum liber, memi corculum. ¶ 3. Figurata. Paul. Diac. p. 61. 5. Müll. Corculum a corde dicebant antiqui acriter et acutum. — Hinc fuit P. Nasica cognomen a prudentia impositum. *Cic. 1. Tusc. 9. 18. Alie cor ipsum anhuus videtur, ex quo exordes, v. cordes concordese dicuntur, et Nasica ille prudens his consul (h. e. ann. ab U. C. 592. et 599.), Corculum. Id. Brut. 20. 79. Nasica, qui est Corculum appellatus. Adde Aurel. Vict. Vir. illustr. 44.: et P. voc. seq.**

CORCULUS, a, um, adject. idem ac cordatus, id est sapiens, prudens, solers, scutus. *Plin. 7. Hist. nat. 31. 31. (118). Præstiterit ceteros mortales sapientia,*

ob id Cati, Corculi, apud Romanos cognominati. P. voc. præc. sub 3.

CORCUS, i, m. 2. morbi genus esse videtur; quod *Marcell. Empir. cum præcordiorum et cordis dolore conjungit, et superstitiosis remediis curare docet. Sic ille c. 21. Ad corcum, carmen in lamella stannea scribes, et ad collum suspendes hæc, ante vero etiam cane. Dubia tamen est lectio.*

CORDA, æ, P. CHORDA.

CORDACISTA, P. CHORDACISTA.

CORDATĒ, adverb. sapienter, prudenter. *Plaut. Pæn. 1. 1. 3. Quas tu sapienter, docte, et cordate, et cate, etc. Id. Mil. glor. 4. 2. 96. Dicit docte et cordate. Andr. Borrich. hoc loco interpretatur, animoso: neque abs re.*

CORDATUS, a, um, adject. Comp. Cordatior. — Cordatus, a corde, est prudens, sapiens, qui solertia multa pollet et ingenio. *Ennius apud Cic. 1. Tusc. 9. 18. et 1. de republ. 18. Egregia cordatus homo, Catus Eilii Sextus. Lactant. 3. 20. Non inficior fuisse illum cordatiorem, quam ceteros. Fulgat. interpr. Job 34. 10. Ideo viri cordati audite me. — Item fortis et animosus. Ita enim accipiendum esse putat Andr. Borrich., neque absurde, in illo Senec. Apocoloc. Cecidit pulcre Cordatus homo, Quo non alius fuit in toto Fortior orbe.*

CORDAX, æcis, m. 3. saltatio comica, eaque lascivior, de qua *Hesychius: xopδax, εἶδος ὀρχήσεως ἀσέβους κακῆς, species saltationis indecenter ornata.*

I.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu est species saltationis indecenter ornata, quam Atticorum comædorum propria fuit. Cum vero hæc habeat *Pet. Scholiast. ad Aristoph. Nub. 540. xopδax καμική, ἥτις καὶ αἰσχρὴ τὴν ὀφθαλμῶν;* et *Lucian. in Bacch. sub init. affirmet, Bacchantes juvenes nudos, caudatos, cornutos sollos fuisse cordaces saltare, xopδaxov γυμνοὺς xopδaxa ὀρχουμένους, οὐδὲς ἔχοντας, καρατάς;* et *Id. Lucian. in Haremanippo 27. dicat: ὁ xopδaxὸς xopδaxa ὀρχήσεται;* hinc patet, cordacem fuisse illud saltationis genus, in quo turpiter lumbi moventur, quale videtur est in pompis Bacchicis, quæ in pluribus anaglyptis marmoribus adhuc existant, quoque olim utebantur saltatrices Gaditanæ: illud porro affabre describunt *Juvenal. 11. 162. et Martialis 5. 78. Petron. fragm. Tragar. 52. Burmann. Credite mihi, cordacem nemo melius dicit. — Hinc trochæus, cordax ab Aristotele dictus est, quia in cordace usurpabatur, vel quasi xopδax, quia ejus usus erat in comico choro. ¶ 2. Cordacem appellavit trochæum *Cic. secutus Aristotelem in illo Orat. 57. 193. Trochæum autem, qui est eodem spatio, quo choræus, cordacem appellat, quia contractio et brevis dignitatem non habet. Similiter Quintil. 9. 4. 88. Aristoteles trochæum, ut nimis eurrentem damnat, eique cordacis nomen imponit.**

II.) Figurata et adjectivi forma usurpatur a *Fronton. 2. de oration. (sententia iter. Romæ. A. Maio) p. 240. Sed non modulatis æque sententias fateor; neque ita cordaces, ita est; neque ita tinnulas, non nego. h. e. resultantes eorum more, qui cordacem saltant.*

CORDIACUS, P. SCLEOCORDIACUS.

CORDICITUS, adverb. in corde. *Sidon. 4. Ep. 6. Prudentibus cordiculus inditum est, vitare fortuita.*

CORDISQUM, P. SCORDISQUM.

CORDOLENS, entis, part. ab laus. cordoleo. *Pet. Scholiast. ad Juvenal. 5. 32. Cardiacus, cordolenti.*

CORDOLIUM, i, n. 2. dolor: a cordis dolore. Sed *Scaliger vult dici pro condolium. Plaut. Pæn. 1. 2. 86. Tibi erit condolium, si quam orationem melius forte conspexeris. Adde eumd. Cist. 1. 1. 67. et Apul. 9. Met. — Vocem per lutesim dividit Commodian. 73. 1. Fillorum casus licet el delium cordis reliaquit.*

CORCUS, a, um, P. CHORDUS.

CORCULA, æ, f. 1. xopδύλη, primus fetus thynnorum ab ipsis statim ovis, qui deinde elapso anno, thynni vocantur, ut *Plin. 9. Hist. nat. 15. 18. (47). et 32. ibid. 11. 53. (146). docet. Est autem is piscis vilioris pretii, pelamis etiam dictus. Martialis. 3. 2. 4. Ne nigrum cito replet in collum Cordylus madida legas pagyro. Adde eumd. 11. 53. 7. et 13. 1. 1.*

COREDULUS, i, m. 2. *Isid. 12. Orig. 7. Coredulus, genus volatilis, quasi cor edens. Eadem fere habet Thes. nov. Latine. edit. ab A. Mai. In Class. Auct. T. 8. p. 141.*

CORELLIANUS, a, um, adject. ad Corelliam perthiens Atestinum, equitem Romanum, qui, teste *Plin.*

17. *Hist. nat. 17. 26. (122), insepit castaneam suomet ipsam surculo in Neapolitano agro. Sic facta est castanea, quæ ab eo nomen accepit inter laudatas. Postea Eterius libertus Corellianam iterum insepit. Hæc est inter eas differentia: illa copiosior, hæc Eteriana melior. Adde eumd. 15. ibid. 23. 25. (94).*

CORGO apud antiquos pro adverbio, quod est profecto, ponebatur. *Paul. Diac. p. 37. 8. Müll. Glossaria Lobb. Gorgo (lege Gorgos, ut monuit Scalig.) ἀναμφιβόλως. Gorgi ἀναμφιβόλοι Gloss. Placidi (in Class. Auct. T. 3. p. 468. ed. A. Mai). Gorgos adverbialis interpositio, ut porro, prorsus, nimirum. — De etymo vocis nihil certi affirmari potest.*

CORIACÆUS, a, um, adject. quod ex corio, seu pelle est confectum. *Ammian. 24. 3. 11. Naves coriacæ.*

CORIAGINOSUS, a, um, adject. coriaginis morbo laborans. *Veget. 2. Veterin. 10. 2. Schneid. Quæ ex re sunt coriaginosi, hepatici, etc. Adde eumd. 2. ibid. 18. 1.; et Pelagon. p. 21.*

CORIAGO, isis, f. 3. corii, seu cutis morbus: a cortum. *Colum. 6. R. R. 13. 2. Est et infesta pestis bubulo pecori, coriaginem rustici appellant, cum pellis ita tergori adhaeret, ut apprehensa manibus deduci a costis non possit. Veget. 4. Veterin. 12. 1. Schneid. hæc eadem ex Columella ad verbum affert. Id. Veget. 5. ibid. 53. 1. Schneid. Passionis, quam Græci ἐχθροπία vocant, Latini coriaginem appellant, hæc sunt signa.*

CORIANDRATUM, i, n. 2. liquamen ex coriandro. *Apic. 9. 1. Aperluntur locustæ, et infunditur his piperatum coriandratum.*

CORIANDRUM vel Græca positione coriandron, i, n. 2. Coriandrus, i, fem. gen. legitur apud *Caton. R. R. 157. et Veget. 2. Veterin. 35. Schneid. — Ceterum coriandrum, xopιαννον, herba: a xopη pupilla, quam rotunditate refert: vel a xopίς cinex, quia caulis foliaque cinices olent. *Plin. 19. Hist. nat. 7. 35. (117). et ibid. 8. 54. (170). et Colum. 10. R. R. 245., ubi famosa coriandra vocat, fortassa quia eorum succus venenatus esse dicitur, foliaque ipsa, si nimis large sumantur, caput tentare. Caton. R. R. 157. Brassica cum ruta et coriandra. Adde Plaut. Pseud. 3. 2. 5.; *Farron. 5. L. L. 103. Müll.; Colum. 6. R. R. 33. 2. et 11. ibid. 3. 29.; Plin. 19. Hist. nat. 7. 37. (123). et loca cit.; Pallad. 12. R. R. 20. 3., et Veget. loc. cit. Cl. Fée (Op. cit. vol. 2. p. 438.) hanc exhibet synonymiam: xopιαννον Theophr. Hist. plant. 7. 1. et de Causis 4. 3.; xopιον Nicand. Alexiph. 5. 157.; xopιον, xopιαννον Dioscor. 3. 71.; et Coriandrum Laidorum sunt Coriandrum sativum L. Spec. plant. 367.***

CORIARIUS, a, um, adject. ad corium pertinens. *Coriarius frutex* est herba silvestris, foliis myrti, cauliculis lævibus, venena et tinea pellens, et coriis perficiendis apta. *Plin. 24. Hist. nat. 11. 54. (91).*

P. RHUS. Cl. Fée (Op. cit. vol. 3. p. 256.) hanc exhibet synonymiam: *Herba myrtifolia Plin. loc. cit.; Rhus silvestris Plinii Dodon.; et Rhus herba Plinii Clus. Hist. sunt Coriaria myrtifolia L. Spec. plant. 1467. — Hinc*

Coriarius, i, m. 2. absolute, substantivorum more, est qui coria continet, præsertim crassiora. *Plin. 17. Hist. nat. 9. 6. (51). In coriariorum officinis pilo madefacto. Adde eumd. 17. ibid. 27. 46. (258). et 24. ibid. 19. 115. (175).; et Scribon. Compos. 41. et 47. Inscript. apud Gruter. 648. 8., quæ est apud Orell. 4170. CLEONEX CORIARIUS SYACTARIUS, h. e. qui corium subigit, et operi aptat. *Asia apud Gruter. 283. 1., quæ est apud Orell. 4074. COREVS CORIARIORVM MAGNARIORVM SOLAJI ORVM (pro soleariorum).**

CORICEUM, P. CORYCEUM.

CORICILLUM, i, n. 2. parvum corculum. *Petron. fragm. Tragar. 75. Burmann. Coricillum est, quod homines faciunt: cetera quisquilia omnia. Al. leg. coricillum, ut sit xopιαννον a corculum. Alii malent coricillum, h. e. xopιαννον sacculus, pers: ut aludat ad industriam rei parandæ. Al. leg. corculum.*

CORINTHÆUS, a, um, adject. idem ac Corinthius: P. ONOM. — Hinc

Corinthæus, i, m. 2. (subaudi lupis) absolute, substantivorum more, est, ut putat *Maust. Corsi, Pietr. ant. p. 105., qui nunc Romæ marmo giallo tigrato dicitur. Isid. 16. Orig. 5. 14. Coriothæus, ammoniacæ guttæ similis cum varietate diversorum*

colorum, Corinthi primum repertus: ex eo columnae in gentes illamque sunt ac trabes.

CORINTHIARIUS, *ri*, m. 2. ¶ 1. Corinthiarius est artifex, qui aere Corinthio elaborat. Hinc per contumeliam illa dictus Caesar Augustus, quod esset pretiosae suppellectilis Corinthiorumque praecipuus, uti Sueton. in ejus vita 70. narrat. ¶ 2. Inter officia domus Augustae etiam Corinthiarius fuisse videtur, cui vasa Corinthia, aliaque pretiosa id genus suppellex curae esset. *Inscript.* apud Gruter, 639. 7. CALLISTRUS ZOIIL CORINTH. AGRIPP. h. e., ut videtur, Corinthiaria Agrippinae. *Ibid.* 9. T. LAJVS PARATVS A CORINTHIIS. *Ibid.* 8. P. LYCRINIYS P. L. THALAMYS A CORINTHIIS FABER. *Alia* apud Murat. 950. 3. IS DEBIT SABINO DOMITI CORINTHIARIO.

CORION, *i*, n. 2. *κρίον*, herba al. chamæpitys, hypericon, perforata; Italica *erba di S. Giovanni*, oleaceo frutice. *Plin.* 26. *Hist. nat.* 8. 53. (85). *Siliig* pro corion. optimis Codicibus fretus legit *corisus*. Ceterum de synonymia *V. CHAMÆPITYS*.

CORINTHIUS, *a*, um, adject. ad Corinthum pertinens: *V. CORINTHUS* et *CORINTHIUS* in *ONOM.* — Hinc

Corinthia, *trum*, n. plur. 2. (subaudi vasa vel aera) absolute, substantivorum more usurpantur, et adeo in pretio apud Romanos fuerunt, ut argentum ipsum aurumque transcendereat. Ejus rei causa traditur a *Plin.* 34. *Hist. nat.* 2. 3. (6). et seq. et *Flor.* 2. 16., quod Corintho capta a L. Mummiio atque incensa, aeri, auri argentique quamplurima opera igne confusa in unum locum confunderet, quod ea urbs in declivi posita erat: qua ex mixtione pretiosum illud ex exiit, ejus tria genera *Plin.* enumerat: candidum, argento nitore quam proxime accedens, in quo illa mixtura praevalebat; alterum, in quo auri fulva natura: tertium, in quo aequalis omnium temperies fuit. Alii autem, teste *Mureto* l. 3. *Ver. lect.* c. 5., narrant, usque tantum domum olim Corinthi arsisse, in qua cum auri argentique nonnulli, aeri autem magna vis esset, igne confusa fuisse permixta. Alii ærarium quemdam fabrum Corinthium, reperta casu magna vi auri, veritum, ne resciretur, paulatim aeri miscuisse admirabilemque illam mixturam effecisse. *Servius* ad *Virg.* 3. *Æn.* 466. videtur innuere, ideo æs Corinthium in pretio fuisse, quod ibi optime funderetur. At *Plin.* loc. cit. manifeste docet, jam ante Corinthi excidium elaborata fuisse a præclaris fectoribus signa ex pulcherrimo hoc metallo, quod æs Corinthium. *V. Plin.* et *Silius* apud *H. O. Müller. Archæol.* p. 407., et *Hirt, Ueber das Material, die Technik etc. der Bildkunst b. d. Griechen Amalrh.* 1. p. 245. et seqq. *Cic.* 2. *Tusc.* 14. 32. Si quid de Corinthiis tuis amiseris. Adde *Plin.* 37. *Hist. nat.* 2. 6. (12). et 3. 12. (49); *Sueton.* *Aug.* 70.; *Martial.* 9. 58.; et *Inscript.* apud Gruter. 639. 8. et 9.

CORIS, *is* et *rectius* *idos*, f. 3. *κρίς*, genus herbae. *Plin.* 26. *Hist. nat.* 8. 54. (86). Est aliud hypericon, quod alii corin appellant, folio tamaricis. *Id.* *ibid.* 73. (119). Semen hyperici, quod coris appellatur. *Ci. Fée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 401.) hanc exhibet synonymiam: *Κρίσις*, ut de *ὀνυχοῦ* Dioscor. 3. 174. et *Hypericon*, alii corin *Plin.* loc. cit. sunt *Hypericum Coris* L. Spec. plant. 1107. Ceterum *Siliig* pro coris utroque in loco leg. caros.

CORISSUS, *V. CORION*.

CORICUM, *ti*, n. 2. Scribitur quoque *curium* in *Edict. Dioclet.* p. 22. Curium bubulum, curium secundae formæ. — Masculinum genere, *corius*, *ti*, (quod ab antiquis facilitatem docent *Paul. Diac.* p. 60. 6. *Müll.* et *Non.* p. 199. 16. *Merc.*) usurperunt *Plaut.* apud *Paul. Diac.* loc. cit. et *Poen.* 1. 1. 11., et *Farro* apud *Non.* loc. cit. — Ratione habita etym., nonnulli deducunt a *κέρως* lordeo, unde præter. med. *κέρωσα*. Ceterum corium generaliter significat exterum animalium et rerum operimentum; et usurpatur A) De animalibus; B) De plantis earumque fructibus; et C) De inanimis.

A) De animalibus. ¶ 1. Generatim corium est pellis brutorum animalium, corum præsertim, qui crassiorrem habent, ut asini, boves, equi, elephanti, etc.; quomodo dicitur et de aliis minoribus: de homine nonnulli per contemptum dicitur (*V. sub 2.*). Differt a pelle, ut quidam darent, quæ est tenuior et minorum animalium: tamen hoc discrimen expe negligitur (*It. cuajo, pelle, cajuame; Fr. peau, cuir; Hisp. cuero, piel; Germ. Haut, Fell, Leder, Balg; Angl. the skin or hide of a beast, leather*). *Cato R. R.*

135. Eo indere oportet coria bona *Ym.* nostralia recentia, quæ depsta sient. *Sic Id. ibid.* 13. Epidromus, pulvinus, corium unum. ubi corium videtur esse pellis ovina aut caprina, quæ in lecto contegi solent. *Plaut. Mil. glor.* 2. 2. 8. Hærens meus elephanti corio circumlectus, non suo, neque habet plus sapientie, quam lapis. h. e. est crassi et stupidi ingenti. *Cic.* 2. *Nat. D.* 47. 124. Animalium alia coriis tecta sunt, alia villis vestita. Adde *eund.* 3. *Verr.* 39. 96. *Id.* 1. *Herenn.* 13. 23. Qui parentem necasse iudicatus erit, obvolutus et obligatus corio debeatur in profluenter. h. e. coriaceo sacco obligatus; unde *Forcellinus* docuit, b. l. per synecdochem corium dici de quavis re ex corio facta. *V. infra* 3. *Cæs.* 2. 2. C. 10. Super lateres coria inducuntur, ne — quæ — lateres diluere posset. Coria autem — centonibus conleguntur. *Id.* 7. B. G. 22. Intexere turres coriis. *Zucet.* 4. 935. fere res omnes aut corio sunt, Aut etiam conchis, aut callo, aut cortice tectæ. *Farro* 7. L. 84. *Müll.* Dicimus sportes ea, quæ ex corio aut pellibus sunt facta. *Id.* 2. R. R. 5. 8. Corium attactu non asperum, nec durum. *Sall. Jug.* 94. Scuta Numidica ex coriis. *Pitruv.* 10. 15. 6. *Schneid.* Coriis crudis totus aries erat involutus. *Seneca* 5. *Benef.* 14. in fin. Corium forma publica percussum, quale apud Lacedæmonios fuit, quod usum numerate pecunie prestat. *γέφυρα αὐτῶν, Plin.* 28. *Hist. nat.* 16. 63. (222). Corium caprinum. *Id.* 6. *ibid.* 24. 28. (109). Coria piscium. h. e. duriores squamæ. Adde *Gell.* 2. 6. Rursus *Plin.* 28. *ibid.* 16. 62. (222). Corium ex vetere calcamento. *Id.* 13. *ibid.* 9. 19. (63), et 16. *ibid.* 6. 9. (26). Coria perficere. *Justin.* 2. 2. 4. Pausula coriis tecta. *Apic.* 8. 1. Corium apro tollere. — *Servius* ad *Virg.* 8. *Æn.* 652. narrat, fuisse Romæ in Capitolio aram Jovis Soleri, in qua qui cum Macilio a Gallis obsessi fuerant, obsidione soluta, corio et sola vetera coneremaverant, quod in ipsa obsidione, ceteris frugibus assumptis, coriis mactatis et postea fructis vesci coacti fuerant. ¶ 2. Speciatim locum habet in certis quibusdam formulis et proverbis. — a) Urbane et festive dicitur de cute hominis, qui flagris ceditur. *Plaut. Rud.* 4. 3. 61. Eiet tibi ponice corium, postea atrum decuo. h. e. flagris cunctum. *Id.* apud *Paul. Diac.* p. 60. 7. *Müll.* Jam tibi tuis moritis crassus corus redditus est. *Sic Farro* apud *Yen.* p. 199. 16. *Merc.* Nunc corius ulmum tuus depavit. Rursus *Plaut. Amph. prod.* 85. Considera alicui corium. h. e. tergum verberare. *Id.* *Epid.* 1. 1. 64. Corium perdidit. h. e. actum est de tergo meo. *Id.* *Cist.* 4. 3. 36. Perdidit meum corium. *Id.* *Epid.* 1. 1. 63. Detegitur corium de tergo meo. *Farro* 2. R. R. 5. 1. Afferro meum corium et flagra. proverb. de eo, qui adest paratus multum solvere, et singulis etiam de corio suo satisfacere. *Sic Seneca Suasor.* 7. sub fin. et præfat. 5. *Centurio a med.* Afferri flagra jussit, et Ciceroni de corio Cestii satisfecit. *Seneca Constant. Sap.* 14. Ostiario libere respondit, virgini ejus fregit, ad domum accessit, et petiit corium. h. e. ut ostiarius servus vapulet et sibi de corio ejus satisfiat. — b) Corio suo ludere est proprio periculo. *Martial.* 3. 16. Et velles corio ludere, cerdo, tuo. — Hinc proverbium de alieno corio ludere, h. e. secure agere alieno periculo. *Apul.* 7. *Met.* Revera ludis de alieno corio. *Tertull. Pall.* 3. de chameleon loquens, qui identidem colorem mutare dicitur, hæc habet: Hoc soli chameleon datum, quod vulgo dictum est de corio suo ludere. — c) Canis assuetus corio, proverb. de iis, qui vitio alicui associati, haud facile abstinent a peccando. Ductum, ut opinor, ab illo *Horat.* 2. Sat. 5. 83. Ut canis in corio nunquam abstergebitur upso. Hucusque *Forcellinus*, qui allatum proverbium Canis assuetus corio nullo confirmat auctore. Ceterum illud *Horat.* ex Græcis haustum est: *V. Interpr.* ad h. l. ¶ 3. Per synecdochem corium dicuntur flagra ex corio facta. *Plaut. Poen.* 1. 1. 10. Heri in tergo meo tres corios contrivisti bubulos.

B) Corium dicitur etiam de cortice arborum et operimento pomorum. *Pallad.* 4. R. R. 10. 30. de ficu. Securi artaria corium saepe providere. *Ulp. Dig.* 32. 52. Librorum appellatione continentur omnia volumina, sive in charta, sive in membrana sint, sive in quavis alia materis: sed et in phylira aut in glia, ut nonnulli conficiunt, aut in quo alio corio; idem erit dicendum. *Plin.* 15. *Hist. nat.* 28. 34. (112). Potamine claucantur aures, corio castaneæ, cute avaræ corio et membrana Pænica. *Pallad.*

7. R. R. 15. 12. Corium amygdalæ. Adde *eund.* 11. *ibid.* 20. 1.; et *Veget.* 4. *Veterin.* 14. 1. *Schneid.*

C) Corium dicitur etiam de crusta et superficie rerum inanimatum. *Cato R. R.* 18. Corium pavimenti. *Pitruv.* 2. 8. 6. *Schneid.* Coria parietum. At hic choræ vel Gr. *χώρα* legendum: cf. *Pallad.* 1. R. R. 15. 1. et 17. 2. *Id.* 2. 3. 2. Summum corium laterum sol acriter percoquit. *Id.* 7. 3. 8. Unum corium areæ et unum minutum marmoris inducere. h. e. tectorium. *Plin.* 31. *Hist. nat.* 3. 29. (47). Coria terræ. *Id.* 8. *ibid.* 24. 36. (88). Mergit se limo sæpius siccatusq; sole; mox ubi pluribus se coriis toricavit, etc. *Id.* 11. *ibid.* 7. 6. (16). de epibus. Inter coria cerasque. *Id.* 13. *ibid.* 12. 24. (70). de charta. Igitur secundo corio statamina facta sunt et primo subtelina. — Similiter corium est inductio quælibet in struendis ordinibus placente, inter singula tracta (*strati di ingredienti* dicunt Itali), apud *Apic.* 4. 2. Ita ut per singula coria subternas diploidem in laganum. lege diploidem, inde laganum.

CORIUS, *us*, *V. voc.* præced. sub init.

CORNEOLUS, *a*, um, adject. deminut. a corneus, ex cornu constans.

I.) Proprie. *Cic.* 2. *Nat. D.* 57. 146. Aures duros et quasi corneolos habent introitus, multisque cum flexibus.

II.) Translate est durus ut cornu, firmus viribus, valetudine robustus. *Petron. fragm. Tragar.* 43. *Burmamn.* Sed corneolus fuit: alatem bene ferebat. — *NB.* De cogn. Rom. *V. ONOM.*

CORNEUS, *is*, ere, n. 3. cornu fo. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 49. 109. (261). Urso, simul atque exspiraverit, genitalia cornescere ajunt.

CORNETUM, *i*, n. 2. locus cornis consiliis. Romæ in regione quarto forus fuit, ad corneta appellatus. *Farro* 5. L. L. 152. *Müll.* et *P. Fict. de Reg. Urb. R.* — Item in Campania. *Pitruv.* 8. 3. 17. *Schneid.* Agro autem Falisco via Campana in campo Corneto est locus, etc.

CORNEUS, *a*, um, adject. a cornu, us, ad cornu pertinens (It. *corneo*, di cornu; Fr. *de corne*; Hisp. *de cuerno*; Germ. *hörnern*; Angl. *of or like horn*, hard as horn, horny, corny, made of horn).

I.) Proprie. ¶ 1. Corneus dicitur qui ex cornu constat, qui est ex cornu. *Farro* 2. R. R. 9. 4. Solum corneum. *Cic.* 1. *Nat. D.* 36. 101. Ihes, aves excelssæ, corneo proceroque rostro. *Virg.* 5. *Æn.* 894. Sunt geminae Somni portæ: quarum altera fertur Cornea, qua veris facilis datur exitus moris. Adde *Stat.* 5. *Silu.* 3. 282. *Ovid.* 1. *Met.* 697. Corneus arcus. *Id.* 8. *ibid.* 545. ora. *Plin.* 29. *Hist. nat.* 6. 39. (142). pyxis. *Lucan.* 6. 83. de equis. Ungula frontedentem discussit cornea campum. h. e. pes equi. *Martial.* 14. 82. Cornea laterna. *Id.* 12. 32. crater. ¶ 2. Item de colore corneus. *Plin.* 36. *Hist. nat.* 8. 12. (61). Villa in onyche corneus color, aut candidus. *Id.* 37. *ibid.* 6. 23. (59). In sardonio hoc certum, aut corneum invenitur. Adde *Servium* ad *Virg.* 5. *Æn.* 894. ¶ 3. Cornet a *Plin.* 7. *Hist. nat.* 19. 18. (80). dicuntur quibus natura et creta sunt ossa, h. e. sine medulla. *Id.* 31. *ibid.* 9. 15. (102). Corneæ videmus corpora piscatorum. h. e. arida, siccæ, atque adeo sana, et ad lectus paulo ceteris stupidiore: quippe quæ sale et sole durata. Ad rem *Catull.* 23. 32. Atqui corpora sicclora corneæ, Aut si quid magis aridum est, habetis, Sole, frigore et esuritione.

II.) Figure. *Pers.* 1. 47. neque enim mihi cornea fibra est. h. e. cor habes, et stupidum. *Sic Sædon.* 4. Ep. 1. Cornea corda. *V. et CORNEOLUS* II.

CORNETS, *a*, um, adject. a cornus, i, ad cornum arborem pertinens. *Cato R. R.* 18. *ætr.* Cornet clavi. *Virg.* 3. *Æn.* 22. Virgulta corneæ. *Id.* 5. *ibid.* 557. Hastilla corneæ. *Ovid. Heroid.* 4. 83. Venabula corneæ.

CORNICES, *iculus*, m. 3. qui cornu canit. *Liv.* 2. 64. Corniches tubicinesque in equis impositos canere ante vallum jubet. Adde *eund.* 24. 46. et *Cic.* 2. de republ. 22. 40. *Juvenal.* 10. 214. Qui vit cornicines excudiet, atque tubarum concentus. *Inscript.* apud *Orell.* 4105. consocium collegarum. *Alia* apud *eund.* 3520. D. M. M. ANTONIUS M. X. ΠΑΥΛΑΙΟΣ ΝΟΜΟ ΛΑΥΙΩΝ ΕΞ ΣΥΡΙΑ ΚΟΡΝΙΚΟΣ (lege cornicen) EX COH. II. P. — Corniches in pompa funebri præcipue adhibebantur. *Petron. fragm. Tragar.* 78. *Burmamn.* Putate vos ad parentali meæ invitatos esse — cornicines in triclinium jussit adduci — et fingite me, inquit, mortuum esse — : consueverat cornici-

nes furebris strepitu. *Seneca Apocoloc.* 12. 1. Ut scires deum efferrī, tubicinium, cornicinium omnisque generis mensorum (*ad leg. senatorum*) tanta turba, tantus convexus, etc.

Homonym. Quid inter cornicines et tubicines intersit, in *RECTOR* est dictum. Cornicinium vero instrumentum reflexum instar cornus erat, tubicinium rectum. — *VB.* De cogn. Rom. *F. ONOM.*

CORNICEPS, elipsis, omni. gen. adject. qui cornu caput habet. Vox a *Lexico* expungenda: occurrit enim tantummodo in *Not. Tir.* p. 173. Corniceps, cornipes. *Lege* corniceps.

CORNIGOR, *bris*, *ari*, dep. 1. Part. Cornificans. — Cornigor est more cornicum garrulo. *Pers.* 5. 12. Nescio quid tecum grave cornicaris incepte. Cf. *Priscian.* 8. p. 828. *Putsch.* Huc fortasse respexit *Hieronym.* *Ep.* 125. n. 16. Alii intra se nescio quid cornicantes sumeula verba trulluntur.

CORNICULA, *ae*, f. 1. *deminit.* a cornix, parva cornix; seu potius per contemptum *Horat.* 1. *Ep.* 3. 49. ne, si repetitum venerit olim Grex avium plumas, moveat cornicula risum Furtivis nudata coloribus. — De cogn. Rom. *F. ONOM.*

CORNICULANS, *antis*, adject. qui cornu figuram habet. *Solin.* 32. Corniculantis lunae speciem refert. *Ammian.* 20. 3. 1. In lunae corniculantis effigiem. Adde *eumd.* 22. 14. 7. Corniculans autem luna dicitur cum prius a sole emergit. *F. CORNICULATUS.*

CORNICULARIUS, *ii*, m. 2. Ratione habita etymol., *cornicularii* nomen sumpsum a cornibus secretarii praetoriani, quibus praerat, laquit *Cassiod.* 11. *Varian.* *rp.* 36 a med. Alii perperam ducunt a cornicula galeae, quae cornu speciem referebat, cum potius dicendum sit, corniculum in ordinibus tribuni militum fuisse, quod in aede cornu; hinc cornicularium appellatum, qui eorundem tribuni militum praerat. *V. Guizot, Cours d'Hist. moderne* p. 140. col. 1. § 2. Sed tamen a galeae cornicula hoc nomen recte derivari potest, si *Livium* audiamus, qui ait 10. 44. Equites omnes, ob insignem multis locis operam, corniculis armillisque argenteis donat. *F.* integrum locum et ibi Interpp. — Ceterum § 1. *Cornicularius* est nomen gradus et officii in militia tum provinciali, tum urbana, ex ordine apparitorum et commentariensium. *Pseudo-Ascon.* ad *Cic.* 3. *Ferr.* 28. 71. p. 179. *Enit.* Accensus nomen est ordinis et promotionis in militia, ut nunc dicitur princeps, vel commentariensis, aut cornicularius. Haec enim nomina de legionaria militia sumpta sunt. Haec *Pseudo-Ascon.* Itaque in antiquis inscriptionibus apud *Gruter.* cornicularius legions, consulis, proconsulis, tribuni, praefecti praetorio, subpraefecti vigiliis, etc. *F. Inscript.* apud *Orell.* 1251, 3486, 3487, 3522, et 3465. *Inscript.* apud *Jo. Labatium, Ara ant. di Hainburg* p. 63. *Ime. Cars. M. Avr. Antonina (Caracalla)*

CORNICULARII, COMMENTARIENSIS, SPECULATORIS LEGIONUM TRIUM ANTONIARIUM P. S. DEVOTISSIMI NOMINE EIVS. Deinde subiunguntur nomina trium corniculariorum, trium commentariensium et triginta speculatorum. *Alia* apud *Gruter.* 561. 11. ADIVTOR CORNICULARII TRIUMVI. *Alia* apud *Pauhinich. Marm. Tragar.* p. 36. ADIVTOR CORNICULARII CONSVLIS. *Frontin.* 3. *Strateg.* 14. Belli civili, cum Ategua urbs in Hispania Pompejanarum partium obsideretur, Munatius tamquam Caesarianus tribuni cornicularius vigiles quosdam excitavit, e quibus aliquos evitans, constantia fallaciae suae per medias Caesaris copias praesidium Pompeji transduxit. At *Dio* 1. 43. c. 34. narrat, Munatium solum vigiles decepsisse, urbemque introisse sine praesidio, quod verosimilius videtur. *Fal. Maz.* 6. 1. 11. M. Latorio tribuno militum dicit tribuniis plebi, quod cornicularium suum stupri causa appellasset. Adde *Sueton.* *Domit.* 17. Et bis potest, in unaquaque legione unum tantummodo fuisse cornicularium, adiutorem habuisse, et vices tribuni, ac propterea consulis, proconsulis, etc. gessisse, ideoque recte ille videtur fuisse, quem nunc Itali *Ajutante*, aut *Sergente maggiore* appellant. — Munus ipsum cornicularius vocabatur. Hinc apud *Sueton.* *Gramm.* 9. corniculo mereri. Itemque apud *Aurel. Vict. Vir. Illustr.* 72, si lectio proba est. *Impp. Fulent. et Fulens Cod.* 12. tit. 53. De apparitoribus Praefectorum praetorio leg. 1. Praefectura cornicularius, qui annis singulis exeunt, post transactos corniculos, nostram adorare purpuram volumus. § 2. Deinde ex militia translatum nomen et munus est ad

civiles magistratus. *Impp. Honor. et Theodos. Cod. Theod.* 7. 4. 32. Per cornicularium cujusque provincialis officii hanc sollicitudinem impleri conveniet. h. e. studendi prelii verum, quae in militari aetate erogantur. *Firmic.* 3. *Malhes.* 6. corniculariorum mentio, et cum commentariensibus conjungi.

CORNICULATUS, *a*, m. adject. in cornu speciem factus. *Apul. de Deo Socrat. inlt. et Capell.* 7. p. 241. Corniculata luna. *F. CORNICELLANS.* Adde *Fulgent. Mythol.* 1.

CORNICULUM, *i*, n. 2. *deminit.* a cornu, parvum cornu (*li. cornetto*; *Fr. petite corne*; *Hisp. pequeño cuerno*; *Germa. d. Hörnchen*; *Angl. a little horn*).

1. Proprie. § 1. Stricto sensu. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 28. 34. (100). Aliis cornicula ante oculos praetenduntur ignava, ut papilionibus. *Id.* 9. *ibid.* 42. 67. (143). Rana eminentis sub oculis cornicula exarrit. *Colum.* 7. *R. R.* 5. 15. Veterem urinam per sinistram nasrem corniculo infundere. h. e. infundibulo cornu. et *ibid.* Lac caprinum per corniculum infundere faucibus. § 2. Fuit inter dona militaria fortasse ad ornandos galeas. *Liv.* 10. 44. Equites omnes ob insignem multis locis operam, corniculis armillisque argenteis donat. Adde *Plin.* 10. *Hist. nat.* 43. 60. (124). *Fronto ad Verum imperat. ep.* 1. edente iterum *A. Mai.* Jussu ejus (*imperatoris*) cornicula concessa, a sedilibus equitum pluma quasi asperibus de-volsa.

II. Figurata per metonymiam est cornicularii munus. *Aurel. Vict. Vir. illustr.* 72. Corniculum mereri. *Sueton. Gramm.* 9. Corniculo mereri. *F. CORNICULARIUS* sub 1. in fin. Apud seculoris aevi scriptores masc. gen. occurrit: *F. voc. seq.* — *VB.* De nom. prop. *F. ONOM.*

CORNICULUS, *i*, m. 2. officium cornicularii. *F. CORNICULARIUS* 1. in fin., ubi exemplum bujus vocis masc. gen. usurpate affertur ex *Cod.*; cui adde *Cod. Theod.* 8. 7. 8. — In *Inscript.* apud *Gruter.* 431. 9. legitur: C. LYCIVS C. P. STELL. SABINVS CORNICVLVS TRIB. BENEF. VVLTRIS ASTATIN. At emendatorem editit et illustravit *De Vita A. A. B.* p. 241. et seqq., idemque legendum probavit: CORNICVLARIVS TRIBUNI, BENEFICIARIVS VALERTI ASIATICI PRAELECTI VRBIS.

CORNIFER, *feru*, *ferum*, adject. (cornu et fero) corniger. *Lucret.* 2. 368. haedi corniferas vorunt matres. Ita *leg. Macrob.* 6. *Saturn.* 5. *Alti* corniferas. *Auct.* incertus ab *A. Maio* edit. In *Class. Auct. T.* 5. p. 456. Corniferos potui cervos prostrare sagittis.

CORNIFYCUS, *a*, m. adject. qui cornes res cou-
flit. *Gloss. Cyrill. Keptorolog.* cornificus.

CORNIFRONS, *ontis*, adject. qui cornua in fronte habet. *Livius Andronicus* apud *Non.* p. 190. 21. *Merc.* Tu pascere cornifrontes armentales soles. *Al. leg. curvifrontes.*

CORNIGER, *gira*, *gerum*, adject. qui cornua gerit. *Lucret.* 2. 367. teneri tremulis cum vocibus haedi Cornigeras norunt matres. *Al. leg. Corniferas.* *Id.* 3. 751. Cornigeri cervi. Adde *Ovid.* 7. *Met.* 701. *Cic. Arat.* 2. *Nat. D.* 48. 110. Corniger est valido conatus corpore Taurus. *Virg.* 8. *En.* 77. Corniger Hesperidum fluvius regnator aquarum. *F. CORNU.* *Ovid.* 3. *Art. Am.* 789. Corniger Alcomon. Sic *Zucan.* 9. 545. Cornigerque Jovis montu. h. e. Jovis Ammonis. (Hunc *Stat.* 8. *Theb.* 201. cornigerum vatem appellat: quia sub specie arietis colebatur, et responsa dabat.) Adde *eumd.* 5. *Met.* 17. et 15. *ibid.* 309. *Id.* 3. *Amor.* 15. 17. Corniger Lyreus. Corniger dicitur Barchus, quia vinum animos addit, atque, ut ait *Paul. Dia.*, truces homines facit. Cf. *Seneca Hippol.* 756. Cornigerum caput Liberi. *Rursus Ovid. Heroid.* 5. 137. Cornigerum caput Fauni. *Id.* 13. *ibid.* 926. Juvencus. *Id.* 14. *ibid.* 602. Numidus. *Id.* 15. *ibid.* 511. laurus. *Sil.* 11. 15. 682. Cornigera cassis. h. e. cornibus arietinis, insigni Jovis Ammonis, ornata. — Hinc

Cornigera, *erum*, n. plur. 2. absolute, substantivorum more, sunt omnia bruta cornibus instructa. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 85. (212), et *ibid.* 37. 86. (214), et 11. *ibid.* 43. 105. (254).

Cornigera, *ae*, f. 1. absolute, substantivorum more, est cervo in *Inscript.* apud *Murat.* 54. 4., quae est apud *Orell.* 1163. VYNERE TE HOC DONO, LEXOSA SANCTA VIRAGO; CORNIGERAM CERVI VIRTUTE ET LAYDE POTITVS EXVIVITQVE EIVS TE IPAM TEMPLENQVE DECORO.

CORNIPES, *pēdis*, adject. corneos habens pedes, ut equi et caprae, duriore ungula instructi. *Caesull.* 19. 16. Cornipes capella. *Virg.* 6. *En.* 591. Cornipedum equorum cursus. *Ovid.* 2. *Fast.* 361. Cornipedi Fauno. *Sil.* 11. 13. 338. *de Pane.* Cornipedem fulerit praecisa per avia plantam. — Hinc

Cornipes, *pēdis*, m. et f. 3. absolute, substantivorum more, pro equo vel equa. *Sil.* 11. 7. 684. furvi juga celsa trahebant Cornipedes. Adde *eumd.* 3. 361. *Claudian.* *Fescenn.* 11. Præda citatum cornipedem reges. Adde *eumd.* in *Rufin.* 2. 180. de pede equino Centauri Chironis. — Et sem. gen. *Vetus Poeta in Anthol. Lat.* T. 1. p. 628. *Burm.* Fessæ cornipidis fricas mentum. h. e. cunnum equae.

CORNIX, *icis*, f. 3. Ratione habita etymol., vox conjungenda est cum Lat. *corvus* et cum Gr. *κορῶν*, quae idem significant. — Cornix est avis satis nota, corvo similis, minor tamen (*li. cornachia*; *Fr. corneille*; *Hisp. corneja*; *Germa. d. Krähe*; *Angl. a crow or rook*). *Lucret.* 6. 752. Rauceae cornices. *Ovid.* 2. *Met.* 547. Garrula cornix. *Id.* 2. *Fast.* 89. loquax. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 43. 60. (124). Cornix plura contexta verba exprimens, et alla crebro addiscens. Adde *eumd.* 5. *ibid.* 48. 49. (153). — Vivacissima esse perhibetur, ut quaro *Deostodus* scripserit durare annos fere trecentos; alii usque ad novem re-
tales. *Cic.* 3. *Tusc.* 23. 69. Theophrastus autem moriens accensae naturam dicitur, quod cervis et corni-
bus vitam diuturnam, quorum id nihil interesset; hominibus, quorum maxime interfuisset, tam exiguum vitam dedisset. *Lucret.* 5. 1083. Cornicum sæcla vetusta. *Horat.* 4. *Od.* 13. 25. Vetulae cornicis tempora. *Martial.* 10. 67. 5. Jam cornicibus omni-
bus superstes. — Infinitas gerit eum ocellus, ut *Plin.* 10. *Hist. nat.* 74. 95. (203). tradit. — Ejus volatus, si sinister esset auguri, faustus habitus est. *Plaut. Asin.* 2. 1. 12. Imperitium, inauguratum est: quovis admittunt aves. Picus et cornix est ab aeva etc. Adde *Cic.* 1. *Divinat.* 39. 65. et *Phaedr.* 3. 15. 12. *Virg.* 9. *Ecl.* 14. Quod nisi me quacumque no-
vas incidere lites Arte sinistra cava monuisset ab ille cornix etc. — Vox vero, seu crepitans clangor plu-
vium non solum praenunciare, sed et vocare creditur. *Virg.* 1. *G.* 368. Tum corvix plena pluviam vocat im-
proba voce. *Horat.* 3. *Od.* 17. 16. Augur aquae an-
nosa cornix. *F. CRASSANTUS.* — Ab *Ovidio* 2. *Amor.* 6. 35. dicitur *invisa Minervae*, quia cum hæc dea celare vellet Brichthionium Vulcani genitum, et ci-
sta clausum tribus virginibus commisisset, ea lege, ne aperirent unquam; una ex illis Minervæ jussa cum vio-
lasset, a cornice accusata fuit. Minervæ ex garrulitate offensa, avem a se suaque tutela repulit: quæ antea condem sibi adseverat, et suo domine tulabatur. Fu-
erat enim prius pulcherrima virgo, et regii sangui-
nis nomine Corone filia Coronici Phocensis regis: quæ cum Minervæ artium studiosa, nuptias aspera-
retur, forte a Neptuno visa, dum sola spatialetur in litore, praedibusque frustra tentata, fuga sibi ab eo vim parante consulere conata est: verum cum se jam ab eo teneri cereretur, Minervam precata, ut fer-
ret opem, ab ea in avem sui nominis conversa est. Nam *xapvov* est cornix. *Ovid.* 2. *Met.* 547. et seqq. et *Higin. fab.* 166. (Cave autem, confundas hæc cum Coroonide Æsculapii matre, de qua *F. ONOM.* loco suo). — Hinc *cornicum oculos configere*, vel *cornici oculum* (subaudi *configere* vel *effodere*) prover-
bium est apud *Cic.* *Mur.* 11. 25. et *Flacc.* 20. 46., et *Quintil.* 8. 3. 32. de eo dictum, qui alios falli quam cautissimos. Hujus proverbii interpretatio re-
petenda est ex loco *Propert.* 4. 5. 15. de *lena vene-
fici.* Possit ut intentos astu caecare maritos, Corni-
cium humeritis eruit ungue genas. h. e. cornices ex-
caecat, ut maritos ad furivos utrorum amores caecos reddat. Huc etiam videtur spectare locus *Macrob.* 7. *Saturn.* 3. Ut suis telis lingua violenta succumbat, et Græcus Græco eripiat hunc plausum, tamquam cor-
nix cornici oculos effodiat. — At veram hujus prover-
bii interpretationem habet *Fet. Scholiast.* ad *Cic.* *Planc.* 26. apud *A. Mai.* in *Class. Auct. T.* 2. p. 25., cujus ipsissima verba hic afferenda puto: Pro-
verbio celeberrimo usus est, cujus et pro Murena mentionem facit. Cornix autem avis genus est, quod esse fertur acutissima visio: et quando aliquid ad eadem offendit, præcipue invadere in oculos dicitur. Volens ergo significare, Hermippum hominem calli-
dissimum ab hoc eodem Heraclida esse deceptum, ut non aliter jam ardisse, quam si cornici oculos

effodias, cum ipsa vesci soleat alienis. *V.* hanc eadem apud *Scholias. Bob.* ad *Cic. Flacc. loc. cit.* p. 242. ed. *Orell.*; et adde *Frontin. Expos. formar.* p. 34. CORNOCERASUM, 1, n. 2. *V. CERASUS.*

CORNU, ut et raro admodum, in plurali vero Cornua, uva, ibus, n. 4. — De positione Genitivi in us, quam frequentior est, *V. Freund in præfat. Lexici Latini.* edit. 3. p. LXV. et seqq. — Reperitur etiam cornum, i, n. apud *Varron. 3. R. R. 9. 14.* Cornum cervinum incendere. *Lucret. 2. 388.* Lumen per cornum transit. (In duobus *Varron.* et *Lucret.* locis nuper cit. *Forcellinus* accepit cornum masculino genere a cornus, us). Adde *Ovid. 2. Met. 874.* Sic *Scribon. Compos. 141.* Ad lumbrici salis commode facit cornum cervinum Umalum lima ligaria. *Ovid. 5. Met. 383.* Oppositioque genu curvavit flexile cornum. Ita *Priscian.* quoque, præter alios, 6. p. 685. *Putsch.* Alii cornu. — Item cornus, us, mascul. gen., uti *Priscian. 6. p. 685. Putsch. et 714.* docet. *Varro* apud *Non. p. 233. 12.* et p. 334. 14. *Merc.* habet Nominativum cornus. *Cic. 2. Nat. D. 59. 149.* Nares similes cornibus his, qui ad nervos resonant in cantibus. h. e. armatis illis scapillis, super quos nervi citharæ tenduntur, quique primum ex arundine, mox ex cornu fieri ceperunt: et valde dubia est lectio. *Forcellinus* addit *Lucan. 7. 317.* (quem profert etiam *Priscian.* et *Servius* ad *Virg. 3. En. 22.*) corpus tibi cura sinistra, Lentule. Adde *Gell. 18. 6. in lemmate,* ubi legitur: quem cum ederet, cornum esse Copiæ dicebat: et *Plin. 28. Hist. nat. 11. 46.* (163). et 13. *ibid. 25. 51.* (140). et alibi, quibus in locis cornus in genit. legitur in omnibus editionibus, excepta Veneta 1469. per *Joann. Spira.* in qua ubique habetur cornu. Hucusque *Forcellinus:* at *V.* quæ superius diximus de Genitivo sing. nota. — Item cornorum Genit. plur. num., quasi a cornus, i, m. *Scribon. Compos. 60.* Cornorum cervi ustorum sextario. — Cornua, ut placet *Varroni 7. L. L. 25. Müll.* dicta videntur a curvare, quia pleraque curva sunt: at rectius deduces a Gr. κερὰς. Sunt autem cuspides duæ præduræ, acuminatæ atque ossi similes in fronte quadrupedum, tamquam arma, nascentes: de quorum varietate multa enucleat *Plin. 11. Hist. nat. 37. 45.* (123.). et seqq., quocum *Cic. 2. Nat. D. 47. 121.* Ab horum autem similitudine cornua dicuntur in coelestibus, in aquatilibus nonnullis et marinis, serpentibus quoque atque volucre non una (sic apud *Plin. 9. Hist. nat. 31. 51.* (99). Cameli dimittant inter se, adversis cornibus incurtales. et 32. 51. (101). Cornua cochlearum.): sed quæ jure cornua intelliguntur, non nisi in quadrupedibus. *Plin. ibid.* Porro cornua in omnibus varietatibus sunt figure, adunca, redunda, supina, convexa, conversa, ramosa, convoluta in austractum, contorta, erecta, etc., ut docet *Plin. loc. cit.* (In cornu; Fr. corné; Hisp. cuerno; Germ. das Horn; Angl. a horn).

I.) Proprie occurrit A) De cornibus, quibus animalium corpora instructa sunt, et B) De plurimis instrumentis, quæ ex cornibus facta, cornua dicta sunt.

A) De cornibus, quibus animalia instructa sunt; et quidem ¶ 1. Stricto sensu ac generatim. *Cæs. 6. B. G. 28.*; *Seneca Hippol. 65.*; et *Plin. 11. Hist. nat. 37. 45.* (126). Urorum cornua. *Varro 5. L. L. 117. Müll.* et 2. *R. R. 1. 14.* Bubulum cornu. *Cæs. 6. B. G. 28.* et *Virg. 4. G. 299.* Boum cornua. *Nepos Hann. 5.* Jumentorum cornua. *Lucret. 5. 1033.* et 1324.; *Catull. 64. 111.*; *Varro 2. R. R. 9. 2.*; *Virg. 2. G. 217.*; *Horat. 3. Od. 27. 71.* et 1. *Sat. 5. 95.*; *Ovid. 9. Met. 186.* et 5. *ibid. 328.*; *Lucan. 1. 612.* et alii. Tauri vel taurorum cornua (in quibusdam locis etiam de sidere). *Cic. 2. Nat. D. 43. 111.*; *Varro 2. R. R. 2. 4.*; *Ovid. 5. Met. 328.*; *Colum. 7. R. R. 3. 5.*; *Plin. 37. Hist. nat. 10. 60.* (167).; et *Pallad. 3. R. R. 18. 28.* Arietis cornua (interdum et de sidere). *Varro 2. R. R. 2. 4.*; *Virg. 2. G. 395.*; *Horat. 3. Od. 13. 4.*; et *Colum. 7. R. R. 3. 5.* Hedorum cornua. *Varro 3. R. R. 9. 14.* Cervinum cornu. *Cf. Virg. 3. G. 370.*, 1. *En. 190.* et 10. *ibid. 725.* — Jungitur nonnullis verbis, quorum hæc sunt præcipua, *Virg. 5. En. 382.* Læva taurum cornu tenere. *Id. 3. Eccl. 87.* Taurus cornu petit. *Id. 3. G. 232.* Taurus israeli in cornua dicit, Arboris obnixus trunco. *Id. 9. Eccl. 24.* Caper cornu ferit. *Id. 2. G. 528.* Inter se adversis luctantur cornibus bædi. — Porro jungitur et aliis verbis; unde peculiare quedam dicendi rationes, quæ translate quoque usurpan-

tur. *Plaut. Pseud. 4. 3. 3.* Obvertere cornua alicui. h. e. obstaculo animo contra aliquem se defendere: *Cf. Apul. de Mag. Vertere cornua in aliquem. Plaut. Autul. 2. 2. 57.* Boves incurant cornibus aliquem. *Virg. 12. En. 104.* Israel in cornua. cornua enim sunt iræ instrumenta. *Cf. Id. 3. G. 232.* loco superius cit., et 10. *En. 725.* Surgere in cornua. *Ovid. 8. Met. 883.* Vires in cornua sumit taurus. *Sil. 11. 15. 64.* torvi in cornua lauri. *Calpurn. 9. Eccl. 34.* Colre in cornua. *Horat. Epod. 6. 12.* Parata cornua tollere. *Horat. 3. Od. 21. 18.* ad amphoram. addes cornua pauperi Post te nec iratos trementi Regum apices, neque militum arma. h. e. vires, superbiam, animos. *Ovid. 1. Art. am. 239.* Cura fugit multo dilucturque meris: Tunc veniant risus; tunc pauper cornua sumit, etc. *Cf. Paul. Diac. p. 37. 5. Müll.* (Hinc est quod Bæcho cornua tribuntur, teste *Isid. 9. Orig. 11.* Ideo coronam vitæam et cornua habet, quia cum grate et moderate vinum bibitor, letitiam præstat; cum ultra modum, excitat lites, i. e. quasi cornua dat. Hæcenus *Isid.* Hinc ipse Bæchus est βοῦ-κετος Sophocli apud Strabonem 15. 1. 7., τὰ βοῦ-κετος Euripidi Bæch. 100. *Tibull. 2. 1. 3.* dulcisque iuis e cornibus uva pendeat. Adde Athenæum 11. 51.). *Ovid. 3. Amor. 11. 5.* Vicinus, et domitantibus calcamus Amorem: Venerunt capiti cornua sera meo. h. e. indignatio et voluntas debellandi et oppugnandi Amoris. *Cf. Horat. 1. Sat. 5. 58.* O tua cornu ni foret excelsa frons — quid faceres, cum sic mutilus militaris? — *NB.* In *fragm. Tragur. Petron. 39. Burmann.* dicuntur nasci cornua his, qui plurimis malis affliguntur. Cujus rei origo unde ducatur, obscurum est. ¶ 2. Latiori sensu ac speciatim, ex rerum ignorantia, aut ex Hebr. קרן, cornua elephantis apud *Varron. 7. L. L. 39. Müll.* et *Plin. 18. Hist. nat. 1. 1.* (2). dicuntur de elephantis dente, quod est ebur. Porro *Plin. 8. ibid. 3. 4.* (7). scribit, etiam Jubam sic appellasse, sed *Herodotum*, et consuetudinem ipsam melius, dement. Similiter *Martial. 1. 73.* Emptis ossibus Indicoque cornu. ¶ 3. Item de cornea materie, quæ aliæ constant animalium partes: scilicet: a) De ungula. *Cato R. R. 72.* Boves ne pedes subterant, pice liquida cornua infusa unguito. *Virg. 3. G. 88.* solido graviter sonat ungula cornu. *Sil. 11. 13. 327.* pendenti similis Pan semper, et imo Vix ulla inscribas terræ vestigia cornu. *Pallad. 4. R. R. 13. 2.* Pes stecus et solidus et cornu concavo. Adde *Veget. 3. Veterin. 58. 2.*; et *Cf. CORNIPES.* b) De avium rostro. *Ovid. 15. Met. 502.* — c) De cornea oculi tunica. *Plin. 11. Hist. nat. 37. 55.* (148). Media eorum cornua fenestrat pupilla, etc.

B) De plurimis instrumentis, quæ primo e cornibus facta, cornua dicta sunt etiam ex alia in posterum materia confici consueverant. ¶ 1. Frequenter sumitur pro tuba venatoria, pastorali, et præsertim militari, quia olim e bubulo cornu fiebant, quæ nunc ex ære sunt, ut *Varro 5. L. L. 117. Müll.* docet. *Lucilius* apud *Non. p. 265. 5. Merc.* Rauco conlotionem sonitu et curvis cogant cornibus. Adde *Lucret. 2. 620. Virg. 7. En. 615.* Eneaque assensu conspirant cornua rauco. Adde eund. *ibid. v. 513. Horat. 2. Od. 1. 17.* Jam nunc minuit murmuræ cornu. Perstringit aures. Adde eund. 1. *ibid. 18. 14.*; *Ovid. 1. Met. 98.*; et *Quintil. 1. 10. 24.* — Differunt tamen interdum tum materia, tum magnitudine vel forma; nam cornua incurva, tubæ rectæ plerumque. *Cic. Sull. 5. 17.* Emissio ex urbe Caclina, ille arma misit, cornus, tubas, signa. *Tac. 1. Ann. 68.* et 2. *ibid. 81.* Cornuque ac tubæ concludere. — In Orgiis Bæchi cornua adhibebantur: Itemque in sacris Cybeles. De illis, *Catull. 64. 263.* ravesionos effabant cornua bombos. De his uon unum habes locum in RERENCYNTIUS (in ONOM.): eodemque perlinet illud *Sil. 11. 15. 764.* Fœmine læsum vicia Inter cornua corpus Unguib. Alii tamen hic prælia, alii jurgia putant legendum. *V.* et CORNICEN. ¶ 2. Cornu in singulari numero dicebatur etiam ea pars arcus, quæ cornea materie constabat; cornua vero in plurali numero totum arcum significabant, arcus enim latera in cornuum figuram corvabantur. Sic *Ovid. 5. Met. 383.* Oppositioque genu curvavit flexile cornum. et 2. *ibid. 603.* Geram a cornibus arcum tendere. — Similiter in sing. num. *Virg. 10. Eccl. 59.* Partu torquere Cydonia cornu Spicula. h. e. arcu corneo. (vel ex cornu arbore, quæ etiam quarta delina-

tione flectitur, ut in CORNUS sub init. dicatur. Sic *Sil. 11. 2. 109.* Crebra Cydoneo fundebat spicula cornu. Solum obstat, quod arbor generis est feminina. *Virgilium* imitatur *Claudian. Nupt. Honor. 75.* Adde *Virg. 7. En. 497.* et 11. *ibid. 773.*; et *Ovid. 11. Met. 324.* — In plur. num. *Ovid. 1. Met. 455.* et 5. *ibid. 56.* ¶ 3. Item sumitur pro isterna cornea, de qua *Plin. 11. Hist. nat. 16. 16.* (40). Cornu laterne translucidum. Absolute *Plaut. Amph. 1. 1. 185.* Vulcanum in cornu conclusum gerere. h. e. in laterne cornea. Et *Lucret. 2. 368.* lumen per cornua transit. ¶ 4. Item pro corneo infundibulo, vel pro infundibulo generali. *Virg. 3. G. 509.* insertos lactes infundere cornu. Sic *Colum. 8. A. R. 2. 7.* Vinum per cornu faucibus infundere. Adde eund. 6. *ibid. 10. 1.* et 27. 11. ¶ 5. Cornu copiæ (rectius quoniam Cornucopiæ) in fabulis est cornu capræ Amatheæ, vizæ Apudæ, *Ovid. 5. Fast. 121.* et seqq. et *Plin. Hist. nat. præfat. § 23. V. AMALTHEA* in ONOM. Alii fabulantur, esse illud, quod Hercules, cum Acheloo in taurum verso aliquando luctatus, eidem a fronte evulsit: quod acceptum Nymphæ, et pomis odorisque floribus repletum sacrauit. Rem fusius narrat *Ovid. 9. Met. init.* Significat autem frugum abundantiam et uberitatem. *Plaut. Pseud. 2. 3. 5.* Hæcæ aliata cornu copiæ est, ubi inest quidquid volo. *Al. leg.* Hæc illud cornu copiæ est, ubi etc. *Horat. 1. Ep. 12. 29.* aurea fruges Italiæ pleno diffudit Copia cornu. *Id. 1. Od. 17. 15.* hic tibi Copia Maussit ad plenum benigno Ruris honorum opulenta cornu. Adde eund. *Carm. sæc. 60.*; *Ovid. 9. Met. 88.*; *Senec. Med. 65.*; et *Gell. 14. 6.* — Cornu tributarii et Somno, tamquam omnis sporis plenum, a *Stat. 2. Theb. 143.* illos post verbera lessos Exceptis hibernæ cornu perfuderat omni Sombus. ¶ 6. Item pro vasculo cleario. *Horat. 2. Sat. 2. 61.* Cornu bibibri instillare oleum caulibus. *Acron.* ad h. l. Cornu quod sextarium capit: sunt enim in venetibus cornua, quæ hanc olei habeant quantitatem sextarii mensura. *Plin. 29. Hist. nat. 8. 39.* (142). eundem sensu pyxidem corneam dixit. ¶ 7. Item pro scapillo, super quem nervi citharæ tenduntur. *Cic. 2. Nat. D. 59. 149.*, cujus verba *V.* sub init. ¶ 8. In galeis cornua sunt ornamenta in modum cornus, vel corna in cornu assurgentes, quæ cristam aplentque exornant, quæ a Græcis quoque κέρατα dicuntur: proprie autem sunt cincinni. Ita *Servius* ad illud *Virg. 12. En. 89.* Enseque, clipeumque, et rubra cornua cristæ. *Erb. 27. 33.* In arborum illatus Impetu equi, ad emulcentem ramum cornu alterum galeæ perfregit. *V. CORNICULUM.* ¶ 9. Præterea cornua dicuntur extreme antennarum partes, quæ olim cornu munitabantur; hinc et pro ipsis antennis usurpantur. *Virg. 3. En. 549.* Cornua velatarum obvertunt antennarum. *Id. 5. ibid. 831.* una ardua turquent Cornus detorquebant: ferant sua flumina classem. Adde *Horat. Epod. 16. 59.*; *Ovid. 11. Met. 482.*; *Lucan. 3. 547.*; et *Sil. 11. 14. 330.* ¶ 10. In voluminibus cornua erant vel ipsæ extremitates ancillorum corna ornata, qui umbilici dicebantur (*V. UMBILICUS*), vel in illis extremitatibus affixa ex cornu ornamenta quædam extantia in utraque fronte, seu extremitate libri in volumen complicata (*V. Mus. Borbon. T. 1. tav. 12.*). *Tibull. 3. 1. 13.* Atque inter geminas pingantur cornua frontes. *Ovid. 1. Trist. 1. 8.* Candida nec nigra cornua fronte geras. *Martial. 11. 107.* Liber explicitus usque ad sua cornua. h. e. quod idem dicit 4. 91. usque ad umbilicos. *V. Plin. Kebrmann. T. 7. p. 25.*

II.) Figurate dicitur de his omnibus, quæ cornuum figuram quomodocumque referunt. Hinc ¶ 1. Saepè de luna cum primis et postremis diebus cornuam more diduca est. *Cic. apud Non. p. 122. 2. Merc.* Cur luna nascentis alias hebetiora, alias acutiora videantur cornua. Adde *Liv. 44. 37.* et *Plin. 2. Hist. nat. 14. 11.* (58). — Frequentius apud Poetas. *Virg. 1. G. 433.* Pura, nec obstas per caelum cornibus ibit. Adde eund. 3. *En. 645.*; *Ovid. 1. Met. 11.* et 610., 2. *ibid. 451.* et alibi; *Senec. Hippol. 410.*; *Fal. Flacc. 8. 29.*; *Lucan. 1. 597.*; *Stat. 12. Theb. 2.* aliosque. ¶ 2. De Germanorum comis usurpat *Juvenat. 13. 161.* Cæcula quis stupidi Germani lumina, flavam Cassarem, et madido torquent cornua dno? De iisdem illa *Tac. Germ. 34.* insignis gentis obliquare crinem, nodoque substringere. Hic igitur cornua sunt nodi capillarum, quos *Tertull. Virg. vel. 10. erobylos barbarorum* vocat. *V.*

Bullett. dell'Inst. Archeol. n. 1834. p. 203. ¶ 3. Dicitur et de fluminibus. *Ovid.* 9. *Met.* 774. septem digestus in cornua Nilus. — Hinc cornua tribuantur fluminibus tamquam diis. *Virg.* 4. *G.* 371. Et gemina auratus lauribus cornua vultu Eridanus. *Cl. Id.* 8. *En.* 77. Corniger Hesperidum fluvius regnator aquarum. Adde *Val. Flacc.* 4. 106; *Sil. It.* 3. 405; et *Martial.* 10. 7. — Hujus rei causam ita tradit *Festus* p. 63. 2. *Müll.* Taurorum specie simulacra fluminum, id est cum cornibus, quod sunt atroxia, ut tauri. Alii eam causam afferunt, quod ubi nascuntur, lato spatio, pluribus rivis emergunt, qui deinde in unum alvum conflunt. *Servius* ad *Virg.* 8. *En.* 77. docet cornua fluminibus tribui, vel quia mugitus boum imitatur murmur aquarum; vel quia plerumque in cornuum similitudinem curvatas cernimus ripas. Addi potest, ait *Forcellinus*, ideo tribui fluvii, quia cum aquis tument, veluti cornu impetentes, obstantia quæque prosternunt. Ceterum *P. AUFIDUS* in *ONOM.* et *TAURIFORMIS* in *Lexico.* ¶ 4. Item cornua dicuntur montium vertices (fortasse ab Hebr. *קַרְנִי*), ut apud *Stat.* 5. *Theb.* 532. Cornua

Parnassi. h. e. cacumina bina *Parnassi* montis. — Sæpius de promontorii extremitate, quæ in mare protenditur. *Cæsar* apud *Cic.* 9. *Fam.* 14. 1. Ab utroque portus carui moles jacinus. Adde *Ovid.* 5. *Met.* 410. et 4. *Fast.* 480; *Curt.* 3. 4. 6. *Plin.* 4. *Hist. nat.* 21. 35. (113). Excurrit in altum vasto cornu promontorium. ¶ 5. Hinc generatio de extremis locorum partibus. *Liv.* 25. 3. ad fin. Et forte in cornu primus sedebat *Casco.* *V. Drakenborg.* ad h. l. *Plin.* 34. *Hist.* 6. 12. (26). Statue posite in cornibus conditi. *Val. Mar.* 5. 7. ext. 2. In cornu scribæ locum humilitatem obtineas. *Tac.* 4. *Ann.* 75. Judicis assidebat in cornu tribunalis. Adde *Sueton.* *Tib.* 83. ¶ 6. Specialiter frequentissime ponuntur pro extremis duobus adversis partibus adeli, et classis, nempe quia tota ades sæpe ita disponitur, ut nuda sinuata, curvataque utrinque extrema, lunæ in cornu crescentis figura referatur. *Ter.* *Eun.* 4. 7. 4. In medium huc agmen cum veci, *Donar;* tu, *Similio,* in sinistram curau; tu, *Syriscæ,* in dexteram. *Cæs.* 4. *B. G.* 52. Hostium ades a sinistro cornu pulsa, a dextro cornu vehementer etc. *Liv.* 22. 45. In dextro cornu Romanos equites locant; laevum cornu equites solorum tenuerunt. *Sall.* *Jug.* 53. extr. Equitatum omnem in cornibus locant. Adde *Nepot.* *Pelop.* 4. et *Hann.* 8. *Curt.* *Tac.* *Sueton.* *Vellej.* et ceteros historicos. *Lucan.* 3. 547. Et jam ductus erigunt cornu prius. — Hinc figurate. *Cic.* 13. *Phil.* 26. 47. Pansa et *Mitius,* qui quasi cornua duo tenuerunt *Cæsaris* tum, cum illæ vire partes vocabantur. Et inelaphora sunptâ a vertamine *Id.* 2. *Officinal.* 10. 26. Nunc comminus agamus experimurque, si possimus cornua commovere disputationali ton.

CORNUALIS, e, adject. qui cornu sit. *Cassiod.* 1. *Moria.* 37. Videmus tægras feminas suas cornuall concitatione defendere. — Figurate *Dauid* in *Grom.* vel. p. 103. Linea cornualis. h. e. flexuosa.

CORNUARIUS, ii, m. 2. artifex cornua conficiens, quibus in bello canitur. *Tarrunt.* *Dig.* 30. 6. 6. T. basil, cornuarii, arcuarii.

CORNUATUS, a, um, adject. curvatus instar cornuum. *Fet. Poeta* apud *Farron.* 7. *L. L.* 25. *Müll.* Cornualam umbram jaci. Dicere apparet cornuatam a cornibus. *Scalig.* totum hunc locum ita legit: *Cornuat aurum, umbram jaci* (vel vibrans jaci) *icere paret. Cornuat a cornibus, h. e. arcum arcuum fecit.* Si hæc ejus conjectura placeat, habemus verbum Latinum *cornuo*, as, curvæ infecto. Aliiter conjecit *Müll.*, quem videsis.

CORNUCOPULE. *P. CORNU* I. B. 5.

CORNULUM, i, n. 2. deminut. a cornu, parvum cornu. *Apic.* 8. 1. Ut eulem a carne separet, ut possit condimentum accipere pro cornuluni. Adde *Fet. Scho.* *Hist.* ad *Horat.* 1. *Sar.* 4. 34., cujus locum vide in *ANSULA*.

CORNUM, i, pro cornu; *P. CORNU* sub init.

CORNUM, i, n. 2. ¶ 1. Fructus corni arboris. *Virg.* 3. *En.* 640. Victum laticicem baccas, lapidosæque corna *Dant rami.* Adde *eumd.* 2. *G.* 34.; *Hb.* *rat.* 1. *Ep.* 16. 9; et *Ovid.* 1. *Met.* 105. *Colum.* 12. *R.* 10. 3. Condire corna. ¶ 2. Item arbor ipsa, vel potius arboris lignum. *Ovid.* 8. *Met.* 403. Dili et ætata torsit grave cuspidæ cornum: Quo bene li-

brato etc. *Burmman.* maliet aliter legere: sed libri consentiunt. *P. CORNUS*, i, sub 2.

CORNŪO, as. *P.* in *CORNUATOS*.

CORNŪPĒTA, æ, m. 1. (cornu et pēta) qui cornu ferit. *Fulgat. interpr.* *Exod.* 21. 29. Quod si bos cornu pēta fuerit. Adde *ibid.* 36.

CORNES, i, f. 2. Est etiam quartæ declinationis cornus, us, f. ut infra dicitur sub 2. — De genere neutro *P. CORNUM* 2. ¶ 1. Cornus arbor est: materiet præduræ, et cornu similis, fructum ferens parvum, instar olivæ, primo candilum, postea singuloneum, et saporis acerbi. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 25. 42. (103). Cornus mascula, cui nulla medulla (*Cl. Fée*, *Op. cit.* vol. 1. p. 358. hæc *Plinii* sententiam falsam esse affirmat; cunctis enim arboribus medulla inest). *Id.* 16. *ibid.* 26. 43. (105). Cornus femina, ligno fungosa, et inuillis, cum mas e fortissimis sit. *Id.* *ibid.* 38. 75. (186). Fulva cornus in vensibulis nitet. *Virg.* 2. *G.* 448. et bona bello cornus. *Colum.* 5. *R. R.* 7. 1. Opulus est arbor cornu similis. *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 1. p. 266.) quod cornum marem attinet, hæc exhibet synonymiam: *Καρύεια* et *Καρύια* *Homer.* *Iliad.* II. 767. et *Odys.* K. 242., *Theophr.* 3. 2., *Dioscor.* 1. 172. et *Gal.* *Comment.* in lib. de *Fruct.*; *Cornus* *Plin.* 15. *Hist. nat.* 16. 34. (103). et 16. *ibid.* locis cit., *Veget.* 3. *Veterin.* 16., et *Virg.* 2. *G.* 448. et 2. *En.* 593. sunt *Cornus* mas *L. Spec. plant.* 171. — Quod vero ad cornum femina attinet, *Id.* *Fée* vol. 1. p. 359. illorum sententiæ accedit, qui putant *Cornum* femina *Theophr.* esse *Longiteram* *alipigenam* *L.* ¶ 2. Per synonymiam. *Virg.* 9. *Æn.* 693. volat Itala cornus. h. e. hasta ex cornu. Sic *Claudian.* 1. in *Rufin.* 333. largo salutar vulnere cornus. *Sil.* II. 10. 122. miseri transfigit pectora cornu. *Id.* leg. carui. Est enim quartæ declinationis, ut et *Servius* docet ad *Virg.* 3. *Æn.* 22. Hinc *Sil.* II. 4. 552. *Libyæ* certant subtere cornus *Dens* nube polum. *Stat.* 7. *Theb.* 617. cornu depressus *Achiva.* Ubique autem intelligitur hasta, telum ex cornu. — *NB.* De nom. propr. *P. ONOM.*

CORNŪTUS, a, um, adject. cornua habens (li. *cornuto*; *Fr.* *cornu*, *encorné*; *Hisp.* *cornudo*; *Germ.* *gehörnt*; *Angl.* *horned*, *having horns*).

¶ 1. Stricto sensu cornutus dicitur qui cornua habet. *Varro* 2. *R. R.* 7. 2. *Ætas* cognoscitur equorum, et fere omnium, qui ungulas indivisas habent, et etiam cornutarum, scil. bestiarum. *Id.* 7. *L. L.* 39. *Müll.* Elephantos, id est quadrupes cornutos (nam quos dentes multi dicunt, sunt cornua). *Colum.* 7. *R. R.* 3. 4. Aries cornutus. ¶ 2. Latiori sensu cornutus est qui cornuam similitudinem refert. *Ammian.* 14. 2. Luna etiam tum cornuta.

¶ 3. Translate. *Hieronym.* *Ep.* 69. n. 2. Cornutus sylligismus, ut quocumque me verterem, strictus tenerem. *Id.* in *Helvid.* n. 16. Cornuta interrogatio. — *NB.* De cogn. *Rom.* *P. ONOM.* — Hinc

Cornuti, *orum*, m. plur. 2. absolute, substantivorum more, sunt boves. *Accius* apud *Nom.* p. 395. 24. *Merc.* Cum somno in segetem agrestes cornutos cident.

Cornuta, *arum*, f. plur. 1. *Plin.* 52. *Hist. nat.* 11. 53. (145). et *Apic.* 10. 3. sunt pisces marini: de quibus nihil præterea scitur. *P. ACUS*, i.

COROCOTTA. *P. CROCOTTA*.

COROLITICUS. *P. CORALLITICUS*.

COROLLA, æ, f. 1. deminut. a corona, parva corona. — a) Generatio. *Plaut.* *Bacch.* 1. 1. 37. Corolla plectilis. *Id.* *Pseud.* 5. 2. 8. Cum corolla ebrium incedere. *Catull.* 62. 86. Mibi floridis corollis rediuncta domus erat. Adde *eumd.* 64. 283. *Propert.* 2. 25. 59. Me fovat *Hesternis* positum languere corollis. Adde *eumd.* 1. 16. 7; et *Plin.* 3. *Hist. nat.* 5. 5. (19). — b) Specialiter genus quoddam tenuium coronarum, quæ hiberno tempore vendebantur *Romæ* ex ramento corneo ducto, propter fragilitatem corollæ inter iolia ejus inventi dictæ sunt. *Plin.* 21. *Hist. nat.* 2. 3. (5). — c) Corollam novæ nuptæ de floribus, verbanis, herbisque a se lectis sub amiculo (h. e. sub hammo) ferebat, teste *Paul.* *Diac.* p. 63. 14. *Müll.*

COROLLARIA, æ, f. 1. quæ corollas facit. *Ins.* *script.* apud *Murat.* 999. 8., quæ est apud *Orell.* 4173. CORNELIA A. L. ACTE COROLLARIA. — Hinc *Corollaria* appellata est etiam ex *Nævii* fabulis una, teste *Farron.* 7. *L. L.* 69. *Müll.*

COROLLARIUM, ii, n. 2. parva corona, a corolla deducta. Scribit enim *Plin.* 21. *Hist. nat.* 2. 3. (5). graciles quædam coronas et lamina æres tenui in-

aurata, aut inargentata, *Corollaria* dictæ fuisse. Inde traductum est ad significandum appendicem, accessionem, additionem, quod aliqui dant præter id quod debitum est; quia corollæ in scena dati solite actoribus, cum placuerant, ut *Varro* 5. *L. L.* 178. *Müll.* docet, et colligitur ex *Phuicr.* 5. 7. *V. Klotz* ad *Cicer.* *oration.* vol. 2. p. 791.

¶ 2. Proprie. *Cic.* 5. *Ferr.* 50. 118. Ut esset, unde *Apronio* ad illos fructus arationum hoc corollarium nummorum adderetur. et 6. *ibid.* 22. 49. Ne sine corollario de convivio discederet, emblemata evellenda curavit. Adde *eumd.* 5. *ibid.* 79. 184. *Seneca* 6. *Benef.* 17. Corollarium aspergere in diem se locant. *Paulo* ante dixerat: supra constitutum aliquid adjicere. Adde *Plin.* 9. *Hist. nat.* 33. 58. (120). et aliter *Plin.* 7. *Ep.* 28. *Sueton.* *Aug.* 45. Corollaria et præmia alienis quoque muneribus de suo offerebat.

¶ 3. Figurata. ¶ 1. Est quod *Græci* *πορρωρα* vocant, cum demonstratis, quæ proposita sunt, aliquid consociarium inferunt. *Boeth.* 3. *Consol. prosa* 10. Veluti geometræ solent, demonstratis propositis, aliquid inferre, quæ *πορρωρα* ipsi vocant; ita ego quoque tibi veluti corollarium dabo. Adde *eumd.* 4. *ibid.* 8. ¶ 2. Obscena metaphora ulitur *Apul.* 3. *Met.* Hactenus denique intecti atque nudati bæchamur in venerem; cum quidem mihi jam falgato de propria liberalitate solis puerile obtulit corollarium. h. e. voluptuarium additionem. *P. PUERILIS*.

CORONA, æ, f. 1. *κορὴν*. Ratione habita etymii hæc ait *Paul.* *Diac.* p. 37. 2. *Müll.* Corona cum videatur a choro dici, caret tamen aspiratione: sive coronæ dicuntur, quod cubantores eos, quibus imponuntur. — Alii deducunt a *χρῶνός* seu *χρῶνός*, quod a *χρῶς* choros, quia in theatris coronati choreas agerent. Quia ipsum *χρῶς* ab *Hesychio* non solum *χῶρος*, sed etiam *οὐρανός* corona exponitur. Hinc nonnulli chorona, cum aspiratione scripserunt, ut est apud *Quintil.* 1. 5. 20. et *Scaur.* de *Orthogr.* p. 2352. *Putsch.*, quæ scribendi ratio non est usu recepta: occurrit tamen chorona, pro corona in lapide *Perusino* apud *Fernigoli* *Iscria.* *Ferrug.* p. 241., ubi alterum exemplum apud *Fabrett.*, loco non indicato, citatur. Alii denique a *κορῶν*, quod ab *Hesychio* exponitur etiam *εἶδος* *εὐχάριτος*: unde *Martial.* 13. 31. Texta rotas fortasse tibi, vel divite nardos. At mihi de turdis facta corona placet. — Ceterum corona est ornamentum circulare capitis, sertum, strophium (li. *corona*; *Fr.* *couronne*; *Hisp.* *corona*; *Germ.* *der Kranz*, *die Krone*, *Kopfbinde*; *Angl.* *a crown*, *garland*).

¶ 1. Proprie. — a) Coronarum alie voluptatis gratia erant, alie lætitiæ publicæ; atque hæ præcipue e floribus: alie honoris atque in præmium virtutis; quæ plerumque ex metallis, aut arboribus quibusdam. *Cic.* 7. *Ferr.* 11. 27. Ipse coronam habebat unam in capite, alteram in collo, reliquasque ad nare sibi admovebat plenum rosæ. *Id.* 5. *Tusc.* 21. 62. Aderant unguenta, coronæ; incendebantur odores, mensæ conquisitissimis epulis exstrebantur. — b) De coronis in publica lætitiæ adhibitis, *Cato* apud *Gell.* 7. 4. extr., *Cic.* 14. *Att.* 19. et 1. *Tusc.* 35. 86., *Curt.* 9. 10., *Tac.* 2. *Hist.* 55. etc. His non solum homines ornari consueverant, sed et deorum simulacra, victimæ (*V. Loers* ad *Ovid.* 5. *Trist.* 5. 10.), postes templorum, præter puppæ dævium (*Virg.* 4. *En.* 418. *Ovid.* 15. *Met.* 996. et 3. *Amor.* 11. 29., et *Curt.* 4. 17. 5; et figurate. *Lucr.* 1. 119., *Cic.* 2. *Legg.* 24. 60. et *Horat.* 1. *Od.* 7. 23.), jænuæ ædium, potula, sepulcra, aræ, Læres, etc. *Plaut.* *Aulul.* 2. 8. 15; quocum est *Lucr.* 3. 926. — c) Quæ vero virtutis ergo dabatur, diversorum generum fuere, sicut *vallaris* seu *castrensis*, *civica*, *muralis*, *navalis*, *obridionalis*, *ovalis*, *triumphalis*, de quibus *Gell.* 5. 6. et *P.* suis locis. *Val. Mar.* 2. 6. 5. Eadem (urbis *Athenarum*) bonas dives corona decorandi consuetudinem introduxit, duobus oleæ comætis rotulis clorum *Periclis* cingendo caput. *Sueton.* *Ner.* 25. Coronamque capite gereus Olympicam (h. e. oleagiam), dextra manu *Pythiam* (h. e. lauream). — Hinc aliquando corona pro præmio ponitur. *Virg.* 5. *En.* 355. primam merui qui laude coronem. *Sil.* 16. 595. spes prima coronæ *Eurytus*. h. e. *Eurytus*, qui primum præmium sperabat. — Hinc etiam aliquando corona accipitur pro quadam pecuniæ summa, quæ gloriæ animi ergo dabatur aliqui. *Liv.* 45. 25. Hæc *Rhodom* nuntialis — in gaudium reamiciata verterunt: itaque extemplo coronam viginti milium au-

reorum decreverunt. *V. Jo. Veludo, Intorno alla lapida Rodia*, p. 20. — d) Mos fuit, ut servi bello capti coronam gestarent, cum venales producebantur, unde est sub corona vendere (apud *Cæs. 3. B. G. 16., Liv. 24. 42. et 42. 63. estr., Justin. 8. 3. 1., Flor. 4. 12. 52. et Curt. 9. 8.*), sub corona venire (apud *Liv. 38. 29.*), sub corona venundari (apud *Tac. 1. Hist. 68.*) et sub corona emere (apud *Varron. 2. R. R. 10. 4.*), ut *Festus* p. 306. 4. *Müll.* et *Caelius Sabinus* docet apud *Gell. 7. 4.* et colligitur ex *Catone ibidem*: ubi *Gell.* aliam refert opolionem, quod scilicet corona militum elangeretur, custodia causa: sed quod *Sabinus* docuit, verius putat. — e) De radiatis imperatorum coronis, *V. RADIIATVS.*

II.) Improprie. 1. Corona dicitur celsus hominum, qui aliquem circumstant. *Cic. 2. Fin. 22. 74.* At in eadem ista dic in iudicio: aut si coronam times, die in sonata. *Id. Flacc. 28. 69.* A iudicibus oratio avertitur: vox in coronam turbamque effunditur. Adde *eumd. 5. Ferr. 19. 49. Id. 1. Tusc. 5. 10.* Dicere causam maxima corona. *Id. 2. Phil. 44. 112.* Armatorum corona senatus septus est. *Catull. 53. 1.* Rial nescio quem modo in corona. Adde *Horat. 1. Ep. 18. 53.; Ovid. 13. Met. 1.; Plin. 2. Ep. 14. et 6. ibid. 33.; Sueton. Aug. 93.; et Quintil. 12. 10. 74.* 2. Unde est, militaris illa locutio, corona oppidum adoriri, circumdare etc. apud *Cæs. 7. B. G. 73., Liv. 37. 4. estr. et 10. 43., Curt. 4. 26. 10. etr.*, quæ significat oppidum circum undique militibus continuo ordine dispositis ringere, ita ut nullum oon locum absideat, nullam non mentium partem aggrediantur. *Liv. 37. 6.* Non corona, sed operibus oppugnare urbem est adortus. *Curt. 7. 6.* Urbem corona capit. — Sic et de propugnatoribus *Liv. 4. 19. sub fin.* Corona vallum defendere. 3. In adificiis corona est projectura quadam, quam *χωρῶν* vocat *Hesychius*, et exponit τὸ τελευταῖον τῆς οἰκοδομῆς ἐνὶ δαμα: quæ primo arceus stillicidii laevata est, postes in ornaementum transiit, habetque locum tum in summis, tum in mediis parietibus architectonicis. *Vitrui. 5. 2. 2. Schneid.* Præcogendi sunt parietes medii coronis ex intestino opere, aut alio modo ad dimidiam partem altitudinis. *Plin. 36. Hist. nat. 25. 59. (183).* Usus gypsi lo coronis gratissimus. *Auct. B. G. 8. 9.* Imperat castra vallo pedum duodecim muni, coronisque pro ratione ejus altitudinis laedificat. *Plerique tamen leg. loriculisque.* *Curt. 9. 4.* Angusta muri corona erat: non plana fastigium ejus distingerant etc. 4. Sumitur etiam ab eodem *Vitrui. 3. 3. ad fin.* strictiori significatione pro parte summa epistylii, quæ ceteris est projectio: item pro parte summa ipsius coronæ, ceteris item projectio: quæ, quia ideo est instituta, ut guttas aquæ longe a ceteris subjectis membris epistylii capitulorumque projiciat, italice dicitur gocciaioio. Ita enim conformata est, ut in inferiore sui parte cavata sit, ne aqua secundum ipsam defluat, sed statim decidat et longe cadat. 5. In agris corona est extremus circa margo vel agger. *Cato B. R. 6. Circum coroneas et circum vias ulmos arido et partim populos.* 6. Corona montium est series montium lo circuitu positiorum. *Plin. 6. Hist. nat. 20. 23. (73).* Hos includit Indus montium coronea circumdatos. 7. Præterea inter meteorora appellatur corona a Latinis, quæ a Græcis ἀλωε. *Seneca 1. Quæst. nat. 2. V. HALO, onis.* 8. Est et in cælo sidus, quod Corona dicitur, in regione septemtrionali prope Bootem: de qua *V. in ARIADNA. Colum. 11. R. R. 2. 74. Præd. Id. Octobr.* Corona tota mæne exoritur. Adde *Virg. 1. G. 222.; Ovid. 8. Met. 181. et 5. Trist. 3. 42.; et Plin. 18. Hist. nat. 25. 60. (224).* — Est etiam Corona Australis, ad genoa Sagittarii posita, quam dicunt esse Ixionis rotam: ejus utrum aliquis Latiorum scriptorum meminerit, *Forcellino* incomperitum orat: meminit autem *German. Arat. 391.* 9. Denique in pedibus quadrupedum corona est pars summa ungulæ, quæ cuoi pilis committitur. *Colum. 6. R. R. 23. 3.* Duris ungulis et alis et concavis, quibus coronæ mediocres superpositæ sunt. *Feget. 3. Peterin. 55. 8. Schneid.* Si pedem contulerit, sanguinem de corona emittes. *Id. 1. ibid. 13. 1.* Articularis morbus his declaratur signis. Claudicabit alteris pedibus, modo prioribus, modo posterioribus, et quasi tumor eadem in articulis circa coronas vel certe in genibus apparebit.

CORONALIS, a, adject. ad coronam pertineos. *Apul. 1. Met.* Ut illa Medea totam domum, siliamque

cum ipso sene flammis corooalibus deusserat. *h. e. corona aurea ex venenis facta, ut loquitur Hygin. fab. 23.,* quam pellicis suæ dono miserat. *V. etiam Plin. 2. Hist. nat. 105. 109. (235),* et quæ dicemus in CREUSA.

CORONAMEN, inis, n. 3. coronamentum, corona. *Apul. 11. Met.* Mulieres candido splendentes amictuale, verno florentes coronamine.

CORONAMENTUM, i, n. 2. 1. Est genus omne florum, herbarum et foliorum, quæ torendis coronis adhibentur: itemque semina ipsa. *Cato B. R. 8.* Coronamenta omne genus semilo uti serantur. *Plin. 21. Hist. nat. 1. 1. (1).* In hortis seri coronamenta jussit *Cato. Id. ibid. 12. 41. (70).* Verum hortis coronamentisque maxime alvearia et apes conveniunt. Adde *eumd. 21. ibid. 9. 28. (33).* 2. Item ipsa corona. *Tertull. Cor. Mil. 1.* Solus libero capite: coronamento in manu otioso. Adde *eumd. ibid. 7.*

CORONARIUS, a, um, adject. ad coronas pertineos. — Aurum coronarium dicebatur, quod stante Rep. Rom. coronæ aureæ loco a proviciis dabatur ducibus exercituum triumphantibus: sen pecunia, quam provinciales conferebant, prætextu coronæ inde faciendæ. Mos enim fuerat primum, ut provinciales, socii amiceque populi R. Imperatori suo victori coronas e lauro mitterent gratulationis ergo: mox ex ceptæ et auro fieri: deinde missa pecunia eo titulo. Hujusmodi autem coronæ in triumpho præferbantur. Cujus rei exempla habemus apud *Cic. Pis. 37. 90. et 1. leg. Agr. 4. 12. et 2. ibid. 22. 59.; Liv. 38. 37. et 39. 7.,* et in lapide *Ancyrano Augusti Cæsaris, apud Gruter. 230.* AVRI CORONARI FONDO TRIGINTA ET QVINQUE MILLIA MYNICIPIUM ET COLONIS ITALIÆ CONFERENCEBUS AD TRIUMPHOS MEOS QVINTVM CONSVL REHIST, ET POSTEA QVOTIBSCVQVE IMPERATOR APPELLATVS AVRYM CORONARIVM NON ACCIPT. Adde *Gell. 5. 6.* Procedente tempore, quod erat muneris, in tributum transit, atque exigi ceptum est. De hoc auro coronario multa disputat *Eckhel. D. N. F. T. 7. p. 6. et seqq. V. etiam Franz et Zumpt in Monum. Ancyrr. Aug. p. 74.* — Quod vero docet *Servius ad Virg. 8. Æn. 7. 21.* dictum esse coronarium, quod a victis gentibus Imperatori dabatur propter coactam impunitatem; de aulis temporibus intelligendus est, quibus mutata ratione retribuit. hoc quoque mutari potuit. Quamquam nihil prohibet, quin utrumque coronarium diceretur, et quod a provincialibus sorilisque, et quod a victis conferebatur. — Ceterum coronarius et de aliis quoque occurrit. *Virg. 7. 4. edit. vet.* Glæbas cooluse et mollitas præstant tectoris et coronariis operibus utilitatem. *h. e. in coronis, seu projectura, quæ sunt ornatu gratis.* *V. CORONA II. 3. Id. 9. 3.* Tasundem argenti in id coronarium opus admixtum esse. *h. e. lo ea corona faciendâ.* *Plin. 33. Hist. nat. 9. 46. (131).* *Æs* Cyprum tenuissimum, quod coronarium vocant. *h. e. coronis faciendis aptum.* *Id. 21. ibid. 23. 94. (104).* Anemonea coronaria, *h. e. quæ adhibentur in coronis floris.* *Id. 14. ibid. 3. 4. (42).* Coronarius naturæ lusus. *h. e. natura veluti ludens in coronis faciendis.* Loquitur de quadam vite, cujus acios foliis intercurant. — Hinc

Coronarius, ii, m. 2. et

Coronaria, æ, f. 1. dicitur artifex, qui vel quæ coronas facit et vendit. *Plin. 34. Hist. nat. 11. 26. (111).* Coronariorum recisamenta lo acetum addita. *Id. 21. ibid. 2. 3. (4).* Ingenium Glycææ coronariæ. Adde *eumd. 21. ibid. 9. 30. (54), ibid. 31. 105. (177).* *Fronto 1. ad M. Cæs. ep. 6.* Alia dignitate suot flores et coronæ cum a coronariis veneunt, alia cum a sacerdotibus porriguntur. Adde *Gell. 4. 14.,* ubi non videtur necesse, quod quidam faciunt, ut coronarium corooam interpretemur. *Inscript. apud Murat. 974. 3.* REMIAR PREMIGEMAR CORONARIÆ. Coronariæ mulieris figuram, dum coronas ex floribus plectit, habes apud *G. N. Inscr. Etr. T. 3. tab. 9. V. VIETRIX.* Alia *Inscript. apud Murat. 786. 1.* ATHEONIO DE III. DANAR CORONARIYS. Is nempe, qui lo festis Isidis, Neptuni, et littoralium deorum, præsertim vero illius numinis, cui consecratæ erant singule naves, vel natali die Augustorum aliisque de causis tibremem corooabat in laetitia argumentum.

CORONATIO, ðois, f. 3. *Gloss. Cyrilli. Παστός, ἐνὶ νύμφης.* obtentus, coronatio, thalamus.

CORONATOR, ðris, m. 3. qui coronat. *Augustin. Serm. 318. (at. 25. ex Simondianis) in fin.* Coronator Stephanus adoratur.

CORONATUS, a, um. *V. CORONO.*

CORONEOLA, æ, f. 1. genus est rosæ autumnæ provenientis. *Plin. 21. Hist. nat. 4. 10. (19).* *Ci. Fée (Op. cit. vol. 3. p. 6.)* hæc ait: «On se peut arriver à la détermination de cette rose: Plinæ lo dicit inodore, ce qui nous disposerait à croire qu'elle appartient à quelque églantier, à la Rosa canina par exemple. Si l'on voulait supposer une correction dans le texte, et lire carneola au lieu de coroneola, cette opinion deviendrait plus probable encore».

CORONIS, idis, f. 3. *χωρῶν*, Græca vox sigillifera notam quandam ex rosea brevi, et ab inferiori parte flexa et incurvata, ut docet *Vet. Scholiast. ad Aristoph. Πλούτων, v. 253.,* quæ in tabulis conlocorum et tragicozum applagi satebat, ad significandum quoddam genus pausæ et cessationis lo agendo. Præterea, *Hesychio* teste, est τὸ τελευταῖον τῆς οἰκοδομῆς ἐνὶ δαμα, hoc est summa corona parietis in fabrica, de qua in CORONA dictum est. Ejus figura triplex habetur apud *Isid.,* qui ait 1. *Orig. 21. 26.* Corooia nota tantum in fine libri apponitur. *Ascon. post Prof. XXIV.* carmen habet, cui lemma est *Coronis*, b. e. finis, quemadmodum mensis dicebatur nota libri incipientis. Hinc conjicere licet, in libro initio lunulæ incipientis notam, lo ejusdem hœ coronidem poere vulgo usitatum fuisse. Hinc pro fine ponitur in illo *Martial. 10. 1.* Si plinius videor, seraque coronide longus Esse liber; legio pauca, ille bellus ero. — *NE.* De nom. propr. *V. ONOM.*

CORONO, as, avi, atum, are, a. 1. De vocis etymo *V. CORONA* sub init. — Part. Coronans II.; Coronatus I. et II. — Coronos est coronam capiti impono, coroois orno (II. coronare; Fr. couronner; Hesp. coronari; Germ. mit einem Kranze versehen, bekränzen, umkränzen; Angl. to crown).

L) Proprie. — a) De personis. *Cic. 2. Legg. 25. 63.* Epulæ, quas habent parentes coronati. Adde *Liv. 10. 47. et Quintil. 11. 2. 11. Horat. 2. Od. 7. 7.* coronatus nictens Malobathro Syrio rapillio. *Plin. 15. Hist. nat. 4. 5. (10).* Athenæ victores olea coronant, Græci vero oleastro Olympici. *Id. ibid. 30. 39. (127).* Victores Delphi lauro corooati, et triumphantes Romæ. *Sueton. Domit. 13.* Palfurius Sura coronatus de oratoribus. *h. e. Inter oratores: quemadmodum unus de multis dicitur.* — Coronati absolute dicebantur quidam sacerdotes, qui Græce ὀρσάννυχοι, quique, testante *Eckhel. D. N. F. T. 4. p. 212.,* annui magistratus munus obibant. *Inscript. apud Murat. 155. 2. M. ANTONIUS VALENTINVS SACERDOS ARAR AVGVSTI NOSTRI CORONATVS DACIARVM III. ALIA* apud *eumd. ibid. 3. C. MATRINO AVRELIO C. V. LEM. ANTONINO V. P. CORONATO TVSCIE ET VMBRICÆ FVMIC. 3. Mathes. 14.* Erunt autem aut coronati, aut sacerdotibus prepositi, aut sacerorum bajuli almu-lacturum. — b) De brutis et de rebus. *Propert. 3. 1. 1.* Coronati equi. *Id. 3. 8. 19.* Coronatæ aræ. *Id. 3. 24. 15. carina. Ovid. 4. Fast. 335.* Coronatæ populi. *Horat. 3. Od. 23. 15.* Coronare deus myrio. *h. e. deorum simulacra.* *Quintil. 8. 3. 32.* postes lauro. *Stat. 3. Silv. 4. 1.* Ite comæ, etc. Ite, coronato recubantes mollior auro. *h. e. in aurea pyxide, tamquam aurea corona repositæ.* *Virg. 2. G. 528.* socii cratera coronant. *Id. 1. Æn. 728.* Crateras magnos statuof et vina corooant ubi *Servius:* Aut implent usque ad marginem: aut quia antiqui coronabant pocula et sic libabant; unde est (*3. Æn. 526.*) Aochlides magnum cratera corona ludit implevitque uero. Hoc trachium est ex *Homero*, qui ait (*Odys. 1. v. 149.*) Κούροι δὲ χρῆττας ἐκστρέφαντο ποτοῖο. Hæc *Servius;* qui secundam interpretationem præferre videtur. Confirmat *Stat. 3. Silv. 4. 1.* 76. Diffugimus, festasque dapes redimitaque vina triplanti lamuli. At prima lavet *Athenæus 1. 15. c. 5.* ubi, allato *Homeri* versu, docet ex *Aristotele*, nihil matillum diis esse offerendum, sed omnia perfecta atque integra: perfectum autem esse quod est plenum: et τὸ ὀρεφον, coronare, plenitudinem quandam significare. — *Horat. 1. Ep. 1. 50.* diati, coronari Olympia, per Græcæ ellipsis. *Priscian. 18. p. 1205. Putsch.* Allic ὀρεφας τῷδε καὶ τῷδε. Et Romani coronatur illam rem et illa re, quomodo etiam inditur. *Horatius* coronari Olympia. Hactenus *Priscian. Cf. epigramma Simo-pideum (non Simondii) Cel) apud Hephæst. de Metr. p. 113. ed. Gaisf. Ἰσθμια δις – ὀρσάνασθιν.* Simile est *ὠκεῖον Ὀλύμπιον, vincere Olympia, ut est in versu Enniano apud Cic. Senect. 5. 14.* — c) Speciatim de servis bello captis, quibus corooa impo-

nebatur, cum venas producebantur (*V. CORONA* 1. d.), coronare dixit *Gell.* 7. 4. — d) Figurata. *Sueton. Claud.* 11. Coronare comediam, h. e. praemio donare. Et alio sensu *Plin.* 22. *Hist. nat.* 5. 5. (10). Coronari nomine novo. h. e. decorari, ornari.

II.) Translate coronare est in modum coronae circumferre, circumdare. *Lucr.* 2. 801. Pluma columbarum cervicibus circumcolūque coronat. *Id.* 6. 335. lacum myrleta coronant. *Virg.* 9. *Aen.* 380, omnemque ablitum custode coronant. *Propert.* 4. 8. Fidaque suggesta castra coronant humo. *Ovid.* 5. *Met.* 388. silva coronat aquas. *Stat.* 2. *Theb.* 526. densaque nemus statione coronant. *Virg.* 9. 1. 6. *Schneid.* Mercurii et Veneris stellae circum solis radios, solum ipsum, ut centrum, itineribus coronantes. *Marzial.* 12. 18. locus, Multa villica quem coronat olla. *Petr.* *fragm. Tragur.* 66. *Burm.* Habuimus in primo porcum poculo coronatum, et circa saucunculum et gigeria optime facia.

CORONOPUS, ὁδία, κορωνόπους, al. gramen aculeatum, est herba oblonga, fissis foliis, per terram repens, cuius radix in cinerem tota coactis praefere facit. *Plin.* 21. *Hist. nat.* 16. 59. (99). et 22. *ibid.* 19. 22. (48). *Cl. Pée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 112.) hanc exhibet synonymiam: Κορωνόπους Theophr. *Hist. plant.* 7. 9., Galen. de Fac. simpli. med. et Dioscor. 2. 158. et *Coronopus* Plin. loc. cit. sunt *Coronopus Ruellii* Goertlin. de Fruct. 1. 293. et *Cochlearia Coronopus* L. Spec. plant. 904. Praeterea haec addit: « Cette plante a dû le nom de coronopus à la forme de ses feuilles qui ressemblent (imparfaitement) à la patte d'une corneille, κορωνή corneille, πούς pied. Les modernes lui donnent le nom de corne de cerf. — Cette plante, qui peut être mangée en salade, est négligée des modernes; ses propriétés sont antiscorbutiques. »

CORONULA, æ, f. 1. diminut. a corona, parva corona. *Fulgat. interpr. Erud.* 89. 23. Fecerunt et mures cum coronulis suis ex bysso. Adde *ibid.* 3. *Reg.* 7. 29. — *Veget.* 3. *Veterin.* 55. 2. *Schneid.* Oporiet, solum ungula celeriter aperire, ne opostema eruptionem super coronulas faciat. h. e. partes pedis, quae summæ ungulae iunguntur, ut in CORONA dictum est sub II. 9.

CORPORALIS, æ, adject., et significat — a) Habens corpus. *Seneca* *Ep.* 58. Dicimus, quædam corporalia esse, quædam incorporea. *Ulp. Dig.* 1. 1. 15. a med. Corporalia pignora. h. e. quæ re corporali constant: quibus opponuntur nomina, et iura. — b) Item ad corpus pertinens. *Gell.* 18. 1. Etiam si cetera bona omnia, quæ corporalia et externa appellarentur, virtuti deessent. *Quintil.* 19. *Declam.* 2. Corporalibus bonis juvenis insolenter exultat. *Seneca* *Ep.* 53. Vita corporalia. *Arcad. Dig.* 50. 4. 18. Corporalis labor. *Papinian.* *ibid.* 13. 7. 40. possessio. h. e. cum res ipsa possidetur. — Corporale nomen dicitur a Grammaticis, quod rem corpoream significat: sicut incorporeale quod incorpoream: illud v. gr. homo: hoc virtus. *Priscian.* 2. p. 579. *Putsch.*

CORPORALITAS, alis, f. 3. ipsa natura corporis, ipsum corpus. *Tertull. advers. Hermog.* 36. et *Anim.* 7.

CORPORALITER, adverb. secundum corpus. *Paul. Dig.* 41. 2. 1. circa med. Servus corporaliter pignori datus. *Petr.* *fragm. Tragur.* 61. *Burm.* Amaro capti uxorem Terentii copiois: noverratis Melissam Terentianam, pulcherrimam basilissam. Sed ego non inebereule corporaliter, aut propter res venerarias curavi: sed magis etc. Adde *Tertull. Baptism.* 4. extr. et 8.; et *Arnob.* 5. 18.

CORPORASCO, is, ere, n. 3. corpus flo. *Claud. Mamert.* 1. de statu anin. 11. Nisi forte dicatur incommutabilis Deus veluti corporascere, ut unum possit esse cum corpore. *V. voc. seq.*

CORPORATIO, ōnis, f. 3. corporalitas. *Tertull. Car. Chr.* 4. Si neque ut impossibilem, neque ut periculosam Deo repudias corporationem, etc. Adde *Capell.* 7. p. 238. *Colum.* 6. *R. R.* 2. 13. Custodiendum est, ne in corporalione etc. impar, etc. *Alit rectius leg. incorpatione* (*V. INCORPORATIO*): *Schneid. vero leg. in comparatione.*

CORPORATIVUS, a, um, adject. nutriendus, corroborans, et corpus faciens, ut corporativa adjutoria apud *Cres. Aurel.* 1. *Tardi.* 6. extr.

CORPORATURA, æ, f. 1. corporis magnitudo, habitus et status corporis. *Virg.* 6. 1. 3. *Schneid.* Ex celo roscedus aer in corpora fundens humorem efficit

ampliores corporaturas. *Colum.* 6. *R. R.* 2. 15. Humilis et modica corporatura pecoris operarii debet esse.

CORPORATUS, a, um. *V. CORPORA.*

CORPÔRE-CUSTOS, ōdis, m. 3. custos corporis. *Inscript.* apud *Gruter.* 600. 12. BASSVS KXKONIS CAESARIS CORPÔRE-CYSTOS. *Alia* apud *eund.* *ibid.* 13., quæ est apud *Orell.* 175. 13. HILARIVS NERONIS CAESARIS CORPÔRE-CYSTOS. Apud *Orell.* divisim legitur.

CORPÔRESCO, is, ere, n. 3. idem quod corporasco. *Isid.* 13. *Orig.* 7. Qui exhalationibus humidis corporescit.

CORPÔREUS, a, um, adject. 1. Est corpus habens, corporatus, corporalis. *Lucr.* 7. 178. Ergo corpoream naturam animi esse, necesse est, Corporis quoniam talis scilicet laborat. *Id.* 4. 541. Corporea vox. *Cic. Tim.* 4. Corporeum et adspectabile omne necesse est esse, quod natum est. et *ibid.* 8. Quod erat concretum et corporeum. *Id.* 3. *Fin.* 14. 45. Rerum corpoream aestimatio. *V. Madvig.* ad h. l. 2. Item carnis. *Ovid.* 5. *Met.* 406. de Pelepe. Corporeus humerus. *Id.* 15. *ibid.* 405. Dapes corporeæ. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 44. (122). Spectatissimum insigne gallinaceis corporeum, serratum. h. e. crista. et paulo post. Cornu cochleis corporea. et paulo post. In vicem ossium succedente corporea cicatrice.

CORPORA, as, avi, atum, ara, n. 1. Part. Corporatus in omnibus fere paragr.; Corporandus I. 2. — Corpore est corpus efficio, in corporis formam redigo.

I.) Proprie. 1. Generatim. *Cic. Tim.* 2. Mundus cernitur, et tangitur, et est undique corporatus. *Orell.* ad h. l. ait: Vocabulum omnino suspectum librariorum videtur debere. *Scap.* 12. pro corpora cum *Codex d. habet corporatum.* Fortasse: corporeus. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 15. 13. (66). Sumen e maribus coaguli modo profluxum mullerum in sese glomerans, quod deinde tempore ipso animalur corporaturque. *Id.* 10. *ibid.* 53. 74. (148). de pulvis animum. Ipsum animal ex albo liquore ovi corporatur. 2. Speciatim apud Scriptores Ecclesiasticos occurrit de assumptione carnis, h. e. naturæ humanæ. *Lactant.* 4. 26. de Jesu Christo. Is igitur corporatus est et veste carnis indutus. h. e. corpus assumptis. *Tertull. Car. Chr.* 3. Ita ut et nasceretur, et carne corporaretur. *Id.* *ibid.* 6. Numquam fuit causa angelorum corporandorum.

II.) Translate. 1. Metaphorâ sumptâ a pictoribus, *Nonius* p. 37. 13. *Merc.* Tractum a pictura, quæ priusquam coloribus corporeat, umbra fingitur. — Huc referri potest et illud *Tertull.* *Path.* 2. Mundus omnis et diversitatibus corporeus, et viciis temperatus. h. e. ex diversis substantiis compactus, compositus. 2. Corporati dicuntur, qui in aliquo corpore, seu collegio sunt. *Inscript.* apud *Gruter.* 45. 8. PATRONVS CORPORAT. FERRARIOR. et apud *Reines.* cl. 1. n. 139. CORPORATI AFRARIORVM ET ARGENTARIORVM ISIDI ET OSIRI MANSIONEM AEDIFICAVIMVS. Adde *Inscript.* apud *Orell.* 4115., 4104. et 4054. — Corporati aliterque urbis sunt, qui in corporibus sive sodalitatibus illius urbis sunt. Hinc *Inscript.* apud *Gruter.* 496. 5. CORPORATI NEMAYSENSES PATRONO. Cf. *Alia* *ibid.* 399. 4. PATRONO OMNIUM CORPORUM LYGDUNI LICITE COVENIMVS. Adde *Symmach.* 10. *Ep.* 27. (at. 24.) 3. Item Interficio, corpus solum sine anima relinquo, ut *Non.* p. 20. 21. *Merc.* explicat. *Ennius* *ibid.* Corpus contemplatur, unde corporaret vulnere. *Accius* *ibid.* Corporare abs tergo es ausus.

CORPÔROSUS, a, um, adject. corpulentus, magni corporis. *Cat. Aurel.* 3. *Acut.* 17. ante med. *V. INDUCTURA.*

CORPULENS, entis, adject. idem ac corpulentus. Vox a Lexico expungenda; occurrit enim tantummodo in *Not. Tir.* p. 35.

CORPULENTIA, æ, f. 1. obesitas. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 53. 118. (263). Somno conquire, corpulentia, quam firmitati utilis. *Sidon.* 2. *Ep.* 2. ad fin. Ita illis (piscibus) nec redire valentibus, nec exire permissis, quendam vivum et circumlaticum carcerem corpulentia facit.

CORPULENTIO, as, are, a. 1. corpulentum facio. *Boeth. de unit. et uno* p. 867. Quo materia fuerit inferior, fit spissior et obscurior, et non ita penetratur a lumine: quo materia magis descendit, constrin-

gitur et spissatur, et corpulentatur, et partes ejus mediæ prohibentur ultimis perfecte penetrari a lumine.

CORPULENTUS, a, um, adject. Comp. Corpulentior 1. 1. Corpulentus est qui est obesi corporis, ut *Paul. Diac.* p. 62. 12. *Müll.* interpretatur. *Plaut. Epid.* 1. 1. 8. Corpulentior videre atque habilitior. *Colum.* 6. *R. R.* 3. 5. Nilidum, et hilare, et corpulentum pecus. *Gell.* 7. 22. Pinguis homo et corpulentus. Adde *Quintil.* 6. 1. 47. 2. Item qui corpore præditus est. *Capell.* 2. p. 39. Neo tamen *δαίμονες* ita sunt corpulenti, ut hominum capiantur obtutu. 3. Figurata *Ennius* apud *Paul. Diac.* loc. cit. sub 1. corpulentum pro magno posuit.

CORPUS, ōris, n. 3. generatim est substantia quavis, quæ visu tactu percipi potest; eique opponitur anima vel animus, ut apud *Pompon. Dig.* 41. 3. 30. (It. corpo; Fr. corps; Hisp. cuerpo; Germ. der Körper; Angl. a body). Ceterum tria hæc vox significat, ut *Pompon.* docet *Dig.* loc. cit., et *Seneca* 2. *Quæst. nat.* 2. et *Ep.* 102., scilicet — A) Primo id quod simpliciter re atque una constat; B) Secundo id, quod acervatione vel nexu, seu quod ex contingentibus se, hoc est inter se coherentibus constat; C) Tercio corpus dicuntur ea, quæ ex distantibus coistant, sed uni nomini subjectis.

A) Primo corpus significat id, quod simpliciter re atque una constat, et Græce ὅλον μὲν vocatur, ul homo, lignum, lapis etc. 1. Generatim de inanimatis. *Lucr.* 1. 305. Tangere enim aut tangi nisi corpus nulla potest res. *Id.* 2. 402. Corpus ferri. et 6. 854. aquæ. et *ibid.* 101. Nubes corpore condensat. *Cic.* 1. *Fin.* 6. 17. Atomos, quas appellat, id est individua corpora. *Id.* 4. *Acad.* (2. pr.) 38. 121. Qui asperis et levibus et hamatis unciatque corporibus concreta hæc esse dicat. *Ovid.* 14. *Met.* 137. quot haberet corpora pulvis, Tot mihi natus est. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 12. 23. (57). Corpus picea. *Id.* *ibid.* 6. 8. (20). glandis. *Id.* 9. *ibid.* 35. 57. (116). unicornis. *Id.* 17. *ibid.* 21. 35. (161). Uva fert omnium corporum suorum acinos. h. e. omnium surculorum, seu malleolorum, qui in unum caudicem coheserunt. *Papinian.* *Dig.* 16. 3. 24. Et corpora numerorum eadem redderentur. Adde *ibid.* 94., ubi eadem loquendi ratio. 2. Speciatim ac sæpiissime dicitur de animalibus, et præsertim de homine. *Cic.* 1. *Fin.* 17. 55. Animal voluptates et dolores nasci solum et corporis voluptatibus et doloribus. Sic *Id.* 2. *ibid.* 30. 98. Nec gaudere quemquam nisi propter corpus, nec dolere. et *mor.* Memoria corpore perceptarum voluptatum. *Id.* 7. *Att.* 23. O me miserum! et non omnes nostra corpora opponimus? *Id.* *Rosc. Am.* 12. 33. Quod non totum telum corpore recepisset. *Id.* 2. *Tusc.* 6. 17. Corpus bene constitutum. *Id.* 11. *Att.* 4. Corporis infirmitas. *Id.* 1. *Off.* 23. 79. Exercere corpus. *Id.* 16. *Fam.* 4. Servire corpori. *Id.* 9. *ibid.* 20. Inde corpori omne tempus datur. *Id.* 1. *Cat.* 6. 15. Effugere ictus parva quadam declinatione et, ut ajunt, corpore. *Virg.* 5. *En.* 433. Corpore tela modo atque oculis vigilantibus exit. *Horat.* 1. *Od.* 35. 2. Imo tollere de gradu Mortale corpus. *Id.* 2. *Sat.* 1. 9. Corpus irriguum mero. *M. Aurel.* apud *Fronton.* 1. ad *M. Cæs.* 1. Valeat semper integro, illibato, incolumi corpore. *Ovid.* 12. *Met.* 165. nullo penetrabile telo. *Id.* 2. *Fast.* 298. ovis lana corpore amicta sua. *Id.* 1. *ibid.* 377. Corpus juvenel. 3. Item speciatim obscuro sensu. *Plaut. Aæn.* 5. 3. 21. et *Liv.* 26. 33. Facere questum corpore. *Id.* *Cist.* 2. 3. 21. Tute tibi indigne dotem quæras corpore. *Id.* *Amph. prol.* 108. Usuram corporis cepit sibi. *Id.* *Bacch.* 4. 8. 22. Corpus publicat vulgo suum. Cf. *Ovid.* 3. *Amor.* 14. 9. Ignoto meretricis corpus junctura Quiriti. *Horat.* 1. *Sat.* 3. 43. dedit hic pro corpore nummos. Ubi *Aron:* ne castraretur. Possis tamen intelligere pro vita. *Phædr.* 3. 11. Darum insectatus est amictis corporis. h. e. τὸν ὄψεσθαι. 4. Aliquando corpus dicitur de sola carne. — 1.º) Proprie. — a) De hominibus et brutis. *Lucr.* 1. 1038. Corpus amittere. h. e. macescere. Sic *Cic.* 7. *Fam.* 26. Ego hic cogito commorari, quoad me rediam: nam et vires et corpus amittit. *Id.* 2. *Nat. D.* 55. 139. Ossa subjecta corpori mirabiles commissuras habent. *Ovid.* *Heroid.* 3. 141. abili corpusque colore. *Scriban. Compos.* 161. Multum profuit, ad corpus (h. e. carni adhaerentem) in duplici cateo pellem caniam habere. Utamque significationem complexus est *Marzial. Spectat.* 7. Inque o-

moi nusquam corpore corpus erat. — Hinc corpus facere est pinguere. *Phaedr.* 3. 7. Unde sic, quæso, nites? Aut quo cibo fecisti tantum corporis? *Cels.* 7. 3. *sub fin.* Cibi potionesque faciendo corpori aptæ. — b) Similiter corpus arborum dicitur lignum ipsum, ut distinguatur a cortice, medulla, etc. *Plin.* 17. *Hist. nat.* 24. 37. (234). Cerasus et lilii et vitis corticem mittunt, sed non vitalem, nec proximum corpus. — 2.) Hinc translate. *Quintil.* 2. 10. 5. Hæc poetica juvenibus pertractare permittimus, ut expatiuntur, et gaudeant materia, et quasi in corpus eant. *Id.* 5. 8. 2. Superinducti corporis species. *Id.* 10. 1. 87. Macer et Lucretius legendi quidem, sed non ut phrasim, id est corpus eloquentiæ faciunt. h. e. constituent quasi corpus eloquentiæ. *Petr.* *Saty.* 2. Corpus orationis enervatur. ¶ 5. Ratione habita capillis et animæ — a) Corpus dicitur modo truncus. *Ovid.* 11. *Met.* 794. caput est a corpore longe. *Al. tamen aliter leg.* — b) Modo ipsum cadaver. *Cæs.* 2. *B. G.* 10. Hostes inpeditis nostri in flumine aggressi, magnum eorum numerum occiderunt. Per eorum corpora reliquos audacissime transire rotantes — repulerunt. Adde *eumd.* *ibid.* 27. *Cic.* *Sull.* 31. 89. Non jam de vita P. Sullæ, iudices, sed de sepultura contenditur. Vita erepta est superiore iudicio: nunc ne corpus ejiciatur, laboramus, ubi nota verbi ambiguitatem. Adde *Liv.* 32. 13. et 33. 8. *Ovid.* 13. *Met.* 471. genitrici corpus inemptum Reddit. Adde *eumd.* 7. *ibid.* 548. *Id.* 2. *Fast.* 835. super corpus communis damna gementes. *Albinov.* 1. v. 167. Quia etiam corpus matri viri vixque remisum, Exsequiis caruit, Livia, pæne tuis. *Inscript.* apud *Gruter.* 662. 8. *ispen corporibus tralatibus.* — c) Per catachresin dicitur de anima separata a corpore. *Virg.* 6. *Æn.* 303. de *Charonte.* Et ferruginea subvectat corpora cymba. Ubi *Servius* adscribit, ideo a poeta dici corpora, quia ab *Ænea* et *Sibylla* cernebantur: omne autem, inquit, quod potest videri, corpus dicitur. Unde paulo post (v. 391.) discretionem fecit dicens: Corpora viva nefas Stygia vestare carina. *Virg.* *ibid.* 306. defunctaque corpora vita Magnanimum heroum. ¶ 6. Item corpora dicuntur de viris ipsis, seu de personis; qua significatione Græci quoque σώματα usurpant (Vide *Plutarch.* *Phoc.* 16. *extr.*). — a) De liberis. *Liv.* 29. 21. Libera corpora placere Lorenisbus restitit. Adde *eumd.* 21. 13., 24. 22., et 22. 22. et *V. Fabri* ad postremum b. l. *Virg.* 2. *Æn.* 18. defecta vitum sortili corpora. Adde *eumd.* 9. 272. et *Sall.* *Cat.* 33. *Ovid.* 3. *Met.* 58. Aut ultor vestræ, fidissima corpora, mortis, Aut comes, inquit, ero. Adde *eumd.* 2. *ibid.* 644. *Curt.* 5. 13. In illo corpore posita est victoria. Adde *eumd.* 4. 43. 6., 4. 53. 11., 4. 61. 12. et alibi; *Tac.* 4. *Ann.* 72.; et *Sil.* *It.* 14. 105. *Pal. Flacc.* 2. 653. centumque pares primæva iunistri Corpora. — b) Item de servis, non tamen sine contemptu. *Ovid.* 3. *Amor.* 4. 33. Nec tamen iogepuam ius est servare puellam: Hic metus externæ corpora gentis ægal. *Juvenal.* 12. 116. De grege servorum magoa et pulcherrima quæque Corpora. *Plin.* *Paneg.* 23. In servorum corporibus amor laudis et cupidio victoriae.

B) Secundo corpus significat id, quod acervatione vel nexu, seu quod ex contingentibus se, hoc est inter se coherentibus constat, quod συννεκῶν vocatur, ut funis, frumentum, ædificium, navis, armarium: ita *Pompon.* *Dig. loc. cit. sub init.* Hæc tamen significatione fere improprie occurrit. *Cic.* 2. *ad Q. fr.* 10. *ad fin.* Sed utros ejus habueris libros (sunt enim duo corpora), an utroque nescio. *Id.* 5. *Fam.* 12. 4. A principio conjurationis usque ad reditum nostrum, videtur mihi modicum quoddam corpus (h. e. librum vel opus) confici posse. *Id.* *Brut.* 57. 208. Unum corpus debet esse defensionis. *Seneca Tranquill.* 9. *sub fin.* Corpora ignorant auctorum. *Plin.* 2. *Ep.* 10. Hic (h. e. poetas) nisi retribis in corpus. *Ulp.* *Dig.* 32. 50. Corpus Homeri. h. e. Homeri opera. *Id.* *ibid.* 40. 5. 37. Corpora rationum. *Id.* *Justin.* *Cod.* 5. tit. 13. Corpus juris. *Cf. Liv.* 3. 34. Corpus omnis Romani juris. — Et generaliter *Fellej.* 1. 16. 2. In unum quæque corpus congregantur. *Cæs.* 2. *B. G.* 72. Nec facile totum corpus curonia militum cingeretur. h. e. universa obsidionis opera simul sumpta ac ratione habita singularum partium. Ceterum recentiores quidem leg. corpus, veteres autem opus. *Ulp.* *Dig.* 4. 2. 20. Corpus patrimonii. et *ibid.* 31. 79. Omnia corpora materne hereditatis.

C) Tertio corpus dicuntur ea, quæ ex distantibus constant, sed uni nomini subjectis, ut populus, legio, grex: ita *Pompon.* *Dig. loc. cit. sub init.* Ad rem *Cic.* 1. *Off.* 25. 85. Totum corpus reipublicæ erant. *Liv.* 1. 8. Colescere in populi unius corpus. *Id.* 28. 16. Corpus nullum civitatis, nec senatus, nec plebis concilium esse. *Id.* 4. 9. Quia et ipsi ejusdem corporis erant. h. e. ejusdem ordinis. *Id.* 1. 17. Sabini sui corporis creari regem volebant. h. e. sui populi, Sabini scilicet. *Ovid.* 2. *Trist.* 232. Corpus imperii. Adde *Tac.* 1. *Hist.* 16. et *Flor.* 4. 3. 5. *Cf. Virg.* 11. *Æn.* 313. tuto certatum est corpore regni. h. e. totis regni viribus. *Justin.* 3. 2. Fuit de uno populo duo corpora. *Id.* 14. 2. *ad fin.* Unus de corpore militum. *Callistrat.* *Dig.* 50. 6. 5. *ad fin.* Collegium vel corpus fabrorum et naviculariorum. Hinc corporati, de quibus in *V. CORPORA*: de differentia vero corporis a collegio *V. Amadul.* *Leg. nov.* *Theodos.* p. 284. not. 1. Ceterum hoc sensu occurrit sæpius in *Inscript.*, ut apud *Orell.* 1885., 4072., 3672., 4074., 4076. etc., et apud *Henzen.* 7106., 6476., 7194., 7205. etc.

CORPUSCULUM, i. n. 2. diminut. a corpus, parvum corpus. ¶ 1. Generalim. — a) De atomis. *Cic.* 1. *Nat. D.* 24. 67. Esse corpuscula quadam lævia, alia aspera, rotunda alia, partim angulata, curvata quædam et quasi adunca. Adde *Lucret.* 2. 152., 4. 199. et alibi sæpe. — b) De humano corpore. *Juvenal.* 10. 173. mors sola fatetur Quantula sint hominum corpuscula. *Trajanus* apud *Plin.* 10. *Ep.* 29. Cupere, sine querela corpusculi tui pervenire in Bithyniam potuisses. — c) Locum habet etiam in blanditiis. *Plaut.* *Cas.* 4. 4. 19. Corpusculum mellitulum! — d) Differt a statura in illo *Augusti* apud *Sueton.* *Vit. Horat.* a. med. Si tibi statura deest, corpusculum non deest. h. e. crassities; Horetius enim *ὀρυζοειδής*, crassissimus et habitus corporis brevis fuit. ¶ 2. Specialim corpusculum significat id, quod acervatio vel nexu, seu quod ex contingentibus se, hoc est inter se coherentibus constat. *Justin.* *præfat.* 4. Horum voluminum cognitione quæque dignissima excerpti, et breve veluti florum corpusculum feci.

CORRADO vel conrado, dis, si, sum, dero, a. 1. (cum et rado). Part. *Corradens* I.; *Corrasus* II. 2. — Corrado est radendo aufero (It. *radar* via; Fr. *enlever* en raclant; Hisp. *raer*, *raspar*; Germ. *zusammenkratzen* oder *schnarren*; Angl. *to scrape* or *rake together*; bear or carry away).

I.) Proprie. *Lucret.* 6. 443. Vortex corradens ex aere semina nubes. *Cels.* *Dig.* 6. 1. 38. Si teclorum quod induxeris, picturasque corradere vellis.

II.) Translate. ¶ 1. Generalim est omnia vendere. *Ter. Heaut.* 1. 1. 89. Nihil relinquo in ædibus, nec vas, nec vestimentum: corradit omnia. Ubi *Calphurnius*: omnia complavi, vendidi. Huic contrarium est *abrader*, et est per vim aliquid auferre. Cum autem dicere volumus, aliquem nihil omnino tam parum reliquisse ex rebus suis, quod non alienaverit, recte dicimus omnia corradit, quasi etiam caserit parietem, etc. — Similiter *Lucret.* 1. 402. Corradere fidem dietis. ¶ 2. CONTRADO. ¶ 2. Specialim est difficulter comparare, eodem *Calphurnio* teste. *Plaut.* *Pæn.* 5. 6. 26. Trecentos Philippos, credo, corradit potest. *Ter. Adelph.* 2. 2. 74. Minas decem corradet aliquid. *Ulp.* *Dig.* 26. 7. 4. 61 ea summa corradit possit, ut inde ager comparari possit. Adde *eumd.* *ibid.* 7. 3. *circa med.* *Callistrat.* *ibid.* 40. 20. 6. *extr.* Plerumque etiam inde corrasas pecunias præsidet ad fiscum transmiserunt.

CORRASUS vel corrasus, a, um. *V. voc. præced.* CORRATIONALITAS vel corationalitas, atis, f. 3. *Augustin.* 6. *Musica.* 17. Corationalitas: ita enim malui analogiam vocare, etc.

CORRECTIO vel correctio, ōnis, f. 3. corrigendi oculus, emendatio (It. *correzione*, *emendazione*; Fr. *redressement*; *correction*, *réforme*; Hisp. *correccion*, *emenda*; Germ. *die Verbesserung*, *Zurechtweisung*; Angl. *correction*, *amendment*). Occurrit ¶ 1. Generalim. *Cic.* 4. *Fin.* 9. 21. Hæc est correctio philosophiæ veteris et emendatio. *Id.* 3. *Off.* 2. 7. Panætium nos, correctioe quadam adhibita, potissimum secuti sumus. *Id.* *Anic.* 24. 90. Percesse se non arguntur, objurgari moleste ferunt: quod contra oportebat, delicto dudere, correctione gaudere. h. e. objurgatione, castigatione. *Sueton.* *Tib.* 42. et *Domit.* 8. Correctio morum. h. e. censura. ¶ 2.

Specialim apud Rhetores est figura, Græce *ἐκκατάφρασις*, quæ tollit id, quod dictum est, et pro eo id, quod magis idoneum videtur, reponit, hoc pacto: nam postquam isti vicerunt, atque adeo victi sunt: eam enim quomodo victoriam appellem, quæ victoribus plus calamitatis, quam boni dederit? Hæc ex *Cic.* 4. *Herenn.* 26. 36. Adde *eumd.* 3. *Orat.* 53. 204.; et *Quintil.* 9. 1. 30. *V. Gell.* *ad Cic.* *Orat.* 40. 137. — *Quintil.* autem 9. 3. 88. docet, duplicem esse correctionem, verborum et sententiarum. Nam cum in re est, dubitatio quædam dici potest, et ad sententias pertinet: ad verba vero, cum in verbo aliqua emendando versatur. — *Turneb.* quoque duas facit correctiones, alteram, quæ corrigat antequam dicatur, Græce *προδιδρακτική*: alteram quæ post, *ἐνδιδρακτική*, quia *Cic.* 3. *Orat. loc. cit.* habet: tum correctio vel ante, vel postquam dixeris. Satis est tamen, utram eandemque figuram agnoscere.

CORRECTOR vel corrector, ōris, m. 3. qui corrigit vel qui simul regit. ¶ 1. Generalim. — a) Corn addito Genitivo. *Cic.* *Balb.* 8. 20. O præclarum interpreter foris, auctorem antiquitatis, correctorem atque emendatorem nostræ civitatis! *Horat.* 2. *Ep.* 1. 129. Asperitatis et invidiæ corrector et ira. *Liv.* 45. 32. Usus est legum corrector. *Seneca* 2. *Tra* 10. Corrector peccantium. *Id.* 3. *ibid.* 37. Pessimus quisque correctorem asperime patitur. *Plin.* *Paneg.* 6. Corrector disciplinæ. — Et de eo, qui nimis acriter alterum objurgat. *Cic.* *Orat.* 58. 190. Sed tamen hic corrector, in eo ipso loco, quo reprehendit, — emitit imprudens ipse senarium. — b) Absolute *Ter. Adelph.* 4. 7. 23. mi. Illud quod cecidit forte, id arte ut corrigas. Corrector! nempe tua arte vigili minæ pro psalterio perire. Adde *Horat.* 1. *Ep.* 15. 37. ¶ 2. Specialim correctores provinciarum, sub imperatoribus Romanis in provincias mittebantur, vel corrigendi causa, si quid turbatum esset aut bellorum vi, aut rebelliosis, aut mutatione dominorum, aut negligentia magistratum: vel potius regendi atque administrandi (una cum consularibus et præsidibus, aut etiam precedente tempore, ipsi soli). Quæ postrema *Forcellini* verba unci inclusa, ex *Lupoli It. Vetus.* p. 358. 374. Ita mutanda sunt: Prius tamen consulares, mox *juridici*, tandem correctores sunt appellati. Quorum digitos paulatim adeo crevit, ut unus aliquando *Italic* corrector creatus sit, auctoritate certe imperatoribus ipsis valde proxima. (Ex *Lupoli* nuper cit. omissa sunt etiam, quæ hic addiderat *Forcellinus*, scilicet: Initio autem medi fuisse videntur inter consulares et præsidet). *Hermogenian.* *Dig.* 1. tit. 18. *De Offic. Præsid.* 10. De omnibus causis, de quibus est. correctorum et præsidum provinciarum notio est. *Eutrop.* 9. 13. Qui quidem Tetricus etiam corrector Lucaniæ postea fuit. Ubi *Pomili metopæas* habet *καὶ τὸν μὲν (Τερτίκον) ἐντοπὲν τῇ Ἰταλίᾳ τῆς Ἀουγκανίας ἐπαρχίας*. *Trebell.* in *XXX. Tyr.* 24. Tetricum, quem triumphaverat, Aurelianus correctorem totius Italiæ fecit. Cum vero *B. Borghesius* apud *Cavedoni*, *Marm. Mod.* p. 291. affirmaverit, Diocletianum primum omnium correctores instituisse, videtur *Trebellius* suæ ætatis nomen in tempora priora transtulisse: cf. *Henzen. Tab. alim. Bab.* p. 25. Quamquam aliter sentit *Gervasio*, *Inscr. di. Mavorzio Lolliano* p. 51. ex *Dig.* 1. 18. 20., ubi *Papinianus* *ICtus*, quem oblit ann. a Chr. n. 212. sub Caracalla mentionem facit correctoris his verbis: Legatus Cæsaris, id est præses vel corrector provincie, abdicando se, non amittit imperium. *Inscript.* apud *Gruter.* 407. 8. CORRECTOR FLAMINIÆ ET PICENI. et 279. 4. CORRECTOR ITALIÆ. et apud *Mural.* 373. 3. CORRECTOR VENETIÆ ET HISTRIÆ. Cf. *Inscript.* apud *Orell.* 1087., 1126., 3285., 3784. et apud *Henzen.* 5574. et 5588.; iterum apud *Orell.* 1194. et 2285., et apud *Henzen.* 5156., 6481. et 6909.: et alias quamplurimas. De his Correctoribus consule *Morcell.* *De stil. Inscript.* *Lat.* T. 1. p. 122. *edit. Pat.* et *Jo. Labusium*, *Epigrafe ant. Padov.* p. 12. — Denique sub Athalarico ann. a Chr. n. 526. correctores desinere videntur, quibus successere cancellarii: *V. Lupoli loc. cit.* Corrector viæ Flaminie et Cassie, in *Inscript.* apud *Grævium* in *præfat. ad Tom.* 10. *Antiquit.* Rom. est restitutor viæ corruptæ et labefactæ.

CORRECTURA vel correctura, æ, f. 1. officium et munus correctoris: *V. CORRECTOR* 2. *Aurel. Fict. Cæsar.* 35. Correctura Lucaniæ. et *ibid.* 39. Cum Venetia correctura ageret. h. e. Venetiæ correctura.

ctor esset. Adde *Auson. Parental. n. 24. v. 11. Inscript. apud Orell. 2285. quoniam in correctura eius* — *ΜΥΛΙΑΝ ΜΥΛΙΑΝ ΕΥΣΤΗΝΕΙΣ*.

CORRECTUS vel correctus, a, um. *℥. CORRIGO. CORRESCUMBENS* vel correducumbens, entis, part. ab inuol. *correcumbens*, simul recumbens. *Tertull. Testim. anim. 3. In convivio eorum, qual praesentibus, et correducumbentibus, etc.*

CORREGNO vel correagno, as, avi, alium, are, a. 1. (cum et regno) simul regno. *Paulin. Nolan. carm. 25. 227. et Sulpic. Sever. 2. Hist. 33. Tertull. advers. Iudaeos 8. Cleopatra correagnavit Augusto annis tredecim.*

CORREPO vel correpo, pis, pal, (plum), pere, n. 3. (cum et repo) idem quod repo, irrepo: et translate paulatim vel occulte intro. *Varro 2. R. R. praefat. 3. Nunc intra murum fere patresfamilias correperunt, salce et atrio relictis. Eadem fore habet Colum. 1. R. R. praefat. 15. Cic. 10. Att. 12. 2. Πάρεπα, ῥάευστος igitur, et occulte in aliquam onerariam corrependum. Id. 1. Nat. D. 24. 68. Quod cum efficere vultis, in damna correptis. h. e. dicitis res involutas, quibus vos ipsi implicamini, ut inde expediti sitque extricari nequeatis. — Apud Lucet. 5. 1217. Praeterea cui non animus formidine divum contrahitur? qui non correput membra pavore? correput est confudit, ad terram sternuntur mors animalium reptilium.*

CORREPTUS vel correpta, adverb. Comp. *Correptus*. — *Correpta* est correpta; sed occurrit speciatim tantum de quantitate syllabarum, et est breviter, cui producte opponitur. *Gell. 9. 6. Dicitur ab eo verbo, quod est dico, correpta dicitur. Ovid. 4. Pont. 12. 13. Aut producatur, quae nunc correptus erit.*

CORREPTICUS vel correptilis, a, um, adject. qui corripitur. Speciatim *Gloss. Cyrilli Θεληπτος, correptilis, nomine caplus.*

CORREPTIO vel correptio, ois, f. 3. corripiendi actus.

I.) Proprie. *℥. 1. Generalim est apprehensio. Gell. 20. 10. Vlodicia, id est correptio manus in re atque in loco praesentis. Scribon. Compos. 171. In ipsa correptione uti oportet eo antidoto. h. e. cum morbus corripit. *℥. 2. Speciatim est deminutio. P. truu. 9. 8. 7. Schneid. Correptiones aliorum, aut crescentiae. — Hinc correptio syllabarum, cui opponitur productio, est, cum syllaba brevi tempore pronuntiatur. Quintil. 7. 9. 13. Productio quoque in scripto, et correptio in dubio relicta, causa est ambiguitatis. Id. 9. 3. 60. Voces productione, vel correptione mutatae.**

II.) Translate est reprehensio, castigatio, increpatio. *Tertull. Pudic. 14. Correptione aliquem retundere. Cic. Amic. 24. 90. Delicto dolere, correptione gaudere. Alii rectius legunt correptione.*

CORREPTIVUS vel correptivus, a, um, adject. qui corripitur, sive contrahitur. *Gloss. Philox. Correptivum, συρροταλμένον.*

CORREPTO vel correpto, as, are, n. 1. frequentat. a correpo, ut repo a repo. *Juvenc. 2. 192. An rursum senior matris correpti in alvum?*

CORREPTOR vel correptor, ois, m. 3. qui corripit; sed occurrit translate tantum pro reprehensore. *Seneca 2. Ira 10. Non hostis, sed correptor peccantium. et 3. ibid. 37. Pessimus quisque correptorem asperime patitur. Alii utrobique leg. corrector.*

CORREPTUS vel correptus, a, um. *℥. CORRIPPIO. CORRESUPINATUS vel concresupinatus, a, um, particip. a cum et resupino, simul resupinatus. *Tertull. Anim. 48. Neque concresupinatus lateralis etc.**

CORRESUSCITATUS vel concresusciatus, a, um. *℥. voc. seq.*

CORRESUSCITO vel concresuscito, as, avi, alium, are, a. 1. (cum et resuscito). Part. *Corresuscitatus*. — *Corresuscito* est simul resuscito. *Hieronym. 1. advers. Iovinianum 33. Nunc autem Deus concresuscitavit, et consedere nos fecit in caelestibus in Christo Jesu. Tertull. Resurr. carn. 23. ex D. Paul. ad Coloss. 2. v. 12. part. concresuscitatum adhibet.*

CORREUS vel correus, i, m. 2. qui ob eandem causam reus est. *Ulp. Dig. 34. 3. 3. Dum a conreo meo petitor, ego inquietor.*

CORRIDEO vel corrideo, es, cre, n. 2. (cum et rideo) simul rideo.

I.) Proprie. *Augustin. 4. Confess. 8. Colloqui, et corrideri, et vicissim benevole obsequi. Adde Fulg. interpr. Gen. 21. 6. et Eccli. 30. 10.*

II.) Improprie. *Lucret. 4. 81. Omnia conident, correpta luce diei.*

CORRIGIA vel corrigia, m, f. 1. Secundam syllabam licenter produxit *Arator. 2. Hist. Apost. 81. Quae ligat excelsum humilis corrigia plantas. At recte corripuit Venant. 8. carm. 7. 61. Corrigiamque pedum quoniam est non solvere dignus. — Corrigia est lorum tenue oblongum ad ligandum: a corrigio deductum est, nam corrigia pedem seu polius calcementum regit. Cic. 2. Divinat. 40. 184. Pedis offensio nobis, et abruptio corrigiae, et sterotamenta eruiat observanda. *Plin. 30. Hist. nat. 4. 12. (35). Corrigia canina. h. e. ex corio canis. Adde Varro. apud Non. p. 448. 26. Merc. V. ANSA. — Hinc latiori senso corrigia dicitur cilium lorum oblongum ad percullendum et inclaudum equum. Edict. Dioclet. p. 26. Corrigiam aurigalem \times duobus.**

CORRIGO vel corripio, rigis, rexi, rectum, rigere, a. 3. (cum et rego). Part. *Corrigens* II. 1. a.; *Correctus* in omnibus paragr. et in fin.; *Correcturus* II. 1. b.; *Corrigendus* II. 2. — *Corripio* est, quod primum et inversum est, dirigo (II. raddrizzare; Fr. redresser, rendre droit; Hisp. enderezar, poner derecho lo que estaba torcido; Germ. etwas gerade richten oder machen, in Ordnung bringen; Angl. to set right, make straight).

I.) Proprie. *Cato R. R. 18. extr. Has catenas cum oribus clavis ferreis corrigito. Lp. 29. 27. sub fin. Agra correctus cursus. Ovid. 9. Met. 527. Scripta agor fuerat: visum est delere sororem, Verbaque correctis incidere talia ceris. h. e. recte aequatis. Augustus apud Macrobi. 2. Saturn. 4. Corrigere corpus informe gibbo. *Plin. 3. Hist. nat. 1. 3. (13). Torsere se fluminum, aut correre fluvius. Id. 7. ibid. 20. 19. (63). Miloni malum teneo: nemo digitum corrigebat. Id. 36. ibid. 14. 21. (97). Lapis pendere ipso correctus videbatur. Id. 24. ibid. 5. 13. (22). Galbanum vulvas coarctas corrigi. Sueton. Aug. 99. Malas labentes corrigere. *Pelron. fragm. Tragur. 51. Burmann. Phialam conlunam malleo corrigere. — Hinc curva corrigere proverbio dicitur de censoribus importunis, quique ea corrigere se posse putant, quae pimis jam inveteravera. Nos Itali dicimus dirizzare il becco agli sparvieri. Utinam hoc proverbio Seneca Apocoloc. et *Plin. 5. Ep. 21. — Γράμμι est illud Quintil. 1. 3. 12. Frangas cilium, quam corrigas, quae in primum induruerunt.****

II.) Translate. *℥. 1. Generalim est emendare; et occurrit — a) Plerumque de moribus, dedecore, aut similibus: interdum autem jungitur cum ipso v. emendare, et verbo depravare vel corrumpere opponitur. *Plaut. Trin. 1. 2. 81. Quia eum adolescentem, quem corruptum esse vides, restituis? quia ad frugem corrigis? Ter. Andr. 3. 4. 17. Corrigere mihi gnatum porro entere. Cic. 1. Fin. 6. 17. Ra, quam corrigere vult, mihi quidem depravare videtur. Id. 3. Legg. 14. 33. Corrumpere, vel corrigere mores civilium. Id. 1. Cat. 9. 122. Quamquam quid loquor? te ut illa res frangat? tu ut unquam te corrigas? Id. fragm. apud Laetant. 6. 24. Corrigere errorem paenitendo. Id. Sull. 22. 63. vitium legis. Id. 8. Phil. 11. 32. sententiam allicujus. h. e. molire, aliqua ex parte mutare. Id. 2. ad Q. fr. 15. Cursu corrigere tarditatem. Cf. Ovid. 10. Met. 570. tempora cursu. *Sall. Jug. 3. Corrigere delicta. Id. ibid. 99. extr. Si forte correcti Maril temeritas gloriam ex culpa invenit. Id. Cat. 52. Vos ipsa re corrigi, quoniam verbo contemnitis. Lp. 43. 21. Corrigere acceptam in Illyrico ignominiam. Id. 30. 30. Praeterea magis reprehendi possunt, quam corrigi. *Horat. 1. Od. 24. 19. levius sit pallentia Quidquid corrigere est nefas. Ovid. 2. Met. 89. Corrigere vota sua. Fellej. 2. 79. 5. Ancipitis fortuna temporis maturam virtute correctis. Sueton. Vesp. 8. Corrigere disciplinam. Id. Cal. 54. Gestum bistrionis quasi laudans vel corrigens. — Et absolute Lp. 5. 28. Cooclamat universos exercitus, merito se ea audire, et fateri admissum flagitium: sed eosdem correcturus esse. — b) De scriptis. Cic. 15. Att. 1. a. med. Petiit, ut eam orationem corrigerem, antequam ederet. Id. 13. ibid. 48. Laudationem Portiam libi misi correctam. Id. 1. Acad. (post.) 4. 13. Recentissimas quoque sunt correctae et emendatae marmes. *Varro 9. L. L. 4. Mull. Corrigere aliquid ad consuetudinem communem. Sueton. Cus. 58. (Commentarios) rescripturus et correcturus. Horat. Art. P. 438. Quintilio nil quid rectiores: Corrige sodes Hoc, aiebat, et hoc. Adde Quintil. 1. 5. 34., 9. 4.*****

15. et alibi. *℥. 2. Speciatim in re medica est sanare, tollere, emendare. *Plin. 22. Hist. nat. 26. 74. (156). Decocta ex lupulis lentiginos corrigunt. Id. 31. ibid. 6. 33. (66). Maclem corpora piscium maris corrigunt. Id. 23. ibid. 8. 75. (144). Corrigere autem in facie. Cf. Id. 28. ibid. 4. 7. (36). Hoc saepe delumbata quadrupede approbatur, statim a tali remedio correcto animalis ingressu. — Huc pertinet et illud ejusdem *Plin. 15. ibid. 29. 37. (124). Oleo praecipue vis ad corrigenda vicia, saccis ante perfusus. h. e. vini vires frangendas, ut Idem loquitur 14. ibid. 22. 28. (138). — Hloc Part. praeter pass.***

Correctus, a, um, adjective quoque occurrit, unde Comp. Correctior apud Gell. 6. 14. Poma adhibetur castigandi atque emendandi gratia, ut is, qui fortuito deliquit, attentior fiat correctiorque.

CORRIPPIO vel corripio, ripsis, ripti, reptum, riperi, a. 3. (cum et repio). Part. *Corrapiens* I. B. 2. a.; *Correptus* in omnibus paragr.; *Corrapiendus* I. B. 1. a. — *Corripere* est celeriter arripere, capere, maxima vi comprehendere atque ad se pertrahere (II. afferrare, prendere in fretta, pigliare violentemente; Fr. prendre, saisir vivement et entièrement; Hisp. agarrar, asir, vivamente, precipitadamente; Germ. fassen oder etwas von alien Seiten ganz zusammenraffen, fassen, reissen, heftig ergreifen, schnell an sich ziehen; Angl. to snatch, lay hold of hastily, seize).

I.) Proprie occurrit A) Stricto, et B) Latiori sensu.

A) Stricto sensu est celeriter arripere vel arripiendo sustollere. — a) Generalim. Cic. 5. Ferr. 23. 57. Hominem corripit ac suspendi jussit lo oleastro. *Cas. 3. B. C. 109. Quos ille corripit ac interfici jussit. Plin. 7. Hist. nat. 20. 19. (81). Corruptum hostem transerre in castra. Virg. 4. G. 405. Verum ubi corruptum manibus vindictae tenebris etc. Cf. Justin. 1. 9. 22. Corripiuntur a pluribus. h. e. ex improviso a pluribus inceptant. *Lucret. 4. 81. Omnia conident, correpta luce diei. h. e. celeriter concepta et recepta. — b) Speciatim corripere se frequenter usurpatur pro celeriter movere. *Plaut. Merc. 3. 4. 76. Ut corripuit se repente atque abiit! Ter. Hecyr. 4. 1. 3. Corripuit derepente tacitus sese ad filiam Adde eund. ibid. 3. 3. 5. Virg. 11. Aen. 482. Corripuit sese et tectis citus exiit altis. Adde eund. 6. ibid. 472. Similiter *Lucret. 3. 164. et Virg. 4. Aen. 572. Corripit e somno corpus. Lucret. 4. 1000. Corripere corpus de terra. Virg. 3. Aen. 176. Corripio e atralis corpus. — c) Item speciatim de his poilitur, quae manibus aut alla ratione celeriter arripiuntur. *Virg. 1. Aen. 191. arcumque manu celeresque sagittas Corripuit. Ovid. 2. Met. 145. Corripere lora maou. Sall. Cat. 18. fasses. Fellej. 2. 110. 2. Universa Pannonia insolens longae pacis bonis, ex constituto arma corripuit. Similiter *Virg. 6. Aen. 422. Cerberus trita guttura pandens Corripit objectam offam. Phaedr. 1. 2. Corripere aliquid dente. Plin. 10. Hist. nat. 40. 56. (115). aliquid morsu. Virg. 12. Aen. 302. cassidem hostis. — d) Item corripere viam, spatium etc. est celeriter dare se viam, immolare se in spatium. *Virg. 1. Aen. 422. et Plin. 4. Ep. 1. Corripere viam. Virg. 5. Aen. 316. signoque repente Corripuit spatia audilio. Id. 3. G. 104. cum praecipiti certamine campum Corripuere, ruantque effusi carcere currus. Horat. 1. Od. 3. 33. Corripere gradum. Val. Flacc. 1. 132. aequora delphio Corripit.*******

B) Latiori sensu. *℥. 1. Cum addita significatione vis aut doli, corripere est per vim aut dolum rapere, arripere, invadere, occupare, tenere; et occurrit — a) De bonis aut de potestate. Cic. 2. Ferr. 2. 5. Apertus in corripiendis pecuniis fuit. *Lentulus ad Coss. et Prett. apud Cic. 13. Fam. 15. Vestata provincia, correptis vadialibus. Virg. 2. Aen. 167. Corripere sacrum effigiem. Sueton. Domit. 12. Corripere bona vivorum ac mortuorum. Plin. 9. Ep. 30. Non sua promere, sed aliena corripere. Justin. 15. 1. 9. Inulgnatus, quod Antigonus solus communis victoriae praemia corripuisset. Tac. 11. Ann. 8. Nec cunctatur, quia, proximas praefecturas corripiat. Fellej. 2. 58. 3. Corripere fasses atque insignia consularia. Flor. 4. 2. 3. imperium. — b) Speciatim de igne, morbis, et similibus. *Lucret. 6. 395. Turbine caelesti subito correptus et igni. Virg. 1. Aen. 48. Turbiue aliquem corripere. Id. 3. G. 254. Flumina correptos unda torquentis montes. Id. 9. Aen. 537. Flamma corripuit tabulas. Ovid. 2. Fast. 523. Nunc***

ipsas igni corripere cassas. *Id.* 8. *Met.* 314. stipes correptus ab ignibus arsit. *Id.* 5. *ibid.* 483. Et modo sol nimis, nimis modo corripit linter. *Lucret.* 6. 823. caeco (ales) correpta veneno. *Virg.* 3. G. 472. nec singula morbi Corpora corripit. *Cels.* 6. 18. 7. 9. Subtilia et gravissimis morbis corripit. *Sueton.* *Cæs.* 45. Morbo bis inter res agendas correptus est. *Id.* *Vitell.* 3. Decessit paralyti, altero die, quoniam correptus est. *Id.* *Aug.* 43. Correpit valetudine. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 51. 52. (172). Corripit febre. *Alter Plin.* 1. *Ep.* 12. pedum dolore. Et absolute *Seneca* *Edip.* 69. Non ars ulla correptos levat. — Huc pertinent et illa *Curt.* 6. 6. et *Flor.* 3. 17. 2. Subito morte correptus. Et *Val. Flacc.* 6. 277. Extremus error corripit lumina. h. e. tenebrae occupant oculos. — c) Denique in iure corripere est in iudicio rapere, accusare, reum agere. *Sueton.* *Domiti* 12. Quolibet et accusatore et crimine corripiebantur. *Tac.* 12. *Ann.* 42. Vitellius accusatione corripitur. *Id.* 15. *ibid.* 44. Corripit iudicio eorum. — Et absolute. *Id.* 3. *ibid.* 49. Luterium Priscum corripit delator. *Id.* 6. *ibid.* 40. A delatoribus corripitur ob servum adulterum. ¶ 2. Cum addita brevitas significatione corripere est minuire, contrahere. — a) Generatim. *Sueton.* *Tib.* 34. Ludorum ac munerum impensas corripit. *Id.* *Domiti.* 4. Quo facilius centum missus perageretur, singulos a septenis spallis ad quina corripit. *Quintil.* 4. 2. 43. Non minus cavenda erit, quae nimium corripientes omola sequitur, obscuritas. *Stat.* 4. *Theb.* 314. Qualis erat, correpta sinus, et vertice flayum Crinem aparsa Noto. h. e. adstricta, succincta. — b) In re grammatica. *Varro* 7. *L. L.* 33. *Müll.* de nomine trabes. Cujus verbi singularis casus rectus correptus et facta trabs. *Quintil.* 10. 1. 28. Poeta non mutare quandam modo verba, sed extendere, corripere, convertere, dividere coguntur. h. e. breviora facere aliquid detrachendo per apbæresis, synecopen vel apocopen. *Id.* 9. 4. 89. Quae neque augeri, nec minui, nec alicui modulatione produci aut corripit possint. *Id.* 1. 5. 18. Cum syllaba correpta produciunt. h. e. brevis. *Seneca* 7. *Quæst. nat.* 56. Illo verbo (*fulgere*) utebantur antiqui correpto, quod nos producta una syllaba ultimur. *Gell.* 2. 17. Propositio, quae produci et corripit solet.

II.) Translate. ¶ 1. Corripit dicuntur, qui vehementi aliquo animi motu vel affectu capiuntur, rapiuntur, exagitantur. *Plaut.* *Asin.* 5. 2. 34. Ex amore hujus correptum. *Al. leg.* corruptum. *Virg.* 2. G. 510. hunc plausus (plebisque patrumque) blantem Corripuit. h. e. cepit. *Id.* 11. *Æn.* 584. Correpit militis. h. e. amore militis. *Propert.* 1. 3. 13. duplici ardore. h. e. cupidine. *Ovid.* 9. *Met.* 459. Byblis correpta cupidine fratris. *Id.* 14. *ibid.* 676. Imago forma. *Sueton.* *Cal.* 12. misericordia. *Gell.* 1. 26. Ira. ¶ 2. Corripere est etiam reprehendere, oburgere, increpare. *Cæs.* 1. B. C. 2. Omnes convitiis consulis correpti exagitabantur. *Liv.* 2. 28. Correpit consules. *Horat.* 2. *Sat.* 3. 257. Imprudens correptus voce magistris. *Ovid.* 3. *Met.* 564. hunc cetera turba scorum Corripit dictis. *Quintil.* 11. 1. 68. Non inimice corripere, sed pæne patrie monere. *Plin.* 9. *Ep.* 21. Corripere aliquem acriter severiusque. *Sueton.* *Galb.* 5. Correpit jurgio et manu palatus. *Ovid.* 2. *Pont.* 6. 5. Corripere peccata stulti sodalis. *Sueton.* *Cal.* 45. Corripere timiditatem et ignaviam alicuius. *Id.* *Aug.* 53. Adulationes gravissimo edicto corripuit. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 2. 6. (17). Jus vivemur perdidisse corripendi poterat gemmata.

CORRIVALIS vel contrivialis, is, m. 3. idem ac rivalis. *Quintil.* 14. *Declam.* 12. Patior illa contrivalem maledicta, convicia.

CORRIVATIO vel contrivatio, ōis, f. 3. deductio aquæ in unum et eundem locum. *Plin.* 31. *Hist. nat.* 3. 27. (14). Contrivatio aquæ pluviae locum humiliorum et superioribus defluentis. Adde *eumd.* 33. *ibid.* 4. 21. (74). et 35. *ibid.* 15. 24. (11).

CORRIVATUS vel contrivatus, a, um, *V.* CORRIVO.

CORRIVUM vel coorivum, ii, n. 2. Occurrit concreto tantum, uti ajunt, sensu pro pluribus rivis simul fluentibus. *Itiner.* *Alex.* II. (ed. rom. A. *Mar.*) cap. 8. Ideis coorivis repens præcipit montano descendens.

CORRIVO vel corrivo, as, avi, atum, are, a. 1. (cum et rivo). Part. *Corrivatus*. — Corrivo est in eodem rivum aquæ deducere. *Seneca* 3. *Quæst. nat.* 19. Habet terra vena aquarum, ex quibus corrivalis

flumina effici possunt. *Plin.* 3. *Hist. nat.* 5. 9. (53). Tiberis corrivatus piscinis. *Id.* 6. *ibid.* 14. 17. (43). Liquor salis corrivatus. *Id.* 34. *ibid.* 12. 32. (125). Corrivatus limus. *Id.* 31. *ibid.* 4. 30. (53). Plerumque damnosos torrentes corrivantur, detracta collibus alta, continere nimbos, ac digerere consuevit. *Ulp.* *Dig.* 39. 3. 3. Corrivare aquam. Figurata *Imp. Justinian.* In *Constit.* 2. ad *Dig.* § 2. Primo quidem anno (discipuli) nostras hauriant Institutiones, ab omnibus turbis fontibus in unum liquidum stagnum corrivatas. — Apud *Plin.* 6. *Hist. nat.* 16. 18. (47). corrivare flumen videtur possum pro in rivos dividere, et ad irrigandos agros diducere.

CORRIVOR, aris, ar, dep. 1. (cum et rivo) simul rivo, digladior. *Farron.* *Sentent.* nov. p. 8. ed. *Quicherat*. Corrivandi materiam sæpe dant definitiones.

CORRIVORAMENTUM vel corroboramentum, i, n. 2. Lactant. 3. 12. sub fin. Labores et miseriae sunt exercitii et corroboramenta virtilis.

CORRIVORATIO, ōis, f. 3. actus corroborandi. *Gloss.* *Cyrill.* *ἰσχυροποιήσις*, confirmatio, corroboratio.

CORRIVORATUS vel corroboratus, a, um, *V.* voc. seq.

CORRIVORO vel corroboro, as, avi, atum, are, a. 1. (cum et robore). Part. *Corroboratus* sub b. — Corroboro est idem quod roboro, vires et robur addo, confirmo (It. *rinvigore*, *rinforzare*; Fr. *fortifier*, *corroborer*, *renforcer*; Hisp. *fortificar*, *corroborar*, *fortalecer*; Germ. *kräftigen*, *stark machen*, *sehr verstärken*; Angl. *to invigorate*, *strengthen*, *corroborate*, *confirm*). Occurrit — a) De rebus physicis. *Cic.* *Sext.* 4. 10. Cum puerilis tua vox se corroborasti. Cf. *eumd.* *Cal.* 5. 11. Sed qui prima illa initis ætatis integra atque inviolata præstitisset, cum iam se corroboravisset ac vir inter viros esset, etc. *Colum.* 4. *H. R.* 24. 10. Corroborare palmicem. *Plin.* 20. *Hist. nat.* 23. 99. (263). Carduus stomachum corroborat. *Id.* 24. *ibid.* 4. 7. (13). Corroborare torpentes membrorum partes. *Id.* 11. *ibid.* 37. 49. (134). Cerebrum corroboratur. *Sueton.* *Galb.* 6. Militem assiduo opere corroborare. *Frontin.* *Aquæd.* 123. Temperamento cæli opus est, ut ex humore commodè structura combibat; et in unitate corroboretur. — b) De moralibus et abstractis. *Cic.* 1. *Cal.* 12. Qui conjurationem nascentem non credendo corroboraverunt. *Id.* 4. *Acad.* (2. pr.) 10. 31. Mens usque eo philosophiam ipsam corroborat, ut virtutem efficiat. *Id.* *Amic.* 20. 74. Corroborata et confirmata ingenia. *Id.* *Flacc.* 26. 63. virtus. *Id.* *Mil.* 12. 32. Audacia sceleratissimi hominis vetustate corroborata. *Cal.* 17. sub fin. Quibus non modo hæc ætas, sed etiam corroborata caperetur. *Dial.* de *Orat.* 34. Eloquentiæ fama corroboratur. *Eronio* 1. ad *M. Cæs.* 2. Corroboratur amicitia meritis paria.

CORRIVOCO, ōis, m. 3. nomen piscis apud *Auson.* *Ep.* 4. 60. referuntur ab unda Corroco, letalis trygon, mollesque platesses.

CORRIVODO vel corrodo, dis, si, sum, dere, a. 1. (cum et rodo). Part. *Corrosus*. — Corrodo est idem quod rodo vel rodendo exedo. *Cic.* 2. *Divinat.* 27. 59. Quod Platonia Politia nuper apud me mures corroderat, de republica debui pertimescere. *Phædr.* 4. 7. 7. Omne assueti ferrum quo corrodere. *Varro* 3. *R. R.* 17. 4. Insulae corrose. *Alti* *rectius leg.* chorrevare, quam vocem vide suo loco. *Juvenal.* 15. 80. Corrosus ossibus.

CORRIVOGATIO vel corrivogatio, ōis, f. 3. electio. *Fulgat.* *interpr.* *Eccli.* 32. 3. Rectorem (convivum) te posuerunt? curam illorum habe, ut dignationem consequaris corrivogationis. *A. Mal.* In *Thes.* *Lal.* p. 152. hæc habet: *Fulgat.* *Ital.* *Eccli.* 7. 38. Non deis plorantibus in corrivogatione, corrivogatio intelligenda videtur invitatio ad epulum fenebre. Atque ita interpretandum optior locum *Fulgat.* *Eccli.* 32. 3. In *Append.* *Furlanetti.* Sic *Maritanus* *Capell.* 1. p. 3. Dil ad convivium corrivogati.

CORRIVOGATUS vel corrivogatus, a, um, *V.* voc. seq.

CORRIVOGO vel corrogo, as, avi, atum, are, a. 1. (cum et rogo). Part. *Corrogiatus*. — Corrogiare est rogando congregare, sive multis precibus contrahere. *Cic.* *Quinci.* 6. 25. Ipse suos necessarios ab atriis Licinii, et a facibus macelli corrugat, ut ad tabulam Sextiam sibi adsint. *Id.* 3. *Phil.* 8. 20. Corrogiati auditores, h. e. ambitione collecti. Cf. *Plin.* 2. *Ep.* 14. Corrogiare auditores. Et absolute *Quintil.* 10. 1. 18. Vitiis a corrugiis laudantur. *Rarsus* *Cic.* 4. *Be-*

rent. 6. 9. Corrogiare carbonculos. h. e. colligere. *Id.* *ibid.* 51. 64. vasa, vestimenta, pueros. *Id.* 5. *Ferr.* 79. 184. Nummulla corrugiatis de nepotum donis. *Cæs.* 3. B. C. 102. Pecunia ad necessarios sumptus corrugiata. h. e. collecta. *Liv.* 43. 9. Corrogiare auxilia ab sociis. *Id.* 33. 48. vela cum amensibus ex navibus. *Capell.* 1. p. 16. Corrogiare deos ad sacras nuptias. *V.* alium locum in CORRUGATIO.

CORROSIVUS vel corrosivus, a, um, adject. corrodendi vim habens. *Seneca* 7. *Quæst. nat.* 27. Medicamenta corrosiva. Hæc *Klotz*; ipse vero locum minime invenit.

CORROSUS vel corrosus, a, um, *V.* CORRODO. CORROTUNDATUS vel corrotundatus, a, um, *V.* voc. seq.

CORROTUNDO vel corrotundo, as, avi, atum, are, a. 1. (cum et rotundo). Part. *Corrotundatus* 1. — Corrotundo ¶ 1. Generatim est rotundum facio. *Seneca* 4. *Quæst. nat.* 3. Grando corrotundatur, et toties per spatium aeris densi devoluta, aequaliter atque in orbem teritur. Adde *eumd.* 7. *ibid.* 28. et *Ep.* 113. *Petrus.* *fragm.* *Tragur.* 39. *Burmman.* Terra mater est, in medio quasi ovum corrotundata. *Veget.* 1. *Milit.* 11. Scuto corrotundata. *Quintil.* 11. 3. 102. Quoties entymemata sua gestu velut corrotundant. ¶ 2. Spectatim est summam complere. *Petrus.* *fragm.* *Tragur.* 76. *Burmman.* Uno cursu centesies teritulum corrotundavi. h. e. cumulavi, collegi, coactavi, sumpta translatione vel a forma rotunda pecunie, vel acervi. Sic *Horat.* 1. *Ep.* 3. 34. Mille talenta rotundantur, totidem altera, porro et Terila succedant, et quæ pars quadret acervum.

CORRUGTO, as, are, a. f. simul ructo. Vox a *Lexico* expungenda; occurrit eodem locummodo in *Nol.* *Tir.* p. 154.

CORRUDA vel couruda, æ, f. 1. asparagus silvestris, qui cultu, et translatione milesit. *Cato* *R. R.* 6. Ibi corradam serito, unde asparagi fiant. *Colum.* 10. *R. R.* 375. et asparagi couruda similissima flo. *Id.* 11. *ibid.* 3. 43. Sativi asparagi, et quam curtidam rusticis vocant. Adde *Farron.* 1. *R. R.* 24. 4. *Plin.* 19. *Hist. nat.* 8. 42. (145). — Sunt qui derivant a *κορυμβος*, teste *Hésychio*, ὁ καυλὸς τοῦ ἀσπαράγου. Et rursus *Cod. Sangerm.* in *Colum.* 11. *R. R.* 3. 43. dat *Corundam*. At hanc originem obstat prima syllaba in *corruda*, quæ longa est, brevis in *κορυμβος*; deinde dissidilis est mutatio litteræ *ß* in *d*.

CORRUDIS vel corrudis, e, adject. simul rudis. Vox a *Lexico* expungenda; occurrit enim eodem modo in *Nol.* *Tir.* p. 123.

CORRUGATUS vel corrugatus, a, um, *V.* CORRUGO.

CORRUGIS vel corrugis, e, adject. qui in rugas colligitur. *Nemesian.* *Cyneg.* 93. Corrugisque sinus (*chlamydis*) gemmatus balteus arctet.

CORRUGO vel corrogo, as, avi, atum, are, a. 1. (cum et rugo). Part. *Corrugatus*. — Corrogo est in rugas contraho, crispum reddo. *Colum.* 12. *R. R.* 39. 3. Ubi salis corrugata erunt acina, demito. *Id.* 12. *ibid.* 50. 19. In tabulato corrugari olivam, minoremque fieri. *Horat.* 1. *Ep.* 5. 22. ne virpe toral, ne sordida mappa Corruget nares, h. e. convivis fastidium creet ac nauseam, quam corrugando nares significare solemus. Cf. *Boeth.* de *diis* et *præsens*. Inter op. *Cicer.* edit. ab *Orell.* 7. 5. p. 393. Ne hunc locum corrugata nare fastidiant. Et *Capell.* 8. p. 273. Ni tragulum corrugaris.

CORRUGUS vel corrugus, i, m. 2. fossus, aut caca-lis, quo corrivatur aqua ad eluendum autem ex metallis crutum. *Plin.* 33. *Hist. nat.* 4. 21. (74). Flumina ad lavandum hanc rulum jugis montium ducere: corrugos vocant, a corrivatione credo.

COBRUMPO vel coorumpo, rumpia, rupi, ruptum, rumpere, a. 3. (cum et rumpo). *Corrumpier* auctum per paragonem pro *corrumpi*, est apud *Lucret.* 6. 17. — Part. *Corrumpens* II. 3. *Corruptus* in omnibus paragi. et in fin.; *Corrupturus* et *Corrumpendus* II. 3. Corrupture, in quo præpositio cum est intensiva, significat rem aliquam omnino rumpere atque in particulas dissolvere, adeoque absorbere, destruere (It. *corrompere*, *disfare*, *distruggere*; Fr. *dissoudre*, *violemment*, *détruire*, *anéantir*; Hisp. *dissolver*, *destruir*, *aniquillar*; Germ. *ganz zerbrechen*, *zerstören*, *vernichten*; Angl. *to corrupt*, *destroy*).

I) Proprie ac stricto sensu est absorbere, destruere. *Cæs.* 7. B. G. 55. Reliquum frumentum flumine atque incendio corruperunt. *Scil.* *Jug.* 79. Aurum

argentumque et alia domum regiam comportant: ibi illa et domum et semet corruptum. *Id. ibid.* 97. Opida igni corrumpere. *Id. ibid.* 68. Diuturnitate bellis familiares corrumperant. — Hoc pertinet et illa *Plaut. Men.* 4. 2. 31. Di illam omnes perdat: Ita mihi huc hodie corrumpti diem. *h. e.* consumpsit, in causa fuit cur diem in vanum tererem: eadem ratione dixit *Id. Asin.* 2. 2. 25. lacerare diem. *Sall. Jug.* 38. Sequae suasque spes corrumpere. *h. e.* perditum ire. *Sic Ovid. Heroid.* 21. 127. Corruptum spem. Rursus *Sall. Cat.* 44. Dubitando et dies prolatando magnas opportunitates corrumpere. *h. e.* amittere. Et poetice *Sil. It.* 5. 34. densam caligine caeco Exhalans nebulam, late corrumperat omnem Prospectum miseris. *h. e.* ademerat.

II.) Translate est depravare, vitare. ¶ 1. Ponitur de inanimatis, quae in pejus quomodocumque mutantur, (in bonam enim partem adhibetur tantum a *Stat.*, ejus verba *P.* sub *b.* in fin.); et occurrit — a) De his, quae esui, potui, tegendo corpori inserviunt. *Plaut. Pseud.* 3. 2. 102. Corruptum jam caena. *Ter. Adelph.* 4. 2. 49. Eschibus odioso cessat: prandium corruptum. *Id. ibid.* 3. 4. 57. Pisces in nihil ne corrumpantur, cautio est. *Cic. 2. Nat. D.* 7. 20. Conclusa aqua facile corrumpitur. *Sall. Jug.* 59. Pabula et aquarum fontes corrumpere. *Virg. 1. Aen.* 181. Ceres corrupta undis. *Cass. 2. B. C.* 10. Coria igni ac lapidibus corruunt. *Frontin. Aquaed.* 122. Tectoria corrumptur. *Sueton. Ner.* 34. Corruptum navigium. — b) Item de his, quae corpori ac valetudini damna inferunt. *Plaut. Amph.* 5. 1. 6. Corrupta sum atque absumpta. *h. e.* male me habeo. *Id. Truc.* 4. 5. v. 23. Corrupti situ. *h. e.* marcescere. *Liv.* 28. 35. Corrupti equos inclusos in insula. Eodem sensu *3. B. C.* 58. Corrupti macie equi. *Et Phaedr.* 2. 8. Corrupti boves. *Colum. 9. R. R.* 13. 9. Apes vetustate corruptae. *Ovid. Heroid.* 20. 137. teueros corrumpere febribus artus. *Id. 3. Amor.* 6. 57. lacrimis corrumpere oculos. *Sic Curt.* 3. 11. 24. Formae non illa quidem sorte corruptae. *Scribon. Compos.* 137. Hoc medicamentum stomachum non corrumpit. Similiter *Propert.* 3. 13. 30. Corrupti dura catena minus. *Id. 2. 3.* Corrupte dentibus unguis. — Et in bonam partem. *Stat. 1. Achill.* 307. Lactea Masagetae veluti cum pocula fuscant Sanguine puniceo, vel ebúr corrumptur ostro. — c) Item de litteris, publicis tabulis, etc., quibus aliquid per dolum additur, abraditur, interseritur. *Cic. 4. Ferr.* 38. 93. Corrupte litteras publicas. *Id. ibid.* 42. 104. Tabulae corruptae, atque interlitae. *Id. Rosc. Am.* 44. 128. Tabulae publicae corruptae aliqua ratione sunt. *Ulp. Dig.* 11. 3. 11. Chirographa debitorum corrumpere. *Modest.* *ibid.* 48. 10. 32. Corruptum mensuras publicas probatas viti, fragmenti, etc. — d) Item apud Grammaticos et Rhetores de litterarum mutatione et orationis vitio. *Ovid. 5. Fast.* 195. Chloris erant, quae Flora vocor: corrupta Latino Nominis est nostri littera Graeca sono. *Quintil.* 8. 3. 45. Littera continuata cum insequente, in naturam ejus corrumpitur. *Q. Id.* 1. 1. 13. Oris pluitima vitia in peregrinum sonum corrumpit. *Id. 3. 58.* Tot generibus corrumpitur oratio, quot ornatur. *Sic Id. 8. proem.* 25. A corruptissimum quoque poetarum figuras seu translationes mutuantur. — Et corrupti absolute apud eundem. *Quintil.* 8. 3. 7. Nemo ex corruptis dicat, me inimicum esse cunctis dicentibus. *h. e.* ex his, qui corrupte et vitiose loquuntur. ¶ 2. Item de abstractis, quae in pejus quomodocumque mutantur. *Cic. Mur.* 12. 27. Cum permulta praedare legibus essent constituta, ea iureconsultorum ingenio corrupta ac depravata sunt. *Horat. 1. Sat.* 2. 39. multo corrupta dolore voluptas. *Phaedr.* 4. 21. 18. Corruptum gratiam. *Ovid. 6. Fast.* 319. dotes suas. *Curt. 4. 7.* famam rerum gestarum. *Fellej.* 2. 52. Pertinacia corruptum muos misericordiam. *Id. ibid.* 57. Ineluctabilis fatum vis consilia corrumpit. *Tac. 1. Ann.* 75. Corruptum libertatem. ¶ 3. Saepius morali ratione corrumpere est mores hominum depravare, aliquid seducere et pertrahere ad pravam aliquid committendum; et occurrit — a) Generatione. *Plaut. Bacch.* 3. 3. 15. Neque equidem illum me vivo corrumpti sinam. *Cic. 3. Legg.* 14. 32. Vitiosi principes non solum obsunt civitati, ipsi quod corrumptunt, sed etiam quod corrumptunt. *Cic. Partit. orat.* 26. 91. Genus hominum ad honestatem natum, malo cultu pravisque opinionibus corruptum. *Id. 2. Off.* 20. 71. Corrupti mores depravati admiratione divitiorum.

Adde eundem. 3. *Legg.* 14. 32. *Id. ibid.* Corruptum aliquid. *Id. Divin. in Q. Caecil.* 21. 70. Corrupta et contaminata iudicia. *Sic Pseudo-Ascon.* ad *Cic. Divin. in Q. Caecil.* 7. Corruptum iudicium. *h. e.* dare pecuniam iudicibus pro sententia. *Planus* apud *Cic. 10. Fam.* 15. Partem exercituum, quae corrupta est et ab republica alienata, corrigere et coercere. *Cass. 3. B. C.* 64. Quodcumque addebatur subsidio, id corruptum timore fugientium, terrorem et periculum augebat. *Sall. Jug.* 42. Centuriones uti transfugerent corrumpere. *Id. ibid.* 43. Milites licentia atque lascivia corrumperat. *Id. ibid.* 33. Animus ab ignavia atque sorordia corruptus. *Propert.* 1. 8. 22. Me non ullas poterunt corrumpere tædæ. *Sic Ovid. Heroid.* 4. 165. Electe ferros animos: potuit corrumpere taurum matris: eris tauro savior ipse trucis? *h. e.* molliere et pertrahere ad concubitum. *Id. 2. Trist.* 301. Corruptum mentes. *Fellej.* 2. 78. 2. Odium corrumpit militem. *Justin.* 36. 1. Demetrius rerum successu corruptus. *Quintil.* 12. 1. 24. Corruptum fidem. *Tac. 3. Hist.* 49. disciplinam. *Id. 13. Ann.* 21. aliquid ad scelus. *Id. 1. ibid.* 72. Nero corruptus ad omne facinus. *Id. 3. ibid.* 47. Egentissimus quisque in spem rapinarum corruptus. et *ibid.* 2. Odio et terrore corrupti in dominos servi. *Claudian. III. Cons. Honor.* 187. non corruptum scelus Dona valent. — Hoc referri possunt et illa *Plin. 7. Ep.* 4. a med. Transil ad elegos: hos quoque non minus celeriter expulsi; addidi alios facilitate corruptus. *h. e.* allectus. *Martial.* 42. 66. Corruptum emptorem arte vasta. *h. e.* allicere, fallere. *Id. 8. 42.* Si te sportula major ad beatos non corrumperit. *h. e.* pertrahet ad cenam ditiorum. — b) Speciatim corrumpere aliquid pecunia, blanditiis, largitione, praemiis etc. est seducere, pertrahere ad pravam aliquid committendum. *Cic. Cæcin.* 25. 72. et *5. Ferr.* 68. 158. Corruptum aliquid prelo. *Id. Plant.* 15. 37. turpi largitione. *Sic Brut. I. ad Cic.* 4. Corruptus largitionibus animus. Rursus *Cic. 3. Off.* 15. 53. pecunia. *Sic Nepos Epam.* 4. Diomedon Epaminondam pecunia corrumperendum suscepit. *Sall. Jug.* 28. auro. *Id. ibid.* 97. donis. *Horat. 1. Sat.* 9. 57. muneribus. — Alique hoc sensu etiam absolute usurpat. *Nepos Lysand.* 3. Delphos corrumpere est conatus. *Id. ibid.* Existimat, se Afros facilius corrupturus. Adde *Sall. Jug.* 25. *Horat. 2. Sat.* 2. 9. Corruptus iudex male verum examinat. Et cum infinito *Lucan.* 10. 56. cum se parva Cleopatra biremi, Corrupto custode Phari laxare catenas, Intulit Emathidis, ignaro Caesare, tectis. — c) Item speciatim corrumpere aliquam est vitare. *Ter. Heaut.* 2. 2. 2.; *Ovid. 3. Amor.* 8. 3.; *Sueton. Cæs.* 59.; *Petron. Satyr.* 113.; et *Martial.* 12. 63. — Hinc Part. præter. pass., ejus plurima superius exempla retulimus.

Corruptus, a, um, adjectiva quoque usurpat, unde Comp. *Corruptior* 1. et Sup. *Corruptissimus* 2. Occurrit autem translate; et quidem ¶ 1. De inanimatis, quae in pejus quomodocumque mutantur. *Virg. 3. Aen.* 138. Corruptus cæli tractus. *Horat. 1. Sat.* 5. 95. Iter longum et factum corruptis imbris. *Auct. B. Alex.* 6. Aqua corruptior et savior. Cf. CORRUMPO sub II. 1. ¶ 2. Morali ratione de hominibus ponitur, quorum mores depravati sunt: Cf. CORRUMPO sub II. 3. *Sall. in orat. Philippi contra Lepid.* Ad eum concurrere homines omnium ordinum corruptissimi. *Cic. 2. Cat.* 4. 7. Quis corruptus, quis perditus inveniri potest, qui se cum Catilina non familiarissime vixisse fateatur? *Id. Flacc.* 2. 3. Qui huc corrupti conditque venerunt.

CORRUO vel corruo, rūis, rūi, rūere, 3. (cum et ruo). Part. Corruens sub A. 1. 1. — Corruo est A) Verbum neutrum, et B) Activum.

A) Neutrum more corruo est idem quod ruo, cado (It. cadere, rovinare; Fr. s'écrouler, tomber; Hisp. caer; Germ. in sich zusammenstürzen, zu Boden sinken; Angl. to fall together, fall down, fail, go to ruin, decay).

I.) Proprie. Ratione habita verbi, quod adjecta praeposito intendit, corrumpere est celeriter ac violenter ruere. *Cic. 14. Att.* 9. 1. Tabernæ mihi dum corruerant, reliquæque rimas agunt. *Id. Topica.* 3. 15. Si aedes eae corruerunt, villamve fecerunt. *Id. 2. ad Q. fr.* 10. 2. Pæne ille timore, ego risu corruis. *Zucrel.* 6. 825. Quo loco corruit (aëris), *h. e.* ad terram decidit. *Propert.* 2. 8. 21. Corruit Antigona tumulo. *Liv.* 1. 26. Quo loco corruerat icta. Rursus *Propert.* 2. 19. 14. Corruit hædus agrestes ante focos. *Virg.*

10. *Aen.* 488. Corruere in vulvum. *Ovid. 2. Met.* 403. labefactum vultus ignis. *Sueton. Fellej.* 9. Statuæ equestres corruerunt. *Plin.* 28. *Hist. nat.* 6. 17. (63). Corruens morbo comitiali. — Paulo aliter ac passive *Seneca. 2. Quæst. nat.* 59. Nullus periclitator hostis est, quam quem eudæm angustia faciant: loqueque violentius semper ex necessitate, quam ex virtute corruunt. *Forcellius* hoc loco corruo recte interpretatus est præcepit ruo, feror, iruo. Porro addit et illud *Curt.* 3. 3. 18. Pallam auro distinctam aural accipitres, velut rostris inter se corruerent, adornabant. At recentiores apud *Curt. rectius leg.* concurrerent. *V. Mützell* ad *b. l.*

II.) Translate. *Cic. 1. Off.* 24. 84. Lacedæmoniorum opes corruerunt. *Id. 4. Acad.* (2. pr.) 31. 98. Explicata Carneadis sententia, Antiochi ista corruunt universa. *Id. 1. ad Q. fr.* 4. Si uno meo facto et tu et omnes mei corruistis. *Liv.* 30. 30. Quanto altius elatus erat, eo sedius corruit.

B) Active corrumpere significat facere ut aliquid corruat, et occurrit

I.) Proprie. ¶ 1. Ratione habita praepositionis, quæ vim habet conjungendi, ponitur præ coaccervare, conficere; coaccervando enim facias, ut plura in unum corruant. *Plaut. Rud.* 2. 6. 58. Tu promittas mihi illic esse quæstum maximum meretricibus: ibi me corrumpere possas, aëbas, divitius. *Varro 5. L. Z.* 31. *Müll.* Corbes ab eo (dicite) quod spicas altius quid corruabant. ¶ 2. Ratione habita verbi, quod adjecta praeposito tantum intendit, corrumpere ponitur pro evictere. *Zucrel.* 5. 369. quæ possint forte coorta Corruere hanc rerum violento turbine summam. *Apul. 8. Met.* Charite, velut ipsa diu fulmine percussa, corruit corpus, et obnubilavit animam. *h. e.* membra deiecit et collapsa est: nisi malis tu corpus esse Accus. more Græcorum adjectus. — Hinc

II.) Translate. *Catull.* 68. 52. Nam mihi quam dederit duplex Amathusia curam, Scelus, et in quo me corruerit genere. *Al. leg.* torruerit.

CORRUPTUS vel corrupte, adverb. Comp. *Corruptius* et Sup. *Corruptissime*. — Corrupte est vitiose, prave. *Cic. 1. Fin.* 24. 74. De quibus neque depravate iudicant, neque corrupte. *h. e.* quasi accepta pacunia. *Pseudo-Ascon.* ad *Cic. Action.* 1. in *Ferr.* 6. p. 132. *Bail.* Ne pro selectis iudicibus aliqui suppositi corruptissime iudicarent. *Seneca 2. Controv.* 9. Multa facunde explicuit, corruptius, quam Fabianus, sed dulcius. *Gell.* 13. 30. Corrupte pronuntiata verba.

CORRUPTELA vel corruptela, æ, f. 1. quidquid ad corrumperendum vim habet (It. *corruella*, *corruzione*; Fr. *action de corrompre*, *corruption*; Hisp. *corruption seducción*; Germ. *das Verföhren, die Verföhörung*; Angl. *with corrupts or ruins, a banne, mischief, corruption*). Usurpat ¶ 1. Generatione. *Plaut. Asin.* 5. 2. 17. Corruptela et liberis lustris stodere. *Cic. 2. Off.* 15. 53. Melius etiam, quod largitione, corruptelam dixit esse. *Id. 2. Legg.* 15. 38. Mores cantus dulcedine corruptelæque depravarunt. *Id. 1. Cat.* 6. Irretire adolescentulum illecebris corruptelarum. *h. e.* voluptatum. *Id. Deiot.* 11. 30. Ista corruptela servi, si non modo impunita fuerit, etc. *h. e.* crimen, quod quis servum alienum corrumpt. *Id. 4. Ferr.* 54. 134. In corruptelis mulierum reperiebam hanc Timarchidem ad istius flagitiosas libidines natum atque aptum fuisse. *h. e.* in mulieribus corrumperis. *Id. 1. Legg.* 12. 33. Tanta est corruptela maiæ consuetudinis, ut ab ea tamquam igniculi extinguantur a natura dati. *Id. Parad.* 6. 2. § 46. Moliri corruptelam iudicii. — Specialiter dicitur de quodam peculiari illic quoque genere libidinum. *Cic. 4. Tusc.* 35. 75. Stupra dico, et corruptelas, et adulteria, incesta denique. *Sueton. Claud.* 16. Famosus corruptelis adulterisque. ¶ 2. Speciatim de locis, in quibus homines corrumptunt, ut ganæ sunt et lupanaria. *Plaut. Truc.* 3. 2. 3. Cianculum collapsus est hic in corruptelam suam. *Frontin. Aquaed.* 76. Irriguos agros, tabernas, conacula etiam, corruptelas denique omnes perpetuis salientibus instructas invenimus.

CORRUPTIBILIS vel corruptibilis, e, adject. Comp. *Corruptibilior* est *Augustinus* de vera relig. 41. — Corruptibilis est corruptio obnoxius. *Lactant.* 6. 25. Deus incorruptus est, et illud totum corruptibile. Adde *Arnob.* 2. p. 68.

CORRUPTIBILITAS vel corruptibilitas, *etis*, f. 3. facilitas se corrumpendi. *Tertull.* 2. *advers. Marcion.* 16. Corruptibilitas substantiae humanae.

CORRUPTILIS, *e*, *adject.* idem ac corruptibilis. Vox a Lexico expungenda; occurrit enim tantummodo in *Not. Tyr.* p. 77.

CORRUPTIO vel corruptio, *ōnis*, f. 3. actus corrumpendi. *Cic.* 4. *Tusc.* 13. 28. Morbum appellant lotius corporis corruptionem. et *ibid.* § 29. Corruptione opinionum morbus in animo elicitur.

CORRUPTIVUS, *adverb.* corrupte. *Boeth. Aristot. Topic.* 7. 2. p. 721. Similiter si corruptio (est) dissolutio substantiae, et corrumpere (est) dissolvere substantiam, et corrumpere (est) dissolvere, si corruptivum (est) dissolutivum substantiae, et corruptio (erit) substantiae dissolutio.

CORRUPTIVUS vel corruptivus, *a*, *um*, *adject.* corruptibilis, corrumpens. *Tertull.* *Resurr. carn.* 50. Cum devorari habeat corruptivum istud ab incorruptibilitate. Adde *Boeth.* in voc. praeced. *Id.* *Boeth.* p. 714. Noctivus est corruptivus boni. Adde *Theod. Priscian.* lib. 4. c. Semen quid sit et unde nascitur. p. 315. retro ed. *Ald. Man.*

CORRUPTOR vel corruptor, *ōris*, m. 3. qui corrumpit. *Plaut. Trin.* 2. 1. 14. Amor latebricolarum hominum corruptor. *Id.* *Poen.* 3. 6. 21. Corruptor civium. *Cic.* 2. *Cat.* 4. 7. Corruptor juventutis. *Id.* *Planc.* 16. 38. Cujus in tribus venditorem et corruptorem et sequestrem Plancium fuisse clamitas. *Id.* *Rubr. Post.* 3. 6. Corruptor senatus. *Horat.* 2. *Sat.* 2. 9. est ne in corruptorem marito justior potestas. *Propert.* 2. 19. 3. Nullus erit castis juvenis corruptor in agris. *Sall. orat.* 1. ad *Caes. de republ. ordin.* Corruptor viciis. *Sueton. Domit.* 8. Corruptores virginum Vestalium. — Et de eo qui scripta corrumpit. *Hieronym. Prolog. Septem Epist. canon.* Me falsarium corruptoremque pronuntiat Scripularum.

CORRUPTORIUS vel corruptorius, *a*, *um*, *adject.* corruptibilis. *Tertull.* 2. *advers. Marcion.* 16. Homo corruptioris conditionis, et *innox.* Sensus corruptoril in homine, incorruptoril in Deo.

CORRUPTRIX vel corruptrix, *icis*, f. 3. quae corrumpit. *Cic.* 1. ad *Q. fr.* 1. 6. Tam depravatis moribus, tam corruptrice provincia. *Ammian.* 25. 3. Licentia rerum corruptrix et morum.

CORRUPTUS vel corruptus, *a*, *um*. *P. CORRUPTUS.*

CORRUSPOR vel corruspor, *ōris*, m. 3. dep. 1. *Paul. Diac.* p. 69. 2. *Müll.* Corruspari, conquirere. *Plautus.* «Corruspare tua consilia in pectore». *P. RUSPOR.*

CORS, *cortis*, f. 3. *P. COHORS.*

CORSA, *ae*, f. 1. fascia antepagamenti, h. e. orna-mentum in modum fasciae, quod in ostium antepagamenti fieri solet. Putant esse a Graeco κόρσα, tempus, seu pars capitis utroque ad aures sita. *Vitruv.* 4. 8. 3. et *b. Schneid.* ubi occurrit et singulari et plurali numero. Opportunum ducimus huc referre, quae *cl. Schneid.* ad *b. Vitruv.* l. adduxit: «Ἡσυχιστὶς κόρσαι, αἱ τῶν ὀφθαλμῶν τρίκτες καταφέρονται εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, ἢ γὰρ αἱ ἢ κορυφαί, Ἀκατοὶ δὲ κεφαλῆς, ἐπὶ αὐτοῖς προμαχῶνας. στεφανοὶ πύργων ἢ κράταφοι ἢ κλινάρες. Idem est vocabulum κόρση, quod *Scholias* Theocriti 14. 34. αὐαρήναι ἐπὶ γὰρ αὐτῶν, *Ἡσυχιστὶς τράχηλον ἢ τὸ ὀπίσω τοῦ τραχήλου ἢ κράταφον.* *Cl. Pallux* 2. 40. Interpretatio hae posterior spectat ad dictionem ἐπὶ κόρρης πλῆξαι. Vocabulum idem κόρση est et κράσσα vel κροσσός, etiam κρωσός. Extremas et summās partes corporum, turrium, murorum et vestium significat, ut ad *Hind.* p. 258. docent *Scholias Veneta* p. 301. σταυροὶ κορωτῇ πτέρυγαι in *Zyophronis Alex.* versu 291. alii Codices scribunt κροσωτῇ. *Scholias* Interpretantur πτέρυγαι τοῦ ταύρου, τὴν παράστασιν τῆς αὐχενῆς».

CORSALVIUM, *vi*, n. 2. herba eadem ac salvia. *Apul. Herb.* 101.

CORSIDES, *ae*, m. 1. κορσιδής, genus lapidis caulei hominis similis: a κόρση capillus. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 10. 56. (153).

CORTEX, *icis*, m. saepius quam f. 3. exterius opo-riamentum, ac veluti corium, aut crusta arborum, aliarumque rerum (It. cortecia, buccia; Fr. écorce, écorille, écale; Hisp. corteza; Germ. die Rinde, Schaale; Angl. the bark of a tree, the rind).

1) Proprie. ¶ 1. Generatim. *Cic.* 2. *Nat. D.* 47. 120. Obducuntur libro, aut cortice (trunci, quo sint a

frigoribus et caloribus tutiores. Adde *Lucret.* 4. 28. *Virg.* 7. *Æn.* 742. Tegmina quels capitum repta de subere cortex. *Id.* 6. *Ecl.* 62. Tum Phaestontias musco circumdat amara Corticis. Adde *eumd.* 2. *G.* 74; *Ovid.* 1. *Met.* 554. et 10. *ibid.* 512. *Propert.* 1. 18. 22. Scribitur et vestris Cynthia corticibus. *Martial.* 14. 209. Cortex Maecotica. *Scribon. Compos.* 60. Cortex sole arefacta, coctusa, cribrata. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 8. 3. (21). Cortex glandis. *Id.* 19. *ibid.* 5. 24. (71). cucurbitarum. *Id.* 20. *ibid.* 2. 6. (12). pepo-num. et *ibid.* 8. 22. (49). porri. *Id.* 15. *ibid.* 22. 24. (87). Cortice necum Unguntur lanæ. *Id.* 9. *ibid.* 12. 14. (40). Testudines integuntur cortice. (Hinc *Phaedr.* 2. 6. scopulum super duram hildere corticem. h. e. testudinem). *Id.* 29. *ibid.* 4. 27. (85). Cortices phalangiorum. h. e. pelles. *Id.* 2. *ibid.* 103. 106. (226). In lacu Velino lignum dejectum lapide cortice obdu-citur. — Cortex rosæ dicitur ab *ecd.* *Plin.* 21. *Hist. nat.* 4. 10. (14). et (20), et *ibid.* 18. 73. (121). nodus ille, seu globulus, in quo rosæ semen continetur, qui ab *Aristot.* dicitur σφαλός umbilicus; a *Teophrast.* autem μύλον pomum. ¶ 2. Speciatim sumitur pro subere per antonomasiam, quia suber cortice maxime constat: Ideo arbor corticis a Graecis dictum, ut *Plin.* 16. *Hist. nat.* 8. 13. (34). docet. Quo perlicere videtur illud *Colum.* 9. *R. R.* 6. 1. Si regio ferax est suberis, utilissimas alvas faciemus ex corticibus: si ferulis exuberat, his quoque, cum sint naturæ corticis similes, æque commode vasa texuntur. — Cortice suberis utebantur Romani, ut nos etiam, ad vasa claudenda, illorum enim officio imitabantur, dein pice obturbant. Hinc absolute utuntur *Cato R. R.* 120. In amphoram mustum indito, et corticem oppi-calo. *Horat.* 3. *Od.* 8. 9. Hic dies anno redeunt festus Corticem adstrictum pice demovebit Amphoræ. — Hinc levior cortice proverb. in hominem levis et inconstans animi. *Horat.* 3. *Od.* 9. 22. — Similiter *Ovid.* 3. *Trist.* 4. 11. Aspidem, ut summæ cortex levis inestat undâ, Cum grave nexa simul retia mergat onus ubi, ut docent *Interp.*, per corticem homines tenues; per plumbum vero potentes designat, qui ut plumbum graviori casu clientis principibus trahunt quo voluit. — Nare sine cortice aliud proverb. de his, qui suæ spontis sunt, et sine aliorum auxilio quip-lam agere possunt. Ducitur autem ab his, qui nare discunt, quibus initio experiundi cortex adaligatur, ne mergantur. *Horat.* 1. *Sat.* 4. 110.

11.) Impropie. ¶ 1. De externo operimento re-rum non vegetabilium. *Vitruv.* 8. 3. 18. *Schneid.* Cortex ovi. ¶ 2. Translate. *Lucret.* 4. 47. Dico igitur, rerum effigies, tenuesque figuras Mille ab rebus summo de cortice earum. h. e. ab extrema superficie. *Lambin.* reponit corpore. *Varro* apud *Non.* p. 199. 29. *Merc.* Sic invitata matura anima, corporeum corticem facile relinquit.

Homonym. Liber et cortex differunt in hoc, quod hic crassior est et fere asperior, ille levior sub-liliorque. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 31. 55. (126). Cor-tex ceraso libris similis.

CORTICATUS, *a*, *um*, *adject.* corticem habens. *Pallad.* 4. *R. R.* 1. Ut corticata pars cortici nova matris aptetur. — *Colum.* 12. *R. R.* 23. 1. Corticata plex, qua utuntur ad conditatas Allobroges. h. e. ut opinor, quæ ex cortice, non ligno quarundam arbo-rum sunt: vel quæ in corticeo vasa servantur: vel quæ pluribus veluti squamis constat, et friabilis est instar corticis. Ceterum *Schneid.* ad *Colum.* loc. cit., allato loco *Galen.* ex *Dioscor.* 5. 13. de resinatis vi-nis, ait inde apparere, piceam corticatam esse resi-nam, eandemque rasin, de qua *Colum.* 12. *R. R.* 20. 6. Deinde quamplurima ex *Plin.* *Hist. nat.* alis-que in medium offert, et: Ex his locis, inquit, confi-citur primum, vina quædam sola resina cruda, sed comminuta, alia, pice seu resina, cum aqua marina aut puteali percocta, conditi solita fuisse. Deinde vinum Allobrogicum fuisse et natura sua piceatum, sed arte etiam ab Allobrogibus pice conditi solitum fuisse. Resina condire vinum docet *Cato R. R.* 23.

CORTICEUS, *a*, *um*, *adject.* qui est ex cortice. *Varro* 1. *R. R.* 40. 1. Galbuli, qui nascuntur, idest tamquam pice parvæ corticeæ. *Id.* 3. *ibid.* 16. 17. Alii apum optimæ sunt corticeæ. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 21. 24. (71). Vesparum cera corticea et araneosa. Ita *Harduin.* ad *Sillig.* codicem scripturam secutus asse-rit omnino legi. *Prudent.* 3. *Cathemer.* 42. Initia glutine corticeo vimina plemigeram seriem Impe-

diunt, et abire vetant. h. e. quod in quarundam ar-borum cortice nascitur. Adde *Auson.* *Mosell.* 246.

CORTICOSUS, *a*, *um*, *adject.* cortice abundans. *Plin.* 20. *Hist. nat.* 19. 78. (295). Radix crassa et corticosa. *Id.* 12. *ibid.* 14. 32. (59). Tus, quod in arbore hæsit, ferro depeccitur: ideo corticosum, h. e. admixtum habet corticem.

CORTICOLA, *ae*, f. 1. vel *rectius*

CORTICULUS, *i*, m. 2. diminut. a cortex, parvus vel tenuis cortex. *Colum.* 12. *R. R.* 49. 10. et 52. 10. Resolutis corticulis oliivam eximimus.

CORTINA, *ae*, f. 1. vas rotundum et concavum ad varios usus (It. pajuolo, caldaja; Fr. chaudière, cu-ve; Hisp. caldera; Germ. eine rundes Gefäss, Kessel; Angl. a caldron, kettle).

1.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu. *Cato R. R.* 66. et *Plin.* 15. *Hist. nat.* 6. 6. (22). Cortinam plumbeam in tacum ponito, quo oleum fluit. *Plaut. Pern.* 5. 3. 12. Altrior multo ut siet, quam qui cortinam ludis per Circum ferunt. h. e. vas aqua plenum ludis Cir-censibus circumferunt, ut equos anhelantes et cursu defessos frigida aspergant. Ita *Lambin.*, quem alii sequuntur interpretes. *Plin.* 36. *Hist. nat.* 26. 65. (191). Cum sparsi per litus epulas pararent, nec ea-æt cortinis attollendis lapidum occasio. — Sæpe di-citur de vase, in quo coquantur colores, *Plin.* 35. *Hist. nat.* 6. 25. (43). Fit etiam atramentum apud infectores ex flore nigro, qui adhærescit æreis corti-nis. *Id.* 24. *ibid.* 13. 68. (111). Vulgaris hæc spina, ex qua cortinæ fulloniæ implentur. At *Sillig.* iuxta meliores codices aliter omnino legit. *Id.* 35. *ibid.* 11. 42. (150). Cortina requit colores. — Hinc metony-mice dicitur de rebus cortina contentis. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 38. 62. (135). Tyrius calor plegio primum sat-tiator, immatura viridique cortina: mox permulatur in buccino, et paullo sup. Liquata cortina.

¶ 2. Latiori sensu cortina dicitur tripus ipse Apollinis, ex quo responsa oraculorum dabatur: quod tripodi im-positum erat vas cortina similitudinem habens. *Virg.* 3. *Æn.* 92. et mugire adytis cortina reclusis. *Id.* 6. *ibid.* 347. nec te Phœbi cortina fessit. *Servius* ad *Virg.* loc. cit. 3. *Æn.* hæc habet: Dicitur cortina, vel quod Apollinis tripus corlo Pythonis telus est: vel quod certa illic responsa funduntur, quasi certina: vel, quod est verius, quia cor illic vatis tenetur. Alii cortinam quasi ordinem dicunt, quod inde vox oriatur. Et ad cit. 8. *Æn.* addit, inde dictam, ἑρ-τή κόρη τριφύ, idest quod extendat vatem, ut (6. *Æn.* 49.) *majorque videri.* Etiam *Varro* 7. *L. L.* 48. *Müll.* corde deducit, quod, inquit, inde sortes primum æstimantur. Alii, quia cortina proprie signifi-cat vas, in quo colores coquantur, deducunt ab Inu-sit. χρωτῖνα, quod a χρωτίζω coloro. Hæc posui-mus, ne nescirentur: ceterum videntur nogæ gram-maticales. — Sunt qui distinguant cortinam a tripo-de, quod ea sit bujus operculum. *Prudent. Apotheas.* 508. Delphica damnatis lacerant sortibus antra: Non tripodas cortina tegit. Forte, ait *Maff. Mus. Ver.* p. 83. col. 2, quod tegeret, ad vota significanda vox est translata, quo sensu adhibetur in *Vulgata* versione. ¶ 3. Denique docet *Isid.* 19. *Orig.* 26. ita appellari etiam aulæa, idest vela de pelibus, a cortis, quod primum e corlo facta sint. Atque hoc sensu usurari dicitur ab *Ambros.* *peripetasma cortina*, *Ep.* 5. 33. Scissæ tamen ab illudentibus pueris cortinæ regim. *Hieronym. Prolog. in lib. Reg.* Per pelles vero pillos-que caprarum minores tabernaculi pulcritudo, id est cortina de coco et bysso rectoria. Adde *Fulgat. In-terpr. Exod.* 26. 1. et 26. 6. *Nam.* 3. 26. et alibi sæpissime. Hinc Italorum cortina derivatur.

11.) Impropie. ¶ 1. Per similitudinem, metapho-râ sumptâ a superiori paragr. 1., *Ennius* apud *Var-ro.* loc. cit. ex lectione *Scaligeri.* Quæque freto ca-ya ceruleo cortina recepta. h. e. spatium quod est inter celum et terram, ut ipsemet *Varro* interpreta-tur. Sic *Sever. Æn.* 295. magni cortina theatri. h. e. tholus, coccomeritilo, cavum ipsum theatri. ¶ 2. *Tac. Dial. Orat.* 19. Cum vix in cortina quisquam assistat etc. h. e. in spatio subelliorum. *Al. leg.* co-ro-na.

CORTINALIS, *e*, *adject.* ad cortinam pertinens. — Hinc

Cortinale, *is*, n. 3. absolute, substantivorum me-re, est cella, in qua defrutum in cortina decoquitur. *Colum.* 1. *R. R.* 6. 19. Cortinale, ubi defrutum fiat, nec angustum, nec obscurum sit, ut sine incommodo ministret, qui sapem decoquet, versari possit.

CORTINIPOTENS, entis, adject. epitheton est Apollinis, qui ex cortina bracula proferebat. *Lucilius* apud *Non.* p. 258. 31. *Merc.* Haecine ego unquam Hyacintho hominem cortinipotens Delici contendi?

CORTINOLA, æ, f. 1. *deminut.* a cortina, parva cortina. *Ammian.* 29. 1. Cortinulis pensilem oculum librans. *Al. aliter leg.* V. *Wagner* ad h. l.

CORTUMIO, onis, f. 3. prisca vox, a cordis visu ducta (nempe a cor et tueur) ut placet *Farroni* 7. *L. L.* 9. *Müll.* ubi recitat veterem formulam, qua utebantur augures in templo conspicienda, auguriorum captandorum causa. *Scalig.* ad *Farr.* R. R. p. m. 236. docet, veteres dixisse *cortumionem* pro *contumionem*, (quæ non a corde, sed a contueor facta videtur) atque idem esse quod *ἀρεστυόν*, h. e. latentem contemplationem, cum deflexis oculis aliquid contueatur.

CORULUS. V. **CORYLUS**.

CORUS. V. **CAURUS**.

CORUS, i, m. 2. mensura, Hebræorum propria, ad grana metienda: est vox Hebr. cor. *Ambros.* Ep. 6. 39. Qui dicit in coro et in semicoro hordel. In coro mensura plenitudo est, in semicoro semiplena mensura. Adde *Fulgat. interpr. Num.* 11. 32., 3. *Reg.* 4. 22. et 5. 11., et alibi sæpiissime.

CORUSCANS, onis, a. 3. Idem ac *coruscatio*, splendor micans. *Apul.* de *Deo Socrati*. Rapidissimo *coruscamine* lumen candidum intermicare. *Fulgent.* 1. *Mythol.* Intermicanti vultus lux *coruscamine*.

CORUSCATIO, onis, f. 3. splendor micans et tremulus, ut fulguris, et huiusmodi. *Solin.* 53. ad fin. de margaritis. Si repente micaverit *coruscatio*. *Poet.* Car. 8. Ingenti exorta tempestate, immani *coruscatione*, immaniori tonitru, exanimatus est.

CORUSCIFER, oris, sruum, adject. *coruscum*, si-ve fulgur ferens. *Capell.* 8. p. 272. vident splendescere pulvis fets *corusciferi* subito laquearis caeli. V. **CORUSCUS**.

CORUSCO, as, avi, itum, are, 1. Part. *Coruscans* I.; *Coruscandus* II. 1. — *Coruscans*, quod ratione habita etymol conjungendum est cum Gr. *κωρυάω*, proprie est *corulbus* dimicare.

I.) Proprie. *Cic.* apud *Quintil.* 8. 3. 21. Caput opponis cum eo *coruscans*. *Lucret.* 2. 320. Et satillati agni ludunt blandique *coruscant*. *Alii*, minus recte, leg. *coiscant*: V. **CONISCO**; et cf. *Juvenal.* 12. 5. Sed procul extensum pelagus quatit busta Iovem Tarpeio servata Jovi, frontemque *coruscat*.

II.) Translate. ¶ 1. Significat — a) Active celeriter movere, vibrare, concutere. *Virg.* 3. *Æn.* 661. duo quisque Alpina *coruscant* Gæsa manu. Adde *eumd.* 12. *ibid.* 431. *Ovid.* 4. *Met.* 493. Stibila dant, sanlemque vomunt, linguaeque *coruscant*. *Val. Flac.* 2. 238. ferrum Bellopsa *coruscat*. *Sil.* 1. 1. 431. Gradiva *coruscans* telum. *Stat.* 10. *Theb.* 432. Baniæ Alternos apices abrupta luce *coruscant*. Adde *eumd.* 4. *ibid.* 222. *Apul.* de *Deo Socrati*. Vel fulminibus jaculaodis, vel nubibus *coruscandis*. — b) Neutrorum more est citato motu agitari, celeriter vibrari, micare. *Virg.* 4. *G.* 73. de apib. Tum trepidæ Inter se coeunt, peninusque *coruscant*. *Juvenal.* 3. 235. modo longa *coruscat* Sarraco veniente abies. ¶ 2. Hinc sæpe significat fulgurare, splendescere, oculosque præstringere. Id enim fit ex celerissimo motu rerum splendens. *Pacuvius* apud *Cic.* 3. *Orat.* 39. 157. Flamma Inter nubes *coruscat*, caelum tonitru contremis. *Val. Flacc.* 1. 703. tellusque salum facibusque *coruscat*. *Id.* 5. 304. ex alta cum Iuppiter arce *coruscat*. *Claudian.* III. *Cons. Honor.* 29. Clypeus *coruscans*.

CORUSCUS, a, um, adject. Ratione habita etymol, V. voc. præced. sub init. — *Coruscus* occurrit translate tantum, et ¶ 1. Est idem ac tremulus, celeriter vibratus. *Virg.* 1. *Æn.* 169. Tum silvis æcens *coruscis* Desuper etc. *Id.* 12. *ibid.* 701. Apenninus frequens illicibus *coruscis*. *Id.* 9. *ibid.* 678. cristis capta alta *coruscis*. — Festive et joculariter *Plaut.* *Rud.* 2. 6. 41. Equidem me ad velitationem exerceo. Nam omnia *corusca* præ timore fabulor. h. e. tremula voce loquor, ut faciant, qui nimio frigore correpti sunt: et simul alludit ad eos, qui pugnaturs *coruscant* gladios. ¶ 2. Hinc est etiam splendens, rubeus, et occurrit a) Absolute. *Lucret.* 5. 296. *Corusca* fulgura. *Id.* 6. 233. lumina. *Horat.* 1. *Od.* 31. 0. Diespiter Igni *corusco* nubes dividens. *Virg.* 1. *G.* 234. Sol *coruscus*. *Ovid.* 12. *Met.* 247. *Corusce* lampades

— b) Cum addito Ablativo rei. *Virg.* 2. *Æn.* 470. tellis et luce *coruscus* æna. *Id.* 9. *ibid.* 163. purpurei cristis juvenes auroque *corusci*. *Stat.* *Theb.* 4. 9. ferroque auroque *coruscus*. — Hinc

Coruscum, i, n. 2. absolute, substantivorum more, est fulgur. *Varian.* 3. 4. Soporantes oculos aperuistis tonitruo, clausistis *corusco*.

CORUSSO. V. **CONISCO**.

CORVINUS, a, um, adject. ad corvum pertineus. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 12. 15. (33). *Corvum* ovum. *Apul.* 2. *Met.* *Corvina* nigredo. *Fulgat. interpr.* *Levit.* 11. 15. et *Deuter.* 14. 14. *Corvinum* genus. — NB. De cognom. Rom. V. **ONOM**.

CORVITO. V. **COMBITO**.

CORVITOR. V. **CORBITOR**.

CORVUS, i, m. 2. *κώρυξ*.

I.) Proprie est avis nota, nigerrimis pennis, canlu injurando, quæ cadaveribus libentissime vescitur. Sacra fuit Apollini: atque adeo dicitur a *Stat.* 3. *Theb.* 508. cones obscurus tripudium; et a *Petron.* *Satyr.* 122. Delphicus ales. V. *Flac.* *Mm.* *Borgh.* p. 293. et *Capellæ* loc. cit. in **CONCOLOR**. Fuit autem, ut est in fabulis apud *Ovid.* 2. *Met.* 534. et seq. et *Hygin.* *fab.* 202., candidissimis quondam pennis ornatus, atque Apollini ob id maxime dilectus, quod cum gigantes bellum diis movissent, atque hi eorum metu in varias ac Ægoras latendi causa transformassent; quemadmodum Iuppiter ariste, Bacchus capro, Juno vacca, etc. latuerunt, ita hac ave Apollo, teste *Ovid.* 5. *Met.* 329. Verum cum Apollini Coronidis adultrium delatasset, ut in **CORONIS** (V. **ONOM**) dictum est, in nigerrimam speciem fuit mutatus, et rejectus. — De mira corvi docilitate, cui sanus publice Romæ factum, V. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 43. 60. (123). — In auguriis a sinistra volans omen infaustum præbere creditus est, a dextra bonum. *Cic.* 1. *Divinat.* 39. 85. et *Plaut.* *Asin.* 2. 1. 12. — *Corvus* in cruce pacere proverbialis locutio de ea, qui suspensio ponitur. *Horat.* 1. *Ep.* 16. 48.

II.) Impropr. ¶ 1. Est etiam hoc nomine machinis militaris, nempe ferreum instrumentum acumiatum ad similitudinem corvi rostri, quo loecia aliquid apprehendebant, retinebant, aut etiam perforabant. Ita enim *Schefferus* suspicatur de milit. naval. 1. 2. c. 7. Hinc *Corv.* 4. 2. Ferreæ quoque manus (harpegonas vocant) quas operibus bastium inficerent, corvique, et alia tuandis urbis excipitæ præparabuntur. *Id.* *ibid.* 4. a med. Validis asserribus corvos, et ferreas manus cum unciis et scabibus alligaverant, ut etc. et *ibid.* in fin. Corvi vero et ferreæ manus tormentis emissæ plerosque rapiebant. ¶ 2. Item machina ad demolendum apta. *Vitruv.* 10. 13. 3. *Schneid.* V. **DEMOLITOR**. ¶ 3. Item scalpulum chiburgium. *Cels.* 7. 19. a med. Delatæ eam tunicam ferramenta, quod a similitudine corvum vocant, includere. ¶ 4. Item signum celeste meridionale, Cratera, et Angui seu Hydro iunctum, sub Leone et Virgine, septem stellis constans, ut *Hygin.* docet 3. *Astron.* 39., de cujus fabula in **ANGUIS** dictum est. Adde *Vitruv.* 9. 5. 1. *Schneid.* ¶ 5. Item genus piscis marini, dorsa nigricante. *Auson.* *epist.* 4. 63. Nec duratiori post bina trihoris corvi. Adde *Plin.* 32. *Hist. nat.* 11. 53. (146), ubi *Haradin.* notat, a Romanis dici *cappone*, et *Cels.* 2. 18., qui enumerat Inter pisces cibi dantis. — NB. De agnom. Rom. V. **ONOM**.

CORYBANTES, um, m. plur. 3. *Κορυβαντες*, sacerdotes Matris Idææ, idest Cybeles, a *κωρυάω* caput facto, et *βαίω* incedo, quod sacro corcepi furore cymbala pulsarent, et inter saltandum capita jactarent; vel a *κωρυάω* oculi *pupilla*, quia cum Jovis pueri essent custodes, oculis dormientis apertis: unde *κωρυβαντες* dicuntur, qui similiter dormiunt; vel a *Corybante* Jasonis et Cybeles filio, qui simul cum Dardanio sacra Matris deum in Puryliam detulit: vel denique ab ære, quod mons sit in Cypro avis ferax, quem Cypril *κωρυάω* vocant. *Servius* ad *Virg.* 3. *Æn.* 411. Idem *Curetes* dicti sunt, a *κωρυάω* consurra: et *κωρυάω* quia digitum numerum æquarent, vel quod uti homo per digitos, ita Rhea per illos ministeria sua exercebant: vel et fabula, quæ narrat *Diomed.* 3. p. 474. *Putsch.* Ajunt enim Opem in Idem *Cretæ* montem fugiendo delatam, manus suas ei monti imposuisse, at sic infantem Jovem edidisse: et ex manuum impressione emersisse *Corybantes*, quos a montis nomine et qualitate facti, Idæas *Dactylos* appellatos. Sunt qui scribeant tres tantum fuisse,

qui Lares esse creduntur, *Damnaneum*, *Acmonem*, *Celmonem*. Creduntur etiam iidem fuisse, qui *Telchines*, *Lares* et *Cabiri*. Idem tandem fuerunt, qui *pyrrichem* saltabant. V. **PYRRICIA**. — Hi primum Idam Phrygiæ montem tenuisse dicuntur, postea in *Cretam* navigasse, montemque quemdam incoluisse, quem nomine relicta sedis etiam Idam appellant, ubi Jovem infantem aluerunt, et ne vagitus se parvulus proderet, (Saturnus enim cum Titano fratre convenerat, ut sobolem omnem masculam interficeret) clypeis æneis inter se concurrentes tinnitu aris filii celare vocem infantis. *Horat.* 1. *Od.* 16. 8. non acuta si gemant *Corybantes* æra. Adde *Ovid.* 4. *Fast.* 210. — Singulari numero *Claudian.* IV. *Cons. Honor.* 148. Non te progenitum Cybeleus æra canoro Lustravit *Corybas*. Adde *eumd.* 1. *Rapt. Pros.* 208.

CORYBANTIUS, a, um, adject. ad *Corybantes* pertineus, *Virg.* 3. *Æn.* 111. Hic mater cultrix Cybele *Corybantique* æra Idæumque nemus. Adde *Arnob.* 5. p. 169.

CORYBAS, anis, m. 3. unus ex *Corybantibus* V. **CORYBANTES** in fin. — NB. De nomine proprio V. **ONOM**.

CORYCEUM, ei, n. 2. *κωρυάειον*, locus in gymnasii, in quo pila, Græce *κωρυάω* (a *κωρυάω* carac

involvit) appellata, ludebant veteres; deinde sphaeristorium dictus. *Κωρυάω* porro erat saccus coriaceus, granis fleum, farina et arena plenus, e lecto suspensus, quem athletæ utraque manu prius lente, deinde vehementius ultra citraque propellebant. Hujus ludæ descriptionem habet *Anthyllus* apud *Oribasium*, quem refert *Mercurialis* de *art. gymnast.* 1. 2. c. 4., quem locum V. apud *Lucian.* *Lexiph.* 5. T. 5. p. 498. *Vitruv.* 5. 11. 2. *Schneid.* In duplici autem portico collocentur hæc membra: ephebeum in medio, sub dextro *coryceum*, deinde proxime conisterium. Alii male leg. *coryceum*, quod nempe fuerit locus, in quo puellæ exercebantur, a *κωρυάω* puella; vel tonstrica, a *κωρυάω* tondeo. *Cæli. Aurel.* 5. *Tard.* 11. Tum volutatione in palestra varia, quam Græci *cæliadon* (lege *κωλυθον*) atque *κωρυάω* vocaverunt. V. **FOLLIS**.

CORYCEUS, a, um, adject. ad *Corycum* pertineus: V. **ONOM**. Quoniam vero in *Corycio* nemore, in *Clicia* ad *Corycum* ejus ora urbem et montem, gignebatur crocum apud antiquos celeberrimum,

Corycium, h, n. 2. absolute, substantivorum more, idem est ac crocum. *Albinus.* 2. 133. Hic libi *corycium*, casias hic donat olentes.

CORYCOMACHIA, æ, f. 1. *κωρυάωμαχία*, Iad. nis litteris exhibent aliquot editi libri. *Cæli. Aurel.* 5. *Tard.* 11. V. **CORYCEUM** in fin.

CORYCUS, m. 2. *κωρυάω*, Græca vox, quæ secum coriaceum significat, de quo dictum est in V. **CORYCEUM**, quæ V. Translate tantum occurrit apud *Cic.* 13. *Phil.* 12. 26. *Coryceus* laterum et vocis meæ Bestia. *Orell.* ad h. l. hæc adduxit: Sic dedi de verissima *Schætzii* sententia. Est u in quo hominæ quinquies a me defenso, velut in *κωρυάω* seu folle arena repleto vires suas athletæ, sic egi latera et vocem exercui n. V. et *Elotz* ad h. l. p. 1117.

CORYDALES, i, m. 2. *κωρυάδαι*, avis, al. galenita et Gallico vocabulo *alandæ*, a *κωρυάω* galea, quia habet in vertice capillis pennas aliquot erectas; quæ cni galeæ speciem præbent. *Servius* ad *Virg.* 2. *Ecl.* 1. *Corydon* dictum nomen est ab ave, quæ *corydalis* dicitur.

CORYLEUM, i, n. 2. locus frequentibus *coryllis* consitus. *Ovid.* 2. *Fast.* 597. Illa modo in silvis inter *coryleis* jacebat.

CORYLUS vel *corulus*, i, f. t. *κώρυλος*, arbor, quæ oves avellanas gignit: V. **COLUMNUS**. *Virg.* 2. *G.* 65. Plantis et duræ *coryll* nascuntur. Adde *eumd.* 1. *ibid.* 14., 3. *ibid.* 5. et 21.; *Caton.* R. R. 18. *Ovid.* 10. *Met.* 98. Et *coryll* fragiles. Adde *Colum.* 7. R. R. 9. 6. et *Plin.* 16. *Hist. nat.* 18. 30. (74). V. **AVELLANA**.

CORYMBATUS, a, um, adject. *corymbo* ornatus. *Gloss.* *Isid.* *Corymbata* navis. h. e. *corymbo* in puppe ornata, de quo cf. *Val. Flacc.* 1. 273. et 4. 691.

CORYMBIA, æ, f. 1. *κωρυμβία*, ferulae caulis decortus, qui maris et mellis conditus sit. *Plin.* 19. *Hist. nat.* 9. 56. (175). — NB. De nomine proprio V. **ONOM**.

CORYMBIATUS, a, um, adject. *Gallien.* in qua-

dam ep. apud Trebell. Claud. 17. Misi ad eum discum corymbiatum argenteum, laceam argenteam pampinatam, patinam argenteam bederatam. h. e. corymbis artificiosus insculptus cœlatum. *Salmas.* mallet duci a corymbis, ut esset cœlatum figuris in modum corymbiorum, seu capillamentorum in tutulum compositorum, qualia mulieres ad ornatum capitis gestabant.

CORYMBIFER, fœra, fœrum, adject. epitheton est Bacchi bederaceis corymbis caput coronatum habentis. Ouid. 1. *Fast.* 393. Festa corymbiferi celebrabat Græcia Bacchi.

CORYMBION, II, n. 2. *V. CORYMBIUM.*

CORYMBITES, æ, m. 1. κορυμβίτης, lithymall species πλατύφυλλος vocata, a foliorum latitudine. Pisces necat, alium solvit radice, vel folia, vel succo. *Plin.* 26. *Hist. nat.* 8. 41. (70). *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 397.) hanc exhibet synonymiam: *Platyphyllus*. — *Tadymallus* πλατύφυλλος *Dioncor.* 4. 165.; et *Lithymalus platyphyllus*, al. corymbites, al. amygdalites *Plin.* loc. cit. sunt *Euphorbia platyphyllus*. *L. Sp.* pl. 660.

CORYMBIUM, II, n. 2. κορυμβίον, capillamentum, capillitium, ornamentum mulieris capitis ex adsciticiis capillis in modum corymbi bederacæ, vel tutuli. *Petron. Satyr.* 110. Ancilla Giltona in partem navis inferiorem ducit, corymbioque dominæ pueri adornat caput.

CORYMBUS, I, m. 2. κορυμβός, hederæ racemus, ex multis constans aciculis compositus et in artem coactis; item aliarum herbarum similes hederæ racemos ferentium: a voce Græca allata, quæ tum casumem significat, tum hederæ racemum.

I.) Proprie. — a) Generalim. *Virg.* 3. *Ecl.* 39. Diffusus hederæ vestit pallente corymbus. *Ovid.* 3. *Met.* 664. Impediunt hederæ remos, neruque recurvo Serpant et gravidis distinguunt vela corymbis. *Colum.* 10. *R. H.* 238. de cinara. Hæc modo purpureo surgit glomerata corymbo. *Plin.* 19. *Hist. nat.* 9. 56. (175). *Corymbi ferula.* *Id.* 25. *ibid.* 6. 28. (64). *Polemonie.* *Id.* 22. *ibid.* 22. 37. (79). *elaphobosci.* *Id.* 21. *ibid.* 8. 26. (50). *Chrysocome* comantibus fulgore euri corymbis. *Id.* 26. *ibid.* 14. 88. (148). *Polycemon* corymbo odorato. — b) Speciatim, huiusmodi corymbis orneri mos fuit in coronis capiti decurum, Bacchi præsertim; hinc corymbus est ornamentum eorum omulium, quæ ad Bacchum pertinent: *Tibull.* 1. 8. 43. de *Orisi*, et frons redimita corymbis. *Propert.* 3. 15. 29. de *Baccho*. Candida laxatis onerato colla corymbis. *Id.* 2. 23. 35. de se ipso. Tum capiti sacros pili pendere corymbos. h. e. bederaceos, qui sunt Baccho sacri. Huc pertinent et duo loci *Virg.* et *Ovid.*, quos sub a reclinamus. *Juvenal.* 6. 52. nocte coronam Postibus, et denas per limina teode corymbos. Adde *Plin.* 16. *Hist. nat.* 34. 62. (148).

II.) Improperie corymbi vocantur quæcumque corymbi similitudinem referunt. 1. *Corymbi*, Gr. τὰ κορυμβία, dicuntur summæ navium puppes et prorsæ in racemorum figuram elaboratæ, seu navium acrostolia. *Fal. Flacc.* 1. 272. Phryxi promittitur abæns Vellus, et auratis Argo reditura corymbis. *Id.* 4. 691. Saxa sed extremis tandem inæquare corymbis. 2. Apud *Seren. Sammon.* 20. 356. Lumbricis terræ surgentes unge corymbos: corymbos intellige mammarum papillas: vel ipsas mammæ, a similitudine racemæ hederacæ in orbem crescentis. 3. Apud *Sever. Aetn.* 105. corymbi videolur esse tumuli terræ in corymbi modum temere et inæqualiter conestii. — *NB.* De cognom. Rom. *V. ONOM.*

CORYPHÆUS, I, m. 2. κορυφαίος, princeps ex aliquo ordine caput, supremus, excellens inter alios: a κορυφή verius capitis. *Cic.* 1. *Nat. D.* 21. 59. Zeno, quem Philo noster coryphæum appellare Epicureorum solebat.

CORYTOS, I, et Latina terminatione

CORYTUS, I, m. 2. κορυτός. Duas priores syllabas nimis licenter corripuit *Sidon. Carm.* 11. 56. Cujus sex, arr. s. corytus pendebat: at ille etc. — Vnde scribitur in veterib. lib. corythus, cortus, chorytus, gorytus, et apud *Non.* p. 556. 26. *Merc.* etiam corytus (sed libratorum mendo, *Mercerus* etiam corytus): qui male etiam leve missile interpretatur. Verum pro ea scriptione, quem posuimus, plerique stant erudit. *V. præter ceteros, Prynthæum* in *Indice Virg.* et *Dausq.* in *Orthogr.* — Ceterum corytos vel corytus est theca sagittarum, pharetra.

Virg. 10. *Æn.* 168. quævis tela, sagitte, Corythica leves humeris, et tellifer arcus. *Ovid.* 5. *Trist.* 7. 15. In quibus est demo, qui non corytos et arcum, Telaque vipereo lurida felle gerat. Adde *Seneca Herc.* fur. 1127. *Sil.* 11. 7. 443. Paryolus ex humero corytos, et arcus arcus Fulgebant. *Id.* 15. 776. Sagittiferi coryti. Adde *eumd.* 2. 106. *Stat.* 9. *Theb.* 729. cælestibus implet Coryton tellis, quorum sine sanguine nullum Effugit. Adde *eumd.* 4. *ibid.* 269. — Omnibus his locis corytus pharetram manifesto significat. *Servius* tamen *Statistiquæ Scholiast.* ad loc. *Virg.* et *Stat.* cit. docent, significare solius arcus thecam: quæ in re ad Græcorum usum respicere videntur, apud quos utrumque valet. — Metonymice ponitur pro sagittis. *Stat.* 7. *Theb.* 660. Quam super a tergo velox corytos et arcus Pendentesque sonant aurata lyncæ pharetras.

CORYZA, æ, f. 1. κόρυζα, catarrhus ex capite ad nares fluens. *Cæli. Aurel.* 2. *Auct.* 17. et *Theod. Priscian.* 1. 2. part. 2. c. 7. Græcia litteris occurrit etiam epud *Cels.* 4. 2.

COS, cotis, f. 3. Etiam cotis in recto singulari usurpatur a *Cassiod.* 5. *Varior.* 1. Lucidum metallum vestra cotis emundat. — Cos est idem omnino quod cautes, a qua deductur, ut a plastrum plastrum, caudex codex etc.: et occurrit 1. Speciatim de lapido, quo ferramenta acuntur, aut lavantur. *Cic.* 1. *Divinat.* 17. 32. Ita eodem in comitium altatum, inspiciente at rege et populo, novacula esse discissam. *Lin.* 4. 36. Novacula cotem discindero. *Horat.* 2. *Od.* 8. 16. Cupido Semper ardentis aculeos sagittas Cote cruenta. *Plin.* 36. *Hist. nat.* 22. 47. (164). Cotes ferro acuendo. *Id.* *ibid.* (165). Aquarum cotes. h. e. aqua trahentes aciem, ut *Id.* *ibid.* loquuntur, et cotes olearii *ibid.*, quæ adicet oleo indigeat, ut acuant. *Id.* 37. *ibid.* 8. 32. (109). Gemmæ cotibus polliantur. *Id.* 24. *ibid.* 11. 52. (89). Lignum ad cotem tritum. *Id.* 36. *ibid.* 25. 62. (137). Pavimentum cote despumare. Adde *eumd.* 18. *ibid.* 28. 67. (261); *Quintil.* 2. 12. 8. et *Diog.* 39. 4. 11. — Hinc figurate. *Cic.* 4. *Acad.* (2. pr.) 44. 135. Ipsam iracundiam fortitudinis quasi cotem esse dicebant. h. e. quæ teneret ac stimulet. — Et in proverbium abiit illud *Horat.* *Art. P.* 304. fungar vice cotis, acutum reddere quæ ferrum vellet, exorsis ipsa secandi: Munus et officium, ut scribens ipse, docebu. 2. Generalim quicumque duriores lapides cotes vocantur: quo sensu occurrit fere in numero plur. *Cic.* 4. *Tusc.* 14. 38. Ex quibus quoniam tamquam a scrupulosis cotibus enavigavit oratio, etc. *Virg.* 8. *Ecl.* 43. Nunc scio, quid sit Amor: duris in cotibus lilum Aut Tmaros, aut Rhodope, aut extremi Garamantes — edunt. Adde *Propert.* 1. 3. 4. *Curt.* 4. 6. 8. Nec saxa rotique, quæ interpellant apices, obstant. *Id.* 6. 6. 26. Occurrebant invicem præruptaque rupes. *Id.* 5. 3. 8. Prærupta erant omnia, saxa et cotibus impedita. *Id.* 8. 11. Multi per lubrica saxa, perque luvias cotes præcipitati occiderunt. — In recto singulari *Auson. Technopœgn.* c. de *Hist.* 11. dicitur acuta erat cos. — *NB.* De nomine propr. *V. ONOM.*

COSCINOMANTIA, æ, f. 1. κοσκινωμαντία, divitiatio, quæ fit per cribrum; a κοσκινον cribrum et παντός hareticus. *Klotz* ad hanc vocem citat *Augustin.* *Tom.* 5. p. 426.; quem tamen locum ipse minime laudat.

COSMETIA, æ, m. 1. κοσμήτης, servus ornator, cui cura incumbit vel ornamentorum et mundi muliebilis, vel dominæ capillos exornandi et componendi: a κοσμέω orno. *Juvenal.* 6. 476. periti librarie, ponunt Cosmetæ tunicas. Sunt qui cosmetæ putent fuisse mulieres, quæ et ornatrix vocabantur: sed perperam, nam illæ κοσμητρίαι, Latine cosmetrice (*V. tamen* voc. seq.), dicuntur. Adde servorum fuisse proprium tunicas deponere, antequam vapularent, quoniam vero mulierum. Quamvis autem mulieres præsertim dominæ capillos pectere, componere et ungere solerent: quandoque tamen et servilicium præstant, ut patet ex *Claudian.* 1. in *Eutrop.* 105. Bonus rector, consulque futuros Pectebat dominæ crines, et sæpe levanti Nudos in argento lympham gestabat alumnæ. *V. ORNATOR* et *PSECHAS.*

COSMETRIA, æ, f. 1. κοσμητρία, proprie est ornatrix, ut dictum est in voc. præced. Sed occurrit tantum ut titulus comedie *Nævii*, de qua ita *Varro* 7. *L. L.* 54. *Müll.* Idem est hoc verbum (carere) in *Cosmetris Nævii.*

COSMIANUS, æ, um, adject. a Cosmo deductum. Fuit is celebris quidam unguentorum artifex et consumptor, de quo *Martial.* multis in locis, et *Juvenal.* 8. 85., ad quem locum *Pet. Scholiast.* Luxuriosus fuit, qui solum, in quo descendebat, multis diversorumque unguentorum odoribus miscebat. Hinc *Martial.* 3. 82. Et Cosmianis ipse fusus ampullis. — Hinc

Cosmianum, I, n. 2. aubeudi unguentum, absolute substantivorum more, pro delicato unguento usurpatur. *Martial.* 11. 15. Qui vino mædant, nec erubescat Pingui sordidus esse Cosmiano. *Id.* 12. 55. Et libram petit illis Cosmianis.

COSMICOS, ou, vel Latina positione

COSMICUS, æ, um, κοσμικός, ad mundum pertineus, mundanus: a κόσμος mundus. Socrates cum rogaretur, cuiusdem se esse diceret, (κοσμίον) mundanum, inquit: totius enim mundi ac incolam et eivem arbitrabatur. Narrat hoc *Cic.* 5. *Tusc.* 37. 108. Quo pertinere putat *Turneb.* 1. 25. *Adversar.* c. 24. illud *Martial.* 7. 41. Cosmicos esse tibi, Sempron! Tacce, videris: Cosmica, Sempron, tam bona, quam mala sunt. h. e. jactas te imitatorem Socrædis, et mundanum te esse dicis: sed res mundanæ partim bonæ sunt, partim malæ. Ergo tu quoque malus esse potes. Tamen etiam apud *Martial.* Græcia litteris scribendum videtur.

COSMITTERE pro committere. *Paul. Dia.* p. 67. 8. *Müll.* *V. MITTO* sub liti.

COSMOS, òn, m. plur. 2. κόσμος, magistratus Cretense. *Cic.* 2. *de rep.* 33. 58. In Cruta suem decem, qui cosmos vocantur. Hic fortasse κόσμος Græcis litteris scribendum. De his cosis *Aristot.* *De rep.* 1. 2. c. 9. et 10., et *Strab.* 1. 10.

COSMOGRAPHIA, æ, f. 1. κοσμογραφία, descriptio orbis terræ. *Cassiod.* *Instit.* divin. lit. 25. Cosmographia notitia vobis percurrendam esse non immerito suademus, ut cola siogula, quæ in Libris sacris legitis, in qua parte mundi sint posita, evidenter cognoscere debeatis. *Isid.* 6. *Orig.* 2. Primus Moyses divinae historie cosmographiam in quinque voluminibus edidit.

COSMOGRAPHUS, I, m. 2. κοσμογράφος, descriptio orbis terræ: a κόσμος mundus, et γραφω scribo. *Messala Corvin.* *De progen.* Aug. 2. Totus terrarum ambitus ab historicis et cosmographis trifarite dividitur.

COSMOPOLIA, æ, f. 1. κοσμοπολία, mundi fabricatio. *Boeth.* 2. *Arithm.* 46. p. 1050. Post hæc tempus est, ut expellamus nunc quiddam nimis velle in Platonica quadam disputatione, quæ in *Timæo* cosmopoleis haud facili culgum vel penetrabili ratione versatur.

COSSIGERARE, in coxam erigere et aggerare. *Accius* apud *Non.* p. 61. 24. *Merc.* Bena prociassas cossigerare ordine porcas. *Scalig. leg.* cossim glare.

COSSILIRIS. *V. CESSILIRIS.*

COSSIM vel coxim, adverb. in coxas. *Pomponius* apud *Non.* p. 40. 29. *Merc.* Hoc sciunt omnes, quantum est, qui coxim cecant. *Apul.* 2. *Met.* Cossim residens. *Atii leg.* sensum. *Id.* 3. *ibid.* *Enit.* Complicatis pedibus ac palmulis in alteras digitorum vicissitudines super genua connexis sic grabatum coxim insidens uberium flebam. *Comicus* apud *Oudendorp.* ad *Apul.* T. 1. p. 132. Sionare coxim fœdior.

COSSUS, I, m. 2. — a) Cossus est vermis rago-sus in ligno nascens illudque erodens (*Phalena cossus Linnæi*); a κόσος colaphus, qui ab inusit. κόω ejusdem significationis cum κόω vel κόω impello, frido, excoquo: hinc *Itali* ob similitudinem membrum virilia cossu appellant. *Plin.* 30. *Hist. nat.* 13. 39. (145). Cosses (lege cossi ex *Poss.* in *Etymol.*), qui in ligno nascuntur, sanant ulcera omnia (*Plin. Valerian.* 3. 22. Vermes, qui in ligno nascuntur, vocantur cosses. *Al.* tamen aliter leg.). *Bursus Plin.* 17. *ibid.* 24. 37. (220). Arborum vermiculantur magis minusve quædam: omnes tamen fere. Jam quidem et hoc in luxuria esse capiti, prægradesque roborum delicate sunt in albo: cossus vocant: atque etiam ferula saginata, hi quoque attiles sunt. Adde *eumd.* 11. *ibid.* 33. 38. (113). *Hieronym.* 2. *advers. Jovinian.* n. 7. In Ponto et Phrygia vermes albos et obesos, qui nigello capite sunt, et nascuntur in lignorum carie, pro magis redilibus paterfamilias exigit: et quomodo apud nos attigeo c. fœdula, mollis et scarus in deliciis computatur, ita apud illos *Ευλαβήτων* comedisse luxuria est. *Id.* *ibid.* paullo post, eosdem

appellat *vermes Ponticos*. — b) Etiam *vermes equorum* ita appellantur. *Feget. 1. Pelerin. 52. Schneid.* Ita omnes vermes, quos cossos appellamus, et lineas purgabilis. — c) *Festus p. 41. v. Mül.* Cossil ab antiquis dicebatur natura rugosi corporis homines, a similitudine vermium ligno editorum, qui cossi appellantur. — *NE. De cogn. Rom. V. ONOM.*

COSTA, æ, f. 1. Costæ sunt ossa oblonga et incurva, quibus animalium pectus amplitur, veluti vallum cordis et pulmonum, ut docet *Cels. 8. 1.* Infra cervicem summa costa contra humeros sita est: inde septem inferiores usque ad imum pectus parveniunt, etc. (It. *costa*; Fr. *côte*; Hisp. *costilla*; Germ. *die Rippe*; Angl. *a rib, a side*).

I.) Proprie. *Plin. 11. Hist. nat. 37. 82. (207).* Costas homini tantum oratione, subitus deum, cornigeris tradem, serpentibus trinitis. *Plaut. Pseud. 1. 2. 4.* Plagas costæ collent. Adde *Farron. apud Non. p. 106. Merc. Lucret. 5. 1297.* In equi consendere costas. *Virg. 1. G. 273.* Saepo oleo tardi costas agitator arelli, Vilius aut onerat pomis. *Id. 3. ibid. 256.* eus fricat arbore costas. *Id. 9. En. 431.* Sed viribus epas adactas Transadigit costas et candida pectora rumpit. *Id. 1. ibid. 216.* Tergora diripiunt costas et viscera nudant. *Ovid. Heroid. 9. 111.* Pro pudor! blersu costas exuta leonis, Aspera leterant velleri molle latus. *Stat. 2. Theb. 9.* capulo nam largius illi Transabit costas cognatis latibus ensis Impius. *Martial. 9. 49.* Sed nec costa data est, caudave missa mihi. *scil. de apro in mensa posito. M. Aur. apud Fronton. 5. ad M. Cæs. 8.* Mater mea in ea trepidatione imprudens angulo parietis costam infixit.

II.) Translate. — a) Generatim dicitur de ea instrumentorum parte, quæ costæ similitudinem refert: ad rem *Virg. 2. En. 16.* Instar montis equum, divini Palladis arte, Edificant, sectoque lotentur abiete costas. *Id. 7. ibid. 463.* Ilamora Virgea suggerit costis undatis abeti. *Plin. 16. Hist. nat. 18. 30. (75).* Betulla circulis flexilibus, item corbium costis. h. e. crassiora et firmiora vimina, veluti staminibus, quibus reliqua leuoliora connectuntur ac firmantur. — b) Speciatim de rotundis navium lateribus. *Plin. 12. Hist. nat. 9. 19. (63).* Splua (arbor) utilissima parviam costis, totæ *ἡχοῖδισις*. *Pers. 6. 31.* Costa ratis lacerna. *Id. referens versiculum ejusdem vaul poetæ 1. 95.* costam longo subduximus Apennino. — *NE. De cogn. Rom. V. ONOM.*

COSTALIS, æ, adject. ad costas pertineas. *Feget. 6. Pelerin. 1. 2. Schneid.* Item in posterioribus a cumulari usque ad molaria duo; a molaribus usque ad vertebrae duo, costales duo.

COSTAMOMUM, i, n. 2. planta aromatica ex costis generis, amomo similis; et est vox composita e duobus *costum* et *amomum*. *Martial. Dig. 39. 4. 16. §. 7.*

COSTATILIS, æ, adject. ad costam pertinens, costæ similis. *Cassiod. 3. Variar. 48.* Echini sunt mella carnalia, costatilis leperitudo, croceæ delicæ divilis maris. *V. CONSTATILIS.*

COSTATUS, a, um, adject. costas habens. *Farron 2. R. 6. 3.* Boves corpore amplo, bene costatos, latta humeris, bona clunibus.

COSTOS, i, f. 2. Idem quod *costum*. *V. voc. seq.*

COSTUM, i, n. 2. *κόστος*. De illa forma *costos* vel *costus*, *V. sub fin.* — *Costum* est herba odorifera, in India nascens, radice gustu ferventi, odore eximio, frutice alias inutili; duplicis generis, nigri et, quod melius est, candidi. *Plin. 12. Hist. nat. 12. 25. (41).* et *Dig. 34. 4. 16.* — Ejus usus fuit in unguentis. *Plin. 13. Hist. nat. 1. 2. (16).* — Et in conditulis viol. *Id. 14. ibid. 16. 19. (107).* et *Colum. 12. R. R. 20. 5.* — Et in sacrificiis. *Propert. 4. 8. 5.* Costum molle date et blandi mihi thuris huciores. — Est etiam *Costus*, et Græca terminatione *Costos*, i, f. *Lucan. 9. 917.* Et tamarix non læta comas Eosque costas. h. e. Persica: hinc *Horat. 3. Od. 1. 44.* Achæmenium costum. h. e. Persicum, nam Persæ ab Achæmenide rege Achæmenii dieli sunt. *Ovid. 10. Met. 308.* Costumque suam. *Al. leg. suum. Claudian. Nupl. Honor. 95.* sicca frondescent vimina costo. *Al. leg. sicco.* — *Cl. Fée (Op. cit. vol. 1. p. 23.)* hæc habet: a Tous les commentateurs rapportent le *costus* des anciens au *Costus arabicus* L., que nous avons cru devoir nommer *indicus* dans notre *Cours d'hist. nat. pharm.*, parce qu'on ne le trouve point dans l'Arabie; mais nous regardons ce rapprochement comme hasardé; et, en effet, le peu de renseignements

que nous avons sur le *costus* des anciens rend la solution de cette question impossible. — Tout ce qu'il y a de certain se borne à savoir qu'il y avait, chez les Grecs et chez les Romains, une racine odorante qui servait comme aromate et se brûlait sur l'autel des dieux; que plusieurs espèces étaient réunies sous le nom collectif de *costus*; et enfin; que divers pays les fournissaient.

CÔTANA, ðrum. *V. COTTANA.*

CÔTARIA vel *cotaria*, æ, f. 1. 1. locus ubi cotes acuedis cultis aptas eruantur. *Afen. Dig. 39. 4. 15.* Cæsar cum Insula Græta cotarias locaret. *Torrentin. habet cotarias.*

CÔTHON, anis, m. 3. *κόθων*, portus in mari non naturalis, sed arte et manu factus. Ita *Servius* ad *illud Virg. 1. En. 431.* Hic portus alii effodiunt. *Auch. B. Afr. 63.* Reliquæ naves Padrumetum in cõthonem se contulerunt. Adde *eumd. 62.* sed utroque loco alii nomen proprium faciunt. Apud *Paul. Diacon. p. 37. 9. Mül.*, qui eadem fere habet ac *Servius*, boni codices leg. *cõthones*, ceteri *cathones*. Etymon autem vocabuli cum *Gesenio, Scripturae Phœn. monum. p. 429.*, in Hebraica lingua querendum est.

— *NE. De nom. propr. V. ONOM.*

CÔTHURNARIUS, *V. voc. seq.*

CÔTHURNATE, adverb. cujus Comparat. *Cõthurnatus* utitur *Ammian. 28. 1. 4.* Cum cõthurnatus silius procederet lacrimosus. h. e. magis tragico. *Al. perperam leg. cõthurnatus, h. e. tragicus silius.*

CÔTHURNATIO, ðnis, f. 3. scenæ tragicae representatio. *Tertull. advers. Valentinian. 13.* Hæc prima tragædia scæna: illa autem trans siparium cõthurnatio est.

CÔTHURNATUS, a, um, particip. ab *inutil. cõthurno*, cõthurno indutus. Fere refertur ad tragædiam, tragicos, et gravem, sublimem, severumque stilum. *Seneca Ep. 8.* Quam multa Publii non exaltentis, sed cõthurnalis dicenda sunt? *Ovid. 1. Amor. 18. 18.* Deque cõthurnato vato triumphat Amor. *Id. in Ibin 631.* Utque cõthurnatum perisse Lycophrona narrat. *Id. 5. Fast. 347. de Flora.* Scæna levis decet hanc: non est, mihi crede, non est illa cõthurnatas inter habenda deas. h. e. graves severioresque. *Martial. 5. 6. 8.* cõthurnati grande Maronis opus. Adde *eumd. 7. 63. Macrobi. 7. Saturn. 5. ad fin.* In voluptatem censura cõthurnati sermonis iovectus es. *Lactant. 8. 20. post med.* Tragice historie suppleant oculis parricidia, et incesta regum malorum et cõthurnata scelera demonstrant.

CÔTHURNUS, i, m. 2. *κόθωνος*, calcementi genus virorum æque ac mulierum, utriusque apum pedi, ex corio, usque ad dimidiam cruris partem, quo et venatores, et tragædiarum actores utebantur, a Græca voce allata. *Servius* ad *Virg. 7. Ecl. 32.* et ad *eumd. 8. ibid. 10.* Sed venaticus et tragicus forma differunt, quia tragicus subere altius sublevato fœbal, ut qui tragædias agerent, proceriores viderentur; sed venaticus talis non erat, quia ea res periculis in venando impedisset.

I.) Proprie. ¶ 1. Generationem — a) Cõthurnorum unus fuit apud Græcos etiam extra venationem et tragædias. Hinc *Cic. 3. Phil. 6. 16.* Tuditanum quemdam reprehendi, qui cum palli et cõthurnis nummos populo de Rostris spargere solebat: *scil. quia is habitus neque senatorius erat, neque Romanus.* *Id. 3. Fin. 14. 46.* Ut si cõthurni laus illa esset, ad pedem apte convenire, neque multi cõthurni paucis anteponeantur, nec majores minoribus: sic etc. *Vellej. 2. 82. 4. de M. Antonio.* Thyrum teneas, cõthurnisque suecinetis, curra, velut Liber Pater, vectus est. *Sidon. carm. 2. 400.* Romam deam fingit indutam cõthurnis, quos et describit. — b) De cõthurno venaticis *Virg. 1. En. 337.* Purpureoque alie suras vindicare cõthurno. *Id. 7. Ecl. 32.* lævi de marmore tota Puloce stabis suras evincta cõthurno. *Juvenal. 6. 505.* breviorque videtur Virgine pygmaea nullis adjuncta cõthurnis, ¶ 2. Speciatim de cõthurno tragico. *Horat. Art. P. 80.* Hunc socii cepere pedem, grandæque cõthurni. *Id. 1. Sat. 5. 64.* Nil illi larvæ, aut tragici opus esse cõthurnis. *Id. Art. P. 280.* Et docuit magnamque loqui, nilque cõthurno. *Ovid. 4. Pont. 16. 29.* Musaque Turrani, tragicis linxia cõthurnis. — *Herculis personam et cõthurnos infantibus aptare* proverb. apud *Quintil. 6. 1. 36.*, h. e. rel exiguum magnum aliquid et minime conveniens accommodare. — *Rinc*

II.) Saepo ponitur metonymice pro tragædia, stilo

tragico, sublimi, severo. *Virg. 8. Ecl. 10.* Sola Sophocleo lra tarmina digna cõthurno. h. e. quo cõthurni usus primus Sophocles in scæna iotulit, ut quidam volunt apud *Serv. ad loc. cit.* Adde *Martial. 5. 31.* et *Quintil. 10. 1. 68. Cf. Horat. 2. Od. 1. 12.* Grande munus Cecropio repetes cõthurno. *Propert. 2. 34. 41.* Desine Achilleo componere verba cõthurno. h. e. carmine heroico, quale est *Homeri in Iliade*: qua ratione etiam *Virg. cõthurnatus* dicitur. Adde *eumd. 3. 17. 39. Ovid. 3. Amor. 1. 45.* Quam tu non poteris duro reserare cõthurno, Hæc est blandi illis Janua laxa meis. *verba sunt Elegiæ ad Tragædiam. Id. Remed. am. 375.* Graude sonant tragici; tragicos decet ira cõthurnos. *Plin. 35. Hist. nat. 10. 36. (111).* de *Nicophane pictore.* Cõthurnus ei et gravitas artis. h. e. ratio plangendi sublimis, grandis, et, ut ita dicam, severa. Adde *Quintil. 10. 2. 22. Juvenal. 6. 633.* altum salgra sumentis cõthurnum. et *15. 29.* vulgi scelus, et cunctis graviora cõthurnis.

CÔTIARIUS, i, m. 2. qui cote utitur ad culiros acuendos. *Gloss. Philoz. Ἀκωτηρίς*, samularius, cotiarius.

CÔTICULA, æ, f. 1. *deminut.* a *coto*, parva cos, et occurrit speciatim tantum; scilicet ¶ 1. Ponitur pro lapide, quo sit auri vel argenti experimentum, qui et *index*, et *lapis Lydius* vocatur, et *basantes*, et *chrysites*, et *Herachius*. *Plin. 33. Hist. nat. 8. 43. (126).* ¶ 2. Item vasis genus ex cote, quo Medici utebantur. *Plin. 31. Hist. nat. 9. 45. (100).* Contraque suffusiones oculorum cum lacte in coticulis teritur. *Id. 37. ibid. 10. 54. (140).* Ex achate medici cotículas faciunt. *Isid. 4. Orig. 11. 7.* Coticula est, in quo circumduela collyria resolvuntur. *Alima-le leg. coticula.*

CÔTIDIANO, **CÔTIDIANUS**, **CÔTIDIE**. *V. QUOTIDIANO, QUOTIDIANUS, QUOTIDIE.*

CÔTIFICO, as, avi, atum, are, a. 1. in cotaria laboro, cotes seco. *Apul. De deo Sororat.* Non pro majestate deorum fuerit, ut eorum quispiam Accio Navio cotificet. *Atti aliter leg.*

CÔTINUS, i, m. 2. frutex in Apennino ad Boameta modo conchyli colore lesignis, h. e. ad vestes lineas conchyli colore tingendas solummodo aptus. *Plin. 16. Hist. nat. 18. 30. (73).* *Cl. Fée (Op. cit. vol. 1. p. 337.)* hæc ait: «Il s'agit ici du fuslet, *Rhus Cotinus* L. Spec. 393, arbrisseau qui abonde sur les collines, dans nos provinces méridionales et en Italie. — On désigne le fuslet, en Italie, sous le nom de *scotano*, formé évidemment de *cotinus* ». Qui plura desiderat, *V. ibid.*

CÔTIO. *V. in CONTIO.*

CÔTONA, *V. COTTANA.*

CÔTONEA, æ, f. 1. a Venetis sic dicta herba, quam Galli *halum* appellant, similis cunctis bubulis, tota odorata. *Plin. 26. Hist. nat. 7. 26. (42).* De synonym. *V. GUNILA.*

CÔTONEUS, a, um, adject. quo Latini Græcam vocem *Cydonius* reddiderunt. — *Cotoneum* et *cotonium malum*, et *cotoneum* absolute, et, Græca voce servata, *Cydonium* et *Cydonium*, a. 2. *κότυνον μήλον*, pomum vulgo notum, odoratum, colore flavo, succo asperiore et adstringente: dictum a *Cydona* urbe Græta: cujus multa genera *Plin. 15. Hist. nat. 14. 10. (37).* enumerat. *Cato R. R. 7.* Mala cotoneia, hinc *Macrobi. 7. Saturn. 6.* Mala cytonia, quæ cotoneia vocat *Cato. Farron 1. R. R. 59. 1.* Condilva mala, struthæa, cotonea, scantiana, etc. Adde *Plin. 23. Hist. nat. 6. 54. (100).* *V. CYDONIUS.* *Cl. Fée (Op. cit. vol. 1. p. 227.)* generum a *Plin. 15. Hist. nat. loc. cit.* enumeratorum hæc exhibet synonymiam: 1. *Chrysonela* *Plin.* sunt *Mala cotonea minor* C. Bauh. *Pin. 434.*, et *Mala rotunda minor*, nonnullis *ἡχοῖδης* ab exterioris cutis colore Dodon. — 2. *Mulvianum* *Plin.* sunt *Mala cotonea media* C. Bauh. loc. cit., et *Cydonia Miltiana* *Taberu. Mont.* — 3. *Mustea* *Plin. Varietas ignota?* — 4. *Struthæa* *Plin.* sunt *Mala cotonea major* C. Bauh. loc. cit., *Cotonea major* sive *Struthia* *Cammer. Epist. Pirus Cydonia var. β* *Dich. encyclop., et Cydonia multifloris* *Mill. Dicit.*

CÔTORIA, æ, *V. COTARIA.*

CÔTTA, æ, m. 1. genus ludi aleatorii, cujus sit mentio in *Cod. Justin. 1. 4. 25.*; videtur dictum ab ossiculis, quibus ludabant, quæ Græci recentiores *κόττι* vocant. — *NE. De cogn. Rom. V. ONOM.*

CÔTTABUS, i, m. 2. scossus, vel crepitus plagarum toris lucubratus. *Figurate Plaut. Trin. 4. 3. 4. Ce-*

ve, ne cottabi bubuli io te trepeat. Ductam est e Græco κότταβος, quod significat soom vini in terram elsi. Solebant enim Græci in coortyllis reliquias vini ad terram spargere laticibus causs, quod κότταβος dicebant.

COTTANA, ōrum, n. plur. 2. Legitur et coctana, colona, coctona, et cotana. — Cottana ab Hebr. קוֹטָנָה calon, parvus. Hesychius: κόττανα, εἶδος μικρῶν.

h. e. genus flicorum parvorum. Plin. 13. Hist. nat. 5. 10. (51). Syria peculiare habet arbores. In flicorum genere caricas, et minores ejus generis, quæ cottans vocantur. Martialis. 13. 23. Hæc tibi, quæ tortis venerunt cottans mela, Si majora forent cottans, flicus erat. Adde eumd. 7. 52. et 4. 80. Juvenalis. 3. 85. de quadam Syro venali. Aduertus Romam, quo pruna et cottana, vento. Stat. 4. Silv. 9. 28. Nusquam turbine conditus ruenti Prunorum globus atque coctanorum? Cl. Fée (Op. cit. vol. 1. p. 34.) ait cottana esse ex communibus nolisque flicis minimum genus, vel, ut ajunt, varietatem.

COTULA, F. COTYLA.

COTURNIUM, n. F. COTURNIUM.

COTURNIX, icis, f. 3. Prima syllaba, quam Ovid. 2. Amor. 6. 27. et Juvenalis. 12. 97. corripunt, productum etiam potest. Lucet. 4. 642. At capris adipēs, et coturnicibus augeat. — Ratione habita elymi, a sono vocis ita dictam vult Paul. Diag. p. 37. 4. Moll.: est alii a Gœti vocis Græcæ ὀρνίς, ὄρνις, transpositis, ac leviter mutatis litteris. — Ceterum coturnix est avis advena, terrestris magis, quam sublimis. Hæc aves regem habent, qui ὀρνιθομήτης, ornithometes dicitur. Plin. 10. Hist. nat. 23. 33. (66). (It. quaglia, starna, coturnice; Fr. caille; Hisp. codorniz; Germ. die Wachtel; Angl. a quail). Plaut. Capt. 5. 4. 6. Nam ubi illo adveni, quasi patriciis pueris sui monedule, Aut anates, aut coturnices dantur, quicquam basitent. Adde Parron. 3. R. R. 5. 7. — Sepe pugnant cum perdiciibus, ut Aristot. 1. 9. De animal. c. 8. tradit. Hinc Ovid. 2. Amor. 6. 26. Ecce coturnices inter sua prælla vivunt. — Coturnices, quæ apud nos aliquæ in pretio sunt, apud Romanos contemptu habitas ex Juvenalis. 12. 97., et multo magis ex Plin. l. c. (60). apparet: hic enim ait: Coturnicibus veneni (h. e. eliebori) semen gratissimum cibis, quam ob causam eas damnare mensæ, simulque comitalem propter morbum despoli suctum, quem sole animalium sentiri præter hominem. — Servius ad Virg. Œn. 73. de Belo insula loquens, quæ Græcæ ὀρνίς dicta est, hujusmodi narrat fabulam: fuisse Asteriem quandam Latooe sororem, cui cum contumelliam inferre vellet Juppiter, illam optavisse a diis, ut in avem converteretur: versamque esse in coturnicem: et cum vellet mare transfratere, afflatam a Jove, et in lapidem versam, diu sub aquis latuisse, etc. — Habet aliquando locum in blanditiis amandum. Plaut. Asin. 3. 3. 76. Die me tuum passerulum, gallinam, coturnicem.

COTYLA, et Latine more cotula, æ, f. 1. κοτύλη, quæ voce tum cavitas, tum liquidorum mensura significatur. Genus mensuræ tam liquidorum, tum aridorum, eadem quæ hemina, dimidium sextarii continens, seu sex cyathos Hæc ex Fannio De ponderib. et mens. humid. 12. et Cæl. Aurel. 4. Tard. 3. n. 69. Hinc Martialis. 8. 71. Post hunc in cotula ræsa silibra data est. — NB. De nom. propr. F. ONOM.

COTYLEDON, ōis, f. 3. κοτύληδων, herba parvula, cauliculo tenero pusillo, pingui folio et concavo, ut coxendices (unde et nomen), vitidis, radice olivæ modo rotunda. Herbarii nunc vocant umbilicum Veneris. Est et aliud genus, sordida foliis, latioribus densioribusque circa radicem velut oculum cingentibus, asperissimi gustus, longiore caule, sed pergracili. Plin. 26. Hist. nat. 13. 101. (159). Cl. Fée (Op. cit. vol. 3. p. 368.) hanc exhibet synonymiam: I. Κοτύληδων Hippocr. et Nicand. Ther. 681.; Κοτύληδων, οἱ δὲ σκυλάκιον, οἱ δὲ κυρτάκιον Dioscor. 4. 92.; Τὰ ὡτά τῆς παραδιδας Græcor. recent. Κοτύληδων Læcon. et Cotyledon primi generis Plin. sunt Cotyledon Umbilicus Smith. Fl. brit. 434. — II. Cotyledon altera Plin. est Cotyledon serrata L. Spec. plant. 614.

COTYTTIA, ōrum, n. plur. 2. κοτύττια, festa nocturna in honorem Cotytis (F. Annal. dell'Inst. Archeol. a. 1345. p. 117., et Bull. archeol. Napul. a. V. p. 75.). quæ Athenis fiebant: in quibus

placentulas quasdam et poma ramis arborum alligabantur et diripienda propinabantur. Erant autem omni genere lascivie fœdissima: unde vocat ea Horat. Epod. 17. 56. sacrum liberi Cupidinis. Auct. Catal. Virg. 5. 19. Non me vocabis pulchra per Cotytilla Ad feriatos fascinos. Acron. et Porphyrr. infernalica vocant, quæ diis inferis a veneficis fiebant: inde fortasse, inquit Porphyrr., quod Cotytus fluvius sit Inferorum. Verum ejus fluvii non Cotytus, sed Cocytus nomen est.

COA, F. COUS.

COUM, F. COUS et COVUM.

COUNATUS, a, um, part. adunatus. Marcell. Empir. 29. ad fin. Tum ipsa fila in se cunctata torquibis.

CŌUS, a, um, adject. Κῶος, ad Cnon insulam pertinens: F. ONOM. — Hinc

Coa, ōrum, d. plur. 2. absolute, substantivorum more, sunt vestimenta, quæ in magno pretio fuerunt. Erant autem genus vestis tenuissimæ ac pellicidæ ad luxum femineum, omen habentes ex eo, quod quædam Pamphila Latol filla, Coa, prima invenit telas bombycinas reddidit rursusque texera mira tenuitate: non fraudanda (inquit Plin. 11. Hist. nat. 22. 26. (76).) gloria excogitatis rationibus, ut denudet feminas vestis. Quod inventum jure ac merito arguit Seneca Ep. 90. et T. Benef. 9. ad fin. et alibi Ovid. 2. Art. am. 298. Sive erit in Cois, Coa decere puta. Adde Horat. 1. Sat. 2. 101. — Ceterum hoc sensu adject. Cōus jungitur et suis nominibus. Tibull. 2. 6. 35. Illa gerat vestes tennes, quas femina Coa Texult. Id. 2. 4. 29. Coa vestis. Propert. 4. 5. 55. Coæ munera vestis. Id. ibid. 23. Coæ textura Minervæ. — Et ratione habita coloris. Horat. 4. Od. 13. 13. Coæ purpure. Juvenalis. 8. 101. Coa conchyliis. Adde Plin. loc. cit.

Coum, i, n. 2. absolute, substantivorum more, est Coum vinum. Horat. 2. Sat. 4. 29. Et lapilli brevis herba, sed albo non sine Coe. h. e. quod Græca voce leucocoum dici tradit Plin. 14. Hist. nat. 8. 10. (78). ejusque conficiendi rationem docet. Pers. 5. 135. lubrica Coa. h. e. vina Coa alvum solventia. — Ceterum Coum vinum memorant Calo R. R. 112. et Plin. loc. modo cit.; Coum uvam et Beryllam, quæ servatur nullius suavitati postferenda, Plin. 15. Hist. nat. 17. 18. (66).; Coum faculam inter remedia laudat Horat. 2. Sat. 8. 9.; denique Coas amphoras memorat Plin. 35. Hist. nat. 12. 46. (161).

CŌTOR, ōis, f. 3. dep. 4. (cum et utor) amice versor. Fulg. interpr. Joann. 4. 9. Non enim couuntur Judæis Samaritan.

CŌVINARIUS vel covinnarius, i, m. 2. qui covinum regit, vel potius qui ex covino pagnat. Tac. Agric. 36. Covinnarii peditum se prælio miscere. Adde eumd. ibid. 35.

CŌVINUS vel covinnus, i, m. 2. genus carri, quo in bello utebantur Britannii et Belgæ, ejus ares fœlicibus armantes ut Mela 3. 6. 5. docet. Lucan. 1. 426. Et docilis rector rostrati Belga covini. Alii leg. monstri. Sil. 11. 47. 417. Cæculus haud aliter cum dimicat Incola Thales, Agmos fœliciter circumvenit arcta covino. — Ejus usus erat etiam in itinera, pro rheda. Martialis. 12. 24. O jucunda, covine, solitudo, Currucas magis escedoque gratum etc. — Latiori significatione usurpatur et de curribus circensibus. Sardon. carm. 23. 350. Instant verberibus simul regentes, Jamque et pectora prona de covino Extensi rapiuntur, et jugales Trans armos feriunt, vacante tergo.

CŌVUM, i, n. 2. cavum in aratro, sub iugo medio, quo bura extrema immititur: a cavo dictum. Farro 5. L. 1. 135. Müll. At Müll. pro covum a cavo legit cōus a caro.

COVUS, i, m. 2. dicitur a Phylargyr. ad Virg. 2. G. 517. manipulus spicarum, qui ab Italis covone. In editis male legitur covus.

COXA, æ, f. 1. (It. anca, coscia; Fr. hanche; Hisp. cadera, anca; Germ. die Hüfte; Angl. the huckle-bone, joint of the hip, the hip or haunch).

I.) Proprie coxa est os in iaco ventre animalis transversum, longeque valentissimum, situm ab utroque latere ossis sacri: in cuius sinus rotundos, seu acetabula valde capacia, hinc et inde capit ossis femoris conjunguntur. Cels. 8. 1. ad fin. et ibid. 10. n. 5.; item 2. 7. Videtur autem priore loco ipsum quoque sacrum os hac appellatione complecti. Id. 5.

26. n. 13. Dolor in inguinibus et coxis et feminibus est. — Sumitur etiam late pro ipso femore. Cels. 4. 20. Perficiere coxas et poplites. Martialis. 7. 20. Et utramque coxam leporis et duos arnos. Adde Juvenalis. 6. 320. et 15. 66.; et Apul. 7. Met. — Et pro osse femoris, præsertim quod coxæ jungitur. Plin. 2. Ep. 1. Fallente vestigio cecidit, coxamque fregit.

II.) Transacta, quemadmodum in corpore humano femur coxæ adjectum, angulum internum facit: ita in agris coxa angulum internum limitaneum notat. Sticulus Flacc. p. 6. Gossil. Termici qui in omnibus angulis coxisque positi esse debent. V. Hygini loc. cit. in INSTABILIO. Inscript. apud Fabrett. p. 180. n. 377. T. CAPELLI T. F. YINDUCIS IN F. P. XXXVII. A. T. COX. S. P. XXVII. INTRA COX. P. XXXVII. F. ipsum Fabrett. qui ibi plura hac de re, et Ursati Marmora Erudita epist. ult. De hac vero inscriptione V. Cognolat in Præf. huic Lexico præmissa n. xi. et adnotat. (k).

COXENDIX, icis, f. 3. Pænuiltimam brevem efficit Seren. Sammon. 37. 702. Sepius ocellus coxæ coxendice morbus perurit. Adde eumd. 33. 968., quem locum F. in GLOMERARIEN. — Coxendix est idem quod coxa: sed apud Latinos usitatus. Cels. 7. 39. sub fin. Coxendices ac femina itiquido cerato perungenda sunt. Targa reponendum putat coxas. Sueton. Aug. 8. Coxendice et femore et crura sinistram non perinde valebat. Farro t. R. R. 20. 1. Boves crassis coxendicibus. Cf. eumd. apud Non. p. 94. T. Merc. — Pro toto femore. Plaut. Bacch. 5. 2. 40. R. Cor stimulo foditur. m. Pal tibi multo æquius est coxendicem. Lucilius apud Non. p. 94. 6. Merc. Caput collo sustentatur, trancoas susinetur a coxendicibus. Festus p. 313. 34. Müll. Coxendices hostiarum, quæ in altaria impoli solebant. — Pro osse femoris. Plin. 28. Hist. nat. 11. 49. (179). de sub. Ossa ex acetabulis pernarum, circa quæ coxendices vertuntur. Id. 10. ibid. 61. 81. (168). Vesperilloni coxendix una traditur. h. e. unicuique sine cruce usque ad pedes. Adde eumd. 24. ibid. 10. 49. (82).

COXIM, adverb. F. COSSIM.

COXO, ōis, et

COXUS, a, um. F. CATAX.

CR

CRĀBATUS vel grabatus, i, m. 2. κράβατος. F. GRABATUS.

CRĀBRO, ōis, m. 2. animal volatile, e genere vesparum, cum murmure volitans, nidus in cavernis, aut sub terra fariens: duplisis generis, teste Plin. 11. Hist. nat. 21. 24. (73)., silvestre eorum, qui in arborum cavernis degunt, bieme sub terra conduntur; icla aculei dolorem ac sæpe febrem inferentes: et mīlus, ac veluti domesticum partim eorum, qui opifices nominantur, h. e. favos ædificant modo suo; partim inertium, et partus solummodo edentium, ob id matres dicti, sed utrorumque tiemam Jm. Virg. 4. G. inter hostes apum enumerat 247. Aut asper crabro impatibus se miscuit armis. Ovid. 15. Met. 369. Pressus humo bellator equus crabronis origo est. Id. 11. ibid. 335. similisque juveno Spicula crabronem pressa cervice gerenti, Qua via nulla ruit. Adde Pallad. 9. R. R. 7. — Paul. Agraph. 2. 2. 75. Irritate crabrones, quemadmodum et oos Itali dictum stuzzi-care t calabroni o. i. vespaio, proverbium est de illis, qui potentiores provocant, a quibus sine insulo discessuri non sunt.

CRACCA, æ, f. 1. gēnus viciæ, aut alterius grani degenerantis, in tantum columbis grata, ut pastas ea ugent fugitivas illius lori fieri. Plin. 18. Hist. nat. 10. 41. (142). Cl. Fée (Op. cit. vol. 2. p. 167.) hanc exhibet synonymiam: Άραχον Theophr. Hist. plant. 8. 10.; Arachus Dodon. Pemp.; Aracus, Araca et Cracca major Ad. Lobel. et Cracca Plin. loc. cit. sunt Ficia Cracca L. Sp. plant. 1035.

CRĀCRANTES, græciles. Ennius: Succinell gladiis media regione cracentes. Hæc Paul. Diac. p. 53. 7. Müll. Gloss. Isid. Cracentes, græciles. Gloss. Placid. ed. A. Mai. p. 450. Crarentes, græciles, tabidos. — Volunt etymologi esse ab obsoleto cracco pro græco (quod probat et Müll., ad Paul. Dinc. p. 23. 10.), a γράω comedo, absumo.

CRAMBE, es, f. 1. κράμβη, genus brassicæ tenuio-

ribus foliis, et simplicibus densissimisque, amarior, sed efficacissima, ut *Plin.* 20. *Hist. nat.* 9. 33. (79). describit. Dicta videtur quasi *κράμβη*, quia *κράβας ἀμβλύνει*, pupillas hebetat. *V. CORAMBLE.* — Sumitur et pro quavis brassica: quæ bis cortis, seu recalcata stomachum prægravat, concocta difficilis. Hinc Græcum proverbium *δὲς κράμβη δῖαντος*. Allegorice *Juvenal.* 7. 154. Occidit miseris crambis repella magistros. *h. e.* milites repetita declamationes, allaque, quæ pueris traduntur in scholis, iudio confidunt atque epescant magistros. Hoc aptius esse videtur, quam quod alii *Cambre* legentes, commentis suot de quodam viro ejus nominis ad montem Gaurum, ubi Campani a Cumani olim ingenti prælio superati fuerint: ut protinde *Cambre* titulus esset declamationis, quæ frequenter in scholis haberetur.

CRÁPULA, *α*, f. 1. *κράπυλα*, nimis vini potus, ebrietas, ex qua fluctatio, vertigo et grævo capitis oritur: a voce Græca allata, quæ videtur esse *ἀπό τοῦ πάλωσθαι τὸ κᾶρα*, quia caput contremiscit, et totum corpus labat: hinc *Plin.* 23. *Hist. nat.* 1. 24. (46). Novitium (vinum) resolutum oculi conduct: capitis dolorem et vertiginem fecit: ab hoc dicta crapula est (It. *crapula*, ubriachezza; Fr. *crapule*, ivresse profonde; Hisp. *glotoneria*, borrachez; Germ. der *Weinrausch* mit seinen Folgen, *Taumel*, *Schwindel* etc.; Angl. *a surfeit*).

1.) Propria. *Plaut. Most.* 5. 2. 1. Ubi somnum sopelliv omnem, atque obdormivi crapulam. *Id. Pseud.* 5. 1. 35. Inde hoc exii, crapulam dum amoverem. *Cic.* 3. *Ferr.* 11. 28. Qui nondum Aproniani convivi crapulam exhalasset. *Id. 2. Phil.* 12. 30. Edormi crapulam et exhalat. *Lev.* 9. 30. Pleni crapulas ubi-ebrietas. Adde *eumd.* 33. 48.; *Curt.* 9. 10. 27. et *Pal. Maz.* 6. 2. 1. *Plin.* 21. *Hist. nat.* 20. 83. (142). Ira discutit crapulas. *Apul.* 1. *Met.* Cibo et crapula distentus. *Id. 3. ibid.* Crapula madens. *Flor.* 2. 10. Subinde crapula et capitis errore lapsare. *Paulin. Nolan. carm.* 24. 103. Talis ubi lectas implevit crapula mentes, Ructare sacras jucundo gutture laudes Ebrâ corda Deo. *Fenanti. Fortun. præfat.* 1. 1. Crapula brumali sessus sub frigore. — Hinc *Seren. Sammon.* 18. 322. At male digestis si crapula sæviet casca.

II.) Metonymice dicitur nos reslæ percontus, quo condire vias solebant: quia vinum ita conditum capitis dolorem et vertiginem facit (teste *Plin.* 23. *Hist. nat.* 1. 24. (46).), qui sunt crapulæ effectus. *Id.* 14. *ibid.* 20. 25. (124). Crapula compesi feriatem viol nimium. et *max.* Pugnacibus musis crapula plus inditur. Adde *eumd.* 23. *ibid.* 1. 24. (46). et 16. *ibid.* 11. 23. (54).

CRÁPULÁRIUS, *a*, um, adject. ad crapulam pertinet. *Plaut. Stich.* 1. 3. 74. Vel unctiones Græcas, sudatorias, Vel alias magis malicias crapularias. *Al. leg.* ampullarias. *V. AMPULLARIUS.*

CRÁPULÁTIŌ, *ōis*, f. 3. eadem ac crapula. *Cassiod.* de *anim.* 11. Corpus dum nulla crapulatione distenditur, in odore non exsultat acerrimos.

CRÁPŪLENTUS, *a*, um, adject. crapula gualatus, ebrius. *Ammian.* 29. 5. 54. Viooque consuetudo distentus et crapulentus.

CRÁPŪLŌR, *ōis*, *ōis* sum, *ari*, dep. 1. nimium potare, inebriari. *Fulgat. Ital. Isat.* 29. 9. Amentes estote, crapulamini non a sicera neque a vino, quoniam potionavit vos Deus spiritus compunctionis. *Fulgat. Interpr. Psalm.* 78. 65. Tamquam potens crapulatus a vino.

CRÁPŪLŌSUS, *a*, um, adject. crapulæ deditus. *Firmic.* 8. *Mathes.* 20. Gulæ crapulosis libidinalibus servientes.

CRAS, adverb. die proxime futuro (It. *domani*, *domani*; Fr. *demain*; Hisp. *mañana*; Germ. *morgen*; Angl. *to-morrow*). Occurrit 1. Stricto sensu — a) Cum Verbis futuri temporis. *Ter. Adelph.* 5. 3. 54. Ceterum rus cras cum filio cum prima luce ibo hinc. *Cic.* 12. *Att.* 44. 3. Scies igitur forlasse cras: ad summum perendie. *Quid. Remed. am.* 94. Qui non est hodie, cras minus aptus erit. *Cassiod.* 5. *Hist. Eccl.* 27. Cras Latina lingua dies venturo significatur. Hoc ergo clamaus (cornicula) tristem vobis crastinum significat diem. — b) Cum Verbis presentis temporis. *Plaut. Most.* 3. 1. 134. Ab eo: sat habeo, si cras sero. *Ata* apud *Non.* p. 468. 24. *Merc.* Cras est communis dies. *Varro*, unum ex libris suis inscripserat, teste *Non.* p. 112. 9. Cras credo: hodie nihil. Quare frustra est *Servius*, qui in *Art.* 2. Do-

nat p. 1791. *Putach.* potat vitiose diei, *cras* lego lectionem. Porro illud *Varronis*, Cras credo etc., commodè usurpari potest ab eo, qui negat dictis allicujus fidem habere: et sententia illi Italorum responderet: *oggi non si fa credenza.* *Horat.* 1. *Ep.* 5. 9. Cras, cato Cæsare, festus Dat veniam, somnunque dies. — c) Aliquando *cras* mane junguntur. *Ter. Phorm.* 3. 2. 46. Cras mane argentum mihi miles se dare dixit. *Cic.* 13. *Att.* 30. 2. Negat Eros hodie: *cras* mane putat. — d) In illo *Martial.* 2. 37. Uilus si pudor est, reponere cenam. Cras te, Cæcillane, non vocavi. Cras est in diem crastinum. — e) Hinc *cras* substantivorum quoque more adhibetur. *Martial.* 5. 58. Cras istud. Postume, quando veni? *Pers.* 5. 63. Aliud *cras*, *cras* besternum. *h. e.* besterna dies. Sed *V.* Integrum locum. 2. Apud Poetas aliquando latiori significatione occurrit pro in futurum, futuro tempore. *Horat.* 1. *Od.* 9. 13. Quid sit futurum *cras*, finge quætera. *γυνή.* *Tibull.* 2. 7. 1. Finirent multo leio mala: credula vitam spes fovet, et melius *cras* fore, semper ait. *Ovid.* 15. *Met.* 216. Nostra quoque ipsorum semper, requieque sine ulla Corpora vertuntur: nec, quod luctuosa, sumuave Cras erimus.

CRASIS, *is*, f. 3. *κράσις*, mixtio, mixtura. A grammaticis sic dicitur duarum vocalium, aut vocalis et diphthongi coctio in unam tertiam, quæ unum efficiat sonum ex duobus mixtum, vel neutra illarum remanente, vel alterutra tantum, ut *τύχη* *τύχη*, *καί* *αἶα* *κᾶτα*. Sed Græca vox est a *κραννύμι* *miscere* et Græce adhibenda.

CRASSAMEN, *inis*, n. 3. Idem ac crassamentum. *Colum.* 12. *R. R.* 25. 2. Semper in requieta aqua crassamen aliquid in imo reperitur. *Id. ibid.* 41. 2. Donec crassamen in modum lacis exstat.

CRASSAMENTUM, *i*, n. 2. 1. Est pars crassior allicujus rei. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 40. 77. (210). Crassamenta portarum. *V. ASSAMENTA.* *Gell.* 17. 9. Surcoli duo pari crassamento ejusdemque longitudinis. 2. Item crassum illud et feculentum, quod subsidet in liquoribus requietis. *Colum.* 12. *R. R.* 12. 1. Aliquod crassamentum in imo, simile sæcl reperitur.

CRASSANTUS, *i*, m. 2. bufo: ita videtur vocari, quia turgescit, *h. e.* crassatur. *Eucher. carm.* 17. Autatam crassantus amet, saxatilis anguem. Ita legit *Wernsdorff*; at *Burmamn.* reponendum censet *cercyros*. In optimo Codice sæc. X. (*Bibliothec. imperial.* Paris. n. 8440.) legitur *craxantus*, quod ratione habita Græci verbi *κράσις*, *κράζομαι*, significare videntur rana.

CRASSÁTIŌ, *ōis*, f. 3. crassitudo. *Pelagon. Veterin.* 16. 21. Ad nervorum crassationem sanum Græcum, caricas Afras pias et cum vino imponis.

CRASSÁTUS, *a*, uo. *V. CRASSO.*

CRASSE, adverb. Comp. *Crassius* I. — Crasse est dense (It. *grossamente*; Fr. *d'une manière épaisse*; Hisp. *espesamente*; Germ. *dick*, *dicht* oder *grob*; Angl. *thickly*, *grossly*).

1.) Proprie. *Colum.* 12. *R. R.* 44. 5. Vasa intrinsecus et exterius crasse picati. *Id. ibid.* 46. 5. Illinere mala crasse. *Scribon. Compos.* 46. Oblinere nares crasse. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 7. 31. (106). Gemmæ crassius nitent. *h. e.* languidius, obtusius. *Id.* 37. *ibid.* 8. 36. (114). Molochites spissius virens et crassius, quam smaragdus.

II.) Translate. *Horat.* 2. *Ep.* 1. 76. Poema crasse illepideve compositum. *Seneca* *Ep.* 121. Aliquid crasse et summum et obscure intelligere.

CRASSÉDO, *inis*, f. 3. crassities, crassitudo. Occurrit translate tantum apud *Fulgat. Contin. Virg.* Adipata crassedo ingenti.

CRASSESCO, *is*, *ere*, n. 3. *inchoat.* a *crasso*. Part. *Crassescens*. — Crassescit est crassus fio aut densus. *Colum.* 8. *R. R.* 9. 2. Turtures milio, tritico, vel aliis frumentis crassescunt. *h. e.* pinguescunt. Sic *Plin.* 13. *Hist. nat.* 18. 32. (110). Sues crassescunt. *Id.* 19. *ibid.* 6. 32. (101). Caprea Cretica capita satis crassescunt. *h. e.* crassa vel densa fiunt. *Id.* 11. *ibid.* 39. 94. (231). Quadrupedibus pili sepe crassescunt. *Id.* 23. *ibid.* 1. 32. (40). Quo generosius vinum est, hoc magis vetustate crassescit. *Id.* 11. *ibid.* 13. 13. (32). Est autem initio mel dilutum: vicesimo die crassescit. *Id.* 2. *ibid.* 43. 44. (114). Aer qui neque in nebula densetur, nec crassescat in nubes. *Id.* 33. *ibid.* 5. 26. (86). Crassescente lioro rigoris hiberis osque in duritiam pumidis. *h. e.* indurescente.

CRASSIFICATIO, *ōis*, f. 3. crassities. *Cæc. Au-*

rel. 5. *Tard.* 3. Viscosa crassificatio. *Id.* 1. *Acut.* 14. Somnum etiam fieri spiritus sensibills crassificatione asseverat Asclepiades.

CRASSIFICATUS, *a*, um. *V. voc.* seq.

CRASSIFICO, *as*, *avi*, *atum*, *are*, a. 1. (crassum et facio). Part. *Crassificatus*. — Crassifico est pinguem, crassum, spissum reddo. *Cæc. Aurel.* 5. *Tard.* 2. Crassificare corpus. *Id.* 2. *ibid.* 13. Si celeriter egros crassificari viderimus. *Id.* 4. *ibid.* 3. Fluores crassificando cohibet. *Id.* 2. *ibid.* 14. Quæ cum fuerint coctione crassificalet.

CRASSIPES, *pēdis*, adject. crassos habens pedes. Occurrit tantum cognomen familie Romanæ in gente *Faria*: ex qua M. *Furius Crassipes* prætor, cujus tuminit; *Liv.* 38. 42.; et *Furius Crassipes*, cui nupit *Tullia* *Ciceronis* filia, ut est apud *eumd.* 2. *ad Q. fr.* 5. et 1. *Fam.* 7. 11. Adde nomen gentis *Furiae* apud *Eckhel.* *D. N. F. T.* 5. p. 222.

CRASSITAS, *ātis*, f. 3. crassities, crassitudo. *Apul. de Mundo.* Aeris noxi crassitate densa.

CRASSITIŌ, *is*, f. 5. idem ac crassitudo. *Apul.* 7. *Met.* post init. Pectus et venter crustata crassitie reluctabunt.

CRASSITŪDO, *inis*, f. 3. (crassus) amplitudo, densitas, spissitudo (It. *grossezza*; Fr. *épaisseur*, *densité*; Hisp. *espesura*, *densidad*; Germ. *d. Dicke*, *d. Dicksein*; Angl. *thickness*, *bigness*, *crassitude*). Occurrit 1. Abstracte. *Plaut. Most.* 3. 2. 132. Postes ejusmodi quanta firmitate facit, et quanta crassitudine! *Cic.* 4. *Acad.* (2. pr.) 36. 116. Libraminum, in quo nulla omnino crassitudo sit. *Id.* 1. *Divinat.* 40. 93. Propter aeris crassitudinem. *Cæc.* 2. *B. C.* 8. Crassitudo parietum quinque pedum. *Id.* 7. *B. G.* 73. Crassitudo feminis. *Id.* 3. *B. G.* 13. Pollicis crassitudo. *Liv.* 44. 11. Fornices non ad eandem crassitudinem structos esse. *Filiv.* 3. 4. 2. *Schneid.* Crassitudines columnarum extenuentur his rationibus, etc. *Id.* 3. 5. 7. Crassitudo capituli. *Id.* 4. 4. Crassitudines graduorum. *Id.* 2. 8. 17. Crassitudo sesquipedalis. *Colum.* 4. *R. R.* 30. 4. Dipondiarum orbiculi crassitudo. *Plin.* 32. *Hist. nat.* 6. 21. (60). Ostrea crassitudine potius spectanda, quam latitudine. *Id.* 27. *ibid.* 9. 47. (71). Decocta in viuo usque dum sit crassitudo cerni. *Id.* 11. *ibid.* 39. 93. (227). Crassitudo corii. *Id.* 32. *ibid.* 9. 31. (98). Genarum crassitudines. *Id.* 28. *ibid.* 12. 50. (187). Crassitudo mellis. Adde *Cels.* 5. 28. Rursus *Plin.* 13. *ibid.* 7. 15. (53). Rami in crassitudine adolevere. 2. Concreto, ut ajunt, sensu ponitur pro crassamento. *Cato R. R.* 39. Crassitudo fiat quasi emplastrum. *Plin.* 25. *Hist. nat.* 41. 90. (141). de *psyllio* herba. Terere et crassitudinem hiliari oportet cuiusque dolori et collectioni.

CRASSIVENTUS, *a*, um, adject. (crassus et vena). *Crassiventum* aceris genus, dicitur aceris quoddam genus, ceteris vilius, ob crassiorem ac rudiorem venarum maculatumque discursum. *Plin.* 26. *Hist. nat.* 13. 26. (66).

CRASSO, *as*, *avi*, *atum*, *are*, a. 1. Part. *Crassatus*. — Crasso est idem quod crassum facio; sed occurrit passivè tantum. *Apul.* 3. *Met.* Pili crassantur in setas. *Ammian.* 19. 4. Terrarum halitus deorsum crassatus aer.

CRASSUNDIA significare videntur crassiora intestina, quæ opponuntur tenuioribus sive bilis. *Müller* ad *Varron.* 3. *L. L.* 111. Optimi *Varronis* Codd. legunt *crassundia*; al. *crassunda*.

CRASSUS, *a*, um, adject. Comp. *Crassior* sub I. et II.; *Sup. Crassissimus* sub I. — Ratione habita clymi, crassus conjungitur cum *creco*, *creber* etc. (*V. Döderlein, Lutein. Synon.* 1. p. 20.), et est exterius amplius (cui opponitur subtilis, tenuis), laterius vero spissus, densus, gravis, item pinguis: quæ tria *Forcellinus* distinxerat (It. *grasso*, *densa*, *spesso*, *pingue*; Fr. *épais*, *gras*, *grossier*, *gras*; Hisp. *espeso*, *grueso*, *gordo*, *graso*; Germ. *stark nach*, *Aussen*, *dick* oder *in sich dicht*, *nach Befinden auch fett*, *fett*, *grob* *wiedergegeben*; Angl. *thick*, *coarse*, *gross*, *dense*, *fat*).

1.) Proprie. *Cato R. R.* 28. Arbores crassiores digilis quinquæ. Adde *Plin.* 17. *Hist. nat.* 11. 16. (53). Rursus *Cato R. R.* 30. Stirpem obliquo digitos crassos tres. *Pontedera* et *Schneiderus* putant legendum digitos *crassum* tres. Ceterum digitus crassus est mensura digiti secundum ejus crassitudinem. *Cic.* 1. *Nat. D.* 6. 17. Terram esse infirmam, quam crassissimus circumfundat aer. *Id. Fat.* 4. 7.

Athenis tenuis calum; ex quo arutiores etiam putantur Attici: crassum Thebis; itaque pingues Thebanis. *Id.* 4. *Acad.* (2. pr.). 39. 122. Latens ista omnia crassissimae ornata et circumfusa tenebris. *Id.* 9. *Fam.* 12. Hospiti veteri et amico munusculum mittere volui levidense, crasso sito, cujusmodi ipsius solent esse munera. *Forcellinus* inter translata retulit. *Horat.* 2. *Sat.* 4. 52. Si quid crassi est in vino. *Martial.* 2. 40. Subdola tenduntur crassis modo retia turdis. *Stat.* 2. *Theb.* 659. simul haec et crassum sanguine telum Iam redit. *h. e.* cythere libetum, illato vulnere, et sic quodammodo pingue factum. — Jungitur et pluribus aliis substantiis, quorum praecipue, servato litterarum ordine, exhibentur. *Cic.* 1. *Tusc.* 18. 42.; *Horat.* 2. *Ep.* 1. 244.; et *Juvenal.* 10. 50. aer crassus. *Lucret.* 4. 350. aer caligiosus crassior. *Cato R. R.* 6. ager crassus, cui ibid. opponitur macrior. *Sic Cic.* *Flacc.* 29. 71. ager crassi. *h. e.* pinguis dens, ut *Colum.* loquitur 2. *R. R.* 2. 5. Adde *Parron.* 1. *R. R.* 24. 1. *Ovid.* 3. *Amor.* 8. 8. aquas volvere crassas. *Sic Martial.* 12. 26. Et subitus crasse decidit imber aquae. *Cato R. R.* 18. arbores crasse pedes duos. Adde eund. ibid. 15. *Plin.* 36. *Hist. nat.* 6. 9. (53). arena crassior. *Lucan.* 10. 113. aurum crassum. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 16. 28. (71). huius crassissima in Corsica. *Ennius* apud *Cic.* 1. *Tusc.* 16. 36. caligo inferum rigida, crassa. *Lucret.* 6. 461. caligine crassa nubes. Adde *Virg.* 2. *G.* 309. *Plant. Pseud.* 4. 7. 80. compedes crassi. *Lucret.* 6. 858. corpore crasso terra. *Virg.* 5. *En.* 469. enormem crassum ore rejectans. *Scribon.* *Compos.* 205. emplastrum satis crassum. *Virg.* 3. *G.* 205. farrago crassa. *Ovid.* *Heroid.* 9. 77. fila crassa. *Stat.* 1. *Achill.* 87. fumina crassa. *h. e.* cadaveribus spissa et cursu tardiora. *Ter. Hecyr.* 3. 4. 26. homo crispus, crassus, emissus. *Varro* 5. *L. L.* 111. *Müll.* intestinum crassum, sed lege cum *Müll.* intestinum cum crassundis. *Cato R. R.* 40. loca crassa et humecta. *Id.* ibid. 92. lotum crassum. *Id.* ibid. 15. maceira crassa pedem I. sem. *Auct. B. Hesp.* 6. nebula crassissima. *Lucret.* 6. 246. nubes crassa. *Plin.* 36. *Hist. nat.* 23. 62. (187). nucleus crassus sex digitos. *Virg.* 2. *G.* 110. paludes crassae. *Plin.* 20. *Hist. nat.* 17. 69. (180). pituita crassiores. *Id.* 11. ibid. 43. 99. (214). pollex crassior digitis ceteris. *Stat.* 6. *Theb.* 816. pelvis crassus. *Plin.* 12. *Hist. nat.* 12. 26. (42). radix crassa. *Cic.* 2. *Nat. D.* 6. 17. regio mundi crassissima. *Plaut.* *Pers.* 5. 2. 34. restis crassa. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 38. 90. (221). sanguis crassior. *Lucret.* 4. 1258. semina crassa. *Id.* 4. 1240. semina crassius. *Horat.* 1. *Sat.* 3. 15. toga crassa. *Sil.* 11. 7. 688. umbra. *Horat.* *Art.* 3. 375. unguentum crassum. *h. e.* spissum, non liquidum, et velut turbidum, atque adeo villoris pretii. *Plin.* 23. *Hist. nat.* 9. 83. (165). urina crassa. *Sil.* 11. 13. 571. venenum crassum. *Plin.* 36. *Hist. nat.* 26. 67. (196). Vitrum crassiore visu. *h. e.* minus pellucida. *Martial.* 5. 78. volumen crassum.

II.) Translate. — a) Generalit. *Plaut. Rud.* 3. 5. 53. Crassum infortunium. *Martial.* 12. 13. Crassiora nomina. *h. e.* radia, barbara et pingue quiddam sonantia. *Gell.* 13. 2. Ciceroni mollius teretiusque visum freta scribere, quam friso: erat enim crassius vastiusque perangustio freta dicere. — b) Speciatim ad animum et ingenium refertur. *Varro* apud *Non.* p. 86. 24. *Merc.* Senes crassi. *h. e.* bebetes. *Sic Martial.* 9. 23. Vulgus crasseque turba. *h. e.* rudis, indocta. *Horat.* 2. *Sat.* 2. 3. abnormis sapiens crassaque Minerva. *V. MINERVA.* *Quintil.* 1. 10. 28. Etiam crassiore, ut vocant, Musa, dubitationem eximere. *Ulp. Dig.* 22. 8. 6. Crassa negligentia. — *NE.* De cognom. *Rom.* *V. ONOM.*

CRASTINATIO, *ónis*, f. 3. idem quod procrastinatio. *Gloss. Cyrill.* *Τηρόσεος*, dilatio, procrastinatio, crastinatio, etc.

CRASTINO, adverb., seu potius est Ablativus num. sing. ab adject. crastinus et subaudiatur *die*. *Gell.* 2. 29. Crastino seges non metetur.

CRASTINUM, *i*, *V.* voc. seq. in *fin.*

CRASTINUS, *a*, um, adject. (cras) qui cras futurus est (*It. di domane*; *Fr. de demain*; *Hisp. de mañana*; *Germ. morgend, dem morgenden Tage angehörend*; *Aogl. of to-morrow*). Occurrit ¶ 1. Stricto sensu crastinus dicitur et est, qui cras futurus est, qui ad diem proxime sequentem pertinet; et occurrit — a) Generalit. *Plaut. Men.* 1. 2. 62. Usque ad diurnam stellam crastinum polabimus. *Id.* *Stich.* 4.

2. 55. Numquam me vivum quisquam in crastinum prospiciet diem. *Cic.* 15. *Att.* 8. *extr.* Sed aliquid crastinus dies ad cogitandum nobis de ea re. *Petron.* *Satyr.* 15. Exhibebitur crastino die assinebat. *Propert.* 2. 15. 54. Crastina dies. *Virg.* 12. *En.* 76. Aurora. *Id.* 1. *G.* 425. hora. *Id.* 10. *En.* 244. lux. *Id.* 4. *ibid.* 118. Ubi primos crastinus ortus Extulerit: *Tibull.* 4. *Od.* 7. 17. Quis scit an adjiciant hodierna crastina summa: Tempora dii super! *Ovid.* 3. *Fast.* 345. Sed tibi, protulerit quum totum crastinus orbem Cynthia. *Lucan.* 7. 26. Crastina quies. *Valer. Flacc.* 7. 97. Ignis. *Martial.* 3. 10. egestas. *Id.* *ibid.* 58. Nec avara crastina dapes mensa. — b) Speciatim pro crastino die dixerunt et die crastini, ut *Plaut. Most.* 4. 1. 25. Hne die crastini cum herus reaverit. Adde *Gell.* 2. 29. qui plura disserit de hac loquendi ratione 19. 24.; ubi ostendit die quinti, noni, pristini, proximi dictum fuisse pro quinto, nono, etc. (sive quintoi, nonoi, etc.). *Cael. Antipater* et *Cato* apud *Gell.* *ibid.* et *Macrob.* 1. *Saturn.* 4. — c) Graecorum more dicitur etiam de homine, et crastinus est qui cras quippiam factorus est, ut matutinus apud *Virg.*, qui mane. *Sidon. Carm.* 24. 21. Emensusque jugum die sub uno, Flavam crastinus aspiciet Triobrem. ¶ 2. Latiori significatione crastinus idem est, quod futurus, posterus. *Plin.* 13. *Hist. nat.* 9. 17. (60). Fertilitas assidue ei, crastino subnascente fructu. *Stat.* 3. *Theb.* 562. Quid crastina volvere aetas, Scire nefas homini. *Martial.* 1. 16. Sera nimis vita est crastina: vive hodie. — Hinc

Crastinum, *i*, n. 2. absolute, substantivorum more, est idem quod crastinus dies, vel crastinum tempus. *Seneca Thyest.* 619. Nemo tam divos habuit fauentes, Crastinum ut possit sibi polliceri. — Saepe occurrit formula in crastinum. *Plaut. Pseud.* 5. 2. 33. In crastinum vos vocabo. *Id.* *Cas.* 3. 5. 43. Vitam alicujus in crastinum protollere. *Cic.* 2. *Orat.* 90. 368. Nisi forte in crastinum differre mavultis. *Quintil.* 5. 10. 16. Pervenire in crastinum. — In crastinum differo res severas, *εἰς αὐτίον τὰ σπουδαῖα*, proverb., quod admonemur in re lata, v. gr. in convivio de rebus seriis agere importunum esse. Ortum habuit fortasse ex eo, quod narrat *Nepos Pelop.* 3. *V. Plutarch.* *Pelop.* 10. — Cf. et CRASTINO loco suo. — *NE.* De nom. pr. *V. ONOM.*

CRATĒGIS (et Acc. *crategin*) *κράταιγος*, herba eadem, quam satyrion. *Plin.* 26. *Hist. nat.* 10. 63. (99). De synonymia *V. SATYRION.*

CRATĒGON, *ónis*, m. 3. *κράταιγόν, vel* CRATĒGOS, *i*, m. 2. *κράταιγος*, herba, quam Latini aquifolium vocant. *Plin.* 27. *Hist. nat.* 8. 40. (63). *V. AQUIFOLIA.*

CRATĒGUM, gramum buxi. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 30. 52. (129). *Al. leg.* carthegon.

CRATĒGONON, *i*, n. 2. (juxta nonnullos Codd. etiam *cratægones*, *i*, f. 2.) *κράταιγόνων*, herba spicae tritici similis, multis calamis ex una radice emicantibus, multorumque paniculorum. Nascentur in opacis, semine nulli, vehementer aspero gustu. Dicta videtur *αὐτὸ τὸ κράταιγόν ἐν τῇ γῶνι*: quod vim habeat in generando. *Plin.* 27. *Hist. nat.* 8. 40. (62). *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 343.) hanc exhibet synonymiam: *Πολύκαρπον* Hippocr. de Morb. mul. 1. 613., Theophr. *Hist. plant.* 9. 18.; *Κράταιγόνων* Galen. *Exp. voc. Hipp.* p. 548. et Dioscor. 3. 138.; *Ἀγρία μεμύρα* Graecor. recent. et *Cratægogon* *Plin.* loc. cit. sunt *Razeta* Willd. 2. 174. et *Potigonum Persicaria* L. *Spec. plant.* 518. — Est alia *cratægogon*, quae thelygonos vocatur Differente luteoligitur leatitate gustus. *Plin.* l. c. (63). Juxta *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 444.) est *Mercurialis tomentosa* (mas) L. *V. THELYGONOS.*

CRATĒLLĒ, *árum*, f. plur. 1. *Veget.* 5. *Veterin.* 40. 2. Cervices ejus (jumentis) constringuntur usque eo, ut cratellis ex liguo oppositis constricta cervicis pravitas dirigatur. *Schneid.* ad h. l. haec adnotavit: Pro *cratellis* etiam *cratellas* dicit, cum *Cangio* movit *Gesner.* Regulae esse videntur ad similitudinem clittellarum factae. *Stadus* vero *cratellis* conficiebat. — Ceterum quid obstat, quominus *cratella*, *ae*, sit deminutivum a *crater*? praesertim cum in *Inscript.* apud *Marat.* 352. 4. legatur cognomen *Rom. Cratella*? Eadem quoque significatio esset, si *machina* ad *cratium* similitudinem facta corrigendo collo animalis.

CRATĒR, *eris*, m. 3. *κράτηρ*. *Crater*, *eris*, Accus. sing. *cratera*, et Accus. plur. *crateres* est forma

Graeca, quam Poetae tantum usurparunt; et si quando in prosa oratione occurrit, de aribus ponitur ad Graecorum imitationem. — Ceterum

1.) Proprie crater est vas vini, ut *Paul. Diac.* p. 53. 10. *Müll.* et *Non.* p. 545. 30. *Merc.* interpretantur, seu genus poculi majoris, quo in libationibus et solemnioribus epulis uti solebant, atque ex eo in minora pocula diffundebant, ut colligitur ex illo *Ovid.* 5. *Fast.* 522. Nunc dape, nunc posito mensam nituere Lyae: Terra rubeus crater, pocula sagur erant. — Est a *κράωμι* *misceo*, qua significat defendere bibendi causa. *Ennius* 8. *Ann.* 54. sq. Crateribus olli ex auratis hauserunt. *Idem* apud *Servium* ad *Virg.* 9. *En.* 165. Vertunt crateras aënos. *Sic Virg.* loc. cit. Indulgent vino et vertunt crateras aënos. *Id.* 1. *ibid.* 728. Crateras magnos statuunt, et vina coronant. *Id.* 2. *ibid.* 765. Crateresque auro solidi. Adde *Propert.* 3. 17. 37. et *Ovid.* 5. *Mel.* 82. et 8. *ibid.* 669. et 679. *Curt.* 9. 10. Liminibus aedium crateres vino repletos, et alia etiam magnitudinis vasa disponi. *Juvenal.* 12. 44. urnae cratera capaces, Et dignum silente Pholo. *Pers.* 2. 52. Si tibi crateras argenti locusque pingui Auro dona feram. — Etiam vas olei crater dicitur, teste *Non.* p. 545. 32. *Merc.* *Virg.* 6. *En.* 225. Fuso crateres olivo. *Martial.* 12. 32. 12. Corneus crater. — Et conceptaculum aquae salientis in fonte. *Plin.* 5. *Ep.* 6. In hoc fonte crater: circa siphuncul plures miscet jucundissimum murmur.

II.) Translate. ¶ 1. Occurrit de locis, crateris formam praeserentibus. — a) In monte Aëna crater est magnum illud forum, per quod cinis, fumus et ignis ebullit. Itali quoque nunc craterem vocant. *Lucret.* 6. 704. In summo sunt ventigenti crateres, ut ipsi Nominant, nos quas fauces perhibemus et ora. *Plin.* 3. *Hist. nat.* 8. 14. (88). Mons Aëna nocturnis mirus incenditis: crater ejus patet ambitu stadiorum viginti. Adde *Apul. de Mundo*. — b) Item dicitur de quocunque hiatu terre ignem evoventis. *Ovid.* 5. *Mel.* 423. Icta viam tellus in Tartara fecit, Et prius currus medio cratere recepit. *h. e.* medio hiatu, quem Pluton scapulo percussit humum aperuerat. Adde *Plin.* 2. *Hist. nat.* 106. 110. (238). — c) De Bajaron sinu crateris formam habente dixit *Cic.* 8. *Att.* 2. 2., quem locum citat quidem *Klotz*, sed ipse minime invenit. ¶ 2. Est denique hoc nomen signum caeleste, de quo *V. in ANGUIS*. *Ovid.* 2. *Fast.* 266.; *Colum.* 11. *R. R.* 2. 20. et *Servius* ad *Virg.* 1. *G.* 205.

CRATĒRA, *ae*, f. 4. Sunt qui et *craterra*, et *cratera*, et *craterra* scribi volunt: *V. Paul. Diac.* p. 53. 10. *Müll.* et *Non.* p. 547. 28. *Merc.* — Cratera est Latina positioe idem quod crater.

1.) Proprie. *Nævius* apud *Non.* p. 547. 30. *Merc.* Propter amem crateris sumere aquam ex ponte. *Cic.* 6. *Verr.* 59. 131. Jam illa, quia leviora videbantur, si hoc loco dicerentur, ideo praeteribo, quod iste mentis Delphicas a tharmore, crateras ex aere pulcherrimas, vim maximam vasorum Corinthiorum, ex omnibus aedibus sacris Syraculis abstulit. Adde eund. 7. *Fam.* 1. 2.; *Parron.* apud *Non.* p. 547. 33.; *Liv.* 5. 25.; et *Horat.* 3. *Od.* 18. 7. et 2. *Sat.* 4. 80.; *Curt.* 9. 10. 25. Crateris aureis ejusdemque materiae ingentibus poculis praegravis. Adde eund. 4. 8. 16. et *Apul. Florid.* 4.

II.) Translate est etiam signum caeleste. *Cic. Arat.* 210. apud *Cic.* 2. *Nat. D.* 44. 114. In medioque signo fulgens Cratera relucet.

CRATĒRĒTES, *ae*, m. 1. (*a κράτης* durus) gemma praedarum naturae, inter chrysolithi et electri colorem. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 10. 56. (154).

CRATĒRRA, *V. CRATERA.*

CRATES, *is*, f. 3. Recti casus singularis, quem nonnulli *cratis* esse volunt, exemplum adhuc nullum vidimus. Sed tamen Accus. sing. est *cratim*, Ablat. sing. *crate*, Gen. plur. *cratium*. — Crates est instrumentum ex subtilibus lignis, vel viminibus, silvae materia, directis transversisque modico intervallo contextis, ad varios usus, qui ex subjectis exemplis apparent: est a *κράω*, hinc *κράω misceo*, a transverso nempe et permittit lignis, vel viminibus, quibus intextitur (*It. graticcio*; *Fr. claie, cligronnage, entrelacement, treillage, treillis*; *Hisp. zarzo*; *Germ. Flechtwerk, Geflecht, Hürde*; *Angl. a hurdle*).

1.) Proprie et stricto sensu ¶ 1. De cratibus in re agraria. *Cato R. R.* 10. et 12.; et *Varro* 1. *R. R.*

22. 3. Crates stercorariae. Cato R. R. 48. Crates flearia. Colum. 12. R. R. 15. 1. Crates pastores, culmo, vel corice, vel filice textae. Horat. Epod. 2. 45. Claudere textis cratibus laetum pecus. Virg. 11. *En.* 64. Texere crates virgis arbutulis et vimine querno. Colum. 12. R. R. 16. 2. Uvas in crate disposito rarius, quam ut altera alteram contingat. Plin. 35. *Hist. nat.* 14. 48. (169). Illuere crates parietum luto. Juvenal. 11. 82. Sicci terga suis raro pendencia crate. Petron. Satyr. 135. Saligna crates. h. e. castrostrum, fuscilla, corbulela. Virg. 1. G. 94. Multum odoe rasilis glebas qui frangit inertes, Vimineasque trabit crates, Juvat arva. erpici, quibus ager post arationem complanatur. Adde Colum. 2. R. R. 18. 4. Plin. 18. *Hist. nat.* 18. 48. (173). Semen inficiunt, cratesque dentatas super trahunt. ¶ 2. Fulli etiam genus supplicii, quo reos crati suppositos, et lapidibus super injectis obrutos occubant: quod Carthaginiensibus praecipue usitatum fuisse dicitur. Plaut. *Poen.* 5. 2. 65. Sub cratim ulli jubeas sese supponi, atque eo lapides imponi multos, ut sese necet. Liv. 3. 61. Iudicia causa, novo genere leti, Turnus Herdonius dejectus ad caput aquae Ferentinae, crate superne injecta sorsaque congestis, mergitur. Adde eund. 4. 50. et Tac. *German.* 42. ¶ 3. In re militari. Ctes. 4. B. G. 17. Longioris cratibusque pontem contere. Id. 7. *ibid.* 58. Cratibus atque aggere paludem explere. Id. 1. B. C. 25. Rates ab utroque latere cratibus ac platens protegere. Id. 5. *ibid.* 40. Turres contabulantur; planae loricaeque ex cratibus attentantur. Id. 7. *ibid.* 51. Magno cratium, scalarum, harpagonum numero effecto. Adde Liv. 10. 38. et Tac. 1. *Ann.* 88. — Apud Virg. 7. *En.* 633. Tegmina luta cavant copiam, Necluntique saligae Umbonum crates. h. e. seuta ex crate confecta. Adde Curt. 10. 2. 29. et Sil. 11. 5. 522. Stat. 4. *Theb.* 110. Omnibus rotas propugnant pectora crates. h. e. loricae lignae aere obductae.

II.) Figurata dicitur de aliis rebus, quae cratilis similitudinem vel formam praese ferunt. Virg. 12. *En.* 508. Aeneas Transadigit costas et crates pectoris eusem. Ovid. 12. *Met.* 370. Hasta laterum cratem perumpit. Id. 8. *Met.* 805. Ventris erat pro ventre locus: pendere putares Pectus, et a splinae tantummodo crate teneri. Cf. Tertull. *Resurr. carn.* 42. Crates gigantum. Virg. 4. G. 214. Crates favorum. Colum. 4. R. R. 2. 1. et 2. Cratem facit vitis. Plin. 13. *Hist. nat.* 12. 23. (77). Transversa (scheida) postea crates peragit, h. e. scheda altera papyri transverse imposita alteri quasi cratem peragit. — NB. De noni. pr. P. ONOM.

CRATICEUS, a, um, adject. ex crate factus, pro cratilis, occurrit tantum in Not. Tir. p. 162.

CRATICIUS vel cratilis, a, um, adject. ex cratibus factus, ut Craticus parietes, qui cratibus insertis sunt, scilicet asseribus arctatis et transversis. Vitruv. 2. 8. 20. Schneid. Craticus parietes velum, ne inventi quidem essent. Adde eund. 7. 3. 11. et Dig. 17. 2. 16. Pallad. 1. R. R. 19. 2. Craticis podis erunt discernenda granaria.

CRATICULA, ae, f. 1. deminut. a crates, parva crates. Martial. 14. 224., cujus lemma est Craticula cum versu. Parve tibi corva craticula sudet ofella. Cf. CRATICULUS.

CRATICULATIM, adverb. Veget. 5. *Veterin.* 2. 5. Aut cautio cuprino foris opportuna urendo deprime puncta, ne deformatur animal; aut, si villus est et necessarii aptius quam decori, craticulatim, sicut moris est, ures. Schneid. ad h. l. et ad 1. *ibid.* 28. 4. pulat craticulatim urere esse Graecam *αὐλάειν*, — Num legendum *cuticulatim*? nam *παύσαντες αὐλάειν* legitur in Hippiatricis.

CRATICULUM a Graeco *κράτιον* deducitur. Paul. *Diac.* p. 53. 11. Müll. Quin potius craticulum videtur esse a crate, ut reticulum a rete.

CRATICULUS, a, um, adject. cancellatus, in modum craticulae factus. Cato R. R. 13. inter instrumenta in torculari necessaria requirit lucernas craticulas duas. Ita leg. edit. Florentin., Basileens., Lugdunens., Colonien. At Popma sic: lucernas, craticulas duas.

CRATIO, is, ire, a. 4. crate terram scindo et compleno. Plin. 18. *Hist. nat.* 28. 67. (258). Utilissimum simul herbae arare, deinde cratire, scire florem ex facillibus atque ex praesepibus feno dilapsam spargere priusquam cratiantur.

CRATICUS, a, um. P. CRATICIUS.

CREABILIS, e, adject. qui creari potest. Apul. *Trismeg.* Materia creabilis. Adde Augustin. 12. *Confess.* 49. et 29.

CREAGRA, m. l. 1. *κρεάγρα*, instrumentum ad extrahendas ex abena carnes cortas: a *κρέας* caro, et *άγρα* captura. Gloss. Isid. Creagras, tridentes. Gloss. Philox. *Κρεάγρα*, excipulum, harpago, excipulum. Legitur etiam apud Vulgat. *interpr.* 2. *Paralip.* 4. 11. et Hierem. 52. 18. *Capell.* 8. 366. Satura Pelasgos dum docere vilitur Artes creagris vix amicae Atitici. Ubi V. Grotium.

CREAMEN, iols, n. 3. creatio, seu res creata. Prudent. *Hamartig.* 505. ex elementis Cuncta aolubilibus, fluxoque creamine constant.

CREATIO, ois, f. 3. coeundi actus. ¶ 1. Speciatim est procreatio. Varro 6. L. L. 5. Müll. Crepusculi nominati, quod eo tempore erant dati, ut Lucii prima luce in creatione. At Müll. pro in creatione legendum coniecti In Realino. Ulp. Dig. 1. 7. 15. Creationi liberorum studere. ¶ 2. Item electio. Cic. 3. *Legg.* 3. 10. Creatio magistratum. Papinian. Dig. 26. 7. 38. tutoris.

CREATOR, oris, m. 3. qui creat. ¶ 1. Est effector, conditor, genitor. Cic. 2. *Divinat.* 30. 64. Nobis haec portenta deum dedit Ipse creator. Adde Senec. *Hippol.* 888. Et Lucan. 10. 266. quas ille creator Atque opifex rerum certo sub jure coeret. Rursum Cic. *Balb.* 13. 31. Quod princeps ille creator hujus urbis Romanus fecere Sabino docuit. Ovid. 8. *Met.* 309. Nec Telamon aberat, magisve creator Achillis. h. e. genitor. ¶ 2. Item qui renunciat et nominat ad aliquod munus. Impp. Theodos. et Valentin. Cod. 10. 31. 59. Tam nominati, quam etiam creatoris consensu relatione carcente. Adde Ulp. Dig. 50. 8. 2., ubi alii leg. curator.

CREATRIX, iols, f. 3. effectrix, conditor, mater. Lucret. 1. 622. Rerum natura creatrix. Adde eund. 2. 1417. et 5. 1361. Sil. 11. 15. 184. tellus bellorum dira creatrix. Val. Flacc. 5. 143. sonat illa creatrix Prima manus (Chalybium) belli terras crudelis in omnes. Catull. 63. 50. Patria, o mea creatrix, patria, o mea genitrix. Virg. 8. *En.* 534. ego poscor Olympo: Hoc signum cecidit missuram diya creatrix. h. e. genitrix. Aurel. Vici. *Epit.* 40. More Olympiadae Alexandri M. creatrix.

CREATORA, ae, f. 1. res, quae creata est. Tertull. *Apolog.* 30. Cujus est et caelum et omnis creatura. Alcin. *Avit.* 2. 47. Quis creatorum praefuit in ordine primus. Adde Prudent. *Hamartig.* 508.

CREATUS, a, um. P. CREO.

CREBER, bra, brum, adject. Comp. Crebrior sub A. I. et II. et sub B. 2.; Sup. Creberrimus sub A. I. et II. — Sup. Creberrimus legitur a nonnullis apud Geil. 2. 30. Fluctus creberrimi. — Ratione habita elymi, creber Forcellino videbatur esse a *cretum*, quod a cerno, ut proprie sibi crebro excretum: hoc autem quia multis particulis constat, creber pro frequent et denso ponitur. Quam Forcellini sententiam recentiores plerique omnes secuti sunt. Itaque creber dicitur et si quidquid pluribus constat particulis, quae densae sunt atque miculis inter se intervallis distantes, cujusmodi sunt grana et similia, quae crebro excreta decidunt; hinc densus, spissus, frequens (It. spesso, denso, frequente; Fr. serré, pressé, dru, épais; Hisp. cerrado, estrechado, junto, espeso; Germ. dicht, nahe an einander stehend, gedrängt; Angl. thick, close, frequent). Usurpat autem A) Passive, et B) Active.

A) Passive, et quidem

L) Proprie ac stricto sensu de spatio, et est densus, spissus, diciturque de plurimis, quae miculis inter se distant intervallis. — a) Generalim. Plaut. *Aulul.* 4. 6. 9. Silvani lucus extra murum est avius, crebro saetio oppletus. Cato R. R. 48. Tum semen scitio crebrum tanquam ilnum. Cic. 2. *Nat. D.* 55. 138. Utique autem (venae et arteriae) crebrae multaeque toto corpore intentae vim quandam incredibilem testantur. Id. Senect. 13. 44. Delectabatur crebro funali et tibillae. crebrum funale alii interpretantur crebro lotum et relatum; alii leg. credo, et alii cereo; apud Gronov. l. 3. *Observat.* c. 6. est *πυλίστατον*, uuum quidem sapientiae, sed multis myris instructum, quod densum dicit Ovid. 12. *Met.* 247. Lampadibus densum repuit funale coruscis. Ceterum crebrius intellige non unam formam, sed plures parvisque inter se distantes intervallis: Cf. quod figurate dixit Quintil. 12. 10. 46. Si non crebra haec lumina et continua

fuerint et invicem offenderint. Sall. *Jug.* 114. Ignesque quam creberrimos fieri jubet. Lucret. 4. 1132. pocula crebra parantur. Id. 6. 135. silva crebra. Virg. 3. G. 333. sicubi nigrum Niciibus crebris sacra nemus accubat umbra. Ctes. 5. B. G. 9. Crebris arboribus succis omnes introitus erant praclusi. Id. 2. *ibid.* 17. Crebri rami. Id. 3. *ibid.* 12. Hominum est infinita multitudo creberrimaeque edificia. Id. 2. *ibid.* 30. Crebra castella. Virg. 3. *En.* 127. crebris freta concita terris. Tibull. 1. 7. 17. crebras per urbes volitare, Ovid. 15. *Met.* 721. per sinus crebras labi. Sall. *Jug.* 41. Crebras vigiliis ponere. — b) Speciatim jungitur aliquot Verbis, quibus res tam densae significantur, quam grana et cetera, quae crebro excreta sint. Plaut. *Poen.* a. 2. v. 38. Hostes tam crebri ad terram accidebant, quam pyra. Id. *Amph.* 1. 1. 81. Hostes crebri cadunt. Liv. 1. 31. Haud aliter quam cum grandine venti glomeratam in terras agunt, crebri cecidere caelo lapides. Id. 28. 39. Tanta vis lapidum creberrimae grandinis modo in — classem effusa est. Virg. 11. *En.* 611. fundent almul undique tela Crebra nivis ritu. Id. 3. G. 470. Non tam creber agens hiemem ruit aequore turbo. Adde eund. 5. *En.* 784.

II.) Translate dicitur de tempore, et est frequenter vel saepe repetitus, brevis temporis intervallis repetitus. Cic. 12. *Fam.* 25. 2. Crebras, vel potius quotidianas compellationes meas non tulit. Id. 14. *Phil.* 5. 14. Scitis, per hos dies creberrimum fulsisse sermonem, me etc. Ctes. 5. B. G. 44. Tanto crebrior illiteram nuncique ad Caesarem mittebantur. Adde Cic. 11. *Att.* 10. 2. Virg. 5. *En.* 199. tum creber anhelitus artus Aridaque ora quilit. Adde Quintil. 11. 3. 55. — Jungitur plurimis aliis Substantivis, quorum praecipue, servato litterarum ordine, exhibetur. Ovid. 9. *Met.* 538. amplexus crebri. Ctes. 5. B. G. 1. commutationes. Quintil. 8. 5. 29. conatus. Plin. 8. *Ep.* 17. diluvia crebra et assidua tempestates. Nepos *Miltiad.* 2. excursions. Ctes. 6. B. G. 10. exploratores crebros mittere. Plin. 36. *Hist. nat.* 26. 86. (195). fama crebrior, quam ceridor. Ovid. 10. *Met.* 508. gemitas. Plin. 11. *Hist. nat.* 37. 88. (219). ictus creber aut languidus. Lucret. 4. 935. et 1280.; Virg. 12. *En.* 713.; Horat. 1. *Od.* 25. 2.; et Sueton. *Cal.* 30. ictus crebri. Lucret. 1. 294. et Sall. *Jug.* 50. impetus. Quintil. 11. 2. 85. iteratio. Ter. *Phorm.* 5. 9. 23. Ictus crebra et munniones. Cic. 16. *Fam.* 5. 1. littera crebra. Quintil. 11. 2. 28. meditatio. Ovid. *Heroid.* 15. 48. mobilitas. Tac. 2. *Hist.* 30. mortes. Nepos *Miltiad.* 3. nuncii. Ovid. 2. *Pont.* 7. 40. percussu crebro cavantur aqua. Seneca *Herc. fur.* 327. pericula. Virg. 12. *En.* 533. pulsu crebro. Tac. 3. *Ann.* 55. quatu crebro petere aliquid. Lucret. 4. 106. repulso assiduo crebroque. Tac. 15. *Ann.* 73. rumore crebro lacerari. Ctes. 2. B. G. 1. rumores crebri. Plin. 10. *Hist. nat.* 29. 43. (81). sonus. Quintil. 11. 3. 128. supplicio pedis crebra. — Interdum dicitur et de his, quae lo scriptis operibus vel in sermonibus frequenter occurrunt. Seneca *Ep.* 114. Quae apud Sallustium rara fuerant, apud hunc crebra sunt et pene continua. Adde Quintil. 8. 5. 2. Id. Quintil. 9. 2. 94. et 9. 3. 4. Figurae crebriores.

B) Active, aut ita aatem, ut aetia cum agente relatione conjungatur.

L) Creber, ratione habita spatii, est densus, et interdum qui saepe vel iterato apparet ageudi vi praeditus; et fere jungitur cum Ablat. Virg. 1. *En.* 85. Una Euracus Notusque rana creberque praecellis Africus. Ovid. 11. *Met.* 100. Creber arundinibus tremulis ubi surgere lucus Capiti. Plin. 3. *Hist. nat.* 5. 9. (55). Quam creber (Tiberis) ac subitus incrementis, et nusquam magis aquis quam in ipsa urbe stagnantibus. h. e. crebro crescens ac subito.

II.) Translate ponitur de actione repetita. Virg. 5. *En.* 459. sic densis scilicet heros Creber utraque manu pulsus versatque Dareta. — Saepius dicitur, de his, qui in scriptis operibus vel in sermonibus aliquid frequenter usurpant vel agunt. Cic. *Planc.* 34. 83. Sed hoc passio quomodo frequenter in me coegisset: saneque in eo creber fuisi, te indicio notissima, etc. Id. 1. *Att.* 19. 1. Si mihi tantum esset oculus, — in scribendo multo essem crebrior. Id. 2. *Orat.* 13. 50. Qui (Thucydides) ita creber est rerum frequentia, ut verborum prope numerum sententiarum numero consequatur. Id. apud Sueton. *Caes.* 55. Quis sententias aut auctor, aut crebrior? Cf. Id. *Brut.* 7. 29. Mo-

das dicendi translationibus crebrior. — Illic Accus. plur. neut.

Crebra, adverb. more occurrit pro crebro. *Lucr.* 2. 359. et crebra (mater) revisit Ad stabulum, desiderio perfixa juveni. Sed tamen tē crebra potest esse *ominativus sing. num. et gen. fem. Virg.* 3. 6. 500. et pede terram Crebra ferit (equus). *V. APPRIMA.*

Crebro, adverb. *V. loco suo.*

CREBESCO, bescis, bdi, bescere. *V. CREBRESCO.*

CREBRA. V. CREBER in fin.

CREBRATUS, a, um, particip. a crebro, densatus, epissatus. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 24. 28. (81). Crebrae pexitas telae. h. e. dense textae. *Harduin.* ex MSS. Alii *cribrae*: quod videtur significare in modum *cribri* factae: loquitur enim *Plin.* de telis araneorum. Sed nihil mutandum est; nam legitur apud *Alcim.* *Ep.* 78. Quilibet strui possit mensuris crebrati conaculum fumi, artifex *Agulus* instituat.

CREBRE, adverb. Snp. *Creberrime*. — Crebre est idem quod crebro, dense. *Filruv.* 2. 9. 10. *Schneid.* Albus infra fundamenta palationibus crebre fixa. *Id.* 10. 14. 3. Crates ex tenuibus virgulis creberrime textis.

CREBRESCO, brescis, crebrū, brescere, n. 3. In

praeterito *v. littera* aliquando extitit ad evitandam soni asperitatem. *Apul.* 10. *Met.* Rumor publice crebuerat. *Augustin.* 3. *Civ. Dei* 17. Tam multa bella ubique crebuerant. *Al. leg.* crebuerunt. *Mallet Manut.* ad *Cic.* 7. *Fam.* 20. etiam in praesentis tempore eam litteram tolli, ob eandem rationem, tum in simplicis, tum in compositis increbresco, *percrebresco*. Libri, et MSS. variant, et cum iis eruditorum sententia. *Cl. Obbarts.* *Archiv. f. Philol. und Pädag.* vol. 16. p. 4. pag. 537. — Part. *Crebrescent*. — Crebresco est creber, densus, aut frequens fio, augesco (H. *diverit spesso, o frequente, aumentarsi*; Fr. *devenir intense ou fréquent*; *Hisp.* hacerse espeso, *frecuente*; *Germ.* sich wiederholen, häufig werden, sich hier und dort zeigen; *Angl.* to grow frequent, grow thick, increase more and more). *Virg.* 3. *En.* 503. Crebrescent optatae aures. *Id.* 12. *ibid.* 407. saevus campis magis ac magis horror Crebrescit. *Id.* 12. *ibid.* 222. Crebrescit sermo. *Quintil.* 11. 3. 111. Gestus cum ipsa orationis celeritate crebrescet. *Tac.* 2. *Dist.* 67. Motum a Vespasiano bellum crebrescit. *Id.* 3. *Ann.* 60. Crebrescebat Gracae per verba licentia et impunitas asyla statuendi. *Id.* 4. *Hist.* 12. Crebrescent fama cladis Germanicae. Adde *Rutil.* 1. 415. *Tac.* 1. *ibid.* 39. seditio. *Id.* 3. *ibid.* 34. *Invidia.* *Plin.* 6. *Ep.* 38. Tum crebrescere fragor. *Veget.* *Milit. prol.* Sic repentinum crebuit eloquentia, dum odu culpatur audacia. *Schaezel* ita legit et edidit. — Absolute crebrescit apud *Tac.* 2. *Ann.* 39. Tum per idoncos, et secreti ejus soclos crebrescit, vivere Agrippam, occultis primum sermonibus, mox vago rumore.

CREBISURO spud Ennium significat vallum crebris suris, id est pallis, munitum. *Paul. Diac.* p. 59. 3. *Müll. V. SURUS.*

CREBRITAS, asis, f. 3. frequentia. *Filruv.* 2. 10. 2. *Schneid.* Arbores spissis vearum crebritatibus solidatae. *Id.* 9. 8. 3. Crebritas caeli. h. e. est densitas aeris compressi in tubo: quam max appellat *frequentiam caeli*, *Sall.* apud *Servium* ad *Virg.* 1. *En.* 116. Nuctuum. *Cic.* 13. *Att.* 18. Crebritas litterarum. *Id.* *Brut.* 95. 327. sententiarum. *Id.* 3. *Fam.* 1. Crebritas et magnitudo officiorum. *Tac.* 16. *Ann.* 29. periculorum.

CREBRITER, adverb. crebro, frequenter. *Filruv.* 10. 13. 7. *Schneid.* Crebriter celeriores et vehementiores effliciebant motus. *Id.* 7. 1. 3. Rudus — crebriter pinatione solidetur.

CREBRITUDO, iois, f. 3. Crebritudinem pro crebritate posuisse *Sisennam*, legitur quidem apud *Non.* p. 91. 30. *Merc.*: sed eruditi corrigunt celeritudinem, quod locus *Sisennae*, qui ibi adducitur, quamvis corruptus sit, plura tamen vestigia, ut ita dicam, celeritudinis habet quam crebritudinis.

CREBRO, adverb. Comp. *Crebrius* et *Sup. Creberrime*. *V. et CREBRE*. — Crebro est crebre, frequenter: et occurrit tantum de tempore (H. *spesso, frequentemente*; Fr. *fréquemment, très-souvent*; *Hisp.* *frecuente*, *amenudo*; *Germ.* in kurzen Zwischenräumen aufeinander, wiederholentlich, nicht selten; *Angl.* frequently, oftentimes, repeatedly). *Cato R. R.* 46. Crebro sarire. *Id.* *ibid.* 49.

runcare. *Id.* *ibid.* 49. fodere. *Plaut. Pers.* 4. 4. 104. Ne sis plura, libera eris acutum, si crebro cades. *Id.* *Rud.* 1. 2. 14. Nam nunc perlicet ea (villa) quam crebrum crebrius. *Ter. Heaut.* 1. 2. 32. Crebro scortari, convitari. *Id.* *Heccy.* 2. 1. 18. An quia ruri esse crebro soleo, pascere arbitramini, quo quisque pacto etc. *Lucr.* 1. 1043. Cudere enim crebro possunt, partemque morari. *Id.* 2. 474. Humor dulcet, ubi per terras crebrius idem Percolatur. *Cic. Cat.* 24. 59. Crebro Catulum, saepe mo, sapissime tempu publicam nominabat. *Id.* 6. *Att.* 5. Litteras omnibus de rebus crebro mittas. Adde *eumd.* 10. *Att.* 11. 1. *Id.* 5. *Fam.* 6. extr. Velim, litteras crebrius mittas. *Id.* 1. *Divinat.* 7. 56. Creberrime commemorantur a Stoicis. *Id.* 3. ad *Q. fr.* 1. 2. Crebro intervisere. *Id.* 1. *Legg.* 5. 15. Insistere crebro. *Id.* 1. *Divinat.* 42. 93. Studiosus et crebrius hostias immolare. *Horat.* 1. *Ep.* 1. 7. Est mihi purgata crebro qui personet aurem. *Curt.* 8. 9. 7. Crebro reverberari. *Quintil.* 11. 5. 56. Tussire et expuere crebro. *Sueton.* *Aug.* 24. Crebrius aut perfidiosius rebellare.

CREBRO, as, avi, atum, are, u. 1. est crebro facere, iterare. *Plaut. Truc.* 1. 1. 29. Sin crebravit, ipsas gaudet, res parit, hic sermo est de amatore, qui frequens est apud amicam. Alii tamen leg. *increbravit*. *Al. increpavit*.

CREBRO, onis, m. 3. *Gloss. Isid.* et *Gloss. Pith.* Crebro, onis, porca, terra inter duos sulcos eminenti. *Thesaur. nov. Latin.* edit. ab *A. Mai.* in *Class. Auct. T.* 8. hac habet: Porca dicitur pro illa terra, quae eminet inter duos sulcos, quam etiam alio loco crebonem (lege crebronem) vocamus, eo quod aqua crebro per ipsam decurrat.

CREDIBILIS, e, adject. Comp. *Credibilior*. — Credibilis est veri similis, probabilis, quique facile credi potest, ut docet ipse *Cic.* 1. *Invent.* 30. 48. Credibile est, quod sine ullo teste auditoris opinione firmatur. *Plaut. Foen.* 5. 5. 50. Credibile estator dicit: credo huic, mi pater. *Ter. Andr.* 4. 1. 1. Hocne credibile est, ut etc. *Cic. Orat.* 38. 124. Narrationes credibiles. *Id.* 7. *Verr.* 61. 159. Tametsi verissimum esse intellegebam, tamen credibile fore non arbitror. *Id.* 2. *Orat.* 24. 89. Non est credibile, quid interesse mihi sit visum inter eum, qui tum erat, et qui anno ante fuerat. *Horat.* 1. *Sat.* 9. 52. Magnum narras, vix credibile. *Ovid.* 3. *Fast.* 618. Credibili fortior illa fuit. *Id.* 1. *Art. am.* 467. Sit tibi credibilis sermo, consuetaque verba. *Id.* 1. *Tyist.* 5. 49. Multaque credibili tuius majora. *Id.* 1. *Amor.* 11. 11. Credibile est, et le sensisse Cupidinis arcus. *Curt.* 5. 13. 22. Vix credibile dictu: plures captivi, quam qui caperent, erant. *Quintil.* 4. 2. 123. Credibilis imago. *Id.* 4. 2. 53. duetas. *Id.* 9. 2. 90. suspicio. *Id.* 4. 2. 52. narratio. *Id.* 4. 2. 47. et 50. 5. 10. et 19. expositio. *Id.* 6. 3. 4. Et eo sit credibilis, illa ab oratore non ficta. *Id.* 4. 2. 124. Nihil his credibilis fingi potest. *Id.* 7. *Declam.* 9. Quis credibilior in eade pauperis, quam dives inimicus? Adde *Tac.* 2. *Hist.* 74. et *Justin.* 5. 5. 7. — Credibilium tria genera distinguit *Quintil.* 5. 10. 19., unum firmissimum, quod sere accidit: alterum velut propensius, quod plerumque tertium solummodo non repugnat. Adde *eumd.* 7. 2. 42.

CREDIBILITER, adverb. Comp. *Credibiliter*. — Credibiliter est modo credibilis. *Cic. Deiot.* 6. 17. At quam non modo non credibiliter, sed ne suspiciose quidem! *Quintil.* 8. 2. 19. Proprie, jucunde, credibiliter dicere. *Id.* 9. 2. 30. Sermones aliorum credibiliter introducere. *Id.* 4. 2. 107. Nihil his neque credibilis fingi, neque vehementius exprobari, neque manifestius ostendi potest. Adde *eumd.* 3. 11. 1.

CREDITARIUS, ii, m. 2. ille, cui aliquid creditum est; adeoque consiliarius, camerarius. *Venant. Fortun.* *Vit. S. Radeg.* 8. Sequenti die, curam domus committens creditarius. *Thesaur. nov. Latin.* edit. ab *A. Mai.* in *Class. Auct. T.* 8. habet: Creditarius, camerarius.

CREDITO, as, are, n. 1. frequentat. a *credo*. *Fulgent.* 1. *Mythol.* sub init. Defaectam silentio vilam agere creditabam.

CREDITOR, oris, m. 3. qui aliquid alteri credit, quod proinde sibi debetur (H. *creditor*; Fr. *créancier*; *Hisp.* *acreedor*; *Germ.* *Gläubiger*; *Angl.* a *creditor*).

1.) Proprie. *Cajus Dig.* 50. 16. 10., 11., et 12. Creditum appellatio non hi tantum accipiuntur, qui pecuniam crediderunt, sed omnes, quibus ex qua-

libet causa debetur, sicuti ex empto, ex locato, vel ex alio contractu. *Cic.* 6. *Phil.* 4. 11. Quotidie sponsores et creditores L. Trebellii convenire. et mox, fraudare creditores. Adde *eumd.* *Flacc.* 9. 30.; *Horat.* 2. *Sat.* 3. 65. et *Tac.* 6. *Ann.* 17. *Sueton.* *Caes.* 42. Creditibus satisfacere. *Seneca Ep.* 87. Solvere creditoribus. Adde *Quintil.* 5. 10. 105. et 5. 12. 5. *Plin.* 33. *Hist. nat.* 10. 47. (133). Decoquere creditoribus suis.

II.) Translate. *Plin.* 1. *Ep.* 3. sub fin. Possum repelere secessum, et scribere aliquid, quod non rectem, ne videar, quorum recitationibus adful, non auditor fuisse, sed creditor. Alter *Plin.* 26. *Hist. nat.* 8. 28. (43). de ventre. Pessimum corporum vas instat, ut creditor, et saepius die appellat.

CREDITRIX, tris, f. 3. mulier, cui debetur. *Scavola Dig.* 31. 88. extra Pensiones sibi debitas creditrix delegavit. *Paul.* *ibid.* 20. 5. 16. Pone primam creditricem in iudicio convenisse tertium creditorem. Adde *eumd.* *ibid.* 42. 6. 38.

CREDITUM, i, *V. CREDO* in fin.

CREDO, dis, didi, ditum, dere, a. 3. *Credier* pro *credi* parage legitur apud *Plaut.* *Pseud.* 2. 2. 37. et *Foen.* a. 2. v. 43. — Antiqua ac Plautina sunt *creduam* pro *credam* *Foen.* 3. 5. 2., *credas* pro *credas* *Trin.* 3. 1. 5., *credunt* pro *credat* *Bacch.* 4. 8. 6., *credus* pro *credideris* *Capt.* 3. 4. 73., *creduit* pro *crediderit* *Truc.* 2. 2. 52., et *creui* pro *credidi* *Cist.* 1. 1. 1. — Part. *Credens* II. *B.* 1.; *Creditus* I. 1. 2., II. *B.* 1. et in fin.; *Crediturus* II. *B.* 1.; *Credendus* I. 1. — Ratione habita etymol., credere significat pecuniam mutuum vel tenori dare, et hac videtur esse prima et propria hujus verbi notio, siquidem credendum est vel *Prisciano*, qui 10. p. 890. *Putsch.* docet, *credo* dictum esse quasi *cretum do*; vel *Fossio*, qui in *Etymol.* deducit a *χρῆσις* mutuum do, Quidquid veru sit de etymo, credere est committere, fidei alicujus commendare, aliquid alicui custodiendum tuendumque tradere (H. *consignare, affidare, confidare, dare*; Fr. *confier, remettre, gache à qqn*; *Hisp.* *confiar, poner en manos de otro*; *Germ.* *imdm etwas übergeben, anvertrauen, zur Obhut, Aufbewahrung, Beschützung*; *Angl.* to confide or consign to one's care, entrust).

1.) Proprie. § 1. Generalim. *Plaut. Trin.* 4. 2. 112. An ille tam esset stultus, qui mihi mille nummum crederet? *Ter. Eun.* 5. 1. 15. Ille ut tu justis, soli credita est, tu. Seeste, ovem lupo commisit. *Id.* *Andr.* 1. 5. 37. Credere alicui suum enimum atque omnem vitam. *Id.* *eumd.* *Eun.* 5. 2. 45. et 59., *Heaut.* 5. 1. 53. et *Adelp.* 5. 4. 18. *Cl. Lucilius* apud *Non.* p. 275. 8. *Merc.* Vitam ac fortunas cui concrediderim meas. *Rursus Ter.* *Eun.* 1. 2. 48. Consilia sua omnia culpam credere. *Cic.* 1. ad *Q. fr.* 1. 9. § 27. Quos tuam fidei potestatique populus Romanus commisit et credidit. *Id.* *Dom.* 1. 1. Ut bona, fortunae, domicilia vestrae fidei potestatique commissa creditaque esse videantur. *Id.* 1. ad *Q. fr.* 1. 4. § 14. Nihil est, quod non his et committi et credi rectissime putem. *Id.* 7. *Verr.* 14. 35. Ut mihi honorem illum non solum datum, sed etiam creditum ac commissum putarem. *Id.* 4. *Terenn.* 34. 46. Cui praesidio pecua credidimus? *Id.* 5. *Verr.* 3. 6. Consilia commissa, pecunia tradita, res omnes credita. *Id.* 4. *Fam.* 7. Credere se victori. Sic *Plaut. Rud.* 2. 6. 2.; *Horat.* 3. *Od.* 5. 33.; *Virg.* 5. *En.* 383. et 6. *ibid.* 15.; et *Ovid.* 14. *Met.* 222. Credere se alicui. *Caes.* 6. *B. G.* 30. Sa quaque omnia alicuiusmodi crediderunt. *Curt.* 5. 12. Credere alicui salutem suam. *Virg.* 10. *En.* 70. Num puero summam belli, num credere muros? *Justin.* 12. 12. 3. Credere custodiam corporis alicui. Sic *Herenn.* *Dig.* 48. 3. 14. Non est facile tironi custodia credenda. *Lucan.* 7. 77. Credere causam senatus diis. — Similiter *Liv.* 27. 51. Credere argenti terrae. *Justin.* 18. 4. 6. aurum terrae. *Tibull.* 2. 6. 21. semina sulcis. *Colum.* 2. *R. R.* 12. 1. semina terrae. *Plaut. Pers.* 4. 3. 59. aliquid ceræ. h. e. scribere. Sic *Horat.* 2. *Sat.* 1. 30. Ille velut fidei arcana sodalibus olim Credebat libris. *Plaut. Rud.* 2. 6. 2. Credere se Neptuno. h. e. committere se mari. *Virg.* 6. *En.* 16. praepitibus penus se celo. Et poetice de inanimis, *Id.* 2. *G.* 332. Inque novos soles audent se gramla tuto Credere. *Id.* 5. *En.* 383. se pugna. *Ovid.* 4. *Met.* 626. verius se credere natci. *Quintil.* 12. *proem.* 2. se vatis. *Sil. It.* 4. 302. se pedibus. h. e. fugae se dare. *Pellej.* 2. 102. se colloquio. — Apud *Lucan.* 4

647. credere aliquem solo est prosternere, solo affligere: quod mox etiam repetit v. 654. Loquitur enim de Anteo, qui cum Hercule pugnans, quoties humi procomberet, viros iterum resumebat. Credere vocem dolori apud eund. 1. 258. Est dolori vocem lauentumque concedere, quo expletur. ¶ 2. Speciatim refertur ad peruniam, et significat mutam, vel seorsim dare. *Plaut. Curc.* 4. 1. 20. Pone eadem Castoris ibi sunt, subito quibus male credas. Adde eund. *ibid.* 5. 3. 1. Cato *R. R.* 5. Villicus injussu domini credat nemini: quod dominus crediderit, exigat. Cf. *Seneca Ep.* 101. Emam, edificabo, credam, eligam. *Cic. Harusp. resp.* 13. 29. Alterum putabo regem, si habuerit unde tibi solvat, quod ei per syngrammam credidisti. *Id. Rabir. Post.* 2. 4. Huic ipsi Alexandrino grandem pecuniam credidit. *Id. Prov. cons.* 4. 7. Pecuniam creditas. Sic *Cæs.* 3. *B. G.* 1. Cum fides tota Italia esset angustior, neque creditæ pecunie solverentur. Adde *Quintil.* 5. 10. 66., 4. 2. 6., 8. 3. 14., 12. 10. 70. et 10. 10. 111. Hinc creditum, i. n. 2., quod V. in fine hujus voc.

II.) Translate credere duo præcipue significat: scilicet A) Quoniam qui aliquid alicui committit, vel custodiendum tuendumque tradit, eidem etiam confidit, credere est alicui confidere, adeoque ejusdem etiam dictis vel factis fidem habere; et B) Quoniam qui alicujus dictis fidem habet, ea esse vera putat, credere est aliquid tamquam verum habere.

A) Credere ¶ 1. Est confidere; et occurrit fere cum Dativo tantum. *Sall. Jug.* 114. Virtuti suorum salis credere. *Liv.* 45. 8. Nec præsentis (debet) credere Fortune, cum, quid vesper ferat, incertum sit. *Virg.* 11. *Æn.* 807. nec jam amplius hastæ Credere, nec tellis occurrere virginis audeat. *Id.* 2. *Ecl.* 17. O formosæ puer, nimium ne credes color. *Ovid.* 4. *Met.* 729. Nec bibulis ultra Perseus talaribus ausus Credere. ¶ 2. Hinc est etiam alicujus dictis vel factis fidem habere. — a) Generalit. *Plaut. Amph.* 1. 1. 280. At ego per Mercurium Jovo, tibi Jovem non credere; Nam iurato scio plus credet mihi, quam iurato tibi. *Ter. Andr.* 3. 2. 17. Credon' tibi hoc? Adde eund. *ibid.* 3. 2. 31. et 4. 1. 49. Sic *Id.* *ibid.* 3. 5. 12. Oh, tibi ego ut credam, furcifer? *Plaut. Men.* 4. 2. 53. m. Per Jovem deoque omnes adjuro, uxor, — me isti non putasse. r. Credit jam tibi de istis illuc redit. *Cic. Rosc. Am.* 39. 112. Neque quisquam credit, nisi ei, quem fidelem putat. *Auct. B. Alex.* 71. Pharnaces cum speraret Casarem libentius crediturum suis promissis etc. *Liv.* 2. 45. Et consules magis non confidere, quam non credere, suis militibus. *Plaut.* 3. 10. 1. Periculosum est credere ei non credere (Cf. *Herodot.* *Ep.* 372. πιστεύειν ὅτι ἀπαρῶς καὶ ἀπιστεῖν ὅτι λῆσαν ἀνδράς). *Virg.* 2. *Æn.* 48. equo ne credite, Teucri: Quicquid id est, timeo Danaos et dona ferentes. Adde eund. *ibid.* 1. *ibid.* 283. *Horat.* 1. *Ep.* 16. 19. Se vereor, ne cui de te plus quam tibi credas. *Ovid.* 11. *Met.* 108. Vixque tibi credens, non alid fronde virentem Illice detraxit virgam. Adde eund. *ibid.* 13. *ibid.* 825.; *Senec.* *Ep.* 80. *Pers.* 1. 7. et 4. 47.; et *Quintil.* 9. 4. 143. *Sueton.* *Resp.* 8. Nihil ætius Aquilejam usque perseveraverunt, quasi rumor! minus crederent. *Liv.* 33. 10. Si Valerio quis credat, omnium rerum immodice numerum augeat, etc. Adde eund. 21. 2. — Et cum Genitivo per ellipsin. *Plaut. Asin.* 2. 4. 53. Cui omnium rerum ipsus semper credit. Adde eund. *Truc.* 2. 2. 51. — Passive. — a) Cum Nominat. rel. *Ter. Adelph.* 3. 5. 28. Ignotum est, tacitum est, creditum est. *Ovid.* 1. *Art. am.* 387. Hoc unum moneo, si quid modo creditur arti. — b) Sæpius cum Nominat. personæ, et credor est creditur mihi. *Ovid.* 7. *Met.* 98. Creditus, acceptis cantibus prolatus herbas. *Id.* 3. *Fast.* 531. At certe credimur, ait, si verba sequatur Exitus. *Id.* 3. *Trist.* 10. 35. Vix equidem credor. *Virg.* 2. *Æn.* 247. Tuoc etiam satis aperit Casandra futuris, Ora, dei jussu, non unquam credita Teucriis. — b) Speciatim hoc sensu occurrit mihi crede (h. e. mihi confide, verbis meis fidem habere) vel mihi credite, raro autem crede mihi vel credite mihi. — Mihi crede legitur apud *Cic.* 13. *Att.* 6. Non sem, mihi crede, mentis compos. Adde eund. 6. *Ferr.* 12. 28.; *Mur.* 38. 52.; *C. Off.* 19. 75.; 1. *Tusc.* 43. 103.; 2. *Fim.* 34. 113. et 5. *ibid.* 30. 91. *Horat.* 2. *Sat.* 6. 93. Carpe viam, mihi crede, comes. Adde eund. 1. *ibid.* 7. 35. et 2. *ibid.* 3. 75. *Ovid.* 2. *Amor.* 2. 9. Si sapias, o rusticus, odium, mihi crede, mereri Desine. Adde *Ammon.* 14. 10. extr. — Mihi

credite apud *Cic.* 2. *Cat.* 7. 15. Dicatur sane ejectus esse a me, dummodo eat in exilium. Sed, mihi credite, non est iturus. *Liv.* 24. 22. Facinas memorabile fecistis. Sed, mihi credite, inchoata vestra gloria, nondum perfecta est. Adde *Ovid.* 15. *Met.* 254.; et *Senec. Consol. ad Help.* 8., *Consol. ad Polyb.* 28., *Consol. ad Marc.* 18. et 1. *Clem.* 23. — Crede mihi apud *Cic.* 6. *Att.* 6. Sed, crede mihi, nihil minus putaram. Adde eund. 8. *ibid.* 14. et 10. *Fim.* 6. 2.; *Ovid.* 1. *Met.* 381.; et *Plin. Paneg.* 74. — Credite mihi apud *Cic.* 6. 11. 25. Nostre sanguine deum fecimus? — Credite mihi, et nos, si viri sumus, a diis adoptabimur.

B) Credere ¶ 1. Est etiam aliquid tamquam verum habere. *Lucilius* apud *Non.* p. 275. 6. *Merc.* Velim te id, quod verum est, credere. Adde *Afrum* apud *Quintil.* 6. 3. 94. *Lucret.* 2. 1026. Sed neque tam facilis res ulla est, quæ ea primum Difficilis magis ad credendum constet. *Ter. Adelph.* 4. 47. Socrata credit, mihi me psalterium hanc emisit. *Id.* *Andr.* 2. 3. 25. Iam' credis? p. Haud dubium id quidem est. *Cic. Brut.* 26. 100. Audivi iste de majoribus natu, sed nunquam sum adductus, ut crederem. *Id.* 2. *Divinat.* 41. 84. Superstitiosa sollicitudine et miseria omnia credere. *ibid.* 55. 113. Nam igitur me cogis etiam fabulis credere? *Id.* 3. *Fam.* 11. ad fin. Te leviter accusas in eo, quod de me elo credidisses. *Cæs.* 3. *B. G.* 18. Quod fere libenter homines id, quod volunt, credunt. *Sall. Jug.* 107. Ille lacrimans orare, ut ea crederet: nihil dolo factum, etc. *Horat.* 2. *Sat.* 2. 71. variæ res Ut noceant homini, credas. *Ovid.* 1. *Met.* 400. Sata (quis hoc credat, nisi sit pro teste velustus?) Ponere duritiam empere. *Tac.* 3. *Ann.* 44. Cuius, ut mos famæ, in majus credita. *Id.* *ibid.* 10. Versa aut in deterius credita, iudice ab uno facilius discerni. — Hinc credito Ablat. absolute. *Tac.* 3. *Ann.* 14. Nunquam satis credito, sine fraude Germanicum interis. h. e. cum nemo unquam satis credidisset, etc. ¶ 2. Hinc credere est etiam putare, arbitrari; et occurrit — a) Cum Accus. et Infinito. *Plaut. Pers.* 4. 3. 64. Nunquam ego te tam esse matulam credidi. *Id.* *Amph.* prol. 101. Jam ego vos novisse credo. *Cic. Rosc. Am.* 1. 1. Credo ego vos mirari etc. *Cæs.* 6. *B. G.* 3. Cum reliquum exercitum subsequi crederet, etc. Adde eund. 2. *ibid.* 33.; et *Cur.* 7. 7. 3., 5. 1. 24. et 7. 1. 21. *Virg.* 6. *Æn.* 463. nec credere quivi, Hunc tantum tibi me discessu ferre dolorem. *Liv.* 2. 43. Victos crederes. *Cur.* 6. 2. 15. Signum datum crederes. *Id.* 4. 10. 23. Crederes, Alexandrum inter suas necessitudines flere. Adde eund. 7. 4. 35., 8. 4. 12., 9. 4. 14. et alibi sæpe. Sic *Petron.* *Saty.* 31. Pantomimorum, non patrifamilia triditum (esse) crederes. *Tac.* 16. *Ann.* 4. extr. Credas latari, et forsasse latabantur. *Lucan.* 1. 493. credas, aut tecta nefandas Corripuisse domos, etc. pro crederes. *Plin. Paneg.* 74. Non amavisse credebant sibi. *Id.* *ibid.* 62. Talesque nos (esse) crede. Adde *Plaut. Cas.* 3. 5. 35.; *Ter. Adelph.* 1. 9., *Heccyr.* 1. 2. 23. et *Phorm.* 5. 8. 15.; *Liv.* 10. 5.; *Justin.* 7. 2. 3.; *Quintil.* 10. 3. 10.; *Plin.* 2. *Ep.* 39.; et *Ammon.* 21. 7. 3. — b) Passive cum Nominat. et Infinito. *Lucret.* 4. 383. Qua vehimur navis, fertur, cum stare videtur; Quæ movet in statione, ea præter creditur ire. Adde eund. 4. 853. *Ovid.* 3. *Trist.* 11. 73. ne hoc tibi fingere credat. Adde eund. 1. *Met.* 749.; *Quintil.* 3. 1. 11. et 12. 7. 3.; et *Ammon.* 22. 8. 48. *Cur.* 6. 3. Bucephalus credebatur stare, quem veheret. *Tac.* 5. *Ann.* 4. Meditationes ejus inrosperare creditus. *Id.* 4. *Hist.* 67. Voluntaria morte interis creditus. — c) Passive impersonaliter. *Ter. Heccyr.* 3. 5. 7. Bene factum, te advenisse salvum alque validum. r. Creditur. *Quintil.* 10. 4. 1. Creditum esse, stilum non minus agere. — Et credito Ablat. absolute. *Tac.* 6. *Ann.* 34. Ne quisquam ariete sacrificaverit, credito verisus Particum. — d) Active cum Accusativo tantum, sine Infinito. *Horat.* 1. *Ep.* 14. 19. nam quæ deserta et inhospita tesque Credis, amœna vocat merum qui sentit, et odit Quæ id pulcra putas. Adde *Ter. Heccyr.* 5. 4. 4.; et *Quintil.* 12. 1. 36. — e) Hinc passive cum Nominat. tantum, sine Infinito. *Ovid.* 1. *Met.* 676. credi posset Latonia. *Id.* 3. *Fast.* 190. Et male credebatur sanguinis ductor ego. Adde eund. 3. *Met.* 610.; et *Quintil.* 1. 1. 1. Cf. *Sueton.* *Tib.* 62. Ne reliquis quidem depositibus parsurus creditur. ¶ 3. Hinc speciatim credo est idem atque opinor, Græce *οἶμαι*; et aut continet irrationem, aut significat nos sententiam

nostram caute admodum timideque proferre. Porro — a) Eleganter interscribitur aermoni, ut opinor, pulo. *Plaut. Truc.* 2. 5. 21. Iste hic haud multo post, credo, aderit. Adde eund. *Epul.* 1. 1. 32. *Ter. Eun.* 5. 2. 33. Debeam, credo, isti quidquam furcifero, si id fecerim. *Cic.* 1. *Fin.* 3. 7. Male, credo, mereris de meis civibus, si etc. *Id.* 6. *Ferr.* 15. 33. Pueri autem Sissennæ, credo, qui audivissent, quæ etc., oculos de isto nunquam deicere. Adde eund. 1. *Tusc.* 22. 52., 3. *ibid.* 21. 50., 1. *ad Q. fr.* 1. 2., et 1. *Orat.* 22. 101. *Cæs.* 2. *B. C.* 31. Quo majorem, credo, licentiam habeant, qui peccare conentur. Adde *Liv.* 4. 17. *Cur.* 3. 2. Etoli, invicta bello manus, fundis, credo, et hastis igne duratis repellentur. — b) Interdum præponitur. *Plaut. Cas.* 2. 6. 3. ca. Ille edepol (velit) videre ardentem te extra portam Metiam. cl. Credo, ecastor vellet. *Cic. Brut.* 93. 320. Credo, quod videret, neminem esse secum comparandum. *Id.* 13. *Att.* 32. Quod ad te de legalis scripsi, perum intellexit, credo, quia *δὴ αὖτις* scripseram. Adde eund. 1. *Cat.* 2. 5; et *Cæs.* 3. *B. C.* 70. *Horat.* 2. *Sat.* 7. 83. Evasi. Credo, metues docuque cavebis. Adde *Justin.* 11. 15. 2.; et *Trebell. Claud.* 6. — Hinc a Part. præter. pass. Creditur, a, um, cujus plura superius exempla retulimus.

Creditum, i. n. 2. absolute, substantivorum more, usurpatur pro re alteri credita, quæ proinde nobis debetur: P. CREDO I. 2. — a) Generalit. *Sall. Cat.* 25. Sed ea sæpe antehac fidem prodiderat, creditum abjuraverat, cædis conscia fuerat. *Seneca 2. Benef.* 34. Alter beneficium, aliter creditum solvitur. *Id.* *ibid.* 21. Accipiam pecuniam tamquam creditum, non tamquam beneficium. *Quintil.* 7. 2. 51. Crediti et depositi duæ sunt questiones, etc. *Id.* 5. 10. 105. Creditum totum exigere. *Id.* *Declam.* 380. Tu amato viro, cum dotem non petisti, fecisti creditum ex dote. *Modestin.* *Dig.* 16. 2. 1. Compositio est debiti et crediti inter se contributio. — Apud *JCIos* creditum differt a mutuo, sicut genus a specie: dicitur enim de omnibus rebus, quæ alteri creduntur, si ve eadem reddantur, si ve non; mutuum vero de his tantummodo, quæ non eadem restituantur. *Paul.* *Dig.* 12. 1. 2. — b) Speciatim tre in creditum est idem quod credere aliquid alicui, sed præsertim dicitur, cum aliquid mutuum damus. *Paul.* *loc. cit.* et *Alfen.* *ibid.* 19. 2. 31. — c) Eodem fere sensu abire in creditum alicui dicitur. *Ulp.* *ibid.* 14. 6. 3. Ideo et in creditum abli filiofamilias vel ex causa emptiois, vel alio contractu, in quo pecuniam non numerari et stipulatus sim; licet coeperit esse mutus pecunia, tamen etc. Adde *ibid.* 4. 5. ad fin. — d) Sic in creditum dare est credere; et in creditum accipere est recipere aliquid restituendum. *Julian.* *Dig.* 12. 1. 17. et 20. — e) Possidere aliquid in creditum est ratione crediti possidere. *Ulp.* *Dig.* 42. 1. 10. Si creditor maluerit pignora in creditum possidere, hisque esse contentus, etc. — f) In creditum esse dicitur quod est in omnibus. *Ulp.* *Dig.* 34. 2. 28.

Homonym. In quo differt creditum a mutuo, dictum est paulo supra sub a in fin.

CREDUAM et CREDDUM. P. voc. præced. sub init.

CREDDULITAS, atis, f. 3. credendi facilitas. *Plan.* *cur.* apud *Cic.* 10. *Fim.* 23. Credulitas enim error est magis, quam culpa. *Ovid.* 1. *Font.* 1. 44. Credulitate capli. *Id.* 3. *Amor.* 14. 30. Stulta credulitate frui. Adde eund. 12. *Met.* 59., 15. *ibid.* 593. et 14. *ibid.* 498. *Cur.* 7. 7. 8. Adde eund. credulitatem etiam alicui. Adde *Quintil.* 5. 3. 7. *Tac.* 2. *Ann.* 40. Credulitas inanis tempore ipso vanescit. *Id.* 15. *ibid.* 11. Facilis credulitas. Adde eund. 14. *ibid.* 4. — Transfertur etiam ad bruta animalia. *Ovid.* 13. *Met.* 933. pisces quos aut in retia casus, aut sua credulitas in aluntos egerat hamos. — Per prosopopœiam. *Ovid.* 12. *Met.* 59. Illic Credulitas, illic temerarius error.

CREDDULUS, a, um, adject. a verbo credo.

I) Proprie. ¶ 1. Active est qui facile credit, et per in malum partem occurrit. — a) Absolute. *Cl.* 15. 1. 16. Verba mihi dari facile patior in hoc meo, sicut præter credulum. *Id.* *Amic.* 26. 109. L. in fabulis multissimæ personæ est improvidorum, et credulorum senum. *Id.* *Fontej.* 6. 12. Stultus auditor et credulus ab religioso et sapient judice disternitur. *Horat.* 1. *Od.* 5. 9. Qui nunc te fruitur credulus. Adde *Ovid.* 3. *Met.* 432. et *Quintil.* 11. 1. 71. et 11. 2. 4. — De brutis animalibus

et inanimis. *Horat. Epod. 16. 33.* Credula nec flavos lineat armenta leones. *Ovid. 8. Met. 857.* sic sit tibi piscis in unda Credulus, et nullo nisi fixus sentiat hamos. *Seneca Hippol. 530.* Nondum secebat credulus pontum rates. — b) Cum Dailivo. *Virg. 9. Ecl. 34.* me quoque dicunt Vatem pastores: sed non ego credulus illis. *Horat. 1. Od. 11. 8.* Carpe diem, quam minimam credula postera. *Sil. 11. 478.* Hic Ciona (ad Tyrios namque is sua verterat arma) Credulus adversis et tum comes ibat avanti. *Al. minus recte leg. adversi. Tac. 2. Hist. 23.* Humillimo culque credulus, bonos metuens trepidabat. Adde *eumd. 2. ibid. 23. et 1. ibid. 12.*; et *Propert. 1. 3. 28.* — Cum Accus. et prepos. in. *Ovid. 4. Fast. 312.* nos in vilium credula turbā somos. ¶ 2. Passive de eo, cui facile creditur, videtur usurpari in illo *Tac. 1. Hist. 34.* Occisum Othonem, primum incertis rumor, mox interfuisse se quidam, et vidisse affirmabant, credula fama inter gaudentes et invidiosos.

II) Translate. *Horat. 4. Od. 1. 30.* Spes aotm credula. *Ovid. 7. Met. 826. et Heroid. 6. 24.* Credula res amor est. *Curt. 10. 1. 28.* Credulas regis aures implebat. *Justin. 2. 10. 10.* Iucunda quoque inter se, non solum credula, convivia habuerunt. h. e. bona fide perscra.

CREMABILIS, e, adject. κρημνός. *Gloss. Fel.* CREMATIO, ōnis, f. 3. (cremo), actus cremandi, usio. *Plin. 23. Hist. nat. 2. 31. (84).* Crematio ei multum virium adjicit. Adde *Prudent. 6. rap. crep. 88.* — Est etiam oas ex pennis capitalibus. *Callistrat. Dig. 48. 19. 28.* Summum supplicium esse videtur ad furcam damnatio, item vivi crematio. *P. VIVICOMBURUM.*

CREMATOR, ōris, m. 3. pastor. *Tertull. 5. advers. Marcion. 16.* Cremator Deus.

CREMATUS, a, um. *P. CREMO.*

CREMENTUM, i, n. 2. incrementum: a creco, *is. Varro apud Non. p. 169. 14. Merc.* Ut cimento corpora dicunt majores parvo. *Plin. 11. Hist. nat. 37. 53. (149).* Cremenla luas. *Al. leg. incrementa. Cassiod. 11. Varior. 39. ad fin.* Cremenla gadlocum. Adde *eumd. ibid. saepe.* — *Isid. 11. Orig. 1.* docet, cremenlum dici semen masculi, unde animalium et hominum corpora concipiuntur. Quo sensu suspicari quis possit, dictum esse a creco, ar, pro cremenlum. Utcumque ali, ea notione Latini idoneum auctorem non habet. *P. tamen INCREMENTUM.*

CREMIA, ōrum, n. plur. 2. ligna tenuia et arida; a cremo, quia facile cremantur: Graece dicuntur κρημνία, a κρημνός torreo. Occurrit et cremenium singul. numero apud *Interpr. Vulgat. Psalm. 101. 4.* Ossa mea, sicut cremenium, accerunt. *Colum. 12. R. A. 19. 3.* Levique primum igne, et leculibus admodum lignis, quae cremia custici appellant, fornacem faciemus. *Plin. 12. Hist. nat. 19. 42. (90).* Cremia cinisommi disceat, et sponte conflagrare. *Harduin. et Sil. leg. gemina ex quibusdam MSS. Ulp. Dig. 32. 65. § 4.* Virgulae et cremia, et samenta, et asperimenta materiarum, et vitium stirpes atque radices continetur ligni appellatione. *Gloss. Isid.* Cremia, alicamnia lignorum.

CREMIALIS, e, adject. qui cremari potest, ut cremiales arbores apud *Ulp. Dig. 24. 3. 7. § 12.* Ita legit, et probat *Salmas. in Exercitat. Plin. et Hermann.* Vulgo cremiales, quod idem significat. *P.* In fin. vocis praeced. Huc etiam spectat locus *Theod. Priscian. 1. 19.* Viride oleum, vel cremiale penitus vilandum est.

CREMO, as, avi, atum, are, a. 1. Part. Cremans, Crematus, Cremandus. — Crema est idem quod ura, combuco (It. abbruciare; Fr. brûler, consumer par le feu; Hisp. quemar; Germ. verbrennen; Angl. to burn, set on fire). Occurrit — a) Generationi. *Zurlet. 5. 1242.* Ignis ubi ingentes silvas ardore cremat Montibus in magnis, seu caeli fulmine misso. *Horat. 4. Od. 4. 53.* Gens, quae cremato foris ab illo etc. *Liv. 1. 1.* Cremata patria. *Plin. 17. Hist. nat. 1. 1. (5).* Incendia, quibus cremavil urbem Nero. Adde *Liv. 28. 18.* Sic *Ovid. 2. Met. 178.* Cremare tecla. *Bursus Plin. 16. ibid. 8. 11. (31).* Cremati roboris cinis nitrosus est. *Id. 20. ibid. 5. 20. (41).* Crematus in cinerem. Adde *Liv. 40. 29.*; *Fal. Max. 1. 1. 11.*; *Virg. 7. Aen. 74.*; *Ovid. 2. Met. 811.*, 8. ibid. 478.; *Id. ibid. 444. et 540.*, et alibi saepe. *Plin. 2. Hist. nat. 32. 53. (139).* Fulmas cremantis. *Id. 35. ibid. 10. 36. (104).* Cremace tabulas. *Sueton. Aug.*

31. libros. Adde *eumd. Cal. 30.*; et *Ovid. 6. Met. 457.*, 14. ibid. 85. et 8. ibid. 839. — b) Spectalum de mortuorum cadaveribus. *Plin. 7. Hist. nat. 54. 55. (187).* Ipsum cremare apud Romanos non fuit veteris institui: terrā condebantur. h. e. cremare cadavera. *Id. ibid. 16. 15. (68).* Edilis primores septimo mense gigni dentes, haud dubium est: hominem prius, quam genito dente cremari, mos gentium non est. *Cl. Juvenal. 15. 139.* Cito. 2. *Legg. 22. 57.* Pimus e patriciis Cornelius igni voluit cremari. *Id. 1. Divinal. 23. 47.* Cum, mortali corpore cremato, in lucem animus exacerit. *Horat. Epod. 17. 79.* Possum crematos excitare mortuos. *Ovid. in Ib. 518.* Des tua successa membra cremanda pyra. Adde *eumd. 12. Met. 614.*; *Tac. Germ. 27.*; *Sueton. Aug. 10. et Ner. 49.*; et *Justin. 9. 7. 11. et 19. 1. 11.* — c) Item spectalum de hostiis. *Ovid. 13. Art. 636.* Ture dato flammis, vinoque lo tura profuso, Censorumque bonum libris de more crematis, etc. Huc referri potest et illud *Liv. 41. 12.* Postero die arma lecla conijci in acervum jussit consul, sacrumque id Vulcani cremavit. Adde *eumd. 10. 29.*

CREMOR, ōris, m. 3. proprie est pinguis illud, quod a lacte secerit: dicitur etiam de lacte expresso ex grano aqua macerato. *Cato R. R. 86.* Lac addat paulatim, usque adeo donec cremor crassus erit factus. *Plaut. Pers. 1. 3. 15.* Nisi cremore crasso est jus collyricum etc. *Ovid. Medic. faciei 95.* Hordas quem faciunt, illis adfunde cremorem. *Cels. 8. 7. 2.* Vel pilasae, vel albae, vel oryzae cremor dandus est. *Id. 6. 8. 26.* Gargarizare ex lentibus, vel ex hoc cremore. et *ibid. 10. 46. ad fin.* Cremor sursum.

CREMUM, i, n. 2. Idem ac cremor. *Venant. 11. Carm. 14. 1.* Asperit digitos per lactea munera pressas, Et stat picta manus hic, ubi crema rapis. *Hic licenter auctor primam producit.*

CRENA, e, f. 1. sculpura, incisura: forsasse a κρημνός abruptus. *Plin.* transferat ad sculpuras stomachi testudinis marinae, quibus cibus conficitur, si locus sanus est. Ita enim scribit *11. Hist. nat. 37. 68. (180).* Testudini marinae lingua nulla, nec dentes: rostri acie comminuit omnia. Postea ateria, et stomachus denticulatus callo, in modum rostri, ad conficiendos cibus, decescentibus cretis, quidquid appropinquat ventri: novissima asperitas, ut scobinae fabris. *Silg. legit remis;* sed affirmat neotram loctionem a quoquam hucusque explicatam, et plura in b. l. esse corrupta. At legitur et in *Onom. vet. Crenae, λυγιδας.*

CREO, as, avi, atum, are, a. 1. De origine vocis *P.* in CERUS sub init. — Part. Creatus f. 1. et 2.; Creaturus f. 2.; Creandus f. 1. — Creare est gignere, facere (It. creare, generare; Fr. produire, créer, procréer; Hisp. producir, criar, procrear; Germ. hervorbringen, erzeugen, erschaffen; Angl. to make, create, form, generale, beget).

I) Proprie. ¶ 1. Generalit. — a) De his, quae a rerum natura gignuntur. *Lucret. 1. 708.* Et qui principium gignendis aera rebas Constituit: est huiusmodi quicquid putantur Flangere res ipsam per ac; terrarum creare Omnia. *Id. 5. 819.* Quare etiam atque etiam maternum nomen adepta Terra tenet merito, quocumque genus ipsa creavit Humanum, atque animal prope certo tempore fudit Omne. *Id. 2. 170.* Tempora mutare annorum frugesque creare. *Id. 1. 910.* Creare ignes et ligna. *Id. 5. 732.* Inque dies piovos aboriscere quaeque creata. *Plin. 19. Hist. nat. 8. 42. (159).* Fimur herbas creat. — b) De generatione animalium, et praesertim hominum. *Pallad. 3. R. R. 26. 2. de porcis.* Femina ad creandum usque in annos septem partus opera gestare sufficit. *Virg. 10. Aen. 704.* una quem nocte Theano In lucem genitoris Amyco dedit, et face praegnas Cisseis regina Parit creat. h. e. parit. *Horat. 1. Ep. 2. 44.* puerisque beata creandis Uxor. *Id. 4. Od. 4. 29.* Fortes creantur fortibus et bonis. *Liv. 1. 3.* Silvius deinde cognat: is Eucam Silvium creat. — Hinc Part. praeter. pass. creatus cum addito Ablat. est idem ac genitus, filius. *Lucret. 5. 1012.* prolem ex se videre creatum. *Ovid. 2. Fast. 726.* Creatus rege. Adde *eumd. 1. Met. 760.*, 5. ibid. 145., 7. ibid. 3. et 500. et 666., 11. ibid. 295. et 303., et 13. ibid. 22. et 616. *Flor. 1. 6.* Matre serva creatus. *Cl. Ovid. 8. Trist. 14. 14.* de mo sine matre creata Carmina suol. — c) Denique potitur aliquando de animo ac mente: ad rem Cito. 2. *Orat. 34. 219.* Sed cum in illo genere perpetuae festivitatis ac non desideretur; natura enim fugit homines et creat imitatores et narcotatos

facetos etc. *Id. ibid. 28. 123.* Cum ego hunc oratorem, quem quae flagit, ut institui, cresco, siucro, confirmaco; tradam eum Crasso et vestiendum ei ornatum. *Id. 2. Nat. D. 22. 57.* Censet (*Zeno*) acia maxima proprium esse, creare et gignere. ¶ 2. Spectalum creare fuit solemne verbum apud Romanos pro suffragiis eligere. *Cic. fragm. pro C. Corn. apud Ascon.* Decem tribunos plebis per pontificem creaverunt. *Id. 3. Legg. 3. 9.* Creare consules. *Sic Cæs. 3. B. C. 1.* Consules oceantur Cæsar et Servilius. *Nepos Hann. 7.* Carthagine quotannis annui biui reges creabantur. *Sall. Jug. 44.* Cum tres questitores rogarentur efficerat, ut ipse in eo numero crearetur. *Id. 6. 40.* Indignos (*patricios*) creaturi non estis. *Id. 2. 18.* Creare dictatorem. *Id. 1. 23.* datam gerendo bello. *Id. 2. 19.* magistrum equitum. *Id. 6. 41. et 5. 31.* Interregem. *Id. 2. 33. et 4. 7.* collegam. *Messala apud Gell. 13. 15.* praetorem. *Sueton. Aug. 37. et 40.* censors. *Id. Pesp. 6.* Imperatorem. *Justin. 3. 3. 2.* magister. *Plin. 2. Ep. 1.* Creari inter quolquevis. Adde *Liv. 28. 10. et 21. 15. Ulp. Dig. 40. 5. 4.* Convenire creditores, unumque creare, cui caveatur omnium nomine. *Papinian. ibid. 50. 8. 3.* Creare curatorem rei publicae.

II) Translate est efficere, facessere, exhibere. *Plaut. Mik. glor. 1. 1. 33.* Veatoc creat omnes has molestias. *Id. ibid. 2. 3. 23.* Tuis nunc creubus capidique fraudem capitalem creas. *Id. Pæn. 3. 2. 9.* Creare lites. *Id. Pseud. 1. 3.* extr. Polio' ut abeat? tibi moram dicitis creas. *Id. Cas. 2. 7. 3.* Creare voluptatem inimici. *Lucret. 3. 240.* sensiferos motas. *Cic. Divin. in Q. Cæcil. 19. 62.* Creare periculum alicui. *Cels. praefat. ante med. valetudinem adversam. Fellej. 2. 20. f.* seditionem. *Plin. 22. Hist. nat. 24. 50. (169).* Mel bilis auget, fastidium creat. Adde *Lucret. 4. 479.* Bursus *Plin. 9. ibid. 48. 72. (155).* Lepus marinus vomitum dissolutionemque stomachi creat. *Quintil. 9. 4. 143.* Tadium et solietatem creare. *Justin. 31. 4. 8.* odium sibi apud aliquem. *Impp. Valent., Theod. et Arcad. Cod. 1. 25.* Invidiam inimicis.

CREOBOLA, e, f. 1. herba eadem ac mentastrum. *Apul. Herb. 90.*

CREPANS, antis. *P. CREPO.*

CREPAS prius capras dicebant, a crepitu crurum. *Paul. Diac. p. 48. 14. Müll.*

CREPATIO, ōnis, f. 8. crepandi actus, discutiop, scissio. *Theod. Priscian. lib. 2. part. 2. c. 9.* Fit itaque locis diversis saugulnem emittentibus sub trina vulneratione causatio. Fit primo crepatio. Fit deinde pulredo. Fit, ex utrisque superloribus, ejusdem loci vel venae patulum orificium incurabile. *Id. ibid. paulo post alt.* Et ceteris (*remediis*), quae in subjectis venis crepantibus adhibentur.

CREPAX, acis, adject. qui crepat ac strepit. *Maccenas apud Senec. Ep. 114.* crepacem molam dixit, quod in igne crepitet.

CREPER (et juxta *Forcellinum* creperus), a, um, adject. obscurus, caliginosus.

I) Proprie occurrit tantum creperum, i, n. 2. absolute, substantivum more, pro obscuritate apud *Symmach. 1. Ep. 7. (al. 13).* Ptasquam manifestus dies creperum noctis absolveret.

II) Translate est dubius, anceps, incertus, ut *Paul. Diac. p. 32. 18. Müll.*, *Varro G. L. L. 5. Müll.* et *Non. p. 43. 15. Merc.* interpretantur. Ex his sufficiant verba unius *Varron.*, qui ait loc. cit. Dicitur crepusculum a crepero. Id vocabulum sumpserunt a Sabinis, unde veniunt *Crepusci* nominati Amiteron qui ea tempore erant nati, ut *Luci* prima luce. In Reatino crepusculum significat dubium, eb eo cep dicta dubia crepere etc. Ad rem *Capell. 2. p. 28.* Cum creperum lux alma micat gemmata decore, Cum nitel aurata, Et cum Phosphorus astro. *Creperum* micare elegantissime dictum est de luce oriente quasi tremula, quae incerto adhuc debiliore fulgore nondum omnia saile illustrare possit, sed hic illic taotum calligines noctis perumpat ac solvat. *Cl. Id. 8. p. 271.* Tuac vir senex reclusis Creperum videns ocellis Circumspicit ridentes. *Lucret. 5. 1295.* creperi certamina belli. *Accius apud Non. loc. cit.* Nunc tu in re crepera tuas quid capias consilii, vide. *Pacuvius apud eumd. ibid.* Animum egritudine in re crepera confici. *Lucilius apud eumd. ibid.* creperaque juvenis salutis. *Alti aliter legunt.* *Varro apud eumd. p. 14. 4.* Crepera oracula. *Capell. 1. p. 2.* Creperum sapientis. h. e. dubius es.

CREPI a Romanis dicti sunt Luperi a crepita pellucularum, quem facient verberantes. Mos enim erat Romanis in Lupercalibus nudos discurrere, et pellibus obvias quasque feminas ferire. Hæc *Paul. Diac. p. 57. 2. Müll.*, qui tamen cum aliis legit *Creppis*, quod *Forcellinus* reprehendit.

CREPICULUM vel *Crepidulum* vel *Crepitulum* (tot enim modis scriptum invenitur) ornamentum capitis, idem enim in capitis motu crepulum facit. Hæc *Paul. Diac. p. 52. 19. Müll.* Tribuit feminis *Tertull. Pall.*, ubi ait 4. Et stolam, et supparum, et crepidulum, et calicandum ejeravere. *Al. leg.* capidulum: sed crepidulum hic est legendum.

CREPIDA, æ, f. 1. *Isid. 19. Orig. 34.* pulat crepidas dictas, quod cum sono stringantur, sive a pedum crepitu in ambulando. *Baldwin.* quoque de calc. c. 11. a crepitu derivat: sed rectius a *κρημῖς* ducuntur, ut et mox dicemus; quamvis primam syllabam Latini poetæ corripiant. — Crepida est genus calcei plantæ, coriacea solea vel una, vel pluribus constans, qua planta pedis, veluti basi, inniditur; et longis habentibus, quibus pars pedis superior prope nuda vincitur, et quodammodo obtegatur: a Græca voce allata, (teste *Gell. 13. 21.* et *Foss. in Elymol.*) quæ tum basim et fundamentum, tum hoc ipsum de quo loquimur, significat. Latine solea dicitur, quod eo nomine omne genus calcei, quo planta solummodo tegitur, appellari consuevit, ut *Gell. loco cit.* docet. Differunt tamen, tum quod solea generale nomen est, crepida unum tantum calceorum genus notat: tum quia illa simplex est, hæc pluribus coriis compingitur, ut vult *Baldwin. loc. cit.*: tum quod illa domi ulli mos fuit, hæc etiam foris: tum denique quod Latiorum illa, Græcorum hæc propria esse videtur. Quare cum pallio fere conjungitur, sicut cum toga calceus. *Horat. 1. Sat. 3. 127.* sapiens crepidas sibi nunquam. Nec soleas fecit. *Pers. 1. 127.* qui in crepidas Græcorum ludere gessit. *Lip. 29. 19.* Ipsi etiam imperatoris nomen Romanus modo, sed ne militaris quidem cultus jacebatur: cum pallio crepidisque inambulare in gymnasio, etc. *Sueton. Tib. 13.* Redegitque se, deposito patrio habitu, ad pallium et crepidas. Adde *eund. Cal. 52.* — Aliquando cum caliga militari confunditur, non tamen Romana. *Plin. 36. Hist. nat. 16. 23.* Magnes appellatus est ab inventore. Invenisse autem fertur, clavus crepidarum, et baculi cuspidæ hærentibus, cum armenta pasceret. *Id. 33. Hist. nat. 3. 14.* Aureis clavis crepidas suffigere. *Val. Max. 9. 1. extern. 4.* Aureos clavos crepidis subjectos habuit. (*Justin. 38. 10.* eandem rem narrans, caligas auro fignere dicit.) *Cic. Rabir. Post. 10. 27. 1.* Scipionis non solum chlamyde, sed etiam cum crepidis in Capitolio statum videtur. *V. Integr. locum:* ibique *Aliaz.* Huc pertinere videtur, quod tradit *Servius* ad *Illud Virg. 8. Æn. 458.* Et *Tyrrenia* pedum circumdat vincula plantis; crepidas Tuscum esse calcementum, quas primo addidisse senatores, post equites R., nunc milites. Videtur enim vel de calceo, vel de caliga intelligendus. — Sutor ne supra crepidam vel ne sutor ultra crepidam, proverb. In eos qui quas res minus intelligunt, de illis tamen judicare audent: ortum ex eo, quod narrat *Plin. 35. Hist. nat. 10. 36. (195).* et *Val. Max. 8. 12. extr. 8.*, cuius Apelles tabulam suam in perguis proposuisset, ut si quæ vitia inessent, a prætereuntibus indicarentur, monitum a suture, quod in crepidis una intus pauciores fecisset anas: eodem, postero die, superbo emedatione pristina admonitionis, cavillante circrus, indignatum prospexisse (latebat enim post tabulam) denunciantem, ne supra crepidam judicaret. *Ἰνέρι πῶδα, et ἀνὰ τοὺς τοῦ σφύρου.* Græci dicunt. Et *Ammian. 28. 1.* Supra plantam, ut dicitur, evagatus cognovit. Adde *Val. Max. loco cit.*

CREPIDARIUS, a, um, adject. ad crepidas pertinet, ut *Crepidarius cultor*, *Sempron. Astell.* apud *Gell. 13. 21. extr.*; et *Crepidarius sutor*, qui crepidas facit, *Id. ibid.*; et *Crepidarius absolute*, *Gell. ibid.*

CREPIDATUS, a, um, adject. qui crepidas habet. *Cic. Pis. 38. 92.* Iuda nocte inenpusta crepidatus, veste servili, navem conscendit. Adde *eund. ibid. § 93.* *Sueton. Domit. 4.* Certamini præsedit crepidatus. *Tertull. Pall. 4.* Sericatus et crepidam æstas incessit. lege crepidatus. — *Crepidatæ Fabulæ* apud *Donatum ad Ter. Adelphi. prol. 7.* in quibus actores cum crepidis probabant: quæ et *palliatæ*. *V. plura* in *PALLIATUS*.

CREPIDINES, um, f. plur. 3. Idem quod rhagades vel rhagadia, seu fissuræ et solsuræ, a *v. crepo*. *Theod. Priscian. 1. 29.*, cuius lemma est: *De rhagaditis pedum vel digitorum.* Omnes crepidines in calcaneis pira liquidâ illigita percursat.

CREPIDO, inis, f. 3. est basis alta et erecta, fundamentum, fulcrum; a Græca voce *κρημῖς*, quæ idem significat (It. base rilevata, coccolo; Fr. base, socle, piedestal; Hsp. basa, pedestal; Germ. die Grundlage, der Sockel; Angl. the foundation, or ground of a pillar).

1.) Proprie. § 1. Stricto sensu est basis alta et erecta. *Plin. 36. Hist. nat. 9. 14. (66).* Crepidines obelisci. *Stat. 1. Silv. 1. 58.* teneat quamvis æterna crepido, Quæ super ingesti portaret culmina montis. § 2. Latiori sensu, quæcumque et Gr. *κρημῖς*, est saxum promissum, ut exposcit *Paul. Diac. p. 55. 7. Müll.*, seu margo prominens, qui sustentandi et muniendi speciem præbet: hinc — a) Ponitur de male alta et abrupta, qua maris litus, vel ripa fluminis munitur contra aquarum impetum; itemque de ipso littore maris vel ripa fluminis, quæ saxis, aut lapideis margine plerumque sternebantur. *Cic. 7. Ferr. 37. 97.* Piraticus myoparo usque ad forum et ad omnes urbis crepidines accessit. Cf. *Inscript.* apud *Murat. 2013. 2. M. GAVRIS T. P. Q. VITELLIUS Q. R. GALLYS DYOYIV. QVINO. CREPIDINES CIRCA FORVM S. P. F. CURIA. 5. 1. 28.* Coercere Euphratem magnæ molis crepidinibus. *Colum. 8. R. R. 17. 10.* Maris atrociis objectu crepidinis frangitur. *Virg. 10. Æn. 653.* Forte talis, celsi conjuncta crepidine saxi, Expositis stabat scalis et ponte parato. *Lip. 27. 18.* Fluvius ab tergo; ante circaque velut ripa præcepæ oram ejus omnem cingebant. Suberat et altera inferior submissa fastigio plantiæ: eam quoque altera crepido haud facillior in adscensum ambibat. *Varro* de lacu, aut stagno, ubi servantur anates, *3. R. R. 11. 2.* Circum totum parietem intrinsecus sit crepido lata, in qua secundum parietem sint lecta cubilia, etc. *Val. Flacc. 4. 44.* Fluctus ab undionæ seu forte crepidine saxi Cum rapit Halcyones miseræ felumque Iaremque. *Plin. 22. Hist. nat. 22. 34. (76).* Acanthos herba topiaria est, crepidines marginum vestiens, h. e. marginum eam parietem, quæ aquas spectat. *Stat. 9. Theb. 432.* Stabat graminæ producta crepidine ripæ, Undarum ac terræ dubio, sed amictor undis Fraxinus. *Seneca 3. Controv. 17.* Qui in crepidine viderat Marium, in sella figuravit, et 1. *ibid. 1.* Quis crederet Jacentem supra crepidinem Marium aut fuisse consullem, aut futurum? (adde *Manil. 4. 48.*) h. e. in ora et ripa peludis, in qua se occultaverat, vel in crepidine viæ mendicando in suo Africano exsilio: etenim — b) Sont et crepidines viarum, quæ videntur esse similes nostris *marciapedis*, sive sunt margines vel gradas ex petra, ipsa viâ aliquanto editiores, qui et commodius prætereuntibus iter, et meliorem dormibus accessum præbent. *Juvenal. 5. 8.* Nulla crepido vacat? h. e. locus editor, vel in ripa fluminis, vel in portu maris, vel rectius ad latera viarum, ubi stare solent mendicii stipam petunt. Quam postremam interpretationem confirmant verba *Petronii Satyr. 9.* Vidi Cliona in crepidine semitæ stantem. *Inscript.* in *N. Hæcolia Calogera T. 8. p. 199.*, quæ est apud *Orill. 3944. LIII.* VIRI VIAM CVM CREPIDINIBVS A QVADRVVIO AD MYRYM STRAVRYNT OS HONOR. *Alia* apud *Don. cl. 2. n. 80.* et apud *Murat. 475. 2.* MYNATVS ABSRVTVS VIAM CVM LAPIDE TYRBINATO A FORO AD PORT. STRAVTV CREPIDINES ET CASTELLA POSVIT. *V. TURBINATOS.* *Alia* in *Bullett. dell' Instit. archeol. a. 1835. p. 154.* ARAM ET CREPIDINEM FECIT. — c) Hinc crepido dicitur etiam torus, vel quidpiam simile elevatum sedendi vel muniendi causa. *Plin. 12. Hist. nat. 1. 5. (10).* Saxa intus crepidinis corona muscosos complexa pumices. — d) *Crepido* Circi apud *Festum* in *fragm.* fuit locus editor in parte ejus, exterrine, in quo tribuni quidam militares, quos ibi recenset, olim sepulsi fuerunt: qui locus postea fuit albo lapide constratus. Hunc *Festus* locum a *Forcellino* aliatum in edit. *Müll.* nondum inveni. — e) A Poëlis interdum ponitur pro saxo excreto et abrupto, scopulo, rupe. *Stat. 2. Theb. 504.* Contra importuna crepido, Cædipodionæ domus altis. h. e. rupes, in qua Sphynx habitavit. *Id. 1. Achill. 448.* Rupibus expositis longique crepidine dorsi Euboicum scandens Aulis mare. h. e. scopuloso promontorio in mare excurrente: de propterea hæc, quæ ita cum *Forcellino* distinguimus, recte inter

ea quoque refert, quæ superius allata sunt sub a. — f) Denique in architectura crepidines dicuntur, v. gr. in coronis, membra quadam excurrentia et projecta, ut *Bald. in Lex. Vitruv.* proposita figura explicat: quia sustentandi et fulciendi speciem præbent. *Vitruv. 4. 6. 2. Schneid.* Dextra ac sinistra projectura sic sunt faciendæ, ut crepidines excurrant. *Id. 3. 3. 7. Schneid.* Frons loci dividatur in partes vicedecim semis, præter crepidines et projecturas spirarum.

II.) Translate. *Cic. Orat. 67. 224.* Deinde omnia, tamquam crepidine quadam, comprehensione longiore sustentantur. *V. O. Jahn. ad h. l.*

CREPIDŪLA, æ, f. 1. diminut. a crepida, parva crepida. *Gell. 13. 21.* Soleas dicere, nonnumquam voce Græca crepidulas. *Plant. Pers. 4. 2. 3.* Hæc hospitum crepidula ut graphicè decet!

CREPIDŪLUM. *V. CREPICULUM.*

CRÉPIS, Idis, f. 3. *κρημῖς*, herbæ genus apud *Plin. 21. Hist. nat. 16. 59. (89).* Caulis foliis est crepis et lotos. *Cl. Fée (Op. cit. vol. 3. p. 65.)* hæc ait: "Les modernes ont donné le nom de crepis à un genre de plante de la famille des cboracées, dans laquelle on s'est efforcé, mais sans succès, de retrouver le crepis de Plin. Quelques scholastes, au lieu de *κρημῖς*, ont voulu lire *κρημῖς*, et ont désigné une plante remarquable avec quelque apparence de vraisemblance, l'*Helminthia echinoides* L., synanthère fort commune en Europe."

CRÉPITACILLUM, i, n. 2. diminut. a crepitaculum. *Zucet. 5. 232.* Nec crepitacillis opus est. *Gifanius, Paræus, Salmas.* et al. leg. Nec crepitacula eis opus sunt. *Tertull. advers. Jud. 9.* Signum belli non tuba, sed crepitacillo daturus. Adde *eund. 3. advers. Marcion. 9.*, ubi eadem verba repetit. *Sciopp.* autem in notis ad *Tertull.* hic quoque crepitaculo reponit.

CRÉPITACŪLUM, i, n. 2. instrumentum ex ære, aliave materia, quod manu concussum vel percussum crepitat ac sonitum reddit. *Colum. 9. R. R. 12. 2.* de apib. Crepitaculis æreis, aut testarum plerumque vulgo jacentium sonitu terreatur fugiens juvenas. *Quintil. 9. 4. 66.* Media quoque (periodi) ne pigra, ne longa sit: ne brevium contexta resillent, ac sonum reddant pæne puerilium crepitaculorum. *Martial. 14. 54.*, cuius lemma est *Crepitaculum*. Si quis plorator collo tibi vernula pendet, Hæc quatit tenera gorrula sinistra manu. *Capell. 1. p. 4.* Tum crepitacula, tinuitusque, quis infanti somnum daceret, adhibebat quiescenti. *Id. 9. p. 314.* Infantibus crepitacula vagilus alrumpunt. *Sever. Sanct. de cura bonum 38.* Quis (bobus) mensis gemine consona tinulo Concreta crepitacula. h. e. tininnabula. — Inler crepundia puerorum etiam crepitacula sunt. *V. locum* *Zucetii* in voce præced. et *Martial.* modo allatum.

CRÉPITANS, antis. *V. voc. seq.*

CRÉPITO, as, are, n. 1. intensivum a crepo. — Part. *Crepitans*. — Crepito est vehementer et resonantem crepulum edo (It. fare molto strepito, craciare; Fr. craqueter, craquer, résonner, bruir; Hsp. rechinar, cruzir, estallar, retonbar, resonar mucho; Germ. stark, heftig kloppern, knarren, rauschen; Angl. to make a noise, clatter, crackle, rattle, rustle). *Plant. Men. 5. 5. 27.* Ubi satur sum, nulla (intestinalia) crepitant: quando esurio, tunc crepant. *Id. Rud. 2. 6. 52.* Crepitare dentibus. *Zucet. 5. 746.* crepitans ac dentibus algot. Adde *Ovid. 11. Met. 604. Id. Ovid. 11. ibid. 735.* Ora dedere sonum, tenui crepitante rostro. *Id. 8. ibid. 97.* Ipsa sibi plaudat crepitante ciennia rostra. Adde *Juvenal. 1. 116.* et *V. Heinr. ad h. l. Virg. 6. Æn. 209.* Ieni crepitabat bractea vento. Cf. *Ovid. 10. Met. 648.* folvo ramis crepitantibus auro. *Virg. 4. G. 451.* Era crepitantia. *Propert. 3. 9. 43.* Crepitans sistrum. *Tybull. 2. 5. 73.* Arma crepitantia. *Virg. 2. G. 540.* Impositos duris crepitare incutibus enses. *Zucet. 6. 153.* Delphica laurus Terribili solito stramine crepitante cremari. *Virg. 7. Æn. 73.* Flamma crepitans. Adde *Ennium* apud *Macrob. 6. Saturn. 4. Tibull. 2. 5. 31.* Et successa sacris crepitel bene laurea flammis. *Ovid. 4. Fast. 781.* ardentis stipulæ crepitantis acervos. *Plin. 31. Hist. nat. 7. 41. (85).* Flos salis in igne nec crepit, nec exsilit. *Virg. 1. G. 449.* In lectis crepitans saltit borrida grando. *Id. 5. Æn. 458.* quam multa grandine nimbi Culminibus crepant. *Id. 11. ibid. 290.* fremunt ripæ crepitantibus undis. *Id. 3. ibid. 70.* Ienis crepitans vocat Auster in altum. *Id. 5. ibid. 436.* duro crepitant sub vulnere malæ.

Petr. Satyr. 132. Pluribus osculis collisa labra crepitabant.

CREPITULUM. V. CREPICULUM.

CREPITUS, us, m. 4. (crepo) strepitus, sonitus (It. strepito, crosco, rumore; Fr. bruit, son, craquement, claquement, grincement; Hisp. ruido fuerte, estallido, crujido, sonido; Germ. das Knarren, Knistern, Klappern, Rauschen; Angl. a noise, rattling, clashing, crackling, rustling). Occurrit — a) Generalim. *Plaut. Curc.* 1. 3. 47. Sonitum et crepitum clastrorum audio. et *ibid.* 1. 31. Sonitum prohibe forum, et crepitum rardinum. *Lucr.* 6. 110. Crepitus carbasii. *Cic.* 7. *Ferr.* 62. 162. plegurum. *Id.* 4. *Tusc.* 8. 19. decilium. *Id.* *Topic.* 12. 52. Pedum crepitus, strepitus hominum. *Id.* 2. *Herenn.* 5. 8. Num qui strepitus, clamor, crepitus exauditus sit. *Liv.* 38. 17. Qualentium scula horrendus armorum crepitus. Adde *eumd.* 23. 6. *Id.* 43. 10. Crepitus aris. *Id.* 6. 2. Crepitus viridis materis flagrantis. *Id.* 39. 15. Crepitibus et ululibus nocturnis. *Id.* 5. 47. alarum. Cf. *Plaut. Amph.* 5. 1. 10. et *Virg.* 12. *En.* 928. Rursus *Liv.* 39. 15. et *Epil.* 68. cymbalorum. *Seneca* 3. *Ira* 4. Crepitus articularum. h. e. Italico lo serosio delle nocca: V. **CONTERO**. *Id.* *Ep.* 58. Audio crepitum illius manus humeris, quae prout plana pervenit, aut concava, ita sonum mutat. *Plin.* 12. *Hist. nat.* 1. 5. (10). Imbrum crepitus per folia. *Id.* 10. *ibid.* 18. 20. (40). Cuneus adactus statim exillit cum crepitu arboris. Sic *Capell.* 9. p. 313. Vel cantus avium, vel arborum crepitus. *Sueton.* *Cal.* 51. Tibiarum et scabellorum crepitus. *Martial.* 14. 149. de matella. Dum poscor crepitum digitorum, eur. *Anniar.* 21. 1. 11. Crepitus vocum. Adde *Veget.* 1. *Peterin.* 20. 3. *Schneid.* — b) Speciatim de ventris crepitu. *Plaut. Curc.* 2. 3. 16. Exire crepitum polentarium. *Cic.* 9. *Fam.* 22. extr. Stoici etiam crepitus ajunt aque liberos, ac ructus esse oportere. *Seneca* *Ep.* 91. sub fin. Eodem loco sibi esse voces imperitorum, quo ventris redditio crepitus. *Plin.* 27. *Hist. nat.* 12. 87. (110). Ocopradum quam ederunt asini, crepitus reddere dicuntur. *Sueton.* *Claud.* 32. Emittere statim et crepitum ventris. statim est sine sonitu, *ἄσπετος*: crepitus rum sonitu, *ποφόν*. *Minuc.* *Fel.* in *Octav.* 28. ad fin. Aegyptii non Serapidem magis, quam crepitum per pudenda corporis expressos cotremiscunt. *Scalig.* in *lection.* *Auson.* 1. 1. c. 25. ostendit, crepitum ventris apud Graecos fuisse, apud Latinos nulli omnino fuisse, ex *Catone apud Festum* p. 234. 33. *Müll.* V. voc. acq. sub *A. I. c.*

CREPO, pas, pūi, pūm, pare, 1. *Eutyph.* *Grammat.* 2. p. 2188. Putsch. ponti etiam crepo, is, ere, sed nullo confirmat Latino exemplo. — Part. *Crepanus* sub *A. I.* — Crepare est *A* Verbum neutrum, et *B* Activum.

A Neutrum more crepo est crepitum edo, resona, strideo, murmuro (It. fare strepito, croschiare; Fr. rendre un son, craquer, résonner; Hisp. rechinar, cruzir; Germ. klappern, knistern, knarren, rauschen; Angl. to make a noise, crack).

1.) Proprie. — a) Generalim. *Plaut. Men.* 5. 5. 27. Iatitasti mihi, quando esurio, tum crepant. V. **CREPITUS**. *Id.* *Amph.* 1. 2. 34. Orationem complimam: crepuit foris. *Turneb.* 1. 4. *Advers.* c. 20. et 11. *ibid.* 12. et 29. *ibid.* 25. docet, hoc ex more Atheniensium dictum, quia cum apud eos fores aperirentur in viam, ideo domo extulit, ne quem forte praeteritum ledere, crepitum edebant, vel digitos collidendo, vel ipsos fores percutiendo: contra intrantem aedes dicebantur fores pultare: hoc *κόντρω* dici, illud *ποφόν*. Hæc *Turneb.*: sed fortasse res est aperta, quam ad hæc intelligendi causa ait decurrendum. *Ter. Heaut.* 3. 3. 52. Quid est, quod tam a nobis graviter creperunt fores? Adde *eumd.* *Eun.* 5. 8. 5. *Ovid.* 9. *Mel.* 783. crepuitque sonabile sistrum. *Seneca* *Ep.* 9. ante med. Paravit ancilem adversus vincula istorum opem: cum primum creperit catena, discedet. *Seneca* *Herc.* *Act.* 1002. Verberum crepuit annus. *Id.* *Thyest.* 254. totis domus, ut fracta, tectis crepuit. *Quint.* 2. *Fast.* 501. subito motu cubes crepuere sinistra. *Stat.* 7. *Theb.* 38. crepat aurea grandine multa Palli. *Virg.* 11. *En.* 775. tum roceam chlamydeque sinuque crepantes Carbaceos fulvo in nodum collegerat auro. *Martial.* 12. 58. Donare aureolos manu crepantes. *Id.* 9. 91. Arca terit messes crepantes. *Ovid.* 4. *Fast.* 744. Et crepat in mediis laurus adusta fœcis. *Plin.* 36. *Hist. nat.* 7. 11. (59).

Lapidem in statua Memnonis quotidiano solis ortu contactum radiis, crepare tradunt. *Pers.* 5. 25. dignoscere cautos, Quid solidum replet, h. e. crepitu et sono indicat, sitne solidum, an fractum. *Horat.* *Epod.* 16. 48. monibus altis Levis crepanti lymphæ desilit pede. — b) Speciatim crepare digitis est idem ac concutere digitis. *Martial.* 3. 82. Digni crepantis signa novit eunuchus. V. **CONCREPO**. — c) Item speciatim est pedere. *Cato* apud *Festum* p. 234. 33. *Müll.* Servi, ancillæ, al quia eorum sub centone crepuit, quod ego non sensi, nullum mihi vitium facit. *Martial.* 12. 77. Sed quamvis sibi caverit crepando, Compressis talibus Jovem salutat. Adde *eumd.* *ibid.* 78. — Hinc joculariter *Plaut.* *Pten.* 3. 2. 32. co. Fores hæc fecerunt magnam flagidium modo. ad. Quid id est flagitii? co. Creperunt clare. h. e. aludit ad crepitum ventris, qui non sine flagitio in rætu hominum editur.

II.) Translate. ¶ 1. Crepare est acendi, flodi, rompi: quia quæ rumpuntur crepare solent. *Virg.* 5. *En.* 205. acuto iam muræ romi Obaxi crepuere, illi, æque prora pependit. *Pallad.* A. R. R. 10. 14. Si crepant poma, lapidem in media arboris radice supponis. *Colum.* hoc idem tradeas. V. R. 10. a med. verbo *rumpi* ulitur. ¶ 2. Cadentis Latinitatis tempore significat mori: hinc Itali crepare eos dicunt, qui non lente, sed confestim moriuntur. *Hygin.* (ab *A. Mai.* edit. in *Class. Auct. T.* 3. p. 43.) fab. 120. Ad quam (*Semelen*) cum fulmine venies (*Juppiter*), illa crepuit.

B) Active, scilicet cum Accusativo
L) Proprie crepare est facere, ut aliquid resonet, vel crepitum emitat. *Propert.* 3. 8. 4. Et matibus faustos ter crepuere sonos. *Horat.* 2. *Od.* 17. 26. Crepare ter latum antrum. *Stat.* 9. *Theb.* 686. procul auxiliantis gentes Æra crepant. h. e. pulsant et resonare faciunt. *Martial.* 5. 19. Crepare aureolas. h. e. numerare, nam versando nummi crepitant.

II.) Translate crepare aliquid est frequenter in ore habere, jactare, prædicare. *Plaut. Mil. glor.* 3. 1. 57. Neque ego ad mensam publicas res claime, neque leges crepo. *Lucret.* 2. 1166. laudat fortunas sæpe parentis, Et crepat, antiquum genus ut pietate repletum Perfæcile angustis tolerarit flibus ævum. *Horat.* 1. *Ep.* 7. 84. ex ulido sit rusticus, atque Sulcon et vinctus crepat mæra. *Id.* 2. *Sat.* 3. 33. Si quid Sterthalus veri crepat. h. e. doret. *Id.* 1. *Od.* 18. 5. Quis post vina gravem militiam, aut pauperiem crepat? h. e. exaggerat, et querit lacrimosa militæ et paupertatis.

CREPOR, oris, m. 3. crepitus, sonitus. *Gloss.* *Isid.* Creporum ferri, sonum catena. V. voc. seq.

CREPORIGER, gæra, gærum, adject. crepitum ferens, crepans. *Venant.* *Fortun.* 3. 4. Pisus creporiger. *Plerique Codices et Editt.* habent creperigero: alii leg. creperico vel crepero.

CREPULUS, a, um, adject. crepitans, strepens. *Avien.* in *Arat.* 324. Sed crepula ut late vomeret convicia voce. *Alit leg.* crepera. *Sidon.* 4. *Ep.* 15. Autonomus vlatorum aurea, foliis toto nemore labentibus, crepuit fragore circumstrepit. *Id.* 9. *ibid.* 13. in *carm.* 2. Crepule buccæ.

CREPUNDIA, ōrum, n. plur. 2. In singulari num. nullus est usus: — Crepundia ¶ 1. Sunt recule pueriles, quæ infantibus tum ornatus, tum ludii causa dantur: a crepando, scilicet linnendo dictæ, quorum infantes hujusmodi crepitaculis maxime gaudent: apponebantur etiam olim pueris expositis, vel alio nutriendi causa missis, ut ex his aliquando agnosci possent: quare monumenta a *Ter. Eun.* 4. 6. 15. dicuntur, et a *Grecis* *γυμνασια* et *ἐντομα* et *σπαργα*. Exemplum habes tum apud *Ter. loc. cit.* et *Heaut.* 4. 1. 37, tum apud *Plaut. Cist.* 3. 5. et 4. 1. 4, et *Rud.* 4. 4. 37. et 5. 3. 7. Porro crepundia solebant esse atuli, ensiculi, securicula, maniculae, bulle, siculae, fasciola, etc. quæ *Plaut. Rud.* 4. 4. 110. enumerat. Porro V. *Ruhn.* ad *Ter. Eun.* 4. 6. 15., *Salm.* ad *Vopisc. Aurel.* 4., *Ellendt* et *Jahn* ad *Cic.* mox citand. *Cic. Brut.* 91. 313. Quoniam totum me non navo aliquo aut crepundis, sed corpore omni videris velle cognoscere. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 51. 112. (270). Semestris locutus est *Cresus* filius in crepundis. *Prudent.* *Apotheos.* 714. puerique crepundia parvi. *Inscript.* apud *Orell.* 1163. *παιδομαχία* — CFI A CREPUNDIIS PAR TITUTTI ET ELOQUENTIAS CYRAS. ¶ 2. Item Imagines sacre aut amuleta. *Apul.* de *Mag.* Edimne cuiam matrem vi-

deri potest, cui sit ulla memoria religionis, hominem tot mysteriis deum conscium, quædam sacrorum crepundia domi observare, atque ea lineo luto involvere, quod purissimum est rebus divinis velamentum? *Id.* paulo post. hæc eadem sacrorum signa et memoracula appellat. ¶ 3. Ita etiam dicuntur crotala, crepitacula, sistra, quibus in choreis et saltationibus utebantur, præsertim *Aegyptii*: quia hujusmodi dari et pueris solebant lusus gratia. *Justin.* 30. 1. 9. Adduntur instrumenta luxuriæ, tympana et crepundia.

CREPUSCI nominati *Amiterno*, qui crepusculi tempore erat nati. *Varro* 6. *L. L.* 5. *Müll.* V. **CREPERUS**. — Fortasse, addit *Forcellinus*, legendum est *Creputi*; nam *Crepusula* gens nati est ex Nummis apud *Eckhel.* *D. N. V. T.* 5. p. 198. et ex *Inscriptione* apud *Murat.* 1533. 11.

CREPUSCULASCENS HORA est ora crepusculi vespertini apud *Sidon.* 8. *Ep.* 3.

CREPUSCULUM, i, n. 2. tempus, Quod ita nec tenebræ, nec possis dicere lucem, Sed cum luce tamen dubia confusa noctis: quæ descriptio est *Ovid.* 4. *Met.* 400. Dictum est a *creperus*, dubius, ut post *Varron.* 6. *L. L.* 2. *Müll.* docent *Servius* ad *Virg.* 2. *En.* 268. et *Non.* 13. 16. *Merc.* (It. crepuscolo, il far del dì, o della sera; Fr. crépuscule; Hisp. crepusculo; Germ. d. Dämmerung; Angl. the twilight). ¶ 1. Tameis de matutino æque quod *Grecæ* *λυκαργία*, ut de vespertino, quod *ἐσπερα δειλη* dici possit; videtur frequentius de hoc usurpari: quia matutinum tempus proprio vocabulo *διφύλον* appellatur. *Plaut. Cas. prol.* 40. Cum conspiciat ut primo crepusculo puellam exponit. *Ovid.* 1. *Amor.* 5. 8. Qualla subluceat fugientia crepuscula Phœbo. *Id.* 5. *Fast.* 163. Inducunt obscura crepuscula noctem. *Id.* 4. *ibid.* 736. Pastor, oves asturas ad prima crepuscula lustrat. *Id.* 15. *Met.* 651. seram popule crepuscula lucem. *Id.* *Heroid.* 14. 21. modo facta crepuscula teris. Adde *eumd.* 1. *Met.* 219. *Colum.* 12. *R. R.* 1. 3. Et primo mæae prodendum est, et crepusculo redeoquum. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 25. 58. (219). Provi alteruter eorum mans, vel crepusculo confligit. Adde *Plaut.* in *fragm.* apud *Varron.*; *Varron.* *loc. cit.*; *Phædr.* 3. 7.; *Lucan.* apud *Servium* *loc. cit.*; *Sueton.* *Ner.* 28.; *Censorin.* de *die nat.* 24.; et *Paul. Diac.* p. 71. 12. *Müll.* Quare non audiendus *Servius* qui *loc. cit. sup.* scribit, usum obliuere, ut crepusculum matutino tempori jungatur. Jungit tamen *Capell.* 2. p. 47. Crepusculum Iustani Ioniensis. V. **INNITENS**. ¶ 2. Aliquando generatim nuntiat pro lure maligna et caligine. *Ovid.* 14. *Met.* 122. Dumque iter horrendum per opaca crepuscula carpit. h. e. per viam, qua ad Inferos descenditur. Adde *eumd.* 11. *ibid.* 596.

CRESCENTIA, æ, f. 1. incrementum. *Varron.* 9. 8. 6. *Schneid.* Horarum brevitates, aut crescentias ruerorum adjectus, aut exemptus in singulis diebus et mensibus perficere cogit. et mox § 7. Correptiones dierum, aut crescentias.

CRESCO, cresci, crævi, crētum, crescere, v. 3. Cresce pro crevisse est apud *Lucret.* 1. 3. 684. — Supplum *cretum* et *Part. cretura*. in hoc verbo non sunt, quod etiam, in usa: sed ita cerno. At *cretus*, addit *Forcellinus*, est a *creatus* per *syncope* si significationem species, a *cresco*, si analogiam. — *Part. Crescens* 1. 2. et 11. 1.; *Cratus* 1. 1. — Ratione habita elymi, *Paul. Diac.* p. 53. 9. *Müll.* deducit a *κατα* *perfecto*, impleo, absolvo. At rectius lothosivum *cresco* conjungi potest cum *creo* et *crassesco*; et est exserti incipio, orior, adulesco (It. nascere, originarsi, crescere; Fr. naître, recevoir l'existence; croître, grandir; Hisp. nacer, crecer, aumentar-se; Germ. anfangen hervorzu kommen, daher hervorwachsen, entstehen; Angl. to be born, to increase, grow, become bigger).

1.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu cresco est exserti incipio, orior. — a) Generalim. *Lucret.* 6. 527. Cetera, quæ sursum crescant, sursumque creantur, Et quæ concrescant in nubibus omnia, etc. *Id.* 4. 1209. sed quos (pueros) utriusque figuræ (*matris ac patris*) Esse vides iuxtim, miscentes vola parem tum, Corpore de patris ac materno sanguine crescant. *Virg.* *Cul.* 397. Rosa crescit. *Varro* 3. *R. R.* 1. 7. Qui postea creverant. h. e. posterii. Adde *Senec.* *Herc.* *fur.* 570. — b) Hinc speciatim sæpe usurpatur *Part. præter. pass. Creatus*, et est procreatus, genitus. Occurrit fere cum Ablativo. — Modo sine præ-

pos. *Zucret.* 5. 6. Nemo, ut opinor, arit mortali corpore cretus. h. e. qui natus sit corpore mortali, vel qui filius sit mortalis hominis. *Id.* *ibid.* 60. Animi natura dailio corpore creta. h. e. facta ex ipso corpore. *Id.* 5. 1115. et fortes et pulcro corpore creti. *Varro* 7. 1. 16. *Müll.* Titanis dicta, quod eam genuit Titani filia Latona, ut scribit Manilius, creta Titano. *Virg.* 9. *Æn.* 672. Pandarus et Illias Idæo Alcanoro creti. *Ovid.* 8. *Met.* 307. Amyntore cretus. Adde *eum.* 4. *ibid.* 607. 13. *ibid.* 31. et 5. *ibid.* 86. *Id.* 13. *ibid.* 750. Fauno Nymphaque Symphida cretus. — Cum præpos. ab. *Virg.* 4. *Æn.* 191. Venisse Eneam Trojann sanguine cretur. *Ovid.* 4. *Met.* 606. ab origine cretus eadem. — Cum præpos. de. *Auct. carn.*, cui titulus *Laudes Herculis* 76. Chimæra cretum de genit leonem. Adde *Grat. Cynege.* 168. Sic *Manil.* 5. 299. Ille pater tali de sidere cretus Kase potest. h. e. natus sub sidere tali. — c) Item specialim apud *Ovid.* dicuntur crescere, quæ in alia inuolantur, 1. *Met.* 550. In frondem crines, in ramos brachia crescunt. *Id.* 2. *ibid.* 479. manus crescunt in ungues aduncos. ¶ 2. Latiori sensu, cum dicitur de iis quæ jam sunt et existunt, crescere est in altitudinem surgere, augeri, adulescere, maiora fieri. Occurrit — a) De corporeis vel inanibus. *Zucret.* 1. 253. At olivæ surgunt fruges ramique virescunt Arboribus; crescunt ipsæ setoque gravantur. *Id.* 6. 713. Nilus in æstati crasit campisque redundat. *Cic.* 1. *Divinat.* 44. 100. Cum lacus Albanus præter modum crevisset. *Cæs.* 7. *R. G.* 35. Liger ex nivibus creverat. *Ovid.* 4. *Met.* 660. da *Atlante.* at partes auctus in omnes crevit in immensum. *Cf. Curt.* 8. 11. Petra modicis elvis in sublime fastigium crescit. *Colum.* *Arbor.* 17. Ut olea spatium in latitudinem crescendi haberet. *Quintil.* 8. 5. 26. Nihil ad justam magnitudinem adulescere potest, quod loco, in quem crescat, careat. *Curt.* 4. 2. Aggeris institutum crescebat. — Illa mere poetica sunt *Sili.* 14. 301. de turri. tabulata decem cul crescere Græjus fecerat. h. e. surgere, extolli. et *ibid.* 309. Perque altam molem et toties crescentia tecta scandit. et *Zucani* 9. 841. Nam neque congestæ struxere cubilia frondes, Nec culmis crevere tori. et 3. 534. Ordine cunctæ geminæ crevisse Liburnæ. et *Statii* 12. *Theb.* 110. molles placuere crevere lacerti. h. e. intumescere, et rursus *Sili.* 14. 1. 178. quantum tormenta jubebant, Creverunt ortus. h. e. torli atque extenti sunt. — b) Da hominibus et brutis animalibus. *Cic.* 2. *Divinat.* 14. 33. O streba cum luna pariter crescunt atque decrescunt. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 87. (216). Homo crescit in longitudinem ad annos usque sex septenos: tum deinde ad plenitudinem. — Et de adolescentia atque educatione simul. *Plaut.* in *Suppos.* *Merc.* post a. 4. sc. 5. Par est etas; una crevimus. h. e. educati sumus. Sic *Justina.* 12. 16. 8. Alexander per quinquennium sub Aristotele doctore incipit crevit. *Sueton.* *Oct.* 1. Octo per gratiam Livæ, cujus in domo creverat, senator factus. — Et de numero. *Cic.* *Sezt.* 32. 88. Mibi absenti creverunt amici.

II.) Translate. ¶ 1. Genorūm. — a) Da iis, quæ ad corpus pertinent. *Ovid.* *Heroid.* 10. 228. Crescit et invito lentus in ore cibus. h. e. videtur crescere, quæ pro dolore, comedere non possum. *Juvenal.* 13. 213. Intergue molares Difficili crescent cibo. *Ter. Phorm.* 5. 2. 16. Præsens quod fuerat malum, in diem ablit: plagæ crescunt, nisi prospiciat. *Cic.* 2. *Divinat.* 69. 142. Medici advenientes et crescentes morbos intelligunt. — b) De tempore. *Ovid.* 1. *Art. am.* 61. primis at adhuc crecentibus annis. *Id.* 2. *Fast.* 1. cum carmine crescit et annus. *Cf. Stat.* 4. *Silv.* 7. 43. Crescit infans in mores patrios. — c) De oratione. *Quintil.* 2. *Att.* 12. Crescit mihi misteries scribendi. *Quintil.* 8. 1. 29. Cum in aliis, tum maxime in hac parte debet crescere oratio. — d) Sæpius jungitur abstractis, quæ lere animi affectus qualitatesve significant. *Cic.* *Harusp. resp.* 22. 46. Crescebat in eos odium, a quibus etc. *Id. pro leg. Manil.* 15. 45. Cum hostium opes animique crevisent. Adde *Nepot. Alcib.* 5. *Id. Nepos ibid.* 7. Quæ ex ra craverat ejus fama cum opibus. *Id. Att.* 10. Ad extremam etatem amicitia eorum crevit. *Juvenal.* 14. 138. Crescit amor nummi, quantum ipsa pecunia crescit. — Similiter jungitur aliis quoque Substantiis, quarum præcipua hæc sunt. *Liv.* 28. 19. et 40. 32; et *Curt.* 4. 5. 13. annus. *Justin.* 19. 1. 8. animi. *Curt.* 9. 9. 7. ardor animorum. *Liv.* 22. 28. certamen. Sic *Ovid.* 2. *Fast.* 731. studiis certamina cre-

scunt. *Proper.* 3. 21. 3. cura. *Justin.* 11. 2. 3. desperatio alicui. Sic *Curt.* 4. 12. ad fin. Na desperatio suis cresceret. *Justin.* 7. 3. 3. ebrietas. *Quintil.* 8. *proæm.* 4. eruditio. *Ovid.* 9. *Met.* 139. fama. *Sall.* *Jug.* 55. fuga. *Liv.* 21. 11. inopia. *Sil.* 14. 3. 529. labor. *Sall.* *Cat.* 51. et *Justin.* 30. 2. 1. licentia. *Zucret.* 6. 341. mobilitas. *Sall.* *Cat.* 17. extr. opas. *Liv.* 2. 14. origo a migliore principio. Sic *Justin.* 2. 6. 2. opera a sordidis initiis ad summa credere. *Sall.* *Cat.* 39. potentia. *Justin.* 13. 3. 3. seditio. *Ovid.* 4. *Pont.* 2. 36. virtus laudata crescit. ¶ 2. Specialim cum de homine dicitur, vel interdum etiam de civitate, significat dignitate, auctoritate, vel opibus ad ampliore statum ascendere; et occurrit — a) Cum additis, quæ rem aperte significant. *Nepos Att.* 21. Dignitate, gratia, fortunaque crescit. *Cf. Id.* *Cat.* 2. Virtutum laude crescere. et *Liv.* 21. 7. In tantis brevi creverant opes. — b) Cum additis præpos. ex vel de. *Cic. Rosc.* *Am.* 30. 83. Si liberet accusare, accusarem alios, ex quibus possem crescere. *Id. Cicer.* 28. 77. Crescere ex invidia alicujus. Et omittit præpos. *Liv.* 35. 19. Si quibus tuorum meis criminibus apud te crescere libet, aliam materiam crescendo, quam ex me, querant. *Cic.* 7. *Ferr.* 67. 173. Si videor de uno isto voluisse crescere, isto absoluto, quod sine multorum scelere fieri non potest, de multis mihi crescere licebit. *Liv.* 23. 48. Cohortandosque, qui redempturi auxissent patrimonia, ut reipublicæ, ex qua crevisset, commodarent. Adde *eum.* 21. 7. Sic *Petron.* *fragm.* *Tragur.* 38. *Burmamn.* De nihilo crevit. h. e. qui modo egenus erat, factus est ditissimus. — c) Et absolute omnino. *Liv.* 1. 46. Criminandi Servii apud Patres, crescentique in curia sibi occasionem datam ratus est. Sic *Sall.* *Cat.* 10. Sed ubi labore atque justis respública crevit. Adde *eum.* *ibid.* 51. *Plin.* *Paneg.* 71. Princeps crescere uno modo potest, si se submittit. *Seneca Ep.* 34. Cresco et ausulto et discussa senectute recolesco, quoties etc. h. e. quod Itali dicimus vengo tanto fatto. *Cf. Ovid.* *Heroid.* 11. 117. Gaudet et e nostro crescit mœrore Charaxus. cui opponitur illud *Horat.* 1. *Ep.* 2. 57. Luvius alterius macrescit rebus opimis.

CRETA, æ, f. 1. Ratione habita etymi, creta ab insula Creta dicta fuisse videtur (quod et *Isid.* docet 16. *Orig.* 1.): vel quia optima inde advehebatur: vel quia ex proximis locis, maxime ex Cimolo: vel quia, undecumque adveniret, a Cretensibus negotiatoribus importabatur; quod satis esse potuit, ut eam appellationem initio caperet. V. *Bentley.* ad *Horat.* 2. *Sat.* 3. 246. — Ceterum creta est genus terræ tenacis, variorum colorum, sed præcipue albes (h. creta; Fr. craie; Hisp. greda; Germ. Kreide oder eine ähnliche Thonerde; Angl. chalk). Varia ejus genera enumerat *Plin.* 35. *Hist. nat.* 17. 57. (193). et seqq. *Cf. at Caton. R. R.* 39. — Creta candida fossicia, qua *Varro* 1. *R. R.* 7. 8. narrat in Gallia ad Rhenum stercoreari agros, videtur fuisse illa, quam *Plin.* 17. *Hist. nat.* 6. 4. (42). margam vocat, Itall marna.

I.) Proprie. — a) Inter varios ejus usus, maxime adhibita est poliendis togis et dealbationi. *Plaut. Aulul.* 4. 9. 6. Qui vestitu, ei creta occulant sese, etc. *Cf. Plin.* 35. *Hist. nat.* 15. 52. (183). et 17. 57. (197). et *Isid.* Fit toga addito quodam creta genere candidior. — b) Item fucandæ faciei mulierum. *Horat.* *Epod.* 12. 10. neque illi jam manet humida creta, colorque Stercore fucatus crocodili. Adde *Plaut. Truc.* 2. 2. 39.; *Petron.* *Satyr.* 23., et *Martial.* 6. 93. et 8. 33. — c) Item spud quosdam populos, litteris absigandis. *Cic. Flacc.* 16. 37. Hæc, quæ est a nobis probata laudatio, absignata erat creta illa Asiatica, quæ fera est omnibus nota nobis: quæ utuntur omnes non modo in publicis, sed etiam in privatis litteris, quas quotidie videmus miti a publicanis. *Cf. eum.* 6. *Ferr.* 26. 58.: V. CRETULA; et *Klotz.* ad *Cic. loc. cit.* — d) Item ad signandam metam in Circo, ut esset conspicua. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 42. 65. (160). Peracto legitimo cursu, ad cretam sceleret. *Alti leg. metam.* V. CRETATUS. — e) Item facieodis testis: unde *figularis creta* memoratur a *Colum.* 2. *R. R.* 11. 9. et 5. *ibid.* 8. 6.; et *Plin.* 14. *Hist. nat.* 20. 25. (123). et 31. *ibid.* 3. 28. (47). — f) Item pingendis pedibus servorum venalium trans mare advectorum. *Plin.* 35. *Hist. nat.* 17. 59. (199). — g) De variis ejus usibus in medicina, V. *Plin.* *loc. cit.* sub init.

II.) Translate. ¶ 1. *Plaut. Pen.* 5. 2. 8. Creta

est profecto horum hominum oratio. Quam orationem hanc aures dulcem devorant! Ut mihi absterserint omnem sordiditatem! h. e. hæc oratio eandem vim habet, quam creta: nam ut eâ emaculantur vestes (V. supra sub a), sic illæ omnes, niti, animo suo ablutas sordes. ¶ 2. Præterea creta alba signare mos fuit, quæ prospera erant et probanda; sicut carbones, quæ contra: hinc *Horat.* 1. *Od.* 36. 10. Cressa nota. h. e. creta nota, seu creta alba ex Creta, quæ fausta quæque notabantur. *Pers.* 5. 108. Illo prius creta, mox hæc carbones notasti. *Horat.* ipse 2. *Sat.* 3. 246. satius creta, an carbones notati. Ita *Bentley.* Ceterum *Harduin.* in notis et emend. n. 116. ad *Plin.* 1. 7. contendit, Cressam notant esse vinum Creticum, ea ratione, quæ nota *Faleris* dicitur ab eodem *Horat.* 2. *Od.* 3. 8. Alii aliter, et quidem rectius: V. *Ritter* ad primum *Horat.* locum.

CRÉTACEUS, a, um, adject. ad cretam pertinens. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 9. 20. Siligo cretacea. h. e. vel creta admixta, ut candidior sit, vel candore similia creta: sed prior interpretatio præferenda; nam *Id.* *ibid.* 11. 29. (113). Aliae admiscetur creta, quæ transit in corpus, colorumque et tenebrarum affert.

CRÉTARIUS, a, um, adject. ad cretam pertinens. *Inscript.* apud *Gruter.* 631. 3. et 4. NEGOTIATOR ANTIQ. CRÉTARIAR. Alia apud *Reines.* cl. 1. n. 177. NEGOTIATOR CRÉTARIUS. Male quidam leg. retarius, quasi sit qui retanda flumina conducit. — Hinc

Cretaria, æ, f. 1. subaudi taberna, et est taberna, ubi creta venditur. *Varro* 8. *L. L.* 55. *Müll.* Quoniam taberna, ubi venit vinum, a vino vinaria, a creta cretaria, ab unguento unguentaria dicitur etc.

CRÉTATUS, a, um, adject. creta inspersus. I.) Proprie. *Cic.* 2. *Att.* 3. Cretatæ fasciæ. Sic *Martial.* 12. 29. Cretata mappa. *Plin.* 35. *Hist. nat.* 18. 58. (204). Cretati pedes. h. e. qui creta erant dealbati, quales solebant esse servorum pedes, qui trans mare venosus advehebantur. Sic *Proper.* 4. 5. 51. Aut quorum titulus per barbaras colla pendit, Cretati medio cum saliere foro. *Al. leg. cælati.* *Juvenal.* 10. 66. Cretatus bos. h. e. creta dealbatus, atque ornatus in victimam. Sic *Lucilius* apud *Scholias.* *Juvenal.* *ibid.* Cretatumque bovem ducit ad Capitolia magnum. *Martial.* 2. 41. Cretata Fabulla. h. e. fuso illita.

II.) Translate. Cretata ambitio dicitur a *Pers.* 5. 177. quia qui ad honores aspirabant, sillas candidasque vestes induebant, unde candidati dicit.

CRÉTERRÆ (vel Creteræ) vocabulum trahitur a cretere, quod est vas vini. *Paul. Dinc.* p. 53. 10. *Müll.* Adde *Non.* p. 547. 27. *Merc.* V. CRATER.

CRÉTÆUS, a, um, adject. cretæceus. *Zucret.* 4. 296. ut si quis, prius srido quam sit Cretes persona, alldat pilæve, trahive. *Al. leg.* Ceres. *Al. Cressam* personam. Cretiar sit locus *Servii* ad *Virg.* 1. *Ecl.* 66. Oaxis *Jurij* Scythias in Creta insula non est, sed squa creti coloris est.

CRÉTIMOS, i, f. 2. κρημνος, et κρημνος, herba silvestris, edulis lamen, caule palmum alto, semine seu libanotis, rotundo, odorato, nucleo lotus habente candidum, folio plagi, albicante, velut ollivæ, crassiore sæpiusque gustus, radice terrea aut quaterna, digiti crassitudine. Estur cruda vel cocta cum oleræ, odorati saporis et jucundi; servatur etiam in muria. Hæc ex *Plin.* 26. *Hist. nat.* 8. 50. (82), a quo dicitur 25. *ibid.* 13. 96. (153). et 26. *ibid.* 10. 61. (94). crethmos agelos. *Cf. Fée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 349.) hæc ait: « Le crethmos agria a été rapporte au Crithmum maritimum des botanistes modernes. On confit cette ombellifère au vinaigre, et on la mange comme condiment. Le texte de chapitre est presque entier emprunté à Dioscoride 2. 157. »

CRÉTICA, æ, f. 1. subaudi herba, et est eadem quæ clematis apud *Plin.* 25. *Hist. nat.* 8. 54 (98). De synonym. V. CLEMATITIS.

CRÉTICÆ, æ, f. 1. herba eadem atque hibiscus, sic appellata a patria. *Apul. Herb.* 38. et 62.

CRÉTICUS, a, um, adject. Cretæ, Cretensis, ad Cretam pertinens: V. ONOM. — Hinc Creticus pes metricus, qui et amphimætrus, constat tribus syllabis, quarum media brevis est, longæ ceteræ, ut vastitas, nobiles, ut *Cic.* 7. *Orat.* 47. 183. docet. Nomen habet in eo, quod Cretes saltando ejus rhythmicam compositionem utebantur, ut docet *Didymed.* 3. p. 475. *Futsch.* *Inuult* et *Terentian.* p. 2414. *Futsch.* — Creticus versus est, qui plures habet pedes Creticos,

qualis est *Alma lux roseida prima flamma nitens*. *Diomed. ibid.* p. 513. *Putsch.*

CRETIFODINA, *a*, f. i. locna, ubi creta effoditur. *Ulp. Dig.* 7. 1. 13. § 5., 24. 3. 7. § 14. et 39. 4. 13. *pr.*

CRETIO, *ois*, f. 3. (*cerno*). Occurrit speciatim tantum; et quidem ¶ 1. Abstracte cretio est actus cercendi hereditatem, et spatium temporis, quod datur extraneo heredi ad deliberandum, utrum adeat, nec ne, ea ratione, qua in CERNO dictum est. Quod duplex vero ea est, vulgaris, continua, simplex, et libera. *Cajus* 2. *Instil.* (edente iterum *Goeschenio*) 17. Vulgaris cretio vocatur, in qua nulli dies computantur, nisi quibus sceleris quisque, se heredem esse institutum, et possit cernere (*P. CERNO*). Continua seu certorum dierum, qua certo tempore constingitur; tolerabile autem tempus visum est centum dierum; potest tamen nihilominus iure civili aut longius, aut brevius tempus dari; longius tamen interdum prætor coarctat. *Ulp. Cajus loc. cit.* Simplex, de qua *Cic.* 11. *Att.* 12. *extr.* Gaius hereditatem crevi: puto enim cretione simplicem fuisse, quoniam ad me nulla missa est. *h. e.* simplicem mei ubi: puto me dum tum cretione heredem institutum fuisse; reliquos heredes sine cretione; quoniam demo alius ad me misit, ut secum cererem. Ita *Popma. Manut.* interpretatur, sive coheredibus, ut solos ego heredes relictos sim. Libera, de qua *Id.* 13. *Att.* 46. Ex eo cognovi cretione Cyprii (n. Vestorum negligentem!) liberam cretione, testibus presentibus, sexaginta diebus. *h. e.* sive ullo alio onere, quia Cyprius nihil cuiquam homini, aut quicquam rei a Cicerone legaverat. Ita *Manut.* Adde *Cic.* 1. *Orat.* 22. 101.; et *Ulpian. fragm.* tit. 22. p. 27. ¶ 2. Concreto, uti ajunt, sensu. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 26. 24. (95). de *Hipparcho* astronomo. Cælo in hereditatem cunctis relicto; si quisquam, qui cretione eam caperet, inventus esset.

CRETOSUS, *a*, um, adject. creta abundans. *Cato R. R.* 8. et apud *Plin.* 15. *Hist. nat.* 18. 19. (72). *Cretosus* locus. *Varro* 1. *R. R.* 9. 3. et *Plin.* 18. *Hist. nat.* 19. 49. (175). *Cretosa* terra. *Ovid.* 7. *Met.* 463. *cretosaque* rura *Cimoli*. *Hygin. fab.* 220. *Cretosum* lutum.

CRETULA, *a*, f. i. diminut. a creta. *Cic.* 6. *Ferr.* 26. 58. Cum epistola Agrigento allata esset, casu signum iste animadvertit in cretula. *scil.* qua epistola obsignata erat, ut in CRETA I. c. diximus. Alii minus recte leg. *cerula*. *Plin.* 35. *Hist. nat.* 7. 34. (49). Ex omnibus coloribus cretulam amant, adeoque illi recusant purpurissimum, Indicum, cæruleum. *h. e.* creta sicca, non udo tectorio induci amant.

CRETULENTUM, *i*, n. 2. a creta, ut lutulentum a luto. Videtur hoc verbo significari aqua cretâ, vel luto saturata, quæ ab amicis deducitur ad paludes, sive lacunas exsicandas. *Lex apud Marin. Frat. Arv.* p. 70. *in qua de aquis sermo est*: Neye cretulentum exegisse velit, nisi in duabus lacunis prius emet, etc.

CRÉTURA, *a*, f. i. fragmenti allicuius purgamentum, quod cribro seceratur, et stillicibus pro pabulo dari solet: a supino *cretum* verbi cerno, quod et cribro purgare significat. *Pallad.* 2. *R. R.* 24. 3. Tringia columbis volatibus diurni tres sextarii tritici sufficient, aut retreta. *h. e.* tritici excreta, ut ait *Colum.* 8. *R. R.* 8. 6.

CRÉTUS, *a*, um. *P. CERNO*.

CRÉTUS, *a*, um. *P. CRFSCO*.

CRIBELLATUS, *a*, um. *P. voc. seq.*

CRIBELLUS, *as*, *evi*, *stum*, *arc*, a. 1. Part. *Cribellatus*. — Cribellare est cribellâ secerere. *Pallad.* 1. *R. R.* 41. 3. Sevum liquefactum cribellato cippi admittum. *Theod. Priscian.* 1. 2. Firus folia sicca tundes et cribellabis, et ex eo pulvere loca conficabis. Adde *eum.* 1. 17.; et *Apic.* 1. 5.

CRIBELLUM, *i*, n. 2. diminut. a cribrum, parvum cribrum. *Pallad.* 3. *R. R.* 24. 6. Nitrum tritum cribello desuper spargas, et 7. *ibid.* 11. 1. Cribello spisso cernere, ut grana non transeant. *Cæd. Aurel.* 2. *Tard.* 14. a med. Tenuissimo cribello (*erui*) polinem mulso adspargere in coquebarli quantitatem. *Theod. Priscian.* 4. p. 313. retro ed. *Aldo*. Azyrum panem tundis et per cribellum cerpis.

CRIBRARIUS, *a*, um, adject. ad cribrum pertinens. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 11. 29. (115). de alica. Item cribraria, quæ in terito remansit cribro angu-

stissimo. — Subst. *cribrarius*, *κροκωρονίδης*, est in *Gloss. Vet. Lat.*

CRIBRATUS, *a*, um. *P. voc. seq.*

CRIBRO, *as*, *evi*, *stum*, *arc*, a. 1. Part. *Cribratus* et *Cribrandus*. — Cribro est cribro secerere, purgo. *Colum.* 12. *R. R.* 51. 2. Postero die (*oliva*) diligenter cribratur, ut aliquid inest stercorei separetur. *Id.* *ibid.* 50. 1. Lectasque (*olivas*) cribrare et secerere. *Id.* *ibid.* 50. 3. Cribratam (*olivam*) separent ab semolibus lentis. *Plin.* 20. *Hist. nat.* 24. 100. (264). Hæc tusa cribraloque alio digeruntur in pastillos. *Id.* 17. *ibid.* 11. 15. (76). Cribrata minutatim terra. *Id.* 25. *ibid.* 5. 23. (58). Locum forficulis helleborum rribrant. *Id.* 34. *ibid.* 10. 22. (104). Cribrare aliquid luteo. *Id.* 33. *ibid.* 5. 26. (87). Cribrare aliquid tenuius. *Id.* 11. *ibid.* 24. 28. (81). Cribrata tela aranei. *h. e.* in modum cribri texta. At *Silgig* tum *Salmasti Exercitat.* p. 277., tum optimorum Codd. auctoritate fretus, rectius legit *crebrata*. V. et *Döderlein Latæm. Synon.* vol. 4. p. 439. — Et figurate *Hieronym.* Ep. 22. n. 4. Diabolus ad cribrandos Apostolos expetit potestatem.

CRIBRUM, *i*, n. 2. Instrumentum crebris et minutis foraminibus perlusum, ex pellibus perforatis, vel lino, aut setis, allave materia contexta, quo frumenta, farinæ, et alia cernuntur et purgantur. Etymon vocis alii ducunt a *cretum*, quod a cerno, alii a *creber*, alii denique ab Hebr. *קריב* *crabra*, cribrum

(It. *crivello*, *staccio*, *vaglio*; Fr. *crible*, *sas*, *lamis*; Hisp. *cribo*, *cedazo*; Germ. *das Sieb*; Angl. a sieve, *searce*, *riddle*). Occurrit — a) Generaliter. *Cato R. R.* 76. Cribrum farinarum parum sumito, easumque per cribrum facito transeat. Adde *eum.* *ibid.* 25. *Plaut. Rud.* 1. 2. 14. Villa perluet, quam cribrum, crebrius. Adde *eum.* *Fam.* 3. 1. 10. *Cic.* 2. *Divinat.* 27. 59. Quasi quidquam intersit, muris — scuta, an cribra corrosierit. *Ovid.* 12. *Met.* 437. utque liquor rari sub pondere cribri Manat, et exprimitur per densa foramina spissus. *Colum.* 8. *R. R.* 5. 16. Cribro vicario, vel lollario, qui jam fuerit in usu, polli superponantur. *Pers.* 3. 112. Cribro decussa farina. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 11. 28. (108). Cribrorum genera Galli et setis eorumque invenere, Hispani et lino excussoria et pollinaria, *Aegyptii* et papyro atque junco. *Id.* *ibid.* 11. 29. (115). Cribro farinario subcernere, et mox. Cribro areolore cernere, et mox. Cribro angustissimo, et tantum arenas transmittente. *Id.* *ibid.* 11. 27. (105). Summa luis stiliginis bonitate, et cribri tenuitate constat. *Id.* 28. *ibid.* 9. 39. (145). Medullæ per cribrum liquat, per linteas exprimitur. *Apul.* 8. *Met.* Cribrum ruderalium. Adde *Pallad.* 11. *R. R.* 14. 13. — b) Joculariter *Plaut. Most.* 1. 1. 52. O carioctum cribrum, quod credo fore. Ita te forabant palibulatim per vias aticulis. — c) Cribro aquam ferre proverbio dicitur pro operam perdere, frustra laborare: quo sensu Itali dicunt, *pisicare nel vaglio*. *Plaut. Pseud.* 4. 1. 100. Non plaris refert, quam si imbrem in cribrum geras. *Plin.* 28. *Hist. nat.* 2. 3 (12). et *Val. Max.* 8. 1. 5. miraculo narrant de Tucia Vestali incesti rea, quæ sua rouscenda aquam e Tiberi cribro hausit, et ad iudices attulit.

CRICOTOS, *e*, on, adject. *κρικωτος*, circularis, armillaris. Græcis litteris *Gell.* 3. 10. Circulos sit in cælo circum longitudinem axis septem esse, e quibus duos minimos, qui axem extremum tangunt *πόλους* appellari Nigidius dicit; sed eos in sphaera, quæ *κρικωτή* vocatur, propter brevitatem non inesse. *Capell.* 8. p. 275. Neque enim vel axem polosque, quos in sphaera aenea, quæ circille (*Grotius* corrigi *cricote*) dicitur, ad intelligentiam compendia affigere mortales, ego robori mundanæ rationis apponem, cum nihil solidius terra sit, quod eam valeat sustinere. *Codex Monacensis* habet *cricote*, cujus lectionem ceteris meliorem *Koppus* recepit. Quod enim reliqua Græcis *κρικωτος*, Doriensibus *κικωτος*. Porro per multa esse verba, in quibus illarum litterarum transpositio adveniat, *Maittaire de dial. Gr.* p. 4. et *Matthiæ in Gramm.* p. 40. ostenderunt. Ceterum *Koppus* Græcis litteris edidit.

CRIMEN, *inis*, n. 3. accusatio, culpa, delictum, quo quis accusatur atque in iudicium adducitur; vel est id, quod in iudicium deferatur, ut de illo cernatur, quasi rei crimen a cerno (hinc conjungi potest et cum Gr. *κρίμα* iudicium, damnatio). Ex hac vero notatione recte deducitur compositum *discrimen*, *h. e.*

id, quo res una ab alia discernitur. Usurpator autem A) Subjective, uti ajunt, seu ratione habita actoris, et B) Objective, seu ratione habita rei.

A) Subjective, uti ajunt, seu ratione habita actoris, I.) Proprie crimen est accusatio, culpa qua quis accusatur, id quod in iudicium deferatur: hoc falsum crimen est idem quod calumnia; atque hoc sensu *Donatus* ad *Ter. Hecyr.* 5. 2. 13. docet, crimen proprie dici id, quod falsum est: (sic enim ibi legendum, non *factum*, ut et *Burmman*. monuit ad *Quintil. declam.* 379.), porro hoc pertinet ad illa verba *Ciceronis*: Verumtamen fac, tametsi criminosus id est, *h. e.* falsa insinuatō est. *Plaut. Baach.* 4. 4. 32. Baechidem propter crimen male me consuluisse. *Id.* *ibid.* 4. 3. 15. Crimulus me habuisse fidem? *Id.* *Trin.* 3. 3. 11. In crimen ponere. *Id.* *Pseud.* 1. 5. 2. Quique auscultant crimina. *Ter. Hecyr.* 5. 2. 13. Si comperit criminali se credidisse. *Id.* *ibid.* 3. 1. 55. Hora in crimen veniet. *h. e.* accusandi materia erit, in item veniet, ut *Donatus* exponit. Adde *eum.* *ibid.* 5. 1. 29. et *Phorm.* 2. 2. 8. *Cic. Divin.* in *Q. Cæcil.* 12. 38. Putasne, te posse, quæ C. Verres in quaestura, quæ in legatione, quæ in prætura, quæ Romæ, quæ in Italia palrarit, ea, quemadmodum locis temporibusque divisa sint, sic criminibus et oratione distinguere? *Id.* *Planc.* 2. 4. Cum respondero criminibus. *Id.* *Rosc. Am.* 28. 72. Tanti malefeci crimen probare. *Id.* *ibid.* 27. 65. Crimen maximi facinoris. *Id.* *Sull.* 4. 12. Crimen istius conjunctionis. *Id.* 7. *Ferr.* 1. 2. Criminibus avaritiæ, laudem imperatoriam obtinere. *Id.* *Balb.* 25. 56. Tum Invidia, quæ non crimine aliquo libidinis, sed communi maledicto notabatur. *Id.* *Quint.* 2. 3. Falsum crimen, quasi venenatum aliquod letum jacere. *Id.* *Rabir. Post.* 10. 27. Postumo crimen vestitus afferet? *Cic.* *Id.* 7. *Fam.* 3. sub fin. Sunt qui criminalis loco putent esse, quod vivam. *Id.* *Cæd.* 7. 16. Accessere aliquem crimine amittis. *Id.* *Amic.* 18. 65. Interre crimina. *Id.* *Ligar.* 1. 1. Deserre crimen. *Id.* 2. *Orat.* 48. 190. Ponere aliquid alicui in nefario crimine atque in fraude capitali. *Id.* 7. *Ferr.* 18. 46. Quempiam aliquo crimine arguere. *Id.* *Rosc. Am.* 17. 48. Vita rustica, quam tu probro et crimini putas esse oportere. *Id.* 6. *Ferr.* 45. 100. Esse in crimine. *Id.* 7. *ibid.* 29. 73. Hæc crimini alicui periculum accipisse. *Id.* 4. *Herenn.* 36. 48. Aperitissimas res crimini dare. Adde *Lip.* 7. 4. et 20.; et *Justin.* 8. 1. 5. Rursus *Cic.* *Sull.* 24. 69. Crimen dissolvere. *Id.* *ibid.* 4. 12. Crimine conjunctionis propulsare, defendere. *Id.* *Flacc.* 14. 33. Facere sibi crimen. *h. e.* contrabere. *Id.* *Sull.* 24. 68. Neque facinororum taurorum, iam atrocium crimen Sullæ persona suscipit. *Id.* 3. *Ferr.* 9. 26. Convincti criminibus manifestis. *Id.* 6. *ibid.* 45. 100. Damari aliquo crimine. *Nepos Themist.* 8. Crimine proditoris damnari. *Id.* *Epam.* 7. Cum criminibus adversariorum omnes in invidiam venissent. *Id.* *Tymoth.* 3. Ob eam rem in crimen vocabantur. *h. e.* accusabantur, in iudicium vocabantur: ut sit omnino hic, quod Græcum *κρίμα* supra allatum. *Cic.* *Cic.* 7. *Ferr.* 50. 133. *Sall. Cat.* 35. Si falsis criminibus circumventus. *Lip.* 40. 15. Crimina et suspiciones. *Id.* 7. 5. Esse causam invidia atque criminum alicui. *Id.* 9. 26. Intendere crimen in aliquem. *Id.* 8. 22. Crimine proditoris insinulare. *Plin.* 22. *Hist. nat.* 22. 46. (92). Adducere aliquem in crimen. *Tac.* 12. *Ann.* 22. Moliri crimina. *h. e.* parare accusationem. *Sueton. Claud.* 16. Movere alicui crimen maiestatis. *Id.* *Ner.* 35. Occidere aliquem sub crimine adulterii. *Quintil.* 4. 2. 26. Crimen repellere, transferre. *Id.* *ibid.* et *Cur.* 3. 8. diluere.

II.) Improprie. ¶ 1. Translate ponitur pro causa, pretextu. *Verg.* 7. *Æn.* 339. Disjice compositum patrem: sere crimina belli. ¶ 2. Metonymice est id quod accusatur ac damni lrs. *Ovid.* 4. *Trist.* 9. 25. Nec tua te septim tantummodo secula norant: Perpetuas crimen posteritatis eris. *h. e.* accusaberis damna et risque ob omni posteritate.

B) Objective, uti ajunt, seu ratione habita rei, I.) Proprie. ¶ 1. Generalim sumitur pro delicto, culpa, scelere. Quamquam (ut docet *Forcellinus*) differt a delicto, tum quia crimen est fere publicum, ut maiestatis, rædis, falsitatis, etc.; delictum vero plerumque privatum, ut furti, injuriæ, etc. — a) De personis *Lucet.* 3. 49. sedali crimine turpi. *Cic.* *Cæd.* 25. 61. Et hæc causa est omnium horum scelum atque criminum. *Id.* *ibid.* 30. 71. Quo enim illi criminis peccatoque perierunt? *Horat.* 1. *Sat.* 3. 60.

Cum genus hoc inter vitæ versemur, ubi acris Iovida aique vigent ubi crimina. *Propert.* 2. 28. 2. Tam formosa tuum mortua crimen erit. *Ovid.* 2. *Trist.* 308. Vellit criminis reus. *Atide eund.* 2. *Met.* 447. et 614. *Sueton.* *Claud.* 36. Cum quidam crimen ultro laterentur. *Val. Flacc.* 4. 430. tales pro crimine penas Perpetuunt. *Atide eund.* 5. 638. *Martial.* 10. 61. Hic festinata requiescit Erotion umbra, Crimine quam Falli sexta peregrit hiems. h. e. Falli culpa vel scelere. — b) De inaniis. *Plin.* 20. *Hist. nat.* 9. 35. (91). Crimina brassicae sunt, animæ gravitate facere, dentibus et gingivis nocere. ¶ 2. Speciatim aliquando ponitur pro adulterio, aut stupro. *Ovid.* 9. *Met.* 24. Jupiter aut falsus pater est, aut crimine verus. *Sil.* 11. 6. 634. Fabulum de crimine læto Procreat.

II.) Impropris. ¶ 1. Per metonymiam crimen appellatur ipsa res, quæ scelus ostendit. *Ovid.* 6. *Met.* 131. Et rupti plicæ caelestia crimina vestes. h. e. telam flagitiosa deorum adulteria continentem. *Id.* 9. *ibid.* 566. Proinus impressa signat sua crimina genum. ¶ 2. Hinc crimen dicitur etiam ipse criminis auctor vel causa. *Virg.* 2. *Æn.* 65. crimas ab uno Disce omnes. h. e. ab uno homine criminatore et scelerato. *Sic Tac.* 1. *Ann.* 55. Crimina et innoxios discernere. et *Val. Flacc.* 1. 693. medioque in crimina patrem Liquerit, ac nullis inopem vallerit armis. h. e. inter homines sceleratos. *Propert.* 2. 5. 28. Tum paries nullo crimine pictus erat. h. e. nullo liliis amabilibus. *Virg.* 12. *Æn.* 600. Se causam clamat crimenque caputque malorum. h. e. cuius culpa eveniant mala. *Propert.* 1. 11. 30. Ab pereant Bajæ crimen amaris aque. *Id.* 3. 19. 15. crimas et illa fali. *Lucan.* 5. 59. Fortune, Ptolemæe, pudor crimineque deorum. h. e. propter quem illi latusatur. ¶ 3. Denique est etiam dedecus infamia, quæ ex crimine nascitur. *Propert.* 4. 4. 41. Quantum ego sum Ausonius crimen facitura puellis. h. e. dedecus allatura. *Facere crimen*, ut *facere injuriam, bellum*.

Homonyma. In quo differat crimen a delicto. *V.* supra sub B. I. 1.

CRIMINALIS, a, adject. ad crimen pertineus. *Imp. Dioclet.* et *Maxim.* *Cod.* 9. 41. 15. Interrogari servos de facto suo, non solum in criminosi causa, sed etiam in pecuniaria, posse, non ambigitur. *Imp. Gordian.* *ibid.* 3. 35. 3. Tam legis Aquiliæ, damni sarcendi gratia, actionem, quam criminalem accusationem adversus obnoxium competeret.

CRIMINALITER, adverb. crimen inferenda, et in iudicium petrabando, ut præter satisfactionem leges publice violantur, et reus puniatur: cui opponitur civiliter, cum privatim aliquid iudicio persequimur, ut ius nostrum obnoxium sine ulla pena reo iudicanda. *Ulp. Dig.* 47. 2. *extr.* Meminisse oportebit, nunc furti plerumque criminaliter agi, etc. non ideo tamen minus is, qui velli, poterit civiliter agere. *Cassiod.* 8. *Varior.* 24. Presbyterum pro levibus causis asservitis criminaliter impellitur.

CRIMINATIO, ōnis, f. 3. accusatio, crimen. *Cic.* 3. *leg. Agr.* 1. 3. Illa criminatio, qua in me absentem usus est, non solum meam, sed etiam vestram diligentiam prudenter despicit. *Id.* *Rosc. Com.* 13. 37. Criminatio tua quæ est? Rosclum cum Flavio pro societate dedidisse. *Id.* *Antic.* 18. 63. Ab aliquo allatas criminationes repellere. *Id.* 2. *Orat.* 79. 321. Falsa criminatio. *Atide eund.* *Cal.* 18. 65. *Liv.* 7. 5. Criminationibus irritare animum allicujus. *Atide eund.* 1. 54. et 9. 26.; et *Tac.* 6. *Ann.* 25. *Sueton.* *Cæs.* 55. Purgare se adversus criminationes obrectatorum. *Atide eund.* *Tib.* 54.; et *Justin.* 12. 14. 3.

CRIMINATOR, ōris, m. 3. qui criminatur. *Plaut.* *Bacch.* 4. 7. 28. Cum istum rescisses criminatorem meum, quanto in periculo siet. *Tac.* 4. *Ann.* 1. Animus audeat, cui obtegens, in alios criminator.

CRIMINATRIX, ōis, f. 3. quæ criminatur, quæ calumniatur. *Fulgat. Interpr. Paul.* ep. ad *Tit.* 2. 3. Anus similiter non criminatrices, non multo viro servientes.

CRIMINATUS, a, um. *V.* CRIMINO et CRIMINOR.

CRIMINO, as, avi, stom, are, a. 1. Part. Criminatus sub b. — Crimino est idem quod accuso, crimen infero. — a) Active. *Ennius* apud *Non.* p. 470. 16. *Merc.* Nam in bene vult tibi, qui falso criminat apud te. *Plaut. Pseud.* 1. 5. 78. Iterum ut servus suum criminares apud herum. — b) Passive. *Cic.* 3. *leg. Agr.* 4. 13. Sullanas res defendere crimi-

nar. *Id.* *intrus recte leg. criminatur.* *Hygin.* 2. *Astron.* 18. Alii non criminatur ab Antia, sed, ne saepius audiret, profugisse dixerunt. *V.* et voc. seq. sub *inli*.

CRIMINOR, ōris, ōis sum, ari, dep. 1. *Priscian.* 8. p. 790. *Putsch.* refert hoc verbum inter communia, ut recte dici possit *crimino* te, et *crimino* a te: *V.* voc. præced. — Part. *Criminatus* sub a et c; *Criminatus* et *Criminaturus* sub b. — Crimino est crimen infero, accuso, latuso (*li. accusare, incolpare*; *Fr. accusar, reprocher*; *Hisp. accusar, imputar*; *Germ. anschuldigen anklegen*; *Angl. to accuse, blame*). Occurrit — a) Cum Accus. personæ. *Ter. Eun.* 5. 2. 16. Hanc matui, ne me criminetur tibi. *Cic.* 3. *Off.* 20. 79. Q. Metellum apud populum Romanum criminatus est, bellum ducere. *Liv.* 1. 54. Aliquem apud populum criminari. *Quintil. Declam.* 323. Quem criminaturus est. *Atide eund.* 1. 5. 11.; et *Tac. dial. de orat.* 42. *Sueton.* *Cal.* 56. Crimino alterum alteri. *Atide eund.* *Tib.* 64. *Tac. dial. de orat. in fin.* Ego te poetas, Messala antiquariis criminabimur. *Hygin.* 2. *Astron.* 18. Verba, ne ea ad regem criminaretur, occupat. — b) Cum Accusativo rei. *Cic. Mā.* 5. 12. Illa intermortuus conlones, quibus quotidie potentiam meam lavidiose criminabatur. *Id.* *Rosc. Am.* 15. 44. Quod bepevolentia sit, id odio factum criminari. *Id.* *Planc.* 16. 39. Lubet enim tibi nescio quid etiam de illa tribu criminari. *Liv.* 2. 11. Millies extrahi rem criminante. *Curt.* 4. 1. 24. Humilitatem inloquamque ejus apud amicos Alexandri criminabatur. *Pin.* 6. *Ep.* 13. Senatusconsultum absenti principi criminari. *Atide Tac.* 1. *Hist.* 37. *Sueton.* *Aug.* 16. Criminari dictum factumque. *Atide Justin.* 6. 1. 4. — c) Cum Ablativo rei et præpos. de. *Cic.* 2. *Herenn.* 30. 48. Cum consideramus, illos res, de quibus criminamur, ad quæ pertineant. *Cf. eund.* *Planc.* loc. sup. cit. — d) Absolute. *Sueton.* *Cal.* 27. Tiborio criminante. *Atide eund.* *ibid.* 30.; et *Sall. Hist. fragm.* 3. 22. p. 234. *extr. Gerl.*

CRIMINOSUS, adverb. Comp. *Criminosius*; *Sup. Criminosissimus*. — Criminosus est accusatorie, *Cic. Brut.* 34. 131. Qui suspiciosus, aut criminosus diceret, audiret neminem. *Atide eund.* *Rosc. Am.* 20. 65. *Sall. Jug.* 68. Criminosus simul et magnificus de bello loqui. *Liv.* 38. 43. Interrogando criminosus ex composito. *Atide eund.* 40. 9.; et *Tac.* 16. *Ann.* 20. et 3. *Hist.* 38. *Sueton.* *Tib.* 53. Criminosissime aliquem insectari.

CRIMINOSUS, a, um, adject. Comp. *Criminosior* et *Sup. Criminosissimus*. — Criminosus ¶ 1. Est crimen loferens, accusatorius, obrectatorius, malelicus. *Cic. Planc.* 19. 46. Officium amicitiam nomine iniquas criminosus. *Id.* 4. *Ferr.* 67. 162. Quid? Ille hoc putabat Verri criminosum fore, si ejus statuas essent dejectæ, etc. *Id.* 4. *Herenn.* 40. 52. Quo gravior, aut acrior, aut criminosior oratio ait. *Id.* *Cluent.* 34. 94. Homo criminosus. *Id.* *Sull.* 13. 36. Mihi non videretur in huic id criminosum esse debere. *Horat.* 1. *Od.* 16. 2. Criminosi lambi. *Liv.* 8. 12. Orationes criminosas in patres. *Sueton.* *Cæs.* 75. Criminosissimus liber. ¶ 2. Item reum significat. *Cassiod.* 3. *Varior.* 57. Nec videretur criminosus evadit in totum, qui innocentem non credit esse parcendum. h. e. reus mortis, qui alteri a se oculo non pepercit.

CRINALIS, a, adject. ad crines pertineus. *Virg.* 11. *Æn.* 576. Crinales aurum. *Id.* 7. *ibid.* 403. villa. *Ovid.* 4. *Met.* 6. 5. *ibid.* 617. et 9. *ibid.* 771. Crinales vitæ. *Id.* *Halaut.* 30. Polypos crinati corpore. h. e. brachia habens crinium latus, ut et *Plin.* 9. *Hist. nat.* 29. 48. (86). docet, et crines appellat. *Atide Stat.* 2. *Achill.* 97. *Apul.* 8. *Met.* Aeu crinali capite deprompta, Thersylli convulserat tota lumina. *Claudian.* 8. *Gild.* 137. Crinales dentes. h. e. pectinis. *Id.* *Cons. Prob. et Olybr.* 85. Casariam crinali stringere calu. *Id.* 1. *Rapt. Pros.* 17. Crinalis hedera. h. e. quæ Bacchus crines ornat. *Sic Rutil.* 1. 115. Crinales lauri. Rursus *Claudian.* 2. *In Eutrop.* 284. Crinalis murus. h. e. turrium caput Cybeles. — Hinc *Crinale*, is, n. 2. subaudi ornamentum, absolute, substantivum more, est acus crinalis, quod et discerniculum, et discriminatis acus dicitur: *V.* *A. CUS.* *Ovid.* 5. *Met.* 52. orabant aurata monilla colum. Et madidos myrrha curvum crinale capillos. *Atide eund.* 3. *Pont.* 3. 15.

CRINICULUS, i, m. 2. deminut. a crinis. *Aldhelm.* *Virgin.* 24. Rasi criniculi. Gentior est auctoritas *Am-*

bro. in *Luc.* 8. 7. Quibus rase criniculis pulcritudinis et decoris sapientia pedes tergant. *Id.* de *Parad.* 2. in fin. Nam si Hæva, hoc est sensus prima mulieris, accensas habuit faces, nunquam prævaricationis suæ quos criniculis implicasset.

CRINIGER, æra, gërum, adject. crinea gerens vel habens, crinitus, comatus. *Lucan.* 1. 483. Crinigeros bellis arcere Caycus. *Atide Sidor.* *carm.* 12. 3.

CRINIMUM Unguentum *Pompon. Dig.* 34. 2. 21. recenset inter illa, quibus ungimur non voluptatis causa, sed valetudinis. Significat autem unguentum a liliis factum. Nam titium Græce κρινον dicitur. *Plin.* 21. *Hist. nat.* 5. 11. (24). docet, genus liliæ rubentis a Græcis crinon vocari. Hujus porro unguentū vires multas in medicina enumerat *Id.* 23. *ibid.* 4. 49. (95). *V.* LIRINON. Ceterum apud *Pompon. Dig.* loc. cit. alii pro crinimum leg. crinum, eadem tamen significatione.

CRININUS, a, um. *V.* voc. præced.

CRINIO, is, iyl, ium, ire, a. 4. et *rectius*

CRINIUS, ōris, ōis sum, iyl, dep. 4. Part. *Crinitus* in flo. — Crinior Mediorum apud Græcos forma et significatione est idem quod crinibus ornat vel me ornat: et occurrit translate tantum de arboribus. *Stat.* 4. *Silv.* 6. 10. frondibus annua crinitur arbor. *Id.* 4. *Theb.* 217. frondenti crinitur cassis oliva, Albatque puniceas interpleat infusa cristæ. — Hinc Part. præter.

Crinitus, a, um, crines multos habens, comatus (*li. crinito, azzerato*; *Fr. chevelu*; *Hisp. cabelludo*; *Germ. behaart*; *Angl. having long hair, hairy*). I.) Proprie. *Ennius* apud *Cic.* 4. *Acad.* (2. pr.) 28. 89. Intendit crinitus Apollo arcum auratum. *Virg.* 1. *Æn.* 740. Crinitus Jopas. *Ovid.* 3. *Art. am.* 243. Puella male crinita. *Martial.* 12. 49. 1. Crinitæ, Liline paedagogæ, turbæ. h. e. puerorum, quibus mos furti comam alere. *Stat.* 6. *Theb.* 418. de equo. colla toris crinita tument. *Capell.* 8. p. 374. Nulla me in Græcia terrestres illecebræ, nec jactantes criniorum scopæ palliolis non tegendum polius, quam divulgam cognovissent. *Loquitur hic Astronomia de philosophis Græcis, ac præcipue Pythagoreis et Platonis, qui promissis crinibus augustiorem speciem captabant, cum Stoici potius ad eutem tonsi incederent.*

II.) Translate. *Cic.* 6. *Verr.* 56. 124. Gorgonis os pulcherrimum, crinitum anguibus. *Virg.* 7. *Æn.* 785. Galea crinita triplici juba. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 44. (121). Volucris in capite apices diversi generis phœnici plurimarum serie: pavonis crinitis arbuseulis: stymphalidis circo. *Id.* 18. *ibid.* 7. 10. (89). Grana in stipula crinito textu spicantur. *Id.* 9. *ibid.* 33. 52. (103). Conchæ distinctione virgulatæ, crinitæ, crispæ. *Val. Flacc.* 5. 369. servo cum nox accenditur auro, Luciferas crinita faces. *Sueton.* *Ner.* 38. Stella crinita. *Atide eund.* *Cæs.* 88. et *Claud.* 45. *Cic.* 2. *Nat. D.* 5. 14. Stella li, quas Græci cometas, nostri crinitas vocant etc. *Al. leg.* cinctonatas.

CRINIS, is, m. 3. Veteres et feminino genere, quamvis raro admodum, usurpassa testatur *Non.* p. 203. 26. *Merc.* *V.* infra sub I. b. — Crinis proprie dicit videtur de coma in plures ordines divisa et coarsa, a κρινω sive a cerno. Hinc *Paul. Diac.* p. 53. 2. *Müll.* Crines a discretione dicit, quam Græci κρινω appellant. Nam lidem ens κρινωδης vocatur, et *Ætius* p. 339. 23. *Müll.* Senis crinibus nubentes ornantur, quod is ornatus vetustissimus fuit. *Crines* itaque sunt singuli capilli, coma vero capitorum complexio; ac propterea crines plurali in numero saepius occurrunt, quamquam aliquando et in singulari tanquam nomen collectivum (*li. crine, capello, chionia*; *Fr. cheveu, chevelure*; *Hisp. cabello, cabelladura*; *Germ. die Haare, das Haar*; *Angl. the hair of the head*).

I.) Proprie accipitur universim pro capillo, coma, cæsarie. — a) Generalim ponitur tum de hominibus, tum de ceteris animalibus. *Cic.* 5. *Verr.* 33. 76. Hæc dylas mulier in redimiculum præbeat, hæc in colatum, hæc in crines. *Cæs.* 1. *E. G.* 51. Mulieres passis crinibus flentes implorant, etc. *Atide Liv.* 3. 7. 7. 40. et 26. 9.; et *Virg.* 1. *Æn.* 480. 7. *ibid.* 403. et alibi saepe. Rursus *Cæs.* 3. *E. C.* 9. Præsecitis omnium mulierum crinibus tormenta effecerunt. *Liv.* 1. 26. Solvit crines et Nebliter nomine sponsum mortuum appellat. *Cf. Virg.* 11. *Æn.* 35.; *Ovid.* 11. *Met.* 682. et *Sil. It.* 12. 598. *Virg.* 12. *Æn.* 870. Infelix crines scindit Iuturna solutos. *Id.* 4. *ibid.* 693. Non-

dum illi Rayum Proserpina vertice crinem Abstulerat, Stygloque caput damnaverat Orco. *Id.* 2. *ibid.* 403. Trahere aliquem crinibus. *Id.* 10. *ibid.* 137. furor cervix cui lactea crines Accipit. *Id.* 7. *ibid.* 418. indult albos Cum vitta crines. *Id.* 4. *ibid.* 559. Flavi crines. *Id.* *ibid.* 138. crines nodantur in aurum. *Cf.* *Fal. Flacc.* 2. 103. terati crinem subnectitur auro. *Horat.* 3. *Od.* 14. 22. Myrrheum crinem nodo cohibere. *Id.* 4. *ibid.* 11. 5. Crines religata fulges. *Id.* 1. *ibid.* 32. 12. Nigro crine decorus. *Id.* 1. *ibid.* 15. 20. Crines pulvere collinere. *Id.* 4. *ibid.* 9. 14. Compti crines. *Cf.* *Stat.* 2. *Silv.* 1. 122. adultum comere crinem. *Ovid.* 1. *Met.* 542. Crinis sparsus. *Id.* 6. *ibid.* 181. Lauro crinem impetere. *Id.* 1. *Amor.* 11. 1. Colligere incertos et in ordine ponere crines. *Id.* 4. *Met.* 311. Dilucere pectus crines. *Al. leg.* deducere. *Juvenal.* 6. 489. Componere crinem. *Petr.* *Satyr.* 102. Crines calamistro convertere. *Tac. Germ.* 19. Accisis crinibus. *Fal. Flacc.* 6. 645. Intonsus crinis. *Sil. It.* 2. 558. disjectaque crinem Eumenis. *Stat.* 6. *Theb.* 173. Sternere crines. *h. e.* solvere, demittere, spargere. — *b)* Speciatim. *Plaut.* *Most.* 1. 3. 89. Soli (amatori) gerendum morem ceuseo et capindos crines. *h. e.* arripendum occasionem; ut respiciatur ad Fortunam, qua fronte capillata, occipite calva pingi solet. *Al. Zephus antiquar. lectio.* l. 3. c. 1. rectus censet, crines capere esse idem quod nuberet; quod capite mulieres peculiari modo crines ornarent, ut ab inopis distinguerentur. Quo faciunt verba *Festi* supra allata sub init. *Senis crinibus* etc., et *Plauti Mil. glor.* 3. 1. 105. Ubiq. tam huc ornata adducas matronarum modo, capite compto, crines viltasque habet assimuleque se tuam esse uxorem. *Non.* p. 202. 26. *Merc.* legit capiundas, ut crinis sit femin. gen., confirmatque auctoritate *Attici* in *Epigramm.* Dissoluta crine.

II.) Impropre de variis rebus dicitur, quae crinum similitudinem habent: scilicet — *a)* De polyporum fibris, quae brachiorum vices gerunt. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 29. 46. (86). Polyp conchyliorum conchas complecti crinum frangunt. Adde *eum.* *ibid.* 30. 48. (92). et 51. 74. (158); et *cf.* *Apic.* 2. 1. *b)* De lignorum fibris, aut traductibus. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 42. 82. (225). de abiete. Bamentum crinibus pampineti semper orbe ad volens ad linitas runcinarum raplus. *h. e.* Italice, i brucioli, che escono dalla pialla, quia crinum, seu cincinnorum more, statim ac desecit suot, contorquentur. *Id.* 17. *ibid.* 24. 35. (166). Jugum (villum) si perilla, aut arundine, aut crine, funiculoque, *Varro* 1. *R. R.* 8. 2. Jugum genera fere quatuor, perilla, arundo, restes, viles, et mox. Primum genus maxime querit solicta; secundum arundineta; tertium iuncta, sub ejus generis rem aliquam; quartum arbusta, ubi traduces fieri possint villum. Quod *Plin.* dixit crinem, id *Varro* appellat viles. Hoc enim loco crinid vel sumitur pro ordine crinum inter se consertorum, ut supra dictum est; et translate significat traduces villum duos tresve consertos (Italice a quibus di treccie), quibus si jugum, quo viles sustinentur: vel simpliciter pro ipsa villum traductibus transversim extensis iugo faciendo; quia nempe sicut crines caput, ita illi viles obtegunt; quo sensu idem *Plin.* alio loco crinid posuit, scilicet 17. *Hist. nat.* 23. 35. (208). Vernacula putatio dejectis per ramos villum crinibus circumvestit arborem crinesque ipsos avia. — *c)* De lucentibus stellarum lineis. *Fal. Flacc.* 2. 42. Astraque et effusus stellatus crinibus aether. — Ac praecipue de cometis. *Virg.* 5. *Aen.* 526. caelo ceu saepe refluxa Transcurrunt crinemque volantia sidera ducunt. Adde *Ovid.* 15. *Met.* 849. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 25. 22. (80). Candidus cometes argenteo crine. *Claudian.* 4. *Cons. Honor.* 184. Stella crine rebus languida. — *d)* Denique de igne. *Fal. Flacc.* 1. 205. Protulit ut crinem densis tactatus in extis ignis.

Homonym. Quo clarius patet discrimen inter capillos, crines et comam (quas voces *F.* loco suo), exempla subiungenda putamus. *Atta* apud *Non.* loc. cit. Praeterea tu sis dissoluta crine capillus. *Varron. fragm.* Majores batu capite aperto erant, capillo pecto, villisque inuixis crinibus. *Firmic.* 1. *Mathes. extr.* Quid jam de comarum crinibus dicam? *Cic.* post redit. in sen. 6. 3. Processit — mudent coma, composito capillo. *Colum.* 10. *R. R.* 165. Tu cinge comam, tu digere crinem. *Seneca Apocol.* post init. Al Lachesis redimita comas, ornata (al. redimita) capillos, Plaria crinem lauro

frontemque coronans. *Tibull.* 4. 2. 10. Sen solvit crines, fusa decet esse capillis; Seu compit, comptis est veneranda comis. *Juvenal.* 6. 480. Dispendit crinem laceratis ipsa capillis. *Tertullian.* de *Virg.* vel. Tertium capillum et seu lesiore eomam sibi inserunt, crinibus a fronte divisis, apertata professu mulierositatem.

CRINISATUS, a, um, adject. (pro crenisatus; nam crini pro creni villi saeculi sui scripsit *Sidonius*) vox hybrida ex Graeco κρινῆς, fons, et satius Latino. *Sidon.* *carm.* 22. 81. Hic et crinisatas jungebat Pegasus alas. *Crinisatas* dicit, quasi fonte genitas, quia equus ille status ideo Pegasus cognominatus est, quia apud Graecos πηγὴς πηγῶς γεινέται, quia circa fontes Oceani natus est, ut ait *Hesiod.* in *Theog.* v. 282. Unde quodammodo fontium filius dici potest. Alii alas crinisatas interpretantur ex Pegasi erinibus natas. Alii legunt Hippocrenisatas jungebat, etc. quasi ex Hippocrene fonte satas. Sed prior illa lectio rectior est et commodior.

CRINITUS, a, um. *F.* CRINIO seo CRINIOR.

CRINON vel

CRINUM, i, n. 2. Illi species, τὸ κρινόν. *F.* CRINUM. *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 10.) dicit « On croit, que le crinon des Grecs n'est autre chose que le nom du lis blanc. Du moins, Théophraste (*Idylle* 24.) précise la couleur de sa fleur en termes qui ne laissent aucun doute à ce sujet ».

CRIOBOLIUM, ii, n. 2. κριοβόλιον, sacrificium, id quo aries caeditur, (nam κριός arietem significat) sicut taurobolium, in quo taurus. Fiebat in honorem Atyos pueri a Cybele dilecti, quo nomine Solem antiqui coluere, sicut nomine Cybeles terram: fiebat, inquam, eodem fere modo quo taurobolium, (*F.* suo loco) et utrumque in *Inscript.* apud *Reines.* cl. 1. n. 40. et apud *Gruet.* 27. 3. et 4. et 28. 1. 2. et 3., quae sunt apud *Orell.* 1899., 1900. et 2328. etc. conjunctim leguntur, quoniam his nummibus conjunctim facere consueverant. — Junctum cum amobolium in illa apud *Mural.* 374. 2. his verbis: amobolium et amobolium mox de suo petronius MARCELLUS SACERDOS VI. KAL. DEC. etc. Quid sit amobolium (seu rectius haemobolium, si est ab αἷμα sanguis) non emperio. Sacrum quoddam certe significat: et fortasse tauri singulis perfusionem, de qua in TAUROBOLIUM dicam. *Al. Reines.*, qui eand. inscriptionem affert cl. 1. n. 224., putat legendum crioobolium, ab αἷς, γὰρ, capra: quod probare videtur *Georg. Zoega, Basilic.* ant. T. 1. p. 59.

CRIPHIL *F.* CRYPHIL.

CRISMUS, a, um, adject. κρισμῶς. *Crismi* dies, κρισμῶς ἡμέραι, dicuntur a medicis, in quibus de morbo judicari potest: si sunt potissimum impares quique, tertius, quintus, septimus, etc. Vox Graeca est a κριῶ judico. *Cael. Aurel.* 1. *Acut.* 14. Neque esse in passionibus stantes dies, quos crismos appellant.

CRISIS, is, f. 3. κρίσις, iudicium, sententia. Graeca vox a κριῶ, judico. A medicis dicitur subita morbi mutatio (praesertim in melius) novumque iudicium, ex quo iudicari potest, quid egro futurum sit. *Seneca Ep.* 83. Hic quidem, ait, nos eandem crism habere, quae utrique dentes cadunt. *Cael. Aurel.* 2. *Acut.* 19. Naturae conflictus sustinere, quos Graeci crises appellant.

CRISO, as, etc. *F.* CRISPO.

CRISFATUS, a, um. *F.* CRISPO.

CRISPICANS, anis. *F.* CRISPICO.

CRISPICAPILLUS, οὐλοσπις. *Gloss. Gr. Lat.*

CRISPICO, as, are, n. 1. crispum facio, crispo.

Querunt tantum Part. *Crispicans* apud *Gell.* 18. 11.

Ventus mare caeruleum crispicans.

CRISPISULCANS, anis, adject. crispum seu intortum sulcum trahens. *Fetus Poeta* apud *Cic.* *Topic.* 16. 61. Crispisulcans ignem fulmen.

CRISPITUDO, inis, f. 3. *Arnob.* 2. 42. Saltitaret, et cantaret, orbes saltatorios verteret, et ad ultimum clunibus et coxendicibus sublevatis lumborum crispitudine ductaret.

CRISPO, as, avi, itum, are, 1. Part. *Crispans* sub A. 2. et B.; *Crispatum* sub A. 2. — Crispo a-

nsipatur A) Active, et B) Neutrorum inane.

A) Active. ¶ 1. Stricto sensu crispare est crispum reddere. *Plin.* 29. *Hist. nat.* 4. 26. (82). Saugule puli bubonis crispari capillum. *Colum.* 10. *R. R.* 167. Nunc spio viridi crispetur florida tellus. *Stat.* 8. *Theb.* 568. Iunc zero phalaras, saroque sagittas

Presserat, et mixtum cono crispaverat aurum. *h. e.* crispum et asperum texture et arte fecerat. Sic *Claudian.* 3. *Cons. Honor.* 194. Alium conum crispata. *Fal. Flacc.* 1. 311. Alma novo crispans pelagus Titionis Pembro. *Y. Zumpt.* ad *Rutil.* 2. 13. ¶ 2. Latiori sensu crispo est quassando et vibrando miscere facio, ut intactibus res non recta, sed intorta et crispata esse videatur. Eadem ratione corusco usurpatur. *Virg.* 12. *Aen.* 165. Bina manu lato crispas hastilia ferro. *Apul.* 11. *Met.* Brachium crispans tergeminus jactus. *h. e.* celeri motu edens. *Arnob.* 7. 33. Lascivire, saltare, et clunibus fluctuare crispatis. *F.* CRISPITUDO. *Claudian.* 2. *Rapt. Pros.* 110. Fluctuat hic denso crispata cacumine buxus. *Sedul. carm.* 1. 316. Alter amul fletus, alter crispare caphinnum. *Cf.* locum *Persii* sub B. 1.

B) Neutrorum, seu potius Mediorum apud Graecos more ac significatione, ita ut Accus. se subintelligatur, occurrunt tantum Part. praes. *Crispans*, et dicitur de iis, quae crisa sunt. ¶ 1. Stricto sensu. *Pers.* 3. 87. Ingeminat tremulos naso crispante cachinnos. *h. e.* propter effusos risus in rugas se contrahente. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 16. 28. (70). Materies honorata buxo est, raro crispand, nec nisi radice. *h. e.* intortas crispasque ligni venas habenti. *Cl. Hieronym.* *Ep.* 108. n. 28. Crispantia maris aequora labens carina sulcavit. *Id.* *Ep.* 30. n. 18. Fuge lasciviam puellarum, quae ornant capitis, crines a fronte demittunt, adstrictas habent manicas, vestimenta sine ruga, soccosque crispantes, ut sub nomine virginali vendibilibus pereant. *F.* FOLLICANS. ¶ 2. Latiori sensu. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 83. 84. (198). de terrae motu. Tutissimum est, cum vibrat crispante edificiorum crepitu. *h. e.* cum sedes quassatae modo hic modo illic, non certo et continuato, sed incerto et intermisso murmure crepant.

CRISPULUS, a, um, adject. deminut. a crispus.

I.) Proprie. *Seneca Ep.* 95. ante med. Ne quis, cui rectior est coma, crispulis misceatur. Adde *eum.* *ibid.* 66. *Martial.* 5. 61. 1. Crispulus iste quis est, uxori semper adheret Qui, Mariane, tua? Crispulus iste quis est? *Arnob.* 3. p. 108. Hns capillorum intortionibus crispulos, calvillis allos et glabratibus ramos.

II.) Translate de oratione. *Fronto de Orat.* (edente iterum *A. Maio*) ep. 3. Dicis fortasse, quid lo orationibus meis novicium, quid crispatum, quid lucum, quid purpurisso litum, aut tumidum, aut polutum?

CRISPUS, a, um, adject. Comp. *Crispior* et *Sup. Crispissimus* sub I. 1. a. et b. — Crispus est intortus, contortus (It. *crespo*, *ricciato*, *raggrinzato*; Fr. *crepu*, *frisé*; Hisp. *crespo*, *ensortijado*; Germ. *kraus*, *wellenförmig gelegt*; Angl. *crisped*, *curled*, *wreathed*, *waved*).

I.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu occurrit — *a)* De capillis. *Plaut.* *Truc.* 2. 2. 32. Jam ego Isos fictos, compositos, crispas cincinnos tuos unguento usque ex cerebro expetiam. *Sil. It.* 16. 420. Crispa coma. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 16. 18. (46). Leo crispioribus jablis. — Bine crispus homo est crispus capillo. *Plaut.* *Capt.* 3. 4. 114. Corpore atquo, oculis nigris, subrufus aliquantum, crispus, cincinnatus. crispus capillos habet velut in rugas contractos; cincinnatus in annulis. Adde *eum.* *Rud.* 1. 2. 37. et *Ter. Heeyr.* 3. 4. 26. — *b)* De aliis rebus. *Ennius* apud *Cic.* 3. *Tusc.* 18. 44. Tensi alii stant parietes, Deformati atque abiectione crisa. *h. e.* Igne corrugata. *Cato R. R.* 157. Crispa brassica. *Colum.* 11. *R. R.* 3. 33. Crispas frondis apium. *Id.* *ibid.* 3. 26. folium. *Id.* *ibid.* Lactuosa candida et crispissimi folli. *Plin.* 12. *Hist. nat.* 15. 34. (87). Folium crispus. *Id.* 16. *ibid.* 28. 51. (119). Crispa materies. *Id.* 13. *ibid.* 9. 18. (62). Arboris materies crispioris elegantior. *Id.* *ibid.* 15. 30. (96). Mensis praecipua dos in venam crispis, vel in vertices parvus. (Adde *Martial.* 14. 90.) *Id.* 16. *ibid.* 15. 26. (67). Acer compestre candidum, nec crispum; montanum vero crispus durusque. *Id.* *ibid.* § 86. Crispo macularum discursu. *Id.* 16. *ibid.* 43. 84. (231). Media pars arborum crispior. *Id.* 36. *ibid.* 7. 11. (55). Marmor undatim crispum. *Fullad.* 13. *R. R.* 22. 4. Crispe rugis contrahentibus olivae. ¶ 2. Latiori sensu crispum dicitur quicquid quassatum ac vibratum ita micat, ut sequentibus non rectum, sed intortum videatur. *Pacuvius* apud *Non.* p. 608. 17. *Merc.* Linguae blutreae jactu crispo fulgere. *Virg. Cop.* 2. Crispum sub trotao docta movere laeva. *h.*

e. fluctuans et vibrans. *Juvenal.* 6. 384. Crispo nomen pectine chordæ. h. e. celeri et crispante. *Pallad.* 9. H. H. 8. 1. Aer crispus subtili nebula.

II.) Translate de oratione. *Gell.* 1. 4. Crispum asue agmen orationis, rotundumque, ac modulo ipso numerorum venustum. h. e. cursus orationis contor- te, et quadam veluti vibratione fluens: ducta meta- phora a levi vento, quo mare crispatur. *Capell.* 3. p. 168. Crispa inflexione Horatius *albicant* dixit. — *NB.* De cognomine Rom. *V. ONOM.*

CRISPO vel criso, as, avi, atum, are, n. 1. a Gr. κρίσις. Part. *Crissans*. — Crissare est turpiter ac li- bidinose lumbis et femoribus fluctare: proprium mulierum, cum stuprantur, ut cerevis virorum. *Zuci- nus* apud *Non.* p. 19. 26. *Merc.* Crissavit (al. leg. Crissatura), ut si frumentum clunibus vannat. *Juvenal.* 6. 322. Fluctum crissavolis adorat. *Martial.* 14. 203. Tam tremulum crisset. Adde *Prisp.* 18. 4. et 19.; et *Cl. Charis.* 5. p. 260. et *Diomed.* p. 293. *Putsch.*; et *Donat.* ad *Ter. Eun.* 3. 1. 34. Videsis etiam *Luchmann.* ad *Lucret.* vol. 2. p. 278. et seqq.

CRISTA, æ, f. 1. Ratione habita etym, vox con- jungenda esse videtur cum CRISPUS, quam vocem *V.* sub init. — Criste proprie est apex in vertice gal- lincei generis, ut docet *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 44. (122). (It. cresta, cimiere; Fr. crête; Hisp. cresta; Germ. der Kamm, die Raupe; Angl. the tuft or plume on the head of a bird, the crest).

I.) Proprie. — a) Stricto sensu de pullis gallina- ceis. *Varro* 3. *ll. R.* 9. 4. Galli lacertosi, rubentis cri- ste, rostra brevi. Adde *Colum.* 8. *R.* 2. 9. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 58. 77. (158). Gallinarum generosas spectatur crista erecta. *Juvenal.* 13. 233. Laribus cri- stam promittere galli. h. e. gallum cristatum. — b) Latiori sensu et de aliis avibus dicitur. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 29. 44. (86). Upupa crista videntur plicabilis. Adde *Ovid.* 6. *Met.* 672. — c) Item de angulibus. *Ovid.* 7. *Met.* 150. Qui (draco) cristis linguisque tribus præ- signis, etc. Adde *eumd.* 15. *ibid.* 869. et 883. Id ta- men pegit *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 44. (122). Dra- conum cristas qui viderit, non reperit. — Sic *Græc.* *Cyren.* 401. collaribus ergo Sui qui lucifuga cristas inducere mella Jussere. h. e. fortasse cristas galli e mellis corio. — d) Per proverbium surgere cristæ dicuntur ei, qui re aliqua sibi placet ac superbit. *Juvenal.* 4. 69. quid apertius? et tamen illi Surgebant cristæ. — e) Denique crista galli, vel simpliciter cri- sta, est herba apud *Plin.* 27. *Hist. nat.* 5. 23. (40). Græco nomine ALECTOROLOPHOS, quam voc. *V.*

II.) Improprie. — 1. Sæpe dicitur de apice galeæ. *Lucret.* 2. 633. Terrificas caputum quatientes numine cristas. Adde *eumd.* 5. 1314. *Liv.* 10. 39. ad fin. Non eodem cristas vulnera facere: et per plectra atque aurata scuta transire Romanorum pilum. *Virg.* 12. *Æn.* 80. et rubræ corvæ cristæ. *Id.* *ibid.* 433. aumnas- que excussit vertice cristas. Adde *eumd.* 3. *ibid.* 469. 6. *ibid.* 780. et 7. *ibid.* 185. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 58. 57. (200). Galeam, gladium, bastam invenere Lacedæmonii: ocreas et cristas Cares. — Hinc per synec- dochen ponitur pro ipsa galea. *Sil.* 11. 4. 155. man- eque rigebant Ex auro, et simili vibrabat crista me- talli. — 2. Item de arborum foliis cristarum la mo- dum crispatis. *Plin.* 22. *Hist. nat.* 29. 43. (86). Fru- ter nunquam citholisi altior, cristisque foliorum ac- radice nigra. — 3. In illo *Juvenal.* 6. 422. et cri- stæ digitos impressit alipites: *μεσομηπιον* significari videtur, vel τὰ χεῖλη τοῦ χοίρου, vel potius τὴ χλεστορία. — *NB.* De cognom. *V. ONOM.*

CRISTATUS, æ, um, adject. cristam habens; et occurrit — 1. Stricto sensu de avibus crista prædi- tis. *Ovid.* 1. *Fast.* 455. Ales cristata. *Id.* 11. *Met.* 597. Non vigil ales ibi cristati canibus oris Evocat Auroram. *Id.* 7. *ibid.* 150. Cristatus draco. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 13. 13. (35). dracones. *Seneca Herc. fur.* angues. *Sueton.* *Tib.* 14. pullus. *Martial.* 14. 223. Cristatæque sonant undique lucis aves. h. e. galli gal- linae. — 2. Latiori sensu de galeis. *Liv.* 9. 40. Cristatæ galeæ, quæ speciem magnitudinis corporum addeant. *Ovid.* 6. *Met.* 25. Cassis cristata penitis. *Stat.* 3. *Theb.* 223. Cristatum iubar. *Cl. Maximian.* *Gall.* 5. 98. Cristatum caput (mentula). — Hinc *Virg.* 1. *Æn.* 472. Cristatus Achilles. h. e. cristatam galeam habens.

CRISTULA, æ, f. 1. diminut. a crista, parva cri- sta. *Colum.* 8. *R.* 2. 8. de gallinis. Sint magnis capitibus, rectis rutilisque cristulis, albis auribus, etc. *Alit* tamen leg. cristis.

CRITÆ, ærum, m. plur. 1. κρίται, vox Græca, quæ significantur iudices, seu censores: a κρίνω iudico. Utiur *Tertull.* *advers. Gnost.* 3. ubi Iudices Judæo- rum designat. Insistit super illos Deus critas. h. e. Hebr. דוֹרְשֵׁי.

CRITHOLOGIA, æ, f. 1. κριθολογία, bordei col- lectio: a κριθή hordeum, et λόγος colligo. *Imp.* *Honor.* et *Theodos.* *Cod.* 11. 27. 1. et *Cod. Theod.* 15. 26. 1. Quidquid de crithologia et zygostasi mu- nere emineotia tua disposuit. h. e. de munere ejus, qui Alexandria frumento suscipiunt et excutiendo præpositus est: fortasse quia pro frumento olim hor- deum colligebatur: vel quia bordeum antiquissimum in cibus est, teste *Plin.* 18. *Hist. nat.* 7. 14. (72).

CRITICUS, es, f. 2. facultas iudicandi de re aliqua, et præsertim de scriptis doctorum bonum, discer- nendique usum genuina sicut, an supposita, emen- dandi, interpretandi: quod grammaticorum est pro- prium officium. Vox græca a κρίνω iudico: et iudi- cium Latine dicitur a *Varron.* apud *Diomed.* 3. p. 421. *Putsch.*, ubi quatuor ait esse Grammatici offi- cia, lectionem, enarrationem, emendationem, iudi- cium. *Quintil.* 1. 4. 3. Iudicio ita severa sunt: uti vete- res grammatici, ut non versus modo censoria quadam virgula notare, et libros, qui falso viderentur inscripti, tamquam subtilitudo submovere familia, permiscere sibi, sed euctores alios in ordinem redegerint, alios quosdam exemerint numero. *V.* voc. seq. — Hinc itaque vox Græca tantum litteris scribenda; nullo enim Latino auctore confirmatur.

CRITICUS, æ, um, adject. κριτικός, ad iudicium peritæos; a κρίνω iudico. Hinc apud Medicos criti- cus est idem qui crismus: *V. CRISIMUS*: unde apud *Augustin.* 6. *Confess.* 1. in fin. critica acce- sio morbi est, ex qua de sanitate, aut morte ægrotan- tis iudicium ferri potest. — Hinc

Criticus, i, m. 2. absolute, substantivorum more spectatum dicitur qui-critice utitur circa scripta vete- rum auctorum, ut in voce præced. dictum est. Itaque nunc critici appellati sunt, qui postea grammatici; qui præcipue in poetarum carminibus operam suam ponebant: inter quos celebres fuerunt Aristophanes et Aristarchus, quos memorat *Quintil.* 10. 1. 54. Ru- jusmodi fuit etiam Valerius Præbicus grammaticus, de quo *Sueton.* *Gramm.* 24. Multa exemplaria contra- cia emendare ac distinguere et adnotare curavit: soli- bute, nec ulli præterea grammatices parti deditus. *Cic.* 9. *Fam.* 10. Ego, tamquam criticus antiquos, iudicatorum som, utrum versiculi sint τοῦ ποιητοῦ, an παρεμβλημένοι. *Horat.* 2. *Ep.* 1. 50. Eodius et sapiens et fortis et alter Homerus, Ut critici di- cunt. Adde *Quintil.* 2. 1. 4. et alibi.

CRŌBYLOS vel Latina positione CRŌBYLUS, i, m. 2. κροβύλος (et κροβύλη) cin- cleus puerorum, seu orietus capillorum in pueris, qui in puellis corymbium, κόρυμβος, appellatur, in fronte delineans: et universum nodus capillorum a fronte in verticem collectorum. Græca est vox, et Græce adhibetur a *Servio* ad *Illud Virg.* 4. *Æn.* 138. crines nodantur in aurum: ubi docet, ipsum quo- que reticulum, quo crines colliguntur, eo nomine ap- pelli. *Tertull.* *Virg.* veland. 10. Debebunt et ipsi aliqua sibi insignia defendere, aut pennas Garaman- tum, aut corymbos Barbarorum, aut cicadas Athenien- sium, aut cirros Germanorum. Attamen *V. Pisc.* *Mon.* *Borghes.* 2. 1. p. 54.

CRŌCALLIS, idis, f. 3. gemma carassum represen- tans. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 10. 58. (154).

CRŌCATIO corvorum vocis appellatio. *Paul.* *Diac.* p. 33. 3. *Müll.*, ubi critici, quos inter *Dacius* rus; legendum monent *croctio*, aut *croctatio*. *V. CROCIO.*

CRŌCATUS, æ, um. *V. CROCIO.*

CROCŒUS, æ, um, adject. κροκώδης, κρόκωνος, ad crocum pertinens (It. di zafferano; Fr. de safran; Hisp. de azafra; Germ. vom Safran heriührend, aus Safran bestehend; Angl. of saffron). Usurpa- tur — 1. Stricto sensu. *Virg.* 4. *Ecl.* 43. Ipse sed in pratis aries jam suave rubenti Murice, jam croce- o mutabilis vellera luto. Ubi *Servius*: rubicundo colore (non tamen recte); et est hypallage pro croco luteo. *Id.* 1. *G.* 58. Nonne vides, croceos ut *Tmolus* odo- res, India mittit ebur? h. e. ipsum crocum. *Id.* 4. *ibid.* 109. Involant croceis belantes foribus borii. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 48. 68. (134). Avis croceo tin- cto cibus gratissima. h. e. croci instinctu condita. — 2.

Speciesim sapissime dicitur de colore croci, qui est inter flavum et rubentem, seu potius flavus rube- scens, Italiane giallo carico o rosseggiante, seu potius rancio. *Plin.* 27. *Hist. nat.* 10. 69. (83). Glaucina herba granum habet crocel coloris. — 3. Latiori sen- su frequentex e poetis sumitur non solum pro colore croci, ut in aurora, sed etiam pro eo, qui proxime accedat, ut est flavus et rufus: et universum pro quo- cumque alio, qui aspectu gratus sit: quemadmodum et aureus, cui cum croceo non parva cognatio est. *Virg.* 1. *G.* 447. Tithooi croceum liquens Aurora eubile. *Claudian.* *Cons. Probi et Olybr.* 273. Et li- quidi clementior aura Favoni Prædis te croceis pla- gal. *Virg.* 1. *Æn.* 653. Et circum textum croceo ve- lamen scantho. h. e. scantho ex auro interto. *Id.* 11. *ibid.* 775. Croceas cithmys. h. e. auro texta. *Ovid.* 1. *Art. am.* 530. Croceæ comæ. *Id.* 3. *ibid.* 179. Cro- ceo velatur amictu. *Val. Flacc.* 4. 23. de *Hyla amne merso*. Ecce puer summa se tollere visus ab unda Frondibus in croceis. h. e. glaucis. *Sil.* 11. 8. 443. Quem carmine Circe Extum formæ volitare per æ- thers jussit, Et sparsit plumis croceum fugientis ho- norem. h. e. croceas plumas dedit.

CROCŒAS, æ, m. 1. κροκώας λίθος, gemma colo- re croceo. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 11. 73. (191).

CROCŒISMUS, i, m. 3. κροκώισμός, floccorum lo veste collectio. *Cel.* *Aurel.* 1. *Acul.* 5. Crocœis- mus in ægrotantibus est ex operimentis ambrarum veluti decerptio. Adde *eumd.* *ibid.* 4. *V. CARPHO- LOGIA.*

CROCŒINO, as, are, a. 1. croco tingo. *Gargil.* de cura boum a med. Si crocinabuntur iumenta, marru- bium et arungula conteris, et in vino dabis.

CROCŒINUS, æ, um, adject. κροκῖνος, croceus. *Ca- tull.* 68. 134. Fulgebat crocina candidis in tunica. *Plin.* 21. *Hist. nat.* 19. 73. (124). Crocœorum semen. *Cels.* 3. 18. unguentum. *Scribon.* *Compos.* 173. col- lor. — Hinc

Crocœinum, i, n. 2. subaudi unguentum, absolute, substantivorum more, est unguentum crocœum. *Pro- pert.* 3. 8. 22. Et crocœo nates maribus negat ouyx. — Sic apud *Plaut.* *Curc.* 1. 2. 7. est vox blandicia- tis.

CROCŒIO, is, ire, n. 4. κροκῖον, vocem corvi edera. *Apul.* *Florid.* n. 23. Corvus, ut se vocalem probaret, crocœio adortus, etc. *Plaut.* *Aulul.* 4. 3. 2. Corvus voces crocœibat sua. ἀρχαῖως pro crocœibat. Al. leg. crocœitabat, ut ait a crocœio, as, frequentativo: quod penultima longa potius quam brevi mallet pronuncia- ra. *Foss.* 1. 2. de *Grammat. cap. pœnult.*, sicut dor- mita a dormio. Nilominus corripuit *Auct. carm.* *Philom.* 28. Et crocœit corvas, graculus at frigulat. — Ceterum verbum crocœitare confirmatur a *Boeth.* in *Porphy.* 5. p. 103. Quomodo se habet (corvus)? Aut sedet, aut volat, aut crocœitat.

CROCŒIS, idis, f. 3. κροκῖς, herba, cujus contactu phalangia mori dicuntur. *Plin.* 25. *Hist. nat.* 17. 102. (167).

CROCŒIATIO et CROCŒITIO. *V. CROCATIO.*

CROCŒITO, as, are, n. 1. frequentat. a croco. *V. CROCIO.*

CROCŒITUS, us, m. 4. vox cœtusve corvorum. Ni- tuitur auctoritate *Nonii* 1. 218, ubi offert exemplum *Plauti* de verbo crocio.

CROCŒO, as, avi, atum, are, a. 1. Part. *Crocœatus* in fl. — Croco est croci colore tingo, ut docet *Isid.* 6. *Orig.* 11. 4. Luteum membranam bicolor est, quod a confusione una tiogitur parte, id est crocatur; de quo *Persius* (3. 10.): Jam liber, et bicolor postis membrana capillis. — Usitatius est Part. præter. pass.

Crocœatus, æ, um. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 34. 62. (147). Albuli et semen nigrum, alii crocœatum. Fron- to ad *M. Cæc.* (edente Iterum *A. Maior*) 2. *Ep.* 1. Vestem purpuream malo, non luteam, nec crocœatam.

CROCŒODES, is, n. 3. κροκώδης, collyrium a Ga- leno de sanit. tuenda memoratum. *Inscript.* apud *Töchon*, *cachets des oculist.* p. 17. *PSORICUM*, ARO- MATICUM, CROCŒODEM. *Fisc.* *Op.* var. T. 3. p. 330. putat legendum *crocodas*. *Inscript.* apud *Orell.* 4234. *HYPM CROCŒO*. *VALEPID.* AD ASPRI. h. e. crocodas dia- lepidium ad aspiditidem. *Alia* apud *Töchon*, *cachets des oculist.* p. 68, quæ est apud *Orell.* 4233. C. *ZVCOETI* *ALEXANDRI* *CROCŒODES* AD ASPARTYDINES.

CROCŒODILEA, æ, f. 1. κροκώδελία, stercus cro- codili terrestris, qui quod odoratissimis floribus vi-

vit, intestina habet jucundo nidora referta. Hoc itaque stercus oculorum vitilis cum parri succo involutum, utilissimum esse, itemque emendandis faciei vitilis, lentiginibus tollendis et maculis omnibus, illitum ex oleo cyprino *Plin.* 28. *Hist. nat.* 8. 28. (108). tradit. Hinc pro fuso a feminis adhiberi solitum, ut docet *Horat. Epod.* 12. 11. neque illi Jam manet humida creta, colorque Stercore fucatus crocodili.

CROCODILINUS, a, um, adject. κροκοδαλίνος, ad crocodilum pertinens. *Crocodilinae ambiguitates* quid sint apud *Quintil.* 1. 10. 5., satis dictum est in *CERATINE*.

CROCOTILION, n, n. 2. κροκοδαλίων, chamaeleontis herbae nigrae figuram habens, radice longa, aequaliter crassa, odoris asperi: nascitur in sabuletis. *Plin.* 27. *Hist. nat.* 8. 41. (64).

CROCOTILUS, i, m. 2. κροκοδείλος. Apud *Phaedr.* 1. 25. et *Martial.* 9. 93. prima syllaba produci videtur, quod ita postulat ut plurimum ejus ratio carminis: *Marquandus* Gud. ad *Phaedr.* testatur, se in plurimis MSS. variorum auctorum *crocodilus* invenisse. — Ceteram *crocodilus* est animal quadrupes, Nilii familiare, lacerti figura, amphibium, linguae usu carens, gaza inferiore tantum connexa, maxilla superiore mobili, dentibus pectinatum coarctibus, ob idque morsu terribili: humanae carnis avidissimum: magnitudine pierumque excedens duodeviginti cubita, quippe resscere creditum, quamdiu vivit: genua priora in posteriorem partem curvans, posterora in priorem: ungulibus armata et cute undique impenetrabili, excepto ventre: paries ova, quanta asseres: oculis in aqua bebellibus, extra acerrimi visus: diu in terra degens, nocte in aqua: belum gerens cum delphis, qui asto subeuntes, spina dorsi, cum gladio ventrem secant; et cum ichneumone ave, quae per ejus fauces forte bioantes, ut telum aliquot immissa, erodit alvum etc. Alius est terrestris tantummodo crocodilus, alio nomine scincus, illo longe minor, candidior, et tendens cute, squamarumque aerie in caput versa, de quo et in *CROCODILEA* disimus. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 25. 37. (89); 28. *ibid.* 8. 28. (107); 6. *ibid.* 20. 23. (75). et 11. *ibid.* 37. 57. (156); *Cic.* 1. *Nat. D.* 29. 82; 1. *ibid.* 36. 101; 2. *ibid.* 48. 124. et 2. *ibid.* 52. 129; *Id.* 5. *Tusc.* 27. 78; *Seneca* 4. *Quaest. nat.* 2; *Amian.* 22. 15. et *Apul.* *de Mag.* — Dicitur putari a κρόκος crocus, et δαίδια timeo, quod a croco abhorreat, ejusque odorem reformidet; quod de terrestri solummodo verum esse quidam tradunt (*V. Foss. in Etymol.*): vel quod timidum animal est, et crocum colore imitatur. — De sterore crocodili apud *Horat. Epod.* 12. 11. *V. in CROCOTILEA*.

CROCOMAGMA, atis, n. 3. κροκομαγμα, fex anguanti crocatis, et quasi recementum ejus, expressis aromatis, et in passillis digestis. *Μαγμα* enim significat quicquid superest crassum ex aliqua materia expressa. *Cels.* 5. 18. 9; *Plin.* 21. *Hist. nat.* 20. 82. (139). *Inscript.* apud *Orell.* 4991. SIBILLA UNCVEN-TARIA LIBERTA SEPT. SEXTERI IMP. VENDIT CROCOMAGMA. *Veget.* 6. *Felerin.* 28. 3. *Schneid.* *Crocomagmæ* unda. Adde *Theod. Priscian.* 1. 15.

CROCOS, i, m. et f. 2. *V. CROCUM*.

CROCOTIA, æ, f. 1. κροκωτή (ἐσθής) subintelligitur vestis, at apud Græcos imitatio, revera enim adject. *crocotus*, a, um a Græco κροκωτός, ἡ, ὅν: videtur autem ita esse appellata a croco, quia tunica erat tenuis croci coloris, in luxu feminarum usurpata, qua bistriones quoque interdum, et Galli Cybeles utebantur: veteres enim feminas hoc maxime colore in vestibus delectatas fuisse, arguit ex picturis Herculanensibus et Pompejanis, quas identidem in apicum profert ætas nostra. Utuntur hac voce *Novius* apud *Non.* p. 548. 27. et *Novius* apud *eum.* *ibid.* v. 25. *Merc. Plaut.* apud *eum.* p. 538. 13. Pro illis crocotis, strophis, sumptu utorio. *Cic. Harusp. resp.* 21. 44. P. Clodius a coronata, a mitra, a muliebribus soleis, purpureisque fasciis, et strophis, est factus repente popularis. *Id. fragm. orat. in Clod.* magnam tunicam appellat (*V. locum in CALVATICA*). *Apul.* *de Mag.* Num argumentare, uti me consuesse tragedi symate, bistrionis crocota, mimi centunculo? *Atii male leg.* crocota. *Id.* 8. *Met. de Gallis.* Miellis, et crocotis, et carbasinis, et bombyciis injecti. *Id.* 11. *ibid.* Vili et similia pileo textili, crocotisque Phrygiis, calasitū pastoris specie, ad-reum gestantem poculum. Hinc *Virg.* 9. *Æn.* 614.

Phryges alloquens. Vobis picta croco, et fulgenti murice vestia. *Velleg.* 2. 82. Cum M. Antonius redimitus baderis, crocotaque velatus aurea, et thyrsum tenens, coturnis que suras cinctus, curru, velut Liber Pater, vectus esset Alexandriam. — Cum vero Latini vestes hujusmodi colore tinetas crocotas, vel croceas sapissime appellant, sunt qui putant, crocotam fuisse illud vestis femineæ genus, quod multum subteminis haberet, a κροκή subtemen, vel a κροκίς floccus in veste prominens e subtemine: pandi enim laei quo plus subteminis, quam staminis habent, molliores sunt, et ex hisdem consuta vestia floccosa et villosa dicitur, contra desfloccata, quæ sine floccis, aut detrita est. Hinc nostrates vulgo crocota appellant vestem feminarum propriam, quam vocem ex diminutivo crocotula facile quispiam derivatam existimet. *Vel. Scholiast.* ad *Clement. Alex. Paedagog.* 1. 2. c. 10. Έστὶ δὲ κροκωτὸν λεπτὸν τε, καὶ ἀφανιστῆμονον ὕφανμα. Ceterum crocota indutum fuisse Silenum ait *Lucian.* in *Διώνω.* 2. *Müllerus* autem in *Minerv. Pol.* p. 42. nomine crocotæ vel crocotulæ, Græca κροκωτῶν vel κροκωτῶν, videtur intelligere vestem diploidem, quæ ab humero ad zonam fere pertinebat.

CROCOTARIUS, a, um, adject. ad crocotam pertinens, ut *Crocotarii insectores*, apud *Plaut. Aulul.* 3. 5. 47., qui tunicas croco inficiebant.

CROCOTILLUM valde exile. *Plautus*; Extortis talis cum crocotillis ensculis. Hæc *Paul. Diac.* p. 52. 20. *Müll. Cf. Festum* p. 301. 26. *Müll.* Alii minus recte leg. crotilis, alii etiam aliter. *V. SCHÆNICULAS*.

CROCOTINUM genus operis pistorii. Hæc *Paul. Diac.* p. 53. 5. *Müll.* Ita fortasse dictum, quia croco conditum, vel infectum erat.

CROCOTTA vel

CROCUTA, æ, f. 1. κροκωττα, monstrosam animal, quasi ex cane et lupo conceptum, omnia dentibus frangeas, et protinus devorata ventre conficiens. Ita *Plin.* 8. *Hist. nat.* 21. 30. (72); cui fidem adstruit musivum Prænestinum, in quo κροκωττα legitur, animal autem canis et lupo simile representatur. Ceterum *Id.* *Plin.* 8. *ibid.* 30. 45. (107). crocutam appellant, (*Strabo* quoque 1. 16. κροκωτταν) ac describit, ex hyæna et leæna Æthiopica genitum, imitans voces hominum et pecorum, acie perpetua, h. e. oculis nunquam convalescentibus, et in utraque oris parte nullis gingivis, dente continuo: qui ne contrario occursum hebetetur, capsarum modo includitur. Quæ ad verbum *Sofist.* 27. more suo exscripti. *Capitolin.* *Anton.* 10. Edita munera, in quibus elephantes, et crocotas, et strepsicerotas exhibuit. At *Dion. Cass.* 76. 1. Severi imperatoris a. 10., h. e. 202. a Chr. v. crocotam Romam primo allatam fuisse narrat, quam e contrario *Capitolin.* *loc. cit.* id factum dicat Imperante T. Antonino, qui oblit a. 161. Alii ubique leg. crocotilla (ea ratione, quæ Ἀσθληνός est Æsculapius, et Ἀλκμήνῃ Alcmena), quod in ludicro quodam testamento (inter spuria *Gruteri* p. 18.) cognomen est suis. Sic enim locipit: *M. Grunnius Crocotilla Porcellus testamentum feci.* Nem ōava est ab ū sur: crocotilla autem est hyæna genitus, ut dictum est: quare non absurde sui tribui potest. *Salmas.* in *Exercitat.* *Plin.* Radem fere putat ad *Plin.* *loc. cit.* nuperr. editor Parisinus T. 6. p. 426.

CROCOTULA, æ, f. 1. κροκωτῶν diminut. a crocota, parva crocota, genus tunicae muliebri, coloris croci. *V. CROCOTIA.* *Plaut. Epid.* 2. 2. 47. Callulam, aut crocotulam, supparum etc. *Auct. Catalect.* *Virg.* 5. 21. Nec dein movere lumbos in crocotula Prentis ridebo clarihus. *V. ALARIS*.

CROCUM, i, n. 2. et

CROCUS vel Græca terminatione crocos, i, m. et f. 2. ὁ κρόκος. Est, ait *Forcellinus*, masculini generis si referatur ad fabulam; at si non referatur, femin. potius, quam mascul. Secundum grammaticæ regulas, inquit *Servius* ad *Virg.* 4. G. 182., neutrum est: poetice vero masculinum, referendo scilicet ad puerum illum, de quo fabulantur poete. *V. CROCUS* in *ONOM.* Rectius tamen est neutrius generis cum fructum, masculini cum plantam significat; quamvis et hoc discrimen non sit perpetuum: in feminis autem raro admodum occurrit. — Ceterum

1.) Proprie. — a) *Crocum* vel *crocus* est herba radice, seu bulbo carnosio, multisque fibris crinito; foliis agustis, et capillamenti modo extenuatis productisque; caule inter folia surgente et forem susti-

nente, a cojis medio stamina surgunt flammæ ruboris in subcrassulum cacumen desinentia, et simul cum his quidam apices exigui lingue figura: quæ quia præcipue in usum veniunt, per excellentiam croci appellantur. *Plin.* 21. *Hist. nat.* 6. 17. (31). et 7. 17. (34). *Crocus* vero appellatur a similitudine, quam habet cum villis textoriis, qui κρόκος appellantur, a κρόκος pectine pulso. *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 21.) hanc exhibet synonymiam: *כרס* Cant. Cent. 4. 14; *Κρόκος* et *Κρόκος* Homer. *Ilad.* 14. 348., *Hymn.* in *Pana* v. 25., *Theophr.* 6. 6., *Callim.* in *Apoll.*, *Dioscor.* 1. 25., *Athen.* *Dign.* 15., *Plutarch.* *Symp. quaest.* 3. 1.; *Crocus* *Virg.* 4. G. 182., *Ovid.* in variis locis, *Colum.* 3. R. 8. et 9. *ibid.* 4.; et *Crocum* *Plin.* 1. c. et *Veget.* 9. *Veterin.* 22. sunt *Crocus sativus* L. *Spec. plant.* 50. — b) Siccatur crocum et reconditur ad certum tempus: deinde conteritur ad varios usus tum ciborum, tum medicorum, quos *Plin.* 21. *Hist. nat.* 6. 17. (34). et 20. 31. (137). enumerat. *Ovid.* 5. *Fast.* 317. violas arere viderea, Filaque punice languida facta croci. *Id.* 1. *ibid.* 342. rubri fila croci. *Virg.* 4. G. 182. crocumque rubentem. *Plin.* *loc. cit.* *Crocum* silvestre optimum: sativum latius majusque el nitidius. Adde *Zueret.* 2. 416.; *Sall.* apud *Non.* p. 202. 10. *Merc.*; *Horat.* 2. *Sat.* 4. 69.; *Curt.* 3. 4. 10.; *Senec. Ep.* 90.; *Colum.* 9. R. 8. 4. 4.; et *Cels.* 5. 11. — c) Prima nobilitas est croci Cilicio, et ibi in Coryco monte, deinde Lycio moete Olympo; mox Centuripino Sicilia. *Plin.* *loc. cit.* et *Stat.* 5. *Silv.* 3. 41. — d) Mos fuit croco trito et vino dulci diluto scænam, pulpita, theatra, regos, lectum nuptiale, comas perfundere, odoris gratia. *Plin.* *loc. cit.*; *Ovid.* 1. *Art. am.* 104.; *Capell.* 9. p. 308.; *Propert.* 4. 6. 74.; et *Stat.* 2. *Silv.* 1. 160. Hinc *Horat.* 2. *Ep.* 1. 179. Rectene crocum floresque perambulet *Atia* Fabula, si debitem etc. h. e. an in scænam placeat. — e) In plur. num. *Propert.* 4. 1. 16. Pulpita splemnes non olere crocos. *Ovid.* 4. *Fast.* 442. tenues crocos legere. Adde *eum.* 4. *Met.* 393. et *Id.* 202. *Juvenal.* 7. 209. Spirascentes crocos. — f) In femin. gen. *Apul.* 10. *Met.* Per quamdam latentem fistulam in excelsum prorupit vino crocus diluta.

II.) Improprie. ¶ 1. Pro colore croci. *Virg.* 9. *Æn.* 614. vestis picta croco. *Ovid.* *Heroid.* 11. 162. Et trahitur multo splendida palla croco. *Cf. Zueret.* 6. 1187. Tenuia speta, ulnuta, croci contacta colore. ¶ 2. Croci dicuntur apices plurium plantarum apices pulvere conspersi et croceo colore. *Plin.* 21. *Hist. nat.* 5. 11. (23). de *liko*. Tenuique flu et semine, stantibus in medio croci. et mox (24). de alio flore. Nullo odore, oec eracis intus. *Ausen.* quoque *Edyll.* 14. 22. croci semina appellat luteos apices in rosa. — *NE.* De cogo. *Rom. V. ONOM.*

CROCUPHANTIA vel crocaphantia, neutr. plur. ab *Ulpian.* *Dig.* 34. 2. 25. enumerantur inter ornamenta muliebria. In *Glossis* habetur: κροκωφαντος reticulatus. Ex quo conficere licet aliquid de ejus significatione. Videtur esse a κρόκη subtemen et ὕφανμα tezo, h. e. διὰ κρόκος ὕφαντος multo subtemine textus. *V. CROCOTIA*.

CROCUS, i, m. et f. 2. *V. CROCUM*.

CROCOTA, æ, f. 1. *V. CROCOTIA*.

CRONIA, drum, n. 2. (Κρόνια τῶ) festa in honorem Saturni, Latine Saturnalia dicta. *L. Accius* apud *Macrobi.* 1. *Saturn.* 7. extr. Maxima pars Grajum Saturno, et maxime Athenæ Conducunt sacra, quæ Cronia esse iterantur ab illis.

CROSMIS, is, f. 3. herba eadem ac salvia. *Apul.* *Herb.* 101.

CROTALIA, drum, v. plur. 2. κροτάλια, appellabant bicos ac ternos uniuersos auribus pendentis, quæ moto et collisus agnitum edebant, instar parvi crotali, ut habetur apud *Plin.* 9. *Hist. nat.* 35. 56. (114). *Petron.* *fragm. Tragur.* 67. *Burmam.* Capellam detraxit aureolam, inde duo crotalia protulit. Adde *Not. Tit.* p. 101., ubi tamen *crutalia* legitur.

CROTALISSO, as, are, n. 1. est Gr. κροτάλιον crotalis sono, quod Latine litteris occurrit apud *Incert.* *Auct.* in *Anal. gramm.* edit. ab *Eichenfeld* et *Endlicher* p. 172. et apud *Macrobi.* de differ. *Gr. Lat. verbi* p. 2765. *Putsch.* nullo tamen auctore confirmatum.

CROTALISTRIA, æ, f. 1. quæ crotalo canit. *Propert.* 4. 8. 39. Nilotes tibicen erat, crotalistria Philis. Ita legit *Scalig.* Dicitur crotalistria Philis eo modo, quo *Plautus Merc.* 5. 2. 99. dixit *Hospes Zacyr-*

tho pro a Zacynthu. Phile autem insula est ad Sinem Egypti. Ita, inquam, *Scaliger*, cui assentitur *Prouckus*. Sed perperam omnes: nam prima in *Phile*, *arum*, brevis est, ut constat ex *Lucan.* 10. 313., *Phyllis* itaque cum *Burmanno* aliisque scribendum. — *Figurate.* *P. Syrus* apud *Petron.* *Satyr.* 55. ciconiam avem vocat *Pietaticulicem*, *gracilipedem*, *crotalistrum*, quia voce crotalum sonantem imitatur. Hinc *Ovid.* 6. *Met.* 87. crepitante ciconia rostro. Alii male legunt *choralistrum*, h. e. mulier saltandi in choris, et canendi perita. Alii aliter. *V. Cavedoni Spicileg.* p. 21.

CROTALŌ, as, are, u. 1. crotali sonum edo. *Haabet Act. Philom.* 29.; et confirmat *Thes. nov. Lat.* ed. *A. Mai.* in *Class. Auct.* T. 8. p. 78. *V. Cavedoni Spicileg.* p. 21.

CROTALUM, i, n. 2. *κρόταλον*, crepitaculum, quo *Aegyptii* praesertim in deorum caeremoniis utebantur: a *κρότῶν pulso*. Sunt vero virgulae aereae, vel ex arundine calamitae fissae, quas inter saltandum manibus ita conculcabant, ut ex earum collisione crepitus quidam ederetur. Harum figuram exhibet *Spon. Miscell. antiqu.* p. 21. n. 43. *P. Scipio Africa* apud *Macrob.* 2. *Saturn.* 10. Vidi puerum cum crotalla saltare. *Cic. Pis.* 9. 20. Neque collegae tui cymbala et crotalla fugi. Arguit hunc *Cic.* ut mollem effeminatamque, qui ad cymbala et crotalla saltare consueverat. *Perg. Cop.* 1. Copa Syrisca rapui Graja sedimila mitella, Crispum sub crotalo docta movere latus, Ebrío fumosa sallat lasciva taberna, Ad cubillum rouscos excutens calamos. *Apul.* 8. *Met.* Per plateas et oppida cymbalis et crotallis personantes, deamque Syriam circumferentes. *Capell.* 2. p. 84. Sed ecce magno tympani crepitu crotalorumque timitu universa dissulant.

CROTAPHOS, i, m. 2. *κρόταφος*, pars capitis, quod tempus dicitur: Item dolor, qui in ea parte sentitur. *Cael. Aurel.* 1. *Tard.* 1.

CROTILLUS, falsa lectio. *V. CROCOTILLUM.*

CROTŌN, ōlis, est arbor eadem, quam cic. *Plin.* 15. *Hist. nat.* 7. 7. (25). et 16. *ibid.* 23. 33. (86).

CROTŌN, signum caeleste. *V. SAGITTARIUS* et *CROTOS.*

CROTOS, i, m. 2. *Κρότος*, signum caeleste, Idem qui *Sagittarius*. *Colum.* 10. *R. R.* 58. Sed trepidus profligit chelas et spicula Phaebus Dira Nepe, tergoque Croti festinat equino. *Hygino Fab.* 224. est *Crotŏn*. Cetera *V. in SAGITTARIUS.*

CRUCIABILIS, e, adject. cruciatus offerens. *Call.* 3. 9. *sub fin.* Misero cruciabilique exitu perire. *Apul.* 9. *Met.* Nec usquam cruciabilis vitae solatium aderat. *Arnob.* 2. 34. Mortem cruciabilem fugere et vitae aeternitate donari.

CRUCIABILITAS, as, f. 3. cruciatus. *Plaut.* *Cist.* 2. 1. 3. Qui omnes homines supero cruciabilitibus animi.

CRUCIABILITER, adverb. cum cruciata. *Plaut.* *Pseud.* 4. 1. 40. Cruciabiliter me accipio. *Auct. B. Afr.* 46. Sic extra vallum deducti sunt, et cruciabiliter interfecti.

CRUCIABUNDUS, a, um, adject. cruciatus plenus. *Cyprian.* *Ep.* 55. ante med.

CRUCIAMEN, inls, n. 3. cruciatus. *Prudent.* 10. *Cathemer.* 98. Per cruciamina laeti Via panditur ardua iustis.

CRUCIAMENTUM, i, n. 2. dolor, tormentum, cruciatus. *Plaut.* *Capt.* 5. 4. 2. Vidi multa pietas, quae Acheronti fleret, cruciamento. Adde *eumd.* *Asin.* 2. 2. 52. *Cic.* 11. *Phil.* 4. 8. Nec graviora sunt tormenta carnicum, quam interdum cruciamenta morborum. *Arnob.* 7. 40. Cruciamenta orbitatis. *Id.* 1. 45. Morbi, febres atque alia corporum cruciamenta.

CRUCIARIUS, a, um, adject. ad crucem pertinens. *Tertull.* *Prascript.* *haeret.* 2. Febrem inter ceteros mortiferos et cruciariorum exitus. h. e. cruciatum affertentes. *Al. leg.* cruciarios. *Sidon.* 8. *Ep.* 6. a. *med.* Per aquales et cruciariorum poenas necare. h. e. per supplicia crucis. *Alcim.* *Avit.* *fragm.* p. 176. De cruciaria Domini passione. — *Hinc*

Cruciarus, ōi, m. 2. absolute, substantivorum more. ¶ 1. Est cruci affixus. *Petron.* *Satyr.* 119. Cruciaris volus parentes, ut viderent laxatam custodiam, detraxerunt nocte pendentem. *Seneca* 3. *Controu.* 21. *sub init.* Fecit se similem tyranno, filiam raptis, libertum cruciaris. ¶ 2. Est etiam epitheton hominis nequam et perditum, tamquam cruce digni. *Amian.* 9. 2. Longam est, quae cruciaris ille con-

stitit. *Apul.* 10. *Met.* Nec tantillum cruciaris ille noxia conscientia sua deterit.

Cruciarium, ōi, n. 2. absolute, substantivorum more, pro cruci filione occurrit apud *Commodian.* 32. 8. Cruciarium Domini ei non adorasti, peristi.

CRUCIAS pro cruciatus, ut satias pro satietas. *Plaut.* *Cas.* 2. 6. 64. Mala crucias quidem. *Al. rectius leg.* Mala crux ea quidem.

CRUCIATIO, ōis, f. 3. questio per tormenta, cruciatus. *Fulgat. interpr.* *Sap.* 6. 9. Fortioribus fortior iostat cruciatio. *God. Theod.* 9. 8. 1. Prolixiores catenas (viro mitte), ut et cruciatio desit, et permaneat fida custodia.

CRUCIATOR, ōis, m. 3. qui affligit et cruciat. *Arnob.* 1. 40. Poenas — cruciatis perpetuis savitate. *Firmic.* 3. *Mathes.* 13. n. 6. Cruciatores servorum.

CRUCIATORIUS, *V. CRUCIARIUS.*

CRUCIATUS, a, um. *V. CRUCIO.*

CRUCIATUS, us, m. 4. tormentum, cruciamentum, dolor. Ubi dolores acerrimi exagitant, loquitur *Augustin.* *tract.* 36. in *Joann.* 4., cruciatus vocatur, a cruce nominatus (It. tormento, dolore; Fr. tourment, torture, supplice; Hisp. tormento, pena, dolor; Germ. d. Marter, Qual, Pein, martervolte Hinrichtung, Strafe; Angl. torment, torture, pain, agony, distress). Occurrit ¶ 1. Stricto sensu et saepe conjungitur cum supplicio, ut apud *Cic.* 3. *Nat. D.* 33. 81. Summo cruciata supplicioque perire. Adde *Plaut.* *Bacch.* 4. 4. 36. et *Epid.* 5. 1. 5.; *Ter. Heaut.* 5. 2. 7.; *Sall. Cat.* 51. et *eumd.* *Jug.* 24. et 70. *Ter. Andr.* 4. 4. 47. Abripi in cruciatum. *Cic.* 3. *Ferr.* 4. 9. Cives R. morte, cruciata, cruce afficere. *Id.* 11. *Att.* 11. Confectus cruciata maximorum dolorum. *Id.* 4. *Cat.* 5. 10. Omnes animi cruciatus et corporis. *Id.* *Rosc. Am.* 4. 119. Vel ipse sese in cruciatum dari cuperet, dum de patris morte quaereretur. *Id.* *Rabir. percell.* 4. 13. Ista sunt cruciatus carnea, quae tu, homo lenis ac popularis, libenter commemoras. *Cic.* *fil.* apud *Cic.* 12. *Fam.* 21. Tantum mihi dolorem cruciatumque attulerunt errata statūs meae, ut etc. h. e. dolor maximus, cura anxiosa. *Ces.* 1. *B. G.* 31. Venire in summum cruciatum. *Id.* 2. *ibid.* 31. Ab hostibus per cruciatum interfecti. *Id.* 7. *ibid.* 71. Dedere aliquem hostibus in cruciatum. *Id.* 1. *ibid.* 31. Edere in aliquem omnia exempla cruciatus. *Id.* 1. *ibid.* 32. Omnes cruciatus perferre. Adde *eumd.* 6. *ibid.* 17. et 5. *ibid.* 45.; *Curt.* 7. 2. 34., 7. 11. 21., 9. 7. 8. et 6. 11. 15.; *Liv.* 29. 18. *Ovid.* 9. *Met.* 179.; *Juvenal.* 10, 286. et *Quintil.* 5. 4. 2. *Tac.* 16. *Ann.* 20. Cruciatibus tormentorum luere crimina. Adde *eumd.* 1. *ibid.* 23. *Sueton.* *Galb.* 10. Cruciatu confessionem exprime. Adde *eumd.* *Tib.* 62. et *Aug.* 99. ¶ 2. Latiori sensu positus apud *Plautum* pro maximo malo, exitio, periculo. *Plaut.* *Mil. glor.* 2. 3. 8. Maximum in malum cruciatumque ipsillamus. *Id.* *Bacch.* 4. 9. 132. Molo cruciata dignum. Adde *eumd.* *Amph.* 4. 2. 13. et *Capt.* 3. 5. 23. — Hinc imprecantis formula apud *eumd.* *Pers.* 4. 4. 25. I in malum cruciatum. Adde *eumd.* *Autul.* 3. 3. 13.

CRUCIFER, ōri, m. 2. *Prudent.* 3. *Cathemer.* 1. Christum Dominum cruciferum appellat. h. e. crucem sibi ipsam bajulantem.

CRUCIFIGŌ, ōis, xi, cum, gere, a. 3. De scribendi ratione *V. in flu.* — Part. *Crucifigens* et *Crucifixus* — *Crucifigo* est in crucem tolli. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 16. 18. (47). Polybium leones in Africa crucifixos vidisse. *Quintil.* 7. 1. 30. Invenere ducem crucifixum. *Sueton.* *Domit.* 11. Actorem summorum praeclara, quam crucifigeret, in cubiculum vocavit. *Hieronym.* *Ep.* 22. n. 39. Et pro crucifigendis deprecatur. *Penant.* 3. *car.* 9. 37. Qui crucifixus erat Deus, ecce per omnia regnat. — Magis est ex consuetudine Latino, si divinum cruci figo scribatur. Fuerunt enim ecclesiastici scriptores, qui quod frequentius usurpabant, ex duabus unam vocem fecerunt. *V. itaque CRUX* et *FIGO*.

CRUCIFIXIO, ōis, f. 3. crucis supplicium. *Alcim.* *Avit.* *Ep.* 3. Comitata est dominicam mortem circumspicientium latroum conjuncta crucifixio.

CRUCIFIXOR, ōis, m. 3. qui cruci figit. *Paulin.* *Notan.* *Ep.* 18. (ol. 28.). 7. Christus suis crucifixoribus rogavit ignoscere.

CRUCIFIXUS, a, um. *V. CRUCIFIGO.*

CRUCIO, as, ōvi, ōum, are, 1. (cruz). Part. *Crucians* 1. 1.; *Cruciatas* 1. 2. et 11.; *Cruciandus* 1. 2.

— *Crucio* proprie est cruci affligi (It. crucifiggere; Fr. mettre en croix, crucifier; Hisp. crucificar, enclavar en la cruz; Germ. an's Kreuz schlagen, kreuzigen; Angl. to crucify).

1.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu. — a) Active. *Lactant.* *Mort. persec.* 2. Extremis temporibus Tiberii Caesaris Dominus noster Jesus Christus a Judaeis cruciatus est post diem decimum Kalendarum Aprilis, duobus Geminis consuliis. — b) Neutrorum more. *Fronto B. Parth.* Polyerates in crucem subiectus est: Ita et cruciati somnium expeditum. h. e. ei in cruce sublati, nampe a crucis sensu neutro. ¶ 2. Latiori sensu torquere significat, dolorem afferre. a) Active. *Cic. Harusp.* resp. 19. 39. Vulnere ac dolore corporis cruciari et consumi. *Id.* 2. *Fin.* 20. 65. Vigilis et fame cruciari. *Liv.* 29. 48. Tribunos servilibus omnibus supplicis cruciatus iocundando occidit. *Ovid.* *Id.* 125. Luciatque diu cruciatus spiritus artus Deserat. *Id.* 3. *Met.* 604. cruciatque diris Corpora tormentis. *Id.* 2. *ibid.* 651. quum cruciabero dirae Sanguine serpentis per saucia membra recepto. *Id.* *Heroid.* 14. 119. poenas crucianda reserpor. Adde *Curt.* 6. 10. 9. *Quintil.* 6. 1. 54. Cruciali cives Romani. — b) Neutrorum more. *Plaut.* *Capt.* 4. 2. 34. Tum piscatores, qui praebent populo pisces fetidos, qui advehuntur quadrupedanti crucianti canterio. *Fronto ad amica.* 1. *Ep.* 18. Nec possum ego membris cruciantibus operari ullam litteris scribendis legendisque impendere.

II. Translate. — a) Raro de inanimatis. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 63. 63. (157). Terra ferro, ligno, igne, lapide, fruge omnibus cruciatur horis. *Id.* 33. *ibid.* 3. 20. (65). As cruciatur in primis, accensumque resiliogit. *Stat.* 4. *Silv.* 7. 26. Nostra Thebais multa cruciata lima. — b) Sapius de animo, et quidem — Active. *Plaut.* *Bacch.* 3. 3. 89. Ipsi sese cruciat aegritudine. *Ter. Heaut.* 5. 5. 1. Chremis nimis graviter cruciat adolescentulum, nimisque inhumane. *Id.* *Eun.* 1. 2. 15. Ne cruela te, obsecro, anime mi, mi Phaedria. *Id.* *ibid.* 2. 3. 91. Illis crucibus, quae nos semper omnibus cruciant modis, nunc relebam gratiam. h. e. meretricibus. *Cic.* 8. *Att.* 15. 2. Offici mei deliberatio cruciat, cruciavilique adduc. *Horat.* 1. *Sat.* 2. 22. Ita ut pater ille, Terenti Fabula quem miserum nato visisse fugato Inducti, non se pejus cruciaverit atque hic. *Martial.* 11. 95. Illud me cruciat, quod etc. *Justin.* 6. 3. 9. Quos major sollicitudo cruciabat. Adde *eumd.* 32. 3. 3. — Passive. *Justin.* 12. 13. 9. Tanto dolore cruciatus est. *Calpurn.* *Flacc. declam.* 47. Cruciat conscientia, pudore torqueri. — Mediorum apud Graecos more ac significatione occurrit *crucior* praecipue apud Comicos. *Plaut.* *Capt.* 3. 4. 68. Crucior, lapidem non habere me, ut illi mastigia cerebrum excutiam. *Id.* *Trin.* 5. 2. 46. Cum ille ita est, ut esse nolo, id crucior. *Id.* *Truc.* 2. 5. 2. Matres — cruciantur. *Id.* *Ter. Andr.* 5. 2. 10. *Inscript.* apud *Gruet.* 931. 9. AT PATRUM MISERANDIA ARTAS ANIMA CRUCIATVR. — Cum Accosati-vo et Inbuito. *Plaut.* *Mil. glor.* 4. 8. 11. Istuc crucior, a viro me tali abalienarier. Adde *Ter. Heaut.* 4. 2. 6.

CRUCISALUS, i, m. 2. (cruz et sallo), qui salit crucem, nomen fictum a *Plaut.* *Bacch.* 2. 3. 128. Facietque extemplo Crucisalum ex Chrysalis.

CRUCIUM, quod cruciat. Unde *Lucilius* vinum insuave, crucium dicit. Hae *Paul.* *Diac.* p. 53. 4. *Müll.*

CRUDARIUS, a, um, adject. Argenti vena, quae in summa fodina reperitur, crudaria appellatur. *Plin.* 33. *Hist. nat.* 6. 31. (87). *Gloss. Cyrill.* *Κρυδανον*, crudarium. subaudi *linum*, quod *crudum linum* vocat *Plin.* 19. *Hist. nat.* 1. 2. (9).

CRUDELE, adverb. *V. voc. seq. in flu.*

CRUDELIS, e, adject. Comp. *Crudelior* et *Sup. Crudelestimus* I. et II. — *Crudelis* a crudus est qui crudus est moribus, saevus, inhumanus, immitis, durus, ferus (It. crudele, fiero, inumano, crudo, spietato; Fr. dur, inhumain, cruel; Hisp. duro, inhumano, cruel; Germ. gefühllos, hart, unmenschlich, unarmherzig, grausam; Angl. cruel, fierce, inhuman, savage, barbarous).

1.) Proprie usurpator de personis. *Lucret.* 3. 72. Crudeles gaudent in tristi funere Iotris. *Cic.* 1. *ad Brut.* 12. 2. Lepidus crudelis in liberos. *Id.* *Client.* 63. 177. Crudelis atque Importuna mulier. *Id.* 2. *Orat.* 48. 108. Esse crudelium in calamitate alicuius. *Id.* 2. *Herenn.* 19. 29. Aulius ferus, crudelis atque

inhumanus. *Sall. Cat. 16.* Ne per otium torpescerent inanus aut animos, gratuito potius malus alique crudelis erat. *Id. ibid. 52.* Crudelissimi parricidae. *Nepos Reg. 2. 2.* Non avarus, nullius denique rei cupidus nisi singularis perpetuaeque imperii, ob eamque rem crudelis. *Id. Dion. 3.* Philisti consilio (*Dionysius*) deterrius aliquanto crudelior esse cepit. *Virg. 2. Ecl. 8.* O crudelis Alexi, ubi mea carmina pupas? *h. e.* Inexorabilis, qui non desistit precibus. *Propert. 2. 20. 45.* Sed cum Neptunus tanto crudelis amoris. *Horat. 4. Od. 10. 1.* O crudelis adhuc, et Veneris maneribus potens. *Id. 1. Ep. 17. 61.* Crudeles tollite claudum. *Id. 2. Sat. 8. 61.* Heu fortuna, quis est crudelior in oos Te deus? *Sil. It. 8. 359.* Parsie, crudeles Superi, jam stragis areris deficiunt campi. *Adde Quintil. 9. 2. 91.*

II.) Translate ponitur etiam de inanimatis, praesertim apud Poetas. *Cic. 9. Att. 8. 7.* Bellum crudele et exitiosum. *Id. 14. Phil. 3. 8.* Optimos viros — crudelissimis exemplis interemit propodium illud et potentum L. Antiochus. *h. e.* illa tormentis exercitatus, quae exemplo esse possent. *Sall. Cat. 11.* facinorosa. *Id. ibid. 51.* sententis. *Nepos Dion. 1.* Crudelissimum nomen tyranni. *Virg. 10. Ecl. 29.* amor. *Id. 12. En. 636.* letum. *Id. 6. ibid. 555.* et *Ovid. 2. Met. 612.* poma. *Virg. 3. En. 44.* terrae. *h. e.* in quibus sunt crudeles homines. *Id. 5. Ecl. 20.* funus. *Id. 2. En. 368.* lurtus. *Id. 1. ibid. 361.* odium tyranni. *Id. 2. ibid. 124.* artificis scelus. *Id. 9. ibid. 497.* vits. *Id. 2. ibid. 561.* vulnus. *Catull. 60. 20.* Qui caelo lucet crudelior ignis. *Adde eumd. 64. 136.* *Tibull. 2. 6. 19.* arma. *Id. 3. 4. 95.* somnia. *Propert. 3. 5. 3.* de pecunia. Tu vilis hominum crudelissa, pabula praebes. *Id. 1. 16. 17.* Crudelior janus. *h. e.* quae supplices non admittit. *Ovid. 13. Met. 453.* Quae memor ipsa sul, postquam crudelibus aris Admotus est. *Id. Heroid. 14. 49.* Sed amor et pietas crudelibus obstitit ausis. *Id. 10. Met. 621.* Conjugium crudele meum est. *Id. Heroid. 15. 219.* epistola. *Id. 6. Met. 653.* gaudis. *Id. 11. ibid. 701.* mens. *Id. 4. Trist. 4. 81.* Laeta deus signum, crudelia sacra perasse, Transiit ex illis in mellora loca. *Id. 2. Fast. 693.* Crudel verberare lacerare terga. *Val. Flacc. 3. 302.* exitium. *Id. 4. 459.* egestas. *Lucan. 5. 691.* Visum est committere quemquam Tam saevo crudele mari. *Petr. Satyr. 105.* Subibete crudelissimas manus. *Sueton. Caes. 75.* Crudelem in modum enecare aliquem. *Adde eumd. Cal. 30.* et *Quintil. 5. 13. 19.* *Stat. 5. Theb. 308.* de angue immani. Livida fax oculis, tumidi stat in ore veneni Spuma virens, ter lingus vibrat, terna agmina aduncis Dentis et aurale rudelis gloria frontis. — Hinc

Crudele, adverbii modo pro crudeliter. *Stat. 3. Theb. 211.* Quant crudel rubebilis amnes! *Claudian. 3. Rapt. Pros. 340.* Crudelis immaniter. *Id. 2. in Eutrop. 108.* de Marte. Subiit crudele pater.

CRUDELITAS, *alis, f. 3.* sevitia, inhumanitas, immanitas, feritas, acerbitas (*It. crudeltà; Fr. cruauté, dureté, inhumanité; Nisp. crueldad, inhumanidad; Germ. d. Härte, Grausamkeit; Angl. cruelty, barbarity, inhumanity*). *Seneca 2. Clem. 4.* Crudelitas est atrocitas solui in exigendis poenis. et *moz.* Crudelitas est inclinatio animi ad asperiora. *Cic. 3. Off. 11. 46.* Est hominum natura maxime inimica crudelitatis. *Id. Sext. 65. 135.* Carnificina atque crudelitas. *Id. Dom. 23. 60.* Adhibere crudelitatem in aliquem. *Id. 11. Phil. 3. 8.* Exercere insatiabilem crudelitatem non solum in vivo, sed etiam in mortuo. *Id. 1. ad Q. fr. 3. 4.* Inimicorum crudelitas nondum est nostra calamitate satiata. *Id. Dom. 23. 59.* Omnis crudelitate lacerare aliquem. *Id. 4. Herenn. 55. 68.* Ambelous ex intimo pectore crudelitate. *Crassus apud Cic. 1. Orat. 12. 225.* Quorum crudelitas nostro sanguine non potest expleri. *Nepos Alcib. 4.* Immoderata licentia et crudelitas erga nobiles. *Id. Thrasyl. 3.* Uti crudelitate. *Adde eumd. Lys. 2; Dion. 1. et Timol. 22. Caes. 7. B. G. 77.* Singularis ac nefaria crudelitas. *Id. 1. B. C. 32.* Crudelitas et insolentia. *Adde Sall. Cat. 51; Liv. 42. 8; Curt. 5. 6. 6; Quintil. 5. 10. 27. et 9. 3. 48; Sueton. Tib. 61. 75; Tac. 16. Ann. 25. et 18; Justin. 39. 1. 4. 1. 6. 9. et 23. 4. 1; et Paus. Paneg. Theod. 20.*

CRUDELITER, *adverb. Comp. Crudeliter et Sup. Crudelissime.* — Crudeliter est inhumaniter, saeve, immaniter, acerbe. *Cic. 4. Cat. 5. 10.* Cum de pernicio populi R. tam acerbe tanque crudeliter cogitavit. *Id. 1. ibid. 12. 30.* Crudeliter et regie facere. *Id.*

Sull. 27. 75. Crudelissime perire. *Id. 10. Att. 4. 6.* Patris lealtatem crudeliter negligere. *Adde eumd. 1. Off. 24. 82.* *Nepos Eumen. 6.* Crudelissime se gerere. *Id. Pausan. 3.* Superbe respondebat, crudeliter imperabat. *Id. Dion. 2.* Crudeliter a tyranno violari. *Adde eumd. Lys. 2. Caes. 1. B. C. 2.* Acerbissime crudelissimeque dicere. *Id. 7. B. G. 38.* Ipsos crudeliter excoelatos interfecit. *Tibull. 1. 9. 7.* Amor crudeliter urit. *Adde Liv. 31. 29.* *Ovid. 3. Met. 442.* de Narcisso. *Ecquis, io silve, crudeliter, inquit, amavit? Curt. 3. 13.* Fortuna crudeliter aggravans. *Adde eumd. 6. 11. 50; Quintil. 1. 5. 9. et Sueton. Tib. 61.*

CRUCESCO, *descis, dñi, descere, n. 3.* proprie est crudus fio; sed occurrit translate tantummodo et est asperior fio. *Virg. 3. G. 504.* In processu cepit crudescere morbus. *Id. 7. En. 788.* Effuso crudescunt sanguine pugnae. *Sil. It. 3. 431.* qui carmine pollens fidebat magica ferrum crudescere lingua. *h. e.* nocentius feri. *Adde eumd. 14. 555. et 4. 451. Tac. 3. Hist. 10.* Crudescit seditio. *Stat. 2. Theb. 717.* asperso crudescit sanguine Gorgon. *Id. 2. ibid. 679.* et *Justin. 8. 4.* Crudescunt ira. *Val. Flacc. 2. 509.* Ecce ducem placitas furis crudescere pugnae, Surgentemque toris stupet (*Euclides*). *Id. 3. 210.* Sic pugna crudescit opus. *Symmach. 8. Ep. 57. (al. 58.)* Credo ex nocturnis vigiliis, noxa post cruduit.

CRUDITAS, *alis, f. 3.* proprie est qualitas rei, quae digerit et concoquit in stomacho nequit: hinc

I.) Proprie est stomachi morbus et nimis cibis, malaque eorum concoctione. *Cic. Fat. 15. 34.* Cruditas est causa morbi. *Id. 15. Fam. 17. 2. D.* Sullam cruditate mortuum dicebant. Sic *Quintil. 7. 3. 33.* Cruditate contracta deressit. *Adde eumd. 5. 9. 11. et 7. 2. 13.* *Colum. 1. R. R. proem. § 16.* Quotidianam cruditatem Laocleis excoebimus. *Id. 6. R. R. 6. 4.* Cruditas alga sunt crebri puctus ac ventris spulius, fastidia cibi, nervorum intusculo, hebetes oculi. *Plin. 24. Hist. nat. 5. 11. (18).* Non censeam hoc remedium utendum in cruditatibus.

II.) Translate. ¶ 1. Ponitur interdum ad de plantis. *Plin. 17. Hist. nat. 24. 37. (219).* Arbores laborant et fame et cruditate. ¶ 2. Abstractum pro concreto, cruditas dicuntur alimenta indigesta et nondum concocta in stomacho. *Plin. 26. Hist. nat. 7. 25. (41).* Cruditates digerunt dancum, plantago. *Pallad. 3. R. R. 9. 13.* Cruditas fructuum.

CRUDITATIO, *onis, f. 3.*, cruditas, stomachi non concoquentis vitium. *Cael. Aurel. 5. Tard. 2.*

CRUDITO, *as, are, n. 1.* Part. *Cruditans.* — Crudito est male concoquo, cruditate laboro. *Vet. Gloss. Crudito, amaro. Tertull. Jejun. 16.* Populus carnis avilissimus usque ad cholerae origometras cruditando. *Id. Apolog. 9.* Ursorum alvel cruditantes adhuc de visceribus hominis.

CRUDUS, *a, um, adject. Comp. Crudior sub A. II.; et Sup. Crudissimus sub B. II. 3. c.* — Crudus occurrit A) Spectatum seu stricto sensu, at B) Georatiu seu latiori sensu.

A) Spectatum seu stricto sensu

I.) Proprie crudus pro crudus a cruor (*V. CRUOR* sub init.) dicitur, qui est adhuc in cruore. *Plin. 5. Ep. 16.* Crudum adhuc vulnus medentium mazus reformidat. *h. e.* vulnus recente et quasi adhuc cruentum. *Adde Ovid. 3. Trist. 11. 19. et 1. Pont. 3. 16.* Sic *Horat. Epod. 8. 6.* Podex crudae bovis. *h. e.* quae multum arando aut alio labore ulcera traxit inter nates.

II.) Translate. ¶ 1. Dicitur de eo, quod non est coctum igni adeoque cruentum est: Item de cibis, qui indigesti et nondum concocti sunt in stomacho. *Plaut. Aulul. 2. 3. 15.* Quid tu cures, utrum crudum, an coctum edim? *Gargil. de re hort. (edente A. A. Scotio) 1. 3.* Cruda (*cydonia*) matura cellaris prouocant; coquantur et cinere calidissimo. *Liv. 29. 27.* Cruda exta. *Sueton. Ner. 37.* caro. *Juvenal. 1. 143.* crudum pavonem in balnea portus. — Illic figurate *Caio R. R. 125.* Cruda alvus. *h. e.* quae indigesta excernit. et *Quintil. 10. 1. 19.* Lertio cruda. *Cl. Cels. 1. 2.* ¶ 2. Ponitur et de personis, et crudus homo dicitur, cujus stomachus non facile concoquit; vel qui alium cibi sumpsit, etc. *Cic. Cluent. 60. 168.* Quem ad illud prandium crudior venisset, etc. *Adde Horat. 1. Sat. 5. 49. et 1. Ep. 6. 61; et Quintil. 11. 3. 27.* Rursus *Cic. 2. Fin. 8. 23.* Crudique postridie se rursus ingurgitant. *Martial. lepidi iudit in hac et superiori notione, 3. 13.*

B) Georatiu, seu latiori sensu

I.) Proprie crudus ponitur de rebus corporeis, et dicitur de illis, quae acerba sunt et immatura. *Cic. Senect. 19. 71.* Poma ex arboribus, et cruda sunt, vix avelluntur. *Colum. 12. R. R. 6. 2.* Cruda merla. *Lucan. 4. 317.* Crudus palmas. *h. e.* qui adhuc viridis est, nec cepit flavescere. *Val. Flacc. 6. 97.* cortex. *Virg. 9. En. 744.* rudem nodis et cortice crudo hastam intorquere. *Servius* exponit viridis: *Forcellinus* accepit pro scabro, aspero, non navigato.

II.) Improprie. ¶ 1. Crudus et occurrit de personis earumque qualitatibus, et est idem quod immilis, inimicus, si haec verba metaphorice accipiantur. *Martial. 8. 64.* Quales (*papillas*) cruda vira puella servat. *h. e.* nodum viro apta. et *Horat. 3. Od. 11. 12.* et adhuc protervo Cruda marito. et *Stat. 1. Achill. 478.* cujus ab ortu Cruda rudimenta et tenera formaverat annos. *Id. 2. Theb. 341.* si crudus amor, nec dum post flamma totum Intepuere tori. *h. e.* recens, neque dissipatoitate firmatus. *Petr. Satyr. 4.* Cruda adhuc studia lo forum propellant, et eloquentiam pueris induunt adhuc nascentibus. *h. e.* nodum aetate et experimentis firmata. *Tac. 1. Ann. 8.* Cradum servitium. *h. e.* recens et cui nondum assueverunt solmi. *Stat. 9. Theb. 391.* Crudum fuosus. *h. e.* immaturum, quod ante tempus acclit. — Sic *crudus* versus sunt non elaborati, duri, et non bene recti, ut *Plaut. Mil. glor. 2. 53.* loquuntur. *Pers. 1. 92.* Sed numeris decor est et junctura adlita crudis. — Similiter de sono vocis *Cic. 1. Orat. 27. 124.* Nuluit, inquit, hodie agere Roscius; aut, *Crudior* fuit. *Forcellinus* accepit hoc loco pro eo, cujus stomachus non facile concoquit. — Spectatum crudus ad natam refertur, et est validus, fortis, juvenilis, sentiae oppositior. *Virg. 6. En. 304.* cruda den viridisque senectus. *h. e.* valida, fortis. Eodem modo locutus est *Tac. Agric. 20.* Sic *Sil. It. 5. 569.* io arma Ille quidem cruda mente et ygidissimus iam lual. *h. e.* ardor juvenili. *Id. 3. 312.* Cruda juvenus. *h. e.* adhuc tenera et nondum armis instructa. *Id. 12. 348.* crudos sine viribus annos. *Claudian. III. Cons. Honor. 42.* Sed oava per duos instruit membra labores, Et cruda teneras exercuit lodoce vires. ¶ 2. De rebus corporeis crudam dicitur quidquid non est arte abactum vel laboratum. Sic cruda terra dicitur, quae procelssa, subacta et matersta urstro non est. *Colum. 2. R. R. 2. 25.* Alternis versibus obliquum tenere aratum, at ateralis recto plenoque sulcare: sed illa, necubi crudum solum et immotum relingunt: quod agricolae scamnum vocant. *Plin. 18. Hist. nat. 10. 49. (179).* Scrama inter duos sulcos cruda na relinquantur. *Colum. 2. R. R. 10. 2.* Crudis novallibus semen ingerere. — Sic cruda locorum apud *Sil. It. 3. 514.* sunt loca aspera, fragosa, invia. — Crudum spatium apud *Colum. 12. R. R. 19. 4.* est non multatum, ut ipsemet exponit. — Corium crudum est non perfectum apud *Varron. 5. L. L. 24.* Müll.; et crudus taurus apud *Val. Flacc. 4. 250.* est corium lauri crudum. Quo fortasse referendum est illud *Sili. It. 5. 525.* ai latus ense haurit, non cruda tardarunt tegmina parma. *h. e.* crudo rorio confectis. Eodem referri potest illud *Virg. 5. En. 69.* crudo pugnam committere cauto. *Forcellinus* vero translate accepit pro crudeli, duro. ¶ 3. Denique crudus est etiam asper, crudelis, inexorabilis; itemque acer, durus, fortis: et occurrit — a) De personis. In illo *Plauti Pæn. 5. 2. 148.* Heu hercle mortale catum, malum, erudumque et callidum atque subdolum! crudus esse videtur, qui quolibet fallaciam neodaciumque comminisci pre duro et perfecta fronte potest, nec ullum vultu aut sermone signum doli praebet: sed timetos et constans fraudem ante tegit ac dissimulat. *Ovid. 4. Met. 238.* et, Ille vno tultu invitat, dicentem, defodit altu Crudus humo. *Seneca Hippol. 1220.* Crudus et liti artifex. *Ovid. 5. Trist. 3. 8.* Crudi Gelas. *Sil. It. 8. 325.* Crudus Iberus. *Id. 10. 98.* crudo ducente magistro. — b) De abstractis. *Juvenal. 8. 223.* Quid Nero tam saeva crudaque tyrannide fecit? — Crudus honor apud *Stat. 10. Theb. 242.* est cruentus et quodammodo crudelis, quo nempe offeruntur deo trunca arma cruorque vitrorum. *Cl. Ovid. 3. Amor. 8. 58.* Cruda bella. *S. It. 7. 113.* Crudum Marte viri nomen. *h. e.* terribile nomen viri bellicosus. *Stat. 1. Theb. 422.* Crudi sudores. *h. e.* multi laboris. *Sil. It. 4. 35.* crudam contra aspera mentem Et magnos tollat animos. *h. e.* duram, fortem. *Id. 5. 226.* crudusque, ruente Fortuna, stimulus spem projecisse sa-

lulis. h. e. acerrimus. — c) De rebus physicis. *Virg.* 10. *Æn.* 682. et crudum per costas exigit ense. *Cassius Parmensis* apud *Sueton.* *Aug.* 4. Materna tibi farina est ex crudissimo Arlica pistrino. h. e. laborioso, molesto. *Fronto* 1. ad *M. Cæs.* 8. Hiems est, et crudum mare biberum est. *Val. Flacc.* 7. 230. Crudum frigua. *Id.* 2. 542. saxum. *Id.* 6. 32. vellus. *Pers.* 5. 162. Crudum unguem abraderet. h. e. durum. — Hinc

Cruda plur. neutr. gen. cum addito Genit. apud *Sil.* *It.* 3. 514. *F. sub B.* II. 2.

Crudum adverbii more. *Cels.* 1. 2. Qui crudum sine præcordiorum dolore roclat.

CRUENTATIO, ōis, f. 3. cruentis aspersio. *Ter-tull.* 4. *advers.* *Marcion.* 39. Altaris cruentatio.

CRUENTATUS, a, um, *F. CRUENTO.*

CRUENTĒ, adverb. Comp. *Cruentius* et *Sup. Cruentissime*. — Cruente est per cruorem, sæve, crudeliter. *Justin.* 39. 3. Quæ tam cruente sævlat. *Id.* 23. 2. a med. Cruente deserere virum. *Seneca* 5. *Benef.* 16. *extr.* Ceteri arma cruentius exercuerunt. *Flor.* 3. 19. Siciliam multo cruentius servili, quam Punico bello esse vastatam. et *ibid.* 24. Atrocius et cruentius. Adde *Popisc. Aurel.* 24. *Oros.* 1. 17. Bel-to per decem annos cruentissime gesto.

CRUENTER, adverb. idem quod *cruente*. *Apul.* 3. *Met.* Civium laniens, quam cruentem exercuit.

CRUENTIFER, ōis, f. 3. cruentis aspersio. *Ter-tull.* *Judic.* *Dom.* 10. in *carm.* Atque cruentiferis signis sacraverit aras.

CRUENTUS, as, avi, ōis, are, a. 1. Part. *Cruentatus* I. — Cruento est lericato elicio sanguinem, cruore aspergo, sanguine poilio (It. *ferire a sangue, insanguinare*; Fr. *mettre en sang, ensanglanter, souiller de sang*; Hisp. *ensangrentar, marchar de sangre*; Germ. *mit Blut besetzen, bespritzen, blutig machen*; Angl. *to fetch blood by striking at, to make bloody*).

1.) Proprie. *Ennius* apud *Macrob.* 1. *Saturn.* 4. noctu summa ardis adorti Moenia concubis, vigilesque repente cruentant. *Cic. fragm. Oration.* 10. *C. Anton.* apud *Ascon.* Cruentare se cæde nefaria. (Hoc fragmentum in *Orellii* editione minime invenit). *Id.* 2. *Invent.* 4. 14. Gladium cruentatum in vaginam recondidit. *Nepos Epam.* 10. Cruentare manus sanguine suorum. *C. Gr.* *ταῖς χερσὶν αἰμαῖαν.* *Propert.* 4. 65. Imponitque notam collo, morsuque cruentat. *Ovid.* 8. *Met.* 424. Cruentare tela. Adde *eumd.* 3. *ibid.* 572. *Liv.* 23. 9. Cruentare mensam sanguine. *Plin.* 22. *Hist. nat.* 11. 13. (28). Stæbe medetur oculis ieta cruentatis. *Pelron. Salyr.* 138. Omnibus digitis inter præcipitem decursum cruentatis. Adde *Sil.* *It.* 17. 541; *Tac.* 1. *Hist.* 58; *Sueton.* *Domit.* 16; *Lamprid.* *Alex.* *Sev.* 59. et *Hel.* 7; et *Capitolin.* *Macr.* 13.

II.) Improprie. 1.) Metonymice. *Cic. Harusp.* resp. 16. 35. Secures suas cruentari scelere noluit. *Id.* 2. *Phil.* 34. 86. Hæc te lacerat, hæc cruentat oratio. *Id.* post *red. in senat.* 3. 6. Ne propter me civium vulneribus respublica cruentaretur. 2.) Translate est maculare, inquinare. *Lucret.* 4. 1030. Cruentare vestem. 3.) Item est rubro colore lacerare. *Seneca* 2. *Controu.* 15. sub *fin.* Ex omni rupe coehylum trahitur, quo vestis cruentetur. Adde *Stat.* 1. *Silv.* 5. 38.

CRUENTUS, a, um, adject. Comp. *Cruentior* et *Sup. Cruentissimus* I. — Cruentus est cruore tinctus, sanguine aspersus, vel madens; vel qui cum sanguinis effusione sit (It. *sanguinoso, cruento*; Fr. *ensanglanté, souillé de sang, sanglant*; Hisp. *ensangrentado, sangriento*; Germ. *mit Blut besetzt, besudelt, blutig*; Angl. *bloody, stained with blood*).

1.) Proprie. *Cic.* 4. *Phil.* 2. 4. Cruentus sanguine divum. *Id.* *Mil.* 13. 33. Cruentum Clodii cadaver. *Id.* 2. *Orat.* 40. 170. et *Quintil.* 4. 2. 13. et 6. 1. 30. gladius. *Sall.* *Cat.* 58; *Horat.* 2. *Od.* 8. 16. 2. *Ep.* 1. 150. 2. *Sat.* 3. 223. et 2. *ibid.* 5. 15; *Quintil.* 6. 1. 31; et *Sueton.* *Oth.* 8. victoria. *Propert.* 4. 5. 56; *Tac.* 1. *Ann.* 10. et 2. *ibid.* 46; et *Lamprid.* *Alex.* *Ser.* 59. hostia. *Quintil.* 5. 9. 1. vestis. *Plin.* 26. *Hist. nat.* 5. 15. (28). exsurrectiones. *Cels.* 2. 8. Vomica quo cruentior, eo melior est. *Fellej.* 2. 71. Non aliud bellum cruentius cæde clarissimorum virorum fuit. *Id.* *ibid.* 52. Acies Pharsalica, et ille cruentissimus Romano domini dies. *Tac.* 1. *Hist.* 6. et 3. *Ann.* 44; et *Justin.* 38. 3. 4. 42. et 1. 5. Iler cruentum. *Curt.* 8. 2. 8; *Val. Flacc.* 6. 654, 2. 303.

et 8. 346; *Justin.* 29. 3. 3. 24. 3. 10. et 3. 5. 14. bella.

II.) Translate. 1.) Cruentus est cruore gaudens, ferus, crudelis. *Horat.* 2. *Od.* 14. 13. Cruentus Mars. *Id.* 1. *Od.* 2. 39. Acer et Mauri pedibus cruentum Vullus in hostem. *Id.* 2. *Sat.* 3. 223. Gaudens Bellona cruentis. h. e. *αἰματοχαρής*, cædis amans. *Id.* 3. *Od.* 2. 11. leo, quem cruentia Per medias rapit ira cædes. 2.) Item fœdatus, contaminatus. *Lucret.* 5. 1137. Et capitis summi præclarum insigne cruentum. *Id.* 6. 1133. cruentum cælum dixit, h. e. corruptum et pestilens. 3.) Item rubens, rubicundus, sanguineus. *Virg.* 1. *G.* 306. Et lauri baccas, oleamque, cruentaque myrta.

CRUMĀTA, *F. CRUSMA.*

CRUMELUM, i, n. 2. herba genus hactenus ignotum, cujus mentio est in *Not. Tyr.* p. 112. Videatur esse a *κρυμῶ*; *gelu*, seu *κρυμῶλεος gelidus*. At vox a *Lexico* expungenda est.

CRUMĒNA vel *crumina*, æ, f. 1. sacculus e brachio (ut *Non.* p. 78. *3. Merc.* docet), aut collo dependens, vel ante pectus, vel in tergum: in quo pecunia reponitur (It. *saccoccia, borsa*; Fr. *bourse, escarcelle*; Hisp. *bolsa, escarcela*; Germ. *das Geldsäcken*; Angl. *a leathern bag, purse*).

1.) Proprie. *Plaut.* *Asin.* 3. 3. 67. Hic pone, hic istam colloca cruminam in collo plane. *Id.* *Truc.* 3. 1. 7. Homo cruminam sibi de collo detrahit, minas vlgilni tibi dat, accipio libens: Condo in cruminam. *Id.* *Pseud.* 1. 2. 37. I, puere, præ: ne quisquam per-tundat crumepam, cantio est. h. e. quom a tergo pen-dentem gestas. *Id.* *fragm.* apud *Faul.* *Diac.* p. 60. 10. Di bene veriant, tene cruminam, iacrant (*al. leg.* in ea erant) triginta minæ. Adde *Ovid.* 1. *Amor.* 10. 19.

II.) Metonymice ponitur pro nummis ipsis. *Horat.* 1. *Ep.* 4. 11. utque Gratia, fama, valetudo contingat abunde, Et mundus victus, non deficiente crumena? *Juvenal.* 11. 38. Quis enim te, deficiente crumena, Et crescente gula, manet exitus?

CRUMENISECA, æ, m. 1. qui crumenas secat, manticularius. *Justinian.* *Novell. constitut.* 13. 1. 4. Consci latrocinum, veneficiorum, crumenisecæ. — Ita Lexicographus noster; sed in antiqua Latina interpre-tatione loc. cit. non *crumenisecæ*, sed *cingulorum innotores* legitur, quibus verbis vox *βαλαντιοτόμοι*, quam in textu Græco esset, conversa est. Nihil igitur habenda vox *crumenisecæ*, quæ ex alicuius recentioris viri ingenio provenit, et illius loco usurpanda est *manticularius*, quam *F.* suo loco.

CRUMINO, as, are, a. 1. repleo. *Venant.* *Fil.* *S.* *Martin.* 2. 350. Et levis umbriferæ vultavit imago figuræ, Visibus exelusus, cellam pædore cruminans. Hic *Vet. interpres* hæc habet: Crumina sacculi ge-nus apud *Plautum*; unde *cruminare* prius festive traxerunt ad eam corporis partem, qua operari natu-ræ solemus.

CRUOR, ōis, m. 3. sanguis vulnere effusus. Hoc enim differunt, quod *sanguis* est etiam cum in renis clauditur, *cruor* tantummodo effusus. Est a *κρῶς*, quod *Æoles* pronuntiabant *κρῶρ*, ex quorum dialec-to Romani multa hauserunt; significat autem san-guinem frigidum: hinc *crudus*, qui est adhuc in cruore. *Lucret.* 2. 194. E nostro cum missus cor-pore sanguis Etnicæ exultans alte, spargitque cruorem. Adde *Tac.* 12. *Ann.* 47. *Asper* ad *Virg.* 8. *Æn.* 106. p. 58. edente *A. Mat.* Quaudiu in corpore est, sanguis est; cum fluxit, cruor; cum exiit, tabes est.

1.) Proprie ac stricto sensu. — a) In singulari nu-mero. *Lucret.* 4. 842. Et lacerare artus fœdareque membra cruore. Adde *eumd.* 5. 1148. *Cic. Rosc.* *Am.* 7. 19. Cruorem inimici quam recentissimum ostendere. *Sall.* *Cat.* 51. Armis, cadaveribus, cruore atque luctu omnia compleri. Adde *Catull.* 68. 79. *Virg.* 4. *G.* 542. sacrum jugulis demille cruorem. *Id.* 5. *Æn.* 470. Crassum cruorem ore rejectare. *Id.* 11. *ibid.* 804. Hasta virgineum alta bibit vcla cruorem. Adde *eumd.* 5. *ibid.* 470. *Horat.* *Epod.* 3. 6. Cruor viperinus incoctus herbis. *Id.* 1. *Sat.* 8. 28. Cruor in fossam confusus. *Id.* 2. *Od.* 13. 7. penetrat (crediderim) sparsisse nocturno cruore Hospitii. Adde *eumd.* 2. *Od.* 1. 36; *Epod.* 7. 20, 17. 32. et 17. 51. et *Art.* *P.* 476. *Ovid.* 1. *Trist.* 6. 9. Lupus avidus cruoris. *Id.* 7. *Met.* 333. Haurit cruorem. Adde *eumd.* 4. *ibid.* 121, 6. 253, 3. 148. et 4. 140. *Curt.* 4. 2. 14. Aristander peritissimum vatium respondit, si extrinsecus cruor quisset, Macedonibus id triste fu-

turum. Adde *eumd.* 8. 10. 29. et 4. 2. 23. *Grat. Cy-neg.* 471. geninaque cruor ducendus ab aure. *Val. Flacc.* 5. 724. Largusque cadentem Il cruor, et cur-rus dominis ingenuibus arbi. Adde *eumd.* 1. 818, 1. 822, 2. 233. et 6. 185. *Tac.* 14. *Ann.* 30. Nam cruore captiva dolere aras et homicum libris consolare deos fas habebat. Adde *eumd.* 2. *Hist.* 21; et *Sue-ton.* *Tib.* 59, *Ner.* 12. et *Galb.* 18. — b) In plu-rali numero. *Virg.* 4. *Æn.* 687. atros siccebat veste cruores. *Val. Flacc.* 4. 330. tenues tamen ire cru-ores Siderea de fronte vident. Adde *eumd.* 5. 585, 7. 552, 6. 703. et 614.

II.) Translate. 1.) Cruor est vitalis vis apud *Lucret.* 1. 579. Scit crur imperii qui sit. — Obsca-uo sensu. *Colum.* 10. *R. R.* 360. Obscano (*femina*) manat pudibunda cruora. — *Cænens* cruor in ore aprī est spuma cæna sanguine mixta, apud *Sil.* *It.* 1. 424. Hinc apud *Virg.* 3. *G.* 203. Spuma cruenta.

2.) Item cruor est idem ac cædes. *Thull.* 2. 3. 60. Hinc cruor, hinc cædes. *Horat.* 2. *Sat.* 3. 275. Adde cruorem stultitiæ. h. e. eadem vel crudelitatem. *Lucan.* 9. 1022. regna Phari nullo quæsitæ cruore. *Ovid.* 15. *Met.* 465. Parare se cruori humano. h. e. dis-pnare se ad eadem hominis faciendam. Adde *eumd.* 4. *ibid.* 161. *Popisc. Aurel.* 24. A cruore in-nocentium abstine. Adde *Horat.* 2. *Od.* 1. 5, ubi plur. numerus occurrit. 3.) Poetice ponitur et pro sanguine in venis clauso. *Lucret.* 3. 787. Nec cruor in lignis, nec saxis succus inesse. Adde *eumd.* 1. 864. et 5. 131.

CRUPPELLARIĪ, ōis, plur. 2. apud *Æduos* fue-re servi gladiatores, quibus more gentico continuum ferri tegimen: inferocidii iocibus iocabiles, accipien-dia impetrabiles. Ita *Tac.* 3. *Ann.* 43, ubi *Mu-retus* suspicatur legendum *cibbanariĪ*: sed alii stant acriter pro voce altera.

CRURĀLIS, is, adject. ad crura pertinet. *Petron.* *fragm.* *Tragur.* 40. *Burmam.* Barbatus ingens, fa-scidis cruralibus alligatus. *Ulp.* *Dig.* 34. 2. 25. Fasciæ crurales, pedulesque loco vestis sunt. *Crurales* fa-sciæ, *κατακλιδῆς* erant, quæ *Sueton.* *Aug.* 82. vo-cat *tibiaſia*, muniendis tegendisque cruribus: qua-rum loco sunt nobis, quæ dicuntur calæ et calzetæ. Multa de iis *Casabon.* ad *Sueton.* loc. cit. — Qui-dam apud *Ulp.* leg. *crurales*. — *Cruralia* absolute legitur tantummodo in *Not. Tyr.* p. 129.

CRURĀRIUM, i, n. 2. cruralis corrigia. *Gloss.* *Cyrill.* *Συκεδάσμος*, *crurarium*.

CRURICREPĪDA, æ, m. 1. nomen servi est apud *Plaut.* *Trin.* 4. 3. 14, cui nempe crura compedibus crepuerunt, vel qui adeo malus est, ut crurifragium mereatur. Sic *oculicrepidæ* dicuntur li, quibus oculi pugnis confundi solent. *Id.*

CRURIFRĀGIUM, i, n. 2. fractio crurum. *Glos-sæ Philox.* habent etiam *Crurifragium*, minus ta-men recte; nam *fractifragus*, non *fractifragus* dici-tur. *Plaut.* *Pæn.* 4. 2. 64. Continuo is me ex Synce-rasto Crurifragium fecerit. Alii legunt *Crurifragum.* *Apul.* 9. *Met.* Crurum ei fragium abominola. tmesi usus est. — De supplicio crurifragii agit *Lips.* de *cruce* 1. 2. c. 14. et 1. 3. c. 14. *F. SUFFRINGO.*

CRURIFRĀGIUS vel

CRURIFRĀGUS, i, m. 2. *F.* voc. præced.

CRURULUS, *F. CRURALIS.*

CRŪS, ōis, n. 3. Ratione habita etymol, nonnulli deducunt a *κρῶς pulso*, unde *crus* quis incedendo pulset vel pulsando incedat. — Ceterum *crus* est pars corporis a genu ad pedem (It. *gamba*; Fr. *jambe*; Hisp. *pierna*; Germ. *der Schenkel, das Schienbein*; Angl. *the leg from the knee to the ankle*).

1.) Proprie. — a) Generalit. *Cels.* 9. 1. ad *fin.* Ipsum autem *crus* est ex ossibus duobus. Etenim per omnia femur humero, *crus* vero brachio similis est. *Lucret.* 3. 652. Inde alius conatur adempto surgere crure. Adde *eumd.* 3. 478, 4. 993. et 3. 528. *Cæs.* 6. *B. G.* 21. Crura (*alces*) sine nodis articulisque habeat. *Colum.* 7. *R. R.* 5. 15. Fracta pecudum non aliter quam hominum crura sanantur. *Cic.* 1. *Nat. D.* 36. 101. Ibes aves excelssæ cruribus rigidis. *Virg.* 3. *G.* 53. de *bobus*. Et crurum lenus a mento palaria pendit. *Id.* 3. *ibid.* 192. de *equo*. sinuque altera volumina crurum. Adde *Quintil.* 11. 3. 139. et 144. *Ovid.* 4. *Met.* 580. commissisque in unum Paulatim tereti sinuantur acumine crura. *Horat.* 1. *Sat.* 2. 131. Cruribus hæc metuat, docti deprensus, egrotat mī. Adde *eumd.* 1. *ibid.* 2. 92, *Epod.* 4. 4, 1. *Sat.* 3. 47, 1. *Ep.* 17. 39. et 2. *Od.* 20. 9. *Plin.* 14. *Hist.*

not. 2. 1. (3). Natura in culico prolongavit pedum crura. *Id.* 34. *ibid.* 8. 19. (56). Crura uno consistere. *Id.* 11. *ibid.* 45. 105. (253). Surra homini tantum et crura carnosiora. *Id.* 8. *ibid.* 33. 51. (120). Crura recta et exceliora. *Sueton. Cal. 3.* Formae (*Germanici*) minus congruebat gracillitas crurum, sed ea quoque paulatim repleta assidua equi vestigatione post cibum. *Id. Vitell. 7.* Crura debilia. Adde *eum.* *Cæs. 82., Aug. 20., Vitell. 9., Vesp. 7., Ner. 51. et Aug. 68.; Curt. 7. 6. 3., 9. 1. 29., 4. 6. 23., 7. 6. 5. et 9. 1. 32.; et Juvenal. 13. 95., 6. 257., 16. 24. et 6. 446.* — b) Speciatim de scotum supplicio, quibus crura frangebantur. *Cic. Rosc. Am. 20. 56.* Crura alicui suffringere. Adde *Sueton. Aug. 67. et Tib. 44.; et Juvenal. 10. 60. Mortal. 11. 58.* Frangam tensori crura, manusque simul. — c) De more effeminatorum hominum depilandi resina crura, quo molliores delicatiorisque viderentur, habes testimonia apud *Mortal. 12. 38. et 5. 28.; Juvenal. 8. 114.; et Plin. 14. Hist. nat. 20. 25. (123).*

II.) Translate. *Seneca Provid. 6.* Non est ista solida et sincera felicitas: crusta est, et quidem tenuis. — *NB.* De engo. Rom. *V. ONOM.*

CRUSTARIUS, a, um, adject. ad crustam pertinentens. *Festus p. 53. 6. Müll.* Crustarius tabernae a varia potioris crustalis dicitur. — Hinc

CRUSTARIUS, m, m. 2. absolute, substantivorum more, est qui crustas vasis affigebat. *Plin. 33. Hist. nat. 12. 55. (157).* Habuit et Tacer crustarius famam. *V. CRUSTA 1. 2.*

CRUSTATIO, omis, f. 3. idem quod incrustatio. *Gloss. Cyrill. Πλάσσω, crustatio.*

CRUSTATUS, a, um, *V. voc. seq.*

CRUSTO, as, avi, atum, are, a. 1. Part. *Crustans* et *Crustatus*. — Crusto est crusta obduco, incrusto (It. *incrostare*; Fr. *couvrir d'une écorce, incruster, enduire*; Hisp. *incrustar*; Germ. *mit Rinde, Schale überziehen, überziehen*; Angl. *to cover with a cruste*). *Varro* apud *Non. p. 129. 4. Merc.* Pavimenta et parietes crustati. *Al. leg. incrustati*; quod et in *Inscript.* apud *Don. el. 2. n. 6.* habetur. *Lucan. 10. 114.* Nec summis crustata domus, scetisque nitetur Marmoribus. *Plin. 15. Hist. nat. 17. 18. (64).* Mala generosissima crustant gypso vel cera. *Apul. 7. Met.* Crustata crassities pectoris et entris. *h. e. crasse sordes in modum crustae collectae. Ammian. 24. 2. ad fin.* Porta hostilis, crasse ferro crustata. *Id. 15. 10.* Hieme vero humus crustata frigidibus. *h. e. glacie cooperta. Sic Copell. 6. p. 197.* Verum illae duae regiones, quas fascias item dixi, quarum una vicinantis Plaustris algore crustatur etc. *h. e. glaciatur. Sidon. 1. Ep. 5.* Pontes calcabili silice crustati. *Id. Carm. 2. 418.* Hic domus Aurorae rutilo crustante metallo, Baccarum praefert leves asprata lapillos. — Hinc

Crustata, drum, n. plur. 2., subaudi animalia, absolute, substantivorum more, sunt pisces crusta, seu testa obducti. *Plin. 11. Hist. nat. 37. 62. (165).* In marinis crustata et cartilaginea primores dentes habent.

CRUSTOSUS, a, um, adject. crustam habens. Occurrit tantum *Comp. Crustosior* apud *Plin. 12. Hist. nat. 9. 19. (36).* Bdelium crustosius et smarilis.

CRUSTULA, ae, f. 1. diminut. a crusta, parva crusta. *Plin. 22. Hist. nat. 25. 70. (142).* Lepus crustulas ulcerum rumpit. *Silius* vero ex optimis Codicibus *pustulas* legit. *Arnob. 2. 58.* Potestis interrogari pluvium facere, quid nivem in plumbeas subaperiat crustulas? *h. e. in plumbeas crustularum speciem nobis ostendat. Id. ibid. 59.* Quod imbres ad nives plumbeas dilatarit?

CRUSTULARIUS, ii, m. 2. qui crustulis facit, et vendit. *Seneca Ep. 56.* Et botularium cogita et crustularium et omnes popinatorum institores.

CRUSTULATUS, a, um, adject. *Spartian. Zel. Fer. 5.* Nam tetrapharmacum, seu polius pentapharmacum, ipse dicitur reperisse, hoc est sumum, fesiolum, pavonem, pernam crustulatam, et aprognatam. *Al. omittunt pernam: al. leg. pernam, crustulata.* Si *crustulatum* solummodo legas, erit idem quod *crustulum*.

CRUSTULUM, i, n. 2. *Crustulum* pro *crustulum* legitur in *Inscript.* apud *Orell. 586.*, quae pertinet ad ann. post Chr. n. 18. *V. voc. seq.* — *Crustulum* est diminut. a *crustum*, parvum *crustum*, seu *placenta*, ut *Acron* et *Vet. Scholiast. Juvenal.* docent: videtur autem ita dici, quod in tenuem crustam percocta sit. *Varro 5. L. L. 22. Müll.* *Crustulum* a crusta pullis. *Isid. 20. Orig. 2.* docet esse pavonem oleo conspersum, in medio concavum et intumum. Hae tamen *Isidori* verba in quibusdam tantum editionibus

electro. *Poul. Dig. 34. 2. 33.* *Cymbia* argentea crustis aureis illigata. — *Imp. Theodos., Arcad. et Honor. Cod. Theod. 15. 7. 11.* His quaque vestibus noverint abstinentium, quas Graeco nomine a Latino crustas vocant: in quibus alii admixtus color, puri rebus muricis inardescit: crustas appellant, inquit *Du Fresno* in *Glossar.*, quod sicut crustae marmoris parietibus affiguntur, ita ejusmodi vestes assulis in crustarum modum segmentis, vel limbis distinguuntur. *Salmas. ad Trebell. Claud. 17.* putat ita dici esse a densitate texturae: et *εχρυστάς* appellatas, quod pectine essent bene percussae: a *εχρυστάς* pulso. ¶ 3. Item speciatim rrales, stratum. *Pallad. 12. R. R. 22. 3.* Mixtis omnibus olivis infundis, ioculcas, et subinde crustam faciendo saturabilis, donec ad vasculorum summa ora pervenias. *h. e. lacrezem cratem faciedo, ut Id. ibid. 22. 4.*

II.) Translate. *Seneca Provid. 6.* Non est ista solida et sincera felicitas: crusta est, et quidem tenuis. — *NB.* De engo. Rom. *V. ONOM.*

CRUSTARIUS, a, um, adject. ad crustam pertinentens. *Festus p. 53. 6. Müll.* Crustarius tabernae a varia potioris crustalis dicitur. — Hinc

CRUSTARIUS, m, m. 2. absolute, substantivorum more, est qui crustas vasis affigebat. *Plin. 33. Hist. nat. 12. 55. (157).* Habuit et Tacer crustarius famam. *V. CRUSTA 1. 2.*

CRUSTATIO, omis, f. 3. idem quod incrustatio. *Gloss. Cyrill. Πλάσσω, crustatio.*

CRUSTATUS, a, um, *V. voc. seq.*

CRUSTO, as, avi, atum, are, a. 1. Part. *Crustans* et *Crustatus*. — Crusto est crusta obduco, incrusto (It. *incrostare*; Fr. *couvrir d'une écorce, incruster, enduire*; Hisp. *incrustar*; Germ. *mit Rinde, Schale überziehen, überziehen*; Angl. *to cover with a cruste*). *Varro* apud *Non. p. 129. 4. Merc.* Pavimenta et parietes crustati. *Al. leg. incrustati*; quod et in *Inscript.* apud *Don. el. 2. n. 6.* habetur. *Lucan. 10. 114.* Nec summis crustata domus, scetisque nitetur Marmoribus. *Plin. 15. Hist. nat. 17. 18. (64).* Mala generosissima crustant gypso vel cera. *Apul. 7. Met.* Crustata crassities pectoris et entris. *h. e. crasse sordes in modum crustae collectae. Ammian. 24. 2. ad fin.* Porta hostilis, crasse ferro crustata. *Id. 15. 10.* Hieme vero humus crustata frigidibus. *h. e. glacie cooperta. Sic Copell. 6. p. 197.* Verum illae duae regiones, quas fascias item dixi, quarum una vicinantis Plaustris algore crustatur etc. *h. e. glaciatur. Sidon. 1. Ep. 5.* Pontes calcabili silice crustati. *Id. Carm. 2. 418.* Hic domus Aurorae rutilo crustante metallo, Baccarum praefert leves asprata lapillos. — Hinc

Crustata, drum, n. plur. 2., subaudi animalia, absolute, substantivorum more, sunt pisces crusta, seu testa obducti. *Plin. 11. Hist. nat. 37. 62. (165).* In marinis crustata et cartilaginea primores dentes habent.

CRUSTOSUS, a, um, adject. crustam habens. Occurrit tantum *Comp. Crustosior* apud *Plin. 12. Hist. nat. 9. 19. (36).* Bdelium crustosius et smarilis.

CRUSTULA, ae, f. 1. diminut. a crusta, parva crusta. *Plin. 22. Hist. nat. 25. 70. (142).* Lepus crustulas ulcerum rumpit. *Silius* vero ex optimis Codicibus *pustulas* legit. *Arnob. 2. 58.* Potestis interrogari pluvium facere, quid nivem in plumbeas subaperiat crustulas? *h. e. in plumbeas crustularum speciem nobis ostendat. Id. ibid. 59.* Quod imbres ad nives plumbeas dilatarit?

CRUSTULARIUS, ii, m. 2. qui crustulis facit, et vendit. *Seneca Ep. 56.* Et botularium cogita et crustularium et omnes popinatorum institores.

CRUSTULATUS, a, um, adject. *Spartian. Zel. Fer. 5.* Nam tetrapharmacum, seu polius pentapharmacum, ipse dicitur reperisse, hoc est sumum, fesiolum, pavonem, pernam crustulatam, et aprognatam. *Al. omittunt pernam: al. leg. pernam, crustulata.* Si *crustulatum* solummodo legas, erit idem quod *crustulum*.

CRUSTULUM, i, n. 2. *Crustulum* pro *crustulum* legitur in *Inscript.* apud *Orell. 586.*, quae pertinet ad ann. post Chr. n. 18. *V. voc. seq.* — *Crustulum* est diminut. a *crustum*, parvum *crustum*, seu *placenta*, ut *Acron* et *Vet. Scholiast. Juvenal.* docent: videtur autem ita dici, quod in tenuem crustam percocta sit. *Varro 5. L. L. 22. Müll.* *Crustulum* a crusta pullis. *Isid. 20. Orig. 2.* docet esse pavonem oleo conspersum, in medio concavum et intumum. Hae tamen *Isidori* verba in quibusdam tantum editionibus

leguntur, in melioribus abant. *Horat. 1. Sat. 1. 25.* ut pueris olim dant crustula blandi Doctores, elementa velint ut discere prima. *Seneca Ep. 99. ad fin.* Coosolamur crustula pueros. *Juvenal. 9. 5.* Nos colaphum incutimus lambenti crustula sereno. *Inscript.* apud *Gruter. 100. 5.* OB DEDICATIONEM POPVLO CRVSTVLVM ET MYLVM DEDIT. Adde *Inscript.* apud *Mur. rot. 830. 3.* et apud *Gruter. 228. 8.* et 571. 1.; et apud *Orell. 2546.*, quae pertinet ad ann. post Chr. n. 25. *V. BUCCELLATUM* et *MUSTACEUM*; et *Cavedoni Marm. Moden. p. 151. n. 11.*

CRUSTUM, i, n. 2. frustum panis, aut placenta, crustulum. *Virg. 7. Aen. 114.* Et violare manu, mallice audacibus orbem Falais crusti. Ubi *Servius*: *crustum* et *crusta* neutroque didimus de his, quae comedi possunt, feminino autem genere, quae comese non possunt. *Horat. 1. Ep. 1. 76.* Crustis et pomis viduas venantur avaras. *Inscript.* apud *Gruter. 173. 4.* VT EX EO VECTIGIALE QVOTANNIS COLONIS MYLVM ET CRVSTVM NATALI CAESARIS AVG. DARETYR. At *Orell.*, qui hanc enandem *Inscript.* refert n. 686., pro *crustum* legit *crustum*. Adde etiam apud *Gruter. 373. 8.*, ubi eadem sententia.

CRUX, crucis, f. 3. Masculino genere dicit *Ennius* apud *Non. p. 195. 13. Merc.* et *Gracchus* apud *Festum p. 150. 24. Müll.*, quae loca *V. infra* sub II. b. et sub I. a. — In Genitivo plurali *crucum* ne sit, an *crucium*, lis est. Legitur quidem *crucium* apud *Terentium. Apolog. 16.* bis: ubi *Sciope* invenit *crucum* in quodam MS. atque ita *Rigaltius* edidit tum hoc loco, tum 1. ad *Notion. 12.* *Pammelius* quoque, licet *crucum* ediderit ex auctoritate excusorum librorum, fatetur tamen *crucum* esse in MSS. omnibus. Denique etiam *Choris. 1. p. 114. Futsch.* volebat *crucum*. Quare videtur praefendum: sic *nucum, ducum, conjugum, frugum*. — Crux est instrumentum e duplici ligno, recto et transverso, in quo damnati clavis, aut funibus affigebantur (It. *croce*; Fr. *croix*; Hisp. *cruc*; Germ. *d. Kreuz*; Angl. *a cross*).

I.) Proprie. — a) Generatim. *Ter. Andr. 3. 5. 15.* *pamph.* Item, quo frelu sum, qui me hodie ex tranquillissima re coniecit in nuptias. An non dixi hoc esse futurum? *na. Diti. pamph.* Quid meritis? *na. Crucem.* *Cic. 3. Ferr. 3. 7.* Cives R. implorantes iura libertatis et civitatis, in crucem sustollit. *Id. 5. Fin. 30. 92.* A praetore Darii in crucem autem est. *Id. 3. Ferr. 4. 9.* Cives R. morte, cruciatu, cruce afficere. *Id. Pis. 18. 42.* Si le et Gabiniom cruci suffixos viderem. *Id. 7. Ferr. 6. 12.* Fegere crucem servus. *Id. 1. ad Q. fr. 2. 2.* Illum crucem sibi ipsum constituere, ex qua tu eum ante delatasses. *ἀλλήγορηξ.* *Gracchus* apud *Festum p. 150. 24. Müll.* Digous fuit qui malo cruce periret. *Horat. 2. Sat. 7. 47.* Peccat ultra nostrum cruce dignius? Adde *eum. 1. Ep. 16. 48. Id. 1. Sat. 3. 82.; et Auct. B. Afric. 66.* Suffigere aliquem in cruce. *Curt. 6. 3. et Tac. 15. Ann. 44.* Crucis affusus. Adde *Curt. 9. 8. 16. et 7. 11. 28. et Lucan. 10. 517. Petron. Satyr. 111.* Latrones jussit crucibus affigi. *Id. ibid. 137.* Si magistratus hoc scelerint, ibis in cruce. *Plin. 36. Hist. nat. 15. 24. (107).* Defunctorum fegere crucibus corpora. (*V. CRUCIFIGO*) *Id. 14. ibid. 1. 3. (12).* Peudere in cruce. Adde *Quintil. 7. 1. 30. Sueton. Galb. 9.* Slatuere alicui crucem. Adde *eum. Cæs. 74. et Domit. 10. et 11. Juvenal. 6. 249.* Servo crucem ponere. *Justin. 18. 7.* In altissimam crucem suffigi jussit. Adde *eum. 31. 4. et 7.; Facat. Paneg. Theod. 44.; Coripp. 11. 776. et Fulcat. Gall. Av. Cass. 4.* — b) Varii generis cruces fuerunt, de quibus *Lips. de Cruce l. 1. et 3.* exhibitis figuris fuisse disserit. Fuit autem supplicium fere servorum, acerrimum et infame, cum io cruce suspensi diu cruciacti, paulatimque et, magnis doloribus vitam finirent. Ceterum *Lips. cit. l. 1. c. 5.* duplex esse statuit crucis genus, simplex et compactum: illud uno simplici ligno coactum, hoc duplice, recto et transverso, ut dictum est. Ad primum crucis genus pertinere docet illud *Seneca Consol. ad Marc. 20.* Video istis cruce non unius quidem generis, sed aliter ab aliis fabricatas, capite quidam conversos in terram suspendere: alii per obscena stipitem egerunt: alii brachiis patibulo explicaverunt. *agere per obscena stipitem*, est quod didimus *impalare, oxoloketv*, a Turcis hodieque usurpatum supplicium. (Hinc *Priapus* furi stuprum imitatur his verbis apud *Caull. 20. 18.* Parata namque crux, sine arte mentali). De eo *Macenas* in *carm.* apud *Senec. Ep. 101. Vi-*

ta dum superest, bene est. Hanc mihi vel acuta Si se-
deam cruce, sustineo. At *Zuchkopius*, in *adnot. buic*
loco subjecta, contendit, hic sermonem esse de cruce
tertili generis, nam mox ait *Seneca*: Suffragas licet, et
aculam sessuro crucem subdas? Putat enim præter
arctatorem stipitem, et ejus antennam, cui manus
infligebatur, fuisse in medio stipitis palum aculam,
qui per anum immisso suspendendo insisteret, ne de-
functus cito proberetur, sed ibidem putresceret. —
c) *Crucem pendulam* de temone currus dicit *Stat.*
4. *Silu.* 3. 28. — d) *Crucem* appellat *Seneca* *Pro-*
vid. 3. machinam illam, in qua alligatus M. Regulus
vigilia et inreda necatus est: de qua machina V. *Gell.*
6. 4. — e) Denique significat illud crucis signum,
quo Christiani utuntur. *Sever. Sane. de mort. boum*
105. Signum quod perhibent esse crucis Dei. et *mox.*
Hoc signum, medius frontibus additum Cunctarum
pecudum certis salus fuit.

II.) Translate. — a) Crux dicitur de omni crucia-
to, pernicie, interitu, calamitate. *Plaut. Aulul.* 3. 5.
46. Jamque hosce absolutos censeas, cum incedunt
infectores crocotarii; aut aliquis mala crux semper
est, quæ aliquid petat. *Id. Bacch.* 4. 2. 2. Quæ te
mala crux agitat? h. e. quæ Furia. *Id. Men.* prol.
66. Flavius rapidus raptori pueri subduxit pedes:
obstraxitque hominem in maximam malam crucem.
h. e. ad interitum, mergendo. *Ter. Eun.* 2. 3. 91.
An id flagitium est, si in domum meretriciam deduc-
at, et illis crudelibus, quæ nos nostramque adolescen-
tiam habent despiciant, et quæ nos semper omnibus
cruciant mortis, nunc referam gratiam? *Id. Phorm.*
3. 11. Nil enim hunc me hujus causa querere in
malo jubeas crucem. h. e. in malo aliud malum, ut
Donatus exponit. — b) Sæpe adhibetur in execrationi-
bus. *Plaut. Pers.* 5. 2. 17. Quid ais, crux, stimulo-
rum tritor? — Sæpius cum additis vel ab, ut apud
Plaut. Most. 3. 2. 103. Abin' hinc in malam crucem?
Id. Men. 2. 2. 58. Numquid vis? m. Ut eas maxi-
mam in malam crucem. *Id. Rud.* 1. 2. 86. Evasit ex
noxa: jam in illorum est: sed dextrorum aversa sit
in malam crucem. — Et omisso verbo. *Plaut. Capt.*
3. 4. 9. Ille est parasitice arti in malam maximam cru-
cem subaudi tre licet. *Ter. Phorm.* 2. 3. 24. In ma-
lam crucem. — Et omisso Adject. *Plaut. Asin.* 5. 2.
91. I in crucem. — Mascul. gen. *Ennius* apud *Non.*
p. 105. 13. *Merc.* Malo cruce fatum ut des, Jupiter.
Al. leg. *Malu cruce fatum*, etc. — c) *Summum*
ius summa crux, proverb. apud *Colum.* 1. *A. R.* 7.
2., quo monemur, non esse vindicandum quicquid li-
cet, sed remittendum aliquid, et comiter ac facile cum
inferioribus agendum.

CRYPHII, *Drum*, m. plur. 2. in sacris Mithræ vi-
dentur fuisse vel sacerdotibus occultioribus sacris ini-
tiali, vel sacra ipsa magis arcana, quæ his demum
ostendebantur, qui ejus dei ministri esse cupientes,
multo sæpe devotionis experientia per varios crucia-
tus et purgationes dedissent. Specus enim erat tene-
brosus et horridus, in quo consecrabantur: qui specus
κρυπτός dicebatur, eodemque nomine vocabatur ipse
Mithra: a *κρυπτός* abscondo. Meminit hujus specus
Hieronym. Ep. 107. n. 2. Cryptiorum vero nomen
legitur in *Inscript.* apud *Gruter.* 303. 2. et 1087. 4.
Plura hæc de re *Reinardus* ad *Inscript.* 48. cl. 1.
Quod si in antiquis marmoribus vel *Cryptis* legatur,
vel *Cryphii*, censendus est idiotismus: nam sæpe lo
antiquis monumentis labentis Latinitatis videre est
Ettora s pro ph, et i pro y fuisse usurpatis.

CRYPTA, æ, f. 1. *κρυπτή*, Græca vox a *κρυπτός* abs-
condo, quæ significat locus fore subterraneus fornice
tectus cum fenestris in summitate tantummodo (Il.
buogo sotterraneo, caverna, grotta; Fr. *voûte sou-*
terraine, caveau, grotte; Hisp. *boveda*, gruta, ca-
verna; Germ. *ein unterirdischer, verdeckter Gang*,
Gewölbe, Gruft; Angl. a vault, *caverne*, grotto).
Farro apud *Non.* p. 159. 11. *Müll.* Non vides in ma-
gis peristylis, qui cryptas domi non habent, sabu-
lum jacere a pariete aut e xystis, ubi ambulare pos-
sint? *Juvenal.* 5. 106. de piscis. Et solitus mediæ
cryptam penetrare Suboritur. h. e. cloacam, quæ for-
nicio opere subterraneum canalē sordibus urbis
præbebat. *Prudent.* 11. *peristyle*. 153. Haud procul
extremo colla ad pomæria vallo Mensa latebrosis cry-
pta patet forais: Hujus in occultum gradibus via pro-
na reflexis, etc. Ille describitur crypta illæ, quæ
nunc catacombe dei martiri appellantur, quarum
graphici descriptionem habes etiam apud *Hiero-*
nym. In *Ezech.* c. 40. v. 5. *Sueton.* Cal. 58. Cum

in crypta, per quam transeundum erat, pueri nobiles
ex Asia ad edendas in acena operas præpararentur,
ut eos inspicere, restitit. — Usurpatur et de gra-
nario subterraneo. *Vitruv.* 6. 5. 2. *Schneid.* In mûibus
cryptæ, horrea, apothecæ, ceteraque quæ ad fructus
servandos magis, quam ad elegantiam decorem pos-
sunt esse. Nam, ut docet *Farro* 1. *A. R.* 57. 2., quidam
granaria sub terris habebant. — Crypta Neapolita-
na, nunc *grotta di Napoli*, est specus pervium sub
monte Pausilypo, haud procul Neapoli, per quod Pa-
teolos via compendiosa iit, mccc. pedes longa, alta
et lata xx. circiter: ad ejus initium Virgilii sepul-
crum fertur esse situm et marmore. *Seneca* Ep. 57.
Totum athletarum fatum mihi illo die perpetuum
fuit: a ceromate nos hæpæ excepit, in crypta Neapo-
litana. Nihil illo carcere longius, nihil illis faucibus
obscurius, quæ nobis præstant, non ut per tenebras
videamus, sed ut ipsas.

CRYPTARIUS, m. 2. cryptas custos. *Inscript.*
apud *Marini*, *Inscriz.* Alb. p. 12. COLLEGII SILVANI
AVRELIANI CYRATORIS M. AVRELIUS AVG. LIB. HICARVS
ET COLEVS MAGNVS CRYPTARIVS. Pars ejusdem *In-*
script. legitur apud *Murat.* 182. 4. et 217. 2.

CRYPTICUS, a, um, adject. *κρυπτικός* a *κρυπτός*
abscondo.

I.) Proprio est idem ac subterraneus, *Sidon.* 1. Ep.
5. Pontes, quos siliquitas a fundamentis ad usque
aggrum calcabili silice crustatum crypticis arcibus
fornicavit.

II.) Translate cryptici dicuntur *Firmic.* 3. *Mithes*,
homines taciturni, qui occultant (*κρυπτοῦσι*) suas co-
gitationes.

CRYPTOPORTICUS, us, f. 4. porticus subterra-
neæ similis, et a sole remota; quæ refrigerandi causa
per æstatem uti licet. Vox hybrida est a Latino por-
ticus, et Græco *κρυπτός* absconditus, tectus. *Plin.*
5. Ep. 6. a med. In summa cryptoporticu cubiculum,
ex ipsa cryptoporticu excludit. *Id.* 2. *ibid.* 17. Hinc
cryptoporticus extenditur: utrimque fenestras, a mari
plures, ab horto singulas et alius pauciores. Hæ, cum
serenus dies et immolus, omnes: cum hiuc vel inde
ventus inquietus, quæ venti quiescent, sine injuria
patent. Adde *eum.* 7. *ibid.* 21. et *Sueton.* Cal. 59.
Sidon. 2. Ep. 2. ante med. A porta vestibuli longi-
tudo tecta interioris patet, quæ qala alibi ipsa prospe-
ctat, etsi non hippodromus, saltem cryptoporticus meo
mili jure vocabitur. Hanc *Vitruv.* 5. 11. 4. *Schneid.*
duplicem porticum appellat.

CRYSTALLINUS, a, um, adject. *κρυσταλλινός*, ad
crystallum pertinens. *Capitolin.* *Per.* 5. Colles mur-
rhini et crystallini. Adde *eum.* *Ant. Phil.* 17. *Plin.*
37. *Hist. Nat.* 2. 10. (28). Crystallina pila adversis
posita solis radiis. *Id.* 7. *ibid.* 9. 39. (120). Crystall-
lina centra in sapphiris. — Hinc

Crystallina, Drum, n. plur. 2. absolute, substan-
tivorum more, dicuntur vasa e crystallo. *Plin.* 37.
Hist. Nat. 2. 11. (30). Proximum locum in deticiis,
laminarum lameu adhuc tantum, succina obtinent
eamdemque omnia hæc quam gemmæ suctoritatem,
sane priora illa aliquis de causis, crystallina frigida
potu, murrina utroque. Adde *Juvenal.* 8. 154.
Martial. 1. 54. et 9. 60. — *Propositus* a *crystalli-*
nis est inter officia domus Augustæ. *Inscript.* apud
Gruter. 474. 4.

CRYSTALLION, m. 2. *κρυσταλλιον*, herba ead-
em, quæ *psyllion*, *Plin.* 25. *Hist. Nat.* 11. 90. (140).
CRYSTALLIOIDES, is, adject. *κρυσταλλοειδής*,
crystallo similis; a *κρυσταλλός* crystallus, et *είδος*
species, forma. *Theop. Priscian.* 4. 2. a med. Oculi
interior tunica, quam Græci crystallioidem vocant, seu
phacoidem, seu discoidem. V. PHACOIDES.

CRYSTALLUM, i, n. 2. *κρυσταλλός*. Masculino
genere occurrit apud *Solin.* loco infra cit. — Cry-
stallum

I.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu est idem ac glacies.
Auct. Priap. 64. Rigetque dura barba vineta crystal-
lo. ¶ 2. Sæpius latiori sensu usurpatur et est lapis,
seu succus perspicuus lapidescens, quem sub terris,
aut inter gelidas rupium venas frigis glaciæ et dur-
at: quasi *κρυσταλλός*, a *κρύος* frigus, et *στέλλομαι*
pro *συστέλλομαι* contrahō, quia ab aliquibus glacies
censetur, idest aqua frigore concreta: vel melius a si-
militudine glaciæ. Porro de crystalli natura et origine
agunt *Plin.* 37. *Hist. nat. cap. 2.*, *Seneca* 3. *Quest.*
nat. 25. et *Solin.* 15. sub fin. *Curt.* 3. 3. 8. Imago
solis crystallo inclusa fulgebat. *Plin.* 38. *Hist. nat.*
26. 66. (192). Vitium in India e crystallo fracta fieri.

Stat. 1. *Silu.* 2. 126. Raraque longævus niyibus cry-
stalla gelari.

II.) Improprie per synecdochen sumitur pro vase
e crystallo: quæ de re *Solin.* 15. sub fin. Crystallus,
quem Europa subministrat, etc. mollius ad pocula de-
stinatur, etc. sexangulus invenitur. *Martial.* 10. 66.
Quis potius cyathos, aut quis crystalli tenebit. *Id.*
9. 23. Nec labris ulsi magna meis crystalli terantur.
Propert. 4. 3. 52. Crystallusque suas ornet aquosa
manus. De crystallo, cui aqua inerat, aliquot sunt epi-
grammata *Claudian* a 6. usque ad 14. Atque hæc
fortasse est, quam aquosam dicit *Propert.*; et oppor-
tuniorē habes interpretationem in V. AQUOSUS.

CT

CTESIBICUS, a, um, adject. ad Ctesibium perti-
nens, ut Ctesibica machina, quæ in altitudinem aquam
educit, h. e. ab illo inventa. *Vitruv.* 10. 7. 1.
Schneid. Fuit autem Ctesibius vir Alexandrinus, qui
sub Ptolomæo Evergetæ floruit, et pneumaticam rati-
onem, atque hydraulics organa reperit, ut docet
Plin. 7. *Hist. nat.* 37. 38. (125). et *Vitruv.* 9. 8.
3. *Schneid.* Hujus machinæ nuper inventæ formam
et descriptionem habet *E. Q. Visconti.* Op. *Var. T.*
2. p. 29. tab. 3.

CTETICUS, a, um, adject. *κτετικός*, possessivus.
Pompejus Comment. art. Donat. p. 114. Nomen,
quod in *tus* exit, et patronymicum est, et cleticum,
Id est possessivum. Si dicam *Atreius*, ambiguum est,
utrum de filio, aut de gladio Atrei dicam. *P. Consent.*
p. 2021. *Putsch.* Sunt alia ctelica, quæ abusive vel
possessiva dicuntur, ut *Evandrius ensis*, *Agame-*
moniaæ Hyccene. V. etiam adnotata ad THETICUS.

CU

CUBATIO, ōnis, f. 3. actus cubandi. *Farro* B. L.
30. *Müll.* A cubatione cubiculum *Cassiod.* 10.
Varior. 30. Elephantes dum, cubationis causa, arte
hominum succis arboribus ingentia membra commi-
serint; toto pondere supinati, nequeant propriis viri-
bus surgere, quos semel contigerit corruisse.

CUBA, V. CUMBAM.
CUBATOR, ōris, m. 3. qui cubat. *Paulin. Nolan.*
Ep. 21. (al. 24.) 4. Joannes beatus Domini pectoris
cubator.

CUBATUS, us, m. 4. idem ac cubatio, *Plin.* 10.
Hist. nat. 57. 78. (157). de gallinis pituita labo-
rantib. Medicina in fame, et cubatus in fumo. *Har-*
din. ex *MSS.* legit *cubitus*; quam lectoem retinuit
et *Sillig.*

CUBICULARIS, s, et
CUBICULARIUS, a, um, adject. ad cubiculum perti-
nens. *Cic.* 2. *Divinat.* 65. 134. et 6. *Tusc.* 20. 39.
Cubicularis lectus. *Plin.* 8. *Hist. nat.* 58. 83. (226).
Cubicularia stragula. *Martial.* 14. 39. in *lemmate*.
Lucerna cubicularia. *Id.* 14. 147. Cubicularia gaus-
pina. *Sueton.* Aug. 7. Imagines cubicularis. h. e.
imagines quæ in cubiculo servantur. *Lipsius* legit
cubiculi lates. *Inscript.* apud *Murat.* 901. 5. t. *FLA-*
VIVS AVG. L. GAB. A VESTE CUBICULARIA. *Fulgent.* 1.
Mythol. præfat. a med. Hospita cubicularis impulsu
fores irrupit. — Hinc

Cubicularius, m. 2. absolute, substantivorum
more, est servus a cubiculo. *Cic.* 6. *Att.* 2. Aditus
autem ad me minime provinciales: nihil per cubicu-
larium. *Id.* 5. *Ferr.* 4. 8. Illic vestri iociores,
huic cubicularii diligunt. *Sueton.* Domit. 17. Sati-
rius decurio cubiculariorum. Adde *eum.* *Ner.* 38.,
Cæs. 4. et Aug. 21.; *Capitolin.* *Per.* 4. et *Vopisc.*
Car. 8. *Inscript.* apud *Marini.* *Frut.* *Arv.* p. 503.
t. *ALIO* AVG. LIB. GLAVCO CUBICULARIO STATIONIS
PRIMÆ. Nos dicimus *ciambellano dell'ultima anti-*
camera.

Cubicularia, iæ, f. f. absolute, substantivorum
more, est ancilla cubiculi. *Inscript.* apud *Gruter.* 676.
5. D. M. ZMARAGDI LIBERTI DOMITIA POLIAN. CUBICU-
LARIA EX COLLEGIO. Alia apud *Guasco*, *Mus. Cap-*
itol. T. 1. p. 79. VERNASIAE DOMITIA MATER CUBICU-
LARIA EX COLLEGIO. Fortasse in prima *Inscript.* le-
gendum est *cubicularii*, in altera *cubiculariæ*. Adde
aliam apud *Murat.* 398. 1., ubi tamen *cubecularia*
legitur.

CUBICULATUS, a, um, adject. in cubiculi inodum

factus, vel cubacula habens, ut *cubiculatas naves* apud Senec. 7. *Benef.* 20. thalamagi.

CUBICULUM, i, n. 2. (cubo). *Cubiculum* per syncope dicitur *Marzial.* 10. 30. 17. — Est conclave, membrum in aedibus, in quo tum per diem manemus, tum noctu cubamus: quamquam et locum significet, in quo dormitur, aliquando adjunctum habet aliquid ejus significationis (II. *camera*; Fr. *chambre*; Hisp. *aposento*, *camara*; Germ. *das zum Schlafen oder auch zum Liegen eingerichtete Gemach*; Angl. *a bed-chamber*).

I.) Proprie. *Plaut.* *Most.* 3. 2. 7. Voluit in cubiculum abducere me anus. *Cic.* 5. *Ferr.* 23. 56. Cum iste etiam cubaret, in cubiculum introductus est. *Id.* 3. *ad Q. Fr.* 1. 1. Subgrande cubiculum et hibernum altum valde probavi. *Liv.* 3. 57. Minister cubiculi, qui in *Inscriptionib.* apud Gruter. 575. 5. et 8. et 576. 4. dicitur a cubiculo; apud *Liv.* tamen loc. cit. designat etiam ministrum libidinis. Quo pertinet illud apud *Cic.* 2. *Orat.* 65. 263. Quando tandem, Gaiba, de triclinio tuo exibis? Cum tu, inquit, de cubiculo alieno. Adde *Curt.* 5. 1. 42. 8. 6. 18. et 8. 6. 22. *Plin.* 1. *Ep.* 3. Cubicula diurna nocturnaque. *Id.* 5. *ibid.* 6. *ante med.* Dormitorium cubiculum. *Id.* 2. *ibid.* 17. *a med.* Cubiculum noctis et somni. Adde *eumd.* *Paneg.* 63.; *Quintil.* 11. 2. 20., 10. 3. 25. et 8. 6. 53.; et *Tac.* 14. *Ann.* 44. *Sueton.* *Domit.* 16. extr. Parthenus cubiculo prepositus. Adde *eumd.* *Caes.* 49., *Aug.* 19. 72. 73. et 100., *Tib.* 44., *Claud.* 35. et 37., *Ner.* 25. et 47. *Oth.* 11. et *Vitell.* 8.; *Aurel.* *Vict.* *Epit.* 11.; *Capitolin.* *Ant. Phil.* 7.; et *Tyrell.* *Poll.* *Gall.* 16.

II.) Improprie. ¶ 1. *Sueton.* *Ner.* 12. et *Caes.* 76. vocat cubiculum suggestum in podio, ex quo princeps spectare ludos solebat. Adde *Plin.* *Paneg.* 51. ¶ 2. Apud *Vitruv.* 2. 8. 1. *Schneid.* cubacula dicuntur in structura muri reticulata, quae mox appellat *cubilia*, hoc est loca in quibus sedent lapides. Reticulatum, inquit, ad ruinas faciendas ideo paratum, quod in omnes pailes dissoluta habet cubacula, et congmenta. *V. CUBILE II.* 1. Al *Schneiderus* etiam hoc loco *cubilia*, non *cubacula*, legit. — Est etiam idem ac sepulcrum. *Inscript.* apud *Fea*, *Framm.* *consol.* p. 89. *CUBICVLVM AVRELIÆ MARTINAE CASTISSIMAE ADQVE PYDICISSIMAE FEMINAE, QVE FECIT IN CONVGIO ANN. XXIII. XXXIV. etc.* Haec inscriptio perit perit ad an. 336. post Christ. natum.

CUBICUS vel *cybicus*, a, um, adject. Legitur et *cybicus*, a, um, ut *cybica soliditas* apud *Capell.* 2. circa init. Cum enim sit a Graeco *κύβης*, v modo in u Latine transiit, modo remanet. At *Propertius* apud *Capell.* loc. cit. per *cybica* legit *cubi* ac, et quidem rectius: *V. ibi* adnotat. — Cubicus est ad cubum pertinet, vel ad cubi formam factus. *Vitruv.* 5. *praefat.* 3. Placuit cubiculis rationibus praecipua in voluminibus scribere.

CUBILE, is, n. 3. lectus, in quo cubatur (II. *lecto*; Fr. *lit*, *couche*; Hisp. *cama*; Germ. *das Lager*, *die Lagerstätte*; Angl. *a couch*).

I.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu occurrit de hominibus. *Lucret.* 5. 814. Terra cibum pueris, vestem vapor, herba cubite praebat. *Id.* 5. 1416. sic illa relicta Strata cubilla sunt, herbae et frandibus aucta. *Cic.* 5. *Tusc.* 32. 90. Mibi escaementum est solum callum, cubile terra. *Id.* 2. *ibid.* 17. 39. Collocare aliquem in cubili. *Id.* 4. *cat.* 8. 17. Nulli sunt inventi, qui non cubile ac lectulum suum saluum esse velint. cubile hic poni videtur pro cubiculo dormitorio. *Horat.* 1. *Sat.* 3. 100. Mutum et torpe pecus, glandem atque cubilla propter, Unguibus et pugnis, deir sustinus, atque illa porro Pugnant armis. Adde *Liv.* 30. 8.; *Curt.* 3. 2. 15., et 9. 3. 19.; *Quintil.* 2. 16. 16.; *Val. Flacc.* 7. 116. et 3. 37. Apud *Plin.* 15. *Hist. nat.* 11. 40. (39). cubile salutarium videtur esse, quod nos dicimus *camera d'udienza*, h. e. in quo dormitur quidem, sed admittuntur tamen a dilioribus salutantes. Alii putant esse lararium, in quo Lares domi solabantur. Adde *Ammian.* 22. 4. — Hinc transferitur et ad Solem et ponitur pro occasu, quia Sol eo cubito ire credebatur. *Horat.* 4. *Od.* 15. 16. Ad ortum Solis ab Hesperio cubili. Sic *Pacal.* *Paneg.* *Theod.* 23. Solis cubile. ¶ 2. Latiori sensu refertur aliquando ad concubium, aut conjugium. *Cic.* 9. *Fam.* 22. Inire cubile alienius, h. e. adulterare. *Virg.* 3. *En.* 324. Nec victoris heri tetigit capiva cubile. *Id.* 8. *ibid.* 412. castum servare cubile Conjugis. *Id.* 12. *ibid.* 144. Ascendera cubile alicu-

jus. h. e. conjugem fieri. Adde *Caull.* 66. 21. et *Horat.* *Epod.* 16. 38. *Ovid.* *Heroid.* 3. 109. Sociare cubilis cum aliquo. *Id.* 15. *Met.* 501. patrium temerare cubile. Adde *eumd.* 2. *ibid.* 592. et 10. *ibid.* 635.; *Val. Flacc.* 2. 137., 2. 345. et 8. 680. ¶ 3. Latissimo sensu dicitur saepe de nidis avium, et ferarum solibus. *Plaut.* *Truc.* 4. 4. 16. Cogitato, mus pusillus quam ait sapiens bestia, statum qui uni cubili nunquam committit suam. *Varro* 2. *R. R.* 9. 13. Cubilia conibus substernenda fronde. Adde *eumd.* 3. *ibid.* 9. 7. et 3. *ibid.* 6. 4. *Cic.* 2. *Nat. D.* 52. 129. Gallinae avesque reliquae cubilia sibi nidisque construunt. *Caes.* 6. *B. G.* 26. Alcibus arbores sunt pro cubilibus. *Virg.* 1. *G.* 183. Aut oculis capti fodere cubilla talpa. *Id.* 4. *ibid.* 45. et 243. Ita vocat spum alveolarum. Adde *Colum.* 8. *R. R.* 3. 4.; *Curt.* 9. 3. 8. et *Pallad.* 4. *R. R.* 9. 4. *Phaedr.* 1. 19. 9. Cubile canis. *Id.* 2. 4. suis.

II.) Improprie. ¶ 1. Apud architectos *cubile* est ea structura pars, in qua aliquid sedet et nititur, ut cubilla lapidum. *Vitruv.* 2. 8. 4. *Schneid.* et cubilla lignorum. 4. 2. 4., quae et *columbaria* appellantur. Sic *Plin.* 36. *Hist. nat.* 14. 21. (96). Ea maxima moles fuit, nec sedit in cubili. *V. CUBICULUM II.* 2. ¶ 2. Translate. *Cic.* *Pis.* 34. 83. Investigatas esse a nobis lates imperii tui stragesque provincias: quas quidem nos, non vestiglis odorantes ingressus locos, sed totis volutationibus corporis et cubilibus persequuti sumus. *Id.* 4. *Verr.* 77. 190. Ut omnes mortales istius avaritiae non jam vestigia, sed ipsa cubilla videre possint. Adde *eumd.* *Cluent.* 30. 82. *Val. Flacc.* 5. 154. saevumque cubile Promethei Cernitur, in gelidas con-surgens, Caucasus Aretos. *Id.* 3. 144. Ignoli dura cubilla ferri. h. e. ferri fodinae.

CUBITAL, alis, n. 3. cubili fulcrumentum, pulviscus, cui cubito innititur. *Horat.* 2. *Sat.* 3. 255. ponas insulae morbi, Fasciculas, cubital, fucalia, etc. Adde *Fronton.* 1. *ep.* ad *M. Cels.* 1. — Alii breve palliolum intelligunt, ad cubitum usque tantummodo pertinet, quo, si opus esset, caput illic teneretur, usurpatum ab illis, qui varietudine laborarent, propterea quod *Quintil.* eadem morbi insignia enumerans, haec habet 11. 3. 144. Palliolum, sicut fascias, quibus crura vestiantur, et focalla, et aurum ligamenta, sola erusare potest valetudo. — Aliis vero fasciulae sunt, quibus crura vestiantur (quod certe patet ex *Quintil.* loc. cit.); cubital, quo ligatur cubitus sive cubitum ad defendendum frigus; *focalla*, quibus ianices conte-gantur ad mollissimum rigorem frigoris.

CUBITALIS, e, adject. alius uno cubito. *Liv.* 24. 34. Archimedes murum ab imo ad summum crebris cubitalibus fere cavis aperuit. *Plin.* 12. *Hist. nat.* 12. 26. (45). Cubitalis caules. Adde *Sueton.* *Galb.* 4. *Pallad.* 3. *R. R.* 18. 6. Cubitalis mensura.

CUBITIO, onis, f. 3. cubatio. *Augustin.* *Ep.* 151. Legi litteras tuas ad luernum, jam cenatus: proxime erat cubitio, sed non illa etiam dormitio.

CUBITISSIM, adverb. in cubitum. *Plaut.* *Cas.* 5. 2. 43. Volo, ut ubertim cubitissim.

CUBITO, as, avi, alium, are, n. 1. *frequent.* a cubo. Part. *Cubitans*. — Cubito est frequenter cubo. *Plaut.* *Curc.* 1. 1. 78. Anus hic solet cubitare. *Id.* *Stich.* 4. 1. 41. Ego tibi meam fistulam, bene quicum cubitates, dedi. *Id.* *Curc.* 1. 1. 57. At illa est pudica, neque dum cubitat cum viris. *Cic.* *Caec.* 15. 36. Pusio cum majore sorore cubitavit. *Colum.* 8. *R. R.* 11. 17. Pulli, qui humi cubitant. *Tac.* 14. *Ann.* 5. Super pedes cubillantis reclinis. Adde *Quintil.* 8. 3. 22.

CUBITOR, oris, m. 3. qui cubat. *Colum.* 6. *R. R.* 2. 11. cubitorem bovem appellat, qui saepe decumbit in auleo ex perfusis contaminata.

CUBITORIUS, a, um, adject. ad cubandum pertinet, ut *cubitoria vestimenta* apud *Petron.* *Satyr.* 3. Lipsius tamen, quem plures sequuntur, 1. *Saturn.* 2. legit *accubitoria*. Sed et qui *cubitoria* legunt, con-natoriam vestem intelligunt. *V. ACCUBITORIUS.*

CUBITUM, i, n. 2. (cubo) *κύβητες*. *Cubitus*, i, m. 2. occurrit apud *Cels.* 6. 1. et 16., et apud *Non.* p. 201. 10. *Merc.* — Cubitus est una seu alterum e duobus ossibus, quibus brachium constat, ab imo osse humeri ad carpum manus extensum, et alteri, cui nomen radio est, subjectum. *Cels.* loc. cit. Radius superior dreyloque et primo tenior, etc. cubitus inferior longiorque, et primo plenior, etc. — Sed frequenter latiori sensu ponitur pro brachii flexu, cui innititur (II. *cubito*, *gemito*; Fr. *coudé*; Hisp. *codo*; Germ. *d. Ellenbogen*; Angl. *the elbow*).

I.) Proprie. — a) Generaliter. *Plaut.* *Stich.* 2. 1. 3. Cubitis depulsare de vln. *Nepos.* *Att.* 21. Hos ut venisse vidit, in cubitum innixus: Quoniam, inquit, curam — adhibuerim etc. *Virg.* 4. *En.* 690. Ter sese attollens, cubitoque India levavit. Adde *Ovid.* 9. *Met.* 518.; *Liv.* 37. 37.; et *Quintil.* 11. 3. 93. et 115. *Petron.* *Satyr.* 132. Erecius in cubilum. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 45. 102. (240). Homini genua et cubilla contraria. *Marzial.* 3. 82. Cubillis trudit hinc et inde convivas. *V. paulo* Inf. sub c. — b) Cubito sinistro innixi, jacentes in lectis, antiqui coeabant. *V. ACCUMBO*. Hinc illa *Horat.* 1. *Od.* 27. 8. Et cubito remaneta presso. *Id.* 2. *Sat.* 4. 130. Languidus in cubitum jam se conviva reponet. h. e. rursus converteret se ad comedendum, qui cibos fastidire videbatur. Sic *Petron.* *fragm.* *Tragur.* 65. *Burmamn.* Tentavi assurgere, — recreatus hoc sermone reposui cubitum. *Id.* *ibid.* 27. Ponere cubitum apud aliquem. h. e. cenare, translativius loquendi modus. Fortasse huc pertinet et illud *Calpurnii* d. *Ecl.* 71. Ponere seu cubitum etc. — c) *Cubito* aliquem pellere est aspernari, improbare, reprehendere, rejicere, apud *Tertull.* *Anim.* 55., quia si quid perperam dictum sit eo sit, qui proxime nos est, solemus cum cubito icere, et latus ejus fodere. *V. supra* sub a in En.

II.) Translate. ¶ 1. Cubitum est curvatura humeri, dextus. *Plin.* 3. *Hist. nat.* 13. 16. (111). Ancona appposita promontorio Cumero, in ipso flectentis se ora cubito. ¶ 2. Est etiam nomen mensurae a flexu cubiti ad summum medii digiti, quam alii sesquipedem collatae ajuunt, alii pedes duos: et sunt praeterea varia cubitorum genera, regius, vulgaris, geometrica. *Vitruv.* *doct.* 3. 1. 7. *Schneid.* con-sare ex sex palmis, digitis vigintiquatuor. *Plaut.* *Rud.* 5. 2. 7. Signare littera cubitum longis. Adde *eumd.* *Poen.* 4. 2. 15. *Cic.* 13. *Att.* 12. Biennium praeterit, cum ille *Καλάντιδος* assiduo cursu cubitum nullum processerit. *Id.* 2. *Legg.* 26. 66. Columella tribus cubitis altior. *Lucilius* apud *Non.* 201. 17. *Merc.* Quadrangula cubilla altius. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 2. 2. (22). *Ethiops* quia cubilla longitudine excedere. Adde *Sueton.* *Aug.* 43. et *Tib.* 38.

CUBITURA, ae, f. 1. Idem ac cubatio. *Plautus* apud *Non.* p. 168. 25. *Merc.* Pol ad cubituram, mater, magna sum exercita a te, quam ad cursuram; eo sum tardiuscula. Ita recte *Muretus* legit 1. 18. *Var. lection.* c. 10., nam corrupto admodum a *Nonio* referuntur.

CUBITUS, i, m. 2. *V. CUBITUM* sub init.

CUBITUS, us, m. 4. cubatio.

I.) Proprie. *Cato.* *R. R.* 5. Primus cubitu surgat: postremus cubitum eat. *Plin.* 28. *Hist. nat.* 4. 14. (54). Sapient cubitus oculis conducunt, et prout tui-sibus, in latera adversus distillationes.

II.) Improprie. ¶ 1. Metonymice est idem ac cubile, lectus. *Plin.* 24. *Hist. nat.* 9. 38. (59). Bis folis cubitus sibi sternunt. ¶ 2. Item *accubitus*, id est lectus convivialis ornatiore, et ab aliis disjunctus. *Inscript.* apud *Murat.* 544. 1. *avre* ondo *spasx* *disstays* *isrkllym* *deasvix*, *ovaxvaymve* *oecess* *svr*. In lapide legitur *gubitus* pro cubitum sculptoris oscitantia. ¶ 3. De venereo concubitu. *Plaut.* *Amph.* 5. 1. 70. Is se dicit cum Alcmena clam concubuisse cubibus.

CUBO, has, bti, bitum, bare, n. 1. Reperitur etiam *cubavi* in praeterito apud *Quintil.* 8. 2. 20. Fin-getur in scholis supra se cubasse. Sic *incubavi* apud *Plin.* et *Ascon.*; et *cubaris* pro cubaveris apud *Propert.* 2. 12. 17. — Part. *Cubans* sub *A.* et *B.* — Cubo juxta *Porcellinum* est a *κύβητος*, quod est caput atque oculus declinare sive demittere, ut dormientes solent: universum tamen est jecere (II. *giacere*; Fr. *être enuché*, *être étendu*; Hisp. *acostar*; Germ. *liegen*; Angl. *to lie*, *lie down*). Occurrit *A)* Generaliter; et *B)* Specialiter.

A) Generaliter — a) Da personis. *Plaut.* *Pseud.* 1. 1. 34. In cera cubat (*amica*). *Lucret.* 3. 904. at-que rigere Frigore, quam summo gelidj cubat (*homo*) arguere axxi. *Cic.* 5. *Ferr.* 23. 56. Cum iste etiam cubaret, in cubiculum introductus est. Sic *Sueton.* *Aug.* 43. In lectica cubans. *Id.* *Aug.* 83. Cubare toro. Adde *eumd.* *Cal.* 50. et *Nepos.* *Dion.* 9. Et *Paul.* *Diac.* p. 68. 5. *Müll.* Cubans auspiratur, qui in lectu quaerit augurium. — Pisces cubantes qui sunt, *V.* in *JACEO*. — b) De rebus. *Cubare* dicitur *mare*, cum tranquillum facit. *Marzial.* 5. 1. *Piana* subarhan qua cubi vada freti. *Ovid.* *Heroid.* 7. 162. Et senis An-

cubula molliter ossa cubent. — Hinc ponitur etiam pro jacere in sepulchro. *Inscript. apud Fabrett. p. 750. n. 575. o. LYRIVS Q. L. APOLLOPHANES ERIC CVBAT. Alia apud Hoffm. Pers. 262. 11. cn. FLO- RIVS HILARI'S PONTIA DOXA NIC CVBAT CVM SYO CON- JVGX.*

3) Speciatim. ¶ 1. De personis est in lecto dormiendi causa jacere, dormire. *Plaut. Most. 2. 2. 55. Cubitum abiros. Id. Truc. a. 5. v. 24. Corrumper altu: ita miser cubando in lecto hic expectando obdu- rui. Cato R. R. 5. Ut suo quisque loco cubet. Cic. Rosc. Am. 23. 64. Cum cenant cubitum in idem conclave cum filia isert. Id. 6. de republ. 10. Cubitum discessimus. Ovid. Remcl. am. 727. Hic fuit, hic cubuit, thalamo dormivimus illo. Adde eumd. 11. Met. 612. Juvenal. 3. 280. Cubat in faciem, mox deinde supinus. Adde Sueton. Aug. 6. Cæs. 72. et alibi. ¶ 2. De personis significat etiam concumbere. *Plaut. Bacch. 4. 9. 81. Cum peregrini cubui uxore militis. Adde eumd. Cæs. 2. 5. 31. et Mil. glor. 1. 1. 65.; et Ter. Adelph. 5. 3. 65. Catull. 69. 8. quicum bella puella cubet. — Absolute quoque occurrit apud Plaut. Amph. 1. 1. 131. et 1. 3. 15. ¶ 3. Item de personis et est accumbere, quoniam cubando veteres catabant. Cic. 2. Orat. 80. 353. Quo eorum loco quisque cubisset. Adde Horat. 2. Sat. 8. 110.; Curt. 8. 5. 22. et 8. 1. 40.; et Justin. 32. 4. 10. Sueton. Ner. 32. Louliore convivio effusus subito in carchia- nos, consiliibus, qui iuxta cubabant, quidam rideret, blande querentibus, etc. Adde eumd. Vesp. 24., Cal. 24. et 32., Tit. 1. et alibi. ¶ 4. Deoque metonymice de personis est ægrolum esse. *Plaut. Cas. prol. 37. Servus qui in morbo cubat. Id. Truc. 2. 5. 2. Cubare puerperlo. Sueton. Ner. 34. Cubans et durit- ic alvi. Adde eumd. Aug. 72. — Et absolute. Lu- cret. 2. 36. plebejs in vesic cubandum est. Horat. 1. Sat. 9. 13. quemdam volo vlsere non tibi notum: Trans Tiberim longe cubat is prope Caesaris hortos. Id. 2. ibid. 3. 289. Mater ait pueri menses jam quid- que cubantis. Adde eumd. 2. Ep. 2. 68. Ovid. He- roid. 20. 164. hæc cubat, ille valet. ¶ 5. De locis. *Lurret. 4. 518. tectis cubantia. h. e. quæ in latus pendent et procumbunt. Horat. 1. Od. 17. 12. Vallis et Ustica cubantis. h. e. in depressa valle sitæ.****

CUBULA, æ, f. 1. libi sacri genus. *Arnob. 7. 24. —* Habet aliqua ipsa vox similitudinem cum cubacula, quæ item appellatio est libi apud Festum p. 309. 25. *Müll. et Paul. Diac. p. 305. 6. Müll.;* vel potius ita appellatum libi genus a forma cubica.

CUBUS, i, m. 2. κύβος. Legitur a quibusdam et quidem prima brevi, etiam apud Ovid. *Medic. fac. 88. Et modicum e myrrhis pingulibus adde cubum. h. e. ut quidam putant, quantum est parvus cubus. Sed mire eo loci libri variant, et interpretes. —* Apud *Auson. 11. Edyll. 3. cubum pro cubum legendum* quidam putant, quod ita veteres dixerint, ut mærus pro mæris, pœnio pro punio, et cærapit pro cura- vit. Quin potius *Auson.* ut alibi sæpe, primam syl- labam in cubus licenter produxit, ut videre est etiam apud *Rhemu. Fann. de ponderib. 61.;* nam veteres Latini et diphthongum usurparant in ille tantum vocib- us quas Græci per oi scribebant. — Ceterum cubus

¶ 1. Est figura ex omni latere quadrata, quales sunt tesserae, quibus in alveolo luditur. *Plin. 5. præfat. 4. Schneid. ¶ 2. Rhemu. Fann. ad anophora mensuram refert, loc. cit. Quatuor ex quadris medium ciugatur inane, Anophora fit cubus, quam ne violare liceat. ¶ 3. In numeris cubus dicitur, cum omne latus ejusdem numeri æqualiter in sese solvitur, sicut fit, cum ter terma ducuntur, atque idem ipse numerus triplicatur. *Gell. 1. 20.**

CUCI, n. indecl. κύκι, est genus arboris palmæ si- militis, cujus foliis utuntur ad textilia, et ligno ad ve- lare anulos. *Plin. 13. Hist. nat. 9. 16. (62). Hujus meminit et Theophrast. Hist. plant. 1. 4. c. 2. Est planta Persica. In nupera editione Paris. *Plin. T. 9. p. 123. describitur hujusmodi planta, quæ Aegyptio propria esse dicitur, et Arabico nomine douma ap- pellatur: sic cl. Fée (Op. cit. vol. 1. p. 83.) hanc ex- hibet synonymiam: Kouxicôpa Theophr. Hist. 4. 2., et Cucus Plin. loc. cit. et le fruit Phœnicé Bala- nus? ejusd. 12. Hist. nat. 22. 47. (103). Sunt Dou- ma Thebaica Poir. in Dub. ed. nova 4. 47. 123., Curifera Thebaica Del. Mém. sur l'Égypte et Doum des Arabes, aut environs de Phyle.**

CUCUBALI. V. CUCULUS.

CUCUBO, as, ore, n. 1. proprium est vocis noctuæ.

Auct. carm. Philom. 41. Noctua lucifaga cucubat in tenebris. Alii leg. lucifagax tutubat. V. TUTUBO. Onomast. Lat. Græc. Cucubo, κύβο.

CUCULLA, æ, f. 1. idem quod cucullus. *Hiero- nym. Vila Hilarton. n. 46. Omnes divitias suas ei derelinquens, Evangelium scilicet, et tunicam sac- ceam, cucullam et palliolum. et mox. Sicul vestitus erat in tunica cilicina et cuculla et sago rustico. Adde eumd. ibid. non multa post. Paulin. Nolan. 21. 389. Doaumque tunicæ, quæ sodalem ornaverat, Ge- minat cucullis munere. Adde Ennod. 9. Ep. 14.*

CUCULLATUS, a, um, adject. cucullum habens, ut vestis cucullata. *Isid. 10. Orig. 24. Casula est vestis cucullata, dicta per demutationem a casa, quod totum hominem tegat. Colum. 11. R. R. 1. 21. Frigora et imbres prohibentur optimis pellibus manicatis, et sagis cucullatis. Al., inter quos Schneid., sagatis cucullis: aut sagis et cucullis. V. CUCULLUS.*

CUCULLIO, ois, m. 3. deminut. a cucullus, vel idem ac cucullus. *Cato R. R. 2. Cum tempestates pluviae fuerint, centones, cucullioes familiam opor- tuisse sibi sarcire. Cato ex more antiquo non gemi- nandi consuevit, una i scriptis. Lamprid. Elagab. 32. Tectus cucullioes multonico, ne agnosceretur. Capitulin. Per. 4. Obteclo velamine cucullione vul- gari vltorio.*

CUCULLUNCULUS, i, m. 2. deminut. a cucul- lio, parvus cucullio. *Paul. Diac. p. 356. 1. Müll. Tegillum, cucullunculum ex acipio factum. Hic Paul. soliquo more liquidam non geminavit. V. voc. præ- ced.*

CUCULLUS, i, m. 2. De illa forma V. CUCULLA. — Cucullus est pars vestis a tergo pendens, qua caput tegitur pluviae, vel tempestatis causa, a forma, quia cucullus capitis refert eorum laversum, ut ex pallis Hispanicis et hardocucullis apparet. *Colum. 1. R. R. 8. 9. Familiam habeat munitam diligenter a vento, frigore pluviaeque: quæ cuncta prohibentur pel- libus manicatis, centonibus confectis, vel sagis cucul- lis. h. e. sagis cucullatis, ut idem habet 11. ibid. 1. 21. (V. tamen CUCULLATUS), sunique duo substan- tiva, quorum alterum adjectivi vicem præstat, ut Virg. 2. G. 192. patetis et auro. Juvenal. 6. 118. Sumere nocturnos meretrix augusta cucullus. Mar- tial. 11. 98. Nec te cucullis asseret caput tectum. — Salmas. ad Capitulin. Pertin. 8. observat ex Nol. Tiron. p. 157. fuisse etiam pedum cucullus, qui cu- cullopedones, et petocuculli dicerentur. — Cucul- lum videtur etiam fuisse levulcerum chartaceum, quo a pharmacopolis, aliisque insulterioribus pulveres ac si- milita clauduntur. *Martial. 3. 2. Vel turis piperisque sis cucullus. V. Foss. in Etymol. Quamquam apud Martial. vox cucullus metaphorice et quidem festivo usurpata videtur.**

CUCULO, as, are, n. 1. verbum est cuculi vocem exprimeas. *Auct. carm. Philom. 35. Et cuculi cucu- lant, et rauca cicada frillunt.*

CUCULUS, i, m. 2. Præcullum corripuit *Auct. carm. Philom. 35. V. voc. præced. — Ceterum*

1.) Proprie cuculus est avis ex genere accipitrum, hæc unguis eduncos non habet. In aliorum avium nidis ova parit, maxime palumbum, quod sciat se omnium avium generi esse odiosam, neque confidat, pullos in suo nido totos fore. Hæc fere *Plin. 10. Hist. nat. 9. 11. (25),* ubi Græca appellatione coc- cygem appellat: sed 18. ibid. 26. 66. (249). cucu- lum. Quamquam, sit ne cuculus idem cum coccyge, sual qui dubitant.

II.) Impropric. ¶ 1. Dicitur de adultero, quia ex alienis uxoris liberos gignit; quemadmodum ille, qui uxorem habens adulterum alienos liberos equit pro suis, curruca vocatur. *Plaut. Asin. 5. 2. 73. At etiam cubet cuculus: surge amator, i domum. Sed hic* uxor cuculum vocat maritum suum, qui cum illi simi- ca, eo presente, accubabat. ¶ 2. Dicitur et de ho- mine stupido. *Plaut. Trin. 2. 1. 18. Ibi ille cuculus: ocelle mi, Rat. ¶ 3. Est etiam inter convicia agri- colarum, ubi opus negligit, et patuloseum vitium usque ad id tempus protendant, quo cuculus apparere solet, h. e. post æquinoctium, ut est apud *Plin. 15. Hist. nat. 26. 66. (249). Deducere enim habetur op- probriumque meritum, scilicet ab illa volucre in vite deprehendi, ut ob id peuloseum sales etiam cum primo vere ludantur. Horat. 1. Sat. 7. 30. durus Vinde- miator et invidus, cui sæpe vltor Cessisset, magna compellans voce cuculum. Cf. *Auson. 10. Edyll. 165., et V. Foss. ad Virg. 2. p. 403. ¶ 4. Item est bon oo-***

mine herba, quæ et strumus, et strychnos dicitur. *Plin. 27. Hist. nat. 8. 44. (69). De synonymia. V. STRYCHNOS. Ceterum in loco Plinii nuper cit. alii Codices habent cuculi, plerique cuculic; Salmas de hyle p. 67. legit cucuboli; Harduin. vero ex add. veti. *Dioscor. 4. 71. cucubali, ubi nunc legitur ex uno Codice κouxουβαλου: ita ut Sillig cucubali legendum putet. Quis tamen, addit idem Sillig, in tali re certi aliquid se invenisse dixerit?**

CUCUMA, æ, f. 1., genus vasis coquinarum, dictam a κύματι præter. pass. verbi κύω tumeo. *Petron. Satyr. 135. Incincta quadrato pallio cucumam ingen- tem loco apposuit. Id. ibid. 136. Frangitur ergo cer- vix cucumæ, ignemque modo convalescentem restin- guit. Al. leg. cucumæ. Martian. Dig. 48. 8. 1. Si clavi percussit, aut cucuma in rita etc. baculum fer- ratum hoc loci significari, quidam scripsit. Sed non est a priori notione discedendum. Porro *Torrentin.* habet cucuma duplici c. — *Martial. 10. 79. 3. Tor- quatus nitidas varis de marmore thermas Extruxit: cucumam fecit Ocellus. Cucumam* hic putant aliqui balneolum privatum exiguumque significare. — Ad incertis hujus vocis significationes adde sequentem. *Inscript. apud Gruter. 1035. 10. c. JULIO AVO. LRS. ACPIO PRIORI PANTONIUM CUCUMIAS VIX. ANNOS XIX.**

CUCUMELLA vel cucumula, æ, f. 1. deminut. a cucuma, parva cucuma. *Cucumella* legitur apud *Al- fen. Dig. 8. 5. 17. De cucumula V. vocem præce- dentem.*

CUCUMERACEUS vel cucumerseus, a, um, adject. qui ex semine cucumeris est. *Theod. Priscian. 2. 3. Articulus eorum (isthargicorum) ungo itequenter nlen veteri, vel cucumeraceo, mixto nonnunquam vi- tro, aut pipere, aut castoreo. V. SICYONIUS.*

CUCUMERARIUM, ii, n. 2. locus cucumeribus consitas. *Tertull. advers. Jud. 3. sic vertit Isaia c. 1. v. 8. Derelinquetur filia Sioo, sicut vasa in vinea, et sicut custodiarium in cucumerario. Id. ibid. 13. Velut in cucumerario casula. Hieronym. in Isaj. 1. 1. 8. In cucumerario quoque parvula sunt casule propter ardorem solis ac radios declinandos, et lode homines, vel bestiolas, quæ insiditari solent natis frugibus, abigunt.*

CUCUMIS, emis vel cumëris, m. 3. Rectus casus cucumeri agnoscut a *Priscian. 6. p. 707. Pulsch.,* rejicitur a *Capro de verb. dub. p. 2248. Acc. cucu- mimi occurril apud Plin. 9. Hist. nat. 2. 1. (3). Abiat, cucumi apud eumd. 20. ibid. 9. 40. (103). Gen. cucumeris apud eumd. 19. ibid. 5. 23. (68).*

¶ 1. Cucumis herba est sarmentis prælongis humi repentibus, et in ramos vili modo se diffundentibus, folio rotundo, cucurbita aliquanto minore, flore lateo, fructu viridi, in ventrem rescente, oblongo. *Virg. 4. G. 122. tortusque per herbam Cresceret in ventrem cucumis. Varro 6. L. L. 104. Müll. Cucumeres di- cuntur a curvare, ut curvimeres dicti (Ubi Scalig. Ne putes Varro de hac re assentandum. Etymon vocis vide in CUCUMA). Plin. 20. Hist. nat. 9. 40. (103). Cum vino, aut cucumi cocto. Adde eumd. 19. ibid. 5. 23. (68). et 5. 24. (69); *Colum. 11. R. R. 3. 48. et 2. ibid. 9. 10. et 7. ibid. 10. 5.; Pallad. 4. R. R. 9. 7. ci 1. ibid. 35. 8.; et Veget. 3. Felern. 6. 5. et 28. 4. Cl. Fée (Op. cit. vol. 2. p. 298.) hanc exhibet synonymiam: κύκινος Vulg. interpr. Num. 2. 5.; κύκινος vel κύκινος ἴσπερος Theophr. 7. 4., Dio- scor. 2. 163; Athen. 3. 4. et Aristoph.; Cucumis Virg. l. c., *Colum. 10. R. R. 234. et 380. et 11. ibid. 3. 48., Pallad. et Plin. ill. cit. sunt Cucumis sativus L. Spec. plant. 1437. V. plura ibidem. — Cucumis anguinus, sive silvestris, vel agrestis, herba solo fructu a sativo cucumere distans, quem multo minorem habet, glandibusque longiusculis similiter. Plin. 20. Hist. nat. 1. 2. (3). Cucumim silvestrem esse diri- mus intra magnitudinem sativi. Varro 1. R. R. 2. 25. Cucumerem angulatum condito io aquam, eamque in- fundito quo volēs, nulli (cimices) accedent. Pelagon. Feter. 1. 9. Cucumeris silvatici radices. Cl. Fée (Op. cit. vol. 2. p. 365.) ait cucumim silvestrem Plin. non esse ex cucumerum genere, atque hanc exhibet syno- nymiam: κύκινος cucumis comprimensus Hebr.; Kítsa alhemâr Arab.; κύκινος ἄγριος Theo- phr. Hist. plant. 7. 6. 3. 9.; κύκινος ἀγρότερος Nicod. Ther. v. 367.; κύκινος ἄγριος Dioscor. 4. 154. et le suc extrait du fruit, ἐκκρίσιον; Cucumis silvestris Plin. loc. cit., le suc extrait et peut-être le fruit lui-même Elaterion, Scriboo. Compos. 70. et Gels. 5. 2. sunt Cucumis silvestris asininus C.***

Bauh. Pin. 314. et *Momordica Elaterium* L. Spec. plant. 1434. — Id. Fée (ibid. p. 367.) addit: « Cette épithète d'*anguinus* ne se rapporte pas au concombre-élatérium, dont nous venons de parler, mais à une espèce particulière. On a désigné le concombre fleuveux, *Cucumis flexuosus* L. Spec. plant. 1437.; mais sur quel fond? Cette cucurbitacée est originaire de l'Inde, et il est douteux qu'elle ait été connue à Rome. — Il faut renoncer à reconnaître la plante dont il s'agit. » ¶ 2. Est et frutex maritimus hoc nomine, et colore et odore similis terrestri. *Plin. 9. Hist. nat. 2. 1. (3).*

CUCUMULA. F. CUCUMA.

CUCURBITA, æ, f. i. a. curvare, addita syllaba cu. I.) Proprie est herba hortensis satis nota, humi repens, et si admolecula habeat, arborescens quoque scandens, folio rotundo peramplum, flore luteo, fructu grandi, rotundo item, aut oblongo. *Plin. 19. Hist. nat. 5. 24. (69).; Colum. 10. R. R. 234.; et 11. ibid. 3. 48.; Pallad. A. R. R. 9. 16. et 10. 15.; et Veget. 1. Veterin. 17. 7. et 3. ibid. 4. 31. — Cucurbita olim pro urceis in balnearum usum, item pro cadis ad vina condenda usos fuisse, veteres, tradit *Plin. loc. cit.* — Cl. Fée (*Op. cit. vol. 2. p. 303.* et seq.) cucurbitarum, quas *Plinius loc. cit. cap. 24.* enumerat, haec exhibet synonymiam: I. *Cucurbita cameraria* *Plin. l. c.* est *Cucurbita longior* *Dod. Pempt. 969.* et *J. Bauh. 2. 215.* — II. *Cucurbita plebejæ*, quod *humi repit* est *Cucurbita Pepo* var. *Cucurbita fistilis asperis*, seu *Zuccha flore lutea*. — *Koloxundis* *Hipp.*, *Arist. Prob. 20. 14.* et *Theophr. Hist. plant. 1. 22.; Koloxunda* *Dioscor. 2. 162.; Koloxundis* *Epich. apud Athen., Theophr. 7. 4.* et *Athen. Deipnos 2. 20.; et Cucurbita gravis* *Virg. Murel. 77.*, *Plin.* et *Colum. 11. cit.* sunt *Cucurbita leucantha*, *Cucurbita Pepo* L. et varietates. Ceterum *F. PEPO*.*

II.) Improprie. ¶ 1. *Cucurbita* caput, stolidum caput, stultus homo. *Apul. 1. Met.* Nos cucurbitæ caput non habemus, ut pro ta moriamur. Ilac *Petron. fragm. Tragur. 39. Burmann.* In Aquario (nascuntur) copioses et cucurbitæ. h. e. taberosi et homines stolidi. *F. IGNIDUS.* — *Cucurbita* glabrior, calvus. *Apul. 5. Met.* Patre meo seniore maritum soritæ sum, deici cucurbita glabriorem. ¶ 2. *Cucurbita*, et frequenter *cucurbitula* est etiam instrumentum medicorum, quod cuti imponitur ad sanguinem eliciendum: quod forma cucurbitæ referat. *Juvenal. 14. 37.* vacuumque cerebro Janipridem caput hac ventosa cucurbita querit. *F. VENTOSUS.*

CUCURBITARIUS, il, m. 2. *Hieronym. Ep. 113. n. 22.* Irrendenti cucurbitarili. *Hieronym.* ita eos appellat, qui cucurbitam potius, quam hederam Latine transferendum esse putabant Hebraicum illud vocabulum, quo significatur planta *Egypliace* quidem dici, Latine autem ricinum nuncupata. Ricinam idem *Hieronym.* in translatione prophetie *Jonæ 4. 6.* hederam dixerat, quam *Augustinus* allicque cucurbitam potius interpretationem esse arbitrati fuissent, quamque tamen ricinam fuisse, omnes erudit nunc statuunt.

CUCURBITATIO, ōis, f. 2. cucurbitarum impostio ad sanguinem eliciendum. *Cels. Aurel. 2. Tard. 1. F. CUCURBITA* sub II. 2.

CUCURBITINUS, æ, um, adject. similitudinem habens cucurbitæ. *Cato R. R. 7. et Plin. 15. Hist. nat. 15. 16. (36).* Pyra cucurbitina. *Cloctius* apud *Macrobi. 2. Saturn. 17.* Ficus cucurbitina. *Albi leg. cucurbitiva.*

CUCURBITO, at, are, a. 1. cucurbitam impono. *Gloss. Cyrill. Σικυαζέω*, cucurbito. *Gloss. Philoz. Cucurbitat, σικυαζέω.*

CUCURBITULA, æ, f. i. denunt. a cucurbita, parva cucurbita.

I.) Proprie. *Cucurbitula silvestris* apud *Scribon. Compos. 108.* est ea, quam *Græci* *κολοκυνθίδα* appellant.

II.) Improprie fere dicitur de instrumento medicorum, de quo in v. **CUCURBITA** II. 2. dictum est. *Cels. 2. 11.* Cucurbitularum duo genera sunt, æneum et eorneum, etc. et mox. Imponere cucurbitulam. *Adde eumd. 3. 18.*

CUCURBITULARIS, is, f. 3. planta eadem, quæ chamæpitys, apud *Isid. 17. Orig. 10.*

CUCURIO vel *cucurrio*, is, ire, n. 4. proprium est galinorum: a sono. *Auct. carr. Philom. 25.* Cucurrire solet gallus, gallina gracillat. *F. CUCURBUS.*

CUCURRU. *Afranius* in *Cinerario*. Id me celabet cucurru. Ita *Charis. 2. p. 214. Putsch.*, ubi hanc vocem inter Interjectiones enumerat, et aliquæ addubitat, an nomen sit, ut verum, genu.

CUCUS, i, m. 2., idem quod cuculus. *Isid. 12. Orig. 7.* Cuculus, quæ Hispani eucos vocant, a propria voce constat esse nomen. *Plaut. Pers. 2. 1. 8.* Eucos si io ludum iret, etc. *Albi regius leg. cuculus.*

CUCUTIUM, il, n. 2. vestimenti genus, vel, ut placet *Casaubono*, cuculli species. *Trebell. Claud. 17.* Cucutia villosa duo. *Meurs. legit: Cucutia. Salmas. dicta putat cucutia*, pro concutia, h. e. dense texta, et pectine bene pertussa, *Græci* *κροστούς*, de quibus *V. in CRUSTA.* — At fortasse idem est atque *Italo-rum cappuccius*; nam *Itali* *cucuzzolo* appellant verticem capitis, vel pilei, etc. *F. CUCULLUS.*

CUDO, is, ere, a. 3. De praterito Ita *Priscian. 10. p. 889. Putsch.* Cudo secundum *Diomedem*, et *Charisium*, et *Phocam* cusi: secundum alios cudi: et videtur etiam *Virgil.* sic protulisse in 1. *Æn.* (178). Ac primum illis scitillam excudit *Achates*, Suscepitque *Iacem* foliis: excudit enim tam præsens, quam prateritum intelligitur: Idque etiam *Servius* comprobatur. Hæc *Priscian.* Ceterum *Colum.* quoque excudit in præterito dixit *Isid. l. 11. R. A. et percudivit* 8. *ibid. 5. a. medi.* — Supra cum cudi probatur et incusui et excusui: quæ *V. — Part. Cudens I.* — Cudo est ferio, pulso, luodo, idem ac cædo, unde derivatum videtur, ut *puncto a pæna* (It. *battere*; Fr. *battre*, *frapper*; Hisp. *pegar*, *golpear*, *batir*; Germ. *schlagen*, *stossen*, *klopfen*; Angl. *to strike as smite* do, *beat*, *hammer*, *forge*).

I.) Proprie. — a) Stricto sensu. *Zucet. 1. 1043.* Cudere enim possunt (plagas) parlemque morari. *Adde eumd. 4. 188. Plin. 33. Hist. nat. 4. 21. (69).* Aurum pills cedere. h. e. in mortario tundera. At *Siliig.* ex optimis *Codd.* hæc omisit. *Colum. 2. R. R. 10. 14.* Durissimæ quidem acus resectæ separatæque erunt a cudentibus: minute vero, quæ de siliis cum faba resederunt, aliter secerbentur. — b) Hoc proverbium illud apud *Ter. Eur. 2. 3. 89.* At enim istæc in me cadetur faba. h. e. in me recidet hoc malum, in me hæc vindicabitur culpa: proverb. ductum ab area. Ibi enim quamvis faba præcipue cudadur, omnes tamen iclus in aream recidunt: vel quod quidam male coctam fabam supra caput coqui, velut ipsi fabam tritus, satis commiserunt. *Donat.* Alii alia comminiscuntur.

II.) Translate. ¶ 1. Usurpator de metatylæ, ac præcipue de petunja. *Plaut. Most. 4. 2. 11.* Cudafa plumbeos nummos. *Ter. Heaut. 4. 4. 18.* Quam rem agis, scelus? s. Egone? argentum cudo, quod tibi dam. h. e. paro: et est joculariter dictum. *Trebell. Poll. XXX. Tyr. 26.* Monetam cudere. *Quintil. 9. 2. 61.* Annulum sibi cudi ab aurifice in tribunal suo jussit. Hanc eandem rem *Cic. 6. Ferr. 25. 57.* narraos, *facere annulum* dixit. ¶ 2. De abstractis. *Plaut. Epid. 3. 4. 40.* Quæ Intemperie te tenent? quæ tu mihi tenebras cudi? h. e. præstigiis et fraudes, aut lasidias paras. *Al. leg. Irudis, h. e. obtrudis.*

CUDO vel *cudon*, ōis, m. 3. galea et crudis ferarum pelibus. *V. Lips. de milit. Rom. l. 3. a. 1. Sil. It. 8. 495.* capiti cudone ferico. *Sat. cautum. Id. 16. 59.* cudone comantes. *Disiecti crines. In Glossis Gr. Lat. habetur: Cudon, περικεφαλαίας εἶδος.*

CUFERIO, ōis, n. 2. *Veget. 3. Veterin. 27. 1.* Schneider. Sæpe ictu vulneris animalibus per aures sanguis fluit, quod vitium cuferio vocant, quod præcipue contingit, si equus ultra vires agatur ad cursum. *Schneid.* recte affirmat, verba ictu vulneris esse vitiosa.

CUJA. F. CUJUS.

CUJAS (el antique quojas), alis, vel *cojais*, is, omni. gen. 3. est pronom. Interrog. Gr. *ποδαμός*, unde, ut *Non. p. 93. 8. Merc.* interpretatur, Id est ex qua patria: ab adject. *cuja*: sicut *nostras* a *nostris*. — Scribitur etiam *ἀρχαῖκῶς* quojas vel *cuojas* pro *cuja* in quibusdam *Plauti* editionibus loc. inferius alius. — Rectus casus *cuja*, licet exemplis careat, agnoscerit a *Priscian. 12. p. 950.* et 17. p. 1047. *Putsch.* — Genitivus *cuja*is ab eod. *ibid.* censetur rectus casus: sed nihil prohibet, quin sit genitivus, et subaudiatur per figuram ellipsis, patriæ, gentis, etc. Ceterum. — a) *Cuja* est ex qua patria. *Ennius* apud *Cic. Balb. 22. 51.* Hostem qui feriet, mihi erit *Carthaginensis*, Quisquis erit, *cuja*is? dicit. *Accius*

apud *Non. p. 426. 24. Merc.* Qui neque *cuja*is, esset, uquam potius multis erogantes sciscere. *Plaut. Men. 2. 2. 66.* Rogat *cuja*is sit, quid ei nomen dicit. *Cic. 5. Tusc. 37. 108.* Socrates cum rogaretur, *cuja*tem se esse diceret, mundanum inquit: totius enim mundi se incolam et civem arbitrabatur. *Cl. Non. p. 93. 8. Merc. Apul. 8. Met.* de se *asino loquens*. *Præconem* rogat, *cuja*is esset. At ille *Cappadocum* me, et *asus* forticulum denuntiavit. — b) Significat etiam, ex quo gente. *Plaut. Pæn. 5. 2. 32. Adl.* atque appella, quid velit, quid venerit, Qui sit, *cuja*is, unde sit: ne pareris. m. *Cujates* *estis*? aut quo ex oppido? *Id. ibid. prol. 109.* rogat possibi, Uode sit, *cuja*is, capta ne, an surrepta sit, Quo genere nata, qui parentes fuerint. — c) Item *cuja*is nomine. *Plaut. Curc. a. 3. v. 37.* Quid cum nunc quæris? aut *cuja*is?

CUJQUIMODI, indeclinab. qualicumque, vel quocumque. *Cic. 3. Ad. 22.* Tu ad me velle omnia, *culcitra*modi sunt, scribas. *Adde eumd. Rosc. Am. 34. 95.* quod citat etiam *Priscian. 13. p. 959. Putsch.*, item *3. Tusc. 34. 83.* et 5. *ibid. 41. 121.* et 3. *Legg. 5. 13.* et *Gell. 13. 23.* et 20. 1. et alibi. In quibusdam *Ciceronis* locis citatis est qui aliter legit. *Victorius*, *Gronov.* alique multi *culcitra*modi defendunt: et *Ferus Imp. apud Fronton.* (edente iterum *A. Blajno*) p. 188. In summa mea res gestæ tantæ sunt, quantæ sunt scilicet, quocumque sunt. *ἀρχαῖκῶς* pro *culcitra*modi. — Ceterum *F. QUISQUIS* et *MODUS*.

CUIMODI, *cuja*smodi, qualis. *Gell. 14. 1.* Atque illud etiam, *cuimodi* esset, considerandum putabat. *Id. 9. 13.* Cuimodi fuerit pugna decertatum, *Q. Claudius* descripsit. *Adde eumd. 13. 20.* et alibi. — Ceterum *F. QUIS* et *MODUS*.

CUJUS, æ, um. Scribitur etiam *ἀρχαῖκῶς* quojus pro *cuja*. *Plaut. Curc. 2. 1. 14.* Quojam vocem ego audio? et sic alibi. *Inscript. apud Orell. 3643.* quæ pertinet ad aon. U. C. 682. *prova de za ne ryanat* crio erit. — *Cujus* refertur ad personam possessoris et est A) Pronom. Interrogativum, et B) Pronomen relativum.

A) *Cujus*, quum est pronomen Interrogativum, significat ad quem pertinet, cui pertinet? et occurrit — a) Absolute. *Plaut. Merc. 4. 3. 20.* *Cuja* illa mulier? *Id. ibid. 5. 2. 23.* Nescio *cuja* vox est aures mihi advolavit. *Id. Stich. 2. 2. 40.* *Cuja* navis. *Id. Curc. 2. 1. 14.* *Cujam* vocem audio? *Id. Bacch. 4. 2. 24.* Is *Helenam* abduxit, *cuja* esusa nunc facta obsidium illa. *Adde eumd. Curc. 1. 2. 18.; Rud. 2. 3. 2. et Trin. 1. 2. 7.; et Liv. 28. 11. Ter. Andr. 4. 4. 24.* Cedo, *cujum* puerum hic apposuisti? *Id. Eun. 2. 3. 29.* Quid? virgo *cuja* est? *Id. Heaut. prol. 8.* Nunc qui scripserit, et *Græci* (*fabula*) *cuja* sit, dicerem, si est. *Virg. 3. Ecl. 1.* *Cujum* pecora? an *Melibeï*? *Adde Lucilianum* apud *Non. p. 81. 34. Merc. Cic. 3. Ferr. 54. 142.* Ut optima condillione sit, *cuja* res sit, *cujum* periculum. — b) Cum addita part. nam. *Plaut. Bacch. 4. 9. 55.* *Cujas* vox prope me sonat? h. e. *cuja* nam? — *NB. Cujaviv* *V. in CUJUSVIS.*

B) *Cujus*, quum est pronomen relativum, usurpatur pro genitivo *cuja*is relativi qui, quæ, quod, et significat ad quem pertinet, cui pertinet. *Gell. 16. 4. 2.* *Cujum* id censelis esse. *Adde eumd. 9. 16. et 1. 21. Plaut. Rud. 3. 4. 40.* Argentum pro litice ambabus, *cujus* erant, domino dedi. h. e. domino, *cujus* erant. *Cic. fragm. pro Vareno* apud *Priscian. 12. p. 950. Putsch.* Ea cædes et pulcherrimum criminal datur, detor et *cuja* interfuit, non ei *cuja* nihil interfuit. *Adde eumd. 3. Ferr. 54. 42.* et 5. *ibid. 52. 127.*

CUJUSCUMQVEMODI, *cuja*scumque modi, *cuja*scumque generis. *Cic. 2. Invent. 45. 134.* Legem, *cuja*scumodi sit, in præsentia conservari a judicibus; post, si displicent, a populo corrigi, convenire. *Al. aliter leg. Gell. 11. 18.* ad fin. Deterret nos, quam potest maxime, a varia promiscuasque, et non necessaria rerum *cuja*scumodi plurimarum et cogitatione et petitione. *Adde Apul. 8. Met. et 9. ibid. bis, et 11. ibid. bis.* Addunt et locum *Auctor. B. Afric. 30.*, sed ibi al. leg. *cuja*scumodi. *Mamertin. jun. Gratiar. act. 8.* Non per *cuja*scumodi agros frumentis spargere. — Ceterum *F. MODUS*.

CUJUSCUMQUEMODI. Legitur etiam divisim et est *cuja*scumodi. *Sall. Cat. 40.* Nec sciam eives, sed etiam *cuja*scumodi. *genus* hominum. *Plerique vero legunt* *cuja*scumodi. — Ceterum *F. MODUS*.

CUJUSDAMMODI, indeclinab. Legitur et divisim,

et est ejusdem generis. *Cic. 5. Fin. 12. 36.* Animus non esse solum, sed etiam ejusdemmodi esse debet. *Id. 2. Divinat. 14. 34.* Si finem ejusdemmodi fuerit in jecore, etc. — Ceterum *P. MODUS.*

CUJUSMODI. Legitur et divisim; et est ¶ 1. Qualls, cujus modi, aut generis. *Plaut. Most. 3. 2. 192.* Viden' vestibulum ante aedes hoc? et ambulacrum cujusmodi? et *moz.* Age, specta, postes cujusmodi? *Id. Men. 2. 4. 3.* Cujusmodi hi homines erunt? *En. Ego, et Menæchmus, et parasitus ejus. Varro 1. R. R. 17. 2.* De his cujusmodi esse oportet, Cassius scribit hæc. *Cic. 15. Fam. 20.* Hæc primo cupio cognoscere, iter toum cujusmodi sit, ubi Brutum videris, etc. *Act. 1. Afr. 31.* Referre arbitrabatur, cujusmodi victoria esset futura. ¶ 2. Est etiam idem quod cujusque modi, cujuscumque modi, cuiusmodi. *Plaut. Barch. 3. 2. 16.* Sis ne; nec ne, ut esse oportet, malus bonus, cujusmodi, justus injustus, malignus largus. *Cic. 4. Fam. 7. 4.* Romæ ne et domi toæ, cujusmodi res esset, an Mytilenis aut Rhodi malles vivere. *Lambini.* legit cujusque modi; *Orell.* cuiusmodi. *Cic. 5. Tusc. 41. 121.* Ubi enim melius uti possimus hoc, cujusmodi est, otio? *At.* quos inter *Orell.* leg. cuiusmodi.

CUJUSMODICUMQUE, cujuscumque modi. *Cic. Cluent. 6. 17.* Cujusmodicumque mater sit.

CUJUSNAM. P. CUJUS.

CUJUSQUEMODI vel *divisim* cujusque modi, est idem ac cujusque modi, cujusque modi. *Cic. Flacc. 17. 40.* Cui tabulae illæ ipse, cujusque modi sunt, profuerunt. *Orell.* legit *cuiusmodi*; namque, ut ipse ait, *cuiusque modi* cum substantivis duntaxat, non cum verbis poni consentaneum est. *Id. 2. Fin. 7. 22.* Luxuriosi persequuntur cujusque modi voluptates. *Sall. Jug. 78.* Enque imponit vasa cujusque modi, sed plerumque lignea. *Lucret. 4. 135.* Et cujusque modi fornarum vertere in ora. *August. B. Afr. 23.* Cum naviculis cujusque modi generis tringita. *Flor. 3. 4.* Cujusque modi ludibrio sedare. *Geil. 13. 29.* Non solum in hominum corporibus, sed etiam in rerum cujusque modi aliarum, facies dicitur. *Apul. 2. Met.* Baptis cujusque modi tellis.

CUJUSVIS, cujavis, cujanvis, idem ac cujus vis. *Apul. de Mag.* Cujavis oratio instimulari potest.

CULCITA, æ, f. i. Repetitur etiam *culcitra*; sed improbat *a Manut.* et *Dausquio* in *Orthograph.* ex auctoritate vet. lib. Ceterum si ratio habeatur Italici nominis *coltra* et *coltre*, rectam videtur esse *culcitra*, unde *coltra* contractum est. — Culcita est id super quod dormientes quiescimus, non id quo integimur: *a calcando*, quod in ea lana, tomentum, pluma, et alla materia involucritur, ut *Varro 5. L. L. 167.* *Mith.* et apud *Non. p. 88. 4.* et 542. 19. *Merc.* et *Paul. Diac. p. 59. 8.* *Brüll.* docent (It. *materasso*; Fr. *coussin, matelas*; Hsp. *cozín, colchon*; Germ. *ein Kissen, Polster, eine Matratze*; Angl. *the tick of a bed, a mattress, a cushion, pillow*).

¶ 1. Proprie. — a) Stricto sensu. *Cato R. R. 11.* Culcitra IIII, instragula IIII, pulvinos VI, operimenta VI, mappas VI, centones pueris VI. *Cic. 3. Tusc. 19. 46.* Collocemus in culcitra plumes psaltriam adducamus. *Petron. fragm. Tragar. 38.* *Burmman.* Vides tot culcitra? nulla non aut conchyliatum, aut coccineum tomentum habet. *Seneca Ep. 87.* Culcita in terra jacet, ego in culcita. *Id. Ep. 108. a med.* Laudare solebat Attilius culcitam, quæ resisteret corpori, et in qua vestigium apparere non posset: tali uter etiam seors. — b) Latiori sensu est paucius in modum culcitæ factus. *Plaut. Mil. glor. 4. 4. 42.* Facile, ut venias huc ornatus ornata naucricæ: causiam habes ferrugineam, culcitam ob oculos lanceam, etc. *H. l.* possis et intelligere tomentum particulam ad oculos fovendos, aut detergendos. — c) *Culcitam gladium facere*, est gladio incumbere, et se transfodere, apud *Plaut. Cas. 2. 4. 28.*

¶ 2. Impropie apud *Varron. 3. R. R. 5. 14.* culcitæ vocantur stylobatæ projecturæ extra solidum procedentes, ut videre est in peristylis monachorum, in quibus pulvinatæ coronæ stylobatarum ultra perpendicularum præbent opportunas fessis deambulando sedes. Ita explicat *Scalig.*: sed neminem opinioem suam sequentem habuit præter *Popmam* et *Gennerum*; ceteri cum aliter ornatos interpretantur, *V. Schneid.* ad *H. l.* Verba autem *Varronis* sunt: Ut in culcitra et columellas convive pedibus circumire possint.

CULCITARIUS, ð, m. 2. qui culcitæ facit, aut vendit apud *Diomed. 1. p. 313. Putsch.*

CULCITELLA, æ, f. i. *deminut. a culcita*, parva culcita. Translatæ et obsceno sensu pro puero, cui herus incubat. *Plaut. Most. 4. 2. 13.* Novit me herus, sæ. Sæm pol ipse culcitellam oportet. *supple. no-* scat. Eodem sensu *Dolabella* apud *Sueton. Cas. 49.* Casarem vocabat *spondam interiorem regis lecticæ*, propter ejus cum *Nicomede* rege *Bithyniæ* contubernium.

CULCITOSUS vel **CULCITROSUS,** a, um, adject. culcita plenus. *Hæbet Diomed. 1. p. 313. Putsch.*, sed nullo confirmat onore.

CULCITOLA, æ, f. i. *deminut. a culcita*, culcitella. *Lucilius* apud *Non. p. 95. 20. Merc.* Culcitæ accedunt primæ centonibus bis. *Culcitula* legitur etiam apud *Diomed. 1. p. 313. Putsch.*

CULE' EST pro qualis est, neutrum positum pro masculino. *Plaut. Amph. 1. 3. 39.* Ecceat condigum donum, cule' est, qui donum dedit. *Hæc Non. p. 198. 31. Merc.* Alii putant scribendum *culest*: alii *qual'* est; vel *qual'* est. Alii *Nonium* reprehendunt, alii defendunt.

CULEARIS vel **cullearis,** e, adject. ad culeam pertineans. *Cato R. R. 154.* Labrum culeare. *h. e. culeum capicis. Vitrui. 6. 6. 3. Schneid.* Dolia culearia.

CULEUS vel **culleus,** i, m. sæpius quam *Culleum*, i, n. 2. *xolæx* vel *xolæx*. Genit. plur. *culleum* est apud *Catonem R. R. 11.* — Culeus est sacculus et corio factus: videturque usu idem esse cum utre, differre autem magnitudine (It. *sacca di cujo*; Fr. *outre ou sac de cuir*; Hsp. *odre, cuero adobado*; Germ. *der Schlauch, der Sack*; Angl. *a leathern sack or bag*).

¶ 1. Proprie. — a) Generatim. *Plaut. Pseud. 1. 2. 78.* Si mihi non jam hoc culleis oleum deportatur. *Nepos Eumen. 8.* Imperat quomplurimos utres, acque etiam culleos comparari. *Plin. 7. Hist. nat. 20. 19. (82).* Vehicula cum culcis onusta, donec exanimarentur, suslinere solitas. — b) Speculatim culleus fuit supplicium parricidarum. Nam hi sanguineis virgis caesi, et in culeum insuti cum cane, simla, gallo galinaceo, et vipera, in mare proficiebantur, ut est apud *Modestum. Dig. 48. 9. 9.*; et de simla et vipera *Juvenal. 8. 244.* Cujus supplicio non debuit una parari simia, nec serpens unus, nec culleus unus. *Seneca* etiam serpentes memorat 1. *Clem. 15.* Quamquam eorum animalium pulla sit a *Cicer.* mentio *Rosc. Am. 25. et 26. et 2. Irrent. 50. 149.*, fortasse quia suo tempore nondum introducta fuerant: aliquando ejusmodi loca de hoc supplicio verba facti, ut videtur debuisse commemorare, si in usu fuissent. *Cic. 1. ad Q. fr. 2. 2.* Insuere aliquem in culeum. *Id. 2. Irrent. 50. 149.* Conficere aliquem in culeum. *Seneca 1. Clem. 23. et Sueton. Aug. 33.* Insuere aliquem culeo. *Adde Quintil. 7. 8. 6.; Sueton. Ner. 45.; et Paccat. Paneg. in Theod. 44. 1. Seneca 15. Controv. ad fin.* Cum dixisset *Albanius* in illo, qui fratrem parricidii damnatum exarmata nave dimisit: *Imposuit fratrem in culeum ligneum. Prudent. 3. nepi orep. 457.* Sed complicitatem sparteus *Claudius* cadaver culeus, Quem fune conneans lapis præcepit in altum deprimat. *Ad hæc ita Arenatus:* *Uxorilla* in Hispania post strangulationem in vase ligneo cum gallo, angue, cane, fele inclusi in flumen projiciuntur, idque Hispanice dicitur *encubar*. *Ex Epit. Liv. 68.* habemus, priorem culeo insutum fuisse matricidam *Publium Malleolum* son. *U. C. nolum*, ante *Chr. n. cr.*

¶ 2. Translate. ¶ 1. Culeus fuit omnium maxima mensura liquidorum, vini præsertim, amphoras viginti continens, sive urnas quadraginta. *Rhem. Farr. de ponderib. et mens. 85.* Est et, his decies quem conficit amphora, nostris Culeus: hæc nulla est major mensura liquoris. *Varro 1. R. R. 2. 7.* Jugerum unum denos, et quinosdenos culeos fert vini. et *moz.* (quem locum affert etiam *Non. p. 197. 23. Merc.*) In singula Jugera, decem culea vini fiant. ¶ 2. Obsecro aliquid latet in illo *Act. Priap. 69.* de *Homero.* Id quod nos culam, culeon ille vocat. nempe *xolæx*, *h. e. vaginam*, in qua ensis *Achillis* reconditur apud *Hom. Iliad. L. t. v. 220. P. PSOLOIS* et *VAGINA.* *Adde Martial. 12. 34. et Cic. 9. Fam. 22. 4. Petron. Satyr. 44. 14.* Culeos habere. *h. e. hominem esse. P. COLEUS.*

COLEX, ðis, m. 2. Feminini genere occurrit tantum apud *Plaut. Cas. 2. 3. 22.*, cujus verba *P.* infra sub II. — Ceterum

¶ 1. Proprie culex est perexiguum animal, tenuissi-

mis pennis, longique et stilibus eroribus instructum, circa palustris præcipue degens, sanguinis avidissimum, præsertim humani, et non solum speculi acuminis, sed bombi sono molestissimum infestum. Magnifice describitur a *Plin. 11. Hist. nat. 2. 1. (3. 4).* *Lucret. 3. 391.* nec priva pedum vestigia quæque, Corpore quæ in nostro culices, et cetera ponant. *Horat. 1. Sat. 5. 14.* mali culices ranæque pestilentes Averrunt somnos. *Adde Colum. 11. R. R. 3. 60.; Plin. 13. Hist. nat. 11. 20. (67).* et *Martial. 3. 93.* — Varia sunt culicum genera, neque omnia molesta nobis. Nam alii nascuntur ex aceto, *Plin. 11. Hist. nat. 35. 41. (118).* Alii ex scis, *ficarii* dicti, *Id. ibid.* Alii in olivæ candidi involucris, *Id. ibid.* Alii nascuntur ex ulmi gummi, *Id. 13. ibid. 11. 20. (67).* Alii ex aquas nucleis in folio roboris, quas Græci *πύλας* vocant. *h. e. muscas, Id. 16. ibid. 7. 10. (29).* Alii innascuntur napsi, *Id. 19. ibid. 10. 57. (177).* At *Siliig. h. t.* pro *culices* legit *pulices*, fretus auctoritate *Bochart. hieroz. 2. p. 584.*, *Schneideri* ad *Colum. 11. R. R. 3. 60.* et *Theophr. Hist. plant. 7. 5.* Alii glandibus, *Id. 17. ibid. 24. 37. (231).* Alii succio, *Id. 37. ibid. 3. 11. (46).* Alii universim hortos infestant, *Id. 19. ibid. 10. 57. (177);* (at de hoc loco *P.* quæ dicta sunt paulo sup.) et *Pallad. 1. R. R. 35. 2.* et 8. Sunt etiam qui vocantur *muliones*, *xolæx*; quod multos æstate veriant, *Plin. 11. Hist. nat. 19. 19. (61).* et 30. *ibid. 16. 53. (147).* Ex quibus omnibus intelligitur, quam late nomen culcis pateat. — *Hadrianus* culices, tamquam ceteris insigniores, memorat *Martial. 3. 93.*, et *Padianos Sidon. 1. Ep. 5.* — De culice extat festivum poematum *Virgilii*, cujus meminit *Martial. 14. 185.* et 8. 56. Quo perlinet illud *Lucani* apud *Sueton. in ejus Vita*, qui in præfatine quadam ætate et initia sua cum *Virgilio* corporans, ausus sit dicere: *Quantum mihi restat ad Culicem!* significans, esse se multo iuciores *Virgilio*, cum poemata *Culicis* composuit. *Sic Stat. 2. Silv. 7. 73. de eodem Luciano.* Hæc primo juvenis canes sub ævo, Ante annos *Culicis* *Maroniani.* Ex quibus colligit *Scaliger*, illud poematum a *Virgilio* non admodum juvenile fuisse compositum. — Quod *Hadrian. Imp.* apud *Spartian. in ejus Vita* dixit *culices pati rotundos*, putat *Casaubon.* ita dictos, quod rotundos in cute et sanguineas aculeo bullas excitant: nisi malis *Culicea* significasse, qui forma rotundi sunt: aut nisi malis *rotundos* esse dictos ab etymo, quod *P.* infra sub II. 1.

¶ 2. Translate. ¶ 1. *Culex cana* dici videtur a *Plautio* amator senex, quod tamquam culex amicum circumvollet (*P. CULICELLUS*) elique moleste adhæreat, *Cas. 2. 3. 22.*, vel potius quod volutur circa homines: *culex* enim videtur esse a *xolæx*, hoc autem a *xolæx* volvo. ¶ 2. Est etiam hoc nomine herba, quæ videtur eadem esse ac *cyomyia*. *Plin. 19. Hist. nat. 5. 23. (68).* et *Pallad. 4. R. R. 9. 8.* Apud *Plin.* tamen *culex* scribitur. *Cl. Fée (Op. cit. vol. 2. p. 302.)* hæc ait: « On ne trouve dans Plin. aucun passage où cette plante soit décrite. *Palladius* (loc. cit.) a conseillé, et peut-être d'après notre auteur, l'immersion des graines de concombre dans la décoction d'herbe *culex*. On voit, que si quelques auteurs nomment le *culex*, aucun ne l'a décrit: il n'est donc pas possible de ramener cette plante à une synonymie moderne. L'absence totale de lumière sur ce sujet n'a pas empêché d'élever des conjectures. On a désigné deux plantes, l'une le *Plantago Psyllium*, parce que ses semences ont quelque ressemblance avec la puce (*pulex*); l'autre la pulicaria, *Inula pulicaria* L., parce qu'elle a, dit-on, la propriété d'écartier ces insectes. C'est *Césalpin* qui, le premier, a émis cette opinion, regardant sans doute le mot *culex* comme une corruption du mot *pulex*. — In *Inscript.*, quæ etiam nunc exstat *Rome* in *Mus. Vatic.*, a *Barpt. Borghesio* exscripta, et cl. *Furlanetto* per litteras communicata, legitur: d. m. SECVNDINO PÆGNARCO in culice LYDI MAGNI BENEFICENTII, QUI VIXIT ANNIS XLVIII., MENSVBVS VIII., DIEBVS XVIIII. *FAMILIA L. M. (h. e. ludii magni)* RECIIT. Quid porro significet illud *in culice*, mœoribus litteris superius in lapide additum, incertum omnino est, atque interpretandum *Furlanetto* reliquit. *P. PÆGNARIUS.*

CULICARIS, e, adject. ad culices pertineans, ut *Culicere* conopeum, apud *Fat. Scholiast. Juvenal. 6. 20.*

CULICELLUS, i, m. 2. *deminut. a culex*, parvus culex. *Septim. Seren.* apud *Diomed. 3. p. 313.*

Putsch. Culicellus amasio Tullius. h. e. qui tanquam culx Tullian amicus circumit. *F. CULEX* II. 1.

CULICULUS, i, m. 2. idem ac culicellus. *Gloss.* *Cyrrill.* Culiculus, κωλύπτωρ.

CULIGNA, ae, f. 1. vas vinarium pectorum, a κωλύπτωρ. *Cato* apud *Paul.* *Diac.* p. 55. 2. *Müll.* Culignam in feno Græco panis, ut bene oleat. *Id.* *R. R.* 132. Jovi dapali culignam vini, quantam vis, polliceto. *Adde Varron.* apud *Non.* p. 545. 23., ubi tamen *Merc.* leg. *calenas*.

CULINA, ae, f. 1. eadem ac coquina, locus nempe, in quo cibi coquantur: olim culina dicta, quia ibi colebant ignem, ut *Varro* apud *Non.* p. 55. 18. *Merc.* docet: quia potius quia derivatur a τὸ κόλον σίβας concisus: κόλον enim significat multum, cæsum. *F. COQUUS.* (It. *cucina*; Fr. *cuisine*; Hisp. *cocina*; Germ. *die Küche*; Angl. *a kitchen*).

I.) Proprie. — a) Generalit. *Plant. Most.* 1. 1. 1. Eri e culina, sis, foras, mastigia. *Adde Varron.* 1. *R. R.* 13. 2. *Cic.* 15. *Fam.* 18. Ubi igitur, inquit, philosophia? tua quidem in culina, mea in palaestra est. *Alit minus recte leg.* mea molesta est. h. e. tu Epicurum imitaris, ego vero palaestricæ spualiter in xysto, et declamationibus exerceor. *Seneca Ep.* 114. *ad fin.* Adspice culinas nostras, et concursantes inter tot ignes cocos nostros. *Petron. Satyr.* 2. Qui inter hæc nutriendi, non magia sapere possunt, quam qui in culina habitant. *Adde Horat.* 1. *Sat.* 5. 73. et 2. *ibid.* 5. 80.; *Colum.* 1. *R. R.* 6. 3. et 12. *ibid.* 15. 7.; et *Justin.* 33. 10. 4. — b) Speciatim culina significat locum prope templum, imo templis adjunctum, qui coquendis sacrificiorum carnibus, atque sacris epulis tum sacerdotibus, tum etiam populo præparandis destinatus erat. Hoc evincit ex *Inscript.*, quam habes in voce ZOTHECA, tum ex aliis apud *Diagium*, *Monum. Gr.* et *Lat. Mus. Nan.* p. 188. T. ΣΕΠΤΥΜΙΟΥ Τ. Λ. Λ. ΧΑΡΙΤΟΥ ΚΥΛΙΝΑ Δ. Σ. Ρ. Ξ. et *ibid.* p. 191. ΤΥΧΟΝΙ ΣΑΚΕΥΜ. Μ. ΜΑΓΙΟΥ Ν. Λ. ΑΜΑΡΑΝΤΥΣ ΚΥΛΙΝ. ΥΠ. ΑΝΔΕΜ. ΣΙΓΝΑ ΥΠΙΛ. ΠΟΡΤΙΚΥΜ, ΚΥΛΙΝΑ, ET ΛΟΚΥΜ, IN QVO ΕΑ ΣΥΝΤΕΥ. S. L. M. *Adde* aliam apud *Murat.* 485. 8.; et *V. Marini Frat. Aru.* p. 534.

II.) Translate. — 1. Ponitur pro cena. *Horat.* 1. *Sat.* 5. 38. In Manuvarum lassæ deinde urbe manemus, Murena præbente domum. Capliona culinam. *Plin.* 19. *Hist. nat.* 8. 52. (167). Anisum, et anethum culinæ nascuntur. h. e. condimentis ciborum. *Juvenal.* 3. 250. Centum convivæ: sequitur sua quemque culina. *Id.* 5. 162. Captum te nidore sumptat ille culina. *Id.* 14. 14. cupiet tanto empare parata semper, et a magno non degenerare culina. h. e. a luxu in cenis. — 2. Præterea culinæ olim dicta sunt loca, in quibus epulæ in fuore comburebantur. Ita *Paul.* *Diac.* p. 63. 12. *Müll.* Paulo aliter *Aggen. comment. in Frontin.* p. 60. *Goes.* Sunt in suburbanis loca publica, inopum destinata funeribus, quæ loca culinæ appellant. — 3. Culina est etiam latrina. *Gloss. Philox.* Culina, ἀφ᾽ ὧν et ἀποκατῶς. Hoc fortasse pertinet locus *Colum.* 2. *R. R.* 14. 7. Quædam quotidie, ut culinae et caprile, quædam pluvialis diebus, ut bubilia et ovilia, debent emundari. *Schneiderus* tamen probabili conjectura mallet legere *suile* et *caprile*.

CULINARIUS, a, um, adj. ad culinam pertinet, coquinaris. *Fronto B. Parth.* (edente *Iterum A. Mafo*) p. 201. Polycrates piscem gratum acceptumque habuit, atque ab operis culinarii apponi jussit. — Hinc

Culinarius, ii, m. 2. absolute est servus, qui in culina ministrat. *Scribon. Compos.* 230. Cinis lixiva, quæ culinaris utuntur. *Inscript.* apud *Henzen.* 7227. 2. PLOTIVM. ET. SYELLIVM. IIIVIR. D. R. P. OVY CVLINARI. ROGANT. Alia apud *Guarini Fast. Pompej.* p. 93. ZOZIMO BARFIV. SRS. CVL. PLAMINIANI.

CULIOLA, cortices nucum viridium, dicta a similitudine coleutorum, quibus vinum sive oleum continetur. *Paul.* *Diac.* p. 50. 12. *Müll.*

CULIPILARIUS, ii, m. 2. *Gloss.* *Cyrrill.* Δρωμακιστής, dropacista, culipilarius, depilator.

CULEX, icis, m. 3. *F. CULEX* II. 2.

CULLEARIUS, ii, m. 2. coleutorum artifex. *Inscript.* apud *Fabrett.* p. 152. n. 222., quæ suspectissima est *Orellio* n. 4174. M. MANEIVS M. L. APPELLA CVLLEARIVS.

CULLEUM, i, et

CULLEUS, i. *F. CULEUS.*

CULMEN, iois, n. 3. Juxta recentiores philologos

est per synecopem pro *columen*, quam vocem *F. Forcellinus* secutus est *Servius* sententiam, quam *V. infra* sub I. 2. — Culmen itaque est summities seu vertex, qui lineis constat hinc ascendentibus, inde vero descendentes.

I.) Proprie. — 1. Generalit. — a) Stricto sensu. *Cic. Arat.* 26. Culmen cæli. *Lucret.* 6. 295. Est etiam, cum vis extrinsecus incita venti incidit in vallidam maturo a culmine nubem. *Al. tamen aliter leg.* *Sic Liv.* 1. 34. Summum hominis culmen. h. e. caput. *Lucan.* 3. 709. Stantem sublimi Tyrrenum culmine prope. — Ipsum culmen aliquando significat, ut apud *Ovid.* 4. *Fast.* 734. duræ culmen ioane fabæ. — b) Latiori sensu. *Cæs.* 3. *B. G.* 2. Culmina Alpium occupare. *Sic Sueton. Domit.* 23. Culmen Tarpejum. *F. COLUMEN.* — 2. Speciatim ponitur de ædificiis et muris pro tecto, vel altiore tecti parte, vel ea demum ædificiorum parte, quæ formam exhibet duarum linearum in angulum coeuntium. *Petrus.* 4. 2. 1. *Schneid.* Culmen in summo fastigio culminis. *Liv.* 27. 4. Jovis ædis culmen fulmine ictum ac prope omni tecto nudatum. *Virg.* 2. *Æn.* 446. turres ac tecta domorum Culmina convellunt. *Id.* 4. *ibid.* 186. et *Ovid.* 12. *Met.* 480. summi culmine tecti. Rursus *Virg.* 2. *Æn.* 453. Evado ad summi fastigia culminis. *Id.* 1. *Ecl.* 69. Pauperis et togur congestum cæspite culmen. Ubi *Servius* ideo culmina dicta sunt tecta, quia veteres ædificia de culmo contegebant, idest paleis et messibus. Rursus *Virg.* 1. *ibid.* 83. culmina villarum. et *Ovid.* 1. *Met.* 295. messæ culmina villæ. Hinc *Forcellinus* ait culmen proprie significare tectum villæ, aut maspiorum culmis atramentive coopertum. — Hinc ponitur pro ipsis ædibus, aut templis. *Virg.* 4. *Æn.* 671. Culmina hominum ac deorum. h. e. habitacula. Similiter *Seneca Hippol.* 1128. Admota ætheris culmina sedibus Euros excipiunt. et *Val. Flacc.* 5. 446. clara Mycenis culmina.

II.) Translate est dignitatis, honoris, fortune etc. summum fastigium: ad quam translationem viam quodammodo sternit *Ilud Virg.* 2. *Æn.* 290. ruit alto a culmine Trojs. quocum cf. *Ilud Homer. Iliad.* 5. 772. κατ' ἀρχῆς. *Liv.* 45. 9. extr. A summo culmine fortune. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 35. 54. (106). Principium culmenque nimirum rerum pretii margaritis tenent. *Silius.* vero hoc et sequenti loco legit *columen*. *Id.* 15. *ibid.* 15. 17. (57). Pars hæc vitæ pervenit ad culmen. *Lucan.* 8. 8. quamvis summo de culmine lapsus, Nondum vile sui pretium selt sanguis esse. h. e. quamvis ab altissimo dignitatis ac fortunæ gradu etc. *Sil. It.* 3. 510. summum culmen Jovis. *Claudius VI. Cons. Honor.* 64. Regale culmen. *Apul. Florid.* n. 3. Culmen honoris.

CULMEUS, a, um, adj. qui ex culmo est. *Paulin. Nolan. carm.* 18. 387. Et postquam attingerant assueti (boves) culmea tecti Culmina etc.

CULMINEUS vel

CULMINIUS. *F. COLMINIANA* et *COMINIANUS*.

CULMINO, as, are, a. 1. in culmen ago, extollo, sublimem facio. *Capell.* 9. p. 309. in *carm.* Nunc igitur cima quæ senatum lumina Deum verendo culminatis vertice.

CULMOSUS, a, um, adj. ad culmum pertinet. *Culmosos fratres* appellat *Sidon.* 9. *carm.* 72. viros e dentibus anguineis a lasone satis repente natos, quod in morem culini et terra succrevissent.

CULMUS, i, m. 2. calamus frumenti a radice ad spicam, καλαμῶν, unde per synecp. *calmus*, deinde *culmus*; *F. CALAMUS*: ratione tamen etymii et cum culmine conjungi potest (It. *gambo del frumento*; Fr. *chaume, tige du blé*; Hisp. *rastrajo*; Germ. *der Halm des Getreides*; Angl. *the thatched roof of a house*). Occurrit — a) Stricto sensu de frumento. *Cic. Senect.* 15. 51. Herbescentis viriditas culmo erecta geniculato. *Virg.* 1. *G.* 111. ne gravidis præcumbat culmus aristas. *Id.* *ibid.* 317. et fragili jam stringeret londes culmo. *Adde Colum.* 2. *R. R.* 21. 3. Apud *Varron.* 1. *R. R.* 48. 3. *Codex Vind.* leg. *culmen*; sic apud *Ovid.* 4. *Fast.* 734. duræ culmen ioane fabæ. — Item tectum casæ e culmis, quod et *culmen* dicitur. *Virg.* 8. *Æn.* 654. Romuleoque recens horrebat regia culmo. — b) Latiori sensu dicitur et de aliis herbis plantisque. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 7. 10. (52). et 18. *ibid.* 30. 72. (287). Mili et pasci culmus. *Id.* 27. *ibid.* 19. 63. (80). Holec tenui culmo. *Stat.* 3. *Silv.* 3. 123. Qualla pallentes declinant filia culmos.

Homonym. Differunt *culmus* et *palea* in eo, quod *culmus* est solus calamus rectus, crassior, et durior; *palea* sunt folia circa culmum, ut in millo videre est, itemque minutiores stipulae, et spicarum acas, glumes, etc. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 30. 72. (289). *Palea* plures genitum pro feno utuntur, etc. si *palea* defecit et *culmus* teritur. *Virg.* 1. *G.* 192. Nequidquam pingues *palea* teret area *culmos*. Confirmat hoc ipsum discrimineo *Plin.* 18. *Hist. nat.* 10. 23. (99). ubi docet, acus vocari, cum per se pisitur spica (h. e. a culmo separata), si vero in area teratur cum stipula, *palea* m vocari ad pabula jumentorum. Item *Colum.* 2. *R. R.* 21. 3., ubi ait: At ubi paleis inmixta sunt frumenta, vento separentur. Quo loco aperte *paleas* pro acerbis et glumis posuit. — *Stipula* quoque, ut ex his apparet, tum folia culmi tenuia significat, tum vero quidquid aridum in agri remanet post messem. *Virg.* 1. *G.* 321. Culmumque levem, stipulasque volutes. Hæc tamen discrimina non sunt perpetua.

CULPA, ae, f. 1. labes, macula, nota, quæ ex malefactis oritur, peccantemque reum facit, ac reprehensione et poena dignum: item universum delictum, peccatum, omissio officii (It. *colpa, delitto, reità*; Fr. *faute, culpabilité, délit*; Hisp. *culpa, pecado, crimen*, destit. o defecto en el obrar; Germ. *d. Schuld, Verschuldung, d. Fehler*; Angl. *a fault, failure, blame, guilt, miscarriage*).

I.) Proprie. — 1. Generation. *Plant. Trin.* 3. 2. 21. Facili, ut (via) difficilis foret, culpa maxime et desidia tuisque altis moribus. *Id. Truc.* 4. 3. 55. In mutum confers culpam. *Ter. Eun.* 5. 6. 10. Quidquid hujus factum est culpa, non factum est mea. *Id. Adelp.* 3. 2. 50. A me culpa est procul. *Id. Hecyr.* 4. 1. 20. Culpa pones me est. *Cic.* 7. *Ferr.* 17. 42. In hoc genere omnes inesse culpas istius maximas, avarticie, malestatis, dementia, libidinis, crudelitatis. *Id. Rabir. perduell.* 1. 2. Non enim Rabirium culpa delicti, non invidia vitæque turpitudine in discrimine capitis vocaverunt, sed etc. *Id. Ligar.* 1. 1. Non liberationem culpa, sed errati veniam impetrare. *Id.* 11. *Att.* 9. 1. Nihil rubi mali casus attulit: omnis culpa contracta sunt. *Id.* 2. *ad Q. fr.* 13. Vestra culpa hæc acciderunt, equites *R. R.* 2. *Orat.* 4. 15. Id culpa mea contigit. *Id.* 1. *ibid.* 22. 100. Nostra culpa erit, si etc. *Id. Orat.* 10. 35. Injusti operis impositi tas culpa sit, mea recepti. *Id.* 6. *Fam.* 1. 4. Nihil in vita nobis præstandum præter culpam puteamus. *Horat.* 4. *Od.* 4. 35. Indecorant (al. dedecorant) bene nata (pectora) culpa. *Colum.* 5. *R. R.* 1. 2. Culpe est mihi hoc fecisse. *Sueton. Cal.* 37. Mors culpa. *Paul.* 4. *R. R.* 13. 4. Culpa coloris. — Jungitur plurimis verbis, quorum præcipua, servati litterarum ordine, exhibentur. *Cic. Rosc. Am.* 20. 55. absesse a culpa. *Ter. Phorm.* 2. 1. 40. admittere culpam in se. *Cic.* 7. *Ferr.* 51. 134. attribuire alicui culpam. *Id.* 6. *Fam.* 1. carere culpa. *Id.* 9. *Att.* 8. coningere culpam. *Ter. Phorm.* 1. 4. 28. committere, et *Plant. Aulul.* 4. 10. 8. rommereri. h. e. committere. *Cic.* 16. *Fam.* 10. committere. *Id. Senect.* 5. 14. conferre in aliquem. *Sueton. Vitell.* 15. conferre in alios culpam. *Cic.* 11. *Att.* 24. contrahere. *Id. Rosc. Am.* 16. 48. dare summam tantem vitio et culpe. *Id.* 4. *Ferr.* 20. 49. derivare in aliquam culpam. *Id.* 1. *Fyn.* 10. 33. et 3. *Nat. D.* 31. 78. esse in culpa. *Id.* 7. *Ferr.* 51. 134. esse extra culpam. *Id.* 2. *Invent.* 7. 24. eximere aliquem ex culpa. *Tac.* 4. *Hist.* 62. et 2. *Ann.* 26. exsolvere culpam. *Ter. Hecyr.* 3. 1. 19. invenire aliquem in culpa. *Cic. Plane.* 21. 52. liberare aliquem culpa. *Tac.* 2. *Hist.* 19. ostendere culpam. *Cic. Cluent.* 45. 127. ponere aliquem in culpa. *Plin. Paneg.* 28. redimere culpam. *Val. Flacc.* 3. 407. remittere. *Cic. Mur.* 35. 73. remotum esse a culpa. *Id. Ligar.* 1. 2. reprehendere culpam alicuius. *Id.* 7. *Att.* 3. et 15. *Fam.* 15. sustinere culpam alicuius rei. *Id. Marcell.* 5. 13. teneri culpa. *Id.* 15. *Att.* 28. et *Ter. Andr.* 2. 3. 5. transferre in aliquem culpam. *Nepos Alcib.* 7. tribuere minus prospere gesta culpa alicuius. *Quintil.* 7. 2. 53. vocare in culpam. — 2. Speciatim dicitur de criminis, quo mulier pudorem amittit. *Virg.* 4. *Æn.* 19. et 172.; *Horat.* 3. *Od.* 27. 38. et 6. 17.; *Ovid.* 2. *Met.* 37. et 548., 2. *Trist.* 104., 3. *Amor.* 14. 6. et 43., et *Heroid.* 4. 138.; *Tac.* 3. *Ann.* 24.; *Val. Flacc.* 4. 356. et 7. 380.; et *Stat.* 2. *Theb.* 233. — 3. Item speciatim apud *JCinas* sepius accipitur pro segnitia et negligentia; itaque a dolo et fraude separatur: atque diligentia opponitur.

Cajus Dig. 17. 2. 72.; *Paul. ibid.* 42. 5. 8. et 9.; *Procul. ibid.* 18. 1. 69.; et abili saepe. ¶ 4. *Scalig.* ad *Varron.* 1. *R. R.* 59. culpam docet dictam esse notam censoriam, quam critici in libris legendis applauebant illi locis, in quibus aliquid improbandum occurbat. *Gell.* 17. 2. Quam in eo libro scripta essent, laudis aut culpa adnotamenti digna. *Laudis* notam fuisse cenasci *Scalig.* *Græco X.* *Latine L.* aut *LL.*; culpa vero Θ: quia nota signatum verbum de culpato dici ex eodem *Gell.* 19. 10. Hinc culpam verba apud *eund.* 2. 6. et 7. 3. Addit etiam locum *Auson. præfat. ad VII. Sapient.* 13. Pone obelos igitur, spuriorum stigmata vatum: Petinas, non culpas esse pulchre meas. Ita *Scalig.*: sed possis his locis culpam etiam errorem villumque dictationis interpretari: quo sensu *Solin.* 38. Inter utramque culpam, factu optimum est, amborum temporum statum persequi.

II.) Translate. — a) Culpa dicitur villum, damnum, rea notio. *Virg.* 3. *G.* 408. Continuo culpam ferro compescere, priusquam Dira per incautum serpentem collagat vulgus, h. e. ovem affectam. *Filruv.* 3. 1. 4. *Schneid.* In ædibus deorum operum et laudes et culpa eterne solent permanere. — b) Item metonymice est culpæ reus, ut scelus sceleratus. *Propert.* 4. 5. 20. Saxosamque leral aedula culpa vlam. h. e. Ieda, vel meretrix.

Homonym. Culpa differt a scelere; item a peccato et similibus. Scelus colit est nefarium facinus, quo alios quoque ed maleficio impellimus, atque adeo a prave pendet voluntate; culpa omnes complectitur errores, quos humana parum cavili natura, vel in quos per imprudentiam alve humanam infirmitatem labimur; peccatum denique et similia (delictum, villum) facinus poena dignum significant. *Cic. Marcell.* 5. 13. Elit aliquis culpa tenemur erroris humani, a scelere certe liberali sumus. *Ovid.* 4. *Trist.* 1. 23. Selt quoque, cum perit, quia me deceperit error, Et culpam in facto, non scelus esse meo. *Id.* 4. *ibid.* 4. 37. Hanc quoque quia perit culpam, scelus esse negabis. *Cic.* 5. *Fam.* 21. sub fin. Præter culpam ac peccatum, quo semper caruisti, homini accidere nihil potest, quod sit horribile ac pertimescendum. — Porro peccatum minus est quam vitium, et objective potius, quam subjective, ut ajunt, consideretur (unde *Cic.* 1. *Acad.* (2. post.) 10. 37. Inter recte factum atque peccatum, officium et contra officium, media locabat quedam: recte facta sola in bonis actionibus ponens; prave, id est peccata, in malis); vitium majus est, quam peccatum (*Cic.* 3. *Fin.* 12. 40. Quod vituperabile est per se ipsum, id eo ipso vitium nominatum pulo; vel etiam a vitio dictum vituperari), et morali significatione subjective sæpius, quam objective consideratur, animi enim pravitatem significat. *Cic.* 3. *Parad.* 1. 20. Parva, inquit, res est; ad magna culpa; nec enim peccata rerum eventu, sed vitia hominum metienda sunt.

CULPABILIS, e, adject. Comp. *Culpabilior*. — Culpabilis est reprehendi et culpam dignus. *Apul.* de *Mag.* Nisi forte quod artificie elaboratum laudabile habetur, hoc natura oblectum culpabile iudicandum est. *Arnob.* 7. 15. Opinatio de diis digna, nec turpitudinis alienius deformitate culpabilis. *Tertull.* 2. ad *Uxor.* 1. Tanto culpabilis est, non observare quod possis.

CULPABILITER, adverb. Comp. *Culpabiliter*. — Culpabiliter est cuoi culpa, vel criminatione. *Symmach.* 9. *Ep.* 40. (al. 43.) Nolo existimes culpabiliter ad me delatum, quod etc. *Paulin. Nolan.* *Ep.* 39. (al. 30.) A nos culpabiliter insuli, in quibus etc. CULPATIO, ōnis, f. 3. actus culpandi, criminatio. *Gell.* 10. 22. Ne ipsi quoque culpationes hujusmodi mereamur.

CULPATOR, ōris, m. 3. qui culpam committit. *Paulin. Pell.* 102. Omnipotens æternæ Deus, qui cuncta gubernas Culpatore novissimo mihi vitalia dona.

CULPATUS, a, um. V. CULPO.

CULPITO, as, are, a. 1. frequentat. a culpo, accuso, reprehendo. *Plaut.* *Cist.* 2. 1. 10. Haud metuo, ne iururandum nostrum quisquam culpitel.

CULPO, as, avi, atum, are, a. 1. Part. *Culpans* 2.; *Culpatus* 1. a. et in fin.; *Culpaturus* 2.; *Culpandus* 1. — Culpo ¶ 1. Stricto sensu est idem quod reprehendo, vituperor, improbo, arguo: cui opponitur laudo vel probo (11. riprendere, biasmare, disapprobare; Fr. blâmer, trouver coupable ou mauvais, disapprouver, reprendre, critiquer; Hesp. reprehender, vituperar, desaprobare; Germ. eine Person oder Sache tadeln, misbilligen; Angl. to blame, find fault with, censure, reprove). Occurrit — a) Cum Accus. personæ. *Varro* 9. *L. L.* 11. *Müll.* Cum culpandus non sit medicus, qui etc. *Müll.* leg. vituperandus. *Horat.* 1. *Sat.* 2. 11. Laudatur ab his, culpatur ab illis. Adde *eund.* 1. *ibid.* 4. 25. et 4. *Od.* 5. 20. et *Ovid.* 10. *Met.* 581. *Quintil.* 18. 4. 23. Culpare aliquem. Adde *eund.* 3. 6. 60.; 2. 4. 38. et 4. 2. 26. *Plin.* 7. *Ep.* 17. Num ergo culpandus est ille. h. e. reprehendendus. *Sueton.* *Vit. Pers.* Nero nem culpatur. *Id.* *Cæs.* 72. Culpari non sem aliquam. *Id.* *Pesp.* 16. In re aliqua culpari. Adde *Popisc.* *Aurel.* 8. et *Car.* 20. — b) Cum Accus. rei. *Plaut. Bacch.* 3. 2. 13. Illum laudabant boni: hoc etiam ipsi culpabant mali. *Ter. Eun.* 2. 3. 95. Quod, qui reserit, culpant; illud merito scelum omnes putant. *Horat.* *Art. P.* 448. Vir bonus et prudens verus reprehendit inertes, Culpabit duros. *Ovid.* 11. *Met.* 321. quæ se præferre Dianæ Sustinuit, faciemque deæ culpavit. *Id.* *Heroid.* 21. 35. Si tibi deformis, quod mallem, visa fuisset, Culpatum nulla corpus egeret ope. *Martial.* 9. 60. Culpavit statuas et, Polyclete, iuss. Adde *Quintil.* 2. 4. 38. — c) Absolute. *Horat.* 1. *Sat.* 4. 82. absentem qui redit amicum, Qui non defendit alio culpante. *Ovid.* 3. *Met.* 256. Sola Jovis conjux non tam culpante, probetne, Eloquitur. ¶ 2. Latiori sensu est culpam transferre. *Horat.* 3. *Od.* 1. 3. Fundusque mendax, arbore nunc aquas Culpante, nunc torrentia agros Sidera, nunc hiemes iniquas. *Colum.* 1. *R. R.* præfat. 1. Culpare infirmitatem agrorum et celi intemperiem. *Apul.* de *Mag.* Ceterum quidquam putas Maximum culpaturum? — Hinc part. præter. pass.

Culpatus, a, um, adjective quoque occurrit, unde Comp. *Culpatus* sub 1., et est ¶ 1. Accusatus, vituperatus. *Virg.* 2. *Æn.* 602. Non tibi Tyndaridis facies iovisa Lacæne, Culpatusve Paris. *Gell.* 11. 7. Molastus equidem culpatusque esse arbitror, verba nova incognita dicere, quam invulgata et asordientia. ¶ 2. *Culpatus* utrum est vitiatum, corruptum. *Macrobi.* 7. *Saturn.* 6. Quid aceto frigidius, quod culpatus vltum est? — CULTE, adverb. Comp. *Cultus*. — Culte est cum cultu, ornate. *Quintil.* 8. 3. 7. et *Plin.* 7. *Ep.* 20. Culte dicere. *Seneca Suasor.* 4. in fin. Quare nemo videretur dilisse cultus. *Justin.* 3. 3. 5. Jovenibus non amplius una veste uti toto anno permisit; nec quemquam cultius, quam alterum progredi. *Id.* 7. 3. 5. Cultus exornare. Adde *Val. Max.* 2. 6. 8. CULTELLARIUS, ii, m. 2. Idem qui cultarius. *Gloss.* *Cyrril.* *Maxapontoides*, cultellarius. CULTELLATUS, a, um. V. voc. seq. CULTELLO, as, avi, atum, ore, a. 1. (cultor). Part. *Cultellatus* 1. et 2. — Cultellare est ¶ 1. Agri inæqualitatem funiculo ad planitiem redigere. Cultri enim popule intelligitur vomer, qui rectus terram in arando secat ac scindit. *Frontin.* de limit. p. 43. *Goes.* Cultellamus ergo agrum eminentiorem, et ad planitiem redigimus. Adde *Hygin.* de limit. p. 178. *Goes.* Rursus *Frontin.* de limit. p. 43. *Goes.* Quidquid huic universitati (agrorum) applicatum fuerit ex alterius civitatis sine sive solidum, sive cultellatum fuerit, prefectura appellatur. ¶ 2. Item est in modum cultelli facere. *Plin.* 32. *Hist. nat.* 2. 5. (13). Murenam infixam bamo invertere se, quoniam sit in dorso cultellata spina, eaque lineam præsecare. *Id.* 8. *ibid.* 25. 38. (91). Delphicorum dorso cultellata inest spina.

CULTELLUS, i, m. 2. deminut. a cultor, sed ejusdem fere significationis. ¶ 1. Stricto sensu. *Varro* 1. *R. R.* 69. 2. Ab nescio quo percussum cultello concidisse. *Horat.* 1. *Ep.* 7. 51. Cultello purgare ungues. *Cf. Val. Max.* 3. 7. 15. Filia Bruti cultellum tonsuram quasi ungulum rescindendum causa puposcit. *Plin.* 12. *Hist. nat.* 25. 54. (115). Arbor balsami inciditur vitro, lapide, ossiculis cultellis. Adde *Colum.* 12. *R. R.* 14. 1.; et *Sueton.* *Claud.* 34. *Juvenal.* 5. 122. structorem Saltantem spectes, et chironomonia volanti Cultello. *Id.* 11. 133. Quia ipsa manubria cultellorum Ossea. Adde *eund.* 2. 169. *Ulp. Dig.* 9. 2. 11. Cultellus tonsoris. ¶ 2. Cultelli lignei apud *Filruv.* 7. 3. 2. *Schneid.* sunt lignei cubedoli instar cultellorum deformati ad colligendum et constringendum.

CULTEB, tri, m. 2. Cultrum neutro genere legitur in vet. *Gloss.* Afferunt etiam locum *Propert.* 4. 5. 72. Cum fallenda meo pollice cultra forent. Sed claustra ibi alii, vel rectius clathra. — *Forcellino* videbatur esse ab ius. cello, cujus loco nimirum composito percussio, unde percussus. Al rectius culter a colo, cultum.

5. 72. Cum fallenda meo pollice cultra forent. Sed claustra ibi alii, vel rectius clathra. — *Forcellino* videbatur esse ab ius. cello, cujus loco nimirum composito percussio, unde percussus. Al rectius culter a colo, cultum.

I.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu est genus vomeris, in modum cultri, prædensam, priusquam proscindatur, terram secans, futurisque sulcis vestigia præseribens incisuris, quas resapiens in arando mordeat vomer. Ita *Plin.* 18. *Hist. nat.* 18. 48. (171) ¶ 2. Est etiam culter pars falcis vinitorie, ea nempe, quæ est prope manubrium, et recta acie procedit, habetque usum, cum easdem esse arbor ferienda. *Colum.* 4. *R. R.* 25. 2. *Cf. eund.* 12. *ibid.* 43. 4. Osseo cultro mala dividere. ¶ 3. Hinc latiori sensu est parvum feramentum acie munitum ad scindendum, ed varios usus, præcipue domesticos: non vero proprie ad bellicos, ad quos pertinet ensis, gladius, etc. Hinc cultrum secum ferre culvis olim etiam apud Romanos vetitum fuisse, constat ex *Plaut. Aulul.* 3. 2. 1. Evc. Redi, quo fugis nunc? Iene, leue. co. Quid, stolidus, clamas? Evc. Quia ad tres viros iam ego deferam lum vomero. co. quomobrem? Evc. Quia cultrum habes. co. Cuium decet. — Ceterum occurrit — a) De cultro coquinae et lanis inserviente. *Plaut. Mil. glor.* 5. 4. Vide, ut istic tibi sit arulus culter probe. Adde *eund.* *Epid.* 2. 2. 2. *Varro* apud *Non.* p. 195. 16. *Merc.* Noctu cultro coquarii se trahit. *Liv.* 3. 48. Ab lanio cultro arrepto. — b) De cultro venalico. *Petrone. fragm. Tragur.* 40. *Burmamn.* et *Sueton.* *Aug.* 9. Stricto venatorio cultro latius apri percussit. Adde *eund.* *Claud.* 13. — c) De ferramento tonsorio. *Cic.* 2. *Off.* 7. 25. et *Petrone. Satyr.* 108. Cultrum tonsorium super jugulum meum posui. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 59. 59. (211). Primus omnium radii quodlibet instituit Africanus sequens: dives Augustus cultris semper usus est. — d) Denique de cultro victimarii. *Plaut. Rud.* 1. 2. 45. Neque potest clam me esse, si qui sacrificant; semper petui aquam hinc, aut ignem, aut cultrum, etc. scilicet ad victimam cædendam. *Scribon.* *Compos.* 13. Occidi binolum cultro, quo gladiator jugulatus sit. Adde *Sueton.* *Tyb.* 25. — e) Cultri figuram habes apud *Gruter.* 640. 11., et videtur esse victimarii, seu cultuarii. V. CULTRARIUS. — f) Hinc proverbii speciem habent illa *Filruv.* 10. 9. 8. *Schneid.* Tympanum versatile, in cultro collocatum. h. e. in modum cultri, acie in inferiorem partem obversa, ed perpendicularum. *Id.* 10. 5. 2. Collocare in cultrum. *Varro* 2. *R. R.* 5. 11. Emere boves ad cultrum. h. e. Italice da macello.

II.) Translate. *Horat.* 1. *Sat.* 9. 74. Igitur improbus, ac me Sub cultro linquit. h. e. in ipso discrimine; ducta proverbiali formula a victimis jam jam cultro jugulandis: Itali dicunt: Ira fœneidine e' i martello, vel nelle peste. *Seneca Ep.* 87. ad med. Dubitat, utrum se ad gladium locet, an ad cultrum. h. e. utrum se gladiatorem faciat, an bestiarium, ut *Epist.* exponit.

CULTICULA fusticulus quidam ligneus in sacris dicebatur. *Paul. Diac.* p. 50. 9. *Müll.* Alii leg. culticula fasciculus.

CULTIO, ōis, f. 3. actus colendi, cultura, cultus. I.) Proprie. *Cic.* 5. *Ferr.* 97. 226. Quid est colim Sicilia, si et agri cultionem sustuleris? *Id.* *Senect.* 10. 57. Num igitur eorum sepectus miserabilis fuit, qui se agri cultione oblectabant? *Pallad.* 4. *R. R.* 9. 1. Nunc horii optime sumunt cultionis lūdā.

II.) Translate. *Arnob.* 4. 27. Cum multo majores ferant a vobis offensæ ex omnibus probris, quæ in illorum maledicta conductis, quam amplitudinis et honoris ex ritu atque officio cultionis. Adde *eund.* 5. 30.

CULTOR, ōris, m. 3. qui colit.

I.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu ponitur de iis, qui agris colendis operam insumunt; et occurrit — a) Cum addito Genitivo. *Cic.* 2. *Nat. D.* 39. 99. Homines quasi cultores terræ constituti. *Id.* 5. *Fin.* 14. 40. Cultor vitis. *Horat.* *Art. P.* 117. Mercatorne vagus cultorine virentis ægeli. *Lin.* 4. 25. Famem cultoribus agrorum timentes. *Id.* 40. 29. Cultor agri. *Colum.* 9. *R. R.* 3. 1. Cultores alveorum. — Et improple. *Ovid.* 5. *Fest.* 15. cultorena pauperis agri Immolat. h. e. bovem. — Hinc cultor Latini dicitur a *Grat. Cynege.* 38. Tibris, quia Latio late campos fecundat, ut *Minn.* in *Octav.* 18. Colit Euphrates Mesopotamiam. quod idem *Cic.* 2. *Nat. D.* 52. 130. Mesopotamiam ferilem efficit Euphrates. — b) Abso-

lute. *Sall. Jug. 46.* Deinde ipse — in Nemiadum procedit, ubi contra belli faciem iuguria plena hominum, pecora cultoresque in agris erant. *Liv. 28. 11.* Sed res haudquaquam erat populo facilis, et liberis cultoribus bello assumptis, et inopia servorum. *Tac. 12. Ann. 55.* Inde (agrestium Cithicum nationes) decursu in litora aut urbes vim cultoribus et oppidanis ac plerumque in mercatores et navicularios audebant. *Flor. 3. 19.* Frequenter ergastula, catenatique cultores. Adde *Ovid. 1. Met. 425.*; *Liv. 7. 3.*, *9. 11.*, *9. 13.* et *21. 34.*; *Curt. 4. 14. 11.*; *Tac. 2. Hist. 87.*; *Sueton. Aug. 91.* et *Vopisc. Prob. 15.* ¶ 2. Hinc accipitur et generatio pro locola. *Plaut. Amph. 5. 1. 13.* Tibi propitius cuncti cultor advenit. *Sall. Jug. 17. catr.* Ulque rem sese habere cultores ejus terre putant. Adde *Virg. 1. G. 14.*; *Ovid. 14. Met. 4.*; *Liv. 28. 26.*; et *Curt. 4. 4. 20.* *Martial. Spectac. 8.* Venit ab Orphreo cultor Rhodopaeus Hæmo.

II.) Translate. ¶ 1. Cultor dicitur qui amat et colat, insitit, opem fert. *Cic. 1. Off. 30. 109.* Veritatis cultores, fraudis inimici. *Ovid. 3. Trist. 14. 1.* Cultor et antistes virorum doctorum. *Id. 1. Art. am. 722.* Qui fuerat cultor, factus amator erat. *Cf. Petron. Satyr. 127.* Per formam tuam te rogo, ne fastidias hominem peregrinum inter cultores tuos admittere. h. e. inter eas, qui visitant, deducunt, reducant, ament. Modeste hic loquitur amator Petronianus: nam alioquin cultor minus est, quam amator. *Liv. 9. 46.* Cultorum cultor. *Id. 25. 28.* et *Martial. 9. 86.* amicitia. *Id. 28. 32.* imperii Romani. *Pers. 5. 63.* Cultor eorum juvenum, purgatis inseris aures Fruge Cleanthea. h. e. institutor. *Martial. 10. 92.* Quiescat cultor et comes vitæ. *Id. 10. 37.* Joris et æquarum cultor sacrotilissime legum. — Sic cultor feri orbis dicitur a *Grat. Cynege. 69.* Tyrinibibus, scilicet Hercules, quia feris, monstris, tyrannidis sublati orbem ad strenuam vitam traduxit. ¶ 2. Item qui deos veneratur et colit. *Horat. 1. Od. 34. 1.* Parcus deorum cultor et infrequens. Adde *Ovid. 1. Met. 327.* et *Liv. 5. 49.* ¶ 3. Apud æquioris ævi scriptores, cultores alienigenas numis videtur fuisse sodales, qui in illius honorem sodalicium constituebant, hisque fuisse permixtos, qui apud nos confratelli appellabantur. *Tac. 1. Ann. 73.* Falando obijcebat accusator, quod inter cultores Augusti, qui per amicos domos in modum collegiorum habebantur, Cassium quemdam; minimum corpore infirmum, adscivisset. Adde *Sueton. Oth. 8. Inscript.* apud *Murat. 182. 1.* MERCYRIUS AVG. JULIVS LYCIER SACERDOS ET CULTOR EJUS. Alla *ibid. 181. 9.* COLLEGIVM CYLTORVM BONAE DEAE CARLSTIS. Alla apud *Martin. Inscr. Alb. p. 8.* BERCVLI CONSERVATORI A. SERGIVS MEGALENSIS CVYATOR II SOCIIS CYLTOR. LARYX ET IMAGINVM AVGVSTARVM DEDIT. Alla apud *Orell. 138.* IMAGINVM DOM. AVG. CYLTORIVS. Sic alla apud *Martin. loc. cit. p. 39.* CYLTOR JOVIS HORTENSIS. Alla *ibid. p. 545.* et apud *Murat. 235. 4.* CYLTOR JOVIS HELIOPOLITANI.

CULTRARIUS, m. 2. victimarii minister, qui victimam cultro immolat. *Sueton. Cal. 32.* Elato albe malleo cultuarum maculavit. — Item qui cultros facit. *Inscript. apud Gruter. 640. 11.*, quæ est apud *Orell. 4175.* q. TIBVRTII Q. L. MENOLANI CVLTRARIII OSSA HIC SITA SVNT. Nihil vero prohibet, quominus putemus, hunc Tiburtium victimarium, non cultorum fabricatorem esse; nam duo cultri, qui in ejus inscriptione sculpti sunt, pertinent ad popas, quos in nummis et antiquis anaglyptis cultros ille similes videmus manu gerentes.

CULTRATUS, a, um, adject. ut *Cultratus macro*, qui scindit ut cultor. *Plin. 13. Hist. nat. 4. 7. (30).*

CULTRIX, f. 3. quæ colit.

I.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu de ea, quæ agris colendis operam dñt. *Cic. 5. Fin. 14. 39.* Rerum, quas terra gignit, augendarum et alendarum quandam cultricem esse, quæ sit scientia atque ars agriculturalum. ¶ 2. Hinc cultrix dicitur etiam quæ incolit. *Virg. 11. Æn. 557.* Nemorum cultrix Latonia virgo. *Caull. 63. 299.* te solum, Phœbe, relinquens, Unipenamque simul cultricem montibus Idæ. h. e. Dianam. *Ovid. 1. Fast. 245.* Arx mea rollis erat, quam cultrix nomine nostro Nuncupat hæc ætas, Janiculumque vocat. — Et de rebus. *Pers. 3. 26.* Cultrixque foci sacra patella est. Adde *Stat. 5. Silv. 1. 191.*

II.) Translate cultrix est, quæ colit, seu veneratur. *Lactant. Mort. persecut. 11.* Erat mater ejus deorum monium cultrix, mulier admodum superstitiosa. *Inscript. apud Murat. 181. 4.*, quæ est apud *Orell.*

2409. D. M. TYLLIÆ LAYDICÆ CVLTRICES COLLEGII FVLGINIÆ. Corrige TYLLIÆ LAYDICÆ; ipse enim *Fulginiæ lapidem* vidi.

CULTORA, æ, l. 1. actus colendi, cultus, colitio.

I.) Proprie occurrit de agrorum cultione; et quidem modo cum additis, modo absolute. *Zucet. 5. 1366.* Inde aliam actum allam culturam dulcis agelli Teotabant. *Id. 5. 1447.* Navigia atque egri culturas, mœnia, leges. *Farro 1. R. R. 7. 2.* De formæ cultura hoc dico, quæ specie fiant venustiora, sequi, etc. Adde *eumd. 1. ibid. 18. 7.* et *2. ibid. præfat. 4. Cic. Flacc. 29. 71.* Agri et natura perboni, et diligentia culturaque meliores. *Id. 5. Fin. 14. 38.* Adhibere culturam vitibus. *Id. Senect. 15. 54.* Cujus quidem odo utilitas me solum, ut aie dixi, sed etiam cultura, et ipsa natura delectat. *Horat. 3. Cd. 24. 14.* Nec cultura placet longior annuâ. *Colum. 11. R. R. 3. 36.* Atram olus parcam asrillonis exigit culturam. *Id. 11. ibid. 2. 30.* Ab Idibus Jan. auspiciari culturarum officia. Adde *eumd. 4. ibid. 3. 6.* *Plin. 17. Hist. nat. 5. 3. (37).* Terra cultura mollis et facilis. *Id. 18. ibid. 6. 8. (43).* Profecto opera, non impensa cultura constat. *Sittig. legit opera impensa*, et quidem rectius. Adde *Sueton. Aug. 42.* et *Vesp. 1.*

II.) Translate. ¶ 1. Ratione habita mentis est institutio, disciplina: ad rem *Cic. 2. Tusc. 5. 13.* Ut ager, quamvis fertilis, sine cultura fructuosus esse non potest; sic sine doctrina animus. *Horat. 1. Ep. 1. 39.* Nema adeo ferus est, ut non mitescere possit, si modo cultura patientem commodet aurem. ¶ 2. Poni tur etiam pro veneratione, obsequio, cultu erga aliquem hominem. *Horat. 1. Ep. 18. 86.* Dulcis inexpectis cultura potentia amici: Expertus meluit. *Lactant. 5. 7.* Dei unici pia et religiosa cultura. *Tertull. Apolog. 21. a med.* Negat quod colit, et culturam in alterum transferit.

CULTUS, a, um. F. COLO.

CULTUS, us, m. 4. (colo). Olim cultus, ti, declinatum fuisse, ut senatus, ti, etc. veri valde simile est. Itaque sic apud *Zucet.* quidam legendum putant *4. 1274.* Morigerisque modis et mundo corpori? colio. *Al. leg. cultu.* — Ceterum cultus proprie cultura, cultum, quam ruri homines adhibent (I. *cultivazione, cultura, lavoro rurale*; Fr. *culture*; Hisp. *cultura, la labor del campo*; Germ. *die ländliche Arbeit, die Bearbeitung, der Anbau des Landes durch den Menschen*; Angl. *cultivation, culture, tilling*).

I.) Proprie. *Cic. 1. Legg. 1. 1.* Nullius agricolæ cultu stirps iam diuturna, quam poetæ versu, seminari pulsat. Adde *eumd. 2. leg. Agr. 25. 67.* et *Quintil. 8. 3. 75.* *Cic. 2. Nat. D. 63. 158.* Oves neque ali, neque sustentari, neque ullum fructum edere ex se, sine rulla hominum et curacione, potuissent. *Liv. 4. 12.* Deserto agrorum cultu. Adde *Colum. 2. R. R. 10. 4.* et *11. ibid. 2. 48.*; et *Quintil. 9. 4. 3.* *Curt. 5. 6. 13.* Sine ullo humani cultus vestigia. *Id. ibid. § 15.* Humani cultus rara vestigia.

II.) Improprie occurrit A) Generationi, et B) Spectatim.

A) Generationi. ¶ 1. Cultus dicitur qui hominis animo adhibetur, educatio, disciplina. *Cic. Partit. orat. 26. 91.* Genus hominum malo cultu corruptum. *Horat. 4. Od. 4. 34.* Doctrina sed vim promovet insitam Rectique cultus pectora roborant. *Cf. Quintil. 2. 16. 17.* *Liv. 1. 34.* Humili cultu educare aliquem. *Sall. Jug. 75.* Multus pueritiae cultus. *V. Ariz. ad h. 1. Val. Flacc. 5. 356.* virginæ cultus grandæva pudoris Eoloche, cultus primi cui credidit ævi. ¶ 2. Hinc cultus dicitur etiam qui dñs et viris potentia vel dignitate supra ceteros eminentibus adhibetur; adeoque est veneratio, observantia, obsequium, honor. Ad rem *Cic. 1. Nat. D. 34. 94.* Omnis cultus et curatio corporis erit eadem adhibenda Deo, quæ adhibetur homini. *Id. 1. Tusc. 26. 64.* Philosophia oos primum ad deorum cultum erudit. *Id. 2. Invent. 53. 161.* Sanguine conjunctis patriæque benevolis officium et diligentem cultum tribuere. Adde *Ovid. 5. Met. 279.* et *Curt. 8. 11. 24.* *Tac. 2. Ann. 58.* De adventu regis et cultu sui, cum decore ac modestia respondit. h. e. honore sibi habito. Adde *eumd. 3. ibid. 63.* *Capitolin. Fer. 8. a med.* Minore circa fratrem cultu. *Lactant. 4. 3.* Deum jussis ac piis cultibus honorare. — Et de rebus. *Justin. 9. 8. 18.* Cultus litterarum. Sic *Gell. 14. 6.* Homo in litterarum cultu non ignobilis.

B) Spectatim. ¶ 1. Eleganter admodum accipitur pro cura, quæ humaniorem ac magis exquisitam vi-

endi rationem nobis compereamus: hinc — a) Populari pro externa vivendi ratione et apparatu eorum rerum, quæ ad vitam victumque pertineat, quæ sunt servitio, edes, vestitus, impense, etc., quo sensu sæpe cum victu conjungitur: Item pro humanitate, quæ fera agrestique vitæ opponitur, quæque animi eruditionem et exquisitam vivendi rationem complectitur. *Sall. Cat. 37.* Regio victu atque cultu vitam agere. *Cf. Cæs. 6. B. G. 34.* *Nepos Alcib. 11.* Ut parsimonia victus atque cultus omnes Lacedæmonios vince-ret. *Id. Attic. 14.* Cum tanta pecuniæ facta esset accessio, nihil de quotidiano cultu mutavit. *Id. ibid. 13.* Pari modo artifices ceteri, quos cultus domesticus desiderat, apprimere boni. *Id. Pausan. 3.* Non enim mores patrios solum, sed etiam cultum vestitumque mutavit. *Cæs. 1. B. G. 1.* Belgæ a cultu atque humanitate provinciæ longissime absumt. *Cic. 1. Off. 39. 140.* Bademque mediocritas ad omnem usum cultumque vitæ transferenda est. *Id. 1. Orat. 8. 33.* Homines a fera agrestique vitæ ad humanum cultum civilemque deducere. *Virg. 5. Æn. 730.* geos dura atque aspera cultu. Adde *Cic. 2. Off. 1. 2.* et *4. 6.*; *Sall. Jug. 78.*; *Horat. 2. Sat. 2. 105.*; *Liv. 45. 28.*; *Quintil. 8. 3. 54.*; *Justin. 36. 1. 6.*; *Tac. 2. Ann. 52.*; *Val. Flacc. 2. 647.*; *Spartian. Alex. Sev. 9.*; *Capitolin. Anton. Phil. 17.*; et in plurali numero *Ovid. 7. Met. 58.* — b) De ingenio seu mente. *Cic. 5. Fin. 19. 54.* Animus cultus ille erat ei quasi quidam humanitatis cibis. *Cf. Cæs. 1. B. G. 31.* Sic *Gell. 1. 2.* Qui Roma in Græciam ad capiendum ingenii cultum concesserant. — c) Et de orationis ornamentis. *Quintil. 3. 8. 58.* Afficere cultum effusione in verbis. *Id. 8. 3. 61.* postquam orationis tres conditiones enumeravit, ut sit perspicua, probabilis et ornata, hujus postrema tres item gradus facit, concipere, et exprimere, tertium, qui hæc nitidiora faciat, quod proprie dixeris cultum. *Id. 10. 2. 17.* Qui carent cultu atque sententis Atticis. Adde *eumd. 12. 10. 79.* et *4. 2. 117.*, *2. 5. 23.*, *10. 1. 124.* et alibi; et *Tac. 13. Ann. 3.* ¶ 2. In malam partem pro delictis et luxu. *Sall. Cat. 13.* Lubido stupri, gæncæ ceterique cultus. Adde *eumd. Jug. 95. Lin. 29. 21.* extr. Quæ vulgata sermonibus erunt de cultu ac desidia Imperatoris. ¶ 3. Præcipue vero dicitur de vestitu atque ornatu corporis. *Nepos Datam. 3.* Hominem optima veste lexit, ornavitque etiam torque et armillis aureis ceteroque regio cultu. *Liv. 10. 7.* Inclinatus Gabino cultu. Adde *Horat. 1. Od. 8. 16.* et *4. ibid. 9. 15.*; *Ovid. 3. Met. 609.*, *13. ibid. 163.* et alibi, et *3. Amor. 1. 9.*; *Sall. Cal. 48.*; et *Curt. 3. 2. 14.*, *5. 3. 23.*, *10. 5. 33.* et alibi. *Velleg. 2. 107.* Homo dignitate, quantum ostendebat cultum, emittens. *Id. 1. 2.* Deposita veste regia, pastoralis cultum induit. *Id. 2. 40.* Ut corona laureæ et omni cultu triumphantium uteretur. *Plin. Paneg. 83.* Uxor Trajani modica cultu, parca comitatu, civilis inressu. Adde *eumd. 1. Ep. 10. Plin. alter 33. Hist. nat. 1. 4. (13).* Cultus muliebris. *Id. 29. ibid. 2. 9. (30).* Laure præstant cultum et tutelam contra frigora. Adde *Justin. 12. 3. 10.*; *Val. Flacc. 5. 355.*; *Quintil. 11. 3. 137.* *Sueton. Cæs. 44.*, *Ner. 20.*, *Cal. 52.* et *Aug. 65.*; et *Spartian. Gel. 5.* — In plur. num. *Ovid. 2. Fast. 218.* Cultibus Alciden instruit liliis. *Martial. 11. 39.* Si Tyrios rumpis cultus ovales capillos. *Flor. 4. 11. extr.* Cleopatra maximos induit cultus. — Huc referri potest et illud *Petron. Satyr. 136.* Collectoque cultu meo ire extra cesam cepi. h. e. collectis vestibus ceterisque; et *Claudian. Cons. Prob. et Olybr. 85.* Cæsariem crinali stringere cultu. *Plin. 17. Hist. nat. 1. 4. (5).* Arboris cultu virides juvenesque. — Cultum et ornatum ita distinguit *Tertull. Habit. mul. 4.* Cultum, inquit, dicimus, quem mundum muliebrem vocat: ornatum quem immundum muliebrem convenit dici. Ille in auro et argenteo et gemmis et vestibus deputatur: iste in cura capilli et cultis et eorum partium corporis, quæ oculos trahunt. Alteri ambitionis crimine intendimus, alteri prostitutionis. Hæc *Tertull.* Neque tamen hoc discrimen serratur a scriptoribus, neque eu respexisse credendus est *Liv. 34. 7.*, ubi munditias, ornatum et cultum conjungit. F. MUNDUS. ¶ 4. Item latiori sensu ponitur pro quocunque apparatu. *Velleg. 2. 129.* Cultus triumphi. *Plin. 36. Hist. nat. 15. 24. (121).* Castellæ aqueductum cultu magnifica. h. e. magnifica structura, marmoribus atque architecturae ornamentis facta. *Val. Flacc. 5. 570.* Canovivia læto cultu. ¶ 5. In illo *Plaut. Merc. 5. 1. 3.* Usus, fructus,

victus, cultus jam mihi harumce ædium etc., *cultus* idem esse videtur atque habitatio.

CULULLUS, i, m. 2. calix fictilis, quo pontifices, virginesque Vestales utebantur in sacris: sed ponitur universim pro poculo. (Videtur esse a *κῦλλος* calix, quod a *κῦλλος* robur; vel a *cullus* deminutiv., ut *mammilla* a *mamma*.) Ita *Acron.* et *Porphy.* ad illud *Horat.* 1. Od. 3. 11, ut nureis Mercator exaltet *cullula* Vina Syra reparata merce. Adde *eumd.* *Art. P.* 434.

CŪLUS, i, m. 2. podex, anus, ea pars in animalibus, ex quo sterus egeritur: ac fere de hominibus tantum usurpatur: ita vero est vocata a *κῦλλος* capus, ut a *κεῖν* pœna est punctio, a *μῦλα* divisio, est *merus* antiquitus, postea *mus*. *Caluill.* 23. 19. Quod culus tibi purlor asillo est, Nec toto decies carcas in anno. *Id.* 57. 2. Culum offacere. *Id.* 97. 12. Jingere. *Id.* 9. 28. El prositulis iævius caput calis. Adde *eumd.* 98. 4. — Accipitur etiam per synecdochem pro ipsis natis; hinc eadem significatione Itali additbent *culo*. *Martial.* 3. 98. Sit culus tibi quam mæcer, requiris? Pædicare potes, Sædulo, colo.

CUM, præpositio ablativa. — a) Ad descriptionem quod attinet, placet *Cellario* et aliis discrimen servatum ab antiquis multis, teste *Vel. Long.* de *Orthogr.* p. 2231. *Putsch.*, *Capro* p. 2241. et *Terent. Scaur.* p. 2261., ut quando est adverbium temporis, seu conjunctio. *quum* seu *quom* scribatur; cum vero, si sit præpositio. Id. confirmat hinc verba *Mar. Victorin.* de *Orthogr.* 1. p. 2469. *Putsch.* *Cum*, adverbium temporis, antiqui quatuor litteris scribebant, tam *his*, *quum* apud *Catonem*, quam *quom* apud *Quintilianum* 1. 7. 5., probat *Spaldingius*, cum antea *ibid.* locus ita legeretur, ut quom scribendum doceret pro adverbio temporis, *quum* pro conjunctione causali, cum pro præpositione. In veteribus quidem, quæ exstant, monumentis non facile *quum* inveniri, loquitur *Cellarius*. Nam *quom* satis apparet antiquum esse. — Ceterum quod ad præpositionem attinet, in *Inscriptis*. legitur aliquando et *com*; in MSS. vero interdu occurrit *quom* vel *quum*: de Adverbio *P.* QUOM loco suo. — b) Quando voris etymon, *Scheidius* ad *Sancti Minervam* p. 241. putat, *quum*, seu rectius *quom*, quoties est adverbium temporis, vel conjunctio causalis, comparsum fuisse ex *κῦ* *ὄν*, id est *κῦ* *ὄν*, sive *κατά* *ὄν* *χρόνος*, vel *λόγος*: quoties autem est præpositio, cum scribendum, quod contractum sit ab Ablativo cum inusitato nominis *cumis* pro *cum*; unde deminut. *cumulus*, et illud esse a *κῦ* *ἐκ* *πῦρ* præter. pass. verbi *κῦ* *ἐκ* *πῦρ*, *creasco*. Ita ut prioris significationis exemplum habeas apud *Cic.* 10. *Fam.* 3. Scis fuisse quoddam tempus, cum (sive quom) homines existimarent etc. Alterius vero, quando dicitur cum *illo*; tunc eni idem est, ac si dixeris: *illa*, tamquam *cumulo*, *adjecta*. — c) Velant *Cic.* *Orat.* 45. 151. et *Quintil.* 8. 3. 43. Jungi cum, sive adverbium sit, sive præpositio, vocibus ab *n* incipientibus, vel quia, ut ait *Quintil.*, ultima prioris syllabæ littera, quæ exprimit vel labris coeuntibus non potest, aut intersit nos indecentissime cogit, aut continuata cum Insequente, in naturam ejus corrumpitur et junctura deformiter sonat: vel quia obscenitas concurreret litteræ, ut *Cic.* dicit; tunc eni ea verba sano vocabulum *cumulus* exprimerent. Nihilominus *Idem* dicit *Dona.* 9. 22. Cum nominibus tantum uteretur, etc. — d) Ceterum cum est præpositio serviens Ablativo; quæ nominal fere præponitur. Sed cum pronominibus *me*, *te*, *se*, nobis, vobis semper postponitur (et quidem cum illa scriptio coalescent) ad *Cic.* *Orat.* 45. 154. docet: sæpe etiam cum Ablativis *quia*, *quo*, quibus et qui pro quo. *Id.* 3. *Off.* 19. 77. Dignum esse dicunt, quicum in tenebris inlceas. Adde *eumd.* 5. *Fam.* 21. (eius verba *P.* infra sub *A.* 1.). 4. *Att.* 9. 2., 5. *Att.* 1. 4., et 1. de republ. 10.; *Cæs.* 1. *B. G.* 8.; *Liv.* 38. 9.; et *Quintil.* 8. 6. 65., 10. 5. 7. et 11. 2. 38. *Cic.* tamen *Sull.* 3. 7. Cum quibus in ceteris intelligi abfuisse. Adde *Liv.* 4. 24., 21. 44. et 31. 29. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 3. 18. (48). Quicquid sit, cum quo derogatur. — Interdu adjectivo et substantivo interponitur. *Cic.* *Cluent.* 18. 51. Magno cum metu incipio dicere. — Denique et *comprimis* conjuncto occurrit, quod *P.* loco suo. — Porro præpositio cum occurrit A) Generatim, et B) Speciatim.

A) Generatim præpositio cum significat rem aliquam simul esse cum alia, vel conjunctam esse cum alia; ideoque opponitur præpositioni sine, ut apud *Cic.* *Mil.* 21. 55. Semper ille aotea cum uxore; tum sine ea. Adde *Sueton.* *Cal.* 18. (Il. con; *Fr. avec*, en réunion, en compagnie de, en communauté, en société avec; *Hispan.* con; *German.* mit, sammt, nebst, zugleich mit, in Verbindung, in Gesellschaft; *Angl.* with, along with, together with, in conjunction with). § 1. Præp. cum comitatum societatemque significat. — a) Universim. *Plaut.* *Amph.* prol. 123. Qui cum Amphitruone abili hinc in exercitum. *Ter.* *Eun.* 3. 2. 42. Una ire cum amica. *Cic.* 8. *Att.* 2. Vagamur egentes cum conjugibus et liberis. *Cæs.* 5. *B. G.* 45. Exit cum ouncio Crassus. *Cic.* 5. *Fam.* 21. Quibuscum essem liberetur. *Id.* 11. *Att.* 20. 4. Cum Pansa vixi in Pompeiano. Adde *Cæs.* 2. *B. G.* 3.; et *Liv.* 4. 24. et 31. 29. *Sall.* *Jug.* 61. Qui (*Bomilcar*) Roma cum Jugurtha fuerat. — b) Speciatim aliquando ponitur pro simplici conjunctione et, ut apud *Liv.* 21. 60. Dux cum aliquot principibus capitur. *Nepos* *Phoc.* 2. Ejusque cooilio Demosthenes cum ceteris, qui bene de republica mereri existimabantur, plebisito in exilium erant expulsi. Adde *Sall.* *Cat.* 43. et *Jug.* 101. et 105.; *Liv.* 28. 46.; *Propert.* 3. 5. 15.; *Virg.* 1. *Æn.* 492.; *Horat.* 1. *Sat.* 10. 85. et 2. *ibid.* 1. 5.; et *Ovid.* 1. *Met.* 217., 3. *ibid.* 211. et 11. *ibid.* 202. — c) Item speciatim cum aliquo esse, vivere, habitare, stare etc. non modo societatis conjunctionem significant; verum etiam quoties persona, quæcum præpositio cum jungitur, loci significationem exhibet, cum aliquo esse, vivere etc. significant esse apud aliquem, in aliquo domo, ad latus aliquis. *Cic.* 2. *Orat.* 1. 2. Aculeo, quocum erat nostra matertera. *Id.* 3. *Ferr.* 25. 64. Quæ (*filia*) cum patre habitaret, propterea quod virum non haberet. *Id.* 5. *Fin.* 28. 86. Erit enim mecum, si tecum erit. *Id.* 14. *Att.* 21. Vivit habitatque cum Balbo. *Horat.* 1. *Ep.* 7. 70. Si cenas hodie mecum. *Ovid.* 1. *Art. am.* 601. Bene dic domina, bene cum quo dormiat illa. § 2. Præp. cum significat etiam rationem ac modum, quo actio aliqua evenit, vel qui actionem aliquam comitatur. — a) Universim. *Plaut.* *Amph.* 1. 1. 21. Habendum et ferendum hoc opus est cum labore. *Ter.* *Andr.* 5. 3. 10. Cum summo probro habere aliquam. *Id.* *ibid.* 1. 1. 101. Ad flamam accessit — cum periculo. *Cic.* 3. *Ferr.* 24. 63. Ut illo itinere veniret Lampacum, cum magna calamitate et prope periculo civilis. Sic *Cæs.* 1. *B. G.* 10. Cum magno provincie periculo futuram, ut etc. *Rursus* *Cic.* 1. *Cat.* 13. 33. Cum tua pericula — proficiscere. *Id.* 2. *Nat. D.* 23. 59. Motiri aliquid cum labore operoso et molesto. *Id.* 3. *Fin.* 8. 29. Idque esse beate vivere, honeste, id est, cum virtute vivere. *Id.* 1. ad *Q. fr.* 2. 2. Certo solo, te fecisse cum causa. *Id.* 4. *Fin.* 22. 61. Cum summa dignitate ab aliis ornari. *Nepos* *Themist.* 8. Cum dignitate vivere. Adde *eumd.* *Mitrad.* 7., *Att.* 7. et *Hamile.* 1.; et *Justin.* 7. 2. 5. *Cæs.* 1. *B. G.* 20. Multis cum lacrimis Cæsarem complexus obsecrare cepit. *Plaut.* *Mil. glor.* 3. 1. 9. Si minus cum cura aut cate locus loquendi lectus est. Adde *Sall.* *Jug.* 54. et 68.; *Liv.* 22. 42., 39. 41., 40. 40. extr. et 44. 1.; et *Auct.* *B. G.* 8. 52. *Sall.* *Jug.* 14. Cum more et luctu morte graviter vitam exigers. Adde *Cælius* apud *Cic.* 8. *Fam.* 14. 9. et *Plaut.* *Rud.* prol. 29. *Liv.* 21. 24. Cum bona pace exercitum per flues suos — transierunt. *Quintil.* 10. 1. 72. Cum venia. *Sueton.* *Aug.* 24. Cum silentio. Adde *eumd.* *Ner.* 31. et *Tib.* 55.; *Liv.* 29. 1. et 38. 10.; *Curt.* 8. 13. 25.; et *Plin.* *Paneg.* 63. *Justin.* 11. 4. 1. Cum contemptu hostis. Adde *eumd.* 12. 2. 9., 18. 5. 5. et 30. 4. 16.; *Quintil.* 11. 3. 171.; 5. 10. 54., 8. 6. 61. et 2. 20. 8.; et *Capitolin.* *Ant. Phil.* 10. — b) Speciatim cum diis, cum superis, etc., *Græce* *ὁὐ* *θεῶν*, h. e. diis juvenilibus. *Ennius* apud *Cic.* 1. *Off.* 12. 38. volentibus cum magnis diis. Sic *Cato* *R. A.* 141. Cum divs volentibus, quodque bene eveniat, mendo libi etc. *Liv.* 21. 43. Cum diis bene juvenibus arma capite. *Claudian.* III. *Cons. Silic.* 174. Cum superis. — c) Item speciatim cum eo, quod; cum eo, ut; cum eo, ne, est cum ea conditione. *Cic.* 6. *Att.* 1. 7. Sit sine, quoniam illa tu viz, sed tamen cum eo, quod sine periculo meo fiat. *Cels.* 7. 27. Cum eo tamen, quod non ignoremus, orlo cancro, sæpe affici stomachum. Sic *Scriptor.* *Compos.* 60. Hoc cum eo quod candidos facit dentes, tum etiam confirmat. h. e. præterquamquod,

ut recte *Forcellinus* interpretatur; quod tamen in superiorem recidit significationem, sive cum ea conditione. *Liv.* 8. 14. Antium colonia cum eo missa, ut Antialibus permitteretur, si et ipsi describi colonis vellent. *Id.* 36. 5. Lanuvinis sacra sua reddita, cum eo, ut ædes lucusque Junonis communis Lanuvinis cum populo Rom. esset. Adde *Quintil.* 12. 10. 47., 2. 4. 39. et 10. 7. 13. *Cels.* 2. 17. Recte medicina ista testatur, cum eo tamen ne præcordia dura sint. — d) Item præpositio cum numeris ordinalibus addita, terminationi *plex*, *placis* respondet. *Cic.* 5. *Ferr.* 47. 112. Ager efficit cum octavo, bene ut agatur: verum, ut omnes dii adjuvent, cum decimo. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 10. 21. (95). Cum centesima quidem et Leontini Siciliæ campi fundunt. *Cf. Varron.* 1. *R. A.* 44. 1. § 3. Interdu præp. cum indignationi significandæ inservit. *Ter.* *Eun.* 4. 3. 9. Abi hinc cum dote tuis tam lepidis. *Liv.* 1. 26. Abi hinc cum immaturo amore. Adde *Plaut.* *Most.* 2. 3. 33.; et *Ter.* *Eun.* 1. 2. 73., *Andr.* 5. 4. 38., *Phorm.* 3. 1. 1. et *Heccyr.* 1. 2. 59. § 4. Præp. cum jungitur etiam nominibus temporis momenta significantibus, quo actio evenit; atque interdum cum adv. pariter vel simul connectitur. *Lucilius* apud *Diomed.* p. 372. *Putsch.* Ergo e somno pueros cum mane expurgius clamo. *Plaut.* *Amph.* 2. 111. Ego ne abs te abii hinc hodie cum diluculo? *Forcellinus* h. l. cum redundare videbatur. *Id.* *Merc.* 2. 1. 31. Ad portum hinc abii mane cum luci simul. *Varro* 6. *L. L.* 5. *Müll.* Cum prima luce natus. *Müll.* præpositionem omittit. *Auct.* *B. Afr.* 62. Cum primo mane Lepim universa claud vectus. Abi cum omittunt. *Virg.* 7. *Æn.* 130. primo cum lumine solis — Vestigemus etc. Adde *Cic.* 3. *Off.* 31. 112. et *Plaut.* *Cist.* 2. 1. 49. *Sall.* *Jug.* 114. Sulla pariter cum ortu solis castra metabatur. Adde *eumd.* *ibid.* 68.; et *Cæs.* 5. *B. G.* 46. *Sall.* *Jug.* 91. Ut simul cum occasu solis egredierentur paratos esse jubet. Adde *eumd.* *ibid.* 9., 63. et 85.; *Cic.* 1. *Fin.* 3. 9. et 3. *Ferr.* 24. 63.; *Liv.* 1. 10.; et *Ovid.* 1. *Met.* 180., 2. *ibid.* 849. et 13. *ibid.* 677. § 5. Denique præp. cum additur etiam nominibus instrumentum significantibus, quod actionem comitari animo fingimus; vel sæpe ad rem magis declarandam præpositio hæc additur: ac propterea aliquando redundare videtur. *Lucilius* apud *Non.* p. 261. 6. *Merc.* Acribus cum armis confligere. *Quadrigrarius* apud *Gell.* 9. 13. Cum voce maxima conclamat. *Ennius* apud *Servium* ad *Virg.* 2. *G.* 423. Effundit voces proprio cum pectore sancto. *Virg.* 2. *G.* 423. Ipsa satia tellus cum dente recludit unco, Sufficit humorem, et gravidæ tum vomere fruges. *Heymis* tamen ita interpretatur; et gravidas sufficit fruges, cum vomere recludit. *Veget.* 1. *Veterin.* 27. 2. Cum tabula aliqua cæde caudam. Adde *Catull.* 98. 3. *Nepot.* *Themist.* 2.; *Sall.* *Jug.* 49.; et *Justin.* 17. 1. Huc referri possunt et illa *Cic.* 5. *Tusc.* 6. 16. Omnia rabide appetens cum inextinguibili cupiditate. et 13. *Fam.* 10. Versari in aliquo studio cum ingenio.

B) Speciatim. § 1. Præp. cum mutuum significat, quæ inter duos interest, rationem conjunctionis, amicitie, inimicitie, fœderis, emptionis, etc.: et — a) Esse omnia aliquid cum aliquo, vel esse nihil pertinent ad conjunctionem amicitie et voluntatis, et contra. *Cic.* 13. *Fam.* 1. Cum Patrone Epicureo mihi sunt omnia, nisi quod in philosophia vehementer ab eo dissentio. (Est qui legit omnia communia; sed optimi codices, fœderatibus criticis, omittunt). *Id.* 7. *Ferr.* 52. 136. Non ut quisque maxime est, quicum libi aliquid sit, ita tui hujusmodi criminis maxime eum pudet? *Id.* 14. *Att.* 15. Bruto certe meo nullo loco deero: Idque, etiam si rubi cum illo nihil falses, facerem. *Id.* 2. *Phil.* 31. 77. Sibi cum ille animus posthac nihil futurum. — b) Jungitur præcipue Verbis conjungere, componere, colligere, pangere, consentire, mutare etc. significantibus. *Cic.* *Cluent.* 42. 117. Est amicitia cum aliquo. *Cf. Nepot.* *Mann.* 2. *Id.* *Nepos* *ibid.* 8. Bellum administrare cum aliquo. *Cic.* *Sull.* 9. 28. Bellum aliquid est cum aliquo. *Id.* 1. *Divinat.* 45. 103. et *Nepos* *Chabr.* 3. Bellum gerere cum aliquo. *Nepos* *Att.* 4. Arma ferre cum aliquo. *Cic.* 2. *Nat. D.* 2. 6. Dimicare prælio cum aliquo. *Id.* *Sext.* 10. 24. Fœdus lacere cum aliquo. *Sall.* *Jug.* 61. Si pax cum Romanis feret. *Cic.* 3. *Off.* 29. 106. et *Quintil.* 3. 7. 16. Fides cum hoste servanda. *Cic.* 5. *Ferr.* 47. 112. Pactioes decumarm rum singulis conficere. *Lucilius* apud *Non.* p. 260. 30. et *Ter.* *Phorm.* 4. 3. 17. Componere pectus cum pectore.

Ces. 1. *B. C.* 18. Cohortes cum exercitu conjungere. *Cic.* 3. *Ferr.* 23. 60. Conjungere hospitium cum aliquo. Adde *Ces.* 2. *B. C.* 25.; *Cic. Balb.* 18. 41.; *En.* 37. 54. et *Sueton. Ner.* 47. *Quintil.* 12. 2. 8. Conjungere iudicium suum cum illius auctoritate. *Cic.* 2. *Divinat.* 58. 119. Coniunctio mentis cum externis membris. *Quintil.* 2. 17. 2. et *Cic.* 4. *Acad.* (2. pr.) 42. 131. Consensere cum aliquo, cui opponitur apud *Cic. Harusp. resp.* 25. 54. Dissensire cum aliquo. *Id.* 4. *Acad.* (2. post.) 47. 143. Dissidet cum Cleanthe Chrysippus. *Id.* *Brut.* 49. 185. Dissensio fuit doctis hominibus cum populo. Adde *Capell.* 8. p. 287. *Cic.* 4. *Ferr.* 52. 129. Congruere cum aliquo. *Ovid.* 3. *Met.* 198. et *Justin.* 2. 14. 5. Mutare manus cum pedibus. *Curt.* 5. 3. 16. et 9. 10. 6. Partiri aliquid cum aliquo. *Ter. Eun.* 4. 2. 3. Secum cogitare. *Plaut. Most.* 3. 2. 13. Cum animis cogitare. *Sall. Jug.* 11. Cum animo habere. *Id.* *Plaut. Trin.* 2. 1. 24. *Sall. Jug.* 93. Trahere cum animo. *Id.* *ibid.* 13.; 70. et 85. Reputare cum animo. *Id.* *ibid.* 6. et 108. Volvere cum animo. ¶ 2. Interdum prae. cum significat praedictum, ornatum, instructum, indutum, immo etiam, cum de morbo agitur, laborem. *Plaut. Amph. prok.* 149. A portu cura interna adventi. *Id.* *Stich.* 5. 1. 7. Cadum modo hinc a me huc cum vino transferam. *Cato R. R.* 156. Olea cum aqua. *Liv.* 30. 24. Naves cum commesto. *Plaut. Stich.* 2. 2. 26. Quid illes itidem esse censes, quasi te cum veste unica. Sic *Cic. Vatin.* 13. 31. Censere cum toga pulla. Adde *Liv.* 35. 34. *Ovid.* 3. *Met.* 779. Cererem cum vestibus atris Marentes adeunt. Adde *Sall. Cat.* 27. et *Jug.* 105.; *Cic. Mil.* 4. 11.; 1. *Cat.* 6. 15.; 1. *Fam.* 1. et 5. *Fam.* 9.; et *Trebell. P. Gall.* 8. *Ovid.* 7. *Met.* 865. Quem Cephalus cum fortibus accipit armis. Adde *Quintil.* 4. 2. 13. *Cic.* 5. *Tusc.* 23. 65. Immissi cum falcibus muli purgant et aperuerunt locum. *Nepos Pausan.* 2. Cum epistola Artabazum ad Pansaniam mittit. Adde *Sil. It.* 1. 94. *Liv.* 27. 11. Cum elephanti capite puerum natum. *Cic.* 1. *Fam.* 1. 3. Crassus lres legatos decernit, nec excludit Pompejum: censet enim etiam ex his, qui cum imperio sint. Adde *eumd.* 7. *Ferr.* 29. 74.; *Nepot. Hann.* 7.; *Sueton. Tib.* 12.; et *Vopisc. Tac.* 1. *Cic.* 6. *Att.* 9. Cum febris Romam venire.

In compositione praepositio cum, ut loquelaris, transit in com (quae originalis ejusdem forma censetur), et — a) Immutata manet ante verba b, p vel m incipientia, ut in *comburo, compello, comminuo*. — b) Ante verba l, n vel r incipientia mutat in in consonantem proximam sequentem, ut in *collo, connecto, corrumpto*. — c) Ante alias consonantes mutat in in n, ut in *concordo, conduco, confingo, conglobo, conficio, conqueror, consisto, contero, convivor*. — d) Ante vocales interdum manet immutata, ut in *comes, comitum, comitor*; saepius vero amittit n, quemadmodum etiam ante litteram h, ut in *coargo, coeo, cooperto, cohabeo*. etc. (*V.* CON loco suo), immo aliquando insequentem quoque vocalem elidit, ut in *cogo, cogito* etc. — Quod vero attinet ad significationem, fere significat simul esse vel simul ferre, ut in *convivor, condo, compello* etc.: ceterum vim addit verbo, quocum componitur, ut in *commendo, concorpo*, etc.

CUMA pro cyma. *V.* CYMA.

CUMALTER, significat cum altero, dictum ab antiquis ita brevitatis causa, ut sodes pro si audes, scilicet pro scias licet, sis pro si vis. *Paul. Diac.* p. 50. 10. *Müll.*

CUMAMUM ubicumque legitur apud *Scribon.*, ut *Compos.* 126., 144. etc., monet *Rhodi* corrigendum *cynnammum*.

CUMIANUS, a, um, adject. ad Cumas vel Cumam perticiens. *V.* ONOM. — Hinc

Cumana, a, f. 1. absolute, substantivorum more, est vas fictile e terra Cumana, quae ad haec aptissima habita est. *Apic.* 4. 2. Apuam lavas, ex oleo maceras, in cumaeis compones. Adde *eumd.* 6. 9. et alibi. *Cf. Martialis.* 14. 114. Hanc tibi Cumano rubicundam pulverem testam, Municipem misit casta Sibylla suam. et *Farro* apud *Non.* p. 146. 11. *Merc.* Cumani calices.

CUMATILIS. *V.* CYNATILIS.

CUMATIUM. *V.* CYNATIUM.

CUMBA. *V.* CYNBA.

CUMERA, a, f. 1. vas vimineum, vel sparteum, vel palmaceum, vel etiam fictile, acuminato coperculo cameraum, unde et nomen suum accepisse videtur, quo rustici utuntur ad condenda frumenta, ut docent

Paul. Diac. p. 63. 12. *Müll.* et *Acron* ad illud *Horat.* 1. *Sat.* 1. 53. Cur tua plus cumeris laudes gratula nostris? *Id.* 5. *Ep.* 7. 29. Repere in cumeram frumentum.

CUMERUS, i, m. 2. *Cumerum* vocabant antiqui vas quoddam, quod opertum in nuptiis ferebant, in quo erant nubentis utensilia: quod et camillum dicebant, eo quod sacrum ministrum *καμύλλων* appellabant. *Farro* 7. *L. L.* 3. 88. *Müll.* Dicitur in nuptiis camillus, qui cumerum fert, in quo quid sit in ministerio plerique extrinsecus nesciunt. *Paul. Diac.* p. 50. 7. *Müll.* Cumerum vas nuptiale a similitudine cumerarum, quae sunt palmae vel spartae ad usum popularium, sic appellatum. *Id.* *Paul. Diac.* p. 48. 11. *Müll.* hoc idem vasculum appellat cumeram. *Contra Gloss.* *Isid.* Cumerus, urbanus, ubi videtur cumeram, quae in rustico usu erat, a camera in nuptiis usata distingui.

CUMES, illis, m. 3. comes. Ita, teste *Prisciano* 1. p. 554. *Putsch.* dicebant olim *cungrum, humines, funtes, frundes*, pro *congrum*, etc. *Zucet.* 3. 401. Sed comes insequitur, facile ei discedit in auras. *Al. leg.* comes.

CUMINATUS vel cyminatus, a, um, adject. cumino mixtus, vel conditus. *Pallad.* 12. *R. R.* 22. 5. Subinde compositi salis aspersione cumulabatur. — Hinc

Cuminatum vel *cyminatum*, i, n. 2. absolute, substantivorum more, est condimentum ex cumino. Ejus conficiendi rationem tradit *Apic.* 1. 29.

CUMINUS vel cymbinus, a, um, adject. ad cuminum pertinens: et cl. *Furlanetto* videbatur esse ab *ινος* *χυμίνος*. *Apul. Herb.* 14. Herbae solistae succum cum oleo cumino miscet. *Al. leg.* eadem significatione cymicino.

CUMINUM vel cyminum, i, n. 2. *χυμινον* ab Hebr. קומין, genus herbae, semine ejusdem nominis, angusto

et canalicato, in summa leillure vix haerens, et in sublimem tendens, condimentorum omnium foetidiis amissimum. *Plin.* 19. *Hist. nat.* 7. 36. (119). et 19. *ibid.* 8. 47. (160)., item 20. *ibid.* 14. 37. (159). et 20. *ibid.* 13. 57. (161)., ubi duo ejus genera facit, silvestre praeterea, quateris aut quibus foliis veluti serratis, et sativum: et utriusque usus in medicina perconsent. Addit etiam, bibentibus ex aqua vinoque pallorem gignere: atque hac ratione quosdam similitudinem coloris studiis contracti imitatos. *Colum.* 10. *R. R.* 246. gracillique melantibia grata cumino. *Horat.* 1. *Ep.* 19. 18. Exsangue cumino. *Pers.* 6. 55. palentis grana cumini. Adde *Pallad.* 1. *R. R.* 35. 8.; 4. *ibid.* 9. 17. et 3. *ibid.* 24. 14. *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 2. p. 415.) hanc cumini synonymiam generalem exhibet: *Κύμινον αἰθρονικόν* Bipp. de Morb. mul. 1. 608.; *Κύμινον βασιλικόν*, teste *Dioscor.*, *Theophr.* *Hist. plant.* 7. 4., *Nicand. Ther.* 601., 710. et alibi; *Κύμινον* *Dioscor.* 3. 68.; *Cuminum* *Carol. Magn. Capitul.*; *Καρυόβατον* *Simeon. Seb.* *Plant. arab.*; et *Cuminum* *Plin.* et *Pallad.* II. citi. sunt *Cuminum* *Cyminum* L. Spec. plant. 305. Ceterum idem *Fée* (*ibid.* p. 416.) putat cum Gensero, cuminum silvestre *Plin.* esse *Delphinium* *Consolidam* L. Spec. plant. 1698. — De proverbio *vesci cuminum*. *V.* in *CAEPA*.

CUMIPHA, a, f. 1. placentae genus. *Augustin. de morib. Manich.* c. 51. Esse autem in his possit, qui vehementer cumiphas et alia placentae carne carentia desiderasse se ipse prodiderit. *Nisi mendosa est lectio, quid significet haec vox, viderint eruditi.*

CUMMAXIME. *V.* QUUM.

CUMMIS. *V.* COMMIS et GUMMI.

CUMPRIME, adverb. opud veteres pro comprimis. *Quadrigarius* apud *Gell.* 17. 2. Cujus operam apud Gallos comprime fortem Resp. sensit. Ubi *Gellius*: Appime crebrius est, comprime rarius.

CUMPRIMIS, adverb. Fere legitur cum primis divisim; et est id primis. *Cic.* 4. *Ferr.* 28. 68. Hocnon domi sum comprimis torpulis. *Virg.* 4. *Att.* 6. 178. Area comprimis ingenti aquando cylindro. h. e. Interrea, vel inter prima opo et officia. *Servius*.

CUMQUANDO, adverb. quotiescumque, *Gr. ὅπῃκα ἄν*. *Valgata* *vetus Ital. Prov.* 3. 27. ed. *A. Mai.* Cumquando habeat manus tua adjuvare.

CUMQUE. *V.* QUUMQUE.

CUMULARE, a, n. 3. commissura rennui. *Veget.* 6. *Peterin.* 2. 2. *Schneid.* A commissura rennui (quod cumulare dicitur) usque ad finem masticarum commissurae sunt duodecim. Adde *eumd.* 6. *ibid.* 1.

2. Ita leg. *Schneid.*; et *Codd.* utrobique habent *colu-mellare*.

CUMULARE, adverb. Comp. *Cumulatius* et *Sup. Cumulatissime*. — Cumulare est abundanter. *Cic.* 2. *Divinat.* 1. 3. Ut plena esset cumulateque perfecta. *Id.* *Orat.* 17. 54. Cumulatus quid augere. *Id.* 10. *Fam.* 29. Cumulatissime satisfacere. Adde *eumd.* 13. *ibid.* 42. *Id.* 15. *Att.* 15. Non modo liberaliter, sed etiam ornate cumulateque tractare aliquem. Adde *eumd.* 7. *Ferr.* 64. 165.; 6. *Att.* 3. 3. et 2. *Fin.* 13. 42. *Auson.* 12. *Ecl.* 3. Unum (diem) ter denis cumulatus adde diebus Per septem menses.

CUMULATIM, adverb. Idem ac cumulate. *Farro* 3. *R. R.* 15. *extr.* Quibus in tenebris cum cumulatim positum est in dolis etc. *Alit leg.* affatim. *Prudent.* *Apoth.* 785. cumulatim aggesta reducant Ferculis. Adde *eumd.* *ibid.* 717. et 739.

CUMULATIO, ois, f. 8. aggestio in cumulum. *Arnob.* 3. 14. Nonnullos iurgentibus malis, aut buccarum cumulatione sardibux. h. e. buccis lomentibus. *Alit* rectius leg. tubulatione. *Cassiod.* 11. *Variar.* 38. Quod (scrinium publicum) annua cumulatione semper augeat.

CUMULATUS, a, um. *V.* voc. seq. CUMULUS, as, avi, sum, are, a. 1. (cumulus). Part. *Cumulans* sub A. 1.; *Cumulatus* in omnibus participiis, et in fin.; *Cumulaturus* et *Cumulandus* sub B. 1. — Cumulare duo praecipue significat, scilicet A) Generatim est in cumulum coacervare, congerere; et B) Specialim significat etiam cumulum cumulo addere.

A) Generalim cumulare est in cumulum coacervare, congerere; et

1.) Proprie. *Zucet.* 1. 989. Quippe ubi materies omnis cumulata faceret. *Id.* 6. 191. et 518. Nubila cumulata. *Curt.* 10. 1. Opes longa possessione imperii cumulataverat. *Id.* 4. 16. Cumulantes agnina. *Id.* 5. 4. 88. Nix cumulata vento ingredientiens fulgebant. *Id.* 6. 6. Cumulatis stipulibus foetulum montis aequare. *Id.* 5. 1. 30. Arenae cumulatae. *Id.* 3. 11. 10. Cumulata turba. *Stat.* 6. *Theb.* 85. Pyram truncis cumulare. Adde *Sil. It.* 12. 315. *Scribon. Compos.* 227. Cumulare et adstruere medicamentum carbasia.

II.) Translate. *Plaut. Capt.* 2. 3. 64. Benefacta cumulare. *Curt.* 4. 16. Propemodum serui res in illum item fortuna cumulavit. *Auct. B. Hisp.* 31. Cumulater adversariorum torpitudine. *Tac.* 2. *Hist.* 80. *Paul.* imperatorem saluaverat: tum ceteri arcuerunt, Caesarem et Augustum, et omnia principatus vocabula cumulare. *Id.* 13. *Ann.* 2. honores omnes in aliquem. *Id.* 1. *ibid.* 21. in legatos probra. *Id.* 2. *ibid.* 82. Audita in plures cumulata.

B) Specialim est cumulum cumulo addere, atque hinc ¶ 1. Ponitur pro onerare, augere, complere, modo proprie, modo translate. *Zucet.* 6. 1237. Idque vel in primis cumulatam funere sonus. *Cic.* 1. *Off.* 32. 116. *Africanus* eloquentia cumulatavit bellicam laudem. *Id.* 1. *Cat.* 6. 14. Scelus scelere cumulare. *Id.* *Rosc. Am.* 11. 30. Haec maleficia aliis nefariis cumulant atque adaugent. *Id.* 4. *Att.* 1. Unum ad cumulandum gaudium, conspectum mihi teum defuisse. *Virg.* 5. *Aen.* 532. Cumulare aliquem maneribus. *Liv.* 30. 32. Multa ante porta decora tot cumulaturo ex die, aut eversuri. *Id.* 2. 23. Haec alienum cumulatam usuris. *Id.* 3. 12. *sub fin.* Invidiam alicui cumulare. *Id.* 3. 37. 3. injuriam. *Ovid.* 4. *Trist.* 1. 55. Neque tot adversis cumulat, quot illius arenas etc. *Id.* *Heroid.* 2. 57. Cumulare hospitium levi jugali. h. e. non solum hospitio excipere aliquem, sed etiam ei nohere. *Auct. B. Afr.* 31. Multitudinem cumulare. *Plin.* 3. *Ep.* 11. *ad fin.* Cumulare aliquem laudibus. *Tac.* *Orat.* 28. *vita.* *Id.* *ibid.* 36. eloquentiam magnis praemiis. *Sil.* 11. 3. 661. montes. *Spartian. Sev.* 4. *famem*. ¶ 2. Item ponitur pro cumulum faciendo implere, et fere proprie — a) Cum addito Ablat. *Virg.* 11. *Aen.* 50. et *Curt.* 5. 1. 20. Altaria lute, et omnibus odoribus cumulata. *Liv.* 8. 33. Aras deas cumulare. *Id.* 32. 17. Locus strage semirutum muri cumulat. *Ovid.* 4. *Fast.* 451. Cumulata floce canistris. *Val. Flacc.* 1. 204. Pingui cumulat libamine flammam. *Tac.* 4. *Hist.* 20. Cumulatae corporibus fossae. Adde *Sil. It.* 1. 418. *Solin.* 15. 409. Urbem cumulatam strage viroorum. — Hinc cumulare se cibo est cibo impleri, satiari. *Ovid.* 15. *Met.* 462. Neve Thyesteis cumulemos viscera mensis. — b) Absolute. *Ovid.* 3. *Trist.* 10. 72. Nec cumulant alios ferri-da musta latus. *Id.* *Medic. fac.* 50. Sed cumulant si-

bras hordea nuda duas. h. e. impleant, aequent, conficiant. *Colum.* 12. *R. R.* 21. 2. Condidit in binas areas ligula cumulata salis cocti. *Veget.* 1. *Peterin.* 10. 7. Schneid. Unum roblesium cumulatam cum sextario vini veteris. h. e. italice un cucchiajo a colmo, cui opponitur a raro. Adde *Scribon.* loc. cit. in *COCHLEARUM*. ¶ 3. Denique translate. — a) Cum Ablat. *Caelius* apud *Cic.* *Cacl.* 16. 37. Meum cor cumulat ira. *Cic.* 2. *Fin.* 19. 63. Ponebas cumulatam aliquem plurimis et maximis voluptatibus. *Id.* 1. *Orat.* 118. 26. Orator omni laude rumulatus. *Id.* 9. *Fam.* 14. Maximo gaudio cumulari. *Id.* 2. *Orat.* 8. Omni rerum genere cumulata oratio. *Id.* 2. *ibid.* 4. 18. Hoc vitio cumulat est Græcorum oratio. *Id.* 12. *Att.* 5. Duplici dedecore cumulata domus. *Plin.* 3. *Ep.* 11. Cumulari laudibus. *Tac.* 3. *Hist.* 37. et *Sueton.* *Ner.* 8. Honoribus cumulatus. — b) Absolute. *Cic.* 4. *Att.* 1. 2. Ad cumulandum gaudium. *Id.* *Sext.* 40. 66. Perfecta et cumulata virtus. *Id.* 2. *Off.* 5. 18. Quorum studis ea, quæ natura desiderat, expleta cumulatque habemus. *Quint.* *Remed.* am. 541. Dum hege te cumules, et copia tollat amorem. *Claudian.* *VI. Cons. Honor.* 592. Nil cumulat, verbisque nihil fiducia relati. h. e. amplificat. — c) Cum Ablat. et præpos. ex. *Cic.* 5. *Fin.* 14. 40. Summum bonum cumulatur ex integritate corporis, et ex scientis ratione perfecta. h. e. perficitur, completur. — d) Cum Inſulto. *Capell.* 1. p. 9. Alterutrum cumulat parilem meruisse jugalem. h. e. alter alterius connubio beatus est, *Mercurius Philologiae et Philologia Mercurii.* — Hinc *Part. præter. pass.*, cujus exempla superius retulimus.

Cumulatus, o, um, adjective quoque occurrit, unde *Comp. Cumulator* 1.; et *Sup. Cumulatissimus* 2. — *Cumulatus* ¶ 1. Est oneratus, auctus. *Cic.* *Brut.* 4. 15. Eadem mensura reddere, qua acceperis, aut etiam cumulare. *Liv.* 2. 47. ad fin. Spela in tempore gloria interdum cumulator reddit. *Spartian.* *Sev.* 18. extr. Stipendio rumulatore. ¶ 2. Item plenus, expletus. *Cæcilius* apud *Non.* p. 128. 15. *Merc.* Homo ineptitudinis cumulat. *Plaut.* *Aulul.* a. 5. v. 16. Scelerum cumulatissimus. *Cic.* 9. *Fam.* 14. 5. Tantum accessit ad amorem, ut mirarer, locum fuisse augendi in eo, quod mihi semperdem cumulatam etiam videbatur. *Virg.* 4. *Æn.* 436. Extremam hanc oro veniam (niscere sororis), Quam mihi quum dederis, cumulatam morte remittam. *Nazari.* in *Const.* 29. 3. Cumulatissimum principis munus est.

CUMULUS, i, m. 2. Ratione habita etymol., juxta *Döderlein.* *Synonym.* 2. 3. p. 115. cumulus est pro culmus, demouit. a culmus; et est acervus multarum rerum in altitudinem congestarum (It. *cumulo*, *mucchio*; Fr. *monceau*, *masse amoncelée*, *amas*; Hisp. *montón*, *cumulo*, *congerie*; Germ. *die in die Höhe geschichtete Masse*, d. *Haufe* *an Spitze*; Angl. *a heap or pile*, *an overflowing of water*).

1.) Proprie. *Liv.* 22. 7. Hannibal — segregata ex hostium concervolorum cumulis corpora suorum cum sepeliri jussisset, Flamini corpus — non invenit. *Id.* 5. 48. Hominum cumulus. *Id.* 10. 29. Consulis corpus obrutum superstratis Gallorum cumulis. *Id.* 38. 23. Consul armis hostium in uno coaceratis cumulo, ceteram prædam conferte omnes jussit. *Id.* 38. 7. Cumulus repente terræ emioens, loder operis oppidens fuit. *Ovid.* 15. *Met.* 508. cumulusque immensæ æquarum in montis speciem curvari. *Virg.* 1. *Æn.* 109. Insequitur cumulo præruptus aquæ mons. *Id.* 1. *G.* 105. Quid dicam, factio qui semine commixtus arva Insequitur, cumulosque ruit mole pinguis arene? Adde *eumd.* 2. *Æn.* 498. *Ovid.* 12. *Met.* 514. Obrutus cumulo arbor. Adde *eumd.* 14. *ibid.* 137; *Liv.* 10. 29; et *Curt.* 4. 3. 7. et 8. 10. 30. *Plin.* 2. *Hist. nat.* 65. 65. (163). Cumulus aquæ in poculis emiciens. *Id.* 31. *ibid.* 10. 46. (111). Cumuli saxei. *Claudian.* 1. in *Eutrop.* 222. Struere cumulus suli.

II.) Impropr. ¶ 1. Figuræ. *Ulp.* *Dig.* 36. 1. 4. Cumulus æris alieni. *Id.* *ibid.* 27. 2. 3. Cumulus patrimonii. h. e. universus redditus, ut idem paulo ante illicet. *Stat.* 4. *Silv.* 3. 158. Et Isidum cumulo beatus omni. ¶ 2. In mensuris aridorum cumulus vocatur quod supra mensuram in medio adjicitur, ut *Paul.* *Diac.* p. 14. 17. *Müll.* docet. — Ab hac autem significatione elegantes ac frequentissimæ metaphors orinotur. *Cic.* *Prov. cons.* 11. 26. Ille cumulus dierum hominis est dignitatis tribulus. *Id.* 16. *Att.* 3. 3. Qui etsi per se amabilis, tamen accedit magnus cumulus commendationis tuæ. *Id.* 2. *leg.* *Aggr.* 23. 62. Ac-

cesserit in cumulum manibus vestrarum imperatorum. *Id.* 3. *Orat.* 35. 143. Eloquentia aliquem cumulum philosophorum artibus affert. *Id.* *Rosc. Am.* 3. 8. Ut ad illam optimam prædam dampnato Roselli velut cumulus accedat. *Id.* 4. *Att.* 18. extr. Ad summam lætitiā, quam ex tuo reddito capis, magnus illi adventu cumulus accedit. *Id.* 16. *ibid.* 11. De laudibus Dolabella derum cumulum. *Id.* 13. *Fam.* 62. Magnum beneficium tuum magno cumulo austeris. *Id.* 16. *ibid.* 21. Afferre alieni cumulum gaudi. *Id.* 1. *Att.* 18. Cumulus mercedis. *Ovid.* 11. *Met.* 205. et addit. Perfidia cumulum, falsis perjuris verbis. *Id.* 14. *ibid.* 372. Itam eoque marisque Perpelitur Danaï, cumulumque Capharæ cladis. *Tac.* 1. *Hist.* 77. Cumulus digultatis. *Id.* 2. *ibid.* 24. Mille equites cumulus prosperis. *Seneca Hippot.* 1119. Equidem maiorem maris hunc cumulum reor, Si abominanda casus optata effluct. *Plin.* 13. *Hist. nat.* 1. 2. (17). Cumulus deliriarum. *Id.* 6. *ibid.* 22. 24. (89). Luxurizæ oculus cumulus. *Sueton.* *Tib.* 17. Gloriæ amplior cumulus accessit. *Juvenal.* 3. 210. Cumulus ærumne. *Justin.* 22. 7. 1. ærumnarum. Adde *eumd.* 17. 2. 1. *Spartian.* *Pertin.* 7. divitiarum. ¶ 3. Hinc speculatio apud Rhetores, peroratio, quam cumulum quidam, alii conclusionem vocant, ut docet *Quintil.* 6. 1. 4. *Cf. Id.* præf. l. 7. Cumulus rerum in dicendo. Adde *eumd.* 1. 8. 3. et 88. ¶ 4. Hinc etiam in cumulum pro insuper, præterea, apud *Capell.* 9. p. 301. In cumulum doctæ vasis honore tacent. *V. Hopp.* ad h. l. ¶ 5. Est quoque idem ac summus. *Inscript.* apud *Don.* cl. 7. n. 38. ΤΥΜΒΥΜ ΔΕΥΑ ΜΟΝΙΜΕΝΤΥΜ ΣΥΠΕΡ ΒΑΡΟΦΑΓΑ ΒΑΥΚΕ ΜΑΣΣΑ ΑΕΔΙΦΙΓΑΥΤ ΨΟΥΕ ΑΔ ΚΥΜΒΥΜ.

CUNÆ, æ, f. *CUNÆ*, ærum, sub lat.

CUNABULA, Ærum, n. plur. 2. (cunæ) lectuli infantum, vel loca ubi nascuntur. Ita *Servius* ad *Virg.* 4. *Ecl.* 23, ubi a xua prægnans cum et pario derivat.

I.) Proprie occurrit — a) De hominibus. *Plaut.* *Amph.* 5. 1. 52. Neque eum quicquam colligere quilibet in cunabulis. *Al. leg. conjunctim* locuabulis. *Cic.* 1. *Divinat.* 36. 79. Qui cum esset in cunabulis, educareturque etc. — b) Tribuuntur et brutis animalibus. *Virg.* 4. *G.* 66. de apib. Indura more suo sessa in cunabula condent. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 33. 51. (90). Aves, quæ cunabula in terra faciunt.

II.) Impropr. ¶ 1. Metonymice est locus, in quo quis nascitur vel habitat. *Propert.* 3. 1. 27. Idæum Simoenta, Jovis cunabula parvi. *Virg.* 3. *Æn.* 105. Moos Idaeus ubi, et gentis cunabula nostræ. h. e. prima sedes et origo. *Val. Flacc.* 6. 418. cunabula gentis Calchidos hic ortusque tuens. ¶ 2. Translate sunt initia vel origo. *Plaut.* *Pseud.* 2. 4. 48. Uaque a runabulis. h. e. ab infatuta. *Cf. Cic.* 2. *leg.* *Aggr.* 36. 100. In republica cura ac diligentia debet esse, tum eorum maxime, qui non in cunabulis, sed in carpo sicut consules facti. *Cofum.* 1. *R. R.* 3. 5. A primis cunabulis hujus urbis condite. *Aurel. Arcad.* *Dig.* 1. tit. 11. His cunabulis prætorum prefectorum auctoritas infusa. h. e. his initiis. *Pompon.* *Dig.* 1. 2. 2. a. med. Liber qui velut cunabulo juris continet.

CUNÆ, ærum, f. plur. 1. *Cuna* la sing. num. per rarus est. *Prudent.* *Dittech.* 111. præsepe Jacenti Cuna erat. — Ceterum cuna mot vasculum, sive alveus ille, in quo infantes fascis involuti cubant, forma scapulum: quasi cunæ, a xua pario. Aliud etymon in *V. CUNUS* (It. *cuna*, *culla*; Fr. *berceau*; Hisp. *cuna de niño*; Germ. d. *Krieg*; Angl. *a cradle*).

1.) Proprie occurrit — a) De hominibus. *Plaut.* *Pseud.* 4. 7. 81. Quid ais? tunc etiam cubitare solitus es in cunis parvi? *Cic.* *Senect.* 23. 83. Repuerescere et la cunis vagare. *Id.* 4. *Tusc.* 39. 93. Idem, si puer parvus occidit, æquo animo ferendum putant; si vero lo cunis, ne querendum quidem. Adde *Ovid.* 10. *Met.* 392; *Quintil.* 1. 1. 21; *Juvenal.* 6. 89; *Pers.* 2. 31; *Sueton.* *Aug.* 94. et *Prudent.* *Cathein.* 12. 100. *Martial.* 14. 39. Cunam fueras motor, Charideme, meam. — b) Tribuuntur et avibus. *Ovid.* 3. *Trist.* 12. 9. birundo Sub irabibus cunas parvæque tecta facit.

II.) Impropr. cune sunt idem ac natiuitas, vel prima infantia. *Propert.* 2. 10. 43. Ponere animam primis cunis. h. e. primis vitæ diebus. Sic *Ovid.* 3. *Met.* 313. Educare aliquem primis cunis.

CUNARIA, æ, f. 1. videtur esse mulier, quæ rursus aliequas adferat, et infantiam ejus servaverit. Simile officium in quadam Charidemo describit *Martial.* 11.

39. *V. vocem* præced. *I. a. Inscript.* apud *Gruter.* 311. 7. ΤΕΛΕΣ ΤΗΡΕΤΑΕ ΚΥΝΑΡΙΑΣ ΕΥΦΙΝΑΕ ΒΙΡΓΙΝΙΣ ΤΕΛΑΙΣ ΕΓΥΠΤΩΣ ΠΡΑΤΕΡ ΒΙΒΟΣ ΒΙΒΑΧ ΠΟΣΥΤ.

CUNCHIM pro concubim, et

CUNGRUM pro congrum, aliquos dixisse testatur *Priscian.* 1. p. 554. *Futsch.*

CUNCTABUNDUS, a, um, adject. qui cunctatur. *Liv.* 6. 7. Cunctabundosque, et resistentes egressos castris esse. *Tac.* 1. *Ann.* 7. Numquam cunctabundus. *Mavertin.* in *Jul.* 18. 6. Cunctabunda verba. *Eumen.* *Paneg.* *Constant.* 18. annis.

CUNCTALIS, e, adject. Lat. cunctalis (h. e. δαιμονια πάρεσις) esse videtur *Genius*, qui præpositus est omnibus rebus ac vim habet omnium rerum gignendarum, ut verbis utar *Farron.* apud *Augustin.* 7. *Civ. Dei* 13. Hinc *Capell.* 1. p. 10. Neptone autem, Lat. omnium cunctalis, est. *V. Hopp.* ad h. l.

CUNCTAMEN, ius, n. 3. idem quod cunctatio. *Paulin. Nolan.* 24. 418. pavide cunctamine mentis. *Imp. Constant.* *Cod. Theod.* 13. 1. 23. (and. post Chr. n. 338). Sententia super his lata sine aliquo cunctamine convalescat.

CUNCTAMENTUM, i, n. 2. idem ac cunctamen. *Capell.* 1. p. 3. Pro industria dilapate quam (uorem) conveniret accipere, cunctamento longæ deliberationis (*Mercurius*) alternat. Ita *Grosius* pro cuncta merito legendum putat.

CUNCTANS, antis. *V. CUNCTOR.*

CUNCTANFER, adverb. *Comp. Cunctanter*. — Cunctanter est cum mora. *Liv.* 1. 38. Tum illud heud cunctanter discidis cætem ferunt. Adde *eumd.* 10. 4. et 27. 20; *Curt.* 6. 10. 34; *Plin.* *Paneg.* 71; *Tac.* 2. *Hist.* 52; *Sueton.* *Aug.* 94. *Tib.* 37. et *Tib.* 6; et *Eumen.* *Paneg.* *Const.* 18. *Tac.* 1. *Ann.* 71. Data utricus venia, facile Segniero, cunctatilis filio. *Al. leg.* cunctatilis. Adde *Sueton.* *Galb.* 12. et *Cæc.* 19.

CUNCTATIO, ōnis, f. 3. (cunctor). Legitur et cunctatio. — Cunctatio est tarditas, mora (It. *tardanza*, *indugio*, *esitanza*; Fr. *retard*, *lenteur*, *hésitation*; Hisp. *retardacion*, *tardanza*, *detencion*; Germ. *das Zaudern*, *das Zögern*, *die Zögerung*; Angl. *a delaying*, *lingering*, *dilatatoriness*, *delay*, *doubt*). Occurrit tum in bonam, tum la malam partem; et quidem — a) In singulari numero. *Cic.* *Amic.* 13. 44. Studium semper adit, cunctatio absit. *Id.* 1. *Off.* 21. 72. Abiecta omni cunctatione, adipiscendi magistratus sunt. *Id.* *Sext.* 47. 100. Cunctatione et tarditate. Adde *eumd.* *Fatin.* 8. 15. *Cæc.* 3. *B. G.* 16. Superflorum dierum Sabini cunctatio. *Liv.* 29. 24. Res jam non ultra cunctationem recipit. *Id.* 5. 41. Cunctatio majo iuvandæ. Adde *Quintil.* 11. 3. 157; et *Sueton.* *Aug.* 12. — b) In plurali numero occurrit apud *Quintil.* 9. 2. 71; *Curt.* 6. 7. 18. 8. 6. 29. et 4. 6. 13; *Plin.* 1. *Ep.* 8. 1. *ibid.* 22. 9. *ibid.* 9. et 10. *ibid.* 97; *Juvenal.* 6. 221. *Tac.* 4. *Ann.* 71. 15. *ibid.* 2. 11. *ibid.* 9. et 12. *ibid.* 54; et *Sueton.* *Tib.* 24.

Homonym. *Cunctatio* subjective tantum accipitur; mora objective tantum. *Plin.* 5. *Ep.* 8. 14. Ne alia rureus cunctationis et moræ justa ratio nascatur. *Id.* *ibid.* 11. Sum et ipse in edendo hæsitator; tu mora tamen meam cunctationem tarditatemque viciisti. *Seneca.* 1. *Ira* 10. Febria cunctari et trahere et morari scivit. *Cf. Quintil.* 11. 3. 158. In hac cunctatione sunt quedam non indecentes moræ.

CUNCTATOR, ōris, m. 3. qui cunctatur, dilator, cunctabundus. — a) In bonam partem. *Liv.* 22. 12. extr. Primo inter paucos, dein propalam in vulgus, pro cunctatore segnem, pro caulo timidum, affingens vielos virtutibus vilia, compellabat. Adde *Tac.* 2. *Hist.* 25. *Stat.* 3. *Theb.* 79. Non cunctator iniqui. h. e. promptus ad inique agendum. — Hinc fait cognomen Q. Fabii Maximi, qui prudenti cunctatione Hannibalis vires fregit. *Liv.* 30. 26. Sicut dubites ntrum ingenio cunctator fuerit, an quia sua bello proprie, quod tom gerebatur, optum erat. Adde *eumd.* 28. 40. et *Quintil.* 8. 2. 11. — b) In malam partem. *Liv.* 6. 23. Cunctatore er arerrimo bellatore factum. *Cælius* apud *Cic.* 8. *Fam.* 10. 3. Nostri Marcellum, quam tardus, itemque Servium, quam cunctator.

CUNCTATRIX, icis, f. 3. quæ cunctatur. *Ambros.* *Ep.* 1. 3. Lenta autem virtus omnis et diuturna cunctatrix ante dijudicat et adurieda incipit.

CUNCTATUS, a, um. *V. CUNCTOR.*

CUNCTI, a, n. CUNCTUS.

CUNCTIGNUS, n, um, adject. lotus cantans, a cunctis et cano. *Capell. 9. p. 306.* Non enim simplex quidam et unius materis fluitibus modulatus, sed omnium organicorum vocum consoleta permixtio quamdam plenitudinem cuncticæ voluptatis admittit.

CUNCTIM, adverb. pro conjunctim, adeoque universim. *Apul. Florid. n. 9.* Non singillatim ac discretim, sed cunctim et coactatim asserre. *Id. de Deo Socrat.* Homines singillatim mortales, cunctim tamen universo genere perpetui.

CUNCTIPARENS, entis, adject. parens cunctiarum rerum. *Prudent. 14. apud Crisp. 128.* Cui posse soli cunctiparens dedit, Castum vel ipsum reddere furnicem.

CUNCTIPOTENS, entis, adject. omnipotens. *Prudent. 7. apud Crisp. 56.* Jesu cunctipotens.

CUNCTO, as, are, v. voc. seq. sub init.

CUNCTOR, aris, Ius sum, ari, dep. 1. — a) Ratione habita formæ etiam contra aliquando scriptum fuit. *V.* — Quia et cuncto, as, activa forma, et agnoscitur a *Prisciano 8. p. 797. Putsch.*, et construitur illo *Plauti* loco *Cas. 4. 12.* Tu hic cunctas: Intus alii festinant. *Et Ennii apud Non. p. 469. 27. Merc.* Qui cupiant dare arma Achilli, ut ipsi cunctent. *Et Accii ibid. p. 469. 24.* Membra animo ægroto cunctant aufferre laborem. *Cl. Liv. 8. 4.* — Cunctantur per paragonem pro cunctari habet *Lucret. loco* infra cit. sub II. — Part. Cunctans I, II. et in fin.; Cunctatus in fin. — b) Ratione habita grammaticæ, cunctior est verbum neutrum. — Sed tamen active occurrit apud *Claudian. 2. in Eutrop. 441.* qui pondere postquam Decidit implicitus timor, cunctantia pronus Per vada reptabat cuncto subnixa tenaci. h. e. remorantia. Potest tamen interpretari etiam, ac non inveniunt. *Curt. 5. 6.* Rex phœnagm alibi punctatus inducit. *Stat. 9. Theb. 38.* lacrimaque hæsero paratæ, Et cunctata fides, cunctatus hic passiv. esse videtur. — Et impersonaliter passive. *Tac. 3. Ann. 46.* Nec cunctatum apud latus. — Celerum cunctari proprie est, si *Vossio* creditur in *Etymol.*, cuncta aggredi, sive per cuncta ire, a cunctus: sed quis cuncta non sive mora perficere est, iode factum, ut sumatur pro morari, differre, procrastinare. Hinc cunctari in bello dicuntur, qui, quasi aliquid auxilii adhuc expectent, pugnare noudum volunt. Hinc generatim cunctari est morari, differre, hæcere, dubitare, sive id prudentiæ, sive inertitiæ fiat (II. indugiare, tardare, differre; Fr. hésiter, tarder, temporiser; Hisp. hesitar, tardar, temporizar; Germ. mit etwas zögern, laudern, anstehen, sich bedenken; Angl. to delay, stay, linger).

I.) Proprie usurpatur de personis; et occurrit — a) Absolute. *Ennius apud Cic. 1. Off. 24. 84. de Fabio Maximo cunctatore.* Unus homo nobis cunctosodo restituit rem. Adde eumd. apud eumd. *Seneca. 4. 10. Lucret. 6. 800.* si calidis etiam cunctare lavacris. *Cic. 1. Fam. 7. 5.* Si exploratum tibi sit, posse te illius regni potiri, non esse cunctandum; si dubium, non esse conandum. *Id. 10. Att. 8.* Assequor omnia, si propero; si cunctor, amitto. *Id. 7. ibid. 12.* An cuncter et tergiverser, et ille me dem, qui etc.? *Id. Sert. 38. 31.* An etiam tunc quiesceretis, cunctarentia, timereis? *Id. 6. Fam. 1.* Me eum esse, quem solitus esse auctoritate tua cunctantem et diffidentem excitare. *Id. 3. Orat. 9. 38.* Cunctantem et quasi verecundantem locitare. *Cic. 4. Tusc. 46. 111.* Cunctari dilutus in vita, inutile putabat. Adde *Cæs. 4. B. G. 23. Virg. 10. Æn. 831.* Incepere socios cunctantes. *Id. 4. ibid. 133.* Regnum thalamo cunctantem ad limina primi Penorum expectant. Adde *Horat. 1. Sat. 2. 122; Ovid. 2. Fast. 242. et 8. Met. 755; Liv. 22. 24. et 27. 50; Curt. 4. 13. 20., 5. 11. 3., 10. 6. 19., 6. 5. 8. et 9. 3. 3.; Tac. 2. Ann. 66., 12. ibid. 46., 1. Hist. 70. et 3. ibid. 50. Sueton. Domit. 17.* Cunctantibus conspiciatis, quando et quomodo aggrederentur. Adde eumd. *Cæs. 32., Aug. 20. et Vell. 10. Val. Flacc. 3. 658.* Ad medium hic cunctari. Adde eumd. 2. 377. et 4. 277.; et *Amian. 29. 1. 3.* — Et *Virg. 4. G. 106.* de opibus, Iu regibus alas Eripe: non illis quisquam cunctatibus, alium ire iter, aut castris audebit vellere signa. — b) Cum Infinito. *Cic. Tim. 3. ad fin.* Quam ob causam non est cunctandum proferri, hunc mundum animal esse. *Virg. 12. Æn. 940.* Et jam jamque magis cunctantem hec sermo Caperat. *Colum. 8. R. R. 15. 7.* Si modo ceptis aves custodiæ tradere velis, parere cunctantior in servitute. Adde *Curt. 6. 9. 40. Sueton.*

Vesp. 16. Ne candidatis quidem honores, reisyre ab solutiones vendere cunctatus est. Adde eumd. *Cæs. 70.* — c) Cum Relativo. *Cæs. 3. B. G. 23.* Non cunctandum existimavit, quin pugna decertaret. *Sall. Cat. 52.* Cunctantini, quid — facias. *Sueton. Cæs. 80.* Primum cunctati, utrumne — an. Adde eumd. *ibid. 81., Aug. 8., Domit. 2., Cal. 58. et Claud. 21.* Augustus apud *Sueton. 56.* Consultuit senatum, quid officii sui putaret. Cunctari enim se, ne, si superasset, eripere legibus reum; sin decesset, destituere ac prædamare amicum existimaretur.

II.) Translate de rebus. *Lucret. 3. 65.* Turpis animi fama et contemptus et aris egestas Semola ab dulci vita stabilique videtur; Et quasi jam telli portas cunctantier ante. *Id. 2. 392.* Tardum cunctatur olivum. Adde eumd. 4. 705. — Hinc Part. præ.

Cunctans, aris, adjectivæ quoque occurrit, unde Comp. Cunctantior 1. et 2. — Cunctans est qui cunctatur, tardus; et dicitur sæpe de his, qui bærentes in deliberando, tardi sunt ad rem auscipiendam.

I.) Proprie de personis. *Colum. 11. R. R. 1. 14.* Familias cunctans ad opera. *Plin. 9. Ep. 13.* Cunctantior cautiorque. *Id. 2. ibid. 16.* Cunctantior fortasse, et raudior esse deberem. *At. leg. cunctatior. Sueton. Cæs. 60.* Extremo tempore ad dimicandum cunctantior factus. *Hic quoque al. leg. cunctatior. Val. Flacc. 2. 93.* Alternos agro cunctantem poplite gressus. *Cl. eumd. 3. 613.* Et *Id. 7. 64.* Me quoque cunctantes interdum agnoscere iauri.

II.) Translate de rebus. *Lucret. 3. 194.* Mellis, quam aqua, pigri latites magis et cunctantior ætus, *Virg. 6. Æn. 210.* de ramo aureo. Corripit extemplo Æneas, avidusque refringit Cunctantem. h. e. resistentem dum avelleretur. *Id. 2. G. 236.* Glæbas cunctantes. h. e. duræ ad proscribendum. Adde *Sil. 1. 3. 453. Stat. 5. Theb. 850.* Cunctans ira. *Val. Flacc. 3. 693.* multosque viri cunctantia corda Fert dolor. Adde eumd. 7. 176. et 7. 4.

Cunctatur, a, um, v. Cunctans sub I., et CUNCTOR.

Homonym, v. CUNCTATIO in fin.

CUNCTUS, a, um, et sæpius in plur. num. cuncti, a, adject. omnes simul. Cuncti, inquit *Paul. Diac. p. 50. 15. Müll.*, significat quidem omnes, sed copuncti et congregati: at vero omnes, etiam si diversis locis sint. Hinc cuncti factum est per syncope pro conjuncti, cuncti: *V.* et infra sub b. in fin. (It. tutti insieme; Fr. tous ensemble, tous réuni; Hisp. todos juntos; Germ. alle zu einem Ganzen verbunden, alle insgesamt; Angl. all together, the whole). Usurpatur — a) Raro in singulari numero. *Plaut. Most. 5. 2. 46.* Fac istam cunctam gratiam. h. e. integrum et plenum. *Cic. 10. Fam. 21.* A cuncto populo. *Id. pro leg. Manil. 5. 12.* Cuncta Asia. *Id. 2. Nat. D. 39. 99.* Cunctam totiusque terrarum. *Id. 2. Phil. 9. 21.* In tantis laetitia cunctæ civitatis. *Id. 2. leg. Agr. 16. 41.* Cuncta Egyptus. *Cæs. 7. B. G. 10.* Cuncta Gallia. *Nepos Themist. 9. et Cæc. 4.* Cuncta Græcia. *Catull. 64. 92.* cuncto concepit pectore flammam Funditus, atque imis exarsit tota medullis. *Sall. Hist. fragm. 3. 22.* Cunctam vim. *Id. Jug. 69.* Cuncta civitas. *Id. Cat. 37.* Cuncta plebes. *Virg. 1. Æn. 158.* Cunctus pelagi fragor. *Id. ibid. 237.* Cunctus terrarum orbis. Adde *Horat. 2. Sat. 3. 63. Liv. 9. 6.* Senatus populusque cunctas. Adde eumd. 44. 1. *Stat. 5. Theb. 202.* cuncto sua regnat Erionyx pectore. h. e. in omnium pectoribus. — b) Sæpius in plur. numero. *Plaut. Amph. 1. 1. 102.* Dedunt se cuncti. Adde *Lucret. 2. 333. et 4. 26. Cic. 1. Orat. 40. 184.* Prope cunctis civibus lucem ingenii porrigens. *Id. 6. de republ. 7.* Cum ad idem cuncta astra redierat. Adde eumd. 6. *Ferr. 55. 145. Cæs. 2. B. G. 29.* Cunctis oppidis castellisque deseritis. *Nepos Datam. 5.* Cuncti ad eum opprimendum coarserunt. *Id. Hannib. 1.* Populus R. antecedeat fortitudie cunctas nationes. *Sall. Jug. 2.* Res cunctæ. Adde eumd. *ibid. 56., 66. et 92. et Cat. 10; Horat. 1. Ep. 12. 11; Ovid. 3. Met. 424; Curt. 4. 13. 23; et Tac. 1. Ann. 6. et 7. et 4. Hist. 78.* Asconius ad *Cic. Divin. in Q. Cæcil. 1. p. 100. Bail. Cuncti*, simul omnes, quasi conjuncti. *Servius ad Virg. 1. Æn. 522.* Cuncti non idem significant quod omnes. *Cicero* sæpe ait, cuncti aique omnes: quia omnes non statim sunt cuncti, nisi ille simul sint conjuncti. Hæc *Servius*. Porro ubi loci *Cic. dixerit cuncti aique omnes*, adhuc est incomptum. Ceterum hoc discrimen non est perpetuum, et promiscue fere o-

mnes et cuncti ponuntur in oratione. — c) Cum addito Genitivo. *Lucret. 5. 739.* Vial cuncta. *Horat. 2. Od. 1. 23.* Cuncta terrarum subarta. *Ovid. 4. Met. 630.* Ille hominum cunctos ingenti corpore præstans Japetionides Atlas fuit. *Plin. 3. Hist. nat. 1. 3. (7).* Bætica cunctas provinciarum diviti cultu præcedit. *Tac. 3. Ann. 35.* Cuncta curarum. *Id. 5. Hist. 10.* Cuncta camporum.

CUNÉATIM, adverb. per cuneos militares. *Cæs. 7. B. G. 28.* Hostes in foro ac locis patentioribus cuneatim constituerunt.

CUNÉATIO, onis, f. 3. conformatio in cuneum figuram. *Scribon. Conposit. 47.* Donicum (vulgo leg. Donet cum) videtur pator narium cuneatione quadam recipere posse fistulam. h. e. fistulam in cuneum modum facia.

CUNÉATUS, a, um, v. CUNEO.

CUNELA et CUNELIA, v. CUNILA.

CUNEO, as, Evi, atum, are, n. 1. (cuneus). Part. Cuneatus in fin.; Cuneandus sub A. I. — Cuneare duo præcipue significat, scilicet A) Cuneo adacto obturare aut andere; et B) In formam cunei facere.

A) Cuneare est cuneo adacto obturare aut andere.

I.) Proprie. *Seneca Ep. 118. sub fin.* Unus lapis fecit furnicem, ille qui istera inclinata cuneavit, et intervenit suo vixit. *Plin. 16. Hist. nat. 40. 76. (206).* Si quid cuneandum sit in ligno, clavisque figendum.

II.) Translate de oratione. *Quintil. 4. 3. 4.* Aique eo (digrediendi genere) illustrari ornarique orationem, si coheret et sequitur, non si per viam cuneatur, et quæ natura conjuncta erant, distrahit.

B) Cuneare est in formam cunei facere. *Plin. 3. Hist. nat. 3. 4. (29).* de Hispania. Cuneatur angustis inter duo maria. *Mela 3. 6.* Iterum se in diversos angulos cuneat triquetra (Britannia). — Illoc Part. præter. pass.

Cuneatus, a, um, adjectivæ occurrit (unde Comp. Cuneatior), et est in formam cunei factus, ut Cuneatus ager ex gr. qui est longus centum pedes, latus ex una parte pedes viginti, ex altera decem. *Ovid. 13. Met. 778.* Prominet in Pœnium cuneatus acuminis longo Collis. *Liv. 44. 4.* Jugum montis in angustum dorsum cuneatum. *Id. 9. 40.* Forma scuti ad lobum cuneatior. *Colum. 5. R. R. 2. 1.* Cuneatum theatrum. In quo scil. ordines subcellarum ex angustio in latum, cuneum more assurgunt. *Auson. prius. Lud. de VII. Sapient. 21.* Cuneati crevit hæc theatri humanitas. *Frontin. de colon. p. 140.* Scorpiones, ubi duo fines cuneati se jungunt.

CUNÉOLUS, i, m. 2. diminut. a cuneus, parvus cuneus. *Cic. Tim. 13. 41.* Crebris quasi cuneolis injectis. *Colum. 4. R. R. 20. 10.* Vincula adactis cuneolis arctantur. Adde *Pallad. 3. R. R. 17. 3. Boeth. 2. Arithm. 29.* Sphærici, quos cuneolos superius appellavimus, hi sunt, qui ex inæqualibus inæqualiter ducti per inæqualia creverunt.

CUNÉUS, i, m. 2. instrumentum ferreum, aut ligneum, quo fudentur ligna, cuius pars inferior acuta est, superior lata et ampla (II. corio, bieta, zeppa; Fr. coin à fendre le bois; Hisp. cuña; Germ. der Keil; Angl. a wedge).

I.) Proprie. — a) Generativo. *Plaut. Stich. 4. 2. 39.* Si ante poteris occubare. ex. vel inter cuneos ferreos. Velus Poela apud *Cic. 2. Tusc. 10. 23.* Inserere cuneos. *Virg. 1. G. 144.* cunctis scindebant fistule lignum. Adde eumd. 2. *ibid. 70. et 7. Æn. 309.* *Caton. R. R. 10. et 11. et 20; Horat. 3. Od. 35. 18.; et Virg. 10. 7. 2. Schneid. Colum. 5. R. R. 11. 4.* Demittite cuneum tenuem, ferreum vel osseum, inter corticem et materiam, et mox. Cuneum vellere. Adde eumd. 4. *ibid. 29. 9. et Arbor. 26. 3. Plin. 10. Hist. nat. 18. 20. (40).* Adactis cuneos elabi. *Id. 17. ibid. 14. 24. (109).* Figere cuneum. *Pallad. 3. R. R. 17.* Depoere cuneum inter corticem et lignum. — b) In illo *Ovidii 11. Met. 514.* Jamque labant rupei, spoliisque tegmine ceræ Alma patet: cuncti sunt ligna quædam crassiora, quæ auguntur navibus, quo rarius, si in saxa lucerent, alterantur, aut rarius egant. Ita *Schæffer. l. 1. de m. H. navali c. 6.* xēvaxapa dicitur a Πόλις l. 1. c. 9. sect. 86. Alii intelligunt subsceles, quibus carinae tabulae ioler se compinguntur. — c) In illo *Stat. 5. Theb. 116.* Cuneo ab extremis cuneo-ratis-Esone natus Palladios olea ramos extulit: cuneus illis est remotus angulus; alii ipsa prora, quæ ex lato in acutiam desinit. — d) Durior est metaphora illa Ter-

tulliani 1. *advers. Marcion.* 21. *sub fin.* Hoc enim cuneo veritatis omnis extruditur haeresis.

II.) Improprie cuneus dicitur quicquid conel figuram refert: ad rem *Tac. Agric.* 10. Britannia in cuneum lenatur. *V. CUNEO* sub 2. Hinc *Cuneus* ager dicitur in Lusitania Ania Bivio proximus, ad promontorium quo eodem nomine appellatur, quia lato sedo procurrens, paulatim se ad sua latera fastigat. Ita de agro *Mela* 3. 1. 6.; de promontorio autem *Plin.* 4. *Hist. nat.* 21. 35. (113.), nunc *Capo di S. Maria*. — Hinc ¶ 1. Cuneus est triangularis figura, quae inter quadratas et quavis specie figuratas formas in pavementis aut picturis parietum interponi solet ad ornatum. *Vitruv.* 7. 4. et 7. 5. 1. *Schneid.* ¶ 2. Sepe sumitur pro pedum multitudine in cuncti formam redacta, idest quae fronte angusta est, deinde paulatim latius se extendit, cui fors ex oppellitur, ut apud *Feget.* 3. *Milit.* 19. videre est. *Cæs.* 6. *B. G.* 39. Cuneo facto, ut celeriter percurrant. *Virg.* 12. *Aen.* 575. Dant cuneum, densaque ad muros mole feruntur. Adde *eumd.* *ibid.* v. 269. et 457; *Liv.* 2. 50. 8. 10.; 10. 29. 22. 47. et alibi; et *Quintil.* 2. 13. 4. *Tac. Germ.* 16. Componere aciem per cuneos. *Id.* 4. *Hist.* 20. Congregari in cuneis. *Id.* 2. *ibid.* 42. Ceteris et cunctis concurrere. Adde *eumd.* 1. *Ann.* 51. 54. *ibid.* 37. et alibi. — Figurata, ad cuneum militarem pertinet illa *Tertull.* *Resurr. car.* 2. a. *med.* Quantum ad haereticos, demonstravimus, quo cuneo occurrendum sit a nobis. h. e. quae conferta argumentatione sint oppugnandi. et *advers. Valentinian.* 3. *ad fin.* Denique hunc primum cuneum congressionis armariarum, primumque hanc victoriam auspiciantur. ¶ 3. Sumitur et pro sedilium ordine et scalarum directione in theatris et amphitheatris, quae ita cum praecinctionibus disposita erant, ut universam sedilium seriem in partes cuneorum similes dividerent. (*V. Scip. Maffi.* *Ferac. illustr. P.* 4. 1. 2. c. 8., ubi et figuram a se excogitam exhibet). *Vitruv.* 5. 6. 2. *Schneid.* *Sueton.* *Aug.* 44. Maritima plebe proprios ordines assignavit, praetextatis cuneum suum. Sic *cuneus senatorius* et *equestris ordinis* apud *eumd.* *Domit.* 4. Adde *Virg.* 2. *G.* 509.; *Juvenal.* 5. 61.; et *Inscript.* apud *Orell.* 2537., 2539. et alias. — Figurata pro spectulorum multitudine in cuneis sedente *Phaedr.* 5. 7. 35. Ut vero cuneis potuit res omnisbus etc. *V.* integrum locum. ¶ 4. Ad similitudinem cuneorum theatralium, cuneus vocatur in cella vinariorum ordo ille suorum graduum eminentium, in quibus pira vasa disponuntur. Illic *Schneiderus* cum *Fonfederi Op. post.* T. 1. p. 280. auctoritate trium codicum ita legit locum *Caton. R. R.* 113. Post quadriennium in cuneum anphoras componito et instillato. *Id.* *Cato ibid.* 154. idipsum *suggestum* appellat.

CUNICULARIS, a, adjert. ad cuniculos pertineans, ut *Cunicularis herba* apud *Marcell. Empir.* 14. *ad fin.*

CUNICULARIUS, i, m. 2. qui cuniculos fodit. *Cunicularii* sunt milites, qui rurculis suffossis improvisi emergunt, et hostilia munimenta perfodiunt. *Feget.* 2. *Milit.* 11. *Amman.* 24. 4. a. *med.* Cuniculariorum subito macus emergat. — Ceterum *V. ONOM.*

CUNICULATIM, adverb. in modum cuniculi. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 33. 52. (193). Cuniculatim, pecunatim, etc. et *ibid.* 38. 61. (130). Cuniculatim procurrente rostro. Hanc lectionem ex MSS. retinet *Haradinus*. Alii leg. *caniculatim*.

CUNICULATOR, s, m. 3. cunicularius. *Zucclat.* in *Statu* 2. *Theb.* 418. Fossore, inquit, eleuntur in exercitu cuniculatores, qui cuniculos faciunt, per quos introgressi milites murorum fundamenta convellunt.

CUNICULOSUS, a, uni, adjert. cuniculis et subterraneis cavernis plenus. *Catull.* 37. 18. Cuniculosae Celliberis illi.

CUNICULUM, i. *V.* voc. seq. sub *Inf.*

CUNICULUS, i, m. 2. Apud *Paul. Diac.* p. 50. 4. *Milit.* et apud *Farron.* teste *Caprio* de verb. dub. p. 2248. *Pufsch.* legitur *cuniculum* neutro genere. *Hinc Cassiod.* 6. *Hist. Eccl.* 12. a. *med.* Quem etiam cunicula depusere tentoria. — Ceterum *cuniculus*, Hispanica vox, quae cum Graecis κύνιον et κύνδοξ vel rectius κύνδοξ est coniungenda,

1.) Proprie est animal lepori simile, sub terra effossa latere solitum, Aristoteli ignotum, ex Hispania oriundum. Hinc *Feget.* 4. *Milit.* 24. Aliud genus oppugnationis est subterraneum, quod cuniculum vo-

rant, a leporibus, qui cavernas sub terris fodiunt. Ibi-que conduntur. *Hic viles* leporis pro cuniculis memorari, quia hi forsasse ignoti fuerant Vegetio. *Varro* 3. *R. R.* 12. 8. et *Plin.* 8. *Hist. nat.* 55. 81. (218). docent, ab eo dictum esse, quod sub terra cuniculos facit, ubi lateat. Sed aliorum sententia subterranei meatus ab hoc animali potius nomen acceperunt. *Martial.* 13. 60. 1. Gaudet in effossis habitare cuniculos antris: Monstravit tacitas hostibus ille vias. Adde *Catull.* 25. 1. et *Paul. Diac.* p. 50. 4. *Müll.* — Cuniculus, utpote qui sub terra effossa latere solitus, est symbolum somni aeternalis. *V. Zabrus Mon. scop. in Cart. p. 31., Annal. dell' Instit. Archeol.* T. 10. p. 265. et *Bulleit. dell' Instit. Archeol.* a. 1845. p. 33.

II.) Improprie. ¶ 1. Est et meatus subterraneus, praesertim qui ad urbium oppugnandum causa: *V. locum Feget.* 4. *Milit.* 24. sub I. *Cic.* 3. *Off.* 23. 90. Si pater iana expellit, cuniculos agat ad aerarium. Adde *eumd.* *Cecin.* 30. 83. et 3. *Phil.* 8. 20. *Cæs.* 7. *B. G.* 22. Cuniculis aggerem subtrahere. Adde *eumd.* 3. *ibid.* 21. *Auct. B. G.* 8. 43. Cuniculis venas fontis interdicere atque avertere. Adde *eumd.* *ibid.* 44. *Liv.* 5. 21. Moenia cuniculis subruere. Adde *eumd.* *ibid.* 19.; et *Colum.* 8. *R. R.* 17. 4. *Curt.* 7. 6. Cuniculo suffossis moenis. *Id.* 9. 8. Cuniculo urbem capere. Adde *eumd.* 4. 6. 8. et 21.; *Plin.* 2. *Hist. nat.* 80. 82. (183). et 9. *ibid.* 38. 62. (133).; et *Feget.* 1. *Peterin.* 56.; et *Feget.* 2. *Milit.* 11. et 4. *ibid.* 28. — Pariter et pro quavis ocula fossa, ut dictum est, *Cic.* 3. *ad Q. fr.* 1. vocat cuniculum, quem *Inscript.* apud *Mural.* 441. 5. appellat πύκνιν ἀγρῶν δρυχῶν, et *Feget.* 1. *Peterin.* 56. dicit deductorium cuniculum. *Plin.* 35. *Hist. nat.* 15. 50. (174). E cuniculis effossam sulphur. *Id.* 6. *ibid.* 27. 31. (128). Tigris (fluvius) in cuniculis mergitur. *Id.* 31. *ibid.* 6. 31. (57). Si aqua cuniculo veniet. *Id.* 9. *ibid.* 36. 61. (139). appellat cuniculum cavilem internum rostri in purpura. ¶ 2. Translate. *Cic.* 1. *leg. Agr.* 1. 1. Quae res aperte petebatur, ea nunc occulte cuniculis oppugnatur.

CUNILA, ae, f. 1. κύνιλη, κύνιζα. Legitur et *cunila* et *cunela* apud *Colum.* 6. *R. R.* 8. et 7. *ibid.* 5.; et *Cunelia* in *Not. Tir.* p. 168. — Ceterum *Cunila* est herba plurimum generum: alia *sativa*, quae et *satureia* appellatur in condimentario genere; alia *bubula* cognomine, semine pulegi; alia *gallinacea* dicta: alia quae et *cunilago*, odoris foedi, radicis lignosae, folio aspero; alia *mollis*, pilosioribus foliis, ac ramis aculeatis, triticae mellis odorem habens, digitis lactu ejus cohaereseptibus; alia turis odorem. Haec duo postrema genera pulicum necandorum vim habent. *Plin.* 19. *Hist. nat.* 8. 50. (165). et 20. *ibid.* 16. 81. (168). Adde *Colum.* 6. *R. R.* 13. 1. et 30. 8., 9. *ibid.* 4. 2. et 11. *ibid.* 3. 39. *Cl. Fea* (*Op. cit.* vol. 2. p. 349. et seq.) haec ait: «On tenterait vainement d'expliquer ce passage de Plin., et de ramener à une synonymie moderne ce qu'il entend par *cunila bubula*. C'est sans doute une labiée voisine des *satureia* ou des *thymbra*; mais laquelle? Voici toutefois la note que le père Hardouin donne sur cette phrase: — Plin. — avertit avec raison que le nom de *cunila bubula* a été donné au *ligusticum*. Il existe deux espèces de *thymbra*, voisines l'une de l'autre: la première est celle des Grecs; la seconde est celle des Latins, qui l'ont appelée *satureia* et *cunila*. Elle se rapproche du *thymbra*, et n'en diffère que peu. *Columelle* (9. *R. R.* 4.) parle du *thymbra*, qui n'est autre chose que la *cunila*, que les habitants de la campagne appellent *satureia*; et (in *Horatio*) il dit que la *satureia* se rapproche du *thym*, dont elle a l'odeur. *Scribonius Largus* (*Compos.* 124.) donne aussi le nom de *cunila* à la *satureia*; c'est notre sarriette, *Satureia hortensis* L. —»

CUNILAGO, inis. *V.* voc. praed.

CUNIO, is, ire, a. 4. Cunire, inquit. *Paul. Diac.* p. 50. 10. *Müll.* est sterius facere: unde et *inquinare* deductum est. Quidam putant esse a *cunis*, ut proprie dicatur de infantibus. *V. ANCUNULENTAE.*

CUNNILINGUS, i, m. 2. qui cunnum lingit. *Auct. Priap.* 79. Ad dii deinde dentibus suis escas Neget amicas, cunnilingue vicine. Adde *Martial.* 12. 59. — Divisim usurpat *Id.* 2. 84. Cur lingat cunnum Sertorius, hoc est. et 7. 67. Quoniam lingere quae putat virile.

CUNNUS, i, m. 2. pars pudenda muliebris. Videtur ita esse appellata a *cœnum*, unde antiquitas cœ-

nio, mox cunio (ut a *pœna* est *punio*), et *cunae*, *arum*, quas inquirere solent infantes, et *cunus* volucribus, quae geminata cunus tandem scriptum fuit. Est tamen qui deducere malit a *χύνις turgo*, quia inde mulieres gravidae sunt. Profecto coniungenda est cum Graeca voce *χύνος*. ¶ 1. Stricto sensu occurrunt — a) De personis. *Horat.* 1. *Sat.* 2. 36. Cunnus albus. Adde *eumd.* *ibid.* 2. 70. et 3. 107. *Martial.* 3. 81. Si ubi tam gratus, Beticæ, cunnus erat. Adde *eumd.* 1. 91. et 7. 66.; et *Auct. Priap.* 28. 5. — Quam caverint Romani, de in familliarum sermone et in contionibus publicis hanc vocem pronuciare viderentur, *V. Cunn* praeposit. — Pones in cunni formam quandoque fiebant. *V. Martial.* loc. cit. in *SILIGINEUS*. — b) Usurpatur etiam de animalibus. *Catull.* 56. 6. Praeterea rictum (habet) qualem diffusum in æstu Meientis muls cunnus habere solet. ¶ 2. Per synecdocheo cunnus accipitur pro ipsa muliere. *Auct. Priap.* 70. 1. Quid? nisi Tanario placuisset Troica cuono Menula, quod caneret, non habuisset opus. h. e. nisi Paris Trojanum placuisset Helena Lacanæ, Homerus, quod etc.

CUNQUE vel rumque. — a) Particula est, quae cum relativis se componitur, ut *quaticumque*, *quicumque*, *quotiescumque*, etc. (quam *V.* suis locis), et universaliter significat: facile autem admittit *τῶν*, etiam a pedestris orationis auctoribus non spectam. — b) Aliquando sola inveniunt. *Horat.* 1. *Od.* 32. in *fin.* Mibi cumque salve rite vocat. h. e. quomodocumque, vel quomocodocumque. *Ritter* ad h. l. haec ait: *mibi cumque*; novum hoc est quod explicio, *mibi, quicumque sum*, h. e. cuiuscumque prelii sum, sive quacumque canendi facultate praeditus sum; *cumque* alibi relativis adiungi soletum, nunc felici audacia pronomini personali adiectus est. *Forcellinus* et *Orellius* sequuntur *Regium*, qui *to cumque* interpretatus est *quandocumque*, *quotiescumque*, et addit temporis notionem inesse in participio vocanti; in cuius locum si substituis *quando vocaveris*, vocis significatio satis clara est. At haec, subdit *Ritter*, non vera sunt, quod *cumque* pro natura vocis encliticæ non ad sequentia potest referri. *Lachmannus* ad *Zucclat.* 5. 311. coniecit *medicumque* pro *mibi cumque*. *Cic.* 3. *Legg.* 3. 9. Equitem cumque qui regat, habelo pari iure cum eo, quicumque erit juris disceptator. h. e. equitem quemque. Est autem hic sermo de magistro equitum et dictatore. Ceterum alii *Ritter* legunt; et *Orellius* hanc lectionem omnino rejicit. *Impp. Theodos. et Valentinian. Cod. Theod.* 12. 6. 32. Aurum, sive argentum cumque a possessore conferatur, arcarius vel susceptor accipiat. h. e. quodcumque. *Zucclat.* 6. 33. Sunt tempestates et fulmina clara caecanda, quid faciant, et qua de causa cumque ferantur. h. e. in quocumque locum. *Al. leg. quæque*. — c) *Cumque* quandoquomque. *Zucclat.* 2. 413. Contemplator eorum, cum solis lumina cumque insertim fudunt radios per opaca domorum. *τῶν*, etc. — Ceterum *V. QUOM* in hoc Lexico; et *Lachmann.* ad *Zucclat.* vol. 2. p. 288.

CUNULE, arum, f. plur. 1. diminut. a *cunus*, parva cuoa. *Prudent.* 7. *Cathemer.* 164. Neli madercuot parvulorum cunula. Adde *eumd.* 11. *ibid.* 98.

CUPA, ae, f. 1. Legitur et *cuppa* in *Not. Tir.* p. 156. — *Cupa* tria diversa significat; scilicet

A) *Cupa* ¶ 1. Stricto sensu est ligneum vas vinarium amplum, in quo mustum et torculari excipitur, et diffunditur servandi causa. Est minorem a *χάπι*, seu *χύπι*, quae a *καπίο* capio, unde Latini *cuppo*, *cuppona*, et *cupa* pro *cuppa* habent. *Varro* apud *Non.* p. 83. 24. *Merc.* Cupas vinaris sircare poli. et *ibid.* Cupae acris aceti. *Cic. Pis.* 27. 67. Pistor domi nullus, nulla cella; panis et vinum a propola atque de *cupa*. *Zucclat.* 4. 420. Namque ratem vacuæ sustentant unigue cupae. *Capitolin. Maximin.* 22. Ponte itaque cupis larto, Maximoque Flavio transivit, et de proximo Aquileiam obsidere cepit. *Plin.* 16. *Hist. nat.* 10. 18. (42). Materies picea ad insulas scandulos, cupasque, et pauca alia sacramenta. Adde *eumd.* 23. *ibid.* 2. 31. (63).; et *Frontin.* 3. *Strateg.* 14. 3. *Cæs.* 2. *B. C.* 11. cupas heda et pice refertas inter incendiaria instrumenta refert; et *Alfen. Dig.* 19. 2. 31. Iritica in navi condendo: *Ulp.* quaque *Dig.* 33. 7. 8. inter vasa conservandis; et *ibid.* 12. exportandis fructibus apta. — *Cupa* potare magistra, apud *Horat.* 2. *Sat.* 2. 123. videtur esse ita bibere, ut tota *cupa* exhauiatur. Vel *cupa* idem

est quod *copa*, ut volit *Bentley*, qui plura de hac re disputat. At *Ritter*, vulgatam tueretur lectionem *culpa polare magistra*, atque hac adnotat: *Culpa magistra potatol qui sine bibendi magistro ita bibunt, ut culpeatur qui nimium bibit. Culpa nunc est pro culpandi praeside. Sic recte explicat *seron*: Culpatior ille qui multum bibit. Idem videtur voluisse *Porphyrius* scribens: Si quando libere polare volebant antiqui, i. e. sine archiposia, dicebant se magistrum facere culpam. Quas in lepidum hoc inerat, addit *Ritter*, quod, cum magister bibendi ad multum potandum hortaretur, haec magistra immodicos potiores culpabat et corripiebat. Alii de poculo extra ordinem exsiccan lo, alii rursus de omittendo poculo cogitant et Flaccum obscura loquentem faciunt. ¶ 2. Latiori sensu pro sarcophago, *Inscript.* apud *Gruter*, 845. 1. D. APYLLIUS IONICVS PEGIT EYTYCHIAE SORORI SPAS, ET EYTYCHERTI FILIO RVVS: IN HAC CUPA MATER ET FILIVS POSITI SVNT. Adde aliam apud *Don.* cl. 11. n. 6. B) *Cato R. R.* 21. *cupam* vocat aera trapeti, a κατήρεναι, capulus, quod a κόμω capio.*

C) Etiam *copa* pro *cupa* videtur significare mortarium. *P. POPA.* At *Inscript.* quae ibi afferuntur, inter spurias recensenda est.

CUPARIUS, m. 2. cuparum faber. *Inscript.* apud *Donat.* 395. 12., quae est apud *Orell.* 4177. L. CORNELIO CAMPESTRO CUPARIO CLAUDIA IAPAEVSIA TVXON. Alia apud *Orell.* 4176. D. M. EYGENIAE FILIAE DEXYNOTAE IVLIVS VICTOR CUPARIVS ET SACCARIVS.

CUPEDIA vel cupidia, m. f. 1. ¶ 1. In singul. num. est vitiosus cupidinarum apellitus. *Cic.* 4. *Tusc.* 11. 26. Avaritia, ambitio, mulierositas, pervercia, ligorido, temulentia, cupidia. Alii ex antiq. exemplar. ediderunt *cuppedia*. *Cuppedo* autem et *cuppedia* a veteribus pro cupiditate usurpata docet *Salmas.* ad *Lamprid.* *Elagab.* 30., et da *cuppedia* confirmat *Non.* p. 85. 7. *Merc.* hoc ipso *Cicer.* loco allato. *P. CUPEDO.* ¶ 2. In plur. num. cupiditas significat tum omne genus opsonii, tum vero delictiores cibos, teste *Paul. Diac.* p. 48. 15. *Müll.* ut aves, aprugna, phasiani, et similia. *Gell.* 6. 13. Consectabamus ad cenulam non cupidis ciborum, sed argutis questurum. Adde *eumd.* 7. 16. *Ammian.* 26. 7. Cupediarum vitium mercatores. *P.* et CUPEDIUM.

CUPEDIA vel cupidia, sum. *P. CUPEDIUM.* CUPEDINARIUS vel cupidinarius, a, um, adj. ad cupidinem pertinens, ut *Cupedinarium forum*, apud *Symmach.* 8. Ep. 19., h. e. forum Cupedinis. *P. CUPEDO.* — Hic

Cupedinarius vel *cuppedinarius*, li, m. 2. absolute, substantivorum more usurpatur. *Cupedinari*, qui slot, monet *Donatus* satis indicari a *Terent.* ubi ait, *Eun.* 2. 2. 25. Concurrunt laei mi obviam cupedinarii omnes, Cetarii, laeli, coqui, fartores, piscatores, aurupes, quibus et re salva, et perditia profueram. Quare omnes, inquit *Donatus*, qui esculenta et poculenta vendunt, a rebus cupidinis et alimentum, *cupedinarii* appellantur. *Lamprid.* *Elagab.* 30. Pinxit se ut cupedinarium, ut sepiarium, ut poplarium. *Salmasio* placet scribi duplici pp. Adde *Apul. Mag.*

CUPEDIUM vel cuppedium, li, n. 2. significat tum omne genus obsonii, tum vero delictiores cibos, teste *Paul. Diac.* p. 48. 15. *Müll.* ut aves, aprugna, phasiani et similia. — a) In singulari numero. *Varro.* 5. L. L. 146. *Müll.* Ad corneta forum cupidinis a cupedio; quod multi forum cupidinis a cupiditate. *P.* voc. seq. sub 2. — b) In plur. num. *Plaut. Stich.* 5. 4. 32. Nihil moror cupedia. Adde *Paul. Diac.* loc. cit.

CUPEDO vel cuppedo, lris, f. 3. (cupio). ¶ 1. Generaliter est idem quod cupiditas. *Lucret.* 1. 1080. Haud igitur possunt tali ratione teneri Res in concilio, medii cupidine vixit. *Id.* 4. 1083. ardescit dira cupidine pectus. Adde *eumd.* 5. 45. ¶ 2. Specialiter, forum cupidinis *Varro* apud *Donatum* ad *Ter. Eun.* 2. 2. 25. docet, dictum esse ex eo, quod Numerius Equitius Cupes et Romanus Macellus ob latrocinia dammati bonisque aorum publicatis, quod loca aedes Roma habuere (cum eo comportarentur quae vendendi causa in Urbem efferebantur) foro Cupedinis et Macellio dedere nomina. Aliis haec derivatio non placet; sed a *cupedia* et *cupiditate* vocis originem esse ducendam: (*P. voc. praeced.*) Utiqueque refert *Paul. Diac.* p. 48. 15. In *Cupes*, ipseque adeo *Varro* 5. L. L. 146. *Müll.* Sed *Possio* placet *cupeditam* dici a *cupa*, seu *copa*, quasi *caupeditam*, quod in cau-

pons cupadim venderentur. *Salmas.* ad *Lamprid.* *Elagab.* 30. putat, haec duo a *cuppes*, quod in *Gloss.* exponitur fastidiosus, superbus, cupidus; quare *cuppedo*, *cuppedia*, etc. duplici pp. semper scribendum esse. *Plaut. Trin.* 2. 1. 13. Harpago, mendax, cuppes, avarus. *Al. leg.* cupes. *Paul. Diac.* loc. cit. docet cupes esse nomen substantivum, et idem esse quod *cupedia*, h. e. iustiores cibos. Adde *Apul.* 1. *Met.*

CUPELLA, m, f. 1. diminut. dupl. a *cupa*, parva *cupa*. ¶ 1. Pocull, vel vasis genus, a κοπέλλω: unde et *coppella* Hlaorum derivatur. *Pallad.* 3. R. R. 25. 12. Pyrs in cupella, vel in vasculis scitilibus conduntur. *Apic.* 1. 2. In cupellam militio. ¶ 2. Potitur et pro sarcophago. *Inscript.* in *Mus. Hircher. Rom.* 260. SECYNDIA VECI CUPELLA DONA MEMORIA FILIVM MERM SECYNDINEM. Corrige cupellam bonae memoriae huius mae Secundiae. *P. CUPA* sub A. 3., et CUPULA.

CUPENCUS, lingua Sabiorum sacerdos appellatur, et specialiter sacerdos Herculis. Ita *Servius* ad *Illud Virg.* 12. *En.* 539. nec dii tescere Cupencum, Aeneas veniente, sul. Hinc gens Cupencula in *Inscript.* apud *Fabretti*.

CUPERIFICIUM. *P. SUPERFICIUM.*

CUPES. *P. CUPEDO* 2., et ONOM.

CUPIDE, adverb. Comp. *Cupidus* et *Sup. Cupidissime*. — Cupide est libenter, ardentem, studiosum, vehementem (li. vogliosamente; Fr. avidement, ardemment, passionnément; Hisp. codiciosamente, ardentemente; Germ. auf begierde, eifrig, auch leidenschaftliche oder hitzige Art; Angl. fondly, eagerly, desirously, gladly). Occurrit — a) In bonam partem. *Cato R. R.* 103. Cupide aliquid appetere. *Plaut. Stich.* 2. 1. 11. Amare cupide aliquem. Adde *eumd.* *Cas.* 2. 3. 49.; et *Ter. Adelph.* 2. 2. 1. *Cic. Rosc. Com.* 15. 49. Ego vero cupide et libenter mentiar tua causa. *Id.* 6. *Att.* 3. 3. Cupide agere. *Cas.* 1. B. G. 40. Cupidissime appetere amicitiam alicuius. *Id.* 1. ibid. 15. Qui cupidius novissimum agmen insecuti, alieno loco praelium committunt. *Id.* 2. B. C. 20. Aliquem domum ad se hospitio cupidissime recipere. *Nepos Arist.* 1. Quod cupide elaborasset, ut praeter ceteros iustus appellaretur. *Catull.* 64. 263. Quae postquam cupide spectando Thessala pubes expleta est. Adde *eumd.* 63. 9. *Sall. Cat.* 41. Nihil tam asperum, neque tam difficile esse, quod non cupidissime facturi essent. Adde *Horat.* 2. Ep. 1. 100. *Liv.* 3. 32. Horatius augur mortuus: in cuius locum C. Veturium ad cupidiam, quia damnatus a plebe erat, augures legere. *Seneca Ep.* 100. Cupidissime aliquid lagere. — b) Aliquando in malam partem usurpatur, diciturque de eo qui pravo aliquo animi affectu, aut nimio partium studio agit. *Cic. Rosc. Am.* 18. 50. Majores nostri suos agros studiose colebant, non alienos cupide appetebant. *Id.* 2. *Phil.* 21. 62. Quid cupide a senatu, quid temere fiebat? *Id.* 18. *Fam.* 11. Nos agimus nihil cupide: eoque est nostra pleris auctoritas. *Quintil.* 1. 3. 13. Ne quid cupide, ne quid improbe, ne quid impotenter faciat. *Sueton. Cas.* 12. Reum tam cupide condemnavit, ut ad populum provocanti nihil aequae ac iudicis aequalitas profuerit.

CUPIDICENUS, a, um, adj. *Gloss. Philox.* Cupidigenus, τοψιδεσμος. *P. LAUDICENUS.*

CUPIDINEUS, a, um, adj. ad Cupidinem amorem deum spectans.

1.) Proprie. *Quid.* 4. *Trist.* 10. 65. Cupidineis nec inerpugnabile telis Cor mihi. Adde *eumd.* *Remed.* am. 157.

II.) Translate de valde formoso. *Martial.* 7. 87. Blanda Cupidinei cur non amet ora Labeyae?

CUPIDITAS, ais, f. 3. (cupidus) vehementior affectus animi impense cupantis aliquid, appetito, desiderio (li. desiderio, brama, voglia ardente; Fr. désir, envie, passion; Hisp. deseo, anhelo u apetencia, antojo, codicia; Germ. das Begehren, Verlangen, die Begierde; Angl. desire, fondness, eagerness, earnestness). Occurrit A) In bonam, et B) In malam partem.

A) In bonam partem — a) Cum Genitivo. *Cic.* 1. *Tusc.* 19. 44. Inest mentibus nostris insatiabilis quaedam cupiditas veri videndi. *Id.* 1. *Orat.* 30. 134. et *Pis.* 25. 59. Flagrare, ardere cupiditate iusti et magni triumphali. *Id.* *Brut.* 92. 317. Incitatio aliquem cupiditate imitandi. *Nepos Hannib.* 2. Incendere aliquem cupiditate bellandi. *Id.* *Mitrid.* 5. pugnandi. *Cels.* 2. 3. Cupiditas cibi. *Tac. dial. de Orat.* 2. stu-

diorum. *Ammian.* 18. 8. 9. vivendi. *Trebell. Claud.* 6. praedae. — b) Absolute. *Cic.* 12. *Att.* 26. De voluntate tua, ut simul simus, vel studio potius et cupiditate non dubito. *Id.* 1. *Off.* 21. 73. Ne aut temere desperet propter ignaviam, aut olmis confidat propter cupiditatem.

B) In malam partem. ¶ 1. Generaliter cupiditas sapissime dicitur de inordinato et pravo studio alicuius rei, et praecipue de malis quibusque animi affectibus contra rationem tendentis in aliquid, ut de libidine, ira, avaritia, etc. — a) Cum Genitivo. *Cic.* 5. *Phil.* 13. 59. Cupiditas dominandi praecipit et libidinis. Adde *Quintil.* 12. 11. 14. et *Pellej.* 2. 125. 1. Rursus *Cic.* 1. *Invent.* 23. 32. Genus est omnium libidinum cupiditas. *Id.* *Pis.* 25. 59. Compruere atque restinguere incensam alicuius cupiditatem. *Cas.* 6. B. G. 34. Cupiditas praedae. *Liv.* 4. 46. imperii. Adde *Pellej.* 2. 33. 2. — b) Sapius absolute. *Ter. Heaut.* 1. 2. 34. Ubi animus semel se cupiditate devinxit mala, necesse est coisilia consequi consimilia. *Cic. Dom.* 44. 115. Projecta et effrenata cupiditas. *Id.* 3. *Phil.* 10. 25. P. Naso omni carens cupiditate. *Id.* 1. *Invent.* 2. 2. Caeca ac temeraria dominatrix animi cupiditas, ad se explendam viribus corporis abutitur. *Cas.* 7. B. G. 52. Temeritatem cupiditatemque militum reprehendere. h. e. nimium atque irrationabile bellandi studium. *Sall. Cat.* 2. Vita hominum sine cupiditate epilebatur. *Liv. praem.* 12. Tanto minus cupiditatis. *Caelius* apud *Cic.* 8. *Fam.* 16. Ut impium cupiditatem contra salutem suam habeamus. Adde *Justin.* 5. 1. et 21. 6. — Et in plur. numero. *Ter. Phorm.* 5. 4. 2. Ejusmodi parare in animo cupiditates, quas, cum res adversae sient, paulo mederi possit. *Cic.* 3. *Ferr.* 24. 62. Inordinatae atque effrenatae cupiditates. *Id.* *Amic.* 23. 82. Imperare cupiditatibus his, quibus ceteri servantur. *Id.* 4. *Ferr.* 53. 132. Studia cupiditatisque honorum atque ambitiones ex civitatibus tollere. *Id.* ibid. 75. 184. Vos conjectura assequi posse, eiusmodi praedo iste in illa provincia fuerit, quam multas cupiditates, quom varias, quam infinitas habuerit. *Id.* 1. *Orat.* 43. 194. Donitas habere libidinis, coercere omnes cupiditates. *Id.* ibid. 10. 86. frangere. *Id.* *Partit. orat.* 27. 98. explere. Adde *Pellej.* 2. 45. 4. *Curt.* 5. 1. 36., 10. 5. 32. et 10. 10. 6. Immodicae cupiditates. ¶ 2. Specialiter dicitur de nimio amore pecuniae: differt tamen ab avaritia, quod cupiditas notat amorem habendi, avaritia retinendi: itaque illi opponitur abstinentia, huic liberalitas. — a) Cum Genitivo. *Cas.* 6. B. G. 22. Ne qua oriarur pecunia cupiditas. Adde *Sueton. Nep.* 15. et *Quintil.* 7. 2. 30. — b) Absolute, et saepe cum avaritia jungitur. *Cic. Rosc. Am.* 35. 101. Ipsos caecos reddit cupiditas et avaritia et audacia. Adde *eumd.* 1. *Att.* 17. *Sueton. Domit.* 9. Cupiditatis quoque atque avaritiae vit suspitionem ultimam dedit: immo a diverso magno non abstinentia modo, sed etiam liberalitatis experientia. Adde *eumd.* *Galb.* 14., *Vesp.* 1. et *Cal.* 44.; et *Quintil.* 12. 1. 6. et 24., 3. 3. 10., 5. 12. 6. et 5. 10. 34. ¶ 3. Rem speculativum nimium studium partium, favor. *Cic. Fortej.* 7. 13. Cupiditatis atque inimicitiarum suspicio derogat auctoritatem in testimonio. *Id.* *Flacc.* 10. 21. Testes aut sine ullo studio dicebant, aut cum dissimulatione aliqua cupiditatis. Adde *eumd.* ibid. 26. 64., *Ligar.* 1. 3. et *Plan.* 17. 43.; *Liv.* 24. 28.; item *Cic. Marcell.* 4. 29., ubi haec cupiditatis imitatio opponitur. ¶ 1. Item venerea libido. *Plin.* 36. *Hist. nat.* 5. 4. (21).

CUPIDO, iois, f. 2. De alia forma CUPEDO, f. loco suo. — *Cupido* mascul. quoque genere occurrit apud *Plaut. Amph.* 3. 2. 210.; *Horat.* 3. *Od.* 16. 39., 3. *Sat.* 24. 51., 2. ibid. 18. 15., 1. *Sat.* 1. 61. et 1. *Ep.* 1. 33.; *Ovid.* 9. *Met.* 534. et 8. ibid. 74.; *Senec. Hippol.* 533.; et *Sil. It.* 4. 99. et 6. 615. In his tamen locis, praeter traditum *Cupidinem*, pulchrum amoris antisilium, poetae feliciter audaces alios Cupidines (ut *soridum*, *praezum*, *salum* etc. apud *Horat.* 11. *ell.*) ex sua fabrica nubis praebeuerunt. — Ceterum *cupido* est idem quod cupiditas, ejusdemque fore usus: nisi quod poetas est familiarior. Non quidem p. 435. 30. *Merc.* ex *Lucilio* ita distinguit, ut cupiditas minor sit et temporaria, defluens ex cupiditate: sed hoc a scriptoribus discrimen negligitur (li. voglia, desiderio, brama; Fr. désir, envie; Hisp. deseo, anhelo, apetencia; Germ. das Verlangen, die Begierde; Angl. will, desire, eagerness, earnestness). Occurrit A) In bonam, et B) In malam partem.

A) In bonam partem. — a) Absolute. *Ennius* apud *Cic.* 3. *Tusc.* 26. 63. Cupido cepit miseram nunc me proloqui. *Lucret.* 4. 874. sic expletur jejuna cupid. h. e. famer. — b) Sapius cum Genitivo rei vel, uti vident, objecti. *Lucret.* 4. 1089. Hoc facile expletur latum frugumque cupido. *Plaut. Trin.* 3. 2. 50. Cupido aequ. *Liv.* 1. 6. Romulum cupido cepit urbis condendae. *Id.* 21. 10. Elograns cupidine regni. *Sall. Cat.* 13. Cupido somni. *Id.* *ibid.* 3. et 7. honoris et gloriæ. *Curt.* 4. 7. 8. Iugens cupido animam stimulat adeundi Jovem. *Add. Ovid.* 2. *Met.* 104. et 8. *ibid.* 224. *Sueton. Ner.* 55. æternitatis. *Quintil.* 8. *proem.* 13. et 10. 7. 17. lucis. — Masc. gen. *Sil. It.* 4. 99. geminusque cupido. *Laudis.* — c) Cum Infinito. *Curt.* 4. 8. 3. Cupido incessit, Æthiopiam invadere.

B) In malam partem pro pravo animi studio et affectu. ¶ 1. Generalim. — a) Fere cum Genitivo. *Lucret.* 3. 69. Cupido cæca honorum. *Add. eumd.* *ibid.* v. 1090. *Ovid.* 10. *Met.* 689. roboribus. *Id.* 14. *ibid.* 634. Veneris. *Curt.* 10. 5. ad fin. Iracundiam et cupidinem vini senectus mitigare poluisset. *Id.* 9. 9. 1. Pervicax cupido visendi Oceanum. *Ovid.* 3. *Met.* 620. Cupido prædæ. *Id.* 1. *Past.* 211. opum iuriosa cupido. *Liv.* 21. 19. Fortunæ. *Sall. Cat.* 10. pecunie atque Imperii. *Add. eumd.* *Jug.* 89. *Velleg.* 2. 38. 1. pecunie. *Justin.* 2. 2. 11. et *Flor.* 4. 6. 2. divitiarum. — Et in plur. num. *Tac.* 13. *Ann.* 2. Dominationis cupidinis flagrans. — b) Absolute. *Lucret.* 4. 1149. Non faciunt homines plerumque, cupidine cæri, Et tribuunt ea, que non sunt his commodæ vere. — Et masc. gen. *Ovid.* 9. *Met.* 734. femineus cupido. *Cf. Tac.* 4. *Ann.* 39. *Horat.* 2. *Od.* 16. 15. Nec leves somnos linor sub cupido Sordidus auferi. h. e. avaritia. *Id.* 3. *ibid.* 16. 39. Contracto mellis parva cupidine Vecigalia porrigam. *Id.* 1. *Ep.* 18. 98. Nunc te semper loops agit velutque cupido. h. e. avaritia. — Et in plur. num. *Horat.* 2. *Sat.* 7. 85. sapiens Responsare cupidinibus, contemnere honores Fortis. *Add. eumd.* 1. *ibid.* 2. 111. et *Tac.* 3. *Ann.* 52. ¶ 2. Specialim pro avaritia ac nimio habendi studio absolute dixit *Tac.* 12. *Ann.* 57. Narcissum Insuper cupidinis atque prædærum. *Add. eumd.* 1. *Hist.* 66., ubi in plur. num. occurrit. ¶ 3. Item specialim ac sapius pro amore ponitur. *Plaut. Pæn.* 1. 1. 25. Anu immodeste. — Hanc vicinam dico Adulterium meum. — Differor cupidine ejus. *Add. eumd.* *Amph.* 2. 2. 210. et *Ovid.* 13. *Met.* 906. — Hinc plerumque intelligitur deus amoris preses, quem alii ex Chao et Terra genitum tradunt; alii ex Nocte et Æthere; alii ex Lite et Zephyro; alii ex Mercurio et Diana; alii ex Poro deo consilii et Penia dea paupertatis: plurimum conveniunt in Venere matre assignanda, sed in patre variant, cum alii Mercurio sibi, alii Mars, alii Vulcanus, Cælum alii: nonnulli etiam ex sola Venere natum putant. Ex his quædam refert *Cic.* 3. *Nat. D.* 23. 50. et *Arnob.* 4. 15., qui ambo tres Cupidines ponunt. Sunt etiam qui duos faciunt, celestem et vulgarem: item qui honestum et turpem; illum dicunt Veneris et Jovis filium, hunc Erebi et Noctis. Hinc *Ovid.* 4. *Fast.* 1. geminorum mater Amorum. *Seneca Cæp.* 500. Conculit lædas genitum Cupido. Hoc loca *Seneca* apte geminum Cupidinem memorat, quos adesse singit in nuptiis Barchi dei cum Ariadna mortali, in quibus convenientissimum erat, et celestem et vulgarem Cupidinem interesse. — Denique non desunt, qui plures faciunt, nempe quot sunt affectus hominum aliquid appetentium. — Fere apud poetas intelligitur filius Veneris, qui flagitur puer, cæcus, nudus, albus, arcu, telis Romæque armatus, Jecorum et hominum potens, et amantia quæque sibi facile subigens. De eo passim legas aliquid apud *Horat.* (1. *Od.* 2. 34.), *Ovid.* (3. *Met.* 366., 7. *ibid.* 73. et alibi), *Propert.* (2. 18. 21.), *Tibull.* *Martial.*, *Virg.* quoque 1. *Æn.* 662. et seqq.; quibus add. *Plaut. Trin.* 3. 2. 47., *Merc.* 5. 2. 13., *Pers.* 1. 1. 25., *Host.* 1. 3. 7. et 4. 13. 5., et *Cic.* 6. *Ferr.* 2. 4.): præsertim vero de ejus potentia nulla potest *Seneca Hippol.* 274. et seqq., cujus quidem potentia significanda gratia, quidam eum pinxere dorem et delphinum magis leporem, quo ostenderent, terra illum marique latissime dominari. In plur. num. Cupidines occurrunt apud *Horat.* 1. *Od.* 19. 1. et *Propert.* 1. 1. 2. Apud *Horat.* tamen Mater cæca cupidinum vocari potest Venus, non quod plures essent Cupidines, sed quod amoris cupidines excitat. *Propertii* verba sunt: Cynthia

prima suis miserum me cepit ocellis, Contactum nullis ante cupidinibus. — Ceterum *Catull.* 3. 1. Luge, o Veneres Cupidinesque. *Add. eumd.* 13. 12. — Hinc Cupidines, Italice Amoris, vocatur pueri illi nudus et albus, qui in operibus anaglypticis fabriliter tractant, sui circenses currus ducunt, hisque similia faciunt. *Plin.* 33. *Hist. nat.* 12. 55. (155). Opera Myos et Sitenus et Cupidines cælati in scyphis. *Id.* 36. *ibid.* 5. 4. (41). Aligeri ludentes cum leæna Cupidines, quorum alii religatam tenerent, alii cornu rogerent bibere, alii calcarent soccis, omnes ex uno lapide. — Venuste admodum Cupido Inferorum vocatur puella imitatur defunctæ. *Inscript.* apud *Fabretti.* p. 267. n. 11. TI. JULIUS ORPHEVS SIBI ET ORBITAE RITICE ANIMORUM XIV. VIRGINI VENERI CUPIDINI INFERORUM.

Homonym. Discrimen quidam statuunt, ait *Forcellinus*, inter cupidinem et amorem, sive pro deo, sive pro affectu animi accipias: ut sit cupido immoderatus amor, hic moderatus. *Africanus* apud *Non.* p. 421. 19. *Merc.* Amabit sapiens, cupient ceteri. Et *Plaut. fragm. ibid.* Cupido te conficit, anue amor? *Id.* *Curc.* 1. 1. 3. Quo Venus, Cupid oque Imperat, suadetque Amor. Dicendo imperat, inquit *Seneca* ad *Virg.* 4. *Æn.* 194., violentiam ostendit; suadet addendum, moderationem significat. Verum hoc discrimen vix unquam scriptores servant.

CUPIDUS, a, um, adject. (cupio). Comp. Cupidior et Sup. Cupidissimus sub A. a. — Cupidus est qui cupit, studiosus, appetens (It. voglioso, desideroso, bramoso; Fr. desiréux, avide; Hisp. deseoso, avido, codicioso; Germ. begierig nach etwas, wünschend; Angl. desirous, fond, eager, earnest). Occurrit A) In bonam, et B) In malam partem. — a) Cum Genitivo. *Ter. Hecyr.* 3. 3. 12. Ego ejus videndi cupidus. *Id.* *ibid.* 1. 2. 18. Cupida huc redeundi. *Id.* *ibid.* 3. 1. 3. redeundi domum. *Lucret.* 3. 6. certandi. *Add. eumd.* 6. 1238. *Cic.* 1. *Orat.* 11. 47. Greculi homines contentione cupidiores, quam veritatis. *Id.* *ibid.* 22. 104. Adolescenti nostri cupidissimus. h. e. amabilissimus. *Id.* 14. *Fam.* 4. Cupidus vitæ. *Add. eumd.* *Orat.* 35. 162. *Plancus* apud *Cic.* 10. *Fam.* 18. Cupidus satisfaciendi reipublicæ. *Cæs.* 1. *B. G.* 2. bellandi. *Nepos Caton.* 3. Cupidissimus litterarum. *Add. eumd.* *Horat.* 2. *Sat.* 2. 98. et 1. 44. *Hygin.* *fab.* 194. via. — b) Cum Ablat. et præpos. in. *Cic.* 1. *Off.* 43. 154. Quis est enim tam cupidus in prospicienda cognoscendaque veritate, ut etc. — c) Cum Infinito. *Propert.* 1. 19. 9. Sed cupidus falsis alligere gaudia palmis, etc. *Ovid.* 14. *Met.* 215. Cupidusque moriri: hic verbum morior est quartæ conjugationis: V. MORIOR sub Inf. — d) Absolute. *Catull.* 104. 1. Si quidquam cupidoque optantique oblitit unquam etc. *Horat.* 2. *Sat.* 1. 12. cupidum, pater optime, vires deficiunt. — De infantis *Lucret.* 2. 265. Vix cupidam.

B) In malam partem. ¶ 1. Generationem usurpatur de eo, qui pravo quopiam affectu abreptus aliquid appetit. — a) Cum Genitivo. *Plaut. Pseud.* 4. 7. 34. Cupidus damni. *Horat.* 3. *Od.* 14. 26. Liliū cupidus animos. *Cic.* 1. *Ferr.* 3. 8. Cupidus pecunie. *Cæs.* 5. *B. G.* 6. rerum novarum. *Nepos Reg.* 2. Mihiue libidinosus, non luxuriosus, non avarus, nullius denique rei cupidus, nisi etc. *Felle.* 2. 79. 1. Imperandi. *Id.* *ibid.* 29. 3. potentie. *Add. Quintil.* 5. 9. 16. et *Tac.* 1. *Hist.* 80. — b) Cum Ablat. *Plaut. Pseud.* 1. 2. 50. Vix modo cupida estis. — c) Absolute. *Ter. Hecyr.* 2. 3. 126. Ut illius animum cupidum inopia incenderet. *Cic. Fontej.* 10. 22. Potestis igitur cupidos moderatis, mercenarios gratulis, impios religiosis anteferre? *Id.* 3. *Off.* 14. 59. Homo cupidus et locuples. *Add. Propert.* 2. 33. 5.; et *Tibull.* 2. 4. 29. *Horat.* 1. *Ep.* 2. 24. Quæ si stultus cupidusque bibisset. *Id.* 2. *ibid.* 2. 156. Cupidus timidasque. *Add. eumd.* *A. P.* 165. *Ovid.* 3. *Pont.* 9. 26. Cupidus equus. *Martial.* 11. 78. Cupidus maritus. — Et de iuvenis, *Lucret.* 4. 1134. Cupido cordi. *Cic. Rosc. An.* 28. 76. Consilium cupidum, audax, temerarium. *Propert.* 1. 8. 29. Cupidus deponat gaudia iuv. *Martial.* 11. 58. Avaritia cupida. ¶ 2. Specialim est libidinosus, amator. *Ter. Phorm.* 1. 3. 6. Ne me cupidum impulisset. *Add. Plaut. Trin.* 2. 1. 11.; *Catull.* 70. 3.; et *Tibull.* 2. 5. 54. et 1. 9. 58. *Ovid. Heroid.* 5. 129. A juvene et cupido credatur reddita virgo. h. e. amanti, vel libidine pleno. *Add. eumd.* 4. *Met.* 679. — Et de iuvenis. *Ovid.* 3. *Amor.* 7. 9. Cupida lingua. *Id.* 1. *Art. Am.* 116. Cupidæ lingua.

Add. eumd. 11. *Met.* 63. et *Catull.* 64. 86. et 398. ¶ 3. Item specialim est avarus. *Cic. pro lege Manil.* 22. 64. Deinde si qui sunt (imperatores) pudore ac temperantia moderatores, tamen eos esse tales, propter multitudinem cupidorum hominum, nemo arbitratur. *Quintil.* 11. 1. 88. *Sueton. Fesp.* 16. Natura cupidissimus. ¶ 4. Item dicitur de eo, qui nimio partium studio abripitur. *Cic.* 4. *Pæn.* 4. 12. Illi porro (quætores), qui successerunt, vehementer istius (h. e. Verris) cupidi, liberaliter in istius cibariis tractati, etc. *Id. Fontej.* 6. 11. Cupidi testes. *Add. eumd.* *Cluent.* 24. 66. *Tac. dial. de orat.* 31. Judices. — NB. Passivè. *Plaut. Merc.* 5. 1. 12. Ibi quidem si regnum datur, non est cupida civitas. h. e. expectanda. *Id. rectus leg. cupia.*

CUPIENS, entis. V. CUPIO in Ba.

CUPIENTER, adverb. cupidissime, ut *Non.* exponit p. 91. 8. *Merc. Ennius ibid.* Cupienter cupere. *Accius ibid.* Cupienter malis membra discerpat suis. *Plaut. Pseud.* 2. 3. 17. Cupienter petere.

CUPIO, pis, piri vel pii, pitum, pœre, a. 3. Fuisse olim etiam quartæ conjugationis, testantur *Non.* p. 506. extr. *Merc.* et *Priscian.* 10. p. 870. *Putsch.* Hinc *Lucret.* 1. 70. confringere ut arcta Naturæ primus portarum claustra cupiet. — Hinc est particip. cupitus penultima producta. Atque in illo *Plauti Curc.* 2. 3. 85. Laudato, quando illud, quod cupis, effecero: sed cupis ultimam producere, moneat erudit. — Cupi an cupiri in Infinito passivo dicendum sit, dubitat *Augustinus*, cujus verba sunt *Ep.* 151. ad *Nebrid.* sub fin. Volo me declinationis huius gnarum facias. Cum enim adjungo verba similia, incertior sum. Nam ita est cupio, ut fugio, ut sapio, ut jacio, ut capio: sed utrum fugiri so. fugi, utrum sapiri an sapi sibi modus infinitis ignoro. Possem attendere jaci et capi, si vereretur, ne me caperet et pro ludibrio jaceret, quo vellet, qui aliud jactum et captum, aliud fugitum, cupitum, sapitum esse convinceret. Quæ item tria utrum penultima longa et indæxa, an gravi brevique pronuntianda sint, similiter nescio. Hæc *Augustinus*. Sed in passiva voce rari est usus, præter particip. cupitus et cupiendus. — Part. Cupiens sub A. I. e. et in fin.; Cupitus sub A. I. b., II. 1. et in fin.; Cupiendus sub A. I. b. — Cupio est opto, avelo, desidero, exopto (It. bramare, desiderare; Fr. désirer, souhaiter; Hisp. desear, apeteer; Germ. etwas wünschen, begehren, verlangen; Angl. to covet, desire, be willing, wish, long for). Occurrit A) Generalim, et B) Specialim.

A) Generalim; et quidem

I.) Proprie usurpatur de personis. — a) Raro admodum cum Genitivo. *Plaut. Mil. glor.* 4. 1. 16. Vab! egone ut ad te ab libertinâ esse viderem intervincius, qui ingenius satis respondere aequas, quæ rupiant tui. *Schop.* ita legit: al. cupidis tui. Sic *Symmach.* 1. *Ep.* 8. Jendudum vestri cupiant. — b) Sæpius cum Accusativo. *Plaut. Cas.* 2. 3. 40. et *Trin.* 2. 1. 12. Cupere aliquid. *Cic.* 4. *Tusc.* 17. 39. Ardentem cupere aliquid. *Ter. Hecyr.* 5. 1. 12. Cupere nuptias. *Cic.* 14. *Phil.* 1. 2. Cum ad eum, quem cupimus optamusque, vestium redierimus. *Sall. Cat.* 11. Cupere agros. *Id.* *Jug.* 70. novas res. *Horat.* 2. *Ep.* 2. 148. plura. *Ovid.* 4. *Trist.* 4. 60. Nec cupienda hominis regna Thæanis erant. — Et cum duplici Accus. *Sueton. Cæs.* 1. Quem incolorem tantopere cupereot. — Passivè. *Apul. Florid.* n. 14. Adeoque is cupiebatur, ut etc. Præcipue part. Cupitus; sic *Ennius* apud *Cic.* 1. *Divinat.* 20. 41. Nec sese dedit in conspectum corde cupitus. *Plaut. Pæn.* 5. 1. 90. Cupitus atque expectatus. *Add. eumd.* *ibid.* 5. 4. 116. et *Merc.* 5. 1. 12. *Lucret.* 3. 771. cupitum ætatis tangere antem. *Add. Liv.* 3. 37. et 26. 7. *Justin.* 42. 1. 5. Cupita ultio. *Tac.* 6. *Ann.* 32. et 14. *ibid.* 2. Cupitum id Tiberio. — c) Sæpe usurpatur etiam cum Infinito. *Plaut. Curc.* 4. 4. 34. Cupit mercedem dare. *Lucret.* 5. 169. Quidve novi posuit tanto post ante quietos Indicere, ut cuperent vitam molare priorum? *Add. eumd.* 1. 70., cujus loci verba sub init. retulimus. *Cic.* 1. *Fam.* 2. II Bibuli sententiam valere cupierunt. *Add. eumd.* 6. *Ferr.* 12. 29. *Cæs.* 2. *B. G.* 25. extr. Cupiunt operam revare. *Add. eumd.* 3. *ibid.* 21. et *Sall. Jug.* 57. *Ovid. Heroid.* 21. 9. Cupis creat. *Justin.* 11. 11. 6. Cupiens acquirere. — d) Cum Accusativo et Infinito: præcipue vero Accusativus pronominis reciproci eleganter exprimitur. *Cic. Brut.* 97. 331. Tibi favemus, te tua virtute frui cupimus. Ubi optimus estin rempublicam etc. *Nepos*

Pausan. 2. Seque tecum affinitate conjungi cupit. Adde *eum.* *Att.* 20. *extr.* *Orat.* *Heroid.* 21. 247. cupio me jam conjungere tecum. Alde *Plin.* 11. *Hist. nat.* 17. 17. (54). — In illo *Proper.* 3. 7. 1. Merenas eques Etrusco de sanguine regum, intra fortunam qui cupis esse tuam: cupis est *αἰνῶς*, amas, gaudes, contentus es, libenter manes. — e) Cum Accusativo et Participio praeter. *Plaut. Curc.* 2. 325. Qui te conventum cupit. *Sueton. Aug.* 17. Cleopatram servatam triumpho magnopere cupiebat. Adde *Plin.* 2. *Ep.* 9. et 13. — f) Sequentem part. ut occurrit tantum apud *Plaut.* *Capt.* 1. 2. 17. Quod ego quidem cinis quam cupio ut impetret. — Et sequente part. ne tantum apud *Plin.* 5. *Ep.* 17. Cupio, ne habeat. — g) Absolute. *Ter. Eun.* 4. 2. 43. Cupiunt ultro. *Cic.* 10. *Att.* 4. post *med.* Cupiunt, inquit, ex seculis consilio surrepto. Adde *eum.* 1. *Orat.* 1. 2. (*F. Cupiens* in fin. sub b.); et *Horat.* 1. *Ep.* 2. 51., 6. 12. et 18. 85.

II.) Translat. ¶ 1. Significat amore venereo amare. *Ovid.* 3. *Fast.* 21. visamque cupit, politerque cupit. Adde *Martial.* 7. 74. ¶ 2. De iuvenibus. *Plin.* 17. *Hist. nat.* 26. 41. (250). Asperiores vias rigat ulique cupiunt.

B) Speciatim cupere aliquid et cupere alticujus causa est bene velle, optare bona alicui. *Ter. Andr.* 5. 4. 2. Una barum quaevis causa me ut faciam movet, vel tu, vel quod verum est, vel quod ipsi cupio. *Glycerio. Cæs.* 1. B. G. 18. Favere et cupere Belvetis propter affinitatem. *Cic.* 1. ad *Q. fr.* 2. 3. § 10. Quid? ego Functio non cupio? non amicus sum? Adde *eum.* *Rosc.* *Am.* 51. 149. *Id.* 4. *Ferr.* 73. 180. Qui latius causa cupiunt omnia, qui ab au benignissime tractati sunt. *Id.* 13. *Fam.* 75. Cujus causa omnia cum cupio, tum mehercule etiam debeo. — Hinc illa dicendi formula cupio omnia, quae tu vis, hoc est magis tuis praesto sum. *Plaut. Pers.* 3. 1. 14. Omnia, quae tu vis, ea cupio. *Idem.* Mutui sunt a me. *Cf. Horat.* 1. *Sat.* 9. 5, ubi lamen est salutandi formula, propria descendenti, qui plura loquendi occasione praecidere vult. — Hinc *Part. praes.*

Cupiens, entis, adjective quoque occurrit, unde *Comp. Cupienter* et *Sup. Cupientissimus*. Est autem idem quod cupulus. — a) Cum addito *Cupitum*. *Plaut. Mch. glor.* 4. 2. 7. Cupiens corporis. *Id.* *ibid.* 4. 2. 58. Hunc oculum ab tul cupiente huc detulit huic. h. e. ab tuo amatore. Adde *eum.* *ibid.* 3. 1. 17. et *Amph. prol.* 132. *Sall. fragm.* apud *Dionys.* 1. p. 291. *Putsch.* Cupientissimus legis. *Tac.* 15. *Ann.* 46. Populus pavorum rerum cupiens. *Id.* 6. *ibid.* 46. bonarum artium. *Id.* 14. *ibid.* 14. voluntatum. *Id.* 1. *ibid.* 75. Eroganda per honesta perenne cupiens. *Aurel. Vict. Caesar.* 24. Domitiani suis, quam subigendi externos, cupientiores sunt. — b) Absolute. *Cic. Harusp. resp.* 22. 46. Cupientem Italiani, populum Romanum desiderantem, flagitantes vos exolevit. *Id.* 1. *Orat.* 1. 2. Neque vero nobis cupientibus atque exoptantibus fructus otii datus est. *Sall. Jug.* 68. *extr.* Antimo cupienti nihil satis festinatur. *Idem.* *ibid.* 86. Marius cupientissimus plebe consui factus. h. e. maximo plebis consensu ac gaudio. *Tac.* 1. *Ann.* 59. Fama dediti Segestis vulgata, ut quibusque bellum invitit aut cupientibus erat, spe vel dolore accipitur. — A Part. praeter. pass. *Cupitum*, fit

Cupitum, i, o. 2., quod absolute, subsignativorum more occurrit pro re cupita. *Plaut. Pen.* 5. 4. 100. Eveniunt digna dignis: tandem huic cupitum contigit. *Tac.* 4. *Ann.* 3. Ceterum plena Caesarum domus, juvenis filius, nepotes aduli morum cupitis afferbant. *Nazar. Paneg. Constant.* 2. Certe cupitorum irriti non sumus.

Homonym. Inter amare et cupere quid distet, *F. CUPIDO* in flu.

CUPISCO, is, ere, 3. *inchoat.* a cupio, idem quod concupisco. *Augustin. Music.* 4. 4. Bonus vir et sapientia, Deum videre qui cupiscit. Etiam *Priscian.* 8. p. 824. et 825. *Putsch.* hoc verbum agnoscit, nulla tamen auctore cumarmat.

CUPITOR, oris, m. 3. qui cupit. *Tac.* 15. *Ann.* 42. Ut erat incredibilium cupitor. *Id.* 12. *ibid.* 7. Talis matrimonii cupitor. *Apul. Florid.* 3. Cupitor amicitiae.

CUPITES, a, um. *F. CUPIO.*

CUPPEDIA, CUPPEDIARIUS, CUPPEDO etc. *F. CUPEDIA, CUPEDINARIUS, CUPEDO.*

CUPRESSUM, i, a. 2. lucus cupressis consilis.

Cato R. R. 151. Serere cupressetum. *Cic.* 1. *Legg.* 5. 15. In cupressetis gnossiorum.

CUPRESSUS, a, um, adject. ad cupressum pertinens. *Virg.* 2. 9. 13. *Schneid.* Folliatura cupressae. *Liv.* 27. 37. Duo signa cupressae Junonis.

CUPRESSIFER, fera, ferum, adject. cupressos ferens. *Ovid.* 3. *Fast.* 87. Jugum cupressiferum Cyllenes. *Id.* *Heroid.* 9. 88. Erymanthus cupressifer.

CUPRESSINUS, a, um, adject. cupressus. *Colum.* 6. *R. R.* 7. 2. Coni cupressini. *Id.* 2. *ibid.* 2. 11. Frondes cupressinae. *Plin.* 23. *Hist. nat.* 4. 45. (88). Cupressinum oleum.

CUPRESSUS, i, f. 2. De forma CYPARISSUS *F.* loco suo. — Genere mascul. *Ennius* apud *Gell.* 13. 20. et *Non.* 195. 25. *Merc.* Capillibus putantes pinos, rectoque cupressos. Ubi *Gell.* Firmior est, credo, et viridior sonus esse vocis visus est rectos dicere, quam rectas. *Id.* capillibus ponitur hic, ut aristae, et parietibus, et tenuia apud *Virg.* 2. *En.* 16. et 442., et 1. *G.* 398. ubi quatuor breves syllabae dactyli tempus sequant: qui pes procliticusmaticus dicitur a Grammaticis. — In sexio casu legitur etiam quartae declinationis. *Ovid.* 3. *Met.* 155. Vallis erat piceis, et acuta densa cupressu. *Id.* *leg.* cupressu. *Colum.* 4. *R. R.* 26. 1. Pedamen probatur, ex junipero, lauro, cupressu. — In aliis quoque casibus exempla hujus declinationis afferri solent ex *Ovid.*, *Horat.*, *Virg.* Sane *Varro* 9. *L. L.* 47. *Müll.* negant, inquit, esse analogias, quod alii dicunt cupressus, alii cupressi, etc. — Ceterum

1.) Proprie. Cupressus est arbor-procera, conifera, nuda morosa, fructu supervacua, bacis serva, folio amara, odore violenta, ac de umbra quidem gratiosa, materie rara, sed ea tamen durabili. Duplex est generis: meta in fastigium convoluta, quae et femina appellatur: mos spargit extra se ramos, depulaturque. Ex Creta primum Tarentum venit, deinde tota Italia dissemit capto; quare et advenam appellat *Plin.* 16. *Hist. nat.* 33. 60. (139) ubi praeter haec, alia multa de ea. *Virg.* 1. *Ecl.* 26. Quantum lenta solent inter viburni cupressi. Adde *Calon.* *R. R.* 151. et 48.; *Varron.* 1. *R. R.* 40. 1.; *Caull.* 64. 291.; *Virg.* 3. *En.* 680.; *Horat.* 1. *Od.* 9. 1. et 2. *ibid.* 14. 23. et 1. *Ep.* 5. 16.; *Virg.* 2. 9. *Schneid.*; *Ovid.* 10. *Met.* 106. et 3. *ibid.* 153.; *Colum.* 4. *R. R.* 26. 1.; *Sueton.* *Vesp.* 5. *Cl. Fée* (*Op. cit.* vol. 1. p. 377.) hanc exhibet synonymiam: *ῥῖν* S. *Script.*; *Κυπρίσσα*

εὐωδὴς *Homer.* *Odys.* 2. 64., *Theophr.* 4. 6. et *Diocor.* 1. 102.; et *Cupressus* *Caton.* et *Plin.* loc. cit. sunt *Cupressus semper virens* L. et *Cupressus fastigiata* DC. *Flor.* fr. *Suppl.* 2064. var. β — et *Idem.* *ibid.* p. 380. haec addit: «Il existe, ainsi que l'écrit ici notre auteur, deux dispositions fort différentes dans le port de deux espèces de cyprès; c'est pourquoy l'un a reçu de Decandolle le nom de *Cupressus fastigiata*. Son tronc est droit et relevé, à branches dressées et serrées contre le tronc: Linné en faisait la variété α du *Cupressus semper virens*. C'est là le *Cupressus femina* in fastigium convoluta de *Plin.* L'autre a été nommé par *Müller* *Cupressus horizontalis* (*Dict.* n. 2.). C'est là la variété β du *Cupressus semper virens* de Linné *Sp. plant.* 1422., et le *Cupressus mas* in ramos patulos de notre auteur n. — Arbor est Diti sacra, et ideo funebri signo ad domos, et circa pyram poni solita, teste *Plin.* loc. cit., non tamen omnium, sed ditionum tantummodo, et potentiorum, ut significare videtur *Ilud. Lucan.* 3. 442. Et non plebejos luctus testata cupressus. Cujus rei causam affert *Paul. Diac.* p. 63, 15. *Müll.* quia exarsa non renascitur, sicut ex mortuo nihil jam est sperandum: vel (quod addit ex *Farrone Servius* ad *Virg.* 8. *En.* 216.) ne populus pyram circumstant, gravi ustis odore offenderetur; tandem enim populus restabat circa pyram, quamdiu consumpto cadavere, et collectis cineribus, diceretur novissimum verbum illud, h. e. ire licet. Haec *Servius*. Aliam quoque causam *Scalig.* ad *Paul. Diac.* ex *Plinio* apud *eum.* *Servius*, sed, ut ipse ait, nondum editum, affert haec verba: Romaei moris fuit, propter carminas sacrorum, quibus populus R. obsisteret erat, ut possimum cupressus, quae exarsa renasci non solet, in vestibulo mortui poneretur, ne quis imprudens funesiam domum rem divini facturus introiret, et quosi atteminatus suscepta pergere non possit. Denique alii, quia haec arbor materia perpetuam habet, adhibitam in funebribus petra: ad demorandam immer-

talitatem animorum. *Virg.* 6. *En.* 216. feralis cupressus. *Id.* 3. *ibid.* 64. atra. *Horat.* 2. *Od.* 14. 23. invisa. *Id.* *Epod.* 5. 18. funebris. — *Simulare cupressum* proverbialis locutio est apud *Horat.* *Art.* *P.* 20. de ilis, qui id unum, quod sciunt, quovis loco ac tempore obtrudunt, ut pletor ineptus, qui cupressum pingere cum sciat, in quavis id tabula, etiam qua neofragium describitur, pingit.

II.) Metonymie de rapa ex cupressi ligno facta. *Horat.* *Art.* *P.* 332. speramus carmina fingi Posse libenda cedro et levi servanda cupresso? — *NB.* De Cyparisso in arborem mutato *F. ONOM.*

CYPREUS vel cypreus, a, um, adject. idem quod cuprinus, ut Cupream vas, *Plin.* 23. *Hist. nat.* 3. 37. (74), ubi al. leg. Cyprium. — Legitur et cypreus. *Pallad.* 8. *R. R.* 5. Si bidentes cyprei fiant, et sanguine tingantur hircino, etc. *Trebell. Poll.* *Claud.* 14. Filibulum aureum cum acu cyprea manu.

CYPRINUS vel cyprinus, a, um, adject. Scribitur etiam cyprinus apud *Innocent.* de *cas. litt.* p. 231. *Goes.* Terminis plumbatis, et alter, cui acutum cyprinum super invenies. h. e. laminam cupinam, qua iter praeterfuentibus ostenditur. — Ceterum cuprinus est ad cuprum pertinens. *Pallad.* 2. *R. R.* 15. 18. Radiri imprimunt cuprinum clayum, vel ferreum. Adde *Vegel.* 1. *Peterin.* 14. 3. *Schneid.* et 3. *ibid.* 6. 11.

CYPRUM, i, n. 2, genus quoddam rubri aeris, quod *Plin.* 33. *Hist. nat.* 5. 29. (93). cyprum appellat: unde et vox facta est. *F. CYPRIUS.* *Spartian.* *Caracall.* 9. Ex aere, vel cupro cancelli superpositi esse dicuntur. Al. leg. cypro, quod idem est. *Edict. Diolet.* p. 29. Aërio in supri pondo I. *℞* ser.

CYPUA vel cupula, ae, f. 1. Scribitur et cupia per synecopen: *F.* sub A. et B. — Ceterum cupula duo diversa significat, scilicet

A) Aut est diminutivum a cupa, ae, quatenus ligneum vas vinarium significat. *Ulp. Dig.* 33. 6. 3. In cuppis autem; sive cupulis puto adinvenendum et eas debere. Adde *Not. Tir.* p. 156. — Hinc figurate pro sepulchro. *Inscript. Afric.* apud *Ménier.* 3373. MARIUS CYPRUM fecit. Adde alias apud *eum.* 3584., 3619. et 4094. Et per synecopen *Inscript.* apud *eum.* 3172. CYPRUM stis fecit. Qua ex voce fortasse inferri potest, qualis fuerit in Africa sepulchrorum veterum forma.

B) Aut est diminutivum a cupa, quatenus aera significat. *Cato R. R.* 21. Ne foramina majora fiant, quo cupulae mousculae indentur. Sic *Isid.* 19. *Orig.* 19. Cupulae vocatae quod cupient inter se luctantes.

CUR, adverb. Ad descriptionem quod attinet, etiam quor legitur apud *Vel. Long.* p. 2236. *Putsch.* — Quod vero ad etymon pertinet, quidam Grammatici, inter quos *Vel. Long.* p. 2231. *Putsch.*, docent, factum esse ex quare, et primo quare et quor scriptum fuisse. *Hand. Tursell.* vol. II. p. 175. rectius ait, factum esse ex cui rei: nobis videtur conjugii posse et cum *Gr. γάρ*, unde *car* apud Francos. — Ceterum cur significat cui finis? quam ob rem? quare? (*Il. περὶ*; *Fr. pour quelle raison, pourquoi?*; *Hispan. por que?*; *German. zu welchem Zweck, warum?*; *Angl. why, wherefore, for wath reason, for which.*)

¶ 1. Extra interrogacionem relativam vim habet, et modum cum particulis negativis, modo sine ipsis occurrit. — a) Generalim. *Plaut. Stich.* 1. 1. 51. Neque est, cur studeam. *Cic. Cluent.* 55. 14. 7. Quid est cur tu in hoc loco sedes? h. e. quid est causa cur etc. Adde *eum.* *Cael.* 20. 50.; *Liv.* 21. 43.; *Gell.* 20. 8.; *Ovid.* 7. *Met.* 686. et 13. *ibid.* 114.; et *cf. Ter. Andr.* 1. 1. 76. *Cic.* 15. *Fam.* 20. 2. Quamquam duae causae sunt; cur debeas etc. *Id.* 3. *Orat.* 48. 145. Quid est aliud causae, cur repudietur, nisi quod etc. h. e. propter quam. *Id.* 1. *ibid.* 31. 137. Cum ea audire cupiedas, causam, cur cuperes, non fuisse. *Id.* 6. *Fam.* 8. Afferunt rationem, cur negent. *Id.* 1. *Divinat.* 3. 5. Erquisita quaedam argumenta, cur esset vera divinatio, collecta sunt: h. e. propter quae. Adde *eum.* *Rosc. com.* 16. 49., *Rosc. Am.* 50. 145. et *Amic.* 13. 48.; et *Quintil.* 11. 3. 16. et 11. 3. 59. Rursus *Cic.* 1. *Nat. D.* 22. 60. Cum requiret, cur ita faceret. h. e. quom ob causam. *Id.* *ibid.* 23. 62. Dixisti, cur esse deus consideremus. Sic *Horat.* 1. *Ep.* 9. 7. Multa quidem dixi, cur excusatos abirem. *Id.* *Nepot.* *Arist.* 1. — b) Speciatim respondet verbis mirari, accusare, irasci etc. significandi. *Ter. Heaut. prol.* 1. Ne cui sit vestrum mirum, cur etc. Adde *Ovid.* 13. *Met.* 527. Et *Cic.* 5. *Fam.*

12. *amb fin.* Ne forte mirare, cur a te id petamus. *Horat.* 1. *Od.* 33. 1. Alibi, ne doleas — non miserabile decantes elegos, cur tibi junior Laesa praeiteat Aede. A. e. eo quod. *Sic Id.* 1. *Ep.* 8. 9. Inassar amleis, Cur me funesto propere arcere velerio. *Et Plin.* 3. *Ep.* 5. a med. Repeto, me correptum ab eo, cur ambularem pro quia, vel cum. Ceterum plura collegit *Lübker. Comm.* p. 184. ¶ 2. Saepae est adverbium interrogandi. *Plaut. Amph.* 1. 1. 253. Cur non introeo? *Ter. Heaut.* 1. 1. 111. *ms.* Non possum. *ch.* Cur non? *Id. Andr.* 2. 3. 10. *v.* Egon' drem? *p.* Cur non? *Adde Plaut. Capt.* 4. 2. 82. *Cos.* 3. 5. 31. et *Epid.* 1. 1. 43.; et *Ovid.* 2. *Met.* 291., 6. *ibid.* 42. et 10. *ibid.* 623. *Ter. Andr.* 5. 3. 15. Cur ma exorcio? *eur* me mactero? *Id. Eun.* 3. 3. 17. Hec cur quaerit? *Cic.* 2. *Fam.* 7. Dil immortales! cur ego non adsum? *Id.* 3. *de republ.* 10. 17. Cur pecuniam non habeat mulier? *Adde eumd.* 3. *Fin.* 4. 15. Plancus apud *Cic.* 10. *Fam.* 23. *ad fin.* Pro urbis vero salute cur non omnibus facultatibus utamur? *Fellej.* 2. 41. 3. Car eolm — si narrari non potest, omittitur? *Sabinus Mastur.* apud *Gell.* 4. 20. Cur lia, ut tu sis, quam equus, curatio? — Postpositum suo verbo. *Horat.* 2. *Sat.* 3. 167. Ne quis dundasse velli Ajacem, Atrida, veta cur? *Id. ibid.* 7. 104. Obsequium ventris mihi perniciosus est cur?

Homonym. Inter cur et quare statuitur discrimen *Corn. Fronio de differ. vocab. sub init.*, quod cur simpliciter petuntur, quare causam rationemque desideret: sed eae huius credas.

CURA, *m.* 1. 1. Cura pro cura scribitur in *Inscript.* apud *Fabret.* p. 408. n. 331. — Ratione habita *eyml.* *Punt. Diac.* p. 50. 1. *Müll.* et *Varro* 6. *L. L.* 46. *Müll.* lia dictam putant, quod cor urit. *Forcellinus* aliud praefert *eymon*, quod *V.* in *CURO*. At recentiores Philologi rectius deducunt a verbo *quero*; cura enim afflicti dicitur, quum magno animi studio in aliqua re versamur, quod aut cum diligentia, aut cum timore coniungi potest. Hinc duplex est curae significatio, prout A) Cum diligentia, aut B) Cum timore atque angore coniungitur. Itaque

A) Cura est diligentia, studium, labor, qui alicui rei impenditur (li. cura, diligentia, attentio; *Fr. salm.* sollicitudo active; *Hisp.* cuidado, diligencia; *Germ.* die auf etwas gewandte Sorge, Bemühung, Sorgfalt; *Angl.* cure, diligence, attention, study, thought, regard).

1.) Proprie. ¶ 1. Generalit. — a) Coniungitur saepe cum aliis substantiis. *Cic.* 3. *Orat.* 48. 184. Neque vero haec tam aeternam curam diligentiamque desiderant. *Id.* 1. *Off.* 6. 19. Pondere operam curamque in rebus honestis. *Id.* 2. *ibid.* 1. 2. Omnes rursus cogitationesque in rempublicam conferre. *Id.* 2. *Orat.* 44. 186. Omni mente in ea cura et cogitatione versari, ut etc. *Id.* 10. *Fam.* 3. Incumbere in eam curam et cogitationem, quae etc. *Id. ibid.* 1. Omni cogitatione curaque in rempublicam incumbere. *Quintil.* 10. 7. 29. Cura et studio. *Id.* 2. 4. 17., 12. 1. 7., 11. 2. 40. et alibi saepe. Cura et labor. *Sueton. Gramm.* 21. Cura et industria. *Tac. dial. de orat.* 16. Cura et meditatio. — b) Absolute, aut cum praepositione vel casu rei vel, uti ajunt, objecti cui curam impendimus, aut denique cum Genitivo ipsius rei. — Absolute occurrit praecipue cum cura et est diligenter. *Plaut. Men.* 5. 4. 7. Magna cum cura ego illum curari volo. *Sall. Jug.* 58. Saucios cum cura refecit. *Liv.* 35. 9. Eas collectas cum cura, et igni crematas esse. *Plin.* 17. *Hist. nat.* 7. 4. (43). Convenit cum cura dici. *Sic Sall. Jug.* 85. Majore cura rempublicam administrare. et *Liv.* 25. 9. Intenta cura. *Phaedr.* 2. 2. Cum se pulset Angi cura mulierum. hic sermo est de diligentia in capillis comendis. — Hinc maxime curae homo, h. e. diligentissimus, studiosissimus. *Colum.* 1. *R.* 8. 3. — Cum praepositione vel casu rei, cui eam impendimus. *Cic.* 2. *Fam.* 7. De re aliqua curam adhibere. *Nepos Att.* 21. In re aliqua curam adhibere. *Cic.* 2. *Orat.* 75. 306. Omnis cura mea versatur in hoc, ut etc. *Horat.* 2. *Sat.* 4. 48. Nequaquam salis in re uas consumere curam. *Curt.* 3. 1. 21. Incudere curam in aliquid. *Quintil.* 1. 1. 3. Acerra quam maxime curam impendere alicui rei. *Plin.* 2. *Ep.* 5. Curam admove re alicui rei. *Adde eumd.* 10. *ibid.* 85. et 2. *ibid.* 18.; et *Justin.* 43. 4. 11. *Fal. Etacc.* 8. 237. ac sua flavis Reddita cura romie. — Cum Genitivo rei. *Cic.* 9. *Fam.* 24. sub fin. Allicere curam rempublicae. *Id.* 6. *Att.* 5. 3. Cura belli. *Id. Amic.* 16. 52. cibi. *Horat.* 1. *Od.* 12. 59. magni Caesaris.

Seneca Ep. 14. et *Petron. Satyr.* 105. Agere diligentissime curam allicuius. *Liv.* 6. 41. Cura deorum. *Quintil.* 12. 1. 6. agrorum. *Sueton. Domit.* 18. capillorum. *Sic Quintil.* 1. 1. 7. Habere magnam curam docendi liberos. — c) Est mihi cura idem est atque est mihi cordi. *Cic.* 10. *Fam.* 1. Mihi maxime est cura, non de mea quidem vita; sed me patria sollicitat. *Id. post red. ad Quir.* 4. 22. Mihi majori cura erit, quemadmodum vobis gratiam releram, quam etc. *Id.* 1. *Fam.* 9. 22. Tibi erit eadem, cui salus mea fuit, eadem dignitas cura. *Sall. Jug.* 26. De ceteris senatus curae fore. *Id. ibid.* 75. Diis curae esse. *Cos.* 1. *B. G.* 33. Sibi esse curam. *Adde Horat.* 1. *Ep.* 3. 30. et 1. *Sat.* 8. 19.; *Quintil.* 3. 8. 45.; *Ovid.* 2. *Met.* 683.; *Fellej.* 2. 97. 4. *Ovid.* 3. *Amor.* 2. 8. Ergo illi cura contigit esse tuae. *Al. leg. meae, h. e. meae puellae.* — Et cum Infinito. *Plin.* 7. *Ep.* 10. Erit mihi cura, explorare provinciam voluntatem. *Adde Quintil.* 9. 3. 74.; *Colum.* 12. *R.* 12. 3.; et *Cl. Grat. Cyneget.* 346. et *Virg.* 7. *En.* 443. — d) Cura est pro curae est. *Plaut. Stich.* 5. 2. 3. Quid agat Stephonum, cura est. *Id. Merc.* 1. 2. 11. Cura est, negotii quili sit. *Seneca.* 1. *Quaest. nat.* 17. Cura comere capillum fuit, ac promittentem herbam depicere. — e) Cura inest alicui pro curae est. *Liv.* 23. 35. Inter quae maxima laetatur cura duci, itaque legati tribunisque praeeperat, ne etc. *Cl. eumd.* 42. 39., quem locum *V.* infra sub g. — f) Curae aliquid habere, h. e. aliquid cordi esse. *Cicellus* apud *Cic.* 8. *Fam.* 8. *extr.* Eos tibi, el rem, de qua mihi, velim curam habere. *Adde Sall. Cal.* 21. *Sueton. Aug.* 48. Nec aliter universos, quam membra partesque Imperii, curam habuit. *Capell.* 8. p. 272. Quae meos curae habuit laetare sensus. *Adde Lactant.* 7. 3. a med. — g) Gemine internum cura est nimis diligentia, quae in vitiis ponitur, el dicitur de his qui nimis cura utuntur in rebus praecipue alienis exquirendis. *Liv.* 21. 22. Deinde cura humani ingenii, quam, quidnam id esset, quod respicere velitus esset, agitare animo, temperare oculis nequivisse. *Alia tamen aliter leg.* *Id.* 42. 39. Inerat cura solita mortibus videndi congregientes nobilem regem et populi principis terrarum omnium legatos. *Cl. Tac.* 2. *Hist.* 34. ¶ 2. Speciatim apud Medicos ponitur pro curatione, quae morbis adhibetur. *Cels.* 2. 10. a med. In cura aequae, quae sub cute est. *Fellej.* 3. 123. de *Augusto.* Mox cum omnem curam fasa vincerent, animam caelestem caelo reddidit. *Adde Propert.* 1. 3. 46.; *Justin.* 23. 2. 6.; *Sil.* 11. 6. 551.; et *Justin.* 23. 2. 6. ¶ 3. Item speciatim, cum sermo est de republica, cura est administratio, curatio, munus. *Sall. Jug.* 3. Magistratus et imperia, postremo omnis cura rerum publicarum maxime mihi haec tempestate capiunda videntur. *Sueton. Aug.* 37. Nova officia excoegitavit: curam operum publicarum, viarum, aquarum, sive Tiboris etc. *Id. ibid.* 36. Cura maris. *Tac.* 1. *Hist.* 60. Dare alicui curam legionis armandae. *Inscript.* apud *Smel.* 30. 13. et *Gruter.* 75. 12. c. *VALERIO C. F. MAX. DOLYPIO MARCIANO VI. VIR. AVG. DAC. OMNIUM HONORARIIS, CYRUS (ita in lapide ex quadratarum forlasse oscillantia scribitur pro curis), NUNTIATVS PVXERO* etc. ¶ 4. Item apud Ictos dicitur de officio curatoris. *Ulp. Dig.* 1. 1. 19. Si quis tutelam, vel curam administravit. *Adde ibid.* 3. 1. 1. ¶ 5. Item universum cura dicitur de quacumque administratione rei alicuius sive publica, sive privata. *Cic.* 1. *Off.* 9. 30. Difficilis est cura rerum alienarum. *Tac.* 1. *Ann.* 11. Vocare aliquem in partem curarum. *Adde eumd.* 12. *Ann.* 42. *Sueton. Domit.* 17. Curae assistere. *Al. leg. noc.* *Adde eumd.* Tib. 13. et *Fittell.* 5. *Amintian.* 22. 3. et 31. 12. Cura palatii. *V.* infra sub A. II. 3. — Hinc seruus a cura inter officia domus Augustae est, qui alicuius rei administrationem habet. *Inscript.* apud *Gruter.* 63. 1. *CLAYDIVS AVG. LIB. FORTVNATVS A CYRA AMICORVM.* et 598. 5. *T. COELIO T. F. CELERY A CYR. AMIC. AVG. PRIEX. LEG. X. etc.* et 578. 5. *OSSA AVRELIAS LIVIAS AVG. SERVVS A CYRA CATELLAS* etc. — Sic cura agens, seu curagens, vel curam agens et agens curam is dicebatur, cui publici alicuius negotii administratio erat demandata, vel qui ex manero sive delegatione privati aliquid faciendum suscepisset, et idem significat ac curator. *Inscript.* apud *Bingham.* *Mon. Mus. Nan. T.* 3, p. 177. *CYRIGENS THEATRUM.* *V.* plura apud *Marin.* *Frat. Arv.* p. 543.

II.) Translate. ¶ 1. Per metonymiam cura dicitur de opere scripto, quod cum cura factum est. *Tac.*

4. *Ann.* 11. Peterem ab illa, quorum in manus cura nostra venerit. *Adde eumd. dial. de Orat.* 3.; et 3. *Ann.* 24., ubi pluri. num. occurrit. *Ovid.* 4. *Pont.* 16. 39. quorum quod inedita cura est, etc. ¶ 2. Hinc cura dicitur etiam diligens ac sedula in aliqua re occupatio. *Cic.* 5. *Tusc.* 24. 69. Quo tandem igitur gaudio afflicti necesse est sapientis animum cum his habitantem pernoctantemque curis? ut, quum totius mundi molis conversionesque perspexerit alderaque viderit etc. *Quintil.* 1. 12. 4. Cur non pluribus curis horas partisinar? *Adde Tac. dial. de Orat.* 28.; et *V. Roth.* ad *Tac. Agric.* 128. ¶ 3. Item per metonymiam ponitur pro eo, qui eam et administrationem habet. *Ovid. Heroid.* 1. 103. Hoc faciunt custosque bovm, longevaque nutrix, Terminus, immunda cura fidelis hara. *Coripp.* 2. 285. Successor soceri, factus mox cura palati. *Adde eumd.* 1. 137. Est autem cura palatii curator fabricarum palatii: unde ortum est Graecum *κουρονπαλῆτης*. *Sic Trebell. Claud.* 14. a med. Huic dabis curam praetoril unum, aquarum unum, piscatorem unum. — Similiter *Ovid.* 4. *Trist.* 6. 45. Urhis adest facies, absenti, mea cura, sodales. *Id.* 2. *ibid.* 2. 4. Quid mihi vobiscum est, infelix cura, libelli? ¶ 4. Pro evocatione et cursu publico, la posta, videtur poni *Cod.* 1. 31. 1. et *ibid.* 11. 23. 1.; ubi tamen lectio mendosa est habenda.

B) Quoties cura cum timore atque angore coniungitur, est sollicitudo, molestia (li. cura, afflictio, travaglio, affanno; *Fr. souei.* inquietude, sollicitudo, crainte; *Hisp.* inquietud, cuidado penoso, sollicitud; *Germ.* d. Besorgnis, Kummer, Bekümmernis; *Angl.* care, concern, anxiety, sollicitude, trouble, sorrow, grief).

1.) Proprie. ¶ 1. Generalit. *Ennius* apud *Cic.* *Senect.* 1. 1. si quid ego adjūro curamque levasso. *Plaut. Rud.* 1. 4. 2. Curae multae exsolimales. *Id. Aulul.* 3. 6. 27. Qui cura macet. *Id. Merc.* 2. 4. 23. Quo magis cura cruciatur. *Ter. Phorm.* 2. 2. 26. Cura absenti. *Id. Andr.* 2. 1. 4. Aninus cura confectus stupet. *Id. Adrph.* 4. 5. 76. Inficere alicui magnam curam. *Id. Hecyr.* 2. 1. 33. Solvere aliquem curis. *Id. ibid.* 5. 3. 19. Curas alicui alimere. *Lucret.* 3. 116. et omnes accipi in se Laetitia motus ac curas cordis Inanes. *Cic. Brut.* 2. 9. Quorum memoria in maximis nostris gravissimisque curis iuncta fuit. *Id. Att.* 5. Hoc affert mihi curam. *Id.* 1. *ibid.* 15. Omnia, quae me cura afficiunt, el mox. Levare curam et angorem animi. *Id. ad Dolabell.* post *ep.* 14. l. 15. *ad Att.* Magna cura et sollicitudine liberare aliquem. *Id.* 2. *Divinat.* 72. 150. Ex somno plurimae curae metusque nascuntur. *Id.* 3. *Orat.* 1. 1. Acerbia sane recordatio veterem animi curam molestiamque renovavit. *Id. Brut.* 3. 10. Ut eorum aspectu omnia, quae me angelat, de republica cura considerit. *Id.* 2. *Att.* 24. sub fin. Pompeius de Clodio jubet nos esse sine cura. *Cassius* apud *Cic.* 12. *Fam.* 12. Gravissimum curam suscipere et vehementer sollicitum esse de re aliqua. *Cicellus* apud *eumd.* 8. *ibid.* 5. Quo la cura sis, nescio: ego quidem vehementer animi pendeo. *Virg.* 4. *En.* 1. At regina gravi janidudum saucia cura. *Ovid.* 1. *Trist.* 11. 12. Relevare aliquem ab cura. *Adde Propert.* 1. 10. 16. et 4. 2. 41.; *Horat.* 2. 11. 18. et 4. 11. 36.; *Ovid.* 3. *Trist.* 12. 70. et 4. *ibid.* 3. 17.; *Curt.* 3. 3. 4. et 7. 1. 7.; *Senec. Agam.* 76.; *Quintil.* 11. 1. 44.; et *Plin.* 2. *Ep.* 9. et 7. *ibid.* 19. — Saepa a Poetis cura persona induuntur, ut apud *Virg.* 6. *En.* 274. ultices posuerunt cubilia Curae. *Horat.* 2. *Od.* 16. 9. Non enim gaze neque consularis Submovet licet miseris tumultus Meandis et Curas laqueata circum Tecla volantes. *Id.* 3. *ibid.* 1. 37. sed limur et mixae Scandal eodem quo dominus, neque Dececid arsis trifemi et Post equitem sedet atra Cura. *Cl. eumd.* 2. *ibid.* 16. 21. — Insidiam de Cura fabulam habes apud *Hygin.* *fab.* 220., quam piget transcribere. ¶ 2. Speciatim est sollicitudo, quam affert amor; hinc et pro amore ponitur. *Ovid. Rem. Am.* 341. Huserat in quadam super mea cura puella. *Propert.* 1. 15. 29. Annus et Inversas duxerit ante vices, Quam Ius sub nostro mutetur pectore cura. *Horat. Art. P.* 83. Musa dedit Edibus divos puerosque deorum — Et juvenum curas et libera vina referre. — Hinc

II.) Translate cura ponitur pro amica ipsa. *Propert.* 2. 25. 9. Lyncei, tu ne mecum potuisti tangere curam? *Adde eumd.* 2. 16. 2. *Horat.* 2. *Od.* 8. 5. sed la simul oblitisti Perfidium votis caput, cunctis

Pulchrior multo juvenumque prodis Publica cura. *Virg. Cir. 74.* Cura conjugis. *h. e. Amphitrite.*

Homonym. Discrimen inter curam et sollicitudinem videtur in SOLICITUDO.

CURABILIS, a, adject. Legitur a quibusdam apud *Juvenal.* 16. 20. efficiunt, curabilis ut si Vindicta gravior, etc. *Al. leg. efficiunt. curabilis, ut sit, etc.* — Certe est lectio apud *Cat. Aurel. 4. Tard. 7.* Ut saepe, tarditate perscrutans, difficile curabilis (passio) pat. *h. e. difficile curari vel sanari possit.*

CURAGENDARIUS, ii, m. 2. qui curam aliquam publicam habet, idem atque agens in rebus, qui prius frumentarius appellabatur. *Imp. Constantius Cod. Theod. 6. 29. 1.* Ili, quos curagendarios, sive curiosos provincialium consuevit appellat.

CURAGENS. *V. CURA* sub *A. I. 5.* In fin.

CURAGULUS, curiosus, *Gloss. Isid.* Fortasse est a cura et ago. *Priscian.* quoque super *XII. vers. En. lib. 5. p. 1242.* *Putsch.* recenset curagulus inter derivata ex nomine cura.

CURALUM. *V. CURALUM.*

CURANTIA, a, f. 1. *Cic. 2. ad Q. fr. 9.* Quod me admones de non curantia. *h. e. de incuria.* Al. tamen, inter quos et *Orell.* rectius leg. de nostra *Urania.*

CURATE, adverb. Comp. *Curatus* et *Sup. Curatissime* tantum occurrunt. — Curate est cum cura. *Sail. Jug. 19.* Eum Jugurtha curatissime recepit. *Tac. 2. Ann. 27.* Ejus negotii initium ordinem, finem curatius disseram. *Id. 14. ibid. 21.* Ludi curatius editi. *Id. 16. ibid. 22.* Divorce populi Romani per provincias, per exercitus curatius leguntur.

CURATIO, ōnis, f. 3. actus curandi, administratio, cura (i cura, amministrazione, maneggio, governo; *Fr. soin, administration; Hisp. cuidado, administración; Germ. d. Besorgung, Pflege, Behandlung, Sorge; Angl. a taking care, the administration or management of any thing, a charge*). Occurrit ¶ 1. Generalim. *Plaut. Cas. 2. 3. 43.* Quae mea est curatio. *Id. Most. 1. 1. 33.* Quid tibi, malum, me, aut quid ego agam, curatio est? Adde *eumd.* *Amph. 1. 3. 21.* *Cic. 1. Nat. D. 1. 2.* Vacare omni curatione et administratione rerum. *Id. 1. ibid. 34. 94.* Omnis cultus et curatio corporis erit eadem adhibenda Deo, quae adhibetur homini. *Id. 2. ibid. 63. 158.* Oves neque alii, neque sustentari, neque ulum fructum edere ex se sine cultu hominum et curatione potuissent. *Id. 15. Att. 11.* Curatio framenti. *Id. Harusp. resp. 14. 31.* Edes Telluris est curationis mem. *Liv. 9. 43.* Curatio sacrorum. *Id. 25. 38.* corporum. *Colum. 12. R. A. 25. 4.* Ut sit odorator vini curatio. *h. e. conditura.* *Petron. Satyr. 107.* Voluerunt, antequam concederent, exonerare capita molesto et supervario pondere, sed celeriter ventus distulit curationis propositum. ¶ 2. Speciatim apud Medicos est cura illa, quae morbis adhibetur. *Cic. 1. Off. 24. 83.* Medici laviter aegrotantes leniter curant: graviores autem morbis periculosas curationes et accipies subdere coguntur. Adde *eumd.* 2. *ibid. 3. 12. 4. Fin. 24. 65. 2. Divinat. 59. 153. et 16. Fam. 16. 1; et Liv. 42. 18. et 2. 20. Phaedr. 5. 8. 12.* Curatio venit ad sanitatem. *Cels. 7. 26. sub fin.* Si felix curatio non fuit, et paulo supra. Rerum curatio procedit. *Plin. 22. Hist. nat. 25. 70. (145).* Mox procedente curatione, addito melle. Adde *Senec. 1. Ira 5. Flor. 2. 23. 4; Justin. 12. 9. 13. et Feget. Veterin. praefat. 10.* ¶ 3. Item speciatim in re publica est administratio, munus, officium. *Cic. Rabir. Posi. 10. 28.* Curationem et quasi dispensationem regiam suscipere. Adde *eumd.* 4. *Ferr. 51. 126. 2. leg. Agr. 7. 17. et Sest. 30. 66. Liv. 4. 12.* Milivius praefectus annonae creatur, felicitas in eo magistratu ad custodiam libertatis futurus, quam ad curationem ministerii sui. *Id. 27. Dore* alius curationem altiorum festigio suo. ¶ 4. Item apud ICIOS est officium curatoris. *Ulp. Dig. 27. 10. 4.* Furiosae matris curatio ad filium pertinet. *Papinian. ibid. 27. 1. 30.* Duas curationes administrare.

CURATOR, ōris, m. 3. Antiqui scribebant coerator. — Curator est procurator, praefectus, qui officium rei sive privatae, sive publicae curam habet (i chi ha la cura di qualche cosa, soprintendente, amministratore, procuratore; *Fr. qui a soin de, intend, surveillant; Hisp. intendente, curador; Germ. der Besorger, Aufseher, Wärter; Angl. a surveyor, overseer, agent, administrator, manager, superintendant, provisor*). Occurrit ¶ 1. Generalim cum Genitivo vel Dativo. *Plaut. Pen. prol. 36.* Curator

ludorum. *Cic. 3. Legg. 3. 8.* Suntoque milles curatores urbis, annonae, ludorum solennium. *Id. Opt. gen. Orat. 1. 19.* Demosthenes curator maris reficiendis fuit. *Id. 4. Ferr. 59. 144.* Aliquem curatorem praebere, qui status reficiendis praesit. *Id. 2. leg. Agr. 7. 17.* Curator legibus agrariis. *Id. 1. Att. 1. 2.* vix Flaminiae. *Sail. Jug. 74.* negotiorum fidus. *Id. ibid. 118.* curatorem reipubl. appellat Sullam in Africa bellum gerentem. Adde *eumd.* *ibid. 71.* *Id.* apud *Scholast. ad Juvenal. 8. 105.* Curator ora maritima. *Farro 3. R. 5. 5.* Curator arvarum. *Id. ibid. 9. 7.* gallinarius. *Colum. 9. R. 9. 1.* apud. *Id. 9. ibid. 14. 3.* Maxime custodiendum est curatori, qui apes nutrit, uti etc. Adde *eumd.* *ibid. 11. 2. Plin. 10. Ep. 28. operum. Id. 5. ibid. 15.* viarum. *Frontin. Aquaed. 100.* ex antiquo *S. C.* Curatores aquarum. *Gell. 2. 10.* Q. Catulus curator restituendi Capitolii. Adde *Sueton. Tit. 8. et Galb. 2. Lampid. Alex. Sev. 33. et Ammian. 14. 7. 17.* Curator urbis. Adde *Feget. 3. Veterin. 5. 5. et 3. ibid. 9. 7.* *Paul. Diac. p. 48. 19.* docet curatores illos dici, qui vel frumentariae, agrariae dividendis praepositi sunt. *Inscript. apud Gruter. 250. et 251.* Curatores regionum Urbis. — Curatores alvei et riparum Tiberis instituti fuerunt ab Augusto, ut affirmat *Sueton. in ejus Vita 37.*; antea vero ea cura fuit censorum, aut consulum, aut flaminis Dialis, aut ipsius Augusti, ut probat *Martin. Inscr. Alb. p. 21. et Frat. Str. p. 802.*: de eorum numero minime constat, modo enim duo, modo quinque dominantur in antiquis monumentis. — Curator *Calendarii*. *V. CALENDARIUM.* — Curatores reipublicae, municipii, vel coloniae vocati sunt, qui ab Trajano Aug. priusquam quod pater ex *Inscript. apud Gruter. 392. 7.*, quomvis aliter valet *Barpt. Borghesi Inscr. di Bursulejo p. 35.*) municipii et coloniarum dei sunt, ut eandem bona administrarent: Hoc idem deprehenditur ex *Tab. hospit. apud Gazzera, Decreto di patronato p. 82. n. 10.*; et curatorum munera cognoscimus ex *Cassiod. 7. Varior. 12.* Ceterum de his diligentissime egit *Barpt. Jos. Stoffella in Illustaz. della Lapide di C. Valerio Mariano, del Tarantini p. 74. 102.* quem videtur. *Capitolin. M. Aurel. 11.* Curatores multis civitatibus, quo latius senatorias tenderet dignitates, a senatu dedit. ¶ 2. Speciatim in Jure curator est, qui datur pueri, qui sub alterius potestate non est, usque ad vigesimum quintum annum, et ejus bona caret; item furioso, faturo, insano, prodigo, debili; item ventri et differt a tutore, qui datur impuberi, ut cum tuesur: quae de re subtilius suscipere ICI, praesertim totis libris *Dig. 26. et 27. et l. 42. tit. 8. etc. V. et Respons. Papian. tit. 36. ad Amadur. edit. Borat. 1. Ep. 1. 102.* Ne medicis credis, nec curatoris egeri A praetore Galii. *h. e. nec credis te esse insuam.* Adde *Senec. 1. Controv. 2. et Quintil. 7. 4. 11.*

CURATORIA, ae, *V. CURATORIUS* in fin.

CURATORICIUS, a, um, adject. ad curatorem perticiens. ¶ 1. Generalim. *Imp. Arcad. et Honor. Civ. Theod. 11. 1. 29.* Ut vicenis solitudo, qui in praetorium pro equis curatoriis petebantur, duo solidi detrahantur. et tit. 17. qui est De equorum collatione, l. 2. Equorum, qui curatoriis nomine flagrant, in praetorio maturetur exactio. *Curatoriis equi* sunt, quibus utebantur curatores, et curagendarii, vel palatini, qui ad agendas curas reipublicae in provincia mittebantur. *V. Gothofred.* ¶ 2. Speciatim est qui curatoris munere antea functus est, ut questorios, quinquennialibus, qui questuram, vel quinquennialitatem gessit. *Inscript. apud Egid. Gelenium de magnit. Coloniae Agrippinae p. 165.*, quae est apud *Orell. 1108.* NASCINO MATRINO DECCA (*h. e. decurioni coloniae Agrippinae*) AEDILICIO DYMIVIRALI CURATORIO SACERDOTALI.

CURATORIUS, a, um, adject. ad curatorem perticiens. *Inscript. apud Orell. 4868.* PRINCEPS II. LEG. XIII. GEN. AN. LXIII. STIP. XLVI. MIST. XVI. CURATORIA VETKAN. III. EVOCATIVA III. *h. e. stipendia curatoria veteranorum.* *Cajus 4. Instit. 82.* Curatorium nomen. — Hinc

Curatoria, ae, f. 1. absolute, substantivorum more, subaudi administrationem, est munus et officium curatoris. Affertur *Modest. Dig. 27. 1. 1. et 2.*, qui tamen ibi Graece scripti. Adde *Inscript. apud Reines. cl. 1. m. 264. b.* CENSORIIVS CVRATOR. RVACTVS. ubi *Reines.* putat legendum *curatoria fuactus.*

CURATRIX, icis, f. 3. quae curat. *Modest. Dig. 26. 5. 21.* Magistratus curatrices minoribus mulieres

non crebunt. At hic quoque locus est ab interprete aliquo, *V. vocem praeced.* — *Non. p. 150. 29. Merc.* curatrix divi posse putat, nullius tamen Latini scriptoris auctoritatem adducit. — *Kinnemann. ad Priscian. op. min. p. 325.* putat pro curatrix legendum *rasitrix.*

CURATORIA, ae, f. 1. curatio, cura diligens. *Ter. Eun. 2. 3. 24.* Si qua est habilior paulo, pugilem esse ajunt: deducunt cibum. Tametsi bonus est natura, reddunt curatura junctas. Ubi *Donatus*, cura, inquit, mentis est, curatio mentis, curatura diligentiae. Sed hoc discrimen ne verum quidem est, nedum periculum.

CURATUS, a, um. *V. CURO.*

CURATUS, us, m. 4. curatura. *Lucilius* usurpat in sexto casu singulari, apud *Non. p. 274. 11. Merc.* Et circum volant ficedulae, tundi, curatu eoci. *Al. aliter leg.*

CURAX, icis, adject. curam adhibens, diligens. *Cajus Dig. 21. 1. 18.* Si venditor servum constanter, aut laboriosum, aut curacem, aut vigilorem esse affirmaverit; et si ex adverso levis, protervus, desidiosus, somniculosus, piger, tardus sit. *Al. leg. curacem.*

CURBATUS pro curvatus legitur in *Inscript.* quae pertinet ad an. a Chr. n. 565., apud *Gruter. 161. 2.* QUAM BENA CVRBATI DIRECTA EST SEMITA FONTIS. *V. initium litterae B.*

CURCUBA, ae, f. 1. *Isid. 19. Orig. 4.* Spira, fustes quibus in tempestatibus utuntur, quas nautici suo more curcubus vocant.

CURCULIO, ōnis, m. 3. Dicitur etiam gurgulio ob litterarum similitudinem, ut apud *Pallad. 1. R. R. 10. 2.* Amicae gurgulionibus et ceteris noxiis animalibus inimica est. — Ceterum curculio est vermiculus frumenti in horreis corrodens. *Virg. 1. G. 185.* populusque iocentem furris acervum Curculio, atque inopi metuens formica senectae. Ubi *Servius*: Varro ait, hoc nomen per antistichon dictum, quasi gurgulio, quoniam pene nihil est, nisi guttur (*V. GURGULIO*). *Farro. 1. R. R. 68. 1.* Tueri causa promendum id frumentum, quod curculiones exesse incipiunt. *Alit leg. gurguliones.* Adde *Caton. R. R. 92; Plaut. Trin. 4. 4. 9. ed. Lind.; et Colum. 1. R. R. 6. 15.* — Est Curculio etiam nomen *Plautinae* fabulae a nomine parasiti, qui praecipuus in ea partes agit. Conventienter autem ita vocatur, quia parasiti gutturi voce et cibo servantur.

CURCULIONCULUS, i, m. 2. diminut. a curculio, porcus curculio. *Plaut. Rud. 5. 2. 38.* Curculionculos minutos fabulare. *h. e. res nullius usus parvas.*

CURCUMA et curcūma, ae, f. 1. capisrum, frustum. *Hesych. Ev κρυπ, ev xopxoum.* Affertur ex *Feget. 3. Veterin. 33. 2.* *Schneid. et ex Imp. Leon. Cod. 11. 11. 1.* Utrobique varia est cum lectio, tum interpretatio, sed et allata lectio et interpretatio est retinenda. *V. Ducung. Gloss. Graec. et Latin. in V. Κορυμπος et Curcuma; et cf. Schneid. in Indic. Script. R.*

CURIA, ae, f. 1. De etymo *V. paulo* infra sub I.

1) Proprie curia est pars minor populi Romani. Nam Romulus populum universum in tres tribus, deinde singulas tribus in decem curias, tertio singulas curias in decem decurias distribuit, ut *Dionys. Hist. l. 2. c. 62.* docet. Vixta est a cura, quod Numulus voluit populum secum reipublicae curam habere, eumque in curias distributum deliberare et judicare et suffragia ferre. Curiae itaque triginta fuere. Appellatae sunt, ut *Liv. 1. 13.* et *Paul. Diac. p. 49. 1.* *Müll. tradiderunt*, a nominibus mulierum Sabinarum, quae raptae fuerant; ut *Farro* apud *Dionys. l. 2. c. 83.* et *Plutarch. in Romulo*, et alii, partim a duobus, partim ab antiquis oppidis eorum, qui primi Romani migraverunt. Ex his septem tantum nomina remansere, Forensis, Raptia, Fauria vel Saucia, Tatienis, Titula, Veluticus, Velitia. Ceterum hac significatione curia occurrit apud *Plaut. Aulul. 4. 2. 29; Flor. 1. 6. 3; Dig. 1. 2. 2.* et *Aurel. Viell. vir. illustr. 2. 12.*

II) Improprie duo praecipue significat, scilicet

1) ¶ 1. Curia — a) Romae dicta est sedes ac templum publici consilii, quod eo quisque senator suam curam de republica conferret, ut ait *Farro* apud *Non. p. 57. 1. Merc. Is. S. L. 32. Müll.* Curiae duorum generum: nam et ubi curarent sacerdotes res divinas, ut curiae veteres; et ubi senatus humanas, ut curia Hostilia, quod primus edificavit Hostilius rex.

Ante hanc Rostra etc. *Id.* 6. *ibid.* 6. *Müll.* Curia, ubi senatus rempublicam curat. *Cic. Mil.* 33. 89. Curia templum sanctitatis, amplitudinis, mentis, consilii publici, caput urbis, ara sociorum, portus omnium gentium, sedes ad universon populo Romano concessa uni ordini. Adde *eumd.* *Flacc.* 24. 57. 4. *Cat.* 1. 2. 2. *de republ.* 17. et 5. *Fin.* 1. 2. *Liv.* 1. 30. *Quintil.* 11. 1. 47. *Ovid.* 15. *Met.* 802. *Fellej.* 2. 12. 6. *Flor.* 4. 2. 95. *Sueton.* *Ner.* 15. *Domit.* 1. *Cæs.* 20. et *Aug.* 54. et 55. *Plin.* 1. *Ep.* 8. et *Gell.* 2. 26. et 14. 7. *Ovid.* 3. *Amor.* 8. 55. Curia pauperibus clausa est, dai census honores. h. e. senatorius gradus. — b) Extra Romam quoque curia dicitur, ubi senatus cogitur. *Cic.* 6. *Att.* 1. *ante med.* Inclusion in curia senatum Salamine obsederat. *Id.* 4. *Ferr.* 21. 50. In curia Syracusis. Adde *Liv.* 24. 24. et *Ovid.* 13. *Met.* 197. *Juvenal.* 9. 104. Ergo occulta teget, ut curia Martis Atheonis. h. e. Arcopagus. ¶ 2. Hinc et pro loco senatus ponitur. *Horat.* 2. *Od.* 1. 13. Insigne munitis praedictum reis Et consulenti, Pollio, curiam. Adde *Liv.* 2. 23. *Sueton.* *Cæs.* 76. Recipere aliquem in curiam. *Id.* *ibid.* 22. Nun temperavit, quin frequenti curia lactaret. h. e. frequenti senatu. *Id.* *Aug.* 38. Interesse curia. h. e. venire in senatum. *Seneca* 5. *Benef.* 15. sub fin. Esercitiū victorem reducentibus curia extra muros praebetur. h. e. senatus daretur. ¶ 3. Hinc etiam dies curiae apud *Cic.* 1. *Orat.* 7. 27. est dies transactus in rebus severis tractandis, ut sit in curia. ¶ 4. Curia mulierum Lacvili memoratur in *Inscript.* apud *Fabret.* p. 659. n. 497. quae est apud *Orell.* 3740. est autem eadem, quae οἶκος γυναικῶν, quod legitur in *Inscript.* *Tellus* Castæ ed. *Minervini* p. 42. nol. 7. V. *Bullettin. dell'Institut. di iscriz.* a. 1846. p. 159.

B) Curia sumitur et pro sede sacra. Nam Romulus singulis curiis sua sacra paritatis est, assignatis diis quos coleret, locis ubi coleret, sumptibus uode coleret. Dicta est a curia, quae partem populi significat, vel quia in ea res sacra eursabant. Hinc Curia Calabra. V. CALABRA. *Varro* 5. *L. L.* 32. *Müll.* Illa etiam curia dicitur, ubi cura sacrorum publica. — Nova curia proxime complum Fabricium additae sunt, quod parum amplius erant veteres a Romulo factae, ut in his sacra curarent: quae sacra cum ex veteribus lo novas evocarentur, aliquot curiarum per religionem evocari non potuerunt. Itaque Forensis (ad. Forensis), Raptæ, Velensis (ad. Vellesis), Velitæ (ad. Velitæ) res divinos lo veteribus curiis habuit. Ita *Festus* p. 174. 6. *Müll.* — Alia praeterea curiae Romae fuerunt, ut curia Saliorum in Palatio, *Cic.* 4. *Divinal.* 17. 30. Curia Octavia extra portam Carmentalem, *Plin.* 36. *Hist. nat.* 5. 4. (28). Curia Julia, *Sueton.* *Cal.* 80. et *Gell.* 14. 7. Curia Pompeii vel Pompejana, *Sueton.* *Cæs.* 80. et 81. et alia, quae partim sacrorum causa, partim consilii extractae fuerunt, partim utriusque. — NB. Etiam concubulum aliquando significat. *Varro* 2. *R. R.* 9. 7. Cibatus cenis propter bonitatem, quam ovist pasculi enim e curia et ossibus, non herbis aut frondibus. *At. rectius leg.* e culina.

CURIALES menses, in quibus immolabatur Junoni, quae Curis appellata est, *Paul. Diac.* p. 64. 11. *Müll.* Etiam *Dionys.* *Halic.* 1. 2. c. 85. tradit, T. Tatium in omnibus curiis statuisse menses Junius Quiritius, in quibus scilicet et sacrificia, et convivia agebantur.

CURIALIS, e, adject. ad curiam pertinens. ¶ 1. Proprie ac stricto sensu curialis dicitur, qui est ejusdem curiae, ὁμοῦρος, h. e. popularis, qui est ex eodem δῆμος; nam ἁπλῶς ὁμοῦρος populus, vel pagus tribus Aeneas. V. *Potter.* *Arch. Gr.* 1. 9. p. 51. *Cic.* 2. *Off.* 13. *extr.* Theophrastus quidem scribit, Cimodem Aeneas etiam in suis curiales Laciadas hospitalem fuisse. Adde *Plaut.* *Aulul.* 2. 2. 2. et *Cf. Paul. Diac.* p. 49. 13. *Müll.* Hinc Curiales dii sunt lidem ac δῆοι ὁμοῦροι: V. *Bullett. dell'Institut. archael.* a. 1844. p. 43. et *Annal. dell'Institut. archael.* a. 1846. p. 266. — Curialis vernula, h. e. servulus aliquis curiam, legitur in quibusdam edis libris apud *Ter. Phorm.* 5. 5. 10. sed plerique critici ex optimis MSS. ea verba rejiciunt. ¶ 2. Latiori sensu Curiales Flamines, curiarum sacerdotes. *Paul. Diac.* p. 64. 1. *Müll.* Videatur autem intelligendi sacerdotes minores, qui sub curionibus ministrant. In *Inscript.* apud *Gruter.* 1102. 2. Curialis absolute ponitur vel proamine curiali, vel pro decu-

ratione. ¶ 3. Item Honorio Imperante atque adeo Constantino M. (F. DECURIO, ois) curiales vocabantur decuriones in coloniis et municipiis. *Imp. Honor. Cod.* 8. 51. 20. Curiales quoque proximam civitatem placuit admoneri, ut etc. Etiam sub Theodorico Gothorum rege et *Cassiod.* 5. *Varior.* 2. et 4. *Id.* *Cassiod.* 9. *ibid.* 2. Curiales, quibus a provida sollicitudine nomen est, gravissima dicuntur infestatione quassari. — Aliquando curiales diei capti ministri principum in aula, quae ideo curia vocari potest, quia apud eos res publicae curabantur. Huc sensu usurpasse *Ammian.* 21. 12. 20. 22. 9. 12. et 27. 7. et *Symmach.* 9. *Ep.* 10. et 10. *ibid.* 41. (al. 48.) Jam ostendit *Borrich.* in *Foss.*

CURIALITAS, atis, f. 3. curialium manus. *Novell. Valentin.* 11. 3. Qui curialitatis oneribus obnoxii sunt.

CURIATIM, adverb. pro singulas curias. *Cic.* 2. *de republ.* (edente A. Majo) 17. Tullius Hostilius populum consuluit curiatim. *Gell.* 15. 27. Comitula curiata per lictorem curiatim celebrantur. Alii rectius leg. per lictorem curiatum. At *Ferdin. Steinae-Herns* in sua edit. Lips. Ciceronis a. 1823. p. 161. non temere sollicitudinem mox *Gellii* loc. cit.

CURIATUS, a, um. F. voc. seq. sub init.

CURIATUS, a, um, adject. In veter. *Inscript.* scribitur citam Curiatius, cujus exempla F. in finibus vocis. — Curiatius est ad curiam pertinens. Curiatia comitia erant, in quibus populus per curias convocatus (is ex patriciis tantummodo, qui Romae degerebat: nam curiae omnes Romae fuerunt) suffragium ferebat. *Paul. Diac.* p. 49. 15. *Müll.* *Cic.* 2. *leg. Agr.* 11. et *Gell.* 13. 27. ubi haec refert verba ex *lib.* 1. *Laetii Felicis.* Cum ex generibus hominum suffragium feratur, curiata comitia esse; cum ex censu et estate, centuriata; cum et regionibus et locis, tributa. — Curiatius lictor est, qui curiata comitia convocat. *Laetius Felix* apud *Gell.* *loc. cit.* ex *Labone*, et *Inscript.* apud *Gruter.* 33. 4. et 530. 9. — Curiatia comitia primo, sub regibus, convocabantur ad omnia fere, quae ad reipublicae gubernationem pertinebant, praecipue vero legibus perferendis, quae idcirco leges curiatae dicuntur: ex quibus consilium est jus civile *Papirianum*, quia Sex. Papirius eas lo unum composuit. Instituta autem comitia centuriata, ad haec majora quoque paulatim transferri coepit. accedentibus vero etiam comitiis tribuit, tanto minus curiata frequentari coeperunt. Rarioribus, omnes curiatae leges lege tribunicia exoleverunt. *Pompon. Dig.* 1. 2. 2. sub init. — Sequentiis temporibus, comitiis curiatis transigebantur ea, quae rem militarem continebant, sicut centuriatis consules ac tribuni militares creabantur, ut est apud *Liv.* 5. 52. *extr.* — Deinde curiatorum comitiarum habendorum duae praecipuae causae fuisse videntur, legi ferendam de imperio militari magistratum, et sacerdotium creandis. Nam magistratus, postquam creati fuerunt, rem militarem nullo modo attingere poterant, nisi lege curiata permissum esset; quae quidem lege dabatur his jus habendi exercitus, belli gerendi, stipendii solvendi militibus, et viatici sumendi. *Liv. loc. cit.* et *Cic.* 2. *leg. Agr.* 12. 30. — Aliquando tamen illud usurpatum fuit, ut non omnes quidem curias, sed earum lictores singuli convocarentur, quoties opus esset, quippe curiatis comitiis perferri: nempe sola sacrorum causa, et quorundam rerum levioris momenti, ut adoptionum, arrogationum, testamentorum confirmatorum, etc., quibus de causis comitia haec haberi consueverunt. Eorum habendorum jus fuit penes patricios magistratus, et peos pontifices, si sacrorum aut adoptionum causa haberentur: locus autem fere comitum in foro. Verum de his fusiis curatibus qui haec ex professo integris voluminibus conscripserunt; *Gruch.* praecipue de *Comet. R.* 1. 3. c. 3. etc. F. etiam *Cic.* 2. *leg. Agr.* c. 10. Ad bujusmodi autem lictores pertinere putamus *Inscript.* apud *Donat.* 310. 9. et *Passioneo*, qui lapidem vidit, cl. 4. n. 17. T. FLAVIUS AVG. L. EPICLETUS AB EPISTULIS, A CORPUS MILITARIBUS, DICTOR CYRANEUS HIC SITUS EST. *Alia* apud *Amadul.* lo *Bonum.* *Mathaej.* T. 3. p. III. n. 3. T. MANIO T. T. PALAT. CLEMENTIANO SCRIB. AEDIL. CYRIL. LICTORI CYRANO FIDIO PIENTISSIMO. Porro hanc scribendi rationem confirmat *Inscript.* apud *Gruter.* 356. 5. et *Mural.* 1101. 4. L. ANTONIO BRITYNCHANO LICTORI DEXYRE CYRATIAE QVAE SACRIS PVBLCIS APPARET etc.

CURIO, onis, m. 3. duo diversa significat, prout est 1) a curia, vel 2) a cura.

A) Curio a curia est. ¶ 1. Sacerdos curiae, idest qui pro curia sacra faciebat. Triginta Romae curiones fuere, quemadmodum curiae triginta erant: quamquam alii sexaginta fuisse putant, binos in singulis curiis. Qui bis omnibus praerat, curio maximus dicebatur. *Liv.* 27. 8. *Varro* 5. *L. L.* 15. 25. *Müll.* et 6. *ibid.* 6. 63. Sic *Paul. Diac.* p. 126. 17. *Müll.* Masinus curio, cujus auctoritate curiae, omnesque curiones reguntur. *Inscript.* apud *Gruter.* 305. 4. xx οὔτατος δρεγνις κυριο μικρο. ¶ 2. Apud seculoris viri scriptores curio quoque praeco dictus est. *Trebell. Gallien.* 12. Ille per curionem dici iussit. *Martial.* in *epist.* praefixa lib. 2. Epigrammata curione non egent, et contenta sunt sua, idest mala lingua. — NB. De cognom. Rom. F. ONOM.

B) Curio a cura est gracilis, macilentus. Hinc *Paul. Aulul.* 3. 6. 27. Volo ego ex te acire, qui sit agnus curio. xv. Qui ossa atque pellis totus est. Eadem habet et *Paul. Diac.* p. 60. 3. et *Non.* p. 86. 2. *Merc.* F. CURIOSUS.

CURIONALIS, e, adject. ad curionem sacrorum ministrum pertinentem. CURIONALIS PVBLCVS in *Inscript.* apud *Gruter.* 305. 5. et 6. est servus, seu minister publicus curionis.

CURIONATUS, us, m. 4. dignitas curionalis. *Paul. Diac.* p. 49. 9. *Müll.* V. voc. seq.

CURIONIVS, a, um, adject. ad curiones pertinentes. *Paul. Diac.* p. 62. 11. *Müll.* Curionia sacra, quae a curionibus in curiis fiebant. *Id.* p. 49. 19. Curionum aer, quod dabatur curioni ob sacerdotium curionalis.

CURIONVS, F. CENTURIONVS.

CURIOSUS, adverb. Comp. Curiosius 1. et 3.; Sup. Curiosissime 1. — Curiose est multa cum cura, accurate, diligenter (It. accuratamente, diligentemente; Fr. soigneusement, avec soin; Hisp. cuidadosamente; Germ. eifrig, sorgfältig; Angl. curiously, strictly, affectedly). Occurrit ¶ 1. Stricto sensu. *Cic.* 5. *Fin.* 15. 42. Animadvertent ea, quae domi suot, curiosus. Adde *eumd.* 1. *Nat.* D. 5. 10. *Fritui.* 7. 4. *Schneid.* Tegulae curiosius placentur, ut abs se respuant liquorem. *Cels.* 2. 7. a med. Curiose vestimentis involvendis est, ne ad eum frigus aspirot. *Colum.* 11. *R. R.* 2. 18. Villaria malleolis curiosissime pangenda. *Id.* 12. *ibid.* 55. *extr.* Jus est radoris extuli, si sit curiose factum. *Id.* 5. *ibid.* 6. 7. *Leviter* et curiose fecere aliquid. Adde *Petrus. Satyr.* 63. *Plin.* 9. *Ep.* 28. Curiosius scriptas literas. *Sueton.* *Aug.* 40. Cavere curiose. ¶ 2. Latiori sensu est nimia cura cura, nimio cum studio. *Quintil.* 8. 1. 2. Multos, quibus loquendi ratio non desit, inveniatis: quos curiose potius loqui dixeris, quam Latine. ¶ 3. Item latiori sensu est nimia sciendi cupiditate. *Cic.* *Brut.* 35. 133. Conquiram ista posthac curiosius. Sic *Sueton.* *Pesp.* 1. Curiose inquirere.

CURIOSITAS, atis, f. 3. rurs et diligentia, quae adhibetur lo re quamvis investiganda, cupiditas sciendi. *Cic.* 8. *Att.* 12. Sum lo curiositate δῆσναος: sed tamen facile patiar, te id ad me supplex non scribere. *Gell.* 2. 18. *extr.* Esse arcanas causas, ad quas paucorum potuit pervenire curiositas. Adde *Ter. tull.* *advers. Hevel.* 17.

CURIOSULUS, a, um, adject. deminut. a curiosus. Occurrit translate tantum apud *Apul.* 10. *Met.* Curiosulus ventis iaculam pallii bombycini reſebat.

CURIOSUS, a, um, adject. Comp. Curiosior et Sup. Curiosissimus sub A. et B. 1. — Curiosus est qui multam adhibet curam, diligens, accuratus in querendo (It. diligente, accurato; Fr. soigneux, exact, appliqué, zélé; Hisp. cuidadoso, diligente, exacto; Germ. sorgfältig, eifrig; Angl. curious, inquisitive, particular). Occurrit A) Generaliter, et B) Speciatim.

A) Generaliter ¶ 1. Curiosus est qui multam adhibet curam; et usurpatur — a) Cum praepos. in et Ablat. *Cic.* 1. *Tusc.* 45. 108. Permulta alia colligit Chrysippus, ut est in omni historia curiosus. — b) Cum praepos. ad. *Cic.* 4. *Fam.* 13. a med. Quo minus familiaris sum, hoc sum ad investigandum curiosior. — c) Cum Genitivo apud seculoris viri scriptores. *Plin.* 25. *Hist. nat.* 2. 3. (7). Medicorum peculiariter curiosus. *Aurel. Pict.* *Cæsar.* 20. ad fin. Ut putant memoriam curiosi. h. e. qui historici delectantur. *Capitolin.* *Antonin.* *Philos.* 20. Curiosissimus famæ suae. *Cl. Servius* ad *Virg.* 1. *Æn.* 44. Virgilius totius Italiae curiosissimus. — d) Absolute. *Quintil.* 7. 5. 2. Curiosa consilia. h. e. consulta-

tionem accuratam, exactam et curarum plenam. *Plin.* 30. *Hist. nat.* 11. 30. (99). Curiosa Apionis interpretatio. *h. e.* audillia et exquisita. *Petron. Satyr.* 118. Curandum ne sententia emineant extra corpus orationis expressae, sed intento vestibus colore nitent. *Horatius testis*, *Romulusque Virgilius et Horatii curiosa felicitas*. *Id.* *ibid.* 29. Curiosus pictor. *Id.* *fragm. Tragur.* 46. *Burmman.* Non quidem doctus, sed curiosus, qui plus docet, quam scit. *Id.* *Satyr.* 135. Curiosa manu segregare grana. *Sic Plin.* 13. *Hist. nat.* 12. 23. (75). Charta tenuata curiosa interpolatione. *h. e.* diligenti artificio. ¶ 2. Curiosus dicitur etiam qui nimio zelo corripitur. *Quintil.* 8. 3. 55. Ut a diligenti curiosus distat. *V.* Integrum locum.

B) Speciatim curiosus dicitur, qui nimia cura utitur in rebus, praecipue alienis, exquirendis: et occurrunt ¶ 1. In bonam partem. *Varro* 2. *R. R.* 3. 5. Capras auribus spiritum ducere solere, pastores curiosiores aliquot dicunt. *Cic.* 1. *Nat. D.* 35. 97. Aliqui ne curiosissimi quidem homines exquirere audire tam multa possunt, quam suol multa, quae terra, mari existunt. *Id.* 3. *Fam.* 1. Ita est homo omni modo prudens, verum etiam, quod vidi, aequo curiosus. *Id.* *Sext.* 9. 22. Sed haec abstractio non ita obducta est, ut curiosus oculis perspicere non possit. Adde *Horat.* *Epod.* 17. 77; *Quintil.* 1. 8. 21. et 11. 3. 143; *Senec.* 4. *Benef.* 17; *Plin.* 5. *Ep.* 8; *Popisc. Prob.* 2; et *Spartian. Hadrian.* 11. ¶ 2. In malam partem. *Cic.* *Dom.* 33. 90. Quid est tam curiosum, quam ea arde velle, de quibus majores nostri vos aolos scire voluerunt? *Id.* 15. *Att.* 26. *extr.* M. Bonius quid egerit de testamento (curiosus enim) facias me velim ceteriore. *Id.* *Flacc.* 29. 70. Negotiaris in libera civitate. Primum patere, me esse curiosum. Quousque negotiari? praesertim quum sis isto loco natus. Adde *eumd.* 1. *Fin.* 1. 3. et 2. *ibid.* 9. 28. *Caecil.* 7. 11. Quae (basia) nec pernumerare curiosi possint. — Apud aequaliorum scriptores curiosus est malus homo explorator et delator. *Sueton.* *Aug.* 27. Curiosum ac speculatorem ratus, eorum confodi imperavit. — Fuit autem collegium, sive magistratus quidam eorum, qui (sublata republica) et schola seu corpore agentium in rebus militabant ab imperatoribus per provincias explorandi rassa, ar persequendi, si quid adversus leges, vel principem committeretur. (*V. Agens*). De his in *Cod.* 12. tit. 23., qui est *De Curiosis et Stationar.* 1. et 2., et tit. 31. l. 13.; et *Tertull.* *Fuga in persecut.* 13.

CURIOSUS, a, um, adj., a cura pro macro, ex illi usurpatur. *Novius* enim p. 86. 1. *Merc.* curionem agnum exponit curiosum ex *Plaut.*, qui joculariter haec habet, *Aulul.* 3. 6. 25. Quo quidem agno sat scio, magis curiosum nusquam esse ullam bellum. *At. leg.* curionem. *V.* CURIOSUS, et quae huc pertinentia dicta sunt in CURIO sub B. et CURATURA.

CURIS, Sabinorum lingua bastam alioquit, ut docent *Paul.* *Diac.* p. 49. 10. *Müll.* et *Ovid.* 2. *Fast.* 477. Sive quod basta curis prisca est dicta Sabinis. Adde *Macrobi.* 1. *Saturn.* 9. et alii. Hinc originem ducere *Cures*, oppidum Sabinorum, *Quirinus*, *Quirites*: quas voces *V.* in ONOM.

CURITO, as, arc, a. 1. frequentat. a curo. *Apul.* 7. *Met.* Exi me matrona prolixo curabat. Quidam male leg. curabat.

CORIOS, a, um, adj., *Curium infortunium*, *h. e.* malum, dirum, a cura, quidam legunt apud *Plaut.* *Pseud.* 4. 7. 44.; sed ea lectio valde incerta est, et a criticis mire verata.

CORIOS, ii, m. 2. Rom. civis, summae frugalitatis et fortitudinis. Hic cum rapas in foco torreret, et Sannitum legati magnum auri pondus publice missum attulissent, invitarentque, ut eo uti vellet, respondit, *Curium malle imperare locupletibus, quam locupletem fieri: et qui acie vincit non potuit, eum pecunia corrumpi non posse.* Omnia primus de Sabinis triumphavit. Idem Pyrrum Epiratarum regem acie victum Italia expulsi, populoque virum quatuordecim agri jugera divisit. Per antonomasiam dicitur de homine antiquae severae disciplinae. *Horat.* 1. *Ep.* 1. 64. Et maribus Curis et decantata (naenia) Camillis. *Juvenal.* 2. 3. Qui Curios simulant et Bacchoania vivunt.

CURMI, n. specios cerevisiae, seu potionis ex mazeratis et coctis frugibus. *Ulp.* *Dig.* 33. 6. 9. Et accitum, quod viol numero paterfamilias habuit, et zythum, et curmi. Quidam leg. canum, s, n. eadem significatione, atque ita edidit *Torrentin.* et *Jul. Afric.*

in *Cestib.* c. 25. *Παιονας κῆπον πικρῶν.* — In *Gloss. Philox.* legitur *Curmen*, *ζῦδος ἀπὸ σῖτου.*

CURRO, as, avi, atum, are, a. 1. In antiquis monumentis saepissime legere est *caerare* pro *curare*, ut apud *Cic.* 3. *Legg.* 4. 10. *caerari* pro *curari*, et apud *eumd.* *ibid.* 3. 7. *caerari* pro *curari*. *V.* quae paullo infra de vocis etymo direntur. — *Curassie* pro *curaveris* est *Plauti Most.* 2. 2. 93., *Paen.* 3. 1. 59. et *Pseud.* 1. 3. 3. — *Supinum curatum* apud *Aeet.* *Priap.* 37. Diis me legitimis nimisque magnis *Curum* dare mentulam verebar. — Part. *Curans* sub B. l. 2.; *Curatus* sub A. 1. a. et in fin.; *Curaturus* et *Curandus* sub A. 1. a. — Ratione habita etym., *Forcellinus* videbatur esse derivanda vox a *κῆρυκα* praeter. med. verbi *κῆρυκα* *tondeo*, unde est et *κῆρυκα* *tonsura*: nam saepe Latini Graecorum diphthongum in non modo per oe, sed etiam per u efferre solent; hinc a *κῆρυκα* est *perna* et *puncto*. Hac etiam de causa in antiqua monumentis saepissime legere est *caerare* pro *curare*, ut paullo superius dictum est. Adde, voces *cura*, *curatio*, *curatus*, *Cureles*, *incuria* quandoque ad comae cultum pertinere. Recentiores vero philologi et cura et curare rectius deducunt a *κῆρυκα*, is. Itaque *curo* est in aliqua re elaboro, curam, studium, diligentiam adhibeo, studeo, operam do, laboro (*li. procurare*; per *cura*, *fare con diligencia*; *Fr.* avoir soin de, *soigner*, *s'interesser à*; *Hisp.* cuidar, *haber cuidado*, *intersarse*; *Germ.* sorgen, *besorgen*; *Angl.* to take care of, *see to*, *look to*, *order*, *treat*, *provide*, *care*, *regard*, *attend to*). Occurrit A) Generalim, et B) Speciatim.

A) Generalim. ¶ 1. Curare stricto sensu dicuntur personae; et usurpatur — a) Cum Accusativo. — Generalim alioquit rogam habere aliquid rei, parare, purgare, colere, administrare, coacere. *Ter.* *Andr.* 1. 1. 2. Paucis te volo. so. Datum pota: nempe ut curetur recte haec. Ubi *Donatus*: diligenter coquantur: verum *to curentur* plura significat, coquantur, parentur, administrentur. *Plaut. Rud.* 4. 6. 11. Curare cenam. *Id.* *Merc.* 3. 2. 22. obsonium. *Varro* 7. *L. L.* 3. *Müll.* Aptè curare cibum. *Cato* apud *Plin.* 17. *Hist. nat.* 22. 35. (195). Curare vineam. *h. e.* putare, ablaqueare, circumfodere, novo verbo omnia facere, quae ad vitia cultum pertinent. *Plin.* *ibid.* Curare vitem falce. *h. e.* potare. *Colum.* 12. *R. R.* 18. 6. dolla. *h. e.* purgare, radere, abstergere, lavare. *Ulp.* *Dig.* 9. 2. 27. Si victori locaveris lacum vino plenum curandam, et ille eum pertulerit. *Colum.* 12. *R. R.* 30. 1. Curare vineam. *h. e.* ex aliis in alia vasa purgandi causa transfundere. *V.* incum. *Id.* 9. *ibid.* 14. 1. Curare apes. *h. e.* earum vires purgare. Itali quoque hac sententia curare dicunt. *V. Curatus* in fine hujus vocis. *Ulp.* *Dig.* 47. 2. 12. Fulio, qui curanda pollendaeque vestimenta acceperit. *Sueton. Ner.* 49. Aquam simul ac ligna conferri, curando mox cadaveri. Eodem sensu *Curt.* dixit 10. 10. Curare corpus. — Saepè refertur ad cultum et refectionem corporis; et dicitur tum de militibus, qui fessas corporis vires reficiunt; tum de aliis qui cultum corpori, etiam nimium adhibent. *Liv.* 3. 60. Quum per totum diem stitissent intenti ad certamen, nocti cessere: et Romani quidem pleni spei corpora curabant. Adde *eumd.* 25. 23. *extr.* et 31. 39.; et *Curt.* 6. 26. 23. Si in plur. cum. *Liv.* 38. 18. Priusquam corpora curarent, arma telaque parant. Adde *eumd.* 3. 33. et 21. 54. Et cum additis *Id.* 3. 2. ad fin. Curare corpora cibo somnoque. Adde *eumd.* 9. 37. a med. et 34. 16. a med. *Cic.* 3. *Orat.* 61. 230. Sed jam surgamus nosque curemus. *h. e.* cibo nos reficere. *Plaut. Cist.* 1. 1. 115. Cura te, amabo: siccior immunda, obsecro, ibis? *Id.* *Pseud.* 4. 7. 34. Se suamque aetatem bene curare, edere, bibere, etc. Adde *eumd.* *Bacch.* 4. 3. 114. et *Curc.* 4. 2. 46. *Ter. Adelph.* 5. 1. 1. Curare se mollit. *Sic Apul.* 5. *Met.* Nec corporis curatae tibi regales epulae morabuntur. *h. e.* quum somno et lavatione corpus curaveris, praesto tibi erunt regales epulae. *Horat.* 1. *Ep.* 2. 29. et *Juvenal.* 2. 105. Curare cutem. *Id.* *ibid.* 4. 15. Me pinguem et stitidum bene curata vises. *Id.* 2. *Sat.* 6. 38. Curare pelliculam. *Id.* *ibid.* 2. 80. ubi dirto citius curata sopori Membra dedit. *h. e.* cibo potaque, balneo aliisque fomentis relecta. *Id.* 3. *Od.* 17. 14. Curare genium mero et porco bimestri. Quod ait *Spartian. Hadrian.* 4. eurasse delicatas, *Salmas.* intelligit, his intersisse in capillis comendatis *Sane cura*, *curatio*, *curatus*, *Cureles*, *incuria* ad comae cultum pertinent, ut dictum est sub lall. et suis locis

videre est. *Sic Horat.* 1. *Ep.* 1. 94. curatus tonsore capillos. *h. e.* tonsus, pexus, complus: alii tamen *curatus* legunt. *Sabinus Massur.* apud *Gell.* 8. 20. Ego me curo: equum Statium. Similiter de brutis animalibus *Plaut.* *Most.* 1. 1. 34. Curare boves. *Cato R. R.* 103. Boves uti valent et curati bene sient. *V.* CURATUS in fine hujus vocis. — Pro curare poni videtur in illis *Nigidii* verbis apud *Priscian.* 8. p. 793. *Pulech.* Omne pecus indomitum habet quiddam in se ferum, sed tamen ea natura est, ut curari et dominari possit. — Pertinet etiam ad sacra et religio. *Cic.* *Divid.* 24. 55. Sacra Cereris per Graecas sacerdotes curata. *Liv.* 4. 20. Quae prodigia folminibus allove quo viso missa suscipere atque curarentur. *h. e.* expiarentur. — Universim dicitur de pluribus aliis, etiam abstractis. *Ter.* *Andr.* 1. 1. 81. Curare funus. *Plaut. Men.* 3. 3. 6. Ma caraturum dicto, quidquid voleat. *Cic.* 4. *Fam.* 13. *extr.* Ego quae pertinere ad te intelligam, studiosissime omnia diligentissimeque curabo. *Id.* *Topic.* 17. 66. Curare negotia alienajus. Adde *Horat.* 2. *Ep.* 3. 19. Borsus *Cic.* 5. *Att.* 7. Curare mandatum. *h. e.* perficere. *Nepos Eumen.* 9. praepotum diligenter. *Cic.* 1. *Att.* 3. Signa, quae nobis curasti, ea sunt ad Cajetam exposita. *h. e.* facienda, vel comenda curasti; lo his enim ellipsis inesse videtur: cf. infra sub B. 3. *Sall.* *Jug.* 17. Curare injurias sodinam. *h. e.* curae habere ulciscendi causa. *Horat.* *Carm. saec.* 10. Curare praecae aliquid. *Id.* 1. *Ep.* 12. 15. Nil parvum aspias et ad hoc sublimia rages. *Id.* *ibid.* 1. 11. Quid verum atque decens, curo et rogo et omnis in hoc sum. — *Curare pastorem* apud *Propert.* 4. 2. 39. est agere, pastoris munus gerere. Sunt tamen qui aliter legi volunt. — Speciatim curare aliquem interdum est curae habere, ut apud *Cic.* 4. *Acad.* (2. pr.) 38. 121. Quis enim pretest, cum existimet a Deo se curari non dies et noctes divinum nomen borrore? — Saepius curare aliquem est observare, colere, bene tractare. *Plaut. Stich.* 5. 3. 9. Curare amicos advenientes. *Sall. fragm.* apud *Macrobi.* 2. *Saturn.* 9. Cum ad cenam invitassent (*Metellum*), ultra Romanorum ar mortalium etiam morem curabant. Adde *Martial.* 6. 50. et *Ulp.* *Dig.* 45. 1. 107. *Plin.* 1. *Ep.* 5. ad fin. Est enim locuplet, fartiosus: curatur a multis, timetur a pluribus. — Hinc nihil curare, non curare et similia significant negligere, non laborare. *Ennius* apud *Servium* ad *Virg.* 9. *Aen.* 856. Ne cures. *h. e.* non dertene pensio, ut Itali dicunt. *Plaut. Pen.* 3. 1. 50. Nos tu ne curassia et *Id.* *Most.* 2. 2. 93. Nil me curassia: ego mihi prvidero. *Cic.* 14. *Att.* 13. a med. Quintus de emendo nihil curat hoc tempore. *Id.* 4. *Fin.* 14. 36. Ita praeter animam, nihil curant. *Id.* 2. *Divinal.* 50. 104. Epicurus neget aliquidquam Deos nec alieni curare, nec sui. *Ep.* 36. 23. Ner hercle, inquit, magnopere nunc curo, quid *Attoll* censeant. *Ovid.* 10. *Met.* 529. de *Fenere*. Capta viri forma non jam Cytherea curat Littora, non alto repellit Paphon aequore electam. *Id.* *Heroid.* 18. 150. Publica non curat sidera nostra amor. — Aliud vel alia cura, formula est iubeatilla quempiam secum esse. *Ter. Phor.* n. 2. 1. 5. Atqui reperi jam: aliud cura. *Plaut. Mil. glor.* 3. 3. 54. et 59. Alia cura. Simile est illud *ibid.* 52. Qualesceat cetera. — b) Cum Dativo pro Arcus. occurrit apud Auctores, qui ante vel post Augusti statum floruerunt. *Aecius* apud *Macrobi.* 6. *Saturn.* 1. Jam jam neque dii regunt, neque profecto deum auctum rex omnibus curat. *Plaut. Trin.* 4. 3. 50. Ego sum insipientior, qui rebus curam publicis, potius quam etc. *Id.* *Truc.* 1. 2. 35. Curare rebus alienis. *Id.* *Rud.* 1. 2. in fin. Si tu de illorum conalurus vesperi ea, illis curandum censeo: et apud me esurus es, mihi dari operam volo. Adde *Apul.* de *Mag.* et *Tertull.* *Apolog.* 6. — c) Cum Infinito, praecipue praecedente part. negativa. *Cic.* 1. *Fam.* 9. 16. Qui summa voluntate cesserit, neque sane redire curavit. *Id.* 4. *Heeren.* 53. 66. Vos liberi esse non curatis. *Id.* 1. *Acad.* (post.) 2. 4. Nec docti legere curarent. *Horat.* *Art. P.* 133. Nec verbum verbo curatis reddere. Adde *eumd.* 2. *Od.* 13. 39., 1. *Ep.* 17. 58. et 2. *Ep.* 2. 182.; et *Ovid.* 11. *Met.* 370. et 14. *ibid.* 668. *Sueton. Domit.* 20. Bibliothecas incendio absumptas impensissime reparare (ut reparari) curavit. *Colum.* 9. *R. R.* 7. Ducis additionum interficere curabis. Adde *eumd.* 12. *ibid.* 22. 2. et *Pollad.* 1. *R. R.* 14. 1., 3. *ibid.* 33. et alibi saepe. *Justin.* 2. 12. 2. Symbolos proponi curat. *Inscript.* apud *Gruter.* 150.

C. P. SCAPTIVS P. F. GABINAM VIAM ORNARI AC REZICI AVA IMPENSA CURAVIT. — **a)** Cum Accus. et Gerund. *Cic. 8. Att. 5.* Fasciculum vellini cures ad eum perferendum. *Id. 1. Divinat. 24. 48.* Et eo auro buculam curavit faciendam. *Cass. 1. B. G. 19.* Curare obdiles inter eos dandos. *Id. 4. ibid. 29.* exercitum transportandum. Adde *eumd. 5. ibid. 1.; Nepot. Tymo. 1.; et Plin. 4. Ep. 11. et 22.* — **e)** Raro ad modum cum Part. præter. pass. *Ter. Andr. 4. 2. 1.* Jam, ubi ubi erit, inventum tibi curabo et mecum adductum thum Pamphilum. — **f)** Sequenti part. ut, ne, aut Coniunctivo sine ulla part. *Plaut. Amph. 1. 2. 25.* Valer curavit, ut Beret. Adde *Cic. 1. Divinat. 24. 48.; Quintil. 9. 4. 91. et 10. 3. 15.; et Senec. Ep. 61. Cic. 7. Fam. 15., 12. ibid. 29., 14. ibid. 5. G. 8. et 16., 2. Att. 2. et alibi sæpe.* Cura, ut valeas. *Id. 3. Fam. 8. ad fin.* Ut cures, ne quid mihi ad hoc negotii aut oneris accedat, aut temporis. *Id. 11. Att. 3. extr.* Omnia rebus cura et provide, ne quid ei desit. Adde *Sueton. Aug. 94. et Quintil. 2. 5. 24. Phædr. 5. 2.* Jam curabo sentiat quos attulerit. — **g)** Absolute. *Plaut. Rud. 2. 3. 48.* Rogas quid facerem? asservaret dies noctesque: in custodia esset semper. Verum ecce ut multi fecit: illa probe curavit. *Id. Pseud. 1. 3. 3.* Ego pro me et te curabo. *Id. Pers. 1. 3. 5.* Curate istis vos atque propere. *h. e. cœnam parate.* Adde *eumd. Bacch. 2. 2. 49. et Cas. 1. 1. 17. Ter. Andr. 1. 1. 142.* Tuum officium est, ut observes filium, quid agat. **h)** Passivè impersonaliter. *Plaut. Capt. 3. 5. 69.* An Per deus atque homines ego te obolestor, Hegio, ne tu istunc hominem perdes. *h. e. curabitur.* Adde *eumd. Cas. 1. 4. 3., Epid. 2. 2. 86., Men. 3. 15., Most. 2. 1. 54. et Rud. 3. 4. 71. Ter. Andr. 2. 3. 27. p.* Hanc fidem sibi me observavit, qui se secret non deserturum, ut daret. **d.)** Curabitur. **¶** 2. Latiore sensu de iocundis. *Lucr. 4. 246.* Et, quantum quæque ab nobis res absit, imago Efficit, ut videamus, et internoscere curat. *Id. ibid. 823.* Quod ne miremur, sopor atque oblivia curant. *Horat. 3. Od. 5. 30.* Nec vera virtus, quam semel excidit, Curat reponi delictoribus.

b) Specialim curare est, ut ajunt, terminus technicus, et usurpatur **¶** 1. De magistratu, vel publico aliquo munere pro administrare, regere. — **a)** Cum Accusativo. Ad rem *Ennius apud Gell. 16. 10.* muros urbeque forumque Exceubis curant, *h. e. servant, custodiunt.* *Liv. 7. 26.* Curare bellum. *Sall. Jug. 100.* cohortes. *Tac. 6. Ann. 30.* Gæticulis ea tempestale superioris Germaniæ legiones curabat. *Id. 1. ibid. 81.* Curare exercitum. *Ammian. 21. 9.* rem castrensem. *Nepos. Con. 1. rem. Liv. 4. 45. et Fel. 1. 2. 98. 3. res.* *Ammian. 31. 13.* palatium. *Tac. 4. Ann. 36.* Qui preconat Asiam curaverat. *Id. 5. ibid. 10.* Achajum. — **b)** Absolute. *Varro apud Non. p. 121. 9. Merc.* Cum in eo essem occupatus, atque in schola curarem. *Oehler. rectius leg. curarer:* *F. ejus adnotat. ad h. 1. Sall. Jug. 50.* Ipse cum cohortibus apud primos erat: in postremo Marius legatus cum equitibus curabat. *Id. Cat. 62.* Mallium in dextra, Fasilanum quendam in sinistra parte curare jubet. *Tac. 11. Ann. 22.* Gliscendibus negotiis, quæstores duo additi, qui Romæ curarent. Adde *eumd. Agric. 16. Id. 3. Hist. 15.* Exploratores, ut mos est, longius curabant. *h. e. discurrebant, sui muneris fungendi causa.* **¶** 2. Sæpe etiam est medicorum, et significat ægris iuservire, morbos sanare. Magna cura cura curare aliquem *Plaut. hoc sensu dixit Men. 5. 4. 7. et 9., et ante eum Ennius apud Cic. 1. Divinat. 48. 107. Plaut. Capt. 1. 2. 8.* Curare ægrotos. *Cic. Senect. 19. 67.* Facilius in morbos incidunt adolescentes, gravius ægrotant, tristius curantur. Adde *eumd. 4. Fam. 5. 5. cels. 7. præfat. Medicinæ pars, quæ manu curat. Id. 1. præf. Victu morbos curare. Horat. 2. Ep. 2. 150. et Scribon. in epist. ad Jul. Calist. radice vel herba ruraliter. pro curari parage. Curt. 5. 9. 3.* Gravioris morbos asperis remediis curare. *Id. 7. 1. 22.* Curans vulnera. Adde *eumd. 3. 13. 12.; Liv. 5. 5.; Sueton. Aug. 81.; Quintil. 2. 3. 6., 4. 2. 84., 2. 13. 3. et 12. 8. 10.; Justin. 12. 8. 6. et Senec. 3. Ira 39.* Apud *Quintil. 4. 5. 5.* Qui ferrum medici, priusquam curetur, asperit. **¶** 3. Curare refertur ad sectionem, quæ chirurgi manu fit. Et de animo *Horat. 1. Ep. 2. 37.* Nam cur Quæ lædunt oculum festinus demere, si quid est animum, differs curandi tempus in annum? Hinc et-

iam illud *Neronis apud Sueton. in ejus Vita 37.* Mori jussit non amplius quam horarium spatium dabit: ac ne quid moræ interveniret, medicos admovebat, qui cunctantes continuo rursus. Ita enim vocabat venas moris gratia incidere. — Per metaphoram facite et *ipponax Cic. 6. Att. 1. 2.* Cum Appius *ēg. diphæpæus* provinciam curavil, sanguinem miserit, quidquid potuerit detraxerit, mihi tradiderit enectam etc. *Id. Rosc. Am. 44. 128.* Intellego, me — prope modum errare, qui, quum capiti *Sex. Roscii* mederi debeam, reducam eum. — Huc referri potest et illud *Apul., qui curare cum Genitivo conjunxit 5. Met. Novam* baptism interfectæ virginitatis curant. **¶** 3. Denique cum de pecunia sermo est, curare significat solvere. *Cic. 5. Fam. 20.* Pecunia curata nobis *Valerii* mancipia nomine. *Id. Quint. 4. 15.* Quibus nomenclibus pecuniam Romæ curari oporteret. *h. e. curare, ut Romæ solveretur. Id. 1. Att. 8. Cincio HS quadragies pro signis Megaricis curavi. h. e. solvenda curavi. Id. 11. ibid. 15.* Minucium *xii. sota* curasse, scripti ad te antea: quod superest, velim videas, ut curetur. *Forcellino* in libris hisce postremis locis ellipsis esse videbatur. Adde *Cic. 16. Fam. 9. et 2. ad Q. fr. 4. extr.; et Liv. 44. 86.* — Hinc Part. præter. pass., cujus plura superius exempla retulimus.

Curatus, a, um, adjective quoque usurpatur; unde *Comp. Curator* et *Sup. Curatissimus*: et dicitur de omni re, cui cura adhibita est. *Cato R. R. 103.* Hoc si feceris ita, boves et corpore curatioris erunt et morbus aberit. *Tac. 1. Ann. 13. extr.* Donec *Haterius Augustinus* oraret, ejusque curatissimis precibus protegeretur. — Quæ *τετρακταλμα*, inquit *Cels. 5. 19. n. 11. extr.*, Græci appellant, nos curata vocamus, cum ex sevo, puta, omnes membranulæ diligenter exemptæ sunt. Sic *Id. 6. 6. n. 5.* Cadmia curata. *Scribon. Compos. 222.* Adeps sullus curatus. *Pegel. 6. Peterin. 1. 1. Schneid.* Medi- dum caput cum pedibus et intestinis ac ventre, et diligenter, quasi ad hominum usus, curatum. *h. e. purgatum ac præparatum.*

CURŌTROPHIUM, *u*, vel *curotropheum*, *n. 2.* *κοιτοτροφείο*, domus alendis pueris destinata; a *κοιτο* *juvenculus*, et *τροφή* *nutritio*. Differt autem a *brophotrophio*, quod in hoc infantes recentesque parvos aut expositi, aut parentibus egentibus nati alebantur: in illo pueri grandisculi, qui nondum labore suo victum sibi parare poterant. Vox Græca est: quam quidam legunt apud *Imp. Justin. Cod. 1. 2. 19.*

CURŌTROPHUS, *a, um*, adject. *κοιτοτροφος*, qui infantes nutrit. *F. voc. præced. Servius ad Virg. 10. Ecl. 62.* *Curotrophus Nymphæ.*

CURRAX, *adis*, adject. qui currit. *Græc. Cyne. 89.* Nam fult et laqueis aliqui curracibus usus. *h. e. qui pedes feræ inbarentes currentem sequuntur.* *Cassiod. 1. Hist. Ecl. 20. ad fin.* Curraces equi. *Gloss. Cyrill. Ἀρπαξ, currax. F. CURAX.*

CURRICULUM, *i, u. 2.* *Non. quidem p. 263. 2. Merc., Paul. Diac. p. 49. 7. Müll. Diomed. et Charis. 1. p. 59. Putsch. et Priscian. 6. p. 774. Putsch.* agnoscunt *curriculum* nasc. gen., sed nullius auctoritate confirmant. — Ceterum *curriculum a curro* est actus correndi, cursus (*It. il corso, il correre; Fr. course, mouvement rapide; Hisp. carrera, movimiento acelerado; Germ. das Laufen, der Lauf; Angl. a course or motion.*)

1.) Proprie. **¶** 1. Generation. *Plaut. Stich. 2. 2. 13.* Ita ceteri curriculo sui propere a portu, tui honoris causa. — Hic *curriculo* est currendo, rursim, ceteri cursus: Ablativus adverbii more positus. *Plaut. Pers. 2. 2. 17.* Fare, rem hanc cum cura geras: vota curriculo. *Id. Epid. 1. 1. 12.* Ut te conspexi, curriculo occipit sequi. *Id. Most. 2. 1. 15.* Curriculo currere domum. *Id. Rud. 3. 5. 20. et 3. 6. 17.* I duni, curriculo offer duas clavias. Adde *eumd. Mil. glor. 2. 6. 43. et Most. 4. 2. 26.; et Ter. Haut. 4. 4. 11.* Hinc *Paul. Diac. p. 49. 6. Müll.* Curriculo pro cursum ponebant. *Placid. p. 450. ed. A. Mai.* Curriculo, cursu veloci. Et *Gloss. Lahl.* Curriculo, *δρακονας*. **¶** 2. Specialim est publicus in ludicro certamine cursus, et ipsum spatium cursus. *Plaut. Trin. 4. 4. 11.* Facere curriculum. *Varro apud Non. p. 263. 6. Merc.* In curriculum consili propere pedes. *Cic. Senect. 9. 27.* Athletæ se in curriculo exercentes. *Id. 2. Legg. 9. 22.* Curriculis equorum usque ad certam victoriam in circo constitutis. Adde *Liv. 44. 9. et 45. 33.*

II.) Improprie. **¶** 1. Per metonymiam. *Cic. apud Non. p. 198. 29. Merc.* Ratione igitur et mente divisa ad originem temporis curriculum inventum est solis et lunæ. **¶** 2. Translate dicitur — **a)** De variis vitæ rationibus, in quibus homines etereretur seque versantur, ducta metaphora a cursu aurigarum. *Cic. Mur. 22. 46.* Cum et de curriculo petitionis dellexisses, animumque ad accusandum transulisses. *Id. Amic. 12. 40.* Dellexit enim jam aliquantulum de spatio curriculoque consuetudo majorum. *Id. 7. Phil. 3. 7.* Omne curriculum industria nostra in foro, in curia, in amicorum periculis propulsandis elaboratum est. *Id. Senect. 11. 38.* Hæ sunt exercitationes ingenii, hæ curricula mentis. *Id. Orat. 3. 12.* Illa sunt curricula multiplicium variorumque sermonum, in quibus Platonis primum impressa sunt vestigia. *Id. 4. Herenn. 3. 4.* Descendere in curriculum artis. *Quintil. 12. 3. 31.* Curriculum laudis. *Plin. 14. Hist. nat. 6. 8. (66).* Quartum curriculum publicis epulis obtinere a D. Julio vna Mamerlina. *h. e. quartum nobilitatis locum, ducta metaphora a quarto missu aurigarum.* — **b)** Item de temporis cursu ad rem *Cic. Rabir. perduell. 10. 30.* Exiguum nobis vitæ curriculum natura circumscriptis. Sic tria et novem curricula *Prudentio* sunt duodecim anni, 3. *pepli otæ. 11. Ammian. 17. 13. 11.* Semihoræ curriculum. Adde *Gell. 1. 1. 1.* **¶** 3. Curricula dicuntur ipsi aurigarum cursus: quam vocabuli significationem omnium primam offert *Forcellinus. Cic. Harusp. resp. 10. 21.* Te appello, Lentule: tui sacerdoti sunt tensæ, curricula, præsentio, iudi, etc. *Horat. 1. Od. 1. 3.* Sunt quos curriculo pulverem Olympicum Collegisse juvat. Adde *Ovid. 4. Trist. 8. 36. Sueton. Cal. 19.* Per hunc pontem ultra citroque commearit quadrigario habitu curriculoque bijugi famosorum equorum. *Tac. 14. Ann. 14.* Curriculo quadrigarum insistere. *Id. 16. ibid. 44.* Habitu auriga permixtus plebi vel curriculo insistens. **¶** 4. Denique ponitur et pro quocumque curru. *Curt. 8. 14. 8.* Turbati equi in amnem præcipitare curricula.

CURRICULUS, *i, m. 2.* idem quod curriculum. *F. voc. præced. init.*

CURRILIS, *e*, adject. ad currum pertinet. *Fulgat. interpr. 3. Reg. 4. 26.* Et habebat Salomon quadrigia milia præsepia equorum currilium, et duodecim milia equestrium. *Textus Græcus hic habet ἵππων εἰς ἀνταρά. Gloss. Cyrill. Τροχιδάρις ἵππος, curilis (ive currilis) equus. Gloss. Philox. Currilis equus, iux ἀνταρά ἀνταρόδωρος ἵππος.*

CURRILITAS. *F. CURSILITAS.*

CURRO, *curris, ecurrit, cursum, currere, 3.* In præter. *cecurrit* dixisse veteres, docet *Gell. 7. 9.* — *Curristi* pro *ecurristi* legitur apud *Tertull. Fuga in persecut. 12.* Pedibus stetit, curristi nummis. *Scloppius* in not. legit *ecurristi*: at *curristi* confuit *Verus Imp. apud Fronton. ad Verum Imp. ep. 2. edente A. Mai.* — Part. *Currens* in omnibus parage; *Cursurus* apud *Ovid. 2. Pont. 11. 21.* Acer et ad prima per se cursus bonores, Si tamen hor- teris, fortius ibit equus. — Curro est celeriter eo, cursu toror, festivo, acenro; pedibus, nave, equo, curra, quacumque demum ratione id fiat (*It. correre; Fr. courir; Hisp. correr; Germ. laufen, sich schnell bewegen; Angl. to run, post quickly, hasten.*)

1.) Proprie. **¶** 1. Stricto sensu usurpatur de hominibus ceterisque animalibus: et quidem — **a)** Neutrum more et absolute. *Horat. 1. Od. 28. 35.* licet, iniecit ter pulvere, curras. *Id. 1. Ep. 2. 34.* Si noles sanus, curres hydropicus. *Stat. 3. Sil. 2. 87.* Quos tibi currenti præcepit Hadria mores. — **b)** Cum addito, ad quid, vel sæpius quo curritur. *Plaut. Mil. glor. 2. 2. 69.* Perduelles currere in ab- sidium. *Cic. 12. Att. 3. extr.* Currere subsidio. Huc referri potest et illud *Phædr. 2. 8.* Utro currere ad necem. *Plaut. Pæn. 3. 1. 24.* Currere per vias. *Ter. Hecyr. 3. 2. 24.* Currere obviam alicui. *Lucr. 3. 1076.* ad villam. *Liv. 5. 21.* ad muros. *Cic. 10. Att. 4.* Curio curreit Puteolos, ut ibi conlionaretur. *Id. 9. ibid. 3.* Domitii filius transit Eornias, currens ad matrem Neapolim. *Sueton. Galb. 6.* Etiam ad esse- dum imperatoris per viginti passuum milia ecurrit. *Justin. 9. 7. 16.* Titulo officii currere ad exsequias. *Curt. 7. 1.* Currere in ordines suos. *Horat. 1. Sat. 1. 3.* Addeces nautæ per omne mare currunt. *Id. 1. Ep. 1. 27.* Cæsum, non animum mutant, qui trans mare currunt. — **c)** Passivè impersonaliter. *Plaut. Pæn. 3. 1. 20.* An non justa causa est, quo curratur

celeriter? *Ter. Heaut. prol. 44.* Si qua laboriosa est, ad me curritur. *Cic. 7. Ferr. 35. 92.* Curritur ad pratorium. — d) Cum Accusativo loci, per quem curritur. *Cic. 3. Off. 10. 42.* Qui studium currit, colit debet, ut vocat. *Virg. 3. En. 191.* Vela damus, vastumque cara trabe currimus equor. *Pal. Flacc. 4. 330.* atque hac freta curre corona. Sic *Virg. 5. En. 802.* Currit iter tutum equore classis. *Ovid. 2. Pont. 6. 11.* Nuoc mihi naufragio quid prodest discere facta, Quam mea debuerit currere cymba viam? Et *Propert. 4. 3. 38.* Currere multa millia. Et *Διάνοιας Cic. 2. leg. Agr. 17. 44.* Cur non eosdem cursus, quos Cotta et Torquato coss. cucurrerunt? — Passive *Quintil. 1. 4. 28.* Mare navigatur, campus curritur. — e) Cum addito per Ablativum, qua curritur. *Ovid. 3. Amor. 6. 29.* Alpheon diversis currere terris adegit amor. *Id. Heroid. 18. 6.* Currere aquas. Similiter *Id. 1. Pont. 3. 76.* trabs cucurrit a qua. *Pal. Flacc. 1. 255.* placido currere fluvio. — Huc referri potest et illud *Sueton. Aug. 31.* Currere Lupercalibus, h. e. in ludis. Adde *Spartian. Alex. Sev. 42.* — f) Currentem hortari, incitare, instigare, proverb. de eo, qui alium ad quippiam hortatur paratam iam ac promptum. *Cic. 3. Phil. 8. 19., 15. Fam. 15., 5. Fin. 5. 6. et 2. ad Q. fr. 15. 2.; et Plin. 3. Ep. 7.* — Coniuncte, omisso verbo. *Cic. 13. Att. 43.* Quod me hortaris, ut eos dies consumam in philosophia explicanda, currentem tu quidem. Subintellectum incitari, nam plenius rem totam effert *Id. 2. Orat. 44. 186.* Facilius enim est currentem (quod ajunt) incitare, quam commovere languentem. — Ducla videtur metaphora ab his, qui cursu certabant, quibus acclamatio addebat velocitatem. — Porro eodem sensu dixit *Plin. 1. Ep. 8.* Currenti calcarea addere. — g) De labore, qui frustra impenditur, dixit *Horat. 1. Sat. 1. 92.* ut si quis asellum in campo doceat parentem currere frenis. ¶ 2. Latiori sensu dicitur etiam de inanibus, quae celeriter moventur: et quidem — a) De iis, quae naturali ac sua vi moventur. *Lucret. 5. 682.* Aut, quia sol idem, sub terras atque superne, Imperibus currentes aofracibus, etc. *Ovid. 3. Fast. 111.* Libera currentes et inobservata per aequum Sidera. *Auct. B. Hisp. 29.* Rivos palustri solo currentes ad dexteram partem. *Virg. 12. En. 524.* amnes in aequora current. Adde *Ovid. 8. Met. 597.* — Huc referri possunt et illa *Virg. 2. En. 120.* et *Ovid. Heroid. 5. 37.* gellidusque per ima cucurrit Ossa tremor. Et *Virg. 12. En. 65.* cui plurimus ignem Subiecit rubor et calefacta per ora cucurrit. — b) De iis, quae aliena vi impulsu moventur, etiam si volvantur in gyrum. *Horat. 3. Od. 10. 10.* et *Art. P. 22.; et Ovid. 4. Pont. 9. 10.* Currit rota. Cf. *Plant. Asin. 3. 3. 119.* Postea ad pistoris dabo, ut ibi cruciari currentes. *Stat. 5. Theb. 361.* Gortynia current spicula. h. e. feruntur, volant. *Sil. It. 16. 60.* Currit conspica.

II.) Translate occurrit — a) De tempore, quod momentis seu motu constat. *Propert. 3. 8. 21.* nox later pocula currit. *Horat. 2. Od. 5. 13.* Feror aetas currit. h. e. fluit, fugit. *Sil. It. 7. 396.* currit illa senectus, Hen! fatis quae sola meis obstat. h. e. rebus meis prosperis. *Ulp. Dig. 21. 1. 19.* in fin. Tempus redhibitionis ex die venditionis currit. — Huc referri potest et illud *Paul. ibid. 12. 4. 40.* et *Ulp. ibid. 26. 7. 6. a med.* Finito primo mense, primae pensionis usurae current. — b) Item de lineis, quae porriguntur in longum. *Plin. 18. Hist. nat. 33. 76.* (326). Limes per agrum currit. *Id. ibid. 34. 77.* (331). Linea transversa currit per medium. *Id. ibid. 51. 112.* (270). Vox currit cochleato parietum spatio. *Id. 2. ibid. 108. 112.* (242). Mensura duplici via currit. *Virg. 5. En. 250.* chlamydem auratam, quatuor plurima circum Purpurea maeandros duplici Melibaea cucurrit. *Stat. 2. Theb. 98.* insula currit per cruceas. — c) De oratione: ad rem *Horat. 1. Sat. 10. 1.* incompósito pede current versus. *Lucret. 2. 692.* Noo, quo multa, parum communis, littera currit. *Quintil. 9. 4. 91.* Syllabae breves si miscentur longis, current: si continuantur, exsultant. *Id. 9. 4. 31.* Numeri orationis currentes per se. *Id. 9. 4. 50.* Quomodo ceperant (rhythmi), current usque ad μεταβολήν. *Id. 9. 4. 88.* Trochaeum ut nimis currentem damnet. *Horat. 1. Sat. 10. 9.* Est brevitate opus, ut currit sententia, neu se impediat verbis lassas vocantibus aures. *Cic. 5. Fin. 23. 84.* Proclivius currit oratio: venit ad extremum. *Quintil. 9. 4. 18.* Historia currere debet ac ferri. — d) Singulare est illud *Petron. fragm. Tra-*

gur. 43. *Burmamn.* Facile est, ubi omnia quadrata current. h. e. ad voluntatem succedunt.

CURRŪCA, f. 1. parva avis, quae alienos pullos pro suis educare dicitur. Hinc *currucas* dicuntur marci, qui patiuntur utorem suum ab aliis coactari. *Juvenal. 6. 275.* Tu tibi tunc curruca placeas. Alii leg. *urucu*, quae significat animat quoddam in faba nascens, ut ait *Fet. Juvenal. Scholiast.*, vel genus animalis fedti et spinosi, ut *erulus. Idem. Al. leg. urtica, eruca*, etc. Illud certum esse videtur, neque *currucum*, neque *urucum* esse vocem Latinam. Recentiores philologi *eruca* praeferebant.

CURRŪLIS, o, adject. ad cursum pertinens. *Apul. 9. Met. Egre cohibita equorum curruli rabe. h. e. retento et represso impetu aequorum currentium. Fronto de fer. Als. (edente A. Mayo) Ep. 3.* Incurrere oportet curruli strepitu, et fremitu equestri. *V. tamen CURULIS* sub lat.

CURRUS, us, m. 4. vehicul genus, hominibus per urbem, aut in itinere vehendis aptum: cujus species sunt carpentum, essedum, elisum, pilentum, rheda, etc. (It. cocchio, carrozza, carro; Fr. char; Hisp. carro; Germ. der Wagen; Angl. a chariot, car, waggon).

I.) Proprie. ¶ 1. Generaliter, etiam de curribus in usum belli. *Ennius apud Varron. 5. L. 32.* Insidere currum. Cf. *Senec. Hippol. 29.* Insidere curru. *Vetus Poeta apud Cic. 13. Att. 21. 3.* Sustineat currum, ut bonu saepe agitator equosque. *Lucret. 3. 642.* Falciter memorant currus abscedere membra etc. Cf. *Pal. Flacc. 6. 105.* et *Curt. 4. 12. 6.* Falcati currus. scil. in usum belli. Rursus *Lucret. 2. 601.* Hanc (deorum matrem) veteres Grajūm docili cedere poeta Sublimem in curru bijugos agitare leones. *Cic. 2. Divinat. 70. 144.* Visus est in somnis curru quadrigarum vehi. Adde *eumd. Amic. 17. 63.* *Horat. 1. Sat. 6. 23.* Sed fulgente trahit constrictos Gloria curru Non minus ignotes generosis. Adde *eumd. 2. Ep. 1. 177.; Propert. 2. 31. 11.; Tibull. 4. 1. 130.; et Virg. 1. En. 147.* *Curt. 3. 3. 11.* Matrem Darii currus vehibat. *Ovid. 4. Trist. 2. 47.* Vehi in curru. *Id. 2. Met. 531.* habili Saturata curru Ingressit liquidum pavonibus aera pictis. *Id. 3. Trist. 8. 1.* Curru consendere. *Id. 2. Met. 62.* agere. *Id. 1. Art. am. 4.* regere. *Id. 3. Pont. 1. 67.* decere. Adde *eumd. 2. Met. 146., 7. ibid. 200., 8. ibid. 787., 9. ibid. 232., 12. ibid. 78.* et alibi. *Seneca Hippol. 1075.* gubernare. Adde *eumd. Med. 787.; Plin. Paneg. 16. et 92.; et Vogel. 6. Veterin. 6. 4. Schneid. ¶ 2.* Speciatim dicitur de curru, quo triumphantes in Urbem vehantur. *Cic. 7. Ferr. 30. 77.* At etiam qui triumphant — quum de foro in Capitolium currum flectere incipiunt, etc. *Horat. Epod. 9. 22.* In Triumpho, tu moraris aureos Currus et intactas boves? *Flor. 1. 5. 6.* Inde (a Thyscis) quod aureo curru, quattuor equis triumphatur, — adsumpta est. Adde *Sueton. Caes. 49.* et *Tib. 6. et 20.* — Hinc

II.) Improprrie. ¶ 1. Per metonymiam ponitur pro triumpho, quia triumphantes, ut dictum in proxime superiori paragr. 2, curru in Urbem vehantur. *Cic. 15. Fam. 6.* Quem ego curru, aut quam lauream cum tua laudatione conferrem? *Flor. 4. 2. 89.* Tertius de Pharnace currus et Ponto. *Id. ibid. 12. 59.* Digna res lauro, digna curru senatus visa est. *Plin. 5. Hist. nat. 5. 5. (30).* Carn. Balbus donatus curru et jure Quiritium. Adde *Propert. 2. 11. 24.; Lucan. 1. 316. et 3. 77.; Sil. It. 3. 614.; et Stat. 4. Silv. 3. 150.* ¶ 2. Catagresis est, ubi ponitur pro equis. *Virg. 1. G. 514.* neque audit currus habenas. *Id. 12. En. 287.* Intreosant alii curru. *Sil. It. 16. 367.* stimulabat io aequore currum. *Lucan. 7. 570.* si verberis saevo Palladia stimulet turbatos egide currus. ¶ 3. *Virg. 1. G. 174.* currum dixit de aratro habente rotas. ¶ 4. Et pro navi. *Catull. 64. 9.* Ipsa levi felix volitantem flamine curram, Pineas conjungens indexe tergo carinae. *V. Loers. ad Ovid. 1. Trist. 4. 13.*

CURSATIO, ōis, f. 3. cursatio. *Donatus* ad illud *Ter. Hecyr. 3. 1. 35. vol. 2. p. 248. 15. ed. Alote.* Trepidari sentio, et cursari rursum prorsum: *Trepidatio*, inquit, ad vocem refertur loquentium, *cursatio* ad sonum pedum.

CURSILITAS, ōis, f. 3. idem ac cursatio. *Fulgent. 3. Mythol. 2.* Cui cum solitudinem vagabundia erranda cursilitas displiceret. In loco simili apud *Hygin. sb. A. Mai. edit. in Class. Auct. T. 3. p. 51. fab. 232.* legitur item cursilitas; at apud alterum

mythographum, qui *Lactantius Placidus* creditur esse, ab eodem *Mai. ibid. edit. p. 133.*, habetur in loco simili *curritas*.

CURSIM, adverb. currendo, cursu, curricula, celeriter. *Plant. Pæn. 1. 2. 158.* Rapere aliquem cursim ad carpitorem. *Id. ibid. 3. 1. 64.* Hoc cito et cursim est agendum. *Id. Pseud. 1. 3. 124.* et *Africanus apud Charis. 2. p. 186. Putsch.* Cursim currere. *Cic. 2. Orat. 89. 364.* Quae ego sero, quo cursim arripui, quae subcisivis horis, isle a puero, summo studio, summois doctoribus. *Id. 2. Phil. 17. 42.* Ille sensim dicebat, quod causae prodesset; tu cursim dicis aliena. *Id. 4. Herenn. 55. 68.* Cursim impelum facere in aliquem. Adde *Liv. 27. 16. Plin. 3. Ep. 5. 11.* Lege re libram, et cursim adocare. *Tac. 4. Ann. 4.* Percensere cursim legiones. Adde *Gell. 1. 3. et 12. 15. Manil. 4. 198.* Cursim loqui.

CURSIO, ōis, f. 3. actus currendi. *Varro 5. L. 1. 1. Müll.* Corpus est, ut cursor; locus, stadium, qua currit; actio, cursio.

CURSITATIO, ōis, f. 3. cursio hac illuc facta. *Solin. 42.* Solemni cursitatione lacum populus circuit.

CURSITO, as, avi, ātam, are, n. 1. frequentat. a curso. *Ter. Eun. 2. 2. 47.* Sorsum deorsum cursitare. *Horat. 2. Sat. 6. 107.* succinctus cursitat hospes, Continuatque dapes. *Id. 4. Od. 11. 10.* Huc illuc cursitare. Adde *Plin. 6. Ep. 5. et Sueton. Vesp. 8.*

CURSO, as, avi, ātum, are, n. 1. frequentat. a curso. — Part. *Cursans I.; Cursaturus* et *Cursandus II.* — Curso est hac illuc curso, saepe curso.

I.) Proprie usurpatur — a) Personaliter. *Ter. Eun. 2. 2. 56.* Cursare ultro citro. *Cic. Rosc. Am. 22. 60.* Homines cursare ultro citro non destiterunt. *Id. Senect. 6. 17.* Cum alii malos scandant, alii per foros current. *Id. 9. Att. 9. 2.* Ne forte aut absim, cum veniet, aut cursem illuc via deteritima. *Pal. Flacc. 4. 108.* sic undique in omnes Prospiciunt, cursantque vias. *Tac. 5. Hist. 20.* Certalem neque salis cautum, et pluribus nunciis hac illuc cursantem posse medio intercepti. — b) Impersonaliter. *Ter. Hecyr. 3. 1. 35.* Trepidari sentio, cursari rursum prorsum.

II.) Improprrie. *Capell. 3. p. 50.* Nec iam compatis cursanda est syllaba formis. h. e. de ea disserendum est. *Fonck. (Spec. crit. p. 149.)* pro *cursanda* est legendum putat *versanda* est vel *signanda* est. At *Ropp. vulgatum* tustur, atque affert illud *Tac. Agric. 1.* Cursaturus iam saeva et infesta virtutibus tempora. *Walchius* enim ita legit, eumque videsis; plerique vero alii *incursaturus*.

CURSOR, bris, m. 3. qui currit. ¶ 1. Geographum est qui currit in ludis: et quidem — a) Qui pedibus currit stadium in ludis. *Cic. 2. Tusc. 23. 58.* In stadio cursores exclamant quam maxime possunt. Adde *eumd. 2. Divinat. 70. 144.* et *Lucret. 2. 78.* — Ceterum de his cursoribus, qui et minores et majores appellant, *V. Foggia. ad Fast. Ferrit. Flacc. p. 55.* — b) Item auriga, qui in ludis quadrigas agit. *Ovid. 3. Pont. 9. 26.* Ut cupidus cursor frena relucant equi. ¶ 2. Speciatim qui litteras aliquo fert, tabellarius. *Nepos Miltiad. 4.* Philippidemque, cursorem ejus generis, qui hemerodromi vocatur, L. ademonem miserunt, ut nunciaret, etc. *Plin. 7. Ep. 12.* Vide, ut mihi vilius reddas, quod impendi, data opera cursore dimisso. *Id. 3. ibid. 17.* Data opera tabellario misso. Adde *alt. Plin. 2. Hist. nat. 71. 73.* (181). *Martial. 3. 100.* Cursorem sexta tibi, Bula, remisimus hora. *Sueton. Ner. 49.* Perlatos a cursore Phaontis codicillos praeripuit, legitque, etc. — *Cursores*, qui non pedibus, sed equis aut vehiculis maxima itinera celerissime coadjuvant, publici erant; a veteribus appellati *frumentarii*, ut scribit *Hieronimus in Abdiām c. 1.*, cujus aetate agentes in rebus, vel *peredarii* dicebantur, ἀγγελοφόροι, γραμματεφόροι, πρεποφόροι. *V. Cod. Theod. 1. 8. tit. 5. De cursu publico, et FRUMENTARIIS.* ¶ 3. Item speciatim qui latus causa ante domini rhedam currit. *Seneca Ep. 87.* Quam cuperem Catoni nunc occurrere aliquem ex his trossatis in via divitiibus, cursores, et Numidas, et totum ante se pulveris agentem! *Id. ibid. 126.* Omnes jam sic peregrinantur, ut illos Numidarum praecurrat equitatus, ut agmen eorum antecedeat. *Martial. 3. 47.* Nec fctatus ibat ante caruam, Sed tota feno cursor ova portabat. *Id. 12. 24.* Succinctus neque cursor antecedit. *Sueton. Ner. 30.* Fecisse iter traditur armillata et phalerata cum Mazaeum turba atque cursorum. Adde *Juvenal. 5. 52.; Spartian. El. Fer. 5.; et Lamprid. Alex. Sev. 42.*

¶ 4. Figurata lambus dicitur *cursor*, quia versus eo pede compositi minime decurrunt. *Rufin. inter Rhetor. edit. a Capperon. p. 355.* Dactylus atque Irochæus adest, vel cursor lambus. — *NB.* De cognom. Rom. *V. ONOM.*

CURSORIUS, a, um, adject. ad cursum pertinens. *Frontin. de colon. p. 141.* Goes. In campis vero statuerunt terminos quadratos cursorios. — Hinc

Cursoria, *Yas. l. 1.* absolute, substantivorum more, est idem ac cursus publicus. *Faust. et Valer. de limit. p. 261.* Goes. Hæ vero litteræ in cursoris eorum terminorum sunt. *Mayo et Vegoia de limit. p. 257.* Goes. Aquarum putei aliquoties in cursorio a terminis demonstrantur.

CURSUS, is, n. 2. absolute, substantivorum more, est idem ac cursus publicus. *Faust. et Valer. de limit. p. 261.* Goes. Hæ vero litteræ in cursoris eorum terminorum sunt. *Mayo et Vegoia de limit. p. 257.* Goes. Aquarum putei aliquoties in cursorio a terminis demonstrantur.

CURSUS, is, n. 2. absolute, substantivorum more, est idem ac cursus publicus. *Faust. et Valer. de limit. p. 261.* Goes. Hæ vero litteræ in cursoris eorum terminorum sunt. *Mayo et Vegoia de limit. p. 257.* Goes. Aquarum putei aliquoties in cursorio a terminis demonstrantur.

CURSUS, is, n. 2. absolute, substantivorum more, est idem ac cursus publicus. *Faust. et Valer. de limit. p. 261.* Goes. Hæ vero litteræ in cursoris eorum terminorum sunt. *Mayo et Vegoia de limit. p. 257.* Goes. Aquarum putei aliquoties in cursorio a terminis demonstrantur.

CURSUS, is, n. 2. absolute, substantivorum more, est idem ac cursus publicus. *Faust. et Valer. de limit. p. 261.* Goes. Hæ vero litteræ in cursoris eorum terminorum sunt. *Mayo et Vegoia de limit. p. 257.* Goes. Aquarum putei aliquoties in cursorio a terminis demonstrantur.

CURSUS, is, n. 2. absolute, substantivorum more, est idem ac cursus publicus. *Faust. et Valer. de limit. p. 261.* Goes. Hæ vero litteræ in cursoris eorum terminorum sunt. *Mayo et Vegoia de limit. p. 257.* Goes. Aquarum putei aliquoties in cursorio a terminis demonstrantur.

1.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu dicitur de animalibus. *Plaut. Bacch. 3. 3. 24.* Cursu, luctando se exercere. *Cf. Horat. Art. p. 412.* Qui cupit optatum cursum contingere metam etc. *Virg. 5. En. 67.* Pedum cursu valere. *Id. 7. ibid. 807.* cursuque pedum prævertere ventos. *Ovid. 4. Met. 362.* Nympha colit: sed nec venabilis apia, nec arcus flectere quæ solet, nec quæ contendere cursu. *Id. 10. ibid. 669.* Illa moram celeri cessataque tempora cursu Corrigit; alque iterum juvenem post terga relinquit. *Horat. 1. Ep. 18. 51.* Cursu superare vocem. *Cæs. 2. B. G. 13.* Milites cursu exanimati. — Et de impetu, quo milites inimicos aggrediuntur. *Liv. 9. 13.* Cursu in hostes feruntur. *Adde eund. 31. 21. 2. 50. et 24. 26.* — Hinc Ablativus cursu est curriculo, cursim, adeoque festinante. *Liv. 33. 33.* Ludis dimissis, cursu prope omnes tendere ad imperatorem Romanum. *Cf. Feltey. 2. 70. 2.* Cursu tendere ad aliquem. *Seneca Phœniss. 433.* Altonita cursu fugit et bios stadiū diduxit aces. *Sil. 11. 11. 136.* divisque propinquas Transierit cursu rupes. — Ceterum generatim. *Cic. 12. Fam. 8.* Omnis omnium cursus est ad vos. *Id. 10. Att. 4. ad fin.* Mihi cursus in Græciam per tuam provinciam est. *Id. pro leg. Manil. 12. 34.* Quis unquam tantos cursus conficere potuit? *Ovid. 10. Met. 666.* Obstupuit virgo, nitidique cupidine pomi Declinat cursu. *Plin. 5. Hist. nat. 24. 20. (83).* Agere cursum ad aliquam partem. — Et de volatu. *Virg. 6. En. 194.* cursuque per auras Dirigit in locos, ubi etc. *Ovid. 2. Met. 720.* Sic super Actæas agillis Cylænius arces inclinat cursu, et easdem circum auras. *Id. ibid. 838.* solitoque celer delabere cursu. *Id. 6. ibid. 709.* Nec prius aeris cursu suppressit habenas etc. *Adde eund. 4. ibid. 787.* — Et de navigatione. *Cic. 3. Off. 12. 53.* Si naves in cursu petentes Rhodum viderit. *h. e. in ipsa navigatione.* *Nepos Philiad. 1. extr.* Dirigere cursu aliqui. *h. e. aliquo navigare.*

Cf. Horat. 1. Od. 34. 4. Vela dare et iterare cursus Cogor relicto. *Ovid. 3. Pont. 1. 27.* Regio ab omni devia cursu. *h. e. ad quam nemo navigat.* *Plin. 4. Hist. nat. 13. 27. (94).* Insula abest diei cursu. *h. e. tantum abest, quantum est unius diei navigatio.* Hinc tenere cursum est recta navigare, quo destinatum est, neque aberrare a fine itineris. *Cic. 3. Nat. D. 34. 83.* Cum secundissimo vento cursum teneret Syracusis. *Cæs. 5. B. G. 8.* Vento intermisso cursum non tenuit, et longius delatus aestu etc. *Cf. Virg. 3. En. 260.* Excitatur cursu et cæcis ortus in audis. *Rursus Cæs. 4. B. G. 28.* Taota tempestas subito coorta est, ut nulla eorum (navium) cursum tenere posset. *Id. ibid. 26.* Neque longius prosequi poterant, quod equites cursum tenere atque insulam capere non poterant. *Cf. Lucr. 5. 711.* lunam qui fingunt esse pilai Consimiliem, cursusque viam sub sole tenere. ¶ 2. Latiori sensu dicitur et de inanimatis, quæ celeriter moventur, ac præcipue de stellis et aeribus. *Lucr. 5. 77.* Præterea solis cursus lanæque meatus Expediam. *Adde eund. ibid. v. 618, 650. et 772.* *Id. 5. 628.* Et magis hoc lunam, et quanto demissior ejus Cursus abest procul a calo terrisque propinquat, etc. *Cic. 2. Nat. D. 27. 69.* Partus maturescunt ovem lunæ cursibus. *h. e. mensibus: mense enim luna Zodiacum percurrit.* *Id. 6. de republ. 17.* Stellarum cursum sempiterni. *Lucr. 1. 1002.* neque clara suo percurrere flumina cursu, etc. *Cic. 1. Divinat. 44. 100.* Si lacus emissus, lapsu et cursu suo ad mare profuississet. *Ovid. 9. Met. 17.* regem me cernis aquarum Cursibus obliquis Inter tua regna fluentem. *Adde eund. 1. ibid. 282.* *Plin. 11. Hist. nat. 39. 94. (230).* Cum mensuri cursus sletere. *h. e. fluxus mensium.*

II.) Improperie occurrit A) Per metonymiam, et B) Translationem.

A) Per metonymiam ¶ 1. Cursus pro navi ponitur in illo *Cic. 5. Att. 8. 1.* Me et incommoda valetudo — et Pompeii expectatio, de quo adhuc de rumor quidem venerat, tenebat duodecimum jam diem Brundisii: sed et cursum expectabamus. ¶ 2. Cursus publicus et vehicularis vel vehicularius sunt juvenes primo, deinde equi et vehicula modelis intervalis disposita, instituta primum ab Augusto (ut in ejus Vita 49. narrat Sueton.), quo celeriter scripsi posset, quid in quaque provincia gereretur: deinde ad commodum militum et magistratum, paulatimque etiam privatorum destinata: Italice in posta. De eo est tit. 51. l. 12. *Cod. Justin. et tit. 5. l. 8. Cod. Theod. Memorat etiam ab Arcad. Dig. 50. 4. 18; Lactant. Mort. persecut. 24; et Capitolin. Anton. Phil. 12. Et Inscript. apud Orell. 3181.* pro BRATTYDINE TEMPORVM DD. NN. CONSTANTII ET CONSTANTIS AA. YY. CC. (lege CC. h. e. Augustorum duorum) STATIONEM A SOLO FRACVENTO ORBITVS ET EL. DVLCITVS VV. CC. CONSVLARES P. S. (h. e. Provinciarum Siciliae) INSTANTE PL. VALERIANO OYCNARIO AGENTE IN RES. ET PP. (h. e. præpositi) CVASVA PYSICI. Ceterum hic spectant et illa *Ammian. 20. 4. 11.* Cursus elabularis (a *clabula: cf. angariae apud Fege. 1. Milit. 3. et Cassiod. 4. Variar. 5.*); *Ammian. 14. 6. 16.* Equi publici; *Ammian. 21. 13. 7.* Vehicula publicæ; *Spartian. Hadrian. 7.* Cursus fœcalis; *Sulpic. Sev. Dial. 2. 3. 2.* Rheda fœcalis. *P. Salmas. ad Scriptor. Hist. Aug. l. 1. p. 279.* ¶ 3. Cursus etiam dicitur extensio vel expositio. *Plin. 16. Hist. nat. 39. 76. (195).* Communia larici, abietis pinique, ut quadripartitos venarum cursus bifidosque habeant.

B) Translate ponitur — a) De tempore. *Cic. 6. Fam. 5.* Ea natura rerum est et is temporum cursus, ut etc. *Id. Sezt. 21. 27.* Vitæ brevis cursus est, gloriæ sempiternus. *Adde eund. post redit. ad Quir. 1. 2. Plin. 7. Hist. nat. 16. 16. (75).* Implere in trimatu cursum vitæ. — b) De oratione. *Cic. 3. Orat. 6. 21.* Cursus vici per omnes suos. *h. e. commutatio et varietas.* *Cf. Juvenal. 14. 26.* quæ nunquam maternis dicere mæchos Tam cito, nec tanto poterit contexere cursu. *Id. non ter deus respicit.* *h. e. ita tamque continuo celeritate.* *Rursus Cic. 1. Orat. 35. 161.* Tanta cursus verborum fuit et sic evoluit oratio, ut etc. *Id. Partit. orat. 15. 52.* Augendi autem et hic proprius locus in perorando: et in cursu ipso orationis declinationes ad amplificandum dantur. *Adde Quintil. 9. 4. 70., 10. 3. 20., 8. 4. 8. et alibi sæpe. Quintil. Declam. 9. 19.* Cursus declensionis. *Cic. Top. 1. 1.* Majores nos res scribere ingressos, et cursu ipso revocavi voluitas tua. — c) Item de pluri-

bus aliis. *Ovid. 10. Met. 401.* certe fortuna domusque Sospes et in curso est (h. e. foret): vivunt gemitricque paterque. *Id. 4. Pont. 21. 18.* Dolor est in curso. *h. e. durat, sentitur, sævit.* *Cic. 4. Fam. 2.* Perspicis, qui cursus rerum, qui exitus futuri sint. *Adde Tac. Agric. 39. et 4. Hist. 34. Cic. 1. Att. 1. sub fin.* Vides, in quo cursu sumus, et quam omnes gratias non modo retinendas, verum etiam acquirendas putemus. *Id. 1. Off. 34. 117.* Implicari aliquo certo genere rursusque vivendi. *Id. Brut. 97. 332.* Cursum ingenii sui premis hæc importuna ciades civitatis. *Tac. 1. Hist. 48. et Agric. 27.* Cursus bonorum. *Cic. 5. Att. 15.* Habet salis magnum campum cursus animi et industria mea.

CURTALINUS. V. COHORTALINUS.

CURTATUS, a, um. *V. voc. seq.*

CURTO, as, avi, atum, are, a. 1. Part. *Curtatus* 1. — Curto est curium reddo, deminuo.

I.) Proprie. *Horat. 1. Ep. 1. 94.* Si curtatus inæquali tonsore capillos Occurro, rides. *Id. leg. curatos. Cels. 7. 9.* Id quod curtatum est, in quadratum redigere. et *ibid.* Quæ interdum doctis locis curta esse consueverunt. *Pallad. 3. R. R. 10. 2.* Putatis omnibus, quæ scabra sunt, curtatis etiam radicibus, si quas etc. *Boeth. in Porphyrr. 5. p. 106.* Si quis curtatur pede. et *mon.* Si homo bipes uno pede, vel ambobus curtatur.

II.) Improperie. *Horat. 2. Sat. 3. 124.* Quantum enim summæ curtabil quisque dierum. *Est qui legit cursabil.* *Pers. 6. 33.* sed cenam funeris heres Negliget iratus, quod rem curtaveris.

CURTUS, a, um, adject. Comp. *Curtiore* 1. — Curtus est mutilus, fractus, laceratus, deminutus. Videtur esse a *κρῆς* tumidus, *curvatus* (*It. mozzo, troncato, rollo, lacero; Fr. écourté, raccourci, court; Hisp. troncado, corio; Germ. kürzer, verkürzt, verstimmt, verkümmert; Angl. short diminutive, stumpy, broken, battered, mutilated.*)

I.) Proprie. — a) Generatim. *Lucr. 4. 1020.* Dolla curta. *h. e. quæ semifracta poni solent in angustis, ad publicum mejendi usum.* *Propert. 4. 7. 22.* Tegula curta. *Id. 4. 5. 73.* curto velus amphora collo. *Ovid. 2. Fast. 645.* testu. *Juvenal. 3. 271.* quoties rimosa et curta fenestris Vasa cadunt. *Id. 10. 135.* et curtum temone jugum. *Martial. 3. 82.* Curta testa. *Id. 12. 32.* Matella curto latere. *Id. 1. 93.* callis. *Innocent. de cas. litt. p. 228. et 230.* Goes. Fines curtiliores. — b) Speciatim curta in membris sunt quæ ictu aut morbo lacerata, scissa, rupta sunt. *Cels. 7. 8. extr.* Si quid tibi curti est, sarcire. *Adde eund. ibid. 9. Horat. 1. Sat. 6. 105.* Curto mulo ire. *h. e. castrato.* *Propert. 4. 1. 20.* equus. De equo curto *V. in CAVIARES, et in OCTOBER.* *Horat. 1. Sat. 2. 70.* Judæi curti. *h. e. circumcisi.*

II.) Improperie est exiguus, parvus, imperfectus, et cui aliquid ad complementum deest. — a) De corporeis ac præcipue de pecunia. *Pers. 4. 52.* Tecum habita, et noris, quam sit tibi curta suppellex. *Horat. 3. Od. 24. 64.* Curta nescio quid semper abest rel. *Pers. 5. 191.* Et centum Græcos curto centosse licetur. *h. e. exigua pecunie summa, quæ ne centum quidem asses sufficiat.* — b) De abstractis. *Cic. 4. Fin. 14. 36.* Eorum omnium multa prætermittentium, quasi curta sententia: at vero illa perfecta atque plena eorum, qui etc. *Id. Orat. 50. 168.* Mæx aures et perfectio completoque verborum ambitu gaudent, et curta sentiant, nec amant redundantia. *Id. ibid. 51. 173.* Nihil inordinatum, nihil curtum, nihil claudicans. *Lactant. 9. 15. a med.* Implenda fuerat curta hæc et debilis disputatio. *Juvenal. 14. 166.* Ingratæ patriæ curta fides.

CURULIS, e, adject. ad currum pertinens, licet unicus r scribatur: prius enim non geminabant consonantes: scribitur tamen et *currulis*, quam vocem *V. loco suo.* ¶ 1. Generatim. *Paul. Diac. p. 40. 14. Mult.* Curules equi, quadrigales. *Adde Liv. 24. 18. et Cod. Theod. 15. 5. 2. et 3. 15. 10., ubi videntur illi intelligendi, qui in ludis Circusibus votivæ quadrigæ trahabant.* *Minuc. Felix in Octav. 37. ad fin.* Curules ludæ. *h. e. Circenses, in quibus currus maxime agebantur.* *In Vet. formula precum,* quæ utebantur Tiburtis, apud *Servium* ad illud *Virg. 1. En. 20.* hic illius arma, Hic currus fuit, Juno curulis appellatur, quia curram habebat, seu thesam, quæ ejus simulacrum in pompa vehebatur. *Sueton. Aug. 22.* Curules triumphæ. *h. e. in quibus triumphatur curru Urbem invehitur, ad differentiam*

ovationum, in quibus equo utebantur, aut pedibus. (*V. eund. Tib. 9.*) ¶ 2. *Curules* quoque magistratus, et *curulem sellam* a curru dictam esse, docent *Paul. Diac. p. 49. 17. Mill. et Gell. 3. 18.* Ille quidem magistratus curules appellatos esse ait, quia curru vehabantur. Hic autem ex *Gabio Basso* tradit, sellam dictam curulem ex eo, quia in veterem aetate qui curulem magistratum gessissent, curru soliti, honoris gratia, in curiam veni: in quo curru sella esset, supra quam considerent, quae ob eam eorum *curulis* appellaretur. Verum ut in derivatione vocis *Gellius* vera dicat, (quamquam non desunt, qui a *Curibus* Sabi- norum ducendam appellationem putant) in re certe falsus fuisse videtur. Narrat enim *Plin. 7. Hist. nat. 43. 45. (141).* L. Metello, summis honoribus functo, et in senectute lumbibus orbat, tribuisse populo R., quod nunquam ulli alii ab condito aeo, ut quoties in senatum iret, curru veheretur. — Utinamque se res habeat, sella curulis (quae et *curulis* absolute dicitur) fuit unum ex insignibus primo quidem regum R., deinde iis exactis, majorum magistratum solummodo, nempe consulum, praetorum, censorum, et aedilium eorum, qui da patribus creati essent (de quibus *Liv. 6. 42. et 7. 1.*), quique hac ipsa de causa *curules* denominati sunt, ut distinguerentur ab aliis aedilibus sellae ius non habentibus. Haec erat curvis pedibus, signis orata, sublata gradibus, inculptaque et distincta ebore, ut est apud *Ovid. 4. Pont. 9. 27.* Quare *curule* ebur vocatur ab *Horat. 1. Ep. 6. 53.*, ubi per metonymiam intelligit omnes magistratus majores modo enumeratos. Sic *Auson. epigr. 2. 3.* Quamquam et festorum titulo prior, et tua Romae Praecessit nostrum sella curulis ebur. h. e. consul ante me fuisti. Apud *Statium* quoque 1. *Silu. 4. 82.* major curulis consulatum significat. *Id. 4. Silu. 1. 5.* curules absolute dicuntur omnes magistratus curules. *Plin. 18. Hist. nat. 6. 8. (42).* A Sp. Albino curuli die dicta. h. e. aedili curuli. Porro, quae Romae sella curulis, in municipiis et colonis bisellum dicebatur, quam vocem V. suo loco. *Fel. Scholast. Cruqu. ad Horat. 1. Ep. 6. 53.* Virgam, quam imperator in curiam ferebat, curulis vocabatur. — Hac sella utebantur tum in curia, tum quocumque loco sedendum esset jurisdictionis exercendae causa. Quare post se, ubi opus esset, circumferendum curabant: cuius rei lepidam memoriam habes ex L. Plonius analibus apud *Liv. 9. 48. et Gell. 6. 9.* — Ceterum *curulem sellam* memorant, praeter citatos, L. *Piso* apud *Gell. 6. 9.*; *Cic. 7. Ferr. 14. 37.*; *Liv. 1. 8.*; *9. 46. et sibi; Catull. 52. 2.*; *Plin. 37. Hist. nat. 6. 21. (81).*; *Quintil. 9. 3. 25.*; *Sueton. Aug. 28. et sibi; et Isid. 20. Orig. 11. 11.*: curulis, is, vero absolute occurrit apud *Tac. 1. Ann. 75. et 2. Hist. 59.*; *Lucan. 3. 107.*; *Sil. It. 8. 488.*; *Stat. 3. Silv. 3. 115.*; *Martial. 11. 99.*; *Sueton. Ner. 13.*; et *Plin. Paneg. 59.* — Curules cediles non modo Romae, sed etiam in colonis et municipiis affectatione quadam Romanorum dignitatem fuisse videntur. *Cic. Harusp. resp. 13. 27.*, *Liv. 7. 1. et Plin. 8. Hist. nat. 7. 1. (19).* Aedilis curulis. L. *Piso* apud *Gell. 6. 9.*, *Liv. 7. 1. et alibi, et Plin. 18. Hist. nat. 6. 8. (42).* Aedilis curulis. Et absolute curulis, hoc est aedilis curulis apud *Plin. 18. Hist. nat. 8. 8. (42).* Inscript. Arminensis apud *Gruter. 1091. 12.*, quae est apud *Orell. 3979.*, ubi F. variantes lectiones. L. PAVPTO. L. 2. PAL. PYRIANO. P. P. LEG. III. ITAL. LIVIRO. QVINQ. IIIVIR. I. D. IIIVIR. AEDILI. CVR. Adde aliam apud *Marat. 13. 1.*, quae pertinet ad Nuceriam Umbriae, quamque interpretatur *Morcell. de stil. Inscr. T. 1. p. 50.*, qui tamen perperam Romae L. Nae- vium Titianum aedilitatem curulem gessisse putat. Item aliam apud *eund. Marat. 692. 6.*, ubi L. Betulio L. F. Furiano aedili et curulis iurisdic- tio et piebeja mandata est. Alia apud *Zachar. Herm. Salon. p. 12. n. 7. D. M. M. AYREU. HARMOGNIS* xq. ROM. DEC. AEDILI CVR. ¶ 3. Denique curulia iumenta a sellaribus distinguunt *Vegel. 6. Veterin. 7. 5. Schneid.* Primum igitur ut plagula sint iumenta tam in curulis, quam in sellaribus decet. h. e. tam quae curui iunguntur, quam quae inserviunt equitatui.

CURUS, I, m. 2. *κῶρος*, puer. Vox Osa et Tusca. *F. Lanzi, Sagg. di ling. Etr. T. 2. p. 530.* *Petron. fragm. Tragur. 58.* *Burmamn.* Salubus ubi irata sit, curabo, et qui te primus de curo defecit. h. e. qui te ab infantia dereliquit. In *Cod. Tragur.* est *decuro*, quod solvendum, itaque interpretandum probat

Franc. Oriolius in Opusc. letter. di Bologna, p. 118. *V. etymon vocis in PUER.*

CURVABILIS, e, adject. qui curvari potest. *Pal- ladi. 12. R. R. 15. 2.* Ulmus et fraxinus si siccetur, rigescunt; curvabiles, catenis utiles habentur.

CURVAMEN, ius, n. 3. curvatio, curvatura. *Ovid. 2. Met. 130.* Sectus in obliquum est lato curvamine limes. Adde *eund. 8. ibid. 672.*, *9. ibid. 450.*, *11. ibid. 590.* et *12. ibid. 95.* *Plin. 9. Ep. 7.* Villa unum sinum molli curvamine amplectitur. Adde *Sil. It. 13. 29. Gell. 14. 1.* Sub alio atque alio caeli curvamine.

CURVATIO, ois, f. 3. actus curvandi. *Colum. 4. R. H. 12. 2.* Pautum infra curvationem vitis prope- peus pompinus. *Capell. 6. p. 193.* Sphaerae curvatio- nes. *Id. 8. p. 279.* Equinoctialis circulus — per edi- cas curvationes Hydris Crateraque et Corvum ad octa- vam Librae partem inter duas lucidas signi illius stel- las. Et paulo post. Colori quoque aliquid curvatio- nis abducent etc.

CURVATURA, ae, f. 1. curvatio, curvamen; sed occurrit fere concretio, uti aperi, sensu. *Vitruv. 5. 1. 8. Schneid.* Tribunal hemicycli subcinatis, minore curvatura formatum. *Id. 2. 8. 11.* Curvatura theatri. *Id. 2. 10. 1.* montis. *Ovid. 2. Met. 107.* de curru solis Aureus axis erat, temo aureus, aurea summae Curvatura rotae. *Plin. 2. Hist. nat. 17. 14. (72).* Curvatura abalium. *Id. 10. ibid. 19. 21. (42).* ungu- ium. h. e. adunclitas. *Id. 17. ibid. 19. 30. (138).* Ra- tum olea deffigere in cruce fci, custoditum vinculis, ne curvatura fugiat.

CURVATUS, us, um. *F. CURVO.*

CURVESCO, is, ere, n. 3. Part. *Curvescens.* — Curvesco est curvus fio. *Amulian. 22. 8. sub init.* Unde mare seniorbe curvescens alutisecus, itaque aperiens terrarum divortia. *Ambros. in Luc. 9. 9.* Tales fructus olearum non curvescendum ubertate baccarum, sed spiritus plenitudinis gentium fecunda- rum.

CURVIFRONS, *F. CORNIFRONS.*

CURVITAS, itis, f. 3. curvatura. *Macrob. 1. Somn. Scip. 15. ante med.* Adversa Zodiaco curvitas obli- quavit.

CURVO, as, avi, atum, are, a. 1. Part. *Curvana* et *Curvatus* I. — Curvo est curvum facio, curvum red- do, flecto in modum arcus (II. *curvare, plegare*; Fr. *courber, plier, voûter*; Hisp. *corvar, torcer, combar*; Germ. *krumm machen, krümmen, biegen oder beugen, wölben*; Angl. *to bow, bend, crook*).

1.) Proprie occurrit — a) Absoluta. *Cic. 1. Nat. D. 24. 66.* Corporecula levita, aspera, curvata, et quasi adunca. *Virg. 4. G. 299.* vitulus hinc curvans jam cornua frontem. *Horat. 2. Sat. 4. 41.* Lances curvat aper. *Id. 1. Od. 33. 15.* fretis acrior Hadria curvan- tis Calabros sinus. h. e. qui impulsu undarum curvam reddit oram Calabriae. *Id. 4. ibid. 2. 57.* Curvat i- gnes lunae. *Ovid. 2. Met. 83.* Curvare brachia. *Id. 5. ibid. 383.* et *11. ibid. 324.* flexile cornu. *Id. 17. ibid. 441.* irabes. Adde *Propert. 3. 22. 38.* Rursus *Ovid. 2. Met. 199.* de Scorpio. Vulnera curvata mihi tantem capside vidit. *Colum. 4. R. H. 24. 21.* Curvatur acies ferri. *Petron. Satyr. 101.* Curvat porlus. *Seneca Hippol. 25.* Curvat fitora Pontis. *Id. Thyest. 156.* Arbor curvata suis feibus. *Id. 1. Achill. 487.* In- gentemque manu curvaret Delius arcum. — Et de ho- minibus. *Ovid. 9. Met. 438.* Eaeon aul curvant. *Sic Tac. 1. Ann. 34.* Membra senio curvata. — b) Cum addito, in quod quis curvatur. *Virg. 3. Aen. 533.* Portus curvatur in arcum. *Id. 3. ibid. 564.* Curvato in caelum gurgite. *Id. 4. G. 361.* Curvata in montis faciem circumstetit unda. h. e. in altum curva figura se extollens. *κρυπτοδὲν κόμα.* (Adde *Sil. It. 1. 472.*).

Plin. 37. Hist. nat. 10. 68. (184). Luna curvata in cornua. *Id. 6. ibid. 6. 6. (18).* Ora Bosphori utrim- que ex Asia atque Europa curvatur in Maotin. *Id. 12. ibid. 5. 11. (22).* Rami curvantur in terram. *Id. 16. ibid. 42. 81. (223).* Palmae arbor valida: in diver- sum enim curvatur. *Id. 11. ibid. 28. 35. (101).* Quo- rundam insectorum extremi pedes longiores foris curvantur, ut locustis. *Stat. 6. Theb. 649.* toto cur- vatus corpore.

II.) Translate. *Horat. 3. Od. 10. 13.* quamvis ne- que te munera, nec preces, Nec tinctus viola palior amantium Nec vir Pieris pollice saucius Curvat. h. e. ad misericordiam flectit, exorat.

CURVOR, Eris, m. 3. curvaturus. *Parro 5. L. L. 104. Mill.* Cucumeres dicuntur a curvare, ut curvi- meres. *Id. 7. ibid. 25.* Cornua a curvare dicta.

CURYUS, a, um, adject. inflexus in modum arcus, deorsum deflexus: et universim qui rectus non est. Videtur esse a *κῦρῶς curvus*, cum digaminate *Edoico* *κῦρῶς*, cuius loco etiam usurpatur *κῦρῶς* a *κῦρῶς*, praet. perf. pass. verbi *κῦρῶς curvo*, unde et *curtus* (II. *curvo, piegato in arco*; Fr. *courbe, ar- qué*; Hisp. *encorvado, arqueado*; Germ. *krumm, gekrümmt, rund gebeugt, bogenförmig, eingebo- gen*; Angl. *crooked, bowed, bent, curved*).

1.) Proprie. ¶ 1. Generalim. — a) Jungitur plu- ribus Substantivis, quorum praecipus, servato litera- rum ordine, exhibentur. *Virg. 2. Aen. 51.* alvus equi. *Ovid. 3. Fast. 520.* aquae. *Lucret. 5. 931. et 6. 1252.*, et *Virg. 1. G. 170.* aratrum. *Ovid. 5. Met. 536.* ar- bor. *Id. 9. ibid. 114.* arcus. *Catull. 63. 22.* calamus. *Virg. 1. G. 380.* curinae. *Id. 3. Aen. 674.* cavernae. *Ovid. 5. Met. 53.* crinale. *Seneca Hippol. 53.* culter. *Ovid. Heroid. 15. 131.* delphines. *Id. 3. Amor. 10. 14.* dens. *Virg. 1. G. 508.* falces. *Id. 2. ibid. 12.* et *Ovid. 3. Met. 342.* flumina. *Ovid. 12. Met. 277.* lor- cepa. *Id. Heroid. 15. 148.* gramen de pondere alicui- jus curvum erat. *Id. 4. Fast. 316.* iuga. *Virg. 2. G. 216.* iulebrae. *Ovid. 12. Met. 243.* lebetes. *Id. 14. ibid. 830.* limes. *Catull. 64. 74.*; *Virg. 3. Aen. 238.*; et *Ovid. 11. Met. 253.* iultura. *Horat. 4. Od. 5. 14.* et *Epod. 10. 21.* litus. *Id. 1. Od. 10. 6. et 3. ibid. 28.* 11. Iyra. *Ovid. 2. Met. 163.* naves. *Val. Flacc. 5. 414.* Olympus. *Virg. 6. Aen. 5.* puppes. *Propert. 3. 7. 29.* rates. *Virg. 1. Aen. 184.* securae. *Ovid. 2. Art. am. 497.* theatrum. *Martial. 11. 59.* theca. *Ovid. 6. Fast. 296.* tholus. *Virg. 11. Aen. 737.* ti- bla. *Horat. Epod. 5. 93.* ungulibus curvis vultum pe- tere. h. e. adunclis. *Virg. 2. Aen. 748.* vallis. *Seneca Hippol. 630.* via. *Ovid. 3. Amor. 8. 39.* vomer. — b) Dicitur et de personis. *F. Dig. 24. 1. 3. Plaut. Cas. 1. 1. 36.* Ita te aggerunda curvum aqua faciam probe. *Ovid. 1. Art. am. 768.* anus. *Virg. 3. Ecl. 42.* arator. h. e. qui in arando se curvat. *Juvenal. 9. 145.* calator. *Ovid. 3. Met. 278.* membra. *Tibull. 3. 5. 16.* et *Ovid. 2. 2. Art. am. 670.* senecta. h. e. quae curvos facit. ¶ 2. Speciatim curvis aequora vel fre- ta apud *Lucan. 3. 450.*; *Ovid. 11. Met. 505.*; et *Val. Flacc. 1. 615.* est mare procellosum, quia ven- tis unde in altum tolluntur curva figura. Hinc *Ovid. 15. Met. 597.* Cum mare sortiret, enotulusque im- mensus aquarum in montis speciem curvari et cresce- re visus. ¶ 3. Item de curru. *Mantl. 1. 740.* cur- rumque solum deflexum sollio cursu; curvisque quadriga. h. e. quatuor equis a recta via declinantibus. De Phaetonte loquitur.

II.) Translate. *Horat. 2. Ep. 2. 44.* Scilicet ut pos- sem curvo dignoscere rectum. h. e. bona a malis, vera a falsis. — Similiter apud *Plin. 5. Ep. 21.* et *Se- nec. Apocol. Corrigere curva. V. CORRIGO.* — *NE.* De cognom. Rom. *F. ONOM.*

CUSCULUM, il, n. 2. *κυσκόλιον*. *Plin. 16. Hist. nat. 8. 12. (32).* Omnes tamen has roboris dotes illex solo provocat coeco. Granum hoc, primoque ceu acobies fentilis, parvae aquifoliae ilicis (cusculum vo- cant) pensationem alteram tribuit pauperibus Hispaniae donat. Est qui legit quisquillum. *F. COCCUM.*

CUSIO, ois, f. 3. actus cudendi, ut *Cusio* mone- talis apud *Impp. Valentinian., Theodos. et An- cad. Cod. Theod. 11. 16. 18.*

CUSO, as, are, a. 1. *frequentat.* a cudo, agnoscitur ut *Latinum a Priscian. 10. p. 890.* *Putsch.*, sed nullo confirmatur exemplo.

CUSOR, ois, m. 3. qui cudit. Inter plura artificum nomina *cusores* quoque enumerantur a *Constantino Imp. Cod. 10. 66. (64).* 1. et videntur esse, qui num- mos cudunt.

CUSPIDATIM, adverb. in cuspidem, in acutum. *Plin. 17. Hist. nat. 14. 24. (102).* Donec cuspidatim dectus descendat in rimam calamus.

CUSPIDATUS, a, um. *F. voc. seq.*

CUSPIDO, as, avi, atum, are, a. 1. Part. *Cuspidatus.* — Cuspido est cuspidem alieu rel induco, acu- mlo, *Plin. 11. Hist. nat. 37. 45. (126).* Urorum cornibus praefixa hastilla cuspidant. *Id. 18. ibid. 19. 49. (179).* Purgat vomerem subinde stilunulus cuspi- datus rallo.

CUSPIS, pdis, f. 3. acies, neuta extremitas (II. *punta, extremità acuta*; Fr. *pointe*; Hisp. *punta*; Germ. *die Spitze*; Angl. *the point*). Occurrit A) Stric- to sensu, et B) Latiori sensu.

A) Stricto sensu — a) De aculeo, quem natura scorpiis, apibus etc. tribuit. *Ovid. 2. Met. 198.* Hunc

(Scorpius) puer ut nigri madidum sudore veneni vulnera curvata militanter conspice vidit etc. *Plin.* 21. *Hist. nat.* 13. 45. (78). Natorum apibus cuspides dedit, et quidem venenatas. — b) Item de acie trabium, vomeris, conti, etc. *Cæs.* 2. B. C. 2. Asseres pedum duodecim cuspidibus praefati. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 18. 48. (172). Latior cospis quarto vomerum generi, et acutior in mucronem fastigiata, eodemque gladio scindens solum, et acie laterum radices herbarum secans. *Virg.* 5. *Æn.* 208. Ferratasque audes et acuta cuspides contos. *Catull.* 64. 236. Horum (Strycorum) para facta quæstiebant cuspidibus thyrsos. *Plin.* 36. *Hist. nat.* 16. 23. (137). Cuspis baculi. — c) Præcipue de teli vel hastæ acie. *Ovid.* 7. *Met.* 673. Ferra manu jaculum, cuius fuit aurea cuspis. *Id.* 8. *Id.* 78. At ubi dat clypeum, dat acuta cuspidis hastem. Sic *Id.* 5. *Id.* 9. Fraxineam quotiens moras cuspidis hastam. Adde *eumd.* 1. *Id.* 470; *Horat.* 2. *Sat.* 1. 14.; et *Sil.* 13. 197. *Plin.* 34. *Hist. nat.* 15. 45. (152). Telephum proditior sanasse Achilles, sive id ærea, sive ferrea cuspidis (scilicet hastæ) facit. *V.* integrum locum. Cf. infra sub B. 1. — d) Et de hastillis, quo aquila gestatur, parte posteriore mucronata, quo terræ insigitur, Græce *οριπαῖς*. *Sueton.* *Cæs.* 62. Ut aquilifer moranti cuspidis sit comminatus.

B) Lalliori sensu ¶ 1. Per synecdochen ponitur pro hasta vel jaculo. *Liv.* 4. 38. Sequimini pro vexillo cuspidem meam. *Id.* 8. 7. Quem cuspidem parmaque innitum, attollentem se ob gravi casu, etc. Adde *eumd.* 30. 18. *Virg.* 11. *Æn.* 40. patens in pectore vulnus Cuspides Ausoniae. *Id.* 12. *Id.* 386. Alternos longa nitentem cuspidis gressus. Adde *Horat.* 4. *Od.* 6. 8.; *Ovid.* 13. *Met.* 580. et *Martial.* 13. 93. Sic *Plin.* 38. *Hist. nat.* 5. 4. (18). Cuspis Minervæ. ¶ 2. Et pro tridente Neptuni. *Ovid.* 12. *Met.* 594. Neptunus loquitur. Iaxo, triplici quid cuspidis possim, Sentialis. *Id.* *Id.* v. 580. deus, æquorea qui cuspidis temperat undas. Adde *Claudinn.* 11. *Rapt. Pros.* 181. ¶ 3. Et pro verno. *Martial.* 14. 221. Parva tibi curva craticula sudet offella: Spumeus in longa cuspidis lumen aper. ¶ 4. Item cuspidis dixerunt tabulas scitiles cum fundo partuso, qua humor adventicius transire posset, in quos demittebant aliquot arundines colligatas libris, flegebantque in terram in naum pedamentis vitibus fulcendis. Ita *Varro* 1. *R. R.* 8. 4.; cuius appellationis ratio vel inde petenda videtur, quod illi tubuli cuspidati erant, ut terræ insigii possent, vel quod ipsæ arundines cædebantur in cuspidem, quo in terram demissæ essent firmiores. ¶ 5. Denique accipitur et pro mentula. *Pomponius* apud *Non.* p. 470. 31. *Merc.* Colenta cuspis. h. e. το αἰδοῖον ἀπὸ πινυῶν.

CUSSILIRIS, ignavus, ex *cosim* et *lirare*. Nam arantes *cosim* incedunt, quia inter pedes habent porcam, alve terram edillatorem, pedes autem habent in liris, alve sulcis: hoc autem dicebatur *cosim* *lirare*. Ex quo factum est, ut ignavi et oscitabundi, qui varile, et leotiles passibus per urbem vagantur, cussilires sint appellati. *Paul.* *Diac.* p. 50. 13. *Müll.* Cussilire m pro ignavo dicebant antiqui.

CUSTODELA, æ, f. i. custodelam dicebant antiqui, quem nunc dicimus custodem. Ita *Paul.* *Diac.* p. 51. 5. *Müll.* Sed et *Apul.* usurpavit non semel, ut 7. *Met.* Illas divitias publica custodela commiserat. *Id.* 9. *Id.* init. Custodela carceris. *Id.* 10. *Id.* Acrionem custodelam adhibere. Adde *eumd.* 2. *Id.* Legitur vero etiam in veteri formula juris allata a *Cayo* 2. *Instit.* (edendo iterum *Goerchenio*) 104. Familiam pecuniamque tuam endo mandata tutela custodelamque meam recipio. Ceterum hæc vox agnoscitur etiam a *Priscian.* 4. p. 622. *Putsch.*; et videtur fuisse vulgi propria.

CUSTODIA, æ, f. i. cura servandi aliquid ac tuendi (It. *custodia*, *guardia*; Fr. *action de garder*, *garde*, *observation*, *surveillance*, *attention vigilante*; Hisp. *guardia vigilante*, y *cuidadosa atencion*; Germ. *die Wache*, *Hut*; Angl. *the act of keeping*, *preserving*, or *guarding*). Occurrit A) Lato, et B) Stricto sensu.

A) Lato sensu custodia est cura servandi aliquid ac tuendi, seu diligens vigilantia, qua alicui cavetur, ne in mala aut in errores incidat; et usurpatur

I.) Proprie. ¶ 1. Generatim. — a) Cum Genitivo subjecti, hoc est ejus, qui custodit. *Cic.* 2. *Nat. D.* 63. 158. Custodia tam fida capum. *Horat.* 1. *Ep.* 1. 22. dura matrum. *Colum.* 8. *R. R.* 1. 3. pastoris.

Quintil. 1. 2. 25. pedagogorum. — b) Cum Genitivo objecti, hoc est personæ aut rei, quæ custoditur. *Virg.* 4. *G.* 327. Custodia pecudum. *Cic.* *Planc.* 41. 97. et 42. 101. capitis alicujus. *Sueton.* *Galb.* 12. corporis. *Cels.* 2. 2. *ul. Cf. Sueton.* *Aug.* 49. *Cic.* 2. *Nat. D.* 48. 124. conservandi sui. *Id.* *Planc.* 1. 2. salutis alicujus. *Cæs.* 3. B. C. 39. navium locorum. *Cic.* 2. *Fin.* 34. 113. fide custodia iustitiæ. h. e. cura et conservatio. *Liv.* 4. 24. libertatis. *Id.* 6. 1. fidei custodia memorie rerum gestarum. *Quintil.* 6. 1. 20. religionis. h. e. jurisjurandi. *Id.* 11. 1. 57. decoris. *V.* alia mox sub c. — c) Jungitur et pluribus Verbis, quorum præcipua, servato litterarum ordine, exhibentur. *Cic.* 2. *Legg.* 12. 29. ad vigilare ad custodiam ignis. *Neuvius* apud *Non.* p. 323. 1. *Merc.* agere regalia corporis custodia. *Liv.* 5. 10. agere custodiam urbis. *Plaut.* *Rud.* 3. 6. 20. agitare custodiam alicui. *Tac.* 1. *Ann.* 6. apponere alicui custodiam alicujus. *Plaut.* *Rud.* 3. 2. 11. committere alicui aliquid in custodiam. *Id.* *Merc.* 2. 1. 9. concedere aliquid alicui in custodiam. *Nept.* *Militad.* 3. credere alicui custodiam pontis. *Cic.* *Sull.* 15. 42. continere tabulas custodia privata. *Liv.* 42. 19. (velle alicui) eam sub hospitium privatorum custodia. *Cic.* *Mur.* 31. 64. ponere alicui in custodia alicujus rei. *Cæs.* 3. B. C. 40. posita navis ab Adlio ad custodiam. *Plaut.* *Rud.* 3. 3. 34. recipere alicui in custodiam suam. *Cæs.* 2. B. C. 29. relinquere sex milia hominum custodia ac prædico alicui rei. *Cic.* *Rabir.* *perduell.* 7. 24. tegere ignaviam suam tenebrarum ac parietum custodiis. *Id.* *Cluent.* 11. 34. tegi liberos materni corporis custodia. *Liv.* 5. 52. leniter pignus imperii custodia tempore alicujus. *Cic.* *Brut.* 96. 330. Quoniam post Hortensii mortem orbes eloquentia quasi totius relictis sumus, domi teneamus eam septem liberis custodia; et hos ignotos atque impudentes procos repudiemus, laceamusque ut adultam virginem etc. *Forcellinus.* h. i. translati accepit. *Petr.* *Satyr.* 102. Funis, qui scaphæ custodiam tenet. h. e. navi alligatam retinet. *Plaut.* *Mos.* 2. 1. 59. tradere alicui alicui in custodiam. *Cæs.* 3. B. C. 39. tradere alicui custodiam alicujus rei. ¶ 2. Specialium locum habet in re militari, cum scilicet nonnullis asservandi, observandi, tuendi aliquid cura demandatur. *Cæs.* 1. B. C. 17. Interim suos cohortatus, tormenta in muris disponit; certasque cuique partes ad custodiam urbis attribuit. Adde *eumd.* 3. *Id.* 39. et 40.; *Neuvius* apud *Non.* p. 323. 1. *Merc.*, et *Nept.* *Militad.* 3.; quæ omnia superius relinimus sub 1. c. Sic *Ovid.* 12. *Met.* 148. Dumque vigil Phrygiis servat custodia muros, Et vigil Argolicas servet custodia fossas. — Et figurate *Cic.* *Marcell.* 10. 33. Polliceri alicui exequias et custodiam.

II.) Improperie per metonymiam ¶ 1. Custodiam dicuntur qui custodiam agunt. — a) In sing. num. *Catull.* 62. 33. Namque tuo adventu vigilat custodia semper. Adde *Virg.* 9. *Æn.* 166.; et *Ovid.* 8. *Met.* 685. et 14. *Id.* 371. — b) Sæpius in plur. num. *Cic.* 5. *Verr.* 24. 60. Equitem Romanum scitote biduum ferro tectoque prohibitu, biduum Leontinis in foro custodiis Apronii retentum atque servatum, neque ante dimissum, quam ad conditiones ejus depactus est. *Id.* 4. *Cat.* 4. 8. Horribiles custodias alicui circumdare. Adde *eumd.* 1. *Id.* 3. 8. et 2. *Id.* 12. 26. *Id.* 10. *Att.* 18. Custodias, quibus asservor. *Cæs.* 7. B. G. 27. Quod paulo incautus custodias in muro dispositas videbat. Adde *eumd.* *Id.* 19. et 78. *Auct.* B. Afr. 88. Omnibus portis custodias ponit. *Flor.* 1. 13. Per medias hostium custodias. Adde *Liv.* 21. 32. et 26. 4. ¶ 2. Item locus, ubi alicui custodia causa mæpet. *Cic.* 7. *Phil.* 7. 19. Idcirco in hac custodia, tamquam in specula, collocai sumus, ut etc. *Id.* pro leg. *Manil.* 6. 16. Cum publicis familias maximas, quas in agris habent, quas in portibus atque custodiis etc. h. e. in locis, ubi a servis publicanorum custodiebatur, ne quis non soluto vespigali portorii transiret. Cf. *eumd.* *Prov.* cons. 5. 16. — Similiter custodia dicitur domus ad custodiendum sepulcrum. V. circumclusus in fine voc. CIRCECLUSO. De custodia monumentorum vide plura apud *Fabrett.* *Inscript.* p. 393.

B) Stricto sensu custodia ad personam refertur, quæ publice vel privatim ita adservatur, ut agendi atque agæ loco, in quo detinetur, exendi careat libertate; et occurrit

I.) Proprie. — a) Usurpatur de ipsa personæ detentione (It. *arresto*; Fr. *arrêts*; Hisp. *arresto*, se-

questro; Germ. *die Hast*; Angl. *custody*). Libera custodia dicitur, cum quis non publico carcere detinetur, sed per urbem in privata alicujus domo, vel per municipia adhibitis custodibus, jussu publico asservatur: idque vel honoris causa in reis honestioribus facilitatum est, vel ne, cum plures essent ejusdem criminis rei, consilia inter se communicarent. Hoc fiebat solummodo priusquam crimen confessi essent: nam post confessionem publico carcere detinebantur ad poenam. Exemplum liberæ custodiæ habes apud *Liv.* 24. 45., ubi narrat de quodam Dasio Alfino Arpino, quem Calibus interdicti solum custodes sequebantur, nocte clausum asservabant. *Sall.* *Cat.* 48. Senatus decernit, ut Lentulus itemque ceteri in liberis custodiis habeantur. Itaque Leontius P. Lentulo Spintheri, qui tum ædilis erat, Cethegus Q. Cornificio, Statillus C. Casari, Gabinus M. Crasso, Cæparius Cn. Tarentio senatori traduntur. *Liv.* 39. 14. Compræbentibus libero conclavi ad questionem asservant. *Veilej.* 1. 11. Perseus quadriennio post in libera custodia Albæ decessit. Adde *Tac.* 6. *Ann.* 3. — Similiter ad personæ detentionem pertinet illud *Cic.* 2. *Tusc.* 21. 48. Ergo has quidem, ut famulos, vinculis prope ac custodia. subaudi coercemus. *Liv.* 39. 50. Custodiam alicujus alicui credere. — b) Sæpe usurpatur non modo de personæ detentione, verum etiam de carcere; ita ut alterum ab altero haud facile discernas. *Cic.* 1. *Cat.* 8. 19. Quam longe videtur a carcere atque a vinculis abesse debere, qui seipsum jam dignum custodia iudicaverit? — Ceterum jungitur pluribus Verbis, quorum præcipua sunt hæc, *Cic.* 7. *Verr.* 30. 77. asserviri custodiis. *Plaut.* *Capt.* 2. 4. circumamicti aumus vincula custodisque. *Tac.* 4. *Hist.* 2. condere alicui in custodiam. *Cic.* 1. *Tusc.* 21. 48. (vinciri et) costringi amicorum propinquorumque custodiis. *Id.* 7. *Verr.* 27. 69., 1. *Cat.* 8. 19. et 4. *Cat.* 5. 10. dare alicui in custodiam. *Id.* 1. *Tusc.* 29. 71. educere alicui e custodia. *Id.* *Id.* 49. 118. emitti nos e custodia et levare vinculis arbitremur. (*Venulej.* *Dig.* 50. 16. 224. discrimen tradit inter custodiam et vincula, quod illa publicam tantum custodiam significat, hæc vero vel privatum vel publicam). *Cic.* 1. *ad Brut.* 6. eripere alicui e custodia. *Id.* *Rabir.* *Post.* 8. 12. et 1. *Divinat.* 25. 52. esse in custodia. *Plaut.* *Pæn.* 5. 6. 28. esse in lignea custodia. *Tac.* 1. *Hist.* 58. haberi in custodia. *Cic.* 7. *Verr.* 55. 143. includere alicui in custodias. *Tac.* 1. *Hist.* 67. retinere alicui in custodia. *Sall.* *Cat.* 50. teneri in custodiis. *Id.* *Id.* tradere alicui in custodiam. Sic *Cic.* 1. *ad Q. fr.* 2. 4. Hominem comprehendit, et in custodiam Ephesi tradidit. — Et figurate. *Id.* *Cic.* 6. *de republ.* 15. Corporis custodiis se liberare. h. e. moriendo.

II.) Improperie, per metonymiam ipsi quoque rei vinculis detenti custodiæ appellantur. *Sueton.* *Cal.* 27. Custodiarum seriem recognoscens, nullius inspeculo elogio, a calvo ad calvum duci imperavit. Adde *eumd.* *Tib.* 61., *Ner.* 31. et *Domit.* 14.; *Senec.* *Ep.* 5. et 77.; *Plin.* 10. *Ep.* 30. et 31.; *Dig.* 43. 3. 12., 48. 1. 12., 48. 19. 28. § 14. et alibi.

CUSTODIARIUM, ii, n. 2. vigiliarium, casula sive ædificium, in quo quis habitat ad custodiam templi, aut carceris, aut sepulchri. *Inscript.* apud *Murat.* 32. 3., quæ est apud *Orell.* 1351. VESTAS, ET MARTIRVS T. CÆLERTINVS TEMPLVM, PORTICVM, ET CUSTODIARIVM DE SUA PECUNIA. *Tertull.* *ad Martyr.* 2. Vos benedicti de carcere in custodiarium translati. h. e. de munda in publicum carcerem translati, quia mundus verus est carcer. *Id.* *advers. Jud.* 3. et *Isayæ* c. 1. v. 8. ubi Vulgata habet fugurium in cucumerario, et *LXX.* οἰκοφυλάκιον, verum custodiarium in cucumerario. *Cassiod.* 2. *Hist. Eccl.* 18. Hierusalem desertam, sicut pomorum custodiarium, invalens (*Helena*), requisivit sepulcrum Christi. V. CUSTODIA sub A. II. 2. in fin. et VIGILIARIUM.

CUSTODIARIUS, ii, m. 2. qui custodiam agit. CORPVS CUSTODIARIORVM in *Inscript.* apud *Gruter.* 48. 1., quæ est apud *Orell.* 1541., videtur fuisse collegium hominum ad custodiam templi, aut alicujus ædis publicæ destinatorum.

CUSTODIO, is, Ivi vel Ii, Ilum, ire, a. 4. Custodibitur antiquæ pro custodiatur habet *Plaut.* *Capt.* 3. 5. 71. — Custodibitur pro custodiendū legitur apud *Catull.* 64. 319. Vellera virgula custodiabant calathisci; h. e. continebant: sic adibant, lenibant, scibant etc., neque est infrequens in verbis quartæ. — Part. Custodiens sub A. I. 1.º; Custoditus sub A. I. 1.º; Cu-

aloditurus sub *A. II. a.*; Custodiendus sub *B. I. b.* — Custodio est asseruo, observo, tucor, custos sum alicujus personae aut rei (It. *guardare, osservare, custodire*; Fr. *garder, conserver, observer, veiller sur*; Hisp. *guardar, conservar, invigilar*; Germ. *bewachen, bewahren, hüten, in Gewahrsam halten*; Angl. *to keep, guard, preserve, watch*). Occurrit autem *A*) Lato, et *B*) Stricto sensu.

A) Lato sensu custodire est tueri, ne quia in mala aut in errores incidat; interdum etiam cum amore vel reverentia conjungitur.

I) Proprie. — *1.º*) Absolute. — *a*) Generalim. *Cic. Planc.* 10. 26. Aliquem recipere, juvare, custodire. *Id.* 12. *Phil.* 9. 22. Aliquem oco solum amicum fidelitatis, sed etiam universae civitatis oculi custodiunt. *Id.* *Mit.* 25. 67. Delecta juvenis, quae tam corpus domumque custodit. *Id.* 6. *Ferr.* 47. 107. Insula a Cerere incolitur custoditurque. *Id.* *Planc.* 1. 1. Custodire salutem alienius. *Id.* 10. *Phil.* 11. 26. Pravidam tueri, defendere, custodire incolumemque conservare. *Liv.* 4. 56. Regnum intell. suā custodire augereque. *Cl. Seneca Oedip.* 704. Regna custodit melius. *Rurici.* 36. 2. Custodire maritimum oram viginti longis navibus. *Horat.* 3. *Od.* 26. 6. paries, Lavum marinae qui Veneris lotus Custodit. *Id.* 2. *Sat.* 3. 151. Ni tua custodis, avidus jam haec surferet heres. *Cl. eund.* *ibid.* v. 123. *Id.* 2. *ibid.* 1. 39. sed hic stilos haud petet ulro Quemquam animantem et me veluti custodiet ensis Vagina tectus. *Ovid.* 8. *Met.* 180. Pompaque ab hominibus male custodita dracone. *Seneca Ep.* 10. Custodire lugeotem timoremque. *Plin.* 12. *Hist. nat.* 14. 32. (59). Officinam nulla satis diligentia custodit. *Id.* *ibid.* Custodire arbores. *Id.* 17. *ibid.* 21. 35. (158). Custodit surculi. *Id.* *ibid.* 19. 30. (138). Ramus custoditus vinculis. Alter *Plin.* 4. *Ep.* 9. Ignem. *Quintil.* 7. 10. 13. urbes. *Id.* 1. 2. 4. Formae et custodire pudorem in aetate prima. — *b*) Speciatim custodire se est sibi cavere, sibi se saluti suae providere. *Cic.* 14. *Att.* 17. 1. 8. Tu, quoniam rempublicam nosque conservas, fac, ut diligentissime te ipsum, mi Dolabella, custodias. *Id.* 2. *Nat. D.* 49. 126. Jam vero illa etiam notior, quanto se opere custodiat bestiae, ut id pastu circumspiciant, ut in cubilibus delitescant. — *c*) Item speciatim custodiri dicuntur poma et similia, quae, quocumque modo condita, in posterum edenda servantur. *Colum.* 12. *R. R.* 45. 3. Custodire poma in melle. *Plin.* 28. *Hist. nat.* 16. 63. (224). Leporis pulmoes custoditi saepe. Huc referri potest et illud ejusdem *Plin.* 26. *ibid.* 8. 30. (48). Ladanium custodit nigrum capillorum. — *d*) Item figurate de iis, quae animo retinentur. *Cic.* 1. *Orat.* 28. 127. Percipere animo et memoria custodire. *Id.* 2. *ibid.* 2. 7. Custodire litteras. *h. e.* litteras mandare. *Cl. Plin.* 16. *Hist. nat.* 44. 85. (234). Arbores, quas memoria hominum custodit. Adde *Quintil.* 11. 2. 9. Rursus *Plin.* 30. *Hist. nat.* 1. 2. (4). Memoria et ars commentariorum non interceditibus custodia. *Id.* 37. *ibid.* 7. 28. (102). Herba custodios loci nomen. *h. e.* quae nomen duci a loco, ubi nascitur. *Sic.* 4. *ibid.* 15. 29. (101). Rhenus modicum nominis suo custodiens alycum. — *2.º*) Addita, per Ablat. et praepos. ab, re, a qua quis aut quid custoditur. *Nepos Hann.* 9. Gortyni templum magna cura custodiunt, non tam a ceteris, quam ab Hannibale; ne etc. *Plin.* 26. *Hist. nat.* 8. 25. (29). Leocis adipem cutem in facie custodiunt a vitulis. *Quintil.* 11. 1. 66. Custodire teneriores aenoch ab injuria. *Id.* 2. 3. aliquem ab injuria.

II) Translate est servare, observare; et occurrit — *a*) Absolute. *Colum.* 1. *R. R.* 8. 25. Custodire praecipua. Adde *Plin.* 17. *Hist. nat.* 18. 29. (125). Rursus *Colum.* 4. *R. R.* 29. 11. rationem aliquam. *Id.* 12. *ibid.* 4. 1. ordinem. *Plin.* 35. *Hist. nat.* 2. 2. (5). Serias omni mense. *Id.* 14. *ibid.* 12. 14. (83). morem. *Id.* 36. *ibid.* 15. 24. (120). Amphitheatrum forma custodita. *Quintil.* 1. 2. 4. Custodire regulam scribendi. *h. e.* orthographiam. *Id.* 4. 2. 35. modum. *h. e.* adhibere. *Id.* 10. 1. 71. decorem. *Id.* 11. 39. differentiam in censu. *Plin.* 8. *Ep.* 16. testamenta, ut legitima. *h. e.* observare, rata habere. *Id.* *Paneg.* 65. religiose quod juraveris. *Gell.* 2. 24. paricidum amentibus legum. *Martial.* 8. *proem.* Quid ut custoditurum me lectori sciunt. Huc pertinet et illud *Plin.* 17. *Hist. nat.* 14. 24. (102). de institutione. Copeo tenui flammam custodire, donec descendat in rimam celarius. *h. e.* apertam servante. Et illud *Petron.* *Satyr.* 102. Custodire siderum motus.

h. e. observare, contemplari. — *b*) Sequenti parte vel ut. *Colum.* 4. *R. R.* 24. 11. Pictator custodire debet, ne — relinquat. *h. e.* cavere. *Sic.* 4. 11. *ibid.* 3. post med. Sed custodiendum est, ut quam minime ad eum locum mulier admittatur.

B) Stricto sensu custodire aliquem, est tueri et cavere, ne quid in eorum detrimentum ille agat; et custodire rem aliquam est tueri et cavere, ne quis eadem abutatur. ¶ *1.* Generalim. — *a*) De personis. *Cic.* 1. *Cat.* 2. 6. Multorum te etiam oculi atque aures non sentientem — sperulabuntur atque custodient. *Sic.* 4. *Cic. Petil. cons.* 14. 55. Fac, ut se abs te custodiri atque observari sciant. *Cic. Divin. in Q. Caecil.* 16. 51. Quid mihi quam multis custodibus opus erit, si te semel ad meas copias admisero? qui non solum ne quid enuncies, sed etiam ne quid aures, custodiendos sis? *Liv.* 37. 49. Custodire licet alicujus. *Tac.* 2. *Hist.* 52. sermones alicujus. *h. e.* capere. — *b*) De inanimis. *Cic.* 6. *Pam.* 5. Liber tuus et lectus est et legitur a me diligenter et custoditur diligentissime. *Sic.* 4. 15. *Att.* 15. Orationem tibi misi. Ejus custodiendae et proferendae arbitrium tuum. *Sueton.* 2. *ib.* 51. Custodire codicillos. *Quintil.* 12. 1. 29. simulationem. ¶ *2.* Speciatim significat in vinculis detinere. *Plaut. Capt.* 3. 5. 71. Nam noster nervo vinctus custodibitur. *Cic.* 7. *Ferr.* 27. 68. Custodire ducem praedonum. Adde *eund.* apud *Quintil.* 9. 3. 50. *Cas.* 6. *B. G.* 4. Obsidibus imperialis centum, hos Aedulis custodiendos tradit. Adde *eund.* 1. *B. C.* 20.; *Liv.* 9. 42.; et *Tac.* 4. *Hist.* 63. *Plin.* 7. *Hist. nat.* 28. 20. (104). Nullo non die io catenis tot compedibus custoditus. *Cl. Virg.* 8. *En.* 217. Reddidit una bovm vocem vestoque sub aetro Mugit et Caeci spem custodita fessit.

CUSTODIOLA, *a.* f. 1. parva custodia sepulcri. *V. CUSTODIA* et *CUSTODIARIUM*. *Inscript.* non optime notae apud *Murat.* 1013. 5. SEPTIMA DIONYSIAS IN HAC CUSTODIOLA PALLADIANA CYNI ARBIPICULO ET MONIMENTO, OYOD DE PRYGALITATE MEA FABRICAVI A SOLO, etc.

CUSTODIRE, adverb. Comp. *Custoditius*. — Custodire est custodia et cura adhibita, ut modum excedatur. *Plin.* 5. *Ep.* 16. Quam studiose tectilabat! ut parce custoditque ludebat! *Id.* 9. *ibid.* 26. ad fin. Custoditius pressiusque dicere.

CUSTODITIO, *onis*, f. 3. opera ad custodiendum quid sumpta. Ita *Paul. Diac.* p. 61. 15. *Müll. Fulg.* *interp.* *Sapient.* 6. 19. Custoditio autem legum, consummatio.

CUSTODITUS, *a.* um. *V. CUSTODIO*.

CUSTOS, *odis*, m. et f. 3. Ratione habita etymol. videtur esse a *con* et *adsto*, ut *Fassio* placet: vel a *xexueta*: praeter. pass. verbi *xes*, quod proprie significat *comprehendere, custodire*. — Ceterum custos est qui aliquid servat, tueretur, conservat (It. *guardiano, guardia, custode, osservatore*; Fr. *garde, gardien, conservateur, surveillant*; Hisp. *guardia, guardian, vigilante*; Germ. *der Wächter, d. Bewahrer, d. Hüter*; Angl. *a keeper, preserver, guard, watch*). Occurrit *A*) Lato, et *B*) Stricto sensu.

A) Lato sensu custos dicitur, et est qui servat, tueretur, caveat, ne quis in mala aut in errores incidat, et usurpatur. ¶ *1.* Generalim. — *a*) De personis. *Plaut. Curc.* 1. 1. 76. Annus hic solet habere custos. *Cic.* 2. *Phil.* 18. 45. Custodes possunt, ne limen intrares. *Id.* *Flacc.* 19. 45. Custos postus frumento publico. *Id.* *Sext.* 65. 167. Senatui republicae custodem, praesidem, propugnatores collocaverunt. *Ovid.* 3. *Amor.* 4. 1. Imponere custodem alicui. *Martial.* 10. 60. dare alicui. *Tac.* 6. *Ann.* 19. circumjicere. *Id.* 3. *ibid.* 28. Indere. *Id.* 13. *ibid.* 24. amovere. *Juvenal.* 5. 40. custos affixus ibidem, Qui numeret gemmas unguisque observet acutos. *Virg.* 11. *En.* 836. At Trivia custos jam dudum in mentibus Opes Alta sedet summis etc. Ubi *Servius*: Vel ministra, vel observatrix. Potest et pro comite accipi: vel custos modoratorum Triviae, etc. — Ceterum fere jungitur cum Geotivo rei, quae custoditur. *Sall. fragm.* *Hist.* p. 239. Gerl. agri capivi. *Colum.* 9. *R. R.* 5. 3. spum. *Cic.* post red. in senat. 14. 35. et 12. *Phil.* 10. 25. rapula. *Ennius* apud *Non.* p. 39. 2. *Merc.* antiqua terribilis fida custos corporis. *Cl. Lucret.* 3. 324., cujus verba. *F.* max sub b. Et *Nepos Datam.* 9.; *Liv.* 24. 7.; *Cur.* 5. 1. 42.; et *Sueton.* *Cal.* 55. corporis custos. *h. e.* Graece *συναρταφύλαξ*. *Cic.* 2. *leg. Agr.* 9. 24. cupiditatem custos ac vindex. *Id.* 6. *Ferr.* 43. 91. *sanl. Nepos Datam.* 5.

gazae regiae. *Horat.* 4. *Od.* 5. 2. geotis custos (princeps). *Virg.* 10. *Ecl.* 36. gregis. *Sueton.* *Cal.* 59. hortorum. *Cl. Nepot.* *Pausan.* 4. *Tac.* 4. *Ann.* 30. jurium. *Cic.* 2. *leg. Agr.* 6. 15. liberalis praeses et custos tribunus plebis. *Martial.* 12. 53. tuci Scythici custos draco. *Cic.* 3. *Phil.* 11. 27. et *Horat.* 4. *Od.* 12. 10. ovium. *Horat.* 2. *Ep.* 1. 255. pacis custos Janus. *Quintil.* 4. 2. 73. patrimonii. *Cur.* 5. 1. 20. pecuniae regiae. *Liv.* 44. 26. pecuniae, quam regis melior custos. *Stat.* 9. *Theb.* 508. pecoris. *Nepos Militiad.* 3. pontis. *Cic.* 2. *Cat.* 12. 27. portae. *Id.* 7. *Ferr.* 6. 12. provinciae custos defensurque. *Horat.* 4. *Od.* 15. 17. rerum custos Caesar. *Cur.* 3. 6. 1.; *Quintil.* 5. 11. 8.; et *Tac.* 3. *Ann.* 14. salutis. *Cic. Dom.* 55. 141. templorum custos ac praeses. *Horat.* 1. *Ep.* 1. 17. virtutis verae custos sigidusque satellites. — *Armorum* custos erat in navibus, in legionibus, inter equites singulares. *Inscript.* apud *Marin.* *Frat. Arv.* p. 827. c. RUTILIUS CILIER ARMORVM CVSTOS ET EADEM (quadriere). *Alia* apud *Orell.* 1395. in h. dd. (h. e. in honorem domus divinae) DEO MERCVRIO AEDER ARAM MACISSIVS HIBERNVS C. A. (h. e. custos armorum) LEG. XXII. P. P. F. (h. e. legionis XXII. Primitiae Pia Felicitas). *Alia* apud *Gruter.* 569. 7. M. VLPIO MATRPO SIGNIF. TYRMA SEBENI EQ. SING. AVRELIVS NOVELLIVS ARMORVM CVSTOS. Adde *alias* apud *Orell.* 1937. et 3464. — *b*) Usurpatur et de abstractis. *Lucret.* 3. 324. Corporis custos natura. *Cic.* 2. *Tusc.* 14. 33. Custos digressus fortitudo. *Id.* 2. *Off.* 7. 23. Malus custos diuturnitatis melius. *Id.* 4. *Fin.* 7. 17. Sapientia custos et procuratrix talis hominis. *Quintil.* 8. 5. 19. Leges diligentissime pudoris custodes. — *c*) Item de iominis, ac praecipue de thecis, in quibus aliquid reponitur. *Ovid.* 8. *Met.* 320. R. humero pendens resonabat ebames laevo Telorum custos. *h. e.* pharetra. *Id.* 13. *ibid.* 703. Dantque sacerdoti custodem toris acerram. *Juvenal.* 10. 144. itulique cupido Haecori saxa cinerum custodibos. ¶ *2.* Speciatim custodes dicuntur dii, qui aliquid sibi locum elegerant eumque suo nomine teneant ac foveant. *Cic.* *Sext.* 24. 54. Di custodes conservatoresque hujus urbis. *Id.* *Dom.* 57. 144. Custos urbis Minerva. *Sueton.* *Domit.* 5. Novam excitavit aedem Jovi custodi. Adde *Tac.* 3. *Hist.* 74. *Horat.* 3. *Od.* 22. 1. Montium custos Diana. *Id.* 4. *ibid.* 28. 29. Juppiter Neptunusque sacri custos Tarenti. ¶ *3.* Item speciatim custodes dicuntur paedagogi. *Plaut. Pseud.* 3. 2. 76. Item his discipulis privos custodes dabo. Adde *eund.* *ibid.* 4. 3. 19.; *Ter. Phorm.* 2. 1. 57.; et *Nepot.* *Dion.* 4. *Horat.* 1. *Sat.* 4. 116. mi satis est, si Traditum ab antiquis morem servare tuamque. Dum custodis egres, vitam laetamque tueri incolumem possum. *Id.* *ibid.* 6. 81. Ipse (pater) mihi custos incorruptissimus omnes Circum doctores aderat. *Id.* *Art.* P. 161. Imberbis juvenis laodem custode remoto etc. *Cl. eund.* 3. *Od.* 4. 79. et 16. 5. et 1. *Sat.* 2. 98.; et adde *Juvenal.* 7. 218. ¶ *4.* Item *Cic.* post red. in Senat. 7. 17. Me affinem tuum, quem comitiis praerogative primum custodem praefecerat. Adde *eund.* *ibid.* 11. 28. *Id.* 2. *leg. Agr.* 9. 22. Tribus, quas voluit, vocavit, nullo custodi. sortitus. *Custodes* huius loci erant, qui in comitiis adhibebantur, ne qua vel in sortitionibus, vel suffragis fraus admitteretur. *Varro* 3. *R. R.* 5. 48. custodem candidati appellat. ¶ *5.* Custodes etiam dicuntur canes villatici et pastores. *Virg.* 3. *G.* 405. Velocis Spartae tuos acremque Molossium Pasce sevo pinguet. Numquam custodibus illis Nocturnum stabulis furem incursum inopurum Horrebis. *Colum.* 7. *R. R.* 12. 1. Custodes muli. — Et de Cerbero dixit *Virg.* 6. *En.* 424. Occupat Aeneas aditum custode sepulchri. ¶ *6.* Custos apud *Vitruv.* 9. 4. 1. *Schneid.* est Arctophylax, sigillum caeleste. ¶ *7.* Denique in vitiis custos (Itali vocant *guardia* vel *soletolo*) dicitur novellus palmet doarum vel trium gemmarum, qui submittitur eo fine, ut proximo anno materiam, hoc est palmet fructiferos praebet, si vitiis luxuria se consumpserit: aliis nominibus *resex* et *praesidiarius* dicitur; quia vitem custodit, hoc est conservat et renovat. *Colum.* 4. *R. R.* 21. 3. et 24. 3., et *Arbor.* 5.; et *Plin.* 17. *Hist. nat.* 22. 35. (181).

B) Stricto sensu custos in malam partem accipitur pro eo, qui explorat et observat. ¶ *1.* Generalim. *Cic. Divin. in Q. Caecil.* 16. 51. Custodem, inquit, Tullia me apponit. Quid? mihi quam multis custodibus opus erit, si te semel ad meas copias admisero? *h. e.* custos est homo, qui observet, ne in judicio aut

actor prævaricetur, aut testis corrumpatur. Eodem sensu *Cato R. R.* 66., 67., 144. et 145. custodem appellat servum, qui præstat olei factoribus. *Cæs. 1. B. G.* 20. *extr.* (*Cæsar*) Dummoorigi custodes ponit; ut, quæ agat, quibusque loquatur, scire possit. Adde *Ter. Eun.* 2. 2. 55. et 59.; *Cic. 7. Ferr.* 25. 63.; *Nepot. Dion.* 9.; et *Curt.* 5. 11. 2. *Sueton. Tib.* 12. Non cessavit efflagitare aliquem cuiuslibet ordinis, custodem factis et dictis suis. ¶ 2. Speciatim custos dicitur, qui carceribus præstat. Interdum cum addito ipso nomine, ut apud *Plaut. Asin.* 2. 2. 31. et *Sueton. Tib.* 75. Custos carceris. Interdum absolute, ut apud *Horat.* 1. *Ep.* 16. 76. in manibus et Compedibus servo tu sub custode tenebo. Adde *Plaut. Ml. glor.* 2. 2. 57.; *Nepot. Eumen.* 11. et *Alcib.* 4.; et *Tac. 2. Ann.* 63.

CUTICULA, *m.* f. 1. *deminit. a* cutis, parva cutis. Quod ad quantitatem attinet, hæc *Priscian.* 3. p. 612. *Putsch.* Cum omnia hujusmodi deminutiva tam penultimam, quam antepenultimam corripunt, cuticula *i* antepenultimam producit. *Juvenalis* (11. 203.): Cum libet æstivæ contracta cuticula solem. Quod eum facere metri necessitas compulsi; quatuor enim breves habens dictio in hercolco poni non aliter poterat. Hæc eadem ferme habet *Adhelm.* apud *A. Matium in Class. Auct. T.* 5. p. 573. *Pers.* 4. 18. uncta vixisse patella Semper, et assiduo curata cuticula sole.

CUTICULATIM. *F.* CRATICULATIM.

CUTIO, *ōis*, *m.* 3. multipeda, porcellum, insectum quod tactu se in pilæ rotunditatem contrahit: a callosa cute. Hoc cum rosaceo tritum coctumque medetur aurium doloribus. *Marcell. Empir.* 8. § 5. *a med.* V. locum in SUBMEJO.

CUTIS, *is*, *f.* 3. In Accus. singulari habet etiam cutim. *Cels.* 3. 21. *a med.* Scilla cuncta deligatur super cutim. At edit. *Targæ* ex optima. Codd. habet: Scilla cuncta delingitur. — Ratione habita etymol. *Paul. Diac.* p. 54. 7. *Müll.* Cutis Græcam habet originem: hanc enim illi *κὠτός* dicunt. *F. Müll.* ad b. 1. *Poësius* mallet legi *κὠτός*. — Ceterum cutis est pellis, corium (II. cute, pelle, cutenna; Fr. peau; Hisp. cuero, piel ó pellejo, cutis; Germ. die Haut; Angl. the skin).

1.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu cutis est extimium tegumentum carnis animalium. — a) In singulari numero. *Piancus* apud *Cic.* 10. *Fam.* 18. 3. Si quid intra cutem subest vulneris. Adde *Horat.* 1. *Od.* 28. 13.; 1. *Ep.* 18. 7. et *Art.* P. 476.; *Ovid.* 3. *Met.* 297., 8. *ibid.* 387., 8. *ibid.* 803. et 4. *Trist.* 6. 42. *Cels.* 2. 8. Aqua inter cutem. *Id.* 1. 4. Caput ad cutem londere. *Plin.* 28. *Hist. nat.* 12. 50. (186). Fel tauri post detractam cutem. *Id.* *ibid.* 11. 48. (175). Cutis, quam relinquunt angues. *Id.* 23. *ibid.* 1. 14. (19). Labruscæ uvæ cutem in facie mulierum purgant. Adde *eumd.* 28. *ibid.* 12. 50. (183). et *Quintil.* 11. 3. 78. *Veget.* 1. *Peterin.* 6. 1. *Schneid.* Ossibus adstringitur cutis, et ad tactum tractanti dura resistit. — Differt a pelle, quod hæc est mortuorum et detracta corpori, cutis autem vivorum et adherens, quamquam confunduntur aliquando. *Juvenal.* 10. 101. deformem pro cute pellem. *Pers.* 3. 95. surgit tacta tibi lutea pellis. Adde *Phædr.* 1. 24., *Colum.* 6. *R. R.* 13. 2. et *Lucr.* 6. 1192. — Dicitur aliquando de corio. *Martial.* 1. 104. Calceus est sarta terque qualesque cute. — b) In plurali numero. *Plin.* 11. *Hist. nat.* 37. 45. (128). Cornua cervorum cutibus enascuntur. *Id.* 6. *ibid.* 31. 36. (200). Duorum Gorgonum cutes in Junonis templo posuit. Adde *Melan.* 2. 1. *extr.* — c) Curare cutem apud *Horat.* 1. *Ep.* 4. 15. et 2. 29. et *Juvenal.* 2. 105. est se bene curare. — d) Cute perditus apud *Pers.* 1. 23. est senio et rugis deformis, seu morbo confectus. — e) Ego te intus et in cute novi proverb. apud *Pers.* 3. 30. h. e. ego te cognosco interius et exterius, quod Itali dicunt *so quanto persi.* — f) Intra cutem suam cogere aliquid aliud proverb. apud *Senec.* *Ep.* 9., h. e. in officio continere, pro quo *Horat.* dixit 1. *Sat.* 6. 22. In propria pelle quiesce, et *Martial.* 3. 16. te, mihi crede, memento Nunc in pellicula cerdo tenere tua. — g) Pugil *Cleomachus* a *Tertull. Pall.* 4. dicitur intra cutem et ultra casus, quia cinctus ex pugili evaserat. *F. CÆSUS*. ¶ 2. Latiori sensu dicitur de integumentis aliarum rerum, ac præcipue plantarum: in quo differt a crusta et cortice, quæ sunt crassiora. *Plin.* 12. *Hist. nat.* 19. 43. (95). Castia nascitur in montibus, tenui

cute verius, quam cortice. *Id.* 27. *ibid.* 10. 60. (84). Herba cute lauri. *Id.* 15. *ibid.* 10. 9. (36). Nuculorum cutis verius, quam putamen. *Id.* *ibid.* 28. 34. (112). Crusta leguorum glandes, cute uvæ, corio Punicæ. *Id.* 16. *ibid.* 24. 88. (90). Folia rubi cute spinosa. *Id.* 20. *ibid.* 19. 79. (207). Radix heraculi in summa terræ cute. *Id.* 2. *ibid.* 48. 49. (131). Obducta nubium cute.

II.) Translate. *Quintil.* 5. 12. 18. Habitum orationis virilem, et illam vim strictæ robusteque dicendi tenera quadam elocutionis cute operimus. Cf. *eumd.* 10. 2. 15. *Gell.* 18. 4. Nec primam tantum cutem ac speciem sententiarum, sed sanguinem quoque ipsum ac medullam verborum eruere.

CUTITUS, *a*, *um*, *adject.* in cute percussus, cæsus. *Paul. Diac.* p. 113. 13. *Müll.* Intercutitus vehementer cutitus, id est valde stupratus. Hanc vocem confirmat *Glossar.* vet. edit. ab *A. Mai.* in *Class. Auct. T.* 7. p. 145. Cutitus, stupratus.

CUTURNIUM vas, quo in sacrificiis vinum fundebatur. Hæc *Paul. Diac.* p. 51. 1. *Müll.* Al. leg. coturnium. Ceterum *F. GUTTURNIUM*.

CYAMIAS vel

CYAMEA, *m.* f. 1. *κνᾶμεια*, gemma nigra, quæ fracta fabæ similitudinem præfert, a *κνᾶμος* faba. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 11. 73. (188). *Siliig.* leget *cyamias*.

CYANUS, *i*, *m.* 2. a Græca voce *κνᾶμος* faba, est nomen, quo aliqui colocasiam vocabant, ut docet *Plin.* 21. *Hist. nat.* 15. 51. (87). De synonymia *F. COLOCASIA*; et cf. cl. *Fæ.* *Op. cit.* vol. 3. p. 53.

CYANEUS, *a*, *um*, *adject.* *κνᾶνυς*. ¶ 1. Est cæruleum colorem referens. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 32. 47. (89). Avis colore cyaneo. *Prudent.* 1. *Simmach.* 302. cyaneæ Nymphæ. *Id.* *Psychom.* 838. Cyaneæ stagna. ¶ 2. Apud *Isid.* 16. *Orig.* 9. cyaneæ est gemma Seythiæ cæruleo coruscans nitore, pura interdum, et punctulis intermicantibus, auratis pulvisculis varians. Sunt qui putant esse, quam nostri vocant *lurchina*. V. voc. seq. sub 2. — *NE. F.* et *ONOM.*

CYANOS vel *Latina* positione

CYANUS, *i*, *m.* 2. *κνᾶνυς*. ¶ 1. Flos quidam a colore cæruleo dictus, post rosam nascentis; appellatus a quibusdam Italice *fior campese*, et *battisegola*. *Plin.* 21. *Hist. nat.* 8. 24. (48). et 11. 39. (58). Est centaurea cyanus L. Cl. *Fæ.* (*Op. cit.* vol. 3. p. 29.) hæc ait: «C'est là la centauree bleue, si commune dans nos moissons, et avec laquelle on se plaint encore à faire des couronnes. La culture en a varié les couleurs à l'infini. On ne peut reconnaître, dans les écrits des Grecs, rien qui puisse nous faire croire qu'ils aient connu le bleu, car nous ne pouvons nous ranger à l'avis de Sprengel qui veut le voir dans le *μῆλον ἀφωδόν* xal *Ἡρανδία* de Dioscoride 4. 67. et de Theophraste 4. 13. n. ¶ 2. Item gemma apud *Plin.* 37. *Hist. nat.* 9. 38. (119), quæ videtur esse eadem cum *cyanea* descripta in voce præced. sub 2.

CYATHISSO, *as*, *ar*, *n.* 1. *κνᾶθίσος*. Possis et *cyathizo* scribere. — Cyathisso est potum cyathis subministrò. *Plaut. Men.* 2. 2. 29. Tibi sæpiissime cyathisso, apud nos quando potas. — Ceterum hoc verbum agnoscat etiam a *Macrob.* de *diff. Gr. Lat. Serm.* p. 2765. *Putsch.*

CYATHUS, *i*, *m.* 2. *κνᾶθος*, genus magis poculi, a *κῶν* targeo, *capax sum*. Occurrit speciatim tantum, et ¶ 1. Est genus vasis, quod in convivio bibendo inserviebat. *Varro* 5. *L. L.* 124. *Müll.* docet, successisse in convivio in locum simplici, ducto more a Græcis. *Plaut. Pers.* 5. 2. 16. At tibi ego hoc conditum cyathò oculum eructum tuum. Adde *eumd.* *Pseud.* 4. 2. 2. et *Stich.* 5. 4. 24.; et *Ter. Adelph.* 4. 2. 52. *Martial.* 1. 72. Nevis sex cyathis, septem Justina bibatur, Quinque Lycas, Lyde quatuor, Ida tribus. Taogit *Martial.* morem tot pocula bibendi, quot litteris constabant nomina amicorum. *F. BIBO*. *Horat.* 1. *Od.* 29. 7. Paer quis ex aula capillis Ad cyathum sistueret unctis. h. e. ad officium pincernæ. Adde *eumd.* 1. *Od.* 19. 8. et 3. *ibid.* 18. 13.; et *Sueton.* *Cæs.* 49. *Juvenal.* 9. 46. sed tu sans tener et pueram te, Et pulcrum, et dignum cyathò, cæloque putabas. h. e. moore pincernæ, quo fungitur Gany-medæ ad mensam Jovis. Hinc servus a cyathò vel ad cyathum est pincerna. *Inscript.* apud *Gruter.* 582. 4. DORYPHORÒ CÆSARIS A CYATHO. Adde etiam apud *Fabrett.* p. 716. n. 370. ¶ 2. Est etiam men-

sura parva liquorum et aridorum, pondere drachmarum decem, ut *Plin.* 21. *Hist. nat.* 34. 109. (185). tradit, continensque sextarii partem duodecimam, teste *Rhemm. Funn. de ponderib.* 80. *Eloc Horat.* 3. *Od.* 19. 11. tribus, aut novem Miscerunt cyathis pocula comadis. h. e. pocula, quæ tres aut novem cyathi measuras contineant. Adde *eumd.* 1. *Sat.* 1. 55. *Colum.* 8. *R. R.* 4. 5. Singulis gallinis quaterum cyathi diurna cibaria sunt. *Plin.* 20. *Hist. nat.* 21. 84. (224). Dimidium cyathum succi malvæ sorbere. *Id.* 14. *ibid.* 9. 11. (85). Cyathus salis.

CYBÆA, *æ*, *F.* voc. seq.

CYBÆUS, *a*, *um*, *adject.* *κυβᾶος* a *κύβη*, ita dicitur genus quoddam navis onerariæ. *Cic.* 7. *Ferr.* 17. 44. Navem vero Cybæam maximam, trirēmis instar, etc. — Eam quadratam fuisse, et a *κύβος* dictam, aliqui suspicantur. Alii *ἀπὸ τῆς κύβης*, quæ *Βεσυχίω* est *εἰδὸς* *νῆος*, genus navis. Alii leg. *cybea*, alii etiam aliter. — Hinc

Cybæa, *æ*, *f.* 1. absolute, substantivorum more, est navis cybæa. *Cic.* 6. *Ferr.* 8. 17.

CYBIARIUS, *i*, *m.* 2. qui cybis seu salsamentis facit, et vendit. *Arnob.* 2. 89. Cybiarios, salinatos, bolonas, etc.

CYBICUS, *a*, *um*. *F.* CUBICUS.

CYBINDIS. *F.* CYMINDIS.

CYBION, *i*, *n.* 2. *F.* CYBIUM.

CYBIOSACTES, *is*, *m.* 3. a *κύβιον* *cybium*, et *σᾶκτος* *costipio*, qui cybia seu salsamenta parat et condit. Hoc habuit cognomen rex quidam Alexandriæ in Ægypto, atque ita per ludibrium cognominatus est Vespasianus Aug. *Sueton. Vesp.* 19. Alexandrii Cybiosactem eam vocare perseverant, cognomine unius e regibus suis turpissimarum sordium. Ex *Strab.* 1. 17. p. 796. et *Dione* 1. 37. c. 57. cognoscimus, Cybiosactem fuisse cognominatum Seleucum quemdam, et Syriacorum regum stirpe, quem Berenice filia Ptolemæi Dicoysi, regina Ægypti, consortem thalami regnique cum fecisset, paucos intra dies ob illius liberalitatem strangulavit anno LXXI. ante Chr. n.

CYBIUM vel *Græca* positione *cybion*, *i*, *n.* 2. *κύβιον*. ¶ 1. Stricto sensu est petasus, ex qua dissecta salsamentum *Sebat*, de quo *F.* sub 2. *Varro* 5. *L. L.* 77. *Müll.* Muræna, cybium, thyonius. *Paul. Diac.* p. 52. 15. *Müll.* quoque genus piscis esse docet, quia, inquit, *piscantes id genus piscium, velut aleam ludunt*. Ubi tum de ipso pisce, tum de concisis ejus frustis intelligendas est. ¶ 2. Latiori sensu est frustum quadrata figura concisum, et sale conditum: a *κύβος* cubus, ut *Paul. Diac.* 1. c. docet. Fiebat præcipue ex pelamide. *Plin.* 9. *Hist. nat.* 15. 18. (48). Pelamides in apotectis particulatimque connectæ, in genera cybiorum disperituntur. *Id.* 32. *ibid.* 11. 53. (151). Triton pelamydum generis magni, ex quo terna cybia fiunt. *Martial.* 5. 78. Divisis cybium latebit ovis.

CYCEON, *ōis*, *m.* 3. *κνῆκων*, genus potionis ex multis liquoribus confectæ. *Arnob.* 5. 25. Siteni adoris oggerit potionem cinnum, cyceonem quem nuncupat Græcis. Adde *eumd.* *ibid.* 26. *F. COCETUM* et *POLENTA*: et de cyceone *V. Coray Theophr.* *Charact.* p. 177.

CYCHIRAMUS, *i*, *m.* 2. *κνῆραμος*, avis, quæ coturnices trans mare redeuntes comitatur. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 23. 33. (66). Alii leg. *cynchramus*, ut etiam Græce *κνῆραμος*.

CYCLADATUS, *a*, *um*, *adject.* cyclade indotus. *Sueton. Cal.* 52. Manuleatus et armillatus in publicum processit, aliquando sericatus et cycladatus.

CYCLAMINUS, *i*, *n.* 2. vel

CYCLAMINUS, *i*, *m.* 2. *κνῆδάμνος*. Etiam *Cyclaminis*, *is*, effertur a *Marcell. Empir.* cuius loc. cit. *F.* in *ORBICULARIS*. — Cyclaminus herba est folia habens maculis albicantibus, mloora hedera, nigrioraque, et tenuiora sine angulis, caulē exiguum et inanem, florem purpureum, radicem latam, ut rapum videri possit, cortice nigro. Nascitur in umbrosis: a latius tuber terre vocatur. Itali rustici appellant pan porcino, quia pabulum porci jucundissimum esse, observatum est. Alla est cognomine *cissanthemos*, geniculato caule, supervacuo, circa arbores se volvens, acino hedere, sed molli, flore candido, specioso, radice nullius usus. Terila est cognomine *chamæcissos* uno folio, radice ramosa. Hæc fore *Plin.* 25. *Hist. nat.* 9. 67. (116), ubi varios etiam recenset earum usus in medicina. Adde *eumd.* 26. *ibid.*

8. 58. (90.), 29. *ibid.* 3. 11. (47.); nec non 21. *ibid.* 9. 27. (51.). et 11. 38. (64.), ubi neutro genere extulit, hoc nomine appellat tum herbam, tum ipsius herbae florem. Adde *Scribon. Compos.* 7. 8. et 71. Cl. *Fée* (Op. cit. vol. 3. p. 352.) hanc exhibet synonymiam: *Arthanthe* Arabor.; *Κυκλάμιος* Dioscor. 2. 198.; *Cyclamen* Plin. loc. cit. et *Palatia* Apul. sunt *Cyclamen Hederaefolium* Ait. Hort. Kew. 1. 196. Ceterum *V. CISSANTHEMOS* et *CHAMÆCISSOS* in hoc Lexico.

CYCLAS, *adis*, f. 3. Pappulimam produxit *Venant.* 8. *carm.* 6. 271. Bractea gemmatam cycladem fila carentem. — Ceterum *cyclas*, *κυκλάς*, est vestis mulieris genus (ut et *Servius* tradit ad *Virg.* 1. *Æn.* 286.) ex tenui panno, amplexu, praelongae, et sinuosa, totumque corpus circumlegentis: a *κύκλος* *circulus*, *orbis*, quia ad ipsum rotunda erat, vel quia assutum orae limbum aureum vel purpureum, in orbem habebat. *Juvenal.* 6. 258. Haec sunt, quae tenui sudant io cyclade, quarum Delicias et pappuliculus bombycinus urit. *Propert.* 4. 7. 36. Quae modo per viles inspecta est publica noctes, Haec nunc aurea cyclade verrit humum. *Propert.* 4. 7. 36. Quae modo per viles inspecta est publica noctes, Haec nunc aurea cyclade verrit humum. *Propert.* 4. 7. 36. Quae modo per viles inspecta est publica noctes, Haec nunc aurea cyclade verrit humum. *Propert.* 4. 7. 36. Quae modo per viles inspecta est publica noctes, Haec nunc aurea cyclade verrit humum.

CYCLICUS, a, um, adject. *κυκλικός*, nempe orbicularis, seu circularis: occurrit autem, ad Graecorum imitationem, in artibus tantum. § 1. *Horat. Art. P.* 136. Nec sic incipias, ut scriptor cyclicus olim. Ubi *Aeron. vet. Schoäst.* Cyclicus, qui ordinem variare nescit; vel qui carmina sua circumfert, quasi circumforaneus, circulator. Quae posterior interpretatio verior videtur. Alii tamen volunt intelligi eum, qui integrum aliquod corpus, seu orbem fabularum, vel historiae composuerit. (*F. Casaubon. in Athen.* 1. 7. c. 3.) Est etiam qui putat Cyclicos esse nomen proprium. *Benilejus* legi vult *cyclicus*, a Graeco *κύκλος*, quod idem omnino significat, ac *κύκλος*, et versum suaviorem reddit. § 2. *Capell.* 9. p. 336. Haec (*satura*) immiscuit Musas deasque: disciplinas cyclicas Garrere agresti nuda finxit plasmate. h. e. eas disciplinas, quae tunc temporis in scholis docebantur, nempe grammaticam, dialecticam, rhetoricam, geometriam, arithmetica, astronomiam, musicam. Nunc dicemus *Pencilopedia*.

CYCLOPHORÉTICUS, a, um, adject. *κυκλοφορητικός*, qui circum fert, *Capell.* 8. p. 275. Quo loco solis, lunae ac siderum significatio orbis se obliquitas circumducit, quod cyclophoreticum cyma gymnasia retulerunt. *Hopp.* et alii Graecis literis scribunt.

CYCLUS, i, m. 2. *κύκλος*, *circulus*. *Isid.* 2. *Orig.* 36. Axiom cycli. *Id.* 6. *ibid.* 17. Paschalis cyclus. — Est etiam vox medicorum. *Cael. Aurel.* 1. *Tard.* 1. Est autem resumptivi cycli ordinatio formanda hoc modo. — Perfecto resumptivo cyclo erit metasyneritici adhibendus. — Tunc isto cyclo perfecto, erit alius adhibendus solo ex vomitu etc. *Feget.* 3. *Peterin.* 5. 3. *Schneid.* Quem si curare vuleris, cyclo curabis. *Y. Schneid.* ad h. l. et adde *Feget.* 3. *ibid.* 6., ubi non semel haec vox occurrit. Sic *Theod. Priscian.* lib. 2. *part.* 2. c. 11. Et cetera, quae cyclo coarsueta suot adhiberi paribus praecordiorum.

CYCNARIUM, ii, n. 2. collarium ab *Onibasto*, et *Alez. Trallian.* *κύκνος* vocatum. *Inscript.* apud *Zochon cochets des oculist.* p. 60. M. VLP. HERACLAUS CYCNARIUM AD IMPATV. Cl. *Orell.* ad *Inscript.* 4254.

CYCNEUS vel *cygneus*, a, um, adject. *κύκνεος*, ad cygnem perticiens. *Cic.* 3. *Orat.* 2. 6. Ita tamquam cynea fuit divini hominis vox et oratio. *Ovid.* 4. *Trist.* 8. 1. Jam mea cygneas imitantur tempora plumas. *Inscript.* apud *Murat.* 655. 1. ΟΥΟΝΔΑ ΕΚΟ ΠΙΕΡΙΟ ΤΕΤΕΡΩΝ ΜΟΝΥΜΕΝΤΑ ΚΑΝΟΡΕ ΔΟΧΤΕΥΣ CYCNEIS ΕΒΥΜΕΡΑΕ ΜΟΔΙΣ. *Seren. Sammon.* 11. 155. Cicneus adipis hilari misceto *Lymo.* — *NB.* Ceterum *V. ONOM.*

CYCINUS vel *cygnus*, i, m. 2. *κύκνεος*. Aliquando prima syllaba corripitur, more Graecorum, et littera liquescente. *Horat.* 4. *Od.* 3. 20. Donaturam cynei, si libeat, sonum. Adde *Auson. epist.* 20. 8.

I.) Proprie. § 1. Stricto sensu *cygnus*, Graeca vox, Latine *olor*, avis caudida, anseri similis sed major, circum stagna, latus et flumina incolens, arguta voce praedita, praesertim imminente jam morte, quam instinctu quodam praesentibus, cum cantu et voluptate significare dicitur: quam ob causam Apollini sacra est (hinc *augurales alites* dicuntur cynei a *Capell.*

1. p. 11.). *Cic.* 1. *Tusc.* 30. 73. *Plin.* tamen 10. *Hist. nat.* 23. 32. (83). cynei moriuri cantum falsum esse arbitrat: originem forte fabulae dedil illa narratio de Platone, quam habet *Apul.* 1. *Dogm. Plat. sub init.* Adde *Lucret.* 4. 181. et 910.; *Virg.* 9. *Ecl.* 27.; *Ovid.* 5. *Met.* 387. et 14. *ibid.* 430.; et *Martial.* 13. 77. 2. — Quid enim *cygnis* contendat *hirundo*? proverb. in eos, qui impares cum fortioribus congregantur, apud *Lucret.* 3. 7., cui simile est illud *Virg.* 8. *Ecl.* 55. Certent et cygni ululae. — Dicuntur cynei currum Veneris trahere. *Ovid.* 3. *Art. Am.* 808. et 10. *Met.* 708. § 2. Fabulantur fuisse hoc nomine regem Liguria, Sthenel filium, Phaetoni propinquum, dulcedine cantus ab Apolline donatum: cuius fulminis ictu mortem longo luctu deflexit, in avem conversus sit, quae moriens flebile canit. *Hygin.* *Fab.* 154. et *Virg.* 10. *Æn.* 189., *Servius* et *Ovid.* 2. *Met.* 367. — Ab Apolline in caelum translatus fuit, et collocatus inter circulum Arcticum et Tropicum Cancri, capite versus Lyram, cauda ad caput Cephei, sidus constans stellis tredecim. *Hygin.* 9. *Astron.* 7.

II.) Figurate cygnus accipitur pro poeta. *Virg.* 9. *Ecl.* 27. Vasa, tuum carmen Cantantes sublimi ferent ad sidera cygni. *Horat.* 4. *Od.* 2. 25. Multa Dirceum levat aura cygnum. h. e. Pindarum Thebanum, nam Dirce fons est in Beotia. — *NB.* De nomin. propri. *V. ONOM.*

CYDARIS, is, f. 3. *V. CIDARIS.*

CYDARUM, i, n. 2. genus navigii. *Gell.* 10. 25. *ezir.*

CYDONITES, ae, m. 1. Absolute est quod Itali dicunt *cotognato*, cydonia scilicet mala consera et decocta. Legitur apud *Pallad.* 11. 20. in lemma. *V.* et voc. seq.

CYDONITUM, i, n. 2. idem quod cydonites. *Isid.* 17. *Orig.* 7. Ex cuius pomo cydonium conficitur.

CYDONIUS, a, um, adject. ad cotoneum pertinens. Hinc *Cydonia mala* (quae et *Cydonia* absolute dicuntur a *Propert.* 3. 11. 27. et *Calpurn.* 2. *Ecl.* 91.). *V. COTONEUM.* — Sic *Cydonia arbor*, et *Cydonia* absolute, h. e. malus cotonea. *V. ibid.* — Hinc *Cydonius*, ii, m. 2. absolute, substantivorum more, est arbor cydonia. *Pallad.* 3. *R. R.* 25. 20. Amant cydonii locum frigidum, buemum.

CYDONIUM, ii, n. 2. absolute, substantivorum more, est potio ex malis cydoniis facta. *Ulp. Dig.* 33. 8. 9. Cydonium, et si qua alia sunt, quae non ex vinea sunt, vini appellatione non continebuntur.

CYGENEUS, a, um. *V. CYCNEUS.*

CYGNUS, i, m. *V. CYCNEUS.*

CYTIS, f. *V. CYTIS.*

CYLIDRUM, f. *V. CIBILLA.*

CYLINDRATUS, a, um, adject. figuram cylindri habens. *Plin.* 18. *Hist. nat.* 12. 33. (125). Siliqua rotunda ciceri, pisco cylindrata. Ita *Harduin.* et *Siliq.* ex MSS. Al. *cylindratae*.

CYLINDRUS, i, m. 2. *κύλινδρος*, lapis, aut lignum, aut quidvis aliud, oblongum quod sit ac rotundum instar columnae, aequale tamen omnibus partibus, neque in medio tumens, ut in columnis fit: a *κύλις* volvo. § 1. De figura mathematica. *Cic.* 1. *Nat. D.* 10. 24. At mihi vel cylindri, vel conici, vel pyramidis (*forma*) videtur esse formosior. Adde *eumd.* *Fat.* 19. 41.; et *Apul.* de mundo. § 2. Hinc cylindrum appellare lapidem bujus figurae, quo utebantur rustici ad areas aequandas, huc et illic saepius volenteo. *Cato R. R.* 120. Areas cylindro, aut pavula coequato. *Virg.* 1. *G.* 178. Area cum primis ingenti aequanda cylindro. *Virg.* 10. 2. 12. *Schneid.* In palæstris cylindri exequat ambulationes. Adde *Colum.* 10. *R.* 319. et 11. *ibid.* 3. 34. *Plin.* 19. *Hist. nat.* 8. 46. (158). Calcere aliquid cylindro. — Hoc sensu, adjectivi more, *Gell.* 6. 2. a. *med.* Lapidem cylindrum si per spatia terrae prona sique derota iocias. § 3. Gemmae quoque hac figura quae sunt, hoc nomine appellantur. *Juvenal.* 2. 61. donant arcuata cylindros. *Plin.* 37. *Hist. nat.* 5. 20. (78). Cylindros et herillis facere malunt, quam gemmas, quoniam est summa commendatio in longitudine. *Id.* *ibid.* 8. 34. (113). Cylindri ex chrysopraso. Adde *Paul.* *Dig.* 34. 2. 32. § 9. *Inscript.* apud *Murat.* 139. 1., quae est apud *Orell.* 2510. ΖΗΑΡΑΘΙ ΝΥΟ CYLINDΡΟΙ Ν. VII. et *πρω.* ΖΗ ΡΙΘΙΟ ΣΥΜΟ ΑΝΥΛΙΣ CYM ΖΗΑΡΑΘΙ, ΤΚ ΣΟΛΕΙΣ CYLINDΡΟΙ Ν. VIII. h. e. cylindri zamarodini.

CYMA, *adis*, n. 3. Graeca positione, *κύμα*, ut dixit *Lucilius* apud *Non.* p. 195. 5. *Merc.* et *Colum.* 10. *R. R.* 130.: vel

CYMA, ae, f. 1. Latina positione apud reliquos. — Etiam *cuma* scribitur ob affinitatem litterarum u et y. *Edict. Dioclet.* p. 15. Cumae optima fascem I. X. quatuor. — Ceterum *cuma* est quorundam oleorum, et praesertim brassicae delicatior teneriorque cauliculus, ut *Plin.* 19. *Hist. nat.* 8. 41. (137). definit, qui emitti solet vere primo, suavisissimus esui, sed medicina inutilis, ut *Id.* 20. *ibid.* 9. 35. (90). tradit. Dicta est a *κύμα* contracte, quasi partus, quia florem et semina continet suo tempore erupura. *Cels.* 2. 24. Mali secchi est brassica, magisque etiam *cuma* ejus. *Plin.* loc. prius cit. Brassica cymas a prima sectione praesat proximo vere. *Colum.* 11. *R. R.* 3. 24. Brassicae major pars in cymam prosilit. *Id.* 10. *ibid.* 130. Frigoribus caules, et veri cymata militit. *Lucilius* apud *Non.* p. 195. 5. *Merc.* Asparagi molles, viride cyma. Adde *Colum.* 12. *R. R.* 54. 3. et *Pallad.* 5. *R. R.* 3. 1. et alibi.

CYMA, *adis*, n. 3. significat etiam fluctum seu fluctuationem, vel circuitum, ut et Graeca vox *κύμα*. Haec cl. *Furlanetto*, in *Append.* Ad polius *κύμα* est elementum: physici enim Graeci elementa *ἀπτοπερῆ*, ignem, aerem, aquamque, sed et ipsam aethera *κύματα* vocaverunt. Hinc *Capell.* 8. p. 275. Quorum circa medium, quod dixere centrum, aquae primum, aetherae sequens, tertium ignis *cuma* commemorant: et tunc quinto quodam corporeae substantiae temperamento aethereus circumvolare fulgores, quo loco solis, lunae, ac siderum significatio orbis se obliquitas circumducit, quod *κυκλοφορητικόν κύμα* *gymnasia* retulerunt. *V. Hopp.* ad h. l. Alii Latine litteris scribunt.

CYMATILIS, e, adject. Scribitur et *cumatilis*: facile enim et ex veterum Latinorum consuetudine Graecum u in a transit. — *Cymatilis* dicitur qui est coloris viridis et marini, aut quod idem fere est, caerulei, ac Veneti: a Graeco *κύμα* *fluctus*, *unda*. Ita *Nonius* p. 548. *Merc.* Hinc *Ovid.* 3. *Art. am.* 177. Hic (*color*) undas imitatus, habet quoque nomen ab undis. h. e. *cymatilis* color. *Titinius* apud *Non.* loc. cit. Et quem colos *cymatilis* deceat. *Plaut. Epid.* 2. 2. 49. *Cymatilis*, aut *plumatilis*, cerinum aut gerinum. *Commodian.* 10. 1. Neptunum facitis deum ex Saturno pronatum Et tridentem gerit, ut pisces suffigere possit: Patet esse deum *cumatillem* illo paratu.

CYMATIUM, i, n. 2. In vet. *Lapide* apud *Gruter.* 207. col. 2. habetur *cumatium* ea ratione, quae dicta est in voce praeced. — Ceterum *cymatium* est membrum in architectura, cuius pars quaedam est torigidior, quaedam pressior, idque mollior et siue angulo, in modum aquae undantis: a *κύμα* *unda*. Locum habet in capitulis, epistulis, stylobatis, coronis etc. ut patet ex *Vitrui.* 3. 5. 7. et 4. 1. 7. *Schneid.* Adde *eumd.* 3. 5. 10. 4. 3. 6. et 8. et 4. 6. 2.

CYMBA, ae, f. 1. Scribitur et *cumba* ea ratione, quae in *CYMATILIS* dictum est. *Prudent.* 11. *negl. crep.* 69. quos properes rimosae imponere cumbae. h. e. occidere. Adde *Paul.* *Diac.* p. 51. 6. *Müll.* *Benley.* quoque *cumbae* edidit in *Horat.* 2. *Od.* 3. 26. — *Cymba* est Graeca vox *κύβη*, teste *Paul.* *Diac.* l. c., a *κύβος* *caput* recessus, ut *Hesych.* interpretatur. Itaque proprie videtur significare illas, quas *Virg.* 1. *G.* 136. appellat *alnos cavatas*. Universim autem est genus navigii minoris, amictibus et lacubus stagnisque trajiciendis, quod Phaeoices invenisse ait *Plin.* 7. *Hist. nat.* 56. 57. (208). (It. *barca*; Fr. *barque*, *canot*; Hisp. *barca*, *cano*; Germ. *der Kahn*, *Nachen*; Angl. *a boat*, *pinnace*, *skiff*)

I.) Proprie. — a) Generalim. *Africanus* apud *Non.* p. 535. 31. *Merc.* Tum conscendo cymbam interibi lani piscatorium. *Cic.* 3. *Off.* 14. 36. Cymbarum ante herulos multitudine. *Ovid.* 2. *Trist.* 329. Non ideo debet pelago se credere, si qua Auson in exiguo ludere cymba lacu. *Id.* 6. *Fast.* 777. Celeri decurrere cymba. *Id.* 1. *Met.* 293. Cymba adunca. *Id.* 3. *Amor.* 6. 4. Nec ubi sunt poeles, nec quae sine remis ictu Concava trajecto cymba rudente vehat. — b) Specialim de navi Charontis. *Virg.* 6. *Æn.* 303. Et ferruginea subvecat corpora cymba. *Horat.* 2. *Od.* 3. 28. Omniaum Versatur urna serius prius Sors exitura, et nos in aeternum Exilium impostura rympha. *Propert.* 3. 15. 24. Scandenda est torvi publica cymba seculi.

II.) Improprrie. *Propert.* 3. 3. 22. Cor tua praescri-

ptos eecta est pagina gyros? Non est ingenii cymba gravata tul. Cl. Ovid. 3. *Art. am.* 26. et Quintil. 12. 10. 37.

CYMBAGO, as, arc, a. 1. a cymba et ago: ago cymbam. Vox a Lexico expungenda; occurrit enim tantummodo in Not. Tir. p. 178.

CYMBALARIS, is, f. 3. herba eadem ac cotyledor. seu umbilicus Veneris. *Apul. Herb.* 43.

CYMBALICUS, a, um, adject. ad cymbalum perti-nens. *Venant. 2. carm.* 13. 57. Cymbalicæ voces ca-lamidis miscetur arcibus.

CYMBALISSO vel cymbalizo, as, arc, n. 1. κυμβαλίζω, cymbalum quatit. *Cassius Hemina* apud Non. p. 90. 25. *Merc.* Mulier caotabat tibiis Phry-giæ, et altera cymbalissabal.

CYMBALISTA, æ, m. 1. κυμβαλίστης, qui pulsât cymbala. *Apul. de Deo Socrat.* Streptu cymbalista-rum et tympanistarum, et choraularum. *Inscript.* optima note, quæ pertinet ad ann. a Chr. n. cix., in *Annal. dell'Instist. archeol.* T. 3. p. 403. κηλο-paies cymbalista.

CYMBALISTRIA, æ, f. 1. κυμβαλίστρια, quæ cymbalum pulsât. *Petrus. Salyr.* 22. extr. Intrant cymbalistris, et contrepans æra, omnes excitavit. *Inscript.* apud Gruter. 318. 12. hic sita est proprietas (forte leg. proprietas) ppa et panyla bacchi cim-balistris. Alia apud Murat. 1980. 7. attitit sacrum et minervæ debeatit concordia colliditit ja-nyarii cimbalisaco (corripit cymbalistris loco) se-cundo etc. Alia apud Jo. Reyn. Carlium Act. Ital. T. 2. p. 114., quæ est apud Orelli. 2450. magnæ deum matris q. fvblicivis charito sacrodo et a. fvblicivis hramis aeditvys et secunda cymbali-stra. Adde aliam apud Orelli. 2449.

CYMBALITIS, is, f. 3. (κυμβαλίτις) herba eadem ac cymbalaria. *Marcell. Empir.* 14.

CYMBALUM, i, n. 2. Cymbalum pro cymbalo-rum habet *Catull.* 63. 21. — Cymbalum

I.) Propria est Græca vox, κύμβαλον, ab eadem radice, unde cymba, et significat instrumentum æ-reum cavum, hemicycli figura (ut ex *Servio* ad *Virg.* 4. G. 84. habetur) istumque instar pelvis, quod per-cussum instar cotelli, sistit, aut cujusvis crepitaculi sonum edit. Adhibebatur præcipue in sacris Cybeles a Corybantibus et Galliis ejus ministris: item in sal-tationibus obscenis et lascivis conviviis, et Bacchanali-bus nocturnis. *Virg. loc. cit.* Tinnitusque cie, et Ma-tris quæte cymbala circum. Ubi *Servius*: Quæ in ejus tutela sunt, quod similia sint hemicycli cæli, quibus clapsa terra, quæ est mater deorum. *Lucret.* 2. 618. Tympana tanta tonant palmis, et cymbala circum Concava. *Cic. Pis.* 9. 20. Neque supercilium tuum, neque colligæ tul cymbala ac cotata fugi. *Id. ibid.* 10. 22. Cum colligæ tui domus cantu et cymbalis per-sonaret. *Quintil.* 11. 3. 59. Quod si omnino re-plendum est, (h. e. cantus in pronunciatione) nihil caute est, cor non illam vocis modulationem fidibus ac tibiis, immo mecheule, quod est hule deformita-ti proprius, cymbalis adjuvemus. Similem huic locum habet *Plin.* 2. Ep. 14. 13. — Quod in Bacchanali-bus quoque adhibuit sit, testis est locuples *Liv.* 39. 8. et 10. — Fere autem in plurell nom. usurpatur, quia blua pulsati rotabant, alterum cum altero colli-dendo, et conjunguntur sæpe cum tympanis, ut apud *Liv.*, *Plin.* et *Lucret.* loc. cit., *Ovid.* 4. *Fast.* 213., *Plin.* 5. *Hist. nat.* 1. 4. (7). et *Apul.* 8. *Met.* sub fin., quia simul cum his in sacris pulsabantur. *Stat.* 8. *Theb.* 221. Gemina æra sonant, Idæque terga etc., h. e. cymbala et tympana.

II.) Improprie. 1. *Plin. præfat. Hist. nat.* § 25. Apton Grammaticus, hic quem Tiberius Cæsar cymbalum mundi vocabat, cum publicæ famæ tympanum potius videri possit. h. e. ubique personans cer-tominibus et contentionibus litterariis, unde et πλετονοεικός cognominatus est. *Virg. Catal.* 7. Ite hinc, Iuvenes, cymbalon juventutis. h. e. scholasticæ rhetores et grammatici obstrepentes assidue contentione do-cendi auribus juventutis. Quo pertinet epigr. 69. i. 9. *Martial.* 2. In machinis hydrauliciis cymbala dic-ta sunt ob similitudinem vasa quedam ad sonum edendum accommodata. *Pétrus.* 10. 8. 5. *Schneid.*

CYMBUM, il, n. 2. κύμβιον, genus vasis, a figura cymbæ ita dicti, teste *Paul. Diac.* p. 51. 10. *Müll.* 1. Ita dicitur vas potiorum. Nulla autem sunt, in-quit *Macrob.* 5. *Satur.* 21., poculorum genera a re-navali cognominata. *P.* ibi plura ex Græcis auctoribus hæc de re. Adde *Farron.* apud Non. p. 548. 28.

Merc. Virg. 3. *En.* 66. Inferimus lapido apumantia cymbia lacte. *Id.* 5. *ibid.* 267. Cymbiaque argento perfecta atque aspera signis. *Martial.* 8. 6. 2. Ficta Saguntico cymbia malo luto. Adde *Dig.* 34. 2. 32. § 1. 2. Item vasculum, quod illuminandis ædibus inservit. *Apul.* 11. *Met.* Quorum primus lucernam claro præmittentem porrigebat lumine, non adeo no-tris illis consimili, quæ vespertillos illuminant epu-las; sed aureum cymbium medio sul patore flammam suscitans largiorem. *Al. minus recte leg.* cybium.

CYMBIUS, il, m. 2. fornix cymbæ formam refe-rens. *Coripp. Laud. Justin.* 3. 196. Quas (colum-nas) super ex liquido præfulgens cymbius auro Im-medico, simulcos convexi eliminata cæli, Quatuor in sese netos curvaverat arcus.

CYMBULA, æ, f. 1. diminut. a cymba, parva cymba. *Plin.* 8. Ep. 20. 7. Ut cymbula operatilis ad-hærescent. Adde *Not. Tir.* p. 179., ubi tamen pro cymbula legitur cumbila.

CYMESSOR. *V. CYMISSOR.*

CYMINATUS, a, um, *V. CUMINATUS.*

CYMINDIS, is, f. 3. κύμινδης, accipitris genus no-tu volans, intersecium bellum cum aquila gerens. *Plin.* 10. *Hist. nat.* 8. 10. (24). At *Siliog.* ex bonis Codd. legit cybindis, atque hæc addit in notis: «Scripturam a nobis receptam commendant etiam libri ple-risque omnes apud *Aristot.* *Hist. anim.* 0. 12. p. 615. 8. 10. coll. *Schneid.* ad h. l. T. 3. p. 92. Vul-gatam scripturam præfert *Gesner. Hist. anim.* 3. 56.

CYMINUM. *V. CUMINUM.*

CYMISSOR, oris, m. 3. videtur esse præ cymessor, hoc est cymarum comestor. *Ammian.* 28. 4. 28. Quidam calcetorum expertes, cymissores, statarii, semicu-pæ niteant nominibus cultis.

CYMOSUS, a, um, adject. cymis abundans. *Co-lum.* 10. R. R. 138. Quæ duri præbent cymore stil-pes Sabelli.

CYNA, æ, f. 1. arbor est in Arabia, folio palmæ simili, ex quo Arabes vestes sibi conficiunt. *Plin.* 12. *Hist. nat.* 11. 22. (39). Cl. *Fée* (*Op. cit.* vol. 1. p. 23.) hæc ait: «Cet arbre, sur lequel Plin n'avait sans doute que des notions vagues, ne peut se rapporter avec certitude à aucune plante connue».

CYNACANTHA, æ, f. 1. κυνάκανθα, h. e. spina caulis: a κύων, κύων canis, et ἀκανθα spina: planta est, cujus venisculi cantharides generare dicuntur a *Plin.* 11. *Hist. nat.* 35. 41. (118).

CYNANCHE, es, f. 1. κυνάγχη, angina. *Cæsar. Luc.* 3. *Acut.* 1. Hic etiam cynanchen, vel lyananchen hanc passionem (synanchen) vocaverunt: siquidem frequenter hæc etiam animalia afficiat. Nam canes κύνας, lupos λύκους vocaverunt, quorum quoque si-miles voces sive ululatus in synanchica passione con-sistunt, cum præfocari ceperint, emittunt. *V. PARA-CYNANCHE.*

CYNAPANKIS, is, f. 3. aliud nomen, quo cynos-batos vocari affirmat *Plin.* 24. *Hist. nat.* 14. 74. (124). *V. CYNOSBOTOS* 2.

CYNETICUS, a, um, adject. κυνηγετικός venatorius. Cyneticæ volumina quæ de venatione tra-ctant, et ita inscribere opus suum *Grægius Faliscus* et *Olympius Nemesianus*, a κυνήγῃ venor.

CYNICE, es, f. 1. κυνική, Cynicorum secta, apud *Auson.* epigr. 27. 1. Inventor prius Cynices ego (*Antisthenes*).

CYNICE, adverb. κυνικῶς more Cynicorum. *Plaut. Stich.* 5. 4. 32. Potius in subsellio cyoice ac-cipiemur, quam in lectis.

CYNICUS, a, um, adject. κυνικός, proprie canin-um significat, a κύων, κύων canis. Sed occurrit translatè tantum et quidem Græcorum imitatione in arlibus. 1. Cynici spatii dicuntur a *Plin.* 25. *Hist. nat.* 5. 24. (80). qui obnoxii sunt distortionibus et convulsionibus quibusdam, quæ in marem ca-piul rictus ora distorqueant. Ita legit et interpretatur *Harduin.* ex MSS. Cl. *Cels.* 4. 2. Circa eadem mor-bus inascescit, quem Græci κύωνον σπασμὸν nomi-nant. Nihil aliud est, quam distortio oris. 2. Translate usurpatur etiam ad denotandam philosopho-rum quamdam sectam. Fuerunt enim philosophi ab Antisthene profecti, teste *Cic.* 3. *Orat.* 17. 62., ita dicti a Cynosarge gymnasio, ubi versabatur Antisthe-nes, vel a κύων canis, quasi canini, a canina morda-citate, quæ in hominum vita nullo discrimine invehe-bantur, siye quod canum more in propatulo et vesce, et ventrem exonerare, et coire non dubitarent. III

physicam et dialecticam tollebant, solique morali in-nitebantur, repudiabant liberales artes, maxime geo-metricam et musicam. — Hinc cynicum consilium ex verbis P. Clodii vocat seipsum *Cic.* 2. *Att.* 9., quia is, non minus ac philosophi Cynici, in Clodium diceris amarulentis mordax esset. *Plaut. Pers.* 1. 3. 43. Cynica esse e gente parasitum probe. *Tac.* 16. *Ann.* 34. Illustrium virorum feminarumque cælus frequentes (quæstor) egerat, maxime intestas Demetrio Cynicæ Institutionis doctori. *Petrus. Salyr.* 14. Ipsi, qui Cynica traducunt tempora æna, Nonnum-quam nummis vendere verba solent. h. e. vilioribus cibis, et parco ac sordido viato. — Hinc

Cynicus, i, m. 2. absolute, substantivorum more, est cynicæ sectæ philosophus. *Cic.* 3. *Pis.* 20. 68. Cynicorum autem rationem atque vitam alii cadere in sapientiam dicunt, si quis ejusmodi forte casus inci-dit, ut id faciendum sit: alii nullo modo. *Id.* 3. *Orat.* 17. 63. Deinde ab Antisthene, qui patientiam et duritiam in Socratico sermone maxime adamarat, Cynici primum, deinde Stoici. *Id.* 1. *Off.* 35. 128. Nec vero audiendi sunt Cynici, aut si qui fuerunt Stoici pæne Cynici, qui reprehendunt et irrident. Ad-de *Farron. fragm.* p. 291., 330. et 332. *Bip. Ho-rat.* 1. Ep. 17. 18. namque Mordacem Cylurum sic eludebat, ut ajunt. *Ovid.* 1. *Pont.* 3. 67. Non doluit patria cynicus procul esse Sinoeque. *Juvenal.* 13. 121. Et qui nec cynicos, nec Stoica dogmata legit A Cynicis tunica distantia. Ubi *Scholias.* Dicit Cynico-rum et Stoicorum dogma convenire, tantum vestie di-stare. Nam Cynica mater est hæresis Stoicæ. *Id.* 14. 309. Dolia nudi ardent Cynici. h. e. Diogenis, qui nu-dus in dolio habitasse fertur.

CYNIOLE, æ, f. 1. herba eadem, quæ illymalus, seu lactuca. *Veget.* 4. *Pelerin.* 16. Lactuca marina, quam Græci cyniolam vocant, admixto sale imponitur. *Schneiderus* tamen legit illymalum.

CYNIPHIUS. *V. CYNIPHUS.*

CYNISMUS, i, m. 2. κυνισμός, vita cynica. *Cas-siod.* 7. *Hist. Eccl.* 2. a med. Julianus in libro suo, quem de Cynismo conscripsit, docens, quomodo sa-cras fabulas decet fingi, dicit oportere harum verita-tem abscondi.

CYNOCARDAMON, i, n. 2. κυνοκάρδαμον, herba eadem ac nasturtium caninum. *Apul. Herb.* 20.

CYNOCAUMA, ætis, n. 3. κυνόκαυμα, testis caoticu-læ: a κύων canis et καίω caustus. *Plin. Valerian.* 3. 14. ad fin. Diebus exceptis, quando sunt cynocaumata.

CYNOCEPHALÆA vel

CYNOCEPHALIA, æ, f. 1. κυνοκεφαλαία, herba canino capiti similis, al. osirites, ad omnia venæoa efficax. *Plin.* 30. *Hist. nat.* 2. 6. (58). Hanc *Apul.* *Herb.* 57. cynocephalion vocat. De synonymis *V. OSIRITES.*

CYNOCEPHALION, ii, n. 2. *V. voc. præced.*

CYNOCEPHALUS, i, m. 2. κυνοκέφαλος, qui est canino capite. 1. Cynoccephali sunt similes capilla-tes, canino capite: quorum lacte vivere Nomades quo-dam in Africa. *Plin.* 6. *Hist. nat.* 30. 35. (190). tra-dit. Meminit etiam 8. *ibid.* 54. 80. (216). et 37. *ibid.* 9. 40. (124). Dicitur aut a κύων, κύων canis, et κεφαλή caput. *Cic.* 6. *Att.* 1. sub fin. Erat præterea cynocephalus in essedo: nec deerrat anagri. — Hinc de hominibus feris ac monstrosis dicit *Isid.* 11. *Orig.* 3. 15. et 12. *ibid.* 2. 32. 2. Apud *Tertull.* *Apo-log.* 6. Cynocephalus est Anubis, quia caput caninum habet. Adde *Minuc. Fel.* in *Octav.* 22.

CYNODON, outis, adject. comm. geo. κυνόδων. Cynodontes Græci sunt dentes, qui a Latinis cani-ol appellantur, quod acuminati sint in formam den-tium canis. — Cynodontes sunt etiam portentosi ho-mines, quibus geniti procedunt dentes, ut ait *Isid.* 14. *Orig.* 3. et *Solin.* 1.

CYNOGLOSSOS, i, f. 2. vel etiam cynoglossa, æ, f. 1. κυνόγλωσσον, herba, lingua canina dicta a *Cels.* 5. 27. sub fin., quod folia habet caninæ linguae simi-lia: a κύων, κύων canis, et γλῶσσα lingua. *Plin.* 25. *Hist. nat.* 8. 41. (81). Cl. *Fée* (*Op. cit.* vol. 3. p. 338.) hanc exhibet synonymiam: *Κυνόγλωσσον* Dioscor. 4. 129.; *Συχλόγλωσσον*, ἢ γουργυράνης Græcor. recent.; et *Cynoglossum* *Plin.* l. c. et *Apul.* c. 9. tit. 2. sunt *Cynoglossum officinale* L. *Spec. plant.* 192. Adit præterea: *Herba affinis cynoglossa, fructu lappæ*, *Plin.* l. c. et *Eliatne* *Trag.* 195. sunt *Myrsalis Lappula* L. *Spec. plant.* 189.

CYMULA, æ, f. 1. diminut. a cyma, parva cyma. *Plin. Valerian.* 1. 41. Cymulis coriandri.

CYNŌIDES. V. GYNOMYIA.

CYNŌLYSSOS, i, f. 2. κυνολυσσος, rabies canina. *Cael. Aurel. 3. Acut. 9.* Andreas hydrophobiam cynolyssos vocavit, velut ex rabie canina morbum concepit.

CYNŌMAZON, i, n. 2. κυνέμαζα, a κύων canis, et μάζα offa: est herba sine appellata, quod in offa data canes enecat. *Apul. Herb. 109.*

CYNŌMORION, li, n. 2. κυνέμοριον, herba eadem quae orobanche, a similitudine canini genitalis: a κύων, κυνός canis, et μέριον genitale. *Plin. 22. Hist. nat. 25. 80. (162).* Cl. Fée (*Op. cit. vol. 3. p. 161.*) hanc exhibet synonymiam: *Ορεβάγγη* Dioscor. 2. 172.; *Ορεβάγγη*, *οί δι κυνέμοριον* Eiusd. in Nothis; *Αύκος* Græcor. recent.; et *Orobanche* et *Cynomorion* *Plin. 1. c.* sunt *Orobanche caryophyllacea* *Smith Trans. philosoph. vol. 4. 169.*, vel *Orobanche ramosa* L. Spec. plant. 882.

CYNŌMYIA, æ, f. 1. quadrissyllab. κυνέμυια, unum ex nominibus psylli, quæ herba est radice tenui, supervacua, (h. e. nullius in medicina usus), sarmentosa, fabæ granis in cacuminibus, foliis canino capiti non dissimilibus, (unde et cynoides dicta est, a κυνός canis similis) semine autem pulci: unde et nomen; a κύων, κυνός canis, et μυία musca, pulex. *Plin. 25. Hist. nat. 11. 90. (140).* Cl. Fée (*Op. cit. vol. 3. p. 361.*) hæc ait: «Rien de plus absurde que la description donnée par Pline pour le Psyllion. — La description de Dioscoride est au contraire fort bonne, et — on peut donner, sans hésiter, la concordance synonymique suivante: *Ψύλλιον* Dioscor. 4. 70; *Ψυλλέχορον*; et *Psyllium*, *Cynoides*, *crystalion*, *steelion*, *cynomyia* *Plin. 1. c.* sunt *Plantago Psyllium* L. Spec. plant. 167.»

CYNŌPHANES, um, m. plur. 3. κυνέφανεις, monstrosi homines caninis capiti: a κύων canis, et φαίνω appareo: iidem sunt ac cynocephali. *Tertull. Apolog. 8.* Apud eund. 1. ad *Nation. 7. in fin.* legitur *cynopenæ*.

CYNŌPOS inter pisces marinos, vel potius zoophyta, memoratur a *Plin. 23. Hist. nat. 11. 53. (147).*; et legitur in editione *Sillig.*, qui hanc vocem ex *Cod. Bamb.* recepit; vulgari libri eam omittunt. V. locum *Plin.* in CYNOSCELA.

CYNŌPS, ōpis, f. 3. κυνέψ, herbæ genus spicatae, eadem ac canaria. V. CANARIUS. Eam memorat *Plin. 21. Hist. nat. 17. 61. (101).* Cl. Fée (*Op. cit. vol. 3. p. 67.*) hæc ait: «Cynops. La tradition nominale semble conduire directement au *Plantago Cynops* des modernes. C'est une sorte de plantain fort commune dans toute l'Europe méridionale, et jusque vers le bord du Rhin. Cette détermination cependant laisse encore des doutes.»

CYNORRHŌDA, æ, f. 1. vel cynorrhodon, i, n. 2. κυνέροδος. 1. Est rosa silvestris contra canis rabidi morbus efficacissima: a κύων canis, et ῥόδον rosa. *Plin. 24. Hist. nat. 13. 74. (121).* Alia est cynorrhoda, quom. etc. *Id. 25. ibid. 2. 6. (17).* Radix silvestris rosæ, quam cynorrhodon vocat. Adde *eumd. 29. ibid. 4. 30. (94).* et *25. ibid. 10. 77. (125).* et alibi. *Feg. 5. Petelin. 83. 2. Schneid. leg. cynorrhodon* idest herbæ, quæ appellatur rosa canina, effoditur. Cl. Fée (*Op. cit. vol. 3. p. 975.*) ad *Plin. loc. cit. 24. cit.*: «Le cynorrhodon est le fruit de l'églantier sauvage». Et ad *Plin. loc. cit. lib. 25. (Ibid. p. 318.)* addit: «La rose sauvage ne peut être comparée à la rose des jardins, mais elle est loin néanmoins d'être sans attrait. Les fleurs sauvages reçoivent du lieu où on les voit un nouvel agrément. — La rose sauvage, qui éale tout le lute de sa fleuraison dans le grand nombre de ses étamines dorées, dans le brillant coloris de son fruit et dans la suavité de son odeur, a le droit d'arrêter aussi les regards. Plus modeste que la rose à cent feuilles, mais entourée de fleurs plus modestes encore, la rose sauvage est toujours la reine des fleurs dans les luculités où elle se plaît à vivre. Peu sensibles à la beauté de cet arbrisseau, les Grecs lui avoient donné le nom de κυνέροδος, rose de chien, pour exprimer le peu de cas qu'ils en faisoient. Il est surprenant que l'églantine, si souvent célébrée par nos poètes, n'ait pu attirer l'attention des poètes grecs. V. CYNOSBATOS 1. 2. Item dos illi rubentis. *Plin. 21. Hist. nat. 5. 11. (24).* Cl. Fée (*Op. cit. vol. 3. p. 11.*) ait: «Le nom de cynorrhodon, donné à la fleur du li, du *Lilium rubens*, a été plus spécialement appli-

qué à un rosier. Hesychius adopte ce nom de cynorrhodon pour le li rouge: *Κυνέροδον*, inquit, *κρινεν ῥοδοῖν ἡ λυκίδα*.

CYNOSBATOS, i, f. 2. κυνέβατος. 1. Est genus rubi, fructum subrutillum pariens malo Punico similem. Est autem planta inter fruticem et arborem, rosæ non obssimilis. Eius meminit *Plin. 16. Hist. nat. 37. 71. (179).* Est a κύων canis, et βάτος, ῥ. rubus, senilis. Unde et caninus rubus dicitur a *Pala. 4. R. R. 34. circa med.*; et sentem canis Latine appellari docet *Colum. 11. R. R. 3. 4. Cl. Fée (Op. cit. vol. 1. p. 400.)* hanc exhibet synonymiam: *Rubus rosæ similis qui vocatur cynosbatos* *Plin. loc. cit.*; *Κυνέβατος* *Hipp. Ulc. 875.* et *Theophr. 3. 18.* et *Κυνέβατος* *Dioscor. 1. 123. (quam aliqui oxyacantham appellant)* sunt *Rosa canina* L. Spec. plant. 704. Itaque Fée rejicit *Sprengelii* sententiam, cui *cynosbatos* est *Ribes nigrum* L. 2. Item aliud genus rubi folium habens vestigio hominis simile, de quo hæc protulit *Plin. 24. Hist. nat. 14. 74. (121).* Fert et avam nigrum, in cujus alio nervum habet: unde et neurospastos dicitur. Cl. Fée (*Op. cit. vol. 3. p. 275.* et *276.*), postquam multa de *Plin.* loc. cit. disseruit, ait: «Le mot neurospastos peut rentrer sans inconvénient comme synonyme du mot *cynospaston*.» Et p. 276. hanc exhibet synonymiam: *Κυνέσπαστος* *Ellen. 27.*; *Κυνέσπαστος* seu *Ἀγλαοφωτίς* *Ejusd. 24.*; *Ἀγλαοφωτίς* *Democrit. teste Plin. loc. cit. et Ellen. 27.*; et *Ἐσωνία* seu *Ἀγλαοφωτίς* *Apul. de Metam. c. 64.* sunt *Pæonia corallina* L. 3. Item capparitis. *Plin. 13. Hist. nat. 23. 44. (127).* et *24. ibid. 14. 74. (121).* Cl. Fée (*Op. cit. vol. 1. p. 132.*), postquam *capparitis* synonymiam exhibuit, quon. V. loco suo, ait: «Cynosbaton. Mûres de chien. On ne peut, sans erreur, comparer les fruits du cérier aux mûres; mais on peut croire, avec Oribase, que ce nom lui a été donné à cause des aiguillons dont la tige est armée; ils sont recourbés à la manière de ceux qu'on trouve sur les ronces.»

CYNOSCELA, æ, f. 1. κυνέσκηλα, piscis marinus, vel potius zoophylon. Est a κύων canis, et σκέλη deap. a *Plin. 32. Hist. nat. 11. 53. (147).* Extra hæc sunt rotundæ in oleario usu coctiles, cucumis, cynopos, rammarus, cynoscela.

CYNOSORCHIS, is, f. 3. κυνέσρχης, h. e. caninus testiculus, herba est foliis oleæ molibus ternis parvisque, senipidis longitudine, in terra atralis, radice bulbosa, oblonga, duplici ordine, superiore, quæ durior est, inferiore, quæ mollior. *Plin. 27. Hist. nat. 8. 42. (85).* Juxta cl. Fée (*Op. cit. vol. 3. p. 444.*) *cynosorchis* est eadem herba quæ orchis: Itaque de synonymia V. ORCHIS.

CYNOSŪRA, æ, f. 1. κυνέσυρα, sidus septentrionale septem stellis constans, quarum una in infima cauda posita polus vocatur, per quem locum ipse mundus existimatur versari. V. ARCTOS. — Dicta est quasi canis cauda, a κύων canis, et οὐρά cauda, quia quas habet a tergo stellæ, ita dispositæ sunt, ut reclinat canis caudam afflicte videantur. *Cic. Arat. 2. Nat. D. 41. 104.* Et his altera apud Grajos Cynosura vocatur, Altera dicitur esse Helice. *Id. 4. Acad. (2. pr.) 20. 66.* Ego vero ipse — meas cogitationes sic dirigo, non ad illam parvulam Cynosuram, — sed ad Helicem et ad clarissimum Septentriones. *Id. 2. Nat. D. 41. 106.* Paribusque stellis, similiter distinctis eundem cali verticem lustrat parva Cynosura. — Hanc maxime servabant in navigando Tyrri et Sidonii, ut Græci Hellæni. *Ovid. 3. Fast. 107.* Esse duas Arctos, quarum Cynosura petatur Sidonii, Hellæni Graja carina notet. Adde *eumd. 4. Trist. 3. init. Val. Flacc. 1. 17.* neque enim in Tyrias Cynosura carinas Certior, aut Graja Helice servanda magistris. — NB. De nom. propr. V. ONOM.

CYNOSŪRA OVA, κυνέσσυρα ὀα, Græcæ appellatione quidam vocatur ovæ steriles et inania, rum gallinæ incubationem dereliquere: sed hoc solummodo veris tempore: quæ et Zephyria dicta sunt, quod quidam ea vento putant generali. Hæc ex *Plin. 10. Hist. nat. 60. 40. (167).* Hæc autem significatio deducitur ab οὐρον urina, quasi sint urina canis: unde et urina ovæ appellantur. *Id. 10. ibid. 58. 79. (158).*

CYNOSŪRIS, idis, f. 3. κυνέσσυρις, ad Cynosuram sidus pertinet: etenim adjective tantum occurrit. *Ovid. 5. Trist. 3. 7.* Stellis Cynosuridos *Ursæ*. Adde *Avien. Arat. 442. Germanic. phenom. Arat. 184.* Cephæus extremam tangit Cynosurida caudam.

CYNOZŌLON, i, n. 2. κυνέζολον, herba alio nomine chamaico appellata, quia cum terra colorea mutatur, nigri coloris, a quibusdam et cynozolon vocatur propter gravitatem odoris, vim habet necandi rictinos canum. Hæc ex *Plin. 22. Hist. nat. 18. 21. (47).* Est autem a κύων canis, et ὄζη odor, fætor. De synonymis V. CHAMAILEON.

CYPAPHAPHI vel potius Cypapaphii, ōrom, m. plur. 2. (a κύων foramen, vel κύων inclinor, et Πάφιος Venerius) molles, cinædi, impudici, præposteram Venerem patientes. *Firmic. 7. Mathes. 16. a med.* In omni vero genitura, si Luna in cauda Leonis fuerit loventa, cinædos efficiet, molris deorum cypapaphis servientes.

CYPARISSÆ et rectius

CYPARISSIÆ, ærum, f. plur. 1. κυπαρισσία, appellantur acies quædam igneæ, quæ noctu apparerent ad similitudinem cupressi. *Seneca 1. Quæst. nat. 15. 4.*, et *Paul. Diac. p. 54. 13.* et *p. 64. 2. Müll.*

CYPARISSIAS, æ, f. 1. genus lithymali. *Plin. 26. Hist. nat. 8. 43. (70).* Quintum genus cyparissien vocant, propter foliorum similitudinem, canle gemino aut triplici nascentem in campesribus. Cl. Fée (*Op. cit. vol. 3. p. 397.*) hanc exhibet synonymiam: *Τισυράλλος κυπαρισσίας* *Dioscor. 4. 165.*; *Tithymalus cyparissias* *Plin. loc. cit.* et *Chama-cyparissos*, *Ejusd. lib. 24.* sunt *Euphorbia Cyparissias* L. Spec. plant. 660.

CYPARISSIFER, færa, færum, adject. cyparissos ferens, cyparissos abundans. *Sidon. Carm. 23. 417.* Quantum non cyparissifer Lycæus.

CYPARISSOS, i, f. 2. herba quædam verbenacea. *Apul. Herb. 3.*

CYPARISSUS, i, f. 2. κυπαρισσός, est Græcæ positione, pro Latina cupressus. *Virg. 3. Æn. 680.* Aeris quercus, aut confiteri cyparissi. Adde *eumd. 2. G. 84.* — NB. De nomine propr. V. ONOM.

CYPÆRIS, idis, f. 3. V. voc. seq.

CYPÆROS, i, m. vel cyperon et Latina positione cyperum, i, n. 2. κύπερος, et κύπερος, et κύπερον. *Cypéron*, sed perperam, habet *Marcell. Empir.*, *Cypus* loc. cit. V. In SAGAPONON. — Cyperos juncus est angulosus, juxta terram candidus, cacumine alger pinguisque, folia habens porrectis exiliora, in cacumine minutia, inter quæ est semen. Radix olivæ nigre similis est: quam, cum oblonga est, cyperida vocant, mapri la medicina usus. Odorem habet arduum imitantem. *Plin. 21. Hist. nat. 18. 70. (117).* — *Celsus 3. 21. ante med.* et *4. 20.* juncum quadratum appellat. — Neutro genere. *Varro 3. R. R. 16. 13.* Faba, lens, cyperum, medica. *Peiron. Satyr. 127.* Emicere rosæ, violæque et molle cyperon. Adde *Colum. 12. R. R. 20. 5.* Nisi forte hæc ad cyperum pertinent, quam vocem vide infra: nam facile confunduntur. Consule botanicos. Cl. Fée (*Op. cit. vol. 3. p. 74.*) ad *Plin.* loc. cit. ait: «Il est bien évident qu'il s'agit d'un cyperus par la synonymie. Nous croyons que, dans le passage commenté, il est question de deux espèces de souches; celui qui a une racine noire de la grosseur d'une olive, *νίδια ὀλίαν νίγρην* similis, est le *Cyperus rotundus*; l'autre, dont la racine est plus allongée et se nomme *cypæris*, est le *Cyperus longus* L. Ce deux plantes sont peu différentes et croissent dans toute l'Europe australe et en Égypte; mais, dans cette dernière région, le *Cyperus longus* est rare; du moins Deille (*Flor. ægypt.*) ne le mentionne que sur l'autorité de Wahl; ainsi le cyperus qui vient de prope *Ammoniacum* serait le *Cyperus rotundus* L.

CYPHII, is, n. 3. κυφί, ab Hieronym. 2. in *Jovinian. n. 8.* enumeratur inter odoramenta cum emomo, ananthe, musco, et aliis. Est autem compositio sulfurea, quæ *Ægyptii* sacerdotes utebantur in sacris: ejus componendi rationem, et usus aliquot in medicina tradit *Dioscorides 1. 1. c. 24.* Adde *Scribon. Comptos. 50.*; et *V. Jablonski Opusc. T. 1. 117.*

CYPURUS, i, f. 2. κύπερος. Legitur et cyperus; et herba est, Latine *gladiolus*, radice bulbosa, odore pardo simili, vtilique usus in medicina. Ea radix dulcis est, et decorata pascua etiam gratiorem facit, et ponderosiorum, simul sabula. *Plin. 21. Hist. nat. 18. 70. (117).* et *ibid. 17. 67. (107).* Cl. Fée (*Op. cit. vol. 3. p. 70.*) hanc exhibet synonymiam: *Εἰφύριον* *Homer. Iliad.*, *Theophr. Hist. plant. 6. 7.* et *7. 11.* cū cet auctor lui donne l'épithète de *φάρμακον*, comestibile, et *Dioscor. 4. 20.*; *Σαπιδέχορον* *Greuter.*

rerent, et *Gladiolus* et *cypripus* Plin. locc. cit. sunt *Gladiolus communis* L. Spec. plant. 52. Mox addit: «Quelques auteurs ont pensé que ce *gladiolus* était l'*Phycanthus* de Virgile, auquel ce poëte donne les épithètes de *suaveolens* et *ferrugineus*, et sur les fleurs duquel on lit les premiers lettres du nom d'Ajex. Nous avons essayé de faire prévaloir une autre opinion».

CYPRESSINUS, a, urb, adjct. Est recentior forma pro cypressinus. Interpr. vulgat. Cant. 1. 16. Laqueis nostra cypressina.

CYPRESSUS, i, f. 2. Est recentior forma pro cypressus. Interpr. vulgat. Eccl. 24. 17. Et quasi cypressus in monte Sion. Charis. 1. p. 9. Putsch. Hæc cypressus, hujus cypressi. Id. 17. Orig. 7. 34. Antiqui cypressi ramos prope rogos constitinere solabant.

CYPREUS, a, um. P. CYPREUS.

CYPRARCHES, æ, m. 1. præfectus Cypr. Interpr. vulgat. 2. Machab. 12. 2. Sed hi, qui resederant, Timotheus et Apollonius Genæi filius, sed et Hieronymus et Domophos super hos, et Nicanor Cyprarches, non sicebant eos in silentio agere et quiete.

CYPRINUS, a, um, adjct. κύπρινος, ad cyprum arborem pertinens. — Hinc

Cyprinum, i, n. 2. κύπρινον absolute (subaudi unguentum, aut oleum) est unguentum, quod fit ex semine ejus, cocto in oleo, deinde expresso: quod et cyprus vocatur. Optimum habetur a Canopica in ripis Nilii nata: secundum Ascalone Judææ: tertium Cypro insula, odoris suavitate. Porro ipsa arbor habet ziziphi folia et semen curiandri candidum et odoratum. Ita Plin. 12. Hist. nat. 24. 51. (109). describit. Id. 13. ibid. 1. 2. (14). cyprinum memorat ex cypro et omphacio, et cardamomo, calamo, aspalatho, abrotano: quibus alii addunt myrrham et pascem. Meminit etiam Celsus 2. 33., ubi recenset inter ea, quæ ralefaciunt, et 4. 20. Adde Theod. Priscian. 1. 8.

CYPRINUS, i, m. 2. κύπρινος, est nomen piscis marini, qui ita dictus videtur a Cypride, h. e. Venere. Est enim tantis fecunditatis, ut sexies in anno parere dicatur a Plin. 9. Hist. nat. 51. 74. (162). Quidam vocant Italice reina: quam recte, ipsi viderint.

CYPRIUS, a, um, adjct. ad Cyprum pertinens. P. ONOM. Hinc — ¶ 1. Cyprum æs, vel Cyprum, i, n. 2. absolute, substiollivorum more, ita dictum, quod in Cypro insula prius repertum est, fit ex lapide

æroso, quem cadmiam vocant, et est ductile: cui si addatur plumbum, colorem purpureum acquirit. Ita Id. 19. Orig. 19. ex Plin. 34. Hist. nat. 8. 20. (98): Itali vocant, ut opinor, ottone. Adde Vitruv. 7. 11. 1. Schneid. et Plin. 34. Hist. nat. 2. 2. (4). Plin. 33. Hist. nat. 5. 29. (93). Teritur in Cypris mortariis. h. e. ex ære Cyprio factis. Id. 28. ibid. 9. 27. (95). Medicamentum asservare in Cypris pyxide. Id. 23. ibid. 8. 37. (74). Cyprum vas. Id. 33. ibid. 5. 29. (93). ærugo. Pallad. 8. R. R. 5. bidentes. Scribon. Compos. 37. Reponitur pyxide æris Cypril. ¶ 2. Cyprus pes metricus quinque syllabæ constat, brevi, longa, duobus brevibus, et longa, ut amabilitas. Huic contrarius est Anticyprus habens longam, brevem, duas longas et brevem, ut pertimescebat. Diomed. 3. p. 479. Putsch.

CYPROS vel cyprus, i, m. 2. κύπρος, arbor Ægyptiaca, unde fit oleum et unguentum, de quo P. in CYPRINUS Plin. 12. Hist. nat. 24. 51. (109). et 23. ibid. 4. 46. (90). Cl. Fée (Op. cit. vol. 1. p. 51.) hanc exhibet synonymiam: קצף Cant. cant. 1. 14.;

Κύπρος Dioscor. 4. 125. et cyprus Plin. loc. cit. sunt *Laurisonia inermis* L. Spec. plant. 478.

CYPRUM, i, n. 2. Sabina lingua significabat bonum. Varro 5. L. L. 159. Mül. Vetus Cyprinus a cypro, quod ibi Sabini dyces additi consederunt, qui a bono omine id appellarunt: nam cyprum Sabine bonum. Cf. Liv. 1. 48.

CYPRUS, i, m. 2. P. CYPROS, et ONOM.

CYPSSELLUS, i, m. 2. κύψελλος. Cypselli sunt aves ex genere hirundinum, Italice rondoni, dictæ etiam apodes, quia carent usu pedum. Dictas volunt, quia nidos faciunt cistularum instar. Nam κύψλη cistulam significat. Plin. 10. Hist. nat. 89. 55. (114).

CYRNEA. P. HIRNEA.

CYRNEARIUS, i, m. 2. fortasse est qui cirneas, seu hircneas facit et vendit. Inscript. apud Gruter. 643. 2., quæ est apud Orell. 4178. T. FLAVIO AVG. LIBERTO EPAPHRODITO CYRNEARIO A VIC. PYR.

CYSOPHARMACUM, i, n. 2. medicamentum nati-bos vel podid uille: a κύσος nates, podex, et φάρμακον medicamentum. Legitur hæc vox apud Theod. Priscian. 4. p. 312. ed. Ald. Manut.

CYSTHOS, i, m. 2. κύσθος, pudendum muliebre. Auson. Epigr. 123. Nam cysthon costonque putas

communis odoris. cysthon est Accusat. Græcæ positionis.

CYTHION, i, n. 2. κύθιον, collyrium quoddam apud Cels. 6. 6. n. 7. In quibusdam editionibus Græce scribitur.

CYTINUS, i, m. 2. κύτινος, primus partus mali Punici florere incipientis, h. e. calyx, in quo dos et malum latet: a κύτος cavitas, cavius sinus. Plin. 23. Hist. nat. 6. 59. (110). et Cels. 5. 19. 15.

CYTIS, is, f. 3. κύτις, gemma candida circa Copton nascent, quæ videtur intus habere petram, quæ sentiatur etiam strepitu: a κύτος cavitas. Plin. 37. Hist. nat. 10. 56. (154). Silig. legit cytis.

CYTISUS, i, m. et f., et cytisum, i, n. 2. ¶ 1. Est genus fruticis, qui nascitur inter campos, et silvas, pabulo pecudum, maxime vero ovium et caprarum conveniens, apibus etiam gratissimus. Multa de eo Colum. 5. R. R. 12. et Plin. 13. Hist. nat. 24. 47. (130). Cato R. R. 43. Cytisum aritur in terra subacta. Varro 2. R. R. 2. 19. Maxime amicum cytisum, et medica. Adde eund. 2. ibid. 1. 17. Virg. 1. Eccl. 79. Florentem cytisum et salices carpentis argaras. Id. 2. ibid. 64. Florentem cytisum sequitur lasciva capella. Id. 2. G. 431. Tondentur cytisi, tadas silva alta ministrat. Colum. 2. R. R. 11. 1. Excepta cytiso, de qua dicemus. Id. 5. ibid. 12. 1. Cytisum in agro esse maxime refert, quod - omni generi pecudum utilissimum est. Adde eund. 7. ibid. 6. 1., 8. ibid. 4. 2., 9. ibid. 4. 2. et Arbor. 23. Fl. Avian. 26. Sed cytisi croceum per prata virentia florem etc. Cl. Fée (Op. cit. vol. 1. p. 137.) hanc exhibet synonymiam: — I. Cytisus apibus et capellis gratus: Κύτιος Theoc. Idyll. 5. 128. et Dioscor. 4. 113.; Κύτιος Hesych. Lexic. et Cytisus Virg., Colum. et Plin. locc. cit. sunt *Medicago arborea* L. Sp. et *Cytisus Marantæ* Lob. Icon. 1. 2. p. 46. — II. Cytisus signo nigricante: Κύτιος Theophr. Hist. plant. 1. 9. et 4. 5. et de Causis 6. et Cytisus ligno colore nigro ad ebum accedens Plin. 16. Hist. nat. 40. 76. (204). sunt *Cytisus Laburnum* L. Spec. plant. 1041. ¶ 2. Juxta cl. Fée, loco nuper cit., est etiam alius cytisus, ligno colore nigro ad ebum accedens, de quo Plin. 16. Hist. nat. 40. 76. (204).

— NE. De cogn. Rom. P. ONOM.

CYTONIUM. P. COTONEUM.